עֶזְרִי מֵעִם הַשֵּׁם עוֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר הַזֹּהַר

עִם תִּקּוּנֵי זֹהַר

וְזֹהַר חָדָשׁ

הַשָּׁלֵם וְהַמְּנֻקָּד

עַל חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה

מֵהַתַּנָּא הָאֱלֹקִי רַבָּן שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי זיע"א

מְבֹאָר בְּלָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

עִם פֵּרוּשׁ קַל וְנֶחְמָד לְמַעַן יָרוּץ הַלּוֹמֵד בּוֹ

יוֹצֵא לָאוֹר עַל יְדֵי "מִפְעַל הַזֹּהַר הָעוֹלָמִי"
בעיה"ק בֵּית שֶׁמֶשׁ תובב"א
תַּמּוּז תש"ע לפ"ק

הוצאת:

מפעל הזוהר העולמי

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי"
מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א
רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C\O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin
Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

מצוה גדולה לזכות את הרבים
ולפרסם ספרי הזוהר היומי
בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

כל הזכויות שמורות
ואין למכור או לסחור או לקבל רווח עבור הטקסט או חלקו
מותר ומצוה ללמוד ולזכות את הרבים <u>בחינם בלבד</u>

ניתן ל"**מפעל הזוהר העולמי**"
על ידי הרב הצדיק המקובל **הרב בניהו שמואלי** שליט"א
ראש ישיבת **"נהר שלום"** (רח' שילה 6 ירושלים)
לעילוי נשמת מורינו ורבינו הצדיק הקדוש
רבי **מרדכי** בן מרים **שרעב"י** זיע"א

תְּפִלָּה קוֹדֶם לִמּוּד הַזֹּהַר (קַבָּלָה מֵהָאַרִיז"ל)

רִבּוֹן הָעוֹלָמִים וַאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים, אָב הָרַחֲמִים וְהַסְּלִיחוֹת. מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, בְּקִדָּה וּבְהִשְׁתַּחֲוָיָה, שֶׁקֵּרַבְתָּנוּ לְתוֹרָתֶךָ וְלַעֲבוֹדָתֶךָ עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ, וְנָתַתָּ לָנוּ חֵלֶק בְּסוֹדוֹת תּוֹרָתֶךָ הַקְּדוֹשָׁה. מָה אָנוּ, מֶה חַיֵּינוּ, אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּנוּ חֶסֶד גָּדוֹל כָּזֶה. עַל כֵּן אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ, שֶׁתִּמְחוֹל, וְתִסְלַח, לְכָל חֲטֹאתֵינוּ וַעֲוֹונוֹתֵינוּ, וְאַל יִהְיוּ עֲוֹונוֹתֵינוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵינוּ לְבֵינֶיךָ.

וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּכוֹנֵן לְבָבֵינוּ לְיִרְאָתֶךָ וְאַהֲבָתֶךָ, וְתַקְשִׁיב אָזְנֶיךָ לִדְבָרֵינוּ אֵלֶּה, וְתִפְתַּח לְבָבֵינוּ הֶעָרֵל בְּסוֹדוֹת תּוֹרָתֶךָ, וְיִהְיֶה לִמּוּדֵנוּ זֶה נַחַת רוּחַ לִפְנֵי כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ כְּרֵיחַ נִיחוֹחַ. וְתַאֲצִיל עָלֵינוּ אוֹר מִקּוֹר נִשְׁמָתֵנוּ בְּכָל בְּחִינָתֵינוּ, וְשֶׁיִּתְנוֹצְצוּ נִיצוֹצוֹת עֲבָדֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר עַל יָדָם גִּלִּיתָ דְּבָרֶיךָ אֵלֶּה בָּעוֹלָם. וּזְכוּתָם, וּזְכוּת אֲבוֹתָם, וּזְכוּת תּוֹרָתָם, וּתְמִימוּתָם, וּקְדֻשָּׁתָם, יַעֲמוֹד לָנוּ לְבַל נִכָּשֵׁל בִּדְבָרִים אֵלּוּ. וּבִזְכוּתָם תָּאִיר עֵינֵינוּ בְּמַה שֶׁאָנוּ לוֹמְדִים. כְּמַאֲמַר נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל "גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ". יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי. כִּי יְיָ יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה:

תְּפִלָּה לְאַחַר לִמּוּד הַזֹּהַר

(יֹאמַר בְּכַוָּנַת הַלֵּב)

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ טוֹב וּמֵטִיב הִדָּרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ בַּהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ בִּגְלַל אָבוֹת שֶׁעָשׂוּ רְצוֹנֶךָ. בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבַתְּחִלָּה וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוֹנוֹ. וְהַרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוֹ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּתִקּוּנוֹ. וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּים לְדוּכָנָם לְשִׁירָם וּלְזִמְרָם. וְהָשֵׁב יִשְׂרָאֵל לִנְוֵיהֶם. וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה׳ לְיִרְאָה וּלְאַהֲבָה אֶת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

הַקְדָּמַת סֵפֶר הַזֹּהַר

רִבִּי חִזְקִיָּה (נ"א רִבִּי אֶלְעָזָר) **פָּתַח, כְּתִיב,** (שיר השירים ב) **כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים. מָאן שׁוֹשַׁנָּה, דָּא כְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.** (בְּגִין דְּאִית שׁוֹשַׁנָּה וְאִית שׁוֹשַׁנָּה), **מַה שׁוֹשַׁנָּה דְּאִיהִי בֵּין הַחוֹחִים אִית בַּהּ סוּמָק וְחִוָּר, אוֹף כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִית בַּהּ דִּין וְרַחֲמֵי. מַה שׁוֹשַׁנָּה אִית בַּהּ תְּלֵיסַר עָלִין, אוֹף כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִית בַּהּ תְּלֵיסַר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי דְּסַחֲרִין לַהּ מִכָּל סִטְרָהָא. אוֹף אֱלֹהִים דְּהָכָא מִשַّעְתָּא דְּאִדְכַּר אַפִּיק תְּלֵיסַר תֵּיבִין לְסַחֲרָא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וּלְנַטְרָא לַהּ.**

וּלְבָתַר אִדְכַּר זִמְנָא אַחֲרָא. אַמַּאי אִדְכַּר זִמְנָא אַחֲרָא. בְּגִין לְאַפְּקָא חָמֵשׁ עָלִין תַּקִּיפִין דְּסַחֲרִין לְשׁוֹשַׁנָּה. וְאִנּוּן חָמֵשׁ אִקְרוּן יְשׁוּעוֹת. וְאִנּוּן חָמֵשׁ תַּרְעִין. וְעַל רָזָא דָּא כְּתִיב (תהלים קטז) **כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא דָּא כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה. כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה אִצְטְרִיךְ**

לשון הקודש

רִבִּי חִזְקִיָּה (נ"א רִבִּי אֶלְעָזָר) **פָּתַח,** כָּתוּב (שיר השירים ב) **כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים.** מִי הַשּׁוֹשַׁנָּה? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל [מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ שׁוֹשַׁנָּה וְיֵשׁ שׁוֹשַׁנָּה]. מָה הַשּׁוֹשַׁנָּה שֶׁהִיא בֵּין הַחוֹחִים יֵשׁ בָּהּ אָדֹם וְלָבָן – אַף כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בָּהּ דִּין וְרַחֲמִים. מַה שׁוֹשַׁנָּה יֵשׁ בָּהּ שְׁלֹשָׁה עָשָׂר עָלִים – אַף בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יֵשׁ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת רַחֲמִים שֶׁמַּקִּיפוֹת אוֹתָהּ מִכָּל צִדָּדֶיהָ. אַף אֱלֹהִים שֶׁל כָּאן, מִשָּׁעָה שֶׁנִּזְכַּר, הוֹצִיא שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת לְהַקִּיף אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְלִשְׁמֹר אוֹתָהּ.

וְאַחַר כָּךְ נִזְכַּר פַּעַם אַחֶרֶת. לָמָּה נִזְכַּר בְּפַעַם אַחֶרֶת? כְּדֵי לְהוֹצִיא חֲמִשָּׁה עָלִים חֲזָקִים שֶׁסּוֹבְבִים אֶת הַשּׁוֹשַׁנָּה. וְאוֹתָם הַחֲמִשָּׁה נִקְרָאִים יְשׁוּעוֹת, וְהֵם [וַחֲמִשָּׁה] [חֲמִשִּׁים] שְׁעָרִים. וְעַל זֶה הַסּוֹד כָּתוּב (תהלים קטז) כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא, זוֹ כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה.

לְמֶהֱוֵי עַל חָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן וְלָא יַתִּיר. כְּגַוְונָא דְּשׁוֹשַׁנָּה דְּיַתְבָא עַל חָמֵשׁ עָלִין תַּקִּיפִין דּוּגְמָא דְּחָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן. וְשׁוֹשַׁנָּה דָּא אִיהִי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה. מֵאֱלֹהִים תִּנְיָנָא עַד אֱלֹהִים תְּלִיתָאָה חָמֵשׁ תֵּיבִין. מִכָּאן וּלְהַלְאָה אוֹר דְּאִתְבְּרֵי וְאִתְגְּנִיז וְאִתְכְּלִיל בְּבְּרִית הַהוּא דְּעָאל בְּשׁוֹשַׁנָּה (ס"א דָא) וְאַפִּיק בַּהּ זַרְעָא. וְדָא אִקְרֵי עֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ. וְהַהוּא זֶרַע קַיָּימָא בְּאוֹת בְּרִית מַמָּשׁ. וּכְמָה דְּדִיוּקְנָא דִּבְרִית אִזְדְּרַע בְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין זִווּגִין הַהוּא (נ"א דְּהַהוּא) זַרְעָא, כָּךְ אִזְדְּרַע שְׁמָא גְּלִיפָא מְפָרַשׁ בְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָן דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית.

בְּרֵאשִׁית, רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח (שיר השירים ב) הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ. הַנִּצָּנִים, דָּא עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, נִרְאוּ בָאָרֶץ אֵימָתַי, בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי, דִּכְתִיב וַתּוֹצֵא

לשון הקודש

הַכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה צְרִיכָה לִהְיוֹת עַל חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת וְלֹא יוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁהַשּׁוֹשַׁנָּה שֶׁיּוֹשֶׁבֶת עַל חֲמִשָּׁה עָלִים חֲזָקִים בְּדֶגֶמָא שֶׁל חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת. וְהַשּׁוֹשַׁנָּה הַזּוֹ הִיא כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה. מֵ"אֱלֹהִים" הַשֵּׁנִי עַד "אֱלֹהִים" הַשְּׁלִישִׁי – חָמֵשׁ תֵּבוֹת. מִכָּאן וָהָלְאָה הָאוֹר שֶׁנִּבְרָא וְנִגְנַז וְנִכְלַל בַּבְּרִית הַהוּא שֶׁנִּכְנַס בַּשּׁוֹשַׁנָּה [ס"א זוֹ] וְהוֹצִיא בָהּ זֶרַע, וְזֶה נִקְרָא עֵץ עֹשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ. וְאוֹתוֹ הַזֶּרַע קַיָּם בְּאוֹת הַבְּרִית מַמָּשׁ. וּכְמוֹ שֶׁדְּמוּת הַבְּרִית נִזְרַע בְּאַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם זִווּגִים [שֶׁל אוֹתוֹ] הַזֶּרַע הַהוּא, כָּךְ נִזְרַע הַשֵּׁם הֶחָקוּק מְפֹרָשׁ בְּאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.

בְּרֵאשִׁית. רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (שיר ב) הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ. הַנִּצָּנִים – זֶה מַעֲשֵׂה

הָאָרֶץ כְּדֵין נִרְאוּ בָאָרֶץ. עֵת הַזְּמִיר הִגִּיעַ, דָּא יוֹם רְבִיעִי דְּהַוָּה בֵּיהּ זְמִיר עָרִיצִים, מְאֹרֹת חָסֵר. וְקוֹל הַתּוֹר, דָּא יוֹם חֲמִישִׁי, דִּכְתִיב יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם וְגוֹ' לְמֶעְבַּד תּוֹלָדוֹת. נִשְׁמַע, דָּא יוֹם שִׁשִּׁי דִּכְתִיב נַעֲשֶׂה אָדָם. דְּהַוָּה עָתִיד לְמִקְדַּם עֲשִׂיָּה לִשְׁמִיעָה, דִּכְתִיב (דף א ע"ב) הָכָא נַעֲשֶׂה אָדָם, וּכְתִיב הָתָם נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע. בְּאַרְצֵנוּ, דָּא יוֹם שַׁבָּת דְּאִיהוּ דוּגְמַת אֶרֶץ הַחַיִּים.

(שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא. עוֹלָם הַנְּשָׁמוֹת עוֹלָם הַנְּחָמוֹת).

(נ"א דְּבָר אַחֵר) הַנִּצָּנִים אִלֵּין אִנּוּן אֲבָהָן דְּעָאלוּ בַּמַּחֲשָׁבָה וְעָאלוּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וְאִתְגְּנִיזוּ תַּמָּן. וּמִתַּמָּן נָפְקוּ בִּגְנִיזוּ וְאִטְּמִירוּ גוֹ (נ"א בְּהוּ) נְבִיאֵי קְשׁוֹט. אִתְיְלִיד יוֹסֵף וְאִטְּמִירוּ בֵּיהּ, עָאל יוֹסֵף בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא וּנְצִיב לוֹן תַּמָּן, וּכְדֵין נִרְאוּ בָאָרֶץ וְאִתְגָּלוּ תַּמָּן. וְאֵימָתַי אִתְחֲזוּן,

לשון הקודש

בְּרֵאשִׁית. מָתַי נִרְאוּ בָאָרֶץ? בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁכָּתוּב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ, אָז נִרְאוּ בָאָרֶץ. עֵת הַזְּמִיר הִגִּיעַ – זֶה הַיּוֹם הָרְבִיעִי שֶׁהָיָה בּוֹ זְמִיר עָרִיצִים, מְאֹרֹת חָסֵר. וְקוֹל הַתּוֹר – זֶה הַיּוֹם הַחֲמִישִׁי, שֶׁכָּתוּב יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם וְגוֹ', לַעֲשׂוֹת תּוֹלָדוֹת. נִשְׁמַע – זֶה הַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי, שֶׁכָּתוּב נַעֲשֶׂה אָדָם, שֶׁהָיָה עָתִיד לְהַקְדִּים עֲשִׂיָּה לִשְׁמִיעָה, שֶׁכָּתוּב כָּאן נַעֲשֶׂה אָדָם, וְכָתוּב שָׁם נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. בְּאַרְצֵנוּ – זֶה יוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא דֻּגְמַת אֶרֶץ הַחַיִּים (שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא, עוֹלַם הַנְּשָׁמוֹת, עוֹלַם הַנְּחָמוֹת).

[נ"א דְּבָר אַחֵר] הַנִּצָּנִים – אֵלּוּ הֵם הָאָבוֹת שֶׁנִּכְנְסוּ בַּמַּחֲשָׁבָה וְנִכְנְסוּ לָעוֹלָם הַבָּא וְנִגְנְזוּ שָׁם, וּמִשָּׁם יָצְאוּ בִּגְנִיזוּת וְנִסְתְּרוּ בְּתוֹךְ נְבִיאֵי הָאֱמֶת. נוֹלַד יוֹסֵף וְנִטְמְנוּ בּוֹ. נִכְנַס יוֹסֵף לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה וְהִצִּיב אוֹתָם שָׁם, וְאָז נִרְאוּ בָאָרֶץ וְנִגְלוּ שָׁם. וּמָתַי הֵם נִרְאוּ? בְּשָׁעָה שֶׁהִתְגַּלְּתָה

בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְגְּלֵי קֻשְׁטָא בְּעָלְמָא. דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דְּקֻשְׁטָא אִתְחֲזֵי כְּדֵין אִתְגַּלְיָין אִנּוּן, וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ עִדָּן לְקַצֵּץ חַיָּבִין מֵעָלְמָא. אַמַּאי אִשְׁתְּזִיבוּ, בְּגִין דְּהַנְצָנִים נִרְאוּ בָּאָרֶץ, וְאִלְמָלֵא דְּנִרְאוּ לָא אִשְׁתָּאֲרוּן בְּעָלְמָא, וְעָלְמָא לָא אִתְקַיָּם.

וּמָאן מְקַיֵּם עָלְמָא וְגָרִים לַאֲבָהָן דְּאִתְגַּלְיָין, קַל יְנוֹקֵי דְּלָעָאן בְּאוֹרַיְתָא, וּבְגִין אִנּוּן רַבְּיָין דְּעָלְמָא, עָלְמָא אִשְׁתְּזִיב. לְקָבְלֵיהוֹן, (שיר השירים א) **תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ, אִלֵּין אִנּוּן יְנוֹקֵי רַבְּיָין עוּלְמִין דִּכְתִיב,** (שמות כ"ה) **וְעָשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרוּבִים זָהָב.**

בְּרֵאשִׁית רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח (ישעיה מ) **שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה. שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם לְאָן אֲתַר, לְאֲתַר דְּכָל עַיְינִין תָּלְיָאן לֵיהּ. וּמָאן אִיהוּ, פְּתַח עֵינַיִם. וְתַמָּן תִּנְדְּעוּן דְּהַאי סָתִים**

לשון הקודש

הַקֻּשְׁטָא בָּעוֹלָם. שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁנִּרְאִית הַקֻּשְׁטָא, אָז הֵם מִתְגַּלִּים, וּבַשָּׁעָה הַהִיא עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ לְקַצֵּץ אֶת הָרְשָׁעִים מִן הָעוֹלָם. לָמָּה נִצְּלוּ? מִשּׁוּם שֶׁהַנְּצָנִים נִרְאוּ בָּאָרֶץ, וְאִלְמָלֵא שֶׁנִּרְאוּ, לֹא הָיוּ נִשְׁאָרִים בָּעוֹלָם, וְהָעוֹלָם לֹא הָיָה מִתְקַיֵּם.

וּמִי מְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם וְגוֹרֵם לָאָבוֹת לְהִתְגַּלּוֹת? קוֹל הַתִּינוֹקוֹת שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. וּבִגְלַל אוֹתָם הַתִּינוֹקוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, הָעוֹלָם נִצָּל. כְּנֶגְדָּם (שיר א) תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ, אֵלּוּ הֵם תִּינוֹקוֹת יְלָדִים עֲלֻמִים, שֶׁכָּתוּב (שמות כה) וְעָשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרֻבִים זָהָב.

בְּרֵאשִׁית. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (ישעיה מ) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה. שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם, לְאֵיזֶה מָקוֹם? לַמָּקוֹם

עַתִּיקָא דְּקַיְמָא לַשְׁאֵלָה. בָּרָא אֵלֶּה. וּמָאן אִיהוּ. מִ"י. הַהוּא דְּאִקְרֵי מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם לְעֵילָא. דְּכֹלָּא קַיְמָא בִּרְשׁוּתֵיהּ. וְעַל דְּקַיְמָא לַשְׁאֵלָה וְאִיהוּ בְּאֹרַח סָתִים וְלָא אִתְגַּלְיָא, אִקְרֵי מִ"י, דְּהָא לְעֵילָא לֵית תַּמָּן שְׁאֵלָה. וְהַאי קְצֵה הַשָּׁמַיִם אִקְרֵי מִ"י.

וְאִית אַחֲרָא לְתַתָּא וְאִקְרֵי מַ"ה. מַה בֵּין הַאי לְהַאי, אֶלָּא קַדְמָאָה סְתִימָאָה דְּאִקְרֵי מִ"י קַיְמָא לַשְׁאֵלָה, כֵּיוָן דְּשָׁאַל בַּר נָשׁ וּמְפַשְׁפֵּשׁ לְאִסְתַּכְּלָא וּלְמִנְדַּע מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד סוֹף כָּל דַּרְגִּין, כֵּיוָן דְּמָטֵי תַּמָּן, מַ"ה. מַה יָדַעְתָּ, מַה אִסְתַּכַּלְתָּא, מַה פִּשְׁפַּשְׁתָּא, הָא כֹלָּא סָתִים כִּדְקַדְמִיתָא.

וְעַל רָזָא דְנָא כְּתִיב, (איכה ב) מָה אֲעִידֵךְ מָה אֲדַמֶּה לָךְ. כַּד אִתְחָרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא נָפַק קָלָא וַאֲמַר

לשון הקודש

שֶׁכָּל הָעֵינַיִם תְּלוּיִים בּוֹ, וּמִי הוּא? פֶּתַח עֵינַיִם, וְשָׁם תֵּדְעוּ שֶׁהַסָּתוּם הָעַתִּיק הַזֶּה שֶׁעוֹמֵד לַשְׁאֵלָה בָּרָא אֵלֶּה. וּמִי הוּא? "מִי", הַהוּא שֶׁנִּקְרָא מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם לְמַעְלָה, שֶׁהַכֹּל עוֹמֵד בִּרְשׁוּתוֹ. וְעַל שֶׁהוּא עוֹמֵד לַשְׁאֵלָה וְהוּא בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר וְלֹא נִגְלוּי נִקְרָא "מִי", שֶׁהֲרֵי לְמַעְלָה אֵין שָׁם שְׁאֵלָה. וּקְצֵה הַשָּׁמַיִם הַזֶּה נִקְרָא "מִי".

וְיֵשׁ אַחֵר לְמַטָּה שֶׁנִּקְרָא "מָה". מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא הָרִאשׁוֹן הַנִּסְתָּר שֶׁנִּקְרָא "מִי" עוֹמֵד לַשְׁאֵלָה. כֵּיוָן שֶׁשּׁוֹאֵל אָדָם וּמְפַשְׁפֵּשׁ לְהִסְתַּכֵּל וְלָדַעַת מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה עַד סוֹף כָּל הַדְּרָגוֹת, כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעַ לְשָׁם – "מָה". מַה יָדַעְתָּ? מַה הִסְתַּכַּלְתָּ? מַה פִּשְׁפַּשְׁתָּ? הֲרֵי הַכֹּל נִסְתָּר כְּבָרִאשׁוֹנָה.

וְעַל הַסּוֹד הַזֶּה כָּתוּב (איכה ב) מָה אֲעִידֵךְ

מָה אֲעִידֵךְ (נ"א ומה אֲדַמֶּה לָךְ, בְּהַהוּא מָ"ה אֲעִידֵךְ) בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, [וְהָא] אַסְהִידַת בָּךְ מִיּוֹמִין קַדְמָאִין דִּכְתִיב, (דברים ל) הַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. וּמָה אֲדַמֶּה לָךְ בְּהַהוּא גַּוְנָא מַמָּשׁ עֲטָרִית לָךְ בְּעִטְרִין קַדִּישִׁין עֲבָדִית לָךְ שֶׁלְטָנוּ עַל עָלְמָא דִּכְתִיב, (איכה ב) הֲזֹאת" הָעִיר" שֶׁיֹּאמְרוּ" כְּלִילַת" יֹפִי" וְגוֹ' קָרֵינָא לָךְ (תהלים קכ"ב) יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָהּ.

מָה אַשְׁוֶה לָךְ. (איכה ב) כְּגַוְונָא דְאַנְתְּ יָתְבָה, הָכִי הוּא כַּבְיָכוֹל לְעֵילָא. כְּגַוְונָא דְלָא עָאלִין הַשְׁתָּא בָךְ עַמָּא קַדִּישָׁא בְּסִדְרִין קַדִּישִׁין, הָכִי אוֹמֵינָא לָךְ דְּלָא אִיעוֹל אֲנָא לְעֵילָא עַד דְּיֵעָלוּן בָּךְ אֶכְלוֹסָךְ לְתַתָּא. וְדָא אִיהוּ נֶחָמָה דִילָךְ הוֹאִיל דְּדַרְגָּא דָא אַשְׁוֶה לָךְ בְּכֹלָא. וְהַשְׁתָּא דְּאַנְתְּ הָכָא גָּדוֹל כַּיָּם שִׁבְרֵךְ. וְאִי תֵימָא דְּלֵית לָךְ קַיְּימָא וְאַסְוָתָא, מִ"י יִרְפָּא לָךְ, וַדַּאי

לשון הקודש

מָה אֲדַמֶּה לָךְ. כְּשֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, יָצָא קוֹל וְאָמַר, מָה אֲעִידֵךְ [נ"א (ומה) מָה אֲדַמֶּה לָךְ, בְּאוֹתוֹ מָ"ה אֲעִידֵךְ] בְּכָל יוֹם וָיוֹם, [וַהֲרֵי] הַעִידֹתִי בָךְ מִיָּמִים רִאשׁוֹנִים, שֶׁכָּתוּב (דברים ל) הַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. וּמָה אֲדַמֶּה לָךְ, בְּאוֹתוֹ גָּוֵן מַמָּשׁ עִטַּרְתִּי אוֹתָךְ בַּעֲטָרוֹת קְדוֹשׁוֹת, עָשִׂיתִי לָךְ שִׁלְטוֹן עַל הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (איכה ב) הֲזֹאת" הָעִיר" שֶׁיֹּאמְרוּ" כְּלִילַת" יֹפִי" וְגוֹ'. קָרָאתִי לָךְ (תהלים קכב) יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָהּ.

(איכה ב) מָה אַשְׁוֶה לָךְ – כְּמוֹ שֶׁאַתְּ יוֹשֶׁבֶת כָּךְ, כָּךְ הוּא כַּבְיָכוֹל לְמַעְלָה. כְּמוֹ שֶׁלֹּא נִכְנָסִים בָּךְ עַכְשָׁו הָעָם הַקָּדוֹשׁ בִּסְדָרִים קְדוֹשִׁים, כָּךְ נִשְׁבַּעְתִּי לָךְ שֶׁאֵינִי נִכְנָס לְמַעְלָה עַד שֶׁיִּכָּנְסוּ בָךְ אוּכְלוֹסֵיךְ לְמַטָּה. וְזוֹהִי נֶחָמָתֵךְ, הוֹאִיל שֶׁהַדַּרְגָּה הַזּוֹ אַשְׁוֶה לָךְ בַּכֹּל. וְעַכְשָׁו שֶׁאַתְּ כָּאן, גָּדוֹל כַּיָּם

הַהוּא דַּרְגָּא סְתִימָאָה עִלָּאָה דְּכֹלָּא קַיְּימָא בֵּיהּ יִרְפָּא לָךְ וְיוֹקִים לָךְ.

מִ"י קְצֵה הַשָּׁמַיִם לְעֵילָא, מַ"ה וְעַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם לְתַתָּא (קְצֵה הַשָּׁמַיִם לְתַתָּא). וְדָא יְרִית יַעֲקֹב דְּאִיהוּ מַבְרִיחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה, מִן הַקָּצֶה קַדְמָאָה דְּאִיהוּ מִ"י, אֶל הַקָּצֶה בַּתְרָאָה דְּאִיהוּ מַ"ה, בְּגִין דְּקָאִים בְּאֶמְצָעִיתָא. וְעַל דָּא מִי בָּרָא אֵלֶּה.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר בְּנִי פְּסוֹק מִילָּךְ וְיִתְגְּלֵי סְתִימָא דְּרָזָא עִלָּאָה דִּבְנֵי עָלְמָא לָא יָדְעִין. שָׁתִיק רִבִּי אֶלְעָזָר. בָּכָה רִבִּי שִׁמְעוֹן וְקָאִים רִגְעָא (נ"א שְׁעָתָא) חָדָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר מָאי אֵלֶּה. אִי תֵּימָא כֹּכָבַיָּא וּמַזָּלֵי, הָא אִתְחֲזָאן תַּמָּן תְּדִיר. וּבְמַ"ה

לשון הקודש

שִׁבְרֵךָ. וְאִם תֹּאמַר שֶׁאֵין לְךָ קִיּוּם וּרְפוּאָה – מִ"י יִרְפָּא לָךְ. וַדַּאי שֶׁאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה הַנִּסְתֶּרֶת הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהַכֹּל עוֹמֵד בָּהּ, תִּרְפָּא לְךָ וְתָקִים אוֹתְךָ.

מִ"י – קְצֵה הַשָּׁמַיִם לְמַעְלָה, מַ"ה – וְעַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם לְמַטָּה [קְצֵה הַשָּׁמַיִם לְמַטָּה]. וְזֶה יָרַשׁ יַעֲקֹב, שֶׁהוּא מַבְרִיחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה. מֵהַקָּצֶה הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא מִ"י, אֶל הַקָּצֶה הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא מַ"ה, מִשּׁוּם שֶׁעוֹמֵד בָּאֶמְצַע. וְעַל זֶה מִי בָּרָא אֵלֶּה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר [בְּנִי], פְּסֹק דְּבָרֶיךָ וְיִתְגַּלֶּה הַסֵּתֶר שֶׁל הַסּוֹד הָעֶלְיוֹן שֶׁאֵין בְּנֵי אָדָם יוֹדְעִים. שָׁתַק רַבִּי אֶלְעָזָר. בָּכָה רַבִּי שִׁמְעוֹן וְעָמַד רֶגַע [נ"א שָׁעָה] אֶחָד.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר, מַה זֶּה "אֵלֶּה"? אִם תֹּאמַר כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת – הֲרֵי הֵם תָּמִיד נִרְאִים שָׁם, וּבְמַ"ה נִבְרְאוּ כְּמוֹ

אִתְּבְּרִיאוּ בְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים לג) **בִּדְבַר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. אִי עַל מִלִּין סְתִימִין לָא לִכְתּוֹב אֵלֶּה דְּהָא אִיתְּגַּלְיָא אִיהוּ. אֶלָּא רָזָא דָא לָא אִתְּגַּלְיָא בַּר יוֹמָא חַד דַּהֲוֵינָא עַל כֵּיף יַמָּא, וְאָתָא אֵלִיָּהוּ וְאָמַר לִי רִבִּי, יָדַעְתְּ מַה הוּא, מִי בָרָא אֵלֶּה. אֲמִינָא לֵיהּ אִלֵּין שְׁמַיָּא וְחֵילֵהוֹן עוֹבָדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ וּלְבָרְכָא לֵיהּ דִּכְתִיב,** (תהלים ח) **כִּי אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה** (דף ב ע"א) **אֶצְבְּעוֹתֶיךָ וְגוֹ' יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ.**

אָמַר לִי רִבִּי מִלָּה סְתִימָא הֲוָה קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְגָלֵי בִּמְתִיבְתָּא עִלָּאָה וְדָא הוּא. בְּשַׁעְתָּא דִּסְתִימָא דְּכָל סְתִימִין בָּעָא לְאִתְּגַּלְיָא, עֲבַד בְּרִישָׁא נְקוּדָ"ה חָדָא, וְדָא סָלִיק לְמֶהֱוֵי מַחֲשָׁבָה. צִיֵּיר בָּהּ כָּל צִיּוּרִין. חָקַק בָּהּ כָּל גְּלִיפִּין.

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לג) בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. אִם עַל דְּבָרִים נִסְתָּרִים, שֶׁלֹּא יִכְתֹּב אֵלֶּה, שֶׁהֲרֵי הוּא גָּלוּי! אֶלָּא זֶה הַסּוֹד לֹא הִתְגַּלָּה רַק יוֹם אֶחָד שֶׁהָיִיתִי עַל חוֹף הַיָּם, וּבָא אֵלִיָּהוּ וְאָמַר לִי, רַבִּי, יָדַעְתָּ מַה זֶּה "מִי בָרָא אֵלֶּה"? אָמַרְתִּי לוֹ, אֵלּוּ הַשָּׁמַיִם וְצִבְאוֹתָם, הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם וּלְבָרֵךְ אוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב (שם ח) כִּי אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה אֶצְבְּעֹתֶיךָ וְגוֹ', ה' אֲדֹנֵנוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ.

אָמַר לִי, רַבִּי, דָּבָר נִסְתָּר הָיָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְגִלָּה בַּיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה, וְזֶה הוּא. בְּשָׁעָה שֶׁנִּסְתַּר כָּל הַנִּסְתָּרִים רָצָה לְהִתְגַּלּוֹת, עָשָׂה בָּרֹאשׁ נְקֻדָּ"ה אַחַת, וְזוֹ עָלְתָה לִהְיוֹת מַחֲשָׁבָה. צִיֵּר בָּהּ אֶת כָּל הַצִּיּוּרִים, חָקַק בָּהּ כָּל הַחִקּוּקִים.

וְאַגְלִיף גּוֹ בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא סְתִימָא גְּלִיפוּ דְּחַד צִיּוּרָא סְתִימָאָה קֹדֶשׁ קַדִּישִׁין בִּנְיָינָא עֲמִיקָא דְּנָפַק מִגּוֹ מַחֲשָׁבָה וְאִקְרֵי מ"י שֵׁירוּתָא (נ"א רֵאשִׁיתָא) לְבִנְיָנָא. קַיְּמָא וְלָא קַיְּמָא. עָמִיק וְסָתִים בִּשְׁמָא. לָא אִקְרֵי אֶלָּא מ"י. בָּעָא לְאִתְגַּלְיָיא וּלְאִתְקְרֵי בִּשְׁמָא (דָּא) וְאִתְלַבַּשׁ בִּלְבוּשׁ יְקָר דְּנָהִיר וּבְרָא אֵלֶּה, וְסָלִיק אֵל"ה בִּשְׁמָא. אִתְחַבְּרוּן אַתְוָון אִלֵּין בְּאִלֵּין וְאִשְׁתְּלִים בִּשְׁמָא אֱלֹהִים. וְעַד לָא בְרָא אֵלֶּה לָא סָלִיק בִּשְׁמָא אֱלֹהִים. וְאִנּוּן דְּחָבוּ בְּעֶגְלָא (נ"א בְּעֶלְמָא). עַל רָזָא דְנָא אָמְרוּ (שמות לב) אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל.

וּכְמָה דְּאִשְׁתַּתַּף מ"י בְּאֵלֶּה, הָכִי הוּא שְׁמָא דְּאִשְׁתַּתַּף תָּדִיר. וּבְרָזָא דָא אִתְקַיֵּים עָלְמָא. וּפְרַח אֵלֵיהוּ וְלָא חָמֵינָא לֵיהּ. וּמִגֵּיהּ יְדַעְנָא מִלָּה דְּאוֹקִימְנָא עַל רָזָא וְסִתְרָא דִילָהּ. אָתָא רִבִּי אֶלְעָזָר

לשון הקודש

וְחָקַק בְּתוֹךְ הַמָּאוֹר הַקָּדוֹשׁ הַנִּסְתָּר חֲקִיקָה שֶׁל צִיּוּר אֶחָד נִסְתָּר, קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, בִּנְיָן עָמֹק שֶׁיָּצָא מִתּוֹךְ הַמַּחֲשָׁבָה וְנִקְרֵאת מִ"י תְּחִלָּה [נ"א רֵאשִׁית] לַבִּנְיָן. עוֹמֵד וְלֹא עוֹמֵד. עָמֹק וְנִסְתָּר בַּשֵּׁם. לֹא נִקְרָא אֶלָּא מִ"י. רָצָה לְהִתְגַּלּוֹת וּלְהִקָּרֵא בַּשֵּׁם [הַזֶּה], וְהִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשׁ יְקָר שֶׁמֵּאִיר וּבָרָא אֵלֶּה, וְעָלָה אֵלֶּה בַּשֵּׁם. הִתְחַבְּרוּ הָאוֹתִיּוֹת אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, וְנִשְׁלְמוּ בַּשֵּׁם אֱלֹהִים (מִ"י+אֵלֶּה). וְטֶרֶם שֶׁבָּרָא אֵלֶּה, לֹא עָלָה בַּשֵּׁם אֱלֹהִים, וְהֵם שֶׁחָטְאוּ בָּעֵגֶל [נ"א בָּעוֹלָם], וְעַל סוֹד זֶה אָמְרוּ (שמות לב) אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל.

וּכְמוֹ שֶׁמִּשְׁתַּתֵּף מִ"י בְּאֵלֶּה, כָּךְ הוּא הַשֵּׁם שֶׁמִּשְׁתַּתֵּף תָּמִיד, וּבְסוֹד הַזֶּה הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. וּפָרַח אֵלֵיהוּ וְלֹא רָאִיתִי אוֹתוֹ, וּמִמֶּנּוּ יָדַעְתִּי הַדָּבָר [הַזֶּה] [שֶׁהֶעֱמַדְתִּי] עַל הַסּוֹד וְהַסֵּתֶר שֶׁלָּהּ. בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר

וְכֻלְּהוּ חַבְרַיָּיא וְאִשְׁתְּטָחוּ קַמֵּיהּ. בָּכוּ וְאָמְרוּ אִלְמָלֵא לָא אֲתֵינָא לְעָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דַּי.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן עַל דָּא שְׁמַיָּא וְחֵילֵיהוֹן בְּמָ"ה אִתְּבְּרִיאוּ, דִּכְתִיב (תהלים ח) כִּי אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה אֶצְבְּעוֹתֶיךָ וְגו' וּכְתִיב, (תהלים ח) מָ"ה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תְּנָה" הוֹדְךָ" עַל" הַשָּׁמָיִם", עַל הַשָּׁמַיִם אִיהוּ לְסַלְקָא בִשְׁמָא. בְּגִין דְּדָרָא נְהוֹרָא לִנְהוֹרֵיהּ וְאִתְּלַבַּשׁ דָּא בְדָא וְסָלִיק בִּשְׁמָא עִלָּאָה. וְעַל דָּא בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, דָּא אֱלֹהִים עִלָּאָה, דְּהָא מָ"ה לָא חֲזֵי הָכִי וְלָא אִתְּבְּנֵי.

אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְּמַשְׁכָן אַתְוָון אִלֵּין (מֵאילֵין) אֵלֶּ"ה מִלְּעֵילָא לְתַתָּא. וְאִמָּא אוֹזִיפַת לִבְרַתָּא מָאנָהָא וְקַשִּׁיטָא לַהּ בְּקִישׁוּטָהָא. וְאֵימָתַי קַשִּׁיטָא לַהּ בְּקִישׁוּטָהָא כְּדְקָא חָזֵי. בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְּחֲזוֹן קַמָּהּ

לשון הקודש

וְכָל הַחֲבֵרִים וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו. בָּכוּ וְאָמְרוּ, אִלְמָלֵא לֹא בָאנוּ לָעוֹלָם אֶלָּא לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה – דַּי.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, עַל זֶה הַשָּׁמַיִם וּצְבָאָם נִבְרְאוּ בְּמָ"ה, שֶׁכָּתוּב (תהלים ח) כִּי אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה אֶצְבְּעֹתֶיךָ וְגו'. וְכָתוּב (שם) מָ"ה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תְּנָה" הוֹדְךָ" עַל" הַשָּׁמָיִם". עַל הַשָּׁמַיִם הוּא לַעֲלוֹת בַּשֵּׁם, מִשּׁוּם שֶׁבָּרָא אוֹר לְאוֹרוֹ וְהִתְּלַבֵּשׁ זֶה בָּזֶה וְעָלָה בְּשֵׁם עֶלְיוֹן. וְעַל כֵּן בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים – זֶה אֱלֹהִים הָעֶלְיוֹן, שֶׁהֲרֵי מָ"ה לֹא הָיָה כָּךְ וְלֹא נִבְנָה.

אֶלָּא, בְּשָׁעָה שֶׁנִּמְשְׁכוּ הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ [מֵאֵלּוּ] אֵלֶּ"ה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. וְהָאֵם הִלְוָתָה לַבַּת בְּגָדֶיהָ וְקִשְּׁטָה אוֹתָהּ

כָּל דְּכוּרָא, דִּכְתִיב, (שמות כג) אֶל פְּנֵי הָאָדוֹן יְיָ, וְדָא אִקְרֵי אָדוֹן כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. כְּדֵין נַפְקַת ה' וְאָעִילַת י', וְאִתְקַשְׁיטַת בְּמָאנֵי דְכוּרָא לְקַבְּלֵיהוֹן דְּכָל דְּכַר בְּיִשְׂרָאֵל.

וְאַתְוָון אַחֲרָנִין מָשְׁכָן לוֹן יִשְׂרָאֵל מֵעֵילָא לְגַבֵּי אֲתַר דָּא (תהלים מב) אֵלֶּה אֶזְכְּרָה. אַדְכַּרְנָא בְּפוּמָאי וְשָׁפִיכְנָא דְמָעָאי (בִּרְעוּת נַפְשִׁי בְּגִין לְאַמְשָׁכָא אַתְוָון אִלֵּין) וּכְדֵין אֲדַדֵּם מֵעֵילָא עַד בֵּית אֱלֹהִים, לְמֶהֱוֵי אֱלֹהִים כְּגַוְונָא דִילֵיהּ. וּבְמַאי, (תהלים מב) בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה הָמוֹן חוֹגֵג.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר שְׁתִיקָא דִילִי בְּנָא מַקְדְּשָׁא לְעֵילָא וּבְנָא מַקְדְּשָׁא לְתַתָּא. וּבְוַדַּאי מִלָּה בְּסֶלַע מִשְׁתּוֹקָא בִּתְרֵין. מִלָּה בְּסֶלַע מַה דְאָמַרְנָא וְאִתְעַרְנָא

לשון הקודש

בְּתַכְשִׁיטֶיהָ. וּמָתַי קִשְׁטָה אוֹתָהּ בְּתַכְשִׁיטֶיהָ כָּרָאוּי? בְּשָׁעָה שֶׁנִּרְאוּ לְפָנֶיהָ כָּל זָכָר, שֶׁכָּתוּב (שמות כג) אֶל פְּנֵי הָאָדוֹן ה'. וְזֶה נִקְרָא אָדוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. וְאָז יָצְאָה ה' וְנִכְנְסָה י', וְהִתְקַשְּׁטָה בְּכֵלִים שֶׁל זָכָר כְּנֶגְדָּם שֶׁל כָּל זָכָר בְּיִשְׂרָאֵל.

וְאוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת מוֹשְׁכִים אוֹתָם יִשְׂרָאֵל מִלְּמַעְלָה לַמָּקוֹם הַזֶּה. (תהלים מב) אֵלֶּה אֶזְכְּרָה. אַזְכִּיר בְּפִי וְאֶשְׁפֹּךְ דִּמְעוֹתַי [בִּרְצוֹן נַפְשִׁי כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ], וְאָז אֲדַדֵּם מִלְּמַעְלָה עַד בֵּית אֱלֹהִים, שֶׁיִּהְיֶה אֱלֹהִים כְּמוֹ שֶׁהוּא. וּבַמֶּה? (שם) בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה הָמוֹן חוֹגֵג.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַשְּׁתִיקָה שֶׁלִּי בָּנְתָה מִקְדָּשׁ לְמַעְלָה וּבָנְתָה מִקְדָּשׁ לְמַטָּה,

בֵּיהּ, מִשְׁתּוֹקָא בִּשְׁתַּיִם מַה דְּשָׁתִיקְנָא דְּאִבְּרוּ וְאִיבְּנוּ תְּרֵין עָלְמִין כְּחֲדָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מִכָּאן וּלְהָלְאָה שְׁלִימוּ דִּקְרָא, דִּכְתִיב, (ישעיה מ) הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם, תְּרֵין דַּרְגִּין אִנּוּן דְּאִיצְטְרִיךְ לְמֶהֱוֵי רְשִׁים כָּל חַד מִינַיְיהוּ. חַד דָּא דְּאִתְּמַר מָ"ה. וְחַד מִ"י. דָּא עִלָּאָה וְדָא תַתָּאָה. דָּא עִלָּאָה רָשִׁים וְאָמַר הַמּוֹצִיא בְמִסְפַּר צְבָאָם, הַמּוֹצִיא הַהוּא דְּאִשְׁתְּמוֹדַע וְלֵית כַּוָּוֹתֵיהּ. כְּגַוְונָא דָא הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. הַמּוֹצִיא הַהוּא דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָא דָא דַּרְגָּא תַתָּאָה, וְכֻלָּא חַד. בְּמִסְפַּר שִׁתִּין רִבּוֹא אִנּוּן דְּקַיְימִין כְּחֲדָא, וְאַפִּיקוּ חֵילִין לְזִינַיְיהוּ דְּלֵית לוֹן חֶשְׁבְּנָא.

(נ"א כְּגַוְונָא דָא) לְכֻלָּם, בֵּין אִנּוּן שִׁתִּין, בֵּין כָּל חֵילִין

לשון הקודש

וּבְוַדַּאי דִּבּוּר בְּסֶלַע וּשְׁתִיקָה בִּשְׁתַּיִם. מִלָּה בְּסֶלַע – מַה שֶּׁאָמַרְתִּי וְהִתְעוֹרַרְתִּי בוֹ, שְׁתִיקָה בִּשְׁתַּיִם – מַה שֶּׁשָּׁתַקְתִּי שֶׁנִּבְרְאוּ וְנִבְנוּ שְׁנֵי עוֹלָמוֹת יַחַד.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִכָּאן וָהָלְאָה שְׁלֵמוּת הַכָּתוּב, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ) הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם. שְׁתֵּי דְּרָגוֹת הֵן שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת רָשׁוּמָה כָּל אַחַת מֵהֶן. אַחַת זֶה שֶׁנֶּאֱמַר מָ"ה, וְאַחַת מִ"י. זוֹ עֶלְיוֹנָה וְזוֹ תַּחְתּוֹנָה. זוֹ הָעֶלְיוֹנָה רְשׁוּמָה, וְאוֹמֵר הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם. הַמּוֹצִיא – אוֹתוֹ הַנּוֹדָע וְאֵין כְּמוֹתוֹ. כְּמוֹ זֶה הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. הַמּוֹצִיא – הַהוּא שֶׁנּוֹדָע. זוֹ הַדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה, וְהַכֹּל אֶחָד. בְּמִסְפָּר – שִׁשִּׁים רִבּוֹא הֵם שֶׁעוֹמְדִים יַחַד, וְהוֹצִיאוּ צְבָאוֹת לְמִינֵיהֶם שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן.

[נ"א כְּמוֹ זֶה]. לְכֻלָּם – בֵּין אוֹתָם הַשִּׁשִּׁים, בֵּין כָּל צִבְאוֹתָם – בְּשֵׁם יִקְרָא. מַה זֶּה

דִּילְהוֹן, בְּשֵׁם יִקְרָא. מָאי בְּשֵׁם יִקְרָא. אִי תֵּימָא דְקָרָא לוֹן בִּשְׁמָהַתְהוֹן, לָאו הָכִי הוּא, דְּאִם כֵּן בִּשְׁמוֹ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא בְּזִמְנָא דְדַרְגָּא דָא לָא סָלִיק בִּשְׁמָא (לְעֵילָא) וְאִקְרֵי מִ"י, לָא אוֹלִיד וְלָא אַפִּיק טְמִירִין לְזִינֵיהּ אַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ הֲווֹ טְמִירִין בֵּיהּ. כֵּיוָן דְּבָרָא אֱלֹ"ה וְאִסְתַּלַּק בִּשְׁמֵיהּ וְאִקְרֵי אֱלֹהִים, כְּדֵין בְּחֵילָא דִשְׁמָא דָא אַפִּיק לוֹן בִּשְׁלִימוּ, וְדָא הוּא בְּשֵׁם יִקְרָא, בְּהַהוּא שֵׁם דִּילֵיהּ קָרָא וְאַפִּיק כָּל זִינָא וְזִינָא לְאִתְקַיְּימָא בִּשְׁלִימוּתֵיהּ. כְּגַוְונָא דָא (שמות לא) רְאֵה קָרָאתִי בְשֵׁם. אַדְכַּרְנָא שְׁמִי לְאִתְקַיְּימָא בְּצַלְאֵל עַל קִיּוּם אַשְׁלָמוּתֵיהּ.

מֵרוֹב אוֹנִים, (ישעיה מ) מָאי מֵרוֹב אוֹנִים, דָּא רֵישׁ דַּרְגִּין, דִּסְלִיקוּ בֵּיהּ כָּל רְעוּתִין וְאִסְתַּלָּקוּ בֵּיהּ בְּאֹרַח סָתִים. וְאַמִּיץ כֹּחַ דָּא רָזָא דְעָלְמָא (דף ב ע"ב)

לשון הקודש

בְּשֵׁם יִקְרָא? אִם תֹּאמַר שֶׁקָּרָא לָהֶם בִּשְׁמוֹתֵיהֶם – זֶה אֵינוֹ כָּךְ, שֶׁאִם כָּךְ, הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּשְׁמוֹ. אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהַדַּרְגָּה הַזּוֹ לֹא עוֹלָה בַּשֵּׁם [וְלְמַעְלָה] וְנִקְרֵאת מִ"י, לֹא מוֹלִידָה וְלֹא מוֹצִיאָה נִסְתָּרִים לְמִינָהּ, אַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם הָיוּ טְמוּנִים בָּהּ. כֵּיוָן שֶׁבָּרָא אֵלֶּה וְהִתְעַלָּה בִּשְׁמוֹ וְנִקְרָא אֱלֹהִים, אָז בְּכֹחַ הַשֵּׁם הַזֶּה הוֹצִיא אוֹתָם בִּשְׁלֵמוּת. וְזֶה הוּא בְּשֵׁם יִקְרָא, בְּאוֹתוֹ הַשֵּׁם שֶׁלּוֹ קָרָא וְהוֹצִיא כָּל מִין וּמִין שֶׁיִּתְקַיְּמוּ בִּשְׁלֵמוּתוֹ. כְּמוֹ זֶה (שמות לא) רְאֵה קָרָאתִי בְשֵׁם. הִזְכַּרְתִּי שְׁמִי שֶׁיִּתְקַיֵּם בְּצַלְאֵל עַל קִיּוּם שְׁלֵמוּתוֹ.

(ישעיה מ) מֵרֹב אוֹנִים. מַה זֶּה מֵרֹב אוֹנִים? זֶה רֹאשׁ הַדַּרְגּוֹת, שֶׁעוֹלִים בּוֹ כָּל הָרְצוֹנוֹת וַעֲלִיָּתָם בּוֹ בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר. וְאַמִּיץ כֹּחַ – זֶה סוֹד הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן שֶׁהִתְעַלָּה בַּשֵּׁם אֱלֹהִים כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. אִישׁ לֹא

עִלָּאָה דְּאִסְתַּלַּק בְּשֵׁם אֱלֹהִים כִּדְקָאַמְרָן. אִישׁ לֹא נֶעְדָּר מֵאִנּוּן שִׁתִּין רִבּוֹא דְּאֲפִיק בְּחֵילָא דִשְׁמָא. וּבְגִין דְּאִישׁ לֹא נֶעְדָּר, בְּכָל אֲתַר דְּמִיתוּ יִשְׂרָאֵל וְאִתְעֲנָשׁוּ בְּחוֹבַיְיהוּ אִתְמְנוּן וְלָא אַעֲדַר מֵאִנּוּן שִׁתִּין רִבּוֹא אֲפִילוּ חָד. בְּגִין לְמֶהֱוֵי כֹּלָא דִיוּקְנָא חָדָא. כְּמָה דְּאִישׁ לָא נֶעְדַּר לְעֵילָא, אוֹף הָכִי לָא נֶעְדַּר לְתַתָּא.

בְּרֵאשִׁית, רַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר, אַשְׁכְּחָן אַתְוָון בְּהִפּוּכָא. בֵּי"ת בְּקַדְמִיתָא וּלְבָתַר. ב' בְּקַדְמִיתָא הַיְינוּ בְּרֵאשִׁית. בָּרָא לְבָתָר. אל"ף בְּקַדְמִיתָא וּלְבָתַר. אל"ף בְּקַדְמִיתָא הַיְינוּ אֱלֹהִים. אֶת לְבָתָר. אֶלָּא כַּד בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד עָלְמָא, כָּל אָתְוָון הֲווֹ סְתִימִין, וּתְרֵין אַלְפִין שְׁנִין עַד דְּלָא בְרָא עָלְמָא הֲוָה מִסְתַּכֵּל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִשְׁתַּעְשַׁע בְּהוּ.

לשון הקודש

נֶעְדָּר – מֵאוֹתָם שִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁהוֹצִיא בְּכֹחַ הַשֵּׁם. וּמִשּׁוּם שֶׁאִישׁ לֹא נֶעְדָּר, בְּכָל מָקוֹם שֶׁמֵּתוּ יִשְׂרָאֵל וְנֶעֱנְשׁוּ בַּחֲטָאֵיהֶם, נִמְנוּ וְלֹא נֶעְדַּר מֵאוֹתָם שִׁשִּׁים רִבּוֹא אֲפִלּוּ אֶחָד כְּדֵי לִהְיוֹת הַכֹּל צוּרָה אַחַת. כְּמוֹ שֶׁאִישׁ לֹא נֶעְדַּר לְמַעְלָה, אַף כָּךְ לֹא נֶעְדַּר לְמַטָּה.

בְּרֵאשִׁית. רַב הַמְנוּנָא הַזָּקֵן אָמַר, מָצָאנוּ אוֹתִיּוֹת בְּהִפּוּךְ. בֵּי"ת בַּהַתְחָלָה וְאַחַר כָּךְ. ב' בַּהַתְחָלָה – הַיְנוּ בְּרֵאשִׁית. בָּרָא לְאַחַר מִכֵּן. אָלֶ"ף בַּהַתְחָלָה וְאַחַר כָּךְ. אָלֶ"ף בַּהַתְחָלָה – הַיְנוּ אֱלֹהִים, אֶת לְאַחַר מִכֵּן. אֶלָּא כְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לַעֲשׂוֹת אֶת הָעוֹלָם, כָּל הָאוֹתִיּוֹת הָיוּ נִסְתָּרוֹת. וְאַלְפַּיִם שָׁנָה טֶרֶם שֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם הָיָה מִסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וּמִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהֶם.

כַּד בְּעָא לְמִבְרֵי עָלְמָא, אָתוּ כָּל אַתְוָון קַמֵּיהּ מִסּוֹפָא אֲרֵישַׁיְיהוּ. שָׁרִיאַת אָת ת לְמֵיעַל בְּרֵישָׁא, אָמְרָה, רִבּוֹן עָלְמִין נִיחָא קַמָּךְ לְמִבְרֵי בִי עָלְמָא, דְּאֲנָא חוֹתָמָא דְגוּשְׁפַּנְקָא דִילָךְ אֶמֶ"ת, וְאַתְּ אִתְקְרִיאַת אֶמֶ"ת, יָאוֹת לְמַלְכָּא (אֶמֶת) לְמִשְׁרֵי בְאוֹת אֶמֶ"ת וּלְמִבְרֵי בִי עָלְמָא. אָמַר לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יָאוֹת אַנְתְּ וְזַכָּאָה אַנְתְּ, אֶלָּא לֵית אַנְתְּ כְּדַאי לְמִבְרֵי בָךְ עָלְמָא, הוֹאִיל וְאַנְתְּ זַמִּינָא לְמֶהֱוֵי רָשִׁים עַל מִצְחִין דְּגוּבְרִין מְהֵימְנִין דְּקַיְימוּ אוֹרַיְתָא מֵאל"ף וְעַד תי"ו, וּבְרִשְׁימוּ דִילָךְ יְמוּתוּן. וְעוֹד דְּאַנְתְּ חוֹתָמָא דְמָוֶת. הוֹאִיל וְאַנְתְּ כָּךְ, לֵית אַנְתְּ כְּדַאי לְמִבְרֵי בָךְ עָלְמָא. מִיָּד נָפְקַת.

עָאלַת אָת ש קַמֵּיהּ, אָמְרָה קַמֵּיהּ, רִבּוֹן עָלְמִין, נִיחָא קַמָּךְ לְמִבְרֵי בִי עָלְמָא, דְּבִי אִתְקְרֵי

לשון הקודש

כְּשֶׁרָצָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם, בָּאוּ לְפָנָיו כָּל הָאוֹתִיּוֹת מִסּוֹפָם לְרֹאשָׁם. הִתְחִילָה הָאוֹת ת' לְהִכָּנֵס בָּרֹאשׁ. אָמְרָה: רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, נוֹחַ לְפָנֶיךָ לִבְרֹא בִּי אֶת הָעוֹלָם, שֶׁאֲנִי תַּשְׁלוּם חוֹתָם שֶׁלְּךָ אֱמֶ"ת, וְאַתָּה נִקְרֵאתָ אֱמֶ"ת, רָאוּי לְמֶלֶךְ [אֱמֶת] לְהַתְחִיל בְּאוֹת אֱמֶ"ת וְלִבְרֹא בִּי אֶת הָעוֹלָם. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא: רְאוּיָה אַתְּ וְזַכָּאִית אַתְּ, אֶלָּא שֶׁאֵינֵךְ כְּדָאִית לִבְרֹא בָךְ אֶת הָעוֹלָם, הוֹאִיל וְאַתְּ עֲתִידָה לִהְיוֹת רְשׁוּמָה עַל מִצְחֵי הָאֲנָשִׁים הַנֶּאֱמָנִים שֶׁקִּיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה מֵאָלֶ"ף וְעַד תָּי"ו, וּבָרֶשֶׁם שֶׁלָּךְ יָמוּתוּ. וְעוֹד, שֶׁאַתְּ חוֹתַם הַמָּוֶת. וְהוֹאִיל וְאַתְּ כָּךְ, אֵינֵךְ כְּדָאִית לִבְרֹא בָךְ אֶת הָעוֹלָם. מִיָּד יָצְאָה.

נִכְנְסָה הָאוֹת ש' לְפָנָיו. אָמְרָה לְפָנָיו: רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, נוֹחַ לְפָנֶיךָ לִבְרֹא בִּי אֶת

שְׁמָךְ שַׁדַּ"י, וְיָאוֹת לְמִבְרֵי עָלְמָא בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. אָמַר לָהּ, יָאוֹת אַנְתְּ, וְטַב אַנְתְּ וּקְשׁוֹט אַנְתְּ, אֲבָל הוֹאִיל וְאָתְוָון דְּזִיוּפָא נָטְלִין לָךְ לְמֶהֱוֵי עִמְּהוֹן, לָא בְּעֵינָא לְמִבְרֵי בָךְ עָלְמָא, דִּבְגִין דְּלָא יִתְקַיֵּים שִׁקְרָא, אֶלָּא אִי יִטְלוּן לָךְ ק ר.

מִכָּאן מָאן דְּבָעֵי לְמֵימַר שִׁקְרָא יִטּוֹל יְסוֹדָא דִקְשׁוֹט בְּקַדְמִיתָא וּלְבָתַר יוֹקִים לֵיהּ שִׁקְרָא, דְּהָא אָת ש אָת קְשׁוֹט אִיהוּ, אָת קְשׁוֹט דַּאֲבָהָתָן דְּאִתְיַיחֲדוּ בַּהּ. ק ר אָתְוָון דְּאִתְחַזְיָאוּ עַל סִטְרָא בִישָׁא אִנּוּן וּבְגִין לְאִתְקַיְּימָא נָטְלֵי אָת ש בְּגַוְוֵיהוּ וַהֲוֵי קֶשֶׁר. כֵּיוָן דְּחָמַאת הָכִי נָפְקַת מִקַּמֵּיהּ.

עָאלַת אָת צ אָמְרָה קַמֵּיהּ, רִבּוֹן עָלְמָא נִיחָא קַמָּךְ לְמִבְרֵי בִי עָלְמָא דְּאֲנָא (ס"א דְּבִי) בִּי

לשון הקודש

הָעוֹלָם, שֶׁבִּי נִקְרֵאתָ שִׁמְךָ שַׁדַּי, וְרָאוּי לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּשֵׁם קָדוֹשׁ. אָמַר לָהּ: רְאוּיָה אַתְּ וְטוֹבָה אַתְּ וֶאֱמֶת אַתְּ, אֲבָל הוֹאִיל וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַזִּיּוּף נוֹטְלִים אוֹתָךְ לִהְיוֹת עִמָּהֶם, אֵינִי רוֹצֶה לִבְרֹא בָךְ אֶת הָעוֹלָם, שֶׁכְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקַיֵּם הַשֶּׁקֶר אֶלָּא אִם יִטְלוּ אוֹתָךְ ק ר.

מִכָּאן, שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לוֹמַר שֶׁקֶר, יִטֹּל יְסוֹד שֶׁל אֱמֶת בַּהַתְחָלָה וְאַחַר כָּךְ יְקַיֵּם אֶת הַשֶּׁקֶר. שֶׁהֲרֵי הָאוֹת ש' הִיא אוֹת אֱמֶת, אוֹת הָאֱמֶת שֶׁהִתְיַחֲדוּ בָהּ הָאָבוֹת. ק' ר' הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּרְאוּ עַל הַצַּד הָרָע הֵם, וּכְדֵי לְהִתְקַיֵּם נָטְלוּ אֶת הָאוֹת ש' בְּתוֹכָן וְנִהְיָה קֶשֶׁר. כֵּיוָן שֶׁרָאִתָה כָּךְ, יָצְאָה מִלְּפָנָיו.

נִכְנְסָה הָאוֹת צ'. אָמְרָה לְפָנָיו: רִבּוֹן הָעוֹלָם, נוֹחַ לְפָנֶיךָ לִבְרֹא בִּי אֶת הָעוֹלָם, שֶׁאֲנִי (נ"א שֶׁבִּי) חֲתוּמִים הַצַּדִּיקִים, וְאַתָּה

חַתִּימִין צַדִּיקִים, וְאַנְתְּ דְּאִתְקְרִיאַת צַדִּיק, בִּי רָשִׁים דִּכְתִיב, (תהלים יא) כִּי צַדִּיק יְיָ צְדָקוֹת אָהֵב, וּבִי יָאוֹת לְמִבְרֵי עָלְמָא. אָמַר לָהּ צַדִּי, צַדִּי אַנְתְּ, וְצַדִּיק אַנְתְּ, אֲבָל אַנְתְּ צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי טְמִירָא, לֵית אַנְתְּ צָרִיךְ לְאִתְגַּלְיָא כָּל כָּךְ בְּגִין דְּלָא לְמֵיהַב פִּתְחוֹן פֶּה לְעָלְמָא. מָאי טַעְמָא ב אִיהִי, אַתְיָא י' דִּשְׁמָא דִּבְרִית קַדִּישָׁא וְרָכִיב עֲלָהּ וְאִתְאַחַד בַּהֲדָהּ. וְרָזָא דָא כַּד בְּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן דּוּ פַּרְצוּפִין בְּרָאוֹ. וּבְגִין כָּךְ אַנְפּוֹי דְּיו"ד מְהַדַּר לַאֲחוֹרָא כְּגַוְונָא דָא צ וְלָא אִתְהַדְּרוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין כְּגַוְונָא דָא צ, אִסְתַּכַּל לְעֵילָא כְּגַוְונָא דָא צ, אִסְתַּכְּלַת לְתַתָּא כְּגַוְונָא דָא צ, אָמַר לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תּוּב, דְּאֲנָא זַמִּין לְנַסְרָא לָךְ וּלְמֶעְבַּד לָךְ אַפִּין בְּאַפִּין אֲבָל בְּאַתְרָא אַחֲרָא תִּסְתַּלַּק. נָפְקַת מִקַּמֵּיהּ וְאָזְלַת.

לשון הקודש

שֶׁנִּקְרֵאתְ צַדִּיק רָשׁוּם בִּי, שֶׁכָּתוּב (תהלים יא) כִּי צַדִּיק ה' צְדָקוֹת אָהֵב, וּבִי רָאוּי לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם. אָמַר לָהּ: צַדִּי, צַדִּי אַתְּ וְצַדִּיק אַתְּ, אֲבָל אַתְּ צְרִיכָה לִהְיוֹת טְמוּנָה, אֵינֵךְ צְרִיכָה לְהִתְגַּלּוֹת כָּל כָּךְ כְּדֵי שֶׁלֹּא לָתֵת פִּתְחוֹן פֶּה לָעוֹלָם. מַהוּ הַטַּעַם? נ' הִיא. בָּאָה הַי' שֶׁל הַשֵּׁם שֶׁל הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ וְרוֹכֵב עָלֶיהָ וְנֶאֱחָז עִמָּהּ. וְזֶה הַסּוֹד, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן, בָּרָא אוֹתוֹ דּוּ פַּרְצוּפִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַפָּנִים שֶׁל יו"ד חוֹזֵר לְאָחוֹר כְּמוֹ זֶה: (ציור למעלה) וְלֹא חוֹזְרִים פָּנִים בְּפָנִים כְּמוֹ זֶה: מִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה כְּמוֹ זֶה: (ציור למעלה) מִסְתַּכֵּל לְמַטָּה כְּמוֹ זֶה: (ציור למעלה) אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא עוֹד, שֶׁאֲנִי עָתִיד לְנַסֵּר אוֹתָךְ וְלַעֲשׂוֹת אוֹתָךְ פָּנִים בְּפָנִים, אֲבָל בְּמָקוֹם אַחֵר תִּתְעַלִּי. יָצְאָה מִלְּפָנָיו וְהָלְכָה.

עָאלַת אָת פ, אָמְרָה קַמֵּיהּ, רִבּוֹן עָלְמִין נִיחָא קַמָּךְ לְמִבְרֵי בִי עָלְמָא דְהָא פּוּרְקָנָא דְאַנְתְּ זַמִּין לְמֶעְבַּד בְּעָלְמָא בִי רְשִׁים, וְדָא הוּא פְּדוּת. וּבִי יָאוֹת לְמִבְרֵי עָלְמָא. אָמַר לָהּ יָאוֹת אַנְתְּ, אֲבָל בָּךְ אִתְרְשִׁים פֶּשַׁע בִּטְמִירוּ, כְּגַוְונָא דְחִיוְיָא דְמָחֵי וְאָעִיל רֵישֵׁיהּ בֵּין גּוּפֵיהּ, הָכִי מָאן דְחָב כָּפִיף רֵישֵׁיהּ וְאַפִּיק יְדוֹי. וְכֵן ע עָוֹן, אַף עַל גַּב דְאָמְרָה דְאִית בֵּיהּ עֲנָוָה, אָמַר לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא אִיבְרֵי בָךְ עָלְמָא. נָפְקַת מִקַּמֵּיהּ.

עָאלַת אָת ס אָמְרָה קַמֵּיהּ, רִבּוֹן (דף ג ע"א) עָלְמִין, נִיחָא קַמָּךְ לְמִבְרֵי בִי עָלְמָא, דְאִית בִּי סְמִיכָא לַנּוֹפְלִין דִּכְתִיב, (תהלים קמה) סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנּוֹפְלִים. אָמַר לָהּ, עַל דָא אַנְתְּ צָרִיךְ לְאַתְרָךְ וְלָא תָזוּז מִנַּיהּ, אִי אַתְּ נָפִיק מֵאַתְרָךְ מַה תְּהֵא עֲלַיְיהוּ

לשון הקודש

נִכְנְסָה הָאוֹת פ׳. אָמְרָה לְפָנָיו: רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, נוֹחַ לְפָנֶיךָ לִבְרֹא בִּי אֶת הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי הַפְּדוּת שֶׁאַתָּה עָתִיד לַעֲשׂוֹת בָּעוֹלָם רְשׁוּמָה בִי, וְזוֹ הִיא פְּדוּת, וּבִי רָאוּי לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם. אָמַר לָהּ: רְאוּיָה אַתְּ, אֲבָל בָּךְ רָשׁוּם פֶּשַׁע בַּסֵּתֶר. כְּמוֹ שֶׁהַנָּחָשׁ שֶׁמַּכֶּה וּמַכְנִיס רֹאשׁוֹ בֵּין גּוּפוֹ, כָּךְ מִי שֶׁחוֹטֵא, כּוֹפֵף רֹאשׁוֹ וּמוֹצִיא יָדָיו. וְכֵן ע׳ עָוֹן, אַף עַל גַּב שֶׁאָמְרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ עֲנָוָה, אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא: לֹא אֶבְרָא בָךְ אֶת הָעוֹלָם. יָצְאָה מִלְּפָנָיו. **נִכְנְסָה** הָאוֹת ס׳. אָמְרָה לְפָנָיו: רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, נוֹחַ לְךָ לִבְרֹא בִּי אֶת הָעוֹלָם, שֶׁיֵּשׁ בִּי סְמִיכָה לַנּוֹפְלִים, שֶׁכָּתוּב (תהלים קמה) סוֹמֵךְ ה׳ לְכָל הַנּוֹפְלִים. אָמַר לָהּ: עַל כֵּן אַתְּ צְרִיכָה אֶת מְקוֹמֵךְ וְאַל תָּזוּזִי

דְּאִנּוּן נְפִילִין הוֹאִיל וְאִנּוּן סְמִיכִין עֲלָךְ. מִיָּד נָפְקַת מִקַּמֵּיהּ.

עָאלַת אָת נ אָמְרָה קַמֵּיהּ, רִבּוֹן עָלְמָא, נִיחָא קַמָּךְ לְמִבְרֵי בִּי עָלְמָא, דְּבִי כְתִיב נוֹרָא תְּהִלּוֹת וּתְהִלָּה דְּצַדִּיקִים נָאוָה תְּהִלָּה. אָמַר לָהּ, נוּ"ן תּוּב לְאַתְרָךְ, דְּהָא בְּגִינָךְ תָּבַת סַמְ"ךְ לְאַתְרָהּ וַהֲוֵי סָמִיךְ עֲלָהּ. מִיָּד תָּבַת לְאַתְרָהּ וְנָפְקַת מִקַּמֵּיהּ.

עָאלַת אָת מ אָמְרָה קַמֵּיהּ רִבּוֹן עָלְמָא, נִיחָא קַמָּךְ לְמִבְרֵי בִּי עָלְמָא, דְּבִי אִתְקְרִיאַת מֶלֶךְ. אָמַר לָהּ הָכִי הוּא וַדַּאי, אֲבָל לָא אִבְרֵי בָךְ עָלְמָא בְּגִין דְּעָלְמָא אִצְטְרִיךְ לְמֶלֶךְ תּוּב לְאַתְרָךְ, אַנְתְּ וְל וְך דְּהָא לָא יָאוֹת לְעָלְמָא לְמֵיקַם בְּלָא מֶלֶךְ.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא נָחֲתָא מִן קֶדֶמוֹהִי אָת כ מֵעַל כֻּרְסֵי

לשון הקודש

מִמֶּנּוּ. אִם אַתְּ יוֹצֵאת מִמְּקוֹמֵךְ, מַה יִּהְיֶה עַל אוֹתָם הַנּוֹפְלִים, הוֹאִיל וְהֵם סוֹמְכִים עָלַיִךְ? מִיָּד יָצְאָה מִלְּפָנָיו.

נִכְנְסָה הָאוֹת נ׳. אָמְרָה לְפָנָיו: רִבּוֹן הָעוֹלָם, נוֹחַ לְפָנֶיךָ לִבְרֹא בִּי אֶת הָעוֹלָם, שֶׁבִּי כָּתוּב נוֹרָא תְּהִלּוֹת וּתְהִלָּה לַצַּדִּיקִים נָאוָה תְּהִלָּה. אָמַר לָהּ: נוּ"ן שׁוּבִי לִמְקוֹמֵךְ, שֶׁהֲרֵי בִּשְׁבִילֵךְ שָׁבָה סָמְ"ךְ לִמְקוֹמָהּ וְתִהְיִי סְמוּכָה עָלֶיהָ. מִיָּד שָׁבָה לִמְקוֹמָהּ וְיָצְאָה מִלְּפָנָיו.

נִכְנְסָה הָאוֹת מ׳. אָמְרָה לְפָנָיו: רִבּוֹן הָעוֹלָם, נוֹחַ לְפָנֶיךָ לִבְרֹא בִּי אֶת הָעוֹלָם, שֶׁבִּי נִקְרֵאתָ מֶלֶךְ. אָמַר לָהּ: כָּךְ הוּא וַדַּאי, אֲבָל לֹא אֶבְרָא בָךְ אֶת הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם צָרִיךְ מֶלֶךְ. שׁוּבִי לִמְקוֹמֵךְ אַתְּ וְל׳ וְך׳, שֶׁהֲרֵי לֹא רָאוּי לָעוֹלָם לַעֲמֹד בְּלִי מֶלֶךְ.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יָרְדָה מִלְּפָנָיו הָאוֹת כ׳

יְקָרֵיהּ אִזְדַּעְזַעַת וְאָמְרָה קַמֵּיהּ, רִבּוֹן עָלְמָא, נִיחָא קַמָּךְ לְמִבְרֵי בִּי עָלְמָא דְּאַנָּא כְּבוֹדָךְ. וְכַד נָחֲתַת כ מֵעַל כֻּרְסֵי יְקָרֵיהּ אִזְדַּעְזְעוּ מָאתָן אֶלֶף עָלְמִין וְאִזְדַּעְזַע כֻּרְסְיָיא וְכֻלְּהוּ עָלְמִין אִזְדַּעְזָעוּ לְמִנְפַּל. אָמַר לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּ"ף כָּ"ף, מָה אַתְּ עָבִיד הָכָא, דְּלָא אִבְרֵי בָךְ עָלְמָא. תּוּב לְאַתְרָךְ דְּהָא בָךְ כְּלָיָה כָּלָה וְנֶחֱרָצָה אִשְׁתְּמַע, תּוּב לְכָרְסְיָיךְ וְהֲוֵי תַּמָּן. (ישעיה י)

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא נָפְקַת מִקַּמֵּיהּ וְתָבַת לְדוּכְתָּהּ.

עָאלַת אָת י אָמְרָה קַמֵּיהּ, רִבּוֹן עָלְמָא, נִיחָא קַמָּךְ לְמִבְרֵי בִּי עָלְמָא דְּאַנָּא שֵׁירוּתָא דְשָׁמָא קַדִּישָׁא וְיָאוֹת לָךְ לְמִבְרֵי בִּי עָלְמָא. אָמַר לָהּ, דַּי לָךְ דְּאַנְתְּ חָקִיק בִּי, וְאַנְתְּ רָשִׁים בִּי, וְכָל רְעוּתָא דִילִי בָךְ סָלִיק, לֵית אַנְתְּ יָאוֹת לְאִתְעַקָּרָא מִן שְׁמִי.

לשון הקודש

מֵעַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ. הִזְדַּעְזָעָה וְאָמְרָה לְפָנָיו: רִבּוֹן הָעוֹלָם, נוֹחַ לְפָנֶיךָ לִבְרֹא בִּי אֶת הָעוֹלָם, שֶׁאֲנִי כְּבוֹדְךָ. וּכְשֶׁיָּרְדָה כ' מֵעַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ, הִזְדַּעְזְעוּ מָאתַיִם אֶלֶף עוֹלָמוֹת, וְהִזְדַּעְזַע הַכִּסֵּא, וְכָל הָעוֹלָמוֹת הִזְדַּעְזְעוּ לִפֹּל. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ– בָּרוּךְ– הוּא: כָּ"ף כָּ"ף, מָה אַתְּ עוֹשָׂה כָּאן? שֶׁלֹּא אֶבְרָא בָךְ אֶת הָעוֹלָם. שׁוּבִי לִמְקוֹמֵךְ, שֶׁהֲרֵי בָךְ כְּלָיָה, כָּלָה וְנֶחֱרָצָה (ישעיה י) נִשְׁמָע. שׁוּבִי לְכִסְאֵךְ וְתִהְיִי שָׁם. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יָצְאָה מִלְּפָנָיו וְשָׁבָה לִמְקוֹמָהּ.

נִכְנְסָה הָאוֹת י'. אָמְרָה לְפָנָיו: רִבּוֹן הָעוֹלָם, נוֹחַ לְפָנֶיךָ לִבְרֹא בִּי אֶת הָעוֹלָם, שֶׁאֲנִי רֵאשִׁית הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְרָאוּי לְךָ לִבְרֹא בִּי אֶת הָעוֹלָם. אָמַר לָהּ: דַּי לָךְ שֶׁאַתְּ חֲקוּקָה בִּי וְאַתְּ רְשׁוּמָה בִּי, וְכָל רְצוֹנִי עוֹלֶה בָךְ. אֵינֵךְ רְאוּיָה לְהֵעָקֵר מִשְּׁמִי.

עָאלַת אָת ט אָמְרָה קַמֵּיהּ רִבּוֹן עָלְמָא נִיחָא קַמָּךְ לְמִבְרֵי בִּי עָלְמָא דְּאַנְתְּ בִּי אִתְקְרִיאַת טוֹב וְיָשָׁר. אָמַר לָהּ לָא אִבְרֵי בָךְ עָלְמָא דְּהָא טוּבָךְ סָתִים בְּגַוָּוךְ, וְצָפוּן בְּגַוָּוךְ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ הוֹאִיל וְגָנִיז בְּגַוָּוךְ לֵית בֵּיהּ חוּלָקָא לְעָלְמָא דָא דְּאַנָּא בָעֵי לְמִבְרֵי, אֶלָּא בְּעָלְמָא דְּאַתֵּי. וְתוּ דְּעַל דְּטוּבָךְ גָּנִיז בְּגַוָּוךְ יִטְבְּעוּן תַּרְעֵי דְּהֵיכָלָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איכה ב) טָבְעוּ בָאָרֶץ שְׁעָרֶיהָ. וְתוּ דְּזז לְקִבְלָךְ וְכַד תִּתְחַבְּרוּן כַּחֲדָא הָא זז ט, וְעַל דָּא אָתְוָון אִלֵּין לָא רְשִׁימִין בְּשִׁבְטִין קַדִּישִׁין. מִיָּד נָפְקַת מִקַּמֵּיהּ.

עָאלַת אָת ז אָמְרָה לֵיהּ, רִבּוֹן עָלְמָא, נִיחָא קַמָּךְ לְמִבְרֵי בִּי עָלְמָא, דְּבִי נָטְרִין בָּנֶיךָ שַׁבָּת דִּכְתִיב, (שמות כ) זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. אָמַר לָהּ

לשון הקודש

נִכְנְסָה הָאוֹת ט'. אָמְרָה לְפָנָיו: רִבּוֹן הָעוֹלָם, נוֹחַ לְפָנֶיךָ לִבְרֹא בִּי אֶת הָעוֹלָם, שֶׁאַתָּה נִקְרָאתָ בִּי טוֹב וְיָשָׁר. אָמַר לָהּ: לֹא אֶבְרָא בָךְ אֶת הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי טוּבֵךְ נִסְתָּר בְּתוֹכֵךְ וְצָפוּן בְּתוֹכֵךְ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ. הוֹאִיל וְגָנוּז בְּתוֹכֵךְ, אֵין בּוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁאֲנִי רוֹצֶה לִבְרֹא, אֶלָּא בָּעוֹלָם הַבָּא. וְעוֹד, שֶׁעַל שֶׁטּוּבֵךְ גָּנוּז בְּתוֹכֵךְ, יִטְבְּעוּ שַׁעֲרֵי הַהֵיכָל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איכה ב) טָבְעוּ בָאָרֶץ שְׁעָרֶיהָ. וְעוֹד, שֶׁח' כְּנֶגְדֵּךְ, וּכְשֶׁתִּתְחַבְּרוּ יַחַד הִנֵּה ח"ט, וְעַל כֵּן הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ לֹא רְשׁוּמוֹת בַּשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים. מִיָּד יָצְאָה מִלְּפָנָיו.

נִכְנְסָה הָאוֹת ז'. אָמְרָה לוֹ: רִבּוֹן הָעוֹלָם, נוֹחַ לְפָנֶיךָ לִבְרֹא בִּי אֶת הָעוֹלָם, שֶׁבִּי שׁוֹמְרִים בָּנֶיךָ אֶת הַשַּׁבָּת, שֶׁכָּתוּב (שמות כ) זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. אָמַר לָהּ:

לָא אִבְרֵי בָּךְ עָלְמָא דְּאַנְתְּ אִית בָּךְ קְרָבָא וְחַרְבָּא דְשִׁנְנָא וְרוֹמְחָא דִקְרָבָא כְּגַוְונָא דְנוּ"ן. מִיָּד נָפְקַת מִקַּמֵּיהּ.

עָאלַת אָת ו אָמְרָה קַמֵּיהּ רִבּוֹן עָלְמָא, נִיחָא קַמָּךְ לְמִבְרֵי בִי עָלְמָא, דְּאֲנָא אָת מִשְׁמָךְ. אָמַר לָהּ וָאו אַנְתְּ וְה דַּי לְכוֹן דְּאַתּוּן אָתְוָון דִּשְׁמִי דְאַתּוּן בְּרָזָא דִשְׁמִי וְחַקִּיקִין וּגְלִיפִין בִּשְׁמִי וְלָא אִבְרֵי בְכוּ עַלְמָא.

עָאלַת אָת ד וְאָת ג אָמְרוּ אוֹף הָכִי. אָמַר אוֹף לוֹן דַּי לְכוֹן לְמֶהֱוֵי דָא עִם דָּא דְהָא מִסְכְּנִין לָא יִתְבַּטְּלוּן מִן עָלְמָא וּצְרִיכִין לְגְמוֹל עִמְּהוֹן טִיבוּ. דְּלֶ"ת אִיהוּ מִסְכְּנָא, גִימֶ"ל גְּמוֹל לָהּ טִיבוּ, לָא תִתְפָּרְשׁוּן דָּא מִן דָּא וְדַי לְכוֹן לְמֵיזַן דָּא לְדֵין.

לשון הקודש

לֹא אֶבְרָא בָּךְ אֶת הָעוֹלָם, שֶׁבָּךְ יֵשׁ קְרָב, וְחֶרֶב שְׁנוּנָה, וְרֹמַח שֶׁל קְרָב כְּמוֹ שֶׁלַּנּוּן. מִיָּד יָצְאָה מִלְּפָנָיו.

נִכְנְסָה הָאוֹת ו'. אָמְרָה לְפָנָיו: רִבּוֹן הָעוֹלָם, נוֹחַ לְפָנֶיךָ לִבְרֹא בִי אֶת הָעוֹלָם, שֶׁאֲנִי אוֹת מִשְּׁמְךָ. אָמַר לָהּ: וָא"ו, אַתְּ וְה' דַּי לָכֶם שֶׁאַתֶּן אוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁמִי, שֶׁאַתֶּן בַּסּוֹד שֶׁל שְׁמִי וַחֲקוּקוֹת וּגְלוּפוֹת בִּשְׁמִי, וְלֹא אֶבְרָא בָכֶן אֶת הָעוֹלָם.

נִכְנְסָה הָאוֹת ד' וְהָאוֹת ג', אָמְרוּ אַף כָּךְ. אָמַר אַף לָהֶן: דַּי לָכֶן לִהְיוֹת זוֹ עִם זוֹ, שֶׁהֲרֵי הָעֲנִיִּים לֹא יִתְבַּטְּלוּ מִן הָעוֹלָם, וּצְרִיכִים לִגְמֹל עִמָּהֶם חֶסֶד. דָּלֶ"ת הוּא הֶעָנִי (דַּל), גִּימֶל גּוֹמֶלֶת לָהּ חֶסֶד. אַל תִּפָּרְדוּ זוֹ מִזּוֹ, וְדַי לָכֶן לָזוּן זוֹ אֶת זוֹ.

עָאלַת אָת **ב** אָמְרָה לֵיהּ, רִבּוֹן עָלְמָא, נִיחָא קַמָּךְ לְמִבְרֵי בִּי עָלְמָא, דְּבִי מְבָרְכָאן לָךְ לְעֵילָא וְתַתָּא. אָמַר לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא וַדַּאי בָּךְ אִבְרֵי עָלְמָא וְאַתְּ תְּהֵא שֵׁירוּתָא לְמִבְרֵי עָלְמָא.

קָיְמָא אָת **א** לָא עָאלַת. אָמַר לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלֶ"ף לָמָּה לֵית אַנְתְּ עָאלַת קַמָּאי כִּשְׁאָר כָּל אָתְוָון. אָמְרָה קַמֵּיהּ רִבּוֹן עָלְמָא בְּגִין דַּחֲמֵינָא דְּכָל אָתְוָון נָפְקוּ מִן קַמָּךְ בְּלָא תוֹעַלְתָּא מָה אֲנָא אַעֲבִיד תַּמָּן. וְתוּ דְּהָא (דף ג ע"ב) יְהִיבְתָּא לְאָת בֵּי"ת נְבַזְבְּזָא רַבְרְבָא דָא, וְלָא יָאוֹת לְמַלְכָּא עִלָּאָה לְאַעֲבָרָא נְבַזְבְּזָא דְיַהַב לְעַבְדּוֹ וּלְמֵיהַב לְאָחֳרָא. אָמַר לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלֶ"ף אַף עַל גַּב דְּאָת בֵּי"ת בַּהּ אִבְרֵי עָלְמָא, אַתְּ תְּהֵא רֵישׁ לְכָל אָתְוָון, לֵית בִּי יְחוּדָא אֶלָּא בָךְ. בָּךְ יִשְׁרוּן כָּל חוּשְׁבָּנִין וְכָל

לשון הקודש

נִבְנְסָה הָאוֹת ב'. אָמְרָה לוֹ: רִבּוֹן הָעוֹלָם, נוֹחַ לְפָנֶיךָ לִבְרֹא בִּי אֶת הָעוֹלָם, שֶׁבִּי מְבָרְכִים אוֹתְךָ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא: הֲרֵי וַדַּאי שֶׁבָּךְ אֶבְרָא אֶת הָעוֹלָם, וְאַתְּ תִּהְיִי הֶרֵאשִׁית לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם.

עָמְדָה הָאוֹת א' וְלֹא נִבְנְסָה. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא: אֶלֶ"ף אֶלֶ"ף, לָמָּה אֵינֵךְ נִכְנֶסֶת לְפָנַי כִּשְׁאָר כָּל הָאוֹתִיּוֹת? אָמְרָה לְפָנָיו: רִבּוֹן הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁרָאִיתִי שֶׁכָּל הָאוֹתִיּוֹת יָצְאוּ מִלְּפָנֶיךָ בְּלִי תוֹעֶלֶת, מָה אֲנִי אֶעֱשֶׂה שָׁם? וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי נָתַתָּ לָאוֹת ב' אוֹצָר גָּדוֹל זֶה, וְלֹא רָאוּי לְמֶלֶךְ עֶלְיוֹן לְהַעֲבִיר אוֹצָר שֶׁנָּתַן לְעַבְדּוֹ וְלָתֵת לְאַחֵר. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא: אֶלֶ"ף אֶלֶ"ף, אַף עַל גַּב שֶׁאֶבְרָא אֶת הָעוֹלָם בָּאוֹת בֵּי"ת, אַתְּ תִּהְיִי הָרֹאשׁ לְכָל הָאוֹתִיּוֹת. אֵין בִּי יִחוּד

עוֹבְדֵי דְעָלְמָא, וְכָל יִחוּדָא לָא הֲוֵי אֶלָּא בְּאָת אָלֶ"ף.

וְעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתְוָון עִלָּאִין רַבְּרְבָן, וְאָתְוָון תַּתָּאִין זְעִירִין. וּבְגִין כָּךְ בֵּי"ת בֵּי"ת בְּרֵאשִׁית בָּרָא. אָלֶ"ף אָלֶ"ף אֱלֹהִים אֶת. אָתְוָון מִלְּעֵילָא וְאָתְוָון מִתַּתָּא, וְכֻלְּהוּ כְּחַדָּא הֲווֹ מֵעָלְמָא עִלָּאָה וּמֵעָלְמָא תַּתָּאָה.

בְּרֵאשִׁית רִבִּי יוּדָאי אָמַר מָאי בְּרֵאשִׁי"ת, בְּחָכְמָ"ה, דָּא חָכְמָ"ה, דְּעָלְמָא קָיְימָא עֲלָהּ, לְאַעֲלָא גּוֹ רָזִין סְתִימִין עִלָּאִין. וְהָכָא אִגְלִיפוּ שִׁית סִטְרִין רַבְּרְבִין עִלָּאִין דְּמִנְּהוֹן נָפִיק כֹּלָּא, דְּמִנְּהוֹן אִתְעֲבִידוּ שִׁית מְקוֹרִין וְנַחֲלִין, לְאַעֲלָא גּוֹ יַמָּא רַבָּא. וְהַיְינוּ בָּרָא שִׁית מֵהָכָא אִתְבְּרִיאוּ. מָאן בָּרָא לוֹן, הַהוּא דְּלָא אִדְכַּר הַהוּא סָתִים דְּלָא יְדִיעַ.

לשון הקודש

אֶלָּא בָּךְ. בָּךְ יַתְחִילוּ כָּל הַחֶשְׁבּוֹנוֹת וְכָל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם, וְכָל יִחוּד לֹא יִהְיֶה אֶלָּא בָּאוֹת אָלֶ"ף.

וְעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא אוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת גְּדוֹלוֹת, וְאוֹתִיּוֹת תַּחְתּוֹנוֹת קְטַנּוֹת. וּמִשּׁוּם כָּךְ בֵּי"ת בֵּי"ת – בְּרֵאשִׁית בָּרָא. אָלֶ"ף אָלֶ"ף – אֱלֹהִים אֵת. אוֹתִיּוֹת מִלְּמַעְלָה וְאוֹתִיּוֹת מִלְּמַטָּה, וְכֻלָּן יַחַד הֵם מֵהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן וּמֵהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן.

בְּרֵאשִׁית. רַבִּי יוּדַאי אָמַר, מַה זֶּה בְּרֵאשִׁי"ת? בְּחָכְמָ"ה. זוֹ הַחָכְמָ"ה שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלֶיהָ, לְהִכָּנֵס לְתוֹךְ סוֹדוֹת נִסְתָּרִים עֶלְיוֹנִים. וְכָאן נֶחְקְקוּ שִׁשָּׁה צְדָדִים גְּדוֹלִים עֶלְיוֹנִים שֶׁמֵּהֶם הַכֹּל יוֹצֵא, שֶׁמֵּהֶם נַעֲשׂוּ שִׁשָּׁה מְקוֹרוֹת וּנְחָלִים לְהִכָּנֵס לְתוֹךְ הַיָּם הַגָּדוֹל. וְהַיְינוּ בָּרָא שִׁית מִכָּאן נִבְרְאוּ. מִי בָּרָא אוֹתָם? הַהוּא שֶׁלֹּא נִזְכָּר, הַהוּא הַנִּסְתָּר שֶׁאֵינוֹ יָדוּעַ.

רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא, כַּד מָטוּ לְחַד בֵּי חֲקַל, אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִיָּיא לְרִבִּי יוֹסֵי הָא דְּאַמְרִיתוּ בָּרָא שִׁית וַדָּאי הָכִי הוּא, בְּגִין דְּשִׁית יוֹמִין עִלָּאִין גַּבֵּי אוֹרַיְיתָא וְלָא יַתִּיר. אַחֲרָנִין סְתִימִין אִינּוּן.

אֲבָל חָמֵינָן גּוֹ סִטְרֵי בְּרֵאשִׁית דְּאָמַר הָכִי. גְּלִיפֵי אַגְלִיף הַהוּא סְתִימָאָה קַדִּישָׁא גּוֹ מְעוֹי דְּחַד טְמִירוּ דְּנָקִיט בִּנְקוּדָה דְּנָעִיץ. הַהוּא גְּלִיפֵי אַגְלִיף וְטָמִיר בֵּיהּ כְּמַאן דְּגָנִיז כֹּלָּא תְּחוֹת מַפְּתְּחָא חָדָא. וְהַהוּא מַפְּתְּחָא גָּנִיז כֹּלָּא בְּהֵיכָלָא חָדָא, וְאַף עַל גַּב דְּכֹלָּא גָּנִיז בְּהַהוּא הֵיכָלָא, עִקָּרָא דְּכֹלָּא בְּהַהוּא מַפְּתְּחָא הֲוֵי. הַהוּא מַפְּתְּחָא סָגִיר וּפָתַח.

בְּהַהוּא הֵיכָלָא אִית בֵּיהּ גְּנִיזִין סְתִימִין סַגִּיאִין אִלֵּין עַל אִלֵּין. בְּהַהוּא הֵיכָלָא אִית תַּרְעִין עוֹבַד סְתִימוּ וְאִנּוּן חַמְשִׁין. אִגְלִיפוּ לְאַרְבַּע סִטְרִין וַהֲווּ

לשון הקודש

רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְשָׂדֶה אֶחָד, אָמַר רִבִּי חִיָּיא לְרִבִּי יוֹסֵי, זֶה שֶׁאֲמַרְתֶּם בָּרָא שִׁית – וַדַּאי זֶה כָּךְ, מִשּׁוּם שֶׁשִּׁשָּׁה יָמִים עֶלְיוֹנִים אֵצֶל הַתּוֹרָה וְלֹא יוֹתֵר. הָאֲחֵרִים הֵם נִסְתָּרִים.

אֲבָל רָאִינוּ בְּתוֹךְ צִדְדֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁאָמַר כָּךְ. חֲקִיקוֹת חָקַק אוֹתוֹ הַנִּסְתָּר הַקָּדוֹשׁ בְּתוֹךְ מֵעָיו שֶׁל סֵתֶר אֶחָד שֶׁנָּקוּד בַּנִּקֻּדָּה שֶׁנָּעַץ. הַהוּא חָקַק חִקּוּקִים וְנִסְתָּר בּוֹ, כְּמִי שֶׁגּוֹנֵז הַכֹּל תַּחַת מַפְּתֵּחַ אֶחָד, וְאוֹתוֹ הַמַּפְּתֵּחַ גּוֹנֵז הַכֹּל בְּהֵיכָל אֶחָד. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל גָּנוּז בַּהֵיכָל הַהוּא – הָעִקָּר שֶׁל הַכֹּל הוּא בְּאוֹתוֹ הַמַּפְּתֵּחַ. אוֹתוֹ הַמַּפְּתֵּחַ סוֹגֵר וּפוֹתֵחַ.

בְּאוֹתוֹ הַהֵיכָל יֵשׁ גְּנָזִים נִסְתָּרִים רַבִּים

אַרְבְּעִין (ס"י וְתֵשַׁע). חַד תַּרְעָא לֵית לֵיהּ סִטְרָא, לָא יְדִיעַ אִי הוּא לְעֵילָא, אִי הוּא לְתַתָּא (ס"י אִיהוּ לְעֵילָא אִיהִי לְתַתָּא).

וּבְגִין כָּךְ הַהוּא תַּרְעָא סָתִים.

גּוֹ אִינּוּן תַּרְעִין אִית מַנְעוּלָא חָדָא, וְחַד אֲתַר דַּקִּיק לְאַעֲלָא הַהוּא מַפְתְּחָא בֵּיהּ, וְלָא אִתְרְשִׁים אֶלָּא בִּרְשִׁימוּ דְּמַפְתְּחָא, לָא יַדְעִין בֵּיהּ אֶלָּא הַהוּא מַפְתְּחָא (ס"י דְּפִתְחָא) בִּלְחוֹדוֹי. וְעַל רָזָא דְּנָא בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים.

בְּרֵאשִׁית דָּא מַפְתְּחָא דְּכֹלָּא סָתִים בֵּיהּ, וְהוּא סָגִיר וּפָתַח, וְשִׁית תַּרְעִין כְּלִילָן בֵּיהּ. בְּהַהוּא מַפְתְּחָא דְּסָגִיר וּפָתַח. כַּד סָגִיר אִנּוּן תַּרְעִין וְכָלִיל לוֹן בְּגַוָּיהּ (נ"א וְכַלָּה בְּגַוָּיהּ) כְּדֵין וַדָּאי כְּתִיב בְּרֵאשִׁית מִלָּה גַּלְיָא בִּכְלַל מִלָּה סְתִימָאָה. וּבְכָל אֲתַר דָּר"א מִלָּא סְתִימָאָה אִיהוּ, סָגִיר וְלָא פָתַח.

לשון הקודש

אֵלּוּ עַל אֵלּוּ. בְּאוֹתוֹ הַהֵיכָל יֵשׁ שְׁעָרִים מַעֲשֵׂה סֵתֶר, וְהֵם חֲמִשִּׁים. נֶחְקְקוּ לְאַרְבָּעָה צְדָדִים וְהָיוּ לְאַרְבָּעִים [ס"א וְתִשְׁעָה]. לְשַׁעַר אֶחָד אֵין צַד, לֹא יָדוּעַ אִם הוּא לְמַעְלָה אִם הוּא לְמַטָּה [ס"י הוּא לְמַעְלָה הוּא לְמַטָּה]. וּמִשּׁוּם כָּךְ אוֹתוֹ הַשַּׁעַר סָתוּם. **בְּתוֹךְ** אוֹתָם הַשְּׁעָרִים יֵשׁ מַנְעוּל אֶחָד, וּמָקוֹם אֶחָד קָטָן לְהַכְנִיס אוֹתוֹ הַמַּפְתֵּחַ בּוֹ, וְאֵינוֹ נִרְשָׁם אֶלָּא בְּרִשֻׁם שֶׁל הַמַּפְתֵּחַ. אֵין יוֹדְעִים בּוֹ אֶלָּא אוֹתוֹ הַמַּפְתֵּחַ [ס"י שֶׁל הַפֶּתַח] לְבַדּוֹ. וְעַל זֶה הַסּוֹד בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים.

בְּרֵאשִׁית זֶה הַמַּפְתֵּחַ שֶׁהַכֹּל נִסְתָּר בּוֹ, וְהוּא סוֹגֵר וּפוֹתֵחַ, וְשִׁשָּׁה שְׁעָרִים כְּלוּלִים בּוֹ בְּאוֹתוֹ הַמַּפְתֵּחַ שֶׁסּוֹגֵר וּפוֹתֵחַ. כְּשֶׁסּוֹגֵר אֶת אוֹתָם הַשְּׁעָרִים וְכוֹלֵל אוֹתָם בְּתוֹכוֹ (נ"א וְכוֹלֵא בְּתוֹכוֹ), אָז וַדַּאי כָּתוּב בְּרֵאשִׁית, דָּבָר גָּלוּי בִּכְלַל דָּבָר נִסְתָּר. וּבְכָל מָקוֹם בָּר"א – זֶה דָּבָר נִסְתָּר. סוֹגֵר וְלֹא פוֹתֵחַ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי וַדַּאי הָכִי הוּא, וְשָׁמַעְנָא לְבוּצִינָא קַדִּישָׁא דְּאָמַר הָכִי, דְּמִלָּה סְתִימָאָה אִיהוּ בָּרָא סָגִיר וְלָא פָּתַח. וּבְעוֹד דְּהַוָּה סָגִיר בְּמִלָּה דְּבָרָא, עָלְמָא לָא הֲוֵי וְלָא אִתְקַיַּים, וְהַוָּה חָפֵי עַל כֹּלָּא תֹּה"וּ, וְכַד שָׁלְטָא הַאי תֹּה"וּ, עָלְמָא לָא הָוָה, וְלָא אִתְקַיַּים.

אֵימָתַי הַהוּא מַפְתֵּחָא פָּתַח תַּרְעִין וְאִזְדַּמֵּן לְשִׁמּוּשָׁא וּלְמֶעְבַּד תּוֹלְדִין כַּד אָתָא אַבְרָהָם דִּכְתִיב אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם וְתָנִינָן בְּאַבְרָהָם. וּמַה דְּהַוָּה כֹּלָּא סָתִים בְּמִלַּת בָּרָא, אִתְהַדְּרוּ אָתְוָון לְשִׁמּוּשָׁא, וְנָפַק עַמּוּדָא דְּעֲבַד תּוֹלְדִין, אֵבֶר יְסוֹדָא קַדִּישָׁא דְּעָלְמָא קַיְימָא עֲלֵיהּ.

כַּד הַאי אֵבֶר אִתְרְשִׁים בְּמִלַּת בָּרָא כְּדֵין רְשִׁים סְתִימָאָה עִלָּאָה (נ"א קַדִּישָׁא לְגַלָּאָה) רְשִׁימוּ אַחֲרָא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי זֶה כָּךְ, וְשָׁמַעְתִּי אֶת הַמָּאוֹר הַקָּדוֹשׁ (רַשְׁבַּ"י) שֶׁאוֹמֵר כָּךְ, שֶׁדָּבָר נִסְתָּר הוּא בָּרָא, סוֹגֵר וְלֹא פּוֹתֵחַ. וּבְעוֹד שֶׁהָיָה סוֹגֵר בְּמִלַּת בָּרָא, לֹא הָיָה הָעוֹלָם וְלֹא הִתְקַיֵּם, וְהָיָה מְכַסֶּה עַל הַכֹּל תֹּה"וּ. וּכְשֶׁשּׁוֹלֵט הַתֹּה"וּ הַזֶּה, אֵין עוֹלָם וְלֹא מִתְקַיֵּם.

מָתַי אוֹתוֹ הַמַּפְתֵּחַ פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּמִזְדַּמֵּן לְשִׁמּוּשׁ וְלַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת? כְּשֶׁבָּא אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, וְשָׁנִינוּ בְּאַבְרָהָם. וּמַה שֶּׁהַכֹּל הָיָה סָתוּם בְּמִלַּת בָּרָא – חָזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְשַׁמֵּשׁ, וְיָצָא עַמּוּד שֶׁעָשָׂה תּוֹלְדוֹת, אֵבֶר הַיְסוֹד הַקָּדוֹשׁ שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו.

כְּשֶׁהָאֵבֶר הַזֶּה נִרְשַׁם בְּמִלַּת בָּרָא, אָז רָשַׁם הַנִּסְתָּר הָעֶלְיוֹן [נ"א הַקָּדוֹשׁ לְגַלּוֹת] רֹשֶׁם אַחֵר לִשְׁמוֹ וְלִכְבוֹדוֹ. וְזֶה הוּא מ"י.

לִשְׁמֵיהּ וְלִיקָרֵיהּ. וְדָא אִיהוּ מ"י בָּרָא אֵלֶּה. וְגַם כֵּן שְׁמָא קַדִּישָׁא דְּאִתְבָּרְכָא דְּאִיהוּ מַ"ה אִתְרְשִׁים. וְאַפִּיק מִן בָּרָא אֵבֶר. וְהוּא רְשִׁים בְּאֵלֶּה מִסִּטְרָא דָא וְאֵבֶר מִסִּטְרָא דָא. סְתִימָאָה קַדִּישָׁא. אֵלֶּה קַיְּימָא. אֵבֶר קַיְּימָא. כַּד אִשְׁתְּלִים דָּא אִשְׁתְּלִים דָּא. גָּלִיף לְהַאי אֵבֶר ה. גָּלִיף לְהַאי אֵלֶּה י.

אִתְעָרוּ אָתְוָון לְאַשְׁלָמָא לְהַאי סִטְרָא וּלְהַאי סִטְרָא, כְּדֵין אַפִּיק מ"ם. נָטִיל חַד לְהַאי סִטְרָא וְחַד לְהַאי סִטְרָא, אִשְׁתְּלִים שְׁמָא קַדִּישָׁא וְאִתְעֲבִיד אֱלֹהִים גַּם כֵּן שְׁמָא (דף ד ע"א) דְּאַבְרָהָם. כַּד אִשְׁתְּלִים דָּא אִשְׁתְּלִים דָּא.

וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּנָטַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִי וְשָׁדֵי בְּאֵלֶּה וְאִתְעֲבִיד אֱלֹהִים. וְנָטַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַה וְשָׁדֵי בְּאֵבֶר וְאִתְעֲבִיד אַבְרָהָם. (וּמִלַּת מ"י רוֹמֵז

לשון הקודש

בָּרָא אֵלֶּה, וְגַם כֵּן הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁמִּתְבָּרֵךְ שֶׁהוּא מָ"ה שֶׁנִּרְשַׁם. וְהוֹצִיא מִן בָּרָא אֵבֶר, וְהוּא רָשׁוּם בְּאֵלֶּה מִצַּד זֶה וְאֵבֶר מִצַּד זֶה. הַנִּסְתָּר הַקָּדוֹשׁ. אֵלֶּה עוֹמֵד. אֵבֶר עוֹמֵד. כְּשֶׁנִּשְׁלָם זֶה – נִשְׁלָם זֶה. חוֹקֵק לָאֵבֶר הַזֶּה ה׳, וְחוֹקֵק לָ"אֵלֶּה" הַזֶּה י׳.

מִתְעוֹרְרוֹת הָאוֹתִיּוֹת לְהַשְׁלִים אֶת הַצַּד הַזֶּה וְאֶת הַצַּד הַזֶּה, וְאָז מוֹצִיא מֵ"ם. נוֹטֵל אֶחָד לַצַּד הַזֶּה וְאֶחָד לַצַּד הַזֶּה. נִשְׁלָם הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְנַעֲשָׂה אֱלֹהִים גַּם כֵּן הַשֵּׁם שֶׁל אַבְרָהָם. כְּשֶׁנִּשְׁלָם זֶה – נִשְׁלָם זֶה.

וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁנָּטַל הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא מִ"י וְזָרַק בְּאֵלֶּה וְנַעֲשָׂה אֱלֹהִים. וְנָטַל הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא מָ"ה וְזָרַק בְּאֵבֶר

לַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה וְאִית בָּהּ יו"ד אוֹת קַדְמָאָה דִשְׁמָא קַדִישָׁא. וּמִלַּת מַ"ה רוֹמֵז לְמִנְיָנָא דִשְׁמָא קַדִישָׁא, וְאִית בֵּיהּ אוֹת תִּנְיָינָא דִשְׁמָא קַדִישָׁא יהוה. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ וְגו' (איוב כו) תּוֹלֶה אֶרֶץ עַל בְּלִי מָ"ה. וּכְדֵין אִתְקַיְימוּ תְרֵין עָלְמִין. בְּיו"ד עָלְמָא דְאַתֵי, וּבְהֵ"א עָלְמָא דָא. כְּלוֹמַר בְּמ"י בָּרָא עוֹלָם הַבָּא וּבְמַ"ה בָּרָא עוֹלָם הַזֶּה. וְדֵין הוּא רֶמֶז עֵילָא וְתַתָּא).

וּכְדֵין עָבִיד תּוֹלְדוֹת וְנָפַק שְׁמָא שְׁלִים מַה דְלָא הָוָה קֶדֶם דְנָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, כֻּלְהוּ הֲווֹ תַלְיָין עַד דְאִתְבְּרֵי שְׁמֵיהּ דְאַבְרָהָם. כֵּיוָן דְאִשְׁתְּלִים שְׁמָא דָא דְאַבְרָהָם, שְׁמָא קַדִישָׁא אִשְׁתְּלִים. הָדָא הוּא דִכְתִיב בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְיָ אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם.

אִשְׁתַּטַּח רִבִּי חִיָיא בְּאַרְעָא וּנְשַׁק לְעַפְרָא, וּבְכָה וְאָמַר עַפְרָא עַפְרָא כַּמָּה אַתְּ קְשֵׁי קְדַל, כַּמָּה אַתְּ בַּחֲצִיפוּ. דְכָל מַחֲמַדֵי עֵינָא יִתְבְּלוּן בָּךְ, כָּל

לשון הקודש

וְנַעֲשָׂה אַבְרָהָם. (וּמִלַּת מ"י רוֹמֶזֶת לַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, וְיֵשׁ בָּהּ יו"ד, הָאוֹת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וּמִלַּת מָ"ה רוֹמֶזֶת לְמִנְיַן הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְיֵשׁ בָּהּ הָאוֹת הַשְּׁנִיָּה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ יְהוֹ"ה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ וְגו', (איוב כו) תּוֹלֶה אֶרֶץ עַל בְּלִי מָ"ה. וְאָז הִתְקַיְּמוּ שְׁנֵי עוֹלָמוֹת. בְּיו"ד הָעוֹלָם הַבָּא, וּבְהֵ"א הָעוֹלָם הַזֶּה. כְּלוֹמַר בְּמ"י בָּרָא אֶת הָעוֹלָם הַבָּא, וּבְמַ"ה בָּרָא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶהוּ רֶמֶז מַעְלָה וּמַטָּה).

וְאָז עָשָׂה תּוֹלְדוֹת וְיָצָא שֵׁם שָׁלֵם מַה שֶׁלֹּא הָיָה מִקֹּדֶם לָכֵן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם. כֻּלָּם הָיוּ תְּלוּיִם עַד שֶׁנִּבְרָא שְׁמוֹ שֶׁל אַבְרָהָם. כֵּיוָן שֶׁנִּשְׁלַם הַשֵּׁם הַזֶּה שֶׁל אַבְרָהָם, נִשְׁלַם הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם.

הִשְׁתַּטַּח רַבִּי חִיָּא בָּאָרֶץ וְנִשַּׁק אֶת הֶעָפָר, וּבָכָה וְאָמַר: עָפָר, עָפָר, כַּמָּה

עַמּוּדֵי נְהוֹרִין דְּעָלְמָא תֵּיכוּל וְתֵידוּק. כַּמָּה אַתְּ חֲצִיפָא, בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא דְּהַוָּה נָהִיר עָלְמָא, שַׁלִּיטָא רַבְּרְבָא מִמַּנָּא דִּזְכוּתֵיהּ מְקַיֵּים עָלְמָא אִתְּבְּלֵי בָּךְ. רִבִּי שִׁמְעוֹן נְהִירוּ דְּבוּצִינָא נְהִירוּ דְּעָלְמִין אַנְתְּ בָּלֵי בְּעַפְּרָא וְאַנְתְּ קַיֵּים וְנָהֵג עָלְמָא. אִשְׁתּוֹמֵם רִגְעָא חָדָא, וְאָמַר עַפְּרָא עַפְּרָא לָא תִּתְגָּאֵי דְּלָא יִתְמַסְּרוּן בָּךְ עַמּוּדִין דְּעָלְמָא דְּהָא רִבִּי שִׁמְעוֹן לָא אִתְּבְּלֵי בָּךְ.

קָם רִבִּי חִיָּיא וְהַוָּה בָּכֵי. אָזַל וְרִבִּי יוֹסֵי עִמֵּיהּ. מֵהַהוּא יוֹמָא אִתְעַנֵּי אַרְבְּעִין יוֹמִין לְמֶחֱמֵי לְרִבִּי שִׁמְעוֹן. אָמְרוּ לֵיהּ לֵית אַנְתְּ רַשַּׁאי לְמֶחֱמֵי לֵיהּ. בְּכָה וְאִתְעַנֵּי אַרְבְּעִין יוֹמִין אַחֲרִינִין. אַחֲזִיאוּ לֵיהּ בְּחֶזְוָוא לְרִבִּי שִׁמְעוֹן וְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, דְּהַוּוּ לָעָאן בְּמִלָּה

לשון הקודש

אַתָּה קְשֵׁה עֹרֶף, כַּמָּה אַתָּה בְּחֻצְפָּה, שֶׁכָּל מַחְמַדֵּי הָעַיִן יִרְקְבוּ בְךָ, כָּל עַמּוּדֵי אוֹרוֹת הָעוֹלָם תֹּאכַל וְתִשְׁחָק. כַּמָּה אַתָּה חָצוּף, הַמָּאוֹר הַקָּדוֹשׁ (רַשְׁבַּ"י) שֶׁהָיָה מֵאִיר אֶת הָעוֹלָם, הַשַּׁלִּיט הַגָּדוֹל שֶׁמְּמֻנֶּה, שֶׁזְّכוּתוֹ מַעֲמִידָה אֶת הָעוֹלָם, יִרְקַב בְּךָ. רַבִּי שִׁמְעוֹן, אוֹר הַמָּאוֹר, אוֹר הָעוֹלָמוֹת, אַתָּה נִרְקָב בֶּעָפָר וְאַתָּה מְקַיֵּם וּמַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם. הִשְׁתּוֹמֵם רֶגַע אֶחָד, וְאָמַר: עָפָר, עָפָר, אַל תִּתְגָּאֶה, שֶׁלֹּא יִמָּסְרוּ בְךָ עַמּוּדֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן לֹא יִרָקֵב בְּךָ.

קָם רַבִּי חִיָּיא וְהָיָה בוֹכֶה. הָלַךְ וְרַבִּי יוֹסֵי עִמּוֹ. מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם הִתְעַנָּה אַרְבָּעִים יָמִים לִרְאוֹת אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמְרוּ לוֹ, אֵינְךָ רַשַּׁאי לִרְאוֹת אוֹתוֹ. בָּכָה וְהִתְעַנָּה אַרְבָּעִים יָמִים אֲחֵרִים, הֶרְאוּ לוֹ בַּמַּחֲזֶה אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בַּדָּבָר הַזֶּה שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְהָיוּ כַּמָּה אֲלָפִים שׁוֹמְעִים לְדִבּוּרוֹ. בֵּינְתַּיִם

דָּא דְּאָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וְהָווּ כַּמָּה אַלְפִּין צַיְּיתִין לְמִלּוּלֵיהּ. אַדְהָכִי חֲמָא כַּמָּה גַּדְפִּין רַבְרְבִין עִלָּאִין וּסְלִיקוּ עֲלַיְיהוּ רִבִּי שִׁמְעוֹן וְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ וּסְלִיקוּ לִמְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא, וְכָל אִלֵּין גַּדְפִּין הֲווּ מְחַכָּאן לְהוּ. חֲמָא דְּמִתְהַדְּרָן וּמִתְחַדְּשָׁן בְּזִיוּוֹן וּנְהִירוּ יַתִּיר מִנְּהוֹרָא דְּזִיוָא דְּשִׁמְשָׁא.

פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר יֵיעוּל רִבִּי חִיָּיא וְלֶיחֱמֵי בְּכַמָּה דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְחַדְּתָא אַנְפֵּי צַדִּיקַיָּיא לְזִמְנָא דְּאָתֵי. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּעָאל הָכָא בְּלָא כִּסּוּפָא, וְזַכָּאָה מָאן דְּקָאִים בְּהַהוּא עָלְמָא כְּעַמּוּדָא תַּקִּיף בְּכֹלָּא. וְחֲמָא דְּהַוָּה עָאל, וְהַוָּה קָם רִבִּי אֶלְעָזָר וּשְׁאָר עַמּוּדִין דְּיָתְבִין תַּמָּן. וְהוּא הַוָּה כְּסִיף וְאַשְׁמִיט גַּרְמֵיהּ וְעָאל וְיָתִיב לְרַגְלוֹי דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן.

קָלָא נָפַק וְאָמַר מָאִיךְ עֵינָךְ. לָא תִּזְקוֹף רֵישָׁךְ, וְלָא

לשון הקודש

רָאָה כַּמָּה כְּנָפַיִם גְּדוֹלוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וּמַעֲלִים עֲלֵיהֶם אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, וְעוֹלִים לִישִׁיבַת הָרָקִיעַ, וְכָל אֵלּוּ הַכְּנָפַיִם הָיוּ מְחַכּוֹת לָהֶם. רָאָה שֶׁחוֹזְרִים וּמִתְחַדְּשִׁים וּמְאִירִים יוֹתֵר מֵהָאוֹר שֶׁל זִיו הַשֶּׁמֶשׁ.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, יִכָּנֵס רַבִּי חִיָּיא וְיִרְאֶה בְּמַה שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לְחַדֵּשׁ אֶת פְּנֵי הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁנִּכְנָס לְכָאן בְּלִי בוּשָׁה, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁעוֹמֵד בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם כְּעַמּוּד חָזָק בַּכֹּל. וְרָאָה שֶׁהָיָה נִכְנָס וְעוֹמֵד רַבִּי אֶלְעָזָר, וּשְׁאָר הָעַמּוּדִים שֶׁיּוֹשְׁבִים שָׁם. וְהוּא הָיָה מִתְבַּיֵּשׁ, וְהִשְׁמִיט אֶת עַצְמוֹ, וְנִכְנַס וְיָשַׁב לְרַגְלֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן.

יָצָא קוֹל וְאָמַר: הַנְמֵךְ עֵינֶיךָ וְאַל תָּרִים

תִּסְתַּכַּל. מָאִיךְ עֵינוֹי וְחַמָּא נְהוֹרָא דְּהַוָּה נָהִיר לְמֵרָחוֹק. קָלָא אַהֲדַר כְּמִלְקַדְמִין וְאָמַר עִלָּאִין טְמִירִין סְתִימִין פְּקִיחֵי עֵינָא אִנּוּן דְּמִשְׁטְטִין בְּכָל עָלְמָא אִסְתְּכָּלוּ וְחֲמוּ. תַּתָּאִין (נ"א תַּנָּאִין) דְּמִיכִין סְתִימִין בְּחוֹרֵיכוֹן אִתְעָרוּ.

מָאן מִנְכוֹן דִּי חֲשׁוֹכָא מְהַפְּכָן לִנְהוֹרָא וְטָעֲמִין מְרִירָא לְמִתְקָא עַד לָא יֵיתוֹן הָכָא. מָאן מִנְכוֹן דְּמִחַכָּאן בְּכָל יוֹמָא לִנְהוֹרָא דְּנָהִיר בְּשַׁעֲתָא דְּמַלְכָּא פָּקִיד לְאַיְלָתָא וְאִתְיַיקַר וְאִתְקְרֵי מַלְכָּא מִכָּל מַלְכִין דְּעָלְמָא. מָאן דְּלָא מְצַפֶּה דָּא בְּכָל יוֹמָא בְּהַהוּא עָלְמָא, לֵית לֵיהּ חוּלָקָא הָכָא.

אַדְּהָכִי חֲמָא כַּמָּה מִן חַבְרַיָּיא סַחֲרָנֵיהּ כָּל אִנּוּן עַמּוּדִין דְּקַיָּימִין. וְחֲמָא דְּסְלִיקוּ לוֹן לִמְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא. אִלֵּין סַלְקִין וְאִלֵּין נָחֲתִין, וְעֵילָא

לשון הקודש

רֹאשֵׁךְ וְאַל תִּסְתַּכֵּל. הִנְמִיךְ עֵינָיו וְרָאָה אוֹר שֶׁמֵּאִיר לְמֵרָחוֹק. חָזַר הַקּוֹל כְּמִקֹּדֶם וְאָמַר: עֶלְיוֹנִים טְמוּנִים נִסְתָּרִים, פְּקוּחֵי הָעַיִן, אוֹתָם שֶׁמְּשׁוֹטְטִים בְּכָל הָעוֹלָם, הִסְתַּכְּלוּ וּרְאוּ! תַּחְתּוֹנִים [נ"א תַּנָּאִים] יְשֵׁנִים נִסְתָּרִים בְּחוֹרֵיכֶם הִתְעוֹרְרוּ!

מִי מִכֶּם שֶׁהוֹפְכִים חֹשֶׁךְ לְאוֹר וְטוֹעֲמִים מַר לְמָתוֹק טֶרֶם בּוֹאָם לְכָאן? מִי מִכֶּם שֶׁמְּחַכִּים בְּכָל יוֹם לָאוֹר שֶׁמֵּאִיר בְּשָׁעָה שֶׁהַמֶּלֶךְ פּוֹקֵד אֶת הָאַיָּלָה, וּמִתְכַּבֵּד וְנִקְרָא מֶלֶךְ מִכָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם? מִי שֶׁלֹּא מְצַפֶּה לָזֶה בְּכָל יוֹם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם – אֵין לוֹ כָּאן חֵלֶק!

בֵּינְתַּיִם רָאָה כַּמָּה מִן הַחֲבֵרִים סְבִיבוֹ, כָּל אוֹתָם הָעַמּוּדִים שֶׁקַּיָּמִים, וְרָאָה שֶׁמַּעֲלִים אוֹתָם לִישִׁיבַת הָרָקִיעַ. אֵלּוּ

דְכוּלְהוּ חֲמָא מָארֵי דְגַדְפֵּי דְהַוָה אָתֵי וְהוּא אוֹמֵי אוֹמָאָה דְשָׁמַע מֵאָחוֹרֵי פַּרְגּוֹדָא דְמַלְכָּא מַפְקַד בְּכָל יוֹמָא וּדְכִיר לְאַיְלְתָּא דִי שְׁכִיבַת לְעַפְרָא, וּבְעַט בְּעִיטִין בְּהַהוּא שַׁעֲתָא בִּתְלַת מְאָה וְתִשְׁעִין רְקִיעִין, וְכֻלְּהוּ מְרַתְּתִין וְזָעִין (דף ד ע"ב) קַמֵּיהּ. וְאוֹרִיד דִּמְעִין עַל דָּא, וְנָפְלֵי אִנּוּן דִּמְעִין רְתִיחִין בְּאֶשָּׁא לְגוֹ יַמָּא רַבָּא, וּמְאִנּוּן דִּמְעִין קָאִים הַהוּא מְמַנָּא דְיַמָּא וְאִתְקְיַים וְקָדִישׁ שְׁמֵיהּ דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא וְקָבִיל עֲלֵיהּ לְמִבְלַע כָּל מֵימוֹי דִבְרֵאשִׁית וְיִכְנוֹשׁ לְהוּ לְגַוֵּיהּ בְּשַׁעְתָּא דְיִתְכַּנְּשׁוּן כָּל עַמְמַיָּא עַל עַמָּא קַדִּישָׁא, וְיִנְגְּבוּן מַיָּא, וְיַעַבְרוּן בִּנְגִיבוּ.

אַדְהָכִי שָׁמַע קָלָא דְאָמַר פַּנּוּן אֲתַר, פַּנּוּן אֲתַר דְּהָא מַלְכָּא מְשִׁיחָא אָתֵי לִמְתִיבְתָּא דְרִבִּי שִׁמְעוֹן בְּגִין דְּכָל צַדִּיקַיָּא דְתַמָּן רֵישֵׁי מְתִיבְתָּא וְאִנּוּן

לשון הקודש

עוֹלִים וְאֵלּוּ יוֹרְדִים. וּמֵעַל כֻּלָּם רָאָה בַּעַל הַכְּנָפַיִם שֶׁהָיָה בָּא, וְהוּא נִשְׁבַּע שְׁבוּעָה שֶׁשָּׁמַע מֵאַחוֹרֵי הַפַּרְגּוֹד, שֶׁהַמֶּלֶךְ פּוֹקֵד בְּכָל יוֹם וְזוֹכֵר אֶת הָאַיָּלָה שֶׁשּׁוֹכֶבֶת לֶעָפָר, וּבוֹעֵט בְּעִיטוֹת בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים רְקִיעִים, וְכֻלָּם מִפַּחֲדִים וְרוֹעֲדִים לְפָנָיו. וּמוֹרִיד עַל זֶה דְּמָעוֹת, וְנוֹפְלוֹת אוֹתָן הַדְּמָעוֹת הָרוֹתְחוֹת כָּאֵשׁ לְתוֹךְ הַיָּם הַגָּדוֹל, וּמֵאוֹתָן הַדְּמָעוֹת עוֹמֵד אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה שֶׁל הַיָּם, וּמִתְקַיֵּם וּמְקַדֵּשׁ אֶת שְׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וּמְקַבֵּל עָלָיו לִבְלֹעַ אֶת כָּל מֵימֵי בְּרֵאשִׁית וְכוֹנֵס אוֹתָם לְתוֹכוֹ בְּשָׁעָה שֶׁיִּתְקַבְּצוּ כָּל הָעַמִּים עַל הָעָם הַקָּדוֹשׁ, וְיִתְיַבְּשׁוּ הַמַּיִם, וְיַעַבְרוּ בְּיֹבֶשׁ.

בֵּין כָּךְ שָׁמַע קוֹל שֶׁאוֹמֵר: פַּנּוּ מָקוֹם, פַּנּוּ מָקוֹם, שֶׁהִנֵּה הַמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בָּא לִישִׁיבַת רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֱיוֹת שֶׁכָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁשָּׁם

מִתִּיבְתֵּי דְתַמָּן רְשִׁימִין אִנּוּן. וְכָל אִנּוּן חַבְרִין דִּי בְכָל מִתִּיבְתָּא סַלְקֵי מִמִּתִּיבְתָּא דְהָכָא לִמִתִּיבְתָּא דִרְקִיעָא. וּמָשִׁיחַ אָתֵי בְכָל אִנּוּן מִתִּיבְתֵּי וְחָתִים אוֹרַיְיתָא מִפּוּמַיְיהוּ דְרַבָּנָן. וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא אָתֵי מָשִׁיחַ מִתְעַטֵּר מִן (נ"א רֵישֵׁי) רֵיחֵי מִתִּיבְתֵּי בְּעִטְרִין עִלָּאִין.

בְּהַהוּא שַׁעֲתָא קָמוּ כָּל אִנּוּן חַבְרַיָּיא וְקָם רִבִּי שִׁמְעוֹן וְהֲוָה סָלִיק נְהוֹרֵיהּ עַד רוּם רָקִיעַ, אָמַר לֵיהּ רִבִּי זַכָּאָה אַנְתְּ דְּאוֹרַיְיתָךְ סָלְקָא בִתְלַת מְאָה וְשִׁבְעִין נְהוֹרִין, וְכָל נְהוֹרָא וּנְהוֹרָא אִתְפַּרְשַׁת לְשִׁית מְאָה וּתְלֵיסַר טַעֲמִין סָלְקִין וְאִסְתַּחְיָין בְּנַהֲרֵי אֲפַרְסְמוֹנָא דַכְיָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ חָתִים אוֹרַיְיתָא מִמִּתִּיבְתָּךְ וּמִמִּתִּיבְתָּא דְחִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה וּמִגּוֹ מִתִּיבְתָּא דְאֲחִיָּה הַשִּׁילוֹנִי. וְאֲנָא לָא אָתֵינָא לְמִחְתַּם מִמִּתִּיבְתָּךְ, אֶלָּא מָאנֵי דְגַדְפִּין אָתֵי הָכָא,

לשון הקודש

וְרָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה, וְאוֹתָן יְשִׁיבוֹת שֶׁשָּׁם הֵן רְשׁוּמוֹת, וְכָל אוֹתָם חֲבֵרִים שֶׁבְּכָל יְשִׁיבָה עוֹלִים מֵהַיְשִׁיבָה שֶׁל כָּאן לִישִׁיבַת הָרָקִיעַ, וְהַמָּשִׁיחַ בָּא בְּכָל אוֹתָן הַיְשִׁיבוֹת וְחוֹתֵם תּוֹרָה מִפִּי הַחֲכָמִים. וּבְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה בָּא הַמָּשִׁיחַ מִתְעַטֵּר [נ"א מֵרֹאשׁ] מֵרֵיחוֹת הַיְשִׁיבוֹת בַּעֲטָרוֹת עֶלְיוֹנוֹת.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה קָמוּ כָּל אוֹתָם הַחֲבֵרִים, וְקָם רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְהָיָה עוֹלֶה אוֹרוֹ עַד רוּם [הָרָקִיעַ]. אָמַר לוֹ, רַבִּי, אַשְׁרֶיךָ שֶׁתּוֹרָתְךָ עוֹלָה בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים אוֹרוֹת, וְכָל אוֹר וְאוֹר נִפְרָד לְשֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר טְעָמִים שֶׁעוֹלִים וְרוֹחֲצִים בְּנַהֲרוֹת אֲפַרְסְמוֹן טָהוֹר. וְהַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא מְאַשֵּׁר תּוֹרָה מִישִׁיבָתְךָ, וּמִישִׁיבָתוֹ שֶׁל חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה, וּמִתּוֹךְ יְשִׁיבָתוֹ שֶׁל אֲחִיָּה הַשִּׁילֹנִי. וַאֲנִי לֹא בָאתִי לְאַשֵּׁר

דְּהָא יְדַעְנָא דְּלָא יֵעוּל גּוֹ מְתִיבְתֵּי אַחֲרִיתִי אֶלָּא בִּמְתִיבְתָּךְ.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא סָח לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן הַהוּא אוֹמָאָה דְּאוֹמֵי מָאתַיִם דְּגַדְפִּין. כְּדֵין אִזְדַּעְזַע מָשִׁיחַ וְאָרִים קָלֵיהּ וְאִזְדַּעְזְעוּ רְקִיעִין וְאִזְדַּעְזַע יַמָּא רַבָּא וְאִזְדַּעְזַע לִוְיָתָן וְחָשִׁיב עָלְמָא לְאִתְהַפְּכָא. אַדְהָכִי חָמָא לְרִבִּי חִיָּיא לְרַגְלוֹי דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר מָאן יָהִיב הָכָא בַּר נָשׁ לָבִישׁ מַדָּא דְּהַהוּא עָלְמָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן דָּא אִיהוּ רִבִּי חִיָּיא נְהִירוּ דְּבוּצִינָא דְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר לֵיהּ יִתְכַּנֵּשׁ הוּא וּבְנוֹי וְלֶיהֱוֹוֹן מִמְתִיבְתָּא דִּילָךְ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן זִמְנָא יִתְיְיהִיב לֵיהּ. יַהֲבוּ לֵיהּ זִמְנָא וְנָפַק מִתַּמָּן מִזְדַּעְזַע וְזָלְגִין עֵינוֹי דִּמְעִין. אִזְדַּעְזַע רִבִּי חִיָּיא וּבְכָה וְאָמַר זַכָּאָה חוּלַקְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא בְּהַהוּא עָלְמָא, וְזַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּבַר יוֹחָאי דְּזָכָה לְכָךְ. עָלֵיהּ

לשון הקודש

מִישִׁיבָתְךָ, אֶלָּא בַּעַל הַכְּנָפַיִם בָּא לְכָאן, שֶׁהֲרֵי יָדַעְתִּי שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לְתוֹךְ הַיְשִׁיבוֹת הָאֲחֵרוֹת אֶלָּא לִישִׁיבָתְךָ.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה סִפֵּר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹתָהּ הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּע בַּעַל הַכְּנָפַיִם. אָז הִזְדַּעְזַע הַמָּשִׁיחַ וְהֵרִים קוֹלוֹ, וְהִזְדַּעְזְעוּ הָרְקִיעִים, וְהִזְדַּעְזַע הַיָּם הַגָּדוֹל, וְהִזְדַּעְזַע הַלִּוְיָתָן, וְחָשַׁב הָעוֹלָם לְהִתְהַפֵּךְ. בֵּין כָּךְ רָאָה אֶת רַבִּי חִיָּיא לְרַגְלֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר, מִי נָתַן כָּאן אָדָם שֶׁלָּבוּשׁ מַדֵּי אוֹתוֹ הָעוֹלָם? אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, זֶה הוּא רַבִּי חִיָּיא, הָאוֹר שֶׁל מְאוֹר הַתּוֹרָה. אָמַר לוֹ, יִתְכַּנֵּס הוּא וּבָנָיו וְיִהְיוּ מֵהַיְשִׁיבָה שֶׁלְּךָ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, זְמַן יִנָּתֵן לוֹ. נָתְנוּ לוֹ זְמַן, וְיָצָא מִשָּׁם מְזֻעְזָע וְעֵינָיו זוֹלְגוֹת דְּמָעוֹת. הִזְדַּעְזַע רַבִּי חִיָּיא וּבָכָה, וְאָמַר, אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְאַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל בַּר

כְּתִיב, (משלי ח) לְהַנְחִיל אוֹהֲבַי יֵשׁ וְאוֹצְרוֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא.

בְּרֵאשִׁית רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח (ישעיה נא) וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ. כַּמָּה אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא יְמָמָא וְלֵילְיָא, בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא צַיִּית לְקָלְהוֹן דְּאִנּוּן דְּמִתְעַסְּקֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וּבְכָל מִלָּה דְּאִתְחַדַּשׁ בְּאוֹרַיְיתָא עַל יְדָא דְּהַהוּא דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, עָבִיד רְקִיעָא חָדָא.

תְּנַן בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּמִלָּה דְּאוֹרַיְיתָא אִתְחַדְּשַׁת מִפּוּמֵיהּ דְּבַר נָשׁ, הַהִיא מִלָּה סַלְקָא וְאִתְעַתְּדַת קַמֵּיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל לְהַהִיא מִלָּה וְנָשִׁיק לָהּ וְעַטַּר לָהּ בְּשִׁבְעִין עִטְרִין גְּלִיפִּין וּמְחַקְּקָן. וּמִלָּה דְּחָכְמְתָא דְּאִתְחַדְּשָׁא, סַלְקָא וְיַתְבָא עַל רֵישָׁא דְּצַדִּיק חָי עַלְמִין. וְטָסָא מִתַּמָּן וְשָׁטָא בְּשִׁבְעִין אֶלֶף עַלְמִין וּסְלִיקַת לְגַבֵּי עַתִּיק יוֹמִין.

לשון הקודש

יוֹחַאי שֶׁזָּכָה לְכָךְ. עָלָיו כָּתוּב (משלי ח) לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא.

בְּרֵאשִׁית. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (ישעיה נא) וָאָשִׂם דְּבָרַי בְּפִיךָ. כַּמָּה יֵשׁ לָאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יוֹמָם וָלַיְלָה, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא מַקְשִׁיב לְקוֹלוֹת אוֹתָם שֶׁמִּתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה. וּבְכָל דָּבָר שֶׁמִּתְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה עַל יְדֵי אוֹתוֹ שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, עוֹשֶׂה רָקִיעַ אֶחָד.

שֶׁנִּינוּ, בַּשָּׁעָה הַהִיא שֶׁדְּבַר תּוֹרָה מִתְחַדֵּשׁ מִפִּי אָדָם, הַדָּבָר הַהוּא עוֹלֶה וּמִזְדַּמֵּן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְהַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא נוֹטֵל אֶת אוֹתוֹ הַדָּבָר [תּוֹרָה] וּמְנַשֵּׁק אוֹתוֹ, וּמְעַטֵּר אוֹתוֹ בְּשִׁבְעִים עֲטָרוֹת גְּלוּפוֹת וּמְחֻקָּקוֹת. וּדְבַר חָכְמָה שֶׁהִתְחַדֵּשׁ, עוֹלֶה וְיוֹשֵׁב עַל רֹאשׁ

וְכָל מִלִּין דְּעַתִּיק יוֹמִין מִלִּין דְּחָכְמְתָא אִנּוּן בְּרָזִין סְתִימִין עִלָּאִין.

וְהַהִיא מִלָּה סְתִימָא דְּחָכְמְתָא דְּאִתְחַדְּשַׁת הָכָא כַּד סַלְקָא אִתְחַבְּרַת בְּאִנּוּן מִלִּין דְּעַתִּיק יוֹמִין וְסַלְקָא וְנַחְתָּא בַּהֲדַיְיהוּ וְעָאלַת בְּתַמְנֵיסַר עָלְמִין גְּנִיזִין (ישעיה סד) דְּעַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ. נַפְקֵי מִתַּמָּן וְשָׁטָאן וְאַתְיָין מְלֵיאָן וּשְׁלֵמִין וְאִתְעַתָּדוּ קַמֵּי עַתִּיק יוֹמִין.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אָרַח עַתִּיק יוֹמִין בְּהַאי מִלָּה וְנִיחָא קַמֵּיהּ מִכֹּלָּא. נָטִיל לְהַהִיא מִלָּה וְאַעְטַר לָהּ בִּתְלַת מְאָה וְשִׁבְעִין אֶלֶף עִטְרִין. הַהִיא מִלָּה טָסַת וְסַלְקָא וְנַחְתָּא וְאִתְעֲבִידָא רְקִיעָא חָדָא. וְכֵן כָּל מִלָּה וּמִלָּה דְּחָכְמְתָא (ס"א אִתְעַבְּדִין) (ס"א רְקִיעִין) קַיָּימִין

לשון הקודש

הַצַּדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, וְטָס מִשָּׁם וּמְשׁוֹטֵט בְּשִׁבְעִים אֶלֶף עוֹלָמוֹת וְעוֹלֶה אֶל עַתִּיק הַיָּמִים. וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁל עַתִּיק הַיָּמִים, דִּבְרֵי חָכְמָה הֵם בְּסוֹדוֹת נִסְתָּרִים עֶלְיוֹנִים.

וְאוֹתוֹ הַדָּבָר הַנִּסְתָּר שֶׁל חָכְמָה שֶׁהִתְחַדֵּשׁ כָּאן, כְּשֶׁהוּא עוֹלֶה, מִתְחַבֵּר עִם אוֹתָם הַדְּבָרִים שֶׁל עַתִּיק הַיָּמִים, וְעוֹלֶה וְיוֹרֵד עִמָּהֶם וְנִכְנָס בִּשְׁמוֹנֶה עָשָׂר עוֹלָמוֹת גְּנוּזִים שֶׁעַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ (שם סד). יוֹצְאִים מִשָּׁם וּמְשׁוֹטְטִים וְהוֹלְכִים מְלֵאִים וּשְׁלֵמִים וּמִזְדַּמְּנִים לִפְנֵי עַתִּיק הַיָּמִים.

בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה מֵרִיחַ עַתִּיק הַיָּמִים אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, וְזֶה נוֹחַ לְפָנָיו מִן הַכֹּל. נוֹטֵל אֶת אוֹתוֹ הַדָּבָר, וּמְעַטֵּר אוֹתוֹ בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים אֶלֶף עֲטָרוֹת. אוֹתוֹ הַדָּבָר טָס וְעוֹלֶה וְיוֹרֵד, וְנַעֲשָׂה רָקִיעַ אֶחָד. וְכֵן כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁל חָכְמָה (ס"א נַעֲשִׂים) (ס"א רְקִיעִים) עוֹמְדִים בְּקִיּוּם שָׁלֵם לִפְנֵי עַתִּיק

בְּקִיּוּמָא שְׁלִים קַמֵּי עַתִּיק יוֹמִין. וְהוּא קָרֵי לוֹן שָׁמַיִם חֲדָשִׁים, שָׁמַיִם מְחוּדָּשִׁים, סְתִימִין דְּרָזִין דְּחָכְמְתָא עִלָּאָה. וְכָל אִנּוּן שְׁאַר מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא דְּמִתְחַדְּשִׁין קַיָּימִין קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְסָלְקִין וְאִתְעֲבִידוּ אַרְצוֹת הַחַיִּים. וְנַחְתִּין וּמִתְעַטְּרִין לְגַבֵּי אֶרֶץ חַד, וְאִתְחַדַּשׁ וְאִתְעֲבִיד כֻּלָּא אֶרֶץ חֲדָשָׁה מֵהַהִיא מִלָּה דְּאִתְחַדַּשׁ בְּאוֹרַיְיתָא.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה סו) כִּי כַּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עוֹשֶׂה עוֹמְדִים לְפָנַי וְגו'. עָשִׂיתִי לָא כְּתִיב אֶלָּא עוֹשֶׂה, דְּעָבִיד תָּדִיר מֵאִנּוּן חִדּוּשִׁין וְרָזִין דְּאוֹרַיְיתָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה נא) וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסוֹד אָרֶץ. הַשָּׁמַיִם לָא כְּתִיב אֶלָּא שָׁמָיִם.

לשון הקודש

הַיָּמִים. וְהוּא קוֹרֵא לָהֶם שָׁמַיִם חֲדָשִׁים, שָׁמַיִם מְחֻדָּשִׁים, נִסְתָּרִים שֶׁל סוֹדוֹת שֶׁל חָכְמָה עֶלְיוֹנָה. וְכָל אוֹתָם שְׁאָר דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁמִּתְחַדְּשִׁים, עוֹמְדִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְעוֹלִים וְנַעֲשִׂים אַרְצוֹת הַחַיִּים, וְיוֹרְדִים וּמִתְעַטְּרִים לְאֶרֶץ אַחַת, וּמִתְחַדֵּשׁ וְנַעֲשָׂה הַכֹּל אֶרֶץ חֲדָשָׁה מֵאוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁהִתְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה.

וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה סו) כִּי כַּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֹמְדִים לְפָנַי וְגו'. עָשִׂיתִי לֹא כָתוּב, אֶלָּא עוֹשֶׂה. שֶׁעוֹשֶׂה תָּמִיד מֵאוֹתָם הַחִדּוּשִׁים וְהַסּוֹדוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. וְעַל זֶה כָּתוּב (שם נא) וָאָשִׂם דְּבָרַי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אָרֶץ. לֹא כָתוּב הַשָּׁמַיִם, אֶלָּא שָׁמַיִם.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר מַהוּ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ. אָמַר לֵיהּ בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְמָסַר אוֹרַיְיתָא לְמֹשֶׁה, אָתוּ כַּמָּה רִבּוֹא דְּמַלְאֲכֵי עִלָּאִין לְאוֹקְדָא לֵיהּ בְּשַׁלְהוֹבָא דְּפוּמְהוֹן, עַד דְּחֲפָא עֲלֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהַשְׁתָּא דְּהַאי מִלָּה סָלְקָא וְאִתְעַטְּרַת וְקָיְימָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִיהוּ חָפֵי עַל הַהִיא מִלָּה וְכַסֵּי עַל הַהוּא בַּר נָשׁ דְּלָא יִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבַּיְיהוּ אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְלָא יְקַנְּאוּן לְגַבֵּיהּ עַד דְּאִתְעֲבִיד מֵהַהִיא מִלָּה שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וְאֶרֶץ חֲדָשָׁה הָדָא הוּא דִּכְתִיב וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ לִנְטוֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסוֹד אָרֶץ. מִכָּאן דְּכָל מִלָּה דְּסָתִים מֵעֵינָא סָלְקָא לְתוֹעַלְתָּא עִלָּאָה הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה נא) וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ. וְאַמַּאי אִתְחֲפֵי וְאִתְכַּסֵּי מֵעֵינָא, בְּגִין לְתוֹעַלְתָּא עִלָּאָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב לִנְטוֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסוֹד אָרֶץ כְּמָה דְּאִתְּמַר.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה זֶּה וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ? אָמַר לוֹ, בְּשָׁעָה שֶׁנִּמְסְרָה הַתּוֹרָה לְמֹשֶׁה, בָּאוּ כַּמָּה רִבּוֹאוֹת שֶׁל מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים לִשְׂרֹף אוֹתוֹ בְּשַׁלְהֶבֶת פִּיהֶם, עַד שֶׁכִּסָּה עָלָיו הַקָּדוֹשׁ- בָּרוּךְ- הוּא. וְכָעֵת שֶׁהַדָּבָר הַזֶּה עוֹלֶה וּמִתְעַטֵּר וְעוֹמֵד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ- בָּרוּךְ- הוּא, הוּא מְכַסֶּה עַל אוֹתוֹ הַדָּבָר, וּמְכַסֶּה עַל אוֹתוֹ הָאָדָם שֶׁלֹּא יֻכַּר אֲלֵיהֶם אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא, וְלֹא יְקַנְּאוּ לוֹ, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהַדָּבָר (תורה) הַהוּא שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וְאֶרֶץ חֲדָשָׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אָרֶץ. מִכָּאן שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁנִּסְתָּר מִן הָעַיִן, עוֹלֶה לְתוֹעֶלֶת עֶלְיוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ. וְלָמָּה נֶעְלָם וּמִתְכַּסֶּה מִן הָעַיִן? בִּשְׁבִיל תּוֹעֶלֶת עֶלְיוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה. וְלֵאמֹר לְאִנּוּן תַּרְעִין וּמִלִּין דִּמְצוּיָינִין אִלֵּין עַל אִלֵּין עַמִּי אָתָּה. אַל תִּקְרֵי עַמִּי אָתָּה, אֶלָּא עִמִּי אָתָּה לְמֶהֱוֵי שׁוּתָּפָא עִמִּי, מָה אֲנָא בְּמִלּוֹלָא דִילִי עֲבָדִית שָׁמַיִם וָאָרֶץ כְּמָא דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים לג) בִּדְבַר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ, אוֹף הָכִי אַתְּ. זַכָּאִין אִנּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא. וְאִי תֵּימָא דְּמִלָּה דְּכָל בַּר נָשׁ דְּלָא יָדַע עָבִיד דָּא.

תָּא חֲזֵי, הַהוּא דְּלָאו אָרְחֵיהּ בְּרָזִין דְּאוֹרַיְיתָא וְחִדֵּשׁ מִלִּין דְּלָא יְדַע עַל בּוּרְיֵיהוֹן כְּדְקָא יְאוּת, הַהִיא מִלָּה סַלְקָא וְנָפִיק לְגַבֵּי הַהִיא מִלָּה (משלי טז) אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת לְשׁוֹן שָׁקֶר, מִגּוֹ נוּקְבָא דִתְהוֹמָא רַבָּא וְדָלִיג חֲמֵשׁ מְאָה פַּרְסֵי לְקַבְּלָא לְהַהִיא מִלָּה וְנָטִיל לָהּ וְאָזִיל בְּהַהִיא מִלָּה לְגוֹ נוּקְבֵיהּ וְעָבִיד בָּהּ רְקִיעָא דְשָׁוְא דְּאִקְרֵי תֹּהוּ. וְטָם בְּהַהוּא רְקִיעָא הַהוּא אִישׁ

לשון הקודש

וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה. וְלֵאמֹר – לְאוֹתָם הַשְּׁעָרִים וְהַדְּבָרִים הַמְצֻיָּנִים אֵלּוּ עַל אֵלּוּ – עַמִּי אָתָּה. אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי אָתָּה, לִהְיוֹת שֻׁתָּף עִמִּי. מָה אֲנִי בַּדִּבּוּר שֶׁלִּי עָשִׂיתִי שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לג) בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ – אַף כָּךְ אַתָּה. אַשְׁרֵי אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁדִּבּוּר שֶׁל כָּל אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ עוֹשֶׂה כָּזֶה.

בֹּא רְאֵה, אוֹתוֹ שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה וּמְחַדֵּשׁ דְּבָרִים שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ עַל בֵּרְרָם כָּרָאוּי, אוֹתוֹ הַדָּבָר עוֹלֶה וְיוֹצֵא לְאוֹתוֹ הַדָּבָר אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת לְשׁוֹן שָׁקֶר מִתּוֹךְ נֶקֶב הַתְּהוֹם הַגָּדוֹל, וּמְדַלֵּג חֲמֵשׁ מֵאוֹת פַּרְסָאוֹת לְקַבֵּל אֶת אוֹתוֹ הַדָּבָר. וְנוֹטֵל אוֹתוֹ, וְהוֹלֵךְ עִם אוֹתוֹ הַדָּבָר לְתוֹךְ הַנֶּקֶב שֶׁלּוֹ, וְעוֹשֶׂה בּוֹ רָקִיעַ שֶׁל שָׁוְא שֶׁנִּקְרָא תֹּהוּ. וְטָם בְּאוֹתוֹ הָרָקִיעַ אוֹתוֹ

תַּהְפּוּכוֹת שִׁיתָּא אַלְפֵּי פַּרְסֵי בְּזִמְנָא חָדָא. כֵּיוָן דְּהַאי רְקִיעָא דְשָׁוְא קָאִים נָפְקַת מִיָּד אֵשֶׁת זְנוּנִים וְאַתְקִיף בְּהַהוּא רְקִיעָא דְשָׁוְא (נ"א הִיא) (נ"א וְאִישׁ תַּהְפּוּכוֹת) וְאִשְׁתַּתְּפַת בֵּיהּ וּמִתַּמָּן נָפְקַת וְקָטְלַת כַּמָּה אֲלָפִין וְרִבְוָון, בְּגִין דְּכַד קָיְימַת בְּהַהוּא רְקִיעָא אִית לָהּ רְשׁוּ וּיְכָלְתָּא לְמֶהֱוֵי טָם כָּל עָלְמָא בְּרִגְעָא חָדָא.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה ה) הוֹי מוֹשְׁכֵי הָעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא. הָעָוֹן דָּא דְכוּרָא. וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה. מָאן חַטָּאָה, דָּא נוּקְבָא דְאִקְרֵי חַטָּאָה. אִיהוּ מָשִׁיךְ הַהוּא דְאִקְרֵי עָוֹן בְּאִנּוּן חַבְלֵי הַשָּׁוְא. וּלְבָתַר כַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה, לְהַהִיא נוּקְבָא דְאִקְרֵי חַטָּאָה, דְּתַמָּן אִתְתַּקְפַת לְמֶהֱוֵי טָם לְקַטְלָא בְּנֵי נָשָׁא. וְעַל דָּא (משלי ז) כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה, מָאן הִפִּילָה, דָּא הַהִיא חַטָּאָה דְקָטְלִית בְּנֵי נָשָׁא. מָאן גָּרִים

לשון הקודש

אִישׁ תַּהְפּוּכוֹת שֵׁשֶׁת אֲלָפִים פַּרְסָאוֹת בְּפַעַם אַחַת. וְכֵיוָן שֶׁהָרָקִיעַ הַזֶּה שֶׁל שָׁוְא עוֹמֵד, מִיָּד יוֹצֵאת אֵשֶׁת זְנוּנִים וּמִתְחַזֶּקֶת בְּאוֹתוֹ הָרָקִיעַ שֶׁל שָׁוְא [נ"א הִיא] [נ"א וְאִישׁ תַּהְפּוּכוֹת] וּמִשְׁתַּתֶּפֶת עִמּוֹ, וּמִשָּׁם יוֹצֵאת וְהוֹרֶגֶת כַּמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת. מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר הִיא עוֹמֶדֶת בָּרָקִיעַ הַהוּא, יֵשׁ לָהּ רְשׁוּת וּיכֹלֶת לִהְיוֹת טָסָה אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּרֶגַע אֶחָד.

וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה ה) הוֹי מֹשְׁכֵי הָעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא. הָעָוֹן זֶה הַזָּכָר. וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה, מִי הַחַטָּאָה? זוֹ הַנְּקֵבָה שֶׁנִּקְרֵאת חַטָּאָה. הוּא מוֹשֵׁךְ אֶת אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא עָוֹן בְּאוֹתָם חַבְלֵי הַשָּׁוְא. וְאַחַר כָּךְ כַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה, אֶת אוֹתָהּ הַנְּקֵבָה שֶׁנִּקְרֵאת חַטָּאָה, שֶׁשָּׁם הִתְגַּבְּרָה לִהְיוֹת טָסָה לַהֲרֹג בְּנֵי אָדָם. וְעַל זֶה (משלי ז) כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה. מִי הִפִּילָה? זוֹ

דָּא, תַּלְמִיד חָכָם דְּלָא מָטֵי לְהוֹרָאָה וּמוֹרֶה, רַחֲמָנָא לִשֵׁזְבָן.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרַיָּא בְּמָטוּתָא מִנַּיְיכוּ דְּלָא תַּפְקוּן מִפּוּמַיְיכוּ מִלָּה דְּאוֹרַיְיתָא דְּלָא יְדַעְתּוּן וְלָא שְׁמַעְתּוּן מֵאִילָּנָא רַבְּרְבָא כְּדְקָא יְאוּת, בְּגִין דְּלָא תֶּהֱוֹוּן גָּרְמִין לְהַהוּא חַטָּאָה לְקַטְלָא אֶכְלוֹסִין דְּבַר נָשׁ לְמַגְּנָא. פְּתְחוּ כֻּלְּהוֹן וְאָמְרוּ רַחֲמָנָא לִשֵׁזְבָן, רַחֲמָנָא לִשֵׁזְבָן.

תָּא חֲזֵי, בְּאוֹרַיְיתָא בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, וְהָא אוּקְמוּהָ דִּכְתִיב, (משלי ח) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן וָאֶהְיֶה שַׁעֲשֻׁעִים יוֹם יוֹם וְאִיהוּ אִסְתַּכַּל בָּהּ זִמְנָא וּתְרֵין וּתְלָתָא וְאַרְבַּע זִמְנִין, וּלְבָתַר אָמַר לוֹן, וּלְבָתַר עָבִיד בָּהּ עֲבִידְתָּא. לְאוּלְפָא לִבְנֵי נָשָׁא דְּלָא יֵיתוֹן לְמִטְעֵי בָּהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (איוב כח)

לשון הקודש

אוֹתָהּ הַחַטָּאָה שֶׁהוֹרֶגֶת בְּנֵי אָדָם. מִי גָּרַם אֶת זֶה? תַּלְמִיד הֶחָכָם שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה וּמוֹרֶה. רַחֲמָנָא יַצִּילֵנוּ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לַחֲבֵרִים, בְּבַקָּשָׁה מִכֶּם שֶׁלֹּא תוֹצִיאוּ מִפִּיכֶם דְּבַר תּוֹרָה שֶׁלֹּא יְדַעְתֶּם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם מֵעֵץ גָּדוֹל כָּרָאוּי, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיוּ גוֹרְמִים לְאוֹתָהּ הַחַטָּאָה לַהֲרֹג הֲמוֹנֵי בְּנֵי אָדָם לְחִנָּם. פְּתְחוּ כֻּלָּם וְאָמְרוּ, רַחֲמָנָא יַצִּילֵנוּ, רַחֲמָנָא יַצִּילֵנוּ.

בֹּא רְאֵה, בַּתּוֹרָה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, וְהִנֵּה בֵּאֲרוּהָ שֶׁכָּתוּב (שם ח) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן וָאֶהְיֶה שַׁעֲשֻׁעִים יוֹם יוֹם. וְהוּא הִסְתַּכֵּל בָּהּ פַּעַם וּשְׁתַּיִם וְשָׁלֹשׁ וְאַרְבַּע פְּעָמִים, וְאַחַר כָּךְ אָמַר אוֹתָם, וְאַחַר כָּךְ עָשָׂה בָּהּ מַעֲשֶׂה, לְלַמֵּד אֶת בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יָבֹאוּ לִטְעוֹת בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר

אָז רָאָה וַיְסַפְּרָהּ הֶכִינָהּ וְגַם חֲקָרָהּ וַיֹּאמֶר לָאָדָם. וְלָקֶבֶיל אַרְבַּע זִמְנִין אִנּוּן דִּכְתִיב, אָז רָאָה, וַיְסַפְּרָהּ, הֶכִינָהּ, וְגַם חֲקָרָהּ, בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַה דְּבָרָא. וְעַד לָא אַפִּיק עֲבִידְתֵּיהּ, אָעִיל אַרְבַּע תֵּבִין בְּקַדְמִיתָא דִּכְתִיב בְּ"רֵאשִׁית בָּ"רָא אֱ"לֹהִים אֶ"ת, הָא אַרְבַּע. וּלְבָתַר הַשָּׁמַיִם. אִנּוּן לָקֶבֶיל אַרְבַּע זִמְנִין דְּאִסְתַּכַּל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאוֹרַיְתָא עַד לָא יָפִיק עֲבִידְתֵּיהּ לְאוּמְנוּתֵיהּ.

רִבִּי אֶלְעָזָר הָוָה אָזִיל לְמֶחֱמֵי לְרִבִּי יוֹסֵי בְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוֹנְיָא חֲמוֹי (דף ה ע"ב) וְרִבִּי אַבָּא בַּהֲדֵיהּ, וְהָוָה טָעִין חַד גַּבְרָא אֲבַתְרַיְיהוּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא נִפְתַּח פִּתְחִין דְּאוֹרַיְיתָא דְּהָא שַׁעֲתָא וְעִדָּנָא הוּא לְאִתְתַּקָּנָא בְּאָרְחָן.

לשון הקודש

(איוב כח) אָז רָאָה וַיְסַפְּרָהּ הֶכִינָהּ וְגַם חֲקָרָהּ וַיֹּאמֶר לָאָדָם. וּכְנֶגֶד אַרְבַּע פְּעָמִים הָהֵם שֶׁכָּתוּב, אָז רָאָה, וַיְסַפְּרָהּ, הֶכִינָהּ, וְגַם חֲקָרָהּ – בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת מַה שֶּׁבָּרָא. וְטֶרֶם שֶׁהוֹצִיא אֶת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ, הִכְנִיס בָּרִאשׁוֹנָה אַרְבַּע תֵּבוֹת, שֶׁכָּתוּב בְּ"רֵאשִׁית בָּ"רָא אֱ"לֹהִים אֵ"ת. הִנֵּה אַרְבַּע. וְאַחַר כָּךְ הַשָּׁמַיִם – הֵם כְּנֶגֶד אַרְבַּע הַפְּעָמִים שֶׁהִסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּתּוֹרָה טֶרֶם יוֹצִיא אֶת מַעֲשֵׂהוּ לִמְלַאכְתּוֹ.

רִבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ לִרְאוֹת אֶת רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוֹנְיָא חָמִיו, וְרַבִּי אַבָּא עִמּוֹ, וְהָיָה מְחַמֵּר אִישׁ אֶחָד אַחֲרֵיהֶם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, נִפְתַּח פִּתְחִים שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי הַשָּׁעָה וְהַזְּמַן הוּא לְהִתְתַּקֵּן (לְהִסְתַּדֵּר) בְּדַרְכֵּנוּ.

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר (ויקרא יט) אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ. תָּא חֲזֵי, בְּשִׁית יוֹמִין בְּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא. וְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא גָּלֵי עֲבִידְתֵּיהּ וְיָהַב חֵילֵיהּ בְּהַהוּא יוֹמָא. אֵימָתַי גָּלֵי עֲבִידְתֵּיהּ וְיָהַב חֵילֵיהּ. בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה. בְּגִין דְּאִנּוּן תְּלַת יוֹמִין קַדְמָאִין כּוּלְּהוּ הֲווֹ סְתִימִין וְלָא אִתְגָּלוּ, כֵּיוָן דְּאַתָּא יוֹמָא רְבִיעָאָה אַפִּיק עֲבִידְתָּא וְחֵילָא דְּכוּלְּהוּ. דְּהָא אֶשָּׁא וּמַיָּא וְרוּחָא אַף עַל גַּב דְּאִנּוּן תְּלַת יְסוֹדִין עִלָּאִין, כֻּלְּהוּ תַּלְיָין, וְלָא אִתְגְּלֵי עֲבִידְתָּא דִּלְהוֹן, עַד דְּאַרְעָא גָּלֵי לוֹן, כְּדֵין אִתְיְדַע אוּמְנוּתָא דְּכָל חַד מִנַּיְיהוּ.

וְאִי תֵּימָא הָא בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה הָוָה דִּכְתִיב תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא וּכְתִיב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ (דֶּשֶׁא). אֶלָּא הַאי אַף עַל גַּב דִּכְתִיב בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה, רְבִיעָאָה הָוָה

לשון הקודש

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ויקרא יט) אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ. בֹּא רְאֵה, בְּשִׁשָּׁה יָמִים בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם. וְכָל יוֹם וְיוֹם גִּלָּה אֶת מַעֲשֵׂהוּ, וְנָתַן כֹּחוֹ בַּיּוֹם הַהוּא. מָתַי גִּלָּה אֶת מַעֲשֵׂהוּ וְנָתַן כֹּחוֹ? בַּיּוֹם הָרְבִיעִי, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים, כֻּלָּם הָיוּ נִסְתָּרִים וְלֹא הִתְגַּלּוּ. כֵּיוָן שֶׁבָּא הַיּוֹם הָרְבִיעִי, הוֹצִיא אֶת הַמַּעֲשֶׂה וְהַכֹּחַ שֶׁל כֻּלָּם. שֶׁהֲרֵי אֵשׁ וּמַיִם וְרוּחַ, אַף עַל גַּב שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה יְסוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, כֻּלָּם תְּלוּיִים, וְלֹא הִתְגַּלָּה הַמַּעֲשֶׂה שֶׁלָּהֶם עַד שֶׁהָאָרֶץ גִּלְּתָה אוֹתָם, וְאָז נוֹדְעָה הָאֻמָּנוּת שֶׁל כָּל אֶחָד מֵהֶם.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי זֶה הָיָה, שֶׁכָּתוּב תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא, וְכָתוּב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ! אֶלָּא זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁכָּתוּב בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, זֶה הָיָה רְבִיעִי,

וְאִתְכְּלִיל בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה לְמֶהֱוֵי חַד בְּלָא פִּירוּדָא. וּלְבָתַר יוֹמָא רְבִיעָאָה אִתְגְּלִי עֲבִידְתֵּיהּ לְאַפָּקָא אוּמָנָא לְאוּמָנוּתֵיהּ דְּכָל חַד וְחַד. בְּגִין דְּיוֹמָא רְבִיעָאָה אִיהוּ רַגְלָא רְבִיעָאָה דְּכֻרְסְיָיא עִלָּאָה.

וְכָל עֲבִידְתַּיְיהוּ דְּכֻלְּהוּ בֵּין יוֹמִין קַדְמָאִין וּבֵין יוֹמִין בַּתְרָאִין הֲווֹ תַּלְיָין בְּיוֹמָא דְשַׁבָּתָא הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, דָּא שַׁבָּת, וְדָא הוּא רַגְלָא רְבִיעָאָה דְּכֻרְסְיָיא. וְאִי תֵּימָא אִי הָכִי, מַהוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמוֹרוּ תְּרֵין. אֶלָּא שַׁבָּת דְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא וְשַׁבַּתָּא דְיוֹמָא מַמָּשׁ לֵית לוֹן פִּירוּדָא.

אָמַר הַהוּא טַיְיעָא דְּהַוָּה טָעִין בַּתְרַיְיהוּ, וּמַהוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ. אָמַר לֵיהּ דָּא קִדּוּשָׁא דְשַׁבָּת. אָמַר לֵיהּ וּמַהוּ קִדּוּשָׁא דְשַׁבָּת. אָמַר לֵיהּ

לשון הקודש

וְנִכְלָל בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁיִּהְיוּ אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד. וְאַחַר כָּךְ הַיּוֹם הָרְבִיעִי הִתְגַּלָּה מַעֲשֵׂהוּ לְהוֹצִיא אָמָּן לְאָמָּנוּתוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. מִשּׁוּם שֶׁהַיּוֹם הָרְבִיעִי הוּא הָרֶגֶל הָרְבִיעִית שֶׁל הַכִּסֵּא הָעֶלְיוֹן.

וְכָל מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל כֻּלָּם, בֵּין הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים וּבֵין הַיָּמִים הָאַחֲרוֹנִים, הָיוּ תְּלוּיִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. זוֹ הַשַּׁבָּת, וְזוֹ הִיא הָרֶגֶל הָרְבִיעִית שֶׁל הַכִּסֵּא. וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ, מַה זֶּה אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ, פַּעֲמַיִם? אֶלָּא שַׁבָּת שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת וְהַשַּׁבָּת שֶׁל הַיּוֹם מַמָּשׁ אֵין לָהֶם פֵּרוּד.

אָמַר (לָהֶם) אוֹתוֹ סוֹחֵר שֶׁהָיָה מְחַמֵּר אַחֲרֵיהֶם, וּמַה זֶּה וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ? אָמַר לוֹ, זֶה קִדּוּשׁ שֶׁל שַׁבָּת. אָמַר לוֹ, וּמַה זֶּה קִדּוּשׁ שֶׁל שַׁבָּת? אָמַר לוֹ, זֶה הַקִּדּוּשׁ

דָּא קִדּוּשָׁא דְּאִתְמַשְׁכָא מִלְּעֵילָא. אָמַר לֵיהּ אִי הָכִי עֲבִידַת לְשַׁבָּת דְּלָאו אִיהוּ קֹדֶשׁ, אֶלָּא קִדּוּשָׁא דְשַׁרְיָא עֲלוֹי מִלְּעֵילָא.

אָמַר רִבִּי אַבָּא וְהָכִי הוּא (ישעיה נח) וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עוֹנֶג לִקְדוֹשׁ יְיָ מְכוּבָּד, אִדְכַּר שַׁבָּת לְחוּד וּקְדוֹשׁ יְיָ לְחוּד. אָמַר לֵיהּ אִי הָכִי מָאן קְדוֹשׁ יְיָ. אָמַר לֵיהּ קִדּוּשָׁא דְּנַחֲתָא מִלְּעֵילָא וְשַׁרְיָא עֲלֵיהּ. אָמַר לֵיהּ אִי קִדּוּשָׁא דְּאִתְמַשְׁכָא מִלְּעֵילָא אִקְרֵי מְכוּבָּד אִתְחַזֵּי דְשַׁבָּת לָאו אִיהוּ מְכוּבָּד וּכְתִיב וְכִבַּדְתּוֹ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לְרִבִּי אַבָּא אַנַח לְהַאי גַּבְרָא דְמִלָּה (חַדְתָּא) דְחָכְמְתָא אִית בֵּיהּ דְּאָנַן לָא יְדַעְנָא בָהּ. אָמְרוּ לֵיהּ אִימָא אַנְתְּ. פָּתַח וְאָמַר, (ויקרא יט) אֶת שַׁבְּתוֹתַי. אֶת לְאַסְגָּאָה תְּחוּם שַׁבָּת דְּאִיהוּ

לשון הקודש

שֶׁנִּמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה. אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ, עָשִׂיתָ שֶׁהַשַּׁבָּת אֵינָהּ קֹדֶשׁ, אֶלָּא קִדּוּשׁ שֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו מִלְּמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְכָךְ זֶה, (ישעיה נח) וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג לִקְדוֹשׁ ה' מְכֻבָּד. הִזְכִּיר שַׁבָּת לְחוּד וּקְדוֹשׁ ה' לְחוּד. אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ, מִי זֶה קְדוֹשׁ ה'? אָמַר לוֹ, הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיּוֹרֶדֶת מִלְּמַעְלָה וְשׁוֹרָה עָלָיו. אָמַר לוֹ, אִם הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִלְּמַעְלָה נִקְרֵאת מְכֻבָּד, נִרְאֶה שֶׁשַּׁבָּת אֵינוֹ מְכֻבָּד, וְכָתוּב וְכִבַּדְתּוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי אַבָּא, הַנַּח לוֹ לָאִישׁ הַזֶּה, שֶׁדָּבָר שֶׁל חָכְמָה יֵשׁ בּוֹ שֶׁאֵינֶנּוּ יוֹדְעִים בּוֹ. אָמְרוּ לוֹ, אֱמֹר אַתָּה. פָּתַח וְאָמַר, (ויקרא יט) אֶת שַׁבְּתֹתַי, אֶת – לְרַבּוֹת תְּחוּם שַׁבָּת שֶׁהוּא אַלְפַּיִם אַמּוֹת

תְּרֵין אַלְפִּין אַמִּין לְכָל סִטְרָא. וּבְגִין כָּךְ אַסְגֵּי אֶת. שַׁבְּתוֹתַי (נ"א דָא) שַׁבָּת עִלָּאָה וְשַׁבָּת תַּתָּאָה דְּאִנּוּן תְּרֵין כְּלִילָן כְּחֲדָא וּסְתִימִין כְּחֲדָא.

אִשְׁתָּאַר שַׁבָּת אַחֲרָא דְּלָא אִדְכַּר וְהַוָה בְּכִסּוּפָא. אָמְרָה קַמֵּיהּ מָארֵי דְּעָלְמָא מִיּוֹמָא דְּעַבְדַּת לִי שַׁבָּת אִתְקָרֵינָא וְיוֹמָא לָאו אִיהוּ בְּלָא לֵילְיָא. אָמַר לָהּ בְּרַתִּי שַׁבָּת אַנְתְּ וְשַׁבָּת קָרֵינָא לָךְ, אֲבָל הָא אֲנָא מְעַטֵּר לָךְ בְּעִטְרָא עִלָּאָה יַתִּיר. אַעֲבַר כָּרוֹזָא וְאָמַר מִקְּדָשִׁי תִּירָאוּ.

וְדָא שַׁבָּת דְּמַעֲלֵי שַׁבַּתָּא דְּאִיהִי יִרְאָה, וְשַׁרְיָא בָּהּ יִרְאָה. וּמָאן אִיהוּ. דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַכְלִיל וְאָמַר אֲנִי יְיָ. וְאֲנָא שְׁמַעְנָא מֵאַבָּא דְּאָמַר הָכִי. וְדַיְּיק אֶת לְאַסְגָּאָה תְּחוּם שַׁבָּת. שַׁבְּתוֹתַי דָּא עִגּוּלָא וְרִבּוּעַ דִּלְגַו, וְאִנּוּן תְּרֵין. וּלְקָבֵיל אִנּוּן תְּרֵין אִית תְּרֵי

לשון הקודש

לְכָל צַד, וּמִשּׁוּם כָּךְ רִבָּה אֶת. שַׁבְּתוֹתַי – [נ"א זוֹ] שַׁבָּת הָעֶלְיוֹנָה וְשַׁבָּת הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהֵן שְׁתַּיִם כְּלוּלוֹת יַחַד וְנִסְתָּרוֹת יַחַד.

נִשְׁאַרָה שַׁבָּת אַחֶרֶת שֶׁלֹּא נִזְכְּרָה וְהָיְתָה בְּבוּשָׁה. אָמְרָה לְפָנָיו: רִבּוֹן הָעוֹלָם, מִיּוֹם שֶׁעָשִׂיתָ אוֹתִי נִקְרֵאתִי שַׁבָּת, וְהַיּוֹם אֵינוֹ בְּלִי לַיְלָה. אָמַר לָהּ, בִּתִּי, אַתְּ שַׁבָּת, וְשַׁבָּת קָרָאתִי לָךְ, אֲבָל הֲרֵינִי מְעַטֵּר אוֹתָךְ בַּעֲטָרָה יוֹתֵר עֶלְיוֹנָה.

הֶעֱבִיר כְּרוּז וְאָמַר מִקְּדָשִׁי תִּירָאוּ.

וְזוֹ שַׁבָּת שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת שֶׁהִיא יִרְאָה, וְשׁוֹרָה בָּהּ יִרְאָה. וּמִי הוּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִכְלִיל וְאָמַר אֲנִי ה'? וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי מֵאַבָּא שֶׁאָמַר כָּךְ, וְדִיֵּק אֶת – לְרַבּוֹת תְּחוּם שַׁבָּת. שַׁבְּתוֹתַי – זֶה הָעִגּוּל וְהָרִבּוּעַ שֶׁבִּפְנִים, וְהֵם שְׁנַיִם. וּכְנֶגֶד

קְדוּשָׁתֵי דְּאִית לָנוּ לְאַדְכָּרָא, חַד וַיְכֻלוּ, וְחַד קָדוֹשׁ.

וַיְכֻלוּ אִית בֵּיהּ תְּלָתִין וְחַמֵּשׁ תֵּיבִין. וּבִקְדוּשָׁה (וּבְקִידוּשָׁא) דְּאֲנַן מְקַדְּשִׁין תְּלָתִין וְחַמֵּשׁ תֵּיבִין. וְסָלִיק כֹּלָּא לְשִׁבְעִין שְׁמָהָן דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְעַטַּר בְּהוּ. וּבְגִין דְּעִגּוּלָא וְרִבּוּעָא דָּא אִנּוּן שַׁבְּתוֹתַי, כְּלִילָן תַּרְוַיְיהוּ בְּשָׁמוֹר דִּכְתִיב תִּשְׁמוֹרוּ. דְּהָא שַׁבָּת עִלָּאָה הָכָא לָא אִתְכְּלִיל בְּשָׁמוֹר אֶלָּא בְּזָכוֹר, דְּהָא מַלְכָּא עִלָּאָה בְּזָכוֹר אִסְתָּיָים. וְעַל דָּא אִקְרֵי מַלְכָּא דְשַׁלְמָא דִילֵיהּ, וּשְׁלָמָא דִילֵיהּ זָכוֹר אִיהוּ. וְעַל דָּא לֵית מַחְלוֹקֶת לְעֵילָּא.

בְּגִין דִּתְרֵין שְׁלוֹמוֹת לְתַתָּא חַד יַעֲק"ב וְחַד יוֹסֵ"ף. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב תְּרֵי זִמְנֵי (ישעיה נז) שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב. לָרָחוֹק דָּא יַעֲקֹב, (דף ו' ע"א) וְלַקָּרוֹב דָּא

לשון הקודש

אוֹתָם הַשְּׁנַיִם יֵשׁ שְׁתֵּי קְדֻשּׁוֹת שֶׁיֵּשׁ לָנוּ לְהַזְכִּיר, אֶחָד וַיְכֻלוּ, וְאֶחָד קָדוֹשׁ.

וַיְכֻלוּ יֵשׁ בּוֹ שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ תֵּבוֹת, וּבַקִּדּוּשׁ שֶׁאָנוּ מְקַדְּשִׁים יֵשׁ שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ תֵּבוֹת, וְהַכֹּל עוֹלֶה לְשִׁבְעִים שֵׁמוֹת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְּרִים בָּהֶם. וּמִשּׁוּם שֶׁהָעִגּוּל וְהָרִבּוּעַ הַזֶּה הֵם שַׁבְּתוֹתַי, שְׁנֵיהֶם כְּלוּלִים בְּשָׁמוֹר, שֶׁכָּתוּב תִּשְׁמֹרוּ. שֶׁהֲרֵי הַשַּׁבָּת הָעֶלְיוֹנָה כָּאן לֹא נִכְלְלָה בְּשָׁמוֹר, אֶלָּא בְּזָכוֹר, שֶׁהֲרֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן מִסְתַּיֵּם בְּזָכוֹר, וְעַל זֶה נִקְרָא מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. וְהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ הוּא זָכוֹר, וְעַל כֵּן אֵין מַחֲלֹקֶת לְמַעְלָה.

מִשּׁוּם שֶׁשְּׁנֵי שְׁלוֹמוֹת לְמַטָּה – אֶחָד יַעֲק"ב, וְאֶחָד יוֹסֵ"ף. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב פַּעֲמַיִם (ישעיה נז) שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב. לָרָחוֹק – זֶה יַעֲקֹב. וְלַקָּרוֹב – זֶה

יוֹסֵף. לָרָחוֹק כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ירמיה לא) מֵרָחוֹק יְיָ נִרְאָה לִי (שמות ב) וַתֵּתַצַּב אֲחוֹתוֹ מֵרָחוֹק. וְלַקָּרוֹב כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (דברים לב) חֲדָשִׁים מִקָּרוֹב בָּאוּ. מֵרָחוֹק דָּא נְקוּדָה עִלָּאָה דְקַיְימָא בְּהֵיכָלֵיהּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב תִּשְׁמוֹרוּ אִתְכְּלִיל בְּשָׁמוֹר. וּמִקְּדָשִׁי תִּירָאוּ דָּא נְקוּדָה דְקַיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִית לְדַחֲלָא מִנָּהּ יַתִּיר מִכֹּלָּא דְעָנְשֵׁיהּ מִיתָה. וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (שמות לא) מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת. מָאן מְחַלְּלֶיהָ. מָאן דְּעָאל לְגוֹ חָלָל דְּעִגּוּלָא וְרִבּוּעָא לְאַתַּר דְּהַהוּא דִנְקוּדָה שַׁרְיָא וּפָגִים בֵּיהּ מוֹת יוּמָת. וְעַל דָּא כְּתִיב תִּירָאוּ. וְהַהִיא נְקוּדָה אִקְרֵי אֲנִי, וְעָלָהּ שַׁרְיָא הַהוּא דְסָתִים עִלָּאָה דְלָא אִתְגַּלְיָא וְהַיְינוּ יְיָ וְכֹלָּא חַד.

נָחֲתוּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוּהוּ. אָמְרוּ וּמַה

לשון הקודש

יוֹסֵף. לָרָחוֹק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לא) מֵרָחוֹק ה׳ נִרְאָה לִי, (שמות ב) וַתֵּתַצַּב אֲחוֹתוֹ מֵרָחוֹק. וְלַקָּרוֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) חֲדָשִׁים מִקָּרוֹב בָּאוּ. מֵרָחוֹק – זוֹ הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁעוֹמֶדֶת בְּהֵיכָלוֹ.

וְעַל זֶה כָּתוּב תִּשְׁמֹרוּ, נִכְלָל בְּשָׁמוֹר. וּמִקְּדָשִׁי תִּירָאוּ – זוֹ הַנְּקֻדָּה שֶׁעוֹמֶדֶת בָּאֶמְצַע שֶׁיֵּשׁ לִירָא מִמֶּנָּה יוֹתֵר מִן הַכֹּל שֶׁעָנְשׁוֹ מִיתָה. וְהַיְינוּ מַה שֶּׁכָּתוּב (שמות לא) מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת. מִי הֵם מְחַלְּלֶיהָ? מִי שֶׁנִּכְנָס לְתוֹךְ הֶחָלָל שֶׁל הָעִגּוּל וְהָרִבּוּעַ לַמָּקוֹם שֶׁאוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה שׁוֹרָה וּפוֹגֵם בּוֹ – מוֹת יוּמָת. וְעַל זֶה כָּתוּב תִּירָאוּ. וְהַנְּקֻדָּה הַהִיא נִקְרֵאת אֲנִי, וְעָלֶיהָ שׁוֹרֶה אוֹתוֹ הַנִּסְתָּר הָעֶלְיוֹן שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה. וְהַיְינוּ ה׳, וְהַכֹּל אֶחָד.

יָרְדוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וְנָשְׁקוּ אוֹתוֹ. אָמְרוּ, וּמַה כָּל הַחָכְמָה הַזוֹ יֵשׁ תַּחַת יָדֶךָ

כָּל חָכְמָתָא דָא אִית תְּחוֹת יְדָךְ וְאַתְּ טָעִין אַבַּתְרִין. אָמְרוּ לֵיהּ מָאן אַנְתְּ. אָמַר לוֹן לָא תִשְׁאֲלוּן מָאן אֲנָא, אֶלָּא אֲנָא וְאַתּוּן נֵיזֵל וְנִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא וְכָל חַד יֵיתֵי מִלִּין דְּחָכְמָתָא לְאַנְהָרָא אוֹרְחָא. אָמְרוּ לֵיהּ מָאן יָהַב לָךְ לְמֵיזַל הָכָא וּלְמֶהֱוֵי טָעוּן בְּחַמְרֵי, אָמַר לוֹן יו״ד עֲבַד קְרָבָא בִתְרֵין אַתְוָון בְּכָ״ף וְסַמֶ״ך לְאִתְקַשְׁרָא בַהַדָּאי (נ״א בְּחַדָּא). כָּ״ף לָא בָעָא לְאִסְתַּלְקָא וּלְאִתְקַשְׁרָא בָתַר (נ״א בְּאֲתַר) דְּלָא יָכְלָא לְמֶהֱוֵי רִגְעָא חָדָא אֶלָּא בֵיהּ. סָמֶ״ך לָא בָעָא לְאִסְתַּלְקָא בְגִין לְסַעֲדָא לְאִנּוּן דְּנָפְלִין דְּהָא בְּלִי סָמֶ״ך לָא יָכְלִין לְמֶהֱוֵי.

יו״ד אָתָא לְגַבָּאי יְחִידָאָה נָשִׁיק לִי וְגַפִּיף לִי בָכָה עִמִּי וְאָמַר לִי בְּרִי מָה אַעֲבִיד לָךְ, אֲבָל הָא אֲנָא אִסְתַּלַּק וְאֲנָא אִתְמְלֵי מִכַּמָּה טָבִין וְאַתְוָון

לשון הקודש

וְאַתָּה מְחַמֵּר אַחֲרֵינוּ? אָמְרוּ לוֹ, מִי אַתָּה? אָמַר לָהֶם, אַל תִּשְׁאֲלוּ מִי אֲנִי, אֶלָּא אֲנִי וְאַתֶּם נֵלֵךְ וְנִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, וְכָל אֶחָד יֹאמַר דִּבְרֵי חָכְמָה לְהָאִיר אֶת הַדֶּרֶךְ. אָמְרוּ לוֹ, מִי נָתַן לְךָ לָלֶכֶת כָּאן וְלִהְיוֹת מְחַמֵּר בַּחֲמוֹרִים? אָמַר לָהֶם, יו״ד עָשְׂתָה קְרָב עִם שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, עִם כָּ״ף וְסָמֶ״ך, לְהִקָּשֵׁר עִמִּי [נ״א יַחַד]. כָּ״ף לֹא רָצְתָה לְהִסְתַּלֵּק וּלְהִקָּשֵׁר מֵאַחַר [נ״א בְּמָקוֹם] שֶׁלֹּא יָכְלָה לִהְיוֹת רֶגַע אֶחָד אֶלָּא עִמּוֹ. סָמֶ״ך לֹא רָצְתָה לְהִסְתַּלֵּק, כְּדֵי לַעְזֹר לְאוֹתָם הַנּוֹפְלִים, שֶׁהֲרֵי בְּלִי סָמֶ״ך לֹא יְכוֹלִים לִהְיוֹת.

יו״ד בָּאָה אֵלַי יְחִידָה, נָשְׁקָה לִי וְחִבְּקָה אוֹתִי, בָּכְתָה עִמִּי וְאָמְרָה לִי: בְּנִי, מָה אֶעֱשֶׂה לְךָ? אֲבָל הֲרֵי אֲנִי מִסְתַּלֶּקֶת, וַאֲנִי

טְמִירִין עִלָּאִין יַקִּירִין, בָּתַר כֵּן אֵיתֵי לְגַבָּךְ וְאֲנָא אֶהֱוֵי סְעִיד לָךְ וְאֶתֵּן לָךְ אַחְסַנְתָּא דִתְרֵין אַתְוָון עִלָּאִין יַתִּיר מֵאִלֵּין דְּאִסְתַּלָּקוּ דְּאִנּוּן י״ש יו״ד עִלָּאָה וְשִׁי״ן עִלָּאָה לְמֶהֱוֵי לָךְ אוֹצְרִין מַלְיָיא מִכֹּל. וּבְגִין כָּךְ בְּרִי זִיל וְהֱוֵי טְעִין חַמְרֵי. וְעַל דָּא אֲנָא אָזִיל בְּכָךְ.

חָדוּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא וּבָכוּ וְאָמְרוּ זִיל רְכִיב וְאֲנַן נַטְעִין אַבַּתְרָךְ. אָמַר לוֹן וְלָא אֲמָרִית לְכוֹן דְּפִיקוּדָא דְּמַלְכָּא אִיהוּ עַד דְּיֵיתֵי הַהוּא דְטָעַן חַמְרֵי. אָמְרוּ לֵיהּ הָא שְׁמָךְ לָא אָמַרְתְּ לָן, אֵתַר בֵּית מוֹתָבָךְ מָאי הוּא. אָמַר לוֹן אֵתַר בֵּית מוֹתְבִי אִיהוּ טַב וְעַיְילָא לְגַבָּאי, וְאִיהוּ מִגְּדָל חַד דְּפָרַח בַּאֲוִירָא רַב וְיַקִּירָא. וְאִנּוּן דְּדַיְירִין בֵּיהּ בְּהַאי מִגְּדָלָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְחַד מִסְכְּנָא. וְדָא הוּא אֵתַר בֵּית מוֹתְבִי וְגָלֵינָא (נ״א וְעָלֵינָא) מִתַּמָּן וְאֲנָא טָעִין חַמְרֵי. אַשְׁגְּחוּ רִבִּי

לשון הקודש

מִתְמַלֵּאת מִכַּמָּה טוֹבוֹת וְאוֹתִיּוֹת נִסְתָּרוֹת עֶלְיוֹנוֹת וְנִכְבָּדוֹת. לְאַחַר מִכֵּן אָבֹא אֵלֶיךָ וְאֶסְעַד אוֹתְךָ, וְאֶתֵּן לְךָ נַחֲלָה שֶׁל שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת יוֹתֵר מֵאֵלּוּ שֶׁהִסְתַּלְּקוּ, שֶׁהֵם י״ש, יו״ד עֶלְיוֹנָה וְשִׁי״ן עֶלְיוֹנָה, שֶׁיִּהְיוּ לְךָ אוֹצָרוֹת מְלֵאִים מִכֹּל. וּמִשּׁוּם כָּךְ, בְּנִי, לֵךְ וְתִהְיֶה מְחַמֵּר חֲמוֹרִים, וְעַל כֵּן אֲנִי הוֹלֵךְ בְּכָךְ.

שָׂמְחוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא, וּבָכוּ וְאָמְרוּ, לֵךְ רְכַב, וְאָנוּ נְחַמֵּר אַחֲרֶיךָ. אָמַר לָהֶם, וְלֹא אָמַרְתִּי לָכֶם שֶׁמִּצְוַת הַמֶּלֶךְ הִיא עַד שֶׁיָּבֹא אוֹתוֹ מְחַמֵּר עַל הַחֲמוֹרִים? אָמְרוּ לוֹ, הֲרֵי שִׁמְךָ לֹא אָמַרְתָּ לָנוּ, מְקוֹם בֵּית מוֹשָׁבְךָ מַה הוּא? אָמַר לָהֶם, מְקוֹם בֵּית מוֹשָׁבִי הוּא טוֹב וּמְעֻלֶּה אֶצְלִי, וְהוּא מִגְּדָל אֶחָד שֶׁפּוֹרֵחַ בָּאֲוִיר, גָּדוֹל וְנִכְבָּד. וְאוֹתָם הַדָּרִים בּוֹ בַּמִּגְדָּל הַזֶּה – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעָנִי

אַבָּא וְרִבִּי אֶלְעָזָר בֵּיהּ וְאַטְעִים לוֹן מִלּוֹי דְּהַוּוּ מְתִיקִין כְּמַנָּא וְדוּבְשָׁא. אָמְרוּ לֵיהּ שְׁמָא דְּאַבּוּךְ אִי תֵימָא נַנְשִׁיק עַפְרָא דְּרַגְלָךְ. אָמַר לוֹן וְאַמַּאי, לָאו אוֹרַח דִּילִי בְּכָךְ לְאִתְגָּאָה בְּאוֹרַיְיתָא.

אֲבָל אַבָּא דִּילִי הָוָה דִּיוּרֵיהּ בְּיַמָּא רַבָּא וְאִיהוּ הָוָה חַד נוּנָא דְּהַוָּה אַסְחַר יַמָּא רַבָּא מִסִּטְרָא דָא לְסִטְרָא דָא, וְהַוָּה רַב וְיַקִּירָא וְעַתִּיק יוֹמִין, עַד דְּהַוָּה בָלַע כָּל שְׁאַר נוּנִין דְּיַמָּא, וּלְבָתַר אַפִּיק לוֹן חַיִּין וְקַיְּמִין מַלְיָין מִכָּל טָבִין דְּעָלְמָא. וְשָׁאַט יַמָּא בְּרִגְעָא חָדָא בְּתוֹקְפֵּיהּ, וְאַפִּיק לִי כְּגִירָא בִּידָא דִּגְבַר תָּקִיף, וְטָמִיר לִי בְּהַהוּא אֲתַר דְּאַמָּרִית לְכוּ. וְהוּא תָּב לְאַתְרֵיהּ וְאִגְנִיז בְּהַהוּא יַמָּא.

אַשְׁגַּח רִבִּי אֶלְעָזָר בְּמִלּוֹי. אָמַר לֵיהּ אַנְתְּ הוּא

לשון הקודש

אֶחָד, וְזֶה הוּא מְקוֹם בֵּית מוֹשָׁבִי. וְגָלִיתִי [נ״א וְעָלִיתִי] מִשָּׁם, וַאֲנִי מְחַמֵּר עַל חֲמוֹרִים. הִסְתַּכְּלוּ בוֹ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר, וְהִטְעִים לָהֶם אֶת דְּבָרָיו, שֶׁהָיוּ מְתוּקִים כְּמוֹ מָן וּדְבַשׁ. אָמְרוּ לוֹ, שֵׁם אָבִיךָ אִם תֹּאמַר, נְנַשֵּׁק אֶת עֲפַר רַגְלֶיךָ. אָמַר לָהֶם, וְלָמָּה? אֵין דַּרְכִּי בְּכָךְ לְהִתְגָּאוֹת בַּתּוֹרָה **אֲבָל** אָבִי הָיְתָה דִירָתוֹ בַּיָּם הַגָּדוֹל, וְהוּא הָיָה דָּג אֶחָד שֶׁהָיָה סוֹבֵב אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל מִצַּד זֶה לְצַד זֶה, וְהָיָה גָּדוֹל וְנִכְבָּד וְעַתִּיק יָמִים, עַד שֶׁהָיָה בּוֹלֵעַ אֶת כָּל שְׁאָר הַדָּגִים שֶׁל הַיָּם, וְאַחַר כָּךְ מוֹצִיא אוֹתָם חַיִּים וְקַיָּמִים וּמְלֵאִים מִכָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁל הָעוֹלָם. וְשָׁט אֶת הַיָּם בְּרֶגַע אֶחָד בְּכֹחוֹ, וְהוֹצִיא אוֹתִי כַּחֵץ בְּיַד אִישׁ גִּבּוֹר, וְהִטְמִין אוֹתִי בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁאָמַרְתִּי לָכֶם, וְהוּא שָׁב לִמְקוֹמוֹ וְנִגְנַז בְּאוֹתוֹ הַיָּם. **הִבְחִין** רַבִּי אֶלְעָזָר בִּדְבָרָיו. אָמַר לוֹ,

בְּרֵיהּ דְּבוּצִינָא קַדִּישָׁא, אַנְתְּ הוּא בְּרֵיהּ דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, אַנְתְּ הוּא בְּרֵיהּ דִּנְהִירוּ דְּאוֹרַיְיתָא וְאַנְתְּ טָעִין אַבַּתְרָן. בָּכוּ כְּחֲדָא וּנְשָׁקוּהוּ וְאָזְלוּ. אָמְרוּ לֵיהּ אִי נִיחָא קַמֵּי מָארָנָא לְאוֹדְעָא לָן שְׁמֵיהּ.

פָּתַח וְאָמַר (שמואל ב כג) וּבְנָיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע. הַאי קְרָא אוֹקְמוּהַ וְשַׁפִּיר אִיהוּ. אֲבָל הַאי קְרָא לְאַחֲזָאָה רָזִין עִלָּאִין דְּאוֹרַיְיתָא הוּא דְּאָתָא. וּבְנָיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע, עַל רָזָא דְּחָכְמְתָא קָא אָתָא מִלָּה סְתִימָא אִיהוּ, וּשְׁמָא גָּרִים. בֶּן אִישׁ חַי דָּא צַדִּיק חַי עָלְמִין.

רַב פְּעָלִים, מָארֵי דְכָל עוֹבָדִין וְכָל חֵילִין עִלָּאִין, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ נָפְקִין מִנֵּיהּ. יְיָ צְבָאוֹת אִיהוּ, אוֹת הוּא בְּכָל חַיָּילִין דִּידֵיהּ רְשִׁים הוּא וְרַב מִכֹּלָּא. רַב פְּעָלִים אִיהוּ מְקַבְצְאֵל הַאי אִילָנָא רַב וְיַקִּירָא, רַב

לשון הקודש

אַתָּה הוּא בְּנוֹ שֶׁל הַמָּאוֹר הַקָּדוֹשׁ, אַתָּה הוּא בְּנוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא הַזָּקֵן, אַתָּה הוּא בְּנוֹ שֶׁל אוֹר הַתּוֹרָה, וְאַתָּה מְחַמֵּר אַחֲרֵינוּ?! בָּכוּ יַחַד וְנָשְׁקוּ לוֹ וְהָלְכוּ. אָמְרוּ לוֹ, הַאִם נוֹחַ לִפְנֵי מוֹרֵנוּ לְהוֹדִיעַ לָנוּ אֶת שְׁמוֹ?.

פָּתַח וְאָמַר, (שמואל–ב כג) וּבְנָיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע. הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ, וְהוּא יָפֶה. אֲבָל הַפָּסוּק הַזֶּה בָּא לְהַרְאוֹת סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁל הַתּוֹרָה. וּבְנָיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע – עַל סוֹד הַחָכְמָה בָּא הַדָּבָר הַנִּסְתָּר הַהוּא, וְהַשֵּׁם גּוֹרֵם. בֶּן אִישׁ חַי – זֶה צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים. **רַב** פְּעָלִים – רִבּוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים וְכָל הַכֹּחוֹת הָעֶלְיוֹנִים, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ, הוּא ה׳ צְבָאוֹת, אוֹת הוּא בְּכָל צְבָאָיו, רָשׁוּם הוּא וְגָדוֹל מִן הַכֹּל. רַב פְּעָלִים – הוּא מִקַבְצְאֵל, הָאִילָן הַגָּדוֹל וְהַנִּכְבָּד גָּדוֹל מֵהַכֹּל. מֵאֵיזֶה מָקוֹם יָצָא?

מִכֹּלָּא. מֵאָן אֲתַר נָפַק, מֵאָן דַּרְגָּא אָתָא, אַהֲדַר קְרָא וְאָמַר מְקַבְּצִיאֵל דַּרְגָּא עִלָּאָה סְתִימָאָה (דף ו׳ ע״ב) דְּעַיִן לֹא רָאָתָה וְגו׳ דַּרְגָּא דְּכוֹלָּא בֵּיהּ, וּכְנִישׁ בְּגַוֵּיהּ מִגּוֹ נְהוֹרָא עִלָּאָה, וּמִגַּוֵּיהּ נָפִיק כֹּלָּא. וְאִיהוּ הֵיכָלָא קַדִּישָׁא סְתִימָא דְּכָל דַּרְגִּין כְּנִישִׁין וּסְתִימִין בְּגַוֵּיהּ. וּבְגוּפָא דְּהַאי הֵיכָלָא (אילנא) קַיָּימִין, כָּל עָלְמִין וְכָל חַיָּלִין קַדִּישִׁין מִגַּוֵּיהּ אִתְּזָנוּ וְקַיְּימֵי עַל קִיּוּמֵיהוֹן.

הוּא הִכָּה אֶת שְׁנֵי אֲרִיאֵל מוֹאָב. תְּרֵין מִקְדְּשִׁין הֲווֹ קַיָּימִין בְּגִינֵיהּ וְאִתְּזָנוּ מִגַּוֵּיהּ מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן וּמִקְדָּשׁ שֵׁנִי, כֵּיוָן דְּאִיהוּ אִסְתַּלַּק, נְגִידוּ דְּהַדָּה נְגִיד מִלְּעֵילָא אִתְמְנַע, כַּבְיָכוֹל הוּא הִכָּה לוֹן וְחָרִיב לוֹן וְשָׁצֵי לוֹן. וְכֻרְסְיָיא קַדִּישָׁא נָפְלַת הָדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א) וַאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה. הַהוּא דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי אֲנִי, הוּא בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה. אַמַּאי. עַל נְהַר

לשון הקודש

מֵאֵיזוֹ דַּרְגָּה בָּא? חָזַר הַכָּתוּב וְאָמַר, מִקַּבְּצִאֵל. הַדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה הַנִּסְתֶּרֶת שֶׁעַיִן לֹא רָאָתָה וְגו׳. הַדַּרְגָּה שֶׁהַכֹּל בָּהּ, וְכוֹנֶסֶת לְתוֹכָהּ מִתּוֹךְ הָאוֹר הָעֶלְיוֹן, וּמִמֶּנָּה יוֹצֵא הַכֹּל. וְהוּא הֵיכָל קָדוֹשׁ נִסְתָּר שֶׁכָּל הַדַּרְגּוֹת מְקֻבָּצוֹת וְנִסְתָּרוֹת בְּתוֹכוֹ. וּבְגוּף הַהֵיכָל הַזֶּה קַיָּמִים כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְכָל הַצְּבָאוֹת הַקְּדוֹשִׁים מִמֶּנּוּ נִזּוֹנִים וְעוֹמְדִים עַל קִיּוּמָם.

הוּא הִכָּה אֶת שְׁנֵי אֲרִיאֵל מוֹאָב. שְׁנֵי מִקְדָּשִׁים הָיוּ עוֹמְדִים בִּגְלָלוֹ וְנִזּוֹנוּ מִמֶּנּוּ, מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן וּמִקְדָּשׁ שֵׁנִי. כֵּיוָן שֶׁהוּא הִסְתַּלֵּק, נִמְנַע הַשֶּׁפַע שֶׁהָיָה שׁוֹפֵעַ מִלְּמַעְלָה. כִּבְיָכוֹל הוּא הִכָּה אוֹתָם וְהֶחֱרִיב אוֹתָם וְהִשְׁמִיד אוֹתָם, וְהַכִּסֵּא הַגָּדוֹל נָפַל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וַאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה. הַדַּרְגָּה הַהִיא שֶׁנִּקְרֵאת אֲנִי, הִיא בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה. לָמָּה? עַל נְהַר

כְּבָר. עַל נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק דְּפָסִיק מֵימוֹי וּמַבּוּעוֹי וְלָא אִנְגִיד כַּד בְּקַדְמִיתָא.

הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב יד) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. יֶחֱרַב בְּבַית רִאשׁוֹן וְיָבֵשׁ בְּבַית שֵׁנִי. וּבְגִין כָּךְ הוּא הִכָּה אֶת שְׁנֵי אֲרִיאֵל, מוֹאָב. (ס״א דְּהָא בְּקַדְמִיתָא) מוֹאָב דְּהֲווּ מֵאָב דְּבִשְׁמַיָּא וְאִתְחָרְבוּ וְאִשְׁתֵּצִיאוּ בְּגִינֵיהּ, וְכָל נְהוֹרִין דְּהֲווּ נְהִירִין לְיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ אִתְחֲשָׁכוּ.

וְתוּ הוּא יָרַד וְהִכָּה אֶת הָאֲרִי. בְּזִמְנִין קַדְמָאִין כַּד הַאי נָהָר הָוָה מָשִׁיךְ מֵימוֹי לְתַתָּא, הֲווּ קַיָּימִין יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלִימוּ, דְּדַבְּחִין דִּבְחִין וְקָרְבְּנִין לְכַפָּרָא עַל נַפְשַׁיְיהוּ, וּכְדֵין הָוָה נָחִית מִלְּעֵילָא דִּיוּקְנָא דְחַד אַרְיֵה וְהֲווּ חָמָאן לֵיהּ עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא רָבִיץ עַל טַרְפֵּיהּ, אָכִיל קָרְבְּנִין כִּגְבַר תַּקִּיף. וְכָל כַּלְבִּין הֲווּ מִתְטַמְּרִין מִקַּמֵּיהּ וְלָא נַפְקִי לְבַר.

לשון הקודש

כְּבָר. עַל נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא שֶׁהִפְסִיק מֵימָיו וּמַעְיְנוֹתָיו וְלֹא מַשְׁפִּיעַ כְּבָרִאשׁוֹנָה.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב יד) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. יֶחֱרַב – בְּבַית רִאשׁוֹן, וְיָבֵשׁ – בְּבַית שֵׁנִי. וּמִשּׁוּם כָּךְ הוּא הִכָּה אֶת שְׁנֵי אֲרִאֵל מוֹאָב. [ס״א שֶׁהֲרֵי בָּרִאשׁוֹנָה] מוֹאָב, שֶׁהָיוּ מֵאָב שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְנֶחְרְבוּ וְהֶשְׁמְדוּ בִּגְלָלוֹ, וְכָל הָאוֹרוֹת שֶׁהָיוּ מְאִירִים לְיִשְׂרָאֵל, כֻּלָּם נֶחְשְׁכוּ.

וְעוֹד, הוּא יָרַד וְהִכָּה אֶת הָאֲרִי. בַּזְּמַנִּים הָרִאשׁוֹנִים כְּשֶׁהַנָּהָר הַזֶּה הָיָה מוֹשֵׁךְ אֶת מֵימָיו לְמַטָּה, הָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹמְדִים בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁזּוֹבְחִים זְבָחִים וְקָרְבָּנוֹת לְכַפֵּר עַל נַפְשָׁם, וְאָז הָיָה יוֹרֵד מִלְּמַעְלָה דְּמוּת שֶׁל אַרְיֵה אֶחָד, וְהָיוּ רוֹאִים אוֹתוֹ

כֵּיוָן דְּגָרְמוּ חוֹבִין אִיהוּ נָחִית לְגוֹ דַּרְגִּין דִּלְתַתָּא וְקָטִיל לְהַהוּא אַרְיֵה, דְּלָא בָעָא לְמֵיהַב לֵיהּ טַרְפֵּיהּ כִּדְבְקַדְמִיתָא, כַּבְיָכוֹל קָטִיל לֵיהּ. הוּא הִכָּה אֶת הָאֲרִי וַדַּאי. לְתוֹךְ הַבּוֹר לְעֵינָהָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא בִישָׁא. כֵּיוָן דְּחָמַאת הָכִי הַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא אִתְתַּקְפַּת וְשַׁדְּרַת לְחַד כַּלְבָּא לְמֵיכַל קָרְבְּנִין. וּמַה שְׁמֵיהּ דְּהַהוּא אַרְיֵ״ה אוֹרִיאֵ״ל דְּאַנְפּוֹי אַנְפֵּי אַרְיֵה. וּמַה שְׁמֵיהּ דְּהַהוּא כַּלְבָּא בְּלַאדָן שְׁמֵיהּ. דְּלָאו אִיהוּ בִּכְלַל אָדָם, אֶלָּא כַּלְבָּא וְאַנְפֵּי כַּלְבָּא.

בְּיוֹם הַשֶּׁלֶג בְּיוֹמָא דְּגָרְמוּ חוֹבִין וְדִינָא אִתְּדָן לְעֵילָא מֵעֵם בֵּי דִינָא עִלָּאָה. וְעַל דָּא כְּתִיב לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשֶּׁלֶג דָּא דִינָא עִלָּאָה. אַמַּאי בְּגִין דְּכָל בֵּיתָהּ לָבוּשׁ שָׁנִים וְיָכִיל לְמִיסְבַּל אֵשָׁא תַקִּיפָא. עַד כָּאן רָזָא דִקְרָא.

לשון הקודש

עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ רוֹבֵ״ץ עַל טַרְפּוֹ, אוֹכֵל קָרְבָּנוֹת כְּמוֹ גֶּבֶר חָזָק, וְכָל הַכְּלָבִים הָיוּ מִתְחַבְּאִים מִלְּפָנָיו וְלֹא יוֹצְאִים הַחוּצָה. **כֵּיוָן** שֶׁגָּרְמוּ הַחֲטָאִים, הוּא יָרַד לְתוֹךְ הַדְּרָגוֹת שֶׁלְּמַטָּה, וְהָרַג אֶת אוֹתוֹ הָאַרְיֵה שֶׁלֹּא רָצָה לָתֵת לוֹ אֶת טַרְפּוֹ כְּבָרִאשׁוֹנָה. כְּבְיָכוֹל הָרַג אוֹתוֹ. הוּא הִכָּה אֶת הָאֲרִי וַדַּאי. לְתוֹךְ הַבּוֹר – לְעֵינֵי הַצַּד הָאַחֵר הָרָע. כֵּיוָן שֶׁרָאַתָה כָּךְ אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר, הִתְגַּבְּרָה וְשָׁלְחָה כֶּלֶב אֶחָד לֶאֱכֹל אֶת הַקָּרְבָּנוֹת. וּמַה שְׁמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָאַרְיֵ״ה? אוֹרִיאֵ״ל, שֶׁפָּנָיו פְּנֵי אַרְיֵה. וּמַה שֵּׁם אוֹתוֹ כֶּלֶב? בַּלְאֲדָן שְׁמוֹ, שֶׁאֵינוֹ בִּכְלָל שֶׁל אָדָם, אֶלָּא כֶּלֶב וּפְנֵי כֶּלֶב. **בְּיוֹם** הַשֶּׁלֶג – בַּיּוֹם שֶׁגָּרְמוּ הַחֲטָאִים וְהַדִּין נִדּוֹן לְמַעְלָה מֵעֵם בֵּית הַדִּין הָעֶלְיוֹן. וְעַל זֶה כָּתוּב לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשֶּׁלֶג. זֶה הַדִּין הָעֶלְיוֹן. לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁכָּל

מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ (שמואל ב כג) **וְהוּא הִכָּה אֶת אִישׁ מִצְרִי אִישׁ מַרְאֶה.** הָכָא רָזָא דִקְרָא אָתָא לְאוֹדָעָא, דִּי בְכָל זִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל חָבוּ אִיהוּ אִסְתַּלַּק וּמְנַע מִנַּיְיהוּ כָּל טָבִין וְכָל נְהוֹרִין דְּהַוּוּ נְהִירִין לוֹן. הוּא הִכָּה אֶת אִישׁ מִצְרִי דָא נְהוֹרָא דְהַהוּא נְהוֹרָא דְהַוָּה נָהִיר לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. וּמָאן אִיהוּ מֹשֶׁה. דִּכְתִיב, וַתֹּאמַרְנָה אִישׁ מִצְרִי הִצִּילָנוּ וְגו׳. וְתַמָּן אִתְיְלִיד וְתַמָּן אִתְרַבֵּי וְתַמָּן אִסְתַּלִּיק לִנְהוֹרָא עִלָּאָה.

אִישׁ מַרְאֶה כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (במדבר יב) **וּמַרְאֶה וְלֹא בְחִידוֹת. אִישׁ** כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (דברים לג) **אִישׁ הָאֱלֹהִים. כַּבְיָכוֹל בַּעֲלָה** דְּהַהוּא מַרְאֶה כְּבוֹד יְיָ. דְּזָכָה לְאַנְהָגָא דַרְגָּא דָא בְכָל רְעוּתֵיהּ בְּאַרְעָא מַה דְּלָא זָכֵי בַר נָשׁ אַחֲרָא.

לשון הקודש

בֵּיתָהּ לָבֶשׁ שָׁנִים, וְיָכוֹל לִסְבֹּל אֵשׁ חֲזָקָה. עַד כָּאן סוֹד הַכָּתוּב.

מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? (שמואל–ב כג) **וְהוּא הִכָּה אֶת אִישׁ מִצְרִי אִישׁ מַרְאֶה.** כָּאן סוֹד הַכָּתוּב בָּא לְהוֹדִיעַ, שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁיִּשְׂרָאֵל חָטְאוּ, הוּא הִסְתַּלֵּק וּמָנַע מֵהֶם כָּל הַטּוֹבוֹת וְכָל הָאוֹרוֹת שֶׁהָיוּ מְאִירִים לָהֶם. הוּא הִכָּה אֶת אִישׁ מִצְרִי – זֶה הָאוֹר שֶׁל הָאוֹר הַהוּא שֶׁהָיָה מֵאִיר לְיִשְׂרָאֵל. וּמִי הוּא? מֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב (שמות ב) וַתֹּאמַרְנָה אִישׁ מִצְרִי הִצִּילָנוּ וְגו׳. וְשָׁם נוֹלַד, וְשָׁם הִתְגַּדֵּל, וְשָׁם הִתְעַלָּה לְאוֹר עֶלְיוֹן.

אִישׁ מַרְאֶה – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יב) וּמַרְאֶה וְלֹא בְחִידוֹת. אִישׁ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לג) אִישׁ הָאֱלֹהִים. כַּבְיָכוֹל בַּעְלָהּ שֶׁל אוֹתוֹ מַרְאֶה כְּבוֹד ה׳, שֶׁזָּכָה לְהַנְהִיג אֶת הַדַּרְגָּה הַזּוֹ בְּכָל רְצוֹנוֹ בָּאָרֶץ מַה שֶּׁלֹּא זָכָה אִישׁ אַחֵר.

וּבְיַד הַמִּצְרִי חֲנִית. דָּא מַטֵּה הָאֱלֹהִים דְּהוּא אִתְמַסַּר בִּידֵיהּ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שמות יז) וּמַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי. וְדָא אִיהוּ מַטֶּה דְאִתְבְּרֵי עֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת וְחָקוּק בֵּיהּ שְׁמָא קַדִּישָׁא גְּלִיפָא קַדִּישָׁא וּבְהַאי חָב בַּסֶּלַע כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (במדבר כ) וַיַּךְ אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֹשֶׁה לָא יְהָבִית לָךְ מַטֶּה דִילִי לְהַאי, חַיֶּיךָ לֹא יְהֵא בְיָדְךָ מִכָּאן וּלְהָלְאָה.

מִיָּד וַיֵּרֶד אֵלָיו בַּשֵּׁבֶט בִּדִינָא קַשְׁיָא (שמואל ב כג) וַיִּגְזֹל אֶת הַחֲנִית מִיַּד הַמִּצְרִי. דִּמְהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְמְנַע מִנֵּיהּ וְלָא הָוָה בִידֵיהּ לְעָלְמִין. וַיַּהַרְגֵהוּ בַחֲנִיתוֹ. עַל הַהוּא חוֹבָא דִמְחָא בְהַהוּא מַטֶּה, מֵת וְלָא עָאל לְאַרְעָא קַדִּישָׁא וְאִתְמְנַע נְהוֹרָא דָא מִיִּשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

וּבְיַד הַמִּצְרִי חֲנִית – זֶה מַטֵּה הָאֱלֹהִים שֶׁנִּמְסַר בְּיָדוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יז) וּמַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי. וְזֶה הַמַּטֶּה שֶׁנִּבְרָא עֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת וְחָקוּק בּוֹ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הֶחָקוּק הַקָּדוֹשׁ, וּבָזֶה חָטָא בַּסֶּלַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כ) וַיַּךְ אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מֹשֶׁה, לֹא לְזֶה נָתַתִּי לְךָ אֶת הַמַּטֶּה שֶׁלִּי, חַיֶּיךָ לֹא יִהְיֶה בְיָדְךָ מִכָּאן וָהָלְאָה.

מִיָּד – וַיֵּרֶד אֵלָיו בַּשֵּׁבֶט (שמואל–ב כג), בַּדִּין הַקָּשֶׁה, וַיִּגְזֹל אֶת הַחֲנִית מִיַּד הַמִּצְרִי. שֶׁמֵּהַשָּׁעָה הַהִיא נִמְנַע מִמֶּנּוּ וְלֹא הָיָה בְּיָדוֹ לְעוֹלָמִים. וַיַּהַרְגֵהוּ בַּחֲנִיתוֹ – עַל אוֹתוֹ הַחֵטְא שֶׁהִכָּה בַּמַּטֶּה הַהוּא מֵת וְלֹא נִכְנַס לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְנִמְנַע הָאוֹר הַזֶּה מִיִּשְׂרָאֵל.

(שם) מִן הַשְּׁלֹשִׁים הֲכִי נִכְבָּד, אִלֵּין שְׁלֹשִׁים שָׁנָה עִלָּאִין דְּאִיהוּ נָטִיל מִנְּהוֹן וְאִנְגִיד לְתַתָּא, וּמִנַּיְיהוּ אִיהוּ הָוָה נָטִיל וְאִתְקָרֵב.

וְאֶל הַשְּׁלֹשָׁה לֹא בָא, אִנּוּן הֲווֹ אַתְיָאן לְגַבֵּיהּ וַיַּהֲבֵי לֵיהּ בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא, וְאִיהוּ לָא הֲוֵי אָתֵי לְגַבֵּיהוֹן. וְאַף עַל גַּב דְּלָא עָאל בְּמִנְיָינָא וְחוּשְׁבְּנָא דִּלְהוֹן, (שמואל ב כג) וַיְשִׁימֵהוּ דָוִד אֶל מִשְׁמַעְתּוֹ. דְּלָא אִתְפְּרַשׁ מִלּוּחָא דְּלִבֵּיהּ (דף ז ע״א) לְעָלְמִין. לֵית פִּירוּדָא לְהוֹן לְעָלְמִין. דָּוִד שָׂם לֵיהּ לִבֵּיהּ וְאִיהוּ לָאו לְדָוִד. בְּגִין דְּתוּשְׁבְּחָן וְשִׁירִין וְרַחֲמִין דְּסִיהֲרָא עָבִיד לְשִׁמְשָׁא, אִיהִי מְשִׁיכַת לֵיהּ לְגַבָּהּ לְמֶהֱוֵי דִּיוּרֵיהּ בַּהֲדָהּ. וְדָא אִיהוּ וַיְשִׁימֵהוּ דָוִד אֶל מִשְׁמַעְתּוֹ.

נָפְלוּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא קַמֵּיהּ. אַדְהָכִי וְהָכִי לָא חֲמוּ לֵיהּ. קָמוּ וְאִסְתַּכְּלוּ לְכָל סִטְרִין וְלָא

לשון הקודש

(שם) מִן הַשְּׁלֹשִׁים – הֲכִי נִכְבָּד, אֵלּוּ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה עֶלְיוֹנִים שֶׁנִּטַּל מֵהֶם וְהִשְׁפִּיעַ לְמַטָּה, וּמֵהֶם הוּא הָיָה לוֹקֵחַ וּמִתְקָרֵב.

וְאֶל הַשְּׁלֹשָׁה לֹא בָא – הֵם הָיוּ בָּאִים אֵלָיו וְנוֹתְנִים לוֹ בִּרְצוֹן הַלֵּב, וְהוּא לֹא הָיָה בָּא אֲלֵיהֶם. וְאַף עַל גַּב שֶׁלֹּא נִכְנַס בַּמִּנְיָן וְהַחֶשְׁבּוֹן שֶׁלָּהֶם, (שם) וַיְשִׁמֵהוּ דָוִד אֶל מִשְׁמַעְתּוֹ. שֶׁלֹּא נִפְרַד מִלּוּחַ לִבּוֹ לְעוֹלָמִים. אֵין לָהֶם פֵּרוּד לְעוֹלָמִים. דָּוִד שָׂם לִבּוֹ אֵלָיו, וְהוּא לֹא לְדָוִד, מִשּׁוּם שֶׁהַתִּשְׁבָּחוֹת וְהַשִּׁירִים וְהָאַהֲבִים שֶׁהַלְּבָנָה עוֹשָׂה לַשֶּׁמֶשׁ, הִיא מוֹשֶׁכֶת אוֹתוֹ אֵלֶיהָ שֶׁיִּהְיֶה דִּיּוּרוֹ עִמָּהּ, וְזֶהוּ וַיְשִׁמֵהוּ דָוִד אֶל מִשְׁמַעְתּוֹ.

נָפְלוּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא לְפָנָיו. בֵּין

חֲמוּ לֵיהּ. יָתְבוּ וּבָכוּ וְלָא יָכִילוּ לְמַלָּלָא דָא לְדָא. לְבָתָר שַׁעֲתָא אָמַר רִבִּי אַבָּא וַדַּאי הָא דְתָנֵינָן דְּבְכָל אָרְחָא דְצַדִּיקַיָּיא אָזְלִין וּמִילֵּי דְאוֹרַיְיתָא בֵּינַיְיהוּ, דְּאִנּוּן זַכָּאִין דְּהַהוּא עָלְמָא אַתְיָאן לְגַבֵּיהוֹן. וַדַּאי דָּא הוּא רַב הַמְנוּנָא סָבָא דְּאָתָא לְגַבָּן מֵהַהוּא עָלְמָא לְגַלָּאָה לָן מִלִּין אִלֵּין, וְעַד לָא נִשְׁתְּמוֹדַע בֵּיהּ אֲזַל לֵיהּ וְאִתְכַּסִּי מִינָּן. קָמוּ וְהָווּ בָעוּ לְמִטְעַן לְחַמְרֵי וְלָא אָזְלוּ, בָּעוּ לְמִטְעַן וְלֹא אָזְלוּ. דְּחִילוּ וְאַנְחוּ לוֹן לְחַמְרֵי. וְעַד יוֹמָא הָווּ קָרָאן לְהַהוּא אֲתַר, הוּךְ דְּחַמְרֵי.

פְּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ וְגו' כַּמָּה הוּא טָבָא עִלָּאָה וְיַקִּירָא דְזָמִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד גַּבֵּי בְּנֵי נָשָׁא לְאִנּוּן זַכָּאִין עִלָּאִין דַּחֲלֵי חֶטְאָה דְמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא

לשון הקודש

כָּךְ וְכָךְ לֹא רָאוּ אוֹתוֹ. קָמוּ וְהִסְתַּכְּלוּ לְכָל הַצְּדָדִים וְלֹא רָאוּ אוֹתוֹ. יָשְׁבוּ וּבָכוּ וְלֹא יָכְלוּ לְדַבֵּר זֶה עִם זֶה. אַחַר שָׁעָה אָמַר רַבִּי אַבָּא, וַדַּאי זֶה שֶׁשָּׁנִינוּ, שֶׁצַּדִּיקִים הוֹלְכִים וְדִבְרֵי תוֹרָה בֵּינֵיהֶם, שֶׁאוֹתָם צַדִּיקִים שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם בָּאִים אֲלֵיהֶם. וַדַּאי זֶה הוּא רַב הַמְנוּנָא הַזָּקֵן שֶׁבָּא אֵלֵינוּ מִן הָעוֹלָם הַהוּא לְגַלּוֹת לָנוּ אֶת הַדְּבָרִים הַלָּלוּ, וְטֶרֶם הִכַּרְנוּהוּ, הָלַךְ לוֹ וְהִתְכַּסָּה מֵעִמָּנוּ. קָמוּ, וְהָיוּ רוֹצִים לִרְכַּב עַל הַחֲמוֹרִים וְלֹא הָלְכוּ. רָצוּ לִרְכַּב וְלֹא הָלְכוּ. פָּחֲדוּ וְהִנִּיחוּ אֶת הַחֲמוֹרִים. וְעַד הַיּוֹם הָיוּ קוֹרְאִים לְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם מְקוֹם הַחֲמוֹרִים.

פְּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ וְגו'. כַּמָּה הוּא הַטּוּב הָעֶלְיוֹן וְהַנִּכְבָּד שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לִבְנֵי אָדָם לְאוֹתָם

כַּד עָאלִין לְהַהוּא עָלְמָא. טוּבְךָ לָא כְּתִיב אֶלָּא רַב טוּבְךָ. וּמָאן אִיהוּ (תהלים קמה) זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ. וְדָא אִיהוּ עִנּוּגָא דְּחַיִּין דְּנַגְדִּין מֵעָלְמָא דְּאָתֵי לְגַבֵּי חָיֵי עָלְמִין דְּאִיהוּ זֵכֶר רַב טוּבְךָ. וַדַּאי אִיהוּ (ישעיה ס"ג) וְרַב טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְגו'.

תּוּ מָה רַב טוּבְךָ, הָכָא אַגְלִיף רָזָא דְּחָכְמְתָא וְכָל רָזִין אִתְכְּלִילוּ הָכָא, מ"ה, כְּמָה דְּאִתְּמַר. רַב דָּא אִילָנָא רַ"ב וְתַקִּיף. בְּגִין דְּאִית אִילָנָא אַחֲרָא זוּטָא מִנֵּיהּ, וְדָא הוּא רַב וְאָעִיל לֵיהּ בְּרוּם רְקִיעִין. טוּבְ"ךָ דָּא אוֹר דְּאִתְבְּרֵי בְּיוֹמָא קַדְמָאָה. אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ בְּגִין דְּגָנִיז לֵיהּ לְצַדִּיקַיָּא בְּהַהוּא עָלְמָא.

פָּעַלְתָּ דָּא גַּן עֵדֶן עִלָּאָה. דִּכְתִיב, (שמות טו) מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְיָ, וְדָא הוּא פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים

לשון הקודש

צַדִּיקִים עֶלְיוֹנִים יִרְאֵי חֵטְא שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, כְּשֶׁנִּכְנָסִים לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם. לֹא כָּתוּב טוּבְךָ, אֶלָּא רַב טוּבְךָ. וּמִי הוּא? (שם קמה) זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ. וְזֶהוּ עֹנֶג הַחַיִּים שֶׁשּׁוֹפְעִים מֵהָעוֹלָם הַבָּא לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא זֵכֶר רַב טוּבְךָ. וַדַּאי הוּא (ישעיה סג) וְרַב טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְגו'.

עוֹד מָה רַב טוּבְךָ, כָּאן נֶחְקַק סוֹד הַחָכְמָה, וְכָל הַסּוֹדוֹת נִכְלְלוּ כָּאן. מ"ה – כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. רַב – זֶה הָעֵץ גָּדוֹל וְחָזָק, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ אִילָן אַחֵר קָטָן מִמֶּנּוּ, וְזֶה הוּא גָּדוֹל וּמַכְנִיסוֹ לְרוּם הָרְקִיעִים. טוּבְ"ךָ – זֶה הָאוֹר שֶׁנִּבְרָא בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן. אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ – מִשּׁוּם שֶׁגָּנַז אוֹתוֹ לַצַּדִּיקִים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם.

פָּעַלְתָּ – זֶה גַּן הָעֵדֶן הָעֶלְיוֹן, שֶׁכָּתוּב (שמות טו) מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ ה'. וְזֶהוּ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ. נֶגֶד בְּנֵי אָדָם – זֶה גַּן

בָּךְ. (בראשית מו ע"ב) **נֶגֶד בְּנֵי אָדָם דָּא גַּן עֵדֶן דִּלְתַתָּא דְּכָל צַדִּיקַיָּא תַּמָּן קַיְמֵי בְּרוּחָא, דְּאִתְלַבָּשׁ בִּלְבוּשׁ יָקָר, כְּגַוְנָא וְדִיוּקְנָא דְּהַאי עָלְמָא, וְדָא אִיהוּ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם, בְּהַהוּא דִּיוּקְנָא דִּבְנֵי אָדָם דְּהַאי עָלְמָא, וְקַיְמֵי תַּמָּן, וּפַרְחֵי בְּאַוִּירָא וְסַלְקֵי לְגוֹ מְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא בְּהַהוּא גַּן עֵדֶן דִּלְעֵילָא. וּפָרְחֵי וְאִסְתַּחְיָין בְּטַלֵּי נַהֲרֵי אֲפַרְסְמוֹנָא דַכְיָא וְנַחֲתֵי וְשָׁרָאן לְתַתָּא. וּלְזִמְנִין אִתְחֲזוּן נֶגֶד בְּנֵי אָדָם לְמֶעְבַּד לוֹן נִסִּין כְּמַלְאָכִין עִלָּאִין, כְּגַוְונָא דְּחֲזִינָא הַשְׁתָּא נְהִירוּ דְּבוּצִינָא עִלָּאָה וְלָא זָכִינָא לְאִסְתַּכָּלָא וּלְמִנְדַּע רָזִין דְּחָכְמָתָא יַתִּיר.**

פָּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר (שופטים יג) **וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ אֶל אִשְׁתּוֹ מוֹת נָמוּת כִּי אֱלֹהִים רָאִינוּ, אַף עַל גַּב דְּמָנוֹחַ לָא הָוָה יָדַע מָאי עֲבִידְתֵּיהּ, אָמַר הוֹאִיל**

לשון הקודש

הָעֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה שֶׁכָּל הַצַּדִּיקִים עוֹמְדִים שָׁם בְּרוּחַ, שֶׁנִּתְלַבְּשָׁה בִּלְבוּשׁ יָקָר כְּצוּרָה וּדְיוּקָן שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְזֶהוּ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם, בְּאוֹתָהּ צוּרָה שֶׁל בְּנֵי אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה, וְנִמְצָאִים שָׁם וּפוֹרְחִים בָּאֲוִיר וְעוֹלִים לְתוֹךְ יְשִׁיבַת הָרָקִיעַ בְּאוֹתוֹ גַּן הָעֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה. וּפוֹרְחִים וְרוֹחֲצִים בְּטַלֵּי נַהֲרוֹת אֲפַרְסְמוֹן טָהוֹר, וְיוֹרְדִים וְשׁוֹרִים לְמַטָּה. וְלִפְעָמִים נִרְאִים נֶגֶד בְּנֵי אָדָם לַעֲשׂוֹת לָהֶם נִסִּים כְּמוֹ מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ עַכְשָׁו אֶת אוֹר הַמָּאוֹר הָעֶלְיוֹן, וְלֹא זָכִינוּ לְהִסְתַּכֵּל וְלָדַעַת בְּסוֹדוֹת שֶׁל חָכְמָה יוֹתֵר.

פָּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (שופטים יג) וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ אֶל אִשְׁתּוֹ מוֹת נָמוּת כִּי אֱלֹהִים רָאִינוּ. אַף עַל גַּב שֶׁמָּנוֹחַ לֹא הָיָה יוֹדֵעַ

וּכְתִיב, (שמות לג) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי, וַדַּאי אֲנַן חֲזֵינָן וּבְגִין כָּךְ מוֹת נָמוּת. וְאֲנַן חָמֵינָן וְזָכֵינָן לִנְהוֹרָא דָא דְּהַוָּה אָזִיל בַּהֲדָן וְנִתְקַיֵּים בְּעָלְמָא. דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁדְּרֵיהּ לְגַבָּן לְאוֹדְעָא לָן רָזִין דְּחָכְמְתָא דְּגָלֵי, זַכָּאָה חוּלְקָנָא.

אֲזָלוּ, מָטוּ לְחַד טוּרָא וְהַוָּה נָטֵי שִׁמְשָׁא. שָׁרוּ עַנְפִּין דְּאִילָנָא דְטוּרָא לְאַקָּשָׁא דָא בְדָא וְאָמְרֵי שִׁירָתָא. עַד דַּהֲווּ אָזְלֵי, שְׁמָעוּ חַד קָלָא תַּקִּיפָא דְּהַוָּה אָמַר בְּנֵי אֱלָהִין קַדִּישִׁין אִנּוּן דְּאִתְבַּדְּרוּ בֵּינֵי חַיָּיא דְּהַאי עָלְמָא, אִנּוּן בּוֹצִינֵי בְנֵי מְתִיבְתָּא, אִתְכַּנְּשׁוּ לְדוּכְתַּיְיהוּ לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא בְּמָאֲרֵיכוֹן בְּאוֹרַיְיתָא. דְּחִילוּ אִלֵּין וְקָאִימוּ בְּדוּכְתַּיְיהוּ וְיָתְבֵי. אַדְּהָכִי נָפִיק קָלָא כְּמִלְקַדְּמִין וְאָמַר טִנָּרִין תַּקִּיפִין פַּטִּישִׁין רָמְאִין הָא מָאֲרֵי דְּגָוְונִין מְרַקְּמָא בְּצִיּוּרִין

לשון הקודש

מַה מַּעֲשֵׂהוּ – אָמַר, הוֹאִיל וְכָתוּב (שמות לג) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי, וַדַּאי אָנוּ רָאִינוּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ מוֹת נָמוּת. וְאָנוּ רָאִינוּ וְזָכִינוּ לָאוֹר הַזֶּה שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ עִמָּנוּ וְנִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם, שֶׁהֵרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁלַח אוֹתוֹ אֵלֵינוּ לְהוֹדִיעֵנוּ סוֹדוֹת שֶׁל הַחָכְמָה שֶׁגָּלָה, אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ.

הָלְכוּ. הִגִּיעוּ לְהַר אֶחָד וְהָיְתָה הַשֶּׁמֶשׁ נוֹטָה. הִתְחִילוּ עַנְפֵי הָאִילָן שֶׁל הָהָר לְהַקִּישׁ זֶה עִם זֶה וְאָמְרוּ שִׁירָה. בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, שָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד חָזָק שֶׁהָיָה אוֹמֵר: בְּנֵי אֱלֹהִים קְדוֹשִׁים, אוֹתָם שֶׁהִתְפַּזְּרוּ בֵּין הַחַיִּים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתָם מְאוֹרוֹת בְּנֵי הַיְשִׁיבָה, הִתְקַבְּצוּ לִמְקוֹמָם לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם רִבּוֹנְכֶם בַּתּוֹרָה. פָּחֲדוּ אֵלּוּ וְעָמְדוּ בִּמְקוֹמָם וְיָשְׁבוּ. בֵּינְתַּיִם יָצָא קוֹל כְּמוֹ מִקֹּדֶם וְאָמַר: סְלָעִים חֲזָקִים פַּטִּישִׁים רָמִים, הִנֵּה בַּעַל הַגְּוָנִים מְרֻקָּם

קָאִים עַל אִצְטְוָנָא, עוּלוּ וְאִתְכַּנְּשׁוּ.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא שְׁמָעוּ קָל עַנְפֵּי דְּאִילָנִין רַב וְתַקִּיף וְהָווּ אָמְרֵי (תהלים כט) קוֹל יְיָ שׁוֹבֵר אֲרָזִים. נָפְלוּ עַל אַנְפֵּיהוּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא וּדְחִילוּ סַגְיָא נָפַל עֲלַיְיהוּ, קָאמוּ בִּבְהִילוּ וְאָזְלוּ וְלָא שְׁמָעוּ מִידִי. נָפְקוּ מִן טוּרָא וְאָזְלוּ.

כַּד מָטוּ לְבֵי רִבִּי יוֹסֵי בְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוֹנְיָא חֲמוּ לְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי תַּמָּן. חָדוּ, (דף ז ע"ב) חַדֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לוֹן וַדָּאי אָרְחָא דְנִסִּין וְאָתִין עִלָּאִין קָא עֲבַרְתּוּן, דְּאֲנָא דָמִיכְנָא הַשְׁתָּא וְחָמֵינָא לְכוּ וְלִבְנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע דְּקָא מְשַׁדֵּר לְכוּ תְּרֵין עִטְרִין עַל יְדָא דְחַד סָבָא לְאַעַטְרָא לְכוּ. וַדָּאי בְּאָרְחָא דָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה. תּוּ דַּחֲמֵינָא אַנְפֵּיכוּ מְשַׁנְיָין. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי יָאוֹת אֲמַרְתּוּן דְּחָכָם עָדִיף מִנָּבִיא.

לשון הקודש

בְּציוּרִים עוֹמֵד עַל כִּסֵּא הַשִּׁלְטוֹן, הִכְנִיסוּ וְהִתְקַבְּצוּ.

בַּשָּׁעָה הַהִיא שָׁמְעוּ אֶת קוֹל עַנְפֵּי הָאִילָנוֹת חָזָק וְתַקִּיף, וְהָיוּ אוֹמְרִים, (תהלים קט) קוֹל ה' שׁוֹבֵר אֲרָזִים. נָפְלוּ עַל פְּנֵיהֶם רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא וּפַחַד רַב נָפַל עֲלֵיהֶם. קָמוּ בְּחִפָּזוֹן וְהָלְכוּ, וְלֹא שָׁמְעוּ דָּבָר. יָצְאוּ מִן הָהָר וְהָלְכוּ.

כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְבֵית רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוֹנְיָא, רָאוּ שָׁם אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי. שָׂמְחוּ. שָׂמַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר לָהֶם, וַדַּאי דֶּרֶךְ שֶׁל נִסִּים וְאוֹתוֹת עֶלְיוֹנִים עֲבַרְתֶּם, שֶׁאֲנִי יָשַׁנְתִּי כָּאן, וְרָאִיתִי אֶתְכֶם וְאֶת בְּנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע שֶׁשּׁוֹלֵחַ לָכֶם שְׁתֵּי עֲטָרוֹת עַל יְדֵי זָקֵן אֶחָד לְעַטָּרְכֶם. וַדַּאי שֶׁבַּדֶּרֶךְ הַזֶּה הַקָּדוֹשׁ

אָתָא רִבִּי אֶלְעָזָר וְשַׁוֵּי רֵישֵׁי בֵּין בִּרְכּוֹי דְּאַבּוֹי וְסָח (לֵיה) עוֹבָדָא. דָּחִיל רִבִּי שִׁמְעוֹן וּבְכָה אָמַר (חבקוק ג) יְיָ שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי. הַאי קְרָא חֲבַקּוּק אֲמָרוֹ בְּשַׁעֲתָא דְּחַמָּא מִיתָתֵיהּ וְאִתְקַיָּים עַל יְדָא דֶאֱלִישָׁע. אַמַּאי אִקְרֵי חֲבַקּוּק. בְּגִין דִּכְתִיב, (מלכים ב ד) לַמּוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חַיָּה אַתְּ חוֹבֶקֶת בֵּן. וְדָא בְּרֵיהּ (בְּרָה) דְּשׁוּנַמִּית הָוָה. וּתְרֵין חִבּוּקִין הֲווֹ, חַד דְּאִימֵיהּ וְחַד דֶּאֱלִישָׁע. דִּכְתִיב, (מלכים ב ד) וַיָּשֶׂם פִּיו עַל פִּיו.

אַשְׁכַּחְנָא בְּסִפְרָא דִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, שְׁמָא גְלִיפָא דִשְׁבְעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן אַגְלִיף עֲלוֹי בְּתֵבִין. בְּגִין דְּאַתְוָון דְּאַלְפָא בֵּיתָא דְאַגְלִיף בֵּיהּ אֲבוֹי בְּקַדְמִיתָא כַּד מִית פָּרְחוּ מִנֵּיהּ. וְהַשְׁתָּא דֶאֱלִישָׁע חָבַק לֵיהּ אַגְלִיף בֵּיהּ כָּל אִנּוּן אַתְוָון דִשְׁבְעִין וּתְרֵין

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא הָיָה. וְעוֹד, שֶׁרָאִיתִי אֶת פְּנֵיכֶם מִשָּׁנוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, יָפֶה אֲמַרְתֶּם, שֶׁחָכָם עָדִיף מִנָּבִיא.

בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְשָׂם אֶת רֹאשׁוֹ בֵּין בִּרְכֵּי אָבִיו וְסִפֵּר [לוֹ] הַמַּעֲשֶׂה. פָּחַד רַבִּי שִׁמְעוֹן וּבָכָה. אָמַר (חבקוק ג) ה' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי. אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה אָמַר חֲבַקּוּק בְּשָׁעָה שֶׁרָאָה מִיתָתוֹ וְהִתְקַיֵּם עַל יְדֵי אֱלִישָׁע. לָמָּה נִקְרָא חֲבַקּוּק? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (מלכים–ב ד) לַמּוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חַיָּה אַתְּ חֹבֶקֶת בֵּן. וְזֶה הָיָה בְּנָהּ שֶׁל הַשּׁוּנַמִּית. וּשְׁנֵי חִבּוּקִים הָיוּ – אֶחָד שֶׁל אִמּוֹ, וְאֶחָד שֶׁל אֱלִישָׁע, שֶׁכָּתוּב (שם) וַיָּשֶׂם פִּיו עַל פִּיו.

מָצָאנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ שֵׁם חָקוּק שֶׁשִּׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת חֲקוּקִים עָלָיו בַּתֵּבוֹת, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתִיּוֹת הָא"ב שֶׁחָקַק בּוֹ אָבִיו בָּרִאשׁוֹנָה, כְּשֶׁמֵּת, פָּרְחוּ מִמֶּנּוּ. וְכָעֵת כְּשֶׁאֱלִישָׁע חִבֵּק אוֹתוֹ, חָקַק בּוֹ כָּל אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם

שְׁמָהָן. וְאַתְוָון דְּאִילֵּין שִׁבְעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן גְּלִיפָן אִנּוּן מָאתָן וְשִׁיתְּסַר אַתְוָון. וְכֻלְּהוּ אַתְוָון אַגְלִיף בְּרוּחֵיהּ (נ"א בְּדִיבּוּרָא) אֱלִישָׁע, בְּגִין לְקַיְּמָא לֵיהּ בְּאַתְוָון דְּשִׁבְעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן. וּקְרָא לֵיהּ חֲבַקּוּק. שְׁמָא דְּאַשְׁלִים לְכָל סִטְרִין. אַשְׁלִים לַחֲבוּקִין כִּדְאִתְּמַר. וְאַשְׁלִים לְרָזָא דְּמָאתָן וְשִׁיתְּסַר אַתְוָון דְּשְׁמָא קַדִּישָׁא. בְּתֵבִין אִתְקַיָּים לְאַהֲדָרָא רוּחֵיהּ, וּבְאַתְוָון אִתְקַיָּים כָּל גּוּפֵיהּ עַל קִיּוּמֵיהּ. וְעַל דָּא אִקְרֵי חֲבַקּוּק.

וְאִיהוּ אָמַר (חבקוק ג) יְיָ שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי, שְׁמַעְנָא מַה דְּהַוָה לִי דְּאַטְעִימְנָא מֵהַהוּא עָלְמָא וְדָחִילְנָא. שְׁרָא לְמִתְבַּע רַחֲמִין עַל נַפְשֵׁיהּ וְאָמַר יְיָ פָּעָלְךָ דְּעָבַדְתְּ לִי בְּקֶרֶב שָׁנִים יְהוֹן חַיֵּיהוּ. כְּמוֹ חַיָּיו. וְכָל מָאן דְּאִתְקַשַּׁר בְּאִנּוּן שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת

לשון הקודש

הַשֵּׁמוֹת, וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ הַחֲקוּקִים הֵם מָאתַיִם וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת. וְאֶת כָּל הָאוֹתִיּוֹת חָקַק בְּרוּחוֹ [נ"א בְּדִבּוּר] אֱלִישָׁע, כְּדֵי לְהַעֲמִידוֹ בָּאוֹתִיּוֹת שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת. וְקָרָא לוֹ חֲבַקּוּק, הַשֵּׁם שֶׁמַּשְׁלִים אֶת כָּל הַצְּדָדִים, מַשְׁלִים אֶת הַחִבּוּקִים, כַּמְּבֹאָר. וְהַשְּׁלִים לַסּוֹד שֶׁל מָאתַיִם וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. בַּתֵּבוֹת הִתְקַיֵּם לְהַחֲזִיר אֶת רוּחוֹ, וּבָאוֹתִיּוֹת הִתְקַיֵּם כָּל גּוּפוֹ עַל קִיּוּמוֹ, וְעַל כֵּן נִקְרָא חֲבַקּוּק.

וְהוּא אָמַר (חבקוק ג) ה' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי. שָׁמַעְתִּי מַה שֶּׁהָיָה לִי שֶׁטָּעַמְתִּי מֵהָעוֹלָם הַהוּא וּפָחַדְתִּי. הִתְחִיל לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל נַפְשׁוֹ וְאָמַר, ה', פָּעָלְךָ שֶׁעָשִׂיתָ לִי, בְּקֶרֶב שָׁנִים יִהְיוּ חַיֵּיהוּ. כְּמוֹ חַיָּיו. וְכָל מִי שֶׁנִּקְשָׁר בְּאוֹתָן הַשָּׁנִים הַקַּדְמוֹנִיּוֹת, הַחַיִּים נִקְשָׁרִים בּוֹ. בְּקֶרֶב שָׁנִים תּוֹדִיעַ לְאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁאֵין בָּהּ

חַיִּין אִתְקַשְּׁרוּ בֵּיהּ. בְּקֶרֶב שָׁנִים תּוֹדִיעַ לְהַהוּא דַּרְגָּא דְּלֵית (בה) חַיִּין כְּלַל.

בָּכָה רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר אוֹף אֲנָא מִמַּה דְּשָׁמַעְנָא דָּחִילְנָא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. זָקִיף יְדוֹי עַל רֵישֵׁיהּ וְאָמַר וּמַה רַב הַמְנוּנָא סָבָא נְהִירוּ דְּאוֹרַיְיתָא זְכִיתוּן אַתּוּן לְמֶחֱמֵי אַפִּין בְּאַפִּין וְלָא זָכִינָא בֵּיהּ. נָפַל עַל אַנְפּוֹי וְחֲמָא לֵיהּ מְעַקֵּר טוּרִין מַנְהִיר שְׁרָגִין בְּהֵיכְלָא דְּמַלְכָּא מְשִׁיחָא. אָמַר לֵיהּ רִבִּי בְּהַהוּא עָלְמָא תְּהוֹן שְׁבָבִין מָאֵרֵי אוּלְפְּנִין קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מֵהַהוּא יוֹמָא הָוָה קָרֵי לְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ וּלְרִבִּי אַבָּא פְּנִי"אֵל כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (בראשית לב) **כִּי רָאִיתִי אֱלֹהִים פָּנִים אֶל פָּנִים.**

בְּרֵאשִׁית רִבִּי חִיָּיא פָּתַח (תהלים קיא) **רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יְיָ שֵׂכֶל טוֹב לְכָל עוֹשֵׂיהֶם תְּהִלָּתוֹ**

לשון הקודש

חַיִּים כְּלָל.

בָּכָה רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, אַף אֲנִי מִמַּה שֶׁשָּׁמַעְתִּי פָּחַדְתִּי מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הֵרִים יָדוֹ עַל רֹאשׁוֹ וְאָמַר, וּמָה רַב הַמְנוּנָא הַזָּקֵן, אוֹר הַתּוֹרָה, אַתֶּם זְכִיתֶם לִרְאוֹת פָּנִים בְּפָנִים, וְלֹא זָכִיתִי בוֹ. נָפַל עַל פָּנָיו וְרָאָה אוֹתוֹ עוֹקֵר הָרִים מֵאִיר נֵרוֹת בְּהֵיכַל מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. אָמַר לוֹ, רַבִּי, בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם תִּהְיוּ שְׁכֵנִים בַּעֲלֵי הוֹרָאָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מֵהַיּוֹם הַהוּא הָיָה קוֹרֵא לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ וּלְרַבִּי אַבָּא פְּנִיאֵ"ל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית לב) כִּי רָאִיתִי אֱלֹהִים פָּנִים אֶל פָּנִים.

בְּרֵאשִׁית. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (תהלים קיא) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה' שֵׂכֶל טוֹב לְכָל עֹשֵׂיהֶם תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד. רֵאשִׁית

עוֹמֶדֶת לָעַד. רֵאשִׁית חָכְמָה, הַאי קְרָא הָכִי מִיבְעֵי לֵיהּ, סוֹף חָכְמָה יִרְאַת יְיָ, בְּגִין דְּיִרְאַת יְיָ סוֹף חָכְמָה אִיהִי. (נ"א אֶלָּא אִיהִי רֵאשִׁית) לְעָאלָא לְגוֹ דַרְגָּא דְּחָכְמְתָא עִלָּאָה הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. זֶה הַשַּׁעַר לַיְיָ וַדַּאי, דְּאִי לָא יֵיעוּל בְּהַאי תַּרְעָא לָא יֵיעוּל לְעָלְמִין. לְמַלְכָּא עִלָּאָה דְּאִיהוּ עִלָּאָה וְטָמִיר וְגָנִיז וְעָבִיד לֵיהּ תַּרְעִין אִלֵּין עַל אִלֵּין וּלְסוֹף כָּל תַּרְעִין עָבַד תַּרְעָא חַד בְּכַמָּה מַנְעוּלִין בְּכַמָּה פִּתְחִין בְּכַמָּה הֵיכָלִין אִלֵּין עַל אִלֵּין. אָמַר כָּל מָאן דְּבָעֵי לְמֵיעַל לְגַבָּאי תַּרְעָא דָא יְהֵא קַדְמָאָה לְגַבָּאי, מָאן דְּיֵעוּל בְּהַאי תַּרְעָא יֵעוּל. אוֹף הָכִי תַּרְעָא קַדְמָאָה לְחָכְמָה עִלָּאָה יִרְאַת ה' אִיהִי. וְדָא אִיהִי רֵאשִׁית

ב, תְּרֵין אִנּוּן דְּמִתְחַבְּרִין כְּחָדָא, וְאִנּוּן תְּרֵין נְקוּדִין,

---

לשון הקודש

חָכְמָה, פָּסוּק זֶה כָּךְ צָרִיךְ לִכְתֹּב: סוֹף חָכְמָה יִרְאַת ה', בִּגְלַל שֶׁיִּרְאַת ה' הִיא סוֹף חָכְמָה. [נ"א אֶלָּא הִיא רֵאשִׁית] לְהִכָּנֵס לְתוֹךְ הַדַּרְגָּה שֶׁל חָכְמָה עֶלְיוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. זֶה הַשַּׁעַר לַה', וַדַּאי. שֶׁאִם לֹא יִכָּנֵס בְּשַׁעַר זֶה, לֹא יִכָּנֵס לְעוֹלָמִים. (מָשָׁל) לְמֶלֶךְ עֶלְיוֹן שֶׁהוּא עֶלְיוֹן נִסְתָּר וְגָנוּז, וְעָשָׂה לוֹ שְׁעָרִים אֵלֶּה עַל אֵלֶּה, וּבְסוֹף כָּל הַשְּׁעָרִים עָשָׂה שַׁעַר אֶחָד בְּכַמָּה מַנְעוּלִים, בְּכַמָּה פְּתָחִים, בְּכַמָּה הֵיכָלוֹת אֵלֶּה עַל אֵלֶּה, וְאָמַר: כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִכָּנֵס אֵלַי – שַׁעַר זֶה יִהְיֶה רִאשׁוֹן לְגַבַּי. מִי שֶׁיִּכָּנֵס בְּשַׁעַר זֶה – יִכָּנֵס. גַּם כָּךְ שַׁעַר רִאשׁוֹן לְחָכְמָה עֶלְיוֹנָה, יִרְאַת ה' הִיא. וְזוֹהִי רֵאשִׁית.

ב, שְׁנַיִם הֵם שֶׁמִּתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, וְאֵלֶּה

חַד גְּנִיזָא וּטְמִירָא וְחַד קַיְּימָא בְּאִתְגַּלְיָא. וּבְגִין דְּלֵית לְהוּ פִּירוּדָא אִקְרוּן רֵאשִׁית. חַד וְלָא תְּרֵין. מָאן דְּנָטִיל הַאי נָטִיל הַאי. וְכֹלָּא חָד דְּהָא הוּא (שְׁמֵיהּ) וּשְׁמֵיהּ חַד דִּכְתִיב, (תהלים פג) וְיֵדְעוּ כִּי אַתָּה שִׁמְךָ יְיָ לְבַדֶּךָ. אַמַּאי אִקְרֵי יִרְאַת יְיָ, בְּגִין דְּאִיהוּ אִילָנָא דְטוֹב וְרָע, זָכֵי בַּר נָשׁ הָא טוֹב וְאִי לָא זָכֵי הָא רָע. (דף ח ע"א) וְעַל דָּא שָׁרֵי בְּהַאי אֲתַר יִרְאָה. וְדָא תַּרְעָא לְעָאלָא לְכָל טוּבָא דְעָלְמָא. שֶׁכָּל טוֹב אִלֵּין תְּרֵין תַּרְעִין דְּאִנּוּן כְּחֲדָא.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר שֶׁכָּל טוֹב דָּא אִילָנָא דְחַיֵּי דְּאִיהוּ שֶׁכָּל טוֹב בְּלָא רָע כְּלָל. וְעַל דְּלָא שַׁרְיָא בֵּיהּ רָע אִיהוּ שֶׁכָּל טוֹב בְּלָא רָע. לְכָל עוֹשֵׂיהֶם, אִלֵּין חַסְדֵּי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים תַּמְכִין אוֹרַיְיתָא. וְאִנּוּן דְּתָמְכִין אוֹרַיְיתָא כַּבְיָכוֹל אִנּוּן עָבְדִין. כָּל אִנּוּן דְּלָעָאן

לשון הקודש

שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת – אֶחָד גָּנוּז וְנִסְתָּר, וְאֶחָד עוֹמֵד בְּהִתְגַּלּוּת. וּבִגְלַל שֶׁאֵין לָהֶם פֵּרוּד נִקְרָאִים רֵאשִׁית, אֶחָד וְלֹא שְׁנַיִם. מִי שֶׁנּוֹטֵל זֶה נוֹטֵל זֶה, וְהַכֹּל אֶחָד. שֶׁהֲרֵי הוּא וּשְׁמוֹ אֶחָד, שֶׁכָּתוּב (שם פג) וְיֵדְעוּ כִּי אַתָּה ה' שִׁמְךָ לְבַדֶּךָ. לָמָּה נִקְרָא יִרְאַת ה'? בִּגְלַל שֶׁהוּא עֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע. זָכָה בֶּן הָאָדָם – הִנֵּה טוֹב. וְאִם לֹא זָכָה – הִנֵּה רָע. וְלָכֵן שׁוֹרָה בְּמָקוֹם זֶה יִרְאָה, וְזֶה שַׁעַר לְהִכָּנֵס לְכָל טוּב שֶׁבָּעוֹלָם. שֶׁכָּל טוֹב – אֵלֶּה שְׁנֵי שְׁעָרִים שֶׁהֵם כְּאֶחָד.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, שֶׁכָּל טוֹב – זֶה עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא שֶׁכָּל טוֹב בְּלִי רָע כְּלָל. וְעַל שֶׁלֹּא שׁוֹרֶה בּוֹ רָע הוּא שֶׁכָּל טוֹב בְּלֹא רָע. לְכָל עֹשֵׂיהֶם – אֵלּוּ חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים, תּוֹמְכֵי הַתּוֹרָה. וְאוֹתָם תּוֹמְכֵי

בְּאוֹרַיְיתָא לֵית בְּהוּ עֲשִׂיָּה בְּעוֹד דְּלָעָאן בָּהּ. אִנּוּן דְּתָמְכִין לוֹן אִית בְּהוּ עֲשִׂיָּה. וּבְחֵילָא דָא כְּתִיב תְּהִלָּתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד וְקַיְּימָא כּוּרְסְיָיא עַל קִיּוּמֵיהּ כְּדְקָא יְאוּת.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה יָתִיב וְלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא בְּלֵילְיָא דְּכַלָּה אִתְחַבְּרַת בְּבַעֲלָהּ. דְּתָנֵינָן כָּל אִנּוּן חַבְרַיָּא דִּבְנֵי הֵיכָלָא דְּכַלָּה אִצְטְרִיכוּ בְּהַהִיא לֵילְיָא דְּכַלָּה אִזְדַּמְּנַת לְמֶחֱוֵי לְיוֹמָא אַחֲרָא גּוֹ חוּפָּה בְּבַעֲלָהּ לְמֶחֱוֵי עִמָּהּ כָּל הַהוּא לֵילְיָא, וּלְמֶחֱדֵי עִמָּהּ בְּתִקּוּנָהָא דְּאִיהִי אִתְתַּקְּנַת לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא מִתּוֹרָה לִנְבִיאִים וּמִנְּבִיאִים לִכְתוּבִים וּבְמִדְרָשׁוֹת דִּקְרָאֵי וּבְרָזֵי דְּחָכְמְתָא. בְּגִין דְּאִלֵּין אִנּוּן תִּיקּוּנִין דִּילָהּ וְתַכְשִׁיטָהָא. וְאִיהִי וְעוּלֵמְתָהָא עָאלַת וְקַיְּימַת עַל רֵישֵׁיהוֹן וְאִתְתַּקְּנַת בְּהוּ וְחָדַת בְּהוּ כָּל הַהוּא לֵילְיָא. וּלְיוֹמָא

לשון הקודש

הַתּוֹרָה כִּבְיָכוֹל הֵם עוֹשִׂים. כָּל אֵלּוּ שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה אֵין בָּהֶם עֲשִׂיָּה בְּעוֹד שֶׁעוֹסְקִים בָּהּ. אוֹתָם שֶׁתּוֹמְכִים בָּהֶם יֵשׁ בָּהֶם עֲשִׂיָּה, וּבְכֹחַ זֶה כָּתוּב תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד, וְעוֹמֵד הַכִּסֵּא עַל עָמְדוֹ כָּרָאוּי.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה שֶׁהַכַּלָּה מִתְחַבֶּרֶת בְּבַעְלָהּ. שֶׁשָּׁנִינוּ, כָּל אוֹתָם הַחֲבֵרִים בְּנֵי הֵיכַל הַכַּלָּה, הִצְטָרְכוּ בְּאוֹתוֹ לַיְלָה שֶׁהַכַּלָּה עֲתִידָה לִהְיוֹת לַמְּחֻבֶּרֶת בְּתוֹךְ הַחֻפָּה עִם בַּעְלָהּ לִהְיוֹת עִמָּהּ כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה, וְלִשְׂמֹחַ עִמָּהּ בְּתִקּוּנֶיהָ שֶׁהִיא מִתְתַּקֶּנֶת לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, מִתּוֹרָה לִנְבִיאִים, וּמִנְּבִיאִים לִכְתוּבִים, וּבִדְרָשׁוֹת הַפְּסוּקִים וּבְסוֹדוֹת הַחָכְמָה, בִּגְלַל שֶׁאֵלּוּ הֵם תִּקּוּנֶיהָ וְתַכְשִׁיטֶיהָ, וְהִיא וְעַלְמוּתֶיהָ נִכְנֶסֶת וְעוֹמֶדֶת עַל רָאשֵׁיהֶם וּמִתְתַּקֶּנֶת

אַחֲרָא לָא עָאלַת לַחוּפָּה אֶלָּא בַּהֲדַיְיהוּ. וְאִלֵּין אִקְרוּן בְּנֵי חוּפָּתָא. וְכֵיוָן דְּעָאלַת לְחוּפָּתָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁאִיל עֲלַיְיהוּ וּמְבָרֵךְ לוֹן וּמְעַטֵּר לוֹן בְּעִטְּרָהָא דְּכַלָּה. זַכָּאָה חוּלַקְהוֹן.

וְהַוָּה רִבִּי שִׁמְעוֹן וְכֻלְּהוּ חַבְרַיָּיא מְרַנְּנִין בְּרִנָּה דְּאוֹרַיְיתָא וּמְחַדְּשָׁן מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא כָּל חַד וְחַד מִנַּיְיהוּ. וְהַוָּה חַדֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן וְכָל שְׁאַר חַבְרַיָּיא. אָמַר לוֹן רִבִּי שִׁמְעוֹן, בָּנַי זַכָּאָה חוּלַקְכוֹן בְּגִין דְּלְמָהָר לָא תֵּיעוּל כַּלָּה לַחוּפָּה אֶלָּא בַּהֲדַיְיכוּ. בְּגִין דְּכֻלְּהוּ דִּמְתַקְּנִין תִּקּוּנָהָא בְּהַאי לֵילְיָא וְחָדָאן בָּהּ כֻּלְּהוּ יְהוֹן רְשִׁימִין וּכְתִיבִין בְּסִפְרָא דְּדֶכְרָנַיָּא וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְבָרֵךְ לוֹן בְּשִׁבְעִין בִּרְכָאן וְעִטְּרִין דְּעָלְמָא עִלָּאָה.**

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן **וְאָמַר** (תהלים יט) **הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים**

לשון הקודש

בָּהֶם, וּשְׂמֵחָה בָּהֶם כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה, וְלַמָּחֳרָת לֹא נִכְנֶסֶת לַחֻפָּה אֶלָּא יַחַד אִתָּם. וְאֵלֶּה נִקְרָאִים בְּנֵי הַחֻפָּה. וְכֵיוָן שֶׁנִּכְנֶסֶת לַחֻפָּה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹאֵל עֲלֵיהֶם וּמְבָרֵךְ אוֹתָם, וּמְעַטֵּר אוֹתָם בַּעֲטֶרֶת הַכַּלָּה. אַשְׁרֵי חֶלְקָם.

וְהָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכָל הַחֲבֵרִים מְרַנְּנִים בְּרִנַּת הַתּוֹרָה וּמְחַדְּשִׁים דִּבְרֵי תוֹרָה כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם, וְהָיָה שָׂמֵחַ רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכָל שְׁאָר הַחֲבֵרִים. אָמַר לָהֶם רַבִּי שִׁמְעוֹן, בָּנַי, אַשְׁרֵי חֶלְקְכֶם, בִּגְלַל שֶׁמָּחָר לֹא תִּכָּנֵס הַכַּלָּה לַחֻפָּה אֶלָּא יַחַד אִתְּכֶם. בִּגְלַל שֶׁכֻּלָּם שֶׁמִּתַּקְּנִים תִּקּוּנֶיהָ בַּלַּיְלָה הַזֶּה וּשְׂמֵחִים בָּהּ, כֻּלָּם יִהְיוּ רְשׁוּמִים וּכְתוּבִים בְּסֵפֶר הַזִּכְרוֹנוֹת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבָרְכָם בְּשִׁבְעִים בְּרָכוֹת וַעֲטָרוֹת שֶׁל עוֹלָם הָעֶלְיוֹן.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים יט) הַשָּׁמַיִם

כְּבוֹד אֵל וְגוֹ' קְרָא דָא הָא אוֹקִימְנָא לֵיהּ. אֲבָל בְּזִמְנָא דָא דְּכַלָּה אִתְעָרָא לְמֵיעַל לַחוּפָּה בְיוֹמָא דְמָחָר אִתְתַּקָּנַת וְאִתְנְהִירַת בְּקִישׁוּטָהָא בַּהֲדֵי חַבְרַיָּיא דְּחָדָאן עִמָּהּ כָּל הַהִיא לֵילְיָא וְאִיהִי חָדַאת עִמְּהוֹן. וּבְיוֹמָא דְמָחָר כַּמָּה אוּכְלוּסִין חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין מִתְכַּנְּשִׁין בַּהֲדָהּ. וְאִיהִי וְכֻלְּהוּ מְחַכָּאן לְכָל חַד וְחַד דִּתְקִינוּ לָהּ בְּהַאי לֵילְיָא. כֵּיוָן דְּמִתְחַבְּרָן כְּחֲדָא וְאִיהִי חָמַאת לְבַעְלָהּ מַה כְּתִיב הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל. הַשָּׁמַיִם דָּא חָתָן דְּעָאל לַחוּפָּה. מְסַפְּרִים, מְנַהֲרִין כְּזוֹהֲרָא דְּסַפִּיר, דְּנָהִיר וְזָהִיר מִסְיָיפֵי עָלְמָא וְעַד סְיָיפֵי עָלְמָא.

כְּבוֹד אֵל, דָּא כְּבוֹד כַּלָּה דְּאִקְרֵי אֵל, דִּכְתִיב, (תהלים ז) וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם. בְּכָל יוֹמֵי שַׁתָּא אִקְרֵי אֵל, וְהַשְׁתָּא דְּהָא עָאלַת לַחוּפָּה אִקְרֵי כָּבוֹד, וְאִקְרֵי

לשון הקודש

מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וְכוּ'. פָּסוּק זֶה הֲרֵי הֶעֱמַדְנוּהוּ. אֲבָל בִּזְמַן זֶה שֶׁהַכַּלָּה מִתְעוֹרֶרֶת לְהִכָּנֵס לַחֻפָּה, לַמָּחֳרָת מִתְתַּקֶּנֶת וּמְאִירָה בְּקִשּׁוּטֶיהָ יַחַד עִם הַחֲבֵרִים שֶׁשָּׂמְחוּ עִמָּהּ כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה, וְהִיא שְׂמֵחָה אִתָּם. וְלַמָּחֳרָת כַּמָּה אוּכְלוּסִים, צְבָאוֹת וּמַרְכָּבוֹת חֵילוֹת וּמַחֲנוֹת אִתָּהּ, וְהִיא וְכֻלָּם מְחַכִּים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁתִּקְּנוּ אוֹתָהּ בַּלַּיְלָה הַזֶּה. כֵּיוָן שֶׁמִּתְחַבְּרִים כְּאֶחָד וְהִיא רוֹאָה אֶת בַּעְלָהּ, מַה כָּתוּב? הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל. הַשָּׁמַיִם – זֶה הֶחָתָן שֶׁנִּכְנָס לַחֻפָּה. מְסַפְּרִים – מְאִירִים כְּזֹהַר הַסַּפִּיר שֶׁמֵּאִיר וְזוֹהֵר מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם.

כְּבוֹד אֵל – זֶה כְּבוֹד כַּלָּה שֶׁנִּקְרָא אֵל, שֶׁכָּתוּב (תהלים ז) וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם. בְּכָל יְמֵי הַשָּׁנָה נִקְרָא אֵל, וְכָעֵת כְּשֶׁהֲרֵי נִכְנֶסֶת לַחֻפָּה, נִקְרָא כָּבוֹד וְנִקְרָא אֵל.

אֵל. יְקָר עַל יְקָר. נְהִירוּ עַל נְהִירוּ. וְשָׁלְטָנוּ עַל שָׁלְטָנוּ. כְּדֵין בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְשָׁמַיִם עָאל לַחוּפָּה וְאָתֵי וְנָהִיר לָהּ, כָּל אִנּוּן חַבְרַיָּיא דְאַתְקִינוּ לָהּ כֻּלְּהוּ אִתְפָּרְשֵׁי בִשְׁמָהָן תַּמָּן הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים יט) וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ. מַעֲשֵׂה יָדָיו, אִלֵּין אִנּוּן מָאֲרֵי קַיָּמָא דִבְרִית בַּחֲדֵי כַלָּה, וְאִנּוּן מָאֲרֵי קַיָּמָא דִבְרִית אִקְרוּן מַעֲשֵׂה יָדָיו, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים צ) וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כוֹנְנֵהוּ דָא בְּרִית קַיָּמָא דְּחֲתִים בְּבִשְׂרָא דְבַר נָשׁ.

רַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר הָכִי (קהלת ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ, דְּלָא יָהִיב בַּר נָשׁ פּוּמֵיהּ לְמֵיתֵי לְהִרְהוּרָא בִישָׁא, וִיהֵא גָרִים לְמֶחֱטֵי לְהַהִיא בְשַׂר קֹדֶשׁ דְּחֲתִים בֵּיהּ בְּרִית קַדִּישָׁא. דְּאִילּוּ עָבִיד כֵּן מָשְׁכִין לֵיהּ לְגֵיהִנֹּם. וְהַהוּא דְּמְמוּנֶה עַל גֵּיהִנֹּם

לשון הקודש

כָּבוֹד עַל כָּבוֹד. אוֹר עַל אוֹר. שִׁלְטוֹן עַל שִׁלְטוֹן. וְאָז בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהַשָּׁמַיִם נִכְנָס לַחֻפָּה וּבָא וּמֵאִיר לָהּ, כָּל אוֹתָם הַחֲבֵרִים שֶׁהִתְקִינוּ אוֹתָהּ, כֻּלָּם מִתְפָּרְשִׁים בִּשְׁמוֹתָם שָׁם, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ. מַעֲשֵׂה יָדָיו – אֵלֶּה אוֹתָם בַּעֲלֵי קִיּוּם הַבְּרִית יַחַד עִם הַכַּלָּה. וְאוֹתָם בַּעֲלֵי קִיּוּם הַבְּרִית נִקְרָאִים מַעֲשֵׂה יָדָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כוֹנְנֵהוּ, זוֹ בְּרִית הַקַּיֶּמֶת שֶׁחֲתוּמָה בִּבְשַׂר בֶּן הָאָדָם. **רַב** הַמְנוּנָא הַזָּקֵן אָמַר כָּךְ, (קהלת ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ – שֶׁלֹּא יִתֵּן בֶּן אָדָם אֶת פִּיו לְהָבִיא לְהִרְהוּר רַע וְיִגְרֹם לְהַחֲטִיא אוֹתוֹ בְּשַׂר קֹדֶשׁ שֶׁחָתוּם בּוֹ בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, שֶׁאִם עוֹשֶׂה כָּךְ, מוֹשְׁכִים אוֹתוֹ לַגֵּיהִנֹּם. וְאוֹתוֹ מְמֻנֶּה עַל

דומ"ה שְׁמֵיהּ. וְכַמָּה רִבּוֹא דְמַלְאֲכֵי חַבָּלָה בַּהֲדֵיהּ. וְקָאִים עַל פִּתְחָא דְגֵיהִנֹּם, וְכָל אִנּוּן דְּנָטְרוּ בְּרִית קַדִּישָׁא בְּהַאי עָלְמָא, לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְמִקְרַב בְּהוּ.

דָּוִד מַלְכָּא בְּשַׁעְתָּא דְּאִירַע לֵיהּ הַהוּא עוֹבָדָא דָּחִיל. בְּהַהִיא שַׁעְתָּא סָלִיק דומ"ה קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאָמַר לֵיהּ מָארֵי דְעָלְמָא (דף ח ע"ב) כְּתִיב בְּתוֹרָה (ויקרא כ) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת אֵשֶׁת אִישׁ. וּכְתִיב וְאֶל אֵשֶׁת עֲמִיתְךָ וְגוֹ'. דָּוִד דְּקִלְקֵל בְּרִית בְּעֶרְוָה מַהוּ. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּוִד זַכָּאָה הוּא, וּבְרִית קַדִּישָׁא עַל תִּקּוּנֵיהּ קַיְּימָא, דְּהָא גְּלֵי קָדָמַי דְּאִזְדַּמְּנַת לֵיהּ בַּת שֶׁבַע מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא.

אָמַר לֵיהּ אִי קַמָּךְ גְּלֵי קַמֵּיהּ לָא גָּלֵי. אָמַר לֵיהּ וְתוּ בְּהֶתֵּירָא הָוָה מַה דְּהָוָה. דְּהָא כָּל אִנּוּן דְּעָאלוּ לִקְרָבָא לָא עָאל חַד מִנַּיְיהוּ עַד דְּאַפְּטַר בְּגֵט

לשון הקודש

הַגֵּיהִנֹּם דומ"ה שְׁמוֹ, וְכַמָּה רִבּוֹאוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה יַחַד אִתּוֹ, וְעוֹמֵד עַל פֶּתַח הַגֵּיהִנֹּם, וְכָל אוֹתָם שֶׁשָּׁמְרוּ בְּרִית הַקֹּדֶשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה אֵין לוֹ רְשׁוּת לִקְרַב אֲלֵיהֶם. דָּוִד הַמֶּלֶךְ, בְּשָׁעָה שֶׁקָּרָה לוֹ אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, פָּחַד. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עָלָה דומ"ה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָמַר לוֹ: רִבּוֹן הָעוֹלָם, כָּתוּב בַּתּוֹרָה (ויקרא כ) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת אֵשֶׁת אִישׁ, וְכָתוּב (שם יח) וְאֶל אֵשֶׁת עֲמִיתְךָ וְכוּ'. דָּוִד שֶׁקִּלְקֵל בְּרִית בְּעֶרְוָה מַהוּ (מה דינו)? אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: דָּוִד צַדִּיק הוּא, וּבְרִית הַקֹּדֶשׁ עַל תִּקּוּנוֹ עוֹמֵד, שֶׁהֲרֵי לְפָנַי גָּלוּי שֶׁמְּזֻמֶּנֶת לוֹ בַּת שֶׁבַע מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

אָמַר לוֹ: אִם לְפָנֶיךָ גָּלוּי – לְפָנָיו לֹא גָּלוּי! אָמַר לוֹ: וְעוֹד בְּהֶתֵּר הָיָה מַה שֶּׁהָיָה,

לְאִנְתְּתֵיהּ. אָמַר לֵיהּ אִי הָכִי הָוָה לֵיהּ לְאוֹרְכָא תְּלַת יַרְחֵי וְלָא אוֹרִיךְ. אָמַר לֵיהּ בְּמַאי אוֹקִים מִלָּה בְּאַתַּר דְּחַיְּישִׁינָן דְּהִיא מְעוּבֶּרֶת, וְגָלֵי קֳדָמַי דְּאוּרְיָה לָא קָרִיב בָּהּ לְעָלְמִין דְּהָא שְׁמִי חָתִים בְּגַוֵּיהּ לְסַהֲדוּתָא. כְּתִיב אוּרְיָה וּכְתִיב אוּרְיָהוּ שְׁמִי חָתוּם בַּהֲדֵיהּ דְּלָא שְׁמֵשׁ בָּהּ לְעָלְמִין. אָמַר לֵיהּ, מָארֵי דְּעָלְמָא הָא מָה דְּאָמְרִית אִי קַמָּךְ גָּלֵי דְּלָא שְׁכִיב בַּהֲדָהּ אוּרְיָה, קַמֵּיהּ מִי גָּלֵי, הָוָה לֵיהּ לְאוֹרְכָא לָהּ תְּלַת יַרְחֵי. וְתוּ אִי יָדַע דְּלָא שְׁכִיב בַּהֲדָהּ לְעָלְמִין אַמַּאי שָׁדַר לָהּ דָּוִד וּפְקִיד עֲלֵיהּ לְשַׁמְּשָׁא בְּאִנְתְּתֵיהּ דִּכְתִיב, (שמואל ב יא) רֵד לְבֵיתְךָ וּרְחַץ רַגְלֶיךָ.

אָמַר לֵיהּ וַדַּאי לָא יָדַע, אֲבָל יַתִּיר מִתְּלַת יַרְחֵי אוֹרִיךְ דְּהָא אַרְבַּע יַרְחֵי הֲווֹ. דְּהָכִי תָּנֵינָן בַּחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים דְּנִיסָן אַעֲבַר דָּוִד כָּרוֹזָא בְּכָל

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי כָּל אֵלּוּ שֶׁעוֹלִים לַקְּרָב, לֹא עוֹלֶה אֶחָד מֵהֶם עַד שֶׁפּוֹטֵר אִשְׁתּוֹ בְּגֵט. אָמַר לוֹ: אִם כָּךְ, הָיָה לוֹ לְחַכּוֹת שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים, וְלֹא חִכָּה. אָמַר לוֹ: בַּמָּה עוֹמֵד הַדָּבָר? בְּמָקוֹם שֶׁחוֹשְׁשִׁים שֶׁהִיא מְעֻבֶּרֶת, וְגָלוּי לְפָנַי שֶׁאוּרִיָּה לֹא קָרַב אֵלֶיהָ מֵעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי שְׁמִי חָתוּם בְּתוֹכוֹ לְעֵדוּת. כָּתוּב אוּרִיָּה, וְכָתוּב אוּרִיָּהוּ. שְׁמִי חָתוּם עִמּוֹ, שֶׁלֹּא שִׁמֵּשׁ בָּהּ לְעוֹלָמִים. אָמַר לוֹ: רִבּוֹן הָעוֹלָם, זֶה מַה שֶּׁאָמַרְתָּ – אִם לְפָנֶיךָ גָּלוּי שֶׁאוּרִיָּה לֹא שָׁכַב עִמָּהּ, לְפָנָיו הַאִם גָּלוּי? הָיָה לוֹ לְחַכּוֹת לָהּ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים. וְעוֹד, אִם יָדַע שֶׁמֵּעוֹלָם לֹא שָׁכַב עִמָּהּ, אָז לָמָּה שָׁלַח לוֹ דָּוִד וְצִוָּה עָלָיו לְשַׁמֵּשׁ עִם אִשְׁתּוֹ, שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב יא) רֵד לְבֵיתְךָ וּרְחַץ רַגְלֶיךָ?.

אָמַר לוֹ: וַדַּאי לֹא יָדַע, אֲבָל חִכָּה יוֹתֵר מִשְּׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים, שֶׁהֲרֵי אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים

יִשְׂרָאֵל, וְהַוּ עִם יוֹאָב בְּשִׁבְעָה יוֹמִין דְּסִיוָן וְאַזְלוּ וְחַבָּלוּ אַרְעָא דִבְנֵי עַמּוֹן. סִיוָן וְתַמּוּז וְאָב וְאֱלוּל אִשְׁתָּהוּ שָׁם. וּבְאַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים בֶּאֱלוּל הָוָה מַה דְּהָוָה מִבַּת שֶׁבַע. וּבְיוֹמָא דְכִפּוּרֵי מָחַל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הַהוּא חוֹבָה. וְאִית דְּאַמְרֵי בְשִׁבְעָה בְּאֲדָר אַעֲבַר כָּרוֹזָא וְאִתְכַּנְּשׁוּ בְחַמֵּישַׁר דְּאִיָּיר, וּבְחַמֵּישַׁר בֶּאֱלוּל הָוָה מַה דְּהָוָה מִבַּת שֶׁבַע, וּבְיוֹמָא דְכִפּוּרָא אִתְבְּשַׁר (שמואל ב יב) גַּם יְיָ הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת. מָאי לֹא תָמוּת, לֹא תָמוּת בִּידָא דְדוּמָה.

אָמַר דּוּמָה מָארֵי דְעָלְמָא הָא מִלָּה חָדָא אִית לִי גַּבֵּיהּ דְּאִיהוּ אַפְתַּח פּוּמֵיהּ וְאָמַר (שמואל ב יב) חָי יְיָ כִּי בֶן מָוֶת הָאִישׁ הָעוֹשֶׂה זֹאת וְאִיהוּ דָן לְנַפְשֵׁיהּ טְרוּנְיָיא אִית לִי עֲלֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, לֵית לָךְ רְשׁוּ דְהָא אוֹדֵי לְנַבָּאי וְאָמַר חָטָאתִי לַיְיָ וְאַף עַל גַּב דְּלָא חָב.

לשון הקודש

הָיוּ, שֶׁכָּךְ לָמַדְנוּ, בְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה בְּנִיסָן הֶעֱבִיר דָּוִד כְּרוּז בְּכָל יִשְׂרָאֵל, וְהָיוּ עִם יוֹאָב בְּשִׁבְעָה יָמִים שֶׁבְּסִיוָן, וְהָלְכוּ וְהִשְׁחִיתוּ אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן. שָׁהוּ שָׁם סִיוָן תַּמּוּז אָב וֶאֱלוּל, וּבְעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בֶּאֱלוּל הָיָה מַה שֶׁהָיָה עִם בַּת שֶׁבַע, וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים מָחַל לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ חֵטְא. וְיֵשׁ אוֹמְרִים בְּשִׁבְעָה בַּאֲדָר הֶעֱבַר כְּרוּז, וְהִתְכַּנְּסוּ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאִיָּר, וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר בֶּאֱלוּל הָיָה מַה שֶׁהָיָה עִם בַּת שֶׁבַע, וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים הִתְבַּשֵּׂר (שם יב) גַּם ה' הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת. מַה זֶּה לֹא תָמוּת? לֹא תָמוּת בְּיַד דּוּמָה.

אָמַר דּוּמָה: רִבּוֹן הָעוֹלָם, הֲרֵי דָּבָר אֶחָד יֵשׁ לִי אֵלָיו, שֶׁהוּא פָּתַח פִּיו וְאָמַר (שם) חַי ה' כִּי בֶן מָוֶת הָאִישׁ הָעֹשֶׂה זֹאת, וְהוּא דָן אֶת נַפְשׁוֹ. טְרוּנְיָא יֵשׁ לִי עָלָיו. אָמַר לוֹ:

אֲבָל בַּמֶּה דְּחָטָא בְּאוּרְיָה עוֹנָשָׁא כְּתָבִית עֲלֵיהּ וְקִבֵּל. מִיָּד אַהֲדַר דּוּמָ"ה לְאַתְרֵיהּ בְּפַחֵי נֶפֶשׁ. וְעַל דָּא אָמַר דָּוִד (תהלים צד) **לוּלֵי יְיָ עֶזְרָתָה לִי כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי. לוּלֵי ה' עֶזְרָתָה לִי דְּהַוָה אַפּוֹטְרוֹפָּא דִילִי. כִּמְעַט שָׁכְנָה וְגוֹ'. מַהוּ כִּמְעַט, כְּחוּטָא דַקִּיק כְּשִׁיעוּרָא דְּאִית בֵּינִי וּבֵין סִטְרָא אַחֲרָא, כְּהַהוּא שִׁעוּרָא הֲוַת דְּלָא שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי.**

וּבְגִין כָּךְ, בָּעֵי לְאִסְתַּמְרָא בַּר נָשׁ דְּלָא יֵיתֵי מִלָּה כְּדָוִד. בְּגִין דְּלָא יְכִיל לְמֵימַר לְדוּמָה (קהלת ה) **כִּי שְׁגָגָה הִיא, כְּמָה דְּהַוָה לְדָוִד וְנָצַח לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדִינָא. לָמָּה יִקְצוֹף הָאֱלֹהִים עַל קוֹלֶךָ עַל הַהוּא קוֹל דְּאִיהוּ אָמַר. וְחִבֵּל אֶת מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ דָּא בְּשַׂר קֹדֶשׁ בְּרִית קַדִּישָׁא דְּפָגִים וְאִתְמְשַׁךְ בְּגֵיהִנֹּם עַל יְדָא דְּדוּמָה. וּבְגִין כָּךְ** (תהלים יט) **וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד**

לשון הקודש

אֵין לְךָ רְשׁוּת, שֶׁהֲרֵי הוֹדָה לְפָנַי וְאָמַר חָטָאתִי לַה', אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא חָטָא. אֲבָל בְּמַה שֶׁחָטָא בְּאוּרִיָּה, עֹנֶשׁ כָּתַבְתִּי עָלָיו וְקִבֵּל. מִיָּד חָזַר דּוּמָה לִמְקוֹמוֹ בְּפַחֵי נֶפֶשׁ. וְעַל זֶה אָמַר דָּוִד, (תהלים צד) לוּלֵי ה' עֶזְרָתָה לִי כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי. לוּלֵי ה' עֶזְרָתָה לִי שֶׁהָיָה אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁלִּי, כִּמְעַט שָׁכְנָה וְכוּ'. מַה זֶּה כִּמְעַט? כְּמוֹ חוּט דַּק כְּמוֹ הַשִּׁעוּר שֶׁיֵּשׁ בֵּינִי וּבֵין הַצַּד הָאַחֵר, כְּאוֹתוֹ שִׁעוּר הָיָה שֶׁלֹּא שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי.

וְלָכֵן צָרִיךְ בֶּן אָדָם לְהִשָּׁמֵר שֶׁלֹּא יֹאמַר דָּבָר כְּדָוִד, כִּגְלַל שֶׁלֹּא יוּכַל לוֹמַר לְדוּמָה (קהלת ה) כִּי שְׁגָגָה הִיא, כְּמוֹ שֶׁהָיָה לְדָוִד וְנִצַּח אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּדִּין. לָמָּה יִקְצוֹף הָאֱלֹהִים עַל קוֹלֶךָ – עַל אוֹתוֹ קוֹל שֶׁהוּא אָמַר, וְחִבֵּל אֶת מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ – זֶה בְּשַׂר קֹדֶשׁ בְּרִית הַקָּדוֹשׁ שֶׁפָּגַם

הָרָקִיעַ אִלֵּין אִנּוּן חַבְרַיָּיא דְּאִתְחַבָּרוּ בְּכַלָּה דָּא וּמָאנֵי קַיְּימָא דִּילָהּ. מַגִּיד וְרָשִׁים כָּל חַד וְחַד. מָאן הָרָקִיעַ. דָּא אִיהוּ הָרָקִיעַ דְּבֵיהּ חַמָּה וּלְבָנָה וְכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, וְדָא אִיהוּ סֵפֶר זִכָּרוֹן. אִיהוּ מַגִּיד וְרָשִׁים לְהוּ וּכְתִיב לְהוּ לְמֶהֱוֵי בְּנֵי הֵיכָלָא וּלְמֶעְבַּד רְעוּתְהוֹן תָּדִיר.

יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אוֹמֶר, (תהלים יט) יוֹמָא קַדִּישָׁא מֵאִנּוּן יוֹמִין עִלָּאִין דְּמַלְכָּא מְשַׁבְּחִין לוֹן לְחַבְרַיָּיא וְאָמְרִין הַהִיא מִלָּה דְּאָמַר כָּל חַד לְחַבְרֵיהּ. יוֹמָא לְיוֹמָא יַבִּיעַ הַהוּא אוֹמֶר וּמְשַׁבַּח לֵיהּ. וְלַיְלָה לְלַיְלָה כָּל דַּרְגָּא דְּאַשְׁלִים (נ"א דְשַׁלִּיט) בְּלֵילְיָא מְשַׁבַּח דָּא לְדָא הַהוּא דַעַת דְּכָל חַד מְחַבְרֵיהּ, וּבִשְׁלִימוּ (ס"א וּבְרַחִימוּ) סַגֵּי אִתְעֲבִידוּ לוֹן חַבְרִין וּרְחִימִין.

אֵין אוֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בִּשְׁאָר מִילִין דְּעָלְמָא. דְּלָא

לשון הקודש

וְנִמְשָׁךְ בַּגֵּיהִנֹּם עַל יְדֵי דּוּמָה. וּבִגְלַל זֶה (תהלים יט) וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ. אֵלּוּ אוֹתָם הַחֲבֵרִים שֶׁהִתְחַבְּרוּ עִם הַכַּלָּה הַזּוֹ וּבַעֲלֵי בְרִיתָהּ, מַגִּיד וְרוֹשֵׁם כָּל אֶחָד וְאֶחָד. מִי הָרָקִיעַ? זֶהוּ הָרָקִיעַ שֶׁבּוֹ חַמָּה וּלְבָנָה וְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְזֶהוּ סֵפֶר זִכָּרוֹן, הוּא מַגִּיד וְרוֹשֵׁם אוֹתָם וְכוֹתֵב אוֹתָם לִהְיוֹת בְּנֵי הַהֵיכָל וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנָם תָּמִיד. (שם) יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר – יוֹם קָדוֹשׁ מֵאוֹתָם יָמִים עֶלְיוֹנִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ, מְשַׁבְּחִים אוֹתָם הַחֲבֵרִים וְאוֹמְרִים אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁאָמַר כָּל אֶחָד לַחֲבֵרוֹ. יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אוֹתוֹ אֹמֶר וּמְשַׁבְּחוֹ, וְלַיְלָה לְלַיְלָה – כָּל דַּרְגָּה שֶׁמִּשְׁלֶמֶת [נ"א שֶׁשּׁוֹלֶטֶת] בַּלַּיְלָה מְשַׁבֵּחַ זֶה לָזֶה אוֹתוֹ דַעַת שֶׁל כָּל אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ, וּבִשְׁלֵמוּת [ס"א וּבְאַהֲבָה] רַבָּה נַעֲשִׂים לָהֶם חֲבֵרִים וְאוֹהֲבִים.

אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים – בִּשְׁאָר דִּבְרֵי

אִשְׁתַּמְּעוּ קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא וְלָא בָּעֵי לְמִשְׁמַע לוֹן. אֲבָל הֲנֵי מִילֵי בְּכָל הָאָרֶץ יָצָא קָנָם. עַבְדֵי (דף ט ע"א) מְשִׁיחָא אִנּוּן מִלִּין מְדוֹרֵי עִלָּאֵי וּמְדוֹרֵי תַּתָּאֵי, מֵאִלֵּין אִתְעֲבִידוּ רְקִיעִין וּמֵאִלֵּין אֶרֶץ מֵהַהִיא תּוּשְׁבַּחְתָּא. וְאִי תֵּימָא דְּאִנּוּן מִלִּין בְּאֲתַר חָד. מִשַּׁטְטָא בְּעָלְמָא בִּקְצֵה תֵּבֵל מִלֵּיהֶם. וְכֵיוָן דְּאִתְעֲבִידָא רְקִיעִין מִנְּהוֹן, מָאן שַׁרְיָא בְּהוֹן. הָדַר וְאָמַר לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם. הַהוּא שִׁמְשָׁא קַדִּישָׁא שָׁוֵי מְדוֹרֵיהּ וּמִשְׁכָּנֵיהּ בְּהוּ וְאִתְעַטַּר בְּהוּ.

כֵּיוָן דְּשָׁרֵי בְּאִנּוּן רְקִיעִין וְאִתְעַטַּר בְּהוּ, כְּדֵין וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ. חַדֵּי וְרָהִיט בְּאִנּוּן רְקִיעִין. נָפַק מִנַּיְיהוּ וְעָאל וְרָהִיט גּוֹ מִגְּדְלָא חָדָא אַחֲרָא בְּאֲתַר אַחֲרָא. מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ, וַדַּאי מֵעָלְמָא עִלָּאָה נָפִיק וְאַתְיָא דְּאִיהוּ קְצֵה הַשָּׁמַיִם לְעֵילָא.

לשון הקודש

הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא נִשְׁמָעִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וְלֹא צָרִיךְ לִשְׁמָעָם. אֲבָל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ, בְּכָל הָאָרֶץ יָצָא קָנָם. עוֹשִׂים מְדִידָה, אוֹתָם דְּבָרִים מָדוֹרִים עֶלְיוֹנִים וּמָדוֹרִים תַּחְתּוֹנִים, מֵאֵלֶּה נַעֲשִׂים רְקִיעִים, וּמֵאֵלֶּה הָאָרֶץ, מֵאוֹתוֹ הַשֶּׁבַח. וְאִם תֹּאמַר שֶׁאוֹתָם דְּבָרִים בְּמָקוֹם אֶחָד מְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם – בִּקְצֵה תֵּבֵל מִלֵּיהֶם. וְכֵיוָן שֶׁנַּעֲשִׂים מֵהֶם רְקִיעִים, מִי שׁוֹרֶה בָּהֶם? חָזַר וְאָמַר, לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם. אוֹתוֹ שֶׁמֶשׁ, קָדוֹשׁ שָׂם מְדוֹרוֹ וּמִשְׁכָּנוֹ בָּהֶם וּמִתְעַטֵּר בָּהֶם.

כֵּיוָן שֶׁשּׁוֹרֶה בְּאוֹתָם רְקִיעִים וּמִתְעַטֵּר בָּהֶם, אַזַי – וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ. שָׂמֵחַ וְרָץ בְּאוֹתָם רְקִיעִים. יוֹצֵא מֵהֶם וְרָץ לְתוֹךְ מִגְדָּל אֶחָד אַחֵר בְּמָקוֹם אַחֵר. מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ – וַדַּאי מֵעוֹלָם עֶלְיוֹן יוֹצֵא וּבָא, שֶׁהוּא קְצֵה הַשָּׁמַיִם

וּתְקוּפָתוֹ, מָאן תְּקוּפָתוֹ, דָּא קְצֵה הַשָּׁמַיִם לְתַתָּא דְּאִיהִי תְּקוּפַת הַשָּׁנָה דְּאַסְחָרָא לְכָל שַׁיְיפִין. וְאִתְקַשְּׁרַת מִן הַשָּׁמַיִם עַד רְקִיעָא דָּא. וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ דְּהַהִיא תְּקוּפָה דָּא וּתְקוּפָה דְּשִׁמְשָׁא דְּאַסְחַר בְּכָל סִטְרָא.

וְאֵין נִסְתָּר לֵית דְּאִתְכַּסֵּי מִנֵּיהּ מִכָּל דַּרְגִּין עִלָּאִין דְּהֲווּ כֻּלְּהוּ מְסַחֲרָן וְאַתְיָין לְגַבֵּיהּ וְכָל חַד וְחַד לֵית מָאן דְּיִתְכַּסֵּי מִנֵּיהּ. מֵחַמָּתוֹ בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְחַמֵּם **וְתָב** (וְתָאִיב) לְגַבַּיְיהוּ בִּתְיוּבְתָּא (בְּתִיאוּבְתָּא) שְׁלִים. כָּל שְׁבָחָא דָּא וְכָל עִלּוּיָא דָּא בְּגִין אוֹרַיְיתָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים יט) תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה. שִׁית זִמְנִין כְּתִיב הָכָא יְיָ, וְשִׁית קְרָאֵי מִן הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים עַד תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה וְעַל רָזָא דָּא כְּתִיב בְּרֵאשִׁית הָא שִׁית אַתְוָון. בָּרָא

לשון הקודש

לְמַעְלָה. וּתְקוּפָתוֹ – מִי זֶה תְּקוּפָתוֹ? זֶה קְצֵה הַשָּׁמַיִם לְמַטָּה, שֶׁהִיא תְּקוּפַת הַשָּׁנָה שֶׁסּוֹבֶבֶת אֶת כָּל הָאֵיבָרִים, וּמִתְקַשֶּׁרֶת מִן הַשָּׁמַיִם עַד רָקִיעַ זֶה. וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ – שֶׁאוֹתָהּ תְּקוּפָה זוֹ וּתְקוּפַת הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁמְּסוֹבֵב בְּכָל צַד.

וְאֵין נִסְתָּר – אֵין מִי שֶׁמִּתְכַּסֶּה מִמֶּנּוּ מִכָּל הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁהָיוּ כֻּלָּם מַקִּיפוֹת וּבָאוֹת אֵלָיו, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד אֵין מִי שֶׁמִּתְכַּסֶּה מִמֶּנּוּ. מֵחַמָּתוֹ – בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְחַמֵּם וְשָׁב (וּמִשְׁתּוֹקֵק) לְגַבֵּיהֶם בִּתְשׁוּבָה (בִּתְשׁוּקָה) שְׁלֵמָה, כָּל הַשֶּׁבַח הַזֶּה וְכָל הָעִלּוּי הַזֶּה בִּגְלַל הַתּוֹרָה הוּא, שֶׁכָּתוּב תּוֹרַת ה' תְּמִימָה. שֵׁשׁ פְּעָמִים כָּתוּב כָּאן ה', וְשִׁשָּׁה פְּסוּקִים מִן "הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים" עַד "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה". וְעַל סוֹד זֶה כָּתוּב בְּרֵאשִׁית – הֲרֵי שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת. בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ – הֲרֵי שֵׁשׁ תֵּבוֹת. פְּסוּקִים אֲחֵרִים כְּנֶגֶד שֵׁשׁ פְּעָמִים ה'. שִׁשָּׁה פְּסוּקִים בִּגְלַל שֵׁשׁ

אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, הָא שִׁית תֵּבִין. קְרָאֵי אַחֲרָנִין לְקַבֵּל שִׁית זִמְנִין ה' שִׁית קְרָאֵי בְּגִין שִׁית אַתְוָון דְּהָכָא. שִׁית שְׁמָהָן בְּגִין שִׁית תֵּבִין דְּהָכָא.

עַד דְּהַוּ יַתְבֵי עָאלוּ רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ וְרִבִּי אַבָּא.

אָמַר לוֹן וַדָּאי אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא אַתְיָין, וְעַל דָּא פְּנִי"אֵל קָרֵינָא לְכוּ, דְּהָא חֲמִיתוּן אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא אַפִּין בְּאַפִּין. וְהַשְׁתָּא דְקָא יְדַעְתּוּן וְגָלֵי לְכוּ קְרָא דְּוּבְנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע, וַדָּאי דְּמִלָּה דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא אִיהוּ וּקְרָא דְּאֲבַתְרֵיהּ. וְהַהוּא דְסָתִים מִכֹּלָּא אֲמָרוֹ.

וְהַאי קְרָא אִיהוּ בְּאַתַר אַחֲרָא כְּגַוְונָא דָא. פָּתַח **וְאָמַר** (דברי הימים א יא) **וְהוּא הִכָּה אֶת הָאִישׁ הַמִּצְרִי אִישׁ מִדָּה חָמֵשׁ בָּאַמָּה, וְכֹלָּא רָזָא חָדָא אִיהוּ, מֵהַאי** (ס"א הַאי) **מִצְרִי, הַהוּא דְאִשְׁתְּמוֹדָע,** (שמות יא) **גָּדוֹל מְאֹד בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּעֵינֵי עַבְדֵי וְגוֹ' רַב וְיַקִּירָא כְּמָה דְגָלֵי הַהוּא סָבָא.**

לשון הקודש

אוֹתִיּוֹת שֶׁל כָּאן. שִׁשָּׁה שֵׁמוֹת בִּגְלַל שֵׁשׁ תֵּבוֹת שֶׁל כָּאן.

בְּעוֹדָם יוֹשְׁבִים, נִכְנְסוּ רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ וְרַבִּי אַבָּא. אָמַר לָהֶם, וַדַּאי פְּנֵי הַשְּׁכִינָה בָּאוּ, וְלָכֵן קָרָאנוּ לָכֶם פְּנִיאֵ"ל, שֶׁהֲרֵי רְאִיתֶם אֶת הַשְּׁכִינָה פָּנִים בְּפָנִים. וְעַכְשָׁו שֶׁיְּדַעְתֶּם וְגִלָּה לָכֶם הַכָּתוּב שֶׁל "וּבְנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע" – וַדַּאי שֶׁדָּבָר עַתִּיק קָדוֹשׁ הוּא וְהַפָּסוּק שֶׁלְּאַחֲרָיו. וְאוֹתוֹ הַסָּתוּם מֵהַכֹּל אֲמָרוֹ.

וּפָסוּק זֶה הוּא בְּמָקוֹם אַחֵר כְּגוֹן זֶה. פָּתַח וְאָמַר, (דברי הימים–א יא) וְהוּא הִכָּה אֶת הָאִישׁ הַמִּצְרִי אִישׁ מִדָּה חָמֵשׁ בָּאַמָּה. וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד הוּא. מִי הַמִּצְרִי? אוֹתוֹ

וְהַאי קְרָא בִּמְתִיבְתָּא עִלָּאָה אִתְּמַר. אִישׁ מִדָּה כֻּלָּא חַד. (שמואל ב כג) **אִישׁ מַרְאֶה וְאִישׁ מִדָּה כֻּלָּא חַד. בְּגִין דְּאִיהוּ שַׁבָּת וּתְחוּמָא דִּכְתִיב,** (במדבר לה) **וּמַדּוֹתָם מִחוּץ לָעִיר, וּכְתִיב,** (ויקרא יט) **לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה. וְעַל דָּא אִישׁ מִדָּה אִיהוּ. וְאִיהוּ מַמָּשׁ אִישׁ מִדָּה אִיהוּ אָרְכֵּיהּ מִסְּיָיפֵי עָלְמָא וְעַד סְיָיפֵי עָלְמָא. אָדָם הָרִאשׁוֹן הָכִי הָוָה. וְאִי תֵּימָא הָא כְּתִיב חָמֵשׁ בָּאַמָּה. אִנּוּן חָמֵשׁ בָּאַמָּה מִסְּיָיפֵי עָלְמָא עַד סְיָיפֵי עָלְמָא הָוָה.**

וּבְיַד הַמִּצְרִי חֲנִית (דברי הימים א יא) **כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר כְּמְנוֹר אוֹרְגִים, דָּא מַטֶּה הָאֱלֹהִים דְּהָוָה בִּידֵיהּ חָקִיק בִּשְׁמָא גְּלִיפָא מְפָרַשׁ בִּנְהִירוּ דְּצִרוּפֵי אַתְוָון דְּהָוָה גָּלִיף בְּצַלְאֵל וּמְתִיבְתָּא דִּילֵיהּ דְּאִקְרֵי אוֹרֵג דִּכְתִיב,** (שמות לה) **מִלֵּא אוֹתָם וְגו' חָרֶשׁ וְחֹשֵׁב**

לשון הקודש

הַיָּדוּעַ, (שמות יא) גָּדוֹל מְאֹד בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּעֵינֵי עַבְדֵי וְגו', גָּדוֹל וְנִכְבָּד כְּמוֹ שֶׁגִּלָּה אוֹתוֹ זָקֵן (רַב הַמְּנוּנָא).

וּפָסוּק זֶה מִתְבָּאֵר בַּיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה. אִישׁ מִדָּה הַכֹּל אֶחָד. (שמואל-ב כג) אִישׁ מַרְאֶה וְאִישׁ מִדָּה הַכֹּל אֶחָד. בִּגְלַל שֶׁהוּא שַׁבָּת וּתְחוּם, שֶׁכָּתוּב (במדבר לה) וּמַדֹּתָם מִחוּץ לָעִיר, וְכָתוּב (ויקרא יט) לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה. וְעַל זֶה אִישׁ מִדָּה הוּא, וְהוּא מַמָּשׁ אִישׁ מִדָּה הוּא, אָרְכּוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם. אָדָם הָרִאשׁוֹן כָּךְ הָיָה. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב חָמֵשׁ בָּאַמָּה? אוֹתָם חָמֵשׁ בָּאַמָּה הָיוּ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם.

(דברי הימים-א יא) וּבְיַד הַמִּצְרִי חֲנִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כְּמְנוֹר אֹרְגִים – זֶה מַטֵּה הָאֱלֹהִים שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ חָקוּק בְּשֵׁם גָּלוּף מְפֹרָשׁ בְּאוֹר שֶׁל צִרוּפֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁהָיָה

וְרוֹקֵם וְגוֹ'. וְהַהוּא מַטֶּה הָוָה נָהִיר שְׁמָא גְּלִיפָא בְּכָל סִטְרִין בִּנְהִירוּ דְּהַבִּימִין דְּהֲווּ מְגַלְּפִין שְׁמָא מְפָרַשׁ בְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין גּוֹוָנֵי. וּקְרָא מִכָּאן וּלְהָלְאָה כְּמָה דְּאָמַר זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ. תִּיבוּ יַקִּרִין תִּיבוּ וּנְהַדֵּשׁ תִּקּוּן דְּכַלָּה בְּהַאי לֵילְיָא. דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּתַּף בַּהֲדָהּ בְּהַאי לֵילְיָא יְהֵא נְטִיר עֵילָא וְתַתָּא כָּל הַהִיא שַׁתָּא וַיַּפִּיק שַׁתָּא בִּשְׁלָם. עֲלַיְיהוּ כְּתִיב (תהלים לד) חוֹנֶה מַלְאַךְ יְיָ סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב יְיָ:

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ. דְּכָל מָאן דְּאָמַר אִית אֱלָהָא אַחֲרָא אִשְׁתְּצֵי מֵעָלְמִין. כְּמָה דְּאִתְּמַר (ירמיה י) כִּדְנָה תֵּמְרוּן לְהוֹם אֱלָהָא די שְׁמַיָּא וְאַרְקָא לָא עֲבַדוּ יֵאבַדוּ מֵאַרְעָא וּמִן תְּחוֹת שְׁמַיָּא אֵלֶּה. בְּגִין דְּלֵית אֱלָהָא אַחֲרָא בַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי.

לשון הקודש

חוֹקֵק בְּצַלְאֵל וִישִׁיבָתוֹ, שֶׁנִּקְרָא אוֹרֵג, שֶׁכָּתוּב (שמות לה) מִלֵּא אֹתָם וְגוֹ' חָרָשׁ וְחֹשֵׁב וְרֹקֵם וְגוֹ'. וְאוֹתוֹ מַטֶּה הָיָה מֵאִיר שֵׁם חָקוּק בְּכָל הַצְּדָדִים בָּאוֹר שֶׁהַחֲכָמִים שֶׁהָיוּ חוֹקְקִים שֵׁם הַמְפֹרָשׁ בְּאַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם אָפָנִים. וְהַפָּסוּק מִכָּאן וָהָלְאָה כְּמוֹ שֶׁאָמַר. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ. שִׁבוּ נִכְבָּדִים, שִׁבוּ וּנְהַדֵּשׁ תִּקּוּן הַכַּלָּה בַּלַּיְלָה הַזֶּה. שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּתֵּף יַחַד אִתָּהּ בַּלַּיְלָה הַזֶּה, יִהְיֶה שָׁמוּר לְמַעְלָה וּלְמַטָּה כָּל הַשָּׁנָה הַהִיא וְיוֹצִיא שְׁנָתוֹ בְּשָׁלוֹם. עֲלֵיהֶם כָּתוּב (תהלים לד) חוֹנֶה מַלְאַךְ ה' סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב ה'.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, שֶׁכָּל מִי שֶׁאוֹמֵר יֵשׁ אֱלוֹהַּ אַחֵר, מֻשְׁמָד מֵהָעוֹלָמוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה י) כָּךְ תֹּאמְרוּ לָהֶם: אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאַרְקָא לֹא

וְהַאי (דף ט ע"ב) קְרָא אִיהוּ תַּרְגּוּם בַּר מִמִּלָּה דְּסוֹף קְרָא. אִי תֵּימָא בְּגִין דְּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין לָא נִזְקָקִין לְתַרְגּוּם וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעָן בֵּיהּ, מִלָּה דָא יָאוֹת הִיא לְמֵימַר בְּלִישָׁנָא קַדִּישָׁא בְּגִין דְּיִשְׁמְעוּן מַלְאָכִין קַדִּישִׁין וִיהוֹן נִזְקָקִין לְאוֹדָאָה עַל דָּא. אֶלָּא וַדַּאי בְּגִין כָּךְ כְּתִיב תַּרְגּוּם דְּלָא נִזְקָקִין בֵּיהּ מַלְאָכִין קַדִּישִׁין לָא יְקַנְּאוּן בְּבַר נָשׁ לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ, בְּגִין דִּבְהַאי קְרָא בִּכְלָלָא אִנּוּן מַלְאָכִין קַדִּישִׁין, דְּהָא אִנּוּן אֱלֹהִים אִקְרוּן וּבִכְלָלָא דְּאֱלֹהִים הֲווֹ, וְאִנּוּן לָא עֲבַדוּ שְׁמַיָּא וְאַרְקָא. וְאַרְקָא, וְאַרְעָא מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא בְּגִין דְּאַרְקָא אִיהִי חָדָא מֵאִנּוּן שְׁבַע אַרְעִין דִּלְתַתָּא. וּבְהַהוּא אֲתַר אִית בְּנֵי בְנוֹי דְקַיִן. לְבָתָר דְּאִתְתָּרַךְ מֵעַל אַפֵּי אַרְעָא נָחִית לְתַמָּן וְעָבִיד תּוֹלָדוֹת וְאִשְׁתַּבַּשׁ תַּמָּן דְּלָא יָדַע כְּלוּם. וְאִיהוּ אַרְעָא

לשון הקודש

עָשׂוּ, יֹאבְדוּ מֵהָאָרֶץ וּמִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֵלֶּה. בִּגְלַל שֶׁאֵין אֱלוֹהַּ אַחֵר חוּץ מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּלְבַדּוֹ.

וּפָסוּק זֶה הוּא תַּרְגּוּם, חוּץ מִמִּלַּת סוֹף הַפָּסוּק (אֵלֶּה). אִם תֹּאמַר בִּגְלַל שֶׁמַּלְאָכִים קְדוֹשִׁים לֹא נִזְקָקִים לְתַרְגּוּם וְלֹא מַכִּירִים אוֹתוֹ, אָז מִלָּה זוֹ רְאוּיָה הִיא לְהֵאָמֵר בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמְעוּ מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים וְיִהְיוּ זְקוּקִים לְהוֹדוֹת עַל זֶה, אֶלָּא וַדַּאי מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב תַּרְגּוּם, שֶׁלֹּא נִזְקָקִים לוֹ הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים וְלֹא יְקַנְּאוּ בְּבֶן אָדָם לְהַזִּיק לוֹ, בִּגְלַל שֶׁבִּפְסוּק זֶה בִּכְלָל הֵם מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים, שֶׁהֲרֵי הֵם נִקְרָאִים אֱלֹהִים, וְהֵם בִּכְלָל שֶׁל אֱלֹהִים, וְהֵם לֹא עָשׂוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְאַרְקָא, הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב וְאַרְעָא (אֶרֶץ)! אֶלָּא בִּגְלַל שֶׁאַרְקָא הִיא אַחַת מֵאוֹתָן שֶׁבַע אֲרָצוֹת שֶׁלְּמַטָּה, וּבְאוֹתוֹ מָקוֹם יֶשְׁנָם בְּנֵי בָנָיו שֶׁל קַיִן. לְאַחַר שֶׁגֹּרַשׁ מֵעַל פְּנֵי הָאָרֶץ, יָרַד שָׁם וְעָשָׂה תּוֹלָדוֹת,

כְּפֵילָא דְּאִתְכְּפַל מֵחֲשׁוֹכָא וּנְהוֹרָא.

וְאִית תַּמָּן תְּרֵין מְמַנָּן שַׁלִּיטִין דִּי שָׁלְטִין דָּא בַחֲשׁוֹכָא וְדָא בִּנְהוֹרָא. וְתַמָּן קִטְרוּגָא דָא בְדָא. וְשַׁעֲתָא דְּנָחִית לְתַמָּן קַיִן, אִשְׁתְּתָפוּ דָא בְדָא וְאִשְׁתְּלִימוּ כְּחֲדָא. וְכֹלָּא חָזֵי דְּאִנּוּן תּוֹלְדוֹת דְּקַיִן. וְעַל דָּא אִנּוּן בִּתְרֵין רֵאשִׁין כִּתְרֵין חֵיוָון, כַּר דְּכַד הַהוּא נְהוֹרָא שָׁלִיט נָצַח דִּילֵיהּ וְנָצַח עַל אַחֲרָא. וְעַל דָּא אִתְכְּלִילוּ דִּי בַחֲשׁוֹכָא בִּנְהוֹרָא וְהָווּ חַד. אִנּוּן תְּרֵין מְמַנָּן עַפְּרִירָא וְקַסְטִימוֹן. וְדִיוּקְנָא דִלְהוֹן כִּדְיוּקְנָא דְמַלְאָכִין קַדִּישִׁין בְּשִׁית גַּדְפִּין. חַד דִּיוּקְנָא כְּתוֹרָ"א, וְחַד דִּיוּקְנָא כְּנִשְׁרָ"א. וְכַד מִתְחַבְּרָן אִתְעֲבִידוּ דִּיוּקְנָא דְאָדָם.

כַּד אִנּוּן בְּחֲשׁוֹכָא מִתְהַפְּכִין לִדְיוּקְנָא דְנָחָשׁ בִּתְרֵין רֵאשִׁין וְאָזְלִין כְּחִוְיָא וְטָאסִין גּוֹ תְּהוֹמָא

לשון הקודש

וְהִשְׁתַּבֵּשׁ שָׁם, שֶׁלֹּא יָדַע כְּלוּם. וְהִיא אֶרֶץ כְּפוּלָה שֶׁנִּכְפְּלָה מֵחֹשֶׁךְ וְאוֹר.

וְשָׁם שְׁנֵי מְמֻנִּים שַׁלִּיטִים שֶׁשּׁוֹלְטִים – זֶה בַּחֹשֶׁךְ וְזֶה בָּאוֹר. וְשָׁם קִטְרוּג זֶה בָּזֶה. וּבְשָׁעָה שֶׁיָּרַד לְשָׁם קַיִן, הִשְׁתַּתְּפוּ זֶה עִם זֶה וְהִשְׁלִימוּ כְּאֶחָד, וְהַכֹּל רוֹאִים שֶׁהֵם תּוֹלְדוֹת קַיִן. וְעַל זֶה הֵם בִּשְׁנֵי רָאשִׁים כְּמוֹ שְׁתֵּי חַיּוֹת, פְּרָט שֶׁכְּשֶׁאוֹתוֹ אוֹר שׁוֹלֵט – מְנַצֵּחַ שֶׁלּוֹ וּמְנַצֵּחַ עַל הָאַחֵר. וְעַל זֶה נִכְלְלוּ שֶׁבַּחֹשֶׁךְ בָּאוֹר וְנִהְיֵים אֶחָד. הֵם שְׁנֵי מְמֻנִּים, עַפְּרִירָא וְקַסְטִימוֹן, וּדְמוּתָם כִּדְמוּת מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים בְּשֵׁשׁ כְּנָפַיִם, אֶחָד דְּמוּתוֹ כְּמוֹ שׁוֹ"ר, וְאֶחָד דְּמוּתוֹ כְּמוֹ נֶשֶׁ"ר, וּכְשֶׁמִּתְחַבְּרִים נַעֲשִׂים דְּמוּת אָדָם.

כְּשֶׁהֵם בַּחֹשֶׁךְ, מִתְהַפְּכִים לִדְמוּת שֶׁל

וְאִסְתַּחְיָין בְּיַמָּא רַבָּא. כַּד מָטָאן לְשַׁלְשֶׁלָאָה דְעַזָּ"א וַעֲזָאֵ"ל מַרְגִּיזִין לוֹן וּמִתְעָרֵי לוֹן. וְאִנּוּן מְדַלְּגִין גּוֹ טוּרֵי חֲשׁוֹכָן וְחָשְׁבֵי דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְמִתְבַּע לוֹן דִּינָא. וְאִלֵּין תְּרֵין מְמַנָּן שָׁאטִין בְּיַמָּא רַבָּא וּפָרְחִין מִתַּמָּן וְאָזְלִין בְּלֵילְיָא לְגַבֵּי נַעֲמָה אִמְּהוֹן דְּשֵׁדִין דְּטָעוֹ אֲבַתְרָהָא דָּחֲלִין קַדְמָאִין וְחָשְׁבִין לְמִקְרַב לְגַבָּהּ. וְאִיהִי דְּלִיגַת שִׁתִּין אַלְפִּין פַּרְסִין וְאִתְעֲבִידַת בְּכַמָּה צִיּוּרִין לְגַבֵּי בְּנֵי נָשָׁא בְּגִין דְּיִטְעוּן בְּנֵי נָשָׁא אֲבַתְרָהּ.

וְאִלֵּין תְּרֵין מְמַנָּן פָּרְחִין וּמְשַׁטְּטָן בְּכָל עָלְמָא וְאַהַדְּרָן לְאַתְרַיְיהוּ. וְאִנּוּן מִתְעָרִין לְאִנּוּן בְּנֵי בְנוֹי דְקַיִן בְּרוּחָא דְיִצְרִין בִּישִׁין לְמֶעְבַּד תּוֹלָדוֹת. שְׁמַיָּא דְשָׁלְטִין תַּמָּן לָאו כְּהָנֵי. וְלָא אוֹלִידַת אַרְעָא בְּחֵילָא דִלְהוֹן זְרוּעָא וְחַצְדָא כְּהָנֵי. וְלָא אָהַדְּרָן אֶלָּא

לשון הקודש

נָחָשׁ בִּשְׁנֵי רָאשִׁים, וְהוֹלְכִים כְּנָחָשׁ, וְטָסִים לְתוֹךְ הַתְּהוֹם וְרוֹחֲצִים בַּיָּם הַגָּדוֹל. כְּשֶׁמַּגִּיעִים לְשַׁלְשֶׁלֶת עַזָּ"א וַעֲזָאֵ"ל, מַרְגִּיזִים אוֹתָם וּמְעוֹרְרִים אוֹתָם, וְהֵם מְדַלְּגִים לְתוֹךְ הָרֵי הַחֹשֶׁךְ, וְחוֹשְׁבִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לִתְבֹּעַ לָהֶם דִּין. וּשְׁנֵי מְמֻנִּים אֵלּוּ שָׁטִים בַּיָּם הַגָּדוֹל, וּפוֹרְחִים מִשָּׁם, וְהוֹלְכִים בַּלַּיְלָה לְנַעֲמָה, אֵם הַשֵּׁדִים, שֶׁטָּעוּ אַחֲרֶיהָ יְרֵאִים רִאשׁוֹנִים וְחָשְׁבוּ לְהִתְקָרֵב אֵלֶיהָ. וְהִיא מְדַלֶּגֶת שִׁשִּׁים אֶלֶף פַּרְסָאוֹת, וְנַעֲשֵׂית בְּכַמָּה צִיּוּרִים לְגַבֵּי בְּנֵי אָדָם כְּדֵי שֶׁיִּטְעוּ אַחֲרֶיהָ בְּנֵי אָדָם.

וּשְׁנֵי מְמֻנִּים אֵלֶּה פּוֹרְחִים וּמְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָעוֹלָם וְחוֹזְרִים לִמְקוֹמָם, וְהֵם מְעוֹרְרִים לְאוֹתָם בְּנֵי בָנָיו שֶׁל קַיִן בְּרוּחַ שֶׁל יְצָרִים רָעִים לַעֲשׂוֹת תּוֹלָדוֹת. הַשָּׁמַיִם שֶׁשָּׁם הֵם שׁוֹלְטִים אֵינָם כָּאֵלֶּה, וְהָאָרֶץ

בְּכַמָּה שִׁנִּין וְזִמְנִין. וְאִנּוּן אֱלָהָא דִי שְׁמַיָּא וְאַרְקָא לָא עֲבַדוּ. יֵאבַדוּ מֵאַרְעָא עִילָּאָה דְתֵבֵל, דְּלָא יִשְׁלְטוּן בָּהּ וְלָא יִשְׁטְטוּן בָּהּ וְלָא יְהוֹן גָּרְמִין לִבְנֵי נָשָׁא לְאִסְתָּאָבָא מִמִּקְרֵה לֵילְיָא. וְעַל דָּא יֵאבַדוּ מֵאַרְעָא וּמִן תְּחוֹת שְׁמַיָּא דְּאִתְעֲבִידוּ בִּשְׁמָא דְּאֵלֶּה כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְעַל דָּא הַאי קְרָא תַּרְגּוּם דְּלָא יַחְשְׁבוּן מַלְאָכֵי עִלָּאֵי דְּעַלַיְיהוּ אַמְרִין, וְלָא יְקַטְרְגוּ לָן. וְעַל דָּא רָזָא דְּאֵלֶּה כְּמָה דְּאִתְּמַר אִיהוּ מִלָּה קַדִּישָׁא דְּלָא אִתְחַלַּף בַּתַּרְגּוּם.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, הַאי קְרָא דִּכְתִיב, (ירמיה י) מִי לֹא יְרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה, מָאִי שְׁבָחָא אִיהוּ. אָמַר לֵיהּ אֶלְעָזָר בְּרִי, הַאי קְרָא בְּכַמָּה דּוּכְתֵּי אִתְּמַר, אֲבָל וַדַּאי לָאו אִיהוּ (נ"א הָכִי) דִּכְתִיב, (ירמיה י) כִּי בְכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם דְּהָא אָתָא

לשון הקודש

לֹא מוֹלִידָה בְּכֹחָם שֶׁלָּהֶם זֶרַע וְקָצִיר כְּמוֹ אֵלֶּה, וְלֹא חוֹזְרִים אֶלָּא בְּכַמָּה שָׁנִים וּזְמַנִּים. וְהֵם אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאַרְקָא לֹא עָשׂוּ. יֹאבְדוּ מֵאֶרֶץ עֶלְיוֹנָה שֶׁל תֵּבֵל, שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בָהּ וְלֹא יִשּׁוֹטְטוּ בָהּ, וְלֹא יִגְרְמוּ לִבְנֵי אָדָם לְהִטָּמֵא מִמִּקְרֵה לַיְלָה. וְעַל זֶה יֹאבְדוּ מֵהָאָרֶץ וּמִתַּחַת הַשָּׁמַיִם, שֶׁנַּעֲשׂוּ בַּשֵּׁם שֶׁל אֵלֶּה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְלָכֵן פָּסוּק זֶה הוּא תַּרְגּוּם, שֶׁלֹּא יַחְשְׁבוּ מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים שֶׁעֲלֵיהֶם אוֹמְרִים, וְלֹא יְקַטְרְגוּ לָנוּ. וְעַל זֶה הַסּוֹד שֶׁל "אֵלֶּה" כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, הוּא דָּבָר קָדוֹשׁ שֶׁלֹּא מִתְחַלֵּף בַּתַּרְגּוּם.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, פָּסוּק זֶה שֶׁכָּתוּב (ירמיה י) מִי לֹא יִרְאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה, אֵיזֶה שֶׁבַח הוּא? אָמַר לוֹ, אֶלְעָזָר בְּנִי, פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, אֲבָל וַדַּאי הוּא לֹא [כָּךְ], שֶׁכָּתוּב כִּי בְכָל

לְמִפְתַּח פּוּמָא דְּחַיָּבִין דְּחָשְׁבִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא יְדַע הִרְהוּרִין וּמַחְשָׁבִין דִּילְהוֹן. וּבְגִין כָּךְ אִית לְאוֹדָעָא שְׁטוּתָא דִלְהוֹן. דְּזִמְנָא חָדָא אָתָא פִּילוֹסוֹפָא חָדָא דְּאוּמּוֹת הָעוֹלָם לְגַבָּאי, אָמַר לִי אַתּוּן אַמְרִין דְּאֱלָהֲכוֹן שַׁלִּיט בְּכָל רוּמֵי שְׁמַיָּא. כְּלְהוּן חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין לָא אִדַּבְּקָן וְלָא יָדְעֵי אֲתַר דִּילֵיהּ. הַאי קְרָא לָא אַסְגֵּי יְקָרֵיהּ כָּל כָּךְ. דִּכְתִיב כִּי בְכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם מֵאֵין כָּמוֹךָ. מָאי שִׁיקּוּלָא דָא לִבְנֵי נָשָׁא דִּי לֵית (דף י ע"א) לוֹן קִיּוּמָא.

וְתוּ דְּאַתּוּן אַמְרִין (דברים לד) וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה, בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם אֲבָל בְּאוּמּוֹת הָעוֹלָם קָם. אוּף הָכִי אֲנָא אִימָא בְּכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם אֵין כָּמוֹהוּ, אֲבָל בְּחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל אִית. אִי הָכִי אֱלָהָא דְּאִית בְּחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל כְּוָוֹתֵיהּ לָאו אִיהוּ עִלָּאָה

לשון הקודש

חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם. שֶׁהֲרֵי בָּא לִפְתֹּחַ פֶּה הָרְשָׁעִים שֶׁחוֹשְׁבִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יוֹדֵעַ הִרְהוּרֵיהֶם וּמַחְשְׁבוֹתֵיהֶם, וְלָכֵן יֵשׁ לְהוֹדִיעַ אֶת שְׁטוּתָם. שֶׁפַּעַם אַחַת בָּא אֵלַי פִּילוֹסוֹף אֶחָד מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם, אָמַר לִי: אַתֶּם אוֹמְרִים שֶׁאֱלֹהֵיכֶם שׁוֹלֵט בְּכָל רוּמֵי הַשָּׁמַיִם? כָּל הַצְּבָאוֹת וְהַמֶּרְכָּבוֹת לֹא מַשִּׂיגִים וְלֹא יוֹדְעִים אֶת מְקוֹמוֹ. פְּסוּק זֶה לֹא מַגְדִּיל אֶת כְּבוֹדוֹ כָּל כָּךְ, שֶׁכָּתוּב כִּי בְכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם מֵאֵין כָּמוֹךָ. מַה שִּׁקּוּל זֶה לִבְנֵי אָדָם שֶׁאֵין לָהֶם קִיּוּם?

וְעוֹד, שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים (דברים לד) וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה, בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם – אֲבָל בְּאֻמּוֹת הָעוֹלָם קָם. גַּם כָּךְ אֲנִי אוֹמֵר, בְּכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם אֵין כָּמוֹהוּ – אֲבָל בְּחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל יֵשׁ. אִם כָּךְ, אֱלוֹהַּ

שַׁלִּיטָא. אִסְתַּכַּל בַּקְּרָא וְתִשְׁכַּח דְּדַיְּיקְנָא כְּדְקָא יְאוּת. אֲמִינָא לֵיהּ וַדַּאי שַׁפִּיר קָא אֲמַרְתְּ.

מָאן מְחַיֶּה מֵתִים אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, אָתָא אֵלִיָּהוּ וְאֱלִישָׁע וְאַחֵיוּ מֵתַיָּיא. מָאן מוֹרִיד גְּשָׁמִים אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי אָתָא אֵלִיָּהוּ וּמְנַע לוֹן וּנְחִית לוֹן בִּצְלוֹתֵיהּ. מָאן עָבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, אָתָא אַבְרָהָם אִתְקַיָּימוּ בְּקִיּוּמוֹהִי בְּגִינֵיהּ. מָאן מַנְהִיג שִׁמְשָׁא אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָתָא יְהוֹשֻׁעַ וְשָׁכִיךְ לֵיהּ וּפַקִּיד לֵיהּ דְּיֵקוּם עַל קִיּוּמֵיהּ וְאִשְׁתְּכַּח וּכְתִיב, (יהושע י) וַיִּדֹּם הַשֶּׁמֶשׁ וְיָרֵחַ עָמָד. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גוֹזֵר גְּזַר דִּין אוֹף הָכִי מֹשֶׁה גָּזִיר גְּזַר דִּין וְאִתְקַיָּימוּ. וְתוּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גוֹזֵר גְּזֵרִין וְצַדִּיקַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל מְבַטְּלִין לוֹ דִּכְתִיב, (שמואל ב כג) צַדִּיק

לשון הקודש

שֶׁיֵּשׁ בְּחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל כָּמוֹהוּ, אֵינוֹ הָאֱלוֹהַּ הַשַּׁלִּיט. עַיֵּן בַּפָּסוּק וְתִמְצָא שֶׁדַּיְּקְתִּי כָּרָאוּי. אָמַרְתִּי לוֹ: וַדַּאי יָפֶה אָמַרְתָּ.

מִי מְחַיֵּה מֵתִים? אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ. בָּא אֵלִיָּהוּ וֶאֱלִישָׁע וְהֶחֱיוּ מֵתִים. מִי מוֹרִיד גְּשָׁמִים? אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ. בָּא אֵלִיָּהוּ וּמָנַע אוֹתָם, וְהוֹרִידָם בִּתְפִלָּתוֹ. מִי עָשָׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ? אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ. בָּא אַבְרָהָם וְהִתְקַיְּמוּ בְּעָמְדָם בִּגְלָלוֹ. מִי מַנְהִיג אֶת הַשֶּׁמֶשׁ? אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בָּא יְהוֹשֻׁעַ וְהִשְׁתִּיקוֹ וְצִוָּהוּ שֶׁיַּעֲמֹד עַל עָמְדוֹ וְשָׁקַט, וְכָתוּב (יהושע י) וַיִּדֹּם הַשֶּׁמֶשׁ וְיָרֵחַ עָמָד. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גוֹזֵר גְּזַר דִּין – גַּם כָּךְ מֹשֶׁה גָּזַר גְּזַר דִּין וְהִתְקַיֵּם. וְעוֹד, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גוֹזֵר גְּזֵרוֹת – וְצַדִּיקֵי יִשְׂרָאֵל מְבַטְּלִים אוֹתָם, שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב כג) צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת

מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהִים. וְתוּ דְּאִיהוּ פַּקִּיד לוֹן לְמִהַךְ בְּאוֹרְחוֹי מַמָּשׁ לְאִתְדְּמָא לֵיהּ בְּכֹלָּא. אֲזַל הַהוּא פִּילוֹסוֹפָא וְאִתְגַּיַּיר בִּכְפַּר שְׁחָלַיִם וְקָרוּן לֵיהּ יוֹסֵי קִטִינָאָה. וְאוֹלִיף אוֹרַיְיתָא סַגְיָא. וְאִיהוּ בֵּין חַכִּימִין וְזַכָּאִין דְּהַהוּא אֲתַר.

הַשְׁתָּא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בַּקְּרָא וְהָא כְּתִיב, (ישעיה מ) כָּל הַגּוֹיִם כְּאַיִן נֶגְדּוֹ. מַאי רִבּוּיָא הָכָא. אֶלָּא מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם וְכִי מֶלֶךְ הַגּוֹיִם אִיהוּ וְלָאו מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא בְּכָל אֲתַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְאִשְׁתַּבָּחָא בְּיִשְׂרָאֵל, וְלָא אִתְקְרֵי אֶלָּא עַל יִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדוֹי. דִּכְתִיב, (שמות ה) אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי הָעִבְרִים, וּכְתִיב, (ישעיה מד) כֹּה אָמַר יְיָ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַדַּאי. אָמְרוּ אוּמוֹת הָעוֹלָם פַּטְרוֹן אָחֲרָן אִית לָן בִּשְׁמַיָּא דְּהָא מַלְכֵיכוֹן לָא שָׁלִיט אֶלָּא עֲלַיְיכוּ

לשון הקודש

אֱלֹהִים. וְעוֹד, שֶׁהוּא מְצַוֶּה אוֹתָם לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו מַמָּשׁ לְהִתְדַּמּוֹת לוֹ בַּכֹּל. הָלַךְ אוֹתוֹ פִּילוֹסוֹף וְהִתְגַּיֵּר בִּכְפַּר שַׁחֲלַיִם, וְקָרְאוּ לוֹ יוֹסֵי קִטִינָאָה, וְלָמַד תּוֹרָה הַרְבֵּה, וְהוּא בֵּין חַכְמֵי וְצַדִּיקֵי אוֹתוֹ מָקוֹם.

כָּעֵת יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בַּפָּסוּק, וַהֲרֵי כָּתוּב (ישעיה מ) כָּל הַגּוֹיִם כְּאַיִן נֶגְדּוֹ, מָה הָרִבּוּי כָּאן? אֶלָּא, מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם, וְכִי מֶלֶךְ הַגּוֹיִם הוּא, וְלֹא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל? אֶלָּא בְּכָל מָקוֹם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לְהִשְׁתַּבֵּחַ בְּיִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִקְרָא – רַק עַל יִשְׂרָאֵל לְבַדָּם, שֶׁכָּתוּב (שמות ה) אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי הָעִבְרִים. וְכָתוּב כֹּה אָמַר ה' מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בְּוַדַּאי. אָמְרוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם: פַּטְרוֹן אַחֵר לָנוּ

בִּלְחוֹדֵיכוֹן וְעֲלָנָא לָא שָׁלִיט.

אָתָא קְרָא וְאָמַר מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם (נ"א מַלְכָּא עִילָּאָה לְרַדָּאָה לוֹן וּלְאַלְקָאָה לוֹן וּלְמֶעְבַּד בְּהוֹן רְעוּתֵיהּ. כִּי לְךָ יָאָתָה לְדַחֲלָא מִנָּךְ לְעֵילָא וְתַתָּא. כִּי בְּכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם) אִלֵּין שַׁלִּיטִין רַבְרְבָן דִּי מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ. וּבְכָל מַלְכוּתָם בְּהַהוּא מָלְכוּ דְּלְעֵילָא. דְּהָא אַרְבַּע מַלְכְּוָון שַׁלִּיטִין אִית לְעֵילָא וְשָׁלְטִין בִּרְעוּתֵיהּ עַל כָּל שְׁאַר עַמִּין. וְעִם כָּל דָּא לֵית בְּהוּ דְיַעֲבִיד אֲפִלּוּ מִלָּה זְעֵירָא אֶלָּא כְּמָה דְּפָקִיד לוֹן דִּכְתִיב, (דניאל ד) וּכְמִצְבְּיֵה עָבִיד בְּחֵיל שְׁמַיָּא וְדָיְירֵי אַרְעָא. חַכְמֵי הַגּוֹיִם אִנּוּן מְמַנָּן וְרַבְרְבָן דִּלְעֵילָא דְּחָכְמְתָא דִּלְהוֹן מִנַּיְיהוּ הָוָה. בְּכָל מַלְכוּתָם מַלְכוּתָא דְּשַׁלִּיט כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְדָא הוּא קְרָא כִּפְשָׁטֵיהּ.

אֲבָל בְּכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם. הַאי

לשון הקודש

בַּשָּׁמַיִם, שֶׁהֲרֵי מַלְכְּכֶם לֹא שׁוֹלֵט אֶלָּא עֲלֵיכֶם לְבַדְּכֶם, וְעָלֵינוּ אֵינוֹ שׁוֹלֵט.

בָּא הַפְּסוּק וְאָמַר, מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם [נ"א הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן לִרְדּוֹת בָּהֶם וּלְהַלְקוֹתָם וְלַעֲשׂוֹת בָּהֶם רְצוֹנוֹ. כִּי לְךָ יָאָתָה, לִירָא מִמְּךָ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. כִּי בְּכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם] – אֵלֶּה שַׁלִּיטִים גְּדוֹלִים הַמְמֻנִּים עֲלֵיהֶם. וּבְכָל מַלְכוּתָם – בַּמַּלְכוּת הַהִיא שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שׁוֹלְטוֹת יֵשׁ לְמַעְלָה, וְשׁוֹלְטוֹת בִּרְצוֹנוֹ עַל כָּל שְׁאָר הָעַמִּים, וְעִם כָּל זֶה אֵין בָּהֶם שֶׁיַּעֲשֶׂה אֲפִלּוּ דָּבָר קָטָן אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁצִּוָּה אוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דניאל ד) וְכִרְצוֹנוֹ עוֹשֶׂה בְּצְבָא הַשָּׁמַיִם וּבְדַיָּרֵי הָאָרֶץ. חַכְמֵי הַגּוֹיִם – אוֹתָם הַמְמֻנִּים וְהַגְּדוֹלִים שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁחָכְמָתָם הִיא מֵהֶם. וּבְכָל מַלְכוּתָם – הַמַּלְכוּת הַשַּׁלֶּטֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְזֶה הַמִּקְרָא כִּפְשׁוּטוֹ.

אֲבָל בְּכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם – אֶת זֶה מָצָאנוּ בְּסִפְרֵי הָרִאשׁוֹנִים, שֶׁאוֹתָן

אַשְׁכַּחְנָא בְּסִפְרֵי קַדְמָאֵי, דְּאִנּוּן מַשְׁרְיָין וְחַיָּלִין אַף עַל גַּב דְּאִתְפַּקְּדָן עַל מִלִּין דְּעָלְמָא וּפַקִּיד לְכָל חַד לְמֶעְבַּד עֲבִידְתָּא, מָאן הוּא (סְתִימָא קַדִּישָׁא וְלָא כִּרְעוּתֵיה) דְּיַעֲבִיד שׁוּם חַד מִנַּיְיהוּ כָּמוֹךְ. בְּגִין דְּאַנְתְּ רָשִׁים בְּעִילּוּיָא, וְאַתְּ רָשִׁים בְּעוֹבָדָךְ מִכֻּלְּהוּ. וְדָא הוּא מֵאֵין כָּמוֹךְ יְיָ, מָאן הוּא סְתִימָאָה קַדִּישָׁא דְּיַעֲבִיד וְלֶהֱוֵי כָּמוֹךְ עֵילָא וְתַתָּא. וְיֵהֵא דָּמֵי לָךְ בְּכָל, עוֹבָדָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, אֲבָל אִנּוּן (ישעיה מד) תֹּהוּ וַבֹּהוּ מִמּוּדֵיהֶם בַּל יוּעִילוּ. בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתִיב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים וְגוֹ', בְּמַלְכוּתָם כְּתִיב וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרַיָּיא בְּנֵי הִלּוּלָא דָא, כָּל חַד מִנְּכוֹן יְקַשֵּׁט קִשּׁוּטָא חַד לְכַלָּה. אָמַר לְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ. אֶלְעָזָר הַב נְבַזְבְּזָא חַד לְכַלָּה

לשון הקודש

מֶרְכָּבוֹת וּצְבָאוֹת, אַף עַל גַּב שֶׁנִּתְמַנּוּ עַל דִּבְרֵי הָעוֹלָם וּמִנָּה לְכָל אֶחָד לַעֲשׂוֹת פְּעֻלָּתוֹ, מִיהוּ וּנְסִתָּר קָדוֹשׁ וְלֹא כִּרְצוֹנוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה שׁוּם אֶחָד מֵהֶם כָּמוֹךָ? בִּגְלַל שֶׁאַתָּה רָשׁוּם בְּעִלּוּי, וְאַתָּה רָשׁוּם בְּמַעֲשֶׂיךָ מִכֻּלָּם. וְזֶהוּ מֵאֵין כָּמוֹךָ ה'. מִיהוּ נִסְתָּר קָדוֹשׁ שֶׁיַּעֲשֶׂה וְיִהְיֶה כָּמוֹךָ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְיִהְיֶה דּוֹמֶה לְךָ בַּכֹּל? מַעֲשֵׂה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שָׁמַיִם וָאָרֶץ. אֲבָל הֵם (ישעיה מד) תֹּהוּ וַבֹּהוּ מִמּוּדֵיהֶם בַּל יוּעִילוּ. בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא כָּתוּב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים וְכוּ', בְּמַלְכוּתָם כָּתוּב וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לַחֲבֵרִים, בְּנֵי הִלּוּלָא זוֹ, כָּל אֶחָד מִכֶּם יְקַשֵּׁט קִשּׁוּט אֶחָד לַכַּלָּה. אָמַר לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, אֶלְעָזָר, תֵּן

דְּהָא לְמָהָר אִסְתַּכַּל (קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) (נ"א בָּהּ) כַּד יֵעוּל לַחוּפָּה בְּאִנּוּן שִׁירִין וּשְׁבָחִין דְּיַהֲבוּ לָהּ בְּנֵי הֵיכָלָא לְקַיְּימָא קַמֵּיהּ.

פְּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר (שיר השירים ג) מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר וְגו', מִי זֹאת, כְּלָלָא דִּתְרֵין קִדּוּשִׁין דִּתְרֵין עָלְמִין בְּחִבּוּרָא חָדָא וְקִשּׁוּרָא חָדָא. עוֹלָה מַמָּשׁ לְמֶהֱוֵי קֹדֶשׁ קָדָשִׁין. דְּהָא קֹדֶשׁ קָדָשִׁין מִ"י. וְאִתְחַבְּרָא בְּזוֹא"ת. בְּגִין לְמֶהֱוֵי עוֹלָה דְּאִיהִי קֹדֶשׁ קָדָשִׁין. מִן הַמִּדְבָּר דְּהָא מִן הַמִּדְבָּר יָרְתָא לְמֶהֱוֵי כַּלָּה וּלְמֵיעַל לְחֻפָּה. תּוּ מִן הַמִּדְבָּר אִיהִי עוֹלָה כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ד) וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה בְּהַהוּא מִדְבָּר (דף י ע"ב) דִּלְחִישׁוּ בְּשִׁפְוָון אִיהִי עוֹלָה.

וְתָנִינָן מָאי דִּכְתִיב, (שמואל א ד) הָאֱלֹהִים הָאַדִּירִים הָאֵלֶּה אֵלֶּה הֵם הָאֱלֹהִים הַמַּכִּים אֶת מִצְרַיִם

לשון הקודש

מַתְנָה אַחַת לַכַּלָּה, שֶׁהֲרֵי מָהָר יִסְתַּכֵּל [הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא] [נ"א בָּהּ] כְּשֶׁיִּכָּנֵס לַחֻפָּה בְּאוֹתָם שִׁירִים וּשְׁבָחִים (אֲצִעָדוֹת וּצְמִידִים) שֶׁנּוֹתְנִים לָהּ בְּנֵי הַהֵיכָל לַעֲמֹד לְפָנָיו.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (שיר ג) מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר וְגו'. מִי זֹאת – הַכְּלָל שֶׁל שְׁנֵי קִדּוּשִׁים שֶׁל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת בְּחִבּוּר אֶחָד וְקֶשֶׁר אֶחָד – עֹלָה מַמָּשׁ לִהְיוֹת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. שֶׁהֲרֵי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים מִ"י, וּמִתְחַבֵּר עִם זֹא"ת כְּדֵי לִהְיוֹת עוֹלָה, שֶׁהִיא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. מִן הַמִּדְבָּר – שֶׁהֲרֵי מִן הַמִּדְבָּר יָרְשָׁה לִהְיוֹת כַּלָּה וּלְהִכָּנֵס לַחֻפָּה. וְעוֹד, מִן הַמִּדְבָּר הִיא עוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ד) וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה. בְּאוֹתוֹ מִדְבָּר שֶׁל לַחַשׁ בַּשְּׁפָתַיִם הִיא עוֹלָה.

וְשָׁנִינוּ, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (שמואל–א ד) הָאֱלֹהִים

בְּכָל מַכָּה בַּמִּדְבָּר. וְכִי כָּל דְּעַבַד לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּמִּדְבָּר הָוָה, וְהָא בְּיִשּׁוּבָא הָוָה. אֶלָּא בַּמִּדְבָּר, בְּדִבּוּרָא, כְּמָא דְאַתְּ אָמֵר, (שיר השירים ד) וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה. וּכְתִיב, (תהלים עה) מִמִּדְבַּר הָרִים. אוֹף הָכִי עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר, מִן הַמִּדְבָּר וַדָּאי. בְּהַהִיא מִלָּה דְּפוּמָא אִיהִי סַלְקָא וְאָעֲלַת בֵּין גַּדְפֵּי דְּאִמָּא, וּלְבָתַר בְּדִבּוּרָא נַחְתָּא וְשַׁרְיָא עַל רֵישַׁיְהוּ דְעַמָּא קַדִּישָׁא.

הֵיךְ סַלְקָא בְּדִבּוּרָא. דְּהָא בְּשִׁירוּתָא כַּד בַּר נָשׁ קָאִים בְּצַפְרָא אִית לֵיהּ לְבָרְכָא לְמָארֵיהּ. בְּשַׁעְתָּא דְפָקַח עֵינוֹי הֵיךְ מְבָרֵךְ. הָכִי הֲווֹ עַבְדֵי חֲסִידֵי קַדְמָאֵי, נַטְלָא דְמַיָּיא הֲווֹ יַהֲבֵי קָמַיְיהוּ, וּבְזִמְנָא דְאִתְעָרוּ בְּלֵילְיָא אַסְחָן יְדַיְיהוּ. וְקָיְימֵי וְלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא וּמְבָרְכֵי עַל קְרִיאָתָהּ. וְכַד תַּרְנְגוֹלָא קָרֵי וּכְדֵין פַּלְגוּת לֵילְיָא מַמָּשׁ, וּכְדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

הָאֵלֶּה אֵלֶּה הֵם הָאֱלֹהִים הַמַּכִּים אֶת מִצְרַיִם בְּכָל מַכָּה בַּמִּדְבָּר, וְכִי כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּמִּדְבָּר הָיָה? וַהֲרֵי בַּיִּשּׁוּב זֶה הָיָה! אֶלָּא בַּמִּדְבָּר – בְּדִבּוּר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ד) וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה, וְכָתוּב (תהלים עה) מִמִּדְבַּר הָרִים. גַּם כָּךְ עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר – מִן הַמִּדְבָּר וַדַּאי. בְּאוֹתוֹ דָּבָר שֶׁל הַפֶּה הִיא עוֹלָה וְנִכְנֶסֶת בֵּין כַּנְפֵי הָאִמָּא, וְאַחַר כָּךְ בַּדִּבּוּר יוֹרֶדֶת וְשׁוֹרָה עַל רָאשֵׁי הָעָם הַקָּדוֹשׁ.

אֵיךְ עוֹלָה בְּדִבּוּר? שֶׁהֲרֵי בַּהַתְחָלָה, כְּשֶׁבֶּן אָדָם קָם בַּבֹּקֶר, יֵשׁ לוֹ לְבָרֵךְ לְרִבּוֹנוֹ בְּשָׁעָה שֶׁפָּקַח עֵינָיו. אֵיךְ מְבָרֵךְ? כָּךְ הָיוּ עוֹשִׂים חֲסִידִים רִאשׁוֹנִים: נַטְלָה שֶׁל מַיִם הָיוּ נוֹתְנִים לִפְנֵיהֶם, וּבִזְמַן שֶׁמִּתְעוֹרְרִים בַּלַּיְלָה, רוֹחֲצִים יְדֵיהֶם, וְעוֹמְדִים וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּמְבָרְכִים עַל קְרִיאָתָהּ. וּכְשֶׁהַתַּרְנְגוֹל קוֹרֵא, אָז חֲצוֹת

הוּא אִשְׁתַּכַּח עִם צַדִּיקַיָּא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וְאַסִּיר לְבָרְכָא בִּידַיִן מְסוֹאָבוֹת וּמְזֻהָמוֹת. (וּמְבָרְכִין). וְכֵן כָּל שַׁעֲתָא.

בְּגִין דִּבְשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ נָאִים, רוּחֵיהּ פָּרְחָא מִנֵּיהּ. וּבְשַׁעֲתָא דְּרוּחֵיהּ פָּרְחָא מִנֵּיהּ, רוּחָא מְסָאֲבָא זַמִּין וְשָׁרְיָא עַל יְדוֹי וּמְסָאַב לוֹן וְאַסִּיר לְבָרְכָא בְּהוּ בְּלָא נְטִילָה. וְאִי תֵּימָא אִי הָכִי הָא בִּימָמָא דְּלָא נָאִים וְלָא פָּרַח רוּחֵיהּ מִנֵּיהּ וְלָא שַׁרְיָא עֲלֵיהּ רוּחָא מְסָאֲבָא וְכַד עָאל לְבֵית הַכִּסֵּא לָא יְבָרֵךְ וְלָא יִקְרָא בַּתּוֹרָה אֲפִלּוּ מִלָּה חָדָא עַד דְּיִסְחֵי יְדוֹי. וְאִי תֵּימָא בְּגִין דִּמְלוּכְלָכִים אִנּוּן, לָאו הָכִי הוּא, בַּמֶּה אִתְּלַכְלְכוּ. אֶלָּא וַוי לִבְנֵי עָלְמָא דְּלָא מַשְׁגִּיחִין וְלָא יַדְעִין בִּיקָרָא דְּמָארֵיהוֹן וְלָא יָדְעֵי עַל מַה קָיְימָא עָלְמָא. רוּחָא חָדָא אִית בְּכָל בֵּית הַכִּסֵּא דְּעָלְמָא דְּשַׁרְיָא תַּמָּן וְאִתְהַנֵּי מֵהַהוּא לִכְלוּכָא וְטִנּוּפָא וּמִיָּד שָׁרֵי עַל אִנּוּן

לשון הקודש

הַלַּיְלָה מַמָּשׁ, וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן. וְאָסוּר לְבָרֵךְ בְּיָדַיִם טְמֵאוֹת וּמְזֻהָמוֹת, (וּמְבָרְכִים), וְכָךְ כָּל שָׁעָה.

בִּגְלַל שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁבֶּן אָדָם יָשֵׁן, רוּחוֹ פּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ. וּבְשָׁעָה שֶׁרוּחוֹ פּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ, רוּחַ טְמֵאָה מְזֻמֶּנֶת וְשׁוֹרָה עַל יָדָיו וּמְטַמֵּאת אוֹתָם, וְאָסוּר לְבָרֵךְ בָּהֶם לְלֹא נְטִילָה. וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ, הֲרֵי בַּיּוֹם כְּשֶׁאֵינֶנּוּ יָשֵׁן וְרוּחוֹ לֹא פּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ וְלֹא שׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ טְמֵאָה, וּכְשֶׁנִּכְנָס לְבֵית הַכִּסֵּא לֹא יְבָרֵךְ וְלֹא יִקְרָא בַּתּוֹרָה אֲפִלּוּ דָּבָר אֶחָד עַד שֶׁיִּרְחַץ יָדָיו! וְאִם תֹּאמַר בִּגְלַל שֶׁהֵם מְלֻכְלָכִים – לֹא כָּךְ הוּא, בַּמֶּה הִתְלַכְלְכוּ? אֶלָּא אוֹי לִבְנֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא מַשְׁגִּיחִים וְלֹא יוֹדְעִים עַל כְּבוֹד רִבּוֹנָם וְלֹא יוֹדְעִים עַל מָה עוֹמֵד הָעוֹלָם. יֵשׁ רוּחַ אֶחָד בְּכָל בֵּית כִּסֵּא שֶׁבָּעוֹלָם

אֶצְבְּעָאן דִּידוֹי דְּבַר נָשׁ.

פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר כָּל מָאן דְּחָדֵי בְּאִנּוּן מוֹעֲדַיָּא וְלָא יָהִיב חוּלָקֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הַהוּא רַע עַיִן שָׁטָן שׁוֹנֵא אוֹתוֹ וְקָא מְקַטְרֵג לֵיהּ וְסָלִיק לֵיהּ מֵעָלְמָא וְכַמָּה עָקוּ עַל עָקוּ מְסַבֵּב לֵיהּ. חוּלָקֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמֶחֱדֵי לְמִסְכְּנֵי כְּפוּם מַה דְּיָכִיל לְמֶעְבַּד. בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיוֹמַיָּיא אִלֵּין אָתֵי לְמֶחֱמֵי לְאִנּוּן מָאנִין תְּבִירִין דִּילֵיהּ, וְעָאל עָלַיְיהוּ וְחָמֵי דְּלָא אִית לְהוֹן לְמֵחֱדֵי, וּבְכֵי עָלַיְיהוּ. סָלִיק לְעֵילָא לְחָרְבָּא עָלְמָא.

אֲתָאן בְּנֵי מְתִיבְתָּא קַמֵּיהּ וְאָמְרֵי רִבּוֹן עָלְמָא, רַחוּם וְחַנּוּן אִתְקְרִיאַת יִתְגַּלְגְּלוּן רַחֲמָךְ עַל בְּנָךְ. אָמַר לוֹן וְכִי עָלְמָא לָא עָבְדִית לֵיהּ אֶלָּא עַל חֶסֶ"ד דִּכְתִיב, (תהלים פט) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה,

לשון הקודש

שֶׁשָּׁם שׁוֹרֶה וְנֶהֱנֶה מֵאוֹתוֹ לִכְלוּדְ וְטִנּוּפֶת, וּמִיָּד שׁוֹרֶה עַל אוֹתָן אֶצְבְּעוֹת יְדֵי הַבֶּן אָדָם.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, כָּל מִי שֶׁשָּׂמֵחַ בְּאוֹתָם הַמּוֹעֲדִים וְלֹא נוֹתֵן חֵלֶק לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, אוֹתוֹ רַע עַיִן, שָׂטָן שׂוֹנֵא אוֹתוֹ וּמְקַטְרֵג עָלָיו וּמְסַלְּקוֹ מֵהָעוֹלָם, וְכַמָּה צָרוֹת עַל צָרוֹת מְסוֹבֵב לוֹ. חֵלֶק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְשַׂמֵּחַ עֲנִיִּים כְּפִי מַה שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת. בִּגְלַל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּיָמִים אֵלּוּ בָּא לִרְאוֹת אוֹתָם כֵּלִים שְׁבוּרִים שֶׁלּוֹ, וְנִכְנָס עֲלֵיהֶם, וְרוֹאֶה שֶׁאֵין לָהֶם לִשְׂמֹחַ, וּבוֹכֶה עֲלֵיהֶם. עוֹלֶה לְמַעְלָה וְרוֹצֶה לְהַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם,

בָּאִים בְּנֵי הַיְשִׁיבָה לְפָנָיו וְאוֹמְרִים: רִבּוֹן הָעוֹלָם, רַחוּם וְחַנּוּן נִקְרֵאתָ, יִתְגַּלְגְּלוּ

וְעָלְמָא עַל דָּא קָיְימָא. אָמְרֵי קַמֵּיהּ מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי, רִבּוֹן עָלְמָא הָא פְּלַנְיָא דְאָכִיל וְרָוֵי וְיָכִיל לְמֶעְבַּד טִיבוּ עִם מִסְכְּנֵי וְלָא יָהִיב לוֹן מִידִי. אָתֵי הַהוּא מִקַּטְרְגָא וּתְבַע רְשׁוּ וּרְדַף אֲבַתְרֵיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ.

מָאן לָן בְּעָלְמָא גָּדוֹל מֵאַבְרָהָם דְּעֲבַד טִיבוּ לְכָל בְּרְיָין. בְּיוֹמָא דְעֲבַד מִשְׁתְּיָיא, מַה כְּתִיב, (בראשית כא) וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגָּמַל, וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם מִשְׁתֶּה גָּדוֹל בְּיוֹם הִגָּמֵל אֶת יִצְחָק. עֲבַד אַבְרָהָם מִשְׁתְּיָיא וּקְרָא לְכָל רַבְרְבֵי דָרָא לְהַהִיא סְעוּדְתָא. וְתָנִינָן בְּכָל סְעוּדְתָא דְחֶדְוָה, הַהוּא מִקַּטְרְגָא אָזִיל וְחָמֵי אִי הַהוּא בַּר נָשׁ אַקְדִּים טִיבוּ לְמִסְכְּנֵי, וּמִסְכְּנֵי בְּבֵיתָא, הַהוּא מִקַּטְרְגָא אִתְפְּרַשׁ מֵהַהוּא בֵּיתָא וְלָא עָאל תַּמָּן, וְאִי לָאו עָאל תַּמָּן. וְחָמֵי עִרְבּוּבְיָא דְחֶדְוָה בְּלָא מִסְכְּנֵי וּבְלָא טִיבוּ דְאַקְדִּים לְמִסְכְּנֵי, סָלִיק

לשון הקודש

רַחֲמֶיךָ עַל בָּנֶיךָ! אָמַר לָהֶם: וְכִי הָעוֹלָם לֹא עֲשִׂיתִיהוּ אֶלָּא עַל חֶסֶד, שֶׁכָּתוּב (תהלים פט) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, וְהָעוֹלָם עַל זֶה קַיָּם. אוֹמְרִים לְפָנָיו הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים: רִבּוֹן הָעוֹלָם, הֲרֵי פְּלוֹנִי שֶׁאָכַל וְשָׁתָה וְיָכוֹל לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם הָעֲנִיִּים וְלֹא נָתַן לָהֶם דָּבָר. בָּא אוֹתוֹ מְקַטְרֵג וּמְבַקֵּשׁ רְשׁוּת, וְרוֹדֵף אַחַר אוֹתוֹ אִישׁ.

מִי לָנוּ בָּעוֹלָם גָּדוֹל מֵאַבְרָהָם שֶׁעָשָׂה חֶסֶד לְכָל הַבְּרִיּוֹת. בַּיּוֹם שֶׁעָשָׂה מִשְׁתֶּה מַה כָּתוּב? (בראשית כא) וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגָּמַל וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם מִשְׁתֶּה גָּדוֹל בְּיוֹם הִגָּמֵל אֶת יִצְחָק. עָשָׂה אַבְרָהָם מִשְׁתֶּה וְקָרָא לְכָל גְּדוֹלֵי הַדּוֹר לְאוֹתָהּ סְעוּדָה. וְלָמַדְנוּ, בְּכָל סְעוּדַת שִׂמְחָה אוֹתוֹ מְקַטְרֵג הוֹלֵךְ וְרוֹאֶה. אִם אוֹתוֹ אָדָם הִקְדִּים חֶסֶד לַעֲנִיִּים וְהָעֲנִיִּים בַּבַּיִת – אוֹתוֹ מְקַטְרֵג נִפְרָד מֵאוֹתוֹ בַּיִת וְלֹא נִכְנָס שָׁם. וְאִם לֹא

לְעֵילָא וּמְקַטְרְגָא עֲלֵיהּ.

אַבְרָהָם כֵּיוָן דְּזָמִין לְרַבְרְבֵי דָּרָא, נָחַת מְקַטְרְגָא וְקָם עַל פִּתְחָא כְּגַוְונָא דְמִסְכְּנָא וְלָא הָוָה מָאן דְּאַשְׁגַּח בֵּיהּ. אַבְרָהָם הָוָה מְשַׁמֵּשׁ לְאִנּוּן מַלְכִין וְרַבְרְבִין. שָׂרָה אוֹנִיקַת בְּנִין לְכֻלְּהוּ, דְּלָא הֲווֹ מְהֵימְנִין כַּד אִיהִי אוֹלִידַת אֶלָּא אָמְרוּ אֲסוּפִי הוּא וּמִן שׁוּקָא אַיְתִיאוּ לֵיהּ. בְּגִין כָּךְ אַתְיָין בְּנֵיהוּ בַּהֲדַיְיהוּ וְנַטְלַת לוֹן שָׂרָה וְאוֹנִיקַת לוֹן קָמַיְיהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית כא) מִי מִלֵּל (דף יא ע"א) לְאַבְרָהָם הֵינִיקָה בָנִים שָׂרָה, בָּנִים וַדָּאי. וְהַהוּא מְקַטְרְגָא עַל פִּתְחָא. אָמְרָה צְחוֹק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים.

מִיָּד סָלִיק הַהוּא מְקַטְרְגָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאָמַר לֵיהּ רִבּוֹן עָלְמָא אַתְּ אֲמַרְתְּ אַבְרָהָם

לשון הקודש

– נִכְנָס לְשָׁם וְרוֹאֶה עֲרִבּוּבִיָּה שֶׁל שִׂמְחָה בְּלִי עֲנִיִּים וּבְלִי חֶסֶד שֶׁהִקְדִּים לָעֲנִיִּים, עוֹלֶה לְמַעְלָה וּמְקַטְרֵג עָלָיו.

כֵּיוָן שֶׁהִזְמִין אַבְרָהָם אֶת גְּדוֹלֵי הַדּוֹר, יָרַד הַמְקַטְרֵג וְעָמַד עַל הַפֶּתַח כְּמוֹ עָנִי, וְלֹא הָיָה מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ בּוֹ. אַבְרָהָם הָיָה מְשַׁמֵּשׁ אֶת אוֹתָם הַמְּלָכִים וְהַגְּדוֹלִים. שָׂרָה הֵינִיקָה בָּנִים לְכֻלָּם, שֶׁלֹּא הָיוּ מַאֲמִינִים כְּשֶׁהוֹלִידָה, אֶלָּא אָמְרוּ, אֲסוּפִי הוּא, וְהֵבִיאוּ אוֹתוֹ מִן הַשּׁוּק. מִשּׁוּם כָּךְ הֵבִיאוּ אֶת בְּנֵיהֶם עִמָּם, וְנָטְלָה אוֹתָם שָׂרָה וְהֵינִיקָה אוֹתָם לִפְנֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) מִי מִלֵּל לְאַבְרָהָם הֵינִיקָה בָנִים שָׂרָה. בָּנִים וַדַּאי. וְהַמְקַטְרֵג הַהוּא עַל הַפֶּתַח.

אָמְרָה שָׂרָה, צְחוֹק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים.

מִיָּד עָלָה הַמְקַטְרֵג הַהוּא לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָמַר לוֹ: רִבּוֹן הָעוֹלָם, אַתָּה אָמַרְתָּ אַבְרָהָם אוֹהֲבִי, עָשָׂה סְעוּדָה וְלֹא

אוֹהֲבִי, עֲבַד סְעוּדְתָּא וְלָא יָהַב לָךְ מִידִי, וְלָאו לְמִסְכְּנֵי, וְלָא קָרִיב קָדָמָךְ אֲפִילוּ יוֹנָה חַד. וְתוּ אָמְרַת שָׂרָה דְּחַיְיכַת בָּהּ. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָאן בְּעָלְמָא כְּאַבְרָהָם. וְלֹא זָז מִתַּמָּן, עַד דְּבִלְבֵּל כָּל הַהִיא חֶדְוָה, וּפַקִּיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִקְרַב לְיִצְחָק קָרְבְּנָא, וְאִתְגְּזַר עַל שָׂרָה דְּתָמוּת עַל צַעֲרָא דִּבְרָהּ. כָּל הַהוּא צַעֲרָא גָּרִים, דְּלָא יָהִיב מִידִי לְמִסְכְּנֵי.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר מָאי דִּכְתִיב, (ישעיה לח) **וַיַּסֵּב** חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל יְיָ. תָּא חֲזֵי, כַּמָּה הוּא חֵילָא תַקִּיפָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְכַמָּה הוּא עִלָּאָה עַל כֹּלָא. דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא לָא דָחִיל מֵעִילָּאֵי וּמִתַּתָּאֵי. וְלֹא דָחִיל מִמַּרְעִין בִּישִׁין דְּעַלְמָא. בְּגִין דְּאִיהוּ אָחִיד בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי וְיַלִּיף מִינֵּיהּ בְּכָל יוֹמָא.

לשון הקודש

נָתַן לְךָ דָּבָר וְלֹא לָעֲנִיִּים, וְלֹא הִקְרִיב לְפָנֶיךָ אֲפִלּוּ יוֹנָה אַחַת. וְעוֹד, אָמְרָה שָׂרָה שֶׁצָּחַקְתָּ בָּהּ. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מִי בָּעוֹלָם כְּאַבְרָהָם? וְלֹא זָז מִשָּׁם עַד שֶׁבִּלְבֵּל כָּל אוֹתָהּ שִׂמְחָה, וְצִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַקְרִיב אֶת יִצְחָק קָרְבָּן, וְנִגְזַר עַל שָׂרָה שֶׁתָּמוּת עַל צַעַר בִּנָּהּ. כָּל אוֹתוֹ הַצַּעַר גָּרַם שֶׁלֹּא נָתַן דָּבָר לָעֲנִיִּים.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה לח) וַיָּסֵב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה' – בֹּא תִרְאֶה כַּמָּה הוּא הַכֹּחַ הֶחָזָק שֶׁל הַתּוֹרָה וְכַמָּה הוּא עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל. שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, לֹא פּוֹחֵד מֵעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְלֹא פּוֹחֵד מֵחֲלָאִים רָעִים שֶׁל הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא אָחוּז בְּעֵץ הַחַיִּים וְלוֹמֵד מִמֶּנּוּ בְּכָל יוֹם.

דְּהָא אוֹרַיְיתָא תּוֹלִיף לְבַר נָשׁ לְמֵיזַל בְּאֹרַח קְשׁוֹט. תּוֹלִיף לֵיהּ עֵיטָא הֵיךְ יָתוּב קַמֵּי מָארֵיהּ לְבַטְלָא הַהִיא גְּזֵרָה. דְּאָפִילוּ אִתְגְּזַר עֲלֵיהּ דְּלָא יִתְבַּטֵּל הַאי גְּזֵרָה, מִיָּד אִתְבַּטֵּל וְאִסְתָּלַק מִנֵּיהּ וְלָא שַׁרְיָא עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ בְּהַאי עַלְמָא. וּבְגִין כָּךְ בָּעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא יְמָמָא וְלֵילֵי וְלָא יִתְעַדֵּי מִינָּהּ הָדָא הוּא דִכְתִיב (יהושע א) וְהָגִיתָ בוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה. וְאִי אִתְעַדֵּי מִינָּהּ דְּאוֹרַיְיתָא אוֹ אִתְפְּרַשׁ מִינָּהּ כְּאִלּוּ אִתְפְּרַשׁ מֵאִילָּנָא דְּחַיֵּי.

תָּא חֲזֵי, עֵיטָא לְבַר נָשׁ, כַּד אִיהוּ סָלִיק בְּלֵילְיָא עַל עַרְסֵיהּ בָּעֵי לְקַבְּלָא עֲלֵיהּ מַלְכוּתָא דִלְעֵילָא בְּלִבָּא שְׁלִים וּלְאַקְדְּמָא לְמִמְסַר קַמֵּיהּ פִּקְדּוֹנָא דְנַפְשֵׁיהּ וּמִיָּד אִשְׁתְּזִיב מִכָּל מַזְּרְעִין בִּישִׁין וּמִכָּל רוּחִין בִּישִׁין וְלָא שָׁלְטִין עֲלֵיהּ. וּבְצַפְרָא קָם

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה מְלַמֶּדֶת אָדָם לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, תְּלַמֵּד אוֹתוֹ עֵצָה אֵיךְ יָשׁוּב לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ לְבַטֵּל אֶת אוֹתָהּ הַגְּזֵרָה. שֶׁאֲפִלּוּ אִם נִגְזַר עָלָיו שֶׁלֹּא תִתְבַּטֵּל הַגְּזֵרָה הַזּוֹ – מִיָּד מִתְבַּטֶּלֶת וּמִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ וְלֹא שׁוֹרָה עַל הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה. וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ הָאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יָמִים וְלֵילוֹת וְלֹא יָסוּר מִמֶּנָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יהושע א) וְהָגִיתָ בוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה. וְאִם סָר מִן הַתּוֹרָה אוֹ נִפְרַד מִמֶּנָּה, כְּאִלּוּ נִפְרָד מֵעֵץ הַחַיִּים.

בֹּא רְאֵה עֵצָה לָאָדָם – כְּשֶׁהוּא עוֹלֶה בַּלַּיְלָה עַל מִטָּתוֹ, צָרִיךְ לְקַבֵּל עָלָיו אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁלְּמַעְלָה בְּלֵב שָׁלֵם וּלְהַקְדִּים לִמְסֹר לְפָנָיו אֶת פִּקְדּוֹן נַפְשׁוֹ, וּמִיָּד נִצּוֹל מִכָּל הַמַּחֲלוֹת הָרָעוֹת וּמִכָּל הָרוּחוֹת

מֵעַרְסֵיהּ בָּעֵי לְבָרְכָא לְמָאֲרֵיהּ וּלְמֵיעַל לְבֵיתֵיהּ וּלְמִסְגַּד קַמֵּי הֵיכָלֵיהּ בִּדְחִילוּ סַגְּיָא, וּבָתַר כֵּן יִצְלֵי צְלוֹתֵיהּ וְיִסַּב עֵיטָא מֵאִנּוּן אֲבָהָן קַדִּישִׁין דִּכְתִיב, (תהלים ה) וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ.

הָכִי אוּקְמוּהָ לָא לִבְעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְעָאלָא לְבֵי כְּנִישְׁתָּא אֶלָּא אִי אַמְלִיךְ בְּקַדְמִיתָא בְּאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, בְּגִין דְּאִנּוּן תְּקִינוּ צְלוֹתָא לְקָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַאֲנִי בְּרוֹב חַסְדֶּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ, דָּא אַבְרָהָם. אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשֶׁךָ, דָּא יִצְחָק. בְּיִרְאָתֶךָ, דָּא יַעֲקֹב. וּבָעֵי לְאַכְלָלָא לוֹן בְּרֵישָׁא, וּבָתַר כֵּן יֵיעוּל לְבֵי כְּנִשְׁתָּא וְיִצְלֵי צְלוֹתֵיהּ. כְּדֵין כְּתִיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

לשון הקודש

הָרָעוֹת וְלֹא שׁוֹלְטִים עָלָיו. וּבַבֹּקֶר, כְּשֶׁקָּם מִמִּטָּתוֹ, צָרִיךְ לְבָרֵךְ לְרִבּוֹנוֹ, וּלְהִכָּנֵס לְבֵיתוֹ, וּלְהִשְׁתַּחֲוֹות לִפְנֵי הֵיכָלוֹ בְּיִרְאָה רַבָּה, וְאַחַר כָּךְ יִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ. וְיִקַּח עֵצָה מֵאוֹתָם הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁכָּתוּב (תהלים ה) וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ. כָּךְ פֵּרוּשׁוֹ, שֶׁלֹּא צָרִיךְ לָאָדָם לְהִכָּנֵס לְבֵית הַכְּנֶסֶת אֶלָּא אִם נִמְלַךְ בָּרִאשׁוֹנָה בְּאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁהֵם תִּקְּנוּ הַתְּפִלָּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ – זֶה אַבְרָהָם. אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ – זֶה יִצְחָק. בְּיִרְאָתֶךָ – זֶה יַעֲקֹב. וְצָרִיךְ לְהַכְלִילָם בָּרֹאשׁ, וְאַחַר כָּךְ יִכָּנֵס לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְיִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ. אָז כָּתוּב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

רִבִּי פִּינְחָס הָוָה שְׁכִיחַ קַמֵּי דְּרִבִּי רְחוּמָאִי בְּכֵיף יַמָּא דְּגִנּוֹסָר. וּבַר נַשׁ רַב וּקְשִׁישָׁא דְּיוֹמִין הָוָה וְעֵינוֹי אִסְתַּלָּקוּ מִלְּמֶחֱמֵי. אָמַר לְרִבִּי פִּינְחָס וַדַּאי שְׁמַעְנָא דְּיוֹחָאִי חַבְרָנָא אִית לֵיהּ מַרְגָּלִית אֶבֶן טָבָא, וְאִסְתַּכְּלִית בִּנְהוֹרָא דְּהַהִיא מַרְגָּלִית נָפְקָא כִּנְהִירוּ דְּשִׁמְשָׁא מִנַּרְתִּקָהּ וְנָהֲרָא כָּל עָלְמָא. וְהַהוּא נְהוֹרָא קָאִים מִשְׁמַיָּא לְאַרְעָא וְנָהִיר כָּל עָלְמָא עַד דְּיָתִיב עַתִּיק יוֹמִין וְיָתִיב עַל כֻּרְסְיָיא כְּדְקָא יָאוּת. וְהַהוּא נְהוֹרָא כָּלִיל כֹּלָּא בְּבֵיתָךְ. וּמִנְּהוֹרָא דְּאִתְכְּלִיל בְּבֵיתָךְ. נָפַק נְהִירוּ דַּקִּיק וּזְעֵיר וְנָפִיק לְבַר וְנָהִיר כָּל עָלְמָא, זַכָּאָה חוּלָקָךְ. פּוֹק בְּרִי, פּוֹק, זִיל אַבַּתְרֵיהּ דְּהַהִיא מַרְגָּלִית דְּנָהִיר עָלְמָא, דְּהָא שַׁעָתָא קָיְימָא לָךְ.

נָפַק מִקַּמֵּיהּ וְקָאִים לְמֵיעַל בְּהַהִיא אַרְבָּא וּתְרֵין

לשון הקודש

רִבִּי פִּינְחָס הָיָה מָצוּי לִפְנֵי רִבִּי רְחוּמַאי בְּחוֹף יָם כִּנֶּרֶת, וְאָדָם גָּדוֹל וּקְשִׁישׁ יָמִים הָיָה, וְעֵינָיו כָּסְקוּ מִלִּרְאוֹת. אָמַר לְרִבִּי פִּינְחָס, וַדַּאי שָׁמַעְתִּי שֶׁלְּיוֹחַאי חֲבֵרֵנוּ יֵשׁ מַרְגָּלִית אֶבֶן טוֹבָה, וְהִסְתַּכַּלְתִּי בְּאוֹר הַמַּרְגָּלִית הַהִיא שֶׁיּוֹצֵא כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ מִנַּרְתִּיקָהּ וְהֵאִירָה אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְאוֹתוֹ הָאוֹר עָמַד מִן הַשָּׁמַיִם לָאָרֶץ וְהֵאִיר אֶת כָּל הָעוֹלָם עַד שֶׁיָּשַׁב עַתִּיק הַיָּמִים וְיָשַׁב עַל הַכִּסֵּא כָּרָאוּי. וְהָאוֹר הַהוּא כָּלַל הַכֹּל בְּבֵיתְךָ, וּמֵהָאוֹר שֶׁנִּכְלַל בְּבֵיתְךָ יָצָא אוֹר דַּק וְקָטָן, וְיָצָא הַחוּצָה וְהֵאִיר אֶת כָּל הָעוֹלָם. אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ. צֵא, בְּנִי, צֵא, וְלֵךְ אַחַר הַמַּרְגָּלִית הַהִיא שֶׁמְּאִירָה אֶת כָּל הָעוֹלָם, שֶׁהַרֵי הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לְךָ.

יָצָא מִלְּפָנָיו וְעָמַד לְהִכָּנֵס לָאֲנִיָּה הַהִיא,

גּוּבְרִין בַּהֲדֵיהּ. חָמָא תְּרֵין צִפֳּרִין דְּהֲווּ אַתְיָין וְטָסִין עַל יַמָּא, רָמָא לוֹן קָלָא וְאָמַר צִפֳּרִין צִפֳּרִין דְּאַתּוּן טָאסִין עַל יַמָּא, חֲמֵיתוּן הוּךְ דְּבַר יוֹחָאִי תַּמָּן, אִשְׁתָּהֵי פּוּרְתָּא אָמַר, צִפֳּרִין צִפֳּרִין זִילוּ וְאַתִּיבוּ לִי. פָּרְחוּ וְאֲזִילוּ, עָאלוּ בְּיַמָּא וְאָזְלֵי לְהוֹן. עַד דְּנָפַק, הָא אִנּוּן צִפֳּרִין אַתְיָין וּבְפוּמָא דְּחָדָא מִנַּיְיהוּ פִּתְקָא חָדָא וּכְתִיב בְּגַוָּוהּ דְּהָא בַּר יוֹחָאִי נָפַק מִן מְעָרְתָּא וְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ. אֲזַל לְגַבֵּיהּ וְאַשְׁכַּח לֵיהּ מְשַׁנְיָא וְגוּפֵיהּ מַלְיָא חֲלוּדִין. בָּכָה (דף יא ע"ב) בַּהֲדֵיהּ וְאָמַר וַוי דַּחֲמִיתִיךְ בְּכָךְ. אָמַר זַכָּאָה חוּלָקִי דַּחֲמִית לִי בְּכָךְ דְּאִלְמָלֵא לָא חֲמִיתָא לִי בְּכָךְ לָא הֲוֵינָא בְּכָךְ

השלמה מהחשמטות (סימן כג)

תָּא חֲזֵי הַאי הַר לִישָׁנָא דְּתַקִּיפוּ הוּא. אִינּוּן הָרִים לְעֵילָא וְאִלֵּין צַדִּיקִים דַּאֲחִידָן בְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְאִקְּרוּן הַר צִיּוֹן הָרִים דְּסָחְרָנֵי יְרוּשָׁלַיִם בְּגִין דְּאִינּוּן

לשון הקודש

וּשְׁנֵי גְּבָרִים עִמּוֹ. רָאָה שְׁתֵּי צִפֳּרִים שֶׁהָיוּ בָּאוֹת וְטָסוֹת עַל הַיָּם. הֵרִים לָהֶם קוֹל וְאָמַר: צִפֳּרִים צִפֳּרִים, שֶׁאַתֶּן טָסוֹת עַל הַיָּם, הַרְאִיתֶם אֶת הַמָּקוֹם שֶׁשָּׁם בַּר יוֹחַאי? הִשְׁתַּהָה מְעַט, אָמַר: צִפֳּרִים צִפֳּרִים, לְכוּ וְהָשִׁיבוּ אוֹתִי. פָּרְחוּ וְהָלְכוּ. נִכְנְסוּ לַיָּם וְהָלְכוּ לָהֶן. עַד שֶׁיָּצָא, הִנֵּה אוֹתָן צִפֳּרִים בָּאוֹת, וּבְפִי אַחַת מֵהֶן פִּתְקָה אַחַת, וְכָתוּב בְּתוֹכָהּ שֶׁהִנֵּה בַּר יוֹחַאי יָצָא מִן הַמְּעָרָה וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ. הָלַךְ אֵלָיו, וּמְצָאוֹ אוֹתוֹ מְשֻׁנֶּה, וְגוּפוֹ מָלֵא חֲלֻדִּים. בָּכָה עִמּוֹ וְאָמַר: וַי שֶׁרְאִיתִיךְ בְּכָךְ. אָמַר: אַשְׁרֵי חֶלְקִי שֶׁרְאִיתָ אוֹתִי בְּכָךְ. שֶׁאִלְמָלֵא לֹא רְאִיתִי אוֹתִי בְּכָךְ, לֹא הָיִיתִי בְּכָךְ.

בֹּא רְאֵה, הָהָר הַזֶּה, לָשׁוֹן קָשֶׁה הוּא. אוֹתָם הָרִים לְמַעְלָה, וְצַדִּיקִים הָאֵלּוּ שֶׁאֲחוּזִים בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְנִקְרָאִים הַר

מְצוּיָינִין וְאָמְרִין הָאי לְהָאי בְּסִטְרָא דְיִחוּדָא (עובדיה א') **לִשְׁפּוֹט אֶת הַר עֵשָׂו דְקַטְרִיגוּ מְקַטְרְגָא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא בְּהַהוּא זִמְנָא** (עובדיה א') **וְהָיְתָה לַיְיָ הַמְּלוּכָה. בְּקַדְמִיתָא אִקְרֵי מַמְלָכָה בְּגִין דְיַנְקָא לִתְרֵין סִטְרִין לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. וְהַשְׁתָּא מְלוּכָה אִקְרֵי בְּגִין דְיַנְקָא לִימִינָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב** (הושע ב') **וְאֶרֶשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם. וּבְגִין דְגַלוּתָא לָאו לְעוֹלָם הוּא דְהָא יַתְבָא בְגָלוּתָא.**

תָּא חֲזֵי, דְסָמִיךְ לֵיהּ (זכריה י"ד) **וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד בְּגִין דְעַד הַשְׁתָּא כַּד יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא שְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן וּמַלְכָּא בְּלָא מַטְרוֹנִיתָא לָאו מַלְכָּא אִיהוּ. אֲבָל הַהוּא זִמְנָא וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. כַּד אִתְדַבְּקַת שְׁכִינְתָּא בְצַדִיק**

לשון הקודש

ציון אותם הָרִים שֶׁסְּבִיב יְרוּשָׁלַיִם, בִּגְלַל שֶׁהֵם מְצֻיָּנִים וְאוֹמְרִים זֶה לָזֶה בְּצַד הַיִּחוּד (עובדיה א) לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו, שֶׁקִּטְרוּג הַמְקַטְרֵג מִצַּד הַשְּׂמֹאל. בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה. בַּהַתְחָלָה נִקְרֵאת מַמְלָכָה, מִשּׁוּם שֶׁמֵּינִיקָה לִשְׁנֵי צְדָדִים – לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל. וְעַכְשָׁו נִקְרֵאת מְלוּכָה, בִּגְלַל שֶׁמֵּינִיקָה לְיָמִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (הושע ב) וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם. וּבִגְלַל שֶׁהַגָּלוּת לֹא לְעוֹלָם הִיא, שֶׁהֲרֵי יוֹשֶׁבֶת בַּגָּלוּת.

בֹּא רְאֵה, שֶׁסָּמוּךְ לוֹ (זכריה יד) וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. בִּגְלַל שֶׁעַד עַכְשָׁו, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת – שְׁכִינָה עִמָּהֶם, וּמֶלֶךְ בְּלִי גְבִירָה אֵינוֹ מֶלֶךְ, אֲבָל אוֹתוֹ זְמַן, וְהָיָה ה' מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. כְּשֶׁנִּדְבֶּקֶת

כְּדֵין הוּא יְהוּדָא.

דְּהַכִּי אוֹלִיפְנָא בְּרָזָא דִּקְרִיָּת שְׁמַע דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְיַחֲדָא לְמָאֲרֵיהּ וּלְקַשְׁרָא קִשְׁרִין דִּמְהֵימְנוּתָא בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא. וְכַד מָטֵי לְאֶחָד אִבָּעֵי לֵיהּ לְכַוְּנָא בְּא' סְתִימָא עַתִּיקָא (ס"א עמיקא) דְּכֹלָּא וְח' תְּמַנְיָא דַּרְגִּין עִלָּאִין מֵחָכְמָה עִלָּאָה עַד צַדִּיק. וְד' רַבְּתָא אִתְדַּבְּקוּתָא דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי חוּלָקֵיהּ דְּדָוִד דְּאִקְרֵי עָנִי וְאֶבְיוֹן כַּד אִתְדַּבְּקַת לְאִינּוּן דַּרְגִּין דִּלְעֵילָא דִּרְמִיזִין בְּא"ח. כְּדֵין אִיהִי רַבְּתָא וְעָלְמָא כּוּלֵּיהּ יָנִיק מִינָּהּ וְאִינּוּן שָׁדַיִם דְּאִינּוּן (שיר השירים ח') כַּמִּגְדָּלוֹת אָז הָיִיתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצֵאת שָׁלוֹם.

תָּא חֲזֵי, הָאי קְרָא עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְּמַר כַּד אִיהִי בְּגָלוּתָא עִם בְּנָהָא בֵּין אוּמִין דְּעַלְמָא אִקְרֵי זְעִירָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה

לשון הקודש

הַשְׁכִּינָה בְּצַדִּיק, אָז הוּא הַיִּחוּד.

שֶׁכָּךְ לָמַדְנוּ בַּסּוֹד שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְיַחֵד לַאֲדוֹנוֹ וּלְקַשֵּׁר קִשְׁרֵי הָאֱמוּנָה בִּרְצוֹן הַלֵּב. וּכְשֶׁמַּגִּיעַ לְ"אֶחָד", צָרִיךְ לוֹ לְכַוֵּן בְּא' נִסְתֶּרֶת עַתִּיקָה [וְעֲמֻקָּה] שֶׁל הַכֹּל, וְח' – שְׁמוֹנָה דַּרְגּוֹת עֶלְיוֹנוֹת מֵחָכְמָה עֶלְיוֹנָה עַד צַדִּיק. וְד' גְּדוֹלָה – הִתְדַּבְּקוּת שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא חֶלְקוֹ שֶׁל דָּוִד שֶׁנִּקְרָא (תהלים פו) עָנִי וְאֶבְיוֹן, כְּשֶׁנִּדְבֶּקֶת לְאוֹתָן דַּרְגּוֹת שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁרְמוּזוֹת בְּא"ח. אָז הִיא גְּדוֹלָה וְכָל הָעוֹלָם יוֹנֵק מִמֶּנָּה, וְאוֹתָם שָׁדַיִם שֶׁהֵם כַּמִּגְדָּלוֹת, (שיר ח) אָז הָיִיתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצֵאת שָׁלוֹם.

בָּא רְאֵה, פָּסוּק זֶה עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִתְבָּאֵר. כְּשֶׁהִיא בַּגָּלוּת עִם בָּנֶיהָ בֵּין

וְעַד יִשְׂרָאֵל אִתְדַּבָּרוּ בְּאוֹרַיְיתָא וְאַזְלִין בְּאֹרַח קְשׁוֹט כְּדֵין אִתְמַלְיָיא וְשָׁלוֹם אִתְחַבָּר בְּהוּ. אֲתִיבַת אִיהִי וְאַמְרַת אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְחַבַּר עִמִּי אָ"ז וְשָׁלו"ם. א' רָזָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא דְּכֹלָּא, ז' שֶׁבַע דַּרְגִּין וְשָׁלו"ם דְּאִקְּרֵי צַדִּי"ק כֵּיוָן דְּהָנֵי דַּרְגִּין מִתְחַבְּרָן כְּדֵין אָ"ז הָיִיתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצְאֵת שָׁלוֹם. וּמָאן עַיְינִין. אִינּוּן שֶׁבַע דַּרְגִּין דְּאִקְּרוּן עֵינֵי יְיָ, פְּנֵי יְיָ, וּכְדֵין שְׁלָמָא לְעַלְמָא וְשַׁרְיָיא טִיבוּ דְעַתִּיקָא בַּאֲתַר דְּדַכָּר וְנוּקְבָא וּבְגִין כָּךְ פַּקֵּד מֹשֶׁה בְּאוֹרַיְיתָא וְאָמַר (דְּבָרִים ו') שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד. לְקַשְּׁרָא כוּלְּהוּ קִשְׁרִין דִּמְהֵימְנוּתָא.

תָּא חֲזֵי, כָּל הַמַּאֲרִיךְ בְּאֶחָד מָאֲרִיכִין לוֹ יָמָיו

לשון הקודש

אֻמּוֹת הָעוֹלָם נִקְרֵאת קְטַנָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל נִדְבָּקִים בַּתּוֹרָה וְהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, אָז מִתְמַלֵּאת, וְשָׁלוֹם מִתְחַבֵּר בָּהֶם. מְשִׁיבָה הִיא וְאוֹמֶרֶת, אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת. **בְּאוֹתוֹ** זְמַן שֶׁהִתְחַבֵּר עִמִּי, אָז וְשָׁלוֹם. א' סוֹד הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַכֹּל. ז' שֶׁבַע דְּרָגוֹת, וְשָׁלוֹם שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק. כֵּיוָן שֶׁהַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ מִתְחַבְּרוֹת, אָז הָיִיתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצְאֵת שָׁלוֹם. וְאֵיזֶה עֵינַיִם? אוֹתָן שֶׁבַע דְּרָגוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת עֵינֵי ה', פְּנֵי ה', וְאָז שָׁלוֹם לָעוֹלָם, וְשוֹרֶה הַטּוּב שֶׁל הָעַתִּיק בְּמָקוֹם שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, וְלָכֵן צִוָּה מֹשֶׁה בַּתּוֹרָה וְאָמַר (דברים יד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. לְקַשֵּׁר אֶת כָּל קִשְׁרֵי הָאֱמוּנָה.

בָּא רְאֵה, כָּל הַמַּאֲרִיךְ בְּאֶחָד, מַאֲרִיכִין לוֹ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו. מָה הַטַּעַם? בִּגְלַל שֶׁהוּא

וּשְׁנוֹתָיו. מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתַר דְּכָל יוֹמִין וּשְׁנִין דְּעַלְמָא בֵּיהּ תַּלְיָין בְּרָזָא דְּאִינּוּן דַּרְגִּין דִּרְמִיזִין בְּאֶחָד וְאִינּוּן עֲשָׂרָה וְכֻלְּהוּ חַד, וְאִתְעָרוּ בֵּיהּ חַבְרַיָּיא וְאָמְרוּ בדל"ת וְשַׁפִּיר. בְּגִין דְּהָאי אַתְרָא דְּדל"ת הִיא וְלֵית לָהּ נְהוֹרָא מִדִּילֵיהּ. וּבָעֵי בַּר נָשׁ לְאַרְכָּא בָּהּ וּלְאַמְשָׁכָא לָהּ בִּרְכָאָן מֵאִינּוּן שִׁית סִטְרִין שִׁית בְּנִין עִלָּאִין עַל יְדֵי דְצַדִּיק וְאִינּוּן שִׁית סִטְרִין רְמִיזִין בח' בְּרָזָא דִתְמָנְיָיא.

שִׁית אִלֵּין וּתְרֵין לְעֵילָא חָכְמָה וּבִינָה אַבָּא וְאִימָּא לְאוֹסָפָא וּלְאַכְלָלָא לְהוּ לְעֵילָא, וּלְמֵיהַב לְהוּ בִּרְכָאָן מֵאַבָּא וְאִימָּא עִלָּאָה. דְּהָא לָא שַׁרְיָיא טִיבוּ דְעַתִּיקָא אֶלָּא בַּאֲתַר דְשָׁלִים, בַּאֲתַר דְאִשְׁתַּכַּח דְּכַר וְנוּקְבָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב (שיר השירים ג') צְאֵינָה וּרְאֵינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְגוֹ' בְּיוֹם חֲתוּנָּתוֹ וְגוֹ'. בְּיוֹם

לשון הקודש

מָקוֹם שֶׁכָּל יְמֵי וּשְׁנוֹת הָעוֹלָם בּוֹ תְּלוּיִים בְּסוֹד אוֹתָם הַדְּרָגוֹת שֶׁרְמוּזוֹת בְּאֶחָד, וְהֵם עֲשָׂרָה, וְכֻלָּם אֶחָד. וְהִתְעוֹרְרוּ בּוֹ הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ, בְּדָל"ת וְיָפֶה, בִּגְלַל שֶׁמָּקוֹם זֶה שֶׁל דָּל"ת הוּא, וְאֵין לָהּ אוֹר מִשֶּׁלָּהּ, וְצָרִיךְ אָדָם לְהַאֲרִיךְ בָּהּ וְלִמְשֹׁךְ לָהּ בִּרְכוֹת מֵאוֹתָם שִׁשָּׁה צְדָדִים, שִׁשָּׁה בָּנִים עֶלְיוֹנִים עַל יְדֵי הַצַּדִּיק, וְאוֹתָם שִׁשָּׁה צְדָדִים רְמוּזִים בח', בְּסוֹד שֶׁל שְׁמוֹנָה.

שִׁשָּׁת אֵלֶּה, וּשְׁנַיִם לְמַעְלָה – חָכְמָה וּבִינָה, אָב וָאֵם – לְהוֹסִיף וּלְהַכְלִילָם לְמַעְלָה וְלָתֵת לָהֶם בְּרָכוֹת מֵאָב וָאֵם הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁהֲרֵי אֵין שׁוֹרֶה הַטּוֹב שֶׁל הָעַתִּיק אֶלָּא בְּמָקוֹם שָׁלֵם, בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצָאִים זָכָר וּנְקֵבָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ג) צְאֵינָה וּרְאֵינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְגוֹמֵר. בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וְגוֹמֵר. בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ

חֲתוּנָתוֹ דַּיְיקָא. וְעַל דָּא אֲמְרוּ וּבְלְבַד שֶׁלֹּא יַחְטוֹף בַּחי"ת אֶלָּא בָּעֵי לְאַמְשָׁכָא בִּרְכָאָן מֵאֲתַר עִלָּאָה דְּכוֹלָא. וּלְאַרְקָא בְּאִינּוּן שִׁית בְּנִין. לְבָתָר לְהַאי בַּת דְּלֵית לָהּ אַחֲסָנָא בְּבֵית אֲבוּהָ וְאִימָא אֶלָּא הַאי בְּרָא. וּמִכָּאן אוֹלִיפְנָא דִּבְרָא יָרִית לְאַבָּא וּלְאִימָא וּבְרַתָּא לָא, אֶלָּא דְּאִית לָהּ מְזוֹנֵי מִן בְּרָא אֶלָּא בָּעֵי לְאַרְכָא בְּהָאי דל"ת.

וְתַמָּן אַמְרֵי כַּמָּה בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאַרְכָא בַּהּ, כְּשִׁיעוּרָא דְּיַמְלִיךְ יָתָהּ לְעֵילָא וּלְתַתָּא וּלְאַרְבַּע זְוָיִין דְּעַלְמָא, רָזָא דְּשִׁית סִטְרִין עִלָּאִין דְּכֻלְּהוּ יִתְחַבְּרוּן עִמָּהּ וְלָא יִתְפָּרְשׁוּן לְעָלְמִין. וְכַד בַּר נָשׁ מַאֲרִיךְ בְּהָאי כָּל אִינּוּן יוֹמִין וּשְׁנִין עִלָּאִין מוֹסְרִין בִּרְכָאָן עַל רֵישֵׁיהּ וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרֵי לֵיהּ (יְשַׁעְיָה מ"ט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

לשון הקודש

דַּוְקָא. וְעַל זֶה אָמְרוּ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַחֲטוֹף בְּחֵי"ת, אֶלָּא צָרִיךְ לִמְשֹׁךְ בְּרָכוֹת מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן שֶׁל הַכֹּל, וּלְהָרִיק בְּאוֹתָם שִׁשָּׁה בָּנִים. אַחַר כָּךְ לַבַּת הַזֹּאת שֶׁאֵין לָהּ יְרֻשָּׁה בְּבֵית אָבִיהָ וְאִמָּהּ, אֶלָּא רַק הַבֵּן הַזֶּה. וּמִכָּאן לָמַדְנוּ שֶׁבֵּן יוֹרֵשׁ אָב וָאֵם, וּבַת לֹא, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לָהּ מְזוֹנוֹת מִן הַבֵּן, אֶלָּא צָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בַּדָּלֶ"ת הַזֹּאת.

וְשָׁם אוֹמְרִים כַּמָּה צָרִיךְ אָדָם לְהַאֲרִיךְ בָּהּ, כְּשִׁעוּר שֶׁיַּמְלִיךְ אוֹתָהּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּלְאַרְבַּע זָוִיּוֹת הָעוֹלָם, סוֹד שֶׁל שִׁשָּׁה צְדָדִים עֶלְיוֹנִים שֶׁכֻּלָּם יִתְחַבְּרוּ עִמָּהּ וְלֹא יִפָּרְדוּ לְעוֹלָמִים, וּכְשֶׁאָדָם מַאֲרִיךְ בָּזֶה, כָּל אוֹתָם יָמִים וְשָׁנִים עֶלְיוֹנִים מוֹשְׁכִים בְּרָכָה עַל רֹאשׁוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹרֵא לוֹ (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

תָּא חֲזֵי, כְּלָלָא דְּאוֹרַיְיתָא בְּהָאי קְרָא רְמִיזִין וּכְלָלָא דְּכָל אִינּוּן אֲמִירָן דְּאִתְבַּרֵי בְּהוֹן עַלְמָא בְּאֶחָד רְמִיזִין הָדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב כ"ג) **וְהוּא בְּאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה וַיַּעַשׂ. וּבְהוֹן אִתְבְּרֵי עַלְמָא וְעַל דָּא תָּנֵינָן בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם וְכוּ' וְאוֹקִימְנָא דְּכוּלְּהוּ עֲשָׂרָה וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּקְרָא קַדְמָאָה דְּאוֹרַיְיתָא:** (עד כאן מההשמטות)

השלמה מההשמטות (סימן כד)

בְּרֵאשִׁית רָזָא דְּחָכְמָ"ה. בָּרָא. עִלָּאָה סְתִימָא דְּלָא אִתְיְדַע אֱלֹהִי"ם בִּינָ"ה. אֶ"ת כְּלָלָא דְּחֶסֶ"ד וּגְבוּרָ"ה. הַשָּׁמַיִם תִּפְאֶרֶ"ת וְאֶ"ת כְּלָלָא דְּנֶצַ"ח וְהוֹ"ד. וא"ו דְּוֶאֶת לְאַכְלָלָא צַדִּי"ק. הָאָרֶץ כְּלָלָא דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֶרֶץ הַחַיִּים וּבָתַר פְּרָטָא דְּאוֹרַיְיתָא בְּרָזָא דְּאִינּוּן יוֹמִין עִלָּאִין. בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר הוּא לָקֶבֶל דַּרְגָּא דְּחָכְמָ"ה וְאִקְרֵי רֵאשִׁית.

לשון הקודש

בא רְאֵה, כְּלַל הַתּוֹרָה בַּפָּסוּק הַזֶּה רְמוּזִים, וּכְלָל שֶׁל כָּל אוֹתָן הָאֲמִירוֹת שֶׁבָּהֶן נִבְרָא הָעוֹלָם רְמוּזִים בְּאֶחָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב כג) וְהוּא בְּאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה וַיַּעַשׂ. וּבָהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם וְכוּ', וּפֵרַשְׁנוּ שֶׁכֻּלָּם עֲשָׂרָה, וְכֻלָּם כְּלוּלִים בַּפָּסוּק הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה.

בְּרֵאשִׁית – סוֹד הַחָכְמָה. בָּרָא – הָעֶלְיוֹן הַנִּסְתָּר שֶׁלֹּא נוֹדָע. אֱלֹהִים – בִּינָה. אֵת – כְּלָל שֶׁל חֶסֶד וּגְבוּרָה. הַשָּׁמַיִם – תִּפְאֶרֶת. וְאֵת – כְּלָלוּת שֶׁל נֵצַח וְהוֹד. וָא"ו שֶׁל "וְאֵת" – לְהַכְלִיל הַצַּדִּיק. הָאָרֶץ – כְּלָלוּת שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אֶרֶץ הַחַיִּים, וְאַחַר כָּךְ פְּרָט שֶׁל תּוֹרָה בְּסוֹד אוֹתָם יָמִים עֶלְיוֹנִים.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר לָקֻבֵּל דַּרְגָּא דְחֶסֶ"ד דְּאִיהוּ לִימִינָא. דְּהָא מִתַּמָּן נָפִיק נְהוֹרָא לְכֻלְּהוּ עָלְמִין בְּרָזָא דְיוֹם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תְּהִלִּים נ"ב) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם וּלְקַבְּלֵיהּ לְתַתָּא אַבְרָהָם דְּאַחִיד בְּהַאי חוּלָקָא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב הָכָא יוֹם אֶחָד, וְהָכָא (יחזקאל לג) אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם וּבֵיהּ כְּתִיב (יְשַׁעְיָה מ"א) מִי הֶעִיר מִמִּזְרָח בְּרָזָא דְאוֹר דְנָפִיק מִמִּזְרָח.

וְתָא חֲזֵי לָא תִשְׁכַּח בְּכֻלְּהוּ שִׁבְעָה זַכָּאִין דַּאֲחִידָן לְעֵילָא בְּרָזָא דִשְׁמָהַתְהוֹן בְּשֵׁירוּתָא אֶלֶף אֶלָּא אַבְרָהָם וְאַהֲרֹן דַּאֲחִידָן בְּהַאי חֶסֶ"ד דְּהָא כֹּהֲנִים מִסִּטְרָא דְחֶסֶ"ד אָתוּ. וְאַף עַל גַּב דְּאֲחִיד אַהֲרֹן בְּהוֹד, בְּחֶסֶ"ד נָמֵי אֲחִיד וּמֹשֶׁה אַף עַל גַּב דְּאֲחִיד בְּנֶצַח, בְּתִפְאֶרֶת נָמֵי אֲחִיד. לְאַחֲזָאָה דְכוּלָּא חַד וְאַבְרָהָם רֵישָׁא לְכֻלְּהוּ זַכָּאִין וּמִנֵּיהּ אִתְּפְרָשׁוּ לְתַתָּא דְאִיהוּ

לשון הקודש

בְּרֵאשִׁית הוּא מַאֲמָר, כְּנֶגֶד הַדַּרְגָּה שֶׁל חָכְמָה, וְנִקְרָא רֵאשִׁית.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר – כְּנֶגֶד הַדַּרְגָּה שֶׁל חֶסֶד שֶׁהִיא לְיָמִין, שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם יוֹצֵא אוֹר לְכָל הָעוֹלָמוֹת בְּסוֹד שֶׁל יוֹם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים נב) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. וּכְנֶגְדּוֹ לְמַטָּה, אַבְרָהָם שֶׁאוֹחֵז בַּחֵלֶק הַזֶּה, וְלָכֵן כָּתוּב כָּאן יוֹם אֶחָד, וְכָאן – אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם, וּבוֹ כָּתוּב (ישעיה מא) מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח, בְּסוֹד שֶׁל אוֹר שֶׁיּוֹצֵא מִמִּזְרָח.

וּבָא רְאֵה, לֹא תִמְצָא בְּכָל שִׁבְעַת הַצַּדִּיקִים שֶׁאֲחוּזִים לְמַעְלָה בְּסוֹד שֶׁל שְׁמוֹתֵיהֶם בַּתְּחִלָּה אֶלֶף, אֶלָּא אַבְרָהָם וְאַהֲרֹן שֶׁאֲחוּזִים בַּחֶסֶד הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי כֹּהֲנִים מִצַּד הַחֶסֶד בָּאִים. אַף עַל גַּב שֶׁאַהֲרֹן אָחוּז בְּהוֹד, גַּם בְּחֶסֶד הוּא אָחוּז. וּמֹשֶׁה, אַף עַל גַּב שֶׁאָחוּז בְּנֶצַח, גַּם בְּתִפְאֶרֶת אָחוּז הוּא, לְהַרְאוֹת שֶׁהַכֹּל

לִימִינָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִקְרֵי כֹּהֵן הָדָא הוּא דִכְתִיב (תְּהִלִּים ק"י) אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם עַל דִּבְרָתִי מַלְכִּי צֶדֶק. וְאַהֲרֹן בְּגִין דְאִיהוּ כֹּהֵן אֶחִיד בְּהָאי, אֲבָל דַרְגָּא דִילֵיהּ הוֹ"ד אִיהוּ:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל וְכוּ' לָקֶבֶל דַרְגָּא דִגְבוּרָ"ה דְאֶחִיד תַּמָּן יִצְחָק וּלְקִבְלֵיהּ תִּפְאֶרֶת מַיָּא אוֹלִידוּ אֶשָּׁא בְּגִין כָּךְ יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל. וּבְגִין כָּךְ לְתַתָּא אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק וּבְיוֹמָא הַהוּא אִתְבְּרֵי גֵיהִנָּם דְנָפִיק מֵהַהוּא אֶשָּׁא תַקִּיפָא בְהַהוּא מַחֲלוֹקֶת וּבְגִין כָּךְ הַהוּא יוֹמָא, יוֹמָא דְדִינָא:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמָּיִם לָקֶבֶל דָא דַרְגָּא דְתִפְאֶרֶ"ת דְאִקְרֵי קַו הָאֶמְצָעִי וּלְקִבְלֵיהּ

לשון הקודש

אֶחָד. וְאַבְרָהָם רֹאשׁ לְכָל הַצַּדִּיקִים, וּמִמֶּנּוּ נִפְרְדוּ לְמַטָּה, שֶׁהוּא לִימִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנִקְרָא כֹּהֵן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים ק') אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם עַל דִּבְרָתִי מַלְכִּי צֶדֶק. וְאַהֲרֹן אָחוּז בָּזֶה בִּגְלַל שֶׁהוּא כֹּהֵן, אֲבָל דַּרְגָּתוֹ הוּא הוֹד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל וְכוּ' – כְּנֶגֶד הַדַּרְגָּה שֶׁל גְּבוּרָה שֶׁשָּׁם אָחוּז יִצְחָק, וּכְנֶגְדּוֹ תִּפְאֶרֶת. הַמַּיִם הוֹלִידוּ אֵשׁ, בִּגְלַל כָּךְ יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל, וּבִגְלַל כָּךְ לְמַטָּה (בראשית כה) אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק, וּבְאוֹתוֹ יוֹם נִבְרָא גֵיהִנֹּם, שֶׁיָּצָא מֵאוֹתָהּ אֵשׁ חֲזָקָה בְּאוֹתָהּ מַחֲלֹקֶת, וְלָכֵן אוֹתוֹ יוֹם הוּא יוֹם הַדִּין.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם – כְּנֶגֶד דַּרְגַּת תִּפְאֶרֶת שֶׁנִּקְרָא קַו הָאֶמְצָעִי, וּכְנֶגֶד יַעֲקֹב שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי, וְנוֹטֵל שְׁנֵי חֲלָקִים

דְּיַעֲקֹב דְּאִיהוּ תְּלִיתָאֵי וְנָטִיל תְּרֵין חוּלָקִין בְּהַהוּא דְּאֵשׁ וּמַיִם (דְּאֵשׁ הַשָּׁמַיִם) מִשָּׁמַיִם וּלְקִבְלֵיהּ יוֹם תְּלִיתָאֵי וְעַל דָּא דְּאִקְרֵי יַעֲקֹב (בְּרֵאשִׁית כ"ה) אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים. שְׁלִים בְּכוּלָּא. שְׁלִים בְּחֶסֶד. שְׁלִים בְּדִינָא. שְׁלִים בְּמַיָּא שְׁלִים בְּאֶשָּׁא. יוֹשֵׁב אֹהָלִים תְּרֵין, חֶסֶ"ד וּגְבוּרָ"ה וְנָטִיל כֹּלָּא וְאִתְעֲבִיד בִּידֵיהּ רַחֲמִין:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי וְגוֹ'. דַּרְגָּא דְּצַדִּיק דְּאִקְרֵי עֵץ הַחַיִּים וְאִיהוּ עוֹשֶׂה פְּרִי, דְּהָא לֵית בְּכֻלְּהוּ דְּיַעֲבִיד פֶּרִי בָּר אִיהוּ. זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ דַּיְיקָא. וּלְקִבְלֵיהּ לְתַתָּא (בראשית מט) בֵּן פּוֹרָת יוֹסֵף בֵּן פּוֹרָת עֲלֵי עָיִן. וְאִקְרֵי בְּרִית שְׁלָמָא. וּבְגִין כָּךְ תְּרֵי זִמְנֵי בְּהַאי יוֹמָא כִּי טוֹב, חַד לְקֻבֵּל דַּרְגָּא דְתִפְאֶרֶ"ת וְחַד לְקֻבֵּל דַּרְגָּא דְּצַדִּיק דְּאִיהוּ יוֹמָא דְשַׁבְּתָא דִלְעֵילָא וְעָבִידְתָּא

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ שֶׁל אֵשׁ וּמַיִם [שֶׁל אֵשׁ הַשָּׁמַיִם] מִשָּׁמַיִם, וּכְנֶגְדּוֹ יוֹם שְׁלִישִׁי, וְעַל זֶה נִקְרָא יַעֲקֹב (שם) אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים. שָׁלֵם בַּכֹּל. שָׁלֵם בְּחֶסֶד. שָׁלֵם בְּדִין. שָׁלֵם בְּמַיִם. שָׁלֵם בְּאֵשׁ. יֹשֵׁב אֹהָלִים – שְׁנַיִם, חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְנוֹטֵל הַכֹּל, וְנַעֲשָׂה בְּיָדָיו רַחֲמִים.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי וְגוֹמֵר. הַדַּרְגָּה שֶׁל צַדִּיק שֶׁנִּקְרָא עֵץ הַחַיִּים, וְהוּא עוֹשֶׂה פְּרִי, שֶׁהֲרֵי אֵין בְּכֻלָּם שֶׁיַּעֲשֶׂה פְּרִי פְּרָט לוֹ. זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ, דַּוְקָא, וּכְנֶגְדּוֹ לְמַטָּה (שם מט) בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף בֵּן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן, וְנִקְרָא בְּרִית שָׁלוֹם. וְלָכֵן פַּעֲמַיִם בַּיּוֹם הַזֶּה כִּי טוֹב, אֶחָד כְּנֶגֶד הַדַּרְגַּת תִּפְאֶרֶת, וְאֶחָד כְּנֶגֶד הַדַּרְגַּת צַדִּיק, שֶׁהוּא

אַחֲרָא לֵית בֵּיהּ אֶלָּא זִוּוּגָא לְאַפָּקָא פֵּרִי נִשְׁמָתִין לְעָלְמָא, פֵּרִי עוֹבָדוֹי דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָכִי נָמֵי לְתַתָּא דְזִוּוּגָא שָׁרֵי בֵּיהּ מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת.

תָּא חֲזֵי, רָזָא עִלָּאָה דְאוֹרַיְיתָא, מָאי עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פֵּרִי, לְקַבֵּל יוֹמָא דְשַׁבְּתָא אִיהוּ. וּמַאי טַעְמָא אִתְכְּלִיל בְּיוֹם תְּלִיתָאי, רָזָא עִלָּאָה אִיהוּ. בְּגִין דְּתָנֵינָן רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי אוֹמֵר מָאי טַעְמָא כְּתִיב בְּאוֹרַיְיתָא (דברים כד) כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וְלָא כִּי תִלָּקַח אִשָּׁה לְאִישׁ בְּגִין דְּאוֹרְחֵיהּ דְּבַר נָשׁ לְאָהַדְּרָא וּלְמִתְבַּע אִנְתּוֹ. מִתָּל לְבַר נָשׁ דְּאִתְאֲבִיד לֵיהּ אַבֵּדַתָּא מָאֵרֵי דְאַבֵּדַתָּא מֵחַזֵּר לְמִתְבַּע אַבֵּידַתָּא דִילֵיהּ, וְהַאי צַדִּיק אִישׁ אִקְרֵי. הָדָא הוּא דִכְתִיב (בְּרֵאשִׁית מ"ג) וְהוֹרִידוּ לָאִישׁ מִנְחָה כְּדְאוֹקִימְנָא.

וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּרָמִיזָא בְּיוֹם רְבִיעָאי בְּרָזָא

לשון הקודש

יוֹם הַשַּׁבָּת שֶׁלְּמַעְלָה, וּמַעֲשֶׂה אַחֵר אֵין בּוֹ אֶלָּא זִוּוּג לְהוֹצִיא פְּרִי נְשָׁמוֹת לָעוֹלָם, פְּרִי מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כָּךְ גַּם לְמַטָּה, שֶׁזִּוּוּג מֻתָּר בּוֹ מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת.

בֹּא רְאֵה סוֹד עֶלְיוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה, מַה זֶּה עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי, הוּא כְּנֶגֶד יוֹם הַשַּׁבָּת, מָה הַטַּעַם נִכְלָל בְּיוֹם שְׁלִישִׁי? סוֹד עֶלְיוֹן הוּא, בִּגְלַל שֶׁשָּׁנִינוּ, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי אוֹמֵר, מָה הַטַּעַם כָּתוּב בַּתּוֹרָה (דברים כד) כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה, וְלֹא כִּי תִלָּקַח אִשָּׁה לְאִישׁ? בִּגְלַל שֶׁדַּרְכּוֹ הָאִישׁ לְחַזֵּר וּלְבַקֵּשׁ אִשָּׁה. מָשָׁל לְאָדָם שֶׁאָבְדָה לוֹ אֲבֵדָה, בַּעַל הָאֲבֵדָה מְחַזֵּר אַחַר אֲבֵדָתוֹ. וְצַדִּיק (יְסוֹד) זֶה נִקְרָא אִישׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מג) וְהוֹרִידוּ לָאִישׁ מִנְחָה, כְּפִי שֶׁבֵּאַרְנוּ.

וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁרְמוּזָה בְּיוֹם רְבִיעִי

דִּמְאֹרֹת חָסֵר סַמְכָא רְבִיעָאָה מַלְכוּתָא דְּדָוִד. בְּגִין כָּךְ אַף עַל גַּב דְּאַתְרֵיהּ דְּהַאי צַדִּיק יוֹמָא דְשַׁבְּתָא אִתְכְּלִיל וְאִתְרְמִיז בְּיוֹמָא תְּלִיתָאִי לְמֶהֱוֵי סָמִיךְ לְיוֹם רְבִיעָאִי וְאִיהוּ אִנְתּוּ דִילֵיהּ בְּגִין כָּךְ מָאֲרֵיהּ דְּאַבִּידַתָּא מֵחַזֵּר עַל אַבְדָתוֹ וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב לְתַתָּא (בראשית מ"ב) וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט עַל הָאָרֶץ.

אֲבָל בְּזִמְנָא דְאָתֵי דְּאִיהוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים בְּיוֹם שְׁתִיתָאִי דְּאִיהוּ אַלְפָּא שְׁתִיתָאָה כַּד יֵיתֵי מְשִׁיחָא, דְּיוֹמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלֶף שְׁנִין אַף עַל גַּב דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל חוּלָקָא דִידָהּ יוֹמָא רְבִיעָאָה, אַזְלָא וְאִתְרְמִיזָא בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה לְמֶהֱוֵי סְמִיכָא לְבַעְלָהּ דְּאִקְרֵי צַדִּיק יוֹמָא דְשַׁבְּתָא לְתַקְנָא לֵיהּ פָּתוֹרָא וְהַאי דִּכְתִיב (יִרְמְיָה ל"א) כִּי בָּרָא יְיָ חֲדָשָׁה בָּאָרֶץ נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר דָּא אִיהוּ בְּזִמְנָא דְמְשִׁיחָא דְאִיהִי בְּיוֹמָא

לשון הקודש

בְּסוֹד שֶׁל מְאֹרֹת חָסֵר, הָעֲמוּד הָרְבִיעִי מַלְכוּת שֶׁל דָּוִד, לָכֵן אַף עַל גַּב שֶׁמְּקוֹמוֹ שֶׁל צַדִּיק זֶה יוֹם הַשַּׁבָּת, נִכְלָל וְנִרְמַז בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, לִהְיוֹת סָמוּךְ לְיוֹם רְבִיעִי, וְהִיא אִשְׁתּוֹ, לָכֵן בַּעַל הָאֲבֵדָה מְחַזֵּר עַל אֲבֵדָתוֹ, וְלָכֵן כָּתוּב לְמַטָּה (שם מב) וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט עַל הָאָרֶץ.

אֲבָל לֶעָתִיד לָבֹא, שֶׁהוּא בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי שֶׁהוּא הָאֶלֶף הַשִּׁשִּׁי, כְּשֶׁיָּבֹא הַמָּשִׁיחַ, שֶׁיּוֹמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלֶף שָׁנָה, אַף עַל גַּב שֶׁחֶלְקָהּ שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הוּא יוֹם הָרְבִיעִי, הָלְכָה וְנִרְמְזָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לִהְיוֹת סְמוּכָה לְבַעְלָהּ שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק, יוֹם הַשַּׁבָּת, לְתַקֵּן לוֹ שֻׁלְחָן. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה לא) כִּי בָּרָא ה' חֲדָשָׁה בָּאָרֶץ נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר. וְזֶהוּ

שְׁתִיתָאָה וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי.וּמַאי טַעְמָא אִתּוֹסַף ה' מָה דְּלָא הָוָה כֵּן בִּשְׁאָר יוֹמֵי. אֲבָל בְּכָל אַתְרָא ה' דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאַתְיָא לְאִזְדַּוְּוגָא בְּבַעְלָהּ יוֹמָא דְשַׁבְּתָא, כַּד יֵיתֵי לְבַעְלָהּ (ס"א לָהּ בַּעְלָהּ) לְאַקְמָא לָהּ מֵעַפְרָא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב (יְשַׁעְיָה כ"ז) וָבָאוּ הָאוֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר. דָּא צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

דָּבָר אֲחֵר מָאי טַעְמָא אִתְּכְּלִיל בְּיוֹם תְּלִיתָאִי דָּזָא דְּצַדִּיק בְּגִין דְּתְּלַת דַּרְגִּין מִימִינָא וּתְלָתָא מִשְּׂמָאלָא וְאִיהוּ הָוָה אֶמְצָעִיתָא דְּגוּפָא לְאַשְׁקָאָה לְכוֹלָא בְּגִין לְמִנְגָּד שַׁקְיוּתֵיהּ לְיוֹם רְבִיעָאִי דְּאִיהִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּלֵית לָהּ נְהוֹרָא מִגַּרְמָהּ, סָמִיךְ לְהַאי צַדִּיק. וְתָא חֲזֵי הַאי יוֹמָא דְשַׁבְּתָא אָסִיר לְמֶעְבַּד עֲבִידְתָּא בְּגִין כָּךְ אִתְּכְּלִילוּ בֵּיהּ תְּרֵין וַיֹּאמֶר, לְקָבֵל

לשון הקודש

בִּזְמַן הַמְּשִׁיחַ שֶׁהוּא בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי, וְלָכֵן כָּתוּב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי. מָה הַטַּעַם נוֹסַף ה', מַה שֶּׁלֹּא הָיָה כֵּן בִּשְׁאָר הַיָּמִים? אֲבָל בְּכָל מָקוֹם ה' זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁבָּאָה לְהִזְדַּוֵּג עִם בַּעְלָהּ בְּיוֹם שַׁבָּת, כְּשֶׁיָּבֹא בַּעְלָהּ לַהֲקִימָהּ מִן הֶעָפָר. וּבִגְלַל כָּךְ כָּתוּב (ישעיה כז) וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר, זֶה צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

דָּבָר אַחֵר, מָה הַטַּעַם נִכְלָל הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי הַסּוֹד שֶׁל צַדִּיק? בִּגְלַל שֶׁשָּׁלֹשׁ דְּרָגוֹת מִיָּמִין וְשָׁלֹשׁ מִשְּׂמֹאל, וְהוּא הָיָה בְּאֶמְצַע הַגּוּף לְהַשְׁקוֹת לַכֹּל כְּדֵי לְהַשְׁפִּיעַ הַשְׁפָּעָתוֹ לְיוֹם רְבִיעִי שֶׁהוּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֵין לָהּ אוֹר מֵעַצְמָהּ סָמוּךְ לַצַּדִּיק הַזֶּה. וּבָא תִּרְאֶה, יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה אָסוּר לַעֲשׂוֹת בּוֹ מְלָאכָה,

תְּרֵין דַּרְגִּין וְהוּכְפָּל בֵּיהּ כִּי טוֹב.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת לְקַבֵּל דַּרְגָּא דְצֶדֶ"ק, מַלְכוּ"ת דִּלְעֵילָא דְּלֵית לָהּ נְהוֹרָא מִדִּילָהּ אֶלָּא מָה דְּאִתְיְהִיב לָהּ עַל יְדֵי דְצַדִּיק וּכְגִין כָּךְ דָּוִד לְתַתָּא עָנִי וְאֶבְיוֹן אֲחִיד בָּהּ וְאִצְטְרִיךְ לְאוֹסָפָא לֵיהּ יוֹמִין וּשְׁנִין וְהָא אוֹקִימְנָא שִׁבְעִים שָׁנָה דַּיְיקָא וְאִקְרֵי יוֹם רְבִיעָאִי:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמָּיִם. לְקַבֵּל דַּרְגָּא דְנֶצָ"ח דְּאִיהוּ סַמְכָא יְמִינָא דְאוֹרַיְיתָא וּלְקִבְלֵיהּ מֹשֶׁה לְתַתָּא סָמִיךְ לְעָלְמָא בְּאוֹרַיְיתָא הָדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה ל"ג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה וְגוֹ':

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ לְקַבֵּל דַּרְגָּא דְהוֹ"ד דְּאַחִיד אַהֲרֹן וְאִקְרֵי יוֹם שְׁתִיתָאִי. תָּא חֲזֵי

לשון הקודש

מִשּׁוּם כָּךְ נִכְלְלוּ בוֹ שְׁנֵי וַיֹּאמֶר, כְּנֶגֶד שְׁתֵּי דְּרָגוֹת, וְהֶכְפֵּל בּוֹ כִּי טוֹב.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת – כְּנֶגֶד דַּרְגָּה שֶׁל צֶדֶק, מַלְכוּת שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁאֵין לָהּ אוֹר מִשֶּׁלָּהּ אֶלָּא מַה שֶּׁנּוֹתֵן לָהּ עַל יְדֵי צַדִּיק, וְלָכֵן דָּוִד לְמַטָּה עָנִי וְאֶבְיוֹן אָחוּז בָּהּ, וְהִצְטָרֵךְ לְהוֹסִיף לוֹ יָמִים וְשָׁנִים, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ דַּוְקָא שִׁבְעִים שָׁנָה, וְנִקְרָא יוֹם רְבִיעִי.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם – כְּנֶגֶד דַּרְגָּה שֶׁל נֵצַח, שֶׁהוּא עַמּוּד יָמִין שֶׁל הַתּוֹרָה, וּכְנֶגְדּוֹ מֹשֶׁה לְמַטָּה סוֹמֵךְ לָעוֹלָם בַּתּוֹרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה וְגוֹמֵר.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ – כְּנֶגֶד דַּרְגָּה שֶׁל הוֹד שֶׁאוֹחֵז אַהֲרֹן, וְנִקְרֵאת יוֹם שִׁשִּׁי. בֹּא רְאֵה, אַהֲרֹן לְמַטָּה אַף עַל גַּב שֶׁבָּא מֵחֶסֶד, אָחוּז לְמַטָּה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי

אַהֲרֹן לְתַתָּא אַף עַל גַּב דְּאָתֵי מִחֶסֶ"ד אֲחִיד לְתַתָּא בְּיוֹם שְׁתִיתָאִי דְּאִקְרֵי הו"ד וְעָבִיד קָרְבָּנִין בְּאִינּוּן מִינֵי בְּעִירָן דַּכְיָין וְאִתְבְּרִיאוּ בְיוֹמָא דִילֵיהּ (לְקַרְבָּא) לְאַקְרָבָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִתְרְמִיזָא בֵּיהּ בְּצָדִי"ק לְקַשְׁרָא דַרְגִּין דִּמְהֵימְנוּתָא וּלְנַחֲתָא רַחֲמֵי לְעָלְמָא:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם. הַאי אֲמִירָא לְקָבֵל דַּרְגָּא עִלָּאָה דְכֹלָּא סְתִימָאָה דִסְתִימִין. בָּעָא לְמֶעְבַּד יְקָרָא לְדִיוּקְנָא בְרָזָא דְאָדָם וּבְכֻלְּהוּ דַרְגִּין לְתַתָּא יָהִיב חֵילָא לְאַפָּקָא כָּל חַד כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ וְעָבַד אָדָם דְשַׁלִּיט בְּכֹלָּא בְעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי.

וְתָא חָזֵי עַד לָא אֲשְׁלִימוּ אִינּוּן שְׁבַע דַּרְגִּין יוֹמִין עִלָּאִין לָא אִשְׁתְּלִים אָדָם לְעֵילָא. כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּלִים לְעֵילָא אָדָם עִלָּאָה, אִשְׁתְּלִים לְתַתָּא אָדָם תַּתָּאָה. וְכֻלְּהוּ עָלְמִין בִּשְׁלִימוּ. בְּגִין כָּךְ שָׁלְטֵיהּ

לשון הקודש

שֶׁנִּקְרָא הוֹד, וְעוֹשֶׂה קָרְבָּנוֹת בְּאוֹתָם מִינֵי בְּהֵמוֹת טְהוֹרוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בַּיּוֹם שֶׁלּוֹ, לְקָרֵב אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּרְמָזָה בְּצַדִּיק, לִקְשֹׁר דַּרְגּוֹת הָאֱמוּנָה וּלְהוֹרִיד רַחֲמִים לָעוֹלָם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם. הָאֲמִירָה הַזּוֹ כְּנֶגֶד הַדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הַכֹּל נִסְתֶּרֶת הַנִּסְתָּרִים, רָצָה לַעֲשׂוֹת כָּבוֹד לִדְמוּתוֹ בְּסוֹד שֶׁל אָדָם, וּבְכָל הַדַּרְגּוֹת לְמַטָּה נָתַן כֹּחַ לְהוֹצִיא, כָּל אֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, וְעָשָׂה אָדָם שֶׁשּׁוֹלֵט בַּכֹּל, בְּעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. **וּבָא** רְאֵה, עַד שֶׁלֹּא הִשְׁתַּלְּמוּ אוֹתָן שֶׁבַע דַּרְגּוֹת שֶׁל יָמִים עֶלְיוֹנִים, לֹא הִשְׁתַּלֵּם אָדָם לְמַעְלָה. כֵּיוָן שֶׁהִשְׁתַּלֵּם לְמַעְלָה אָדָם הָעֶלְיוֹן, הִשְׁתַּלֵּם לְמַטָּה אָדָם הַתַּחְתּוֹן וְכָל הָעוֹלָמוֹת בִּשְׁלֵמוּת. לָכֵן

לְאָדָם תַּתָּאָה עַל כָּל דְּאִתְבַּרֵי בְעַלְמָא בְּגִין דְּאָדָם עִלָּאָה שָׁלִיט עַל כֹּלָּא. וּבְגִין כָּךְ רָמַז בְּהַאי קְרָא שֶׁבַע דַּרְגִּין. דְּאִית בֵּיהּ שֶׁבַע דַּרְגִּין עִלָּאִין דְּאִקְרֵי בְּהוּ אָדָם דִּלְעֵילָא וְאִשְׁתְּלִים בְּהוּ. בְּגִין כָּךְ נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ, לְמֵיהַב לֵיהּ שֶׁפַע מֵהַהוּא אַתְרָא דְּאִקְרֵי חֶסֶד.

תָּא חֲזֵי, מָאן דְּהַאי צוּלְמָא עָלֵיהּ, חֶסֶד אֵל לָא אַעְדֵּי מִנֵּיהּ וְיַתְבָּא עַל רֵישֵׁיהּ וְאִתְחַבְּרַת בֵּיהּ שְׁכִינְתָּא בְּסוֹפָא דְיוֹמוֹי בְּגִין דְּהַאי חֶסֶ"ד יוֹם רִאשׁוֹן וְאִיהוּ רֵישָׁא דְכָל יוֹמִין דִּלְעֵילָא וְהַאי צוּלְמָא דְאַתְיָא לֵיהּ מִנֵּיהּ לָא אִסְתְּלַק עַד דְּאִשְׁתְּלִימוּ יוֹמוֹי בְּהַהוּא דַּרְגָּא דְאִקְרֵי אַחֲרִית הַיָּמִים וְהוּא דַּרְגָּא דְצָדֶ"ק וְאִיהִי שְׁבִיעָאָה, שְׁנַת הַשְּׁמִיטָּה בְּהַהוּא דַּרְגָּא אַשְׁלִימוּ יוֹמוֹי דְּבָר נָשׁ כַּד אִשְׁתַּלִּימוּ שִׁבְעִין שְׁנִין לְקָבֵל שֶׁבַע

לשון הקודש

הִשְׁלִיט אֶת הָאָדָם הַתַּחְתּוֹן עַל כָּל מַה שֶּׁנִּבְרָא בָּעוֹלָם, בִּגְלַל שֶׁאָדָם הָעֶלְיוֹן שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל. וְלָכֵן רָמַז בְּפָסוּק זֶה שֶׁבַע דְּרָגוֹת, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שֶׁבַע דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁנִּקְרָא בָּהֶם אָדָם שֶׁלְּמַעְלָה וְהִשְׁתַּלֵּם בָּהֶם. בִּגְלַל כָּךְ, נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ, לָתֵת לוֹ שֶׁפַע מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא חֶסֶד.

בֹּא רְאֵה, מִי שֶׁצֶּלֶם זֶה עָלָיו, חֶסֶד אֵל לֹא זָז מִמֶּנּוּ וְיוֹשֵׁב עַל רֹאשׁוֹ, וּמִתְחַבֶּרֶת בּוֹ שְׁכִינָה בְּסוֹף יָמָיו, בִּגְלַל שֶׁחֶסֶד זֶה הוּא יוֹם רִאשׁוֹן, וְהוּא רֹאשׁ שֶׁל כָּל הַיָּמִים שֶׁלְּמַעְלָה. וְצֶלֶם זֶה שֶׁבָּא לוֹ מִמֶּנּוּ לֹא מִסְתַּלֵּק, עַד שֶׁנִּשְׁלְמִים יָמָיו בְּאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁנִּקְרֵאת אַחֲרִית הַיָּמִים. וְהִיא הַדַּרְגָּה שֶׁל צַדֶּ"ק, וְהִיא שְׁבִיעִית, שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה. וּבְאוֹתָהּ דַּרְגָּה נִשְׁלָמִים יְמֵי הָאָדָם, כְּשֶׁנִּשְׁלְמוּ שִׁבְעִים שָׁנָה כְּנֶגֶד שֶׁבַע דְּרָגוֹת, עֶשֶׂר לְכָל דַּרְגָּה. זֶהוּ

דַּרְגִּין, עֲשָׂרָה לְכָל דַּרְגָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים צ) יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה. מָאן בָּהֶם, בְּאִינּוּן יוֹמִין וּשְׁנִין דִּלְעֵילָא. וְאִם בִּגְבוּרוֹת שְׁמוֹנִים.

תָּא חֲזֵי, בְּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לָאו בִּזְכוּתָא תַלְיָא מִלְּתָא. רָזָא דְּאִינּוּן שָׁב בְּדַרְגִּין (לדעתי צ"ל שֶׁבַע דַּרְגִּין) דִּבְחוֹן זְכוּת וְחוֹבָא בְּרָזָא דְחֶסֶ"ד וּגְבוּרָה. דְּאִי הֲכִי לָא הָוָה לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמֶהֱוֵי חַי בָּר מִשִּׁבְעִין. אֶלָּא בְּמַזָּלָא עִלָּאָה עַתִּיקָא דְכֹלָּא תַלְיָין. בְּגִין כָּךְ אִיהוּ מוֹסִיף עַל כָּל יוֹמוֹי דְכָל בַּר נָשׁ כִּרְעוּתֵיהּ.

וְתָא חֲזֵי הֲכִי אוּלִיפְנָא בְּסִפְרָא דִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, דְּבֵלִילְיָא בַתְרָאָה דְחַגָּא, אִי יִסְתָּכַּל בַּר נָשׁ בְּצוּלְמָא דִילֵיהּ וַחֲזֵי לֵיהּ שְׁלִים, לָא אִתְגְּזַר עֲלוֹי מִיתָה. וּמָאי טַעְמָא בְּהַאי לֵילְיָא, בְּגִין דְשִׁבְעָא יוֹמִין דְחַגָּא לְקֻבֵּל שִׁבְעָא יוֹמִין עִלָּאִין אִינּוּן. דְכָל יוֹמִין

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (תהלים צ) יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה. מַה זֶּה בָּהֶם? בְּאוֹתָם יָמִים וְשָׁנִים שֶׁלְּמַעְלָה, וְאִם בִּגְבוּרוֹת שְׁמוֹנִים.

בֹּא רְאֵה, בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת לֹא בִּזְכוּת תְּלוּיִים הַדְּבָרִים, הַסּוֹד שֶׁל אוֹתָן שֶׁבַע דְּרָגוֹת שֶׁבָּהֶן זְכוּת וְחוֹבָה בְּסוֹד חֶסֶד וּגְבוּרָה, שֶׁאִם כָּךְ לֹא הָיָה לוֹ לָאָדָם לִהְיוֹת חַי פְּרָט לְשִׁבְעִים, אֶלָּא שֶׁבַּמַּזָּל הָעֶלְיוֹן הָעַתִּיק שֶׁל הַכֹּל תְּלוּיִים, בִּגְלַל כָּךְ הוּא מוֹסִיף עַל כָּל יְמֵי הָאָדָם כִּרְצוֹנוֹ.

וּבֹא רְאֵה, כָּךְ לָמַדְנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, שֶׁבַּלַּיְלָה הָאַחֲרוֹן שֶׁל חַג, אִם יִסְתַּכֵּל אָדָם בְּצַלְמוֹ וְיִרְאֶה אוֹתוֹ שָׁלֵם, לֹא נִגְזְרָה עָלָיו מִיתָה. וּמָה הַטַּעַם בַּלַּיְלָה הַזֶּה? בִּגְלַל שֶׁשִּׁבְעַת יְמֵי הֶחָג כְּנֶגֶד שִׁבְעָה יָמִים עֶלְיוֹנִים הֵם, שֶׁכָּל הַיָּמִים

וּשְׁנִין דְּעָלְמָא בְּהוּ תַּלְיָין, וְאִינּוּן רְמִיזִין בְּקְרָא (דברי הימים א כט) דְּלְךָ יְיָ' הַגְּדוּלָה וְגוֹ' שֵׁירוּתָא דְלְהוֹן חֶסֶ"ד וְסִיּוּמָא דְלְהוֹן מַמְ"לָכָה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אַחֲרִי"ת הַיָּמִים. אִשְׁתְּכַח שְׁבִיעָאָה אַחֲרִית.

וְכַד אַתְיָא הַאי לֵילְיָא דִשְׁבִיעֵי אִתְחֲזֵי אִי אִשְׁתַּלִּימוּ יוֹמוֹי בְּהַאי אַחֲרִית. וְאִי הַאי צוּלְמָא עִלָּאָה חָזֵי עָלֵיהּ, חֶסֶ"ד אֵל יִתְהַדַּר עָלֵיהּ כְּדִבְקַדְמֵיתָא וְלָא מִסְתַּפֵּי מֵהָאי דִינָא דְצֶדֶ"ק וְאִיהִי בַּהֲדֵיהּ בִּשְׁלִימוּ בְּחֶדְוָותָא וְאַהְדַּרַת לֵיהּ אַנְפִּין. וּבְגִין כָּךְ אַזְהַר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל לְאִשְׁתֵּזָבָא מִדִּינוֹי דְהַאי צֶדֶ"ק, וּלְחַפָּאָה סְכַּת שְׁלָמָא עָלַיְיהוּ וּלְמֵיתַב בְּצִלָּא דִמְהֵימְנוּתָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא כ"ג) בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים לְאַכְלָלָא לְהַאי דַרְגָּא דְלְעֵילָא וּלְאוֹסָפָא בֵּיהּ בְּרָכָה מִמַּיִין עִלָּאִין, בְּגִין דְּהַאי יוֹמָא שְׁבִיעָאָה

לשון הקודש

וְהַשָּׁנִים שֶׁל הָעוֹלָם תְּלוּיִים בָּהֶם, וְהֵם רְמוּזִים בַּכָּתוּב שֶׁל (דברי הימים–א כט) לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְגוֹמֵר. רֵאשִׁיתָם חֶסֶד וְסִיּוּמָם מַמְלָכָה. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אַחֲרִית הַיָּמִים שֶׁנִּמְצֵאת שְׁבִיעִית אַחֲרִית.

וּכְשֶׁבָּא לֵיל הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה, נִרְאֶה אִם הִשְׁתַּלְּמוּ הַיָּמִים בָּאַחֲרִית הַזֹּאת. וְאִם הַצֶּלֶם הָעֶלְיוֹן הַזֶּה נִרְאֶה עָלָיו, אָז חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם יַחֲזֹר עָלָיו כְּבַתְּחִלָּה, וְלֹא פּוֹחֵד מֵהַדִּין הַזֶּה שֶׁל צֶדֶק, וְהִיא עִמּוֹ בִּשְׁלֵמוּת בְּחֶדְוָה וּמַחֲזִירָה לוֹ פָּנִים. וְלָכֵן הִזְהִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל לְהִנָּצֵל מִדִּינֵי הַצֶּדֶק הַזּוֹ, וּלְכַסּוֹת סֻכַּת שָׁלוֹם עֲלֵיהֶם, וְלָשֶׁבֶת בְּצֵל הָאֱמוּנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כג) בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים, לְהַכְלִיל אֶת הַדַּרְגָּה הַזּוֹ לְמַעְלָה

אִיהוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֲנָן מָקִיפִין לְהַאי מִזְבֵּחַ עִלָּאָה בְּאִינּוּן תְּרֵין לְמוּדִים דְּאִינּוּן עַרְבֵי נַחַל וְעַבְדִּין בָּהּ נִסּוּךְ הַמָּיִם וְיָהִיב צַדִּי"ק בְּאִינּוּן שִׁתִּין דְּאִינּוּן מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית כֹּלָּא בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא.

וּלְבָתָר (במדבר כ"ט) בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם. עָבְדוּ כְּנִישְׁתָּא לְאִינּוּן שֶׁבַע יוֹמִין עִלָּאִין וְעָבְדוּ יוֹמָא טָבָא, בְּגִין דְּאִשְׁתָּזְבְּתוּן מִדִּינוֹי דְּהַהוּא יוֹמָא שְׁבִיעָאָה. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ לְקָבֵל יוֹמָא תְּנִינָא גְּבוּרָה, חוּלָקֵיהּ דְּיִצְחָק. כְּדֵין אִית לְבַר נָשׁ לְמִשְׁוֵי לְהַאי דְּמוּתֵנוּ וּלְאִתְדַּמֵּי בְּעוֹבָדוֹי לְאִינּוּן עִלָּאִין. וְכָל דָּא לָמָּה בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב בִּידֵי דְּבַר נָשׁ, דְּאִי בָּעֵי בַּר נָשׁ לְמִדְמֵי גַּרְמֵיהּ לְאִינּוּן דִּלְעֵילָא אִשְׁתְּלִים בְּהוּ וְלָא מִסְתַּפֵּי מֵהָאי מִדַּת דִּינָא עִלָּאָה.

לשון הקודש

וּלְהוֹסִיף בָּהּ בְּרָכָה מִמַּיִם הָעֶלְיוֹנִים, בִּגְלַל שֶׁיּוֹם זֶה הוּא שְׁבִיעִי הוּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אָנוּ מַקִּיפִים אֶת הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה הָעֶלְיוֹן בְּאוֹתָם שְׁנֵי לְמוּדִים שֶׁהֵם עַרְבֵי נַחַל, וְעוֹשִׂים בָּהּ נִסּוּךְ הַמַּיִם, וְנוֹתֵן צַדִּיק בְּאוֹתָם שִׁתִּין שֶׁהֵם מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, הַכֹּל בְּסוֹד הַחָכְמָה.

וּלְאַחַר מִכֵּן (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם, תַּעֲשׂוּ כִּנּוּס לְאוֹתָם שִׁבְעָה יָמִים עֶלְיוֹנִים, וַעֲשׂוּ יוֹם טוֹב בִּגְלַל שֶׁנִּצָּלְתֶּם מִדִּינוֹ שֶׁל אוֹתוֹ יוֹם שְׁבִיעִי. בִּגְלַל כָּךְ כָּתוּב בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, כְּנֶגֶד יוֹם שֵׁנִי גְּבוּרָה, חֶלְקוֹ שֶׁל יִצְחָק, וְאָז יֵשׁ לָאָדָם לָשִׂים אֶת 'דְּמוּתֵנוּ' הַזֹּאת וּלְהִדָּמוֹת בְּמַעֲשָׂיו לְאוֹתָם הָעֶלְיוֹנִים. וְכָל זֶה לָמָּה? בִּגְלַל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן בִּידֵי הָאִישׁ, אִם רוֹצֶה הָאִישׁ לְדַמּוֹת עַצְמוֹ לְאוֹתָם שֶׁלְּמַעְלָה, מִשְׁתַּלֵּם בָּהֶם, וְלֹא

וְיֵרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם לְקַבֵּל דַּרְגָּא דְנֶצָ"ח דְּאַחִיד בֵּיהּ מֹשֶׁה דְּגַת הַיָּם בְּהַהוּא דַּרְגָּא אִתְבְּרִיאוּ וְיָהִיב לוֹן סְתִימָא דִּסְתִימִין חֵילָא לְמִשְׁלַט עָלַיְיהוּ, אִי דָּמֵי בָּר נָשׁ לְעִלָּאִין, וְאִי לָא דָּמֵי לְעִלָּאִין יֵרְדוּ. וְנוּנֵי יַמָּא שַׁלְטִין בְּהוּ כִּבְנֵי נָשָׁא. וּכְגִין כָּךְ אַזְהִירַת לוֹן אוֹרַיְיתָא דְּאִתְיְיהִיבַת עַל יְדֵי דְמֹשֶׁה (דְּבָרִים ל') **וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים.**

תָּא חֲזֵי, מֹשֶׁה כַּד אִתְרַמֵּי לְיַמָּא לֹא שָׁלְטוּ עָלֵיהּ נוּנֵי יַמָּא וְלֹא אִסְתָּפֵּי מִנַּיְיהוּ כְּגִין דְּאִיהוּ הָוָה זַמִּין לִקְרָבָא לְעֵילָא וּלְאִתְדַּבְּקָא בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְבָתָר כַּד אִתְדַּבַּק שָׁלִיט עַל נוּנֵי יַמָּא. וְרָמַז לְאַהֲרֹן אֲחוּי דְּיִמְחֵי יָת יַמָּא וִימוּתוּן נוּנֵי וְאִיהוּ לָא עֲבִיד הֲכִי, כְּגִין דְּהַהִיא דַּרְגָּא דִילֵיהּ שָׁלִיט עָלַיְיהוּ וּבֵיהּ אִתְבְּרִיאוּ וְלֹא בָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיִמְחֵי אִיהוּ,

לשון הקודש

פּוֹחֵד מִמִּדַּת הַדִּין הָעֶלְיוֹנָה.

וְיֵרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם – כְּנֶגֶד הַדַּרְגָּה שֶׁל נֵצַח שֶׁאָחוּז בָּהּ מֹשֶׁה, שֶׁדְּגַת הַיָּם נִבְרְאוּ בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה (סִפּוּרָהּ), וְנָתַן לָהֶם נִסְתָּר הַנִּסְתָּרִים כֹּחַ לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם אִם דּוֹמֶה אָדָם לָעֶלְיוֹנִים, וְאִם לֹא דּוֹמֶה לָעֶלְיוֹנִים – יֵרְדוּ, וּדְגֵי הַיָּם שׁוֹלְטִים בָּהֶם כִּבְנֵי אָדָם, וְלָכֵן הִזְהִירָה אוֹתָם הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה, (דברים ל) וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים.

בֹּא רְאֵה, מֹשֶׁה, כְּשֶׁנִּזְרַק לַיָּם, לֹא שָׁלְטוּ עָלָיו דְּגֵי הַיָּם וְלֹא פָּחַד מֵהֶם, בִּגְלַל שֶׁהוּא הָיָה עָתִיד לְהִתְקָרֵב לְמַעְלָה וְלִדְבֹּק בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְלְאַחַר שֶׁנִּדְבַּק, שָׁלַט עַל דְּגֵי הַיָּם, וְרָמַז לְאַהֲרֹן אָחִיו שֶׁיַּכֶּה אֶת הַיָּם וְיָמוּתוּ הַדָּגִים, וְהוּא לֹא עָשָׂה כָּךְ, בִּגְלַל שֶׁאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁלּוֹ שׁוֹלֶטֶת עֲלֵיהֶם וּבָהּ נִבְרְאוּ, וְלֹא רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיַּכֶּה הוּא בִּשְׁבִיל

בְּגִין לְאִתְהַפְּכָא לְהוּ לְאוֹיֵב. וְכַד בַּר נָשׁ אֲזִיל בְּאָרְחוֹי דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתִיב עָלֵיהּ (יְשַׁעְיָה מ"ג) כִּי תַעֲבוֹר בַּמַּיִם אִיתְךָ אֲנִי וְגוֹ'. דְּהָא וְיֵרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם לְקָבֵל דַּרְגָּא דְשָׁמַיִם. דְּבְהַהוּא דַרְגָּא שָׁלִיט עָלַיְיהוּ וְדָא תִּפְאֶרֶ"ת.

וְאַף עַל גַּב דִּבְדַרְגָּא דְנֶצָ"ח אִתְעֲבִידוּ כָּל נוּנֵי יַמָּא וְעוֹפֵי, לָא כְּתִיב תַּמָּן אֶלָּא עוֹף כַּנַּף אֲבָל הַשְׁתָּא קָרֵי לְהוּ עוֹף הַשָּׁמַיִם בְּגִין דְּבַר נָשׁ לָא שָׁלִיט עָלַיְיהוּ אֶלָּא מִסִּטְרָא דְשָׁמַיִם. וּבַבְּהֵמָה שָׁלִיט עָלַיְיהוּ בְּרָזָא דְהוֹ"ד דְיָהִיב לֵיהּ סִיוּעָא דְהָא בְּהַהוּא יוֹמָא אִתְבְּרִיאוּ בְּעִירָן. וּבְכָל הָאָרֶץ שָׁלִיט בְּרָזָא דְצַדִּי"ק דְּאִקְרֵי כָּ"ל וְאִיהוּ שָׁלִיט עַל הָאָרֶץ אַרְעָא עִלָּאָה. הָכִי נָמֵי בַּר נָשׁ לְתַתָּא שָׁלִיט עַל אַרְעָא תַּתָּאָה בְּגִין דְּכוּלָּא בֵּיהּ. וּבְכָל הָרֹמֵשׂ הָרוֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ שָׁלִיט

לשון הקודש

לְהִתְהַפֵּךְ לָהֶם לְאוֹיֵב. וּכְשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּתוּב עָלָיו (ישעיה מג) כִּי תַעֲבֹר בַּמַּיִם אִתְּךָ אָנִי וְגוֹמֵר. שֶׁזֶּה וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם. כְּנֶגֶד דַּרְגָּה שֶׁל שָׁמַיִם, שֶׁבְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, וְזוֹ תִּפְאֶרֶת.

וְאַף עַל גַּב שֶׁבְּדַרְגַּת הַנֶּצַח נַעֲשׂוּ כָּל דְּגֵי הַיָּם וְהָעוֹפוֹת, לֹא כָּתוּב שָׁם אֶלָּא עוֹף כָּנָף, אֲבָל עַכְשָׁו קָרָא לָהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם, בִּגְלַל שֶׁבֶּן אָדָם לֹא שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם אֶלָּא מִצַּד שֶׁל שָׁמַיִם. וּבַבְּהֵמָה – שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם בְּסוֹד שֶׁל הוֹד שֶׁנּוֹתֵן לוֹ סִיּוּעַ, שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתוֹ יוֹם נִבְרְאוּ הַבְּהֵמוֹת. וּבְכָל הָאָרֶץ – שׁוֹלֵט בְּסוֹד שֶׁל צַדִּיק שֶׁנִּקְרָא כֹּל, וְהוּא שׁוֹלֵט עַל הָאָרֶץ, אֶרֶץ הָעֶלְיוֹנָה. כָּךְ גַּם אָדָם לְמַטָּה שׁוֹלֵט עַל אֶרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל בּוֹ. וּבְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ – שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם אָדָם מִסִּיּוּעַ שֶׁנִּתָּן לוֹ מֵאֶרֶץ הַחַיִּים,

עָלַיְיהוּ בָּר נָשׁ מִסִּיוּעָא דְּאִתְיְיהִיב לֵיהּ מֵאֶרֶץ הַחַיִּים מַלְכוּת עִלָּאָה: (עד כאן מההשמטות)

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן בְּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא. וְאָמַר פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא דְּיָהַב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ בְּאוֹרַיְיתָא בְּאֹרַח כְּלַל כְּתִיבֵי:

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. הָדָא הִיא פִּקּוּדָא קַדְמָאָ"ה דְּכֹלָּא. וְאִקְרֵי פִּקּוּדָא דָא יִרְאַת יְיָ דְּאִקְרֵי רֵאשִׁית. דִּכְתִיב, (תהלים קיא) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יְיָ. (משלי א) יִרְאַת יְיָ רֵאשִׁית דַּעַת. בְּגִין דְּמִלָּה דָא רֵאשִׁית אִקְרֵי. וְדָא אִיהִי תַּרְעָא לְאָעָלָא גּוֹ מְהֵימְנוּתָא. וְעַל פִּקּוּדָא דָא אִתְקַיַּים כָּל עָלְמָא.

יִרְאָה אִתְפְּרַשׁ לִתְלַת סִטְרִין. תְּרֵין מִנַּיְיהוּ לֵית בְּהוּ עִיקָּרָא כְּדְקָא יָאוּת, וְחַד עִיקָּרָא דְּיִרְאָה.

לשון הקודש

הַמַּלְכוּת הָעֶלְיוֹנָה: (ע"ב מההשמטות)

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּמִצְוֹות הַתּוֹרָה וְאָמַר, מִצְוֹות הַתּוֹרָה שֶׁנָּתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, כֻּלָּן כְּתוּבוֹת בַּתּוֹרָה בְּדֶרֶךְ כְּלָל.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. זוֹהִי הַמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַכֹּל. וְנִקְרֵאת מִצְוָה זוֹ יִרְאַת ה', שֶׁנִּקְרֵאת רֵאשִׁית, שֶׁכָּתוּב (תהלים קיא) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה'. (משלי א) יִרְאַת ה' רֵאשִׁית דַּעַת. מִשּׁוּם שֶׁדָּבָר זֶה נִקְרָא רֵאשִׁית, וְזֶה הַשַּׁעַר לְהִכָּנֵס לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה, וְעַל הַמִּצְוָה הַזוֹ מִתְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָם.

הַיִּרְאָה נִפְרֶדֶת לִשְׁלֹשָׁה צְדָדִים, שְׁנַיִם מֵהֶם אֵין בָּהֶם עִקָּר כָּרָאוּי, וְאֶחָד עִקָּר שֶׁל יִרְאָה. יֵשׁ אָדָם שֶׁיָּרֵא מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

אִית בַּר נַשׁ דְּדָחִיל מִקֻּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּיֵיחוֹן בְּנוֹהִי וְלָא יְמוּתוּן. אוֹ דָּחִיל מֵעוֹנְשָׁא דְגוּפֵיהּ אוֹ דְּמָמוֹנֵיהּ. וְעַל דָּא דָּחִיל לֵיהּ תָּדִיר. אִשְׁתְּכַח יִרְאָה דְּאִיהוּ דָּחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שָׁוֵי לְעִקָּרָא. אִית בַּר נָשׁ דְּדָחִיל מִן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּדָחִיל מֵעוֹנָשָׁא דְהַהוּא עָלְמָא וְעוֹנָשָׁא דְגֵיהִנֹּם. תְּרֵין אִלֵּין לָאו עִיקָּרָא דְיִרְאָה אִנּוּן וְשָׁרְשָׁא דִילֵיהּ.

יִרְאָ"ה דְּאִיהִי עִקָּרָא, לְמִדְחַל בַּר נָשׁ לְמָארֵיהּ בְּגִין דְּאִיהוּ רַב וְשַׁלִּיט עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְכָל עָלְמִין וְכֹלָּא קַמֵּיהּ כְּלָא חֲשִׁיבִין. כְּמָה דְאִתְּמַר (דניאל ד) וְכָל דָּיְרֵי אַרְעָא כְּלָא חֲשִׁיבִין. וּלְשַׁוְאָה רְעוּתֵיהּ בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי (נ"א ב) יִרְאָה.

בָּכָה רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר וַוי אִי אִימָא וַוי אִי לָא אִימָא. אִי אִימָא יִנְדְּעוּן חַיָּיבִין הֵיךְ יִפְּלְחוּן

לשון הקודש

הוּא כְּדֵי שֶׁיִּחְיוּ בָנָיו וְלֹא יָמוּתוּ, אוֹ שֶׁיָּרֵא מֵעֹנֶשׁ שֶׁל גּוּפוֹ אוֹ שֶׁל מָמוֹנוֹ, וְעַל כֵּן יָרֵא מִמֶּנּוּ תָּמִיד. נִמְצֵאת הַיִּרְאָה שֶׁהוּא יָרֵא מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא שָׂם אוֹתָהּ לְעִקָּר. יֵשׁ אָדָם שֶׁפּוֹחֵד מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשּׁוּם שֶׁפּוֹחֵד מֵעֹנֶשׁ אוֹתוֹ הָעוֹלָם וּמֵעֹנֶשׁ הַגֵּיהִנֹּם. שְׁנֵי אֵלֶּה לֹא עִקָּר שֶׁל יִרְאָה הֵם וְהַשֹּׁרֶשׁ שֶׁלּוֹ.

הַיִּרְאָ"ה שֶׁהִיא עִקָּר, שֶׁאָדָם יִירָא מֵרִבּוֹנוֹ מִשּׁוּם שֶׁהוּא גָּדוֹל וְשַׁלִּיט, עִקַּר וְשֹׁרֶשׁ שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְהַכֹּל לְפָנָיו כְּלֹא חֲשׁוּבִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ד) וְכָל דַּיְרֵי הָאָרֶץ כְּאֵינָם חֲשׁוּבִים, וְלָשִׂים אֶת רְצוֹנוֹ בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא יִרְאָה.

בָּכָה רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, אוֹי אִם אֹמַר, וְאוֹי אִם לֹא אֹמַר. אִם אֹמַר – יֵדְעוּ

לְמָאֲרִיהוֹן. אִי לָא אִיתָא יֹאבְדוּן חַבְרַיָּיא מִלָּה דָא. בְּאֲתַר דְּיִרְאָה קַדִּישָׁא שָׁרֵי, מִלְּרַע אִית יִרְאָה רָעָה דְּלָקֵי וּמָחֵי וּמְקַטְרֵג וְאִיהִי רְצוּעָה לְאַלְקָאָה חַיָּיבַיָּא. וּמָאן דְּדָחִיל בְּגִין עוֹנֶשׁ דְּמַלְקִיוּתָא וְקִטְרוּגָא כְּמָה דְאִתְּמַר. לָא שַׁרְיָא עֲלֵיהּ הַהִיא יִרְאַת יְיָ דְּאִיקְרֵי יִרְאַת יְיָ לְחַיִּים. אֶלָּא מָאן שַׁרְיָא עֲלֵיהּ הַהִיא יִרְאָה רָעָה. וְאִשְׁתְּכַח דְּשַׁרְיָא עֲלֵיהּ הַהִיא רְצוּעָה יִרְאָה רָעָה וְלֹא יִרְאַת יְיָ.

וּבְגִין כַּךְ אֲתַר דְּאִקְרֵי יִרְאַת יְיָ רֵאשִׁית דַּעַת אִקְרֵי. וְעַל דָּא אִתְכְּלִיל הָכָא פִּקּוּדָא דָא. וְדָא עִקָּרָא וְיסוֹדָא לְכָל שְׁאַר פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא. מָאן דְּנָטִיר יִרְאָה (דָּא) נָטִיר כֹּלָּא. לָא נָטִיר יִרְאָה לָא נָטִיר פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, דְּהָא דָא תַּרְעָא דְכֹלָּא. וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב בְּרֵאשִׁית דְּאִיהִי יִרְאָה, בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם

לשון הקודש

הָרְשָׁעִים אֵיךְ יַעַבְדוּ אֶת רִבּוֹנָם. אִם לֹא אֹמַר – יֹאבְדוּ הַחֲבֵרִים אֶת הַדָּבָר הַזֶּה. בְּמָקוֹם שֶׁשּׁוֹרָה יִרְאָה קְדוֹשָׁה, מִלְּפָנֶיהָ יֵשׁ יִרְאָה רָעָה שֶׁמַּלְקָה וּמַכָּה וּמְקַטְרֶגֶת, וְהִיא הָרְצוּעָה לְהַלְקוֹת אֶת הָרְשָׁעִים, וּמִי שֶׁפּוֹחֵד בִּגְלַל עֹנֶשׁ הַמַּלְקוֹת וְהַקִּטְרוּג כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, לֹא שׁוֹרָה עָלָיו אוֹתָהּ יִרְאַת ה' שֶׁנִּקְרֵאת יִרְאַת ה' לְחַיִּים. אֶלָּא מִי שׁוֹרָה עָלָיו? הַיִּרְאָה הָרָעָה הַהִיא. וְנִמְצָא שֶׁשּׁוֹרָה עָלָיו הָרְצוּעָה הַהִיא, יִרְאָה רָעָה וְלֹא יִרְאַת ה'.

וּמִשּׁוּם כָּךְ הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא יִרְאַת ה' נִקְרָא רֵאשִׁית דַּעַת, וְעַל כֵּן נִכְלֶלֶת כָּאן הַמִּצְוָה הַזּוֹ, וְזֶה הָעִקָּר וְהַיְסוֹד לְכָל שְׁאָר הַמִּצְוֹות שֶׁל הַתּוֹרָה. מִי שֶׁשּׁוֹמֵר הַיִּרְאָה הַזּוֹ – שׁוֹמֵר הַכֹּל. לֹא שׁוֹמֵר יִרְאָה – לֹא שׁוֹמֵר אֶת מִצְוֹות הַתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי זֶה הַשַּׁעַר שֶׁל הַכֹּל. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב

וְאֶת הָאָרֶץ. דְּמָאן דְּעָבַר עַל דָּא עָבַר עַל פִּקּוּדֵי דְאוֹרַיְיתָא. וְעוֹנְשָׁא דְמָאן דְּעָבַר עַל דָּא הַאי רְצוּעָה רָעָה אַלְקֵי לֵיהּ. וְהַיְינוּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים. הָא אִלֵּין אַרְבַּע עוֹנָשִׁין לְאַעֲנָשָׁא בְּהוֹן חַיָּיבַיָּא.

תֹהוּ דָּא חֶנֶק, דִּכְתִיב, (ישעיה לד) קַו תֹהוּ (זכריה ב) חֶבֶל מִדָּה. בֹּהוּ דָּא סְקִילָה, אֲבָנִין דְּמִשּׁוּקָעִין גּוֹ תְהוֹמָא רַבָּא לְעוֹנְשָׁא דְחַיָּיבַיָּא. וְחֹשֶׁךְ דָּא שְׂרֵיפָה, דִּכְתִיב, (דברים ה) וַיְהִי כְשָׁמְעֲכֶם אֶת הַקּוֹל מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ (דברים ד) וְהָהָר בּוֹעֵר בָּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם חֹשֶׁךְ כו'. וְדָא אֵשָׁא תַקִּיפָא דְעַל רֵישֵׁיהוֹן דְחַיָּיבַיָּא שָׂרֵי לְאוֹקְדָא לוֹן. וְרוּחַ דָּא הֶרֶג בְּסַיִּיף. רוּחַ סְעָרָה חַרְבָּא מְשַׁנְּנָא הִיא מְלַהֲטָא בֵיהּ. כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (בראשית ג) וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת וְאִקְרֵי רוּחַ. הַאי עוֹנָשָׁא

לשון הקודש

בְּרֵאשִׁית, שֶׁהִיא יִרְאָה, בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. שֶׁמִּי שֶׁעוֹבֵר עַל זֶה, עוֹבֵר עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה. וְעָנְשׁוֹ שֶׁל מִי שֶׁעוֹבֵר עַל זֶה – הָרְצוּעָה הָרָעָה הַזּוֹ מַלְקָה אוֹתוֹ, וְהַיְנוּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים. הִנֵּה אֵלּוּ אַרְבָּעָה עֳנָשִׁים לְהַעֲנִיש בָּהֶם אֶת הָרְשָׁעִים.

תֹהוּ – זֶה חֶנֶק, שֶׁכָּתוּב (ישעיה לד) קַו תֹהוּ, (זכריה ב) חֶבֶל מִדָּה. בֹּהוּ – זוֹ סְקִילָה, אֲבָנִים הַמְשֻׁקָּעוֹת בְּתוֹךְ הַתְּהוֹם הַגָּדוֹל לַעֲנֹשׁ אֶת הָרְשָׁעִים. וְחֹשֶׁךְ – זוֹ שְׂרֵפָה, שֶׁכָּתוּב (דברים ה) וַיְהִי כְּשָׁמְעֲכֶם אֶת הַקּוֹל מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, (שם ד) וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם חֹשֶׁךְ וְכוּ'. וְזוֹ הָאֵשׁ הַחֲזָקָה שֶׁעַל רָאשֵׁי הָרְשָׁעִים מַתְחִילָה לִשְׂרֹף אוֹתָם. וְרוּחַ – זֶה הֶרֶג בְּסַיִּף. רוּחַ סְעָרָה, חֶרֶב שְׁנוּנָה מְלַהֶטֶת בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר

לְמַאן דְּעָבַר עַל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא. וּכְתִיב לְבָתָר יִרְאָה, רֵאשִׁית, דְּאִיהִי כְּלָלָא דְכֹלָּא. מִכָּאן וָהָלְאָה שְׁאַר פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא.

פִּקּוּדָא תִּנְיָינָא דָא אִיהִי פִּקּוּדָא. דְּפִקּוּדָא דְיִרְאָה אִתְאַחֲדַת בָּהּ וְלָא נַפְקָא מִינָהּ לְעָלְמִין. וְאִיהִי אַהֲבָ"ה. לְמִרְחַם בַּר נָשׁ לְמָארֵיהּ רְחִימוּ שְׁלִים. וּמָאן אִיהוּ רְחִימוּ שְׁלִים. דָּא אַהֲבָה רַבָּה דִּכְתִיב, (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים שְׁלִים בִּרְחִימוּתָא. וְדָא הוּא דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר דָּא רְחִימוּ שְׁלִימוּתָא דְּאִקְרֵי אַהֲבָה רַבָּה. וְהָכָא אִיהוּ פִּקּוּדָא לְמִרְחַם בַּר נָשׁ לְמָארֵיהּ כְּדְקָא יְאוּת.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, רְחִימְתָּא בִּשְׁלִימוּ אֲנָא שְׁמַעְנָא בֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ אִימָּא בְּרִי קַמֵּי דְּרִבִּי

לשון הקודש

(בראשית ג) וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, וְנִקְרֵאת רוּחַ. הָעֹנֶשׁ הַזֶּה לְמִי שֶׁיַּעֲבֹר עַל מִצְוֹות הַתּוֹרָה. וְאַחַר כָּתוּב יִרְאָה רֵאשִׁית, שֶׁהִיא הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל. מִכָּאן וָהָלְאָה שְׁאָר מִצְוֹות הַתּוֹרָה.

מִצְוָה שְׁנִיָּה – זוֹהִי מִצְוָה שֶׁמִּצְוָה שֶׁל יִרְאָה נֶאֱחֶזֶה בָּהּ וְלֹא יוֹצֵאת מִמֶּנָּה לְעוֹלָמִים, וְהִיא אַהֲבָ"ה. שֶׁאָדָם יֹאהַב אֶת רִבּוֹנוֹ אַהֲבָה שְׁלֵמָה. וּמַה הִיא אַהֲבָה שְׁלֵמָה? זוֹ אַהֲבָה רַבָּה, שֶׁכָּתוּב (שם יז) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים, שָׁלֵם בְּאַהֲבָה. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. זוֹ אַהֲבָה שְׁלֵמָה שֶׁנִּקְרֵאת אַהֲבָה רַבָּה. וְכָאן הִיא הַמִּצְוָה שֶׁאָדָם יֹאהַב אֶת רִבּוֹנוֹ כָּרָאוּי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, אַהֲבָה בִּשְׁלֵמוּת אֲנִי שָׁמַעְתִּי בָּזֶה. אָמַר לוֹ, אֵמֹר, בְּנִי, לִפְנֵי רַבִּי פִּינְחָס, שֶׁהֲרֵי הוּא עוֹמֵד

פִּינְחָס דְּהָא אִיהוּ בְּהַאי דַּרְגָּא קָאִים. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אַהֲבָה רַבָּה הַיְינוּ אַהֲבָה שְׁלֵימְתָּא בִּשְׁלִימוּ דִּתְרֵין סִטְרִין, וְאִי לָא אִתְכְּלִיל בִּתְרֵין סִטְרִין לָאו (דף יב ע"א) אִיהוּ אַהֲבָה כְּדְקָא יָאוֹת בִּשְׁלִימוּ.

וְעַל דָּא תָּנֵינָן בִּתְרֵין סִטְרִין אִתְפְּרַשׁ אַהֲבָה רְחִימוּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אִית מָאן דְּרָחִים לֵיהּ מִגּוֹ דְּאִית לֵיהּ עוּתָרָא, אוֹרְכָּא דְיוֹמִין, בְּנִין סַחֲרָנֵיהּ, שַׁלִּיט עַל שַׂנְאוֹי, אָרְחוֹי מִתְתַּקְּנָן לֵיהּ, וּמִגּוֹ כָּךְ רָחִים לֵיהּ. וְאִי לְהַאי יְהֵא בְּהִפּוּכָא וִיהַדַּר עֲלֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גְּלְגּוֹלָא דְּדִינָא קַשְׁיָא, יְהֵא שַׂנְיָא לֵיהּ וְלָא יִרְחֵם לֵיהּ כְּלָל. וּבְגִין כָּךְ רְחִימוּ דָּא לָאו אִיהוּ אַהֲבָה דְּאִית לֵיהּ עִקָּרָא.

רְחִימוּ דְּאִקְרֵי שְׁלִים הַהוּא דְּהֲוֵי בִתְרֵין סִטְרִין בֵּין בְּדִינָא בֵּין בְּטִיבוּ. וְתִקּוּנָא דְּאָרְחוֹי דְּרָחִים

לשון הקודש

בַּדַּרְגָּה הַזּוֹ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַהֲבָה רַבָּה הַיְינוּ אַהֲבָה שְׁלֵמָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁל שְׁנֵי צְדָדִים, וְאִם אֵין נִכְלֶלֶת בִּשְׁנֵי צְדָדִים – אֵינָהּ אַהֲבָה כָּרָאוּי בִּשְׁלֵמוּת. **וְעַל** כֵּן שָׁנִינוּ, לִשְׁנֵי צְדָדִים נִפְרֶדֶת הָאַהֲבָה, אַהֲבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. יֵשׁ מִי שֶׁאוֹהֵב אוֹתוֹ מִתּוֹךְ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֹשֶׁר, אֹרֶךְ יָמִים, בָּנִים סְבִיבוֹ, שׁוֹלֵט עַל שׂוֹנְאָיו, דְּרָכָיו מְתֻקָּנוֹת לוֹ, וּמִתּוֹךְ כָּךְ אוֹהֵב אוֹתוֹ. וְאִם לָזֶה יִתְהַפֵּךְ וַיַּחֲזִיר עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גִּלְגּוּל שֶׁל דִּין קָשֶׁה – יִשְׂנָא אוֹתוֹ וְלֹא יֹאהַב אוֹתוֹ כְּלָל, וּבִגְלַל כָּךְ אַהֲבָה זוֹ אֵינָהּ אַהֲבָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ עִקָּר. **אַהֲבָה** שֶׁנִּקְרֵאת שְׁלֵמָה, הַהוּא שֶׁהָיָה בִּשְׁנֵי הַצְּדָדִים – בֵּין בְּדִין בֵּין בְּחֶסֶד. וְתִקּוּן דַּרְכּוֹ שֶׁאוֹהֵב אֶת רִבּוֹנוֹ, כְּמוֹ

לֵיהּ לְמָאֲרֵיהּ כְּמָה דִתְנֵינָן אֲפִלּוּ הוּא נָטִיל נִשְׁמָתָךְ מִינָךְ. דָּא אִיהוּ רְחִימוּ שְׁלִים דְּהֲוֵי בִתְרֵין סִטְרִין. וְעַל דָּא אוֹר דְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית נָפַק וּלְבָתַר אִגְנִיז. כַּד אִגְנִיז נָפַק דִּינָא קַשְׁיָא וְאִתְכְּלִילוּ תְרֵין סִטְרִין כְּחֲדָא לְמֶהֱוֵי שְׁלִימוּ דָּא אַהֲבָה כְּדְקָא יְאוּת.

נָטְלֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן וּנְשָׁקֵיהּ. אָתָא רִבִּי פִּינְחָס וּנְשָׁקֵיהּ וּבֵרְכֵיהּ וְאָמַר בְּוַדַּאי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁדְּרַנִי הָכָא. דָּא הוּא נְהִירוּ דַקִּיק דְּאָמְרוּ לִי דְּאִתְכְּלִיל בְּבֵיתָאי וּלְבָתַר נָהִיר כָּל עָלְמָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר וַדַּאי לָא אִיצְטְרִיךְ לְאִתְנַשֵּׁי יְרָאָ"ה בְּכָל פִּקּוּדִין, כָּל שֶׁכֵּן בְּפִקּוּדָא דָא אִצְטְרִיךְ יְרָאָה לְאִתְדַּבְּקָא בְּהַאי. הֵיךְ אִתְדַּבְּקָא. אַהֲבָה אִיהִי בְסִטְרָא חַד טַב כְּמָה דְאִתְּמַר דְּיָהַב עוּתְרָא וְטַב אוֹרְכָא דְחַיֵּי בְנֵי מְזוֹנֵי, כְּדֵין אִיצְטְרִיךְ לְאַתְעָרָא יְרָאָה וּלְמִדְחַל

לשון הקודש

שֶׁשָּׁנִינוּ, אֲפִלּוּ שֶׁנּוֹטֵל אֶת נִשְׁמָתְךָ מִמְּךָ. זוֹ הִיא אַהֲבָה שְׁלֵמָה בִּשְׁנֵי צְדָדִים. וְעַל כֵּן הָאוֹר שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית יָצָא וְאַחַר כָּךְ נִגְנַז. כְּשֶׁנִּגְנַז, יָצָא דִּין קָשֶׁה, וְנִכְלְלוּ שְׁנֵי הַצְּדָדִים יַחַד, שֶׁתִּהְיֶה שְׁלֵמוּת הָאַהֲבָה כָּרָאוּי.

נְטָלוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן וּנְשָׁקוֹ. בָּא רַבִּי פִּינְחָס וּנְשָׁקוֹ וּבֵרְכוֹ, וְאָמַר, בְּוַדַּאי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שִׁלְּחַנִי לְכָאן. זֶה הוּא אוֹר קָטָן שֶׁאָמְרוּ לִי שֶׁנִּכְלָל בְּבֵיתִי וְאַחַר כָּךְ מֵאִיר לְכָל הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּוַדַּאי לֹא צָרִיךְ לִשְׁכֹּחַ יִרְאָ"ה בְּכָל הַמִּצְוֹת, כָּל שֶׁכֵּן בַּמִּצְוָה הַזּוֹ צָרִיךְ יִרְאָה לְהִתְדַּבֵּק בָּזֶה. אֵיךְ מִתְדַּבֵּק? הָאַהֲבָה הִיא בְּצַד אֶחָד טוֹב, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר שֶׁנּוֹתֵן עֹשֶׁר וְטוֹב, אֹרֶךְ שֶׁל חַיִּים, בָּנִים וּמְזוֹנוֹת, אָז צָרִיךְ לְעוֹרֵר יִרְאָה וְלִפְחֹד שֶׁלֹּא יִגְרֹם הַחֵטְא. וְעַל זֶה כָּתוּב (משלי כח)

דְּלָא יִגְרוֹם חוֹבָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (משלי כח) אַשְׁרֵי אָדָם מְפַחֵד תָּמִיד, בְּגִין דְּהָא כָּלִיל יִרְאָ"ה בְּאַהֲבָ"ה.

וְהָכִי אִצְטְרִיךְ בְּסִטְרָא אַחֲרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא לְאַתְעָרָא בֵּיהּ יִרְאָה. כַּד חָמֵי דְּדִינָא קַשְׁיָא שַׁרְיָא עֲלוֹי, כְּדֵין יִתְעַר יִרְאָה וְיִדְחַל לְמָארֵיהּ כְּדְקָא יָאוּת וְלָא יַקְשֶׁה לְבֵיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (משלי כח) וּמַקְשֶׁה לִבּוֹ יִפּוֹל בְּרָעָה. בְּהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא דְּאִקְרֵי רָעָה. אִשְׁתְּכַח יִרְאָה דְּאִתְאַחֲדַת בִּתְרֵין סִטְרִין וְאִתְכְּלִילַת מִנַּיְיהוּ. וְדָא אִיהוּ אַהֲבָה שְׁלֵימְתָּא כְּדְקָא יָאוּת.

פִּקּוּדָא תְּלִיתָאָה לְמִנְדַּע דְּאִית אֱלָהָא רַבְּרְבָא וְשַׁלִּיטָאָה בְּעָלְמָא. וּלְיַיחֲדָא לֵיהּ בְּכָל יוֹמָא יְחוּדָא כְּדְקָא יָאוּת בְּאִנּוּן שִׁית סִטְרִין עִלָּאִין. וּלְמֶעְבַּד לוֹן יְחוּדָא חָדָא בְּשִׁית תֵּבִין דְּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וּלְכַוְּונָא

לשון הקודש

אַשְׁרֵי אָדָם מְפַחֵד תָּמִיד, מִשּׁוּם שֶׁזֶּה כּוֹלֵל יִרְאָ"ה בְּאַהֲבָ"ה.

וְכָךְ צָרִיךְ בַּצַּד הָאַחֵר שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה לְעוֹרֵר בּוֹ יִרְאָה. כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁהַדִּין הַקָּשֶׁה שׁוֹרֶה עָלָיו, אָז יְעוֹרֵר יִרְאָה וְיִפְחַד מֵרִבּוֹנוֹ כָּרָאוּי וְלֹא יַקְשֶׁה לִבּוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב (שם) וּמַקְשֶׁה לִבּוֹ יִפּוֹל בְּרָעָה, בְּאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר שֶׁנִּקְרָא רָעָה. נִמְצֵאת שֶׁיִּרְאָה שֶׁנֶּאֱחֶזָה בִּשְׁנֵי צְדָדִים וְנִכְלֶלֶת מֵהֶם, וְזוֹהִי אַהֲבָה שְׁלֵמָה כָּרָאוּי.

מִצְוָה שְׁלִישִׁית – לָדַעַת שֶׁיֵּשׁ אֱלוֹהַּ גָּדוֹל וְשַׁלִּיט בָּעוֹלָם, וּלְיַחֵד אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם יִחוּד כָּרָאוּי בְּאוֹתָם שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים הָעֶלְיוֹנִים, וְלַעֲשׂוֹת אוֹתָם יִחוּד אֶחָד

רְעוּתָא לְעֵילָא בַּהֲדַיְיהוּ. וְעַל דָּא אֶחָד אִצְטְרִיךְ לְאַרְכָּא לֵיהּ (נ"א כְּשִׁית) בְּשִׁית תֵּבִין. וְדָא הוּא דִּכְתִיב יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד. יִתְכַּנְּשׁוּן דַּרְגִּין דִּתְחוֹת שְׁמַיָּא לְאִתְאַחֲדָא בֵּיהּ (יִרְאֶה) לְמֶהֱוֵי בִּשְׁלִימוּ לְשִׁית סִטְרִין כְּדְקָא יְאוּת. וְעִם כָּל דָּא בְּהַהוּא יִחוּדָא אִצְטְרִיךְ לְקַשְׁרָא בֵּיהּ יִרְאָה דְּאִצְטְרִיךְ לְאַרְכָּא בְּדָלֶ"ת דְּאֶחָד. דְּדָלֶ"ת דְּאֶחָד גְּדוֹלָה. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה דְּתִתְחַזֵּי וְתִתְקַשֵּׁר דָּלֶ"ת דְּאִיהוּ יַבָּשָׁה בְּהַהוּא יִחוּדָא.

וּלְבָתַר דְּאִתְקַשֵּׁר תַּמָּן לְעֵילָא אִיצְטְרִיךְ לְקַשְׁרָא לָהּ לְתַתָּא בְּאֶכְלוּסָהָא בְּשִׁית סִטְרִין אַחֲרָנִין דִּלְתַתָּא, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. דְּאִית בֵּיהּ שִׁית תֵּבִין אַחֲרָנִין דְּיִחוּדָא. כְּדֵין מַה דְּהַוָּת יַבָּשָׁה אִתְעֲבִידַת אֶרֶץ לְמֶעְבַּד פֵּירִין וְאִיבִּין וּלְנָטְעָא אִילָנִין.

לשון הקודש

בְּשֵׁשׁ הַתֵּבוֹת שֶׁל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וּלְכַוֵּן רָצוֹן לְמַעְלָה עִמָּהֶם. וְעַל כֵּן צָרִיךְ "אֶחָד" לְהַאֲרִיךְ אוֹתוֹ [נ"א בְּשֵׁשׁ] בְּשֵׁשׁ תֵּבוֹת, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד. יִתְכַּנְּסוּ הַדְּרָגוֹת שֶׁתַּחַת הַשָּׁמַיִם שֶׁתֵּאָחֵז בָּהֶן יִרְאָה לִהְיוֹת בִּשְׁלֵמוּת לְשִׁשָּׁה צְדָדִים כָּרָאוּי. וְעִם כָּל זֶה, בְּאוֹתוֹ הַיִּחוּד צָרִיךְ לִקְשֹׁר בּוֹ יִרְאָה, שֶׁצָּרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בַּדָּלֶ"ת שֶׁל אֶחָד, שֶׁדָּלֶ"ת שֶׁל אֶחָד גְּדוֹלָה. וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, שֶׁתֵּרָאֶה וְתִתְקַשֵּׁר דָּלֶ"ת, שֶׁהִיא יַבָּשָׁה, בְּאוֹתוֹ הַיִּחוּד.

וְאַחַר שֶׁנִּקְשְׁרָה שָׁם לְמַעְלָה, צָרִיךְ לִקְשֹׁר אוֹתָהּ לְמַטָּה עִם אוּכְלוּסֶיהָ בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים הָאֲחֵרִים שֶׁלְּמַטָּה, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שֵׁשׁ תֵּבוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁל הַיִּחוּד. וְאָז, מַה שֶׁהָיְתָה יַבָּשָׁה, נֶעֱשְׂתָה אֶרֶץ לַעֲשׂוֹת

וְהַיְינוּ דִּכְתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ בְּהַהוּא יִחוּדָא דִּלְתַתָּא אַרְעָא רַעֲוָא שְׁלִים כְּדְקָא יְאוּת. וְעַל דָּא כִּי טוֹב, כִּי טוֹב תְּרֵי זִמְנֵי. חַד יִחוּדָא עִלָּאָה וְחַד יִחוּדָא תַּתָּאָה. כֵּיוָן דְּאִתְאַחִיד בִּתְרֵין סִטְרִין מִכָּאן וּלְהָלְאָה תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא. אִתְתַּקְּנַת לְמֶעְבַּד פֵּירִין וְאִיבִּין כְּדְקָא יְאוּת.

פִּקּוּדָא רְבִיעָאָה לְמִנְדַּע דְּיְיָ הוּא הָאֱלֹהִים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (דברים ד) וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים. וּלְאִתְכְּלָלָא שְׁמָא דֶאֱלֹהִים בִּשְׁמָא דְיְיָ. לְמִנְדַּע דְּאִנּוּן חַד וְלֵית בְּהוּ פְּרוּדָא. וְהַיְינוּ רָזָא דִּכְתִיב יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. לְמֶהֱוֵי תְּרֵין שְׁמָהָן חַד בְּלָא פְּרוּדָא כְּלָל. לְאִתְכְּלָלָא מְאֹרֹת חָסֵר בִּשְׁמָא דְשָׁמַיִם (נ"א דְרָשִׁים) דְּאִנּוּן חַד וְלֵית בְּהוּ פְּרוּדָא. נְהוֹרָא אוּכְמָא בִּנְהוֹרָא חִיוָרָא

לשון הקודש

פֵּרוֹת וְאִבִּים וְלִנְטֹעַ אִילָנוֹת. וְהַיְינוּ מַה שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ, בְּאוֹתוֹ הַיִּחוּד שֶׁלְּמַטָּה אֶרֶץ, רָצוֹן שָׁלֵם כָּרָאוּי. וְעַל כֵּן כִּי טוֹב כִּי טוֹב פַּעֲמַיִם. יִחוּד אֶחָד עֶלְיוֹן וְיִחוּד אֶחָד תַּחְתּוֹן. כֵּיוָן שֶׁנֶּאֱחַז בִּשְׁנֵי צְדָדִים, מִכָּאן וָהָלְאָה תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא. הִתְתַּקְּנָה לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת וְאִבִּים כָּרָאוּי.

מִצְוָה רְבִיעִית – לָדַעַת שֶׁה' הוּא הָאֱלֹהִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ד) וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים. וְשֶׁיִּכָּלֵל הַשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים בַּשֵּׁם שֶׁל יי, לָדַעַת שֶׁהֵם אֶחָד וְאֵין בָּהֶם פֵּרוּד. וְהַיְינוּ סוֹד הַכָּתוּב יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד כְּלָל, שֶׁיִּכָּלֵל מְאֹרֹת חָסֵר בַּשֵּׁם שֶׁל שָׁמַיִם [נ"א שֶׁרָשׁוּם] שֶׁהֵם אֶחָד וְאֵין בָּהֶם פֵּרוּד. אוֹר שָׁחֹר

לֵית בְּהוּ פִּרוּדָא וְכֹלָּא חַד. (דף יב ע"ב) וְדָא הוּא עֲנָנָא חִיוָרָא דִּימָמָא וְעֲנָנָא דְּאֶשְׁתָּא בְּלֵילְיָא. מִדַּת יוֹם וּמִדַּת לַיְלָה. וּלְאִתְתַּקָּן דָּא בְדָא לְאַנְהָרָא כְּמָה דְּאִתְמַר לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

וְדָא חוֹבָה דְּהַהוּא נָחָשׁ קַדְמָאָה חִבַּר לְתַתָּא וְאִתְפְּרַשׁ לְעֵילָּא. וּבְגִין כָּךְ גָּרַם מַה דְּגָרַם לְעָלְמָא. בְּגִין דְּאִצְטְרִיךְ לְאַפְרָשָׁא לְתַתָּא וּלְחַבְּרָא לְעֵילָּא. וּנְהוֹרָא אוּכְמָא אִצְטְרִיךְ לְאִתְאַחֲדָא לְעֵילָּא בְּחִבּוּרָא חָדָא. וּלְאִתְאַחֲדָא לְבָתָר בְּאֶכְלוּסָהָא בִּיחוּדָהָא וּלְאַפְרָשָׁא לָהּ מִסִּטְרָא בִישָׁא. וְעִם כָּל דָּא אִצְטְרִיךְ לְמִנְדַּע דֶּאֱלֹהִים יֵשׁ כֹּלָּא חַד בְּלָא פִּירוּדָא. יֵשׁ הוּא הָאֱלֹהִים. וְכַד יִנְדַּע בַּר נָשׁ דְּכֹלָּא חַד וְלָא יַשְׁוֵי פִּירוּדָא, אֲפִילוּ הַהִיא סִטְרָא אַחֲרָא יִסְתְּלַק מֵעַל עָלְמָא וְלָא אִתְמְשַׁךְ לְתַתָּא.

לשון הקודש

בְּאוֹר לָבָן אֵין בָּהֶם פֵּרוּד, וְהַכֹּל [וְדָבָר] אֶחָד. וְזֶה הוּא עָנָן הַלָּבָן שֶׁל הַיּוֹם וְעָנָן שֶׁל אֵשׁ בַּלַּיְלָה, מִדַּת יוֹם וּמִדַּת לַיְלָה, וְיִתְתַּקְּנוּ זֶה עִם זֶה לְהָאִיר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

וְזֶהוּ הַחֵטְא שֶׁל הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי הַהוּא – חִבֵּר לְמַטָּה וְהִפְרִיד לְמַעְלָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ גָּרַם מַה שֶּׁגָּרַם לָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ לְהַפְרִיד לְמַטָּה וּלְחַבֵּר לְמַעְלָה.

וְאוֹר שָׁחֹר צָרִיךְ לְהֵאָחֵז לְמַעְלָה בְּחִבּוּר אֶחָד, וּלְהֵאָחֵז אַחַר כָּךְ בְּאוּכְלוֹסֵיהָ בְּיִחוּדָהּ וּלְהַפְרִיד אוֹתָהּ מִן הַצַּד הָרָע. וְעִם כָּל זֶה צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁאֱלֹהִים ה' הַכֹּל אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד. ה' הוּא הָאֱלֹהִים. וּכְשֶׁיֵּדַע אָדָם שֶׁהַכֹּל אֶחָד וְלֹא יָשִׂים פֵּרוּד, אֲפִלּוּ אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר יִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם וְלֹא יִמָּשֵׁךְ לְמַטָּה.

וְהַיְינוּ רָזָא דִכְתִיב וְהָיוּ לִמְאוֹרוֹת. הָא קְלִיפָּה בָתַר מוֹחָא סַלְקָא. מוֹחָא אוֹר. סִטְרָא אַחֲרָא מָוֶת. אוֹר בְּחִבּוּר דְּאַתְוָון. מָוֶת בְּפִירוּדָא. וְכַד הַאי אוֹר אִסְתַּלַּק מִתַּמָּן, מִתְחַבְּרָא בְּאַתְוָון מָוֶת דְּפִירוּדָא. מֵאִלֵּין אַתְוָון שָׁרִיאַת חַוָּה וְגָרְמַת בִּישָׁא עַל עָלְמָא. כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית ג) וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב אֲהַדְּרַת אַתְוָון לְמַפְרֵעַ אִשְׁתָּאַר מ"ו וְאִנּוּן אֲזָלוּ וּנְטָלוּ אוֹת תי"ו בַּהֲדַיְיהוּ וְגָרְמַת מוֹתָא עַל עָלְמָא כְּמָה דִכְתִיב וַתֵּרֶא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, הָא אוֹלִיפְנָא מ"ם אִשְׁתָּאֲרַת יְחִידָאָה, וָא"ו דְּאִיהוּ חַיִּין תָּדִיר אִתְהַפְּכַת וְאֲזָלַת וּנְטָלַת תי"ו דִכְתִיב וַתִּקַּח וַתִּתֵּן וְאִשְׁתְּלִים תֵּיבָה דָא וְאִתְחַבְּרוּ אַתְוָון. אָמַר לֵיהּ בְּרִיךְ אַנְתְּ בְּרִי וְהָא אוֹקִימְנָא מִלָּה דָא.

פִּקּוּדָא חֲמִישָׁאָה כְתִיב, יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ

לשון הקודש

וְהַיְינוּ סוֹד הַכָּתוּב וְהָיוּ לִמְאוֹרוֹת. שֶׁהִנֵּה הַקְּלִפָּה עוֹלָה אַחַר הַמֹּחַ. הַמֹּחַ אוֹר. הַצַּד הָאַחֵר מָוֶת. אוֹר בְּחִבּוּר שֶׁל אוֹתִיּוֹת. מָוֶת בְּפֵרוּד. וּכְשֶׁהָאוֹר הַזֶּה מִסְתַּלֵּק מִשָּׁם, מִתְחַבֵּר בְּאוֹתִיּוֹת מָוֶת שֶׁל פֵּרוּד. מֵהָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ הִתְחִילָה חַוָּה וְגָרְמָה רַע עַל הָעוֹלָם, כַּכָּתוּב (בראשית ג) וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב. הֶחֱזִירָה הָאוֹתִיּוֹת לְמַפְרֵעַ וְנִשְׁאַר מ"ו, וְהֵם הָלְכוּ וְנָטְלוּ הָאוֹת תָּי"ו עִמָּם, וְגָרְמָה מָוֶת עַל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַתֵּרֶא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, הֲרֵי לָמַדְנוּ מֵ"ם נִשְׁאֲרָה יְחִידָה. וָא"ו שֶׁהִיא חַיִּים, תָּמִיד מִתְהַפֶּכֶת וְהוֹלֶכֶת וְנוֹטֶלֶת תָּי"ו, שֶׁכָּתוּב וַתִּקַּח וַתִּתֵּן. וְנִשְׁלְמָה הַתֵּבָה הַזּוֹ וְהִתְחַבְּרוּ הָאוֹתִיּוֹת. אָמַר לוֹ, בָּרוּךְ אַתָּה בְּנִי, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַדָּבָר הַזֶּה. **מִצְוָה** חֲמִישִׁית – כָּתוּב יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. בַּפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ שָׁלֹשׁ

חַיָּה. בְּהַאי קְרָא אִית תְּלַת פִּקּוּדִין. חַד לְמִלְּעֵי בְּאוֹרַיְיתָא. וְחַד לְאִתְעָסָקָא בְּפִרְיָה וְרִבְיָה. וְחַד לְמִגְזַר לִתְמַנְיָיא יוֹמִין וּלְאַעֲבָרָא מִתַּמָּן עָרְלָתָא. לְמִלְּעֵי בְּאוֹרַיְיתָא וּלְאִשְׁתַּדָּלָא בָּהּ וּלְאַפָּשָׁא לָהּ בְּכָל יוֹמָא לְתַקְּנָא נַפְשֵׁיהּ וְרוּחֵיהּ.

דְּכֵיוָן דְּבַר נָשׁ אִתְעַסַּק בְּאוֹרַיְיתָא אִתְתַּקַּן בְּנִשְׁמָתָא אַחֲרָא קַדִּישָׁא. דִּכְתִיב שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. נֶפֶשׁ דְּהַהִיא חַיָּה קַדִּישָׁא. דְּכַד בַּר נָשׁ לָא אִתְעַסַּק בְּאוֹרַיְיתָא לֵית לֵיהּ נַפְשָׁא קַדִּישָׁא. קְדוּשָׁא דִּלְעֵילָא לָא שַׁרְיָא עֲלוֹי. וְכַד אִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, בְּהַהוּא רְחִישׁוּ דְּרָחִישׁ בָּהּ זָכֵי לְהַהִיא נֶפֶשׁ חַיָּה, וּלְמֶהֱוֵי כְּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין. דִּכְתִיב, (תהלים קג) בָּרְכוּ יְיָ מַלְאָכָיו, אִלֵּין אִנּוּן דְּמִתְעַסְּקִין בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִקְרוּן מַלְאָכָיו בְּאַרְעָא.

לשון הקודש

מִצְוֹות: אַחַת לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, וְאַחַת לְהִתְעַסֵּק בִּפְרִיָּה וּרְבִיָּה, וְאַחַת לָמוּל לִשְׁמוֹנָה יָמִים וּלְהַעֲבִיר מִשָּׁם הָעָרְלָה. לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּלְהִשְׁתַּדֵּל בָּהּ וּלְהַגְדִּילָהּ בְּכָל יוֹם לְתַקֵּן אֶת נַפְשׁוֹ וְרוּחוֹ.

שֶׁכֵּיוָן שֶׁאָדָם מִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, הוּא נִתְקָן בִּנְשָׁמָה אַחֶרֶת קְדוֹשָׁה, שֶׁכָּתוּב שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הַחַיָּה הַקְּדוֹשָׁה הַהִיא. שֶׁכַּאֲשֶׁר אֵין אָדָם מִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, אֵין לוֹ נֶפֶשׁ קְדוֹשָׁה, וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁלְּמַעְלָה אֵינָהּ שׁוֹרָה עָלָיו. וְכַאֲשֶׁר מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, בְּאוֹתוֹ הַדִּבּוּר שֶׁהוּא מְבָרֵר בָּהּ, הוּא זוֹכֶה לְנֶפֶשׁ הַחַיָּה הַהִיא וְלִהְיוֹת כְּמוֹ מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים, שֶׁכָּתוּב (תהלים קג) בָּרְכוּ ה' מַלְאָכָיו. אֵלּוּ הֵם שֶׁמִּתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָאִים מַלְאָכָיו בָּאָרֶץ.

וְדָא הוּא דִּכְתִיב וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. הַאי בְּהַאי עָלְמָא. בְּהַהוּא עָלְמָא תָּנֵינָן דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד לוֹן גַּדְפִּין כְּנִשְׁרִין וּלְאַשְׁטָא בְּכָל עָלְמָא דִּכְתִיב, (ישעיה מ) וְקוֵי יְיָ יַחֲלִיפוּ כֹחַ יַעֲלוּ אֵבֶר כַּנְּשָׁרִים. וְהַיְנוּ דִּכְתִיב וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ דָּא אוֹרַיְיתָא דְּאִקְרֵי מַיִם יִשְׁרְצוּן וְיִפְקוּן רְחֲשָׁא דְּנֶפֶשׁ חַיָּה מֵאֲתַר דְּהַהִיא חַיָּה יִמְשְׁכוּן לָהּ לְתַתָּא כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְעַל דָּא אָמַר דָּוִד (תהלים נא) לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים, לְמִלְּעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וּכְדֵין וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי:

פִּקּוּדָא שְׁתִיתָאָה לְאִתְעַסְּקָא בְּפִרְיָה וְרִבְיָה. דְּכָל מָאן דְּאִתְעַסַּק בְּפִרְיָה וְרִבְיָה, גָּרִים לְהַהוּא נָהָר לְמֶהֱוֵי נְבִיעַ תָּדִיר וְלָא יִפְסְקוּן מֵימוֹי. וְיַמָּא אִתְמַלְיָיא בְּכָל סִטְרִין. וְנִשְׁמָתִין חַדְתִּין מִתְחַדְּשָׁן

לשון הקודש

וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. זֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה. וּבְאוֹתוֹ הָעוֹלָם שָׁנִינוּ, שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לָהֶם כְּנָפַיִם כִּנְשָׁרִים וְשֶׁיָּשׁוּטוּ בְּכָל הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ) וְקוֵי ה' יַחֲלִיפוּ כֹחַ יַעֲלוּ אֵבֶר כַּנְּשָׁרִים. וְהַיְנוּ מַה שֶׁכָּתוּב וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ – זוֹ הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת מַיִם, יִשְׁרְצוּ וְיוֹצִיאוּ שֶׁרֶץ שֶׁל נֶפֶשׁ חַיָּה מֵהַמָּקוֹם שֶׁל הַחַיָּה הַהִיא יִמְשְׁכוּ אוֹתָהּ לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְעַל כֵּן אָמַר דָּוִד (תהלים נא) לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים, לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, וְאָז – וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי.

מִצְוָה שִׁשִּׁית – לְהִתְעַסֵּק בִּפְרִיָּה וּרְבִיָּה. שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בִּפְרִיָּה וּרְבִיָּה, גּוֹרֵם לַנָּהָר הַהוּא לִהְיוֹת נוֹבֵעַ תָּמִיד וְלֹא יִפָּסְקוּ מֵימָיו. וְהַיָּם מִתְמַלֵּא בְּכָל הַצְּדָדִים. וּנְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת מִתְחַדְּשׁוֹת וְיוֹצְאוֹת מֵאוֹתוֹ הָאִילָן, וּצְבָאוֹת רַבִּים

וְנָפְקִין מֵהַהוּא אִילָנָא. וְחֵילִין סַגִּיאִין אִתְרַבְּיָאוּ לְעֵילָא בַּהֲדֵי אִנּוּן נִשְׁמָתִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית א) יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, דָּא בְּרִית קַיְּימָא קַדִּישָׁא נְהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק, וּמַיָּא דִילֵיהּ אִתְרַבְּיָאוּ וְרַחֲשִׁין רִחֲשָׁא וְרִבּוּיָא דְנִשְׁמָתֵיהּ לְהַהִיא חַיָּה.

וּבְאִנּוּן נִשְׁמָתִין דְּעָאלִין בְּהַהִיא חַיָּה נַפְקֵי כַּמָּה עוֹפֵי דְּפָרְחָן וְטָאסָן כָּל עָלְמָא. וְכַד נִשְׁמָתָא נָפְקָא לְהַאי עָלְמָא הַהוּא עוֹפָא דְּפָרַח וְנָפַק בַּהֲדֵי הַאי נִשְׁמָתָא מֵהַהוּא אִילָנָא נָפַק עִמֵּיהּ. כַּמָּה נָפְקָן בְּכָל נִשְׁמָתָא וְנִשְׁמָתָא. תְּרֵין, חַד מִימִינָא וְחַד מִשְּׂמָאלָא. אִי זָכֵי אִנּוּן נָטְרִין לֵיהּ דִכְתִיב, (תהלים צא) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ. וְאִי לָא אִנּוּן מְקַטְרְגֵי עֲלֵיהּ.

אָמַר רִבִּי פִּינְחָס (דף יג ע"א) תְּלָתָא אִנּוּן דְּקַיְּימֵי

לשון הקודש

מִתְגַּדְּלִים לְמַעְלָה עִם אוֹתָם הַנְּשָׁמוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. זוֹ בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, הַנָּהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, וְהַמַּיִם שֶׁלּוֹ מִתְרַבִּים וְשׁוֹרְצִים שֶׁרֶץ וְהִתְרַבּוּת שֶׁל נִשְׁמָתוֹ לַחַיָּה הַהִיא. **וּבְאוֹתָן** הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּכְנָסוֹת לַחַיָּה הַהִיא, יוֹצְאִים כַּמָּה עוֹפוֹת שֶׁפּוֹרְחִים וְטָסִים בְּכָל הָעוֹלָם. וְכַאֲשֶׁר הַנְּשָׁמָה יוֹצֵאת אֶל הָעוֹלָם הַזֶּה, הָעוֹף הַהוּא שֶׁפּוֹרֵחַ וְיוֹצֵא עִם הַנְּשָׁמָה הַזּוֹ, מֵאוֹתוֹ הָעֵץ יוֹצֵא עִמּוֹ. כַּמָּה יוֹצְאִים עִם כָּל נְשָׁמָה וּנְשָׁמָה? שְׁנַיִם, אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמֹאל. אִם הוּא זוֹכֶה – הֵם שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב (תהלים צא) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ. וְאִם לֹא – הֵם מְקַטְרְגִים עָלָיו.

אָמַר רַבִּי פִּינְחָס, שְׁלֹשָׁה הֵם שֶׁעוֹמְדִים אֶפּוֹטְרוֹפּוֹסִים עַל הָאָדָם כְּשֶׁהוּא זוֹכֶה, שֶׁכָּתוּב (איוב לג) אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ

אַפּוֹטְרוֹפְּסִין עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ כַּד זָכֵי. דִּכְתִיב, (איוב לג) אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף לְהַגִּיד לְאָדָם יָשְׁרוֹ. אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ הָא חַד. מֵלִיץ תְּרֵי. אֶחָד מִנִּי אָלֶף לְהַגִּיד לְאָדָם יָשְׁרוֹ הָא תְּלַת. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, חָמֵשׁ, דִּכְתִיב יַתִּיר, וַיְחֻנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר. וַיְחֻנֶּנּוּ חַד. וַיֹּאמֶר תְּרֵין. אָמַר לֵיהּ לָאו הָכִי, אֶלָּא וַיְחֻנֶּנּוּ דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, דְּהָא לֵית רְשׁוּ לְאָחֳרָא אֶלָּא לֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ שַׁפִּיר קָא אֲמַרְתְּ. וּמָאן דְּאִתְמְנַע מִפְּרִיָּה וְרִבְיָה כְּבְיָכוֹל אַזְעִיר דִּיוּקְנָא דְּכָלִיל כָּל דִּיוּקְנִין. וְגָרִים לְהַהוּא נָהָר דְּלָא נַגְדִּין מֵימוֹי וּפָגִים קְיָימָא קַדִּישָׁא בְּכָל סִטְרִין. וְעָלֵיהּ כְּתִיב, (ישעיה סו) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי. בִּי וַדַּאי דָּא לְגוּפָא. וְנִשְׁמְתֵיהּ לָא עָיִיל לְפַרְגּוֹדָא כְּלָל וְאִטְרִיד

לשון הקודש

אֶחָד מִנִּי אָלֶף לְהַגִּיד לְאָדָם יָשְׁרוֹ. אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ הִנֵּה אֶחָד. מֵלִיץ – שְׁנַיִם. אֶחָד מִנִּי אָלֶף לְהַגִּיד לְאָדָם יָשְׁרוֹ – הִנֵּה שְׁלֹשָׁה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן חֲמִשָּׁה, שֶׁכָּתוּב יוֹתֵר, וַיְחֻנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר. וַיְחֻנֶּנּוּ – אֶחָד. וַיֹּאמֶר – שְׁנַיִם. אָמַר לוֹ, לֹא כָּכָה, אֶלָּא וַיְחֻנֶּנּוּ זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ, שֶׁהֲרֵי אֵין רְשׁוּת לְאַחֵר אֶלָּא לוֹ.

אָמַר לוֹ, יָפֶה אָמַרְתָּ, וּמִי שֶׁנִּמְנָע מִפְּרִיָּה וּרְבִיָּה, כִּבְיָכוֹל מַמְעִיט אֶת הַדְּמוּת שֶׁכּוֹלֶלֶת אֶת כָּל הַדְּמֻיּוֹת, וְגוֹרֵם לְאוֹתוֹ הַנָּהָר שֶׁאֵין שׁוֹפְעִים מֵימָיו, וּפוֹגֵם אֶת הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ בְּכָל הַצְּדָדִים, וְעָלָיו כָּתוּב (ישעיה סו) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי. בִּי וַדַּאי זֶה לַגּוּף, וְאֵין נִשְׁמָתוֹ נִכְנֶסֶת לַפַּרְגּוֹד כְּלָל, וְהוּא נִטְרָד

מֵהַהוּא עָלְמָא.

פִּקּוּדָא שְׁבִיעָאָה לְמִגְזַר לִתְמַנְיָא יוֹמִין וּלְאַעֲבָרָא זוֹהֲמָא דְעָרְלָתָא, בְּגִין דְּהַהִיא חַיָּה אִיהִי דַרְגָּא תְּמִינָאָה לְכָל דַּרְגִּין, וְהַהִיא נֶפֶשׁ דְּפָרְחָא מִינָהּ אִצְטְרִיכָא לְאִתְחַזָּאָה קַמָּהּ לִתְמַנְיָא יוֹמִין כְּמָה דְאִיהִי דַרְגָּא תְּמִינָאָה. וּכְדֵין אִתְחַזֵּי וַדַּאי דְאִיהִי נֶפֶשׁ חַיָּה. נֶפֶשׁ דְּהַהִיא חַיָּה קַדִּישָׁא וְלָא מִסִּטְרָא אַחֲרָא. וְדָא אִיהוּ יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם. בְּסִפְרָא דַחֲנוֹךְ יִתְרַשְׁמוּן מַיָּא דְזַרְעָא קַדִּישָׁא רְשִׁימוּ דְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְדָא רְשִׁימוּ דְאָת יו"ד דְּאִתְרְשִׁים בְּבְשָׂרָא קַדִּישָׁא מִכָּל שְׁאַר רְשׁוּמִין דְּעָלְמָא.

וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. דָּא אֵלִיָּהוּ דְטָאם כָּל עָלְמָא בְּאַרְבַּע טָאסִין לְמֶהֱוֵי תַּמָּן בְּהַהוּא גְּזִירוּ דִקְיָימָא קַדִּישָׁא. וְאִצְטְרִיךְ לְתַקְּנָא לֵיהּ כּוּרְסַיָּיא

לשון הקודש

מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם.

מִצְוָה שְׁבִיעִית – לָמוּל לִשְׁמֹנֶה יָמִים וּלְהַעֲבִיר אֶת זֻהֲמַת הָעָרְלָה, מִשּׁוּם שֶׁהַחַיָּה הַהִיא הִיא הַדַּרְגָּה הַשְּׁמִינִית לְכָל הַדַּרְגּוֹת, וְהַנֶּפֶשׁ הַהִיא שֶׁפּוֹרַחַת מִמֶּנָּה צְרִיכָה לְהֵרָאוֹת לְפָנֶיהָ לִשְׁמֹנֶה יָמִים כְּמוֹ שֶׁהִיא דַרְגָּה שְׁמִינִית, וְאָז וַדַּאי נִרְאֶה שֶׁהִיא נֶפֶשׁ חַיָּה. הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הַחַיָּה הַהִיא הַקְּדוֹשָׁה, וְלֹא מִן הַצַּד הָאַחֵר. וְזֶהוּ יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם. בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ יֵרָשְׁמוּ הַמַּיִם שֶׁל זֶרַע קֹדֶשׁ רֹשֶׁם שֶׁל נֶפֶשׁ חַיָּה. וְזֶה הָרֹשֶׁם שֶׁל הָאוֹת יו"ד שֶׁנִּרְשָׁם בִּבְשַׂר הַקֹּדֶשׁ מִכָּל שְׁאָר הָרְשׁוּמִים שֶׁל הָעוֹלָם. **וְעוֹף** יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ – זֶה אֵלִיָּהוּ שֶׁטָּס אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּאַרְבַּע טִיסוֹת לִהְיוֹת שָׁם בְּאוֹתָהּ הַמִּילָה שֶׁל בְּרִית הַקֹּדֶשׁ. וְצָרִיךְ

וּלְאַדְכָּרָא בְּפוּמֵיהּ דָּא כֶּרְסְיָיא דְּאֵלִיָּה"ו. וְאִי לָאו לָא שָׁאֲרֵי תַּמָּן. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִים הַגְּדוֹלִים. תְּרֵין אִלֵּין עָרְלָה וּפְרִיעָה. גְּזִירוּ דְעָרְלָה וּפְרִיעָה לְבָתָר. וְאִנּוּן דְּכַר וְנוּקְבָא. וְאֶת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת, דָּא רְשִׁימוּ דְּאָ"ת קַיְּימָא קַדִּישָׁא דְּאִיהִי נֶפֶשׁ חַיָּה קַדִּישָׁא כִּדְקָאֲמָרָן. אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם מַיִן עִלָּאִין דְּאִתְמָשְׁכוּ לְגַבָּהּ דְּאָת רְשִׁימוּ דָּא.

וּבְגִין דָּא אִתְרְשִׁימוּ יִשְׂרָאֵל בִּרְשִׁימוּ קַדִּישָׁא וְדַכְיוּ לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דְּאִנּוּן רְשִׁימִין קַדִּישִׁין, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בֵּין סִטְרָ קַדִּישָׁא לְסִטְרָא אַחֲרָא דְּמִסָּאֲבוּ. אוֹף יִשְׂרָאֵל רְשִׁימִין לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בֵּין קִדּוּשָׁא, לְעַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא אַחֲרָא דְּמִסָּאֲבָא כְּמָה דְּאִתְּמַר. וּכְמָה דְּרָשִׁים לוֹן הָכִי רָשִׁים בְּעִירֵי וְעוֹפֵי דְּלְהוֹן לִבְעִירֵי

לשון הקודש

לְסַדֵּר לוֹ כִּסֵּא, וּלְהַזְכִּיר בְּפִיו: זֶה הַכִּסֵּא שֶׁל אֵלִיָּה"וּ. וְאִם לֹא – אֵינוֹ שׁוֹרֶה שָׁם. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים – שְׁנֵי אֵלֶּה עָרְלָה וּפְרִיעָה. הַמִּילָה שֶׁל הָעָרְלָה, וְאַחַר כָּךְ הַפְּרִיעָה. וְהֵם זָכָר וּנְקֵבָה. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת – זֶה הָרֹשֶׁם שֶׁל אוֹת בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהִיא הַנֶּפֶשׁ חַיָּה הַקְּדוֹשָׁה כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם – הַמַּיִם הָעֶלְיוֹנִים שֶׁנִּמְשְׁכוּ אֵלֶיהָ שֶׁל אוֹת הָרֹשֶׁם הַזּוּ.

וּבְגִלַּל זֶה נִרְשְׁמוּ יִשְׂרָאֵל בְּרֹשֶׁם קָדוֹשׁ וְטָהוֹר לְמַטָּה. כְּדֶגֶמַת אוֹתָם רְשׁוּמִים קְדוֹשִׁים, לְהַכִּיר בֵּין צַד הַקְּדֻשָּׁה לַצַּד הָאַחֵר שֶׁל הַטֻּמְאָה, אַף יִשְׂרָאֵל רְשׁוּמִים לְהַכִּיר בֵּין צַד הַקְּדֻשָּׁה לְעַמִּים עַכּוּ"ם, שֶׁבָּאִים מִצַּד הָאַחֵר שֶׁל טֻמְאָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וּכְמוֹ שֶׁרוֹשֵׁם אוֹתָם, כָּךְ רוֹשֵׁם הַבְּהֵמוֹת וְהָעוֹפוֹת שֶׁלָּהֶם לִבְהֵמוֹת

וְעוֹפֵי דְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. זַכָּאָה חוּלַקְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל:

פִּקּוּדָא תְּמִינָאָה לְמִרְחַם גִּיּוֹרָא (עַל) דְּעָאל לְמִגְזַר גַּרְמֵיהּ וּלְאָעֳלָא תְּחוֹת גַּדְפּוֹי דִּשְׁכִינְתָּא. וְאִיהִי אָעִילָא לוֹן תְּחוֹת גַּדְפָּהָא לְאִנּוּן דְּמִתְפָּרְשָׁן מִסִּטְרָא אַחֲרָא מְסָאֲבָא וּמִתְקָרְבִין לְגַבָּהּ. דִּכְתִיב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. וְאִי תֵימָא דְהַאי נֶפֶשׁ חַיָּה דִּכְלִילָא בְּיִשְׂרָאֵל לְכֹלָּא הִיא אִזְדַּמְּנַת. הָדַר וְאָמַר לְמִינָהּ. כַּמָּה אַכְסַדְּרִין וְאִדְּרִין דָּא לְגוֹ מִן דָּא אִית לָהּ לְהַאי אֶרֶץ דְּאִיהִי חַיָּה תְּחוֹת גַּדְפָּהָא.

גַּדְפָּא יְמִינָא אִית לָהּ תְּרֵין אַכְסַדְּרִין. וּמֵהַאי גַּדְפָּא אִתְפָּרְשָׁן לִתְרֵין אוּמִין אַחֲרָנִין דְּאִנּוּן קְרִיבִין בְּיִחוּדָא לְיִשְׂרָאֵל לְאָעֳלָא לוֹן לְגוֹ אַכְסַדְּרִין אִלֵּין. וּתְחוֹת גַּדְפָּא שְׂמָאלָא אִית תְּרֵין אַכְסַדְּרִין אַחֲרָנִין

לשון הקודש

וְעוֹפוֹת שֶׁל הָעַמִּים עַכּוּ"ם. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

מִצְוָה שְׁמִינִית – לֶאֱהֹב אֶת הַגֵּר שֶׁנִּכְנָס לָמוּל אֶת עַצְמוֹ וּלְהִכָּנֵס תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה. וְהִיא מַכְנִיסָה אוֹתָם תַּחַת כְּנָפֶיהָ לְאוֹתָם שֶׁנִּפְרָדִים מִצַּד הַטֻּמְאָה הָאַחֵר וּמִתְקָרְבִים אֵלֶיהָ, שֶׁכָּתוּב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. וְאִם תֹּאמַר שֶׁנֶּפֶשׁ הַחַיָּה הַזּוֹ שֶׁכְּלוּלָה בְּיִשְׂרָאֵל הִיא מְזֻמֶּנֶת לַכֹּל – חָזַר וְאָמַר לְמִינָהּ. כַּמָּה אַכְסַדְּרָאוֹת וַחֲדָרִים זֶה לִפְנִים מִזֶּה יֵשׁ לָאָרֶץ הַזּוֹ שֶׁהִיא חַיָּה. תַּחַת כְּנָפֶיהָ.

כָּנָף יָמִין, יֵשׁ לָהּ שְׁתֵּי אַכְסַדְּרָאוֹת. וּמֵהַכָּנָף הַזּוֹ נִפְרָדִים לִשְׁתֵּי אֻמּוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁהֵן קְרוֹבוֹת בְּיִחוּד לְיִשְׂרָאֵל לְהַכְנִיסָם לְתוֹךְ הָאַכְסַדְּרָאוֹת הַלָּלוּ. וְתַחַת כָּנָף

וּמִתְפָּרְשָׁן לִתְרֵין אוּמִין אַחֲרָנִין דְּאִנּוּן עַמּוֹן וּמוֹאָב. וְכֻלְּהוֹן אִקְרוּן נֶפֶשׁ חַיָּה. וְכַמָּה אִדְּרִין סְתִימִין אַחֲרָנִין וְהֵיכָלִין אַחֲרָנִין בְּכָל גַּדְפָּא וְגַדְפָּא. וּמִנַּיְיהוּ נָפְקוּ רוּחִין לְאַפְרָשָׁא לְכָל אִנּוּן גִּיּוֹרִין דְּמִתְגַּיְּרִין. וְאִקְרוּן נֶפֶשׁ חַיָּה, אֲבָל לְמִינָהּ. וְכֻלְּהוּ עָאלִין תְּחוֹת גַּדְפּוֹי דִשְׁכִינְתָּא וְלָא יַתִּיר.

אֲבָל נִשְׁמָתָא דְיִשְׂרָאֵל נָפְקָא מִגּוֹ גּוּפָא דְהַהוּא אִילָנָא, וּמִתַּמָּן פָּרְחִין נִשְׁמָתִין לְגוֹ הַאי אֶרֶץ גּוֹ מְעָהָא לְגוֹ לְגוֹ. וְרָזָא (מלאכי ג) כִּי תִהְיוּ אַתֶּם אֶרֶץ חֵפֶץ. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל בֵּן יַקִּיר דְּהָמוּ מְעָהָא עֲלֵיהּ וְאִקְרוּן (ישעיה מו) הָעֲמוּסִים מִנִּי בָטֶן וְלָא מְגַדְּפִין לְבַר. וְתוּ (דף יג ע"ב) גִּיּוֹרִין לֵית לוֹן חוּלָקָא בְּאִילָנָא עִלָּאָה כָּל שֶׁכֵּן בְּגוּפָא דִילֵיהּ. אֲבָל חוּלָקָא דִלְהוֹן בְּגַדְפִּין אִיהוּ וְלָא יַתִּיר. וְגִיּוֹרָא תְּחוֹת גַּדְפֵּי שְׁכִינְתָּא וְלָא

לשון הקודש

שְׁמֹאל יֵשׁ שְׁתֵּי אַכְסַדְרָאוֹת אֲחֵרוֹת, וְנִפְרָדִים לִשְׁתֵּי אֻמּוֹת אֲחֵרוֹת, שֶׁהֵם עַמּוֹן וּמוֹאָב. וְכֻלָּם נִקְרָאִים נֶפֶשׁ חַיָּה. וְכַמָּה חֲדָרִים סְתוּמִים אֲחֵרִים וְהֵיכָלוֹת אֲחֵרִים בְּכָל כָּנָף וְכָנָף, וּמֵהֶם יוֹצְאוֹת רוּחוֹת לְהַפְרִיד לְכָל אוֹתָם הַגֵּרִים שֶׁמִּתְגַּיְּרִים, וְנִקְרָאִים נֶפֶשׁ חַיָּה, אֲבָל לְמִינָהּ. וְכֻלָּם נִכְנָסִים תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה וְלֹא יוֹתֵר.

אֲבָל נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל יוֹצֵאת מִתּוֹךְ הַגּוּף שֶׁל הָאִילָן הַהוּא, וּמִשָּׁם פּוֹרְחוֹת הַנִּשְׁמוֹת לְתוֹךְ הָאָרֶץ הַזּוֹ לְתוֹךְ מֵעָיָהּ לִפְנִי וְלִפְנִים, וְהַסּוֹד – (מלאכי ג) כִּי תִהְיוּ אַתֶּם אֶרֶץ חֵפֶץ. וְעַל זֶה יִשְׂרָאֵל בֵּן יַקִּיר שֶׁהָמוּ מֵעָיָהּ עָלָיו, וְנִקְרָאִים (ישעיה מו) הָעֲמֻסִים מִנִּי בֶטֶן, וְלֹא מֵהַכְּנָפַיִם הַחוּצָה. וְעוֹד, לַגֵּרִים אֵין חֵלֶק בָּאִילָן הָעֶלְיוֹן, וְכָל שֶׁכֵּן בַּגּוּף שֶׁלּוֹ. אֲבָל הַחֵלֶק שֶׁלָּהֶם הוּא בַּכְּנָפַיִם וְלֹא יוֹתֵר, וְהַגֵּר תַּחַת כַּנְפֵי

יַתִּיר גֵּרֵי הַצַּדִּיק אִנּוּן דְּתַמָּן שָׁרָאן וְאִתְאַחֲדָן וְלָא לְגוֹ כְּמָה דְאִתְּמַר. וּבְגִין כָּךְ תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. וּלְמָאן, בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ אֶרֶץ לְמִינָהּ כֻּלְּהוּ שָׁאֲבִין נֶפֶשׁ מֵהַהִיא חַיָּה, אֲבָל כָּל חַד לְמִינָהּ כְּדְקָא חָזֵי לָהּ:

פִּקּוּדָא תְּשִׁיעָאָה לְמֵיחַן לְמִסְכְּנֵי וּלְמֵיהַב לוֹן טַרְפָּא. דִּכְתִיב נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. נַעֲשֶׂה אָדָ"ם, מְשׁוּתָּפָא כְּלַל דְּכַר וְנוּקְבָא. בְּצַלְמֵנוּ, עֲתִירֵי. כִּדְמוּתֵנוּ, מִסְכְּנֵי. דְּהָא מִסִּטְרָא דִּדְכוּרָא עֲתִירֵי, וּמִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא מִסְכְּנֵי. כְּמָה דְאִנּוּן בְּשׁוּתָּפָא חָדָא. וְחָס דָּא עַל דָּא, וְיָהִיב דָּא לְדָא וְגָמִיל לֵיהּ טִיבוּ, הָכִי אִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְתַתָּא לְמֶהֱוֵי עֲתִירָא וּמִסְכְּנָא בְּחִבּוּרָא חָדָא, וּלְמֵיהַב דָּא לְדָא וּלְגָמְלָאָה טוּבָא דָּא לְדָא.

לשון הקודש

הַשְּׁכִינָה וְלֹא יוֹתֵר. גֵּרֵי הַצַּדִּיק הֵם שֶׁשּׁוֹרִים שָׁם וְנֶאֱחָזִים, וְלֹא לִפְנִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וּמִשּׁוּם כָּךְ תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. וּלְמִי? בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ אֶרֶץ לְמִינָהּ. כֻּלָּם שׁוֹאֲבִים נֶפֶשׁ מֵהַחַיָּה הַהִיא, אֲבָל כָּל אֶחָד לְמִינָהּ כָּרָאוּי לָהּ.

מִצְוָה תְּשִׁיעִית – לָחֹן אֶת הָעֲנִיִּים וְלָתֵת לָהֶם טֶרֶף, שֶׁכָּתוּב נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. נַעֲשֶׂה אָדָ"ם – מְשֻׁתָּף, כְּלָל שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה. בְּצַלְמֵנוּ – עֲשִׁירִים. כִּדְמוּתֵנוּ – עֲנִיִּים. שֶׁהֲרֵי מִצַּד הַזָּכָר עֲשִׁירִים, וּמִצַּד הַנְּקֵבָה עֲנִיִּים. כְּמוֹ שֶׁהֵם בְּשֻׁתָּפוּת אַחַת וְזֶה חָס עַל זֶה, וְזֶה נוֹתֵן לָזֶה וְגוֹמֵל לוֹ חֶסֶד, כָּךְ צָרִיךְ אָדָם לְמַטָּה שֶׁיִּהְיוּ עָשִׁיר וְעָנִי בְּחִבּוּר אֶחָד, וְלָתֵת זֶה לָזֶה וְלִגְמֹל חֶסֶד זֶה לָזֶה.

וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם וְגוֹ' רָזָא דְנָן חֲמִינָן בְּסִפְרָא דִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, דְּכָל מָאן דְּחָם עַל מִסְכְּנֵי בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא, לָא מִשְׁתַּנֵּי דִּיוּקְנֵיהּ לְעָלָם מִדִּיוּקְנָא דְאָדָם הָרִאשׁוֹן. וְכֵיוָן דְּדִיוּקְנָא דְאָדָ"ם אִתְרְשִׁים בֵּיהּ, שַׁלִּיט עַל כָּל בְּרִיָּין דְּעָלְמָא בְּהַהוּא דִיוּקְנָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ט) וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְגוֹ' כֻּלְּהוּ זָעִין וְדָחֲלִין מֵהַהוּא דִיוּקְנָא דְאִתְרְשִׁים בֵּיהּ, בְּגִין דְּדָא הוּא פִּקּוּדָא מַעֲלְיָא לְאִסְתַּלְּקָא בַּר נָשׁ בְּדִיוּקְנֵיהּ דְּאָדָם עַל כָּל שְׁאַר פִּקּוּדִין.

מַנָּא לָן מִנְּבוּכַדְנֶצַּר. אַף עַל גַּב דְּחָלַם הַהוּא חֶלְמָא, כָּל זִמְנָא דְּהֲוָה מֵיחַן לְמִסְכְּנֵי לָא שָׁרָא עֲלֵיהּ חֶלְמֵיהּ. כֵּיוָן דְּאַטִּיל עֵינָא בִּישָׁא דְּלָא לְמֵיחַן לְמִסְכְּנֵי, מַה כְּתִיב, (דניאל ד) עוֹד מִלְּתָא בְּפוּם מַלְכָּא

לשון הקודש

וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם וְגוֹ' – הַסּוֹד שֶׁלָּנוּ רָאִינוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּל מִי שֶׁחָס עַל הָעֲנִיִּים בִּרְצוֹן הַלֵּב, לֹא מִשְׁתַּנָּה דְּמוּתוֹ לְעוֹלָם מִדְּמוּתוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן. וְכֵיוָן שֶׁדְּמוּתוֹ שֶׁל אָדָ"ם נִרְשְׁמָה בּוֹ, הוּא שׁוֹלֵט עַל כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם בְּאוֹתָהּ הַדְּמוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ט) **וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה** עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְגוֹ'. כֻּלָּם זָעִים וּפוֹחֲדִים מֵאוֹתָהּ הַדְּמוּת שֶׁנִּרְשְׁמָה בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁזּוֹ הִיא מִצְוָה מְעֻלָּה שֶׁיִּתְעַלֶּה בֶּן אָדָם בִּדְמוּתוֹ שֶׁל אָדָם עַל כָּל שְׁאָר הַמִּצְוֹת. **מִנַּיִן** לָנוּ? מִנְּבוּכַדְנֶצַּר [וְהָרָשָׁע]. אַף עַל גַּב שֶׁחָלַם אֶת הַחֲלוֹם הַהוּא – כָּל זְמַן שֶׁהָיָה מְרַחֵם עַל הָעֲנִיִּים, לֹא שָׁרָה עָלָיו חֲלוֹמוֹ. כֵּיוָן שֶׁהִטִּיל עַיִן רָעָה שֶׁלֹּא לְרַחֵם עַל עֲנִיִּים, מַה כָּתוּב? (דניאל ד) עוֹד הַדָּבָר בְּפִי הַמֶּלֶךְ וְגוֹ'. מִיָּד הִשְׁתַּנְּתָה דְּמוּתוֹ וְנִטְרַד

וְגוֹ', מִיָּד אִשְׁתְּנֵי דִּיוּקְנֵיהּ וְאַטְרִיד מִן בְּנֵי נָשָׁא. וּבְגִין כָּךְ נַעֲשֶׂה אָדָם. כְּתִיב הָכָא עֲשִׂיָּה, וּכְתִיב הָתָם (רות ב) **שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ הַיּוֹם בֹּעַז.**

פִּקּוּדָא עֲשִׂירָאָה לְאַנָּחָא תְּפִלִּין וּלְאַשְׁלָמָא גַּרְמֵיהּ בְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה. דִּכְתִיב, (בראשית א) **וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. פְּתַח וְאָמַר** (שיר השירים ז) **רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל הַאי קְרָא אוֹקִימְנָא וְאִתְּמַר. אֲבָל רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל, דָּא רֵישָׁא עִלָּאָה תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, שְׁמָא דְּמַלְכָּא עִלָּאָה קַדִּישָׁא יהוה בְּאָתְוָון רְשִׁימִין, כָּל אָת וְאָת פַּרְשָׁתָא חָדָא, שְׁמָא קַדִּישָׁא גְּלִיפָא בְּסִדּוּרָא דְּאָתְוָון כְּדְקָא יְאוּת. וּתְנַן** (דברים כח) **כִּי שֵׁם יְיָ נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָ, אִלֵּין תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, דְּאִנּוּן שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּסִדּוּרָא דְּאָתְוֹוי.**

לשון הקודש

מִבְּנֵי הָאָדָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ נַעֲשֶׂה אָדָם. כָּתוּב כָּאן עֲשִׂיָּה, וְכָתוּב שָׁם (רות ב) שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ הַיּוֹם בֹּעַז.

מִצְוָה עֲשִׂירִית – לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין וּלְהַשְׁלִים אֶת עַצְמוֹ בַּדְּמוּת הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. פְּתַח וְאָמַר, (שיר ז) רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל. הַפָּסוּק הַזֶּה הֶעֱמַדְנוּהוּ וְנִתְבָּאֵר. אֲבָל רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל – זֶה הָרֹאשׁ הָעֶלְיוֹן, תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שְׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ יהוה בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, וְכָל אוֹת וְאוֹת פָּרָשָׁה אַחַת, הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ חָקוּק בְּסִדּוּר שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת כָּרָאוּי. וְשָׁנִינוּ, (דברים כח) כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָ – אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהֵם שֵׁם קָדוֹשׁ בְּסִדּוּר שֶׁל אוֹתִיּוֹתָיו.

פַּרְשְׁתָּא קַדְמָאָה (שמות יג) קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר. דָּא יְדִאיהִי קֹדֶשׁ. בּוּכְרָא דְּכָל קוּדְשִׁין עִלָּאִין. פְּטֶר כָּל רֶחֶם, בְּהַהוּא שְׁבִיל דַּקִּיק דְּנָחַת מִן יו"ד דְּאִיהוּ אַפְּתַח רַחֲמָא לְמֶעְבַּד פֵּירִין וְאִבִּין כְּדְקָא יָאוֹת. וְאִיהוּ קֹדֶשׁ עִלָּאָה.

פַּרְשְׁתָּא תִּנְיָינָא (שמות יג) וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ. דָּא הֵיכָלָא. דְּאִתְפַּתַּח רַחֲמָא דִּילָהּ מִגּוֹ יו"ד בְּחַמְשִׁין פְּתְחִין אַכְסַדְרָאִין וְאִדְּרִין סְתִימִין דְּבֵיהּ. דְּהַהוּא פֶּטֶר דְּעָבִיד יו"ד בְּהַאי הֵיכָלָא לְמִשְׁמַע בָּהּ קָלָא דִּי נָפְקָא מִגּוֹ שׁוֹפָר דָּא. בְּגִין דְּשׁוֹפָר דָּא הוּא סָתִים בְּכָל סִטְרִין, וְאָתָא יו"ד וּפְתַח לֵיהּ לְאַפָּקָא מִינֵיהּ קָלָא. וְכֵיוָן דְּאַפְּתַח לֵיהּ תָּקַע לֵיהּ וְאַפִּיק מִנֵּיהּ קָלָא לְאַפָּקָא עַבְדִּין לְחֵירוּ. וּבִתְקִיעוּ דְשׁוֹפָרָא דָּא נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם. וְכָךְ זָמִין זִימְנָא אַחְרָא

לשון הקודש

פָּרָשָׁה רִאשׁוֹנָה – (שמות יג) קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, זוֹ י' שֶׁהִיא קֹדֶשׁ, הַבְּכוֹר שֶׁל כָּל הַקֳּדָשִׁים הָעֶלְיוֹנִים. פֶּטֶר כָּל רֶחֶם – בַּשְּׁבִיל הַדַּק הַהוּא שֶׁיּוֹרֵד מִיו"ד, שֶׁהוּא פּוֹתֵחַ אֶת רַחְמָהּ לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת וְאִבִּים כָּרָאוּי, וְהוּא קֹדֶשׁ עֶלְיוֹן.

הַפָּרָשָׁה הַשְּׁנִיָּה – (שם) וְהָיָה כִּי יְבִאֲךָ, זוֹ ה' הַהֵיכָל שֶׁנִּפְתָּח רַחְמָהּ מִתּוֹךְ יו"ד בַּחֲמִשִּׁים פְּתָחִים, אַכְסַדְרָאוֹת וַחֲדָרִים הַנִּסְתָּרִים שֶׁבּוֹ. שֶׁהַפֶּטֶר הַהוּא שֶׁעָשָׂה יו"ד בַּהֵיכָל הַזֶּה לִשְׁמֹעַ בָּהּ קוֹל שֶׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ הַשּׁוֹפָר הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁהַשּׁוֹפָר הַזֶּה הוּא נִסְתָּר בְּכָל הַצְּדָדִים, וּבָא יו"ד וּפָתַח אוֹתוֹ לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ קוֹל. וְכֵיוָן שֶׁפָּתַח אוֹתוֹ, תָּקַע לוֹ וְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ קוֹל לְהוֹצִיא עֲבָדִים לַחֵרוּת. וּבִתְקִיעַת הַשּׁוֹפָר הַזֶּה יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְכָךְ עָתִיד בְּפַעַם אַחֶרֶת בְּסוֹף הַיָּמִים. וְכָל גְּאֻלָּה בָּאָה מִן

לְסוֹף יוֹמַיָּא. וְכָל פּוּרְקָנָא מֵהַאי שׁוֹפָר אַתְיָא. וּבְגִין כָּךְ אִית בָּהּ יְצִיאַת מִצְרָיִם בְּפַרְשָׁתָא דָא. דְּהָא מֵהַאי שׁוֹפָר אָתֵי בְּחֵילָא דְיו"ד דְּפָתַח רַחֲמָא דִילָהּ וְאַפִּיק קָלֵיהּ לְפוּרְקָנָא דְעַבְדִין. וְדָא ה אָת תְּנָיָנָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא.

פַּרְשָׁתָא תְּלִיתָאָה רָזָא דְיִחוּדָא (דברים ו) דִשְׁמַע יִשְׂרָאֵל. דָּא וָא"ו דְכָלִיל כֹּלָּא, וּבֵיהּ יִחוּדָא דְכֹלָּא. וּבֵיהּ אִתְיַחֲדָן וְהוּא נָטִיל כֹּלָּא. **פַּרְשָׁתָא** רְבִיעָאָה (דברים ה) וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, כְּלִילוּ דִתְרֵין סִטְרִין (דף יד ע"א) דְּאִתְאַחֲדַת בְּהוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל גְּבוּרָה דִלְתַתָּא. וְדָא ה בַּתְרָאָה דְנָטְלָא לוֹן וְאִתְכְּלִילַת מִנְּהוֹן. וּתְפִלִּין אַתְוָון דִשְׁמָא קַדִּישָׁא אִנּוּן מַמָּשׁ. וְעַל דָּא רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל אִלֵּין תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא. (שיר השירים ז) וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ הַהִיא תְּפִלָּה שֶׁל יַד

לשון הקודש

הַשּׁוֹפָר הַזֶּה, וּמִשּׁוּם כָּךְ יֵשׁ יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּפָּרָשָׁה הַזּוֹ, שֶׁהֲרֵי מֵהַשּׁוֹפָר הַזֶּה בָּא בַּכֹּחַ שֶׁל יו"ד שֶׁפּוֹתֵחַ רַחְמָהּ וּמוֹצִיא קוֹלוֹ לִגְאֻלַּת הָעֲבָדִים. וְזוֹ ה, הָאוֹת הַשְּׁנִיָּה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

פָּרָשָׁה שְׁלִישִׁית – סוֹד הַיִּחוּד שֶׁל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל (דברים ו). זוֹ וָא"ו שֶׁכּוֹלֶלֶת הַכֹּל וּבָהּ הַיִּחוּד שֶׁל הַכֹּל, וּבוֹ מִתְיַחֲדִים וְהוּא נוֹטֵל הַכֹּל. הַפָּרָשָׁה הָרְבִיעִית – (שם ה) וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, כְּלָלוּת שֶׁל שְׁנֵי צְדָדִים שֶׁנֶּאֱחֶזֶת בָּהֶם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הַגְּבוּרָה שֶׁלְּמַטָּה. וְזוֹ ה' הָאַחֲרוֹנָה שֶׁנּוֹטֶלֶת אוֹתָם וְנִכְלֶלֶת מֵהֶם. וְהַתְּפִלִּין הֵם מַמָּשׁ אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וְעַל כֵּן, רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל – אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ – הַתְּפִלָּה הַהִיא שֶׁל יָד,

דְּאִיהִי מִסְכְּנָא לְגַבֵּי עֵילָא אוֹף הָכִי שְׁלִימוּ אִית לָהּ כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא.

מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים (שיר השירים ז) קָשִׁיר אִיהוּ וְאָחִיד בְּאִנּוּן בָּתֵּי לְאִתְאַחֲדָא בְּהַהוּא שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יְאוּת. וְעַל דָּא מָאן דְּאִתְתַּקַּן בְּהוּ אִיהוּ הֲוֵי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים. מָה אֱלֹהִים אִתְיַחֲדָא בֵּיהּ שְׁמָא קַדִּישָׁא, אַף הוּא אִתְיַחַד בֵּיהּ שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יְאוּת. זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם. תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא וּתְפִלָּה שֶׁל יַד וְכֹלָּא חָד.

פִּקּוּדָא חַדְסַר לְעַשְׂרָא מַעַשְׂרָא דְאַרְעָא. הָכָא אִית תְּרֵין פִּקּוּדִין. חַד לְעַשְׂרָא מַעַשְׂרָא דְאַרְעָא. וְחַד בִּכּוּרֵי דְפֵירֵי אִילָנָא. דִּכְתִיב (בראשית א) הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֹרֵעַ זֶרַע אֲשֶׁר עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ. כְּתִיב הָכָא הִנֵּה נָתַתִּי. וּכְתִיב הָתָם (במדבר

לשון הקודש

שֶׁהִיא עֲנִיָּה כְּלַפֵּי מַעְלָה, אַף כָּךְ שְׁלֵמוּת יֵשׁ לָהּ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים – הוּא קָשׁוּר וְאָחוּז בְּאוֹתָם הַבָּתִּים לְהֵאָחֵז בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַהוּא כָּרָאוּי. וְעַל כֵּן מִי שֶׁמִּתְתַּקֵּן בָּהֶם הוּא בְּצֶלֶם אֱלֹהִים. מָה בֵּאלֹהִים מִתְיַחֵד בּוֹ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, אַף הוּא מִתְיַחֵד בּוֹ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי. זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם. תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּתְפִלָּה שֶׁל יָד, וְהַכֹּל אֶחָד.

מִצְוָה אַחַת עֶשְׂרֵה – לְעַשֵּׂר מַעְשַׂר הָאָרֶץ. כָּאן יֵשׁ שְׁתֵּי מִצְוֹות – אַחַת לְעַשֵּׂר מַעֲשַׂר שֶׁל הָאָרֶץ, וְאַחַת בִּכּוּרִים שֶׁל פֵּרוֹת הָאִילָן, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֹרֵעַ זֶרַע אֲשֶׁר עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ. כָּתוּב כָּאן הִנֵּה נָתַתִּי,

יח) וְלִבְנֵי לֵוִי הִנֵּה נָתַתִּי אֶת כָּל מַעֲשֵׂר בְּיִשְׂרָאֵל. וּכְתִיב, (ויקרא כז) וְכָל מַעֲשַׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לַיְיָ הוּא.

פִּקּוּדָא תְּרֵיסַר לְאַיְתָאָה בִּכּוּרֵי דְּאִילָנָא דִּכְתִיב, (בראשית א) וְאֶת כָּל הָעֵץ אֲשֶׁר בּוֹ פְּרִי עֵץ זֹרֵעַ זָרַע. כָּל מָאן דְּאִתְחַזֵּי לִי, לְכוֹן אֲסִירָא לְמֵיכַל. אַתִּיר לוֹן וְיָהַב לוֹן כָּל מַעֲשְׂרָא דִּילֵיהּ וּבִכּוּרִין דְּאִילָנִין. נָתַתִּי לָכֶם, לָכֶם וְלֹא לְדָרִין דְּבַתְרֵיכוֹן.

פִּקּוּדָא תְּלֵיסַר. לְמֶעְבַּד פּוּרְקָנָא לִבְרֵיהּ לְקַשְׂרָא לֵיהּ בַּחַיִּין. דִּתְרֵין מְמַנָּן נִינְהוּ חַד דְּחַיִּין וְחַד דְּמוֹתָא וְקַיָּימִין עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, וְכַד יִפְרוֹק בַּר נָשׁ לִבְרֵיהּ, מִידָּא דְּהַהוּא מוֹתָא פָּרִיק לֵיהּ, וְלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ. וְרָזָא דָא וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר

לשון הקודש

וְכָתוּב שָׁם (במדבר יח) וְלִבְנֵי לֵוִי הִנֵּה נָתַתִּי כָּל מַעֲשֵׂר בְּיִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב (ויקרא כז) וְכָל מַעֲשַׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לַה' הוּא.

מִצְוָה שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה – לְהָבִיא בִּכּוּרֵי הָאִילָן, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וְאֶת כָּל הָעֵץ אֲשֶׁר בּוֹ פְּרִי עֵץ זֹרֵעַ זָרַע. כָּל מַה שֶּׁרָאוּי לִי, לָכֶם אָסוּר לְמַאֲכָל. הִתִּיר לָהֶם וְנָתַן לָהֶם כָּל הַמַּעֲשֵׂר שֶׁלּוֹ וּבִכּוּרֵי הָאִילָנוֹת. נָתַתִּי לָכֶם – לָכֶם וְלֹא לַדּוֹרוֹת שֶׁאַחֲרֵיכֶם.

מִצְוָה שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה – לַעֲשׂוֹת פִּדְיוֹן לִבְנוֹ לִקְשֹׁר אוֹתוֹ בַּחַיִּים. שֶׁשְּׁנֵי מְמֻנִּים הֵם, אֶחָד שֶׁל חַיִּים וְאֶחָד שֶׁל מָוֶת, וְעוֹמְדִים עַל הָאָדָם. וּכְשֶׁיִּפְדֶּה הָאִישׁ אֶת בְּנוֹ, מִיָּד הַמָּוֶת הַהוּא הוּא פּוֹדֶה אוֹתוֹ, וְלֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט עָלָיו. וְזֶה סוֹד שֶׁל וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, בִּכְלָל, וְהִנֵּה טוֹב – זֶה

עָשָׂה בִּכְלַל. וְהִנֵּה טוֹב דָּא מַלְאַךְ חַיִּים. מְאֹד דָּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְעַל דָּא בְּהַהוּא פּוּרְקָנָא אִתְקַיֵּים דָּא דְּחַיִּים וְאִתְחַלָּשׁ הַהוּא דְּמָוֶת. בְּפוּרְקָנָא דָא קָנֵי לֵיהּ חַיִּים כְּמָה דְּאִתְמַר. וְהַהוּא סִטְרָא בִּישָׁא שְׁבַק לֵיהּ וְלָא אָחִיד בֵּיהּ:

פִּקּוּדָא אַרְבֵּיסַר לְנַטְרָא יוֹמָא דְשַׁבַּתָּא, דְּאִיהוּ יוֹמָא דְנַיְיחָא מִכָּל עוֹבָדֵי בְּרֵאשִׁית. הָכָא כְּלִילָן תְּרֵין פִּקּוּדִין. חַד נְטִירָא דְיוֹם הַשַּׁבָּת. וְחַד לְקַדְשָׁא הַהוּא יוֹמָא בְּקִדּוּשֵׁיהּ. לְנַטְרָא יוֹמָא דְשַׁבַּתָּא כְּמָא דְאַדְכַּרְנָא וְאַתְעַרְנָא עֲלַיְיהוּ דְּאִיהוּ יוֹמָא דְנַיְיחָא לְעָלְמִין. וְכָל עֲבִידָן בֵּיהּ אִשְׁתַּכְלָלוּ וְאִתְעֲבִידוּ עַד דְּאִתְקַדַּשׁ יוֹמָא. כֵּיוָן דְּאִתְקַדַּשׁ יוֹמָא אִשְׁתָּאַר בְּרִיאָה דְרוּחִין דְּלָא אִתְבְּרֵי לוֹן גּוּפָא. וְכִי לָא הָוָה יָדַע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעְבָּרָא לְקַדְשָׁא יוֹמָא עַד דְּיִתְבְּרוּן גּוּפִין לְהָנֵי רוּחִין. אֶלָּא אִילָנָא דְדַעַת טוֹב

לשון הקודש

מַלְאַךְ חַיִּים, מְאֹד – זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְעַל כֵּן בַּפִּדְיוֹן הַהוּא מִתְקַיֵּים זֶה שֶׁל חַיִּים, וְנֶחְלָשׁ אוֹתוֹ שֶׁל הַמָּוֶת. בַּפִּדְיוֹן הַזֶּה קוֹנֶה לוֹ חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְאוֹתוֹ הַצַּד הָרָע עוֹזֵב אוֹתוֹ וְלֹא אוֹחֵז בּוֹ.

מִצְוָה אַרְבַּע עֶשְׂרֵה – לִשְׁמֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא יוֹם הַמְּנוּחָה מִכָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. כָּאן כְּלוּלוֹת שְׁתֵּי מִצְוֹות – אַחַת שְׁמִירַת יוֹם הַשַּׁבָּת, וְאַחַת לְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ הַיּוֹם בְּקִדּוּשׁוֹ. לִשְׁמֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁהִזְכַּרְנוּ וְהֵעַרְנוּ עָלָיו, שֶׁהוּא יוֹם שֶׁל מְנוּחָה לָעוֹלָמוֹת, וְכָל הַמַּעֲשִׂים נִשְׁתַּכְלְלוּ בוֹ וְנַעֲשׂוּ עַד שֶׁהִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם. כֵּיוָן שֶׁהִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם,

וְרָע אַתְעַר הַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא דְרַע וּבָעָא לְאִתְתַּקְּפָא בְעָלְמָא וְאִתְפָּרְשׁוּ כַּמָּה רוּחִין בְּכַמָּה זַיְינִין לְאִתְתַּקְּפָא בְעָלְמָא בְגוּפִין.

כֵּיוָן דְּחַמָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּךְ, אַתְעַר מִגּוֹ אִילָנָא דְחַיֵּי נְשִׁיבָא דְרוּחָא וּבָטַשׁ בְּאִילָנָא אַחֲרָא וְאַתְעַר סִטְרָא אַחֲרָא דְטוֹב וְאִתְקַדַּשׁ יוֹמָא. דְּהָא בְּרִיאוּ דְגוּפִין וְאִתְעָרוּ דְרוּחִין בְּסִטְרָא דְטוֹב אִיהוּ בְהַאי לֵילְיָא, וְלָא בְּסִטְרָא אַחֲרָא. וְאִלְמָלֵא אַקְדִּים סִטְרָא אַחֲרָא בְהַאי לֵילְיָא עַד דְּלָא יַקְדִּים סִטְרָא דְטוֹב, לָא יְכִיל עָלְמָא לְמֵיקַם קַמַּיְיהוּ אֲפִילוּ רִגְעָא חָדָא. אֲבָל אַסְוָותָא אַקְדִּים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְדָלִיג קַמֵּיהּ קִדּוּשָׁא דְיוֹמָא וְאַקְדִּים קַמֵּי סִטְרָא אַחֲרָא וְאִתְקְיַים עָלְמָא. וּמַה דְּחַשִּׁיב סִטְרָא אַחֲרָא

לשון הקודש

נִשְׁאֲרָה בְּרִיאָה שֶׁל רוּחוֹת שֶׁלֹּא נִבְרְאוּ לָהֶם גּוּפוֹת. וְכִי לֹא יָדַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעַכֵּב לְקַדֵּשׁ אֶת הַיּוֹם עַד שֶׁיִּבָּרְאוּ גּוּפוֹת לָרוּחוֹת הַלָּלוּ? אֶלָּא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע עוֹרֵר אֶת אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר שֶׁל הָרָע וְרָצָה לְהִתְחַזֵּק בָּעוֹלָם, וְנִפְרְדוּ כַּמָּה רוּחוֹת בְּכַמָּה מִינִים לְהִתְחַזֵּק בָּעוֹלָם בְּגוּפוֹת.

כֵּיוָן שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּךְ, נִתְעוֹרֵר מִתּוֹךְ עֵץ הַחַיִּים נְשִׁיבַת רוּחַ וְהִכָּה בְּאִילָן אַחֵר, וְהִתְעוֹרֵר צַד אַחֵר שֶׁל טוֹב וְהִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם. שֶׁהֲרֵי בְּרִיאַת גּוּפוֹת וְהִתְעוֹרְרוּת רוּחוֹת בְּצַד הַטּוֹב הִיא בַּלַּיְלָה הַזֶּה, וְלֹא בְּצַד הָאַחֵר. וְאִלְמָלֵא הִקְדִּים הַצַּד הָאַחֵר בַּלַּיְלָה הַזֶּה טֶרֶם שֶׁיַּקְדִּים צַד הַטּוֹב, לֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לַעֲמֹד לִפְנֵיהֶם אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִקְדִּים רְפוּאָה – שֶׁדִּלֵּג לְפָנָיו קִדּוּשׁ הַיּוֹם, וְהִקְדִּים לִפְנֵי הַצַּד הָאַחֵר, וְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. וּמַה שֶׁחָשַׁב הַצַּד הָאַחֵר

לְאִתְבְּנֵי בְעָלְמָא לְאִתְתַּקְּפָא, אִתְבְּנֵי בְּהַאי לֵילְיָא סִטְרָא דְטוֹב וְאִתְתַּקַּף וְאִתְבְּנוּן גּוּפִין וְרוּחִין קַדִּישִׁין בְּהַאי לֵילְיָא מִסִּטְרָא דְטוֹב. וּבְגִין כָּךְ עוֹנָתָן דְּחַכִּימִין דְּיָדְעֵי דָא מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת. (דף יד ע"ב)

דְּהָא כְּדֵין חָמַאת דָּא סִטְרָא אַחֲרָא דְכַמָּה דְאִיהִי חֲשִׁיכַת לְמֶעְבַּד, עֲבִידֵי סִטְרָא דִקְדוּשָׁה. אָזְלָא וּמְשַׁטְּטָא בְּכַמָּה חַיָּילִין וְסִטְרִין דִּילָהּ וְחָמַאת כָּל אִנּוּן דְּקָא מְשַׁמְּשֵׁי עַרְסַיְיהוּ בְּגִלּוּיָא דְגוּפֵיהוֹן לְנָהוֹרָא דְבוּצִינָא, וְכָל אִנּוּן בְּנִין דְּנָפְקִין מִתַּמָּן הֲווֹ נִכְפִּין דְּשָׁרוּ עֲלַיְיהוּ רוּחִין מֵהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא. וְאִנּוּן רוּחִין עַרְטִילָאִין דְּחַיָּיבָיָא דְאִקְרוּן מַזִּיקִין וְשָׁרִיאַת בְּהוּ לִילִי"ת וּקְטִילַת לוֹן.

כֵּיוָן דְּאִתְקַדַּשׁ יוֹמָא וְשָׁלְטָא קְדוּשָׁה עַל עָלְמָא,

לשון הקודש

לְהִבָּנוֹת בָּעוֹלָם לְהִתְחַזֵּק, נִבְנָה בַּלַּיְלָה הַזֶּה צַד הַטּוֹב וְהִתְחַזֵּק, וְנִבְנוּ גּוּפוֹת וְרוּחוֹת קְדוֹשׁוֹת בַּלַּיְלָה הַזֶּה מִצַּד הַטּוֹב. וּמִשּׁוּם כָּךְ עוֹנָתָן שֶׁל חֲכָמִים שֶׁיּוֹדְעִים אֶת זֶה מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת.

שֶׁהֲרֵי אָז רוֹאָה אֶת זֶה הַצַּד הָאַחֵר, שֶׁכְּמוֹ שֶׁהִיא חֲשֻׁבָה לַעֲשׂוֹת – עָשְׂתָה צַד שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה. הוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת בְּכַמָּה צְבָאוֹת וְהַצְּדָדִים שֶׁלָּהּ, וְרוֹאָה אֶת כָּל אוֹתָם שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים אֶת מִטָּתָם בְּגִלּוּי שֶׁל גּוּפָם לְאוֹר הַנֵּר, וְכָל אוֹתָם הַבָּנִים שֶׁיּוֹצְאִים מִשָּׁם הֵם נִכְפִּים, שֶׁהָיוּ שְׁרוּיִים עֲלֵיהֶם רוּחוֹת מֵהַצַּד הָאַחֵר הַהוּא. וְאוֹתָם הָרוּחוֹת הָעַרְטִילָאִיּוֹת שֶׁל הָרְשָׁעִים שֶׁנִּקְרָאִים מַזִּיקִים, וְשׁוֹרָה בָּהֶם לִילִי"ת וְהוֹרֶגֶת אוֹתָם.

כֵּיוָן שֶׁהִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם וְהַקְּדֻשָּׁה שׁוֹלֶטֶת עַל הָעוֹלָם, אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר מַקְטִין

הַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא אַזְעִירַת גַּרְמָהּ וְאִטַּמְּרַת כָּל לֵילְיָא דְשַׁבַּתָּא וְיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא, בַּר מִן אַסִימוֹ"ן וְכָל כַּת דִילֵיהּ דְאַזְלֵי עַל שְׁרַגֵּי בִטְמִירוּ לְמֶחֱמֵי עַל גְּלוּיֵי דְשִׁמּוּשָׁא, וּלְבָתַר אִטַּמְּרוּן גּוֹ נוּקְבָא דִתְהוֹמָא רַבָּא. כֵּיוָן דְנָפַק שַׁבַּתָּא, כַּמָּה חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין פָּרְחִין וּמְשַׁטְּטִין בְּעָלְמָא, וְעַל דָּא אִתְקַן שִׁיר שֶׁל פְּגָעִים דְּלָא יִשְׁלְטוּן עַל עַמָּא קַדִּישָׁא. לְאָן אֲתַר מְשַׁטְּטֵי בְהַהוּא לֵילְיָא. כַּד נַפְקֵי בִּבְהִילוּ וְחָשְׁבִין לְשַׁלְטָאָה בְּעָלְמָא עַל עַמָּא קַדִּישָׁא וְחָמָאן לוֹן בִּצְלוֹתָא וְאָמְרִין שִׁירָתָא דָא, וּבְשֵׁירוּתָא מַבְדְּלֵי בִצְלוֹתָא וּמַבְדְּלֵי עַל הַכּוֹס, פַּרְחֵי מִתַּמָּן וְאָזְלֵי וּמְשָׁטְטֵי וּמָטָאן לְגוֹ מַדְבְּרָא. רַחֲמָנָא לְשֵׁיזְבָן מִנַּיְיהוּ וּמִסִּטְרָן בִּישָׁא.

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, תְּלָתָא אִנּוּן גַּרְמִין בִּישָׁא לְגַרְמַיְיהוּ. חַד מָאן דְּלַיִּיט גַּרְמֵיהּ.

לשון הקודש

עַצְמוֹ וְנִטְמָן כָּל לֵיל שַׁבָּת וְיוֹם הַשַּׁבָּת, פְּרָט לְאָסִימוֹ"ן, וְכָל הַכַּת שֶׁלּוֹ שֶׁהוֹלְכִים עַל הַנֵּרוֹת בַּסֵּתֶר לִרְאוֹת אֶת הַגִּלּוּיִים שֶׁל הַתַּשְׁמִישִׁים, וְאַחַר כָּךְ נִטְמָנִים בְּתוֹךְ נֶקֶב הַתְּהוֹם הַגָּדוֹל. כֵּיוָן שֶׁיָּצְאָה הַשַּׁבָּת, כַּמָּה צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת פּוֹרְחִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם, וְעַל כֵּן תֻּקַּן שִׁיר שֶׁל פְּגָעִים שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עַל הָעָם הַקָּדוֹשׁ. לְאֵיזֶה מָקוֹם מְשׁוֹטְטִים בַּלַּיְלָה הַהוּא? כְּשֶׁיּוֹצְאִים בְּחִפָּזוֹן וְחוֹשְׁבִים לִשְׁלֹט בָּעוֹלָם עַל הָעָם הַקָּדוֹשׁ, וְרוֹאִים אוֹתָם בַּתְּפִלָּה וְאוֹמְרִים אֶת הַשִּׁירָה הַזּוֹ, וּבְרֵאשִׁית מַבְדִּילִים בַּתְּפִלָּה וּמַבְדִּילִים עַל הַכּוֹס, פּוֹרְחִים מִשָּׁם וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים וּמַגִּיעִים לְתוֹךְ הַמִּדְבָּר.

הָרַחֲמָן יַצִּילֵנוּ מֵהֶם וּמֵהַצְּדָדִים הָרָעִים.

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שְׁלֹשָׁה הֵם שֶׁגּוֹרְמִים רָעָה לְעַצְמָם: אֶחָד – מִי

תְּנַיְיָנָא מָאן דְּזָרַק נַהֲמָא אוֹ פֵּרוּרִין דְּאִית בְּהוּ כַּזַּיִת. תְּלִיתָאָה מָאן דְּאוֹקִיד שְׁרַגָּא בְּמִפְקָא דְשַׁבַּתָּא עַד לָא מָטוּ יִשְׂרָאֵל לְקִדּוּשָׁא דְסִדְרָא דְּגָרִים לְנוּרָא דְגֵיהִנֹּם לְאַדְלָקָא בְּהַאי נוּרָא עַד לָא מָטָא זְמַנְיֵיהוּ. דְּחַד דּוּכְתָּא אִית בַּגֵּיהִנָּם לְאִנּוּן דְּקָא מְחַלְּלֵי שַׁבָּתוֹת, וְאִנּוּן דַּעֲנוּשִׁין בַּגֵּיהִנֹּם לַיְיטִין לֵיהּ לְהַהוּא דְּאוֹקִיד שְׁרַגָּא עַד לָא מָטָא זְמַנֵּיהּ, וְאַמְרֵי לֵיהּ (ישעיה כב) הִנֵּה יְיָ מְטַלְטֶלְךָ טַלְטֵלָה גֶבֶר וְגו' (ישעיה כב) צָנוֹף יִצְנָפְךָ צְנִיפָה כַּדּוּר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדָיִם.

בְּגִין דְּלָאו יָאוֹת הוּא לְאַדְלָקָא נוּרָא כַּד נָפִיק שַׁבַּתָּא עַד דְּמַבְדְּלֵי יִשְׂרָאֵל בִּצְלוֹתָא וּמַבְדְּלֵי עַל כַּסָּא. בְּגִין דְּעַד הַהוּא זְמָנָא שַׁבָּת הוּא, וּקְדוּשָׁה דְשַׁבָּת שָׁלִיט עָלָנָא. וּבְשַׁעֲתָא דְמַבְדִּילִין עַל כַּסָּא כָּל

לשון הקודש

שֶׁמְּקַלֵּל אֶת עַצְמוֹ. הַשֵּׁנִי – מִי שֶׁזּוֹרֵק לֶחֶם אוֹ פֵּרוּרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כַּזַּיִת. הַשְּׁלִישִׁי – מִי שֶׁמַּדְלִיק נֵר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בְּטֶרֶם שֶׁמַּגִּיעִים יִשְׂרָאֵל לִקְדֻּשָּׁה דְּסִדְרָא, שֶׁגּוֹרֵם לְאֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם לְהִדָּלֵק בָּאֵשׁ הַזּוֹ טֶרֶם שֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּם. שֶׁמָּקוֹם אֶחָד יֵשׁ בַּגֵּיהִנֹּם לְאוֹתָם שֶׁמְּחַלְּלִים שַׁבָּתוֹת, וְאוֹתָם שֶׁעֲנוּשִׁים בַּגֵּיהִנֹּם מְקַלְּלִים אֶת אוֹתוֹ שֶׁהִדְלִיק נֵר טֶרֶם שֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ, וְאוֹמְרִים לוֹ: (ישעיה כב) הִנֵּה ה' מְטַלְטֶלְךָ טַלְטֵלָה גֶבֶר וְגו', (שם) צָנוֹף יִצְנָפְךָ צְנִיפָה כַּדּוּר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדָיִם. **מִשּׁוּם** שֶׁאֵין רָאוּי הוּא לְהַדְלִיק אֵשׁ כְּשֶׁיּוֹצֵאת שַׁבָּת עַד שֶׁיִּשְׂרָאֵל מַבְדִּילִים בַּתְּפִלָּה וּמַבְדִּילִים עַל הַכּוֹס, מִשּׁוּם שֶׁעַד אוֹתוֹ הַזְּמַן שַׁבָּת הִיא, וּקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת שׁוֹלֶטֶת עָלֵינוּ. וּבְשָׁעָה שֶׁמַּבְדִּילִים עַל הַכּוֹס, כָּל אוֹתָם הַחֲיָלוֹת וְכָל אוֹתָם

אִנּוּן חַיָּילִין וְכָל אִנּוּן מַשְׁרְיָין דְּאִתְמְנָן עַל יוֹמֵי דְחוֹל, כָּל חַד וְחַד יָתִיב לְאַתְרֵיהּ וּפוּלְחָנֵיהּ דְּאִתְמְנֵי עֲלֵיהּ.

בְּגִין דְּכַד עָאל שַׁבַּתָּא וְאִתְקַדַּשׁ יוֹמָא, קֻדְּשׁ אִתְעַר וְשַׁלִּיט בְּעָלְמָא, וְחוֹל אִתְעַדֵּי מִשּׁוּלְטָנוּתָא דִילֵיהּ, עַד שַׁעֲתָא דְנָפִיק שַׁבַּתָּא לָא תַיְיבִין לְאַתְרַיְיהוּ. וְאַף עַל גַּב דְּנָפִיק שַׁבַּתָּא לָא תַיְיבִין לְאַתְרַיְיהוּ עַד זִמְנָא דְאָמְרֵי יִשְׂרָאֵל בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל. כְּדֵין קֹדֶשׁ אִסְתַּלַּק, וּמַשְׁרְיָין דְּאִתְמַנְיָיאוּ עַל יוֹמֵי דְחוֹל מִתְעָרִין וְתַיְיבִין לְאַתְרַיְיהוּ כָּל חַד וְחַד עַל מַטְרֵיהּ דְּאִתְפְּקַד עֲלֵיהּ. וְעִם כָּל דָּא לָא שָׁלְטִין עַד דְּיִהוֹן נְהוֹרִין מֵרָזָא דְשַׁרְגָּא. וְכֻלְּהוֹן אִקְרוּן מְאוֹרֵי הָאֵשׁ בְּגִין (דְּמֵנְהוֹרָא דְנוּרָא דְנַגְדָּא) (נ"א דְּמֵרָזָא דְּעַמּוּדָא דְנוּרָא) וּמִיסוֹדָא דְנוּרָא אָתְיָאן כֻּלְּהוּ וְשָׁלְטִין עַל עָלְמָא תַּתָּאָה. וְכָל דָּא כַּד בַּר נָשׁ אַדְלִיק שְׁרַגָּא עַד לָא

לשון הקודש

הַמַּחֲנוֹת שֶׁהִתְמַנּוּ עַל יְמוֹת הַחֹל, כָּל אֶחָד וְאֶחָד יָשׁוּב לִמְקוֹמוֹ וְלַעֲבוֹדָתוֹ שֶׁהִתְמַנָּה עָלָיהָ.

מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁנִּכְנְסָה שַׁבָּת וְהִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם, הַקֹּדֶשׁ מִתְעוֹרֵר וְשׁוֹלֵט בָּעוֹלָם, וְהַחֹל מִתְבַּטֵּל שִׁלְטוֹנוֹ, עַד הַשָּׁעָה שֶׁיּוֹצֵאת הַשַּׁבָּת לֹא שָׁבִים לִמְקוֹמָם. וְאַף עַל גַּב שֶׁיּוֹצֵאת שַׁבָּת, לֹא שָׁבִים לִמְקוֹמָם עַד הַזְּמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִים בָּרוּךְ אַתָּה יי' הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל. אָז הַקֹּדֶשׁ מִסְתַּלֵּק, וְהַמַּחֲנוֹת שֶׁהִתְמַנּוּ עַל יְמוֹת הַחֹל מִתְעוֹרְרִים וְשָׁבִים לִמְקוֹמָם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל מִשְׁמַרְתּוֹ שֶׁהֻפְקַד עָלֶיהָ. וְעִם כָּל זֶה לֹא שׁוֹלְטִים עַד שֶׁיִּהְיוּ אוֹרוֹת מִסּוֹד הַנֵּר. וְכֻלָּם נִקְרָאִים מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, מִשּׁוּם [שֶׁמֵּאוֹר הָאֵשׁ שֶׁשּׁוֹפֵעַ] [נ"א שֶׁמִּסּוֹד עַמּוּד הָאֵשׁ] וּמִיסוֹד הָאֵשׁ בָּאִים כֻּלָּם וְשׁוֹלְטִים עַל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וְכָל זֶה כְּשֶׁאָדָם

שְׁלִימוּ יִשְׂרָאֵל קִדּוּשָׁא דְּסִדְרָא.

אֲבָל אִי אִיהוּ מַמְתִּין עַד דְּיַשְׁלִימוּ קִדּוּשָׁא דְּסִדְרָא, אִנּוּן חַיָּיבִין דְּגֵיהִנֹּם מַצְדִּיקִין עֲלַיְיהוּ דִּינָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִנּוּן מְקַיְּימֵי עַל הַהוּא בַּר נָשׁ כָּל בִּרְכָאן דְּקָא אָמְרֵי צִבּוּרָא (בראשית כז) וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם (דברים כח) בָּרוּךְ אַתָּה בָּעִיר וּבָרוּךְ אַתָּה בַּשָּׂדֶה וְגו'. (תהלים מא) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְיָ. בְּיוֹם רָע מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי בְּיוֹם רָעָה. יוֹמָא דְשַׁלְטָא הַהִיא רָעָה לְמֵיסַב נִשְׁמְתֵיהּ. אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל דָּא הוּא שְׁכִיב מֵרָע לְאַסָּאָה לֵיהּ מֵחוֹבוֹי גַּבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דָּבָר אֲחַר דָּא יוֹמָא דְדִינָא שָׁרְיָא עַל עָלְמָא אִשְׁתְּזִיב מִנֵּיהּ כְּמָה דְאִתְּמַר בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְיָ. יוֹמָא דְאִתְּמַסַּר דִּינָא לְהַהוּא רָעָה לְשַׁלְטָאָה עַל עָלְמָא (חסר): (דף טו ע"א)♦

לשון הקודש

מַדְלִיק נֵר טֶרֶם הִשְׁלִימוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַקְּדֻשָּׁה דְּסִדְרָא.

אֲבָל אִם הוּא מַמְתִּין עַד שֶׁיַּשְׁלִימוּ קְדֻשָּׁה דְּסִדְרָא, אוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁבַּגֵּיהִנֹּם מַצְדִּיקִים עֲלֵיהֶם אֶת דִּינוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהֵם מְקַיְּמִים עַל אוֹתוֹ הָאִישׁ כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁאוֹמְרִים הַצִּבּוּר (בראשית כז) וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם (דברים כח) בָּרוּךְ אַתָּה בָּעִיר וּבָרוּךְ אַתָּה בַּשָּׂדֶה וְגו'. (תהלים מא) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה'. בְּיוֹם רַע הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת, מַה זֶּה בְּיוֹם רָעָה? הַיּוֹם שֶׁשּׁוֹלֶטֶת הָרָעָה הַהִיא לָקַחַת אֶת נִשְׁמָתוֹ. אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל – זֶהוּ שְׁכִיב מֵרַע לְרַפְּאוֹ מֵחֶטְאוֹ אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. דָּבָר אַחֵר – זֶה הַיּוֹם שֶׁהַדִּין שׁוֹרֶה עַל הָעוֹלָם, נִצּוֹל מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה'. הַיּוֹם שֶׁנִּמְסַר הַדִּין לְאוֹתָהּ רָעָה לִשְׁלֹט עַל הָעוֹלָם.

פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית

בְּרֵישׁ (נ"א בְּרֵאשִׁית בְּחָכְמְתָא דְמַלְכָּא גָּלִיף וְכוּ) **חוּרְמְנוּתָא דְמַלְכָּא, גָּלִיף גְּלוּפֵי** (נ"א גְּלִיפוּ) **בִּטְהִירוּ עִלָּאָה בּוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, וְנָפִיק גּוֹ סָתִים דִּסְתִימוּ מֵרֵישָׁא** (נ"א מֵרָזָא) **דְּאֵי"ן סו"ף קוּטְרָא** (פירוש עָשָׁן) **בְּגוּלְמָא, נָעִיץ בְּעִזְקָא לָא חִוָּור וְלָא אוּכָם וְלָא סוּמָק וְלָא יָרוֹק וְלָא גַוָּון כְּלָל, כַּד** (נ"א הָדַר) **מָדִיד מְשִׁיחָא עָבִיד גַּוָּונִין לְאַנְהָרָא, לְגוֹ בְּגוֹ בּוּצִינָא נָפִיק** (נ"א וְנָפִיק) **חַד נְבִיעוּ דְמִנֵּיהּ אִצְטַבְּעוּ גַּוָּונִין לְתַתָּא. סָתִים גּוֹ סְתִימִין דְּרָזָא דְּאֵי"ן סו"ף בָּקַע וְלָא בָקַע אֲוִירָא דִּילֵיהּ לָא אִתְיְדַע כְּלָל, עַד דְּמִגּוֹ דְּחִיקוּ דִּבְקִיעוּתֵיהּ נָהִיר נְקוּדָה חָדָא סְתִימָא עִלָּאָה, בָּתַר הַהִיא נְקוּדָה לָא אִתְיְדַע כְּלָל, וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי רֵאשִׁית מַאֲמַר קַדְמָאָה דְּכוּלָּא.**

השלמה מהחשמטות (סימן א)

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים "אֶת "הַשָּׁמַיִם "וְאֶת "הָאָרֶץ

לשון הקודש

בְּרֵאשִׁית

בְּרֵאשׁ [נ"א בְּרֵאשִׁית בְּחָכְמַת הַמֶּלֶךְ חָקַק] רְצוֹן הַמֶּלֶךְ חָקַק חֲקִיקוֹת בְּאוֹר עֶלְיוֹן נִיצוֹץ חָזָק, וְיָצָא תּוֹךְ נִסְתָּר הַנִּסְתָּרִים מֵרֵאשׁ [נ"א מִסּוֹד] הָאֵי"ן סו"ף עָשָׁן בְּגֹלֶם נָעוּץ בְּטַבַּעַת, לֹא לָבָן וְלֹא שָׁחֹר וְלֹא אָדֹם וְלֹא יָרֹק וְלֹא גָוֶן כְּלָל. כְּשֶׁמְּדַד מְדִידָה, עָשָׂה צוּרוֹת לְהָאִיר. לִפְנִים בְּתוֹךְ הַמָּאוֹר יָצָא מַעְיָן אֶחָד שֶׁמִּמֶּנּוּ נִצְבְּעוּ הַצּוּרוֹת לְמַטָּה. נִסְתָּר תּוֹךְ הַנִּסְתָּרִים שֶׁל סוֹד הָאֵי"ן סו"ף בָּקַע וְלֹא בָקַע אֶת הָאֲוִיר שֶׁלּוֹ לֹא נוֹדַע כְּלָל, עַד שֶׁמִּתּוֹךְ הַחַק הַבְּקִיעָה שֶׁלּוֹ מְאִירָה נְקֻדָּה אַחַת נִסְתֶּרֶת עֶלְיוֹנָה אַחַר אוֹתָהּ נְקֻדָּה לֹא נוֹדַע כְּלָל, וְלָכֵן נִקְרֵאת רֵאשִׁית, הַמַּאֲמָר הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים "אֵת "הַשָּׁמַיִם "וְאֵת "הָאָרֶץ, רָאשֵׁי תֵבוֹת אהו"ה, שֶׁבּוֹ

רָאשֵׁי תֵיבִין אהו"ה דְּבֵיהּ אִתְּבְּרִיאוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא א"ה בֵּיהּ אִתְּבְּרִיאוּ שְׁמַיָּא וָ"ה בֵּיהּ אִתְּבְּרִיאַת אַרְעָא וְכָל מָה דְּאִית בָּהּ וְהוּא יָהִיב תִּיאוּבְתָּא בְּכָל אִילָנִין וְעִשְׂבִּין דִּי בְאַרְעָא וְהוּא מָה שֶׁאָמְרוּ אֵין לְךָ כָּל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב מִלְּמַטָּה שֶׁאֵין מְמוּנֶה עָלָיו מִלְּמַעְלָה וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ שְׁמָכָּה אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ גְּדָל שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ל"ח) הֲיָדַעְתָּ חֻקּוֹת שָׁמַיִם אִם תָּשִׂים מִשְׁטָרוֹ בָּאָרֶץ:

(עד כאן מההשמטות):

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. (דניאל יב) זֹהַר סְתִימָא דְּסְתִימִין, בָּטַשׁ אֲוִירָא דִּילֵיהּ (דְּמָטֵי וְלָא מָטֵי) (נ"א וְאַנְהִיר) בְּהַאי נְקוּדָה (ס"א נְהוֹרָא) וּכְדֵין אִתְּפַּשַּׁט הַאי רֵאשִׁית וְעָבִיד לֵיהּ הֵיכָלָא לִיקָרֵיהּ וּלְתוּשְׁבַּחְתֵּיהּ (יְקָרָא לְהֵיכַלֵּיהּ וּלְתוּשְׁבַּחְתָּא). (נ"א וְלִיקָרֵיהּ וּלְהֵיכְלֵיהּ וּלְתוּשְׁבַּחְתֵּיהּ). **תַּמָּן זָרַע**

לשון הקודש

נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. א"ה – בּוֹ נִבְרְאוּ הַשָּׁמַיִם. ו"ה – בּוֹ נִבְרְאָה הָאָרֶץ וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ בָּהּ. וְהוּא נָתַן תְּשׁוּקָה בְּכָל הָאִילָנוֹת וְהָעֲשָׂבִים שֶׁבָּאָרֶץ, שֶׁהוּא מַה שֶּׁאָמְרוּ, אֵין לְךָ כָּל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב מִלְּמַטָּה שֶׁאֵין מְמֻנֶּה עָלָיו מִלְּמַעְלָה וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ, שְׁמַכָּה אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ גְּדַל, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לח) הֲיָדַעְתָּ חֻקּוֹת שָׁמָיִם אִם תָּשִׂים מִשְׁטָרוֹ בָּאָרֶץ:

(דניאל יב) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. הַזֹּהַר הַנִּסְתָּר שֶׁל הַנִּסְתָּרִים הִכָּה בָּאֲוִיר שֶׁלּוֹ [שֶׁהִגִּיעַ וְלֹא הִגִּיעַ] [וְהֵאִיר] בִּנְקֻדָּה זוֹ [אוֹר], וְאָז הִתְפַּשְּׁטָה הָרֵאשִׁית הַזֹּאת, וְעָשָׂה לוֹ הֵיכָל לִכְבוֹדוֹ וּלְתִשְׁבַּחְתּוֹ, [כָּבוֹד לְהֵיכָלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ] [נ"א וְלִכְבוֹדוֹ וּלְהֵיכָלוֹ וּלְתִשְׁבַּחְתּוֹ], שָׁם זָרַע זֶרַע קֹדֶשׁ לְהוֹלִיד לְתוֹעֶלֶת הָעוֹלָם, וְזֶה סוֹד (ישעיה ו) זֶרַע קֹדֶשׁ

זַרְעָא דְקוּדְשָׁא לְאוֹלָדָא לְתוֹעַלְתָּא דְעָלְמָא, וְזָרְזָא דָא (ישעיה ו) זֶרַע קֹדֶשׁ מַצַּבְתָּהּ. זֹהַר דְּזָרַע זַרְעָא לִיקָרֵיהּ, כְּהַאי זַרְעָא דְמֶשִׁי דְאַרְגְּוָון טָב דְּאִתְחֲפֵי לְגוֹ וְעָבִיד לֵיהּ הֵיכָלָא דְאִיהוּ תּוּשְׁבַּחְתָּא דִילֵיהּ וְתוֹעַלְתָּא דְכֹלָּא. כְּהַאי רֵאשִׁית בְּרָא הַהוּא סְתִימָא דְלָא אִתְיְדַע לְהֵיכָלָא דָא. הֵיכָלָא דָא אִקְרֵי אֱלֹהִים, וְזָרְזָא דָא בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים.

זֹהַר דְּמִנֵּיהּ כֻּלְּהוּ מַאֲמָרוֹת אִתְבְּרִיאוּ בְּרָזָא דְאִתְפַּשְׁטוּתָא דִנְקוּדָה דְזֹהַר סָתִים דָּא. אִי כְּהַאי כְּתִיב בָּרָא, לֵית תְּוָוהָא דְכְתִיב, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, זֹהַר רָזָא דָא בְּרֵאשִׁית קַדְמָאָה דְכֹלָּא שְׁמֵיהּ אהיה שְׁמָא קַדִּישָׁא גְּלִיפָא בְּסִטְרוֹי (נ"א נָהִיר ונ"א בִּגְלָפָא נָהִיר) אֱלֹהִים. גְּלִיפָא בְּעִיטְרָא (נ"א בְּגִלּוּפָא דְעִיטְרָא) אַשְׁ"ר הֵיכָלָא טָמִיר וְגָנִיז, שְׁרִיאוּתָא

לשון הקודש

מַצַּבְתָּהּ. זֹהַר שֶׁזָּרַע זֶרַע לִכְבוֹדוֹ, כְּמוֹ זֶרַע הַמֶּשִׁי הַזֶּה שֶׁל אַרְגָּמָן טוֹב שֶׁמִּתְכַּסֶּה לִפְנִים וְעוֹשֶׂה לוֹ הֵיכָל שֶׁהִיא תִּשְׁבַּחְתּוֹ וְתוֹעֶלֶת לַכֹּל. בְּרֵאשִׁית הַזּוֹ בָּרָא אוֹתוֹ נִסְתָּר שֶׁלֹּא נוֹדַע אֶת הַהֵיכָל הַזֶּה. הֵיכָל זֶה נִקְרָא אֱלֹהִים, וְסוֹד זֶה – בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים.

הַזֹּהַר שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַמַּאֲמָרוֹת נִבְרְאוּ בְּסוֹד הִתְפַּשְׁטוּת שֶׁל הַנְּקֻדָּה שֶׁל הַזֹּהַר הַנִּסְתָּר הַזֶּה. אִם בָּזֶה כָּתוּב בָּרָא, אֵין תְּמִיהָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. זֹהַר זֶה סוֹד בְּרֵאשִׁית, הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל, שְׁמוֹ אֶהְיֶה, שֵׁם קָדוֹשׁ חָקוּק בְּצִדּוֹ [נ"א מֵאִיר, בַּחֲקִיקָה מֵאִיר] אֱלֹהִים, חָקוּק בַּעֲטָרָה [נ"א בַּחֲקִיקַת הָעֲטָרָה] אַשְׁ"ר הֵיכָל נִסְתָּר וְגָנוּז,

דְּרָזָא דְּרֵאשִׁית. אֲשֶׁ"ר רֹא"ש דְּנָפִיק מֵרֵאשִׁית.

וְכַד (דף טו ע"ב) **אִתְתַּקַּן לְבָתָר נְקוּדָה וְהֵיכָלָא** (בְּסִדְרָא) **כְּחֲדָא, כְּדֵין בְּרֵאשִׁית כָּלִיל** (רֵאשִׁית) **רֵאשִׁיתָא עִלָּאָה בְּחָכְמְתָא. לְבָתָר אִתְחַלַּף גַּוָּון הַהוּא הֵיכָלָא וְאִקְרֵי בַּיִת.** (נ"א וּמִינֵיהּ אִתְחַדַּשׁ הֵיכָלָא) **נְקוּדָה עִלָּאָה אִקְרֵי רֹא"ש. כָּלִיל דָּא בְּדָא בְּרָזָא בְּרֵאשִׁית, כַּד אִיהוּ כֹּלָּא כְּחֲדָא בִּכְלָלָא חָדָא עַד לָא הֲוֵי יִשׁוּבָא בְּבֵיתָא, כֵּיוָן דְּאִזְדְּרַע לְתִקּוּנָא דְּיִשׁוּבָא כְּדֵין אִקְרֵי אֱלֹהִים טְמִירָא סְתִימָא:**

זֹהַר סָתִים וְגָנִיז כַּד בְּנִין (ס"א עַד דִּבְנִין) **בְּגַוֵּיהּ לְאוֹלָדָא וּבֵיתָא קַיְּמָא בִּפְשִׁיטוּ דְּתִקּוּנָא דְּאִנּוּן זֶרַע קֹדֶשׁ. וְעַד לָא אִתְעֲדִיאַת וְלָא אִתְפַּשַּׁט פְּשִׁיטוּ דְּיִשׁוּבָא לָא אִקְרֵי אֱלֹהִים, אֶלָּא כֹּלָּא בִּכְלָלָא בְּרֵאשִׁית, לְבָתָר דְּאִתְתַּקַּן בִּשְׁמָא דְּאֱלֹהִים אַפִּיק אִנּוּן**

לשון הקודש

הָרֵאשִׁית שֶׁל סוֹד שֶׁל רֵאשִׁית אֲשֶׁ"ר רֹא"ש שֶׁיּוֹצֵא מֵרֵאשִׁית.

וּכְשֶׁהִתְתַּקֵּן לְאַחַר הַנְּקֻדָּה וְהַהֵיכָל [כְּסֵדֶר] כְּאֶחָד, אָז בְּרֵאשִׁית כּוֹלֵל רֵאשִׁית, רֵאשִׁית עֶלְיוֹנָה בְּחָכְמָה. אַחַר כָּךְ הִתְחַלֵּף גּוֹן אוֹתוֹ הַהֵיכָל וְנִקְרָא בַּיִת. [נ"א וּמִמֶּנּוּ הִתְחַדֵּשׁ הַהֵיכָל] נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה נִקְרֵאת רֹא"ש, כּוֹלֵל זֶה בָּזֶה בְּסוֹד בְּרֵאשִׁית, כְּשֶׁהַכֹּל הוּא יַחַד, בִּכְלַל אֶחָד, כְּשֶׁטֶּרֶם הָיָה יִשּׁוּב בַּבַּיִת. כֵּיוָן שֶׁנִּזְרַע לְתִקּוּן הַיִּשּׁוּב, אָז נִקְרָא אֱלֹהִים טָמִיר נִסְתָּר.

זֹהַר נִסְתָּר וְגָנוּז כְּשֶׁבָּנִים [ס"א עַד שֶׁבָּנִים] בְּתוֹכוֹ לְהוֹלִיד, וְהַבַּיִת קַיָּם בִּפְשִׁיטוּת שֶׁל תִּקּוּן שֶׁל אוֹתָם זֶרַע קֹדֶשׁ, וְעַד שֶׁלֹּא הוּסְרָה וְלֹא הִתְפַּשְּׁטָה הִתְפַּשְּׁטוּת הַיִּשּׁוּב, לֹא נִקְרָא אֱלֹהִים, אֶלָּא הַכֹּל

תּוֹלָדִין מֵהַהוּא זַרְעָא דְּאִזְדְּרַע בֵּיהּ. מָאן הַהוּא זַרְעָא, אִנּוּן אַתְוָון גְּלִיפָן רָזָא דְּאוֹרַיְיתָא דְּנָפְקוּ מֵהַהִיא נְקוּדָה.

הַהִיא נְקוּדָה זָרַע בְּגוֹ הַהוּא הֵיכָלָא רָזָא (נ"א זַרְעָא) דִּתְלַת נְקוּדִין חֹלָ"ם, שׁוּרֶ"ק, חִירֵ"ק. וְאִתְכְּלִילוּ דָּא בְדָא וְאִתְעֲבִידוּ רָזָא חָדָא. קוֹ"ל דְּנָפִיק בְּחִבּוּרָא חָדָא. בְּשַׁעֲתָא דְּנָפַק, נַפְקַת בַּת זוּגֵיהּ בַּהֲדֵיהּ דְּכָלִיל כָּל אַתְוָון. דִּכְתִיב אֶ"ת הַשָּׁמַיִ"ם, קוֹל וּבַת זוּגוֹ. הַאי קוֹל דְּאִיהוּ שָׁמַיִם אִיהוּ אֶהְיֶ"ה בַּתְרָאָה. זֹהַר דְּכָלִיל כָּל אַתְוָון וּגְוָונִין, כְּגַוְונָא (נ"א זַרְעָא) דָּא.

עַד הָכָא יהוה אֱלֹהֵינוּ יהוה, אִלֵּין תְּלָתָא דַּרְגִין לָקֳבֵל רָזָא דָא עִלָּאָה בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. בְּרֵאשִׁית רָזָא קַדְמָאָה. בָּרָא רָזָא סְתִימָא לְאִתְפַּשְׁטָא מִתַּמָּן כֹּלָּא.

לשון הקודש

בַּכְּלָל שֶׁל בְּרֵאשִׁית. אַחַר שֶׁהִתְתַּקֵּן בְּשֵׁם שֶׁל אֱלֹהִים, הוֹצִיא אוֹתָם תּוֹלָדוֹת מֵאוֹתוֹ זֶרַע שֶׁנִּזְרַע בּוֹ. מִי הוּא אוֹתוֹ זֶרַע? אֵלּוּ אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת סוֹד שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁיָּצְאוּ מֵאוֹתָהּ נְקֻדָּה.

אוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה זֶרַע בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הֵיכָל סוֹד [זֶרַע] שֶׁל שְׁלֹשָׁה נְקֻדּוֹת: חֹלָ"ם, שׁוּרֶ"ק, חִירֵ"ק. וְנִכְלְלוּ זֶה בָּזֶה וְנַעֲשׂוּ סוֹד אֶחָד. קוֹ"ל שֶׁיּוֹצֵא בְּחִבּוּר אֶחָד, בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצֵא, יוֹצֵאת עִמּוֹ בַּת זוּגוֹ שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁכָּתוּב אֵ"ת הַשָּׁמַיִ"ם, קוֹל וּבַת זוּגוֹ. הַקּוֹל הַזֶּה שֶׁהוּא שָׁמַיִם (תִּפְאֶרֶת), הוּא אֶהְיֶ"ה אַחֲרוֹן. הַזֹּהַר שֶׁכּוֹלֵל כָּל הָאוֹתִיּוֹת וְהַגְּוָנִים כְּמוֹ [נ"א זַרְע] זֶה.

עַד כָּאן, יהוה אֱלֹהֵינוּ יהוה, אֵלּוּ שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת כְּנֶגֶד הַסּוֹד הַזֶּה הָעֶלְיוֹן בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. בְּרֵאשִׁית – סוֹד רִאשׁוֹן. בָּרָ"א – סוֹד נִסְתָּר לְהִתְפַּשֵּׁט מִשָּׁם

אֱלֹהִים רָזָא לְקַיָּימָא כֹּלָּא לְתַתָּא. אֶת הַשָּׁמַיִם, דְּלָא לְאַפְּרָשָׁא לוֹן דְּכַר וְנוּקְבָא כְּחֲדָא.

אֶ"ת כַּד נָטִיל אַתְוָון כֻּלְּהוֹן כֻּלָּא דְּכֻלְּהוּ אַתְוָון אִנּוּן רֵישָׁא וְסוֹפָא. לְבָתָר אִתּוֹסַף הֵ"א לְאִתְחַבְּרָא כֻּלְּהוּ אַתְוָון בְּהֵ"א וְאִתְקְרֵי אַתָּ"ה. וְעַל דָּא (נחמיה ט) וְאַתָּ"ה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. אֶת רָזָא אדני וְהָכִי אִקְרֵי. הַשָּׁמַיִם דָּא יהו"ה רָזָא עִלָּאָה.

וְאֶ"ת תִּקּוּנָא דְּכַר וְנוּקְבָא. וְאֶ"ת רָזָא וְיהו"ה, וְכֹלָּא חַד. הָאָרֶץ דָּא אֱלֹהִים כְּגַוְונָא עִלָּאָה לְמֶעְבַּד פֵּירִין וְאִיבִּין. שְׁמָא דָא כְּלִילָא בִּתְלַת דּוּכְתֵּי, וּמִתַּמָּן אִתְפְּרַשׁ שְׁמָא דָא לְכַמָּה סִטְרִין. עַד הָכָא רָזָא דְּסִתְרָא דְּסִתְרִין דְּגָלִיד וּבָנֵי וְקַיֵּים בְּאֹרַח סָתִים בְּסִתְרָא דְּחַד קְרָא. מִכָּאן וּלְהָלְאָה.

לשון הקודש

הַכֹּל. אֱלֹהִי"ם – סוֹד לְקַיֵּם הַכֹּל לְמַטָּה. אֵת הַשָּׁמַיִם – שֶׁלֹּא לְהַפְרִידָם זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד.

אֵ"ת – כְּשֶׁלּוֹקֵחַ הָאוֹתִיּוֹת כֻּלָּם, הַכְּלָל שֶׁל כָּל הָאוֹתִיּוֹת הֵם רֹאשׁ וָסוֹף. אַחַר כָּךְ מִתּוֹסֵף הֵ"א לְהִתְחַבֵּר כָּל הָאוֹתִיּוֹת עִם הֵ"א, וְנִקְרָא אַתָּ"ה, וְעַל זֶה (נחמיה ט) וְאַתָּ"ה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. אֵת – סוֹד אדני וְכָךְ נִקְרָא. הַשָּׁמַיִם – זֶה יהו"ה סוֹד עֶלְיוֹן.

וְאֵ"ת – תִּקּוּן זָכָר וּנְקֵבָה. וְאֵ"ת – סוֹד וְיהו"ה, וְהַכֹּל אֶחָד. הָאָרֶץ – זֶה אֱלֹהִים כְּדֻגְמַת עֶלְיוֹן, לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת וְאִבִּים. שֵׁם זֶה כָּלוּל בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת, וּמִשָּׁם נִפְרָד שֵׁם זֶה לְכַמָּה צְדָדִים. עַד כָּאן סוֹד שֶׁל סֵתֶר הַסְּתָרִים שֶׁחָקַק וּבָנָה וְהֶעֱמִיד בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר בַּסֵּתֶר שֶׁל פָּסוּק אֶחָד. מִכָּאן וָהָלְאָה:

השלמה מהחשמטות (סימן ב)

מַתְנִיתִין קְטוּרֵי רָמָאֵי הוּרְמָנֵי דְּבוּרְיָירֵי קְרִיבוּ שְׁמָעוּ מָאן מִנְּכוֹן דְּסָלִיק וְנָחִית מָאן כְּנַשׁ רוּחָא בִּידוֹי יְקוּם וְיִנְדַּע בְּשַׁעְתָּא דְּסָלִיק בִּרְעוּתָא דְּרִישָׁא חִיוָרָא לְמֶעְבַּד יְקָרָא לִיקָרֵיהּ סָלִיק חַד טְהִירוּ סְתִימוּ בְּרֵישָׁא דְּכֹלָּא נָשַׁב בָּהּ וְאַפִּיק קוּמְרִין טְהִירִין מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא כֹּלָּא וּסְלִיקוּ וְנַחְתוּ וְאִתְעֲבִיד כֹּלָּא חַד וְהַהוּא טְהִירוּ סְתִימוּ כַּד נָשִׁיב בָּהּ וְאַנְהִיר אִקְרֵי אהי"ה הַהוּא טְהִירוּ סַלְקָא וְנַחְתָּא וְזָרִיק זִיקִין נְצִיצִין וְאַנְשִׁיב בָּהּ וְאַפִּיק חַד חֵילָא טְמִירָא וְאִיקְרֵי שְׁמֵיהּ אֲשֶׁר אהי"ה בִּגְלִיפוּ טָמִיר וְסָתִים אִינּוּן קוּמְרִין טְהִירִין דְּאִתְחַבְּרוּ מִגּוֹ חַד טִינָרָא סָתִים נָפְקֵי בְּגִלּוּפָא בְּחֵילָא דְּהַהוּא טְהִירוּ עִלָּאָה וְאִיקְרֵי יהו"ה.

תּוּ נָשִׁיב בָּהּ וְאַפִּיק זִיקִין נְצִיצִין זַרְקִין לְכָל עֵיבָר וְאַפִּיק חַד חֵילָא טְמִירָא נָצִיץ לְכָל סְטָר

לשון הקודש

מִשְּׁנָה. קְשָׁרִים רָמִים, שָׁרִים מוֹשְׁלִים בַּמֶּמְשָׁלָה, קְרֵבוּ וְשִׁמְעוּ. מִי מִכֶּם שֶׁעָלָה וְיָרַד, מִי כִּנֵּס רוּחַ בְּיָדוֹ, יָקוּם וְיֵדַע, בְּשָׁעָה שֶׁעָלָה בְּרָצוֹן שֶׁל הָרֹאשׁ הַלָּבָן לַעֲשׂוֹת כָּבוֹד לִכְבוֹדוֹ, עָלָה אוֹר אֶחָד נִסְתָּר בָּרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל, נָשַׁב בָּהּ וְהוֹצִיא קְלִפּוֹת מְאִירוֹת מִתְחַבְּרוֹת הַכֹּל כְּאֶחָד, וְעָלוּ וְיָרְדוּ וְנַעֲשָׂה הַכֹּל אֶחָד, וְאוֹתוֹ אוֹר נִסְתָּר כְּשֶׁנָּשַׁב בָּהּ וְהֵאִיר נִקְרָא אֶהְיֶ"ה. אוֹתוֹ אוֹר עָלָה וְיָרַד וְזָרַק נִיצוֹצוֹת וְנָשַׁב בָּהּ, וְהוֹצִיא כֹּחַ טָמִיר אֶחָד, וְנִקְרָא שְׁמוֹ אֲשֶׁר אֶהְיֶ"ה. בַּחֲקִיקָה טְמִירָה וְנִסְתֶּרֶת, אוֹתָם קְלִפּוֹת מְאִירוֹת שֶׁהִתְחַבְּרוּ מִתּוֹךְ סֶלַע אֶחָד נִסְתָּר, יָצְאוּ בַּחֲקִיקָה בְּכֹחַ שֶׁל אוֹתוֹ אוֹת עֶלְיוֹן, וְנִקְרָא יְהוָ"ה.

עוֹד נָשַׁב בָּהּ וְהוֹצִיא זִיקִים נוֹצְצִים

וְאִיקְרֵי א"ל. תּוּ הַהוּא טְמִירָא טְהִירוּ סָתִים נָשָׁב בָּהּ וְסַלְקָא וְנַחְתָּא וְסַלִּיק בְּאֶלֶף וּמָאתָן קִיטוּרִין דְּנוּרָא וְאַפִּיק חַד חֵילָא טְמִירָא וְאִיקְרֵי אֱלֹהִים וְדָא גְּבוּרָה. מֵהַאי מִתְפַּשְּׁטָן חֵילִין טְמִירִין לַהָטִין לְכָל סְטָר מִנְּהוֹן דִּי מִתָּקְנָן בְּתִיקוּנֵי יֵאוֹת וּמִנְּהוֹן דִּי מִתָּקְנָן בְּתִיקוּנֵי אַחֲרָא.

תּוּ נָשִׁיב בָּהּ וְאַפִּיק חַד חֵילָא טְמִירָא דְּאִיתְקְרֵי יהו"ה מִדַּת רַחֲמִים וְאִקְרֵי שָׁמַיִם, וְקַיְּימָא בֵּין תְּרֵין חֵילִין דְּאִיקְרוּן צבאו"ת מֵהַאי נָפְקָן (נָפְקוּ) כָּל חֵילִין וְכָל מַשִּׁירְיָין עִילָּאִין כָּל חַד וְחַד לִזְנֵיהּ לְקַיְּימָא וּלְהַנְהָגָא עָלְמִין עָלֵיהּ כִּתִיב (תְּהִלִּים פ"ד) יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בוֹטֵחַ בָּךְ: (עד כאן מהחשמטות)

בְּרֵאשִׁית, בָּרָא שי"ת, מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה

לשון הקודש

זוֹרְקִים לְכָל עֵבֶר, וְהוֹצִיא כֹּחַ אֶחָד טָמִיר שֶׁנּוֹצֵץ לְכָל צַד וְנִקְרָא אֵ"ל. עוֹד אוֹתוֹ אוֹר טָמִיר נִסְתָּר נָשַׁב בָּהּ, וְעָלָה וְיָרַד וְעָלָה בְּאֶלֶף וּמָאתַיִם קִשּׁוּרִים שֶׁל אֵשׁ, וְהוֹצִיא כֹּחַ אֶחָד טָמִיר וְנִקְרָא אֱלֹהִים, וְזוֹ הַגְּבוּרָה. מִזֶּה מִתְפַּשְּׁטִים כֹּחוֹת טְמִירִים לוֹהֲטִים לְכָל צַד, מֵהֶם שֶׁמִּתְקָנִים בְּתִקּוּנִים יָפִים, וּמֵהֶם שֶׁמִּתְקָנִים בְּתִקּוּנִים אֲחֵרִים.

עוֹד נָשַׁב בָּהּ וְהוֹצִיא כֹּחַ טָמִיר אֶחָד שֶׁנִּקְרָא יְהוָ"ה, מִדַּת רַחֲמִים, וְנִקְרָא שָׁמַיִם. וְעוֹמֵד בֵּין שְׁנֵי חֵילוֹת שֶׁנִּקְרָאִים צְבָאוֹת. מִזֶּה יָצְאוּ כָּל הַחֵילוֹת וְכָל הַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְמִינוֹ לְקַיֵּם וּלְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָמוֹת, עָלָיו כָּתוּב (תהלים פד) ה' צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בוֹטֵחַ בָּךְ: **בְּרֵאשִׁית,** בָּרָא שי"ת, מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם, שִׁשָּׁה צְדָדִים

הַשָּׁמַיִם, שִׁית סִטְרִין דְּמִתְפַּשְׁטָן מֵרָזָא עִלָּאָה בְּאִתְפַּשְׁטוּתָא (נ"א מֵשָׁלֹשׁ נְקוּדוֹת) דְּבָרָא מִגּוֹ נְקוּדָה קַדְמָאָה. בָּרָא אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּחַד (נ"א מִגּוֹ) נְקוּדָה דִּלְעֵילָא. וְהָכָא אַגְלִיף רָזָא שְׁמָא דְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון:

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ, (דניאל יב) כְּגַוְונָא דִּתְנוּעֵי (נ"א דְּטַעֲמֵי) דִּמְנַגְּנֵי, וּכְגַוְונָא דִּילְהוֹן אָזְלִין אַבַּתְרַיְיהוּ אַתְוָון וְנִקּוּדֵי, וּמִתְנַעְנְעָן אַבַּתְרַיְיהוּ כְּחַיָּילִין בָּתַר מַלְכֵיהוֹן. גּוּפָא אַתְוָון, וְרוּחָא נִקּוּדֵי. כֻּלְּהוּ נְטָלוּ כְּמַטְלָנֵיהוֹן בָּתַר תְּנוּעֵי (נ"א טַעֲמֵי) וְקַיְימֵי בְּקִיּוּמַיְיהוּ. כַּד נִגּוּנָא דְּטַעֲמֵי נָטִיל, נָטְלֵי אַתְוָון וְנִקּוּדֵי אַבַּתְרַיְיהוּ. כַּד אִיהוּ פָּסִיק אִנּוּן לָא נָטְלִין וְקַיְימֵי בְּקִיּוּמַיְיהוּ.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ, אַתְוָון וְנִקּוּדֵי. כְּזֹהַר נִגּוּנָא דְּטַעֲמֵי. הָרָקִיעַ אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּנִגּוּנָא

לשון הקודש

שֶׁמִּתְפַּשְׁטִים מִסּוֹד עֶלְיוֹן בְּהִתְפַּשְׁטוּת [נ"א מֵשָׁלֹשׁ נְקוּדוֹת] שֶׁבָּרָא מִתּוֹךְ נְקֻדָּה רִאשׁוֹנָה. בָּרָא הִתְפַּשְׁטוּת שֶׁל נְקֻדָּה אַחַת שֶׁלְּמַעְלָה. וְכָאן נֶחְקַק סוֹד הַשֵּׁם שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת.

(דניאל יב) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ, כְּדֶגֶמֶת תְּנוּעוֹת [נ"א טְעָמִים] שֶׁמְּנַגְּנוֹת, וּכְנִגּוּן שֶׁלָּהֶם הוֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם אוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת וּמִתְנַעְנְעִים אַחֲרֵיהֶם, כְּמוֹ חַיָּלִים אַחֲרֵי מַלְכָּם. הַגּוּף אוֹתִיּוֹת, וְהָרוּחַ נְקֻדּוֹת. כֻּלָּם נוֹסְעִים בְּמַסְעוֹתֵיהֶם אַחַר הַתְּנוּעוֹת וְעוֹמְדִים בִּמְקוֹמָם. כְּשֶׁנִּגּוּן הַטְּעָמִים נוֹסֵעַ, נוֹסְעוֹת הָאוֹתִיּוֹת וְהַנְּקֻדּוֹת אַחֲרֵיהֶם. כְּשֶׁהוּא פּוֹסֵק, הֵם אֵינָם נוֹסְעִים וְעוֹמְדִים בִּמְקוֹמָם.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ – אוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת. כְּזֹהַר – נִגּוּן הַטְּעָמִים. הָרָקִיעַ – הִתְפַּשְׁטוּת הַנִּגּוּן כְּמוֹ אֵלֶּה שֶׁמִּתְפַּשְׁטִים

כְּגוֹן אִנּוּן דְּמִתְפַּשְׁטֵי בִּפְשִׁיטוּ וְאָזְלוּ בְּנִגּוּנָא. וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים אִנּוּן פְּסוּקֵי דְטַעֲמֵי דְפַסְקֵי בְּמַטְלָנֵיהוֹן דִּבְגִין כָּךְ אִשְׁתְּמַע מִלָּה. יַזְהִירוּ אַתְוָון וְנִקּוּדֵי וְנַהֲרִין כְּחֲדָא בְּמַטְלָנִין בְּרָזָא דִסְתִימוּ בְּמַטְלָנוֹתָא (נ"א בְּאִנּוּן) כְּאִנּוּן שְׁבִילִין סְתִימִין. מֵהַאי אִתְפַּשַּׁט כֹּלָּא. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ אִנּוּן קַיָּימִין וְסַמְכִין דְּהַהוּא אַפִּרְיוֹן. הַמַּשְׂכִּילִים אִנּוּן קַיָּימִין וְסָמְכִין עִלָּאִין דְּאִנּוּן מִסְתַּכְּלֵי בְּסֻכְלְתָּנוּ בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ הַהוּא אַפִּרְיוֹן וְסָמְכִין (נ"א דְּבֵיהּ) דִּילֵיהּ. סִתְרָא דָא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים מא) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל. יַזְהִירוּ, דְּאִי לָא יַזְהִירוּ וְלָא נַהֲרִין לָא יָכְלִין לְעַיְּינָא וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּהַהוּא אַפִּרְיוֹן בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ.

כְּזֹהַר הָרָקִיעַ הַהוּא דְּקַיְּימָא (דף טז ע"א) **עַל גַּבֵּי אִנּוּן מַשְׂכִּילִים דִּכְתִיב בֵּיהּ** (יחזקאל א) **וּדְמוּת עַל**

לשון הקודש

בְּהִתְפַּשְׁטוּת וְהוֹלְכִים בְּנִגּוּן. וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים – אוֹתָם פְּסוּקֵי הַטְּעָמִים שֶׁפּוֹסְקִים בְּמַסְעוֹתֵיהֶם, שֶׁבִּגְלַל כָּךְ נִשְׁמָע הַדָּבָר. יַזְהִירוּ אוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת, וּמְאִירִים כְּאֶחָד בְּמַסָּעוֹת בְּסוֹד שֶׁל סֵתֶר בְּמַסָּע כְּאוֹתָם שְׁבִילִים נִסְתָּרִים. מִזֶּה מִתְפַּשֵּׁט הַכֹּל. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ – אוֹתָם עַמּוּדִים וַאֲדָנִים שֶׁל אוֹתוֹ אַפִּרְיוֹן. הַמַּשְׂכִּילִים – אוֹתָם עַמּוּדִים וַאֲדָנִים עֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם מִסְתַּכְּלִים בְּהַשְׂכֵּל בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ אוֹתוֹ אַפִּרְיוֹן וַאֲדָנִים שֶׁלּוֹ. הַסֵּתֶר הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מא) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל. יַזְהִרוּ – שֶׁאִם לֹא יַזְהִירוּ וְלֹא מְאִירִים, לֹא יְכוֹלִים לְעַיֵּן וּלְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ אַפִּרְיוֹן בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ.

כְּזֹהַר הָרָקִיעַ – אוֹתוֹ שֶׁעוֹמֵד עַל גַּבֵּי אוֹתָם הַמַּשְׂכִּילִים, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (יחזקאל א)

רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא. זֹהַר דְּהַהוּא נָהִיר לְאוֹרַיְיתָא. זֹהַר דְּנָהִיר לְאִנּוּן רָאשֵׁי דְּהַהִיא חַיָּה, וְאִנּוּן רָאשֵׁי אִנּוּן מַשְׂכִּילִים דְּנָהֲרִין תָּדִיר וּמִסְתַּכְּלָן לְהַהוּא רָקִיעַ לְהַהוּא נְהִירוּ דְּנָפִיק מִתַּמָּן, וְדָא אִיהוּ נְהִירוּ דְאוֹרַיְיתָא דְנָהִיר תָּדִיר וְלָא פָּסִיק.

ספר הבהיר

השלמה מההשמטות (סימן ל)

אָמַר רִבִּי בְּרָכְיָה מָאי דִכְתִיב וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ, מָאי מַשְׁמַע הָיְתָה, שֶׁכְּבָר הָיְתָה. וּמָאי תֹהוּ, דָּבָר הַמָּתְהֵא אֶת בְּנֵי אָדָם. וּמָאי בֹהוּ, דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ, דִכְתִיב בֹהוּ, בּוֹ הוּא. עַל שֵׁם מָאי דִכְתִיב (קהלת ז) גַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. בָּרָא בֹהוּ וְשָׁם מְקוֹמוֹ בְּשָׁלוֹם. בָּרָא תֹהוּ וְשָׁם מְקוֹמוֹ בְּרָע. בֹהוּ בְּשָׁלוֹם דִכְתִיב (איוב כה) עוֹשֶׂה שָׁלוֹם

לשון הקודש

וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא. זֹהַר שֶׁמֵּאִיר לַתּוֹרָה, זֹהַר שֶׁמֵּאִיר לְאוֹתָם רָאשִׁים שֶׁל אוֹתָהּ חַיָּה, וְאוֹתָם רָאשִׁים הֵם מַשְׂכִּילִים שֶׁמְּאִירִים תָּמִיד וּמִסְתַּכְּלִים לְאוֹתוֹ רָקִיעַ לְאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁיּוֹצֵא מִשָּׁם, וְזֶהוּ אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁמֵּאִיר תָּמִיד וְלֹא פּוֹסֵק.

ספר הבהיר השלמה מההשמטות (סימן ל)

אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ? מַה מַּשְׁמִיעַ הָיְתָה? שֶׁכְּבָר הָיְתָה, וּמַה זֶּה תֹהוּ? דָּבָר הַמַּתְהֶה אֶת בְּנֵי אָדָם. וּמַה זֶּה בֹהוּ? דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ, שֶׁכָּתוּב בֹהוּ – בּוֹ הוּא, עַל שֵׁם מַה שֶׁכָּתוּב (קהלת ז) גַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. בָּרָא בֹהוּ וְשָׁם מְקוֹמוֹ בְּשָׁלוֹם. בָּרָא תֹהוּ וְשָׁם מְקוֹמוֹ בְּרָע. בֹהוּ בְּשָׁלוֹם, שֶׁכָּתוּב (איוב כה) עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. מְלַמֵּד

בִּמְרוֹמָיו. מִלַּמֵּד שְׁמִכָּאֵל שַׂר יְמִינוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מָיִם וּבָרָד. וְגַבְרִיאֵל שַׂר שְׂמֹאלוֹ, אֵשׁ. וְשָׂר שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם מַכְרִיעַ וְהַיְינוּ דִּכְתִיב עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. וּמִנַּלָּן דְּבֹהוּ שָׁלוֹם, דִּכְתִיב (ישעיה מה) עוֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא רָע, הָא כֵּיצַד רָע מִתֹּהוּ וְשָׁלוֹם מִבֹּהוּ, בָּרָא תֹהוּ וְשָׂם מְקוֹמוֹ בַּרָע, שֶׁנֶּאֱמַר עוֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא רָע. בָּרָא בֹהוּ וְשָׂם מְקוֹמוֹ בְּשָׁלוֹם שֶׁנֶּאֱמַר עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. ע"כ: (עד כאן מההשמטות)

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תוֹהוּ וָבֹהוּ וְגו', הָיְתָה דַיְיקָא מִקַּדְמַת דְּנָא, תַּלְגָּא גוֹ מַיָּיא. נַפְקָא מִנָּהּ זוֹהֲמָא בְּהַהוּא חֵילָא דְתַלְגָּא בְמַיָּיא, וְאַקִּישׁ בָּהּ אֶשָּׁא תַּקִּיפָא וְהַוָה בָהּ פְּסוֹלֶת, וְאִתְעֲדִיאַת וְאִתְעֲבִידַת תֹּה"וּ מֵאֲתַר (נ"א מְדוֹרָא) דְּזוּהֲמָא. קִינָא דְפְסוֹלֶת. וָבֹה"וּ בְּרִירוּ דְאִתְבְּרִיר מִגּוֹ פְּסוֹלֶת וְאִתְיַישַׁב בָּהּ חֹשֶׁךְ, רָזָא דְאֶשָּׁא

לשון הקודש

שֶׁמִּיכָאֵל שַׂר יְמִינוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – מַיִם וּבָרָד, וְגַבְרִיאֵל שַׂר שְׂמֹאלוֹ – אֵשׁ. וְשָׂם שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם מַכְרִיעַ, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁבֹּהוּ שָׁלוֹם? שֶׁכָּתוּב (ישעיה מה) עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא רָע, הָא כֵּיצַד? רָע מִתֹּהוּ, וְשָׁלוֹם מִבֹּהוּ. בָּרָא תֹהוּ וְשָׂם מְקוֹמוֹ בְּרָע, שֶׁנֶּאֱמַר עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא רָע. בָּרָא בֹהוּ וְשָׂם מְקוֹמוֹ בְּשָׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו:

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְגו', הָיְתָה דַּוְקָא מִקֶּדֶם לָזֶה, שֶׁלֶג בְּתוֹךְ הַמַּיִם. יָצְאָה מִמֶּנָּה זֻהֲמָה בְּאוֹתוֹ כֹּחַ שֶׁל שֶׁלֶג בַּמַּיִם, וְהִכָּה בָּהּ אֵשׁ חֲזָקָה וְהָיְתָה בָּהּ פְּסֹלֶת, וְהוּסְרָה וְנֶעֱשְׂתָה תֹּה"וּ מִמְּקוֹם [מָדוֹר] הַזֻּהֲמָה, קֵן הַפְּסֹלֶת. וָבֹה"וּ –

תַּקִּיפָא. וְהַהוּא חֹשֶׁךְ דְּחָפֵי עַל גַּבֵּי הַהוּא תֹּה"וּ עַל גַּבֵּי הַהוּא פְּסוֹלֶת וְאִתְתַּקְּנַת מִינֵיהּ. (דף טז ע"א).

וְרוּחַ אֱלֹהִים, רוּחַ קֻדְשָׁא דְּנָפִיק מֵאֱלֹהִים חַיִּים וְדָא מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. בָּתַר דְּהַאי רוּחַ נָשִׁיב אִבְּרִיר דְּקִיקוּ חַד מִגּוֹ הַהוּא פְּסוֹלֶת כְּטִיסָא דְּזוּהֲמָא. כַּד אִבְּרִיר וְאַצְנִיף וְאַצְרִיף זִמְנָא וּתְרֵין עַד דְּיִשְׁתָּאַר הַהוּא זוּהֲמָא דְּלֵית בֵּיהּ זוּהֲמָא כְּלָל, כַּד הַאי תֹּהוּ אִבְּרִיר וְאַצְרִיף נָפַק מִינֵיהּ (מלכים א יט) רוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים הַהוּא דְּחָמָא אֵלִיָּהוּ. אִבְּרִיר בְּהוּ וְאַצְרִיף וְנָפַק מִנֵּיהּ רַעַשׁ דִּכְתִיב, (מלכים א יט) וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ. וְאִבְּרִיר חֹשֶׁךְ וְאַכְלִיל בְּרָזָא דִילֵיהּ אֵשׁ דִּכְתִיב וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ. אִבְּרִיר רוּחַ וְאִתְכְּלִיל בְּרָזָא דִילֵיהּ קוֹל דְּמָמָה דַקָּה.

לשון הקודש

בֵּרוּר שֶׁהִתְבָּרֵר מִתּוֹךְ פְּסֹלֶת וְהִתְיַשֵּׁב בָּהּ הַחֹשֶׁךְ, הַסּוֹד שֶׁל אֵשׁ חֲזָקָה. וְאוֹתוֹ חֹשֶׁךְ כִּסָּה עַל אוֹתוֹ תֹּה"וּ עַל גַּבֵּי אוֹתָהּ פְּסֹלֶת וְהִתְתַּקְּנָה מִמֶּנּוּ.

וְרוּחַ אֱלֹהִים – רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁיָּצְאָה מֵאֱלֹהִים חַיִּים, וְזוֹ מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם. אַחַר שֶׁרוּחַ זוֹ נָשְׁבָה, נִבְרְרָה דַּקִּיקוּת אַחַת מִתּוֹךְ אוֹתָהּ פְּסֹלֶת כְּמוֹ שְׁבִיב הַזֻּהֲמָה. כְּשֶׁנִּבְרְרָה וְנִצְנְפָה וְנִצְרְפָה פַּעַם וּפַעֲמַיִם, עַד שֶׁנִּשְׁאֲרָה אוֹתָהּ זֻהֲמָה שֶׁאֵין בָּהּ כְּלָל זֻהֲמָה, כְּשֶׁהַתֹּהוּ הַזֶּה נִבְרַר וְנִצְרַף, יָצָא מִמֶּנּוּ רוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, אוֹתוֹ שֶׁרָאָה אֵלִיָּהוּ. נִבְרַר בָּהֶם וְנִצְרַף, וְיָצָא מִמֶּנּוּ רַעַשׁ, שֶׁכָּתוּב (שם) וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ. וְנִבְרַר הַחֹשֶׁךְ וְנִכְלַל בַּסּוֹד שֶׁלּוֹ אֵשׁ, שֶׁכָּתוּב וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ. נִבְרַר הָרוּחַ וְנִכְלַל בַּסּוֹד שֶׁלּוֹ קוֹל דְּמָמָה דַקָּה.

תֹּה"וּ אֲתַר דְּלֵית בֵּיהּ גּוָּון וְלָא דְיוֹקְנָא וְלָא אִתְכְּלִיל בְּרָזָא דְדִיוֹקְנָא. הַשְׁתָּא אִיהוּ בְּדִיוֹקְנָא כַּד מִסְתַּכְּלָן בֵּיהּ לֵית לֵיהּ דְּיוֹקְנָא כְּלָל. לְכֹלָּא אִית לְבוּשָׁא לְאִתְלַבְּשָׁא בַּר הַאי. (דְּאִתְחֲזֵי בֵּיהּ וְלֵיתֵיהּ כְּלָל וְלָא חֲזֵי).

בֹּה"וּ לְהַאי אִית לֵיהּ צִיּוּרָא וְדִיוֹקְנָא אֲבְנִין מְשַׁקְעִין גּוֹ גְּלִיפָּא (נ"א קְלִיפָּה) **דְּתֹהוּ נַפְקֵי גּוֹ גְּלִיפָּא דִּמְשַׁקְעָן תַּמָּן. וּמִתַּמָּן מַשְׁכֵּי תּוֹעַלְתָּא לְעָלְמָא בְּצִיּוּרָא דִּלְבוּשָׁא, מַשְׁכֵּי תּוֹעַלְתָּא מֵעֵילָא לְתַתָּא וְסָלְקָא מִתַּתָּא לְעֵילָא. וְעַל דָּא נְקוּבִין וּמְפוּלָמִין, הַנֵּי תַּלְיָין בַּאֲוִירָא. לְזִמְנִין תַּלְיָין בַּאֲוִירָא דְּסָלְקֵי מִתַּתָּן לְעֵילָא. לְזִמְנִין מִטַּמְּרִין בְּיוֹמָא דְעִיבָּא וּמְפִיקֵי מַיִין מִגּוֹ תְּהוֹמָא לְאִתְזָנָא תֹּה"וּ מִתַּתָּן דְּהָא כְּדֵין חֶדְוָה וּשְׁטוּתָא** (נ"א וְשַׁעֲתָא) **דְּקָא** (נ"א דְּלָא) **אִתְפַּשַּׁט תֹּהוּ בְּעָלְמָא.**

לשון הקודש

תֹּה"וּ – מָקוֹם שֶׁאֵין בּוֹ גָּוֶן וְלֹא דְּמוּת וְלֹא נִכְלָל בְּסוֹד הַדְּמוּת, עַכְשָׁו הוּא בַּדְּמוּת, כְּשֶׁמִּסְתַּכְּלִים בּוֹ אֵין לוֹ דְּמוּת כְּלָל. לַכֹּל יֵשׁ לְבוּשׁ לְהִתְלַבֵּשׁ פְּרָט לָזֶה [שֶׁנִּרְאֶה בּוֹ וְאֵינֶנּוּ כְּלָל וְלֹא הָיָה].

בֹּה"וּ – לָזֶה יֵשׁ צִיּוּר וּדְמוּת אֲבָנִים שְׁקוּעוֹת בְּתוֹךְ הַחֲקִיקָה [נ"א קְלִיפָּה] שֶׁל תֹּהוּ יוֹצְאִים מִתּוֹךְ חֲקִיקָה הַשְּׁקוּעָה שָׁם, וּמִשָּׁם מוֹשְׁכִים תּוֹעֶלֶת לָעוֹלָם בְּצִיּוּר שֶׁל לְבוּשׁ, מוֹשְׁכִים תּוֹעֶלֶת מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וְעוֹלֶה מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְעַל זֶה הֵם נְקוּבִים וּמְפֻלָּמִים, [חֲלוֹנוֹת] אֵלֶּה תְּלוּיִים בָּאֲוִיר. לִפְעָמִים תְּלוּיִים בָּאֲוִיר שֶׁעוֹלִים מִשָּׁם לְמַעְלָה, וְלִפְעָמִים הֵם מִתְחַבְּאִים בַּיּוֹם הַמְּעֻנָּן, וּמוֹצִיאִים מַיִם מִתּוֹךְ הַתְּהוֹם לְהָזִין אֶת הַתֹּה"וּ מִשָּׁם, שֶׁהֲרֵי אָז חֶדְוָה וּשְׁטוּת [נ"א וְשָׁעָה] [שֶׁאֵין] שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט הַתֹּהוּ בָּעוֹלָם.

חֹשֶׁךְ הוּא אֶשָּׁא אוּכְמָא תַּקִּיף בְּגַוָּון. אֶשָּׁא סוּמְקָא תַּקִּיף בְּחֵיזוּ. אֶשָּׁא יְרוּקָא תַּקִּיף בְּצִיּוּר. אֶשָּׁא חִיוָּרָא גַּוָּון דְּכָלִיל כֹּלָּא. חֹשֶׁךְ תַּקִּיף בְּכָל אֶשִּׁין וְדָא אַתְקִיף לְתֹהֹ"וּ. חֹשֶׁךְ הוּא אֶשָּׁא וְלָאו אִיהוּ אֶשָּׁא חֲשׁוֹכָא בַּר כַּד אַתְקִיף לְתֹהוּ, וְרָזָא דָא (בראשית כז) וַתִּכְהֶיָנָה עֵינָיו מֵרְאוֹת וַיִּקְרָא אֶת עֵשָׂו וְגוֹ'. חֹשֶׁךְ פְּנֵי רָע דְּאַסְבַּר אַנְפִּין לְרַע, וּכְדֵין אִקְרֵי חֹשֶׁךְ דְּשָׁרֵי עֲלֵיהּ לְאִתַּקְפָּא לֵיהּ. וְרָזָא דָא וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם.

רוּ"חַ הוּא קוֹל דְּשָׁאֲרֵי עַל בֹּהוּ וְאַתְקִיף לֵיהּ וְאַנְהִיג לֵיהּ בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ. וְרָזָא דָא (תהלים כט) קוֹל יְיָ עַל הַמָּיִם. וְכֵן רוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. אֲבָנִין מְשַׁקְעָן גּוֹ תְּהוֹמֵי דְנַפְקֵי מַיָּא מִנְּהוֹן. וְעַל דָּא אִקְרוּן פְּנֵי הַמָּיִם. רוּחַ אַנְהִיג וְאַתְקִיף לְאִנּוּן פָּנִים פְּנֵי תְהוֹם, דָּא כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ וְדָא כְּמָה

לשון הקודש

חֹשֶׁךְ הוּא אֵשׁ שְׁחוֹרָה חֲזָקָה בַּגָּוֵן. אֵשׁ אֲדֻמָּה חֲזָקָה בְּמַרְאֶה. אֵשׁ יְרֻקָּה חֲזָקָה בְּצִיּוּר. אֵשׁ לְבָנָה, הַגָּוֵן שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל. חֹשֶׁךְ חָזָק בְּכָל הָאֵשִׁים, וְזֶה מְחַזֵּק אֶת הַתֹּה"וּ. חֹשֶׁךְ הוּא אֵשׁ, וְלֹא אֵשׁ חֲשׁוֹכָה, פְּרָט לְמָתַי שֶׁמְּחַזֵּקֶת אֶת הַתֹּהוּ, וְזֶה סוֹד (בראשית כז) וַתִּכְהֶיָנָה עֵינָיו מֵרְאוֹת וַיִּקְרָא אֶת עֵשָׂו וְגוֹ'. חֹשֶׁךְ פְּנֵי רַע שֶׁמַּסְבִּיר פָּנִים לָרַע, וְאָז נִקְרָא חֹשֶׁךְ שֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו לְחַזֵּק אוֹתוֹ, וְזֶהוּ סוֹד וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם.

רוּ"חַ הוּא קוֹל שֶׁשּׁוֹרֶה עַל בֹּהוּ, וּמְחַזֵּק אוֹתוֹ וּמַנְהִיג אוֹתוֹ בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, וְזֶה סוֹד (תהלים כט) קוֹל ה' עַל הַמַּיִם. וְכֵן רוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. אֲבָנִים שְׁקוּעוֹת בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת שֶׁמֵּהֶם

דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ. תֹּה"וּ עֲלֵיהּ שַׁרְיָא שֵׁם שד"י. בֹּה"וּ עֲלֵיהּ שַׁרְיָא שֵׁם צְבָאו"ת. חֹשֶׁךְ עֲלֵיהּ שַׁרְיָא שֵׁם אֱלֹהִים. רוּחַ עֲלֵיהּ שַׁרְיָא שֵׁם יהו"ה.

רוּחַ חָזָק מְפָרֵק הָרִים לֹא בָרוּחַ יְיָ וְגוֹ' שְׁמָא דָא לָא הֲוֵי בֵּיהּ, דְּהָא שד"י שָׁלְטָא עֲלֵיהּ בְּרָזָא דְּתֹהוּ. (דְּסִתְרָא)

וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ לֹא בָרַעַשׁ יְיָ דְּהָא שֵׁם צְבָאוֹת שָׁלְטָא בֵּיהּ בְּרָזָא דְבֹהוּ. וְעַל דָּא אִקְרֵי בֹּהוּ רַעַשׁ דְּלָאו אִיהוּ בְּלָא רַעַשׁ. וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ לֹא בָאֵשׁ יְיָ. דְּהָא שְׁמָא דְּאֱלֹהִים שָׁלְטָא בֵּיהּ מִסִּטְרָא דְחֹשֶׁךְ. וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל דְּמָמָה דַקָּה הָכָא אִשְׁתְּכַח שֵׁם יהו"ה. אַרְבַּע פִּרְקִין הָכָא דְּאִנּוּן פִּרְקֵי גּוּפָא וְאֵבְרִין יְדִיעָן דְּאִנּוּן אַרְבָּעָה וְאִנּוּן תְּרֵיסַר וְהָכָא שְׁמָא

לשון הקודש

בְּסוֹד [שֶׁל סֵתֶר] הַתֹּהוּ.

וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ לֹא בָּרַעַשׁ ה', שֶׁהֲרֵי שֵׁם צְבָאוֹת שׁוֹלֵט בּוֹ בְּסוֹד הַבֹּהוּ, וְעַל כָּךְ נִקְרָא הַבֹּהוּ רַעַשׁ, שֶׁאֵינוֹ בְּלֹא רַעַשׁ. וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ לֹא בָּאֵשׁ ה', שֶׁהֲרֵי שֵׁם אֱלֹהִים שׁוֹלֵט בּוֹ מִצַּד הַחֹשֶׁךְ. וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל דְּמָמָה דַקָּה. כָּאן נִמְצָא שֵׁם יהו"ה. אַרְבָּעָה פִּרְקִים כָּאן, שֶׁהֵם פִּרְקֵי הַגּוּף וְאֵיבָרִים יְדוּעִים שֶׁל אוֹתָם יוֹצְאִים מֵיִם, וְעַל זֶה נִקְרְאוּ פְּנֵי הַמַּיִם. רוּחַ מַנְהִיגָה וּמְחַזֶּקֶת לְאוֹתָם פָּנִים, פְּנֵי תְהוֹם, זֶה כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ לוֹ וְזֶה כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ לוֹ. תֹּה"וּ, עָלָיו שׁוֹרֶה שֵׁם שַׁדַּ"י. בֹּה"וּ, עָלָיו שָׁרוּי שֵׁם צְבָאו"ת. חֹשֶׁךְ, עָלָיו שָׁרוּי שֵׁם אֱלֹהִים. רוּחַ, עָלֶיהָ שָׁרוּי שֵׁם יהו"ה.

רוּחַ חָזָק מְפָרֵק הָרִים לֹא בָּרוּחַ ה' וְגוֹ', שֵׁם זֶה אֵין בּוֹ, שֶׁהֲרֵי שַׁדַּ"י שׁוֹלֵט עָלָיו

גְּלִיפָא. דִּתְרֵיסַר אַתְוָון דְּאִתְמָסַר לְאֵלִיָּהוּ בַּמְעָרָה.

השלמה מההשמטות (סימן כו)

רִבִּי בִּנְיָמִן לֵוִי, מַצָּאתִי כָּתוּב שֵׁם בֵּן י"ב אוֹתִיּוֹת יְהַ יְהַ וְהַ וְהַ וָה יִה: תֹּה"וּ בְּמִסְפָּר קָטָן עִם ג' אוֹתִיּוֹת גִּימַטְרִיָּא ש' ש"ד שד"י. בֹּהוּ בְּמִסְפָּר קָטָן גִּימַטְרִיָּא צְבָאוֹת כָּזֶה ב' ב"ה בֹּהוּ. חֹשֶׁךְ בְּמִסְפָּר קָטָן עִם הַכּוֹלֵל גִּימַטְרִיָּא אֱלֹהִים. רוּחַ בְּמִסְפָּר קָטָן עִם הַכּוֹלֵל בְּגִימַטְרִיָּא יהו"ה בְּמִסְפָּר קָטָן. רַעַשׁ בְּמִסְפָּר קָטָן עִם הַכּוֹלֵל גִּימַטְרִיָּא בֹּהוּ. קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה בְּמִסְפָּר קַטָּן עִם הַכּוֹלֵל יהו"ה וְי"ב יוֹתֵר כְּנֶגֶד שֵׁם י"ב הַנִּמְסָר לְאֵלִיָּהוּ בַּמְּעָרָה. וְכֵן דַּקָּה בְּמִסְפָּר קָטָן עִם הַשְּׁלֹשָׁה אוֹתִיּוֹת גִּימַטְרִיָּא יב"ק נלעד"ן: (עד כאן מההשמטות) (דף טז ע"ב).

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. (בראשית א) מֵהָכָא אִיהוּ שֵׁירוּתָא לְאַשְׁכָּחָא גְּנִיזִין הֵיךְ אִתְבְּרֵי

לשון הקודש

אַרְבָּעָה, וְהֵם שְׁנֵים עָשָׂר, וְכָאן שֵׁם חָקוּק שֶׁל שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּמְסַר לְאֵלִיָּהוּ בַּמְּעָרָה.

רִבִּי בִּנְיָמִן לֵוִי, מַצָּאתִי כָּתוּב שֵׁם בֵּן י"ב אוֹתִיּוֹת יְהַ יְהַ וְהַ וְהַ וָה יִה: תֹּה"וּ בְּמִסְפָּר קָטָן עִם ג' אוֹתִיּוֹת גִּימַטְרִיָּא ש' ש"ד שד"י. בֹּהוּ בְּמִסְפָּר קָטָן גִּימַטְרִיָּא צְבָאוֹת כָּזֶה ב' ב"ה בֹּהוּ. חֹשֶׁךְ בְּמִסְפָּר קָטָן עִם הַכּוֹלֵל גִּימַטְרִיָּא אֱלֹהִים. רוּחַ בְּמִסְפָּר קָטָן עִם הַכּוֹלֵל בְּגִימַטְרִיָּא יהו"ה בְּמִסְפָּר קָטָן. רַעַשׁ בְּמִסְפָּר קָטָן עִם הַכּוֹלֵל גִּימַטְרִיָּא בֹּהוּ. קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה בְּמִסְפָּר קַטָּן עִם הַכּוֹלֵל יהו"ה וְי"ב יוֹתֵר כְּנֶגֶד שֵׁם י"ב הַנִּמְסָר לְאֵלִיָּהוּ בַּמְּעָרָה. וְכֵן דַּקָּה בְּמִסְפָּר קָטָן עִם הַשְּׁלֹשָׁה אוֹתִיּוֹת גִּימַטְרִיָּא יב"ק. נלעד"ן:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. מִכָּאן

עָלְמָא בִּפְרָט. דְּעַד הָכָא הָוָה בִּכְלָל. וּבָתַר אִתְהַדַּר כְּלַל. לְמֶהֱוֵי כְּלַל וּפְרַט וּכְלָל. עַד הָכָא הָוָה כֹּלָּא תַלְיָיא בַּאֲוִירָא מֵרָזָא דְּאֵין סוֹף, כֵּיוָן דְּאִתְפְּשַׁט חֵילָא בְּהֵיכָלָא עִלָּאָה רָזָא דֶאֱלֹהִים, כְּתִיב בֵּיהּ אֲמִירָה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים. דְּהָא לְעֵילָא לָא כְתִיב בֵּיהּ אֲמִירָה בִּפְרָט. וְאַף עַל גַּב דִּבְרֵאשִׁית מַאֲמָר הוּא, אֲבָל לָא כְתִיב בֵּיהּ וַיֹּאמֶר.

דָּא וַיֹּאמֶר אִיהוּ קַיְימָא לְמִשְׁאַל וּלְמִנְדַּע. וַיֹּאמֶר חֵילָא דְּאִתְרָם וְאָרְמוּתָא בַּחֲשַׁאי מֵרָזָא דְּאֵין סוֹף בְּרָזָא (נ"א בְּרֵישָׁא) דְּמַחֲשָׁבָה. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הַשְׁתָּא אוֹלִיד הַהוּא הֵיכָלָא מִמַּה דְּאִתְעֲדִיאַת מִזַּרְעָא דְקֹדֶשׁ, וְאוֹלִיד בַּחֲשַׁאי. וְהַהוּא דְּאִתְיְלַד (דְּאִתְיְלִיד) אִשְׁתְּמַע לְבַר. מָאן דְּאוֹלִיד לֵיהּ אוֹלִיד בַּחֲשַׁאי דְּלָא אִשְׁתְּמַע כְּלָל, כֵּיוָן דְּנָפַק מִגֵּיהּ, מָאן דְּנָפַק, אִתְעֲבִיד קוֹל דְּאִשְׁתְּמַע לְבָר.

לשון הקודש

הִיא הָרֵאשִׁית לִמְצֹא גְנָזִים אֵיךְ נִבְרָא הָעוֹלָם בִּפְרָט. שֶׁעַד כָּאן הָיָה בִּכְלָל, וְאַחַר כָּךְ חָזַר לִהְיוֹת כְּלָל, לִהְיוֹת כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל. עַד כָּאן הָיָה הַכֹּל תָּלוּי בָּאֲוִיר מִסּוֹד אֵין סוֹף. כֵּיוָן שֶׁהִתְפַּשֵּׁט הַכֹּחַ בַּהֵיכָל הָעֶלְיוֹן הַסּוֹד שֶׁל אֱלֹהִים, כָּתוּב בּוֹ אֲמִירָה, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים. שֶׁהֲרֵי לְמַעְלָה לֹא כָתוּב בּוֹ אֲמִירָה בִּפְרָט, וְאַף עַל גַּב שֶׁבְּרֵאשִׁית הוּא מַאֲמָר, אֲבָל לֹא כָתוּב בּוֹ וַיֹּאמֶר.

וַיֹּאמֶר הַזֶּה הוּא עוֹמֵד לִשְׁאֹל וְלָדַעַת. וַיֹּאמֶר, כֹּחַ שֶׁהִתְרוֹמֵם וַהֲרָמָתוֹ בַּחֲשַׁאי מִסּוֹד אֵין סוֹף בְּסוֹד [נ"א בְּרֵאשׁ] הַמַּחֲשָׁבָה. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים. עַכְשָׁו הוֹלִיד אוֹתוֹ הַהֵיכָל מִמַּה שֶׁהוּסַר מִזֶּרַע שֶׁל קֹדֶשׁ וְהוֹלִיד בַּחֲשַׁאי. וְהַהוּא שֶׁמִּתְיַלֵּד,

יְהִי אוֹר. כָּל מַה דְּנָפַק בְּרָזָא דָא נָפַק. יְהִי עַל רָזָא דְאַבָּא וְאִמָּא דְאִיהוּ י"ה. וּלְבָתַר אִתְהַדַּר לִנְקוּדָה קַדְמָאָה, לְמֶהֱוֵי שֵׁירוּתָא לְאִתְפַּשְׁטָא לְמִלָּה אַחֲרָא אוֹר. וַיְהִי אוֹר, אוֹר דִּכְבָר הָוָה. אוֹר דָּא רָזָא סְתִימָא אִתְפַּשְׁטוּתָא דְאִתְפְּשַׁט וְאִתְבְּקַע מֵרָזָא דְסִתְרָא דְאַוִּיר עִלָּאָה סְתִימָא. בָּקַע בְּקַדְמִיתָא וְאַפִּיק חַד נְקוּדָה סְתִימָא מֵרָזָא דִילֵיהּ. דְּהָא אֵין סוֹף בָּקַע מֵאַוִּירָא דִילֵיהּ וְגָלֵי הַאי נְקוּדָה י. כֵּיוָן דְּהַאי י אִתְפְּשַׁט, מַה דְּאִשְׁתָּאַר אִשְׁתְּכַח אוֹר מֵהַהוּא רָזָא דְהַהוּא אַוִּיר סְתִימָאָה.

כַּד אִשְׁתְּכַח מִגֵּיהּ נְקוּדָה קַדְמָאָה י, אִתְגְּלִי לְבָתַר עֲלֵיהּ מָטֵי וְלָא מָטֵי. כֵּיוָן דְּאִתְפְּשַׁט נָפַק וְאִיהוּ הוּא אוֹר דְּאִשְׁתָּאַר מֵאַוִּיר. וְהַיְנוּ אוֹר דִּכְבָר הָוָה, וְהָא קַיְּימָא. נָפַק וְאִסְתַּלַּק וְאִתְגְּנִיז וְאִשְׁתָּאַר חַד

לשון הקודש

נִשְׁמָע בַּחוּץ מִי שֶׁהוֹלִיד אוֹתוֹ. הוֹלִיד בַּחֲשַׁאי שֶׁלֹּא נִשְׁמַע כְּלָל. כֵּיוָן שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ מַה שֶׁיָּצָא, נַעֲשָׂה קוֹל שֶׁנִּשְׁמָע בַּחוּץ.

יְהִי אוֹר – כָּל מַה שֶׁיָּצָא בְּסוֹד זֶה יָצָא. יְהִי – עַל סוֹד שֶׁל אַבָּא וְאִמָּא, שֶׁהוּא י"ה. אַחַר כָּךְ חָזַר לַנְּקֻדָּה הָרִאשׁוֹנָה לִהְיוֹת רֵאשִׁית לְהִתְפַּשֵּׁט לְדָבָר אַחֵר אוֹר. וַיְהִי אוֹר – אוֹר שֶׁכְּבָר הָיָה. אוֹר זֶה סוֹד נִסְתָּר, הִתְפַּשְׁטוּת שֶׁהִתְפַּשְׁטָה וְנִבְקְעָה מִסּוֹד שֶׁל סֵתֶר הָאַוִּיר הָעֶלְיוֹן הַנִּסְתָּר. בָּקַע בַּתְּחִלָּה וְהוֹצִיא נְקֻדָּה נִסְתֶּרֶת אַחַת מִסּוֹד שֶׁלּוֹ, שֶׁהֲרֵי אֵין סוֹף בָּקַע מֵאַוִּיר שֶׁלּוֹ וְגִלָּה נְקֻדָּה זוֹ י'. כֵּיוָן שֶׁי' זוֹ הִתְפַּשְׁטָה, מַה שֶׁנִּשְׁאָר נִמְצָא אוֹר מֵאוֹתוֹ סוֹד שֶׁל אוֹתוֹ אַוִּיר נִסְתָּר.

כְּשֶׁנִּמְצְאָה מִמֶּנּוּ נְקֻדָּה רִאשׁוֹנָה, י' הִתְגַּלְּתָה אַחַר כָּךְ עָלָיו, הִגִּיעַ וְלֹא הִגִּיעַ. כֵּיוָן שֶׁהִתְפַּשֵּׁט, יָצָא, וְהוּא הוּא הָאוֹר

נְקוּדָה מִגֵּיהּ לְמֶהֱוֵי מָטֵי תָּדִיר בְּאוֹרַח גְּנִיזוּ בְּהַהִיא נְקוּדָה מָטֵי וְלָא מָטֵי. נָהִיר בֵּיהּ בְּאוֹרַח נְקוּדָה קַדְמָאָה דְּנָפַק מִגֵּיהּ. וּבְגִין כָּךְ כֹּלָּא אָחִיד דָּא בְדָא. נָהִיר בְּהַאי וּבְהַאי.

כַּד סָלִיק כֹּלָּא סָלְקִין וְאִתְאַחֲדָן בֵּיהּ וְאִיהוּ מָטֵי וְאִגְנִיז בְּאַתַּר דְּאִי"ן סו"ף וְכֹלָּא חַד אִתְעֲבִיד. הַהוּא נְקוּדָה דְּאוֹר, אוֹר אִיהוּ. וְאִתְפְּשַׁט וּנְהִירוּ בֵּיהּ שֶׁבַע אַתְוָון דְּאַלְפָּא בֵּיתָא וְלָא אַקְרִישׁוּ וְלַחִים הֲווֹ. נָפַק חֹשֶׁךְ לְבָתָר וְנָפְקוּ בֵּיהּ שֶׁבַע אַתְוָון אָחֳרָן דְּאַלְפָּא בֵּיתָא וְלָא אַקְרִישׁוּ וְקַיְימוּ לַחִים. נָפַק רָקִיעַ דְּאַפְרִישׁ מַחְלוֹקֶת דִּתְרֵין סִטְרִין וְנָפְקוּ בֵּיהּ תְּמַנְיָא אַתְוָון אַחֲרָנִין. כְּדֵין כ"ב. דָּלְגוּ שֶׁבַע אַתְוָון דְּהַאי סִטְרָא וְשֶׁבַע דְּהַאי סִטְרָא, וְאִתְגְּלִיפוּ כֻּלְּהוּ בְּהַהוּא רָקִיעַ וְהֲווּ קַיְימֵי לַחִים. אַקְרֵישׁ הַהוּא רָקִיעַ וְאַקְרִישׁוּ

לשון הקודש

שֶׁנִּשְׁאָר מֵאֲוִיר, וְהַיְנוּ אוֹר שֶׁכְּבָר הָיָה, וְזֶה עוֹמֵד. יָצָא וְהִסְתַּלֵּק וְנִגְנַז, וְנִשְׁאֲרָה נְקֻדָּה אַחַת מִמֶּנּוּ שֶׁתִּהְיֶה מַגִּיעָה תָּמִיד בְּדֶרֶךְ גְּנִיזוּת בְּאוֹתָהּ נְקֻדָּה, מַגִּיעַ וְלֹא מַגִּיעַ. מֵאִיר בּוֹ בְּדֶרֶךְ נְקֻדָּה רִאשׁוֹנָה שֶׁיָּצְאָה מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן הַכֹּל אָחוּז זֶה בָּזֶה, מֵאִיר בָּזֶה וּבָזֶה.

כְּשֶׁעוֹלֶה, הַכֹּל עוֹלִים וְנֶאֱחָזִים בּוֹ, וְהוּא מַגִּיעַ וְנִגְנָז בִּמְקוֹם אֵי"ן סו"ף, וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה אֶחָד. אוֹתָהּ נְקֻדַּת אוֹר, הִיא אוֹר. וּמִתְפַּשֵּׁט וּמְאִירִים בּוֹ שֶׁבַע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל א"ב וְלֹא קָרְשׁוּ, וְלַחִים הָיוּ. יָצָא חֹשֶׁךְ אַחַר כָּךְ, וְיָצְאוּ בּוֹ שֶׁבַע אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁל הָא"ב וְלֹא נִקְרְשׁוּ, נִקְרְשׁוּ וְעוֹמְדִים לַחִים. יָצָא רָקִיעַ שֶׁהִפְרִיד מַחֲלֹקֶת שֶׁל שְׁנֵי צְדָדִים, וְיָצְאוּ בּוֹ שְׁמוֹנֶה אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת. אָז כ"ב. דִּלְגוּ שֶׁבַע אוֹתִיּוֹת שֶׁל צַד זֶה וְשֶׁבַע שֶׁל צַד זֶה, וְנֶחְקְקוּ כֻּלָּם

אַתְוָון וְאִגְלִימוּ וְאִתְצַיְּירוּ בְּצִיּוּרַיְיהוּ. וְאַגְלִיף תַּמָּן אוֹרַיְיתָא לְאַנְהָרָא לְבַר.

יְהִי אוֹר דְּהוּא אֵל גָּדוֹל רָזָא דְּנַפִּיק מֵאָוִיר קַדְמָאָה. וַיְהִי רָזָא דְּחֹשֶׁךְ דְּאִקְרֵי אֱלֹהִים אוֹר דְּאִתְכְּלִיל שְׂמָאלָא בְּיָמִינָא. וּכְדֵין מֵרָזָא דְּאֵל הֲוֵי אֱלֹהִים, אִתְכְּלִיל יָמִינָא בִּשְׂמָאלָא וּשְׂמָאלָא בְּיָמִינָא.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כִּי טוֹב אַנְהִיר עֵילָא וְתַתָּא וּלְכָל שְׁאַר סִטְרִין בְּרָזָא יהו"ה שְׁמָא דְּאָחִיד לְכָל סִטְרִין. וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים וְגו' אַפְרִישׁ מַחְלוֹקֶת לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא שְׁלִים.

השלמה מהחשמטות (סימן ג)

כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית א') וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וּכְתִיב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. תָּא חֲזֵי הַאי אוֹר

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ רָקִיעַ, וְהָיוּ עוֹמְדִים לַחִים. נִקְרַשׁ אוֹתוֹ רָקִיעַ, וְנִקְרְשׁוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְהִתְגַּלְּמוּ וְהִצְטַיְּרוּ בְּצִיּוּרֵיהֶם, וְנֶחְקְקָה שָׁם הַתּוֹרָה לְהָאִיר הַחוּצָה.

יְהִי אוֹר – שֶׁהוּא אֵל גָּדוֹל סוֹד שֶׁיָּצָא מֵאָוִיר רִאשׁוֹן. וַיְהִי – סוֹד שֶׁל חֹשֶׁךְ שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִים, אוֹר שֶׁנִּכְלָל שְׂמֹאל בְּיָמִין. וְאָז מִסּוֹד שֶׁל אֵל יֵשׁ אֱלֹהִים, נִכְלָל יָמִין בִּשְׂמֹאל וּשְׂמֹאל בְּיָמִין.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב – זֶה עַמּוּד הָאֶמְצָעִי. כִּי טוֹב – הֵאִיר מַעְלָה וּמַטָּה וּלְכָל שְׁאָר הַצְּדָדִים בְּסוֹד יהו"ה, הַשֵּׁם שֶׁאוֹחֵז אֶת כָּל הַצְּדָדִים. וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים וְגו' – הִפְרִיד מַחֲלֹקֶת לִהְיוֹת הַכֹּל שָׁלֵם.

כְּתוּב (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם, וְכָתוּב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. בֹּא רְאֵה, אוֹר זֶה שֶׁלְּמַטָּה, כְּשֶׁמֵּאִיר

דִּלְתַתָּא כַּד נָהִיר מֵהֵילָא דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ מִטּוֹב דִּלְעֵילָא וּבְגִין כַּךְ מִנְיָן יְמוֹת הַחַמָּה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים. תִּשְׁעָה וְאַרְבְּעִין שָׁבוּעִים, מִגְּהוֹן לָקֶבֶל הַאי דַּרְגָּא דְּצַדִּיק דְּאִיקְרֵי טוֹב וְאִיהוּ שְׁבִיעִי, וְיָנִיק מִנֵּיהּ הַאי שִׁמְשָׁא דִּלְתַתָּא. שִׁבְעָה שָׁבוּעִים שִׁבְעָה זִמְנִין לָקֶבֶל שִׁבְעָה שָׁבוּעִין שִׁבְעָה זִמְנִין דְּאִיהוּ יָנִיק מֵאִימָּא עִלָּאָה דְּאִקְרֵי יוֹבְלָא, וּלְקָבְלָה שְׁנֵי יוֹבֵל דִּלְתַתָּא אִשְׁתָּאֲרוּ מִשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים עֶשְׂרִין וּתְרֵין יוֹמִין לָקֶבֶל עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון דְּאוֹרַיְתָא דְּעַלְמָא תַּתָּאָה אִתְקָיָּים עָלַיְיהוּ.

דְּהָא צַדִּיק דִּלְעֵילָא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אִקְרֵי וְכַד אִשְׁתַּלִּימוּ אִינּוּן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים יוֹמִין תַּיְיבִין תִּנְיָינוּת לְקָבְלָא מֵהַאי דַּרְגָּא דְּטוֹב דְּהָאי דַּרְגָּא וְכָל אִינּוּן שֶׁבַע דַּרְגִּין עִלָּאִין תַּיְיבִין תִּנְיָינוּת

לשון הקודש

מִכֹּחַ שֶׁנִּתַּן לוֹ מֵהַטּוֹב שֶׁלְּמַעְלָה, וְלָכֵן מִנְיַן יְמוֹת הַחַמָּה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה, אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שָׁבוּעוֹת. מֵהֶם כְּנֶגֶד דַּרְגָּה זוֹ שֶׁל צַדִּיק שֶׁנִּקְרָא טוֹב, וְהוּא שְׁבִיעִי, וְיוֹנֵק מִמֶּנּוּ הַשֶּׁמֶשׁ הַזֶּה שֶׁלְּמַטָּה. שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שֶׁבַע פְּעָמִים, כְּנֶגֶד שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שֶׁבַע פְּעָמִים, שֶׁהוּא יוֹנֵק מֵהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת יוֹבֵל, וּכְנֶגֶד שְׁנוֹת יוֹבֵל שֶׁלְּמַטָּה. נִשְׁאֲרוּ מִשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם יָמִים, כְּנֶגֶד עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן עוֹמֵד עֲלֵיהֶם.

שֶׁהֲרֵי צַדִּיק שֶׁלְּמַעְלָה נִקְרָא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וּכְשֶׁהִשְׁתַּלְּמוּ אוֹתָם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה יָמִים, שָׁבִים שֵׁנִית לְקַבֵּל מִדַּרְגָּה זוֹ שֶׁל טוֹב, שֶׁדַּרְגָּה זוֹ וְכָל אוֹתָן שֶׁבַע דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שָׁבוֹת שֵׁנִית

לְקָבְלָא מֵאִימָא עִלָּאָה וְהַאי דַּרְגָּא דְּסִיהֲרָא דְּשַׁלְטָא בְּלֵילְיָא יַנְקָא מֵהַאי דַּרְגָּא דְּאִקְּרֵי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּיַנְקָא מֵהַהוּא צַדִּיק וּבְגִין דְּהַהוּא צַדִּיק אִמְּלֵי לָהּ מֵהֲנָהוּ תָּפְנוּקִין עִילָּאִין וְיָנְקָא מִנֵּיהּ (אִקְּרֵי) סִיהֲרָא.

דִּכְמָה דְּהַאי סִיהֲרָא תַּתָּאָה לֵית לָהּ נְהוֹרָא מִגַּרְמָהּ אֶלָּא מָאי דְּאִתְיְהִיב לָהּ מִן שִׁמְשָׁא, הֲכִי נָמֵי הַהוּא דַּרְגָּא דִּלְעֵילָא וְהַאי דַּרְגָּא אִקְּרֵי יַמָּא דְּחָכְמְתָא לְעֵילָא וְקַיְימֵי תְּרֵיסָר שִׁבְטִין עִלָּאִין קַדִּישִׁין תְּלָתָא לִצְפוֹנָא וּתְלָתָא לְדָרוֹמָא וּתְלָתָא לְמַעַרְבָא וּתְלָתָא לְמָדִינְחָא, וְהַאי יַמָּא דְּחָכְמְתָא עָלַיְיהוּ.

וְלָקְבְלֵיהוֹן לְתַתָּא י"ב שִׁבְטִין קַיְימִין סָחְרָנֵי מַדְבְּחָא כְּהַאי גַּוְונָא. וְלָקֵבֵל הַאי דַּרְגָּא עָבַד שְׁלֹמֹה יַמָּא לְתַתָּא עוֹמֵד עַל שְׁנֵים עָשָׂר

לשון הקודש

לְקַבֵּל מִן הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְהַדַּרְגָּה הַזוֹ שֶׁהַלְּבָנָה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בַּלַּיְלָה יוֹנֶקֶת מֵהַדַּרְגָּה הַזוֹ שֶׁנִּקְרֵאת שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁיּוֹנֶקֶת מֵאוֹתוֹ צַדִּיק. וּבִגְלַל שֶׁאוֹתוֹ צַדִּיק מְמַלֵּא אוֹתָהּ מֵאוֹתָם תַּפְנוּקִים עֶלְיוֹנִים וְיוֹנֶקֶת מִמֶּנּוּ, (נִקְרֵאת) לְבָנָה.

שֶׁכְּמוֹ שֶׁהַלְּבָנָה הַתַּחְתּוֹנָה הַזוֹ אֵין לָהּ אוֹר מֵעַצְמָהּ אֶלָּא רַק מַה שֶּׁנִּתַּן לָהּ מֵהַשֶּׁמֶשׁ, כָּךְ גַּם אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁלְּמַעְלָה, וְדַרְגָּה זוֹ נִקְרֵאת יָם הַחָכְמָה לְמַעְלָה. וְעוֹמְדִים שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים, שְׁלֹשָׁה לַצָּפוֹן וּשְׁלֹשָׁה לַדָּרוֹם, וּשְׁלֹשָׁה לַמַּעֲרָב וּשְׁלֹשָׁה לַמִּזְרָח, וְיָם הַחָכְמָה הַזֶּה עֲלֵיהֶם.

וּכְנֶגְדָּם לְמַטָּה שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים עוֹמְדִים סְבִיב הַמִּזְבֵּחַ כַּדֶּגֶמָה הַזֹּאת. וּכְנֶגֶד הַדַּרְגָּה הַזוֹ עָשָׂה שְׁלֹמֹה הַיָּם שֶׁלְּמַטָּה עוֹמֵד עַל שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר, וְהַיָּם

בְּקָר. וְהַאי יַמָּא לְעֵילָא אִקְרֵי יָ"ם מָאי טַעְמָא אִקְרֵי יָם אֶלָּא בְּגִין הַהוּא דַּרְגָּא דְצַדִּיק דְּאִמְּלֵי לְהַאי יָם אִקְרֵי יוֹם דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א') וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וּכְתִיב (תְּהִלִּים צ"ז) אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק, וְהַאי נָהִיר בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּבֵיהּ אִמְּלֵי לְהַאי יָם דְּאִקְרֵי הֵ"א תַּתָּאָה (בַּתְרָאָה דִשְׁמָא קַדִּישָׁא). הָדָא הוּא דִכְתִיב (קֹהֶלֶת א') כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם כָּ"ל דָּא דַּרְגָּא דְצַדִּיק דְּאִיקְרֵי כָּל בְּגִין דְּכָל תָּפְנוּקִין נַפְקִין מִנֵּיהּ הַנְּחָלִים אִלֵּין חֲמֵשׁ דַּרְגִּין דְּעִמֵּיהּ הוֹלְכִים אֶל הַיָּם לְאִמְּלֵי (לְמִמְּלֵי) לָהּ וְהַאי דַּרְגָּא אִקְרֵי בַּת שֶׁבַע וְכַד נָהִיר הַאי צַדִּיק לְהַאי דַּרְגָּא בְּרָזָא דְשִׁבְעָה שָׁבוּעִין שֶׁבַע זְמִנִין שִׁמְשָׁא תַּתָּאָה נָהִיר בְּרָזָא דְשֶׁבַע שָׁבוּעִין שֶׁבַע זְמִנִין לְסִיהֲרָא.

בְּגִין כַּךְ שְׁנַת הַלְּבָנָה שנ"ה יוֹמִין, תִּשְׁעָה וְאַרְבְּעִין

לשון הקודש

הַזֶּה לְמַעְלָה נִקְרָא יָ"ם. מָה הַטַּעַם נִקְרָא יָם? אֶלָּא מִשּׁוּם אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁל צַדִּיק שֶׁמְּמַלֵּאת הַיָּם הַזֶּה נִקְרָא יוֹם, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם, וְכָתוּב (תהלים צז) אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק, וְזֶה מֵאִיר בְּסוֹד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁבּוֹ מְמַלֵּא לַיָּם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא הֵ"א תַּחְתּוֹנָה (אַחֲרוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ). זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶת הַיָּם, וְכָל זֶה דַּרְגַּת הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרֵאת כֹּל, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַתַּפְנוּקִים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ. הַנְּחָלִים אֵלּוּ חֲמֵשׁ הַדְּרָגוֹת שֶׁעִמּוֹ, הוֹלְכִים אֶל הַיָּם לְמַלֵּא אוֹתָהּ, וְזוֹ הַדַּרְגָּה נִקְרֵאת בַּת שֶׁבַע. וּכְשֶׁמֵּאִיר הַצַּדִּיק הַזֶּה לַדַּרְגָּה הַזּוֹ בְּסוֹד שֶׁל שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שֶׁבַע פְּעָמִים הַשֶּׁמֶשׁ הַתַּחְתּוֹנָה מְאִירָה בְּסוֹד שֶׁל שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת, שֶׁבַע פְּעָמִים לַלְּבָנָה.

מִשּׁוּם כָּךְ שְׁנַת הַלְּבָנָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת

שָׁבוּעִין מִנְּהוֹן לָקֳבֵל הַאי דַּרְגָּא שְׁבִיעָאָה יַמָּא עִלָּאָה דְּנָהֲרָא מִצַּדִּיק בְּמ"ט שָׁבוּעִין נְהוֹרִין עִלָּאִין אִשְׁתָּאֲרוּ תְּרֵיסָר יוֹמִין לְחוּשְׁבָּן שנ"ה לְקָבְלֵי י"ב שִׁבְטִין דְּסָחְרָנֵי הַאי יַמָּא לְמִיטַר מַטְרַת מַשְׁכְּנָא בִּתְרֵיסַר תַּרְעִין עִלָּאִין דְּאִית בִּירוּשָׁלַיִם עִלָּאָה (וּמְאוֹרְחָא) וְאוֹרְחָא דְּאִינּוּן תַּרְעִין עִלָּאִין יַנְקִין אִינּוּן שִׁבְטִין מֵאִימָּא תַּתָּאָה כָּל חַד לְסִטְרֵיהּ כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ הָדָא הוּא דִכְתִיב (יְחֶזְקֵאל מ"ח) שַׁעַר יְהוּדָה אֶחָד וְעַל דָּא כְתִיב (יְשַׁעְיָה מ"ג) כָּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי דָא דַּרְגָּא דְצַדִּיק דְּנָהִיר בְּחֵילָא דִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו לְאַנְהָרָא לְהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי כְּבוֹדִי בְּרָאתִיו, וְדָא יַמָּא דְּחָכְמְתָא דְּאִקְרֵי כְּבוֹד ה' דְּאִתְגְּלֵי בְּמַשְׁכְּנָא.

יְצַרְתִּיו דָּא רָזָא דְיוֹם דִּלְתַתָּא דְּאִיהוּ לָקֳבֵל כָּ"ל

לשון הקודש

וַחֲמִשִּׁים וַחֲמִשָּׁה יָמִים, אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שָׁבוּעוֹת, מֵהֶם כְּנֶגֶד הַדַּרְגָּה הַשְּׁבִיעִית הַזּוֹ הַיָּם הָעֶלְיוֹן, שֶׁמְּאִירָה מֵהַצַּדִּיק בְּתִשְׁעָה וְאַרְבָּעִים שָׁבוּעוֹת אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים. נִשְׁאֲרוּ תְּרֵיסַר יָמִים לְחֶשְׁבּוֹן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וַחֲמִשִּׁים כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁסָּבִיב הַיָּם הַזֶּה לִשְׁמֹר מִשְׁמֶרֶת הַמִּשְׁכָּן בִּתְרֵיסַר שְׁעָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁיֵּשׁ בִּירוּשָׁלַיִם הָעֶלְיוֹנָה, (וּמִדֶּרֶךְ) וְדֶרֶךְ אוֹתָם שְׁעָרִים עֶלְיוֹנִים יוֹנְקִים אוֹתָם שְׁבָטִים מֵאִמָּא תַּחְתּוֹנָה, כָּל אֶחָד לְצִדּוֹ כָּרָאוּי לוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל מח) שַׁעַר יְהוּדָה אֶחָד, וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה מג) כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי, זוֹ דַּרְגַּת צַדִּיק שֶׁמֵּאִיר בַּכֹּחַ שֶׁל שְׁמִי. וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו – לְהָאִיר לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא כְּבוֹדִי בְּרָאתִיו, וְזֶהוּ יָם הַחָכְמָה שֶׁנִּקְרָא כְּבוֹד ה' שֶׁנִּתְגַּלָּה בַּמִּשְׁכָּן.

יְצַרְתִּיו – זֶה סוֹד הַיּוֹם שֶׁלְּמַטָּה שֶׁהוּא כְּנֶגֶד כֹּל שֶׁלְּמַעְלָה, וְעַל כָּךְ כָּתוּב (שם מה)

דִּלְעֵילָא וְעַל דָּא כְּתִיב (ישעיה מ"ה) יוֹצֵר אוֹר וְהַאי צַדִּיק דִּלְעֵילָא לָא כְּתִיב בֵּיהּ יְצִירָה עַד דְּיִתְגַּלֵּי עֲבִידְתֵּיהּ לְתַתָּא וְנָהִיר עַלְמָא תַּתָּאָה מִנֵּיהּ. אַף עֲשִׂיתִיו דָּא סִיהֲרָא לְתַתָּא הָדָא הוּא דִּכְתִיב וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ כַּד אִתְחַבָּרוּ כְּדֵין עוֹשֶׂה שָׁלוֹם שְׁלָמָא לְעַלְמָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א') וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד. כְּדֵין יִחוּדָא לְעֵילָא יִחוּדָא לְתַתָּא שְׁלָמָא לְעֵילָא שְׁלָמָא לְתַתָּא.

כְּגַוְונָא דָּא יוֹסֵף לְתַתָּא דְּהָא אֲחִיד בְּצַדִּיק דִּלְעֵילָא, וְכַד אִשְׁתְּלִים לְתַתָּא אוֹסִיף שְׁלָמָא בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין וּבְכָל יוֹמִין עִלָּאִין. כְּתִיב הָכָא וַיְהִי כְּדַבְּרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם וּכְתִיב הֲתָם (תְּהִלִּים ס"ח) בָּרוּךְ יְיָ יוֹם יוֹם יַעֲמוֹס לָנוּ בְּגִין דְּלָא שָׁמַע לָהּ לְאֵשֶׁת פּוֹטִיפַר יוֹם יוֹם, כְּדֵין יוֹמִין עִלָּאִין בִּשְׁלָמָא

לשון הקודש

יוֹצֵר אוֹר. וּבַצַּדִּיק הַזֶּה שֶׁלְּמַעְלָה לֹא כָּתוּב בּוֹ יְצִירָה, עַד שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַעֲשֵׂהוּ לְמַטָּה וּמֵאִיר לָעוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה מִמֶּנּוּ. אַף עֲשִׂיתִיו – זוֹ הַלְּבָנָה לְמַטָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ. כְּשֶׁהִתְחַבְּרוּ, אָז עוֹשֶׂה שָׁלוֹם, שָׁלוֹם לָעוֹלָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד. וְאָז יִחוּד לְמַעְלָה יִחוּד לְמַטָּה, שָׁלוֹם לְמַעְלָה שָׁלוֹם לְמַטָּה.

כְּמוֹ זֶה יוֹסֵף לְמַטָּה, שֶׁהֲרֵי אָחוּז בַּצַּדִּיק שֶׁלְּמַעְלָה. כְּשֶׁמִּשְׁתַּלֵּם לְמַטָּה, מוֹסִיף שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וּבְכָל הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים. כָּתוּב כָּאן (שם טל) וַיְהִי כְּדַבְּרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם, וְכָתוּב שָׁם (תהלים סח) בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם יַעֲמָס לָנוּ. מִשּׁוּם שֶׁלֹּא שָׁמַע לְאֵשֶׁת פּוֹטִיפַר יוֹם

וּבִרְכָתָא בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין.

(בְּרֵאשִׁית א') וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם תַּמָּן תָּנֵינָן אָמַר רִבִּי יִצְחָק מָאי דִּכְתִיב (שיר השירים ד') כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ.

תָּא חֲזֵי, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ עֲשָׂאוֹ מֵאוֹתוֹ הָאוֹר הַנֶּאֱצָל לְמַעְלָה וּבָרָא אֶת הַשָּׁמַיִם מֵאוֹתוֹ רָקִיעַ הָרִאשׁוֹן שֶׁהֵכִינוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבְרָאוֹ בַּתְּחִילָה וְאוֹתוֹ הָרָקִיעַ הוֹלִיד כָּל שְׁאַר הַשָּׁמַיִם (נ"א הָרְקִיעִים) שְׁנִתְהַוּוּ מִמֶּנּוּ.

וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב אוֹתוֹ הָרָקִיעַ הוֹלִיד כָּל הַמְּאוֹרוֹת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁמְּקַבֵּל לְמַעְלָה וּכְשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ רָקִיעַ נָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַמְּאוֹרוֹת וְהִנִּיחָם בְּאוֹתוֹ רָקִיעַ הַנִּקְרָא

לשון הקודש

יוֹם, אָז יָמִים הָעֶלְיוֹנִים בְּשָׁלוֹם וּבְרָכוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם (בראשית א), שָׁם שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (שיר ד) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵיךְ בָּךְ?

בָּא רְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, עֲשָׂאוֹ מֵאוֹתוֹ הָאוֹר הַנֶּאֱצָל מִלְּמַעְלָה, וּבָרָא אֶת הַשָּׁמַיִם מֵאוֹתוֹ רָקִיעַ הָרִאשׁוֹן שֶׁהֵכִינוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבְרָאוֹ בַּתְּחִלָּה, וְאוֹתוֹ הָרָקִיעַ הוֹלִיד כָּל שְׁאָר הָרְקִיעִים שֶׁנִּתְהַוּוּ מִמֶּנּוּ.

וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, אוֹתוֹ הָרָקִיעַ הוֹלִיד כָּל הַמְּאוֹרוֹת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁמְּקַבֵּל מִלְּמַעְלָה, וּכְשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ רָקִיעַ, נָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַמְּאוֹרוֹת וְהִנִּיחָם בְּאוֹתוֹ רָקִיעַ הַנִּקְרָא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְאוֹתוֹ רָקִיעַ נִתְהַוָּה

רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְאוֹתוֹ רָקִיעַ נִתְהַוָּה מִן הַשָּׁמַיִם דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב הָרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן הוֹלִיד אֶת הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר תַּחְתָּיו, וְהַשָּׁמַיִם הוֹלִידוּ הַאי רָקִיעַ וְנִקְרָא רָקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְנָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָנֵי מְאוֹרוֹת וּנְתָנָם בּוֹ. הָדָא הוּא דִכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א') וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָנֵי מְאוֹרוֹת וְהִנִּיחָם בְּיָד (נ"א בָּזֶה) הָרָקִיעַ לִהְיוֹת מֶמְשָׁלָה עַל הָאָרֶץ וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת וּשְׁנֵיהֶם נָתְנוּ אוֹרָם בְּשָׁוֶה. אָמְרָה הַלְּבָנָה אֵין נָאֶה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ וּלְהִתְנַהֵג בִּשְׁנֵי כְּתָרִים בְּשָׁוֶה. מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִמְעִיט אוֹתָהּ וְהֵינוּ הַכַּפָּרָה שֶׁל שְׂעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (במדבר כ"ח) חַטָּאת לַיְיָ.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב וּבְכַמָּה אֲתַר תָּנֵינָן דָּא וְלָא

לשון הקודש

מִן הַשָּׁמַיִם. שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב, הָרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן הוֹלִיד אֶת הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר תַּחְתָּיו, וְהַשָּׁמַיִם הוֹלִידוּ אֶת הָרָקִיעַ הַזֶּה, וְנִקְרָאוּ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְנָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַמְּאוֹרוֹת הַלָּלוּ וּנְתָנָם בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַמְּאוֹרוֹת הַלָּלוּ וְהִנִּיחָם בְּזֶה הָרָקִיעַ לִהְיוֹת מֶמְשָׁלָה עַל הָאָרֶץ וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת, וּשְׁנֵיהֶם נָתְנוּ אוֹרָם בְּשָׁוֶה. אָמְרָה הַלְּבָנָה, אֵין נָאֶה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ וּלְהִתְנַהֵג בִּשְׁנֵי כְּתָרִים בְּשָׁוֶה. מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? הִמְעִיט אוֹתָהּ, וְהֵינוּ הַכַּפָּרָה שֶׁל שְׂעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (במדבר כח) חַטָּאת לַה'.

אִתְיַישְׁבָא בְּלִבָּאי עִנְיָינָא, כַּד אָתָא רַב נַחְמָן אָתוּ וְשָׁיְילוּהוּ, מִשִּׁמְעָן אָמַר (נ"א כְּמַשְׁמַעוֹ). אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לְרִבִּי יַעֲקֹב כְּלוּם אַתָּה רוֹצֶה לַעֲבוֹר עַל דִּבְרֵי חֲבֵירֶיךָ, אִשְׁתִּיק.

רִבִּי יוֹסֵי בְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֵּן לְקוֹנְיָא אָתָא לְמֵחֱמֵי לְרִבִּי אֶלְעָזָר חֲתָנֵיהּ נַפְקַת בְּרַתֵּיהּ וְשַׁקְלָת יְדוֹהִי לְנַשְׁקָא לְהוֹן, וְאָמַר לָהּ לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עֲצְמֵךְ מִקָּמֵיהּ בַּעֲלִיךְ דְּאִיהוּ קַדִּישָׁא. שָׁמַע רִבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר, כְּעָן יָדַעְנָא אֲנָא מַדְכָּרְנָא מִלָּה חַד דְּאִיהִי מַרְגְּלָא יַקִּירָא דְּאִתְמָר עַל סִיהֲרָא כְּדְתָנֵינָן דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לְסִיהֲרָא לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עֲצְמֵךְ דְּחַשְׁבָה סִיהֲרָא דְּלָא אִתְיְיהִיב שׁוּלְטָנָא לָהּ, אָמַר לֵיהּ חַמּוֹהִי, אֲנָא כַּךְ שְׁמַעְנָא וְכַךְ הָוָה מְסוּדָר בְּלִבָּאי וּבְגִין דְּלָא אֶעְבָּר עַל דַּעָתּוֹהִי דְּחַבְרָאי שָׁתַקְתִּי.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שָׁנִינוּ אֶת זֶה, וְלֹא הִתְיַשֵּׁב בְּלִבִּי הָעִנְיָן. כְּשֶׁבָּא רַב נַחְמָן, בָּאוּ וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ. אָמַר כְּמַשְׁמָעוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יַעֲקֹב, כְּלוּם אַתָּה רוֹצֶה לַעֲבֹר עַל דִּבְרֵי חֲבֵרֶיךָ? שְׁתֹק.

רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֵּן לָקוֹנְיָא בָּא לִרְאוֹת אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר חֲתָנוֹ. יָצְאָה בִּתּוֹ וְלָקְחָה יָדָיו לְנַשֵּׁק אוֹתָם. אָמַר לָהּ, לְכִי וּמַעֲטִי עַצְמֵךְ מִלִּפְנֵי בַּעְלֵךְ, שֶׁהוּא קָדוֹשׁ. שָׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, עַכְשָׁו יָדַעְתִּי, אֲנִי נִזְכָּר בְּדָבָר אֶחָד, שֶׁהִיא מַרְגָּלִית יְקָרָה שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַלְּבָנָה, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לַלְּבָנָה לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ, שֶׁחָשְׁבָה הַלְּבָנָה שֶׁלֹּא נִתַּן לָהּ שִׁלְטוֹן. אָמַר לוֹ חָמִיו, כָּךְ אֲנִי שָׁמַעְתִּי וְכָךְ הָיָה מְסֻדָּר בְּלִבִּי, וּכְדֵי שֶׁלֹּא לַעֲבֹר עַל דַּעַת חֲבֵרַי שָׁתַקְתִּי.

פְּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר (דְּבָרִים ל"ג) אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּיְיָ מָגֵן עֶזְרֶךָ וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר וְכִי גַּאֲוָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּחֶרֶב הוּא, לָאו הָכִי, דְּהָא חֶרֶב לְעֵשָׂו אִתְיְהִיבַת דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית כ"ז) וְעַל חַרְבְּךָ תִחְיֶה אֶלָּא הָכִי שְׁמַעְנָא מֵאַבּוֹי דְּאִלֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּכָד שַׁמְעִין מִלָּה וְלָא אִתְיַישְׁבָא בְּלִבְּהוֹן וְאִינּוּן מַגִּיהֵי קְרָבָא דֵּין עִם דֵּין כְּאִינּוּן מַגִּיהֵי קְרָבָא בְּחַרְבָּא וּכַעְיָין לְקַטְלָא דֵּין לְדֵין עֲלָהּ. וּמִלָּה דָא דְקָא אַמְרֵי חַבְרָנָא כַּךְ הִיא וְכַךְ גָּזְרָנָא בְּרָזָא דְמַתְנִיתִין דִּילָן.

דְּכָד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשִׁמְשָׁא וּלְסִיהֲרָא גָּזַר עַל שִׁמְשָׁא לְמֶהֱוֵי שׁוּלְטָנָא דְעֵשָׂו וְעַל סִיהֲרָא לְמֶהֱוֵי בְּעָלְמָא דֵּין שׁוּלְטָנָא דְיַעֲקֹב וּמָנֵי עֲלֵיהוֹן תַּקִּיפִין רַבְרְבִין עַד דְּיֵיתוּן תְּרֵין אוּמַיָּא אִלֵּין וְהַהוּא

לשון הקודש

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (דברים לג) אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּה' מָגֵן עֶזְרֶךָ וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי גַּאֲוָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּחֶרֶב הוּא? לֹא כָּךְ! שֶׁהֲרֵי הַחֶרֶב נִתְּנָה לְעֵשָׂו, שֶׁכָּתוּב (בראשית כז) וְעַל חַרְבְּךָ תִחְיֶה. אֶלָּא כָּךְ שָׁמַעְתִּי מֵאָבִי, שֶׁאֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁכַּאֲשֶׁר שׁוֹמְעִים דָּבָר וְלֹא מִתְיַשֵּׁב בְּלִבָּם, וְהֵם עוֹרְכִים קְרָב זֶה עִם זֶה כְּאוֹתָם עוֹרְכֵי קְרָבוֹת בְּחֶרֶב, וְרוֹצִים לַהֲרֹג זֶה אֶת זֶה עָלֶיהָ, וְדָבָר זֶה שֶׁאָמְרוּ חֲבֵרֵינוּ כָּךְ הִיא, וְכָךְ גָּזַרְנוּ בְּסוֹד מִשְׁנָתֵנוּ.

שֶׁכַּאֲשֶׁר בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶת הַלְּבָנָה, גָּזַר עַל הַשֶּׁמֶשׁ לִהְיוֹת שִׁלְטוֹן שֶׁל עֵשָׂו, וְעַל הַלְּבָנָה לִהְיוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה שִׁלְטוֹן שֶׁל יַעֲקֹב,

רַבְּרְבָא דְּאִתְמֶנֵּי עַל סִיהֲרָא בְּגִין אוּמָּה דְיַעֲקֹב בָּעָא מִן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיִתְיַיהַב שׁוּלְטָנָא לְסִיהֲרָא בְּעָלְמָא דֵּין כְּלוֹמַר אוּמָּה דְיַעֲקֹב. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי מָה אֲנָא בָּעֵי אוּמָּה דְיַעֲקֹב (חָסֵר כאן). אֶלָּא בְּעַלְמָא דְּאָתֵי לְשַׁלְטָאָה בְּהוּ עַל כָּל אוּמַיָּיא אֲבָל בְּעָלְמָא דֵּין לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עֲצְמֶךָ וְהִשְׁתַּעְבְּדִי בְּגָלוּתָא לְמִזְכֵּי לָךְ בְּעַלְמָא דְּאָתֵי.

וְכַד אָתוּ אוּמָּה דְיַעֲקֹב וְאִתְרָעֲמוּ קַמֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל דְּאִתְנְטָל מִנְּהוֹן שׁוּלְטָנָא וְאִתְיְיהִיב לְעֵשָׂו. אָמַר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי מָה אַתּוּן בָּעָאן שׁוּלְטָנָא בְּעַלְמָא דֵּין דְּהָא אֲנָא עָרַבְנָא לְשַׁלְטָאָה לְכוּ לְעַלְמָא דְּאָתֵי עַל כָּל אוּמַיָּיא וּבְגִין כַּךְ הָבִיאוּ כַּפָּרָה עֲלַי כְּלוֹמַר עַל אוֹתָהּ הַבְטָחָה שֶׁאֲנִי עָרֵב לְכוּ וְהָבִיאוּ כַּפָּרָה וְהִתְעַסְּקוּ בַּתּוֹרָה וְעָלַי לָתֵת

לשון הקודש

וּמִנָּה עֲלֵיהֶם גְּדוֹלִים וְתַקִּיפִים עַד שֶׁיָּבֹאוּ שְׁתֵּי הָאֻמּוֹת הַלָּלוּ, וְאוֹתוֹ גָּדוֹל שֶׁהִתְמַנָּה עַל הַלְּבָנָה בִּשְׁבִיל הָאֻמָּה שֶׁל יַעֲקֹב, רָצָה מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּנָּתֵן שִׁלְטוֹן לַלְּבָנָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּלוֹמַר לָאֻמָּה שֶׁל יַעֲקֹב. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכִי מָה אֲנִי צָרִיךְ אֻמָּה שֶׁל יַעֲקֹב (חסר כאן). אֶלָּא בָּעוֹלָם הַבָּא, וְלִשְׁלֹט בָּהֶם עַל כָּל הָאֻמּוֹת, אֲבָל בָּעוֹלָם הַזֶּה לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ וְהִשְׁתַּעְבְּדִי בַּגָּלוּת לְזַכּוֹת אוֹתָךְ לָעוֹלָם הַבָּא.

וּכְשֶׁבָּאוּ אֻמָּה שֶׁל יַעֲקֹב וְהִתְרַעֲמוּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל שֶׁנִּטַּל מֵהֶם הַשִּׁלְטוֹן וְנִתַּן לְעֵשָׂו, אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: וְכִי מָה אַתֶּם רוֹצִים שִׁלְטוֹן בָּעוֹלָם הַזֶּה? שֶׁהֲרֵי אֲנִי עָרֵב לְהַשְׁלִיט אֶתְכֶם לָעוֹלָם הַבָּא עַל כָּל הָאֻמּוֹת, וְלָכֵן הָבִיאוּ כַּפָּרָה עָלַי. כְּלוֹמַר, עַל אוֹתָהּ

לָכֶם שָׂכָר טוֹב וְעָלַי לְהַשְׁלִיט אֶתְכֶם עַל כָּל הָעַמִּים שֶׁעַל מְנָת כֵּן מִיעֲטָתִי אֶת הַיָּרֵחַ בָּעוֹלָם אָתָא רִבִּי יוֹסֵי וּנְשָׁקֵיהּ בְּרֵישֵׁיהּ וְקָרָא לִבְרַתֵּיהּ וְאָמַר לַהּ קוּטְפִּיזָא דְנְהוֹרִיתָא וּבוֹצִינָא דְאִתְפְּרְשָׁא בְטַבְוָון אִית גָּבָךְ, זַכָּאָה אֶנְתְּ וְזַכָּאָה חוּלָקֵיךְ וְזַכָּאָה חוּלָקִי דְזָכֵינָא לְמֶחֱמֵי כַךְ.

רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר זָכוּ יִשְׂרָאֵל דְנָהִיר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלֵית אֲנָן צְרִיכִים לְבוֹצִינָא אַחֲרָא דִכְתִיב (יְשַׁעְיָה ס') וְהָיָה לָךְ יְיָ לְאוֹר עוֹלָם. אָמַר רִבִּי אֲבָהוּ, כֵּיוָן שֶׁנִּתְחַלֵּף לְהוּ שׁוּלְטָנָא אִינּוּן מוֹנִין חֶשְׁבָּנָא לְסִיהֲרָא דְבָהּ מַנְהֶגֶת נוֹהֵג כְּצֹאן יוֹסֵף וּמוּם אֵין בָּךְ דְלָא אִשְׁתְּכַח בָּהּ גִּרְעוֹנָא בְּגִין מוֹעֲדִין וְזִמְנִין. (עד כאן מההשמטות)

לשון הקודש

הַבְטָחָה שֶׁאֲנִי עָרֵב. לְכוּ וְהָבִיאוּ כַּפָּרָה וְהִתְעַסְּקוּ בַתּוֹרָה, וְעָלַי לָתֵת לָכֶם שָׂכָר טוֹב, וְעָלַי לְהַשְׁלִיט אֶתְכֶם עַל כָּל הָעַמִּים, שֶׁעַל מְנָת כֵּן מִעַטְתִּי אֶת הַיָּרֵחַ בָּעוֹלָם. בָּא רַבִּי יוֹסֵי וּנְשָׁקוֹ בְּרֹאשׁוֹ, וְקָרָא לְבִתּוֹ וְאָמַר לָהּ, כְּלִי הַגָּדוֹל שֶׁל הָאוֹר וְהַמְּנוֹרָה שֶׁנֶּחְלְקָה בְּטוֹבוֹת יֵשׁ לָךְ. אַשְׁרַיִךְ וְאַשְׁרֵי חֶלְקֵךְ, וְאַשְׁרֵי חֶלְקִי שֶׁזָּכִיתִי לִרְאוֹת כָּךְ.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, זָכוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵאִיר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאֵינָם צְרִיכִים לְמָאוֹר אַחֵר, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ס) וְהָיָה לָךְ ה' לְאוֹר עוֹלָם. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, כֵּיוָן שֶׁנִּתְחַלֵּף לָהֶם הַשִּׁלְטוֹן, מוֹנִים חֶשְׁבּוֹן לַלְּבָנָה שֶׁבָּהּ מְנַהֶגֶת נֹהֵג כַּצֹּאן יוֹסֵף. וּמוּם אֵין בָּךְ – שֶׁלֹּא נִמְצָא בָּהּ חִסָּרוֹן בִּשְׁבִיל מוֹעֲדִים וּזְמַנִּים:

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים וְגו', מַהוּ וַיִּקְרָא, קְרָא וְזַמִּין לְאַפָּקָא מֵהַאי אוֹר שְׁלִים דְּקַיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, חַד נְהִירוּ דְּאִיהוּ יְסוֹדָא דְעָלְמָא דְעֲלֵיהּ קַיְמִין עָלְמִין. וּמֵהַהוּא אוֹר שְׁלִים עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִתְפְּשַׁט יְסוֹדָא חַי עָלְמִין דְּאִיהוּ יוֹם מִסִּטְרָא דְיַמִּינָא. וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה, קְרָא וְזַמִּין וְאַפִּיק מִסִּטְרָא דְחֹשֶׁךְ חַד נוּקְבָא סִיהֲרָא דְשַׁלְטָא בְּלֵילְיָא וְאִקְרֵי לַיְלָה רָזָא דְאדנ"י אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. עָאל יַמִּינָא בְהַהוּא עַמּוּדָא שְׁלִים דְּבְאֶמְצָעִיתָא כָּלִיל בְּרָזָא דִשְׂמָאלָא, וְסָלִיק לְעֵילָא עַד נְקוּדָה קַדְמָאָה וְנָטִיל וְאָחִיד (דף יז ע"א) תַּמָּן מִלָּה (נ"א חֵילָא) דִּתְלַת נְקוּדִין חֹל"ם שׁוּרֶ"ק חִירֶ"ק זֶרַע קֹדֶשׁ. דְּהָא לֵית זַרְעָא דְאִזְדְּרַע בַּר בְּרָזָא דָא, וְאִתְחַבַּר כֹּלָּא בְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. וְאַפִּיק יְסוֹדָא דְעָלְמָא, וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי כֹּל דְּאָחִיד לְכֹלָּא בִּנְהִירוּ דְּתִיאוּבְתָּא.

לשון הקודש

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים וְגו'. מַהוּ וַיִּקְרָא? קָרָא וְהִזְמִין לְהוֹצִיא מֵהָאוֹר הַשָּׁלֵם הַזֶּה שֶׁעוֹמֵד בָּאֶמְצַע אוֹר אֶחָד שֶׁהוּא יְסוֹד הָעוֹלָם שֶׁעָלָיו עוֹמְדִים הָעוֹלָמוֹת. וּמֵאוֹתוֹ אוֹר שָׁלֵם, עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הִתְפַּשֵּׁט יְסוֹד חַי הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא יוֹם מִצַּד הַיָּמִין. וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה – קָרָא וְהִזְמִין וְהוֹצִיא מִצַּד הַחֹשֶׁךְ נְקֵבָה אַחַת, הַלְּבָנָה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בַּלַּיְלָה וְנִקְרֵאת לַיְלָה, הַסּוֹד שֶׁל אדנ"י, אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. נִכְנַס הַיָּמִין בְּאוֹתוֹ הָעַמּוּד הַשָּׁלֵם שֶׁבְּאֶמְצַע כָּלוּל בְּסוֹד הַשְּׂמֹאל, וְעָלָה לְמַעְלָה עַד נְקֻדָּה רִאשׁוֹנָה, וְלוֹקֵחַ וְאוֹחֵז שָׁם דָּבָר [נ"א כֹּחַ] שֶׁל שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת: חוֹל"ם שׁוּרֶ"ק חִירֶ"ק זֶרַע קֹדֶשׁ. שֶׁהֲרֵי אֵין זֶרַע שֶׁנִּזְרַע מִלְּבַד בַּסּוֹד הַזֶּה, וְהִתְחַבֵּר הַכֹּל בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְהוֹצִיא יְסוֹד הָעוֹלָם, וְלָכֵן נִקְרָא כֹּל, שֶׁאוֹחֵז אֶת הַכֹּל בְּאוֹר הַהִשְׁתּוֹקְקוּת.

שִׁמְאָלָא לָהִיט בִּתוֹקְפָּא וְאָרַח, בְּכוּלְּהוּ דַּרְגִּין אָרַח רֵיחָא. וּמֵהַהוּא לְהִיטוּ דְּאֶשָּׁא אַפִּיק הַהִיא נוּקְבָא סִיהֲרָא. וְהַהוּא לְהִיטוּ הָוָה חֹשֶׁךְ בְּגִין דְּהָוָה מֵחֹשֶׁךְ. וּתְרֵין סִטְרִין אִלֵּין אַפִּיקוּ תְּרֵין דַּרְגִּין אִלֵּין חַד דְּכַר וְחַד נוּקְבָא. יְסוֹדָא אָחִיד בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא מֵהַהוּא תּוֹסֶפֶת נְהוֹרָא דְּהָוָה בֵּיהּ, דְּכֵיוָן דְּהַהוּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִשְׁתְּלִים וְעָבִיד שְׁלָם לְכָל סִטְרִין, כְּדֵין אִתּוֹסַף בֵּיהּ נְהִירוּ מֵעֵילָא וּמִכָּל סִטְרִין בְּחֶדְוָה דְכֹלָּא בֵּיהּ. וּמֵהַהוּא תּוֹסֶפֶת דְּחֶדְוָה נָפִיק יְסוֹדָא דְעָלְמִין וְאִקְרֵי מוּסָף. מֵהָכָא נָפְקִין כָּל חַיָּילִין לְתַתָּא וְרוּחִין וְנִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין בְּרָזָא יהו"ה צְבָאוֹ"ת, אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת.

לַיְלָה אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ, מִסִּטְרָא דִשְׁמָאלָא מֵהַהוּא חֹשֶׁךְ. וּבְגִין דְּהַהוּא חֹשֶׁךְ תִּיאוּבְתֵּיהּ

לשון הקודש

הַשְּׁמֹאל לוֹהֵט בְּכֹחַ וּמֵרִיחַ, בְּכָל הַדַּרְגּוֹת מֵרִיחַ רֵיחַ. וּמֵאוֹתוֹ לַהַט שֶׁל אֵשׁ הוֹצִיאָה אוֹתָהּ נְקֵבָה הַסַּהַר, וְאוֹתוֹ הַלַּהַט הָיָה חֹשֶׁךְ, בִּגְלַל שֶׁהָיָה מֵחֹשֶׁךְ. וּשְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ הוֹצִיאוּ שְׁתֵּי הַדַּרְגּוֹת הַלָּלוּ, אֶחָד זָכָר וְאֶחָד נְקֵבָה. הַיְסוֹד אָחוּז בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מֵאוֹתָהּ תּוֹסֶפֶת אוֹר שֶׁהָיְתָה בּוֹ. שֶׁכֵּיוָן שֶׁאוֹתוֹ עַמּוּד הָאֶמְצָעִי הִשְׁתַּלֵּם וְעָשָׂה שָׁלוֹם לְכָל הַצְּדָדִים, אָז נוֹסַף בּוֹ אוֹר מִלְּמַעְלָה וּמִכָּל הַצְּדָדִים בְּחֶדְוָה שֶׁהַכֹּל בּוֹ, וּמֵאוֹתָהּ תּוֹסֶפֶת שֶׁל חֶדְוָה יָצָא יְסוֹד הָעוֹלָמִים וְנִקְרָא מוּסָף. מִכָּאן יָצְאוּ כָּל הַצְּבָאוֹת לְמַטָּה וְרוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּסוֹד יהו"ה צְבָאוֹ"ת, אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת.

לַיְלָה אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ מִצַּד שֶׁל הַשְּׁמֹאל מֵאוֹתוֹ חֹשֶׁךְ. וּבִגְלַל שֶׁתַּאֲוַת אוֹתוֹ הַחֹשֶׁךְ לְהִתְכַּלֵּל בַּיָּמִין וְנֶחֱלַשׁ כֹּחוֹ,

לְאִתְכְּלָלָא בִּימִינָא וְחָלַשׁ תּוֹקְפֵּיהּ, אִתְפְּשַׁט מִנֵּיהּ הַאי לֵילָה. כַּד שָׁאֲרֵי לְהִתְפַּשְׁטָא הַאי לֵילָה עַד לָא אִסְתַּיָּים, הַהוּא חֹשֶׁךְ עָאל וְאִתְכְּלִיל בִּימִינָא וִימִינָא אָחִיד לֵיהּ, וְאִשְׁתָּאַר בִּגְרִיעוּ הַאי לֵילָה. וּכְמָה דְחֹשֶׁךְ תִּיאוּבְתֵּיהּ לְאִתְכְּלָלָא בְּאוֹר הָכִי לֵילָה תִּיאוּבְתֵּיהּ לְאִתְכְּלָלָא בְּיוֹם. חֹשֶׁךְ גָּרַע נְהוֹרֵיהּ, וּבְגִין כָּךְ אַפִּיק דַּרְגָּא בִּגְרִיעוּ וְלָא בִּנְהִירוּ. חֹשֶׁךְ לָא נָהִיר אֶלָּא כַּד אִתְכְּלִיל בְּאוֹר. לֵילָה דְנָפַק מִנֵּיהּ לָא נָהִיר אֶלָּא כַּד אִתְכְּלִיל בְּיוֹם. גְּרִיעוּ דְלֵילָה לָא אִשְׁתְּלִים אֶלָּא בְּמוּסַף. מַה דְאִתּוֹסַף הָכָא גָּרַע הָכָא.

בְּמוּסַף הָוָה בֵּיהּ רָזָא דִנְקוּדָה עִלָּאָה וְרָזָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא בְּכָל סִטְרִין, וּבְגִין כָּךְ אִתּוֹסַף בֵּיהּ תְּרֵין אַתְוָון. בְּלֵילְיָא גְּרִיעוּ בֵּיהּ אִלֵּין תְּרֵין. כְּדֵין קָרָא כְּתִיב וַיִּקְרָא וְגָרַע מִנֵּיהּ וי"ו וּכְתִיב

לשון הקודש

הִתְפַּשֵּׁט מִמֶּנּוּ הַלַּיְלָה הַזֶּה. כְּשֶׁמַּתְחִיל לְהִתְפַּשֵּׁט הַלַּיְלָה הַזֶּה כְּשֶׁעֲדַיִן לֹא הִסְתַּיֵּם, אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ נִכְנָס וְנִכְלָל בַּיָּמִין, וְהַיָּמִין אוֹחֵז אוֹתוֹ וְנִשְׁאָר בְּחִסָּרוֹן הַלַּיְלָה הַזֶּה. וּכְמוֹ שֶׁתַּאֲוַת הַחֹשֶׁךְ לְהִכָּלֵל בָּאוֹר, כָּךְ הַלַּיְלָה תַּאֲוָתוֹ לְהִכָּלֵל בַּיּוֹם. הַחֹשֶׁךְ גּוֹרֵע אוֹרוֹ, וְלָכֵן הוֹצִיא דַרְגָּה בְּחִסָּרוֹן וְלֹא בָּאוֹר. הַחֹשֶׁךְ לֹא מֵאִיר, אֶלָּא כְּשֶׁנִּכְלָל בְּאוֹר. לַיְלָה שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ לֹא מֵאִיר אֶלָּא כַּאֲשֶׁר נִכְלָל בַּיּוֹם. חֶסְרוֹן הַלַּיְלָה לֹא מִשְׁתַּלֵּם אֶלָּא בְּמוּסָף. מַה שֶּׁנּוֹסַף כָּאן – נִגְרַע כָּאן.

בְּמוּסָף הָיָה בּוֹ סוֹד שֶׁל הַנִּקֻּדָּה הָעֶלְיוֹנָה וְסוֹד שֶׁל עַמּוּד הָאֶמְצָעִי בְּכָל הַצְּדָדִים, וְלָכֵן נוֹסְפוּ בוֹ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת. בַּלַּיְלָה נִגְרָעִים מִמֶּנּוּ שְׁנֵי אֵלֶּה, וְאָז קָרָא כָּתוּב וַיִּקְרָא, וְגָרַע מִמֶּנּוּ וָי"ו, וְכָתוּב קָרָא

קָרָא לַיְלָה. הָכָא רָזָא דִשְׁמָא דְשִׁבְעִין וּתְרֵין אַתְוָון גְּלִיפָא דְכִתְרָא עִלָּאָה:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְגוֹ', הָכָא בִּפְרַט רָזָא לְאַפְרָשָׁא (בֵּין) מַיִין עִלָּאִין לְתַתָּאֵי (לְתַתָּאִין) בְּרָזָא דִשְׁמָאלָא. (נ"א וְאִתְבְּרֵי) הָכָא מַחְלוֹקֶת בְּרָזָא דִשְׁמָאלָא. דְעַד הָכָא רָזָא דְיָמִינָא הוּא, וְהָכָא הוּא רָזָא דִשְׁמָאלָא, וּבְגִין כָּךְ אַסְגִּיאוּ מַחְלוֹקֶת (נ"א בֵּין) בְּגִין דָּא לְיָמִינָא. יָמִינָא אִיהוּ שְׁלִימָא דְכֹלָּא, וּבְגִין כָּךְ בְּיָמִינָא כְּתִיב כֹּלָּא דְהָא בֵּיהּ תַּלְיָיא כָּל שְׁלִימוּ. כַּד אִתְעַר שְׂמָאלָא אִתְעַר מַחְלוֹקֶת. וּבְהַהוּא מַחְלוֹקֶת אִתְתַּקַּף אֶשָּׁא דְרוּגְזָא וְנָפִיק מִנֵּיהּ מֵהַהוּא מַחְלוֹקֶת גֵּיהִנֹּם. וְגֵיהִנֹּם בִּשְׂמָאלָא אִתְעַר וְאִתְדְּבַק.

חָכְמָתָא דְמֹשֶׁה בְּהָא אִסְתַּכַּל וּבְעוֹבָדָא דְבְרֵאשִׁית אַשְׁגַּח. בְּעוֹבָדָא דְבְרֵאשִׁית הָוָה מַחְלוֹקֶת

לשון הקודש

לַיְלָה. כָּאן סוֹד שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת שֶׁל כֶּתֶר עֶלְיוֹן.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְגוֹ'. כָּאן בִּפְרָט הַסּוֹד לְהַפְרִיד בֵּין מַיִם עֶלְיוֹנִים לַתַּחְתּוֹנִים בְּסוֹד הַשְּׂמֹאל. (נ"א וְנִבְרְאָה) כָּאן מַחֲלֹקֶת בְּסוֹד הַשְּׂמֹאל. שֶׁעַד כָּאן סוֹד הַיָּמִין הוּא, וְכָאן הוּא סוֹד הַשְּׂמֹאל, וְלָכֵן הִרְבּוּ מַחֲלֹקֶת (בֵּין) בִּגְלַל זֶה לַיָּמִין. הַיָּמִין הוּא שְׁלֵמוּת הַכֹּל, וְלָכֵן בְּיָמִין כָּתוּב הַכֹּל, שֶׁהֲרֵי בּוֹ תְּלוּיָה כָּל הַשְּׁלֵמוּת. כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר שְׂמֹאל, מִתְעוֹרֶרֶת מַחֲלֹקֶת, וּבְאוֹתָהּ מַחֲלֹקֶת מִתְחַזֶּקֶת אֵשׁ הָרֹגֶז, וְיוֹצֵא מִמֶּנָּה מֵאוֹתָהּ מַחֲלֹקֶת גֵּיהִנֹּם. וְגֵיהִנֹּם מִתְעוֹרֵר בַּשְּׂמֹאל וְנִדְבָּק.

חָכְמָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, בָּזֶה הִסְתַּכֵּל וּבְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית הִשְׁגִּיחַ הִתְבּוֹנֵן.

שְׂמָאלָא בִּימִינָא, וּבְהַהוּא מַחְלוֹקֶת דְּאִתְעַר בֵּיהּ שְׂמָאלָא נָפַק בֵּיהּ גֵּיהִנֹּם וְאִתְדְּבַק בֵּיהּ. עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ יוֹם תְּלִיתָאי עָאל בֵּינַיְיהוּ וְאַפְרִישׁ מַחְלוֹקֶת וְאַסְכִּים לִתְרֵין סִטְרִין. וְגֵיהִנֹּם נָחִית לְתַתָּא. וּשְׂמָאלָא אִתְכְּלִיל בִּימִינָא וְהַוָה שְׁלָמָא בְּכֹלָּא.

כְּגַוְונָא דָּא מַחְלוֹקֶת קֹרַח בְּאַהֲרֹן שְׂמָאלָא בִּימִינָא. אִסְתַּכַּל מֹשֶׁה בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. אָמַר לִי אִתְחַזֵּי לְאַפְרָשָׁא מַחְלוֹקֶת בֵּין יָמִינָא לִשְׂמָאלָא. אִשְׁתַּדַּל לְאַסְכָּמָא בֵּינַיְיהוּ. וְלָא בָּעֵי שְׂמָאלָא וְאַתְקַף קֹרַח בְּתוּקְפֵּיהּ. אָמַר וַדָּאי גֵּיהִנֹּם בְּתוּקְפָּא דְּמַחְלוֹקֶת שְׂמָאלָא אִצְטְרִיךְ לְאִתְדַּבְּקָא (ס"א לְעֵילָא וּלְאִתְכַּלְלָא בִּימִינָא) הוּא לָא בָּעֵי לְאִתְדַּבְּקָא לְעֵילָא וּלְאִתְכַּלְלָא בִּימִינָא, וַדָּאי יֵחוֹת לְתַתָּא בְּתוּקְפָּא דְּרוּגְזָא דִּילֵיהּ.

לשון הקודש

בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית הָיְתָה מַחֲלֹקֶת שְׂמֹאל עִם יָמִין, וּבְאוֹתָהּ מַחֲלֹקֶת שֶׁהִתְעוֹרֵר בּוֹ הַשְּׂמֹאל, יָצָא בּוֹ גֵּיהִנֹּם וְנִדְבַּק בּוֹ. הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא יוֹם שְׁלִישִׁי, נִכְנַס בֵּינֵיהֶם וְהִפְרִיד הַמַּחֲלֹקֶת וְהִסְכִּים לִשְׁנֵי צְדָדִים. וְגֵיהִנֹּם יָרַד לְמַטָּה. וּשְׂמֹאל נִכְלַל בַּיָּמִין, וְהָיָה שָׁלוֹם בַּכֹּל.

כְּמוֹ זֶה מַחֲלֹקֶת קֹרַח בְּאַהֲרֹן, שְׂמֹאל בְּיָמִין. הִסְתַּכֵּל מֹשֶׁה בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. אָמַר לִי, רָאוּי לְהַפְרִיד מַחֲלֹקֶת בֵּין יָמִין וּשְׂמֹאל. הִשְׁתַּדֵּל לְהַסְכִּים בֵּינֵיהֶם. וְלֹא רָצָה הַשְּׂמֹאל, וְהִתְחַזֵּק קֹרַח בְּחָזְקוֹ. אָמַר, וַדַּאי גֵּיהִנֹּם בַּכֹּחַ שֶׁל הַמַּחֲלֹקֶת שְׂמֹאל צָרִיךְ לְהִתְדַּבֵּק [לְמַעְלָה וּלְהִכָּלֵל בַּיָּמִין] הוּא לֹא רָצָה לְהִדָּבֵק לְמַעְלָה וּלְהִכָּלֵל בַּיָּמִין, וַדַּאי יֵרֵד לְמַטָּה בְּכֹחַ הָרֹגֶז שֶׁלּוֹ.

וְעַל דָּא לָא בָּעֵי קֹרַח לְאַסְכָּמָא הַאי מַחְלוֹקֶת בִּידָא דְמשֶׁה בְּגִין דְּלָא הָוָה לְשֵׁם שָׁמַיִם וְלָא חָיִישׁ לִיקָרָא דִלְעֵילָא וְאַכְּחִישׁ עוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית. כֵּיוָן דְּחָמָא מֹשֶׁה דְּהַוָה מַכְּחִישׁ עוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית וְאִתְּדְחָא אִיהוּ לְבַר, כְּדֵין וַיִּחַר לְמשֶׁה מְאֹד.

וַיִּחַר לְמשֶׁה עַל דְּאַכְּחִישׁוּ לֵיהּ דְּלָא אַסְכִּים הַהוּא מַחְלוֹקֶת. מְאֹד עַל דְּאַכְּחִישׁוּ עוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית. וּבְכֹלָּא אַכְּחִישׁ (דף יז ע"ב) קֹרַח בְּעֵילָא וּבְתַתָּא. דִּכְתִיב, (במדבר כו) בְּהַצּוֹתָם עַל יְיָ, הָא תַתָּא וְעֵילָא. וְעַל דָּא אִתְּדָבָּק כְּמָה (בַּמָּה) דְאִתְחַזֵּי לֵיהּ.

מַחְלוֹקֶת דְּאִתְתַּקַּן כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא וְסָלִיק וְלָא נָחִית וְאִתְקַיַּים בְּאֹרַח מֵישָׁר, דָּא מַחְלוֹקֶת דְּשַׁמַּאי וְהִלֵּל. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפְרִישׁ בֵּינַיְיהוּ וְאַסְכִּים לוֹן. וְדָא הָוָה מַחְלוֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם.

לשון הקודש

וְעַל זֶה לֹא רָצָה קֹרַח לְהַסְכִּים מַחֲלֹקֶת זוֹ בְּיַד מֹשֶׁה, בִּגְלַל שֶׁלֹּא הָיָה לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְלֹא חָשַׁשׁ לַכָּבוֹד שֶׁלְּמַעְלָה וְהִכְחִישׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. כֵּיוָן שֶׁרָאָה מֹשֶׁה שֶׁהִכְחִישׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וְנִדְחָה הוּא הַחוּצָה, אָז וַיִּחַר לְמשֶׁה מְאֹד.

וַיִּחַר לְמשֶׁה – עַל שֶׁהִכְחִישׁוּ אוֹתוֹ שֶׁלֹּא הִסְכִּים לְאוֹתָהּ מַחֲלֹקֶת. מְאֹד – עַל שֶׁהִכְחִישׁוּ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וּבְכֹל הִכְחִישׁ קֹרַח – בְּמַעְלָה וּבְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב (במדבר כו) בְּהַצּוֹתָם עַל ה'. הֲרֵי לְמַטָּה וּלְמַעְלָה. וְעַל זֶה נִדְבַּק כְּמוֹ [בְּמַה] שֶׁרָאוּי לוֹ.

מַחֲלֹקֶת שֶׁהִתְתַּקְּנָה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְעוֹלָה וְלֹא יוֹרֶדֶת, וּמִתְקַיֶּמֶת בְּדֶרֶךְ יָשָׁר – זוֹ מַחֲלֹקֶת שֶׁל שַׁמַּאי וְהִלֵּל. וְהַקָּדוֹשׁ

וְשָׁמַיִם אַפְרִישׁ מַחְלוֹקֶת. וְעַל דָּא אִתְקַיַּים. וְדָא הָוָה כְּגַוְונָא דְעוֹבָדָא דְּבְרֵאשִׁית. וְקַרַח בְּעוֹבָדָא דְּבְרֵאשִׁית אַכְחִישׁ בְּכֹלָּא. וּפְלוּגְתָּא דְּשָׁמַיִם הָוָה. וּבְעָא לְאַכְחָשָׁא מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. וַדַּאי בְּאִתְדַּבְּקוּתָא דְגֵיהִנֹּם הָוָה. וְעַל דָּא אִתְדַּבַּק בַּהֲדֵיהּ.

וְרָזָא דָא בְּסִפְרָא דְאָדָם. חִשֶּׁךְ כַּד אִתְעַר אִתְעַר בְּתוּקְפֵּיהּ וּבְרָא בֵּיהּ גֵּיהִנֹּם וְאִתְדַּבַּק בַּהֲדֵיהּ בְּהַהוּא מַחְלוֹקֶת. כֵּיוָן דְּשָׁכִיךְ רוּגְזָא וְתוּקְפָּא, אִתְעַר מַחְלוֹקֶת כְּגַוְונָא אַחֲרָא, מַחְלוֹקֶת דְּרְחִימוּ. וּתְרֵין מַחְלוֹקֶת הֲווֹ. חַד שֵׁירוּתָא וְחַד סִיּוּמָא. וְדָא אִיהוּ אָרְחֵהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא שֵׁירוּתָא דִלְהוֹן בְּקַשְׁיוּ וְסוֹפָא דִלְהוֹן בִּנְיָיחָא. קֹרַח הָוָה שֵׁירוּתָא דְמַחְלוֹקֶת כְּפוּם רוּגְזָא וְתוּקְפָּא וְאִתְדַּבַּק בַּגֵּיהִנָּם. שַׁמַּאי סוֹפָא דְמַחְלוֹקֶת כַּד רוּגְזָא בִּנְיָיחָא אִצְטְרִיךְ לְאַתְעָרָא

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא הִפְרִיד בֵּינֵיהֶם וְהִסְכִּים לָהֶם, וְזוֹ הָיְתָה מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְשָׁמַיִם הִפְרִידוּ מַחֲלֹקֶת, וְעַל זֶה הִתְקַיֵּם. וְזֶה הָיָה כְּמוֹ שֶׁמַּעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וְקֹרַח בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית הִכְחִישׁ אֶת כֹּל, וּמַחֲלֹקֶת שֶׁל שָׁמַיִם הָיְתָה. וְרָצָה לְהַכְחִישׁ דִּבְרֵי תוֹרָה. וַדַּאי הָיָה בְּהִתְדַּבְּקוּת הַגֵּיהִנֹּם, וְעַל זֶה נִדְבַּק בּוֹ.

וְסוֹד זֶה בְּסִפְרוֹ שֶׁל אָדָם. כְּשֶׁחֹשֶׁךְ מִתְעוֹרֵר, מִתְעוֹרֵר בְּכֹחוֹ וּבָרָא בּוֹ גֵּיהִנֹּם וְנִדְבָּק אִתּוֹ בְּאוֹתָהּ מַחֲלֹקֶת. כֵּיוָן שֶׁשּׁוֹכֵךְ הָרֹגֶז וְהַכַּח, מִתְעוֹרֶרֶת מַחֲלֹקֶת בְּגָוֶן אַחֵר, מַחֲלֹקֶת שֶׁל אַהֲבָה. וּשְׁתֵּי מַחֲלוֹקוֹת הָיוּ, אַחַת רֵאשִׁית וְאַחַת סִיּוּם. וְזוֹהִי דֶּרֶךְ הַצַּדִּיקִים – רֵאשִׁית שֶׁלָּהֶם בְּקֹשִׁי, וְסוֹף שֶׁלָּהֶם בִּמְנוּחָה. קֹרַח הָיָה

מַחְלוֹקֶת דִּרְחִימוּ וּלְאַסְכָּמָא עַל יְדָא דְשָׁמַיִם.

וְרָזָא דָא יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל, דָא מַחְלוֹקֶת קַדְמָאָה אִתְעָרוּ דְרוּגְזָא וְתוּקְפָּא בָעָא לְאַפְרָשָׁא וְאִתְעַר גֵּיהִנֹּם עַד דְרוּגְזָא וְתוּקְפָּא אִצְטַנָּן. וּכְדֵין וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ וְגוֹ' אִתְעַר מַחְלוֹקֶת דִּרְחִימוּ וְחֲבִיבוּ וְקִיּוּמָא דְעָלְמָא. וּבְרָזָא דָא מַחְלוֹקֶת שַׁמַּאי וְהִלֵּל. דְתוֹרָה שֶׁבַּעַל פֶּה עָאלַת בִּרְחִימוּ גַּבֵּי תוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְהֲווּ בְקִיּוּמָא שְׁלִים.

הַבְדָּלָה אִיהוּ וַדָּאי בִשְׁמָאלָא. כְּתִיב הָכָא הַבְדָּלָה, וִיהִי מַבְדִּיל וּכְתִיב וַיַּבְדֵּל, וּכְתִיב הָתָם (במדבר טז) הַמְעַט מִכֶּם כִּי הִבְדִּיל וְגוֹ', וּכְתִיב (דברים ו) בָּעֵת הַהִיא הִבְדִּיל יְיָ אֶת שֵׁבֶט הַלֵּוִי. דְהָא וַדָּאי לֵית הַבְדָּלָה אֶלָּא בַּשֵּׁנִי בְּאַתַר שְׁמָאלָא. וְאִי תֵימָא

לשון הקודש

רֵאשִׁית הַמַּחֲלֹקֶת כְּפִי רֹגֶז וְכֹחַ וְנִדְבַּק בַּגֵּיהִנֹּם. שַׁמַּאי הַסּוֹף שֶׁל הַמַּחֲלֹקֶת. כְּשֶׁרֹגֶז שָׁכַךְ, צָרִיךְ לְעוֹרֵר מַחֲלֹקֶת שֶׁל אַהֲבָה וּלְהַסְכָּמָה עַל יְדֵי הַשָּׁמַיִם.

וְזֶה סוֹד יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל. זוֹ מַחֲלֹקֶת רִאשׁוֹנָה, הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל רֹגֶז וְכֹחַ רָצָה לְהַפְרִיד, וְהִתְעוֹרֵר גֵּיהִנֹּם עַד שֶׁהָרֹגֶז וְהַכֹּחַ הִצְטַנְּנוּ. וְאָז וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ וְגוֹ', הִתְעוֹרְרָה מַחֲלֹקֶת שֶׁל אַהֲבָה וַחֲבִיבוּת וְקִיּוּם הָעוֹלָם, וּבְסוֹד זֶה הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל שַׁמַּאי וְהִלֵּל, שֶׁתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נִכְנְסָה בְּאַהֲבָה לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְהָיוּ בְקִיּוּם שָׁלֵם.

הַבְדָּלָה הִיא וַדַּאי בִּשְׂמֹאל. כָּתוּב כָּאן הַבְדָּלָה – וִיהִי מַבְדִּיל, וְכָתוּב וַיַּבְדֵּל, וְכָתוּב שָׁם (שם טז) הַמְעַט מִכֶּם כִּי הִבְדִּיל וְגוֹ', וְכָתוּב (דברים ו) בָּעֵת הַהִיא הִבְדִּיל ה' אֶת שֵׁבֶט הַלֵּוִי. שֶׁהֲרֵי וַדַּאי אֵין הַבְדָּלָה אֶלָּא בַּשֵּׁנִי בִּמְקוֹם שְׂמֹאל. וְאִם תֹּאמַר הַבְדָּלָה הִיא בַּשֵּׁנִי וַדַּאי, לָמָּה הַבְדָּלָה

הַבְדָּלָה בַּשֵּׁנִי אִיהוּ וַדָּאי אַמַּאי הַבְדָּלָה בְּלֵוִי דְּאִיהוּ תְּלִיתָאָה. הַבְדָּלָה בְּשִׁמְעוֹן אִצְטְרִיךְ דְּאִיהוּ שֵׁנִי. אֶלָּא, אַף עַל גַּב דְּלֵוִי אִיהוּ תְּלִיתָאָה. לְדַעְתָּא דְּיַעֲקֹב שֵׁנִי הָוָה. וּלְעוֹלָם בַּשֵּׁנִי הָוָה, וְכֹלָּא בְּאֹרַח מֵישָׁר בְּאֹרַח שְׁלִים כְּדְקָא יְאוּת.

הַבְדָּלָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בֵּין אִנּוּן דְּשַׁלִּיטִין בְּיוֹמֵי חוֹל לְשַׁבָּת. וְכַד נָפִיק שַׁבָּת סָלְקָא מִגֵּיהִנֹּם חַד סִטְרָא מֵעֵינָא בִּישָׁא (ס"א טִסִּירָא מְמָנָא בִּישָׁא) דְּבָעָא לְשַׁלְטָאָה בְּשַׁעֲתָא דְּאָמְרִין יִשְׂרָאֵל (תהלים צ) וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וְנָפִיק מֵהַהוּא דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי שְׁמָאלָא (נ"א שְׁאוֹלָה) וּבָעֵי לְאִתְעַרְבָּא בְּזַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל וּלְשַׁלְטָאָה עֲלַיְיהוּ יִשְׂרָאֵל.

וְיִשְׂרָאֵל עַבְדֵי עוֹבָדָא בְּהֲדַם וּבְיַין וְאָמְרֵי הַבְדָּלָה, וְאִתְפְּרַשׁ מִנַּיְיהוּ, וּמָאִיךְ הַהוּא סִטְרָא

לשון הקודש

בְּלֵוִי שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי? הַבְדָּלָה צָרִיךְ בְּשִׁמְעוֹן שֶׁהוּא שֵׁנִי! אֶלָּא, אַף עַל גַּב שֶׁלֵּוִי הוּא שְׁלִישִׁי, לְדַעַת יַעֲקֹב הָיָה שֵׁנִי, וּלְעוֹלָם בַּשֵּׁנִי הָיָה, וְהַכֹּל בְּדֶרֶךְ יָשָׁר בְּדֶרֶךְ שָׁלֵם כָּרָאוּי.

הַבְדָּלָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בֵּין אוֹתָם שֶׁשּׁוֹלְטִים בִּימֵי הַחֹל לְשַׁבָּת. וּכְשֶׁיּוֹצֵאת הַשַּׁבָּת, עוֹלֶה מִגֵּיהִנֹּם צַד אֶחָד מֵעַיִן הָרָעָה [ס"א מַשְׁחִית מְמָנֶה רַע] שֶׁרוֹצֶה לִשְׁלֹט בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִים (תהלים צ) וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וְיוֹצֵא מֵאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁנִּקְרֵאת שְׂמֹאל [שְׁאוֹל], וְרוֹצֶה לְהִתְעָרֵב בַּזֶּרַע שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְלִשְׁלֹט עַל יִשְׂרָאֵל.

וְיִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים מַעֲשֶׂה בַּהֲדַם וְיַיִן וְאוֹמְרִים הַבְדָּלָה, וְנִפְרָד מֵהֶם, וּמָךְ אוֹתוֹ צַד וְנִכְנָס לִמְקוֹמוֹ בַּשְּׁאוֹל, בְּמָקוֹם שֶׁקֹּרַח

וְעָאל לְדוּכְתֵּיהּ בַּשְׁאוֹל אֲתַר דְּקַרַח וְסִיעָתֵיהּ תַּמָּן דִּכְתִיב, (במדבר יט) וַיֵּרְדוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׁאוֹלָה. וְאִנּוּן לָא נָחְתֵי תַּמָּן עַד דְּעַבְדֵי יִשְׂרָאֵל הַבְדָּלָה מִנְּהוֹן דִּכְתִיב, (במדבר יט) הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה וְגוֹ'.

וּלְעוֹלָם הַבְדָּלָה בַּשֵּׁנִי דְּאִיהוּ שְׁמָאלָא בְּשֵׁירוּתָא וְתוּקְפָּא וְרוּגְזָא דְּאִתְעַר שְׁמָאלָא בְּמַחְלוֹקֶת עַד לָא שָׁכִיךְ בִּנְיָיחָא וְאִתְבְּרֵי בֵּיהּ גֵּיהִנֹּם. כְּדֵין אִתְבְּרִיאוּ כָּל אִנּוּן מַלְאָכִים דְּקַטְרְגֵי לְמָארֵיהוֹן לְעֵילָא וְאָכִיל לוֹן נוּרָא וְאִתּוֹקְדוּ. וְכֵן כָּל שְׁאַר אִנּוּן דְּמִתְבַּטְּלֵי וְלֵית לוֹן קִיּוּמָא וְאִתְאֲכָלוּ בְּנוּרָא. כְּגַוְונָא דָא קֹרַח לְתַתָּא. וְכֹלָּא כְּגַוְונָא דָא.

יְהִי רָקִיעַ אִתְפַּשַּׁט פְּשִׁיטוּ דָא מִן דָּא. א"ל קִטְפָּא יָמִינָא אֵ"ל גָּדוֹל אִתְפְּשַׁט פְּשִׁיטוּ מִן גּוֹ מַיָּיא

לשון הקודש

וַעֲדָתוֹ שָׁם, שֶׁכָּתוּב (במדבר יט) וַיֵּרְדוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׁאוֹלָה. וְהֵם לֹא יוֹרְדִים לְשָׁם עַד שֶׁעוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל הַבְדָּלָה מֵהֶם, שֶׁכָּתוּב (שם) הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה וְגוֹ'.

וּלְעוֹלָם הַבְדָּלָה הִיא בַּשֵּׁנִי, שֶׁהוּא שְׂמֹאל בְּרֵאשִׁית וְרֹגֶז שֶׁמְּעוֹרֵר הַשְּׂמֹאל בַּמַּחֲלֹקֶת, עַדַּיִן שֶׁלֹּא שׁוֹכֵךְ בִּמְנוּחָה, וְנִבְרָא בּוֹ גֵּיהִנֹּם. אָז נִבְרְאוּ כָּל אוֹתָם מַלְאָכִים שֶׁמְּקַטְרְגִים לְרִבּוֹנָם לְמַעְלָה, וְאָכְלָה אוֹתָם הָאֵשׁ וְנִשְׂרְפוּ, וְכֵן כָּל שְׁאָר אֵלֶּה שֶׁמִּתְבַּטְּלִים, וְאֵין לָהֶם קִיּוּם וְנֶאֱכְלוּ בָּאֵשׁ. כְּמוֹ זֶה קֹרַח לְמַטָּה, וְהַכֹּל כְּמוֹ זֶה.

יְהִי רָקִיעַ – הִתְפַּשְּׁטָה הִתְפָּרְדוּת זוֹ מִזּוֹ. א"ל – כָּתֵף שֶׁל יָמִין אֵ"ל גָּדוֹל הִתְפַּשֵּׁט

לְאִשְׁתַּלְּמָא שְׁמָא דָא אֵ"ל וּלְאִתְכַּלְּלָא בְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ דָא בְּדָא, וְאִתְפַּשַּׁט מֵאֵל אֱלֹהִים הי"ם אִלֵּין אִתְפַּשָּׁטוּ וְאִתְהַפְּכוּ לְמֶהֱוֵי מַיִין תַּתָּאִין ימ"ה הַהוּא פְּשִׁיטוּ דְּאִתְפַּשַּׁט בַּשֵּׁנִי, מַיִין עִלָּאִין הי"ם זֶה הַיָּ"ם גָּדוֹל. הי"ם מַיִין עִלָּאִין, הִפּוּכָא דְּאִלֵּין אַתְוָון ימ"ה מַיִין תַּתָּאִין. כֵּיוָן דְּאִתְתַּקְּנוּ אִתְעֲבִידוּ כֹּלָּא כְּלָלָא חָדָא וְאִתְפַּשַּׁט שְׁמָא דָא בְּכַמָּה דוּכְתֵּי.

מַיִין עִלָּאִין דְּכוּרִין. וּמַיִין תַּתָּאִין נוּקְבֵי. בְּקַדְמִיתָא הֲווֹ מַיִם בְּמַיִם, עַד דְּאִתְפְּרָשׁוּ לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא מַיִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, דָּא אֱלֹהִים (נ"א מַיִין עִלָּאִין). וְדָא אדנ"י (נ"א מַיִין תַּתָּאִין). וְדָא ה' עִילָּאָה וְה' תַּתָּאָה. מַה כְּתִיב וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ. אִתְפַּשְׁטוּתָא דָא נָטַל שְׁמָא דָא אֱלֹהִים מַיִין עִלָּאִין. וּמַיִין (דף יח ע"א) תַּתָּאִין אדנ"י. וְעִם כָּל דָּא כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּלִימוּ מַיִין דְּכוּרִין

לשון הקודש

הִתְפָּרְדוּת מִתּוֹךְ הַמַּיִם לְהִשְׁתַּלֵּם הַשֵּׁם הַזֶּה אֵ"ל וּלְהִתְכַּלֵּל בְּאוֹתָהּ הִתְפָּרְדוּת זֶה בָּזֶה, וְהִתְפָּרֵד מֵאֵל אֱלֹהִים הי"ם. אֵלֶּה הִתְפָּרְדוּ וְהִתְהַפְּכוּ לִהְיוֹת מַיִם תַּחְתּוֹנִים ימ"ה, אוֹתָהּ הִתְפָּרְדוּת שֶׁהִתְפַּשֵּׁט בַּשֵּׁנִי. מַיִם עֶלְיוֹנִים הי"ם, זֶה הַיָּ"ם גָּדוֹל. הי"ם מַיִם עֶלְיוֹנִים. הַהֵפֶךְ שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הָאֵלֶּה ימ"ה, מַיִם תַּחְתּוֹנִים. כֵּיוָן שֶׁהִתְתַּקְּנוּ, נַעֲשׂוּ הַכֹּל כְּלָל אֶחָד וְהִתְפָּרֵד שֵׁם זֶה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.

מַיִם עֶלְיוֹנִים זְכָרִים, וּמַיִם תַּחְתּוֹנִים נְקֵבוֹת. בַּתְּחִלָּה הָיוּ מַיִם בְּמַיִם, עַד שֶׁנִּפְרְדוּ, לְהַכִּיר מַיִם עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, זֶה אֱלֹהִים [מַיִם עֶלְיוֹנִים]. וְזֶה אדנ"י [מַיִם תַּחְתּוֹנִים]. וְזוֹ ה' עֶלְיוֹנָה וְה' תַּחְתּוֹנָה. מַה כָּתוּב? וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ.

בְּמַיִין נוּקְבִין, שְׁמָא דֵאלֹהִים אִתְפַּשַּׁט בְּכֹלָּא.

וְאַף עַל גַּב דְּאַפְרִישׁ בֵּין מַיִין עִלָּאִין לְתַתָּאִין, מַחְלוֹקֶת לָא אִתְבַּטַּל עַד יוֹם תְּלִיתָאֵי וְאַסְכִּים מַחְלוֹקֶת וְאִתְיַשָּׁב כֹּלָּא בְּדוּכְתֵּיהּ כְּדְקָא יְאוּת. וּבְגִין מַחְלוֹקֶת דָּא אַף עַל פִּי דְּאִיהוּ קִיּוּמָא דְעָלְמָא לָא כְתִיב כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי, דְּלָא אִשְׁתְּלִים עוֹבָדָא. מַיִין עִלָּאִין וּמַיִין תַּתָּאִין הֲווֹ כְּחֲדָא וְלָא הֲווֹ תּוֹלְדִין בְּעָלְמָא עַד דְּאִתְפְּרָשׁוּ וְאִשְׁתְּמוֹדָעוּ. וּבְגִין כָּךְ עָבְדוּ תּוֹלְדִין.

וְעִם כָּל דָּא אַף עַל גַּב דְּהַבְדָּלָה הֲוֵי בַּשֵּׁנִי וּמַחְלוֹקֶת בֵּיהּ הָוָה, יוֹם תְּלִיתָאֵי אַסְכִּים בְּכֹלָּא דְהוּא שְׁמָא דְּאִינְגַּלַּף בִּגְלִיפוֹי (ס"א יהוה) הָוָה לְאִסְתַּכְּמָא מַיִין עִלָּאִין וּמַיִין תַּתָּאִין ה' עִלָּאָה, ה' תַּתָּאָה, ו'

לשון הקודש

הִתְפַּשְּׁטוּת זוֹ לָקַח שֵׁם זֶה אֱלֹהִים מַיִם עֶלְיוֹנִים, וּמַיִם תַּחְתּוֹנִים אדנ"י. וְעִם כָּל זֶה, כֵּיוָן שֶׁהִשְׁתַּלְּמוּ מַיִם זְכָרִים בְּמַיִם נוּקְבִים, שֵׁם אֱלֹהִים הִתְפַּשֵּׁט בַּכֹּל.

וְאַף עַל גַּב שֶׁהִפְרִיד בֵּין מַיִם עֶלְיוֹנִים לְתַחְתּוֹנִים, מַחֲלֹקֶת לֹא הִתְבַּטְּלָה עַד יוֹם שְׁלִישִׁי, וְהֶסְכִּמָה הַמַּחֲלֹקֶת, וְהַכֹּל הִתְיַשֵּׁב בִּמְקוֹמוֹ כָּרָאוּי. וּבִגְלַל מַחֲלֹקֶת זוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא קִיּוּם הָעוֹלָם, לֹא כָתוּב כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי, שֶׁלֹּא הִשְׁתַּלֵּם הַמַּעֲשֶׂה. מַיִם עֶלְיוֹנִים וּמַיִם תַּחְתּוֹנִים הָיוּ כְּאֶחָד, וְלֹא הָיוּ תּוֹלְדוֹת בָּעוֹלָם עַד שֶׁנִּפְרְדוּ וְנוֹדְעוּ, וְלָכֵן עָשׂוּ תּוֹלְדוֹת.

וְעִם כָּל זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁהַבְדָּלָה הָיְתָה בַּשֵּׁנִי וְהַמַּחֲלֹקֶת בּוֹ הָיְתָה – יוֹם הַשְּׁלִישִׁי הִסְכִּים בַּכֹּל, שֶׁהוּא שֵׁם שֶׁנֶּחְקַק בַּחֲקִיקָתוֹ [יהו"ה] הו"ה לְהַסְכִּים בֵּין מַיִם עֶלְיוֹנִים וּמַיִם תַּחְתּוֹנִים. ה' עֶלְיוֹנָה ה'

בֵּינַיְיהוּ. לְאַשְׁלָמָא בִּתְרֵין סִטְרִין. וְסִימָנָא דָא מֵי הַיַּרְדֵּן מַיִין עִלָּאִין קָמוּ גֵּד אֶחָד. מַיִין תַּתָּאִין נָחֲתוּ לְיַמָּא. וְיִשְׂרָאֵל אָזְלֵי בְּאֶמְצָעִיתָא.

חָמֵשׁ רְקִיעִין כְּתִיבֵי הָכָא וְחַי הָעוֹלָמִים אָזִיל בְּהוּ וְאַנְהִיג בְּהוּ וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן דָּא בְדָא. וְאִלְמָלֵא הַאי מַחְלוֹקֶת דְּאִסְתַּכַּם עַל יְדֵי דְּאֶמְצָעִיתָא לָא אִתְכְּלִילוּ וְלָא אִשְׁתַּיְּירוּ (נ"א אִתְיַשְּׁרוּ) דָּא בְדָא. חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין אִנּוּן דְּאִילָנָא דְחַיֵּי דָּבִיק בְּהוּ לְמֶעְבַּד אִבִּין וְתוֹלָדִין לְעָלְמָא וְכָל מֵימוֹי דִּבְרֵאשִׁית דְּנָגְדִּין וְאִתְמַשְּׁכָן מִבְּרֵאשִׁית אִתְפַּלְגוּ תְּחוֹתוֹי עַל יְדֵיהּ. וְדָוִד מַלְכָּא נָקִיט כֻּלָּא וְאִיהוּ פָּלִיג לְבָתָר דִּכְתִיב, (שמואל ב ו) וַיְחַלֵּק לְכָל הָעָם לְכָל הֲמוֹן וְגו' וּכְתִיב, (תהלים קד) תִּתֵּן לָהֶם יִלְקוֹטוּן וּכְתִיב, (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף וְגו'.

לשון הקודש

תַּחְתּוֹנָה, ו' בֵּינֵיהֶם לְהַשְׁלִים בִּשְׁנֵי צְדָדִים. וְסִימָן זֶה מֵי הַיַּרְדֵּן, מַיִם עֶלְיוֹנִים, קָמוּ גֵּד אֶחָד. מַיִם תַּחְתּוֹנִים יָרְדוּ לַיָּם, וְיִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בָּאֶמְצַע.

חֲמִשָּׁה רְקִיעִים כְּתוּב כָּאן, וְחַי הָעוֹלָמִים הוֹלֵךְ בָּהֶם וּמַנְהִיג בָּהֶם, וְכֻלָּם כְּלוּלִים זֶה בָּזֶה. וְאִלְמָלֵא מַחֲלֹקֶת זוֹ שֶׁהִסְכְּמָה עַל יְדֵי הָאֶמְצַע, לֹא נִכְלְלוּ וְלֹא הִשְׁתַּיְּרוּ [נ"א נִתְיַשְּׁרוּ] זֶה בָּזֶה. חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים הֵם שֶׁעֵץ הַחַיִּים דָּבֵק בָּהֶם לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת וְתוֹלָדוֹת לָעוֹלָם, וְכָל מֵימֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁשּׁוֹפְעִים וְנִמְשָׁכִים מִבְּרֵאשִׁית נֶחֱלְקוּ תַּחְתָּיו עַל יָדוֹ, וְדָוִד הַמֶּלֶךְ לָקַח הַכֹּל, וְהוּא חִלֵּק אַחַר כָּךְ, שֶׁכָּתוּב (שמואל-ב ו) וַיְחַלֵּק לְכָל הָעָם לְכָל הֲמוֹן וְגו', וְכָתוּב (תהלים קד) תִּתֵּן לָהֶם יִלְקוֹטוּן, וְכָתוּב (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף וְגו'.

בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְעַר מַחְלוֹקֶת בְּתוּקְפָּא דִשְׂמָאלָא, אַסְגֵּי וְאַתְקֵף הוֹרְפִּילָא דְטִיפְסָא וְנָפְקוּ מִתַּמָּן טְסִירִין וְאַקְרִישׁוּ מִיָּד בְּלָא לַחוּתָא כְּלָל וְהֲווּ דְכַר וְנוּקְבָא. וּמִנְּהוֹן אִתְפְּרָשׁוּ זַיְינִין בִּישִׁין לִזְנַיְיהוּ, וְהָכָא תַּקִּיפוּ דְרוּחַ מְסָאֲבָא בְּכָל אִנּוּן תּוּקְפִּין טְסִירִין. וְאִנּוּן רָזָא דְעָרְלָה. אִלֵּין אִתְּקִפוּ בְּזַיְינִין תַּקִּיפִין, חַד אֶפְעֶ"ה וְחַד נָחָ"שׁ וְתַרְוַוּיְיהוּ חַד. אֶפְעָה אוֹלִיד (ס"א לְשִׁבְעִין) לְשִׁבְעָא שְׁנִין בְּחִבּוּרָא חָדָא, אִתְהַדַּר כֹּלָּא לְשֶׁבַע שְׁנִין דְּנָחָשׁ.

הָכָא אִיהוּ רָזָא דְגֵיהִנֹּם דְּאִקְרֵי בִּשְׁבַע שְׁמָהָן. יֵצֶר הָרָע בִּשְׁבַע שְׁמָהָן אִקְרֵי. וּבְכַמָּה דַרְגִּין אִתְפַּשַּׁט מְסָאֲבוּ מֵהָכָא לְעָלְמָא וְכֹלָּא מֵרָזָא דִשְׂמָאלָא, טַב וּבִישׁ וְאִיהוּ יְשׁוּבָא דְעָלְמָא. הָכָא שְׁמָא גְלִיפָא דִתְמַנֵּי סָרֵי אַתְוָון מְמַנָּא עַל גִּשְׁמֵי רָצוֹן

לשון הקודש

בְּשָׁעָה שֶׁמַּחֲלֹקֶת מִתְעוֹרֶרֶת בְּחֹזֶק הַשְּׂמֹאל, מִתְרַבָּה וּמִתְחַזֶּקֶת שַׁלְהֶבֶת הַדִּינִים, וְיָצְאוּ מִשָּׁם קְלִפּוֹת, וְנִקְרְשׁוּ מִיָּד בְּלִי לַחוּת כְּלָל, וְהָיוּ זָכָר וּנְקֵבָה. וּמֵהֶם נִפְרְדוּ מִינִים רָעִים לְמִינֵיהֶם, וְכָאן הַתַּקִּיפוּת שֶׁל רוּחַ הַטֻּמְאָה בְּכָל אוֹתָן קְלִפּוֹת חֲזָקוֹת, וְהֵם סוֹד הָעָרְלָה. אֵלֶּה הִתְחַזְּקוּ בְּמִינִים חֲזָקִים, אֶחָד אֶפְעֶ"ה וְאֶחָד נָחָ"שׁ, וּשְׁנֵיהֶם אֶחָד. אֶפְעָה מוֹלִיד [לְשִׁבְעִים] לְשֶׁבַע שָׁנִים בְּחִבּוּר אֶחָד. חוֹזֵר הַכֹּל לְשֶׁבַע שָׁנִים שֶׁל נָחָשׁ.

כָּאן הוּא סוֹד הַגֵּיהִנֹּם שֶׁנִּקְרָא בְּשִׁבְעָה שֵׁמוֹת. יֵצֶר הָרָע נִקְרָא בְּשִׁבְעָה שֵׁמוֹת. וּבְכַמָּה דְּרָגוֹת הִתְפַּשְּׁטָה הַטֻּמְאָה מִכָּאן לָעוֹלָם, וְהַכֹּל מִסּוֹד הַשְּׂמֹאל טוֹב וָרַע, וְהוּא יְשׁוּב הָעוֹלָם. כָּאן שֵׁם חָקוּק שֶׁל

נְדָבָה וּבְרָכָה יִשּׁוּבָא דְעָלְמָא:

(ר"ת יהו"ה) **וַ'יֹּאמֶר** אֶ'לֹקִים יִ'קָּווּ הַ'מַּיִם וְגו' בְּאֹרַח קַו לְמֶהֱוֵי בְּאֹרַח מֵישָׁר. דְּהָא מֵרָזָא דְהַהִיא נְקוּדָה קַדְמָאָה נָפַק כֹּלָּא בִּסְתִימוּ. עַד דְּמָטֵי וְאִתְכַּנִּישׁ לְהֵיכָלָא עִלָּאָה וּמִתַּמָּן נָפִיק בְּקַו מֵישַׁר לִשְׁאָר דַּרְגִּין. עַד דְּמָטֵי לְהַהוּא אֲתַר חַד דְּכָנִישׁ כֹּלָּא בִּכְלַל דְּכַר וְנוּקְבָא. וּמַאן אִיהוּ חָי עָלְמִין.

הַמַּיִם דְּנַפְקֵי מִלְּעֵיל מֵאֵת ה' עִלָּאָה. מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם ו' זְעֵירָא. וְעַל דָּא ו"ו חַד שָׁמַיִם וְחַד מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם. כְּדֵין וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה דָּא ה' תַּתָּאָה. דָּא אִתְגְּלִי. וְכָל שְׁאַר אִתְכַּסִּי. וּמִגּוֹ הַאי בַּתְרָאָה אִשְׁתְּמַע בְּסוּכְלְתָּנוּ הַהוּא דְּאִתְכַּסִּי. אֶל מָקוֹם אֶחָד בְּגִין דְּהָכָא הוּא קִשּׁוּרָא דְיִחוּדָא דְעָלְמָא עִלָּאָה.

לשון הקודש

שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת מְמֻנֶּה עַל גִּשְׁמֵי רָצוֹן נְדָבָה וּבְרָכָה יִשּׁוּב שֶׁל הָעוֹלָם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם וְגו'. בְּדֶרֶךְ קַו לִהְיוֹת בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, שֶׁהֲרֵי מִסּוֹד שֶׁל אוֹתָהּ נְקֻדָּה רִאשׁוֹנָה הַכֹּל יָצָא בְּנִסְתָּר, עַד שֶׁהִגִּיעַ וְהִתְכַּנֵּס לְהֵיכָל עֶלְיוֹן, וּמִשָּׁם יָצָא בְּקַו יָשָׁר לִשְׁאָר הַדַּרְגּוֹת, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְאוֹתוֹ מָקוֹם אֶחָד שֶׁכּוֹנֵס הַכֹּל בִּכְלָל שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה. וּמִיהוּ? חַי הָעוֹלָמִים.

הַמַּיִם שֶׁיּוֹצְאִים מִלְּמַעְלָה מֵה' הָעֶלְיוֹנָה. מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם ו' קְטַנָּה. וְעַל זֶה ו"ו, אֶחָד שָׁמַיִם וְאֶחָד מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם. אָז וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, זוֹ ה' תַּחְתּוֹנָה. זֶה הִתְגַּלָּה, וְכָל הַשְּׁאָר הִתְכַּסָּה. וּמִתּוֹךְ הָאַחֲרוֹנָה הַזוֹ נוֹדַע בַּשֵּׂכֶל אוֹתוֹ שֶׁהִתְכַּסָּה. אֶל מָקוֹם אֶחָד, בִּגְלַל שֶׁכָּאן הוּא קֶשֶׁר הַיִּחוּד שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן.

יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד תְּרֵין יִחוּדִין חַד דְּעָלְמָא עִלָּאָה לְאִתְיַחֲדָא בְּדַרְגּוֹי, וְחַד דְּעָלְמָא תַּתָּאָה לְאִתְיַחֲדָא בְּדַרְגּוֹי. קִשּׁוּרָא דְיִחוּדָא דְּעָלְמָא עִלָּאָה עַד הָכָא אִיהוּ. חָי עָלְמִין תַּמָּן אִתְכְּסִים וְאִתְקַשַּׁר עָלְמָא עִלָּאָה בְיִחוּדָא דִילֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי מָקוֹם אֶחָד. כָּל דַּרְגִּין וְכָל שַׁיְיפִין מִתְכַּנְּשִׁין תַּמָּן וְהֲווּ כֻּלְּהוּ בֵּיהּ חַד בְּלָא פִּירוּדָא כְּלָל. וְלֵית דַּרְגָּא דְאִתְיַחֲדָן תַּמָּן בְּיִחוּדָא חַד אֶלָּא הַאי, וּבֵיהּ אִתְכַּסְיָין כֻּלְּהוּ בְּאֹרַח סָתִים בְּתִיאוּבְתָּא חַד. עַד הָכָא בְּדַרְגָּא דָא אִתְיַיחַד עָלְמָא דְאִתְגַּלְיָיא בְּעָלְמָא דְאִתְכַּסְיָיא.

עָלְמָא דְאִתְגַּלְיָיא אִתְיַיחַד אוֹף הָכִי לְתַתָּא, וְעָלְמָא דְאִתְגַּלְיָיא אִיהוּ עָלְמָא דְתַתָּאָ"ה. (ישעיה ו) וָאֶרְאֶה אֶת יְיָ (שמות כד) וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל (במדבר יד) וּכְבוֹד יְיָ נִרְאָה (במדבר יז) וַיֵּרָא כְּבוֹד יְיָ (יחזקאל א)

לשון הקודש

יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. שְׁנֵי יִחוּדִים, אֶחָד שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן לְהִתְיַחֵד בְּדַרְגּוֹתָיו, וְאֶחָד שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן לְהִתְיַחֵד בְּדַרְגּוֹתָיו. קֶשֶׁר הַיִּחוּד שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הוּא עַד כָּאן. חַי הָעוֹלָמִים שָׁם מִתְכַּשֵּׁם, וְנִקְשָׁר הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בַּיִּחוּד שֶׁלּוֹ, וְלָכֵן נִקְרָא מָקוֹם אֶחָד. כָּל הַדְּרָגוֹת וְכָל הָאֵיבָרִים מִתְכַּנְּסִים שָׁם, וְנִהְיִים כֻּלָּם בּוֹ אֶחָד, בְּלִי פֵּרוּד כְּלָל. וְאֵין דַּרְגָּה שֶׁמִּתְיַחֶדֶת שָׁם בְּיִחוּד אֶחָד אֶלָּא זוֹ, וּבוֹ מִתְכַּסִּים כֻּלָּם בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת אַחַת. עַד כָּאן בְּדַרְגָּה זוֹ מִתְיַחֵד הָעוֹלָם הַנִּגְלֶה בָּעוֹלָם הַנִּסְתָּר. **הָעוֹלָם** הַנִּגְלֶה מִתְיַחֵד גַּם כֵּן לְמַטָּה, וְעוֹלָם הַנִּגְלֶה הוּא עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. (ישעיה ו) וָאֶרְאֶה אֶת ה', (שמות כד) וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי

כְּמַרְאֶה הַקֶּשֶׁת וְגוֹ' כֵּן מַרְאֶה הַנֹּגַהּ סָבִיב הוּא מַרְאֶה דְּמוּת כְּבוֹד יְיָ. וְדָא אִיהוּ רָזָא וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה.

כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת (יחזקאל א) זֶה חַי עָלְמִין. וְזֶהוּ אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן דָּא מַלְכוּת. נָתַתִּי מִן יוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא. בְּיוֹמָא (דף יח ע"ב) דְּעִיבָּא דְּאִתְחַזֵּי קֶשֶׁת (דְּאִתְעַר שְׁמָאלָא לְאִתְתַּקְפָּא). מַרְאֶה דְּמוּת כְּבוֹד ה' אִתְעַר שְׁמָאלָא לְאִתְתַּקְפָּא. נָפְקַת רָחֵל וַתְּקַשׁ בְּלִדְתָּהּ. מִיכָאֵ"ל בְּסִטְרָא דָא, רְפָאֵ"ל בְּסִטְרָא דָא, גַּבְרִיאֵ"ל בְּסִטְרָא דָא. וְאִנּוּן גְּוָונִין דְּאִתְחַזְיָין בְּהַהוּא דְּמוּת חִיוַר וְסוּמָק וְיָרוֹק.

כֵּן מַרְאֶה הַנֹּגַהּ סָבִיב. נְהִירוּ דְּאִתְכַּסְיָיא בְּגִלְגּוּלָא דְּחֵיזוּ דְּעֵינָא. הוּא מַרְאֶה דְּמוּת כְּבוֹד יְיָ. גְּוָונִין דְּאִתְיַחֲדָא יְהוּדָא תַּתָּאָה לְפוּם יְהוּדָא דְּאִתְיַחַד יְהוּדָא דִּלְעֵילָא. יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ. גְּוָונִין סְתִימִין דְּלָא אִתְחַזָּן

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל, (במדבר יד) וּכְבוֹד ה' נִרְאָה, (שם יז) וַיֵּרָא כְּבוֹד ה', (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת וְגוֹ', כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד ה'. וְזֶהוּ סוֹד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. (שם) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת – זֶה חַי הָעוֹלָמִים. וְזֶהוּ אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן, זוֹ מַלְכוּת, נָתַתִּי מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם. בְּיוֹם מְעֻנָּן כְּשֶׁנִּרְאֵית הַקֶּשֶׁת וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֵר הַשְּׂמֹאל לְהִתְגַּבֵּר], מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד ה' מִתְעוֹרֵר הַשְּׂמֹאל לְהִתְגַּבֵּר. יוֹצֵאת רָחֵל וַתְּקַשׁ בְּלִדְתָּהּ. מִיכָאֵ"ל בְּצַד זֶה, רְפָאֵ"ל בְּצַד זֶה, גַּבְרִיאֵ"ל בְּצַד זֶה, וְהֵם הַגְּוָנִים שֶׁנִּרְאִים בְּאוֹתָהּ דְּמוּת – לָבָן וְאָדֹם וְיָרֹק. כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב, הָאוֹר שֶׁהִתְכַּסָּה בְּגִלְגּוּל מַרְאֵה הָעַיִן, הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד ה'. הַגְּוָנִים שֶׁהִתְיַחֲדוּ הַיִּחוּד

וְאִתְקַשְּׁרָן אֶל מָקוֹם אֶחָד יְחוּדָא חָדָא בְּעִלָּאָה. גְּוָונִין בַּקֶּשֶׁת לְתַתָּא לְאִתְיַחֲדָא בְּהוּ. חִוָּור סוֹמָק וְיָרוֹק כְּגְוָונִין סְתִימִין. וְאִנּוּן יְחוּדָא אַחֲרָא רָזָא וּשְׁמוֹ אֶחָד. בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד יְחוּדָא דִלְתַתָּא. יְחוּדָא עִלָּאָה (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינוּ יהו"ה אֶחָד. דָּא לָקְבֵיל דָּא. יְקָווּ מְדִידוּ דְּקַו וּמִשְׁחָתָא. הָכָא שִׁית תֵּיבִין. וְהָכָא שִׁית תֵּיבִין.

מִשְׁחָתָא בּוּצִינָא דְּקַרְדִינוּתָא דִכְתִיב, (ישעיה מ) מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מָיִם. וְדָא אִיהוּ יְקָווּ הַמַּיִם. הָכָא שִׁעוּרָא דְיוֹצֵר עָלְמִין יו"ד ה"א וא"ו ה"א, קָדוֹ"שׁ קָדוֹ"שׁ קָדוֹ"שׁ דָּא אִיהוּ יְקָווּ הַמַּיִם. יְיָ צְבָאוֹת. דָּא אִיהוּ אֶל מָקוֹם אֶחָד בְּרָזָא דִשְׁמָא דָא. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. דָּא וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. רָזָא גְלִיפָא שְׁמָא דְיִחוּדָא כוז"ו במוכס"ז כוז"ו.

לשון הקודש

הַתַּחְתּוֹן הֵם לְפִי יִחוּד שֶׁהִתְיַחֵד יִחוּד עֶלְיוֹן. ה' אֱלֹהֵינוּ ה'. גְּוָנִים נִסְתָּרִים שֶׁלֹּא נִרְאִים וּמִתְקַשְּׁרִים אֶל מָקוֹם אֶחָד יִחוּד אֶחָד בָּעֶלְיוֹן, הַגְּוָנִים בַּקֶּשֶׁת לְמַטָּה לְהִתְיַחֵד בָּהֶם. לָבָן אָדֹם וְיָרֹק כְּמוֹ גְוָנִים נִסְתָּרִים. וְהֵם יִחוּד אַחֵר, סוֹד וּשְׁמוֹ אֶחָד. בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד – הַיִּחוּד שֶׁלְּמַטָּה. יִחוּד עֶלְיוֹן – (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינוּ יהו"ה אֶחָד. זֶה כְּנֶגֶד זֶה. יְקָווּ – מְדִידוּת שֶׁל קַו וּמִדָּה.

כָּאן שֵׁשׁ תֵּבוֹת, וְכָאן שֵׁשׁ תֵּבוֹת.

מְדִידַת הַנִּיצוֹץ הֶחָזָק, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ) מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מָיִם. וְזֶהוּ יְקָווּ הַמַּיִם. כָּאן שִׁעוּר שֶׁל יוֹצֵר הָעוֹלָמוֹת יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. קָדוֹ"שׁ קָדוֹ"שׁ קָדוֹ"שׁ – זֶהוּ יְקָווּ הַמַּיִם. ה' צְבָאוֹת – זֶהוּ אֶל מָקוֹם אֶחָד בַּסּוֹד שֶׁל שֵׁם זֶה. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ – זֶה וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. סוֹד חֲקִיקַת שֵׁם

תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב וְגו' הַשְׁתָּא אַפִּיקַת חֵילָא בְּאִנּוּן מַיִין דְּאִתְכְּנָשׁוּ לְאַתַר חָד וְנַגְדִין בְּגַוַיְיהוּ גּוֹ טְמִירוּ סְתִימָאָה. וְנָפְקִין בְּגַוַיְיהוּ טְמִירִין עִלָּאִין וְחַיָּילִין קַדִּישִׁין. דִּי כָּל אִנּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא מִתַּקְנָן לוֹן בְּתִקּוּנָא דִּמְהֵימְנוּתָא בְּהַהִיא פּוּלְחָנָא דְּמָארֵיהוֹן.

וְרָזָא דָא (תהלים קד) מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְגו' דָא בְּהֵמָה דִּרְבִיעָאָה עַל אֶלֶף טוּרִין וּמְגַדְּלִין לָהּ בְּכָל יוֹמָא הַהוּא חָצִיר. וְחָצִיר דָּא אִנּוּן מַלְאָכִין שַׁלִּיטִין לְפוּם שַׁעֲתָא דְּאִתְבְּרִיאוּ בַּשֵּׁנִי וְקַיָּימִין לְמֵיכָלָא דְּהַאי בְּהֵמָה. בְּגִין דְּאִית אֶשָּׁא אָכְלָא אֶשָּׁא.

וְעֵשֶׂב לַעֲבוֹדַת הָאָדָם עֵשֶׂב דָּא אִלֵּין אוֹפַנִּין וְחַיּוֹת וּכְרוּבִים. דְּכֻלְּהוּ מִתַּקְנָן גּוֹ תִּקּוּנַיְיהוּ וְקַיָּימִין לְאִתְתַּקְנָא בְּשַׁעֲתָא דִּבְנֵי נָשָׁא אַתְיָין לְפוּלְחָנָא

לשון הקודש

הַיִּחוּד כוז"ו במוכס"ז כוז"ו.

תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב וְגו', כָּאן הוֹצִיאָה כֹּחַ בְּאוֹתָם מַיִם שֶׁהִתְכַּנְּסוּ לְמָקוֹם אֶחָד וְשׁוֹפְעִים בְּתוֹכוֹ תּוֹךְ טְמִירוּת נִסְתֶּרֶת, וְיוֹצְאִים בְּתוֹכוֹ טְמִירִים עֶלְיוֹנִים וּצְבָאוֹת קְדוֹשִׁים, שֶׁכָּל אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה מְתַקְּנִים אוֹתָם בְּתִקּוּן הָאֱמוּנָה בְּאוֹתָהּ עֲבוֹדַת רִבּוֹנָם.

וְזֶה סוֹד (תהלים קד) מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְגו'. זוֹ בְּהֵמָה שֶׁרוֹבֶצֶת עַל אֶלֶף הָרִים, וּמְגַדְּלִים לָהּ בְּכָל יוֹם אוֹתוֹ חָצִיר, וְחָצִיר הַזֶּה, אוֹתָם מַלְאָכִים שַׁלִּיטִים לְפִי שָׁעָה שֶׁנִּבְרְאוּ בַּשֵּׁנִי וְעוֹמְדִים לַמַּאֲכָל שֶׁל הַבְּהֵמָה הַזוֹ. בִּגְלַל שֶׁיֵּשׁ אֵשׁ אוֹכֶלֶת אֵשׁ. **וְעֵשֶׂב** לַעֲבוֹדַת הָאָדָם – עֵשֶׂב זֶה הָאוֹפַנִּים הָאֵלֶּה וְחַיּוֹת וּכְרוּבִים, שֶׁכֻּלָּם

דְּמָאֲרֵיהוֹן בְּקָרְבְּנֵיהוֹן וּבִצְלוֹתָא דְּדָא אִיהוּ עֲבוֹדַת הָאָדָם. וְעֵשֶׂב דָּא אִזְדַּמַּן וְאִתְעַתַּד לַעֲבוֹדַת הָאָדָם לְאִתְתַּקְּנָא בְּתִקּוּנֵיהּ כְּדְקָא יְאוּת. וְכַד אִנּוּן מִתְתַּקְּנָן בְּהַהִיא עֲבוֹדַת הָאָדָם, לְבָתָר מִנַּיְיהוּ נָפְקֵי מְזוֹנֵי וְטָרְפִּין לְעָלְמָא דִּכְתִיב (תהלים קד) לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. וְדָא אִיהוּ עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע, דְּהָא חָצִיר לָא מַזְרִיעַ זֶרַע אִיהוּ אֶלָּא אִזְדַּמַּן לְמֵיכְלָא דְּאֶשָּׁא קַדִּישָׁא. וְעֵשֶׂב לְתִקּוּנָא דְּעָלְמָא.

וְכָל דָּא לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. כָּל תִּקּוּנִין דִּבְנֵי נָשָׁא דְּקָא מִתַּקְּנָא לְהַאי עֵשֶׂב אֶרֶץ. דְּפוּלְחָנָא דִלְהוֹן לְמָאֲרֵיהוֹן לְסַפְּקָא עַל יְדֵיהוֹן מֵהַהִיא אֶרֶץ טַרְפֵּי וּמְזוֹנֵי לְהַאי עָלְמָא וּלְאִתְבָּרְכָא בְּנֵי נָשָׁא מִבִּרְכָן דִּלְעֵיל (דִּלְעֵילָא).

לשון הקודש

מִתַּקְּנִים תּוֹךְ תִּקּוּנֵיהֶם וְעוֹמְדִים לְהִתְתַּקֵּן בְּשָׁעָה שֶׁבְּנֵי אָדָם בָּאִים לַעֲבוֹדַת רִבּוֹנָם בְּקָרְבְּנֵיהֶם וּבִתְפִלָּה, שֶׁזּוֹהִי עֲבוֹדַת הָאָדָם. וְעֵשֶׂב זֶה מְזֻמָּן וּמוּכָן לַעֲבוֹדַת הָאָדָם לְהִתְתַּקֵּן בְּתִקּוּנוֹ כָּרָאוּי. וּכְשֶׁהֵם מִתְתַּקְּנִים בְּאוֹתָהּ עֲבוֹדַת הָאָדָם, אַחַר כָּךְ יוֹצְאִים מֵהֶם מְזוֹנוֹת וְטֶרֶף לָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (שם) לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. וְזֶהוּ עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע, שֶׁהֲרֵי חָצִיר לֹא מַזְרִיעַ זֶרַע, אֶלָּא מִזְדַּמֵּן לְמַאֲכָל שֶׁל אֵשׁ קְדוֹשָׁה, וְעֵשֶׂב לְתִקּוּן הָעוֹלָם.

וְכָל זֶה לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם שֶׁמִּתַּקְּנִים אֶת עֵשֶׂב הָאָרֶץ הַזֶּה, שֶׁעֲבוֹדָתָם לְרִבּוֹנָם לְסַפֵּק עַל יָדָם מֵאוֹתָהּ אֶרֶץ טֶרֶף וּמְזוֹנוֹת לָעוֹלָם הַזֶּה וּלְהִתְבָּרֵךְ בְּנֵי אָדָם מִבִּרְכוֹת שֶׁל מַעְלָה.

עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי. דַּרְגָּא עַל דַּרְגָּא דְּכַר וְנוּקְבָא.
כְּמָה דְּעֵץ פְּרִי אַפִּיק חֵילָא דְּעֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי, אוֹף הָכָא אַפִּיק אִיהוּ. וּמָאן אִיהוּ אִלֵּין אִנּוּן כְּרוּבִים וְתִמְרוֹת. מָאי תִּמְרוֹת. אִלֵּין אִנּוּן דְּסָלְקֵי בִּתְנָנָא דְּקָרְבָּנָא, וּמִתְתַּקְּנֵי בַּהֲדֵיהּ וְאַקְמָן (נ"א וְאִקָּרוּן) תִּמְרוֹת עָשָׁן. וְכֻלְּהוּ קַיְּימִין בְּתִקּוּנַיְיהוּ לַעֲבוֹדַת הָאָדָם, מַה דְּלָא קַיְּימָא כֵּן הָצִיר דְּהָא אִתְעַתַּד לְמֵיכַל דִּכְתִיב, (איוב מ) הִנֵּה נָא בְהֵמוֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמָּךְ חָצִיר כַּבָּקָר יֹאכַל.

עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי דִּיוּקְנָא דְּכַר וְנוּקְבָא. וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. אִלֵּין לָאו אִנּוּן כְּאִנּוּן כְּרוּבִים. אִלֵּין אַפֵּי רַבְרְבָן בְּדִיקְנָא חֲתִימָא. כְּרוּבִים אַפֵּי זוּטְרֵי כְּרַבְיָין. פְּנֵי אָדָם כָּל (דַּיָּין) דִּיוּקְנִין כְּלִילָן בְּהוּ. בְּגִין דְּאִנּוּן אַפִּין רַבְרְבִין וּמִצְטַיְּירִין בְּהוּ צִיּוּרִין גְּלִיפִין

לשון הקודש

עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי – דַּרְגָּה עַל דַּרְגָּה, זָכָר וּנְקֵבָה. כְּמוֹ שֶׁעֵץ פְּרִי מוֹצִיא כֹּחַ שֶׁל עֵץ עֹשֶׂה פְּרִי, גַּם כָּאן הוּא מוֹצִיא, וּמִיהוּ? אֵלֶּה אוֹתָם כְּרוּבִים וְתִמְרוֹת. מַה זֶּה תִּמְרוֹת? אֵלֶּה אוֹתָם שֶׁעוֹלִים בַּעֲשַׁן הַקָּרְבָּן וּמִתְתַּקְּנִים יַחַד עִמּוֹ וּמַעֲמִידִים [וְנִקְרָאִים] תִּמְרוֹת עָשָׁן, וְכֻלָּם קַיָּמִים בְּתִקּוּנֵיהֶם לַעֲבוֹדַת הָאָדָם, מַה שֶּׁלֹּא קַיָּם כֵּן הֶחָצִיר, שֶׁהֲרֵי מוּכָן לְמַאֲכָל, שֶׁכָּתוּב (איוב מ) הִנֵּה נָא בְהֵמוֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמָּךְ חָצִיר כַּבָּקָר יֹאכַל.

עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי – דְּמוּת זָכָר וּנְקֵבָה. וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, אֵלֶּה אֵינָם כְּאוֹתָם כְּרוּבִים. אֵלֶּה פָּנִים גְּדוֹלוֹת בִּדְמוּת חֲתוּמָה. כְּרוּבִים, פָּנִים קְטַנּוֹת כְּמוֹ תִינוֹקוֹת. פְּנֵי אָדָם, כָּל הַדְּמֻיּוֹת

בְּגִלּוּפֵי שְׁמָא מְפֹרָשׁ בְּאַרְבַּע סִטְרֵי דְעָלְמָא מִזְרָ"ח מַעֲרָ"ב צָפוֹ"ן וְדָרוֹ"ם.

מִיכָאֵ"ל רָשִׁים רְשִׁימוּ לְצַד דָּרוֹם. וְכָל אַנְפִּין מִסְתַּכְּלִין לְגַבֵּיהּ. פְּנֵי אָדָ"ם פְּנֵי אַרְיֵ"ה פְּנֵי שׁוֹ"ר פְּנֵי נֶשֶׁ"ר. אָדָם אִיהוּ דְּכַר וְנוּקְבָא, וְלָא אִקְרֵי אָדָם בַּר הֲנֵי וּמִנֵּיהּ אִצְטַיְירָן צִיּוּרִין דְּרֶכֶב אֱלֹהִים רִבּוֹתַיִם דִּכְתִיב, (תהלים סח) רֶכֶב אֱלֹהִים רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן.

שִׁנְאָן כְּלָלָא דְּכֻלְּהוּ צִיּוּרִין שׁוֹ"ר נֶשֶׁ"ר אַרְיֵ"ה. ן' דָּא אִיהוּ אָדָם (דף יט ע"א) פְּשִׁיטוּ דְּאִתְכְּלִיל כְּחֲדָא בְּרָזָא דְּכַר וְנוּקְבָא, וְכֻלְּהוּ אַלְפִין וְרִבְבָן כֻּלְּהוּ. נָפְקֵי מֵהַנֵּי רָזָא שִׁנְאָ"ן. וּמֵהָנֵי דִּיוּקְנִין מִתְפָּרְשִׁין כָּל חַד וְחַד בְּסִטְרַיְיהוּ כְּמָה דְּאִתְחַזֵּי לוֹן.

לשון הקודש

כְּלוּלוֹת בָּהֶם. בִּגְלַל שֶׁהֵם פָּנִים גְּדוֹלוֹת וּמִצְטַיְּרִים בָּהֶם צִיּוּרִים חֲקוּקִים כְּמוֹ חֲקִיקוֹת שֵׁם הַמְפֹרָשׁ בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, מִזְרָ"ח מַעֲרָ"ב צָפוֹ"ן וְדָרוֹ"ם.

מִיכָאֵ"ל רוֹשֵׁם רִשּׁוּם לְצַד דָּרוֹם, וְכָל הַפָּנִים מִסְתַּכְּלִים אֵלָיו. פְּנֵי אָדָ"ם, פְּנֵי אַרְיֵ"ה, פְּנֵי שׁוֹ"ר, פְּנֵי נֶשֶׁ"ר. אָדָם הוּא זָכָר וּנְקֵבָה, וְלֹא נִקְרָא אָדָם פְּרָט לְאֵלֶּה. מִצְטַיְּרִים צִיּוּרִים שֶׁל רֶכֶב אֱלֹהִים רִבּוֹתַיִם, שֶׁכָּתוּב (תהלים סח) רֶכֶב אֱלֹהִים רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן.

שִׁנְאָן כְּלָל שֶׁל כָּל הַצִּיּוּרִים, שׁוֹ"ר נֶשֶׁ"ר אַרְיֵ"ה. ן' זֶהוּ אָדָם, הִתְפַּשְּׁטוּת שֶׁנִּכְלְלָה כְּאֶחָד בְּסוֹד זָכָר וּנְקֵבָה. וְכָל הָאַלָּפִים וּרְבָבוֹת, כֻּלָּם יוֹצְאִים מֵהַסּוֹד הַזֶּה שִׁנְאָ"ן. וּמֵהַדְּמְיוֹת הַלָּלוּ נִפְרָדִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּצִדֵּיהֶם כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לָהֶם.

וְאִלֵּין אִנּוּן דְּקָא מְשַׁלְּבָן חַד בְּחַד וְכָלִיל חַד בְּחַד לְמֶהֱוֵי כָּל חַד וְחַד כְּלִילָן בְּחַבְרֵיהּ, שׁוֹ"ר נֶשֶׁ"ר אַרְיֵ"ה אָדָם אִתְנַהֲגָן בְּרָזָא דְּאַרְבַּע שְׁמָהָן גְּלִיפָאן סָלְקִין לְאִתְנַהֲגָא וּלְאִסְתַּכְּלָא.

סָלִיק לְאִתְנַהֲגָא וּלְאִסְתַּכְּלָא שׁוֹר לְאַנְפֵּי אָדָם. סָלִיק שְׁמָא חַד מִתְעַטְּרָא מְזַחְקְקָא בְּרָזָא דִתְרֵין גְּוָונִין וְאִיהוּ אֵ"ל. כְּדֵין אִתְהַדַּר לַאֲחוֹרָא וְכוּרְסֵיהּ חָקִיק וְגָלִיף לֵיהּ. וְאִתְרְשִׁים לְאִתְנַהֲגָא בְּרָזָא דִשְׁמָא דָא.

סָלִיק לְאִתְנַהֲגָא וּלְאִסְתַּכְּלָא נֶשֶׁר לְאַנְפֵּי אָדָם. סָלִיק שְׁמָא אַחֲרָא מִתְעַטְּרָא מְחַקְקָא בְּרָזָא דִתְרֵין אַנְפִּין גְּוָונִין לְאִתְנַהֲרָא וּלְאִסְתַּלְקָא בִּסְלִיקוּ בְּעִטּוּרָא דִלְעֵילָא וְאִיהוּ גָּדוֹל. כְּדֵין אִתְהַדַּר לַאֲחוֹרָא וְכוּרְסֵיהּ חָקִיק וְגָלִיף לֵיהּ וְאִתְרְשִׁים לְאִתְנַהֲגָא בְּרָזָא

לשון הקודש

וְאֵלֶּה הֵם שֶׁמִּשְׁלָבִים אֶחָד בְּאֶחָד, וּכְלוּלִים אֶחָד בְּאֶחָד, לִהְיוֹת כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּלוּל בַּחֲבֵרוֹ. שׁוֹ"ר נֶשֶׁ"ר אַרְיֵ"ה אָדָ"ם מִתְנַהֲגִים בְּסוֹד שֶׁל אַרְבָּעָה שֵׁמוֹת חֲקוּקִים עוֹלִים לְהִתְנַהֵג וּלְהִסְתַּכֵּל.

עוֹלֶה לְהִתְנַהֵג וּלְהִסְתַּכֵּל שׁוֹר אֶל פְּנֵי אָדָם. עוֹלֶה שֵׁם אֶחָד מִתְעַטֵּר מְחֻקָּק בְּסוֹד שֶׁל שְׁנֵי גְוָנִים, וְהוּא אֵ"ל. אָז חוֹזֵר לְאָחוֹר, וְהַכִּסֵּא חוֹקֵק וְגוֹלֵף אוֹתוֹ, וְנִרְשָׁם לְהִתְנַהֵג בְּסוֹד הַשֵּׁם הַזֶּה.

עוֹלֶה לְהִתְנַהֵג וּלְהִסְתַּכֵּל נֶשֶׁר אֶל פְּנֵי הָאָדָם. עוֹלֶה שֵׁם אַחֵר, מִתְעַטֵּר מְחֻקָּק בְּסוֹד שֶׁל שְׁנֵי פָּנִים גְּוָנִים לִהְיוֹת מוּאָר וְלַעֲלוֹת בַּעֲלִיָּה בָּעִטּוּר שֶׁלְּמַעְלָה, וְהוּא גָּדוֹל. אָז חוֹזֵר לְאָחוֹר, וְהַכִּסֵּא חוֹקֵק וְגוֹלֵף אוֹתוֹ, וְנִרְשָׁם לְהִתְנַהֵג בְּסוֹד

דִּשְׁמָא דָא.

סָלִיק לְאִתְנַהֲגָא וּלְאִסְתַּכְּלָא אַרְיֵה לְאַנְפֵּי אָדָם. סָלִיק שְׁמָא אַחֲרָא מִתְעַטְּרָא מִתְחַקְּקָא בְּרָזָא דִתְרֵין אַנְפִּין גְּוָונִין לְאִתְתַּקְּפָא וּלְאִתְיַשְּׁרָא בְּתוּקְפָּא וְאִיהוּ גִּבּוֹר. כְּדֵין אִתְהַדַּר לַאֲחוֹרָא וְכוּרְסֵיהּ חָקִיק וְגָלִיף לֵיהּ וְאִתְרְשִׁים לְאִתְנַהֲגָא בְּרָזָא דִשְׁמָא דָא.

אָדָ"ם אִסְתַּכַּל בְּכֻלְּהוּ וְכֻלְּהוּ סָלְקִין וּמִסְתַּכְּלִין בֵּיהּ. כְּדֵין כֻּלְּהוּ אִצְטַיְּירוּ בְּגִלּוּפַיְיהוּ בְּצִיּוּרָא דָא בְּרָזָא דִשְׁמָא חַד דְּאִקְרֵי נוּרָא. וּכְדֵין כְּתִיב עֲלַיְיהוּ (יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, כֻּלְּהוּ כְּלִילָן בְּהַאי דְּיוּקְנָא. וְהַאי דְּיוּקְנָא כָּלִיל לוֹן.

וְעַל רָזָא דָא אִקְרֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (נחמיה ט) הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. דְּהָא שְׁמָהָן אִלֵּין גְּלִיפִין

לשון הקודש

הַשֵּׁם הַזֶּה.

עוֹלֶה לְהִתְנַהֵג וּלְהִסְתַּכֵּל אַרְיֵה אֶל פְּנֵי אָדָם. עוֹלֶה שֵׁם אַחֵר מִתְעַטֵּר מִתְחַקֵּק בְּסוֹד שֶׁל שְׁנֵי פָּנִים גְּוָנִים לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְיַשֵּׁר בְּתֹקֶף, וְהוּא גִּבּוֹר. אָז חוֹזֵר לְאָחוֹר, וְהַכִּסֵּא חוֹקֵק וְגוֹלֵף אוֹתוֹ, וְנִרְשָׁם לְהִתְנַהֵג בְּסוֹד הַשֵּׁם הַזֶּה.

אָדָ"ם מִסְתַּכֵּל בְּכֻלָּם, וְכֻלָּם עוֹלִים וּמִסְתַּכְּלִים בּוֹ. אָז כֻּלָּם הִצְטַיְּרוּ בַּחֲקִיקָתָם בְּצִיּוּר זֶה בְּסוֹד שֵׁם אֶחָד שֶׁנִּקְרָא נוּרָא. וְאָז כָּתוּב עֲלֵיהֶם (יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. כֻּלָּם כְּלוּלִים בַּדְּמוּת הַזּוֹ. וְהַדְּמוּת הַזּוֹ כְּלוּלֶת אוֹתָם.

וְעַל סוֹד זֶה נִקְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (נחמיה ט) הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. שֶׁהֲרֵי הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ חֲקוּקִים הֵם לְמַעְלָה בְּסוֹד

אִנּוּן לְעֵיל (לְעֵילָא) בְּרָזָא דִּרְתִיכָא עִלָּאָה, כְּלִילָא בְּאַרְבַּע אַתְוָון יהו"ה דְּאִיהוּ שְׁמָא דְּכָלִיל כֹּלָּא. דְּיוּקְנִין אִלֵּין מְחַקְּקָן גְּלִיפָן בְּכוּרְסַיָּיא. וְכוּרְסַיָּיא גְּלִיפָא מְרַקְּמָא בְּהוּ חַד לְיָמִינָא וְחַד לִשְׂמָאלָא וְחַד לְקַמָּא וְחַד לַאֲחוֹרָא רְשִׁימָא בְּאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא.

כֻּרְסְיָיא כַּד סָלְקָא רְשִׁימָא בְּאַרְבַּע דְּיוּקְנִין אִלֵּין, אִלֵּין אַרְבַּע שְׁמָהָן עִלָּאִין נָטְלִין לְהַאי כֻּרְסְיָיא, וְכֻרְסְיָיא אִתְכְּלִיל בְּהוּ עַד דְּנָקְטָא וְלָקְטָא נַפְשִׁין וְעִנּוּגִין דְּכִסּוּפִין. כֵּיוָן דְּנָקְטָא וְלָקְטָא אִנּוּן עִנּוּגִין וְכִסּוּפִין, נָחֲתָא מַלְיָיא, כְּאִילָנָא דְּמַלְיָיא עַנְפִּין לְכָל סְטָר וּמָלֵי אָבִין (אִבִּין). כֵּיוָן דְּנָחֲתִי (דְּנַחֲתָא) נָפְקֵי אִלֵּין אַרְבַּע דְּיוּקְנִין מִצְטַיְּירִין בְּצִיּוּרַיְיהוּ גְּלִיפָן מְנַחֲרִין נְצִיצִין מְלַהֲטִין. וְאִנּוּן זָרְעִין זָרְעָא עַל עָלְמָא, כְּדֵין אִתְקְרֵי, עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע, עֵשֶׂב דְּאִנּוּן

לשון הקודש

הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה, כְּלוּלָה בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת יהו"ה, שֶׁהוּא הַשֵּׁם שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל. דְּמֻיּוֹת הָאֵלֶּה מְחֻקָּקוֹת וּגְלוּפוֹת בַּכִּסֵּא, וְהַכִּסֵּא חָקוּק מְרֻקָּם בָּהֶם, אֶחָד לִימִין וְאֶחָד לִשְׂמֹאל וְאֶחָד לְפָנִים וְאֶחָד לְאָחוֹר, רָשׁוּם בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם.

הַכִּסֵּא, כְּשֶׁהוּא עוֹלֶה, רָשׁוּם בְּאַרְבַּע הַדְּמֻיּוֹת הַלָּלוּ. אַרְבָּעָה הַשֵּׁמוֹת הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ לוֹקְחִים אֶת הַכִּסֵּא הַזֶּה, וְהַכִּסֵּא נִכְלָל בָּהֶם, עַד שֶׁלּוֹקֵחַ וְלוֹקֵט נְפָשׁוֹת וְעִנּוּגִים שֶׁל כִּסּוּפִים. כֵּיוָן שֶׁלּוֹקֵחַ וְלוֹקֵט אוֹתָם עִנּוּגִים וְכִסּוּפִים, יוֹרֵד מָלֵא כְּמוֹ עֵץ שֶׁמָּלֵא עֲנָפִים לְכָל צַד וּמָלֵא פֵּרוֹת. כֵּיוָן שֶׁהוּא יוֹרֵד, יוֹצְאִים אַרְבַּע הַדְּמֻיּוֹת הַלָּלוּ מְצֻיָּרִים בְּצִיּוּרֵיהֶם חֲקוּקִים מְאִירִים נוֹצְצִים מְלַהֲטִים, וְהֵם זוֹרְעִים זֶרַע עַל

זָרְעִין זַרְעָא עַל עָלְמָא.

נָפְקָא (כֵּיוָן) דִּיוּקְנָא דְאָדָם דְּכָלִיל כָּל דִּיוּקְנִין. כְּדֵין כְּתִיב עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ. אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ. לָא אַפִּיק זַרְעָא אֶלָּא לְתוֹעַלְתָּא. עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ דַּיְיקָא. מִכָּאן דְּלֵית רְשׁוּ לְבַר נָשׁ לְאַפָּקָא זַרְעָא מִנֵּיהּ לְבַטָּלָא. חָצִיר (נ"א דֶּשֶׁא) (רָזָא) דְּהָכָא לָאו אִיהוּ מַזְרִיעַ זֶרַע. וּבְגִין כָּךְ אִתְבַּטַּל וְלָא קַיְימָא בְּקִיּוּמָא כְּהָנֵי אַחֲרָנִין, דְּלֵית לֵיהּ דִּיוּקְנָא לְאִצְטַיְירָא וּלְאִתְגְּלָפָא בְּדִיוּקְנָא וְצִיּוּרָא כְּלָל. אֶלָּא אִתְחַזּוּן וְלָא אִתְחַזּוּן. כָּל אִנּוּן דְּלָא אִצְטַיְירוּ בְּצִיּוּרָא וְדִיוּקְנָא לֵית לוֹן קִיּוּמָא. קַיְימֵי לְפוּם שַׁעֲתָא וְאִתְאֲכִילוּ בְּאֶשָּׁא דְאָכְלָא אֶשָּׁא וּמִהַדְּרִין כְּמִדְלְקַדְמִין וְכֵן בְּכָל יוֹמָא.

לשון הקודש

הָעוֹלָם, וְאָז נִקְרָא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע, הָעֵשֶׂב שֶׁהֵם זוֹרְעִים זֶרַע עַל הָעוֹלָם.

כֵּיוָן שֶׁיּוֹצֵאת דְּמוּת אָדָם שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל הַדְּמֻיּוֹת, אָז כָּתוּב עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ. לֹא מוֹצִיא זֶרַע אֶלָּא לְתוֹעֶלֶת, דַּוְקָא עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ. מִכָּאן שֶׁאֵין רְשׁוּת לְבֶן אָדָם לְהוֹצִיא זֶרַע מִמֶּנּוּ לְבַטָּלָה. הֶחָצִיר [סוֹד] שֶׁל כָּאן אֵינוֹ מַזְרִיעַ זֶרַע, וְלָכֵן הִתְבַּטֵּל וְלֹא עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ כְּמוֹ הָאֲחֵרִים הָאֵלֶּה, שֶׁאֵין לוֹ דְּמוּת לְהִצְטַיֵּר וּלְהֵחָקֵק בִּדְמוּת וְצִיּוּר כְּלָל. אֶלָּא נִרְאִים וְלֹא נִרְאִים. כָּל אוֹתָם שֶׁלֹּא הִצְטַיְּרוּ בְּצִיּוּר וּדְמוּת, אֵין לָהֶם קִיּוּם. עוֹמְדִים לְפִי שָׁעָה וְנֶאֱכָלִים בְּאֵשׁ אוֹכֶלֶת אֵשׁ, וְחוֹזְרִים כְּמוֹ קֹדֶם וְכֵן בְּכָל יוֹם.

בַּר נָשׁ לְתַתָּא אִית לֵיהּ דְּיוּקְנָא וְצִיּוּרָא, וְלָא אִיהוּ בְּקִיּוּמָא כְּגַוְונָא דְּהָנֵי דְּלְעֵילָא. צִיּוּרָא וְדְיוּקְנָא דְּלְעֵיל (דְּלְעֵלָא). **מִצְטַיְירִין בְּצִיּוּרֵיהוֹן כְּמָה דְּהַוְיָין בְּלָא מַלְבּוּשָׁא אַחֲרָא לְאִצְטַיְירָא. וּבְגִין כָּךְ אִנּוּן בְּקִיּוּמָא תָּדִיר. צִיּוּרָא דְּאָדָם לְתַתָּא מִצְטַיְירִין בְּצִיּוּרַיְיהוּ בְּמַלְבּוּשָׁא וְלָא כְּגַוְונָא** (כְּגַוְונָא) **אַחֲרָא, וּבְגִין כָּךְ קָיְימִין בְּקִיּוּמָא זְמַן וְעִדָּן. וּבְכָל לֵילְיָא וְלֵילְיָא מִתְפַּשֵּׁט רוּחָא מֵהַאי מַלְבּוּשָׁא וְסָלְקָא** (לְעֵלָא). **וְהַהוּא אֶשָּׁא דְּאָכְלָא אָכִיל לֵיהּ. וּבָתַר אִתְהַדַּר כְּמִלְקַדְמִין וּמִצְטַיְירִין בִּלְבוּשַׁיְיהוּ. וּבְגִין כָּךְ לֵית לוֹן קִיּוּמָא כְּאִנּוּן דְּיוּקְנִין דְּלְעֵיל. וְעַל דָּא כְּתִיב,** (איכה ג) **חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים. בְּנֵי נָשָׁא דְּאִנּוּן חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא.** (דף יט ע"ב) **מָאי טַעְמָא, רַבָּה אֻמּוּנָתֶךָ, רַבָּה אִיהוּ וְלָא זְעֵירָא.**

רַבָּה אֻמּוּנָתֶךָ וַדַּאי רַבָּה דְּיָכְלָא לְנַטְלָא כָּל בְּנֵי

לשון הקודש

בֶּן אָדָם לְמַטָּה יֵשׁ לוֹ דְּמוּת וְצִיּוּר, וְאֵינוֹ בְּקִיּוּם כְּמוֹ שֶׁל אֵלֶּה שֶׁלְּמַעְלָה. צִיּוּר וּדְמוּת שֶׁלְּמַעְלָה מִצְטַיְּרִים בְּצִיּוּרֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בְּלִי מַלְבּוּשׁ אַחֵר לְהִצְטַיֵּר, וְלָכֵן הֵם בְּקִיּוּם תָּמִיד. הַצִּיּוּר שֶׁל אָדָם לְמַטָּה, מִצְטַיְּרִים בְּצִיּוּרֵיהֶם בְּמַלְבּוּשׁ וְלֹא בְּגָוֶן אַחֵר. וְלָכֵן עוֹמְדִים בְּקִיּוּם שֶׁל זְמַן וְעִדָּן, וּבְכָל לַיְלָה וְלַיְלָה מִתְפַּשֵּׁט רוּחַ מֵהַמַּלְבּוּשׁ הַזֶּה וְעוֹלֶה (וְלְמַעְלָה). וְאוֹתָהּ אֵשׁ אוֹכֶלֶת, אוֹכֶלֶת אוֹתוֹ. וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִים כְּמוֹ מִקֹּדֶם וּמִצְטַיְּרִים בִּלְבוּשֵׁיהֶם, וְלָכֵן אֵין לָהֶם עֲמִידָה כְּמוֹ הַדְּמֻיּוֹת הַלָּלוּ שֶׁלְּמַעְלָה, וְעַל זֶה כָּתוּב (איכה ג) חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים, בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם וָיוֹם. מָה הַטַּעַם רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ? רַבָּה הִיא וְלֹא קְטַנָּה.

רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ, וַדַּאי גְּדוֹלָה, שֶׁיְּכוֹלָה לָקַחַת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם וּלְהַכְלִילָם בְּתוֹכָהּ

עַלְמָא וּלְאַכְלָלָא לוֹן בְּגַוָּוהּ עִלָּאָה וְתַתָּאָה. אֲתַר רַב וְסַגִּי אִיהוּ דְּכָלִיל כֹּלָּא וְלֹא אִתְמַלְיָיא יַתִּיר. וְרָזָא דָא (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא וְגוֹ' אָזְלֵי לְגַבֵּי יַמָּא וְיַמָּא נָטִיל לוֹן וְאָכִיל לוֹן בְּגַוֵּיהּ וְלָא אִתְמַלְיָיא. וּבָתַר אַפִּיק לוֹן כְּמִלְקַדְּמִין וְאָזְלֵי. וּבְגִין דָּא רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ.

בְּיוֹמָא דָּא כְּתִיב כִּי טוֹב כִּי טוֹב תְּרֵי זִמְנֵי. בְּגִין דְּיוֹמָא דָּא אָחִיד לִתְרֵין סִטְרִין וְאַפְרִישׁ מַחְלוֹקֶת. אָמַר לְהַאי סִטְרָא כִּי טוֹב וּלְהַאי סִטְרָא כִּי טוֹב וְאַסְכִּים בֵּינַיְיהוּ. וּבְגִין כָּךְ אִית בֵּיהּ תְּרֵין זִמְנִין וַיֹּאמֶר וַיֹּאמֶר. הָכָא רָזָא דִשְׁמָא דְאַרְבַּע אַתְוָון גְּלִיפָא מְחַקְּקָא סָלִיק לִתְרֵיסַר אַתְוָון בְּאַרְבַּע דִּיוּקְנִין בְּאַרְבַּע סִטְרִין רָשִׁים עַל כּוּרְסְיָיא קַדִּישָׁא:

לשון הקודש

עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה. מָקוֹם גָּדוֹל וְרַב הוּא שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל וְלֹא מִתְמַלֵּא יוֹתֵר, וְסוֹד זֶה – (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא וְגוֹ'. הוֹלְכִים לַיָּם, וְהַיָּם לוֹקֵחַ אוֹתָם וְאוֹכֵל אוֹתָם בְּתוֹכוֹ, וְלֹא מִתְמַלֵּא. אַחַר כָּךְ הוּא מוֹצִיא אוֹתָם כְּמוֹ מִקֹּדֶם וְהוֹלְכִים, וּבְגְלַל זֶה רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. **בְּיוֹם** זֶה כָּתוּב כִּי טוֹב כִּי טוֹב פַּעֲמַיִם. בִּגְלַל שֶׁיּוֹם הַזֶּה אָחוּז לִשְׁנֵי צְדָדִים וּמַפְרִיד מַחֲלֹקֶת, אָמַר לְצַד זֶה כִּי טוֹב וּלְצַד זֶה כִּי טוֹב, וּמַסְכִּים בֵּינֵיהֶם. וְלָכֵן יֵשׁ בּוֹ פַּעֲמַיִם וַיֹּאמֶר וַיֹּאמֶר. כָּאן הַסּוֹד שֶׁל שֵׁם שֶׁל אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת חֲקִיקָה מְחוֹקֶקֶת עוֹלֶה לִשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת בְּאַרְבַּע דְּמֻיּוֹת בְּאַרְבָּעָה צְדָדִים רָשׁוּם עַל הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאוֹרוֹת וְכוּ'. מְאֹרֹת חָסֵר. דְּאִתְבְּרֵי אַסְכָּרָה לְרַבְּיֵי. דְּבָתַר דְּאִתְגְּנִיז נְהִירוּ אוֹר קַדְמָאָה. אִתְבְּרֵי קְלִיפָּה לְמוֹחָא, וְהַהִיא קְלִיפָּה אִתְפַּשַּׁט וְאַפִּיק קְלִיפָּה אַחֲרָא. כֵּיוָן דְּנַפְקַת סַלְקָא וְנַחֲתָא מָטַת לְגַבֵּי אַנְפֵּי זוּטְרֵי, בָּעֵאת לְאִתְדַּבְּקָא בְּהוּ וּלְאִצְטַיְּירָא בְּגַוְוּיְהוּ וְלָא בָּעֵאת לְאַפְּרְשָׁא מִנַּיְיהוּ, אַפְרַשׁ לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתַּמָּן וְנָחִית לָהּ לְתַתָּא, כַּד בְּרָא אָדָם בְּגִין לְאַתְקָנָא הַאי בְּהַאי עָלְמָא.

כֵּיוָן דְּחָמַת לְחַוָּה דְקָא מִתְדַּבְּקָא בְּסִטְרוֹי דְאָדָם דְּשַׁפִּירוּ דִּלְעֵילָא וְחָמַאת דִּיוּקְנָא שְׁלִים, פָּרְחָא מִתַּמָּן, וּבָעֵאת כְּמִלְקַדְמִין לְאִתְדַּבְּקָא בְּאַנְפּוֹי זוּטְרֵי. אִנּוּן נָטְרֵי תַּרְעִין דִּלְעֵיל לָא שַׁבְקוּ לָהּ. נָזַף קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּהּ וְאַטִּיל לָהּ בְּשִׁפּוּלֵי יַמָּא. וְיָתְבַת תַּמָּן

לשון הקודש

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת וְכוּ'. מְאֹרֹת חָסֵר, שֶׁנִּבְרְאָה אַסְכָּרָה לַתִּינוֹקוֹת. שֶׁאַחַר שֶׁנִּגְנַז אוֹר שֶׁל אוֹר הָרִאשׁוֹן, נִבְרְאָה קְלִפָּה לַמֹּחַ, וְאוֹתָהּ קְלִפָּה מִתְפַּשֶּׁטֶת וּמוֹצִיאָה קְלִפָּה אַחֶרֶת. כֵּיוָן שֶׁיּוֹצֵאת, עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, מַגִּיעָה לְגַבֵּי פָּנִים קְטַנּוֹת, רוֹצָה לְהִתְדַּבֵּק בָּהֶם וּלְהִצְטַיֵּר בְּתוֹכָם, וְלֹא רוֹצָה לְהִפָּרֵד מֵהֶם, מַפְרִיד אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשָּׁם וּמוֹרִיד אוֹתָהּ לְמַטָּה, כְּשֶׁבָּרָא אָדָם כְּדֵי לְתַקֵּן זֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה.

כֵּיוָן שֶׁרָאַתָה אֶת חַוָּה דְּבוּקָה בְּצִדּוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁל יְפִי שֶׁל מַעְלָה וְרָאַתָה דְּמוּת שְׁלֵמָה, פָּרְחָה מִשָּׁם, וְרָצְתָה כְּמוֹ מִקֹּדֶם לְהִתְדַּבֵּק בִּפְנִים קְטַנּוֹת. אוֹתָם שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים שֶׁלְּמַעְלָה לֹא נָתְנוּ לָהּ. נָזַף בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהִטִּיל אוֹתָהּ בְּשִׁפּוּלֵי הַיָּם, וְיָשְׁבָה שָׁם עַד שֶׁחָטָא אָדָם וְאִשְׁתּוֹ.

עַד דְּחָטָא אָדָם וְאִנְתְּתֵיהּ. כְּדֵין אַפִּיק לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשִּׁפּוּלֵי יַמָּא, וְשָׁלְטָא עַל כָּל אִנּוּן רַבְּיֵי אַפֵּי זוּטְרֵי דִּבְנֵי נָשָׁא דְּאִתְחֲזוּן לְאַעֲנָשָׁא בְּחוֹבֵי דְּאֲבוּהוֹן. וְאִיהִי אָזְלָא מִשַּׁטְטָא בְּעָלְמָא. קְרִיבַת לְתַרְעֵי גַּן עֵדֶן דְּאַרְעָא וְחָמַת כְּרוּבִים נָטְרֵי תַּרְעֵי דְּגַן עֵדֶן וְיָתְבָא תַּמָּן לְגַבֵּי הַהוּא לַהַט הַחֶרֶב בְּגִין דְּהִיא נָפְקַת מִסִּטְרָא דְּהַהוּא לַהַט.

בְּשַׁעֲתָא דְּהַהוּא לַהַט אִתְהַפַּךְ עָרְקַת וּמְשַׁטְטָת בְּעָלְמָא וְאִשְׁתַּכְּחַת רַבְּיֵי דְּאִתְחֲזוּן לְאִתְעָנָשָׁא וְחַיְּיכַת בְּהוּ וּקְטֵילַת לוֹן. וְדָא אִיהוּ בִּגְרִיעוּ דְּסִיהֲרָא דְּאַזְעִירַת נְהוֹרָא וְדָא מְאֹרֹת כַּד אִתְיְלִיד קַיִן לֹא יָכְלָא לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ. לְבָתָר אִתְקְרִיבַת בַּהֲדֵיהּ וְאוֹלִידַת רוּחִין וְטִיסִין.

לשון הקודש

אָז הוֹצִיא אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשִּׁפּוּלֵי הַיָּם, וְשׁוֹלֶטֶת עַל כָּל אוֹתָם תִּינוֹקוֹת פָּנִים קְטַנּוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם שֶׁרְאוּיִים לְהֵעָנֵשׁ בַּחֲטָאֵי אֲבוֹתֵיהֶם, וְהִיא הוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת בָּעוֹלָם. מִתְקָרֶבֶת לְשַׁעֲרֵי גַּן עֵדֶן שֶׁבָּאָרֶץ וְרוֹאָה כְּרוּבִים, שׁוֹמְרֵי שַׁעֲרֵי גַּן הָעֵדֶן, וְיוֹשֶׁבֶת שָׁם אֵצֶל אוֹתוֹ לַהַט הַחֶרֶב, בִּגְלַל שֶׁהִיא יָצְאָה מִצַּד אוֹתוֹ לַהַט.

בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְהַפֵּךְ אוֹתוֹ לַהַט, בּוֹרַחַת וּמְשׁוֹטֶטֶת בָּעוֹלָם, וּמוֹצֵאת תִּינוֹקוֹת שֶׁרְאוּיִים לְהֵעָנֵשׁ, וְצוֹחֶקֶת בָּהֶם וְהוֹרֶגֶת אוֹתָם. וְזֶהוּ בִּפְגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהִקְטִינָה אֶת אוֹרָהּ, וְזֶה מְאֹרֹת. כְּשֶׁנּוֹלַד קַיִן לֹא יָכְלָה לְהִתְדַּבֵּק בּוֹ. אַחַר כָּךְ הִתְקָרְבָה אֵלָיו וְהוֹלִידָה רוּחוֹת וְשֵׁדִים וּמְעוֹפְפִים.

אָדָם מֵאָה וּתְלָתִין שְׁנִין שִׁמֵּשׁ בְּרוּחִין נוּקְבִין, עַד דְּאָתַת נַעֲמָה וּמִגּוֹ שַׁפִּירוּ דִילָהּ טָעוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים בַּתְרָהּ עַזָ"א וַעֲזָאֵ"ל וְאוֹלִידַת מִנַּיְיהוּ. וּמִמָּנָּהּ אִתְפַּשְׁטוּ רוּחִין בִּישִׁין וְשֵׁדִין בְּעָלְמָא, דְּאִיהִי אָזְלַת וּמְשׁוֹטְטָת בְּלֵילְיָא (נ"א בְּלִילִית) וְאָזְלָת בְּעָלְמָא וְחָיְיכַת (נ"א וְחָיְיכָן) בִּבְנֵי נָשָׁא וְעַבְדֵי לוֹן דְּאוֹשְׁדוּן קֶרִי. וּבְכָל אֲתַר דְּאַשְׁכְּחָן בְּנֵי נָשָׁא נַיְימִין יְחִידָאִין בְּבֵיתָא שָׁרָן עֲלַיְיהוּ וְאֲחִידָן לוֹן וּמִתְדַּבְּקָן בְּהוּ וְנָטְלֵי מִנַּיְיהוּ תֵּאוּבְתָּא וְאוֹלִידָן מִנַּיְיהוּ. וְתוּ פָּגְעִין בֵּיהּ בְּמַרְעִין וְלָא יָדַע. וְכָל דָּא בִּגְרִיעוּ דְסִיהֲרָא.

מְאֹרֹת כַּד אִתְתַּקְּנַת סִהֲרָא, אִתְהַפְּכָן אַתְוָון (תהלים יח) אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה. מָגֵן הוּא לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ. מָגֵן הוּא עַל כָּל אִנּוּן רוּחִין בִּישִׁין וְקַסְטִירִין דְּמִשׁוֹטְטֵי בְּעָלְמָא בִּגְרִיעוּ דִילָהּ לְכָל אִנּוּן דְּאֲחִידָן

לשון הקודש

אָדָם שִׁמֵּשׁ מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנִים עִם רוּחוֹת נְקֵבוֹת, עַד שֶׁבָּאָה נַעֲמָה, וּמִתּוֹךְ יָפְיָהּ טָעוּ אַחֲרֶיהָ בְּנֵי הָאֱלֹהִים עַזָ"א וַעֲזָאֵ"ל, וְהוֹלִידָה מֵהֶם. וּמִמֶּנָּה הִתְפַּשְׁטוּ רוּחוֹת רָעוֹת וְשֵׁדִים בָּעוֹלָם, שֶׁהִיא הוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת בַּלַּיְלָה [נ"א עִם לִילִית] וְהוֹלֶכֶת בָּעוֹלָם וְצוֹחֶקֶת [נ"א וְצוֹחֲקוֹת] בִּבְנֵי אָדָם וְעוֹשׂוֹת לָהֶם שֶׁיִּשְׁפְּכוּ קֶרִי. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁנִּמְצָאִים בְּנֵי אָדָם יְשֵׁנִים יְחִידִים בְּבַיִת, שׁוֹרוֹת עֲלֵיהֶם, וְאוֹחֲזוֹת וְנִדְבָּקוֹת בָּהֶם, וְלוֹקְחוֹת מֵהֶם תַּאֲוָה וּמוֹלִידוֹת מֵהֶם, וְעוֹד פּוֹגְעוֹת בּוֹ בְּמַחֲלוֹת, וְהוּא לֹא יוֹדֵעַ. וְכָל זֶה בִּפְגִימַת הַלְּבָנָה.

מְאֹרֹת, כְּשֶׁמִּתְתַּקֶּנֶת הַלְּבָנָה, מִתְהַפְּכוֹת הָאוֹתִיּוֹת (תהלים יח) אִמְרַת ה' צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ. מָגֵן הוּא עַל כָּל אוֹתָם רוּחוֹת רָעוֹת וּמַזִּיקִים שֶׁמְּשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם בִּפְגִימָתָהּ לְכָל אוֹתָם

בֵּיהּ בְּהֵימְנוּתֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

שְׁלֹמֹה מַלְכָּה כַּד נָחִית לְעָמְקָא דֶאֱגוֹזָא דִּכְתִיב, (שיר השירים ו) **אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי, נָטַל קְלִיפָּה** דֶאֱגוֹזָא וְאִסְתַּכַּל בְּכָל אִנּוּן קְלִיפִּין וְיָדַע (נ"א וְאִסְתַּכַּל דְּכָל אִנּוּן לָא נִבְרְאוּ אֶלָּא מֵעִינּוּגָא) דְּכָל אִנּוּן עִנּוּגִין דְּהַנְהוּ רוּחִין קְלִיפִּין דֶּאֱגוֹזָא לָאו אִיהוּ אֶלָּא לְאִתְדַּבְּקָא בִּבְנֵי נָשָׁא (נ"א וּלְאַסְטָאָה) וּלְאִסְתָּאַב לוֹן דִּכְתִיב, (קהלת ב) וְתַעֲנוּגוֹת בְּנֵי אָדָם שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת.

תּוּ תַּעֲנוּגֵי בְּנֵי אָדָם דְּמִתְעַנְּגֵי בְּשֵׁינְתָא דְּלֵילְיָא, נַפְקָא מִנַּיְיהוּ שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת. וְכֹלָּא אִצְטְרִיךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי בְּעָלְמָא וּלְאַתְקָנָא עָלְמָא בְּהוּ. וְכֹלָּא מֹחָא לְגוֹ וְכַמָּה קְלִיפִּין חַפְיָא לְמוֹחָא. וְכָל עָלְמָא כְּהַאי גַּוְונָא עֵילָא וְתַתָּא מֵרֵישׁ רָזָא דִּנְקוּדָה עִלָּאָה עַד סוֹפָא דְּכָל דַּרְגִּין. כֻּלְּהוּ (דף כ ע"א)

לשון הקודש

שֶׁאֲחוּזִים בּוֹ בֶּאֱמוּנַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. **שְׁלֹמֹה** הַמֶּלֶךְ, כְּשֶׁיָּרַד לְעֹמֶק הָאֱגוֹז, שֶׁכָּתוּב (שיר ו) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי, לָקַח קְלִפַּת אֱגוֹז וְהִסְתַּכֵּל בְּכָל אוֹתָן קְלִפּוֹת, וְיָדַע [נ"א וְהִסְתַּכֵּל שֶׁכָּל אוֹתָם לֹא נִבְרְאוּ אֶלָּא מֵעִנּוּג] שֶׁכָּל אוֹתָם עִנּוּגִים שֶׁל אוֹתָם רוּחוֹת קְלִפּוֹת הָאֱגוֹז אֵינוֹ אֶלָּא רַק לְהִדָּבֵק בִּבְנֵי אָדָם [נ"א וְלַהֲסִיתָם] וּלְטַמֵּא אוֹתָם, שֶׁכָּתוּב (קהלת ב) וְתַעֲנֻגוֹת בְּנֵי הָאָדָם שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת.

עוֹד, תַּעֲנוּגֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁמִּתְעַנְּגִים בִּשְׁנַת הַלַּיְלָה יוֹצֵא מֵהֶם שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת, וְהַכֹּל הִצְטָרֵךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא בָּעוֹלָם וּלְהַתְקִין בָּהֶם אֶת הָעוֹלָם, וְהַכֹּל מֹחַ מִבִּפְנִים, וְכַמָּה קְלִפּוֹת חוֹפוֹת עַל הַמֹּחַ. וְכָל עוֹלָם כְּמוֹ זֶה, מַעְלָה וּמַטָּה מֵרֹאשׁ

אִיהוּ דָא לְבוּשָׁא לְדָא, וְדָא לְדָא. דָּא מוֹחָא לְגוֹ מוֹחָא וּקְלִיפָּה (ס"א מוֹחָא) רוּחָא. דָּא לְגוֹ מִן דָּא. וְדָא לְגוֹ מִן דָּא. עַד דְּאִשְׁתְּכַח דְּהַאי קְלִיפָּה לְהַאי וְהַאי לְהַאי.

נְקוּדָה קַדְמָאָה הָוָה נְהִירוּ פְּנִימָאָה דְּלֵית לֵיהּ שִׁעוּרָא לְמִנְדַּע זְכִיכוּ וְדַקִּיקוּ וְנַקְיוּ דִילֵיהּ. עַד דְּאִתְפְּשַׁט פְּשִׁיטוּ. וְהַהוּא פְּשִׁיטוּ דְהַהִיא נְקוּדָה אִתְעֲבִיד חַד הֵיכָלָא לְאִתְלַבְּשָׁא הַהִיא נְקוּדָה נְהִירוּ דְּלָא יְדִיעַ לִסְגִיאוּ זְכוּכָא דִילֵיהּ.

הֵיכָלָא דְּאִיהוּ לְבוּשָׁא לְהַהוּא נְקוּדָה סְתִימָא אִיהִי נְהִירוּ דְּלֵית לֵיהּ שִׁעוּרָא. וְעִם כָּל דָּא לָאו דַּקִּיק וְזָכִיךְ אִיהוּ כְּהַהִיא נְקוּדָה קַדְמָאָה טָמִיר וְגָנִיז. הַהוּא הֵיכָלָא אִתְפַּשַּׁט פְּשִׁיטוּ אוֹר קַדְמָאָה. וְהַהוּא פְּשִׁיטוּ אִיהוּ לְבוּשָׁא לְהַהוּא הֵיכָלָא

לשון הקודש

סוֹד הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה עַד סוֹף כָּל הַדְּרָגוֹת. כֻּלָּם הֵם זֶה לְבוּשׁ לָזֶה, וְזֶה לָזֶה. זֶה מֹחַ לְתוֹךְ מֹחַ וּקְלִפָּה רוּחַ. זֶה לִפְנִים מִזֶּה, וְזֶה לִפְנִים מִזֶּה, עַד שֶׁנִּמְצָא שֶׁזֶּה קְלִפָּה לָזֶה וְזֶה לָזֶה.

נְקֻדָּה רִאשׁוֹנָה הָיְתָה אוֹר פְּנִימִי שֶׁאֵין לוֹ שִׁעוּר לָדַעַת הִזְדַּכְּכוּת וְדַקִּיקוּת וּנְקִיּוּת שֶׁלּוֹ, עַד שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה מִמֶּנּוּ הִתְפַּשְּׁטוּת, וְאוֹתָהּ הִתְפַּשְּׁטוּת שֶׁל אוֹתָהּ נְקֻדָּה נַעֲשֵׂית הֵיכָל אֶחָד לְהִתְלַבֵּשׁ אוֹתָהּ נְקֻדָּה, אוֹר שֶׁלֹּא יָדוּעַ לְגֹדֶל הַזִּכּוּךְ שֶׁלּוֹ. **הַהֵיכָל** שֶׁהוּא לְבוּשׁ לְאוֹתָהּ נְקֻדָּה נִסְתֶּרֶת הִיא אוֹר שֶׁאֵין לוֹ שִׁעוּר, וְעִם כָּל זֶה לֹא דַּקִּיק וּמְזֻכָּךְ הוּא כְּמוֹ אוֹתָהּ נְקֻדָּה רִאשׁוֹנָה טְמִירָה וּגְנוּזָה. אוֹתוֹ הַהֵיכָל הִתְפַּשֵּׁט הִתְפַּשְּׁטוּת אוֹר הָרִאשׁוֹן,

דַּקִּיק וְזָכִיךְ פְּנִימָאָה יַתִּיר.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה אִתְפַּשַּׁט דָּא בְדָא וְאִתְלַבַּשׁ דָּא בְדָא. עַד דְּאִשְׁתְּכַח דָּא לְבוּשָׁא לְדָא וְדָא לְדָא. דָּא מוֹחָא וְדָא קְלִיפָּה. וְאַף עַל גַּב דְּדָא לְבוּשָׁא. אִתְעֲבִיד אִיהוּ מוֹחָא לְדַרְגָּא אַחֲרָא. וְכֹלָּא כְּגַוְונָא דָא אִתְעֲבִיד הָכִי לְתַתָּא. עַד כִּי בְּצֶלֶם דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא מוֹחָא וּקְלִיפָּה רוּחָא וְגוּפָא. וְכֹלָּא אִיהוּ תִּקּוּנָא דְעָלְמָא.

כַּד הֲוַת סִיהֲרָא בְשִׁמְשָׁא בִּדְבֵקוּתָא חָדָא, הֲוַת סִיהֲרָא בִּנְהִירוּ. כֵּיוָן דְּאִתְפְּרְשָׁא מִן שִׁמְשָׁא וְאִתְפַּקְּדַת עַל (כָּל) חֵילָהָא, אַזְעִירַת גַּרְמָהּ, אַזְעִירַת נְהוֹרָא. וְאִתְבְּרוּן קְלִיפִּין עַל קְלִיפִּין לִגְנִיזוּ דְמוֹחָא. וְכֹלָּא תִּקּוּנָא דְמוֹחָא. וְעַל דָּא יְהִי מְאֹרֹת חָסֵר (כְּתִיב). וְכָל דָּא לְתִקּוּנָא דְעָלְמָא. וְדָא הוּא דִכְתִיב

לשון הקודש

וְאוֹתָהּ הִתְפַּשְּׁטוּת הִיא לְבוּשׁ לְאוֹתוֹ הֵיכָל דַּקִּיק וּמְזֻכָּךְ פְּנִימִי יוֹתֵר.

מִכָּאן וָהָלְאָה הִתְפַּשֵּׁט זֶה בָּזֶה וְהִתְלַבֵּשׁ זֶה בָּזֶה, עַד שֶׁנִּמְצָא זֶה לְבוּשׁ לָזֶה, וְזֶה לָזֶה. זֶה מֹחַ וְזוֹ קְלִפָּה. וְאַף עַל גַּב שֶׁזֶּה לְבוּשׁ, נַעֲשָׂה הוּא מֹחַ לְדַרְגָּה אַחֶרֶת. וְהַכֹּל כְּמוֹ זֶה נַעֲשָׂה כָּךְ לְמַטָּה, עַד כִּי בְּצֶלֶם זֶה הָאָדָם הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, מֹחַ וּקְלִפָּה, רוּחַ וְגוּף, וְהַכֹּל הוּא תִּקּוּן שֶׁל הָעוֹלָם.

כְּשֶׁהָיְתָה הַלְּבָנָה עִם הַשֶּׁמֶשׁ בִּדְבֵקוּת אַחַת, הָיְתָה הַלְּבָנָה בָּאוֹר. כֵּיוָן שֶׁנִּפְרְדָה מֵהַשֶּׁמֶשׁ וְהֶפְקְדָה עַל כָּל חֵילוֹתֶיהָ, הִקְטִינָה אֶת עַצְמָהּ, הִקְטִינָה אֶת אוֹרָהּ, וְנִבְרְאוּ קְלִפּוֹת עַל קְלִפּוֹת לִגְנִיזוּת הַמֹּחַ. וְהַכֹּל תִּקּוּן שֶׁל הַמֹּחַ. וְעַל זֶה יְהִי מְאֹרֹת

לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ:

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים וַיַּעַשׂ רִבּוּיָא וְתִקּוּנָא דְּכֹלָּא כְּדְקָא יְאוּת. אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים בְּקַדְמִיתָא בְּחִבּוּרָא חָדָא. רָזָא דָא שְׁמָא שְׁלִים כְּחֲדָא יהו"ה אֱלֹהִים אַף עַל גַּב דְּלָא אִיהוּ בְּאִתְגַּלְיָא אֶלָּא בְּאֹרַח סָתִים. הַגְּדוֹלִים דְּאִתְבְּרִיאוּ (נ"א דְּאִתְרַבִּיאוּ) בִּשְׁמָא דָא כְּדָא לְאִתְקְרֵי בְּהוּ שְׁמָא דְכֹלָּא. מצפ"ץ מצפ"ץ אִלֵּין שְׁמָהָן עִלָּאִין דִּתְלֵיסַר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי. הַגְּדוֹלִים, אִלֵּין אִתְרַבִּיאוּ וְסָלְקִין לְעֵילָא. בְּגִין דְּאִנּוּן עִלָּאִין מֵרָזָא עִלָּאָה וְסָלְקִין לְתוֹעַלְתָּא דְעָלְמָא דְּאִתְקַיְּימָא בְּהוֹן עָלְמִין. כְּגַוְונָא דָא שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת תַּרְוַוְיֵיהוּ כְּחֲדָא סְלִיקוּ בִּרְבוּתָא חָדָא.

לָא אִתְיַישָׁב סִיהֲרָא לְגַבֵּי שִׁמְשָׁא. דָּא אַכְסִיף מִקַּמֵּי

לשון הקודש

חָסֵר. וְכָל זֶה לְתִקּוּן הָעוֹלָם, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים. וַיַּעַשׂ – רִבּוּי וְתִקּוּן שֶׁל הַכֹּל כָּרָאוּי. אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים – בַּהַתְחָלָה בְּחִבּוּר אֶחָד. סוֹד זֶה הַשֵּׁם הַשָּׁלֵם יַחַד הוי"ה אֱלֹהִים, אַף עַל גַּב שֶׁאֵינוֹ בְּגִלּוּי אֶלָּא בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר. הַגְּדֹלִים – שֶׁנִּבְרְאוּ [נ"א שֶׁנִּתְגַּדְּלוּ] בְּשֵׁם זֶה כָּזֶה לְהִקָּרֵא בָּהֶם הַשֵּׁם שֶׁל הַכֹּל. מצפ"ץ מצפ"ץ אֵלּוּ שֵׁמוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים. הַגְּדֹלִים – אֵלּוּ הִתְגַּדְּלוּ וְעוֹלִים לְמַעְלָה, בִּגְלַל שֶׁהֵם עֶלְיוֹנִים מִסּוֹד עֶלְיוֹן, וְעוֹלִים לְתוֹעֶלֶת הָעוֹלָם שֶׁמְּקַיֵּם בָּהֶם הָעוֹלָמוֹת. כְּמוֹ זֶה שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת, שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד עוֹלִים בְּגַדְלוּת אַחַת.

לֹא הִתְיַשְּׁבָה הַלְּבָנָה אֵצֶל הַשֶּׁמֶשׁ. זוֹ הִתְבַּיְּשָׁה מִלִּפְנֵי זוֹ. הַלְּבָנָה אָמְרָה (שיר א)

דָא. סִיהֲרָא אָמְרָה (שיר השירים א) אֵיכָה תִרְעֶה. שִׁמְשָׁא אָמְרָה (שם) אֵיכָה תַרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם. שְׁרַגָּא זְעֵירָא אֵיכְדֵין צָהִיר בַּצָּהֳרָיִם. (שם) שַׁלְמָה אֶהְיֶה כְּעוֹטִיָּה אֵיכְדֵין בְּכִסּוּפָא. כְּדֵין אַזְעִירַת גַּרְמָהּ לְמֶהֱוֵי רֵישָׁא לְתַתָּאי. דִּכְתִיב צְאִי לָךְ בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן. אָמַר לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, זִילִי וְאַזְעִירִי גַּרְמָךְ.

וּמִתַּמָּן לֵית לָהּ נְהוֹרָא בַּר מִשִּׁמְשָׁא. דִּבְקַדְמִיתָא הֲווֹ יַתְבֵי כְּחֲדָא בְּשִׁקּוּלָא. לְבָתַר אַזְעִירַת גַּרְמָהּ בְּכָל אִנּוּן דַּרְגִּין דִּילָהּ, אַף עַל גַּב דְּאִיהִי רֵישָׁא עָלַיְיהוּ. דְּהָא לֵית אִתְּתָא בְּרִבּוּיָא בַּר בְּבַעֲלָהּ כְּחֲדָא. אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל יהו"ה. וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטָן אֱלֹהִי"ם סוֹף כָּל דַּרְגִּין סוֹפָא דְּמַחֲשָׁבָה. בְּקַדְמִיתָא אִתְּרְשִׁים אִיהוּ לְעֵילָא בְּאַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, אֶת רְבִיעָאָה דִּילֵיהּ. וּלְבָתַר אַזְעִירַת גַּרְמָהּ לְאִתְקְרֵי

לשון הקודש

אֵיכָה תִרְעֶה. הַשֶּׁמֶשׁ אָמְרָה (שם) אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם. נֵר קָטָן אֵיךְ מֵאִיר בַּצָּהֳרַיִם? (שם) שַׁלְמָה אֶהְיֶה כְּעֹטִיָּה, אֵיךְ אֶהְיֶה בְּבוּשָׁה? אָז הִקְטִינָה עַצְמָהּ לִהְיוֹת רֹאשׁ לַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁכָּתוּב צְאִי לָךְ בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְכִי וְהַקְטִינִי אֶת עַצְמֵךְ.

וּמִשָּׁם אֵין לָהּ אוֹר, רַק מֵהַשֶּׁמֶשׁ. שֶׁבַּהַתְחָלָה הָיוּ יוֹשְׁבִים כְּאֶחָד שְׁקוּלִים, אַחַר כָּךְ הִקְטִינָה אֶת עַצְמָהּ בְּכָל אוֹתָם דְּרָגוֹת שֶׁלָּהּ, אַף עַל גַּב שֶׁהִיא רֹאשׁ עֲלֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי אֵין אִשָּׁה בְּגַדְלוּת רַק עִם בַּעְלָהּ כְּאֶחָד. אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל – יהו"ה. וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן – אֱלֹהִי"ם, סוֹף כָּל הַדְּרָגוֹת, סוֹף הַמַּחֲשָׁבָה. בַּהַתְחָלָה נִרְשַׁם הוּא לְמַעְלָה בָּאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ

בִּשְׁמָא דְּאֱלֹהִים.

וְעִם כָּל דָּא סַלְקָא לְכָל סִטְרִין לְעֵיל בְּאָת ה' בְּחִבּוּרָא דְּאַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. לְבָתָר אִתְפַּשְׁטוּ דַּרְגִּין מִסִּטְרָא דָא וּמִסִּטְרָא דָא. דַּרְגִּין דְּאִתְפַּשְׁטוּ מִסִּטְרָא דִּלְעֵיל (דִּלְעֵלָּא) אִקְרוּן מֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם. דַּרְגִּין דְּאִתְפַּשְׁטוּן מִסִּטְרָא דְתַתָּא (דִּלְתַתָּא) אִקְרוּן מֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה. וְאֵת הַכּוֹכָבִים שְׁאַר חֵילִין (חַיָּילִין) וּמַשִּׁירְיָין דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבְּנָא דְּכֻלְּהוּ תַלְיָין בְּהַהוּא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם חָי הָעוֹלָמִים. דִּכְתִיב וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. דָּא אֶרֶץ עִלָּאָה לְתַתָּא כְּדוּגְמָא דָא חָי הָעוֹלָמִים. וְדָא לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ דָּא אֶרֶץ תַּתָּאָה כְּדוּגְמָא דִּלְעֵיל.

מַלְכוּתָא דְּדָוִד. אִתְתַּקַּן בְּיוֹמָא דָא (וְדָא הוּא) רִגְלָא

לשון הקודש

הָאוֹת הָרְבִיעִית שֶׁלּוֹ, וְאַחַר כָּךְ הִקְטִינָה עַצְמָהּ לְהִקָּרֵא בַּשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים.

וְעִם כָּל זֶה עוֹלָה לְכָל הַצְּדָדִים לְמַעְלָה בָּאוֹת ה' בְּחִבּוּר הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. אַחַר כָּךְ הִתְפַּשְּׁטוּ דְּרָגוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה. הַדְּרָגוֹת שֶׁהִתְפַּשְּׁטוּ מִצַּד שֶׁלְּמַעְלָה נִקְרְאוּ מֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם, וּדְרָגוֹת שֶׁהִתְפַּשְּׁטוּ מִצַּד שֶׁלְּמַטָּה נִקְרְאוּ מֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה. וְאֵת הַכּוֹכָבִים – שְׁאָר הַצְּבָאוֹת וְהַמַּחֲנוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, שֶׁכֻּלָּם תְּלוּיִים בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם חַי הָעוֹלָמִים, שֶׁכָּתוּב וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ – זוֹ אֶרֶץ הָעֶלְיוֹנָה לְמַטָּה, כְּדֻגְמָא זוֹ חַי הָעוֹלָמִים. וְזֶה לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, זוֹ אֶרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה כְּדֻגְמָא שֶׁלְּמַעְלָה.

מַלְכוּת דָּוִד הִתְתַּקְּנָה בְּיוֹם זֶה [וְזֶה הוּא] רֶגֶל וּתְמִיכָה רְבִיעִית שֶׁל הַכִּסֵּא,

וְסַמְכָא רְבִיעָאָה דְכוּרְסְיָיא, אִתְתַּקְנוּ אַתְוָון וְאִתְיַישְׁרוּ עַל דּוּכְתַּיְיהוּ. וְעִם כָּל דָּא, עַד יוֹם שְׁתִיתָאָה דְאִתְתַּקַּן דִּיוּקְנָא דְאָדָם תִּקּוּנָא כְּדְקָא יְאוּת לָא אִתְיְישַׁב בְּדוּכְתֵּיהּ. וּכְדֵין אִתְתַּקַּן כּוּרְסְיָיא עִלָּאָה וְכוּרְסְיָיא תַּתָּאָה. וְעָלְמִין כֻּלְּהוּ אִתְיַישְׁבוּ בְּדוּכְתַּיְיהוּ. וְאַתְוָון כֻּלְּהוּ אִתְתַּקְּנָן (דף כ ע"ב) עַל גַּלְגַּלּוֹי בִּפְשִׁיטוּ דְטוּפְסִירָא דְקוּטְרָא.

וְיוֹמָא רְבִיעָאָה אִיהוּ יוֹמָא מָאִים מִבּוֹנִים כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים א) בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי. דְּהָא נְהוֹרָא דָא אַזְעִירַת גַּרְמָהּ וּנְהִירוּ דִילָהּ. וּקְלִיפִּין אִתְקְנוּ עַל דּוּכְתַּיְיהוּ. כָּל אִנּוּן נְהוֹרִין דְּנָהֲרָן כֻּלְּהוּ תַּלְיָין בְּהַאי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְאַתְקָנָא בְּהוּ כּוּרְסְיָיא דְדָוִד.

לשון הקודש

הִתְתַּקְּנוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהִתְיַשְּׁרוּ עַל מְקוֹמָן. וְעִם כָּל זֶה, עַד הַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי שֶׁהִתְתַּקְּנָה דְּמוּת הָאָדָם תִּקּוּן כָּרָאוּי, לֹא הִתְיַשֵּׁב בִּמְקוֹמוֹ, וְאָז הִתְתַּקֵּן כִּסֵּא עֶלְיוֹן וְכִסֵּא תַּחְתּוֹן, וְהָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם הִתְיַשְּׁבוּ בִּמְקוֹמָם, וְכָל הָאוֹתִיּוֹת הִתְתַּקְּנוּ עַל גַּלְגַּלֵּיהֶם בְּהִתְפַּשְּׁטוּת שֶׁל תְּפִיסַת הַקֶּשֶׁר.

וְיוֹם רְבִיעִי הוּא יוֹם מָאוּס מִבּוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר א) בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי. שֶׁהֲרֵי אוֹרָה זוֹ הִקְטִינָה עַצְמָהּ וְהָאוֹר שֶׁלָּהּ, וְהַקְּלִפּוֹת נִתְקְנוּ עַל מְקוֹמָם. כָּל אוֹתָם הַמְּאוֹרוֹת שֶׁמְּאִירִים, כֻּלָּם תְּלוּיִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם הַזֶּה לְהַתְקִין בָּהֶם כִּסֵּא דָוִד (מַלְכוּת).

אִלֵּין נְהוֹרִין מְצַיְּירָן צִיּוּרָא דִּלְתַתָּא לְאַתְקָנָא צִיּוּרָא דְּכֻלְּהוּ דְּאִנּוּן בִּכְלָלָא דְּאָדָם צִיּוּרָא פְּנִימָאָה. דְּכָל צִיּוּרָא פְּנִימָאָה אִקְרֵי הָכִי. וּמֵהָכָא כָּל צִיּוּרָא דְּאִתְכְּלִיל בְּאִתְפַּשְׁטוּ דָא אִקְרֵי אָדָם. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (יחזקאל לד) אָדָם אַתֶּם. אַתֶּם קְרוּיִן אָדָם וְלֹא שְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

וְכָל רוּחָא אִקְרֵי אָדָם. רוּחָא דְּסִטַּר קַדִּישָׁא גּוּפָא דִּילֵיהּ לְבוּשָׁא (דְּאָדָם) אִיהוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (איוב י) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וְגוֹ' בִּשְׂרָא דְּאָדָם לְבוּשָׁא אִיהוּ. וּבְכָל אֲתַר כְּתִיב בְּשַׂר אָדָם, אָדָם לְגוֹ. בָּשָׂר לְבוּשָׁא דְּאָדָם גּוּפָא דִּילֵיהּ. טְסִירִין דִּלְתַתָּא דְּאִתְהַתָּךְ בְּהִתּוּכָא דְּרוּחָא דָא. אִצְטַיְּירוּ מִגֵּיהּ צִיּוּרִין דְּאִתְלַבְּשָׁן בִּלְבוּשָׁא אַחֲרָא. כְּגוֹן צִיּוּרָא דִּבְעִירֵי דַכְיָין (דברים יד) שׁוֹר שֵׂה כְשָׂבִים וְשֵׂה עִזִּים אַיָּל וּצְבִי וְיַחְמוּר וְגוֹ'

לשון הקודש

הַמְּאוֹרוֹת הַלָּלוּ מְצַיְּרִים צִיּוּר שֶׁלְּמַטָּה לְהַתְקִין צִיּוּר שֶׁל כֻּלָּם שֶׁהֵם בִּכְלָל שֶׁל אָדָם, צִיּוּר פְּנִימִי. שֶׁכָּל צִיּוּר פְּנִימִי נִקְרָא כָּךְ. וּמִכָּאן שֶׁכָּל צִיּוּר שֶׁנִּכְלָל בְּהִתְפַּשְּׁטוּת זוֹ נִקְרָא אָדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לד) אָדָם אַתֶּם, אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם וְלֹא שְׁאָר עַמִּים עַכּוּ"ם.

וְכָל רוּחַ נִקְרֵאת אָדָם. רוּחַ שֶׁל צַד קָדֵשָׁה גּוּפוֹ הוּא לְבוּשׁ [שֶׁל אָדָם], וְעַל זֶה כָּתוּב (איוב י) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וְגוֹ'. בָּשָׂר שֶׁל אָדָם הוּא לְבוּשׁ. וּבְכָל מָקוֹם כָּתוּב בְּשַׂר אָדָם, אָדָם לִפְנִים. בָּשָׂר, לְבוּשׁ הָאָדָם גּוּפוֹ. רוּחוֹת שֶׁלְּמַטָּה שֶׁנִּתְכִּים בְּהִתּוּךְ שֶׁל רוּחַ זוֹ הִצְטַיְּרוּ מִמֶּנּוּ צִיּוּרִים שֶׁהִתְלַבְּשׁוּ בִּלְבוּשׁ אַחֵר, כְּמוֹ צִיּוּר שֶׁל בְּהֵמוֹת טְהוֹרוֹת, (דברים יד) שׁוֹר

אִנּוּן דְּבָעְיָין לְאִתְכַּלְלָא בִּלְבוּשָׁא דְּאָדָם הַהוּא רוּחָא פְּנִימָאָה דְּאִנּוּן סִטְרִין (ס"א צִיּוּרִין), סָלִיק בְּהַהוּא שְׁמָא דְּאִתְקְרֵי בָּהּ גּוּפָא דִּילֵיהּ לְבוּשָׁא דְּהַהוּא שְׁמָא בְּשַׂר שׁוֹר. שׁוֹר אִיהוּ פְּנִימָאָה דְּהַהוּא גּוּפָא. בָּשָׂר דִּילֵיהּ לְבוּשָׁא. וְכֵן כֻּלְּהוּ.

כְּגַוְונָא דָּא בְּסִטְרָא אַחֲרָא מְסָאֲבָא, רוּחָא דְּאִתְפַּשַּׁט בִּשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת נַפְקָא מִסִּטְרָא דְּמְסָאֲבוּ לָאו אִיהוּ אָדָם. וּבְגִין כָּךְ לָא סָלִיק בִּשְׁמָא דָא. שְׁמָא דְּהַהוּא רוּחָא טָמֵא לָא סָלִיק בִּשְׁמָא דְּאָדָם וְלֵית בֵּיהּ חוּלָקָא. גּוּפָא דִּילֵיהּ לְבוּשָׁא דְּהַהוּא טָמֵא בָּשָׂר טָמֵא יִטְמָא לְגוֹ בְּשַׂר לְבוּשָׁא דִּילֵיהּ, בְּגִין כַּךְ בְּעוֹד דְּשָׂרֵי הַהוּא רוּחָא בְּהַהוּא גּוּפָא אִתְקְרֵי טָמֵא. נָפַק רוּחָא מֵהַהוּא לְבוּשָׁא לָאו אִקְרֵי טָמֵא וְלָא סָלִיק הַהוּא

לשון הקודש

שֶׁה כְּבָשִׂים וְשֵׂה עִזִּים אַיָּל וּצְבִי וַיַּחְמוּר וְגוֹ'. אוֹתָם שֶׁצְּרִיכִים לְהִכָּלֵל בִּלְבוּשׁ שֶׁל אָדָם, אוֹתוֹ רוּחַ פְּנִימִי שֶׁל אוֹתָם צְדָדִים [ס"א צִיּוּרִים] עוֹלֶה בְּאוֹתוֹ שֵׁם שֶׁנִּקְרָא בּוֹ גּוּפוֹ לְבוּשׁ שֶׁל אוֹתוֹ שֵׁם בְּשַׂר שׁוֹר. שׁוֹר הוּא פְּנִימִי שֶׁל אוֹתוֹ גּוּף. הַבָּשָׂר שֶׁלּוֹ לְבוּשׁ, וְכֵן כֻּלָּם.

כְּמוֹ זֶה בַּצַּד הָאַחֵר הַטָּמֵא, רוּחַ שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה בִּשְׁאָר עַמִּים עוֹבְדֵי עַכּוּ"ם יוֹצֵאת מִצַּד טֻמְאָה שֶׁאֵינוֹ אָדָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא עוֹלֶה בְּשֵׁם זֶה. הַשֵּׁם שֶׁל אוֹתוֹ רוּחַ טָמֵא לֹא עוֹלֶה בְּשֵׁם שֶׁל אָדָם וְאֵין בּוֹ חֵלֶק. הַגּוּף שֶׁלּוֹ לְבוּשׁ שֶׁל אוֹתוֹ טָמֵא, בָּשָׂר טָמֵא יִטְמָא לְתוֹךְ בְּשַׂר לְבוּשׁוֹ. מִשּׁוּם כָּךְ, בְּעוֹד שֶׁשּׁוֹרָה אוֹתוֹ רוּחַ בְּאוֹתוֹ גּוּף נִקְרָא טָמֵא. יוֹצֵא רוּחַ מֵאוֹתוֹ

לְבוּשָׁא בִּשְׁמָא.

טְסִירִין לְתַתָּא דְּאִתְהַתָּךְ בְּהִתּוּכָא דְּרוּחָא דָּא. אִצְטַיְירָן מִנֵּיהּ צִיּוּרִין דְּאִתְלַבְּשָׁן בִּלְבוּשָׁא אַחֲרָא כְּגוֹן צִיּוּרֵי בְעִירֵי מְסָאֲבֵי. וְאוֹרַיְיתָא פָּתַח בְּהוּ (ויקרא יא) וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא. כְּגוֹן חֲזִיר וְעוֹפֵי וּבְעִירֵי דְּהַהוּא סִטְרָא רוּחָא סָלִיק בְּהַהוּא שְׁמָא גוּפָא לְבוּשָׁא דִּילֵיהּ. וְגוּפָא בְּשַׂר חֲזִיר אִקְרֵי. חֲזִיר לְגוֹ בִּשְׂרָא לְבוּשָׁא דִּילֵיהּ. וּבְגִין כַּךְ אִלֵּין תְּרֵין סִטְרִין מִתְפָּרְשָׁן. אִלֵּין אִתְכְּלִילוּ בְּרָזָא דְּאָדָם. וְאִלֵּין אִתְכְּלִילוּ בְּרָזָא דְּטָמֵא. כָּל זִינָא אָזִיל לְזִינֵיהּ וְאִתְהַדַּר לְזִינֵיהּ.

נְהוֹרִין עִלָּאִין דְּקָא מְנַהֲרִין נַהֲרִין בְּהַהוּא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְכוּ' לְאִצְטַיְירָא לְתַתָּא צִיּוּרִין כְּדְקָא חָזֵי. דִּכְתִיב וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְגוּ'.

לשון הקודש

הַלְּבוּשׁ – לֹא נִקְרָא טָמֵא וְלֹא עוֹלֶה אוֹתוֹ לְבוּשׁ בַּשֵּׂם.

הָרוּחוֹת לְמַטָּה שֶׁנִּתָּכִים בְּהִתּוּךְ שֶׁל רוּחַ זוֹ מִצְטַיְּרִים מִמֶּנּוּ צִיּוּרִים שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים בִּלְבוּשׁ אַחֵר כְּמוֹ צִיּוּרֵי בְּהֵמוֹת טְמֵאוֹת, וְהַתּוֹרָה פָּתְחָה בָּהֶם (ויקרא יא) וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא. כְּגוֹן הַחֲזִיר וְעוֹפוֹת וּבְהֵמוֹת שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד, רוּחַ עוֹלָה בְּאוֹתוֹ הַשֵּׂם הַגּוּף הַלְּבוּשׁ שֶׁלּוֹ. וְהַגּוּף נִקְרָא בְּשַׂר חֲזִיר, חֲזִיר לְתוֹךְ בָּשָׂר הַלְּבוּשׁ שֶׁלּוֹ. וְלָכֵן שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ נִפְרָדִים. אֵלֶּה נִכְלְלוּ בְּסוֹד אָדָם, וְאֵלֶּה נִכְלְלוּ בְּסוֹד שֶׁל טָמֵא. כָּל מִין הוֹלֵךְ לְמִינוֹ וְחוֹזֵר לְמִינוֹ.

הַמְּאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁמְּאִירִים, מְאִירִים בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְכוּ', לְצַיֵּר לְמַטָּה צִיּוּרִים כָּרָאוּי, שֶׁכָּתוּב וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְכוּ' וְלִמְשֹׁל בַּיּוֹם

וְלִמְשׁוֹל בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה. שָׁלְטָנוּ דְּתְרֵין נְהוֹרִין דָּא אִיהוּ שָׁלְטָנוּ כְּדְקָא חָזֵי.

מָאוֹר גָּדוֹל שָׁלְטָנוּ בִּימָמָא. מָאוֹר קָטָן שָׁלְטָנוּ בְּלֵילְיָא. וְרָזָא דָא מֵהָכָא שָׁלְטָנוּתָא דְּדִכּוּרָא בִּימָמָא לְמָנָאָה (נ"א לְמַלְאָה) בֵּיתֵיהּ דְּאִצְטְרִיךְ וּלְאָעָלָא בֵּיהּ טַרְפָּא וּמְזוֹנָא. כֵּיוָן דְּעָאל לֵילְיָא וְנוּקְבָא נָקִיט כֹּלָּא לֵית שׁוּלְטָנוּ דְּבֵיתָא בַּר בְּנוּקְבָא, דְּהָא כְּדֵין שָׁלְטָנוּ דִּילָהּ (וְלָא דִּדְכוּרָא) דִּכְתִיב, (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ. הִיא וְלֹא הוּא. מֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם דִּדְכוּרָא. מֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה דְּנוּקְבָא.

(מָאוֹר גָּדוֹל דָּא הוּא שִׁמְשָׁא וְאִית בֵּיהּ תְּרֵין עֶשֶׂר פִּתְחִין. אִית בֵּיהּ תְּרֵי עֶשֶׂר שַׁעָתֵי. וְשִׁמְשָׁא שַׁלִּיט עַל יוֹמָא. מָאוֹר קָטָן אִית בֵּיהּ תְּרֵי עֶשֶׂר פִּתְחִין וְדָא סִיהֲרָא וְשָׁלְטָא עַל לֵילְיָא. וְלֵילְיָא אִית בֵּיהּ תְּרֵיסַר שַׁעָתֵי. וְעַל דָּא בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. שִׁמְשָׁא וּתְרֵיסַר פִּתְחִין אִתְעַבִּידָן י"ג מְכִילָן דְּרַחֲמֵי. לֵיל סִיהֲרָא וּתְרֵיסַר פִּתְחִין וְאִתְעַבִּידוּ

לשון הקודש

וּבַלַּיְלָה. שִׁלְטוֹן שֶׁל שְׁנֵי אוֹרוֹת אֵלּוּ זֶהוּ שִׁלְטוֹן כָּרָאוּי.

הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל שִׁלְטוֹנוֹ בַּיּוֹם, מָאוֹר קָטָן שִׁלְטוֹנוֹ בַּלַּיְלָה. וְסוֹד זֶה, מִכָּאן שִׁלְטוֹן הַזָּכָר בַּיּוֹם לְצַוּוֹת [נ"א לְמַלֵּא] לְבֵיתוֹ בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ וּלְהַכְנִיס בּוֹ טֶרֶף וּמָזוֹן. כֵּיוָן שֶׁנִּכְנָס הַלַּיְלָה וְהַנְּקֵבָה לוֹקַחַת הַכֹּל, אֵין שִׁלְטוֹן הַבַּיִת – רַק בִּנְקֵבָה, שֶׁהֲרֵי אָז הַשִּׁלְטוֹן שֶׁלָּהּ [וְלֹא שֶׁל הַזָּכָר], שֶׁכָּתוּב (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ. הִיא וְלֹא הוּא. מֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם שֶׁל הַזָּכָר, וּמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה שֶׁל הַנְּקֵבָה.

[מָאוֹר גָּדוֹל זֶהוּ הַשֶּׁמֶשׁ, וְיֵשׁ בּוֹ שְׁנֵים עָשָׂר פִּתְחִים, יֵשׁ בּוֹ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת, וְשֶׁמֶשׁ שׁוֹלֵט עַל הַיּוֹם. הַמָּאוֹר הַקָּטָן יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵים עָשָׂר פִּתְחִים, וְזוֹ הַלְּבָנָה, וְשׁוֹלֶטֶת עַל הַלַּיְלָה, וּבַלַּיְלָה יֵשׁ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת, וְעַל זֶה בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. הַשֶּׁמֶשׁ וּשְׁנֵים עָשָׂר פִּתְחִים

י"ג וְאִתְעֲבִידוּ שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא חַד. וְיוֹם וְלַיְלָה אֶחָד. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד וְרָזָא דָא לְעֵילָא). **וְאֵת הַכּוֹכָבִים. כֵּיוָן דְּנוּקְבָא פְּקִידַת בֵּיתָא וְאִתְכְּנִיסַת לְבַעֲלָהּ לֵית שׁוּלְטָנוּ לְבֵיתָא אֶלָּא לְעוּלֵמְתָן דְּאִשְׁתָּאֲרָן בְּבֵיתָא לְאַתְקָנָא כָּל תִּקּוּנֵי בֵיתָא. וּבָתַר אִתְהַדַּר בֵּיתָא לְשָׁלְטָנוּ דְּדִכּוּרָא בִּימָמָא כֻּלָּא כְּדְקָא חָזֵי:**

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת. דָּא מָאוֹר וְדָא מָאוֹר. בְּגִין כָּךְ אִנּוּן נְהוֹרִין דְּסָלְקֵי לְעֵילָא אִקְרוּן מְאוֹרֵי אוֹר. וְאִנּוּן נְהוֹרִין דְּנָחֲתוּ לְתַתָּא אִקְרוּן מְאוֹרֵי אֵשׁ דְּאִנּוּן דַּרְגִּין לְתַתָּא וְשָׁלְטֵי כָּל יוֹמוֹי דְחוֹל. וְעַל דָּא כַּד נָפִיק שַׁבַּתָּא מְבָרְכִין עַל שְׁרַגָּא דְהָא אִתְיְהִיב לוֹן רְשׁוּ לְשַׁלְטָאָה. אֶצְבְּעָאן דְּבַר נָשׁ אִנּוּן סִתְרָא דְדַרְגִּין וְרָזִין דִּלְעֵילָא, וְאִית בְּהוּ פְּנִימָאִין

לשון הקודש

נַעֲשִׂים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים. לֵיל הַלְּבָנָה וּשְׁנַיִם עָשָׂר פִּתְחִים וְנַעֲשׂוּ שְׁלֹשָׁה עָשָׂר. וְנַעֲשׂוּ הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה אֶחָד, וְיוֹם וָלַיְלָה אֶחָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד, וְסוֹד זֶה לְמַעְלָה). וְאֵת הַכּוֹכָבִים – כֵּיוָן שֶׁהַנְּקֵבָה פּוֹקֶדֶת אֶת הַבַּיִת וּמִתְכַּנֶּסֶת לְבַעְלָהּ, אֵין שִׁלְטוֹן לַבַּיִת אֶלָּא רַק לָעֲלָמוֹת שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בַּבַּיִת לְהַתְקִין כָּל תִּקּוּנֵי הַבַּיִת, וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר הַבַּיִת לְשִׁלְטוֹן הַזָּכָר בַּיּוֹם, וְהַכֹּל כָּרָאוּי.

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת. זֶה מָאוֹר וְזֶה מָאוֹר. מִשּׁוּם כָּךְ אוֹתָם מְאוֹרוֹת שֶׁעוֹלִים לְמַעְלָה נִקְרָאִים מְאוֹרֵי אוֹר, וְאוֹתָם מְאוֹרוֹת שֶׁיָּרְדוּ לְמַטָּה נִקְרָאִים מְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהֵם דְּרָגוֹת לְמַטָּה וְשׁוֹלְטִים כָּל יְמֵי הַחֹל. וְעַל כֵּן, כְּשֶׁהַשַּׁבָּת יוֹצֵאת, מְבָרְכִים עַל נֵר, שֶׁהֵרֵי נִתְּנָה לָהֶם רְשׁוּת לִשְׁלֹט. הָאֶצְבָּעוֹת שֶׁל בֶּן אָדָם הֵם סֵתֶר שֶׁל דְּרָגוֹת וְסוֹדוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, וְיֵשׁ בָּהֶם פְּנִימִיִּים וַאֲחוֹרִיִּים. אֲחוֹרִיִּים הֵם לַחוּץ,

וַאֲחוֹרַיִם. אֲחוֹרַיִם אִנּוּן לְבַר וְאִנּוּן רֶמֶז לְטוּפְרִין דְּאֶצְבְּעָן. וּבְגִין כָּךְ אִית (דף כא ע"א) רְשׁוּ לְאִסְתַּכְּלָא בְּטוּפְרִין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת דְּהָא נָהֲרִין מֵהַהוּא שְׁרַגָּא וְנָהֲרִין מֵהַהוּא אֵשׁ לְשַׁלְטָאָה.

אִלֵּין אִתְחַזְיָין, אֶצְבְּעָאן לְגוֹ לָא אִית רְשׁוּ לְאִתְחַזְיָיא בְּהַהוּא שְׁרַגָּא דְּהָא מִלְּעֵילָא נָהֲרִין וְאִקְרוּן פָּנִים פְּנִימָאִין. וְרָזָא דָא וְרָאִיתָ אֶת אֲחוֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ. דְּלָא יִסְתַּכַּל בַּר נָשׁ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בְּאֶצְבְּעָן לְגוֹ בְּשַׁעֲתָא דְּאָמַר בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ. וְרָאִיתָ אֶת אֲחוֹרָי אִלֵּין פָּנִים דִּלְבַר דְּאִתְרְמִיזוּ בְּטוּפְרֵי. (שם) וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ אִלֵּין אֶצְבְּעָאן לְגוֹ. אִלֵּין שָׁלְטֵי בְשַׁבַּתָּא וְאִלֵּין שָׁלְטֵי בַחוֹל.

וּבְיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁלִּיט בִּלְחוֹדוֹי בְּאִנּוּן פָּנִים פְּנִימָאִין עַל כֻּרְסֵי(ה) יְקָרֵיהּ

לשון הקודש

וְהֵם רֶמֶז לְצִפָּרְנֵי הָאֶצְבָּעוֹת. וְלָכֵן יֵשׁ רְשׁוּת לְהִסְתַּכֵּל בַּצִּפָּרְנַיִם בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, שֶׁהֵרֵי מְאִירִים מֵאוֹתוֹ הַנֵּר וּמְאִירִים מֵאוֹתָהּ אֵשׁ לִשְׁלֹט.

אֵלֶּה נִרְאִים. אֶצְבָּעוֹת שֶׁל בִּפְנִים אֵין רְשׁוּת לְהֵרָאוֹת בְּאוֹתוֹ נֵר, שֶׁהֵרֵי מִלְּמַעְלָה מְאִירִים וְנִקְרָאִים פָּנִים פְּנִימִיּוֹת. וְזֶה סוֹד וְרָאִיתָ אֶת אֲחוֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ. שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל בֶּן אָדָם בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בָּאֶצְבָּעוֹת לִפְנִים בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמֵר בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ. וְרָאִיתָ אֶת אֲחוֹרָי – אֵלּוּ פָּנִים שֶׁל בַּחוּץ שֶׁנִּרְמְזוּ בַּצִּפָּרְנַיִם. (שם) וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ – אֵלּוּ הָאֶצְבָּעוֹת לִפְנִים. אֵלֶּה שׁוֹלְטִים בְּשַׁבָּת, וְאֵלֶּה שׁוֹלְטִים בְּחֹל.

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט

וְכֻלְּהוּ אִתְכְּלִילָן בֵּיהּ וְשָׁלְטָנוּתָא דִּילֵיהּ אִיהוּ. וּבְגִין כָּךְ אַחְסִין נַיְיחָא לְכָל עָלְמִין. וְיַרְתִּין יְרוּתָא דְּיוֹמָא דָא עַמָּא קַדִּישָׁא דְּאִקְרוּן עַמָּא חַד בְּאַרְעָא. מְאוֹרֵי אוֹר מִסִּטְרָא דְּיָמִינָא דְּאִיהוּ אוֹר קַדְמָאָה דְּהַוָּה בְיוֹמָא קַדְמָאָה. דְּבְיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא נָהֲרִין אִנּוּן מְאוֹרֵי אוֹר בִּלְחוֹדַיְיהוּ וְשָׁלְטִין. וּמִנַּיְיהוּ נָהֲרִין כֻּלְּהוּ לְתַתָּא.

וְכַד נָפִיק שַׁבַּתָּא גְּנִיזִין (אִנּוּן) מְאוֹרֵי אוֹר דְּלָא אִתְגַּלְיָין. וּמְאוֹרֵי הָאֵשׁ שָׁלְטִין כָּל חַד וְחַד עַל דּוּכְתַּיְיהוּ. אֵימָתַי שָׁלְטִין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת עַד מַעֲלֵי יוֹמָא דְשַׁבַּתָּא. וְעַל דָּא אִצְטְרִיכוּ לְאִתְנַהֲרָא מֵהַהוּא שְׁרַגָּא בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת.

וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב. דְּלָא יְכִיל עַיְנָא לְמִשְׁלַט בְּהוּ בְּגִין דְּאִנּוּן רָצוֹא וָשׁוֹב. חַיּוֹת דְּאִתְגַּלְיָין אִנּוּן דְּהַהוּא אוֹפָן קָאִים בְּגַוַּיְיהוּ, וּמָאן אִיהוּ דָא

לשון הקודש

לְבַדּוֹ בְּאוֹתָם פָּנִים פְּנִימִיִּים עַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ, וְכֻלָּם נִכְלָלִים בּוֹ וְהַשִּׁלְטוֹן הוּא שֶׁלּוֹ. וְלָכֵן מוֹרִישׁ מְנוּחָה לְכָל הָעוֹלָמוֹת, וְיוֹרְשִׁים יְרֻשָּׁה זוֹ הָעָם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁנִּקְרָאִים עַם אֶחָד בָּאָרֶץ. מְאוֹרֵי אוֹר מִצַּד הַיָּמִין שֶׁהוּא אוֹר רִאשׁוֹן שֶׁהָיָה בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן. שֶׁבְּיוֹם הַשַּׁבָּת מְאִירִים אוֹתָם מְאוֹרֵי אוֹר בִּלְבַדָּם וְשׁוֹלְטִים, וּמֵהֶם מְאִירִים כֻּלָּם לְמַטָּה.

וּכְשֶׁיּוֹצֵאת שַׁבָּת, נִגְנָזִים [אוֹתָם] מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁלֹּא מִתְגַּלִּים, וּמְאוֹרֵי הָאֵשׁ שׁוֹלְטִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל מְקוֹמָם. מָתַי שׁוֹלְטִים בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת? עַד עֶרֶב יוֹם הַשַּׁבָּת. וְעַל זֶה צְרִיכִים לִהְיוֹת מוּאָרִים מֵאוֹתוֹ הַנֵּר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת.

וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, שֶׁלֹּא יְכוֹלָה הָעַיִן

מטטרון דְּאִיהוּ רַב וְיַקִּיר מִשְׁאָר אִלֵּין (נ"א חַיָּלִין), וְעִלָּאָה חֲמֵשׁ מְאָה פַּרְסֵי. חַיּוֹת דְּמִטַּטְרָן אִנּוּן (רְבִיעָאן) תְּחוֹת תְּרֵין אַתְוָון עִלָּאִין דְּאִתְכַּסְיָין. י"ה אַתְוָון שַׁלִּיטִין עַל ו"ה. אִלֵּין רְתִיכָא לְאִלֵּין. וְהַהוּא טְמִירָא לְכָל טְמִירִין דְּלָא אִתְיְדַע כְּלָל שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא וְרָכִיב עַל כֹּלָּא. חַיּוֹת דְּאִתְגַּלְיָין אִנּוּן לְתַתָּא תְּחוֹת אִלֵּין עִלָּאִין דְּמִטַּטְרָן, וְאִתְנַהֲרָן מִנַּיְיהוּ, וְנָטְלִין בְּגִינַיְיהוּ.

חַיּוֹת עִלָּאִין כֻּלְּהוּ כְּלִילָן בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. וְעַלַיְיהוּ כְּתִיב יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְהָיוּ לִמְאוֹרוֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. כֻּלְּהוּ תַּלְיָין בְּהַהוּא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. רָקִיעַ שֶׁעַל גַּבֵּי הַחַיּוֹת דָּא הַהוּא דִּכְתִיב, (יחזקאל א) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח דָּא הַהוּא קַדְמוֹן (נ"א ה' קַדְמָאָה).

לשון הקודש

לִשְׁלֹט בָּהֶם בִּגְלַל שֶׁהֵם רָצוּא וָשׁוּב. חַיּוֹת שֶׁמִּתְגַּלּוֹת הֵם שֶׁל אוֹתוֹ הָאוֹפַן נִמְצָא בְּתוֹכָם, וּמִיהוּ זֶה? מטטרו"ן, שֶׁהוּא גָּדוֹל וְנִכְבָּד מִשְׁאָר אֵלֶּה (נ"א הַצְּבָאוֹת), וְעֶלְיוֹן חֲמֵשׁ מֵאוֹת פַּרְסוֹת. חַיּוֹת שֶׁמְּסְתָּרוֹת הֵן (רְבוּצוֹת) תַּחַת שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁמִּתְכַּסּוֹת. י"ה אוֹתִיּוֹת שׁוֹלְטוֹת עַל ו"ה. אֵלֶּה מֻרְכָּבָה לְאֵלֶּה. וְאוֹתוֹ הַטָּמִיר שֶׁל כָּל הַטְּמִירִים שֶׁלֹּא נוֹדָע כְּלָל שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל וְרוֹכֵב עַל הַכֹּל. הַחַיּוֹת שֶׁמִּתְגַּלּוֹת הֵם לְמַטָּה תַּחַת אֵלֶּה הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁנִּסְתָּרוֹת וּמוּאָרוֹת מֵהֶן, וּמִתְנַהֲגִים בִּגְלָלָם.

הַחַיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת כֻּלָּן כְּלוּלוֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְהָיוּ לִמְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. כֻּלָּם תְּלוּיִים בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. הָרָקִיעַ שֶׁעַל גַּבֵּי הַחַיּוֹת, זֶה אוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח. זֶה אוֹתוֹ קַדְמוֹן [נ"א ה' הַקַּדְמוֹן].

דְּהָא מִתַּמָּן וּלְהָלְאָה לֵית מָאן דְּיָכִיל לְאִסְתַּכָּלָא וּלְמִנְדַע. מָאי טַעְמָא מִשּׁוּם דְּאִיהוּ סָתִים בְּמַחֲשָׁבָה. וּמַחֲשָׁבָה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טְמִירָא סְתִימָא עִלָּאָה. מַחֲשָׁבָה דְּבַר נָשׁ בְּכָל עָלְמָא (ס"א לָא יְכִיל) לְאִתְדַּבְּקָא וּלְמִנְדַע לָהּ. מִלִּין דְּתַלְיָין בְּמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה לֵית מָאן דְּיָכִיל לְאִתְדַּבְּקָא לוֹן. מַחֲשָׁבָה (עִלָּאָה) מַמָּשׁ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. לְגוֹ מִן מַחֲשָׁבָה מָאן אִיהוּ דְּעָבִיד רַעְיוֹנֵי. דְּהָא לֵית סוּכְלְתָּנוּ לְמִשְׁאַל כָּל שֶׁכֵּן לְמִנְדַע.

אֵי"ן סו"ף לֵית בֵּיהּ רְשׁוּמָא כְּלָל וְלָא תַלְיָא שְׁאֵלְתָּא בֵּיהּ וְלָא רַעְיוֹנָא לְאִסְתַּכְּלוּתָא דְּמַחֲשָׁבָה כְּלָל. מִגּוֹ סְתִימָא דִּסְתִימָא, מֵרֵישׁ נְחִיתוּ דְּאֵין סוֹף, נְהִיר נְהִירוּ דַּקִּיק וְלָא יְדִיעַ. סָתִים בִּסְתִימוּ (נ"א בִּרְשִׁימוּ) כְּחִדּוּדָא דְּמַחֲטָא. רָזָא סְתִימָא דְּמַחֲשָׁבָה לָא

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם וָהָלְאָה אֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לְהִסְתַּכֵּל וְלָדַעַת. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִסְתָּר בַּמַּחֲשָׁבָה, וּמַחֲשֶׁבֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טְמִירָה וְנִסְתֶּרֶת עֶלְיוֹנָה. מַחֲשֶׁבֶת בֶּן הָאָדָם בְּכָל הָעוֹלָם [לֹא יָכוֹל] לְהִתְדַּבֵּק וְלָדַעַת אוֹתָהּ. דְּבָרִים הַתְּלוּיִים בְּמַחֲשָׁבָה עֶלְיוֹנָה אֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לְהַשִּׂיג אוֹתָם. הַמַּחֲשָׁבָה [עֶלְיוֹנָה] מַמָּשׁ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. לִפְנִים מֵהַמַּחֲשָׁבָה מִיהוּ שֶׁעוֹשֶׂה רַעְיוֹנוֹת? שֶׁהֲרֵי אֵין הַשְּׂכָלָה לִשְׁאֹל, וְכָל שֶׁכֵּן לָדַעַת.

בְּאֵי"ן סו"ף אֵין בּוֹ רֹשֶׁם כְּלָל, וּשְׁאֵלָה לֹא תְלוּיָה בּוֹ, וְלֹא רַעְיוֹן לְהִסְתַּכְּלוּת הַמַּחֲשָׁבָה כְּלָל. מִתּוֹךְ נִסְתָּר הַנִּסְתָּר, מֵרֹאשׁ תַּחְתִּית שֶׁל הָאֵין סוֹף, מֵאִיר אוֹר דַּקִּיק וְלֹא יָדוּעַ, נִסְתָּר בַּסֵּתֶר [נ"א בְּרֹשֶׁם]

יְדִיעַ עַד דְּאִתְפְּשַׁט נְהִירוּ מִנֵּיהּ. בְּאֲתַר דְּאִית בֵּיהּ רְשִׁימִין דְּאַתְוָון כֻּלְּהוּ. מִתַּמָּן נַפְקָן.

בְּרֵישׁ כֹּלָּא. א רֵישָׁא וְסוֹפָא דְּכָל דַּרְגִּין. רְשִׁימוּ דְּאִתְרְשִׁים בֵּיהּ דַּרְגִּין כֻּלְּהוּ. וְלָא אִקְרֵי אֶלָּא אֶחָד. לְאַחֲזָאָה דְּאַף עַל גַּב דְּאִית בֵּיהּ דִּיוּקְנִין סַגִּיאִין לָאו אִיהוּ אֶלָּא חַד. וַדַּאי אִיהוּ אָת דְּעָלָאִין וְתַתָּאִין תַּלְיָין בֵּיהּ. רֵאשִׁיתָא דְּאָלֶ"ף טְמִירוּ דְּרָזָא דְּמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה. וְהַהוּא אִתְפַּשְׁטוּ דְּהַהוּא רָקִיעַ עִלָּאָה כֹּלָּא סָתִים בְּהַהוּא רֵישָׁא. בְּגִין דְּכַד נָפִיק א' מֵהַאי רָקִיעַ בְּדִיוּקְנָא דְּרָזָא דְּרֵישָׁא דְּמַחֲשָׁבָה נַפְקָא. בְּהַהוּא אֶמְצָעִיתָא דְּאָלֶ"ף שִׁית דַּרְגִּין כְּלִילָן בֵּיהּ רָזָא דְּכֻלְּהוּ חַיּוֹת טְמִירִין עִלָּאִין (ס"א דִּסְלִיקָן) (ס"א דְּתַלְיָין) מִגּוֹ מַחֲשָׁבָה.

חַד נְהִירוּ דְּנָהִיר וְאִתְגְּנִיז. דְּהָא נְהִירוּ דְּאָת (ט)

לשון הקודש

כְּחֹד הַמַּחַט. סוֹד נִסְתָּר שֶׁל הַמַּחֲשָׁבָה לֹא יָדוּעַ, עַד שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט מִמֶּנּוּ אוֹר. בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רְשׁוּמִים שֶׁל כָּל הָאוֹתִיּוֹת, מִשָּׁם יוֹצְאִים.

בְּרֵאשׁ הַכֹּל. א רֹאשׁ וָסוֹף שֶׁל כָּל הַדְּרָגוֹת. הָרֹשֶׁם שֶׁנִּרְשָׁמִים בּוֹ כָּל הַדְּרָגוֹת, וְלֹא נִקְרָא אֶלָּא אֶחָד. לְהַרְאוֹת שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דְּמֻיּוֹת רַבּוֹת, אֵינוֹ אֶלָּא אֶחָד. וַדַּאי הִיא הָאוֹת שֶׁעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים תְּלוּיִים בָּהּ. רֵאשִׁית שֶׁל אָלֶ"ף, סֵתֶר שֶׁל סוֹד הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה. וְאוֹתָהּ הִתְפַּשְׁטוּת שֶׁל אוֹתוֹ רָקִיעַ עֶלְיוֹן, הַכֹּל נִסְתָּר בְּאוֹתוֹ הָרֹאשׁ. בִּגְלַל שֶׁכְּשֶׁיּוֹצֵאת א' מֵרָקִיעַ הַזֶּה, בִּדְמוּת שֶׁל סוֹד רֹאשׁ הַמַּחֲשָׁבָה יוֹצֵאת. בְּאוֹתוֹ אֶמְצַע שֶׁל אָלֶ"ף כְּלוּלִים בּוֹ שֵׁשׁ דְּרָגוֹת, סוֹד שֶׁל כָּל הַחַיּוֹת הַנִּסְתָּרוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת [ס"א שֶׁעוֹלוֹת] [ס"א שֶׁתְּלוּיוֹת] מִתּוֹךְ הַמַּחֲשָׁבָה.

אוֹר אֶחָד שֶׁמֵּאִיר וְנִגְנָז, זֶה אוֹר שֶׁל אוֹת

דִּבְרֵאשִׁית (ס"א ב' דִּבְרֵאשִׁית). חוֹם הַיּוֹם דְּהַוָּה אַבְרָהָם יָתִיב פֶּתַח הָאֹהֶל דְּאִיהִי פִּתְחָא מִתַּתָּא לְעֵילָא. וְחוֹם הַיּוֹם נָהִיר עַל הַהוּא פִּתְחָא וְנָהֲרָא מִתַּמָּן.

תִּנְיָנָא נְהִירוּ דְּאֲזִיל לְאִתְחַשְׁכָּא לְעֵת פְּנוֹת עֶרֶב. רָזָא דִּבְלוֹתָא דְּיִצְחָק לְאַתְקָנָא הַאי דַּרְגָּא דִּכְתִיב, (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עֶרֶב. אִסְתַּכְּלוּתָא דְּעֶרֶב וַחֲשׁוֹכָן כֻּלְּהוּ לְגַבֵּיהּ. בְּהַאי פְּנוֹת עֶרֶב וְאִסְתַּכַּל (נ"א אִסְתְּחָן) יַעֲקֹב בְּהַהוּא מְמַנָּא דְּעֵשָׂו.

תְּלִיתָאָה נְהִירוּ דְּכָלִיל תְּרֵין (דף כא ע"ב) אִלֵּין. נְהִירוּ דְּנָהִיר בְּאַסְוָותָא. רָזָא דִּכְתִיב בְּיַעֲקֹב (בראשית לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ וְגוֹ'. וַדַּאי כַּד אִתְכְּלִיל בְּהַהוּא פְּנוֹת עֶרֶב. מִכָּאן וּלְהָלְאָה וְהוּא צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ. דָּא אִיהוּ נֶצַח יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

ט שֶׁל בְּרֵאשִׁית. חֹם הַיּוֹם שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב אַבְרָהָם פֶּתַח הָאֹהֶל, שֶׁהוּא פֶּתַח מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, וְחֹם הַיּוֹם מֵאִיר עַל אוֹתוֹ פֶּתַח וּמֵאִיר מִשָּׁם.

שֵׁנִי, אוֹר שֶׁהוֹלֵךְ לִהְיוֹת חָשׁוּךְ לְעֵת פְּנוֹת עֶרֶב. הַסּוֹד שֶׁל תְּפִלַּת יִצְחָק לְהַתְקִין דַּרְגָּה זוֹ, שֶׁכָּתוּב (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עֶרֶב. הִסְתַּכְּלוּת שֶׁל עֶרֶב, וַחֲשׁוּכִים כֻּלָּם אֶצְלוֹ. בִּפְנוֹת הָעֶרֶב הַזֶּה הִסְתַּכֵּל יַעֲקֹב בְּאוֹתוֹ מְמֻנֶּה שֶׁל עֵשָׂו.

שְׁלִישִׁי, אוֹר שֶׁכּוֹלֵל שְׁנֵי אֵלּוּ, אוֹר שֶׁמֵּאִיר בִּרְפוּאָה, סוֹד הַכָּתוּב בְּיַעֲקֹב (בראשית לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ וְגוֹ'. וַדַּאי כְּשֶׁנִּכְלָל בְּאוֹתוֹ פְּנוֹת עֶרֶב. מִכָּאן וָהָלְאָה וְהוּא צֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ. זֶהוּ נֵצַח יִשְׂרָאֵל.

עַל יֶרְכוֹ יֶרֶכוֹ כְּתִיב וְלֹא יֶרְכָיו, דָּא דַרְגָּא רְבִיעָאָה. דְּלָא אִתְנַבֵּי בַּר נָשׁ מִתַּמָּן עַד דְּאָתָא שְׁמוּאֵל, וְעָלֵיהּ כְּתִיב, (שמואל א טו) וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל וְגו', כְּדֵין אִתְקַן דְּהַוָּה חָלְשָׁא מִכַּד אִסְתַּכֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ בִּמְמַנָּא דְּעֵשָׂו.

וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכוֹ כַּד אָתָא לְגַבֵּי דְיַעֲקֹב נְטַל תְּקִפָּא מֵהַהוּא פְּנוּת עֶרֶב בְּדִינָא תַּקִּיפָא. וְיַעֲקֹב הָוָה אִתְכְּלִיל בֵּיהּ וְלָא יְכִיל לֵיהּ. וַיַּרְא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכוֹ. נָטַל תְּקִפָּא דְדִינָא מִתַּמָּן. בְּגִין דְּיַרְכָא אִיהוּ לְבַר מִגּוּפָא. דְּיַעֲקֹב גּוּפָא הָוָה, וְגוּפֵיהּ הָוָה כָּלִיל בְּרָזָא דִתְרֵין דַּרְגִּין בְּרָזָא דְאִקְרֵי אָדָם. כֵּיוָן דְּנָטַל תְּקִפָּא לְבַר מִגּוּפָא, מִיָּד וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב.

וְלָא אִתְנַבֵּי בַּר נָשׁ מִתַּמָּן עַד דְּאָתָא שְׁמוּאֵל. וְעַל

לשון הקודש

עַל יֶרְכוֹ, יֶרֶכוֹ כָּתוּב וְלֹא יֶרְכָיו, זוֹ דַּרְגָּה רְבִיעִית, שֶׁלֹּא הִתְנַבֵּא אִישׁ מִשָּׁם עַד שֶׁבָּא שְׁמוּאֵל, וְעָלָיו כָּתוּב (שמואל–א טו) וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל וְגו'. אָז נִתְקַן שֶׁהָיָה חַלָּשׁ כְּשֶׁהִסְתַּכֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ עִם הַמְמֻנֶּה שֶׁל עֵשָׂו.

וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכוֹ. כְּשֶׁבָּא אֵצֶל יַעֲקֹב, לָקַח כֹּחַ מֵאוֹתוֹ פְּנוּת עֶרֶב בַּדִּין הַקָּשֶׁה. וְיַעֲקֹב הָיָה נִכְלָל בּוֹ וְלֹא יָכֹל לוֹ. וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכוֹ. לָקַח תֹּקֶף הַדִּין מִשָּׁם, בִּגְלַל שֶׁיָּרֵךְ הוּא מִחוּץ לַגּוּף. שֶׁיַּעֲקֹב הָיָה גּוּף, וְגוּפוֹ הָיָה כָּלוּל בְּסוֹד שֶׁל שְׁתֵּי דְּרָגוֹת בְּסוֹד שֶׁנִּקְרָא אָדָם. כֵּיוָן שֶׁלָּקַח תֹּקֶף מִחוּץ לַגּוּף, מִיָּד – וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב.

וְלֹא הִתְנַבֵּא אִישׁ מִשָּׁם עַד שֶׁבָּא

דָּא נֶצַח יִשְׂרָאֵל כְּתִיב בֵּיהּ כִּי לֹא אָדָם הוּא. יְהוֹשֻׁעַ אִתְנַבֵּי מֵהוֹדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה דִּכְתִיב (במדבר כז) וְנָתַתָּ מֵהוֹדְךָ עָלָיו. הוֹד. וְדָא דַּרְגָּא חֲמִישָׁאָה. נֶצַח יַרְכָּא שְׂמָאלָא דְּיַעֲקֹב. וּבְגִין כַּךְ אָתָא דָּוִד וְכָלִיל לֵיהּ בְּיָמִינָא דִּכְתִיב, (תהלים יז) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. יְמִינְךָ לָא כְתִיב אֶלָּא בִּימִינְךָ. מָאי טַעְמָא אִתְחַלַּשׁ יַרְכָּא דְּיַעֲקֹב, בְּגִין דְּאִתְקָרַב בֵּיהּ סְטָר מְסָאֲבָא וְנָקִיט תֻּקְפָּא מִגֵּיהּ וְאִתְעַכֵּב עַד שְׁמוּאֵל, וְעַל דָּא אָתָא לְאַדְכָּרָא דְּדָא אִיהוּ יַרְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל דִּכְתִיב וְגַם נֶצַח יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא כָּל מִילּוֹי הֲווֹ בְּדִינָא בְּשֵׁירוּתָא וּבְסוֹפָא.

וְתוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּלִיל לֵיהּ לְבָתָר בְּהוֹד. אֵימָתַי לְבָתָר דְּמָשַׁח מַלְכִין. וְעַל דָּא שָׁקִיל אִיהוּ כְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. מַה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בִּתְרֵין סִטְרִין

לשון הקודש

שְׁמוּאֵל, וְעַל זֶה נֵצַח יִשְׂרָאֵל כָּתוּב בּוֹ, כִּי לֹא אָדָם הוּא. יְהוֹשֻׁעַ נִתְנַבֵּא מֵהוֹדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב (במדבר כז) וְנָתַתָּ מֵהוֹדְךָ עָלָיו. הוֹד. וְזוֹ דַּרְגָּה חֲמִישִׁית. נֵצַח – יֶרֶךְ שְׂמֹאל שֶׁל יַעֲקֹב. וְלָכֵן בָּא דָּוִד וְכָלַל אוֹתוֹ בַּיָּמִין, שֶׁכָּתוּב (תהלים טז) נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. יְמִינְךָ לֹא כָתוּב אֶלָּא בִּימִינְךָ. מָה הַטַּעַם נֶחְלְשָׁה יֶרֶךְ יַעֲקֹב? בִּגְלַל שֶׁהִתְקָרֵב אֵלָיו צַד הַטֻּמְאָה וְלָקַח מִמֶּנּוּ כֹּחַ, וְהִתְעַכֵּב עַד שְׁמוּאֵל. וְעַל זֶה בָּא לְהַזְכִּיר שֶׁזֶּהוּ יָרֵךְ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה כָּל דְּבָרָיו הָיוּ בַּדִּין בָּרֵאשִׁית וּלְבַסּוֹף.

וְעוֹד, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּלַל אוֹתוֹ אַחַר כָּךְ בְּהוֹד, מָתַי? לְאַחַר שֶׁמָּשַׁח מְלָכִים. וְעַל זֶה הוּא שָׁקוּל כְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן.

דִּלְעֵילָא, אַף הוּא לְתַתָּא כְּגַוְונָא דְּאִנּוּן תְּרֵין סִטְרֵי. וּמָאן אִנּוּן. נֶצַח וְהוֹד. כְּגַוְונָא דְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן דִּלְעֵילָא. וְכֻלְּהוּ דַּרְגִּין אֲחִידָן דָּא בְדָא דִּכְתִיב, (תהלים צט) מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקוֹרְאֵי שְׁמוֹ. דְּהָא שִׁית סִטְרִין אִתְכְּלִילוּ וְאֲחִידָן דָּא בְדָא.

כְּמָה דְּאִלֵּין אֲחִידָן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּשְׁמוּאֵל, אוּף הָכִי אֲחִידָן (ס"א דָּא בְדָא) יַעֲקֹב מֹשֶׁה וְיוֹסֵף. יַעֲקֹב מָאֲרֵיהּ דְּבֵיתָא. מִית יַעֲקֹב נְטַל מֹשֶׁה בֵּיתָא וּמַנֵּי לָהּ בְּחַיָּיו. יוֹסֵף עַל יְדֵי דְיַעֲקֹב וּמֹשֶׁה הָוָה צַדִּיק. (וְתַרְוַיְיהוּ לָא שִׁמְשׁוּ בֵּיתָא אֶלָּא בְיוֹסֵף בְּגִין דְּהָוָה צַדִּיק).

יַעֲקֹב בְּיוֹסֵף נְטַל בֵּיתָא דִּכְתִיב, (בראשית לז) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. מֹשֶׁה לָא שִׁמֵּשׁ בָּהּ עַד דְּנָטַל לֵיהּ לְיוֹסֵף. כַּד נָפְקַת שְׁכִינְתָּא מִן גָּלוּתָא לָא יְכִיל לְאִזְדַּוְוגָא בָּהּ אֶלָּא בְיוֹסֵף דִּכְתִיב, (שמות יג) וַיִּקַּח

לשון הקודש

מַה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בִּשְׁנֵי צְדָדִים שֶׁלְּמַעְלָה – גַּם הוּא לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁאוֹתָם שְׁנֵי הַצְּדָדִים, וּמִי הֵם? נֵצַח וְהוֹד, כְּמוֹ שֶׁמֹּשֶׁה וְאַהֲרֹן שֶׁלְּמַעְלָה. וְכָל הַדְּרָגוֹת אֲחוּזוֹת זוֹ בְּזוֹ, שֶׁכָּתוּב (שם צט) מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקוֹרְאֵי שְׁמוֹ. שֶׁהֲרֵי שִׁשָּׁה צְדָדִים נִכְלְלוּ וַאֲחוּזוֹת זוֹ בְּזוֹ.

כְּמוֹ שֶׁאֵלֶּה אֲחוּזִים, מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּשְׁמוּאֵל – כָּךְ גַּם אֲחוּזִים יַעֲקֹב מֹשֶׁה וְיוֹסֵף. יַעֲקֹב בַּעַל הַבַּיִת. מֵת יַעֲקֹב – נָטַל מֹשֶׁה אֶת הַבַּיִת, וְצִוָּה אוֹתָהּ בְּחַיָּיו. יוֹסֵף עַל יְדֵי יַעֲקֹב וּמֹשֶׁה הָיָה צַדִּיק. וּשְׁנֵיהֶם לֹא שִׁמְשׁוּ הַבַּיִת אֶלָּא בְּיוֹסֵף, בִּגְלַל שֶׁהָיָה צַדִּיק).

יַעֲקֹב בְּיוֹסֵף לָקַח אֶת הַבַּיִת, שֶׁכָּתוּב (בראשית לז) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. מֹשֶׁה לֹא שִׁמֵּשׁ בָּהּ עַד שֶׁלָּקַח אוֹתוֹ אֶת יוֹסֵף.

מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ. אַמַּאי כְּתִיב עִמּוֹ. אֶלָּא גּוּפָא לָא אִזְדַּוַּוג בְּנוּקְבָא עַד דְּאִזְדַּוַּוג בַּהֲדֵי בְּרִית. וְעַל דָּא מֹשֶׁה נָטַל לֵיהּ לְיוֹסֵף עִמֵּיהּ. כֵּיוָן דְּהַוָּה עִמֵּיהּ שִׁמֵּשׁ בְּנוּקְבָא כְּדְקָא יְאוּת. וּבְגִין כָּךְ יַעֲקֹב מֹשֶׁה וְיוֹסֵף כְּחַדָּא אָזְלֵי.

יַעֲקֹב מִית וְגוּפֵיהּ אָעֱלוּ לֵיהּ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא. יוֹסֵף מִית גּוּפֵיהּ לָא אִתְקַבַּר בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא אֶלָּא גַּרְמוֹי. מֹשֶׁה (מִית) לָא הַאי וְלָא הַאי. אַמַּאי. אֶלָּא יַעֲקֹב בַּעֲלָהּ קַדְמָאָה דְּמַטְרוֹנִיתָא הָוָה. מִית יַעֲקֹב אִזְדַּוְוּגָא בֵּיהּ בְּמֹשֶׁה. וּבְעוֹד דְּהַוָּה מֹשֶׁה בְּהַאי עָלְמָא מָנֵי לָהּ כְּדְקָא יְאוּת וְאִיהוּ הָוָה בַּעֲלָהּ תִּנְיָינָא. יַעֲקֹב אָעִילוּ לֵיהּ לְאַרְעָא קַדִּישָׁא גּוּפֵיהּ שְׁלִים בְּגִין דְּאִיהוּ גּוּפָא. יוֹסֵף גַּרְמוֹי וְלָא גּוּפֵיהּ בְּגִין דְּגַרְמִין אִנּוּן חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין דִּלְעֵילָא וְכֻלְּהוּ נַפְקֵי מֵהַהוּא צַדִּיק. וְצַדִּיק

לשון הקודש

כְּשֶׁיָּצְאָה הַשְּׁכִינָה מֵהַגָּלוּת, לֹא יָכוֹל לְהִזְדַּוֵּג בָּהּ, רַק בְּיוֹסֵף, שֶׁכָּתוּב (שמות יג) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ. לָמָּה כָּתוּב עִמּוֹ? אֶלָּא גּוּף לֹא מִזְדַּוֵּג בִּנְקֵבָה עַד שֶׁמִּזְדַּוֵּג עִם הַבְּרִית. וְעַל זֶה מֹשֶׁה לָקַח לוֹ אֶת יוֹסֵף עִמּוֹ. כֵּיוָן שֶׁהָיָה עִמּוֹ, שִׁמֵּשׁ בִּנְקֵבָה כָּרָאוּי. וְלָכֵן יַעֲקֹב מֹשֶׁה וְיוֹסֵף הוֹלְכִים כְּאֶחָד.

יַעֲקֹב מֵת, וְגוּפוֹ הִכְנִיסוּ אוֹתוֹ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה. יוֹסֵף מֵת, גּוּפוֹ לֹא נִקְבַּר בְּאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ, אֶלָּא עַצְמוֹתָיו. מֹשֶׁה [מֵת] – לֹא זֶה וְלֹא זֶה, לָמָּה? אֶלָּא יַעֲקֹב בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַגְּבִירָה הָיָה. מֵת יַעֲקֹב – הִזְדַּוְּגָה בְּמֹשֶׁה. וּבְעוֹד שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, צִוָּה אוֹתָהּ כָּרָאוּי, וְהוּא הָיָה בַּעְלָהּ הַשֵּׁנִי. אֶת יַעֲקֹב הִכְנִיסוּ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה כְּשֶׁגּוּפוֹ שָׁלֵם, בִּגְלַל שֶׁהוּא גּוּף. יוֹסֵף – עַצְמוֹתָיו וְלֹא גּוּפוֹ, בִּגְלַל

צְבָאוֹת אִקְרֵי. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּכָל צְבָאוֹת וּמַשְׁרְיָין עִלָּאִין מִנֵּיהּ נָפְקִין. וְעַל דָּא גַּרְמוֹי דְּאִנּוּן צְבָאוֹת אָעֲלוּ בְּאַרְעָא.

מִשֶּׁה הָוָה לְבַר וְלָא עָאל תַּמָּן לָא גּוּפֵיהּ וְלָא גַּרְמוֹי אֶלָּא אָעֲלַת שְׁכִינְתָּא בְּאַרְעָא. בָּתַר דְּמִית מִשֶּׁה וְאִתְהַדְּרַת לְבַעֲלָהּ קַדְמָאָה וַדַּאי אִיהוּ יַעֲקֹב. מִכָּאן נוּקְבָא דְּאִתְנְסִיבַת בִּתְרֵין, בְּהַהוּא עָלְמָא אֲהַדְּרַת לְקַדְמָאָה. מִשֶּׁה הָוָה לְבַר כֵּיוָן דְּבַעֲלָהּ קַדְמָאָה הָוָה בְּאַרְעָא.

מִשֶּׁה זָכָה בְּחַיָּיו מַה דְּלָא זָכָה בֵּיהּ יַעֲקֹב. יַעֲקֹב שִׁמֵּשׁ בָּהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, מִשֶּׁה בְּהַאי עָלְמָא. וְאִי תֵּימָא דִּגְרִיעוּ דְּמִשֶּׁה הָוָה. לָאו הָכִי. אֶלָּא כַּד נַפְקֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם מִסִּטְרָא דְּיוֹבְלָא הָוָה. וְכָל

לשון הקודש

שֶׁעֲצָמוֹת הֵם צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, וְכֻלָּם יוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ צַדִּיק. וְהַצַּדִּיק נִקְרָא צְבָאוֹת. מָה הַטַּעַם? בִּגְלַל שֶׁכָּל צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ, וְעַל זֶה עַצְמוֹתָיו, שֶׁהֵן צְבָאוֹת, נִכְנְסוּ לָאָרֶץ.

מִשֶּׁה הָיָה בַּחוּץ, וְלֹא נִכְנַס לְשָׁם לֹא גּוּפוֹ וְלֹא עַצְמוֹתָיו. אֶלָּא נִכְנְסָה הַשְּׁכִינָה לָאָרֶץ. אַחַר שֶׁמֹּשֶׁה מֵת וְחָזְרָה לְבַעְלָהּ הָרִאשׁוֹן, וַדַּאי הוּא יַעֲקֹב. מִכָּאן נְקֵבָה שֶׁנִּשֵּׂאת לִשְׁנַיִם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, הִיא חוֹזֶרֶת לָרִאשׁוֹן. מֹשֶׁה הָיָה בַּחוּץ, כֵּיוָן שֶׁבַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן הָיָה בָּאָרֶץ.

מִשֶּׁה זָכָה בְּחַיָּיו מַה שֶּׁלֹּא זָכָה בּוֹ יַעֲקֹב. יַעֲקֹב שִׁמֵּשׁ בָּהּ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וּמֹשֶׁה בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁזֶּה הָיָה הַחִסָּרוֹן שֶׁל מֹשֶׁה – לֹא כָּךְ! אֶלָּא כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, מִצַּד הַיּוֹבֵל הָיָה, וְכָל אוֹתָם שִׁשִּׁים רִבּוֹא הָיוּ מֵעוֹלָם

אִנּוּן שִׁתִּין רַבְּרְבָן מֵעָלְמָא עִלָּאָה הֲוֹוּ. (דף כב ע"א) וּבְהַהוּא דִּיוּקְנָא אָזְלוּ בְּמַדְבְּרָא וְחַד מִנְּהוֹן לָא עָאלוּ בְּאַרְעָא. אֶלָּא בְּנֵיהוֹן תּוֹלָדִין דִּלְהוֹן כְּדְקָא חָזֵי דְּאִנּוּן תִּקּוּנָא דְּסִיהֲרָא. וְכָל עוֹבָדֵי אַרְעָא תִּקּוּנָא דְּסִיהֲרָא הָוָה.

מִשֶּׁה שִׁמֵּשׁ בְּסִיהֲרָא בְּעוֹד דְּאִיהוּ בְּגוּפָא וּמַנִּי לָהּ לִרְעוּתֵיהּ. כַּד אִתְּפַּטַּר מֵהַאי עָלְמָא סָלִיק בְּסִלּוּקוּ עִלָּאָה בְּרוּחָא קַדִּישָׁא וְאִתְּהַדַּר בְּרוּחָא לְיוֹבְלָא עִלָּאָה וְתַמָּן אִתְּדַבְּקוּ בְּאִנּוּן שִׁתִּין רְבוֹא דְּהֲווּ דִּילֵיהּ. מַה דְּלָא הָוָה כֵּן לְיַעֲקֹב דְּהוּא אִתְּהַדַּר בְּרוּחָא לְגוֹ שְׁמִטָּה מַה דְּלָא הָוָה כֵּן בְּחַיָּיו (בְּגִין) כֵּיוָן דְּבֵיתָא אַחֲרָא הָוָה לֵיהּ.

וְאַרְעָא קַדִּישָׁא בְּתִקּוּנָא (דְּעָלְמָא נ"א דִּלְתַתָּא) אִתְּתַקָּנַת בְּחֵילָא דִּלְעֵילָא. וְעַל דָּא לָא אִתְחֲזוּן לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ כְּחֲדָא. אִנּוּן דְּעָלְמָא עִלָּאָה הֲוֹוּ

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹן. וּבְאוֹתָהּ הַדְּמוּת הָלְכוּ בַּמִּדְבָּר, וְאֶחָד מֵהֶם לֹא נִכְנַס לָאָרֶץ, אֶלָּא בְּנֵיהֶם תּוֹלְדוֹתֵיהֶם כָּרָאוּי, שֶׁהֵם תִּקּוּן הַלְּבָנָה, וְכָל מַעֲשֵׂי הָאָרֶץ הָיוּ תִּקּוּן הַלְּבָנָה.

מֹשֶׁה שִׁמֵּשׁ בַּלְּבָנָה בְּעוֹד שֶׁהוּא בַּגּוּף וְצִוָּה אוֹתָהּ לִרְצוֹנוֹ, וּכְשֶׁנִּפְטַר מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, עָלָה בַּעֲלִיָּה עֶלְיוֹנָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְחָזַר בְּרוּחַ לַיּוֹבֵל הָעֶלְיוֹן (בִּינָה), וְשָׁם נִדְבַּק בְּאוֹתָם שִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁהָיוּ שֶׁלּוֹ. מַה שֶּׁלֹּא הָיָה כֵּן לְיַעֲקֹב, שֶׁהוּא חָזַר בְּרוּחַ לְתוֹךְ הַשְּׁמִטָּה מַה שֶּׁלֹּא הָיָה כָּךְ בְּחַיָּיו, [וֶהֱיוֹת] כֵּיוָן שֶׁבַּיִת אַחֵר הָיָה לוֹ.

וְאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה נִתְתַּקְּנָה בַּתִּקּוּן [הָעוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה] בַּכֹּחַ שֶׁלְּמַעְלָה. וְעַל זֶה לֹא רָאוּי לִהְיוֹת כֻּלָּם כְּאֶחָד. אֵלֶּה שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הָיוּ לְבַדָּם כֻּלָּם בְּרוּחַ, וְאֵלֶּה שֶׁל

בִּלְחוֹדַיְיהוּ כֻּלְּהוּ בְּרוּחָא. וְאִנּוּן דְּעָלְמָא תַּתָּאָה הֲווֹ בִּלְחוֹדַיְיהוּ כֻּלְּהוּ בְּגוּפָא. וְלָא אִתְחַזּוּן לְמֶהֱוֵי אִלֵּין וְאִלֵּין גּוֹ סִיהֲרָא. אֶלָּא אִלֵּין גּוֹ סִיהֲרָא. וְאִלֵּין לְבַר. לְנַהֲרָא אִלֵּין מִגּוֹ אִלֵּין. וְכֻלְּהוּ דְּעָאלוּ בְּאַרְעָא דִיוּקְנָא דְקַדְמָאֵי הֲווֹ. וְלָא הֲווֹ בִּסְלִיקוּ עִלָּאָה כַּוָּוּתַיְיהוּ. בְּגִין דְּלָא יְהֵא דָרָא וְלָא הָוָה מִקַּדְמַת דְּנָא כְּאִנּוּן קַדְמָאֵי דְּאִתְחַזְיָא לְהוֹן זִיו יְקָרָא דְמָאֲרֵיהוֹן אַפִּין בְּאַפִּין.

יַעֲקֹב שִׁמֵּשׁ בִּנְשׁוּי בְּגוּפָא. לְבָתָר אִתְדַּבַּק רוּחָא בְּרוּחָא. מִשֶּׁה אִתְפְּרַשׁ מֵאִתְּתֵיהּ וְשִׁמֵּשׁ כַּד אִיהוּ בְּגוּפָא בְּהַהוּא רוּחָא קַדִּישָׁא. לְבָתָר אִתְדַּבַּק רוּחָא בְּרוּחָא עִלָּאָה טְמִירָא דְלְעֵילָא. וְכָל דַּרְגִּין הֲווֹ מִתְדַּבְּקָן כֻּלְּהוּ כְּחֲדָא. רוּחָא דְמִשֶּׁה דְיוֹבְלָא אִיהוּ גּוּפֵיהּ דְשִׁמְטָה. רוּחָא דְיַעֲקֹב לְאִתְדַּבְּקָא בִשְׁמִטָּה, גּוּפֵיהּ דְנִשּׁוּי הָוָה בְּהַאי עָלְמָא. כָּל אִנּוּן נְהוֹרִין

לשון הקודש

הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הָיוּ כֻּלָּם לְבַדָּם בְּגוּף, וְלֹא רְאוּיִים לִהְיוֹת אֵלֶּה וְאֵלֶּה בְּתוֹךְ הַלְּבָנָה, אֶלָּא אֵלֶּה תּוֹךְ הַלְּבָנָה וְאֵלֶּה בַּחוּץ, לְהָאִיר אֵלֶּה מִתּוֹךְ אֵלֶּה. וְכֻלָּם שֶׁנִּכְנְסוּ בָּאָרֶץ, דְּמוּת הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ, וְלֹא הָיוּ בַּעֲלִיָּה עֶלְיוֹנָה כְּמוֹתָם, בִּגְלַל שֶׁלֹּא יִהְיֶה דּוֹר וְלֹא הָיָה מִקֹּדֶם כְּמוֹ אוֹתָם רִאשׁוֹנִים שֶׁנִּרְאָה לָהֶם זִיו כְּבוֹד רִבּוֹנָם פָּנִים בְּפָנִים.

יַעֲקֹב שִׁמֵּשׁ בִּנְשׁוֹתָיו בַּגּוּף, אַחַר כָּךְ נִדְבַּק רוּחַ בְּרוּחַ. מֹשֶׁה נִפְרַד מֵאִשְׁתּוֹ וְשִׁמֵּשׁ כְּשֶׁהוּא בַּגּוּף בְּאוֹתָהּ רוּחַ קְדוֹשָׁה. אַחַר כָּךְ נִדְבַּק רוּחַ בְּרוּחַ עֶלְיוֹנָה טְמִירָה שֶׁל מַעְלָה, וְכָל הַדְּרָגוֹת הָיוּ נִדְבָּקִים כֻּלָּן כְּאֶחָד. רוּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הִיא מֵהַיּוֹבֵל, גּוּפוֹ מֵהַשְּׁמִטָּה. רוּחוֹ שֶׁל יַעֲקֹב לְהִתְדַּבֵּק בַּשְּׁמִטָּה. גּוּף שֶׁל נְשׁוֹתָיו הָיָה בָּעוֹלָם הַזֶּה. כָּל אוֹתָם מְאוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים בַּדְּמוּת

עִלָּאִין בְּדִיוּקְנָא דִלְהוֹן לְתַתָּא בְּאַרְעָא (נ"א בְּדִיוּקְנָא דִלְהוֹן לְתַתָּא מִנְּהוֹן בְּדִיוּקְנָא דִלְהוֹן לְתַתָּא בְּאַרְעָא) וְכֻלְּהוּ תַלְיָין בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. הָכָא רָזָא דִתְרֵין שְׁמָהָן כְּלִילָן כְּחָדָא וְשִׁכְלוּלָא דִלְהוֹן תְּלָתָא וְאִתְהַדְּרָן לְחַד דָּא לָקְבֵל דָּא. וְאִיהוּ שְׁמָא גְּלִיפָא מְחַקְּקָא כְּלִילָן בְּהַאי בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם (תהלים כה) סוֹד יְיָ לִירֵאָיו וְגו' פָּתַח הַהוּא סָבָא דְסָבִין וְאָמַר, שִׁמְעוֹן שִׁמְעוֹן מָאן הוּא דְאָמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם. (וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים) מָאי נִיהוּ הָכָא הַאי אֱלֹהִים. אַדְהָכִי פָּרַח הַהוּא סָבָא דְסָבִין וְלָא הָמָא לֵיהּ. וּכְמָה דִשְׁמַע רִבִּי שִׁמְעוֹן דְּהֲוָה קָרֵי לֵיהּ שִׁמְעוֹן וְלָא רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לְחַבְרוֹי וַדַּאי הַאי הוּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ז) וְעַתִּיק יוֹמִין יָתִיב. הָא כְּעַן אִיהוּ שַׁעֲתָא

לשון הקודש

שֶׁלָּהֶם לְמַטָּה בָּאָרֶץ [נ"א בִּדְמוּתָם לְמַטָּה מֵהֶם בִּדְמוּתָם לְמַטָּה בָּאָרֶץ], וְכֻלָּם תְּלוּיִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. כָּאן סוֹד שֶׁל שְׁנֵי שֵׁמוֹת כְּלוּלִים כְּאֶחָד וְתִקּוּנָם שְׁלֹשָׁה, וְחוֹזְרִים לְאֶחָד זֶה כְּנֶגֶד זֶה. וְהוּא שֵׁם גָּלוּף חָקוּק כְּלוּלִים בְּסוֹד זֶה שֶׁל הָאֱמוּנָה.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם. סוֹד ה' לִירֵאָיו וְגו' (תהלים כה). פָּתַח אוֹתוֹ זָקֵן הַזְּקֵנִים וְאָמַר: שִׁמְעוֹן שִׁמְעוֹן, מִי הוּא שֶׁאָמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם? מִיהוּ כָּאן אֱלֹהִים זֶה? בֵּין כָּךְ פָּרַח אוֹתוֹ זָקֵן הַזְּקֵנִים וְלֹא רָאָה אוֹתוֹ. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַע רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁהָיָה קוֹרֵא לוֹ שִׁמְעוֹן וְלֹא רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לַחֲבֵרָיו: וַדַּאי זֶהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דניאל ז) וְעַתִּיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב. הֲרֵי כָּעֵת זוֹהִי שָׁעָה לִפְתֹּחַ

לְמִפְתַּח בְּהַאי רָזָא. דְּוַדַּאי הָכָא אִית רָזָא דְּלָא אִתְיְהִיב רְשׁוּ לְאִתְגַּלְיָא. וּכְעָן מַשְׁמַע דִּרְשׁוּתָא אִתְיְהִיב לְאִתְגַּלְיָא.

פָּתַח וְאָמַר לְמַלְכָּא דְּהַוָּה לֵיהּ כַּמָּה בִּנְיָנִין לְמִבְנֵי. וְהַוָּה לֵיהּ אוּמָנָא. וְהַהוּא אוּמָנָא לָא הָוָה עָבַד מִדָּעַם אֶלָּא מֵרְשׁוּ דְּמַלְכָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (משלי ח) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן. מַלְכָּא וַדַּאי אִיהוּ חָכְמָה עִלָּאָה לְעֵילָא. וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא (אִיהוּ) מַלְכָּא לְתַתָּא. אֱלֹהִים אוּמָנָא לְעֵילָא וְדָא אִימָא עִלָּאָה. אֱלֹהִים אוּמָנָא לְתַתָּא וְדָא שְׁכִינְתָּא דִּלְתַתָּא.

וְאִתְתָּא לֵית לָהּ רְשׁוּ לְמֶעְבַּד מִדָּעַם בְּלָא רְשׁוּת בַּעֲלָהּ. וְכָל בִּנְיָנִין דְּהַוּוּ בְּאַרַח אֲצִילוּתָא הָוָה אָמַר אַבָּ"א בְּאֲמִירָה לְגַבֵּי אִמָּ"א יְהֵא כְדֵין וּכְדֵין, וּמִיָּד הָוָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר

לשון הקודש

בְּסוֹד הַזֶּה, שֶׁוַּדַּאי יֵשׁ כָּאן סוֹד שֶׁלֹּא נִתַּן רְשׁוּת לְהִתְגַּלּוֹת, וְכָעֵת מַשְׁמַע שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לְהִתְגַּלּוֹת.

פָּתַח וְאָמַר, (מָשָׁל) לְמֶלֶךְ שֶׁהָיוּ לוֹ כַּמָּה בִּנְיָנִים לִבְנוֹת וְהָיָה לוֹ אָמָן, וְאוֹתוֹ אָמָן לֹא הָיָה עוֹשֶׂה דָּבָר אֶלָּא מֵרְשׁוּת הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁאַתָּה אוֹמֵר (משלי ח) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן. הַמֶּלֶךְ הוּא וַדַּאי חָכְמָה עֶלְיוֹנָה לְמַעְלָה, וְעַמּוּד הָאֶמְצָעִי [הוּא] מֶלֶךְ לְמַטָּה. אֱלֹהִים אָמָן לְמַעְלָה, וְזוֹ אֵם הָעֶלְיוֹנָה. אֱלֹהִים אָמָן לְמַטָּה, וְזוֹ שְׁכִינָה שֶׁלְּמַטָּה.

וְלָאִשָּׁה אֵין רְשׁוּת לַעֲשׂוֹת דָּבָר בְּלִי רְשׁוּת בַּעְלָהּ, וְכָל הַבִּנְיָנִים שֶׁהָיוּ בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת, הָיָה אוֹמֵר אַבָּ"א בַּאֲמִירָה לְאִמָּ"א, יִהְיֶה כָּזֶה וְכָזֶה, וּמִיָּד נִהְיָה, כְּמוֹ

וַיְהִי אוֹר. וַיֹּאמֶר הָוָה אָמַר לֵאלֹהִים, יְהִי אוֹר. מָאֵרֵי דְּבִנְיָינָא אִיהוּ אוֹמֵר וְאוּמָנָא עָבִיד מִיָּד. וְהָכִי כָּל בִּנְיָינִין בְּאַרַח אֲצִילוּתָא הָוָה אָמַר יְהִי רָקִיעַ, יְהִי מְאוֹרֹת, וְכֹלָּא אִתְעֲבִיד מִיָּד. כַּד מָטָא לְעָלְמָא דְּפִרוּדָא דְּאִיהוּ עוֹלָם הַנִּבְדָּלִים, אָמַר אוּמָנָא לְמָאֵרֵי בִּנְיָינָא נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. אָמַר מָאֵרֵי בִּנְיָינָא וַדַּאי טַב הוּא לְמֶעְבַּד לֵיהּ. אֲבָל עָתִיד הוּא לְמֶחֱטֵי קַמָּךְ בְּגִין דְּאִיהוּ כְּסִיל הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי י) בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ.

אִיהִי אָמְרָה בָּתַר דְּחוֹבֵיהּ תַּלְיָא בְּאִמָּ"א וְלָא בְּאַבָּ"א אֲנָא בָעִינָא לְמִבְרֵי לֵיהּ בְּדִיוּקְנָא דִילִי. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְלָא בָעָא לְאִשְׁתַּתְּפָא בֵיהּ אַבָּ"א. בְּזִמְנָא דְּחָב מַה כְתִיב (דף כב ע"ב) (ישעיה נ) **וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.**

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וַיֹּאמֶר, הָיָה אוֹמֵר לֵאלֹהִים יְהִי אוֹר. בַּעַל הַבִּנְיָן הוּא אוֹמֵר, וְהָאֻמָּן עוֹשֶׂה מִיָּד. וְכָךְ כָּל הַבִּנְיָנִים בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת הָיָה אוֹמֵר יְהִי רָקִיעַ, יְהִי מְאוֹרֹת, וְהַכֹּל נַעֲשָׂה מִיָּד. כְּשֶׁהִגִּיעַ לְעוֹלַם הַפִּרוּד, שֶׁהוּא עוֹלַם הַנִּבְדָּלִים, אָמַר הָאֻמָּן לְבַעַל הַבִּנְיָן, נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. אָמַר בַּעַל הַבִּנְיָן, וַדַּאי טוֹב הוּא לַעֲשׂוֹתוֹ, אֲבָל עָתִיד הוּא לַחֲטֹא לְפָנֶיךָ בִּגְלַל שֶׁהוּא כְּסִיל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם י) בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ.

הִיא אָמְרָה, אַחַר שֶׁחֶטְאוֹ תָּלוּי בָּאִמָּ"א וְלֹא בָּאַבָּ"א, אֲנִי רוֹצָה לִבְרֹא אוֹתוֹ בִּדְמוּת שֶׁלִּי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְלֹא רָצָה לְשַׁתֵּף בּוֹ אַבָּ"א. בִּזְמַן שֶׁחָטָא מַה כָּתוּב? (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. אָמַר הַמֶּלֶךְ

אָמַר מַלְכָּא לְאִמָּ"א וְלָא אֲמָרִית לָךְ דְּעָתִיד הוּא לְמֶחֱטֵי. בְּהַהוּא זִמְנָא תָּרִיךְ לֵיהּ וְתָרִיךְ אִמָּא עִמֵּיהּ. וּבְגִין דָּא כְּתִיב, (משלי י) בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ. בֵּן חָכָם, דָּא אָדָם דְּאִיהוּ בְּאַרַח אֲצִילוּת. וּבֵן כְּסִיל, דָּא אָדָם דִּבְרִיאָה.

קָמוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּיא וְאָמְרוּ רִבִּי רִבִּי, וְכִי אִית פִּירוּדָא בֵּין אַבָּ"א וְאִמָּ"א דְּמִסִּטְרָא דְּאַבָּ"א אִיהוּ בְּאַרַח אֲצִילוּת וּמִסִּטְרָא דְּאִימָּ"א בַּבְּרִיאָה. אָמַר לוֹן חַבְרַיָּיא חַבְרַיָּיא לָאו הָכִי הוּא, דְּהָא אָדָם דְּאֲצִילוּתָא דְּכַר וְנוּקְבָא הָוָה מִסִּטְרָא דְּאַבָּא וְאִמָּ"א. וְדָא אִיהוּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. יְהִי אוֹר מִסִּטְרָא דְּאַבָּא, וַיְהִי אוֹר מִסִּטְרָא דְּאִמָּ"א. וְדָא אִיהוּ אָדָם דּוּ פַּרְצוּפִין.

אֲבָל לְהַאי לֵית בֵּיהּ צֶלֶם וּדְמוּת. אֶלָּא אִמָּא עִלָּאָה

לשון הקודש

לְאִמָּ"א, וְלֹא אָמַרְתִּי לָךְ שֶׁעָתִיד הוּא לַחֲטֹא?! בְּאוֹתוֹ זְמַן גֵּרֵשׁ אוֹתוֹ וְגֵרֵשׁ אֶת אִמּוֹ עִמּוֹ. וְלָכֵן כָּתוּב (משלי י) בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ. בֵּן חָכָם – זֶה אָדָם שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת. וּבֵן כְּסִיל – זֶה אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה.

קָמוּ כָּל הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ, רַבִּי רַבִּי, וְכִי יֵשׁ פֵּרוּד בֵּין אַבָּ"א וְאִמָּ"א, שֶׁמִּצַּד שֶׁל אַבָּ"א הוּא בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת וּמִצַּד הָאִמָּ"א בַּבְּרִיאָה? אָמַר לָהֶם, חֲבֵרִים חֲבֵרִים, לֹא כָּךְ זֶה, שֶׁהֲרֵי אָדָם שֶׁל אֲצִילוּת זָכָר וּנְקֵבָה הָיָה מִצַּד אַבָּ"א וְאִמָּ"א, וְזֶהוּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. יְהִי אוֹר מִצַּד הָאַבָּ"א, וַיְהִי אוֹר מִצַּד הָאִמָּ"א. וְזֶהוּ אָדָם דּוּ פַּרְצוּפִים.

אֲבָל לָזֶה אֵין בּוֹ צֶלֶם וּדְמוּת, אֶלָּא אֵם

הָוָה לֵיהּ חַד כִּנּוּי"י דְּסָלִיק לְחוּשְׁבַּן אֱלֹהִים. וְהַהוּא כִּנּוּי אִיהוּ אוֹר וְחֹשֶׁךְ. וּבְגִין הַהוּא חֹשֶׁךְ דְּהֲוָה בְּהַהוּא כִּנּוּי, אָמַר אַבָּא דְּעָתִיד לְמֶחֱטֵי לְאָדָם דְּאֲצִילוּת (נ"א דִּבְרִיאָה) דְּאִיהוּ אוֹר לְבוּשׁ עִלָּאָ"ה (נ"א עֶלְיוֹן).

וְהַאי אִיהוּ אוֹר דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיוֹם רִאשׁוֹן דִּגְנָזוֹ לְצַדִּיקַיָּא. וְהַהוּא חֹשֶׁךְ דְּאִתְּבְּרֵי בְּיוֹמָא קַדְמָאָה לְרַשִּׁיעַיָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שמואל א ב) וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדַּמּוּ, וּבְגִין הַהוּא חֹשֶׁךְ דְּהֲוָה עָתִיד לְמֶחֱטֵי לְהַהוּא אוֹר, לָא בָעָא אַבָּא לְאִשְׁתַּתָּפָא בֵּיהּ. וּבְגִין דָּא אָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ הַהוּא אוֹר. כִּדְמוּתֵנוּ הַהוּא חֹשֶׁךְ דְּאִיהוּ לְבוּשָׁא לָאוֹר. כְּגַוְונָא דְּגוּפָא דְּאִיהוּ לְבוּשָׁא לְנִשְׁמְתָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב י) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי. חָדוּ כֻּלְּהוּ וְאָמְרוּ זַכָּאָה חוּלְקָנָא דְּזָכִינָא לְמִשְׁמַע מִלִּין דְּלָא אִשְׁתְּמָעוּ עַד כְּעָן.

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנָה הָיָה לָהּ כִּנּוּי אֶחָד שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן אֱלֹהִים, וְאוֹתוֹ כִּנּוּי הוּא אוֹר וְחֹשֶׁךְ. וּבִגְלַל אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ שֶׁהָיָה בְּאוֹתוֹ כִּנּוּי, אָמַר אַבָּא שֶׁעָתִיד לַחֲטֹא לְאָדָם שֶׁל אֲצִילוּת [נ"א שֶׁל בְּרִיאָה] שֶׁהוּא אוֹר לְבוּשׁ עֶלְיוֹן [נ"א עֶלְיוֹן].

וְזֶהוּ הָאוֹר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁגְּנָזוֹ אוֹתוֹ לַצַּדִּיקִים. וְאוֹתוֹ חֹשֶׁךְ שֶׁנִּבְרָא בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן לָרְשָׁעִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל-א ב) וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמּוּ, וּבִגְלַל אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ שֶׁהָיָה עָתִיד לַחֲטֹא לְאוֹתוֹ אוֹר, לֹא רָצָה אַבָּא לְהִשְׁתַּתֵּף בּוֹ. וּבִגְלַל זֶה אָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ – אוֹתוֹ הָאוֹר. כִּדְמוּתֵנוּ – אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ, שֶׁהוּא לְבוּשׁ לָאוֹר, כְּמוֹ שֶׁגּוּף הוּא לְבוּשׁ לַנְּשָׁמָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב י) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי. שָׂמְחוּ כֻּלָּם וְאָמְרוּ, אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ לִשְׁמֹעַ דְּבָרִים שֶׁלֹּא

פָּתַח עוֹד רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר (דברים לב) רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי וְגוֹ'. אָמַר חַבְרַיָּיא שִׁמְעוּ מִלִּין עַתִּיקִין דְּבָעֵינָא לְגַלָּאָה בָּתַר דְּאִתְיְהִיב רְשׁוּ עִלָּאָה לְמֵימַר. מָאי נִיהוּ דְּאָמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא. אֶלָּא דָּא הוּא עִילַּת עַל כָּל עִלָּאִין. הַהוּא דְּאִתְקְרֵי עִלַּת הָעִלּוֹת עִלַּת מֵאִלֵּין עִלּוֹת. דְּלָא יַעֲבִיד חַד מֵאִלֵּין עִלּוֹת שׁוּם עוֹבָדָא עַד דְּנָטִיל רְשׁוּת מֵהַהוּא דְּעֲלֵיהּ. כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא לְעֵילָּא בְּנַעֲשֶׂה אָדָם.

נַעֲשֶׂה וַדַּאי. עַל תְּרֵין אִתְּמָר. דְּאָמַר דָּא לְהַהוּא דִּלְעֵילָּא מִינֵּיהּ נַעֲשֶׂה. וְלָא עָבִיד מִדְּעַם אֶלָּא בִּרְשׁוּ וַאֲמִירָה מֵהַהוּא דִּלְעֵילָּא מִינֵּיהּ. וְהַהוּא דִּלְעֵילָּא מִנֵּיהּ לָא עָבִיד מִדְּעַם עַד דְּנָטִיל עֵצָה מֵחַבְרֵיהּ. אֲבָל הַהוּא דְּאִתְקְרֵי עִלַּת עַל כָּל עִלּוֹת

לשון הקודש

נִשְׁמְעוּ עַד עַתָּה.

פָּתַח עוֹד רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (דברים לב) רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי וְגוֹ'. אָמַר, חֲבֵרִים שִׁמְעוּ דְּבָרִים עַתִּיקִים שֶׁרָצִיתִי לְגַלּוֹת אַחַר שֶׁנִּתְּנָה [לִי] רְשׁוּת עֶלְיוֹנָה לוֹמַר. מִי זֶה שֶׁאָמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא? אֶלָּא זֶהוּ עִלַּת עַל כָּל הָעֶלְיוֹנִים, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא עִלַּת הָעִלּוֹת, עִלַּת מֵהָעִלּוֹת הָאֵלֶּה, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה אֶחָד מֵהָעִלּוֹת הַלָּלוּ שׁוּם מַעֲשֶׂה עַד שֶׁיִּקַּח רְשׁוּת מֵאוֹתוֹ שֶׁעָלָיו, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ לְמַעְלָה בְּנַעֲשֶׂה אָדָם.

נַעֲשֶׂה וַדַּאי. עַל שְׁנַיִם נֶאֱמַר. שֶׁאָמַר זֶה לְאוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ נַעֲשֶׂה. וְלֹא עוֹשֶׂה דָּבָר אֶלָּא בִּרְשׁוּת וַאֲמִירָה מֵאוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ. וְאוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ לֹא עוֹשֶׂה דָּבָר עַד שֶׁלּוֹקֵחַ עֵצָה מֵחֲבֵרוֹ. אֲבָל אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא עִלַּת עַל כָּל עִלּוֹת,

דְּלֵית לְעֵילָא מִנֵּיהּ וְלָא לְתַתָּא שָׁוֶה לֵיהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה מ) וְאֶל מִי תְּדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה יֹאמַר קָדוֹשׁ. אָמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, דְּנָטִיל עֵצָה מִנֵּיהּ. כְּגַוְונָא דְּהַהוּא דְּאָמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם.

קָמוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּיא וְאָמְרוּ רִבִּי הַב לָנָא רְשׁוּת לְמַלָּלָא בְּהַאי אֲתַר. אָמְרוּ וְהָא לָא אוֹקְמַת לְעֵילָא דְּעִלּוֹת הָעִלּוֹת אָמַר לְכת"ר נַעֲשֶׂה אָדָם. אָמַר לוֹן הֲווֹ שְׁמָעִין אוּדְנַיְיכוּ מַה דְּפוּמְכוֹן מְמַלְּלָן. וְהָא לָא אֲמָרִית לְכוּ הַשְׁתָּא דְּאִית דְּאִתְקְרֵי עִלַּת הָעִלּוֹת וְלָאו אִיהוּ הַהוּא דְּאִתְקְרֵי עִלַּת עַל כָּל עִלּוֹת. דְּלְעִלַּת עַל כָּל עִלּוֹת לֵית לֵיהּ תִּנְיָינָא דְּנָטִיל עֵצָה מִנֵּיהּ דְּאִיהוּ יָחִיד קֶדֶם כֹּלָּא וְלֵית לֵיהּ שׁוּתָּפָא.

לשון הקודש

שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ וְלֹא לְמַטָּה שָׁוֶה לוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מ) וְאֶל מִי תְּדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה יֹאמַר קָדוֹשׁ. אָמַר, רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, שֶׁלּוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ עֵצָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ שֶׁאָמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם.

קָמוּ כָּל הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ, רַבִּי, תֵּן לָנוּ רְשׁוּת לְדַבֵּר בְּמָקוֹם זֶה. אָמְרוּ, וַהֲרֵי לֹא בֵּאַרְתָּ לְמַעְלָה שֶׁעִלַּת הָעִלּוֹת אָמַר לְכת"ר נַעֲשֶׂה אָדָם? אָמַר לָהֶם, הֱיוּ שׁוֹמְעִים אָזְנֵיכֶם מַה שֶּׁפִּיכֶם מְדַבֵּר! וַהֲרֵי לֹא אָמַרְתִּי לָכֶם עַכְשָׁו שֶׁיֵּשׁ מִי שֶׁנִּקְרָא עִלַּת הָעִלּוֹת, וְזֶה אֵינוֹ אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא עִלַּת עַל כָּל עִלּוֹת, שֶׁלְּעִלַּת עַל כָּל עִלּוֹת אֵין לוֹ שֵׁנִי שֶׁלּוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ עֵצָה, שֶׁהוּא יָחִיד לִפְנֵי הַכֹּל, וְאֵין לוֹ שֻׁתָּף.

וּבְגִין דָּא אָמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי דְּנָטִיל עֵצָה מִנֵּיהּ, דְּלָא אִית לֵיהּ תְּנָיְינָא וְלָא שׁוּתָּפָא וְלָאו חוּשְׁבְּנָא. דְּאִית אֶחָד בְּשִׁתּוּף כְּגוֹן דְּכַר וְנוּקְבָא וְאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה נא) כִּי אֶחָד קְרָאתִיו אֲבָל אִיהוּ חַד בְּלָא חֶשְׁבָּן וְלָא שִׁתּוּף. וּבְגִין דָּא אָמַר וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי. קָמוּ כֻּלְּהוּ וְאִשְׁתַּטָּחוּ קַמֵּיהּ וְאָמְרוּ זַכָּאָה בַר נָשׁ דְּמָאֲרֵיהּ אִסְתְּכַם עִמֵּיהּ לְגַלָּאָה רָזִין טְמִירִין דְּלָא הֲווֹ מִתְּגַלְּיָין לְמַלְאָכַיָּיא קַדִּישַׁיָּיא.

אָמַר לוֹן חַבְרַיָּיא, אִית לָן לְאַשְׁלָמָא קְרָא, דְּכַמָּה רָזִין טְמִירִין אִית בְּהַאי קְרָא. (דברים לב) אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה וְגו' אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה בִּסְפִירָן. אֲחַיֶּה מִסִּטְרָא דְיָמִינָא חַיֵּי. וּמִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא מוֹתָא. וְאִי לָא אִסְתַּכְּמָן תַּרְוַיְיהוּ בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא לָא

לשון הקודש

וְלָכֵן אָמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, שֶׁלּוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ עֵצָה, שֶׁאֵין לוֹ שֵׁנִי וְלֹא שֻׁתָּף וְלֹא חֶשְׁבּוֹן. שֶׁיֵּשׁ אֶחָד בְּשִׁתּוּף כְּמוֹ זָכָר וּנְקֵבָה, וְנֶאֱמַר בָּהֶם (שם נא) כִּי אֶחָד קְרָאתִיו, אֲבָל הוּא אֶחָד בְּלִי חֶשְׁבּוֹן וְלֹא שִׁתּוּף, וְלָכֵן אָמַר וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי. קָמוּ כֻּלָּם וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ, אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁרִבּוֹנוֹ מַסְכִּים עִמּוֹ לְגַלּוֹת סוֹדוֹת טְמִירִים שֶׁלֹּא הָיוּ מִתְגַּלִּים לְמַלְאָכִים קְדוֹשִׁים.

אָמַר לָהֶם, חֲבֵרִים, יֵשׁ לָנוּ לְהַשְׁלִים הַפָּסוּק, שֶׁכַּמָּה סוֹדוֹת טְמִירִים יֵשׁ בַּפָּסוּק הַזֶּה (דברים לב) אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה וְגו'. אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה – בַּסְּפִירוֹת. אֲחַיֶּה – מִצַּד שֶׁל הַיָּמִין חַיִּים, וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל מָוֶת. וְאִם לֹא מַסְכִּימִים שְׁנֵיהֶם עִם עַמּוּד

אִתְקַיֵּים דִּינָא. דְּאִנּוּן בְּמוֹתַב תְּלָתָא כְּחֲדָא. וּלְזִמְנִין (דף כג ע"א) אִסְתְּכָּמוּ תְּלָתָא לְמֶעְבַּד דִּינָא, וְיֵתֵי י"ד (יְמִינָא) דְּאִיהִי פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים דְּאִיהוּ יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א. וְדָא שְׁכִינְתָּא אִתְקְרֵי יַד יָמִין מִסִּטְרָא דְחֶסֶ"ד. יַד שְׂמֹאל מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה. יַד יהו"ה מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. כַּד בַּר נָשׁ תָּב בִּתְיוּבְתָּא הַאי יַד שֵׁזִיב לֵיהּ מִן דִּינָא. אֲבָל כַּד דָּן עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת אִתְּמַר בֵּיהּ וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל.

וְעוֹד תְּלַת זִמְנִין אִתְּמַר בְּהַאי קְרָא אֲנִי אֲנִי אֲנִי. דְּאִית בְּהוֹן א' א' א' י' י' י'. דְּאִתְרְמִיזוּ בְיו"ד ה"י וא"ו ה"י, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. וְאִית בְּהוֹן ג' ווין ו' ו' ו' וַ'אֲחַיֶּה וַ'אֲנִי וְ'אַיִן דְּאִתְרְמִיזוּ בְּאִלֵּין שְׁמָהָן. וְעִם כָּל דָּא דְּהַאי קְרָא הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא לְגַבֵּי אֱלֹהִים אֲחֵרִים. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי

לשון הקודש

הָאֶמְצָעִי, לֹא מִתְקַיֵּם הַדִּין, שֶׁהֵם בְּמוֹשָׁב שְׁלִשָׁה כְּאֶחָד. וְלִפְעָמִים מַסְכִּימִים שְׁלִשָׁה לַעֲשׂוֹת דִּין, וְיָבֹא י"ד (יָמִין) שֶׁהִיא פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, שֶׁהוּא יהו"ה יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְזוֹ שְׁכִינָה נִקְרֵאת יַד יָמִין מִצַּד הַחֶסֶ"ד. יַד שְׂמֹאל מִצַּד הַגְּבוּרָה. יַד יהו"ה מִצַּד עַמּוּד הָאֶמְצָעִי. כְּשֶׁבֵּן אָדָם שָׁב בִּתְשׁוּבָה, הַיָּד הַזּוֹ מַצִּילָה אוֹתוֹ מֵהַדִּין. אֲבָל כְּשֶׁדָּן עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, נֶאֱמַר בּוֹ וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל.

וְעוֹד, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים נֶאֱמַר בְּפָסוּק זֶה אֲנִי אֲנִי אֲנִי, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם א' א' א' י' י' י', שֶׁנִּרְמְזוּ בְּיו"ד הֵ"י וָא"ו הֵ"י יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְיֵשׁ בָּהֶם שָׁלֹשׁ וָוִים, ו' ו' ו' – וַ'אֲחַיֶּה וַ'אֲנִי וְ'אַיִן – שֶׁנִּרְמְזוּ בַּשֵּׁמוֹת הָאֵלֶּה. וְעִם כָּל זֶה שֶׁהֲרֵי בֵּאֲרוּ אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה הַחֲבֵרִים אֵצֶל אֱלֹהִים אֲחֵרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי

אֲנִי הוּא, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ דְּאִתְּמָר בְּהוּ אֲנִי וָה"וֹ. וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי דָּא סמא"ל וְנָחָ"שׁ. אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה, אֲנִי אָמִית בִּשְׁכִינְתִּי לְמַאן דְּאִיהוּ חַיָּיב. וַאֲנִי אֲחַיֶּה בָּהּ לְמַאן דְּאִיהוּ זַכַּאי. וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל דָּא י"ד יהו"ה דְּאִיהוּ יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א וְאִיהוּ כוז"ו במוכס"ז כוז"ו וְכֹלָּא קְשׁוֹט. אֲבָל מַה דְּאִתְּמָר לְעֵילָּא עִלַּת עִלָּאָה דְּאִיהוּ עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת. וְהַאי רָזָא לָא אִתְּמַסַּר לְכָל חַכִּימָא וּנְבִיאָה

(נ"א אֲבָל מַה דְּאִתְּמָר לְעֵילָּא עַל עִלָּאָה דְּאִיהוּ עַל הָעִלּוֹת הַאי רָזָא לָא אִתְּמַסַּר אֶלָּא לְכָל חַכִּימָא וּנְבִיאָה).

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה עִלּוֹת אִנּוּן סְתִימִין דְּאִנּוּן מִתְלַבְּשִׁין וְאִנּוּן מוּרְכָּבִין בִּסְפִירָן, וּסְפִירָן מֻרְכָּבָה לְגַבֵּיהוּ, דְּאִנּוּן טְמִירִין מִמַּחֲשַׁבְתָּא דִּבְנֵי נָשָׁא, וְעֲלַיְיהוּ אִתְּמָר (קהלת ה) כִּי גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר וְגו'. נְהוֹרִין

לשון הקודש

אֲנִי הוּא – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אֲנִי וָה"וֹ. וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי – זֶה סמא"ל וְנָחָ"שׁ. אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה – אֲנִי אָמִית בִּשְׁכִינָתִי לְמִי שֶׁהוּא רָשָׁע, וַאֲנִי אֲחַיֶּה בָּהּ אֶת מִי שֶׁהוּא צַדִּיק. וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל – זֶה י"ד יהו"ה שֶׁהוּא יהו"ה יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, וְהוּא כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, וְהַכֹּל אֱמֶת. אֲבָל מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר לְמַעְלָה עִלַּת הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, וְהַסּוֹד הַזֶּה לֹא נִמְסָר לְכָל חָכָם וְנָבִיא [נ"א אֲבָל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר לְמַעְלָה עַל עֶלְיוֹן שֶׁהוּא עַל הָעִלּוֹת, הַסּוֹד הַזֶּה לֹא נִמְסָר אֶלָּא לְכָל חָכָם וְנָבִיא].

בֹּא רְאֵה כַּמָּה עִלּוֹת הֵם נִסְתָּרִים שֶׁהֵם מִתְלַבְּשִׁים וְהֵם מֻרְכָּבִים בַּסְּפִירוֹת, וְהַסְּפִירוֹת מֻרְכָּבָה לָהֶם, שֶׁהֵם טְמִירִים מִמַּחֲשֶׁבֶת בְּנֵי אָדָם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (קהלת ה) כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וְגו'. אוֹרוֹת

מְצוּחְצָחִין אִלֵּין עַל אִלֵּין. וְאִלֵּין דִּמְקַבְּלִין אִנּוּן חֲשׁוֹכִין מֵאָחֳרָנִין דְּעָלַיְיהוּ דִּמְקַבְּלִין מִנַּיְיהוּ. וְעִלַּת (עַל כָּל) הָעִלּוֹת לֵית נְהוֹרָא קַיָּימָא קַמֵּיהּ דְּכָל נְהוֹרִין מִתְחַשְׁכָּן קַמֵּיהּ.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ג)

זי"ן מָאי עֲבִידְתֵּיהּ, כְּמִנְיָן יְמֵי הַשָּׁבוּעַ. לְלַמֶּדְךָ שֶׁכָּל יוֹם יֶשׁ לוֹ כֹּחַ. וּמָאי עֲבִידְתֵּיהּ הַכָּא לְלַמֶּדְךָ שְׁכִשֵּׁם שֶׁיֵּשׁ חָכְמָה גְּדוֹלָה בַּאוֹזֶן לְאֵין תַּכְלִית, כָּךְ יֵשׁ הַכֹּחַ הַהוּא בְּכָל הַאֵבָרִים, וּמָאי אֵבָרִים, שֶׁבַע שֶׁיֵּשׁ בָּאָדָם. דִּכְתִיב כִּי בְצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. ע"כ: (עד כאן מההשמטות)

רַעְיָא מְהֵימְנָא

השלמה מההשמטות (סימן ד)

אָמַר לֵיהּ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא בָּתָר דְּאָמַר (בְּרֵאשִׁית א') **נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ מָאי נִיהוּ דְּאָמַר לְבָתָר וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, אָמַר לֵיהּ מָה דְּאוּקְמוּהָ עַל דָּא מָארֵי מַתְנִיתִין**

לשון הקודש

מְצֻחְצָחִים אֵלֶּה עַל אֵלֶּה. וְאֵלֶּה שֶׁמְּקַבְּלִים הֵם חֲשׁוּכִים מֵאַחֵרִים שֶׁעֲלֵיהֶם שֶׁמְּקַבְּלִים מֵהֶם. וּלְעִלַּת [עַל כָּל] הָעִלּוֹת אֵין אוֹר עוֹמֵד לְפָנָיו, שֶׁכָּל הָאוֹרוֹת חֲשׁוּכִים לְפָנָיו.

זַי"ן, מַה מַּעֲשֵׂהוּ? כְּמִנְיַן יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, לְלַמֶּדְךָ שֶׁכָּל יוֹם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ. וּמַה מַּעֲשֵׂהוּ כָּאן? לְלַמֶּדְךָ שֶׁכְּשֵׁם שֶׁיֵּשׁ חָכְמָה גְּדוֹלָה בָּאוֹזֶן לְאֵין תַּכְלִית, כָּךְ יֵשׁ הַכֹּחַ הַהוּא בְּכָל הָאֵבָרִים. וְאֵיזֶה אֵבָרִים? שֶׁבַע שֶׁיֵּשׁ בָּאָדָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית ט) כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם:

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אָמַר לוֹ, מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אַחַר שֶׁאָמַר (בראשית א) נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, מַהוּ שֶׁאָמַר אַחַר כָּךְ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ? אָמַר לוֹ, מַה שֶּׁבֵּאֲרוּ עַל כָּךְ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁמֵּהֶם אָמְרוּ נִבְרָא,

דְּמִנְהוֹן אָמְרוּ (הוא) נִבְרָא וּמִנְּהוֹן (אָמְרוּ) לָא נִבְרָא וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרָא לֵיהּ, דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א') וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. אָמַר לֵיהּ אִי הָכִי אִיהוּ לָא יָהִיב חֶלְקָא בִּיד חַד מִנַּיְיהוּ וְלָא אִתְעֲבִיד בְּדִיוּקְנָא דִילְהוֹן אֶלָּא בְּאִיקּוּנִין דְּמַלְכָּא בְּצַלְמוֹ כִּדְמוּתוֹ דְּאִיהוּ צֶלֶם וּדְמוּת תַּבְנִיתוֹ. אָמַר הָכִי אִשְׁתְּמוֹדָע. אָמַר חַס וְשָׁלוֹם. אֶלָּא אֲנָא אִימָא דְּאִתְּבְּרֵי בְּכֹלָּא וְאַשְׁלִיטֵיהּ עַל כֹּלָּא. דְּאִי הָוָה יָהִיב כָּל חַד חוּלָקֵיהּ בְּזִמְנָא דְּהַוָה כַּעֲסֵיהּ עָלֵיהּ כָּל חַד הָוָה נָטִיל חוּלָקֵיהּ מִנֵּיהּ, כִּי בְּמַה נְחֻשָּׁב הוּא.

אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרָא לֵיהּ כָּל חַד בְּדִיוּקְנֵיהּ, דָּא מַלְכוּת קַדִּישָׁא דְּאִיהִי תְּמוּנַת כָּל, דְּבָהּ אִסְתָּכַּל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבָרָא עַלְמָא וְכָל בְּרִיָּין דְּבָרָא בְּעָלְמָא וְכָלַל בָּהּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין בְּלָא פִּירוּדָא כְּלָל וְכָלַל בָּהּ עֶשֶׂר סְפִירָן וְכָל שְׁמָהָן וּכְנוּיִין וְהַוָיָין וְעִלַּת עַל כֹּלָּא דְּאִיהוּ אָדוֹן עַל כֹּלָּא וְלֵית אֱלָהָא בָּר מִנֵּיהּ וְלָא אִשְׁתְּכַח בְּכָל עִלָּאִין וְתַתָּאִין פְּחוֹת מִינֵיהּ.

בְּגִין דְּאִיהוּ קֶשֶׁר דְּכֻלְּהוּ שְׁלִימוּ דְּכֻלְּהוּ לְקַיְּימָא בֵּיהּ וּמַלְכוּתוֹ בַּכָּל מָשְׁלָה. וּבְגִין דְּלָא אִשְׁתְּכַח עִלַּת עַל כֹּלָּא בְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין

לשון הקודש

וּמֵהֶם אָמְרוּ לֹא נִבְרָא, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב (שם) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.

אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ הוּא, לֹא יִתֵּן חֵלֶק בְּיַד אֶחָד מֵהֶם וְלֹא נַעֲשָׂה בַּדְּמוּת שֶׁלָּהֶם, אֶלָּא בְּאִיקּוֹנִין שֶׁל הַמֶּלֶךְ, בְּצַלְמוֹ כִּדְמוּתוֹ, שֶׁהוּא צֶלֶם וּדְמוּת תַּבְנִיתוֹ. אָמַר, כָּךְ נוֹדָע? אָמַר, חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא אֲנִי אוֹמֵר שֶׁנִּבְרָא בַּכֹּל וְהִשְׁלִיטוֹ עַל הַכֹּל, שֶׁאִם הָיָה כָּל אֶחָד נוֹתֵן בּוֹ חֶלְקוֹ, בִּזְמַן שֶׁהָיָה כּוֹעֵס עָלָיו כָּל אֶחָד הָיָה נוֹטֵל חֶלְקוֹ מִמֶּנּוּ, כִּי בַּמֶּה נֶחְשָׁב הוּא?.

אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אוֹתוֹ כָּל אֶחָד בִּדְמוּתוֹ, זוֹהִי מַלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא תְּמוּנַת כֹּל, שֶׁבָּהּ הִסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם וְכָל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבָּרָא בָּעוֹלָם, וְכָלַל בָּהּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּלִי פֵּרוּד כְּלָל, וְכָלַל בָּהּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְכָל הַשֵּׁמוֹת וְהַכִּנּוּיִים וְהַהֲוָיוֹת, וְעִלַּת עַל הַכֹּל שֶׁהוּא אָדוֹן עַל הַכֹּל, וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבִּלְעָדָיו, וְלֹא נִמְצָא בְּכָל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים פְּחוֹת מִמֶּנּוּ.

בִּגְלַל שֶׁהוּא קֶשֶׁר שֶׁל כֻּלָּם וְהַשְּׁלֵמוּת שֶׁל כֻּלָּם, לְקַיֵּם בּוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה.

פָּחוֹת מִינֵיהּ אֲפִילוּ בְּחַד מִנַּיְיהוּ (אִתְקְרִיאַת) אִתְקְרִיבַת אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל. וּמִסִּטְרָא דְעִלַּת עַל כֹּלָּא אִתְמַר בָּהּ (דְּבָרִים ד') כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. אֲבָל מִסִּטְרָא דִשְׁאַר עַמִּין אִתְמַר בְּהוּ (בָּהּ) (במדבר י"ב) וּתְמוּנַת יְיָ יַבִּיט.

אָתָא בוֹצִינָא קַדִּישָׁא וּשְׁאָר חַבְרַיָּיא וְאִשְׁתַּטְּחוּ קַמֵּיהּ וְאָמְרוּ כְּעָן לֵית מָאן דְּיָכִיל לְמֵיטַל מִינֵיהּ חוּלָקֵיהּ דְּלָא יָהִיב לֵיהּ חַד מֵעָלְמָא אֶלָּא בּוֹרֵא עָלְמִין עִלַּת עַל כֹּלָּא, וּבֵיהּ תַּלְיָיא עוֹנְשֵׁיהּ אוֹ אַגְרֵיהּ וְלָא בְּמַלְאַךְ וְשָׂרָף וְלָא בְּשׁוּם בְּרִיָּה דְעָלְמָא וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין הַמְשַׁתֵּף שֵׁם שָׁמַיִם וּדְבַר אַחֵר נֶעֱקַר מִן הָעוֹלָם. ע"כ: (עד כאן מההשמטות).

דָּבָר אַחֵר נַעֲשָׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא עַל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת דְּאִנּוּן אָמְרֵי הַאי קְרָא. אָמַר לְהוּ בָּתַר דְּהָווּ יָדְעִין מַה דְּהָוָה וּמַה דְעָתִיד לְמֶהֱוֵי וְאִנּוּן הָווּ יָדְעִין דְּעָתִיד לְמֶחֱטֵי אַמַּאי בָעוּ לְמֶעְבַּד לֵיהּ. וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּעַזָּא וַעֲזָאֵל הָווּ

לשון הקודש

וּבְגִלָּל שֶׁלֹּא נִמְצָא עִלַּת עַל הַכֹּל בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים פָּחוֹת מִמֶּנּוּ אֲפִלּוּ בְּאֶחָד מֵהֶם, הִיא [נִקְרֵאת] הִתְקָרְבָה אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל. וּמִצַּד שֶׁל עִלַּת עַל הַכֹּל נֶאֱמַר בָּהּ (דברים ד) כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. אֲבָל מִצַּד שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים נֶאֱמַר בָּהֶם [בָּהּ] (במדבר יב) וּתְמוּנַת ה' יַבִּיט. **בָּא** הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים וְהִשְׁתַּחֲווּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ, כָּעֵת אֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לִטֹּל מִמֶּנּוּ אֶת חֶלְקוֹ, שֶׁלֹּא נָתַן לוֹ אֶחָד מֵהָעוֹלָם, אֶלָּא בּוֹרֵא הָעוֹלָמוֹת עִלַּת עַל הַכֹּל, וּבוֹ תָּלוּי עָנְשׁוֹ אוֹ שְׂכָרוֹ, וְלֹא בְּמַלְאָךְ וְשָׂרָף וְלֹא בְּשׁוּם בְּרִיָּה מֵהָעוֹלָם, וּבִגְלַל כָּךְ פֵּרְשׁוּהָ חַכְמֵי הַמִּשְׁנָה, הַמְשַׁתֵּף שֵׁם שָׁמַיִם וְדָבָר אַחֵר נֶעֱקַר מִן הָעוֹלָם: ע"כ.

דָּבָר אַחֵר נַעֲשָׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ – הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים עַל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת שֶׁהֵם אוֹמְרִים אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה. אָמַר לָהֶם, אַחַר שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים מַה שֶּׁהָיָה וּמַה שֶּׁעָתִיד לִהְיוֹת וְהֵם הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁעָתִיד לַחֲטֹא, לָמָּה

מִקַּטְרְגֵי עֲלֵיהּ בִּזְמְנָא דְּאָמַר שְׁכִינְתָּא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נַעֲשֶׂה אָדָם, אָמְרוּ מָה אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ. מָה אַתְּ בָּעֵי לְמִבְרֵי אָדָם, וַתֵּדָעֵהוּ דְּעָתִיד לְמֶחֱטֵי קַמָּךְ בְּאִתְתָּא דִּילֵיהּ דְּאִיהִי חֹשֶׁךְ. דְּאוֹר אִיהוּ דְכוּרָא וְחֹשֶׁךְ נוּקְבָא שְׁמָאלָא חֹשֶׁךְ דִּבְרִיאָה. בְּהַהוּא זִמְנָא שְׁכִינְתָּא אֲמָרַת לוֹן בְּהַאי דְּאַתּוּן מִקַּטְרְגִין אַתּוּן עֲתִידִים לְמִנְפַּל. כְּדִכְתִיב וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבוֹת הֵנָּה וְגו' (חָשְׁקוּ בְּהוֹן) וְטָעוּ בְּהוֹן וְאַפִּיל לוֹן שְׁכִינְתָּא מִקְּדוּשָׁה דִּלְהוֹן.

אָמְרוּ חַבְרַיָּיא רִבִּי רִבִּי, אַדְּהָכִי (נ"א אִי הָכִי) עַזָּא וַעֲזָאֵל לָא הֲווֹ מְשַׁקְּרִין בְּמִלּוֹלַיְיהוּ. דְּוַדַּאי בְּנוּקְבָא עָתִיד אָדָם לְמֶחֱטֵי. אָמַר לְהוּ הָכִי אָמְרָה שְׁכִינְתָּא אַתּוּן אִזְדַּמְּנָתוּן לְקַטְרְגָא קֳדָמַי יַתִּיר מֵחֵילָא דִּמְרוֹמָא, אִי אַתּוּן הֲוֵיתוּן שַׁפִּירִין מֵאָדָם בְּעוֹבָדַיְיכוּ

לשון הקודש

רָצוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ? וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁעַזָּא וַעֲזָאֵל הָיוּ מִקַּטְרְגִים עָלָיו בִּזְמַן שֶׁאָמְרָה שְׁכִינָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא נַעֲשֶׂה אָדָם. אָמְרוּ, מָה אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ? מָה אַתָּה רוֹצֶה לִבְרֹא אָדָם, וַתֵּדָעֵהוּ שֶׁעָתִיד לַחֲטֹא לְפָנֶיךָ בְּאִשְׁתּוֹ שֶׁהִיא חֹשֶׁךְ? שֶׁאוֹר הוּא זָכָר, וְחֹשֶׁךְ נְקֵבָה, שְׂמֹאל חֹשֶׁךְ שֶׁל בְּרִיאָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן אָמְרָה לָהֶם הַשְּׁכִינָה: בָּזֶה שֶׁאַתֶּם מִקַּטְרְגִים, אַתֶּם עֲתִידִים לִנְפֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבוֹת הֵנָּה וְגו'. [חָשְׁקוּ בָהֶם] וְטָעוּ בָהֶם, וְהִפִּילָה אוֹתָם הַשְּׁכִינָה מִקְּדֻשָּׁתָם.

אָמְרוּ הַחֲבֵרִים, רַבִּי רַבִּי, בֵּין כָּךְ (נ"א אִם כָּךְ), עַזָּא וַעֲזָאֵל לֹא הָיוּ מְשַׁקְּרִים בְּדִבְרֵיהֶם, שֶׁוַּדַּאי בַּנְּקֵבָה עָתִיד אָדָם לַחֲטֹא. אָמַר לָהֶם, כָּךְ אָמְרָה הַשְּׁכִינָה: אַתֶּם הִזְדַּמַּנְתֶּם לְקַטְרֵג לְפָנַי יוֹתֵר מִצְּבָא הַמָּרוֹם. אִם אַתֶּם הֱיִיתֶם יָפִים מֵאָדָם בְּמַעֲשֵׂיכֶם, נָאֶה לָכֶם לְקַטְרֵג עָלָיו, אֲבָל

יָאוֹת לְכוּ לְקַטְרְגָא עֲלֵיהּ. אֲבָל אִיהוּ עָתִיד לְמֶחֱטֵי בְּאִתְּתָא חָדָא, אַתּוּן בְּנָשִׁין סַגִּיאִין. חִבָּתֵיכוֹן יַתִּיר מִבְּנֵי נָשָׁא כְּמָה דִכְתִיב וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וְגוֹ', אֶת בַּת הָאָדָם לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. וְלֹא עוֹד אֶלָּא אִם אָדָם חָב הָא אַקְדִּים לֵיהּ תְּשׁוּבָה לְאַהֲדָרָא לְמָארֵיהּ לְאַתְקָנָא בַּמֶּה דְחָב.

אָמְרוּ לֵיהּ חַבְרַיָּיא (רבי רבי) אִי הָכִי אַמַּאי כּוּלֵּי הַאי.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרַיָּיא אִי לָא דְהַוָּה הָכִי דְּדָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְצָרָא טָבָא וּבִישָׁא דְּאִנּוּן אוֹר וְחֹשֶׁךְ לָא הָוָה זְכוּ וְחוֹבָה לְאָדָם דִּבְרִיאָה. אֶלָּא (בגין) דְּאִתְּבְּרֵי מִתַּרְוַוּיְיהוּ, וּבְגִין דָּא (דברים ל) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְגוֹ'. אָמְרוּ לֵיהּ כּוּלֵּי הַאי אַמַּאי. וְלָא הָוָה שַׁפִּיר דְּלָא אִתְּבְּרֵי דְּלָא לְמֵיחַב וּלְגַרְמָא כָּל מַה דְּגָרִים לְעֵילָא וְלָא הָוָה לֵיהּ לָא עוֹנֶשׁ וְלָא שָׂכָר.

לשון הקודש

הוּא עָתִיד לַחֲטֹא בְּאִשָּׁה אַחַת, וְאַתֶּם בְּנָשִׁים רַבּוֹת. הַחִבָּה שֶׁלָּכֶם יוֹתֵר מִבְּנֵי אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. אֶת בַּת הָאָדָם לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אִם אָדָם חוֹטֵא, הֲרֵי מַקְדִּים לוֹ תְּשׁוּבָה לַחֲזֹר לְרִבּוֹנוֹ לְתַקֵּן בְּמַה שֶׁחָטָא. **אָמְרוּ** לוֹ הַחֲבֵרִים, (רבי רבי), אִם כָּךְ, לָמָּה כָּל זֶה? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לַחֲבֵרִים, אִם לֹא הָיָה כָּךְ שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יֵצֶר טוֹב וָרַע, שֶׁהֵם אוֹר וְחֹשֶׁךְ, לֹא הָיְתָה זְכוּת וְחוֹבָה לְאָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, אֶלָּא [בגלל] שֶׁנִּבְרָא מִשְּׁנֵיהֶם, וְלָכֵן (דברים ל) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְגוֹ'. אָמְרוּ לוֹ, כָּל זֶה לָמָּה? וְלֹא הָיָה יָפֶה שֶׁלֹּא נִבְרָא וְשֶׁלֹּא לַחֲטֹא וְלִגְרֹם כָּל מַה שֶׁגָּרַם

אָמַר לוֹן מִן הַדִּין הָוָה לֵיהּ לְמִבְרְיֵיהּ כָּךְ. בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא בְּגִינֵיהּ אִתְבְּרִיאַת דִּכְתִיב בַּהּ עוֹנְשָׁא לְרַשִׁיעַיָּיא וְאַגְרָא לְצַדִּיקַיָּיא וְלָא הָוָה אַגְרָא לְצַדִּיקַיָּיא וְעוֹנְשָׁא לְרַשִׁיעַיָּיא אֶלָּא בְּגִין אָדָם דִּבְרִיאָה (ישעיה מה) לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לְשֶׁבֶת יְצָרָהּ. אָמְרוּ וַדַּאי כְּעָן שְׁמַעְנָא מַה דְּלָא שְׁמַעְנָא עַד הַשְׁתָּא, דְּוַדַּאי לָא בְרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִלְּתָא דְּלָאו אִיהוּ צָרִיךְ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא אוֹרַיְיתָא דִּבְרִיאָה (דף כג ע"ב) אִיהוּ לְבוּשָׁא דִשְׁכִינְתָּא. וְאִי אָדָם לָא הָוָה עָתִיד לְמִבְרֵי (לְמֶחֱטֵי) הֲוַת שְׁכִינְתָּא בְלָא כִּסּוּיָיא כְּגַוְונָא דְעָנִי. וּבְגִין דָּא כָּל מָאן דְּחָב כְּאִלּוּ אַפְּשִׁיט לִשְׁכִינְתָּא מִלְּבוּשָׁהָא. וְהַאי אִיהוּ עוֹנְשָׁא דְאָדָם.

וְכָל מָאן דִּמְקַיֵּים פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא כְּאִלּוּ הוּא לָבִישׁ לִשְׁכִינְתָּא בִּלְבוּשָׁהָא. וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ

לשון הקודש

לְמַעְלָה, וְלֹא הָיָה לוֹ לֹא עֹנֶשׁ וְלֹא שָׂכָר?! **אָמַר** לָהֶם, מִן הַדִּין הָיָה לוֹ לְבָרְאוֹ כָּךְ, בִּגְלַל שֶׁהַתּוֹרָה בִּגְלָלוֹ נִבְרְאָה, שֶׁכָּתוּב בָּהּ עֹנֶשׁ לָרְשָׁעִים וְשָׂכָר לַצַּדִּיקִים, וְלֹא הָיָה שָׂכָר לַצַּדִּיקִים וְעֹנֶשׁ לָרְשָׁעִים אֶלָּא בִּגְלַל אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, (ישעיה מה) לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ. אָמְרוּ, וַדַּאי כְּעֵת שָׁמַעְנוּ מַה שֶּׁלֹּא שָׁמַעְנוּ עַד עַכְשָׁו, שֶׁוַּדַּאי לֹא בָרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּבָר שֶׁלֹּא צָרִיךְ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא הַתּוֹרָה שֶׁל בְּרִיאָה הִיא לְבוּשׁ הַשְּׁכִינָה, וְאִם אָדָם לֹא הָיָה עָתִיד לְהִבָּרֵאת [לַחֲטֹא], הָיְתָה הַשְּׁכִינָה בְּלִי כִּסּוּי כְּמוֹ עָנִי. וְלָכֵן כָּל מִי שֶׁחָטָא, כְּאִלּוּ הִפְשִׁיט לַשְּׁכִינָה אֶת מַלְבּוּשֶׁיהָ, וְזֶהוּ עֹנֶשׁ הָאָדָם.

וְכָל מִי שֶׁמְּקַיֵּם מִצְוֹת הַתּוֹרָה, כְּאִלּוּ הִלְבִּיש לַשְּׁכִינָה אֶת מַלְבּוּשֶׁיהָ. וְלָכֵן פֵּרְשׁוּהָ בְּכִסּוּי הַציצִית [וּתְפִלִּין] (שמות כב) כִּי

בְּכִסּוּיָא דְּצִיצִית (וּתְפִלִּין) (שמות כב) כִּי הִיא כְּסוּתוֹ לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ בַּמֶּה יִשְׁכָּב בְּגָלוּתָא וְהָא אוּקְמוּהָ. תָּא חֲזֵי, חֹשֶׁךְ אִיהוּ אוּכְמוּ דְּאוֹרַיְיתָא אוֹר חֵיוָרוּ דְּאוֹרַיְיתָא.

השלמה מהחשמטות (סימן ה)

חִוָּורוּ דְּאוֹרַיְיתָא וְכַד אִיהוּ אוֹר מִתְלַבֵּשׁ בַּחֹשֶׁךְ אִתְמַר בְּאוֹרַיְיתָא (שיר השירים א) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה וְכַד אִסְתְּלַק מִתַּמָּן אוֹר דְּאִיהוּ חִוָּורוּ אָמְרָה אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת וְאוֹרַיְיתָא כְּגוֹנָא דְּבַת עֵינָא דְּאִיהִי אוּכְמָא וְשַׁפִּירָא בְּאוֹר דְּנָהִיר בָּהּ וּבְגִין דָּא בַּת עֵינָא וְאוֹר דְּנָהִיר בָּהּ אָמְרָה (תהלים כז) יְיָ אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא אוֹרִי אוֹר י' דְּאִיהִי בַּת עַיִן וּתְרֵין גַּוְנִין אִית לֵיהּ אוֹר מִלְּגַאו וְחֹשֶׁךְ מִלְּבַר לְמֶהֱוֵי שָׁלְטָאָה בְּהוּ עַל כָּל קְלוּסִין (קְלִיפִּין) הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תְּהִלִּים ק"ג) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה.

לשון הקודש

הִיא כְּסוּתָהּ לְבַדָּהּ הוּא שִׂמְלָתוֹ לְעֹרוֹ בַּמֶּה יִשְׁכָּב, בַּגָּלוּת? וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. בֹּא רְאֵה, חֹשֶׁךְ הוּא שָׁחֹר שֶׁל הַתּוֹרָה, אוֹר הַלֹּבֶן שֶׁל הַתּוֹרָה.

השלמה מהחשמטות (סימן ה)

לֹבֶן שֶׁל הַתּוֹרָה, וּכְשֶׁאוֹתוֹ אוֹר מִתְלַבֵּשׁ בַּחֹשֶׁךְ, נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה. וּכְשֶׁמִּתְעַלֶּה מִשָּׁם אוֹר שֶׁהוּא לָבָן, אוֹמֶרֶת אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וְהַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁבַּת עַיִן, שֶׁהִיא שְׁחוֹרָה וְיָפָה בָּאוֹר שֶׁמֵּאִיר בָּהּ, וְלָכֵן בַּת עַיִן וְהָאוֹר שֶׁמֵּאִיר בָּהּ אָמְרָה ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא. אוֹרִי – אוֹר י', שֶׁהִיא בַּת עַיִן, וּשְׁנֵי גְוָנִים יֵשׁ לָהּ – אוֹר מִבִּפְנִים וְחֹשֶׁךְ מִבַּחוּץ, לִהְיוֹת שׁוֹלֵט בָּהֶם עַל כָּל הַקְּלוּסִים [קְלִפּוֹת]. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קג) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה.

בִּלְבוּשָׁא דְּאוֹר אִיהִי שַׁלִּיטַת עַל כָּל אִינּוּן דְּאִתְמָר בְּהוֹן (שמות י') וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם וּבִלְבוּשָׁא אוּכְמָא שַׁלִּיטַת עַל חַיָּיבַיָּא דְּאִתְמָר בְּהוֹן (שְׁמוּאֵל א' ב') וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ.

וְעוֹד אוֹר אִיהוּ מִסִּטְרָא דִּימִינָא דְּאִיהוּ אוֹר יוֹם קַדְמָאָה דְּאִתְמָר בֵּיהּ (בְּרֵאשִׁית א') יְהִי אוֹר דָּא אַבְרָהָם וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם. חֹשֶׁךְ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא דְּאִתְמָר בֵּיהּ בְּיִצְחָק (בראשית כ"ז) וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה יַעֲקֹב דְּאִתְלַבַּשׁ מִתַּרְוַיְהוּ בְּאוֹר דִּימִינָא וּבַחֹשֶׁךְ דִשְׂמָאלָא וּבְתַרְוַיְהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ עַמּוּד.

עַמּוּד הֶעָנָן יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לָיְלָה לִפְנֵי הָעָם (שמות י"ג). עָנָן מִסִּטְרָא דִילֵיהּ מַיָּא, חֹשֶׁךְ מִסִּטְרָא דִילֵיהּ אֶשָּׁא עַמּוּד אִיהוּ שָׁלוֹם בֵּינַיְיהוּ. הָדָא הוּא

לשון הקודש

בִּלְבוּשׁ שֶׁל אוֹר הִיא שׁוֹלֶטֶת עַל כָּל אוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שמות י) וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם, וּבִלְבוּשׁ שָׁחֹר שׁוֹלֶטֶת עַל הָרְשָׁעִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שמואל–א ב) וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ.

וְעוֹד, אוֹר הוּא מִצַּד הַיָּמִין (חֶסֶד), שֶׁהוּא אוֹר שֶׁל יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יְהִי אוֹר, זֶה אַבְרָהָם, וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם. חֹשֶׁךְ מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּיִצְחָק (שם כז) וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה. יַעֲקֹב שֶׁהָיָה לָבוּשׁ מִשְּׁנֵיהֶם בָּאוֹר שֶׁל יָמִין וּבַחֹשֶׁךְ שֶׁל שְׂמֹאל, וּבִשְׁנֵיהֶם עַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא עַמּוּד.

עַמּוּד הֶעָנָן יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לַיְלָה לִפְנֵי הָעָם. הֶעָנָן מִצַּד שֶׁלּוֹ מַיִם. הַחֹשֶׁךְ מִצַּד שֶׁלּוֹ אֵשׁ. עַמּוּד הוּא שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם. זֶהוּ

דִּכְתִיב (איוב כ"ה) עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו וְכַד אִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא (שמות יד) וְלָא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה, לָא קָרִיב מַיָּא לְאֶשָּׁא וְלָא אֶשָּׁא לְמַיָּא דְּאִיהוּ אַפְרִישׁ בֵּינַיְיהוּ. וְדָא אִיהוּ מַחֲלוֹקֶת בֵּית הִלֵּל וּבֵית שַׁמַּאי שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם וּלְקָבְלַיְיהוּ תְּרֵין אֻמּוֹרָאֵי דִּרְקִיעָא מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל וְשַׂר שָׁלוֹם מַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם דְּאִיהוּ נוּרִיאֵ"ל, אוּרִיאֵל אִתְקְרֵי מִסִּטְרָא דִּימִינָא נוּרִיאֵל מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא וְאִיהוּ אָדָם דִּלְתַתָּא מטטרו"ן שְׁמֵיהּ שָׁלִיט עַל כָּל מָאֲרֵי מַתְנִיתִין הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א') וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם אִלֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּמִתְרַבִּין בְּיַמָּא דְאוֹרַיְיתָא דְיָרְתֵי מִתַּמָּן נֶפֶשׁ חַיָּה.

וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם אִלֵּין מָאֲרֵי דְזַכְוָון דְּבִזְכוּתְהוֹן פָּרְחִין לְעֵילָא וְיָרְתִין מִתַּמָּן רוּחָא דְּאִיהוּ עוֹף יְעוֹפֵף בְּנִדְפִּין בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה. וּבַבְּהֵמָה אִלֵּין עַמֵּי

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (איוב כח) עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. וּכְשֶׁהוּא בָּאֶמְצַע – וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה. לֹא קָרַב הַמַּיִם לָאֵשׁ, וְלֹא אֵשׁ לַמַּיִם, שֶׁהוּא מַפְרִיד בֵּינֵיהֶם. וְזוֹהִי מַחֲלֹקֶת בֵּית הִלֵּל וּבֵית שַׁמַּאי שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם, וּכְנֶגְדָּם שְׁנֵי אָמוֹרָאִים שֶׁל הָרָקִיעַ, מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל, וְשַׂר שָׁלוֹם מַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם, שֶׁהוּא נוּרִיאֵל. אוּרִיאֵל נִקְרָא מִצַּד הַיָּמִין, נוּרִיאֵל מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְהוּא אָדָם שֶׁלְּמַטָּה, מטטרו"ן שְׁמוֹ, שׁוֹלֵט עַל כָּל בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם, אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמִּתְרַבִּים בְּמֵי הַתּוֹרָה, שֶׁיּוֹרְשִׁים מִשָּׁם נֶפֶשׁ חַיָּה.

וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם – אֵלּוּ בַּעֲלֵי זְכֻיּוֹת, שֶׁבִּזְכוּתָם פּוֹרְחִים לְמַעְלָה, וְיוֹרְשִׁים מִשָּׁם רוּחַ שֶׁהוּא עוֹף יְעוֹפֵף בַּכְּנָפַיִם בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה. וּבַבְּהֵמָה – אֵלּוּ עַמֵּי

הָאָרֶץ דְּאִתְמָר בְּהוֹן (במדבר י"ד) אַל תִּירְאוּ אֶת עַם הָאָרֶץ כִּי לַחְמֵנוּ הֵם. (עד כאן מההשמטות)

(וְאִי צְלוֹתָא לָאו אִיהִי שְׁלֵימָא כַּמָּה מַלְאָכֵי חַבָּלָה רָדְפִין אַבַּתְרָהּ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (איכה א) כָּל רוֹדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ וְגו'. וּבְגִין דָּא מַצְלִין (תהלים עח) וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן דָּא סמאל דְּאִיהוּ נָחָשׁ. וְלֹא יַשְׁחִית דָּא מַשְׁחִית. וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ דָּא אַף. וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ דָּא חֵמָה. בְּגִין דְּלָא יִרְדְּפוּן בָּתַר צְלוֹתָא. וְכַמָּה מַלְאָכֵי חַבָּלָה תַּלְיָין מִנַּיְיהוּ. שִׁבְעָה מְמַנָּן אִנּוּן וְתַלְיָין מִנַּיְיהוּ שִׁבְעִין. וּבְכָל רְקִיעָא וּרְקִיעָא אִנּוּן מְקַטְרְגִין וְתַלְיָין מִנַּיְיהוּ עֲשָׂרָה אֶלֶף רִבּוֹא. וְאִי צְלוֹתָא סַלְקָא שְׁלֵימָא בְּעִטּוּפָא דְמִצְוָה וּתְפִלִּין עַל רֵישָׁא וּדְרוֹעָא, אִתְּמַר בְּהוּ (דברים כח) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָ. שֵׁם יָיָ אוּקְמוּהָ דְּאִיהִי תְּפִילִין דְּרֵישָׁא. וּמָאן דַּחֲזֵי שֵׁם יהו"ה עַל רֵישָׁא, בִּצְלוֹתָא דְּאִיהִי (יהו"ה) אדנ"י, מִיָּד כֻּלְּהוֹן בָּרְחִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים צא) יִפּוֹל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וְגו).

השלמה מההשמטות (המשך)

כַּד נְהוֹרָא אִיהוּ (תהלים ל"ג) רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ וְדָא דַרְגָּא דְצַדִּיק חָי עָלְמִין וּמִתַּמָּן רִנָּה וּבֵיהּ פּוּרְקָנָא הָדָא הוּא דִכְתִיב (יִרְמְיָה כ"ג) צְמַח צַדִּיק וַדָּאי דְּאִיהוּ

לשון הקודש

הָאָרֶץ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (במדבר יד) אַל תִּירְאוּ אֶת עַם הָאָרֶץ כִּי לַחְמֵנוּ הֵם. ע"כ.

(**וְאִם** תְּפִלָּה אֵינָהּ שְׁלֵמָה, כַּמָּה מַלְאָכֵי חַבָּלָה רוֹדְפִים אַחֲרֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איכה א) כָּל רֹדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים, וְלָכֵן מִתְפַּלְּלִים (תהלים עח) וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן – זֶה סמא"ל שֶׁהוּא נָחָשׁ. וְלֹא יַשְׁחִית – זֶה הַמַּשְׁחִית. וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ – זֶה אַף. וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ – זוֹ חֵמָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִרְדְּפוּ אַחַר הַתְּפִלָּה. וְכַמָּה מַלְאָכֵי חַבָּלָה תְּלוּיִים מֵהֶם. שִׁבְעָה מְמֻנִּים הֵם, וּתְלוּיִים מֵהֶם שִׁבְעִים, וּבְכָל רָקִיעַ וְרָקִיעַ הֵם מְקַטְרְגִים, וּתְלוּיִים מֵהֶם עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים רִבּוֹא. וְאִם תְּפִלָּה עוֹלָה שְׁלֵמָה בְּעִטּוּף שֶׁל מִצְוָה וּתְפִלִּין עַל הָרֹאשׁ וְהַזְּרוֹעַ, נֶאֱמַר בָּהֶם (דברים כח) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָ. שֵׁם ה' פֵּרוּשׁוֹ שֶׁהִיא תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. וּמִי שֶׁרוֹאֶה שֵׁם יהו"ה עַל הָרֹאשׁ בַּתְּפִלָּה שֶׁהִיא אדנ"י (יהו"ה), מִיָּד כֻּלָּם בּוֹרְחִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים צא) יִפּוֹל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וְגו'.)

כְּשֶׁהָאוֹר הוּא, רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּה', וְזוֹ דַּרְגָּה שֶׁל צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, וּמִשָּׁם רִנָּה

עֲשִׂירָאָה וְצַדִּיק נָטִיל מִשְּׂמָאלָא וְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא מִימִינָא הָדָא הוּא דִכְתִיב (דְּבָרִים ל"ג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.

תָּא חֲזֵי, כָּל אַתְוָון אִינּוּן מִסִּטְרָא דְאַתְוָון דְאוֹרַיְיתָא דִכְלִילָן בִּשְׁכִינְתָּא וְצַדִּיק אִיהוּ נָטִיל לִשְׂמָאלָא קֵץ חַי דְאִיהוּ יִצְחָק בְּהִפּוּךְ חַי עָלְמִין קָשִׁיר בִּשְׂמָאלָא וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא אִתְמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה מִסִּטְרָא דִימִינָא תּוֹהוּ וָבֹהוּ בּוֹ הוּא מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה וּמָאן גָּרִים לֵיהּ (לָהּ) הַאי אֶלָּא קֶדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא קוֹדֶם דְּבָרָא עָלְמָא הָוָה סָתִים יהו"ה לְבָתָר אִתְפַּשְׁטַת ה' לְתַתָּא וְאִתְמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תּוֹהוּ וָבֹהוּ וְרָזָא דְמִלָּה אֵלֶּה "תּוֹלְדוֹת "הַשָּׁמַיִם "וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם בה' בְּרָאָם הֲרֵי לְךָ דַּהֲוָה לְבוּשָׁהָא תּוֹהוּ.

לשון הקודש

וּבוֹ הַגְּאֻלָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה כג) צֶמַח צַדִּיק, וַדַּאי שֶׁהוּא עֲשִׂירִי, וְצַדִּיק נוֹסֵעַ מִשְּׂמֹאל, וְעַמּוּד הָאֶמְצַע מִיָּמִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.

בֹּא רְאֵה, כָּל הָאוֹתִיּוֹת הֵן מִצַּד אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלוֹת בַּשְּׁכִינָה, וְצַדִּיק נוֹסֵעַ מִשְּׂמֹאל, קֵץ חַי שֶׁהוּא יִצְחָק בְּהִפּוּךְ. חַי הָעוֹלָמִים קָשׁוּר בִּשְׂמֹאל, וּשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה מִצַּד שְׂמֹאל נֶאֱמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה. מִצַּד הַיָּמִין תֹּהוּ וָבֹהוּ, בּוֹ הוּא מִצַּד עַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם – זוֹ שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. וּמִי גָּרַם לָהּ אֶת זֶה? אֶלָּא הַקָּבָּ"ה קֹדֶם שֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם הָיָה נִסְתָּר יְהוָ"ה, אַחַר כָּךְ הִתְפַּשְּׁטָה ה' לְמַטָּה, וְנֶאֱמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹּהוּ וָבֹהוּ, וְסוֹד הַדָּבָר – אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּה' בְּרָאָם. הֲרֵי לְךָ שֶׁהָיָה לְבוּשָׁהּ תֹּהוּ.

וּבְגִין דָּא כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַד לָא הָוָה נָחִית נְבִיעוּ עֲלָהּ בְּגִין דְּאָדָם אַיִן דַּהֲוָה בַּעְלָהּ לְעֵילָא סָתִים בְּאַיִן עַד דְּאִתְפְּשַׁט ה' מִן יה"ו דְּאִיהוּ בִּינָה ▣ דְּאִיהוּ מְקוֹרָא דִּנְבִיעוּ דְּאִיהִי נְקוּדָה סְתִימָא וּמִתַּמָּן וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְקוֹדֶם דְּנַחְתַּת הָוָה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בּוֹנֵה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן, בְּגִין דָּא הָוָה נְבִיעוּ נָחִית בְּהַהוּא זִמְנָא הוּא שֵׁירוּתָא מֵחֶסֶד הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תְּהִלִּים פ"ט) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה וּבְגִין דָּא לֹא תוֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ וְאִתְּמַר בָּהּ לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ דְּלָא תוֹהוּ בְּרָאָהּ.

וּבְזִמְנָא דַּהֲוָה תוֹהוּ אָמַר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי וְגוֹ' קֵץ דְּיִצְחָק דְּאִתְּמַר בֵּיהּ כִּי אוֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי דְּאִי אֲנִתְּ הֲוִית בָּעֵי רַחֲמֵי עָלַיְיהוּ לָא אִתְחָרְבוּ וְאִיהוּ הָוָה אָמַר לֵיהּ בְּרֶמֶז בְּגִין

לשון הקודש

וּבִגְלַל זֶה כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים, עַדַּיִן לֹא הָיָה יוֹרֵד הַשֶּׁפַע שֶׁלָּהּ בִּגְלַל שֶׁאָדָם אַיִן, שֶׁהָיָה בַּעְלָהּ נִסְתָּר בְּאַיִן. עַד שֶׁהִתְפַּשֵּׁט ה' מִן יה"ו, שֶׁהוּא בִּינָה, שֶׁהוּא מְקוֹר הַשֶּׁפַע, שֶׁהִיא נְקֻדָּה נִסְתֶּרֶת, וּמִשָּׁם הִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וְקֹדֶם שֶׁיָּרְדָה הָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹנֵה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן, בִּגְלַל זֶה הָיָה הַשֶּׁפַע יוֹרֵד בְּאוֹתוֹ זְמַן הִיא רֵאשִׁית מֵחֶסֶד, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים פט) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. וּבִגְלַל זֶה לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ, וְנֶאֱמַר בָּהּ לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ, שֶׁלֹּא תֹהוּ בְּרָאָהּ.

וּבִזְמַן שֶׁהָיָה תֹהוּ, אָמַר אֱלֹהִים לְנֹחַ, קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי וְגוֹ', קֵץ שֶׁל יִצְחָק שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי אוֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי, שֶׁאִם אַתָּה הָיִיתָ מְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, לֹא נֶחְרְבוּ. וְהוּא הָיָה אוֹמֵר לוֹ בְּרֶמֶז כְּדֵי

דְּיִבְעֵי רַחֲמֵי עָלַיְיהוּ וְלָא יְמוּת מָשִׁיחַ דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא.

אָמַר לֵיהּ וְהָא בוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן קוֹדֶם דְּאִתְבַּרֵי עַלְמָא הָוָה אֶלָּא מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה בְּמַחְשַׁבְתֵּיהּ כָּל דָּרִין דַּהֲוָה בוֹנֶה וְאִתְחַרִיבוּ קוֹדֶם דְּאִתְבְּרִיאוּ חֲזָא דַּהֲווּ עָבְדִין עוֹבָדִין דְּיִתְחַרִיבוּ וְכֵיוָן דְּבָרָא חַשָּׁב כְּאִילוּ חַרִיב לוֹן וְדָא מְמַלֵּל עַד סוֹף יוֹמִין דְּאִלֵּין תּוֹלָדִין בִּישִׁין וַהֲווּ גַּרְמִין דְּנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ יֶחֱרַב בְּבַיִת רִאשׁוֹן וְיָבֵשׁ בְּבַיִת שֵׁנִי נְבִיעוּ דִילֵיהּ בִּתְרֵין עָלְמִין שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וּשְׁכִינְתָּא תַתָּאָה וּלְנֹחַ אִתְגַּלְיָא מָה דַּהֲוָה וּמָה דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי וְלָא בָעָא רַחֲמֵי עָלַיְיהוּ עַד דְּאָתָא מֹשֶׁה וּבָעָא רַחֲמֵי דְּעָתִידִין הֲווּ יִשְׂרָאֵל דְּלָא יִפְקוּן אֶלָּא חַד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה מִסִּטְרָא

לשון הקודש

שֶׁיִּבַּקֵּשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, וְלֹא יָמוּת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל.

אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי הָיָה בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם? אֶלָּא מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁהָיָה בּוֹנֶה, וְנֶחְרְבוּ קֹדֶם שֶׁנִּבְרְאוּ. רָאָה שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים מַעֲשִׂים שֶׁיֶּחֱרְבוּ, וְכֵיוָן שֶׁבָּרָא, חָשַׁב כְּאִלּוּ הֶחֱרִיבָם, וְזֶה מְדַבֵּר עַד סוֹף הַיָּמִים שֶׁאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת רָעוֹת, וְהָיוּ גוֹרְמִים דְּנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. יֶחֱרַב בְּבַיִת רִאשׁוֹן, וְיָבֵשׁ בְּבַיִת שֵׁנִי. הַנְּבִיעָה שֶׁלּוֹ בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה וּשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה. וּלְנֹחַ הִתְגַּלָּה מַה שֶּׁהָיָה וּמַה שֶּׁעָתִיד לִהְיוֹת, וְלֹא בִקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה וּבִקֵּשׁ רַחֲמִים, שֶׁעֲתִידִים הָיוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יֵצְאוּ אֶלָּא אֶחָד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה, מִצַּד הַגְּבוּרָה שֶׁהָיוּ

דִּגְבוּרָה דַּהֲוֵי דַּיְינִין וְיִתְחַזַּר עַלְמָא לְתֹהוּ.

וּבְגִין דְּבָעָא מֹשֶׁה רַחֲמִין עָלַיְיהוּ שְׂמֹאל דּוֹחֶה וְלָא יִפְקוּן בֵּיה יִשְׂרָאֵל וְיָמִין מְקָרְבָא דְּאִיהִי יַמִּינָא מָטֵי כְּלַפֵּי חֶסֶד וּמֹשֶׁה בְּגִין דְּיַהַב גַּרְמֵיהּ עָלַיְיהוּ יָהַב תּוּקְפָּא לְדַרְגֵּיהּ דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא דְּאִתְיְיהִיבַת בִּימִינָא הָדָא הוּא דִכְתִיב (דְּבָרִים ל"ג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ וּבְגִין דָּא פּוּרְקָנָא בֵּיה תַּלְיָיא הָדָא הוּא דִכְתִיב (בְּרֵאשִׁית מ"ט) לָא יָסוּר שֵׁבֶט מִיְּהוּדָה עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה דְּאִיהוּ מֹשֶׁה בְּחוּשְׁבָּנָא.

יְסוֹד צַדִּיק בֵּיה סו"ד תְּהֵא שְׂמֹאל דּוֹחָה אַף עַל גַּב דְּאוֹקִימְנָא בֵּיה (בראשית מו) כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיְמָה שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ בְּגִין דְּאִתְקַשַּׁר בִּשְׂמָאלָא וְיָמִין מֵקַרֶבֶת בְּגִין דְּתַלְיָא מִגֵּיהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּשִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ אִינּוּן שִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת וְשִׁיתָּא סִדְרֵי

לשון הקודש

דָּנִים, וְהֶחְזֵר הָעוֹלָם לְתֹהוּ.

וּבִגְלַל שֶׁמֹּשֶׁה בִּקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, הַשְּׂמֹאל דּוֹחָה וְלֹא יָצְאוּ בָהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְיָמִין מְקָרֶבֶת שֶׁהִיא יָמִין מַטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד. וּמֹשֶׁה, בִּגְלַל שֶׁנָּתַן עַצְמוֹ עֲלֵיהֶם, נָתַן תֹּקֶף לְדַרְגָּתוֹ, שֶׁהִיא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּיָמִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וּבִגְלַל זֶה הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מט) לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה, עַד כִּי יָבֹא "שִׁילֹה", שֶׁהוּא מֹשֶׁה בְּחֶשְׁבּוֹן.

יְסוֹד צַדִּיק בּוֹ סו"ד תְּהֵא שְׂמֹאל דּוֹחָה, אַף עַל פִּי שֶׁפֵּרַשְׁנוּ בּוֹ כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיְמָה שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ, בִּגְלַל שֶׁנִּקְשַׁר בִּשְׂמֹאל, וְיָמִין מְקָרֶבֶת כִּי תָּלוּי מִמֶּנָּה עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁשִּׁשִּׁים וָשֵׁשׁ הֵם

מִשְׁנָה דְּאִתְיְיהִיבוּ מִגְּבוּרָה דְּאִיהִי שְׁמָאלָא שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים אִתְקְרִיאוּ דְּנַטְלָן מִגְּבוּרָה דְתַמָּן אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה כְּלָלָא דְשִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת וְשִׁיתָּא סִדְרֵי מִשְׁנָה דְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לְפוּמָא לָא גָּלֵי בְּגִין דַּעֲתִידָה שְׁמוּאֵל דְּאִיהִי פּוּמָא לְאַדְהַיָּיא.

וּבְגִין כַּךְ אִיהוּ סָתִים הֲכִי פּוּרְקָנָא בְּלִבָּא וּפּוּמָא דְּאִיהוּ גַּלְיָיא לָא אִתְגְּלֵי פּוּרְקָנָא וּבְגִין דְּכֹלָּא תַּלְיָיא בִּימִינָא אָמַר הַנָּבִיא (יְשַׁעְיָה נ"ג) וּזְרוֹעַ יְיָ עַל מִי נִגְלָתָה עַל מִי וַדָּאי דְּאִתְמָר בֵּיהּ (איכה ב) מִי יִרְפָּא לָךְ הָדָא הוּא דִכְתִיב (איכה ב') מָ"ה אֲעִידֵךְ מָ"ה אֲדַמֶּה לָךְ (שמות ג) וְאָמְרוּ לִי מָה שְׁמוֹ בְּמָ"ה יֵיתֵי זִמְנָא וּבְמָ"ה אַסְוָותָא הָדָא הוּא דִכְתִיב (איכה ב) מָה אַשְׁוֶה לָךְ וַאֲנַחֲמֵךְ וְגוֹ' מִי יִרְפָּא לָךְ, דְּמִשֶּׁה אִיהוּ מָה שְׁמוֹ וּבֵיהּ תְּהֵא נָחֲמָתֶךָ וּבְגִין דָּא כָּפַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

שִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת, וְשִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁנִּתְּנוּ מִגְּבוּרָה שֶׁהִיא שְׁמוֹאֵל. שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים נִקְרְאוּ שֶׁנּוֹסְעִים מִגְּבוּרָה, שֶׁשָּׁם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, כְּלָל שֶׁל שִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת וְשִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה. שֶׁתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, לַפֶּה לֹא הִתְגַּלְּתָה, בִּגְלַל שֶׁעָתִיד שְׁמוֹאֵל, שֶׁהִיא פֶּה, לְהַדְּחוֹת.

וְלָכֵן הוּא מַסְתִּיר כָּךְ הַגְּאֻלָּה בַּלֵּב, וְהַפֶּה שֶׁהוּא גָּלוּי לֹא מִתְגַּלָּה הַגְּאֻלָּה, וּבִגְלַל שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בַּיָּמִין, אָמַר הַנָּבִיא (ישעיה נג) וּזְרוֹעַ ה' עַל מִי נִגְלָתָה. עַל מִי וַדַּאי, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מִי יִרְפָּא לָךְ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איכה ב) מָ"ה אֲעִידֵךְ מָ"ה אֲדַמֶּה לָךְ, וְאָמְרוּ לִי מַ"ה שְׁמוֹ, בְּמַ"ה יָבֹא הַזְּמַן, וּבְמַ"ה תָּבֹא רְפוּאָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) מָה אַשְׁוֶה לָךְ וַאֲנַחֲמֵךְ וְגוֹמֵר, מִ"י יִרְפָּא לָךְ, שֶׁמֹּשֶׁה הוּא מַ"ה שְׁמוֹ וּבוֹ תִּהֵא נֶחָמָתֵךְ.

שְׁמֵיהּ מֹשֶׁה מֹשֶׁה חַד עַל פּוּרְקָנָא קַדְמָאָה וְחַד עַל בַּתְרַיְיתָא וּבְגִין דָּא (שמות יד) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה אָז שָׁר לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא אָז יָשִׁיר.

עֲשִׂירָאָה בִּתְפִלָּה וְדָא שְׁכִינְתָּא עֲלָהּ אִתְּמַר (תְּהִלִּים י"ז) תְּפִלָּה לְדָוִד שִׁמְעָה יְיָ צֶדֶק וְדָוִד בְּרוּחַ קֻדְשָׁא אָמַר בְּאַחֲרִית יוֹמִין דְּגַלּוּתָא, אָמַר עַל יִשְׂרָאֵל (תְּהִלִּים י"ז) בַּחַנְתָּ לִבִּי פָּקַדְתָּ לַיְלָה. וְלֵית לַיְלָה אֶלָּא גָּלוּת וְאִיּוֹב מָה דְּאָמַר כֻּלָּא הוּא מָשָׁל עַל יִשְׂרָאֵל דְּאָמַר (איוב ז) כֵּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ, וְשָׂטָן בָּעָא לְקַטְרְגָא לֵיהּ וְאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (איוב לד) אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר אוֹף בְּיַעֲקֹב בְּגִין דְּחָזָא בְּרוּחָא דְקוּדְשָׁא דוֹחֲקָא דְגַלּוּתָא (עד כאן מההשמטות)

וְיַעֲקֹב בְּגִין דְּחָמָא בְּרוּחָא דְקוּדְשָׁא דוֹחֲקָא דְגָלוּתָא בַּתְרָאָה בְּסוֹף יוֹמַיָּיא (אָמַר (בראשית כח)

לשון הקודש

וּבְגִלַּל כָּךְ כְּפַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁמוֹ מֹשֶׁה מֹשֶׁה, אֶחָד עַל גְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה, וְאֶחָד עַל הָאַחֲרוֹנָה, וּבְגִלַּל זֶה אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה. אָז שָׁר לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אָז יָשִׁיר.

עֲשִׂירִי בַּתְּפִלָּה, זוֹ שְׁכִינָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר (תהלים יז) תְּפִלָּה לְדָוִד שִׁמְעָה ה' צֶדֶק. וְדָוִד בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמַר בְּאַחֲרִית הַיָּמִים שֶׁל הַגָּלוּת, אָמַר עַל יִשְׂרָאֵל (שם) בָּחַנְתָּ לִבִּי פָּקַדְתָּ לַיְלָה, וְאֵין לַיְלָה אֶלָּא גָּלוּת, וּמַה שֶּׁאָמַר אִיּוֹב הַכֹּל הָיָה מָשָׁל עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁאָמַר כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ, וְהַשָּׂטָן רָצָה לְקַטְרֵג לוֹ, וְאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר. אַף בְּיַעֲקֹב כָּךְ, בִּגְלַל שֶׁרָאָה בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ אֶת דֹּחַק הַגָּלוּת: ע"כ.

וְיַעֲקֹב, בִּגְלַל שֶׁרָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ דֹּחַק

וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא לֵילְיָא דְּגָלוּתָא וְאָמַר) (בראשית לב) **וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ. וּפָלִיג עַמָּא קַדִּישָׁא בְּגָלוּתָא לְג' סִטְרִין. כְּמָא דְּאַתְּ אָמֵר,** (בראשית לג) **וַיָּשֶׂם אֶת הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת יַלְדֵיהֶן רִאשׁוֹנָה בְּרִישָׁא בְּגָלוּתָא דֶּאֱדוֹם, וְאֶת לֵאָה וִילָדֶיהָ אַחֲרוֹנִים. וְאֶת רָחֵל וְאֶת יוֹסֵף אַחֲרוֹנִים. וּבְגִין דְּחָמָא בָּתַר כֵּן עֲנִיוּתָא וְצַעֲרָא דִּלְהוֹן אָמַר** (בראשית כח) **וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי וְאָמַר וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכוֹל וּבֶגֶד לִלְבּוֹשׁ.**

וְדָוִד בְּגִין גָּלוּתָא אָמַר (שמואל ב ז) **רָעֵב וְעָיֵף וְצָמֵא בַּמִּדְבָּר, בְּגִין דְּחָמָא שְׁכִינְתָּא חָרְבָה יְבֵשָׁה הָוָה נָטִיל צַעֲרָא בְּגִינָהָא. לְבָתָר דְּחָמָא דְּהַדְּרִין יִשְׂרָאֵל** (בתשובה) **בְּחֶדְוָה, תַּקִּין עֶשֶׂר מִינֵי נִגּוּנִין. וּבְסוֹף כֻּלְּהוּ אָמַר** (תהלים קב) **תְּפִלָּה לֶעָנִי כִּי יַעֲטוֹף** (נ"א תַּקִּין י' מִינֵי תִּילִים, וּבְסוֹף כֻּלְּהוּ תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה יְיָ אָזְנְךָ עֲנֵנִי. חָדָא דְּכֻלְּהוּ צְלוֹתִין דִּבְגִינַיְיהוּ

לשון הקודש

שֶׁל הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה בְּסוֹף הַיָּמִים, וְאָמַר (בראשית כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, וּבָא הַלַּיְלָה שֶׁל הַגָּלוּת, וְאָמַר] (שם לב) **וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ.** וְחִלֵּק אֶת הָעָם הַקָּדוֹשׁ בַּגָּלוּת לִשְׁלֹשָׁה צְדָדִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם לג) **וַיָּשֶׂם אֶת הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת יַלְדֵיהֶן רִאשֹׁנָה,** בָּרֹאשׁ בְּגָלוּת אֱדוֹם. **וְאֶת לֵאָה וִילָדֶיהָ אַחֲרֹנִים וְאֶת רָחֵל וְאֶת יוֹסֵף אַחֲרֹנִים.** וּבִגְלַל שֶׁרָאָה אַחַר כָּךְ עֲנִיּוּת וְצַעַר שֶׁלָּהֶם, אָמַר (שם כח) **וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי. וְאָמַר, וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ.**

וְדָוִד, בִּגְלַל הַגָּלוּת אָמַר (שמואל–ב יז) **רָעֵב וְעָיֵף וְצָמֵא בַּמִּדְבָּר.** בִּגְלַל שֶׁרָאָה שְׁכִינָה חֲרֵבָה יְבֵשָׁה, הָיָה נוֹטֵל צַעַר בִּגְלָלָהּ. אַחַר שֶׁרָאָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל חוֹזְרִים [בִּתְשׁוּבָה] בְּחֶדְוָה, תִּקֵּן עֲשָׂרָה מִינֵי נִגּוּנִים, וּבְסוֹף כֻּלָּם אָמַר (תהלים קב) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף

מִתְעַטְּפִין קֶדֶם מַלְכָּא. וְלָא הֲווֹ עָאלִין עַד דְּיֵיעוֹל צְלוֹתָא דְעָנִי אָמַר תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטוֹף)

וְהִיא צְלוֹתָא דְעַטִּיף כָּל צְלוֹתִין קַדְמָאָה עַד דְּיֵיעוֹל צְלוֹתָא דִילֵיהּ. בְּגִין דָּא אַקְדִּים עָנִי לְכֻלְּהוּ.

מָאן צְלוֹתָא דְעָנִי. דָּא צְלוֹתָא דְעַרְבִית דְּאִיהִי רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ בְּלָא בַעֲלָהּ. וּבְגִין דְּאִיהִי בְּלָא בַעֲלָהּ אִיהִי עֲנִיָּה יְבֵשָׁה (בִּרְשׁוּת כָּל אֵינַשׁ) **וְצַדִּיק עָנִי יָבֵשׁ דָּא זַרְעָא דְיַעֲקֹב דְּאִיהוּ בִּרְשׁוּת כָּל אוּמִּין דְּעָלְמָא וְדַמְיָא לִצְלוֹתָא דְעַרְבִית דְּאִיהִי לֵילְיָא דְגָלוּתָא.**

וּצְלוֹתָא דְשַׁבָּת אִיהִי צְדָקָה לֶעָנִי כְּמָה דְאוּקְמוּהָ מָאנֵי מַתְנִיתִין שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לָעֲנִיִּים (דַעֲנִיִּים מִתְנַחֲמִי בְּאֹרַח דְשִׁמְשָׁא (בְּשַׁבַּתָּא) דְשַׁבַּתָּא). **וּבְגִין דָּא צָרִיךְ בַּר נָשׁ לְמֶהֱוֵי אִיהוּ כְעָנִי לְתַרְעָא דְמַלְכָּא**

לשון הקודש

[נ"א תִּקֵּן עֲשָׂרָה מִינֵי תְּלִים, וּבְסוֹף כֻּלָּם תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה ה' אָזְנְךָ עֲנֵנִי. אַחַת שֶׁכָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁבְּגָלֻיָּן מִתְעַטְּפִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְלֹא הָיוּ נִכְנָסוֹת עַד שֶׁתִּכָּנֵס תְּפִלַּת הֶעָנִי, אָמַר תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף], וְהִיא תְּפִלָּה שֶׁעוֹטֶפֶת כָּל הַתְּפִלּוֹת לְפָנֶיהָ עַד שֶׁתִּכָּנֵס תְּפִלָּתוֹ, לָכֵן הִקְדִּים עָנִי לְכֻלָּם.

מַהִי תְּפִלַּת הֶעָנִי? זוֹ תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁהִיא רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ בְּלִי בַעְלָהּ, וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא בְּלִי בַעְלָהּ, הִיא עֲנִיָּה וִיבֵשָׁה, וְצַדִּיק עָנִי יָבֵשׁ זֶה זֶרַע יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בִּרְשׁוּת כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְדוֹמֶה לִתְפִלַּת עַרְבִית שֶׁהִיא לַיְלָה שֶׁל הַגָּלוּת.

וּתְפִלַּת שַׁבָּת הִיא צְדָקָה לֶעָנִי, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לַעֲנִיִּים (שֶׁעֲנִיִּים מִתְנַחֲמִים בְּדֶרֶךְ שֶׁל שֶׁמֶשׁ שֶׁל שַׁבָּת). וְלָכֵן צָרִיךְ אָדָם לִהְיוֹת כְּמוֹ עָנִי לְשַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּתְפִלַּת עֲמִידָה בְּכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל בִּשְׁבִיל הַשְּׁכִינָה,

בִּצְלוֹתָא דְּעַמִּידָה בְּכָל שִׁית יוֹמִין דְּחוֹל בְּגִין שְׁכִינְתָּא. וּמִתְעַטֵּף לָהּ בְּעִטּוּפָא דְּמִצְוָה דְּצִיצִית כְּעָנִי. וְיֵהֵא בִּתְפִילִין כְּאֶבְיוֹן לְגַבֵּי תַּרְעָא דְּאִיהוּ אדנ"י. דְּהָכִי סָלִיק לְחוּשְׁבַּ"ן הֵיכָ"ל. וְדָא אִיהוּ אֲדֹנָ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח.

וְכַד אַפְתַּח פּוּמֵיהּ בִּצְלוֹתָא דְּעַרְבִית נִשְׁרָא קָא נָחִית בְּיוֹמִין דְּחוֹלָא לְקַבְּלָא בְּגַדְפָּהָא צְלוֹתָא דְּלֵילְיָא. וְדָא נוּרִיאֵ"ל אִתְקְרֵי אוּרִיאֵ"ל מִסִּטְרָא דְּחֶסֶ"ד, וְנוּרִיאֵ"ל מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה דְּאִיהוּ נוּר דָּלִיק, דְּאִתְמָר בֵּיהּ (דניאל ז) נְהַר דִּינוּר וְגו'.

וּבִצְלוֹתָא דְּשַׁחֲרִית אַרְיֵה נָחִית לְקַבְּלָא צְלוֹתָא בִּדְרוֹעוֹי וְגַדְפּוֹי דְּאַרְבַּע גַּדְפִּין (ס"א אית) לְכָל חַיָּה דָא מִיכָאֵל. וּבִצְלוֹתָא דְּמִנְחָה שׁוֹר נָחִית לְקַבְּלָא (נ"א צְלוֹתָא) בְּקַרְנוֹי וְגַדְפּוֹי וְדָא גַּבְרִיאֵל. וּבְשַׁבָּת

לשון הקודש

וּמִתְעַטֵּף לָהּ בְּעִטּוּף שֶׁל מִצְוָה שֶׁל צִיצִית כְּמוֹ עָנִי, וְיִהְיֶה בִּתְפִלִּין כְּמוֹ אֶבְיוֹן אֵצֶל הַשַּׁעַר שֶׁהוּא אדנ"י. שֶׁכָּךְ עוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן הֵיכָ"ל. וְזֶהוּ אֲדֹנָ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח.

וּכְשֶׁפּוֹתֵחַ פִּיו בִּתְפִלַּת עַרְבִית, נוֹחֵת נֶשֶׁר בִּימֵי הַחֹל לְקַבֵּל בִּכְנָפָיו תְּפִלַּת הַלַּיְלָה. וְזֶה נוּרִיאֵ"ל נִקְרָא אוּרִיאֵ"ל מִצַּד שֶׁל חֶסֶ"ד, וְנוּרִיאֵ"ל מִצַּד שֶׁל גְּבוּרָה, שֶׁהוּא נֵר דּוֹלֵק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דניאל ז) נְהַר דִּינוּר וְגו'.

וּבִתְפִלַּת שַׁחֲרִית אַרְיֵה נוֹחֵת לְקַבֵּל תְּפִלָּה בִּזְרוֹעוֹתָיו וּכְנָפָיו, שֶׁאַרְבַּע כְּנָפַיִם [יֵשׁ] לְכָל חַיָּה, זֶה מִיכָאֵל. וּבִתְפִלַּת מִנְחָה שׁוֹר נוֹחֵת לְקַבֵּל [נ"א תְּפִלָּה] בְּקַרְנָיו וּכְנָפָיו, וְזֶה גַּבְרִיאֵל.

נָחִית קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִ' אֲבָהָן לְקַבְּלָא בַּת יְחִידָא דִּילֵיהּ בְּהוֹן. וְדָא רָזָא דְשַׁבָּת שִׁ' בַּ"ת יְחִידָא דִּילֵיהּ. בְּהַהוּא זִמְנָא חֵיוָון עִלָּאִין דְּאִתְקְרִיאוּ בִּשְׁמָא דְיָיָ פָּתְחִין וְאָמְרִין (תהלים כד) שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם.

בְּהַהוּא זִמְנָא מִתְפַּתְּחִין שִׁבְעָה הֵיכָלִין. הֵיכַל קַדְמָאָה הֵיכָלָא דְאַהֲבָה. תִּנְיָינָא הֵיכָלָא דְיִרְאָה. תְּלִיתָאָה הֵיכָלָא דְרַחֲמֵי. רְבִיעָאָה הֵיכָלָא דִנְבוּאָה דְאַסְפַּקְלַרְיָאָה דְנַהֲרָא. (דף כד ע"א) חֲמִישָׁאָה הֵיכָלָא דִנְבוּאָה דְאַסְפַּקְלַרְיָאָה דְלָא נָהֲרָא. שְׁתִיתָאָה הֵיכָלָא דְצֶדֶק. שְׁבִיעָאָה הֵיכָלָא דְדִי"ן.

וְעָלַיְיהוּ אִתְּמַר בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁי"ת. אֱלֹהִים הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה. וְהָכִי אִנּוּן ז' הֵיכָלִין לְתַתָּא וּלְקַבְלַיְיהוּ שִׁבְעָה קָלִין דְּהָבוּ לְיָיָ'. וְתַמְנֵיסַר

לשון הקודש

וּבְשַׁבָּת נוֹחֵת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת לְקַבֵּל הַבַּת יְחִידָה שֶׁלּוֹ בָּהֶם, וְזֶה סוֹד שֶׁל שַׁבָּת, שִׁ' בַּת יְחִידָה שֶׁלּוֹ. בְּאוֹתוֹ זְמַן הַחַיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ בַּשֵּׁם שֶׁל יי', פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, (תהלים כד) שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם.

בְּאוֹתוֹ זְמַן נִפְתָּחִים שִׁבְעָה הֵיכָלוֹת. הֵיכָל הָרִאשׁוֹן – הֵיכַל הָאַהֲבָה. שֵׁנִי – הֵיכַל הַיִּרְאָה. שְׁלִישִׁי – הֵיכַל הָרַחֲמִים. רְבִיעִי – הֵיכַל הַנְּבוּאָה בְּאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה. חֲמִישִׁי – הֵיכַל הַנְּבוּאָה בְּאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה. שִׁשִּׁי – הֵיכַל הַצֶּדֶק. שְׁבִיעִי – הֵיכַל הַדִּין.

וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בְּרֵאשִׁית – בָּרָא שִׁי"ת. אֱלֹהִים הֵיכָל שְׁבִיעִי. וְכָךְ הֵם שִׁבְעָה

אַזְכָּרוֹת דְּבֵיהּ, דִּבְהוֹן שָׁט קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּתַמְנֵיסַר עָלְמִין (תהלים סח) בְּרֶכֶב אֱלֹהִים רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן דְּאִנּוּן תַּמְנֵיסַר רִבְוָון עָלְמִין וְכַמָּה נְטוּרֵי תַרְעִין אִית לְהֵיכָלִין דִּמְקַבְּלִין צְלוֹתִין, וְכָל צְלוֹתָא לָא תֵּיעוּל אֶלָּא בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל. וְלֵית מָאן דְּקָאִים קַמֵּי תַרְעָא דִּצְלוֹתָא. וְעָלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קכז) לֹא יֵבוֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר. דְּאִיהִי תַרְעָא דְמַלְכָּא. בְּגִין דִּצְלוֹתָא אִיהִי מִצְוָה וְדָא שְׁכִינְתָּא. וְאוֹרַיְיתָא דָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לָא צָרִיךְ הַפְסָקָה בֵּינַיְיהוּ. וְצָרִיךְ לְסַלְקָא תּוֹרָה וּמִצְוָה בִּרְחִימוּ וּדְחִילוּ.

דְּכָל פִּקּוּדִין דְּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה כֻּלְּהוּ תַּלְיָין מִן שֵׁם יהו"ה. כַּמָּה דְאוֹקִימְנָא רָזָא דָא שְׁמִי עִם י"ה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. וְזֶה זִכְרִי עִם ו"ה מָאתַיִם וּשְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים מִצְוֹת עֲשֵׂה.

לשון הקודש

הֵיכָלוֹת לְמַטָּה, וּכְנֶגְדָּם שִׁבְעָה קוֹלוֹת שֶׁל הָבוּ לַה', וּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אַזְכָּרוֹת שֶׁבָּהֶן מְשׁוֹטֵט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁמוֹנָה עָשָׂר עוֹלָמוֹת (תהלים סח) בְּרֶכֶב אֱלֹהִים רִבֹּתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן, שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה עָשָׂר רִבּוֹא עוֹלָמוֹת, וְכַמָּה שׁוֹמְרֵי שְׁעָרִים יֵשׁ לַהֵיכָלוֹת שֶׁמְּקַבְּלִים תְּפִלּוֹת, וְכָל תְּפִלָּה לֹא תִכָּנֵס אֶלָּא בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל, וְאֵין מִי שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי שַׁעַר הַתְּפִלָּה, וְעָלָיו נֶאֱמַר (שם קכז) לֹא יֵבֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר, שֶׁהִיא שַׁעַר הַמֶּלֶךְ. בִּגְלַל שֶׁתְּפִלָּה הִיא מִצְוָה, וְזוֹ שְׁכִינָה, וְהַתּוֹרָה זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – לֹא צָרִיךְ בֵּינֵיהֶם הַפְסָקָה. וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת תּוֹרָה וּמִצְוָה בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה.

שֶׁכָּל מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה כֻּלָּן תְּלוּיוֹת מִשֵּׁם יְהוָ"ה. כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ סוֹד זֶה שְׁמִי עִם י"ה – שס"ה מִצְוֹת לֹא

וְהָא הָכָא שס"ה וְרמ"ח. וְאִנּוּן רמ"ח תֵּיבִין בִּקְרִיאַת שְׁמַע וְאִתְיְהִיבוּ מֵרְחִימוּ (דְּאָת י) וּדְחִילוּ דְאָת ה'. וּבְגִין דָּא תְּקִינוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה וְאִנּוּן כְּלִילָן בְּאַבְרָהָם דְּאִתְּמַר בֵּיהּ זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי.

השלמה מהחשמטות (סימן ו)

זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי. לֵית מָאן דְּקָאִים קָמֵיהּ תַּרְעָא דִצְלוֹתָא וְעָלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קכ"ז) **לֹא** יֵבוֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר דְּאִיהוּ תַּרְעָא דְמַלְכָּא בְּגִין דִצְלוֹתָא אִיהִי מִצְוָה וְדָא שְׁכִינְתָּא וְאוֹרַיְיתָא דָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלָא צָרִיךְ הַפְסָקָה בֵּינַיְיהוּ וְצָרִיךְ לְסַלְקָא תּוֹרָה וּמִצְוָה בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ דְּכָל פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלָא תַּעֲשֶׂה כֻּלְּהוּ תַּלְיָין מִן שֵׁם יהו"ה כְּמָה דְאוֹקִימְנָא רָזָא דָא שְׁמ"י עִם י"ה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה וְזֶה זִכְּ"רִי עִם וָ"ה

לשון הקודש

תַעֲשֶׂה. וְזֶה זִכְּרִי עִם ו"ה – רמ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה. וַהֲרֵי כָּאן שס"ה וְרמ"ח, וְהֵם רמ"ח תֵּבוֹת שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע, וְנִתְּנוּ מֵאַהֲבָה [שֶׁל אוֹת י'] וְיִרְאָה שֶׁל אוֹת ה'. וְלָכֵן תִּקְּנוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה, וְהֵם כְּלוּלִים בְּאַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי.

השלמה מהחשמטות (סימן ו)

זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי. אֵין מִי שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי שַׁעַר הַתְּפִלָּה, וְעָלָיו נֶאֱמַר (שם קכז) לֹא יֵבוֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר, שֶׁהוּא שַׁעַר הַמֶּלֶךְ, בִּגְלַל שֶׁתְּפִלָּה הִיא מִצְוָה, וְזוֹ שְׁכִינָה, וְתוֹרָה זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא צָרִיךְ בֵּינֵיהֶם הַפְסָקָה, וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת תּוֹרָה וּמִצְוָה בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה, שֶׁכָּל מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה תְּלוּיוֹת מִשֵּׁם יְהוָ"ה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ סוֹד זֶה שְׁמִי עִם י"ה – שס"ה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְזֶה

מָאתַיִם וּשְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים מִצְוֹת עֲשֵׂה וְהָא הָכָא רמ"ח ושס"ה וְאִינּוּן רמ"ח תֵּיבִין בְּקִרְיַת שְׁמַע וְאִתְיַיהִיבוּ מִרְחִימוּ וּדְחִילוּ דְאוֹת ה' וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה וְאִינּוּן כְּלִילָן בְּאַבְרָהָם דְּאִתְמָר בֵּיהּ (יְשַׁעְיָה מ"א) זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי.

תְּפִילִין אִינּוּן עוֹז דְּאִתְיַיהִיבוּ מֵיִרְאָה דְּאִיהוּ לִשְׂמָאלָא וְדָא פַּחַד יִצְחָק דְּתַמָּן כָּל מִקַּטְרְגִין סָלְקִין לְמִתְבַּע כָּל דִּינִין וּבְגִין דָּא (ישעיה סב) וּבִזְרוֹעַ עוּזּוֹ, דָּא תְּפִילִין י"ה בְּיִרְאָה וָ"ה בְּאַהֲבָה הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהילים ל"א) אֵהֲבוּ אֶת יְיָ כָּל חֲסִידָיו. תָּא חֲזֵי (ס"א ת"ת) יהו"ה כָּלִיל כֹּלָּא וּבְגִין דָּא אִתְמָר בְּיַעֲקֹב (בראשית כט) וְהִנֵּה יהו"ה נִצָּב עָלָיו דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא לְבָתָר דְּאִתְקַם. (כְּתוּב בדפוס עד בְּדִיוּקְנָא דְמָארֵיהּ ודאי) דְּכַד צְלוֹתָא דִילֵיהּ סַלְקָא לְעֵילָא כָּרוֹזָא נָפִיק

לשון הקודש

זִכְרִי עִם ו"ה – רמ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה, וַהֲרֵי כָּאן מָאתַיִם וּשְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים, וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים, וְהֵן מָאתַיִם וּשְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים תֵּבוֹת שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע, וְנִתְּנוּ מֵאַהֲבָה וְיִרְאָה שֶׁל אוֹת ה', וּמִשּׁוּם כָּךְ תִּקְּנוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה, וְהֵם כְּלוּלִים בְּאַבְרָהָם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (ישעיה מא) זֶרַע אַבְרָהָם אֹהֲבִי.

תְּפִלִּין הֵן עֹז שֶׁנִּתְּנוּ מִיִּרְאָה שֶׁהִיא לִשְׂמֹאל, וְזֶה פַּחַד יִצְחָק, שֶׁשָּׁם כָּל הַמְקַטְרְגִים עוֹלִים לִתְבֹּעַ כָּל הַדִּינִים, וְלָכֵן וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ – זֶה תְּפִלִּין, י"ה בְּיִרְאָה, ו"ה בְּאַהֲבָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לא) אֶהֱבוּ אֶת ה' כָּל חֲסִידָיו. בֹּא רְאֵה, יְהוָ"ה כּוֹלֵל הַכֹּל, וְלָכֵן נֶאֱמַר בְּיַעֲקֹב וְהִנֵּה יְהוָ"ה נִצָּב עָלָיו, שֶׁהוּא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי לְאַחַר שֶׁהוּקַם. [כְּתוּב בַּדְּפוּס, עַד בַּדְּמוּת שֶׁל רִבּוֹנוֹ וַדַּאי] שֶׁכַּאֲשֶׁר תְּפִלָּתוֹ עוֹלָה לְמַעְלָה,

מִרְקִיעִין וְיֵימָא הָבוּ יְקָרָא לְדִיוּקְנָא דְמַלְכָּא וְלֵית תַּרְעָא דְקָאֵים קָמֵיהּ הַאי צְלוֹתָא, (תהלים נ"א) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח לְאַפָּקָא מְזוֹנָא לִבְנִין קַדִּישִׁין דִּבְהָאי הֵיכָלָא תַּמָּן מְזוֹנָא.

בְּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִיהוּ (שמות ה) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל וְאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים דְנָפִיק מֵחַיִּים דִלְעֵילָא וְאִיהוּ אִילָנָא דְמָזוֹן לְכוֹלָא בֵּיהּ וּבְנִין דִשְׁכִינָה אִינּוּן יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, חַיִּים דִילָהּ אוֹרַיְיתָא, מְזוֹנָא דִילָהּ צְלוֹתָא דְחַשִׁיבָא לְקָרְבָּנָא. וּבְגָלוּתָא אִתְמַר לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל (בראשית לב) הָבָה לִי בָנִים וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי קָרְבָּנָא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִמְקַבֵּל לָהּ בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא וְגוּפָא וְיִחוּדָא דִילֵיהּ עִמָּהּ בְּצַדִּיק דְאִיהוּ אוֹת תְּפִילִין וְשַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים.

לשון הקודש

הַכָּרוּז יוֹצֵא מִן הָרְקִיעִים וְיֹאמַר הָבוּ כָבוֹד לִדְיוֹקַן הַמֶּלֶךְ, וְאֵין שַׁעַר שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי הַתְּפִלָּה הַזּוֹ. אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח – לְהוֹצִיא מָזוֹן לַבָּנִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁבַּהֵיכָל הַזֶּה שָׁם הַמָּזוֹן.

בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת מִצַּד עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וְהוּא עֵץ הַחַיִּים שֶׁיּוֹצֵא מֵהַחַיִּים שֶׁלְּמַעְלָה, וְהוּא הָעֵץ שֶׁבּוֹ מָזוֹן לְכֻלָּם. וּבְנֵי הַשְּׁכִינָה הֵם יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, הַחַיִּים שֶׁלָּהּ תּוֹרָה, הַמָּזוֹן שֶׁלָּהּ תְּפִלָּה, שֶׁחֲשׁוּבָה כְּקָרְבָּן, וּבַגָּלוּת נֶאֱמַר אֵצֶל יִשְׂרָאֵל הָבָה לִי בָנִים, וּשְׁכִינָה הִיא קָרְבָּן לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא שֶׁמְּקַבֵּל אוֹתָהּ בִּימִין וּשְׂמֹאל וְגוּף, וְיִחוּדוֹ עִמָּהּ בְּצַדִּיק, שֶׁהוּא אוֹת תְּפִלִּין וְשַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים.

וְאִית לְמִשְׁאַל לָמָּה מִצַּלְאָן לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכַמָּה דַרְגִּין, זִמְנִין מַצְלִין לֵיהּ בִּסְפִירָה יְדִיעָא וּבְמִדָּה יְדִיעָא לְזִמְנִין צְלוֹתָא לִימִינָא הָדָא הוּא דְּאִתְּמַר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. לְזִמְנִין לִשְׂמָאלָא, הָדָא הוּא דְּאִתְּמַר הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, לְזִמְנִין דְּאַבָּא וְאִימָּא לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא אִינּוּן לְזִמְנִין לְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא לְזִמְנִין לְצַדִּיק כָּל צְלוֹתָא סַלְקָא לְדַרְגָּא יְדִיעָא אֶלָּא וַדַּאי יהו"ה אִיהוּ בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה וּצְלוֹתָא אִיהִי שְׁכִינְתָּא.

בְּזִמְנָא דְּבָעֵי לְרַחֲמָא עַל עַלְמָא סְלִיקַת בִּימִינָא וּבְזִמְנָא דְּבָעֵי לְמֶעְבַּד דִּינָא בְּעַלְמָא סְלִיקַת בִּשְׂמָאלָא וְכוּלָּא לְגַבֵּי יהו"ה דְּאִיהוּ בְּכָל אֲתַר וּבְגִין דָּא זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה עוֹלָה לַיְיָ וְדָא צְלוֹתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא קָרְבָּן לַיְיָ וְדָא צְלוֹתָא דְּאִיהִי קָרְבָּנָא דִּילֵיהּ

לשון הקודש

וְיֵשׁ לִשְׁאֹל, לָמָּה מִתְּפַלְּלִים אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכַמָּה דְּרָגוֹת? לִפְעָמִים מִתְּפַלְּלִים אֵלָיו בִּסְפִירָה יְדוּעָה וּבְמִדָּה יְדוּעָה, לִפְעָמִים תְּפִלָּה לְיָמִין – זֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, לִפְעָמִים לִשְׂמֹאל – זֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, לִפְעָמִים שֶׁל אָב וָאֵם הֵם לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, וְלִפְעָמִים לָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, לִפְעָמִים לְצַדִּיק, כָּל תְּפִלָּה עוֹלָה לְדַרְגָּה יְדוּעָה. אֶלָּא וַדַּאי יְהוָ"ה הוּא בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, וּתְפִלָּה הִיא שְׁכִינָה.

בִּזְמַן שֶׁמְּבַקֵּשׁ לְרַחֵם עַל הָעוֹלָם עוֹלָה בְּיָמִין, וּבִזְמַן שֶׁמְּבַקֵּשׁ לַעֲשׂוֹת דִּין בָּעוֹלָם עוֹלָה בִּשְׂמֹאל, וְהַכֹּל אֶל יְהוָ"ה שֶׁהוּא בְּכָל מָקוֹם, וְלָכֵן זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה, עוֹלָה לַה', וְזוֹ תְּפִלָּה שֶׁהִיא שְׁכִינָה קָרְבָּן לַה', וְזוֹ תְּפִלָּה שֶׁהִיא קָרְבָּנוֹ, וּכְשֶׁעוֹלָה אֵלָיו, צָרִיךְ לְהַכְלִיל עִמָּהּ אֶת כָּל הַסְּפִירוֹת,

וְכַד סַלְקָא לְגַבֵּיהּ צָרִיךְ לְאַכְלָלָא עִמָּהּ כָּל סִפִּירָן דְּלֵית קְדוּשָׁה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה. (עד כאן מההשמטות)

יִשְׂרָאֵל דְּסָלִיק בְּיו"ד ה"א וא"ו ה"א. וְרָזָא דְמִלָּה יִשְׂרָאֵל עָלָה בְמַחֲשָׁבָה לְהִבָּרְאוֹת. מַחֲשָׁבָה חָשַׁ"ב מָ"ה, וּבֵיהּ תִּשְׁכַּח שְׁמָא קַדִּישָׁא. וּבְגִין יַעֲקֹב דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל אִתְּמַר וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּדִיוּקְנָא דְמָאֲרֵיהּ.

בָּנִי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. דְּאִיהוּ בְּנִ"י בְּכוֹרִי יִשְׂרָאֵל. וְאִיהוּ עֵץ הַחַיִּי"ם, וְאִיהוּ אִילָנָא דְמָזוֹ"ן לְכֹלָּא בֵּיהּ. וּבְגִין דָּא אִנּוּן יִשְׂרָאֵל מְזוֹנָא דִילֵיהּ צְלוֹתָא דְחַשִּׁיבָא לְקָרְבָּנָא. וּבְגָלוּתָא אִתְּמַר (בראשית ל) הָבָה לִי בָנִים וְאִם אַיִן מֵתָה אָנֹכִי. וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי קָרְבָּנָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִינֵּיהּ בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא וְגוּפָא. וְכַד סַלְקָא לְגַבֵּיהּ צָרִיךְ

לשון הקודש

שֶׁאֵין קְדֻשָּׁה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה: ע"כ.

יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹלֶה בְּיו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, וְסוֹד הַדָּבָר – יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לְהִבָּרֵאת. מַחֲשָׁבָה – חָשַׁ"ב מָ"ה, וּבוֹ תִּמְצָא אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וּמִשּׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל, נֶאֱמַר וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בִּדְמוּת רִבּוֹנוֹ.

בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת מִצַּד עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא בְּנִ"י בְּכוֹרִי יִשְׂרָאֵל. וְהוּא עֵץ הַחַיִּי"ם, וְהוּא עֵץ שֶׁמָּזוֹ"ן בּוֹ לַכֹּל. וְלָכֵן יִשְׂרָאֵל הֵם הַמָּזוֹן שֶׁלּוֹ תְּפִלָּה שֶׁנֶּחְשֶׁבֶת לְקָרְבָּן. וּבַגָּלוּת נֶאֱמַר (בראשית ל) הָבָה לִי בָנִים וְאִם אַיִן מֵתָה אָנֹכִי. וּשְׁכִינָה הִיא קָרְבָּן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמֶּנּוּ בִּימִין וּשְׂמֹאל וְגוּף. וּכְשֶׁעוֹלֶה אֵלָיו, צָרִיךְ לְהַכְלִיל עִמָּהּ כָּל עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, שֶׁאֵין

לְאַכְלָלָא עִמֵּיהּ כָּל עֶשֶׂר סְפִירָן. דְּלֵית קְדוּשָׁה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה דְּאִיהוּ קְדוּשָׁה דִּילֵיהּ. וּבְגִין דָּא כַּד בַּר נָשׁ בָּעֵי לְסַלָּקָא צְלוֹתֵיהּ בְּכָל תְּנוּעֵיהּ. (או) (אי) חִיוָיָא בָּעֵי לְקַטְרְגָא לִצְלוֹתָא, צָרִיךְ לְמֶעְבַּד לֵיהּ קִירְטָא, וְרָזָא דְּמִלָּה זַרְקָא מַקַּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא:

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר עִלָּאִין שְׁמָעוּ. תַּתָּאִין אִתְכְּנָשׁוּ. אִלֵּין מָאֲרֵי מְתִיבְתָּא דִּלְעֵילָא וְתַתָּא. אֵלִיָּהוּ בְּאוֹמָאָה עֲלָךְ טוֹל רְשׁוּ וּנְחִית הָכָא, דְּהָא קְרָבָא סַגִּיאָה אִזְדַּמַּן. חֲנוֹ"ךְ מְמַנָּא נָחִית הָכָא, אַנְתְּ וְכָל מָאֲרֵי מְתִיבְתָּא דִּתְחוֹת יְדָךְ. דְּלָא לִיקָרָא דִילִי עֲבִידְנָא, אֶלָּא לִיקָרָא דִשְׁכִינְתָּא.

פָּתַח כְּמִלְקַדְמִין וְאָמַר. זַרְקָא וַדָּאי בְּמֵיתָךְ לְסַלְקָא צְלוֹתָא לְהַהוּא אֲתַר יְדִיעַ, כְּמָה דְהַהִיא אַבְנָא דְקִירְטָא דְּאִזְדְּרִיקַת לְאֲתַר יְדִיעַ, הָכִי צָרִיךְ לְסַלְקָא

לשון הקודש

קְדֻשָּׁה פָּחוֹת מֵעֶשֶׂר, שֶׁהוּא קְדֻשָּׁתוֹ. וְלָכֵן כְּשֶׁבֶּן אָדָם רוֹצֶה לְהַעֲלוֹת תְּפִלָּה בְּכָל תְּנוּעָתוֹ, [אם] נָחָשׁ רוֹצֶה לְקַטְרֵג לַתְּפִלָּה, צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ מַקְלֵעַ, וְסוֹד הַדָּבָר – זַרְקָא מַקַּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סֶגוֹלְתָּא.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, עֶלְיוֹנִים שִׁמְעוּ, תַּחְתּוֹנִים הִתְכַּנְּסוּ, אֵלֶּה מוֹרֵי הַיְשִׁיבָה שֶׁלְּמַעְלָה וְשֶׁלְּמַטָּה. אֵלִיָּהוּ, בִּשְׁבוּעָה עָלֶיךָ, קַח רְשׁוּת וְרֵד לְכָאן, שֶׁהֲרֵי קָרֵב גָּדוֹל הִזְדַּמֵּן. חֲנוֹךְ הַמְמֻנֶּה, רֵד לְכָאן אַתָּה וְכָל מוֹרֵי הַיְשִׁיבָה שֶׁתַּחַת יָדְךָ, שֶׁלֹּא לִכְבוֹדִי עָשִׂיתִי, אֶלָּא לִכְבוֹד הַשְּׁכִינָה.

פָּתַח כְּמִקֹּדֶם וְאָמַר, זַרְקָא וַדַּאי. בְּבוֹאֲךָ לְהַעֲלוֹת תְּפִלָּה לְאוֹתוֹ מָקוֹם יָדוּעַ. כְּמוֹ שֶׁאוֹתָהּ אֶבֶן הַקֶּלַע שֶׁנִּזְרְקָה לְמָקוֹם יָדוּעַ,

מַחֲשַׁבְתֵּיהּ בִּצְלוֹתֵיהּ בְּהַהִיא תַּגָּא אֶבֶן מוּכְלֶלֶת וּמְעוּטֶרֶת. דְּאִתְּמַר בָּהּ כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם דְּצָרִיךְ לְסַלְקָא לָהּ תַּמָּן.

וּבְהַהוּא (אֶתַר דְּסָלִיק) לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ אֲפִילוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק. אַף עַל גַּב דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב. הַהִיא אֶבֶן דְּאִיהִי י' דְּיַעֲקֹב דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית מט) מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל לֹא יַפְסִיק. וְצָרִיךְ לְסַלְקָא (נ"א לָהּ) עַד אֵין סוֹף. וְכַד נָחִית לָהּ אִתְּמַר בֵּיהּ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, דְּצָרִיךְ לְנַחֲתָא (נ"א לָהּ) עַד אֵין תַּכְלִית, וְלָא יַפְסִיק (נ"א לָהּ) מִנֵּיהּ לָא לְעֵילָא לָא לְתַתָּא.

לְזִמְנִין אִיהוּ בַּעֲלָהּ ו' בְּצַדִּיק בְּשִׁית פִּרְקִין דִּתְרֵין שׁוּקִין נָחַת לְגַבָּהּ בִּתְרֵין שׁוּקִין. לְזִמְנָא אִיהוּ בַּעֲלָהּ ו' בִּתְרֵין (נ"א דְּרוֹעִין) שִׁית פִּרְקִין דִּסְלִיקַת

לשון הקודש

כָּךְ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת מַחֲשַׁבְתּוֹ בַּתְּפִלָּה בְּאוֹתוֹ כֶּתֶר אֶבֶן מֻכְלֶלֶת וּמְעֻטֶּרֶת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם, שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ לְשָׁם.

וּבְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ לְבַעְלָהּ, אֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, אַף עַל גַּב שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב. אוֹתָהּ הָאֶבֶן שֶׁהִיא י' שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (בראשית מט) מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל, לֹא יַפְסִיק. וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ [נ"א אוֹתָהּ] עַד אֵין סוֹף. וּכְשֶׁמּוֹרִיד אוֹתָהּ, נֶאֱמַר בּוֹ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹרִידָהּ עַד אֵין תַּכְלִית, וְלֹא יַפְסִיק [נ"א אוֹתָהּ] מִמֶּנּוּ לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה.

לִפְעָמִים בַּעְלָהּ הוּא ו' בְּצַדִּיק בְּשִׁשָּׁה פְּרָקִים שֶׁל שְׁתֵּי שׁוֹקַיִם יוֹרֵד אֵלֶיהָ בִּשְׁתֵּי

לְגַבָּהּ בִּתְרֵין דְּרוֹעִין. לְזִמְנִין אִיהוּ בֵּן אַבָּא וְאִמָּא בֵּן י"ה צָרִיךְ לְסַלְקָא. (ס"א לָהּ לְעֵילָא וְכַד) לְעֵילָא לְהּ'. וְכַד סָלְקַת תַּמָּן לְזִמְנִין אִיהִי בְּהִפּוּכָא ו' וּבֵין י' י' כְּגַוְונָא דָא א צָרִיךְ לְסַלְקָא לְגַבֵּיהּ דְּאִתְּמַר בָּהּ (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.

וְכַד אִיהִי סְלִיקַת לְעֵילָא, בְּרֵישָׁא דְכָל רֵישִׁין סַלְקָא. וּבְגִינָהּ מַלְאָכַיָּיא אַמְרִין (דף כד ע"ב) אַיֵּ"ה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. וְכַד סְלִיקַת לְא' (לְעֵילָא) כְּגַוְונָא דָא א, אִיהִי תַּגָּא בְּרֵישָׁא דְא' עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ כֶּתֶ"ר. וְכַד נַחֲתָא נְקוּדָא לְתַתָּא וְאִתְעַטְּרַת נְחִיתַת בֵּיהּ כְּגַוְונָא דָא (נ"א קָמַ"ץ). וְכַד סְלִיקַת אִתְקְרֵי תַּגָּא בְּרָזָא דְטַעֲמֵי. וְכַד נְחִיתַת אִתְקְרִיאַת נְקוּדָה. וְכַד מִתְיַחֵד עִמָּהּ אִיהִי (אִתְקְרִיאַת אוֹת) ז' כְּלִילָא מִנֵּיהּ אוֹת בְּרִי"ת דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה דְכֹלָּא.

לשון הקודש

שׁוֹקִים. לִפְעָמִים בַּעֲלָהּ הוּא ו' בִּשְׁתֵּי (נ"א זְרוֹעוֹת), שֶׁשָּׁה פְּרָקִים שֶׁעוֹלָה אֵלָיו בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת. לִפְעָמִים הוּא בֵּן אַבָּא וְאִמָּא, בֵּן י"ה, צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת [לָהּ לְמַעְלָה וְכַאֲשֶׁר] לְמַעְלָה לְהּ'. וּכְשֶׁעוֹלֶה שָׁם, לִפְעָמִים הִיא בְּהִפּוּךְ ו' וּבֵין י' י' כְּמוֹ זֶה א צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ אֵלָיו, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. **וּכְשֶׁהִיא** עוֹלָה לְמַעְלָה, בְּרֹאשׁ כָּל הָרָאשִׁים הִיא עוֹלָה, וּבִגְלָלָהּ הַמַּלְאָכִים אוֹמְרִים אַיֵּ"ה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. וּכְשֶׁעוֹלָה לְא' [לְמַעְלָה] כְּמוֹ זֶה א, הִיא כֶּתֶר בָּרֹאשׁ שֶׁל א' עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ כֶּתֶ"ר. וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת נְקֻדָּה לְמַטָּה וּמִתְעַטֶּרֶת, יוֹרֶדֶת בָּהּ כְּמוֹ זֶה [א קָמַ"ץ]. וּכְשֶׁעוֹלָה נִקְרֵאת כֶּתֶר בְּסוֹד הַטְּעָמִים, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת נִקְרֵאת נְקֻדָּה. וּכְשֶׁמִּתְיַחֵד עִמָּהּ הִיא [נִקְרֵאת אוֹת] ז', הִיא כְּלוּלָה מִמֶּנּוּ אוֹת בְּרִי"ת, שֶׁהוּא שְׁבִיעִי שֶׁל הַכֹּל.

וּבְוַדַּאי הַאי אַבְנָא הִיא בְּנָיָא דְּכָל עָלְמִין. וּבְגִין דָּא (דברים כה) אֶבֶן שְׁלֵימָה וָצֶדֶק יִהְיֶה לָךְ. אִיהִי מִדָּה בֵּין כָּל סְפִירָה. וּסְפִירָה דְּכָל סְפִירָה. (נ"א וְכָל סְפִירָה) בָּהּ סְלִיקַת לְעָשֵׂר. שִׁיעוּר דִּילָהּ וּבָהּ (נ"א ו' בָּהּ) אִתְעֲבִידַת אַמָּה עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ בֵּין כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה. וְרָזָא דְּמִלָּה עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ וּבֵין כֹּלָּא מֵאָה. אִיהוּ י' בֵּין פֶּרֶק וּפֶרֶק עֶשֶׂר זִמְנִין סַלְקָא לְמִדָּה. (מָארֵי) דְּמֵאָה אַמָּה.

כָּל מִדָּה וּמִדָּה אִתְקְרֵי עוֹלָם. וְאִנּוּן י"ו שִׁיעוּר וּמִדָּה. ו' שֶׁקֶל י' מִדָּה דִּילֵיהּ. וְשִׁעוּרָא דְּמִדָּה חָמֵשׁ אַמּוֹת אֹרֶךְ וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רֹחַב. וְאִנּוּן לָקֳבֵל שִׁעוּרָא דְּכָל רָקִיעַ דְּמַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת אוּרְכֵּיהּ וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת פּוּתְיֵיהּ. וְאִנּוּן ה"ה. הֲרֵי לְךָ שִׁעוּר קוֹמָה בְּאַתְוָון יהו"ה. דְּאָת ו' אִיהוּ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם.

לשון הקודש

וּבְוַדַּאי שֶׁאֶבֶן זוֹ הִיא בִּנְיַן כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְלָכֵן (דברים כה) אֶבֶן שְׁלֵמָה וָצֶדֶק יִהְיֶה לָךְ. הִיא מִדָּה בֵּין כָּל סְפִירָה, וּסְפִירָה שֶׁל כָּל סְפִירָה, (נ"א וְכָל סְפִירָה) בָּהּ עוֹלָה לְעֶשֶׂר, הַשִּׁעוּר שֶׁלָּהּ. וּבָהּ נַעֲשֵׂית אַמָּה עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ בֵּין כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה. וְסוֹד הַדָּבָר – עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ, וּבֵין הַכֹּל מֵאָה. י' הִיא בֵּין פֶּרֶק וּפֶרֶק עֶשֶׂר פְּעָמִים עוֹלֶה לְמִדָּה (בַּעַל) שֶׁל מֵאָה אַמָּה. **כָּל** מִדָּה וּמִדָּה נִקְרֵאת עוֹלָם, וְי"ו הֵם שִׁעוּר וּמִדָּה. ו' שֶׁקֶל, י' מִדָּה שֶׁלָּהּ. וְשִׁעוּר הַמִּדָּה חָמֵשׁ אַמּוֹת אֹרֶךְ וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רֹחַב. וְהֵם כְּנֶגֶד שִׁעוּר שֶׁל כָּל רָקִיעַ שֶׁמַּהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת אָרְכּוֹ וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת רָחְבּוֹ, וְהֵם ה"ה. הֲרֵי לְךָ שִׁעוּר קוֹמָה בְּאוֹתִיּוֹת יהו"ה. שֶׁאוֹת ו' הוּא רְקִיעַ

חָמֵשׁ רְקִיעִין דִּילֵיהּ ה' אִלֵּין אִתְקְרִיאוּ ה' שָׁמָיִם ה' חָמֵשׁ רְקִיעִין דִּכְלִילָן בַּשָּׁמָיִם. חָמֵשׁ עִלָּאִין שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם. וְאִנּוּן ה"ה חָמֵשׁ בְּחָמֵשׁ. ו' רָקִיעַ שְׁתִיתָאָה לוֹן. י' שְׁבִיעָאָה לוֹן י' שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה וְסָלְקִין י"ד. וְהָכִי אִנּוּן אַרְעִין שִׁבְעָה עַל גַּבֵּי שִׁבְעָה כְּגִלְדֵי בְּצָלִים. וְכֻלְּהוּ רְמִיזָן בִּתְרֵין עַיְנִין.

י' אִתְקְרֵי עוֹלָם קָטָן. ו' עוֹלָם אֲרִיךְ, וְכָל מָאן דְּבָעֵי לְמִשְׁאַל שְׁאֵלְתִּין לְגַבֵּי עוֹלָם אֲרִיךְ צָרִיךְ לְאַרְכָּא בֵּיהּ. וְכָל מָאן דְּשָׁאִיל בְּעוֹלָם קָצָר צָרִיךְ לְקַצְרָא. וְעַל דָּא אוּקְמוּהָ בְּמָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְקַצֵּר אֵין אָדָם רַשַּׁאי לְהַאֲרִיךְ.

לְקַצֵּר בִּצְלוֹתִין (במדבר יב) אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ. בִּנְקוּדָה דְּי'. לְהַאֲרִיךְ (מִסִּטְרָא דְּאוֹת ו). וּלְהִתְנַפֵּל (דברים ט) (בְּאָת פ' וְכוֹלָא פ"ו). וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי יְיָ כָּרִאשׁוֹנָה

לשון הקודש

הַשָּׁמַיִם. חֲמִשָּׁה רְקִיעִים שֶׁלּוֹ ה' אֵלֶּה נִקְרָאוּ ה' שָׁמַיִם. ה' חֲמִשָּׁה רְקִיעִים שֶׁכְּלוּלִים בַּשָּׁמַיִם, חֲמִשָּׁה עֶלְיוֹנִים שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם. וְהֵם ה"ה חָמֵשׁ עִם חָמֵשׁ. ו' רָקִיעַ שִׁשִּׁי לָהֶם. י' שְׁבִיעִי לָהֶם. י' שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה וְעוֹלִים י"ד. וְכֵן הֵם הָאֲרָצוֹת שִׁבְעָה עַל גַּבֵּי שִׁבְעָה כְּמוֹ גִּלְדֵי בְּצָלִים, וְכֻלָּם רְמוּזִים בִּשְׁתֵּי עֵינַיִם.

י' נִקְרָא עוֹלָם קָטָן, ו' עוֹלָם אָרֹךְ. וְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לִשְׁאֹל שְׁאֵלוֹת לְעוֹלָם אָרֹךְ, צָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בּוֹ. וְכָל מִי שֶׁשּׁוֹאֵל בְּעוֹלָם קָצָר, צָרִיךְ לְקַצֵּר. וְעַל זֶה בֵּאֲרוּ, בְּמָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְקַצֵּר – אֵין אָדָם רַשַּׁאי לְהַאֲרִיךְ.

לְקַצֵּר בַּתְּפִלּוֹת – (במדבר יב) אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ. בַּנְּקֻדָּה שֶׁל י' לְהַאֲרִיךְ וּמִצַּד שֶׁל

אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה כֹּלָּא (חָד). מ"ם י' נְקוּדָה בָּאֶמְצַע אִתְעֲבִיד מַיִ"ם מִסִּטְרָא דְחֶסֶ"ד צָרִיךְ לְאַרְכָּא בִּצְלוֹתָא וּבִשְׁמָא קַדִּישָׁא וְסָלִיק יהו"ה בִּרְבִיעַ (וְצָרִיךְ) לְאַרְכָּא בִּתְנוּעָה דָא דְאִיהוּ רָזָא דִּתְקִיעָה. לְקַצֵּר מִסִּטְרָא דִשְׁבָרִים. בֵּינוֹנִי, לָא בְקִצּוּרוּ וְלָא בְאֲרִיכוּ. בִּתְרוּעָה דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִיהִי שַׁלְשֶׁלֶת דְתַרְוַוְיֵיהוּ שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ.

לָקָבִיל רְבִיעַ דְסָלִיק אִיהוּ חוֹלָם, שְׁבָרִים לָקָבִיל שְׁבָא. דָא בָעָא לְסַלְקָא קָלָא וְדָא בָעָא לְנַחֲתָא לָהּ. וּבְגִין דָא אִנּוּן שְׁבָרִים בַּחֲשַׁאי שְׁכִינְתָּא תַתָּאָה וְקָלָא לָא יִשְׁתְּמַע כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמואל א א) וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמֵע. תְּרוּעָה דָא שַׁלְשֶׁלֶת אָחִיד בְּתַרְוַוְיֵיהוּ. וְאִית כְּגַוְונָא דְרָקִיעַ הַמַּאֲרִיךְ בֵּיהּ תֵּיבָה וְאִיהִי נְקוּדָה חִירִיק כְּגַוְונָא דְחוֹלָם. לֵית נְקוּדָה דְלֵית

לשון הקודש

אות ו']. וּלְהִתְנַפֵּל – (דברים ט) [בְּאות פ'. וְהַכֹּל פ"ו] וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי ה' כָּרִאשֹׁנָה אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה. הַכֹּל [אֶחָד]. מֵ"ם, י' נְקֻדָּה בָּאֶמְצַע נַעֲשֵׂית מַיִ"ם מִצַּד הַחֶסֶ"ד צָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בַּתְּפִלָּה וּבְשֵׁם הַקָּדוֹשׁ, וְעוֹלֶה יהו"ה בִּרְבִיעַ [וְצָרִיךְ] לְהַאֲרִיךְ בִּתְנוּעָה זוֹ שֶׁהוּא סוֹד הַתְּקִיעָה. לְקַצֵּר מִצַּד הַשְּׁבָרִים. בֵּינוֹנִי – לֹא בְקִצּוּר וְלֹא בַאֲרִיכוּת, בַּתְּרוּעָה שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהִיא שַׁלְשֶׁלֶת, שֶׁשְּׁנֵיהֶם שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. כְּנֶגֶד רְבִיעַ שֶׁהוּא עוֹלֶה חוֹלָם. שְׁבָרִים כְּנֶגֶד שְׁבָא. זֶה צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת קוֹל, וְזֶה צָרִיךְ לְהוֹרִיד אוֹתוֹ. וְלָכֵן אוֹתָם שְׁבָרִים בַּחֲשַׁאי שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וְקוֹל לֹא יִשָּׁמַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–א א) וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמֵעַ. תְּרוּעָה זוֹ שַׁלְשֶׁלֶת אָחוּז בִּשְׁנֵיהֶם. וְיֵשׁ כְּמוֹ הָרָקִיעַ הַמַּאֲרִיךְ בּוֹ תֵּבָה, וְהִיא נְקוּדָה חִירִיק כְּמוֹ חוֹלָם. אֵין נְקֻדָּה שֶׁאֵין

כְּגַוְונָא דִילָהּ בְּטַעֲמֵי. סֶגוֹל לְגַבֵּי סְגוֹלְתָּא. שְׁבָא לְגַבֵּי זָקֵף גָּדוֹל. כֻּלְּהוּ תִּשְׁכַּח לוֹן נְקוּדֵי לְגַבֵּי טַעֲמֵי לְמָאן דְּיָדַע רָזִין טְמִירִין. פָּתַח וְאָמַר זַרְקָא מַקַּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא. (פַּתָּח נְקוּדַת יָמִין יְיָ מֶלֶךְ. נְקוּדַת סֶגוֹל שְׁמָאלָא יְיָ מָלָךְ. בְּאֶמְצָעִיתָא יְיָ יִמְלוֹךְ לְתַתָּא. רַבִּי אַחָא אָמַר יְיָ מֶלֶךְ דָּא עַלְמָא עִלָּאָה. יְיָ מָלָךְ דָּא תִּפְאֶרֶת. יְיָ יִמְלוֹךְ דָּא אֲרוֹן הַבְּרִית):

השלמה מהחשמטות (סימן מא)

תָּאנָא עַמּוּד אֶחָד מִן הָאָרֶץ עַד לָרָקִיעַ וְצַדִּיק שְׁמוֹ עַל שֵׁם הַצַּדִּיקִים וּכְשִׁישְׂרָאֵל צַדִּיקִים מִתְגַּבֵּר וְאִם לָאו מִתְחַלֵּשׁ וְהוּא סוֹבֵל כָּל הָעוֹלָם דִּכְתִיב (מִשְׁלֵי י') וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְאִם חָלַשׁ לֹא יוּכַל לְהִתְקַיֵּים הָעוֹלָם. (עד כאן מהחשמטות)

השלמה מהחשמטות (סימן ז)

מִדְרָשׁ רוּת: הַצַּדִּיק אֲבַד כָּל זְמָן שֶׁלֹּא יָבֹא הַשֶּׁפַע אֲבַד וְעָלָיו נֶאֱמַר (יְשַׁעְיָה י"ט) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ

לשון הקודש

כְּמוֹתָהּ בַּטְּעָמִים. סֶגוֹל אֶל סֶגוֹלְתָּא. שְׁבָא אֶל זָקֵף גָּדוֹל. כֻּלָּם תִּמְצָא לָהֶם נְקֻדּוֹת אֵצֶל הַטְּעָמִים לְמִי שֶׁיּוֹדֵעַ סוֹדוֹת טְמִירִים. פָּתַח וְאָמַר, זַרְקָא מַקַּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סֶגוֹלְתָּא. [פַּתָּח נְקֻדַּת יָמִין ה' מֶלֶךְ. נְקֻדַּת סֶגוֹל שְׂמֹאל ה' מָלָךְ. בְּאֶמְצַע ה' יִמְלוֹךְ לְמַטָּה. רַבִּי אָחָא אָמַר, ה' מֶלֶךְ זֶה עוֹלָם עֶלְיוֹן, ה' מָלָךְ זֶה תִּפְאֶרֶת, ה' יִמְלוֹךְ זֶה אֲרוֹן הַבְּרִית].

השלמה מהחשמטות (סימן מא)

שָׁנִינוּ, עַמּוּד אֶחָד מִן הָאָרֶץ עַד לָרָקִיעַ וְצַדִּיק שְׁמוֹ עַל שֵׁם הַצַּדִּיקִים, וּכְשִׁישְׂרָאֵל צַדִּיקִים – מִתְגַּבֵּר, וְאִם לָאו – מִתְחַלֵּשׁ, וְהוּא סוֹבֵל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (משלי י') וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, וְאִם חָלַשׁ, לֹא יוּכַל לְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם: ע"כ.

השלמה מהחשמטות (סימן ז)

הַצַּדִּיק אָבַד – כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יָבֹא הַשֶּׁפַע אָבַד, וְעָלָיו נֶאֱמַר (ישעיה יט) וְנָהָר יֶחֱרַב

וּבְעֵת הַבְּרָכָה נֶאֱמַר (תְּהִלִּים ה') כִּי אַתָּה תְּבָרֵךְ צַדִּיק בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק: (עד כאן מההשמטות)

השלמה מההשמטות (סימן ח)

סֵפֶר הַבָּהִיר: תָּנָא עַמּוּד אֶחָד מִן הָאָרֶץ עַד לָרָקִיעַ וְצַדִּיק שְׁמוֹ עַל שֵׁם הַצַּדִּיקִים וּכְשֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים מִתְגַּבֵּר וְאִם לָאו מִתְחַלֵּשׁ וְהוּא סוֹבֵל כָּל הָעוֹלָם דִּכְתִיב (מִשְׁלֵי י') וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם וְאִם חָלַשׁ לֹא יוּכַל לְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם: (עד כאן מההשמטות)

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ (ר"ת תה"ו) הָא אוּקְמוּהָ כָּל אֲתַר דִּכְתִיב אֵלֶּה פָּסַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים וְאִלֵּין תּוֹלָדִין דְּתוֹהוּ דְּאִתְרְמִיזוּ בַּקְּרָא תִּנְיָינָא וְהָאָרֶץ הָיְתָה תוֹהוּ. וְאִלֵּין אִנּוּן דְּאִתְּמַר דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרָא עָלְמִין וּמַחְרִיבָן. וּבְגִין דָּא אַרְעָא הֲוָה תוֹהָה וּבוֹהָה. אֵיךְ בְּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמִין לְחָרְבָא

לשון הקודש

וְיָבֵשׁ. וּבְעֵת הַבְּרָכָה – (תהלים ה) כִּי אַתָּה תְּבָרֵךְ צַדִּיק, בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק: ע"כ.

השלמה מההשמטות (סימן ח)

לָמַדְנוּ, עַמּוּד אֶחָד מִן הָאָרֶץ עַד לָרָקִיעַ וְצַדִּיק שְׁמוֹ עַל שֵׁם הַצַּדִּיקִים, וּכְשֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים – מִתְגַּבֵּר, וְאִם לָאו – מִתְחַלֵּשׁ, וְהוּא סוֹבֵל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְאִם חָלַשׁ, לֹא יוּכַל לְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם: ע"כ.

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ (ר"ת תה"ו), הֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, כָּל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב אֵלֶּה – פָּסַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים. וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת שֶׁל תֹּהוּ שֶׁנִּרְמָזוּ בַּפָּסוּק הַשֵּׁנִי וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹּהוּ, וְאֵלֶּה הֵם שֶׁנִּתְבָּאֵר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹרֵא עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן. וְלָכֵן הָאָרֶץ הָיְתָה תוֹהָה וּבוֹהָה, אֵיךְ בּוֹרֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹלָמוֹת לְהַחֲרִיבָם? יָפֶה הָיָה שֶׁלֹּא לִבְרֹא אוֹתָם! אֶלָּא וַדַּאי כָּאן יֵשׁ

לוֹן. שַׁפִּיר הָוָה דְּלָא לִבְרֵי לוֹן. אֶלָּא וַדַּאי הָכָא אִיכָּא רָזָא. מָאי אִיהוּ וּמַחֲרִיבָן. דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא יְשֵׁצֵי עוֹבָדֵי יְדוֹי. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דָא שְׁמַיָּא אִתְּמָר בְּהוּ (ישעיה נא) כִּי שָׁמַיִם כְּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְגוֹ'. אִם כֵּן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד וּמָחֵי.

אֶלָּא רָזָא דְּמִלָּה כְּדֵין הוּא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרָא עָלְמָא וּבְרָיֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ בְּרֵאשִׁית, דְּאִתְּמָר בָּהּ (משלי ח) יְיָ קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ. וּבְהַאי רֵאשִׁית בְּרָא יָת שְׁמַיָּא וְיָת אַרְעָא וְאִיהִי סָמִיךְ לוֹן בֵּיהּ. בְּגִין דִּבְרִית כְּתִיב בֵּיהּ בִּבְ"ר"א"שי"ת. וְאִתְּמָר בֵּיהּ (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה וְגוֹ'. וְאִלֵּין אִנּוּן דְּאִתְּמָר בְּהוֹן (תהלים קטו) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיְיָ וְגוֹ'. וְאִיהִי אֶרֶץ הַחַיִּים כְּלִילָא מִשְּׁבַע אַרְעִין דְּעֲלַיְיהוּ אָמַר דָּוִד מַלְכָּא (תהלים קיו) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

לשון הקודש

סוֹד. מַה זֶּה וּמַחֲרִיבָן? שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יַשְׁמִיד אֶת מַעֲשֵׂי יָדָיו, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא זֶה הַשָּׁמַיִם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (ישעיה נא) כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְגוֹ'. אִם כֵּן, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה וּמַכֶּה?!

אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר, כָּךְ הוּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם וּבָרָא אוֹתוֹ בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בְּרֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי ח) ה' קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ. וּבָרֵאשִׁית הַזּוֹ בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְהוּא סָמַךְ אוֹתָם בָּהּ, בִּגְלַל שֶׁבְּרִית כְּתוּבָה בּוֹ בִּבְ"ר"אשי"ת, וְנֶאֱמַר בָּהּ (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה וְגוֹ'. וְאֵלּוּ הֵם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (תהלים קטו) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַה' וְגוֹ'. וְאֶרֶץ הַחַיִּים הִיא כְּלוּלָה מִשֶּׁבַע אֲרָצוֹת, שֶׁעֲלֵיהֶם אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ (שם קיו) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

וּבְרָא שְׁמַיָּא וְאַרְעָא (דף כה ע"א) בַּתְרֵיהּ עַל תּה"ו, וְלֵית תַּמָּן יְסוֹדָא דְּאִיהוּ בְּרִי"ת דְּסָמִיךְ לוֹן. בְּגִין דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְמִיתַּן אוֹרַיְיתָא לְאוּמִין דְּעַלְמָא עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּאִיהוּ בְּרִית מִילָה מַמָּשׁ, וְלָא בָּעוּ לְקַבְּלָא לֵיהּ, וְאִשְׁתְּאָרַת אַרְעָא חֲרֵבָה וּיבֵשָׁה.

וְדָא אִיהוּ יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. יִקָּווּ הַמַּיִם דָּא אוֹרַיְיתָא. אֶל מָקוֹם אֶחָד אִלֵּין יִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּנִשְׁמָתַיְיהוּ תַּלְיָין מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִתְּמַר בֵּיהּ בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ. כְּבוֹד יְיָ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. מִמְּקוֹמוֹ שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה. וְכֵיוָן דְּאִנּוּן נִשְׁמָתַיְיהוּ מִתַּמָּן, שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ וַדָּאי יהו"ה וְאִתְּמַר בְּהוֹן (דברים לב) כִּי חֵלֶק יְיָ עַמּוֹ. וְדָא אִיהוּ יִקָּווּ הַמַּיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד.

לשון הקודש

וּבְרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ אַחַר כָּךְ עַל תֹּהוּ, וְאֵין שָׁם יְסוֹד שֶׁהוּא בְּרִי"ת שֶׁסּוֹמֵךְ אוֹתָם, לָכֵן רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָתֵת תּוֹרָה לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם עוֹבְדֵי עַכּו"ם, שֶׁהוּא בְּרִית מִילָה מַמָּשׁ, וְלֹא רָצוּ לְקַבְּלָהּ, וְנִשְׁאֲרָה הָאָרֶץ חֲרֵבָה וִיבֵשָׁה. **וְזֶהוּ** יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. יִקָּווּ הַמַּיִם – זוֹ הַתּוֹרָה. אֶל מָקוֹם אֶחָד – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁמוֹתֵיהֶם תְּלוּיוֹת מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. כְּבוֹד ה' – שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה. מִמְּקוֹמוֹ – שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה. וְכֵיוָן שֶׁאוֹתָם נִשְׁמוֹתֵיהֶם מִשָּׁם, שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם בְּוַדַּאי יהו"ה, וְנֶאֱמַר בָּהֶם (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ. וְזֶהוּ יִקָּווּ הַמַּיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד.

וְאוֹרַיְיתָא אִיהִי יְשׁוּבָא דְּעָלְמָא. וְאוּמִין דְּעָלְמָא עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּלָא קַבִּילוּ לָהּ אִשְׁתָּאֲרוּ חֲרֵבִין וִיבֵשִׁין. וְדָא אִיהוּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרָא עָלְמִין וּמַחֲרִיבָן אִלֵּין דְּלָא נָטְרֵי פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, לָא דִּישֵׁצֵי אִיהוּ עוֹבָדוֹי כְּמָה דְּחָשְׁבִין בְּנֵי נָשָׁא. וְלָמָּה יְשֵׁצֵי לוֹן לִבְנוֹי דְּאִתְּמַר בְּהוֹן בְּהִבָּרְאָם בְּה' בְּרָאָם. וְאִלֵּין אִנּוּן דְּמִתְגַּיְּרִין מֵאוּמִין דְּעָלְמָא. בְּגִינַיְיהוּ נָפְלַת ה' זְעֵירָא דְּאַבְרָהָם בְּאֶלֶף חֲמִישָׁאָה דְּהוּא ה'. דְּאִיהוּ חָרֵב וְיָבֵשׁ. חָרֵב בְּבֵית רִאשׁוֹן וְיָבֵשׁ בְּבֵית שֵׁנִי.

וּמִשֶּׁה בְּגִין דְּבָעָא לְאַעֲלָא גִּיּוֹרִין תְּחוֹת גַּדְפּוֹי דִּשְׁכִינְתָּא וְחָשִׁיב דְּהַוּוּ מֵאִלֵּין דְּאִתְּבְּרִיאוּ בְּה' יְהַב בְּהוֹן אָת ה' דְּאַבְרָהָם, גָּרְמוּ לֵיהּ יְרִידָה כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שמות לב) לֵךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ. בְּגִין

לשון הקודש

וְהַתּוֹרָה הִיא יְשׁוּב הָעוֹלָם. וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁהֵם עוֹבְדֵי עַכּוּ"ם, שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אוֹתָהּ, נִשְׁאֲרוּ חֲרֵבִים וִיבֵשִׁים, וְזֶהוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹרֵא עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן, אֵלֶּה שֶׁלֹּא שׁוֹמְרִים מִצְוֹת הַתּוֹרָה. לֹא שֶׁיַּשְׁמִיד הוּא מַעֲשָׂיו כְּמוֹ שֶׁחוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם. וְלָמָּה יַשְׁמִיד אוֹתָם אֶת בָּנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם בְּהִבָּרְאָם, בְּה' בְּרָאָם? וְאֵלֶּה אוֹתָם שֶׁמִּתְגַּיְּרִים מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם, בִּגְלָלָם נָפְלָה ה' קְטַנָּה שֶׁל אַבְרָהָם בָּאֶלֶף הַחֲמִישִׁי שֶׁהוּא ה', שֶׁהוּא חָרֵב וְיָבֵשׁ. חָרֵב בְּבֵית רִאשׁוֹן, וְיָבֵשׁ בְּבֵית שֵׁנִי.

וּמִשֶּׁה, מִשּׁוּם שֶׁרָצָה לְהַכְנִיס גֵּרִים תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, וְחָשַׁב שֶׁהָיוּ מֵאֵלֶּה שֶׁנִּבְרְאוּ בְּה' וְנָתַן בָּהֶם אוֹת ה' שֶׁל אַבְרָהָם, גָּרְמוּ לוֹ יְרִידָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לב) לֵךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ. מִשּׁוּם

דְּלָא קַבִּילוּ לְאָת ה' בִּדְחִילוּ דְיו"ד וּבְרִחִימוּ דְה'.
נָחִית אִיהִי מִדַּרְגֵיהּ דְּאִיהוּ ו'.

וְאָת ו' נָחְתַּת עִמֵּיהּ בְּגִין דְּלָא יִתְאַבִּיד בֵּינַיְיהוּ דְּעָתִיד אִיהוּ בְּרָזָא דְגִלְגּוּלָא לְאִתְעָרְבָא בֵּינַיְיהוּ בְּגָלוּתָא בֵּין עֵרֶב רַב דְּאִנּוּן נִשְׁמָתַיְיהוּ מִסִּטְרָא דְּאִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה נא) כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְגוֹ'. וְאִלֵּין אִנּוּן דְּלָא בָעָא נֹחַ רַחֲמֵי עֲלַיְיהוּ. וְאִתְּמַר בְּהוֹן וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ בְּגִין דְּהַוּוּ מֵאִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דברים כה) תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק. וּמֹשֶׁה לָא אִסְתְּמַר מִנַּיְיהוּ וְאַפִּיל ה' בֵּינַיְיהוּ. וּבְגִין דָּא אִיהוּ לָא יֵעוּל לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל עַד דְּיִתּוּב ה' לְאַתְרָהּ. וּבְגִין דָּא נָחַת אִיהוּ מִדַּרְגֵיהּ, וְנָחִית בֵּיהּ ו'. וּבְגִין דָּא ה' נָפְלַת, ו' יוֹקִים לָהּ, ו' דְּמֹשֶׁה.

לשון הקודש

שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֶת הָאוֹת ה' בְּיִרְאָה שֶׁל יו"ד וּבְאַהֲבָה שֶׁל ה', הוּא יָרַד מִדַּרְגָּתוֹ שֶׁהוּא ו'.

וְאוֹת ו' יָרְדָה עִמּוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאבַד בֵּינֵיהֶם, שֶׁעָתִיד הוּא בְּסוֹד הַגִּלְגּוּל לְהִתְעָרֵב בֵּינֵיהֶם בַּגָּלוּת בֵּין עֵרֶב רַב, שֶׁהֵם נִשְׁמוֹתֵיהֶם מִצַּד אֵלֶּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (ישעיה נא) כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְגוֹ'. וְאֵלֶּה אוֹתָם שֶׁלֹּא בִקֵּשׁ נֹחַ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, וְנֶאֱמַר בָּהֶם וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ, בִּגְלַל שֶׁהָיוּ מֵאֵלֶּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (דברים כה) תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק. וּמֹשֶׁה לֹא נִשְׁמַר מֵהֶם, וְהִפִּיל ה' בֵּינֵיהֶם, וְלָכֵן הוּא לֹא יִכָּנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁתָּשׁוּב ה' לִמְקוֹמָהּ. וְלָכֵן יָרַד הוּא מִדַּרְגָּתוֹ, וְיָרַד בּוֹ ו'. וְלָכֵן ה' נָפְלָה, ו' יָקִים אוֹתָהּ, ו' שֶׁל מֹשֶׁה.

וּבְגִין דְּה"א זְעֵירָא ה' דְּאַבְרָהָם דְּאִיהִי דְּהִבָּרְאָם אִתְעַדָּר אִיהוּ בְּגִינָהּ, וְאִתְּמָר בֵּיהּ (ישעיה סג) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה וְגוֹ' וְאַפִּיק לָהּ מִתַּמָּן בְּחֵילָא דְּוֹ' וְאַיְתֵי לָהּ עִמֵּיהּ. מִיָּד שַׁרְיָא עֲלֵיהּ י"ה וְאִשְׁתְּלִים אוֹמָאָה (דְּאִתְּמַר) (שמות יז) כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַיְיָ וְגוֹ'. מָאי מִדּוֹר דּוֹר. דָּא מֹשֶׁה דְּאִתְּמָר בֵּיהּ (קהלת א) דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא. וְהָא אוּקְמוּהָ דְּלֵית דּוֹר פָּחוּת מִשְּׁתִּין רִבּוֹא. וְדָא מֹשֶׁה דְּאִתְּמָר בֵּיהּ דְּאִנְתְּתָא חָדָא יָלְדָה שְׁתִּין רִבּוֹא בְּכֶרֶס אַחַת.

וְחָמֵשׁ מִינִין אִנּוּן בְּעֵרֶב רַב וְאִנּוּן נְ'פִילִים גִּ'בּוֹרִים עֲ'נָקִים רְ'פָאִים עֲ'מָלֵקִים. וּבְגִינַיְיהוּ נָפְלַת ה' זְעֵירָא מֵאַתְרָהָא. בִּלְעָם וּבָלָק מִסִּטְרָא דְּעַמָּלֵק הֲווֹ. טוֹל ע"ם מִן בִּלְעָם ל"ק מִן בָּלָק אִשְׁתָּאַר בָּבֶל (בראשית יא) כִּי שָׁם בָּלַל ה' שְׂפַת כָּל הָאָרֶץ. וְאִלֵּין אִנּוּן

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם שֶׁה"א קְטַנָּה, ה' שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁהִיא שֶׁל הִבָּרְאָם, נִקְטַן הוּא בִּגְלָלָהּ, וְנֶאֱמַר בּוֹ (ישעיה סג) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה וְגוֹ'. וְהוֹצִיא אוֹתָהּ מִשָּׁם בְּכֹחַ שֶׁל ו' וְהֵבִיא אוֹתָהּ עִמּוֹ. מִיָּד שָׁרְתָה עָלָיו י"ה וְנִשְׁלְמָה הַשְּׁבוּעָה, [שֶׁנֶּאֱמַר] (שמות יז) כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַה' וְגוֹ'. מַה זֶּה מִדּוֹר דּוֹר? זֶה מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (קהלת א) דּוֹר הֹלֵךְ וְדוֹר בָּא. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁאֵין דּוֹר פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וְזֶה מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ שֶׁאִשָּׁה אַחַת יָלְדָה שִׁשִּׁים רִבּוֹא בְּכֶרֶס אַחַת.

וַחֲמִשָּׁה מִינִים הֵם בְּעֵרֶב רַב, וְהֵם: נְ'פִילִים גִּ'בּוֹרִים עֲ'נָקִים רְ'פָאִים עֲ'מָלֵקִים. וּבִגְלָלָם נָפְלָה ה' קְטַנָּה מִמְּקוֹמָהּ. בִּלְעָם וּבָלָק הָיוּ מִצַּד שֶׁל עֲמָלֵק. תִּקַּח ע"ם מִן בִּלְעָם, ל"ק מִן בָּלָק, יִשָּׁאֵר בָּבֶל, (בראשית יא) כִּי שָׁם בָּלַל ה'

דְּאִשְׁתָּאֲרוּ מֵאִלֵּין דְּאִתְּמָר בְּהוֹן (בראשית ז) וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם, וּמֵאִלֵּין דְּאִשְׁתָּאֲרוּ מִנְּהוֹן בְּגָלוּתָא רְבִיעָאָה אִנּוּן רֵישִׁין בְּקִיּוּמָא סַגִּי. וְאִנּוּן קַיָּימִין עַל יִשְׂרָאֵל כְּלֵי חָמָס. וְעֲלַיְיהוּ אִתְּמָר (בראשית ו) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם, אִלֵּין אִנּוּן עֲמָלֵקִים.

נְפִילִים עֲלַיְיהוּ אִתְּמָר (בראשית ו) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבוֹת הֵנָּה. וְאִלֵּין אִנּוּן מִינָא תִּנְיָינָא מֵאִלֵּין נְפִילִים מִלְּעֵילָא. דְּכַד בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד אָדָם דְּאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ וְגוֹ'. בָּעָא לְמֶעְבַּד לֵיהּ רֵישָׁא עַל עִלָּאִין לְמֶהֱוֵי אִיהוּ פָּקִיד עַל כֻּלְּהוּ. וּלְמֶהֱוֵי אִנּוּן פְּקִידִין עַל יְדוֹי. כְּגַוְונָא דְיוֹסֵף דְּאִתְּמָר בֵּיהּ (בראשית מא) וַיַּפְקֵד פְּקִידִים עַל הָאָרֶץ. אִנּוּן בָּעוּ לְקַטְרְגָא לֵיהּ וְאָמְרוּ (תהלים ה) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְגוֹ' דְּעָתִיד לְמֶחְטֵי קַמָּךְ.

לשון הקודש

שִׁפַּת כָּל הָאָרֶץ. וְאֵלֶּה אוֹתָם שֶׁנִּשְׁאֲרוּ מֵאוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שם ז) וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם. וּמֵאֵלֶּה שֶׁנִּשְׁאֲרוּ מֵהֶם בְּגָלוּת רְבִיעִית, הֵם רָאשִׁים בְּקִיּוּם רַב, וְהֵם מַעֲמִידִים עַל יִשְׂרָאֵל כְּלֵי חָמָס, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שם ו) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם. אֵלֶּה אוֹתָם עֲמָלֵקִים.

הַנְּפִילִים, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שם) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבוֹת הֵנָּה. וְאֵלֶּה הֵם מִין שֵׁנִי מֵהַנְּפִילִים הָאֵלֶּה מִלְּמַעְלָה. שֶׁכְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת אָדָם, שֶׁאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ וְגוֹ', רָצָה לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ רֹאשׁ לְכָל הָעֶלְיוֹנִים לִהְיוֹת מְמֻנֶּה עַל כֻּלָּם וְשֶׁיִּהְיוּ מִתְמַנִּים עַל יָדוֹ, כְּמוֹ שֶׁיּוֹסֵף שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שם מא) וַיַּפְקֵד פְּקִדִים עַל הָאָרֶץ, הֵם רָצוּ לְקַטְרְגוֹ וְאָמְרוּ (תהלים ה) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְגוֹ', שֶׁעָתִיד לַחֲטֹא לְפָנֶיךָ. אָמַר

אָמַר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִי אַתּוּן הֲוֵיתוּן לְתַתָּא כַּוָּוֹתֵיהּ, יַתִּיר הֲוֵיתוּן חָבִין מִנֵּיהּ. מִיָּד וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וְגוֹ' חָשְׁקוּ בְּהוֹן וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפִּיל לוֹן לְתַתָּא בְּשַׁלְשְׁלָאן.

וְאִנּוּן (דף כה ע"ב) עַזָּ"א וַעֲזָאֵ"ל דְּמִנַּיְיהוּ נִשְׁמַתְהוֹן דְּעֶרֶב רַב דְּאִנּוּן נְפִילִים דְּאַפִּילוּ גַּרְמַיְיהוּ לִזְנוּת בָּתַר נְשַׁיָּא דְּאִנּוּן טָבָאן. וּבְגִין דָּא אַפִּיל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵעָלְמָא דְּאַתֵּי דְּלָא יְהֵא לוֹן חוּלָקָא תַּמָּן וְיָהִיב לוֹן אַגְרַיְיהוּ בְּהַאי עָלְמָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (דברים ז) וּמְשַׁלֵּם לְשׂוֹנְאָיו אֶל פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ וְגוֹ'.

גִּבּוֹרִים מִינָּא תְּלִיתָאָה עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים וְגוֹ' אַנְשֵׁי הַשֵּׁם. וְאִנּוּן מִסִּטְרָא דְּאִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית יא) הָבָה נִבְנָה לָנוּ עִיר וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. וּבְגִין בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּמִדְרָשׁוֹת וְשַׁוְיָין

לשון הקודש

לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אִם אַתֶּם הֱיִיתֶם לְמַטָּה כְּמוֹתוֹ, הֱיִיתֶם חוֹטְאִים יוֹתֵר מִמֶּנּוּ. מִיָּד – וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וְגוֹ', חָשְׁקוּ בָהֶם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִפִּילָם לְמַטָּה בְּשַׁלְשְׁלָאוֹת.

וְהֵם עַזָּ"א וַעֲזָאֵ"ל, שֶׁמֵּהֶם הַנִּשְׁמוֹת שֶׁל הָעֶרֶב רַב, שֶׁהֵם הַנְּפִילִים, שֶׁהִפִּילוּ עַצְמָם לִזְנוּת אַחַר נָשִׁים שֶׁהֵן טוֹבוֹת, וְלָכֵן הִפִּילָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵהָעוֹלָם הַבָּא שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם חֵלֶק שָׁם, וְנָתַן לָהֶם שְׂכָרָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ז) וּמְשַׁלֵּם לְשֹׂנְאָיו אֶל פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ וְגוֹ'.

הַגִּבּוֹרִים – מִין שְׁלִישִׁי, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (בראשית ז) הֵמָּה הַגִּבֹּרִים וְגוֹ' אַנְשֵׁי הַשֵּׁם, וְהֵם מִצַּד אֵלֶּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שם יא) הָבָה נִבְנָה לָנוּ עִיר וְגוֹ' וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. וּבוֹנִים

בְּהוֹן סֵפֶר תּוֹרָה וְעַטָּרָה עַל רֵישׁוֹי, וְלָא לִשְׁמָא דְיָיָ, אֶלָּא לְמֶעְבַּד לוֹן שֵׁם. הָדָא הוּא דִכְתִיב וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם, וְסִטְרָא אַחֲרָא מִתְגַּבְּרִין עַל יִשְׂרָאֵל דְּאִנּוּן כְּעַפְרָא דְאַרְעָא. וְגָזְלִין לוֹן וְאִתְבָּרַת עֲבִידְתָּא וְעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית ז) וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל הָאָרֶץ.

רְפָאִים מִינָא רְבִיעָאָה. אִם יֶחֱזוּן לְיִשְׂרָאֵל בְּדוֹחֲקָא מִתְרַפִּין מִנַּיְיהוּ. וְאִית לוֹן רְשׁוּ לְשֵׁזָבָא לוֹן וְלָא בָּעָאן. וּמִתְרַפִּין מֵאוֹרַיְיתָא וּמֵאִלֵּין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בָּהּ לְמֶעְבַּד טַב עִם עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה כו) רְפָאִים בַּל יָקוּמוּ, בְּזִמְנָא דְיֵיתֵי פְּקִידָה לְיִשְׂרָאֵל אִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה כו) וַתְּאַבֵּד כָּל זֵכֶר לָמוֹ.

עֲנָקִים מִינָא חֲמִישָׁאָה דְאִנּוּן מְזַלְזְלִין לְאִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (משלי א) וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרוֹתֶיךָ. וְעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (דברים ב) רְפָאִים יֵחָשְׁבוּ אַף הֵם כַּעֲנָקִים

לשון הקודש

בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּמִדְרָשׁוֹת, וְשָׁמִים בָּהֶם סֵפֶר תּוֹרָה וַעֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ, וְלֹא לְשֵׁם ה', אֶלָּא לַעֲשׂוֹת לָהֶם שֵׁם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. וְצַד אַחֵר מִתְגַּבְּרִים עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כַּעֲפַר הָאָרֶץ, וְגוֹזְלִים אוֹתָם וּמִתְבַּטֶּלֶת הָעֲבוֹדָה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שם ז) וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל הָאָרֶץ.

הָרְפָאִים – מִין רְבִיעִי, אִם יִרְאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּדֹחַק, מִתְרַפִּים מֵהֶם, וְיֵשׁ לָהֶם רְשׁוּת לְהַצִּילָם וְלֹא רוֹצִים. וּמִתְרַפִּים מֵהַתּוֹרָה וּמֵאֵלֶּה שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בָּהּ לַעֲשׂוֹת טוֹב עִם עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (ישעיה כו) רְפָאִים בַּל יָקוּמוּ. בִּזְמַן שֶׁתָּבֹא פְּקִידָה לְיִשְׂרָאֵל, נֶאֱמַר בָּהֶם (שם) וַתְּאַבֵּד כָּל זֵכֶר לָמוֹ.

הָעֲנָקִים – מִין חֲמִישִׁי, שֶׁהֵם מְזַלְזְלִים

שְׁקוּלִין דָּא לְדָא. אִלֵּין אִנּוּן דְּאַהַדְּרוּ עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ. וְרָזָא דְּמִלָּה (דִּבְגִינַיְיהוּ) חָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ דְּאִיהִי עִקָּרָא וְיִשּׁוּבָא דְעָלְמָא. מִיָּד דְּיֵיתֵי אוֹר דְּאִיהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְמָחוּן מִן עָלְמָא וְיִתְאַבְּדוּן. אֲבָל פּוּרְקָנָא לָאו אִיהִי תַלְיָא אֶלָּא בַּעֲמָלֵק עַד דְּיִתְמְחֵי דְּבֵיהּ אוֹמָאָה וְהָא אוּקְמוּהָ.

דָּבָר אַחֵר אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְגו' אִלֵּין אִנּוּן דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות לב) אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל. בְּיוֹמָא דְּיִתְמְחִין אִלֵּין כְּאִלּוּ הַהוּא יוֹמָא עֲבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמַיָּא וְאַרְעָא הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְיָ אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. בְּהַהוּא זִמְנָא יֵהֵא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם שְׁכִינְתֵּיהּ וְיִתְחַדֵּשׁ עָלְמָא הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה סו) כִּי כַּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים

לשון הקודש

לְאוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (משלי א) וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרֹתֶיךָ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (דברים ב) רְפָאִים יֵחָשְׁבוּ אַף הֵם כַּעֲנָקִים. שְׁקוּלִים זֶה לָזֶה. אֵלֶּה אוֹתָם שֶׁמַּחֲזִירִים אֶת הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ. וְסוֹד הַדָּבָר, [שֶׁבִּגְלָלָם] נֶחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, שֶׁהִיא עִקָּר וְיִשּׁוּב הָעוֹלָם. מִיָּד כְּשֶׁיָּבֹא הָאוֹר, שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יִמָּחוּ מִן הָעוֹלָם וְיֹאבְדוּ. אֲבָל הַגְּאֻלָּה אֵינָהּ תְּלוּיָה אֶלָּא בְּעֲמָלֵק עַד שֶׁיִּמָּחֶה, שֶׁבּוֹ הַשְּׁבוּעָה,

וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ.

דָּבָר אַחֵר אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְגו', אֵלֶּה אוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שמות לב) אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל. בַּיּוֹם שֶׁיִּמָּחוּ אֵלֶּה, כְּאִלּוּ אוֹתוֹ יוֹם עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁמַיִם וָאָרֶץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. בְּאוֹתוֹ זְמַן יִהְיֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם שְׁכִינָתוֹ וְיִתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) כִּי כַּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה וְגו'.

וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה וְגו' דָּא אִיהוּ בְּיוֹם עֲשׂוֹת.

בְּהַהוּא זִמְנָא וַיַּצְמַח יְיָ אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ נֶחְמָד וְגו'. אֲבָל בְּקַדְמִיתָא עַד דְּיִתְמָחוּן אִלֵּין לָא נָחִית מִטְרָא דְאוֹרַיְיתָא. וְיִשְׂרָאֵל דְּדַמְיָין לַעֲשָׂבִים וּלְאִילָנִין לָא יִצְמְחוּן. וְרָזָא דְמִלָּה וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה וְגו', בְּגִין דְּאָדָם אַיִן דְּאִנּוּן יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מַקְדְּשָׁא לַעֲבוֹד אֶת הָאֲדָמָה בְּקָרְבָּנִין.

דָּבָר אַחֵר וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה, דָּא מָשִׁיחַ רִאשׁוֹן טֶרֶם יִהְיֶה בְּאַרְעָא. וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח דָּא מָשִׁיחַ שֵׁנִי. וְלָמָּה בְּגִין דְּלֵית תַּמָּן מִשֶּׁה לְמִפְּלַח לִשְׁכִינְתָּא דְּעַלֵּיהּ אִתְּמַר וְאָדָם אַיִן לַעֲבוֹד אֶת הָאֲדָמָה. וְרָזָא דְמִלָּה (בראשית מט) לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה דָּא מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. וּמְחוֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו דָּא מָשִׁיחַ

לשון הקודש

זֶהוּ בְּיוֹם עֲשׂוֹת.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, וַיַּצְמַח ה' אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ נֶחְמָד וְגו'. אֲבָל בַּהַתְחָלָה, עַד שֶׁיִּמָּחוּ אֵלֶּה, לֹא יוֹרֵד גֶּשֶׁם שֶׁל הַתּוֹרָה, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁדּוֹמִים לָעֲשָׂבִים וְלָאִילָנוֹת לֹא יִצְמְחוּ, וְסוֹד הַדָּבָר – וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה וְגו'. בִּגְלַל שֶׁאָדָם אַיִן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה בְּקָרְבָּנוֹת.

דָּבָר אַחֵר, וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה – זֶה מָשִׁיחַ רִאשׁוֹן – טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ. וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח – זֶה מָשִׁיחַ שֵׁנִי. וְלָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁאֵין שָׁם מֹשֶׁה לַעֲבֹד אֶת הַשְּׁכִינָה, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר וְאָדָם אַיִן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה. וְסוֹד הַדָּבָר – (בראשית מט)

בֶּן יוֹסֵף. עַד כִּי יָבוֹא שִׁיל"ה דָּא מֹשֶׁה חֶשְׁבַּן דָּא כְּדָא. וְל"ו יִקְהַ"ת עַמִּים, אַתְוָון וְלֵוִ"י קְהָ"ת.

דְּבָר אַחֵר וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה אִלֵּין צַדִּיקַיָּיא דְּאִנּוּן מִסִּטְרָא דְּצַדִּיק חַ"י עָלְמִין. שִׂיחַ ש' חָי. ש תְּלַת עַנְפִּין דְּאִילָנָא וְאִנּוּן ג' אֲבָהָן וּמִן ח"י עָלְמִין. לָשׁוֹן אַחֵר וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה ע"ב שי"ן. תְּלַת עָלִין דְּאִנּוּן ש יאהדונה"י. וְאִנּוּן ע"ב עַנְפִּין דְּתַלְיָין בְּהוֹן בְּחוּשְׁבַּן ע"ב. כֻּלְּהוּ לָא אִתְאַחֲדִין בְּאַתְרָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עַד דְּיֵיתֵי הַהוּא דְּאִקְרֵי אָדָ"ם דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א. וְדָא אִיהוּ וְאָדָ"ם אַיִן לַעֲבוֹד אֶת הָאֲדָמָה.

וּבְגִין דָּא אִתְמַר בֵּיהּ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח עַד דְּיִצְמַח צַדִּי"ק. וּמִנֵּיהּ (תהלים פה) אֱמֶת מֵאֶרֶץ

לשון הקודש

לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה – זֶה מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. וּמְחֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו, זֶה מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. עַד כִּי יָבֹא שִׁיל"ה – זֶה מֹשֶׁה. חֶשְׁבּוֹן זֶה כָּזֶה. וְלוֹ יִקְהַת עַמִּים – אוֹתִיּוֹת וְלֵוִ"י קְהָ"ת.

דְּבָר אַחֵר, וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה – אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם מִצַּד שֶׁל צַדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים. שִׂיחַ – ש' חַי. ש שְׁלֹשֶׁת עַנְפֵי הָאִילָן, וְהֵם שְׁלֹשָׁה אָבוֹת וּמִן חַ"י עוֹלָמִים. לָשׁוֹן אַחֵר וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה – ע"ב שי"ן. שְׁלֹשָׁה עָלִים שֶׁהֵם ש יאהדונה"י, וְהֵם ע"ב עֲנָפִים שֶׁתְּלוּיִים בָּהֶם בְּחֶשְׁבּוֹן ע"ב. כֻּלָּם לֹא נֶאֱחָזִים בְּמָקוֹם שֶׁהִיא שְׁכִינָה עַד שֶׁיָּבֹא אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא אָדָ"ם, שֶׁהוּ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְזֶהוּ וְאָדָ"ם אַיִן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה.

וְלָכֵן נֶאֱמַר בּוֹ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח, עַד שֶׁיִּצְמַח צַדִּי"ק. וּמִמֶּנּוּ (תהלים פה)

תִּצְמָח דְּאִתְּמָר בֵּיהּ (דניאל ח) וַתַּשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה. וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים דְּאִנּוּן דְּשָׁאִין לָא צָמְחִין בְּגָלוּתָא עַד דְּאֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח, וְדָא מֹשֶׁה דְּאִתְּמָר בֵּיהּ (מלאכי ב) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ דְּלָא יְהֵא מָאן דְּדָרִישׁ לִשְׁכִינְתָּא כַּוָּתֵיהּ. וּבְגִין דָּא וְאָדָם אַיִן לַעֲבוֹד. וּמִיָּד דְּאִיהוּ יֵיתֵי, מִיָּד וְאֵ"ד יַעֲלֶה מִן (דף כו ע"א) הָאָרֶץ א"ד מִן אדנ"י סָלִיק לֵיהּ ו' וְאִתְעֲבִיד בַּהּ אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. מִיָּד וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה מִנֵּיהּ אִתְשַׁקְיָין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בְּע' אַנְפִּין דְּאוֹרַיְיתָא. דָּבָר אַחֵר וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ תַּרְגּוּמוֹ וְעָנָנָא יִסְתַּלַּק מִן אַרְעָא. הַהִיא דְּאִתְּמָר בַּהּ (שמות מ) כִּי עֲנַן יְיָ עַל הַמִּשְׁכָּן וְגו' וּבֵיהּ מִתְשַׁקְיָין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּאַרְעָא בְּהַהוּא זִמְנָא:

וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם אִלֵּין יִשְׂרָאֵל. בְּהַהוּא זִמְנָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא צַיִּיר לוֹן בְּצִיּוּרִין

לשון הקודש

אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דניאל ח) וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה. וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁהֵם דְּשָׁאִים, לֹא צוֹמְחִים בַּגָּלוּת עַד שֶׁאֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח, וְזֶה מֹשֶׁה שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (מלאכי ב) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִי שֶׁדּוֹרֵשׁ אֶת הַשְּׁכִינָה כְּמוֹתוֹ, וּבִגְלַל זֶה וְאָדָם אַיִן לַעֲבֹד. וּמִיָּד שֶׁהוּא יָבֹא, מִיָּד – וְאֵ"ד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ. א"ד מִן אדנ"י עוֹלֶה לוֹ ו' וְנַעֲשֶׂה בָּהּ אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. מִיָּד – וְהִשְׁקָה אֶת פְּנֵי כָּל הָאֲדָמָה, מִמֶּנּוּ מֻשְׁקִים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה בְּשִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה. דָּבָר אַחֵר וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, תַּרְגּוּמוֹ עָנָן יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ. אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שמות מ) כִּי עֲנַן ה' עַל הַמִּשְׁכָּן וְגו', וּבוֹ מֻשְׁקִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בָּאָרֶץ בְּאוֹתוֹ זְמַן.

וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל. בְּאוֹתוֹ זְמַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

דְּעָלְמָא דֵּין וְעָלְמָא דְּאַתֵּי. וַיִּיצֶר בְּהַהוּא זִמְנָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַיֵּיל לוֹן בִּשְׁמֵיהּ בְּצִיּוּרָא דְּב' יוּדִי"ן י' י' ו' בֵּינַיְיהוּ דְּאִנּוּן סָלְקִין לְחֶשְׁבּוֹן יהו"ה. וְיהוֹן מְצוּיָרִין בְּאַנְפּוֹי בְּאַנְפִּין דִּילְהוֹן בִּתְרֵין יוּדִי"ן בְּחוֹטְמָא דִילְהוֹן בְּאָת ו'. וּבְגִין דָּא אָמַר קְרָא (במדבר כג) כִּי מֵרֹאשׁ צוּרִים אֶרְאֶנּוּ. אִלֵּין אִנּוּן צִיּוּרִין דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. וְיהוֹן מְצוּיָרִין בְּאַנְפַּיְיהוּ בִּתְרֵין לוּחִין יַקִּירִין דְּאִנּוּן י' י' דְּאִיהוּ ו' חָרוּת עָלַיְיהוּ. וְעוֹד צִיֵּיר לוֹן לְכָל דּוֹר בְּבַת זוּגֵיהּ עִלָּאָה דָּא י"ה וְאִנּוּן ו' יִחוּדָא דְּתַרְוַוְיְיהוּ. וְצַיֵּיר לוֹן בְּאִנּוּן דְּצִיּוּרָא דִּלְעֵילָא דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כָּלִיל שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה דְּאִנּוּן קְרִיאַת שְׁמַע עַרְבִית וּקְרִיאַת שְׁמַע שַׁחֲרִית וְעָלַיְיהוּ אִתְּמָר עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי.

לשון הקודש

ציֵּר אוֹתָם בְּצִיּוּרִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא. וַיִּיצֶר, בְּאוֹתוֹ זְמַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִכְנִיסָם בִּשְׁמוֹ בְּצִיּוּר שֶׁל שְׁנֵי יוּדִי"ן י' י', ו' בֵּינֵיהֶם, שֶׁהֵם עוֹלִים לְחֶשְׁבּוֹן יהו"ה. וְיִהְיוּ מְצֻיָּרִים בְּפָנָיו בַּפָּנִים שֶׁלָּהֶם בִּשְׁנֵי יוּדִי"ן בַּחֹטֶם שֶׁלָּהֶם בָּאוֹת ו'. וְלָכֵן אָמַר הַכָּתוּב (במדבר כג) כִּי מֵרֹאשׁ צוּרִים אֶרְאֶנּוּ. אֵלֶּה אוֹתָם צִיּוּרִים שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְיִהְיוּ מְצֻיָּרִים בִּפְנֵיהֶם בִּשְׁנֵי לוּחוֹת נִכְבָּדִים, שֶׁהֵם י' י', שֶׁו' הוּא חָרוּת עֲלֵיהֶם. וְעוֹד צִיֵּר אוֹתָם לְכָל דּוֹר בְּבַת זוּגוֹ הָעֶלְיוֹנָה, זוֹ י"ה, וְו' הֵם הַיִּחוּד שֶׁל שְׁנֵיהֶם. וְצִיֵּר אוֹתָם בְּאוֹתָם שֶׁל צִיּוּר שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, כּוֹלֵל שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, שֶׁהֵם קְרִיאַת שְׁמַע עַרְבִית וּקְרִיאַת שְׁמַע שַׁחֲרִית, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי.

וּמִיָּד בְּהַהוּא זִמְנָא נָטַע לוֹן לְיִשְׂרָאֵל בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן קַדִּישָׁא הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּטַּע יְיָ אֱלֹהִים אַבָּ"א וְאִמָּ"א. גַּ"ן דָּא שְׁכִינְתָּא תַתָּאָה. עֵדֶ"ן דָּא אִמָּא עִלָּאָה. אֶת הָאָדָם דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. אִיהִי תְּהֵא נָטַע דִילֵיהּ, בַּת זוּגֵיהּ וְלָא תָזוּז מִנֵּיהּ לְעָלַם. וּתְהֵא עִדּוּנָא דִילֵיהּ. וְיִשְׂרָאֵל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטַע לוֹן בְּהַהִיא זִמְנָא נִטְעָא קַדִּישָׁא בְּעָלְמָא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה ס) נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂי יָדַי לְהִתְפָּאֵר:

וַיַּצְמַח יהו"ה אֱלֹהִים. אַבָּא וְאִמָּא. כָּל עֵץ נֶחְמָד דָּא צַדִּי"ק. וְטוֹב לְמַאֲכָל דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְּבֵיהּ הוּא זַמִּין (נ"א זְמִינָא) מָזוֹן לְכֹלָּא דְכֹלָּא בֵיהּ. וְלָא אִתְפַּרְנֵס צַדִּיק אֶלָּא מִנֵּיהּ וּשְׁכִינְתָּא מִנֵּיהּ, וְלָא צְרִיכִין לְתַתָּאִין (דִילְהוֹן). אֶלָּא כּוּלְּהוּ נִזּוֹנִין לְתַתָּא עַל יָדֵיהּ. דִּבְגָלוּתָא לָא הָוָה לִשְׁכִינְתָּא וּלְח"י עָלְמִין

לשון הקודש

וּמִיָּד בְּאוֹתוֹ זְמַן נָטַע אֶת יִשְׂרָאֵל בְּגַן הָעֵדֶן הַקָּדוֹשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים, אַבָּ"א וְאִמָּ"א. גַּ"ן – זוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. עֵדֶ"ן – זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. אֶת הָאָדָם – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. הִיא תִּהְיֶה נָטַע שֶׁלּוֹ בַּת זוּגוֹ, וְלֹא תָּזוּז מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם, וְתִהְיֶה הָעִדּוּן שֶׁלּוֹ. וְיִשְׂרָאֵל נָטַע אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶטַע קָדוֹשׁ בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ס) נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר.

וַיַּצְמַח יהו"ה אֱלֹהִים – אַבָּא וְאִמָּא. כָּל עֵץ נֶחְמָד – זֶה צַדִּי"ק. וְטוֹב לְמַאֲכָל – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁבּוֹ הוּא מַזְמִין מָזוֹן לַכֹּל, שֶׁהַכֹּל בּוֹ. וְלֹא מִתְפַּרְנֵס הַצַּדִּיק אֶלָּא מִמֶּנּוּ וּשְׁכִינָה מִמֶּנּוּ, וְלֹא צְרִיכִים אֶת הַתַּחְתּוֹנִים [וּשֶׁלָּהֶם], אֶלָּא כֻּלָּם נִזּוֹנִים

מְזוֹנָא אֶלָּא בְּח"י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא. אֲבָל בְּהַהוּא זִמְנָא אִיהוּ יְהֵא מְזוֹנָא לְכֹלָּא.

וְעֵץ הַחַיִּים דְּהוּא אִילָנָא דְּחַיֵּי יְהֵא נְטִיעַ בְּגוֹ גִּנְתָּא דְּאִתְּמָר בֵּיהּ (בראשית ג) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם. וּשְׁכִינְתָּא לָא שָׁלְטָא עֲלָהּ אִילָנָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא דְּאִנּוּן עֵרֶב רַב דְּאִנּוּן עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְלֹא תְקַבֵּל בָּהּ עוֹד טָמֵא הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים לב) יְיָ בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר. וּבְגִין דָּא לָא מְקַבְּלִין גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ. וּתְהֵא שְׁכִינְתָּא כְּנַפְנָא דְּלָא מְקַבְּלָא נִטְעָא מִמִּינָא אַחֲרָא.

וְיִשְׂרָאֵל יְהוֹן כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה. וְיִתְחַזַּר עֲלַיְיהוּ שׁוּפְרָא דְּאִתְּמָר בֵּיהּ (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע

לשון הקודש

לְמַטָּה עַל יָדוֹ. שֶׁבַּגָּלוּת לֹא הָיָה לַשְׁכִינָה וּלְחַ"י הָעוֹלָמִים מָזוֹן אֶלָּא בְּח"י בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה. אֲבָל בְּאוֹתוֹ זְמַן הוּא יִהְיֶה מָזוֹן לַכֹּל.

וְעֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים, יִהְיֶה נָטוּעַ בְּתוֹךְ הַגָּן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית ג) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעֹלָם. וְעַל הַשְּׁכִינָה לֹא שׁוֹלֵט הָעֵץ שֶׁל צַד הָאַחֵר, שֶׁהֵם עֵרֶב רַב שֶׁהֵם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְלֹא תְקַבֵּל בָּהּ עוֹד טָמֵא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לב) ה' בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר. וְלָכֵן לֹא מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, וְתִהְיֶה הַשְּׁכִינָה כְּמוֹ גֶּפֶן שֶׁלֹּא מְקַבֶּלֶת נָטַע מִמִּין אַחֵר.

וְיִשְׂרָאֵל יִהְיוּ כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה, וְיַחֲזֹר עֲלֵיהֶם יֹפִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע נִדְחִים מֵהֶם, וְלֹא

אִדַּחְיָין מִנַּיְיהוּ וְלָא מִתְדַּבְּקִין וְלָא מִתְעָרְבִין בְּהוֹן. דְּהָא אִתְּמָר בְּיִשְׂרָאֵל וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ דְּאִנּוּן עֵרֶב רַב. וְגָלֵי לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּבְיוֹם אָכְלוֹ מִמֶּנּוּ גָּרְמוּ דְּאָבְדוּ ב' אָבְדִין דְּאִנּוּן בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי. דָּא אִיהוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת ב' פְּעָמִים. וְאִנּוּן גְּרִימוּ דְּצַדִּיק יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ בְּבַיִת רִאשׁוֹן דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וּבְבַיִת שֵׁנִי דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. דָּא אִיהוּ (ישעיה יט) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. וְנָהָר דָּא (נ"א ו) יֶחֱרַב בְּה' תַּתָּאָה בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ נְבִיעוּ דִּי לְאֵין סוֹף.

וּמִיָּד דְּיִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא עַמָּא קַדִּישָׁא לְחוּד, מִיָּד נָהָר דְּהַוָּה חָרֵב וְיָבֵשׁ אִתְּמָר בֵּיהּ וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן דָּא ו' לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וְנָהָר דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. יוֹצֵא מֵעֵדֶן דָּא אִמָּא עִלָּאָה, לְהַשְׁקוֹת

לשון הקודש

מִתְדַּבְּקִים וְלֹא מִתְעָרְבִים בָּהֶם, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, שֶׁהֵם עֵרֶב רַב. וְגִלָּה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבְּיוֹם אָכְלוֹ מִמֶּנּוּ, גָּרְמוּ שֶׁאִבְּדוּ שְׁתֵּי אֲבֵדוֹת, שֶׁהֵם בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי. זֶהוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, פַּעֲמַיִם. וְהֵם שֶׁגָּרְמוּ שֶׁצַּדִּיק יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ בְּבַיִת רִאשׁוֹן, שֶׁהִיא שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה, וּבְבַיִת שֵׁנִי, שֶׁהִיא שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה. זֶהוּ (ישעיה יט) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. וְנָהָר זֶה יֶחֱרַב בְּה' תַּחְתּוֹנָה, בִּגְלַל שֶׁתִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ שֶׁפַע הַי' לְאֵין סוֹף.

וּמִיָּד כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מֵהַגָּלוּת, הָעָם הַקָּדוֹשׁ לְחוּד, מִיָּד נָהָר שֶׁהָיָה חָרֵב וְיָבֵשׁ נֶאֱמַר בּוֹ וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן, זֶה ו', לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וְנָהָר – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. יֹצֵא

אֶת הַגָּן דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. דִּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בְּמֹשֶׁה וּבְיִשְׂרָאֵל (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ בְּעֹנֶג דְּאִיהוּ ע' עֵדֶן נ' נָהָר ג' גַּן. וְאִתְקְיַים קְרָא (שמות טו) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וְגוֹ' (דף כו ע"ב) שֶׁר לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא יָשִׁיר. וְאִתְהַפַּךְ לְעֵרֶב רַב עֹנֶ"ג לְנֶגַ"ע וּלְאוּמִין דְּעָלְמָא עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת כְּגַוְונָא דְּפַרְעֹה וּמִצְרָאֵי דְּפָרַח בְּהוֹן שְׁחִין אֲבַעְבּוּעוֹת. אֲבָל לְיִשְׂרָאֵל יְהֵא עֹנֶ"ג.

וְדָא אִיהוּ וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. דְּאִנּוּן חֶסֶ"ד דְּרוֹעָא יָמִינָא. וּבְהַהוּא זִמְנָא הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. וּמַחֲנֶה מִיכָאֵ"ל אִתְשַׁקְיָין מִנֵּיהּ וְעִמֵּיהּ מַטֵּה יְהוּדָה וּתְרֵין שִׁבְטִין. גְּבוּרָ"ה דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא. וּבְהַהוּא זִמְנָא הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין. וּמַחֲנֶה גַּבְרִיאֵ"ל אִתְשַׁקְיָין מִנֵּיהּ וְעִמֵּיהּ מַטֵּה דָן וּתְרֵין שִׁבְטִין. נֶצַ"ח

לשון הקודש

מֵעֵדֶן – זוֹ אִמָּא הֶעְלְיוֹנָה. לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן – זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה. שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בְּמֹשֶׁה וּבְיִשְׂרָאֵל (שם נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל ה'. בְּעֹנֶג, שֶׁהוּא ע' עֵדֶן, נ' נָהָר, ג' גַּן. וְיִתְקַיֵּם הַכָּתוּב (שמות טו) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וְגוֹ'. שֶׁר לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא יָשִׁיר. וְיִתְהַפֵּךְ לְעֵרֶב רַב עֹנֶ"ג לְנֶגַ"ע, וּלְאֻמּוֹת הָעוֹלָם עוֹבְדֵי עַכּוּ"ם, כְּמוֹ שֶׁפַּרְעֹה וְהַמִּצְרִים שֶׁפָּרַח בָּהֶם שְׁחִין אֲבַעְבּוּעוֹת, אֲבָל לְיִשְׂרָאֵל יִהְיֶה עֹנֶ"ג.

וְזֶהוּ וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים, שֶׁהֵם חֶסֶ"ד זְרוֹעַ יָמִין. וּבְאוֹתוֹ זְמַן הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וּמַחֲנֶה גַּבְרִיאֵ"ל מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְעִמּוֹ מַטֵּה יְהוּדָה וּשְׁנֵי שְׁבָטִים. גְּבוּרָ"ה זְרוֹעַ שְׂמֹאל. וּבְאוֹתוֹ זְמַן הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, וּמַחֲנֶה גַּבְרִיאֵ"ל מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְעִמּוֹ מַטֵּה דָן וּשְׁנֵי שְׁבָטִים. נֶצַ"ח

שׁוֹקָא יָמִינָא וּמִנָּהּ אִתְשַׁקְיָין מַשְׁרְיָיא דְנוּרְיֵא"ל וְעִמֵּיהּ מַטֵּה רְאוּבֵן וּתְרֵין שִׁבְטִין עִמֵּיהּ. הוֹ"ד שׁוֹקָא שְׂמָאלָא דְעָלָהּ אִתְמַר לְיַעֲקֹב (בראשית לב) וְהוּא צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ וּמִנֵּיהּ אִתְשַׁקְיָין מַשְׁרְיָיא דִרְפָאֵל דְּאִיהוּ מְמַנָּא עַל אַסְוָותָא דְגָלוּתָא וְעִמֵּיהּ מַטֵּה אֶפְרַיִם וּב' שִׁבְטִין.

דְּבָר אַחֵר וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים אֵלֵּין אִנּוּן אַרְבָּעָה דְנִכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס. חַד עָאל בְּפִישׁוֹ"ן דְּאִיהוּ פִּי שׁוּנָה הֲלָכוֹת. תְּנַיְינָא עָאל בְּגִיחוֹ"ן. וְתַמָּן הוּא קָבוּר הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (ויקרא יא) כָּל הוֹלֵךְ עַל גָּחוֹן, גַּבְרִיאֵ"ל גָּבַר אֵל עֲלֵיהּ אִתְמַר (איוב ג) לְגֶבֶר אֲשֶׁר דַּרְכּוֹ נִסְתָּרָה וַיָּסֶךְ אֱלוֹהַּ בַּעֲדוֹ. וְלֹא יָדַע גְּבַר יַת קְבוּרְתֵּיהּ עַד יוֹמָא הָדֵין דְּאִתְגַּלְיָיא תַּמָּן. וְדָא אִיהוּ רֶמֶז וּלְחַכִּימָא בִּרְמִיזָא. תְּלִיתָאָה עָאל בַּחִדֶּקֶ"ל חַד קַל וְדָא לִישָׁנָא חֲדִידָא קַלָּא

לשון הקודש

שׁוֹק יָמִין, וּמִמֶּנּוּ מְקַבֵּל מַחֲנֶה שֶׁל נוּרִיאֵ"ל, וְעִמּוֹ מַטֵּה רְאוּבֵן וּשְׁנֵי שְׁבָטִים עִמּוֹ. הוֹ"ד שׁוֹק שְׂמֹאל, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר לְיַעֲקֹב (בראשית לב) וְהוּא צֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ, וּמִמֶּנּוּ מְקַבֵּל מַחֲנֵה רְפָאֵ"ל, שֶׁהוּא מְמֻנֶּה עַל רְפוּאַת הַגָּלוּת, וְעִמּוֹ מַטֵּה אֶפְרַיִם וּשְׁנֵי שְׁבָטִים.

דְּבָר אַחֵר וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים – אֵלֶּה אוֹתָם אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס. אֶחָד נִכְנַס בְּפִישׁוֹ"ן, שֶׁהוּא פִּי שׁוּנָה הֲלָכוֹת. הַשֵּׁנִי נִכְנַס בְּגִיחוֹ"ן, וְשָׁם הוּא קָבוּר, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (ויקרא יא) כֹּל הוֹלֵךְ עַל גָּחוֹן. גַּבְרִיאֵ"ל – גָּבַר אֵל, עָלָיו נֶאֱמַר (איוב ג) לְגֶבֶר אֲשֶׁר דַּרְכּוֹ נִסְתָּרָה וַיָּסֶךְ אֱלוֹהַּ בַּעֲדוֹ. וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁהִתְגַּלָּה שָׁם, וְזֶהוּ רֶמֶז, וְדַי לַחֲכִימָא בִּרְמִיזָא. שְׁלִישִׁי נִכְנַס בְּחִדֶּקֶ"ל – חַד קַל, וְזוֹ לָשׁוֹן מְחֻדֶּדֶת קַלָּה

לִדְרָשָׁא. רְבִיעָאָה עָאל בַּפְּרָ"ת דְּאִיהוּ מוֹחָא דְּבֵיהּ פְּרִיָּה וְרִבְיָה. בֶּן זוֹמָא וּבֶן עַזַּאי דְּעָאלוּ בְּקְלִיפִּין דְּאוֹרַיְיתָא הֲווֹ לָקָאן בְּחוֹן. רִבִּי עֲקִיבָא דְּעָאל בְּמוֹחָא אִתְּמָר בֵּיהּ דְּעָאל בִּשְׁלָם וְנָפַק בִּשְׁלָם.

(אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, יוֹמָא חַד הֲוֵינָא בְּבֵי מִדְרָשָׁא, וּשְׁאִילוּ חַבְרַיָּיא מָאי גִיהוּ דְּאָמַר רִבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידוֹי כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם שֶׁמָּא תִּסְתַּכְּנוּן גַּרְמַיְיכוּ דִּכְתִיב, (תהלים קא) דּוֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי. אַדְהָכִי הָא סָבָא דְּסָבִין קָא נָחִית אָמַר לוֹן רַבָּנָן, בְּמַאי קָא תִשְׁתַּדְּלוּן. אָמְרוּ לֵיהּ וַדָּאי בְּהָא דְּאָמַר רִבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידוֹי כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ וְכוּ'. אָמַר לוֹן וַדָּאי רָזָא עִלָּאָה אִית הָכָא. וְהָא אוּקְמוּהָ בִּמְתִיבְתָּא עִלָּאָה. וּבְגִין דְּלָא תִּטְעוּן נָחִיתְנָא לְכוּ וּבְגִין (דְּאִתְגַּלְיָא) רָזָא דָא בֵּינַיְיכוּ דְּאִיהִי רָזָא עִלָּאָה טְמִירָא מִבְּנֵי דָרָא.

בְּוַדַּאי אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אִנּוּן דְּמִנְּהוֹן מַיִן דַּכְיָין נָפְקִין. וְאִנּוּן רְמִיזִין בְּאָת א רֵישָׁא וְסוֹפָא. ו' דְּאִיהוּ נָטוּי בֵּינַיְיהוּ אִיהוּ עֵץ הַחַיִּים. מָאן דְּאָכִיל מִנֵּיהּ וָחַי לְעָלַם. וְאִלֵּין ב' יוּדִי"ן אִנּוּן רְמִיזִין בְּוַיְיצֶר. וְאִנּוּן תְּרֵין יְצִירוֹת. יְצִירָה דְּעִלָּאִין וִיצִירָה דְּתַתָּאִין. וְאִנּוּן חָכְמָה בָּרֹאשׁ

לשון הקודש

לִדְרָשָׁה. רְבִיעִי נִכְנַס בִּפְרָ"ת, שֶׁהוּא הַמֹּחַ, שֶׁבּוֹ פְּרִיָּה וּרְבִיָּה. בֶּן זוֹמָא וּבֶן עַזַּאי שֶׁנִּכְנְסוּ לַקְּלִפּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, הָיוּ לוֹקִים בָּהֶם. רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁנִּכְנַס בַּמֹּחַ, נֶאֱמַר בּוֹ שֶׁנִּכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם.

[אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְשָׁאֲלוּ הַחֲבֵרִים, מַהוּ שֶׁאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו, כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם שֶׁמָּא תִּסְתַּכְּנוּ בְּעַצְמְכֶם, שֶׁכָּתוּב (תהלים קא) דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי? בֵּין כָּךְ הִנֵּה זְקַן הַזְּקֵנִים. יָרַד וְאָמַר לָהֶם, רַבָּנָן, בַּמָּה אַתֶּם מִשְׁתַּדְּלִים? אָמְרוּ לוֹ, וַדַּאי בָּזֶה שֶׁאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ וְכוּ'. אָמַר לָהֶם, וַדַּאי סוֹד עֶלְיוֹן יֵשׁ כָּאן, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ בַּיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה, וּכְדֵי שֶׁלֹּא תִּטְעוּ יָרַדְתִּי לָכֶם, וּכְדֵי לְגַלּוֹת סוֹד זֶה בֵּינֵיכֶם, שֶׁהוּא סוֹד עֶלְיוֹן טָמִיר מִבְּנֵי הַדּוֹר].

[בְּוַדַּאי אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר הֵם שֶׁמֵּהֶם יוֹצְאִים מַיִם זַכִּים, וְהֵם רְמוּזִים בָּאוֹת א' בָּרֹאשׁ וּבַסּוֹף. ו' שֶׁהוּא נָטוּי בֵּינֵיהֶם הוּא עֵץ הַחַיִּים. מִי שֶׁאוֹכֵל מִמֶּנּוּ – וָחַי לְעוֹלָם. וּשְׁנֵי הַיּוּדִי"ם הָאֵלֶּה רְמוּזִים בְּוַיְיצֶר, וְהֵם שְׁתֵּי יְצִירוֹת, יְצִירָה שֶׁל הָעֶלְיוֹנִים וִיצִירָה שֶׁל הַתַּחְתּוֹנִים. וְהֵם

וְחָכְמָה בַּסּוֹף. תַּעֲלוּמוֹת חָכְמָה. וַדַּאי אִנּוּן תַּעֲלוּמוֹת מֵחָכְמָה עִלָּאָה דִּתְחוֹת כֶּתֶר עִלָּאָה.

וְאִנּוּן לְקָבֵל ב' עֵינִין דִּבְהוֹן תְּרֵין דִּמְעִין נָחֲתוּ בְּיַמָּא רַבָּא. וְאַמַּאי נָחֲתוּ. בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא מִתְּרֵין לוּחִין אִלֵּין הָוָה מִשֶּׁה נָחִית לְיִשְׂרָאֵל. וְלָא זָכוּ בְּהוֹן וְאִתַּבְּרוּ וּנְפָלוּ. וְדָא גָּרִים אִבּוּדָא דְּבֵית רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי. וְאַמַּאי נָפְלוּ בְּגִין דְּפָרַח ו' מִנַּיְיהוּ דְּאִיהוּ ו' דְּוַיְיצֵר. וְיָהִיב לוֹן אַחֲרָנִין מִסִּטְרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע דְּמִתַּמָּן אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר מִיָּמִינָא חַיֵּי וּמִשְּׂמָאלָא מוֹתָא.

וּבְגִין דָּא אָמַר רִבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידוֹי כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם. לָא תֶּהֱוֹוּ שְׁקוּלִין אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר (נ"א דְּאִנּוּן ב' יודין דְּוַיְיצֵר חָכְמָה עִלָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה) לְאַבְנִין אַחֲרָנִין דְּאִנּוּן חַיֵּי וּמוֹתָא דְּמִתַּמָּן (קהלת י) לֵב חָכָם לִימִינוֹ. וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ. וְלָא עוֹד אֶלָּא אַתּוּן תִּסְתַּכְּנוּן גַּרְמַיְיכוּ. בְּגִין דְּאִלֵּין דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע אִנּוּן בִּפְרוּדָא. וְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אִנּוּן בְּיִחוּדָא בְּלָא פִּרוּדָא כְּלָל. וְאִי תֵּימְרוּן דְּהָא אִסְתַּלַּק עֵץ הַחַיִּים מִנַּיְיהוּ וּנְפָלוּ וְאִית פִּרוּדָא בֵּינַיְיהוּ. דּוּבֵּר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי דְּהָא לֵית תַּמָּן פִּרוּדָא לְעֵילָא. דְּאִלֵּין דְּאִתַּבְּרוּ מֵאִנּוּן הֲווֹ. אָתוּ לְנַשְּׁקָא (דף כז ע"א) לֵיהּ פָּרַח וְאִסְתַּלַּק מִנַּיְיהוּ).

לשון הקודש

חָכְמָה בָּרֹאשׁ וְחָכְמָה בַּסּוֹף. תַּעֲלוּמוֹת חָכְמָה. וַדַּאי הֵם תַּעֲלוּמוֹת מֵחָכְמָה עֶלְיוֹנָה שֶׁתַּחַת כֶּתֶר עֶלְיוֹן].

[וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי עֵינַיִם שֶׁבָּהֶם שְׁתֵּי דְּמָעוֹת יוֹרְדוֹת לַיָּם הַגָּדוֹל. וְלָמָּה יָרְדוּ? בִּגְלַל שֶׁהַתּוֹרָה מִשְּׁנֵי הַלּוּחוֹת הַלָּלוּ הָיָה מֹשֶׁה מוֹרִיד לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא זָכוּ בָהֶם, וְנִשְׁבְּרוּ וְנָפְלוּ, וְזֶה גָּרַם אָבְדַן בֵּית רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי. וְלָמָּה נָפְלוּ? בִּגְלַל שֶׁפָּרַח ו' מֵהֶם, שֶׁהוּא ו' שֶׁל וַיְיצֵר, וְנָתַן לָהֶם אֲחֵרִים מִצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁמִּשָּׁם נִתְּנָה תּוֹרָה בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר. מִיָּמִין חַיִּים, וּמִשְּׂמֹאל מָוֶת].

[וְלָכֵן אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו, כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם. לֹא תִהְיוּ שׁוֹקְלִים אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר [נ"א שֶׁהֵם שְׁנֵי יוֹדִי"ן שֶׁל וַיְיצֵר, חָכְמָה עֶלְיוֹנָה וְחָכְמָה תַּחְתּוֹנָה] לַאֲבָנִים אֲחֵרוֹת שֶׁהֵן חַיִּים וּמָוֶת, שֶׁמִּשָּׁם (קהלת י) לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אַתֶּם תִּסְכְּנוּ עַצְמְכֶם, בִּגְלַל שֶׁאֵלֶּה שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הֵם בְּפִרוּד, וְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר הֵן בְּיִחוּד בְּלִי פִּרוּד כְּלָל. וְאִם תֹּאמְרוּ שֶׁהָרֵי הִסְתַּלֵּק עֵץ הַחַיִּים מֵהֶם וְנָפְלוּ וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶם פִּרוּד – דִּבֵּר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי, שֶׁהָרֵי אֵין שָׁם פִּרוּד לְמַעְלָה. שֶׁאֵלֶּה שֶׁנִּשְׁבְּרוּ הָיוּ מֵאֵלֶּה. בָּאוּ לְנַשֵּׁק אוֹתוֹ, פָּרַח וְהִסְתַּלֵּק מֵהֶם].

דָּבָר אַחֵר וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן. בְּוַדַּאי לְעֵילָא בְּעֵץ חַיִּים תַּמָּן לֵית קְלִיפִּין נוּכְרָאִין הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע. אֲבָל בְּעֵץ דִּלְתַתָּא אִית קְלִיפִּין נוּכְרָאִין וַדָּאי. וְאִיהוּ נָטוּעַ בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן דִּזְעֵיר אַפִּין. דְּאִיהוּ חֲנוּךְ מטטרון דְּגַן עֵדֶן דִּלְעֵילָא. דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵית תַּמָּן עַרְטוּמָא, לְמֶיהֱוֵי תַּמָּן נִפְתָּל וְעִקֵּשׁ. וּבְגִין דָּא וְנָהָר יוֹצֵא וְגו' וַיָּכִילְנָא לְמֵימַר בְּמטטרון יוֹצֵא מֵעֵדֶן מֵעִדּוּן דִּילֵיהּ. לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן גַּן דִּילֵיהּ פַּרְדֵּס דִּילֵיהּ דְּתַמָּן עָאלוּ בֶּן עַזַּאי וּבֶן זוֹמָא וֶאֱלִישָׁע. וּקְלִיפִּין דִּילֵיהּ מִסִּטְרָא דָא טו"ב וּמִסִּטְרָא דָא רַע. וְדָא אִסּוּר וְהֶתֵּר כָּשֵׁר וּפָסוּל טוּמְאָה וְטָהֳרָה.

קָם חַד סָבָא וְאָמַר רִבִּי רִבִּי הָכִי הוּא וַדָּאי. אֲבָל עֵץ חַיִּים לָא אִתְקְרֵי אִיהוּ. אֶלָּא הָכִי הוּא רָזָא

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן – בְּוַדַּאי לְמַעְלָה בְּעֵץ הַחַיִּים שָׁם אֵין קְלִפּוֹת נָכְרִיּוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע. אֲבָל בְּעֵץ שֶׁלְּמַטָּה יֵשׁ בְּוַדַּאי קְלִפּוֹת נָכְרִיּוֹת, וְהוּא נָטוּעַ בְּגַן עֵדֶן שֶׁל זְעֵיר אַנְפִּין, שֶׁהוּא חֲנוּךְ, מטטרו"ן, שֶׁגַּן הָעֵדֶן הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין שָׁם עַרְבּוּב שֶׁל קְלִפּוֹת לִהְיוֹת שָׁם נִפְתָּל וְעִקֵּשׁ. וּבִגְלַל זֶה וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן וְגו', וְיָכֹלְנוּ לוֹמַר בְּמטטרו"ן יֹצֵא מֵעֵדֶן – מֵעִדּוּן שֶׁלּוֹ. לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן – הַגָּן שֶׁלּוֹ, הַפַּרְדֵּס שֶׁלּוֹ שֶׁנִּכְנְסוּ לְשָׁם בֶּן עַזַּאי וּבֶן זוֹמָא וֶאֱלִישָׁע. וּקְלִפּוֹת שֶׁלּוֹ מִצַּד זֶה טו"ב וּמִצַּד זֶה רַע. וְזֶה אִסּוּר וְהֶתֵּר, כָּשֵׁר וּפָסוּל, טֻמְאָה וְטָהֳרָה.

עָמַד זָקֵן אֶחָד וְאָמַר, רִבִּי רִבִּי, כָּךְ זֶה

דְּמִלָּה וַיִּיצֶר חַד יְצִירָה דְטוֹב וְחַד יְצִירָה דְרָע. דָּא אִיהוּ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. עֵץ דָּא אָדָם זְעֵירָא מִסִּטְרָא דְחַיִּים מִנֵּיהּ וּמִסִּטְרָא דְמוֹתָא מִנֵּיהּ. תַּמָּן תְּרֵין יְצִירוֹת דִּילֵיהּ דְּאִנּוּן אִסּוּר וְהֶתֵּר, וְעֲלֵיהּ אִתְּמָר וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה.

וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה. עֵדֶן תִּיוּבְתָּא. וְעָלָה אִתְּמָר וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. הַגַּ"ן שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. תְּלַת קְטִירִין אִנּוּן נִשְׁמָתָא רוּחָא נַפְשָׁא לְגַבֵּיהּ. וּבְהוֹן וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. דְּאִיהוּ מִפִּיו מַמָּשׁ אִתְקְרֵי לִשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי נִשְׁמַת חַיִּים. מִיָּד דְּאָמַר מִלִּין אִלֵּין סָלִיק לְעֵילָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן חַבְרַיָּיא בְּוַדַּאי מַלְאֲכָא הָוָה. וּבְוַדַּאי סֶמֶךְ אִית לָנָא מִכָּל אֲתַר.

לשון הקודש

וַדַּאי! אֲבָל עֵץ הַחַיִּים הוּא לֹא נִקְרָא. אֶלָּא כָּךְ הוּא סוֹד הַדָּבָר, וַיִּיצֶר – יְצִירָה אַחַת לְטוֹב וִיצִירָה אַחַת לְרָע. זֶה עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. עֵץ זֶה אָדָם קָטָן, מִצַּד הַחַיִּים מִמֶּנּוּ וּמִצַּד הַמָּוֶת מִמֶּנּוּ. שָׁם שְׁתֵּי יְצִירוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם אִסּוּר וְהֶתֵּר, וְעָלָיו נֶאֱמַר וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה.

וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים – זוֹ שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה. עֵדֶן – תְּשׁוּבָה. וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן. זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. הַגַּ"ן שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה. שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים הֵם, נְשָׁמָה רוּחַ וְנֶפֶשׁ אֶצְלוֹ, וּבָהֶם וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, שֶׁהוּא מַמָּשׁ מִפִּיו נִקְרָא לַשְׁכִינָה שֶׁהִיא נִשְׁמַת חַיִּים. מִיָּד שֶׁאָמַר דְּבָרִים אֵלּוּ, עָלָה לְמַעְלָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, חֲבֵרִים, בְּוַדַּאי זֶה הָיָה מַלְאָךְ, וּבְוַדַּאי תּוֹמֵךְ יֵשׁ לָנוּ מִכָּל מָקוֹם.

פְּתַח קְרָא אֲבַתְּרֵיהּ: וַיִּקַּח יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּנִּיחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן וְגוֹ'. וַיִּקַּח מֵאָן נָטִיל לֵיהּ. אֶלָּא נָטִיל לֵיהּ מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדִין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. אַפְרִישׁ לֵיהּ מִנְּהוֹן וְשַׁוֵּי לֵיהּ בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן.

כְּגַוְונָא דָא יַעֲבֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נָשׁ דְּאִתְבְּרֵי מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדִין. בְּזִמְנָא דְתָב בִּתְיוּבְתָּא וּמִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל לֵיהּ מִתַּמָּן. וְעָלַיְיהוּ אִתְּמַר וּמִשָּׁם יִפָּרֵד. אַפְרִישׁ נַפְשֵׁיהּ מִתַּאֲוָה דִּילְהוֹן וְשַׁוֵּי לֵיהּ בְּגִנְתָּא דִילֵיהּ דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא. לְעָבְדָהּ בְּפִקּוּדִין דְּעֲשֵׂה. וּלְשָׁמְרָהּ בְּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה. אִי זָכָה לְנַטְרָא לָהּ אִיהוּ יְהֵא רֵישָׁא עַל אַרְבָּעָה יְסוֹדִין. וְאִתְעֲבִיד נָהָר דְּאִתְשַׁקְיָין עַל יָדֵיהּ וְלָא עַל יְדָא אַחֲרָא וְאִשְׁתְּמוֹדְעִין בֵּיהּ דְּאִיהוּ רִבּוֹן וְשַׁלִּיט עָלַיְיהוּ.

לשון הקודש

פְּתַח הַפָּסוּק אַחֲרָיו: וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּנִּחֵהוּ בְגַן עֵדֶן וְגוֹ'. וַיִּקַּח – מֵאַיִן לָקַח אוֹתוֹ? אֶלָּא לָקַח אוֹתוֹ מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. הִפְרִידוֹ מֵהֶם, וְשָׂם אוֹתוֹ בְגַן עֵדֶן.

כְּמוֹ זֶה יַעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבֶן אָדָם שֶׁנִּבְרָא מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת. בִּזְמַן שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה וּמִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹטְלוֹ מִשָּׁם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וּמִשָּׁם יִפָּרֵד. הִפְרִיד נַפְשׁוֹ מִתַּאֲוָתָם, וְשָׂם אוֹתוֹ בְגַן שֶׁלּוֹ שֶׁהִיא שְׁכִינָה, לְעָבְדָהּ – בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה, וּלְשָׁמְרָהּ – בְּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. אִם זָכָה לִשְׁמֹר אוֹתָהּ, הוּא יִהְיֶה רֹאשׁ עַל אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, וְיֵעָשֶׂה נָהָר שֶׁמֶּשְׁקִים עַל יָדוֹ וְלֹא עַל יְדֵי אַחֵר, וּמַכִּירִים בּוֹ שֶׁהוּא רִבּוֹן וְשׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם.

וְאִי עָבַר עַל אוֹרַיְיתָא אִתְשַׁקְיָין מִמְּרִירוּ דְּאִילָנָא דְּרַע דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע. וְכָל אֵבָרִין דְּאִנּוּן מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדִין אִתְּמָר בְּהוֹן (שמות א) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם וְגו' וַיְמָרְרוּ בִּמְרִירוּ דְּמָרָה. וּלְגַבֵּי אֵבָרִין קַדִּישִׁין דְּגוּפָא דְּאִנּוּן מִסִּטְרָא דְטוֹב עֲלַיְיהוּ אִתְּמָר (שמות טו) וַיָּבוֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה וְגו'. כְּגַוְונָא דָא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה בְּקוּשְׁיָא. בְּחוֹמֶר בְּקַל וָחוֹמֶר. וּבִלְבֵנִים בְּלִבּוּן הֲלָכְתָא. וּבְכָל עֲבוֹדָה בַשָּׂדֶה דָא בָּרַיְיתָא. אֶת כָּל עֲבוֹדָתָם וְגו' דָּא מִשְׁנָה.

אִם תַּיְיבִין בִּתְיוּבְתָּא אִתְּמָר בְּהוֹן (שמות טו) וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ. וְדָא עֵץ חַיִּים וּבֵיהּ וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם. וְדָא מִשֶּׁה מָשִׁיחַ דְּאִתְּמָר בֵּיהּ (שמות יז) וּמַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. מַטֶּ"ה דָא מטטרון מִסִּטְרֵיהּ חַיִּים וּמִסִּטְרֵיהּ מִיתָה.

לשון הקודש

וְאִם עָבַר עַל הַתּוֹרָה, הֵם מֶשְׁקִים מִמְּרִירוּת הָעֵץ שֶׁל רָע שֶׁהוּא יֵצֶר הָרָע. וְכָל הָאֵיבָרִים שֶׁהֵם מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, נֶאֱמַר בָּהֶם (שמות א) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם וְגו'. וַיְמָרְרוּ – בִּמְרִירוּת שֶׁל מָרָה. וּלְגַבֵּי אֵיבָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל הַגּוּף שֶׁהֵם מִצַּד הַטּוֹב, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שם טו) וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה וְגו'. כְּגוֹן זֶה אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה – בְּקֻשְׁיָא. בְּחֹמֶר – בְּקַל וָחֹמֶר. וּבִלְבֵנִים – בְּלִבּוּן הֲלָכָה. וּבְכָל עֲבֹדָה בַשָּׂדֶה – זוֹ בָּרַיְתָא. אֵת כָּל עֲבֹדָתָם וְגו' – זוֹ מִשְׁנָה.

אִם שָׁבִים בִּתְשׁוּבָה, נֶאֱמַר בָּהֶם (שם) וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ, וְזֶה עֵץ הַחַיִּים, וּבוֹ וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם. וְזֶה מֹשֶׁה מָשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שם יז) וּמַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. מַטֶּ"ה זֶה מטטרו"ן, מִצִּדּוֹ חַיִּים וּמִצִּדּוֹ מִיתָה.

כַּד אִתְהַפַּךְ לְמַטֶּה אִיהוּ עֵזֶר מִסִּטְרָא דְטוֹב. כַּד אִתְהַפַּךְ לְחִוְיָא אִיהוּ כְּנֶגְדּוֹ. מִיָּד (שמות ד) וַיָּנָס מֹשֶׁה מִפָּנָיו.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְסָר לֵיהּ בִּידָא דְמֹשֶׁה וְאִיהוּ אוֹרַיְיתָא דִבְעַל פֶּה דְּבֵיהּ אִסּוּר וְהֶתֵּר. מִיָּד דְּמָחָא בֵיהּ בְּטִינָרָא נְטַל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּידֵיהּ. וְאִתְּמַר בֵּיהּ (שמואל ב כג) וַיֵּרֶד אֵלָיו בַּשָּׁבֶט לִמְחָאָה לֵיהּ בֵּיהּ. וְשֵׁבֶ"ט אִיהוּ יֵצֶר הָרָע חִוְיָא. וְכֹלָּא אִיהוּ בְּגָלוּתָא מֵחֲמַת דִּילֵיהּ. וְעוֹד וּמִשָּׁם יִפָּרֵד. זַכָּאָה אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא. דְּבִזְמָנָא דְנָטִיל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵהַאי גּוּפָא מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדִין, אִתְפְּרַשׁ מִתַּמָּן וְאָזִיל לְמֶהֱוֵי רֵישָׁא בְּד' (דף כז ע"ב) חֵיוָון וְאִתְּמַר בְּהוֹן עַל כַּפַּיִם יִשָּׁאוּנְךָ וְגו':

וַיְצַו יְיָ אֱלֹהִים וְגו' הָא אוּקְמוּהָ לֵית צַו אֶלָּא

לשון הקודש

כְּשֶׁמִּתְהַפֵּךְ לְמַטֶּה הוּא עֵזֶר מִצַּד הַטּוֹב. כְּשֶׁמִּתְהַפֵּךְ לְנָחָשׁ הוּא כְּנֶגְדּוֹ. מִיָּד (שם יד) וַיָּנָס מֹשֶׁה מִפָּנָיו.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסָרוֹ בְּיַד מֹשֶׁה, וְהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁבָּהּ אִסּוּר וְהֶתֵּר. מִיָּד שֶׁהִכָּה בּוֹ בַּסֶּלַע, לָקַח אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּיָדוֹ, וְנֶאֱמַר בּוֹ (שמואל–ב כג) וַיֵּרֶד אֵלָיו בַּשָּׁבֶט, לְהַכּוֹת אוֹתוֹ בּוֹ. וְשֵׁבֶ"ט הוּא יֵצֶר הָרָע נָחָשׁ, וְהַכֹּל הוּא בַּגָּלוּת מֵחֲמָתוֹ. וְעוֹד, וּמִשָּׁם יִפָּרֵד. אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, שֶׁבִּזְמַן שֶׁיִּקַּח אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵהַגּוּף הַזֶּה מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, נִפְרָד מִשָּׁם וְהוֹלֵךְ לִהְיוֹת רֹאשׁ בְּאַרְבַּע חַיּוֹת, וְנֶאֱמַר בָּהֶם עַל כַּפַּיִם יִשָּׁאוּנְךָ וְגו'.

וַיְצַו ה' אֱלֹהִים וְגו', הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ אֵין צַו

עֲבוֹדָה זָרָה דְּמִתַּמָּן אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְאִיהִי בַּכָּבֵד. דְּמִינָּהּ תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה דְּאִיהִי עֲבוֹדָה זָרָה לֵיהּ וְהַכָּבֵד כּוֹעֵס. וְהָא אוּקְמוּהָ כָּל הַכּוֹעֵס כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה דָּא אִיהוּ וַיְצַו. עַל הָאָדָם דָּא שְׁפִיכוּת דָּמִים כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (בראשית ט) בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ. וְדָא מָרָה חַרְבָּא דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (משלי ה) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כְּלַעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת. לֵאמֹר דָּא גִּלּוּי עֲרָיוֹת וְדָא טְחוֹל עֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי ל) אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ וְגוֹ' דִּטְחוֹל לֵית לֵיהּ פּוּמָא וְעַרְקִין וְאִתְשַׁקְיָא מֵעֲבִירוּ דְּדָמָא אוּכְמָא דְּכָבֵד וְלָא אַשְׁכַּחְנָא לֵיהּ פּוּמָא. וְדָא אִיהוּ אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ וְגוֹ'. כָּל שׁוֹפְכֵי דָּמִים מִמָּרָה אִנּוּן. דְּעַרְקִין דִּדְמָא דְּלִבָּא מִיָּד דְּחָזָאן מָרָה כֻּלְּהוֹן בָּרְחִין קֳדָמָהּ.

וְעָרְיָין כֻּלְּהוּ אִתְכַּסְיָין בַּחֲשׁוֹכָא בְּדַם אוּכְמָא

לשון הקודש

אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁמִּשָּׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְהִיא בַּכָּבֵד, שֶׁמִּמֶּנָּה תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה, שֶׁהִיא עֲבוֹדָה זָרָה לוֹ, וְהַכָּבֵד כּוֹעֵס. וְהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, כָּל הַכּוֹעֵס כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. זֶהוּ וַיְצַו. עַל הָאָדָם – זוֹ שְׁפִיכוּת דָּמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ט) בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ. וְזוֹ מָרָה, הַחֶרֶב שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ה) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת. לֵאמֹר – זֶה גִּלּוּי עֲרָיוֹת, וְזֶה טְחוֹל, עָלָיו נֶאֱמַר (שם ל) אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ וְגוֹ', שֶׁלַּטְּחוֹל אֵין פֶּה וָעֲרָקִים, וּמֶשְׁקֶה מֵעֲבִירוּת הַדָּם הַשָּׁחֹר שֶׁל הַכָּבֵד, וְלֹא מָצָאנוּ לוֹ פֶּה. וְזֶהוּ אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ וְגוֹ'. כָּל שׁוֹפְכֵי דָּמִים הֵם מִמָּרָה, שֶׁעָרְקֵי הַדָּם שֶׁל הַלֵּב, מִיָּד כְּשֶׁרוֹאִים מָרָה, כֻּלָּם בּוֹרְחִים מִלְּפָנֶיהָ. **וְכָל** הָעֲרָיוֹת מִתְכַּסִּים בַּחֹשֶׁךְ בְּדָם שָׁחֹר שֶׁל הַטְּחוֹל. מִי שֶׁעוֹבֵר עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים

דִּטְחוֹל. מָאן דְּעָבַר עַל שְׁפִיכַת דְּמָא וְעָבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת גַּלְיָא נִשְׁמָתֵיהּ בְּכָבֵד מָרָה טְחוֹל וְדַיְינִין לֵיהּ בַּגֵּיהִנָּם וּתְלַת מִמַּנָּן עֲלַיְיהוּ מַשְׁחִית אַף וְחֵימָה. חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה עָרְיָין אִנּוּן כְּחֶשְׁבַּן י"ה. וְשִׁית אַחֲרִנִּין כְּחֶשְׁבַּן ו'. קֶדֶם דְּגָלוּ יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא וּשְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן. מָנֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל (ויקרא יח) עֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה. וְדָא גָּלוּתָא אִיהוּ גִּלּוּי עֶרְוָתָה דִּשְׁכִינְתָּא הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. וְעַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת גָּלוּ יִשְׂרָאֵל וּשְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא. וְדָא אִיהִי עֶרְוָה דִּשְׁכִינְתָּא. וְהַאי עֶרְוָה אִיהִי לִילִית אִמָּא דְעֵרֶב רַב. וְעֵרֶב רַב אִנּוּן עֲרָיוֹת דִּילָהּ וַעֲרָיוֹת דְּיִשְׂרָאֵל דִּלְעֵילָא דְעָלֵיהּ אִתְּמַר (ויקרא יח) עֶרְוַת אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה.

וְאִנּוּן אַפְרִישִׁין בֵּין ה' ה' דְּלָא אִתְקְרִיב ו' בֵּינַיְיהוּ

לשון הקודש

וַעֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת, גּוֹלָה נִשְׁמָתוֹ בְּכָבֵד מָרָה טְחוֹל, וְדָנִים אוֹתוֹ בַּגֵּיהִנֹּם. וּשְׁלֹשָׁה מְמֻנִּים עֲלֵיהֶם – מַשְׁחִית אַף וְחֵמָה. ט"ו עֲרָיוֹת הֵם כְּחֶשְׁבּוֹן י"ה, וְשִׁשָּׁה אֲחֵרִים כְּחֶשְׁבּוֹן ו'. לִפְנֵי שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת וּשְׁכִינָה עִמָּם, צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל, (ויקרא יח) עֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה. וְהַגָּלוּת הַזּוֹ הִיא גִּלּוּי עֶרְוַת הַשְּׁכִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. וְעַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת גָּלוּ יִשְׂרָאֵל וּשְׁכִינָה בַּגָּלוּת, וְזוֹהִי עֶרְוַת הַשְּׁכִינָה. וְעֶרְוָה זוֹ הִיא לִילִית, אִמָּם שֶׁל עֵרֶב רַב. וְעֵרֶב רַב הֵם עֲרָיוֹת שֶׁלָּהּ וַעֲרָיוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (ויקרא יח) עֶרְוַת אָבִיךָ וְגוֹ' לֹא תְגַלֵּה. **וְהֵם** הִפְרִידוּ בֵּין ה' ה' שֶׁלֹּא תִתְקָרֵב ו'

הָדָא הוּא דִכְתִיב, עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תְגַלֵּה. וְאִנּוּן שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה. דְּבִזְמְנָא דְעֵרֶב רַב דְּאִנּוּן (סי' נג"ע ר"ע) נְ'פִילִים גִ'בּוֹרִים עַ'מָּלֵקִים רְ'פָּאִים עֲ'נָקִים בֵּין ה' ה', לֵית רְשׁוּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקָרְבָא בֵּינַיְיהוּ. וְרָזָא דְמִלָּה (ישעיה יט) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ יֶחֱרַב בְּה' עִלָּאָה וְיָבֵשׁ בְּה' תַתָּאָה. בְּגִין דְּלָא יִתְפַּרְנְסוּן עֵרֶב רַב מִן ו' דְּאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים. וּבְגִין דָּא לֵית קְרִיבוּ לְו' בֵּין ה' ה' בְּזִמְנָא דְעֵרֶב רַב בֵּינַיְיהוּ.

וְלֵית רְשׁוּ לְאָת י' לְקָרְבָא בְּה' תִּנְיָינָא הָדָא הוּא דִכְתִיב עֶרְוַת כַּלָּתְךָ לֹא תְגַלֵּה. וְאִנּוּן אַפְּרִישׁוּ בֵּין ו' לְה' עִלָּאָה הָדָא הוּא דִכְתִיב עֶרְוַת אֵשֶׁת אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה. דְּי' אִיהוּ אָב. ה' אֵם. ו' בֵּן. ה' בַּת. וּבְגִין דָּא מָנֵי לְגַבֵּיהּ ה' עִלָּאָה. עֶרְוַת אֵשֶׁת אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה. עֶרְוַת אֲחוֹתְךָ בַּת אָבִיךָ דָּא ה' תַתָּאָה. אָת

לשון הקודש

בֵּינֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תְגַלֵּה. וְהֵם שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה. שֶׁבִּזְמַן שֶׁהֶעֱרֵב רַב, שֶׁהֵם: נְ'פִילִים גִ'בּוֹרִים עַ'מָּלֵקִים רְ'פָּאִים עֲ'נָקִים, בֵּין ה' לְה', אֵין רְשׁוּת לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לְהִתְקָרֵב בֵּינֵיהֶם, וְסוֹד הַדָּבָר – (ישעיה יט) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. יֶחֱרַב בְּה' עֶלְיוֹנָה, וְיָבֵשׁ בְּה' תַּחְתּוֹנָה. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְפַּרְנְסוּ עֵרֶב רַב מִו' שֶׁהִיא עֵץ הַחַיִּים. וְלָכֵן אֵין הִתְקָרְבוּת לְו' בֵּין ה' ה' בִּזְמַן שֶׁעֵרֶב רַב בֵּינֵיהֶם.

וְאֵין רְשׁוּת לָאוֹת י' לְהִתְקָרֵב לַה' הַשְּׁנִיָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֶרְוַת כַּלָּתְךָ לֹא תְגַלֵּה. וְהֵם הִפְרִידוּ בֵּין ו' לַה' הָעֶלְיוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֶרְוַת אֵשֶׁת אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה. שֶׁי' הִיא אָב, ה' אֵם, ו' בֵּן, ה' בַּת. וְלָכֵן צִוָּה אֵלָיו ה' עֶלְיוֹנָה. עֶרְוַת אֵשֶׁת אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה. עֶרְוַת אֲחוֹתְךָ בַּת אָבִיךָ – זוֹ

בַּת בְּנָהּ וְאֶת בַּת בִּתָּהּ אִנּוּן ה"א ה"א דְּאִנּוּן תּוֹלְדִין דְּה'. עֶרְוַת אֲחִי אָבִיךָ דָּא יו"ד דְּאִיהוּ תּוֹלְדָה דְּאָת י' וְאִיהוּ אָח לְוא"ו.

סוֹף סוֹף בְּזִמְנָא דְּעֵרֶב רַב מְעוֹרָבִין בְּיִשְׂרָאֵל לֵית קְרִיבוּ וְיִחוּדָא בְּאַתְוָון שֵׁם יהו"ה, וּמִיָּד דְּיִתְמָחוּן מֵעָלְמָא אִתְּמַר בְּאַתְוָון דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וּבְגִין דָּא אָדָם דְּאִנּוּן יִשְׂרָאֵל אִית לוֹן יִחוּדָא בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וְאִיהִי מַטְרוֹנִיתָא מַלְכוּ"ת. דְּמִסִּטְרָהָא אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים. וּבְגִין דָּא אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ דָּא מִשְׁנָה אִתְּתָא דְּהַהוּא נַעַר וְאִיהוּ (נ"א וְאִיהִי) שִׁפְחָה דִּשְׁכִינְתָּא. וְאִי זָכוּ יִשְׂרָאֵל אִיהִי עֵזֶר לוֹן בְּגָלוּתָא

לשון הקודש

ה' תַּחְתּוֹנָה. אֶת בַּת בְּנָהּ וְאֶת בַּת בִּתָּהּ – הֵם הֵ"א הֵ"א, שֶׁהֵם תּוֹלְדוֹת שֶׁל ה'. עֶרְוַת אֲחִי אָבִיךָ – זוֹ יו"ד, שֶׁהוּא תּוֹלְדָה שֶׁל אוֹת י', וְהוּא אָח לְוָא"ו.

סוֹף סוֹף בִּזְמַן שֶׁעֵרֶב רַב מְעֹרָבִים בְּיִשְׂרָאֵל, אֵין קִרְבָּה וְיִחוּד בְּאוֹתִיּוֹת שֵׁם יהו"ה. וּמִיָּד שֶׁיִּמָּחוּ מֵהָעוֹלָם, נֶאֱמַר בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וְלָכֵן אָדָם, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ לָהֶם יִחוּד בַּתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וְהִיא הַגְּבִירָה מַלְכוּ"ת, שֶׁמִּצִּדָּהּ נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים. וְלָכֵן אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. זוֹ מִשְׁנָה, אִשְׁתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ נַעַר, וְהוּא [וְהִיא] שִׁפְחַת הַשְּׁכִינָה. אִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל – הִיא עוֹזֶרֶת לָהֶם בַּגָּלוּת

מִסִּטְרָא דְּהֶתֵּר טָהוֹר כָּשֵׁר. וְאִי לָאו אִיהִי כְּנֶגְדּוֹ מִסִּטְרָא דְּטָמֵא פָּסוּל אָסוּר. טָהוֹר הֶתֵּר כָּשֵׁר אִיהוּ יֵצֶר הַטּוֹב. פָּסוּל טָמֵא אָסוּר אִיהוּ יֵצֶר הָרָע.

וְאִתְּתָא דְּאִית לָהּ דַּם טוֹהַר וְדַם נִדָּה מִסִּטְרָא דְּמִשְׁנָה אִיהִי שַׁוְיָא לֵיהּ וְלָאו אִיהִי בַּת זוּגֵיהּ יְחוּדָא דִּילֵיהּ. דְּלֵית יְחוּדָא עַד דְּעֵרֶב רַב יִתְמָחוּן מֵעָלְמָא. וּבְגִין דָּא אִתְקְבַר מֹשֶׁה לְבַר מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא. וּקְבוּרְתָּא דִּילֵיהּ מִשְׁנָה אִיהִי וְלָא יָדַע גְּבַר יַת קְבוּרְתֵּיהּ עַד יוֹמָא הָדֵין. קְבוּרְתָּא דִּילֵיהּ מִשְׁנָה דְּשָׁלְטָא עַל מַטְרוֹנִיתָא דְּאִיהִי קַבָּלָה לְמֹשֶׁה וּמַלְכָּא. וּמַטְרוֹנִיתָא (דף כח ע"א) מִתְפָּרְשָׁא מִבַּעֲלָהּ. בְּגִין דָּא (משלי ל) תַּחַת שָׁלֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְכוּ' תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ דָּא אִיהוּ עַבְדָּא יְדִיעָא. וְשִׁפְחָה דָּא מִשְׁנָה. וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע לָחֶם דָּא עֵרֶב רַב, עַם נָבָל וְלֹא חָכָם.

לשון הקודש

מִצַּד שֶׁל הֶתֵּר טָהוֹר כָּשֵׁר. וְאִם לֹא – הִיא כְּנֶגְדּוֹ מִצַּד שֶׁל טָמֵא פָּסוּל אָסוּר. טָהוֹר הֶתֵּר וְכָשֵׁר הוּא יֵצֶר הַטּוֹב. פָּסוּל טָמֵא אָסוּר הוּא יֵצֶר הָרָע.

וְאִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ דַּם טֹהַר וְדַם נִדָּה מִצַּד שֶׁל הַמִּשְׁנָה הִיא שָׂמָה אוֹתוֹ וְאֵינָהּ בַּת זוּגוֹ, הַיִּחוּד שֶׁלּוֹ, שֶׁאֵין יִחוּד עַד שֶׁעֵרֶב רַב יִמָּחוּ מֵהָעוֹלָם. וְלָכֵן נִקְבַּר מֹשֶׁה מִחוּץ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וּקְבוּרָתוֹ הִיא מִשְׁנָה, וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. קְבוּרָתוֹ מִשְׁנָה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הַגְּבִירָה, שֶׁהִיא קַבָּלָה לְמֹשֶׁה וּמֶלֶךְ. וּגְבִירָה מִתְפָּרֶדֶת מִבַּעְלָהּ. וְלָכֵן (משלי ל) תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְכוּ' תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ – זֶהוּ עֶבֶד הַיָּדוּעַ. וְשִׁפְחָה – זוֹ מִשְׁנָה. וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע לָחֶם – זֶה עֵרֶב רַב. עַם נָבָל וְלֹא חָכָם.

עוֹד פְּתַח וְאָמַר. וַיִּצֶר יְיָ׳ אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם. וַוי לְעָלְמָא דְּאִנּוּן אַטִּימִין לִבָּא וּסְתִימִין עַיְינִין דְּלָא מִסְתַּכְּלִין בְּרָזֵי דְאוֹרַיְיתָא וְלָא יָדְעִין. דְּוַדַּאי חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעוֹף הַשָּׁמַיִם אִנּוּן עַמֵּי הָאָרֶץ. וְאֲפִילוּ בְּאִלֵּין דְּאִנּוּן נֶפֶשׁ חַיָּה לָא אִשְׁתְּכַח עֵזֶר בְּחוֹן (בְּגָלוּתָא) לִשְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא וְלָא לְמֹשֶׁה דְּאִיהוּ עִמָּהּ. דְּבְכָל זִמְנָא דְּגָלַת שְׁכִינְתָּא לָא זָז מִנָּהּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר וְהָא מָאן יָהִיב עוֹבָדָא דְּאָדָם בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמֹשֶׁה. אָמַר לֵיהּ בְּרִי וְאַנְתְּ אָמַרְתְּ הָכִי וְכִי לָא אוֹלִיפַת (ישעיה מו) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית. אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא וַדָּאי. וּבְגִין דָּא מֹשֶׁה לָא מִית וְאָדָם אִתְקְרֵי אִיהוּ. וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר בְּגָלוּתָא בַתְרָאָה וּלְאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר אֶלָּא כֻּלְּהוּ כְּנֶגְדּוֹ. וְכֵן עַמּוּדָא

לשון הקודש

עוֹד פְּתַח וְאָמַר, וַיִּצֶר ה׳ אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם. אוֹי לָעוֹלָם שֶׁהֵם אֲטוּמֵי לֵב וּסְתוּמֵי עֵינַיִם שֶׁלֹּא מִסְתַּכְּלִים בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא יוֹדְעִים. שֶׁוַּדַּאי חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעוֹף הַשָּׁמַיִם הֵם עַמֵּי הָאָרֶץ, וַאֲפִלּוּ בְּאֵלּוּ, שֶׁהֵם נֶפֶשׁ חַיָּה, לֹא נִמְצָא בָהֶם עֵזֶר [בַּגָּלוּת] לַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת, וְלֹא לְמֹשֶׁה שֶׁהוּא עִמָּהּ, שֶׁבְּכָל זְמַן שֶׁגָּלְתָה שְׁכִינָה לֹא זָז מִמֶּנָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַהֲרֵי מִי נָתַן מַעֲשֶׂה שֶׁל אָדָם בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמֹשֶׁה? אָמַר לוֹ: בְּנִי, וְאַתָּה אָמַרְתָּ כָּךְ? וְכִי לֹא לָמַדְתָּ (ישעיה מו) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית?! אָמַר לוֹ, כָּךְ הוּא וַדַּאי. וְלָכֵן מֹשֶׁה לֹא מֵת, וְהוּא נִקְרָא אָדָם, וּבִגְלָלוֹ נֶאֱמַר בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה וּלְאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר, אֶלָּא כֻּלָּם כְּנֶגְדּוֹ. וְכֵן נֶאֱמַר בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וּלְאָדָם לֹא

דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְּמָר בֵּיהּ וּלְאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר דְּאַפִּיק שְׁכִינְתֵּיהּ מִן גָּלוּתָא הָדָא הוּא דִכְתִיב (שמות ב) וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ. וּמֹשֶׁה אִיהוּ בְּדִיוֹקְנֵיהּ מַמָּשׁ דְּאִתְּמָר בֵּיהּ לֹא מָצָא עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ.

בְּהַהוּא זִמְנָא וַיַּפֵּל יְיָ אֱלֹהִים תַּרְדֵּמָה עַל הָאָדָם. יְיָ אֱלֹהִים אַבָּא וְאִמָּא. תַּרְדֵּמָה דָּא גָּלוּתָא דְּאִתְּמָר בֵּיהּ (בראשית טו) וְתַרְדֵּמָה נָפְלָה עַל אַבְרָם. אֲרָמֵי לֵיהּ עַל מֹשֶׁה וַיִּישָׁן. לֵית שֵׁינָה אֶלָּא גָּלוּתָא. וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו. מִצַּלְעוֹתָיו דְּמָאן. אֶלָּא מֵאִלֵּין עוּלֵמִין דְּמַטְרוֹנִיתָא נְטָלוּ אַבָּא וְאִמָּא חַד מִנַּיְיהוּ וְאִיהוּ סִטְרָא חִוָּורָא. יָפָה כַלְּבָנָה. וַיִּסְגּוֹר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה, דָּא בָשָׂר דְּאִתְּמָר בֵּיהּ בְּשַׁגָּם הוּא בָשָׂר בָּשָׂר דְּמֹשֶׁה סוּמָק. וְעָלֵיהּ אִתְּמָר פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה. וּבְגִין דָּא (שיר השירים ו) יָפָה כַלְּבָנָה בָרָה כַחַמָּה.

לשון הקודש

מָצָא עֵזֶר שֶׁיּוֹצִיא שְׁכִינָה מֵהַגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ב) וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ. וּמֹשֶׁה הוּא בִּדְמוּתוֹ מַמָּשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֹא מָצָא עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן וַיַּפֵּל ה' אֱלֹהִים תַּרְדֵּמָה עַל הָאָדָם. ה' אֱלֹהִים – אַבָּא וְאִמָּא. תַּרְדֵּמָה – זוֹ הַגָּלוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (בראשית טו) וְתַרְדֵּמָה נָפְלָה עַל אַבְרָם. הִפִּילוֹ עַל מֹשֶׁה וַיִּישַׁן. אֵין שֵׁנָה אֶלָּא גָּלוּת. וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו – מִצַּלְעוֹתָיו שֶׁל מִי? אֶלָּא מֵאוֹתָם עֲלָמוֹת שֶׁל הַגְּבִירָה נָטְלוּ אַבָּא וְאִמָּא אֶחָד מֵהֶם, וְהוּא צַד לָבָן, יָפָה כַלְּבָנָה. וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה – זֶה בָּשָׂר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שם ו) בְּשַׁגָּם הוּא בָשָׂר. בָּשָׂר שֶׁל מֹשֶׁה אָדֹם, וְעָלָיו נֶאֱמַר פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה, וְלָכֵן (שיר ו) יָפָה כַלְּבָנָה בָרָה כַחַמָּה.

דָּבָר אַחֵר וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר בָּעָאן לַאֲגָנָא בָּהּ עֲלֵיהּ הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּסְגֹּר ה' בַּעֲדוֹ. דָּבָר אַחֵר וַיִּסְגֹּר כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמות כה) לְעוּמַת הַמִּסְגֶּרֶת, מִסְגֶּרֶת מִתְקַיֶּמֶת, דְּבָהּ מַטְרוֹנִיתָא (יחזקאל מו) יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה:

וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע, הָכָא אִתְרְמִיז רָזָא דְיִבּוּם דְּאָמְרוּ בֵּיהּ כֵּיוָן שֶׁלֹּא בָנָה שׁוּב לֹא יִבְנֶה, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים כה) אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אָחִיו. אֲבָל לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִתְּמַר בֵּיהּ וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אַבָּא וְאִמָּא בָּנֵי לָהּ לְגַבֵּיהּ הָדָא הוּא דִכְתִיב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יְיָ. וְ' דְּאִיהוּ בֶּן י"ה אַבָּא וְאִמָּא. עָלַיְיהוּ אִתְּמַר וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע. אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. וַיְבִיאֶהָ אֶל הָאָדָם אַיְיתֵי לֵיהּ לְגַבֵּי צֵלָע דְּנָטִיל מִן ה' עוּלִימָא דִילָהּ.

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר – רָצוּ לְהָגֵן עָלָיו בָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּסְגֹּר ה' בַּעֲדוֹ. דָּבָר אַחֵר וַיִּסְגֹּר – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כה) לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת, מִסְגֶּרֶת מִתְקַיֶּמֶת, שֶׁבָּהּ הַגְּבִירָה (יחזקאל מו) יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה.

וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע. כָּאן נִרְמַז סוֹד הַיִּבּוּם, שֶׁאָמְרוּ בוֹ, כֵּיוָן שֶׁלֹּא בָנָה, שׁוּב לֹא יִבְנֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים כה) אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אָחִיו. אֲבָל לְגַבֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נֶאֱמַר בּוֹ וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים. אַבָּא וְאִמָּא בּוֹנִים אוֹתָהּ אֵלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה'. ו' שֶׁהוּא בֶּן י"ה, אַבָּא וְאִמָּא, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע. אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם – הֵבִיא אוֹתוֹ אֶל הַצֵּלַע שֶׁלָּקַח מֵה', הָעֲלֻמָּה שֶׁלָּהּ.

וְעַלָּה אִתְּמָר (זכריה ב) **וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יְיָ חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב. וּבְגִין דָּא בְּטוּרָא דָא אִתְּבְּנֵי בֵּי מִקְדְּשָׁא. עַל יְדָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהֵא קַיָּימָא** (מ"י דף קי"ט) **לְדָרֵי דָרִין. וְעָלֵיהּ אִתְּמָר** (חגי ב) **גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן. דְּקַדְמָאָה אִתְּבְּנֵי עַל יְדָא דְבַר נָשׁ וְהַאי עַל יְדָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין דָּא** (תהלים קכז) **אִם יְיָ לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בוֹ.**

וְכֵן אִתְּמָר בְּמֹשֶׁה וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמות כו) **וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. צֶלַע וַדָּאי מִסִּטְרָא דְחֶסֶד חִוָּור מִתַּמָּן אִתְקְרִיאַת סִיהֲרָא. וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה בָּשָׂר דְּאִיהוּ סוּמָק מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה וְאִתְכְּלִיל בְּתַרְוַוּיְיהוּ. בְּהַהוּא זִמְנָא** (שיר השירים ב) **שְׁמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי.**

לשון הקודש

וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר (זכריה ב) **וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם** ה' **חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב. וְלָכֵן בְּהַר זֶה יִבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יִהְיֶה קַיָּם לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, וְעָלָיו נֶאֱמַר** (חגי ב) **גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן. שֶׁהָרִאשׁוֹן נִבְנָה עַל יְדֵי אָדָם – וְזֶה עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְלָכֵן** (תהלים קכז) **אִם** ה' **לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בוֹ.**

וְכֵן נֶאֱמַר בְּמֹשֶׁה וַיִּבֶן ה' **אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר** (שמות כו) **וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. צֶלַע וַדַּאי מִצַּד שֶׁל חֶסֶד לָבָן, מִשָּׁם נִקְרֵאת לְבָנָה. וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה – בָּשָׂר שֶׁהוּא אָדֹם מִצַּד הַגְּבוּרָה וְנִכְלָל בִּשְׁנֵיהֶם. בְּאוֹתוֹ זְמַן** (שיר ב) **שְׁמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי.**

זֹאת הַפַּעַם עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי דָּא שְׁכִינְתָּא נַעֲרָה הַמְּאוֹרָסָה לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְּמָר בַּהּ זֹאת הַפַּעַם וְגוֹ' אֲנָא יָדַעְנָא דְּאִיהִי עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי. לְזֹאת וַדַּאי יִקָּרֵא אִשָּׁה מִסִּטְרָא עִלָּאָה דְּאִיהִי אִמָּ"א. כִּי מֵאִישׁ לֻקָּחָה זֹאת, מִסִּטְרָא דְּאַבָּ"א דְּאִיהוּ י'. וְכֵן מֹשֶׁה בְּדִיוּקְנָא דִּילֵיהּ לְתַתָּא.

בְּהַהוּא זִמְנָא יִזְכּוּ יִשְׂרָאֵל כָּל חַד וְחַד לְבַת זוּגֵיהּ. וְדָא אִיהוּ דִּכְתִיב, (יחזקאל לו) וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וּכְתִיב, (יואל ג) וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם וְגוֹ' וְאִלֵּין (דף כח ע"ב) אִנּוּן נִשְׁמָתִין חַדְתִּין דְּעָתִידִין לְמֶהֱוֵי עַל יִשְׂרָאֵל. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּכְלוּ כָּל נְשָׁמוֹת שֶׁבַּגּוּף וְאָז הַחֲדָשׁוֹת יָבוֹאוּ.

לשון הקודש

זֹאת הַפַּעַם עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי – זוֹ שְׁכִינָה נַעֲרָה הַמְּאֹרָסָה לָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, נֶאֱמַר בָּהּ זֹאת הַפַּעַם וְגוֹ' אֲנִי יָדַעְתִּי שֶׁהִיא עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי. לְזֹאת וַדַּאי יִקָּרֵא אִשָּׁה – מִצַּד עֶלְיוֹן שֶׁהִיא אִמָּ"א (בִּינָה). כִּי מֵאִישׁ לֻקָּחָה זֹאת – מִצַּד שֶׁל אַבָּ"א (חָכְמָה) שֶׁהוּא י'. וְכֵן מֹשֶׁה בִּדְמוּתוֹ לְמַטָּה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יִזְכּוּ יִשְׂרָאֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְבַת זוּגוֹ, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לו) וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם, וְכָתוּב (יואל ג) וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְגוֹ', וְאֵלּוּ הֵם נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת שֶׁעֲתִידִים לִהְיוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּהָ אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּכְלוּ כָּל נְשָׁמוֹת שֶׁבַּגּוּף, וְאָז הַחֲדָשׁוֹת יָבוֹאוּ.

בְּהַהוּא זִמְנָא מִתְעַבְּרִין עֵרֶב רַב מֵעָלְמָא, וְאִתְּמָר בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמִשֶּׁה כָּל חַד בְּבַת זוּגַיְיהוּ וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִּים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבּוֹשָׁשׁוּ. דְּאִתְעֲבַר עֶרְוָה מֵעָלְמָא דְּאִלֵּין אִנּוּן דְּגָרְמוּ גָּלוּתָא, עֵרֶב רַב וַדָּאי.

וְעַלַיְיהוּ אִתְּמָר. וְהַנָּחָשׁ הָיוּ עָרוּם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְגוֹ' עָרוּם לְרַע מִכָּל חֵיוָן דְּאוּמִּין דְּעָלְמָא עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְאִנּוּן בְּנוֹי דְּנָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי דְּפַתֵּי לְחַוָּה. וְעֵרֶב רַב וַדָּאי אִנּוּן הֲווֹ זוֹהֲמָא דְּאַטִּיל נָחָשׁ בְּחַוָּה. וּמֵהַהִיא זוֹהֲמָא נָפַק קַיִן וְקָטַל לְהֶבֶל רוֹעֶה צֹאן דְּאִתְּמָר בֵּיהּ בְּשַׁגָּם הוּא בָשָׂר בְּשַׁגָּם זֶה הֶבֶל. בְּשַׁגָּ"ם וַדָּאי אִיהוּ מִשֶּׁ"ה וְקָטִיל לֵיהּ וְאִיהוּ הָוָה בְּרָא בּוּכְרָא דְּאָדָם.

וְעִם כָּל דָּא מִשֶּׁה בְּגִין לְכַסָּאָה עַל עֶרְיָיתָא דְּאָבוּהִי

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ זְמַן יֶעֱבְרוּ עֵרֶב רַב מֵהָעוֹלָם, וְנֶאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמֹשֶׁה, כָּל אֶחָד בְּבַת זוּגוֹ, וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִּים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבּוֹשָׁשׁוּ. שֶׁתַּעֲבֹר עֶרְוָה מֵהָעוֹלָם, שֶׁאֵלֶּה הֵם שֶׁגָּרְמוּ גָּלוּת, עֵרֶב רַב וַדַּאי.

וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְגוֹ'. עָרוּם לְרַע מִכָּל הַחַיּוֹת שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם עוֹבְדֵי עַכּוּ"ם, וְהֵם בְּנֵי הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי שֶׁפִּתָּה אֶת חַוָּה. וְעֵרֶב רַב וַדַּאי הֵם הָיוּ זֻהֲמָא שֶׁהִטִּיל נָחָשׁ בְּחַוָּה, וּמֵאוֹתָהּ זֻהֲמָא יָצָא קַיִן וְהָרַג אֶת הֶבֶל רוֹעֵה צֹאן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשַׁגָּם הוּא בָשָׂר. בְּשַׁגָּם זֶה הֶבֶל. בְּשַׁגָּ"ם וַדַּאי הוּא מִשֶּׁה. וְהָרַג אוֹתוֹ, וְהוּא הָיָה בֵּן בְּכוֹר שֶׁל אָדָם.

וְעִם כָּל זֶה, מִשֶּׁה, כְּדֵי לְכַסּוֹת עַל עֶרְוַת

נְטַל בַּת יִתְרוֹ דְּאִתְּמָר בֵּיהּ (שופטים א) וּבְנֵי קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה, וְהָא אוּקְמוּהָ אַמַּאי אִתְקְרֵי קֵינִי שֶׁנִּפְרַד מִקַּיִן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שופטים ד) וְחֶבֶר הַקֵּינִי נִפְרַד מִקַּיִן. וּלְבָתַר בָּעָא לְאַהֲדָרָא עֵרֶב רַב בִּתְיוּבְתָּא לְכַסָּאָה עָרְיָיתָא דְּאֲבוּהִי. דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַחֲשָׁבָה טוֹבָה מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה, וְאָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִגּוְזָעָא בִישָׁא אִנּוּן, תִּסְתַּמַּר מִנַּיְיהוּ. אִלֵּין אִנּוּן חוֹבָה דְּאָדָם דְּאָמַר לֵיהּ וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ. אִלֵּין אִנּוּן חוֹבָה דְּמֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל.

וּבְגִינַיְיהוּ גָּלוּ יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא וְאִתְּתָרְכוּ מִתַּמָּן הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם. וְאָדָם יִשְׂרָאֵל וַדַּאי. וּמֹשֶׁה בְּגִינַיְיהוּ אִתְּתָרֵךְ מֵאַתְרֵיהּ וְלָא זָכָה לְמֵיעַל בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. דִּבְגִינַיְיהוּ עָבַר מַאֲמַר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְחָב בַּסֶּלַע דְּמִחָא בֵּיהּ

לשון הקודש

אָבִיו, לָקַח אֶת בַּת יִתְרוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שופטים א) וּבְנֵי קֵינִי חֹתֵן מֹשֶׁה. וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, לָמָּה נִקְרָא קֵינִי? שֶׁנִּפְרַד מִקַּיִן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ד) וְחֶבֶר הַקֵּינִי נִפְרָד מִקַּיִן. אַחַר כָּךְ רָצָה לְהַחֲזִיר עֵרֶב רַב בִּתְשׁוּבָה לְכַסּוֹת אֶת עֶרְוַת אָבִיו, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרֵף מַחֲשָׁבָה טוֹבָה לְמַעֲשֶׂה, וְאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הֵם מִגֶּזַע רַע, תִּשָּׁמֵר מֵהֶם. אֵלֶּה הֵם חֵטְא שֶׁל אָדָם שֶׁאָמַר לוֹ וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ. אֵלֶּה הֵם חֵטְא שֶׁל מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל.

וּבִגְלָלָם גָּלוּ יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת וְגֹרְשׁוּ מִשָּׁם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם. וְאָדָם יִשְׂרָאֵל בְּוַדַּאי. וּמֹשֶׁה בִּגְלָלָם גֹּרַשׁ מִמְּקוֹמוֹ וְלֹא זָכָה לְהִכָּנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁבִּגְלָלָם עָבַר עַל מַאֲמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְחָטָא בַּסֶּלַע שֶׁהִכָּה בּוֹ, וְלֹא אָמַר לוֹ

דְּלָא אָמַר לֵיהּ אֶלָּא (במדבר כ) וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע וְאִנּוּן גָּרְמוּ. וְעִם כָּל דָּא מַחֲשָׁבָה טוֹבָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה דְּאִיהוּ לָא קָבִיל לוֹן וְיָהִיב בְּהוֹן אוֹת בְּרִית אֶלָּא לְכַסָּאָה עָרְיָיתָא דְּאֲבוּהָ. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לֵיהּ (במדבר יד) וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוּם מִמֶּנּוּ. וּבְגִינַיְיהוּ אָמַר (שמות לב) מִי אֲשֶׁר חָטָא לִי אֶמְחֶנּוּ מִסִּפְרִי, דְּאִנּוּן מִזַּרְעָא דְעַמָּלֵק דְּאִתְּמָר בֵּיהּ (דברים כה) תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק וְאִנּוּן גָּרְמוּ לְתַבְּרָא תְּרֵין לוּחִין דְּאוֹרַיְיתָא.

וּמִיָּד וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ יִשְׂרָאֵל כִּי עֵרוּמִים הֵם בְּטוּנָא דְּמִצְרָיִם דְּהֲווּ בְּלָא אוֹרַיְיתָא וְאִתְּמָר בְּהוּ (יחזקאל טז) וְאַתְּ עֵרוֹם וְעֶרְיָה. וְאִיּוֹב בְּגִין דָּא אָמַר תְּרֵין זִמְנֵי (איוב א) עָרוֹם יָצָאתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרוֹם אָשׁוּב שָׁמָּה. מַה דְּהַוָּה מִשֶּׁ"ה אִתְהַפַּךְ

לשון הקודש

אֶלָּא רַק (במדבר כ) וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע, וְהֵם גָּרְמוּ. וְעִם כָּל זֶה, מַחֲשָׁבָה טוֹבָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה, שֶׁהוּא לֹא קִבֵּל אוֹתָם, וְנָתַן בָּהֶם אוֹת בְּרִית אֶלָּא לְכַסּוֹת עֶרְוַת אָבִיו. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ (שם יד) וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוּם מִמֶּנּוּ, וּבִגְלָלָם אָמַר (שמות לב) מִי אֲשֶׁר חָטָא לִי אֶמְחֶנּוּ מִסִּפְרִי, שֶׁהֵם מִזֶּרַע עֲמָלֵק שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דברים כה) תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק, וְהֵם גָּרְמוּ לִשְׁבֹּר אֶת שְׁנֵי הַלּוּחוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה.

וּמִיָּד – וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ יִשְׂרָאֵל כִּי עֵירֻמִּם הֵם. בַּשִּׁעְבּוּד שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁהָיוּ בְּלִי תּוֹרָה, וְנֶאֱמַר בָּהֶם (יחזקאל טז) וְאַתְּ עֵרוֹם וְעֶרְיָה. וְאִיּוֹב בִּגְלַל זֶה אָמַר פַּעֲמַיִם (איוב א) עָרֹם יָצָתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרֹם אָשׁוּב שָׁמָּה. מַה שֶּׁהָיָה מִשֶּׁ"ה, הִתְהַפֵּךְ לְעֵרֶב רַב לְשַׁמָּ"ה וְלִשְׁנִינָה.

לְעֵרֶב רַב לְשַׁמָּ"ה וְלִשְׁנִינָה. אָשׁוּב שָׁמָּה הָכָא רְמִיז דְּעָתִיד לְאִתְחַזְּרָא בֵּינַיְיהוּ בְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה וְאָזִיל בֵּינַיְיהוּ לְשַׁמָּ"ה וְאִיהוּ אָמַר (איוב א) יְיָ נָתַן וַיְיָ לָקָח יְהִי שֵׁם יְיָ מְבוֹרָךְ.

וּבְזִמְנָא דְּאִתַּבְּרוּ תְּרֵין לוּחִין דְּאוֹרַיְיתָא. וְאוֹרַיְיתָא דְּעַל פֶּה אִתְּמַר בְּהוֹן וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְּאֵנָה. אִתְכַּסּוּ בְּכַמָּה קְלִיפִּין מֵעֵרֶב רַב בְּגִין כִּי עֵרוּמִים הֵם דְּלָא יִתְגַּלֵּי עֶרְיָתַיְיהוּ. וְכִסּוּיָיא דִּילְהוֹן כַּנְפֵי צִיצִית וּרְצוּעִין דִּתְפִילִין. עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר. וַיַּעַשׂ יְיָ אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם. אֲבָל לְגַבֵּי צִיצִיּוֹת וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְּאֵנָה. וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגוֹרוֹת דָּא אִיהוּ (תהלים מה) חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר. וְדָא קְרִיאַת שְׁמַע דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים קמט) רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְגו'. דָּא הוּא וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגוֹרוֹת:

לשון הקודש

אָשׁוּב שָׁמָּה – כָּאן רָמַז שֶׁעָתִיד לַחֲזוֹר בֵּינֵיהֶם בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה, וְהוֹלֵךְ בֵּינֵיהֶם לְשַׁמָּ"ה, וְהוּא אָמַר (שם) ה' נָתַן וַה' לָקָח יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ.

וּבִזְמַן שֶׁנִּשְׁבְּרוּ שְׁנֵי לוּחוֹת הַתּוֹרָה, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, נֶאֱמַר בָּהֶם וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְּאֵנָה. הִתְכַּסּוּ בְּכַמָּה קְלִפּוֹת מֵעֵרֶב רַב מִשּׁוּם כִּי עֵירֻמִּם הֵם, שֶׁלֹּא תִתְגַּלֶּה עֶרְוָתָם. וְכִסּוּי שֶׁלָּהֶם כַּנְפֵי צִיצִית וּרְצוּעוֹת הַתְּפִלִּין, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם. אֲבָל לְגַבֵּי צִיצִית – וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְּאֵנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת. זֶהוּ (תהלים מה) חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר, וְזוֹ קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שם קמט) רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם. זֶהוּ וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת.

וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יְיָ' אֱלֹהִים וְגו' כַּד קְרִיבוּ לְטוּרָא דְסִינַי. הָדָא הוּא דִכְתִיב (דברים ד) **הֲשָׁמַע עָם קוֹל אֱלֹהִים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ וְגו' וְעֵרֶב רַב מִיתוּ. וְאִנּוּן הֲווֹ דְאָמְרוּ לְמֹשֶׁה** (שמות כ) **וְאַל יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים פֶּן נָמוּת וְאַשְׁכָּחוּ אוֹרַיְיתָא. וְאִלֵּין אִנּוּן עַמֵּי הָאָרֶץ דְאִתְּמַר בְּהוֹן** (דברים כז) **אָרוּר שׁוֹכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה בְּגִין דְאִנּוּן מִסִּטְרָא דְהַהוּא חִוְיָא דְאִתְּמַר בֵּיהּ אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה.**

וְהָא כַּמָּה עִרְבּוּבִין אִנּוּן בִּישִׁין בְּעִירָן וְחֵיוָון. אֲבָל אִית עִרְבּוּבְיָא מִסִּטְרָא דְנָחָשׁ. וְאִית עִרְבּוּבְיָא מִסִּטְרָא דְאוּמֵי עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּדָמוּ לְחֵיוָון וּבְעִירָן דְּחַקְלָא. וְאִית עִרְבּוּבְיָא מִסִּטְרָא דְמַזִּיקִין דְּנִשְׁמָתָן (דף כט ע"א) **דְּחַיְיבַיָא אִנּוּן מַזִּיקִין דְּעָלְמָא מַמָּשׁ. וְאִית עִרְבּוּבְיָא דְשֵׁדִים וְרוּחִין וְלִילִין וְכֹלָּא מְעוֹרְבָּבִין**

לשון הקודש

וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל ה' אֱלֹהִים וְגו', כְּשֶׁקֵּרְבוּ לְהַר סִינַי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ד) הֲשָׁמַע עָם קוֹל אֱלֹהִים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ וְגו'. וְעֵרֶב רַב מֵתוּ. וְהֵם הָיוּ שֶׁאָמְרוּ לְמֹשֶׁה (שמות כ) וְאַל יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים פֶּן נָמוּת, וּמָצְאוּ אֶת הַתּוֹרָה. וְאֵלֶּה הֵם עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (דברים כז) אָרוּר שֹׁכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה, בִּגְלַל שֶׁהֵם מִצַּד אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה. **וַהֲרֵי** כַּמָּה הֵם עֵרֶב רַב רָעִים בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת, אֲבָל יֵשׁ עֵרֶב רַב מִצַּד שֶׁל הַנָּחָשׁ, וְיֵשׁ עֵרֶב רַב מִצַּד שֶׁל אֻמּוֹת עַכּוּ"ם שֶׁדּוֹמִים לְחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת הַשָּׂדֶה, וְיֵשׁ עֵרֶב רַב מִצַּד שֶׁל מַזִּיקִים, שֶׁנִּשְׁמָתָם שֶׁל רְשָׁעִים הֵם מַזִּיקִים שֶׁל הָעוֹלָם מַמָּשׁ, וְיֵשׁ עֵרֶב רַב שֶׁל שֵׁדִים וְרוּחוֹת וְלִילִין, וְהַכֹּל

בְּיִשְׂרָאֵל. וְלָא אִית בְּכֻלְּהוּ לַטְיָיא כַּעֲמָלֵק דְּאִיהוּ חִיוְיָא בִּישָׁא אֵל אַחֵר. אִיהוּ גָּלוּי לְכָל עֻרְיָין דְּעָלְמָא רוֹצֵחַ אִיהוּ וּבַת זוּגֵיהּ סַם מָוֶת עֲבוֹדָה זָרָה. וְכֹלָּא סמא"ל. וְאִית סמא"ל וְאִית סמא"ל, וְלָאו כֻּלְּהוּ שָׁוְיָין. אֲבָל הַהוּא סִטְרָא דְּחִיוְיָא אִיהוּ לַטְיָיא עַל כֹּלָּא.

וַיִּקְרָא יְיָ אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה. הָכָא רְמִיז לֵיהּ דְּעָתִיד לְחָרְבָא בֵּי מַקְדְּשָׁא וּלְמִבְכֵּי בָּהּ אֵיכָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איכה א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד א"י כ"ה. וּלְזִמְנָא דְאָתֵי עָתִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַעֲרָא כָּל זִינִין בִּישִׁין מֵעָלְמָא כְּדִכְתִיב, (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח. כְּדֵין תָּב כֹּלָּא לְאַתְרֵיהּ כְּדִכְתִיב, (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

תָּנִינָן כָּל שְׁלֹמֹה דְּאִתְּמַר בְּשִׁיר הַשִּׁירִים בְּמַלְכָּא

לשון הקודש

מְעֻרְבָּבִים בְּיִשְׂרָאֵל, וְאֵין בְּכֻלָּם מְקֻלָּל כַּעֲמָלֵק, שֶׁהוּא נָחָשׁ רַע אֵל אַחֵר. הוּא גִּלּוּי לְכָל הָעֲרָיוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, רוֹצֵחַ הוּא, וּבַת זוּגוֹ סַם מָוֶת עֲבוֹדָה זָרָה, וְהַכֹּל סמא"ל. וְיֵשׁ סמא"ל וְיֵשׁ סמא"ל, וְלֹא הַכֹּל שָׁוִים. אֲבָל אוֹתוֹ צַד שֶׁל הַנָּחָשׁ הוּא מְקֻלָּל עַל הַכֹּל.

וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה. כָּאן רָמַז לוֹ שֶׁעָתִיד לְהַחֲרִיב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְלִבְכּוֹת בּוֹ אֵיכָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד. א"י כ"ה. וְלֶעָתִיד לָבֹא עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַעֵר כָּל הַמִּינִים הָרָעִים מֵהָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח. וְאָז שָׁב הַכֹּל לִמְקוֹמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

שָׁנִינוּ, כָּל שְׁלֹמֹה שֶׁנֶּאֱמַר בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, בְּמֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, בְּמֶלֶךְ

דִּשְׁלָמָא דִּילֵיהּ. בְּמֶלֶךְ (ס"א בְּנוּקְבֵי מַלְכָּא) סְתָם בְּנוּקְבָא. מִלָּה (נ"א מֶלֶךְ) תַּתָּאָה בְּעִלָּאָה. וְרָזָא דְּמִלָּה דִּירָתָא תַּתָּאָה לְעִלָּאָה תַּרְוַוּיְיהוּ כְּחַד. וְהַיְנוּ בַּי"ת דִּכְתִיב, (משלי כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בַּיִת. וּכְתִיב (שיר השירים ג) אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן. אַפִּרְיוֹן דָּא תִּקּוּנָא דְּעָלְמָא תַּתָּאָה מֵעָלְמָא עִלָּאָה.

דְּעַד לָא בָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא הָוָה סָתִים שְׁמֵיהּ בֵּיהּ וְלָא (נ"א הָוָה) הוּא שְׁמֵיהּ סָתִים בְּגַוֵּיהּ חָד וְלָא קַיְימָא מִלָּה (וְהוּא הָוָה בִּלְחוֹדוֹי) עַד דְּסָלִיק בִּרְעוּתָא (דְּמַחְשָׁבָה לְקַיְימָא כֹּלָּא בְּמָטוּן דִּסְמִיטְרָא) לְמִבְרֵי עָלְמָא וְהָוָה רָשִׁים וּבָנֵי וְלָא קַיְימָא, עַד דְּאִתְעַטַּף בְּעִטּוּפָא חַד דְּזִיהֲרָא (עִלָּאָה דְּמַחְשָׁבָה) וּבָרָא עָלְמָא (נ"א יְמִינָא דְּעָלְמָא קַדְמָאָה) (נ"א שָׂמַיִם). וְאַפִּיק (אִילָנִין) אֲרָזִין עִלָּאִין רַבְּרְבִין מֵהַהוּא נְהוֹרָא (נ"א וְזִיוָא רַבָּא) זִיהֲרָא עִלָּאָה (נ"א חַד דְּזֹהַר יְמִינָא עִלָּאָה), וְשַׁוֵּי רְתִיכוּי עַל תְּרֵין וְעֶשְׂרִין אַתְוָון רְשִׁימִין

לשון הקודש

[ס"א בִּנְקֵבוֹת הַמֶּלֶךְ] סְתָם בִּנְקֵבָה מִלָּה [מֶלֶךְ] תַּחְתּוֹנָה בָּעֶלְיוֹנָה. וְסוֹד הַדָּבָר – דִּירָה תַּחְתּוֹנָה לָעֶלְיוֹנָה שֶׁתֵּיהֶן כְּאַחַת. וְהַיְנוּ בַּי"ת, שֶׁכָּתוּב (משלי כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בַּיִת. כָּתוּב (שיר ג) אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן. אַפִּרְיוֹן זֶה תִּקּוּן שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן מֵהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן.

שֶׁעַד שֶׁלֹּא בָרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הָיָה נִסְתָּר בּוֹ שְׁמוֹ, וְלֹא [הָיָה] הוּא שְׁמוֹ נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ אֶחָד, וְלֹא עָמַד דָּבָר, [וְהוּא הָיָה בִּלְבַדּוֹ] עַד שֶׁעָלָה בְּרָצוֹן [שֶׁל הַמַּחֲשָׁבָה לְהַעֲמִיד הַכֹּל בִּשְׁבִיל סַמְמָנִים] לִבְרֹא עוֹלָם, וְהָיָה רָשׁוּם וּבָנוּי וְלֹא עוֹמֵד, עַד שֶׁהִתְעַטֵּף בְּעִטּוּף אֶחָד שֶׁל זֹהַר [עֶלְיוֹן שֶׁל

אִתְגְּלִיפוּ בְּעֻשָּׁר אֲמִירָן וְאִתְיַישְׁבוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן. וּכְתִיב, (תהלים קד) אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע

(דְּהָא מֵאִלֵּין עָבִיד הַהוּא אַפִּרְיוֹן).

עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, לוֹ לְגַרְמֵיהּ, לוֹ לְתִקּוּנֵיהּ, לוֹ לְאַחְזָאָה יְקָרָא עִלָּאָה. לוֹ לְאוֹדָעָא דְּאִיהוּ חַד וּשְׁמֵיהּ חַד כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (זכריה יד) (יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד וּכְתִיב) (תהלים פג) וְיֵדְעוּ כִּי אַתָּה שִׁמְךָ יְיָ לְבַדֶּךָ.

בְּמָטוּן דְּקָלְפּוּי. קַסְטוֹרִין יְדִיעָא. נָטִיף לְסִטְרָא דָא לְעֵילָא. נָטִיף לְיָמִינָא. סְטָא לִשְׂמָאלָא. נָחִית לְתַתָּא. וְכֵן לְאַרְבַּע זָוָיָן. מַלְכוּ אִתְפְּרַשׁ לְעֵילָא וְתַתָּא וּלְאַרְבַּע זָוָיָן לְמֶהֱוֵי חַד. נַהֲרָא עִלָּאָה נָחִית לְתַתָּא. וְעָבִיד לֵיהּ יַמָּא רַבָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא.

לשון הקודש

מַחֲשָׁבָה] וּבָרָא עוֹלָם [נ"א יָמִין שֶׁל הָעוֹלָם הַקַּדְמוֹן], וְהוֹצִיא [אִילָנוֹת] אַרָזִים עֶלְיוֹנִים גְּדוֹלִים מֵאוֹתוֹ הָאוֹר [וְזִיו גָּדוֹל] זֹהַר עֶלְיוֹן [נ"א אֶחָד שֶׁל זֹהַר יָמִין הָעֶלְיוֹן], וְשָׂם מֶרְכַּבְתּוֹ עַל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, שֶׁנֶּחְקְקוּ בְּעֶשֶׂר אֲמִירוֹת וְהִתְיַשְּׁבוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן, וְכָתוּב (תהלים קד) אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע. [שֶׁהֵרֵי מֵאֵלּוּ עָשָׂה אֶת הָאַפִּרְיוֹן הַהוּא].

עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. לוֹ – לְעַצְמוֹ, לוֹ – לְתִקּוּנוֹ, לוֹ – לְהַרְאוֹת כָּבוֹד עֶלְיוֹן, לוֹ – לְהוֹדִיעַ שֶׁהוּא אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה יד) יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְכָתוּב (תהלים פג) וְיֵדְעוּ כִּי אַתָּה שִׁמְךָ ה' לְבַדֶּךָ.

בְּהַגִּיעַ הַהַכָּאָה, הֵיכָלוֹת יְדוּעִים, נוֹטֶה לְצַד זֶה לְמַעְלָה. נוֹטֶה לְיָמִין. סוֹטֶה לִשְׂמֹאל. יוֹרֵד לְמַטָּה. וְכֵן לְאַרְבָּעָה קְצָווֹת. מַלְכוּת נִפְרָדָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּלְאַרְבָּעָה קְצָווֹת לִהְיוֹת נָהָר עֶלְיוֹן אֶחָד יוֹרֵד לְמַטָּה, וְעוֹשֵׂהוּ לַיָּם הַגָּדוֹל, כְּמוֹ

דְּהָא הוּא כְּנִישׁ כֹּלָּא וְשָׁאִיב לֵיהּ בְּגַוֵּיהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שיר השירים ב) אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים. וְאֵין שָׁרוֹן אֶלָּא אֲתַר יַמָּא רַבָּא דְּשָׁאִיב כָּל מֵימִין דְּעָלְמָא דְּאַפִּיק וְשָׁאִיב וְנָהִיר (וְעָאלִין בֵּיהּ. בְּגִינֵי כַּךְ דָּא אַפִּיק וְדָא שָׁאִיב, נָהִיר) דָּא בְדָא בְּאוֹרְחִין יְדִיעָן (נַחְלַיָּיא כָּפָן עַלַּוֵּיהּ). וּכְדֵין עָלַיְיהוּ כְּתִיב, (משלי כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בַּיִת. וְעַל דָּא בֵּית בְּרֵאשִׁית. (נ"א וְעַל דָּא בַּיִת דְּעָלְמָא מֶלֶךְ סְתָם) (בַּיִת עִלָּאָה אִתְבְּנֵי בְּחָכְמָה. וְכֵן תַּתָּאָה אוֹף הָכִי). אֲבָל בֵּיתָא עִלָּאָה רַבְּרְבָא יִשׁוּבָא דְּעָלְמָא. מֶלֶךְ סְתָם בֵּיתָא תַּתָּאָה.

וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים, (תהלים סג) (כַּד אַתְעַר גְּבוּרָה) עִלָּאָה לְאַחְדָּא בֵּיהּ תְּחוֹת רֵישֵׁיהּ וּלְקָרְבָא לֵיהּ בְּחֶדְוָה לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד. וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים חֲדוּ נְהוֹרָא דְּאַפִּיק (נ"א בִּנְהוֹרָא) (דְּנַהֲרָא) דְּנָפִיק בְּחַד שְׁבִילָא טָמִיר וְגָנִיז וְעָיֵיל בֵּיהּ בִּתְרֵין דְּאִנּוּן חַד וְעַל דָּא

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא. שֶׁהֲרֵי הוּא כּוֹנֵס הַכֹּל וְשׁוֹאֵב אוֹתוֹ לְתוֹכוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ב) אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים. וְאֵין שָׁרוֹן אֶלָּא מְקוֹם הַיָּם הַגָּדוֹל שֶׁשּׁוֹאֵב כָּל מֵימֵי הָעוֹלָם, שֶׁמּוֹצִיא וְשׁוֹאֵב וּמֵאִיר [וְנִכְנָסִים בּוֹ. מִשּׁוּם כָּךְ זֶה מוֹצִיא וְזֶה שׁוֹאֵב, מֵאִיר] זֶה בָּזֶה בִּדְרָכִים יְדוּעוֹת [נְחָלִים רָעָב עָלָיו], וְאָז כָּתוּב עֲלֵיהֶם (משלי כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת, וְעַל זֶה בֵּית בְּרֵאשִׁית [נ"א וְעַל זֶה בַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם מֶלֶךְ סְתָם] [בַּיִת עֶלְיוֹן נִבְנָה בְּחָכְמָה, וְכֵן אַף כָּךְ הַתַּחְתּוֹן]. אֲבָל בַּיִת עֶלְיוֹן הַגָּדוֹל – יְשׁוּב הָעוֹלָם. מֶלֶךְ סְתָם – בַּיִת תַּחְתּוֹן.

(תהלים סג) וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים, [כְּשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת גְּבוּרָה] עֶלְיוֹנָה לֶאֱחֹז בּוֹ תַּחַת רֹאשׁוֹ וּלְקָרְבוֹ בְּחֶדְוָה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד. וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים – שִׂמְחָה, אוֹר

עָלְמָא אִשְׁתַּכְלַל בְּקִיּוּמָא שְׁלִים.

וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים עָלְמָא (נ"א נַהֲרָא עִלָּאָה) תַּתָּאָה חַדֵּי בְּעָלְמָא עִלָּאָה (נ"א סְתִימָא הַהוּא דְשַׁדַּר) עֲמִיקָא (חֲדוּ דְנָגִיד וְנָפִיק בְּאָן אֲתַר חַדֵּי. בֵּאלֹהִים. בֵּיהּ חַדֵּי. בֵּיהּ שַׁדַּר) חַיִּים לְכֹלָּא. חַיֵּי מַלְכָּא אִקְרוּן. דָּא עִקָּרָא (דף כט ע"ב) דְּבֵיתָא. בֵּיתָא דָא בָנֵי בֵיתָא דְעָלְמָא. וּבָנֵי עָלְמָא. וְדָא הוּא בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים ב' רֵאשִׁית. רֵאשִׁית חָכְמָה כַּד כָּנִישׁ כֹּלָּא לְגַוֵּיהּ וְאִתְעֲבִיד יַמָּא רַבָּא לְשָׁאֲבָא כֹּלָּא.

יַמָּא דְּקָאפוּ מִימוֹי. שָׁאִיב כָּל מֵימִין דְּעָלְמָא. וְכָנִישׁ לוֹן לְגַוֵּיהּ. וּמַיִין אָזְלִין וְשָׁאטִין וְאִשְׁתָּאֲבָן בֵּיהּ. וְדָא נָפִיק מִגּוֹ עִלָּאָה. וְסִימָנֵיהּ דְּרָזָא דָא (איוב לח) מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח דְּמֵימוֹי גְּלִידִין בֵּיהּ לְשָׁאֲבָא אַחֲרִנִּין.

לשון הקודש

[בָּאוֹר] [שֶׁמֵּאִיר] שֶׁהוֹצִיא בִּשְׁבִיל אֶחָד טָמִיר וְגָנוּז וְנִכְנָס בּוֹ בִּשְׁנַיִם שֶׁהֵם אֶחָד, וְעַל זֶה הָעוֹלָם נִתְקַן בְּקִיּוּם שָׁלֵם.

וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים – עוֹלָם [אוֹר עֶלְיוֹן] הַתַּחְתּוֹן שָׂמֵחַ בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן [נ"א נִסְתָּר אוֹתוֹ שֶׁשָּׁלַח] עָמֹק [שִׂמְחָה שֶׁשּׁוֹפַעַת וְיוֹצֵאת בְּאֵיזֶה מָקוֹם שָׂמֵחַ? בֵּאלֹהִים. בּוֹ שָׂמֵחַ, בּוֹ שׁוֹלֵחַ] חַיִּים לַכֹּל. נִקְרָאִים חַיֵּי הַמֶּלֶךְ. זֶה עִקַּר הַבַּיִת. בַּיִת זֶה בּוֹנֶה בַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם וּבוֹנֶה הָעוֹלָם. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, ב' רֵאשִׁית. רֵאשִׁית חָכְמָה כְּשֶׁכּוֹנֵס הַכֹּל לְתוֹכוֹ וְנַעֲשֶׂה יָם גָּדוֹל לִשְׁאֹב הַכֹּל.

יָם שֶׁקָּפְאוּ מֵימָיו שׁוֹאֵב כָּל מֵימוֹת הָעוֹלָם וְכוֹנֵס אוֹתָם לְתוֹכוֹ, וְהַמַּיִם הוֹלְכִים וְשָׁטִים וְנִשְׁאָבִים בּוֹ, וְזֶה יוֹצֵא מִתּוֹךְ הָעֶלְיוֹן. וְסִימָן שֶׁל הַסּוֹד הַזֶּה – (איוב לח) מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח, שֶׁמֵּימָיו גְּלוּדִים (קְפוּאִים) בּוֹ לִשְׁאֹב אֲחֵרִים.

הַאי קָרַח יַמָּא דְקַפָּא לָא נַגְדִּין מֵימוֹי. אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְתוּקְפָּא דְדָרוֹם מָטֵי לְגַבֵּיהּ וּמַקְרִיב לֵיהּ בַּהֲדֵיהּ. כְּדֵין מַיָּא דְהַוּוּ גְלִידִין בְּסִטְרָא דְצָפוֹן מִשְׁתָּרָן וְנָגְדִּין. דְּהָא מִסִּטְרָא דְצָפוֹן גְּלִידֵי מַיָּא וּמִסִּטְרָא דְדָרוֹם מִשְׁתָּרָן. וְנָגְדִּין לְאַשְׁקָאָה כָּל אִנּוּן חֵיוָת בְּרָא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים קד) יַשְׁקוּ כָל חַיְתוֹ שָׂדָי וְגו' וְאִלֵּין אִקְרוּן הָרֵי בָתֶר טוּרִין דְּפִירוּדָא. דְּכֻלְּהוּ מִשְׁתַּקְיָין כַּד סִטְרָא דְדָרוֹם שָׁאֲרֵי לְקָרְבָא בַּהֲדֵיהּ. וּכְדֵין מַיָּא נָגְדִּין. וּבְחֵילָא דָא עִלָּאָה דְנָגִיד כֹּלָּא הֲוָוּ בִּרְבוּ בְּחֵדוּ.

כַּד מַחֲשָׁבָה סָלִיק בִּרְעוּ (דְּחֶדְוָה) מִטְּמִירָא דְכָל טְמִירִין. מָטֵי (וְאִתְנַגִּיד) מִגַּוֵּיהּ חַד נָהָר. (כִּתְרָא טְמִירָא) וְכַד מִתְקָרְבִין דָּא בְדָא בְּחַד שְׁבִיל דְּלָא יְדִיעַ לְעֵילָּא וְתַתָּא וְהָכָא הוּא רֵאשִׁיתָא דְכֹלָּא. וּב' מֶלֶךְ סְתָם

לשון הקודש

הַקֶּרַח הַזֶּה יָם שֶׁקּוֹפֵא, לֹא שׁוֹפְעִים מֵימָיו אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁחֹזֶק הַדָּרוֹם מַגִּיעַ אֵלָיו וּמְקָרֵב אוֹתוֹ אֵצְלוֹ, וְאָז הַמַּיִם שֶׁהָיוּ גְּלוּדִים בְּצַד הַצָּפוֹן מַפְשִׁירִים וְשׁוֹפְעִים, שֶׁהֲרֵי מִצַּד הַצָּפוֹן הַמַּיִם מַגְלִידִים, וּמִצַּד הַדָּרוֹם הֵם מַפְשִׁירִים וְשׁוֹפְעִים לְהַשְׁקוֹת כָּל אוֹתָן חַיּוֹת הַשָּׂדֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) יַשְׁקוּ כָל חַיְתוֹ שָׂדָי וְגו', וְאֵלּוּ נִקְרָאִים הָרֵי בָתֶר, הָרֵי הַפֵּרוּד. שֶׁכֻּלָּם מֻשְׁקִים כְּשֶׁצַּד דָּרוֹם מַתְחִיל לִקְרַב אֵלָיו, וְאָז הַמַּיִם שׁוֹפְעִים. וּבְכֹחַ עֶלְיוֹן זֶה שֶׁשּׁוֹפֵעַ, הַכֹּל הֵם בִּגְדֻלָּה וּבְשִׂמְחָה.

כְּשֶׁמַּחֲשָׁבָה עוֹלָה בְּרָצוֹן [שֶׁל חֶדְוָה] מִטְּמִיר שֶׁל כָּל הַטְּמִירִים, מַגִּיעַ [וְשׁוֹפֵעַ] מִתּוֹכוֹ נָהָר אֶחָד [כֶּתֶר טָמִיר], וּכְשֶׁמִּתְקָרְבִים זֶה בָּזֶה בִּשְׁבִיל אֶחָד שֶׁלֹּא

מֵהַאי רֵאשִׁיתָא אִשְׁתַּכְלַל וְדָמֵי דָא לְדָא.

(וּבְחֵילָא דָא) בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם, (סְתָמָא נְקוּדָה סְתִימָא דְנָגְדִין מֵימוֹי וְנָפְקִין בְּרָא) (נ"א בָּתַר דְנָפְקִין בְּדָא) (ונ"א נַהֲרָא דְנָפִיק בְּהֵ"א עִלָּאָה) (ונ"א נְהוֹרָא דְנָגִיד וְאַפִּיק בְּדָא) וְאַפִּיק קוֹל מִגַּוֵּיהּ. וְדָא אִקְרֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר. וְהַיְינוּ בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם (וְאִיהוּ) דְּאִיהוּ קוֹל הַשּׁוֹפָר (נ"א וְאִיהוּ הַשּׁוֹפָר). וְשָׁמַיִם שַׁלִּיטִין בְּחֵיֵי הַמֶּלֶךְ עִלָּאָה עַל אַרְעָא. וְסִימָנִיךְ בֶּן יִשַׁי חַ"י עַל הָאֲדָמָה. דְּחַיִּים תַּלְיָין בְּבֶן יִשַׁי. (וּבְוָא"ו נָגְדִין לֵיהּ). וּבְהוּ שַׁלִּיט בְּכֹלָּא. וְאַרְעָא מִינֵּיהּ אִתְזְנַת. הָדָא הוּא דִכְתִיב וְאֶת הָאָרֶץ. וָא"ו דְאִתּוֹסַף לְשַׁלְטָאָה בִּמְזוֹנֵי עַל אַרְעָא.

אֶ"ת לְעֵילָא וְהוּא חֵילָא דִכְלָלָא דְעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון דְאַפִּיק אֶ"ת א' ת' אֱלֹהִים דָּא וְיָהִיב לַשָּׁמַיִם כְּמָא דְאַתְּ אָמֵר, (שיר השירים ג) בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה

לשון הקודש

יָדוּעַ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְכָאן הוּא רֵאשִׁית הַכֹּל. וּב' מֶלֶךְ סְתָם, מֵהָרֵאשִׁית הַזֹּאת נִתְקַן וְדוֹמֶה זֶה לָזֶה.

[וּבְכֹחַ זֶה] בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם [סְתָם נְקֻדָּה נִסְתֶּרֶת שֶׁשּׁוֹפְעִים מֵימֶיהָ וְיוֹצְאִים הַחוּצָה] [נ"א אַחַר שֶׁיּוֹצְאִים בָּזֶה] [ונ"א נָהָר שֶׁיּוֹצֵא בְּהֵ"א עֶלְיוֹנָה] [אוֹר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא בָּזֶה] וּמוֹצִיא קוֹל מִתּוֹכוֹ, וְזֶה נִקְרָא קוֹל הַשּׁוֹפָר. וְהַיְנוּ בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם [וְהוּא] שֶׁהוּא קוֹל הַשּׁוֹפָר [נ"א וְהוּא הַשּׁוֹפָר]. וְשָׁמַיִם שׁוֹלְטִים בְּחַיֵּי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן עַל הָאָרֶץ. וְסִימָן לַדָּבָר – בֶּן יִשַׁי חַ"י עַל הָאֲדָמָה. שֶׁהַחַיִּים תְּלוּיִים בְּבֶן יִשַׁי [וּבְוָא"ו מַשְׁפִּיעִים לוֹ]. וּבָהֶם שׁוֹלֵט בַּכֹּל, וְהָאָרֶץ נִזּוֹנִית מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵת הָאָרֶץ. וָא"ו הִתּוֹסְפָה לִשְׁלֹט בַּמְּזוֹנוֹת עַל הָאָרֶץ.

אֵ"ת לְמַעְלָה, וְהוּא כֹּחַ שֶׁל כְּלַל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁהוֹצִיא אֵ"ת א' ת' אֱלֹהִים זֶה, וְנָתַן לַשָּׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ג) בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם

לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ. וְהַיְינוּ אֶת הַשָּׁמַיִם לְאַכְלָלָא דָּא בְדָא וּלְחַבְּרָא לוֹן דָּא בְדָא לְאִתְקַיְּימָא כְּחֲדָא בְּאִנּוּן חַיֵּי מַלְכָּא מֶלֶךְ סְתָם לְאִתְזְנָא מִינֵיהּ שָׁמַיִם. וְאֶת הָאָרֶץ חִבּוּרָא דִּדְכַר וְנוּקְבָא דְּאִתְגְּלִיפוּ בְּאַתְוָן רְשִׁימִין. וְחַיֵּי מַלְכָּא דְּאִתְנְגִידוּ מִן שְׁמַיָּא דְשָׁמַיִם נַגְדִּין לוֹן לְקַיְּימָא אַרְעָא וְכָל אֶכְלוּסִין דִּילָהּ.

וְרָזָא דְּאֱלֹהִים עִלָּאָה עֲבַד שָׁמַיִם וָאָרֶץ לְקִיּוּמָא. וְאַפִּיק לוֹן כְּחֲדָא בְּחֵילָא דִלְעֵילָא רֵאשִׁיתָא דְכֹלָּא. כְּגַוְונָא דָּא רָזָא עִלָּאָה נָחִית לְתַתָּא. וְהַאי בַּתְרָאָה עָבִיד שָׁמַיִם וָאָרֶץ לְתַתָּא.

וְרָזָא דְכֹלָּא ב' תְּרִין עָלְמִין נִינְהוּ וּבְרָאוּ עָלְמִין. דָּא עָלְמָא עִלָּאָה וְדָא עָלְמָא תַתָּאָה. דָּא כְּגַוְונָא דְדָא. דָּא בְרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְדָא בְרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְעַל דָּא ב' תְּרִין עָלְמִין נִינְהוּ. דָּא אַפִּיק תְּרֵין

לשון הקודש

חֲתֻנָּתוֹ. וְהַיְנוּ אֵת הַשָּׁמַיִם – לְהַכְלִיל זֶה בָּזֶה וּלְחַבֵּר אוֹתָם זֶה בָּזֶה לְהִתְקַיֵּם כְּאֶחָד בְּאוֹתָם חַיֵּי הַמֶּלֶךְ, מֶלֶךְ סְתָם, לְהָזִין מִמֶּנּוּ שָׁמַיִם. וְאֵת הָאָרֶץ – חִבּוּר שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה שֶׁנֶּחְקְקוּ בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, וְחַיֵּי הַמֶּלֶךְ שֶׁנִּשְׁפְּעוּ מֵהַשָּׁמַיִם, שֶׁהַשָּׁמַיִם מַשְׁפִּיעִים לָהֶם לְקַיֵּם אֶת הָאָרֶץ וְכָל אוּכְלוּסֶיהָ.

וְסוֹד שֶׁל אֱלֹהִים עֶלְיוֹן עָשָׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ לְקִיּוּם. וְהוֹצִיא אוֹתָם כְּאֶחָד בְּכֹחַ שֶׁלְּמַעְלָה הָרֵאשִׁית שֶׁל הַכֹּל. כְּמוֹ זֶה סוֹד עֶלְיוֹן יוֹרֵד לְמַטָּה. וְהָאַחֲרוֹן הַזֶּה עָשָׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ לְמַטָּה.

וְסוֹד שֶׁל הַכֹּל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת הֵם וּבְרָאוּ עוֹלָמוֹת, זֶה הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן וְזֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. זֶה כְּמוֹ זֶה. זֶה בָּרָא שָׁמַיִם

עָלְמִין. וְדָא אַפִּיק תְּרֵין עָלְמִין, וְכֹלָּא בְּחֵילָא דְּרֵאשִׁית עִלָּאָה.

נָחִית עִלָּאָה בְּתַתָּאָה וְאִתְמַלְיָיא בְּאֹרַח דְּחַד דַּרְגָּא דְשָׁרֵי עֲלָהּ. כְּגַוְונָא דְהַהוּא שְׁבִיל סָתִים וְטָמִיר וְגָנִיז לְעֵילָא. בַּר דְּחַד שְׁבִיל דַּקִּיק. וְחַד אֹרַח. הַהוּא דְלְתַתָּא אֹרַח כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נוֹגַהּ. וְהַהוּא דְלְעֵילָא שְׁבִיל דַּקִּיק כְּדִכְתִיב, (איוב כח) נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עָיִט. וְדָזָא דְכֹלָּא (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה. וּכְתִיב, (תהלים עז) בַּיָּם דַּרְכֶּךָ וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים. עָלְמָא עִלָּאָה כַּד אִתְמַלְיָיא וְאִתְעַבְּרָא כְּנוּקְבָא דְּמִתְעַבְּרָא מִן דְּכוּרָא אַפִּיקַת תְּרֵין בְּנִין כְּחַד, דְּכַר וְנוּקְבָא, וְאִנּוּן שָׁמַיִם וָאָרֶץ כְּגַוְונָא עִלָּאָה.

לשון הקודש

וָאָרֶץ, וְזֶה בָּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְעַל זֶה שְׁנֵי עוֹלָמוֹת הֵם. זֶה הוֹצִיא שְׁנֵי עוֹלָמוֹת, וְזֶה הוֹצִיא שְׁנֵי עוֹלָמוֹת, וְהַכֹּל בְּכֹחַ שֶׁל הָרֵאשִׁית הָעֶלְיוֹנָה.

יוֹרֵד הָעֶלְיוֹן בַּתַּחְתּוֹן וּמִתְמַלֵּא בְּדֶרֶךְ שֶׁל דַּרְגָּה אַחַת שֶׁשּׁוֹרָה עָלֶיהָ. כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ שְׁבִיל נִסְתָּר וְטָמִיר וְגָנוּז לְמַעְלָה, פְּרָט לִשְׁבִיל אֶחָד דַּקִּיק. וְדֶרֶךְ אַחַת. אוֹתוֹ שֶׁלְּמַטָּה דֶּרֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נוֹגַהּ. וְאוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה שְׁבִיל דַּקִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב כח) נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עָיִט. וְסוֹד שֶׁל הַכֹּל – (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה. וְכָתוּב (תהלים עז) בַּיָּם דַּרְכֶּךָ וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים. הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, כְּשֶׁמִּתְמַלֵּא וּמִתְעַבֵּר כְּמוֹ נְקֵבָה שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת מִן הַזָּכָר, מוֹצִיאָה שְׁנֵי בָנִים כְּאֶחָד, זָכָר וּנְקֵבָה, וְהֵם שָׁמַיִם וָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

מִמֵּימוֹי דִּשְׁמַיָּא אִתְּזַן אַרְעָא וּמֵימוֹי אִשְׁתַּדָּן בְּגַוָּוהּ, אֶלָּא דְּעִלָּאֵי דְּכַר וְתַתָּאֵי נוּקְבָא. וְתַתָּאֵי מִן דְּכוּרָא אִתְּזָנָן. וּמַיִין תַּתָּאִין קָרָאן לְעִלָּאִין כְּנוּקְבָא דִּפְתִיחָא לִדְכוּרָא וְשָׁדַת מַיָּא לָקֶבֶל מַיָּא דִּדְכוּרָא לְמֶעְבַּד זַרְעָא. וְנוּקְבָא מִן דְּכוּרָא אִתְּזָנַת. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְאֶת הָאָרֶץ בְּתוֹסֶפֶת וי"ו כְּמָה דְּאִתְּמַר.

כְּתִיב, (ישעיה מ) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה וְגו'. אַתְוָון אִתְחָקְקוּ (דף ל ע"א) בְּעוֹבָדָא דְכֹלָּא. בְּעוֹבָדָא דְעִלָּאָה וּבְעוֹבָדָא דְתַתָּאָה. לְבָתָר אִתְרַשִּׁימוּ אַתְוָון וְאִתְחָקְקוּ בַּקְּרָא. ב' בְּרֵאשִׁית בָּרָא. א' אֱלֹהִים אֶת. ב' רֵאשִׁית בָּרָא וַדַּאי. כְּמָה דְּאִתְּמַר בי"ת בָּרָא וַדַּאי בְּחֵילָא עִלָּאָה. ב' נוּקְבָא. א' דְּכַר. כְּמָה דְב' בָּרָא וַדַּאי בְּחֵילָא דִלְעֵילָא. הָכִי א' אַפִּיק אַתְוָון הַשָּׁמַיִם כְּלָלָא דְּעֶשְׂרִין וּתְרֵתִין אַתְוָון. ה' אַפִּיק

לשון הקודש

מִמֵּימֵי הַשָּׁמַיִם נִזּוֹנִית הָאָרֶץ וּמֵימָיו נִשְׁפָּכִים לְתוֹכָהּ, אֶלָּא שֶׁעֶלְיוֹנִים זָכָר וְתַחְתּוֹנִים נְקֵבָה. וְהַתַּחְתּוֹנִים נִזּוֹנִים מִן הַזָּכָר. וּמַיִם תַּחְתּוֹנִים קוֹרְאִים לָעֶלְיוֹנִים כִּנְקֵבָה שֶׁפְּתוּחָה לַזָּכָר וְשׁוֹפֶכֶת מַיִם כְּנֶגֶד מַיִם שֶׁל הַזָּכָר לַעֲשׂוֹת זֶרַע. וְהַנְּקֵבָה נִזּוֹנִית מִן הַזָּכָר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵת הָאָרֶץ, בְּתוֹסֶפֶת וָי"ו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.

כָּתוּב (ישעיה מ) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה וְגו'. הָאוֹתִיּוֹת נֶחְקְקוּ בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַכֹּל, בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁל הָעֶלְיוֹן וּבַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַתַּחְתּוֹן. אַחַר כָּךְ נִרְשְׁמוּ הָאוֹתִיּוֹת וְנֶחְקְקוּ בַּכָּתוּב. ב' בְּרֵאשִׁית בָּרָא. א' אֱלֹהִים אֵת. ב' רֵאשִׁית בָּרָא וַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בֵּי"ת בָּרָא, וַדַּאי בְּכֹחַ עֶלְיוֹן. ב' נְקֵבָה. א' זָכָר. כְּמוֹ שֶׁב' בָּרָא וַדַּאי בַּכֹּחַ שֶׁלְּמַעְלָה, כָּךְ א' הוֹצִיא אוֹתִיּוֹת הַשָּׁמַיִם כְּלָלוּת שֶׁל עֶשְׂרִים

שָׁמַיִם לְמֵיהַב לֵיהּ חַיִּין (נ"א וּלְאַשְׁקָאָה) וּלְאַשְׁרָשָׁא לֵיהּ.

וְאֶת הָאָרֶץ. ו' אַפִּיק הָאָרֶץ לְמֵיהַב לָהּ מְזוֹנָא וּלְאַתְקָנָא לָהּ וּלְמֵיהַב לָהּ סִפּוּקָא דְּאִתְחַזֵּי לָהּ. וְאֶת הָאָרֶץ, דְּנָטִיל וָא"ו אֶ"ת כְּלָלָא דְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון וּמִתְּזָן אַרְעָא. וְאַרְעָא כָּלִיל לוֹן לְגַוָּוהּ כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם. וְהַיְינוּ רָזָא וְאֶת הָאָרֶץ. דְּכָנִישׁ כֹּלָּא לְגַוָּוהּ וְקַבְּלִית לוֹן הָאָרֶץ נָטְלָא הָאָרֶץ. וְאֶ"ת דָּא שָׁמַיִם וָאָרֶץ כְּחָדָא. אֶ"ת הַשָּׁמַיִם רָזָא דְשָׁמַיִם וָאָרֶץ כְּחָדָא.

וְקַבִּילַת לוֹן לְאִתְּזָנָא. מָטוּן מִלָּה בְקוּלְפּוּי שְׁכִיחֵי. קוּסְטְרָא דְקוּטְרָא בְּאַרְעָא שְׁכִיחַ. כַּד אֶשָּׁא דִמְלַהֲטָא נָגִיד וְאִתְעַר מִשְּׁמָאלָא אָחִיד בָּהּ וְסַלְקָא תְּנָנָא כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שמות יט) וְהַר סִינַי

לשון הקודש

וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת. ה' הוֹצִיא שָׁמַיִם לָתֵת לָהֶם חַיִּים (וּלְהַשְׁקוֹת) וּלְהַשְׁרִישׁ אוֹתוֹ.

וְאֵת הָאָרֶץ – ו' הוֹצִיאָה הָאָרֶץ לָתֵת לָהּ מָזוֹן וּלְהַתְקִינָהּ וְלָתֵת לָהּ סִפּוּק שֶׁרָאוּי לָהּ. וְאֵת הָאָרֶץ – שֶׁלָּקַח וָא"ו אֵ"ת כְּלָלוּת שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וְהָאָרֶץ נִזּוֹנִית. וְהָאָרֶץ כּוֹלֶלֶת אוֹתָם לְתוֹכָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶת הַיָּם. וְהַיְנוּ סוֹד וְאֵת הָאָרֶץ. שֶׁכּוֹנֶסֶת הַכֹּל לְתוֹכָהּ וּמְקַבֶּלֶת אוֹתָם הָאָרֶץ, לָקְחָה הָאָרֶץ. וְאֵ"ת – זֶה שָׁמַיִם וָאָרֶץ כְּאֶחָד. אֵ"ת הַשָּׁמַיִם – סוֹד שֶׁל שָׁמַיִם וָאָרֶץ כְּאֶחָד.

וּמְקַבֶּלֶת אוֹתָם לְהַזִּין. הַנָּעַת הַדָּבָר בְּהַכָּאָתוֹ מְצוּיִים. הֵיכַל הַקְּטֹרֶת מָצוּי בָּאָרֶץ. כְּשֶׁאֵשׁ לוֹהֶטֶת, שׁוֹפַעַת וּמִתְעוֹרֶרֶת מִשְּׁמֹאל שֶׁאוֹחֵז בָּהּ וְעוֹלֶה עָשָׁן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יט) וְהַר סִינַי עָשַׁן

עָשָׁן כֻּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יְיָ' בָּאֵשׁ. דָּא אֶשָּׁא וְדָא תְּנָנָא. וּכְתִיב, (שמות יט) וְאֶת הָהָר עָשֵׁן. מִגּוֹ דְּאֶשָּׁא כַּד נָחִית אֲחִידָן דָּא בְדָא תְּנָנָא בְּאֶשָּׁא. וּכְדֵין בִּסְטַר שְׂמָאלָא קַיְימָא כֹּלָּא. וְהַיְינוּ רָזָא (ישעיה מח) אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ. וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם. בְּחֵילָא דְיָמִינָא לְעֵילָא. כִּי הַאי גַּוְונָא אִתְעֲבִידוּ שְׁמַיָּא דְּאִיהוּ דְכַר. וּדְכַר מִסִּטְרָא דְיָמִינָא קָא אָתֵי וְנוּקְבָא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא.

שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה. (ישעיה מ) עַד הָכָא אִסְתַּלְקוּ מִלִּין דְּלָא לְשָׁאֲלָא כְּדִלְעֵילָא. דְּחָכְמָה אִשְׁתַּכְלִיל מֵאַיִן וְלָא קַיְימָא לְשָׁאֲלָא דְסָתִים וְעָמִיק לֵית דְּיֵקוּם בֵּיהּ. כֵּיוָן דְּאִתְפַּשַּׁט נְהוֹרָא עֲמִיקָא נְהוֹרֵיהּ קַיְימָא בִּשְׁאֵלְתָּא אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ סָתִים מִכֹּלָּא דִלְתַתָּא. וְקָרָאן לֵיהּ עַל פּוּם שְׁאֵלְתָּא מ"י. מִי בָרָא אֵלֶּה.

לשון הקודש

כֻּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו ה' בָּאֵשׁ. זוֹ אֵשׁ וְזֶה עָשָׁן. וְכָתוּב (שם) וְאֶת הָהָר עָשֵׁן. מִתּוֹךְ שֶׁאֵשׁ כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת, אֲחוּזִים זֶה בָּזֶה עָשָׁן בָּאֵשׁ, וְאָז הַכֹּל עוֹמֵד בְּצַד הַשְּׂמֹאל, וְהַיְנוּ סוֹד (ישעיה מח) אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ. וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם, בְּכֹחַ שֶׁל הַיָּמִין לְמַעְלָה. כְּמוֹ כֵן נַעֲשׂוּ שָׁמַיִם שֶׁהֵם זָכָר. וְזָכָר בָּא מִצַּד הַיָּמִין, וּנְקֵבָה מִצַּד הַשְּׂמֹאל.

(ישעיה מ) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה. עַד כָּאן עָלוּ הַדְּבָרִים שֶׁלֹּא לִשְׁאֹל כְּשֶׁלְּמַעְלָה. שֶׁחָכְמָה נִתְקָנָה מֵאַיִן וְלֹא עוֹמֶדֶת לִשְׁאֵלָה שֶׁנִּסְתֶּרֶת וַעֲמֻקָּה אֵין שֶׁיַּעֲמֹד בָּהּ. כֵּיוָן שֶׁהִתְפַּשֵּׁט אוֹר עָמֹק, אָז אוֹרוֹ עוֹמֵד לִשְׁאֵלָה אַף עַל גַּב שֶׁהוּא נִסְתָּר מֵהַכֹּל שֶׁלְּמַטָּה, וְקוֹרְאִים לוֹ עַל פִּי שְׁאֵלָה מִי. מִי בָרָא אֵלֶּה.

וְהַיְנוּ רָזָא דְקָאַמְרָן (איוב לח) **מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקָּרַח.**
מִבֶּטֶן מִי וַדַּאי (יָצָא הַקָּרַח) **הַהוּא דְקַיְימָא לִשְׁאֵלְתָּא. וְלֵית לְשָׁאֲלָא מַה לְעֵילָא מַה לְתַתָּא. אֶלָּא לְשָׁאֲלָא אֲתַר דְּנַפְקָן לְמִנְדַּע. וְלָא לְמִנְדַּע לֵיהּ. דְּהָא לָא יָכְלִין. אֶלָּא קַיְימָא לִשְׁאֶלְתָּא וְלָא לְמִנְדַּע בֵּיהּ.**

בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית. רֵאשִׁית מַאֲמָר הוּא. אוֹ נִימָא דִּבְרֵאשִׁית אִיהוּ מַאֲמָר. אֶלָּא עַד לָא נָפִיק וְאִתְפַּשַּׁט חֵילֵיהּ וְכֹלָּא סָתִים בֵּיהּ. בְּרֵאשִׁית אִיהוּ וּמַאֲמָר אִיהוּ. כֵּיוָן דְּנָפִיק וְאִתְפְּשַׁט מִנֵּיהּ חֵילִין, רֵאשִׁית אִקְרֵי וְהוּא מַאֲמָר בִּלְחוֹדוֹי. מִ"י שְׁאַלַת הַהוּא דְּבָרָא אֵלֶּה. לְבָתָר כַּד אִתְפְּשַׁט וְאִשְׁתַּכְלַל אִתְעֲבִיד י"ם וּבָרָא לְתַתָּא. וְכֹלָּא עָבִיד כְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ דִּלְעֵילָא. דָּא לָקְבֵל דָּא וְדָא כְּגַוְונָא דְדָא. וְתַרְוַוייהוּ ב'.

לשון הקודש

וְהַיְנוּ סוֹד שֶׁאָמַרְנוּ (איוב לח) מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקָּרַח. מִבֶּטֶן מִי וַדַּאי [יָצָא הַקָּרַח], אוֹתוֹ שֶׁעוֹמֵד לִשְׁאֵלָה. וְאֵין לִשְׁאֹל מַה לְמַעְלָה וּמַה לְמַטָּה, אֶלָּא לִשְׁאֹל מָקוֹם שֶׁיּוֹצְאִים לָדַעַת, וְלֹא לָדַעַת אוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי לֹא יְכוֹלִים. אֶלָּא עוֹמֵד לִשְׁאֵלָה וְלֹא לָדַעַת בּוֹ.

בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית, רֵאשִׁית מַאֲמָר הוּא. אוֹ נֹאמַר שֶׁבְּרֵאשִׁית הוּא מַאֲמָר. אֶלָּא עַד שֶׁלֹּא יָצָא וְהִתְפַּשֵּׁט כֹּחוֹ וְהַכֹּל נִסְתָּר בּוֹ, בְּרֵאשִׁית הוּא וּמַאֲמָר הוּא. כֵּיוָן שֶׁיָּצָא וְהִתְפַּשְּׁטוּ מִמֶּנּוּ צְבָאוֹת, נִקְרָא רֵאשִׁית, וְהוּא מַאֲמָר בִּלְבַדּוֹ. מִ"י שְׁאֵלָה אוֹתוֹ שֶׁבָּרָא אֵלֶּה. אַחַר כְּשֶׁהִתְפַּשֵּׁט וְהִשְׁתַּכְלֵל, נַעֲשָׂה י"ם וּבָרָא לְמַטָּה. וְהַכֹּל עָשָׂה כְּמוֹ אוֹתוֹ מַמָּשׁ שֶׁלְּמַעְלָה. זֶה כְּנֶגֶד זֶה וְזֶה כְּמוֹ זֶה, וּשְׁנֵיהֶם ב'.

כְּתִיב, (שיר השירים א) עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ. בִּמְסִבּוֹ לְאִתְיַישְׁבָא בְּמַלְכוּ תַּתָּאָה. בְּרָזָא דְּהַהוּא חַבְרוּתָא וְתַפְּנוּקָא דְּהַהוּא חֲבִיבוּתָא דִּבְעֵדֶן עִלָּאָה בְּהַהוּא שְׁבִיל דְּסָתִים וְגָנִיז וְלָא אִתְיְדַע וְאִתְמַלְיָיא מִנֵּיהּ וְנַפְקָא בְּנַהֲלִין יְדִיעָן. נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ דָּא מַלְכָּא תַּתָּאָה. דְּדָרָא עָלְמָא לְתַתָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא וְסָלִיק רֵיחָא טָבָא עִלָּאָה לְשַׁלְטָאָה וּלְמֶעְבַּד וְיָכִיל וְשַׁלִּיט וְנָהִיר בִּנְהוֹרָא עִלָּאָה.

כְּתְרִין גַּוְונִין אִתְבְּרֵי עָלְמָא, בִּימִינָא וּבִשְׂמָאלָא בְּשִׁיתָּא יוֹמִין עִלָּאִין. שִׁיתָּא יוֹמִין אִתְעֲבִידוּ לְאַנְהָרָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. וְאִלֵּין כָּרוּן אָרְחִין וְעֲבָדוּ שִׁיתִּין נוּקְבִין לִתְהוֹמָא רַבָּא. וְאִנּוּן שִׁיתִּין נוּקְבִין לְאַעֲלָאָה מַיָּא דְּנַהֲלֵי גּוֹ תְּהוֹמָא. וְעַל דָּא

לשון הקודש

כָּתוּב (שיר א) עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ. בִּמְסִבּוֹ – לְהִתְיַשֵּׁב בְּמַלְכוּת תַּחְתּוֹנָה. בְּסוֹד שֶׁל אוֹתָהּ חֲבֵרוּת וְתַפְּנוּק שֶׁל אוֹתָהּ חֲבִיבוּת שֶׁבְּעֵדֶן הָעֶלְיוֹן בְּאוֹתוֹ שְׁבִיל שֶׁנִּסְתָּר וְגָנוּז וְלֹא נוֹדָע, וּמִתְמַלֵּא מִמֶּנּוּ וְיוֹצֵא בִּנְהָלִים יְדוּעִים. נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ – זֶה מֶלֶךְ תַּחְתּוֹן. שֶׁבָּרָא עוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וּמַעֲלֶה רֵיחַ טוֹב עֶלְיוֹן לִשְׁלֹט וְלַעֲשׂוֹת, וְיָכוֹל וְשׁוֹלֵט וּמֵאִיר בְּאוֹר עֶלְיוֹן.

בִּשְׁנֵי גְּוָנִים נִבְרָא הָעוֹלָם, בִּימִין וּבִשְׂמֹאל, בְּשִׁשָּׁה יָמִים עֶלְיוֹנִים. שִׁשָּׁה יָמִים נַעֲשׂוּ לְהָאִיר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. וְאֵלֶּה חָפְרוּ דְּרָכִים וְעָשׂוּ שִׁשִּׁים נְקָבִים לִתְהוֹם רַבָּה, וְאוֹתָם שִׁשִּׁים נְקָבִים לְהַעֲלוֹת מֵי הַנְּחָלִים לְתוֹךְ הַתְּהוֹם. וְעַל זֶה [הֲרֵי שְׁנֵינוּ] הַשִּׁיתִּין מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי

(הָא תַּנִּינָן) הַשִּׁיתִין מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית נִבְרְאוּ וְאִנּוּן הֲווֹ שְׁלָמָא דְּעָלְמָא:

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ סוֹסְפִּיתָא דְּקָמְרֵי גּוֹ קוֹלְטוֹי דְּהַוָּה בְּקַדְמִיתָא וְלָא אִתְקַיְּימַת. הָיְתָה כְּבָר וּלְבָתַר אִתְקַיְּימַת. בְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון אִתְגְּלִיף עָלְמָא וְאִתְקַיְּימַת. וְכֻלְּהוּ עִטּוּרָא דְּשְׁמָא קַדִּישָׁא. כַּד מִצְטַרְפִּין סָלְקִין בְּאַתְוָון (דף ל ע"ב) אַתְוָון לְעֵילָא וְנָחְתִּין לְתַתָּא מִתְעַטְּרָן בְּעִטְּרִין בְּאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא וְיָכִיל עָלְמָא לְאִתְקַיְּימָא. וְאִלֵּין אִתְקַיְּימִין בְּעוֹבָדוֹי דְּעָלְמָא (נ"א דְּמַלְּכָא). טוּפְסָרָא דְּקִילְטָא בְּהָנֵי שְׁכִיחֵי כְּחוֹתְמָא דְּגוּשְׁפַּנְקָא. עָאלוּ וּנְפָקוּ אֶת וְאֶת וְאִתְבְּרֵי עָלְמָא. עָאלוּ גּוֹ חוֹתָמָא וְאִצְטָרְפוּ וְאִתְקְיַּים עָלְמָא.

בְּקוֹלְפוֹי דְּחִוְיָא רַבְּרְבָא מָחוּ וְעָאלוּ תְּחוֹת נוּקְבֵי

לשון הקודש

בְּרֵאשִׁית נִבְרְאוּ, וְהֵם הָיוּ שְׁלוֹם הָעוֹלָם. **וְהָאָרֶץ** הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, הַפְּסֹלֶת הַטְּמוּנָה בְּתוֹךְ קְלִיטָתוֹ שֶׁהָיְתָה בַּהַתְחָלָה וְלֹא הִתְקַיְּמָה. הָיְתָה כְּבָר וְאַחַר כָּךְ הִתְקַיְּמָה. בְּאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת נֶחְקַק הָעוֹלָם וְהִתְקַיֵּם, וְכֻלָּם עִטּוּר שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. כְּשֶׁמִּצְטָרְפוֹת, עוֹלוֹת בְּאוֹתִיּוֹת אוֹתִיּוֹת לְמַעְלָה וְיוֹרְדוֹת לְמַטָּה, מִתְעַטְּרוֹת בַּעֲטָרוֹת בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם וְיָכוֹל הָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם. וְאֵלֶּה מִתְקַיְּמִים בְּמַעֲשֵׂי הָעוֹלָם [נ"א הַמֶּלֶךְ]. הַדְּפוּס שֶׁל הַקְּלִיטָה בְּאֵלֶּה מְצוּיִים כְּחוֹתַם הַחוֹתֶמֶת. נִכְנְסוּ וְיָצְאוּ אֵת וְאֵת וְנִבְרָא הָעוֹלָם. נִכְנְסוּ לְתוֹךְ הַחוֹתָם וְהִצְטָרְפוּ וְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם.

בַּמַּקֵּל שֶׁל הַנָּחָשׁ הַגָּדוֹל הִכּוּ וְנִכְנְסוּ

דְעַפְּרָא אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה אַמִּין. לְבָתָר תְּהוֹמָא רַבָּא הָוָה סָלִיק בַּחֲשׁוֹכָא וַחֲשׁוֹכָא חָפֵי כֹּלָּא. עַד דְּנָפַק נְהוֹרָא וּבָקַע בַּחֲשׁוֹכָא וְנָפַק וְאִתְנְהִיר דִּכְתִיב, (איוב יב) מְגַלֶּה עֲמוּקוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ וַיּוֹצֵא לָאוֹר צַלְמָוֶת.

מַיָּא אִתְקַלוּ בְּתִיקְלָא אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה בְּאֶצְבְּעָאן. תְּלַת נְטִיפוּ גוֹ תִיקְלָא. פַּלְגוּ מִנַּיְיהוּ לְקִיּוּמָא וּפַלְגוּ דְעָאלוּ לְתַתָּא. אִלֵּין סָלְקִין וְאִלֵּין נָחֲתִין. כֵּיוָן דִּסְלִיקוּ בִּסְלִיקוּ דְיָדָא. קָאִים תִּיקְלָא בְּאוֹרַח מֵישַׁר וְלָא סָטָא לְיָמִינָא וְלִשְׂמָאלָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מ) מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם וְגוֹ'.

כֹּלָּא הָוָה בֵּיהּ בְּאַרְעָא סָתִים וְלָא אִתְגַּלְיָיא. וְחֵילָא וְתָקְפָּא וּמַיָּא גְלִידִין בְּגַוָּוהּ וְלָא נְגִידוּ וְלָא אִתְפַּשְׁטוּ. עַד דְּאַנְהִיר עֲלָהּ נְהוֹרָא דְלְעֵילָא וּנְהוֹרָא

לשון הקודש

תַּחַת נִקְבֵי הֶעָפָר אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת אַמּוֹת. אַחַר כָּךְ תְּהוֹם רַבָּה הָיָה עוֹלֶה בַּחֹשֶׁךְ, וְהַחֹשֶׁךְ כִּסָּה הַכֹּל, עַד שֶׁיָּצָא אוֹר וּבָקַע בַּחֹשֶׁךְ וְיָצָא וְהֵאִיר, שֶׁכָּתוּב (איוב יב) מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ וַיּוֹצֵא לָאוֹר צַלְמָוֶת.

מַיִם נִשְׁקְלוּ בְּמִשְׁקַל אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת בָּאֶצְבָּעוֹת. שָׁלֹשׁ נְטִפוּ לְתוֹךְ הַמִּשְׁקָל. חֲצִי מֵהֶם לְקִיּוּם, וַחֲצִי שֶׁנִּכְנְסוּ לְמַטָּה. אֵלּוּ עוֹלִים וְאֵלּוּ יוֹרְדִים. כֵּיוָן שֶׁעָלוּ בַּעֲלִיַּת הַיָּד, עָמַד הַמִּשְׁקָל בְּדֶרֶךְ יָשָׁר וְלֹא סָטָה לְיָמִין וְלֹא לִשְׂמֹאל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ) מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם וְגוֹ'.

הַכֹּל הָיָה בָּאָרֶץ נִסְתָּר וְלֹא הִתְגַּלָּה, וְכֹחַ וְתֹקֶף וּמַיִם קְפוּאִים בְּתוֹכָהּ, וְלֹא זָרְמוּ וְלֹא הִתְפַּשְׁטוּ, עַד שֶׁהֵאִיר עָלֶיהָ הָאוֹר

מָחֲאַת בְּקוּלְטוּי וְאִשְׁתְּרִיאוּ חֵילָהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וַיְהִי אוֹר. דָּא הוּא אוֹר קַדְמָאָה עִלָּאָה דְהֲוָה מִקַּדְמַת דְּנָא.

וּמֵהָכָא נָפְקוּ כָּל חֵילִין וְתוּקְפִּין. וְאַרְעָא אִתְבַּסְמַת וְאַפִּיקַת חֵילָהָא לְבָתָר. כֵּיוָן דְּנָהִיר (וְנָחִית) הָוָה אִסְתַּלַּק נְהוֹרֵיהּ מִסְיָיפֵי עָלְמָא עַד סְיָיפֵי עָלְמָא. כַּד אִסְתַּכַּל בְּחַיָּיבֵי עָלְמָא אִתְגְּנִיז וְאִתְטְמִיר וְלָא נָפִיק אֶלָּא בִּשְׁבִילוֹי סְתִימִין דְּלָא אִתְגַּלְיָין:

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. תְּנַן כָּל חֶלְמָא דְקַיְימָא בְּקִיּוּמָא דְכִי טוֹב שְׁלָמָא הוּא לְעֵילָא וְתַתָּא. חָמֵי אַתְוָון כְּפוּם אָרְחוֹי כָּל חַד וְחַד. חָמָא ט' טַב לֵיהּ טַב לְחֶלְמֵיהּ דְּהָא אוֹרַיְיתָא פָּתַח בֵּיהּ כִּי טוֹב. נָהִיר מִסְיָיפֵי עָלְמָא לִסְיָיפֵי עָלְמָא. ט' טַב. טוֹב הוּא, טַב נְהִירוּ בְּאַשְׁלָמוּתָא.

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה, וְהָאוֹר הִכָּה בַּקְּרִישָׁה וְהִפְשִׁירוּ צִבְאוֹתֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. זֶהוּ אוֹר רִאשׁוֹן עֶלְיוֹן שֶׁהָיָה מִקֹּדֶם לָכֵן.

וּמִכָּאן יָצְאוּ כָּל הַצְּבָאוֹת וְהַכֹּחוֹת, וְהָאָרֶץ הִתְבַּשֵּׂמָה וְהוֹצִיאָה צִבְאוֹתֶיהָ אַחַר כָּךְ. כֵּיוָן שֶׁהֵאִיר (וְיָרַד), הָיָה עוֹלֶה אוֹרוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם עַד סוֹף הָעוֹלָם. כְּשֶׁהִסְתַּכֵּל בְּרִשְׁעֵי הָעוֹלָם, נִגְנַז וְנִטְמַן, וְלֹא יָצָא אֶלָּא בִּשְׁבִילָיו הַנִּסְתָּרִים שֶׁלֹּא הִתְגַּלּוּ.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. שָׁנִינוּ, כָּל חֲלוֹם שֶׁעוֹמֵד בַּקִּיּוּם שֶׁל כִּי טוֹב, שָׁלוֹם הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. רָאָה אוֹתִיּוֹת, כְּפִי דַּרְכּוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד. רָאָה ט' – טוֹב לוֹ, טוֹב לַחֲלוֹמוֹ, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה פָּתְחָה בּוֹ כִּי טוֹב. מֵאִיר מִסּוֹף הָעוֹלָם לְסוֹף הָעוֹלָם. ט' טוֹב. טוֹב הוּא טוֹב אוֹר בִּשְׁלֵמוּת.

ט' תְּשִׁיעָאָה דְּכֹלָּא. אָת דְּאִתְנְהִיר מֵעִלָּאָה רֵאשִׁיתָא וְאִתְכְּלִיל בֵּיהּ וְאִתְעֲבִיד בִּסְתִימוּ דִּנְקוּדָה רָזָא דִּי' דְּהִיא נְקוּדָה חָדָא. ו' מֵחֵילֵיהּ נָפִיק. בֵּיהּ אִתְעֲבִיד שְׁמַיִם. כַּד אִסְתַּיָּים בִּנְקוּדָה חַד וְאִתְגְּנִיז גּוֹ, אִתְנַהֲרָא ב'. מִנֵּיהּ נָפְקוּ עִלָּאָה וְתַתָּאָה. עִלָּאָה טְמִירָא. תַּתָּאָה אִתְגַּלְיָיא בְּרָזָא דִּתְרֵין. וְקַיְּימָא בְּחֵילָא דִּלְעֵילָא.

וְדָא הוּא טו"ב. אִלֵּין תְּלַת אַתְוָון טו"ב אִתְכְּלִילוּ לְבָתָר לְצַדִּיקָא דְּעָלְמָא דְּכָלִיל כֹּלָּא לְעֵילָא וְתַתָּא כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. בְּגִין דִּנְהִירוּ עִלָּאָה כְּלִילָא בֵּיהּ דִּכְתִיב, (תהלים קמה) טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו. לַכֹּל כְּתִיב דָּא סְתָמָא דְּמִלָּה בְּגִין לְאַנְהָרָא יוֹמָא חַד דְּנָהִיר לְכֹלָּא. עִלָּאָה עַל כֹּלָּא. עַד כָּאן סְתָמָא דְּמִלִּין.

לשון הקודש

ט' תְּשִׁיעִי שֶׁל הַכֹּל. אוֹת שֶׁמֵּאִיר מֵעֶלְיוֹן רֵאשִׁית וְנִכְלָל בּוֹ וְנַעֲשָׂה בַּסֵּתֶר שֶׁל נְקֻדָּה סוֹד שֶׁל י' שֶׁהִיא נְקֻדָּה אַחַת. ו' מִכֹּחוֹ יָצָא. בּוֹ נַעֲשׂוּ שָׁמַיִם. כְּשֶׁהִסְתַּיֵּם בִּנְקֻדָּה אַחַת וְנִגְנַז פְּנִימָה, הֵאִירָה ב'. מִמֶּנָּה יָצְאוּ עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן. עֶלְיוֹן טָמִיר. הַתַּחְתּוֹן גָּלוּי בְּסוֹד שֶׁל שְׁנַיִם, וְעוֹמֵד בַּכֹּחַ שֶׁלְּמַעְלָה.

וְזֶהוּ טו"ב. שְׁלֹשׁ הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ טו"ב נִכְלְלוּ אַחַר כָּךְ לְצַדִּיק הָעוֹלָם שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. בִּגְלַל שֶׁאוֹר עֶלְיוֹן כָּלוּל בּוֹ, שֶׁכָּתוּב (תהלים קמה) טוֹב ה' לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו. לַכֹּל כָּתוּב, זֶה סְתָם שֶׁל הַדָּבָר בִּשְׁבִיל לְהָאִיר יוֹם אֶחָד שֶׁמֵּאִיר לַכֹּל, עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל. עַד כָּאן סְתָם הַדְּבָרִים.

השלמה מההשמטות (סימן ז"ך)

לְמָה בֵּי"ת דּוֹמָה לְאָדָם שֶׁנּוֹצָר בְּחָכְמָה שֶׁסָּתוּם מִכָּל צַד וּפָתוּחַ מִלְּפָנָיו וְהָאָלֶ"ף פְּתוּחָה מֵאַחֲרָיו רוֹצֶה לוֹמַר כִּי הִיא פְּתוּחָה לְקַבֵּל מִן הַכֶּתֶר וְיֵשׁ לָהּ פֶּתַח לְהַשְׁפִּיעַ לְאֲחֵרִים. (עד כאן מההשמטות)

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. רָזָא דְּרֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם חַלָּה תָּרִימוּ תְּרוּמָה. דָּא חָכְמָה עִלָּאָה דְּאִיהִי רֵאשִׁית. ב' בֵּיתָא דְּעָלְמָא לְאִתְשַׁקָּאָה מֵהַהוּא נָהָר דְּעָיֵיל בֵּיהּ. רָזָא דִּכְתִיב וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וְנָהָר דְּאַכְנִיש כֹּלָּא מֵעוּמְקָא עִלָּאָה וְלָא פְּסִיקוּ מֵימוֹי לְעָלְמִין לְאַשְׁקָאָה לְגִנְתָּא.

וְהַהוּא עוּמְקָא עִלָּאָה בַּית רִאשׁוֹן בְּרֵאשִׁית אִסְתַּיְימוּ בֵּיהּ אַתְוָון בְּחַד שְׁבִיל דַּקִּיק דְּגָנִיז בְּגַוֵּיהּ. וּמִגּוֹ הַהוּא עוּמְקָא נָפְקוּ תְּרֵין חֵילִין דִּכְתִיב

לשון הקודש

השלמה מההשמטות (סימן ז"ך)

לְמָה בֵּי"ת דּוֹמָה? לְאָדָם שֶׁנּוֹצַר בְּחָכְמָה, שֶׁסָּתוּם מִכָּל צַד וּפָתוּחַ מִלְּפָנָיו, וְהָאָלֶ"ף פְּתוּחָה מֵאַחֲרָיו. רוֹצֶה לוֹמַר, כִּי הִיא פְּתוּחָה לְקַבֵּל מִן הַכֶּתֶר, וְיֵשׁ לָהּ פֶּתַח לְהַשְׁפִּיעַ לַאֲחֵרִים: ע"כ.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים – סוֹד שֶׁל רֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵיכֶם חַלָּה תָּרִימוּ תְּרוּמָה. זוֹ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא רֵאשִׁית. ב' בֵּית הָעוֹלָם לִהְיוֹת מֻשְׁקֶה מֵאוֹתוֹ נָהָר שֶׁנִּכְנָס בּוֹ, סוֹד הַכָּתוּב וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וְנָהָר – שֶׁכּוֹנֵס אֶת הַכֹּל מֵהָעֹמֶק הָעֶלְיוֹן וְלֹא פּוֹסְקִים מֵימָיו לְעוֹלָמִים לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן.

וְאוֹתוֹ עֹמֶק עֶלְיוֹן בַּית רִאשׁוֹן, בְּרֵאשִׁית, הִסְתַּיְּמוּ בוֹ הָאוֹתִיּוֹת

אֶת הַשָּׁמַיִם. שָׁמַיִם לָא כְּתִיב אֶלָּא הַשָּׁמַיִם. מִגּוֹ הַהוּא עוּמְקָא דְּסָתִים מִכֹּלָּא. וְאֶת הָאָרֶץ סְתִימָא דָא אַפִּיק לְהַאי אָרֶץ.

אֲבָל בִּכְלָלָא דְשָׁמַיִם הָוָה. וּנְפָקוּ כְּחֲדָא מִתְּדִבְקָא בְּסִטְרוֹי דָא בְדָא. כַּד אִתְנְהִיר רֵאשִׁיתָא דְכֹלָּא, שָׁמַיִם נַטְלוּ לָהּ וְאוֹתִיבוּ לָהּ בְּאַתְרָהּ, דִּכְתִיב וְאֶת הָאָרֶץ. וְאֶת מִכְּלָלָא דְאַתְוָון דְּאִנּוּן אֶ"ת. כַּד אִתְהַדְּרַת אַרְעָא לְמֵיתַב בְּאַתְרָהּ וְאִתְפְּרַשׁ (דף לא ע"א) מִסִּטְרוֹי דְשָׁמַיִם, חֲוַת תּוֹהָה וּבוֹהָה לְאִתְדַּבְקָא בַשָּׁמַיִם כְּחֲדָא (נ"א כְּקַדְמִיתָא) בְּקַדְמִיתָא. בְּגִין דְּחָמַת לַשָּׁמַיִם נְהִירִין וְהִיא אִתְחַשְׁכַת. עַד דְּנְהוֹרָא עִלָּאָה נָפַק עֲלָהּ וְאַנְהִיר לָהּ וְתָבַת בְּאַתְרָהּ לְאִסְתַּכְּלָא בִשְׁמַיָּא אַפִּין בְּאַפִּין. וּכְדֵין אִתְתַּקְּנַת אַרְעָא וְאִתְבַּסְּמַת.

לשון הקודש

בִּשְׁבִיל דַּקִּיק אֶחָד שֶׁגָּנוּז בְּתוֹכוֹ. וּמִתּוֹךְ אוֹתוֹ הָעֹמֶק יָצְאוּ שְׁנֵי כֹּחוֹת, שֶׁכָּתוּב אֵת הַשָּׁמַיִם. לֹא כָּתוּב שָׁמַיִם אֶלָּא הַשָּׁמַיִם, מִתּוֹךְ אוֹתוֹ עֹמֶק הַנִּסְתָּר מֵהַכֹּל. וְאֵת הָאָרֶץ – סֵתֶר זֶה הוֹצִיא אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת.

אֲבָל בִּכְלַל שֶׁל הַשָּׁמַיִם הָיְתָה. וְיָצְאוּ כְּאֶחָד דְּבוּקָה בְּצִדּוֹ זֶה בָּזֶה. כְּשֶׁהֵאִיר רֵאשִׁית הַכֹּל, שָׁמַיִם לָקְחוּ אוֹתָהּ וְהוֹשִׁיבוּ אוֹתָהּ בִּמְקוֹמָהּ, שֶׁכָּתוּב וְאֵת הָאָרֶץ. וְאֵת – כְּלַל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם א"ת. כְּשֶׁחָזְרָה הָאָרֶץ לָשֶׁבֶת בִּמְקוֹמָהּ וְנִפְרְדָה מִצַּד הַשָּׁמַיִם, הָיְתָה תוֹהָה וּבוֹהָה לִדְבֹּק בַּשָּׁמַיִם כְּאֶחָד כְּמוֹ [כְּבַתְּחִלָּה] בַּהַתְחָלָה, מִשּׁוּם שֶׁרָאֲתָה אֶת הַשָּׁמַיִם מְאִירִים וְהִיא חֲשׁוּכָה. עַד שֶׁאוֹר עֶלְיוֹן יָצָא עָלֶיהָ וְהֵאִיר לָהּ, וְשָׁבָה בִּמְקוֹמָהּ לְהִסְתַּכֵּל בַּשָּׁמַיִם פָּנִים בְּפָנִים. וְאָז הִתְתַּקְּנָה הָאָרֶץ וְהִתְבַּשְּׂמָה.

נָפַק נְהוֹרָא בִּסְטַר יְמִינָא וַחֲשׁוֹכָא בִּסְטַר שְׂמָאלָא. וְאַפְרִישׁ לוֹן לְבָתָר בְּגִין לְאִתְכַּלְלָא דָא בְדָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וְאִי תֵימָא הָוָה הַבְדָּלָה מַמָּשׁ. לָא. אֶלָּא יוֹם אָתֵי מִסִּטְרָא דִנְהוֹרָא דְאִיהוּ יְמִינָא. וְלַיְלָה מִסִּטְרָא דְחֲשׁוֹכָא דְאִיהוּ שְׂמָאלָא. וְכַד נָפְקוּ כְּחֲדָא אַפְרִישׁ לוֹן. וְהַבְדָּלָה הָוָה מִסִּטְרוֹי לְאִסְתַּכְּלָא אַפִּין בְּאַפִּין וּלְאִתְדַּבְּקָא דָא בְדָא לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חָד.

וְאִיהוּ אִקְרֵי יוֹם וְקָרֵי לֵיהּ יוֹם. וְאִיהִי קָרֵי לַיְלָה כְּמָא דְאַתְּ אָמֵר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וְגוֹ'. מַהוּ וְלַחֹשֶׁךְ. דָּא חֹשֶׁךְ דְּאָחִיד לְלַיְלָה דְלֵית לָהּ **נְהוֹרָא מִגַּרְמָהּ** (ס"א וְהִיא אִתְקְרֵי לַיְלָה דִכְתִיב וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה בְּגִין דְּאָחִיד בָּהּ חֹשֶׁךְ וְלֵית לָהּ נְהוֹרָא מִגַּרְמָהּ) **וְאַף עַל גַּב** דְּאָתָא מִסִּטְרָא דְאֶשָּׁא דְאִיהִי חֹשֶׁךְ. אֲבָל חֹשֶׁךְ עַד דְּאִתְנְהִיר מִסִּטְרָא

לשון הקודש

יָצָא אוֹר בְּצַד יָמִין וְחֹשֶׁךְ בְּצַד שְׂמֹאל, וְהִפְרִידָם אַחַר כָּךְ כְּדֵי לְהִכָּלֵל זֶה בָּזֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהָיְתָה מַמָּשׁ הַבְדָּלָה – לֹא! אֶלָּא הַיּוֹם בָּא מִצַּד הָאוֹר שֶׁהוּא יָמִין, וְלַיְלָה מִצַּד הַחֹשֶׁךְ שֶׁהוּא שְׂמֹאל, וּכְשֶׁיָּצְאוּ כְּאֶחָד, הִפְרִיד אוֹתָם. וְהַבְדָּלָה הָיְתָה מִצִּדּוֹ לְהִסְתַּכֵּל פָּנִים בְּפָנִים וּלְהִדָּבֵק זֶה בָּזֶה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד.

וְהוּא נִקְרָא יוֹם וְקוֹרֵא לוֹ יוֹם, וְהִיא נִקְרֵאת לַיְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וְגוֹ'. מַה זֶּה וְלַחֹשֶׁךְ? זֶהוּ הַחֹשֶׁךְ שֶׁאוֹחֵז אֶת הַלַּיְלָה שֶׁאֵין לָהּ אוֹר מֵעַצְמָהּ וְהִיא נִקְרֵאת לַיְלָה, שֶׁכָּתוּב וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, בִּגְלַל שֶׁאוֹחֵז בָּהּ הַחֹשֶׁךְ וְאֵין לָהּ אוֹר מֵעַצְמָהּ. וְאַף עַל גַּב שֶׁבָּאָה מִצַּד שֶׁל הָאֵשׁ שֶׁהִיא חֹשֶׁךְ. אֲבָל חֹשֶׁךְ, עַד

דְּיוֹם, יוֹם נָהִיר לְלַיְלָה, וְלַיְלָה לָא נָהִיר עַד זְמְנָא דִּכְתִיב, (תהלים קלט) וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר כַּחֲשֵׁכָה כָּאוֹרָה.

רִבִּי אֶלְעָזָר קָפַץ בְּקַדְמִיתָא וְדָרַשׁ קוֹל יְיָ עַל הַמָּיִם אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים יְיָ עַל מַיִם רַבִּים. קוֹל יְיָ דָּא קוֹל עִלָּאָה דִּמְמַנָּא עַל הַמָּיִם דְּנַגְדִּין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד דְּמִתְכַּנְּשֵׁי לְאֲתַר חָד בִּכְנוּפְיָא חָדָא. הַהוּא קוֹל עִלָּאָה מְשַׁדֵּר לְאִנּוּן מַיִין בְּאָרְחַיְיהוּ כָּל חַד וְחַד כְּפוּם אָרְחֵיהּ. כְּהַאי גְּנָנָא דִּמְמַנָּא עַל מַיָּא לְשַׁדַּר לוֹן לְכָל אֲתַר וַאֲתַר כִּדְחָזֵי לֵיהּ. כָּךְ קוֹל יְיָ מְמַנָּא עַל מַיָּא.

אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (איוב כו) וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן. דָּא סִטְרָא דְּאַתְיָא מִן גְּבוּרָה וְנָפְקָא מִינֵיהּ. דָּבָר אַחֵר אֵ"ל הַכָּבוֹד הִרְעִים דָּא יָמִינָא דְּנַפְקָא מִנֵּיהּ שְׂמָאלָא. ה' עַל מַיִם רַבִּים.

לשון הקודש

שֶׁמּוֹאָר מִצַּד הַיּוֹם, יוֹם מֵאִיר לַלַּיְלָה, וְלַיְלָה לֹא מֵאִיר עַד זְמַן שֶׁכָּתוּב (תהלים קלט) וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר כַּחֲשֵׁכָה כָּאוֹרָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר קָפַץ בַּתְּחִלָּה וְדָרַשׁ, (שם כט) קוֹל ה' עַל הַמָּיִם אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים ה' עַל מַיִם רַבִּים. קוֹל ה' – זֶה קוֹל עֶלְיוֹן שֶׁמְּמֻנֶּה עַל הַמַּיִם שֶׁשּׁוֹפְעִים מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה עַד שֶׁמִּתְכַּנְּסִים לְמָקוֹם אֶחָד בְּכִנּוּס אֶחָד. אוֹתוֹ קוֹל עֶלְיוֹן שׁוֹלֵחַ אֶת אוֹתָם הַמַּיִם בְּדַרְכָּם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי דַּרְכּוֹ. כְּמוֹ בַּעַל הַגָּן הַזֶּה שֶׁמְּמֻנֶּה עַל מַיִם לְשָׁלְחָם לְכָל מָקוֹם וּמָקוֹם כָּרָאוּי לוֹ, כָּךְ קוֹל ה' מְמֻנֶּה עַל הַמַּיִם.

אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כו) וְרַעַם גְּבוּרֹתָו מִי יִתְבּוֹנָן. זֶה צַד שֶׁבָּא מִגְּבוּרָה וְיוֹצֵא מִמֶּנּוּ. דָּבָר אַחֵר אֵל

ה' דָּא חָכְמָ"ה עִלָּאָה דְּאִקְרֵי יו"ד (עֵדֶן דְּקַיְימָא) **עַל מַיִם רַבִּים עַל הַהוּא עוּמְקָא סְתִימָאָה דְּנָפִיק מִנֵּיהּ כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר** (תהלים עז) **וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים.**

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּרִישׁ פְּלוּגְתָּא וְאָמַר. פָּתַח קְרָא וְאָמַר כְּתִיב, (שמות כה) **לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת תִּהְיֶיָנָה הַטַּבָּעוֹת [לְ]בָתִּים לְבַדִּים. מָאן הַהוּא מִסְגֶּרֶת, דָּא הוּא אֲתַר סָגִיר דְּלָא פְּתִיחָא בַּר בִּשְׁבִיל חַד דַּקִּיק דְּאִתְיְדַע בִּגְנִיזוּ לְגַבֵּיהּ. וּבְגִינֵיהּ אִתְמְלֵי וְרָשִׁים תַּרְעִין לְאַדְלָקָא בוֹצִינִין. וּבְגִין דְּאִיהוּ אֲתַר גָּנִיז וְסָתִים אִקְרֵי מִסְגֶּרֶת וְדָא הוּא עָלְמָא דְּאָתֵי. וְהַהוּא עָלְמָא דְּאָתֵי אִתְקְרֵי מִסְגֶּרֶת.**

תִּהְיֶיָנָה הַטַּבָּעוֹת אִלֵּין עִזְקָאן עִלָּאִין דְּאִתְאַחֲדָן דָּא בְדָא מַיָּא מֵרוּחָא וְרוּחָא מֵאֶשָּׁא וְאֶשָּׁא

לשון הקודש

הַכָּבוֹד הִרְעִים – זֶה הַיָּמִין שֶׁיּוֹצֵאת מִמֶּנּוּ שְׂמֹאל. ה' עַל מַיִם רַבִּים – ה' זֶה חָכְמָה עֶלְיוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת יו"ד. עַל מַיִם רַבִּים – עַל אוֹתוֹ עֹמֶק נִסְתָּר שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים עז) וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פֵּרֵשׁ אֶת הַמַּחֲלֹקֶת וְאָמַר, פָּתַח הַפָּסוּק וְאָמַר כָּתוּב (שמות כה) לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת תִּהְיֶיָנָה הַטַּבָּעוֹת [לְ]בָתִּים לְבַדִּים. מִי אוֹתָהּ מִסְגֶּרֶת? זֶהוּ מָקוֹם סָגוּר שֶׁלֹּא פָּתוּחַ חוּץ מֵאֲשֶׁר בִּשְׁבִיל דַּקִּיק אֶחָד שֶׁנּוֹדָע בִּגְנִיזוּת אֶצְלוֹ, וּבִגְלָלוֹ הִתְמַלֵּא וְרָשַׁם שְׁעָרִים לְהַדְלִיק נֵרוֹת. וּבִגְלַל שֶׁהוּא מָקוֹם גָּנוּז וְנִסְתָּר, נִקְרָא מִסְגֶּרֶת, וְזֶהוּ הָעוֹלָם הַבָּא. וְאוֹתוֹ הָעוֹלָם הַבָּא נִקְרָא מִסְגֶּרֶת.

תִּהְיֶיָן הַטַּבָּעוֹת – אֵלּוּ טַבָּעוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁנֶּאֱחֲזוּ זוֹ בָּזוֹ, מַיִם מֵרוּחַ, וְרוּחַ מֵאֵשׁ,

מִמַּיָּא. כֻּלְּהוֹן אִתְאַחֲדָן דָּא בְדָא וְנַפְקָן דָּא מִן דָּא בְּהָנֵי (ס"א כְּהָנֵי) עִזְקָאן, וְכֻלְּהוֹן מִסְתַּכְּלָן לְגַבֵּי הַהוּא מִסְגֶּרֶת. דְּבֵיהּ מִתְאַחֵד לְהַהוּא נַהֲרָא עִלָּאָה לְאַשְׁקָאָה לוֹן וְאִתְאַחֲדָן בֵּיהּ.

בָּתִּים לְבַדִּים. הֲנֵי עִזְקָאן עִלָּאִין אִנּוּן בָּתִּים וְאַתְּרִין לְבַדִּים דְּאִנּוּן רְתִיכִין דִּלְתַתָּא. בְּגִין דְּדָא אָתֵי מִסִּטְרָא דְאֶשָּׁא. וְדָא מִסִּטְרָא דְמַיָּא. וְדָא מִסִּטְרָא דְרוּחָא וְכֵן כֻּלְּהוּ בְּגִין לְמֶהֱוֵי רְתִיכָא לַאֲרוֹנָא. וְעַל דָּא מָאן דְּמִקְּרַב יִקְרַב בְּאִלֵּין בַּדִּים וְלָא בַּמֶּה דִּלְגַו. לֵךְ לֵךְ אַמְרִין נְזִירָא, סְחוֹר סְחוֹר לְכַרְמָא לָא תִקְרָב. בַּר אִנּוּן דְּאִתְחַזּוּן לְשַׁמָּשָׁא לְגַו. לוֹן אִתְיְהִיב רְשׁוּתָא לְאַעֲלָאָה לְשַׁמָּשָׁא וּלְקָרְבָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (במדבר א) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת.

בֵּית דְּבְרֵאשִׁית רַבְּרְבָא. רִבִּי יוֹסֵי שָׁאִיל לֵיהּ. וְאָמַר

לשון הקודש

וְאֵשׁ מִמַּיִם. כֻּלָּם נֶאֱחָזוּ זוֹ בָזוֹ וְיוֹצְאִים זוֹ מִזּוֹ בַּטַּבָּעוֹת הַלָּלוּ, וְכֻלָּם מִסְתַּכְּלִים לְאוֹתָהּ מִסְגֶּרֶת, שֶׁבָּהּ נֶאֱחָז לְאוֹתוֹ אוֹר עֶלְיוֹן לְהַשְׁקוֹתָם וְנֶאֱחָזִים בּוֹ.

בָּתִּים לְבַדִּים – הַטַּבָּעוֹת הַלָּלוּ הֵם עֶלְיוֹנִים, בָּתִּים וּמְקוֹמוֹת לְבַדִּים שֶׁהֵם מֶרְכָּבוֹת שֶׁלְּמַטָּה, בִּגְלַל שֶׁזֶּה בָּא מִצַּד הָאֵשׁ, וְזֶה מִצַּד הַמַּיִם, וְזֶה מִצַּד הָרוּחַ, וְכֵן כֻּלָּם, כְּדֵי לִהְיוֹת מֶרְכָּבָה לָאָרוֹן. וְעַל זֶה, מִי שֶׁמִּתְקָרֵב, מִתְקָרֵב בַּבַּדִּים הַלָּלוּ וְלֹא בְּמַה שֶׁלְּפָנִים. לֵךְ לֵךְ אוֹמְרִים לְנָזִיר סָבִיב סָבִיב, לַכֶּרֶם אַל תִּתְקָרֵב. פְּרָט לְאֵלּוּ הָרְאוּיִים לְשַׁמֵּשׁ בִּפְנִים, לָהֶם נִתְּנָה רְשׁוּת לְהַעֲלוֹת, לְשַׁמֵּשׁ וּלְקָרֵב, וְעַל זֶה כָּתוּב (במדבר א) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת.

ב' שֶׁל בְּרֵאשִׁית הִיא גְּדוֹלָה. ר' יוֹסֵי

הַאי שִׁיתָּא יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית דְּקָא תָנֵינָן מָאן אִנּוּן. אָמַר לֵיהּ הַיְינוּ דִּכְתִיב (תהלים קד) אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע. כְּמָה דְּאִלֵּין אֲרָזִין נָפְקִין מִן לְבָנוֹן. הָכִי נָמֵי אִנּוּן שִׁיתָּא יוֹמִין נָפְקִין מִן בְּרֵאשִׁית.

וְאִלֵּין שִׁיתָּא יוֹמִין עִלָּאִין קְרָא פָּרִישׁ לוֹן דִּכְתִיב, (דברי הימים א כט) לְךָ יְיָ הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְגו'. כִּי כֹל דָּא צַדִּיק. בַּשָּׁמַיִם דָּא תִּפְאֶרֶת. וּבָאָרֶץ דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּתַרְגּוּמוֹ דִּי אָחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא. כְּלוֹמַר דִּיסוֹדָא דְּעָלְמָא דְּאִקְרֵי כֹּל, אִיהוּ אָחִיד בְּתִפְאֶרֶת דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם, וּבָאָרֶץ (דף לא ע"ב) דְּאִקְרֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

וְעַל דָּא בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית הִיא (חָכְמָה, כְּמָה דְתִרְגֵּם יוֹנָתָן בְּרֵאשִׁית בְּחָכְמְתָא) בְּגִין דְּאִיהִי תִּנְיָינָא לְחוּשְׁבְּנָא וְאִקְרֵי רֵאשִׁית. בְּגִין דְּהַאי כְּתָרָא עִלָּאָה טְמִירָא הִיא

לשון הקודש

שָׁאַל אוֹתוֹ וְאָמַר, שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית הַלָּלוּ שֶׁשָּׁנִינוּ מָהֵם? אָמַר לוֹ, הַיְנוּ מַה שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע. כְּמוֹ שֶׁהָאַרָזִים הַלָּלוּ יוֹצְאִים מִן לְבָנוֹן, כָּךְ גַּם אוֹתָם שִׁשָּׁה יָמִים יוֹצְאִים מִן בְּרֵאשִׁית.

וְשִׁשָּׁת הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ, הַפָּסוּק פֵּרֵשׁ אוֹתָם, שֶׁכָּתוּב (דברי הימים–א כט) לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְגו'. כִּי כֹל – זֶה צַדִּיק. בַּשָּׁמַיִם – זוֹ תִּפְאֶרֶת. וּבָאָרֶץ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ תַרְגּוּמוֹ: שֶׁאוֹחֵז בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. כְּלוֹמַר, שֶׁיְּסוֹד הָעוֹלָם שֶׁנִּקְרָא כֹּ"ל, הוּא אוֹחֵז בַּתִּפְאֶרֶת שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, וּבָאָרֶץ שֶׁנִּקְרֵאת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

וְעַל זֶה בְּרֵאשִׁית. ב' רֵאשִׁית הִיא [חָכְמָה,

קַדְמָאָה. וְעַל דְּלָא עָיֵיל בְּחוּשְׁבְּנָא, תִּנְיָינָא הֲוֵי רֵאשִׁית. בְּגִין דָּא ב' רֵאשִׁית. וְעוֹד כְּמָה דְּחָכְמָה עִלָּאָה אִיהִי רֵאשִׁית. חָכְמָה תַּתָּאָה רֵאשִׁית נָמֵי הַוְיָא. וְעַל דָּא לֵית לְאַפְּרָשָׁא ב' מִן רֵאשִׁית.

בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר קָרִינָן לֵיהּ וְהָכִי הוּא. וְשִׁיתָּא יוֹמִין נָפְקִין מִינָּהּ וְאִתְכְּלִילָן בֵּיהּ. וְאִלֵּין אִקְרוּן כְּנַוְונָא דְּאִלֵּין אַחֲרָנִין. בָּרָא אֱלֹהִים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. מָאי לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן לְאַשְׁקָאָה וּלְקַיְּימָא לֵיהּ וּלְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ.

אֱלֹהִים אֱלֹהִים חַיִּים, דְּמַשְׁמַע בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים וַדַּאי עַל יְדָא דְהַהוּא נַהֲרָא בְּגִין לְאַפָּקָא כֹּלָּא וּלְאַשְׁקָאָה כֹּלָּא. אֶת הַשָּׁמַיִם חִבּוּרָא

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם יוֹנָתָן בְּרֵאשִׁית – בְּחָכְמָה] בִּגְלַל שֶׁהִיא שְׁנִיָּה לַחֶשְׁבּוֹן, וְנִקְרֵאת רֵאשִׁית בִּגְלַל שֶׁכֶּתֶר עֶלְיוֹן זֶה טָמִיר הוּא רִאשׁוֹן. וְעַל שֶׁלֹּא נִכְנַס בַּחֶשְׁבּוֹן, הָרֵאשִׁית הוּא שֵׁנִי. בִּגְלַל זֶה ב' רֵאשִׁית. וְעוֹד, כְּמוֹ שֶׁחָכְמָה עֶלְיוֹנָה הִיא רֵאשִׁית, גַּם כָּךְ חָכְמָה תַּחְתּוֹנָה גַּם הִיא רֵאשִׁית, וְלָכֵן אֵין לְהַפְרִיד ב' מִן רֵאשִׁית.

לִבְרֵאשִׁית קוֹרְאִים לוֹ מַאֲמָר וְכָךְ זֶה. וְשִׁשָּׁה יָמִים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ וְנִכְלָלִים בּוֹ, וְאֵלֶּה נִקְרָאִים כְּמוֹ שֶׁאֵלֶּה הָאֲחֵרִים. בָּרָא אֱלֹהִים – זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. מַה זֶּה לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן? לְהַשְׁקוֹתוֹ וּלְקַיֵּם אוֹתוֹ וּלְהִסְתַּכֵּל בּוֹ בְּכָל מַה שֶׁצָּרִיךְ.

אֱלֹהִים – אֱלֹהִים חַיִּים, שֶׁמַּשְׁמָע בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים וַדַּאי עַל יְדֵי אוֹתוֹ נָהָר כְּדֵי לְהוֹצִיא הַכֹּל וּלְהַשְׁקוֹת הַכֹּל.

דְּכַר וְנוּקְבָא כְּדְקָא חָזֵי. לְבָתָר הַאי. בֵּיהּ אִתְבְּרֵי עָלְמָא לְתַתָּא. בֵּיהּ יָהִיב חֵילָא לְכֹלָּא.

השלמה מהחשמטות (סימן כ"ח)

וּמִנָּא לָן דְּשָׁמַיִם הֲוֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב (מְלָכִים א' ח') **וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. אֲטוּ שְׁלֹמֹה מִתְפַּלֵּל אֶל הַשָּׁמַיִם שֶׁיִּשְׁמְעוּ תְּפִלָּתוֹ, אֶלָּא שֶׁנִּקְרָא שְׁמָן עַל שְׁמוֹ. וְלָמָּה נִקְרָא שָׁמַיִם אֶלָּא שֶׁהוּא עָגוֹל כְּמוֹ רֹאשׁ וּמְלַמֵּד שֶׁמָּיִם מִימִינוֹ וְאֵשׁ מִשְּׂמֹאלוֹ וְהוּא בְּאֶמְצַע שָׁא מָיִם, מֵאֵשׁ וּמִמָּיִם וּמָכְנִים בֵּינֵיהֶם שָׁלוֹם, בָּא הָאֵשׁ וּמָצָא מִצִּדּוֹ מִדַּת הָאֵשׁ. בָּא מָיִם וּמָצָא מִצִּדּוֹ מִדַּת הַמָּיִם וְהַיְינוּ** (איוב כ"ה) **עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו, מָאי שָׁמַיִם מְלַמֵּד שֶׁגָּבַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵשׁ וּמַיִם וּטְפָחָן זֶה בָּזֶה וְעָשָׂה מֵהֶן רֹאשׁ לְדִבְרָיו שֶׁנֶּאֱמַר** (תהלים קי"ט) **רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת.** (עד כאן מהחשמטות)

לשון הקודש

אֵת הַשָּׁמַיִם – חִבּוּר זָכָר וּנְקֵבָה כָּרָאוּי. אַחַר כָּךְ בּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם לְמַטָּה, בּוֹ נָתַן כֹּחַ לַכֹּל.

השלמה מהחשמטות (סימן כ"ח)

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁשָּׁמַיִם הֵם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. הַאִם שְׁלֹמֹה מִתְפַּלֵּל אֶל הַשָּׁמַיִם שֶׁיִּשְׁמְעוּ תְּפִלָּתוֹ? אֶלָּא שֶׁנִּקְרָא שְׁמָן עַל שְׁמוֹ. וְלָמָּה נִקְרָא שָׁמַיִם? אֶלָּא שֶׁהוּא עָגֹל כְּמוֹ רֹאשׁ, וּמְלַמֵּד, הַמַּיִם מִימִינוֹ וְאֵשׁ מִשְּׂמֹאלוֹ וְהוּא בָּאֶמְצַע, שָׁא מַיִם, מֵאֵשׁ וּמִמַּיִם, וּמַכְנִים בֵּינֵיהֶם שָׁלוֹם. בָּא הָאֵשׁ וּמָצָא מִצִּדּוֹ מִדַּת הָאֵשׁ. בָּא מַיִם וּמָצָא מִצִּדּוֹ מִדַּת הַמַּיִם, וְהַיְינוּ (איוב כה) עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. מָהֵם הַשָּׁמַיִם? מְלַמֵּד שֶׁגָּבַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵשׁ וּמַיִם וּטְפָחָן זֶה בָּזֶה, וְעָשָׂה מֵהֶן רֹאשׁ לִדְבָרָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיט) רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת: ע"כ.

אֶ"ת הַשָּׁמַיִם דְּמַשְׁמַע דְּשָׁמַיִם אַפִּיקוּ אֶת בְּחֵילָא דְּרָזָא דְּאֱלֹהִים חַיִּים בָּתַר דְּרֵאשִׁית אַפִּיק לֵיהּ.

כֵּיוָן דְּהַאי אַפִּיק כֹּלָּא וְכֹלָּא אִתְיְשַׁב בְּדוּכְתֵּיהּ כְּחַד. עִזְקָא דָא בַּתְרַיְיתָא אִתְעֲבִידַת רֵאשִׁית. וּבְהַאי רֵאשִׁית אַפִּיק נְהוֹרִין עִלָּאִין וְשָׁרֵי נַהֲרָא וְשָׁרֵי מַיָּא לְנַגְדָּא לְקַבְּלָא לְתַתָּא. וְעַל דָּא בְּרֵאשִׁית וַדַּאי בָּרָא אֱלֹהִים. בֵּיהּ בָּרָא עַלְמָא תַתָּאָה. בֵּיהּ אַפִּיק נְהוֹרִין. בֵּיהּ יָהִיב חֵילָא לְכֹלָּא.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר עַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה י) הֲיִתְפָּאֵר הַגַּרְזֶן עַל הַחוֹצֵב בּוֹ. שְׁבָחָא דְּמַאן, לָאו דְּאוּמָנָא הוּא. כָּךְ בְּהַאי רֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים עִלָּאָה אֶת הַשָּׁמַיִם. שְׁבָחָא דְּמַאן דְּאֱלֹהִים הוּא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הַאי דִּכְתִיב, (דברים ד) אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרוֹבִים

לשון הקודש

אֵ"ת הַשָּׁמַיִם, שֶׁמַּשְׁמָע שֶׁהַשָּׁמַיִם הוֹצִיאוּ אֶת, בַּכֹּחַ שֶׁל סוֹד אֱלֹהִים חַיִּים אַחַר שֶׁרֵאשִׁית הוֹצִיא אוֹתוֹ.

כֵּיוָן שֶׁזֶּה הוֹצִיא הַכֹּל, וְהַכֹּל הִתְיַשֵּׁב בִּמְקוֹמוֹ כְּאֶחָד, טַבַּעַת זוֹ הָאַחֲרוֹנָה נֶעֱשְׂתָה רֵאשִׁית, וּבָרֵאשִׁית הַזּוֹ הוֹצִיא אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים, וְהִשְׁרָה אוֹר וְהִתְחִילוּ מַיִם לְהַשְׁפִּיעַ כְּנֶגֶד לְמַטָּה. וְעַל זֶה בְּרֵאשִׁית וַדַּאי בָּרָא אֱלֹהִים. בּוֹ בָּרָא עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, בּוֹ הוֹצִיא מְאוֹרוֹת, בּוֹ נָתַן כֹּחַ לַכֹּל.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, עַל זֶה כָּתוּב (ישעיה י) הֲיִתְפָּאֵר הַגַּרְזֶן עַל הַחוֹצֵב בּוֹ. הַשֶּׁבַח שֶׁל מִי – לֹא שֶׁל הָאֻמָּן הוּא? כָּךְ בְּרֵאשִׁית הַזֹּאת בָּרָא אֱלֹהִים עֶלְיוֹן אֶת הַשָּׁמַיִם – הַשֶּׁבַח שֶׁל מִי? שֶׁל אֱלֹהִים הוּא! אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, זֶה שֶׁכָּתוּב (דברים ד) אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרֹבִים אֵלָיו. קְרֹבִים? קָרוֹב צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא אֱלֹהִים עֶלְיוֹן. אֱלֹהִים שֶׁל פַּחַד יִצְחָק. אֱלֹהִים אַחֲרוֹן. וּמִשּׁוּם

אֵלָיו. קְרוֹבִים. קָרוֹב מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא אֱלֹהִים עִלָּאָה. אֱלֹהִים דְּפַחַד יִצְחָק. אֱלֹהִים בַּתְּרָאָה. וּבְגִינֵי כָּךְ קְרוֹבִים וּגְבוּרוֹת סַגִּיאִין אִנּוּן דְּנָפְקִין מֵחַד וְכֻלְּהוּ חַד.

השלמה מהחשמטות (סימן כ"ט)

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ. בְּזִמְנָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה בְּאִלֵּין קְלִיפִּין הָוָה בוֹנֶה עָלְמִין וּמַחֲרִיבָן וְהָא אוּקְמוּהָ דְּלֵית הַשְׁפָּעָה בְּכָל עָלְמִין, וְנָהָר דְּאִיהוּ צַדִּיק יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ בִּתְרֵין עָלְמִין, בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. וְאִית מָאן דְּאָמַר דְסָלִיק בְּמַחְשַׁבְתֵּיהּ לְמִבְנֵי עָלְמִין וּלְהַחֲרִיבָן. וְאָמַר דֵין מְהַנְיָין לִי וְדֵין לָא מְהַנְיָין לִי. אִלֵּין דְּאִתְּמָר בְּהוֹן אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ מְהַנְיָין לִי. וְאַחֲרָנִין דְּאִתְּמָר בְּהוֹן וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ דְּאַחְזֵי עַל עָלְמִין דְסָלִיק בִּרְעוּתֵיהּ לְמִבְנֵי לוֹן וְלָא עֲבִיד לוֹן עֲלַיְהוּ אִתְּמָר תֹהוּ וָבֹהוּ. וּבְזִמְנָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאִלֵּין קְלִיפִּין אִתְּמָר בֵּיהּ

לשון הקודש

כָּךְ כָּתוּב קְרֹבִים, וּגְבוּרוֹת רַבּוֹת הֵם שֶׁיּוֹצְאִים מֵאֶחָד וְהַכֹּל אֶחָד.

השלמה מהחשמטות (סימן כ"ט)

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ (בראשית א). בִּזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה בַּקְּלִפּוֹת הָאֵלֶּה, הָיָה בוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן, וַהֲרֵי הֵקִימוּ שֶׁאֵין הַשְׁפָּעָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְנָהָר שֶׁהוּא צַדִּיק יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ בִּשְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁעָלָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לִבְנוֹת עוֹלָמוֹת וּלְהַחֲרִיבָן, וְאָמַר זֶה מוֹעִיל לִי וְזֶה לֹא מוֹעִיל לִי. אֵלֶּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ – מוֹעִילִים לִי, וְהָאֲחֵרִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, שֶׁמַּרְאֶה עַל עוֹלָמוֹת שֶׁעָלָה בִּרְצוֹנוֹ לִבְנוֹתָם וְלֹא עָשָׂה אוֹתָם – עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר תֹהוּ וָבֹהוּ. וּבִזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ, נֶאֱמַר בּוֹ (איכה

(איכה ג') סַכּוֹתָה בֶּעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה.

תֹּהוּ וְחֹשֶׁךְ עֲלֵיהוּ אִתְּמָר (שמות י"ד) וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ וְאִלֵּין קְלִיפִּין דֶּאֱגוֹזָא, מוֹחָא מִלְּגַאו דְּתַלְיָא (דִּתְלַת) לד' סִטְרִין דָּא יהו"ה דְּאִיהוּ לָא קַבִּיל מֵסָאֲבוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ירמיה כ"ג) הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יְיָ. מָה אֶשָּׁא לָא מְקַבֵּל טוּמְאָה הֲכִי שְׁמֵיהּ לָא מְקַבֵּל טוּמְאָה. וּבִזְמְנָא דְּמִתְגַּבְּרִין אִלֵּין קְלִיפִּין וְאִתְּבָרוּן מֵאֱגוֹזָא, צְלוֹתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא אדנ"י, סַלְקָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ יהו"ה וּסְלִיקַת כּוּלָּהּ, דִּבְזִמְנָא דְּאִיהוּ מִתְכַּסֵּי מִינָהּ בְּאִלֵּין קְלִיפִּין, אִיהִי אִתְקְרִיאַת עֲנִיָּה יְבֵשָׁה וְלֵית לָהּ אֶלָּא מָה דְּיַהֲבִין עֲבָדִין בַּחֲשָׁאי.

וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְּפְּשַׁט מֵאִלֵּין קְלִיפִּין אִתְּמָר (יְשַׁעְיָה ל') וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ. וּמָה דַּהֲוָה

לשון הקודש

ב) סַכּוֹתָ בֶּעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה.

תֹּהוּ וָחֹשֶׁךְ, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שמות יד) וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ, וְאֵלּוּ קְלִפּוֹת הָאֱגוֹז. הַמֹּחַ מִבִּפְנִים שֶׁתָּלוּי [שֶׁל שָׁלֹשׁ] לְאַרְבָּעָה צְדָדִים זֶה יְהוָ"ה, שֶׁהוּא לֹא מְקַבֵּל טֻמְאָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה כג) הֲלוֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה'. מָה אֵשׁ לֹא מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה, כָּךְ שְׁמוֹ לֹא מְקַבֵּל טֻמְאָה. וּבִזְמַן שֶׁמִּתְגַּבְּרוֹת הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ וְנִשְׁבָּרוֹת מֵהָאֱגוֹז, הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, אֲדֹנָ"י, עוֹלָה לְבַעְלָהּ שֶׁהוּא יְהוָ"ה, וּמַעֲלָה הַכֹּל. שֶׁבִּזְמַן שֶׁהוּא מִתְכַּסֶּה מִמֶּנָּה בַּקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ, הִיא נִקְרֵאת עֲנִיָּה יְבֵשָׁה, וְאֵין לָהּ אֶלָּא מַה שֶׁנּוֹתְנִים עֲבָדִים בַּחֲשַׁאי.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִן הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ, נֶאֱמַר (ישעיה ל)

יְבֵשָׁה אִתְּמָר בָּהּ, מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְאִתְקְרִיאַת בְּרָכָה דִּילֵיהּ, קָרְבָּנָא דִּילֵיהּ, עוֹלָה דִּילֵיהּ, דְּאוֹקִיד כָּל אִלֵּין קְלִיפִּין. וּסְלִיקַת לְגַבֵּיהּ קְטֹרֶת. קִשּׁוּרָא דִּילֵיהּ, עוֹלָה דִּילֵיהּ, דִּכְתִיב (ויקרא ו') זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה, הִיא הָעוֹלָה בִּצְלוֹתָא דְשַׁחֲרִית, הִיא הָעוֹלָה לְגַבֵּיהּ בִּצְלוֹתָא דְמִנְחָה בְּכַמָּה רֵיחִין וּבוּסְמִין דְּגָן עֵדֶן דְּאִיהִי גָּן דְּאוֹרַיְיתָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ד) גָּן נָעוּל אֲחֹתִי כַּלָּה, סְתִימָא דְלָא אִתְפַּתְּחַת אֶלָּא לְגַבֵּי בַעְלָהּ.

וְכַד יֵיתֵי בַעְלָהּ (תְּהִלִּים נ"א) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח דְּאִיהִי בָּבָא עִלָּאָה אִתְפַּתְּחַת לְגַבֵּיהּ כִּתְרִין (כִּתְרֵין) סַמְכִין קְשׁוֹט וְקַבִּילַת לֵיהּ כִּתְרִין דְּרוֹעִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. יהו"ה נָחִית לְגַבָּהּ וְדָא הוּא רָזָא אָמֵ"ן (דְּאָמֵ"ן) גִּימַטְרִיָּא יאהדונה"י דְּאִיהוּ חִבּוּרָא דִּתְרֵין שְׂמָאלִין

לשון הקודש

וְלֹא יִכָּנֵף עוֹר מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ. וּמַה שֶּׁהָיְתָה יְבֵשָׁה, נֶאֱמַר בָּהּ (שם ו) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְנִקְרֵאת הַבְּרָכָה שֶׁלּוֹ, הַקָּרְבָּן שֶׁלּוֹ, עוֹלָה שֶׁלּוֹ שֶׁשּׂוֹרֵף כָּל הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ. וְעוֹלָה אֶל הַקְּטֹרֶת הַקִּשּׁוּר שֶׁלּוֹ, הָעוֹלָה שֶׁלּוֹ, שֶׁכָּתוּב (ויקרא ו) זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה. הִיא הָעֹלָה – בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית, הִיא הָעֹלָה – אֵלָיו בִּתְפִלַּת מִנְחָה בְּכַמָּה רֵיחוֹת וּבְשָׂמִים שֶׁל גַּן עֵדֶן, שֶׁהִיא גַּן הַתּוֹרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ד) גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַּלָּה. סְתוּמָה שֶׁלֹּא נִפְתַּחַת אֶלָּא רַק לְבַעְלָהּ. **וּכְשֶׁיָּבֹא** בַּעְלָהּ, (תהלים נא) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח, שֶׁהוּא דֶּלֶת עֶלְיוֹנָה נִפְתַּחַת אֵלָיו כִּתְרִים [בִּשְׁנֵי] עַמּוּדֵי אֱמֶת (נצח והוד) וּמְקַבֶּלֶת אוֹתוֹ בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. יְהוָ"ה יוֹרֵד אֵלֶיהָ, וְזֶהוּ

בְּאַתְוָון. וּבְגִין דָּא גָּדוֹל הָעוֹנָה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְּבָרֵךְ בְּזִמְנָא דְּאִינוּן תְּרֵין בְּרֵישָׁא דְצַדִּיקַיָּא.

אֲבָל כַּד אִינוּן בְּרֵישָׁא דְחַיָּיבַיָּיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֲמָרַת לְגַבַּיְיהוּ (שיר השירים א') אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת מֵאִלֵּין דְּשַׁרְיָין לְפַתָּאָה לִבְנֵי נָשָׁא כְּמָה דַהֲווּ מְפַתִּין לְיִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא בְשִׁית שַׁעְתִּין, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שמות ל"ב) וַיַּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה לָרֶדֶת מִן הָהָר. וְאוּקְמוּהָ מָאי כִי בֹשֵׁשׁ, אֶלָּא בְשִׁית שַׁעְתִּין עֲבָדוּ יָת עֶגְלָא בְגִין לְאַפְרָשָׁא לוֹן מִשֶּׁבַע. הָדָא הוּא דִכְתִיב (שמות י"ב) אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר, אַךְ חִלֵּק בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע.

וּבְגִין דָּא אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ גָּרְמוּ דְּאִסְתַּלַּק מִנִּי וֹ' דְּאִיהוּ הַשֵּׁשׁ וְאוֹר

לשון הקודש

סוֹד אָמֵ"ן גִּימַטְרִיָּא יאהדונה"י, שֶׁהוּא חִבּוּר שְׁנֵי שֵׁמוֹת בְּאוֹתִיּוֹת, וְלָכֵן גָּדוֹל הָעוֹנָה אָמֵן יוֹתֵר מֵהַמְּבָרֵךְ, בִּזְמַן שֶׁהֵם שְׁנַיִם בְּרֹאשׁ הַצַּדִּיקִים.

אֲבָל כְּשֶׁהֵם בְּרֹאשׁ הָרְשָׁעִים, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אוֹמֶרֶת לָהֶם, (שם א) אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, מֵאֵלֶּה שֶׁשּׁוֹרִים לְפַתּוֹת לִבְנֵי אָדָם, כְּמוֹ שֶׁהָיוּ מְפַתִּים אֶת יִשְׂרָאֵל בָּעֵגֶל בְּשֵׁשׁ הַשָּׁעוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות לב) וַיַּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה לָרֶדֶת מִן הָהָר, וּבֵאֲרוּהָ, מַה זֶּה בֹּשֵׁשׁ? אֶלָּא בְּשֵׁשׁ שָׁעוֹת עָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל, כְּדֵי לְהַפְרִידָם מִשֶּׁבַע. זֶה שֶׁכָּתוּב אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר. אַךְ – חִלֵּק בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע.

וְלָכֵן אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ. גָּרְמוּ שֶׁהִסְתַּלֵּק מִמֶּנִּי וֹ' (תִּפְאֶרֶת), שֶׁהוּא הַשֵּׁשׁ, וְאוֹר הַשֵּׁשׁ שֶׁהָיָה מֵאִיר

הַשֵּׁשׁ דַּהֲוָה נָהִיר בְּסִתְרָא דְשִׁית תֵּיבִין דְּאִינּוּן (דְּבָרִים ו') שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד, בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי, נִיחַר גְּרוֹנָם דְּבַטִּילוּ קְרִיַת שְׁמַע דְּאִתְּמָר בֵּיהּ (תְּהִלִּים קמ"ט) רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם, וּבְגִין דָּא שָׁמוּנִי נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים, דְּאִינּוּן שְׁאַר אוּמִין עֶרֶב רָב. וּבְגִין דָּא כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי וּבְגִין דָּא אִינּוּן עֶרֶב רָב מַצְלִיחִין בְּכֹלָּא.

כָּתְנוֹת עוֹר חֲשׁוּכִין דְּעַיְינִין דְּאִתְּמָר בְּהוֹן (בְּרֵאשִׁית כ"ז) וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, לְאִסְתַּכְּלָא לְאִלֵּין דְּאִתְּמָר בְּהוֹן (יְחֶזְקֵאל א') נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים דְּאִינּוּן חֲמֵשׁ אוֹר דְעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית כָּתְנוֹת אוֹר אִינּוּן. וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ. וְהָאָרֶץ הָא חַד. תֹּהוּ תְּרֵין. בֹּהוּ תְּלָת. חֹשֶׁךְ אַרְבַּע. תְּהוֹם חֲמֵשׁ. וְאַרְבַּע אִינּוּן דְכְלִילָן בְּגוּפָא וְאִינּוּן אַרְבַּע יְסוֹדִין דְּאִינּוּן

לשון הקודש

בְּסֵתֶר שֶׁל שֵׁשׁ תֵּבוֹת, שֶׁהֵם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי, נִחַר גְּרוֹנָם שֶׁבִּטְּלוּ קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים קמט) רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם, וְלָכֵן שָׁמֻנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים, שֶׁהֵם שְׁאָר אֻמּוֹת עֶרֶב רַב. וְלָכֵן כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי, וְלָכֵן אוֹתָם עֶרֶב רַב מַצְלִיחִים בַּכֹּל.

כָּתְנוֹת עוֹר חֲשׁוּכֵי הָעֵינַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (בראשית כז) וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, לְהִסְתַּכֵּל עַל אוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (יחזקאל א) נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים, שֶׁהֵם חָמֵשׁ פְּעָמִים אוֹר שֶׁבְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, כָּתְנוֹת אוֹר הֵם. וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ. וְהָאָרֶץ – הֲרֵי אֶחָד, תֹּהוּ – שְׁנַיִם, בֹּהוּ – שְׁלֹשָׁה. חֹשֶׁךְ – אַרְבָּעָה. תְּהוֹם – חֲמִשָּׁה. וְאַרְבָּעָה הֵם שֶׁכְּלוּלִים בַּגּוּף, וְהֵם אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת

קְלִיפִּין דֶּאֱגוֹזָא, וּבְגִין דָּא וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ. וְאוּקְמוּהָ הָיְתָה מִקַּדְמָת דְּנָא, דְּהַכִּי אָרְחָא דִּקְלִיפִּין דְּמִקַּדְמִין לְמוֹחָא.

וְרוּחַ אֱלֹהִים דָּא רוּחָא דִּמְשִׁיחָא, דְּמִיָּד דִּיהֵא מְרַחֶפֶת עַל אַנְפֵּי מַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא מִיָּד יְהֵא פּוּרְקָנָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וַיְשַׁלְּחֵהוּ יְיָ אֱלֹהִים, מִיָּד (לִמְשִׁיחָא) מְשִׁיחָא דְּהַוָּה בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן בְּמָה דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וַיְשַׁלְּחֵהוּ מִגַּן עֵדֶן מֵעִדּוּן דִּילֵיהּ. וְאַמַּאי לַעֲבוֹד אֶת הָאֲדָמָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא בְּגִין דָּא וַיְשַׁלְּחֵהוּ מִיָּד, דְּיִפּוּק מִתַּמָּן.

וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן אֶת הַכְּרוּבִים דְּאִינּוּן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד וּמָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף דְּמָשְׁכָא רוּחָא דִּמְשִׁיחָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, וְרוּחַ אֱלֹהִים דָּא שִׁיל"ה הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (במדבר יא) וְאַצָּלְתִּי מִן הָרוּחַ, דְּהַכִּי סָלִיק

לשון הקודש

שֶׁהֵם קְלִפּוֹת הָאֱגוֹז, וְלָכֵן וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ. וּבְאֲרוּהָ הָיְתָה – מִקֹּדֶם לָכֵן, שֶׁכָּךְ דֶּרֶךְ הַקְּלִפּוֹת שֶׁקּוֹדְמוֹת לַמֹּחַ.

וְרוּחַ אֱלֹהִים – זוֹ רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, מִיָּד שֶׁתְּהֵא מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי מֵי הַתּוֹרָה, מִיָּד תִּהְיֶה גְּאֻלָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וַיְשַׁלְּחֵהוּ ה' אֱלֹהִים, מִיָּד [וּלַמָּשִׁיחַ] אֶת הַמָּשִׁיחַ שֶׁהָיָה בְּגַן עֵדֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית ג) וַיְשַׁלְּחֵהוּ [וְגוֹ'] מִגַּן עֵדֶן, מֵעִדּוּנוֹ, וְלָמָּה? לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה, שֶׁהִיא שְׁכִינָה. בִּגְלַל זֶה וַיְשַׁלְּחֵהוּ, מִיָּד שֶׁיֵּצֵא מִשָּׁם.

וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם – לַגָּן – אֶת הַכְּרוּבִים, מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד וּמָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף שֶׁמּוֹשֵׁךְ רוּחַ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְרוּחַ אֱלֹהִים, זֶה שִׁיל"ה, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (במדבר יא)

שִׁיל"ה מֹשֶׁה בְּחוּשְׁבָּנָא. וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם, דְּאַקְדִּים שִׁיל"ה לִתְרָוַיְיהוּ בְּגִין דִּיהֵא מְרַחֶפֶת עַל אַנְפּוֹי דְּאוֹרַיְיתָא וּפוּרְקָנָא בֵּיהּ תַּלְיָיא וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת מִיָּד יְהֵא בִּידֵיהּ. וּמָאי נִיהוּ, מַטֵּה מטט"רון דְּאִתְהַפַּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה. וְעוֹד מַטֶּה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה וְאִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל כְּלַפֵּי חֶסֶד לִימִינָא וְיִפְקוּן בְּרַחֲמֵי. וְאִם לָאו מַטֵּה כְּלַפֵּי חוֹבָה לְסִטְרָא דִּגְבוּרָ"ה דְּתַמָּן נָחָשׁ, אֵל אַחֵר. דְּתַבָּע לִשְׁפּוֹךְ דָּמָא וְאִתְקְטִיל מָשִׁיחַ וְסַגִּיאִין מִיִּשְׂרָאֵל. וּבְגִין דָּא אִתְּמַר (רות ג') שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר דְּאִיהוּ בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם דִּיהֵא מַטֵּה כְּלַפֵּי חֶסֶד.

וּבְגִין דָּא וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת וְכֹלָּא לִשְׁמוֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא

לשון הקודש

וְאָצַלְתִּי מִן הָרוּחַ, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה שִׁילֹה בְּחֶשְׁבּוֹן מֹשֶׁה. וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם, שֶׁמַּקְדִּים שִׁילֹה לִשְׁנֵיהֶם, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַתּוֹרָה, וְהַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בּוֹ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

וְאֵת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, מִיָּד יִהְיֶה בְּיָדוֹ, וּמַהוּ? הַמַּטֶּה. מטטרו"ן מִתְהַפֵּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה. וְעוֹד, מַטֶּה זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וְאִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל – כְּלַפֵּי חֶסֶד, לְיָמִין, וְיֵצְאוּ בְּרַחֲמִים. וְאִם לָאו – מַטֶּה כְּלַפֵּי חוֹבָה, לְצַד הַגְּבוּרָה, שֶׁשָּׁם הַנָּחָשׁ אֵל אַחֵר שֶׁמְּבַקֵּשׁ לִשְׁפֹּךְ דָּם, וְנֶהֱרָג מָשִׁיחַ וְרַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל, וְלָכֵן נֶאֱמַר (רות ג) שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, שֶׁהוּא בֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁיִּהְיֶה מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד.

וּבִגְלַל זֶה וְאֵת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, וְהַכֹּל כְּדֵי לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהִיא תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי ג) עֵץ

דְּאִתְּמָר בָּהּ עֵץ חַיִּים הִיא וְאִיהִי אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה. אִם זָכָה בַּר נָשׁ, אִיהִי סַם חַיִּים דִּילֵיהּ. וְאִם לָאו, הִיא מִתְהַפֶּכֶת לֵיהּ לְסַם הַמָּוֶת. וְהָא אוּקְמוּהָ מָאנֵי מַתְנִיתִין הֲכִי, כְּגוֹנָא דְּמַטֶּה דְּאִתְהַפֵּךְ לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה. וּבְזִמְנָא הַהוּא יִתְמַחוּן מִן עַלְמָא כָּל אִינּוּן דְּאִתְּמָר בְּהוֹן (שמות ז') וַיַּעֲשׂוּ כֵן חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם בְּלָטֵיהֶם: (עד כאן מההשמטות).

תּוֹסֶפְתָּא

בְּרֵאשִׁי"ת בָּרָ"א רֶמֶז לְכֶתֶ"ר חָכְמָ"ה. אֱלֹהִים רוֹמֵז לְבִינָ"ה. אֶ"ת רוֹמֵז לִגְדוּלָ"ה וּגְבוּרָ"ה. הַשָּׁמַיִ"ם דָּא הוּא תִּפְאֶרֶ"ת. וְאֶ"ת רוֹמֵז לְנֶצַ"ח הוֹ"ד יְסוֹ"ד. הָאָרֶ"ץ רוֹמֵז לְמַלְכוּ"ת: (עד כאן תוספתא).

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. (וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְמִי הוּא אוֹמֵר אֵינוֹ אוֹמֵר אֶלָּא לַאֲחֵרִים. יְהִי אוֹר לָעוֹלָם הַזֶּה. וַיְהִי אוֹר לָעוֹלָם הַבָּא). **וְדָא אִיהוּ נְהוֹרָא דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקַדְמִיתָא. וְהוּא נְהוֹרָא דְּעֵינָא. וְהוּא נְהוֹרָא דְּאַחֲזֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ**

לשון הקודש

חַיִּים הִיא, וְהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. אִם זָכָה אָדָם – הִיא סַם חַיִּים שֶׁלּוֹ, וְאִם לָאו – הִיא מִתְהַפֶּכֶת לוֹ לְסַם הַמָּוֶת. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה כָּךְ, כְּמוֹ שֶׁהַמַּטֶּה שֶׁהִתְהַפֵּךְ לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן יִמָּחוּ מִן הָעוֹלָם כָּל אוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שמות ז) וַיַּעֲשׂוּ כֵן חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם בְּלָטֵיהֶם:

תּוֹסֶפְתָּא

בְּרֵאשִׁי"ת בָּרָ"א, רֶמֶז לְכֶתֶ"ר חָכְמָ"ה. אֱלֹהִים רוֹמֵז לְבִינָ"ה. אֵ"ת רוֹמֵז לִגְדֻלָּה וּגְבוּרָ"ה. הַשָּׁמַיִ"ם זֶהוּ תִּפְאֶרֶ"ת. וְאֵ"ת רוֹמֵז לְנֶצַ"ח הוֹ"ד יְסוֹ"ד. הָאָרֶ"ץ רוֹמֵז לְמַלְכוּ"ת: עד כאן התוספתא.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, לְמִי הוּא אוֹמֵר? אֵינוֹ אוֹמֵר אֶלָּא לַאֲחֵרִים.

הוּא לְאָדָם קַדְמָאָה וְהַוֵי חָזֵי בֵּיהּ מִסְיָיפֵי עָלְמָא וְעַד סְיָיפֵי עָלְמָא. וְהוּא נְהוֹרָא דְאַחֲזֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדָוִד וְהָוָה מְשַׁבֵּחַ וְאָמַר (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ. וְהוּא נְהוֹרָא דְאַחֲזֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה וְחָמָא בֵּיהּ מִגִּלְעָד וְעַד דָּן.

וּבְשַׁעֲתָא דְּחָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּיקוּמוּן תְּלָתָא דָּרִין חַיָּיבִין. וְאִנּוּן דָּרָא דֶאֱנוֹשׁ וְדָרָא דְטוֹפָנָא וְדָרָא דְּפַלְגָּה (נ"א גָּנִיז לֵיהּ) בְּגִין דְּלָא יִשְׁתַּמְּשׁוּן בֵּיהּ, וְיָהַב יָתֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה וְאִשְׁתַּמַּשׁ בֵּיהּ תְּלַת יַרְחִין דְּאִשְׁתָּאֲרוּן לֵיהּ מִיּוֹמֵי עִבּוּרָא דִּילֵיהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמות ב) וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יְרָחִים.

וּבָתַר תְּלַת יַרְחִין עָאל קַמֵּי פַּרְעֹה נָטִיל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִנֵּיהּ. עַד דְּקָאִים עַל

לשון הקודש

יְהִי אוֹר – לָעוֹלָם הַזֶּה. וַיְהִי אוֹר – לָעוֹלָם הַבָּא].

וְזֶהוּ הָאוֹר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּתְּחִלָּה, וְהוּא אוֹר הָעַיִן, וְהוּא אוֹר שֶׁהֵרְאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן וְהָיָה רוֹאֶה בּוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם, וְהוּא אוֹר שֶׁהֵרְאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְדָוִד, וְהָיָה מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ. וְהוּא הָאוֹר שֶׁהֵרְאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה וְרָאָה בּוֹ מִגִּלְעָד וְעַד דָּן.

וּבְשָׁעָה שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיַּעַמְדוּ שְׁלֹשָׁה דּוֹרוֹת שֶׁל רְשָׁעִים, וְהֵם, דּוֹר אֱנוֹשׁ, וְדוֹר הַמַּבּוּל, וְדוֹר הַפְּלַגָּה – גָּנַז אוֹתוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁתַּמְּשׁוּ בּוֹ, וְנָתַן אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה וְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ לוֹ מִיּוֹם עִבּוּרוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ב) וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יְרָחִים.

וְאַחַר שְׁלֹשָׁה יְרָחִים נִכְנַס לִפְנֵי

טוּרָא דְסִינַי לְקַבָּלָא אוֹרַיְיתָא וְהָדַר לֵיהּ הַהוּא נְהוֹרָא וְאִשְׁתַּמַּשׁ בֵּיהּ כָּל יוֹמוֹי. וְלֹא יָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִקְרַב בַּהֲדֵיהּ עַד דְּיָהַב מַסְוֶה עַל אַנְפּוֹי כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמות לד) וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו. וְאִתְעַטָּף בֵּיהּ כְּטַלִּית. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קד) עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה.

יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. כָּל מַה דְאִתְּמַר בֵּיהּ וַיְהִי הוּא בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. אָמַר רִבִּי יִצְחָק אוֹר דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית הָוָה סָלִיק נְהוֹרֵיהּ מִסְּיָיפֵי עָלְמָא עַד סְיָיפֵי עָלְמָא וְאִתְגְּנִיז.

מָאי טַעְמָא אִתְגְּנִיז. בְּגִין דְּלָא יִתְהַנּוּן מִנֵּיהּ חַיָּיבֵי עָלְמָא. וְעָלְמִין לָא יִתְהַנּוּן בְּגִינֵיהוֹן. וְהוּא טָמִיר לְצַדִּיקַיָּא, לַצַּדִּיק דַּיְקָא (דף לב ע"א) דִכְתִיב, (תהלים צז)

לשון הקודש

פַּרְעֹה, לָקַח אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁעָמַד עַל הַר סִינַי לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, וְהֶחֱזִיר לוֹ אוֹתוֹ הָאוֹר וְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ כָּל יָמָיו. וְלֹא יָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִקְרַב אֵלָיו, עַד שֶׁנָּתַן מַסְוֶה עַל פָּנָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם לד) וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו. וְהִתְעַטֵּף בּוֹ כְּטַלִּית. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה.

יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. כָּל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיְהִי – הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, הָיָה עוֹלֶה אוֹרוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם וְנִגְנַז. מָה הַטַּעַם שֶׁנִּגְנַז? כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵהָנוּ מִמֶּנּוּ רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָמוֹת לֹא יֵהָנוּ בִּגְלָלָם. וְהוּא שָׁמוּר לַצַּדִּיקִים, לַצַּדִּיק דַּיְקָא,

אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה וּכְדֵין יִתְבַּסְּמוּן עָלְמִין וִיהוֹן כֻּלָּא חַד. וְעַד יוֹמָא דְיֵהֵא עָלְמָא דְאַתֵּי הוּא טָמִיר וְגָנִיז.

הַהוּא נְהוֹרָא נָפַק מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא דְאִתְגַּלְּפָא בְקִלְפּוֹי דִטְמִירָא דְכֹלָּא. עַד דְּמֵהַהוּא נְהוֹרָא דְאִתְגְּנִיז אִתְגְּלִיף בִּשְׁבִיל חַד טְמִירָא לַחֲשׁוֹכָא דִלְתַתָּא וּנְהוֹרָא שָׁאֲרֵי בֵּיהּ. מָאן חֲשׁוֹכָא דִלְתַתָּא. הַהוּא דְאִקְרֵי לַיְלָה דִּכְתִיב בֵּיהּ וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה.

וְעַל דָּא תָּנִינָן מָאי דִכְתִיב, (איוב יב) מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אִי תֵימָא מֵחֹשֶׁךְ סָתִים אִתְגַּלְיָין. הָא חֲזִינָן דִטְמִירִין אִנּוּן כָּל אִנּוּן כִּתְרִין עִלָּאִין וְקָרִינָן עֲמֻקוֹת. מַהוּ מְגַלֶּה. אֶלָּא כָּל אִנּוּן טְמִירִין עִלָּאִין לָא אִתְגַּלְיָין אֶלָּא מִגּוֹ הַהוּא חֲשׁוֹכָא דְאִיהוּ בְרָזָא דְלֵילְיָא. (וְיֵהֵא כֻּלָּא חַד בְּרָזָא דְוַהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (תהלים צז) אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. וְאָז יִתְבַּשְּׂמוּ הָעוֹלָמוֹת וְיִהְיוּ כֻּלָּם אֶחָד. וְעַד הַיּוֹם שֶׁיִּהְיֶה הָעוֹלָם הַבָּא, הוּא נִסְתָּר וְגָנוּז.

אוֹתוֹ אוֹר יָצָא מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ שֶׁנֶּחְקַק בַּמַּטָּה שֶׁנִּסְתָּר מִכֹּל, עַד שֶׁמֵּאוֹתוֹ אוֹר שֶׁנִּגְנַז, נֶחְקַק בִּשְׁבִיל אֶחָד טָמִיר לַחֹשֶׁךְ שֶׁלְּמַטָּה. וְהָאוֹר שָׁרוּי בּוֹ. מִיהוּ הַחֹשֶׁךְ שֶׁלְּמַטָּה? אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא לַיְלָה, שֶׁכָּתוּב בּוֹ וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (איוב יב) מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ? רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אִם תֹּאמַר מֵחֹשֶׁךְ נִסְתָּר הִתְגַּלּוּ, הֲרֵי רָאִינוּ שֶׁנִּסְתָּרִים הֵם כָּל אוֹתָם כִּתָּרִים עֶלְיוֹנִים וְקוֹרְאִים עֲמֻקוֹת. מַהוּ מְגַלֶּה? אֶלָּא כָּל אוֹתָם נִסְתָּרִים עֶלְיוֹנִים לֹא

כְּאוֹר הַחַמָּה בְּדַרְגָּא חָדָא וְעַד יוֹמָא דְּיֵיתֵי הוּא גָּנִיז וְטָמִיר).

תָּא חֲזֵי, כָּל אִנּוּן עֲמִיקִין סְתִימִין דְּנָפְקֵי מִגּוֹ מַחֲשָׁבָה וְקָלָא נָטִיל לוֹן לָא אִתְגַּלְיָין עַד דְּמִלָּה מְגַלָּה לוֹן. מָאן מִלָּה הַיְינוּ דִּבּוּר.

וְהַאי דִּבּוּר אִקְרֵי שַׁבָּת. וּבְגִין דְּשַׁבָּת אִקְרֵי דִּבּוּר, דִּבּוּר דְּחוֹל אָסוּר בְּשַׁבָּת. (גליון מהרש"ב וְכָךְ הָוָה עָבִיד רִבִּי שִׁמְעוֹן כַּד חָמֵי לְאִמֵּיהּ דְּהֲוַת מִשְׁתָּעְיָא הָוָה אָמַר לָהּ, אִמָּא, שְׁתוֹקִי, שַׁבָּת הוּא וְאָסִיר). בְּגִין דְּדִבּוּר דָּא בַּעְיָא לְשַׁלְטָאָה וְלָא אַחֲרָא. וְהַאי דִּבּוּר דְּאִיהוּ אָתֵי מִסִּטְרָא דְחִשֶּׁךְ מְגַלֶּה עֲמוּקוֹת מִגַּוֵּיהּ. וּמַשְׁמַע מִנִּי חִשֶּׁךְ. הַהוּא דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְחִשֶּׁךְ דִּכְתִיב מִנִּי דַיְיקָא.

לשון הקודש

הִתְגַּלּוּ אֶלָּא מִתּוֹךְ אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ שֶׁהוּא בְּסוֹד הַלַּיְלָה [וְהַכֹּל יִהְיֶה אֶחָד בְּסוֹד שֶׁל וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה בְּדַרְגָּה אַחַת, וְעַד הַיּוֹם שֶׁיָּבֹא הוּא גָּנוּז וְטָמוּן].

בֹּא רְאֵה, כָּל אוֹתָם עֲמָקִים נִסְתָּרִים שֶׁיּוֹצְאִים מִתּוֹךְ מַחֲשָׁבָה וְקוֹל לוֹקֵחַ אוֹתָם, לֹא מִתְגַּלִּים עַד שֶׁדִּבּוּר מְגַלֶּה אוֹתָם. מָה הַדָּבָר? הַיְנוּ דִּבּוּר.

וְזֶה הַדִּבּוּר נִקְרָא שַׁבָּת, וּבִגְלַל שֶׁשַּׁבָּת נִקְרָא דִּבּוּר, דִּבּוּר שֶׁל חֹל אָסוּר בְּשַׁבָּת. [וְכָךְ הָיָה עוֹשֶׂה רַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּשֶׁהָיָה רוֹאֶה אֶת אִמּוֹ שֶׁהָיְתָה מְדַבֶּרֶת, הָיָה אוֹמֵר לָהּ: אִמָּא, שִׁתְקִי. שַׁבָּת הַיּוֹם וְאָסוּר.] בִּגְלַל שֶׁדִּבּוּר זֶה צָרִיךְ לִשְׁלֹט וְלֹא אַחֵר. וְדִבּוּר זֶה שֶׁהוּא בָּא מִצַּד הַחֹשֶׁךְ, מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת מִתּוֹכוֹ. וּמַשְׁמָע מִנִּי חֹשֶׁךְ, אוֹתוֹ שֶׁבָּא מִצַּד הַחֹשֶׁךְ, שֶׁכָּתוּב מִנִּי דַּוְקָא.

השלמה מההשמטות (סימן ל"א)

יָשָׁב רִבִּי בּוֹן וְדָרַשׁ מָהוּ דִכְתִיב (ישעיה מה) יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ. אֶלָּא אוֹר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ כְּתִיב בּוֹ יְצִירָה. חֹשֶׁךְ שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ כְּתִיב בּוֹ בְּרִיאָה כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (עמוס ד') יוֹצֵר הָרִים וּבוֹרֵא רוּחַ. אִי בָּעִית אִימָא אוֹר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ, כְּתִיב בּוֹ עֲשִׂיָּה. דִכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וְאֵין הֲוָיָה אֶלָּא עֲשִׂיָּה וְקָרֵי בֵּיהּ יְצִירָה. חֹשֶׁךְ דְּלָא הֲוָה בֵּיהּ עֲשִׂיָּה אֶלָּא הַבְדָּלָה וְהַפְּרָשָׁה קָרֵי בֵּיהּ בְּרִיאָה כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר הִבְרִיא פְּלוֹנִי וְכוּ'. אָמַר רִבִּי בְּרָכְיָה מָהוּ דִכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר וְלֹא אָמַר וְהָיָה. מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ חֵפֶץ נָאֶה וְהִקְצָהוּ עַד שֶׁזִּימֵּן לוֹ מָקוֹם וְשָׁמַהוּ שָׁם הָדָא הוּא דִכְתִיב יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר שֶׁכְּבָר הָיָה. (עד כאן מההשמטות)

לשון הקודש

השלמה מההשמטות (סימן ל"א)

יָשַׁב רַבִּי בּוֹן וְדָרַשׁ, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מה) יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ? אֶלָּא אוֹר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ כָּתוּב בּוֹ יְצִירָה, חֹשֶׁךְ שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ כָּתוּב בּוֹ בְּרִיאָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עמוס ד) יוֹצֵר הָרִים וּבֹרֵא רוּחַ. אִם תִּרְצֶה אֹמַר, אוֹר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ כָּתוּב בּוֹ עֲשִׂיָּה, שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, וְאֵין הֲוָיָה אֶלָּא עֲשִׂיָּה, וְקוֹרֵא בּוֹ יְצִירָה. חֹשֶׁךְ שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ עֲשִׂיָּה אֶלָּא הַבְדָּלָה וְהַפְּרָשָׁה, קוֹרֵא בּוֹ בְּרִיאָה, כְּמוֹ שֶׁאַתָּה אוֹמֵר הִבְרִיא פְּלוֹנִי וְכוּ'. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, מַהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, וְלֹא אָמַר וְהָיָה? מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ חֵפֶץ נָאֶה וְהִקְצָהוּ, עַד שֶׁזִּמֵּן לוֹ מָקוֹם וְשָׁמָהוּ שָׁם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, שֶׁכְּבָר הָיָה:

אָמַר רִבִּי יִצְחָק אִי הָכִי מָאי דִּכְתִיב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. אָמַר לֵיהּ, אוֹר אַפִּיק יוֹם וְחֹשֶׁךְ אַפִּיק לַיְלָה. לְבָתָר חָבַר לוֹן כְּחֲדָא וְהָווּ חַד דִּכְתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד. דְּלַיְלָה וְיוֹם אִקְרוּן חַד. וְהַאי דִּכְתִיב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (דְּאַפְרִישׁ מַחֲלוֹקֶת) דָּא בְּזִמְנָא דְּגָלוּתָא דְּאִשְׁתְּכַח פְּרוּדָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק עַד הָכָא דְּכוּרָא בְּאוֹר וְנוּקְבָא בַּחֲשׁוֹכָא. לְבָתָר מִתְחַבְּרָן כְּחֲדָא לְמֶהֱוֵי חַד. בְּמַאי אִתְפַּרְשָׁאן לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בֵּין נְהוֹרָא וּבֵין חֲשׁוֹכָא. מִתְפַּרְשָׁן דַּרְגִּין וְתַרְוַוּיְיהוּ כְּחַד הֲווֹ. דְּהָא לֵית נְהוֹרָא אֶלָּא בַּחֲשׁוֹכָא וְלֵית חֲשׁוֹכָא אֶלָּא בִּנְהוֹרָא. וְאַף עַל גַּב דְּאִנּוּן חַד אִתְפַּרְשָׁן בִּגְוָונִין וְעִם כָּל דָּא אִנּוּן חַד דִּכְתִיב יוֹם אֶחָד.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כָּךְ, מַהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ? אָמַר לוֹ, אוֹר הוֹצִיא יוֹם וְחֹשֶׁךְ הוֹצִיא לַיְלָה, אַחַר כָּךְ חִבֵּר אוֹתָם כְּאֶחָד וְהָיוּ אֶחָד, שֶׁכָּתוּב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד. שֶׁלַּיְלָה וְיוֹם נִקְרָאִים אֶחָד. וְזֶה שֶׁכָּתוּב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, [שֶׁהִפְרִיד מַחֲלֹקֶת] זוֹ בַּזְּמַן שֶׁל הַגָּלוּת שֶׁנִּמְצָא פֵּרוּד.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַד כָּאן זָכָר בָּאוֹר וּנְקֵבָה בַּחֹשֶׁךְ. אַחַר כָּךְ מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד לִהְיוֹת אֶחָד. בַּמֶּה נִפְרָדִים לְהַכִּיר בֵּין אוֹר וּבֵין חֹשֶׁךְ? מִתְפָּרְדוֹת הַדְּרָגוֹת, וּשְׁנֵיהֶם הֵם כְּאֶחָד, שֶׁהֲרֵי אֵין אוֹר אֶלָּא בַּחֹשֶׁךְ, וְאֵין חֹשֶׁךְ אֶלָּא בָּאוֹר. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם אֶחָד, נִפְרָדִים בִּגְוָנִים, וְעִם כָּל זֶה הֵם אֶחָד, שֶׁכָּתוּב יוֹם אֶחָד.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר עַל בְּרִית עָלְמָא אִתְּבְּרִי וְאִתְקַיָּים דִּכְתִיב, (ירמיה לג) **אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי.** מָאן בְּרִית דָּא צַדִּיק יְסוֹדָא דְעָלְמָא דְאִיהוּ רָזָא דְזָכוֹר. וְעַל דָּא עָלְמָא קַיְּימָא בִּבְרִית יוֹמָם וָלַיְלָה כְּחֲדָא דִכְתִיב אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. חֻקּוֹת שָׁמַיִם דְּנַגְדִּין וְנָפְקִין מֵעֵדֶן עִלָּאָה.

פָּתַח וְאָמַר, (שופטים ה) **מִקּוֹל מְחַצְּצִים בֵּין מַשְׁאֲבִים שָׁם יִתְּנוּ צִדְקוֹת ה' וְגו'.** מִקּוֹל מְחַצְּצִים דָּא קוֹל יַעֲקֹב. מְחַצְּצִים כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמואל א יז) **אִישׁ הַבֵּינַיִם.** בֵּין מַשְׁאֲבִים דְּאִיהוּ יָתִיב בֵּין אִנּוּן דְּשָׁאֲבִין מַיָּא מִלְּעֵילָא וְהוּא נָטִיל בִּתְרֵין סִטְרִין וְכָלִיל לְהוֹן בְּגַוֵּיהּ.

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, עַל הַבְּרִית הָעוֹלָם נִבְרָא וְהִתְקַיֵּם, שֶׁכָּתוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. מִי הַבְּרִית? זֶה צַדִּיק יְסוֹד הָעוֹלָם, שֶׁהוּא סוֹד שֶׁל זָכוֹר. וְעַל זֶה הָעוֹלָם עוֹמֵד בִּבְרִית יוֹמָם וָלַיְלָה כְּאֶחָד, שֶׁכָּתוּב אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ הֵם שֶׁשּׁוֹפְעִים וְיוֹצְאִים מֵעֵדֶן הָעֶלְיוֹן.

פָּתַח וְאָמַר, (שופטים ה) מִקּוֹל מְחַצְּצִים בֵּין מַשְׁאֲבִים שָׁם יִתְּנוּ צִדְקוֹת ה' וְגו'. מִקּוֹל מְחַצְּצִים – זֶה קוֹל יַעֲקֹב. מְחַצְּצִים – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–א יז) אִישׁ הַבֵּינַיִם. בֵּין מַשְׁאֲבִים – שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בֵּין אוֹתָם שֶׁשּׁוֹאֲבִים מַיִם מִלְּמַעְלָה, וְהוּא נוֹטֵל בִּשְׁנֵי צְדָדִים וְכוֹלֵל אוֹתָם בְּתוֹכוֹ.

שָׁם יְתַנּוּ צִדְקוֹת יְיָ. תַּמָּן הוּא אֲתַר מְזֵהֵימְנוּתָא לְאִתְדַּבְּקָא. שָׁם יְתַנּוּ צִדְקוֹת יְיָ. תַּמָּן יָנְקִין צִדְקוֹת יְיָ וְשָׁאֲבִין. צִדְקוֹת פִּרְזוֹנוֹ (בְּיִשְׂרָאֵל) דָּא צַדִּיק דְּעָלְמָא דְּאִיהוּ קַיָּים וְקָדִישׁ, וְאִיהוּ שָׁאִיב וְנָטִיל כֹּלָּא וּמְפַזֵּר לְגַבֵּי יַמָּא רַבָּא אִנּוּן מַיִין עִלָּאִין. בְּיִשְׂרָאֵל, דְּיִשְׂרָאֵל יָרְתוּ קַיָּים דָּא. וְיַהֲבֵיהּ לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְרוּתַת עָלְמִין.

כֵּיוָן דְּיִשְׂרָאֵל שָׁבְקוּ לֵיהּ דְּהַוּוּ גָזְרִין וְלָא פָּרְעִין. מַה כְּתִיב, (שופטים ה) אָז יָרְדוּ לַשְּׁעָרִים עַם יְיָ. יָרְדוּ לַשְּׁעָרִים, אִנּוּן שַׁעֲרֵי צֶדֶק הֲווֹ יָתְבִין לְתַרְעֵי וְלָא עָאלִין לְגוֹ. וּבְהַהוּא זִמְנָא (דף לב ע"ב) כְּתִיב, (שופטים ב) וַיַּעַזְבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יְיָ וְגוֹ'. עַד דְּאַתַּת דְּבוֹרָה וּנְדִיבַת לוֹן בְּהַאי כְּמָה דִכְתִיב, (שופטים ה) בִּפְרוֹעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וְגוֹ'.

לשון הקודש

שָׁם יְתַנּוּ צִדְקוֹת ה' – שָׁם הוּא מְקוֹם הָאֱמוּנָה לְהִתְדַּבֵּק. שָׁם יְתַנּוּ צִדְקוֹת ה' – שָׁם יוֹנְקִים צִדְקוֹת ה' וְשׁוֹאֲבִים. צִדְקוֹת פִּרְזוֹנוֹ בְּיִשְׂרָאֵל – זֶה צַדִּיק הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, וְהוּא שׁוֹאֵב וְנוֹטֵל הַכֹּל וּמְפַזֵּר לַיָּם הַגָּדוֹל אוֹתָם מַיִם עֶלְיוֹנִים. בְּיִשְׂרָאֵל – שֶׁיִּשְׂרָאֵל יָרְשׁוּ בְּרִית הַזֶּה, וְנָתַן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְרֻשַּׁת עוֹלָמִים.

כֵּיוָן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עָזְבוּ אוֹתוֹ, שֶׁהָיוּ מָלִים וְלֹא פּוֹרְעִים, מַה כָּתוּב? (שופטים ה) אָז יָרְדוּ לַשְּׁעָרִים עַם ה'. יָרְדוּ לַשְּׁעָרִים – אוֹתָם שַׁעֲרֵי צֶדֶק הָיוּ יוֹשְׁבִים לַשְּׁעָרִים וְלֹא נִכְנָסִים פְּנִימָה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן כָּתוּב (שופטים ב) וַיַּעַזְבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' וְגוֹ'. עַד שֶׁבָּאָה דְבוֹרָה וְהִכְרִיחָה אוֹתָם בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ה) בִּפְרֹעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל.

וְעַל דָּא כְּתִיב חָדְלוּ פְּרָזוֹן בְּיִשְׂרָאֵל. חָדְלוּ פְּרָזוֹן, דָּא הוּא פִּרְזוֹנוֹ דְּקָא אֲמָרָן. חָדְלוּ פְּרָזוֹן, קַיָּים קַדִּישָׁא דְּלָא אִתְפָּרְעוּן. (שופטים ה) עַד שֶׁקַּמְתִּי דְּבוֹרָה שֶׁקַּמְתִּי אֵם בְּיִשְׂרָאֵל. מַאי אֵם. אֶלָּא אֲנָא נְחָתִית מִיַּין עִלָּאִין מֵעֵילָא לְקַיְּימָא עָלְמִין, בְּיִשְׂרָאֵל סְתָם לְעֵילָא וְתַתָּא, לְאַחֲזָאָה דְּעָלְמָא לָא אִתְקַיָּים אֶלָּא עַל קְיָימָא דָא. וְזָא דְּכוֹלָא (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם כְּתִיב.

תּוֹסֶפְתָּא

תָּנֵינָן מָל וְלֹא פָּרַע אֶת הַמִּילָה כְּאִילוּ לֹא מָל. בְּגִין דִּתְרֵין דַּרְגִּין אִנּוּן מִילָה וּפְרִיעָה. זָכוֹר וְשָׁמוֹר. צַדִּיק וְצֶדֶק. דְּכַר וְנוּקְבָא. אוֹת בְּרִית דָּא יוֹסֵף וּבְרִית דָּא רָחֵל. וְאִצְטְרִיךְ לְחַבְּרָא לוֹן. וּבְמָה מְחַבֵּר לוֹן. כַּד אִיהוּ גָּזִיר וּפָרִיעַ. וּמָאן דְּגָזִיר וְלֹא פָּרִיעַ כְּאִלּוּ עָבְדוּ בֵּינַיְיהוּ פְּרוּדָא, (עד כאן תוספתא)

לשון הקודש

וְעַל זֶה כָּתוּב חָדְלוּ פְּרָזוֹן בְּיִשְׂרָאֵל. חָדְלוּ פְּרָזוֹן – זֶהוּ פִּרְזוֹנוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. חָדְלוּ פְּרָזוֹן – בְּרִית הַקֹּדֶשׁ שֶׁלֹּא פָּרְעוּ. (שם) עַד שֶׁקַּמְתִּי דְּבוֹרָה שֶׁקַּמְתִּי אֵם בְּיִשְׂרָאֵל. מַה זֶּה אֵם? אֶלָּא אֲנִי הוֹרַדְתִּי מַיִם עֶלְיוֹנִים מִלְּמַעְלָה לְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָמוֹת. בְּיִשְׂרָאֵל – סְתָם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. לְהַרְאוֹת שֶׁהָעוֹלָם לֹא מִתְקַיֵּם אֶלָּא עַל בְּרִית זוֹ. וְסוֹד הַכֹּל – (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם כָּתוּב.

תּוֹסֶפְתָּא

שָׁנִינוּ, מָל וְלֹא פָּרַע אֶת הַמִּילָה, כְּאִלּוּ לֹא מָל. בִּגְלַל שֶׁשְּׁתֵּי דְּרָגוֹת הֵן: מִילָה וּפְרִיעָה. זָכוֹר וְשָׁמוֹר. צַדִּיק וְצֶדֶק. זָכָר וּנְקֵבָה. אוֹת בְּרִית זֶה יוֹסֵף, וּבְרִית זוֹ רָחֵל, וְצָרִיךְ לְחַבְּרָם. וּבַמָּה מְחַבֵּר אוֹתָם? כְּשֶׁהוּא גוֹזֵר וּפוֹרֵעַ. וּמִי שֶׁגּוֹזֵר וְלֹא פוֹרֵעַ, כְּאִלּוּ עָשׂוּ בֵּינֵיהֶם פֵּרוּד. (עד כאן התוספתא).

תְּלַת נַפְקֵי מֵחַד. חַד בִּתְלַת קַיְימָא עָאל בֵּין תְּרֵין. תְּרֵין יַנְקִין לְחַד, חַד יָנִיק לְכַמָּה סִטְרִין. כְּדֵין כֹּלָּא חַד. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד יוֹם דְּעֶרֶב וָבֹקֶר כָּלִיל כְּחַדָּא. הַיְנוּ רָזָא דִבְרִית יוֹמָם וָלַיְלָה וּבֵיהּ כֹּלָּא חָד:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר שִׁבְעָה רְקִיעִים אִנּוּן לְעֵילָא. וְכֻלְּהוּ קַיְימָא בִּקְדוּשָׁתָא עִלָּאָה. וּשְׁמָא קַדִּישָׁא בְּהוּ אִשְׁתַּכְלַל. וְדָא רָקִיעָא הוּא בְּאֶמְצָעוּת מַיָּא.

דָּא רָקִיעַ קַיְימָא עַל גַּבֵּי חֵיוָותָא אַחֲרָנִין. וְאִיהוּ אַפְרִישׁ בֵּין מַיִין עִלָּאִין לְמַיִין תַּתָּאִין. וּמַיִין תַּתָּאִין קָרְאִין לְעִלָּאִין. וּמֵהַאי רָקִיעַ שָׁתָאן לוֹן. דָּא הוּא דְּמַפְרִישׁ בֵּינַיְיהוּ. בְּגִין דְּכֻלְּהוּ מַיָּא בֵּיהּ כְּלִילָן.

לשון הקודש

שְׁלֹשָׁה יוֹצְאִים מֵאֶחָד. אֶחָד בִּשְׁלֹשָׁה עוֹמֵד נִכְנָס בֵּין שְׁנַיִם. שְׁנַיִם מֵינִיקִים לְאֶחָד. אֶחָד מֵינִיק לְכַמָּה צְדָדִים, וְאָז הַכֹּל אֶחָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. יוֹם שֶׁל עֶרֶב וָבֹקֶר כּוֹלֵל כְּאֶחָד, הַיְנוּ סוֹד שֶׁל בְּרִית יוֹמָם וָלַיְלָה, וּבוֹ הַכֹּל אֶחָד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שִׁבְעָה רְקִיעִים הֵם לְמַעְלָה, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִתְקָן בָּהֶם. וְרָקִיעַ זֶה הוּא בְּאֶמְצַע הַמַּיִם. **רָקִיעַ** זֶה עוֹמֵד עַל גַּבֵּי חַיּוֹת אֲחֵרוֹת, וְהוּא מַפְרִיד בֵּין מַיִם עֶלְיוֹנִים לְמַיִם תַּחְתּוֹנִים. וּמַיִם תַּחְתּוֹנִים קוֹרְאִים לָעֶלְיוֹנִים. וּמֵהָרָקִיעַ הַזֶּה שׁוֹתִים אוֹתָם.

וּלְבָתַר נָחִית לוֹן לְהָנֵי חֵיוָותָא וְשָׁאֲבִין מִתַּמָּן.

כְּתִיב, (שיר השירים ד) גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַּלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם. גַּן נָעוּל, דְּכֹלָּא אַסְתִּים בֵּיהּ. דְּכֹלָּא אִתְכְּלִיל בֵּיהּ. גַּל נָעוּל, דְּהַהוּא נָהָר נָגִיד וְנָפִיק וְעָיֵיל בֵּיהּ וְכָלִיל וְלָא אַפִּיק וְקָרְשֵׁי מַיָּא בֵּיהּ וְקָיְימֵי. מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּרוּחַ צָפוֹן נָשִׁיב בְּאִנּוּן מַיָּא וְאִתְקְרִישׁוּ וְלָא נָפְקֵי לְבַר עַד דְּאִתְעֲבִיד קֶרַח וְאִלְמָלֵא סִטְרָא דְּדָרוֹם דְּאַקִּישׁ תְּקִפֵּיהּ דְּהַאי קֶרַח לָא נַפְקֵי מִגֵּיהּ מַיָּא לְעָלְמִין.

וְחֵיזוּ דְּהַהוּא רְקִיעָא עִלָּאָה כְּחֵיזוּ דְּהַאי קֶרַח דְּמִתְקַרְשָׁא וּמַכְנִים בְּגַוֵּיהּ כָּל אִנּוּן מַיִין. כָּךְ הַהוּא עִלָּאָה דְּעָלֵיהּ כָּנִישׁ כָּל אִנּוּן מַיִין וְאַפְרִישׁ בֵּין מַיִין עִלָּאִין לְמַיִין תַּתָּאִין. וְהַאי דְּאָמְרָן יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם. בִּמְצִיעוּת. לָאו הָכִי. אֶלָּא יְהִי כְּתִיב.

לשון הקודש

זֶהוּ שֶׁמִּפְרִיד בֵּינֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַמַּיִם כְּלוּלִים בּוֹ. וְאַחַר כָּךְ מוֹרִיד אוֹתָם לַחַיּוֹת הַלָּלוּ וְשׁוֹאֲבִים מִשָּׁם.

כָּתוּב (שיר ד) גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַּלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם. גַּן נָעוּל – שֶׁהַכֹּל נִסְתָּר בּוֹ, שֶׁהַכֹּל נִכְלָל בּוֹ. גַּל נָעוּל – שֶׁאוֹתוֹ נָהָר שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא וְנִכְנָס בּוֹ וְכוֹלֵל וְלֹא מוֹצִיא, וְהַמַּיִם קוֹפְאִים בּוֹ וְעוֹמְדִים. מָה הַטַּעַם? בִּגְלַל שֶׁרוּחַ צָפוֹן נוֹשֶׁבֶת בְּאוֹתָם הַמַּיִם וְקוֹפְאִים, וְלֹא יוֹצְאִים הַחוּצָה עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה קֶרַח, וְאִלְמָלֵא צַד הַדָּרוֹם שֶׁמְּשַׁבֵּר כֹּחוֹ שֶׁל הַקֶּרַח הַזֶּה, לֹא יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם לְעוֹלָמִים.

וּמַרְאֶה אוֹתוֹ רָקִיעַ עֶלְיוֹן כְּמַרְאֵה הַקֶּרַח הַזֶּה שֶׁקּוֹפֵא וּמַכְנִים בְּתוֹכוֹ כָּל אוֹתָם הַמַּיִם, כָּךְ אוֹתוֹ עֶלְיוֹן שֶׁעָלָיו כּוֹנֵס כָּל

הַהוּא דְּהֲוֵי מִגֵּיהּ בִּמְצִיעוּת מַיָּא הֲוֵי. וְאִיהוּ לְעֵיל דְּקַיְימָא עַל רֵישֵׁיהּ דְּחֵיוָותָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק אִית קְרוּמָא בִּמְצִיעוּת מֵעוֹי דְּבַר נָשׁ דְּאִיהוּ פָּסִיק מִתַּתָּא לְעֵילָא וְשָׁאִיב מֵעֵילָא וְיָהִיב לְתַתָּא. כָּךְ גַּוְונָא דָא רָקִיעַ אִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא וְקַיְימָא עַל אִנּוּן חֵיוָתָא דִּלְתַתָּא. וְאִיהוּ פָּרִישׁ בֵּין מַיִין עִלָּאִין לְתַתָּאִין. תָּא חֲזֵי, אִנּוּן מַיִן אַעֲדוּ וְאוֹלִידוּ חֲשׁוֹכָא. וְעַל רָזָא דָא כְּתִיב, (שמות כו) וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח (תהלים קד) הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו וְגו'. בַּמַּיִם אִלֵּין מַיִין עִלָּאִין דְּכֹלָּא דְּבִחוּ תַקִּין בֵּיתָא כְּמָא דְאַתְּ אָמֵר, (משלי כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן.

לשון הקודש

אוֹתָם מַיִם, וּמַפְרִיד בֵּין מַיִם עֶלְיוֹנִים לְמַיִם תַּחְתּוֹנִים. וְזֶה שֶׁאָמַרְנוּ יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם. בָּאֶמְצַע. לֹא כָּךְ, אֶלָּא כָּתוּב יְהִי. אוֹתוֹ שֶׁהָיָה מִמֶּנּוּ, בְּאֶמְצַע הַמַּיִם הָיָה, וְהוּא לְמַעְלָה שֶׁעוֹמֵד עַל רֹאשׁ הַחַיּוֹת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, יֵשׁ קְרוּם בְּאֶמְצַע מֵעָיו שֶׁל בֶּן אָדָם שֶׁמַּפְסִיק מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, וְשׁוֹאֵב מִלְּמַעְלָה וְנוֹתֵן לְמַטָּה. כָּךְ כָּזֶה הָרָקִיעַ הוּא בְּאֶמְצַע, וְעוֹמֵד עַל אוֹתָן הַחַיּוֹת שֶׁלְּמַטָּה, וְהוּא מַפְרִיד בֵּין מַיִם עֶלְיוֹנִים לַתַּחְתּוֹנִים. בֹּא רְאֵה, אוֹתָם מַיִם הָרוּ וְהוֹלִידוּ חֹשֶׁךְ, וְעַל סוֹד זֶה כָּתוּב (שמות כו) וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים קד) הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו וְגו'. בַּמַּיִם – אֵלּוּ מַיִם עֶלְיוֹנִים שֶׁל הַכֹּל שֶׁבָּהֶם תִּקֵּן בַּיִת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן.

הַשָּׁם עָבִים רְכוּבוֹ. רִבִּי יֵיסָא סָבָא פָּלִיג עָבִים עָ"ב יָ"ם. עָב דְּאִיהוּ חֹשֶׁךְ שְׁמָאלָא דְקַיְימָא עַל יָם דָּא. הַמְהַלֵּךְ עַל כַּנְפֵי רוּחַ דָּא רוּחָא דְמַקְדְּשָׁא עִלָּאָה. וְרָזָא דָא (שמות כה) שְׁנַיִם כְּרוּבִים זָהָב. כְּתִיב (תהלים יח) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעוּף וַיֵּדֶא עַל כַּנְפֵי רוּחַ. וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב חַד לְבָתָר אִיגְלֵי עַל כַּנְפֵי רוּחַ וְעַד דְּהַאי אִתְעַר לָא אִתְגְּלִי בְּהַאי.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר כְּתִיב, (איוב כח) וּמַיִם תִּכֵּן בַּמִּדָּה. בַּמִּדָּה מַמָּשׁ אַתְקִין לְהוּ כַּד מָטוּן לְגַוָּוהּ. וְאִנּוּן תִּקּוּנָא דְעָלְמָא כַּד מָטוּ מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה. אָמַר רִבִּי אַבָּא כָּךְ הֲווֹ קַדְמָאֵי אָמְרֵי כַּד הֲווֹ מָטָאן לְהַאי אֲתַר מְרַחֲשָׁן שִׁפְוָון דְּחַכִּימִין וְלָא אָמְרִין מִדֵּי בְּגִין דְּלָא יִתְעַנְּשׁוּן.

לשון הקודש

הַשָּׁם עָבִים רְכוּבוֹ – רַבִּי יֵיסָא הַזָּקֵן חִלֵּק עָבִים עָ"ב יָ"ם. עָב שֶׁהוּא חֹשֶׁךְ, שְׁמֹאל שֶׁעוֹמֵד עַל יָם זֶה. הַמְהַלֵּךְ עַל כַּנְפֵי רוּחַ – זוּ רוּחַ שֶׁל הַמִּקְדָּשׁ הָעֶלְיוֹן, וְזֶה סוֹד (שמות כה) שְׁנַיִם כְּרֻבִים זָהָב. כָּתוּב (תהלים יח) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעֹף וַיֵּדֶא עַל כַּנְפֵי רוּחַ. וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב אֶחָד, אַחַר כָּךְ נִגְלָה עַל כַּנְפֵי רוּחַ. וְעַד שֶׁזֶּה מִתְעוֹרֵר, לֹא מִתְגַּלֶּה בָּזֶה.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, כָּתוּב (איוב כח) וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה. בְּמִדָּה מַמָּשׁ הִתְקִין אוֹתָם כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְתוֹכָהּ, וְהֵם תִּקּוּן הָעוֹלָם כְּשֶׁהִגִּיעוּ מִצַּד הַגְּבוּרָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּךְ הָיוּ הָרִאשׁוֹנִים אוֹמְרִים כְּשֶׁהָיוּ מַגִּיעִים לַמָּקוֹם הַזֶּה, מְרַחֲשׁוֹת שִׂפְתֵי הַחֲכָמִים וְלֹא אוֹמְרִים דָּבָר, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵעָנְשׁוּ.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר אָת קַדְמָאָה דְּאַתְוָון הָוָה שַׁטְיָא עַל אַנְפּוֹי דְקִיטְרָא דַכְיָא וְאִתְעַטַּר מִלְּרַע מִלְּעֵילָא וְסָלִיק (דף לג ע"א) **וְנָחִית וּמַיָּא מִתְגַּלְּפֵי בְגִלּוּפַיְיהוּ וּמִתְיַישְׁבָן בְּדוּכְתַּיְיהוּ וְאִתְכְּלִילוּ חַד בְּחַד. וְכֵן אַתְוָון כֻּלְּהוּ כְּלִילָן דָּא בְּדָא וּמִתְעַטְּרָן דָּא בְדָא עַד דְּאִתְבְּנֵי עֲלַיְיהוּ בִּנְיָינָא וְיסוֹדָא.**

וְכַד אִתְבְּנִיאוּ כֻּלְּהוּ וְאִתְעַטְּרוּ. הֲווֹ מַיִין עִלָּאִין מִתְעָרְבִין בְּמַיִין תַּתָּאִין וַאֲפִיקוּ בֵיתָא דְעָלְמָא (וְעַל דָּא אַפִּיקוּ תְּרֵין נְהוֹרִין חַד דְּאִקְרֵי אֶרֶץ וּנְהוֹרָא דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם) **וְעַל דָּא ב' אִתְחַזֵּי בְּרֵישָׁא וּמַיִין סָלְקִין וְנָחֲתִין עַד דְּהַאי רָקִיעַ הָוָה וְאַפְרִישׁ לוֹן. וּמַחְלוֹקֶת הָוָה בַּשֵּׁנִי דְּבֵיהּ אִתְבְּרֵי גֵיהִנֹּם דְּאִיהוּ נוּרָא דְדָלִיק כְּמָה דְאַתְּ אָמַר,** (דברים ד) **אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא. וְזַמִּין לְאַשְׁרָאָה עַל רֵישַׁיְיהוּ דְחַיָּיבַיָּא.**

לשון הקודש

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אוֹת רִאשׁוֹנָה שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הָיְתָה מְשׁוֹטֶטֶת עַל פְּנֵי קֶשֶׁר זַךְ, וּמִתְעַטֶּרֶת מִלְּמַטָּה וּמִלְּמַעְלָה, וְעוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, וּמַיִם נֶחְקָקִים בַּחֲקִיקָתָם וּמִתְיַשְּׁבִים בִּמְקוֹמָם, וְנִכְלְלוּ אֶחָד בְּאֶחָד. וְכֵן כָּל הָאוֹתִיּוֹת כֻּלָּן כְּלוּלוֹת זוֹ בְזוֹ וּמִתְעַטְּרוֹת זוֹ בְזוֹ, עַד שֶׁנִּבְנָה עֲלֵיהֶן בִּנְיָן וְיסוֹד.

וּכְשֶׁנִּבְנוּ כֻּלָּם וְהִתְעַטְּרוּ, הָיוּ מַיִם עֶלְיוֹנִים מִתְעָרְבִים בְּמַיִם תַּחְתּוֹנִים, וְהוֹצִיאוּ בַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם וְעַל זֶה הוֹצִיאוּ שְׁנֵי אוֹרוֹת, אֶחָד שֶׁנִּקְרָא אֶרֶץ, וּמְאוֹר שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם), וְעַל זֶה ב' נִרְאֵית בָּרֵאשׁ, וּמַיִם עוֹלִים וְיוֹרְדִים עַד שֶׁהָיָה הָרָקִיעַ הַזֶּה שֶׁהִפְרִיד אוֹתָם. וּמַחֲלֹקֶת הָיְתָה בַּשֵּׁנִי, שֶׁבּוֹ נִבְרָא גֵיהִנֹּם, שֶׁהוּא אֵשׁ שֶׁדּוֹלֵק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ד) אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא, וְעָתִיד לִשְׁרוֹת עַל רֹאשׁ הָרְשָׁעִים.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה מֵהָכָא כָּל מַחְלוֹקֶת דְּאִיהוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּים. דְּהָא הָכָא מַחְלוֹקֶת דְּאִיהוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם הָוָה וְשָׁמַיִם בְּהַאי אִתְקַיָּים. לְבָתָר דָּא דִכְתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם וְגוֹ'. בְּקַטְפִּירָא דְעִילִיתָא בְּקִסְטַיְיהוּ שְׁכִיחֵי וְאִתְקַיְּימוּ. דְּהָא תָּנֵינָן כְּתִיב, (שמות כו) וְהִבְדִּילָה הַפָּרוֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים דַּיְיקָא, דְּהָא אִיהוּ רָקִיעַ דִּמְפָרֵשׁ בְּגוֹ בְּאֶמְצָעִיתָא.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב לְבָתָר יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד. מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם מַמָּשׁ. אֶל מָקוֹם אֶחָד. לְאַתַר דְּאִקְרֵי אֶחָד. וְאִיהוּ יַם תַּתָּאָה דְּהָא אִיהוּ אַשְׁלִים לְאֶחָד. וּבְלָא אִיהוּ לָא אִקְרֵי אֶחָד. וּמַשְׁמַע דִּכְתִיב יִקָּווּ דְּבֵיהּ מִתְכַּנְּשִׁין כֻּלְּהוּ מַיָּא כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגוֹ'.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאן כָּל מַחֲלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּים. שֶׁהֲרֵי כָּאן מַחֲלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם הָיְתָה, וְהַשָּׁמַיִם בָּזֶה הִתְקַיְּמוּ. לְאַחַר זֶה שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם וְגוֹ'. בַּהַבְדָּלוֹת שֶׁבַּמַּעֲלוֹת, בְּמִדָּתָם מְצוּיִים וְהִתְקַיְּמוּ, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, כָּתוּב (שמות כו) וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים דַּיְוְקָא, שֶׁהֲרֵי הוּא רָקִיעַ שֶׁמַּפְרִיד בְּתוֹךְ הָאֶמְצַע.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב אַחַר כָּךְ יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד. מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם מַמָּשׁ. אֶל מָקוֹם אֶחָד – לְמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֶחָד, וְהוּא יָם תַּחְתּוֹן, שֶׁהֲרֵי הוּא מַשְׁלִים לְאֶחָד, וּבִלְעָדָיו לֹא נִקְרָא אֶחָד. וּמַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב יִקָּווּ, שֶׁבּוֹ כָּל הַמַּיִם מִתְכַּנְּסִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם.

רִבִּי יֵיסָא אָמַר אֶל מָקוֹם אֶחָד, דָּא אִיהוּ אֲתַר דִּכְתִיב בֵּיהּ (ישעיה נד) וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תָמוּט. דְּהָא אִיהוּ נָטִיל כֹּלָּא וְשָׁדֵי בְּיַמָּא וּבֵיהּ אִתְתַּקָּנַת אַרְעָא דִכְתִיב וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה דָּא הוּא אֶרֶץ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אָרֶץ.

אַמַּאי אִקְרֵי יַבָּשָׁה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק הַיְינוּ דִכְתִיב (דברים טז) לֶחֶם עוֹנִי לֶחֶם עָנִי כְתִיב. וּבְגִין דְּאִיהוּ לֶחֶם עָנִי אִקְרֵי יַבָּשָׁה. וְשָׁאִיב בְּגַוָּוהּ כָּל מֵימִין דְּעָלְמָא וְאִיהִי יַבָּשָׁה הֲוֵי. עַד דְּאֲתַר דָּא אִמְלֵי לָהּ וּכְדֵין נַגְדִין מַיָּא אוֹרַח דְּאִנּוּן מְקוֹרוֹת.

וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים דָּא הוּא בֵית כְּנִישׁוּת מַיִין דִּלְעֵילָא דְתַמָּן מִתְכַּנְשִׁין כָּל מַיָּא וּמִתַּמָּן נָגְדִין וְנָפְקִין.

לשון הקודש

רִבִּי יֵיסָא אָמַר, אֶל מָקוֹם אֶחָד – זֶהוּ מָקוֹם שֶׁכָּתוּב בּוֹ (ישעיה נד) וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תָמוּט. שֶׁהֲרֵי הוּא נוֹטֵל הַכֹּל וְזוֹרֵק בַּיָּם, וּבוֹ מִתְתַּקֶּנֶת הָאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. זוֹהִי אֶרֶץ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אָרֶץ.

לָמָּה נִקְרֵאת יַבָּשָׁה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַיְינוּ מַה שֶׁכָּתוּב (דברים טז) לֶחֶם עֹנִי. לֶחֶם עָנִי כָּתוּב. וּבִגְלַל שֶׁהוּא לֶחֶם עָנִי נִקְרָא יַבָּשָׁה, וְשׁוֹאֵב בְּתוֹכָהּ כָּל מֵימֵי הָעוֹלָם, וְהִיא הָיְתָה יַבָּשָׁה, עַד שֶׁמָּקוֹם זֶה מְמַלֵּא אוֹתָהּ, וְאָז שׁוֹפְעִים מַיִם דֶּרֶךְ אוֹתָם הַמְּקוֹרוֹת.

וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים – זֶהוּ בֵית כִּנּוּס הַמַּיִם שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁשָּׁם כָּל הַמַּיִם מִתְכַּנְּסִים וּמִשָּׁם שׁוֹפְעִים וְיוֹצְאִים.

השלמה מהחשמטות (סימן ל"ב)

שְׁבִיעִי הֲוֵי בְּמִזְרָחוֹ שֶׁל עוֹלָם וּמִשָּׁם בָּא זֶרַע שֶׁל יִשְׂרָאֵל כִּי חוּט הַשִּׁדְרָה מָשׁוּךְ מִן הַמּוֹחַ שֶׁל אָדָם וּבָא לַאֲמָה וּמִשָּׁם הוּא הַזֶּרַע דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה מ"ג) מִמִּזְרָח אַבִּיא זַרְעָךְ, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל טוֹבִים מִזֶּה הַמָּקוֹם אַבִּיא זַרְעָךְ וְיִתְחַדֵּשׁ לְךָ זֶרַע חָדָשׁ, וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל רָעִים מִן הַזֶּרַע שֶׁכְּבָר בָּא לְעוֹלָם דִּכְתִיב (קֹהֶלֶת א) דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא. דּוֹר שֶׁכְּבָר בָּא. וּמַאי מִמַּעֲרָב אֲקַבְּצָךְ, מֵאוֹתָה מִדָּה שֶׁנּוֹטָה תָּמִיד לְמַעֲרָב. וְלָמָּה אִקְרֵי מַעֲרָב, מִפְּנֵי שֶׁשָּׁם מִתְעָרֵב כָּל הַזֶּרַע. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְבֵן מֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ כַּלָּה נָאָה וּצְנוּעָה בְּחַדְרוֹ, וְהָיָה לוֹקֵחַ מִבֵּית אָבִיו עוֹשֶׁר וּמֵבִיא לָהּ תָּמִיד וְלוֹקַחַת הַכֹּל וּמְצַנַּעַת אוֹתוֹ תָּמִיד וּמְעָרֶבֶת הַכֹּל. לְסוֹף יָמִים בִּקֵּשׁ לִרְאוֹת מָה אָסַף וּמַה קִבֵּץ הַיְינוּ דִּכְתִיב וּמִמַּעֲרָב אֲקַבְּצָךְ. וּמַאי נִיחוּ

לשון הקודש

השלמה מהחשמטות (סימן ל"ב)

שְׁבִיעִי הָיָה בְּמִזְרָחוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמִשָּׁם בָּא זֶרַע שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי חוּט הַשִּׁדְרָה מָשׁוּךְ מִן הַמֹּחַ שֶׁל אָדָם וּבָא לָאַמָּה, וּמִשָּׁם הוּא הַזֶּרַע, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מג) מִמִּזְרָח אָבִיא זַרְעֶךָ. כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל טוֹבִים – מִזֶּה הַמָּקוֹם אָבִיא זַרְעֶךָ, יִתְחַדֵּשׁ לְךָ זֶרַע חָדָשׁ. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל רָעִים – מִן הַזֶּרַע שֶׁכְּבָר בָּא לָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (קהלת א) דּוֹר הֹלֵךְ וְדוֹר בָּא. דּוֹר שֶׁכְּבָר בָּא. וּמַהוּ מִמַּעֲרָב אֲקַבְּצָךְ? מֵאוֹתָהּ מִדָּה שֶׁנּוֹטָה תָּמִיד לַמַּעֲרָב. וְלָמָּה נִקְרָא מַעֲרָב? מִפְּנֵי שֶׁשָּׁם מִתְעָרֵב כָּל הַזֶּרַע. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְבֵן מֶלֶךְ שֶׁהָיְתָה לוֹ כַּלָּה נָאָה וּצְנוּעָה בְּחַדְרוֹ, וְהָיָה לוֹקֵחַ מִבֵּית אָבִיו עֹשֶׁר וּמֵבִיא לָהּ תָּמִיד, וְלוֹקַחַת

בֵּית אָבִיו דִּכְתִיב מִמִּזְרָח אָבִיא זַרְעֶךָ. מְלַמֵּד שֶׁמִּמִּזְרָח מֵבִיא, וְזוֹרֵעַ בַּמַּעֲרָב, וְאַחַר כָּךְ הוּא מְקַבֵּץ מַה שֶּׁזָּרַע. (עד כאן מההשמטות).

אָמַר רִבִּי חִיָּיא מִקְוֵה הַמַּיִם דָּא צַדִּיק. דְּכַד מָטָא לְמִקְוֵה הַמַּיִם כְּתִיב וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב וּכְתִיב, (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. (וְכֵן אוֹר קַדְמָאָה טוֹב אִקְרֵי. וְכֵן כֻּלְּהוּ כְּתִיב בְּהוּ כִּי טוֹב. בַּר יוֹמָא תִּנְיָינָא דְּלָא כְּתִיב בֵּיהּ כִּי טוֹב). רִבִּי יוֹסֵי אָמַר יִשְׂרָאֵל מִקְוֵה אִיהוּ. דִּכְתִיב, (ירמיה יז) מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יְיָ.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר דָּא צַדִּיק. הַיְנוּ דִּכְתִיב קָרָא יַמִּים. בְּגִין דִּנְחָלִין וּמַבּוּעִין וְנַהֲרִין כֻּלְּהוּ נָטִיל לוֹן וְאִיהוּ מְקוֹרָא דְּכֹלָּא וְאִיהוּ נָטִיל כֹּלָּא בְּגִינֵי כָּךְ יַמִּים. וְעַל דָּא וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב וּכְתִיב, (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב.

לשון הקודש

הַכֹּל וּמַצְנַעַת אוֹתוֹ תָּמִיד וּמְעָרֶבֶת הַכֹּל. לְסוֹף יָמִים בִּקֵּשׁ לִרְאוֹת מָה אָסַף וּמַה קִבֵּץ. הַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מג) וּמִמַּעֲרָב אֲקַבְּצֶךָ. וּמַה הוּא בֵּית אָבִיו? שֶׁכָּתוּב מִמִּזְרָח אָבִיא זַרְעֶךָ. מְלַמֵּד שֶׁמִּמִּזְרָח מֵבִיא, וְזוֹרֵעַ בַּמַּעֲרָב, וְאַחַר כָּךְ הוּא מְקַבֵּץ מַה שֶּׁזָּרַע: ע"כ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מִקְוֵה הַמַּיִם זֶה צַדִּיק. שֶׁכְּשֶׁמַּגִּיעַ לְמִקְוֵה הַמַּיִם, כָּתוּב וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב, וְכָתוּב (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. וְוֵכֵן אוֹר רִאשׁוֹן נִקְרָא טוֹב, וְכֵן בְּכֻלָּם כָּתוּב כִּי טוֹב, פְּרָט לַיּוֹם הַשֵּׁנִי שֶׁלֹּא כָתוּב בּוֹ כִּי טוֹב] רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, יִשְׂרָאֵל הוּא מִקְוֵה, שֶׁכָּתוּב (ירמיה יז) מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל ה'.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, זֶה צַדִּיק, הַיְנוּ מַה שֶּׁכָּתוּב קָרָא יַמִּים. מִשּׁוּם שֶׁנְּחָלִים וּמַעְיָנוֹת וּנְהָרוֹת, אֶת כֻּלָּם הוּא נוֹטֵל, וְהוּא הַמָּקוֹר שֶׁל הַכֹּל וְהוּא נוֹטֵל הַכֹּל.

וּבְגִין דְּאִתְרְשִׁים אִיהוּ אַפְרִישׁ בֵּין יוֹמָא קַדְמָאָה לִתְלִיתָאָה וְלָא אִתְּמַר כִּי טוֹב בְּגַוַיְיהוּ. דְּהָא בְּיוֹמָא תְלִיתָאָה עָבְדַת אַרְעָא אִיבִּין מֵחֵילָא דְּהַאי צַדִּיק. דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי. מָאי עֵץ פְּרִי. דָּא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע דְּאִיהוּ עָבִיד אִיבִּין וּפֵרִין. עוֹשֶׂה פְּרִי דָּא צַדִּיק יְסוֹד דְּעָלְמָא.

לְמִינוֹ דְּכָל בְּנֵי נָשָׁא דְּאִית לוֹן רוּחָא קַדִּישָׁא. דְּאִיהוּ אִיבָּא דְּהַהוּא אִילָנָא רָשִׁים בְּהוּ רְשִׁימָא לְמִינוֹ. וּמַאי אִיהוּ, בְּרִית קֹדֶשׁ בְּרִית שָׁלוֹם. וּבְנֵי מְהֵימְנוּתָא לְמִינוֹ, לְמִינוֹ עָאלִין וְלָא מִתְפָּרְשָׁן מִנֵּיהּ. וְצַדִּיק עוֹשֶׂה פְּרִי הוּא. וְהַהוּא אִילָנָא אִתְעַבְּרַת וְאַפִּיקַת הַהוּא פְּרִי לְמִינוֹ. לְמִינוֹ דְּהַהוּא עוֹשֶׂה פְּרִי דְּיִהֲוֵי כְּוָוֹתֵיהּ.

לשון הקודש

מִשּׁוּם כָּךְ יַמִּים. וְעַל זֶה וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב, וְכָתוּב (ישעיה יג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. **וּמִשּׁוּם** שֶׁהוּא נִרְשָׁם, הִפְרִיד בֵּין יוֹם רִאשׁוֹן לַשְּׁלִישִׁי וְלֹא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בֵּינֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי עָשְׂתָה הָאָרֶץ פֵּרוֹת מִכֹּחַ הַצַּדִּיק הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי. מַה זֶּה עֵץ פְּרִי? זֶה עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אִבִּים וּפֵרוֹת. עֹשֶׂה פְּרִי – זֶה צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. **לְמִינוֹ** – שֶׁל כָּל בְּנֵי אָדָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם רוּחַ קְדוֹשָׁה, שֶׁהוּא פְּרִי שֶׁאוֹתוֹ אִילָן רוֹשֵׁם בָּהֶם רִשּׁוּם לְמִינוֹ. וּמָה הָרֹשֶׁם? זֶהוּ בְּרִית קֹדֶשׁ בְּרִית שָׁלוֹם. וּבְנֵי הָאֱמוּנָה לְמִינוֹ, לְמִינוֹ נִכְנָסִים וְלֹא נִפְרָדִים מִמֶּנּוּ, וְצַדִּיק עוֹשֶׂה פְּרִי הוּא. וְאוֹתוֹ אִילָן מִתְעַבֵּר וּמוֹצִיא אוֹתוֹ פְּרִי לְמִינוֹ, לְמִינוֹ שֶׁל אוֹתוֹ עוֹשֶׂה פְּרִי שֶׁיִּהְיֶה כְּמוֹתוֹ.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּדָמֵי לְאִמֵּיהּ וְלְאָבוֹי. וְעַל כֵּן רְשִׁימָא קַדִּישָׁא בְיוֹמָא תְמִינָאָה בְּגִין דְּיִדְמֵי לְאִמֵּיהּ. (בְּגִין דְּהִיא דַרְגָּא תְמִינָאָה וְהַהִיא נַפְשָׁא דְפָרַח מִנָּהּ אִצְטְרִיכַת לְאִתְחַזָּאָה קַמָּהּ לִתְמַנְיָא יוֹמִין) **וְכַד אִתְפְּרָעַת וְאִתְגַּלְיָיא רְשִׁימָא קַדִּישָׁא בְּגִין דְּיִדְמֵי לְאָבוֹי. וְעַל דָּא עֵץ פְּרִי דָא אִמָּא. עוֹשֶׂה פְּרִי דָא בְּרִית קֹדֶשׁ אָבוֹי. לְמִינוֹ דְּיִדְמֵי לֵיהּ וְאִתְרְשִׁים בֵּיהּ.**

אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ. זַרְעוֹ בוֹ. זֶרַע בּוֹ מִיבְעֵי לֵיהּ. מָאי זַרְעוֹ בוֹ. אֶלָּא זֶרַע וָא"ו בוֹ. עַל הָאָרֶץ הָכִי הוּא וַדָּאי. דְּהָא הַהוּא זַרְעָא אַשְׁדֵּי עַל אַרְעָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּאִנּוּן קַדִּישִׁין וְדַמְיָין לְקַדִּישִׁין. וְעַל דָּא וַדָּאי כְּתִיב, (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים. כֻּלָּם צַדִּיקִים וַדָּאי. דְּהָא מֵהָנֵי נָפְקוּ וּלְהָנֵי דַמְיָין. זַכָּאִין אִנּוּן בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

לשון הקודש

אֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁדּוֹמֶה לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו, וְעַל כֵּן רֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי כְּדֵי שֶׁיִּדְמֶה לְאִמּוֹ [וּבְגִלַּל שֶׁהִיא דַרְגָּה שְׁמִינִית, וְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ שֶׁפָּרְחָה מִמֶּנָּה צְרִיכָה לְהֵרָאוֹת לְפָנֶיהָ לִשְׁמוֹנָה יָמִים]. וּכְשֶׁנִּפְרָע וּמִתְגַּלֶּה רֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ כְּדֵי שֶׁיִּדְמֶה לְאָבִיו. וְעַל זֶה עֵץ פְּרִי – זוֹ אֵם. עֹשֶׂה פְּרִי – זוֹ בְּרִית קֹדֶשׁ אָבִיו. לְמִינוֹ – שֶׁיִּדְמֶה לוֹ וְיִרָּשֵׁם בּוֹ.

אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ – זַרְעוֹ בוֹ? זֶרַע בּוֹ צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה זַרְעוֹ בוֹ? אֶלָּא זֶרַע וָא"ו בוֹ. עַל הָאָרֶץ – כָּךְ הוּא וַדַּאי, שֶׁהֵרֵי אוֹתוֹ זֶרַע זָרַק עַל הָאָרֶץ. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים וְדוֹמִים לִקְדוֹשִׁים, וְעַל זֶה וַדַּאי כָּתוּב (ישעיה סח) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים. כֻּלָּם צַדִּיקִים וַדַּאי, שֶׁהֵרֵי מֵאֵלֶּה יָצְאוּ וּלְאֵלֶּה דּוֹמִים. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

(דף לג ע"ב).

אָמַר רִבִּי חִיָּיא כְּתִיב, (ירמיה י ונא) **עוֹשֶׂה אֶרֶץ בְּכֹחוֹ. מָאי עוֹשֶׂה אֶרֶץ** (בְּכֹחוֹ. עָשָׂה אֶרֶץ מִיבְּעֵי לֵיהּ. אֶלָּא עוֹשֶׂה וַדַּאי תָּדִיר וּמְתַקֵּן קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַאי אֶרֶץ) **דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא. בְּכֹחוֹ דָּא צַדִּי"ק. מֵכִין תֵּבֵל בְּחָכְמָתוֹ. תֵּבֵל דָּא אֶרֶץ דִּלְתַתָּא. בְּחָכְמָתוֹ דָּא צֶדֶק דִּכְתִיב וְהוּא** (תהלים ט) **יִשְׁפּוֹט תֵּבֵל בְּצֶדֶק. עוֹשֶׂה אֶרֶץ דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהוּא מַתְקִין אַרְעָא וּמַתְקִין אָרְחוֹי. וּבְמָה. בְּכֹחוֹ כִּדְקָאֲמָרָן.**

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּאַתְוָון גְּלִיפָן דְּרִבִּי אֶלְעָזָר אִית קוּטְרֵי דְּאַתְוָון תְּרֵין וְעֶשְׂרִין קְטִירִין כְּחֲדָא. תְּרֵין אַתְוָון דָּא סָלִיק וְדָא נָחִית וּדְסָלִיק נָחִית וּדְנָחִית סָלִיק. וְסִימָן דָּא (ישעיה מה) **אַ"ך בָּ"ך אֵ"ל.**

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר טִיפְסָא דְשִׁיקְלָא בְּאֶמְצָעִיתָא קַיְימָא.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כָּתוּב (ירמיה י ונא) עֹשֵׂה אֶרֶץ בְּכֹחוֹ. מַה זֶּה עֹשֵׂה אֶרֶץ? [בְּכֹחוֹ? עָשָׂה אֶרֶץ צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא עוֹשֶׂה וַדַּאי תָּמִיד, וּמְתַקֵּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָרֶץ הַזּוֹ] זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה. בְּכֹחוֹ – זֶה צַדִּיק. מֵכִין תֵּבֵל בְּחָכְמָתוֹ. תֵּבֵל – זוֹ אֶרֶץ שֶׁלְּמַטָּה. בְּחָכְמָתוֹ – זֶה צֶדֶק, שֶׁכָּתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק. עֹשֵׂה אֶרֶץ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמַּתְקִין אֶרֶץ וּמַתְקִין דְּרָכֶיהָ, וּבַמֶּה? בְּכֹחַ, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּאוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר יֵשׁ קִשְׁרֵי הָאוֹתִיּוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם קְשׁוּרִים כְּאֶחָד. שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, זוֹ עוֹלָה וְזוֹ יוֹרֶדֶת, וְשֶׁעוֹלָה יוֹרֶדֶת וְשֶׁיּוֹרֶדֶת עוֹלָה. וְסִימָן זֶה – (ישעיה מה) אַ"ך בָּ"ך אֵ"ל. **רַבִּי** יוֹסֵי אָמַר, הַלָּשׁוֹן שֶׁל מִשְׁקָל עוֹמֵד בָּאֶמְצַע, וְסִימָן – (ויקרא יט) בְּמִדָּה

וְסִימָן (ויקרא יט) בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל וְגוֹ'. מִשְׁקָל לִישָׁן דְּקַיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא. וְרָזָא דָא (שמות ל) שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ כְּתִיב. וּמֹאזְנַיִם בֵּיהּ קַיְימָן וְאִתְקָלוּ. מָאן מֹאזְנַיִם כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ויקרא יט) מֹאזְנֵי צֶדֶק. וְכֻלְּהוּ קָיְימִין בְּמִשְׁקָל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ דָּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק כְּתִיב, (תהלים לג) בִּדְבַר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. בִּדְבַר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. אִלֵּין שְׁמַיָּא דִּלְתַתָּא דְּאִתְעֲבִידוּ בִּדְבַר שָׁמַיִם דִּלְעֵילָא. בְּרוּחַ. דְּאַפִּיק קָלָא עַד דְּמָטֵי לְהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק וְלָא פָּסְקִין מֵימוֹי לְעָלְמִין. וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. כֻּלְּהוּ תַּתָּאֵי קָיְימִין בְּרוּחַ דְּאִיהוּ דְּבַר.

מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ. מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו. (תהלים קד)

לשון הקודש

בְּמִשְׁקָל וְגוֹ'. מִשְׁקָל – לָשׁוֹן שֶׁעוֹמֵד בָּאֶמְצַע. וְזֶה סוֹד (שמות ל) שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ כָּתוּב. וּמֹאזְנַיִם עוֹמְדִים בּוֹ וְנִשְׁקָלוּ. אֵיזֶה מֹאזְנַיִם? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יט) מֹאזְנֵי צֶדֶק, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בְּמִשְׁקָל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ – זוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּתוּב (תהלים לג) בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ – אֵלּוּ שָׁמַיִם שֶׁלְּמַטָּה שֶׁנַּעֲשׂוּ בִּדְבַר שָׁמַיִם שֶׁלְּמַעְלָה. בְּרוּחַ – שֶׁהוֹצִיא קוֹל עַד שֶׁהִגִּיעַ לְאוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא וְלֹא פּוֹסְקִים מֵימָיו לְעוֹלָמִים. וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם – כָּל הַתַּחְתּוֹנִים עוֹמְדִים בָּרוּחַ שֶׁהוּא זָכָר.

מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי (שם קד)

מָאן עֲלִיּוֹתָיו כִּדְקָאֲמָרָן. דִּכְתִיב, (תהלים קד) הַמְּקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו. מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ. רָזָא דְהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק לְתַתָּא הָדָא הוּא דִכְתִיב עוֹשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ וְגוֹ' וְהָא אִתְּמָר:

יְהִי מְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. יְהִי מְאוֹרֹת חָסֵר. רִבִּי חִזְקִיָּה אוֹמֵר מְאוֹרֹת דְּשַׂרְיָא בֵּיהּ תְּקִפָּא דְדִינָא. קִילְטָא דְדִינָא. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר יְהִי מְאוֹרֹת לְתַתָּא אִיהִי סִיהֲרָא דְּבָהּ תַּלְיָא אַסְכָּרָה לְרַבְּיֵי עָלְמָא. וּבָהּ תַּלְיָא מְאוֹרֹת. בְּגִין דְּאִיהִי נְהוֹרָא זוּטְרָא מִכָּל נְהוֹרִין. וְזִמְנִין דְּאִתְחַשְׁכָא וְלָא מְקַבְּלָא נְהוֹרָא.

בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. דָּא הוּא רְקִיעָא דְאִיהוּ כְּלָלָא דְכֻלְּהוּ. בְּגִין דְּנָטִיל כָּל נְהוֹרִין וְהוּא נָהִיר

לשון הקודש

מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ. מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו, מַה זֶּה עֲלִיּוֹתָיו? כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב (שם) הַמְּקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו. מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ – סוֹד שֶׁל אוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא לְמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֹשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ וְגוֹ', וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

יְהִי מְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. יְהִי מְאוֹרֹת, חָסֵר. רַבִּי חִזְקִיָּה אוֹמֵר, מְאוֹרֹת שֶׁשּׁוֹרִים בּוֹ תֹּקֶף הַדִּין, קְלוּטַת הַדִּין. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, יְהִי מְאוֹרֹת – לְמַטָּה. הִיא הַלְּבָנָה שֶׁבָּהּ תְּלוּיָה אַסְכָּרָה לְתִינוֹקוֹת הָעוֹלָם, וּבָהּ תָּלוּי מְאוֹרֹת, בִּגְלַל שֶׁהִיא מָאוֹר קָטָן מִכָּל הַמְּאוֹרוֹת, וּלְפָעָמִים שֶׁנֶּחְשֶׁכֶת וְלֹא מְקַבֶּלֶת אוֹר.

בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם – זֶהוּ רָקִיעַ שֶׁהוּא כְּלָלוּת שֶׁל כֻּלָּם, בִּגְלַל שֶׁנּוֹטֵל כָּל

לְהַאי נְהוֹרָא דְּלָא נָהֲרָא (וְהִיא תַּלְיָא בֵּיהּ בְּגִין דְּאִתְדְּבַּק בָּהּ הַהוּא מְאֵרָה וּבֵיהּ תַּלְיָין לְתַתָּא כָּל אִנּוּן זַיְינִין אַחֲרָנִין בְּגִין זְעֵירוּ דִּנְהוֹרָא).

רִבִּי יִצְחָק אָמַר וְאַפִּיק (נ"א וְאַפִּילוּ) הַאי רְקִיעָא דְּלָא נָהִיר. וְקָרִינָן לֵיהּ מַלְכוּת שָׁמַיִם וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֶרֶץ הַחַיִּים. הַשָּׁמַיִם אִיהוּ (דְּנָהִיר) הַאי רָקִיעַ. בְּגִינֵי כָּךְ יְהִי מְאֹרֹת חָסֵר ו'. מָאי טַעְמָא דְּהָא בְּלָא וָא"ו מוֹתָא הוּא בְּעָלְמָא.

יְהִי מְאֹרֹת כֻּלָּא בֵּיהּ תַּלְיָא לְאַכְלָלָא לִילִית בְּעָלְמָא. כְּתִיב, (איוב ג) קָטָן וְגָדוֹל שָׁם הוּא. וּכְתִיב, (ישעיה לג) כִּי אִם שָׁם אַדִּיר יְיָ לָנוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה לד) אַךְ שָׁם הִרְגִּיעָה לִילִית וּמָצְאָה לָהּ מָנוֹחַ.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר יְהִי מְאֹרֹת. אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּלָא נַהֲרָא מִגַּרְמָהּ. אֶלָּא עַל יְדָא דִּנְהוֹרִין עִלָּאִין

לשון הקודש

הַמְּאוֹרוֹת, וְהוּא מֵאִיר לַמָּאוֹר הַזֶּה שֶׁאֵינוֹ מֵאִיר (וְהִיא תְּלוּיָה בּוֹ בִּגְלַל שֶׁנִּדְבְּקָה בָּהּ אוֹתָהּ מְאֵרָה, וּבוֹ תְּלוּיִים לְמַטָּה כָּל אוֹתָם מִינִים אֲחֵרִים בִּגְלַל הַקְּטָנַת הָאוֹר).

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְהוֹצִיא [וַאֲפִלּוּ] אֶת הָרָקִיעַ הַזֶּה שֶׁלֹּא מֵאִיר. וְקוֹרְאִים לוֹ מַלְכוּת שָׁמַיִם וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֶרֶץ הַחַיִּים. הַשָּׁמַיִם הוּא [שֶׁמֵּאִיר] הָרָקִיעַ הַזֶּה, מִשּׁוּם כָּךְ יְהִי מְאֹרֹת חָסֵר ו'. מָה הַטַּעַם? שֶׁזֶּה בְּלִי וָא"ו מָוֶת הוּא בָּעוֹלָם.

יְהִי מְאֹרֹת – הַכֹּל תָּלוּי בּוֹ לְהַכְלִיל לִילִית בָּעוֹלָם. כָּתוּב (איוב ג) קָטֹן וְגָדוֹל שָׁם הוּא. וְכָתוּב (ישעיה לג) כִּי אִם שָׁם אַדִּיר ה' לָנוּ. וְעַל זֶה כָּתוּב (שם לד) אַךְ שָׁם הִרְגִּיעָה לִילִית וּמָצְאָה לָהּ מָנוֹחַ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, יְהִי מְאֹרֹת –

דְּנָהֲרִין לָהּ כַּעֲשָׁשִׁיתָא דְּלָקְטָא נְהוֹרָא דְּנָהִיר. כְּתִיב, (יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. הִנֵּה אֲרוֹן דָּא אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּלָא נָהֲרָא. הַבְּרִית אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּנָהֲרָא. הִנֵּה אֲרוֹן דָּא הִיא מְאֹרֹת. אֲרוֹן תֵּיבוּתָא לְאַעֲלָאָה בְּגַוֵּיהּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. הַבְּרִית דָּא שִׁמְשָׁא דְּנָהִיר לָהּ. וְאִיהִי בְּרִית בַּהֲדֵיהּ אֲרוֹן הַבְּרִית דַּיְיקָא. אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. הַבְּרִית דְּאִיהוּ אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ.

וּבְגִין דְּהַאי אֲרוֹן אִיהוּ אָדוֹן. בְּגִין שִׁמְשָׁא דְּנָהִיר לָהּ וְנָהִיר לְכָל עָלְמָא. הָכִי אִתְקְרֵי (דף לד ע"א) וּמִנֵּיהּ נָקְטָא שְׁמָא. וְאִתְקְרֵי הַאי אֲרוֹן אָדוֹן בְּרָזָא דְּאָלֶ"ף דָּלֶ"ת נו"ן יו"ד. כְּמָה דְּאַמְרִינָן צַדִּיק וְצֶדֶק כָּךְ אֲדו"ן אדנ"י דָּא בְּדָא תַּלְיָין.

תָּא חֲזֵי, כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בִּבְרִית קַיְּימִין דְּאִיהוּ (שִׁמְשָׁא דְּקָאֲמָרָן וְדָא) רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם דְּרִשִׁימִין בֵּיהּ וּגְלִיפִין

לשון הקודש

אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה מֵעַצְמָהּ, אֶלָּא עַל יְדֵי אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁמְּאִירִים לָהּ כְּמוֹ עֲשָׁשִׁית שֶׁמְּקַבֶּלֶת אוֹר שֶׁמֵּאִיר. כָּתוּב (יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. הִנֵּה אֲרוֹן – זוֹ אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה. הַבְּרִית – אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה. הִנֵּה אֲרוֹן – זוֹהִי מְאֹרֹת. אֲרוֹן – תֵּבָה לְהַכְנִיס בְּתוֹכָהּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. הַבְּרִית – זוֹ הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁמְּאִירָה לָהּ, וְהִיא בְּרִית יַחַד עִם אֲרוֹן הַבְּרִית דַּוְקָא. אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ – הַבְּרִית שֶׁהוּא אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. **וּמִשּׁוּם** שֶׁהָאָרוֹן הַזֶּה הוּא אָדוֹן, בִּגְלַל הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁמְּאִירָה לָהּ וּמְאִירָה לְכָל הָעוֹלָם כָּךְ נִקְרֵאת, וּמִמֶּנּוּ לָקְחָה אֶת הַשֵּׁם. וְנִקְרָא הָאָרוֹן הַזֶּה אָדוֹן בַּסּוֹד שֶׁל אָלֶ"ף דָּלֶ"ת נו"ן יו"ד. כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ צַדִּיק וְצֶדֶק, כָּךְ אָדוֹן אֲדֹנָי זֶה בָּזֶה תְּלוּיִים.

בָּא רְאֵה, כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת עוֹמְדִים

בֵּיהּ כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וּבֵיהּ תַּלְיָין לְאַנְהָרָא. רִבִּי יֵיסָא סָבָא הָוָה אָמַר הָכִי יְהִי מְאֹרֹת דְּתַלְיָיא בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְדָא סִיהֲרָא דְּתַלְיָיא בֵּיהּ. כֵּיוָן דִּכְתִיב וְהָיוּ לִמְאוֹרוֹת הָא שִׁמְשָׁא (כאן חסר) וּלְמוֹעֲדִים דְּהָא זִמְנַיָּיא וְחַגִּין יְרָחִין וְשַׁבַּתֵּי בְּהוּ תַּלְיָאן וְהָווּ.

וְכֹלָּא בַּעֲבִידְתָּא קַדְמָאָה עִלָּאָה. דְּשִׁמֵּיהּ קַדִּישָׁא אִתְאַחִיד בֵּיהּ. וְאִיהוּ הוּא כֹּלָּא. שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי אִנּוּן לָקֳבֵל שִׁבְעָה רְקִיעִין וְכֻלְּהוּ מִדְּבָרֵי עָלְמָא. וְעָלְמָא עִלָּאָה עֲלַיְיהוּ. וּתְרֵין עָלְמִין נִינְהוּ עָלְמָא עִלָּאָה וְעָלְמָא תַּתָּאָה. תַּתָּאָה כְּגַוְונָא דְּלְעֵילָא דִּכְתִיב, (דברי הימים א טז) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. מֶלֶךְ עִלָּאָה. וּמֶלֶךְ תַּתָּאָה.

(תַּנִּינָן) כְּתִיב יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד. יְיָ

לשון הקודש

בִּבְרִית, שֶׁהוּא [שֶׁמֶשׁ שֶׁאָמַרְנוּ וְזֶה] רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, שֶׁרְשׁוּמִים וַחֲקוּקִים בּוֹ כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וּבוֹ תְּלוּיִים לְהָאִיר. רַבִּי יֵיסָא הַזָּקֵן הָיָה אוֹמֵר כָּךְ, יְהִי מְאֹרֹת שֶׁתְּלוּיִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְזוֹ הַלְּבָנָה שֶׁתְּלוּיָה בּוֹ. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב וְהָיוּ לִמְאוֹרֹת – הֲרֵי הַשֶּׁמֶשׁ. וּלְמוֹעֲדִים – שֶׁהֲרֵי זְמַנִּים וְחַגִּים חֳדָשִׁים וְשַׁבָּתוֹת תְּלוּיִים בָּהֶם וְהוֹוִים.

וְהַכֹּל בְּמַעֲשֶׂה רִאשׁוֹן עֶלְיוֹן שֶׁשְּׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ נֶאֱחָז בּוֹ, וְהוּא הוּא הַכֹּל. שִׁבְעָה כּוֹכָבִים הֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעָה רְקִיעִים, וְכֻלָּם מַנְהִיגֵי הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָם עֶלְיוֹן עֲלֵיהֶם. וּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת הֵם – עוֹלָם עֶלְיוֹן וְעוֹלָם תַּחְתּוֹן. תַּחְתּוֹן כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (דברי הימים–א טז) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. מֶלֶךְ עֶלְיוֹן וּמֶלֶךְ תַּחְתּוֹן.

[שְׁנִינוּ] כָּתוּב ה' מֶלֶךְ ה' מָלָךְ ה' יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד. ה' מֶלֶךְ – לְמַעְלָה. ה' מָלָךְ –

מֶלֶךְ לְעֵילָא. יְיָ מָלָךְ בְּאֶמְצָעִיתָא. יְיָ יִמְלוֹךְ לְתַתָּא. רִבִּי אַחָא אָמַר יְיָ (נ"א דָא חָכְמָה עִילָּאָה) מֶלֶךְ דָּא עָלְמָא עִלָּאָה דְּאִיהוּ עָלְמָא דְּאַתֵּי. יְיָ מָלָךְ דָּא תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. יְיָ יִמְלוֹךְ דָּא אֲרוֹן הַבְּרִית (נ"א רִבִּי אַחָא אָמַר יְיָ מֶלֶךְ דָּא חָכְמָה עִלָּאָה. יְיָ מָלָךְ דָּא עָלְמָא עִלָּאָה דְּאִיהוּ עָלְמָא דְּאַתֵּי. יְיָ יִמְלוֹךְ דָּא תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל).

אָתָא זִמְנָא אַחֲרָא דָּוִד וְאַהֲדַר לוֹן מִתַּתָּא לְעֵילָא. וְאָמַר (תהלים י) יְיָ מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד. יְיָ מֶלֶךְ לְתַתָּא. עוֹלָם בְּאֶמְצָעִיתָא. וָעֶד לְעֵילָא. דְּתַמָּן וִיעוּדָא וְקִיּוּמָא וְאַשְׁלֵימוּתָא דְּכֹלָּא. מֶלֶךְ לְעֵילָא יִמְלוֹךְ לְתַתָּא.

רִבִּי אַבָּא אָמַר כָּל הָנֵי מְאוֹרוֹת כֻּלְּהוּ מִתְחַבְּרָן בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ לְאַנְהָרָא עַל אַרְעָא. מָאן הוּא רְקִיעָא דְּנָהִיר עַל אַרְעָא. הֲוֵי אִימָא דָא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵעֵדֶן דִּכְתִיב וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן

לשון הקודש

בָּאֶמְצַע. ה' יִמְלוֹךְ – לְמַטָּה. רַבִּי אָחָא אָמַר, ה' (נ"א זוֹ הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה) מֶלֶךְ – זֶה עוֹלָם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַבָּא. ה' מָלָךְ – זוֹ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. ה' יִמְלוֹךְ – זֶה אֲרוֹן הַבְּרִית (נ"א ר' אָחָא אָמַר, ה' מֶלֶךְ – זוֹ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה. ה' מָלָךְ – זֶה עוֹלָם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא. ה' יִמְלוֹךְ – זוֹ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל).

בָּא זְמַן אַחֵר דָּוִד וְהֶחֱזִיר אוֹתָם מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, וְאָמַר (תהלים י) ה' מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד. ה' מֶלֶךְ – לְמַטָּה. עוֹלָם – בָּאֶמְצַע. וָעֶד – לְמַעְלָה. שֶׁשָּׁם הִתְוַעֲדוּת וְקִיּוּם וּשְׁלֵמוּת הַכֹּל. מֶלֶךְ – לְמַעְלָה. יִמְלוֹךְ – לְמַטָּה.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, כָּל הַמְּאוֹרוֹת הַלָּלוּ, כֻּלָּם מִתְחַבְּרִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ – לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. מִיהוּ הָרָקִיעַ שֶׁמֵּאִיר עַל הָאָרֶץ? הֲוֵי אוֹמֵר, זֶה

לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן.

תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּסִיהֲרָא שָׁלְטָא וְאִתְנְהִיר מֵהַהוּא נַהֲרָא דְּנָגִיד וְנָפִיק. כָּל אִנּוּן שְׁמַיָּא דִּלְתַתָּא וְחֵילֵיהוֹן כֻּלְּהוֹן אִתּוֹסְפָן נְהוֹרָא. וְכוֹכְבַיָּא דִּמְמַנָּן עַל אַרְעָא כֻּלְּהוּ שָׁלְטִין וּמְנַדְּלִין צְמָחִים וְאִילָנִין. וְעָלְמָא אִתְרַבֵּי בְּכֻלְּהוּ. וְאֲפִילוּ מַיָּא וְנוּנֵי יַמָּא כֻּלְּהוּ בִּרְבוּ יַתִּיר. וְכַמָּה גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין שָׁאטָן בְּעָלְמָא. בְּגִין דְּכֻלְּהוּ בְּחֶדְוָה בִּרְבוּ חֵילָא. כַּד חֶדְוָה הוּא בְּבֵי מַלְכָּא אֲפִילוּ אִנּוּן מִבֵּי תַרְעֵי. וְאֲפִילוּ אִנּוּן מִדְּבֵי טַרְנָשֵׁי (נ"א טַרְטָשֵׁי). כֻּלְּהוּ חָדָן וְשָׁטָאן בְּעָלְמָא. וְרַבְּיֵי דְּעָלְמָא בַּעֲיָין לְאִסְתַּמְּרָא.

רִבִּי אַחָא אָמַר. וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם. וְכַד כֻּלְּהוֹן קַיְּימִין בֵּיהּ כְּדֵין חֶדְוָותָא דָא עִם דָּא, כְּדֵין סִיהֲרָא אַזְעִירַת נְהוֹרָא מִקַּמֵּי שִׁמְשָׁא. כָּל

לשון הקודש

נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁכָּתוּב וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן.

בֹּא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁהַלְּבָנָה שׁוֹלֶטֶת וּמוּאֶרֶת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, כָּל אוֹתָם הַשָּׁמַיִם שֶׁלְּמַטָּה וְצִבְאוֹתֵיהֶם, כֻּלָּם נוֹסָפִים בְּאוֹר. וְכוֹכָבִים הַמְמֻנִּים עַל הָאָרֶץ, כֻּלָּם שׁוֹלְטִים וּמְגַדְּלִים צְמָחִים וְעֵצִים, וְהָעוֹלָם מִתְגַּדֵּל בְּכֻלָּם, וַאֲפִלּוּ מַיִם וּדְגֵי הַיָּם כֻּלָּם בְּגַדְלוּת יְתֵרָה. וְכַמָּה שְׁלוּחֵי הַדִּין מְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם, בִּגְלַל שֶׁכֻּלָּם בְּחֶדְוָה וּבְגַדְלוּת יְתֵרָה. כְּשֶׁהַחֶדְוָה הִיא בְּבֵית הַמֶּלֶךְ, אֲפִלּוּ אוֹתָם מִמֶּנִּי הַשְּׁעָרִים, וַאֲפִלּוּ אוֹתָם מִבֵּית מִמֶּנִּי הַנָּשִׁים (נ"א מַזִּיקִים), כֻּלָּם שְׂמֵחִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם. וְתִינוֹקוֹת הָעוֹלָם צְרִיכִים לְהִשָּׁמֵר.

רִבִּי אָחָא אָמַר, וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם. וּכְשֶׁכֻּלָּם עוֹמְדִים בּוֹ,

מַה דְּנָטִיל בְּגִין לְאַנְהָרָא לָהּ הָדָא הוּא דִכְתִיב לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר כְּתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים. מָאן שִׁבְעַת הַיָּמִים. אִלֵּין אִנּוּן שִׁבְעַת יוֹמִין דִּבְרֵאשִׁית. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר אִלֵּין אִנּוּן שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּלּוּאִים. מִלּוּאִים וַדַּאי. בְּגִין דְּהַהוּא זִמְנָא אִתְבַּסַּם עָלְמָא וְאִתְהַדַּר בְּאַשְׁלָמוּתֵיהּ וְלָא אִתְפְּגִים סִיהֲרָא בְּגִין חִוְיָא בִישָׁא דִכְתִיב בֵּיהּ (משלי טז) וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף. וְאֵימָתַי יְהֵא דָא בְּזִמְנָא דִכְתִיב, (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח. וּכְדֵין כְּתִיב, (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. אָמַר רִבִּי

לשון הקודש

אָז חֶדְוָה זֶה עִם זֶה, וְאָז הַלְּבָנָה מַקְטִינָה אוֹרָהּ מִלִּפְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ, וְכָל מַה שֶׁנּוֹטֵל כְּדֵי לְהָאִיר לָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּתוּב (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים. מַה זֶּה שִׁבְעַת הַיָּמִים? אֵלֶּה אוֹתָם שִׁבְעַת יְמֵי בְרֵאשִׁית. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֵלֶּה אוֹתָם שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּלּוּאִים. מִלּוּאִים וַדַּאי. מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ זְמַן הִתְבַּשֵּׂם הָעוֹלָם וְחוֹזֵר בִּשְׁלֵמוּתוֹ, וְלֹא נִפְגֶּמֶת הַלְּבָנָה בִּגְלַל הַנָּחָשׁ הָרָע שֶׁכָּתוּב בּוֹ (משלי טז) וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף. וּמָתַי יִהְיֶה זֶה? בִּזְמַן שֶׁכָּתוּב (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח. וְאָז כָּתוּב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ.

אֶלְעָזָר אִלֵּין מַיִין תַּתָּאִין דְּרַחֲשִׁין זַיְינִין כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. אִנּוּן עִלָּאֵי וְאִנּוּן תַּתָּאֵי. רִבִּי חִיָּיא אָמַר עִלָּאֵי אַפִּיקוּ נֶפֶשׁ חַיָּה. וּמַאי נִיהוּ. דָּא נֶפֶשׁ דְּאָדָם קַדְמָאָה כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ אִלֵּין שְׁלִיחֵי עִלָּאִין דְּאִתְחַזּוּן לִבְנֵי נָשָׁא בְּחֵיזוּ דְבַר נָשׁ. מַשְׁמַע דִּכְתִיב יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. בְּגִין דְּאִית אַחֲרָנִין דְּלָא אִתְחַזּוּן אֶלָּא בְּרוּחָא מַמָּשׁ לְפוּם סֻכְלְתָּנוּ דִבְנֵי נָשָׁא. (דף לד ע"ב)

בְּגִינֵי כָּךְ לָא כְתִיב בְּאִלֵּין לְמִינֵהוּ כְּאִנּוּן אַחֲרָנִין דִּכְתִיב בְּהוּ וְאֶת כָּל עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ, בְּגִין דְּאִלֵּין לָא מְשַׁנְיָין מִמִּינַיְיהוּ לְעָלְמִין כְּהָנֵי אַחֲרָנִין דְּלָא כְתִיב בְּהוּ לְמִינֵהוּ. וְאִי תֵימָא אִית בְּהוּ דְמְשַׁנְיָין דָּא מִן דָּא. הָכִי הוּא וַדַּאי דְהָא אִית בְּהוּ דְמְשַׁנְיָין אֵלִין מֵאִלֵּין בְּגִינֵי כָּךְ כְתִיב וּמִשָּׁם יִפָּרֵד:

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵלּוּ מַיִם תַּחְתּוֹנִים שֶׁרוֹחֲשִׁים מִינִים כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. אוֹתָם עֶלְיוֹנִים וְאוֹתָם תַּחְתּוֹנִים. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, עֶלְיוֹנִים הוֹצִיאוּ נֶפֶשׁ חַיָּה, וּמַה הוּא? זוֹ הַנֶּפֶשׁ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ – אֵלּוּ שְׁלִיחִים עֶלְיוֹנִים שֶׁנִּרְאִים לִבְנֵי אָדָם כְּמַרְאֵה אָדָם. מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ, הֱיוֹת שֶׁיֵּשׁ אֲחֵרִים שֶׁלֹּא נִרְאִים אֶלָּא בְּרוּחַ מַמָּשׁ לְפִי שֵׂכֶל בְּנֵי הָאָדָם.

לָכֵן לֹא כָתוּב בְּאֵלּוּ לְמִינֵהוּ כְּמוֹ אוֹתָם אֲחֵרִים שֶׁכָּתוּב בָּהֶם וְאֶת כָּל עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ, הֱיוֹת שֶׁאֵלּוּ לֹא מְשֻׁנִּים מִמִּינֵיהֶם לְעוֹלָמִים כָּאֲחֵרִים הַלָּלוּ שֶׁלֹּא כָתוּב בָּהֶם לְמִינֵהוּ. וְאִם תֹּאמַר, יֵשׁ בָּהֶם שֶׁמְּשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה – כָּךְ זֶה בְּוַדַּאי! שֶׁהֲרֵי יֵשׁ בָּהֶם שֶׁמְּשֻׁנִּים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה. מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב וּמִשָּׁם יִפָּרֵד.

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִים הַגְּדוֹלִים. אִלֵּין לִוְיָתָן וּבַת זוּגוֹ. וְאֶת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרוֹמֶשֶׁת. דָּא נֶפֶשׁ דְּהַהִיא חַיָּה דְּאִיהִי רוֹמֶשֶׁת לְד' סִטְרֵי עָלְמָא. וּמָאן אִיהִי חַיָּה דְּאִיהִי רוֹמֶשֶׁת. הֲוֵי אִימָא דָא לִילִית. אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם. דְּמַיִין מְגַדְּלִין לוֹן. דְּכַד אָתֵי סִטְרָא דְּדָרוֹם שָׁרָאן מַיִין וְנַגְדִּין לְכָל סִטְרִין וְאַרְבֵּי יַמָּא אָזְלִין וְעָבְרִין כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים קד) שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ.

וְאֶת כָּל עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (קהלת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר כֻּלְּהוֹן מִשִּׁית גַּדְפִּין וְלָא מִשַּׁנְיָין לְעָלְמִין. וּבְגִינֵי כָּךְ כְּתִיב לְמִינֵהוּ. מָאי לְמִינֵהוּ. לְזַיְינָא דִלְעֵילָא. וְאִלֵּין טָאסָן וְשָׁאטָן עָלְמָא בְּשִׁית וְחָמָאן עוֹבָדִין דִּבְנֵי נָשָׁא

לשון הקודש

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים – אֵלּוּ לִוְיָתָן וּבַת זוּגוֹ. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׁת – זוֹ נֶפֶשׁ אוֹתָהּ הַחַיָּה שֶׁהִיא רוֹמֶשֶׁת לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. וּמִי הִיא הַחַיָּה שֶׁהִיא רוֹמֶשֶׁת? הֲוֵי אוֹמֵר זוֹ לִילִית. אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵהֶם – שֶׁהַמַּיִם מְגַדְּלִים אוֹתָם. שֶׁכְּשֶׁבָּא צַד הַדָּרוֹם, מַפְשִׁירִים הַמַּיִם וְשׁוֹפְעִים לְכָל הַצִּדָּדִים, וְאֳנִיּוֹת הַיָּם הוֹלְכִים וְעוֹבְרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ.

וְאֵת כָּל עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, כֻּלָּם מִשֵּׁשׁ כְּנָפַיִם וְלֹא מִשְּׁתַּנִּים לְעוֹלָמִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב לְמִינֵהוּ. מַה זֶּה לְמִינֵהוּ? לַמִּין שֶׁלְּמַעְלָה, וְאֵלֶּה טָסִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם בְּשֵׁשׁ, וְרוֹאִים מַעֲשֵׂי

וְסָלְקִין לוֹן לְעֵילָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (קהלת י) גַּם בְּמַדָּעֲךָ מֶלֶךְ אַל תְּקַלֵּל וְגוֹ'.

רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר הָרוֹמֶשֶׁת, הַשּׁוֹרֶצֶת מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא כִּדְאַמְרִינָן רָמַשׁ לֵילְיָא. וְעַל דָּא (תהלים קד) בּוֹ תִּרְמוֹשׁ כָּל חַיְתוֹ יָעַר. דְּכֻלְּהוּ שָׁלְטָאן בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהִי שָׁלְטָא. וּפָתְחִין שִׁירָתָא בִּתְלַת סִטְרִין דְּפַלְגוּ לֵילְיָא. וְזָמְרֵי שִׁירָתָא וְלָא מִשְׁתַּכְּחֵי. וְעַל אִלֵּין כְּתִיב, (ישעיה סב) הַמַּזְכִּירִים אֶת ה' אַל דֳּמִי לָכֶם.

רִבִּי שִׁמְעוֹן קָם וְאָמַר מִסְתַּכֵּל הֲוֵינָא, דְּכַד בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי אָדָם, אִזְדַּעְזְעוּ כָּל עִלָּאִין וְתַתָּאִין. וְיוֹמָא שְׁתִיתָאָה הָוָה סָלִיק בְּדַרְגּוֹי עַד דְּסָלְקָא רְעוּתָא עִלָּאָה וְנָהִיר שֵׁירוּתָא דְּכָל נְהוֹרִין. וּפְתַח תַּרְעָא דְּמִזְרָח דְּהָא מִתַּמָּן נְהוֹרָא נָפִיק. וְדָרוֹם אַחֲמֵי תוֹקְפֵי דְּנְהוֹרָא דְּיָרִית מֵרֵישָׁא וְאִתְתַּקַּף

לשון הקודש

בְּנֵי אָדָם וּמַעֲלִים אוֹתָם לְמַעְלָה, וְעַל זֶה כָּתוּב (שם) גַּם בְּמַדָּעֲךָ מֶלֶךְ אַל תְּקַלֵּל וְגוֹ'. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, הָרֹמֶשֶׁת? הַשּׁוֹרֶצֶת צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, רוֹמֵשׁ לַיְלָה. וְעַל זֶה (תהלים קד) בּוֹ תִּרְמֹשׁ כָּל חַיְתוֹ יָעַר. שֶׁכֻּלָּם שׁוֹלְטִים בְּשָׁעָה שֶׁהִיא שׁוֹלֶטֶת, וּפוֹתְחִים שִׁירָה בִּשְׁלֹשָׁה צְדָדִים שֶׁל חֲצוֹת הַלַּיְלָה, וּמְזַמְּרִים שִׁירָה וְלֹא שׁוֹקְטִים. וְעַל אֵלּוּ כָּתוּב הַמַּזְכִּירִים אֶת ה' אַל דֳּמִי לָכֶם. עָמַד רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, מִסְתַּכֵּל הָיִיתִי, שֶׁכְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אָדָם, הִזְדַּעְזְעוּ כָּל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְיוֹם הַשִּׁשִּׁי הָיָה עוֹלֶה בְּדַרְגּוֹתָיו, עַד שֶׁעָלָה רָצוֹן עֶלְיוֹן וְהֵאִיר תְּחִלָּה כָּל הָאוֹרוֹת. וּפָתַח שַׁעַר הַמִּזְרָח, שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם יוֹצֵא הָאוֹר. וְהַדָּרוֹם הֶרְאָה חָזְקֵי הָאוֹר שֶׁיָּרַשׁ

בְּמִזְרָח. מִזְרָח אַתְקִיף לְצָפוֹן וְצָפוֹן אִתְעַר וְאִתְפַּשַּׁט וְקָרֵי בְּחֵיל סַגִּי לְמַעֲרָב לְמִקְרַב וּלְאִשְׁתַּתָּפָא בַהֲדֵיהּ. כְּדֵין מַעֲרָב סַלְקָא בְצָפוֹן וְאִתְקַשַּׁר בֵּיהּ. לְבָתָר דָּרוֹם אַתְיָא וְאָחִיד בְּמַעֲרָב. וְסָחֲרִין לֵיהּ דָּרוֹם וְצָפוֹן דְּאִילֵּין גִּדְרֵי גִּנְתָּא. כְּדֵין מִזְרָח קָרִיב בְּמַעֲרָב וּמַעֲרָב שַׁרְיָא בְחֶדְוָה וּבָעָאת מִכֻּלְּהוּ וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. דִּלְהֱוֵי כְּגַוְונָא דָא בְּאַרְבַּע סִטְרִין וְעֵילָא וְתַתָּא. וּמִזְרָח אִתְדָּבַק בְּמַעֲרָב וְאַפִּיק לֵיהּ. וְעַל דָּא תְּנִינָן אָדָם מֵאֲתַר דְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ נָפַק.

תּוּ נַעֲשֶׂה אָדָם. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לְאִלֵּין תַּתָּאֵי דְּאַתּוּ מִסִּטְרָא דִלְעֵילָא. רָזָא דִשְׁמָא דָא דְסָלִיק אָדָם. אָדָם מֵרָזָא סְתִימָא עִלָּאָה. אָדָם רָזָא דְאַתְוָון. דְּהָא אָדָם כָּלִיל לְעֵילָא וְכָלִיל לְתַתָּא. אָדָם אֶחָד לְעֵילָא לְעֵילָא. ם סְתִימָא דְאִיהִי ם מִלְּסִרְכָּה

לשון הקודש

מֵרֹאשׁ וְהִתְחַזֵּק בַּמִּזְרָח. מִזְרָח חִזֵּק אֶת הַצָּפוֹן, וְהַצָּפוֹן הִתְעוֹרֵר וְהִתְפַּשֵּׁט, וְקָרָא בְּחַיִל גָּדוֹל לַמַּעֲרָב לְהִתְקָרֵב וּלְהִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ. אָז מַעֲרָב עָלָה בַּצָּפוֹן וְנִקְשַׁר בּוֹ. אַחַר כָּךְ בָּא הַדָּרוֹם וְאָחַז בַּמַּעֲרָב, וְסוֹבְבוּ אוֹתוֹ דָּרוֹם וְצָפוֹן, שֶׁהֵם גִּדְרֵי הַגָּן. אָז הַמִּזְרָח קָרַב לַמַּעֲרָב, וּמַעֲרָב שָׂרָה בְּחֶדְוָה וּבִקֵּשׁ מִכֻּלָּם, וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. שֶׁיִּהְיֶה כְּמוֹ זֶה בְּאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים וּמַעְלָה וּמַטָּה. וּמִזְרָח נִדְבַּק בַּמַּעֲרָב וְהוֹצִיא אוֹתוֹ. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, שֶׁאָדָם יָצָא מִמְּקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. **עוֹד** נַעֲשֶׂה אָדָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לַתַּחְתּוֹנִים הַלָּלוּ שֶׁבָּאוּ מִצַּד שֶׁלְּמַעְלָה. סוֹד הַשֵּׁם הַזֶּה שֶׁעוֹלֶה אָדָם. אָדָם מִסּוֹד נִסְתָּר עֶלְיוֹן. אָדָם סוֹד הָאוֹתִיּוֹת. שֶׁהֲרֵי הָאָדָם כָּלוּל לְמַעְלָה וְכָלוּל לְמַטָּה. אָדָם אֶחָד לְמַעְלָה לְמַעְלָה. ם נִסְתָּר שֶׁהִיא ם

הַמִּשְׁרָה. ד' תַּתָּאָה דִּסְתִימָא בְּמַעֲרָב. וְדָא כְּלָלָא דִּלְעֵילָא וְתַתָּא. אִתְתַּקַּן לְעֵילָא אִתְתַּקַּן לְתַתָּא.

אִלֵּין אַתְוָון כַּד נָחֲתָא לְתַתָּא כֻּלְּהוּ כְּחֲדָא בְּאַשְׁלָמוּתֵיהּ אִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא. וְנוּקְבָא בְּסִטְרוֹי אִתְדַּבְּקַת. עַד דְּאַפִּיל עִלּוּיֵהּ שִׁנְתָּא וּדְמוּךְ. וְהַוָּה רָמֵי בְּאַתַר דְּבֵי מַקְדְּשָׁא לְתַתָּא.

וְנָסַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְתַקִּין לַהּ כְּמָה דִּמְתַקְּנִין לְכַלָּה וְאַעֲלָא לֵיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו וַיִּסְגּוֹר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה. וַיִּקַּח אַחַת דַּיְיקָא. בְּסִפְּרֵי קַדְמָאֵי אַשְׁכַּחְנָא דָּא לִילִית קַדְמִיתָא דְּהֲוַת עִמֵּיהּ וְאִתְעַבְּרַת מִנֵּיהּ וְלָא הֲוַת לְקִיבְלֵיהּ עֵזֶר כְּמָה דִּכְתִיב וּלְאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. מַאי עֵזֶר סֶמֶךְ. עַד הַהִיא שַׁעֲתָא דִּכְתִיב לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. תָּא

לשון הקודש

מִלְּסַרְבֵּה הַמִּשְׁרָה. ד' תַּחְתּוֹן שֶׁנִּסְתָּר בַּמַּעֲרָב. וְזֶה כְּלָלוּת שֶׁלְּמַעְלָה וְשֶׁלְּמַטָּה. נִתְקַן לְמַעְלָה וְנִתְקַן לְמַטָּה.

כְּשֶׁיָּרְדוּ הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ לְמַטָּה כֻּלָּם כְּאֶחָד בִּשְׁלֵמוּתוֹ, נִמְצָא זָכָר וּנְקֵבָה, וּנְקֵבָה נִדְבְּקָה בַּאֲחוֹרָיו, עַד שֶׁהִפִּיל עָלָיו תַּרְדֵּמָה וְיָשַׁן, וְהָיָה מֻטָּל בִּמְקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה.

וְנִסַּר אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְתִקֵּן אוֹתָהּ כְּמוֹ שֶׁמְּתַקְּנִים אֶת הַכַּלָּה וְהִכְנִיסָהּ אֵלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה. וַיִּקַּח אַחַת דַּוְקָא. בְּסִפְרֵי הָרִאשׁוֹנִים מָצָאנוּ, זוֹ לִילִית רִאשׁוֹנָה שֶׁהָיְתָה עִמּוֹ וְהִתְעַבְּרָה מִמֶּנּוּ, וְלֹא הָיָה כְּנֶגְדּוֹ עֵזֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּלְאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. מַה זֶּה עֵזֶר?

חָזֵי אָדָם בַּתְרָאָה דְּכוּלָּא הָוָה. דְּהָכִי אִתְחַזֵּי לְמֵיתֵי עַל עָלְמָא שְׁלִים.

תּוּ אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן כְּתִיב וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְגוֹ'. וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה אִלֵּין (דף לה ע"א) אִילָנִין רַבְרְבִין דִּנְטִיעוּ לְבָתָּר וְהֲווּ זְעִירִין.

תָּא חָזֵי, אָדָם וְחַוָּה דָּא בְּסִטְרָא דְּדָא אִתְבְּרִיאוּ. מָאי טַעְמָא לָא אִתְבְּרִיאוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. בְּגִין דִּכְתִיב כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְזִוּוּגָא לָא אִשְׁתְּכַח בְּתִקּוּנֵיהּ כְּדְקָא יָאוּת. וְכַד אִתְתָּקַן הַאי דִּלְתַתָּא וְאִתְהַדְּרוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין כְּדֵין אִשְׁתְּכַח לְעֵילָא.

מִנָּלָן מִן הַמִּשְׁכָּן דִּכְתִיב, (שמות מ) הוּקַם הַמִּשְׁכָּן בְּגִין

לשון הקודש

סֶמֶךְ. עַד אוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁכָּתוּב לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. בֹּא רְאֵה, אָדָם אַחֲרוֹן הַכֹּל הָיָה, שֶׁכָּךְ רָאוּי לְהָבִיא שָׁלוֹם עַל הָעוֹלָם.

עוֹד אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְגוֹ'. וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה – אֵלּוּ עֵצִים גְּדוֹלִים שֶׁנִּנְטְעוּ אַחַר כָּךְ וְהָיוּ קְטַנִּים.

בֹּא רְאֵה, אָדָם וְחַוָּה זֶה בְּצַד זֶה נִבְרְאוּ. מָה הַטַּעַם לֹא נִבְרְאוּ פָּנִים בְּפָנִים? בִּגְלַל שֶׁכָּתוּב כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ, וְהַזִּוּוּג לֹא נִמְצָא בְּתִקּוּנוֹ כָּרָאוּי. וּכְשֶׁנִּתְקְנָה זוֹ שֶׁלְּמַטָּה וְחָזְרוּ לִהְיוֹת פָּנִים בְּפָנִים, כֵּן נִמְצָא לְמַעְלָה.

מִנַּיִן לָנוּ? מִן הַמִּשְׁכָּן, שֶׁכָּתוּב (שמות מ)

דְּמִשְׁכָּן אַחֲרָא אִתְּקַם עִמֵּיהּ. וְעַד לָא אִתְּקַם לְתַתָּא לָא אִתְּקַם לְעֵילָא. אוֹף הָכָא כַּד אִתְּתָקַם לְתַתָּא אִתְּתָקַם לְעֵילָא. וּבְגִין דְּעַד כְּעָן לָא אִתְּתָקַן לְעֵילָא לָא אִתְּבְּרִיאוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. וּקְרָא אוֹכַח דִּכְתִיב כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. וּבְגִינֵי כָּךְ וְאָדָם אַיִן דְּלָא הָוָה בְּתִקּוּנֵיהּ.

וְכַד אִשְׁתַּלִּימַת חַוָּה אִשְׁתְּלִים אָדָם. וְקוֹדֶם לָכֵן לָא אִשְׁתְּלִים. וְרָזָא דָא דְּעַד כְּעָן לָא אִית אָתְּ סָמֶךְ בְּפַרְשָׁתָא. וְאַף עַל גַּב דְּחַבְרַיָּיא אָמְרוּ. אֲבָל סָמֶךְ דָּא עֵזֶר. וְדָא עֵזֶר דִּלְעֵילָא דְּאִתְּהַדַּר לְעֵילָא אַנְפִּין בְּאַנְפִּין דְּכַר וְנוּקְבָא. אִסְתַּמַּךְ דָּא לְקַבֵּל דָּא וַדָּאי. (תהלים קיא) סְמוּכִים לָעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִים בֶּאֱמֶת וְיָשָׁר. סְמוּכִים, דָּא דְּכַר וְנוּקְבָא דְּאִנּוּן סְמוּכִים כְּחָדָא (נ"א דְּאִנּוּן סְמוּכִים עוֹלָם תַּתָּאָה בְּעוֹלָם עִלָּאָה דְּעַד לָא אִתְּתַקַּן עוֹלָם תַּתָּאָה לָא אִתְּתַקַּן

לשון הקודש

הוּקַם הַמִּשְׁכָּן, הֱיוֹת שֶׁמִּשְׁכָּן אַחֵר הוּקַם עִמּוֹ. וְעַד שֶׁלֹּא הוּקַם לְמַטָּה, לֹא הוּקַם לְמַעְלָה. גַּם כָּאן כְּשֶׁהוּקַם לְמַטָּה, הוּקַם לְמַעְלָה. וּמִשּׁוּם שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא הִתְתַּקֵּן לְמַעְלָה, לֹא נִבְרְאוּ פָּנִים בְּפָנִים, וְהַפָּסוּק מוֹכִיחַ, שֶׁכָּתוּב כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. וּמִשּׁוּם כָּךְ וְאָדָם אַיִן, שֶׁלֹּא הָיָה בְּתִקּוּנוֹ.

וּכְשֶׁנִּשְׁלְמָה חַוָּה, נִשְׁלַם אָדָם, וְקוֹדֶם לָכֵן לֹא נִשְׁלַם. וְזֶה הַסּוֹד שֶׁעַד עַכְשָׁו אֵין אוֹת סָמֶךְ בַּפָּרָשָׁה, וְאַף עַל גַּב שֶׁהַחֲבֵרִים אָמְרוּ, אֲבָל סָמֶ"ךְ זֶה עֵזֶר, וְזֶה עֵזֶר שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁחָזַר לְמַעְלָה פָּנִים בְּפָנִים זָכָר וּנְקֵבָה, נִסְמָךְ זֶה כְּנֶגֶד זֶה בְּוַדַּאי, (תהלים קיא) סְמוּכִים לָעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִים בֶּאֱמֶת וְיָשָׁר. סְמוּכִים – זֶה זָכָר וּנְקֵבָה שֶׁהֵם סְמוּכִים כְּאֶחָד ונ"א שֶׁהֵם סְמוּכִים עוֹלָם תַּחְתּוֹן בְּעוֹלָם עֶלְיוֹן, שֶׁעַד שֶׁלֹּא נִתְקַן הָעוֹלָם

הַהוּא עוֹלָם דְּקָאֲמָרָן) (הַאי עוֹלָם דְּקָא אֲמָרָן תַּלְיָא בְּעוֹלָם דִּלְתַתָּא וְכַד לָא אִתְתַּקַּן עוֹלָם דִּלְתַתָּא לָא אִתְתַּקַּן הַהוּא עוֹלָם דְּקָא אֲמָרָן).

כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. דְּהָא דָא בְּדָא סָמִיךְ. וְעוֹלָם דָּא תַּתָּאָה כַּד אִתְתַּקַּן וְאִתְהַדְּרוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין וְאִתְתָּקָנוּ אִשְׁתְּכַח סֻמָּךְ לְעֵילָא. דְּהָא מִקַּדְמַת דְּנָא לָא הָוָה עוֹבָדָא בְּתִקּוּנָא (נ"א עוֹלָם בְּתִיקוּנֵיהּ) בְּגִין דְּלֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְדָא בְּדָא תַלְיָיא.

מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ דָּא תִּקּוּנָא דִּלְתַתָּא לְבָתָר וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ דָּא תִּיאוּבְתָּא דְנוּקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא. דָּבָר אַחֵר מָאי טַעְמָא לֹא הִמְטִיר בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּכַח תִּקּוּנָא דְיַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ. וְעַל דָּא מִן אַרְעָא תַּתָּאָה אִתְעַר עוֹבָדָא לְעֵילָא.

לשון הקודש

שֶׁלְּמַטָּה, לֹא נִתְקַן אוֹתוֹ הָעוֹלָם שֶׁאָמַרְנוּ [הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁאָמַרְנוּ תָּלוּי בְּעוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה, וּכְשֶׁלֹּא נִתְקַן עוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה, לֹא נִתְקַן אוֹתוֹ עוֹלָם שֶׁאָמַרְנוּ].

כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ, שֶׁהֲרֵי זֶה בָּזֶה סָמוּךְ. וְעוֹלָם זֶה הַתַּחְתּוֹן, כְּשֶׁנִּתְקְנוּ וְחָזְרוּ לִהְיוֹת פָּנִים בְּפָנִים וְנִתְקְנוּ, נִמְצָא סֻמָּךְ לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי מִקֹּדֶם לָכֵן לֹא הָיָה הַמַּעֲשֶׂה בְּתִקּוּן [נ"א עוֹלָם בְּתִקּוּנוֹ], מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ, וְזֶה בָּזֶה תְּלוּיִים.

מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, זֶה תִּקּוּן שֶׁלְּמַטָּה. אַחַר כָּךְ, וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ – זוֹ הִשְׁתּוֹקְקוּת הַנְּקֵבָה לַזָּכָר. דָּבָר אַחֵר, מָה הַטַּעַם לֹא הִמְטִיר? בִּגְלַל שֶׁלֹּא נִמְצָא תִּקּוּן שֶׁיַּעֲלֶה מִן הָאָרֶץ. וְעַל זֶה מִן הָאָרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה הִתְעוֹרֵר מַעֲשֶׂה לְמַעְלָה.

תָּא חֲזֵי, תְּנָנָא סָלִיק מִן אַרְעָא בְּקַדְמִיתָא. וְעֲנָנָא אִתְעַר. וְכֹלָּא אִתְחַבַּר לְבָתָר דָּא בְדָא. כְּגַוְונָא דָא תְּנָנָא דְקָרְבָּנָא אִתְעַר מִתַּתָּא וְעָבִיד שְׁלִימוּ לְעֵילָא וְאִתְחַבַּר כֹּלָּא דָא בְדָא וְאִשְׁתַּלִּימוּ כְגַוְונָא דָא לְעֵילָא. אִתְעָרוּתָא שָׁרֵי מִתַּתָּא וּלְבָתַר אִשְׁתְּלִים כֹּלָּא. וְאִלְמָלֵא דִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שַׁרְיָא בְּאִתְעָרוּתָא בְּקַדְמִיתָא, לָא אִתְעַר לְקִבְלָהּ הַהוּא דִלְעֵילָא. וּבְתִיאוּבְתָּא דִלְתַתָּא אִשְׁתְּלִים לְעֵילָא.

רִבִּי אַבָּא אָמַר אַמַּאי כְתִיב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. עֵץ הַחַיִּים הָא תָּנִינָן דְּמַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאָה שְׁנִין הָוָה. וְכָל מֵימוֹי דְּבְרֵאשִׁית מִתְפַּלְגִין תְּחוֹתוֹי. עֵץ הַחַיִּים בִּמְצִיעוּת דְּגִנְתָּא מַמָּשׁ וְהוּא נָטִיל כָּל מֵימוֹי דְּבְרֵאשִׁית וּמִתְפַּלְגִין תְּחוֹתוֹי.

לשון הקודש

בא רְאֵה, עָשָׂן עוֹלֶה מִן הָאָרֶץ בַּהַתְחָלָה וְעָנָן מִתְעוֹרֵר, וְהַכֹּל מִתְחַבֵּר אַחַר כָּךְ זֶה בָּזֶה. כְּמוֹ זֶה עָשָׂן הַקָּרְבָּן מִתְעוֹרֵר מִלְּמַטָּה וְעוֹשֶׂה שְׁלֵמוּת לְמַעְלָה, וּמִתְחַבֵּר הַכֹּל זֶה בָּזֶה, וְנִשְׁלָמִים כְּמוֹ זֶה לְמַעְלָה. הִתְעוֹרְרוּת מַתְחִילָה מִלְּמַטָּה, וְאַחַר כָּךְ הַכֹּל נִשְׁלָם. וְאִלְמָלֵא שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מַתְחִילָה בַּהִתְעוֹרְרוּת בַּהַתְחָלָה, לֹא יִתְעוֹרֵר כְּנֶגְדָּהּ אוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וּבְהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁלְּמַטָּה נִשְׁלָם לְמַעְלָה.

רבי אַבָּא אָמַר, לָמָּה כָּתוּב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע? עֵץ הַחַיִּים הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁמַּהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים הָיָה, וְכָל מֵימֵי בְרֵאשִׁית נֶחֱלָקִים תַּחְתָּיו. עֵץ הַחַיִּים מַמָּשׁ בְּאֶמְצַע הַגָּן, וְהוּא לוֹקֵחַ כָּל מֵימֵי בְרֵאשִׁית וְנֶחֱלָקִים תַּחְתָּיו.

דְּהָא הַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק הוּא שַׁרְיָא עַל הַהוּא גִּנְתָּא וְעָיֵיל בֵּיהּ וּמִתַּמָּן מִתְפַּלְגִין מַיָּא לְכַמָּה סִטְרִין. וְנָטִיל כֹּלָּא הַהִיא גִּנְתָּא. וּלְבָתַר נָפְקֵי מִינָּהּ וּמִתְפַּלְגִין לְכַמָּה נַחֲלִין לְתַתָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים קד) יַשְׁקוּ כָל חַיְתוֹ שָׂדָי. כְּמָה דְּנָפְקִין מֵהַהוּא עָלְמָא עִלָּאָה וְאַשְׁקֵי לְאִנּוּן טוּרִין עִלָּאִין דְּאַפַּרְסְמוֹנָא דַכְיָא. לְבָתָר כַּד מָטָאן לְעֵץ הַחַיִּים מִתְפַּלְגִין תְּחוֹתוֹי בְּכָל סְטָר כְּפוּם אָרְחוֹי.

וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע אַמַּאי אִקְרֵי הָכִי. דְּהָא עֵץ דָּא לָאו אִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא. אֲבָל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע מָאי הוּא. אֶלָּא בְּגִין דְּיָנְקָא מִתְּרֵין סִטְרִין וְיָדַע לוֹן כְּמָאן דְּיָנִיק מִתְּקָא וּמְרִירָא. וּבְגִין דְּיָנְקָא מִתְּרֵין סִטְרִין וְיָדַע לוֹן וְשַׁרְיָא בְּגַוַּוּיְהוּ אִקְרֵי הָכִי טוֹב וָרַע. וְכָל אִנּוּן נְטִיעִין שָׁרְיָין עֲלַיְיהוּ.

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ נָהָר (בראשית ב) שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, הוּא שׁוֹרֶה עַל אוֹתוֹ הַגָּן וְנִכְנָס בּוֹ, וּמִשָּׁם נֶחֱלָקִים הַמַּיִם לְכַמָּה צְדָדִים. וְאוֹתוֹ הַגָּן לוֹקֵחַ הַכֹּל, וְאַחַר כָּךְ יוֹצְאִים מִמֶּנָּה וְנֶחֱלָקִים לְכַמָּה נְחָלִים לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) יַשְׁקוּ כָל חַיְתוֹ שָׂדָי. כְּמוֹ שֶׁיּוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ עוֹלָם עֶלְיוֹן וּמַשְׁקֶה אֶת אוֹתָם הָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁל אַפַּרְסְמוֹן זַךְ. אַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּגִּיעִים לְעֵץ הַחַיִּים, נֶחֱלָקִים תַּחְתָּיו בְּכָל צַד כְּפִי דַּרְכּוֹ.

וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע – לָמָּה נִקְרָא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי עֵץ זֶה אֵינוֹ בָּאֶמְצַע? אֲבָל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע מַהוּ? אֶלָּא בִּגְלַל שֶׁיּוֹנֵק מִשְּׁנֵי צְדָדִים וְיוֹדֵעַ אוֹתָם כְּמִי שֶׁיּוֹנֵק מָתוֹק וּמַר, וּבִגְלַל שֶׁיּוֹנֵק מִשְּׁנֵי צְדָדִים וְיוֹדֵעַ אוֹתָם וְשׁוֹרֶה בְּתוֹכָם נִקְרָא כָּךְ טוֹב וָרַע. וְכָל אוֹתָם נְטִיעוֹת שׁוֹרִים עֲלֵיהֶם.

וּבֵיהּ אֲחִידָן נְטִיעִין אַחֲרִנִּין עִלָּאִין וְאִנּוּן אִקְרוּן אַרְזֵי לְבָנוֹן. מָאן אִנּוּן אַרְזֵי לְבָנוֹן. אִנּוּן שִׁית יוֹמִין עִלָּאִין שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית דְּקָאֲמָרָן. אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע. נְטִיעוֹת וַדַּאי דְּאִתְקַיְּימוּ לְבָתָר. מִכָּאן וּלְהַלְאָה סָמֶךְ מָאי הִיא וַיִּסְגּוֹר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה. בְּסִטְרוֹי חָוָה. וְחָוָה דָא בְּסִטְרוֹי דְדָא. וַדַּאי עֲקָרָן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשָׁתִיל (דף לה ע"ב) לוֹן בְּאֲתַר אַחֲרָא וְאִתְהַדְּרוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין לְקִיּוּמָא. כְּגַוְונָא דָא סִמִּיכָן עָלְמִין. עֲקָרָן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשָׁתִיל לוֹן בְּאֲתַר אַחֲרָא וְאִתְקַיְּימוּ בְּקִיּוּמָא שְׁלִים.

וְאָמַר רִבִּי אַבָּא מְנָלָן דְּאָדָם וְחַוָּה נְטִיעִין הֲווֹ. דִּכְתִיב, (ישעיה ס) נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר. מַעֲשֵׂה יָדַי דַּיְיקָא. דְּלָא אִשְׁתַּדְּלוּ בְּהוֹן בְּרְיָין אַחֲרִנִּין. וּכְתִיב, (ישעיה יז) בְּיוֹם נִטְעֲךָ תְשַׁגְשִׁגִי

לשון הקודש

וּבוֹ אֲחוּזִים נְטִיעוֹת אֲחֵרוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וְהֵם נִקְרָאִים אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן. מִי הֵם אַרְזֵי לְבָנוֹן? אוֹתָם שֵׁשָׁה יָמִים עֶלְיוֹנִים, שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁאָמַרְנוּ. אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע, נְטִיעוֹת וַדַּאי שֶׁהִתְקַיְּמוּ אַחַר כָּךְ. מִכָּאן וָהָלְאָה סָמֶ"ךְ. מַהִי וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה? בְּצִדּוֹ הָיְתָה, וְהָיָה זֶה בְּצַד זֶה. וַדַּאי עָקַר אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשָׁתַל אוֹתָם בְּמָקוֹם אַחֵר, וְהָזְרוּ לִהְיוֹת פָּנִים בְּפָנִים לַקִּיּוּם. כְּמוֹ זֶה סְמוּכִים הָעוֹלָמוֹת. עָקַר אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשָׁתַל אוֹתָם בְּמָקוֹם אַחֵר וְהִתְקַיְּמוּ בְּקִיּוּם שָׁלֵם. **וְאָמַר** רַבִּי אַבָּא, מִנַּיִן לָנוּ שֶׁאָדָם וְחַוָּה הָיוּ נְטוּעִים? שֶׁכָּתוּב (ישעיה ס) נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר. דַּוְקָא מַעֲשֵׂה יָדַי, שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדְּלוּ בָהֶם בְּרִיּוֹת אֲחֵרוֹת, וְכָתוּב (שם יז) בְּיוֹם נִטְעֲךָ תְשַׁגְשִׁגִי. שֶׁבְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁנִּנְטַעוּ בָּעוֹלָם, סָרְחוּ.

דִּבְהַהוּא יוֹמָא דְּאִתְנְטָעוּ בְּעָלְמָא סָרְחוּ. תְּנַן הַנְּטִיעוֹת כְּקַרְנֵי חֲגָבִים הֲווֹ וּנְהוֹרָא דִּלְהוֹן דַּקִּיק וְלָא הֲווֹ נָהֲרִין. כֵּיוָן דְּאִתְנְטָעוּ וְאִתְתַּקְּנוּ. אִתְרַבְּיאוּ בִּנְהוֹרָא וְאִקְרוּן אַרְזֵי לְבָנוֹן. וְאָדָם וְחַוָּה עַד דְּאִתְנְטָעוּ לָא אִתְרַבְּיאוּ בִּנְהוֹרָא וְלָא סְלִיקוּ רֵיחָא וַדָּאי. אִתְעַקָּרוּ וְאִשְׁתִּילוּ וְאִתְתַּקְּנוּ כְּדְקָא יָאוֹת:

וַיְצַו יְיָ אֱלֹהִים. הָא תָּנִינָן לֵית צַו אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה. יְיָ זוֹ בִּרְכַּת הַשֵּׁם. אֱלֹהִים אֵלּוּ הַדַּיָּינִין. עַל הָאָדָם זוֹ שְׁפִיכוּת דָּמִים. לֵאמֹר זוֹ גִּלּוּי עֲרָיוֹת. מִכָּל עֵץ הַגָּן וְלֹא גָּזֵל. אָכֹל תֹּאכֵל וְלֹא אֵבֶר מִן הַחַי וְשַׁפִּיר.

מִכָּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל. דְּשַׁרְיָא לֵיהּ כֻּלָּא דְּלֵיכְלִינְהוּ בְּיִחוּדָא. דְּהָא חֲזִינָן אַבְרָהָם אָכַל, יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְכָל נְבִיאִים אֲכָלוּ וְחָיוּ. אֲבָל אִילָנָא דָא

לשון הקודש

שָׁנִינוּ, הַנְּטִיעוֹת הָיוּ כְּקַרְנֵי חֲגָבִים וְאוֹרָם דַּקִּיק וְלֹא הָיוּ מְאִירִים. כֵּיוָן שֶׁנִּנְטְעוּ וְנִתְקְנוּ, הִתְרַבּוּ בָּאוֹר וְנִקְרְאוּ אַרְזֵי לְבָנוֹן. וְאָדָם וְחַוָּה עַד שֶׁנִּנְטְעוּ, לֹא הִתְרַבּוּ בָּאוֹר וְלֹא הֶעֱלוּ רֵיחַ בְּוַדַּאי. נֶעֱקְרוּ וְנִשְׁתְּלוּ וְנִתְקְנוּ כָּרָאוּי.

וַיְצַו ה' אֱלֹהִים. הֲרֵי שָׁנִינוּ, אֵין צַו אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה. ה' – זוֹ בִּרְכַּת הַשֵּׁם. אֱלֹהִים – אֵלּוּ הַדַּיָּנִים. עַל הָאָדָם – זוֹ שְׁפִיכַת דָּמִים. לֵאמֹר – זוֹ גִּלּוּי עֲרָיוֹת. מִכֹּל עֵץ הַגָּן – וְלֹא גָּזֵל. אָכֹל תֹּאכֵל – וְלֹא אֵבֶר מִן הַחַי, וְיָפֶה.

מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל – שֶׁהִתִּיר לוֹ הַכֹּל לְאָכְלָם יַחַד. שֶׁהֲרֵי רָאִינוּ אַבְרָהָם אָכַל, יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְכָל הַנְּבִיאִים אָכְלוּ וְחָיוּ. אֲבָל עֵץ זֶה, עֵץ הַמָּוֶת הוּא [כְּמוֹ

אִילָנָא דְמוֹתָא אִיהוּ (כְּמָה דִכְתִיב וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ) **מָאן דְנָטִיל לֵיהּ בִּלְחוֹדוֹי מַיֵּית. דְּהָא סַמָּא דְמוֹתָא נָטִיל** (בְּגִין דְאִיהוּ מַפְרִישׁ לֵיהּ מִן חַיִּין). **וְעַל דָּא כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת בְּגִין דְּקָא פָרִישׁ נְטִיעִין.**

רִבִּי יְהוּדָה שַׁאִיל לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, הָא דְתְנִינָן אָדָם הָרִאשׁוֹן מוּשַׁךְ בְּעָרְלָתוֹ הָוָה, מַאי הוּא. אָמַר לֵיהּ דְּפָרִישׁ בְּרִית קֹדֶשׁ מֵאַתְרֵיהּ וּמֵחוּלָקֵיהּ. וַדַּאי מוּשַׁךְ בָּעָרְלָה הָוָה. וְשָׁבַק בְּרִית קֹדֶשׁ וְדָבַק בָּעָרְלָה וְאִתְפַּתָּה בְּמִלָּה דְנָחָשׁ. וּמִפְּרִי הָעֵץ דָּא אִתְּתָא. לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ בְּגִין דִּכְתִיב, (משלי ה) **רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמֹכוּ. וּבְהַאי הֲוֵי פְּרִי, דְּהָא בְּאַחֲרָא לָא הֲוֵי פְּרִי. כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת. בְּגִין דָּא דְאִילָנָא דְמוֹתָא הֲוֵי כִּדְקָאֲמָרָן. דִּכְתִיב רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת:**

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ). מִי שֶׁנּוֹטְלוֹ לְבַדּוֹ – מֵת, שֶׁהֲרֵי סַם הַמָּוֶת נָטַל (וּבְגְלַל שֶׁהוּא מַפְרִידוֹ מֵהַחַיִּים). וְעַל זֶה כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, בִּגְלַל שֶׁמַּפְרִיד הַנְּטִיעוֹת.

רַבִּי יְהוּדָה שָׁאַל אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן, זֶה שֶׁשָּׁנִינוּ, אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה מוּשַׁךְ בְּעָרְלָתוֹ, מַה זֶּה? אָמַר לוֹ, שֶׁהִפְרִיד בְּרִית קֹדֶשׁ מִמְּקוֹמוֹ וּמֵחֶלְקוֹ, וַדַּאי שֶׁהָיָה מוּשַׁךְ בָּעָרְלָה. וְעָזַב בְּרִית קֹדֶשׁ וְדָבַק בָּעָרְלָה וְהִתְפַּתָּה בִּדְבַר הַנָּחָשׁ. וּמִפְּרִי הָעֵץ – זוֹ אִשָּׁה. לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ – בִּגְלַל שֶׁכָּתוּב (משלי ה) רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמֹכוּ. וּבָזֶה הָיָה פְּרִי, שֶׁהֲרֵי בְּאַחֵר לֹא הָיָה פְּרִי. כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת – בִּגְלַל שֶׁעֵץ הַמָּוֶת הָיָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁכָּתוּב רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת.

(וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה) רִבִּי יוֹסֵי אָמַר הַאי אִילָנָא דְּקָא אֲמָרָן הָוָה מִתְשַׁקֵּי מִלְּעֵילָא וְאִתְרַבֵּי וְהָוָה חַדֵּי כְּמָא דְּאַתְּ אָמֵר וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. הַגָּן דָּא אִתְתָּא. וְנָהָר דָּא הָוָה עָיִיל בֵּיהּ וְאַשְׁקֵי לֵיהּ וְהָוָה כֻּלָּא חָד (וּכְדֵין יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד). דְּהָא מִתַּמָּן וּלְתַתָּא אִיהוּ פִּירוּדָא דִּכְתִיב וּמִשָּׁם יִפָּרֵד.

וְהַנָּחָשׁ. רִבִּי יִצְחָק אָמַר דָּא יֵצֶר הָרָע. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר נָחָשׁ מַמָּשׁ. אָתוּ לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹן וַדַּאי כֻּלָּא חַד. וְסמא"ל הָוָה וְאִתְחַזֵּי עַל נָחָשׁ וְצוּלְמֵיהּ. דְּנָחָשׁ דָּא אִיהוּ שָׂטָן וְכֻלָּא חַד.

תְּנִינָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא נָחַת סמא"ל מִן שְׁמַיָּא רָכִיב עַל נָחָשׁ דָּא וְצוּלְמֵיהּ הֲווֹ חָמָאן כָּל בְּרְיָין וְעָרְקָן מִנֵּיהּ. וּמְטוֹ לְגַבֵּי אִתְתָּא בְּמִלִּין וּגְרִימוּ מוֹתָא לְעָלְמָא. וַדַּאי בְּחָכְמָה אַיְיתֵי סמא"ל לְוָוטִין עַל

לשון הקודש

וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה] רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, הָאִילָן הַזֶּה שֶׁאָמַרְנוּ הָיָה מֻשְׁקֶה מִלְּמַעְלָה, וְהִתְגַּדֵּל וְהָיָה שָׂמֵחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. הַגָּן זוֹ אִשָּׁה. וְנָהָר זֶה הָיָה נִכְנָס בָּהּ וּמַשְׁקֶה אוֹתָהּ וְהָיָה הַכֹּל אֶחָד [וְאָז ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד]. שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם וּלְמַטָּה הוּא פֵּרוּד, שֶׁכָּתוּב וּמִשָּׁם יִפָּרֵד.

וְהַנָּחָשׁ, רַבִּי יִצְחָק אָמַר זֶה יֵצֶר הָרָע. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר נָחָשׁ מַמָּשׁ. בָּאוּ לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לָהֶם, וַדַּאי הַכֹּל אֶחָד, וְסמא"ל הָיָה, וְנִרְאָה עַל נָחָשׁ וְצַלְמוֹ. שֶׁנָּחָשׁ זֶה הוּא שָׂטָן, וְהַכֹּל אֶחָד.

שְׁנִינוּ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יָרַד סמא"ל מֵהַשָּׁמַיִם רָכוּב עַל נָחָשׁ זֶה, וְצַלְמוֹ הָיוּ רוֹאִים כָּל הַבְּרִיּוֹת וּבוֹרְחִים מִמֶּנּוּ. וְהִגִּיעוּ

עָלְמָא וְחִבֵּל אִילָנָא קַדְמָאָה דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָלְמָא. וּמִלָּה דָא הֲוֵי תָּלֵי עַל סמא"ל עַד דְּאָתָא אִילָנָא אַחֲרָא קַדִּישָׁא דְּאִיהוּ יַעֲקֹב וְנָטַל מִנֵּיהּ בִּרְכָאן דְּלָא יִתְבָּרֵךְ סמא"ל לְעֵילָא וְעֵשָׂו לְתַתָּא. דְּהָא יַעֲקֹב דּוּגְמָא דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן הָוָה (וְשׁוּפְרֵיהּ) דְּיַעֲקֹב שׁוּפְרֵיהּ דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן הָוָה. וְעַל דָּא כְּמָה דְּמָנַע סמא"ל בִּרְכָאן מֵאִילָנָא קַדְמָאָה. הָכִי נָמֵי מָנַע יַעֲקֹב דְּאִיהוּ אִילָנָא דּוּגְמָא דְּאָדָם מִסמא"ל בִּרְכָאן מִלְּעֵילָא וּמִתַּתָּא. וְיַעֲקֹב דִּידֵיהּ נָטִיל בְּכֹלָּא. וְעַל דָּא (בראשית לב) וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ.

כְּתִיב וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם דָּא יֵצֶר הָרָע דָּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וּבְגִין דְּנָחָשׁ אִיהוּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת גְּרַם מוֹתָא לְכָל עָלְמָא. וְדָא הוּא רָזָא דִּכְתִיב, (בראשית ו) קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. דָּא הוּא קִצָּא דְּכָל בִּשְׂרָא דְּנָטִיל

לשון הקודש

לָאִשָּׁה בִּדְבָרִים וְגָרְמוּ מָוֶת לָעוֹלָם. וַדַּאי בְּחָכְמָה הֵבִיא סמא"ל קְלָלוֹת עַל הָעוֹלָם, וְחִבֵּל אֶת הָאִילָן הַקַּדְמוֹן שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם, וְדָבָר זֶה הָיָה תָּלוּי עַל סמא"ל, עַד שֶׁבָּא אִילָן אַחֵר קָדוֹשׁ, שֶׁהוּא יַעֲקֹב, וְנָטַל מִמֶּנּוּ בִּרְכוֹת שֶׁלֹּא יִתְבָּרֵךְ סמא"ל לְמַעְלָה וְעֵשָׂו לְמַטָּה. שֶׁהֲרֵי יַעֲקֹב דֻּגְמַת אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה [וְיָפְיוֹ], שֶׁיַּעֲקֹב יָפְיוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה. וְעַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁמָּנַע סמא"ל בְּרָכוֹת מֵהָאִילָן הָרִאשׁוֹן, כָּךְ גַּם מָנַע יַעֲקֹב שֶׁהוּא אִילָן, דֻּגְמַת אָדָם מִסמא"ל, בְּרָכוֹת מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה. וְיַעֲקֹב לָקַח אֶת שֶׁלּוֹ בַּכֹּל, וְעַל זֶה (בראשית לב) וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ.

כְּתוּב וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם, זֶה יֵצֶר הָרָע, זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וּמִשּׁוּם שֶׁהַנָّחָשׁ הוּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת, גָּרַם מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם. וְזֶהוּ

נִשְׁמָתָא לְכָל בִּשְׂרָא וְאִקְרֵי הָכִי.

השלמה מהחשמטות (סימן ל"ד)

נִשְׁמַת הַזָּכָר, מִן הַזָּכָר. וְנִשְׁמַת הַנְּקֵבָה, מִן הַנְּקֵבָה. וְהַיְינוּ דְּקָא אֲזִיל נָחָשׁ בַּתְּרָה דְּחַוָּה. אָמַר, הוֹאִיל וְנִשְׁמָתָה מִן הַצָּפוֹן אֲסִיתֵנָה מְהֵרָה. וּמָאי הַסָּתָה הָוָה, מִשּׁוּם דְּבָא עָלֶיהָ. שַׁאֲלוּ תַלְמִידוֹי, עוֹבָדָא הֵיכִי הָוָה. אָמַר לָהֶם, סמ"אל הָרָשָׁע קַשָּׁר עִם כָּל צְבָאוֹת מַעְלָה עַל רַבּוֹ. מִשּׁוּם דְּאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם. אָמַר, הֵיאָךְ אוּכַל לְהַחְטִיאוֹ וּלְגָרְשׁוֹ מִלְּפָנָיו. יָרַד עִם כָּל חֵילוֹתָיו וּבִיקֵּשׁ לוֹ בָּאָרֶץ חָבֵר כְּמוֹתוֹ וּמַנוּ נָחָשׁ, וְהָיָה לוֹ דְּמוּת גָּמָל. רָכַב עָלָיו וּבָא לוֹ אֵצֶל הַאִשָּׁה. אָמַר לָהּ, אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגָּן. אָמַר אֲבָקֵשׁ יוֹתֵר וְאוֹסִיף, כְּדֵי שֶׁתִּגָּרַע הִיא. אָמְרָה, לֹא מִנַּעֲנוּ אֶלָּא מֵעֵץ הַדַּעַת

לשון הקודש

סוֹד שֶׁכָּתוּב (שם ו) קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. זֶהוּ קֵץ שֶׁל כָּל בָּשָׂר שֶׁנּוֹטֵל הַנִּשְׁמָה לְכָל בָּשָׂר, וְנִקְרָא כָּךְ.

השלמה מהחשמטות (סימן ל"ד) סֵפֶר הַבָּהִיר **נִשְׁמַת** הַזָּכָר מִן הַזָּכָר, וְנִשְׁמַת הַנְּקֵבָה מִן הַנְּקֵבָה, וְהַיְנוּ שֶׁהָלַךְ הַנָּחָשׁ אַחֲרֵי חַוָּה. אָמַר: הוֹאִיל וְנִשְׁמָתָה מִן הַצָּפוֹן, אֲסִיתֶנָּה מְהֵרָה. וּמָה הַהַסָּתָה שֶׁהִיְתָה? מִשּׁוּם שֶׁבָּא עָלֶיהָ. שָׁאֲלוּ תַלְמִידָיו: אֵיךְ הָיָה הַמַּעֲשֶׂה? אָמַר לָהֶם: סמא"ל הָרָשָׁע קָשַׁר עִם כָּל צִבְאוֹת מַעְלָה עַל רַבּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם. אָמַר, הֵיאַךְ אוּכַל לְהַחֲטִיאוֹ וּלְגָרְשׁוֹ מִלְּפָנָיו? יָרַד עִם כָּל חֵילוֹתָיו וּבִקֵּשׁ לוֹ בָּאָרֶץ חָבֵר כְּמוֹתוֹ. וּמִי הוּא? נָחָשׁ, וְהָיָה לוֹ דְּמוּת גָּמָל. רָכַב עָלָיו וּבָא לוֹ אֵצֶל הָאִשָּׁה. אָמַר לָהּ: אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן.

אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְּעוּ בּוֹ פֶּן תְּמוּתוּן. וְהוֹסִיפָה ב' דְּבָרִים, אָמְרָה מִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ, וְלֹא נֶאֱמַר לָהּ אֶלָּא מֵעֵץ הַדַּעַת. וְאָמְרָה, לֹא תִגְּעוּ פֶּן תְּמוּתוּן.

מָה עָשָׂה סמ"אל הָרָשָׁע הָלַךְ וְנָגַע בָּאִילָן וַהֲוָה הַאִילָן צוֹוֵחַ וְאוֹמֵר (תְּהִלִּים ל"ו) אַל תְּבוֹאֵנִי רֶגֶל גַּאֲוָה וְיַד רְשָׁעִים אַל תְּנִידֵנִי, אַל תִּגַּע בִּי. שֶׁנֶּאֱמַר וְיַד רְשָׁעִים אַל תְּנִידֵנִי. הָלַךְ וְאָמַר לְאִשָּׁה, הֲרֵי נָגַעְתִּי בְּאִילָן וְלֹא מָתִי, אַף אַתְּ תִּגְּעִי בְּאִילָן וְלֹא תָמוּתִי. הֲלָכָה הָאִשָּׁה וְנָגְעָה בְּאִילָן וְרָאָתָה מַלְאַךְ הַמָּוֶת בָּא כְּנֶגְדָּהּ, אָמְרָה אוּלַי עַכְשָׁיו אֲנִי מֵתָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת וְנוֹתְנָהּ לְאָדָם אֶלָּא הֲרֵינִי גוֹרֶמֶת לוֹ שֶׁיֹּאכַל עִמִּי אִם נָמוּת,

לשון הקודש

אָמַר, אֲבַקֵּשׁ יוֹתֵר וְאוֹסִיף, כְּדֵי שֶׁתִּגְרַע הִיא. אָמְרָה: לֹא מְנָעָנוּ אֶלָּא – מֵעֵץ הַדַּעַת אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְּעוּ בּוֹ פֶּן תְּמֻתוּן. וְהוֹסִיפָה שְׁנֵי דְּבָרִים. אָמְרָה, מִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ, וְלֹא נֶאֱמַר לָהּ אֶלָּא מֵעֵץ הַדַּעַת. וְאָמְרָה, לֹא תִגְּעוּ בּוֹ פֶּן תְּמֻתוּן.

מָה עָשָׂה סמא"ל הָרָשָׁע? הָלַךְ וְנָגַע בָּאִילָן, וְהָיָה הָאִילָן צוֹוֵחַ וְאוֹמֵר: (תהלים לו) אַל תְּבוֹאֵנִי רֶגֶל גַּאֲוָה וְיַד רְשָׁעִים אַל תְּנִדֵנִי, אַל תִּגַּע בִּי, שֶׁנֶּאֱמַר וְיַד רְשָׁעִים אַל תְּנִדֵנִי. הָלַךְ וְאָמַר לָאִשָּׁה: הֲרֵי נָגַעְתִּי בָּאִילָן וְלֹא מַתִּי, אַף אַתְּ תִּגְּעִי בָּאִילָן וְלֹא תָמוּתִי. הָלְכָה הָאִשָּׁה וְנָגְעָה בָּאִילָן, וְרָאָתָה מַלְאַךְ הַמָּוֶת בָּא כְּנֶגְדָּהּ. אָמְרָה: אוּלַי עַכְשָׁו אֲנִי מֵתָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת וְנוֹתְנָהּ לָאָדָם,

נָמוּת שְׁנֵינוּ. וְאִם נִחְיֶה, נִחְיֶה שְׁנֵינוּ. וְלַקְחָה מִפִּרְיוֹ וְנָתְנָה גַּם לְבַעְלָהּ, נִתְפַּקְחוּ עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וְקָחוּ שְׁנָיו. אָמַר לָהּ מָהוּ זֶה שֶׁהֶאֱכַלְתָּנִי שֶׁקָּחוּ שִׁינָי, כָּךְ קָחוּ שִׁינֵי כָּל הַבְּרִיּוֹת. יָשַׁב לוֹ בְּדִין אֱמֶת שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ט') יָשַׁבְתָּ לְכִסֵּא שׁוֹפֵט צֶדֶק. קָרָא לְאָדָם וְאָמַר לוֹ, לָמָּה בָּרַחְתָּ מִפָּנַי. אָמַר לוֹ, אֶת קֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַגָּן וְרָעַדוּ עַצְמוֹתַי וָאִירָא כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא. כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי, מִפְּעָלַי. כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי, מִצִּוּוּיַי. כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי, מִמַּעֲשַׂי וָאֵחָבֵא.

מָה הָיָה לְבוּשׁוֹ שֶׁל אָדָם עוֹר שֶׁל צִפּוֹרֶן, וְהִפְשִׁיטוֹ מֵעָלָיו. רָאָה עַצְמוֹ עֵרוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עֵירוֹם אַתָּה. אָמַר אָדָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּשֶׁהָיִיתִי לְבַדִּי שֶׁמָּא חָטָאתִי לְךָ, אֶלָּא הָאִשָּׁה שֶׁהֵבֵאתָ לִי הִיא הֵדִיחָה אוֹתִי מִדְּבָרֶיךָ.

לשון הקודש

אֶלָּא הֲרֵינִי גּוֹרֶמֶת לוֹ שֶׁיֹּאכַל עִמִּי. אִם נָמוּת – נָמוּת שְׁנֵינוּ, וְאִם נִחְיֶה – נִחְיֶה שְׁנֵינוּ. וְלָקְחָה מִפִּרְיוֹ וְנָתְנָה גַּם לְבַעְלָהּ. נִתְפַּקְחוּ עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וְקָחוּ שְׁנָיו. אָמַר לָהּ: מַה שֶּׁהֶאֱכַלְתִּנִי שֶׁקָּחוּ שִׁנַּי? כָּךְ קָחוּ שִׁנֵּי כָּל הַבְּרִיּוֹת. יָשַׁב לוֹ בְּדִין אֱמֶת, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט) יָשַׁבְתָּ לְכִסֵּא שׁוֹפֵט צֶדֶק. קָרָא לְאָדָם וְאָמַר לוֹ: לָמָּה בָּרַחְתָּ מִפָּנַי? אָמַר לוֹ: אֶת קֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַגָּן, וְרָעַדוּ עַצְמוֹתַי, וָאִירָא כִּי עֵירֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא. כִּי עֵירֹם אָנֹכִי – מִפְּעָלַי. כִּי עֵירֹם אָנֹכִי – מִצִּוּוּיַי, כִּי עֵירֹם אָנֹכִי – מִמַּעֲשַׂי, וָאֵחָבֵא.

מָה הָיָה לְבוּשׁוֹ שֶׁל אָדָם? עוֹר שֶׁל צִפֹּרֶן, וְהִפְשִׁיטוֹ מֵעָלָיו. רָאָה עַצְמוֹ עָרֹם, שֶׁנֶּאֱמַר מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עֵירֹם אָתָּה. אָמַר אָדָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּשֶׁהָיִיתִי לְבַדִּי שֶׁמָּא חָטָאתִי לְךָ, אֶלָּא הָאִשָּׁה שֶׁהֵבֵאתָ לִי הִיא הִדִּיחָה

שֶׁנֶּאֱמַר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי הִיא נָתְנָה לִי מִן הָעֵץ. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא דָּיֵיךְ שֶׁחַטָּאת אֶלָּא שֶׁהֶחֱטֵאת לְאָדָם. אָמְרָה לְפָנָיו רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי לַחֲטוֹא לְפָנֶיךָ. הֵבִיא שִׁלְשִׁתָּן וְגָזַר עֲלֵיהֶן גְּזֵרוֹת דִּין תִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים קְלָלוֹת וּמָוֶת וְהִפִּיל סמ"אל וְאֶת הַכַּת שֶׁלּוֹ מִמָּקוֹם קְדוּשָׁתָן מִן הַשָּׁמַיִם, וְקִצֵּץ רַגְלָיו שֶׁל נָחָשׁ וְאִירְרוֹ מִכֹּל חַיָּה וּמִכָּל בְּהֵמָה וּפָקַד עָלָיו שֶׁיִּהְיֶה מָפְשִׁיט אֶת עוֹרוֹ אַחַר שְׁבַע שָׁנִים.

ע"כ: (עד כאן מההשמטות)

וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה אַף. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר. בְּאַף פָּתַח וְאַף אַטִּיל בְּעָלְמָא. אָמַר לָהּ (דף לו ע"א) לְאִתְּתָא בְּאִילָנָא דָא בְּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא וַדָּאי. אִכְלוּ מִנֵּיהּ וְהְיִיתֶם כֵּאלֹהִים יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע. דְּהָא אִיהוּ הָכִי הֲוֵי אֱלֹהִים שְׁמֵיהּ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְעַל דָּא וְהְיִיתֶם כֵּאלֹהִים יוֹדְעֵי וְגו'.

לשון הקודש

אוֹתִי מִדְּבָרֶיךָ, שֶׁנֶּאֱמַר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִוא נָתְנָה לִי מִן הָעֵץ. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: לֹא דַּיֵּךְ שֶׁחָטָאת, אֶלָּא שֶׁהֶחֱטֵאת לָאָדָם? אָמְרָה לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי לַחֲטוֹא לְפָנֶיךָ. הֵבִיא שִׁלְשִׁתָּם וְגָזַר עֲלֵיהֶם גְּזֵרוֹת דִּין. תִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים קְלָלוֹת וּמָוֶת, וְהִפִּיל סמא"ל וְאֶת הַכַּת שֶׁלּוֹ מִמְּקוֹם קְדֻשָּׁתָם מִן הַשָּׁמַיִם, וְקִצֵּץ רַגְלָיו שֶׁל נָחָשׁ, וְאֵרְרוֹ מִכָּל חַיָּה וּמִכָּל בְּהֵמָה, וּפָקַד עָלָיו שֶׁיִּהְיֶה מַפְשִׁיט אֶת עוֹרוֹ אַחַר שֶׁבַע שָׁנִים: ע"כ. **וַיֹּאמֶר** אֶל הָאִשָּׁה אַף. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, בְּאַף פָּתַח וְאַף הִטִּיל בָּעוֹלָם. אָמַר לָהּ לָאִשָּׁה, בְּאִילָן זֶה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וַדַּאי אֶת הָעוֹלָם, אִכְלוּ מִמֶּנּוּ וְהְיִיתֶם כֵּאלֹהִים יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע. שֶׁהֲרֵי הוּא כָּךְ

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לָא אָמַר הָכִי. דְּאִלּוּ אָמַר בְּאִילָנָא דָא בְּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, יָאוֹת הָוָה. כִּי הוּא כַּגַּרְזֶן בְּיַד הַחוֹצֵב בּוֹ. אֲבָל לֹא אָמַר אֶלָּא מֵאִילָנָא דָא אָכַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְדֵין בְּרָא עָלְמָא, וְכָל אוּמָן סָנֵי לְחַבְרֵיהּ, אִכְלוּ מִנֵּיהּ וְאַתּוּן תֵּהוֹן בְּרָאן עָלְמִין. וְעַל דָּא כִּי יוֹדֵעַ אֱלֹהִים כִּי בְיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְגוֹ' וּבְגִין דְּאִיהוּ יָדַע דָּא אַפְקִיד לְכוּ עֲלֵיהּ דְּלָא תֵּיכְלוּ מִנֵּיהּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק בְּכֹלָּא מַלִּילוּ שִׁקְרָא. בְּשֵׁירוּתָא דְּאָמְרוּ שִׁקְרָא הָוָה. דִּכְתִיב אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכַל מִכֹּל עֵץ הַגָּן. וְלָאו הָכִי. דְּהָא כְתִיב מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכוֹל תֹּאכֵל וְכֻלְּהוּ שָׁרָא לֵיהּ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הָא תָּנֵינָן דְּפָקִיד לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

הוּא אֱלֹהִים שְׁמוֹ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְעַל זֶה וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִים יֹדְעֵי וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא אָמַר כָּךְ, שֶׁאִלּוּ אָמַר בְּאִילָן זֶה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, נָאֶה הָיָה, כִּי הוּא כַּגַּרְזֶן בְּיַד הַחוֹצֵב בּוֹ. אֲבָל לֹא אָמַר אֶלָּא, מֵאִילָן זֶה אָכַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָז בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, וְכָל אֻמָּן שׁוֹנֵא אֶת חֲבֵרוֹ, אִכְלוּ מִמֶּנּוּ וְאַתֶּם תִּהְיוּ בּוֹרְאֵי עוֹלָמוֹת. וְעַל זֶה כִּי יֹדֵעַ אֱלֹהִים כִּי בְיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְגוֹ', וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא יָדַע אֶת זֶה, צִוָּה אֶתְכֶם עָלָיו שֶׁלֹּא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בַּכֹּל דִּבְּרוּ שֶׁקֶר. בַּתְּחִלָּה שֶׁאָמְרוּ שֶׁקֶר הָיָה – שֶׁכָּתוּב אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן, וְלֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכוֹל תֹּאכֵל, וְכֻלָּם הִתִּיר לוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁצִּוָּה אוֹתוֹ

הוּא עַל עֲבוֹדָה זָרָה דִּכְתִיב וַיְצַו. יְיָ עַל בִּרְכַּת הַשֵּׁם. אֱלֹהִים עַל הַדִּינִין. עַל הָאָדָם עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים. לֵאמֹר עַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת. וְכִי כַּמָּה אִינְשֵׁי הֲווֹ בְּעָלְמָא דְּאִיהוּ אִצְטְרִיךְ דָּא. אֶלָּא וַדַּאי כֹּלָּא עַל הַאי אִילָנָא הָוָה.

בְּגִין דְּבֵיהּ אֲחִידָן כָּל אִלֵּין פִּקּוּדִין. דְּכָל מָאן דְּנָטִיל לֵיהּ בִּלְחוֹדוֹי עָבִיד פְּרִישׁוּ. וְנָטִיל לֵיהּ בְּאוּכְלוּסִין דִּלְתַתָּא דְּאֲחִידָן בֵּיהּ. וְנָטִיל עֲבוֹדָה זָרָה וּשְׁפִיכוּת דָּמִים וְגִלּוּי עֲרָיוֹת. עֲבוֹדָה זָרָה בְּאִנּוּן רַבְרְבֵי מְמַנָּן. שְׁפִיכוּת דָּמִים בְּהַאי אִילָנָא תַּלְיָין דְּאִיהוּ בִּסְטַר גְּבוּרָה. וּסמא"ל אִתְפַּקַּד עַל דָּא. גִּלּוּי עֲרָיוֹת אִשָּׁה הִיא וְאִנְתְּתָא אִקְרֵי. וְאָסִיר לְזַמְּנָא לְאִנְתְּתָא בִּלְחוּדָהָא אֶלָּא עִם בַּעֲלָהּ דְּלָא יְהֵא חָשִׁיד בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת. וְעַל דָּא בְּכֻלְּהוּ אִתְפְּקַד בְּהַאי אִילָנָא.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁכָּתוּב וַיְצַו. ה' – עַל בִּרְכַּת הַשֵּׁם. אֱלֹהִים – עַל הַדִּינִים. עַל הָאָדָם – עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים. לֵאמֹר – עַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת. וְכִי כַּמָּה אֲנָשִׁים הָיוּ בָּעוֹלָם שֶׁהוּא צָרִיךְ זֶה? אֶלָּא וַדַּאי הַכֹּל עַל הָאִילָן הַזֶּה הָיָה. **מִשּׁוּם** שֶׁבּוֹ אֲחוּזִים כָּל הַמִּצְוֹות הַלָּלוּ. שֶׁכָּל מִי שֶׁנּוֹטֵל אוֹתוֹ בִּלְבַדּוֹ, עוֹשֶׂה פֵּרוּד. וְנוֹטֵל אוֹתוֹ בָּאוּכְלוּסִים שֶׁלְּמַטָּה שֶׁאֲחוּזִים בּוֹ, וְנָטַל עֲבוֹדָה זָרָה וּשְׁפִיכוּת דָּמִים וְגִלּוּי עֲרָיוֹת. עֲבוֹדָה זָרָה בְּאוֹתָם גְּדוֹלִים מְמֻנִּים. שְׁפִיכוּת דָּמִים תְּלוּיִים בָּאִילָן הַזֶּה שֶׁהוּא בְּצַד גְּבוּרָה. וְסמא"ל מְמֻנֶּה עַל זֶה. גִּלּוּי עֲרָיוֹת אִשָּׁה הִיא, וְאִשָּׁה נִקְרֵאת, וְאָסוּר לְזַמֵּן אֶת הָאִשָּׁה בִּלְבַדָּהּ אֶלָּא עִם בַּעְלָהּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה חָשׁוּד בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת. וְעַל זֶה בְּכֻלָּם הִצְטַוָּה בָּאִילָן הַזֶּה. כֵּיוָן שֶׁאָכַל מִמֶּנּוּ, עָבַר

כֵּיוָן דְּאֲכַל מִנֵּיהּ בְּכֻלְּהוּ עָבַר, דְּהָא כֹּלָּא אָחִיד בֵּיהּ.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר וַדַּאי מִלָּה דָא הָכִי הוּא. דְּאֲסִיר לְאִתְיַחֲדָא עִם אִנְתְּתָא בִּלְחוּדָהָא אֶלָּא אִם כֵּן בַּעֲלָהּ עִמָּהּ. מַה עֲבַד הַהוּא רָשָׁע. אָמַר הָא מָטִיתִי לְהַאי אִילָנָא וְלָא מַתִּי אוֹף אַתְּ קִרְבִי וּמָטִי בִּידָךְ בֵּיהּ וְלָא תְּמוּת. וּמִלָּה דָא הוּא אוֹסִיף לָהּ מִגַּרְמֵיהּ.

מִיָּד וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב וְגוֹ'. בַּמֶּה חָמַאת. אָמַר רִבִּי יִצְחָק הַהוּא אִילָנָא (שָׂדֶה) סָלִיק רֵיחִין כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (בראשית כז) כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ יְיָ. וּבְגִין הַהוּא רֵיחַ דְּהֲוָה סָלִיק חָמְדַת לֵיהּ לְמֵיכַל מִנֵּיהּ. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר רְאִיָּיה הֲוָה. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה וְהָא כְתִיב וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם. אָמַר לֵיהּ הַאי רְאִיָּה בְּשִׁיעוּרָא דְּאִילָנָא נָקְטַת לֵיהּ ((נ"א שִׁיעוּרָא דִּלְבָּא הֲוַת) דִּכְתִיב וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה דַּיְיקָא:

לשון הקודש

בְּכֻלָּם, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל אָחוּז בּוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וַדַּאי דָּבָר זֶה כָּךְ הוּא, שֶׁאָסוּר לְהִתְיַחֵד עִם אִשָּׁה בִּלְבַדָּהּ אֶלָּא אִם כֵּן בַּעְלָהּ עִמָּהּ. מָה עָשָׂה אוֹתוֹ רָשָׁע? אָמַר, הֲרֵי הִגַּעְתִּי לָאִילָן הַזֶּה וְלֹא מַתִּתִּי, גַּם אַתְּ קִרְבִי וּגְעִי בְּיָדֵךְ וְלֹא תָּמוּתִי.

וְדָבָר זֶה הוּא הוֹסִיף לָהּ מֵעַצְמוֹ.

מִיָּד וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב וְגוֹ'. בַּמֶּה רָאַתָה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹתוֹ אִילָן [שָׂדֶה] הֶעֱלָה רֵיחוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כז) כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ ה'. וּבִגְלַל אוֹתוֹ רֵיחַ שֶׁהָיָה עוֹלֶה, חָמְדָה אוֹתוֹ לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, רְאִיָּה הָיְתָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, וַהֲרֵי כָּתוּב וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם? אָמַר לוֹ, רְאִיָּה זוֹ בַּשִּׁעוּר שֶׁל הָאִילָן לָקְחָה אוֹתוֹ [נ"א שִׁעוּר הַלֵּב הָיְתָה], שֶׁכָּתוּב וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה דַּיְקָא.

וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב. חָמַאת וְלָא חָמַאת. כִּי טוֹב. חָמַאת כִּי טוֹב וְלָא אִתְיַישְׁבַת בֵּיהּ. מַה כְּתִיב לְבָתָר וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וְלָא כְּתִיב וַתִּקַּח מִמֶּנּוּ. וְהִיא אִתְדְּבָקַת בְּאַתַר דְּמוֹתָא. וּגְרִימַת לְכָל עַלְמָא מוֹתָא. וְאַפְּרִישַׁת חַיֵּי מִן מוֹתָא. וּבְחוֹבָא דָא גָּרִים פְּרִישׁוּתָא לְאַפְּרָשָׁא אִתְּתָא מִבַּעֲלָהּ. דְּהָא קוֹ"ל מִדִּבּוּר לָא מִתְפָּרְשָׁן לְעָלְמִין. וּמָאן דְּמַפְרִישׁ קוֹל מִדִּבּוּר אִתְאַלַּם וְלָא יְכִיל לְמַלָּלָא. וְכֵיוָן דְּאִשְׁתְּקַל מִנֵּיהּ מִלּוֹלָא אִתְיְיהִיב לְעַפְרָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן כְּתִיב, (תהלים לט) נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וּכְאֵבִי נֶעְכָּר. נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה. הַאי קְרָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ בְּגָלוּתָא. מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּקוֹל מְדַבֵּר לֵיהּ לְדִבּוּר. כֵּיוָן דְּאִיהִי בְּגָלוּתָא קוֹל אִתְפְּרַשׁ מִינָהּ וּמִלָּה לָא אִשְׁתְּמַע וְעַל דָּא

לשון הקודש

וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב – רָאֲתָה וְלֹא רָאֲתָה. כִּי טוֹב – רָאֲתָה כִּי טוֹב וְלֹא הִתְיַשְּׁבָה בּוֹ. מַה כָּתוּב אַחַר כָּךְ? וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ, וְלֹא כָּתוּב וַתִּקַּח מִמֶּנּוּ. וְהִיא נִדְבְּקָה בִּמְקוֹם הַמָּוֶת, וְגָרְמָה לְכָל הָעוֹלָם מָוֶת. וְהִפְרִידָה חַיִּים מִמָּוֶת, וּבְחֵטְא זֶה גָּרַם פְּרוּד לְהַפְרִיד אִשָּׁה מִבַּעְלָהּ, שֶׁהֲרֵי קוֹל מִדִּבּוּר לֹא נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים. וּמִי שֶׁמַּפְרִיד קוֹל מִדִּבּוּר, מִתְאַלֵּם וְלֹא יָכוֹל לְדַבֵּר. וְכֵיוָן שֶׁנִּטַּל מִמֶּנּוּ דִּבּוּר, נִתַּן לֶעָפָר.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב (תהלים לט) נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וּכְאֵבִי נֶעְכָּר. נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה, פָּסוּק זֶה אָמְרָה אוֹתוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת. מָה הַטַּעַם? בִּגְלַל שֶׁקּוֹל מַנְהִיג אֶת הַדִּבּוּר, כֵּיוָן שֶׁהִיא בַּגָּלוּת. קוֹל נִפְרָד מִמֶּנָּה, וְדִבּוּר לֹא נִשְׁמָע, וְעַל זֶה נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה וְגוֹ'.

נֶאֱלַמְתִּי דּוּמִיָּה וְגו'. מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּהֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב דְּלָא אָזִיל קוֹל בַּהֲדָהּ. וְיִשְׂרָאֵל אָמְרִי (תהלים סה) לְךָ דּוּמִיָּה תְּהִלָּה. מָאי דּוּמִיָּה, דָּא תְּהִלָּה לְדָוִד. דְּאִיהִי דּוּמִיָּה בְּגָלוּתָא וּשְׁתִיקָא בְּלָא קוֹל. אָמַר רִבִּי יִצְחָק מָאי לְךָ. בְּגִינָךְ אִיהִי דּוּמִיָּה וּשְׁתִיקָא דְּאִסְתַּלְּקָא מִנָּהּ קוֹל.

השלמה מהחשמטות (סימן ל"ה)

וּבְלָא מְחִיר יַיִן וְחָלָב, (יְשַׁעְיָה נ"ה) מָאי יַיִן וְחָלָב, מָה עִנְיָן זֶה אֵצֶל זֶה. אֶלָּא מְלַמֵּד שֶׁהַיַּיִן הוּא פַּחַד וְחָלָב הוּא חֶסֶד. וּמִפְּנֵי מָה הִזְכִּיר יַיִן תְּחִילָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא קָרוֹב אֵלֵינוּ יוֹתֵר, יַיִן וְחָלָב סַלְקָא דַּעְתָּךְ, אֶלָּא אִימָא דְּמוּת יַיִן וְחָלָב. ע"כ. (עד כאן מהחשמטות)

וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ הָא תְּנֵינָן סָחֲטָה עֲנָבִים וְיַהֲבַת לֵיהּ וְגָרְמוּ מוֹתָא לְכָל עָלְמָא. דְּהָא אִילָנָא דָא בֵּיהּ שַׁרְיָא מוֹתָא. וְהוּא אִילָנָא דְשָׁלְטָא בְּלֵילְיָא. (דף

לשון הקודש

מָה הַטַּעַם? בִּגְלַל שֶׁהֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב, שֶׁלֹּא הוֹלֵךְ קוֹל אִתָּהּ. וְיִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים (שם סה) לְךָ דּוּמִיָּה תְּהִלָּה. מַה זֶּה דּוּמִיָּה? זוֹ תְּהִלָּה לְדָוִד, שֶׁהִיא דּוּמִיָּה בַּגָּלוּת וְשׁוֹתֶקֶת בְּלִי קוֹל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַה זֶּה לְךָ? בִּגְלָלְךָ הִיא דּוּמִיָּה וְשׁוֹתֶקֶת שֶׁהִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה קוֹל.

השלמה מהחשמטות (סימן ל"ה)

וּבְלוֹא מְחִיר יַיִן וְחָלָב (ישעיה נה). מַהוּ יַיִן וְחָלָב? מָה עִנְיָן זֶה אֵצֶל זֶה? אֶלָּא מְלַמֵּד שֶׁהַיַּיִן הוּא פַּחַד, וְחָלָב הוּא חֶסֶד. וּמִפְּנֵי מָה הִזְכִּיר יַיִן תְּחִלָּה? מִפְּנֵי שֶׁהוּא קָרוֹב אֵלֵינוּ יוֹתֵר. יַיִן וְחָלָב עוֹלֶה עַל דַּעְתְּךָ? אֶלָּא אֱמֹר, דְּמוּת יַיִן וְחָלָב: ע"כ.

וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁסָּחֲטָה עֲנָבִים וְנָתְנָה לוֹ, וְגָרְמוּ מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם. שֶׁהֲרֵי

לו ע"ב) וְכַד אִיהִי שָׁלְטָא כָּל בְּנֵי עָלְמָא טָעֲמוּ טַעֲמָא דְמוֹתָא. אֶלָּא אִנּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא מְקַדְּמֵי וְיָהֲבוּ לֵיהּ נַפְשַׁיְיהוּ בְּפִקְדוֹנָא. וּבְגִין דְּאִיהוּ בְּפִקְדוֹנָא. אִתְהַדְּרוּ נַפְשָׁאן לְאַתְרַיְיהוּ. וְעַל דָּא (תהלים צב) וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת, כְּתִיב.

וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם. רִבִּי חִיָּא אָמַר דְּהָא אִתְפַּקְחוּ לְמִנְדַּע בִּישִׁין דְּעָלְמָא מַה דְּלָא יָדְעוּ עַד הַשְׁתָּא. כֵּיוָן דְּיָדְעוּ וְאִתְפַּקְחוּ לְמִנְדַּע בִּישׁ. כְּדֵין יָדְעוּ כִּי עֵרוּמִים הֵם. דְּאֲבִדוּ זְהָרָא עִלָּאָה דְּהַוָּה חָפֵי עֲלַיְיהוּ וְאִסְתְּלַק מִנַּיְיהוּ. וְאִשְׁתָּאֲרוּ עֲרוּמִים מִנַּיְיהוּ. וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה. אִתְדַּבְּקוּ לְאִתְחַפָּאָה בְּאִנּוּן צוּלְמִין דְּהַהוּא אִילָנָא דְּאָכְלוּ מִנַּיְיהוּ דְּאִקְרוּן טַרְפֵּי דְאִילָנָא. וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגוֹרוֹת. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר כֵּיוָן דְּיָדְעוּ מֵהַאי עָלְמָא וְאִתְדַּבְּקוּ בֵּיהּ. חָמוּ דְּהַאי עָלְמָא

לשון הקודש

אִילָן זֶה בּוֹ שׁוֹרֶה הַמָּוֶת, וְהוּא אִילָן שֶׁשּׁוֹלֵט בַּלַּיְלָה. וּכְשֶׁהִיא שׁוֹלֶטֶת, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם טוֹעֲמִים טַעַם מָוֶת. אֶלָּא אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה מַקְדִּימִים וְנוֹתְנִים לָהּ נַפְשָׁם בְּפִקָּדוֹן. וּבִגְלַל שֶׁהוּא בְּפִקָּדוֹן, חוֹזְרוֹת הַנְּפָשׁוֹת לִמְקוֹמָם, וְעַל זֶה (תהלים צב) וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת כָּתוּב.

וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם. רַבִּי חִיָּא אָמַר, שֶׁהֲרֵי נִפְקְחוּ לָדַעַת רָעוֹת הָעוֹלָם מַה שֶׁלֹּא יָדְעוּ עַד עַכְשָׁו. כֵּיוָן שֶׁיָּדְעוּ וְנִפְקְחוּ לָדַעַת רַע, אָז יָדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם, שֶׁאִבְּדוּ זֹהַר עֶלְיוֹן שֶׁהָיָה מְכַסֶּה עֲלֵיהֶם וְהִסְתַּלֵּק מֵהֶם, וְנִשְׁאֲרוּ עֲרֻמִּים מִמֶּנּוּ. וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה – נִדְבְּקוּ לְהִתְכַּסּוֹת בְּאוֹתָם צְלָמִים שֶׁל אוֹתוֹ אִילָן שֶׁאָכְלוּ מִמֶּנּוּ שֶׁנִּקְרָאִים עָלִים שֶׁל הָאִילָן. וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת – רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, כֵּיוָן שֶׁיָּדְעוּ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וְנִדְבְּקוּ בּוֹ, רָאוּ שֶׁהָעוֹלָם

מִתְדַּבַּר עַל יְדָא דְּאִנּוּן טַרְפִּין דְּאִילָנָא. וְעֲבָדוּ לְהוֹן תְּקָפָא לְאִתְתַּקְפָּא בְּהוּ בְּהַאי עָלְמָא. וּכְדֵין יָדְעוּ כָּל זַיְינֵי חָרְשִׁין דְּעָלְמָא. וּבָעוּ לְמִחְנַּר זַיְינִין בְּאִנּוּן טַרְפֵּי אִילָנָא בְּגִין לְאַגָּנָא עֲלַיְיהוּ.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר כְּדֵין תְּלַת עָאלוּ בְּדִינָא וְאִתְדָּנוּ. וְעָלְמָא תַּתָּאָה אִתְלַטְיָיא. וְלָא קַיְימָא בְּקִיּוּמֵיהּ בְּגִין זוּהֲמָא דְנָחָשׁ עַד דְּקַיְימוּ יִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא דְסִינַי. לְבָתָר אַלְבִּישׁ לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְבוּשִׁין דְּמִשְׁכָּא אִתְהַנֵּי מִנַּיְיהוּ הָדָא הוּא דִכְתִיב כָּתְנוֹת עוֹר. בְּקַדְמִיתָא הֲווֹ כָּתְנוֹת אוֹר דְּהֲווּ מִשְׁתַּמְּשִׁין בְּהוּ בְּעָלָאִין דִּלְעֵילָא. בְּגִין דְּמַלְאֲכֵי עִלָּאִין הֲווֹ אַתְיָין לְאִתְהֲנָא מֵהַהוּא נְהוֹרָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים ח) וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ. וְהַשְׁתָּא דְחָבוּ כָּתְנוֹת עוֹר. דְּעוֹר אִתְהַנֵּי

לשון הקודש

הַזֶּה מֻנְהָג עַל יְדֵי אוֹתָם עָלִים שֶׁל הָאִילָן, וְעָשׂוּ לָהֶם חֹזֶק לְהִתְחַזֵּק בָּהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאָז יָדְעוּ כָּל מִינֵי כְּשָׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְרָצוּ לַחְגֹּר כְּלֵי זַיִן בְּאוֹתָם עָלִים שֶׁל הָאִילָן כְּדֵי לְהָגֵן עֲלֵיהֶם.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אָז נִכְנְסוּ שְׁלֹשָׁה בַּדִּין וְנִדּוֹנוּ, וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הִתְקַלֵּל וְלֹא עָמַד בְּקִיּוּמוֹ בִּגְלַל זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ, עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי. אַחַר כָּךְ הִלְבִּישׁ אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּלְבוּשִׁים שֶׁהָעוֹר נֶהֱנֶה מֵהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּתְנוֹת עוֹר. בַּתְּחִלָּה הָיוּ כָּתְנוֹת אוֹר שֶׁהָיוּ מִשְׁתַּמְּשִׁים בָּהֶם בָּעֶלְיוֹנִים שֶׁלְּמַעְלָה, מִשּׁוּם שֶׁמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הָיוּ בָּאִים לֵהָנוֹת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ח) וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד

מִנַּיְיהוּ וְלָא נַפְשָׁא.

לְבָתָר אוֹלִידוּ בְּרָא קַדְמָאָה בְּרָא דְזוֹהֲמָא הָוָה. תְּרֵין אָתוּ עֲלָהּ דְּחַוָּה וְאִתְעַבְּרַת מִנַּיְיהוּ וְאוֹלִידַת תְּרֵין. דָּא נָפַק לְזִינֵיהּ וְדָא נָפַק לְזִינֵיהּ. וְרוּחַ דִּילְהוֹן אִתְפְּרְשׁוּ, דָּא לְסִטְרָא דָא וְדָא לְסִטְרָא דָא. דָּא דָמֵי לְסִטְרוֹי וְדָא דָמֵי לְסִטְרוֹי. מִסִּטְרָא דְקַיִן כָּל מִדּוֹרִין דְּסִטְרָא דְזִינִין בִּישִׁין וְרוּחִין וְשֵׁדִין וְחָרָשִׁין אַתְיָין. מִסִּטְרָא דְהֶבֶל סִטְרָא דְרַחֲמֵי יַתִּיר וְלָא בִשְׁלִימוּ. חֲמַר טַב בְּחֲמַר בִּישׁ. וְלָא אִתְתַּקַּן בַּהֲדֵיהּ עַד דְּאָתָא שֵׁת וְאִתְיַיחֲסוּ מִנֵּיהּ כָּל אִנּוּן דָּרִין דְּזַכָּאֵי עָלְמָא וּבֵיהּ אִשְׁתִּיל עָלְמָא. וּמִקַּיִן אַתְיָין כָּל אִנּוּן חֲצִיפִּין וּרְשָׁעִים וְחַיָּיבֵי עָלְמָא.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר בְּשַׁעֲתָא דְחָב קַיִן הָוָה מִסְתְּפֵי. בְּגִין דְּחֲמָא קַמֵּיהּ זִינֵי מַשְׁרְיָין מְזַיְּינִין וְאַתְיָין

לשון הקודש

וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ. וְכָעֵת שֶׁחָטְאוּ – כְּתְנוֹת עוֹר, שֶׁהָעוֹר נֶהֱנָה מֵהֶם וְלֹא הַנֶּפֶשׁ.

אַחַר כָּךְ הוֹלִידוּ בֵּן רִאשׁוֹן. בֵּן שֶׁל הַזֻּהֲמָה הָיָה. שְׁנַיִם בָּאוּ עַל חַוָּה וְהִתְעַבְּרָה מֵהֶם וְהוֹלִידָה שְׁנַיִם, זֶה יָצָא לִמִינוֹ וְזֶה יָצָא לְמִינוֹ, וְרוּחַ שֶׁלָּהֶם נִפְרְדוּ זֶה לְצַד זֶה וְזֶה לְצַד זֶה. זֶה דּוֹמֶה לַצַּד שֶׁלּוֹ, וְזֶה דּוֹמֶה לַצַּד שֶׁלּוֹ. מִצַּד שֶׁל קַיִן כָּל הַמִּדּוֹרִים שֶׁל צַד שֶׁל הַמִּינִים הָרָעִים וְרוּחוֹת וְשֵׁדִים וּכְשָׁפִים בָּאִים, וּמִצַּד שֶׁל הֶבֶל שֶׁל רַחֲמִים יוֹתֵר וְלֹא בִשְׁלֵמוּת. יַיִן טוֹב בְּיַיִן רַע. וְלֹא נִתְקַן עִמּוֹ עַד שֶׁבָּא שֵׁת וְהִתְיַחֲסוּ מִמֶּנּוּ כָּל אוֹתָם דּוֹרוֹת שֶׁל צַדִּיקֵי עוֹלָם, וּבוֹ נִשְׁתַּל הָעוֹלָם. וּמִקַּיִן בָּאוּ כָּל אוֹתָם חֲצוּפִים וּרְשָׁעִים וְרִשְׁעֵי הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּשָׁעָה שֶׁחָטָא קַיִן, הָיָה פּוֹחֵד, בִּגְלַל שֶׁרָאָה לְפָנָיו מִינֵי

לְקַטְלָא לֵיהּ. וְכַד אַהֲדַר בִּתְשׁוּבָה מָאי קָאָמַר הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר. מָאי מִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר. אֶלָּא אֶהֱוֵא סָתִיר מִבִּנְיָינָא דִילִי. רִבִּי אַבָּא אָמַר כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים כב) וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ (שמות ג) וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו. וְעַל דָּא וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר מֵאִנּוּן פָּנִים דִּילָךְ אֶהֱוֵא נִסְתָּר דְּלָא יִשְׁגִּחוּן בִּי. וְעַל דָּא וְהָיָה כָּל מוֹצְאִי יַהַרְגֵנִי:

וַיָּשֶׂם ה' לְקַיִן אוֹת לְבִלְתִּי וְגו'. מָאי אוֹת. אוֹת אֶחָד מֵעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא יָהַב עֲלֵיהּ לַאֲגָנָא עֲלֵיהּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה מָאי דִכְתִיב וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה. מָאי בַּשָּׂדֶה. דָּא אִתְּתָא. וְעַל דָּא קָם וְקָטִיל לֵיהּ. דְּהָא מִסִּטְרָא דָא יָרִית לְקַטְלָא מִסִּטְרָא דִסמא"ל דְּגָרִים מוֹתָא לְכָל עַלְמָא. וְקַנֵּי קַיִן לְהֶבֶל עַל נוּקְבֵיהּ. רִבִּי חִיָּא אָמַר הָא חֲזִינָן דִּכְתִיב

לשון הקודש

מַחֲנוֹת מְזֻיָּנִים וּבָאִים לַהֲרֹג אוֹתוֹ. וּכְשֶׁחָזַר בִּתְשׁוּבָה, מָה אָמַר? הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר. מַה זֶּה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר? אֶלָּא אֶהְיֶה נִסְתָּר מֵהַבִּנְיָן שֶׁלִּי. רַבִּי אַבָּא אָמַר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כב) וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ. (שמות ג) וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו. וְעַל זֶה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר, מֵאוֹתָם הַפָּנִים שֶׁלְּךָ אֶהְיֶה נִסְתָּר שֶׁלֹּא יַשְׁגִּיחוּ בִּי. וְעַל זֶה וְהָיָה כָּל מֹצְאִי יַהַרְגֵנִי.

וַיָּשֶׂם ה' לְקַיִן אוֹת לְבִלְתִּי וְגו'. מַה זֶּה אוֹת? אוֹת אַחַת מֵעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה נָתַן עָלָיו לְהָגֵן עָלָיו. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה, מַה זֶּה בַּשָּׂדֶה? זוֹ הָאִשָּׁה. וְעַל זֶה קָם וְהָרַג אוֹתוֹ. שֶׁהֲרֵי מִצַּד זֶה יָרַשׁ לַהֲרֹג מִצַּד שֶׁל סמא"ל שֶׁגָּרַם מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם. וְקִנֵּא קַיִן בְּהֶבֶל עַל הַנְּקֵבָה שֶׁלּוֹ. רַבִּי

וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָנָיו עַל דְּלָא אִתְקַבִּיל קָרְבָּנֵיהּ. אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא וְכֹלָּא הָוָה לָקָבְלֵיהּ.

וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה מָאי דִּכְתִיב הֲלֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תֵיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ. אֶלָּא הָכִי קָאָמַר הֲלֹא אִם תֵּיטִיב עוֹבָדָךְ שְׂאֵת. מָאי שְׂאֵת. כְּדִכְתִיב (בראשית מט) יֶתֶר שְׂאֵת דְּהָא בּוּכְרָא שְׁבָחָא אִית לֵיהּ בְּכֹלָּא תָּדִיר. וְתַלְיָיא בְּעוֹבָדוֹהִי. וְעַל דָּא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת. וְאִם לֹא תֵיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ.

מָאי לַפֶּתַח. דָּא פִּתְחָא (דף לז ע"א) דִּלְעֵילָא דְּמִנֵּיהּ נָפְקִין דִּינִין עַל עוֹבְדִין בִּישִׁין דְּעָלְמָא. פֶּתַח כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. וּלְהַהוּא פֶּתַח, חַטָּאת רוֹבֵץ דָּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְהוּא זַמִּין לְאִתְפַּרְעָא מִינָּךְ.

לשון הקודש

חִיָּא אָמַר, הֲרֵי רָאִינוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָנָיו, עַל שֶׁלֹּא הִתְקַבֵּל קָרְבָּנוֹ. אָמַר לוֹ, כָּךְ הוּא, וְהַכֹּל הָיָה לְנֶגְדּוֹ.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב הֲלֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תֵיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ? אֶלָּא כָּךְ אָמַר, הֲלֹא אִם תֵּיטִיב מַעֲשֶׂיךָ, אָז שְׂאֵת. מַה זֶּה שְׂאֵת? כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית מט) יֶתֶר שְׂאֵת. שֶׁהֲרֵי לַבְּכוֹר יֵשׁ שֶׁבַח יָתֵר בַּכֹּל תָּמִיד, וְתָלוּי בְּמַעֲשָׂיו. וְעַל זֶה אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת, וְאִם לֹא תֵיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ.

מַה זֶּה לַפֶּתַח? זֶהוּ פֶּתַח שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאִים דִּינִים עַל מַעֲשִׂים רָעִים שֶׁל הָעוֹלָם. פֶּתַח, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. וּלְאוֹתוֹ פֶּתַח – חַטָּאת רֹבֵץ, זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְהוּא עָתִיד לְהִפָּרַע מִמְּךָ.

תָּא חֲזֵי, בְּרֵאשִׁ֣ית הַשָּׁנָה אִתְיְלִיד אָדָם. בְּרֵאשִׁ֣ית הַשָּׁנָה וַדַּאי רָזָא לְעֵילָא וְתַתָּא. רֵאשִׁ֣ית הַשָּׁנָה לְעֵילָא. רֵאשִׁ֣ית הַשָּׁנָה לְתַתָּא. בְּרֵאשִׁ֣ית הַשָּׁנָה עֲקָרוֹת נִפְקָדוֹת. מִנָּלָן דִּבְרֵאשִׁ֣ית הַשָּׁנָה הָוָה. דִּכְתִיב, (בראשית כא) וַיְיָ֣ פָּקַ֗ד אֶת שָׂרָ֤ה וַיְיָ֣ דַיְיקָא דָא רֵאשִׁ֣ית הַשָּׁנָה. וּבְגִין דְּנָפִיק אָדָם מִרֵאשִׁ֣ית הַשָּׁנָה (ד"א וְנָפִיק) נָפִיק בְּדִינָא וְעָלְמָא קָיְימָא בְּדִינָא. וּבְגִינֵי כָּךְ לַפְּתַח וַדַּאי. חַטָּאת רוֹבֵץ בְּגִין לְאִתְפְּרָעָא מִינָךְ. וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ עַד דְּתִשְׁתְּצֵי.

וְאַתָּה תִּמְשׁוֹל בּוֹ. רָזָא הוּא דִּכְתִיב, (נחמיה ט) וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. מִכָּאן אָמְרוּ לָא שַׁלִּיט קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּיִשְׁתֵּצוּן חַיָּיבֵי עָלְמָא. וְעַל דָּא כֵּיוָן דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת יְשֵׁצֵי לוֹן. כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁלִּיט עֲלוֹי דְּלָא יִפּוֹק לְאַבְאָשָׁא עָלְמָא דִּכְתִיב וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ (בְּתִיוּבְתָּא) וְאַתָּה דַיְיקָא. אָמַר

לשון הקודש

בא רְאֵה, בְּרֵאשִׁ֣ית הַשָּׁנָה נוֹלַד אָדָם. בְּרֵאשִׁ֣ית הַשָּׁנָה וַדַּאי סוֹד לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. רֵאשִׁ֣ית הַשָּׁנָה לְמַעְלָה. רֵאשִׁ֣ית הַשָּׁנָה לְמַטָּה. בְּרֵאשִׁ֣ית הַשָּׁנָה עֲקָרוֹת נִפְקָדוֹת. מִנַּיִן לָנוּ שֶׁבְּרֵאשִׁ֣ית הַשָּׁנָה זֶה הָיָה? שֶׁכָּתוּב (בראשית כא) וַה' פָּקַ֗ד אֶת שָׂרָ֤ה. וַה' דַּוְקָא זֶה רֵאשִׁ֣ית הַשָּׁנָה. וּמִשּׁוּם שֶׁאָדָם יָצָא בְּרֵאשִׁ֣ית הַשָּׁנָה [וְיָצָא] בְּדִין, וְהָעוֹלָם עוֹמֵד בְּדִין, וּמִשּׁוּם כָּךְ לַפְּתַח וַדַּאי. חַטָּאת רוֹבֵץ – כְּדֵי לְהִפָּרַע מִמְּךָ. וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ – עַד שֶׁתִּשְׁמַד.

וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ – סוֹד הוּא, שֶׁכָּתוּב (נחמיה ט) וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. מִכָּאן אָמְרוּ, לֹא שׁוֹלֵט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁיִּשְׁמְדוּ רִשְׁעֵי הָעוֹלָם. וְעַל זֶה, כֵּיוָן שֶׁמַּלְאַךְ הַמָּוֶת יַשְׁמִיד אוֹתָם, אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עָלָיו שֶׁלֹּא יֵצֵא לְהָרַע לָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ (בְּתִשׁוּבָה).

רִבִּי יִצְחָק בְּקוּטְרָא דִּפְלָגָא קַפְסִירָא (קַסְטִירָא) שְׁכִיחַ. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ בְּתִיוּבְתָּא.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר כַּד הֲווֹ אִנּוּן דָּרִין דְּקַיִן אָזְלִין בְּעָלְמָא הֲווֹ מְטַרְטְשֵׁי אַרְעָא וְהֲווּ דַּמְיָין לְעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק עֻזָּ"א וַעֲזָאֵ"ל כַּד נָפְלוּ מֵאֲתַר קְדוּשָׁתַיְיהוּ מִלְּעֵילָא, חָמוּ בְּנַת בְּנֵי נָשָׁא וְחָטְאוּ וְאוֹלִידוּ בְּנִין, וְאִלֵּין הֲווֹ נְפִילִים דִּכְתִיב הַנְּפִילִים הָיוּ בָאָרֶץ.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר בְּנוֹי דְּקַיִן הֲווֹ בְּנֵי אֱלֹהִים. דְּהָא כַּד אָתָא סמא"ל עַל חַוָּה אַטִּיל בָּהּ זוֹהֲמָא וְאִתְעַבְּרַת וְאוֹלִידַת לְקַיִן. וְחֵיזוּ דִּילֵיהּ לָא הֲוָה דָּמֵי לִשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא. וְכָל אִנּוּן דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דִּילֵיהּ לָא הֲווֹ אִקְרוּן אֶלָּא בְּנֵי הָאֱלֹהִים.

לשון הקודש

וְאַתָּה דַּוְקָא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בַּקֶּשֶׁר שֶׁל הַמַּחֲלֹקֶת הַמּוֹשֵׁל מָצוּי. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ – בִּתְשׁוּבָה.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, כְּשֶׁהָיוּ אוֹתָם דּוֹרוֹת שֶׁל קַיִן הוֹלְכִים בָּעוֹלָם, הָיוּ מְחַלְּקִים אֶת הָאָרֶץ, וְהָיוּ דּוֹמִים לְעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עֻזָּ"א וַעֲזָאֵ"ל, כְּשֶׁנָּפְלוּ מִמְּקוֹם קְדֻשָּׁתָם מִלְּמַעְלָה, רָאוּ בְּנוֹת בְּנֵי אָדָם וְחָטְאוּ וְהוֹלִידוּ בָּנִים. וְאֵלֶּה הָיוּ נְפִילִים, שֶׁכָּתוּב וְהַנְּפִלִים הָיוּ בָאָרֶץ.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, בְּנֵי קַיִן הָיוּ בְּנֵי אֱלֹהִים, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁבָּא סמא"ל עַל חַוָּה, הִטִּיל בָּהּ זֻהֲמָה וְהִתְעַבְּרָה וְהוֹלִידָה אֶת קַיִן, וְהַמַּרְאֶה שֶׁלּוֹ לֹא הָיָה דּוֹמֶה לִשְׁאָר בְּנֵי אָדָם, וְכָל אוֹתָם שֶׁבָּאוּ מֵהַצַּד שֶׁלּוֹ, לֹא הָיוּ נִקְרָאִים אֶלָּא בְּנֵי הָאֱלֹהִים.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר וְאַפִּילוּ אִנּוּן (בְּנֵי) **נְפִילִים הָכִי אִקְרוּן. הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים. שִׁתִּין הֲווֹ בְּאַרְעָא כְּחוּשְׁבָּן דִּלְעֵילָא. כְּתִיב הָכָא הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם וּכְתִיב הָתָם** (שיר השירים ג) **שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם מַמָּשׁ. מֵעוֹלָם דַּיְיקָא. אַנְשֵׁי הַשֵּׁם, מַאי שֵׁם דָּא הוּא עוֹלָם דְּקָאָמְרָן. אַנְשֵׁי הַשֵּׁם דַּיְיקָא. כְּתִיב הָכָא אַנְשֵׁי הַשֵּׁם וּכְתִיב הָתָם** (ויקרא כד) **בְּנָקְבוֹ שֵׁם, וּכְתִיב,** (ויקרא כד) **וַיִּקּוֹב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית אֶת הַשֵּׁם.**

השלמה מהחשמטות (סימן ל"ו)

רִבִּי חִיָּיא אָמַר מֵעוֹלָם דָּא הֲווֹ, וְגוּבְרִין גְּבָרִין דְּסִטְרָא בִישָׁא הֲווֹ, דִּכְתִיב אַנְשֵׁי הַשֵּׁם. אַנְשֵׁי שֵׁם לָא כְּתִיב, אֶלָּא אַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּגוֹנָא דָא כְּתִיב, זְכוֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה, מֵעוֹלָם וַדַּאי נָטַל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִינּוּן אֲבָהָן קַדְמָאֵי

לשון הקודש

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, **וַאֲפִלּוּ אוֹתָם** [בְּנֵי] **נְפִילִים כָּךְ נִקְרָאִים, הֵמָּה הַגִּבֹּרִים. שִׁשִּׁים הָיוּ בָּאָרֶץ כַּחֶשְׁבּוֹן שֶׁלְּמַעְלָה. כָּתוּב כָּאן הֵמָּה הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם, וְכָתוּב שָׁם** (שיר ג) **שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם מַמָּשׁ. מֵעוֹלָם דַּוְקָא. אַנְשֵׁי הַשֵּׁם, מַהוּ שֵׁם זֶה? הוּא עוֹלָם שֶׁאָמַרְנוּ. אַנְשֵׁי הַשֵּׁם דַּוְקָא. כָּתוּב כָּאן אַנְשֵׁי הַשֵּׁם, וְכָתוּב שָׁם** (ויקרא כד) **בְּנָקְבוֹ שֵׁם, וְכָתוּב** (שם) **וַיִּקֹּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית אֶת הַשֵּׁם.**

השלמה מהחשמטות (סימן ל"ו)

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, מֵעוֹלָם זֶה הָיוּ, וּגְבָרִים גִּבּוֹרִים שֶׁל צַד הָרָע הָיוּ, שֶׁכָּתוּב (בראשית ו) אַנְשֵׁי הַשֵּׁם. אַנְשֵׁי שֵׁם לֹא כָּתוּב, אֶלָּא אַנְשֵׁי הַשֵּׁם. כְּמוֹ זֶה כָּתוּב (תהלים כה) זְכֹר רַחֲמֶיךָ ה' וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה. מֵעוֹלָם וַדַּאי לָקַח אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

לְמֶהֱוֵי רְתִיכָא קַדִּישָׁא לְעֵילָא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק מֵעוֹלָם דָּא אִיהוּ מִטָּתוֹ שְׁלִשְׁלֹמָה דִּכְתִיב וְכוּ': (עד כאן מהחשמטות)

רִבִּי חִיָּיא אָמַר מֵעוֹלָם מַמָּשׁ הֲוָוּ. וּמֵעוֹלָם דִּלְתַתָּא נָטַל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (דָּא הֲוָוּ וְגוּבְרִין גִּבָּרָן דְסִטְרָא בִישָׁא הֲוָוּ דִכְתִיב אַנְשֵׁי שֵׁם אַנְשֵׁי הַשֵּׁם לָא כְתִיב אֶלָּא אַנְשֵׁי שֵׁם כְּגַוְונָא דָא כְתִיב) זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה. מֵעוֹלָם וַדָּאי. וּמֵעוֹלָם דִּלְתַתָּא נָטִיל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִנּוּן אֲבָהָן קַדְמָאֵי לְמֶהֱוֵי רְתִיכָא קַדִּישָׁא לְעֵילָא. אוֹף הָכָא הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם. מֵעוֹלָם וַדָּאי נָטִיל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רִבִּי יִצְחָק אָמַר מֵעוֹלָם (וּמַאי הוּא) דָּא מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה דִּכְתִיב, (שיר השירים ג) שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ. רִבִּי אַחָא אָמַר כֻּלְּהוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אִקְרוּן (ד"א ל"ג דְהָא עַד לָא אִתְבָּסְמַת).

(חסר כאן עיין סוף הספר):

לשון הקודש

הוּא, וְהֵם הָאָבוֹת הָרִאשׁוֹנִים לִהְיוֹת מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה לְמַעְלָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵעוֹלָם – זוֹהִי מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה, שֶׁכָּתוּב וְכוּ': ע"כ.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, מֵעוֹלָם מַמָּשׁ הָיוּ, וּמֵעוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה לָקַח אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר [זֶה הָיוּ, וּגִבָּרִים גִּבּוֹרִים שֶׁל צַד הָרָע הָיוּ, שֶׁכָּתוּב אַנְשֵׁי שֵׁם, וְלֹא כָתוּב אַנְשֵׁי הַשֵּׁם, אֶלָּא אַנְשֵׁי שֵׁם. כְּמוֹ זֶה כָתוּב] (תהלים כה) זְכֹר רַחֲמֶיךָ ה' וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה. מֵעוֹלָם וַדַּאי. וּמֵעוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה לָקַח אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְהֵם אָבוֹת רִאשׁוֹנִים לִהְיוֹת מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה לְמַעְלָה. גַּם כָּאן הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם. מֵעוֹלָם וַדַּאי לָקַח אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מֵעוֹלָם [וּמַהוּ?] זוֹ מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה, שֶׁכָּתוּב (שיר ג) שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ.

תּוֹסֶפְתָּא

אֲמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בְּשַׁעֲתָא דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם בְּרָא לֵיהּ בְּגִינְתָּא דְּעֵדֶן וְצִוָּהוּ עַל שֶׁבַע מִצְוֹת. חָב וְאִתְגְּרַשׁ מִגִּינְתָּא דְּעֵדֶן. וּתְרֵי מַלְאֲכֵי שְׁמַיָּא עַזָּא וַעֲזָאֵל אָמְרוּ קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִלּוּ הֲוֵינָא אֲנַן בְּאַרְעָא הֲוֵינָא זַכָּאִין. אָמַר לְהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי אַתּוּן יַכְלִין עַל יִצְרָא בִישָׁא, אָמְרוּ קָמֵיהּ יָכְלִין. מִיָּד אָפִיל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָא דְּאַתְּ אָמֵר הַנְּפִילִים הָיוּ בָאָרֶץ וּכְתִיב הַגִּבּוֹרִים וְגו'. וּבְשַׁעֲתָא דְּנָחֲתוּ לְאַרְעָא עָאל בְּהוּ יִצְרָא בִישָׁא שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכֹּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ, חָבוּ וְאִתְעֲקָרוּ מִקְּדוּשָׁתַיְיהוּ, (עד כאן התוספתא)

תָּא חֲזֵי, כְּלְהוֹן נְטִיעָן הֲווֹ סְתִימִין רְשִׁימִין דַּקִּיקִין בְּאַתְרָא חָד. לְבָתַר עֲקָרָן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאַשְׁתִּיל לוֹן בְּאֲתַר אַחֲרָא וְאִתְקַיָּימוּ. רִבִּי יֵיסָא שָׁאַל מָאי דִּכְתִיב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרוֹא אֱלֹהִים אָדָם בִּדְמוּת אֱלֹהִים עָשָׂה אוֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם

לשון הקודש

רַבִּי אָחָא אָמַר, כֻּלָּם נִקְרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים [שֶׁהֲרֵי עֲדַיִן לֹא הִתְבַּשְּׂמָה].

תוספתא

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּשָׁעָה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, בָּרָא אוֹתוֹ בְּגַן עֵדֶן וְצִוָּה אוֹתוֹ עַל שֶׁבַע מִצְוֹת. חָטָא וְגֹרַשׁ מִגַּן עֵדֶן, וּשְׁנֵי מַלְאֲכֵי שָׁמַיִם, עֻזָּ"א וַעֲזָא"ל, אָמְרוּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אִלּוּ הָיִינוּ אָנוּ בָּאָרֶץ, הָיִינוּ צַדִּיקִים. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: וְכִי אַתֶּם יְכוֹלִים עַל יֵצֶר הָרָע? אָמְרוּ לְפָנָיו: יְכוֹלִים. מִיָּד הִפִּיל אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַנְּפִלִים הָיוּ בָאָרֶץ, וְכָתוּב הַגִּבֹּרִים. וּבְשָׁעָה שֶׁיָּרְדוּ לָאָרֶץ נִכְנַס בָּהֶם יֵצֶר הָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכֹּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ. חָטְאוּ וְנֶעֱקְרוּ מִקְּדֻשָּׁתָם. ע"כ התוספתא.

בֵּא רְאֵה, כָּל הַנְּטִיעוֹת הָיוּ נִסְתָּרִים רְשׁוּמִים דַּקִּיקִים בְּמָקוֹם אֶחָד. אַחַר כָּךְ עָקַר אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשָׁתַל אוֹתָם בְּמָקוֹם אַחֵר וְהִתְקַיְּמוּ. רַבִּי יֵיסָא שָׁאַל, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת

וַיְבָרֶךְ אוֹתָם. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא רָזָא עִלָּאָה הוּא. תָּנֵינָן תְּלַת סִפְּרִין פְּתִיחָן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה חַד דְּצַדִּיקִים גְּמוּרִים (דף לז ע"ב) **וְכוּ' סֵפֶר עִלָּאָה דְּהָא מִנֵּיהּ נָפֵק כֹּלָּא. נָפִיק מִנֵּיהּ כְּתִיבָה. סֵפֶר אֶמְצָעִיתָא כְּלָלָא דְּעֵילָּא וְתַתָּא** (ס"א סֵפֶר דְּאִיהוּ כְּלָלָא דִּלְעֵילָּא וְתַתָּא וְאָחִיד לְכָל סִטְרִין רָזָא וְכוּ) (כפי זה התקון נמצא בשני ספרי היד) (וְאָחִיד לְכָל סִטְרִין רָזָא דְּאָדָם קַדְמָאָה, סֵפֶר תְּלִיתָאָה דְּאִקְרֵי (נ"א וְאִקְרֵי) תּוֹרָה) **דְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אָדָם קַדְמָאָה. סֵפֶר** (ס"א תְּלִיתָאָה) **דְּאִקְרֵי תּוֹלְדוֹת אָדָם וְדָא אִיהוּ דְּצַדִּיקִים גְּמוּרִים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם דָּא צַדִּיק וַדַּאי דְּעָבִיד תּוֹלְדוֹת.**

בְּיוֹם בְּרֹא אֱלֹהִים אָדָם בִּדְמוּת אֱלֹהִים. דְּהָא וַדַּאי כְּדֵין אִתְתַּקַּן כֹּלָּא לְעֵילָּא וְתַתָּא וְאִתְקַיְּימוּ בְּדוּגְמָא חֲדָא. זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם סְתָם חַד אִתְכְּלִיל בְּחַד.

לשון הקודש

אָדָם בְּיוֹם בְּרֹא אֱלֹהִים אָדָם בִּדְמוּת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם? אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, זֶה סוֹד עֶלְיוֹן. שָׁנִינוּ, שְׁלֹשָׁה סְפָרִים נִפְתָּחִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֶחָד שֶׁל צַדִּיקִים גְּמוּרִים וְכוּ'. סֵפֶר עֶלְיוֹן שֶׁהֲרֵי מִמֶּנּוּ יוֹצֵא הַכֹּל, מִמֶּנּוּ יוֹצֵאת כְּתִיבָה. סֵפֶר אֶמְצָעִי כְּלָלוּת שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה [סֵפֶר שֶׁהוּא כְּלָלוּת שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה וְאוֹחֵז לְכָל הַצְּדָדִים סוֹד וְכוּ'] [וְאוֹחֵז לְכָל הַצְּדָדִים סוֹד שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, סֵפֶר שְׁלִישִׁי שֶׁנִּקְרָא [נ"א וְנִקְרָא] תּוֹרָה] שֶׁתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אָדָם הָרִאשׁוֹן. סֵפֶר שְׁלִישִׁי שֶׁנִּקְרָא תּוֹלְדוֹת אָדָם, וְזֶהוּ שֶׁל צַדִּיקִים גְּמוּרִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, זֶה צַדִּיק (יְסוֹד), וַדַּאי שֶׁעוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת.

בְּיוֹם בְּרֹא אֱלֹהִים אָדָם בִּדְמוּת אֱלֹהִים, שֶׁהֲרֵי וַדַּאי אָז נִתְקַן הַכֹּל לְמַעְלָה וּמַטָּה, וְהִתְקַיְּמוּ בְּדֻגְמָה אַחַת. זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם, סְתָם אֶחָד נִכְלָל בְּאֶחָד.

מַתְנִיתִין (ד"א וְכוּ) **כְּתִיב,** (משלי יח) **מבש עוי מיץ מִגְדַּל עוֹז שֵׁם יְיָ בּוֹ גרג ווה יצד יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב. דָּא הוּא סֵפֶר דצב זדו היי תּוֹלְדוֹת אָדָם דְּרָהִיט בְּהַהוּא מִגְדַּל לקה שוה ונק הַאי מִגְדַּל מָאי עֲבִידְתֵּיהּ. אֶלָּא דָּא הוּא מִגְדַּל דָּוִד. וְדָא הוּא מִגְדַּל עוֹז שֵׁם יְיָ. וְכֹלָּא חָד. הָכָא יְדִיעָא לִבְנֵי מְהֵימְנוּתָא דָּא הוּא וַדַּאי סֵפֶר תּוֹלְדוֹת.** (אית דלא גרסי) (אָדָם לִבְנֵי מְהֵימְנוּתָא סוֹדוֹ מִגְדַּל עוֹז שֵׁם יְיָ בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב יהו"ה צַדִּיק) (אָדָם לִבְנֵי מְהֵימְנוּתָא).

וְאָמַר רִבִּי אַבָּא סֵפֶר וַדַּאי (נָחִתוּ) (נָחִית) לֵיהּ לְאָדָם הָרִאשׁוֹן. וּבֵיהּ הָוָה יָדַע חָכְמָתָא עִלָּאָה. וְסִפְרָא דָּא מָטָא לִבְנֵי אֱלָהִין חַכִּימֵי דָּרָא. וּמָאן דְּזָכֵי לְאַשְׂגָּחָא בֵּיהּ יָדַע בֵּיהּ חָכְמָה עִלָּאָה. וּמַשְׂגִּיחִין בֵּיהּ וְיָדְעִין בֵּיהּ. וְסִפְרָא דָּא נָחִית לֵיהּ מָאֲרֵי דְרָזִין. וּתְלַת שְׁלִיחָן מְמַנָּן קַמֵּיהּ. וּבְשַׁעֲתָא דְנָפַק אָדָם מִגִּנְתָּא

לשון הקודש

מִשְׁנָה. כָּתוּב (משלי יח) מִגְדַּל עוֹז שֵׁם ה' בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב. זֶהוּ סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם שֶׁרָץ בְּאוֹתוֹ מִגְדָּל. הַמִּגְדָּל הַזֶּה מַה מַּעֲשֵׂהוּ? אֶלָּא זֶהוּ מִגְדַּל דָּוִד, וְזֶהוּ מִגְדַּל עוֹז שֵׁם ה', וְהַכֹּל אֶחָד. כָּאן יָדוּעַ לִבְנֵי הָאֱמוּנָה זֶהוּ וַדַּאי סֵפֶר תּוֹלְדוֹת [(יש שלא גורסים) אָדָם. לִבְנֵי הָאֱמוּנָה סוֹדוֹ מִגְדַּל עוֹז שֵׁם ה' בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב. יהו"ה צַדִּיק] אָדָם לִבְנֵי הָאֱמוּנָה. (ראה ציור למעלה).

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, סֵפֶר וַדַּאי יָרַד לוֹ לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, וּבוֹ הָיָה יוֹדֵעַ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה. וְסֵפֶר זֶה הִגִּיעַ לִבְנֵי אֱלֹהִים חַכְמֵי הַדּוֹר, וּמִי שֶׁזָּכָה לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ, יָדַע בּוֹ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה. וּמִתְבּוֹנְנִים בּוֹ וְיוֹדְעִים בּוֹ. וְסֵפֶר זֶה הוֹרִיד אוֹתוֹ בַּעַל הַסּוֹדוֹת וּשְׁלֹשָׁה שְׁלִיחִים מְמֻנִּים לְפָנָיו. וּבְשָׁעָה

דְּעֵדֶן אָחִיד בְּהַהוּא סִפְרָא. כַּד נָפִיק (מִינֵיהּ) טָאם מִנֵּיהּ (לְתַרְעָא) צָלֵי וּבָכָה קָמֵי מָאֲרֵיהּ וְאַתִּיבוּ לֵיהּ כְּמִלְּקַדְמִין. בְּגִין דְּלָא תִּתְנַשֵּׁי חָכְמָתָא מִבְּנֵי נָשָׁא וְיִשְׁתַּדְּלוּן לְמִנְדַּע לְמָאֲרֵיהוֹן.

וְכֵן תָּנִינָן סֵפֶר הָוָה לֵיהּ לְחָנוֹךְ. וְדָא סֵפֶר מֵאֲתַר דְּסִפְרָא דְתוֹלְדוֹת אָדָם הָוָה. וְדָא הוּא רָזָא דְחָכְמָתָא. דְּהָא מֵאַרְעָא אִתְנְטִיל הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים. וְהוּא הַנַּעַר. כְּדִכְתִיב, (משלי כ"ב) חֲנוֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ.

וְכָל גְּנָזֵי עִלָּאֵי אִתְמַסְרָן בִּידֵיהּ. וְדָא מְסִיר וְיָהִיב וְעָבִיד שְׁלִיחוּתָא. וְאֶלֶף מַפְתְּחָן אִתְמַסְרָן בִּידֵיהּ. וּמְאָה בִּרְכָאָן נָטִיל בְּכָל יוֹמָא וְקָשִׁיר קְשִׁירִין לְמָאֲרֵיהּ. מֵעָלְמָא נָטִיל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשַׁמּוּשֵׁיהּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים.

לשון הקודש

שֶׁיָּצָא אָדָם מִגַּן עֵדֶן, אָחַז בְּאוֹתוֹ סֵפֶר. כְּשֶׁיָּצָא [מִמֶּנּוּ] טַס מִמֶּנּוּ [לַשַּׁעַר], הִתְפַּלֵּל וּבָכָה לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, וְהֵשִׁיבוּ לוֹ אוֹתוֹ כְּמוֹ מִקֹּדֶם, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִשָּׁכַח חָכְמָה מִבְּנֵי אָדָם וְיִשְׁתַּדְּלוּ לָדַעַת אֶת רִבּוֹנָם.

וְכֵן שָׁנִינוּ, סֵפֶר הָיָה לוֹ לַחֲנוֹךְ, וְזֶה סֵפֶר מִמָּקוֹם שֶׁל סֵפֶר שֶׁל תּוֹלְדוֹת אָדָם הָיָה, וְזֶהוּ סוֹד הַחָכְמָה, שֶׁהֲרֵי מֵהָאָרֶץ נִטַּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים. וְהוּא הַנַּעַר, שֶׁכָּתוּב (משלי כב) חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ.

וְכָל גְּנָזִים עֶלְיוֹנִים נִמְסְרוּ בְּיָדוֹ. וְזֶה מָסַר וְנָתַן וְעָשָׂה שְׁלִיחוּת, וְאֶלֶף מַפְתְּחוֹת נִמְסְרוּ בְּיָדוֹ. וּמֵאָה בְּרָכוֹת לוֹקֵחַ בְּכָל יוֹם וְקוֹשֵׁר קְשָׁרִים לְרִבּוֹנוֹ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָקַח אוֹתוֹ מֵהָעוֹלָם לְשַׁמֵּשׁ אוֹתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים.

וּמִן דָּא אִתְמַסַּר סִפְרָא דְּאִקְרֵי סִפְרָא דְּחַנּוֹךְ.

בְּשַׁעֲתָא דַּאֲחִיד לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחֲמֵי לֵיהּ כָּל גְּנָזֵי עִלָּאֵי. אַחֲמֵי לֵיהּ אִילָנָא דְּחַיֵּי בְּגוֹ מְצִיעוּת גִּנְתָּא וְטַרְפּוֹי וְעַנְפּוֹי. וְכֹלָּא חָמֵינָן בְּסִפְרֵיהּ. זַכָּאִין אִנּוּן חֲסִידֵי עִלָּאִין דְּחָכְמְתָא עִלָּאָה אִתְגְּלִי לְהוּ וְלָא אִתְנַשֵּׁי מִנַּיְיהוּ לְעָלְמִין כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים כה) **סוֹד ה' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם:**

וַיֹּאמֶר יְיָ לֹא יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעוֹלָם בְּשַׁגָּם הוּא בָשָׂר וְגו'. (חסר) **רִבִּי אַחָא אָמַר בְּהַהוּא זִמְנָא הָוָה הַהוּא נַהֲרָא דְּנָגִיד וְנָפִיק, אַפִּיק רוּחָא עִלָּאָה מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי וַאֲרִיק בְּאִילָנָא** (דְּשַׁרְיָא בֵּיהּ מוֹתָא) (מֵאִילָנָא דְמוֹתָא) **וְאִתְמַשְׁכָן רוּחִין בְּגַוַוּיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא יוֹמִין** (זְמָנִין) **סַגִּיאִין. עַד דְּסָלְקוּ בִישִׁין וְאִתְעַתְּדוּ לַפֶּתַח. כְּדֵין אִסְתַּלַּק רוּחָא עִלָּאָה מֵהַהוּא אִילָנָא בְּשַׁעֲתָא דְּפָרַח**

לשון הקודש

וּמִזֶּה נִמְסַר סֵפֶר שֶׁנִּקְרָא סִפְרוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ. בְּשָׁעָה שֶׁאָחַז אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֶרְאָה לוֹ כָּל גְּנָזִים עֶלְיוֹנִים. הֶרְאָה לוֹ עֵץ הַחַיִּים בְּאֶמְצַע הַגָּן וְהֶעָלִים שֶׁלּוֹ וַעֲנָפָיו, וְהַכֹּל רָאִינוּ בְּסִפְרוֹ. אַשְׁרֵי אוֹתָם חֲסִידִים עֶלְיוֹנִים שֶׁחָכְמָה עֶלְיוֹנָה הִתְגַּלְּתָה לָהֶם וְלֹא נִשְׁכְּחָה מֵהֶם לְעוֹלָמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כה) סוֹד ה' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם.

וַיֹּאמֶר ה' לֹא יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעֹלָם בְּשַׁגָּם הוּא בָשָׂר וְגו'. רַבִּי אָחָא אָמַר, בְּאוֹתוֹ זְמַן הָיָה אוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, מוֹצִיא רוּחַ עֶלְיוֹנָה מֵעֵץ הַחַיִּים וּמוֹרִיק בָּאִילָן (שֶׁשּׁוֹרֶה בּוֹ הַמָּוֶת) (מֵעֵץ הַמָּוֶת), וְנִמְשָׁכוֹת רוּחוֹת לְתוֹךְ בְּנֵי אָדָם יָמִים (זְמַנִּים) רַבִּים, עַד שֶׁעָלוּ רָעוֹת וְהִתְיַצְּבוּ לַפֶּתַח. אָז הִסְתַּלְּקָה רוּחַ עֶלְיוֹנָה מֵאוֹתוֹ אִילָן בְּשָׁעָה שֶׁפָּרְחוּ נְשָׁמוֹת בִּבְנֵי [מִבְּנֵי] אָדָם. זֶהוּ

נִשְׁמָתִין בִּבְנֵי (מִבְּנֵי) נָשָׁא הָדָא הוּא דִכְתִיב לֹא יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעוֹלָם. לְמֵיהַב לְעוֹלָם בְּשַׁעֲתָא דְפָרְחוּ נִשְׁמָתִין בִּבְנֵי נָשָׁא.

בְּשַׁגָּם הוּא בָשָׂר רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר (דְּבֵי רִבִּי אֶלְעָזָר אָמְרֵי) בְּשַׁגָּם דָּא מֹשֶׁה. דְּאִיהוּ נָהִיר לְסִיהֲרָא. וּמֵהֵילָא דָא קַיְימִין בְּנֵי נָשָׁא בְעָלְמָא יוֹמִין (זְמָנִין) סַגִּיאִין. וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, רָמַז לְמֹשֶׁה דְעַל יְדֵיהּ תּוֹרָה אִתְיְהִיבַת. וּכְדֵין יָרִיק (ס"א זָרִיק) חַיִּין לִבְנֵי נָשָׁא מֵהַהוּא אִילָנָא דְחַיִּין. וְכָךְ הָוָה. אִלְמָלֵא דְחָבוּ יִשְׂרָאֵל הָדָא הוּא דִכְתִיב (שמות לב) חָרוּת עַל הַלֻּחוֹת, חֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת. דְּהָא אִילָנָא דְחַיֵּי הָוָה מָשִׁיךְ לְתַתָּא.

וְעַל דָּא בְשַׁגָּ"ם דְּאִיהוּ בָשָׂר קַיְימָא מִלָּה לַאֲרָקָא (לְאִתְרַחְקָא) רוּחָא דְחַיֵּי. בְּשַׁגָּם אָחִיד לְתַתָּא אָחִיד

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב לֹא יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעֹלָם. לָתֵת לְעוֹלָם בְּשָׁעָה שֶׁפָּרְחוּ נְשָׁמוֹת בִּבְנֵי אָדָם. **בְּשַׁגָּם** הוּא בָשָׂר, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, (בִּישִׁיבָתוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר אָמְרוּ) בְּשַׁגָּם זֶה מֹשֶׁה, שֶׁהוּא מֵאִיר לַלְּבָנָה, וּמִכֹּחַ זֶה עוֹמְדִים בְּנֵי אָדָם בָּעוֹלָם יָמִים (זְמַנִּים) רַבִּים. וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה – רָמָז לְמֹשֶׁה, שֶׁעַל יָדוֹ נִתְּנָה תּוֹרָה. וְאָז מוֹרִיק [וזורק] חַיִּים לִבְנֵי אָדָם מֵאוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים. וְכָךְ הָיָה. אִלְמָלֵא שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות לב) חָרוּת עַל הַלֻּחוֹת. חֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת. שֶׁהֲרֵי עֵץ הַחַיִּים הָיָה מוֹשֵׁךְ לְמַטָּה.

וְעַל בְּשַׁגַּ"ם שֶׁהוּא בָשָׂר עוֹמֵד הַדָּבָר לְהָרִיק (לְהַרְחִיק) רוּחַ שֶׁל חַיִּים. בְּשַׁגַּם אָחוּז לְמַטָּה, אָחוּז לְמַעְלָה. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ מֹשֶׁה

לְעֵילָא. וְעַל דָּא תָּנֵינָן מֹשֶׁה לָא מִית אֶלָּא אִתְכְּנִישׁ מֵעָלְמָא וְהָוָה נָהִיר לְסִיהֲרָא. דְּהָא שִׁמְשָׁא אַף עַל גַּב דְּאִתְכְּנַשׁ מֵעָלְמָא לָא מִית אֶלָּא עָאל וְאַנְהִיר לְסִיהֲרָא. כָּךְ מֹשֶׁה. דָּבָר אַחֵר בְּשַׁגָּם הוּא בָּשָׂר בִּמְשִׁיכוּ דְרוּחָא בִּבְנֵי נָשָׁא זִמְנָא רַבָּה אִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי בָּשָׂר לְאִתְמַשְׁכָא בָּתַר גּוּפָא וּלְאִשְׁתַּדְּלָא בְּעוֹבָדִין דְּהַאי עָלְמָא.

(דף לח ע"א)

אָמַר רִבִּי יִצְחָק כָּל (דְּרִין דְּאִשְׁתַּכְּלָלוּ מִשֵּׁת כֻּלְּהוּ צַדִּיקֵי וַחֲסִידֵי. לְבָתָר אִתְפַּשְּׁטוּ וְאוֹלִידוּ וְאוֹלִיפוּ אוּמָנוּתָא (וְחָכְמְתָא) דְּעָלְמָא לְשַׁצָּאָה בְּרוּמְחִין וּסָיְיפִין. עַד דְּאָתָא נֹחַ וְאַתְקִין לוֹן תִּקּוּנָא דְּעָלְמָא וּלְמִפְּלַח וּלְאַתְקָנָא אַרְעָא. דְּהָא בְּקַדְמִיתָא לָא הֲווֹ זָרְעִין וְחָצְדִין. לְבָתָר אִצְטְרִיכוּ לְהַאי דִּכְתִיב עוֹד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ וְגוֹ'.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתַקָּנָא

לשון הקודש

לֹא מֵת, אֶלָּא הִתְכַּנֵּס מִן הָעוֹלָם וְהָיָה מֵאִיר לַלְּבָנָה, שֶׁהֲרֵי הַשֶּׁמֶשׁ, אַף עַל גַּב שֶׁמִּתְכַּנֵּס מִן הָעוֹלָם, לֹא מֵת, אֶלָּא נִכְנָס וּמֵאִיר לַלְּבָנָה, כָּךְ מֹשֶׁה. דָּבָר אַחֵר בְּשַׁגָּם הוּא בָּשָׂר – בִּמְשִׁיכַת הָרוּחַ בִּבְנֵי אָדָם זְמַן רַב, חוֹזֵר לִהְיוֹת הַבָּשָׂר לְהִמָּשֵׁךְ אַחַר הַגּוּף וּלְהִשְׁתַּדֵּל בְּמַעֲשֵׂי הָעוֹלָם הַזֶּה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל (הַדּוֹרוֹת שֶׁנִּתְקְנוּ מִשֵּׁת, כֻּלָּם צַדִּיקִים וַחֲסִידִים. אַחַר כָּךְ הִתְפַּשְּׁטוּ וְהוֹלִידוּ, וְלָמְדוּ אֻמָּנוּת (וְחָכְמָה) הָעוֹלָם לַהֲרֹג בְּרָמָחִים וּבַחֲרָבוֹת. עַד שֶׁבָּא נֹחַ וְהִתְקִין לָהֶם תִּקּוּן הָעוֹלָם וְלַעֲבֹד וּלְתַקֵּן אֶת הָאָרֶץ. שֶׁהֲרֵי בַּהַתְחָלָה לֹא הָיוּ זוֹרְעִים וְקוֹצְרִים, אַחַר כָּךְ הִצְטְרְכוּ אֶת זֶה, שֶׁכָּתוּב עוֹד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ וְגוֹ'.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְתַקֵּן עוֹלָם וּלְהַתְקִין רוּחַ בִּבְנֵי אָדָם

עָלְמָא וּלְאַתְקָנָא רוּחָא בִּבְנֵי נָשָׁא בְּגִין דְּיוֹרְכוּן יוֹמִין לְעָלְמִין הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה סה) כִּי כִימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי וְגו' וּכְתִיב, (שם כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה יְיָ אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי יְיָ דִּבֵּר:

עַד כָּאן אִשְׁתַּכְלָלוּ מִילִין מִכָּאן וּלְהָלְאָה תִּקּוּנָא דְּפָרְשָׁתָא:

בְּרֵאשִׁית

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָא תָּנִינָן דְּכַד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא גָּלִיף בְּגִילוּפֵי דְרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא גּוֹ טְהִירִין בְּרָזִין עִלָּאִין. וְגָלִיף לְעֵילָא וְגָלִיף לְתַתָּא וְכֹלָּא בְּרָזָא חָדָא. וְעַבִּיד עָלְמָא תַּתָּאָה כְּגַוְונָא דְעָלְמָא עִלָּאָה. וְדָא קָאִים לְקַבֵּיל דָּא. לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חָד בְּיִחוּדָא חָדָא. וּבְגִין כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּלִיף גְּלִיפֵי דְאַתְוָון עֵילָא וְתַתָּא. וּבְהוּ בָּרָא עָלְמִין.

לשון הקודש

כְּדֵי שֶׁיַּאֲרִיכוּ יָמִים לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סה) כִּי כִימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי וְגו'. וְכָתוּב (שם כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי ה' דִּבֵּר.

עַד כָּאן נִתְקְנוּ הַדְּבָרִים. מִכָּאן וָהָלְאָה תִּקּוּן הַפָּרָשָׁה.

בְּרֵאשִׁית

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲרֵי שָׁנִינוּ, שֶׁכְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, חָקַק בַּחֲקִיקוֹת שֶׁל סוֹד הָאֱמוּנָה תּוֹךְ אוֹרוֹת בְּסוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים וְחָקַק לְמַעְלָה וְחָקַק לְמַטָּה, וְהַכֹּל בְּסוֹד אֶחָד. וְעָשָׂה עוֹלָם תַּחְתּוֹן כְּמוֹ שֶׁעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. וְזֶה עוֹמֵד כְּנֶגֶד זֶה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד בְּיִחוּד אֶחָד. וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָקַק חֲקִיקוֹת שֶׁל אוֹתִיּוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וּבָהֶם בָּרָא אֶת הָעוֹלָמוֹת.

וְתָא חֲזֵי, כְּגַוְונָא דְעֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא הָכִי נָמֵי בְּרָא לֵיהּ לְאָדָם קַדְמָאָה. פְּתַח וְאָמַר, (הושע ו) וְהֵמָּה כְּאָדָם עָבְרוּ בְרִית וְגו'. דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעֲטַר לֵיהּ בְּעִטְרִין עִלָּאִין. וּבְרָא לֵיהּ בְּשִׁית סִטְרִין דְּעָלְמָא. לְמֶהֱוֵי שְׁלִים בְּכֹלָּא. וְכֹלָּא זְעָאן וְדָחֲלָן מִקַּמֵּיהּ. דְּהָא כַּד אִתְּבְּרֵי אָדָם אִתְּבְּרֵי בְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה. וְהֲוּ מִסְתַּכְּלָן בְּהַהוּא דִיוּקְנָא וְזָעָאן וְדָחֲלָן מִקַּמֵּיהּ. וּלְבָתַר אָעִיל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן לְאִתְעַדְּנָא תַּמָּן בְּעִדּוּנִין עִלָּאִין. וְהֲוּ מַלְאָכִין עִלָּאִין סָחֲרִין לֵיהּ וּמְשַׁמְּשִׁין קַמֵּיהּ. וְרָזִין דְּמָרֵיהוֹן הֲוּ אוֹדְעִין לֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְאָעִיל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגִנְתָּא דְעֵדֶן, הָוָה חָמֵי וְאִסְתַּכַּל מִתַּמָּן כָּל רָזִין עִלָּאִין וְכָל חָכְמָתָא. בְּגִין לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכָּלָא בִּיקָרָא דְמָרֵיהּ.

לשון הקודש

ובא וּרְאֵה, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, כָּךְ גַּם בָּרָא אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן. פְּתַח וְאָמַר, (הושע ו) וְהֵמָּה כְּאָדָם עָבְרוּ בְרִית. שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִטֵּר אוֹתוֹ בַּעֲטָרוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וּבָרָא אוֹתוֹ בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם לִהְיוֹת שָׁלֵם בַּכֹּל, וְכֻלָּם זָעוּ וּפָחֲדוּ מִלְּפָנָיו. שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁנִּבְרָא אָדָם, נִבְרָא בִּדְמוּת עֶלְיוֹנָה, וְהָיוּ מִסְתַּכְּלִים בְּאוֹתָהּ דְּמוּת וְזָעִים וּפוֹחֲדִים מִלְּפָנָיו. וְאַחַר כָּךְ הִכְנִיסוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגַן עֵדֶן לְהִתְעַדֵּן שָׁם בְּעִדּוּנִים עֶלְיוֹנִים, וְהָיוּ מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים מְשַׁמְּשִׁים לְפָנָיו וְסוֹבְבִים אוֹתוֹ, וְסוֹדוֹת רִבּוֹנָם הָיוּ מוֹדִיעִים לוֹ.

בא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהִכְנִיס אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְגַן עֵדֶן, הָיָה רוֹאֶה וּמִסְתַּכֵּל

שִׁבְעָה הֵיכָלִין מָדוֹרִין אִנּוּן לְעֵילָא דְּאִנּוּן רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה. וְשִׁבְעָה הֵיכָלִין אִנּוּן לְתַתָּא (כְּגַוְונָא דִלְהוֹן חָד לְקֻבֵּיל חָד. שִׁבְעָה מְדוֹרִין דְּהֵיכָלִין אִנּוּן לְתַתָּא) כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. וְאִנּוּן שִׁית כְּגַוְונָא עִלָּאָה וְחַד טָמִיר וְגָנִיז אִיהוּ לְעֵילָא. וְכָל אִלֵּין אִנּוּן בְּרָזָא עִלָּאָה. בְּגִין דְּכָל חֵנֵי הֵיכָלִין אִית בְּהוּ כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. וְאִית בְּהוּ כְּגַוְונָא דִלְתַתָּא. לְמֶהֱוֵי כָּלִיל בְּדִיוּקְנָא דְרָזָא דִלְעֵילָא וּבְדִיוּקְנָא דְרָזָא דִלְתַתָּא, וּבְהוּ הָוָה דִיוּרֵיהּ דְּאָדָם.

וּלְבָתַר דְּאִתְתָּרַךְ מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן אַתְקִין לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא בְּהוּ כְּדְקָא חָזֵי מִזִּיוָא דִיקָרָא עִלָּאָה. וְכָל חַד וְחַד אִתְתַּקַּן כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא וּכְגַוְונָא דִלְתַתָּא כְּמָה דְאוֹקִימְנָא.

לשון הקודש

מִשָּׁם כָּל הַסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְכָל הַחָכְמָה כְּדֵי לָדַעַת וּלְהִסְתַּכֵּל בִּכְבוֹדוֹ רִבּוֹנוֹ.

שִׁבְעָה הֵיכָלוֹת מְדוֹרִים הֵם לְמַעְלָה, שֶׁהֵם סוֹד הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה. וְשִׁבְעָה הֵיכָלוֹת הֵם לְמַטָּה וּכְמוֹ שֶׁהֵם אֶחָד כְּנֶגֶד אֶחָד. שִׁבְעָה מְדוֹרִים שֶׁל הֵיכָלוֹת הֵם לְמַטָּה) כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וְהֵם שִׁשָּׁה כִּדְגְמָא עֶלְיוֹנָה, וְאֶחָד טָמִיר וְגָנוּז הוּא לְמַעְלָה. וְכָל אֵלֶּה הֵם בְּסוֹד עֶלְיוֹן, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ יֵשׁ בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְיֵשׁ בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁלְּמַטָּה, לִהְיוֹת כּוֹלֵל בִּדְמוּת שֶׁל הַסּוֹד שֶׁלְּמַעְלָה וּבִדְמוּת שֶׁל הַסּוֹד שֶׁלְּמַטָּה, וּבָהֶם הָיָה דִּיּוּרוֹ שֶׁל אָדָם.

וּלְאַחַר שֶׁגֹּרַשׁ מִגַּן עֵדֶן, הִתְקִין אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהֶם כָּרָאוּי מִזִּיו שֶׁל הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד הִתְתַּקֵּן כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה וּכְמוֹ שֶׁלְּמַטָּה כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁנוּ.

הֵיכָלָא קַדְמָאָה. אֲתַר דְּאִיהוּ מִתְתַּקֵּן לְתַתָּא לְמֶהֱוֵי בְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. וְהָא אִתְעָרוּ חַבְרַיָּיא נִמּוּסֵי דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן כְּמָה דְאִיהוּ בְרָזָא עִלָּאָה (דְּאִיהוּ מִתְתַּקֵּן לְגוֹ, גּוֹ טְמִירָא דְּרָזָא דִלְתַתָּא גָּנִיז וְסָתִים מִכֹּל) (נ"א וְאִיהוּ מִתְתַּקֵּן לְגוֹ וְסָתִים מִכּוֹלָא) וְלָא שָׁלְטָא בֵּיהּ עַיְנָא. בַּר נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא. לְמֶהֱוֵי (דף לח ע"ב) גְּלִיפָן לְעֵילָא וְתַתָּא. וּלְאִסְתַּכָּלָא מִתַּמָּן בְּרָזָא דְמָרֵיהוֹן וּבְעִנּוּגָא דִלְעֵילָא.

וְאִלֵּין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא דְּלָא אַחְלְפוּ יְקָרָא דְמָרֵיהוֹן בְּגִין דַּחֲלָא אַחֲרָא. כְּתִיב, (משלי יב) אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא לְאִתְדַּבְּקָא בַּר נָשׁ בְּמָרֵיהּ וּלְדַחֲלָא מִנֵּיהּ תָּדִיר וְלָא יִסְטֵי לְיָמִינָא וּשְׂמָאלָא. וְהָא אוֹקִימְנָא דְּלָא יְהַךְ בַּר נָשׁ בָּתַר דַּחֲלָא אַחֲרָא דְּאִקְרֵי אֵשֶׁ"ת זְנוּנִי"ם. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (משלי ז) לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה.

לשון הקודש

הֵיכָל ראשון – מָקוֹם שֶׁהוּא נִתְקָן לְמַטָּה לִהְיוֹת כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וַהֲרֵי הֵעִירוּ הַחֲבֵרִים הַנְהָגוֹת גַּן עֵדֶן כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּסוֹד עֶלְיוֹן [שֶׁהוּא נִתְקָן לְבִפְנִים תּוֹךְ סֵתֶר שֶׁל הַסּוֹד שֶׁלְּמַטָּה גָּנוּז וְנִסְתָּר מִכֹּל] [נ"א וְהוּא נִתְקָן לְבִפְנִים וְנִסְתָּר מֵהַכֹּל] **וְלֹא** שׁוֹלֶטֶת בּוֹ הָעַיִן, פְּרָט לְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, לִהְיוֹת חֲקוּקִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּלְהִסְתַּכֵּל מִשָּׁם בְּסוֹד רִבּוֹנָם וּבְעִנּוּג שֶׁלְּמַעְלָה.

וְאֵלֶּה אוֹתָם צַדִּיקִים שֶׁלֹּא הֶחְלִיפוּ כְּבוֹד רִבּוֹנָם בִּשְׁבִיל יִרְאָה אַחֶרֶת. כָּתוּב (משלי יב) אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, סוֹד הָאֱמוּנָה לְהִדָּבֵק בֶּן אָדָם [בְּרִבּוֹנוֹ] וְלִפְחֹד מִמֶּנּוּ תָּמִיד וְלֹא יִסְטֶה לְיָמִין וּלְשְׂמֹאל. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁלֹּא יֵלֵךְ בֶּן אָדָם אַחַר יִרְאָה אַחֶרֶת שֶׁנִּקְרֵאת אֵשֶׁ"ת זְנוּנִי"ם. וְלָכֵן כָּתוּב (שם ז) לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה.

הֵיכָלָא דָּא קָאִים בְּדִיוּקְנָא דְרָזָא עִלָּאָה. בְּגִין דְּכַד נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא נָפְקֵי מֵהַאי עָלְמָא, עָאלִין גּוֹ אִלֵּין הֵיכָלִין דִּי בְגִנְתָּא דְעֵדֶן דִּלְתַתָּא. וְתַמָּן (עָאלִין) יָתְבִין כָּל חַד וְחַד כָּל הַהוּא זִמְנָא דְאִצְטְרִיכָא נִשְׁמָתָא לְמֵיתַב תַּמָּן.

וּבְכָל הֵיכָלָא וְהֵיכָלָא אִית דִּיוּקְנִין כְּגַוְונָא (עִלָּאָה) דִּלְעֵילָא וּדְיוּקְנִין כְּגַוְונָא (תַּתָּאָה) דִּלְתַתָּא. וְתַמָּן אִתְלַבְּשַׁת נִשְׁמָתָא בִּלְבוּשִׁין כְּגַוְונָא דְהַאי עָלְמָא. וְאִתְעַדְּנַת תַּמָּן כָּל הַהוּא זִמְנָא דְאִצְטְרִיכַת עַד דְּמָטֵי זִמְנָא לְסַלְקָא לְאַתַר עִלָּאָה כְּמָה דְאִצְטְרִיךְ. וּמִגּוֹ הַהוּא מָאנָא דְאִתְלַבְּשַׁת בֵּיהּ חָמַאת דִּיוּקְנִין עִלָּאִין לְאִסְתַּכְּלָא בִּיקָרָא דְמָרֵיהוֹן.

בְּהַאי הֵיכָלָא אִית נְהוֹרִין עִלָּאִין לְאִסְתַּכְּלָא. בְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּאִנּוּן גִּיּוֹרִין דְּאִתְגַּיְּרוּ דְקָיְימִין

לשון הקודש

הֵיכָל זֶה עוֹמֵד בַּדְּמוּת שֶׁל סוֹד עֶלְיוֹן, הֵיוֹת שֶׁכְּשֶׁנִּשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים יוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, נִכְנָסִים לְתוֹךְ הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ שֶׁבְּגַן עֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה, וְשָׁם [וְנִכְנָסִים] יוֹשְׁבִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁצְּרִיכָה הַנְּשָׁמָה לָשֶׁבֶת שָׁם.

וּבְכָל הֵיכָל וְהֵיכָל יֵשׁ דְּמָיוֹת כְּמוֹ [עֶלְיוֹן] שֶׁלְּמַעְלָה וּדְמָיוֹת כְּמוֹ [וְלְמַטָּה] שֶׁלְּמַטָּה. וְשָׁם מִתְלַבֶּשֶׁת הַנְּשָׁמָה בִּלְבוּשִׁים כְּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִתְעַדֶּנֶת שָׁם כָּל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁצְּרִיכָה, עַד שֶׁמַּגִּיעַ הַזְּמַן לַעֲלוֹת לְמָקוֹם עֶלְיוֹן כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. וּמִתּוֹךְ אוֹתוֹ בֶּגֶד שֶׁהִתְלַבְּשָׁה בּוֹ, רוֹאָה דְּמָיוֹת עֶלְיוֹנוֹת לְהִסְתַּכֵּל בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם.

בַּהֵיכָל הַזֶּה יֵשׁ מְאוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים לְהִסְתַּכֵּל, וְנִשְׁמוֹת אוֹתָם הַגֵּרִים

תַּמָּן וְעָאלִין תַּמָּן לְאִסְתַּכְּלָא בִיקָרָא עִלָּאָה וּמִתְלַבְּשָׁן תַּמָּן בִּלְבוּשָׁא חָדָא דִּנְהוֹרָא דְנָהִיר וְלָא נָהִיר. וְהַהוּא הֵיכָלָא מַקְפָּא מֵאֶבֶן טָבָא וְדַהֲבָא.

וְתַמָּן אִיהוּ פִּתְחָא חָדָא דְנָחִית לְקַבֵּל פִּתְחָא דְגֵיהִנֹּם. מִתַּמָּן מִסְתַּכְּלָן בְּכָל אִנּוּן חַיָּבֵי (דִּישְׂרָאֵל) (נ"א דְעוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה) דְּלָא עָאלוּ בִּבְרִית קַיְּמָא קַדִּישָׁא וְאִתְתְּרָכוּ בְּאִנּוּן מַלְאֲכֵי חַבָּלָה דְטָרְדֵי לוֹן בְּנוּרָא דְדָלִיק. וְאִנּוּן חָמָאן וְחָדָאן עַל דְּאִתְגַּיְּרוּ.

וּתְלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא נָחֲרִין מִגּוֹ נְהִירוּ עִלָּאָה וּמִשְׁתַּעְשְׁעָן תַּמָּן. וְעֵילָא מִנְּהוֹן עוֹבַדְיָה וְאָנְקְלוֹס גִּיּוֹרָא וּשְׁאָר גִּיּוֹרִין דְּאִתְגַּיְּרוּ. כְּגַוְונָא דָא לְעֵילָא כַּד זָכָאן לְסַלְקָא נִשְׁמַתְהוֹן לְאִתְעַטְּרָא תַּמָּן:

הֵיכָלָא תִּנְיָינָא. הֵיכָלָא דָא קַיְּמָא לְגוֹ מֵהַאי

לשון הקודש

שֶׁהִתְגַּיְּרוּ עוֹמְדוֹת שָׁם וְנִכְנָסוֹת שָׁם לְהִסְתַּכֵּל בַּכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן, וּמִתְלַבְּשׁוֹת שָׁם בִּלְבוּשׁ אֶחָד שֶׁל אוֹר שֶׁמֵּאִיר וְלֹא מֵאִיר.

וְאוֹתוֹ הֵיכָל מְצֻפֶּה מֵאֶבֶן טוֹבָה וְזָהָב.

וְשָׁם הוּא פֶּתַח אֶחָד שֶׁיּוֹרֵד כְּנֶגֶד פֶּתַח הַגֵּיהִנֹּם. מִשָּׁם מִסְתַּכְּלִים בְּכָל אוֹתָם רְשָׁעִים [שֶׁל יִשְׂרָאֵל] [שֶׁל עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה] שֶׁלֹּא נִכְנְסוּ בַּבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה וְגֹרְשׁוּ בְּאוֹתָם מַלְאֲכֵי חַבָּלָה שֶׁטּוֹרְדִים אוֹתָם בְּאֵשׁ שֶׁדּוֹלֶקֶת. וְהֵם רוֹאִים וּשְׂמֵחִים עַל שֶׁהִתְגַּיְּרוּ.

וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם מוּאָרִים מִתּוֹךְ אוֹר עֶלְיוֹן וּמִשְׁתַּעְשְׁעִים שָׁם. וּמֵעֲלֵיהֶם עוֹבַדְיָה וְאוּנְקְלוֹס הַגֵּר וּשְׁאָר הַגֵּרִים שֶׁהִתְגַּיְּרוּ. כְּמוֹ זֶה לְמַעְלָה כְּשֶׁזּוֹכִים לְהַעֲלוֹת נִשְׁמָתָם לְהִתְעַטֵּר שָׁם.

הֵיכָל שֵׁנִי. הֵיכָל זֶה עוֹמֵד לִפְנִים מֵהַהֵיכָל הָרִאשׁוֹן הַזֶּה, וְזֶה [הַפֶּתַח הוּא סָמוּךְ

הֵיכָלָא קַדְמָאָה, וְהַאי (פִּתְחָא אִיהוּ סָמִיךְ לְגוֹ מְעַרְתָּא) (נ"א הֵיכָלָא סָמִיךְ לִמְעַרְתָּא) דְּאֲבָהָן. וְהַאי הֵיכָלָא נָהִיר מִקַּדְמָאָה. הָכָא אִית כָּל אֲבָנִין יַקִּירִין דְּמַקְפָּן לֵיהּ.

בְּגוֹ דְּהַאי הֵיכָלָא, אִית נְהִירוּ חַד כָּלִיל מִכָּל גְּוָונִין וְאִיהוּ נָהִיר מֵעֵילָא לְתַתָּא. בְּהַאי הֵיכָלָא קַיָּימִין (כָּל) אִנּוּן דְּסָבְלוּ יִסּוּרִין וּמַרְעִין בְּהַאי עָלְמָא בְּגִין לְאִתְתַּקְּנָא. וְהֲווּ מוֹדָן וּמְשַׁבְּחָן לְמָרֵיהוֹן כָּל יוֹמָא. וְלָא הֲווּ מְבַטְּלִין צְלוֹתַיְיהוּ לְעָלְמִין.

לְגוֹ מֵהַאי הֵיכָלָא קַיָּימִין כָּל אִנּוּן דִּמְקַדְּשִׁין (בְּכָל יוֹמָא) בְּכָל חֵילָא שְׁמָא דְּמָרֵיהוֹן וְאָתִיבוּ אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ בְּכָל חֵילָא. וְאִלֵּין אִנּוּן קַיָּימִין לְגוֹ בְּגוֹ הַאי הֵיכָלָא. וְהַהוּא נְהוֹרָא דְּכָלִיל כָּל גְּוָונִין נָהִיר לוֹן. מֵהַהוּא נְהִירוּ קַיָּימִין וְהָמָאן נְהוֹרִין אַחֲרִנִּין

לשון הקודש

לְתוֹךְ הַמְּעָרָה [נ"א הֵיכָל סָמוּךְ לַמְּעָרָה] שֶׁל הָאָבוֹת. וְהַהֵיכָל הַזֶּה מֵאִיר יוֹתֵר מֵהָרִאשׁוֹן. כָּאן יֵשׁ כָּל אֲבָנִים יְקָרוֹת שֶׁמְּצַפּוֹת אוֹתוֹ.

בְּתוֹךְ הַהֵיכָל הַזֶּה יֵשׁ אוֹר אֶחָד כָּלוּל מִכָּל הַגְּוָנִים, וְהוּא מֵאִיר מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. בַּהֵיכָל הַזֶּה עוֹמְדִים [כָּל] אֵלּוּ שֶׁסָּבְלוּ יִסּוּרִים וָחֳלָאִים בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לְהִתְתַּקֵּן, וְהָיוּ מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים לְרִבּוֹנָם בְּכָל יוֹם, וְלֹא הָיוּ מְבַטְּלִים תְּפִלּוֹתֵיהֶם לְעוֹלָמִים.

לִפְנִים מֵהַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמְדִים כָּל אֵלּוּ שֶׁמְּקַדְּשִׁים [בְּכָל יוֹם] בְּכָל הַכֹּחַ שֵׁם רִבּוֹנָם, וְעוֹנִים אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ בְּכָל הַכֹּחַ. וְאֵלֶּה הֵם עוֹמְדִים לִפְנֵי וְלִפְנִים בַּהֵיכָל הַזֶּה. וְאוֹתוֹ אוֹר שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגְּוָנִים מֵאִיר לָהֶם. מֵאוֹתוֹ הָאוֹר עוֹמְדִים וְרוֹאִים מְאוֹרוֹת אֲחֵרִים

דְּאִתְאַחֲדָן וְלָא אִתְאַחֲדָן בְּגַוַּוּיְיהוּ. וְעֵילָא מִנְּהוֹן מָשִׁיחַ דְּאִיהוּ עָאל וְקָאִים בֵּינַיְיהוּ וְנָחִים לוֹן.

אִיהוּ נָטִיל מֵהַאי הֵיכָלָא וְעָאל בְּהֵיכָלָא תְּלִיתָאָה וְתַמָּן כָּל אִנּוּן בְּנֵי מַרְעִין וּכְאֵבִין יַתִּיר וְכָל אִנּוּן דַּרְדְּקֵי דְּבֵי רַבָּן דְּלָא אַשְׁלִימוּ יוֹמִין. וְכָל אִנּוּן דְּעָצְבִין עַל חָרוּב בֵּי מַקְדְּשָׁא (וְאוֹשִׁידוּ) וְהַוּ אוֹשְׁדִין דִּמְעִין. כֻּלְּהוֹן קַיָּימִין בְּהַהוּא הֵיכָלָא, וְאִיהוּ מְנַחֵם לוֹן.

וְנָטִיל מֵהַאי הֵיכָלָא וְעָאל בְּהֵיכָלָא רְבִיעָאָה, וְתַמָּן כָּל אִנּוּן אֲבֵלֵי צִיּוֹן וִירוּשָׁלַם וְכָל אִנּוּן קָטוֹלֵי דִשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְאִיהוּ שָׁרֵי וּבָכֵי. (דף לט ע"א) וּכְדֵין כָּל אִנּוּן נְשִׁיאִין דְּזַרְעָא דְּדָוִד כֻּלְּהוּ אֲחִידָן בֵּיהּ וּמְנַחֲמִין לֵיהּ.

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱחָזִים וְלֹא נֶאֱחָזִים בְּתוֹכָם. וּמֵעֲלֵיהֶם מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא נִכְנָס וְעוֹמֵד בֵּינֵיהֶם וּמְנַחֵם אוֹתָם.

הוּא נוֹסֵעַ מֵהַהֵיכָל הַזֶּה וְנִכְנָס. בַּהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי, וְשָׁם כָּל אוֹתָם בְּנֵי חֳלָאִים וּכְאֵבִים קָשִׁים, וְכָל אוֹתָם תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן שֶׁלֹּא הִשְׁלִימוּ יְמֵיהֶם, וְכָל אוֹתָם הָעֲצוּבִים עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ [וְשָׁפְכוּ] וְהָיוּ שׁוֹפְכִים דְּמָעוֹת. כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּאוֹתוֹ הֵיכָל, וְהוּא מְנַחֵם אוֹתָם.

וְנוֹסֵעַ מֵהַהֵיכָל הַזֶּה וְנִכְנָס. בַּהֵיכָל הָרְבִיעִי, וְשָׁם כָּל אוֹתָם אֲבֵלֵי צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם וְכָל אוֹתָם שֶׁנֶּהֱרְגוּ עַל יְדֵי שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עַכּוּ"ם. וְהוּא שׁוֹהֶה וּבוֹכֶה. וְאָז כָּל אוֹתָם נְשִׂיאִים שֶׁל זֶרַע דָּוִד, כֻּלָּם אוֹחֲזִים בּוֹ וּמְנַחֲמִים אוֹתוֹ.

שְׁאָרֵי תִּנְיָינוּת וּבָכֵי עַד דְּקָלָא נָפִיק וּמִתְאַחֵד בְּהַהוּא קָלָא וְסָלִיק לְעֵילָא וְאִשְׁתָּהֵי תַּמָּן עַד רֵישׁ יַרְחָא. וְכַד נָחִית נָחֲתֵין עִמֵּיהּ כַּמָּה נְהוֹרִין וְזִיוִין מִנַּהֲרִין לְכָל אִנּוּן הֵיכָלִין וְאַסְוָותָא וּנְהוֹרָא לְכָל אִנּוּן קָטוֹלִין וּבְנֵי מַרְעִין וּמַכְאוֹבִין דִּסְבִילוּ עִמֵּיהּ דְּמָשִׁיחַ.

וּכְדֵין פּוּרְפִּירָא לָבִישׁ. וְתַמָּן חֲקִיקִין וּרְשִׁימִין כָּל אִנּוּן קָטוֹלֵי דִשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בְּהַהוּא פּוּרְפִּירָא. וְסָלִיק הַהוּא פּוּרְפִּירָא לְעֵילָא וְאִתְחַקַּק תַּמָּן גּוֹ פּוּרְפִּירָא עִלָּאָה דְּמַלְכָּא. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לְאַלְבָּשָׁא הַהוּא פּוּרְפִּירָא וּלְמֵידַן עַמִּין דִּכְתִיב, (תהלים קי) יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת. עַד דִּי אָתָא וְנָחִים לוֹן וְנָחֲתִין עִמֵּיהּ (כַּמָּה) נְהוֹרִין וְעִדּוּנִין לְאִתְעַדְּנָא וְכַמָּה מַלְאָכִין וּרְתִיכִין עִמֵּיהּ. כָּל חַד וְחַד בְּמַלְבּוּשָׁא (נ"א וּבִידָא דְכָל חַד וְחַד מַלְבּוּשָׁא)

לשון הקודש

מַתְחִיל פַּעַם שְׁנִיָּה וּבוֹכֶה, עַד שֶׁיּוֹצֵא קוֹל, וְנֶאֱחָז בְּאוֹתוֹ קוֹל וְעוֹלֶה לְמַעְלָה וְשׁוֹהֶה שָׁם עַד רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וּכְשֶׁיּוֹרֵד, יוֹרְדִים עִמּוֹ כַּמָּה אוֹרוֹת וְזִיוִים מְאִירִים לְכָל אוֹתָם הֵיכָלוֹת וּרְפוּאָה וְאוֹר לְכָל אוֹתָם הַהֲרוּגִים וּבְנֵי חֳלָאִים וּמַכְאוֹבִים שֶׁסָּבְלוּ עִם הַמָּשִׁיחַ.

וְאָז לוֹבֵשׁ לְבוּשׁ מַלְכוּת. וְשָׁם חֲקוּקִים וּרְשׁוּמִים כָּל אוֹתָם הֲרוּגִים שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עַכּוּ"ם בְּאוֹתָהּ פּוּרְפִּירָה, וְעוֹלָה אוֹתָהּ פּוּרְפִּירָה לְמַעְלָה, וְנֶחְקָק שָׁם תּוֹךְ הַפּוּרְפִּירָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָתִיד לִלְבֹּשׁ אוֹתָהּ פּוּרְפִּירָה וְלָדוּן עַמִּים, שֶׁכָּתוּב (תהלים קי) יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת. עַד שֶׁבָּא וּמְנַחֵם אוֹתָם, וְיוֹרְדִים עִמּוֹ (כַּמָּה) מְאוֹרוֹת וְעִדּוּנִים לְהִתְעַדֵּן, וְכַמָּה מַלְאָכִים וּמֶרְכָּבוֹת עִמּוֹ. כָּל אֶחָד וְאֶחָד

לְאִתְלַבְּשָׁא בְּהוּ כָּל אִנּוּן נִשְׁמָתִין דְּקָטוֹלִין וְתַמָּן מִתְעַדְּנִין כָּל הַהוּא זִמְנָא דְּאִיהוּ סָלִיק וְנָחִית.

לְגוֹ מֵהַאי הֵיכָלָא קַיְימֵי גּוֹ דַּרְגָּא עִלָּאָה אִנּוּן עֲשָׂרָה רַבְּרְבִין מְמַנָּן (כְּגוֹן) רִבִּי עֲקִיבָא וְחַבְרוֹי. וְכֻלְּהוּ סַלְקֵי בְּסִלִּיקוּ. גּוֹ אַסְפַּקְלַרְיָאָה דִּלְעֵילָא, וְנָהֲרִין בְּזִיוּ יְקָרָא עִלָּאָה. עֲלַיְיהוּ כְּתִיב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ:

בְּהֵיכָלָא חֲמִישָׁאָה קַיְימִין כָּל אִנּוּן מָאֲרֵיהוֹן דִּתְיוּבְתָּא שְׁלִימְתָּא דְּתָבוּ מֵחֲטָאֵיהוֹן וְאִתְנַחֲמוּ בְּהוּ וְנָפְקַת נִשְׁמָתַיְיהוּ בְּדַכְיוּ (וְכָל אִנּוּן מָאֲרֵיהוֹן דִּתְיוּבְתָּא) וְכָל אִנּוּן דְּקַדִּישׁוּ שְׁמָא דְּמָרֵיהוֹן וְקַבִּילוּ עֲלַיְיהוּ מוֹתָא. וּבְתַרְעָא דְּהַאי הֵיכָלָא (פִּתְחָא) קָאִים מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ יְהוּדָה דְּקָבִיל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּתְיוּבְתָּא שְׁלִימְתָּא וְחָתַר לֵיהּ חֲתִירָא לְקַבְּלָא לֵיהּ.

לשון הקודש

בְּמַלְבּוּשׁ [נ"א וּבְיַד כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַלְבּוּשׁ] לְהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם כָּל אוֹתָם נִשְׁמוֹת הַהֲרוּגִים, וְשָׁם מִתְעַדְּנִים כָּל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא עוֹלֶה וְיוֹרֵד.

לִפְנִים מֵהַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמְדִים תּוֹךְ דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה אוֹתָם עֲשָׂרָה גְּדוֹלִים מְמֻנִּים (כְּמוֹ) רַבִּי עֲקִיבָא וַחֲבֵרָיו. וְכֻלָּם עוֹלִים בַּעֲלִיָּה תּוֹךְ אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלְּמַעְלָה וּמְאִירִים בְּזִיו כָּבוֹד עֶלְיוֹן. עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. **בַּהֵיכָל** הַחֲמִישִׁי קַיָּמִים כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה הַשְּׁלֵמָה שֶׁשָּׁבוּ מֵחֲטָאֵיהֶם וְהִתְנַחֲמוּ בָהֶם וְנִשְׁמָתָם יָצְאָה בְּטָהֳרָה, (וְכָל אוֹתָם בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה) וְכָל אֵלּוּ שֶׁקִּדְּשׁוּ שֵׁם רִבּוֹנָם וְקִבְּלוּ עֲלֵיהֶם מָוֶת. וּבְשַׁעַר הַהֵיכָל הַזֶּה (פֶּתַח) עוֹמֵד מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ יְהוּדָה שֶׁקִּבְּלוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְחָתַר לוֹ חֲתִירָה לְקַבְּלוֹ.

וּלְגוֹ מֵהַאי הֵיכָלָא קַיְימִין כָּל אִנּוּן מָאֲרֵיהוֹן דִּתְיוּבְתָּא שְׁלֵימְתָּא. דְּנִשְׁמַתְהוֹן נָפְקַת בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְמַרְמְרוּ עַל עוֹבָדֵיהוֹן. וְאִלֵּין מִתְעַדְּנִין בְּעִדּוּנָא עִלָּאָה בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא. וּתְלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא נְהִירוּ עָאל בְּהַהוּא הֵיכָלָא דְּמִתְעַדְּנִין בֵּיהּ כָּל חַד וְחַד כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. וְכָל חַד נִכְוָה מִנְּהִירוּ דְּחוּפָּה דְּחַבְרֵיהּ בֵּין לְתַתָּא בֵּין לְעֵילָא. הַאי הֵיכָלָא קַיְימָא עַל אִנּוּן הֵיכְלֵי תַתָּאֵי. וְאֲפִילוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִין לָא יָכְלִין לְאַעֲלָאָה בְּגוֹ (הַהוּא) הַאי הֵיכָלָא וּלְמֵיקַם בֵּיהּ. וְהַאי אִיהוּ דַּרְגָּא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא (בֵּיהּ) בַּר דַּרְגָּא דְּחַסִידֵי דְּאִיהוּ דַּרְגָּא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא:

הֵיכָלָא שְׁתִיתָאָה הֵיכָלָא דָא הֵיכָלָא דְּחַסִידֵי. הֵיכָלָא דָא הֵיכָלָא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא. וְהַאי הוּא הֵיכָלָא דְּקַיְימָא עַל כֹּלָּא. הֵיכָלָא דְּיָמִינָא לֵית

לשון הקודש

וּלְפְנִים מֵהֵיכָל זֶה עוֹמְדִים כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, שֶׁנִּשְׁמָתָם יָצְאָה בְּשָׁעָה שֶׁהִתְמַרְמְרוּ עַל מַעֲשֵׂיהֶם. וְאֵלּוּ מִתְעַדְּנִים בְּעִדּוּן עֶלְיוֹן בְּכָל יוֹם וָיוֹם. וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם אוֹר נִכְנָס בְּאוֹתוֹ הֵיכָל שֶׁמִּתְעַדְּנִים בּוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, וְכָל אֶחָד נִכְוֶה מֵאוֹר שֶׁל הַחֻפָּה שֶׁל חֲבֵרוֹ, בֵּין לְמַטָּה בֵּין לְמַעְלָה. הַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֵד עַל אוֹתָם הֵיכָלוֹת תַּחְתּוֹנִים, וַאֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים לֹא יְכוֹלִים לְהִכָּנֵס לְתוֹךְ (הַהוּא) הַהֵיכָל הַזֶּה וְלַעֲמֹד בּוֹ. וְזוֹהִי דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה עַל הַכֹּל (בּוֹ), פְּרָט לְדַרְגַּת הַחֲסִידִים שֶׁהִיא דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה עַל הַכֹּל.

הֵיכָל שִׁשִּׁי. הֵיכָל זֶה הוּא הֵיכַל הַחֲסִידִים. הֵיכָל זֶה הוּא עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל. וְזֶהוּ הֵיכָל שֶׁעוֹמֵד עַל הַכֹּל. הֵיכַל הַיָּמִין אֵין מִי שֶׁיַּעֲמֹד בּוֹ, אֶלָּא אוֹתָם חֲסִידִים

מָאן דְּיָקִים בֵּיהּ. אֶלָּא אִנּוּן חֲסִידִים קַדִּישִׁין וְכָל אִנּוּן דִּמְרַחֲמֵי לְמָרֵיהוֹן בִּרְחִימוּ סַגִּי. וּלְפִתְחָא דְּהַאי הֵיכָלָא קַיְימָא כָּל אִנּוּן דִּמְיַחֲדֵי יְחוּדָא דְּמָרֵיהוֹן בְּכָל יוֹמָא. וְאִלֵּין עָאלִין בְּהַאי הֵיכָלָא וּזְמִינִין לְסַלְקָא בְּקַדְמִיתָא.

וְעֵילָא מֵהַאי פִּתְחָא אַבְרָהָם יָמִינָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּלְפִתְחָא אַחֲרָא קַיְימָא יִצְחָק דְּאִתְעַקַּד עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא וְהֲוָה קָרְבָּנָא שְׁלִים קַמֵּיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּלְפִתְחָא אַחֲרָא לְגוֹ קַיְימָא יַעֲקֹב שְׁלֵימָא וּתְרֵיסַר שְׁבָטִין סַחֲרָנֵיהּ וּשְׁכִינְתָּא עַל רֵישַׁיְיהוּ.

וְכַד יִשְׂרָאֵל בְּעָקוּ אִתְעָרוּ תְּלַת אַבָּהָן וּמִתְעָרֵי לָהּ לִשְׁכִינְתָּא לְאַגָּנָא עֲלַיְיהוּ. וּכְדֵין אִיהִי סַלְקָא וְאִתְעַטְּרָא לְעֵילָא וְאַגָּנָא עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. וּכְמָה דְּאִית הֵיכָלִין לְתַתָּא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, הָכִי נָמֵי לְעֵילָא אִית הֵיכָלִין מְתַקְּנָן דְּאִנּוּן רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא. וְכָל

לשון הקודש

קְדוֹשִׁים וְכָל אוֹתָם שֶׁאוֹהֲבִים אֶת רִבּוֹנָם בְּאַהֲבָה רַבָּה. וּלְפֶתַח הַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמְדִים כָּל אֵלּוּ שֶׁמְּיַחֲדִים יִחוּד שֶׁל רִבּוֹנָם בְּכָל יוֹם. וְאֵלֶּה נִכְנָסִים בַּהֵיכָל הַזֶּה וַעֲתִידִים לַעֲלוֹת בָּרִאשׁוֹנָה.

וּמֵעַל הַפֶּתַח הַזֶּה אַבְרָהָם, יְמִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּלְפֶתַח אַחֵר עוֹמֵד יִצְחָק שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה קָרְבָּן שָׁלֵם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּלְפֶתַח אַחֵר לְבִפְנִים עוֹמֵד יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם, וּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים סְבִיבוֹ, וּשְׁכִינָה עַל רָאשֵׁיהֶם.

וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּצָרָה, מִתְעוֹרְרִים שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת וּמְעוֹרְרִים אֶת הַשְּׁכִינָה לְהָגֵן עֲלֵיהֶם. וְאָז הִיא עוֹלָה וּמִתְעַטֶּרֶת לְמַעְלָה וּמְגִנָּה עַל יִשְׂרָאֵל. וּכְמוֹ שֶׁיֵּשׁ הֵיכָלוֹת לְמַטָּה בְּגַן עֵדֶן, כָּךְ גַּם לְמַעְלָה יֵשׁ

(אִנּוּן) הֲנֵי הֵיכָלִין כֻּלְּהוּ מִתְקַשְּׁרָן וּמִתְעַטְּרָן בְּחַד הֵיכָלָא דְּאִיהוּ.

הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה וְהַאי הֵיכָלָא אִיהוּ גָּנִיז וְסָתִים מִכָּל שְׁאַר הֵיכָלִין. בְּאֶמְצָעִיתָא דְּהַאי הֵיכָלָא קָאִים חַד עַמּוּדָא (דף לט ע"ב) דְּאִיהוּ בִּגְוָונִין סַגִּיאִין יָרוֹק חִוָּור סוּמָק אוּכָם. וְכַד נִשְׁמָתִין סָלְקִין אִנּוּן עָאלִין גּוֹ הַאי הֵיכָלָא. מָאן דְּאִתְחַזֵּי לְהַאי גַּוָּון סָלִיק בֵּיהּ. כָּל חַד וְחַד כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ.

וְאִלֵּין שִׁית הֵיכָלִין אִנּוּן לְמָדוֹרָא כִּדְאֲמָרָן. וּשְׁבִיעָאָה לָאו אִיהוּ לְמָדוֹרָא. וְשִׁית כֹּלָּא בְּרָזָא דְשִׁית. וְעַל דָּא כְּתִיב בָּרָא שִׁית. שִׁית דַּרְגִּין לְעֵילָא שִׁית דַּרְגִּין לְתַתָּא וְכֹלָּא רָזָא חָדָא.

תָּא חֲזֵי, בְּרֵאשִׁית. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר תְּרֵין בָּתִּין הֲווֹ, בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי. דָּא עִלָּאָה וְדָא תַּתָּאָה.

לשון הקודש

הֵיכָלוֹת מִתְקַנִּים שֶׁהֵם סוֹד הָאֱמוּנָה. וְכָל [אוֹתָם] הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ מִתְקַשְּׁרִים וּמִתְעַטְּרִים בְּהֵיכָל אֶחָד שֶׁהוּא:

הֵיכָל הַשְּׁבִיעִי. וְהֵיכָל זֶה גָּנוּז וְנִסְתָּר מִכָּל שְׁאָר הַהֵיכָלוֹת. בְּאֶמְצַע הַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֵד עַמּוּד אֶחָד שֶׁהוּא בִּגְוָנִים רַבִּים: יָרֹק, לָבָן, אָדֹם, שָׁחֹר. וּכְשֶׁנִּשְׁמוֹת עוֹלוֹת, הֵן עוֹלוֹת לְתוֹךְ הַהֵיכָל הַזֶּה. מִי שֶׁרָאוּי לַגָּוָן הַזֶּה עוֹלֶה בּוֹ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ.

וְשִׁשָּׁת הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ הֵם לַמָּדוֹר כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, וְהַשְּׁבִיעִי אֵינוֹ לְמָדוֹר. וְשֵׁשׁ הַכֹּל בְּסוֹד שֶׁל שֵׁשׁ. וְעַל זֶה כָּתוּב בָּרָא שִׁית. שֵׁשׁ דְּרָגוֹת לְמַעְלָה וְשֵׁשׁ דְּרָגוֹת לְמַטָּה, וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד

בָּא רְאֵה, בְּרֵאשִׁית. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר,

תְּרֵין הֵהִי"ן אִנּוּן, דָּא עִלָּאָה וְדָא תַּתָּאָה וְכֻלְּהוּ חַד. ב' עִלָּאָה פְּתִחָא תַּרְעִין לְכָל סִטְרָא. דְּהָכִי הוּא דְכָלִיל דָּא בְדָא. רֵאשִׁית. כְּדֵין הוּא רֵאשִׁית לְאָעָלָא בְּחוּשְׁבְּנָא דְּבִנְיָנָא.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵאשִׁית דָּא כְּלָלָא דִיוּקְנָא (ד"א דְּדִיוּקְנָא) דְּכָל דִּיוּקְנִין כְּלִילָן בֵּיהּ. דָּא רָזָא דִכְתִיב, (יחזקאל א) הוּא מַרְאֶה דְמוּת כְּבוֹד יְיָ, חֵיזוּ דְאִתְחַזּוּן בֵּיהּ שִׁית אַחֲרָנִין. וְדָא הוּא בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית.

תָּא חֲזֵי, כַּד עָאלִין בְּהַאי חֵיזוּ שִׁית גְּוָונִין, הִיא אַתְקִינַת גַּרְמָא לְאַחֲזָאָה לוֹן וּלְמִפְעַל בְּהוּ אוּמָנוּתָא דְעָלְמָא. וְאִי תֵּימָא דְהַאי אוּמָנוּתָא דְעָלְמָא מִדַּרְגָּא דָא הוּא. כְּתִיב בָּרָא שִׁית. שְׁבָחָא דְשִׁית אִיהוּ דְעָבְדֵי אוּמָנוּתָא בְּהַאי.

לשון הקודש

שְׁנֵי בָּתִּים הָיוּ, בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי. זֶה עֶלְיוֹן וְזֶה תַּחְתּוֹן. שְׁנֵי הֵהִי"ן הֵם. זֶה עֶלְיוֹן וְזֶה תַּחְתּוֹן, וְכֻלָּם אֶחָד. ב' הָעֶלְיוֹן פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים לְכָל צַד. שֶׁכָּךְ הוּא – שֶׁכּוֹלֵל זֶה בָּזֶה. רֵאשִׁית. אָז הוּא רֵאשִׁית לְהִכָּנֵס בְּחֶשְׁבּוֹן הַבִּנְיָן.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּרֵאשִׁית זֶה כְּלָלוּת הַדְּמוּת (שֶׁל הַדְּמוּת) שֶׁכָּל הַדְּמִיּוֹת כְּלוּלוֹת בּוֹ. זֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב (יחזקאל א) הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד ה'. מַרְאֶה שֶׁנִּרְאִים בּוֹ שִׁשָּׁה אֲחֵרִים. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית. **בָּא** רְאֵה, כְּשֶׁנִּכְנָסִים בַּמַּרְאֶה הַזֶּה שִׁשָּׁה גְוָנִים, הִיא מַתְקִינָה עַצְמָהּ לְגַלּוֹתָם וְלִפְעֹל בָּהֶם אֻמָּנוּת הָעוֹלָם. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהָאֻמָּנוּת הַזּוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הִיא מִדַּרְגָּה זוֹ – כָּתוּב בָּרָא שִׁית. שֶׁבַח שֶׁל הַשִּׁשָּׁה הוּא שֶׁעוֹשִׂים אֻמָּנוּת בָּזֶה.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח (שיר השירים ב) **הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ.**

הַנִּצָּנִים (נִרְאוּ בָאָרֶץ) **דָּא הוּא רָזָא דְשִׁית דַּרְגִּין** (גליון הרש"ב: עֲלָהּ וְאִיהִי שְׁבִיעָאָה. וְאִלֵּין אִנּוּן שִׁית דַּרְגִּין דַּרְגָּא דְאַבְרָהָם וְדַרְגָּא דְיִצְחָק וְדַרְגָּא דְיַעֲקֹב וְיָכִי"ן וּבוֹעַ"ז וְיוֹסֵ"ף כֻּלְּהוּ אִתְחֲזוּ בְּאַרְעָא דִכְתִיב נִרְאוּ בָאָרֶץ. בָּאָרֶץ דָּא הִיא קַרְתָּא קַדִּישָׁא דְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל). **נִרְאוּ בָאָרֶץ, בְּגִין דְּאִנּוּן דְּיוּקְנִין לְאִתְחַזָּאָה בְּהַאי דַּרְגָּא. עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ, דְּהָא כְּדֵין מְשַׁבַּח וּמְהַדַּר כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר** (תהלים ל) **לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם. וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי מִזְמוֹר כְּמָה דְתָנֵינָן דִּכְתִיב מִזְמוֹר לְדָוִד דְּשָׁאֲרִית עֲלֵיהּ שְׁכִינְתָּא בְּרֵישָׁא. וְדָא הוּא עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ. רִבִּי חִיָּיא אָמַר דְּהָא כְּדֵין מָטָא זִמְנָא לְשַׁבְּחָא.**

רִבִּי אַבָּא אָמַר עָלְמָא עִלָּאָה סָתִים וְכָל מִלּוֹי סְתִימִין. בְּגִין דְּקַיְּימָא בְּרָזָא עִלָּאָה יוֹמָא דְכָל יוֹמִין (רוֹמָא דְכָל רוֹמִין)**. וְכַד בָּרָא וְאַפִּיק, אַפִּיק אִלֵּין שִׁית.**

לשון הקודש

רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (שם ב) הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. הַנִּצָּנִים (נִרְאוּ בָאָרֶץ)– זֶהוּ סוֹד שֶׁל שֵׁשׁ דְּרָגוֹת וְעָלֶיהָ וְהִיא שְׁבִיעִית. וְאֵלּוּ הֵם שֵׁשׁ דְּרָגוֹת: דַּרְגַּת אַבְרָהָם, דַּרְגַּת יִצְחָק וְדַרְגַּת יַעֲקֹב, וְיָכִי"ן וּבוֹעַ"ז וְיוֹסֵ"ף. כֻּלָּן נִרְאוֹת בָּאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב נִרְאוּ בָאָרֶץ. בָּאָרֶץ – זוֹהִי קִרְיָה קְדוֹשָׁה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל). נִרְאוּ בָאָרֶץ – מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָן דְּמֻיּוֹת לְהִגָּלוֹת בַּדַּרְגָּה הַזּוֹ. עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ – שֶׁהֲרֵי אָז מְשַׁבֵּחַ וְחוֹזֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ל) לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם. וְלָכֵן נִקְרָא מִזְמוֹר, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁכָּתוּב מִזְמוֹר לְדָוִד, שֶׁשָּׁרְתָה עָלָיו שְׁכִינָה בָּרֹאשׁ. וְזֶהוּ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, שֶׁהֲרֵי אָז הִגִּיעַ זְמַן לְשַׁבֵּחַ.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, עוֹלָם הָעֶלְיוֹן נִסְתָּר וְכָל דְּבָרָיו נִסְתָּרִים, מִשּׁוּם שֶׁעוֹמֵד בְּסוֹד

וּבְגִין דְּאִיהוּ סָתִים דְּכָל מִלּוֹי סְתִימִין, אָמַר בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית יוֹמִין עִלָּאִין. וְלָא אָמַר מָאן בָּרָא לְהוֹן. בְּגִין דְּאִיהוּ עָלְמָא עִלָּאָה סְתִימָא.

וּלְבָתַר גָּלֵי וְאָמַר (לון) עֲבִידְתָּא תַּתָּאָה. וְאָמַר מָאן בָּרָא לֵיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ עָלְמָא דְקַיְימָא בְּאִתְגַּלְיָיא. וְאָמַר בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. וְלָא כְתִיב בָּרָא סָתִים (ד"א בְּאֹרַח סָתִים) בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם. בְּגִין דְּאִיהוּ עָלְמָא בְּאִתְגַּלְיָא וְאָמַר בָּרָא אֱלֹהִים, אֱלֹהִים וַדָּאי שְׁמָא בְּאִתְגַּלְיָא. קַדְמָאָה בִּסְתִימָא דְּאִיהוּ עִלָּאָה. תַּתָּאָה בְּאִתְגַּלְיָא. לְמֶהֱוֵי תָּדִיר עוֹבָדָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָתִים וְגַלְיָא. וְרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא הָכִי הוּא סָתִים וְגַלְיָא. אֶת הַשָּׁמַיִם לְאַסְגָּאָה שָׁמַיִם תַּתָּאֵי לְתַתָּא. וְאֶת הָאָרֶץ לְאַכְלָלָא אֶרֶץ דִּלְתַתָּא. וּלְאַסְגָּאָה (לֵהּ) כָּל

לשון הקודש

עֶלְיוֹן יוֹם שֶׁל כָּל הַיָּמִים [הָרוּם שֶׁל כָּל הָרוּמִים]. וּכְשֶׁבָּרָא וְהוֹצִיא, הוֹצִיא אֶת הַשִּׁשָּׁה הָאֵלּוּ. וּבִגְלַל שֶׁהוּא נִסְתָּר, שֶׁכָּל דְּבָרָיו נִסְתָּרִים, אָמַר בְּרֵאשִׁית, בָּרָא שִׁשָּׁה יָמִים עֶלְיוֹנִים. וְלֹא אָמַר מִי בָּרָא אוֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹלָם עֶלְיוֹן נִסְתָּר. וְאַחַר כָּךְ גִּלָּה וְאָמַר [לָהֶם] הַמַּעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹן, וְאָמַר מִי בָּרָא אוֹתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹלָם שֶׁעוֹמֵד בְּהִתְגַּלּוּת. וְאָמַר, בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וְלֹא כָתוּב בָּרָא נִסְתָּר [בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר] בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹלָם בְּהִתְגַּלּוּת. וְאָמַר בָּרָא אֱלֹהִים, אֱלֹהִים וַדַּאי שֵׁם בְּהִתְגַּלּוּת. הָרִאשׁוֹן בְּנִסְתָּר שֶׁהוּא עֶלְיוֹן. הַתַּחְתּוֹן בְּהִתְגַּלּוּת. לִהְיוֹת תָּמִיד מַעֲשֵׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִסְתָּר וְנִגְלֶה. וְסוֹד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּךְ הוּא נִסְתָּר וְנִגְלֶה. אֵת הַשָּׁמַיִם – לְרַבּוֹת

עוֹבָדָהָא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא:

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ כִּדְקָאַמְרָן. וְהָאָרֶץ דָּא אֶרֶץ עִלָּאָה דְּלֵית לָהּ נְהוֹרָא מִגַּרְמָהּ. הָיְתָה. בְּקַדְמִיתָא כְּבָר הֲוַת כִּדְקָא יָאוּת. וְהַשְּׁתָּא תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ. הָיְתָה דַּיְיקָא. לְבָתַר אַזְעִירַת גַּרְמָהּ וְאַזְעִירַת נְהוֹרָא. תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ אַרְבַּע יְסוֹדֵי עָלְמָא דְּאִשְׁתַּכְלְלוּ בָהּ.

דָּבָר אַחֵר וְאֶת הָאָרֶץ כִּדְקָאַמְרָן לְאַסְגָּאָה אַרְעָא דִלְתַתָּא דְּאִיהִי אִתְעֲבִידַת בְּכַמָּה מְדוֹרִין (נְהוֹרִין) כֹּלָּא כְּגַוְונָא עִלָּאָה. וְדָא הוּא וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ. אִלֵּין אִנּוּן מָדוֹרֵי אַרְעָא. אֶרֶץ. אֲדָמָה. גֵּיא. נְשִׁיָּה. צִיָּה. אַרְקָא. תֵּבֵל. וְגָדוֹל שֶׁבְּכוּלָּם תֵּבֵל דִּכְתִיב, (תהלים ט) **וְהוּא** (דף מ ע"א) יִשְׁפּוֹט תֵּבֵל בְּצֶדֶק.

לשון הקודש

שָׁמַיִם תַּחְתּוֹנִים לְמַטָּה. וְאֵת הָאָרֶץ – לְהַכְלִיל אֶרֶץ שֶׁלְּמַטָּה וּלְרַבּוֹת כָּל מַעֲשֶׂיהָ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וְהָאָרֶץ – זוֹ אֶרֶץ הָעֶלְיוֹנָה שֶׁאֵין לָהּ אוֹר מִשֶּׁל עַצְמָהּ. הָיְתָה – בַּהַתְחָלָה כְּבָר הָיְתָה כָּרָאוּי, וְעַכְשָׁו תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ. הָיְתָה דַּיְוקָא. אַחַר כָּךְ הִקְטִינָה אֶת עַצְמָהּ וְהִקְטִינָה אֶת אוֹרָהּ. תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ – אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הָעוֹלָם שֶׁנִּתְקְנוּ בָהּ.

דָּבָר אַחֵר וְאֵת הָאָרֶץ – כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, לְרַבּוֹת אֶרֶץ שֶׁלְּמַטָּה שֶׁהִיא נֶעֱשְׂתָה בְּכַמָּה מְדוֹרִים [אוֹרוֹת] הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וְזֶהוּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ. אֵלּוּ אוֹתָם מְדוֹרֵי הָאָרֶץ: אֶרֶץ, אֲדָמָה, גֵּיא, נְשִׁיָּה, צִיָּה, אַרְקָא, תֵּבֵל. וְגָדוֹל שֶׁבְּכֻלָּם תֵּבֵל, שֶׁכָּתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפּוֹט תֵּבֵל בְּצֶדֶק.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מָאן הוּא צִיָּה. אָמַר לֵיהּ דָּא הוּא אֲתַר דְּגֵיהִנֹּם כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר צִיָּה וְצַלְמָוֶת. וְרָזָא דָא כְּתִיב, (ד"א דִכְתִיב) (בְּמִלַּת) וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. דָּא רָזָא אֲתַר דְּגֵיהִנֹּם. דָּא הוּא צִיָּה אֲתַר דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת כִּדְקָאֲמָרָן דְּאִיהוּ מַחְשִׁיךְ אַנְפַּיְיהוּ דִּבְרִיָּיתָא. וְדָא הוּא אֲתַר דְּחֹשֶׁךְ עִלָּאָה.

תֹּה"וּ דָּא נְשִׁיָּ"ה דְּלָא אִתְחַזְיָא בָּהּ חֵיזוּ כְּלָל עַד דְּאִתְנְשֵׁי מִכֹּלָּא. וְעַל דָּא אִתְקְרֵי נְשִׁיָּה. וָבֹהוּ דָּא אַרְקָא אֲתַר דְּלָא אִתְנְשֵׁי. רִבִּי חִיָּיא אָמַר דָּא גֵיא. וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת דָּא לָקֳבֵל תֵּבֵל דְּאִתְּזָן מֵרוּחַ אֱלֹהִים, וְכֹלָּא כְּחַד הוּא.

כְּגַוְונָא דָּא אִית לְאֶרֶץ עִלָּאָה. שִׁבְעָה מְדוֹרִין אִנּוּן לְעֵילָּא דַּרְגָּא עַל דַּרְגָּא וּבְכֻלְּהוֹ מְדוֹרִין מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי אִלֵּין עַל אִלֵּין. הָכִי נָמֵי לְתַתָּא. וְכֹלָּא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַהִי צִיָּה? אָמַר לוֹ, זֶהוּ מְקוֹם הַגֵּיהִנֹּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר צִיָּה וְצַלְמָוֶת. וְסוֹד זֶה כָּתוּב [שֶׁכָּתוּב] (בְּמִלַּת) וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. זֶה סוֹד מְקוֹם הַגֵּיהִנֹּם. זֶהוּ צִיָּה, הַמָּקוֹם שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהוּא מַחְשִׁיךְ אֶת פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת. וְזֶהוּ מָקוֹם שֶׁל חֹשֶׁךְ עֶלְיוֹן.

תֹּה"וּ זֶה נְשִׁיָּ"ה שֶׁלֹּא נִרְאֶה בָּהּ מַרְאֶה כְּלָל עַד שֶׁנִּשְׁכַּח מֵהַכֹּל, וְעַל זֶה נִקְרֵאת נְשִׁיָּה. וּבֹהוּ זוֹ אַרְקָא, מָקוֹם שֶׁלֹּא נִשְׁכָּח. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, זֶה גֵּיא. וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת – זֶה כְּנֶגֶד תֵּבֵל שֶׁנִּזּוֹן מֵרוּחַ אֱלֹהִים, וְהַכֹּל הוּא כְּאֶחָד.

כְּמוֹ זֶה יֵשׁ לָאָרֶץ הָעֶלְיוֹנָה, שִׁבְעָה מְדוֹרִים הֵם לְמַעְלָה דַּרְגָּה עַל דַּרְגָּה, וּבְכָל הַמְּדוֹרִים מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים אֵלֶּה

אָחִיד דָּא בְּדָא לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חָד. שִׁבְעָה מְדוֹרִין אִנּוּן לְעֵילָּא. וְהָאי אֶרֶץ עִלָּאָה אֲחִידַת לוֹן וְכֻלְּהוּ קָיְימִין בָּהּ. וּבְכֻלְּהוֹן קָיְימָא תּוּשְׁבַּחְתָּא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דַּרְגִּין פְּרִישָׁן דָּא מִן דָּא. וְאַתְרִין פְּרִישָׁן דָּא מִן דָּא:

מָדוֹרָא קַדְמָאָה לְתַתָּא הוּא אֲתַר בֵּי חָשׁוּךְ דְּלָא נָהִיר. וְהוּא מִתְתַּקֵּן לְמָדוֹרֵי רוּחֵי וְקַסְטִירֵי וְעִלְּעוּלֵי תַּקִּיפִין דְּלָא אִתְחַזְיָין. וְלָא אִית בֵּיהּ נְהוֹרָא וְלָא חֲשׁוֹכָא וְלָא דִיוּקְנָא כְּלַל. וְתַמָּן לָא יָדְעִין בֵּיהּ יְדִיעָא כְּלָל דְּלָאו בֵּיהּ צוּרָה גּוֹ כְּלַל כּוּרְסְיָיא (סוּרְטָא).

וְעַל הַהוּא אֲתַר מְמַנָּא חַד מַלְאָכָא טַהְרִיאֵל שְׁמֵיהּ. וְעִמֵּיהּ שִׁבְעִין מְמַנָּן מְעוֹפְּפִין. וְאִתְמַחוּן מְזִיקֵי שְׁבִיבִין (דְּעַלַּיְיהוּ) וְלָא קַיָּימִין וְלָא אִתְחַזּוּן וְלָא מִשְׁתַּכְּחֵי. וְכַד אָתֵי צַפְרָא כֻּלְּהוּ מִתְחַדְּשָׁן וְלָא קָיְימֵי. כַּד מָטָאן לְגַבֵּי הַהוּא (דְּהַאי) אֲתַר אַבְדִּין וְלָא מִשְׁתַּכְּחִין וְעָאלִין

לשון הקודש

עַל אֵלֶּה. כָּךְ גַּם לְמַטָּה. וְהַכֹּל אָחוּז זֶה בָּזֶה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד. שִׁבְעָה מְדוֹרִים הֵם לְמַעְלָה, וַהֲרֵי אֶרֶץ הָעֶלְיוֹנָה אוֹחֶזֶת אוֹתָם וְכֻלָּם עוֹמְדִים בָּהּ, וּבְכֻלָּם נִמְצֵאת תִּשְׁבַּחַת לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. דְּרָגוֹת נִפְרָדוֹת זוֹ מִזּוֹ, וּמְקוֹמוֹת נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה. **מָדוֹר** רִאשׁוֹן לְמַטָּה הוּא מְקוֹם בֵּית חָשׁוּךְ שֶׁלֹּא מֵאִיר, וְהוּא מְתֻקָּן לִמְדוֹרֵי רוּחוֹת וּסְעָרוֹת חֲזָקוֹת שֶׁלֹּא נִרְאִים. וְאֵין בּוֹ אוֹר וְלֹא חֹשֶׁךְ וְלֹא דְּמוּת כְּלָל. וְשָׁם לֹא יוֹדְעִים בּוֹ יְדִיעָה כְּלָל, שֶׁאֵין בּוֹ צוּרָה תּוֹךְ כְּלַל הַכִּסֵּא (וְהָרֶשֶׁם).

וְעַל אוֹתוֹ מָקוֹם מְמֻנֶּה מַלְאָךְ אֶחָד וּשְׁמוֹ טַהְרִיאֵ"ל. וְעִמּוֹ שִׁבְעִים מְמֻנִּים מְעוֹפְּפִים. וְנִמְחִים מַזִּיקֵי הַשַּׁלְהֶבוֹת (שֶׁעֲלֵיהֶם) וְלֹא עוֹמְדִים וְלֹא נִרְאִים וְלֹא נִמְצָאִים. וּכְשֶׁבָּא הַבֹּקֶר, כֻּלָּם מִתְחַדְּשִׁים וְלֹא עוֹמְדִים. כְּשֶׁמַּגִּיעִים לְאוֹתוֹ מָקוֹם, אוֹבְדִים וְלֹא

בְּחַד נוּקְבָא דִתְהוֹמָא וְלָא אִתְחַזּוּן. כַּד אִתְרְמִישׁ לֵילְיָא אִתְמַחוּן מֵאִנּוּן שְׁבִיבִין עַד דְּמָטֵי צַפְרָא:

מָדוֹרָא תִּנְיָינָא הוּא אֲתַר דְּנָהִיר יַתִּיר וְאִיהוּ חָשׁוּךְ. אֲבָל לָא חָשׁוּךְ כְּהַהוּא קַדְמָאָה. וְהוּא מִתְתַּקֵּן לְמָדוֹרֵי מַלְאָכִין עִלָּאִין דִּי מְמַנָּן עַל עוֹבָדֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא וּלְמִסְטֵי (ד"א לְמִסְטֵי) לְהוֹן בְּהַהוּא אֹרַח בִּישָׁא דְּאִנּוּן אָזְלִין. וְהַהוּא אֲתַר אִתְחֲזֵי יַתִּיר מִן קַדְמָאָה. וְאִלֵּין מַלְאָכִין אִית לְהוֹן קְרָבָא (קוּרְבָּא) עִם בְּנֵי נָשָׁא וּמִתְזְנָן (וּמִתְהַנָּן) מֵרֵיחָא וּבוּסְמָא דְּלְתַתָּא לְסַלְקָא בְּתוּעַלְתָּא וּלְאַנְהָרָא יַתִּיר.

וְעַלַיְיהוּ חַד מְמַנָּא קדומיאל שְׁמֵיהּ. וְאִלֵּין פָּתְחִין שִׁירָתָא וּמִשְׁתַּבְּחֵי וְאָזְלִין לוֹן. וְלָא אִתְחַזּוּן עַד דְּיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא פָּתְחֵי וְאָמְרֵי שִׁירָתָא. כְּדֵין קָיְימָן בְּדוּכְתַּיְיהוּ וְאִתְחַזָּן נְהִירִין יַתִּיר. תְּלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא

לשון הקודש

נִמְצָאִים, וְנִכְנָסִים בְּנֶקֶב אֶחָד שֶׁל הַתְּהוֹם וְלֹא נִרְאִים. כְּשֶׁנֶּחְשַׁךְ הַלַּיְלָה, נִמְחִים מֵאוֹתָן שַׁלְהֶבוֹת עַד שֶׁמַּגִּיעַ הַבֹּקֶר.

מָדוֹר הַשֵּׁנִי הוּא מָקוֹם שֶׁמֵּאִיר יוֹתֵר וְהוּא חָשׁוּךְ, אֲבָל לֹא חָשׁוּךְ כְּמוֹ אוֹתוֹ רִאשׁוֹן. וְהוּא מִתְקָן לְמָדוֹרִים שֶׁל מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים שֶׁמְּמֻנִּים עַל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם וְלַהֲסִיטָם [וּלְהַסְטוֹתָם] בְּאוֹתָהּ דֶּרֶךְ רָעָה שֶׁהֵם הוֹלְכִים. וְאוֹתוֹ מָקוֹם נִרְאָה יוֹתֵר מִן הָרִאשׁוֹן. וְלַמַּלְאָכִים הַלָּלוּ יֵשׁ קְרָב [קִרְבָּה] עִם בְּנֵי אָדָם וְנִזּוֹנִים [וְנֶהֱנִים] מֵרֵיחַ וּבֹשֶׂם שֶׁלְּמַטָּה לַעֲלוֹת בְּתוֹעֶלֶת וּלְהָאִיר יוֹתֵר.

וַעֲלֵיהֶם מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ קְדוּמִיאֵ"ל. וְאֵלֶּה פּוֹתְחִים בְּשִׁירָה וְשׁוֹכְכִים וְהוֹלְכִים לָהֶם, וְלֹא נִרְאִים עַד שֶׁיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים שִׁירָה, וְאָז עוֹמְדִים בִּמְקוֹמָם וְנִרְאִים מְאִירִים יוֹתֵר. שָׁלֹשׁ

מִקַּדְּשֵׁי קְדוּשְׁתָּא. וְכַד יִשְׂרָאֵל עָסְקֵי בְּאוֹרַיְיתָא כֻּלְּהוֹן טָאסִין וְסָהֲדֵי (אנון) סָהֲדוּתָא לְעֵילָּא. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַיִּים עֲלַיְיהוּ:

מָדוֹרָא תְּלִיתָאָה הוּא אֲתַר דִּשְׁבִיבִין וְקִטּוֹרִין. וְתַמָּן נְגִידוּ דִּנְהַר דִּינוּר דְּנָגִיד וְנָפִיק דְּאִיהוּ בֵּי מוֹקְדָא דְנַפְשַׁיְיהוּ דְרַשִׁיעַיָּא. דְּמִתַּמָּן נָחִית אֶשָּׁא עַל רִישַׁיְיהוּ דְרַשִׁיעַיָּא, וְתַמָּן מַלְאֲכֵי חַבָּלָה דְטָרְדֵי לְהוּ.

וְתַמָּן אִשְׁתַּכַּח דְּלֵטוֹרְיָא עֲלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל לְזִמְנִין וּלְאַסְטָאָה לוֹן. בַּר בְּזִמְנָא דְנָסְבֵי אַסְוָותָא לְדַחְיָיא לֵיהּ. וְחַד מְמַנָּא עֲלַיְיהוּ מִסִּטְרָא דְשַׂמָּאלָא כֻּלְּהוּ מִסִּטְרָא דְחֹשֶׁךְ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. וסמאל חַיָּיבָא אִשְׁתְּכַח תַּמָּן:

מָדוֹרָא רְבִיעָאָה הוּא אֲתַר דְּנָהִיר. וְתַמָּן הוּא נְהִירוּ לְמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי דִּי בִסְטַר יָמִינָא.

לשון הקודש

פְּעָמִים בְּיוֹם מִקַּדְּשִׁים קְדֻשָּׁה. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, כֻּלָּם טָסִים וּמְעִידִים [הם] עֵדוּת לְמַעְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עֲלֵיהֶם.

מָדוֹר שְׁלִישִׁי הוּא מָקוֹם שֶׁל לֶהָבוֹת וְתִמְרוֹת עָשָׁן, וְשָׁם הַשְּׁפָעָה שֶׁל נְהַר דִּינוּר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, שֶׁהוּא בֵּית הַמּוֹקֵד לְנַפְשׁוֹת הָרְשָׁעִים, שֶׁמִּשָּׁם יוֹרֶדֶת אֵשׁ עַל רָאשֵׁי הָרְשָׁעִים, וְשָׁם מַלְאֲכֵי חַבָּלָה שֶׁטּוֹרְדִים אוֹתָם.

וְשָׁם נִמְצֵאת לָשׁוֹן הָרָע עַל יִשְׂרָאֵל לִפְעָמִים וּלְהַסְטוֹת אוֹתָם, פְּרָט לִזְמַן שֶׁלּוֹקְחִים רְפוּאָה לִדְחוֹת אוֹתוֹ. וּמְמֻנֶּה אֶחָד עֲלֵיהֶם מִצַּד הַשְּׂמֹאל, כֻּלָּם מִצַּד הַחֹשֶׁךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם.

וְסָמְאֵ"ל הָרָשָׁע נִמְצָא שָׁם.

מָדוֹר רְבִיעִי הוּא מָקוֹם שֶׁמֵּאִיר, וְשָׁם הוּא אוֹר לְמַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים שֶׁבְּצַד

וּפַתְחֵי שִׁירָתָא וְסַיְימֵי וְלָא אָזְלִין לְאַעֲבָרָא כְּהֲנֵי קַדְמָאֵי (דף מ ע"ב) **דְּפַתְחִין שִׁירָתָא וּמִתּוֹקְדָן וּמִתְעַבְּרָן בְּנוּר דָּלִיק וְתָבִין וּמִתְחַדְּשִׁין כְּמִלְּקַדְמִין. וְהָנֵי קָיְימִין בְּדוּכְתַּיְיהוּ וְלָא מִתְעַבְּרָן. וְהָנֵי מַלְאֲכֵי דְרַחֲמֵי דְּלָא מְשַׁנְּיָין לְעָלְמִין.**

וְעֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (תהלים קד) **עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת וְגו' וְאִלֵּין עָבְדִין שְׁלִיחוּתַיְיהוּ בְּעָלְמָא וְלָא אִתְחַזְּוֹן לִבְנֵי נָשָׁא בַּר בְּחֶזְוָא אוֹ בְּסִטְרָא אַחֲרָא בְּסֻכְלְתָּנוּ סַגִּי. וְחַד מַלְאָכָא מְמַנָּא עֲלַיְיהוּ פּדאל שְׁמֵיהּ. וּבֵיהּ פְּתִיחִין מַפְתְּחָן דְּרַחֲמֵי לְאִנּוּן דְּתָיְיבִין לְגַבֵּיהּ דְּמָאֵרֵיהוֹן. וּפָתְחִין תַּרְעִין לְאַעֲבָרָא צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן:**

מָדוֹרָא חֲמִישָׁאָה הוּא מָדוֹרָא דְּנָהִיר בִּנְהִירוּ יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ קַדְמָאֵי. וְאִית בֵּיהּ מַלְאָכִין מִנְּהוֹן

לשון הקודש

יְמִין, וּפוֹתְחִים בְּשִׁירָה וּמְסַיְּמִים, וְלֹא הוֹלְכִים לַעֲבוֹר כְּאֵלּוּ רִאשׁוֹנִים שֶׁפּוֹתְחִים בְּשִׁירָה וְנִשְׂרָפִים וְעוֹבְרִים בְּאֵשׁ דּוֹלֶקֶת, וְשָׁבִים וּמִתְחַדְּשִׁים כְּמִקֹּדֶם. וְאֵלֶּה עוֹמְדִים בִּמְקוֹמָם וְלֹא מִתְבַּטְּלִים. וְאֵלֶּה מַלְאֲכֵי רַחֲמִים שֶׁלֹּא מִשְׁתַּנִּים לְעוֹלָמִים.

וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב (תהלים קד) עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת וְגו'. וְאֵלֶּה עוֹשִׂים שְׁלִיחוּתָם בָּעוֹלָם וְלֹא נִרְאִים לִבְנֵי אָדָם, פֵּרָט לְמַרְאֶה אוֹ בְּצַד אַחֵר בְּשֵׂכֶל רַב. וּמַלְאָךְ אֶחָד מְמֻנֶּה עֲלֵיהֶם, שֶׁשְּׁמוֹ פדא"ל. וּבוֹ פּוֹתְחִים מַפְתְּחוֹת הָרַחֲמִים לְאוֹתָם שֶׁשָּׁבִים לְרִבּוֹנָם, וּפוֹתְחִים שְׁעָרִים לְהַעֲבִיר תְּפִלּוֹתֵיהֶם וּבַקָּשׁוֹתֵיהֶם.

מָדוֹר חֲמִישִׁי הוּא מָדוֹר שֶׁמֵּאִיר בְּאוֹר יוֹתֵר מִכָּל הַקּוֹדְמִים, וְיֵשׁ בּוֹ מַלְאָכִים, מֵהֶם אֵשׁ וּמֵהֶם מַיִם. לִפְעָמִים הֵם

אֶשָּׁא וּמִנְהוֹן מַיָּא. לְזִמְנִין אִשְׁתְּכָחוּ בְּרַחֲמֵי וּלְזִמְנִין אִשְׁתְּכָחוּ בְּדִינָא. אִלֵּין בְּסִטְרָא דָא וְאִלֵּין בְּסִטְרָא דָא. לְזִמְנִין נָהֲרִין אִלֵּין וְחָשְׁכִין אִלֵּין. וְאִלֵּין מְמַנָּן לְזַמְּרָא לְמָאֲרֵיהוֹן. אִלֵּין בְּפַלְגוּת לֵילְיָא. וְאִלֵּין כַּד סָלִיק נְהוֹרָא. וְחַד מְמַנָּא עֲלַיְיהוּ קדשיאל שְׁמֵיהּ.

כַּד אִתְפְּלַג לֵילְיָא וְאִתְעַר רוּחַ צָפוֹן וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתֵי לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא עִם צַדִּיקַיָּיא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. כְּדֵין רוּחַ צָפוֹן אַקִּישׁ וּמָטָא לְאִנּוּן דִּמְמַנָּן בְּפַלְגוּת לֵילְיָא לְזַמְּרָא. וְכֻלְּהוּ מְזַמְּרִין וּפָתְחִין שִׁירָתָא. וְכַד אָתֵי צִפְּרָא וּמִתְחַבֵּר קַדְרוּתָא דְצִפְּרָא בִּנְהוֹרָא. כְּדֵין כֻּלְּהוּ אַחֲרָנִין אַמְרִין שִׁירָתָא. וְכָל כּוֹכְבֵי רְקִיעָא וְכָל שְׁאַר מַלְאָכִין (דִּלְתַתָּא) מְסַיְּיעִין לוֹן כְּמָה דִכְתִיב, (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. עַד דְּיִשְׂרָאֵל נָטְלֵי שִׁירָתָא וְתוּשְׁבַּחְתָּא אֲבַתְרַיְיהוּ:

לשון הקודש

נִמְצָאִים בְּרַחֲמִים, וְלִפְעָמִים נִמְצָאִים בְּדִין. אֵלֶּה בְּצַד זֶה וְאֵלֶּה בְּצַד זֶה. לִפְעָמִים אֵלֶּה מְאִירִים וְאֵלֶּה חֲשׁוּכִים, וְאֵלֶּה מְמֻנִּים לְזַמֵּר לְרִבּוֹנָם. אֵלֶּה בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, וְאֵלֶּה כְּשֶׁעוֹלֶה הָאוֹר. וּמְמֻנֶּה אֶחָד עֲלֵיהֶם שֶׁשְּׁמוֹ קדשיא"ל.

כְּשֶׁנֶּחֱלָק הַלַּיְלָה בַּחֲצוֹת וּמִתְעוֹרֵר רוּחַ צָפוֹן וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן, אָז רוּחַ צָפוֹן מַקִּישָׁה וּמַגִּיעָה לְאוֹתָם הַמְּמֻנִּים בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְזַמֵּר, וְכֻלָּם מְזַמְּרִים וּפוֹתְחִים בְּשִׁירָה. וּכְשֶׁמַּגִּיעַ הַבֹּקֶר וּמִתְחַבֶּרֶת קַדְרוּת הַבֹּקֶר בָּאוֹר, אָז כָּל הָאֲחֵרִים אוֹמְרִים שִׁירָה, וְכָל כּוֹכְבֵי הָרָקִיעַ וְכָל שְׁאָר הַמַּלְאָכִים [שֶׁלְּמַטָּה] מְסַיְּעִים לָהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר

מָדוֹרָא שִׁתִּיתָאָה הוּא מָדוֹרָא עִלָּאָה קָרִיב לְמַלְכוּ שְׁמַיָּא. וּבֵיהּ אַרְבִּין וְנַהֲרִין וְנַחֲלִין דְּמִתְפַּלְגִין מִן יַמָּא וְכַמָּה נוּנִין אִנּוּן דְּמְרַחֲשָׁן לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא. וְעֵילָא מִנְּהוֹן סָרְכִין מְמַנָּן. וְחַד מְמַנָּא עֲלַיְיהוּ וְאוֹרִיאֵל שְׁמֵיהּ. וְהוּא מְמַנָּא עַל כָּל אִלֵּין תַּתָּאִין.

וְכֻלְּהוּ נָטְלֵי בְשַׁעֲתֵי וְרִגְעֵי כַּד נָטְלֵי אַרְבֵּי לְסִטְרָא דָא וּלְסִטְרָא דָא. כַּד נָטְלֵי אַרְבֵּי לִסְטַר (דָּרוֹם) מִזְרָח מְמַנָּא דְקַיְימָא עֲלַיְיהוּ לְהַהוּא סִטְרָא הוּא מִיכָאֵ"ל דְּאַתָּא מִימִינָא. וְכַד נָטְלֵי אַרְבֵּי לִסְטַר צָפוֹן מְמַנָּא דְקַיְימָא עֲלַיְיהוּ לְהַהוּא סִטְרָא הוּא גַּבְרִיאֵל דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא. וְכַד נָטְלֵי אַרְבֵּי לִסְטַר (מִזְרָח) דָרוֹם הָא תַּמָּן אִיהוּ מְמַנָּא דְקַיְימָא עֲלַיְיהוּ לְהַהוּא סִטְרָא רְפָאֵל (נ"א אוֹרִיאֵל) שְׁמֵיהּ וְהוּא לִימִינָא. וְכַד נָטְלֵי

לשון הקודש

וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. עַד שֶׁיִּשְׂרָאֵל נוֹשְׂאִים שִׁירָה וְתִשְׁבָּחוֹת אַחֲרֵיהֶם.

מָדוֹר שִׁשִּׁי הוּא מָדוֹר עֶלְיוֹן קָרוֹב לְמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם, וּבֵין אֲנִיּוֹת וּנְהָרוֹת וּנְחָלִים שֶׁנֶּחֱלָקִים מִן הַיָּם וְכַמָּה דָגִים הֵם שֶׁמְּרַחֲשִׁים לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. וּמֵעֲלֵיהֶם שָׂרִים מְמֻנִּים, וּמְמֻנֶּה אֶחָד עֲלֵיהֶם וּשְׁמוֹ אוֹרִיאֵ"ל, וְהוּא מְמֻנֶּה עַל כָּל אֵלֶּה הַתַּחְתּוֹנִים.

וְכֻלָּם נוֹסְעִים בְּשָׁעוֹת וּרְגָעִים כְּשֶׁנּוֹסְעוֹת אֲנִיּוֹת לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה. כְּשֶׁנּוֹסְעוֹת אֲנִיּוֹת לְצַד [דָּרוֹם] מִזְרָח, הַמְמֻנֶּה שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְאוֹתוֹ צַד הוּא מִיכָאֵ"ל שֶׁבָּא מִיָּמִין. וּכְשֶׁנּוֹסְעוֹת אֲנִיּוֹת לְצַד צָפוֹן, הַמְמֻנֶּה שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶן לְאוֹתוֹ צַד הוּא גַּבְרִיאֵל שֶׁבָּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל. וּכְשֶׁנּוֹסְעוֹת אֲנִיּוֹת לְצַד [מִזְרָח] דָּרוֹם, הֲרֵי שָׁם הוּא הַמְמֻנֶּה שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְאוֹתוֹ צַד רְפָאֵ"ל

אַרְבֵּי לִסְטַר מַעֲרָב מִמַּנָּא דְקַיְימָא עֲלַיְיהוּ לְהַהוּא סִטְרָא הוּא אוּרִיאֵל (נ"א רְפָאֵל) וְאִיהוּ לְבַתְרָאָה:

מָדוֹרָא שְׁבִיעָאָה הוּא מָדוֹרָא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא. וְתַמָּן לָא אִשְׁתַּכָּחוּ בַּר נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא דְתַמָּן מִתְעַדְּנִין בְּהַהוּא זִיהֲרָא עִלָּאָה. וּמִתְעַדְּנִין בְּעִדּוּנִין וְתַפְּנוּקִין (עִלָּאָה) עִלָּאִין. וְתַמָּן לָא אִשְׁתַּכָּחוּ בַּר אִנּוּן זַכָּאִין. וְגִנְזֵי שְׁלוֹם וּבְרָכָה וּנְדָבָה. כֹּלָּא הוּא כְּגַוְונָא עִלָּאָה וְהָא אָמְרוּ חַבְרַיָּיא.

כְּדֵין הוּא לָאָרֶץ דִּלְתַתָּא בְּשִׁבְעָה מָדוֹרִין. וְכֻלְּהוּ כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. וּבְכֻלְּהוּ אִית זִינִין כְּחֵיזוּ בְּנֵי נָשָׁא. וְכֻלְּהוּ מוֹדָן וּמְשַׁבְּחָן לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְלֵית מָאן דְיָדַע יְקָרֵיהּ כְּאִנּוּן דְּאִנּוּן בְּמָדוֹרָא עִלָּאָה. וְאִלֵּין חָזָאן יְקָרֵיהּ כְּדְקָא יְאוּת לְמִפְּלַח לֵיהּ וּלְשַׁבְּחָא לֵיהּ וּלְאִשְׁתְּמוֹדַע יְקָרֵיהּ.

לשון הקודש

[נ"א אוּרִיאֵ"ל] שְׁמוֹ, וְהוּא לְיָמִין. וּכְשֶׁנּוֹסְעוֹת אֲנִיּוֹת לְצַד מַעֲרָב, הַמְמֻנֶּה שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְאוֹתוֹ הַצַּד הוּא אוּרִיאֵ"ל [נ"א רְפָאֵ"ל] וְהוּא לָאַחֲרוֹנָה.

מָדוֹר שְׁבִיעִי הוּא מָדוֹר עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל, וְשָׁם לֹא נִמְצָאִים, רַק נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁשָּׁם מִתְעַדְּנִים בְּאוֹתוֹ זֹהַר עֶלְיוֹן, וּמִתְעַדְּנִים בְּעִדּוּנִים וְתַפְּנוּקִים עֶלְיוֹנִים. וְשָׁם לֹא נִמְצָאִים, רַק אוֹתָם זַכָּאִים, וְגִנְזֵי שָׁלוֹם וּבְרָכָה וּנְדָבָה. הַכֹּל הוּא כְּגוֹן עֶלְיוֹן, וְהַרֵי אָמְרוּ הַחֲבֵרִים.

אָז הוּא בָּאָרֶץ שֶׁלְּמַטָּה בְּשִׁבְעָה מְדוֹרִים, וְכֻלָּם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וּבְכֻלָּם יֵשׁ מִינִים כְּמַרְאֵה בְּנֵי אָדָם, וְכֻלָּם מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ אֶת כְּבוֹדוֹ כְּאוֹתָם שֶׁהֵם בַּמָּדוֹר הָעֶלְיוֹן. וְאֵלֶּה רוֹאִים אֶת כְּבוֹדוֹ כָּרָאוּי לְעָבְדוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ וּלְהַכִּיר אֶת כְּבוֹדוֹ.

וְעָלְמָא דָּא עִלָּאָה דְּאִיהוּ תֵּבֵל לָא קָיְימָא בְּקִיּוּמֵיהּ אֶלָּא בְּגִינֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא דְּאִנּוּן גּוּפִין קַדִּישִׁין. (דף מא ע"א) כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא לָא קָיְימָא הַהוּא מָדוֹרָא שְׁבִיעָאָה אֶלָּא לְנִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא. הָכִי נָמֵי הַאי מָדוֹרָא שְׁבִיעָאָה לְתַתָּא לָא קָיְימָא אֶלָּא לְגוּפֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא. לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חָד דָּא כְּגַוְונָא דְּדָא.

תָּא חֲזֵי, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן שִׁבְעָה מָדוֹרִין אִנּוּן דְּקָאֲמָרָן. וּבְגוֹ אִנּוּן אִית שִׁבְעָה הֵיכָלִין מֵאִנּוּן רָזֵי מְהֵימְנוּתָא לָקֳבֵל שִׁבְעָה רְקִיעִין עִלָּאִין. וּבְכָל הֵיכָלָא וְהֵיכָלָא אִית רוּחִין עִלָּאִין.

הֵיכָלָא קַדְמָאָה הָכָא אִית רוּחָא דְּאִתְמַנָּא עַל נִשְׁמַתְהוֹן דְּגֵרִין דְּאִתְגַּיְּירוּ. וְרַחֲמִיאֵל שְׁמֵיהּ. וְאִיהוּ נָטִיל לוֹן וְאִתְהַנּוּן מִזִּיו יְקָרָא דִּלְעֵילָא.

לשון הקודש

וְעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הַזֶּה, שֶׁהוּא תֵּבֵל, לֹא עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ, אֶלָּא רַק בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם גּוּפִים קְדוֹשִׁים כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה לֹא עוֹמֵד אוֹתוֹ מָדוֹר שְׁבִיעִי אֶלָּא לְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים. כָּךְ גַּם הַמָּדוֹר הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה לְמַטָּה לֹא עוֹמֵד אֶלָּא לְגוּפֵיהֶם שֶׁל הַצַּדִּיקִים, לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד זֶה כְּמוֹ זֶה.

בָּא רְאֵה, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שִׁבְעָה מְדוֹרִים הֵם שֶׁאָמַרְנוּ, וּבְתוֹכָם יֵשׁ שִׁבְעָה הֵיכָלוֹת מֵאוֹתָם סוֹדוֹת הָאֱמוּנָה כְּנֶגֶד שִׁבְעָה רְקִיעִים עֶלְיוֹנִים. וּבְכָל הֵיכָל וְהֵיכָל יֵשׁ רוּחוֹת עֶלְיוֹנוֹת.

הֵיכָל רִאשׁוֹן, כָּאן יֵשׁ רוּחַ שֶׁהִתְמַנָּה עַל נִשְׁמוֹת הַגֵּרִים שֶׁהִתְגַּיְּרוּ וּשְׁמוֹ רַחֲמִיאֵ"ל, וְהוּא נוֹשֵׂא אוֹתָם וְנֶהֱנִים מִזִּיו הַכָּבוֹד שֶׁלְּמַעְלָה.

הֵיכָלָא תְּנִיָּינָא אִית רוּחָא חָדָא אהינאל שְׁמֵיהּ. וְדָא קָיְימָא עַל כָּל אִנּוּן נִשְׁמָתִין דְּרַבְּיֵי דְלָא זְכוּ בְּהַאי עָלְמָא לְמִלְּעֵי בְּאוֹרַיְיתָא. וְאִיהוּ קָיְימָא עֲלַיְיהוּ וְאוֹלִיף לוֹן.

הֵיכָלָא תְּלִיתָאָה בְּהַאי אִית רוּחָא חָדָא אדרהינאל שְׁמֵיהּ. וְאִיהוּ קָיְימָא עַל נִשְׁמַתְהוֹן דְּאִנּוּן דְּאַהַדְּרוּ בִתְיוּבְתָּא וְלָא אַהַדְּרוּ. כְּגוֹן דְּחֲשִׁיבוּ וְעַד לָא אַהַדְּרוּ בְּהוּ מִיתוּ. אִלֵּין טָרְדִין לוֹן בַּגֵּיהִנָּם. וּלְבָתַר עָאלִין לוֹן לְהַאי רוּחָא מְמַנָּא וְנָטִיל לוֹן. וְחָמְדָן לְאִתְהַנָּאָה מִזִּיו יְקָרָא דְמָארֵיהוֹן וְלָא אִתְהַנּוּן. וְאִלֵּין אִקְרוּן בְּנֵי בָשָׂר. וְעֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ יָבֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲווֹת לְפָנַי אָמַר יְיָ:

הֵיכָלָא רְבִיעָאָה הָכָא קָיְימָא חַד רוּחָא גדריהאל (נ"א גהדה"אל) שְׁמֵיהּ. דָּא קָיְימָא עַל כָּל אִנּוּן נִשְׁמָתִין

לשון הקודש

הֵיכָל שֵׁנִי, יֵשׁ רוּחַ אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ אהינא"ל, וְזֶה עוֹמֵד עַל כָּל אוֹתָם נִשְׁמוֹת הַתִּינוֹקוֹת שֶׁלֹּא זָכוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, וְהוּא עוֹמֵד עֲלֵיהֶם וּמְלַמֵּד אוֹתָם. **בַּהֵיכָל** הַשְּׁלִישִׁי יֵשׁ רוּחַ אֶחָד בְּשֵׁם אדרהינא"ל, וְהוּא עוֹמֵד עַל נִשְׁמוֹת אוֹתָם שֶׁחָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה וְלֹא חָזְרוּ. כְּגוֹן שֶׁחָשְׁבוּ, וּבְטֶרֶם חָזְרוּ בָהֶם מֵתוּ. אֵלֶּה טוֹרְדִים אוֹתָם בַּגֵּיהִנֹּם, וְאַחַר כָּךְ מַעֲלִים אוֹתָם לָרוּחַ הַמְמֻנֶּה הַזֶּה וְנוֹשֵׂא אוֹתָם. וְחוֹמְדִים לֵהָנוֹת מִזִּיו כְּבוֹד רִבּוֹנָם וְלֹא נֶהֱנִים. וְאֵלֶּה נִקְרָאִים בְּנֵי בָשָׂר, וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ יָבֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲווֹת לְפָנַי אָמַר ה'.

הֵיכָל רְבִיעִי, כָּאן עוֹמֵד רוּחַ אֶחָד וּשְׁמוֹ

דְּקָטוֹלֵי דִּשְׁאָר עַמִּין (עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת) לְעָאלָא לוֹן גּוֹ פּוּרְפִּירָא דְּמַלְכָּא. וְאִתְרְשִׁימוּ תַּמָּן עַד יוֹמָא דְּיִנְקוֹם לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קי) יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת מָחַץ רֹאשׁ עַל אֶרֶץ רַבָּה:

הֵיכָלָא חֲמִישָׁאָה הָכָא קָיְימָא חַד רוּחָא דְּאִקְרֵי אדיריאל וְדָא קָיְימָא עַל כָּל אִלֵּין נִשְׁמָתִין (חסר)

(נ"א דְּחַסִידֵי) (דְּאַחִידָן בִּתְיוּבְתָּא) דְּאִתְקַיְימוּ בְּהַהוּא סִטְרָא. וְאִלֵּין אִנּוּן לְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ דִּי בְּמָדוֹרָא דָא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא וּמִיכָאֵ"ל (שְׁמֵיהּ) רַב מְמַנָּא (עֲלַיְיהוּ) עַל כֻּלְּהוּ קָיְימָא (דְּקָיְימִין) בֵּיהּ. וְכַמָּה אֶלֶף וְרִבְבָן כֻּלְּהוּ קָיְימִין תְּחוֹתֵיהּ בְּהַהוּא סִטְרָא. וְתַמָּן מִתְעַדְּנִין אִנּוּן נִשְׁמָתִין דַּחֲסִידֵי בְּהַהוּא נְהוֹרָא עִלָּאָה דְּנַגְדָּא מֵעָלְמָא דְּאָתֵי.

לשון הקודש

גדריהא"ל [נ"א גהדהא"ל]. זֶה עוֹמֵד עַל כָּל אוֹתָן נִשְׁמוֹת שֶׁל הֲרוּגֵי שְׁאָר הָעַמִּים [עוֹבְדֵי עַכּוּ"ם] לְהַעֲלוֹתָם לְתוֹךְ לְבוּשׁ מַלְכוּת שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְנִרְשָׁמִים שָׁם עַד הַיּוֹם שֶׁיִּנְקֹם אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (תהלים קי) יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת מָחַץ רֹאשׁ עַל אֶרֶץ רַבָּה.

הֵיכָל חֲמִישִׁי, כָּאן עוֹמֵד רוּחַ אֶחָד שֶׁנִּקְרָא אדיריא"ל, וְזֶה עוֹמֵד עַל כָּל הַנִּשְׁמוֹת הַלָּלוּ.

[נ"א שֶׁל חֲסִידִים שֶׁאֲחֻזוּ בִּתְשׁוּבָה] שֶׁעָמְדוּ בְּאוֹתוֹ הַצַּד, וְאֵלֶּה הֵם מֵעַל כֻּלָּם שֶׁבַּמָּדוֹר הַזֶּה הָעֶלְיוֹן עַל הַכֹּל, וּמִיכָאֵ"ל [שְׁמוֹ] מְמֻנֶּה גָּדוֹל [עֲלֵיהֶם] עַל כֻּלָּם עוֹמֵד [שֶׁעוֹמְדִים] בּוֹ. וְכַמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת כֻּלָּם עוֹמְדִים תַּחְתָּיו בְּאוֹתוֹ הַצַּד. וְשָׁם מִתְעַדְּנוֹת אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַחֲסִידִים בְּאוֹתוֹ אוֹר עֶלְיוֹן שֶׁשּׁוֹפֵעַ מֵהָעוֹלָם הַבָּא.

תָּא חֲזֵי, (חסר כאן היכל ו' ז).. **אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מָאן הוּא דְיָדַע לְסַדְרָא צְלוֹתָא דְמָרֵיהּ כְּמִשֶּׁה. בְּשַׁעֲתָא דְאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְסַדְרָא צְלוֹתֵיהּ בְּאֲרִיכוּת סָדַר. וּבְשַׁעֲתָא דְאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְקַצְרָא הָכִי נָמֵי.**

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן הָא אַשְׁכַּחְנָא בְּסִפְרֵי קַדְמָאֵי סִדּוּרָא דְרָזֵי דְרָזִין בְּקִשּׁוּרָא חָדָא. זִמְנִין דְאִצְטְרִיךְ לְסַדְרָא צְלוֹתֵיהּ כְּדְקָא יָאוּת. וּלְקָשְׁרָא קִשְׁרִין לִבְסוּמֵי לְמָאֲרֵיהּ כְּדְקָא יָאוּת. וּלְמִנְדַּע לְיַחֲדָא יִחוּדָא שְׁלִימָתָא לְמִקְרַע רְקִיעִין וּלְאַפְּתָחָא תַרְעִין וּפְתְחִין דְּלָא יְהֵא מָאן דְיִמְחֵי בִידֵיהּ.

זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא דְאִנּוּן יָדְעֵי לְמִפְּתֵי לְמָאֲרֵיהוֹן וּלְבִטּוּלֵי גְזֵרִין וּלְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתָּא בְעָלְמָא וּלְנַחֲתָא בִרְכָאן וּלְמֶעֱדֵי מָאֲרֵיהוֹן דְדִינִין דְּלָא יִשְׁלְטוּן בְּעָלְמָא. קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר (תהלים קו) מִי יְמַלֵּל

לשון הקודש

בא רְאֵה, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִיהוּ שֶׁיּוֹדֵעַ לְסַדֵּר תְּפִלַּת רִבּוֹנוֹ כְּמוֹ מֹשֶׁה? בְּשָׁעָה שֶׁהִצְטָרֵךְ לוֹ לְסַדֵּר תְּפִלָּתוֹ בַּאֲרִיכוּת – סִדֵּר. וּבְשָׁעָה שֶׁהִצְטָרֵךְ לוֹ לְקַצֵּר – גַּם כֵּן.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲרֵי מָצָאנוּ בְּסִפְרֵי הַקַּדְמוֹנִים סִדּוּר שֶׁל סוֹדֵי הַסּוֹדוֹת בְּקֶשֶׁר אֶחָד. לִפְעָמִים שֶׁצָּרִיךְ לְסַדֵּר תְּפִלָּתוֹ כָּרָאוּי וְלִקְשֹׁר קְשָׁרִים לְבַשֵּׂם אֶת רִבּוֹנוֹ כָּרָאוּי, וְלָדַעַת לְיַחֵד יִחוּד שָׁלֵם לִקְרֹעַ רְקִיעִים וְלִפְתֹּחַ שְׁעָרִים וּפְתָחִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִי שֶׁיִּמְחֶה בְיָדוֹ.

אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים לְפַתּוֹת אֶת רִבּוֹנָם וּלְבַטֵּל גְּזֵרוֹת וּלְהַשְׁרוֹת שְׁכִינָה בָּעוֹלָם וּלְהוֹרִיד בְּרָכוֹת, וּלְהָסִיר אֶת בַּעֲלֵי הַדִּין שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בָעוֹלָם. קָם רַבִּי

גְּבוּרוֹת יְיָ וְגוֹ'. מָאן יְגַלֵּי עַפְרָא מֵעֵינָךְ אַבְרָהָם חֲסִידָא יָמִינָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּגָלֵי לָךְ רָזָא דְרָזִין. וְשָׁרִיאַת צְלוֹתִין בְּעָלְמָא. וְאִתְגַּלְיָין לָךְ הֵיכָלֵי דְמַלְכָּא עִלָּאָה.

שִׁבְעָה הֵיכָלִין קַדִּישִׁין אִנּוּן. וְאִנּוּן קַיְימִין בְּתַרְעִין בְּקִיּוּמָא. וּבְכָל חַד וְחַד עָאל (דף מא ע"ב) צְלוֹתָא דְיִחוּדָא (ד"א ל"ג דְּמָרֵיהּ) דְּמָאן דְיָדַע לְבְסוּמֵי לְמָארֵיהּ וּלְיַחֲדָא יִחוּדָא בִּשְׁלִימוּ. דְיָדַע לְאָעָלָא בְּכֻלְּהוּ וּלְקַשְׁרָא קִשְׁרִין אִלֵּין בְּאִלֵּין רוּחָא בְרוּחָא. רוּחָא תַּתָּאָה בְרוּחָא עִלָּאָה כְּתִיב, (ישעיה כו) יְיָ בַּצַּר פְּקָדוּךָ צָקוּן לַחַשׁ מוּסָרְךָ לָמוֹ:

הֵיכָלָא קַדְמָאָה כְּתִיב, (שמות כד) וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטֹהַר. רָזָא דְרָזִין (ד"א אית) רוּחַ דְאִקְרֵי סַפִּירָא. כְּסַפִּירוּ דְאֶבֶן טָבָא

לשון הקודש

שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים קו) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה' וְגוֹ'. מִי יְגַלֶּה עָפָר מֵעֵינֶיךָ אַבְרָהָם הֶחָסִיד, יְמִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁגִּלָּה לְךָ סוֹד הַסּוֹדוֹת וְהִתְחַלְתָּ תְּפִלּוֹת בָּעוֹלָם, וְהִתְגַּלּוּ לְךָ הֵיכְלוֹת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן.

שִׁבְעָה הֵיכָלוֹת קְדוֹשִׁים הֵם, וְהֵם עוֹמְדִים בַּשְּׁעָרִים בְּקִיּוּם. וּבְכָל אֶחָד וְאֶחָד נִכְנֶסֶת תְּפִלַּת הַיִּחוּד [שֶׁל רִבּוֹנוֹ] שֶׁל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְבַשֵּׂם לְרִבּוֹנוֹ וּלְיַחֵד יִחוּד בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁיּוֹדֵעַ לְהִכָּנֵס בְּכָל הַהֵיכָלוֹת וְלִקְשֹׁר קְשָׁרִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, רוּחַ בְּרוּחַ, רוּחַ תַּחְתּוֹנָה בְּרוּחַ עֶלְיוֹנָה. כָּתוּב (ישעיה כו) ה' בַּצַּר פְּקָדוּךָ צָקוּן לַחַשׁ מוּסָרְךָ לָמוֹ.

הֵיכָל הָרִאשׁוֹן. כָּתוּב (שמות כד) וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטֹהַר. סוֹד הַסּוֹדוֹת רוּחַ

נָצִיץ לִתְרֵין סִטְרִין. נְהוֹרָא חַד סָלִיק וְנָחִית. וְהַהוּא נְהוֹרָא חִוָּור נָצִיץ לְכָל סִטָּר עֵילָא וְתַתָּא וּלְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא. נְהוֹרֵיהּ תַּלְיָין סָתִים וְגַלְיָיא.

מִנְהוֹרָא דָּא מִתְפָּרְשִׁין אַרְבַּע נְהוֹרִין לְאַרְבַּע סִטְרִין. וְכֻלְּהוּ נְהוֹרִין חַד נְהוֹרָא. כְּבוּצִינָא דְשַׁרְגָּא דְּדָלִיק וְנָצִיץ נְהוֹרִין לְחֵיזוּ דְעַיְינִין דִּבְנֵי נָשָׁא. וְאִנּוּן נְהוֹרִין דִּשְׁרַגָּא סָלְקִין וְנַחֲתִין אָזְלִין וְתַיְיבִין מִגּוֹ הַהוּא אֶשָּׁא דִּנְהוֹרָא דְשַׁרְגָּא דְּדָלִיק וְכֻלְּהוּ חַד נְהוֹרָא. הָכִי נָמֵי אִלֵּין. וּנְצִיצִין כֻּלְּהוּ נְהוֹרִין כְּחֵיזוּ דִנְחָשָׁא בְטִישָׁא בְּסוּמְקָא כְּמָה דְאִתְּמַר (יחזקאל א) וְנוֹצְצִים כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל. דָּא הוּא לְיָמִינָא.

לִשְׂמָאלָא אִית רוּחָא דְאִקְרֵי לְבָנָה. וְדָא אִתְכְּלִיל בְּרוּחָא קַדְמָאָה וְעָאל דָּא בְדָא. נְהוֹרֵיהּ סוּמָק וְחִוָּור כְּחֲדָא. בְּגִין דְּנַפְקָא מֵאִנּוּן נְהוֹרִין

לשון הקודש

שֶׁנִּקְרֵאת סַפִּיר. כְּסַפִּיר שֶׁל אֶבֶן טוֹבָה נוֹצֶצֶת לִשְׁנֵי צְדָדִים. אוֹר אֶחָד עוֹלֶה וְיוֹרֵד. וְאוֹתוֹ אוֹר לָבָן נוֹצֵץ לְכָל צַד לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּלְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. אוֹרוֹ תָּלוּי נִסְתָּר וְגָלוּי.

מֵהָאוֹר הַזֶּה נִפְרָדִים אַרְבָּעָה אוֹרוֹת לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְכֻלָּם מְאִירִים אוֹר אֶחָד כִּמְנוֹרַת הַנֵּר שֶׁדּוֹלֵק וְנוֹצֵץ אוֹרוֹת לְמַרְאֵה עֵינֵי בְּנֵי אָדָם. וְאוֹתָם אוֹרוֹת הַנֵּר עוֹלִים וְיוֹרְדִים, הוֹלְכִים וְשָׁבִים מִתּוֹךְ אוֹתָהּ אֵשׁ שֶׁל אוֹר הַנֵּר שֶׁדּוֹלֵק, וְכֻלָּם אוֹר אֶחָד. כָּךְ גַּם אֵלֶּה. וְכָל הַמְּאוֹרוֹת נוֹצְצִים כְּמוֹ מַרְאֶה שֶׁל נְחֹשֶׁת מְלֻטֶּשֶׁת בְּאָדָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל א) וְנֹצְצִים כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל. זֶהוּ לְיָמִין.

וְלִשְׂמֹאל יֵשׁ רוּחַ שֶׁנִּקְרָא לְבָנָה, וְזֶה נִכְלָל בָּרוּחַ הָרִאשׁוֹן וְנִכְנָס זֶה בָּזֶה. אוֹרוֹ אָדֹם וְלָבָן כְּאֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁיּוֹצֵא מֵאוֹתָם

קַדְמָאִין. כַּד אָתוּ נְהוֹרִין דְּדָא מָטוּ בִּנְהוֹרִין קַדְמָאִין וְאִתְכְּלִילוּ בֵּיהּ וְאִנּוּן חָד. וְאִתְחַזּוּן נְהוֹרֵי קַדְמָאֵי בִּלְחוֹדֵיהוּ. וְלָא אִתְגַּלְיָין אִנּוּן אַחֲרָנִין וְלָא אִתְיְדָעוּ דְּעָאלוּ בְּגַוַוּיְהוּ וְאִתְטַמְּרוּ בֵּיהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית מא) וְלֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבָּנָה וְגוֹ'. וְדָא הוּא רוּחָא בְּרוּחָא דְּאִנּוּן חַד. נְהוֹרִין בִּנְהוֹרִין דְּאִנּוּן חַד. וְהָכָא אִנּוּן תְּרֵין תַּרְעִין (רקיעין) תַּתָּאִין מֵאִנּוּן רְקִיעִין דְּאִקְרוּן (ס"א שָׁמַיִם) שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם (רָקִיעַ).

מִתְּרֵין רוּחִין אִלֵּין מְנַצְּצָן אִתְבְּרִיאוּ אִנּוּן אוֹפַנִּין דְּאִנּוּן קַדִּישִׁין. דְּדִיוּקְנַיְיהוּ כְּדִיוּקְנָא דְּחַיּוֹת כִּדְכְתִיב, (יחזקאל א) מַרְאֵה הָאוֹפַנִּים וּמַעֲשֵׂיהֶם וְגוֹ'. וְדָא הוּא דִּכְתִיב וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶן כְּגַחֲלֵי אֵשׁ בּוֹעֲרוֹת כְּמַרְאֵה הַלַּפִּידִים הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת. מָאן הִיא, דָּא רוּחָא קַדִּישָׁא אֲתַר דְּנַפְקוּ מִנֵּיהּ וְאִיהִי

לשון הקודש

מְאוֹרוֹת רִאשׁוֹנִים. כְּשֶׁבָּאִים הַמְּאוֹרוֹת שֶׁל זֶה, מַגִּיעִים בָּאוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים וְנִכְלָלִים בּוֹ וְהֵם אֶחָד. וְנִרְאִים הַמְּאוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים לְבַדָּם, וְלֹא מִתְגַּלִּים הָאֲחֵרִים הַלָּלוּ וְלֹא נוֹדְעוּ שֶׁנִּכְנְסוּ לְתוֹכָם וְנִסְתַּתְּרוּ בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מא) וְלֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבָּנָה וְגוֹ'. וְזֶהוּ רוּחַ בְּרוּחַ שֶׁהֵם אֶחָד. מְאוֹרוֹת בִּמְאוֹרוֹת שֶׁהֵם אֶחָד. וְכָאן הֵם שְׁנֵי שְׁעָרִים [רְקִיעִים] תַּחְתּוֹנִים מֵאוֹתָם רְקִיעִים שֶׁנִּקְרָאִים שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם (רָקִיעַ).

מִשְּׁנֵי הָרוּחוֹת הַמְנַצְּנְצִים הַלָּלוּ נִבְרְאוּ אוֹתָם הָאוֹפַנִּים שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים, שֶׁדְּמוּתָם כִּדְמוּת הַחַיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) מַרְאֵה הָאוֹפַנִּים וּמַעֲשֵׂיהֶם וְגוֹ'. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ בּוֹעֲרוֹת כְּמַרְאֵה הַלַּפִּדִים הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת. מִי הִיא? זוֹ רוּחַ

נָהִיר לוֹן. דִּכְתִיב וְנוֹגַהּ לָאֵשׁ וּמִן הָאֵשׁ יוֹצֵא בָרָק.

כַּד אִתְכְּלִיל רוּחָא בְּרוּחָא נָפִיק מִנַּיְיהוּ נְהִירוּ דְּחַד חֵיוָתָא רְמִיז (נ"א רַמְיָא) עַל אַרְבַּע אוֹפַנִּין. וְהָאי דִּיוּקְנָא דִּילֵיהּ כְּאַרְיֵה שַׁלִּיט עַל אֶלֶף וּתְלַת מְאָה רִבּוֹא דְּאוֹפַנִּין אַחֲרָנִין. גַּדְפָּהָא דְּנִשְׁרָא הַאי אִתְמַנָּא עַל אִנּוּן אוֹפַנִּים. בְּאַרְבַּע גַּלְגַּלִּים נָטְלִין כָּל חַד וְחַד מֵאִנּוּן אַרְבַּע. בְּכָל גַּלְגַּלָּא וְגַלְגַּלָּא תְּלַת סָמְכִין. וְאִנּוּן תְּרֵיסַר סָמְכִין בְּאַרְבַּע גַּלְגַּלִּין. רוּחָא דָא שָׁלְטָא עַל כֹּלָּא. מֵהָכָא נָפְקוּ. וְדָא רוּחָא קַיְימָא לְכֻלְּהוּ. (ד"א וְהָא) מִינָהּ אִתְזָנוּ.

אִלֵּין אַרְבַּע (ד"א ל"ג אוֹפַנִּים) אַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל חַד וְחַד. וְכָל אִנּוּן אַנְפִּין אִסְתַּכְּלִין לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּהַהוּא חֵיוָתָא דְּקַיְימָא עֲלַיְיהוּ. כַּד נָטְלִין אִלֵּין אַרְבַּע תְּחוֹת הַהוּא חֵיוָתָא. עָאלוּ דָא בְדָא וּמִשַּׁלְבָן דָא בְדָא

לשון הקודש

קְדוֹשָׁה, מָקוֹם שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ וְהִיא מְאִירָה לָהֶם, שֶׁכָּתוּב וְנֹגַהּ לָאֵשׁ וּמִן הָאֵשׁ יוֹצֵא בָרָק.

כְּשֶׁנִּכְלָל רוּחַ בְּרוּחַ, יוֹצֵא מֵהֶם אוֹר שֶׁל חַיָּה אַחַת רָמוּז [מֻטָּל] עַל אַרְבָּעָה אוֹפַנִּים. וְהָרֵי דְּמוּתוֹ כְּאַרְיֵה שׁוֹלֵט עַל אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת רִבּוֹא שֶׁל אוֹפַנִּים אֲחֵרִים. כַּנְפֵי הַנֶּשֶׁר הַזֶּה הִתְמַנָּה עַל כָּל אוֹתָם אוֹפַנִּים. בְּאַרְבָּעָה גַּלְגַּלִּים נוֹסְעִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאוֹתָם אַרְבָּעָה. בְּכָל גַּלְגַּל וְגַלְגַּל שְׁלֹשָׁה עַמּוּדִים. וְהֵם שְׁנֵים עָשָׂר עַמּוּדִים בְּאַרְבָּעָה גַּלְגַּלִּים. רוּחַ זוֹ שׁוֹלֶטֶת עַל הַכֹּל. מִכָּאן יָצְאוּ. וְרוּחַ זוֹ עוֹמֶדֶת לְכֻלָּם, וַהֲרֵי מִמֶּנָּה נִזּוֹנִים.

אַרְבָּעָה [הָאוֹפַנִּים] הַלָּלוּ, אַרְבַּע פָּנִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. וְכָל אוֹתָם פָּנִים מִסְתַּכְּלִים לְאַרְבָּעָה צְדָדִים שֶׁל אוֹתָהּ הַחַיָּה שֶׁעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם. כְּשֶׁנּוֹסְעִים

כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שמות כז ולו) מַקְּבִּילוֹת הַלּוּלָאוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ. לְאִתְכַּלְלָא חָדָא בְּחָדָא וּלְאָעֲלָא דָא בְּדָא. כַּד נָטְלִין אִנּוּן גַּלְגַּלִּין אִשְׁתְּמַע קָל נְעִימוּתָא בְּכָל אִנּוּן חֵילִין דִּלְתַתָּא לְזִינַיְיהוּ.

תְּחוֹת הֵיכָלָא דָא מִתְפָּרְשִׁין חֵילִין לְבַר לְכַמָּה סִטְרִין דִּרְקִיעִין דִּלְתַתָּא עַד דְּמָטוּ לְכוֹכְבָא דְּשַׁבְּתָאי. כֻּלְּהוּ אִסְתַּכְּיָין לְהֵיכָלָא דָא. מִתַּמָּן אִתְּזָנוּ. כָּל אִלֵּין דִּי בְּהֵיכָלָא דָא כֻּלְּהוּ אִסְתְּכוּ לְהַהוּא רוּחָא דִּכְתִיב, (יחזקאל א) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלְכוּ לֹא יִסַּבּוּ בְּלֶכְתָּן. וְדָא הוּא הֵיכָלָא דְּאִקְרֵי לִבְנַת הַסַּפִּיר.

רוּחָא דָא דְּכָלִיל רוּחָא אַחֲרָא תִּנְיָינָא סָלְקָא וְנָחַתָּא נְהוֹרֵיהּ דְּלָא שָׁכִיךְ (שבק) לְעָלְמִין כִּנְהוֹרָא דְּשִׁמְשָׁא גּוֹ מַיָּא. לֵית מָאן דְּקָאִים עֲלֵיהּ.

לשון הקודש

הָאַרְבָּעָה הַלָּלוּ תַּחַת אוֹתָהּ הַחַיָּה, נִכְנָסִים זֶה בָּזֶה וּמִשְׁלָבִים זֶה בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כו ולא) מַקְּבִּילוֹת הַלֻּלָאוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ, לְהִתְכַּלֵּל אַחַת בְּאַחַת וּלְהַכְנִיס זוֹ בָּזוֹ. כְּשֶׁנּוֹסְעִים אוֹתָם גַּלְגַּלִּים, נִשְׁמָע קוֹל נְעִימוּת בְּכָל אוֹתָם צְבָאוֹת שֶׁלְּמַטָּה לְמִינֵיהֶם.

תַּחַת הֵיכָל זֶה נִפְרָדִים צְבָאוֹת הַחוּצָה לְכַמָּה צְדָדִים שֶׁל רְקִיעִים שֶׁלְּמַטָּה, עַד שֶׁמַּגִּיעִים לַכּוֹכָב שֶׁל שַׁבְּתַאי. כֻּלָּם מִסְתַּכְּלִים לְהֵיכָל זֶה. מִשָּׁם נִזּוֹנִים. כָּל אֵלֶּה שֶׁבְּהֵיכָל זֶה כֻּלָּם מִסְתַּכְּלִים לְאוֹתָהּ רוּחַ, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלְכוּ לֹא יִסַּבּוּ בְּלֶכְתָּן.

וְזֶהוּ הֵיכָל שֶׁנִּקְרָא לִבְנַת הַסַּפִּיר.

רוּחַ זוֹ הַכּוֹלֶלֶת רוּחַ אַחֶרֶת שְׁנִיָּה עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, אוֹרָהּ שֶׁלֹּא שׁוֹכֵךְ [עוֹזֵב] לְעוֹלָמִים כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ בְּתוֹךְ הַמַּיִם. אֵין מִי שֶׁעוֹמֵד

בַּר רְעוּתָא דְּבַר נָשׁ זַכָּאָה, בְּהַהוּא צְלוֹתָא דְּעָאלַת בְּהַהוּא הֵיכָלָא וְסַלְקָא לְקַשְׁרָא קִשְׁרִין בִּשְׁלִימוּ בְּשֵׁרוּתָא (דף מב ע"א) דְּרוּחַ (נ"א דְּנְהוֹרָא) דָּא כְּדְקָא חָזֵי. כְּדֵין נְהוֹרָא אִתְעַטַּף בֵּיהּ וְחָדֵי בָּהּ וְסָלְקָא עִמָּהּ לְאִתְקַשְׁרָא בְּקִשּׁוּרָא דְּהֵיכָלָא תִּנְיָינָא. לְאִתְכְּלָלָא רוּחָא דְּכָלִיל בְּרוּחָא אַחֲרָא עִלָּאָה דְּעָלֵיהּ.

וְרוּחָא דָּא דְּכָלִיל כָּלִיל בֵּיהּ הַהִיא חֵיוָותָא וְכָל אִנּוּן אוֹפַנִּין וְגַלְגַּלִּין וְאִתְאַחֲדָן בֵּיהּ כְּגַוְונָא דְּאִתְאַחֲדָא אֶשָּׁא בְּמַיָּא, וּמַיָּא בְּאֶשָּׁא. דָּרוֹם בְּצָפוֹן, צָפוֹן בְּדָרוֹם. מִזְרָח בְּמַעֲרָב, וּמַעֲרָב בְּמִזְרָח. הָכִי אִתְאַחֲדָן כֻּלְּהוּ דָּא בְדָא וְאִתְקַשְּׁרָן דָּא בְדָא. הַהוּא רוּחָא סָלְקָא לְאִתְקַשְּׁרָא. וְהַהִיא חֵיוָותָא אִסְתַּכְּיָיא לְעֵילָא לְגַבֵּי הֵיכָלָא תִּנְיָינָא וְאִסְתַּכְּיָין דָּא בְדָא.

בְּאֶמְצָעִיתָא דְּהֵיכָלָא דָּא נָעִיץ חַד עַמּוּדָא

לשון הקודש

עָלֶיהָ, פְּרָט לְרָצוֹן שֶׁל אִישׁ צַדִּיק בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה שֶׁנִּכְנֶסֶת בְּאוֹתוֹ הֵיכָל וְעוֹלָה לִקְשֹׁר קְשָׁרִים בִּשְׁלֵמוּת בַּתְּחִלָּה שֶׁל הָרוּחַ [וְהָאוֹר] הַזּוֹ כָּרָאוּי. אָז הָאוֹר מִתְעַטֵּף בָּהּ וְשָׂמֵחַ בָּהּ, וְעוֹלֶה עִמָּהּ לְהִתְקַשֵּׁר בַּקֶּשֶׁר שֶׁל הַהֵיכָל הַשֵּׁנִי, לְהִתְכַּלֵּל רוּחַ שֶׁכָּלוּל בְּרוּחַ אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה שֶׁעָלָיו.

וְרוּחַ זוֹ שֶׁכּוֹלֶלֶת, כּוֹלֶלֶת בָּהּ אוֹתָהּ חַיָּה וְכָל אוֹתָם אוֹפַנִּים וְגַלְגַּלִּים, וְנֶאֱחָזִים בּוֹ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱחָזִים אֵשׁ בְּמַיִם וּמַיִם בְּאֵשׁ, דָּרוֹם בְּצָפוֹן, צָפוֹן בְּדָרוֹם, מִזְרָח בְּמַעֲרָב, וּמַעֲרָב בְּמִזְרָח. כָּךְ נֶאֱחָזִים כֻּלָּם זֶה בָּזֶה וְנִקְשָׁרִים זֶה בָּזֶה. אוֹתָהּ רוּחַ עוֹלָה לְהִתְקַשֵּׁר, וְאוֹתָהּ חַיָּה מִסְתַּכֶּלֶת לְמַעְלָה אֶל הַהֵיכָל הַשֵּׁנִי, וּמִסְתַּכְּלִים זֶה בָּזֶה.

בְּאֶמְצַע הַהֵיכָל הַזֶּה נָעוּץ עַמּוּד אֶחָד

דְּסָלְקָא עַד אֶמְצָעִיתָא דְּהֵיכָלָא אַחֲרָא. וְאִיהוּ נָקִיב וְנָעִיץ (נ"א נָתִיב נָעִיץ) מִתַּתָּא לְעֵילָא לְאִתְדַּבְּקָא רוּחָא בְּרוּחָא וְכֵן עַד לְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ. לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ רוּחָא חָדָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (קהלת ג) וְרוּחַ אֶחָד לַכֹּל:

הֵיכָלָא תְּנַיְינָא כְּתִיב, (שמות כד) וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטוֹהַר. הָכָא אִיהוּ הַהוּא רוּחָא דְּאִקְרֵי זֹהַר. וְקַיְימָא בְּחִוַּורְתָּא תָּדִיר. דְּלָא אִתְעָרְבוּ גְּוָונוֹי בְּאָחֳרָא. וְאִיהוּ עֶצֶם דְּלָא אִשְׁתַּנֵּי לְעָלְמִין. דָּא לָאו אִיהוּ בְּאִתְגַּלְיָא הָכִי לְאִתְנַצְּצָא כְּאָחֳרָא. דָּא קָשֵׁי לְאִתְגַּלְיָיא. כִּסְתִימוּ דְעֵינָא דְּכַד מִתְגַּלְגְּלָא אִזְדְּהַר וְנָצִיץ בְּגִלְגּוּלָא. וְדָא אוֹף הָכִי. בְּגִין דְּכַד הַהוּא רוּחָא קַדְמָאָה סָלְקָא מְגַלְגֵּל בְּגִלְגּוּלָא וְגָלֵי לֵיהּ, וְאִתְקַשַּׁר בַּהֲדֵיהּ בְּקִשּׁוּרָא דְּחִוַּורְתָּא דְעֵינָא גּוֹ גָּוָון אַחֲרָא דְּאִיהוּ דַּקִּיק מִינֵיהּ דְּשָׁאֲרֵי עֲלוֹי.

לשון הקודש

שֶׁעוֹלֶה עַד אֶמְצַע הַהֵיכָל הָאַחֵר, וְהוּא נָקוּב וְנָעוּץ [נ"א נָתִיב נָעוּץ] מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה לְהִדָּבֵק רוּחַ בְּרוּחַ, וְכֵן עַד לְמַעְלָה מִכֻּלָּם לִהְיוֹת כֻּלָּם רוּחַ אַחַת, שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ג) וְרוּחַ אֶחָד לַכֹּל.

הֵיכָל שֵׁנִי. כָּתוּב (שמות כד) וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטֹהַר. כָּאן הוּא אוֹתוֹ רוּחַ שֶׁנִּקְרָא זֹהַר, וְעוֹמֵד בְּלֹבֶן תָּמִיד שֶׁלֹּא יִתְעָרְבוּ גְּוָנָיו בְּאַחֵר, וְהוּא עֶצֶם שֶׁלֹּא מִשְׁתַּנֶּה לְעוֹלָמִים. זֶה אֵינוֹ בְּהִתְגַּלּוּת כָּךְ לְהִתְנוֹצֵץ כְּמוֹ הָאַחֵר. זֶה קָשֶׁה לְהִתְגַּלּוּת. כְּמוֹ סֵתֶר הָעַיִן שֶׁכְּשֶׁמִּתְגַּלְגֶּלֶת, זוֹהֶרֶת וְנוֹצֶצֶת בְּגִלְגּוּל. וְגַם זֶה כָּךְ. מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁאוֹתוֹ רוּחַ רִאשׁוֹן עוֹלֶה, מְגַלְגֵּל בַּגִּלְגַּל וּמְגַלֶּה אוֹתוֹ, וְנִקְשָׁר יַחַד אִתּוֹ בְּקֶשֶׁר שֶׁל לֹבֶן הָעַיִן תּוֹךְ גָּוָן אַחֵר שֶׁהוּא דַּקִּיק מִמֶּנּוּ שֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו.

מִתְגַּלְגְּלָא רוּחָא דָא מִגּוֹ רוּחָא דִלְתַתָּא. נְהוֹרָא דִלְתַתָּא אַסְחַר לְגַלְגְּלָא (נ"א וְגִלְגֵּל) נְהוֹרָא דָא וְאִתְנְהִיר. וְלָא יְכִיל לְאִתְנַהֲרָא עַד דְּאָחִיד תַּתָּאָה בֵּיהּ וְאִתְקַשַּׁר בַּהֲדֵיהּ וּכְדֵין אַנְהִיר. וְאָחִיד בִּנְהוֹרָא דִלְתַתָּא (ד"א ל"ג דְּהַוָּה נָהִיר) דְּהוּא כָּלִיל וְלָא אִשְׁתַּנֵּי כְּלָל. אֶלָּא אִתְגַּלְיָא בְּגִינֵיהּ בְּגִלְגּוּלָא דִילֵיהּ. וְכַד נְהוֹרָא דָא מִתְגַּלְגְּלָא נָטִיל נְהוֹרָא אַחֲרָא לְסִטַר שְׂמָאלָא וְאִתְגַּלְגְּלָא בַּהֲדֵיהּ וְאִסְתַּחַר עִמֵּיהּ. וְרָזָא דָא כְּתִיב, (שיר השירים ז) חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן. זַכָּאָה אִינּוּן מָאן דְּיָדַע לְגַלָּאָה (נ"א לְגַלְגְּלָא) נְהוֹרִין. רוּחָא אַחֲרָא אִתְכְּלִיל בַּהֲדֵיהּ וְאִסְתַּחַר (וְאַנְהִיר) וְנָהִיר סַחֲרָנֵיהּ בְּגַוָּון תִּכְלָא וְחִוָּור. הַהוּא חִוָּור אִתְקַשַּׁר בְּחִוָּור דָּא. וְהַהוּא תִּכְלָא אִתְקַשַּׁר בְּסוּמְקָא דְנְהוֹרָא תַּתָּאָה דִלְסִטַר שְׂמָאלָא. וְאִתְכְּלִילוּ דָא בְדָא וְהַוּוּ חָד. וְאִקְרוּן עֻצָּם הַשָּׁמַיִם. וְכָל מַה דִלְתַתָּא וְהַהוּא הֵיכָלָא

לשון הקודש

רוּחַ זוֹ מִתְגַּלְגֶּלֶת מִתּוֹךְ רוּחַ שֶׁלְּמַטָּה. הָאוֹר שֶׁלְּמַטָּה סוֹבֵב לַגַּלְגַּל [וְגִלְגֵּל] הָאוֹר הַזֶּה וּמֵאִיר. וְלֹא יָכוֹל לְהָאִיר עַד שֶׁאוֹחֵז בּוֹ הַתַּחְתּוֹן וְנִקְשָׁר עִמּוֹ וְאָז מֵאִיר, וְאוֹחֵז בָּאוֹר שֶׁלְּמַטָּה [שֶׁהָיָה מֵאִיר] שֶׁהוּא כָּלוּל וְלֹא מִשְׁתַּנֶּה בִּכְלָל, אֶלָּא מִתְגַּלֶּה בִּגְלָלוֹ בַּגִּלְגּוּל שֶׁלּוֹ. וּכְשֶׁאוֹר זֶה מִתְגַּלְגֵּל, נוֹטֵל אוֹר אַחֵר לְצַד שְׂמֹאל וּמִתְגַּלְגֵּל עִמּוֹ וּמִסְתּוֹבֵב עִמּוֹ. וְזֶה סוֹד הַכָּתוּב (שיר ז) חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן. אַשְׁרֵי מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְגַלּוֹת [לְגַלְגֵּל] מְאוֹרוֹת. רוּחַ אַחֶרֶת נִכְלֶלֶת עִמּוֹ וּמִסְתּוֹבֵב [וּמֵאִיר] וּמֵאִיר סְבִיבוֹ בְּגָוֶן תְּכֵלֶת וְלָבָן. אוֹתוֹ לָבָן נִקְשָׁר בַּלָּבָן הַזֶּה, וְאוֹתוֹ תְּכֵלֶת נִקְשָׁר בָּאָדֹם שֶׁל הָאוֹר הַתַּחְתּוֹן שֶׁלְּצַד שְׂמֹאל, וְנִכְלָלִים זֶה בָּזֶה

דִּלְתַתָּא כֹּלָּא אִתְכְּלִיל הָכָא. וּבְגִין דְּכֹלָּא אִתְכְּלִיל הָכָא אִתְקְרֵי עֻצָּם הַשָּׁמַיִם.

מִכְּלָלָא דִּנְהוֹרִין אִלֵּין אִתְבְּרִיאוּ אִנּוּן שְׂרָפִים דְּשִׁית גַּדְפִּין כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה ו) שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לָאֶחָד. כֻּלְּהוּ בְּשֵׁשׁ. בְּגִין דְּכֻלְּהוּ מֵעֻצָּם הַשָּׁמַיִם. אִלֵּין אִנּוּן דְּאוֹקִידוּ לְאִנּוּן דְּלָא חַיְּישֵׁי עַל יְקָרָא דְּמָארֵיהוֹן. וְרָזָא דְּאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא חֲלָף. מָאן דְּקָארֵי וְתָנֵי שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה דָּא הוּא מָאן דְּיָדַע לְסַדְּרָא וּלְקַשְּׁרָא קִשּׁוּרָא יִחוּדָא דְּמָארֵיהּ כְּדְקָא יָאוֹת. אִלֵּין אִנּוּן דִּמְקַדְּשִׁין שְׁמָא קַדִּישָׁא דְּמָארֵיהוֹן בְּכָל יוֹמָא תָדִיר.

כַּד מִתְגַּלְגְּלָן נְהוֹרִין נָפַק מִנַּיְיהוּ נְהִירוּ דְּחַד חֵיוָותָא. דְּאִיהִי קַיְּימָא וְרַמְיָא עַל אַרְבַּע חֵיוָון שַׁלִּיטִין עַל קַמָּאי דִּכְלִילוּ לוֹן בְּגַוַוּיְיהוּ. וּבְאִלֵּין כַּד

לשון הקודש

וְנִהְיִים אֶחָד, וְנִקְרָאִים עֻצָּם הַשָּׁמַיִם. וְכָל מַה שֶּׁלְּמַטָּה וְאוֹתוֹ הֵיכָל שֶׁלְּמַטָּה, הַכֹּל נִכְלָל כָּאן. וֶהֱיוֹת שֶׁהַכֹּל נִכְלָל כָּאן, נִקְרָא עֻצָּם הַשָּׁמַיִם.

מִכְּלָל שֶׁאוֹרוֹת הַלָּלוּ נִבְרְאוּ אוֹתָם שְׂרָפִים שֶׁל שֵׁשׁ כְּנָפַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ו) שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לָאֶחָד. כֻּלָּם בְּשֵׁשׁ, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם מֵעֻצָּם הַשָּׁמַיִם. אֵלֶּה הֵם שֶׁשּׁוֹרְפִים אֶת אֵלֶּה שֶׁלֹּא חוֹשְׁשִׁים עַל כְּבוֹד רִבּוֹנָם. וְסוֹד שֶׁהַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר חוֹלֵף. מִי שֶׁקּוֹרֵא וְשׁוֹנֶה שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, זֶהוּ מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְסַדֵּר וְלִקְשֹׁר קִשּׁוּר שֶׁל יִחוּד שֶׁל רִבּוֹנוֹ כָּרָאוּי. אֵלֶּה אוֹתָם שֶׁמְּקַדְּשִׁים הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רִבּוֹנָם בְּכָל יוֹם תָּמִיד.

כְּשֶׁמִּתְגַּלְגְּלִים הָאוֹרוֹת, יוֹצֵא מֵהֶם אוֹר שֶׁל חַיָּה אַחַת, שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת וּמֻטֶּלֶת עַל

נָטְלִין אִתְכַּפְיָין שְׁרָפִים תַּתָּאֵי נְחָשִׁים דְּנָפְקֵי מִגּוֹ הַהוּא נָחָשׁ שָׂרָף דְּגָרִים מוֹתָא לְכָל עָלְמָא.

אִלֵּין חֵיוָון אַנְפֵּי נֶשֶׁר מִסְתַּכְּלָן לְגַבֵּי הַהוּא חֵיוָתָא נִשְׁרָא עִלָּאָה דְּעַלַיְיהוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (משלי ל) דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמָיִם. רוּחָא דָא שָׁלְטָא עַל כֹּלָּא. הַהִיא חֵיוָותָא דְּרָמִיז (נ"א דְּרַמְיָא) עַל כֻּלְּהוּ אִסְתַּכְּיָיא לְעֵילָּא וְכֻלְּהוּ לְגַבֵּיהּ (ד"א לְגַבָּהּ).

כֻּלְּהוּ כַּד נָטְלִין מִזְּדַעְזְעִין כַּמָּה חַיָּילִין. מִנְּהוֹן נְהִירִין. מִנְּהוֹן מִתְתַּבְּרֵי (נ"א מְסְתַּבְּרֵי מִקָּמֵיהוֹן) מִקִּיוּמֵיהוֹן (מֵימֵיהוֹן) וְאוֹקִידוּן לוֹן בְּנוּרָא וְאַתְיָין וּמִתְחַדְּשָׁן כְּמִלְקַדְמִין. כֻּלְּהוּ עָאלִין תְּחוֹת הַהִיא חֵיוָתָא מִסְתַּתְּרִין תְּחוֹת גַּדְפָּהָא לְאַכְלָלָא לוֹן לְעֵילָּא.

אִנּוּן אַרְבַּע חֵיוָון (דף מב ע"ב) סָלְקִין כַּד רוּחָא אִזְדְּהַר

לשון הקודש

אַרְבַּע חַיּוֹת הַשַּׁלִּיטוֹת עַל הָרְאשׁוֹנוֹת שֶׁכּוֹלְלוֹת אוֹתָם בְּתוֹכָם. וּבְאֵלֶּה כְּשֶׁנּוֹסְעִים, כּוֹפִים הַשְּׂרָפִים תַּחְתּוֹנִים נְחָשִׁים שֶׁיּוֹצְאִים מִתּוֹךְ אוֹתוֹ נָחָשׁ שָׂרָף שֶׁגּוֹרֵם מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם.

אֵלֶּה הַחַיּוֹת פְּנֵי נֶשֶׁר, מִסְתַּכְּלוֹת אֶל אוֹתָהּ חַיָּה הַנֶּשֶׁר עֶלְיוֹן שֶׁעֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ל) דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמָיִם. רוּחַ זוֹ שׁוֹלֶטֶת עַל הַכֹּל. אוֹתוֹ הַחַיָּה שֶׁרוֹמֶזֶת [נ"א שֶׁמֻּטֶּלֶת] עַל כֻּלָּם, מִסְתַּכֶּלֶת לְמַעְלָה, וְכֻלָּם אֵלֶיהָ [נ"א אֶצְלָהּ].

כְּשֶׁכֻּלָּם נוֹסְעִים, מִזְּדַעְזְעִים כַּמָּה צְבָאוֹת. מֵהֶם מְאִירִים, מֵהֶם מִשְׁתַּבְּרִים [נ"א מִסְתַּכְּרִים מִלִּפְנֵיהֶם] מִקִּיּוּמָם [מֵימֵיהֶם] וְשׁוֹרְפִים אוֹתָם בָּאֵשׁ, וּבָאִים וּמִתְחַדְּשִׁים כְּמִקֹּדֶם. כֻּלָּם נִכְנָסִים תַּחַת אוֹתָהּ חַיָּה, וּמִסְתַּתְּרִים תַּחַת כְּנָפֶיהָ לְהַכְלִילָם לְמַעְלָה.

אוֹתָן אַרְבַּע חַיּוֹת עוֹלוֹת כְּשֶׁרוּחַ זוֹהֶרֶת לְתוֹךְ אוֹתָהּ הַחַיָּה. אַרְבָּעָה גַּלְגַּלִּים לְכָל

בְּגוֹ הַהוּא חֵיוָותָא. אַרְבַּע גַּלְגַּלִּין לְכָל חַד וְחַד. גַּלְגַּלָּא חָדָא אִסְתְּכִי לִסְטַר מִזְרָח. תְּלַת סָמְכִין נָטְלִין לֵיהּ וְאִסְתַּכְּיָין לְאֶמְצָעִיתָא. וְגַלְגַּלָּא חָדָא אִסְתְּכִי לִסְטַר מַעֲרָב, וּתְלַת סָמְכִין נָטְלִין לֵיהּ וְאִסְתַּכְּיָין לְאֶמְצָעִיתָא. וְגַלְגַּלָּא חָדָא אִסְתְּכִי לִסְטַר דָּרוֹם. וּתְלַת סָמְכִין נָטְלִין לֵיהּ וְאִסְתַּכְּיָין לְאֶמְצָעִיתָא. וְגַלְגַּלָּא אַחֲרָא אִסְתְּכִי לִסְטַר צָפוֹן וּתְלַת סָמְכִין נָטְלִין לֵיהּ וְאִסְתַּכְּיָין לְאֶמְצָעִיתָא. וְכֻלְּהוּ סָמְכִין תְּרֵיסַר נָטְלִין מִגּוֹ אֶמְצָעִיתָא. וְהַהוּא אֶמְצָעִיתָא סָגִיר וּפְתַח. וְכָל גַּלְגַּלָּא וְגַלְגַּלָּא כַּד נָטְלָא קָלָא אִשְׁתְּמַע בְּכֻלְּהוּ רְקִיעִין.

אִלֵּין אַרְבַּע חֵיוָון (ד"א דְּלְעֵילָא) **כֻּלְּהוּ** (מִתְּלַבְּשָׁן) (ס"א אִשְׁתַּלְבָּן) **דָּא בְּדָא. וְעָאלִין אִנּוּן אוֹפַנִּים דִּלְתַתָּא בְּגוֹ אִלֵּין חֵיוָון דִּלְעֵילָא כְּלִילָן אִלֵּין בְּאִלֵּין, רוּחָא דָא דְּאִתְכְּלִיל בְּאִנּוּן רוּחִין מְלַהֲטָא וְסָלְקָא לְאִתְאַחֲדָא**

לשון הקודש

אַחַת וְאַחַת. גַּלְגַּל אֶחָד מִסְתַּכֵּל לְצַד מִזְרָח, וּשְׁלֹשָׁה עַמּוּדִים נוֹשְׂאִים אוֹתוֹ וּמִסְתַּכְּלִים לָאֶמְצַע. וְגַלְגַּל אֶחָד מִסְתַּכֵּל לְצַד מַעֲרָב, וּשְׁלֹשָׁה עַמּוּדִים נוֹשְׂאִים אוֹתוֹ וּמִסְתַּכְּלִים לָאֶמְצַע. וְגַלְגַּל אַחֵר מִסְתַּכֵּל לְצַד דָּרוֹם, וּשְׁלֹשָׁה עַמּוּדִים נוֹשְׂאִים אוֹתוֹ וּמִסְתַּכְּלִים לָאֶמְצַע. וְגַלְגַּל אַחֵר מִסְתַּכֵּל לְצַד צָפוֹן וּשְׁלֹשָׁה עַמּוּדִים נוֹשְׂאִים אוֹתוֹ וּמִסְתַּכְּלִים לָאֶמְצַע. וְכָל שְׁנֵים עָשָׂר הָעַמּוּדִים נוֹשְׂאִים מִתּוֹךְ הָאֶמְצַע, וְאוֹתוֹ הָאֶמְצַע סָגוּר וּפָתוּחַ. וְכָל גַּלְגַּל וְגַלְגַּל כְּשֶׁנּוֹסֵעַ, קוֹל נִשְׁמָע בְּכָל הָרְקִיעִים.

אֵלּוּ הָאַרְבַּע חַיּוֹת [שֶׁלְּמַעְלָה] כֻּלָּם מִתְלַבְּשׁוֹת [מִשְׁתַּלְּבוֹת] זוֹ בָּזוֹ, וְנִכְנָסִים אוֹתָם אוֹפַנִּים שֶׁלְּמַטָּה לְתוֹךְ הַחַיּוֹת הַלָּלוּ שֶׁלְּמַעְלָה כְּלוּלִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה. רוּחַ זוֹ שֶׁנִּכְלְלָה בְּאוֹתָן רוּחוֹת, לוֹהֶטֶת וְעוֹלָה

לְעֵילָא וְקָיְימָא לְאִתְאַחֲדָא וּלְאִתְקַשְׁרָא בִּרְעוּתָא דְּבַר נָשׁ זַכָּאָה בְּהַהִיא צְלוֹתָא דְצַלֵּי. דְּכַד סָלְקָא וְעָאלַת בְּהַהוּא הֵיכָלָא נָטִיל כֹּלָּא וְכֻלְּהוּ נַטְלִין בַּהֲדָהּ וְאִתְכְּלִילוּ דָא בְדָא עַד דְּאִתְכְּלִילוּ בְּהַהוּא רוּחָא.

וְהַהוּא רוּחָא נָטְלָא בִּרְעוּתָא דְּקִשּׁוּרָא דְיִחוּדָא דְצְלוֹתָא דְמִיַּחֲדָא כֹּלָּא עַד דְּמָטוּ כֻּלְּהוּ לְהֵיכָלָא תְּלִיתָאָה כְּלִילָן דָּא בְדָא כְּדְקַדְמָאֵי, אֶשָּׁא בְּמַיָּא, וּמַיָּא בְּאֶשָּׁא. רוּחָא בְּעַפְרָא, וְעַפְרָא בְּרוּחָא. מִזְרָח בְּמַעֲרָב, מַעֲרָב בְּמִזְרָח. צָפוֹן בְּדָרוֹם, דָּרוֹם בְּצָפוֹן. וְהָכִי הֲוֵי כֻּלְּהוּ מִתְקַשְּׁרָן דָּא בְדָא וּמִתְאַחֲדָן דָּא בְדָא וּמְשַׁלְּבָן דָּא עִם דָּא. וְכֵן כַּמָּה חֵילִין וּמַשְׁרְיָין דְּאִתְאַחֲדוּ (נ"א דְנָחְתֵּי) לְתַתָּא וְאִתְעָרְבוּ בְּאִנּוּן תַּתָּאֵי עַד דְּמָטוּ לְכֹכָבָא דְצֶדֶק וְתַמָּן כַּמָּה מְמַנָּן עַל עָלְמָא.

לשון הקודש

לְהֵאָחֵז לְמַעְלָה וְעוֹמֶדֶת לְהִתְאַחֵד] וּלְהִתְקַשֵּׁר בִּרְצוֹן הָאִישׁ הַצַּדִּיק בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלֵּל. שֶׁכְּשֶׁעוֹלָה וְנִכְנֶסֶת בְּאוֹתוֹ הֵיכָל, לוֹקֵחַ הַכֹּל, וְכֻלָּם נוֹטְלִים יַחַד עִמָּהּ וְנִכְלְלוּ זֶה בָּזֶה עַד שֶׁנִּכְלָלִים בְּאוֹתָהּ רוּחַ.

וְאוֹתָהּ רוּחַ נוֹטֶלֶת בִּרְצוֹן שֶׁל קֶשֶׁר הַיִּחוּד שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁמְּיַחֶדֶת הַכֹּל, עַד שֶׁכֻּלָּם מַגִּיעִים לַהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי כְּלוּלִים זֶה בָּזֶה, כְּמוֹ הָרִאשׁוֹנִים אֵשׁ בְּמַיִם, וּמַיִם בְּאֵשׁ, רוּחַ בְּעָפָר, וְעָפָר בְּרוּחַ. מִזְרָח בְּמַעֲרָב, מַעֲרָב בְּמִזְרָח, צָפוֹן בְּדָרוֹם, וְדָרוֹם בְּצָפוֹן. וְכָךְ כָּל הַלָּלוּ מִתְקַשְּׁרִים זֶה בָּזֶה, וְנֶאֱחָזִים זֶה בָּזֶה וּמְשֻׁלָּבִים זֶה בָּזֶה. וְכָךְ כַּמָּה צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת שֶׁנֶּאֱחָזוּ [נ"א שֶׁיָּרְדוּ] לְמַטָּה וְהִתְעָרְבוּ בְּאוֹתָם תַּחְתּוֹנִים עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְכוֹכָב צֶדֶק, וְשָׁם כַּמָּה מְמֻנִּים עַל הָעוֹלָם.

וְכַד רוּחָא דָא דְּאִתְכְּלִיל (ד"א אִתְכְּלִיל) מִכֻּלְּהוּ וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בֵּיהּ. סָלִיק וְאִתְאַחַד וְעָאל בְּגוֹ הֵיכָלָא תְּלִיתָאָה עַד דְּאִתְאַחַד בְּרוּחָא דְתַמָּן בְּגוֹ הַהוּא עַמּוּדָא דְקָאִים בְּאֶמְצָעִיתָא. וּכְדֵין כֹּלָּא אִשְׁתְּלִים עַד הָכָא כְּדְקָא יָאוֹת. וְכֻלְּהוּ רוּחָא חָדָא כָּלִיל מִכֹּלָּא וּשְׁלִים מִכֹּלָּא כְּמָא דְאַתְּ אָמַר וְרוּחַ אֶחָד לְהֵנָּה. הָכָא הַכְּרָעָה לְאִתְדַּבְּקָא בְּמָאֲרֵיהּ:

הֵיכָלָא תְּלִיתָאָה. הֵיכָלָא דָא אִיהוּ הֵיכָלָא דְהַהוּא רוּחָא דְּאִקְרֵי נֹגַהּ, רוּחָא דָא אִיהוּ דַכְיָיא בָּרִיר מִכֻּלְּהוּ. לֵית לֵיהּ גַּוָּון דְּאִתְחַזֵּי בֵּיהּ לָאו חִוַּור וְלָאו יָרוֹק וְלָאו אוּכָם וְלָא סוּמָק. וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי טוֹהַר. דַּכְיָיא בְּרִירָא מִכָּל אִלֵּין תַּתָּאִין. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ דַכְיָיא מִכֹּלָּא, לָא אִתְחַזֵּי עַד דְּאִלֵּין תַּתָּאֵי מִתְגַּלְגְּלָן וְאַחִידָן (נ"א וְכָרָאן) בֵּיהּ וְעָאלִין בְּגַוֵּיהּ (נ"א בֵּיהּ). כֵּיוָן דְּעָאלִין בְּגַוֵּיהּ כְּדֵין אַחֲזֵי נְהוֹרֵיהּ וְלָא

לשון הקודש

וּכְשֶׁרוּחַ זֶה שֶׁנִּכְלָל מִכֻּלָּם וְכֻלָּם כְּלוּלִים בּוֹ, עוֹלֶה וְנֶאֱחָז וְנִכְנָס לְתוֹךְ הַהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי עַד שֶׁנֶּאֱחָז בָּרוּחַ שֶׁל שָׁם בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הָעַמּוּד שֶׁעוֹמֵד בָּאֶמְצַע, וְאָז הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת עַד כָּאן כָּרָאוּי. וְכֻלָּם רוּחַ אֶחָד כָּלוּל מֵהַכֹּל וְשָׁלֵם מֵהַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְרוּחַ אֶחָד לְהֵנָּה (לבל). כָּאן הַכְּרִיעָה לְהִדָּבֵק בְּרִבּוֹנוֹ.

הֵיכָל שְׁלִישִׁי. הֵיכָל זֶה הוּא הֵיכָל שֶׁל אוֹתוֹ רוּחַ שֶׁנִּקְרָא נֹגַהּ. רוּחַ זֶה הוּא טָהוֹר, בָּרוּר מִכֻּלָּם. אֵין בּוֹ גְּוָן שֶׁנִּרְאֶה בּוֹ, לֹא לָבָן וְלֹא יָרֹק וְלֹא שָׁחֹר וְלֹא אָדֹם, וְלָכֵן נִקְרָא טֹהַר. טָהֳרָה בְּרוּרָה מִכָּל הַתַּחְתּוֹנִים הַלָּלוּ. וְאַף עַל גַּב שֶׁהוּא טָהוֹר מֵהַכֹּל, לֹא נִרְאֶה עַד שֶׁהַתַּחְתּוֹנִים הַלָּלוּ מִתְגַּלְגְּלִים וְאוֹחֲזִים [נ"א וְכוֹרְכִים] בּוֹ

גָּוָון חַד מִכֻּלְּהוּ.

כַּד אִשְׁתְּלִים הַאי רוּחָא מִכֻּלְּהוּ תַּתָּאֵי, אַפִּיק מִגֵּיהּ נְהוֹרָא דְּכָלִיל בִּתְלַת נְהוֹרִין. אִנּוּן תְּרֵין נְהוֹרִין סָלְקִין וְנָחֲתִין וְנָצְצִין. בְּהַהוּא נִצּוּצָא אִתְחַזּוּן עֶשְׂרִין וּתְרֵין נְהוֹרִין מְשַׁנְיָין דָּא מִן דָּא וְכֻלְּהוּ חַד נְהוֹרָא. וְעָאלִין בְּגוֹ הַהוּא חַד נְהוֹרָא.

וְהַהוּא נְהוֹרָא כָּלִיל לוֹן. וְלָא נָהִיר, בַּר בְּזִמְנָא דְּאִלֵּין נְהוֹרִין דִּלְתַתָּא סָלְקִין וְהַהוּא רְעוּתָא דִּצְלוֹתָא נָטִיל לְכֻלְּהוּ. כְּדֵין הַהוּא נְהוֹרָא נָפִיק מִגּוֹ הַהוּא רוּחָא. אִתְנְהִיר הַהוּא נְהוֹרָא וְאַפִּיק אִלֵּין תְּרֵין נְהוֹרִין נָצְצִין וְאִתְחַזּוּן כְּחוּשְׁבַּן עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא. לְבָתָר מִתְהַדְּרִין וּכְלִילָן בְּהַהוּא נְהוֹרָא.

כָּל אִנּוּן נְהוֹרִין תַּתָּאֵי (בְּאִנּוּן נְהוֹרִין) כֻּלְּהוֹן כְּלִילָן בְּהָנֵי נְהוֹרִין (תַּתָּאִין) וְכֻלְּהוּ בְּנְהוֹרָא דָּא. הַאי נְהוֹרָא

לשון הקודש

וְנִכְנָסִים בְּתוֹכוֹ [בּוֹ]. כֵּיוָן שֶׁנִּכְנָסִים בְּתוֹכוֹ, אָז מַרְאֶה אֶת אוֹרוֹ, וְלֹא גָּוֶן אֶחָד מִכֻּלָּם.

כְּשֶׁנִּשְׁלָם רוּחַ זֶה מִכָּל הַתַּחְתּוֹנִים, יוֹצֵא מִמֶּנּוּ אוֹר שֶׁכָּלוּל בִּשְׁלֹשָׁה מְאוֹרוֹת. אוֹתָם שְׁנֵי מְאוֹרוֹת עוֹלִים וְיוֹרְדִים וְנוֹצְצִים. בְּאוֹתוֹ נִצְנוּץ נִרְאִים עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אוֹרוֹת מְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה, וְכֻלָּם אוֹר אֶחָד. וְנִכְנָסִים בְּאוֹתוֹ הָאוֹר הָאֶחָד.

וְאוֹתוֹ הָאוֹר כּוֹלֵל אוֹתָם, וְלֹא מֵאִיר פְּרָט לַזְּמַן שֶׁהָאוֹרוֹת הַלָּלוּ שֶׁלְּמַטָּה עוֹלִים. וְאוֹתוֹ רָצוֹן שֶׁל הַתְּפִלָּה נוֹשֵׂא אֶת כֻּלָּם. אָז אוֹתוֹ אוֹר יוֹצֵא מִתּוֹךְ אוֹתָהּ רוּחַ. מֵאִיר אוֹתוֹ הָאוֹר וּמוֹצִיא שְׁנֵי הָאוֹרוֹת הַנּוֹצְצִים הַלָּלוּ, וְנִרְאִים כְּחֶשְׁבּוֹן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. אַחַר כָּךְ חוֹזְרִים וְנִכְלָלִים בְּאוֹתוֹ הָאוֹר.

כָּל אוֹתָם הָאוֹרוֹת תַּחְתּוֹנִים [וּבְאוֹתָם

אִיהוּ כָּלִיל בְּגוֹ הַהוּא רוּחָא. וְהַהוּא רוּחָא קַיְימָא בְּהֵיכָלָא תְּלִיתָאָה דָא. וְלָא קָאִים לְאִתְיַשְׁבָא אֶלָּא בְּגוֹ הֵיכָלָא רְבִיעָאָה דְּתִאוּבְתֵּיהּ לְסַלְקָא לְגַוֵּיהּ.

אִלֵּין נְהוֹרִין דְּנָפְקוּ מִגּוֹ הַהוּא רוּחָא כַּד מְנַצְּצִין מִתְחַבְּרָן כֻּלְּהוּ נְהוֹרִין דְּנָצְצָן. בְּשַׁעֲתָא דְנָפְקֵי מִגּוֹ הַהוּא נְהוֹרָא חָדָא וְדָחֲקִין (נ"א וְדַחְיָין) לְאִתְנַצְּצָא. נָפְקֵי מִנַּיְיהוּ חַד חֵיוָתָא קַדִּישָׁא רַבְּרְבָא דְיוֹקְנָהָא כְּחֵיזוּ דְכָל אִנּוּן (דף מג ע"א) שְׁאַר חֵיוָתָא דְיוֹקְנָא דְאַרְיֵה וְדְיוֹקְנָא דְנֶשֶׁר כְּלִילָן כְּחֲדָא וְאִתְעֲבִידוּ בָּהּ חַד דְיוֹקְנָא מִנַּיְיהוּ.

תְּחוֹת הַאי חֵיוָתָא אִית אַרְבַּע אוֹפַנִּין עִלָּאִין כְּחֵיזוּ דְתַרְשִׁישׁ מְרַקְמָן בִּכְלִילוּ דְכָל גְּוָונִין. וְשִׁית מְאָה אֶלֶף רִבּוֹא (רַבְּרְבָן) כֻּלְּהוּ בְּגַוַּיְיהוּ. וְאִלֵּין אַרְבַּע אוֹפַנִּים בִּתְמַנְיָא גַּדְפִּין כֻּלְּהוּ. וְכֻלְּהוּ נָפְקִין מִגּוֹ נְהִירוּ

לשון הקודש

אורות], כֻּלָּם כְּלוּלִים בָּאוֹרוֹת הַלָּלוּ [תַּחְתּוֹנִים], וְכֻלָּם בָּאוֹר הַזֶּה. הָאוֹר הַזֶּה כָּלוּל בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הָרוּחַ, וְאוֹתוֹ הָרוּחַ עוֹמֵד בַּהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי הַזֶּה, וְלֹא עוֹמֵד לְהִתְיַשֵּׁב אֶלָּא בְּתוֹךְ הַהֵיכָל הָרְבִיעִי שֶׁהִשְׁתּוֹקְקוּתוֹ לַעֲלוֹת לְתוֹכוֹ.

הַמְּאוֹרוֹת הַלָּלוּ שֶׁיָּצְאוּ מִתּוֹךְ אוֹתָהּ הָרוּחַ, כְּשֶׁנּוֹצְצִים מִתְחַבְּרִים כָּל הַמְּאוֹרוֹת הַנּוֹצְצִים. בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצְאִים מִתּוֹךְ אוֹתוֹ אוֹר אֶחָד וְדוֹחֲקִים וְדוֹחִים לְהִתְנוֹצֵץ. יוֹצֵאת מֵהֶם חַיָּה אַחַת קְדוֹשָׁה גְּדוֹלָה, דְּמוּתָהּ כַּמַּרְאֶה שֶׁל כָּל אֵלּוּ שְׁאָר הַחַיּוֹת. דְּמוּת אַרְיֵה וּדְמוּת נֶשֶׁר כְּלוּלִים כְּאֶחָד, וְנַעֲשׂוּ בָהּ דְּמוּת אַחַת מֵהֶם.

תַּחַת הַחַיָּה הַזֹּאת יֵשׁ אַרְבָּעָה אוֹפַנִּים עֶלְיוֹנִים כְּמַרְאֶה תַּרְשִׁישׁ מְרֻקָּם בִּכְלִילוּת כָּל הַגְּוָנִים. וְשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רִבּוֹא [גְּדוֹלִים] כֻּלָּם בְּתוֹכָם. וְאַרְבָּעָה הָאוֹפַנִּים

דְּהַהוּא חֵיוָתָא דְּשָׁלְטָא עֲלַיְיהוּ. בְּשַׁעֲתָא דְּנָצִיץ הַהוּא נְהוֹרָא מַפְּקָא חַיָּילִין חַיָּילִין אִלֵּין.

וְאִלֵּין אַרְבַּע דְּתְחוֹתָהּ קַיְּימִין בְּאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא בְּאַרְבַּע אַנְפִּין כָּל חַד וְחַד. תְּרֵין אַנְפִּין מִסְתַּכְּלָן לְגַבֵּי הַהוּא חֵיוָתָא. וּתְרֵין אַנְפִּין מְחַפְּיָין בְּגַדְפַּיְיהוּ מֵאִנּוּן נְהוֹרִין דְּנָצְצָן דְּלָא יָכְלִין לְאִסְתַּכָּלָא.

בְּכָל זִמְנָא דְּנָטְלֵי אִלֵּין בְּאַרְבַּע גַּלְגַּלִּין (ד"א וּתְרֵיסַר) (וּתְרֵין) סַמְכִין בְּקַדְמָאֵי אִתְעֲבִיד מֵהַהוּא זֵיעָא דִּלְהוֹן כַּמָּה חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין דְּכֻלְּהוּ מְשַׁבְּחִין וּמְזַמְּרֵי דְּלָא מִשְׁתַּכְּחֵי לְעָלְמִין. וּלְאִלֵּין לֵית לוֹן שִׁעוּרָא.

אַרְבַּע פִּתְחִין אִית לְהֵיכָלָא דָא לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא. עֶשֶׂר מְמַנָּן בְּכָל פִּתְחָא וּפִתְחָא. וּבְזִמְנָא דְּכֻלְּהוּ דִּי בְגוֹ הֵיכָלִין דִּלְתַתָּא. וְאִנּוּן הֵיכָלִין

לשון הקודש

הַלָּלוּ כֻּלָּם בִּשְׁמוֹנֶה כְּנָפַיִם, וְכֻלָּם יוֹצְאִים מִתּוֹךְ אוֹר אוֹתָהּ הַחַיָּה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עֲלֵיהֶם. בְּשָׁעָה שֶׁנּוֹצֵץ אוֹתוֹ הָאוֹר, מוֹצִיאָה צְבָאוֹת צְבָאוֹת הַלָּלוּ.

וְאַרְבָּעָה אֵלֶּה שֶׁתַּחְתֶּיהָ עוֹמְדִים בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם בְּאַרְבַּע פָּנִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד. שְׁתֵּי פָּנִים מִסְתַּכְּלוֹת לְאוֹתָהּ הַחַיָּה, וּשְׁתֵּי פָּנִים מְכֻסּוֹת בְּכַנְפֵיהֶם מֵאוֹתָם אוֹרוֹת שֶׁנּוֹצְצִים שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לְהִסְתַּכֵּל.

בְּכָל פַּעַם שֶׁנּוֹסְעִים אֵלֶּה בְּאַרְבָּעָה גַּלְגַּלִּים [ד"א וּשְׁנֵים עָשָׂר] [וּשְׁנַיִם] עֲמוּדִים כָּרְאשׁוֹנִים נַעֲשֶׂה מֵאוֹתָהּ הַזֵּעָה שֶׁלָּהֶם כַּמָּה צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת שֶׁכֻּלָּם מְשַׁבְּחִים וּמְזַמְּרִים שֶׁלֹּא שׁוֹקְטִים לְעוֹלָמִים. וּלְאֵלֶּה אֵין לָהֶם שִׁעוּר.

אַרְבָּעָה פְּתָחִים יֵשׁ לַהֵיכָל הַזֶּה לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. עֲשָׂרָה מְמֻנִּים

סָלְקִין בִּרְעוּ דִּצְלוֹתָא דַּכְיָיא. כֻּלְּהוּ פָּתְחִין פִּתְחִין. עַד דִּכְלִילָן כֻּלְּהוּ אִלֵּין בְּאִלֵּין. וּמְשַׁלְּבִין אִלֵּין בְּאִלֵּין. וְעָאלִין כֻּלְּהוּ מְמַנָּן גּוֹ מְמַנָּן. מַשְׁרְיָין גּוֹ מַשְׁרְיָין. אוֹפַנִּים בְּחַיּוֹת וְחַיּוֹת בְּאוֹפַנִּים. בְּאִלֵּין אוֹפַנִּים, נְהוֹרִין בְּנְהוֹרִין רוּחָא בְּרוּחָא. עַד דְּעָאלוּ בְּרוּחָא דָא.

בְּהֵיכָלָא דָא אִית דּוּכְתָּא חָדָא כְּחֵיזוּ דְּדַהֲבָא דְּנָצִיץ. וְתַמָּן גְּנִיזִין כַּמָּה חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין דְּלָא סָלְקִין וְלָא מִתְעַטְּרִין לְעֵילָא אֶלָּא בְּשַׁעָתָא דְּכָל אִלֵּין קָשְׁרִין קְשִׁירָן וְהֵיכָל נָטִיל לְאִתְעַטְּרָא כֻּלְּהוֹן נָפְקִין מַלְיָין בְּדִינָא. וְאִקְרוּן מָאֲרֵי תְּרִיסִין. שְׁלִיחָן בְּעָלְמָא מִגּוֹ מָאֲרֵי דִּינִין דִּי בְּהֵיכָלָא רְבִיעָאָה. בְּהַאי דּוּכְתָּא תַּלְיָין בְּאַרְבַּע סִטְרִין שִׁית מְאָה אֶלֶף רִבְוָון מְגִינִים דְּדַהֲבָא לְכָל סִטָּר וּסִטָּר. וְכֵן לְתַתָּא מִנַּיְיהוּ שׁוּרִין מַקְּפָן וְאִנּוּן שִׁתִּין.

לשון הקודש

בְּכָל פֶּתַח וּפֶתַח. וּבִזְמַן שֶׁכֻּלָּם שֶׁבְּתוֹךְ הַהֵיכָלוֹת שֶׁלְּמַטָּה, וְאוֹתָם הֵיכָלוֹת עוֹלִים בְּרָצוֹן שֶׁל תְּפִלָּה זַכָּה, כֻּלָּם פּוֹתְחִים פְּתָחִים עַד שֶׁנִּכְלָלִים כֻּלָּם אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וּמְשֻׁלָּבִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְנִכְנָסִים כָּל הַמְמֻנִּים לְתוֹךְ מְמֻנִּים, מַחֲנוֹת בְּתוֹךְ מַחֲנוֹת, אוֹפַנִּים בְּחַיּוֹת וְחַיּוֹת בְּאוֹפַנִּים. בָּאוֹפַנִּים הַלָּלוּ מְאוֹרוֹת בִּמְאוֹרוֹת, רוּחַ בְּרוּחַ, עַד שֶׁנִּכְנָסִים בְּרוּחַ זוֹ.

בַּהֵיכָל הַזֶּה יֵשׁ מָקוֹם אֶחָד כְּמַרְאֵה זָהָב שֶׁנּוֹצֵץ, וְשָׁם גְּנוּזִים כַּמָּה צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת שֶׁלֹּא עוֹלִים וְלֹא מִתְעַטְּרִים לְמַעְלָה, אֶלָּא רַק בְּשָׁעָה שֶׁכָּל אֵלֶּה קוֹשְׁרִים קְשָׁרִים, וְהַהֵיכָל נוֹסֵעַ לְהִתְעַטֵּר. כֻּלָּם יוֹצְאִים מְלֵאִים בְּדִין, וְנִקְרָאִים מַחֲזִיקֵי מָגִנִּים. שְׁלוּחִים בָּעוֹלָם מִתּוֹךְ בַּעֲלֵי הַדִּין שֶׁבַּהֵיכָל הָרְבִיעִי. בְּמָקוֹם זֶה תְּלוּיִים בְּאַרְבָּעָה צְדָדִים שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רִבּוֹא

וְכָל הֲנֵי מָגִינִים כֻּלְּהוּ מַגִּיחִין קְרָבִין בִּסְיָיפִין וְרוֹמְחִין לְבַר בְּכָל אִנּוּן שְׁלִיחֵי דִינִין דְּעָלְמָא עַד דְּמָטוּ דַּרְגִּין בְּדַרְגִּין לְכוֹכָבָא דְּמַאְדִים. וּכְדֵין הֵיכָלָא סַלְקָא וְאִתְעַטְּרַת בְּהַהוּא רוּחָא בְּכָל אִנּוּן חַיָּילִין וְאִשְׁתָּאַר הַהוּא דוּכְתָּא בְּאַתְרֵיהּ. וְהַהוּא דוּכְתָּא אִקְרֵי תָּא הָרָצִים. אִנּוּן שְׁלִיחִין מְרַחֲמֵי לְאַשְׁלָמָא דִינִין וּפֻרְעָנִין בְּכָל סִטְרֵי עָלְמָא.

כַּד סָלְקָא צְלוֹתָא נָטִיל כָּל הֲנֵי נְהוֹרִין וּמַשְׁרְיָין וְקָשַׁר קְשָׁרִין וְאִתְכְּלִילוּ כֻּלְּהוּ כְּחֲדָא. עַד דְּאִתְקְשַׁר רוּחָא בְּרוּחָא וְאִנּוּן חַד. וְעָאלוּ גּוֹ הַהוּא עַמּוּדָא לְאִתְכְּלָלָא בְּרוּחָא דְּהֵיכָלָא רְבִיעָאָה. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּיָדַע רָזָא דְּמָארֵיהּ וְאָרִים דִּגְלֵיהּ בְּאַתַר דְּאִצְטְרִיךְ.

וְתָא חֲזֵי כֹּלָּא אִצְטְרִיךְ דָּא לְדָא וְדָא לְדָא

לשון הקודש

מָגִנִּים שֶׁל זָהָב לְכָל צַד וְצַד. וְכֵן לְמַטָּה מֵהֶם חוֹמוֹת מַקִּיפוֹת, וְהֵם שִׁשִּׁים.

וְכָל הַמָּגִנִּים הַלָּלוּ נִלְחָמִים קְרָבוֹת בַּחֲרָבוֹת וּרְמָחִים, פְּרָט לְכָל אוֹתָם שְׁלוּחֵי הַדִּין שֶׁל הָעוֹלָם, עַד שֶׁמַּגִּיעִים דְּרָגוֹת בִּדְרָגוֹת לְכוֹכָב מַאְדִים. וְאָז הַהֵיכָל עוֹלֶה וּמִתְעַטֵּר בְּאוֹתָהּ רוּחַ בְּכָל אוֹתָם צְבָאוֹת, וְנִשְׁאָר אוֹתוֹ מָקוֹם בִּמְקוֹמוֹ. וְאוֹתוֹ מָקוֹם נִקְרָא תָּא הָרָצִים. אוֹתָם הַשְּׁלוּחִים רָצִים לְהַשְּׁלִים דִּינִים וּפֻרְעָנִיּוֹת בְּכָל צִדְדֵי הָעוֹלָם.

כְּשֶׁעוֹלָה תְּפִלָּה, נוֹשֵׂאת כָּל הַמְּאוֹרוֹת הַלָּלוּ וְהַמַּחֲנוֹת, וְקוֹשֶׁרֶת קְשָׁרִים וְנִכְלָלִים כֻּלָּם כְּאֶחָד, עַד שֶׁנִּקְשָׁר רוּחַ בְּרוּחַ וְהֵם אֶחָד. וְנִכְנָסִים לְתוֹךְ אוֹתוֹ עַמּוּד לְהִכָּלֵל בָּרוּחַ שֶׁל הַהֵיכָל הָרְבִיעִי. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ סוֹד רִבּוֹנוֹ וּמֵרִים דִּגְלוֹ בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ.

לְאַשְׁלָמָא דָא עִם דָּא וּלְאִתְנַהֲרָא דָא בְדָא עַד דְּסָלִיק כֹּלָּא לְאַתַר דְּאִצְטְרִיךְ שְׁלִימוּ. מִתַּתָּא בְקַדְמִיתָא וּמִלְּעֵילָא לְבָתָר. וּכְדֵין אִיהוּ שְׁלִימוּ בְכָל סִטְרִין וְאִשְׁתְּלִים כֹּלָּא כְּדְקָא יָאוּת. מָאן דְּיָדַע רָזִין אִלֵּין וְעָבִיד שְׁלִימוּ. דָּא אִיהוּ מִתְדַּבֵּק בְּמָאֲרֵיהּ וּבַטִּיל כָּל גְּזֵרִין קָשִׁין. וְאִיהוּ אַעֲטַר לְמָאֲרֵיהּ וּמָשִׁיךְ בִּרְכָאָן עַל עָלְמָא. וְדָא אִיהוּ בַר נָשׁ דְּאִקְרֵי צַדִּיקָא עַמּוּדָא דְעָלְמָא וּצְלוֹתֵיהּ לָא אַהֲדַר רֵיקַנְיָיא וְחוּלָקֵיהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְאִיהוּ בְחוּשְׁבַּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא.

תָּא חֲזֵי, כָּל הָנֵי הֵיכָלִין וְכָל הָנֵי חֵיוָתָא וְכָל הָנֵי חַיָּלִין וְכָל הָנֵי נְהוֹרִין וְכָל הָנֵי רוּחִין כֻּלְּהוּ אִצְטְרִיכוּ דָא לְדָא. בְּגִין לְאִשְׁתַּלְּמָא מִתַּתָּא. וּלְאִשְׁתַּלְּמָא לְבָתָר מִלְּעֵילָא. אִלֵּין הֵיכָלִין אִנּוּן מִתְדַּבְּקִין דָּא בְדָא.

לשון הקודש

וּבָא וּרְאֵה, הַכֹּל צָרִיךְ זֶה לָזֶה וְזֶה לָזֶה לְהַשְׁלִים זֶה עִם זֶה וּלְהָאִיר זֶה בְּזֶה, עַד שֶׁעוֹלֶה הַכֹּל לְמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ שְׁלֵמוּת. מִלְּמַטָּה בַּהַתְחָלָה, וְאַחַר כָּךְ מִלְּמַעְלָה, וְאָז הַשְּׁלֵמוּת הִיא בְּכָל הַצְּדָדִים וְנִשְׁלָם הַכֹּל כָּרָאוּי. מִי שֶׁיּוֹדֵעַ הַסּוֹדוֹת הַלָּלוּ וְעוֹשֶׂה שְׁלֵמוּת, זֶהוּ שֶׁמִּתְדַּבֵּק בְּרִבּוֹנוֹ וּמְבַטֵּל כָּל הַגְּזֵרוֹת הַקָּשׁוֹת, וְהוּא מְעַטֵּר אֶת רִבּוֹנוֹ וּמוֹשֵׁךְ בְּרָכוֹת עַל הָעוֹלָם. וְזֶהוּ אָדָם שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק עַמּוּד הָעוֹלָם, וּתְפִלָּתוֹ לֹא חוֹזֶרֶת רֵיקָם, וְחֶלְקוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא, וְהוּא בְּחֶשְׁבּוֹן בְּנֵי הָאֱמוּנָה.

בֹּא רְאֵה, כָּל הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ וְכָל הַחַיּוֹת הַלָּלוּ וְכָל הַצְּבָאוֹת הַלָּלוּ וְכָל הָאוֹרוֹת הַלָּלוּ וְכָל הָרוּחוֹת הַלָּלוּ צְרִיכִים זֶה לָזֶה, כְּדֵי לְהִשְׁתַּלֵּם מִלְּמַטָּה וּלְהִשְׁתַּלֵּם אַחַר כָּךְ מִלְּמַעְלָה. הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ הֵם מִתְדַּבְּקִים זֶה בָּזֶה.

וְכֻלְּהוּ כְּגַוְונִין דִּלְעֵילָא (נ"א דְּעֵינָא) מִתְּדַבְּקִין דָּא עִם דָּא. כָּל מַה דִּי בְגַוְוּיֵיהוּ אִנּוּן כְּהַהוּא חֵיזוּ דְּמִתְחַזְּיָא (צז א, סב) בְּסִתִּימוּ כַּד מִתְגַּלְגְּלָא עֵינָא וְאִתְחַזֵּי הַהוּא זְהֲרָא נָצִיץ. וְהַהוּא מַה דְּלָא אִתְחַזֵּי (בֵּיהּ) בְּהַהוּא גִּלְגּוּלָא. אִיהוּ הַהוּא רוּחָא דְשָׁלְטָא עַל כֹּלָּא. וּכְגִין כָּךְ קָיְימָא דָּא בְדָא דַּרְגִּין עַל דַּרְגִּין (וְדַרְגִּין עַל דַּרְגִּין) עַד דְּאִתְעַטַּר כֹּלָּא (דף מג ע"ב) כְּדְקָא יָאוּת.

וְתָא חֲזֵי אִלְמָלֵא כָּל אִנּוּן גְּוָונִין דְּעֵינָא דְאִתְחַזְּיָין, כַּד אַסְתִּים עֵינָא וְאִתְגַּלְגְּלָא בְגַלְגַּלָּא לָא אִתְחַזּוּן אִנּוּן גְּוָונִין דְּזָהֲרָן. וְאִלְמָלֵא אִנּוּן גְּוָונִין, לָא אִתְדְּבַּק הַהוּא דְּסָתִים דְשָׁלְטָא עֲלַיְיהוּ. אִשְׁתְּכַח דְּכֹלָּא תַלְיָיא דָּא בְדָא וְאִתְקַשַּׁר דָּא בְדָא כַּד אִתְכְּלִיל כֹּלָּא כְּחָדָא בְּהֵיכָלָא תְּלִיתָאָה. וּרְעוּתָא דְצִלּוֹתָא סַלְקָא לְאִתְעַטְּרָא בְּהֵיכָלָא רְבִיעָאָה. כְּדֵין כֹּלָּא חַד. וּרְעוּתָא חָדָא וְקִשּׁוּרָא חָדָא. הָכָא

לשון הקודש

וְכֻלָּם כְּמוֹ הַגְּוָנִים שֶׁלְּמַעְלָה [שֶׁל הָעַיִן] דְּבוּקִים זֶה עִם זֶה. כָּל מַה שֶׁבְּתוֹכָם הֵם כְּאוֹתוֹ מַרְאֶה שֶׁנִּרְאֶה בַּסֵּתֶר כְּשֶׁמִּתְגַּלְגֶּלֶת הָעַיִן וְנִרְאֶה אוֹתוֹ זֹהַר נוֹצֵץ. וְאוֹתוֹ מַה שֶּׁלֹּא נִרְאֶה בְּאוֹתוֹ גִּלְגּוּל, הוּא אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הַכֹּל. וְלָכֵן עוֹמֵד זֶה בְּזֶה דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת עַד שֶׁמִּתְעַטֵּר הַכֹּל כָּרָאוּי.

וּבְא וּרְאֵה, אִלְמָלֵא כָּל אוֹתָם גְּוָנִים שֶׁל הָעַיִן שֶׁנִּרְאִים, כְּשֶׁנִּסְתֶּמֶת הָעַיִן וּמִתְגַּלְגֶּלֶת בְּגַלְגַּל, לֹא נִרְאִים אוֹתָם הַגְּוָנִים שֶׁזּוֹהֲרִים, וְאִלְמָלֵא אוֹתָם גְּוָנִים לֹא נִדְבָּק אוֹתוֹ הַנִּסְתָּר שֶׁשּׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם. נִמְצָא שֶׁהַכֹּל תָּלוּי זֶה בָּזֶה וְנִקְשָׁר זֶה בָּזֶה כְּשֶׁנִּכְלָל הַכֹּל כְּאֶחָד בַּהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי. וּרְצוֹן הַתְּפִלָּה עוֹלֶה לְהִתְעַטֵּר בַּהֵיכָל

הִשְׁתַּחֲוָאָה לְאִתְרַצָּאָה בְּמָאֲרֵיהּ:

הֵיכָלָא רְבִיעָאָה, הֵיכָלָא דָא אִיהוּ מְשַׁנְיָא מִכֻּלְּהוּ. אַרְבַּע הֵיכָלִין לְדָא. דָּא לְגוֹ מִן דָּא וְכֻלְּהוּ חַד הֵיכָלָא. הָכָא אִיהוּ רוּחָא דְּאִקְרֵי זְכוּת, בְּאַתַר דָּא מִתְהַפֵּךְ זְכוּת דְּכָל בְּנֵי עָלְמָא. רוּחָא דָא נָטִיל כֹּלָּא. מִנֵּיהּ נָפְקוּ שִׁבְעִין נְהוֹרִין כֻּלְּהוּ מְנַצְּצָן. וְכֻלְּהוּ בְּעִגּוּלָא דְּלָא מִתְפַּשְׁטֵי כְּאִלֵּין אַחֲרָנִין. מִתְדַּבְּקִין דָּא בְדָא וּנְהִירִין דָּא בְּדָא אֲחִידָן דָּא בְדָא. כָּל זַכְיָין דְּעָלְמָא קַמֵּי אִלֵּין נְהוֹרִין קַיְימִין. מִכֻּלְּהוּ נָפְקֵי תְּרֵין נְהוֹרִין שְׁקוּלִין כְּחֲדָא דְּקָיְימֵי קַמַּיְיהוּ תְּדִירָא.

לָקָבֵל אִלֵּין אִנּוּן שִׁבְעִין רַבְרְבָן מְמַנָּן לְבַר דְּסָחֲרִין כָּל (הֲנֵי) (ד"א אִנּוּן) אַרְבַּע הֵיכָלִין. שִׁבְעִין נְהוֹרִין אִלֵּין וּתְרֵי נְהוֹרִין דְּקָיְימִין קַמַּיְיהוּ כֻּלְּהוּ פְּנִימָאִין גּוֹ לְגוֹ. וְרָזָא דָא דִכְתִיב, (שיר השירים ז) בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים

לשון הקודש

הָרְבִיעִי. וְאָז הַכֹּל אֶחָד וְרָצוֹן אֶחָד וְקֶשֶׁר אֶחָד. כָּאן הִשְׁתַּחֲוָאָה לְהִתְרַצּוֹת לְרִבּוֹנוֹ. **הֵיכָל** הָרְבִיעִי. הֵיכָל זֶה הוּא מְשֻׁנֶּה מִכֻּלָּם. אַרְבָּעָה הֵיכָלוֹת לָזֶה, זֶה לִפְנִים מִזֶּה, וְכֻלָּם הֵיכָל אֶחָד. כָּאן הוּא רוּחַ שֶׁנִּקְרָא זְכוּת. בְּמָקוֹם זֶה מִתְהַפֵּךְ הַזְּכוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. רוּחַ זוֹ נוֹשֵׂאת הַכֹּל. מִמֶּנָּה יוֹצְאִים שִׁבְעִים אוֹרוֹת כֻּלָּם נוֹצְצִים. וְכֻלָּם בְּעִגּוּל שֶׁלֹּא מִתְפַּשְׁטִים כְּמוֹ הָאֲחֵרִים הַלָּלוּ. מִתְדַּבְּקִים זֶה בָּזֶה וּמְאִירִים זֶה בָּזֶה, אֲחוּזִים זֶה בָּזֶה. כָּל זְכֻיּוֹת הָעוֹלָם עוֹמְדוֹת לִפְנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַלָּלוּ. מִכֻּלָּם יוֹצְאִים שְׁנֵי מְאוֹרוֹת שְׁקוּלִים כְּאֶחָד שֶׁעוֹמְדִים לִפְנֵיהֶם תָּמִיד. **כְּנֶגֶד** אֵלֶּה שִׁבְעִים מְמֻנִּים גְּדוֹלִים שֶׁבַּחוּץ שֶׁסּוֹבְבִים אֶת כָּל אַרְבַּעַת הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ. שִׁבְעִים אוֹרוֹת אֵלּוּ וּשְׁנֵי אוֹרוֹת שֶׁעוֹמְדִים לִפְנֵיהֶם, כֻּלָּם פְּנִימִיִּים

סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים.

לְקַמֵּי נְהוֹרִין אִלֵּין עָאלִין כָּל זְכוּ. וְכָל עוֹבָדִין דְּעָלְמָא לְאִתְדְּנָא. תְּרֵין נְהוֹרִין אִלֵּין אִנּוּן סָהֲדֵי סָהֲדוּתָא. בְּגִין (דְּאִנּוּן) דְּאִית שִׁבְעָה עֵינֵי יְיָ דִּמְשַׁטְּטֵי בְּכָל אַרְעָא (ס"א כֵּן כָּל) כָּל מַה דְּאִתְעֲבִיד בְּעָלְמָא אִתְרְשִׁים בְּהַהוּא עוֹבָדָא מַמָּשׁ וְהַהוּא זְכוּתָא מַמָּשׁ וְקַיְימֵי בְּקִיּוּמַיְיהוּ. וְאִלֵּין תְּרֵין נְהוֹרִין חָמָאן בְּהוּ וּמִסְתַּכְּלָן וְסָהֲדֵי קַמֵּי אִלֵּין שִׁבְעִין נְהוֹרִין. אִלֵּין שִׁבְעִין גִּזְרִין גִּזְרִין וְדָיְינֵי דִּינִין הֵן לְטַב הֵן לְבִישׁ. וְהָכָא אִיהוּ אֲתַר דִּזְכוּתָא.

רוּחָא דָא בֵּיהּ אִתְרְשִׁימוּ אַתְוָון תְּלַת דְּאִנּוּן יה"ו, דְּכַד אִלֵּין אַתְוָון מִתְדַּבְּקָן בְּהַאי אֲתַר בְּאִתְדַּבְּקוּתָא דִּדְכוּרָא וְנוּקְבָא כְּדֵין אִתְרְשִׁימוּ בֵּיהּ וְלָא אִתְעֲדוּן מִתַּמָּן. לְבָתָר נָפַק חַד נְהוֹרָא נָהִיר

לשון הקודש

לִפְנִים וְלִפְנִים, וְזֶה סוֹד הַכָּתוּב (שיר ז) בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים.

לִפְנֵי הָאוֹרוֹת הַלָּלוּ נִכְנָסִים כָּל הַזְּכֻיּוֹת וְעַל כָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם לְהִדּוֹן. שְׁנֵי הָאוֹרוֹת הַלָּלוּ מְעִידִים עֵדוּת, מִשּׁוּם [שֶׁהֵם] שֶׁיֵּשׁ שֶׁבַע עֵינֵי ה' שֶׁמְּשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ, וּכֵן כָּל] וְכָל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בָּעוֹלָם נִרְשָׁם בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה מַמָּשׁ וְאוֹתָהּ זְכוּת מַמָּשׁ וְעוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם. וּשְׁנֵי הָאוֹרוֹת הַלָּלוּ רוֹאִים בָּהֶם וּמִסְתַּכְּלִים וּמְעִידִים לִפְנֵי שִׁבְעִים אוֹרוֹת הָאֵלֶּה. אֵלֶּה שִׁבְעִים גּוֹזְרֵי גְּזֵרוֹת וְדָנִים דִּינִים, הֵן לְטוֹב הֵן לְרַע. וְכָאן הוּא מְקוֹם הַזְּכוּת.

רוּחַ זוֹ בָּהּ נִרְשְׁמוּ שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם יה"ו. שֶׁכְּשֶׁהָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ נִדְבָּקוֹת בַּמָּקוֹם הַזֶּה בְּהִדָּבְקוּת שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, אָז נִרְשָׁמִים בּוֹ וְלֹא מִסְתַּלְּקִים מִשָּׁם. אַחַר כָּךְ יוֹצֵא אוֹר אֶחָד שֶׁמֵּאִיר

לְאַרְבַּע סִטְרִין. הַאי נְהוֹרָא אַפִּיק תְּלַת אַחֲרִנִּין דְּאִנּוּן תְּלַת בָּתֵּי דִּינִין דְּדָיְינִין דִּינִין אַחֲרִנִּין בְּמִלִּין דְּעָלְמָא בְּעוּתְרָא בְּמִסְכְּנוּ בְּמַרְעִין בִּשְׁלִימוּ בְּכָל אִנּוּן שְׁאַר מִלִּין דְּעָלְמָא אִתְדָּן בְּהוּ. חַד הֵיכָלָא לְאִנּוּן שִׁבְעִין קַדְמָאֵי לְגוֹ. תְּלָתָא לְאִלֵּין תְּלָתָא אַחֲרִנִּין.

סָלְקָא הַאי רוּחָא וְכָלִיל כָּל אִנּוּן דִּלְתַתָּא. וְאַפִּיק חַד הֵיוָוּתָא קַדִּישָׁא מִתְּלַהֲטָא וְעַיְינִין לָהּ כְּעֵינֵי אֵינָשָׁא לְאַשְׁגָּחָא בְּאֶלֶף אַלְפִין וְרִבּוֹא רִבְוָון חַיָּילִין מָאֲרֵיהוֹן דְּדִינָא. כֻּלְּהוּ נָטְלִין פִּתְקִין וּפָתְחִין וְסָגְרִין בְּעָלְמָא וְאַשְׁלִימוּ דִינָא.

תְּחוֹת הַאי הֵיוָוּתָא אַרְבַּע שְׂרָפִים מְלַהֲטָן כֻּלְּהוּ כְּחֵזוּר וְשׁוֹשַׁן וּשְׁבִיבֵי דְאֶשָׁא. סָלְקִין שִׁבְעִין וּתְרֵין גַּלְגַּלִּין לְכָל חַד מְלַהֲטָן בְּאֶשָׁא. כַּד נָטְלִין אִתְעֲבִיד נָהָר חָד דִּי נוּרָא. אֶלֶף אַלְפִין מְשַׁמְּשִׁין

לשון הקודש

לְאַרְבָּעָה צְדָדִים. הָאוֹר הַזֶּה מוֹצִיא שְׁלֹשָׁה אֲחֵרִים שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה בָּתֵּי דִין שֶׁדָּנִים דִּינִים אֲחֵרִים בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם – בְּעֹשֶׁר, בְּעֹנִי, בְּמַחֲלוֹת, בִּשְׁלֵמוּת בְּכָל אוֹתָם שְׁאָר דְּבָרִים שֶׁהָעוֹלָם נִדּוֹן בָּהֶם. הֵיכָל אֶחָד לְאוֹתָם שִׁבְעִים רִאשׁוֹנִים לִפְנִים. שְׁלֹשָׁה לְאוֹתָם שְׁלֹשָׁה הָאַחֲרִים. **עוֹלָה** הָרוּחַ הַזּוֹ וְכוֹלֶלֶת כָּל אֵלּוּ שֶׁלְּמַטָּה, וּמוֹצִיאָה חַיָּה קְדוֹשָׁה אַחַת מִתְּלַהֶטֶת, וְיֵשׁ לָהּ עֵינַיִם כְּמוֹ עֵינֵי אָדָם לְהַשְׁגִּיחַ בְּאֶלֶף אֲלָפִים וְרִבּוֹא רִבְבוֹת צְבָאוֹת בַּעֲלֵי הַדִּין. כֻּלָּם לוֹקְחִים פִּתְקִים וּפוֹתְחִים וְסוֹגְרִים בָּעוֹלָם וּמַשְׁלִימִים דִּין. **תַּחַת** הַחַיָּה הַזּוֹ אַרְבָּעָה שְׂרָפִים לוֹהֲטִים, כֻּלָּם כְּכַפְּתּוֹר וָפֶרַח וּשְׁבִיבֵי אֵשׁ. עוֹלִים שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם גַּלְגַּלִּים לְכָל אֶחָד מְלַהֲטִים בְּאֵשׁ. כְּשֶׁנּוֹסְעִים, נַעֲשֶׂה נָהָר אֶחָד שֶׁל אֵשׁ. אֶלֶף אַלָּפִים

לְהַהוּא נוּרָא, מִתַּמָּן נָפְקֵי כַּמָּה חַיָּילִין. כַּד גַּלְגַּלִּין נָטְלִין. כַּמָּה אִנּוּן רִבּוֹא רִבְוָון דִּיקוּמוּן מִנַּיְיהוּ בְּגוֹ הַהוּא נוּרָא. תְּחוֹת הֵיכָלָא תִּנְיָינָא נָפְקֵי חַיָּילִין דִּמְזַמְּרִין וְאַתְיָין לְקָרְבָא הָכָא וְאִתּוֹקְדוּן כֻּלְּהוּ.

כָּל אִנּוּן מְמַנָּן דְּעָלְמָא דְּאִתְמַנּוּן לְשַׁלְטָאָה מֵהָכָא נָפִיק דִּינְהוֹן לְשַׁלְטָאָה מִגּוֹ הַהוּא רוּחָא דְּאִתְרְשִׁים בִּתְלַת אַתְוָון. וּמֵהָכָא מַעְבְּרִין קִיּוּמַיְיהוּ מֵעָלְמָא וְאִתְדְּנוּ בְּהַאי נוּרָא דְּנָגִיד וְנָפִיק. כּוּלָּא אִתְמַסַּר בְּהַאי הֵיכָלָא. בְּגִין דְּאִתְרְשִׁימוּ בִּתְלַת (ד"א תְּלַת) אַתְוָון הָכָא הַאי רוּחָא אִתְכְּלִיל בְּהוּ. הַהִיא חֵיוָותָא אַפִּיק חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין דְּלֵית לְהוֹן חוּשְׁבְּנָא.

כָּל דִּינִין דְּעָלְמָא מֵהַאי הֵיכָלָא נָפְקֵי הֵן לְטַב הֵן לְבִישׁ. בַּר תְּלַת בְּנֵי"י חַיֵּי"י וּמְזוֹנֵי"י. דְּלָא אִתְיְיהַב רְשׁוּ בְּאַתַר דָּא. דְּהָא בְּהַהוּא נָהָר עִלָּאָה דְּכָל נְהוֹרִין

לשון הקודש

מְשַׁמְּשִׁים לְאוֹתָהּ הָאֵשׁ, וּמִשָּׁם יוֹצְאִים כַּמָּה צְבָאוֹת. כְּשֶׁהַגַּלְגַּלִּים נוֹסְעִים, כַּמָּה הֵם רִבּוֹא רְבָבוֹת שֶׁיַּעַמְדוּ מֵהֶם בְּתוֹךְ אוֹתָהּ הָאֵשׁ. תַּחַת הַהֵיכָל הַשֵּׁנִי יוֹצְאִים צְבָאוֹת שֶׁמְּזַמְּרִים וּבָאִים לְהִתְקָרֵב כָּאן וְכֻלָּם נִשְׂרָפִים.

כָּל אוֹתָם מְמֻנֵּי הָעוֹלָם שֶׁהִתְמַנּוּ לִשְׁלֹט, מִכָּאן יוֹצֵא דִּינָם לִשְׁלֹט מִתּוֹךְ אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁנִּרְשְׁמָה בְּשָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת. וּמִכָּאן מַעֲבִירִים קִיּוּמָם מֵהָעוֹלָם וְנִדּוֹנִים בָּאֵשׁ הַזּוֹ שֶׁשּׁוֹפַעַת וְיוֹצֵאת. הַכֹּל נִמְסָר בַּהֵיכָל הַזֶּה. מִשּׁוּם שֶׁנִּרְשְׁמוּ בְּשָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת כָּאן, הָרוּחַ הַזּוֹ נִכְלֶלֶת בָּהֶם. אוֹתָהּ הַחַיָּה מוֹצִיאָה צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן.

כָּל דִּינֵי הָעוֹלָם יוֹצְאִים מֵהַהֵיכָל הַזֶּה, הֵן טוֹב וְהֵן לְרַע, פְּרָט לִשְׁלֹשָׁה – בָּנִים, חַיִּים וּמְזוֹנוֹת, שֶׁלֹּא נִתְּנָה רְשׁוּת בַּמָּקוֹם

נַגְדִּין מִגֵּיהּ קָיְימָא מִלָּה. בְּאֶמְצָעִיתָא (דף מד ע"א) דְּהֵיכָלָא דָא הוּא אֲתַר מְתַקְּנָא לְקַבֵּל רוּחָא דִלְעֵילָא בְּגוֹ רוּחָא דָא וְדָא סָלְקָא בְּהוּ.

תְּרֵין עֲשָׂר פִּתְחִין אִנּוּן לְהֵיכָלָא דָא. בְּכָל פִּתְחָא וּפִתְחָא כָּל אִנּוּן סָרְכִין וּמְמַנָּן דְּאִנּוּן מַכְרְזֵי לְאוֹדָעָא לְתַתָּא כָּל אִנּוּן דִּינִין דִּזְמִינִין לְנַחֲתָא לְתַתָּא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (דניאל ד) קָרֵא בְחַיִל וְכֵן אָמַר גּוּדוּ אִילָנָא וְגוֹ'.

וּמִגּוֹ כָּרוֹזֵי אִלֵּין נָטְלֵי מִלָּה כָּל מָרֵיהוֹן דְּנַדְפִּין עַד דְּאוֹדְעֵי מִלָּה לָרָקִיעַ דְּחַמָּה. וּמִתַּמָּן כַּד נָפִיק שִׁמְשָׁא נָפִיק מִלָּה וְאִתְשַׁטְיָיא בְּעָלְמָא עַד דְּמָטֵי לְהַהוּא חִיוָיָא דִרְקִיעָא דְּכָל כּוֹכְבֵי דִרְקִיעָא גְּלִידוּ בֵּיהּ דְּאִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא דִרְקִיעָא.

לשון הקודש

הַזֶּה. שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתוֹ נָהָר עֶלְיוֹן שֶׁכָּל הָאוֹרוֹת שׁוֹפְעִים מִמֶּנּוּ הַדָּבָר עוֹמֵד. בְּאֶמְצַע הַהֵיכָל הַזֶּה הוּא מָקוֹם מְתֻקָּן כְּנֶגֶד הָרוּחַ שֶׁלְּמַעְלָה בְּתוֹךְ הָרוּחַ הַזּוֹ, וְזוֹ עוֹלָה בָהֶם.

שְׁנֵים עָשָׂר פְּתָחִים הֵם לַהֵיכָל הַזֶּה. בְּכָל פֶּתַח וּפֶתַח כָּל אוֹתָם שָׂרִים וּמְמֻנִּים שֶׁמַּכְרִיזִים לְהוֹדִיעַ לְמַטָּה כָּל אוֹתָם הַדִּינִים הָעֲתִידִים לָרֶדֶת לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ד) קוֹרֵא בְחַיִל וְכֵן אוֹמֵר קַצְּצוּ הָאִילָן.

וּמִתּוֹךְ הַכְּרוּזִים הַלָּלוּ לוֹקְחִים דָּבָר כָּל בַּעֲלֵי הַכְּנָפַיִם, עַד שֶׁמּוֹדִיעִים הַדָּבָר לָרָקִיעַ שֶׁל חַמָּה. וּמִשָּׁם, כְּשֶׁיּוֹצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ, יוֹצֵא דָּבָר וּמִשּׁוֹטֵט בָּעוֹלָם עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁל הָרָקִיעַ שֶׁכָּל כּוֹכְבֵי הָרָקִיעַ קְפוּאִים בּוֹ, שֶׁהוּא בְּאֶמְצַע הָרָקִיעַ.

וְשָׁמְעִין מִלָּה וְנַקְטִין לָהּ אִנּוּן סָרְכִין דִּתְחוֹת (שְׁמַיָּא) (ד"א שִׁמְשָׁא) וְאִנּוּן דִּמְמַנָּן עַל הַהוּא חִיוְיָא וּמִתַּמָּן אִתְפַּשַּׁט לְעָלְמָא. וְאֲפִילוּ רוּחִין וְשֵׁדִין וְאֲפִילוּ עוֹפֵי שְׁמַיָּא מוֹדָעֵי לֵיהּ בְּעָלְמָא. כָּרוּזִין תָּבִין וְסָתְמִין פִּתְחִין. לָא סָלְקָא (לְאִסְתַּלְקָא) רוּחָא בְּרוּחָא עַד דְּכֻלְּהוּ רוּחִין תַּתָּאֵי כֻּלְּהוּ חַד בַּהֲדֵי (רוּחָא בָּתַר) הַאי רוּחָא וְכֻלְּהוּ אִתְכְּלִילָן וְעָאלִין דָּא בְּדָא עַד דְּאִתְעֲבִיד כֹּלָּא חָד.

בַּר נָשׁ כַּד אִיהוּ בְּבֵי מַרְעֵיהּ הָכָא אִתְדָּן הֵן לְחַיִּים הֵן לַמָּוֶת. חַיִּין תַּלְיָין לְעֵילָּא אִי אִתְדַּן הָכָא לְחַיִּים יַהֲבֵי חַיִּין מִלְּעֵילָּא וְאִי לָא, לָא יַהֲבִין. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּאִתְדְּבַק בְּמָארֵיהּ וְעָאל וְנָפִיק. הָכָא קִידָּה בְּאַנְפִּין בְּאַרְעָא לְאִתְגַּבְּרָא עַל דִּינָא. עַל הַאי הֵיכָלָא אִתְּמַר (דברים לב) אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל וְגוֹ':

לשון הקודש

וְשׁוֹמְעִים הַדָּבָר, וְלוֹקְחִים אוֹתוֹ הַשָּׂרִים שֶׁתַּחַת [הַשָּׁמַיִם] הַשֶּׁמֶשׁ, וְאוֹתָם שֶׁמְּמֻנִּים עַל אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ, וּמִשָּׁם זֶה מִתְפַּשֵּׁט לָעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ רוּחוֹת וְשֵׁדִים וַאֲפִלּוּ עוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם מוֹדִיעִים אוֹתוֹ בָּעוֹלָם. הַכְּרוּזִים שָׁבִים וְסוֹתְמִים פְּתָחִים. לֹא עוֹלָה [לְהִסְתַּלֵּק] רוּחַ בְּרוּחַ עַד שֶׁכָּל הָרוּחוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת כֻּלָּם אֶחָד יַחַד עִם [הָרוּחַ אַחֲרֵי] הָרוּחַ הַזּוֹ, וְכֻלָּם נִכְלָלִים וְנִכְנָסִים זֶה בָּזֶה עַד שֶׁנַּעֲשָׂה הַכֹּל אֶחָד. **כְּשֶׁבָּן** אָדָם נִמְצָא בְּבֵית חָלְיוֹ, כָּאן נִדּוֹן הֵן לְחַיִּים הֵן לְמָוֶת. הַחַיִּים תְּלוּיִים לְמַעְלָה. אִם נִדּוֹן כָּאן לְחַיִּים – נוֹתְנִים חַיִּים מִלְּמַעְלָה. וְאִם לֹא – אָז לֹא נוֹתְנִים. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁנִּדְבָּק בְּרִבּוֹנוֹ וְנִכְנָס וְיוֹצֵא. כָּאן קִידָּה עַל אַפַּיִם בָּאָרֶץ לְהִתְגַּבֵּר עַל הַדִּין. עַל הַהֵיכָל הַזֶּה נֶאֱמַר (דברים לב) אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל וְגוֹ'.

הֵיכָלָא חֲמִישָׁאָה. הֵיכָלָא דָא הֵיכָלָא דִּבְרָקָא זְהֵיר.
דְּאִיהוּ רוּחָא דְּמַזְהִיר נָהִיר לְאִנּוּן תַּתָּאֵי. רוּחָא
דָא אִיהוּ כָּלִיל וּפָתַח וְסָגִיר נָהִיר וְנָצִיץ לְכָל סִטְרִין.
מִנְּצִיצוֹ דָא נָהִיר חַד נְהוֹרָא כְּעֵין אַרְגְּוָונָא. נְהוֹרָא דָא
כָּלִיל כָּל (ד"א כְּלָל) גְּוָונִין דְּנַהֲרִין. נְהוֹרָא חִוָּור וְאוּכָם
סוּמָק וְיָרוֹק. אִתְכְּלִילָן אִלֵּין בְּאִלֵּין. אִתְרְקִים חִוָּור
בְּסוּמָק. אוּכָם בְּיָרוֹק. לְבָתָר חִוָּור בְּאוּכָם וְאִתְעֲבִיד
חַד חֵיוָותָא מְרֻקָּמָא וְאִתְכְּלִיל בָּהּ יָרוֹק וְסוּמָק.
דְּיוֹקְנָהָא כִּדְיוֹקְנָא דְּבַר נָשׁ דְּכָלִיל כָּל דְּיוֹקְנִין.

מִינָהּ נָפְקוּ אַרְבַּע סָמְכִין דְּאִנּוּן חֵיוָון רַבְרְבָן עַל
אִלֵּין דִּלְתַתָּא. חַד אִקְרֵי אוֹפָן דְּאִיהוּ תְּרֵין.
בְּגִין דְּכַד אִתְחַזֵּי הַאי אִתְנְהִיר אַחֲרָא בְּגַוְויהּ. דָּבִיק
דָּא בְּדָא. עָאל דָּא בְּדָא. לְבָתָר עָאל אַחֲרָא דָא בְּדָא
וְאִתְחַזּוּן אַרְבַּע רֵישִׁין לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא וְכֻלְּהוּ

לשון הקודש

הֵיכָל הַחֲמִישִׁי. הֵיכָל זֶה הֵיכַל הַבָּרָק שֶׁזּוֹהֵר, שֶׁהוּא רוּחַ שֶׁמַּזְהִיר וּמֵאִיר לְאוֹתָם הַתַּחְתּוֹנִים. רוּחַ זוֹ הִיא כְּלוּלָה וּפוֹתַחַת וְסוֹגֶרֶת, מְאִירָה וְנוֹצֶצֶת לְכָל הַצְּדָדִים. מִנְּצָנוּץ זֶה מֵאִיר אוֹר אֶחָד כְּעֵין הָאַרְגָּמָן. הָאוֹר הַזֶּה כּוֹלֵל כָּל (וּכְלַל) הַגְּוָנִים שֶׁמְּאִירִים. אוֹר לָבָן וְשָׁחֹר, אָדֹם וְיָרֹק. נִכְלָלִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה. נִרְקָם לָבָן בְּאָדֹם, שָׁחֹר בְּיָרֹק. אַחַר כָּךְ לָבָן בְּשָׁחֹר. וְנַעֲשֵׂית חַיָּה אַחַת מְרֻקֶּמֶת, וְנִכְלָל בָּהּ יָרֹק וְאָדֹם. דְּמוּתָהּ כִּדְמוּת אָדָם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַדְּמֻיּוֹת. **מִמֶּנָּה** יָצְאוּ אַרְבָּעָה עַמּוּדִים שֶׁהֵם חַיּוֹת גְּדוֹלוֹת עַל אֵלֶּה שֶׁלְּמַטָּה. אֶחָד נִקְרָא אוֹפַן שֶׁהוּא שְׁנַיִם. מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁנִּרְאֶה זֶה, מֵאִיר אַחֵר בְּתוֹכוֹ. דָּבוּק זֶה בָּזֶה. נִכְנָס זֶה בָּזֶה. אַחַר כָּךְ נִכְנָס אַחֵר זֶה בָּזֶה, וְנִרְאִים אַרְבָּעָה רָאשִׁים לְאַרְבָּעָה רוּחוֹת הָעוֹלָם, וְכֻלָּם גּוּף אֶחָד. וְאֵלֶּה הֵם שֶׁכָּתוּב

חַד גּוּפָא. וְאִלֵּין אִנּוּן דִּכְתִיב בְּהוּ (יחזקאל א) כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפָן בְּתוֹךְ הָאוֹפָן, וְכֻלְּהוּ אִלֵּין קְשִׁירִין דָּא בְדָא. כְּחֵיזוּ (נ"א דְּחֵיזוּן) דְּחֵיוָון עִלָּאִין דְּלָא מִתְפָּרְשָׁן לְעָלְמִין. הַאי חֵיוָתָא דְּאַרְבַּע גְּוָונִין מְרֻקָּמָן אֲחִידָן אִלֵּין בְּאִלֵּין לְאַרְבַּע סִטְרִין. מֵהָכָא כַּד נָטְלָא חֵיוָתָא דָא נָטְלָא לִתְרֵין סִטְרִין.

הַאי רוּחָא דִּבְרָקָא אִתְכְּלִיל בִּתְרֵין רוּחִין. רוּחָא דָא דִּבְרָקָא אַפִּיק חַד חֵיוָתָא וְכָל אִנּוּן נְהוֹרִין. רוּחָא אַחֲרָא אִתְנְהִיר מִנֵּיהּ דְּאִקְרֵי רוּחָא מְלַהֲטָא נָהֲרִין מִנֵּיהּ תְּרֵין נְהוֹרִין דְּאִנּוּן אַרְבַּע. וְאִלֵּין נְהוֹרִין מִתְהַפְּכִין בְּגְוָונִין. וְהָכָא אִיהוּ (בראשית ג) לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. אִלֵּין אִנּוּן נְהוֹרִין דְּמִתְהַפְּכָן שְׁנָנָא דְחַרְבָּא (וְאִלֵּין גְּלִיף) וְאִלֵּין קָיְימֵי עַל הֵיכָלָא דִלְתַתָּא. בְּגִין דְּהַאי לַהַט הַחֶרֶב קָיְימָא עַל אִנּוּן שִׁבְעִין נְהוֹרִין דְּבֵי

לשון הקודש

בָּהֶם (יחזקאל א) כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפַן בְּתוֹךְ הָאוֹפָן. וְכָל אֵלֶּה קְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה, כְּמַרְאֵה הַחַיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁלֹּא נִפְרָדוֹת לְעוֹלָמִים. הַחַיָּה הַזּוֹ שֶׁל אַרְבָּעָה גְוָנִים מְרֻקָּמִים אֲחוּזִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה לְאַרְבָּעָה רוּחוֹת. מִכָּאן שֶׁכְּשֶׁנּוֹסַעַת הַחַיָּה הַזּוֹ, הִיא נוֹסַעַת לִשְׁנֵי רוּחוֹת.

הָרוּחַ הַזּוֹ שֶׁל הַבָּרָק נִכְלֶלֶת בִּשְׁתֵּי רוּחוֹת. רוּחַ זוֹ שֶׁל הַבָּרָק מוֹצִיאָה חַיָּה אַחַת וְכָל אוֹתָם הָאוֹרוֹת. רוּחַ אַחֶרֶת מְאִירָה מִמֶּנָּה, שֶׁנִּקְרֵאת רוּחַ מְלַהֶטֶת, מְאִירִים מִמֶּנָּה שְׁנֵי אוֹרוֹת שֶׁהֵם אַרְבָּעָה. וְהָאוֹרוֹת הַלָּלוּ מִתְהַפְּכִים בִּגְוָנִים. וְכָאן הוּא (בראשית ג) לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. אֵלּוּ אוֹתָם מְאוֹרוֹת שֶׁמִּתְהַפְּכִים שְׁנִינוּת הַחֶרֶב, [וְאֵלֶּה חוֹקְקִים] וְאֵלֶּה עוֹמְדִים עַל הַהֵיכָל שֶׁלְּמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁלַּהַט הַחֶרֶב הַזֹּאת

דִינָא. מֵהָכָא כָּל אִנּוּן דַּיָּינִין דְּדַיְינֵי דִינָא חַרְבָּא תָּלְיָיא עַל רֵישַׁיְיהוּ מִלְּעֵילָא.

הַאי לַהַט הַחֶרֶב דְּאִלֵּין אִנּוּן נְהוֹרִין דְּלִסְטַר שְׂמָאלָא אַפִּיקוּ חַד חֵיוָתָא אַחֲרָא דְקָיְימָא עַל אַרְבַּע דְּלָא קָיְימֵי בְּקִיּוּמַיְיהוּ תְּרֵי מִימִינָא וּתְרֵי מִשְּׂמָאלָא. כַּד רוּחָא דְּחֵיוָתָא הַאי עָאל בְּאִלֵּין. נָצִיץ מִנַּיְיהוּ תְּרֵי נִיצוֹצִין מְלַהֲטָן. וְנָפְקֵי מֵהַאי הֵיכָלָא לְבַר וּמִתְהַפְּכֵי תָּדִיר. אִלֵּין נִיצוֹצִין מְלַהֲטָן לְזִמְנִין נוּקְבֵי לְזִמְנִין גּוּבְרֵי לְזִמְנִין רוּחִין לְזִמְנִין עִירִין קַדִּישִׁין.

מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּכַד אִתְכְּלִיל הַאי חֵיוָתָא בְּחֵיוָתָא קַדְמָאָה, מִגּוֹ תְּקִיפוּ דְּאִתְכְּלִילָן דָּא בְדָא, נָפְקָא חַד נִצוֹצָא מְלַהֲטָא תָּדִיר דְּלָא אִתְדַּעַךְ לְעָלְמִין, וְשָׁאטָא וְאָזְלָא אֲבַתְרַיְיהוּ דְּאִינּוּן תְּרֵין נִיצוֹצִין.

לשון הקודש

עוֹמֶדֶת עַל אוֹתָם שִׁבְעִים אוֹרוֹת שֶׁל בֵּית הַדִּין. מִכָּאן, כָּל אוֹתָם דַּיָּנִים שֶׁדָּנִים דִּין, חֶרֶב תְּלוּיָה עַל רֹאשָׁם מִלְּמַעְלָה.

לַהַט הַחֶרֶב הַזּוֹ שֶׁל אֵלֶּה הֵם אוֹתָם אוֹרוֹת שֶׁלְּצַד שְׂמֹאל הוֹצִיאוּ חַיָּה אַחַת אַחֶרֶת שֶׁעוֹמֶדֶת עַל אַרְבַּע שֶׁלֹּא עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם, שְׁנַיִם מִיָּמִין וּשְׁנַיִם מִשְּׂמֹאל. כְּשֶׁרוּחַ הַחַיָּה הַזּוֹ נִכְנֶסֶת בְּאֵלֶּה, נוֹצִיץ מֵהֶם שְׁנֵי נִיצוֹצוֹת לוֹהֲטִים, וְיוֹצְאִים מֵהַהֵיכָל הַזֶּה הַחוּצָה וּמִתְהַפְּכִים תָּמִיד. הַנִּיצוֹצוֹת הַלָּלוּ לוֹהֲטִים. לִפְעָמִים נְקֵבוֹת לִפְעָמִים זְכָרִים. לִפְעָמִים רוּחוֹת וְלִפְעָמִים מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁנִּכְלֶלֶת הַחַיָּה הַזּוֹ בַּחַיָּה הָרִאשׁוֹנָה, מִתּוֹךְ הַחֹזֶק שֶׁנִּכְלָלִים זֶה בָּזֶה יוֹצֵא נִיצוּץ אֶחָד לוֹהֵט תָּמִיד שֶׁלֹּא דוֹעֵךְ לְעוֹלָמִים, וְשָׁט וְהוֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם שֶׁל אוֹתָם שְׁנֵי נִיצוֹצוֹת.

וְהַשְׁתָּא אִינּוּן גּוּבְרִין וְעָבְדִין שְׁלִיחוּתָא בְּעָלְמָא, וְעַד לָא מְסַיְּימֵי מִתְּדָעֲכֵי (כְּדֵין) וְהַהוּא נִיצוֹצָא בָטַשׁ בְּהוּ (דף מד ע"ב) וְנָהִיר לוֹן וְאִתְחַדְּשׁוּן כְּמִלְּקַדְמִין וְאִינּוּן נוּקְבֵי וְאָזְלֵי וְשָׁאטָן וְעַד לָא מְסַיְּימֵי מִתְּדָעֲכֵי. וְהַאי נִיצוֹצָא בָטַשׁ בְּהוּ וְנָהִיר לוֹן וְאִתְחַדְּרָן כְּמִלְּקַדְמִין, בְּגִין דְּהַהוּא נִיצוֹצָא כָּלִיל מִכֹּלָּא כָּלִיל מֵאַרְבַּע גְּוָונִין וּבְגִין דָּא אִינּוּן מִתְהַפְּכִין לְכָל הֲנֵי גַּוְונֵי.

רוּחָא דָּא אִתְכְּלִיל בְּרוּחָא אַחֲרָא כִּדְקָאֲמָרָן וְאִתְחַזּוּן תְּרֵין כְּחֲדָא, וְלָא כְּאָחֲרָנִין קַדְמָאִין דְּכַד אִתְכְּלִיל דָּא בְּדָא לָא אִתְחַזֵּי בַּר חָד. וְהָכָא אִתְחַזּוּן תְּרֵין וְקָיְמֵי בַּחֲבִיבוּתָא כְּלִילָן מִכֻּלְּהוּ תַּתָּאֵי, וְאַף עַל גַּב דְּאִנּוּן תְּרֵין אִנּוּן חַד. כַּד אִתְפְּשַׁט (נ"א בַּר דְּאִתְפַּשְּׁטוּ) רוּחָא בְּרוּחָא וְאִתְחַזּוּן בְּחֲבִיבוּתָא כְּלִילָן

לשון הקודש

וְעַכְשָׁו הֵם זְכָרִים וְעוֹשִׂים שְׁלִיחוּת בָּעוֹלָם. וְעַד שֶׁלֹּא מְסַיְּמִים, מִתְדַּעֲכִים [אָז], וְהַנִּיצוֹץ הַזֶּה מַכֶּה בָהֶם וּמֵאִיר לָהֶם, וּמִתְחַדְּשִׁים כְּמִקֶּדֶם, וְהֵם נְקֵבוֹת, וְהוֹלְכוֹת וּמְשׁוֹטְטוֹת. וְטֶרֶם שֶׁמְּסַיְּמוֹת הֵן דּוֹעֲכוֹת. וְנִיצוֹץ זֶה מַכֶּה בָהֶם וּמֵאִיר לָהֶם וְחוֹזְרִים כְּמִקֶּדֶם, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ נִיצוֹץ כָּלוּל מֵהַכֹּל, כָּלוּל מֵאַרְבָּעָה גְוָנִים, וְלָכֵן הֵם מִתְהַפְּכִים לְכָל הַגְּוָנִים הַלָּלוּ.

רוּחַ זֶה נִכְלָל בְּרוּחַ אַחֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, וְנִרְאִים שְׁנַיִם כְּאֶחָד, וְלֹא כָּאֲחֵרִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁכְּשֶׁנִּכְלָלִים זֶה בָּזֶה לֹא נִרְאִים פְּרָט לְאֶחָד. וְכָאן נִרְאִים שְׁנַיִם, וְעוֹמְדִים בַּחֲבִיבוּת כְּלוּלִים מִכָּל הַתַּחְתּוֹנִים. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם שְׁנַיִם, הֵם אֶחָד. כַּאֲשֶׁר מִתְפַּשֵּׁט [פְּרָט כְּשֶׁהִתְפַּשְּׁטוּ] רוּחַ בְּרוּחַ וְנִרְאִים בַּחֲבִיבוּת כְּלוּלִים מִכָּל הַתַּחְתּוֹנִים, וְזֶהוּ [וְזֶה] סוֹד שֶׁכָּתוּב

מִכֻּלְּהוּ תַּתָּאֵי, וְדָא (ד"א דָא) הוּא רָזָא דִּכְתִיב, (שיר השירים ד) שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה הָרוֹעִים בַּשּׁוֹשַׁנִּים.

וְכַד תְּרֵין רוּחִין מִתְפַּשְׁטָן דָּא בְדָא בְּחֲבִיבוּתָא כְּדֵין אִתְהַדַּר הַאי הֵיכָלָא וְאִקְרֵי הֵיכַל אַהֲבָה הֵיכָלָא דִּרְחִימוּתָא, הֵיכָלָא דָא קָאִים תָּדִיר בְּקִיּוּמֵיהּ, אִתְגְּנִיז בְּרָזָא דְרָזִין לְמַאן דְּאִצְטְרִיךְ לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ. וְהָכָא כְּתִיב, (שיר השירים ז) אֶתֵּן אֶת דּוֹדַי לָךְ. לְבָתָר כַּד נָהֲרִין תְּרֵין רוּחִין דְּאִנּוּן חַד נָפְקִי כַּמָּה חַיָּילִין לְכַמָּה סִטְרִין אַלְפִּין וְרִבְוָון דְּלֵית לוֹן שִׁיעוּרָא, מִנְהוֹן אִקְרוּן דּוּדָאִים. מִנְהוֹן גְּפָנִים. מִנְהוֹן רִמּוֹנִים. עַד דְּמָטוּ כַּמָּה חַיָּילִין לְבַר עַד הַהוּא כּוֹכָבָא דְאִקְרֵי נֹגַהּ וְכֻלְּהוּ בַּחֲבִיבוּ דְלָא מִתְפָּרְשִׁין לְעָלְמִין, בְּהָכָא כְּתִיב, (שיר השירים ח) אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בוּז יָבוּזוּ לוֹ. הָכָא (ד"א כְּתִיב) הִשְׁתַּחֲוָאָה וּפְרִישׁוּ דְיָדִין לְאִתְדַּבְּקָא

לשון הקודש

(שיר ד) שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה הָרֹעִים בַּשּׁוֹשַׁנִּים.

וּכְשֶׁשְּׁנֵי רוּחוֹת מִתְפַּשְׁטִים זֶה בָּזֶה בַּחֲבִיבוּת, אָז חוֹזֵר הֵיכָל זֶה וְנִקְרָא הֵיכַל אַהֲבָה, הֵיכַל הָאַהֲבָה. הֵיכָל זֶה עוֹמֵד תָּמִיד בְּקִיּוּמוֹ, וְנִגְנַז בְּסוֹד הַסּוֹדוֹת לְמִי שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְדַּבֵּק בּוֹ. וְכָאן כָּתוּב (שם ז) אֶתֵּן אֶת דֹּדַי לָךְ. אַחַר כָּךְ, כַּאֲשֶׁר מְאִירִים שְׁנֵי רוּחוֹת שֶׁהֵם אֶחָד, יוֹצְאִים כַּמָּה צְבָאוֹת לְכַמָּה רוּחוֹת, אֲלָפִים וּרְבָבוֹת שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר. מֵהֶם נִקְרָאִים דּוּדָאִים, מֵהֶם גְּפָנִים, מֵהֶם רִמּוֹנִים, עַד שֶׁמַּגִּיעִים כַּמָּה צְבָאוֹת הַחוּצָה עַד אוֹתוֹ כּוֹכָב שֶׁנִּקְרָא נֹגַהּ. וְכֻלָּם בַּחֲבִיבוּת שֶׁלֹּא נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים. וְכָאן כָּתוּב (שם ח) אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בוּז

בִּרְחִימוּ דְּמָאֲרֵיהּ:

הֵיכָלָא שִׁתִּיתָאָה הָכָא הוּא רוּחָא דְּאִקְרֵי חו"ט הַשָּׁנִי, רָזָא דִכְתִיב, (שיר השירים ד) כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ, הַאי הֵיכָלָא (הֵיכָלָא דְּאִקְרֵי) אִקְרֵי הֵיכַל הָרָצוֹן, הָכָא רוּחָא דְּאִיהוּ רַעֲוָא דְּכָל הָנֵי רוּחִין תַּתָּאִין דָּהֲטִין אֲבַתְרֵיהּ לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ בִּנְשִׁיקָה בִּרְחִימוּתָא.

הַאי רוּחָא אִתְכְּלִיל בְּשִׁית. וְקָיְימָא בְשִׁית. אִתְכְּלִיל בְּשִׁית דִּלְתַתָּא בַּהֲדֵיהּ. וְקָיְימָא בְשִׁית עִלָּאִין. וּבְגִין כָּךְ הַאי רוּחָא אַפִּיק תְּרֵיסַר נְהוֹרִין כְּלִילָן כֻּלְּהוּ מִתַּתָּא וּמִלְּעֵילָא, הָנֵי תְּרֵיסַר נְהוֹרִין אִנּוּן חָדָאן לְסַלְקָא לְעֵילָא וּלְקַבְּלָא כָּל אִנּוּן דִּלְתַתָּא.

הֵיכָלָא דָּא דְּאִיהוּ רָצוֹן רַעֲוָא דְּכוֹלָּא, מָאן דְּקָשַׁר קִשְׁרִין, וְסָלִיק לוֹן הָכָא, דָּא הוּא דְּאַפִּיק רָצוֹן מֵיָּיִן בַּחֲבִיבוּתָא. בְּגוֹ הֵיכָלָא דָּא אִתְכְּנִיש מִשֶּׁה

לשון הקודש

יָבוּזוּ לוֹ. כָּאן [כָּתוּב] הִשְׁתַּחֲוָאָה וּפְרִישַׁת יָדַיִם לְהִתְדַּבֵּק בְּאַהֲבַת רִבּוֹנוֹ.

הֵיכָל שִׁשִּׁי. כָּאן הוּא רוּחַ שֶׁנִּקְרָא חו"ט הַשָּׁנִי, סוֹד הַכָּתוּב (שם ד) כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ. הַהֵיכָל הַזֶּה [הֵיכָל שֶׁנִּקְרָא] נִקְרָא הֵיכַל הָרָצוֹן. כָּאן רוּחַ שֶׁהוּא רָצוֹן שֶׁכָּל הָרוּחוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת הַלָּלוּ רָצִים אַחֲרֶיהָ לְהִדָּבֵק בָּהּ בִּנְשִׁיקָה בְּאַהֲבָה.

רוּחַ זֶה נִכְלָל בְּשֵׁשׁ, וְעוֹמֵד בְּשֵׁשׁ. נִכְלָל בְּשֵׁשׁ שֶׁלְּמַטָּה יַחַד עִמּוֹ, וְעוֹמֵד בְּשֵׁשׁ עֶלְיוֹנִים. וְלָכֵן רוּחַ זֶה מוֹצִיא שְׁנֵים עָשָׂר אוֹרוֹת כְּלוּלִים כֻּלָּם מִלְּמַטָּה וּמִלְּמַעְלָה. שְׁנֵים עָשָׂר הָאוֹרוֹת הַלָּלוּ הֵם שְׁמֵחִים לַעֲלוֹת לְמַעְלָה וּלְקַבֵּל כָּל אֵלּוּ שֶׁלְּמַטָּה.

הֵיכָל זֶה שֶׁהוּא רָצוֹן, רְצוֹן הַכֹּל, מִי שֶׁקּוֹשֵׁר קְשָׁרִים וּמַעֲלֶה אוֹתָם לְכָאן, זֶהוּ שֶׁמַּפִּיק רָצוֹן מֵה' בַּחֲבִיבוּת. בְּתוֹךְ הַהֵיכָל הַזֶּה נֶאֱסַף מִשֶּׁה בְּאַהֲבָה, שֶׁנּוֹשֵׁק

בִּרְחִימוּ דְּנָשִׁיק נְשִׁיקִין רְחִימוּתָא. הַאי הוּא הֵיכָלָא דְּמִשֶּׁה. רוּחָא דָא רוּחָא דִּרְחִימוּתָא, רוּחָא דְּיִחוּדָא דְּאַמְשִׁיךְ רְחִימוּ לְכָל סִטְרִין.

וְאִנּוּן (ד"א אִנּוּן) תְּרֵיסַר נְהוֹרִין סָלְקִין וְלָהֲטִין. מִנְּצִיצוּ דִּלְהוֹן נָפְקֵי אַרְבַּע חֵיוָון קַדִּישִׁין רְחִימֵי דְּאַהֲבָה, אִלֵּין אִקְרוּן חַיּוֹת גְּדוֹלוֹת לְאִתְחַבְּרָא אִנּוּן זוּטֵי לְאִתְכְּלָלָא בְּהוּ, דִּכְתִיב, (תהלים קד) חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת.

אִלֵּין אֲחִידָן דָּא בְדָא לְאַרְבַּע סִטְרִין, כְּאֶגוֹזָא דְּמִתְחַבְּרָא לְאַרְבַּע סִטְרִין, וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי הֵיכָלָא דָא, גִּנַּת אֱגוֹז דִּכְתִיב, (שיר השירים ו) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי, מָאי אֶל גִּנַּת אֱגוֹז, בְּגִינֵיהּ דְּגִנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי דְּאִיהוּ הֵיכָלָא דִּרְחִימוּ לְאִתְדַּבְּקָא דְּכוּרָא בְּנוּקְבָא.

אִלֵּין אַרְבַּע מִתְפָּרְשָׁן לִתְרֵיסַר, תְּלַת תְּלַת לְכָל סְטָר. כָּל אִנּוּן תַּתָּאֵי כְּלִילָן בְּהוּ. וּבְהוּ קַיְּימִין

לשון הקודש

נְשִׁיקוֹת אַהֲבָה. זֶהוּ הַהֵיכָל שֶׁל מֹשֶׁה. רוּחַ זֶה רוּחַ הָאַהֲבָה. הָרוּחַ שֶׁל הַיִּחוּד שֶׁמַּמְשִׁיךְ אַהֲבָה לְכָל הַצְּדָדִים.

וְאוֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר אוֹרוֹת עוֹלִים וְלוֹהֲטִים. מֵהַנִּצְנוּץ שֶׁלָּהֶם יוֹצְאוֹת אַרְבַּע חַיּוֹת קְדוֹשׁוֹת אוֹהֲבֵי הָאַהֲבָה. אֵלֶּה נִקְרָאִים חַיּוֹת גְּדוֹלוֹת לְהִתְחַבֵּר אוֹתָם קְטַנּוֹת לְהִכָּלֵל בָּהֶם, שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת.

אֵלּוּ אֲחוּזוֹת זוֹ בָּזוֹ לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, כְּמוֹ אֱגוֹז שֶׁמְּחֻבָּר לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְלָכֵן נִקְרָא הֵיכָל זֶה גִּנַּת אֱגוֹז, שֶׁכָּתוּב (שיר ו) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי. מַה זֶּה אֶל גִּנַּת אֱגוֹז? מִשּׁוּם גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי, שֶׁהוּא הֵיכַל הָאַהֲבָה לְהִתְדַּבֵּק זָכָר בִּנְקֵבָה.

אֵלֶּה הָאַרְבַּע נִפְרָדִים לִשְׁנֵים עָשָׂר, שָׁלֹשׁ

רוּחִין בְּרוּחִין נְהוֹרִין בִּנְהוֹרִין, כֻּלְּהוּ אִלֵּין בְּאִלֵּין עַד דְּאִתְעֲבִידוּ חַד. וּכְדֵין הַאי רוּחָא דְּכָלִיל מִכֻּלְּהוּ סָלְקָא לְאִתְעַטְּרָא (נ"א לְאִתְעַרָא) בְּרוּחָא דְּלְעֵילָא הַהוּא דְּאִקְרֵי שָׁמַיִ"ם וְזַמִּין לֵיהּ לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ, כֵּיוָן דְּאִתְקְשָׁרוּ כֻּלְּהוּ דִּלְתַתָּא בַּהֲדֵיהּ אָמַר (שיר השירים א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ, וּכְדֵין אִיהוּ חֶדְוָה לְאִתְקַשָּׁרָא רוּחָא בְּרוּחָא וּלְאִשְׁתַּלָּמָא דָּא בְדָא, כְּדֵין אִיהוּ שְׁלִימוּ בְּחִבּוּרָא חָדָא.

כֵּיוָן דְּהַאי רוּחָא אִתְחַבַּר בַּהֲדֵיהּ וְאִשְׁתְּלִים דָּא בְדָא וְאִתְנְהִירוּ דָּא בְדָא בְּכָל שְׁלִימוּ כְּדְקָא חָזֵי בְּהַאי רְעוּתָא דְּצַלֵּי בַּר נָשׁ זַכָּאָה דְּסָלִיק כּוּלָּא כְּדְקָא חָזֵי, (דף מה ע"א) עַד הַהוּא אָתַר לְחַבְּרָא רְחִימוּ דָּא בְדָא, כְּדֵין (ד"א שְׁמַיָּא אִתְחַבָּר בְּרוּחָא דָא בִּרְחִימוּ בִּשְׁלִימוּ בְּאַנְהַרוּתָא מִתְדַּבְּקָן דָּא בְדָא, כְּדֵין) כָּל אִנּוּן הֵיכָלִין וְכָל אִנּוּן רוּחִין דְּאִתְכְּלִילוּ

לשון הקודש

שָׁלֵשׁ לְכָל צַד. כָּל אוֹתָם תַּחְתּוֹנִים כְּלוּלִים בָּהֶם. וּבָהֶם קַיָּמִים רוּחוֹת עִם רוּחוֹת, אוֹרוֹת עִם אוֹרוֹת. כֻּלָּם אֵלֶּה עִם אֵלֶּה עַד שֶׁנַּעֲשִׂים אֶחָד. וְאָז רוּחַ זֶה שֶׁכָּלוּל מִכֻּלָּם עוֹלֶה לְהִתְעַטֵּר [וְלְהִתְעוֹרֵר] בְּרוּחַ שֶׁל מַעְלָה, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, וּמַזְמִין אוֹתוֹ לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ. כֵּיוָן שֶׁנִּקְשְׁרוּ כֻּלָּם שֶׁלְּמַטָּה יַחַד עִמּוֹ, אָמַר (שם א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. וְאָז הַחֶדְוָה הִיא לְהִתְקַשֵּׁר רוּחַ בְּרוּחַ וּלְהִשְׁתַּלֵּם זֶה בָּזֶה, וְאָז הִיא הַשְּׁלֵמוּת בְּחִבּוּר אֶחָד.

כֵּיוָן שֶׁרוּחַ זֶה מִתְחַבֵּר עִמּוֹ וְנִשְׁלְמוּ זֶה בָּזֶה וּמְאִירִים זֶה בָּזֶה בְּכָל הַשְּׁלֵמוּת כָּרָאוּי בְּרָצוֹן זֶה שֶׁמִּתְפַּלֵּל בֶּן אָדָם צַדִּיק שֶׁמַּעֲלֶה הַכֹּל כָּרָאוּי עַד אוֹתוֹ מָקוֹם לְחַבֵּר אַהֲבָה זֶה בָּזֶה, אָז [וְשָׁמַיִם מִתְחַבֵּר בְּרוּחַ זֶה בְּאַהֲבָה בִּשְׁלֵמוּת בְּהָאָרָה מִתְדַּבְּקִים זֶה בָּזֶה, וְאָז] כָּל אוֹתָם הֵיכָלוֹת וְכָל אוֹתָם

בְּהַאי כָּל חַד וְחַד מֵאִנּוּן רוּחִין וְהֵיכָלִין דְּאִנּוּן בִּכְלָלָא דְשָׁמַיִם כָּל חַד וְחַד נָטִיל הַהוּא הֵיכָלָא וְהַהוּא רוּחָא (בְּאֵתַר) דְּאִתְחַזֵּי לֵיהּ לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ וּלְאִשְׁתַּלְמָא בַּהֲדֵיהּ כְּדְקָא יָאוּת.

(ד"א בְּגִין דְּהַהוּא רוּחָא שְׁתִיתָאָה דְאִקְרֵי שָׁמַיִם דְּאִיהוּ רוּחָא קַדִּישָׁא לְעֵילָא נָטִיל הֵיכָלָא דָא רוּחָא דָא דְאִקְרֵי רָצוֹן סָלִיק לוֹן לְגַבַּיְיהוּ בְּהַהוּא יִחוּדָא. וְהָכִי אִתְחַבְּרָן רָצוֹן לְאִתְנַשְּׁקָא) (כן צ"ל הרש"ב) (נ"א בְּגִין דְּהַהוּא רוּחָא שְׁתִיתָאָה דְאִקְרֵי רָצוֹן סָלִיק לוֹן לְגַבַּיְיהוּ בְּהַהוּא יִחוּדָא וְהָכִי אִתְחַבְּרָן שָׁמַיִם דְּאִיהִי רוּחָא קַדִּישָׁא לְעֵילָא נָטִיל הֵיכָלָא דָא רוּחָא דָא דְאִקְרֵי רָצוֹן לְאִתְנַשְּׁקָא) דָּא בְדָא. לְאִתְחַבְּרָא דָא בְדָא לְאִשְׁתַּלְמָא דָא בְּדָא. וְרָזָא דָא (בראשית כט) וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל וְגו'.

אַבְרָהָם דְּאִיהוּ יְמִינָא לְעֵילָא נָטִיל (ד"א ל"ג הֵיכָלָא דְקָאֲמָרָן) (הֵיכָל אַהֲבָה) רוּחָא דְאִקְרֵי אַהֲבָ"ה לְאִתְקַשְּׁרָא דָא בְּדָא לְאִתְחַבְּרָא דָא בְדָא לְמֶהֱוֵי חַד וְסִימָנָיךְ (בראשית יב) הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִשָּׁה יְפַת מַרְאֶה אָת.

לשון הקודש

רוּחוֹת שֶׁנִּכְלְלוּ בָזֶה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאוֹתָם רוּחוֹת וְהֵיכָלוֹת שֶׁהֵם בִּכְלָל שֶׁל שָׁמַיִם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד נוֹטֵל אוֹתוֹ הֵיכָל וְאוֹתוֹ רוּחַ שֶׁרָאוּי לוֹ לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ וּלְהִשְׁתַּלֵּם עִמּוֹ כָּרָאוּי.

[מִשּׁוּם שֶׁהָרוּחַ הַשִּׁשִּׁי הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם רוּחַ קָדוֹשׁ לְמַעְלָה, נוֹטֵל הֵיכָל זֶה, הָרוּחַ הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא רָצוֹן מַעֲלֶה אוֹתָם אֲלֵיהֶם בְּאוֹתוֹ יִחוּד, וְכָךְ מִתְחַבְּרִים רָצוֹן לְהִתְנַשֵּׁק] [נ"א מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ רוּחַ שִׁשִּׁי שֶׁנִּקְרָא רָצוֹן מַעֲלֶה אוֹתָם אֲלֵיהֶם בְּאוֹתוֹ יִחוּד, וְכָךְ מִתְחַבְּרִים שָׁמַיִם, שֶׁהוּא רוּחַ קָדוֹשׁ לְמַעְלָה, נוֹטֵל הֵיכָל זֶה רוּחַ זֶה שֶׁנִּקְרָא רָצוֹן לְהִתְנַשֵּׁק] זֶה בָּזֶה, לְהִתְחַבֵּר זֶה בָּזֶה, לְהִשְׁתַּלֵּם זֶה בָּזֶה. וְזֶה סוֹד (בראשית כט) וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל וְגו'.

אַבְרָהָם שֶׁהוּא יָמִין לְמַעְלָה נוֹטֵל [הַהֵיכָל שֶׁאָמַרְנוּ] [הֵיכַל אַהֲבָה] רוּחַ שֶׁנִּקְרָא אַהֲבָ"ה לְהִתְקַשֵּׁר זֶה בָּזֶה, לְהִתְחַבֵּר זֶה בָּזֶה

וְשַׁפִּירוּ דְאִתְּתָא בְּאִנּוּן שָׁדַיִם.

יִצְחָק דְּאִיהוּ שְׁמָאלָא נָטִיל הַהוּא הֵיכָלָא (פקודי רנ"ו א דְּבֵי דִינָא דְּכָל דִּינִין מִתְּעָרִין מִתַּמָּן רוּחָא דְּאִקְרֵי זְכוּתָא לְאִתְּחַבְּרָא דָא בְּדָא וּלְאִשְׁתַּלְּמָא דָא בְּדָא לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד כְּדְקָא יָאוּת. שְׁאַר נְבִיאִים נָטְלִין תְּרֵין הֵיכָלִין (ד"א דִּלְתַתָּא), תְּרֵין רוּחִין נוֹגַ"ה וְזֹהַ"ר, בְּרָזָא דִכְתִיב, (שיר השירים ז) חֲמוּקֵי יְרֵכַיִךְ וְגו' לְאִתְקַשְּׁרָא אִלֵּין בְּאִלֵּין לְמֶהֱוֵי חָד.

יוֹסֵף הַצַּדִּיק עַמּוּדָא דְעָלְמָא נָטִיל הֵיכָלָא דְסַפִּיר רוּחָא דְאִקְרֵי לִבְנַת הַסַּפִּיר, וְאַף עַל גַּב דִּכְתִיב, (שמות כד) וְתַחַת רַגְלָיו, בְּגִין יְקָרָא דְמַלְכָּא, וְהָכִי הוּא וַדַּאי. וּלְבָתַר עַמּוּדָא דָא נָטִיל יַתִּיר דְּאִיהוּ רָזָא דְרָזִין בְּאַתַר דְּהֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה. עַד הָכָא מִתְּחַבְּרָן דַּרְגִּין וּמִתְּחַבְּרָן דָּא בְדָא לְאִשְׁתַּלְּמָא דָא עִם דָּא לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ חַד. כֹּלָּא כְּדְקָא חָזֵי. וּכְדֵין (מלכים א יח) יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים וְגו'. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ בְּעָלְמָא

לשון הקודש

לִהְיוֹת אֶחָד, וְסִימָן לַדָּבָר – (שם יב) הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִשָּׁה יְפַת מַרְאֶה אָתְּ. וְיֹפִי שֶׁל הָאִשָּׁה בְּאוֹתָם שָׁדַיִם.

יִצְחָק שֶׁהוּא שְׂמֹאל, נָטַל אוֹתוֹ הֵיכָל [שֶׁל בֵּית דִּין שֶׁכָּל הַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים. מִשָּׁם הָרוּחַ שֶׁנִּקְרֵאת זְכוּת לְהִתְחַבֵּר זֶה בְּזֶה וּלְהִשְׁתַּלֵּם זֶה בְּזֶה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד כָּרָאוּי. שְׁאָר הַנְּבִיאִים נָטְלוּ שְׁנֵי הֵיכָלוֹת (שֶׁלְּמַטָּה)]. שְׁנֵי רוּחוֹת נוֹגַ"ה וְזֹהַ"ר, בְּסוֹד הַכָּתוּב (שיר ז) חֲמוּקֵי יְרֵכַיִךְ וְגו',

לְהִתְקַשֵּׁר אֵלֶּה בְּאֵלֶּה לִהְיוֹת אֶחָד.

יוֹסֵף הַצַּדִּיק עַמּוּד הָעוֹלָם נָטַל הֵיכָל שֶׁל סַפִּיר, הָרוּחַ שֶׁנִּקְרֵאת לִבְנַת הַסַּפִּיר, וְאַף עַל גַּב שֶׁכָּתוּב (שמות כד) וְתַחַת רַגְלָיו, בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ. וְכָךְ הוּא בְּוַדַּאי. וְאַחַר כָּךְ הָעַמּוּד הַזֶּה נָטַל יוֹתֵר, שֶׁהוּא סוֹד הַסּוֹדוֹת, בַּמָּקוֹם שֶׁל הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי. עַד כָּאן מִתְחַבְּרוֹת דְּרָגוֹת וּמִתְחַבְּרִים זֶה בְּזֶה לְהִשְׁתַּלֵּם זֶה עִם זֶה

דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאַתֵּי מָאן דְּיָדַע לְקַשְׁרָא לוֹן וּלְאִתְדַּבְּקָא בְּמָאֲרֵיהּ.

הָכָא הַכְּרָעָה (ד"א ל"ג בְּהַכְּרָעָה הָכָא וּמוֹסִיף הַוָּוֵי"ן) וְהִשְׁתַּחֲוָאָה, וְקִידָה, וּפְרִישׁוּ דְכַפִּין, וּנְפִילָה דְאַפִּין לְאַמְשָׁכָא רְעוּתָא דְרוּחָא עִלָּאָה נִשְׁמָתָא דְכָל נִשְׁמָתִין דְּאִיהוּ תַלְיָא לְעֵילָא עַד אֵין סוֹף. (ד"א ל"ג סוֹף) דְּמִנֵּיהּ נָפְקֵי נְהִירוּ וּבִרְכָאן לְאַשְׁלָמָא כֹּלָּא מִלְּעֵילָא כְּדְקָא יָאוּת. וּלְמֶהֱוֵי כֹּלָּא בִּשְׁלִימוּ מִלְּתַתָּא וּמִלְּעֵילָא וְכָל אַנְפִּין נְהִירִין בְּכָל סִטְרִין כְּדְקָא יָאוּת. כְּדֵין כָּל גִּזְרֵי דִינִין מִתְבַּטְּלִין וְכָל רְעוּתָא אִתְעֲבִיד לְעֵילָא וְתַתָּא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. וּכְתִיב, (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה הֵיכָלָא דָא לָאו בֵּיהּ דִּיוּקְנָא מַמָּשׁ,

לשון הקודש

לִהְיוֹת כֻּלָּם אֶחָד. הַכֹּל כָּרָאוּי. וְאָז ה' הוּא הָאֱלֹהִים וְגוֹ'. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְקַשְׁרָם וּלְהִדָּבֵק בְּרִבּוֹנוֹ.

כָּאן הַכְּרִיעָה [בְּהַכְּרָעָה כָּאן וּמוֹסִיף הַוָּוֵי"ן] וְהִשְׁתַּחֲוָאָה וְקִידָה וּפְרִישַׁת כַּפַּיִם וּנְפִילַת אַפַּיִם לְהַמְשִׁיךְ רְצוֹן הָרוּחַ הָעֶלְיוֹן, נִשְׁמַת כָּל הַנְּשָׁמוֹת, שֶׁתָּלוּי לְמַעְלָה עַד אֵין סוֹף, שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאִים אוֹרוֹת וּבְרָכוֹת לְהַשְׁלִים הַכֹּל מִלְּמַעְלָה כָּרָאוּי וּלְהִיוֹת הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת מִלְּמַטָּה וּמִלְּמַעְלָה, וְכָל הַפָּנִים מְאִירוֹת בְּכָל הַצְּדָדִים כָּרָאוּי. וְאָז מִתְבַּטְּלִים כָּל גִּזְרֵי הַדִּין, וְכָל הָרָצוֹן נַעֲשֶׂה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. וְכָתוּב (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁה' אֱלֹהָיו.

הֵיכָל שְׁבִיעִי. בְּהֵיכָל זֶה אֵין בּוֹ דְּמוּת

כֹּלָּא אִיהוּ בִּסְתִימוּ וְגוֹ' (ד"א גוֹ) רָזָא דְרָזִין, פָּרוּכְתָּא דִּפְרִיסָא (ד"א פְּרִיסָא) קָיְימִין כֻּלְּהוּ הֵיכָלִין דְּלָא לְאִתְחַזָּאָה תְּרֵין כְּרוּבִים (ד"א ל"ג דָּא מִן דָּא קָיְימִין), לְגוֹ מִן דָּא קָיְימָא כַּפּוֹרְתָּא דִיוּקְנָא דְקֹדֶשׁ קוֹדְשִׁין, בְּגִין כָּךְ הֵיכָלָא דָא אִקְרֵי קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. הַאי קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים אֲתַר מִתְתַּקְנָא לְהַהוּא נִשְׁמָתָא עִלָּאָה כְּלָלָא דְכֹלָּא עָלְמָא דְאָתֵי לְגַבֵּי הַאי (נ"א עָלְמָא) עִלָּאִי.

דְּהָא כַּד מִתְחַבְּרָן כֻּלְּהוּ רוּחֵי דָא בְדָא וְאִשְׁתַּלִּימוּ דָא עִם דָּא כְּדְקָא חָזֵי, כְּדֵין אִתְעַר רוּחָא עִלָּאָה נִשְׁמָתָא דְכֹלָּא לְגַבֵּי עֵילָא סְתִימָא דְכָל סְתִימִין, לְאַתְעָרָא עַל כֹּלָּא לְאַנְהָרָא לוֹן מֵעֵילָא לְתַתָּא. וּלְאַשְׁלָמָא לוֹן לְאַדְלָקָא בוֹצִינִין.

וְכַד כֹּלָּא (נ"א אִיהוּ) בִּשְׁלִימוּ בִּנְהִירוּ דְכֹלָּא וְנָחִית נְהִירוּ עִלָּאָה, כְּדֵין הַאי הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה אִיהוּ

לשון הקודש

מַמָּשׁ, הַכֹּל הוּא בְּנִסְתָּר וְגוֹ' [תּוֹךְ] סוֹד הַסּוֹדוֹת, הַפָּרֹכֶת שֶׁפְּרוּסָה [פְּרוּסָה], כָּל הַהֵיכָלוֹת עוֹמְדִים שֶׁלֹּא יִתְרָאוּ שְׁנֵי כְּרוּבִים [ד"א זֶה מִזֶּה עוֹמְדִים]. לִפְנִים מִזֶּה עוֹמֶדֶת כַּפֹּרֶת, דְּמוּת שֶׁל קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְלָכֵן הֵיכָל זֶה נִקְרָא קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים הַזֶּה מָקוֹם מְתֻקָּן לְאוֹתָהּ נְשָׁמָה עֶלְיוֹנָה, כְּלָל שֶׁל כָּל הָעוֹלָם הַבָּא לְגַבֵּי [עוֹלָם] הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ.

שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים כָּל הָרוּחוֹת זֶה בָּזֶה וְנִשְׁלָמִים זֶה בָּזֶה כָּרָאוּי, אָז מִתְעוֹרֵר רוּחַ עֶלְיוֹן נִשְׁמַת הַכֹּל כְּלַפֵּי מַעְלָה נִסְתָּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, לְהִתְעוֹרֵר עַל הַכֹּל וּלְהָאִיר לָהֶם מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וּלְהַשְׁלִים אוֹתָם לְהַדְלִיק נֵרוֹת.

וּכְשֶׁהַכֹּל [נ"א הוּא] בִּשְׁלֵמוּת בָּאוֹר שֶׁל הַכֹּל וְיוֹרֵד אוֹר עֶלְיוֹן, אָז הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה הוּא הֵיכָל נִסְתָּר בְּסֵתֶר הַכֹּל, לְקַבֵּל

הֵיכָלָא סְתִימָאָה בִּסְתִימוּ דְּכֹלָּא לְקַבְּלָא הַהוּא קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים נְהִירוּ דְּנָהִית וּלְאִתְמַלְיָיא מִתַּמָּן כְּנוּקְבָא דְּמִתְעַבְּרָא מִן דְּכוּרָא וְאִתְמַלְיָיא, וְלָא אִתְמַלְיָיא אֶלָּא מֵהַאי הֵיכָלָא דְּמִתְתַּקְנָא לְקַבְּלָא הַהוּא נְהִירוּ עִלָּאָה, וְרָזָא דָא הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה אִיהוּ אֲתַר דְּחִבּוּרָא דְזִוּוּגָא, לְאִתְחַבְּרָא שְׁבִיעָאָה בִּשְׁבִיעָאָה לְמֶהֱוֵי (דף מה ע"ב) כֹּלָּא חַד שְׁלִימוּ (ד"א חַד) כְּדְקָא חָזֵי.

וּמָאן דְּיָדַע לְקַשְׁרָא יִחוּדָא דָא זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ רָחִים לְעֵילָא רָחִים לְתַתָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (אִיהוּ) גָּזִיר וְאִיהוּ מְבַטֵּל. סָלְקָא דַעְתִּין דְּאִיהוּ מְקַטְרְגָא בְּמָאֲרֵיהּ, לָאו הָכִי, אֶלָּא בְּגִין דְּכַד אִיהוּ קָשִׁיר קְשִׁירִין וְיָדַע לְיַחֲדָא יִחוּדָא וְכָל אַנְפִּין נְהִירִין וְכָל שְׁלִימוּ אִשְׁתְּכַח וְכֹלָּא אִתְבָּרְכָא כְּדְקָא יָאוּת, כָּל דִּינִין מִתְעַבְּרִין וּמִתְבַּטְּלִין וְלָא אִשְׁתְּכַח דִּינָא בְּעָלְמָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. דָּא הוּא

לשון הקודש

אֶת אוֹתוֹ קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים אוֹר שֶׁיּוֹרֵד, וּלְהִתְמַלֵּא מִשָּׁם כְּמוֹ נְקֵבָה שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת מִן הַזָּכָר וּמִתְמַלֵּאת, וְלֹא מִתְמַלֵּאת אֶלָּא מֵהֵיכָל זֶה שֶׁמְּתֻקָּן לְקַבֵּל אוֹתוֹ אוֹר עֶלְיוֹן. וְזֶה סוֹד הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי, הוּא מָקוֹם שֶׁל חִבּוּר הַזִּוּוּג לְהִתְחַבֵּר שְׁבִיעִי בִּשְׁבִיעִי, לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד שְׁלֵמוּת [וְאַחַת] כָּרָאוּי. **וּמִי** שֶׁיּוֹדֵעַ לְקַשֵּׁר יִחוּד זֶה – אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ, אָהוּב לְמַעְלָה וְאָהוּב לְמַטָּה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר וְהוּא מְבַטֵּל. הֲיַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהוּא מְקַטְרֵג בְּרִבּוֹנוֹ? לֹא כָּךְ! אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁהוּא קוֹשֵׁר קְשָׁרִים וְיוֹדֵעַ לְיַחֵד יִחוּד וְכָל הַפָּנִים מְאִירוֹת, וְכָל הַשְּׁלֵמוּת נִמְצֵאת, וְהַכֹּל מִתְבָּרֵךְ כָּרָאוּי, כָּל הַדִּינִים מִסְתַּלְּקִים וּמִתְבַּטְּלִים וְלֹא נִמְצָא דִּין בָּעוֹלָם. אַשְׁרֵי

לְתַתָּא דִכְתִיב בֵּיהּ (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם דָּא הוּא קִיּוּמָא דְעָלְמָא. בְּכָל יוֹמָא קָאֲרֵי עֲלוֹי כָּרוֹזָא (ישעיה מא) וְאַתָּה תָּגִיל בַּיְיָ בִּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל תִּתְהַלָּל.

כְּגַוְונָא דָא קָרְבָּנָא (ד"א ל"ג דָא) סָלְקָא תְנָנָא וּמִסְתַּפְּקִין (ד"א בֵּיהּ) כָּל חַד וְחַד כִּדְקָחָזֵי לֵיהּ, וְכַהֲנֵי בִּרְעוּתָא וְלֵוָאֵי בִּבְסִימוּ דְשִׁירָתָא. דָּא אִתְכְּלִיל בְּדָא, וְעַיְילֵי הֵיכָלָא בְּהֵיכָלָא רוּחָא בְּרוּחָא עַד דְּמִתְחַבְּרָן בְּדוּכְתַּיְיהוּ כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ שַׁיְיפָא בְשַׁיְיפָא וְאִשְׁתַּלִּימוּ דָא בְדָא וְאִתְיַיחֲדוּ דָא בְדָא עַד דְּאִנּוּן חַד (ד"א ל"ג) (וְאִתְנַהֲרִין) וְנָהֲרִין דָּא בְדָא.

כְּדֵין נִשְׁמָתָא עִלָּאָה דְכֹלָּא אַתְיָא מִלְּעֵילָא וְנָהִיר לוֹן, וְהַוּוּ נְהִירִין כֻּלְּהוּ בוֹצִינִין בִּשְׁלִימוּ כִּדְקָא חָזֵי, עַד דְּהַהוּא נְהוֹרָא עִלָּאָה אִתְעַר וְכֹלָּא אָעִיל לְגַבֵּי קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְאִתְבָּרְכָא וְאִתְמַלְיָיא

לשון הקודש

חֶלְקוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ לְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. זֶהוּ קִיּוּם הָעוֹלָם. בְּכָל יוֹם קוֹרֵא עָלָיו הַכָּרוֹז, (ישעיה מא) וְאַתָּה תָּגִיל בַּה' בִּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל תִּתְהַלָּל.

כְּמוֹ זֶה קָרְבָּן [וְזֶה] עוֹלֶה עָשָׁן, וּמִסְתַּפְּקִים [בּוֹ] כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, וְכֹהֲנִים בְּרָצוֹן, וּלְוִיִּם בִּנְעִימוּת הַשִּׁירָה. זֶה נִכְלָל בָּזֶה, וְנִכְנָסִים הֵיכָל בְּהֵיכָל, רוּחַ בְּרוּחַ, עַד שֶׁמִּתְחַבְּרִים בִּמְקוֹמָם כָּרָאוּי לוֹ אֵיבָר בְּאֵיבָר וּמִשְׁתַּלְּמִים זֶה בָּזֶה, וּמִתְיַחֲדִים זֶה בָּזֶה, עַד שֶׁהֵם אֶחָד [וּנְאוֹרִים] וּמְאִירִים זֶה בָּזֶה.

אָז הַנְּשָׁמָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הַכֹּל בָּאָה מִלְּמַעְלָה וּמְאִירָה לָהֶם, וְכָל הַנֵּרוֹת מְאִירִים בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי, עַד שֶׁאוֹתוֹ אוֹר עֶלְיוֹן מִתְעוֹרֵר, וְהַכֹּל נִכְנָס אֶל קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וּמִתְבָּרֵךְ וּמִתְמַלֵּא כִּבְאֵר שֶׁל

כְּבֵירָא דְּמַיִין נָבְעִין וְלָא פָּסְקִין, וְכֻלְּהוּ. מִתְבָּרְכָאן לְעֵילָא וְתַתָּא.

הָכָא רָזָא דְּרָזִין, הַהוּא דְּלָא אִתְיְדַע וְלָא אָעִיל בְּחוּשְׁבְּנָא. רְעוּתָא דְּלָא אִתְפַּס לְעָלְמִין בְּסִים לְגוֹ לְגוֹ בְּגַוַּוּיְיהוּ, וְלָא אִתְיְדַע הַהוּא רְעוּתָא וְלָא אִתְפַּס לְמִנְדַּע (ד"א ל"ג) (לָן) וּכְדֵין כֹּלָּא רְעוּתָא חָדָא עַד אֵין סוֹף וְכֹלָּא אִיהוּ בִּשְׁלִימוּ מִלְּתַתָּא וּמִלְּעֵילָא וּמִגּוֹ לְגוֹ. עַד דְּאִתְעֲבִיד כֹּלָּא חָד. הַאי רְעוּתָא לָא אָעִיל לְגוֹ אַף עַל גַּב דְּלָא אִתְיְדַע עַד דְּכֹלָּא אִשְׁתְּלִים וְאִתְנְהִיר בְּקַדְמִיתָא בְּכֻלְּהוּ סִטְרִין. כְּדֵין בָּסִים הַהוּא רְעוּתָא (ד"א ל"ג) (לְכֹלָּא) וְלָא (ד"א דְּלָא) אִתְפַּס לְגוֹ בְּגוֹ בִּסְתִימוּ, וּכְדֵין זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּיִתְדַּבַּק בְּמָאֲרֵיהּ בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, זַכָּאָה אִיהוּ לְעֵילָא זַכָּאָה אִיהוּ לְתַתָּא עֲלֵיהּ כְּתִיב, (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ.

לשון הקודש

מַיִם נוֹבְעִים וְלֹא פוֹסְקִים, וְכֻלָּם מִתְבָּרְכִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

כָּאן סוֹד הַסּוֹדוֹת אוֹתוֹ שֶׁלֹּא נוֹדָע וְלֹא נִכְנָס בְּחֶשְׁבּוֹן, רָצוֹן שֶׁלֹּא נִתְפָּס לְעוֹלָמִים מַמְּתִיק לִפְנֵי וְלִפְנִים בְּתוֹכָם. וְלֹא נוֹדָע אוֹתוֹ רָצוֹן וְלֹא נִתְפָּס לַדַּעַת [לָנוּ]. וְאָז הַכֹּל רָצוֹן אֶחָד עַד אֵין סוֹף, וְהַכֹּל הוּא בִּשְׁלֵמוּת מִלְּמַטָּה וּמִלְּמַעְלָה וּמִלִּפְנֵי וְלִפְנִים, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה הַכֹּל אֶחָד. הָרָצוֹן הַזֶּה לֹא נִכְנָס פְּנִימָה, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא נוֹדָע, עַד שֶׁהַכֹּל נִשְׁלָם וּמֵאִיר בַּהַתְחָלָה בְּכָל הַצְּדָדִים. אָז מַמְתִּיק אוֹתוֹ רָצוֹן [לַכֹּל] וְלֹא [שֶׁלֹּא] נִתְפָּס לִפְנֵי וְלִפְנִים בְּנִסְתָּר. וְאָז אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁנִּדְבָּק בְּרִבּוֹנוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, אַשְׁרָיו לְמַעְלָה וְאַשְׁרָיו לְמַטָּה, עָלָיו כָּתוּב (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ.

תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּכֻלְּהוּ אִשְׁתַּלִּימוּ דָּא בְדָא וְאִתְקַשְּׁרוּ דָּא בְדָא בְּקִשּׁוּרָא חֲדָא וְנִשְׁמָתָא עִלָּאָה נָהִיר לוֹן מִסִּטְרָא דִלְעֵילָא, וְכֻלְּהוּ נְהוֹרִין אִנּוּן בּוֹצִינָא חֲדָא בִּשְׁלִימוּ, כְּדֵין רַעֲוָא חָדָא דְמַחֲשָׁבָה (ד"א בְּמַחֲשָׁבָה) אִתְּפַס (ד"א לְגוֹ לְגוֹ דִנְהִירוּ דְסָלִיק עַל כֹּלָּא וּבְגוֹ לְגוֹ בְּהַהוּא רְעוּתָא בְּמַחֲשָׁבָה אִתְּפַס) נְהִירוּ דְלָא אִתְּפַס וְלָא אִתְיְדַע בַּר הַהוּא רְעוּ דְמַחֲשָׁבָה תָּפִים וְלָא יָדַע מַה תָּפִים אֶלָּא דְאִתְנְהִיר וְאִתְבַּסַּם הַהוּא רְעוּ דְמַחֲשָׁבָה וְאִתְמַלְיָיא כֹּלָּא וְאִשְׁתְּלִים כֹּלָּא וְאִתְנְהִיר וְאִתְבַּסַּם כֹּלָּא כְּדְקָא יָאוּת. וְעַל דָּא כְּתִיב, אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ וְגוֹ'. (תהלים קמד)

מָאן דְּזָכֵי לְאִתְדַּבְּקָא בְּמָארֵיהּ כְּהַאי גַּוְונָא, יָרֵית עָלְמִין כֻּלְּהוּ, רְחִימָא לְעֵילָא רְחִימָא לְתַתָּא, צְלוֹתֵיהּ לָא אֲהַדְּרָא רֵיקַנְיָא, דָּא אִתְחַטֵּי קַמֵּי מָארֵיהּ כִּבְרָא קַמֵּי אֲבוֹי וְעָבִיד לֵיהּ רְעוּתָא בְּכָל מַה

לשון הקודש

בא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁכֻּלָּם נִתְקְנוּ זֶה בָּזֶה וְנִקְשְׁרוּ זֶה בָּזֶה בְּקֶשֶׁר אֶחָד, וְהַנְּשָׁמָה הָעֶלְיוֹנָה מְאִירָה לָהֶם מִצַּד שֶׁל מַעְלָה, וְכָל הָאוֹרוֹת הֵם נֵר אֶחָד בִּשְׁלֵמוּת, אָז רָצוֹן אֶחָד שֶׁל הַמַּחֲשָׁבָה [בְּמַחֲשָׁבָה] נִתְפָּס [ד"א לִפְנֵי וְלִפְנִים, שֶׁאוֹר שֶׁעוֹלֶה עַל הַכֹּל וּבִפְנֵי לִפְנִים בְּאוֹתוֹ רָצוֹן נִתְפָּס בַּמַּחֲשָׁבָה] אוֹר שֶׁלֹּא נִתְפָּס וְלֹא נוֹדָע, פִּרְט לְאוֹתוֹ רָצוֹן שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה תּוֹפֶסֶת וְלֹא יוֹדַעַת מַה תּוֹפֶסֶת, אֶלָּא שֶׁמֵּאִיר וּמִתְמַתֵּק אוֹתוֹ רָצוֹן הַמַּחֲשָׁבָה. וְהַכֹּל מִתְמַלֵּא וְהַכֹּל נִשְׁלָם וּמֵאִיר וּמִתְבַּשֵּׂם הַכֹּל כָּרָאוּי. וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ וְגוֹ'.

מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִדָּבֵק בְּרִבּוֹנוֹ כְּמוֹ זֶה, יוֹרֵשׁ אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת. אָהוּב לְמַעְלָה וְאָהוּב לְמַטָּה. תְּפִלָּתוֹ לֹא חוֹזֶרֶת רֵיקָם. זֶה מִתְחַטֵּא לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ כְּמוֹ בֵּן לִפְנֵי אָבִיו

דְּאִצְטְרִיךְ, וְאֵימְתֵיהּ שַׁלִּיט עַל כָּל בְּרְיָין אִיהוּ גָּזִיר וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד. עֲלֵיהּ כְּתִיב, (איוב כב) **וְתִגְזַר אֹמֶר וְיָקָם לָךְ וְעַל דְּרָכֶיךָ נָגַהּ אוֹר:**

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר וְגו'. אָמַר רִבִּי יִצְחָק מִכָּאן דְּעַקָּרָן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהָנֵי נְטִיעָן (ד"א וְשָׁתִיל לוֹן מַשְׁמַע דִּכְתִיב יְהִי. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אוֹר שֶׁכְּבָר הָיָה תְּנַן, מַשְׁמַע דִּכְתִיב וַיְהִי אוֹר, וְהָיָה לָא כְּתִיב אֶלָּא וַיְהִי. וְכַד אִסְתַּכַּל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאִנּוּן דָּרִין דְּרַשִׁיעַיָּיא. גְּנִיז לֵיהּ לְצַדִּיקַיָּיא הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים צז) אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה וְהָא אִתְּמַר, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מא) מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח וְגו'.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. מָאי רָאָה, אָמַר רִבִּי חִיָּיא כִּדְקָאֲמָרָן חָמָא בְּעוֹבָדַיְיהוּ דְּרַשִׁיעַיָּיא וְגָנִיז לֵיהּ. רִבִּי אַבָּא אָמַר וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב לִגְנוֹז אוֹתוֹ. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר) (נ"א וְשָׁתִיל לוֹן דִּכְתִיב וַיְהִי אוֹר מָאי מַשְׁמַע אוֹר שֶׁכְּבָר הָיָה אוֹר. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אוֹר לָא נֶאֱמַר אֶלָּא וַיְהִי לוֹמַר שֶׁכְּבָר הָיָה וּכְתִיב אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וְגו' וְהַאי הוּא דִכְתִיב מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח וְגו'. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר וַיַּבְדֵּל אָמַר רִבִּי יִצְחָק

לשון הקודש

וְעוֹשֶׂה לוֹ רָצוֹן בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, וְאֵימָתוֹ שׁוֹלֶטֶת עַל כָּל הַבְּרִיּוֹת. הוּא גוֹזֵר וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם. עָלָיו כָּתוּב (איוב כב) וְתִגְזַר אֹמֶר וְיָקָם לָךְ וְעַל דְּרָכֶיךָ נָגַהּ אוֹר.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר וְגו'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִכָּאן שֶׁעָקַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַנְּטִיעוֹת הַלָּלוּ [וְשָׁתַל אוֹתָם, מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב יְהִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אוֹר שֶׁכְּבָר הָיָה שָׁנִינוּ, מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב וַיְהִי אוֹר. לֹא כָּתוּב וְהָיָה אֶלָּא וַיְהִי. וּכְשֶׁהִסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָם דּוֹרוֹת שֶׁל רְשָׁעִים, גְּנָזוֹ לַצַּדִּיקִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים צז) אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. וַהֲרֵי נֶאֱמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מא) מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח וְגו'.

[וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, מָה רָאָה? אָמַר רַבִּי חִיָּיא כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, רָאָה בְּמַעֲשֵׂי הָרְשָׁעִים וְגָנַז אוֹתוֹ. רַבִּי אַבָּא אָמַר, וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב לִגְנֹז אוֹתוֹ. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר], [נ"א וְשָׁתַל אוֹתָם, שֶׁכָּתוּב וַיְהִי אוֹר. מַה מַּשְׁמִיעַ אוֹר? שֶׁכְּבָר הָיָה אוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אוֹר לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא וַיְהִי, לוֹמַר שֶׁכְּבָר הָיָה, וְכָתוּב אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וְגו', וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח וְגו'. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר וַיַּבְדֵּל, אָמַר רַבִּי יִצְחָק כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁרָאָה

כִּדְאַמְרָן דְּחָמָא בְּעוֹבָדַיְיהוֹן דְּרַשִׁיעַיָּיא וְגָנְיז לֵיהּ. רִבִּי אַבָּא אָמַר חָמָא) דְּסָלִיק נְהוֹרֵיהּ מִסְיָיפֵי עָלְמָא עַד סְיָיפֵי עָלְמָא, וְכִי טוֹב הוּא (דף מו ע"א) לְאַגְנָזָא לֵיהּ דְּלָא יֶהֱנוּן מִנֵּיהּ חַיָּיבֵי עָלְמָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב דְּלָא יִשְׁתְּכַח בֵּיהּ רִתְחָא, כְּתִיב הָכָא כִּי טוֹב וּכְתִיב הָתָם (במדבר כד) כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְיָ לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְסוֹפָא דִּקְרָא (ד"א אוכח) וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, וּבְגִין כָּךְ לָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ רִתְחָא וְאַף עַל גַּב דְּשִׁיתֵּף לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּחֲדָא.

תָּא חֲזֵי, נְהִירוּ עִלָּאָה לְמֶהֱוֵי נָהִיר הַאי אוֹר. וּמֵהַהוּא נְהִירוּ חַדוּ לְכֹלָּא בֵּיהּ. וְהוּא יָמִינָא לְאִתְעַטְּרָא גּוּלְפּוֹי (נ"א גְּלִיפֵּי) גְּלִיפִּין בַּהֲדֵיהּ וְהָא אִתְּמַר. כְּתִיב, (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ. מָה רַב טוּבְךָ דָּא אוֹר קַדְמָאָה

לשון הקודש

בְּמַעֲשֵׂי הָרְשָׁעִים וְגָנַז אוֹתוֹ. רַבִּי אַבָּא אָמַר רָאָה] שֶׁסִּלֵּק אוֹרוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם, וְכִי טוֹב הוּא לְגָנְזוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵהָנוּ מִמֶּנּוּ רִשְׁעֵי הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בּוֹ רִתְחָה. כָּתוּב כָּאן כִּי טוֹב, וְכָתוּב שָׁם (במדבר כד) כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְסוֹף הַפָּסוּק [מוֹכִיחַ] – וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וְלָכֵן לֹא נִמְצְאָה בּוֹ רִתְחָה, וְאַף עַל גַּב שֶׁשִּׁתֵּף אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּאֶחָד.

בֹּא רְאֵה, הָאוֹר עֶלְיוֹן לִהְיוֹת מֵאִיר הָאוֹר הַזֶּה, וּמֵאוֹתוֹ אוֹר שִׂמְחָה לַכֹּל בּוֹ. וְהוּא יָמִין לְהִתְעַטֵּר חֲקִיקוֹתָיו [חֲקוּקָיו] חֲקוּקִים יַחַד אִתּוֹ, וַהֲרֵי נֶאֱמַר. כָּתוּב (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ. מָה רַב טוּבְךָ – זֶה אוֹר רִאשׁוֹן שֶׁגָּנַז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

דְּגָנִיז קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לִירֵאָיךָ לַצַּדִּיקִים לְאִנּוּן דַּחֲלֵי חַטָּאָה כִּדְקָאֲמָרָן.

השלמה מהחשמטות (סימן ל"ז)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, וְאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן שְׁנֵי אוֹרִים הַגְּדוֹלִים הָיוּ, דִּכְתִיב וַיְהִי אוֹר. וְעָלָיו נֶאֱמַר כִּי טוֹב. וְלָקַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָאֶחָד וּגְנָזוֹ לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא דִּכְתִיב מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם. מִלַּמֵּד שֶׁאוֹר הָרִאשׁוֹן אֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוֹלָה לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ דִּכְתִיב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, רָאָה טוֹב מְאֹד, מָזְהִיר וּבָהִיר.

וְלָקַח מֵאוֹרוֹ הַטּוֹב וְכָלַל שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת

לשון הקודש

הוּא. לִירֵאֶיךָ – לַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם יִרְאֵי חֵטְא כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

השלמה מהחשמטות (סימן ל"ז)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, שְׁנֵי אוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים הָיוּ, שֶׁכָּתוּב וַיְהִי אוֹר, וְעָלָיו נֶאֱמַר כִּי טוֹב. וְלָקַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָאֶחָד וּגְנָזוֹ לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, שֶׁכָּתוּב (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם. מִלַּמֵּד שֶׁאוֹר הָרִאשׁוֹן אֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוֹלָה לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, רָאָה טוֹב מְאֹד מַזְהִיר וּבָהִיר.

וְלָקַח מֵאוֹרוֹ הַטּוֹב, וְכָלַל שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת הַחָכְמָה, וּנְתָנוֹ לָעוֹלָם הַזֶּה, וְהֵינוּ

הַחָכְמָה וּנְתָנוֹ לְעוֹלָם הַזֶּה. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב (משלי ד) כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ. הֲוֵי אוֹמֵר אוֹצָרָה שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִם יִשְׁמְרוּ זֹאת הַמִּדָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁזֹּאת הַמִּדָּה נֶחְשֶׁבֶת בִּכְלַל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. יִזְכּוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא הַטּוֹב הַגָּנוּז.

וּמָאי נִיהוּ עוּזוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, דִּכְתִיב (חבקוק ג) וְנֹגַהּ כָּאוֹר תִּהְיֶה. עָתִיד הַנֹּגַהּ שֶׁנִּלְקַח מֵהָאוֹר הָרִאשׁוֹן לִהְיוֹת כָּאוֹר, אִם יְקַיְּמוּ בְּנֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כַּתָּבְתִּי לְהוֹרוֹתָם. וּכְתִיב (משלי א) שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל תִּיטֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ. וּכְתִיב (חבקוק ג) קַרְנַיִם מִיָּדוֹ לוֹ וְשָׁם חֶבְיוֹן עֻזּוֹ, וּמָאי חֶבְיוֹן עֻזּוֹ. אֶלָּא אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁגָּנַז וְהֶחְבִּיא שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ל"ד) צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ, וְזֶה שֶׁנִּשְׁאַר לָנוּ. (תהלים ל"ד) פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ,

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (משלי ד) כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ. הֲוֵי אוֹמֵר: אוֹצָרָה שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִם יִשְׁמְרוּ זֹאת הַמִּדָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁזֹּאת הַמִּדָּה נֶחְשֶׁבֶת בִּכְלַל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, יִזְכּוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא הַטּוֹב הַגָּנוּז.

וּמָה הוּא עֻזּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? שֶׁכָּתוּב (חבקוק ג) וְנֹגַהּ כָּאוֹר תִּהְיֶה. עָתִיד הַנֹּגַהּ שֶׁנִּלְקַח מֵהָאוֹר הָרִאשׁוֹן לִהְיוֹת כָּאוֹר, אִם יְקַיְּמוּ בְּנֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרוֹתָם. וְכָתוּב (משלי א) שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ, וְכָתוּב (חבקוק ג) וְקַרְנַיִם מִיָּדוֹ לוֹ, וְשָׁם חֶבְיוֹן עֻזּוֹ. וּמַהוּ חֶבְיוֹן עֻזּוֹ? אֶלָּא אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁגָּנַז וְהֶחְבִּיא, שֶׁנֶּאֱמַר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ. וְזֶה שֶׁנִּשְׁאַר לָנוּ – פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ, אוֹתָם שֶׁחוֹסִים בִּצִּלְּךָ בָּעוֹלָם

אוֹתָם שֶׁחוֹסִים בְּצִלְּךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְשׁוֹמְרִים תּוֹרָתֶךָ וּמְקַיְּמִים מִצְוֹתֶיךָ וּמְקַדְּשִׁים שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וּמְיַחֲדִים בַּסֵּתֶר וּבַגָּלוּי, שֶׁנֶּאֱמַר, נֶגֶד בְּנֵי אָדָם.

אָמַר רִבִּי רְחוּמָאִי, מְלַמֵּד שֶׁהִיא אוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל וְתוֹרָה אוֹרָה. שֶׁנֶּאֱמַר, (משלי ו) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, וְאָמַר נֵר זוֹ מִצְוָה. וּמִצְוָה זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. אוֹר, זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. אֶלָּא מִתּוֹךְ שֶׁכְּבָר נִתְקַיֵּים הָאוֹר קָרֵי לָהּ אוֹר. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה לְאָדָם צָנוּעַ בְּסִיפֵי הַבַּיִת אַף עַל פִּי שֶׁיּוֹם הוּא וְאוֹר גָּדוֹל בָּעוֹלָם, אֵין אָדָם רוֹאֶה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ אֶלָּא אִם כֵּן הִכְנִיס בּוֹ נֵר. נֵר תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, אַף עַל פִּי שֶׁהִיא נֵר, צְרִיכָה לָהּ תּוֹרָה לְפָרֵק קוּשְׁיוֹתֶיהָ וּלְבָאֵר סוֹדוֹתֶיהָ. וּמָאי נִיהוּ יִרְאַת יְיָ, זֶה הָאוֹר הָרִאשׁוֹן.

דְּאָמַר רִבִּי מֵאִיר מָהוּ דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי

לשון הקודש

הַזֶּה וְשׁוֹמְרִים תּוֹרָתְךָ וּמְקַיְּמִים מִצְוֹתֶיךָ, וּמְקַדְּשִׁים שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וּמְיַחֲדִים בַּסֵּתֶר וּבַגָּלוּי, שֶׁנֶּאֱמַר נֶגֶד בְּנֵי אָדָם.

אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, מְלַמֵּד שֶׁהִיא אוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, וְתוֹרָה אוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ו) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר. וְאָמַר נֵר – זוֹ מִצְוָה, וּמִצְוָה – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. אוֹר – זֶה תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. אֶלָּא מִתּוֹךְ שֶׁכְּבָר נִתְקַיֵּים הָאוֹר, קוֹרֵא לוֹ אוֹר. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְאָדָם צָנוּעַ בְּסִפֵּי הַבַּיִת, אַף עַל פִּי שֶׁיּוֹם הוּא וְאוֹר גָּדוֹל בָּעוֹלָם, אֵין אָדָם רוֹאֶה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ אֶלָּא אִם כֵּן הִכְנִיס בּוֹ נֵר. נֵר – תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. אַף עַל פִּי שֶׁהִיא נֵר, צְרִיכָה לָהּ תּוֹרָה לְפָרֵק קֻשְׁיוֹתֶיהָ וּלְבָאֵר סוֹדוֹתֶיהָ, וּמִי הוּא? יִרְאַת ה', זֶה הָאוֹר הָרִאשׁוֹן.

שֶׁאָמַר רַבִּי מֵאִיר, מַהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, וְלֹא אָמַר לוֹ

אוֹר וַיְהִי אוֹר וְלָא אָמַר לֵיהּ וַיְהִי כֵּן. מִלַּמֵּד שֶׁהָאוֹר הַהוּא גָּדוֹל וְאֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוֹלָה לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ. גְּנָזוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא וְהִיא מִדַּת כָּל סְחוֹרָה שֶׁבָּעוֹלָם וְהוּא כֹּחַ אֶבֶן יְקָרָה שְׁקוֹרִין סוֹחֶרֶת. וְדָר וְעַל מָה הִיא מִדַּת דָּר, אֶלָּא מִלַּמֵּד שֶׁלָּקַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִזִּיוָה אַחַת מֵאַלְפִּים, וּבָנָה מִמֶּנָּה אֶבֶן יְקָרָה נָאָה וּמְקוּשֶׁטֶת וְכָלַל בָּהּ כָּל הַמִּצְוֹת.

בָּא אַבְרָהָם וּבִיקֵּשׁ כֹּחוֹ לָתֵת לוֹ, נָתְנוּ לוֹ אֶבֶן יְקָרָה זוֹ וְלֹא רָצָה אוֹתָהּ, זָכָה וְנָטַל מִדָּתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מיכה ז') תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. בָּא יִצְחָק וּבִיקֵּשׁ כֹּחוֹ וְנָתְנוּ לוֹ, וְלֹא רָצָה בָהּ. זָכָה וְנָטַל מִדָּתוֹ שֶׁהִיא מִדַּת הַגְּבוּרָה דְּהַיְינוּ הַפַּחַ"ד. דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ל"א) וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק.

בָּא יַעֲקֹב וְרָצָה בָהּ וְלֹא נְתַנוּהוּ לוֹ, אָמַר לֵיהּ

לשון הקודש

וַיְהִי כֵּן? מִלַּמֵּד שֶׁהָאוֹר הַהוּא גָּדוֹל, וְאֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוֹלָה לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, גְּנָזוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, וְהִיא מִדַּת כָּל סְחוֹרָה שֶׁבָּעוֹלָם, וְהוּא כֹּחַ אֶבֶן יְקָרָה שֶׁקּוֹרִין סוֹחֶרֶת וְדָר. וְעַל מָה הִיא מִדַּת דָּר? אֶלָּא מִלַּמֵּד שֶׁלָּקַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִזִּיוָה אַחַת מֵאַלְפִּים, וּבָנָה מִמֶּנָּה אֶבֶן יְקָרָה נָאָה וּמְקֻשֶּׁטֶת, וְכָלַל בָּהּ כָּל הַמִּצְוֹת.

בָּא אַבְרָהָם וּבִקֵּשׁ כֹּחוֹ לָתֵת לוֹ, נָתְנוּ לוֹ אֶבֶן יְקָרָה זוֹ וְלֹא רָצָה אוֹתָהּ. זָכָה וְנָטַל מִדָּתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. בָּא יִצְחָק וּבִקֵּשׁ כֹּחוֹ, וְנָתְנוּ לוֹ וְלֹא רָצָה בָהּ. זָכָה וְנָטַל מִדָּתוֹ, שֶׁהָיָה מִדַּת הַגְּבוּרָה, דְּהַיְינוּ הַפַּחַד, שֶׁכָּתוּב (בראשית לא) וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק.

בָּא יַעֲקֹב וְרָצָה בָהּ וְלֹא נְתָנוּהוּ לוֹ. אָמַר

הוּאִיל וְאַבְרָהָם מִלְּמַעְלָה וְיִצְחָק לְמַטָּה, אַתָּה תִּהְיֶה בְּאֶמְצַע וְתִכְלוֹל שְׁלָשְׁתָּם דִּכְתִיב תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. וּמָאי אֶמְצָע, הַיְינוּ שָׁלוֹם. וְהָא כְתִיב תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, אֱמֶת וְשָׁלוֹם חַד הֲוֵי. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (אֶסְתֵּר ט') דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת (יְשַׁעְיָה ט"ל) כִּי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת יִהְיֶה בְּיָמָי וְהַיְינוּ דִכְתִיב (יְשַׁעְיָה נ"ח) וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ. דְּהַיְינוּ נַחֲלָה גְמוּרָה דְאִית לֵיהּ הַחֶסֶ"ד וְהַפַּחַד וְהָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם. וּלְפִיכָךְ אָמַר (תְּהִלִּים קי"ח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.

אֶבֶן מָאֲסוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק שְׁבָנוּ אֶת הָעוֹלָם, הָיְתָה עַתָּה לְרֹאשׁ פִּנָּה. וְלָמָּה מָאֲסוּ בָּהּ וַהֲלֹא נֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כ"ו) עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקוֹלִי וַיִּשְׁמוֹר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי חֻקּוֹתַי וְתוֹרוֹתָי. מָאי מִשְׁמַרְתִּי, אָמַר מִדַּת חֶסֶ"ד. כָּל יְמֵי חַיּוֹת אַבְרָהָם

לשון הקודש

לוֹ, הוּאִיל וְאַבְרָהָם מִלְּמַעְלָה וְיִצְחָק לְמַטָּה, אַתָּה תִּהְיֶה בָּאֶמְצַע וְתִכְלֹל שְׁלָשְׁתָּם, שֶׁכָּתוּב תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. וּמַהוּ הָאֶמְצַע? הַיְנוּ שָׁלוֹם, וַהֲרֵי כָּתוּב תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב? אֱמֶת וְשָׁלוֹם הֵם אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (אסתר ט) דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת, (ישעיה לט) כִּי יִהְיֶה שָׁלוֹם וֶאֱמֶת בְּיָמָי, וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (שם נח) וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ. דְּהַיְנוּ נַחֲלָה גְמוּרָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַחֶסֶד וְהַפַּחַד וְהָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם. וּלְפִיכָךְ אָמַר (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.

אֶבֶן מָאֲסוּ – אַבְרָהָם וְיִצְחָק, שֶׁבָּנוּ אֶת הָעוֹלָם, הָיְתָה עַתָּה לְרֹאשׁ פִּנָּה. וְלָמָּה מָאֲסוּ בָּהּ, וַהֲלֹא נֶאֱמַר (בראשית כו) עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי חֻקּוֹתַי וְתוֹרֹתַי? מַה זֶּה מִשְׁמַרְתִּי? אָמְרָה מִדַּת חֶסֶד: שֶׁכָּל יְמֵי

בָּעוֹלָם לֹא הֻצְרַכְתִּי אֲנִי לַעֲשׂוֹת מֵלַאכְתִּי, שֶׁהֲרֵי אַבְרָהָם עָמַד שָׁם בִּמְקוֹמִי. וַיִּשְׁמוֹר מִשְׁמַרְתִּי, בְּמִדָּה זוֹ הָיְתָה מֵלַאכְתִּי שֶׁאֲנִי מְזַכֶּה אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְאֲפִילוּ נִתְחַיְּבוּ, אֲנִי מְזַכֶּה אוֹתָם. וְעוֹד מִשִּׁיבָם וּמֵבִיא בִּלְבָבָם לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אֲבִיהֶם. כָּל זֶה עָשָׂה אַבְרָהָם וּכְתִיב (בראשית כ"א) וַיִּטַּע אֶשֶׁל בִּבְאֵר שָׁבַע. סִידֵּר לַחְמוֹ וּמֵימָיו לְכָל בָּאֵי עוֹלָם וְהָיָה מְזַכֶּה וּמְדַבֵּר עַל לִבָּם, לְמִי אַתֶּם עוֹבְדִים, עִבְדוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְהָיָה דּוֹרֵשׁ לָהֶם, עַד שֶׁהָיוּ בָּאִים וְשָׁבִים.

וּמְנַלָּן שֶׁאַף הַחַיָּבִים הָיָה מְזַכֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם וְאַבְרָהָם הָיוֹ יִהְיֶה וְגוֹ'. אֶלָּא אֲזַכֶּהוּ שִׁיבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים וְיִזְכֶּה. וְכִי אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁלֹּא יָדַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יָכְלוּ לְהִנָּצֵל. אֶלָּא זְכוּתוֹ קָאָמַר. מִכָּאן אָמְרוּ בָּא לִיטָּהֵר מְסַיְּעִין אוֹתוֹ.

לשון הקודש

הֱיוֹת אַבְרָהָם בָּעוֹלָם לֹא הֻצְרַכְתִּי אֲנִי לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתִּי, שֶׁהֲרֵי אַבְרָהָם עָמַד שָׁם בִּמְקוֹמִי. וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי – בְּמִדָּה זוֹ הָיְתָה מְלַאכְתִּי, שֶׁאֲנִי מְזַכֶּה אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וַאֲפִלּוּ נִתְחַיְּבוּ אֲנִי מְזַכֶּה אוֹתָם. וְעוֹד מְשִׁיבָם וּמֵבִיא בִּלְבָבָם לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אֲבִיהֶם. כָּל זֶה עָשָׂה אַבְרָהָם, וְכָתוּב (שם כא) וַיִּטַּע אֵשֶׁל בִּבְאֵר שָׁבַע. סִדֵּר לַחְמוֹ וּמֵימָיו לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, וְהָיָה מְזַכֶּה וּמְדַבֵּר עַל לִבָּם: לְמִי אַתֶּם עוֹבְדִים? עִבְדוּ אֶת ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ! וְהָיָה דּוֹרֵשׁ לָהֶם, עַד שֶׁהָיוּ בָּאִים וְשָׁבִים.

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁאַף הַחַיָּבִים הָיָה מְזַכֶּה? שֶׁנֶּאֱמַר (שם יח) הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם, וְאַבְרָהָם הָיוֹ יִהְיֶה וְגוֹמֵר. אֶלָּא אֲזַכֶּהוּ שֶׁיְּבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים וְיִזְכֶּה. וְכִי אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁלֹּא יָדַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא

בָּא לִיטַמֵּא פּוֹתְחִין לוֹ מָאי פּוֹתְחִין לוֹ, אוֹתָן הַפְּתוּחִים תָּמִיד. מִצְוֹתַי חֻקּוֹתַי וְתוֹרוֹתַי, אָמַר, הוֹאִיל וְלֹא חֲפַצְתִּי בָהּ אֶשְׁמוֹר מִצְוֹתֶיהָ. מָאי תּוֹרוֹתַי, אֶלָּא אֲפִילוּ הוֹרָאוֹת וּפִלְפּוּלִים שְׁמוּרִים לְמַעְלָה, הוּא יְדָעֵם וּפִלְפֵּל וְקִיְּמָם.

וּמָאי מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל, הֱוֵי אוֹמֵר צֶדֶק הַעֶלְיוֹן. וּמָאי הָאוֹר הַגָּדוֹל הַצָּפוּן, הַיְינוּ סוֹחֶרֶת. וְהָאֶבֶן שֶׁדָּרָה לְמַטָּה הֵימֶנָּה נִקְרֵאת דָּר, וּמָאי הוּא מִידוֹ לוֹ, הַיְינוּ חֲמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁל יַד יָמִין:

(עד כאן מההשמטות)

וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד. וַיְהִי עֶרֶב מִסִּטְרָא דְחֹשֶׁךְ, וַיְהִי בֹּקֶר מִסִּטְרָא דְאוֹר, וּמִגּוֹ דְּאִנּוּן מִשְׁתַּתְּפֵי כְּחֲדָא כְּתִיב יוֹם אֶחָד. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר מָאי טַעֲמָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא כְּתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי

לשון הקודש

יָכְלוּ לְהִנָּצֵל? אֶלָּא זְכוּתוֹ הוּא אָמַר. מִכָּאן אָמְרוּ, בָּא לִטָּהֵר – מְסַיְּעִין אוֹתוֹ. בָּא לִטָּמֵא – פּוֹתְחִים לוֹ. מַה זֶּה פּוֹתְחִים לוֹ? אוֹתָם הַפְּתוּחִים תָּמִיד. מִצְוֹתַי חֻקּוֹתַי וְתוֹרֹתַי – אָמַר, הוֹאִיל וְלֹא חָפַצְתִּי בָהּ, אֶשְׁמֹר מִצְוֹתֶיהָ. מַה זֶּה תּוֹרֹתַי? אֶלָּא אֲפִלּוּ הוֹרָאוֹת וּפִלְפּוּלִים שְׁמוּרִים לְמַעְלָה הוּא יְדָעָם וּפִלְפֵּל וְקִיְּמָם.

וּמַה זֶּה מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל? הֱוֵי אוֹמֵר, צֶדֶק הָעֶלְיוֹן. וּמַהוּ הָאוֹר הַגָּדוֹל הַצָּפוּן? וְהַיְנוּ סֹחֶרֶת. וְהָאֶבֶן שֶׁדָּרָה לְמַטָּה הֵימֶנָּה נִקְרֵאת דָּר, וּמַה הוּא? מִידוֹ לוֹ, הַיְנוּ חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁל יַד יָמִין:

ע"כ מההשמטות.

וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד. וַיְהִי עֶרֶב – מִצַּד הַחֹשֶׁךְ. וַיְהִי בֹּקֶר – מִצַּד הָאוֹר. וּמִתּוֹךְ שֶׁהֵם מִשְׁתַּתְּפִים כְּאֶחָד, כָּתוּב יוֹם אֶחָד. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מָה הַטַּעַם

בֹּקֶר. לְמִנְדַּע דְּהָא לֵית יוֹם בְּלָא לַיְלָה וְלֵית לַיְלָה בְּלָא יוֹם וְלָא אִבְעוּן לְאִתְפְּרָשָׁא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הַהוּא יוֹם דְּנָפַק אוֹר קַדְמָאָה אִתְפְּשַׁט בְּכֻלְּהוּ יוֹמֵי, דִּכְתִיב בְּכֻלְּהוּ יוֹם. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר מַשְׁמַע דִּכְתִיב בְּכֻלְּהוּ בֹּקֶר, וְלָאו בֹּקֶר אֶלָּא מִסִּטְרָא דְּאוֹר קַדְמָאָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר יוֹמָא קַדְמָאָה אָזִיל עִם כֻּלְּהוּ וְכֻלְּהוּ בֵּיהּ, בְּגִין לְאַחֲזָאָה דְּלָאו בְּהוּ פִּירוּדָא וְכֹלָּא חַד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, יְהִי (ד"א ל"ג אור) אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּהַאי אוֹר לְתַתָּא, וְאִלֵּין אִנּוּן מַלְאָכִין דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּיוֹמָא קַדְמָאָה אִית לוֹן קִיּוּמָא לְאִתְקַיְּמָא לִסְטַר יָמִינָא. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. אֶת לְאִתְכְּלָלָא אִסְפַּקְלַרְיָאָה דְּלָא נָהֲרָא עִם אִסְפַּקְלַרְיָאָה דְּנָהֲרָא דְּאִתְמַר (ד"א ביה) כִּי טוֹב. אָמַר

לשון הקודש

בְּכָל יוֹם וָיוֹם כָּתוּב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר? לָדַעַת שֶׁהֲרֵי אֵין יוֹם בְּלִי לַיְלָה וְאֵין לַיְלָה בְּלִי יוֹם, וְלֹא צְרִיכִים לְהִפָּרֵד.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁיָּצָא אוֹר רִאשׁוֹן, הִתְפַּשֵּׁט בְּכָל הַיָּמִים, שֶׁכָּתוּב בְּכֻלָּם יוֹם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב בְּכֻלָּם בֹּקֶר, וְאֵין בֹּקֶר אֶלָּא מִצַּד שֶׁל אוֹר רִאשׁוֹן. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, יוֹם רִאשׁוֹן הוֹלֵךְ עִם כֻּלָּם, וְכֻלָּם בּוֹ, כְּדֵי לְהַרְאוֹת שֶׁאֵין בָּהֶם פֵּרוּד וְהַכֹּל אֶחָד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, תִּהְיֶה הִתְפַּשְׁטוּת הָאוֹר הַזֶּה לְמַטָּה, וְאֵלֶּה הֵם הַמַּלְאָכִים שֶׁנִּבְרְאוּ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, יֵשׁ לָהֶם קִיּוּם לְהִתְקַיֵּם לְצַד יָמִין. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, אֶת – לִכְלֹל אֶת הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה עִם אַסְפַּקְלַרְיָה מְאִירָה, שֶׁנֶּאֱמַר [בּוֹ] כִּי טוֹב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֶת – לִכְלֹל [וְלַהַכְלִיל]

רִבִּי אֶלְעָזָר אֶת לְאִתְכְּלָלָא (ד"א לְאַכְלָלָא) וּלְאַסְגָּאָה כֻּלְּהוּ מַלְאָכִין דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דְאוֹר דָּא, וְכֻלְּהוֹן נָהֲרִין בְּקַדְמִיתָא בְּקִיּוּמָא שְׁלִים:

יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בְּהַאי אִתְפְּרָשׁוּ מַיִין עִלָּאִין מִמַּיִין תַּתָּאִין. רָקִיעַ פְּשִׁיטוּתָא דְּמַיִין וְהָא אִתְמָר. וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִין עִלָּאִין לְתַתָּאִין:

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ. בִּסְגִיאוּ עִלָּאָה. וַיְהִי רָקִיעַ לָא כְּתִיב, אֶלָּא וַיַּעַשׂ, דְּאַסְגֵּי לֵיהּ בִּרְבוּ סַגְיָא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק בַּשֵּׁנִי אִתְבְּרֵי גֵיהִנֹּם לְחַיָּבֵי עָלְמָא, בַּשֵּׁנִי אִתְבְּרֵי מַחְלוֹקֶת. בַּשֵּׁנִי לָא אִשְׁתְּלִים בֵּיהּ עֲבִידְתָּא, וּבְגִין כָּךְ לָא כְתִיב בֵּיהּ כִּי טוֹב, עַד דְּאָתָא יוֹם תְּלִיתָאָה וְאִשְׁתְּלִים בֵּיהּ עֲבִידְתָּא, בְּגִין כָּךְ כִּי טוֹב תְּרֵי זִמְנֵי, חַד עַל אַשְׁלָמוּת עֲבִידְתָּא דְיוֹם שֵׁנִי, וְחַד לְגַרְמֵיהּ. בְּיוֹם תְּלִיתָאֵי אִתְתַּקַּן יוֹם שֵׁנִי וְאִתְפְּרַשׁ

לשון הקודש

וּלְרַבּוֹת אֶת כָּל הַמַּלְאָכִים שֶׁבָּאִים מִצַּד הָאוֹר הַזֶּה, וְכֻלָּם מְאִירִים בְּבַתְּחִלָּה בְּקִיּוּם שָׁלֵם.

יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בָּזֶה נִפְרְדוּ מַיִם עֶלְיוֹנִים מִמַּיִם תַּחְתּוֹנִים. רָקִיעַ – הִתְפַּשְּׁטוּת הַמַּיִם, וַהֲרֵי נֶאֱמַר. וִיהִי מַבְדִּיל – בֵּין מַיִם עֶלְיוֹנִים לַתַּחְתּוֹנִים.

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ – בְּמַעֲלָה עֶלְיוֹנָה. וַיְהִי רָקִיעַ לֹא כָתוּב, אֶלָּא וַיַּעַשׂ, שֶׁהִגְדִּיל אוֹתוֹ בְּגַדְלוּת רַבָּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בַּשֵּׁנִי נִבְרָא גֵיהִנֹּם לְרִשְׁעֵי הָעוֹלָם. בַּשֵּׁנִי נִבְרְאָה מַחֲלֹקֶת. בַּשֵּׁנִי לֹא נִשְׁלַם בּוֹ הַמַּעֲשֶׂה, וְלָכֵן לֹא כָתוּב בּוֹ כִּי טוֹב, עַד שֶׁבָּא יוֹם שְׁלִישִׁי וְנִשְׁלַם בּוֹ הַמַּעֲשֶׂה. מִשּׁוּם כָּךְ כִּי טוֹב פַּעֲמַיִם, אֶחָד עַל

בֵּיהּ מַחְלוֹקֶת. וּבֵיהּ אִשְׁתְּלִימוּ רַחֲמֵי עַל חַיָּבֵי גֵיהִנֹּם. בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה מִשְׁתַּכְּכִין שְׁבִיבִין דְּגֵיהִנֹּם. בְּגִינֵי כָּךְ אִתְּכְּלִיל בֵּיהּ יוֹם שֵׁנִי וְאִשְׁתְּלִים בֵּיהּ.

רִבִּי חִיָּיא הָוָה יָתִיב קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ הַאי אוֹר בְּיוֹם רִאשׁוֹן וְחֹשֶׁךְ בְּיוֹם שֵׁנִי וְאִתְּפְּרָשׁוּ מַיָּא וּמַחְלוֹקֶת הָוָה בֵּיהּ, אַמַּאי לָא אִשְׁתְּלִים בְּיוֹם רִאשׁוֹן דְּהַאי יָמִינָא כָּלִיל לִשְׂמָאלָא, אָמַר לֵיהּ עַל דָּא הָוָה מַחְלוֹקֶת, וּתְלִיתָאָה בָּעֵי לְמֵיעַל בֵּינַיְיהוּ לְאַכְרָעָא וּלְאַסְגָּאָה בְּהוּ שְׁלָם:

תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא, אִתְּחַבְּרוּתָא דְּמַיִין עִלָּאִין בְּתַתָּאִין לְמֶעְבַּד פֵּירִין. מַיִין עִלָּאִין (ד"א פָּרִין וְרָבִין) וְעַבְדֵי אִיבִּין, וְתַתָּאֵי קָרָאן לוֹן לְעִלָּאִין כְּנוּקְבָא לְגַבֵּי דְּכוּרָא, בְּגִין דְּמַיִין עִלָּאִין דְּכוּרִין וְתַתָּאֵי נוּקְבִין.

לשון הקודש

הַשְּׁלָמַת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם שֵׁנִי, וְאֶחָד לְעַצְמוֹ. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי הִתְתַּקֵּן הַיּוֹם הַשֵּׁנִי וְנִבְדְּלָה בוֹ מַחֲלֹקֶת, וּבוֹ הִשְׁתַּלְּמוּ רַחֲמִים עַל רִשְׁעֵי הַגֵּיהִנֹּם. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי מִשְׁתַּכְּכִים שַׁלְהֶבוֹת הַגֵּיהִנֹּם. מִשּׁוּם כָּךְ נִכְלַל בּוֹ שֵׁנִי וְנִשְׁלַם בּוֹ.

רִבִּי חִיָּיא הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ, אוֹר זֶה בְּיוֹם רִאשׁוֹן, וְחֹשֶׁךְ בְּיוֹם שֵׁנִי, וְנִפְרְדוּ הַמַּיִם וּמַחֲלֹקֶת הָיְתָה בּוֹ, לָמָּה לֹא נִשְׁלַם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהֲרֵי יָמִין כּוֹלֵל אֶת הַשְּׂמֹאל? אָמַר לוֹ, עַל זֶה הָיְתָה מַחֲלֹקֶת, וּשְׁלִישִׁי רָצָה לְהַכְנִיס בֵּינֵיהֶם לְהַכְרִיעַ וּלְהַרְבּוֹת בָּהֶם שָׁלוֹם.

תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא – הִתְחַבְּרוּת שֶׁל מַיִם עֶלְיוֹנִים בַּתַּחְתּוֹנִים לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת. מַיִם עֶלְיוֹנִים [ד"א פָּרִים וְרָבִים] וְעוֹשִׂים פֵּרוֹת, וְהַתַּחְתּוֹנִים קוֹרְאִים לָהֶם לָעֶלְיוֹנִים כִּנְקֵבָה לַזָּכָר, מִשּׁוּם שֶׁמַּיִם עֶלְיוֹנִים זְכָרִים, וְתַחְתּוֹנִים נְקֵבִים.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר כָּל דָּא הוּא לְעֵילָא וְהוּא לְתַתָּא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אִי הָכִי אֱלֹהִים דְּקָא אָמְרָן (ד"א אָמַר) **מָאן אֱלֹהִים,** (ד"א ל"ג אֱלֹהִים סְתָם) **אֱלֹהִים חַיִּים לְעֵילָא, וְאִי תֵּימָא לְתַתָּא אֱלֹהִים סְתָם. אֶלָּא לְתַתָּא אִיהוּ תּוֹלְדוֹת,** (דף מו ע"ב) **כְּמָה דְאַתְּ אָמַר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם וְאַמְרִינָן בְּה' בְּרָאָם, וְהַהוּא** (ס"א דְּלְעֵילָא) **לְעֵילָא אֲבָהָן דְּכֹלָּא הוּא אִיהִי עֲבִידְתָּא, וְעַל דָּא אַרְעָא עַבְדַת תּוֹלְדוֹת, דְּהָא הִיא מִתְעַבְּרָא כְּנוּקְבָא מִן דְּכוּרָא.**

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר כָּל חֵילִין הֲווֹ בְּאַרְעָא וְלָא אַפִּיקַת חֵילָהָא וְאִנּוּן תּוֹלְדוֹתֶיהָ עַד יוֹם (חֲמִישִׁי) **הַשִּׁשִּׁי דִּכְתִיב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, וְאִי תֵּימָא וְהָא כְתִיב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא. אֶלָּא אַפִּיקַת תִּקּוּן חֵילָהָא לְאִתְיַישְׁבָא כְּדְקָא יָאוּת וְכֹלָּא חָזָה גָּנִיז בֵּהּ עַד**

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כָּל זֶה הוּא לְמַעְלָה וְהוּא לְמַטָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִם כָּךְ, אֱלֹהִים שֶׁאָמַרְנוּ [ד"א אָמַר] מִי הָאֱלֹהִים? [ד"א אֱלֹהִים סְתָם] אֱלֹהִים חַיִּים לְמַעְלָה. וְאִם תֹּאמַר אֱלֹהִים לְמַטָּה סְתָם, אֶלָּא לְמַטָּה הוּא תּוֹלְדוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם. וְאָמַרְנוּ בְּה' בְּרָאָם. וְאוֹתוֹ [שֶׁלְּמַעְלָה] לְמַעְלָה אֲבִיהֶם שֶׁל הַכֹּל הוּא, הִיא הָעֲשִׂיָּה, וְעַל זֶה הָאָרֶץ עוֹשָׂה תּוֹלְדוֹת, שֶׁהֲרֵי הִיא מִתְעַבֶּרֶת כִּנְקֵבָה מִן הַזָּכָר.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל הַצְּבָאוֹת הָיוּ בָּאָרֶץ, וְלֹא הוֹצִיאָה אֶת כֹּחָהּ, וְהֵם תּוֹלְדוֹתֶיהָ, עַד יוֹם [חֲמִישִׁי] הַשִּׁשִּׁי, שֶׁכָּתוּב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. וְאִם תֹּאמַר, וַהֲרֵי כָּתוּב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא? אֶלָּא הוֹצִיאָה תִּקּוּן כֹּחוֹתֶיהָ כְּדֵי לְהִתְיַשֵּׁב כָּרָאוּי, וְהַכֹּל הָיָה גָּנוּז בָּהּ עַד

דְּאִצְטְרִיךְ. דְּהָא בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב צַדְיָא וְרֵיקַנְיָא כְּתַרְגּוּמוֹ, וּלְבָתַר אִתְתַּקְּנַת וְאִתְיַישְׁבַת וְקַבִּילַת זַרְעָא וּדְשָׁאִין וְעִשְׂבִּין וְאִילָנִין כְּדְקָא יָאוּת, וְאַפִּיקַת לוֹן לְבָתָר. וּמְאוֹרוֹת הָכִי נָמֵי לָא שִׁמְּשׁוּ נְהוֹרָא דִּלְהוֹן עַד דְּאִצְטְרִיךְ: (דף מו ע"ב).

יְהִי מְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם (ד"א מְאוֹרֹת כְּתִיב חָסֵר), לְאַכְלָלָא חִוְיָא בִּישָׁא דְּאַטִּיל זוֹהֲמָא וְעֲבַד פִּירוּדָא דְּלָא מִשַּׁמֵּשׁ שִׁמְשָׁא בְּסִיהֲרָא. מְאוֹרֹת לְוָוטִין, וְעַל דָּא גָּרִים דְּאִתְלַטְיָיא אַרְעָא דִּכְתִיב אֲרוּרָה הָאֲדָמָה, וּבְגִין כָּךְ מְאוֹרֹת כְּתִיב, חַד, יְהִי מְאוֹרֹת דָּא סִיהֲרָא. רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם דָּא שִׁמְשָׁא, וְתַרְוַוייהוּ בִּכְלָלָא חָדָא לְאִזְדַּוְוגָא לְאַנְהָרָא עָלְמִין לְעֵילָא וְתַתָּא. מַשְׁמַע דִּכְתִיב עַל הָאָרֶץ וְלָא כְּתִיב בָּאָרֶץ דְּמַשְׁמַע לְעֵילָא וְתַתָּא, חוּשְׁבַּן דְּכֹלָּא בְּסִיהֲרָא הוּא.

לשון הקודש

שֶׁהִצְטָרֵךְ. שֶׁהֲרֵי בַּהַתְחָלָה כָּתוּב שׁוֹמֵמָה וְרֵיקָה כְּתַרְגּוּמוֹ, אַחַר כָּךְ נִתְקָנָה וְהִתְיַשְּׁבָה וְקִבְּלָה זֶרַע וּדְשָׁאִים וַעֲשָׂבִים וְאִילָנוֹת כָּרָאוּי, וְהוֹצִיאָה אוֹתָם אַחַר כָּךְ. וְהַמְּאוֹרוֹת גַּם כֵּן לֹא שִׁמְּשׁוּ אוֹרוֹת שֶׁלָּהֶם עַד שֶׁהִצְטָרֵךְ.

יְהִי מְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וּמְאוֹרֹת כָּתוּב חָסֵר, לְהַכְלִיל נָחָשׁ הָרָע שֶׁהִטִּיל זֻהֲמָה וְעָשָׂה פֵּרוּד שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ לֹא מִשַּׁמֵּשׁ עִם לְבָנָה. מְאוֹרֹת – קְלָלוֹת. וְעַל זֶה גָּרַם שֶׁהִתְקַלְּלָה הָאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב אֲרוּרָה הָאֲדָמָה. וְלָכֵן מְאוֹרֹת כָּתוּב אֶחָד. יְהִי מְאוֹרֹת – זוֹ הַלְּבָנָה. רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם – זוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. וּשְׁנֵיהֶם בִּכְלָל אֶחָד לְהִזְדַּוֵּג לְהָאִיר הָעוֹלָמוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב עַל הָאָרֶץ וְלֹא כָּתוּב בָּאָרֶץ, שֶׁמַּשְׁמָע לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, חֶשְׁבּוֹן שֶׁל הַכֹּל בַּלְּבָנָה הוּא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר גִּימַטְרִיָּאוֹת וְחֶשְׁבּוֹן תְּקוּפוֹת וְעִבּוּרִין כֹּלָּא הוּא בְּסִיהֲרָא, דְּהָא לְעֵילָּא לָאו אִיהוּ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְלָא וְהָא כַּמָּה חוּשְׁבְּנִין וְשִׁיעוּרִין קָעָבְדֵי חַבְרַיָּיא. אָמַר לֵיהּ לָאו הָכִי, אֶלָּא חֶשְׁבָּנָא קָיְימָא בְּסִיהֲרָא וּמִתַּמָּן יֵעוּל בַּר נָשׁ לְמִנְדַּע לְעֵילָּא. אָמַר לֵיהּ וְהָא כְּתִיב וְהָיוּ לְאוֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים. אָמַר לֵיהּ לְאוֹתֹת כְּתִיב חָסֵר. אָמַר לֵיהּ הָא כְּתִיב וְהָיוּ, אָמַר לֵיהּ הַוְיָין כְּלְהוֹן דִּיהָוּוֹן בֵּיהּ, כְּאִסְפּוּקָא דָא דְּאִתְמַלְיָיא מִכֹּלָּא, אֲבָל חוּשְׁבְּנָא דְּכֹלָּא בְּסִיהֲרָא הוּא.

תָּא חֲזֵי, נְקוּדָה חַד אִית וּמִתַּמָּן שֵׁירוּתָא לְמִמְנֵי, דְּהָא מַה דִּלְגַו דְּהַהִיא נְקוּדָה לָא אִתְיְדַע וְלָא אִתְיְיהַב לְמִמְנֵי, וְאִית נְקוּדָה לְעֵילָּא סָתִים דְּלָא אִתְגַּלְיָא כְּלַל וְלָא אִתְיְדַע וּמִתַּמָּן שֵׁרוּתָא לְמִמְנֵי כָּל

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, גִּימַטְרִיָּאוֹת וְחֶשְׁבּוֹן תְּקוּפוֹת וְעִבּוּרִים – הַכֹּל הוּא בַּלְּבָנָה, שֶׁהֲרֵי לְמַעְלָה אֵינוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְלֹא?! וַהֲרֵי כַּמָּה חֶשְׁבּוֹנוֹת וְשִׁעוּרִים עוֹשִׂים הַחֲבֵרִים? אָמַר לוֹ, לֹא כָּךְ! אֶלָּא הַחֶשְׁבּוֹן עוֹמֵד בַּלְּבָנָה, וּמִשָּׁם יִכָּנֵס הָאָדָם לָדַעַת לְמַעְלָה. אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי כָּתוּב וְהָיוּ לְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים? אָמַר לוֹ, לְאֹתֹת כָּתוּב חָסֵר. אָמַר לוֹ, הֲרֵי כָּתוּב וְהָיוּ? אָמַר לוֹ, הֲוָיוֹת כֻּלָּם שֶׁיִּהְיוּ בוֹ, כְּאוֹצָר זוֹ שֶׁמִּתְמַלֵּא מֵהַכֹּל. אֲבָל הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁל הַכֹּל הוּא בַּלְּבָנָה.

בֹּא רְאֵה, יֵשׁ נְקֻדָּה אַחַת וּמִשָּׁם הָרִאשִׁית לִמְנוֹת, שֶׁהֲרֵי מַה שֶּׁלִּפְנִים שֶׁל אוֹתָהּ נְקֻדָּה לֹא נוֹדַע וְלֹא נִתָּן לִמְנוֹת, וְיֵשׁ נְקֻדָּה לְמַעְלָה נִסְתֶּרֶת שֶׁלֹּא הִתְגַּלְּתָה כְּלָל וְלֹא נוֹדְעָה, וּמִשָּׁם הָרִאשִׁית לִמְנוֹת כָּל נִסְתָּר וְעָמֹק. כָּךְ גַּם יֵשׁ נְקֻדָּה לְמַטָּה

סָתִים וְעוּמְקָא. הָכִי נָמֵי אִית נְקוּדָה לְתַתָּא דְּאִתְגַּלְיָא, וּמִתַּתָּן הוּא שֵׁירוּתָא לְכָל חוּשְׁבְּנָא וּלְכָל מִנְיָן, וְעַל דָּא הָכָא הוּא אֲתַר לְכָל תְּקוּפוֹת וְגִימַטְרִיָּאוֹת וְעִבּוּרִין וְזִמְנִין וְחַגֵּי וְשַׁבַּתֵּי. וְיִשְׂרָאֵל דְּדָבְקֵי בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבְדֵי חוּשְׁבַּן לְסִיהֲרָא וְאִנּוּן דָּבְקִין בֵּיהּ וְסָלְקִין לֵיהּ לְעֵילָא, דִּכְתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹקֵיכֶם וְגו':

יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר הָא אוּקְמוּהָ דְּאִנּוּן מַיִין רְחִישׁוּ וְאוֹלִידוּ כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא וְהָא אִתְּמַר. וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. יָעוּף מִיבְעֵי לֵיהּ, מַהוּ יְעוֹפֵף.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן רָזָא הוּא. וְעוֹף דָּא מִיכָאֵ"ל דִּכְתִיב, (ישעיה ו) וַיָּעָף אֵלַי אֶחָד מִן הַשְּׂרָפִים. יְעוֹפֵף (ד"א ל"ג יָעוּף מִיבְעֵי לֵיהּ אֶלָּא) דָּא גַּבְרִיאֵ"ל דִּכְתִיב, (דניאל ט) וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל אֲשֶׁר רָאִיתִי בֶּחָזוֹן בַּתְּחִלָּה מוּעָף

לשון הקודש

שֶׁהִתְגַּלְתָּה, וּמִשָּׁם הוּא רֵאשִׁית לְכָל חֶשְׁבּוֹן וּלְכָל מִנְיָן, וְעַל זֶה כָּאן הוּא הַמָּקוֹם לְכָל הַתְּקוּפוֹת וְהַגִּימַטְרִיָּאוֹת וְהָעִבּוּרִים וְהַזְּמַנִּים וְחַגִּים וְשַׁבָּתוֹת. וְיִשְׂרָאֵל שֶׁדְּבֵקִים בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, עוֹשִׂים חֶשְׁבּוֹן לַלְּבָנָה, וְהֵם דְּבֵקִים בּוֹ וּמַעֲלִים אוֹתוֹ לְמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם וְגו'.

יִשְׂרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁאוֹתָם מַיִם רָחֲשׁוּ וְהוֹלִידוּ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וַהֲרֵי נֶאֱמַר. וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ – יָעוּף צָרִיךְ לִכְתֹּב, מַה זֶּה יְעוֹפֵף?.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, סוֹד הוּא, וְעוֹף זֶה מִיכָאֵ"ל, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ו) וַיָּעָף אֵלַי אֶחָד מִן הַשְּׂרָפִים. יְעוֹפֵף – [ד"א יָעוּף צָרִיךְ לוֹ,

בִּיעָף. (ד"א ל"ג וְדָא הוּא יְעוֹפֵף), **עַל הָאָרֶץ** (נ"א דָא אַלְיָהוּ דְאִשְׁתְּכַח תָּדִיר בְּאַרְעָא וְלָא מִסְטְרָא דְאַבָּא וְאִמָּא אִשְׁתְּכַח דְּאִיהוּ (ס"א וְאִיהוּ טָאס עָלְמָא) בְּד' טָאסִין דִּכְתִיב, (מלכים א יח) וְרוּחַ ה' יִשָּׂאֲךָ עַל אֲשֶׁר לֹא אֵדָע. וְרוּחַ ה' חַד. יִשָּׂאֲךָ תְּרֵין. עַל אֲשֶׁר תְּלַת, לֹא אֵדָע אַרְבַּע. עַל פְּנֵי דָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת) **דְּהוּא** (אית דלא גרסי) (חָשׁוּךְ אַרְעָא. עַל פְּנֵי) (נ"א אַחְשִׁיךְ פְּנֵי עָלְמָא וּכְתִיב בֵּיהּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם), **רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם. כִּדְאָמְרָן עוֹלֶה וּמַשְׁטִין וְכוּ'.**

אָמַר רִבִּי אַבָּא וְהָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת בַּשֵּׁנִי אִתְּבְּרִי. אֶלָּא עַל הָאָרֶץ דָּא רְפָאֵ"ל דְּאִיהוּ מְמַנָּא לְאַסְוָותָא דְאַרְעָא דִּבְגִינֵיהּ אִתְרַפְּיָאת אַרְעָא וְקַיָּים בַּר נָשׁ עֲלָהּ וְרָפֵי לְכָל חֵילֵיהּ. עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם דָּא אוֹרִיאֵ"ל, וְכֻלָּא הוּא בַּקְּרָא.

וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בַּתְּרֵיהּ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִים הַגְּדוֹלִים. **אָמַר** רִבִּי אֶלְעָזָר (ד"א הָא אוֹקִימְנָא אִלֵּין לִוְיָתָן וּבַת זוּגוֹ.) **אִלֵּין אִנּוּן שִׁבְעִין מְמַנָּן רַבְרְבָן עַל שִׁבְעִין**

לשון הקודש

אֶלָּא] זֶה גַּבְרִיאֵ"ל, שֶׁכָּתוּב (דניאל ט) וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל אֲשֶׁר רָאִיתִי בֶּחָזוֹן בַּתְּחִלָּה מֻעָף בִּיעָף. [ד"א וְזֶהוּ יְעוֹפֵף]. עַל הָאָרֶץ – [וְזֶה אֵלִיָּהוּ שֶׁנִּמְצָא תָּמִיד בָּאָרֶץ וְלֹא מִצַּד שֶׁל אַבָּא וְאִמָּא הוּא. נִמְצָא שֶׁהוּא (טָס אֶת הָעוֹלָם) בְּאַרְבַּע טִיסוֹת, שֶׁכָּתוּב וְרוּחַ ה' יִשָּׂאֲךָ עַל אֲשֶׁר לֹא אֵדָע. וְרוּחַ ה' – אַחַת. יִשָּׂאֲךָ – שְׁתַּיִם. עַל אֲשֶׁר – שָׁלֹשׁ. לֹא אֵדָע – אַרְבַּע. עַל פְּנֵי – זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת] שֶׁהוּא [מַחְשִׁיךְ הָאָרֶץ. עַל פְּנֵי – מַחְשִׁיךְ פְּנֵי הָעוֹלָם, וְכָתוּב בּוֹ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם.] רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם – כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ עוֹלֶה וּמַסְטִין וְכוּ'.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וַהֲרֵי מַלְאַךְ הַמָּוֶת בַּשֵּׁנִי נִבְרָא? אֶלָּא עַל הָאָרֶץ זֶה רְפָאֵ"ל, שֶׁהוּא מְמֻנֶּה עַל רְפוּאַת הָאָרֶץ, שֶׁבִּגְלָלוֹ נִרְפֵּאת הָאָרֶץ, וְקַיָּם בֶּן אָדָם עָלֶיהָ וּמְרַפֵּא לְכָל כֹּחוֹ. עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם – זֶה אוֹרִיאֵ"ל. וְהַכֹּל הוּא בַּפָּסוּק.

וְלָכֵן כָּתוּב אַחֲרָיו וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר [ד"א

עַמִּין, וּבְגִין כָּךְ אִתְּבְּרִיאוּ כֻּלְּהוּ לְמֶהֱוֵי שַׁלִּיטָאן עַל אַרְעָא. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרוֹמֶשֶׂת אִלֵּין אִנּוּן יִשְׂרָאֵל דְּאִנּוּן (דף מז ע"א) נֶפֶשׁ וַדַּאי דְּהַהוּא חַיָּה וְאִקְרוּן גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם דְּאִנּוּן מִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא. וְאֵת כָּל עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ אִלֵּין צַדִּיקַיָּיא דְּבְהוֹן וּבְגִין כָּךְ אִנּוּן נֶפֶשׁ חַיָּה. דָּבָר אַחֵר וְאֵת כָּל עוֹף כָּנָף כְּדְקָא אִתְּמַר אִלֵּין אִנּוּן שְׁלוּחֵי עָלְמָא.

אָמַר רִבִּי אַבָּא נֶפֶשׁ חַיָּה דְּאִנּוּן (ד"א אִנּוּן) יִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּאִנּוּן בְּנֵי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ד"א בְּנִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) וְנִשְׁמַתְּהוֹן קַדִּישִׁין מִגֵּיהּ אַתְיָין. נַפְשָׁאן דִּשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מְאָן אֲתַר הוּא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר מֵאִנּוּן סִטְרֵי שְׂמָאלָא דְּמְסָאֲבֵי לוֹן אִית לוֹן נִשְׁמָתִין. וּבְגִין כָּךְ כֻּלְּהוּ מְסָאֲבִין,

לשון הקודש

הֲרֵי בַּאֲרֻנוּ אֵלּוּ, לִוְיָתָן וּבַת זוּגוֹ] אֵלֶּה הֵם שִׁבְעִים מְמֻנִּים גְּדוֹלִים עַל שִׁבְעִים הָעַמִּים, וְלָכֵן נִבְרְאוּ כֻּלָּם לִהְיוֹת שׁוֹלְטִים עַל הָאָרֶץ. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת – אֵלֶּה הֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם נֶפֶשׁ וַדַּאי שֶׁל אוֹתָהּ חַיָּה, וְנִקְרָאִים גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵהֶם – שֶׁהֵם מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה. וְאֵת כָּל עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ – אֵלֶּה הַצַּדִּיקִים שֶׁבָּהֶם, וְלָכֵן הֵם נֶפֶשׁ חַיָּה. דָּבָר אַחֵר, וְאֵת כָּל עוֹף כָּנָף – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, אֵלֶּה הֵם שְׁלוּחֵי הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, נֶפֶשׁ חַיָּה שֶׁהֵם [הֵם] יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהֵם בְּנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא [ד"א בָּנִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא] וּנְשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁלָּהֶם בָּאוֹת מִמֶּנּוּ. נַפְשׁוֹת שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עַכּוּ"ם מֵאֵיזֶה מָקוֹם הֵם? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵאוֹתָם צִדְדֵי

וּמְסָאֲבִין לְמָאן דְּקָרַב בַּהֲדַיְיהוּ:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגוֹ' כְּלְהוֹן שְׁאַר חֵיוָון אַחֲרָנִין כָּל חַד וְחַד כְּפוּם זִינֵיהּ, וְאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר הַאי מְסַיֵּיעַ לְמַה דְּאָמְרָן נֶפֶשׁ חַיָּה אִלֵּין יִשְׂרָאֵל דְּאִנּוּן נֶפֶשׁ חַיָּה קַדִּישָׁא עִלָּאָה. בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ אֶרֶץ אִלֵּין שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּלָאו אִנּוּן נֶפֶשׁ חַיָּה אֶלָּא (ד"א עָרְלָה) כִּדְקָאָמְרָן:

השלמה מהחשמטות (סימן כה)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֹרֵעַ זֶרַע לְקַבֵּל דַּרְגָּא דְּבִינָ"ה דְּאִקְרֵי אֱלֹהִים דְּכֵיוָן דְּאִימָא עִלָּאָה חָמָאת לוֹן שְׁלֵמִין יָהִיב לוֹן תָּפְנוּקִין מִלְּעֵילָא לְאִתְקַיְּימָא בְּעַלְמָא.

תָּא חֲזֵי, אָדָם קַדְמָאָה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לֵיהּ

לשון הקודש

הַשְּׁמֹאל שֶׁמְּטַמְּאִים אוֹתָם יֵשׁ לָהֶם נְשָׁמוֹת, וְלָכֵן כֻּלָּם טְמֵאִים וּמְטַמְּאִים מִי שֶׁקָּרֵב עִמָּם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגוֹ' – כָּל שְׁאָר הַחַיּוֹת הָאֲחֵרוֹת כָּל אַחַת וְאַחַת כְּפִי מִינָהּ. וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה מְסַיֵּעַ לְמַה שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁנֶּפֶשׁ חַיָּה אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם נֶפֶשׁ חַיָּה קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה. בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ אֶרֶץ – אֵלּוּ שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁאֵינָם נֶפֶשׁ חַיָּה, אֶלָּא [ד"א עָרְלָה] כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

השלמה מהחשמטות (סימן כה)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֹרֵעַ זֶרַע – כְּנֶגֶד הַדַּרְגָּה שֶׁל בִּינָה שֶׁנִּקְרֵאת אֱלֹהִים. שֶׁבִּינָן שֶׁהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה רָאַתָה אוֹתָם שְׁלֵמִים, נָתְנָה לָהֶם תַּפְנוּקִים מִלְּמַעְלָה לְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם.

בֹּא רְאֵה, לְאָדָם הָרִאשׁוֹן נָתַן הַקָּדוֹשׁ

כָּל עֵשֶׂב זוֹרֵעַ זֶרַע וְלָא יָהַב לֵיהּ רְשׁוּ לְמֵיכָל בְּעִירֵי וְעוֹפֵי שְׁמַיָּא, בְּגִין דְּגַלֵּי קַמֵּיהּ דְּהוּא זַמִּין לְאִתְפַּתָּאָה בְּהַהוּא נָחָשׁ דְּאִיהוּ עָרוּם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַרְחֵקִינֶיהּ מִנֵּיהּ וְלָא יְהֵא לֵיהּ עֵסֶק בֵּיהּ וְלָא בִּבְעִירֵי וְלָא בְּעוֹפֵי בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָרִים לֵיהּ לְבַר נָשׁ מִכְּשׁוֹל מִקָּמֵיהּ, מְאִים יִתְקַיֵּים בְּעַלְמָא.

אֲבָל כַּד אָתָא נֹחַ דְּאִקְרֵי צַדִּיק מָה כְּתִיב בֵּיהּ (בְּרֵאשִׁית ח') וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַיְיָ וְהָא אוּקִימְנָא הַהוּא מִזְבֵּחַ דְּאַקְרִיב בֵּיהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן. וּמַאי טַעְמָא וַיִּבֶן בְּגִין דְּחַיָּיבֵי עַלְמָא עַבְדֵי בָּהּ פְּגִימוּ. אָתָא נֹחַ וְקָרִיב הַהוּא מִזְבֵּחַ בְּבַעְלָהּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ חָסֵר, כַּד חָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְקְרִיב הַהוּא מִזְבֵּחַ וְקָרִיב הַנְּחוּ בְּעִירֵי דַכְיֵי יָהַב

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא כָּל עֵשֶׂב זוֹרֵעַ זֶרַע, וְלֹא נָתַן לוֹ רְשׁוּת לֶאֱכֹל בְּהֵמוֹת וְעוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם, מִשּׁוּם שֶׁגָּלוּי לְפָנָיו שֶׁהָיָה עָתִיד לְהִתְפַּתּוֹת בְּאוֹתוֹ נָחָשׁ שֶׁהוּא (בראשית ג) עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַרְחִיק אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ עֵסֶק עִמּוֹ וְלֹא עִם הַבְּהֵמוֹת וְלֹא עִם הָעוֹפוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵרִים לָאָדָם מִכְּשׁוֹל מִלְּפָנָיו אוּלַי יִתְקַיֵּים בָּעוֹלָם.

אֲבָל כְּשֶׁבָּא נֹחַ, שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק, מַה כָּתוּב בּוֹ? (בראשית ח) וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַה'. הֲרֵי פֵּרַשְׁנוּ אוֹתוֹ הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבּוֹ הִקְרִיב אָדָם הָרִאשׁוֹן. וּמָה הַטַּעַם וַיִּבֶן? מִשּׁוּם שֶׁרִשְׁעֵי הָעוֹלָם עָשׂוּ בָּהּ פְּגָם, בָּא נֹחַ וְהִקְרִיב אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ לְבַעְלָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ, חָסֵר. כְּשֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנִּקְרַב אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ וְהִקְרִיב

לֵיהּ רְשׁוּ לְמֵיכָל כֻּלְּהוּ בְּעִירֵי. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאַתְקִיף בְּהַהוּא בְּרִית עֵץ הַחַיִּים, וְקָרִיב לֵיהּ בְּעֵץ הַדַּעַת וְעָבַד יְחוּדָא בְּקַדְמִיתָא אֶלָּא דִּלְבָתַר אִתְּפְּתָא דְּבָעָא לְמִבְדַּק בְּהַהוּא חוֹבָה וְלָא לְאִתְדַּבַּק בֵּיהּ וַאֲפִילוּ הֲכִי לָא אִשְׁתֵּזִיב מִנֵּיהּ וְנָצִיב הַהוּא כַּרְמָא.

תָּא חֲזֵי, אָדָם דְּזַמִּין לְאִתְפַּתָּאָה בְּאִילָנֵי לָא יָהַב לֵיהּ אִילָנֵי וְאַרְחֵקִינְהוּ מִנֵּיהּ דְּהָא לָא אִדְּכָּר לוֹן אֶלָּא דְּאִיהוּ עָבַד גַּרְמֵיהּ חוֹל וְנָצִיב הַהוּא כַּרְמָא דְּאִקְרֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל. בְּקַדְמִיתָא אִשְׁתְּלִים בֵּיהּ וְחַפְיָא עָלֵיהּ (וְאִשְׁתֵּזִיב) **אִשְׁתֵּזִיב בָּהּ. וּמַאן אִיהִי בֵּית יִשְׂרָאֵל דָּא תֵּיבָה דְּאִקְרֵי אֲרוֹן הַבְּרִית. וְהַשְׁתָּא כַּד בָּעָא לְמִבְדַּק, מָה כְּתִיב** (בראשית ט) **וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיָּיִן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ. לְבָתָר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלֹה. גָּלֵי הַהוּא פִּרְצָה בְּקַדְמִיתָא בְּגוֹ מַשְׁכְּנֵיהּ בְּגוֹ לְגוֹ. וְאִי**

לשון הקודש

אוֹתָם בְּהֵמוֹת טְהוֹרוֹת, נָתַן לוֹ רְשׁוּת לֶאֱכֹל כָּל הַבְּהֵמוֹת, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא הֶחֱזִיק בְּאוֹתוֹ בְּרִית עֵץ הַחַיִּים וְקֵרַב אוֹתוֹ לְעֵץ הַדַּעַת, וְעָשָׂה יִחוּד בְּבָרְאשׁוֹנָה, אֶלָּא שֶׁאַחַר כָּךְ הִתְפַּתָּה שֶׁרָצָה לִבְדֹּק אֶת אוֹתוֹ הַחֵטְא וְלֹא לִדְבֹּק בּוֹ, אֲפִלּוּ כָּךְ לֹא נִצַּל מִמֶּנּוּ וְהִצִּיב אוֹתוֹ כֶּרֶם.

בֹּא רְאֵה, אָדָם שֶׁעָתִיד לְהִתְפַּתּוֹת בְּאִילָנוֹת, לֹא נָתַן לוֹ אִילָנוֹת וְהִרְחִיק אוֹתָם מִמֶּנּוּ, שֶׁהֲרֵי לֹא הִזְכִּירָם, אֶלָּא שֶׁעָשָׂה אֶת עַצְמוֹ חֹל, וְנָטַע אוֹתוֹ כֶּרֶם שֶׁנִּקְרָא בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּתְּחִלָּה נִשְׁלַם בּוֹ וְכִסָּה עָלָיו נִצַּל (וְנִצַּל) בּוֹ. וּמִי הִיא בֵּית יִשְׂרָאֵל? זוֹ תֵּבָה שֶׁנִּקְרֵאת אֲרוֹן הַבְּרִית. וְעַכְשָׁו כְּשֶׁרָצָה לִבְדֹּק מַה כָּתוּב? (בראשית ט) וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיָּיִן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ. אַחַר כָּךְ וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלֹה, גִּלָּה

לָאו הַהוּא מַדְבְּחָא דְאַגִּינָת עָלֵיהּ מִשּׁוּם דְּאִתְדַּבָּק בָּהּ בְּקַדְמִיתָא הָוָה נִתְפָּס מִיָּד. וְעִם כָּל דָּא כַּד לָא עָבַד לֵיהּ אֶלָּא לְמִבְדַּק, כָּסֵי עָלֵיהּ אוֹרַיְיתָא וְלָא פַּרְסְמֵיהּ כְּמָה דְּפִרְסֵם לְאָדָם. וְהַהוּא מַדְבְּחָא הוּא כַּפָּרָה עָלֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, מִזְבַּח שֶׁל בֵּית עוֹלָמִים הוּא תְּלָתִין וּתְרֵין עַל תְּלָתִין וּתְרֵין אָמָּה (וְהֵיא) הִיא רְמִיזָא בִּתְרֵין וּתְלָתִין נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָכְמָה. דְּהָא חָכְמָה תַּתָּאָה אִקְרֵי, עָלָה אָמָּה וְכָנָס אָמָּה, זְהוּ יְסוֹ"ד לְקָבֵל (צַדִּיק) צֶדֶ"ק דִּלְעֵילָא דְּהָא כְּגוֹוְנָא דְכוּלְּהוּ דַּרְגִּין אִית בָּהּ וְכֻלְּהוּ אִתְחַזְיָין בָּהּ דְּהָא מַרְאָה אִקְרֵי.

עָלָה חֲמֵשׁ וְכָנָס אָמָּה, זְהוּ סוֹבֵב לְקָבֵל הַהוּא דַּרְגָּא דְּאִתְדַּבָּק בָּהּ דְּאִיהוּ סוֹבֵב לְהַהוּא מִזְבֵּחַ הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ב) וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי דְּהָא מִיְּסוֹ"ד

לשון הקודש

אוֹתָהּ פִּרְצָה כְּבָרְאשׁוֹנָה בְּתוֹךְ מִשְׁכָּנוֹ לִפְנֵי וְלִפְנִים. וְאִם לֹא אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ שֶׁהֵגֵן עָלָיו מִשּׁוּם שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ בַּתְּחִלָּה, הָיָה נִתְפָּס מִיָּד. וְעִם כָּל זֶה, כְּשֶׁלֹּא עָשָׂה אוֹתוֹ רַק לִבְדִּק, כִּסְּתָה עָלָיו הַתּוֹרָה וְלֹא פִּרְסְמָה אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁפִּרְסֵם אֶת הָאָדָם, וְאוֹתוֹ מִזְבֵּחַ כַּפָּרָה עָלָיו.

בֹּא רְאֵה, מִזְבֵּחַ שֶׁל בֵּית עוֹלָמִים הָיָה שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם עַל שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם אַמָּה, וְהִיא רְמוּזָה בִּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָכְמָה, שֶׁהֲרֵי חָכְמָה תַּחְתּוֹנָה נִקְרֵאת. עָלָה אַמָּה נִכְנַס אַמָּה – זֶהוּ יְסוֹד, כְּנֶגֶד (צַדִּיק) צֶדֶק שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אֶת כָּל הַדְּרָגוֹת וְכֻלָּם נִרְאִים בָּהּ, שֶׁהֲרֵי נִקְרֵאת מַרְאָה.

עָלָה חָמֵשׁ וְכָנַס אַמָּה – זֶהוּ סוֹבֵב, כְּנֶגֶד אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁנִּדְבַּק בָּהּ, שֶׁהִיא סוֹבֶבֶת אֶת אוֹתוֹ הַמִּזְבֵּחַ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ב)

עַד הַהוּא דַּרְגָּא חֲמִשָּׁה דַרְגִּין אִינּוּן.

עָלָה שָׁלֹשׁ וְכָנָס אָמָּה, אֵלּוּ קְרָנוֹת לְקַבֵּל אִינּוּן תְּלָתָא דַּרְגִּין דְּאַתְיָין לָהּ מִנַּיְיהוּ תְּקִיפוּ עִלָּאָה וְשֶׁפַּע. וּבְגִין כָּךְ דָּוִד שְׁנִמְשָׁח בְּקֶרֶן נִמְשְׁכָה מַלְכוּתוֹ בְּגִין דְּאִיהוּ בְּאִינּוּן קְרָנוֹת הַמִּזְבֵּחַ תְּקִיפוּ דְּמַדְבְּחָא עִלָּאָה.

תָּא חֲזֵי, אַרְבַּע קְרָנוֹת, אָמָּה עַל אָמָּה אִית בֵּיהּ בַּמִּזְבֵּחַ, בְּגִין דְּאִיהוּ כִּסֵּא דָוִד יוֹם רְבִיעָאִי לָתֵת לָהּ שֶׁפַּע מֵאִינּוּן שְׁלֹשׁ אַמּוֹת לְאִינּוּן אַרְבַּע קְרָנוֹת. וְכַד הֲווֹ מַקְרִיבִין כְּהָנֵי מִסִּטְרָא דְחֶסֶ"ד עֹלַת הַתָּמִיד לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ הֲווֹ מַקְרִיבִין לֵיהּ הַהוּא אַתְרָא דְּאִקְרֵי מִזְבֵּחַ. וְכַד הֲווֹ עַבְדִין מָתָנוֹת מִדָּמָא דְעוֹלָה הֲווֹ סָלְקִין וַהֲווּ אַזְלִין בְּהַהוּא סוֹבֵב דְּאִיהוּ דַרְגָּא דִידְהוּ וְחוּלָקֵיהּ דַּאֲבוּהוֹן דְּיַהֲבִין שְׁתֵּי מָתָנוֹת שְׁהֵן אַרְבַּע

לשון הקודש

וימינו תְּחַבְּקֵנִי, שֶׁהֲרֵי מִיסוֹד עַד אוֹתָהּ דַּרְגָּה חָמֵשׁ דְּרָגוֹת הֵן.

עָלָה שָׁלֹשׁ וְכָנָס אַמָּה – אֵלּוּ קְרָנוֹת, כְּנֶגֶד אוֹתָן שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת שֶׁרָאוּ לָהּ מֵהֶם הַתֹּקֶף הָעֶלְיוֹן וְשֶׁפַּע, וּמִשּׁוּם כָּךְ דָּוִד שֶׁנִּמְשַׁח בְּקֶרֶן, נִמְשְׁכָה מַלְכוּתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא בְּאוֹתָן קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ, תֹּקֶף הַמִּזְבֵּחַ הָעֶלְיוֹן.

בָּא רְאֵה, אַרְבַּע קְרָנוֹת אַמָּה עַל אַמָּה יֵשׁ בַּמִּזְבֵּחַ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא כִּסֵּא דָוִד, יוֹם הָרְבִיעִי לָתֵת לָהּ שֶׁפַּע מֵאוֹתָן שָׁלֹשׁ אַמּוֹת לְאוֹתָן אַרְבַּע קְרָנוֹת. וּכְשֶׁהָיוּ מַקְרִיבִים הַכֹּהֲנִים מֵהַצַּד שֶׁל חֶסֶד עוֹלַת הַתָּמִיד אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ, הָיוּ מַקְרִיבִים אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא מִזְבֵּחַ (מַלְכוּת). וּכְשֶׁהָיוּ עוֹשִׂים מַתָּנוֹת מִדַּם הָעוֹלָה, הָיוּ עוֹלִים וְהָיוּ הוֹלְכִים בְּאוֹתוֹ הַסּוֹבֵב שֶׁהוּא הַדַּרְגָּה שֶׁלָּהֶם וְחֵלֶק אֲבִיהֶם, וְנוֹתְנִים

לְקָבֵל הַהוּא אַתְרָא דְּאִקְרֵי עוֹלָה.

וְלָקָבֵל שְׁתֵּי מַתָּנוֹת דְּהַהוּא בּוּכְרָא דְּנָטִיל תְּרֵין חוּלָקִין הָדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים רַחֲמֵי וְדִינָא וְנָסִיב הַהוּא צַדִּיק תְּרֵין חוּלָקִין דִּידֵיהּ הָדָא הוּא דִכְתִיב (דברי הימים א ה) נִתְּנָה בְּכֹרָתוֹ לִבְנֵי יוֹסֵף וּתְרֵין חוּלָקִין דְּאָבוּי וְנָסִיב כֹּלָּא הַאי כָּ"ל וְאַמְלֵי לְהַהוּא אַתְרָא דְּאִקְרֵי יַם. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם.

הַאי מִזְבַּח הָעוֹלָה הָוָה גַּבֵּיהּ, הַא (הַאי) תֵּשַׁע אַמּוֹת לְקָבֵל תִּשְׁעָה דַּרְגִּין דְּאִיכָּא עַד צַדִּיק תְּשִׁיעָאָה דְּכוּלָּא טוֹב וַדָּאי. וְאִיהוּ כְּבִנְיַן אוֹצָר רְחַבָּה מִלְּמַטָּה וּקְצָרָה מִלְּמַעְלָה הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה. וְהַאי מִזְבֵּחַ עִלָּאָה הִיא אִשְׁתּוֹ דְּאָדָם דִּלְעֵילָא וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי

לשון הקודש

שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע כְּנֶגֶד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא עוֹלָה.

וּכְנֶגֶד שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁל אוֹתוֹ בְּכוֹר שֶׁנּוֹטֵל שְׁנֵי חֲלָקִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים, רַחֲמִים וְדִין, וְלָקַח אוֹתוֹ צַדִּיק שְׁנֵי חֲלָקִים שֶׁלּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברי הימים–א ה) נִתְּנָה בְּכֹרָתוֹ לִבְנֵי יוֹסֵף, וּשְׁנֵי חֲלָקִים שֶׁל אָבִיו, וְלָקְחָה הַכֹּל כֹּל הַזֹּאת, וּמְמַלֵּא אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא יָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם.

זֶה מִזְבַּח הָעוֹלָה הָיָה אֶצְלוֹ. תֵּשַׁע אַמּוֹת הַלָּלוּ כְּנֶגֶד תֵּשַׁע דְּרָגוֹת שֶׁיֵּשׁ עַד הַצַּדִּיק הַתְּשִׁיעִי שֶׁל הַכֹּל, טוֹב וַדַּאי, וְהִיא כְּבִנְיַן אוֹצָר, רְחָבָה מִלְּמַטָּה וּקְצָרָה מִלְּמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה. וְהַמִּזְבֵּחַ הָעֶלְיוֹן הַזֶּה הוּא אִשְׁתּוֹ שֶׁל אָדָם

מִזְבֵּחַ הָעוֹלָה כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (יְהוֹשֻׁעַ ג') אֲרוֹן הַבְּרִית וְדָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְאִקְרֵי מִזְבֵּחַ מָאי טַעְמָא אִקְרֵי הֲכִי בְּגִין דְּכַד בְּנֵי עַלְמָא לָא מַכְשְׁרָן עוֹבַדָּיְיהוּ אִיהִי דַּבְחָא לוֹן הָדָא הוּא דִכְתִיב (וַיִּקְרָא כ"ו) וְהִכִּיתִי אֶתְכֶם אַף אֲנִי. דְּהָא כָּל מָאנֵי קְרָבָא דְמַלְכָּא בִּידֵיהּ אִתְמְסָרוּ הָדָא הוּא דִכְתִיב (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ. וּבְגִין כָּךְ אוֹרַיְיתָא שְׁלִימָתָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַהֲבָה לוֹן לְיִשְׂרָאֵל לְמִזְכֵּי בָהּ לְחַיֵּי עַלְמָא לְאִשְׁתֵּזָבָא מִדִּינוֹי דְהַהוּא מִזְבֵּחַ. מָה דְּלֵית רְשׁוּ לְגַבְרָא אַחֲרָא לְקָרְבָא לְגַבָּהּ.

וְכִי תֵימָא הָא חֲמִינָא מִשֶּׁה קָרִיב לְגַבָּהּ שִׁבְעָה יוֹמִין בְּקַדְמִיתָא, תָּא חָזֵי כְּתִיב (שִׁיר הַשִּׁירִים ב') שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. הַאי קְרָא עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְּמַר כַּד אִיהִי שַׁרְיָא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה, וְלָכֵן נִקְרָא מִזְבַּח הָעוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יְהוֹשֻׁעַ ג) אֲרוֹן הַבְּרִית, וְזוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְנִקְרֵאת מִזְבֵּחַ. מָה הַטַּעַם נִקְרֵאת כָּךְ? מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר בְּנֵי הָעוֹלָם אֵין מַעֲשֵׂיהֶם כְּשֵׁרִים, הִיא זוֹבַחַת אוֹתָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כו) וְהִכִּיתִי אֶתְכֶם אַף [גַּם] אֲנִי, שֶׁהֲרֵי כָּל כְּלֵי הַקְּרָב שֶׁל הַמֶּלֶךְ נִמְסְרוּ בְּיָדָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר א) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ. וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לְיִשְׂרָאֵל תּוֹרָה שְׁלֵמָה לִזְכּוֹת בָּהּ לְחַיֵּי עוֹלָם וּלְהִנָּצֵל מִדִּין אוֹתוֹ הַמִּזְבֵּחַ, מַה שֶּׁאֵין רְשׁוּת לְאִישׁ אַחֵר לִקְרַב אֵלֶיהָ.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי רָאִינוּ שֶׁמֹּשֶׁה קָרַב אֵלֶיהָ שִׁבְעָה יָמִים בַּהַתְחָלָה – בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (שִׁיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. הַפָּסוּק הַזֶּה נֶאֱמַר עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהִיא שׁוֹרָה בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה

בְּכָל אִינּוּן שִׁבְעָה יוֹמִין כֻּלְּהוּ בִּשְׁלִימוּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא ח') שִׁבְעַת יָמִים יְמַלֵּא אֶת יָדְכֶם וּבְגִין כָּךְ אִקְרוּן שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּלּוּאִים דַּיְיקָא.

וּמִשֶּׁה דְּאִיהוּ לֵוִי מִסִּטְרָא דָא קָרִיב בְּקַדְמִיתָא לְגַבֵּי הַאי מִזְבֵּחַ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב שְׁמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי מָאי רֹאשִׁי אֶלָּא בְּרֵישָׁא כַּד אִתְדַּבְּקַת הַאי מִזְבֵּחַ בְּהַהוּא עוֹלָה שְׁמֹאלוֹ אִתְקְרֵי בְּקַדְמִיתָא, וְעִם כָּל דָּא אִתְעָרוּ חַבְרַיָּיא בְּחַלּוּק לָבָן שֶׁאֵין בּוֹ אִימְרָא שִׁמֶּשׁ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בְּרֵאשִׁית ל') מָחְשׁוֹף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת. בְּגִין דְּאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דְדִינָא אִתְלַבַּשׁ בְּחֶסֶ"ד וְקָרִיב לְגַבָּהּ וְאִתְעַר חֶסֶ"ד עִלָּאָה בְּעַלְמָא.

וּמַאי קָרִיב פַּר בְּרֵישָׁא תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר עוֹלָה וַדַּאי. וּלְבָתַר קָרִיב פַּר חַטָּאת לְמֵיהַב שְׁלָמָא

לשון הקודש

בְּכָל אוֹתָם שִׁבְעָה יָמִים כֻּלָּם בִּשְׁלֵמוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא ח) שִׁבְעַת יָמִים יְמַלֵּא אֶת יָדְכֶם, וְלָכֵן נִקְרָאִים שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּלּוּאִים דַּיְקָא.

וּמִשֶּׁה שֶׁהוּא לֵוִי, מִצַּד זֶה הוּא קָרֵב בַּתְּחִלָּה לַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שְׁמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. מַה זֶּה רֹאשִׁי? אֶלָּא בָּרֹאשׁ, כְּשֶׁנִּדְבֶּקֶת מִזְבֵּחַ הַזֹּו בְּאוֹתָהּ עוֹלָה, שְׁמֹאלוֹ הִיא נִקְרֵאת בַּתְּחִלָּה. וְעִם כָּל זֶה הֵעִירוּ הַחֲבֵרִים, בְּחָלוּק לָבָן שֶׁאֵין בּוֹ אִמְרָא שִׁמֶּשׁ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ל) מַחְשֹׂף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת. מִשּׁוּם שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהוּא מִצַּד הַדִּין, הִתְלַבֵּשׁ בְּחֶסֶד וְקָרַב אֵלֶיהָ, וְהֵעִיר חֶסֶד עֶלְיוֹן בָּעוֹלָם.

וּמַה הִקְרִיב? פַּר בְּרֹאשׁ תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר עוֹלָה וַדַּאי, וְאַחַר כָּךְ הִקְרִיב פַּר חַטָּאת, לָתֵת שָׁלוֹם בֵּין אוֹתוֹ פַּר חַטָּאת וְאַהֲרֹן

בֵּין הַהוּא פָּר חַטָּאת וְאַהֲרֹן דְּחָב לְגַבָּהּ כַּד עָבַד עֶגְלָא (ס"א עוֹלָה) וְדָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְהַחַטָּאת לְקָבְלָה אִיהוּ. וְדָא פָּר כֹּהֵן מָשִׁיחַ כַּד אִיהוּ חָב לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ מָה דְּלָא אִית בְּגֶבֶר אַחֲרָא אֶלָּא נוּקְבְתָּא לְחַטָּאת וּלְבָתָר קָרִיב עוֹלָה לְגַבָּהּ. כֵּיוָן דְּאִתְקְרִיב עוֹלָה לְגַבֵּי הַאי מִזְבֵּחַ כְּדֵין מְלוּאִים הוּא. מְלוּאִים לְעֵילָא מְלוּאִים לְתַתָּא וְכֻלְּהוּ עָלְמִין בְּחֶדְוָה, דְּהָא מַטְרוֹנִיתָא אִתְחַבְּרַת בְּבַעְלָהּ וּכְדֵין קָרִיב לְגַבֵּי הַהוּא מִזְבֵּחַ אֵיל הַמִּלּוּאִים.

וְיָהִיב מֵהַהוּא דָּמָא עַל תְּנוּךְ אוּדְנָא דְּאַהֲרֹן בְּגִין דְּתְהֲוֵי רְכִיכָא לְמִשְׁמָע בִּרְכִיכוּ וְלָא בְּקַשְׁיוּ. וְיִקַּבֵּל מִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא דְּלָא לְאַפְּרָדָא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּלְאַשְׁלָמָא עָלְמִין כֻּלְּהוּ וְכֵן לִבְנוֹי. וּפַקִּיד לוֹן דְּיָתְבוּן בְּהַהוּא תַּרְעָא דְּהַהוּא אֹהֶל לְמִיטַר הַהוּא אַתְרָא דְּלָא יִתְקְרַב עָרֵל וְטָמֵא

לשון הקודש

שֶׁחָטָא לָהּ כְּשֶׁעָשָׂה עֵגֶל, וְזוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְהַחַטָּאת הִיא כְּנֶגְדָּהּ. וְזֶה פַּר כֹּהֵן מָשִׁיחַ כְּשֶׁהוּא חָטָא אֶל הַמִּזְבֵּחַ, מַה שֶּׁאֵין בְּאִישׁ אַחֵר, אֶלָּא נְקֵבָה לְחַטָּאת, וְאַחַר כָּךְ מַקְרִיב עוֹלָה אֵלֶיהָ. כֵּיוָן שֶׁהֻקְרְבָה עוֹלָה לַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה, אָז מִלּוּאִים הִיא. מִלּוּאִים לְמַעְלָה מִלּוּאִים לְמַטָּה. וְכָל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה, שֶׁהֲרֵי הַגְּבִירָה הִתְחַבְּרָה עִם בַּעְלָהּ, וְאָז מַקְרִיב לְאוֹתוֹ מִזְבֵּחַ אֶת אֵיל הַמִּלֻּאִים.

וְנוֹתֵן מֵאוֹתוֹ דָּם עַל תְּנוּךְ אֹזֶן אַהֲרֹן כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה רַכָּה לִשְׁמֹעַ בְּרַכּוּת, וְלֹא בְּקֹשִׁי. וִיקַבֵּל דִּבְרֵי תּוֹרָה, שֶׁלֹּא לְהַפְרִיד בֵּין תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וּלְהַשְׁלִים כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְכֵן לְבָנָיו. וְצִוָּה אוֹתָם שֶׁיֵּשְׁבוּ בְּאוֹתוֹ הַשַּׁעַר שֶׁל אוֹתוֹ

וְיִשְׁתַּלְּמוּן (כֻּלְּהוּ) כֻּלְּהוֹן שִׁבְעָה יוֹמִין עִלָּאִין וְיִסְתָּלְקוּן בְּהַהוּא דַּרְגָּא דְּחֶסֶ"ד דְּאִיהוּ מִתַּתָּא לְעֵילָּא שְׁבִיעָאָה דְּהָא אִינּוּן בְּקַדְמִיתָא אִתְדַּבְּקוּ בְּהַהוּא פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וּלְבָתָר אִסְתַּלְּקוּ לְעֵילָּא. וּלְבָתָר מָה כְּתִיב וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא ט') וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּפַקִּיד לֵיהּ לְמִיסַּב הַהוּא עֵגֶל דְּחָב בֵּיהּ וִיקַרְבִּינֵיהּ לְגַבֵּיהּ הַהוּא מִזְבֵּחַ וְאִיהוּ הָוָה כַּסִּיף לְקָרְבָּא לְגַבֵּיהּ דְּדָחִיל מִשָּׁלְהוֹבוֹי.

אָמַר לֵיהּ מֹשֶׁה (שם) קְרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חַטָּאתְךָ בְּקַדְמִיתָא וְהַב מֵהַהוּא דָּמָא בְּאִינּוּן קְרָנוֹת בְּגִין דְּחָב בְּקַדְמִיתָא לְגַבָּיְיהוּ וּמָנַע מִנְּהוֹן בִּרְכָאָן וּלְבָתָר (שם) וְאֶת הַדָּם יַצָּק אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ לְאַצְקָא בָּהּ הַהוּא יְסוֹד. מָאי יַצָּק כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (מְלָכִים א' ז') וַיַּעַשׂ אֶת הַיָּם מוּצָק.

לשון הקודש

הָאֹהֶל, לִשְׁמֹר אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁלֹּא יִקְרַב עָרֵל וְטָמֵא, וְיִשְׁתַּלְּמוּ כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים, וְיַעֲלוּ בְּאוֹתָהּ דַּרְגַּת הַחֶסֶד שֶׁהִיא שְׁבִיעִי מִמַּטָּה לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי הֵם בַּתְּחִלָּה נִדְבְּקוּ בְּאוֹתוֹ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, וְאַחַר כָּךְ הִתְעַלּוּ לְמַעְלָה. וְאַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב? וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא ט) וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן, וְצִוָּה אוֹתוֹ לָקַחַת אוֹתוֹ עֵגֶל שֶׁחָטָא בּוֹ וַיַּקְרִיבוֹ לְאוֹתוֹ מִזְבֵּחַ, וְהוּא הָיָה מִתְבַּיֵּשׁ לְהַקְרִיב אֵלָיו, שֶׁפָּחַד מִשַّלְהֶבוֹתָיו.

אָמַר לוֹ מֹשֶׁה (שם), קְרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חַטָּאתְךָ בַּתְּחִלָּה, וְתֵן מֵאוֹתוֹ דָּם עַל אוֹתָם קְרָנוֹת, מִשּׁוּם שֶׁחָטָא בַּתְּחִלָּה אֶצְלָם וּמָנַע מֵהֶם בְּרָכוֹת, וְאַחַר כָּךְ (שם) וְאֶת הַדָּם יָצַק אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ, לָצֶקֶת בָּהּ אוֹתוֹ יְסוֹד. מַה זֶּה יָצַק? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א ז) וַיַּעַשׂ אֶת הַיָּם מוּצָק.

וּלְבָתָר קָרִיב לְהַהוּא מִזְבֵּחַ הַהוּא עוֹלָה וַעֲבַד בְּקַדְמִיתָא רֹאשׁ וּלְבָתָר רֶגֶל. וּלְבָתָר עַל יִשְׂרָאֵל קָרִיב שֵׂעִיר עִזִּים דְּהָא מֵהַהוּא סִטְרָא דְיֶצֶר הָרָע אִתְדַּבְּקוּ בַּעֲבוֹדָה זָרָה וּלְבָתָר עֵגֶל וְכֶבֶשׂ לְעוֹלָה. תָּא חֲזֵי בְּקַדְמִיתָא עֵגֶל לְחַטָּאת כֵּיוָן דְּקָרִיב לֵיהּ בִּשְׁלִימוּ לְגַבֵּיהּ אִמֵּיהּ לְבָתָר קָרִיב לֵיהּ לְגַבֵּי אֲבוּי. הָדָא הוּא דִכְתִיב לְעוֹלָה, וּלְבָתָר שׁוֹר וַאֵיל לִשְׁלָמִים דְּהָא שְׁלָמָא בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין וְהַאי שׁוֹר דְּסִטְרָא דִשְׂמָאלָא.

וְאֵילוֹ דְיִצְחָק לָא עַבְדִין דִּינָא אֶלָּא לִשְׁלָמִים שְׁלָמָא לְעֵילָא שְׁלָמָא לְתַתָּא וּכְדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּתַח עָלַיְיהוּ (תהלים קל"ג) הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יַחַד. שֶׁבֶת אַחִים יְמִינָא וּשְׂמָאלָא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. גַּם לְאַכְלָלָא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

וְאַחַר כָּךְ הִקְרִיב לְאוֹתוֹ מִזְבֵּחַ אוֹתָהּ עוֹלָה, וְעָשָׂה בַּתְּחִלָּה רֹאשׁ, וְאַחַר כָּךְ רֶגֶל, וְאַחַר הִקְרִיב עַל יִשְׂרָאֵל שְׂעִיר עִזִּים, שֶׁהֲרֵי מֵאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל צַד הָרָע נִדְבְּקוּ בָּעֲבוֹדָה זָרָה. וְאַחַר כָּךְ עֵגֶל וְכֶבֶשׂ לְעוֹלָה. בֹּא רְאֵה, בַּהַתְחָלָה עֵגֶל לְחַטָּאת. כֵּיוָן שֶׁהִקְרִיב אוֹתוֹ בִּשְׁלֵמוּת אֶל אִמּוֹ, אַחַר כָּךְ הִקְרִיב אוֹתוֹ לְאָבִיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְעֹלָה. אַחַר כָּךְ, שׁוֹר וָאַיִל לִשְׁלָמִים, שֶׁהִנֵּה שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְשׁוֹר זֶה שֶׁל צַד הַשְּׂמֹאל.

וְאֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק לֹא עוֹשִׂים דִּין אֶלָּא לִשְׁלָמִים, שָׁלוֹם לְמַעְלָה שָׁלוֹם לְמַטָּה, אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פָּתַח עֲלֵיהֶם, (תהלים קלג) הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד. שֶׁבֶת אַחִים – יָמִין וּשְׂמֹאל, מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. גַּם – לְהַכְלִיל אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. יָחַד – צַדִּיק, הַכֹּל בְּיִחוּד שָׁלֵם

יַחַד. צַדִּי"ק כֹּלָּא בִּיחוּדָא (שְׁלֵימָא) שְׁלֵימָתָא כְּדֵין מָה כְּתִיב כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד עַל הַזָּקָן כֵּיוָן דְּאִתְחַבְּרוּ דְּכָר וְנוּקְבָא שְׁלִים בְּגִין כָּךְ כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ בְּקַדְמִיתָא עַתִּיקָא דְּכוֹלָא רֵישָׁא דְּכָל רֵישִׁין.

יוֹרֵד עַל הַזָּקָן דָּא חֶסֶ"ד וּגְבוּרָ"ה וְתִפְאֶרֶת דְּכוּלְהוּ אִקְרוּן זָקֵן. (בְּרֵאשִׁית כ"ד) וְאַבְרָהָם זָקֵן. (שם כ"ז) וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק. (שם מ"ח) וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל כָּבְדוּ מִזֹּקֶן. עַל פִּי מִדּוֹתָיו. דָּא צַדִּיק וְאִיהִי פִּי מִדּוֹתָיו. וּלְבָתָר כְּטָל חֶרְמוֹן שֶׁיּוֹרֵד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן. אִלֵּין שֶׁבַע הָרִים דְּאִקְרוּן הַרְרֵי צִיּוֹן. כִּי שָׁם צִוָּה יְיָ אֶת הַבְּרָכָה. כֵּיוָן דְּאִתְחַבְּרוּ. חַיִּים עַד הָעוֹלָם דָּא עֵץ חַיִּים בְּהַהוּא עוֹלָם. וְכָל דָּא בְּגִין הַנְהוּ קָרְבָּנִין דְּמִתְעָרִין טִיבוּ לְעֵילָא וְתַתָּא.

לשון הקודש

[מְשֻׁלָּם]. וְאָז מַה כָּתוּב? כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזָּקָן. כֵּיוָן שֶׁהִתְחַבְּרוּ זָכָר וּנְקֵבָה שָׁלֵם, מִשּׁוּם כָּךְ כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ, בַּהַתְחָלָה הָעַתִּיק שֶׁל הַכֹּל, רֹאשׁ כָּל הָרָאשִׁים.

יֹרֵד עַל הַזָּקָן – זֶה חֶסֶד וּגְבוּרָה וְתִפְאֶרֶת, שֶׁכֻּלָּם נִקְרָאוּ זָקֵן. (בראשית כד) וְאַבְרָהָם זָקֵן. (שם כז) וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק (גְּבוּרָה). (שם מח) וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל (תִּפְאֶרֶת) כָּבְדוּ מִזֹּקֶן. עַל פִּי מִדּוֹתָיו – זֶה צַדִּיק, וְהוּא פִּי מִדּוֹתָיו. וְאַחַר כָּךְ, כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיֹּרֵד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן – אֵלּוּ שִׁבְעָה הָרִים שֶׁנִּקְרְאוּ הַרְרֵי צִיּוֹן. כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה – כֵּיוָן שֶׁהִתְחַבְּרוּ. חַיִּים עַד הָעוֹלָם – זֶה עֵץ הַחַיִּים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. וְכָל זֶה מִשּׁוּם אוֹתָם קָרְבָּנוֹת שֶׁמְּעוֹרְרִים טוֹב לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וּלְבָתָר הֲכִי כְּהָנֵי דְּמִסְטְרָא דְּחֶסֶ"ד קְרֵבִין לְגַבֵּיהּ דְּהַהוּא מִזְבֵּחַ מָה דְּלֵית רְשׁוּ לְגָבַר אַחֲרָא לְקָרְבָא. וְנַכְסִין נִכְסַת קוּדְשִׁין בִּצְפוּנָא דְּמִזְבֵּחַ, בְּגִין דְּבִסְטָר צְפוּנָא דְּאִית בָּהּ, כַּד קָרִיב גְּבוּרָה לְגַבָּהּ עַבְדָּא אִינּוּן נוּקְמִין, בְּגִין כָּךְ עַבְדִּין כְּהָנֵי שְׁלָמָא בְּעַלְמָא דְּלָא יִתּוֹקַד עַלְמָא בְּשַׁלְהוֹבוֹי דְּמִזְבֵּחַ. וּכְדֵין חַיִּים נַחְתִּין לְעָלְמָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (מַלְאָכִי ב') בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם. מָאי טַעְמָא חַיִּים בְּגִין דְּהוּא עָבַד שָׁלוֹם.

וְכַהֲנֵי עַבְדִּין שָׁלוֹם בְּקָרְבָּנָא מָאי קָרְבָּנָא לָבָן וְאָדוֹם. חֵלֶב וְדָם. חֵלֶב לְקָבֵל הַהוּא דַּרְגָּא שׁוּפְרָא דְּכוּלָּא. חֵלֶב הָאָרֶץ מִתַּרְגֻּמִינָן שׁוּפְרָא דְּאַרְעָא. דָּם לְקָבֵל הַהוּא דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי נֶפֶשׁ דִּכְתִיב (ירמיה נ"א) **נִשְׁבַּע יְיָ צְבָאוֹת בְּנַפְשׁוֹ** (עמוס ו' נִשְׁבַּע יְיָ בְּנַפְשׁוֹ). **וּבַר**

לשון הקודש

וְאַחַר כָּךְ הַכֹּהֲנִים שֶׁמִּצַּד הַחֶסֶ"ד קְרֵבִים לְאוֹתוֹ מִזְבֵּחַ, מַה שֶּׁאֵין רְשׁוּת לְאִישׁ אַחֵר לִקְרַב, וְנִשְׁחָטִים שְׁחִיטַת הַקָּדָשִׁים בִּצְפוֹן הַמִּזְבֵּחַ, מִשּׁוּם שֶׁבְּצַד צָפוֹן שֶׁיֵּשׁ בָּהּ כְּשֶׁקְּרֵבָה גְּבוּרָה אֵלֶיהָ, עוֹשָׂה אֶת אוֹתָן נְקָמוֹת, מִשּׁוּם כָּךְ עוֹשִׂים הַכֹּהֲנִים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, שֶׁלֹּא יִשָּׂרֵף הָעוֹלָם בְּשַׁלְהֶבוֹת הַמִּזְבֵּחַ, וְאָז יוֹרְדִים חַיִּים לָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלאכי ב) בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם. מָה הַטַּעַם חַיִּים? מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹשֶׂה שָׁלוֹם.

וְכֹהֲנִים עוֹשִׂים שָׁלוֹם בַּקָּרְבָּן. מַהוּ הַקָּרְבָּן? לָבָן וֶאָדֹם, חֵלֶב וְדָם. חֵלֶב כְּנֶגֶד אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁל יִפְי שֶׁל הַכֹּל. חֵלֶב הָאָרֶץ תַּרְגּוּמוֹ יִפְי הָאָרֶץ. וְדָם כְּנֶגֶד אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁנִּקְרֵאת נֶפֶשׁ, שֶׁכָּתוּב (ירמיה נא) נִשְׁבַּע ה' צְבָאוֹת בְּנַפְשׁוֹ [(עמוס ו) נִשְׁבַּע ה' בְּנַפְשׁוֹ]. וּבֶן אָדָם, כְּשֶׁמַּקְרִיב דָּם

נָשׁ כַּד קָרִיב הַאי דָּמָא כְּאִילוּ מַקְרִיב נַפְשֵׁיהּ הָדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא יז) כִּי הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר.

וּבְגִין כָּךְ אַזְהַר לוֹן אוֹרַיְיתָא, מָאן דְיֵיכוּל מֵהַהוּא חֵלֶב וְדָם דִּמְקָרְבִין מִנֵּיהּ לְמַדְבְּחָא יִשְׁתְּצֵי מֵהַהוּא מַדְבְּחָא, הַאי דִכְתִיב וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מֵעַמֶּיהָ. מַאי טַעְמָא בְּגִין דַהֲוָה לֵיהּ לְמִקְרֵבֵיהּ לְהַהוּא חֵלֶב עַל מַדְבְּחָא וְהַהוּא דָם בַּיְסוֹד לְאַכְלָלָא מִדַּת יוֹם בַּלַּיְלָה וּמִדָּת לַיְלָה בְּיוֹם.

וּבְעוֹלָת הַתָּמִיד דְאִיהִי כְּלָלָא דְכוֹלָא לְכַפָּרָא עַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה הַנִּיתָּק לַעֲשֵׂה. מַאי טַעְמָא בְּגִין דְּהָא אָרְבָּא (ס"ת אַתְרָא) דַּרְגָּא דְעוֹלָה עֲשֵׂה אִיהוּ. וְעַבְדִין לֵיהּ מַתָּנוֹת לְאַכְלָלָא לְהַהוּא אַתְרָא דְאִקְרֵי כָּ"ל וּלְיִשְׂרָאֵל.

וּלְאָן אַתְרָא יַהֲבִין אִינּוּן מַתָּנוֹת. חָדָא בְּקֶרֶן

לשון הקודש

זֶה, כְּאִלּוּ מַקְרִיב נַפְשׁוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא יז) כִּי הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר.

וּמִשּׁוּם כָּךְ הִזְהִירָה אוֹתָם הַתּוֹרָה, מִי שֶׁיֹּאכַל מֵאוֹתוֹ חֵלֶב וְדָם שֶׁמִּמֶּנּוּ מַקְרִיבִים לַמִּזְבֵּחַ, יִכְלֶה מֵהַמִּזְבֵּחַ הַהוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מֵעַמֶּיהָ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהָיָה לוֹ לְהַקְרִיב אֶת אוֹתוֹ חֵלֶב עַל הַמִּזְבֵּחַ, וְאוֹתוֹ דָם בַּיְסוֹד, לְהַכְלִיל מִדַּת יוֹם בַּלַּיְלָה וּמִדַּת לַיְלָה בְּיוֹם.

וּבְעוֹלַת הַתָּמִיד שֶׁהִיא כְּלָלוּת שֶׁל הַכֹּל, לְכַפֵּר עַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה הַנִּתָּק לַעֲשֵׂה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהָאֲנִיָּה [מָקוֹם] הַזּוֹ דַּרְגָּה שֶׁל עוֹלָה עֲשֵׂה הִיא, וְעוֹשִׂים לָהּ מַתָּנוֹת לְהַכְלִיל לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא כֹּל וּלְיִשְׂרָאֵל.

וּלְאֵיזֶה מָקוֹם נוֹתְנִים אוֹתָן מַתָּנוֹת? אַחַת בְּקֶרֶן מִזְרָחִית צְפוֹנִית לְעוֹרֵר

מִזְרָחִית צְפוֹנִית לְאַתְעָרָא מִזְרָח דְּאִיהוּ רַחֲמֵי וּלְאִתְעָרָא צָפוֹן בְּחֶדְוָה לְגַבֵּיהּ דְּהַהוּא מִזְבֵּחַ. וּלְבָתָר בְּקֶרֶן מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית לְאַכְלָלָא הַהוּא מִזְבֵּחַ דְּאִקְרֵי מַעֲרָב בַּדָּרוֹם דְּאִיהוּ חֶסֶ"ד. וּבְגִין כָּךְ כֹּלָּא חָדָא מַתְּנָה הָדָא הוּא דִּכְתִיב שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. שְׂמֹאלוֹ דְּמִזְרָח דְּאִיהוּ צָפוֹן תַּחַת לְרֹאשִׁי בְּקַדְמִיתָא. וְהָדָר וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי דְּאִיהוּ חֶסֶ"ד.

דָּבָר אַחֵר מָאי טַעְמָא דְּלָא יַהֲבִין מַתְּנָה בְּקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית, צְפוֹנִית מַעֲרָבִית. דְּהָא הַהוּא קֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית אִיהוּ בְּקַדְמִיתָא כַּד סָלְקִין כַּהֲנַיָּא בְּהַהוּא כֶּבֶשׁ דְּבַדָּרוֹם סִטְרָא וְחוֹלָקָא דִידְהוּ דְּאִיהוּ חֶסֶ"ד. וְאַמְרִינָן כָּל פִּנִּיוֹת שְׁאַתָּה פּוֹנֶה אִיהוּ אֶלָּא דֶּרֶךְ יָמִין לַמִּזְבֵּחַ בְּגִין לְחַבְּרָן סִטְרָא דְּמִזְרָח בְּהַהוּא מִזְבֵּחַ וַהֲוָה לֵיהּ לְכַהֲנָא לְמֵיהַב מַתְּנָה

לשון הקודש

הַמִּזְרָח, שֶׁהוּא רַחֲמִים. וּלְעוֹרֵר הַצָּפוֹן בְּשִׂמְחָה אֵלָיו שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ הַהוּא, וְאַחַר כָּךְ בְּקֶרֶן מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית, לְהַכְלִיל אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ שֶׁנִּקְרָא מַעֲרָב בְּדָרוֹם שֶׁהוּא חֶסֶד, וְלָכֵן הַכֹּל מַתָּנָה אַחַת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. שְׂמֹאלוֹ – שֶׁל מִזְרָח שֶׁהוּא צָפוֹן. תַּחַת לְרֹאשִׁי – בַּתְּחִלָּה. וְאַחַר כָּךְ וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי – שֶׁהוּא חֶסֶד.

דָּבָר אַחֵר, מָה הַטַּעַם שֶׁלֹּא נוֹתְנִים מַתָּנָה בְּקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית, צְפוֹנִית מַעֲרָבִית? שֶׁהֲרֵי אוֹתָהּ קֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית הִיא בַּתְּחִלָּה, כְּשֶׁעוֹלִים הַכֹּהֲנִים בְּאוֹתוֹ כֶּבֶשׁ, שֶׁבַּדָּרוֹם הַצַּד וְהַחֵלֶק שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא חֶסֶד. וְאוֹמְרִים, כָּל פִּנּוֹת שֶׁאַתָּה פּוֹנֶה, אֵינוֹ אֶלָּא דֶּרֶךְ יָמִין לַמִּזְבֵּחַ, כְּדֵי לְחַבֵּר צַד הַמִּזְרָח לְאוֹתוֹ מִזְבֵּחַ, וְהָיָה לוֹ לַכֹּהֵן לָתֵת מַתָּנָה בַּתְּחִלָּה

בְּקַדְמִיתָא בְּהַהוּא קֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית דְּהַאי אִיהוּ קַדְמָאָה לְאִינּוּן דַּרְגִּין וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּאִתְעָר לְגַבָּהּ חֶסֶ"ד בְּקַדְמִיתָא. הָא אִתְעָרוּ חַבְרַיָּיא וְאַמְרִין בְּגִין דִּכְתִיב (ויקרא ד') אֶל יְסוֹד מִזְבַּח הָעוֹלָה מִן יְסוֹד לַמִּזְבֵּחַ שֶׁל עוֹלָם (ס"א עוֹלָה) כְּלוֹמַר קָרֵב יְסוֹד דְּאִיהוּ צַדִּיק לְגַבָּהּ, וְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית לֹא הָיָה לָהּ יְסוֹד.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב בֵּיהּ בִּיהוּדָה (בְּרֵאשִׁית ל"ז) לְכוּ וְנִמְכְּרֵנוּ לַיִּשְׁמְעֵאלִים. וּבְגִין דְּאִיהוּ חָב לְגַבֵּי הַהוּא יְסוֹד וְאַפְּרֵשֵׁיהּ מֵהַהוּא אֶרֶץ עִלָּאָה וְיָהַב עֵצָה לְמִזְבַּן יָתֵיהּ. בְּגִין כָּךְ בְּהַהוּא חוּלָקָא דִּידֵיהּ לָא הָוָה לֵיהּ יְסוֹד. וְהָכִי תָּנִינָן מָה הָוָה חוּלָקֵיהּ דִּיהוּדָה הַר הַבַּיִת וּלְשָׁכָיו בַּעֲזָרוֹת. וּמָה הָיָה חוּלָקֵיהּ דְּבִנְיָמִן דְּאִיהוּ צַדִּיק לְתַתָּא אוּלָם וְהֵיכָל וּבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים וּרְצוּעָה נַפְקָא מֵחוּלָקֵיהּ דִּיהוּדָה דְּאִיהִי כְּלַפֵּי מִזְרָח

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ קֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית, שֶׁהֲרֵי הוּא רִאשׁוֹן לְאוֹתָן דְּרָגוֹת, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהִתְעוֹרֵר אֵלֶיהָ חֶסֶד בַּתְּחִלָּה. הֲרֵי הֵעִירוּ הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (ויקרא ד) אֶל יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה – מִן יְסוֹד לְמִזְבְּחָהּ שֶׁל עוֹלָם (וס"א עֹלָה). כְּלוֹמַר, קָרֵב יְסוֹד שֶׁהוּא צַדִּיק אֶצְלָהּ. וְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית לֹא הָיָה לָהּ יְסוֹד.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב בִּיהוּדָה (בראשית לז) לְכוּ וְנִמְכְּרֶנּוּ לַיִּשְׁמְעֵאלִים. וּבִגְלַל שֶׁהוּא חָטָא אֶל אוֹתוֹ הַיְסוֹד וְהִפְרִידוֹ מֵאוֹתָהּ אֶרֶץ עֶלְיוֹנָה וְנָתַן עֵצָה לִמְכֹּר אוֹתוֹ, מִשּׁוּם כָּךְ בְּאוֹתוֹ חֵלֶק שֶׁלּוֹ לֹא הָיָה לוֹ יְסוֹד. וְכָךְ שָׁנִינוּ, מָה הָיָה חֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה? הַר הַבַּיִת וּלְשָׁכוֹת וַעֲזָרוֹת. וּמָה הָיָה בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין, שֶׁהוּא צַדִּיק לְמַטָּה? אוּלָם וְהֵיכָל וּבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. וּרְצוּעָה יוֹצֵאת מֵחֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה שֶׁהִיא כְּלַפֵּי

דְּהָא דִּגְלוֹ נָמֵי מִמִּזְרָח הָוָה וְנִכְנְסָה בְּחוּלָקֵיהּ דְּבִנְיָמִן. וְעֲלָה אִתְּבְּנֵי מַדְבְּחָא דְּהָא מַדְבְּחָא חוּלָקֵיהּ דִּיהוּדָה הָוָה כְּדְּאוֹקִימְנָא (בראשית ל') וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת דְּקַיְּימָא כּוֹרְסַיָּא עַל סָמְכוֹהִי וַהֲוָא סַמְכָא רְבִיעָאָה לְקַבֵּל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי רְבִיעָאָה וּכְתִיב בָּהּ (תְּהִלִּים קי"ח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.

וְדָוִד בְּרֵיהּ אֲחִיד בֵּיהּ בְּהַהוּא מִזְבֵּחַ כְּדְּאוֹקִימְנָא בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא וּבִנְיָמִן הַצַּדִּיק מִצְטָעֵר עָלֵיהּ לְקָרְבָא יָתֵהּ לְגַבֵּיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דְּבָרִים ל"ג) חוֹפֵף עָלָיו כָּל הַיּוֹם. בְּגִין כָּךְ זָכָה בִּנְיָמִן הַצַּדִּיק לְתַתָּא וְנַעֲשָׂה אוּשְׁפִּיזָא לִגְבוּרָ"ה הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דְּבָרִים ל"ג) וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכֵן דְּאִיהוּ חוּלָקֵיהּ בַּמַּעֲרָב וְהַשְּׁתָּא שְׁכִינְתָּא בֵּין תְּרֵין צַדִּיקִים. צַדִּיק לְעֵילָּא יוֹסֵף הַצַּדִּיק. לְתַתָּא בִּנְיָמִן. הַאי בַּעְלָהּ דְּמַטְרוֹנִיתָא

לשון הקודש

מִזְרָח, שֶׁהֲרֵי גַּם דִּגְלוֹ הָיָה מִמִּזְרָח, וְנִכְנְסָה לְחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין, וְעָלֶיהָ נִבְנָה הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁהֲרֵי הַמִּזְבֵּחַ חֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה הָיָה, כְּפִי שֶׁבֵּאַרְנוּ (בראשית כט) וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת, שֶׁעָמַד הַכִּסֵּא עַל עַמּוּדָיו, וְהוּא תּוֹמֵךְ הָרְבִיעִי (מלכות), כְּנֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא רְבִיעִית, וְכָתוּב בָּהּ (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.

וְדָוִד, בְּנוֹ אָחַז בְּאוֹתוֹ מִזְבֵּחַ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, וּבִנְיָמִין הַצַּדִּיק מִצְטַעֵר עָלָיו לְקָרֵב אוֹתָהּ אֵלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לג) חוֹפֵף עָלָיו כָּל הַיּוֹם. מִשּׁוּם כָּךְ זָכָה בִּנְיָמִין הַצַּדִּיק לְמַטָּה, וְנַעֲשָׂה מְאָרֵחַ לַגְּבוּרָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכֵן, שֶׁהוּא חֶלְקוֹ בַּמַּעֲרָב, וְעַכְשָׁו שְׁכִינָה בֵּין שְׁנֵי צַדִּיקִים. צַדִּיק לְמַעְלָה – יוֹסֵף הַצַּדִּיק, לְמַטָּה – בִּנְיָמִין. זֶהוּ בַּעַל הַגְּבִירָה, וְזֶה הַמְאָרֵחַ. לָכֵן כָּתוּב (תהלים קיג)

וְהַאי אוּשְׁפִּיזָא. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב (תְּהִלִּים קי"ג) מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת דָּא עַלְמָא דְּאִתְכְּלִיָא (ס"א דְּאִתְגַּלְיָיא) דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּאִיהִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת. עִיקָּרָא דְּהַאי עַלְמָא רָחֵל בֵּין תְּרֵין צַדִּיקִים לְעֵילָּא וְתַתָּא.

בְּגִין כָּךְ אִתְקְרֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא בֵּית עוֹלָמִים. מִזְּבֵּחַ שֶׁל בֵּית עוֹלָמִים הָוָה בְּאַחֲסָנָתֵיהּ דְּבִנְיָמִן. אֲבָל כַּד שַׁרְיָיא שְׁכִינְתָּא בְּאַחֲסָנָתֵיהּ דְּיוֹסֵף בְּשִׁילֹה לֹא קָאֲרֵי לָהּ בֵּית עוֹלָמִים דְּהָא עוֹלָם הוֹ"ד לְעֵילָּא וְתַתָּא אֵם הַבָּנִים שֶׂמְחָה דָּא שְׁכִינְתָּא בְּגִין כָּךְ הַלְלוּיָהּ.

תָּא חֲזֵי, כַּד אִזְדַּכָּן הַהוּא צַדִּיק לְמִצְרָיִם בִּנְיָמִן אֲחוּהִי הָוָה צַדִּיק לְתַתָּא וְנָטַל אַתְרֵיהּ דְּלָא לְאִתְפַּגְמָא וּלְאִינּוּן עֲשָׂרָה בְּנִין דַּהֲווּ לֵיהּ קָרָא לוֹן עַל שְׁמֵיהּ דְּהַהוּא צַדִּיק כְּדְאוּקְמוּהָ חַבְרַיָיא בֶּלַע עַל שֵׁם שְׁנִבְלָע בֵּין הָאוּמוֹת בְּגִין כָּךְ תָּנֵינָן הַיְסוֹד

לשון הקודש

מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת, זֶה עוֹלָם שֶׁמִּתְכַּלֶּה (וס"א שֶׁמִּתְגַּלֶּה), זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא עֲקֶרֶת הַבַּיִת. עִקַּר הָעוֹלָם הַזֶּה רָחֵל בֵּין שְׁנֵי צַדִּיקִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

לָכֵן נִקְרָא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בֵּית עוֹלָמִים. הַמִּזְבֵּחַ שֶׁל בֵּית עוֹלָמִים הָיָה בִּירֻשָּׁתוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין, אֲבָל כְּשֶׁשָּׁרְתָה שְׁכִינָה בִּירֻשָּׁתוֹ שֶׁל יוֹסֵף בְּשִׁילֹה, לֹא קוֹרֵא לָהּ בֵּית עוֹלָמִים, שֶׁהֲרֵי עוֹלָם הוֹד הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. אֵם הַבָּנִים שִׂמְחָה – זוֹ שְׁכִינָה, וְלָכֵן הַלְלוּיָהּ.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁנִּמְכַּר אוֹתוֹ צַדִּיק לְמִצְרַיִם, בִּנְיָמִין אָחִיו הָיָה צַדִּיק לְמַטָּה, וְנָטַל מְקוֹמוֹ שֶׁלֹּא לְהִפָּגֵם, וּלְאוֹתָם עֲשָׂרָה בָּנִים שֶׁהָיוּ לוֹ קָרָא לָהֶם עַל שְׁמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ הַחֲבֵרִים. בֶּלַע – עַל שֵׁם שֶׁנִּבְלַע בֵּין הָאֻמּוֹת. לָכֵן שָׁנִינוּ, הַיְסוֹד הָיָה מְהַלֵּךְ עַל פְּנֵי כָּל

הָיָה מִהַלֵּךְ עַל פְּנֵי כָּל הַמַּעֲרָב וְעַל פְּנֵי כָּל הַצָּפוֹן אוֹכֵל בַּמִּזְרָח חֲצִי אַמָּה וּבַדָּרוֹם חֲצִי אַמָּה בְּגִין דְּחוּלָקֵיהּ דְּבִנְיָמִן הָוָה מַעֲרָב בְּגִין כָּךְ אִית לֵיהּ יְסוֹד דְּהָא הוּא שָׁלִיט הָוָה לְגַבֵּי הַהוּא צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם אֲבָל בְּחוּלָקֵיהּ דִּיהוּדָה דְּאִיהוּ מִזְרָח לָא הָוָה לֵיהּ יְסו"ד דְּהָא אִיהוּ אֲרְחִקֵיהּ מִנֵּיהּ דִּיהַב עֵצָה לְמִזְבְּנֵיהּ לְמִצְרָיִם.

תָּא חֲזֵי, סִדְרָא דְּדִגְלִים הֲרֵי הוּא סָחְרָנֵי הַהוּא מַדְבְּחָא דְּעוֹלָה דְּאִקְרֵי מִשְׁכְּנָא. יְהוּדָה וְדִסְמִיכִין לֵיהּ בַּמִּזְרָח. וּמַאן סְמִיכִין יִשָּׂשׂכָר דְּאַגִּין עָלֵיהּ בְּחֵילָא דְּאוֹרַיְיתָא. וּלְבָתָר זְבֻלוּן דְּסָמִיךְ לְיִשָּׂשׂכָר דִּיהַב לוֹן מְלָאי וְחֵילָא לְאִתְעַסְקָא בְּאוֹרַיְיתָא. אֶפְרָיִם וּמְנַשֶּׁה וּבִנְיָמִן לְמַעֲרָב. רְאוּבֵן וְדִסְמִיכִין לֵיהּ בַּדָּרוֹם דָּן וְדִסְמִיכִין לֵיהּ בַּצָּפוֹן.

לשון הקודש

הַמַּעֲרָב וְעַל פְּנֵי כָּל הַצָּפוֹן, אוֹכֵל בַּמִּזְרָח חֲצִי אַמָּה וּבַדָּרוֹם חֲצִי אַמָּה, מִשּׁוּם שֶׁחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין הָיָה בַּמַּעֲרָב, לָכֵן יֵשׁ לוֹ יְסוֹד, שֶׁהֲרֵי הוּא הָיָה שַׁלִּיט אֶל אוֹתוֹ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, אֲבָל בַּחֶלֶק שֶׁל יְהוּדָה שֶׁהוּא מִזְרָח, לֹא הָיָה לוֹ יְסוֹד, שֶׁהֲרֵי הוּא הִרְחִיקוֹ מִמֶּנּוּ, שֶׁנָּתַן עֵצָה לְמָכְרוֹ לַמִּצְרִים.

בֹּא רְאֵה, סֵדֶר הַדְּגָלִים הֲרֵי הוּא סְבִיב אוֹתוֹ מִזְבַּח הָעוֹלָה שֶׁנִּקְרָא מִשְׁכָּן. יְהוּדָה וְהַסְּמוּכִים לוֹ בַּמִּזְרָח. וּמִי הַסְּמוּכִים? יִשָּׂשׂכָר שֶׁמֵּגֵן עָלָיו בְּכֹחַ הַתּוֹרָה. וְאַחַר כָּךְ זְבוּלוּן שֶׁסָּמוּךְ לְיִשָּׂשׂכָר, שֶׁנָּתַן לָהֶם מְלָאי וְכֹחַ לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה. אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וּבִנְיָמִין לַמַּעֲרָב. רְאוּבֵן וְהַסְּמוּכִים לוֹ בַּדָּרוֹם. דָּן וְשֶׁסְּמוּכִים לוֹ בַּצָּפוֹן.

וְתָא חֲזֵי כְּתִיב בֵּיהּ בְּהַהוּא צַדִּיק (בְּרֵאשִׁית ל"ז) וְהוּא נַעַר אֶת בְּנֵי בִלְהָה וּכְתִיב בִּבְנֵי לֵאָה (שם) וַיִּשְׂנְאוּ אוֹתוֹ בְּגִין כָּךְ תָּנֵינָן הַאי יְסוֹ"ד הָיָה מְהַלֵּךְ עַל פְּנֵי כָּל הַמַּעֲרָב דְּהָא חוּלָקֵיהּ דְּאַחוֹי דְּנָטַר הַהוּא אַתְרָא וְדִבְנוֹי הָוָה. וְעַל פְּנֵי כָּל הַצָּפוֹן בְּגִין דְּהַנְהוּ דַּהֲווּ שָׁרָאן בַּצָּפוֹן לָא הֲווּ שָׂנְאִין לֵיהּ. אוֹכֵל בַּמִּזְרָח חֲצִי אַמָּה. בְּגִין דְּעָבַד יְהוּדָה פַּלְגוּ הַצָּלָה וְאָמַר מָה בֶּצַע וְלֹא שָׁבָק (לוז) לְמִקְטְלֵיהּ. וּבַדָּרוֹם חֲצִי אַמָּה בְּגִין דִּרְאוּבֵן אָמַר (בְּרֵאשִׁית ל"ז) לְהַצִּיל אוֹתוֹ מִיָּדָם וְגַּד נָמֵי דַּהֲוָה שָׁרֵי תַּמָּן לָא הָוָה סָנֵי לֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה עֲקִימִין אִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא דְּלָא בָעָאן לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאָרְחָא דְּחַיֵּי דְּאוֹרִית לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִבְנוֹי וְאַזְהַר לוֹן עֲלָהּ וְאָמַר (יְהוֹשֻׁעַ א') וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה דְּלֵית לָךְ רְשׁוּ לְאַפְרָשָׁא יוֹם מִלַּיְלָה.

לשון הקודש

וּבא וּרְאֵה, כָּתוּב בְּאוֹתוֹ צַדִּיק (בראשית לז) וְהוּא נַעַר אֶת בְּנֵי בִלְהָה, וְכָתוּב בִּבְנֵי לֵאָה וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ. לָכֵן שָׁנִינוּ, הַיְסוֹד הַזֶּה הָיָה מְהַלֵּךְ עַל פְּנֵי כָּל הַמַּעֲרָב, שֶׁהֲרֵי חֵלֶק אָחִיו שֶׁשָּׁמַר אוֹתוֹ מָקוֹם וְשֶׁל בָּנָיו הָיָה. וְעַל פְּנֵי כָּל הַצָּפוֹן, מִשּׁוּם שֶׁאֵלּוּ שֶׁהָיוּ שְׁרוּיִים בַּצָּפוֹן לֹא הָיוּ שׂוֹנְאִים אוֹתוֹ. אוֹכֵל בַּמִּזְרָח חֲצִי אַמָּה, מִשּׁוּם שֶׁיְּהוּדָה עָשָׂה חֲצִי הַצָּלָה. אָמַר (שם) מַה בֶּצַע, וְלֹא הִשְׁאִיר [אוֹתָם] לַהֲרֹג אוֹתוֹ. וּבַדָּרוֹם חֲצִי אַמָּה, מִשּׁוּם שֶׁרְאוּבֵן אָמַר לְהַצִּיל אוֹתוֹ מִיָּדָם. וְגַם גָּד שֶׁהָיָה חוֹנֶה שָׁם, לֹא הָיָה שׂוֹנֵא אוֹתוֹ.

בא רְאֵה בַּמָּה עֲקֵמִים הֵם בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא רוֹצִים לְהִשְׁתַּדֵּל בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים שֶׁהוֹרִישׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבָנָיו, וְהִזְהִיר אוֹתָם עָלֶיהָ וְאָמַר (יהושע א) וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה, שֶׁאֵין לְךָ רְשׁוּת לְהַפְרִיד יוֹם מִלַּיְלָה. וְלָכֵן

וּבְגִין כָּךְ יְהוּדָה אַף עַל גַּב דְּחוּלָקֵיהּ וְעַדְבֵיהּ הָוָה מַעֲרָב דְּאִיהוּ לֵילָה כַּד הָוָה שָׁאֲרֵי סַחֲרָנֵיהּ הַהוּא מַשְׁכְּנָא אִתְדַּבַּק בַּמִּזְרָח דְּאִיהוּ יוֹם וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָמַז לֵיהּ וְאָמַר לֵיהּ (דברים ל') וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים דְּלָא לְאַפְרָשָׁא יוֹם מִלֵּילָה וּמַאן דְּפַרִישׁ לוֹן גָּרִים מוֹתָא. וּבְהַהוּא חוֹבָה מִיתוּ בְּנוֹי בְּגִין דְּחַבִּילוּ אוֹרְחֵיהוֹן וְלָא דַּבִּיקוּ יוֹם בַּלֵּילָה בְּגִין דְּלָא אִשְׁתָּדְלוּ כְּדְקָא חָזֵי לְחַבְּרָא חִוְּרָא בְּסָמְקָא בְּגִין לְכַפָּרָא הַהוּא חוֹבָה דִּילֵיהּ דְּאַפְרִישׁ לוֹן בְּקַדְמִיתָא.

כַּד זַבִּין לְהַהוּא צַדִּיק דְּאִקְרֵי יוֹם דְּאַפְרֵשֵׁיהּ מִכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִקְרֵי לַיְלָה. וְרָמַז לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקָרְבָא מִזְרָח בַּמַּעֲרָב וְאָמַר לֵיהּ (במדבר ב') וְהַחוֹנִים קִדְמָה מִזְרָחָה דֶּגֶל מַחֲנֵה יְהוּדָה לְקָרְבָא מִזְרָח לְמַעֲרָב לְמֵיהַב לֵיהּ שֶׁפַע בִּרְכָאן מִלְּעֵילָא.

לשון הקודש

יְהוּדָה, אַף עַל פִּי שֶׁחֶלְקוֹ וְגוֹרָלוֹ הָיָה מַעֲרָב, שֶׁהוּא לַיְלָה, כְּשֶׁהָיָה שׁוֹרֶה סְבִיב אוֹתוֹ הַמִּשְׁכָּן, נִדְבַּק בַּמִּזְרָח שֶׁהוּא יוֹם. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָמַז לוֹ וְאָמַר לוֹ (דברים ל) וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים. שֶׁלֹּא לְהַפְרִיד יוֹם מִלַּיְלָה. וּמִי שֶׁמַּפְרִיד אוֹתָם גּוֹרֵם לְמָוֶת, וּבְאוֹתוֹ חֵטְא מֵתוּ בָּנָיו, מִשּׁוּם שֶׁהִשְׁחִיתוּ דַּרְכָּם וְלֹא חִבְּרוּ יוֹם עִם לַיְלָה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדְּלוּ כָּרָאוּי לְחַבֵּר לָבָן עִם אָדֹם כְּדֵי לְכַפֵּר אוֹתוֹ חֵטְא שֶׁלּוֹ, שֶׁהִפְרִידָם בַּתְּחִלָּה.

כְּשֶׁמָּכַר אֶת אוֹתוֹ צַדִּיק שֶׁנִּקְרָא יוֹם, שֶׁהִפְרִידוֹ מִכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרֵאת לַיְלָה. רָמַז לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְקָרֵב מִזְרָח בְּמַעֲרָב, וְאָמַר לוֹ, (במדבר ב) וְהַחוֹנִים קֵדְמָה מִזְרָחָה דֶּגֶל מַחֲנֵה יְהוּדָה, לְקָרֵב מִזְרָח לַמַּעֲרָב לָתֵת לוֹ שֶׁפַע בְּרָכוֹת מִלְּמַעְלָה.

וּבְנֵי יוֹסֵף וּבִנְיָמִן אַף עַל גַּב דְּבִנְיָמִן הָוָה מִתְדַּבָּק בַּמִּזְרָח, רָמַז לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִשְׁרֵי בַּמַּעֲרָב לְקָרְבָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי צַדִּיק כֹּלָּא בְּאַרַח מֵישַׁר הָדָא הוּא דִּכְתִיב (הושע י"ד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם. וּרְאוּבֵן דְּאִתְדַּבָּק בְּסִטְרָא דְּחֶסֶ"ד יִשְׁרֵי בִּדְרוֹמָא. וְדָן בְּגִין לְכַפָּרָא הַהוּא חוֹבָא דְּעֶגְלָא דִּיקַבְּלוּן בְּנוֹי וְאִיהוּ מִסִּטְרָא דִּצְפוֹנָא יִשְׁרֵי לִצְפוֹנָא לְכַפָּרָא הַהוּא חוֹבָה.

בְּגִין כָּךְ כְּתִיב בַּיָּם שֶׁעָשָׂה שְׁלֹמֹה עֲשָׂרָה עַל עֲשָׂרָה (מְלָכִים א' ז') וְקַו שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה יָסוֹב. כְּלָא בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא. כְּתִיב בֵּיהּ עוֹמֵד עַל שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פֹּנִים צָפוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה פֹּנִים יָמָּה וּשְׁלֹשָׁה פֹּנִים נֶגְבָּה וּשְׁלֹשָׁה פֹּנִים מִזְרָחָה וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מִלְּמַעְלָה הַהוּא יַמָּא דְּחָכְמְתָא אִתְתַּקַּן בֵּהוּ.

לשון הקודש

וּבְנֵי יוֹסֵף וּבִנְיָמִין, אַף עַל גַּב שֶׁבִּנְיָמִין הָיָה נִדְבָּק בַּמִּזְרָח, רָמַז לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַחֲנוֹת בַּמַּעֲרָב לְקָרֵב כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לַצַּדִּיק הַכֹּל בְּדֶרֶךְ יָשָׁר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם. וּרְאוּבֵן שֶׁנִּדְבַּק בְּצַד הַחֶסֶד, יַחֲנֶה בַּדָּרוֹם. וְדָן, כְּדֵי לְכַפֵּר עַל אוֹתוֹ חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁיְּקַבְּלוּ בָנָיו, וְהוּא מִצַּד הַצָּפוֹן, יַחֲנֶה בַּצָּפוֹן לְכַפֵּר עַל אוֹתוֹ חֵטְא.

מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בַּיָּם שֶׁעָשָׂה שְׁלֹמֹה עֲשָׂרָה עַל עֲשָׂרָה, (מלכים–א ז) וְחוּט שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה יָסוֹב. הַכֹּל בְּסוֹד הַחָכְמָה. כָּתוּב בּוֹ (שם) עֹמֵד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פֹּנִים צָפוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה פֹּנִים יָמָּה וּשְׁלֹשָׁה פֹּנִים נֶגְבָּה וּשְׁלֹשָׁה פֹּנִים מִזְרָחָה וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מִלְּמַעְלָה. אוֹתוֹ יָם שֶׁל חָכְמָה נִתְקַן בָּהֶם.

תָּא חֲזֵי, כַּד הֲווֹ עַבְדִין כַּהֲנַיָּא הַהוּא חַטָּאת לְכַפָּרָה חוֹבִין דְּלָא תַעֲשֶׂה הָוָה דְּאִית בְּהוּ כָּרֵת. וְעוֹלָה לְכַפָּרָה עַל מָאן דְּלָא עָבִיד מִצְוֹת עֲשֵׂה אָתֵי וּמֵהַהוּא סִטְרָא אָתֵי עוֹלָה דְּאִיהוּ זָכָר. וּכְתִיב (שמות כ') זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת מִצְוַת עֲשֵׂה וּבְגִין כָּךְ אָנוּ מַקְרִיבִין בְּשַׁבָּת תְּרֵין אִמְּרִין דְּמוּסָף עוֹלָה בְּגִין דְּבְהַהוּא דְּיִמִינָא אִתּוֹסַף לְהַהוּא צַדִּיק נְהִירוּ דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא.

כַּד אִתְדַּבַּק בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי שָׁמוֹר לֹא תַעֲשֶׂה בְּגִין כָּךְ אִית בֵּיהּ בְּשַׁבָּת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה דְּאִית בֵּיהּ כָּרֵת דְּהָא מָאן דְּעָבַד פְּגִימוּ בְּהַהוּא אַתְרָא דְּאִקְרֵי לֹא תַעֲשֶׂה וְאַפְרֵישׁ זִווּגָא דִילְהוֹן אִשְׁתָּצִי מִתַּמָּן נַפְשָׁא דִילֵיהּ. וּמַאן אִיהוּ, מָאן דְּעָבִיד עוֹבָדִין דְּחוֹל בְּשַׁבְּתָא בַּקֹּדֶשׁ דְּאִתְדַּבָּק בְּשַׁבָּת בְּשַׁבָּתוֹן וְכֻלְּהוּ עָלְמִין בְּחֶדְוָה בְּנְהִירוּ אֲבָל

לשון הקודש

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁהָיוּ עוֹשִׂים הַכֹּהֲנִים אֶת אוֹתָהּ חַטָּאת, לְכַפֵּר עַל עֲבֵרוֹת שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה זֶה הָיָה, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כָּרֵת. וְעוֹלָה בָּאָה עַל מִי שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה מִצְוֹת עֲשֵׂה, וּמֵאוֹתוֹ צַד בָּאָה הָעוֹלָה שֶׁהִיא זָכָר, וְכָתוּב (שמות כ) זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת – מִצְוַת עֲשֵׂה, וְלָכֵן אָנוּ מַקְרִיבִים בְּשַׁבָּת שְׁנֵי כְּבָשִׂים, שֶׁל מוּסַף עוֹלָה, מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתוֹ שֶׁל הַיָּמִין נִתּוֹסֵף לְאוֹתוֹ צַדִּיק אוֹר מֵהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ.

כְּשֶׁנִּדְבָּק עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא שָׁמוֹר, לֹא תַעֲשֶׂה. מִשּׁוּם כָּךְ יֵשׁ בְּשַׁבָּת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כָּרֵת, שֶׁהֲרֵי מִי שֶׁעוֹשֶׂה פְּגָם בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא לֹא תַעֲשֶׂה, וּמַפְרִיד אֶת הַזִּווּג שֶׁלָּהֶם, נִכְרֶתֶת מִשָּׁם נַפְשׁוֹ, וּמִיהוּ? מִי שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים שֶׁל חֹל בְּשַׁבָּת, בַּקֹּדֶשׁ שֶׁנִּדְבָּק בְּשַׁבָּת בְּשַׁבָּתוֹן, וְכָל הָעוֹלָמוֹת בְּחֶדְוָה

מָאן דְּלָא עָבִיד אֶלָּא בִּשְׁגָגָה מַקְרִיב חַטָּאת לְקַבֵּל הַהוּא דַּרְגָּא דְּמִזְבֵּחַ.

וּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ דְּאִיהוּ חַדְתּוּתָא דְּסִיהֲרָא אֲנָן מַקְרִיבִין (במדבר כ"ח) פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם דְּהָא מִסִּטְרָא דְּפָרָה אֲדוּמָה תְּמִימָה אָתוּ וְאִינוּן לְעֵילָא לְאַשְׁלָמָא פְּגִימוּ דִּילָהּ וּלְמֵיהַב לָהּ שֶׁפַע עַל חַד תְּרֵין מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי עוֹלָה וְאִתּוֹסָף בְּהַהוּא זִמְנָא נְהִירוּ לְסִיהֲרָא אֵיל אֶחָד לְקָרְבָּא לָהּ אֵילוֹ דְּיִצְחָק (שיר השירים ב') שְׁמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָה לְחַבְּקָא לָהּ יְמִינָא וְשַׁבְעָא דַּכְרִין אִתְקַרְבִּין בָּהּ תְּמִימִים שְׁלֵמִין בְּכוֹלָא וַאֲנָן מִקָּרְבִין שֵׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת דְּהַאי חַטָּאת מֵהָאי סִטְרָא דְּפָר חַטָּאת אָתֵי דְּכְתִיב שָׁמוֹר. וְשָׁמוֹר לֹא תַעֲשֶׂה אִיהוּ וַאֲנָן מִקָּרְבִין שֵׂעִיר חַטָּאת

לשון הקודש

בְּאוֹרָה. אֲבָל מִי שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה אֶלָּא בִּשְׁגָגָה, מַקְרִיב חַטָּאת כְּנֶגֶד אוֹתָהּ דַּרְגַּת מִזְבֵּחַ.

וּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּהִתְחַדְּשׁוּת הַלְּבָנָה אָנוּ מַקְרִיבִים (במדבר כח) פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם, שֶׁהֵרֵי מִצַּד שֶׁל פָּרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה בָּאוּ, וְהֵם לְמַעְלָה לְהַשְׁלִים אֶת הַפְּגָם שֶׁלָּהּ וְלָתֵת לָהּ שֶׁפַע אֶחָד עַל שְׁנַיִם מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא עוֹלָה, וְנוֹסָף בְּאוֹתוֹ זְמַן אוֹר לַלְּבָנָה. וְאֵיל אֶחָד – לְהַקְרִיב לָהּ אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, (שיר ב) שְׁמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי, כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָה, לְחַבֵּק אוֹתָהּ בִּימִין, וְשִׁבְעָה זְכָרִים נִקְרָבִים עִמָּהּ, תְּמִימִים שְׁלֵמִים בַּכֹּל, וְאָנוּ מַקְרִיבִים שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת. שֶׁחַטָּאת הַזּוֹ בָּאָה מִצַּד זֶה שֶׁל פַּר הַחַטָּאת, שֶׁכָּתוּב שָׁמוֹר, וְשָׁמוֹר לֹא תַעֲשֶׂה הוּא, וְאָנוּ מַקְרִיבִים שְׂעִיר חַטָּאת

דְּאָתֵי עַל לֹא תַעֲשֶׂה.

בְּמוֹסָף דִּידָהּ בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ דְּאָתֵי לְכַפָּרָה עַל טוּמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו דִּכְתִיב (יְחֶזְקֵאל מ"ג) וְלֹא יְטַמְּאוּ עוֹד בֵּית יִשְׂרָאֵל שֵׁם קָדְשִׁי דְּלָא יִתְקָרַב בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עָרֵל וְטָמֵא. אֲבָל מוּסָף דְּשַׁבָּת לֵיכָּא לְקָרְבָא בְּגִין דְּהָא אִתְגְּלֵי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא וְנָהִיר בְּהַהוּא רָצוֹן לְכֻלְּהוּ עָלְמִין וְכֹלָּא אִשְׁתְּכַח בִּנְהִירוּ, דְּהָא שַׁבָּת בְּלָא דִינָא כְּלָל אִיהוּ וְלָא שָׁלִיט חִוְיָיא עֲקִימָא וְכַהֲנֵי מִסִּטְרָא דְּחֶסֶ"ד נַכְסִין יָתֵיהּ בִּצְפוֹנָא דְּמִזְבֵּחַ וְאֲפִילוּ יִשְׂרָאֵל יַכְלִין לְמֶעְבַּד, בָּר דְּלֵית לוֹן רְשׁוּ לְמִקְרַב לְהַהוּא מִזְבֵּחַ לְקָרְבָא אֲבָל לְמֵיכַס שָׁרֵי.

וּבִצְפוֹנָא אִיהוּ אַתְרֵיהּ דְּהַהוּא שָׂעִיר דְּהָא שָׂעִיר מִצְּפוֹנָא יָנִיק וַאֲנָן מְקָרְבִין דָּמָא לְמַדְבְּחָא וְעַבְדִּין אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת בְּגִין

לשון הקודש

שֶׁבָּא עַל לֹא תַעֲשֶׂה.

בַּמּוּסָף שֶׁלָּהּ בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁבָּא לְכַפָּרָה עַל טֻמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל מג) וְלֹא יְטַמְּאוּ עוֹד בֵּית יִשְׂרָאֵל שֵׁם קָדְשִׁי, שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עָרֵל וְטָמֵא. אֲבָל מוּסָף שֶׁל שַׁבָּת אֵין לְהַקְרִיב, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי הִתְגַּלָּה הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ, וּמֵאִיר בְּאוֹתוֹ רָצוֹן לְכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהַכֹּל נִמְצָא בְּהֶאָרָה, שֶׁהֲרֵי שַׁבָּת הִיא בְּלִי דִּין כְּלָל, וְלֹא שׁוֹלֵט הַנָּחָשׁ הֶעָקֹם. וְכֹהֲנִים מִצַּד הַחֶסֶ"ד שׁוֹחֲטִים אוֹתוֹ בִּצְפוֹן הַמִּזְבֵּחַ, וַאֲפִלּוּ יִשְׂרָאֵל יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת, פְּרָט לָזֶה שֶׁאֵין לָהֶם רְשׁוּת לִקְרַב לְאוֹתוֹ מִזְבֵּחַ לְהַקְרִיב, אֲבָל לִשְׁחֹט מֻתָּר.

וּבַצָּפוֹן הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ שָׂעִיר, שֶׁהֲרֵי שָׂעִיר יוֹנֵק מִצָּפוֹן, וְאָנוּ מַקְרִיבִים דָּם לַמִּזְבֵּחַ, וְעוֹשִׂים אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת כְּדֵי לְהַקִּיפוֹ מִכָּל הַצְּדָדִים,

לְאַקַּפָּא לָהּ מִכָּל סִטְרִין דְּלָא יִתְקָרֵב מָאן דְּלָא חָזֵי לְקָרְבָּא לְקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים וְהַאי חַטָּאת דְּעֲבִדִינָן מִגֵּיהּ קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים, אִיהוּ דְּלָא יִתְעֲרַר סִטְרָא דִּמְסָאֲבָא מִגֵּיהּ בְּעַלְמָא.

וְתָא חָזֵי בְּעוֹלָה שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע רָזָא דְּיִחוּדָא דְּמִתְיַחֵד עוֹלָה בַּמִּזְבֵּחַ. אֲבָל חַטָּאת אַרְבַּע מַתָּנוֹת דְּלָאו אִינּוּן אֶלָּא לְנַטְרָא וּלְאַקַּפָּא אִינּוּן גִּבּוֹרִין דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה לְהַהוּא מִטָּה כֶּרְסְיָיא קַדִּישָׁא וּלְאַשְׁלָמָא הַהוּא פְּגִימוּ דְּעָבְדוּ בָּהּ. וּמַאן דְּגָרִים לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא לְמֶעְבַּד הַהוּא חוֹבָה מִסִּטְרָא דְשָׂעִיר אָתֵי, בְּגִין כָּךְ חַטָּאת יָחִיד שְׂעִירָה וְחַטָּאת נָשִׂיא שָׂעִיר, וְחַטָּאת כֹּהֵן מָשִׁיחַ פָּר, כּוּלְּהוּ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא.

וּלְזִמְנִין קָרִיב יָחִיד כִּשְׁבָּה לְקַבֵּל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְכֻלְּהוּ שְׁאַר מִצְוֹת. אֶלָּא בַּעֲבוֹדָה זָרָה

לשון הקודש

שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב מִי שֶׁלֹּא רָאוּי לִקְרַב לְקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים. וְחַטָּאת זוֹ שֶׁעוֹשֶׂה מִמֶּנָּה הִיא קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים, שֶׁלֹּא יִתְעוֹרֵר צַד הַטֻּמְאָה מִמֶּנּוּ בָּעוֹלָם.

וּבָא וּרְאֵה, בָּעוֹלָה שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע, סוֹד הַיִּחוּד שֶׁמִּתְיַחֵד עוֹלָה בַּמִּזְבֵּחַ. אֲבָל חַטָּאת אַרְבַּע מַתָּנוֹת, שֶׁאֵינָם אֶלָּא לִשְׁמֹר וּלְהַקִּיף אוֹתָם גִּבּוֹרִים שֶׁהֵם מִצַּד הַגְּבוּרָה, לְאוֹתוֹ מַטָּה כִּסֵּא קָדוֹשׁ, וּלְהַשְׁלִים אוֹתוֹ פְּגָם שֶׁעָשׂוּ בָּהּ. וּמִי שֶׁגָּרַם לִבְנֵי אָדָם לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ חֵטְא, בָּא מִצַּד הַשָּׂעִיר, לָכֵן חַטָּאת יָחִיד שְׂעִירָה, וְחַטָּאת נָשִׂיא שָׂעִיר, וְחַטָּאת כֹּהֵן מָשִׁיחַ פָּר. הַכֹּל מִצַּד שְׂמֹאל.

וְלִפְעָמִים מַקְרִיב יָחִיד כִּשְׁבָּה כְּנֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְכָל שְׁאָר הַמִּצְוֹות. אֶלָּא

דְּצִבּוּר מִקָּרְבִּין פָּר לְעוֹלָה וְשָׂעִיר לְחַטָּאת וְהַהוּא חַטָּאת חֲסֵר אִיהוּ בְּלֹא אַלֶּף. בְּגִין דְּאִיהוּ גְּרִיעוּת סַגִּיאָה דְּהָא חַטָּאת לִישָׁנָא דִּגְרִיעָא הוּא דִּכְתִיב (מלכים א' א') וְהָיִיתִי אֲנִי וּבְנִי שְׁלֹמֹה חַטָּאִים. וְכָל חַד עֵז בַּת שְׁנָתוֹ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא. וְהַהוּא פָּר דּוֹרוֹן לְעֵילָא אִיהוּ לְצַדִּיק דְּאַפְּרִידוּ הַהוּא אֲרוֹן מֵהַהוּא בְּרִית. וְשָׂעִיר לְחַטָּאת לְקֶבֶל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּמָנְעוּ מִינָהּ בִּרְכָאָן. וְעִם כָּל דָּא יָחִיד כַּד חָב בְּכֻלְּהוּ מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה דְּאִית בְּהוּ כָּרֵת. שְׂעִירַת עִזִּים בָּעֵי לְקָרְבָּא לְכַתְּחִלָּה, אֶלָּא כַּד לֵית לֵיהּ דְּיַקְרִיב כִּשְׁבָּה.

וְתָא חֲזֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל רְבִיעִית הִיא לְיוֹמֵי וּבְגִין כָּךְ אַרְבַּע מַתָּנוֹת בַּעְיָא, וְסַלִּיק הַהוּא רֵיחַ נִיחוֹחַ מֵאִינוּן אִמְּרִין. וּכְדֵין נְיָיחָא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְלָא עֲבִדַת נוּקְמִין דְּהָא בְּשׁוּגֵג הָוָה. (במדבר כ"ח) וּבַחוֹדֶשׁ

לשון הקודש

בַּעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל צִבּוּר מַקְרִיבִים פַּר לְעוֹלָה וְשָׂעִיר לְחַטָּאת, וְאוֹתוֹ חַטָּאת הוּא חָסֵר בְּלִי אָלֶ"ף, מִשּׁוּם שֶׁהוּא חִסָּרוֹן גָּדוֹל, שֶׁהֲרֵי חַטָּאת הוּא לָשׁוֹן שֶׁל חִסָּרוֹן, שֶׁכָּתוּב (מלכים-א א) וְהָיִיתִי אֲנִי וּבְנִי שְׁלֹמֹה חַטָּאִים. וְכָל אֶחָד עֵז בַּת שְׁנָתוֹ, מִצַּד הַשְּׂמֹאל. וְאוֹתוֹ הַפָּר דּוֹרוֹן הוּא לְמַעְלָה לַצַּדִּיק, שֶׁהִפְרִידוּ אוֹתוֹ אָרוֹן מֵאוֹתָהּ בְּרִית, וְשָׂעִיר לְחַטָּאת כְּנֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁמָּנְעוּ מִמֶּנָּה בְּרָכוֹת. וְעִם כָּל זֶה, כְּשֶׁיָּחִיד חָטָא בְּכָל מִצְוֹת שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כָּרֵת, צָרִיךְ לְהַקְרִיב שְׂעִירַת עִזִּים לְכַתְּחִלָּה, אֶלָּא כְּשֶׁאֵין לוֹ שֶׁיַּקְרִיב כִּשְׁבָּה.

וּבָא וּרְאֵה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִיא רְבִיעִית לַיָּמִים, וְלָכֵן צְרִיכָה אַרְבַּע מַתָּנוֹת, וְעוֹלֶה אוֹתוֹ רֵיחַ נִיחוֹחַ מֵאוֹתָם כְּבָשִׂים, וְאָז יֵשׁ נַחַת רוּחַ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא עוֹשָׂה

הָרִאשׁוֹן דְּאִיהוּ אַרְבָּעָה עַל עֲשַׂר עַבְדִּינָן פֶּסַח בְּגִין דְּיֶהֱוֵי דְּכִיר לָן לְעָלָם הַהוּא פֶּסַח דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, דְּקָטַל הַהוּא טָלֶה וְאַפִּיק שְׁכִינְתָּא וְיִשְׂרָאֵל מֵאַתְרָא מְסָאֲבָא וְאִתְחַבָּר אַרְבָּעָה בְּעֲשׂוֹר כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְחַבְּרָא בְּעֲשׂוֹר דְּאִיהוּ צַדִּיק וְרָמִיז אַתְרֵיהּ בְּעֶשֶׂר. וּכְדֵין פֶּסַח לַיְיָ.

וּבְגִין כָּךְ מָאן דְּאִיהוּ טָהוֹר וְיִסְתַּלַּק מִגֵּיהּ הַהוּא עָרְלָה וְיִתְחָזֵי רְשִׁימָא קַדִּישָׁא דְּצַדִּי"ק דְּאִיהוּ י' בֵּיהּ וְלָא קָרִיב פֶּסַח לַיְיָ (דְּאִיהוּ) כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְצַדִּיק דְּהוּא חָזֵי לְקָרְבָא לְמַקְדְּשָׁא וְלֹא עָרֵל וְטָמֵא, דְּאִי לָא קָרִיב אִית בֵּיהּ כָּרֵת. וּמַאי טַעְמָא דְּהָא כָּל אוֹרַיְיתָא לָא אִית בָּהּ כָּרֵת אֶלָּא עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. מָאי (וּמַאי) טַעְמָא בְּפֶסַח וּמִילָה דְּאִינוּן מִצְוֹת עֲשֵׂה כָּרֵת. אֶלָּא בְּגִין דְּדַרְגָּא קַא

לשון הקודש

נִקְמוֹת, שֶׁהֲרֵי זֶה הָיָה בְּשׁוֹגֵג. (במדבר כח) וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן – שֶׁהוּא אַרְבָּעָה עַל עֶשֶׂר עוֹשִׂים פֶּסַח, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה זוֹכֵר לָנוּ לְעוֹלָם אוֹתוֹ פֶּסַח שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. שֶׁהִכָּה אֶת אוֹתוֹ טָלֶה, וְהוֹצִיא הַשְּׁכִינָה וְיִשְׂרָאֵל מִמָּקוֹם טָמֵא, וְהִתְחַבֵּר אַרְבָּעָה עִם עָשׂוֹר, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִתְחַבְּרָה בֶּעָשׂוֹר שֶׁהוּא צַדִּיק, וְרָמוּז מְקוֹמוֹ בְּעֶשֶׂר, וְאָז פֶּסַח לַה'.

וְלָכֵן מִי שֶׁהוּא טָהוֹר וְסָלְקָה מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ עָרְלָה, וְיֵרָאֶה רֹשֶׁם קָדוֹשׁ שֶׁל צַדִּיק, שֶׁהוּא י' בּוֹ, וְלֹא הִקְרִיב פֶּסַח לַה', כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לַצַּדִּיק, שֶׁהוּא רָאוּי לִקְרַב לַמִּקְדָּשׁ וְלֹא עָרֵל וְטָמֵא. שֶׁאִם לֹא הִקְרִיב, יֵשׁ בּוֹ כָּרֵת. וּמָה הַטַּעַם? שֶׁהֲרֵי בְּכָל הַתּוֹרָה אֵין כָּרֵת אֶלָּא עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, מָה [וּמָה] הַטַּעַם בְּפֶסַח וּמִילָה, שֶׁהֵם מִצְוֹת עֲשֵׂה, יֵשׁ כָּרֵת? אֶלָּא מִשּׁוּם

גָּרִים דְּאִיהִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי פֶּסַח, וְאִקְּרֵי (אִקְרֵי) מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, בַּעְיָא לְאִתְחַבְּרָא בַעֲשֵׂה וּלְאִתְכַּלְלָא בֵּיהּ מִדַּת לַיְלָה בְּיוֹם.

וּמַאן אִיהוּ דָּא צַדִּי"ק, דְּאִיהוּ מִילָה וּמִצְוֹת עֲשֵׂה וְאִתְכְּלִיל בְּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה מִדַּת יוֹם בַּלַּיְלָה. וְאִי לָא אִתְגְּזַר בַּר נָשׁ לָא אִתְחֲזֵי לְקָרְבָּא לוֹן, בְּגִין כָּךְ קַיְימָא מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה עָלֵיהּ וְדַיְינָת לֵיהּ בְּכָרֵת, דְּלָא יֵעוּל נַפְשֵׁיהּ לְמַקְדְּשָׁא. וְכֵן בְּפֶסַח בַּעְיָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְאִתְחַבְּרָא בְּבַעְלָהּ וְאִי לָא עָבִיד בַּר נָשׁ וְלָא קַרִיב פֶּסַח לַיְיָ, קַיְימָא עָלֵיהּ וְדַיְינָת לֵיהּ וְלָא אַפִּיקַת יָתֵיהּ מִתְּחוֹת יְדָא דְּפַרְעֹה וְאִשְׁתַּצִיאַת נַפְשֵׁיהּ מֵאַתְרָא קַדִּישָׁא, וְאִשְׁתָּאֲרַת בְּאַתְרָא מְסָאֲבָא בְּמִצְרָיִם. דְּהָא יִשְׂרָאֵל אִי לָא עָבִידוּ הֲנֵי תְּרֵין פִּקּוּדִין לָא נַפְקוּ מִתַּמָּן.

לשון הקודש

שֶׁהַדַּרְגָּה גּוֹרֶמֶת שֶׁהִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא פֶּסַח, וְנִקְרֵאת [וְנִקְרֵאת] מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, צְרִיכָה לְהִתְחַבֵּר עִם עֲשֵׂה וּלְהַכְלִיל בּוֹ מִדַּת לַיְלָה עִם יוֹם.

וּמִיהוּ? זֶה צַדִּיק, שֶׁהִיא מִילָה וּמִצְוַת עֲשֵׂה, וְנִכְלָל בְּמִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה מִדַּת יוֹם בְּלַיְלָה. וְאִם לֹא נִמּוֹל בֶּן אָדָם, לֹא רָאוּי לְהַקְרִיב אוֹתָם, לָכֵן עוֹמֶדֶת מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה עָלָיו, וְדָנָה אוֹתוֹ בְּכָרֵת, שֶׁלֹּא תִכָּנֵס נַפְשׁוֹ לַמִּקְדָּשׁ. וְכֵן בְּפֶסַח צְרִיכָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַבֵּר עִם בַּעְלָהּ. וְאִם בֶּן אָדָם לֹא עוֹשֶׂה וְלֹא מַקְרִיב פֶּסַח לַה', הִיא עוֹמֶדֶת עָלָיו וְדָנָה אוֹתוֹ, וְלֹא מוֹצִיאָה אוֹתוֹ מִתַּחַת יַד פַּרְעֹה, וְנִכְרֶתֶת נַפְשׁוֹ מִמָּקוֹם קָדוֹשׁ, וְנִשְׁאֶרֶת בִּמְקוֹם טֻמְאָה בְּמִצְרַיִם, שֶׁהֲרֵי אִם לֹא עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי מִצְוֹות אֵלּוּ, לֹא יָצְאוּ מִשָּׁם.

וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב (דְּבָרִים י"ז) **שָׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ. שָׁמוֹר, כְּלָלָא דְנוּקְבָא לֹא תַעֲשֶׂה. אֶת, כְּלָלָא דְכוּלָא. חֹדֶשׁ הָאָבִיב דְּהָא בְהַהוּא שַׁעְתָּא שְׁעוֹרָה אָבִיב וּמְקָרְבִין מִנֵּיהּ עוֹמֶר עֲשִׂירִית הָאֵיפָה מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת אִיהוּ, וְסַפְּרִין שֶׁבַע שְׁבוּעִין שְׁלֵמִין לְאִסְתַּלְקָא לְעֵילָא וּלְקַבְּלָא מֵאִינּוּן חַמְשִׁין יוֹמִין עִלָּאִין דְּאִימָּא עִלָּאָה אוֹרַיְיתָא. דְּאִקְרֵי לֶחֶם דִּכְתִיב** (מִשְׁלֵי ט') **לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי.**

וַאֲנָן מִקָּרְבִין בְּיוֹמָא דְחַמְשִׁין דְּאִתְיְיהִיב בֵּיהּ אוֹרַיְיתָא שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְנָחִית טִיבוּ דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא דְּאִימָּא עִלָּאָה בְּאִינּוּן שֶׁבַע שְׁבוּעִין שְׁלִימָן בְּכוּלָא. וְכָל חַד מֵאִינּוּן שֶׁבַע דַּרְגִּין כַּלִּיל בְּשִׁבְעָה כְּדְאוּקִימְנָא בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא. בְּגִין כָּךְ (דברים ט"ז) **שָׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ**

לשון הקודש

וְלָכֵן כָּתוּב (דברים טז) שָׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַה' אֱלֹהֶיךָ. שָׁמוֹר – כְּלָלוּת שֶׁל נְקֵבָה, לֹא תַעֲשֶׂה. אֶת – כְּלָלוּת שֶׁל הַכֹּל. חֹדֶשׁ הָאָבִיב – שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׂעוֹרָה אָבִיב, וּמַקְרִיבִים מִמֶּנּוּ עֹמֶר עֲשִׂירִית הָאֵיפָה מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת הִיא, וְסוֹפְרִים שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שְׁלֵמִים לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, וּלְקַבֵּל מֵאוֹתָם חֲמִשִּׁים יָמִים עֶלְיוֹנִים שֶׁל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה תּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת לֶחֶם, שֶׁכָּתוּב (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי.

וַאֲנוּ מַקְרִיבִים בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים שֶׁנִּתְּנָה בּוֹ תּוֹרָה שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְיוֹרֵד חֶסֶד שֶׁל הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה (בינה) בְּאוֹתָם שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שְׁלֵמִים בַּכֹּל, וְכָל אַחַת מֵאוֹתָן שֶׁבַע דְּרָגוֹת כְּלוּלָה בְּשִׁבְעָה, כְּפִי שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּסוֹד הָאֱמוּנָה. לָכֵן שָׁמוֹר אֶת

הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַיְיָ, קַרִיב לוֹן בְּיִחוּדָא. דְּהָא בֵּיהּ אֲפִקָּךְ מִמִּצְרָיִם לַיְלָה, וְתַשְׁלִים לְהַאי דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי לֵיל שִׁמּוּרִים, וְתַקְרִיב דְּכוּרָא לְגַבָּהּ וְתִתְקְרֵי לַיְלָה שְׁלֵימָא.

וְתָא חֲזֵי נַעֲרָה בְּתוּלָה עַד לָא אִתְקְרִיב דְּכוּרָא לְגַבָּהּ אִקְרֵי נַעַר, לְבָתָר אִקְרֵי נַעֲרָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב (דְּבָרִים כ"ב) וְנָתְנוּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָה, שְׁלֵימָא דַיְיקָא. וְדָא אִיהוּ כַּד אִשְׁתַּכְּחַת שְׁלֵימָא וְלָא אִתְקְרִיב מָאן (ס"א לְמַאן) דְּלָא אִתְחֲזֵי. אוֹף הָכָא בְּקַדְמִיתָא לֵיל שִׁמּוּרִים לְבָתָר, הַלַּיְלָה הַזֶּה לַיְיָ, כַּד אִתְקְרִיב זֶה לְזֹאת. בְּגִין כָּךְ לָא אִתְחֲזֵי לְאִתְקָרְבָא בְּהַהוּא פֶּסַח עָרֵל וְטָמֵא.

וְדָמָה טָעוּן מַתָּנָה אַחַת דַּיְיקָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שיר השירים ו') אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ. הִיא נָטְרָת בְּנָהָא דְּלָא יִסְתַּאֲבוּן בְּנִמּוּסָיְיהוּ

לשון הקודש

חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַה'. הַקְרֵב אוֹתָם בְּיִחוּד, שֶׁהֲרֵי בּוֹ הוֹצִיאֲךָ מִמִּצְרַיִם לַיְלָה, וְתַשְׁלִים אֶת הַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁנִּקְרֵאת לֵיל שִׁמּוּרִים, וְתַקְרִיב זָכָר אֵלֶיהָ וְתִקָּרֵא לַיְלָה שָׁלֵם.

וּבָא תִּרְאֶה, נַעֲרָה בְּתוּלָה, עַד שֶׁלֹּא קָרַב אֵלֶיהָ זָכָר, נִקְרֵאת נַעַר. אַחַר כָּךְ נִקְרֵאת נַעֲרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים כב) וְנָתְנוּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָה, שְׁלֵמָה דַּיְקָא. וְזֶהוּ כְּשֶׁנִּמְצֵאת שְׁלֵמָה, וְלֹא הִתְקָרֵב מִי [וְלִמִי] שֶׁלֹּא רָאוּי. אַף כָּאן, בַּתְּחִלָּה לֵיל שִׁמּוּרִים, אַחַר כָּךְ הַלַּיְלָה הַזֶּה לַה', כְּשֶׁמִּתְקָרֵב זֶה לְזֹאת, וְלָכֵן לֹא רָאוּי לְהִתְקָרֵב לְאוֹתוֹ פֶּסַח עָרֵל וְטָמֵא.

וְדָמָה טָעוּן מַתָּנָה אַחַת דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ו) אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי

יִשְׂרָאֵל, בְּגִין כָּךְ שִׁבְטֵי יָהּ נַפְקוּ מִתַּמָּן וְאִתְחַבְּרַת יו"ד בָּה"א וְלָא בַּאֲתַר אַחֲרָא כְּמָה דְעָבְדוּ אִינּוּן. אֲבָל כַּד נַפְקוּ מִבָּבֶל דְּאִסְתָּאֲבוּ תַּמָּן, סָאִיבוּ מַקְדְּשָׁא. בְּגִין כָּךְ חִוְיָיא שָׁלִיט בְּהוּ וְלָא אִשְׁתְּכַח שׁוּלְטָנוּתָא לְיִשְׂרָאֵל בְּהַהוּא זִמְנָא, בְּגִין דְּסָאִיבוּ מַקְדְּשָׁא בַּנָּשִׁים נָכְרִיּוֹת. מִכָּאן מָאן דְּמְסָאֵב גַּרְמֵיהּ לְתַתָּא, מְסָאֵב לְעֵילָא. וּמַאן דְּקַדִּישׁ גַּרְמֵיהּ לְתַתָּא מְקַדֵּשׁ לְעֵילָא. וְעַל דָּא רְאוּבֵין הֲוָוֹ דְּיִתְעָבַד לְהוּ נִיסָּא בְּהַהִיא שַׁעְתָּא דְנַפְקוּ מִבָּבֶל כְּשֶׁעָתָא דְנַפְקוּ מִמִּצְרָיִם. אֶלָּא דְגָרִים חוֹבָא.

וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר לְיַרְחָא קַדְמָאָה חוּלָקָא דְאַבְרָהָם דְּאִיהוּ קַדְמָאָה וְאַחִיד בְּדַרְגָּא דְחֶסֶ"ד. אֲנָן מַקְרִיבִין לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּרֵין פָּרִים לְאוֹסָפָא תְּרֵין חוּלָקִין לְדַרְגָּא דְחֶסֶד מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא. אֵיל

לשון הקודש

אַחַת הִיא לְאִמָּהּ. הִיא שׁוֹמֶרֶת אֶת בָּנֶיהָ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִתְטַמְּאוּ בְּמִנְהֲגֵיהֶם, מִשּׁוּם כָּךְ שִׁבְטֵי יָהּ יָצְאוּ מִשָּׁם, וְהִתְחַבְּרָה יו"ד בְּהֵ"א, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר, כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ הֵם. אֲבָל כְּשֶׁיָּצְאוּ מִבָּבֶל, נִטְמְאוּ שָׁם וְטִמְּאוּ הַמִּקְדָּשׁ, מִשּׁוּם כָּךְ הַנָּחָשׁ שָׁלַט בָּהֶם, וְלֹא נִמְצָא שִׁלְטוֹן לְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ זְמַן, מִשּׁוּם שֶׁטִּמְּאוּ אֶת הַמִּקְדָּשׁ בְּנָשִׁים נָכְרִיּוֹת. מִכָּאן, מִי שֶׁמְּטַמֵּא אֶת עַצְמוֹ לְמַטָּה, הוּא טָמֵא לְמַעְלָה. וּמִי שֶׁמְּקַדֵּשׁ עַצְמוֹ לְמַטָּה, מְקַדֵּשׁ לְמַעְלָה. וְעַל כָּךְ הָיוּ רְאוּבֵין שֶׁיֵּעָשֶׂה לָהֶם נֵס בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁיָּצְאוּ מִבָּבֶל כְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, אֶלָּא שֶׁגָּרַם הַחֵטְא.

וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הַחֵלֶק שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְאָחוּז בְּדַרְגַּת חֶסֶד, אָנוּ מַקְרִיבִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא שְׁנֵי פָּרִים, לְהוֹסִיף שְׁנֵי חֲלָקִים לְדַרְגַּת

אֶחָד לְקַבֵּל דַּרְגָּא דְיִצְחָק וּבְעֵינָן אֵיל לִישָׁנָא דְתַקִּיפוּ, בְּגִין דְּחוּלָקָא דִידֵיהּ תַּקִּיפוּ מַיָּא. וּבְעֵינָן דְּיִסְתָּכֵּם הַהוּא דַּרְגָּא דִגְבוּרָ"ה בְּחֶסֶד עִלָּאָה לְמֶעְבַּד טִיבוּ עִם כָּל יִשְׂרָאֵל. וּלְאִתְפָּרְעָא מֵאִינּוּן דְּעָאקִין לוֹן וּלְאַסְחָרָא לֵיהּ סִטְרָא דְמַיִין, הַאי דִכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ל') מָחְשׁוֹף הַלָּבָן.

שִׁבְעָה כְּבָשִׂים תְּמִימִים. לְקַבֵּל כֻּלְּהוּ דַרְגִּין דְּיִשְׁתַּלְּמוּן בֵּיהּ. וְכֵן בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא שִׁבְעָה אִמְּרִין בְּיוֹמָא קַדְמָאָה דְכוּלְּהוּ שִׁבְעָה יוֹמִין עִלָּאִין כָּל חַד אִשְׁתְּלִים בְּרָזָא דְשֶׁבַע וִיהוֹן שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת לְקַבְּלָא נְהִירוּ עִלָּאָה דְאוֹרַיְיתָא. שְׂעִיר חַטָּאת לְכַפָּרָה עַל סָאִיבוּ דְּמָקְדְּשָׁא וְלָא יְהֵא לֵיהּ רְשׁוּ לְהַהוּא שָׂעִיר לְעָרְבְּבָא וְלָא לְאַסְטָנָא עַל יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

חֶסֶד מֵהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ. אַיִל אֶחָד כְּנֶגֶד דַּרְגַּת יִצְחָק, וְצָרִיךְ אַיִל, לָשׁוֹן שֶׁל תַּקִּיפוּת, מִשּׁוּם שֶׁחֶלְקוֹ חֹזֶק הַמַּיִם. וְצָרִיךְ שֶׁתִּסְכֹּם אוֹתָהּ דַּרְגַּת הַגְּבוּרָה עִם חֶסֶד עֶלְיוֹן לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם כָּל יִשְׂרָאֵל, וּלְהִפָּרַע מֵאוֹתָם שֶׁמְּצִיקִים לָהֶם, וּלְהַקִּיפוֹ צַד הַמַּיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ל) מָחְשׁוֹף הַלָּבָן.

שִׁבְעָה כְּבָשִׂים תְּמִימִים – כְּנֶגֶד כָּל הַדְּרָגוֹת שֶׁיִּשְׁתַּלְּמוּ בוֹ. וְכֵן בְּכָל יוֹם וָיוֹם שִׁבְעָה כְּבָשִׂים, בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים, כָּל אֶחָד נִתְקָן בְּסוֹד שֶׁל שֶׁבַע, וְיִהְיוּ שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה. שְׂעִיר חַטָּאת לְכַפֵּר עַל טֻמְאַת הַמִּקְדָּשׁ, וְלֹא תִהְיֶה רְשׁוּת לְאוֹתוֹ שָׂעִיר לְעַרְבֵּב וְלֹא לְהַסְטִין עַל יִשְׂרָאֵל.

וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה. (במדבר כ"ח)

לְקַבֵּל דַּרְגָּא דְיַעֲקֹב דְּהָא כְּדֵין אִשְׁתְּלִים עַלְמָא וְאִתְחַדַּשׁ. וַאֲנָן מָנִינָן שֶׁבַע שְׁבוּעִין בְּגִין לְחַבְּרָא כֹּלָּא בְּיוֹבְלָא עִלָּאָה דְיַהֲבָא לְהַאי בְּרָא בּוּכְרָא עֲטָרָה דְאוֹרַיְיתָא דְּאִתְכַּלִּילַת בְּתִשְׁעָה וְאַרְבְּעִין אַנְפִּין וְנַפְקָא מֵחָכְמָה עִלָּאָה בְּאִינּוּן חַמְשִׁין שַׁעֲרֵי בִינָה. וְאִתְיְיהִיבַת לְהַאי בְּרָא בּוּכְרָא עַל יְדֵי דְמֹשֶׁה דְּאֶחִיד נָמֵי בְּהַאי דַּרְגָּא הָדָא הוּא דִכְתִיב (שיר השירים ג') **צְאֵינָה וּרְאֵינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, בְּמַלְכָּא דִשְׁלָמָא כֹּלָּא דִילֵיהּ.** (וְהָא) דְּהָא אוֹקִימְנָא דְּהַאי דַּרְגָּא שְׁלִים מִכָּל סִטְרִין וּשְׁלִים אִקְרֵי בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא דִכְתִיב (בְּרֵאשִׁית כ"ה) **וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ. דָּא כַּד אִתְיְיהִיבַת** (אוֹרַיְיתָא)**. וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ. כַּד אִתְבַּנֵּי בֵּי מַקְדְּשָׁא:**

לשון הקודש

(במדבר כח) **וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה** – כְּנֶגֶד דַּרְגַּת יַעֲקֹב, שֶׁהֲרֵי אָז נִתְקַן הָעוֹלָם וְהִתְחַדֵּשׁ, וְאָנוּ מוֹנִים שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת כְּדֵי לְחַבֵּר הַכֹּל בְּיוֹבֵל הָעֶלְיוֹן, שֶׁנּוֹתֶנֶת לַבֵּן הַבְּכוֹר הַזֶּה עֲטָרָה שֶׁל תּוֹרָה שֶׁנִּכְלֶלֶת בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים, וְיָצְאָה מֵחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה בְּאוֹתָם חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, וְנִתְּנָה לַבֵּן הַבְּכוֹר הַזֶּה עַל יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁאָחוּז גַּם בְּדַרְגָּה זוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ג) צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, בַּמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם כֻּלּוֹ שֶׁלּוֹ. [וַהֲרֵי] שֶׁהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁדַּרְגָּה זוֹ שְׁלֵמָה מִכָּל הַצְּדָדִים, וְשָׁלֵם נִקְרָא בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ – זֶה כְּשֶׁנִּתְּנָה [תּוֹרָה]. וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ – כְּשֶׁנִּבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

תָּא חֲזֵי כְּתִיב בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי דְּאִתְּחַבַּר הַאי דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי שְׁלִישִׁי בַּחֹדֶשׁ וְהִיא חֲתוּנָתוֹ, עַל דָּא כְּתִיב (שמות י"ט) וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר. הַאי דַּרְגָּא בְּרָא בּוּכְרָא. נֶגֶד הָהָר לְקַבֵּל הַהוּא הַר דְּאִתְיְדַע דְּאִיהוּ זְעֵיר מִכָּל טוּרַיָּא דִּלְעֵילָא דְּאִיהוּ רָם וְנִשָּׂא כַּד אִתְּחַבָּר לְעֵילָא וְאִקְרֵי הַר סִינַי דְּהָא שִׁבְעָה טוּרִין וְשִׁבְעָה יוֹמִין וְשִׁבְעָה אַרְצוֹת בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעַלְמָא דְּאִינוּן לְקַבֵּל שִׁבְעָה יוֹמִין עִלָּאִין וְלָא בָּחַר מִכֻּלְּהוּ לְמֵיהַב אוֹרַיְיתָא אֶלָּא בְּהַר סִינַי דְּאִיהוּ רָזָא דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּבְיָם כִּנֶּרֶת נָמֵי דְּאָתֵי מִתַּמָּן תְּכֵלֶת דְּדָמֵי לְכִסֵּא הַכָּבוֹד. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כִּנֶּרֶת דָּא צַדִּי"ק וְהַאי יָם דְּכִנֶּרֶת הוּא כְּדְאוּקְמוּהַ חַבְרַיָּיא.

כִּנּוֹר הָיָה תָּלוּי לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד, וּבְשָׁעָה שְׁרוּחַ צְפוֹנִית מְנַשֶּׁבֶת בּוֹ מְנַגֵּן מֵאֵלָיו. וְדָוִד

לשון הקודש

בא רְאֵה, כָּתוּב (שמות יט) בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהִתְחַבְּרָה דַּרְגָּה זוֹ שֶׁנִּקְרֵאת שְׁלִישִׁי בַּחֹדֶשׁ, וְהִיא חֲתֻנָּתוֹ, עַל זֶה כָּתוּב (שם) וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר. דַּרְגָּה זוֹ הַבֵּן הַבְּכוֹר. נֶגֶד הָהָר – כְּנֶגֶד אוֹתוֹ הַר שֶׁנּוֹדַע שֶׁהוּא קָטָן מִכָּל הֶהָרִים שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהוּא רָם וְנִשָּׂא כְּשֶׁמִּתְחַבֵּר לְמַעְלָה, וְנִקְרָא הַר סִינַי. שֶׁהֲרֵי שִׁבְעָה הָרִים וְשִׁבְעָה יָמִים וְשֶׁבַע אֲרָצוֹת בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעָה יָמִים עֶלְיוֹנִים, וְלֹא בָּחַר מִכֻּלָּם לָתֵת תּוֹרָה אֶלָּא בְּהַר סִינַי, שֶׁהוּא הַסּוֹד שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְגַם בְּיָם כִּנֶּרֶת, שֶׁבָּא מִשָּׁם תְּכֵלֶת, שֶׁדּוֹמֶה לְכִסֵּא הַכָּבוֹד. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כִּנֶּרֶת זֶה הַצַּדִּיק, וְזֶהוּ יָם כִּנֶּרֶת, כְּפִי שֶׁפֵּרְשׁוּ הַחֲבֵרִים.

כִּנּוֹר הָיָה תָּלוּי לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד, וּבְשָׁעָה שֶׁרוּחַ צְפוֹנִית מְנַשֶּׁבֶת בּוֹ, מְנַגֵּן

קָם לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא חֲצוֹת לַיְלָה לְאִתְחַבְּרָא בְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁבִיעָאָה דְכוֹלָא נְקוּדָה אֶמְצָעִיתָא דְאַרְעָא תַתָּאָה, בָּחַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיהִי לְקַבֵּל נְקוּדָה עִלָּאָה.

מָאי טַעְמָא בֵּיהּ בְּהַר סִינַי דִּלְעֵילָא לְמֵיהַב בֵּיהּ אוֹרַיְיתָא שֶׁבִּכְתָב וְסִימָנִיךְ בְּהַאי אֲרוֹן לְמֵיהַב בֵּיהּ בְּרִית, בְּגִין דִּבְהָאי אֲרוֹן מוּנָחִין כָּל גְּנִיזִין טָבִין, וְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב דְּאִקְרֵי בְּרִית בֵּיהּ מוּנָחָא. וְכָל מָאנֵי קְרָבָא דְּמַלְכָּא בִּידֵיהּ אִתְמְסָרוּ, וְכֻלְּהוּ עָלְמִין דִּלְתַתָּא מִינָהּ יַנְקִין. זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְמֵיטַר אוֹרַיְיתָא כְּדֵין יַהֲבַת לוֹן כָּל טִיבוּ דְעָלְמָא. וְאִי לָא כְּדֵין יַסְרַת לוֹן, הָדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא כ"ו) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אֲנִי, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְכַד תְּחַבֵּר בְּאֲנִ"י דָּלֶ"ת דִּילָהּ אִקְרֵי אֲדֹנָ"י וְדַיְינָא לְעָלְמָא. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב (דְּבָרִים ד') וְזֹאת הַתּוֹרָה

לשון הקודש

מֵאֵלָיו, וְדָוִד קָם לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְהִתְחַבֵּר עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַשְּׁבִיעִית שֶׁל הַכֹּל, הַנְּקֻדָּה הָאֶמְצָעִית שֶׁל אֶרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה בָּחַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהִיא כְּנֶגֶד הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה.

מָה הַטַּעַם בּוֹ בְּהַר סִינַי שֶׁלְּמַעְלָה לָתֵת בּוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְסִימָנִיךָ בְּאָרוֹן זֶה לָתֵת בּוֹ בְּרִית? מִשּׁוּם שֶׁבְּאָרוֹן זֶה מֻנָּחִים כָּל הַגְּנָזִים הַטּוֹבִים, וְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁנִּקְרֵאת בְּרִית, מֻנַּחַת בּוֹ, וְכָל כְּלֵי הַקְּרָב שֶׁל הַמֶּלֶךְ נִמְסְרוּ בְּיָדֶיהָ, וְכָל הָעוֹלָמוֹת שֶׁלְּמַטָּה יוֹנְקִים מִמֶּנָּה. אִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל לִשְׁמֹר הַתּוֹרָה, אָז נוֹתֶנֶת לָהֶם כָּל טוּב הָעוֹלָם, וְאִם לֹא, אָז מְיַסֶּרֶת אוֹתָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אָנִי. זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּכְשֶׁתְּחַבֵּר בְּ"אָנִי" דָּלֶ"ת שֶׁלָּהּ, נִקְרֵאת

אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה. בְּזֹאת אִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא.

תָּא חֲזֵי, אוֹרַיְיתָא שֶׁבִּכְתָב צַדִּי"ק אִקְרֵי, וּמוּנָח בְּזֹאת דְּהַאי בְּרִית מָנְחָא בֵּיהּ, דִּכְתִיב אֲרוֹן הַבְּרִית בְּגִין דְּמוּנָח בֵּיהּ בְּרִית דְּאִיהוּ צַדִּי"ק בְּגִין כָּךְ וְזֹאת הַתּוֹרָה אִתְחַבָּר וא"ו בְּזֹאת וּכְדֵין אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה סַם חַיִּין לְעָלְמָא. דְּהָא אִילָנָא דְחַיֵּי אִתְדַּבַּק בָּהּ. וְכַד לָא מָכְשְׁרִין בְּנֵי נָשָׁא עוֹבַדָיְיהוּ, אִסְתְּלַק וא"ו מִזֹּאת. וּכְדֵין כְּתִיב (ויקרא י"ד) זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצוֹרָע, וְזֶהוּ חָשׁוּב כַּמֵּת.

וּכְתִיב (במדבר י"ט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל אִסְתָּלַק ו' מִזֹּאת וְעָבִיד הַאי אֹהֶל נוּקְבִין, הַיְינוּ דִכְתִיב (שם) זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ. וּבְגִין דְּלָא אִתְחַבָּר ו' בְּהּ', גָּרְמוּ דְסָאִיבוּ מַקְדְּשָׁא וְגָרִימוּ לוֹן מוֹתָא. דְּהָא מָאן דְאַפְּרִישׁ לוֹן, גָּרִים

לשון הקודש

אֲדֹנָ"י, וְדָן אֶת הָעוֹלָם. לָכֵן כָּתוּב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה. בְּ"זֹאת" נִתְּנָה תּוֹרָה.

בֵּא רְאֵה, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב נִקְרֵאת צַדִּיק, וּמֻנַּחַת בְּזֹאת, שֶׁבְּרִית זוֹ מֻנַּחַת בּוֹ, שֶׁכָּתוּב אֲרוֹן הַבְּרִית, מִשּׁוּם שֶׁמֻּנַּחַת בּוֹ בְּרִית שֶׁהוּא צַדִּיק. וְלָכֵן וְזֹאת הַתּוֹרָה, הִתְחַבֵּר וָא"ו עִם זֹאת, וְאָז – אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה, סַם הַחַיִּים לָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי עֵץ הַחַיִּים נִדְבַּק בָּהּ. וּכְשֶׁמַּעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם אֵינָם כְּשֵׁרִים, מִסְתַּלֵּק וָא"ו מִ"זֹאת", וְאָז כָּתוּב (ויקרא יד) זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֹרָע, וְזֶהוּ חָשׁוּב כַּמֵּת.

וְכָתוּב (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל. הִסְתַּלְּקָה ו' מִזֹּאת, וְעוֹשֶׂה הָאֹהֶל הַזֶּה נְקָמוֹת. הַיְנוּ מַה שֶּׁכָּתוּב (שם) זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה'. מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִתְחַבְּרָה ו' עִם ה', גָּרְמוּ שֶׁטִּמְּאוּ

מוֹתָא לְנַפְשֵׁיהּ, עַד דְּאָתַת פָּרָה וְכִפְּרָה עַל בְּנָהּ. וְעַבְדִּין מִינָּהּ הַזָּאָה עַל טְמֵאֵי מֵתִים.

זֹאת הַתּוֹרָה דְּלָא אִתְחַבָּר בָּהּ וא"ו עַד דְּעָבְדוּ הַזָּאָה לְאִינּוּן כְּלֵי מִדְיָן. וּלְבָתָר (דְּבָרִים ד') וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם וְגוֹ' חַיִּים אִתְדַּבַּק בָּהּ. (דְּבָרִים ל"ג) וְזֹאת הַבְּרָכָה, בְּרָכָה אִתְדַּבַּק בָּהּ בְּהַאי זֹאת. אֲבָל כָּל אֲתַר דְּתִשְׁכַּח בְּאוֹרַיְיתָא זֹאת הַתּוֹרָה בְּלֹא וא"ו, בְּגִין חוֹבָה (ויקרא י"ג) זֹאת תּוֹרַת נֶגַע צָרַעַת. (ויקרא י"ד) זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל נֶגַע הַצָּרַעַת (במדבר ה) זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת. בְּגִין דְּסָאִיבוּ גַּרְמֵיהוֹן וְסָאִיבוּ מַקְדְּשָׁא. (ויקרא ו) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה, לָא כְתִיב בֵּיהּ וא"ו עַד דְּיַעֲבְדוּ לָהּ שְׁלִימוּ בְּנֵי אַהֲרֹן לְחַבְּרָא לְזֹאת בְּבַעְלָהּ. (ויקרא ו') וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה, לֹא אַתְיָיא עַל חֵטְא, דְּהָא נְדָבָה הִיא. אוֹ דְּאַתְיָיא עִם עוֹלָה וְהָא עַבְדָּא עוֹלָה

לשון הקודש

הַמִּקְדָּשׁ וְגָרְמוּ לָהֶם מִיתָה, שֶׁהֲרֵי מִי שֶׁמַּפְרִידָם גּוֹרֵם מִיתָה לְנַפְשׁוֹ, עַד שֶׁבָּאָה פָּרָה וְכִפְּרָה עַל בְּנָהּ, וְעוֹשִׂים מִמֶּנָּה הַזָּאָה עַל טְמֵאֵי מֵתִים.

זֹאת הַתּוֹרָה, שֶׁלֹּא הִתְחַבֵּר לָהּ וָא"ו עַד שֶׁעָשׂוּ הַזָּאָה לְאוֹתָם כְּלֵי מִדְיָן, וְאַחַר כָּךְ (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם וְגוֹמֵר. חַיִּים נִדְבְּקוּ בָהּ, (שם לג) וְזֹאת הַבְּרָכָה. בְּרָכָה נִדְבְּקָה בָּ"זֹאת" הַזּוֹ. אֲבָל כָּל מָקוֹם שֶׁתִּמְצָא בַּתּוֹרָה "זֹאת הַתּוֹרָה" בְּלִי וָא"ו, זֶה בִּגְלַל חֵטְא. (ויקרא יג) זֹאת תּוֹרַת נֶגַע צָרַעַת. (שם יד) זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל נֶגַע הַצָּרַעַת. (במדבר ה) זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת. מִשּׁוּם שֶׁטִּמְּאוּ אֶת עַצְמָם וְטִמְּאוּ הַמִּקְדָּשׁ. (ויקרא ו) זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה, לֹא כָתוּב בּוֹ וָא"ו, עַד שֶׁיַּעֲשׂוּ לָהּ בְּנֵי אַהֲרֹן שְׁלֵמוּת לְחַבֵּר אֶת זֹאת לְבַעְלָהּ. (שם ו) וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה – לֹא בָא עַל חֵטְא,

שְׁלִימוּ. (ויקרא ו') **זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת אַתְיָיא עַל חֵטְא דְסָאִיבוּ לְהַאי זֹאת.**

וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם בְּגִין דְּלָא עָבְדוּ כָּל כָּךְ פְּגִימוּ, וּבְגִין כָּךְ אַתְיָיא דְכוּרָא וְלָא נוּקְבָא (ויקרא ז') **וְזֹאת תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים בְּגִין דְּאַתְיָין לִשְׁלָמָא אִתְחַבָּר בָּהּ וא"ו.** (שם) **זֹאת הַתּוֹרָה לְעוֹלָה לַמִּנְחָה וְלַחַטָּאת, בְּגִין חַטָּאת דְּאִית בִּקְרָא, וְחוֹטֵא אֶחָד יְאַבֵּד טוֹבָה הַרְבֵּה. דָּא אוֹקִימְנָא בְּכָל אַתְרָא וא"ו מוֹסִיף עַל עִנְיָן רִאשׁוֹן.**

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם וְגוֹ' מָאי טַעְמָא וא"ו, הָא לֹא אָמַר זֹאת בְּקַדְמִיתָא, אַמַּאי כְּתִיב וְזֹאת, בְּגִין סַם חַיִּים דְּאִתְדַּבָּק בָּהּ. (דְּבָרִים ל"ג) **וְזֹאת הַבְּרָכָה, בְּגִין בְּרָכָה אַף עַל גַּב דְּלָא כְּתִיב זֹאת בְּקַדְמִיתָא, אוֹ מִלָּה עַל מָה דְּיֵיתֵי. אֲבָל בְּכוּלְּהוּ מָאי טַעְמָא לָא**

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי הִיא נְדָבָה, אוֹ שֶׁבָּאָה עִם עוֹלָה, וְהָעוֹלָה הֲרֵי עוֹשָׂה שְׁלֵמוּת. (שם) זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת – בָּא עַל חֵטְא שֶׁטִּמְּאוּ אֶת "זֹאת".

(ויקרא ז) וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם – מִשּׁוּם שֶׁלֹּא עָשׂוּ כָּל כָּךְ פְּגָם, וְלָכֵן בָּאָה זָכָר וְלֹא נְקֵבָה. (שם) וְזֹאת תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים, מִשּׁוּם שֶׁבָּאָה לְשָׁלוֹם, מִתְחַבֵּר עִמָּהּ וָא"ו. (שם) זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה [וְ]לַמִּנְחָה וְלַחַטָּאת – בִּגְלַל חַטָּאת שֶׁיֵּשׁ בַּפָּסוּק, וְחוֹטֵא אֶחָד יְאַבֵּד טוֹבָה הַרְבֵּה, זֶה פֵּרַשְׁנוּ בְּכָל מָקוֹם – וָא"ו מוֹסִיף עַל עִנְיָן רִאשׁוֹן.

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם וְגוֹמֵר, מָה הַטַּעַם וָא"ו, הֲרֵי לֹא אָמַר זֹאת בַּתְּחִלָּה? לָמָּה כָּתוּב וְזֹאת? מִשּׁוּם סַם הַחַיִּים שֶׁנִּדְבַּק בָּהּ. (דברים לג) וְזֹאת הַבְּרָכָה – בִּשְׁבִיל בְּרָכָה, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא כָּתוּב

כְּתִיב וְזֹאת. בְּגִין דְּלָא אִתְדַּבַּק וא"ו. וְהַאי דִּכְתִיב וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם בְּגִין דִּכְתִיב לְעֵיל זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת, וא"ו מוֹסִיף עַל עִנְיָן רִאשׁוֹן. בְּגִין כָּךְ אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא בְּהַאי זֹאת.

וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב (ויקרא כ"ו) אַף אֲנִי אֶעֱשֶׂה זֹאת, אֲסַלֵּק מִינָהּ וא"ו וְתַעֲבִיד בְּהוּ נוּקְבִין וְכוּלְּהוּ קָרְבָּנִין אַתְיָין לְקָרְבָא לְהַאי זֹאת לְעֵילָא בְּהַאי שְׁלִישִׁי. וַאֲנָן מְקָרְבִין בְּהַאי יוֹמָא תְּרֵין פָּרִים בְּמוּסָף, לְאוֹסָפָא לֵיהּ תְּרֵין חוּלָקִין. אַיִל אֶחָד, לְאִתְחַבְּרָא לֵיהּ חֵילָא דִּגְבוּרָ"ה. שִׁבְעָה אִמְּרִין לְקָבֵל כּוּלְּהוּ דַּרְגִּין דְּיִיחֲדוּן בְּהַאי הִלּוּלָא. שֵׂעִיר עִזִּים, לְכַפָּרָא עַל דְּסָאִיבוּ מַקְדְּשָׁא חַיָּיבִין דִּלְתַתָּא.

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, (במדבר כ"ט) לְקָבֵל דַּרְגָּא דְּיִצְחָק דְּיִתְחַבָּר בֵּיהּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּתְרֵין פָּרִים.

לשון הקודש

זֹאת בַּתְּחִלָּה, אוֹ דִּבֵּר עַל מַה שֶּׁיָּבֹא, אֲבָל בְּכֻלָּם מָה הַטַּעַם לֹא כָתוּב וְזֹאת? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִדְבָּק וָא"ו. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא ז) וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב לְמַעְלָה (שם ו) וְזֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת, וָא"ו מוֹסִיף עַל עִנְיָן רִאשׁוֹן, מִשּׁוּם כָּךְ נִתְּנָה תּוֹרָה בְּ"זֹאת".

וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב (שם כו) אַף אֲנִי אֶעֱשֶׂה זֹאת, אֲסַלֵּק מִמֶּנָּה וָא"ו וְתַעֲשֶׂה בָהֶם נְקָמוֹת, וְכָל הַקָּרְבָּנוֹת בָּאִים לְקָרֵב אֶת הַ"זֹאת" לְמַעְלָה בַּשְּׁלִישִׁי הַזֶּה, וַאֲנוּ מַקְרִיבִים בְּיוֹם זֶה שְׁנֵי פָּרִים בְּמוּסָף, לְהוֹסִיף לָהּ שְׁנֵי חֲלָקִים. אַיִל אֶחָד לְחַבֵּר לָהּ הַכֹּחַ שֶׁל גְּבוּרָה, שִׁבְעָה כְּבָשִׂים כְּנֶגֶד כָּל הַדְּרָגוֹת שֶׁיִּשְׂמְחוּ בַּהִלּוּלָא הַזּוֹ, שְׂעִיר עִזִּים לְכַפֵּר עַל שֶׁטִּמְּאוּ הַמִּקְדָּשׁ הָרְשָׁעִים שֶׁלְּמַטָּה.

(במדבר כט) וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי – כְּנֶגֶד דַּרְגַּת

הַאי דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ח') **וַתָּנַח הַתֵּיבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר, דְּאִתּוֹסְפָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי שְׁבִיעִית עַל עֶשֶׂר סְמִיכָא לַעֲשָׂרָה. בְּגִין כָּךְ פַּר אֶחָד לְאוֹסָפָא לֵיהּ חֵילָא דְּאִימָא עִלָּאָה לְמֵידָן עַלְמָא. אֲבָל תְּרֵין לָא, בְּגִין דְּלָא יְכִיל עַלְמָא לְמִסְבַּל דִּינָא תַקִּיפָא.**

אַיִל אֶחָד, גְּבוּרָה דִּילֵיהּ לִישָׁנָא דְּתַקִּיפוּ, (תהלים כ"א) **אֲיַלּוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה. וְהַאי אַיִל תַּשְׁכַּח בְּכוּלְּהוּ מוּסָפִין, דְּמוֹסִיפִין חֵילָא דִּגְבוּרָה עָלַיְיהוּ. בָּר מִשְּׁבָתָא דְּאִית בֵּיהּ נִיחָא, וְלֵית בֵּיהּ דִּינָא כְּלָל. דְּאִתְגַּלְיָיא עַתִּיקָא קַדִּישָׁא חֵידוּ וְטָבָאן לְכוּלְּהוּ עִלָּאִין (ס"א עָלְמִין). כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה, לְמֵיהַב חֵילָא לְכוּלְּהוּ דַּרְגִּין. שָׂעִיר עִזִּים דְּלָא יִתְחַזֵּי סָאִיבוּ בְּמַקְדְּשָׁא בְּיוֹמָא דְּדִינָא וּבְהַאי יוֹמָא אִתְחַבָּר גְּבוּרָה עִלָּאָה בְּדִינָא תַּתָּאָה דְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ לְמֵידָן עַלְמָא.**

(במדבר כ"ח)

(במדבר כ"ח)

לשון הקודש

יִצְחָק שֶׁיִּתְחַבֵּר עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנֵי פָּרִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ח) וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר, שֶׁהִתּוֹסְפָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא שְׁבִיעִית עַל עֶשֶׂר סְמוּכָה לַעֲשָׂרָה. מִשּׁוּם כָּךְ פַּר אֶחָד, לְהוֹסִיף לוֹ כֹּחַ הָאִמָּא הָעֶלְיוֹנָה לָדוּן אֶת הָעוֹלָם. אֲבָל שְׁנַיִם לֹא, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם לֹא יָכוֹל לִסְבֹּל אֶת הַדִּין הַקָּשֶׁה.

אַיִל אֶחָד – הַגְּבוּרָה שֶׁלּוֹ, לָשׁוֹן שֶׁל תַּקִּיפוּת, (תהלים כב) אֲיָלּוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה, וְהָאַיִל הַזֶּה תִּמְצָא בְּכָל הַמּוֹסָפִים, שֶׁמּוֹסִיפִים כֹּחַ וּגְבוּרָה עֲלֵיהֶם, פְּרָט לְשַׁבָּת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מְנוּחָה וְאֵין בָּהּ דִּין כְּלָל, שֶׁמִּתְגַּלֶּה הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ שִׂמְחָה וְטוֹבוֹת לְכָל הָעֶלְיוֹנִים (עולמים). כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה – לָתֵת כֹּחַ לְכָל הַדַּרְגּוֹת. שָׂעִיר עִזִּים – שֶׁלֹּא תֵרָאֶה טֻמְאָה בַּמִּקְדָּשׁ בְּיוֹם

תָּא חֲזֵי, גְּבוּרָה דִּינָא קַשְׁיָא, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דִּינָא רַפְיָא. אַךְ חוֹבַת הַיּוֹם פָּר אֶחָד, בְּגִין דְּיָכִיל עַלְמָא לְמִסְבַּל. וּבְגִין כָּךְ בְּרֵישׁ יַרְחָא תְּרֵין פָּרִים דְּהִיא כַּפָּרָה. בַּעֲשָׂרָה לְיַרְחָא לְקַבֵּל דַּרְגָּא דְמִשָּׁה, בְּמוּסָף דִּילֵיהּ פָּר בֶּן בָּקָר אֶחָד, דְּלָא אִתּוֹסַף בֵּיהּ דִּינָא כָּל כַּךְ בְּגִין דְּהוּא יוֹמָא דְּכַפָּרָה. אֵיל אֶחָד תַּקִּיף, לְתַבְרָא רְשִׁיעֵי עַלְמָא, וּבַעֵינָן לְמֶעְבַּד נַיְיחָא לְשַׁכְּכָא רָגְזָא. כְּבָשִׂים שִׁבְעָה, לְאוֹסָפָא לְכוּלְּהוּ דַּרְגִּין. שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד, אִתּוֹסַף הָכָא בְּחוֹבַת הַיּוֹם לְכַפָּרָא עַל סוֹאֲבָת מַקְדְּשָׁא, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִלְּעֵילָא מְכַפֵּר כֻּלָּא. וְלָא יִשְׁתָּאַר סָאִיבוּ בְּעָלְמָא.

בְּגִין כָּךְ, חַד בְּיוֹמָא, לְכַפָּרָא קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים חַד זִמְנָא בְּשַׁתָּא, בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּכַח כָּל כַּךְ סָאִיבוּ תַּמָּן. וְחַד לְבָרָא, לַמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, דְּלָא יִשְׁתַּכַּח סָאִיבוּ

לשון הקודש

הַדִּין, וּבְיוֹם זֶה מִתְחַבֶּרֶת הַגְּבוּרָה הָעֶלְיוֹנָה בַּדִּין הַתַּחְתּוֹן שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ לָדוּן אֶת הָעוֹלָם.

בֹּא רְאֵה, גְּבוּרָה דִּין הַקָּשֶׁה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דִּין הָרָפֶה, אַךְ חוֹבַת הַיּוֹם פַּר אֶחָד כְּדֵי שֶׁהָעוֹלָם יוּכַל לִסְבֹּל, וְלָכֵן בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ שְׁנֵי פָרִים, שֶׁהִיא כַּפָּרָה. בַּעֲשָׂרָה לַחֹדֶשׁ כְּנֶגֶד דַּרְגַּת מֹשֶׁה. בַּמּוּסָף שֶׁלּוֹ פַּר בֶּן בָּקָר אֶחָד, שֶׁלֹּא נוֹסַף בּוֹ דִּין כָּל כָּךְ, הֱיוֹת שֶׁאוֹתוֹ יוֹם הוּא שֶׁל כַּפָּרָה. אַיִל אֶחָד תַּקִּיף לִשְׁבֹּר אֶת הָרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת נַחַת לְשַׁכֵּךְ הָרֹגֶז. כְּבָשִׂים שִׁבְעָה לְהוֹסִיף לְכָל הַדְּרָגוֹת. שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד הִתּוֹסֵף כָּאן בְּחוֹבַת הַיּוֹם לְכַפֵּר עַל טֻמְאַת הַמִּקְדָּשׁ, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה יְכַפֵּר עַל הַכֹּל וְלֹא תִשָּׁאֵר טֻמְאָה בָּעוֹלָם.

מִשּׁוּם כָּךְ אֶחָד בַּיּוֹם, לְכַפֵּר קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִמָּצֵא שָׁם טֻמְאָה כָּל כָּךְ, וְאֶחָד בַּחוּץ

בְּעָלְמָא. בַּחֲמִשָּׁה עֲשָׂר לְיַרְחָא לְקָבֵל דַּרְגָּא דְּאַהֲרֹן דְּאֲחִיד בְּהוֹ"ד וְאִסְתַּלַּק נָמֵי בְּחֶסֶ"ד.

וּבְגִין כָּךְ בְּהַאי זִמְנָא אֲפִילוּ עִם כָּל אוּמִין דְּעָלְמָא עֲבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טִיבוּ. בְּגִין דְּאִתּוֹסַף חֶסֶ"ד דְּאַהֲרֹן עִם חֶסֶ"ד דְּאַבְרָהָם וְאִינוּן מְקָרְבִין בֵּיהּ בְּשִׁבְעָה יוֹמִין קָרְבָּנִין עֲלָוָון, בְּגִין דְּיִחְדּוּ כּוּלֵּיהּ עַלְמָא בְּחֶדְוָותָא דְּיִשְׂרָאֵל. שִׁבְעִין פָּרִים לְקָבֵל שִׁבְעִין אוּמִין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּעָלְמָא, וּבְיוֹמָא קַדְמָאָה פָּרִים שְׁלֹשָׁה עָשָׂר. לְאַחְזָאָה דְּלָאו אִינוּן כְּדָאי לְאִתְקַיְּמָא בְּעָלְמָא, אֶלָּא בְּטִיבוּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִית בֵּיהּ תְּלֵיסַר מִכִּילָן דְּרַחֲמֵי.

אֵלִּים שְׁנַיִם לְמֶהֱוֵי תַּקִּיפוּ לְהַהוּא דַּרְגָּא דְּחֶסֶ"ד עִלָּאָה עַל חַד תְּרֵין מִמַּה דְּמִקָּרְבִין בְּכוּלְּהוּ מוּסָפִין בְּגִין דְּהַאי חַגָּא אִיהוּ לְקָבֵל דַּרְגָּא דְּאַהֲרֹן

לשון הקודש

לַמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן שֶׁלֹּא תִמָּצֵא טֻמְאָה בָּעוֹלָם. בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ כְּנֶגֶד דַּרְגַּת אַהֲרֹן שֶׁאָחוּז בְּהוֹד, וְהִתְעַלָּה גַּם בְּחֶסֶד. **וְלָכֵן** בִּזְמַן זֶה אֲפִלּוּ עִם כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חֶסֶד, מִשּׁוּם שֶׁמִּתּוֹסֵף חֶסֶד שֶׁל אַהֲרֹן עִם חֶסֶד שֶׁל אַבְרָהָם, וְהֵם מַקְרִיבִים בּוֹ בְּשִׁבְעָה יָמִים קָרְבְּנוֹת עוֹלוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּשְׂמְחוּ כָּל הָעוֹלָם בְּשִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל. שִׁבְעִים פָּרִים כְּנֶגֶד שִׁבְעִים אֻמּוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת הָעוֹלָם, וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן פָּרִים שְׁלֹשָׁה עָשָׂר, לְהַרְאוֹת שֶׁאֵינָם כְּדָאִים לְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם אֶלָּא בְּטוּבוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים.

אֵלִּים שְׁנַיִם, שֶׁתִּהְיֶה תַּקִּיפוּת לְאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁל חֶסֶד עֶלְיוֹן עַל אֶחָד שְׁנַיִם מִמַּה שֶׁמַּקְרִיבִים בְּכָל הַמּוּסָפִים, מִשּׁוּם שֶׁחַג

דְּאַחִיד בְּדַרְגָּא שְׁתִיתָאִי. וְאִקְרֵי יוֹם שְׁתִיתָאִי. יוֹמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלֶף שְׁנִין. וּבְהַהוּא יוֹמָא זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאוֹסָפָא עַל חַד תְּרֵין טִיבוּ לְעַמֵּיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות ט"ז) וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ אֶת אֲשֶׁר יָבִיאוּ, אָז וְהָיָה מִשְׁנֶה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם, וּבְכֻלְּהוּ דַּרְגִּין דִּלְעֵילָא אִתּוֹסַף בִּרְכָאָן.

וּבְהַהוּא יוֹמָא יֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא וְיִתְקְרֵי חַג הָאָסִיף דְּיַכְנִיס קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ גָּלוּתָא דְּעַמֵּיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה י"א) וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יוֹסִיף יְיָ שֵׁנִית יָדוֹ לִקְנוֹת אֶת שְׁאָר עַמּוֹ. וְיִתְקְרֵי חַג הַסֻּכּוֹת, דְּכֻלְּהוּ שִׁבְעָה דַּרְגִּין חַפְיָין עַל יִשְׂרָאֵל כְּסוּכָּה וּבְגִין כָּךְ כּוּלְּהוּ עֲנָנֵי כָּבוֹד אַזְלִין עִם יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבְּרָא בִּזְכוּתָא דְּאַהֲרֹן בְּגִין כָּךְ אַרְבָּעָה עָשָׂר אִמְרִין בְּכָל יוֹמָא.

לשון הקודש

זֶה הוּא כְּנֶגֶד דַּרְגַּת אַהֲרֹן, שֶׁאָחוּז בְּדַרְגָּה שִׁשִּׁית. וְנִקְרָא יוֹם הַשִּׁשִּׁי. יוֹמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלֶף שָׁנִים. וּבְאוֹתוֹ יוֹם עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹסִיף עַל כָּל אֶחָד שְׁנַיִם חֶסֶד לְעַמּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות טז) וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ אֵת אֲשֶׁר יָבִיאוּ, אָז – וְהָיָה מִשְׁנֶה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם, וּבְכָל הַדְּרָגוֹת שֶׁלְּמַעְלָה נוֹסָפוֹת בְּרָכוֹת.

וּבְאוֹתוֹ יוֹם יָבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ וְיִקָּרֵא חַג הָאָסִיף, שֶׁיַּכְנִיס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹ הַגָּלוּת שֶׁל עַמּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה יא) וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יוֹסִיף ה' שֵׁנִית יָדוֹ לִקְנוֹת אֶת שְׁאָר עַמּוֹ. וְיִקָּרֵא חַג הַסֻּכּוֹת, שֶׁכָּל שֶׁבַע הַדְּרָגוֹת מְכַסּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ סֻכָּה, וְלָכֵן כָּל עַנְנֵי הַכָּבוֹד הוֹלְכִים עִם יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר בִּזְכוּת אַהֲרֹן, וְלָכֵן אַרְבָּעָה עָשָׂר כְּבָשִׂים שֶׁבְּכָל יוֹם.

וּבְשִׁבְעָה יוֹמִין הָא שִׁבְעָתַיִם וְיַנְהִיר שִׁבְעָתַיִם נְהִירוּ דְשִׁמְשָׁא. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְרָחֵם עַל עַלְמָא וְשָׁעִיר עִזִּים אֶחָד חַטָּאת לְכַפָּרָא עַל סָאִיבוּ מַקְדְּשָׁא דְּסָאִיבוּ אוֹמֵי עַלְמָא עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בְּיוֹמָא תִּנְיָנָא לְקָבֵל דַּרְגָּא דְיִצְחָק. בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה לְקָבֵל דַּרְגָּא דְיַעֲקֹב. בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה לְקָבֵל דַּרְגָּא דְיוֹסֵף. בְּיוֹמָא חֲמִישָׁאָה לְקָבֵל דַּרְגָּא דְמֹשֶׁה. בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה לְקָבֵל דַּרְגָּא דְאַהֲרֹן:

וְתָא חֲזֵי בְּהַאי חַגָּא וּבְחַגָּא דִפְּטִירוּ, שִׁבְעָה יוֹמֵי דִכְלִילָן כּוּלְּהוּ יוֹמִין דִּלְעֵילָא בְּהוּ. מָה דְּלֵית כֵּן בִּשְׁאָר חַגִּין דִּמְקָרְבִין בְּהוּ מוּסָף, אֶלָּא הַיְינוּ דְאוֹקִימְנָא בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא (בְּרֵאשִׁית ל') מָחְשׁוֹף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת, דִּי לְכָל אִינּוּן שִׁבְעָה שִׁבְעָה דַרְגִּין אַסְחַר לוֹן בִּסְטָר דְחֶסֶ"ד חַגָּא דִפְּטִירָא, לְקָבֵל אַבְרָהָם דְאָתֵי מִחֶסֶ"ד בְּגִין כָּךְ כּוּלְּהוּ דַרְגִּין תַּמָּן.

לשון הקודש

וּבְשִׁבְעָה יָמִים – חֲרֵי שִׁבְעָתַיִם, וְיָאִיר שִׁבְעָתַיִם אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְרַחֵם עַל הָעוֹלָם. וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת – לְכַפֵּר עַל טֻמְאַת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁטִּמְּאוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי כְּנֶגֶד דַּרְגַּת יִצְחָק. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כְּנֶגֶד דַּרְגַּת יַעֲקֹב. בַּיּוֹם הָרְבִיעִי כְּנֶגֶד דַּרְגַּת יוֹסֵף. בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי כְּנֶגֶד דַּרְגַּת מֹשֶׁה. בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי כְּנֶגֶד דַּרְגַּת אַהֲרֹן.

וּבָא וּרְאֵה, בְּחַג זֶה וּבְחַג הַמַּצּוֹת שִׁבְעָה יָמִים שֶׁכְּלוּלִים בָּהֶם כָּל הַיָּמִים שֶׁלְּמַעְלָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁאָר חַגִּים שֶׁמַּקְרִיבִים בָּהֶם מוּסָף, אֶלָּא הַיְינוּ מַה שֶּׁפֵּרַשְׁנוּ בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, (בראשית ל) מָחְשׁוֹף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת, שֶׁלְּכָל אוֹתָם שִׁבְעָה שֶׁבַע דְּרָגוֹת מַקִּיפוֹת אוֹתָם בְּצַד

דְּהָא לְכוּלְהוּ דַרְגִּין אֶסְתַּר יַעֲקֹב שְׁלִימָא לְסִטְרָא דְחֶסֶ"ד. הַאי חַגָּא לְקַבֵּל דַּרְגָּא דְאַהֲרֹן דְאַחִיד בְּחֶסֶד, כּוּלְהוּ עִמֵּיהּ.

דָּבָר אַחֵר, בְּגִין דְּכוּלְהוּ דַרְגִּין וְכוּלְהוּ זַכָּאִין, כַּד נַפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְגְּלֵי תַּמָּן בְּכִתְרוֹי וְזַמִּין לְמֶעְבַּד כֵּן בְּיוֹמֵי דְיֵיתֵי מְשִׁיחָא. בְּגִין כָּךְ כּוּלְהוּ כִּתְרִין דְמִיזִין הַכָא וְהָכָא וְנַטְלִין עַל חַד תְּרֵין שְׁבַע בִּרְכָאָן הַכָא מֵהַתָּם. וְהָתָם עַל חַד שִׁבְעָה מִשְׁאָר מוֹסָפִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת. כְּיוֹם צֵאתְךָ הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר. מַאי כִּימֵי. דְּכוּלְהוּ יוֹמִין עִלָּאִין אִזְדַּמְּנוּ הָתָם וְאִזְדַּמְּנוּ הַכָא. בְּגִין כָּךְ נִפְלָאוֹת חַמְשִׁין פְּלָאוֹת, חַמְשִׁין פְּלָאוֹת. דְּהָא חַמְשִׁין תַּרְעִין דְבִינָ"ה פָּתַח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפְקָא לוֹן מִתַּמָּן.

לשון הקודש

הַחֶסֶד, הֶחָג שֶׁל הַמַּצּוֹת כְּנֶגֶד אַבְרָהָם שֶׁבָּא מֵחֶסֶד, לָכֵן כָּל הַדְּרָגוֹת שָׁם, שֶׁהֵרֵי אֶת כָּל הַדְּרָגוֹת מַקִּיף יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם לַצַּד שֶׁל חֶסֶד. הֶחָג הַזֶּה כְּנֶגֶד דַּרְגָּתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן שֶׁאָחוּז בְּחֶסֶד, כֻּלָּם עִמּוֹ.

דָּבָר אַחֵר – מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַדְּרָגוֹת וְכָל הַצַּדִּיקִים, כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְגַּלָּה שָׁם בַּכְּתָרִים שֶׁלּוֹ, וְעָתִיד לַעֲשׂוֹת כֵּן בִּזְמַן בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ. מִשּׁוּם כָּךְ כָּל הַכְּתָרִים רְמוּזִים כָּאן וְכָאן, וְנוֹטְלִים עַל אֶחָד שְׁנַיִם שֶׁבַע בְּרָכוֹת כָּאן מִשָּׁם. וְשָׁם עַל אֶחָד שִׁבְעָה מִשְּׁאָר הַמּוֹסָפִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת. כְּיוֹם צֵאתְךָ הָיָה לוֹ לוֹמַר! מַה זֶּה כִּימֵי? שֶׁכָּל הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים הִזְדַּמְּנוּ לְשָׁם וְהִזְדַּמְּנוּ לְכָאן, מִשּׁוּם כָּךְ נִפְלָאוֹת, נ' פְּלָאוֹת, חֲמִשִּׁים פְּלָאוֹת, שֶׁהֵרֵי חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה פָּתַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא אוֹתָם מִשָּׁם, וְלָכֵן מֻזְכֶּרֶת בַּתּוֹרָה

וּבְגִינֵי כַּךְ בְּאוֹרַיְיתָא אִדְכַּר יְצִיאַת מִצְרָיִם חַמְשִׁין זִמְנִין לְקָבֵל חַמְשִׁין תַּרְעִין כְּדֵין יַעֲבִיד לְיוֹמֵי מְשִׁיחָא. וּמַאי אַרְאֶנּוּ. אֶלָּא אַרְאֶנּוּ לְהַהוּא סָבָא דְּחָזָא בְּקַדְמִיתָא דִּכְתִיב (שמות י"ד) וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה. כְּדֵין זַמִּין לְמֶחְזֵי פּוּרְעָנוּתָא דֶּאֱדוֹם.

דָּבָר אַחֵר, דִּבְגִינְהוֹן דְּשִׁבְעָה צַדִּיקַיָּיא, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲבָרָא לְכָל אוּמִין דְּעָלְמָא וְלָא יִשְׁתָּאַר בְּעָלְמָא אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי וְיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּגִין כָּךְ הַכָּא שִׁבְעָה יוֹמִין.

תָּא חֲזֵי, דִּבְגִין כַּךְ מִתְמַעֲטִין וְהוֹלְכִין. וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה שַׁלְטִין יִשְׂרָאֵל לְחוֹדֵיהוּ בְּעָלְמָא וּמְקַרִיבִין פַּר אֶחָד אַיִל אֶחָד, רָזָא דִּיחוּדָא. שִׁבְעָה כְּבָשִׂים לְקָבֵל שִׁבְעָה דַּרְגִּין. שְׂעִיר עִזִּים, אַף עַל גַּב דְּבְהַהוּא זִמְנָא יַעֲבְרִינֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵעָלְמָא,

לשון הקודש

חֲמִשִּׁים פְּעָמִים יְצִיאַת מִצְרַיִם, כְּנֶגֶד חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, כָּךְ יַעֲשֶׂה לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ. וּמַה זֶּה אַרְאֶנּוּ? אֶלָּא אַרְאֶנּוּ אֶת אוֹתוֹ הַזָּקֵן שֶׁרָאָה בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁכָּתוּב (שמות יד) וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה, וְאָז עָתִיד לִרְאוֹת אֶת הַפֻּרְעָנוּת שֶׁל אֱדוֹם

דָּבָר אַחֵר – שֶׁבִּשְׁבִיל שִׁבְעַת הַצַּדִּיקִים עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִיר אֶת כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְלֹא יִשָּׁאֵר בָּעוֹלָם אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ וְיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד. מִשּׁוּם כָּךְ כָּאן שִׁבְעָה יָמִים.

בָּא רְאֵה שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ מִתְמַעֲטִים וְהוֹלְכִים, וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שׁוֹלְטִים יִשְׂרָאֵל לְבַדָּם בָּעוֹלָם וּמַקְרִיבִים פַּר אֶחָד, אַיִל אֶחָד, סוֹד הַיִּחוּד. שִׁבְעָה כְּבָשִׂים – כְּנֶגֶד שֶׁבַע דְּרָגוֹת. שְׂעִיר עִזִּים – אַף עַל גַּב שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן יַעֲבִירֵנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִן הָעוֹלָם, עִם כָּל זֶה יִשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ

עִם כָּל דָּא יִשְׁתָּאַר מִנֵּיהּ דְּלָא יִתְבַּטְּלוּן מִפְּרִיָּה וְרִבְיָה. וּבְהַהוּא זִמְנָא יִפְּקוּן מַיִם חַיִּים מֵחָכְמָה עִלָּאָה (זכריה י"ד) חֲצָיָם אֶל הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי דָּא חֶסֶד עִלָּאָה וְחֲצָיָם אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן דָּא גְבוּרָ"ה תַּתָּאָה וּגְבוּרָ"ה עִלָּאָה. בַּקַּיִץ וּבַחֹרֶף בְּסִטְרָא דְּאֶשָּׁא וּבְסִטְרָא דְּמַיָּא. דְּלָא יִשְׁתָּאַר דִּינָא בְּעַלְמָא אֶלָּא כֹּלָּא רַחֲמֵי וְחַיִּים וְחֵירוּ בְּעַלְמָא:

וְתָא חֲזֵי בְּהַאי חַגָּא עַבְדִּין נִסּוּךְ הַמָּיִם. נְבִיעַ דְּחֶסֶד בְּאִינּוּן שִׁתִּין מִשִּׁשָּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְכוּלְּהוּ שִׁבְעָה יוֹמִין עִלָּאִין מְקַבְּלִין מֵאִינּוּן מָיִם חַיִּים דְּנָפְקִין מִירוּשָׁלַיִם עִלָּאָה טְמִירָא. וּבֵאַן אֲתַר רָמִיז לְאִינּוּן מָיִם חַיִּים, בְּאִינּוּן שִׁיתִּין. וְחֲסִידֵי וְצַדִּיקֵי חַדָּאן בְּהַאי הִלּוּלָא, בְּגִין דִּרְמִיזָא לְהַהוּא טִיבוּ דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד כַּד יַעְבֵּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

שֶׁלֹּא יִתְבַּטְּלוּ מִפְּרִיָּה וּרְבִיָּה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן יֵצְאוּ מַיִם חַיִּים מֵחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, (זכריה יד) חֲצָיָם אֶל הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי – זֶה חֶסֶד עֶלְיוֹן, וְחֲצָיָם אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן – זוֹ גְבוּרָה תַּחְתּוֹנָה וּגְבוּרָה עֶלְיוֹנָה. בַּקַּיִץ וּבַחֹרֶף – בְּצַד הָאֵשׁ וּבְצַד הַמַּיִם. שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר דִּין בָּעוֹלָם, אֶלָּא הַכֹּל רַחֲמִים וְחַיִּים וְחֵרוּת בָּעוֹלָם.

וּבָא רְאֵה, בֶּחָג הַזֶּה עוֹשִׂים נִסּוּךְ הַמַּיִם, שֶׁפַּע שֶׁל חֶסֶד בְּאוֹתָם שִׁיתִּים מִשִּׁשֶּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְכָל שִׁבְעַת הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים מְקַבְּלִים מֵאוֹתָם מַיִם חַיִּים שֶׁיּוֹצְאִים מִירוּשָׁלַיִם הָעֶלְיוֹנָה הַטְּמִירָה. וּבְאֵיזֶה מָקוֹם רָמוּז עַל אוֹתָם מַיִם חַיִּים? בְּאוֹתָם שִׁיתִּים, וַחֲסִידִים וְצַדִּיקִים שְׂמֵחִים בַּהִלּוּלָא הַזּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁרוֹמֵז לְאוֹתוֹ הַטּוֹב שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת כְּשֶׁיַּעֲבִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת

הוּא סָאִיבוּ מֵאַרְעָא דְּיֶחְתּוּן אִינּוּן מָיִם חַיִּים טְהוֹרִים בְּאִינּוּן שִׁיתִּין, בְּהַהוּא מִזְבֵּחַ עִלָּאָה הַהוּא יָם הָאַחֲרוֹן. וְאִינּוּן תְּלָתָא לוֹגִין מָיִם שְׁמֹנֶה עֲשַׂר בֵּצִים לְקֶבֶל צַדִּיק דְּאִקְרֵי ח"י הָעוֹלָמִים, וְעַל יְדֵיהּ מָיִם נַחְתִּין בְּאִינּוּן שִׁיתִּין.

וְתָא חֲזֵי הִלֵּל הַזָּקֵן כַּד הָוָה חַדֵּי בְּהַאי הִלּוּלָא אָמַר אִם אֲנִי כָּאן הַכֹּל כָּאן. וְאִם אֵין אֲנִי כָּאן מִי כָּאן. הוּא רָמִיז וְאָמַר אִי שְׁכִינְתָּא דְּאִקְרֵי אֲנִי שַׁרְיָיא כַּאן. הַכֹּל כָּאן הַהוּא אַתְרָא דְּאִקְרֵי כָּל דְּאָתֵי לְאִזְדַּוְּוגָא בָּהּ. וְאִם אֵין אֲנִי כָּאן מִי כָּאן. דְּהָא לָא חַשִּׁיבָא טִיבוּ שְׁלֵימָא בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא לָא שַׁרְיָיא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא. אֲבָל כַּד יִשְׁתְּלָמוּ אִינּוּן פָּרִים כְּדֵין כְּתִיב (יְשַׁעְיָה י"ב) וּשְׁאַבְתֶּם מָיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה. מָאן אִינּוּן. שִׁית מַעְיְנֵי דְּאִינּוּן מְרִיקִין בְּהַאי יְשׁוּעָה וּכְדֵין עַלְמָא כוּלֵּיהּ בְּחֶדְוָה בְּגִין דְּנָפְקָא

לשון הקודש

הַטְּמָאָה מִן הָאָרֶץ, שֶׁיֵּרְדוּ אוֹתָם מַיִם טְהוֹרִים בְּאוֹתָם הַשִּׁיתִּים בְּאוֹתוֹ מִזְבֵּחַ עֶלְיוֹן, יָם הָאַחֲרוֹן, וְהֵם שְׁלֹשָׁה לֻגִּים מַיִם, שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בֵּיצִים, כְּנֶגֶד צַדִּיק שֶׁנִּקְרָא חַי הָעוֹלָמִים, וְעַל יָדוֹ הַמַּיִם יוֹרְדִים בְּאוֹתָם שִׁיתִּים.

וּבֹא וּרְאֵה, כְּשֶׁהִלֵּל הַזָּקֵן הָיָה שָׂמֵחַ בַּהִלּוּלָא הַזֶּה, אָמַר, אִם אֲנִי כָּאן – הַכֹּל כָּאן, וְאִם אֵין אֲנִי כָּאן – מִי כָּאן? הָיָה רוֹמֵז וְאוֹמֵר, אִם שְׁכִינָה שֶׁנִּקְרֵאת אֲנִי שׁוֹרָה כָּאן – הַכֹּל כָּאן, אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא כֹּל שֶׁבָּהּ לְהִזְדַּוֵּג בָּהּ. וְאִם אֵין אֲנִי כָּאן – מִי כָּאן? שֶׁהֲרֵי לֹא חָשׁוּב טוֹב שָׁלֵם, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה לֹא שׁוֹרָה בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה. אֲבָל כְּשֶׁיִּשְׁתַּלְּמוּ אוֹתָם פָּרִים, אָז כָּתוּב (ישעיה יב) וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן

שְׁכִינְתָּא מִבֵּין הַהוּא סָאִיבוּ דִשְׁאָר עַמִּין, בְּגִין כָּךְ (במדבר כ"ט) בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם.

תָּא חֲזֵי, עֶשֶׂר נְטִיעוֹת עֲרָבָה וְנִסּוּךְ הַמַּיִם הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. שְׁאַר מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא תּוֹרָה. וְהָכָא הֲלָכָה. מַאי טַעְמָא, אֶלָּא בְּגִין דְּהַאי אַתְרָא דְאִקְרֵי הַר סִינַי, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אוֹלִיפַת לֵיהּ לְמֹשֶׁה לְקַשְׁרָא קִשְׁרִין דִּמְהֵימְנוּתָא.

אִינּוּן עֶשֶׂר נְטִיעִין דְּנָצָב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא אֲחִיד לוֹן בְּהַהוּא אַתְרָא דְאִקְרֵי עֶרֶב שְׁבִיעִית וְיַעְבְּדוּן פְּרִי בְּהַהוּא בֵּית סְאָה, בְּגִין דְּאַיְיתֵי מְזוֹנָא לְעָלְמָא בְּהַאי שְׁבִיעִית. דְּלֵית לוֹן מְזוֹנָא אֶלָּא מֵהַהוּא שַׁתָּא שְׁתִיתָאָה דְּזַרְעִין בָּהּ זַרְעִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב (הושע י') זְרָעוּ לָכֶם לִצְדָקָה וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד, מָה דְּזַרְעִין יְהֵא לְהַהוּא אַתְרָא דְאִקְרֵי צְדָקָה שְׁלֵמָה, וּכְדֵין

לשון הקודש

מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה. מִי הֵם? שִׁשָּׁה מַעְיָנוֹת שֶׁמְּרִיקִים בַּיְשׁוּעָה הַזֹּאת, וְאָז הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּחֶדְוָה, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה יוֹצֵאת מִתּוֹךְ אוֹתָהּ טֻמְאַת שְׁאָר הָעַמִּים, מִשּׁוּם כָּךְ (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם.

בָּא רְאֵה, עֶשֶׂר נְטִיעוֹת, עֲרָבָה וְנִסּוּךְ הַמַּיִם – הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, שְׁאָר הַדְּבָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה – תּוֹרָה, וְכָאן הֲלָכָה. מָה הַטַּעַם? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁמָּקוֹם זֶה שֶׁנִּקְרָא הַר סִינַי, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לִמְּדָה אֶת מֹשֶׁה לִקְשֹׁר קִשְׁרֵי הָאֱמוּנָה.

אוֹתָן עֶשֶׂר נְטִיעוֹת שֶׁנָּטַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאָחַז אוֹתָן בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא עֶרֶב שְׁבִיעִית, וְיַעֲשׂוּ פְּרִי בְּאוֹתוֹ בֵּית סְאָה, כְּדֵי שֶׁיָּבֹא מָזוֹן לָעוֹלָם בַּשְּׁבִיעִית הַזּוֹ, שֶׁאֵין לָהֶם מָזוֹן אֶלָּא מֵאוֹתָהּ שָׁנָה שִׁשִּׁית שֶׁזּוֹרְעִים בָּהּ זְרָעִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (הושע י') זְרָעוּ לָכֶם לִצְדָקָה וְקִצְרוּ לְפִי

וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד כְּדֵין יְהֵא טִיבוּ עִלָּאָה. וּמַאן אִיהוּ לְפִי (פִּי) חֶסֶד דָּא אַבְרָהָם.

וְתָא חֲזֵי לְתַתָּא שִׁבְעָה עֲבִידָן אִית בֵּינֵיהוֹן. זְרִיעָ"ה לְקָבֵל אִימָּא עִלָּאָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב (בְּרֵאשִׁית מ"ז) **הֵא לָכֶם זֶרַע. קְצִיר"ה לְקָבֵל דַּרְגָּא דְאַבְרָהָם הָדָא הוּא דִכְתִיב וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד. דִישָׁ"ה בַּחֲרוּץ לְקָבֵל דַּרְגֵּיהּ דְיִצְחָק דְעָבִיד דִינָא וְאַפְרִישׁ תֶּבֶן מֵהַהוּא בָּר. דִינָא אַפְרִישׁ מִנֵּיהּ וְעָבַד דִינָא בִרְשִׁיעֵי עַלְמָא וּכְדֵין אִינְהוּ כְּמוֹץ לִפְנֵי רוּחַ. וְהַאי רוּחַ דָּא דַרְגָּא דְיַעֲקֹב דִכְתִיב** (בראשית מ"ה) **וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב, וּלְקִבְלֵיהּ זוֹרֶ"ה וְהוּא מוֹץ לְאֶשָּׁא אִתְיְהִיב לְמִיכָל. טוֹחֵ"ן לְקָבֵל דַּרְגָּא דְמֹשֶׁה. לָ"שׁ לְקָבֵל דַּרְגָּא דְאַהֲרֹן. אוֹפֶ"ה לְקָבֵל דַּרְגָּא דְצַדִי"ק וְאִתְעֲבִיד לֶחֶ"ם בְּיָדוֹ דְצַדִי"ק בְּהַהוּא אוֹר דְאִית בְּצִיּוֹן, הָדָא הוּא דִכְתִיב** (תְּהִלִּים קל"ו) **נוֹתֵן לֶחֶם**

לשון הקודש

חֶסֶד. מַה שֶּׁזּוֹרְעִים יִהְיֶה לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא צְדָקָה שְׁלֵמָה, וְאָז וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד, אָז יִהְיֶה טוֹב הָעֶלְיוֹן. וּמִי הוּא לְפִי חֶסֶד? זֶה אַבְרָהָם.

בֵּא רְאֵה, לְמַטָּה שִׁבְעָה מַעֲשִׂים יֵשׁ בֵּינֵיהֶם. זְרִיעָה – כְּנֶגֶד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מו) הֵא לָם זֶרַע. קְצִירָה – כְּנֶגֶד דַּרְגַּת אַבְרָהָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב [וְ]קִצְרוּ לְפִי חֶסֶד. דִישָׁה בְּחָרוּץ – כְּנֶגֶד דַּרְגַּת יִצְחָק, שֶׁעוֹשֶׂה דִין וּמַפְרִיד תֶּבֶן מֵאוֹתוֹ בָּר. דִין מַפְרִיד מִמֶּנּוּ, וְעוֹשֶׂה דִין בְּרִשְׁעֵי הָעוֹלָם, וְאָז הוּא (תהלים לה) כְּמֹץ לִפְנֵי רוּחַ. וְרוּחַ הַזּוֹ זוֹ הַדַּרְגָּה שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב (בראשית מה) וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב, וּכְנֶגְדּוֹ זוֹרֶה. וְאוֹתוֹ הַמֹּץ נִתָּן לָאֵשׁ לְמַאֲכָל. טוֹחֵן – כְּנֶגֶד דַּרְגַּת מֹשֶׁה. לָשׁ – כְּנֶגֶד דַּרְגַּת אַהֲרֹן. אוֹפֶה – כְּנֶגֶד דַּרְגַּת צַדִּיק, וְנַעֲשֶׂה לֶחֶם בְּיָדוֹ שֶׁל צַדִּיק בְּאוֹתוֹ

לְכָל בָּשָׂר. בְּקַדְמִיתָא לְכָ"ל וּלְבָתָר לְהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי בָּשָׂר וּמָאי לֶחֶם דָּא קִיּוּמָא.

וּבְהַאי שַׁתָּא שְׁבִיעַתָּא לָא עָבְדִין עֲבִידְתָּא, אֶלָּא אַכְלִין הַהוּא לֶחֶם דְּאִתְיְהִיב לְהוּ מִשָּׁתָּא שְׁתִיתָאָה. וְכוּלְּהוּ עָלְמִין בְּחֶדְוָה נָיְחִין וְכוּלְּהוּ מִסְכְּנֵי וְעָתִירֵי כוּלְּהוּ שָׁוִין בְּהַאי אֲתַר, דְּהָא כוּלְּהוּ תַּתָּאֵי מֵהָאי שַׁתָּא שְׁבִיעַתָּא מִתְּזָנִין. וְאִי בַּר נָשׁ עָבִיד בְּאִינּוּן פֵּירִין סְחוֹרָתָא. הַאי דְּאַתְרָא דְּעַנְיוּתָא מָנַע מִנֵּיהּ בִּרְכָאָן, בְּגִין כָּךְ מָנַע מִנֵּיהּ בִּרְכָאָן. וּבָעֵי בַּר נָשׁ לְאַחֲזָאָה דְּהַאי אַרְעָא קַדִּישָׁא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִית לָהּ נַיְחָא בְּבַעְלָהּ וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לֶחֶם לְהַאי כָ"ל. וְכָ"ל לְהַהוּא אַתְרָא דְּאִקְרֵי בָּשָׂ"ר מִבְּשָׂרִי, וְלֵית לָהּ נְהוֹרָא מִדִּילָהּ אֶלָּא הַנְהוּ סְפִיחֵי דִּשְׁתִיתָאָה דְּאִזְדְּרָעוּ בָהּ מִמֵּילָא.

לשון הקודש

אור שֶׁיֵּשׁ בְּצִיּוֹן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קלו) נֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר. בַּתְּחִלָּה לְ"כָל", וְאַחַר כָּךְ לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא בָּשָׂר. וּמַה זֶּה לֶחֶם? זֶה הַקִּיּוּם.

וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית הַזּוֹ לֹא עוֹשִׂים מְלָאכָה, אֶלָּא אוֹכְלִים אוֹתוֹ לֶחֶם שֶׁנִּתַּן לָהֶם בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית, וְכָל הָעוֹלָמוֹת נָחִים בְּחֶדְוָה. וְכָל הָעֲנִיִּים וְהָעֲשִׁירִים, כֻּלָּם שָׁוִים בְּמָקוֹם זֶה, שֶׁהֲרֵי כָּל הַתַּחְתּוֹנִים נִזּוֹנִים מִשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית הַזּוֹ. וְאִם אָדָם עוֹשֶׂה סְחוֹרָה בְּאוֹתָם פֵּרוֹת, הַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁל עֲנִיּוּת מוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ בְּרָכוֹת, וְלָכֵן מוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ בְּרָכוֹת. וְצָרִיךְ אָדָם לְהַרְאוֹת שֶׁלָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יֵשׁ נַחַת עִם בַּעְלָהּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לֶחֶם לַכֹּל הַזֶּה, וְ"כָל" לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא (בראשית ב) בָּשָׂר מִבְּשָׂרִי, וְאֵין לָהּ אוֹר מִשֶּׁלָּהּ, אֶלָּא אוֹתָם סְפִיחֵי הַשִּׁשִּׁית שֶׁנִּזְרְעוּ בָהּ מִמֵּילָא.

וּבְעֵי בַּר נָשׁ בְּהַהוּא עֶרֶב שְׁבִיעִית לְמֶעְבַּד עֲבִידְתָּא דְּאַרְעָא בְּאִינּוּן עֶשֶׂר נְטִיעָן אִשְׁתְּלִימוּ בָּהּ דְּתִתְיַחֵד הַאי אַרְעָא בְּהוּ, וְלָא תִתְפְּרַשׁ מִנַּיְיהוּ וְתִתְקְרֵי אַף הִיא נְטִיעָה, נְצִיבוּ דְנָצַב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין דְּלָא יִתְמְנַע מִינָּהּ הַהוּא טִיבוּ דְּאִית לָהּ עִם בַּעְלָהּ, נַיְיחָא בַּשְׁבִיעִית. בְּגִין כָּךְ אָדָם בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה אִתְבְּרֵי וְאִזְדַּוְּוּגַת עִמֵּיהּ בַּת זוּגֵיהּ לְאִתְעַנְּגָא בְשַׁבְּתָא, וְהַשְׁתָּא אִזְדַּוְּוּגַת צֶדֶ"ק בִּשְׁתִיתָאָה לְמֵיהַב נְהִירוּ לְהַאי הַר סִינַי.

וְתָא חָזֵי, הַר חוֹרֵב אִתְקְרֵי כַּד אִזְדַּוְּוּג עִמֵּיהּ וא"ו. וְאִי בְּנֵי נָשָׁא מַפְּרִישִׁין וא"ו מִינָּהּ, אִקְרֵי חֶרֶב לַיְיָ, דְּהָא חֶרֶב כְּתִיב, וְעַבְדָּא נוּקְמִין. בְּגִין כָּךְ הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה דְּיִכְלְלוּן יָתָהּ בְּאִינּוּן עֶשֶׂר נְטִיעָן עֶרֶב שְׁבִיעִית, וְיֵיתֵי מְזוֹנָא לְעָלְמָא

לשון הקודש

וְצָרִיךְ אָדָם בְּאוֹתוֹ עֶרֶב שְׁבִיעִית לַעֲשׂוֹת מְלֶאכֶת הָאָרֶץ בְּאוֹתָן עֶשֶׂר נְטִיעוֹת שֶׁהִשְׁתַּלְּמוּ בָהּ, שֶׁתִּתְיַחֵד הָאָרֶץ הַזּוֹ עִמָּהֶם וְלֹא תִפָּרֵד מֵהֶם, וְאַף הִיא תִּקָּרֵא נְטִיעָה, נְטִיעָה שֶׁנָּטַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּנַע מִמֶּנָּה אוֹתוֹ טוּב שֶׁיֵּשׁ לָהּ עִם בַּעְלָהּ מְנוּחָה בַּשְּׁבִיעִית. וְלָכֵן נִבְרָא אָדָם בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי, וְהִזְדַּוְּגָה עִמּוֹ בַּת זוּגוֹ לְהִתְעַנֵּג בְּשַׁבָּת, וְעַכְשָׁו הִזְדַּוְּגָה צֶדֶק עִם שִׁשִּׁי לָתֵת אוֹר לְהַר סִינַי הַזֶּה.

וּבָא וּרְאֵה, הַר חוֹרֵב נִקְרָא כְּשֶׁמִּזְדַּוֵּג עִמּוֹ וָא"ו, וְאִם בְּנֵי אָדָם מַפְרִידִים וָא"ו מִמֶּנָּה, נִקְרָא חֶרֶב לַה', שֶׁהֲרֵי כָּתוּב חֶרֶב, וְעוֹשָׂה נְקָמוֹת, לָכֵן הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁיִּכְלְלוּ אוֹתָהּ עִם אוֹתָם עֶשֶׂר נְטִיעוֹת עֶרֶב שְׁבִיעִית, וְיָבֹא מָזוֹן לָעוֹלָם בַּשְּׁבִיעִית, שֶׁהוּא מָקוֹם

בַּשְׁבִיעִית. דְּהוּא אַתְרָא דְּלֵית לָהּ נְהוֹרָא אֶלָּא מָה דְּאִתְיְהִיב לָהּ מֵהַהוּא וא"ו.

וְתָא חָזֵי יִשְׂרָאֵל כַּד עֲבַדוּ עֶגְלָא וְאַפְרִישׁוּ בִּרְכָאָן מֵהַאי הַר חוֹרֵב דְּאַפְרִישׁוּ מִנֵּיהּ וא"ו וְקַצִּיצוּ בִּנְטִיעוֹת בְּאִינּוּן נְטִיעָן, מָה כְּתִיב (שמות ל"ג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב. הַהוּא עֲדִי עִלָּאָה, תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא וּדְרוֹעָא דְשָׁוְוִיין בִּיד כֵּהָה אַעְדִּיאוּ מִנְּהוֹן. וּמֵאַן אֲתַר אִתְיְהִיב לוֹן, מֵהַר חוֹרֵב כַּד אִזְדַּוַּג בָּהּ וא"ו. וְהַשְׁתָּא (מִשְׁלֵי ט"ז) וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף וְאִתְעָרוּ עֲלֵיהוֹן חֶרֶב.

בְּגִין כָּךְ בְּנֵי לֵוִי דְּעָבְדוּ לְוָיָה לְהַאי אַתְרָא, אִתְפְּרָעוּ מִנְּהוֹן. הָדָא הוּא דִכְתִיב (שמות ל"ב) וַיַּעֲמֹד מֹשֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר מִי לַיְיָ אֵלַי וַיֵּאָסְפוּ אֵלָיו כָּל בְּנֵי לֵוִי, דְּהָא לָא עֲבָדוּ פְּרוּדָא אֶלָּא לְוָיָה. וְאָמַר לוֹן

לשון הקודש

שֶׁאֵין לוֹ אוֹר אֶלָּא מַה שֶּׁנִּתַּן לוֹ מֵאוֹתוֹ וָא"ו.

וּבָא וּרְאֵה, כְּשֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֵגֶל, וְהִפְרִידוּ הַבְּרָכוֹת מֵהַר חוֹרֵב הַזֶּה, שֶׁהִפְרִידוּ מִמֶּנּוּ וָא"ו וְקִצְּצוּ בַּנְּטִיעוֹת, בְּאוֹתָן נְטִיעוֹת מַה כָּתוּב? (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב. אוֹתוֹ תַכְשִׁיט עֶלְיוֹן, תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּזְרוֹעַ שֶׁשָּׂמִים בְּיַד כֵּהָה הֵסִירוּ מֵהֶם, וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם נִתַּן לָהֶם? מֵהַר חוֹרֵב, כְּשֶׁהִזְדַּוֵּג עִמָּהּ וָא"ו. וְכָעֵת (משלי טז) [וְ]נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, וְעוֹרְרוּ עֲלֵיהֶם אֶת הַחֶרֶב.

מִשּׁוּם כָּךְ, בְּנֵי לֵוִי שֶׁעָשׂוּ לְוָיָה לְמָקוֹם זֶה, נִפְרְעוּ מֵהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות לב) וַיַּעֲמֹד מֹשֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר מִי לַה' אֵלַי, וַיֵּאָסְפוּ אֵלָיו כָּל בְּנֵי לֵוִי. שֶׁהֲרֵי לֹא עָשׂוּ פֵּרוּד, אֶלָּא לְוָיָה. וְאָמַר לָהֶם

מֹשֶׁה (שמות ל"ב) כֹּה אָמַר יְיָ עִבְרוּ וָשׁוּבוּ מִשַּׁעַר לְשַׁעַר בַּמַּחֲנֶה, בְּגִין דְּהַאי כ"ה יָהֲבַת לוֹן רְשׁוּתָא לְמֶעְבַּד דִּינִין וּמַאן אִיהוּ כ"ה, דָּא הַר חוֹרֵב וּבְגִין כָּךְ קַטְלוּ מִנְּהוֹן כִּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ, שְׁלֹשֶׁת לָא אִתְּמַר, אֶלָּא כִּשְׁלֹשֶׁת לְקָבֵל הַנְהוּ תְּלָתָא דַּרְגִּין דְּהֲווּ מַלְיָין לְהַאי בְּאֵר. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית כ"ט) וְהִנֵּה שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ. בְּגִין דְּאִינּוּן גָּרְמוּ דְּיִסְתַּלְקוּן מִינָּהּ וְהָא אוּקְמוּהָ.

בְּגִין כָּךְ פְּקִידָת לֵיהּ הַאי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לְמֹשֶׁה עַל אִינּוּן עֶשֶׂר נְטִיעָן וַעֲרָבָה דְּיָקִיפּוּן לְהַאי מִזְבֵּחַ בְּאִינּוּן עַרְבֵי נַחַל לְקָבֵל תְּרֵין דַּרְגִּין דְּמָקִיפִּין לְעֵילָא דְּאִינּוּן נֶצַ"ח הוֹ"ד. וּכְדֵין יַעַבְדוּן נִסּוּךְ הַמַּיִם מֵאִינּוּן מַיִם חַיִּים דְּאַתְיָין עַל יְדָא דְּצַדִּיק וְלָא יִמְנְעוּן מֵהָאי מִזְבֵּחַ טִיבוּ עִלָּאָה.

לשון הקודש

מֹשֶׁה, כֹּה אָמַר ה' עִבְרוּ וָשׁוּבוּ מִשַּׁעַר לְשַׁעַר בַּמַּחֲנֶה. מִשּׁוּם שֶׁהַ"כֹּה" הַזֹּאת נָתְנָה לָהֶם רְשׁוּת לַעֲשׂוֹת דִּינִים. וּמִיהוּ כֹּה? זֶה הַר חוֹרֵב, וְלָכֵן הָרְגוּ מֵהֶם כִּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ. שְׁלֹשֶׁת לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא כִּשְׁלֹשֶׁת, כְּנֶגֶד אוֹתָן שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת שֶׁהָיוּ מְמַלְּאוֹת אֶת הַבְּאֵר הַזּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית כט) וְהִנֵּה שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ, מִשּׁוּם שֶׁהֵם גָּרְמוּ שֶׁיִּסְתַּלְּקוּ מִמֶּנָּה, וַהֲרֵי בֵּאֲרוּהָ.

מִשּׁוּם כָּךְ צִוְּתָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הַזֹּאת אֶת מֹשֶׁה עַל אוֹתָן עֶשֶׂר נְטִיעוֹת וַעֲרָבָה, שֶׁיַּקִּיפוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה עִם אוֹתָם עַרְבֵי נַחַל, כְּנֶגֶד שְׁתֵּי דְּרָגוֹת שֶׁמַּקִּיפִים לְמַעְלָה, שֶׁהֵם נֵצַח וְהוֹד, וְאָז יַעֲשׂוּ נִסּוּךְ הַמַּיִם אוֹתָם מַיִם חַיִּים שֶׁבָּאִים עַל יְדֵי צַדִּיק, וְלֹא יִמְנְעוּ מִמִּזְבֵּחַ הַזֶּה הַטּוֹב הָעֶלְיוֹן.

וְתָא חֲזֵי כָּל שְׁאַר יוֹמֵי דְשַׁתָּא בְּהַאי מִזְבֵּחַ עַבְדִּין נִסּוּךְ הַיָּיִן, רָמִיז לְדִינָא דְעָיִיל בָּהּ לְמֵידָן עַלְמָא. אֲבָל בְּחָג עַבְדִּין אוֹף בְּמַיִם חַיִּים. דְּהָא חַיִּים וּנְהִירוּ אִתּוֹסַף בְּהַהוּא זִמְנָא (יְשַׁעְיָה י"א) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יְיָ כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים.

עֲשָׂרָה פְּעָמִים נִמְנוּ יִשְׂרָאֵל, אַחַת בִּירִידָתָן לְמִצְרָיִם דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית מ"ו) כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיְמָה וכו' (וְגוֹ'). וְאַחַת בַּעֲלִיָּתָן דִּכְתִיב (שמות י"ב) כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף. וּשְׁנַיִם בְּחוּמָשׁ הַפְּקוּדִים וּשְׁנַיִם בִּימֵי שָׁאוּל, אַחַת בְּבֶזֶק וְאַחַת בַּטְּלָאִים, וְאַחַת בִּימֵי דָוִד (שְׁמוּאֵל ב' כ"ג) וַיִּתֵּן יוֹאָב אֶת מִסְפַּר הָעָם אֶל הַמֶּלֶךְ. וְאַחַת בִּימֵי עֶזְרָא (עזרא ב') כָּל הַקָּהָל כְּאֶחָד. וְאַחַת לְעָתִיד לָבֹא (יִרְמְיָה ל"ג) עוֹד תַּעֲבוֹרְנָה הַצֹּאן עַל יְדֵי מוֹנֶה.

לשון הקודש

וּבֹא וּרְאֵה, כָּל שְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה עוֹשִׂים בַּמִּזְבֵּחַ הַזֶּה נִסּוּךְ הַיַּיִן, רוֹמֵז לַדִּין שֶׁנִּכְנָס בָּהּ לָדוּן אֶת הָעוֹלָם. אֲבָל בֶּחָג עוֹשִׂים אַף בְּמַיִם חַיִּים, שֶׁהֲרֵי חַיִּים וְאוֹר נוֹסָף בְּאוֹתוֹ זְמַן, (ישעיה יא) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים.

עֲשָׂר פְּעָמִים נִמְנוּ יִשְׂרָאֵל: אַחַת בִּירִידָתָם לְמִצְרַיִם, שֶׁכָּתוּב (בראשית מו) כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיְמָה וְגוֹמֵר. וְאַחַת בַּעֲלִיָּתָם, שֶׁכָּתוּב (שמות יב) כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף. וּשְׁתַּיִם בְּחֻמַּשׁ הַפְּקוּדִים. וּשְׁתַּיִם בִּימֵי שָׁאוּל, אַחַת בְּבֶזֶק וְאַחַת בַּטְּלָאִים. וְאַחַת בִּימֵי דָוִד, (שמואל–ב כד) וַיִּתֵּן יוֹאָב אֶת מִסְפַּר מִפְקַד הָעָם אֶל הַמֶּלֶךְ. וְאַחַת בִּימֵי עֶזְרָא, (עזרא ב) כָּל הַקָּהָל כְּאֶחָד. וְאַחַת לֶעָתִיד לָבֹא, (ירמיה לג) עוֹד תַּעֲבֹרְנָה הַצֹּאן עַל יְדֵי מוֹנֶה.

אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה, דָּא אָדָם עִלָּאָה דְּאַשְׁרֵי עֲלוֹי טִיבוּ דְעַתִּיקָא. אֵימָתַי, כַּד מָטָא חָכְמָה כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (מִשְׁלֵי י"ח) **מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֵק רָצוֹן מֵיְיָ. דָּא רַעֲוָא דְעַתִּיקָא וּמָאי אִיהוּ הַאי חָכְמָה, דָּא חָכְמָה זְעִירָא דְּהִיא רַבְרְבָא בְּאִתְחַבְּרוּתָא לְעֵילָא. מָצָא, מָאי מָצָא כְּגוֹן דְּאִשְׁתַּכְּחַת בְּכֹלָּא. וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה דְּבָעֵי לְעַיְינָא וּלְאִסְתַּכְּלָא וּלְאַפָּקָא מֵעוֹמְקָא עִלָּאָה תְּבוּנָה, לְאַנְהָרָא לְהַאי חָכְמָה. וְעַל יְדָא דְּמַאן אִתְנַהִירַת עַל יְדָא דְּאָדָם עִלָּאָה דְּמָפִיק רָצוֹן מִלְּעֵילָא לְאַנְהָרָא לָהּ:**

השלמה מהחשמטות (סימן לח)

שֶׁבַע צוּרוֹת קְדוֹשׁוֹת יֵשׁ לוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכֻלָּן כְּנֶגְדָּן בָּאָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם. וְאֵלּוּ הֵן שׂוֹק יָמִין וּשְׂמֹאל. יָד יָמִין וּשְׂמֹאל גּוּף וּבְרִית הֲרֵי שֵׁשׁ. וְהָא

לשון הקודש

אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה – זֶה אָדָם הָעֶלְיוֹן שֶׁהִשְׁרָה עָלָיו הַטּוּב שֶׁל הָעַתִּיק (כְּתֶר), **אֵימָתַי. כְּשֶׁמַּגִּיעָה הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר** (משלי יח) **מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֵק רָצוֹן מֵה'.** זֶה הָרָצוֹן שֶׁל הָעַתִּיק. וּמַהִי הַחָכְמָה הַזּוֹ? זוֹ חָכְמָה זְעִירָה שֶׁהִיא גְּדוֹלָה בְּהִתְחַבְּרוּת לְמַעְלָה. מָצָא, מַה זֶּה מָצָא? כְּמוֹ שֶׁנִּמְצֵאת בַּכֹּל. וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה – שֶׁצָּרִיךְ לְעַיֵּן וּלְהִסְתַּכֵּל וּלְהוֹצִיא מֵהָעֹמֶק הָעֶלְיוֹן תְּבוּנָה לְהָאִיר לַחָכְמָה הַזּוֹ, וְעַל יְדֵי מִי הִיא נְאוֹרָה? עַל יְדֵי הָאָדָם הָעֶלְיוֹן שֶׁמֵּפִיק רָצוֹן מִלְּמַעְלָה לְהָאִיר לָהּ:

השלמה מהחשמטות (סימן לח)

שֶׁבַע צוּרוֹת קְדוֹשׁוֹת יֵשׁ לוֹ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְכֻלָּן כְּנֶגְדָּן בָּאָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ, זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם. וְאֵלּוּ הֵן:

אֲמַרְתָּ שִׁבְעָה. שֶׁבַע הֲוֵי בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד.

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְמֶלֶךְ שֶׁעָלָה בְּלִבּוֹ לִיטַּע בְּגָנוֹ תִּשְׁעָה אִילָנִין זְכָרִים וְהָיוּ כֻּלָּם דְּקַלִּים, אָמַר כְּשֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם מִין אֶחָד, אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּים. מָה עָשָׂה, נָטַע אֶתְרוֹג בֵּינֵיהֶם וְהוּא אֶחָד מֵאוֹתָן הַתִּשְׁעָה שֶׁעָלָה בְּלִבּוֹ לִהְיוֹת זְכָרִים וְאֶתְרוֹג מָאי הֲוֵי, נְקֵבָה וְהַיְינוּ דִּכְתִיב (ויקרא כ"ג) פְּרִי עֵץ הָדָר כָּפֹת תְּמָרִים (ע"כ).

זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם. אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן וְהָא כְּתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ וְגוֹ' וְאַחַר כָּךְ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה. אֶלָּא אִימָא, דִּכְתִיב יְצִירָה וּכְתִיב בָּהֶן עֲשִׂיָּה וּכְתִיב בָּהֶן בְּרִיאָה. עֲשִׂיָּה דִּכְתִיב זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם,

לשון הקודש

שׂוֹק יָמִין וּשְׂמֹאל, יַד יָמִין וּשְׂמֹאל, גּוּף וּבְרִית – הֲרֵי שֵׁשׁ. וַהֲרֵי אָמַרְתָּ שֶׁבַע? שֶׁבַע הֵם בְּאִשְׁתּוֹ, (שם ב) וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד. **מָשָׁל** לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמֶלֶךְ שֶׁעָלָה בְּלִבּוֹ לִטַּע בְּגָנוֹ תִּשְׁעָה אִילָנוֹת זְכָרִים, וְהָיוּ כֻּלָּם דְּקָלִים. אָמַר, כְּשֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם מִין אֶחָד, אֵי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם. מָה עָשָׂה? נָטַע אֶתְרוֹג בֵּינֵיהֶם, וְהוּא אֶחָד מֵאוֹתָם הַתִּשְׁעָה שֶׁעָלָה בְּלִבּוֹ לִהְיוֹת זְכָרִים. וְאֶתְרוֹג מַה נִּהְיָה? נְקֵבָה, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כג) פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים: **זָכָר** וּנְקֵבָה בְּרָאָם (בראשית ה). אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן? וַהֲרֵי כָּתוּב (שם א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ וְגוֹמֵר, וְאַחַר כָּךְ (שם) אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה. אֶלָּא אֱמֹר, שֶׁכָּתוּב יְצִירָה, וְכָתוּב בָּהֶן עֲשִׂיָּה, וְכָתוּב בָּהֶן בְּרִיאָה.

בְּעֵת הִרְכִּיב הַנְּשָׁמָה עַל הַגּוּף וְאַסָּף הַכֹּל. וּמְנַלָּן דְּהָאי יְצִירָה לִישְׁנָא דְּאַסּוּפֵי הוּא דִּכְתִיב, וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיָּבֵא אֶל הָאָדָם, וְהַיְינוּ דִּכְתִיב עַל הָאָדָם זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אוֹתָם (ע"כ).

בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ בְּכָל אֵבָרָיו וְבְכָל חֲלָקָיו, וְהָא אֲמְרִינָן וא"ו לְמָה הוּא דוֹמֶה לְעוֹטֶה אוֹר כַּשַּׁלְמָה וְהַאי וא"ו אֵינָה אֶלָּא שֵׁשׁ קְצָוּוֹת. אָמַר לֵיהּ, בְּרִית מִילָה וְזִווּגוֹ שֶׁל אָדָם חַשְׁבִּינַן אֶחָד. שְׁתֵּי יָדָיו שְׁלֹשָׁה. רֹאשׁוֹ וְגוּפוֹ חֲמִשָּׁה. שְׁתֵּי שׁוֹקָיו שִׁשָּׁה. וּכְנֶגְדָּם כְּמוֹתָם בַּשָּׁמַיִם דִּכְתִיב (קֹהֶלֶת ז') גַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. וְהַיְינוּ יָמִים (שמות ל"א) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְלֹא אָמַר בְּשִׁשֶּׁת יָמִים מְלַמֵּד שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם יֵשׁ לוֹ כֹּחוֹ:

(עד כאן מההשמטות)

לשון הקודש

עֲשִׂיָּה, שֶׁכָּתוּב זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם, בְּעֵת הִרְכִּיב הַנְּשָׁמָה עַל הַגּוּף וְאָסַף הַכֹּל. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁיְּצִירָה זוֹ הִיא לְשׁוֹן אִסּוּף הוּא שֶׁכָּתוּב (שם ב) וַיִּצֶר ה' אֱלֹהִים וְגו' כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיָּבֵא אֶל הָאָדָם, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב עַל הָאָדָם – זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם. וַיְבָרֶךְ אֹתָם. **בְּצֶלֶם** אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ. בְּכָל אֵבָרָיו וּבְכָל חֲלָקָיו, וַהֲרֵי אָמוּר, וָא"ו לְמָה הוּא דוֹמֶה? (תהלים קד) לְעֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה, וַהֲרֵי וָא"ו אֵינָהּ אֶלָּא שֵׁשׁ קְצָוּוֹת. אָמַר לוֹ, בְּרִית מִילָה וְזִווּגוֹ שֶׁל אָדָם חֲשׁוּבִים אֶחָד. שְׁתֵּי יָדָיו שְׁלֹשָׁה. רֹאשׁוֹ וְגוּפוֹ חֲמִשָּׁה. שְׁתֵּי שׁוֹקָיו שִׁשָּׁה. וּכְנֶגְדָּם כְּמוֹתָם בַּשָּׁמַיִם, שֶׁכָּתוּב (קהלת ז) גַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. וְהַיְינוּ יָמִים,

השלמה מההשמטות המשך הנ"ל

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וְגוֹ'. פִּקּוּדָא דָא לְאִתְעַסְקָא בְּהַאי עָלְמָא בְּפִרְיָה וְרִבְיָה וּלְמֶעֱבַד תּוֹלָדִין לְאִתְפַּשְׁטָא שֵׁמָא קַדִּישָׁא לְכָל סִטְרִין וּלְמִלְקַט רוּחִין וְנִשְׁמָתִין לְמֶהֱוֵי יְקָרָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא וְתַתָּא. דְּכָל מָאן דְּלָא אִתְעַסַּק בְּפִרְיָה וְרִבְיָה אֲזְעִיר דִּיוּקְנָא דְּמָרֵיהּ דְּלָא אִשְׁתְּכַח בְּהַאי עָלְמָא. וְגָרִים דְּלָא שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא בְּהַאי עָלְמָא דְּכְמָה דְאִתּוֹסְפָן רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, הָכִי אִתּוֹסַף לְנַחֲתָא (נ"א דוּגְמָתָא) בְּהַאי עָלְמָא זִיו יְקָרָא דְמַלְכָּא דִכְתִיב (מִשְׁלֵי י"ד) בְּרֹב עַם הֲדְרַת מֶלֶךְ וּבְאֶפֶס לְאֹם מְחִתַּת רָזוֹן.

הֲדְרַת מֶלֶךְ דָא זִיו יְקָרָא דְמַלְכָּא דְאִתּוֹסַף לְנַחֲתָא בְּהַאי עָלְמָא, מְחִתַּת רָזוֹן דָא זְעִירוּ

לשון הקודש

(שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְלֹא אָמַר בְּשֵׁשֶׁת יָמִים, מְלַמֵּד שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם יֵשׁ לוֹ כֹּחוֹ:

ע"כ מההשמטות.

השלמה מההשמטות המשך הנ"ל

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וְגוֹמֵר. מִצְוָה זוֹ לְהִתְעַסֵּק בָּעוֹלָם הַזֶּה בִּפְרִיָּה וּרְבִיָּה וְלַעֲשׂוֹת תּוֹלָדוֹת, שֶׁיִּתְפַּשֵּׁט הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לְכָל הַצְּדָדִים, וְלִלְקֹט רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת, שֶׁיִּהְיֶה כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. שֶׁכָּל מִי שֶׁלֹּא מִתְעַסֵּק בִּפְרִיָּה וּרְבִיָּה, מַקְטִין אֶת הַדְּמוּת שֶׁל רִבּוֹנוֹ שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְגוֹרֵם שֶׁלֹּא תִשְׁרֶה שְׁכִינָה בָּעוֹלָם הַזֶּה. כְּמוֹ שֶׁמִּתּוֹסְפוֹת רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת, כָּךְ מִתּוֹסֵף לָרֶדֶת [נ"א דֻּגְמָא] לָעוֹלָם הַזֶּה כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּתוּב (משלי יד) בְּרֹב עַם הֲדְרַת מֶלֶךְ וּבְאֶפֶס לְאֹם מְחִתַּת רָזוֹן.

הֲדְרַת מֶלֶךְ – זֶה זִיו כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ שֶׁמִּתּוֹסֵף לָרֶדֶת לָעוֹלָם הַזֶּה. מְחִתַּת רָזוֹן

דְּדִיוּקְנָא דְּמַלְכָּא דְּאַזְעִיר מֵהָאי עָלְמָא, הֲכִי אַזְעִיר מֵעֵילָא. דְּהָא הַהוּא זִיוָא לָא נָחִית, וְאִתְחַשָּׁב עַל הַהוּא בַּר נָשׁ כְּאִילוּ אוֹשִׁיד דָּמִין דְּגַרְעָ דִּיוּקְנָא דִלְתַתָּא כְּגוֹוְנָא דִלְעֵילָא דִכְתִיב כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וְאִיהוּ אַזְעִיר צֶלֶם אֱלֹהִים לְתַתָּא, וּדְמוּת וּדְיוּקְנָא לְעֵילָא. וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְאִתְעַסְקָא בְּפִרְיָה וְרִבְיָה וּלְמֶעֱבַד צֶלֶם אֱלֹהִים לְאַסְגָּאָה יְקָרָא דְיְיָ בְּכָל סִטְרִין: (עד כאן מההשמטות)

השלמה מההשמטות (סימן לח) רַעְיָא מְהֵימְנָא

פִּקּוּדָא דָּא לְקַיֵּים פִּרְיָה וְרִבְיָה לְקַיֵּים בֵּן וּבַת. בְּגִין דְּאָב תַּמָּן י', וְאֵם תַּמָּן ה', בֵּן תַּמָּן ו', בַּת תַּמָּן ה'. וְאָב וְאֵם דְּלֵית לוֹן בֵּן וּבַת, גַּם יְיָ' לָא שַׁרְיָא עָלַיְיהוּ, וּכְגַוְונָא דָא בְּעוֹבָדָא דְּבְרֵאשִׁית אָמַר פְּרוּ וּרְבוּ. פְּרוּ מִסִּטְרָא דִימִינָא וּרְבוּ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא דְּבֵיהּ בָּרָא אֱלֹקִים כֹּלָּא, וּבְרָא דָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. אֶת הָאָרֶץ דָּא שְׁכִינְתָּא. וְאַמַּאי צָרִיךְ ד', בְּאָב וְאֵם בֵּן וּבַת. בְּגִין דְּהָא אִתְקַדְּשׁוּ

לשון הקודש

– זֶה הַקְּטָנַת דְּמוּת הַמֶּלֶךְ שֶׁמַּקְטִין מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ מַקְטִין גַּם לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ זִיו לֹא יוֹרֵד, וְנֶחְשָׁב עַל אוֹתוֹ אָדָם כְּאִלּוּ שָׁפַךְ דָּמִים, שֶׁגָּרַע הַדְּמוּת שֶׁלְּמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית ט) כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. וְהוּא מַקְטִין צֶלֶם אֱלֹהִים לְמַטָּה וְהַדְּמוּת וּדְיוּקָן לְמַעְלָה, וְלָכֵן צָרִיךְ אָדָם לְהִתְעַסֵּק בִּפְרִיָּה וּרְבִיָּה וְלַעֲשׂוֹת צֶלֶם אֱלֹהִים לְהַגְדִּיל כְּבוֹד ה' בְּכָל הַצְּדָדִים:

ע"כ מההשמטות.

השלמה מההשמטות (סימן לח) ר"מ **מִצְוָה** זוֹ לְקַיֵּם מִצְוַת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה לְקַיֵּם בֵּן וּבַת, מִשּׁוּם שֶׁאָב שָׁם י', וְאֵם שָׁם ה', בֵּן שָׁם ו', בַּת שָׁם ה', וְאָב וָאֵם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בֵּן וּבַת, גַּם ה' לֹא שׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם. וּכְמוֹ זֶה בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית אָמַר (בראשית א) פְּרוּ וּרְבוּ, פְּרוּ מִצַּד הַיָּמִין, וּרְבוּ מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁבּוֹ בָּרָא אֱלֹהִים הַכֹּל, וּבָרָא זֶה עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, אֵת הָאָרֶץ – זוֹ

וְאִתְבָּרְכוּ בְּשָׁלֹשׁ קְדוּשׁוֹת וְשֶׁבַע בִּרְכָאָן דְּאִינּוּן י', צְרִיכִין לְמֶהֱוֵי ד' אַתְוָון דְּשַׁרְיָין עָלַיְיהוּ עֲשָׂרָה, לְמֶהֱוֵי בָּר נָשׁ רְשׁוּת הַיָּחִיד לְמָארֵיהּ, דְּרָחְבּוֹ ד' וְגָבְהוֹ י'. וּמָאן דְּמִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא וּבְמִצְוָה בִּדְחִילוּ וּבִרְחִימוּ דְּמָארֵיהּ בְּאַתַר דְּיִרְאָה שַׁרְיָא תַּמָּן י', בְּאַתַר דְּאַהֲבָה שַׁרְיָא תַּמָּן ה'. בְּאַתַר דְּתוֹרָה שַׁרְיָא ו', וּבְאַתַר דְּמִצְוָה שַׁרְיָא ה'. בְּאַתַר דְּמַחֲשָׁבָה דְּאִתְמַר בָּהּ (שמואל ב ז) וְזֹאת תּוֹרַת הָאָדָם, כַּלִּיל מִכֹּלָּא. שַׁרְיָא בֵּיהּ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. (תהלים קכ"ז) אִם יְיָ לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בוֹ, מָאי שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בוֹ, אִינּוּן סַמְאֵ"ל וְנָחָשׁ ע"כ: (עד כאן מההשמטות)

נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, דְּאִתְכְּלִיל בְּשִׁית סִטְרִין כָּלִיל מִכֹּלָּא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, בְּשַׁיְיפֵי מִתַּקְנָן בְּרָזָא דְחָכְמְתָא כְּדְקָא יָאוּת כֹּלָּא תִּקּוּנָא עִלָּאָה. נַעֲשֶׂה אָדָם רָזָא דְכַר וְנוּקְבָא כֹּלָּא בְּחָכְמְתָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה. בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ לְאִשְׁתַּכְלְלָא דָא

לשון הקודש

שְׁכִינָה. וְלָמָּה צָרִיךְ אַרְבַּע, בְּאָב וָאֵם בֵּן וּבַת? מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי הִתְקַדְּשׁוּ וְהִתְבָּרְכוּ בְּשָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת וְשֶׁבַע בְּרָכוֹת שֶׁהֵם י', צְרִיכוֹת לִהְיוֹת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁשּׁוֹרוֹת עֲלֵיהֶם עֲשָׂרָה, לִהְיוֹת אָדָם רְשׁוּת הַיָּחִיד לַאֲדוֹנוֹ, שֶׁרָחְבּוֹ אַרְבָּעָה וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה. וּמִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוָה בְּיִרְאָה וּבְאַהֲבַת אֲדוֹנוֹ, בִּמְקוֹם יִרְאָה שְׁרוּיָה שָׁם י', בִּמְקוֹם אַהֲבָה שְׁרוּיָה שָׁם ה', בִּמְקוֹם תּוֹרָה שְׁרוּיָה ו', וּבִמְקוֹם מִצְוָה שְׁרוּיָה ה', בִּמְקוֹם הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שמואל–ב יט) וְזֹאת תּוֹרַת הָאָדָם, כָּלוּל מֵהַכֹּל, שׁוֹרָה בּוֹ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, (תהלים קכז) אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בוֹ. מַה זֶּה שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בוֹ? אֵלּוּ סמא"ל וְנָחָשׁ: ע"כ מההשמטות.

נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ – שֶׁנִּכְלָל בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים כָּלוּל מֵהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, בְּאֵיבָרִים מְתֻקָּנִים בְּסוֹד הַחָכְמָה כָּרָאוּי, הַכֹּל תִּקּוּן עֶלְיוֹן. נַעֲשֶׂה אָדָם – סוֹד שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, הַכֹּל בְּחָכְמָה קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה. בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ –

בְּדָא לְמֶהֱוֵי (ד"א ל"ג חַד) הוּא יְחִידָאי בְּעָלְמָא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא:

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה (ד"א כְּלַל) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, הָכָא אִתְּתַקַּן מַה דְּלָא אִתְּמַר כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי בְּגִין דְּאִתְּבְּרֵי בֵּיהּ מוֹתָא, וְהָכָא אִתְּמַר וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. וְאָזְלָא כְּמָה דְּאָמְרֵי חַבְרַיָּיא וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד זֶה מָוֶת.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, וְכִי לָא הָמָא לֵיהּ קוֹדֶם. אֶלָּא כֹּלָּא הָמָא לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמַאן דְּאָמַר אֶת כָּל, לְאַסְגָּאָה כָּל דָּרִין דְּיֵיתוּן לְבָתָר כֵּן, וְכֵן כָּל מַה דְּיִתְחַדֵּשׁ בְּעָלְמָא בְּכָל דָּרָא וְדָרָא עַד לָא יֵיתוּן לְעָלְמָא. אֲשֶׁר עָשָׂה, דָּא כָּל עוֹבָדִין דִּבְרֵאשִׁית, דְּתַמָּן אִתְּבְּרֵי יְסוֹדָא וְעִקָּרָא לְכָל מַה דְּיֵיתֵי וְיִתְחַדֵּשׁ בְּעָלְמָא לְבָתָר כֵּן. וּבְגִין כָּךְ הָמָא לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד לָא הָוָה

לשון הקודש

לְהִתְתַּקֵּן זֶה בָּזֶה לִהְיוֹת [וְאֶחָד] הוּא יְחִידִי בָּעוֹלָם שַׁלִּיט עַל הַכֹּל.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה [ד"א כְּלַל] וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד – כָּאן נִתְקַן מַה שֶּׁלֹּא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי, מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ נִבְרָא הַמָּוֶת. וְכָאן נֶאֱמַר וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, וְהוֹלְכִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ הַחֲבֵרִים, וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד – זֶה הַמָּוֶת.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, וְכִי לֹא רָאָה אוֹתוֹ קֹדֶם? אֶלָּא הַכֹּל רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמַה שֶּׁאָמַר אֶת כָּל – לְרַבּוֹת כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁיָּבוֹאוּ אַחַר כָּךְ, וְכֵן כָּל מַה שֶּׁיִּתְחַדֵּשׁ בָּעוֹלָם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּטֶרֶם שֶׁיָּבוֹאוּ לָעוֹלָם. אֲשֶׁר עָשָׂה – זֶה כָּל מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁשָּׁם נִבְרָא יְסוֹד וְעִקָּר לְכָל מַה שֶּׁיָּבֹא

וְשַׁוֵּי כֹּלָּא בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. יוֹם הַשִּׁשִּׁי, מָאי שְׁנָא בְּכֻלְּהוּ יוֹמֵי דְּלָא אִתְּמַר בְּהוּ הֵ"א, אֶלָּא הָכָא כַּד אִשְׁתַּכְלַל עָלְמָא אִתְחַבְּרַת נוּקְבָא בִּדְכוּרָא בְּחִבּוּרָא חַד, ה' בַּשִּׁשִּׁי (ד"א דְּאִיהוּ ס"א יְסוֹד) לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד. וַיְכֻלּוּ, אִשְׁתַּכְלְלוּ כֹּלָּא חַד (ד"א כְּחַד). אִשְׁתַּכְלְלוּ מִכֹּלָּא וְאִשְׁתַּלִּימוּ בְּכֹלָּא:

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם. תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרָא לְבַר נָשׁ בְּעָלְמָא, וְאַתְקִין לֵיהּ לְמֶהֱוֵי שְׁלִים בְּפוּלְחָנֵיהּ וּלְאִתְתַּקָּנָא אָרְחוֹי, בְּגִין דְּיִזְכֵּי לִנְהוֹרָא עִלָּאָה דְּגָנִיז קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצַדִּיקַיָּיא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ.

לשון הקודש

וְיִתְחַדֵּשׁ בָּעוֹלָם לְאַחַר מִכֵּן. וּמִשּׁוּם כָּךְ רָאָה אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁלֹּא הָיָה, וְשָׂם אֶת הַכֹּל בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. יוֹם הַשִּׁשִּׁי – מַה שּׁוֹנֶה בְּכָל הַיָּמִים שֶׁלֹּא נֶאֱמַר בָּהֶם הֵ"א? אֶלָּא כָּאן כַּאֲשֶׁר נִתְקַן הָעוֹלָם, הִתְחַבְּרָה הַנְּקֵבָה בַּזָּכָר בְּחִבּוּר אֶחָד. ה' בַּשִּׁשִּׁי [שֶׁהוּא] [יְסוֹד] לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד. וַיְכֻלּוּ – נִתְקְנוּ הַכֹּל אֶחָד [כְּאֶחָד]. נִתְקְנוּ מֵהַכֹּל וְהִשְׁתַּלְּמוּ בַּכֹּל.

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם. בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אָדָם בָּעוֹלָם וְהִתְקִין אוֹתוֹ לִהְיוֹת שָׁלֵם בַּעֲבוֹדָתוֹ וּלְתַקֵּן אֶת דְּרָכָיו כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לָאוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁגָּנַז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַצַּדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ.

השלמה מההשמטות (סימן ט"ל)

יָשַׁב רִבִּי בְּרֶכְיָה וְדָרַשׁ מָאי הַאי דְּקָא אָמְרִינָן כָּל יוֹמָא הַעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא יָדְעִינָן מָאי קָאָמַר, הַעוֹלָם הַבָּא מִתַּרְגֵּם עָלְמָא דְּאָתֵי מְלַמֵּד שֶׁקּוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִבְרוֹא אוֹר גָּדוֹל לְהָאִיר וְנִבְרָא אוֹר גָּדוֹל שֶׁאֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוֹלָה לִשְׁלוֹט בּוֹ, צָפָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵינָן יְכוֹלִין לְסוֹבְלוֹ לָקַח שְׁבִיעֵי וְשָׂם לָהֶם בִּמְקוֹמוֹ וְהַשְּׁאָר גְּנָזוֹ לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. אָמַר אִם יִזְכּוּ בָּזֶה הַשְּׁבִיעִי וְיִשְׁמְרוּהוּ, אֶתֵּן לָהֶם זֶה לְעוֹלָם אַחֲרוֹן. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, הַעוֹלָם הַבָּא. שֶׁכְּבָר בָּא מִקּוֹדֶם שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם ל"א) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם: (עד כאן מההשמטות)

וּבְמָה (ס"א זְכֵי בַר נָשׁ) יִזְכֵּי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְהַהוּא נְהוֹרָא,

לשון הקודש

השלמה מההשמטות (סימן ט"ל)

יָשַׁב רַבִּי בֶּרֶכְיָה וְדָרַשׁ, מַה זֶּה שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים כָּל יוֹם הָעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא יוֹדְעִים מָה אָמַר, הָעוֹלָם הַבָּא מִתֻּרְגָּם עָלְמָא דְּאָתֵי (הָעוֹלָם הַבָּא), מְלַמֵּד שֶׁקֹּדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִבְרֹא אוֹר גָּדוֹל לְהָאִיר, וְנִבְרָא אוֹר גָּדוֹל שֶׁאֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוֹלָה לִשְׁלֹט בּוֹ. צָפָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְסָבְלוֹ, לָקַח שְׁבִיעִי וְשָׂם לָהֶם בִּמְקוֹמוֹ, וְהַשְּׁאָר גְּנָזוֹ לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. אָמַר, אִם יִזְכּוּ בְּזֶה הַשְּׁבִיעִי וְיִשְׁמְרוּהוּ – אֶתֵּן לָהֶם זֶה לְעוֹלָם אַחֲרוֹן, וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכְּבָר בָּא מִקֹּדֶם שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם: ע"כ מההשמטות.

וּבַמָּה יִזְכֶּה הָאָדָם לְאוֹתוֹ הָאוֹר?

בְּאוֹרַיְיתָא. דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא בְּכָל יוֹמָא יִזְכֵּי לְמֶהֱוֵי לֵיהּ חוּלְקָא בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, וְיִתְחַשֵּׁב לֵיהּ כְּאִלּוּ בָּאנֵי עָלְמִין, דְּהָא בְּאוֹרַיְיתָא אִתְּבְּנֵי עַלְמָא וְאִשְׁתַּכְלַל הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ג) יְיָ בְּחָכְמָה יָסַד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה, וּכְתִיב, (משלי ח) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן וָאֶהְיֶה שַׁעֲשֻׁעִים יוֹם יוֹם וְכָל דְּאִשְׁתַּדַּל בָּהּ שַׁכְלִיל עָלְמִין וְקַיְּים לֵיהּ.

וְתָא חֲזֵי, בְּרוּחָא עֲבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, וּבְרוּחָא מִתְקַיְּימָא, רוּחָא דְּאִנּוּן דְּלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא, וְכָל שֶׁכֵּן רוּחָא דְּהֶכָּל דְּרַבְּיֵי דְּבֵי רַב. מָה רַב טוּבְךָ דָּא טוּבָא דְּאִתְגְּנִיז. לִירֵאֶיךָ לְאִנּוּן דַּחֲלֵי חַטָּאָה. פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ. מָאי פָּעַלְתָּ דָּא עוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית. רִבִּי אַבָּא אָמַר דָּא גַּן עֵדֶן, דְּהָא בְּאוּמָנוּתָא עָבִיד לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא

לשון הקודש

בַּתּוֹרָה. שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם, יִזְכֶּה לִהְיוֹת לוֹ חֵלֶק בָּעוֹלָם הַבָּא, וְיֵחָשֵׁב לוֹ כְּאִלּוּ בָּנָה עוֹלָמוֹת, שֶׁהֲרֵי בַּתּוֹרָה נִבְנָה הָעוֹלָם וְנִתְקַן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ג) ה' בְּחָכְמָה יָסַד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה, וְכָתוּב (שם ח) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן וָאֶהְיֶה שַׁעֲשֻׁעִים יוֹם יוֹם. שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בָּהּ, מִתַּקֵּן עוֹלָמוֹת וּמְקַיֵּם אוֹתָם.

וּבָא וּרְאֵה, בְּרוּחַ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם וּבְרוּחַ הוּא עוֹמֵד, רוּחַ שֶׁל אֵלּוּ שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וְכָל שֶׁכֵּן רוּחַ שֶׁל הֵכָל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן. מָה רַב טוּבְךָ – זֶה הַטּוּב שֶׁגְּנוּז. לִירֵאֶיךָ – לְאוֹתָם יִרְאֵי חֵטְא. פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ – מַה זֶּה פָּעַלְתָּ? זֶה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. רַבִּי אַבָּא אָמַר, זֶה גַּן עֵדֶן, שֶׁהֲרֵי בְּאֻמָּנוּת עָשָׂה אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. לְאִתְתַּקְפָּא בֵּיהּ צַדִּיקַיָּיא (דף מז ע"ב) הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים לא) פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ, נֶגֶד בְּנֵי אָדָם, דְּהָא הוּא נֶגֶד (בְּנֵי) אָדָם. וְאַחֲרָא נֶגֶד עִלָּאִין קַדִּישִׁין. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן גַּן עֵדֶן לְעֵילָא וְנֶגֶד בְּנֵי אָדָם הֲוֵי (וְאַפִּילוּ אַחֲרָא נֶגֶד בְּנֵי אָדָם הֲוֵי) לְאִתְכַּנְשָׁא בֵּיהּ צַדִּיקַיָּיא דְעָבְדֵי רְעוּתָא דְמָארֵיהוֹן.

וַיְכֻלּוּ, דְּכָלוּ עוֹבָדִין דִלְעֵילָא וְעוֹבָדִין דִלְתַתָּא. הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ לְעֵילָא וְתַתָּא. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר עוֹבָדָא וְאוּמָנוּתָא דְאוֹרַיְיתָא שֶׁבִּכְתָב וְעוֹבָדָא וְאוּמָנוּתָא דְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְכָל צְבָאָם אִלֵּין פְּרָטֵי דְאוֹרַיְיתָא אַפִּין דְאוֹרַיְיתָא שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה. וַיְכֻלּוּ, דְּאִתְקַיְּימוּ וְאִשְׁתַּכְלְלוּ דָא בְדָא. שָׁמַיִם וָאָרֶץ פְּרַט וּכְלַל. וְכָל צְבָאָם, רָזֵי דְאוֹרַיְיתָא דַכְיָין דְּאוֹרַיְיתָא מְסַאֲבָן דְּאוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

בָּאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, לְחַזֵּק בּוֹ אֶת הַצַּדִּיקִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לא) פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם. שֶׁהֲרֵי הוּא נֶגֶד [בְּנֵי] אָדָם, וְהָאַחֵר נֶגֶד עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, גַּן הָעֵדֶן לְמַעְלָה וְנֶגֶד בְּנֵי אָדָם הוּא, [וַאֲפִלּוּ הָאַחֵר הוּא נֶגֶד בְּנֵי אָדָם] לְהִתְכַּנֵּס בּוֹ צַדִּיקִים שֶׁעוֹשִׂים רְצוֹן רִבּוֹנָם.

וַיְכֻלּוּ – שֶׁכָּלוּ מַעֲשִׂים שֶׁלְּמַעְלָה וּמַעֲשִׂים שֶׁלְּמַטָּה. הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ – לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, מַעֲשֵׂה וְאֻמָּנוּת הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּמַעֲשֵׂה וְאֻמָּנוּת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְכָל צְבָאָם – אֵלֶּה פְּרָטֵי הַתּוֹרָה, פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה, שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה. וַיְכֻלּוּ – שֶׁהִתְקַיְּמוּ וְנִתְקְנוּ זֶה בָּזֶה. שָׁמַיִם וָאָרֶץ – פְּרָט וּכְלָל. וְכָל צְבָאָם – סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, טְהָרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה וְטֻמְאוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה.

השלמה מהחשמטות (סימן מ')

שְׁמִינִי מָאי הֲוֵי, יֵשׁ לוֹ לַהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צַדִּיק אֶחָד בָּעוֹלָם וְחָבִיב לוֹ מִפְּנֵי שֶׁמְּקַיֵּים כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְהוּא יְסוֹדוֹ וְהוּא מְכַלְכְּלוֹ וּמַצְמִיחוֹ וּמְגַדְּלוֹ וּמְשַׁמְּחוֹ. אֲהוּב וְחָבִיב לְמַעְלָה, נוֹרָא וְאַדִּיר לְמַטָּה. מְתוּקָן וּמְקוּבָּל לְמַעְלָה, מְתוּקָן וּמְקוּבָּל לְמַטָּה. וְהוּא יְסוֹד הַנְּפָשׁוֹת כֻּלָּם.

אֲמַרְתָּ שְׁמִינִי וְאָמַרְתָּ יְסוֹד הַנְּפָשׁוֹת כֻּלָּם, וְהָא כְּתִיב וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת וַיִּנָּפַשׁ. אִין שְׁבִיעִי הֲוֵי, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּמַכְרִיעַ בֵּינַיְיהוּ, וְיֵשׁ אִינּוּן תְּלָת לְרָע וּתְלָת לְעֵיל, וְהוּא דְּאַכְרָע בֵּינַיְיהוּ. וּמָאי טַעְמָא אִקְרֵי שְׁבִיעִי, וְכִי הוּא בַּשְּׁבִיעִי, לֹא. אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שַׁבָּת בְּשַׁבָּת בְּאוֹתָהּ הַמִּדָּה. דִּכְתִיב (שמות ל"א) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת וַיִּנָּפַשׁ.

לשון הקודש

השלמה מהחשמטות (סימן מ')

שְׁמִינִי מַה הוּא? יֵשׁ לוֹ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא צַדִּיק אֶחָד בָּעוֹלָם וְחָבִיב לוֹ, מִפְּנֵי שֶׁמְּקַיֵּים כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְהוּא יְסוֹדוֹ, וְהוּא מְכַלְכְּלוֹ וּמַצְמִיחוֹ וּמְגַדְּלוֹ וּמְשַׁמְּחוֹ, אָהוּב וְחָבִיב לְמַעְלָה, נוֹרָא וְאַדִּיר לְמַטָּה, מְתֻקָּן וּמְקֻבָּל לְמַעְלָה, מְתֻקָּן וּמְקֻבָּל לְמַטָּה, וְהוּא יְסוֹד הַנְּפָשׁוֹת כֻּלָּם.

אָמַרְתָּ שְׁמִינִי, וְאָמַרְתָּ יְסוֹד הַנְּפָשׁוֹת כֻּלָּם, וַהֲרֵי כָּתוּב וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ? כֵּן שְׁבִיעִי הוּא אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁמַּכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם, וְיֶשְׁנָם שָׁלֹשׁ לְמַטָּה וְשָׁלֹשׁ מִמַּעַל, וְהוּא שֶׁמַּכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם. וּמָה הַטַּעַם נִקְרָא שְׁבִיעִי? וְכִי הוּא בַּשְּׁבִיעִי? לֹא, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁבַת בְּשַׁבָּת בְּאוֹתָהּ הַמִּדָּה, שֶׁכָּתוּב (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה'

מְלַמֵּד שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם יֵשׁ לוֹ מַאֲמָר אֶחָד שֶׁהוּא אָדוֹן לוֹ, לֹא מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִבְרָא בוֹ, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁהוּא פּוֹעֵל בָּעוֹלָם פְּעוּלָה הַמְסוּרָה לוֹ בְּיָדוֹ.

פָּעֲלוּ כֻּלָּם פְּעוּלָתָם וְקִיְּימוּ מַעֲשֵׂיהֶם לְבַד, בָּא יוֹם הַשְּׁבִיעִי וּפָעַל פְּעוּלָתוֹ. שָׁמְחוּ כֻּלָּם וְאַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שְׁגַדְּלָה נִשְׁמָתוֹ, דִּכְתִיב וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת וַיִּנָּפַשׁ. וּמַאי הֲוֵי שְׁבִיתָה זוֹ דְּלָא הֲוֵי בָּהּ מְלָאכָה, וַהֲוֵי הַנָּחָה. דִּכְתִיב שַׁבָּת. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְמֶלֶךְ שֶׁהָיוּ לוֹ שִׁבְעָה גָּנוֹת, וּבַגָּן הָאֶמְצָעִי מַעְיָן נָאֶה נוֹבֵעַ מִמָּקוֹר מַיִם חַיִּים, שְׁלֹשָׁה מִימִינוֹ וְשְׁלֹשָׁה מִשְּׂמֹאלוֹ. וּמִיָּד שֶׁפּוֹעֵל בָּעוֹלָם, אָז מִתְמַלֵּא וְשִׂמֵּחִים כֻּלָּם. וְאוֹמְרִים לְצָרְכֵּנוּ הוּא מִתְמַלֵּא וְהוּא מַשְׁקֶה אוֹתָם וּמְגַדְּלָם וְהֵם מַמְתִּינִין וְשׁוֹבְתִין וְהוּא מַשְׁקֶה אֶת הַשִּׁבְעָה. וְהָא

לשון הקודש

אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ. מְלַמֵּד שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם יֵשׁ לוֹ מַאֲמָר אֶחָד שֶׁהוּא אָדוֹן לוֹ, לֹא מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִבְרָא בוֹ, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁהוּא פּוֹעֵל בָּעוֹלָם פְּעֻלָּה הַמְסוּרָה לוֹ בְּיָדוֹ.

פָּעֲלוּ כֻּלָּם פְּעֻלָּתָם וְקִיְּמוּ מַעֲשֵׂיהֶם לְבַד – בָּא יוֹם הַשְּׁבִיעִי וּפָעַל פְּעֻלָּתוֹ. שָׂמְחוּ כֻּלָּם, אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁגָּדְלָה נִשְׁמָתוֹ, שֶׁכָּתוּב וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ. וּמַהִי שְׁבִיתָה זוֹ? שֶׁאֵין בָּהּ מְלָאכָה, וְהִיא מְנוּחָה, שֶׁכָּתוּב שָׁבַת. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמֶלֶךְ שֶׁהָיוּ לוֹ שִׁבְעָה גַּנּוֹת, וּבַגָּן הָאֶמְצָעִי מַעְיָן נָאֶה נוֹבֵעַ מִמְּקוֹר מַיִם חַיִּים, שְׁלֹשָׁה מִימִינוֹ וּשְׁלֹשָׁה מִשְּׂמֹאלוֹ, וּמִיָּד שֶׁפּוֹעֵל בָּעוֹלָם אָז מִתְמַלֵּא, וּשְׂמֵחִים כֻּלָּם וְאוֹמְרִים: לְצָרְכֵּנוּ הוּא מִתְמַלֵּא. וְהוּא מַשְׁקֶה אוֹתָם וּמְגַדְּלָם, וְהֵם מַמְתִּינִים

כְּתִיב (יְשַׁעְיָה מ"ג) מִמִּזְרָח אֲבִיא זַרְעֲךָ וַהֲוֵי חַד מִנְּהוֹן וּמָשְׁקֵה לֵיהּ. אֶלָּא אִימָא הוּא מָשְׁקֵה אֶת הַלֵּב וְהַלֵּב מָשְׁקֵה אַחַר כֵּן כֻּלָּם. וּמָאי נִיהוּ מִדָּה שְׁבִיעִית הֲוֵי אוֹמֵר זוֹ מִדַּת טוּבוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

מָאי טַעְמָא אָמַר אֶת שַׁבְּתוֹתַי, וְלֹא אָמַר אֶת שַׁבָּתִי. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ כַּלָּה נָאָה וְכָל שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ מְזַמִּינָה יוֹם אֶחָד לִהְיוֹת עִמּוֹ. וְהַמֶּלֶךְ יֵשׁ לוֹ בָּנִים נָאִים וְאֲהוּבִים אָמַר לָהֶם הוֹאִיל וְכֵן שִׂמְחוּ אַתֶּם גַּם כֵּן בְּיוֹם שִׂמְחָתִי כִּי אֲנִי בְּשֶׁלָּכֶם אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל וְאַתֶּם גַּם כֵּן הַדְּרוּ אוֹתוֹ. וּמָאי זָכוֹר וְשָׁמוֹר זָכוֹר לַזָּכָר וְשָׁמוֹר לַנְּקֵבָה. מָאי טַעְמָא (וַיִּקְרָא י"ט) וּמִקְּדָשִׁי תִּירָאוּ. שִׁמְרוּ עַצְמְכֶם מֵהִרְהוּר, כִּי מִקְּדָשִׁי קָדוֹשׁ הוּא לָמָה (וַיִּקְרָא כ) כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדִּשְׁכֶם, אֲנִי בְּכָל צָד. ע"כ: (עד כאן מההשמטות)

לשון הקודש

וְשׁוֹבְתִים, וְהוּא מַשְׁקֶה אֶת הַשִּׁבְעָה. וַהֲרֵי כָּתוּב (יְשַׁעְיָה מג) מִמִּזְרָח אָבִיא זַרְעֶךָ, וְהִנֵּה אֶחָד מֵהֶם מַשְׁקֶה אוֹתוֹ? אֶלָּא אֱמֹר, הוּא מַשְׁקֶה אֶת הַלֵּב, וְהַלֵּב מַשְׁקֶה אַחַר כֵּן כֻּלָּם. וּמַהִי מִדָּה שְׁבִיעִית? הֲוֵי אוֹמֵר, זוֹ מִדַּת טוּבוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

מָה הַטַּעַם אָמַר אֶת שַׁבְּתֹתַי וְלֹא אָמַר אֶת שַׁבַּתִּי? מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ כַּלָּה נָאָה, וְכָל שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ מַזְמִינָה יוֹם אֶחָד לִהְיוֹת עִמּוֹ, וְהַמֶּלֶךְ יֵשׁ לוֹ בָּנִים נָאִים וְאוֹהֲבָם, אָמַר לָהֶם: הוֹאִיל וְכֵן, שִׂמְחוּ אַתֶּם גַּם כֵּן בְּיוֹם שִׂמְחָתִי, כִּי אֲנִי בְּשֶׁלָּכֶם אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל, וְאַתֶּם גַּם כֵּן הַדְּרוּ אוֹתוֹ. וּמַה זֶּה זָכוֹר וְשָׁמוֹר? זָכוֹר לַזָּכָר, וְשָׁמוֹר לַנְּקֵבָה. מָה הַטַּעַם (וַיִּקְרָא יט) וּמִקְּדָשִׁי תִּירָאוּ? שִׁמְרוּ עַצְמְכֶם מֵהִרְהוּר, כִּי מִקְּדָשִׁי קָדוֹשׁ הוּא.

וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי דָּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה דְּאִיהוּ יוֹם שְׁבִיעִי, וּבֵיהּ אִשְׁתַּכְלַל עָלְמָא דְּאִיהוּ קִיּוּמָא דְּכֹלָּא. מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וְלֹא כָּל מְלַאכְתּוֹ, דְּהָא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אַפִּיק כֹּלָּא בְּתוּקְפָּא דִּכְתַב דְּנָפִיק מֵחָכְמְתָא. תְּלַת זִמְנִין הָכָא בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. הָא תְּלַת. וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, דָּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּעִם יוֹם הַשְּׁבִיעִי דָּא אִשְׁתַּכְלַל עָלְמָא כְּדְקָא אֲמָרָן.

וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, דָּא יְסוֹדָא דְּעָלְמָא. בְּסִפְרָא דְּרַב יֵיבָא סָבָא דָּא יוֹבְלָא וְעַל כָּךְ כְּתִיב הָכָא מִכָּ"ל מְלַאכְתּוֹ דְּכֹלָּא נָפִיק מִנֵּיהּ. וְאֲנַן דָּא יְסוֹדָא כִּדְקָאֲמָרָן דְּהָא נַיְיחָא בֵּיהּ הָוָה יַתִּיר מִכֹּלָּא.

לשון הקודש

לָמָּה? (שם ב) אֲנִי ה' מְקַדִּשְׁכֶם, אֲנִי ה' בְּכָל צַד: ע"כ מההשמטות.

וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי – זוֹ תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא יוֹם שְׁבִיעִי, וּבָהּ נִתְקַן הָעוֹלָם שֶׁהוּא קִיּוּם שֶׁל הַכֹּל. מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, וְלֹא כָּל מְלַאכְתּוֹ, שֶׁהֲרֵי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הוֹצִיאָה הַכֹּל בְּתֹקֶף שֶׁל כְּתָב שֶׁיּוֹצֵא מֵחָכְמָה. שָׁלֹשׁ פְּעָמִים כָּאן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. הֲרֵי שָׁלֹשׁ. וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי – זוֹ תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁעִם יוֹם הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה נִתְקַן הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי – זֶה יְסוֹד הָעוֹלָם. בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַבִּי יֵיבָא הַזָּקֵן זֶה יוֹבֵל. וְעַל כָּךְ כָּתוּב כָּאן מִכָּל מְלַאכְתּוֹ, שֶׁהַכֹּל יָצָא מִמֶּנּוּ. וְאָנוּ זֶה יְסוֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהֲרֵי מְנוּחָה בּוֹ הָיְתָה יוֹתֵר מֵהַכֹּל.

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. דָּא כֹּהֵן גָּדוֹל דִּמְבָרֵךְ לְכֹלָּא וְהוּא נָטִיל בְּרִישָׁא דִתְנַן כֹּהֵן נוֹטֵל בָּרֹאשׁ, וּבִרְכָאן בֵּיהּ שַׁרְיָין לְבָרְכָא וְאִקְרֵי שְׁבִיעִי. רִבִּי יֵיסָא סָבָא אָמַר הֲנֵי תְרֵי חַד בִּיסוֹדָא דְעָלְמָא אִיהוּ, וְחַד בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. (ד"א ל"ג) (אֲבָל הֲנֵי תְּלַת חַד בְּמַעֲלֵי שַׁבַּתָּא דְלֵילְיָא וְחַד דְיוֹמָא וְחַד דְעָלְמָא דְאָתֵי דְאִיהוּ שַׁבָּת הַגָּדוֹל).

וְכֵן (ד"א ל"ג וַיְקַדֵּשׁ) **אוֹתוֹ, לְמָאן, לְהַהוּא אֲתַר דְּאָת קַיְּמָא בֵּיהּ שַׁרְיָא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר,** (שמואל ב טו) **וְהִרְאַנִי אוֹתוֹ וְאֶת נָוֵהוּ. וּבְהַאי אֲתַר שַׁרְיָין כָּל קִדּוּשִׁין לְעֵילָּא** (ד"א דְלְעֵילָא)**, וְנָפְקֵי מִנֵּיהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְמֵיהַב לָהּ תַּפְנוּקָא לֶחֶם פַּנָּג, וְאָזְלָא הָא כְּמָה דִכְתִיב,** (בראשית מט) **מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ וְהוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ, מֵאָשֵׁר דָּא קַיָּים שְׁלִים, שְׁמֵנָה לַחְמוֹ** (ד"א מָאן) **דְּחָוָה** (ד"א ל"ג) (לֵיהּ) **לֶחֶם עוֹנִי אִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי לֶחֶם פַּנָּג.**

לשון הקודש

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי – זֶה כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁמְּבָרֵךְ אֶת הַכֹּל וְהוּא נוֹטֵל בָּרֹאשׁ, שֶׁשָּׁנִינוּ כֹּהֵן נוֹטֵל בָּרֹאשׁ, וּבוֹ הַבְּרָכוֹת שׁוֹרוֹת לְבָרֵךְ, וְנִקְרָא שְׁבִיעִי. רַבִּי יֵיסָא הַזָּקֵן אָמַר, הַשְּׁנַיִם הַלָּלוּ – אֶחָד הוּא בִּיסוֹד הָעוֹלָם וְאֶחָד בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי [ד"א אֲבָל שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה – אֶחָד בְּעֶרֶב שַׁבָּת שֶׁל לַיְלָה, וְאֶחָד שֶׁל הַיּוֹם, וְאֶחָד שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא שַׁבָּת הַגָּדוֹל].

וְכֵן [וַיְקַדֵּשׁ] אֹתוֹ, אֶת מִי? אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁאוֹת הַבְּרִית בּוֹ שׁוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–ב טו) וְהִרְאַנִי אֹתוֹ וְאֶת נָוֵהוּ. וּבְמָקוֹם זֶה שׁוֹרִים כָּל הַקִּדּוּשִׁים לְמַעְלָה [שֶׁלְּמַעְלָה] וְיוֹצְאִים מִמֶּנּוּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לָתֵת לָהּ תַּפְנוּק לֶחֶם עֹנֶג, וְהוֹלֵךְ זֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית מט) מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ וְהוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ. מֵאָשֵׁר – זֶה קִיּוּם שָׁלֵם. שְׁמֵנָה לַחְמוֹ – [מַה] שֶׁהָיָה [לוֹ] לֶחֶם עֹנִי,

וְהוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ. מָאן מֶלֶךְ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הוּא יָהִיב (ד"א לָהּ) כָּל תַּפְנוּקִין דְּעָלְמִין, וְכָל קִדּוּשִׁין דְּנָפְקִין מִלְּעֵילָא מֵהַאי אֲתַר נָפְקִין. וְעַל דָּא וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, הַהוּא אָת קַיָּימָא.

כִּי בוֹ שָׁבַת. בֵּיהּ נַיְיחָא דְּכֹלָּא, (ד"א בֵּיהּ נַיְיחָא) דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין. בֵּיהּ שַׁבַּתָּא (ד"א אַתְיָא) לְנַיְיחָא. אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים מִכָּלָּא דְּזָכוֹר נַפְקָא שָׁמוֹר לְאַתְקָנָא עֲבִידְתָּא דְּעָלְמָא. לַעֲשׂוֹת דָּא אוּמָנָא דְּעָלְמָא. לְמֶעְבַּד עֲבִידְתָּא דְּכֹלָּא. (ס"א אֲשֶׁר בָּרָא אוּמָנָא אִצְטְרִיךְ לְעָלְמָא וְכָל עֲבִידְתָּא דְּכֹלָּא).

תּוּ פָּרִישׁ רִבִּי שִׁמְעוֹן מִלָּה וְאָמַר, כְּתִיב, (דברים ז) שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד. שׁוֹמֵר דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הַבְּרִית דָּא יְסוֹדָא דְּעָלְמָא. וְהַחֶסֶד דָּא אַבְרָהָם, דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִיא שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד, וְאִקְרֵי שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, דָּא הוּא נָטִיר פִּתְחָא דְּכֹלָּא, בֵּיהּ

לשון הקודש

חוֹזֵר לִהְיוֹת לֶחֶם עֹנֶג. וְהוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ – מִי הַמֶּלֶךְ? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הוּא נוֹתֵן לָהּ כָּל תַּפְנוּקֵי הָעוֹלָם, וְכָל הַקִּדּוּשִׁים שֶׁיּוֹצְאִים מִלְּמַעְלָה, מֵהַמָּקוֹם הַזֶּה יוֹצְאִים. וְלָכֵן וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, אוֹתוֹ – אוֹת הַבְּרִית.

כִּי בוֹ שָׁבַת – בּוֹ מְנוּחַת הַכֹּל [ד"א בּוֹ מְנוּחָה] שֶׁלְּעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. בּוֹ שַׁבָּת [ד"א בָּאָה] לִמְנוּחָה. אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים – מִכֹּל שֶׁל זָכוֹר יוֹצֵא שָׁמוֹר לְהַתְקִין מַעֲשֵׂה הָעוֹלָם. לַעֲשׂוֹת – זֶה אֻמָּן הָעוֹלָם, לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה שֶׁל הַכֹּל. [ס"א אֲשֶׁר בָּרָא – אֻמָּן צָרִיךְ לָעוֹלָם וְכָל הַמַּעֲשֵׂה שֶׁל הַכֹּל].

עוֹד פֵּרֵשׁ רַבִּי שִׁמְעוֹן אֶת הַדָּבָר וְאָמַר, כָּתוּב (דברים ז) שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד. שׁוֹמֵר – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הַבְּרִית – זֶה יְסוֹד הָעוֹלָם. וְהַחֶסֶד – זֶה אַבְרָהָם, שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִיא שׁוֹמֵר הַבְּרִית

תַּלְיָין כָּל עֲבִידָן דְּעָלְמָא וַדַּאי, אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת, לְשַׂכְלְלָא לְאַתְקָנָא כֹּלָּא כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא וּלְאַפָּקָא רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, וְאֲפִילוּ רוּחִין וְשֵׁדִין.

וְאִי תֵּימָא דְּלָאו אִנּוּן תִּקּוּנָא דְּעָלְמָא. לָאו הָכִי. דְּהָא אִנּוּן לְתִקּוּנָא דְּעָלְמָא הֲווֹ וּלְאַלְקָאָה בְּהוּ לְחַיָּבֵי עָלְמָא דְּאִנּוּן אָזְלִין לְקִבְלַיְיהוּ לְאוֹכָחָא לְהוּ. וּמַאי דְּאָזִיל לִשְׁמָאלָא אִתְאַחִיד בְּסִטְרָא שְׂמָאלָא לְקִבְלַיְיהוּ (ס"א לָקֵי בְּהוּ) בְּגִינֵי כָּךְ לְתִקּוּנָא הֲווֹ.

תָּא חָזֵי, מַה כְּתִיב בִּשְׁלֹמֹה (שמואל ב ז) וְהוֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְנֵי אָדָם. מָאן נִגְעֵי בְנֵי אָדָם. אִלֵּין אִנּוּן מַזִּיקִין. תָּא חָזֵי, בִּשְׁעָתָא דְּאִתְבְּרִיאָן אִתְקַדַּשׁ יוֹמָא וְאִשְׁתָּאֲרוּ רוּחָא בְּלָא גּוּפָא. וְאִלֵּין אִנּוּן בָּרְיָין דְּלָא (דף מח ע"א) אִשְׁתַּכְלָלוּ (ד"א ל"ג) (וְלָא אִתְיַסְּדוּ) וּמִסְטַר שְׂמָאלָא אִנּוּן זוֹהֲמָא דְּדַהֲבָא, וְעַל דָּא בְּגִין דְּלָא

לשון הקודש

וְהַחֶסֶד. וְנִקְרֵאת שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שׁוֹמֵר הַפֶּתַח שֶׁל הַכֹּל, בּוֹ תְּלוּיִים כָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם וַדַּאי. אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת – לְשַׂכְלֵל לְהַתְקִין הַכֹּל כָּל יוֹם וָיוֹם וּלְהוֹצִיא רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת, וַאֲפִלּוּ רוּחוֹת וְשֵׁדִים.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁאֵינָם תִּקּוּן הָעוֹלָם – לֹא כָּךְ! שֶׁהֲרֵי הֵם הָיוּ לְתִקּוּן הָעוֹלָם וּלְהַלְקוֹת בָּהֶם רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֵם הוֹלְכִים כְּנֶגְדָּם לְהוֹכִיחַ אוֹתָם. וּמִי שֶׁהוֹלֵךְ לִשְׂמֹאל, נֶאֱחָז בְּצַד הַשְּׂמֹאל כְּנֶגְדָּם (ולוקה בהם), לָכֵן הֵם לְתִקּוּן.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב בִּשְׁלֹמֹה, (שמואל–ב ז) וְהוֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְנֵי אָדָם. מִי הֵם נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם? אֵלֶּה אוֹתָם הַמַּזִּיקִים. בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁנִּבְרְאוּ, הִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם וְנִשְׁאֲרוּ רוּחַ בְּלִי גּוּף, וְאֵלּוּ הֵם בְּרִיּוֹת שֶׁלֹּא נִתְקְנוּ (וְלֹא הִתְיַסְּדוּ), וּמִצַּד

אִשְׁתַּכְלְלוּ וְאִנּוּן פְּגִימִין, שְׁמָא קַדִּישָׁא לָא שַׁרְיָא בְּהוּ וְלָא אִתְדַּבְּקוּ בֵּיהּ, וּדְחִילוּ דִלְהוֹן מִשְּׁמָא קַדִּישָׁא אִיהוּ וְזָעִין וְדַחֲלִין מִנֵּיהּ, וּשְׁמָא קַדִּישָׁא לָא שַׁרְיָא בְּאַתַר פָּגִים.

וְתָא חֲזֵי הַאי בַּר נָשׁ דְּאִתְפְּגִים דְּלָא שָׁבַק בַּר בְּהַאי עָלְמָא, כַּד נָפַק מִנֵּיהּ לָא אִתְדַּבָּק בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא וְלָא עָאלִין לֵיהּ בְּפַרְגּוֹדָא, בְּגִין דְּאִיהוּ פָּגִים וְלָא אִשְׁתְּלִים, וְאִילָנָא דְּאִתְעַקַּר בָּעְיָא נְטִיעָא זִמְנָא אַחֲרָא, בְּגִין דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא אִשְׁתְּלִים בְּכָל סִטְרִין. וּפְגִימוּ לָא אִתְדַּבָּק בֵּיהּ לְעָלְמִין.

וְתָא חֲזֵי הֲנֵי בָרְיָין פְּגִימִין אִנּוּן מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא, וּבְגִינֵי כָּךְ לָא מִתְדַּבְּקָן לְעֵילָא וְלָא מִתְדַּבְּקָן לְתַתָּא. וְאִלֵּין דִּכְתִיב בְּהוּ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת דְּלָא אִשְׁתַּלִּימוּ עֵילָא וְתַתָּא. וְאִי תֵּימָא הָא רוּחִין

לשון הקודש

שְׁמֹאל הֵם זֶהֲמַת הַזָּהָב. וְעַל זֶה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִתְקְנוּ וְהֵם פְּגוּמִים, הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לֹא שׁוֹרֶה בָּהֶם וְלֹא נִדְבְּקוּ בּוֹ, וְהַפַּחַד שֶׁלָּהֶם הוּא מֵהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְזָעִים וּפוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ, וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לֹא שׁוֹרֶה בְּמָקוֹם פָּגוּם.

וּבֹא וּרְאֵה, הָאָדָם הַזֶּה שֶׁנִּפְגַּם, שֶׁלֹּא הִשְׁאִיר בֵּן בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּשֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, לֹא נִדְבָּק בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְלֹא מַכְנִיסִים אוֹתוֹ לַפַּרְגּוֹד, מִשּׁוּם שֶׁהוּא פָּגוּם וְלֹא נִשְׁלָם. וְעֵץ שֶׁנֶּעֱקַר צָרִיךְ נְטִיעָה פַּעַם אַחֶרֶת כְּדֵי שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ יֶשְׁלַם בְּכָל הַצְּדָדִים, וְחִסָּרוֹן לֹא יִדְבַּק בּוֹ לְעוֹלָמִים. **וּבֹא** וּרְאֵה, הַבְּרִיּוֹת הַלָּלוּ פְּגוּמִים הֵם מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה, וְלָכֵן לֹא נִדְבָּקִים לְמַעְלָה וְלֹא נִדְבָּקִים לְמַטָּה. וְאֵלֶּה שֶׁכָּתוּב בָּהֶם אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת, שֶׁלֹּא נִשְׁלְמוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְאִם

אִנּוּן אַמַּאי לָאו (ד"א אִשְׁתְּלִימוּ) לְעֵילָא, אֶלָּא כֵּיוָן דְּלָא אִשְׁתְּלִימוּ לְתַתָּא בְּאַרְעָא לָא אִשְׁתְּלִימוּ לְעֵילָא. וְכֻלְּהוּ מִסְּטַר שְׂמָאלָא קָא אַתְיָין וּמִתְכַּסְיָין מֵעֵינָא דִּבְנֵי נָשָׁא וְקָיְימֵי לְקִבְלַיְיהוּ לְאַבְאָשָׁא לוֹן. תְּלַת לוֹן כְּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת. וּתְלַת לוֹן כִּבְנֵי נָשָׁא. וְהָא אוּקְמוּהָ. בָּתַר דְּאִתְבְּרִיאוּ רוּחִין (ד"א ל"ג אִתַּמְּרוּ) אִשְׁתָּאֲרוּ אִנּוּן רוּחִין בָּתַר רֵחַיָּא דְּנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא לֵילְיָא דְשַׁבַּתָּא וְיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא, כֵּיוָן דְּנָפַק קְדוּשָׁתָא דְיוֹמָא וְלָא אִשְׁתַּלִּימוּ, נָפְקוּ לְעָלְמָא וְשָׁטָאן לְכָל סִטְרִין, וּבָעְיָא עָלְמָא לְאִתְנַטְּרָא מִנַּיְיהוּ. דְּהָא כְּדֵין כָּל סִטְרָא שְׂמָאלָא אִתְעָר, וְאֶשָּׁא דְגֵיהִנֹּם מְלַהֲטָא, וְכָל אִנּוּן דְּכִסְטַר שְׂמָאלָא אָזְלִין וְשָׁטָאן בְּעָלְמָא. וּבָעָאן לְאִתְלַבְּשָׁא בְּגוּפָא וְלָא יָכְלִין. כְּדֵין בָּעֵינָא לְאִסְתַּמְּרָא מִנַּיְיהוּ, וְאַתְקִינוּ שִׁיר דִּפְגָעִים בְּכָל שַׁעֲתָא דְדָחִילוּ דִלְהוֹן שַׁרְיָא בְּעָלְמָא.

לשון הקודש

תֹּאמַר, הֲרֵי רוּחוֹת הֵם, לָמָּה לֹא נִשְׁלְמוּ לְמַעְלָה? אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִשְׁלְמוּ לְמַטָּה בָּאָרֶץ, לֹא נִשְׁלְמוּ לְמַעְלָה. וְכֻלָּם בָּאִים מִצַּד שְׂמֹאל וּמְכֻסִּים מֵעֵינֵי בְּנֵי אָדָם, וְעוֹמְדִים כְּנֶגְדָּם לְהָרַע לָהֶם. בְּשָׁלֹשׁ הֵם כְּמוֹ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וּבְשָׁלֹשׁ הֵם כְּמוֹ בְּנֵי אָדָם, וַהֲרֵי בֵּאַרְתִּיו.

אַחַר שֶׁנִּבְרְאוּ רוּחוֹת [ד"א נִטְמְנוּ], נִשְׁאֲרוּ אוֹתָם רוּחוֹת אַחַר הָרֵחַיִם שֶׁל נֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה לֵיל הַשַּׁבָּת וְיוֹם הַשַּׁבָּת. כֵּיוָן שֶׁיָּצְאָה קְדֻשַּׁת הַיּוֹם וְלֹא הֶשְׁלִמוּ, יָצְאוּ לָעוֹלָם וּמְשׁוֹטְטִים לְכָל הָרוּחוֹת, וְצָרִיךְ הָעוֹלָם לְהִשָּׁמֵר מֵהֶם, שֶׁהֲרֵי אָז מִתְעוֹרֵר כָּל צַד שְׂמֹאל, וְאֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם לוֹהֶטֶת, וְכָל אוֹתָם שֶׁבְּצַד שְׂמֹאל הוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם. וְרוֹצִים לְהִתְלַבֵּשׁ בְּגוּף וְלֹא

תָּא חֲזֵי, כַּד אִתְקַדַּשׁ יוֹמָא בְּמַעֲלֵי שַׁבַּתָּא סְכַּת שָׁלוֹם שַׁרְיָא וְאִתְפְּרִיסַת בְּעָלְמָא. מָאן סְכַּת שָׁלוֹם, דָּא שַׁבַּתָּא, וְכָל רוּחִין וְעִלְעוּלִין וְשֵׁדִין וְכָל סִטְרָא דִּמְסָאֲבֵי כֻּלְּהוּ טְמִירִין וְעָאלִין בְּעֵינָא דְּרִיחַיָּיא דְּנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא. דְּהָא כֵּיוָן דְּאִתְעַר קְדוּשָׁתָא עַל עָלְמָא, רוּחַ מְסָאֲבָא לָא אִתְעַר בַּהֲדֵיהּ. וְדָא עָרִיק מִקַּמֵּיהּ דְּדָא.

וּכְדֵין עָלְמָא בִּנְטִירוּ עִלָּאָה וְלָא בָעֵינָן לְצַלָּאָה עַל נְטִירוּ כְּגוֹן שׁוֹמֵר אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד אָמֵן. דְּהָא דָא בְּיוֹמָא דְּחוֹל אִתְתַּקַּן דְּעָלְמָא בָּעְיָא נְטִירוּ. אֲבָל בְּשַׁבָּת סְכַּת שָׁלוֹם אִתְפְּרִיסָא עַל עָלְמָא וְאִתְנְטִיר בְּכָל סִטְרִין. וְאַפִּילוּ חַיָּיבֵי גֵיהִנֹּם נְטִירִין אִנּוּן, וְכֹלָּא בִּשְׁלָמָא אִשְׁתַּכְּחָא עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וּבְגִין כָּךְ בְּקִדּוּשָׁא דְּיוֹמָא מְבָרְכִינָן הַפּוֹרֵס סְכַּת שָׁלוֹם

לשון הקודש

יְכוֹלִים, וְאָז צְרִיכִים לְהִשָּׁמֵר מֵהֶם, וְהִתְקִינוּ שִׁיר שֶׁל פִּגָּעִים בְּכָל שָׁעָה שֶׁפַּחַד שֶׁלָּהֶם שָׁרוּי בָּעוֹלָם.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁמִּתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם בְּעֶרֶב שַׁבָּת, סֻכַּת שָׁלוֹם שׁוֹרָה וְנִפְרֶסֶת בָּעוֹלָם. מִי זוֹ סֻכַּת שָׁלוֹם? זוֹ שַׁבָּת. וְכָל רוּחוֹת וּסְעָרוֹת וְשֵׁדִים וְכָל רוּחוֹת הַטֻּמְאָה, כֻּלָּם נִטְמָנִים וְנִכְנָסִים בְּעֵין הָרְחַמִים שֶׁל נֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה. שֶׁהֲרֵי כֵּיוָן שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת קְדֻשָּׁה עַל הָעוֹלָם, רוּחַ הַטֻּמְאָה לֹא מִתְעוֹרֶרֶת אִתּוֹ, וְזֶה בּוֹרֵחַ מִלִּפְנֵי זֶה.

וְאָז הָעוֹלָם בִּשְׁמִירָה עֶלְיוֹנָה, וְלֹא צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל שְׁמִירָה כְּמוֹ שׁוֹמֵר אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד אָמֵן, שֶׁהֲרֵי זֶה הֶתְקֵן לְיוֹם חֹל כְּשֶׁהָעוֹלָם צָרִיךְ שְׁמִירָה. אֲבָל בְּשַׁבָּת נִפְרֶסֶת סֻכַּת שָׁלוֹם עַל הָעוֹלָם, וְנִשְׁמָר בְּכָל הָרוּחוֹת, וַאֲפִלּוּ רְשָׁעֵי הַגֵּיהִנֹּם שְׁמוּרִים הֵם, וְהַכֹּל נִמְצָאִים בְּשָׁלוֹם –

עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָם. אַמַּאי עַל יְרוּשָׁלָם, אֶלָּא דָּא הִיא מְדוֹרָא דְּהַהִיא סְכָּה. וּבָעֵינָא לְזַמְּנָא לְהַהִיא סְכָּה דְּאִתְפְּרַסַת עָלָנָא וּלְמֵשְׁרָא עִמָּנָא וּלְמֶהֱוֵי (ד"א מְגִינָא) עָלָנָא כְּאִמָּא דְּשַׁרְיָא עַל בְּנִין, וּבְגִין דָּא לָא דָחֲלִין מִכָּל סִטְרִין, וְעַל דָּא הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּיִשְׂרָאֵל מְבָרְכִין וּמְזַמְּנִין לְהַאי סֻכַּת שָׁלוֹם אוּשְׁפִּיזָא קַדִּישָׁא וְאָמְרֵי הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם, כְּדֵין קְדוּשָׁתָא עִלָּאָה נָחֲתָא וּפְרִיסַת גַּדְפָּהָא עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל וּמְכַסְיָא לוֹן כְּאִמָּא עַל בְּנִין, וְכָל זִינִין בִּישִׁין אִתְכַּנִּישׁוּ מֵעָלְמָא, וְיַתְבֵי יִשְׂרָאֵל תְּחוֹת קְדוּשָׁתָא דְּמָארֵיהוֹן, וּכְדֵין דָּא סֻכַּת שָׁלוֹם יָהִיב נִשְׁמָתִין חַדְתִּין לִבְנָהָא, מַאי טַעֲמָא בְּגִין דְּבֵיהּ נִשְׁמָתִין שַׁרְיָין (ס"א דִּכְדֵין זְמַן זִוּוּגָא וְנַטְלַת נִשְׁמָתִין וּבָהּ שַׁרְיָין) וּמִינָּהּ

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. וְלָכֵן בְּקִדּוּשׁ הַיּוֹם מְבָרְכִים הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלַיִם. לָמָּה עַל יְרוּשָׁלַיִם? אֶלָּא זֶהוּ מָדוֹר שֶׁל אוֹתָהּ סֻכָּה, וְצָרִיךְ לְזַמֵּן אֶת אוֹתָהּ סֻכָּה שֶׁנִּפְרְסָה עָלֵינוּ וְלִשְׁרוֹת עִמָּנוּ, לִהְיוֹת [מְגִנָּה] עָלֵינוּ כְּמוֹ אֵם שֶׁשּׁוֹרָה עַל הַבָּנִים, וְלָכֵן לֹא פּוֹחֲדִים מִכָּל הָרוּחוֹת, וְלָכֵן הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ.

בא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְבָרְכִים וּמַזְמִינִים אֶת סֻכַּת הַשָּׁלוֹם הַזֹּאת אוֹרַחַת קְדוֹשָׁה, וְאוֹמְרִים הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם, אָז קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה יוֹרֶדֶת וּפוֹרֶסֶת כְּנָפֶיהָ עַל יִשְׂרָאֵל, וּמְכַסָּה אוֹתָם כְּמוֹ אֵם עַל הַבָּנִים. וְכָל הַמִּינִים הָרָעִים מִתְכַּנְּסִים מֵהָעוֹלָם, וְיִשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִים תַּחַת קְדֻשַּׁת רִבּוֹנָם. וְאָז סֻכַּת הַשָּׁלוֹם הַזּוֹ נוֹתֶנֶת נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת לְבָנֶיהָ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם

נְפִקִין. וְכֵיוָן דְּשַׁרְיָא וּפְרִיסַת גַּדְפָּהָא עַל בְּנָהָא. אֲרִיקַת נִשְׁמָתִין חַדְתִּין לְכָל חַד וְחַד.

תּוּ אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן עַל דָּא תָּנֵינָן שַׁבָּת דּוּגְמָא דְעָלְמָא דְאָתֵי אִיהוּ, הָכִי הוּא וַדָּאי, וְעַל דָּא שְׁמִיטָה וְיוֹבֵל דּוּגְמָא דָא בְדָא. וְשַׁבָּת וְעָלְמָא דְאָתֵי הָכִי הוּא. וְהַהוּא תּוֹסֶפֶת דְּנִשְׁמְתָא מֵרָזָא דְזָכוּר קָא אַתְיָא עַל הַאי סְכַּת שָׁלוֹם דְּנָטִיל (דף מח ע"ב) מֵעָלְמָא דְאָתֵי וְדָא תּוֹסֶפֶת יַהֲבַת לְעַמָּא קַדִּישָׁא. וּבְהַהוּא תּוֹסֶפֶת חָדָאן וְיִתְנַשֵּׁי מִנַּיְיהוּ כָּל מִלִּין דְּחוֹל וְכָל צַעֲרִין וְכָל עָאקִין כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ישעיה יד) בְּיוֹם הָנִיחַ יְיָ לְךָ מֵעָצְבְּךָ וּמֵרָגְזְךָ וּמִן הָעֲבֹדָה הַקָּשָׁה וְגוֹ'.

וּבְלֵילְיָא דְשַׁבַּתָּא בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאַטְעָמָא מִכֹּלָּא, בְּגִין לְאַחֲזָאָה דְהַאי סְכַּת שָׁלוֹם מִכֹּלָּא אִתְכְּלִילַת, וּבִלְבָד דְּלָא יַפְּגִּים מֵיכְלָא חָדָא לְיוֹמָא,

לשון הקודש

שֶׁבָּהּ שְׁרוּיוֹת הַנְּשָׁמוֹת [ס"א שֶׁאָז זְמַן הַזִּווּג, וְנוֹטֶלֶת נְשָׁמוֹת וְהֵן שׁוֹרוֹת בָּהּ] וּמִמֶּנָּה יוֹצְאוֹת. וְכֵיוָן שֶׁשּׁוֹרָה וּפוֹרֶסֶת כְּנָפֶיהָ עַל בָּנֶיהָ, מוֹרִיקָה נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. **עוֹד** אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, עַל זֶה שָׁנִינוּ, שַׁבָּת דֻּגְמָא שֶׁל עוֹלָם הַבָּא הִיא. כָּךְ זֶה וַדַּאי. וְעַל זֶה שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל דֻּגְמָא זֶה בָּזֶה. וְשַׁבָּת וְעוֹלָם הַבָּא כָּךְ הוּא. וְאוֹתָהּ תּוֹסֶפֶת נְשָׁמָה, מִסּוֹד שֶׁל זָכוֹר הִיא בָּאָה עַל סֻכַּת הַשָּׁלוֹם הַזֹּאת שֶׁלּוֹקַחַת מֵהָעוֹלָם הַבָּא. וְהַתּוֹסֶפֶת הַזֹּאת נוֹתֶנֶת לָעָם הַקָּדוֹשׁ. וּבְאוֹתָהּ תּוֹסֶפֶת הֵם שְׂמֵחִים, וְנִשְׁכָּחִים מֵהֶם כָּל דִּבְרֵי הַחֹל, וְכָל צַעַר וְכָל הַצָּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יד) בְּיוֹם הָנִיחַ ה' לְךָ מֵעָצְבְּךָ וּמֵרָגְזְךָ וּמִן הָעֲבֹדָה הַקָּשָׁה וְגוֹ'.

וּבְלֵיל שַׁבָּת צָרִיךְ אָדָם לִטְעֹם מֵהַכֹּל כְּדֵי לְהַרְאוֹת שֶׁסֻּכַּת שָׁלוֹם הַזֹּאת נִכְלְלָה

וְאִית דְּאָמְרֵי תְּרֵין, לִתְרֵין סְעוּדָתֵי אַחֲרַנִּין דְּיוֹמָא, וְשַׁפִּיר. וְכָל שֶׁכֵּן אִי סָלִיק יַתִּיר לְיוֹמָא וְיָכִיל לְמִטְעַם מִמֵּיכְלִין אַחֲרַנִּין וְלִזְעִירֵי בִּתְרֵי תַּבְשִׁילִין סַגְיָא, וְאוּקְמוּהָ חַבְרַיָּא.

נֵר שֶׁל שַׁבָּת לִנְשֵׁי עַמָּא קַדִּישָׁא אִתְיְהִיבַת לְאַדְלָקָא, וְחַבְרַיָּיא הָא אָמְרוּ דְּאִיהִי כִּבְתָה בּוֹצִינָא דְעָלְמָא וְאַחֲשִׁיכַת לֵיהּ כו' וְשַׁפִּיר. אֲבָל דָּזָא דְמִלָּה. הַאי סֶכֶת שָׁלוֹם מַטְרוֹנִיתָא דְעָלְמָא הִיא וְנִשְׁמָתִין דְּאִנּוּן בּוֹצִינָא עִלָּאָה בָּהּ שַׁרְיָין. וְעַל דָּא מַטְרוֹנִיתָא בַּעְיָא לְאַדְלָקָא, דְּהָא בְּדוּכְתָּהָא אִתְאַחְדַת וַעֲבָדַת עוֹבָדָא.

וְאִתְתָּא בַּעְיָא בְּחֶדְוָה דְּלִבָּא וּרְעוּתָא לְאַדְלָקָא בּוֹצִינָא דְשַׁבָּת, דְּהָא יְקָרָא עִלָּאָה הִיא לָהּ וּזְכוּ רַב לְגַרְמָהּ לְמִזְכֵּי לִבְנִין קַדִּישִׁין דְּיִהוֹן בּוֹצִינָא

לשון הקודש

מֵהַכֹּל, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִפְגֹּם מַאֲכָל אֶחָד לְיוֹם, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שְׁנַיִם, לִשְׁתֵּי הַסְּעוּדוֹת הָאֲחֵרוֹת שֶׁל הַיּוֹם, וְיָפֶה. וְכָל שֶׁכֵּן אִם מַעֲלֶה יוֹתֵר לַיּוֹם וְיָכוֹל לִטְעֹם מִמַּאֲכָלִים אֲחֵרִים. וְלִקְטַנִּים בִּשְׁנֵי תַּבְשִׁילִים מַסְפִּיק. וּבְאַרוּהָ הַחֲבֵרִים.

נֵר שֶׁל שַׁבָּת נִתָּן לְהַדְלָקָה לִנְשׁוֹת הָעָם הַקָּדוֹשׁ. וַהֲרֵי אָמְרוּ הַחֲבֵרִים, שֶׁהִיא כִּבְתָה נֵרוֹ שֶׁל עוֹלָם וְהֶחְשִׁיכָה אוֹתוֹ וְכוּ', וְיָפֶה. אֲבָל סוֹד הַדָּבָר – סֶכֶת שָׁלוֹם זוֹ הִיא גְּבִירַת הָעוֹלָם, וּנְשָׁמוֹת שֶׁהֵם נֵרוֹת עֶלְיוֹנִים בָּהּ הֵם שׁוֹרוֹת. וְעַל זֶה הַגְּבִירָה צְרִיכָה לְהַדְלִיק, שֶׁהֲרֵי בִּמְקוֹמָהּ נֶאֱחֶזֶת וְעוֹשָׂה מַעֲשֶׂה.

וְאִשָּׁה צְרִיכָה בְּחֶדְוַת הַלֵּב וְרָצוֹן לְהַדְלִיק נֵר שַׁבָּת, שֶׁהֲרֵי כָּבוֹד עֶלְיוֹן הוּא

דְּעָלְמָא בְּאוֹרַיְיתָא וּבְדַחֲלְתָּא, וְיִסְגּוֹן שְׁלָמָא בְּאַרְעָא, וִיהֵיבַת לְבַעֲלָהּ אוֹרְכָא דְּחַיִּין, בְּגִין כָּךְ בַּעְיָא לְאִזְדַּהֲרָא בָּהּ.

תָּא חֲזֵי, שַׁבָּת לֵילְיָא וְיוֹמָא זָכוֹר וְשָׁמוֹר אִיהוּ כְּחֲדָא, וְעַל דָּא כְּתִיב זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ וּכְתִיב שָׁמוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, זָכוֹר לִדְכוּרָא שָׁמוֹר לְנוּקְבָא וְכֹלָּא חַד. זַכָּאִין אִנּוּן יִשְׂרָאֵל חוּלָקֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַדְבֵיהּ וְאַחֲסַנְתֵּיהּ עֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹקָיו.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ב)

רַבִּי חֲנִינָא פָּרִישׁ כָּל חַד עַל קִיּוּמָא. שָׁשׁוֹן חַד. שִׂמְחָה תְּרֵין. חָתָן תְּלָת. כַּלָּה אַרְבַּע. גִּילָה דִּיצָה אַהֲבָה אַחְוָה שָׁלוֹם וְרֵיעוּת עֲשָׂרָה כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שְׁבָּהֶן נִבְרָא הָעוֹלָם. (עד כאן מההשמטות)

לשון הקודש

לָהּ, וּזְכוּת גְּדוֹלָה לְעַצְמָהּ לִזְכּוֹת לְבָנִים קְדוֹשִׁים שֶׁיִּהְיוּ נֵר הָעוֹלָם בְּתוֹרָה וּבְיִרְאָה וְיַרְבּוּ שָׁלוֹם בָּאָרֶץ, וְנוֹתֶנֶת לְבַעְלָהּ חַיִּים אֲרֻכִּים. לָכֵן צְרִיכָה לְהִזָּהֵר בָּהּ.

בֹּא רְאֵה, שַׁבָּת לַיְלָה וָיוֹם, זָכוֹר וְשָׁמוֹר הוּא כְּאֶחָד, וְעַל זֶה כָּתוּב זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, וְכָתוּב שָׁמוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. זָכוֹר לְזָכָר, שָׁמוֹר לִנְקֵבָה, וְהַכֹּל אֶחָד. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל חֶלְקוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, גּוֹרָלוֹ וִירֻשָּׁתוֹ, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁה' אֱלֹהָיו.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ב)

רַבִּי חֲנִינָא פֵּרֵשׁ כָּל אֶחָד עַל עָמְדוֹ. שָׁשׁוֹן – אֶחָד. שִׂמְחָה – שְׁתַּיִם. חָתָן – שָׁלֹשׁ. כַּלָּה – אַרְבַּע. גִּילָה, דִּיצָה, אַהֲבָה, אַחְוָה, שָׁלוֹם וְרֵעוּת – עֶשֶׂר, כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם: ע"כ מההשמטות.

וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם וְגו'.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן כְּתִיב, (איוב כח) אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ. הַאי קְרָא גַּוְונִין סַגִּיאִין אִית בֵּיהּ. אֶלָּא מַהוּ אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע דָּא תּוֹרָה שֶׁבַּעַל פֶּה דְּאִית בָּהּ דֶּרֶךְ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ, כְּגִינֵי כָּךְ אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ.

וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ. מָאן מְקוֹמָהּ, דָּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב דְּאִית בָּהּ דַּעַת. (דַּעַת וּתְבוּנָה כְּחַד אֲזִלוּ) יְיָ אֱלֹהִים שֵׁם מָלֵא לְאַתְקָנָא לָהּ בְּכֹלָּא. וְעַל דָּא אִתְקְרִיאַת חָכְמָה וְאִתְקְרִיאַת בִּינָה. בְּגִין דְּהַוָה בְּשֵׁם מָלֵא יְיָ אֱלֹהִים בְּכֹלָּא בִּשְׁלִימוּ בִּתְרֵי שְׁמָהָן.

אֶת הַצֵּלָע דָּא אַסְפַּקְלַרְיָאה דְּלָא נָהֲרָא כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים לה) וּבְצַלְעִי שָׂמְחוּ וְנֶאֱסָפוּ. אֲשֶׁר לָקַח

לשון הקודש

וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם וְגו'. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב (איוב כח) אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ. בַּפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ גְּוָנִים רַבִּים, אֶלָּא מַה זֶּה אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע, זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ דֶּרֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ. מִשּׁוּם כָּךְ אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ.

וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ, מִי מְקוֹמָהּ? זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁיֵּשׁ בָּהּ דַּעַת. (דַּעַת וּתְבוּנָה הוֹלְכִים כְּאֶחָד), ה' אֱלֹהִים, שֵׁם מָלֵא לְהַתְקִין לָהּ בַּכֹּל, וְעַל זֶה נִקְרְאָה חָכְמָה וְנִקְרְאָה בִּינָה, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה בְּשֵׁם מָלֵא – ה' אֱלֹהִים, בַּכֹּל בִּשְׁלֵמוּת בִּשְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת.

אֶת הַצֵּלָע – זוֹ אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לה) וּבְצַלְעִי שָׂמְחוּ

מִן הָאָדָם, בְּגִין דְּהָא מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב נָפְקַת. לְאִשָּׁה, לְאִתְקַשְּׁרָא בְשַׁלְהוֹבָא דְסִטַר שְׂמָאלָא, דְּהָא אוֹרַיְיתָא מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה אִתְיְהִיבַת. לְאִשָּׁה, לְמֶהֱוֵי (נח ע' א) אֵשׁ ה' קָטִיר כְּחֲדָא.

וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם. בְּגִין דְּלָא בַעְיָא לְאִשְׁתַּכָּחָא בִלְחוּדָהָא אֶלָּא לְאִתְכְּלָלָא וּלְאִתְחַבְּרָא בַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. כֵּיוָן דְּאִתְחַבְּרַת בַּהֲדֵיהּ הוּא יָזוּן לָהּ וִיתַקֵּן לָהּ וְיִתֵּן לָהּ מַה דְּאִצְטְרִיךְ הַיְינוּ דִכְתִיב וְאֶת הָאָרֶץ וְהָא אוֹקִימְנָא. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא מָאן דְּאַנְסִיב בְּרַתֵּיהּ עַד לָא תֵיעוּל לְבַעֲלָהּ, אֲבוּהָ וְאִמָּהּ מְתַקְּנִין לָהּ וְיָהֲבִין לָהּ כָּל מַה דְּאִצְטְרִיךְ, כֵּיוָן דְּאִתְחַבְּרַת בְּבַעֲלָהּ הוּא יָזוּן לָהּ וְהוּא יִתֵּן לָהּ מַה דְּבָעְיָא.

תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע. דְּאַבָּא וְאִמָּא אַתְקִינוּ לָהּ (בְּאַרְבַּע וְעֶשְׂרִים קִשּׁוּטִין. וַיְבִאֶהָ

לשון הקודש

וְנֶאֱסָפוּ. אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם – מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב יָצְאָה. לְאִשָּׁה – לְהִתְקַשֵּׁר בְּשַׁלְהֶבֶת שֶׁל צַד שְׂמֹאל, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה מִצַּד הַגְּבוּרָה נִתְּנָה. לְאִשָּׁה – לִהְיוֹת אֵשׁ ה' קְשׁוּרָה כְּאֶחָד.

וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם – מִשּׁוּם שֶׁלֹּא צְרִיכָה לְהִמָּצֵא לְבַדָּהּ, אֶלָּא לְהִתְכַּלֵּל וּלְהִתְחַבֵּר בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. כֵּיוָן שֶׁהִתְחַבְּרָה עִמּוֹ, הוּא יָזוּן אוֹתָהּ וִיתַקֵּן אוֹתָהּ וְיִתֵּן לָהּ מַה שֶׁצָּרִיךְ, הַיְינוּ מַה שֶׁכָּתוּב וְאֵת הָאָרֶץ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁמִּי שֶׁמַּשִּׂיא אֶת בִּתּוֹ, עַד שֶׁלֹּא תִכָּנֵס לְבַעְלָהּ, אָבִיהָ וְאִמָּהּ מְתַקְּנִים אוֹתָהּ וְנוֹתְנִים לָהּ כָּל מַה שֶׁצָּרִיךְ. כֵּיוָן שֶׁהִתְחַבְּרָה בְּבַעְלָהּ, הוּא יָזוּן אוֹתָהּ וְיִתֵּן לָהּ מַה שֶׁצָּרִיךְ.

בָּא רְאֵה, בַּתְּחִלָּה כָּתוּב וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע, שֶׁאַבָּא וְאִמָּא הִתְקִינוּ לָהּ (בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה קִשּׁוּטִים. וַיְבִאֶהָ בְּגִימַטְרִיָּא

בְּגִי' אַרְבַּע וְעֶשְׂרִים) וּלְבָתַר וַיְבִיאֶהָ אֶל הָאָדָם (וְעָאלָא לֵיהּ בְּחָמֵשׁ קָלִין (ירמיה כה) קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה קוֹל מִצְהֲלוֹת חֲתָנִים)

לְאִתְקַשְּׁרָא כֹּלָּא כְּחֲדָא וּלְאִתְחַבְּרָא חַד בְּחַד. וְהוּא יָהִיב (לֵיהּ) מַה דְּאִצְטְרִיךְ.

דָּבָר אַחֵר אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ, כַּד בְּרַתָּא בְּגֵי אִמָּא, הִיא אִסְתַּכְּלָא בְּכָל יוֹמָא בְּכָל מַה דְּבַעְיָא בְּרַתָּהּ דִּכְתִיב, (איוב כח) אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ, כֵּיוָן דְּחַבְּרַת לָהּ בְּבַעְלָהּ הוּא יָהִיב לָהּ כָּל מַה דְּבַעְיָא וְיִתַּקֵּן עוֹבָדָהָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ (וְהַאי קְרָא בְּרָזִין עִלָּאִין אִתְקַשַּׁר) (דף מט ע"א) (ד"א הַאי קְרָא עַל חָכְמָתָא עִלָּאָה אִתְמַר וְאִתְקַשַּׁר בְּרָזִין עִלָּאִין, דְּהָא נְקוּדָה קַדְמָאָה לֵית מָאן דְּיָדַע בָּהּ כְּלָל, אֲבָל אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ דָּא עָלְמָא דְּאָתֵי, וְהוּ"א דָּא טְמִירָא דְּכָל טְמִירִין סְתִימָא דְּאִקְרֵי הוּ"א וְלָא יְדִיע בִּשְׁמָא).

כְּתִיב וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם. הָכָא אִשְׁתַּכְּלַל בְּכֹלָּא בִּימִינָא וּבִשְׂמָאלָא, וְהָא אוֹקִימְנָא

לשון הקודש

עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע]. וְאַחַר כָּךְ וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם. [וְהַכְּנִיס אוֹתָהּ בַּחֲמִשָּׁה קוֹלוֹת: (ירמיה כה) קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה קוֹל מִצְהֲלוֹת חֲתָנִים] לְהִתְקַשֵּׁר הַכֹּל כְּאֶחָד וּלְהִתְחַבֵּר אֶחָד בְּאֶחָד. וְהוּא נוֹתֵן [לָהּ] מַה שֶּׁצָּרִיךְ. דָּבָר אַחֵר אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ – כְּשֶׁהַבַּת בְּבֵית אִמָּא, הִיא מִסְתַּכֶּלֶת בְּכָל יוֹם בְּכָל מַה שֶּׁבִּתָּהּ צְרִיכָה, שֶׁכָּתוּב (איוב כח) אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ. כֵּיוָן שֶׁהִתְחַבְּרָה בְּבַעְלָהּ, הוּא נוֹתֵן לָהּ כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ וִיתַקֵּן מַעֲשֶׂיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ [וּפָסוּק זֶה נִקְשָׁר בְּסוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים] [ד"א פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר עַל חָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה וְנִקְשָׁר בְּסוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, שֶׁהֲרֵי בַּנְּקֻדָּה הָרִאשׁוֹנָה אֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בָּהּ כְּלָל, אֲבָל אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ, זֶה הָעוֹלָם הַבָּא. וְהוּ"א זֶה הַטְּמִיר מִכָּל הַטְּמִירִים, הַנִּסְתָּר שֶׁנִּקְרָא הוּ"א וְלֹא יָדוּעַ בְּשֵׁם].

כְּתוּב וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם. כָּאן

דְּאִתְכְּלִיל בְּיֵצֶר הַטּוֹב, אֲבָל וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים בְּיֵצֶר טוֹב וּבְיֵצֶר רָע.

השלמה מהחשמטות (סימן מ"ג)

ס"א יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע דְּאִיהוּ חֶדְוָה וְאַיְיתֵי לָהּ לְגַבֵּיהּ, וּלְעֵילָא סִטְרָא דְצָפוֹן מַמָּשׁ דְּאִיהוּ חֶדְוָה בְּלֹא זוּהֲמָא דְיֵצֶר הָרָע אֲחִיד בֵּיהּ (נ"א בָּהּ). בְּקַדְמִיתָא דִכְתִיב שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וּלְבָתָר וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי וְאִתְיְיהִיבַת בֵּין יְמִינָא לִשְׂמָאלָא (נ"א וּשְׂמָאלָא) (לְאִתְזָנָא) וְעַל דָּא וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים שֵׁם מָלֵא לְגַבֵּי תְּרֵין סִטְרִין אִלֵּין. אֶת הָאָדָם וְכוּ' (עד כאן מהחשמטות)

אַמַּאי, אֶלָּא יֵצֶר טוֹב לֵיהּ לְגַרְמֵיהּ. יֵצֶר הָרָע לְאַתְעָרָא לְגַבֵּי נוּקְבֵיהּ. (ס"א וּמִסְּטַר שְׂמָאלָא אִתְעַר תָּדִיר לְגַבֵּי נוּקְבָא), רָזָא דְמִלָּה מִכָּאן אוֹלִיפְנָא דְצָפוֹן אִתְעַר תָּדִיר לְגַבֵּי נוּקְבָא וְאִתְקַשַּׁר בַּהֲדָהּ וּבְגִין כָּךְ אִתְקְרִיאַת אִשָּׁה.

לשון הקודש

נִתְקַן הַכֹּל בְּיָמִין וּבִשְׂמֹאל, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁנִּכְלַל בַּיֵּצֶר הַטּוֹב, אֲבָל וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים – בְּיֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע.

השלמה מהחשמטות (סימן מ"ג)

ס"א יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע שֶׁהוּא חֶדְוָה וּמֵבִיא אוֹתָהּ אֵלָיו, וּלְמַעְלָה צַד הַצָּפוֹן מַמָּשׁ, שֶׁהוּא חֶדְוָה בְּלִי זֻהֲמָה שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע אָחוּז בּוֹ [בָּהּ]. בַּתְּחִלָּה, שֶׁכָּתוּב (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי, וְאַחַר כָּךְ וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי, וְנִתֶּנֶת בֵּין יָמִין לִשְׂמֹאל [וּשְׂמֹאל] [לְהִזּוֹן], וְלָכֵן וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים, שֵׁם מָלֵא לְגַבֵּי שְׁנֵי צְדָדִים אֵלּוּ. אֶת הָאָדָם וְכוּ': ע"כ מהחשמטות.

לָמָּה? אֶלָּא יֵצֶר טוֹב לוֹ לְעַצְמוֹ, יֵצֶר הָרָע לְעוֹרֵר אֵלָיו אֶת נְקֵבָתוֹ [ס"א וּמִצַּד שְׂמֹאל מִתְעוֹרֵר תָּמִיד לְנִקְבָהּ]. סוֹד הַדָּבָר, מִכָּאן

וְתָא חָזֵי, יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר הָרָע בְּגִין דְּאִתְיַיחֲבַת נוּקְבָא בֵּינַיְיהוּ (נ"א דְּנוּקְבָא אִתְכְּלִילַת בְּהוּ) וְאִתְקַשְּׁרָא בַּחֲדַיְיהוּ, וְלָא מִתְקַשְּׁרָא עַד דְּיֵצֶר הָרָע אִתְעַר לְגַבָּהּ וּמִתְקַשְּׁרָן דָּא בְּדָא. וְכֵיוָן דְּמִתְקַשְּׁרָן דָּא בְדָא, כְּדֵין אִתְעַר יֵצֶר טוֹב דְּאִיהוּ חֶדְוָה וְאַיְיתֵי לָהּ לְגַבֵּיהּ (וּכְדֵין אִתְיַיחֲבַת בֵּינַיְיהוּ לְאַתְקָנָא, וְעַל דָּא וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים שֵׁם מָלֵא לְגַבֵּיהּ יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע) (ד"א וּלְעֵילָא סִטְרָא דְצָפוֹן מַמָּשׁ דְּאִיהִי חֶדְוָה בְּלָא זוֹהֲמָא דְּיֵצֶר הָרָע אָחִיד בָּהּ בְּקַדְמִיתָא, דִּכְתִיב, (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וּלְבָתַר וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי, וְאִתְיְיחִיבַת בֵּין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא לְאִתְזְנָא, וְעַל דָּא וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים שֵׁם מָלֵא לְגַבֵּי תְּרֵין סִטְרִין אִלֵּין).

אֶת הָאָדָם הָא אוֹקִימְנָא. אֲבָל דְּכַר וְנוּקְבָא כְּחָדָא (ד"א וְלָא הֲווּ) מִתְפָּרְשָׁן לְמֶהֱוֵי אַפִּין בְּאַפִּין. מַה כְּתִיב עָפָר מִן הָאֲדָמָה הַשְׁתָּא קָיְימָא לְאַתְקָנָא. תָּא חָזֵי אִתְתָּא כַּד אִתְחַבְּרַת בְּבַעֲלָהּ, אִתְקְרִיאַת עַל שֵׁם בַּעֲלָהּ, אִישׁ אִשָּׁה, צַדִּי"ק צֶדֶ"ק, אִיהוּ עוֹפֶר וְאִיהִי

לשון הקודש

לְמַדְנוּ שֶׁצָּפוֹן מִתְעוֹרֵר תָּמִיד לִנְקֵבָה וְנִקְשָׁר עִמָּהּ, וְלָכֵן נִקְרֵאת אִשָּׁה.

וּבֹא וּרְאֵה, יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר הָרָע, מִשּׁוּם שֶׁהַנְּקֵבָה נִתְּנָה בֵּינֵיהֶם (נ"א שֶׁנְּקֵבָה נִכְלֶלֶת בְּהֶם) וְהִתְקַשְּׁרָה עִמָּם, וְלֹא מִתְקַשֶּׁרֶת עַד שֶׁיֵּצֵא הָרָע מִתְעוֹרֵר אֵלֶיהָ וּמִתְקַשְּׁרִים זֶה בָּזֶה. וְכֵיוָן שֶׁמִּתְקַשְּׁרִים זֶה בָּזֶה, אָז מִתְעוֹרֵר יֵצֶר הַטּוֹב שֶׁהוּא חֶדְוָה וּמֵבִיא אוֹתָהּ אֵלָיו, (וְאָז נִתְּנַת בֵּינֵיהֶם לְתַקֵּן. וְעַל זֶה וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים שֵׁם מָלֵא אֵלָיו יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע) (ד"א וּלְמַעְלָה צַד הַצָּפוֹן מַמָּשׁ שֶׁהִיא חֶדְוָה בְּלִי זֻהֲמָה, שֶׁיֵּצֶר הָרָע אוֹחֵז בָּהּ בַּתְּחִלָּה, שֶׁכָּתוּב (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. וְאַחַר כָּךְ וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי, וְנִתְּנָה בֵּין יָמִין וּשְׂמֹאל לְהִזּוֹן. וְעַל זֶה וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים, שֵׁם מָלֵא לְגַבֵּי שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ).

אֶת הָאָדָם, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, אֲבָל זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד, (וְלֹא הָיוּ) נִפְרָדִים לִהְיוֹת פָּנִים בְּפָנִים. מַה כָּתוּב? עָפָר מִן הָאֲדָמָה. עַכְשָׁו עוֹמֵד לְהִתְקַיֵּן. בֹּא תִרְאֶה, כְּשֶׁאִשָּׁה מִתְחַבֶּרֶת בְּבַעְלָהּ, הִיא נִקְרֵאת עַל שֵׁם בַּעְלָהּ. אִישׁ אִשָּׁה. צַדִּי"ק צֶדֶ"ק. הוּא עֹפֶר וְהִיא עָפָר. (וְאָז) הוּא צְבִי וְהִיא

עָפָר. (ד"א ל"ג) (וּכְדֵין) אִיהוּ צְבִי וְאִיהִי צְבִיָּה (ד"א כְּמָה דְאַתְּ אָמַר) (יחזקאל כ) צְבִי הִיא לְכָל הָאֲרָצוֹת.

כְּתִיב, (דברים טז) לֹא תִטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה כָּל עֵץ אֵצֶל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לָךְ. אֵצֶל מִזְבַּח, וְכִי לְעֵילָא מִנֵּיהּ אוֹ בְּאַתַר אַחֲרָא מָאן שַׁרְיָיה. אֶלָּא הָא אוֹקִימְנָא אֲשֶׁר דָּא בַּעֲלָהּ דְּאִתְּתָא (ד"א ה"א) אִתְקְרִיאַת עַל שׁוּם בַּעֲלָהּ אֲשֵׁרָה. (נ"א הֲרֵי הֵם אֲשֶׁר ה"א) וְעַל דָּא כְּתִיב, (מלכים ב כג) לַבַּעַל וְלָאֲשֵׁרָה. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב לֹא תִטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה כָּל עֵץ אֵצֶל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹקֶיךָ. לָקְבֵל (נ"א אֲשֵׁרָה) אֲתַר דְּהַהוּא מִזְבַּח יְיָ, דְּהָא מִזְבַּח יְיָ אִיהוּ קָיְימָא עַל דָּא, וְעַל דָּא לָקְבָלָה לֹא תִטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה אַחֲרָא.

תָּא חֲזֵי, בְּכָל אֲתַר כָּל אִנּוּן פָּלְחֵי שִׁמְשָׁא אִקְרוּן עוֹבְדִין לַבַּעַל, וְאִנּוּן דְּפָלְחִין לְסִיהֲרָא אִיקְרוּן עוֹבְדֵי אֲשֵׁרָה, וְעַל דָּא לַבַּעַל וְלָאֲשֵׁרָה, וַאֲשֵׁרָה

לשון הקודש

צְבִיָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל כ) צְבִי הִיא לְכָל הָאֲרָצוֹת.

כְּתוּב (דברים טז) לֹא תִטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה כָּל עֵץ אֵצֶל מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לָךְ. אֵצֶל מִזְבַּח – וְכִי לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ אוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר מִי הִתִּיר? אֶלָּא הֲרֵי בְּאַרְנוּ, אֲשֶׁר זֶה בַּעְלָהּ, שֶׁהָאִשָּׁה הִיא נִקְרֵאת עַל שֵׁם בַּעְלָהּ אֲשֵׁרָה [נ"א הֲרֵי הֵם אֲשֶׁר ה"א], וְעַל זֶה כָּתוּב (מלכים–ב כג) לַבַּעַל וְלָאֲשֵׁרָה. מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב לֹא תִטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה כָּל עֵץ אֵצֶל מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ, כְּנֶגֶד הַמָּקוֹם שֶׁל אוֹתוֹ מִזְבַּח ה', שֶׁהֲרֵי מִזְבַּח ה' הוּא עוֹמֵד עַל זֶה, וְעַל זֶה כְּנֶגְדָּהּ לֹא תִטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה אַחֶרֶת.

בֹּא רְאֵה, בְּכָל מָקוֹם, כָּל אוֹתָם עוֹבְדֵי הַשֶּׁמֶשׁ נִקְרָאִים עוֹבְדִים לַבַּעַל, וְאֵלּוּ

אִתְקְרֵי עַל שׁוּם בַּעֲלָהּ אָשֵׁ"ר. אִי הָכִי אַמַּאי אִתְעַבַּר שְׁמָא דָא. אֶלָּא אֲשֵׁרָה עַל שׁוּם דִּכְתִיב (בראשית ל) בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת וְהוּא (ד"א הָא) דְּלָא אַשְׁרוּהָ שְׁאַר עַמִּין וְקָיְימָא אַחֲרָא תְּחוֹתָהּ, וְלָא עוֹד אֶלָּא דִּכְתִיב (איכה א) כָּל מְכַבְּדֶיהָ הִזִּילוּהָ, וּבְגִין כָּךְ (נ"א אִתְעֲבִיד) אִתְעַבַּר שְׁמָא דָא, וּבְגִין דְּלָא יִתְתַּקְּפוּן אִנּוּן דְּעָבְדֵי שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְקָרְיָנָן מִזְבֵּחַ דְּאִיהוּ מֵאֲדָמָה, דִּכְתִיב, (שמות כ) מִזְבַּח אֲדָמָה וְגו' בְּגִינֵי כָּךְ עָפָר מִן הָאֲדָמָה.

וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. (מִלָּה אִתְכְּלִיל אֲבָל וַיִּפַּח בְּאַפָּיו)

אִתְכְּלִיל נִשְׁמַת חַיִּים בְּהַהוּא עָפָר, כְּנוּקְבָא דְּמִתְעַבְּרָא מִן דְּכוּרָא דְּהָא מִתְחַבְּרָן וְאִתְמַלְיָיא הַאי עָפָר מִכֹּלָּא, וּמַאי אִיהוּ, רוּחִין וְנִשְׁמָתִין. וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, הַשְׁתָּא אִתְתַּקַּן וְקַיָּים אָדָם לְאַתְקָנָא וּלְמֵיזַן לְנֶפֶשׁ חַיָּה.

לשון הקודש

שֶׁעוֹבְדִים לַלְּבָנָה נִקְרָאִים עוֹבְדֵי אֲשֵׁרָה. וְלָכֵן לַבַּעַל וְלָאֲשֵׁרָה. וַאֲשֵׁרָה נִקְרֵאת עַל שֵׁם בַּעֲלָהּ אָשֵׁ"ר. אִם כָּךְ, לָמָּה נִתְבַּטֵּל הַשֵּׁם הַזֶּה? אֶלָּא אֲשֵׁרָה עַל שֵׁם שֶׁכָּתוּב (בראשית ל) בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת, וְהוּא [הֲרֵי] שֶׁלֹּא אִשְּׁרוּהָ שְׁאָר הָעַמִּים וְעוֹמֶדֶת אַחֲרֶת תַּחְתֶּיהָ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁכָּתוּב (איכה א) כָּל מְכַבְּדֶיהָ הִזִּילוּהָ, וְלָכֵן [נֶעֱבַד] נִתְבַּטֵּל הַשֵּׁם הַזֶּה, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יִתְחַזְּקוּ אוֹתָם שֶׁעוֹשִׂים שְׁאָר עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וְקוֹרְאִים מִזְבֵּחַ שֶׁהוּא מֵאֲדָמָה, שֶׁכָּתוּב (שמות כ) מִזְבַּח אֲדָמָה וְגו'. מִשּׁוּם כָּךְ עָפָר מִן הָאֲדָמָה.

וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים – וְדָבָר נִכְלָל. אֲבָל וַיִּפַּח בְּאַפָּיו] נִכְלְלָה נִשְׁמַת חַיִּים בְּאוֹתוֹ עָפָר, כִּנְקֵבָה שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת מִן הַזָּכָר, שֶׁהֲרֵי

השלמה מהחשמטות (סימן מ"ד)

אָמַר לֵיהּ (שיר השירים ז') לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה לְכוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְטַיֵּיל וְאַל אֶשֵּׁב תָּמִיד בְּמָקוֹם אֶחָד וּמָאי ל"ב אָמַר לֵיהּ, אִם כֵּן בֵּן זוֹמָא מִבַּחוּץ וְאַתָּה עִמּוֹ ל"ב הוּא (וְהוּא) שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם וְהָיוּ סְתוּמִים וּבָהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם. וּמָאי שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם אָמַר לֵיהּ לֵ"ב נְתִיבוֹת מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בְּחַדְרֵי חֲדָרִים וּמִנָּיָן הַחֲדָרִים שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם. וּלְכָל אֶחָד מִן הַחֲדָרִים יֵשׁ נָתִיב נָאֶה לְמֶלֶךְ זֶה לְהִכָּנֵס (הַכֹּל) בְּחֶדְרוֹ עַל דֶּרֶךְ נְתִיבוֹת. אָמַר, לֹא נָאֶה לוֹ שֶׁלֹּא לְגַלּוֹת פְּנִינָיו וּמִשְׁכְּנוֹתָיו וּגְנָזָיו וְחֲמוּדוֹתָיו. אֲמַרְתָּ לֹא. מָה עָשָׂה, נָגַע בְּבַת וְכָלַל בָּהּ כָּל הַנְּתִיבוֹת וּמַלְבּוּשֶׁיהָ וְהַרוֹצֶה לְהִכָּנֵס (ס"א לְהִסְתַּכֵּל בְּעֵינֵיהָ) בִּפְנִים, יִסְתַּכֵּל הֵנָּה. וּנְשָׂאָה לַמֶּלֶךְ.

לשון הקודש

מִתְחַבְּרִים וּמִתְמַלֵּא הֶעָפָר הַזֶּה מֵהַכֹּל, וּמַהוּ? רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת. וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה – כָּאן הִתְתַּקֵּן וְקַיָּם אָדָם לְהַתְקִין וְלָזוּן אֶת הַנֶּפֶשׁ חַיָּה.

השלמה מהחשמטות (סימן מ"ד)

אָמַר לוֹ, לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה, לְכוּ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לְטַיֵּיל, וְאַל אֵשֵׁב תָּמִיד בְּמָקוֹם אֶחָד. וּמַה זֶּה לֵב? אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, בֵּן זוֹמָא מִבַּחוּץ וְאַתָּה עִמּוֹ. לֵ"ב הוּא [וְהוּא] שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם, וְהָיוּ סְתוּמִים וּבָהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם. וּמַהוּ לֵ"ב? אָמַר לוֹ, שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת. מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בְּחַדְרֵי חֲדָרִים, וּמִנְיַן הַחֲדָרִים שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם, וּלְכָל אֶחָד מִן הַחֲדָרִים יֵשׁ נָתִיב, נָאֶה לְמֶלֶךְ זֶה לְהִכָּנֵס [הַכֹּל] בְּחַדְרוֹ עַל דֶּרֶךְ נְתִיבוֹת. אָמַר, לֹא נָאֶה לוֹ שֶׁלֹּא לְגַלּוֹת פְּנִינָיו וּמִשְׁכְּנוֹתָיו וּגְנָזָיו וַחֲמוּדוֹתָיו? אָמַרְתָּ לֹא. מָה עָשָׂה? נָגַע בַּבַּת וְכָלַל בָּהּ כָּל הַנְּתִיבוֹת וּמַלְבּוּשֶׁיהָ, וְהָרוֹצֶה לְהִכָּנֵס [ס"א לְהִסְתַּכֵּל בְּעֵינֵיהָ] בִּפְנִים, יִסְתַּכֵּל הֵנָּה. וּנְשָׂאָה לַמֶּלֶךְ.

גַּם נִתְּנָה לוֹ בְּמַתָּנָה. וְלִפְעָמִים קוֹרֵא אוֹתָהּ בְּאַהֲבָתוֹ, (בת) אֲחוֹתִי כִּי מִמָּקוֹם אֶחָד הָיוּ וְלִפְעָמִים קוֹרֵא אוֹתָהּ בִּתִּי, כִּי בִּתּוֹ הִיא. וְלִפְעָמִים קוֹרֵא אוֹתָהּ אִמִּי. וְעוֹד כִּי אֵין דִּין אִם אֵין חָכְמָה, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר (מלכים א' ה') וַיְיַ נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה. וְאַחַר כָּךְ דָּן אֶת הַדִּין עַל מַתְּכוּנָתוֹ דִּכְתִיב (מלכים ג') וַיִּשְׁמְעוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּשְׁפָּט וְגוֹ' כִּי רָאוּ כִּי חָכְמָה אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ וְגוֹ'.

וּמָה חָכְמָה נָתַן הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לִשְׁלֹמֹה, שְׁלֹמֹה נָשָׂא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּדְאַמְרִינָן, כָּל שְׁלֹמֹה שֶׁבְּשִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ לְבַד מֵאֶחָד. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוֹאִיל וְשִׁמְךָ כִּשְׁמִי, אַשִּׁיא לְךָ בִּתִּי, וְהָא נְשׂוּאָה הִיא, אָמַר לֵיהּ, בְּמַתָּנָה נְתָנָהּ לוֹ הַשֵּׁם, וַה' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה,

לשון הקודש

גַּם נִתְּנָה לוֹ בְּמַתָּנָה, וְלִפְעָמִים קוֹרֵא אוֹתָהּ בְּאַהֲבָתוֹ [בת] אֲחוֹתִי, כִּי מִמָּקוֹם אֶחָד הָיוּ, וְלִפְעָמִים קוֹרֵא אוֹתָהּ בִּתִּי, כִּי בִּתּוֹ הִיא, וְלִפְעָמִים קוֹרֵא אוֹתָהּ אִמִּי. וְעוֹד, כִּי אֵין דִּין אִם אֵין חָכְמָה, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר (מלכים-א ה) וַה' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה. וְאַחַר כָּךְ דָּן אֶת הַדִּין עַל מַתְּכֻנָּתוֹ, שֶׁכָּתוּב (שם ג) וַיִּשְׁמְעוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּשְׁפָּט וְגוֹמֵר, כִּי רָאוּ כִּי חָכְמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ וְגוֹמֵר.

וּמָה חָכְמָה נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁלֹמֹה? שְׁלֹמֹה נָשָׂא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, כָּל שְׁלֹמֹה שֶׁבְּשִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ לְבַד מֵאֶחָד. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוֹאִיל וְשִׁמְךָ כִּשְׁמִי, אַשִּׁיא לְךָ בִּתִּי, וַהֲרֵי נְשׂוּאָה הִיא. אָמַר לוֹ, בְּמַתָּנָה נְתָנָהּ לוֹ הַשֵּׁם, וַה' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה, וְלֹא פֵּרַשׁ.

וְלָא פֵּירַשׁ. וְהֵיכָן פֵּירַשׁ, לְהַלָּן. כִּי רָאוּ כִּי חָכְמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט. (נ"א וּמָאי מִשְׁפָּט אֶלָּא כָּל זְמַן שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט, חָכְמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ) וּמָאי לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט, הֲוֵי אוֹמֵר, שֶׁאוֹתָהּ חָכְמָה שֶׁנִּתְּנָה אֱלֹהִים וְשֶׁהִיא עִמּוֹ בְּחַדְרוֹ, הִיא בְּקִרְבּוֹ. זֹאת עוֹזַרְתּוֹ וּמְקָרַבְתּוֹ, וְאִם לָאו מְרַחַקְתּוֹ, וְלֹא עוֹד אֶלָּא מְיַסַּרְתּוֹ, דִּכְתִיב (ויקרא כ"ו) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אֲנִי: (עד כאן מההשמטות)

וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים, אוֹף הָכִי נָמֵי בְּשֵׁם מָלֵא, דְּהָא אַבָּא וְאִמָּא אַתְקִינוּ לָהּ עַד לָא אָתַת לְבַעֲלָהּ. אֶת הַצֵּלָע כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שיר השירים א) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלָם, אַסְפַּקְלַרְיָאה דְּלָא נָהֲרָא, אֲבָל אַבָּא וְאִמָּא אַתְקִינוּ לָהּ לְאִתְפַּיְיסָא בַעֲלָהּ בַּהֲדָהּ.

וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם. מֵהָכָא אוֹלִיפְנָא דְּבָעָאן אַבָּא

לשון הקודש

וְהֵיכָן פֵּרַשׁ? לְפָנָיו, כִּי רָאוּ כִּי חָכְמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט. (וּמַה זֶּה מִשְׁפָּט? אֶלָּא כָּל זְמַן שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט, חָכְמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ) וּמַה זֶּה לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט? הֲוֵי אוֹמֵר, שֶׁאוֹתָהּ חָכְמָה שֶׁנִּתְּנָה אֱלֹהִים וְשֶׁהִיא עִמּוֹ בְּחַדְרוֹ, הִיא בְּקִרְבּוֹ. זֹאת עוֹזַרְתּוֹ וּמְקָרַבְתּוֹ, וְאִם לָאו – מְרַחַקְתּוֹ, וְלֹא עוֹד אֶלָּא מְיַסַּרְתּוֹ, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אֲנִי: ע"כ מההשמטות.

וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים. אַף כָּאן גַּם כֵּן בְּשֵׁם מָלֵא, שֶׁהֲרֵי אַבָּא וְאִמָּא הִתְקִינוּ אוֹתָהּ עַד שֶׁלֹּא בָּאָה לְבַעְלָהּ. אֶת הַצֵּלָע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר א) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלָיִם, אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה. אֲבָל אַבָּא וְאִמָּא הִתְקִינוּ לָהּ שֶׁיִּתְפַּיֵּס בַּעְלָהּ עִמָּהּ.

וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם, מִכָּאן לָמַדְנוּ שֶׁצְּרִיכִים אַבָּא וְאִמָּא שֶׁל הַכַּלָּה

וְאִמָּא דְּכַלָּה לְאָעֲלָה בִּרְשׁוּתֵיהּ דְּחָתָן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (דברים כב) אֶת בִּתִּי נָתַתִּי לָאִישׁ הַזֶּה וְגוֹ'. מִכָּאן וָאֵילָךְ בַּעֲלָהּ יֵיתֵי לְגַבָּהּ, דְּהָא בֵּיתָא דִּילָהּ הוּא דִּכְתִיב, (בראשית כט) וַיָּבֹא גַּם אֶל רָחֵל, בְּקַדְמִיתָא וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם דְּעַד הָכָא אִית לְאַבָּא וּלְאִמָּא לְמֶעֱבַד, לְבָתָר אִיהוּ יֵיתֵי לְגַבָּהּ וְכָל בֵּיתָא דִּילָהּ הוּא, וְיִטּוֹל רְשׁוּת מִינָּהּ.

וְעַל דָּא אִתְעַרְנָא דִּכְתִיב, (בראשית כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם, דְּנָטִיל רְשׁוּ בְּקַדְמִיתָא. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא דְּמָאן דְּמִתְחַבֵּר (דף מט ע"ב) בְּאִנְתְּתֵיהּ בָּעֵי לְמִפְּגַּע לָהּ וּלְבַסְמָא לָהּ בְּמִלִּין, וְאִי לָאו לָא יָבִית לְגַבָּהּ. בְּגִין דִּיהֵא רְעוּתָא דִּלְהוֹן כְּחֲדָא בִּדְלָא אֲנִיסוּ.

וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, לְאַחֲזָאָה דְּאֲסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְשַׁמְשָׁא עַרְסֵיהּ בִּימָמָא. וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי

לשון הקודש

לְהַכְנִיסָהּ בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל הֶחָתָן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כב) אֶת בִּתִּי נָתַתִּי לָאִישׁ הַזֶּה וְגוֹ'. מִכָּאן וְאֵילָךְ בַּעְלָהּ יָבוֹא אֵלֶיהָ, שֶׁהֲרֵי הַבַּיִת הוּא שֶׁלָּהּ, שֶׁכָּתוּב (בראשית כט) וַיָּבֹא אֵלֶיהָ. וַיָּבֹא גַּם אֶל רָחֵל. בַּהַתְחָלָה וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם, שֶׁעַד כָּאן יֵשׁ לְאַבָּא וּלְאִמָּא לַעֲשׂוֹת, אַחַר כָּךְ הוּא יָבֹא אֵלֶיהָ, וְכָל הַבַּיִת שֶׁלָּהּ הוּא, וְיִטֹּל רְשׁוּת מִמֶּנָּה.

וְעַל זֶה הֵעַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב (שם כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם, שֶׁנָּטַל רְשׁוּת בַּהַתְחָלָה. מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁמִּי שֶׁמִּתְחַבֵּר בְּאִשְׁתּוֹ, צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנָּה וּלְשַׂמֵּחַ אוֹתָהּ בִּדְבָרִים, וְאִם לֹא – שֶׁלֹּא יָלוּן אֶצְלָהּ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה רָצוֹן שֶׁלָּהֶם כְּאֶחָד בְּלֹא אֹנֶס. **וַיָּלֶן** שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, לְהַרְאוֹת שֶׁאָסוּר לוֹ לָאָדָם לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בַּיּוֹם.

הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מֵרַאֲשׁוֹתָיו, הָכָא אוֹלִיפְנָא דַּאֲפִילוּ יְהוֹן לְמַלְכָּא עַרְסֵי דְדַהֲבָא וּלְבוּשֵׁי יְקָר לְמֵיבַת בְּהוּ וּמַטְרוֹנִיתָא תַּתְקִין לֵיהּ עַרְסָא מִתְּתַקֵּן בְּאַבְנִין, יִשְׁבּוֹק דִּילֵיהּ וְיָבֵית בַּמֶּה דְּאִיהִי תַּתְקִין דִּכְתִיב וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב הָכָא וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפַּעַם וְגוֹ'. הָא בְּסִימוּ דְּמִלִּין לְאַמְשָׁכָא עִמָּהּ חֲבִיבוּתָא, וּלְאַמְשָׁכָא לָהּ (עִמָּהּ) לִרְעוּתֵיהּ לְאַתְעָרָא עִמָּהּ רְחִימוּתָא. חָמֵי כַּמָּה בְּסִימִין אִנּוּן מִלִּין, כַּמָּה מִלֵּי דְּרְחִימוּתָא אִנּוּן, עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, בְּגִין לְאַחֲזָאָה לָהּ דְּאִנּוּן חַד וְלָא אִית פִּירוּדָא בֵּינַיְיהוּ בְּכֹלָּא.

הַשְׁתָּא שָׁרֵי לְשַׁבָּחָא לָהּ. לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה דָּא הִיא דְּלָא יִשְׁתַּכַּח כַּוָּתָהּ. דָּא הִיא יִקָּרָא דְּבִיתָא כְּלְהוֹן נָשִׁין גַּבָּהּ כְּקוֹפָא בִּפְנֵי בְּנֵי נָשָׁא. אֲבָל

לשון הקודש

וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו, כָּאן לָמַדְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ יִהְיוּ לַמֶּלֶךְ מִטּוֹת זָהָב וּלְבוּשֵׁי כָבוֹד לָלוּן בָּהֶם, וְהַמַּלְכָּה תַּתְקִין לוֹ מִטָּה מְתֻקֶּנֶת מֵאֲבָנִים – יַעֲזֹב אֶת שֶׁלּוֹ וְיָלוּן בְּמַה שֶׁהִיא תַּתְקִין, שֶׁכָּתוּב וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא.

בָּא רְאֵה מַה כָּתוּב כָּאן, וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפַּעַם וְגוֹ'. הֲרֵי עֲרֵבוּת שֶׁל הַדְּבָרִים לְהַמְשִׁיךְ עִמָּהּ חֲבִיבוּת וּלְהַמְשִׁיךְ אוֹתָהּ (עִמָּהּ) לִרְצוֹנוֹ לְעוֹרֵר עִמָּהּ אַהֲבָה. רְאֵה כַּמָּה עֲרֵבִים אוֹתָם דְּבָרִים, כַּמָּה דִּבְרֵי אַהֲבָה הֵם, עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, כְּדֵי לְהַרְאוֹת לָהּ שֶׁהֵם אֶחָד וְאֵין פֵּרוּד בֵּינֵיהֶם בַּכֹּל.

עַכְשָׁו מַתְחִיל לְשַׁבֵּחַ אוֹתָהּ – לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה. זוֹ הִיא שֶׁלֹּא יִמְצָא כְּמוֹתָהּ,

לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא לְזֹאת וְלָא לְאַחֲרָא. כֹּלָּא הוּא מָלֵי רְחִימוּתָא כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (משלי לא) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה:

עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, כֹּלָּא לְאַמְשָׁכָא לָהּ בִּרְחִימוּ וּלְאִתְדַּבְּקָא בַּהֲדָהּ, כֵּיוָן דְּאִתְעַר לְגַבָּהּ כָּל מִלִּין אִלֵּין, מַה כְּתִיב וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם וְגו'. הָא אִתְעַר יֵצֶר הָרָע לְאַחֲדָא בָּהּ בְּגִין לְקַשְׁרָא לָהּ בְּתִיאוּבְתָּא דְגוּפָא וּלְאַתְעָרָא לְגַבָּהּ מִלִּין אַחֲרָנִין דְּיֵצֶר הָרָע אִתְעַנַּג בְּהוּ.

עַד לְבָתָר מַה כְּתִיב וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל, קְבִילַת לֵיהּ בִּרְעוּתָא וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ (וַיֹּאכַל) הָא כְּדֵין הֵיא אִתְעָרָא לְגַבֵּיהּ בְּתִיאוּבְתָּא (נ"א

לשון הקודש

זוֹהִי כְּבוֹד הַבַּיִת, כָּל הַנָּשִׁים לְפָנֶיהָ כְּקוֹף בִּפְנֵי אָדָם. אֲבָל לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה – שְׁלֵמוּת הַכֹּל. לְזֹאת וְלֹא לְאַחֶרֶת. הַכֹּל הוּא דִּבְרֵי אַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי לא) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה.

עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, הַכֹּל לְהַמְשִׁיכָהּ בְּאַהֲבָה וּלְהִדָּבֵק עִמָּהּ. כֵּיוָן שֶׁעוֹרַר אֵלֶיהָ כָּל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ, מַה כְּתוּב? וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם וְגו'. הֲרֵי הִתְעוֹרֵר יֵצֶר הָרָע לֶאֱחֹז בָּהּ כְּדֵי לְקָשְׁרָהּ בְּתַאֲוַת הַגּוּף וּלְעוֹרֵר אֵלֶיהָ דְּבָרִים אֲחֵרִים שֶׁיֵּצֶר הָרָע מִתְעַנֵּג בָּהֶם.

עַד שֶׁלְּאַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב, וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם, וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל. קִבְּלָה אוֹתוֹ בְּרָצוֹן, וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ (וַיֹּאכַל). הֲרֵי אָז הֵיא הִתְעוֹרְרָה אֵלָיו בְּתַאֲוָה לְהִתְעוֹרֵר (וְלָתֵת) לוֹ רָצוֹן

בְּתִאוּבְתָּא) לְאַתְעָרָא (נ"א לְמֵיהַב) לֵיהּ רְעוּתָא וּרְחִימוּ, דָּא מִלָּה לְאַחֲזָאָה עוֹבָדָא לִבְנֵי נָשָׁא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אִי הָכִי בְּמַאי נוֹקִים לֵיהּ לְעֵילָא יֵצֶר הָרָע דְּאָחִיד בָּהּ בְּנוּקְבָא, אָמַר לֵיהּ, הָא אִתְעֲרָא אִלֵּין לְעֵילָא וְאִלֵּין לְתַתָּא יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע. יֵצֶר טוֹב מִיָּמִינָא וְיֵצֶר רָע מִשְּׂמָאלָא, וּשְׂמָאלָא לְעֵילָא אָחִיד בְּנוּקְבָא לְקַשְׁרָא לָהּ כְּחָדָא (נ"א לְאִתְקַשְּׁרָא בֵּיהּ) בְּגוּפָא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וְגו', וְעַל דָּא מִלִּין אִתְפַּרְשָׁן לְעֵילָא וְתַתָּא עַד הָכָא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה מִלִּין בְּזוּטְרָא (נ"א בְּזוּטָא) דְּזִיפְתָּא לְזְעִירֵיהּ דְּטִינְקִין לְפָרְשָׁא מִלָּה, וְהָא אִתְעָרוּ בֵּיהּ חַבְרַיָּיא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה אָזִיל לִטְבֶרְיָה, וְהָווּ עִמֵּיהּ רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי חִיָּיא. אַדְּהָכִי חָמוּ לֵיהּ לְרִבִּי פִּנְחָס דְּהַוָּה אָתֵי. כֵּיוָן דְּאִתְחַבָּרוּ כְּחָדָא, נַחֲתוּ וְיָתְבוּ

לשון הקודש

וְאַהֲבָה, זֶה דָּבָר לְהַרְאוֹת מַעֲשֶׂה לִבְנֵי אָדָם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם כָּךְ, בַּמֶּה נַעֲמִיד אוֹתוֹ לְמַעְלָה יֵצֶר הָרָע שֶׁאוֹחֵז בִּנְקֵבָה? אָמַר לוֹ, הֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ אֵלּוּ לְמַעְלָה וְאֵלּוּ לְמַטָּה, יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רַע. יֵצֶר טוֹב מִיָּמִין, וְיֵצֶר רַע מִשְּׂמֹאל. וּשְׂמֹאל לְמַעְלָה אוֹחֵז בַּנְּקֵבָה לְקָשְׁרָהּ [לְהִתְקַשֵּׁר בָּהּ] כְּאֶחָד בַּגּוּף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. וְעַל זֶה דְּבָרִים הִתְפָּרְשׁוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה עַד כָּאן. מִכָּאן וָהָלְאָה מִלִּים שֶׁל קַטְנוּת [נ"א בִּשְׁרָף] שֶׁל זֶפֶת לִקְטַנִּים שֶׁבָּעֲרִיסוֹת לְפָרֵשׁ הַדָּבָר, וַהֲרֵי נִתְעוֹרְרוּ בוֹ הַחֲבֵרִים.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה הוֹלֵךְ לִטְבֶרְיָה, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חִיָּיא. בֵּין כָּךְ רָאוּ אֶת רַבִּי פִּנְחָס שֶׁהָיָה בָּא. כֵּיוָן

תְּחוֹת אִילָנָא חַד מֵאִילָנֵי טוּרָא. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס הָא יָתִיבְנָא, מֵאִלֵּין מִלֵּי מַעֲלְיָיתָא דְּאַתְּ אָמֵר בְּכָל יוֹמָא בְּעֵינָא לְמִשְׁמַע.

פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר (בראשית יג) וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו מִנֶּגֶב וְעַד בֵּית אֵל עַד הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אָהֳלֹה בַּתְּחִלָּה בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין הָעָי. וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו, לְמַסָּעוֹ מִיבְעֵי לֵיהּ. מָאי לְמַסָּעָיו. אֶלָּא תְּרֵין מַטְלָנִין אִנּוּן. חַד דִּידֵיהּ וְחַד דִּשְׁכִינְתָּא. דְּהָא כָּל בַּר נָשׁ בָּעֵי לְאִשְׁתַּכְּחָא דְּכַר וְנוּקְבָא בְּגִין לְאַתְקָפָא מְהֵימְנוּתָא. וּכְדֵין שְׁכִינְתָּא לָא אִתְפָּרְשָׁא מִנֵּיהּ לְעָלְמִין.

וְאִי תֵּימָא מָאן דְּנָפִיק לְאוֹרְחָא דְּלָא אִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא, שְׁכִינְתָּא אִתְפָּרְשָׁא מִנֵּיהּ. תָּא חֲזֵי, הַאי מָאן דְּנָפִיק לְאָרְחָא יְסַדֵּר צְלוֹתָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין לְאַמְשָׁכָא עֲלֵיהּ שְׁכִינְתָּא דְּמָרֵיהּ עַד לָא

לשון הקודש

שֶׁהִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד, יָרְדוּ וְיָשְׁבוּ תַּחַת אִילָן אֶחָד מֵאִילָנֵי הָהָר. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, הֲרֵי יָשַׁבְנוּ, מֵאוֹתָם דְּבָרִים מְעֻלִּים שֶׁאַתָּה אוֹמֵר בְּכָל יוֹם אָנוּ רוֹצִים לִשְׁמֹעַ.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (בראשית יג) וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו מִנֶּגֶב וְעַד בֵּית אֵל עַד הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אָהֳלֹה בַּתְּחִלָּה בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין הָעָי. וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו? לְמַסָּעוֹ צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה לְמַסָּעָיו? אֶלָּא שְׁנֵי מַסָּעוֹת הֵם, אֶחָד שֶׁלּוֹ וְאֶחָד שֶׁל הַשְּׁכִינָה, שֶׁהֲרֵי כָּל בֶּן אָדָם צָרִיךְ לְהִמָּצֵא זָכָר וּנְקֵבָה כְּדֵי לְחַזֵּק הָאֱמוּנָה, וְאָז הַשְּׁכִינָה לֹא נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים.

וְאִם תֹּאמַר, מִי שֶׁיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ שֶׁלֹּא נִמְצָא זָכָר וּנְקֵבָה, הַשְּׁכִינָה נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ? בֹּא רְאֵה, מִי שֶׁיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ יְסַדֵּר תְּפִלָּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו שְׁכִינַת רִבּוֹנוֹ עַד שֶׁלֹּא

יִפּוּק לְאָרְחָא בְּזִמְנָא דְּאִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא. כֵּיוָן דְּסַדַּר צְלוֹתֵיהּ וְשִׁבְחֵיהּ וּשְׁכִינְתָּא שָׁרְיָא עֲלֵיהּ יִפּוּק. דְּהָא שְׁכִינְתָּא אִזְדַּוְוגַת בַּהֲדֵיהּ. בְּגִין דְּיִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא. דְּכַר וְנוּקְבָא בְּמָתָא. דְּכַר וְנוּקְבָא בְּחַקְלָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים פה) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו.

תָּא חֲזֵי, כָּל (דף נ ע"א) זִמְנָא דְּבַר נָשׁ אִתְעַכַּב בְּאוֹרְחָא בָּעֵי לְנַטְרָא עוֹבָדוֹי. בְּגִין דְּזִוּוּגָא עִלָּאָה לָא יִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ וְיִשְׁתְּכַח פָּגִים בְּלָא דְּכַר וְנוּקְבָא. בְּמָתָא אִצְטְרִיךְ כַּד נוּקְבֵיהּ עִמֵּיהּ, כָּל שְׁכֵּן הָכָא דְּזִוּוּגָא עִלָּאָה אִתְקַשְּׁרַת בֵּיהּ. וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּהָא זִוּוּגָא עִלָּאָה נָטִיר לֵיהּ בְּאָרְחָא וְלָא מִתְפָּרְשָׁא מִנֵּיהּ עַד דְּיִתּוֹב לְבֵיתֵיהּ.

בְּשַׁעֲתָא דְּעָאל לְבֵיתֵיהּ בָּעָא לְחַדְּתָא דְּבִיתְהוּ (בֵּיתֵיהּ). בְּגִין דְּדְבִיתְהוּ גָּרְמָא לֵיהּ הַהוּא

לשון הקודש

יֵצֵא לַדֶּרֶךְ, בִּזְמַן שֶׁנִּמְצָא זָכָר וּנְקֵבָה. כֵּיוָן שֶׁסִּדֵּר תְּפִלָּתוֹ וּשְׁבָחָיו וּשְׁכִינָה שׁוֹרָה עָלָיו – יֵצֵא, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה הִזְדַּוְּגָה עִמּוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּמָּצֵא זָכָר וּנְקֵבָה. זָכָר וּנְקֵבָה בָּעִיר, זָכָר וּנְקֵבָה בַּשָּׂדֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים פה) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו.

בָּא רְאֵה, כָּל זְמַן שֶׁבֶּן אָדָם מִתְעַכֵּב בַּדֶּרֶךְ, וּבְכָל כֹּחוֹ צָרִיךְ לִשְׁמֹר מַעֲשָׂיו כְּדֵי שֶׁהַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן לֹא יִפָּרֵד מִמֶּנּוּ, וְיִמָּצֵא פָּגוּם בְּלִי זָכָר וּנְקֵבָה. בָּעִיר צָרִיךְ כְּשֶׁנְּקֵבָתוֹ עִמּוֹ, כָּל שֶׁכֵּן כָּאן שֶׁזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן נִקְשָׁר בּוֹ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן הַזֶּה שׁוֹמֵר אוֹתוֹ בַּדֶּרֶךְ וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנּוּ עַד שֶׁיָּשׁוּב לְבֵיתוֹ.

בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָס לְבֵיתוֹ צָרִיךְ לְשַׂמֵּחַ אֶת

זִוּוּגָא עִלָּאָה. כֵּיוָן דְּאָתָא לְגַבָּהּ בָּעֵי לְחַדְּתָא לָהּ בְּגִין תְּרֵין גַּוְוֵנֵי. חַד בְּגִין חֶדְוָתָא דְּהַהִיא זִוּוּגָא חֶדְוָתָא דְּמִצְוָה הִיא וְחֶדְוָתָא דְּמִצְוָה חֶדְוָתָא דִּשְׁכִינְתָּא אִיהוּ.

וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּאַסְגֵּי שָׁלוֹם סְתָם (לְתַתָּא) (נ"א לְאִתְּתָא) הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב ה) **וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ, וּפָקַדְתָּ נָוְךָ וְלֹא תֶחֱטָא. וְכִי אִי לָא פָּקִיד לְאִתְּתֵיהּ חֵטְא אִיהוּ. הָכִי הוּא וַדָּאי. בְּגִין דְּגָרַע יְקַר זִוּוּגָא עִלָּאָה דְּאִזְדַּוְוגַת בֵּיהּ וּדְבִיתְהוּ גָּרְמָא לֵיהּ. וְחַד דְּאִי מִתְעַבְּרָא אִתְּתֵיהּ זִוּוּגָא עִלָּאָה אֲרִיקַת בָּהּ נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא דְּהַאי בְּרִית אִקְרֵי בְּרִית דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא בָּעֵי לְכַוְוּנָא בְּחֶדְוָתָא דָא כְּמָה דְּבָעֵי בְּחֶדְוָתָא דְּשַׁבָּת** (דְּאִנּוּן חַכִּימִין) **דְּאִיהוּ זִוּוּגָא דְּחַכִּימִין. וְעַל דָּא וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ דְּהָא**

לשון הקודש

אִשְׁתּוֹ [בֵּיתוֹ], מִשּׁוּם שֶׁאִשְׁתּוֹ גָּרְמָה לוֹ אוֹתוֹ זִוּוּג עֶלְיוֹן. כֵּיוָן שֶׁבָּא אֵלֶיהָ, צָרִיךְ לְשַׁמֵּחַ אוֹתָהּ מִשּׁוּם שְׁנֵי טְעָמִים. אֶחָד מִשּׁוּם חֶדְוַת אוֹתוֹ זִוּוּג, חֶדְוַת הַמִּצְוָה הִיא, וְחֶדְוַת הַמִּצְוָה חֶדְוַת הַשְּׁכִינָה הִיא. **וְלֹא** עוֹד, אֶלָּא שֶׁמַּרְבֶּה שָׁלוֹם סְתָם [לְמַטָּה] [נ"א לְאִשָּׁה]. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב ה) וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ וּפָקַדְתָּ נָוְךָ וְלֹא תֶחֱטָא. וְכִי אִם לֹא פּוֹקֵד אֶת אִשְׁתּוֹ זֶה חֵטְא? כָּךְ זֶה בְּוַדַּאי! מִשּׁוּם שֶׁגּוֹרֵעַ כְּבוֹד זִוּוּג הָעֶלְיוֹן שֶׁהִזְדַּוְּגָה בּוֹ וְאִשְׁתּוֹ גָּרְמָה לוֹ. וְאֶחָד – שֶׁאִם אִשְׁתּוֹ מִתְעַבֶּרֶת, הַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן מֵרִיק בָּהּ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה, שֶׁהֲרֵי הַבְּרִית הַזּוֹ נִקְרֵאת בְּרִית הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְעַל זֶה צָרִיךְ לְכַוֵּן בְּחֶדְוָה זוֹ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ בְּחֶדְוַת הַשַּׁבָּת [שֶׁל אוֹתָם חֲכָמִים], שֶׁהוּא זִוּוּג הַחֲכָמִים. וְעַל זֶה וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה בָּאָה עִמְּךָ

שְׁכִינְתָּא אַתְיָא עִמָּךְ וְשָׁרְיָא בְּבֵיתָךְ. וְעַל דָּא (איוב ה) וּפָקַדְתָּ נָוֶךָ וְלֹא תֶחֱטָא. מַאי וְלֹא תֶחֱטָא. לְשַׁמָּשָׁא קַמֵּי שְׁכִינְתָּא חֶדְוָותָא דְּמִצְוָה.

כְּגַוְונָא דָּא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּמִתְפָּרְשָׁן מִנְּשַׁיְיהוּ כָּל אִנּוּן יוֹמִין דְּשַׁבַּתָּא בְּגִין לְאִתְעַסְּקָא בְּאוֹרַיְיתָא. זִוּוּגָא עִלָּאָה אִזְדַּוּוג בְּהוּ וְלָא מִתְפָּרְשָׁא מִנַּיְיהוּ בְּגִין דְּיִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא. כֵּיוָן דְּעָאל שַׁבָּת בָּעְיָין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים לְחַדְּתָא לִדְבִיתְהוּ בְּגִין יְקַר זִוּוּגָא עִלָּאָה. וּלְכַוְונָא לְבַיְיהוּ בִּרְעוּתָא דְּמָאֲרֵיהוֹן כְּמָה דְּאִתְּמַר.

כְּגַוְונָא דָּא, הַאי מָאן דְּאִתְּתֵיהּ בְּיוֹמֵי מְסָאֲבוּ דִּילָהּ וְנָטִיר לָהּ כְּדְקָא יָאוּת. כָּל אִנּוּן יוֹמִין זִוּוּגָא עִלָּאָה אִזְדַּוּוג בַּהֲדֵיהּ דְּיִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא. כֵּיוָן דְּאִתְדְּכִיאַת אִתְּתֵיהּ בָּעֵי לְחַדְּתָא לָהּ חֶדְוָה דְּמִצְוָה חֶדְוָה עִלָּאָה. וְכֻלְּהוּ טַעֲמֵי דְקָא אָמְרָן בְּחַד דַּרְגָּא

לשון הקודש

וְשׁוֹרָה בְּבֵיתְךָ. וְעַל זֶה (שם) וּפָקַדְתָּ נָוְךָ וְלֹא תֶחֱטָא. מַה זֶּה וְלֹא תֶחֱטָא? לְשַׁמֵּשׁ לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה חֶדְוַת הַמִּצְוָה.

כְּמוֹ זֶה תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁפּוֹרְשִׁים מִנְּשׁוֹתֵיהֶם כָּל אוֹתָם יְמֵי הַשָּׁבוּעַ] כְּדֵי לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, הַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן נִזְדַּוֵּג בָּהֶם וְלֹא נִפְרָד מֵהֶם כְּדֵי שֶׁיִּמָּצֵא זָכָר וּנְקֵבָה. כֵּיוָן שֶׁנִּכְנֶסֶת שַׁבָּת, צְרִיכִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים לְשַׁמֵּחַ אֶת נְשׁוֹתֵיהֶם מִשּׁוּם כְּבוֹד הַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן, וּלְכַוֵּן לִבָּם בִּרְצוֹן רִבּוֹנָם כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.

כְּמוֹ זֶה מִי שֶׁאִשְׁתּוֹ בִּימֵי טֻמְאָתָהּ וְשׁוֹמֵר אוֹתָהּ כָּרָאוּי, כָּל אוֹתָם הַיָּמִים הַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן מִזְדַּוֵּג עִמּוֹ שֶׁיִּמָּצֵא זָכָר וּנְקֵבָה. כֵּיוָן שֶׁאִשְׁתּוֹ נִטְהֶרֶת, צָרִיךְ לְשַׁמֵּחַ אוֹתָהּ שִׂמְחַת מִצְוָה חֶדְוָה עֶלְיוֹנָה.

סָלְקִין. סְתָמָא דְּמִלָּה כָּל אִנּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא בָּעָיָין לְכַוְּנָא לִבָּא וּרְעוּתָא בְּהַאי.

וְאִי תֵּימָא אִי הָכִי שְׁבָחָא הוּא דְּבַר נָשׁ כַּד נָפִיק לְאָרְחָא יַתִּיר מִן בֵּיתֵיהּ בְּגִין זִוּוּגָא עִלָּאָה דְּאִזְדַּוְּוגַת בַּהֲדֵיהּ. תָּא חֲזֵי, בְּזִמְנָא דְּבַר נָשׁ הוּא בְּבֵיתֵיהּ, עִקָּרָא דְּבֵיתָא דְּבִיתְהוּ. בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא לָא אִתְעַדֵּי מִן בֵּיתָא בְּגִין דְּבִיתְהוּ. כְּמָה דְתָנֵינָן דִּכְתִיב, (בראשית כד) וַיְבִיאֶהָ יִצְחָק הָאֹהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ, דִּשְׁרַגָּא אִתְדְּלָקַת, מָאי טַעְמָא בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא אָתַת לְבֵיתָא.

רָזָא דְּמִלָּה אִמָּא עִלָּאָה לָא אִשְׁתַּכְּחַת גַּבֵּי דְכוּרָא אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּאִתְתַּקְּנַת בֵּיתָא וְאִתְחַבְּרוּ דְּכַר וְנוּקְבָא, כְּדֵין אִמָּא עִלָּאָה אֲרִיקַת בִּרְכָאן לְבָרוּכֵי לוֹן. כְּגַוְונָא דָא אִמָּא תַתָּאָה לָא אִשְׁתַּכְּחַת לְגַבֵּי דְכוּרָא אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּאִתְתַּקְּנַת בֵּיתָא וְאָתֵי דְּכַר לְגַבָּהּ

לשון הקודש

וְכָל הַטְּעָמִים שֶׁאָמַרְנוּ עוֹלִים בְּדַרְגָּה אַחַת. סְתָמוֹ שֶׁל דָּבָר – כָּל אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה צְרִיכִים לְכַוֵּן לֵב וְרָצוֹן בָּזֶה.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ, שֶׁבַח הוּא שֶׁל הָאִישׁ כְּשֶׁיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בְּבֵיתוֹ, מִשּׁוּם הַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּזְדַּוֵּגֶת עִמּוֹ – בֹּא רְאֵה, בִּזְמַן שֶׁבֶּן אָדָם הוּא בְּבֵיתוֹ, עִקַּר הַבַּיִת אִשְׁתּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה לֹא זָזָה מֵהַבַּיִת מִשּׁוּם אִשְׁתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, שֶׁכָּתוּב (בראשית כד) וַיְבִאֶהָ יִצְחָק הָאֹהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ, שֶׁנֵּר הִדְלִיקָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁכִינָה בָּאָה לַבַּיִת.

סוֹד הַדָּבָר – הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה לֹא נִמְצֵאת אֵצֶל הַזָּכָר אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁנִּתְקַן הַבַּיִת וְהִתְחַבְּרוּ זָכָר וּנְקֵבָה, וְאָז הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה מוֹרִיקָה בְּרָכוֹת כְּדֵי לְבָרֵךְ אוֹתָם. כְּמוֹ זֶה הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה לֹא נִמְצֵאת אֵצֶל הַזָּכָר אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהִתְתַּקֵּן הַבַּיִת, וּבָא הַזָּכָר

דְּנוּקְבֵיהּ וְאִתְחַבָּרוּ כְּחֲדָא כְּדֵין אִמָּא תַּתָּאָה אֲרִיקַת בִּרְכָאן לְבָרְכָא לוֹן.

וְעַל דָּא בִּתְרֵי נוּקְבִין אִתְעַטַּר דְּכוּרָא בְּבֵיתֵיהּ כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. וְהַיְינוּ רָזָא דִּכְתִיב, (בראשית מט) עַד תַּאֲוַת גִּבְעוֹת עוֹלָם. הַאי ע"ד תִּיאוּבְתָּא דְּגִבְעוֹת עוֹלָם בֵּיהּ. נוּקְבָא עִלָּאָה לְאַתְקָנָא לֵיהּ וּלְאַעַטְרָא לֵיהּ וּלְבָרְכָא לֵיהּ. נוּקְבָא תַּתָּאָה לְאִתְחַבְּרָא בֵּיהּ וּלְאִתְזְנָא מִנֵּיהּ.

וּכְגַוְונָא דָּא לְתַתָּא כַּד דְּכוּרָא אִינְסִיב, תַּאֲוַת גִּבְעוֹת עוֹלָם לְגַבֵּיהּ וְאִתְעַטַּר בִּתְרֵי נוּקְבֵי חַד עִלָּאָה וְחַד תַּתָּאָה. עִלָּאָה לְאַרְקָא עֲלֵיהּ בִּרְכָאן. תַּתָּאָה לְאִתְזְנָא מִנֵּיהּ וּלְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ. וּבַר נָשׁ בְּבֵיתֵיהּ תַּאֲוַת גִּבְעוֹת עוֹלָם לְגַבֵּיהּ וְאִתְעַטַּר בְּהוּ.

כַּד נָפִיק בְּאָרְחָא לָאו הָכִי. אִמָּא עִלָּאָה אִתְחַבְּרַת

לשון הקודש

לַנְּקֵבָה שֶׁלּוֹ וְהִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד. אָז הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה מוֹרִיקָה בְּרָכוֹת לְבָרֵךְ אוֹתָם. **וְעַל** זֶה הַזָּכָר מִתְעַטֵּר בְּבֵיתוֹ בִּשְׁתֵּי נְקֵבוֹת כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב (שם מט) עַד תַּאֲוַת גִּבְעֹת עוֹלָם. הָע"ד הַזֶּה, תַּאֲוַת שֶׁל גִּבְעוֹת עוֹלָם בּוֹ. נְקֵבָה עֶלְיוֹנָה לְתַקֵּן אוֹתוֹ וּלְעַטֵּר אוֹתוֹ וּלְבָרֵךְ אוֹתוֹ, נְקֵבָה הַתַּחְתּוֹנָה לְהִתְחַבֵּר בּוֹ וּלְהִזּוֹן מִמֶּנּוּ.

וּכְמוֹ זֶה לְמַטָּה, כְּשֶׁזָּכָר נִשָּׂא, תַּאֲוַת גִּבְעוֹת עוֹלָם אֵלָיו, וּמִתְעַטֵּר בִּשְׁתֵּי נְקֵבוֹת – אַחַת עֶלְיוֹנָה וְאַחַת תַּחְתּוֹנָה. הָעֶלְיוֹנָה לְהוֹרִיק עָלָיו בְּרָכוֹת, וְהַתַּחְתּוֹנָה לְהִזּוֹן מִמֶּנּוּ וּלְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ. וּבֶן אָדָם בְּבֵיתוֹ תַּאֲוַת גִּבְעוֹת עוֹלָם אֵלָיו וּמִתְעַטֵּר בָּהֶם.

כְּשֶׁיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ לֹא כָּךְ. הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה מִתְחַבֶּרֶת עִמּוֹ, וְהַתַּחְתּוֹנָה נִשְׁאֶרֶת.

בַּהֲדֵיהּ וְתַתָּאָה אִשְׁתְּאָרַת. כַּד תָּב לְבֵיתֵיהּ בָּעֵי לְאִתְעַטְּרָא בִּתְרֵי נוּקְבֵי כִּדְקָאֲמָרָן. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס אֲפִילוּ בִּקְלִיפֵּי סַנְפּוֹרֵי קִטְרָא לָא פַּתְחֵי (דף נ ע"ב) עִטְרָא קַמָּךְ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן כְּגַוְונָא דָא אוֹרַיְיתָא קָאִים בֵּין תְּרֵי פָּתִים, כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה ח) לִשְׁנֵי בָּתֵּי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. חַד סְתִימָא עִלָּאָה. וְחַד אִתְגַּלְיָא יַתִּיר. (סְתִימָא) עִלָּאָה (דָא) קוֹל גָּדוֹל דִכְתִיב, (דברים ה) קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף. וְהַאי קוֹל פְּנִימָאָה אִיהוּ דְלָא אִשְׁתְּמַע וְלָא אִתְגַּלְיָא. וְדָא הוּא כַּד נְבִיעַ בֵּי גָרוֹן אַפִּיק (בֵּיהּ) ה' בְּחֲשַׁאי וּנְבִיעַ תָּדִיר וְלָא פָּסַק. וְאִיהוּ דַקָּה פְּנִימָאָה דְלָא אִשְׁתְּמַע לְעָלְמִין.

וּמֵהָכָא נָפְקָא אוֹרַיְיתָא דְאִיהוּ קוֹל יַעֲקֹב. וְהַאי אִשְׁתְּמַע (ד"א דְאִשְׁתְּמַע) דְּנָפְקָא (ד"א נַפְקָא) מֵהַהִיא דְלָא אִשְׁתְּמַע. וּלְבָתַר אִתְאַחִיד דִּבּוּר בַּהֲדֵיהּ וְנָפַק

לשון הקודש

כְּשֶׁשָּׁב לְבֵיתוֹ, רוֹצֶה לְהִתְעַטֵּר בִּשְׁתֵּי נְקֵבוֹת כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, אֲפִלּוּ בִּקְלִפּוֹת בְּקֶשֶׁר שֶׁל סַפִּירִים לֹא פּוֹתְחִים פִּתְחוֹן לְפָנֶיךָ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּמוֹ זֶה הַתּוֹרָה עוֹמֶדֶת בֵּין שְׁנֵי בָּתִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ח) לִשְׁנֵי בָּתֵּי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. אֶחָד נִסְתָּר עֶלְיוֹן, וְאֶחָד גָּלוּי יוֹתֵר. [הַנִּסְתָּר] הָעֶלְיוֹן [זֶה] קוֹל גָּדוֹל, שֶׁכָּתוּב (דברים ה) קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף. וְהַקּוֹל הַפְּנִימִי הַזֶּה הוּא שֶׁלֹּא נִשְׁמָע וְלֹא מִתְגַּלֶּה. וְזֶהוּ כְּשֶׁנּוֹבֵעַ בֵּית הַגָּרוֹן, יוֹצֵאת [בּוֹ] ה' בַּחֲשַׁאי, וְתָמִיד נוֹבֵעַ וְלֹא פוֹסֵק. וְהוּא דַק פְּנִימִי שֶׁלֹּא נִשְׁמַע לְעוֹלָמִים.

וּמִכָּאן יוֹצֵאת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא קוֹל יַעֲקֹב. וְזֶה נִשְׁמָע [שֶׁנִּשְׁמָע] שֶׁיּוֹצֵא [יוֹצֵא] מֵאוֹתָהּ שֶׁלֹּא נִשְׁמַעַת, וְאַחַר כָּךְ הַדִּבּוּר נֶאֱחָז

לְבַר מֵחֵילֵיהּ וּמִתָּקְפֵיהּ. וְקוֹל דְּיַעֲקֹב דְּאִיהוּ אוֹרַיְיתָא אָחִיד בֵּין תְּרֵי נִקְבֵּי. אָחִיד בְּהַאי פְּנִימָאָה דְּלָא אִשְׁתְּמַע. וְאָחִיד בְּהַאי דְּלְבַר דְּאִשְׁתְּמַע.

תְּרֵין אִנּוּן דְּלָא אִשְׁתָּמְעוּ וּתְרֵין אִנּוּן דְּאִשְׁתָּמְעוּ. תְּרֵין דְּלָא אִשְׁתָּמְעוּ, דָּא הוּא חָכְמָה עִלָּאָה סְתִימָאָה דְּקַיְימָא בְּמַחֲשָׁבָה דְּלָא אִתְגַּלְיָא וְלָא אִשְׁתְּמַע. לְבָתָר נָפְקָא וְאִתְגַּלְיָא זְעֵיר בַּחֲשַׁאי דְּלָא אִשְׁתְּמַע הַהוּא דְּאִקְרֵי קוֹל גָּדוֹל דְּהוּא דַק וְנָפִיק בַּחֲשַׁאי.

תְּרֵין אִנּוּן דְּאִשְׁתָּמְעוּ, אִנּוּן דְּנָפְקֵי מֵהָכָא קוֹל דְּיַעֲקֹב וְדִבּוּר דְּאִתְאֲחִיד בַּהֲדֵיהּ. הַאי קוֹל גָּדוֹל דְּאִיהוּ בַּחֲשַׁאי וְלָא אִשְׁתְּמַע. אִיהִי בַּי"ת לַחָכְמָה עִלָּאָה. וְכָל נוּקְבָא בַּי"ת אִקְרֵי. וְהַאי דִּבּוּר בַּתְרָאָה אִיהוּ בַּית לַקּוֹל דְּיַעֲקֹב דְּאִיהוּ אוֹרַיְיתָא. וְעַל דָּא אוֹרַיְיתָא שַׁרְיָא בְּבֵי"ת. בֵּי"ת רֵאשִׁית.

לשון הקודש

עִמּוֹ וְיוֹצֵא הַחוּצָה מִכֹּחוֹ וּמִתָּקְפוֹ. וְקוֹל שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהוּא תּוֹרָה, אוֹחֵז בֵּין שְׁתֵּי נְקֵבוֹת. אוֹחֵז בַּפְּנִימִי הַזֶּה שֶׁלֹּא נִשְׁמָע, וְאוֹחֵז בָּזֶה שֶׁבַּחוּץ שֶׁנִּשְׁמָע.

שְׁנַיִם הֵם שֶׁלֹּא נִשְׁמָעִים, וּשְׁנַיִם שֶׁנִּשְׁמָעִים. שְׁנַיִם שֶׁלֹּא נִשְׁמָעִים זוֹהִי חָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה הַנִּסְתֶּרֶת שֶׁעוֹמֶדֶת בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁלֹּא מִתְגַּלָּה וְלֹא נִשְׁמַעַת. אַחַר כָּךְ יוֹצֵאת וּמִתְגַּלָּה מְעַט בַּחֲשַׁאי, שֶׁלֹּא נִשְׁמָע אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא קוֹל גָּדוֹל, שֶׁהוּא דַק וְיוֹצֵא בַּחֲשַׁאי.

שְׁנַיִם הֵם שֶׁנִּשְׁמָעִים, אוֹתָם שֶׁיּוֹצְאִים מִכָּאן הַקּוֹל שֶׁל יַעֲקֹב וְדִבּוּר שֶׁנֶּאֱחָז עִמּוֹ. הַקּוֹל הַגָּדוֹל הַזֶּה שֶׁהוּא בַּחֲשַׁאי שֶׁלֹּא נִשְׁמָע, הִיא בַּית לַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, וְכָל נְקֵבָה נִקְרֵאת בַּי"ת. וְהַדִּבּוּר הָאַחֲרוֹן

פְּתַח וְאָמַר בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, הַיְינוּ דִכְתִיב וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע. אֶת הַשָּׁמַיִם הַיְינוּ דִכְתִיב וַיְבִיאֶהָ אֶל הָאָדָם. וְאֶת הָאָרֶץ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וְעֶצֶם מֵעֲצָמַי. וַדַּאי הַאי אִיהִי אֶרֶץ הַחַיִּים.

תּוּ פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר (תהלים ק) נְאֻם יְיָ לַאדוֹנִי שֵׁב לִימִינִי עַד אָשִׁית אֹיְבֶיךָ הֲדוֹם לְרַגְלֶיךָ. נְאֻם יְיָ לַאדוֹנִי, דַּרְגָּא עִלָּאָה לְדַרְגָּא תַתָּאָה קָאָמַר שֵׁב לִימִינִי, לְאִתְקַשְּׁרָא מַעֲרָבִית בִּדְרוֹמִית שְׂמָאלָא בִּימִינָא. בְּגִין לְתַבְּרָא חֵילֵיהוֹן דִּשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. נְאֻם יְיָ לַאדוֹנִי, נְאֻם יְיָ דָּא יַעֲקֹב. לַאֲדוֹנִי דָּא (יהושע ג) אֲרוֹן הַבְּרִית אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. דָּבָר אַחֵר נְאֻם יְיָ דָּא יוֹבְלָא. לַאֲדוֹנִי דָּא שְׁמִיטָה. דִּכְתִיב בָּהּ (שמות כא) אָהַבְתִּי אֶת אֲדוֹנִי. שֵׁב לִימִינִי דְּהָא יְמִינָא בְּיוֹבְלָא שָׁרְיָא. וּשְׂמִיטָה בָּעֵי לְאִתְקַשְּׁרָא בִּימִינָא.

לשון הקודש

הַזֶּה הוּא בַּיִת לַקּוֹל שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהוּא תּוֹרָה. וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה מַתְחִילָה בְּבֵי"ת, בֵּי"ת רֵאשִׁית.

פְּתַח וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע. אֵת הַשָּׁמַיִם, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם. וְאֵת הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עֶצֶם מֵעֲצָמַי. וַדַּאי זוֹהִי אֶרֶץ הַחַיִּים.

עוֹד פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים ק) נְאֻם ה' לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי עַד אָשִׁית אֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ. נְאֻם ה' לַאדֹנִי – הַדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה לַדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה אוֹמֶרֶת שֵׁב לִימִינִי, לְקַשֵּׁר מַעֲרָבִית בִּדְרוֹמִית, שְׂמֹאל בְּיָמִין, כְּדֵי לִשְׁבֹּר אֶת כֹּחַם שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. נְאֻם ה' לַאדֹנִי – נְאֻם ה' זֶה יַעֲקֹב. לַאדֹנִי – זֶה (יהושע ג) אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. דָּבָר אַחֵר נְאֻם ה' – זֶה יוֹבֵל. לַאדֹנִי – זוֹ שְׁמִטָּה, שֶׁכָּתוּב בָּהּ (שמות כא) אָהַבְתִּי אֶת אֲדֹנִי. שֵׁב לִימִינִי – שֶׁהֲרֵי הַיָּמִין מַתְחִיל

תָּא חֲזֵי, שְׁמִיטָה דָּא לָא אִתְקְשַׁר בְּקִיּוּמָא שְׁלִים בְּיָמִינָא וּבִשְׂמָאלָא מִיּוֹמָא דְּאִשְׁתַּכְּחַת, כַּד בָּעְיָא לְאִתְקַשְּׁרָא אוֹשִׁיט זְרוֹעָא שְׂמָאלָא לְקָבְלָהּ וּבָרָא עָלְמָא דֵּין. וּבְגִין דְּהוּא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא לֵית בֵּיהּ קִיּוּמָא עַד זִמְנָא דְּאֶלֶף שְׁבִיעָאָה. דִּבְהַהוּא יוֹמָא לְחוּד אִתְקַשַּׁר כְּדֵין בְּיָמִינָא. וּכְדֵין תֶּהֱוֵי בֵּין יָמִינָא וּשְׂמָאלָא בְּקִיּוּמָא שְׁלִים וְיִשְׁתַּכְּחוּן שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וְאֶרֶץ חֲדָשָׁה וּכְדֵין לָא תַּעֲדֵי מִתַּמָּן לְעָלְמִין.

אִי הָכִי בְּמַאי נוֹקִים שֵׁב לִימִינִי. אֶלָּא עַד זִמְנָא יְדִיעָא דִּכְתִיב עַד אָשִׁית אֹיְבֶיךָ הֲדוֹם לְרַגְלֶיךָ וְלָא תָּדִיר. אֲבָל בְּהַהוּא זִמְנָא לָא תַּעֲדֵי מִתַּמָּן לְעָלְמִין דִּכְתִיב, (ישעיה נד) כִּי יָמִין וּשְׂמֹאל תִּפְרוֹצִי לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד.

תָּא חֲזֵי, אֶת הַשָּׁמַיִם דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה. וְאֶת

לשון הקודש

בַּיּוֹבֵל, וּשְׁמִטָּה צָרִיךְ לְקַשֵּׁר בְּיָמִין.

בֹּא רְאֵה, שְׁמִטָּה זוֹ לֹא נִקְשֶׁרֶת בְּקִיּוּם שָׁלֵם בְּיָמִין וּבִשְׂמֹאל מִיּוֹם שֶׁנִּבְרֵאת. כְּשֶׁרוֹצֶה לְהִתְקַשֵּׁר, הוֹשִׁיט זְרוֹעַ שְׂמֹאל כְּנֶגְדָּהּ וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה. וּבִגְלַל שֶׁהוּא מִצַּד שְׂמֹאל, אֵין בּוֹ קִיּוּם עַד הַזְּמַן שֶׁל הָאֶלֶף הַשְּׁבִיעִי, שֶׁבְּאוֹתוֹ יוֹם לְחוּד מִתְקַשֵּׁר אָז בְּיָמִין. וְאָז תִּהְיֶה בֵּין הַיָּמִין וְהַשְּׂמֹאל בְּקִיּוּם שָׁלֵם, וְיִמָּצְאוּ שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וְאֶרֶץ חֲדָשָׁה, וְאָז לֹא תָּזוּז מִשָּׁם לְעוֹלָמִים.

אִם כָּךְ, בַּמֶּה נַעֲמִיד שֵׁב לִימִינִי? אֶלָּא עַד זְמַן יָדוּעַ, שֶׁכָּתוּב עַד אָשִׁית אֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ, וְלֹא תָּמִיד. אֲבָל בְּאוֹתוֹ זְמַן לֹא תָּזוּז מִשָּׁם לְעוֹלָמִים, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נד) כִּי יָמִין וּשְׂמֹאול תִּפְרֹצִי, לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד.

בֹּא רְאֵה, אֵת הַשָּׁמַיִם – זוֹ שְׁכִינָה

הָאָרֶץ דָּא שְׁכִינְתָּא דִלְתַתָּא בְּאִתְחַבְּרוּתָא דִדְכַר וְנוּקְבָא כְּחֲדָא. וְהָא אִתְּמַר כְּמָה דְאִתְעָרוּ בֵּיהּ חַבְרַיָּיא עַד כְּעָן.

כְּעוּ (ד"א בְּעָא) לְמֵיזַל. קָמוּ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מִלָּה הָכָא גַּבָּן. פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, תְּרֵי קְרָאֵי כְּתִיבֵי, (דברים ד) כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא. וּכְתִיב הָתָם (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. הֲרֵי קְרָאֵי אוֹקִימְנָא לְהוּ בְּכַמָּה אֲתַר וְאִתְעָרוּ בְּהוּ חַבְרַיָּיא. תָּא חֲזֵי, כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא, הָא אִתְּמַר מִלָּה דָא בְּגוֹ חַבְרַיָּיא דְאִית אֶשָּׁא אָכְלָא אֶשָּׁא (וְאִית אֶשָּׁא) וְאָכִיל לָהּ וְשָׁצֵי לָהּ. בְּגִין דְּאִית אֶשָּׁא תַּקִּיפָא מֵאֶשָּׁא וְאוּקְמוּהָ.

אֲבָל תָּא חֲזֵי, מָאן דְּבָעֵי לְמִנְדַּע חָכְמָתָא דְיִחוּדָא קַדִּישָׁא. יִסְתַּכַּל בְּשַׁלְהוֹבָא דְסָלְקָא מִגּוֹ

לשון הקודש

עֶלְיוֹנָה (בינה). וְאֵת הָאָרֶץ – זוֹ שְׁכִינָה שֶׁלְּמַטָּה בְּהִתְחַבְּרוּת שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד, וַהֲרֵי נֶאֱמַר כְּמוֹ שֶׁהֵעִירוּ בוֹ הַחֲבֵרִים עַד עַכְשָׁו.

רָצוּ (רָצָה) לָלֶכֶת. קָמוּ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, דָּבָר כָּאן אֶצְלֵנוּ. פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, שְׁנֵי פְּסוּקִים כְּתוּבִים, (דברים ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא, וְכָתוּב שָׁם (שם) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. אֶת הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ בֵּאַרְנוּ אוֹתָם בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וְהַחֲבֵרִים הֵעִירוּ בָהֶם. בֹּא תִרְאֶה, כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא, הֲרֵי נֶאֱמַר הַדָּבָר הַזֶּה בְּתוֹךְ הַחֲבֵרִים שֶׁיֵּשׁ אֵשׁ אוֹכֶלֶת אֵשׁ, וְיֵשׁ אֵשׁ] וְאוֹכֶלֶת אוֹתָהּ וּמַשְׁמִידָה אוֹתָהּ, הֱיוֹת שֶׁיֵּשׁ אֵשׁ חֲזָקָה מֵאֵשׁ, וּפֵרְשׁוּהָ.

אֲבָל בֹּא רְאֵה, מִי שֶׁרוֹצֶה לָדַעַת חָכְמַת הַיִּחוּד הַקָּדוֹשׁ, יִסְתַּכֵּל בַּשַּׁלְהֶבֶת שֶׁעוֹלָה

גַּחֶלְתָּא. אוֹ מִגּוֹ בּוּצִינָא דְּדָלִיק. דְּהָא שַׁלְהוֹבָא לָא סָלְקָא אֶלָּא (דף נא ע"א) כַּד אִתְאַחִיד בְּמִלָּה גַּפָּה (נ"א אַחֲרָא).

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁלְהוֹבָא דְּסָלְקָא אִית תְּרֵין נְהוֹרִין. חַד נְהוֹרָא חִוְּוָרָא דְּנָהִיר. וְחַד נְהוֹרָא דְּאִתְאַחִיד בָּהּ אוּכְמָא אוֹ תִּכְלָא. הַהוּא נְהוֹרָא חִוְּוָרָא אִיהוּ לְעֵילָּא וְסָלְקָא בְּאוֹרַח מִישׁוֹר. וּתְחוֹתֵיהּ הַהוּא נְהוֹרָא תִּכְלָא אוֹ אוּכְמָא דְּאִיהוּ כָּרְסַיָּא לְהַהוּא חִוְּוָרָא.

וְהַהוּא נְהוֹרָא חִוְּוָרָא שָׁאֲרֵי עִלָּוֵיהּ וְאִתְאֲחִידוּ דָּא בְּדָא לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד. וְהַהוּא נְהוֹרָא אוּכְמָא אוֹ גָּוְון תִּכְלָא דְּאִיהוּ לְתַתָּא הוּא כָּרְסַיָּא דִּיקָר לְהַהוּא חִוָּרָא. וְעַל דָּא רָזָא דִּתְכֶלְתָּא. וְהַאי כָּרְסַיָּא תִּכְלָא אוּכְמָא אִתְאַחַד בְּמִלָּה אַחֲרָא לְאִתְדַּלְקָא דְּהוּא מִתַּתָּא וְהַהוּא אִתְעַר לֵיהּ לְאִתְאַחֲדָא בִּנְהוֹרָא חִוָּרָא (ס"א עִלָּאָה).

לשון הקודש

מִתּוֹךְ הַגַּחֶלֶת אוֹ מִתּוֹךְ נֵר שֶׁדּוֹלֵק. שֶׁהֲרֵי הַשַּׁלְהֶבֶת לֹא עוֹלָה אֶלָּא כְּשֶׁנֶּאֱחָזֶת בְּדָבָר גַּם [אַחֵר].

בָּא רְאֵה, בַּשַּׁלְהֶבֶת שֶׁעוֹלָה יֵשׁ שְׁנֵי אוֹרוֹת. אֶחָד אוֹר לָבָן שֶׁמֵּאִיר, וְאֶחָד אוֹר שֶׁנֶּאֱחָז בָּהּ שָׁחֹר אוֹ תְּכֵלֶת. אוֹתוֹ אוֹר לָבָן הוּא לְמַעְלָה וְעוֹלֶה בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, וְתַחְתָּיו אוֹתוֹ אוֹר תְּכֵלֶת אוֹ שָׁחֹר שֶׁהוּא כִּסֵּא לְאוֹתוֹ לָבָן.

וְאוֹתוֹ אוֹר לָבָן שׁוֹרֶה עָלָיו, וְנֶאֱחָזִים זֶה בָּזֶה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד. וְאוֹתוֹ אוֹר שָׁחֹר אוֹ גָּוֶן תְּכֵלֶת שֶׁהוּא לְמַטָּה הוּא כִּסֵּא כָּבוֹד לְאוֹתוֹ לָבָן, וְעַל זֶה סוֹד הַתְּכֵלֶת. וְכִסֵּא זֶה תְּכֵלֶת שָׁחֹר נֶאֱחָז בְּדָבָר אַחֵר לְהִדָּלֵק, שֶׁהוּא מִלְּמַטָּה, וְהַהוּא מְעוֹרֵר אוֹתוֹ לְהֵאָחֵז בָּאוֹר הַלָּבָן [הָעֶלְיוֹן].

וְדָא תִּכְלָא אוּכְמָא לְזִמְנִין אִתְּחַדַּר סוּמְקָא. וְהַהוּא נְהוֹרָא חִוְּורָא דְעֲלֵיהּ לָא אִשְׁתַּנֵּי לְעָלְמִין דְּהָא חִוְּורָא הוּא תָּדִיר. אֲבָל הַאי תִּכְלָא אִשְׁתַּנֵּי לְגַוְונִין אִלֵּין. לְזִמְנִין תִּכְלָא אוֹ אוּכְמָא. וּלְזִמְנִין סוּמְקָא. וְהַאי אִתְאֲחִיד לִתְרֵין סִטְרִין. אִתְאֲחִיד לְעֵילָא בְּהַהוּא נְהוֹרָא (ס"א עִילָּאָה) חִוְּורָא. אִתְאֲחִיד לְתַתָּא בְּהַהוּא מִלָּה דְתְחוֹתוֹי דְמִתַּקְנָא בֵּיהּ לְאַנְהָרָא (מִלִּין דְשַׁוְיָין לֵיהּ לְאַדְלָקָא) וּלְאִתְאַחֲדָא בֵּיהּ.

וְדָא אָכְלָא תָּדִיר וְשָׁצֵי לְהַהוּא מִלָּה דְשַׁוְיָין לֵיהּ. דְּהָא בְּכָל מַה דְאִתְדַּבַּק בֵּיהּ לְתַתָּא וְשַׁרְיָא עֲלוֹי הַהוּא נְהוֹרָא תִּכְלָא שָׁצֵי לֵיהּ וְאָכִיל לֵיהּ. בְּגִין דְאוֹרְחוֹי הוּא לְשֵׁיצָאָה וּלְמֶהֱוֵי אָכִיל. דְּהָא בֵּיהּ תַּלְיָא שֵׁצוּ דְכֹלָּא מוֹתָא דְכֹלָּא. וּבְגִינֵי כָּךְ אִיהִי אָכִיל כָּל מַה דְאִתְדַּבַּק בֵּיהּ לְתַתָּא.

לשון הקודש

וְהַתְּכֵלֶת הַשָּׁחֹר הַזֶּה לִפְעָמִים חוֹזֵר לִהְיוֹת אָדֹם. וְאוֹתוֹ אוֹר לָבָן שֶׁעָלָיו לֹא מִשְׁתַּנֶּה לְעוֹלָמִים, שֶׁהֲרֵי הוּא תָּמִיד לָבָן, אֲבָל תְּכֵלֶת זֶה מִשְׁתַּנֶּה לַגְּוָנִים הַלָּלוּ. לִפְעָמִים תְּכֵלֶת אוֹ שָׁחֹר, וְלִפְעָמִים אָדֹם, וְזֶה נֶאֱחָז לִשְׁנֵי צְדָדִים. נֶאֱחָז לְמַעְלָה בְּאוֹתוֹ אוֹר [עֶלְיוֹן] לָבָן. נֶאֱחָז לְמַטָּה בַּדָּבָר הַהוּא שֶׁתַּחְתָּיו שֶׁמִּתְקָן בּוֹ לְהָאִיר [וְדָבָרִים שֶׁשָּׁמִים לוֹ לְהַדְלִיק] וּלְהֵאָחֵז בּוֹ. **וְזוֹ** אוֹכֶלֶת תָּמִיד וּמַשְׁמִידָה לְאוֹתוֹ דָּבָר שֶׁשָּׁמִים לָהּ. שֶׁהֲרֵי בְּכָל מַה שֶּׁנִּדְבָּק בּוֹ לְמַטָּה וְשׁוֹרֶה עָלָיו, אוֹתוֹ אוֹר תְּכֵלֶת מַשְׁמִיד אוֹתוֹ וְאוֹכֵל אוֹתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁדַּרְכּוֹ הִיא לְהַשְׁמִיד וְלִהְיוֹת אוֹכֵל, שֶׁהֲרֵי בּוֹ תְּלוּיָה הַשְׁמָדַת הַכֹּל, מָוֶת שֶׁל הַכֹּל. וְלָכֵן הִיא אוֹכֶלֶת כָּל מַה שֶּׁנִּדְבָּק בָּהּ לְמַטָּה.

וְהַהוּא נְהוֹרָא חִוְּורָא דְשַׁרְיָא עֲלוֹי לָא אָכִיל וְלָא שָׁתֵי לְעָלְמִין וְלָא אִשְׁתַּנֵּי נְהוֹרֵיהּ. וְעַל דָּא אָמַר מֹשֶׁה כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא. אוֹכְלָה וַדַּאי. אָכִיל וְשָׁתֵי כָּל מַה דְשַׁרְיָא תְּחוֹתוֹי. וְעַל דָּא אָמַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְלֹא אֱלֹהֵינוּ. בְּגִין דְּמֹשֶׁה בְּהַהוּא נְהוֹרָא חִוְּורָא דִלְעֵילָא הֲוָה דְּלָא שָׁתֵי וְלָא אָכִיל.

תָּא חֲזֵי, לֵית לֵיהּ אִתְעָרוּתָא לְאִתְדַּלְקָא הַאי נְהוֹרָא תִּכְלָא לְאִתְאַחֲדָא בְּנְהוֹרָא חִוְּורָא, אֶלָּא עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל דְּאִנּוּן מִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ תְּחוֹתוֹי.

וְתָא חֲזֵי, אַף עַל גַּב דְּאָרְחֵיהּ דְּהַאי נְהוֹרָא תִּכְלָא אוּכְמָא לְשֵׁיצָאָה כָּל מַה דְאִתְדָּבַּק בֵּיהּ תְּחוֹתוֹי. יִשְׂרָאֵל מִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ תְּחוֹתוֹי וְקָיְימָן בְּקִיּוּמָא הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים. בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְלָא אֱלֹהֵינוּ (אֶלָּא בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם). בְּהַהוּא

לשון הקודש

וְאוֹתוֹ אוֹר לָבָן שֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו לֹא אוֹכֵל וְלֹא מַשְׁמִיד לְעוֹלָמִים וְלֹא מִשְׁתַּנֶּה אוֹרוֹ, וְעַל זֶה אָמַר מֹשֶׁה כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא. אוֹכֵל וּמַשְׁמִיד כָּל מַה שֶּׁשּׁוֹרֶה תַּחְתָּיו. וְעַל זֶה אָמַר ה' אֱלֹהֶיךָ וְלֹא אֱלֹהֵינוּ, מִשּׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה בְּאוֹתוֹ אוֹר לָבָן שֶׁלְּמַעְלָה הָיָה שֶׁלֹּא הִשְׁמִיד וְלֹא אָכַל.

בֹּא רְאֵה, אֵין לוֹ הִתְעוֹרְרוּת לְהִדָּלֵק הָאוֹר הַתְּכֵלֶת הַזֶּה לְהִתְאַחֵד בְּאוֹר לָבָן אֶלָּא עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם נִדְבָּקִים בּוֹ תַּחְתָּיו.

וּבֹא וּרְאֵה, אַף עַל פִּי שֶׁדֶּרֶךְ שֶׁל הָאוֹר תְּכֵלֶת וְשָׁחֹר הַזֶּה לְהַשְׁמִיד כָּל מַה שֶּׁנִּדְבָּק בּוֹ תַּחְתָּיו, יִשְׂרָאֵל נִדְבָּקִים בּוֹ תַּחְתָּיו וְעוֹמְדִים בְּקִיּוּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים. בַּה' אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא אֱלֹהֵינוּ [אֶלָּא בַּה' אֱלֹהֵיכֶם],

נְהוֹרָא תִּכְלָא אוּכְמָא דְּאָכִיל וְשָׁצֵי כָּל מַה דְּאִתְדְּבַק בֵּיהּ תְּחוֹתֵיהּ. וְאַתּוּן מִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ וְקָיְימֵי. דִּכְתִיב חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

וְעַל נְהוֹרָא חִוְּורָא, שַׁרְיָיא לְעֵילָא נְהוֹרָא סְתִימָא דְּאַקִּיף לֵיהּ. וְרָזָא עִלָּאָה הָכָא. וְכֹלָּא תִּשְׁכַּח בְּשַׁלְהוֹבָא דְּסָלִיק וְחָכְמָתִין דְּעֶלְיוֹנִין בֵּיהּ. אָתָא רִבִּי פִּנְחָס וּנְשָׁקֵיהּ. אָמַר בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּאִיעַרְעָנָא הָכָא. אֲזָלוּ עִמֵּיהּ דְּרַבִּי פִּנְחָס תְּלַת מִילִין.

אֲהַדְּרוּ רִבִּי שִׁמְעוֹן וְחַבְרַיָיא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן הָא דְּאֲמָרָן רָזָא דְּחָכְמָתָא אִיהוּ בְּיִחוּדָא קַדִּישָׁא. דִּבְגִין כָּךְ ה"א בַּתְרָאָה דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא אִיהוּ נְהוֹרָא תִּכְלָא אוּכְמָא דְּאִתְאַחִיד בֵּיהּ"ו דְּהוּא נְהוֹרָא חִוְּורָא דְּנָהִיר.

תָּא חֲזֵי, לְזִמְנִין הַאי נְהוֹרָא תִּכְלָא ד'. וּלְזִמְנִין ה'. אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּלָא מִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ אוֹר תְּכֵלֶת שֶׁחֹר שֶׁאוֹכֵל וּמַשְׁמִיד כָּל מַה שֶׁנִּדְבָּק בּוֹ תַּחְתָּיו, וְאַתֶּם מִתְדַּבְּקִים בּוֹ וְקַיָּמִים, שֶׁכָּתוּב חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

וְעַל הָאוֹר הַלָּבָן שָׁרוּי לְמַעְלָה אוֹר נִסְתָּר שֶׁמַּקִּיף אוֹתוֹ, וְסוֹד עֶלְיוֹן כָּאן. וְהַכֹּל תִּמְצָא בַּשַּׁלְהֶבֶת שֶׁעוֹלָה וְחָכְמוֹת שֶׁל הָעֶלְיוֹנִים בָּהּ. בָּא ר' פִּנְחָס וּנְשָׁקוֹ. אָמַר, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁנִּפְגַּשְׁנוּ כָּאן. הָלְכוּ עִם רַבִּי פִּנְחָס שְׁלֹשָׁה מִילִין.

חָזְרוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן וְהַחֲבֵרִים. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, זֶה שֶׁאָמַרְנוּ סוֹד הַחָכְמָה הוּא בִּיחוּד הַקָּדוֹשׁ שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ הֵ"א אַחֲרוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הוּא אוֹר תְּכֵלֶת שָׁחֹר שֶׁנֶּאֱחָז בִּיהּ"ו, שֶׁהוּא אוֹר לָבָן שֶׁמֵּאִיר.

בָּא רְאֵה, לִפְעָמִים הָאוֹר הַתְּכֵלֶת ד',

לְאַדְלָקָא לֵיהּ לְאִתְאַחֲדָא בִּנְהוֹרָא חִוְּורָא, אִיהוּ ד'. וּלְזִמְנָא דְּמִתְעָרֵי לֵיהּ לְאִתְחַבְּרָא עִם נְהוֹרָא חִוְּורָא כְּדֵין אִקְרֵי ה'. מְנָלָן דִּכְתִיב, (דברים כב) כִּי יִהְיֶה נַעֲרָה בְתוּלָה, נַעַר כְּתִיב בְּלָא ה'. מַאי טַעְמָא בְּגִין דְּלָא אִתְחַבְּרַת בִּדְכוּרָא. וּבְכָל אֲתַר דְּלָא אִשְׁתַּכָּחוּ דְּכַר וְנוּקְבָא, ה"א לָא אִשְׁתְּכַח וְסָלְקָא מִתַּמָּן וְאִשְׁתָּאַר ד'.

דְּהָא אִיהִי כָּל זִמְנָא דְּאִתְחַבַּר בִּנְהוֹרָא חִוְּורָא דְּנָהִיר אִקְרֵי ה'. דְּהָא כְּדֵין כֻּלָּא אִתְחַבַּר כְּחֲדָא. אִיהִי אִתְדַּבְּקַת בִּנְהוֹרָא חִוְּורָא, וְיִשְׂרָאֵל מִתְדַּבְּקָן בָּהּ (ד"א ל"ג לְתַתָּא) וְקַיְּימָא תְּחוֹתָהּ לְאַדְלָקָא לָהּ. וּכְדֵין כֻּלָּא חַד. וְדָא הוּא רָזָא דְקָרְבָּנָא. דְּתָנֵנָא דְּסָלִיק אַתְעַר לֵיהּ לְהַאי נְהוֹרָא תִּכְלָא לְאַדְלָקָא. וְכַד אִתְדְּלַק אִתְחַבַּר (דף נא ע"ב) בִּנְהוֹרָא חִוְּורָא וּשְׁרַגָּא דָּלִיק בִּיחוּדָא חַד.

לשון הקודש

וּלְפְעָמִים ה'. אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁלֹּא נִדְבָּקִים בּוֹ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה לְהַדְלִיק אוֹתוֹ לְהֵאָחֵז בָּאוֹר הַלָּבָן הוּא ד', וּלְפְעָמִים שֶׁמְּעוֹרְרִים אוֹתוֹ לְהִתְחַבֵּר עִם הָאוֹר הַלָּבָן, אָז נִקְרָא ה'. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (שם כב) כִּי יִהְיֶה נַעֲרָה בְתוּלָה. נַעַר כָּתוּב בְּלִי ה', מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִתְחַבְּרָה בְּזָכָר, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁלֹּא נִמְצָאִים זָכָר וּנְקֵבָה, הֵ"א לֹא נִמְצֵאת וְעוֹלָה מִשָּׁם, וְנִשְׁאָר ד'.

שֶׁהֲרֵי הִיא כָּל זְמַן שֶׁמִּתְחַבֶּרֶת בָּאוֹר הַלָּבָן שֶׁמֵּאִיר נִקְרֵאת ה', שֶׁהֲרֵי אָז הַכֹּל מִתְחַבֵּר כְּאֶחָד. הִיא נִדְבֶּקֶת בָּאוֹר הַלָּבָן, וְיִשְׂרָאֵל נִדְבָּקִים בָּהּ [וְלִמַּטָּה] וְעוֹמְדִים תַּחְתֶּיהָ לְהַדְלִיק אוֹתָהּ, וְאָז הַכֹּל אֶחָד. וְזֶהוּ סוֹד הַקָּרְבָּן, שֶׁהֶעָשָׁן שֶׁעוֹלֶה מְעוֹרֵר אוֹתוֹ לָאוֹר הַתְּכֵלֶת הַזֶּה לְהַדְלִיק. וּכְשֶׁנִּדְלָק, מִתְחַבֵּר בָּאוֹר הַלָּבָן, וְהַנֵּר דּוֹלֵק בְּיִחוּד אֶחָד.

וּבְגִין דְּאָרְחֵיהּ דְּהַאי נְהוֹרָא תִּכְלָא לְשֵׁיצָאָה וּלְמֶהֱוֵי אָכִיל כָּל מַה דְּאִתְדַּבַּק בֵּיהּ תְּחוֹתֵיהּ. כַּד רַעֲוָא אִשְׁתַּכַּח וּשְׁרַגָּא דָלִיק בְּחִבּוּרָא חַד כְּדֵין כְּתִיב, (מלכים א יח) וַתִּפֹּל אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל אֶת הָעוֹלָה וְגוֹ'. וּכְדֵין אִתְיְדַע דְּהַהִיא שְׁרַגָּא דָלִיק בְּחִבּוּרָא חַד וְקִשּׁוּרָא חַד. נְהוֹרָא תִּכְלָא אִתְדַּבָּק בִּנְהוֹרָא חִוְּורָא וְאִיהוּ חַד. אָכִיל תְּחוֹתֵיהּ תַּרְבִּין וְעִלַּוָּון. דְּמַשְׁמַע דְּהָא לָא אָכִיל (נ"א וְאִיהוּ וְעִלַּוָּון דְּהָא לָא אָכִיל) תְּחוֹתֵיהּ, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ סָלִיק (נ"א דָלִיק) וְכֹלָּא אִתְקַשַּׁר וְאִתְחַבַּר בִּנְהוֹרָא חִוְּורָא. וּכְדֵין שְׁלָמָא דְעָלְמִין כֻּלְּהוּ, וְכוּלָּא אִתְקַשַּׁר בְּיִחוּדָא חַד.

וּלְבָתַר דְּסִיֵּים לְשֵׁיצָאָה תְּחוֹתֵיהּ הַאי נְהוֹרָא תִּכְלָא, מִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ תְּחוֹתֵיהּ כַּהֲנֵי וְלֵיוָאֵי וְיִשְׂרָאֵל. אִלֵּין בְּחֶדְוָה דְשִׁיר. וְאִלֵּין בִּרְעוּתָא דְלִבָּא וְאִלֵּין בִּצְלוֹתָא. וְשַׁרְגָּא דָלִיק עֲלַיְיהוּ. וְאִתְדַּבְּקוּ

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם שֶׁדַּרְכּוֹ שֶׁל הָאוֹר הַתְּכֵלֶת הַזֶּה לְהַשְׁמִיד וְלִהְיוֹת אוֹכֵל כָּל מַה שֶּׁנִּדְבָּק בּוֹ תַּחְתָּיו. כְּשֶׁרָצוֹן נִמְצָא וְנֵר דּוֹלֵק בְּחִבּוּר אֶחָד, אָז כָּתוּב (מלכים–א יח) וַתִּפֹּל אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל אֶת הָעֹלָה וְגוֹ'. וְאָז נוֹדָע שֶׁאוֹתוֹ נֵר דּוֹלֵק בְּחִבּוּר אֶחָד וְקֶשֶׁר אֶחָד. אוֹר תְּכֵלֶת נִדְבָּק בְּאוֹר לָבָן וְהוּא אֶחָד. אוֹכֵל תַּחְתָּיו חֲלָבִים וְעוֹלוֹת שֶׁמַּשְׁמָע שֶׁזֶּה לֹא אוֹכֵל [נ"א וְהוּא וְעוֹלוֹת שֶׁהֵרֵי לֹא אוֹכֵל] תַּחְתָּיו, אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהוּא עוֹלֶה [דּוֹלֵק] וְהַכֹּל נִקְשָׁר וּמִתְחַבֵּר בָּאוֹר הַלָּבָן, וְאָז הוּא שְׁלוֹם הָעוֹלָמִים כֻּלָּם, וְהַכֹּל נִקְשָׁר בְּיִחוּד אֶחָד. **וְאַחַר** שֶׁסִּיֵּם לְהַשְׁמִיד תַּחְתָּיו אוֹר תְּכֵלֶת זֶה, מִתְדַּבְּקִים בּוֹ תַּחְתָּיו כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵל. אֵלֶּה בְּחֶדְוַת הַשִּׁיר, וְאֵלֶּה בִּרְצוֹן הַלֵּב, וְאֵלֶּה

נְהוֹרִין כְּחַד וּנְהִירִין עָלְמִין וּמִתְבָּרְכִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין.

וּכְדֵין וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. וְאַתֶּם, אַתֶּם מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא ו' לְאוֹסָפָא עַל תַּרְבִּין וְעִלַּוָּון דְּאִנּוּן מִתְדַּבְּקִין בֵּיהּ וְאָכְלִין וְשָׁצָאן. וְאַתּוּן מִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ בְּהַהוּא נְהוֹרָא תִּכְלָא אוּכְמָא דְּאָכְלָא וְאַתּוּן קַיָּמִין הָדָא הוּא דִכְתִיב חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. (ס"א וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן), כָּל גְּוָונִין טָבִין לְחֶלְמָא, בַּר מִתְּכְלָא דְּאִיהוּ אָכִיל וְשָׁצֵי תָּדִיר. וְאִיהוּ אִילָנָא דְּבֵיהּ מוֹתָא וְשַׁרְיָא עַל עָלְמָא תַּתָּאָה. וּבְגִין דְּכֹלָּא שָׁרְיָא תְּחוֹתֵיהּ אִיהוּ אָכִיל וְשָׁצֵי.

וְאִי תֵּימָא הָכִי נָמֵי שָׁרְיָא בִּשְׁמַיָּא לְעֵילָא וְכַמָּה חַיָּלִין אִנּוּן לְעֵילָא וְכֻלְּהוּ (שָׁצֵי וְאָכִיל) קָיְימֵי. תָּא חֲזֵי, כָּל אִנּוּן דִּלְעֵילָא בְּהַהוּא נְהוֹרָא תִּכְלָא אִתְכַּלְּלָן. אֲבָל תַּתָּאֵי לָאו הָכִי דְּאִנּוּן מִלָּה גַּסָּה עָלְמָא (נ"א אַחֲרָא

לשון הקודש

בִּתְפִלָּה. וְגֵר דּוֹלֵק עֲלֵיהֶם. וְנִדְבָּקִים הָאוֹרוֹת כְּאֶחָד וּמְאִירִים הָעוֹלָמוֹת, וּמִתְבָּרְכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

וְאָז וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. וְאַתֶּם? אַתֶּם צָרִיךְ לִכְתֹּב! אֶלָּא ו' – לְהוֹסִיף עַל חֲלָבִים וְעוּלוֹת שֶׁהֵם נִדְבָּקִים בּוֹ וְאוֹכְלִים וּמַשְׁמִידִים, וְאַתֶּם מִתְדַּבְּקִים בּוֹ בְּאוֹתוֹ אוֹר תְּכֵלֶת שֶׁחֹר שֶׁאוֹכֶלֶת וְאַתֶּם קַיָּמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. [ס"א וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן] כָּל הַגְּוָנִים טוֹבִים לַחֲלוֹם, חוּץ מִתְּכֵלֶת שֶׁהוּא אוֹכֵל וּמַשְׁמִיד תָּמִיד, וְהוּא אִילָן שֶׁבּוֹ מָוֶת וְשוֹרֶה עַל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וּמִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל שׁוֹרֶה תַּחְתָּיו, הוּא אוֹכֵל וּמַשְׁמִיד.

וְאִם תֹּאמַר כָּךְ, גַּם שׁוֹרֶה בַּשָּׁמַיִם לְמַעְלָה, וְכַמָּה צְבָאוֹת הֵם לְמַעְלָה, וְכֻלָּם [מַשְׁמִידִים וְאוֹכְלִים] קַיָּמִים. בֹּא רְאֵה, כָּל

לְתַתָּא עַל מַה) דְּקָיְימָא וְשָׁרְיָא עֲלֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ אָכִיל וְשָׂבֵי לוֹן. וְלֵית לָהּ מִלָּה אַחֲרָא לְתַתָּא בְּעָלְמָא דְּלָא אִשְׁתְּצֵי. בְּגִין דִּנְהוֹרָא תִּכְלָא שָׂבֵי לְכָל מַה דְּקָיְימָא עֲלֵיהּ.

בְּאַרְבְּעִין וְחָמֵשׁ גַּוְוֹנֵי זִינֵי נְהוֹרִין אִתְפְּלִיג עָלְמָא. שִׁבְעָה מִתְפַּלְגִין לְשִׁבְעָה תְּהוֹמִין. כָּל חַד כְּטַשׁ בִּתְהוֹמָא דִילֵיהּ וְאֲבָנִין מִתְגַּלְגְּלִין בְּגוֹ תְּהוֹמָא. וְעָיֵיל הַהוּא נְהוֹרָא בְּאִנּוּן אֲבָנִין וּנְקַב לוֹן. וּמַיָּא נָפְקוּ בְּהוּ וְשָׁקְעִין כָּל חַד וְחַד עַל תְּהוֹמָא וְחַפְיָא לִתְרֵין סִטְרִין.

נָפְקוּ מַיָּא בְּאִנּוּן נוּקְבִין וְעָאל נְהוֹרָא וּכְטַשׁ לְאַרְבַּע סִטְרֵי תְּהוֹמָא. מִתְגַּלְגְּלָא נְהוֹרָא בַּחֲבָרְתָּהּ וְאִעָרְעוּ בְּחַד וּפַלְגִין מַיִין וְאֶחִידָן כָּל אִנּוּן שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה תְּהוֹמֵי. וְכָרָאן (ס"א שָׁרָאן) בַּחֲשׁוֹכֵי תְּהוֹמָא.

לשון הקודש

אוֹתָם שֶׁלְּמַעְלָה בְּאוֹתוֹ אוֹר תְּכֵלֶת נִכְלָלִים, אֲבָל הַתַּחְתּוֹנִים לֹא כָּךְ, שֶׁהֵם דָּבָר גַּס, הָעוֹלָם (נ"א אַחֵר לְמַטָּה עַל מַה) שֶׁעוֹמֵד וְשׁוֹרֶה עָלָיו. וְלָכֵן אוֹכֵל וּמַשְׂמִיד אוֹתָם. וְאֵין לָהּ דָּבָר אַחֵר לְמַטָּה בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יֶשְׁמַד, מִשּׁוּם שֶׁאוֹר הַתְּכֵלֶת מַשְׂמִיד כָּל מַה שֶׁעוֹמֵד עָלָיו.

בְּאַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה גְוָנִים שֶׁל מִינֵי אוֹרוֹת נֶחֱלָק הָעוֹלָם. שִׁבְעָה נֶחֱלָקִים לְשִׁבְעָה תְּהוֹמוֹת. כָּל אֶחָד מַכֶּה בַּתְּהוֹם שֶׁלּוֹ, וַאֲבָנִים מִתְגַּלְגְּלוֹת בְּתוֹךְ הַתְּהוֹם, וְנִכְנָס אוֹתוֹ אוֹר בְּאוֹתָם אֲבָנִים וְנוֹקֵב אוֹתָם, וּמַיִם יוֹצְאִים בָּהֶם, וְשׁוֹקְעִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל הַתְּהוֹם וּמְכַסֶּה לִשְׁנֵי צְדָדִים.

יוֹצְאִים מַיִם בְּאוֹתָם נְקָבִים, וְנִכְנָס אוֹר וּמַכֶּה לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הַתְּהוֹם. מִתְגַּלְגֵּל הָאוֹר בְּחֶבְרָתוֹ, וּפוֹגְשִׁים בְּאֶחָד,

וְחֲשׁוּכֵי אִנּוּן אִתְעָרְבֵי בְּהוֹן. וְסָלְקִין מַיָּא וְנָחֲתִין וּמִתְגַּלְגְּלִין בְּאִנּוּן נְהוֹרִין. וְאִתְעָרְבוּ כְּחֲדָא נְהוֹרִין וַחֲשׁוֹכִין וּמַיִין וְאִתְעֲבִידוּ מִנַּיְיהוּ נְהוֹרִין דְּלָא אִתְחַזָּאן חֲשׁוֹכָאן.

בָּטַשׁ כָּל חַד בְּחַבְרֵיהּ. וּמִתְפַּלְגִין לְשִׁבְעִין וְחָמֵשׁ צִנּוֹרֵי תְּהוֹמָא וּבְהוּ נָגְדָן מַיָּא. כָּל צִנּוֹרָא וְצִנּוֹרָא סָלִיק בְּקָלֵיהּ (וְאִתְזַעְזָעָן) וְאִזְדַּעְזָעָן תְּהוֹמִין. וְכַד הַהוּא קָלָא אִשְׁתְּמַע, כָּל תְּהוֹמָא קָרֵי לְחַבְרֵיהּ וְאָמַר פַּלִיג מֵימָךְ וְאֵעוּל בָּךְ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים מב) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ.

תְּחוֹת אִלֵּין תְּלַת מְאָה (נ"א וְשִׁתִּין) וּתְמָנִין (וְחַמִּשָׁה) גִּידִין. מִנְּהוֹן חִוְּרִין מִנְּהוֹן אוּכְמִין מִנְּהוֹן סוּמְקִין. אִתְכְּלִילוּ דָא בְּדָא וְאִתְעֲבִידוּ גַּוָּון חָד. אִנּוּן גִּידִין אִתְרְקִימוּ בִּשְׁבַע עֶשְׂרֵה רְשָׁתוֹת. וְכָל חַד רֶשֶׁת גִּידִין

לשון הקודש

וְנֶחֱלָקִים הַמַּיִם, וְאוֹחֲזִים כָּל אוֹתָם שִׁבְעָה בִּשְׁבָעָה תְּהוֹמוֹת, וְכוֹרִים [שׁוֹרִים] בַּחֲשָׁכִים שֶׁל הַתְּהוֹם. וְהַחֲשָׁכִים הַלָּלוּ מִתְעָרְבִים בָּהֶם, וְעוֹלִים הַמַּיִם וְיוֹרְדִים וּמִתְגַּלְגְּלִים בְּאוֹתָם מְאוֹרוֹת. וּמִתְעָרְבִים כְּאֶחָד אוֹרוֹת וְחֹשֶׁךְ וּמַיִם, וְנַעֲשׂוּ מֵהֶם אוֹרוֹת שֶׁלֹּא נִרְאִים חֲשׁוּכִים.

כָּל אֶחָד מַכֶּה בַּחֲבֵרוֹ, וְנֶחֱלָקִים לְשִׁבְעָה וַחֲמִשָּׁה צִנּוֹרוֹת שֶׁל הַתְּהוֹם, וּבָהֶם זוֹרְמִים מַיִם. כָּל צִנּוֹר וְצִנּוֹר עוֹלֶה בְּקוֹלוֹ, וְהַתְּהוֹמוֹת מִזְדַּעְזְעִים. וּכְשֶׁאוֹתוֹ קוֹל נִשְׁמָע, כָּל תְּהוֹם קוֹרֵא לַחֲבֵרוֹ וְאוֹמֵר: חֲלֹק מֵימֶיךָ וְאֶכָּנֵס בְּךָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים מב) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ.

תַּחַת אֵלֶּה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת [וְשִׁשִּׁים] וּשְׁמוֹנִים [וַחֲמִשָּׁה] גִּידִים. מֵהֶם לְבָנִים וּמֵהֶם שְׁחֹרִים וּמֵהֶם אֲדֻמִּים. נִכְלְלוּ זֶה בָּזֶה וְנַעֲשׂוּ גָּוֵן אֶחָד. אוֹתָם גִּידִים נִרְקְמוּ בִּשְׁבַע עֶשְׂרֵה

אִקְרֵי (אִתְקַיְּימוּ) אִתְרְקִימוּ דָא בְדָא וְנַחֲתִין בְּשִׁפּוּלֵי תְהוֹמֵי. תְּחוֹת אִלֵּין. תְּרֵין רִשְׁתִּין קָיְימִין כְּחֵיזוּ דְּפַרְזְלָא. וּתְרֵין רִשְׁתִּין אַחֲרָנִין כְּחֵיזוּ דְּנְחָשָׁא.

תְּרֵין כָּרְסְוָון קָיְימֵי עֲלַיְיהוּ חַד מִיָּמִינָא וְחַד מִשְׂמָאלָא. כָּל אִנּוּן רִשְׁתִּין מִתְחַבְּרָן כְּחָדָא וּמַיִין נָחֲתִין מֵאִנּוּן צִנּוֹרִין וְעָאלִין בְּאִלֵּין רִשְׁתִּין. אִנּוּן תְּרֵי כָּרְסְוָון חַד כֻּרְסְיָיא דִּרְקִיעָא אוּכְמָא, וְחַד כֻּרְסְיָיא דִּרְקִיעָא סַסְגּוֹנָא. אִלֵּין תְּרֵין כָּרְסְוָון כַּד אִנּוּן סָלְקִין סָלְקִין (בְּחַד) בְּהַהוּא כֻּרְסְיָיא דִּרְקִיעָא אוּכְמָא. וְכַד נָחֲתִין נָחֲתִין בְּהַהוּא כֻּרְסְיָיא דִּרְקִיעָא סַסְגּוֹנָא.

אִלֵּין תְּרֵין כָּרְסְוָון חַד מִיָּמִינָא וְחַד מִשְׂמָאלָא. וְהַהוּא כֻּרְסְיָיא דִּרְקִיעָא אוּכְמָא מִיָּמִינָא. וְהַהוּא כֻּרְסְיָיא דִּרְקִיעָא סַסְגּוֹנָא מִשְׂמָאלָא. (דף נב ע"א) כַּד סָלְקִין בְּכֻרְסְיָיא דִּרְקִיעָא אוּכְמָא, מָאִיךְ כֻּרְסְיָיא

לשון הקודש

רִשְׁתוֹת, וְכָל אַחַת נִקְרֵאת רֶשֶׁת גִּידִים. [הִתְקַיְּמוּ] נִרְקְמוּ זֶה בָּזֶה וְיוֹרְדִים בְּתַחְתִּית הַתְּהוֹם. תַּחַת אֵלֶּה עוֹמְדוֹת שְׁתֵּי רִשְׁתוֹת כְּמַרְאֵה הַבַּרְזֶל, וּשְׁתֵּי רִשְׁתוֹת אֲחֵרוֹת כְּמַרְאֵה הַנְּחֹשֶׁת.

שְׁנֵי כִּסְאוֹת עוֹמְדִים עֲלֵיהֶם, אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמֹאל. כָּל אוֹתָן רִשְׁתוֹת מְחֻבָּרוֹת כְּאֶחָד, וּמַיִם יוֹרְדִים מֵאוֹתָם צִנּוֹרוֹת וְנִכְנָסִים בָּרִשְׁתוֹת הָאֵלֶּה. אוֹתָם שְׁנֵי כִּסְאוֹת, אֶחָד כִּסֵּא שֶׁל רָקִיעַ שָׁחֹר, וְאֶחָד כִּסֵּא שֶׁל רָקִיעַ תַּחַשׁ. שְׁנֵי הַכִּסְאוֹת הַלָּלוּ, כְּשֶׁהֵם עוֹלִים, עוֹלִים [בְּאֶחָד] בְּאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל הָרָקִיעַ הַשָּׁחֹר. וּכְשֶׁיּוֹרְדִים, יוֹרְדִים בְּאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל רָקִיעַ הַתַּחַשׁ.

שְׁנֵי הַכִּסְאוֹת הַלָּלוּ, אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמֹאל. וְאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל הָרָקִיעַ הַשָּׁחֹר מִיָּמִין, וְאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל רָקִיעַ הַתַּחַשׁ מִשְּׂמֹאל. כְּשֶׁעוֹלִים בַּכִּסֵּא שֶׁל הָרָקִיעַ

דִּרְקִיעָא שְׁמָאלָא וְנָחֲתִין בֵּיהּ.

מִתְגַּלְגְּלִין כָּרְסְוָון חַד בְּחַד (ס"א נָחְתֵּי וְנָקְטִין) נַקְטִין כָּל אִנּוּן רִשְׁתִּין בְּגַוַוּיְיהוּ וְעָאלִין לוֹן בְּשִׁפּוּלָא דִּתְהוֹמָא תַּתָּאָה. קָאִים חַד כֻּרְסְיָיא וְסָלִיק לְעֵילָא מִכָּל אִנּוּן תְּהוֹמֵי. וְקָאִים כֻּרְסְיָיא אַחֲרָא לְתַתָּא דְכָל תְּהוֹמֵי. בֵּין תְּרֵין כָּרְסְוָון אִלֵּין מִתְגַּלְגְּלִין כָּל אִנּוּן תְּהוֹמֵי. וְכָל אִנּוּן צִנּוֹרִין אִתְנְעָצוּ בֵּין תְּרֵין כָּרְסְוָון אִלֵּין.

שִׁבְעִין וְחָמֵשׁ (ד"א ל"ג נְהוֹרִין) צִנּוֹרִין אִנּוּן. שִׁבְעָה אִנּוּן עִלָּאֵי דְכֹלָּא. וְכָל אִנּוּן אַחֲרָנִין אֲחִידָן בְּהוּ. וְכֻלְּהוּ נְעִיצֵי בְּגַלְגְּלוֹי דְהַאי כֻּרְסְיָיא בְּסִטְרָא דָא. וּנְעִיצִין בְּגַלְגְּלוֹי דְהַאי כֻּרְסְיָיא בְּסִטְרָא דָא.

בְּהוֹן מַיִין (נ"א בִּתְהוֹמָיָא) סָלְקִין וְנַחֲתִין. אִנּוּן דְּנַחֲתִין כָּרָאן בִּתְהוֹמֵי וּבָקְעֵי לוֹן. אִנּוּן דְּסָלְקִין עִלָּאִין

לשון הקודש

הַשָּׁחֹר, מַנְמִיךְ הַכִּסֵּא שֶׁל רָקִיעַ שְׁמֹאל וְיוֹרְדִים בּוֹ.

מִתְגַּלְגְּלִים הַכִּסְאוֹת אֶחָד בְּאֶחָד, [יוֹרְדִים וְלוֹקְחִים] לוֹקְחִים כָּל אוֹתָן הָרְשָׁתוֹת לְתוֹכָם וּמַכְנִיסִים אוֹתָם לְתַחְתִּית הַתְּהוֹם הַתַּחְתּוֹנָה. עוֹמֵד כִּסֵּא אֶחָד וְעוֹלֶה לְמַעְלָה מִכָּל אוֹתָם הַתְּהוֹמוֹת, וְעוֹמֵד כִּסֵּא אַחֵר לְמַטָּה שֶׁל כָּל הַתְּהוֹמוֹת. בֵּין שְׁנֵי כִּסְאוֹת אֵלּוּ מִתְגַּלְגְּלִים כָּל אוֹתָם תְּהוֹמוֹת. וְכָל אוֹתָם צִנּוֹרוֹת נִנְעֲצוּ בֵּין שְׁנֵי הַכִּסְאוֹת הַלָּלוּ.

שִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה [אוֹרוֹת] צִנּוֹרוֹת הֵם. שִׁבְעָה הֵם עֶלְיוֹנִים שֶׁל הַכֹּל, וְכָל אוֹתָם אֲחֵרִים אֲחוּזִים בָּהֶם, וְכֻלָּם נְעוּצִים בְּגַלְגַּלֵּי הַכִּסֵּא הַזֶּה בַּצַּד הַזֶּה, וּנְעוּצִים בְּגַלְגַּלֵּי הַכִּסֵּא הַזֶּה בַּצַּד הַזֶּה.

בָּהֶם [נ"א בַּתְּהוֹמוֹת] מַיִם עוֹלִים וְיוֹרְדִים. אוֹתָם שֶׁיּוֹרְדִים כּוֹרִים בַּתְּהוֹמוֹת

בְּאִנּוּן נוּקְבֵי אֲבָנִין וְסָלְקִין וּמַלְיָין לִשְׁבַע יַמִּין. עַד כָּאן שִׁבְעָה גַוְוֵי נְהוֹרִין בְּרָזָא עִלָּאָה.

שִׁבְעָה נְהוֹרִין אַחֲרָנִין מִתְפַּלְגִין לְשִׁבְעָה יַמִּים. וְיַמָּא חַד כָּלִיל לוֹן. הַהוּא יַמָּא חָד, אִיהוּ יַמָּא עִלָּאָה דְּכֻלְּהוּ שְׁבַע יַמִּין כְּלִילָן בֵּיהּ. שִׁבְעָה נְהוֹרִין אִלֵּין עָאלִין לְגוֹ הַהוּא יַמָּא וּמָחָאן לֵיהּ לְיַמָּא (לְשִׁבְעִין) לְשִׁבְעָה סִטְרִין. וְכָל סִטְרָא וְסִטְרָא אִתְפְּלַג לְשִׁבְעָה נַחֲלִין. כְּדִכְתִיב, (ישעיה יא) וְהִכָּהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים וְגו' וְכָל נַחֲלָא וְנַחֲלָא אִתְפְּלַג לְשִׁבְעָה נְהָרִין. וְכָל נַהֲרָא וְנַהֲרָא אִתְפְּלַג לְשִׁבְעָה אָרְחִין. וְכָל אוֹרְחָא וְאוֹרְחָא אִתְפְּלַג לְשִׁבְעָה שְׁבִילִין. וְכָל מֵימוֹי דְיַמָּא כֻּלְּהוֹן עָאלִין לְגַוְוֵיהוּ.

שִׁבְעָה נְהוֹרִין סָלְקִין וְנָחֲתִין לְשִׁבְעָה סִטְרִין. שִׁבְעָה נְהוֹרִין עִלָּאִין עָאלִין לְגוֹ יַמָּא. שִׁתָּא אִנּוּן

לשון הקודש

ובוֹקְעִים אוֹתָם. אוֹתָם שֶׁעוֹלִים נִכְנָסִים בְּאוֹתָם נִקְבֵי הָאֲבָנִים, וְעוֹלִים וּמְמַלְּאִים לְשִׁבְעַת הַיַּמִּים. עַד כָּאן שִׁבְעָה גְוָנִים שֶׁל אוֹרוֹת בְּסוֹד עֶלְיוֹן.

שִׁבְעָה אוֹרוֹת אֲחֵרִים נֶחֱלָקִים לְשִׁבְעָה יַמִּים, וְיָם אֶחָד כּוֹלֵל אוֹתָם. אוֹתוֹ הַיָּם הָאֶחָד הוּא יָם הָעֶלְיוֹן שֶׁכָּל שִׁבְעַת הַיַּמִּים כְּלוּלִים בּוֹ. שִׁבְעָה אוֹרוֹת הַלָּלוּ נִכְנָסִים לְתוֹךְ אוֹתוֹ הַיָּם וּמַכִּים בּוֹ לַיָּם [לְשִׁבְעִים] לְשִׁבְעָה צְדָדִים. וְכָל צַד וְצַד נֶחֱלָק לְשִׁבְעָה נְחָלִים, כַּכָּתוּב (ישעיה יא) וְהִכָּהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים וְגו'. וְכָל נַחַל וְנַחַל נֶחֱלָק לְשִׁבְעָה נְהָרוֹת, וְכָל נָהָר וְנָהָר נֶחֱלָק לְשֶׁבַע דְּרָכִים, וְכָל דֶּרֶךְ וְדֶרֶךְ נֶחֱלֶקֶת לְשִׁבְעָה שְׁבִילִים, וְכָל מֵימֵי הַיָּם כֻּלָּם נִכְנָסִים לְתוֹכָם.

שִׁבְעָה אוֹרוֹת עוֹלִים וְיוֹרְדִים לְשִׁבְעָה צְדָדִים. שִׁבְעָה אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים נִכְנָסִים

וּמֵחַד עִלָּאָה נָפְקֵי. כְּמָה דְּנָטִיל יַמָּא הָכִי פָּלִיג מֵימוֹי לְכָל אִנּוּן יַמִּין. לְכָל אִנּוּן נְהָרִין. חַד תַּנְיָנָא לְתַתָּא בִּסְטַר שְׂמָאלָא שָׁאַט בְּכָל אִנּוּן נְהָרִין אָתֵי בִּסְטַר קַשְׁקְשׁוֹי כֻּלְּהוֹן תַּקִּיפִין כְּפַרְזְלָא וּמָטֵי לְשָׁאֲבָא וְשָׁאִיב אַתְרָהּ. וְכָל אִנּוּן נְהוֹרִין אִתְחַשְׁכָן קַמֵּיהּ. פּוּמֵיהּ וְלִישְׁנֵיהּ מְלַהֲטָא אֶשָּׁא (חִדּוּד דְּלִישְׁנֵיהּ) **חָדוּד לִישְׁנֵיהּ כְּחַרְבָּא תַּקִּיפָא.**

עַד דְּמָטֵי לְמֵיעַל לְמַקְדְּשָׁא גּוֹ יַמָּא וּכְדֵין סָאִיב מַקְדְּשָׁא וְאִתְחַשְׁכָן נְהוֹרִין. וּנְהוֹרִין עִלָּאִין סָלְקִין מִן יַמָּא. כְּדֵין יַמָּא מִתְפַּלְגִין מֵימוֹי בִּסְטַר שְׂמָאלָא וְיַמָּא קָאפֵי וְלָא נָגְדִין מֵימוֹי. וְעַל דָּא רָזָא דְּמִלָּה כְּמָה דִּכְתִיב וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ אֱלֹהִים. רָזָא דְּחִוְיָא בִישָׁא נָחִית מֵתַתָּא לְעֵילָא (ס"י מֵעֵילָא לְתַתָּא) **וְהוּא שָׁאַט עַל אַפֵּי מַיִין מִרִירָן.**

לשון הקודש

לְתוֹךְ הַיָּם. שִׁשָּׁה הֵם, וּמֵעֶלְיוֹן אֶחָד יוֹצְאִים. כְּמוֹ שֶׁנּוֹטֵל הַיָּם, כָּךְ מְחַלֵּק מֵימָיו לְכָל אוֹתָם יַמִּים, לְכָל אוֹתָם נְהָרוֹת. תַּנִּין אֶחָד לְמַטָּה בְּצַד שְׂמֹאל שָׁט בְּכָל אוֹתָם נְהָרוֹת בָּא בַּצַּד. קַשְׁקַשָּׁיו כֻּלָּם חֲזָקִים כְּבַרְזֶל, וּמַגִּיעַ לִשְׁאֹב, וְשׁוֹאֵב מְקוֹמָהּ. וְכָל אוֹתָם הָאוֹרוֹת נֶחְשָׁכִים לְפָנָיו. פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ לוֹהֲטִים אֵשׁ. [חֹד לְשׁוֹנוֹ] מְחֻדֶּדֶת לְשׁוֹנוֹ כְּחֶרֶב חֲזָקָה.

עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְהִכָּנֵס לַמִּקְדָּשׁ לְתוֹךְ הַיָּם, וְאָז מְטַמֵּא אֶת הַמִּקְדָּשׁ וְהָאוֹרוֹת נֶחְשָׁכִים, וְאוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים עוֹלִים מֵהַיָּם. וְאָז נֶחֱלָקִים מֵימֵי הַיָּם בְּצַד שְׂמֹאל, וְהַיָּם קוֹפֵא וּמֵימָיו לֹא זוֹרְמִים. וְעַל זֶה סוֹד הַדָּבָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהִים. סוֹד הַנָּחָשׁ הָרָע יוֹרֵד מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה [וס"י מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה], וְהוּא שָׁט עַל פְּנֵי הַמַּיִם

וְנָחִית לְאַפְּתֵי לְתַתָּא עַד דְּיִפְּלוּן גּוֹ רִשְׁתּוֹי.

הַאי חִוְיָא הִיא מוֹתָא דְעָלְמָא. וְהוּא עָאל בְּמֵעוֹי דְסָתִים דְּבַר נָשׁ, הוּא לִסְטַר שְׂמָאלָא. וְאִית חִוְיָא אַחֲרָא דְחַיֵּי בִסְטַר יָמִינָא. תַּרְוַוּיְיהוּ אָזְלֵי עִמֵּיהּ דְּבַר נָשׁ. כְּמָה דְאוּקְמוּהָ.

מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה דְּהָא כָּל שְׁאַר חֵיוָן דְּחַקְלָא לֵית בְּהוּ חַכִּים לְאַבְאָשָׁא כְּהַאי. בְּגִין דְּאִיהוּ זוֹהֲמָא דְדַהֲבָא. וַוי לְמַאן דְּאִתְמְשִׁיךְ אֲבַתְרֵיהּ. דְּאִיהוּ גָּרִים לֵיהּ מוֹתָא וּלְכָל דְּאַתְיָין אֲבַתְרֵיהּ. וְהָא אוּקְמוּהָ. אָדָם אִמְשִׁיךְ אֲבַתְרֵיהּ לְתַתָּא וְנָחִית לְמִנְדַּע בְּכָל מַה דְּלְתַתָּא. כְּמָה דְּנָחִית, הָכִי אִתְמְשִׁיךְ רְעוּתֵיהּ וְאָרְחוֹי אֲבַתְרַיְיהוּ עַד דְּמָטִין לְהַאי חִוְיָא וְחָמוּ תֵּיאוּבְתֵּיהּ דְּעָלְמָא וְשָׁטוּ אָרְחוֹי בְּאַתַר דָּא. כְּדֵין קָם וְאִתְמְשִׁיךְ אִיהוּ אֲבַתְרַיְיהוּ דְּאָדָם וְאִתְּתֵיהּ וְאִתְדְּבַק בְּהוּ וְגָרִים

לשון הקודש

הַמְּרִירִים, וְיוֹרֵד לְפַתּוֹת לְמַטָּה עַד שֶׁיִּפְּלוּ לְתוֹךְ רִשְׁתּוֹ.

הַנָּחָשׁ הַזֶּה הוּא מָוֶת שֶׁבָּעוֹלָם, וְהוּא נִכְנָס בְּמֵעָיו הַנִּסְתָּרִים שֶׁל הָאָדָם. הוּא לְצַד שְׂמֹאל. וְיֵשׁ נָחָשׁ אַחֵר שֶׁל הַחַיִּים בְּצַד יָמִין. שְׁנֵיהֶם הוֹלְכִים עִם בֶּן הָאָדָם כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּהָ.

מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה, שֶׁהֲרֵי כָּל שְׁאָר חַיּוֹת הַשָּׂדֶה אֵין בָּהֶם חָכָם לְהָרַע כְּמוֹ זֶה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא זֻהֲמַת הַזָּהָב. אוֹי לְמִי שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחֲרָיו, שֶׁהוּא גּוֹרֵם לוֹ מָוֶת וּלְכָל מִי שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרָיו, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּהָ. אָדָם נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו לְמַטָּה וְיוֹרֵד לָדַעַת בְּכָל מַה שֶׁלְּמַטָּה. כְּמוֹ שֶׁיּוֹרֵד, כָּךְ נִמְשָׁךְ רְצוֹנוֹ וְדַרְכּוֹ אַחֲרֵיהֶם, עַד שֶׁמַּגִּיעִים לַנָּחָשׁ הַזֶּה וְרוֹאִים תַּאֲוַת הָעוֹלָם וּדְרָכָיו שָׁטִים בְּמָקוֹם זֶה. אָז קָם, וְהוּא נִמְשָׁךְ אַחַר אָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְנִדְבַּק בָּהֶם, וְגָרַם לָהֶם

לְהוּ מוֹתָא וּבְכָל דָּרֵי דְאָתוּ אֲבַתְרֵיהּ. עַד דְּמָטוּ יִשְׂרָאֵל לְטוּרָא דְסִינַי לָא פָּסַק זוּהֲמָא דִילֵיהּ מֵעָלְמָא. וְהָא אִתְּמַר. כֵּיוָן דְּחָטוּ וְאִתְדַּבְּקוּ בְּאִילָנָא דְּשַׁרְיָא בֵיהּ מוֹתָא לְתַתָּא. מַה כְּתִיב וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יְיָ אֱלֹהִים מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן. מְהַלֵּךְ אֵין כְּתִיב כָּאן. אֶלָּא מִתְהַלֵּךְ.

תָּא חֲזֵי, עַד לָא חָטָא אָדָם, הָוָה סָלִיק וְקָאִים בְּחָכְמָה דְנְהִירוּ עִלָּאָה. וְלָא הָוָה מִתְפְּרֵשׁ מֵאִילָנָא דְחַיֵּי. כֵּיוָן דְּאַסְגֵּי תִּיאוּבְתָּא לְמִנְדַּע וּלְנַחֲתָא לְתַתָּא, אִתְמְשַׁךְ אֲבַתְרַיְיהוּ, עַד דְּאִתְפְּרַשׁ מֵאִילָנָא דְחַיֵּי. וְיָדַע רָע וְשָׁבַק טוֹב. וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אַתָּה לֹא יְגוּרְךָ (דף נב ע"ב) רָע. מָאן דְּאִתְמְשַׁךְ בָּתַר רָע, לֵית לֵיהּ דִּירָה עִם אִילָנָא דְחַיֵּי. **וְעַד** לָא חָטְאוּ הֲווֹ שַׁמְעִין קָלָא מִלְּעֵילָא וְהֲווּ יָדְעֵי חָכְמָתָא עִלָּאָה וְקָיְימֵי בְּקִיּוּמָא דְזִיהֲרָא עִלָּאָה

לשון הקודש

מָוֶת וּלְכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁבָּאוּ אַחֲרָיו. עַד שֶׁהִגִּיעוּ יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינַי, לֹא פָּסְקָה זֻהֲמָתוֹ מֵהָעוֹלָם, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ וְנִדְבְּקוּ בָּעֵץ שֶׁשּׁוֹרֶה בּוֹ מָוֶת לְמַטָּה, מַה כָּתוּב? וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל ה' אֱלֹהִים מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן. מְהַלֵּךְ אֵין כָּתוּב כָּאן, אֶלָּא מִתְהַלֵּךְ.

בֹּא רְאֵה, עַד שֶׁאָדָם לֹא חָטָא, הָיָה עוֹלֶה וְעוֹמֵד בְּחָכְמַת הָאוֹר הָעֶלְיוֹן וְלֹא הָיָה נִפְרָד מֵעֵץ הַחַיִּים. כֵּיוָן שֶׁהִגְדִּיל תַּאֲוָתוֹ לָדַעַת וְלָרֶדֶת לְמַטָּה, נִמְשַׁךְ אַחֲרֵיהֶם עַד שֶׁנִּפְרַד מֵעֵץ הַחַיִּים, וְיָדַע רָע וְעָזַב הַטּוֹב. וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אַתָּה לֹא יְגֻרְךָ רָע. מִי שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר רָע, אֵין לוֹ דִּירָה עִם עֵץ הַחַיִּים.

וְעַד שֶׁלֹּא חָטְאוּ, הָיוּ שׁוֹמְעִים קוֹל

וְלָא דָּחֲלֵי. כֵּיוָן דְּחָטְאוּ אֲפִילוּ קָלָא דִלְתַתָּא לָא הֲוֵי יָכְלִין לְמֵיקַם בֵּיהּ. כְּגַוְונָא דָא עַד לָא חָבוּ יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעֲתָא דְקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי אִתְעַבַּר מִנַּיְיהוּ זוּהֲמָא דְהַאי חִיוָיָא. דְּהָא כְּדֵין בְּטוּל יֵצֶר הָרָע הָוָה מֵעָלְמָא וְדָחוּ לֵיהּ מִנַּיְיהוּ. וּכְדֵין אִתְאַחִידוּ בְּאִילָנָא דְחַיֵּי וְסָלְקוּ לְעֵילָא וְלָא נָחֲתוּ לְתַתָּא.

כְּדֵין הֲווּ יָדְעִין וְחָמָאן אִסְפַּקְלַרְיָאן עִלָּאִין וְאִתְנַהֲרִין עֵינַיְיהוּ וְחָדָאן לְמִנְדַּע וּלְמִשְׁמַע. וּכְדֵין חָגַר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲגוֹרִין דְאַתְוָון דִשְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא דְלָא יֵכוּל לְשַׁלְטָאָה עֲלַיְיהוּ הַאי חִוְיָא וְלָא יְסָאַב לוֹן כְּקַדְמִיתָא. כֵּיוָן דְּחָטְאוּ בָּעֵגֶל אִתְעַבַּר מִנַּיְיהוּ כָּל אִנּוּן דַּרְגִּין וּנְהוֹרִין עִלָּאִין. וְאִתְעַבְּרוּ מִנַּיְיהוּ אִנּוּן חֲגִירוּ מְזַיְינִין דְּאִתְעַטְּרוּ מִשְׁמָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא. וְאַמְשִׁיכוּ עֲלַיְיהוּ חִוְיָא בִּישָׁא

לשון הקודש

מִלְּמַעְלָה וְהָיוּ יוֹדְעִים חָכְמָה עֶלְיוֹנָה וְעוֹמְדִים בַּקִּיּוּם שֶׁל זֹהַר הָעֶלְיוֹן וְלֹא פּוֹחֲדִים. כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ, אֲפִלּוּ קוֹל שֶׁלְּמַטָּה לֹא יָכְלוּ לַעֲמֹד בּוֹ. כְּמוֹ זֶה, עַד שֶׁלֹּא חָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, בְּשָׁעָה שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי נִתְבַּטְּלָה מֵהֶם זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי אָז בִּטּוּל יֵצֶר הָרָע הָיָה מֵהָעוֹלָם וְדָחוּ אוֹתוֹ מֵהֶם, וְאָז נֶאֱחֲזוּ בְּעֵץ הַחַיִּים וְעָלוּ לְמַעְלָה וְלֹא יָרְדוּ לְמַטָּה.

אָז הָיוּ יוֹדְעִים וְרוֹאִים אַסְפַּקְלַרְיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וְעֵינֵיהֶם אוֹרוּ וּשְׂמֵחִים לָדַעַת וְלִשְׁמֹעַ. וְאָז חָגַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חֲגוֹרוֹת שֶׁל אוֹתִיּוֹת שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁלֹּא יוּכַל לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם הַנָּחָשׁ הַזֶּה וְלֹא יְטַמֵּא אוֹתָם כְּמוֹ קֹדֶם. כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ בָּעֵגֶל, בָּטְלוּ מֵהֶם כָּל אוֹתָן דְּרָגוֹת וְאוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים, וּבָטְלוּ מֵהֶם אוֹתָן חֲגוֹרוֹת מְזֻיָּנוֹת שֶׁהִתְעַטְּרוּ מֵהַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ,

כְּמִלְקַדְמִין וְגָרְמוּ מוֹתָא לְכָל עַלְמָא. וּלְבָתַר מַה כְּתִיב (שמות לג) וַיַּרְא אַהֲרֹן וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה וְהִנֵּה קָרַן עוֹר פָּנָיו וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא (שמות יד) וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה וְכֻלְּהוּ חָמָאן זָהֲרִין עִלָּאִין וּמִתְנַהֲרִין בְּאִסְפַּקְלַרְיָא דְּנָהֲרָא דִּכְתִיב, (שמות כ) וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. וְעַל יַמָּא הֲווֹ חָמָאן וְלָא דָחֲלִין דִּכְתִיב, (שמות טו) זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ. לְבָתָר דְּחָטוּ, פְּנֵי הַסַּרְסוּר לָא הֲווֹ יָכְלִין לְמֶחֱמֵי דִּכְתִיב (שמות לד) וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב בְּהוּ (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב. דְּאִתְעֲבַר מִנַּיְיהוּ אִנּוּן מְזַיְּנָן (דְּאִתְחַבְּרוּ בְּהוּ ד"א דְּאִתְחַגְּרוּ בְּהוֹן) בְּטוּרָא דְּסִינַי בְּגִין דְּלָא יִשְׁלוֹט בְּהוּ הַהוּא חִוְיָא בִישָׁא. כֵּיוָן דְּאִתְעֲבַר מִנַּיְיהוּ

לשון הקודש

וְהִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם נָחָשׁ הָרָע כְּמוֹ מִקֹּדֶם וְגָרְמוּ מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם. וְאַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב? (שמות לד) וַיַּרְא אַהֲרֹן וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה וְהִנֵּה קָרַן עוֹר פָּנָיו וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו.

בֵּא רְאֵה מַה כָּתוּב בַּתְּחִלָּה [שמות יד], וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה. וְכֻלָּם רוֹאִים אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים וּמְאִירִים בְּאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁמְּאִירָה, שֶׁכָּתוּב, (שם כ) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת. וְעַל הַיָּם הָיוּ רוֹאִים וְלֹא פּוֹחֲדִים, שֶׁכָּתוּב (שם טו) זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ. אַחַר שֶׁחָטְאוּ, פְּנֵי הַסַּרְסוּר לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לִרְאוֹת, שֶׁכָּתוּב (שם לד) וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו.

בֵּא רְאֵה מַה כָּתוּב בָּהֶם, (שם לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב, שֶׁבָּטְלוּ מֵהֶם אוֹתָם כְּלֵי זַיִן [שֶׁהִתְחַבְּרוּ בָּהֶם] [שֶׁהִתְחַגְּרוּ בָּהֶם] בְּהַר סִינַי כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט

מַה כְּתִיב, (שמות לג) וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר מָאי הַאי קְרָא לְגַבֵּי הַאי. אֶלָּא כֵּיוָן דְּיָדַע מֹשֶׁה דְּאִתְעֲבָרוּ מִנַּיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל אִנּוּן זַיְינִין עִלָּאִין, אָמַר הָא וַדַּאי מִכָּאן וּלְהַלְאָה חִוְיָא בִישָׁא יֵיתֵי לְדַיְירָא בֵּינַיְיהוּ, וְאִי יָקוּם מַקְדְּשָׁא הָכָא בֵּינַיְיהוּ, יִסְתָּאֲב. מִיָּד וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה. בְּגִין דְּחָמָא מֹשֶׁה דְּהָא כְּדֵין יִשְׁלוֹט חִוְיָא בִישָׁא מַה דְּלָא הָוָה מִקַּדְמַת דְּנָא.

וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד, וְכִי לָא הָוָה בְקַדְמִיתָא אֹהֶל מוֹעֵד. אֶלָּא בְקַדְמִיתָא אֹהֶל סְתָם, הַשְׁתָּא אֹהֶל מוֹעֵד. מָאי מוֹעֵד. רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטַב. וְרַבִּי אַבָּא אָמַר לְבִישׁ. רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטַב מַה מוֹעֵד דְּאִיהוּ יוֹם חֶדְוָה דְּסִיהֲרָא דְּאִתּוֹסְפָא בֵּיהּ

לשון הקודש

בָּהֶם נָחָשׁ רָע. כֵּיוָן שֶׁבָּטְלוּ מֵהֶם מַה כָּתוּב? (שם) וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מָה הַפָּסוּק הַזֶּה אֶל זֶה? אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁיָּדַע מֹשֶׁה שֶׁבָּטְלוּ מִיִּשְׂרָאֵל אוֹתָם כְּלֵי זַיִן עֶלְיוֹנִים, אָמַר, הֲרֵי וַדַּאי מִכָּאן וָהָלְאָה נָחָשׁ רָע יָבֹא לָדוּר בֵּינֵיהֶם, וְאִם יָקוּם כָּאן מִקְדָּשׁ בֵּינֵיהֶם – יִטְמָא. מִיָּד – וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה. כִּי רָאָה מֹשֶׁה שֶׁהֲרֵי אָז יִשְׁלֹט נָחָשׁ רָע מַה שֶּׁלֹּא הָיָה מִקֹּדֶם לָזֶה.

וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד, וְכִי לֹא הָיָה בַּהַתְחָלָה אֹהֶל מוֹעֵד? אֶלָּא בַּהַתְחָלָה אֹהֶל סְתָם, וְכָעֵת אֹהֶל מוֹעֵד. מַה זֶּה מוֹעֵד? רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטוֹב, וְרַבִּי אַבָּא

קְדוּשָׁה (מה מוֹעֵד) לָא שָׁלְטָא בֵיהּ פְּגִימוּתָא. אוֹף הָכָא קָרָא לָהּ בִּשְׁמָא דָא לְאַחֲזָאָה דְּהָא אִתְרַחֵיק (חִוְיָא) אֹהֶל מִבֵּינַיְיהוּ וְלָא אִתְפְּגִים וְעַל דָּא וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד כְּתִיב.

וְרַבִּי אַבָּא אָמַר לְבִישׁ דְּהָא בְּקַדְמִיתָא הָוָה אֹהֶל סְתָם כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה לג) אֹהֶל בַּל יִצְעָן בַּל יִסַּע יְתֵדוֹתָיו לָנֶצַח. וְהַשְׁתָּא אֹהֶל מוֹעֵד. בְּקַדְמִיתָא לְמֵיהַב חַיִּין אֲרוּכִּין לְעָלְמִין דְּלָא יִשְׁלוֹט בְּהוּ מוֹתָא. מִכָּאן וּלְהָלְאָה אֹהֶל מוֹעֵד כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (איוב ל) וּבֵית מוֹעֵד לְכָל חָי. הַשְׁתָּא אִתְיְיהִיב בֵּיהּ זִמְנָא וְחַיִּין קְצוּבִין לְעָלְמָא. בְּקַדְמִיתָא לָא אִתְפְּגִים, וְהַשְׁתָּא אִתְפְּגִים. בְּקַדְמִיתָא חַבְרוּתָא וְזִוּוּגָא דְסִיהֲרָא בְּשִׁמְשָׁא דְּלָא יַעֲדוּן. הַשְׁתָּא אוֹהֶל מוֹעֵד זִוּוּגָא דִלְהוֹן מִזְּמַן לִזְמַן. וּבְגִינֵי כָּךְ וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד מַה דְּלָא הָוָה קוֹדֶם.

לשון הקודש

אָמַר לְרַע. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטוֹב – מַה מוֹעֵד שֶׁהוּא יוֹם חֶדְוָה שֶׁל הַלְּבָנָה שֶׁנִּתּוֹסְפָה בּוֹ קְדֻשָּׁה. [מַה מוֹעֵד] לֹא שׁוֹלֶטֶת בּוֹ חִסָּרוֹן, גַּם כָּאן קָרָא לָהּ בְּשֵׁם זֶה, לְהַרְאוֹת שֶׁהֲרֵי הִתְרַחֵק [נָחָשׁ] אֹהֶל מִבֵּינֵיהֶם וְלֹא נִפְגַּם, וְעַל זֶה וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד כָּתוּב.

וְרַבִּי אַבָּא אָמַר לְרַע – שֶׁהֲרֵי בַּהַתְחָלָה הָיָה אֹהֶל סְתָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לג) אֹהֶל בַּל יִצְעָן בַּל יִסַּע יְתֵדֹתָיו לָנֶצַח, וְעַכְשָׁו אֹהֶל מוֹעֵד. בַּהַתְחָלָה לָתֵת חַיִּים אֲרֻכִּים לְעוֹלָמִים שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בָּהֶם מָוֶת, מִכָּאן וָהָלְאָה אֹהֶל מוֹעֵד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ל) וּבֵית מוֹעֵד לְכָל חָי. עַכְשָׁו נִתָּן בּוֹ זְמַן וְחַיִּים קְצוּבִים לָעוֹלָם. בַּהַתְחָלָה לֹא נִפְגַּם, וְעַכְשָׁו נִפְגָּם. בַּהַתְחָלָה חִבְּרוּתָא

השלמה מהחשמטות (בין סימן מד – מה כולו. מראה מקומות תמצאהו בסוף הספר)

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה יָתִיב לֵילְיָא חַד וְלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא.

וְהַוּ יַתְבֵי קַמֵּיהּ רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי יוֹסֵי. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה הָא כְתִיב, (שמות לג) **וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב, וְקָאַמְרִינָן דְּגָרְמוּ מוֹתָא עֲלַיְיהוּ מֵהַהוּא זִמְנָא וּלְעֵילָא, וְשַׁלִּיט בְּהוּ הַהוּא חִוְיָא בִּישָׁא דְּאַעְדוּ לֵיהּ מִנַּיְיהוּ בְּקַדְמִיתָא. יִשְׂרָאֵל תֵּינַח. יְהוֹשֻׁעַ דְּלָא חָטָא, אַעֲדֵי** (ד"א אִתְעֲדֵי) **מִנֵּיהּ הַהוּא זַיְינָא עִלָּאָה דְּקַבִּיל עִמְּהוֹן בְּטוּרָא דְּסִינַי אוֹ לָא.** (דף נג ע"א).

אִי תֵּימָא דְּלָא אַעֲדֵי (ד"א אִתְעֲדֵי) **מִנֵּיהּ, אִי הָכִי אַמַּאי מִית כִּשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא. אִי תֵּימָא דְּאִתְעַדֵּי מִנֵּיהּ, אַמַּאי. וְהָא לָא חָטָא. דְּהָא אִיהוּ עִם מֹשֶׁה הָוָה בְּשַׁעֲתָא דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל. וְאִי תֵּימָא** (ד"א ל"ג דְּהָא) **דְּלָא קַבִּיל הַהוּא עִטְרָא בְּטוּרָא דְּסִינַי כְּמָה דְּקַבִּילוּ**

לשון הקודש

וְזִוּוּג שֶׁל הַלְּבָנָה בַּשֶּׁמֶשׁ שֶׁלֹּא יָסוּרוּ, עַכְשָׁו אֹהֶל מוֹעֵד, הַזִּוּוּג שֶׁלָּהֶם מִזְּמַן לִזְמַן. וְלָכֵן קָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד מַה שֶּׁלֹּא הָיָה קֹדֶם.

השלמה מהחשמטות (בין סימן מד – מה) יש כאן כמה שורות

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה יוֹשֵׁב לַיְלָה אֶחָד וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְהָיוּ יוֹשְׁבִים לְפָנָיו רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי יוֹסֵי. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הֲרֵי כָּתוּב (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב, וְאָמַרְנוּ שֶׁגָּרְמוּ מָוֶת עֲלֵיהֶם מֵאוֹתוֹ זְמַן וָמַעְלָה, וְשׁוֹלֵט בָּהֶם אוֹתוֹ נָחָשׁ רָע שֶׁהֵסִירוּ אוֹתוֹ מֵהֶם בַּתְּחִלָּה. נַנִּיחַ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל יְהוֹשֻׁעַ שֶׁלֹּא חָטָא, בָּטַל [וּתְבַטֵּל] מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ כְּלִי זַיִן עֶלְיוֹן שֶׁקִּבֵּל עִמָּם בְּהַר סִינַי אוֹ לֹא?.

אִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא בָטַל מִמֶּנּוּ, אִם כָּךְ, לָמָּה מֵת כִּשְׁאָר בְּנֵי אָדָם? אִם תֹּאמַר שֶׁהוּסַר מִמֶּנּוּ – לָמָּה? וַהֲרֵי לֹא חָטָא, שֶׁהֲרֵי הוּא הָיָה עִם מֹשֶׁה בְּשָׁעָה שֶׁחָטְאוּ

יִשְׂרָאֵל, אַמַּאי.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים יא) כִּי צַדִּיק יְיָ צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָנֵימוֹ. הַאי קְרָא אָמְרוּ בֵּיהּ חַבְרַיָּיא מָאי דְקָאָמְרוּ. אֲבָל כִּי צַדִּיק יְיָ, צַדִּיק הוּא וּשְׁמֵיהּ צַדִּיק, וּבְגִינֵי כָּךְ צְדָקוֹת אָהֵב. יָשָׁר, אִיהוּ יָשָׁר. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר צַדִּיק וְיָשָׁר. וְעַל דָּא יֶחֱזוּ פָנֵימוֹ כָּל בְּנֵי עָלְמָא וְיִתַּקְנוּ אָרְחַיְיהוּ לְמֵיהַךְ בְּאֹרַח מֵישָׁר כְּדְקָא יָאוּת. תָּא חֲזֵי, כַּד דָּאִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא לָא דָן לֵיהּ אֶלָּא לְפוּם רוּבָּן דִּבְנֵי נָשָׁא.

וְתָא חֲזֵי, כַּד חָב אָדָם בְּאִילָנָא דְאֲכַל מִנֵּיהּ, גְּרַם לְהַהוּא אִילָנָא דְשָׁרֵי בֵּיהּ מוֹתָא לְכָל עָלְמָא. וְגָרִים פְּגִימוּ לְאַפְּרָשָׁא אִתְּתָא מִבַּעֲלָהּ. וְקָאִים חוֹבָה דִּפְגִימוּ דָא בְּסִיהֲרָא עַד דְּקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא דְסִינַי. כֵּיוָן דְּקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא דְסִינַי אִתְעַבַּר

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל? וְאִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא קִבֵּל אוֹתָהּ עֲטָרָה בְּהַר סִינַי כְּמוֹ שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל – לָמָּה?.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים י) כִּי צַדִּיק ה' צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָנֵימוֹ. בְּפָסוּק זֶה אָמְרוּ הַחֲבֵרִים מַה שֶּׁאָמְרוּ. אֲבָל כִּי צַדִּיק ה', צַדִּיק הוּא וּשְׁמוֹ צַדִּיק, וְלָכֵן צְדָקוֹת אָהֵב. יָשָׁר – הוּא יָשָׁר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר צַדִּיק וְיָשָׁר. וְעַל זֶה יֶחֱזוּ פָנֵימוֹ, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְיִתַּקְנוּ דַּרְכֵּיהֶם לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה כָּרָאוּי. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁדָּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, אֵינוֹ דָן אוֹתוֹ אֶלָּא לְפִי רֹב בְּנֵי הָאָדָם.

וּבָא וּרְאֵה, כְּשֶׁחָטָא אָדָם בָּעֵץ שֶׁאָכַל מִמֶּנּוּ, גָּרַם לְאוֹתוֹ עֵץ שֶׁשּׁוֹרֶה בּוֹ הַמָּוֶת לְכָל הָעוֹלָם, וְגָרַם פְּגָם לְהַפְרִיד אִשָּׁה מִבַּעְלָהּ, וְעָמַד חֵטְא הַפְּגָם הַזֶּה בַּלְּבָנָה עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי. כֵּיוָן

הַהוּא פְּגִימוּ דְּסִיהֲרָא וְקָיְימָא לְאַנְהָרָא תָּדִיר.

כֵּיוָן דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל בָּעֶגְלָא, תָּבַת כְּמִלְקַדְמִין סִיהֲרָא לְאִתְפַּגְמָא. וְשַׁלְטָא חִוְיָא בִישָׁא וְאָחִיד בָּהּ וּמָשִׁיךְ לָהּ לְגַבֵּיהּ. וְכַד יָדַע מֹשֶׁה דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל וְאִתְעֲבַר מִנַּיְיהוּ אִנּוּן זַיְינִין קַדִּישִׁין עִלָּאִין, יָדַע וַדַּאי דְּהָא חִוְיָא אָחִיד בֵּיהּ בְּסִיהֲרָא לְאַמְשָׁכָא לָהּ לְגַבֵּיהּ וְאִתְפְּגִימַת. כְּדֵין אַפִּיק לָהּ לְבַר.

וְכֵיוָן דְּקָיְימָא לְאִתְפַּגְמָא אַף עַל גַּב דִּיהוֹשֻׁעַ קָאִים בְּעִטְרָא דְּזַיְינִין דִּילֵיהּ, כֵּיוָן דִּפְגִימֵי שַׁרְיָא בָּהּ וְאִתְהַדְּרַת כְּמָה דְּאִתְפְּגִימַת בְּחוֹבָא דְּאָדָם, לָא יְכִיל בַּר נָשׁ לְאִתְקָיְימָא. בַּר מֹשֶׁה דְּהַוָּה שַׁלִּיט בָּהּ וּמוֹתֵיהּ הַוָּה בְּסִטְרָא אַחֲרָא עִלָּאָה. וְעַל דָּא לָא הַוָּה רְשׁוּ בָּהּ לְקָיְימָא לִיהוֹשֻׁעַ תָּדִיר וְלָא לְאָחֲרָא. וְעַל כָּךְ אֹהֶל מוֹעֵד קָרֵי לֵיהּ. אֹהֶל דְּהָא שַׁרְיָא בֵּיהּ זְמַן קָצִיב לְכָל עָלְמָא.

לשון הקודש

שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי, בָּטַל מֵהֶם אוֹתוֹ פְּגַם הַלְּבָנָה, וְעָמְדָה לְהָאִיר תָּמִיד. כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל בָּעֵגֶל, שָׁבָה הַלְּבָנָה לְהִפָּגֵם כְּמוֹ מִקֹּדֶם, וְשָׁלַט הַנָּחָשׁ הָרָע וְאָחַז בָּהּ וּמָשַׁךְ אוֹתָהּ אֵלָיו. וּכְשֶׁיָּדַע מֹשֶׁה שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְהוּסַר מֵהֶם אוֹתָם כְּלֵי זַיִן קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, יָדַע וַדַּאי שֶׁהֲרֵי הַנָּחָשׁ אָחַז בַּלְּבָנָה לְהַמְשִׁיכָהּ אֵלָיו וְנִפְגְּמָה, וְאָז הוֹצִיא אוֹתָהּ הַחוּצָה.

וְכֵיוָן שֶׁעָמְדָה לְהִפָּגֵם, אַף עַל גַּב שֶׁיְּהוֹשֻׁעַ עָמַד בָּעֲטָרָה שֶׁל כְּלֵי הַזַּיִן שֶׁלּוֹ, כֵּיוָן שֶׁהִפְּגַם שָׁרָה בָהּ וְחָזְרָה כְּמוֹ שֶׁנִּפְגְּמָה בַּחֵטְא שֶׁל אָדָם, לֹא יָכוֹל אָדָם לְהִתְקַיֵּם, פְּרָט לְמֹשֶׁה שֶׁהָיָה שׁוֹלֵט בָּהּ, וּמוֹתוֹ הָיָה בְּצַד אַחֵר עֶלְיוֹן. וְעַל זֶה לֹא הָיָה רְשׁוּת בָּהּ לְקַיֵּם אֶת יְהוֹשֻׁעַ

וְעַל דָּא רָזָא דְּמִלָּה, אִית יָמִינָא לְעֵילָא וְאִית יָמִינָא לְתַתָּא. אִית שְׂמָאלָא לְעֵילָא וְאִית שְׂמָאלָא לְתַתָּא. אִית יָמִינָא לְעֵילָא בִּקְדֻשָּׁה עִלָּאָה. וְאִית יָמִינָא לְתַתָּא דְּאִיהוּ בְּסִטְרָא אַחֲרָא. אִית שְׂמָאלָא לְעֵילָא בִּקְדֻשָּׁה עִלָּאָה לְאַתְעָרָא רְחִימוּתָא לְאִתְקַשְּׁרָא סִיחֲרָא בְּאֲתַר קַדִּישָׁא לְעֵילָא לְאִתְנַהֲרָא. וְאִית שְׂמָאלָא לְתַתָּא דְּאַפְרִישׁ רְחִימוּתָא דִּלְעֵילָא וְאַפְרִישׁ לָהּ מִלְּאַנְהָרָא בְּשִׁמְשָׁא וּלְאִתְקְרָבָא בַּהֲדֵיהּ. וְדָא הוּא סִטְרָא דְּחִוְיָא בִישָׁא.

דְּכַד שְׂמָאלָא דָא דִּלְתַתָּא אִתְעָרַת כְּדֵין מָשִׁיךְ לָהּ לְסִיחֲרָא וְאַפְרִישׁ לָהּ מִלְּעֵילָא וְאִתְחַשְּׁכַת נְהוֹרָאָה וְאִתְדַּבְּקַת בְּחִוְיָא בִישָׁא. וּכְדֵין שְׁאִיבַת מוֹתָא לְתַתָּא לְכֹלָּא וְאִתְדַּבְּקַת בְּחִוְיָא וְאִתְרַחְקַת מֵאִילָנָא דְּחַיָּיא.

לשון הקודש

תָּמִיד וְלֹא אַחֵר. וְעַל כָּךְ אֹהֶל מוֹעֵד קָרְאוּ לוֹ. אֹהֶל, שֶׁהֲרֵי שׁוֹרֶה בּוֹ זְמַן קָצוּב לְכָל הָעוֹלָם.

וְעַל זֶה סוֹד הַדָּבָר – יֵשׁ יָמִין לְמַעְלָה וְיֵשׁ יָמִין לְמַטָּה. יֵשׁ שְׂמֹאל לְמַעְלָה וְיֵשׁ שְׂמֹאל לְמַטָּה. יֵשׁ יָמִין לְמַעְלָה בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, וְיֵשׁ יָמִין לְמַטָּה שֶׁהוּא בַּצַּד הָאַחֵר. יֵשׁ שְׂמֹאל לְמַעְלָה שֶׁהוּא בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה לְעוֹרֵר אַהֲבָה לְקַשֵּׁר אֶת הַלְּבָנָה בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ לְמַעְלָה לְהָאִיר, וְיֵשׁ שְׂמֹאל לְמַטָּה שֶׁמַּפְרִיד אַהֲבָה שֶׁלְּמַעְלָה, וּמַפְרִיד אוֹתָהּ מִלְּהָאִיר בַּשֶּׁמֶשׁ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו, וְזֶהוּ צַד שֶׁל הַנָּחָשׁ הָרָע. **שֶׁכְּשֶׁשְּׂמֹאל** הַזֶּה שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרֵר, אָז מוֹשֵׁךְ אֶת הַלְּבָנָה וּמַפְרִיד אוֹתָהּ מִלְּמַעְלָה וְנָחָשׁ אוֹרָהּ וְנִדְבֶּקֶת בַּנָּחָשׁ הָרָע, וְאָז שׁוֹאֶבֶת מָוֶת לְמַטָּה לַכֹּל וְנִדְבֶּקֶת בַּנָּחָשׁ וּמִתְרַחֶקֶת מֵעֵץ הַחַיִּים.

וְעַל דָּא גָּרִים מוֹתָא לְכָל עָלְמָא. וְדָא הוּא דִּכְדֵין אִסְתְּאָבַת מַקְדְּשָׁא עַד זְמַן קָצִיב דְּאַתְקָנַת סִיהֲרָא וְתָבַת לְאַנְהָרָא וְדָא הוּא אֹהֶל מוֹעֵד. וְעַל דָּא יְהוֹשֻׁעַ לָא מִית אֶלָּא בְּעִיטָא שֶׁל נָחָשׁ דָּא דְּקָרִיב וּפְגִים מַשְׁכְּנָא כִּדְקַדְמִיתָא. וְדָא הוּא רָזָא דִּכְתִיב, (שמות לג) וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל. דְּאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ נַעַר לְתַתָּא לְקַבְּלָא נְהוֹרָא, לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל. כְּמָה דְּאִתְפְּגִים דָּא הָכִי נָמֵי אִתְפְּגִים דָּא. אַף עַל גַּב דְּזַיְינָא קַדִּישָׁא הָוָה לֵיהּ. כֵּיוָן דְּאִתְפְּגִים סִיהֲרָא הָכִי הוּא וַדָּאי לָא אִשְׁתְּזִיב בִּלְחוֹדוֹי מִנֵּיהּ מֵהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ.

תָּא חֲזֵי, כְּגַוְונָא דָא כֵּיוָן דְּחָב אָדָם נָטַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִנֵּיהּ אִנּוּן זַיְינֵי אַתְוָון נְהִירִין קַדִּישִׁין דְּאַעְטַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּכְדֵין דָּחֲלוּ וְיָדְעוּ דְּהָא אִתְפַּשְׁטוּ מִנַּיְיהוּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיֵּדְעוּ

לשון הקודש

וְעַל זֶה גָּרַם מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם. וְזֶהוּ שֶׁאָז נִטְמָא הַמִּקְדָּשׁ עַד זְמַן קָצוּב שֶׁנִּתְקְנָה הַלְּבָנָה וְשָׁבָה לְהָאִיר, וְזֶהוּ אֹהֶל מוֹעֵד. וְעַל זֶה יְהוֹשֻׁעַ לֹא מֵת אֶלָּא בְּעִטְיוֹ שֶׁל הַנָּחָשׁ הַזֶּה שֶׁקָּרַב וּפָגַם אֶת הַמִּקְדָּשׁ כְּמוֹ קֹדֶם. וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב (שמות לג) וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהוּא נַעַר לְמַטָּה לְקַבֵּל אוֹר, לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל. כְּמוֹ שֶׁנִּפְגָּם זֶה – כָּךְ גַּם נִפְגָּם זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁכְּלֵי זַיִן קָדוֹשׁ הָיָה לוֹ. כֵּיוָן שֶׁנִּפְגְּמָה הַלְּבָנָה, כָּךְ הוּא וַדַּאי לֹא נִצָּל לְבַדּוֹ מִמֶּנּוּ מֵאוֹתוֹ גָּוֵן מַמָּשׁ.

בֵּא רְאֵה, כְּמוֹ זֶה, כֵּיוָן שֶׁחָטָא אָדָם, נָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמֶּנּוּ אוֹתָם כְּלֵי זַיִן, אוֹתִיּוֹת מְאִירוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁעִטֵּר אוֹתוֹ

כִּי עֲרוּמִים הֵם. בְּקַדְמִיתָא הֲוֹו מִתְלַבְּשָׁן בְּאִנּוּן כִּתְרֵי יְקָר מְזַיְּינִין דְּאִנּוּן חֵירוּ מִכֹּלָּא. כֵּיוָן דְּחָבוּ אִתְפַּשְׁטוּ מִנַּיְיהוּ. וּכְדֵין יָדַע דְּהָא מוֹתָא קָרֵי לוֹן. וְיָדְעוּ דְּאִתְפְּשִׁיטוּ מֵחֵירוּ דְּכֹלָּא. וְגָרְמוּ מוֹתָא לוֹן וּלְכָל עָלְמָא. (דף נג ע"ב)

וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה הָא אוֹקִימְנָא דְּאוֹלִיפוּ כָּל זַיְינֵי חָרְשִׁין וְקוֹסְמִין וַאֲחִידוּ בְּהַאי דְּלִתַּתָּא כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְגְּרַע זְקִיפוּ וְקוֹמָה דְּאָדָם מֵאָה אַמִּין. וּכְדֵין אִתְעֲבִיד פְּרוּדָא וְקָאִים אָדָם בְּדִינָא וְאִתְלַטְיָא אַרְעָא וְהָא אוֹקִימְנָא:

וַיְגָרֵשׁ אֶת הָאָדָם. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לָא יְדַעְנָא מָאן עָבִיד תֵּרוּכִין לְמָאן. אִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבַד תֵּרוּכִין לְאָדָם אִי לָא. אֲבָל מִלָּה אִתְהַפִּיךְ וַיְגָרֵשׁ אֶת, אֶ"ת דַּיְיקָא. וּמָאן גֵּרַשׁ אֶת, הָאָדָם. הָאָדָם

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאָז פָּחֲדוּ, וְיָדְעוּ שֶׁהֲרֵי הִתְפַּשְּׁטוּ מֵהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם. בַּהַתְחָלָה הָיוּ מִתְלַבְּשִׁים בְּאוֹתָם כִּתְרֵי כָבוֹד מְזֻיָּנִים שֶׁהֵם חֵרוּת מֵהַכֹּל. כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ, הִתְפַּשְּׁטוּ מֵהֶם, וְאָז יָדְעוּ שֶׁהֲרֵי הַמָּוֶת קוֹרֵא לָהֶם, וְיָדְעוּ שֶׁהִפְשִׁטוּ מֵחֵרוּת הַכֹּל, וְגָרְמוּ מָוֶת לָהֶם וּלְכָל הָעוֹלָם.

וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה. הֲרֵי פֵּרַשְׁנוּ שֶׁלָּמְדוּ כָּל מִינֵי כְּשָׁפִים וּקְסָמִים וְנֶאֱחֲזוּ בָּזֶה שֶׁלְּמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִגְרְעָה הַזְּקִיפוּת וְקוֹמַת הָאָדָם מֵאָה אַמּוֹת. וְאָז נַעֲשָׂה פֵּרוּד, וְעָמַד אָדָם בְּדִין וְהִתְקַלְּלָה הָאָרֶץ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

וַיְגָרֵשׁ אֶת הָאָדָם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא יָדַעְתִּי מִי עָשָׂה גֵּרוּשִׁין לְמִי, אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה גֵּרוּשִׁים לְאָדָם אִם לֹא. אֲבָל הַדָּבָר הִתְהַפֵּךְ, וַיְגָרֵשׁ

וַדַּאי גֵּרַשׁ אֶת. וּבְגִין דָּא כְּתִיב וַיְשַׁלְּחֵהוּ יְיָ אֱלֹהִים מִגַּן עֵדֶן. אַמַּאי וַיְשַׁלְּחֵהוּ, בְּגִין דְּגֵרַשׁ אָדָם אֶת כִּדְקָאֲמָרָן. וַיַּשְׁכֵּן, אִיהוּ אַשְׁרֵי לוֹן בְּאַתַּר דָּא דְּאִיהוּ גָּרִים וְסָתִים אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין וְאַשְׁרֵי דִּינִין עַל עָלְמָא וְאַמְשִׁיךְ לְוָוטִין מֵהַהוּא יוֹמָא וּלְעֵילָא.

וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, כָּל אִנּוּן דְּשָׁרְיָין בְּקוֹזְפֵי דִּינִין עַל עָלְמָא, דְּמִתְהַפְּכִין לְגָוָונִין סַגִּיאִין בְּגִין לְאִתְפְּרָעָא מֵעָלְמָא. לְזִמְנִין גּוּבְרִין לְזִמְנִין נָשִׁין לְזִמְנִין אֶשָּׁא מְלַהֲטָא וּלְזִמְנִין רוּחִין דְּלֵית מָאן דְּקָאִים בְּהוּ. וְכָל דָּא לִשְׁמוֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים דְּלָא יוֹסִיפוּן לְאַבְאָשָׁא כְּקַדְמִיתָא. לַהַט הַחֶרֶב, אִנּוּן דְּמְלַהֲטָאן אֶשָּׁא וְקוֹסְטִירִי עַל רָאשֵׁיהוֹן דְּרַשִּׁיעַיָּא וְחַיָּיבַיָּא. וּמִתְהַפְּכִין גְּוָונִין לְכַמָּה זַיְינִין לְפוּם אָרְחַיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא. וְעַל דָּא לַהַט כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (מלאכי ג)

לשון הקודש

אֶת, אֶ"ת דַּוְקָא, וּמִי גֵּרַשׁ אֶת? הָאָדָם. הָאָדָם וַדַּאי גֵּרַשׁ אֶת, וְלָכֵן כָּתוּב וַיְשַׁלְּחֵהוּ ה' אֱלֹהִים מִגַּן עֵדֶן. לָמָּה וַיְשַׁלְּחֵהוּ? מִשּׁוּם שֶׁגֵּרַשׁ אָדָם אֶת, כְּפִי שֶׁבֵּאַרְנוּ. וַיַּשְׁכֵּן – הוּא הִשְׁרָה אוֹתָם בְּמָקוֹם זֶה. שֶׁהוּא גָּרַם וְסָתַם דְּרָכִים וּשְׁבִילִים וְהִשְׁרָה דִּינִים עַל הָעוֹלָם, וְהִמְשִׁיךְ קְלָלוֹת מֵאוֹתוֹ יוֹם וָמַעְלָה.

וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, כָּל אֵלּוּ שֶׁשְּׁרוּיִים בְּזוֹרְקֵי הַדִּינִים עַל הָעוֹלָם, שֶׁמִּתְהַפְּכִים לְגְוָנִים רַבִּים כְּדֵי לְהִפָּרַע מֵהָעוֹלָם. לִפְעָמִים אֲנָשִׁים וְלִפְעָמִים נָשִׁים. לִפְעָמִים אֵשׁ לוֹהֶטֶת וְלִפְעָמִים רוּחוֹת שֶׁאֵין מִי שֶׁיַּעֲמֹד בָּהֶם. וְכָל זֶה לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים שֶׁלֹּא יוֹסִיפוּ לְהָרַע כְּמִקֹּדֶם. לַהַט הַחֶרֶב – אֵלּוּ שֶׁמְּלַהֲטִים אֵשׁ וְתַלְיָנִים עַל רָאשֵׁי הָרְשָׁעִים וְהַחוֹטְאִים. וְהַגְּוָנִים מִתְהַפְּכִים לְכַמָּה מִינִים לְפִי דַּרְכֵּי בְּנֵי הָאָדָם, וְעַל זֶה לַהַט, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלאכי ג) וְלַהַט אֹתָם

וְלֵהֵט אוֹתָם הַיּוֹם הַבָּא וְגו' וְהָא אִתְּמָר. הַחֶרֶב דָּא חֶרֶב לַיְיָ' כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה לד) חֶרֶב לַיְיָ' מְלֵאָה דָם וְגו'.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לַהַט הַחֶרֶב (אֲפִילוּ) כָּל אִנּוּן קַסְטְרִין דִּלְתַתָּא דְמִתְהַפְּכִין מִדְּיוֹקְנָא לִדְיוֹקְנָא כֻּלְּהוֹן מְמַנָּן עַל עָלְמָא לְאַבְאָשָׁא וּלְאַסְטָאָה לוֹן לְחַיָּבֵי עָלְמָא דְּעָבְרִין עַל פִּקּוּדֵי דְמָארֵיהוֹן.

תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּחָב אָדָם אַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ כַּמָּה זַיְינִין בִּישִׁין וְכַמָּה גַּרְדִּינֵי נִמּוּסִין וְדָחִיל מִכֻּלְּהוּ וְלָא יְכִיל לְקָיְימָא עֲלַיְיהוּ. שְׁלֹמֹה יָדַע חָכְמָתָא עִלָּאָה וְשַׁוִּי לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִטְרָא דְמַלְכוּתָא וְהָווּ דָחֲלוּ מִנֵּיהּ כָּל עָלְמָא. כֵּיוָן דְּחָב אַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ כַּמָּה זַיְינִין בִּישִׁין וְכַמָּה גַּרְדִּינֵי נִמּוּסִין וְדָחִיל מִכֻּלְּהוּ וּכְדֵין יָכִילוּ לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ וּמַה דְּחֲוָה בִידֵיהּ נְטָלוּ מִנֵּיהּ.

לשון הקודש

הַיּוֹם הַבָּא וְגו', וַהֲרֵי נֶאֱמַר. הַחֶרֶב – זוֹ חֶרֶב לַה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לד) חֶרֶב לַה' מְלֵאָה דָם וְגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לַהַט הַחֶרֶב – (אֲפִילוּ) כָּל אוֹתָם הַמְמֻנִּים שֶׁלְּמַטָּה שֶׁמִּתְהַפְּכִים מִדְּמוּת לִדְמוּת, כֻּלָּם מְמֻנִּים עַל הָעוֹלָם לְהָרַע וּלְהַסְטוֹת אֶת רִשְׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁעוֹבְרִים עַל מִצְוֹת רִבּוֹנָם.

בֹּא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁאָדָם חָטָא, הִמְשִׁיךְ עָלָיו כַּמָּה מִינִים רָעִים וְכַמָּה בַּעֲלֵי דִינִים, וּפָחַד מִכֻּלָּם וְלֹא יָכֹל לַעֲמֹד עֲלֵיהֶם. שְׁלֹמֹה יָדַע חָכְמָה עֶלְיוֹנָה, וְשָׂם לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲטֶרֶת מַלְכוּת, וְכָל הָעוֹלָם הָיָה פּוֹחֵד מִמֶּנּוּ. כֵּיוָן שֶׁחָטָא, הִמְשִׁיךְ עָלָיו כַּמָּה מִינִים רָעִים וְכַמָּה בַּעֲלֵי דִינִים, וּפָחַד מִכֻּלָּם, וְאָז יָכְלוּ לְהָרַע לוֹ. וּמַה שֶּׁהָיָה בְּיָדוֹ לָקְחוּ מִמֶּנּוּ.

וְעַל דָּא בְּמָה דְאָזִיל בַּר נָשׁ וּבְהַהוּא אָרְחָא דְאִתְדָּבַּק בֵּיהּ, הָכִי מָשִׁיךְ עֲלֵיהּ חֵילָא מִמַּנָּא דְאָזִיל לְקָבְלֵיהּ. כָּךְ אָדָם הָוָה מָשִׁיךְ עֲלֵיהּ חֵילָא אַחֲרָא מִסָּאַב. דְּסָאִיב לֵיהּ וּלְכָל בְּנֵי עָלְמָא.

תָּא חֲזֵי, כַּד חָב אָדָם מָשִׁיךְ עֲלֵיהּ חֵילָא מִסָּאֲבָא וְסָאִיב לֵיהּ וּלְכָל בְּנֵי עָלְמָא. וְהַאי הוּא חִוְיָא בִישָׁא דְאִיהוּ מִסָּאָב וְסָאִיב עָלְמָא. דְּתָנֵינָן כַּד אַפִּיק נִשְׁמָתִין מִבְּנֵי נָשָׁא, אִשְׁתָּאַר מִנֵּיהּ גּוּפָא מִסָּאָב וְסָאִיב בֵּיתָא. וְסָאִיב לְכָל אִנּוּן דִּמְקָרְבִין בֵּיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר יט) הַנּוֹגֵעַ בְּמֵת וְגו'. וְעַל דָּא כֵּיוָן דְּאִיהוּ נָטִיל נִשְׁמָתָא וְסָאִיב גּוּפָא כְּדֵין אִתְיְיהִיב רְשׁוּ לְכָל אִנּוּן סִטְרֵי מְסַאֲבָן לְשָׁרְיָא עָלוֹי. דְּהָא הַהוּא גּוּפָא אִסְתָּאַב מִסִּטְרָא דְהַהוּא חִוְיָא בִישָׁא דְשַׁרְיָא עָלוֹי. וְעַל דָּא בְּכָל אֲתַר דְּהַהוּא חִוְיָא בִישָׁא שָׁאֲרֵי מְסָאַב לֵיהּ וְאִסְתָּאַב.

לשון הקודש

וְעַל זֶה, בְּמַה שֶׁהוֹלֵךְ בֶּן אָדָם וּבְאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ שֶׁנִּדְבָּק בָּהּ, כָּךְ מוֹשֵׁךְ עָלָיו כֹּחַ מְמֻנֶּה שֶׁהוֹלֵךְ כְּנֶגְדּוֹ. כָּךְ אָדָם הָיָה מוֹשֵׁךְ עָלָיו כֹּחַ טָמֵא אַחֵר שֶׁטִּמֵּא אוֹתוֹ וְאֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁחָטָא אָדָם, מָשַׁךְ עָלָיו כֹּחַ טֻמְאָה וְטִמֵּא אוֹתוֹ וְאֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְזֶהוּ נָחָשׁ הָרָע שֶׁהוּא טָמֵא וּמְטַמֵּא אֶת הָעוֹלָם. שֶׁשָּׁנִינוּ, כְּשֶׁמּוֹצִיא נְשָׁמוֹת מִבְּנֵי הָאָדָם, נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ גּוּף טָמֵא, וּמְטַמֵּא אֶת הַבַּיִת וּמְטַמֵּא אֶת כָּל אֵלֶּה שֶׁמִּתְקָרְבִים אֵלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר יט) הַנּוֹגֵעַ בְּמֵת וְגו'. וְעַל זֶה, כֵּיוָן שֶׁהוּא נוֹטֵל נְשָׁמָה וּמְטַמֵּא אֶת הַגּוּף, אָז נִתְּנָה רְשׁוּת לְכָל אוֹתָם צְדָדִים טְמֵאִים לִשְׁרוֹת עָלָיו, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ הַגּוּף נִטְמָא מִן הַצַּד שֶׁל

וְתָא חֲזֵי, כָּל בְּנֵי עָלְמָא בְּשַׁעֲתָא דְנַיְימֵי עַל עַרְסַיְיהוּ בְּלֵילְיָא, וְלֵילְיָא פָּרִישׁ גַּדְפָּהָא עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא טָעֲמֵי טַעֲמָא דְמוֹתָא. וּמִגּוֹ דְּטָעֲמֵי טַעֲמָא דְמוֹתָא הַאי רוּחָא מְסָאֲבָא שַׁטְיָא עַל עָלְמָא וְסָאִיב (עַל) עָלְמָא (ד"א ל"ג בְּגוֹ קַפְּטָרָא דִילֵיהּ) וְשַׁרְיָא עַל יְדוֹי דְּבַר נָשׁ וְאִסְתָּאַב.

וְכַד אִתְעַר וְאִתְהַדַּר לֵיהּ נִשְׁמָתֵיהּ, בְּכָל מַה דְּיִקְרַב בִּידוֹי כֻּלְּהוּ מְסָאֲבֵי, בְּגִין דְּשַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ רוּחַ מְסָאֲבָא. וְעַל דָּא לָא יִסַּב בַּר נָשׁ מָנוֹי לְאַלְבָּשָׁא מִמָּאן דְּלָא נָטִיל יְדוֹי. דְּהָא אַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ הַהוּא רוּחַ מְסָאֲבָא וְאִסְתָּאַב. וְאִית לֵיהּ רְשׁוּ לְהַאי רוּחַ מְסָאֲבָא לְשַׁרְיָא בְּכָל אֲתַר דְּאִשְׁתְּכַח רְשִׁימוּ מִסִּטְרֵיהּ.

וְעַל דָּא לָא יִטּוֹל יְדוֹי בַּר נָשׁ מִמָּאן דְּלָא נָטִיל יְדוֹי בְּגִין דְּאַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ הַהוּא רוּחַ מְסָאֲבָא

לשון הקודש

אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הָרָע שֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו. וְעַל זֶה, בְּכָל מָקוֹם שֶׁאוֹתוֹ נָחָשׁ הָרָע שׁוֹרֶה, מְטַמֵּא אוֹתוֹ וְנִטְמָא.

וּבֹא וּרְאֵה, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם בְּשָׁעָה שֶׁיְּשֵׁנִים עַל מִטּוֹתֵיהֶם בַּלַּיְלָה, וְהַלַּיְלָה פּוֹרֵשׂ כְּנָפָיו עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, טוֹעֲמִים טַעַם הַמָּוֶת. וּמִתּוֹךְ שֶׁטּוֹעֲמִים טַעַם מָוֶת, רוּחַ הַטֻּמְאָה הַזּוֹ שָׁטָה עַל הָעוֹלָם וּמְטַמֵּאת [אֶת] הָעוֹלָם [ד"א בְּתוֹךְ הָאֹהֶל שֶׁלּוֹ], וְשׁוֹרָה עַל יְדֵי הָאִישׁ וְנִטְמָא.

וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֵר וְנִשְׁמָתוֹ חוֹזֶרֶת אֵלָיו, בְּכָל מַה שֶׁיִּקְרַב בְּיָדוֹ – הַכֹּל נִטְמָא, כִּי שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם רוּחַ טֻמְאָה. וְעַל זֶה לֹא יִקַּח אָדָם בְּגָדָיו לִלְבֹּשׁ מִמִּי שֶׁלֹּא נָטַל יָדָיו, שֶׁהֲרֵי הַמְשִׁיךְ עָלָיו אוֹתוֹ רוּחַ טֻמְאָה וְנִטְמָא. וְיֵשׁ רְשׁוּת לְרוּחַ הַטֻּמְאָה הַזּוֹ לִשְׁרוֹת בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּמְצָא רֹשֶׁם מִצִּדּוֹ. **וְלָכֵן** לֹא יִטֹּל אָדָם יָדָיו מִמִּי שֶׁלֹּא נָטַל

וְקַבִּיל לֵיהּ הַאי דְּנַטַל מַיָּא מִנֵּיהּ וְאִית לֵיהּ רְשׁוּ לְשַׁרְיָא עֲלוֹי (דף נד ע"א) דְּבַר נָשׁ. בְּגִין כָּךְ בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאִסְתַּמְּרָא בְּכָל סִטְרוֹי מִסִּטְרָא דְּהַאי חִוְיָא בִּישָׁא דְּלָא יִשְׁלוֹט עֲלוֹי. וְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי לְאַעֲבָרָא לֵיהּ מֵעָלְמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ (וּכְדֵין) (ד"א וּכְתִיב) (ישעיה כב) בְּלַע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְגוֹ':

וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וְגוֹ'. רִבִּי אַבָּא פָּתַח (וְאָמַר) (קהלת ג) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ. הַאי קְרָא כַּמָּה גַוְונִין אִית בֵּיהּ. וְהָכִי הוּא כָּל מִלּוֹי דְּאוֹרַיְיתָא כַּמָּה גַוְונִין בְּכָל חַד וְחַד וְכֻלְּהוּ יָאוּת וְהָכִי אִנּוּן. וְכָל אוֹרַיְיתָא מִתְפָּרְשָׁא בְּשִׁבְעִין אַנְפִּין. לָקֻבֵּיל שִׁבְעִין סִטְרִין וְשִׁבְעִין עַנְפִּין. וְהָכִי הוּא

לשון הקודש

יָדָיו, מִשּׁוּם שֶׁהִמְשִׁיךְ עָלָיו אוֹתוֹ רוּחַ טֻמְאָה וְקִבְּלוֹ זֶה שֶׁנָּטַל מַיִם מִמֶּנּוּ, וְיֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לִשְׁרוֹת עַל הָאָדָם. לָכֵן צָרִיךְ אָדָם לְהִשָּׁמֵר בְּכָל צִדָּדָיו מִצַּד הַנָּחָשׁ הָרָע הַזֶּה שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט עָלָיו, וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָעוֹלָם הַבָּא לְבַטְּלוֹ מִן הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ, וְאָז כָּתוּב (ישעיה כב) בְּלַע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְגוֹ'.

וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וְגוֹ'. רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ג) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ. לַפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ כַּמָּה גְוָנִים, וְכֵן הוּא כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה יֵשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד כַּמָּה גְוָנִים, וְכֻלָּם נְאוֹתִים וְכָךְ הֵם. וְכָל הַתּוֹרָה מִתְפָּרֶשֶׁת בְּשִׁבְעִים פָּנִים כְּנֶגֶד שִׁבְעִים צִדָּדִים וְשִׁבְעִים עֲנָפִים, וְכָךְ הוּא

בְּכָל מִלָּה וּמִלָּה דְּאוֹרַיְיתָא. וְכָל מָאי דְּנָפִיק מִכָּל מִלָּה וּמִלָּה כַּמָּה גַּוְונִין אִתְפַּרְשָׁן מִנֵּיהּ לְכָל סִטְרִין.

תָּא חֲזֵי, כַּד בַּר נָשׁ אָזִיל בְּאוֹרַח קְשׁוֹט, הוּא אָזִיל לִימִינָא, וְאַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ רוּחָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה מֵעֵילָא. וְהַאי רוּחַ סָלִיק בִּרְעוּתָא קַדִּישָׁא לְאִתְאַחֲדָא לְעֵילָא וּלְאִתְדַּבְּקָא בִּקְדוּשָׁה עִלָּאָה דְּלָא אִתְעַדֵּי מִנֵּיהּ. וְכַד בַּר נָשׁ אָזִיל בְּאוֹרַח בִּישׁ וְסָטֵי אָרְחוֹי, הוּא אַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא דְּלִסְטַר שְׂמָאלָא, וְסָאִיב לֵיהּ וְאִסְתָּאַב בֵּיהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ויקרא יא) וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָהֶם וְנִטְמֵתֶם בָּם. אָתָא לְאִסְתָּאֲבָא מְסָאֲבִין לֵיהּ.

וְתָא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ אָזִיל בְּאוֹרַח קְשׁוֹט וְאַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ רוּחָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה וְאִתְדַּבִּיק בֵּיהּ, בְּרָא דְּיוֹלִיד וְיִפּוּק מִנֵּיהּ לְעָלְמָא, הוּא מָשִׁיךְ

לשון הקודש

בְּכָל דָּבָר וְדָבָר שֶׁל הַתּוֹרָה. וְכָל מַה שֶׁיּוֹצֵא מִכָּל דָּבָר וְדָבָר, כַּמָּה אֲפָנִים מִתְפָּרְשִׁים מִמֶּנּוּ לְכָל הַצְּדָדִים.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבֶּן אָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, הוּא הוֹלֵךְ לְיָמִין וּמַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה מִלְּמַעְלָה, וְרוּחַ זוֹ עוֹלָה בְּרָצוֹן קָדוֹשׁ לְהֵאָחֵז לְמַעְלָה וּלְהִדָּבֵק בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה שֶׁלֹּא תָזוּז מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ רָעָה וְסוֹטֶה בִּדְרָכָיו, הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה שֶׁלְּצַד שְׂמֹאל, וּמְטַמֵּא אוֹתוֹ וְנִטְמָא בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יא) וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָהֶם וְנִטְמֵתֶם בָּם. בָּא לְהִטָּמֵא – מְטַמְּאִים אוֹתוֹ.

וּבֹא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁבֶּן אָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת וּמוֹשֵׁךְ עָלָיו רוּחַ קְדֻשָּׁה

עֲלֵיהּ קְדוּשָׁה עִלָּאָה, וִיהֵא קַדִּישׁ בִּקְדוּשָׁה דְּמָאֲרֵיהּ. כְּמָה דִכְתִיב, (ויקרא כ) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים וְגו'. וְכַד אִיהוּ אָזִיל בִּסְטַר שְׂמָאלָא, וְאַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא וְאִתְדְּבַק בֵּיהּ, בְּרָא דְיִפּוּק מִנֵּיהּ לְעָלְמָא הוּא אַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲבוּ וְיִסְתָּאַב בִּמְסָאֲבוּ דְּהַהוּא סִטְרָא.

וְעַל דָּא כְתִיב מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה. כַּד אִיהוּ בְּאִתְדַּבְּקוּת יָמִינָא סָלְקָא הִיא לְעֵילָא. וְכַד אִיהוּ בְּאִתְדַּבְּקוּת שְׂמָאלָא הַהוּא סִטְרָא שְׂמָאלָא דְּאִיהוּ רוּחַ מְסָאֲבוּ נָחִית מֵעֵילָא לְתַתָּא וְשַׁוֵּי דִיוּרֵיהּ בְּבַר נָשׁ וְלָא אַעֲדֵי מִנֵּיהּ. וּבְרָא (ומה) דְּאוֹלִיד בְּהַהוּא (רוחַ) מְסָאֲבוּ אִיהוּ הֲוֵי בְּרֵיהּ מֵהַהוּא רוּחַ מְסָאַב אִיהוּ הַהוּא בְּרָא.

לשון הקודש

עֶלְיוֹנָה וְנִדְבָּק בָּהּ, הַבֵּן שֶׁיּוֹלִיד וְיֵצֵא מִמֶּנּוּ לָעוֹלָם הוּא מַמְשִׁיךְ עָלָיו קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה וְיִהְיֶה קָדוֹשׁ בִּקְדֻשַּׁת רִבּוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם כ) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים וְגו'. וּכְשֶׁהוּא הוֹלֵךְ בְּצַד שְׂמֹאל וּמַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה וְנִדְבָּק בּוֹ, הַבֵּן שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ לָעוֹלָם הוּא מַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה וְיִטְמָא בְּטֻמְאַת אוֹתוֹ הַצַּד.

וְעַל זֶה כָּתוּב, מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמַעְלָה. וּכְשֶׁהוּא בְּהִדָּבְקוּת הַיָּמִין, הִיא עוֹלָה לְמַעְלָה. וּכְשֶׁהוּא בְּהִדָּבְקוּת הַשְּׂמֹאל, אוֹתוֹ צַד שְׂמֹאל שֶׁהוּא רוּחַ טֻמְאָה יוֹרֵד מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וְשָׂם דִּיּוּרוֹ בְּבֶן הָאָדָם וְלֹא זָז מִמֶּנּוּ. וְהַבֵּן (ומה) שֶׁהוֹלִיד בְּאוֹתָהּ (רוחַ) טֻמְאָה הוּא נִהְיָה בְּנוֹ מֵאוֹתוֹ רוּחַ הַטֻּמְאָה הוּא אוֹתוֹ הַבֵּן.

אָדָם אִתְדַּבַּק בְּהַהוּא רוּחַ מְסָאַב וְאִתְּתֵיהּ אִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא וְנַטְלַת וְקַבִּילַת הַהוּא זוֹהֲמָא מִנֵּיהּ אוֹלִיד בַּר. הַאי בְּרָא דְּרוּחַ מְסָאֲבָא אִיהוּ. וְעַל דָּא תְּרֵין בְּנִין הֲווֹ. חַד מֵהַהוּא רוּחַ מְסָאֲב וְחַד כַּד תָּב אָדָם בִּתְיוּבְתָּא. וּבְגִינֵי כָּךְ הַאי מִסִּטְרָא מְסָאֲבָא. (וְדָא ד"א וְהַאי) מִסִּטְרָא דַכְיָיא.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר בְּשַׁעָתָא דְּאַטִּיל נָחָשׁ הַהוּא זוֹהֲמָא בָּהּ בְּחַוָּה קַבִּילַת לֵיהּ. וְכַד אִשְׁתַּמַּשׁ עִמָּהּ אָדָם אוֹלִידַת תְּרֵין בְּנִין. חַד מֵהַהוּא סִטְרָא מְסָאֲבָא וְחַד מִסִּטְרָא דְּאָדָם. וְהַוֵי דָּמֵי הֶבֶל בְּדִיוּקְנָא דִלְעֵילָא וְקַיִן בְּדִיוּקְנָא דִלְתַתָּא. וּבְגִין כָּךְ אִתְפְּרָשׁוּ אָרְחַיְיהוּ דָּא מִן דָּא. וַדַּאי קַיִן בְּרָא דְּרוּחַ מְסָאֲבָא הָוָה דְּאִיהוּ חִוְיָא בִישָׁא. (וְהֶבֶל בְּרָא דְּאָדָם) הָוָה. וּבְגִין דְּקַיִן אָתָא מִסִּטְרָא דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת קָטִיל לֵיהּ לְאָחוּי. וְהוּא

לשון הקודש

אָדָם נִדְבַּק בְּאוֹתוֹ רוּחַ טָמֵא, וְאִשְׁתּוֹ נִדְבְּקָה בּוֹ בַּהַתְחָלָה, וְלָקְחָה וְקִבְּלָה אוֹתָהּ זֻהֲמָה מִמֶּנָּה הוֹלִיד בֵּן. בֵּן זֶה הוּא בֵּן שֶׁל רוּחַ הַטֻּמְאָה. וְעַל זֶה שְׁנֵי בָּנִים הֵם – אֶחָד מֵאוֹתוֹ רוּחַ טָמֵא, וְאֶחָד כְּשֶׁשָּׁב אָדָם בִּתְשׁוּבָה. וְלָכֵן זֶה מִצַּד הַטֻּמְאָה, [וְזֶה] וְזֶה מִצַּד הַטָּהֳרָה.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁהִטִּיל נָחָשׁ אוֹתָהּ זֻהֲמָה בְּחַוָּה, הִיא קִבְּלָה אוֹתוֹ, וּכְשֶׁשִּׁמֵּשׁ עִמָּהּ אָדָם, הוֹלִידָה שְׁנֵי בָּנִים – אֶחָד מֵאוֹתוֹ צַד טָמֵא, וְאֶחָד מִצַּד שֶׁל אָדָם. וְהֶבֶל הָיָה דּוֹמֶה בִּדְמוּת עֶלְיוֹנָה, וְקַיִן בִּדְמוּת תַּחְתּוֹנָה, וְלָכֵן דַּרְכֵּיהֶם נִפְרְדוּ זֶה מִזֶּה. וַדַּאי שֶׁקַּיִן הָיָה בֵּן שֶׁל רוּחַ הַטֻּמְאָה שֶׁהוּא הַנָּחָשׁ הָרָע וְהֶבֶל בֵּן שֶׁל אָדָם] הָיָה. וּבִגְלַל שֶׁקַּיִן בָּא מִצַּד שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת, הָרַג אֶת אָחִיו, וְהוּא בְּצִדּוֹ, וּמִמֶּנּוּ כָּל הַמִּדּוֹרִים הָרָעִים וּמַזִּיקִים

בְּסִטְרָא דִּילֵיהּ. וּמִנֵּיהּ כָּל מְדוֹרִין בִּישִׁין וּמַזִּיקִין וְשֵׁדִין וְרוּחִין אַתְיָין לְעָלְמָא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, קַיִן, קִינָא דִּמְדוֹרִין בִּישִׁין דְּאָתוּ מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבָא לְעָלְמָא. וּלְבָתַר אַיְתִיאוּ קָרְבָּנָא. דָּא אַקְרִיב מִסִּטְרָא דִּילֵיהּ וְדָא אַקְרִיב מִסִּטְרָא דִּילֵיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה וְגוֹ'. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים, מָאי מִקֵּץ יָמִים, דָּא הוּא קֵץ כָּל בָּשָׂר. וּמָאן אִיהוּ דָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְקַיִן מֵהַהוּא קֵץ יָמִים אַיְתֵי קָרְבָּנָא. דַּיְיקָא דְּקָאָמַר מִקֵּץ יָמִים וְלָא אָמַר מִקֵּץ יָמִין. וּבְגִין כָּךְ כְּתוּב בְּדָנִיֵּאל (דניאל יב) וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמוֹד לְגוֹרָלְךָ. אָמַר לֵיהּ לְקֵץ הַיָּמִים אוֹ לְקֵץ הַיָּמִין. אָמַר לֵיהּ לְקֵץ הַיָּמִין. וְקַיִן מִקֵּץ הַיָּמִים אַיְתֵי. (דף נד ע"ב)

וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וּמִפְּרִי

לשון הקודש

וְשֵׁדִים וְרוּחוֹת בָּאִים לָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, קַיִן – קֵן שֶׁל מְדוֹרִים רָעִים שֶׁבָּאוּ מִצַּד הַטֻּמְאָה לָעוֹלָם. וְאַחַר כָּךְ הֵבִיאוּ קָרְבָּן. זֶה הִקְרִיב מִצַּד שֶׁלּוֹ, וְזֶה הִקְרִיב מִצַּד שֶׁלּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה וְגוֹ'. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים, מַה זֶּה מִקֵּץ יָמִים? זֶהוּ קֵץ כָּל בָּשָׂר. וּמִיהוּ זֶה? מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְקַיִן מֵאוֹתוֹ קֵץ יָמִים הֵבִיא קָרְבָּן. דַּוְקָא שֶׁאָמַר מִקֵּץ יָמִים וְלֹא אָמַר מִקֵּץ יָמִין. וְלָכֵן כָּתוּב בְּדָנִיֵּאל (דניאל יב) וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמֹד לְגֹרָלְךָ. אָמַר לוֹ, לְקֵץ הַיָּמִים אוֹ לְקֵץ הַיָּמִין? אָמַר לוֹ, לְקֵץ הַיָּמִין. וְקַיִן הֵבִיא מִקֵּץ הַיָּמִים.

וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמִפְּרִי הָעֵץ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִפְּרִי

הָעֵץ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר מִפְּרִי הָאֲדָמָה כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה ג) אוֹי לָרָשָׁע רָע כִּי גְמוּל יָדָיו וְגוֹ'. (כִּי פְּרִי מַעַלְלֵיהֶם יֹאכֵלוּ. פְּרִי מַעַלְלֵיהֶם יֹאכֵלוּ דָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת יֹאכֵלוּ) (נ"א גְּמוּל יָדָיו דָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת. יֵעָשֶׂה לוֹ דְּאִתְמְשַׁךְ) עֲלַיְיהוּ וְיִתְדַּבַּק בְּהוּ לְקָטְלָא לוֹן וּלְסָאֲבָא לוֹן. וְעַל דָּא קַיִן אַקְרִיב מִסִּטְרָא דִילֵיהּ. וְהֶבֶל הֵבִיא גַּם הוּא מִבְּכוֹרוֹת לְאַסְגָּאָה סִטְרָא עִלָּאָה דְּאַתְיָא מִסִּטַּר קְדוּשָׁתָא (ד"א מִסִּטְרָא קַדִּישָׁא). וּבְגִינֵי כָּךְ וַיִּשַׁע יְיָ אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה. לָא קַבִּיל (לוֹן) (ד"א לֵיהּ) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד. וַיִּפְּלוּ פָּנָיו דְּהָא לָא אִתְקַבִּילוּ אַנְפּוֹי, אִנּוּן אַנְפִּין דְּסִטְרוֹי וְקַבִּיל לֵיהּ לְהֶבֶל. וּבְגִינֵי כָּךְ כְּתוּב וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה. בַּשָּׂדֶה דָא אִתְתָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (דברים כב) כִּי בַשָּׂדֶה מְצָאָהּ, וְקַיִן קָנֵי עַל נוּקְבָא יְתֵירָה דְּאִתְיְלִידַת עִם הֶבֶל דִּכְתִיב וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת וְהָא אִתְּמַר:

לשון הקודש

הָאֲדָמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ג) אוֹי לָרָשָׁע רָע כִּי גְמוּל יָדָיו וְגוֹ' [כִּי פְּרִי מַעַלְלֵיהֶם יֹאכֵלוּ. פְּרִי מַעַלְלֵיהֶם יֹאכֵלוּ – זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת יֹאכֵלוּ. [גְּמוּל יָדָיו – זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת. יֵעָשֶׂה לוֹ – שֶׁנִּמְשָׁךְ] עֲלֵיהֶם וְיִדְבַּק בָּהֶם לַהֲרֹג אוֹתָם וּלְטַמֵּא אוֹתָם. וְעַל זֶה קַיִן הִקְרִיב מִצִּדּוֹ.

וְהֶבֶל הֵבִיא גַּם הוּא מִבְּכֹרוֹת – לְרַבּוֹת הַצַּד הָעֶלְיוֹן שֶׁבָּא מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה [מִצַּד קָדוֹשׁ], וְלָכֵן וַיִּשַׁע ה' אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה. לֹא קִבֵּל אוֹתָם [אוֹתוֹ] הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְלָכֵן וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו. שֶׁהֲרֵי לֹא הִתְקַבְּלוּ פָּנָיו, אוֹתָם פָּנִים שֶׁל צִדּוֹ, וְקִבֵּל אֶת הֶבֶל. וְלָכֵן כָּתוּב וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה. בַּשָּׂדֶה זוֹ הָאִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כב) כִּי בַשָּׂדֶה מְצָאָהּ. וְקַיִן קִנֵּא עַל הַנְּקֵבָה

הֲלֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת כְּמָה דְּאִתְּמַר. אֲבָל שְׂאֵת כְּדְאָמַר רִבִּי אַבָּא שְׂאֵת תִּסְתַּלֵּק לְעֵילָּא וְלָא תֵּיחוֹת לְתַתָּא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הַאי מִלָּה הַשְׁתָּא אִתְּמַר וְיָאוּת הוּא. אֲבָל הָכִי שְׁמַעְנָא שְׂאֵת יְסַלֵּק מִינָּךְ וְיִשְׁבּוֹק לָךְ אִתְדַּבְּקוּתָא דָא דְרוּחַ מְסָאֲבָא.

וְאִי לָא לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ. מָאי לַפֶּתַח דָּא דִינָא עִלָּאָה דְּאִיהוּ פִּתְחָא דְכֹלָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. חַטָּאת רוֹבֵץ הַהוּא סִטְרָא דְּאִתְדַּבְּקַת בֵּיהּ וְאִתְמַשְׁכַת עֲלָךְ יְהֵא נָטִיר לָךְ לְאִתְפְּרָעָא מִנָּךְ כְּתַרְגּוּמָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְקָטִיל קַיִן לְהֶבֶל, לָא הֲוָה יָדַע הֵיךְ (נָפִיק) (ד"א יַפִּיק) נִשְׁמָתֵיהּ מִנֵּיהּ. וְהַוָּה נָשִׁיךְ לֵיהּ בְּשִׁינֵיהּ כְּחִוְיָא. וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּא. בֵּיהּ שַׁעֲתָא לַיְיט לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

הִיתֵרָה שֶׁנּוֹלְדָה עִם הֶבֶל, שֶׁכָּתוּב וַתֹּסֶף לָלֶדֶת, וַהֲרֵי נֶאֱמַר.

הֲלוֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. אֲבָל שְׂאֵת כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי אַבָּא, שְׂאֵת תַּעֲלֶה לְמַעְלָה וְלֹא תֵרֵד לְמַטָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, דָּבָר זֶה כָּעֵת נֶאֱמַר וְנָאֶה הוּא, אֲבָל כָּךְ שָׁמַעְתִּי, שְׂאֵת יַעֲלֶה מִמְּךָ וַיַּעֲזֹב לְךָ הִדָּבְקוּת זוֹ שֶׁל רוּחַ הַטֻּמְאָה.

וְאִם לֹא – לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ. מַה זֶּה לַפֶּתַח? זֶה הַדִּין הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא הַפֶּתַח שֶׁל הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. חַטָּאת רֹבֵץ – אוֹתוֹ הַצַּד שֶׁנִּדְבְּקָה בּוֹ וְנִמְשָׁךְ עָלֶיךָ, יִשְׁמֹר אוֹתְךָ לְהִפָּרַע מִמְּךָ, כְּתַרְגּוּמוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁקַּיִן הָרַג אֶת הֶבֶל, לֹא יָדַע אֵיךְ יוֹצִיא [יוֹצֵאת] נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ, וְהָיָה נוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ בְּשִׁנָּיו כְּנָחָשׁ, וַהֲרֵי בֵּאֲרוּהָ הַחֲבֵרִים. בְּאוֹתָהּ

הוּא. וְהַוָה אָזִיל לְכָל סִטְרֵי עָלְמָא, וְלָא הָוָה אֲתַר דִּמְקַבֵּל לֵיהּ. עַד דְּאַטְפַּח עַל רֵישֵׁיהּ וְתָב קַמֵּי מָאֲרֵיהּ. וְקַבִּילַת לֵיהּ אַרְעָא בְּמָדוֹרָא לְתַתָּא.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר אַרְעָא קַבִּילַת לֵיהּ לְמֵיהַךְ בָּהּ דִּכְתִיב וַיָּשֶׂם יְיָ לְקַיִן אוֹת. רִבִּי יִצְחָק אָמַר לָאו הָכִי. אֶלָּא לְתַתָּא קַבִּילַת לֵיהּ אַרְעָא בְּמָדוֹרָא חָדָא דִּתְחוֹתָהּ דִּכְתִיב הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה גּוֹרָשׁ. אֲבָל לְתַתָּא לָא גּוֹרָשׁ. וּבְאָן אֲתַר קַבִּילַת לֵיהּ אַרְעָא, בְּאַרְקָא. וְכָל אִנּוּן דְּדָיְרֵי תַּמָּן עֲלֵיהוֹן כְּתִיב (ירמיה י) יֵאבַדוּ מֵאַרְעָא וּמִתְּחוֹת שְׁמַיָּא אֵלֶּה. וְתַמָּן שַׁוֵּי מְדוֹרֵיהּ. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קִדְמַת עֵדֶן.

לשון הקודש

הַשָּׁעָה קִלְלוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהָיָה הוֹלֵךְ לְכָל צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְלֹא הָיָה מָקוֹם שֶׁמְּקַבֵּל אוֹתוֹ, עַד שֶׁטָּפַח עַל רֹאשׁוֹ וְשָׁב לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, וְהָאָרֶץ קִבְּלָה אוֹתוֹ בַּמָּדוֹר הַתַּחְתּוֹן לְמַטָּה.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, הָאָרֶץ קִבְּלָה אוֹתוֹ לָלֶכֶת בָּהּ, שֶׁכָּתוּב וַיָּשֶׂם ה' לְקַיִן אוֹת. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, לֹא כָּךְ, אֶלָּא לְמַטָּה קִבְּלָה אוֹתוֹ הָאָרֶץ בְּמָדוֹר אֶחָד שֶׁתַּחְתֶּיהָ, שֶׁכָּתוּב הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה גֹּרַשׁ, אֲבָל לְמַטָּה לֹא גֹּרַשׁ. וּבְאֵיזֶה מָקוֹם קִבְּלָה אוֹתוֹ הָאֲדָמָה? בְּאַרְקָא, וְעַל כָּל אֵלֶּה שֶׁדָּרִים שָׁם כָּתוּב (ירמיה י) יֹאבְדוּ מִן הָאָרֶץ וּמִתַּחַת הַשָּׁמַיִם הָאֵלֶּה. וְשָׁם שָׂם אֶת מְדוֹרוֹ, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קִדְמַת עֵדֶן.

תּוֹסֶפְתָּא

כֵּיוָן דְּאָמַר קַיִן גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשֹׂא, מָחַל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פַּלְגוּ מֵעוֹנְשֵׁיהּ. בְּגִין דְּגָזַר עֲלֵיהּ בְּקַדְמִיתָא וְאָמַר לֵיהּ נָע וָנָד תִּהְיֶה בָאָרֶץ וְהַשְׁתָּא אִשְׁתָּאַר בְּנוּד בִּלְחוֹדוֹי. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיֵּצֵא קַיִן מִלִּפְנֵי יְיָ וְגוֹ'. כְּלוֹמַר דְּכַד נָפַק מִן קֶדֶם יְיָ, הָוָה בְּגִין לְמֶהֱוֵי נָד בְּאַרְעָא וְלָא נָע.

וְעוֹד אָמְרוּ כַּד נָפַק קַיִן מִן קֶדֶם יְיָ, אָמַר לוֹ אָדָם בְּרִי מָה אִתְעֲבִיד עַל דִּינָךְ. אָמַר לוֹ קַיִן אַבָּא כְּבָר אִתְבַּשַּׁרִית דִּמְחַל לִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּנוּד בִּלְחוֹדוֹי. אָמַר לוֹ הֵיאַךְ הוּא. אָמַר לוֹ בְּגִין דְּתָבִית וְאוֹדִית קַמֵּיהּ. אָמַר אָדָם וְכִי דִּין הוּא רַב וְתַקִּיף חֵילָא דִתְשׁוּבָה וְאֲנָא לָא יָדִיעַת. שְׁרָא לְשַׁבְּחָא לְמָרֵיהּ וּלְאוֹדָאָה לֵיהּ פָּתַח וְאָמַר, מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַיְיָ. כְּלוֹמַר טוֹב לְשַׁבְּחָא וּלְאַתְבָּא וּלְאוֹדָאָה קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (עד כאן תוספתא)

וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק מֵהַהִיא שַׁעֲתָא דְקָטִיל קַיִן לְהֶבֶל, דְּאִתְפְּרַשׁ (ד"א אִתְפְּרַשׁ) אָדָם מֵאִתְּתֵיהּ. תְּרֵין

לשון הקודש

תוספתא

כֵּיוָן שֶׁאָמַר קַיִן גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא, מָחַל לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חֲצִי מֵעָנְשׁוֹ. מִשּׁוּם שֶׁגָּזַר עָלָיו בַּהַתְחָלָה וְאָמַר לוֹ נָע וָנָד תִּהְיֶה בָאָרֶץ, וְעַכְשָׁו נִשְׁאָר בְּנוּד בִּלְבַדּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּצֵא קַיִן מִלִּפְנֵי ה' וְגוֹ'. כְּלוֹמַר, שֶׁכְּשֶׁיָּצָא מִלִּפְנֵי ה' הָיָה בִּשְׁבִיל לִהְיוֹת נָד בָּאָרֶץ וְלֹא נָע.

וְעוֹד אָמְרוּ, כְּשֶׁיָּצָא קַיִן מִלִּפְנֵי ה', אָמַר לוֹ אָדָם: בְּנִי, מַה נַּעֲשָׂה עַל דִּינְךָ? אָמַר לוֹ קַיִן: אַבָּא, כְּבָר הִתְבַּשַּׂרְתִּי שֶׁמָּחַל לִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּנוּד בִּלְבַדּוֹ. אָמַר לוֹ: הֵיאַךְ הוּא? אָמַר לוֹ: מִשּׁוּם שֶׁחָטָאתִי וְהוֹדֵיתִי לְפָנָיו. אָמַר אָדָם: וְכִי זֶהוּ גָּדֵל וְחָזָק כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה וַאֲנִי לֹא יָדַעְתִּי?! הִתְחִיל לְשַׁבֵּחַ לְרִבּוֹנוֹ וּלְהוֹדוֹת לוֹ. פָּתַח וְאָמַר (תהלים צב) מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַה'. כְּלוֹמַר, טוֹב לְשַׁבֵּחַ וְלָשׁוּב וּלְהִתְוַדּוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. עד כאן התוספתא.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהָרַג קַיִן אֶת הֶבֶל, שֶׁנִּפְרַד [נִפְרַד] אָדָם

רוּחִין נוּקְבִין הֲווֹ אַתְיָין וּמִזְדַּוְּגָן עִמֵּיהּ, וְאוֹלִיד רוּחִין וְשֵׁדִין דְּשָׁאטָן בְּעָלְמָא. וְלָא תִקְשֵׁי לָךְ הַאי. דְּהָא בַּר נָשׁ כַּד אִיהוּ בְּחֶלְמֵיהּ אַתְיָין רוּחִין נוּקְבִין וְחַיְיָכָן עִמֵּיהּ וּמִתְחַבְּמָן מִנֵּיהּ וְאוֹלִידִין לְבָתָר. וְאִלֵּין אִקְרוּן נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם. וְלָא מִתְהַפְּכָן אֶלָּא לִדְיוֹקְנֵי בְּנֵי נָשָׁא. וְלֵית לוֹן שַׁעֲרִין בְּרֵישָׁא. וְעַל דָּא כְּתִיב בִּשְׁלֹמֹה (שמואל ב ז) וְהוֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְּנֵי אָדָם. וְאֲפִילוּ כְּהַאי גַּוְונָא רוּחִין דְּכוּרִין אַתְיָין לִנְשֵׁי עָלְמָא וּמִתְעַבְּרָן מִנַּיְיהוּ וְאוֹלִידָן רוּחִין. וְכֻלְּהוֹן נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם אִקְרוּן.

בָּתַר מְאָה וּתְלָתִין שְׁנִין אִתְלַבַּשׁ אָדָם (דף נה ע"א) בְּקִינוּיָא וְאִתְחַבַּר בְּאִתְּתֵיהּ וְאוֹלִיד בַּר וּקְרָא שְׁמֵיהּ שֵׁ"ת. דָּזָא דְּסוֹפָא דְּאַתְוָון בְּקִיטְרֵי גְּלִיפָן. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר דָּזָא דְּרוּחָא דְּאִתְאָבִיד דְּאִתְלַבַּשׁ בְּגוּפָא

לשון הקודש

מֵאִשְׁתּוֹ, שְׁתֵּי רוּחוֹת נְקֵבוֹת הָיוּ בָּאוֹת וּמִזְדַּוְּגוֹת עִמּוֹ, וְהוֹלִיד רוּחוֹת וְשֵׁדִים שֶׁמְּשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם. וְזֶה לֹא יַקְשֶׁה לְךָ, שֶׁהֲרֵי בֶּן אָדָם כְּשֶׁהוּא בַּחֲלוֹמוֹ, בָּאוֹת רוּחוֹת נְקֵבוֹת וְצוֹחֲקוֹת עִמּוֹ וּמִתְחַבְּמוֹת מִמֶּנּוּ וּמוֹלִידוֹת אַחַר כָּךְ, וְאֵלֶּה נִקְרָאִים נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם, וְלֹא מִתְהַפְּכִים אֶלָּא לִדְמֻיּוֹת בְּנֵי אָדָם, וְאֵין לָהֶם שְׁעָרוֹת בָּרֹאשׁ. וְעַל זֶה כָּתוּב בִּשְׁלֹמֹה (שמואל–ב ז) וְהוֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְּנֵי אָדָם. וַאֲפִלּוּ כְּמוֹ זֶה רוּחוֹת זְכָרִים בָּאִים לִנְשׁוֹת הָעוֹלָם, וְהֵן מִתְעַבְּרוֹת מֵהֶם וּמוֹלִידוֹת רוּחוֹת. וְכֻלָּם נִקְרָאִים נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם.

אַחַר מֵאָה וּשְׁלוֹשִׁים שָׁנִים הִתְלַבֵּשׁ אָדָם בְּקִנְאָה וְהִתְחַבֵּר בְּאִשְׁתּוֹ, וְהוֹלִיד בֵּן וְקָרָא שְׁמוֹ שֵׁ"ת. סוֹד שֶׁל סוֹף הָאוֹתִיּוֹת בִּקְשָׁרִים חֲקוּקִים. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, סוֹד

(דְּאַרְעָא) אַחֲרָא בְּעָלְמָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִים זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל.

וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה כְּתִיב וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ מַשְׁמַע דִּבְנִין אַחֲרִנִּין לָא הֲווֹ (בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וּמִלָּה דָא הוּא) בְּדִיוּקְנָא דִילֵיהּ. וְדָא בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ בְּתִיקוּנָא דְגוּפָא וּבְתִיקוּנָא דְנַפְשָׁא בְּאֹרַח מֵישָׁר. (נ"א וּמִלָּה דָא הוּא כְּמָה דְאִתְּמַר. וְאָמַר רִבִּי אַבָּא מִשְׁמֵיהּ דְרַבִּי יֵיסָא) כְּמָה דְאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מִשְׁמֵיהּ דְּרַב יֵיבָא סָבָא בְּנִין אַחֲרִנִּין בְּאִתְדַּבְּקוּתָא דְזוּהֲמָא דְנָחָשׁ וְהַהוּא דְרָכִיב בֵּיהּ דְּאִיהוּ סמאל הֲווֹ. וּבְגִינֵי כָּךְ לָא הָוָה בְּדִיוּקְנָא דְאָדָם. וְאִי תֵּימָא הָא אֲמַרְתְּ דְּהֶבֶל מִסִּטְרָא אַחֲרָא הָוָה. הָכִי הוּא. אֲבָל תַּרְוַוּיְיהוּ לָא הֲווֹ בְּדִיוּקְנָא דִלְתַתָּא.

אָמַר (ד"א לֵיהּ) רִבִּי יוֹסֵי וְהָא כְּתִיב וְהָאָדָם יָדַע אֶת

לשון הקודש

שֶׁל רוּחַ שֶׁאוֹבֶדֶת שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת בְּגוּף [שֶׁל הָאָרֶץ] אַחֵר בָּעוֹלָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִים זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּתוּב וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ, מַשְׁמָע שֶׁבָּנִים אֲחֵרִים לֹא הָיוּ [בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ, וְדָבָר זֶה הוּא] בִּדְמוּתוֹ. וְזֶה בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ, בְּתִקּוּן הַגּוּף וּבְתִקּוּן הַנֶּפֶשׁ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר. [נ"א וְדָבָר זֶה הוּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְאָמַר רַבִּי אַבָּא מִשֵּׁם רַבִּי יֵיסָא] כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן מִשֵּׁם רַבִּי יֵיבָא הַזָּקֵן, בָּנִים אֲחֵרִים בְּהִתְדַּבְּקוּת זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ, וְאוֹתוֹ שֶׁרוֹכֵב עָלָיו, שֶׁהוּא סָמְאֵ"ל הָיוּ, וְלָכֵן לֹא הָיָה בִּדְמוּת אָדָם. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי אָמַרְתָּ שֶׁהֶבֶל הָיָה מִצַּד אַחֵר – כָּךְ הוּא! אֲבָל שְׁנֵיהֶם לֹא הָיוּ בַּדְּמוּת שֶׁלְּמַטָּה.

אָמַר [לוֹ] רַבִּי יוֹסֵי, וַהֲרֵי כָּתוּב וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן,

חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן. וְלָא (ד"א אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא. אֲבָל תַּרְוַיְיהוּ לָא הֲווֹ בִּדְיוּקְנֵיהּ. דְּלָא) כְּתִיב וַיּוֹלֶד אֶת קַיִן. וְאֲפִילוּ בְּהֶבֶל לָא כְּתִיב וַיּוֹלֶד אֶלָּא וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל. וְדָא הוּא רָזָא דְּמִלָּה. אֲבָל בְּהַאי מַה כְּתִיב, וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר מְאָה וּתְלָתִין שְׁנִין אִתְפְּרַשׁ אָדָם מֵאִתְּתֵיהּ. וְכָל אִנּוּן מְאָה וּתְלָתִין שְׁנִין הָוָה אוֹלִיד רוּחִין וְשֵׁדִין בְּעָלְמָא. בְּגִין הַהוּא חֵילָא דְזוּהֲמָא דְּחַוָּה שָׁאִיב בֵּיהּ. כֵּיוָן דְּחֲסִיל מִנֵּיהּ הַהוּא זוּהֲמָא, תָּב וְקַנֵּי (דְּאַעְדֵי) לְאִנְתְּתֵיהּ וְאוֹלִיד בַּר. כְּדֵין כְּתִיב וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ.

תָּא חֲזֵי, כָּל בַּר נָשׁ דְּאַזִּיל לִסְטַר שְׁמָאלָא וְסָאִיב אָרְחוֹי, כָּל רוּחֵי מְסָאֲבֵי מָשִׁיךְ עַל גַּרְמֵיהּ וְרוּחַ מְסָאֲב אִתְדַּבַּק בֵּיהּ וְלָא אַעֲדֵי מִנֵּיהּ. וְאִתְדַּבְּקוּתָא (דִּילֵיהּ) דְּהַהוּא רוּחָא מְסָאֲב חֲזֵי בְּהַאי בַּר נָשׁ וְלָא

לשון הקודש

וְלֹא (ד"א אָמַר לָהּ כָּךְ הוּא, אֲבָל שְׁנֵיהֶם לֹא הָיוּ בִּדְמוּתוֹ, שֶׁלֹּא) כָּתוּב וַיּוֹלֶד אֶת קַיִן. וַאֲפִלּוּ בְּהֶבֶל לֹא כָּתוּב וַיּוֹלֶד, אֶלָּא וַתֹּסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל. וְזֶהוּ סוֹד הַדָּבָר. אֲבָל בָּזֶה מַה כָּתוּב? וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, מֵאָה וּשְׁלוֹשִׁים שָׁנִים נִפְרַד אָדָם מֵאִשְׁתּוֹ, וְכָל אוֹתָם מֵאָה וּשְׁלוֹשִׁים הַשָּׁנִים הָיָה מוֹלִיד רוּחוֹת וְשֵׁדִים בָּעוֹלָם בִּגְלַל אוֹתוֹ כֹּחַ הַזֻּהֲמָה שֶׁהָיָה שָׁאוּב בּוֹ. כֵּיוָן שֶׁחִסֵּל מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ הַזֻּהֲמָה, שָׁב וְקִנָּא (שֶׁעָבַר) אֶת אִשְׁתּוֹ וְהוֹלִיד בֵּן. אָז כָּתוּב וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ.

בָּא רְאֵה, כָּל בֶּן אָדָם שֶׁהוֹלֵךְ לְצַד שְׂמֹאל וּמְטַמֵּא אֶת דְּרָכָיו, כָּל רוּחוֹת הַטֻּמְאָה מוֹשֵׁךְ עַל עַצְמוֹ, וְרוּחַ טֻמְאָה

בְּאָחֳרָא. וּבְגִינֵי כָּךְ אִתְדַּבְּקוּתָא דִלְהוֹן לָאו אִיהוּ אֶלָּא בְּאִנּוּן דְּמִתְדַּבְּקִין בְּהוּ. זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא דְּאָזְלֵי בְּאֹרַח מֵישָׁר וְאִנּוּן זַכָּאֵי קְשׁוֹט וּבְנֵיהוֹן זַכָּאִין בְּעָלְמָא וְעֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (משלי ב) כִּי יְשָׁרִים יִשְׁכְּנוּ אָרֶץ.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא מָאי דִּכְתִיב וַאֲחוֹת תּוּבַל קַיִן נַעֲמָה. מָאי אִירְיָא הָכָא דְּקָאָמַר קְרָא דִּשְׁמָהּ נַעֲמָה. אֶלָּא בְּגִין דְּטָעֲיָין בְּנֵי נָשָׁא אֲבַתְרָהּ וְאָפִילוּ רוּחִין וְשֵׁדִין. רִבִּי יִצְחָק אָמַר אִנּוּן בְּנֵי הָאֱלֹהִים עַזָּא וַעֲזָאֵל טָעוּ בַתְרָהּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר אִמָּן שֶׁל שֵׁדִים הֲוַת. דְּמִסִּטְרָא דְקַיִן נָפְקַת. וְהִיא אִתְמַנַּת עַל לֵילְיָא (עם לילית) בְּאַסְכְּרָה דְּרַבְּיֵי. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא וְהָא אָמַר מַר דְּהִיא אִתְמַנַּת לְחַיְיכָא בִּבְנֵי נָשָׁא. אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא וַדַּאי דְּהָא אִיהִי אַתְיַית וְחַיְיכַאת בְּהוּ בִּבְנֵי נָשָׁא,

לשון הקודש

נִדְבֶּקֶת בּוֹ וְלֹא זֶזֶה מִמֶּנּוּ, וְהִתְדַּבְּקוּת [שֶׁלּוֹ] שֶׁל אוֹתוֹ רוּחַ טָמֵא יִהְיֶה בָּאִישׁ הַזֶּה וְלֹא בְּאַחֵר, וְלָכֵן הִתְדַּבְּקוּתָם אֵינָהּ אֶלָּא בְּאֵלֶּה שֶׁנִּדְבָּקִים בָּהֶם. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, וְהֵם צַדִּיקֵי אֱמֶת, וּבְנֵיהֶם צַדִּיקִים בָּעוֹלָם, וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב (משלי ב) כִּי יְשָׁרִים יִשְׁכְּנוּ אָרֶץ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מַה שֶּׁכָּתוּב וַאֲחוֹת תּוּבַל קַיִן נַעֲמָה, מַה קָּרָה כָּאן שֶׁהַכָּתוּב אָמַר שֶׁשְּׁמָהּ נַעֲמָה? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁטָּעוּ בְּנֵי אָדָם אַחֲרֶיהָ וַאֲפִלּוּ רוּחוֹת וְשֵׁדִים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אוֹתָם בְּנֵי הָאֱלֹהִים עַזָּא וַעֲזָאֵל טָעוּ אַחֲרֶיהָ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, אִמָּם שֶׁל הַשֵּׁדִים הָיְתָה שֶׁיָּצְאָה מִצַּד קַיִן, וְהִיא הִתְמַנְּתָה עַל הַלַּיְלָה [עִם לִילִית] בְּאַסְכָּרָה שֶׁל תִּינוֹקוֹת. אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, וַהֲרֵי אָמַר מַר שֶׁהִיא הִתְמַנְּתָה לְצַחֵק בִּבְנֵי אָדָם? אָמַר לוֹ, כָּךְ הוּא וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי הִיא בָּאָה וּמְצַחֶקֶת בָּהֶם בִּבְנֵי אָדָם, וְלִפְעָמִים

וּלְזִמְנִין דְּאוֹלִידַת רוּחִין בְּעָלְמָא מִנַּיְיהוּ וְעַד כָּאן אִיהִי קָיְימַת לְחַיְיכָא בְּהוּ בִּבְנֵי נָשָׁא.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא וְהָא אִנּוּן מִתִּין כִּבְנֵי נָשָׁא, מָאי טַעְמָא אִיהִי קָיְימַת עַד הַשְׁתָּא. אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא. אֲבָל לִילִית וְנַעֲמָה וְאָגְרַת בַּת מָחְלַת דְּנָפְקַת מִסִּטְרָא דִלְהוֹן כֻּלְּהוּ קַיָּימוֹת עַד דְּיִבַּעֵר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רוּחַ מְסָאֲבָא מֵעָלְמָא דִכְתִיב (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא אִנּוּן דְּלָא יָדְעִין וְלָא מַשְׁגִּיחִין וְלָא מִסְתַּכְּלִין וְכֻלְּהוּ אֲטִימִין דְּלָא יָדְעִין כַּמָּה מַלְיָיא עָלְמָא מִבְּרְיָין מְשַׁנְיָין דְּלָא אִתְחֲזוּן וּמִמִּלִּין סְתִימִין. דְּאִלְמָלֵא (יָהִיב) אִתְיְיהַב רְשׁוּ לְעַיְנָא לְמֶחֱזֵי, יִתְמְהוּן בְּנֵי נָשָׁא הֵיךְ יָכְלִין לְאִתְקַיְימָא בְּעָלְמָא.

לשון הקודש

מוֹלִידָה רוּחוֹת בָּעוֹלָם מֵהֶם, וְעַד עַכְשָׁו הִיא עוֹמֶדֶת לְצַחֵק בִּבְנֵי אָדָם.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, וַהֲרֵי הֵם מֵתִים כִּבְנֵי אָדָם, מָה הַטַּעַם הִיא עוֹמֶדֶת עַד עַכְשָׁו? אָמַר לוֹ, כָּךְ זֶה! אֲבָל לִילִית וְנַעֲמָה וְאַגְרַת בַּת מָחְלַת שֶׁיָּצְאָה מֵהַצַּד שֶׁלָּהֶם, כֻּלָּן קַיָּמוֹת, עַד שֶׁיְּבַעֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוּחַ הַטֻּמְאָה מִן הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אוֹי לָהֶם לְאוֹתָם בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים וְכֻלָּם אֲטוּמִים, שֶׁלֹּא יוֹדְעִים כַּמָּה מָלֵא הָעוֹלָם מִבְּרִיּוֹת מְשֻׁנּוֹת שֶׁלֹּא נִרְאוֹת וּמִדְּבָרִים נִסְתָּרִים. שֶׁאִלְמָלֵא [נִתַּן] נִתְּנָה רְשׁוּת לָעַיִן לִרְאוֹת, יִתְמְהוּ בְּנֵי אָדָם אֵיךְ יְכוֹלִים לְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם.

תָּא חֲזֵי, הַאי נַעֲמָה אִמָּא דְּשֵׁדִין הֲוַת. וּמִסִּטְרָהּ אַתְיָין כָּל אִנּוּן שֵׁדִין דְּמִתְחַמְּמָן מִבְּנֵי נָשָׁא וְנָטְלֵי רוּחַ תִּיאוּבְתָּא מִנַּיְיהוּ וְחָיְיכַת בְּהוֹן דְּעָבְדֵי לוֹן בַּעֲלֵי קֶרְיָין. וּבְגִין דְּבַעַל קֶרִי אָתֵי מִסִּטְרָא דְרוּחַ מְסָאֲבָא, בָּעֵי לְאַסְחָאָה גַּרְמֵיהּ לְאִתְדַּכָּאָה מִנַּיְיהוּ. וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּא:

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם לִדְיוֹקְנֵי. אָמַר רִבִּי יִצְחָק אַחְמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם דְּיוֹקְנֵי דְּכָל אִנּוּן דָּרִין דְּיֵיתוּן לְעָלְמָא. וְכָל חַכִּימֵי עָלְמָא וּמַלְכֵי עָלְמָא דְּזִמִּינִין לְקָיְימָא עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. מָטָא לְמֶחֱמֵי דָּוִד מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל דְּאִתְיְילִיד וּמִית. אָמַר לֵיהּ (ד"א ל"ג אָמַר וְכוּ) מִשְּׁנִין דִּילִי (אוֹסִיף) אוֹזִיף לֵיהּ שִׁבְעִין שְׁנִין. וְגָרְעוּ מֵאָדָם שִׁבְעִין שְׁנִין וְסָלִיק לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדָוִד.

לשון הקודש

בא רְאֵה, נַעֲמָה הַזּוֹ, אֵם הַשֵּׁדִים הָיְתָה, וּמִצִּדָּהּ בָּאִים כָּל אוֹתָם שֵׁדִים שֶׁמִּתְחַמְּמִים בִּבְנֵי אָדָם וְלוֹקְחִים מֵהֶם רוּחַ תַּאֲוָה, וְצוֹחֶקֶת בָּהֶם, שֶׁעוֹשִׂים אוֹתָם בַּעֲלֵי קֶרִי. וּבִגְלַל שֶׁבַּעַל קֶרִי בָּא מִצַּד שֶׁל רוּחַ הַטֻּמְאָה, צָרִיךְ לִרְחֹץ עַצְמוֹ לְהִטָּהֵר מִמֶּנּוּ. וַהֲרֵי בֵּאֲרוּהָ הַחֲבֵרִים:

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם – לִדְמְיוֹתָיו. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הֶרְאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאָדָם דְּמְיוֹת שֶׁל כָּל אוֹתָם דּוֹרוֹת שֶׁיָּבֹאוּ לָעוֹלָם, וְכָל חַכְמֵי הָעוֹלָם וּמַלְכֵי הָעוֹלָם שֶׁעֲתִידִים לַעֲמֹד עַל יִשְׂרָאֵל. הִגִּיעַ לִרְאוֹת אֶת דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁנּוֹלַד וּמֵת. אָמַר לוֹ, [אָמַר] מֵהַשָּׁנִים שֶׁלִּי [אוֹסִיף] אַלְוֶה לוֹ שִׁבְעִים שָׁנִים. וְנָרְעוּ מֵאָדָם שִׁבְעִים שָׁנִים וְהֶעֱלָה אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְדָוִד.

וְעַל דָּא שַׁבַּח דָּוִד וְאָמַר (תהלים צב) **כִּי שִׂמַּחְתַּנִי** (דף נה ע"ב) יְיָ בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן. מָאן גָּרַם לִי חֶדְוָה (בהאי) בְּעָלְמָא, פָּעֳלֶךָ דָּא הוּא אָדָם קַדְמָאָה דְּאִיהוּ פָּעֳלוֹ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא פָּעֳלוֹ דְּבָשָׂר וָדָם. מַעֲשֵׂה יָדָיו דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלָא מִבְּנֵי נָשָׁא. וְעַל דָּא גָּרְעֵי אִנּוּן שִׁבְעִין שְׁנִין מֵאָדָם, מֵאֶלֶף שְׁנִין דְּהַוָה לֵיהּ לְאִתְקָיְמָא בְּהוּ. וְאַחְמֵי לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל חַכִּימֵי דָּרָא וְדָרָא. עַד דְּמָטָא לְדָרֵיהּ דְּרַבִּי עֲקִיבָא. וְחָמֵי אוֹרַיְיתָא דִּידֵיהּ וְחָדֵי. חָמֵי מִיתָתֵיהּ וְעֲצִיב. פָּתַח וְאָמַר (תהלים קלט) **וְלִי מַה יָּקְרוּ רֵעֶיךָ אֵל מֶה עָצְמוּ רָאשֵׁיהֶם:**

זֶה סֵפֶר, סֵפֶר וַדַּאי. וְהָא אוֹקִימְנָא דְּכַד הָוָה אָדָם בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן נָחִית לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סִפְרָא עַל יְדָא דְּרָזִיאֵל מַלְאָכָא קַדִּישָׁא מִמַּנָּא עַל רָזֵי עִלָּאִין

לשון הקודש

וְעַל זֶה שִׁבַּח דָּוִד וְאָמַר, (תהלים צב) כִּי שִׂמַּחְתַּנִי ה' בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן. מִי גָּרַם לִי חֶדְוָה בָּעוֹלָם (וַהֲזֶה)? פָּעֳלֶךָ, זֶהוּ אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא פָּעֳלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא פָּעֳלוֹ שֶׁל בָּשָׂר וָדָם, מַעֲשֵׂה יָדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא מִבְּנֵי אָדָם. וְעַל זֶה גָּרְעוּ אוֹתָם שִׁבְעִים שָׁנִים מֵאָדָם מֵאֶלֶף שָׁנִים שֶׁהָיוּ לוֹ לְהִתְקַיֵּם בָּהֶם. וְהֶרְאָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל חַכְמֵי דּוֹר וָדוֹר, עַד שֶׁהִגִּיעַ לְדוֹרוֹ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא, וְרָאָה תּוֹרָה שֶׁלּוֹ וְשָׂמַח. רָאָה מִיתָתוֹ וְהִתְעַצֵּב. פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קלט) וְלִי מַה יָּקְרוּ רֵעֶיךָ אֵל מֶה עָצְמוּ רָאשֵׁיהֶם.

זֶה סֵפֶר – סֵפֶר וַדַּאי. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, כְּשֶׁהָיָה אָדָם בְּגַן עֵדֶן, הוֹרִיד לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סֵפֶר עַל יְדֵי הַמַּלְאָךְ רָזִיאֵל הַקָּדוֹשׁ הַמְמֻנֶּה עַל הַסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים

קַדִּישִׁין וּבֵיהּ גְּלִיפִין גְּלוּפֵי עִלָּאִין וְחָכְמָה קַדִּישָׁא. וְשִׁבְעִין וּתְרֵין זִינֵי דְחָכְמְתָא הֲווֹ מִתְפָּרְשָׁן מִנֵּיהּ לְשִׁית מְאָה וְשִׁבְעִין גְּלִיפִין דְּרָזֵי עִלָּאֵי.

בְּאֶמְצָעִיתָא דְּסִפְרָא גְּלִיפָא דְחָכְמְתָא לְמִנְדַּע אֶלֶף וְחֲמֵשׁ מְאָה מַפְתְּחָן דְּלָא אִתְמַסְּרָן לְעִלָּאֵי קַדִּישֵׁי. וְכֻלְּהוּ אִסְתִּימוּ בֵּיהּ בְּסִפְרָא עַד דְּמָטָא (ד"א לֵיהּ לְאָדָם, כֵּיוָן דְּמָטָא) לְגַבֵּי דְאָדָם, (מִנֵּיהּ) הֲווֹ מִתְכַּנְּשֵׁי מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי לְמִנְדַּע וּלְמִשְׁמַע. וְהֲווּ אָמְרֵי (תהלים נז) רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ.

בָּה שַׁעֲתָא אִתְרְמִיז לְגַבֵּיהּ הדרניאל מַלְאָכָא קַדִּישָׁא וְאָמַר לֵיהּ, אָדָם, אָדָם, הֲוֵי גָּנִיז יְקָרָא דְמָארָךְ דְּלָא אִתְיְיהִיב רְשׁוּתָא לְעִלָּאֵי לְמִנְדַּע בִּיקָרָא דְמָרָךְ בַּר אֲנָשׁ. וְהַוָּה עִמֵּיהּ טָמִיר וְגָנִיז הַהוּא סִפְרָא עַד דְּנָפַק אָדָם מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן. דְּהָא בְקַדְמִיתָא הָוָה

לשון הקודש

הַקְּדוֹשִׁים, וּבוֹ חֲקוּקִים חֲקִיקוֹת עֶלְיוֹנוֹת וְחָכְמָה קְדוֹשָׁה, וְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם מִינֵי חָכְמָה הָיוּ מִתְפָּרְשִׁים מִמֶּנּוּ לְשֵׁשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים חֲקִיקוֹת שֶׁל סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים.

בְּאֶמְצַע הַסֵּפֶר חֲקִיקַת הַחָכְמָה לָדַעַת אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת מַפְתְּחוֹת שֶׁלֹּא נִמְסְרוּ לְעֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים, וְכֻלָּם נִסְתָּרִים בַּסֵּפֶר, עַד שֶׁהִגִּיעַ [לוֹ לְאָדָם. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ] אֵצֶל אָדָם, מִמֶּנּוּ הָיוּ מִתְכַּנְּסִים מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים לָדַעַת וְלִשְׁמֹעַ, וְהָיוּ אוֹמְרִים (שם נז) רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ. **בְּאוֹתָהּ** שָׁעָה נִרְמַז אֵלָיו לְהַדרניא"ל הַמַּלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ, וְאָמַר לוֹ: אָדָם, אָדָם, גְּנוֹז אֶת כְּבוֹד רִבּוֹנְךָ, שֶׁלֹּא נִתְּנָה רְשׁוּת לָעֶלְיוֹנִים לָדַעַת בִּכְבוֹד רִבּוֹנְךָ פְּרָט לְךָ. וְהָיָה הַסֵּפֶר הַהוּא שָׁמוּר וְגָנוּז עִמּוֹ עַד

מְעַיֵּין בֵּיהּ וּמִשְׁתַּמֵּשׁ כָּל יוֹמָא בְּגִינְזָיָא דְּמָרֵיהּ וְאִתְגַּלְיָין לֵיהּ רָזִין עִלָּאִין מַה דְּלָא יָדְעוּ שַׁמָּשֵׁי עִלָּאִין. כֵּיוָן דְּחָטָא וְעָבַר עַל פִּקּוּדָא דְּמָארֵיהּ פָּרַח הַהוּא סִפְרָא מִנֵּיהּ. וְהַוָּה אָדָם טוֹפֵחַ עַל רֵישׁוֹי וּבָכֵי וְעָאל בְּמֵי גִיחוֹן עַד קָדְלֵיהּ וּמַיָּא עָבְדִין גּוּפֵיהּ חֲלָדִין חֲלָדִין וְאִשְׁתַּנֵּי זִיוֵיהּ.

בְּשַׁעֲתָא הַהִיא רָמַז קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִרְפָאֵל וְאָתִיב לֵיהּ הַהוּא סִפְרָא וּבֵיהּ הָוָה מִשְׁתַּדֵּל אָדָם וְאָנַח לֵיהּ לְשֵׁת בְּרֵיהּ וְכֵן לְכָל אִנּוּן תּוֹלְדוֹת עַד דְּמָטָא לְאַבְרָהָם וּבֵיהּ הָוָה יָדַע לְאִסְתַּכָּלָא בִּיקָרָא דְּמָארֵיהּ וְהָא אִתְּמַר. וְכֵן לְחַנּוֹךְ אִתְיְיהַב לֵיהּ סִפְרָא וְאִסְתַּכַּל מִנֵּיהּ בִּיקָרָא עִלָּאָה:

לשון הקודש

שֶׁיָּצָא אָדָם מִגַּן עֵדֶן. שֶׁהֲרֵי בַּהַתְחָלָה הָיָה מְעַיֵּן בּוֹ וּמִשְׁתַּמֵּשׁ כָּל יוֹם בְּגִנְזֵי רִבּוֹנוֹ, וְהִתְגַּלּוּ לוֹ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים מַה שֶּׁלֹּא יָדְעוּ שַׁמָּשִׁים עֶלְיוֹנִים. כֵּיוָן שֶׁחָטָא וְעָבַר עַל מִצְוַת רִבּוֹנוֹ, פָּרַח מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ הַסֵּפֶר, וְהָיָה אָדָם טוֹפֵחַ עַל רֹאשׁוֹ וּבוֹכֶה, וְנִכְנַס בְּמֵי גִיחוֹן עַד צַוָּארוֹ, וְהַמַּיִם עוֹשִׂים אֶת גּוּפוֹ נְקָבִים נְקָבִים וְהִשְׁתַּנָּה זִיוּוֹ.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה רָמַז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִרְפָאֵל, וְהֵשִׁיב לוֹ אוֹתוֹ הַסֵּפֶר, וּבוֹ הָיָה אָדָם עוֹסֵק וְהִנִּיחוֹ לְשֵׁת בְּנוֹ, וְכֵן לְכָל אוֹתָם צֶאֱצָאִים, עַד שֶׁהִגִּיעַ לְאַבְרָהָם, וּבוֹ הָיָה יוֹדֵעַ לְהִסְתַּכֵּל בִּכְבוֹד רִבּוֹנוֹ, וַהֲרֵי נֶאֱמַר. וְכֵן לַחֲנוֹךְ נִתַּן לוֹ הַסֵּפֶר וְהִסְתַּכֵּל מִמֶּנּוּ בַּכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן.

סִתְרֵי תּוֹרָה

השלמה מהחשמטות (סימן ט)

וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת אוֹלִיפְּנָא מֵהָכָא דְּאַחֲרִינָן לָא הֲווֹ בְּדִיוּקְנָא דִילֵיהּ וְדָא בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ אִתְעֲבִיד בְּתִיקוּנָא דְּגוּפֵיהּ וּבְתִיקוּנָא דְנַפְשָׁא בְּאוֹרַח מֵישַׁר כְּדְקָא יֵאוֹת.

תָּא חָזֵי נָחָשׁ אַטִיל זוֹהֲמָא בְּחַוָּה וְהַהוּא זוֹהֲמָא הָוָה מַכַּשְׁכֵּשָׁא בִּמְעָהָא וְלָא יְכִיל לְאִצְטַיְירָא בְּגִין דְּעַד לָא חַטָּא אָדָם הֲווֹ אַתְוָון בְּאַלְפָא בֵיתָא מִתְתַּקְנֵי בֵּיהּ וְאִתְצַיְּירָן בֵּיהּ בְּהַאי עַלְמָא עַד דְּמַטָּת לְאָת כ״ף אִתְתְּקָנוּ דְּכָר וְנוּקְבָא בְּחַבִּיבוּ בְּגִנְתָּא וּמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי קַמַּיְיהוּ מִיָּד אֲבָאִישׁ לְסמ״אל בִּרְקִיעָא וְנָחַת וְרָכַב עַל נָחָשׁ תַּקִּיף וְאַחְזֵי קַמֵּיהּ מִיָּד אִתְעָרְבוּ אַתְוָון כְּדֵין אִתְחַבָּר סמ״אל בְּהַהוּא נָחָשׁ וְאִתְעֲבִידוּ חַד, וְנָטְלוּ אַתְוָון וְעָבִידוּ מִתַּמָּן וַהֲלָאָה אוּמָנוּתָא בִּישָׁא בְּאַתְוָון צ״ד צי״ד וְהַיְינוּ צ״ץ וְצָדוּ לְהוּ

לשון הקודש

סִתְרֵי תּוֹרָה

השלמה מהחשמטות (סימן ט)

וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת. לָמַדְנוּ מִכָּאן, שֶׁהָאֲחֵרִים לֹא הָיוּ בַּדְּמוּת שֶׁלּוֹ, וְזֶה בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ נַעֲשָׂה, בְּתִקּוּן הַגּוּף וּבְתִקּוּן הַנֶּפֶשׁ, בְּדֶרֶךְ יָשָׁר כָּרָאוּי.

בָּא רְאֵה, הַנָּחָשׁ הִטִּיל זֻהֲמָה בְּחַוָּה, וְאוֹתָהּ זֻהֲמָה הָיְתָה מְכַשְׁכֶּשֶׁת בְּמֵעֶיהָ וְלֹא יָכְלָה לְהִצְטַיֵּר, מִשּׁוּם שֶׁעַד שֶׁלֹּא חָטְאָה אָדָם, הָיוּ אוֹתִיּוֹת הָא״ב מִתְקָנִים בּוֹ וּמִצְטַיְּרִים בּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לָאוֹת כָּ״ף, נִתְקְנוּ זָכָר וּנְקֵבָה בַּחֲבִיבוּת בַּגַּן, וּמַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים לִפְנֵיהֶם. מִיָּד הֵרַע לְסמא״ל בָּרָקִיעַ, וְיָרַד וְרָכַב עַל נָחָשׁ חָזָק וְנִרְאָה לְפָנָיו. מִיָּד הִתְעָרְבוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְאָז הִתְחַבֵּר סמא״ל עִם אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ וְנַעֲשׂוּ אֶחָד, וְלָקְחוּ אוֹתִיּוֹת, וְעָשׂוּ מִשָּׁם

בְּפִתּוּיָא בִּישָׁא וַעֲבָדוּ אוּמָנוּתָא יַתִּיר בְּאַתְוָון ק"ר אוּמָנוּת דְּשִׁקְרָא בְּגִין דְּאִתְהַדָּרוּ לְאַפְּכָא אַתְוָון בְּאוּמָנוּתָא בִּישָׁא. קו"ף דְּלָא יְכִיל לְקַיְּימָא דְּלֵית לָהּ רַגְלִין קוֹפָא קַמֵּיהּ בְּנֵי נָשָׁא לֵית לֵיהּ קִיּוּמָא.

רי"ש רָע, אִלֵּין אִתְהַפְּכוּ בְּאוּמָנוּתָא בִּישָׁא עַל דְּנַפְּלוּ אָדָם וְאִתְּתֵיהּ וּבְאִלֵּין אַתְוָון ק"ר אוֹלִידוּ בְּנִין וְלָא הֲווֹ בְּקִיּוּמָא בְּדִיל זוֹהֲמָא דְּנָחָשׁ דְּאִשְׁתְּאִיב בְּחַוָּה מֵהַהוּא זוֹהֲמָא מַמָּשׁ אִתְיְלִיד קַיִן וּבְגִין דָּא אִשְׁתְּכַח קָטוֹלָא בְּגִין דְּנָחָשׁ אוּמָנוּתָא דִילֵיהּ קָטוֹלָא הוּא וְאִתְעַכְּבוּ אַתְוָון עַד הָכָא.

בְּשַׁעְתָּא דְּתָב אָדָם בְּתִיּוּבְתָּא וְאַהֲדַר כְּמִלְקַדְמִין לְשָׁמְשָׁא בְּנוּקְבֵיהּ מָה כְתִיב וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ דָּא הָוָה מֵתִיקוּנָא דְּרוּחָא וְגוּפָא כְּדְקָא יֵאוֹת וּכְדֵין כְּתִיב (קֹהֶלֶת ה') יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ וְאַהֲדְרוּ אַתְוָון בְּשֵׁירוּתָא דשי"ן ותי"ו דְּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ד') כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִים זֶרַע אַחֵר

לשון הקודש

וָהָלְאָה אֻמָּנוּת רָעָה בְּאוֹתִיּוֹת צ"ד צי"ד, וְהֵינוּ צ"ץ, וְצָדוּ אוֹתָם בְּפִתּוּי רַע, וְעָשׂוּ אֻמָּנוּת יְתֵרָה בְּאוֹתִיּוֹת ק"ר, אֻמָּנוּת שֶׁל שֶׁקֶר, מִשּׁוּם שֶׁחָזְרוּ לַהֲפֹךְ אוֹתִיּוֹת בְּאֻמָּנוּת רָעָה. קו"ף, שֶׁלֹּא יָכוֹל לַעֲמֹד, שֶׁאֵין לוֹ רַגְלַיִם. קוֹף לִפְנֵי בְּנֵי אָדָם אֵין לוֹ קִיּוּם.

רי"ש, רַע אֵלּוּ הִתְהַפְּכוּ בְּאֻמָּנוּת רָעָה עַד שֶׁנָּפְלוּ אָדָם וְאִשְׁתּוֹ, וּבָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ ק"ר הוֹלִידוּ בָּנִים וְלֹא הָיוּ בְּקִיּוּם בִּשְׁבִיל זֹהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּשְׁאֲבָה בְּחַוָּה, מֵאוֹתָהּ זֹהֲמָה מַמָּשׁ נוֹלַד קַיִן, וְלָכֵן נִמְצָא הַהֶרֶג, מִשּׁוּם שֶׁאֻמָּנוּת הַנָּחָשׁ הִיא הֶרֶג, וְהִתְעַכְּבוּ הָאוֹתִיּוֹת עַד כָּאן.

בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם שָׁב בִּתְשׁוּבָה וְחָזַר כְּמוֹ קֹדֶם לְשַׁמֵּשׁ עִם נְקֵבָתוֹ, מַה כָּתוּב? וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ, זֶה הָיָה מִתִּקּוּן שֶׁל רוּחַ וְגוּף כָּרָאוּי, וְאָז כָּתוּב (קהלת ח) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְחָזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת בַּהַתְחָלָה שֶׁל שי"ן וְתָי"ו, שֶׁכָּתוּב (בראשית

תַּחַת הֶבֶל שֵׁת הוּא בְּצֶלֶם וּדְמוּת דְּקַדְמָאֵי לָאו הֲכִי וּמֵהָכָא אִתְּבְנֵי עַלְמָא בְּגוֹוָנָא אַחֲרָא דְּאַלְפָּא בֵּיתָא, קַיְנָן וּמַהֲלַלְאֵל יֶרֶד, אִתּוֹסַף לְאַתְקָנָא סִידוּרָא דְּעַלְמָא בְּשֶׁבַע קִטְרִין סְגָלְגֶלָן.

שֶׁבַע אַרְצוֹת אִינּוּן דָּא לְעֵילָא מִן דָּא כְּמָה דְּאִינּוּן שִׁבְעָה רְקִיעִין דָּא לְעֵילָא מִן דָּא וְאִינּוּן אֶרֶץ אֲדָמָה אַרְקָא גֵּיא נְשִׁיָּה צִיָּה תֵּבֵל. תֵּבֵל לְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ, דִּכְתִיב (תְּהִלִּים ט׳) **וְהוּא יִשְׁפּוֹט בְּצֶדֶק כַּד נָפַק אָדָם מִגִּנְתָּא דְּעֵדֶן וְאִתְּתַרַךְ מִתַּמָּן אִתְרַמֵּי לְהַהוּא דְּאִיקְרֵי אֶרֶץ וְאִיהוּ אֲתַר חָשׁוּךְ דְּלֵית תַּמָּן נְהִירוּ כְּלָל וְלָא מְשַׁמֵּשׁ כְּלוּם וְכֵיוָן דְּאָדָם עָאל תַּמָּן דָּחִיל דְּחִילוּ סַגִּי וְלַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת הָוָה מֵלָּהַטָא בְּכָל סִטְרִין גּוֹ אֶרֶץ.**

כֵּיוָן דְּנָפַק שַׁבָּת וְהִרְהֵר תְּשׁוּבָה אַפִּיק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵיהּ לְהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי אֲדָמָה דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ג׳)

לשון הקודש

ד) כִּי ׳שָׁת׳ לִי אֱלֹהִים זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל. שֵׁת הוּא בְּצֶלֶם וּדְמוּת, שֶׁהָרִאשׁוֹנִים לֹא כָּךְ, וּמִכָּאן נִבְנָה הָעוֹלָם בְּגָוֶן אַחֵר שֶׁל אַלְפָּא בֵּיתָא. קַיְנָן וּמַהֲלַלְאֵל יֶרֶד, נוֹסַף לְתַקֵּן סִדּוּר הָעוֹלָם בְּשִׁבְעָה קְשָׁרִים.

שֶׁבַע אַרְצוֹת הֵן זוֹ לְמַעְלָה מִזּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאוֹתָם שִׁבְעָה רְקִיעִים זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה, וְהֵם: אֶרֶץ, אֲדָמָה, אַרְקָא, גֵּיא, נְשִׁיָּה, צִיָּה, תֵּבֵל. תֵּבֵל הִיא לְמַעְלָה מִכֻּלָּם, שֶׁכָּתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק. כְּשֶׁיָּצָא אָדָם מִגַּן עֵדֶן וְגֹרַשׁ מִשָּׁם, הוּא נִזְרַק לְאוֹתָהּ שֶׁנִּקְרֵאת אֶרֶץ, וְהוּא מָקוֹם חָשׁוּךְ שֶׁאֵין שָׁם אוֹר כְּלָל וְלֹא מְשַׁמֵּשׁ כְּלוּם. כֵּיוָן שֶׁאָדָם נִכְנַס לְשָׁם, הוּא פָּחַד פַּחַד גָּדוֹל, וְלַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת הָיְתָה לוֹהֶטֶת בְּכָל הַצְּדָדִים בְּכָל הָאָרֶץ. **כֵּיוָן** שֶׁיָּצְאָה שַׁבָּת וְהִרְהֵר תְּשׁוּבָה, הוֹצִיא אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֲדָמָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית ג)

לַעֲבוֹד אֶת הָאֲדָמָה, בְּהַאי אִית נְהִירוּ דְנָהִיר וְדִיוּקְנִין דְּכֹכְבַיָּא וּמַזָּל, וְתַמָּן יוֹמָא וְצִיּוּרִין דִּבְנֵי נַשָּׁא עִלָּאִין גַּבְרִין דְּנַפְקוּ מֵאָדָם בְּמֵאָה וּתְלָתִין שְׁנִין דְּקָא הָוָה מְשַׁמֵּשׁ בְּרוּחֵי נוּקְבֵי וְאִינּוּן עֲצִיבִין תָּדִיר, דְּלֵית בְּהוּ חֶדְוָה וְאִלֵּין מֵשָׁטְטֵי וְנָפְקֵי לְעַלְמָא דָא וּמִתְהַפְּכָן לְסִטְרָא בִישָׁא וּמִתְהַדְּרָן תַּמָּן וְצָלַאן צְלוֹתָא וּמִתְיַיְשְׁבָן בְּדוּכְתָּיְיהוּ תַּמָּן, וְזַרְעִין זַרְעִין בְּרֵיחַיִין, וְאַכְלֵי. וְחִטִּין לֵית תַּמָּן וְלָא חַד מִז' מִינֵי תְבוּאָה.

בְּהַאי אֲתַר אִתְיְלִיד קַיִן וְהֶבֶל, כֵּיוָן דְּחָטָא קַיִן אָחִית לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי אֲדָמָה דִּכְתִיב (בראשית ד') הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי אֲדָמָה וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ בְּגִין דְּתַמָּן אִתְדַּחָא וְאִתְתַּרַךְ.

וְהָיָה כָּל מוֹצְאִי יַהַרְגֵנִי הַהוּא לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת וַהֲוָה דָחִיל וְהִרְהֵר תְּשׁוּבָה וְסָלִיק לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה. בָּזֹאת יֵשׁ אוֹר שֶׁמֵּאִיר וּדְמֻיּוֹת שֶׁל כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְשָׁם יוֹם, וְצִיּוּרִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם עֶלְיוֹנִים, גְּבָרִים שֶׁיָּצְאוּ מֵאָדָם בְּמֵאָה וּשְׁלֹשִׁים הַשָּׁנִים שֶׁהָיָה מְשַׁמֵּשׁ עִם רוּחוֹת נְקֵבוֹת, וְהֵם תָּמִיד עֲצוּבִים, שֶׁאֵין בָּהֶם חֶדְוָה, וְאֵלֶּה מְשׁוֹטְטִים וְיוֹצְאִים לָעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְהַפְּכִים לְצַד רַע, וְחוֹזְרִים לְשָׁם וּמִתְפַּלְּלִים תְּפִלָּה, וּמִתְיַשְּׁבִים בִּמְקוֹמָם שָׁם, וְזוֹרְעִים זְרָעִים בָּרֵחַיִם וְאוֹכְלִים, וְאֵין שָׁם חִטִּים. וְלָא אֶחָד מִז' מִינֵי תְבוּאָה.

בְּזֶה הַמָּקוֹם נוֹלְדוּ קַיִן וְהֶבֶל, כֵּיוָן דְּחָטָא קַיִן הוֹרִיד אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֲדָמָה, שֶׁכָּתוּב (שם ד) הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֲדָמָה. וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם נִדְחָה וְגֹרַשׁ.

וְהָיָה כָּל מֹצְאִי יַהַרְגֵנִי – אוֹתָהּ לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, וְהָיָה פּוֹחֵד, וְהִרְהֵר תְּשׁוּבָה, וְהֶעֱלָה אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

לְאַרְקָא וַהֲוָה תַּמָּן וְאוֹלִיד בְּנִין בְּאַרְקָא וּבְאַרְקָא אִית נְהִירוּ דְּנָהִיר מִגּוֹ שִׁמְשָׁא, וְזַרְעִין זַרְעִין וְנָטְעִין אִילָנִין וְלֵית תַּמָּן חִטִּין וְלָא מֵאִינּוּן שֶׁבַע זִינֵי תְבוּאָה. כָּל אִינּוּן דְּתַמָּן אִינּוּן מִתּוֹלְדִין דְּקַיִן וְאִינּוּן בִּתְרֵין רֵישִׁין מִנְּהוֹן גַּבְרִין עִלָּאִין וּמִנְּהוֹן גַּבְרִין זְעִירִין וְלֵית בְּהוּ דַּעְתָּא שְׁלִים כִּשְׁאָר בְּנֵי נַשָּׁא דְּהָכָא, לְזִמְנִין אִינּוּן זַכָּאִין וְאִתְהַדְּרָן לְסִטְרָא טָבָא וּלְזִמְנִין אִתְהַדְּרָן לְסִטְרָא בִישָׁא וּמוֹלִידִין וּמֵתִין כִּשְׁאַר בְּנֵי נָשָׁא.

אָדָם הָוָה בְּאַדָמָה (וְאַרְקָא) עַד דְּאוֹלִיד שֵׁת וּמִתַּמָּן סָלִיק לְעֵילָא ד׳ דַּרְגִּין וְסָלִיק לְהַאי אֲתַר דְּאִקְרֵי תֵּבֵל וְדָא תֵּבֵל אִיהוּ עִלָּאָה דְּכֻלְּהוּ דַּרְגִּין. כֵּיוָן דְּסָלִיק סָלִיק לַאֲתָר בֵּית מַקְדְּשָׁא דְּאִקְרֵי בְּאִינּוּן שְׁמָהָן דַּהֲוָה דִּיוֹרֵיהּ בְּהוּ אֶרֶץ אֲדָמָה הַכִּי אִקְרֵי דָּלִיג אָדָם תְּלָת דּוּכְתֵּי גֵּיא, נְשִׁיָּה, צִיָּה, גֵּיא אִיהוּ אֲתַר וְדוּכְתָּא סַגִּי כְּהַאי פּוּתְיָא וְאַרְכָּא דְּגֵיהִנָּם

לשון הקודש

לְאַרְקָא, וְהָיָה שָׁם וְהוֹלִיד בָּנִים בְּאַרְקָא, וּבְאַרְקָא יֵשׁ אוֹר שֶׁמֵּאִיר מִתּוֹךְ הַשֶּׁמֶשׁ, וְזוֹרְעִים זְרָעִים וְנוֹטְעִים אִילָנוֹת, וְאֵין שָׁם חִטִּים וְלֹא מֵאוֹתָם שִׁבְעָה מִינֵי תְבוּאָה. כָּל אוֹתָם שֶׁשָּׁם הֵם מִתּוֹלְדוֹת קַיִן, וְהֵם עִם שְׁנֵי רָאשִׁים, מֵהֶם גְּבָרִים עֶלְיוֹנִים וּמֵהֶם גְּבָרִים קְטַנִּים, וְאֵין בָּהֶם דַּעַת שְׁלֵמָה כִּשְׁאָר בְּנֵי אָדָם שֶׁכָּאן. לִפְעָמִים הֵם צַדִּיקִים וְחוֹזְרִים לַצַּד הַטּוֹב, וְלִפְעָמִים חוֹזְרִים לַצַּד הָרָע, וּמוֹלִידִים וּמֵתִים כִּשְׁאָר בְּנֵי הָאָדָם.

אָדָם הָיָה בַּאֲדָמָה (וְאַרְקָא), עַד שֶׁהוֹלִיד שֵׁת, וּמִשָּׁם עָלָה לְמַעְלָה אַרְבַּע דְּרָגוֹת, וְעָלָה לַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא תֵּבֵל. וְתֵבֵל זוֹ הִיא הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל כָּל הַדְּרָגוֹת. כֵּיוָן שֶׁעָלָה, עָלָה לִמְקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּקְרָא בְּאוֹתָם שֵׁמוֹת שֶׁדִּיּוּרוֹ הָיָה בָּהֶם, אֶרֶץ אֲדָמָה כָּךְ נִקְרָא. דִּלֵּג אָדָם שְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת – גֵּיא, נְשִׁיָּה, צִיָּה. גֵּיא הוּא אֲתַר וּמָקוֹם גָּדוֹל כְּמוֹ רַחַב וְאֹרֶךְ

בַּגַּיָא וּנְשִׁיָּה וְצִיָּה אִתְבַּדָּרוּ אִינּוּן דְּבָנוּ מַגְדְּלָא וְאוֹלִידוּ תַּמָּן עַל דְּאַרְגִּיזוּ לְמַלְכָּא עִלָּאָה בְּגִין דָּא קָרִיב לְנוּרָא דְּדָלִיק.

וְאִית בְּנֵי נָשָׁא יְקִירֵי בְכָל עוּתְרָא וְעֵפְרוֹת זָהָב וְאַבְנִין יְקִירִין מָאן דְּעָאל תַּמָּן וַהֲוָה מִתֵּבֵל בְּחַמִּידוּ דְּהַהוּא עוּתְרָא יָהֲבִין לֵיהּ וְסָלִיק לְזִמְנִין לְדוּכְתָּא דְּאִקְרֵי נְשִׁיָּה בְּגִין דְּאִתְנְשֵׁי תַּמָּן וְנָחִית לְהַאי גֵּיא וְלָא יָדַע אֲתַר דַּהֲוָה מִתַּמָּן. גֵּיא דָּא הוּא בְּאֶמְצָעוּתָא דְּעֵילָא וְתַתָּא וְדָא אִקְרֵי גֵּיא בֵּן הִנּוֹם. וּרְצוּעָה חָדָא נָפְקָא מִתַּמָּן לְעֵילָא לְהַאי תֵּבֵל וְאִיקְרֵי אוֹף הָכִי גֵּיא בֵּן הִנּוֹם וְתַמָּן פִּתְחָא דְגֵיהִנָּם.

אִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא דְתַמָּן כּוּלְּהוּ יָדְעֵי חַרְשִׁין וְחַכְּמָאן יְקִירִין וְתַמָּן זַרְעֵי וְנַטְעֵי אִילָנִין וְלֵית תַּמָּן חִטִּין וְלָא חַד מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים. בִּנְשִׁיָּה אִית בְּנֵי נָשָׁא כּוּלְּהוּ קְטִיעִין זְעִירִין וְלֵית לְהוֹן חוֹטְמִין בָּר תְּרֵין נוּקְבִין דְּנָפִיק בְּהוּ רוּחָא וְכָל מָה דְעַבְדֵי מִיָּד מִשְׁתַּכְּחֵי וְעַל דָּא אִקְרֵי נְשִׁיָּה וְזַרְעֵי

לשון הקודש

הַגֵּיהִנֹּם. בְּגֵיא וּנְשִׁיָּה וְצִיָּה הִתְפַּזְּרוּ אוֹתָם שֶׁבָּנוּ מִגְדָּל וְהוֹלִידוּ שָׁם עַל שֶׁהִרְגִּיזוּ אֶת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, לָכֵן זֶה קָרוֹב לָאֵשׁ הַדּוֹלֶקֶת.

וְיֵשׁ בְּנֵי אָדָם נִכְבָּדִים בְּכָל עֹשֶׁר וְעֵפְרוֹת זָהָב וַאֲבָנִים יְקָרוֹת. מִי שֶׁנִּכְנַס לְשָׁם וְהָיָה מִתֵּבֵל, בְּחֶמְדַּת אוֹתוֹ הָעֹשֶׁר נוֹתְנִין לוֹ, וְלִפְעָמִים עוֹלֶה לְמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא נְשִׁיָּה, מִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁכַּח שָׁם. יוֹרֵד לַגֵּיא הַזֶּה וְלֹא יוֹדֵעַ אֶת הַמָּקוֹם שֶׁהָיָה מִשָּׁם. גֵּיא הוּא בָּאֶמְצַע שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה, וְזֶה נִקְרָא גֵּיא בֶּן הִנֹּם, וּרְצוּעָה אַחַת יוֹצֵאת מִשָּׁם לְמַעְלָה לַתֵּבֵל הַזֹּאת, וְנִקְרֵאת אַף כָּךְ גֵּיא בֶּן הִנֹּם, וְשָׁם פֶּתַח הַגֵּיהִנֹּם.

אוֹתָם בְּנֵי אָדָם שֶׁשָּׁם, כֻּלָּם יוֹדְעִים כְּשָׁפִים וְחָכְמוֹת נִכְבָּדוֹת, וְשָׁם זוֹרְעִים וְנוֹטְעִים עֵצִים, וְאֵין שָׁם לֹא חִטִּים וְלֹא אֶחָד מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים. בִּנְשִׁיָּה יֵשׁ בְּנֵי אָדָם כֻּלָּם קְטוּעִים קְטַנִּים, וְאֵין לָהֶם חֲטָמִים, פְּרָט לִשְׁנֵי נְקָבִים שֶׁיּוֹצֵאת בָּהֶם

וְנַטְעֵי אִילָנִין וְלֵית תַּמָּן חִטִּין וְלָא מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים.

צִיָּ"ה אִיהוּ אֲתַר כִּשְׁמֵיה בֵּיה יְבֵשׁוּתָא בְּכוֹלָא וְתַמָּן בְּנֵי נָשָׁא שַׁפִּירָן בְּחֵיזוּ וּמִגּוֹ דְּאִיהוּ צִיָּה כַּד יַדְעֵי אֲתַר דִּמְקוֹרָא דְּמַיִין נָבְעִין עָאלִין תַּמָּן וּלְזִמְנִין דְּסָלְקִין מִגּוֹ אֲתַר דְּמַיָּא וְסָלְקִין לְהַאי תֵּבֵל וְאִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא יַתִּיר מִבְּנֵי נָשָׁא אַחֲרַנִּין וּבֵינַיְיהוּ דִּיוּרִין טָבִין וְעוּתְרָא סַגִּי וְזַרְעֵי זְעֵיר מִגּוֹ יְבֵשׁוּתָא דְּהָתָם וְנַטְעֵי אִילָנִין וְלָא מַצְלִיחִין וְתִיאוּבְתָּא דִּילְהוֹן לִבְנֵי נָשָׁא דְּהָכָא. וּמִכֻּלְּהוּ לֵית דְּאַכְלֵי נַהֲמָא כַּד (ס"א בְּר) **אִלֵּין דְּהָכָא דְּבְתֶבֶל הַכָּא לְעֵילָא מִכָּל אִלֵּין תֵּבֵל וּכְתִיב** (תְּהִלִּים ט') **וְהוּא יִשְׁפּוֹט תֵּבֵל בְּצֶדֶק.**

כְּגַוְונָא דְּכָל אִלֵּין אַרְעָאן אִית בְּהַאי תֵּבֵל וְכָל אִלֵּין שְׁמָהָן אִית לְהוּ אוֹף הֲכִי בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה, אִית הָכָא כְּגוֹוְנָא דְּאִינּוּן דּוּכְתֵּי תְּחוּמִין וְדוּכְתֵּי הָכָא וְאִיקְרֵי כָּל חַד וְחַד כְּגוֹוְנָא דְּהַהוּא דּוּכְתָּא דִּלְתַתָּא. וְכָל אִלֵּין בְּדִיוּרִין דִּבְנֵי

לשון הקודש

רוּחַ, וְכָל מַה שֶּׁעוֹשִׂים מִיָּד שׁוֹכְחִים, וְעַל כָּךְ נִקְרֵאת נְשִׁיָּה, וְזוֹרְעִים וְנוֹטְעִים עֵצִים, וְאֵין שָׁם חִטִּים וְלֹא מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים.

צִיָּ"ה הוּא מָקוֹם כִּשְׁמוֹ, יֵשׁ שָׁם יֹבֶשׁ שֶׁל הַכֹּל, וְשָׁם בְּנֵי אָדָם יָפִים לְמַרְאֶה, וּמִתּוֹךְ שֶׁהוּא צִיָּה, כְּשֶׁיּוֹדְעִים מָקוֹם שֶׁל מְקוֹר מַיִם נוֹבְעִים, נִכְנָסִים לְשָׁם, וְלִפְעָמִים שֶׁעוֹלִים מִתּוֹךְ הַמָּקוֹם שֶׁל הַמַּיִם וְעוֹלִים לַתֵּבֵל הַזּוֹ, וְהֵם בְּנֵי אֱמוּנָה יוֹתֵר מִבְּנֵי אָדָם אֲחֵרִים, וּבֵינֵיהֶם דִּיּוּרִים טוֹבִים וְעֹשֶׁר רַב, וְזוֹרְעִים מְעַט מִתּוֹךְ הַיֹּבֶשׁ שֶׁל שָׁם, וְנוֹטְעִים עֵצִים וְלֹא מַצְלִיחִים, וּתְשׁוּקָתָם לִבְנֵי אָדָם שֶׁל כָּאן, וּמִכֻּלָּם אֵין אוֹכְלֵי לֶחֶם – כְּמוֹ (וְרַק) אֵלֶּה שֶׁכָּאן בַּתֵּבֵל, כָּאן מֵעַל כָּל אֵלֶּה תֵּבֵל, וְכָתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק.

כְּמוֹ שֶׁכָּל אֵלּוּ הָאֲרָצוֹת יֵשׁ בַּתֵּבֵל הַזֹּאת, וְכָל אֵלֶּה הַשְּׁמוֹת יֵשׁ לָהֶם אַף כָּךְ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, יֵשׁ כָּאן כְּמוֹ שֶׁל אוֹתָם מְקוֹמוֹת תְּחוּמִים וּמְקוֹמוֹת כָּאן,

נָשָׂא מְשַׁנְיָין אִלֵּין מֵאִלֵּין דִּכְתִיב (תהלים ק"ד) **מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ ע"כ:** (עד כאן מההשמטות)

זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר רָזִין עִלָּאִין אִתְגַּלְיָין בְּהָנֵי תְּרֵי קְרָאֵי. זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם, לְמִנְדַּע יְקָרָא עִלָּאָה רָזָא דִּמְהֵימָנוּתָא דְּמִגּוֹ רָזָא דְּנָא אִתְּבְּרֵי אָדָם. תָּא חֲזֵי בְּרָזָא דְּאִתְּבְּרִיאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ אִתְּבְּרֵי אָדָם. בְּהוּ כְּתִיב אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ (בְּהִבָּרְאָם). בְּאָדָם כְּתִיב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם. בְּהוּ כְּתִיב בְּהִבָּרְאָם. בְּאָדָם כְּתִיב בְּיוֹם הִבָּרְאָם. זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם. מֵהָכָא כָּל דִּיוּקְנָא דְּלָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ דְּכַר וְנוּקְבָא לָאו אִיהוּ דִּיוּקְנָא עִלָּאָה כְּדְקָא חָזֵי. וּבְרָזָא דְּמַתְנִיתִין אוֹקִימְנָא.

תָּא חֲזֵי, בְּכָל אֲתַר דְּלָא אִשְׁתַּכְּחוּ דְּכַר וְנוּקְבָא

לשון הקודש

וְנִקְרָא כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁלְּמַטָּה, וְכָל אֵלֶּה בַּדִּיּוּרִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם מְשֻׁנִּים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה, שֶׁכָּתוּב (שם קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: ע"כ מההשמטות.

זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים הִתְגַּלּוּ בִּשְׁנֵי הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ. זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם לְדַעַת הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן, סוֹד הָאֱמוּנָה, שֶׁמִּתּוֹךְ סוֹד זֶה נִבְרָא אָדָם. בָּא רְאֵה, בַּסּוֹד שֶׁל שָׁמַיִם וָאָרֶץ נִבְרָא אָדָם, בָּהֶם כָּתוּב אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ (בְּהִבָּרְאָם). בְּאָדָם כָּתוּב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם. בָּהֶם כָּתוּב בְּהִבָּרְאָם, וּבְאָדָם כָּתוּב בְּיוֹם הִבָּרְאָם. זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם. מִכָּאן, כָּל דְּמוּת שֶׁלֹּא נִמְצָא בָּהּ זָכָר וּנְקֵבָה, אֵינָהּ דְּמוּת עֶלְיוֹנָה כָּרָאוּי, וּבְסוֹד הַמִּשְׁנָה בְּאַרְנוּ.

בָּא רְאֵה, בְּכָל מָקוֹם שֶׁלֹּא נִמְצָאִים

כְּחֲדָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שָׁוֵי מְדוֹרֵיהּ בְּהַהוּא אֲתַר. וּבִרְכָאן לָא אִשְׁתַּכְּחוּ אֶלָּא בְּאֲתַר דְּאִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא. דִּכְתִיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם בְּיוֹם הִבָּרְאָם. וְלָא כְתִיב וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אָדָם. דְּאֲפִילוּ אָדָם לָא אִקְרֵי אֶלָּא דְּכַר וְנוּקְבָא כְּחֲדָא.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר מִיּוֹמָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא בִּרְכָאן לָא אִשְׁתַּכְּחוּ בְּעָלְמָא וְאִתְאֲבִידוּ בְּכָל יוֹמָא. דִּכְתִיב, (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבַד. מָאי אָבַד, אִבֵּד בִּרְכָאן דְּהֲווּ שָׁרְיָין בֵּיהּ כְּמָה דִכְתִיב, (משלי י) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק. וּכְתִיב, (ירמיה ז) אָבְדָה הָאֱמוּנָה. כְּגַוְונָא דָא כְתִיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם וּכְתִיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אֱלֹהִים. מִשֵּׁ"ת אִתְיַיחֲסוּ כָּל דָּרֵי עָלְמָא וְכָל אִנּוּן צַדִּיקֵי קְשׁוֹט דְּהֲווּ בְּעָלְמָא.

לשון הקודש

זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא שָׂם אֶת מְדוֹרוֹ בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם, וְהַבְּרָכוֹת לֹא נִמְצָאוֹת רַק בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצָאִים זָכָר וּנְקֵבָה, שֶׁכָּתוּב וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם בְּיוֹם הִבָּרְאָם, וְלֹא כָתוּב וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אָדָם. שֶׁאֲפִלּוּ אָדָם לֹא נִקְרָא אֶלָּא זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִיּוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לֹא נִמְצָאוֹת בְּרָכוֹת בָּעוֹלָם, וְהֵם אוֹבְדוֹת בְּכָל יוֹם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבָד. מָה אָבַד? אִבֵּד הַבְּרָכוֹת שֶׁהָיוּ שׁוֹרוֹת בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי י) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק. וְכָתוּב (ירמיה ז) אָבְדָה הָאֱמוּנָה. כְּמוֹ זֶה כָּתוּב וַיְבָרֶךְ אֹתָם, וְכָתוּב וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים. מִשֵּׁ"ת הִתְיַחֲסוּ כָּל דּוֹרוֹת הָעוֹלָם וְכָל אוֹתָם צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהָיוּ בָּעוֹלָם.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אִלֵּין אַתְוָון בַּתְרָאִין דְּהַוּוּ בְּאוֹרַיְיתָא **אִשְׁתַּכְּחוּ בָתַר דַּעֲבַר אָדָם עַל אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא כֻּלְּהוּ** (בְּסֵדֶר תשר"ק. וּבְגִין כָּךְ קָרָא לֵהַהוּא בְּרָא דְּאִיהוּ כִּדְמוּתוֹ (דף נו ע"א) בְּצַלְמוֹ שֵׁ"ת דְּאִנּוּן קִיּוּמָא דְּאַתְוָון). **וּבְתִיוּבְתֵּיהּ** (ס"א וּבְתִיאוּבְתֵּיהּ) **לְקַמֵּי מָאנֵיהּ אָחִיד בְּאִלֵּין תְּרֵין. וּמִכְּדֵין אִתְהַדְּרוּ אַתְוָון לְמַפְּרֵעַ בְּסֵדֶר תשר"ק.**

וּבְגִין דָּא קָרָא לֵהַהוּא בְּרָא דְּאִתְיְלִיד לֵיהּ דְּאִיהוּ בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ שֵׁ"ת דְּאִנּוּן סִיּוּמָא דְּאַתְוָון. וְלָא אִתְתַּקְנוּ אַתְוָון עַד דְּקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְּסִינַי. וּכְדֵין אַהַדְּרוּ אַתְוָון עַל תִּקּוּנַיְיהוּ כְּיוֹמָא דְּאִתְבְּרִיאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְאִתְכַּסָּם עָלְמָא וְקָיְמָא עַל קִיּוּמֵיהּ.

רִבִּי אַבָּא אָמַר יוֹמָא דְּעַבַר אָדָם עַל פִּקּוּדָא דְּמָאנֵיהּ, בְּעָיְין שָׁמַיִם וָאָרֶץ (לְאִתְנַפָּא) **לְאִתְעַקָּרָא מֵאַתְרַיְיהוּ. מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּאִנּוּן לָא**

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הָאוֹתִיּוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת הַלָּלוּ שֶׁהָיוּ בַּתּוֹרָה [לְהִמָּצֵא] נִמְצְאוּ אַחַר שֶׁעָבַר אָדָם עַל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כֻּלָּם [בְּסֵדֶר תשר"ק. וְלָכֵן קָרָא לְאוֹתוֹ הַבֵּן שֶׁהוּא כִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ שֵׁ"ת, שֶׁהֵם קִיּוּם הָאוֹתִיּוֹת]. וּבִתְשׁוּבָתוֹ [וּבִתְשׁוּקָתוֹ] לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ אָחַז בִּשְׁנֵי אֵלֶּה, וּמֵאָז חָזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְמַפְּרֵעַ בְּסֵדֶר תשר"ק.

וְלָכֵן קָרָא לְאוֹתוֹ בֵּן שֶׁנּוֹלַד לוֹ שֶׁהוּא בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ שֵׁ"ת, שֶׁהֵם סִיּוּם הָאוֹתִיּוֹת. וְלֹא נִתְקְנוּ הָאוֹתִיּוֹת עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, וְאָז חָזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת עַל תִּקּוּנָם כְּיוֹם שֶׁנִּבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְהִתְכַּסֵּם הָעוֹלָם וְעָמַד עַל קִיּוּמוֹ. **רַבִּי** אַבָּא אָמַר, בְּיוֹם שֶׁעָבַר אָדָם עַל מִצְוַת רִבּוֹנוֹ, רָצוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ [לְהִנָּפֵף]

קָיְימוּ אֶלָּא עַל בְּרִית דִּכְתִיב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. וְאָדָם עָבַר בְּרִית שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ו) וְהֵמָּה כְאָדָם עָבְרוּ בְרִית. וְאִלְמָלֵא דְגָלֵי קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּזְמִינִין יִשְׂרָאֵל לְקָיְימָא עַל טוּרָא דְסִינַי לְקַיְימָא הַאי בְּרִית, לָא אִתְקַיַּים עָלְמָא (דין). רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר כָּל מָאן דְּאוֹדֵי עַל חֶטְאֵיהּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁבִיק לֵיהּ וּמָחִיל עַל חוֹבֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, עֲבַד הַאי בְּרִית וְקָיְימָא עֲלֵיהּ עָלְמָא. מִנָּלָן דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית) בָּרָא שִׁית, דָּא בְּרִית דְּעָלְמָא קָיְמָא עֲלֵיהּ. שִׁית דְּמִנֵּיהּ נְגִידִין וְנָפְקָא בִּרְכָאן לְעָלְמָא וְעֲלֵיהּ אִתְבְּרֵי עָלְמָא. וְאָדָם עָבַר עַל הַאי בְּרִית וְאַעֲבַר לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ (ס"א מֵעִמֵּיהּ).

לשון הקודש

לְהֵעָקֵר מִמְּקוֹמָם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהֵם לֹא עָמְדוּ רַק עַל הַבְּרִית, שֶׁכָּתוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. וְאָדָם עָבַר בְּרִית, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ו) וְהֵמָּה כְאָדָם עָבְרוּ בְרִית. וְאִלְמָלֵא שֶׁגָּלוּי לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁעֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד עַל הַר סִינַי לְקַיֵּם אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת, לֹא הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם [הַזֶּה]. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, כָּל מִי שֶׁמּוֹדֶה עַל חֶטְאוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵנִיחַ לוֹ וּמוֹחֵל לוֹ עַל חֶטְאוֹ.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, עָשָׂה בְּרִית זוֹ וְהֶעֱמִיד עָלֶיהָ אֶת הָעוֹלָם. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב [בְּרֵאשִׁית], בָּרָא שִׁית. זוֹ הַבְּרִית שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלֶיהָ. שִׁית שֶׁמִּמֶּנּוּ שׁוֹפְעִים וְיוֹצְאִים בְּרָכוֹת לָעוֹלָם, וְעָלֶיהָ נִבְרָא הָעוֹלָם. וְאָדָם עָבַר עַל הַבְּרִית הַזוֹ וְהֶעֱבִירָהּ מִמְּקוֹמָהּ [ס"א מֵעִמּוֹ].

הַאי בְּרִית אִתְרְמִיזַת בְּאָת יו"ד אָת זְעֵירָא עִקְּרָא וִיסוֹדָא דְעָלְמָא. כַּד אוֹלִיד בַּר, אוֹדֵי עַל חֶטְאוֹ וְקָרָא שְׁמֵיהּ שֵׁ"ת. וְלָא אַדְכַּר בֵּיהּ יו"ד לְמֶהֱוֵי שִׁית, בְּגִין דְּעֲבַר עֲלֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (מֵהָכָא) מִינֵּיהּ אִשְׁתִּיל עָלְמָא וְאִתְיַיחֲסוּ כָּל דָּרֵי זַכָּאָה דְעָלְמָא (מִשֵּׁת).

וְתָא חֲזֵי, כַּד קָיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי, עָאל בֵּין תְּרֵין אַתְוָון אִלֵּין רָזָא דִבְרִית. וּמָאן אִינוּן בֵּי"ת. וְעָאל בֵּין תְּרֵין אַתְוָון דְּאִשְׁתְּאָרוּ וְיָהִיב לֵיהּ לְיִשְׂרָאֵל. וְכַד עָאל בי"ת רָזָא דִבְרִית בֵּין תְּרֵין אַתְוָון אִלֵּין דְּאִנּוּן שי"ן תי"ו (עָאלוּ) וְאִתְעֲבִידוּ שַׁבָּ"ת. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדוֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם. כְּמָא דְהַוָה שֵׁירוּתָא דְעָלְמָא לְאִתְיַיחֲסָא בְּהוּ כָּל דָּרֵי עָלְמָא

לשון הקודש

בְּרִית זוֹ נִרְמֶזֶה בָּאוֹת יו"ד, אוֹת קְטַנָּה עִקַּר וִיסוֹד הָעוֹלָם. כְּשֶׁהוֹלִיד בֵּן, הוֹדָה עַל חֶטְאוֹ וְקָרָא שְׁמוֹ שֵׁ"ת, וְלֹא הִזְכִּיר בּוֹ יו"ד לִהְיוֹת שִׁית, מִשּׁוּם שֶׁעָבַר עָלָיו. וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא [מִכָּאן] מִמֶּנּוּ שָׁתַל אֶת הָעוֹלָם, וְהִתְיַחֲסוּ כָּל דּוֹרוֹת צַדִּיקֵי הָעוֹלָם [מִשֵּׁת].

וּבֹא וּרְאֵה, כְּשֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, נִכְנַס בֵּין שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ סוֹד הַבְּרִית, וּמִיהוּ? בֵּי"ת. וְנִכְנַס בֵּין שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּשְׁאֲרוּ, וְנָתַן אוֹתָהּ לְיִשְׂרָאֵל. וּכְשֶׁנִּכְנְסָה בֵּי"ת, סוֹד הַבְּרִית, בֵּין שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ, שֶׁהֵם שִׁי"ן תָּי"ו, [נִכְנְסוּ] וְנַעֲשׂוּ שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁהָיָה רֵאשִׁית הָעוֹלָם לְהִתְיַחֵס בָּהֶם כָּל דּוֹרוֹת הָעוֹלָם מִשְּׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ ש"ת, הָיוּ

מֵאִלֵּין תְּרֵין אַתְוָון ש"ת הֲווֹ תַּלְיָין עַד דְּאִשְׁתַּכְלַל עָלְמָא כְּדְקָא יָאוּת וְעָאל בֵּינַיְיהוּ בְּרִית קַדִּישָׁא וְאִשְׁתַּכְלַל בִּשְׁלִימוּ וְאִתְעֲבִידוּ שַׁבָּ"ת.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אִלֵּין תְּרֵין אַתְוָון אִשְׁתַּכְלְלוּ בְּאָת בֵּי"ת וְכַד אִתְהַדַּר אַתְוָון לְמַפְּרֵעַ מִן יוֹמָא דְאִתְיְלִיד שֵׁת אֲהַדְּרוּ אַתְוָון בְּכָל דָּרָא וְדָרָא עַד דְּמָטֵי יִשְׂרָאֵל לְטוּרָא דְסִינַי וְאִתְתַּקָּנוּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לְתַתָּא אִתְהַדְּרוּ. וּבְכָל דָּרָא וְדָרָא הָוָה גָּפִיף עָלְמָא בְּאַתְוָון וְלָא מִתְיַשְּׁבִין בְּדוּכְתַּיְיהוּ. כַּד אִתְיַיהֲבַת אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל אִתְתַּקַּן כֻּלָּא (נ"א אַתְוָון כֻּלְּהוּ אִתְתַּקְּנוּ) רִבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר בְּיוֹמֵי אֱנוֹשׁ הֲווֹ חַכִּימִין בְּנֵי נָשָׁא בְּחָכְמָה דְּחַרְשִׁין וְקוֹסְמִין וּבְחָכְמָתָא לְמֶעֱצַר לְחֵילֵי דְשְׁמַיָּא. וְלָא הָוָה בַּר נָשׁ מִיּוֹמָא דְנָפַק אָדָם מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן וְאַפִּיק עִמֵּיהּ חָכְמָתָא דְטַרְפֵּי אִילָנָא דְאִשְׁתַּדַּל בָּהּ.

לשון הקודש

תְּלוּיִים עַד שֶׁנִּתְקַן הָעוֹלָם כָּרָאוּי וְנִכְנַס בֵּינֵיהֶם הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ, וְנִתְקַן בִּשְׁלֵמוּת וְנַעֲשָׂה שַׁבָּ"ת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֵלּוּ שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ נִתְקְנוּ בָּאוֹת בֵּי"ת, וּכְשֶׁחָזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְמַפְּרֵעַ מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַד שֵׁת, חָזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַד שֶׁהִגִּיעוּ יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינַי וְנִתְקְנוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לְמַטָּה חָזְרוּ. וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר הָיָה מְחֻבָּק הָעוֹלָם בָּאוֹתִיּוֹת וְלֹא מִתְיַשְּׁבִים בִּמְקוֹמָם. כְּשֶׁנִּתְּנָה הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הַכֹּל נִתְקַן [נ"א כָּל הָאוֹתִיּוֹת נִתְקְנוּ]. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, בִּימֵי אֱנוֹשׁ הָיוּ הָאֲנָשִׁים חֲכָמִים בְּחָכְמָה שֶׁל כְּשָׁפִים וְקוֹסְמִים וּבְחָכְמָה לַעֲצֹר אֶת חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם. וְלֹא הָיָה בֶּן אָדָם מִיּוֹם שֶׁיָּצָא

דְּהָא אָדָם וְאִתְּתֵיהּ וְאִנּוּן דְּנָפְקוּ מִנֵּיהּ עַד דְּאָתָא אֱנוֹשׁ, שְׁבִיקוּ לָהּ.

כַּד אָתָא אֱנוֹשׁ חָמָא לוֹן וְחָמָא חָכְמָתְהוֹן מִשַּׁנְיָין (ס"א מִשַּׁטְיָין) עִלָּאִין. וְאִשְׁתַּדְּלוּ בְּהוֹן וְעָבְדִין (בְּהּ) עֲבִידְתִּין וְחַרְשִׁין וְקוֹסְמִין וְאוֹלִיפוּ מִנְּהוֹן עַד דְּאִתְפַּשְׁטַת הַהִיא חָכְמָתָא בְּדָרָא דְּמַבּוּל. וְכֻלְּהוּ הֲווֹ עַבְדֵי עֲבִידְתַּיְיהוּ לְאַבְאָשָׁא.

וְהֲווּ מִתְתַּקְּפִי לְגַבֵּי נֹחַ בְּאִנּוּן חָכְמָתָן. וְאָמְרֵי דְּלָא יְכִיל דִּינָא דְעָלְמָא לְאַשְׁרָאָה עֲלַיְיהוּ, דְּהָא אִנּוּן עָבְדֵי חָכְמָתָא לְדַחְיָיא לְכָל אִנּוּן מָארֵי דְּדִינָא. וּמֵאֱנוֹשׁ שָׁרִיאוּ כֻּלְּהוּ לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאִלֵּין חָכְמָתָן הָדָא הוּא דִּכְתִיב אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יְיָ.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר כָּל אִנּוּן זַכָּאִין דְּהֲווּ בְּהוּ לְבָתָר בְּהַהוּא דָּרָא, כֻּלְּהוּ הֲווּ מִשְׁתַּדְּלֵי לְמֶחֱאָה בְּהוּ

לשון הקודש

אָדָם מִגַּן עֵדֶן וְהוֹצִיא עִמּוֹ חָכְמָה שֶׁל הָעֲלִים שֶׁל הָאִילָן שֶׁהִתְעַסֵּק בָּהּ. שֶׁהֲרֵי אָדָם וְאִשְׁתּוֹ, וְאוֹתָם שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ עַד שֶׁבָּא אֱנוֹשׁ, עָזְבוּ אוֹתָהּ.

כְּשֶׁבָּא אֱנוֹשׁ, רָאָה אוֹתָם וְרָאָה אֶת חָכְמָתָם מְשֻׁנָּה (ס"א מְשֻׁטָּה) אֶת הָעֶלְיוֹנִים, וְעָסְקוּ בָּהֶם וְעָשׂוּ (בָּהֶם) מַעֲשִׂים וּכְשָׁפִים וּקְסָמִים וְלָמְדוּ מֵהֶם, עַד שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה אוֹתָהּ חָכְמָה בְּדוֹר הַמַּבּוּל. וְכֻלָּם הָיוּ עוֹשִׂים מַעֲשֵׂיהֶם לְהָרַע.

וְהָיוּ מִתְחַזְּקִים כְּלַפֵּי נֹחַ בְּאוֹתָן חָכְמוֹת, וְאוֹמְרִים שֶׁלֹּא יָכוֹל דִּין הָעוֹלָם לִשְׁרוֹת עֲלֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי הֵם עוֹשִׂים חָכְמָה לִדְחוֹת אֶת כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי הַדִּין. וּמֵאֱנוֹשׁ הִתְחִילוּ כֻּלָּם לְהִתְעַסֵּק בַּחָכְמוֹת הַלָּלוּ.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם ה'.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּל אוֹתָם צַדִּיקִים שֶׁהָיוּ בֵּינֵיהֶם אַחַר אוֹתוֹ הַדּוֹר, כֻּלָּם הָיוּ

(נ"א בְּגִין דְּלָא אִתְעַנְּשׁוּ עֲלַיְיהוּ) כְּמוֹ יֶרֶד מְתוּשֶׁלַח וְחֲנוֹךְ. וְלָא יָכִילוּ. עַד דְּאִתְפַּשְׁטוּ חַיָּיבִין מָרְדֵי בְּמָאֲרֵיהוֹן וְאָמְרֵי (איוב כא) מַה שַׁדַּי כִּי נַעַבְדֶנּוּ.

וְכִי הַאי טִפְּשׁוּתָא הֲוֹוּ קָא אָמְרֵי. אֶלָּא בְּגִין דְּהֲווּ יָדְעֵי כָּל אִנּוּן חָכְמָתָן וְכֻלְּהוּ מְמַנָּן דְּעָלְמָא דְּאִתְפַּקְּדָן עֲלַיְיהוּ וְהֲווּ מְרַחֲצָן בְּהוּ. עַד דְּאָתִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא כְּדְקָא הָוָה. דְּהָא (דף נו ע"ב) בְּקַדְמִיתָא הָוָה מַיִם בְּמַיִם. וּלְבָתַר אָתִיב לֵיהּ לְעָלְמָא כְּדְקַדְמִיתָא. וְלָא אִתְחָרִיב מִכֹּלָּא. דְּהָא בְּרַחֲמִין אַשְׁגַּח עֲלַיְיהוּ. דִּכְתִיב, (תהלים כט) יְיָ לַמַּבּוּל יָשָׁב. וְלָא כְּתִיב אֱלֹהִים.

בְּיוֹמוֹי דְּאֱנוֹשׁ אֲפִלּוּ יְנוּקֵי דְּהַהוּא (יומא) דָּרָא כֻּלְּהוּ הֲווּ מַשְׁגְּחָן בְּחָכְמָתָאן עִלָּאִין וְהֲוֵי מִסְתַּכְּלָן בְּהוּ. אָמַר רִבִּי יֵיסָא אִי הָכִי טִפְּשִׁין הֲווּ דְּלָא הֲווּ

לשון הקודש

מִשְׁתַּדְּלִים לִמְחוֹת בָּהֶם [נ"א כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵעָנְשׁוּ עֲלֵיהֶם], כְּמוֹ יֶרֶד מְתוּשֶׁלַח וַחֲנוֹךְ, וְלֹא יָכְלוּ, עַד שֶׁהִתְפַּשְׁטוּ רְשָׁעִים הַמּוֹרְדִים בְּרִבּוֹנָם, וְאָמְרוּ (איוב כא) מַה שַׁדַּי כִּי נַעַבְדֶנּוּ.

וְכִי הַטִּפְּשׁוּת הַזּוֹ הֵם הָיוּ אוֹמְרִים? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים כָּל אוֹתָם הַחָכְמוֹת וְכָל אוֹתָם הַמְמֻנִּים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהֻפְקְדוּ עֲלֵיהֶם וְהָיוּ סוֹמְכִים עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁהֵשִׁיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם כְּשֶׁהָיָה. שֶׁהֲרֵי בַּתְּחִלָּה הָיָה מַיִם בְּמַיִם, אַחַר כָּךְ הֵשִׁיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם כְּבַתְּחִלָּה, וְלֹא נֶחֱרַב מֵהַכֹּל, שֶׁהֲרֵי בְּרַחֲמִים הִשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם, שֶׁכָּתוּב (תהלים כט) ה' לַמַּבּוּל יָשָׁב, וְלֹא כָתוּב אֱלֹהִים.

בִּימֵי אֱנוֹשׁ אֲפִלּוּ תִּינוֹקוֹת שֶׁל אוֹתוֹ [הַיּוֹם] הַדּוֹר הָיוּ מַשְׁגִּיחִים בְּחָכְמוֹת עֶלְיוֹנוֹת וְהָיוּ מִסְתַּכְּלִים בָּהֶם. אָמַר רַבִּי

יָדְעִין דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַיְתָאָה עֲלַיְיהוּ מֵי טוֹפָנָא וִימוּתוּן בְּהוּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק מִנְּדַע יָדְעֵי. אֲבָל אֲחִידוּ טִפְּשׁוּתָא בְּלִבַּיְיהוּ. דְּאִנּוּן הֲווֹ יָדְעֵי הַהוּא מַלְאָכָא דִּמְמַנָּא עַל אֶשָּׁא וְהַהוּא דִּמְמַנָּא עַל מַיָּא וְהֲווּ יָדְעִין לְמֶעֱצַר לוֹן דְּלָא יָכְלִין לְמֶעְבַּד דִּינָא עֲלַיְיהוּ. וְאִנּוּן לָא הֲווֹ יָדְעֵי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁלִיט עַל אַרְעָא וּמִנֵּיהּ יֵיתֵי דִּינָא עַל עָלְמָא. (דף נו ע"ב)

אֶלָּא הֲווֹ חָמָאן דְּעָלְמָא אִתְפַּקַּד בִּידָא דְּאִנּוּן מְמַנָּן וּבְהוּ כָּל מִלֵּי עָלְמָא. וּבְגִינֵי כָּךְ לָא הֲווֹ מִסְתַּכְּלָן בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלָא מַשְׁגִּיחִין בְּעֲבִידְתֵּיהּ. עַד דְּאַרְעָא אִתְחַבָּלַת. וְרוּחַ קֻדְשָׁא אַכְרִיז בְּכָל יוֹמָא וְאָמַר (תהלים קד) יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם. וְאוֹרִיךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לוֹן כָּל

לשון הקודש

יֵסָא, אִם כָּךְ, טִפְּשִׁים הָיוּ שֶׁלֹּא הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָבִיא עֲלֵיהֶם מֵי מַבּוּל וְיָמוּתוּ בָהֶם?

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, יָדוּעַ הָיוּ יוֹדְעִים, אֲבָל אָחֲזוּ טִפְּשׁוּת בְּלִבָּם. שֶׁהֵם הָיוּ יוֹדְעִים אוֹתוֹ מַלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עַל אֵשׁ וְאוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה עַל הַמַּיִם, וְהָיוּ יוֹדְעִים לַעֲצֹר אוֹתָם שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לַעֲשׂוֹת דִּין עֲלֵיהֶם. וְהֵם לֹא הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עַל הָאָרֶץ וּמִמֶּנּוּ יָבֹא דִּין עַל הָעוֹלָם?.

אֶלָּא הָיוּ רוֹאִים שֶׁהָעוֹלָם הֻפְקַד בִּידֵי אוֹתָם מְמֻנִּים, וּבָהֶם כָּל דִּבְרֵי הָעוֹלָם, וְלָכֵן לֹא הָיוּ מִסְתַּכְּלִים בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְלֹא מַשְׁגִּיחִים בְּמַעֲשָׂיו עַד שֶׁהָאָרֶץ נִשְׁחֲתָה. וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מַכְרִיזָה בְּכָל יוֹם וְאוֹמֶרֶת: יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם.

הַהוּא זִמְנָא דְּאִנּוּן זַכָּאִין יֵרֵד וּמִתּוֹשֶׁלַח וְחֲנוֹךְ קָיְימִין בְּעָלְמָא. כֵּיוָן דְּאִסְתַּלְּקוּ מֵעָלְמָא, כְּדֵין אַנְחִית קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא עֲלַיְיהוּ וְאִתְאֲבִידוּ כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית ז) וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ:

וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים. רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח (שיר השירים א) עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. הַאי קְרָא אִתְּמָר. אֲבָל תָּא חֲזֵי, כָּךְ אָרְחוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּשַׁעְתָּא דְּבַר נָשׁ אִתְדָּבַּק בֵּיהּ וְהוּא אַשְׁרֵי דִּיוּרֵיהּ עֲלֵיהּ. וְיָדַע דִּלְבָתַר יוֹמִין יִסְרַח. אַקְדִּים וְלָקִיט רֵיחֵיהּ טַב מִנֵּיהּ וְסָלִיק לֵיהּ מֵעָלְמָא.

הָדָא הוּא דִּכְתִיב עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בִּמְסִבּוֹ דָּא הַהוּא בַּר נָשׁ דְּאִתְדָּבַּק בֵּיהּ וְאָזִיל

לשון הקודש

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶאֱרִיךְ לָהֶם כָּל אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁאוֹתָם צַדִּיקִים, יֶרֶד וּמְתוּשֶׁלַח וַחֲנוֹךְ, קַיָּמִים בָּעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁהִסְתַּלְּקוּ מֵהָעוֹלָם, אָז הוֹרִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּין עֲלֵיהֶם וְנֶאֱבְדוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ז) וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ.

וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (שיר א) עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר. אֲבָל בֹּא רְאֵה, כָּךְ דַּרְכּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – בְּשָׁעָה שֶׁבֶּן אָדָם נִדְבָּק בּוֹ וְהוּא מַשְׁרֶה דִּיּוּרוֹ עָלָיו וְיוֹדֵעַ שֶׁאַחַר יָמִים הוּא יִסְרַח, מַקְדִּים וְלוֹקֵט רֵיחוֹ הַטּוֹב מִמֶּנּוּ וּמְסַלֵּק אוֹתוֹ מֵהָעוֹלָם. **זֶהוּ** שֶׁכָּתוּב עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בִּמְסִבּוֹ – זֶה אוֹתוֹ בֶּן אָדָם שֶׁנִּדְבָּק בּוֹ וְהוֹלֵךְ בִּדְרָכָיו. נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ –

בְּאָרְחוֹי. נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ, אִנּוּן עוֹבָדִין טָבִין דְּבֵיהּ דִּבְגִינְהוֹן יִסְתַּלֵּק מֵעָלְמָא עַד דְּלָא מָטָא זִמְנֵיהּ.

וְעַל דָּא הָוָה שְׁלֹמֹה מַלְכָּא אָמַר (קהלת ח) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים וְגוֹ'. יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא דִּבְגִין דְּעוֹבָדֵיהוֹן טָבִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק לוֹן מֵעָלְמָא (בְּגִין דְּלָא יִסְרְחוּ (יִחְיוּ). וּמִגּוֹ רַחִימוּתָא בְּהוּ מְסַלֵּק לְהוֹן) עַד לָא מָטָא זִמְנַיְיהוּ. וְעָבִיד בְּהוֹן דִּינִין. וְיֵשׁ רְשָׁעִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרִיךְ לוֹן יוֹמִין וְאוֹרִיךְ רוּגְזֵיהּ בְּהוּ. וְכָל דָּא כְּמָה דְּאִתְּמַר. אִלֵּין בְּגִין דְּלָא יִסְרְחוּן. וְאִלֵּין בְּגִין דְּלִהַדְּרוּ לְגַבֵּיהּ. אוֹ בְּגִין דְּיִפּוּק מִנַּיְיהוּ בְּנִין דְּמַעֲלֵי.

תָּא חֲזֵי, חֲנוּךְ זַכָּאָה הָוָה. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָמָא לֵיהּ דְּיִסְרַח לְבָתָר. וְלָקִיט לֵיהּ עַד לָא יִסְרַח.

לשון הקודש

אוֹתָם מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁבּוֹ שֶׁבִּגְלָלָם יִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם בְּטֶרֶם הִגִּיעַ זְמַנּוֹ.

וְעַל זֶה הָיָה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר (קהלת ח) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים וְגוֹ'. יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים – כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁבִּשְׁבִיל מַעֲשִׂים טוֹבִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסַלְּקָם מֵהָעוֹלָם [כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקַלְקְלוּ (יִחְיוּ), וּמִתּוֹךְ אַהֲבָתוֹ בָּהֶם מְסַלֵּק אוֹתָם] בְּטֶרֶם הִגִּיעַ זְמַנָּם, וְעוֹשֶׂה בָּהֶם דִּינִים. וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים – שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַאֲרִיךְ לָהֶם יָמִים וּמַאֲרִיךְ בָּהֶם אֶת רֻגְזוֹ, וְכָל זֶה כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. אֵלֶּה בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יִתְקַלְקְלוּ, וְאֵלֶּה כְּדֵי שֶׁיַּחְזְרוּ אֵלָיו, אוֹ כְּדֵי שֶׁיֵּצְאוּ מֵהֶם בָּנִים מְעֻלִּים.

בֹּא רְאֵה, חֲנוּךְ הָיָה צַדִּיק, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָאָה שֶׁאַחַר כָּךְ יִתְקַלְקֵל, וְלָקַח

הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ו) וְלִלְקוֹט שׁוֹשַׁנִּים. בְּגִין דְּיַהֲבֵי רֵיחָא טַב לָקִיט לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד לָא יִסְרְחוּ. וְאֵינָנוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים. וְאֵינָנוּ, לְאָרְכָא יוֹמִין כִּשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא דְּהַוּוּ אוֹרְכֵי יוֹמִין. מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּלָקַח לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד לָא מָטֵי זְמָנֵיהּ.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר חֲנוֹךְ נָטִיל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵאַרְעָא וְאַסְקֵיהּ לִשְׁמֵי מְרוֹמִים וְאַמְסַר בִּידֵיהּ כָּל גִּנְזֵי עִלָּאִין וְחֲמִשָּׁה וְאַרְבְּעִין מַפְּתְּחָן סָתְרֵי גְּלִיפִין דְּבְהוּ מִשְׁתַּמְּשֵׁי מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי וְכֻלְּהוּ אִתְמְסָרוּ בִידֵיהּ. וְהָא אוֹקִימְנָא:

וַיַּרְא יְיָ כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ וְכָל יֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגוּרְךָ רָע. הַאי קְרָא אִתְּמָר וְאוּקְמוּהָ. אֲבָל תָּא חֲזֵי, מָאן דְּאִתְדַּבַּק בְּיֵצֶר הָרָע וְאִתְמַשִּׁיךְ

לשון הקודש

אוֹתוֹ בְּטֶרֶם יְקַלְקֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ו) וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים. מִשּׁוּם שֶׁנּוֹתְנִים רֵיחַ טוֹב, לוֹקֵחַ אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּטֶרֶם יְקַלְקְלוּ. וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים. וְאֵינֶנּוּ – לְהַאֲרִיךְ יָמִים כִּשְׁאָר בְּנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ מַאֲרִיכִים יָמִים. מָה הַטַּעַם? כִּי לָקַח אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּטֶרֶם הִגִּיעַ זְמַנּוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָטְלוֹ אֶת חֲנוֹךְ וְהֶעֱלָהוּ לִשְׁמֵי מְרוֹמִים, וּמָסַר בְּיָדָיו כָּל הַגְּנָזִים הָעֶלְיוֹנִים וַחֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים מַפְּתְּחוֹת סְתָרִים חֲקוּקִים שֶׁבָּהֶם מִשְׁתַּמְּשִׁים מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים, וְכֻלָּם נִמְסְרוּ בְּיָדוֹ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

וַיַּרְא ה' כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ וְכָל יֵצֶר מַחְשְׁבֹת לִבּוֹ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגֻרְךָ רָע. פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר וּבֵאַרְנוּהוּ. אֲבָל בֹּא

אֲבַתְרֵיהּ וְיִסְתָּאֵב הוּא וִיסָאֲבוּן לֵיהּ כְּמָה דְּאִתְּמַר.

כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם, כָּל בִּישִׁין הֲווֹ עָבְדֵי, וְלָא אִשְׁתְּלִים חוֹבַיְיהוּ עַד דְּהֲווּ אוֹשְׁדִין דָּמִין לְמַגְּנָא עַל אַרְעָא. וּמָאן אִנּוּן דְּהֲווּ מְחַבְּלִין אָרְחַיְיהוּ עַל אַרְעָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב רַק רַע כָּל הַיּוֹם. כְּתִיב הָכָא רַק רַע (דף נז ע"א) וּכְתִיב הָתָם (לא יְגוּרְךָ רָע, וּכְתִיב) (בראשית לח) וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי יְיָ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי וְכִי רָע לָאו אִיהוּ רָשָׁע. אָמַר לֵיהּ, לָא. רָשָׁע אֲפִלּוּ אָרִים יְדֵיהּ לְגַבֵּי חַבְרֵיהּ, אַף עַל גַּב דְּלָא עָבִיד לֵיהּ מִידִי אִקְרֵי רָשָׁע. כְּמָה דִּכְתִיב, (שמות ב) וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ. הִכִּיתָ לָא כְּתִיב אֶלָּא תַכֶּה.

אֲבָל רַע לֹא אִקְרֵי אֶלָּא מָאן דִּמְחַבֵּל אָרְחֵיהּ וְסָאִיב גַּרְמֵיהּ וְסָאִיב אַרְעָא וְיָהִיב חֵילָא

לשון הקודש

רֵאֵה, מִי שֶׁנִּדְבָּק בַּיֵּצֶר הָרָע וְנִמְשָׁךְ אַחֲרָיו, יִטְמָא הוּא וִיטַמְּאוּ אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם – כָּל הָרָעוֹת הָיוּ עוֹשִׂים, וְלֹא נִשְׁלַם חֶטְאָם עַד שֶׁהָיוּ שׁוֹפְכִים דָּמִים לְהִנָּם עַל הָאָרֶץ. וּמִי הֵם שֶׁהָיוּ מַשְׁחִיתִים דַּרְכָּם עַל הָאָרֶץ? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רַק רַע כָּל הַיּוֹם. כָּתוּב כָּאן רַק רַע, וְכָתוּב שָׁם [לֹא יְגֻרְךָ רָע, וְכָתוּב] (בראשית לח) וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי ה'.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְכִי רָע אֵינוֹ רָשָׁע? אָמַר לוֹ, לֹא. רָשָׁע – אֲפִלּוּ הֵרִים יָדוֹ עַל חֲבֵרוֹ, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא עָשָׂה לוֹ דָּבָר, נִקְרָא רָשָׁע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות ב) וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ. הִכִּיתָ לֹא כָתוּב, אֶלָּא תַכֶּה.

אֲבָל רַע לֹא נִקְרָא אֶלָּא מִי שֶׁמַּשְׁחִית דַּרְכּוֹ וּמְטַמֵּא עַצְמוֹ וּמְטַמֵּא אֶת הָאָרֶץ,

וְתוּקְפָּא לְרוּחַ מְסָאֲבָא דְּאִקְרֵי רָע דִּכְתִיב רַק רַע כָּל הַיּוֹם. וְלָא עָאל בְּפַלְטְרִין וְלָא חָמֵי אַפֵּי שְׁכִינְתָּא. בְּגִין דִּבְהַאי אִסְתַּלַּק שְׁכִינְתָּא מֵעָלְמָא.

מְנָלָן מִיַּעֲקֹב. דְּכַד אִסְתַּלַּק שְׁכִינְתָּא מִנֵּיהּ חָשִׁיב דִּבְבָנוֹהִי הָוָה פִּיסוּל דִּבְגִינַיְיהוּ אִתְתַּקַּף בְּעָלְמָא רוּחָא מְסָאֲבָא וְגָרַע נְהוֹרָא מִן סִיהֲרָא וּפָגִים לָהּ. וְאִי תֵימָא אַמַּאי. בְּגִין דְּדָא סָאִיב מַקְדְּשָׁא וְאִסְתַּלְקַת שְׁכִינְתָּא מֵעָלוֹי דְּיַעֲקֹב. כָּל שֶׁכֵּן הַהוּא דִּמְסָאֲב אָרְחֵיהּ וְסָאִיב גַּרְמֵיהּ דְּהוּא אַתְקִיף לֵיהּ לְרוּחָא מְסָאֲבָא. וּבְגִין כָּךְ כַּד אִסְתָּאֲב אִקְרֵי רָע.

תָּא חֲזֵי, כַּד בַּר נָשׁ אִסְתָּאֲב לָא יִתְפַּקַּד מֵעִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְטַב. וּבְכָל זִמְנָא אִתְפַּקִּיד מֵהַהוּא דְּאִתְקְרֵי רָע לְבִישׁ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי יט) וְשָׂבֵעַ יָלִין בַּל יִפָּקֵד רָע, כַּד אָזִיל בְּאֹרַח מֵישָׁר,

לשון הקודש

וְנוֹתֵן כֹּחַ וְחֹזֶק לְרוּחַ הַטֻּמְאָה שֶׁנִּקְרֵאת רַע, שֶׁכָּתוּב רַק רַע כָּל הַיּוֹם. וְלֹא נִכְנָס בְּפַלְטֵרִין וְלֹא רוֹאֶה פְּנֵי שְׁכִינָה, מִשּׁוּם שֶׁבָּזֶה מִסְתַּלֶּקֶת שְׁכִינָה מִן הָעוֹלָם.

וּמִנַּיִן לָנוּ? מִיַּעֲקֹב. שֶׁכְּשֶׁהִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ שְׁכִינָה, חָשַׁב שֶׁיֵּשׁ פְּסוּל בְּבָנָיו שֶׁבִּגְלָלָם הִתְחַזְּקָה בָּעוֹלָם רוּחַ הַטֻּמְאָה וְנִגְרַע הָאוֹר מֵהַלְּבָנָה וּפָגַם אוֹתָהּ. וְאִם תֹּאמַר לָמָּה? מִשּׁוּם זֶה מְטַמֵּא אֶת הַמִּקְדָּשׁ וְהִסְתַּלְּקָה שְׁכִינָה מֵעַל יַעֲקֹב. כָּל שֶׁכֵּן אוֹתוֹ שֶׁמְּטַמֵּא דַּרְכּוֹ וּמְטַמֵּא עַצְמוֹ שֶׁהוּא מְחַזֵּק אֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה, וְלָכֵן כְּשֶׁנִּטְמָא נִקְרָא רַע.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁכֵּן אָדָם נִטְמָא, לֹא נִפְקָד מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְטוֹב, וּבְכָל פַּעַם נִפְקָד מֵאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא רַע לְרַע. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי יט) וְשָׂבֵעַ יָלִין בַּל יִפָּקֵד רָע. כְּשֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, אָז בַּל יִפָּקֵד רָע.

כְּדֵין כַּל יִפְּקֵד רָע. וְעַל דָּא כְּתִיב רַק רַע כָּל הַיּוֹם. וּכְתִיב לֹא יְגוּרְךָ רָע. וְדָא אִקְרֵי רָע וְלָא אִקְרֵי רָשָׁע. וּכְתִיב (תהלים כג) גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי:

וַיְנַחֶם יְיָ כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ. רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח (ישעיה ה) הוֹי מוֹשְׁכֵי הָעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה. הוֹי מוֹשְׁכֵי הָעָוֹן אִלֵּין בְּנֵי נָשָׁא דְּחָטָאן קַמֵּי מָאֲרֵיהוֹן בְּכָל יוֹמָא, וְאִתְדַּמָּן בְּעֵינַיְיהוּ אִנּוּן חוֹבִין דְּאִנּוּן כְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא. וְחָשְׁבִין דְּהַהוּא עוֹבָדָא דְּעָבְדִין וְהַהוּא חוֹבָא דְּעָבְדִין דְּלָאו אִיהוּ כְּלוּם וְלָא אַשְׁגַּח בְּהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. עַד דְּעָבְדִין לְהַהוּא חוֹבָא תַּקִּיף וְרָבֵי כַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה דְּאִיהוּ תַּקִּיף דְּלָא יְכִיל לְאִשְׁתֵּצָאָה.

וְתָא חֲזֵי כַּד עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא בְּחַיָּיבֵי

לשון הקודש

וְעַל זֶה כָּתוּב רַק רַע כָּל הַיּוֹם, וְכָתוּב לֹא יְגֻרְךָ רָע. וְזֶה נִקְרָא רַע וְלֹא נִקְרָא רָשָׁע. וְכָתוּב (תהלים כג) גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָע רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי.

וַיִּנָּחֶם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (ישעיה ה) הוֹי מוֹשְׁכֵי הָעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה. הוֹי מוֹשְׁכֵי הָעָוֹן – אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁחוֹטְאִים לִפְנֵי רִבּוֹנָם בְּכָל יוֹם, וְנִדְמִים בְּעֵינֵיהֶם אוֹתָם חֲטָאִים שֶׁהֵם כְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא, וְחוֹשְׁבִים שֶׁאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁעָשׂוּ וְאוֹתוֹ חֵטְא שֶׁעָשׂוּ שֶׁאֵינוֹ כְּלוּם, וְלֹא מַשְׁגִּיחַ בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁעוֹשִׂים אֶת אוֹתוֹ חֵטְא חָזָק וְגָדוֹל כַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה, שֶׁהוּא חָזָק שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִתְכַּלּוֹת.

וּבָא וּרְאֵה, כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּין בְּרִשְׁעֵי הָעוֹלָם, אַף עַל גַּב שֶׁהֵם

עָלְמָא, אַף עַל גַּב דְּאִנּוּן חָטָאן קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאַרְגִּזִין לֵיהּ כָּל יוֹמָא. לָא בָּעֵי לְאוֹבָדָא לְהוּ מֵעָלְמָא. וְכַד אַשְׁגַּח בְּעוֹבָדֵיהוֹן אִתְנְחַם עֲלַיְיהוּ עַל דְּאִנּוּן עוֹבְדֵי יְדוֹי וְאוֹרִיךְ לוֹן בְּעָלְמָא.

וּבְגִין דְּאִנּוּן עוֹבְדֵי יְדוֹי נָטִיל נְחָמָה וְאִתְנְחָם עֲלַיְיהוּ וְחַיִּים עֲלַיְיהוּ. וְכַד בָּעֵי לְמֶעְבַּד בְּהוּ דִּינָא כַּבְיָכוֹל עָצִיב (ד"א ל"ג חֲדָוָן לָא תֵּיעוּל קָדָמוֹהִי) דְּכֵיוָן דְּעוֹבְדֵי יְדוֹי אִנּוּן, עָצִיב עֲלַיְיהוּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (דניאל ו) וְדַחֲוָון לָא הַנְעֵל קָדָמוֹהִי.

כְּתִיב, (ס"א וְהָא כְּתִיב) (תהלים צו) הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עוֹז וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי תָּא חֲזֵי, וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ כְּתִיב. אֶל לִבּוֹ עָצִיב וְלָא לְאַתַּר אַחֲרָא. לִבּוֹ כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שמואל א ב) כַּאֲשֶׁר בִּלְבָבִי וּבְנַפְשִׁי יַעֲשֶׂה. רִבִּי יִצְחָק אָמַר וַיִּנָּחֶם יְיָ כְּמָה דְּאַתְּ

לשון הקודש

חָטְאוּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהִרְגִּיזוּ אוֹתוֹ כָּל יוֹם, אֵינוֹ רוֹצֶה לְאַבֵּד אוֹתָם מֵהָעוֹלָם. וּכְשֶׁמַּשְׁגִּיחַ בְּמַעֲשֵׂיהֶם, מִתְנַחֵם עֲלֵיהֶם עַל שֶׁהֵם מַעֲשֵׂי יָדָיו וּמַאֲרִיךְ לָהֶם בָּעוֹלָם.

וּבִגְלַל שֶׁהֵם מַעֲשֵׂי יָדָיו, נוֹטֵל נֶחָמָה וּמִתְנַחֵם עֲלֵיהֶם וְחָס עֲלֵיהֶם. וּכְשֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת בָּהֶם דִּין, כִּבְיָכוֹל הוּא עָצוּב [ד"א שְׂמָחוֹת לֹא יִכָּנְסוּ לְפָנָיו]. שֶׁכֵּיוָן שֶׁהֵם מַעֲשֵׂי יָדָיו, הוּא עָצוּב עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ו) וּשְׂמָחוֹת לֹא הֻכְנַס לְפָנָיו.

כָּתוּב [ס"א וַהֲרֵי כָּתוּב] (תהלים צו) הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בֹּא רְאֵה, וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ כָּתוּב. הוּא הִתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ וְלֹא לְמָקוֹם אַחֵר. לִבּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–א ב) כַּאֲשֶׁר בִּלְבָבִי וּבְנַפְשִׁי יַעֲשֶׂה. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיִּנָּחֶם ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לב) וַיִּנָּחֶם ה' עַל הָרָעָה

אָמַר (שמות לב) וַיִּנָּחֶם יְיָ עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. רִבִּי יֵיסָא אָמַר לְטַב. רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר לְבִישׁ. רִבִּי יֵיסָא אָמַר לְטַב, כְּמָה דְּאִתְּמַר דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִים עַל דְּאִנּוּן עוֹבְדֵי יְדוֹי וְחַיִּים עֲלַיְיהוּ. וַיִּתְעַצֵּב בְּגִין דְּאִנּוּן חָטָאן קַמֵּיהּ.

וְרִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר לְבִישׁ דְּכַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְאוֹבָדָא לְחַיָּבֵי עָלְמָא נָטִיל נִיחוּמִין עֲלַיְיהוּ וְקַבִּיל נִיחוּמִין. כַּבְיָכוֹל כְּמַאן דִּמְקַבֵּל נִיחוּמִין עַל מַה דְּאָבִיד. כֵּיוָן דְּקַבֵּל נִיחוּמִין וַדַּאי דִּינָא אִתְעֲבַד וְלָא תַלְיָא מִלְּתָא בִּתְשׁוּבָה.

אֵימָתַי תַּלְיָא בִּתְשׁוּבָה, עַד לָא קַבִּיל תַּנְחוּמִין עֲלַיְיהוּ. הָא קַבִּיל תַּנְחוּמִין עֲלַיְיהוּ לָא תַלְיָא מִלְּתָא בִּתְשׁוּבָה כְּלַל וְדִינָא אִתְעֲבִיד. וּכְדֵין אוֹסִיף דִּינָא עַל דִּינָא, וְאַתְקִיף לְהַהוּא אֲתַר דְּדִינָא, לְמֶעְבַּד דִּינָא וְאוֹבִיד לוֹן לְחַיָּבַיָּא מִן עָלְמָא. וְכֹלָּא

לשון הקודש

אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. רַבִּי יֵיסָא אָמַר לְטוֹב. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר לְרַע. רַבִּי יֵיסָא אָמַר לְטוֹב, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְנַחֵם עַל אוֹתָם מַעֲשֵׂי יָדָיו וְחָס עֲלֵיהֶם. וַיִּתְעַצֵּב, מִשּׁוּם שֶׁהֵם חוֹטְאִים לְפָנָיו.

וְרַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר לְרַע, שֶׁכְּשֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבֵּד רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, נוֹטֵל עֲלֵיהֶם נִחוּמִים וּמְקַבֵּל נִחוּמִים, כִּבְיָכוֹל כְּמִי שֶׁמְּקַבֵּל נִחוּמִים עַל מַה שֶּׁאָבַד. כֵּיוָן שֶׁקִּבֵּל נִחוּמִים, וַדַּאי נַעֲשָׂה דִּין, וְלֹא תָלוּי הַדָּבָר בִּתְשׁוּבָה.

אֵימָתַי זֶה תָּלוּי בִּתְשׁוּבָה? עַד שֶׁלֹּא קִבֵּל עֲלֵיהֶם תַּנְחוּמִים. הֲרֵי שֶׁקִּבֵּל עֲלֵיהֶם תַּנְחוּמִים, אָז הַדָּבָר כְּבָר לֹא תָלוּי בִּתְשׁוּבָה כְּלָל וְהַדִּין נַעֲשָׂה. וְאָז מוֹסִיף

בַּקְּרָא דִּכְתִיב וַיִּנָּחֶם יְיָ. קִבֵּל תַּנְחוּמִין. וּלְבָתַר וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ. יָהַב תּוּקְפָּא לְדִינָא לְמֶעְבַּד דִּינָא.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר וַיִּנָּחֶם יְיָ כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בָּאָרֶץ. נָטַל תַּנְחוּמִין וְחֶדְוָה, כַּד עֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאָדָם בְּאַרְעָא דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא עִלָּאָה וְכָל מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי מְשַׁבְּחָן לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד חָמוּ לֵיהּ בְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה וְאָמְרוּ (דף נז ע"ב) (תהלים ח) וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ. לְבָתָר כַּד חָטָא אָדָם אִתְעַצֵּב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל דְּחָטָא. דְּיָהַב פִּתְחוֹן פֶּה לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת דְּאָמְרוּ קַמֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא כַּד בָּעָא לְמִבְרֵי לֵיהּ, מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ בְּגִין דְּבָעֵי

לשון הקודש

דִּין עַל דִּין וּמְחַזֵּק אֶת אוֹתוֹ מְקוֹם הַדִּין לַעֲשׂוֹת דִּין, וּמְאַבֵּד אֶת הָרְשָׁעִים מֵהָעוֹלָם, וְהַכֹּל בַּכָּתוּב, שֶׁכָּתוּב וַיִּנָּחֶם ה', קִבֵּל תַּנְחוּמִים. וְאַחַר כָּךְ וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ, נָתַן כֹּחַ לַדִּין לַעֲשׂוֹת דִּין.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, וַיִּנָּחֶם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בָּאָרֶץ – נָטַל תַּנְחוּמִים וְחֶדְוָה. כְּשֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם בָּאָרֶץ, שֶׁהוּא כִּדְגְמָא עֶלְיוֹנָה, וְכָל הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים מְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁרָאוּ אוֹתוֹ בִּדְמוּת עֶלְיוֹנָה, וְאָמְרוּ (תהלים ח) וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ. אַחַר כָּךְ כְּשֶׁחָטָא אָדָם, הִתְעַצֵּב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל שֶׁחָטָא. שֶׁנָּתַן פִּתְחוֹן פֶּה לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת שֶׁאָמְרוּ לְפָנָיו בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁרָצָה לִבְרֹא אוֹתוֹ, מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ, כִּי רָצָה לַעֲשׂוֹת בָּהֶם דִּין, שֶׁנֶּאֱמַר (דברי הימים–ב

לְמֶעְבַּד בְּהוּ דִּינָא שֶׁנֶּאֱמַר (דברי הימים ב ב) בְּצֵאת לִפְנֵי הֶחָלוּץ וְאוֹמְרִים הוֹדוּ לַיְיָ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק אַמַּאי לָא כְּתִיב הָכָא כִּי טוֹב. אֶלָּא בְּגִין דְּאוֹבִיד עוֹבְדֵי יְדוֹי קַמַּיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. כְּגַוְונָא דָא כַּד הֲווֹ יִשְׂרָאֵל עָבְרִין יַמָּא. אָתוּ מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי לְמֵימַר שִׁירָה קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהוּא לֵילְיָא. אָמַר לְהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּמַה עוֹבְדֵי יַדָּי טָבְעִין בְּיַמָּא וְאַתּוּן אַמְרִין שִׁירָה. כְּדֵין (שמות יד) וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלָּיְלָה. אוֹף הָכָא בְּכָל זִמְנִין דְּאִיבּוּד רַשִׁיעַיָּא אִיהוּ מֵעָלְמָא כְּדֵין עָצִיבוּ אִשְׁתְּכַח עֲלַיְיהוּ.

רִבִּי אַבָּא אָמַר בְּשַׁעֲתָא דְּחָב קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָדָם וְעָבַר עַל פִּקּוּדוֹי, כְּדֵין אִשְׁתְּכַח עָצִיבוּ קַמֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָדָם וַוי דְּחָלְשַׁת חֵילָא עִלָּאָה. בְּהַאי שַׁעֲתָא אִתְחַשְׁכַת נְהוֹרָא חַד. מִיָּד תָּרִיךְ לֵיהּ מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן.

לשון הקודש

ב) בְּצֵאת לִפְנֵי הֶחָלוּץ וְאוֹמְרִים הוֹדוּ לַה' כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, לָמָּה לֹא כָתוּב כָּאן כִּי טוֹב? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהֶאֱבִיד אֶת מַעֲשֵׂי יָדָיו מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ זֶה כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹבְרִים אֶת הַיָּם, בָּאוּ מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים לוֹמַר שִׁירָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ לַיְלָה. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: וּמָה מַעֲשֵׂי יָדַי טוֹבְעִים בַּיָּם, וְאַתֶּם אוֹמְרִים שִׁירָה?! אָז (שמות יד) וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלָּיְלָה. גַּם כָּאן, בְּכָל הַפְּעָמִים שֶׁל אִבּוּד רְשָׁעִים מֵהָעוֹלָם, אָז נִמְצֵאת עֲלֵיהֶם עַצְבוּת.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁחָטָא אָדָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעָבַר עַל מִצְוָתוֹ, אָז נִמְצְאָה עַצְבוּת לְפָנָיו. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אָדָם, אוֹי שֶׁהֶחֱלַשְׁתָּ אֶת הַכֹּחַ

אָמַר לֵיהּ אֲנָא אַעֲלִית לָךְ לְגִנְתָּא דְעֵדֶן לְקָרְבָא קָרְבָּנָא. וְאַתְּ פְּגִימַת מַדְבְּחָא דְלָא אִתְקְרַב קָרְבָּנָא. מִכָּאן וּלְהָלְאָה לַעֲבוֹד אֶת הָאֲדָמָה. וְגָזַר עֲלֵיהּ מִיתָה. וְחָס עֲלֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְגָנִיז לֵיהּ בְּשַׁעֲתָא דְמִית סָמִיךְ לְגִנְתָּא.

מַה עֲבַד אָדָם עֲבַד מְעַרְתָּא חָדָא וְאִתְטַמַּר בָּהּ הוּא וְאִתְּתֵיהּ. מֵנָּא יָדַע. אֶלָּא חָמָא חַד נְהוֹרָא דַקִּיק עָיֵיל בְּהַהוּא אֲתַר דְּנָפִיק מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן וְתָאַב תֵּיאוּבְתֵּיהּ לְקִבְרֵיהּ. וְתַמָּן הוּא אֲתַר סָמוּךְ לִתְרַע דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן.

תָּא חֲזֵי, לָא אִסְתַּלַּק בַּר נָשׁ מֵעָלְמָא עַד דְּחָמֵי לֵיהּ לְאָדָם הָרִאשׁוֹן. וְשָׁאִיל לֵיהּ עַל מָה אָזִיל מֵעָלְמָא וְהֵיךְ נָפִיק. הוּא אָמַר לֵיהּ וַוי דִּבְגִינָךְ נְפַקְנָא מֵעָלְמָא. וְהוּא אָתִיב לֵיהּ בְּרִי אֲנָא עֲבָרִית עַל פִּקּוּדָא

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹן. בְּשָׁעָה זוֹ נֶחְשַׁךְ מָאוֹר אֶחָד. מִיָּד גֵּרַשׁ אוֹתוֹ מִגַּן עֵדֶן.

אָמַר לוֹ: אֲנִי הִכְנַסְתִּי אוֹתְךָ לְגַן עֵדֶן לְהַקְרִיב קָרְבָּן, וְאַתָּה פָּגַמְתָּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁלֹּא נִקְרַב הַקָּרְבָּן?! מִכָּאן וָהָלְאָה – לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה. וְגָזַר עָלָיו מִיתָה. וְחָס עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּגְנָזוֹ בְּשָׁעָה שֶׁמֵּת סָמוּךְ לַגָּן.

מַה עָשָׂה אָדָם? עָשָׂה מְעָרָה אַחַת וְהִסְתַּתֵּר בָּהּ הוּא וְאִשְׁתּוֹ. מֵאֵיפֹה יָדַע? אֶלָּא רָאָה אוֹר דַּקִּיק אֶחָד שֶׁנִּכְנַס בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁיּוֹצֵא מִגַּן עֵדֶן, וְהִתְאַוָּה תַּאֲוָתוֹ לְקִבְרוֹ, וְשָׁם הוּא מָקוֹם סָמוּךְ לְשַׁעַר גַּן עֵדֶן.

בֹּא רְאֵה, לֹא מִסְתַּלֵּק אָדָם מֵהָעוֹלָם עַד שֶׁיִּרְאֶה אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן. שׁוֹאֵל אוֹתוֹ: עַל מָה הָלַךְ מֵהָעוֹלָם וְאֵיךְ יָצָא? הוּא אוֹמֵר לוֹ: אוֹי שֶׁבִּגְלָלְךָ יָצָאתִי מֵהָעוֹלָם.

חָדָא וְאִתְעֲנַשִׁית בְּגִינָהּ. חָמֵי אַתְּ כַּמָּה חוֹבִין וְכַמָּה פִּקּוּדִין דְּמָארָךְ עֲבַרְתְּ.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא עַד כְּדוֹ יוֹמָא קָאִים אָדָם הָרִאשׁוֹן וְחָזֵי בַּאֲבָהָן תְּרֵין זִמְנִין בְּיוֹמָא וְאוֹדֵי עַל חוֹבוֹי. וְאַחְמֵי לוֹן הַהוּא אֲתַר דְּהַוָּה בֵּיהּ בִּיקָרָא עִלָּאָה. וְאָזִיל וְחָמֵי כָּל אִנּוּן צַדִּיקַיָּיא וְחַסִידֵי דְנָפְקוּ מִנֵּיהּ וְיָרְתוּ לְהַהוּא יְקָרָא עִלָּאָה דִּבְגִנְתָּא דְעֵדֶן. וְאֲבָהָן כֻּלְּהוֹן אוֹדָן וְאָמְרִין (תהלים לו) מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן.

רִבִּי יֵיסָא אָמַר כֻּלְּהוּ בְּנֵי עָלְמָא חָמָאן לֵיהּ לְאָדָם הָרִאשׁוֹן בְּשַׁעָתָא דְמִסְתַּלְּקֵי מִן עָלְמָא, לְאַחֲזָאָה סַהֲדוּתָא דִבְגִין חוֹבוֹי דְּבַר נָשׁ אִיהוּ אִסְתַּלַּק מֵעָלְמָא וְלָא בְּגִינֵיהּ דְּאָדָם. כַּמָּה דִתְנִינָן אֵין מִיתָה בְּלֹא חֵטְא. בַּר אִנּוּן תְּלָתָא דְּאִסְתַּלְּקוּ בְּגִין הַהוּא

לשון הקודש

וְהוּא מֵשִׁיב לוֹ: בְּנִי, אֲנִי עָבַרְתִּי עַל מִצְוָה אַחַת וְנֶעֱנַשְׁתִּי בִּשְׁבִילָהּ, רְאֵה אַתָּה כַּמָּה חֲטָאִים וְכַמָּה מִצְוֹת שֶׁל רִבּוֹנְךָ עָבַרְתָּ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, עַד הַיּוֹם הַזֶּה עוֹמֵד אָדָם הָרִאשׁוֹן וְרוֹאֶה אֶת הָאָבוֹת פַּעֲמַיִם בְּיוֹם וּמוֹדֶה עַל חֶטְאוֹ, וּמַרְאֶה לָהֶם אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהָיָה בּוֹ בְּכָבוֹד עֶלְיוֹן, וְהוֹלֵךְ וְרוֹאֶה כָּל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים וַחֲסִידִים שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ וְיָרְשׁוּ אֶת אוֹתוֹ כָּבוֹד עֶלְיוֹן שֶׁבְּגַן עֵדֶן. וְכָל הָאָבוֹת מוֹדִים וְאוֹמְרִים, (תהלים לו) מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן.

רַבִּי יֵיסָא אָמַר, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם רוֹאִים אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּשָׁעָה שֶׁמִּסְתַּלְּקִים מֵהָעוֹלָם, לְהַרְאוֹת עֵדוּת שֶׁמִּשּׁוּם חֲטָאֵי הָאִישׁ הוּא מִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם וְלֹא בִּגְלָלוֹ שֶׁל אָדָם, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ אֵין מִיתָה בְּלֹא חֵטְא, פְּרָט לְאוֹתָם שְׁלֹשָׁה שֶׁהִסְתַּלְּקוּ

עִיטָא דְנָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי. וְאִלֵּין אִנּוּן, עַמְרָם לֵוִי וּבִנְיָמִין. וְאִית דְּאָמְרֵי אוֹף נָמֵי יִשַׁי. דְּלָא חָבוּ וְלָא אִשְׁתְּכַח עֲלַיְיהוּ חוֹבָא דִימוּתוּן בֵּיהּ, בַּר דְּאַדְכַּר עֲלַיְיהוּ הַהוּא עִיטָא דְנָחָשׁ כִּדְאָמְרָן.

תָּא חֲזֵי, כֻּלְּהוֹן דָּרִין דְּהֲווּ בְיוֹמוֹי דְנֹחַ כֻּלְּהוּ אַפְּשִׁיטוּ חוֹבִין עַל עָלְמָא בְּאִתְגַּלְיָא לְעֵינֵיהוֹן דְּכֹלָּא. רִבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה אָזִיל יוֹמָא חַד בְּפִילֵי דְטִבֶּרְיָה, חָמָא בְּנֵי נָשָׁא דְּהֲווֹ מְקַטְּרֵי בְּקִיטָרָא דְקַשְׁתָּא בְּקוּלְפָּא דְקַנְסִיר. אָמַר וּמַה חוֹבָא דָא בְּאִתְגַּלְיָא לְאַרְגָּזָא לְמָרֵיהוֹן. יָהִיב עֵינוֹי בְּהוּ וְאִתְרְמִיוּ לְגוֹ יַמָּא וּמִיתוּ.

תָּא חֲזֵי, כָּל חוֹבָא דְאִתְעֲבִיד בְּאִתְגַּלְיָא דָחֵי לָהּ לִשְׁכִינְתָּא מֵאַרְעָא וּסְלִיקַת דִּיוּרָהּ מֵעָלְמָא. וְאִלֵּין הֲווּ אָזְלִין בְּרֵישָׁא זָקִיף וְעַבְדֵי חוֹבַיְיהוּ בְּאִתְגַּלְיָא וְדָחוּ לָהּ לִשְׁכִינְתָּא מֵעָלְמָא. עַד דְּקָדְשָׁא

לשון הקודש

בְּעִטְיוֹ שֶׁל נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, וְאֵלֶּה הֵם: עַמְרָם, לֵוִי וּבִנְיָמִין. וְיֵשׁ אוֹמְרִים גַּם יִשַׁי. שֶׁלֹּא חָטְאוּ, וְלֹא נִמְצָא בָהֶם חֵטְא שֶׁיָּמוּתוּ בוֹ, רַק שֶׁנִּזְכְּרָה עֲלֵיהֶם אוֹתָהּ עֵצַת הַנָּחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

בֹּא רְאֵה, כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁהָיוּ בִּימֵי נֹחַ, כֻּלָּם הִפְשִׁיטוּ חֲטָאִים עַל הָעוֹלָם בְּגָלוּי לְעֵינֵי כֹּל. רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה הוֹלֵךְ יוֹם אֶחָד בְּשַׁעֲרֵי טִבֶּרְיָה. רָאָה בְּנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ קוֹשְׁרִים בְּקֶשֶׁר הַקֶּשֶׁת בְּכַדֵּי חֶרֶס. אָמַר, וּמַה חֵטְא זֶה בְּגָלוּי לְהַרְגִּיז אֶת רִבּוֹנָם? נָתַן עֵינוֹ בָהֶם וְנִזְרְקוּ לְתוֹךְ הַיָּם וּמֵתוּ.

בֹּא רְאֵה, כָּל חֵטְא שֶׁנַּעֲשָׂה בְּגָלוּי, דּוֹחֶה אֶת הַשְּׁכִינָה מֵהָאָרֶץ וּמְסַלֵּק אֶת דִּיּוּרָהּ מִן הָעוֹלָם. אֵלֶּה הָיוּ הוֹלְכִים בְּרֹאשׁ זָקוּף וְעוֹשִׂים חֲטָאֵיהֶם בְּגָלוּי, וְדָחוּ אֶת

בְּרִיךְ הוּא דָּחָא לוֹן וְאַעֲבִיר לוֹן מִנֵּיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב (משלי כה) הָגוֹ רָשָׁע לִפְנֵי מֶלֶךְ וְגו' הָגוֹ סִגִּים מִכֶּסֶף וְגו':

וַיֹּאמֶר יְיָ לֹא יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעוֹלָם בְּשַׁגָּם הוּא בָשָׂר וְגו'. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר תָּא חֲזֵי, כַּד בְּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא עֲבַד לְהַאי עָלְמָא לְאִשְׁתַּמְּשָׁא (דף נח ע"א) כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. וְכַד בְּנֵי עָלְמָא אִנּוּן זַכָּאִין דְּאָזְלֵי בְּאֹרַח מֵישָׁר, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְעַר רוּחָא דְחַיֵּי דִלְעֵילָא עַד דְּמָטוּ אִנּוּן חַיִּין לְאַתַּר דְּיַעֲקֹב שַׁרְיָא בֵּיהּ.

וּמִתַּמָּן נָגְדֵי אִנּוּן חַיִּין עַד דְּאִתְמְשִׁיךְ הַהוּא רוּחָא לְהַאי עוֹלָם דְּדָוִד מַלְכָּא שָׁרְיָא בֵּיהּ. וּמִתַּמָּן נָגְדֵי בִּרְכָאן לְכֻלְּהוּ אִנּוּן תַּתָּאֵי. וְהַהוּא רוּחָא עִלָּאָה אִתְנְגִיד וְאִתְמְשִׁיךְ לְתַתָּא וְיָכְלִין לְאִתְקַיְּמָא בְּעָלְמָא. וּבְגִינֵי כָּךְ לְעוֹלָם חַסְדּוֹ דָּא הוּא עוֹלָם דְּדָוִד

לשון הקודש

הַשְּׁכִינָה מֵהָעוֹלָם, עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּחָה אוֹתָם וְהֶעֱבִיר אוֹתָם מִמֶּנּוּ. וְעַל זֶה כָּתוּב (משלי כה) הָגוֹ רָשָׁע לִפְנֵי מֶלֶךְ וְגו', הָגוֹ סִיגִים מִכֶּסֶף וְגו'.

וַיֹּאמֶר ה' לֹא יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעָלָם בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר וְגו'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, עָשָׂה אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וּכְשֶׁבְּנֵי אָדָם הֵם צַדִּיקִים שֶׁהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְעוֹרֵר רוּחַ חַיִּים שֶׁלְּמַעְלָה, עַד שֶׁמַּגִּיעִים אוֹתָם חַיִּים לַמָּקוֹם שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ שָׁרוּי בּוֹ.

וּמִשָּׁם שׁוֹפְעִים אוֹתָם חַיִּים, עַד שֶׁנִּמְשֶׁכֶת אוֹתָהּ רוּחַ לָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ שָׁרוּי בּוֹ, וּמִשָּׁם שׁוֹפְעוֹת הַבְּרָכוֹת לְכָל אוֹתָם הַתַּחְתּוֹנִים. וְאוֹתָהּ רוּחַ עֶלְיוֹנָה שׁוֹפַעַת וְנִמְשֶׁכֶת לְמַטָּה, וּיְכוֹלִים לְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ לְעוֹלָם חַסְדּוֹ, זֶהוּ עוֹלָם שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְלָכֵן כָּתוּב

מַלְכָּא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב לְעָלָם בְּלָא וָא"ו. דְּהָא כַּד (איהו) הַהוּא רוּחָא אִתְנְגִיד לְהַהוּא עוֹלָם, מִתַּמָּן נָפְקֵי בִּרְכָאן וְחַיִּין לְכֹלָּא לְאִתְקַיְּימָא. הַשְׁתָּא דְּחָבוּ בְּנֵי נָשָׁא אִסְתַּלַּק כֹּלָּא. בְּגִין דְּלָא יִמְטֵי הַהוּא רוּחָא דְּחַיֵּי לְהַאי עוֹלָם לְאִתְהַנָּאָה מִנֵּיהּ תַּתָּאֵי וּלְאִתְקַיְּימָא בֵּיהּ. בְּשַׁגָּם הוּא בָשָׂר בְּגִין דְּלָא יִתְרַק הַאי רוּחָא לְהַאי עוֹלָם. מָאי טַעְמָא דְּלָא לְאַסְגָּאָה נָחָשׁ תַּתָּאָה. דְּדַרְגִּין דְּיִתְתַּקַּף בֵּיהּ (ד"א ל"ג וּבְעֵינָן) רוּחָא דִּקְדוּשָׁא דְּלָא יִתְעָרַב בְּרוּחַ מְסָאֲב.

בְּשַׁגָּם הוּא בָשָׂר דָּא נָחָשׁ קַדְמָאָה דְּיִתְבְּרָךְ בְּגִין כָּךְ הוּא בָשָׂר כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (בראשית ו) קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי וְאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן דָּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אוֹרִיכוּ דְקוּסְטִירָא דְקִיטָרָא:

לשון הקודש

לְעָלָם בְּלִי וָא"ו. שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁאוֹתָהּ רוּחַ שׁוֹפַעַת לְאוֹתוֹ עוֹלָם, מִשָּׁם יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת וְחַיִּים לַכֹּל לְהִתְקַיֵּם. עַכְשָׁו שֶׁחָטְאוּ בְּנֵי אָדָם, הִסְתַּלֵּק הַכֹּל, בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יַגִּיעַ אוֹתוֹ רוּחַ חַיִּים לְעוֹלָם זֶה לֵהָנוֹת מִמֶּנּוּ הַתַּחְתּוֹנִים וּלְהִתְקַיֵּם בּוֹ. בְּשַׁגָּם הוּא בָשָׂר – כְּדֵי שֶׁלֹּא תֵשָׁפַע זוֹ הָרוּחַ לָעוֹלָם הַזֶּה. מָה הַטַּעַם? שֶׁלֹּא לְהַרְבּוֹת נָחָשׁ הַתַּחְתּוֹן. שֶׁדְּרָגוֹת שֶׁיִּתְחַזֵּק בּוֹ [וּצְרִיכִים] רוּחַ שֶׁל קְדֻשָּׁה שֶׁלֹּא יִתְעָרֵב בְּרוּחַ טָמֵא.

בְּשַׁגָּם הוּא בָשָׂר – זֶה נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי שֶׁיִּתְבָּרֵךְ. מִשּׁוּם כָּךְ הוּא בָשָׂר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ו) קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, זֶהוּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה – הַמְּתָנָה שֶׁל מִגְדָּל הַמְקֻשָּׁר.

הַנְּפִילִים הָיוּ בָּאָרֶץ. תָּנֵי רִבִּי יוֹסֵי אִלֵּין עַזָּ"א וַעֲזָאֵ"ל. כְּמָה דְּאִתְּמַר דְּאַפִּיק (ד"א דְּאַפִּיל) לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִקְּדוּשָׁתָא דִּלְעֵילָא. וְאִי תֵּימָא וְהֵיךְ יָכְלוּ לְאִתְקַיְּמָא בְּהַאי עָלְמָא. אָמַר רִבִּי חִיָּיא אִלֵּין הֲווֹ מֵאִנּוּן דִּכְתִיב וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. וְהָא אִתְּמַר דְּאִלֵּין אִתְחֲזוּ לִבְנֵי נָשָׁא כְּחֵיזוּ דִּלְהוֹן. וְאִי תֵּימָא הֵיךְ יָכְלִין לְאִתְהַפְּכָא. הָא אִתְּמַר דְּאִתְהַפְּכָן לְכַמָּה גַוְונִין וּבְשַׁעֲתָא דְּנָחְתֵי אַגְּלִימוּ בַּאֲוִירָא דְעָלְמָא וְאִתְחַזּוּן כִּבְנֵי נָשָׁא.

וְהָנֵי עַזָּ"א וַעֲזָאֵ"ל דְּמָרְדוּ לְעֵילָא וְאַפִּיל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאַגְּלִימוּ בְּאַרְעָא וְאִתְקַיְּימוּ בֵּיהּ וְלָא יָכִילוּ לְאִתְפַּשְׁטָא מִנֵּיהּ. וּלְבָתַר טָעוּ בָתַר נְשֵׁי עָלְמָא. וְעַד כְּעָן יוֹמָא דָא אִנּוּן קָיְימֵי וְאוֹלְפֵי חָרְשִׁין לִבְנֵי נָשָׁא וְאוֹלִידוּ בְנִין וְקָרוּ לְהוּ עֲנָקִים גִּבָּרִין. וְאִנּוּן נְפִילִים אִקְרוּן בְּנֵי אֱלֹהִים. וְהָא אִתְּמַר.

לשון הקודש

הַנְּפִלִים הָיוּ בָּאָרֶץ. שָׁנָה רַבִּי יוֹסֵי, אֵלּוּ עַזָּ"א וַעֲזָאֵ"ל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁהוֹצִיא (ד"א שֶׁהִפִּיל) אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵהַקְּדֻשָּׁה שֶׁלְּמַעְלָה. וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ יָכְלוּ לְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם הַזֶּה? אָמַר רַבִּי חִיָּיא, אֵלֶּה הָיוּ מֵאוֹתָם שֶׁכָּתוּב וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. וַהֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁאֵלֶּה נִרְאִים לִבְנֵי אָדָם כַּמַּרְאֶה שֶׁלָּהֶם. וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ יָכְלוּ לְהִתְהַפֵּךְ? הֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁמִּתְהַפְּכִים לְכַמָּה גְוָנִים. וּבְשָׁעָה שֶׁיָּרְדוּ, הִתְלַבְּשׁוּ בַּאֲוִיר הָעוֹלָם וְנִרְאוּ כִּבְנֵי אָדָם. **וַעֲזָ"א** וַעֲזָאֵ"ל הַלָּלוּ שֶׁמָּרְדוּ לְמַעְלָה וְהִפִּילָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהִתְלַבְּשׁוּ בָּאָרֶץ וְהִתְקַיְּמוּ בָהּ, וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְפַּשֵּׁט מִמֶּנּוּ, וְאַחַר כָּךְ טָעוּ אַחַר נְשׁוֹת הָעוֹלָם. וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה הֵם קַיָּמִים וּמְלַמְּדִים

השלמה מהחשמטות (סימן מ"ו)

אָמַר רִבִּי רְחוּמָאי כָּבוֹד וְלֵב הֲרֵי הֵן אֶחָד אֶלָּא שֶׁכָּבוֹד נִקְרָא עַל שֵׁם מַעְלָה וְלֵב אִתְקְרֵי עַל שֵׁם פְּעוּלַת מַטָּה. וְהַיְינוּ כְּבוֹד הַשֵּׁם וְהַיְינוּ לֵב הַשָּׁמַיִם. מָאי נִיהוּ (יְשַׁעְיָה ו') מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ אֶלָּא כָּל אוֹתָהּ אֶרֶץ שֶׁנִּבְרֵאת בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁהוּא לְמַעְלָה כְּנֶגֶד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְלֵאָה מִכְּבוֹד הַשֵּׁם וּמָאי נִינְהוּ חֲכָמִים דִּכְתִיב (מִשְׁלֵי ג') כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ וּכְתִיב (יְחֶזְקֵאל ג') בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ.

וּמָאי הֲוֵי כָּבוֹד זֶה. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ מַטְרוֹנִיתָא בְּחַדְרוֹ שֶׁכָּל חַיָּלָיו מִשְׁתַּעֲשְׁעִין בָּהּ וְהָיוּ לָהּ בָּנִים וּבָאִים כָּל הַיּוֹם לִרְאוֹת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּמְבָרְכִין אוֹתוֹ אֲמְרוּ לוֹ אָנָּה אִמֵּנוּ אָמַר לָהֶם לֹא תוּכְלוּ לִרְאוֹתָהּ עַתָּה. אֲמְרוּ

לשון הקודש

כִּשְׁפִים לִבְנֵי אָדָם, וְהוֹלִידוּ בָנִים, וְקָרְאוּ לָהֶם עֲנָקִים גִּבּוֹרִים. וְאוֹתָם נְפִילִים נִקְרָאִים בְּנֵי אֱלֹהִים, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

השלמה מהחשמטות (סימן מ"ו)

אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, כָּבוֹד וְלֵב הֲרֵי הֵם אֶחָד, אֶלָּא שֶׁכָּבוֹד נִקְרָא עַל שֵׁם מַעְלָה, וְלֵב נִקְרָא עַל שֵׁם פְּעֻלַּת מַטָּה, וְהַיְינוּ כְּבוֹד הַשֵּׁם, וְהַיְינוּ לֵב הַשָּׁמַיִם. מַה הוּא (ישעיה ו) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ? אֶלָּא כָּל אוֹתָהּ אֶרֶץ שֶׁנִּבְרֵאת בְּיוֹם רִאשׁוֹן, שֶׁהִיא לְמַעְלָה כְּנֶגֶד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מְלֵאָה מִכְּבוֹד הַשֵּׁם, וּמַה הֵם? חֲכָמִים, שֶׁכָּתוּב (משלי יג) כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ, וְכָתוּב (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

וּמָה הָיָה הַכָּבוֹד הַזֶּה? מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמֶלֶךְ שֶׁהָיְתָה לוֹ גְּבִירָה בְּחַדְרוֹ שֶׁכָּל חַיָּלָיו מִשְׁתַּעֲשְׁעִין בָּהּ, וְהָיוּ לָהּ בָּנִים, וּבָאִים כָּל הַיּוֹם לִרְאוֹת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּמְבָרְכִין אוֹתוֹ. אָמְרוּ לוֹ: אָנָּה אִמֵּנוּ? אָמַר לָהֶם: לֹא תוּכְלוּ לִרְאוֹתָהּ עַתָּה.

בְּרוּכָה תְּהֵא בְּכָל מָקוֹם שֶׁהִיא. וּמָאי דִּכְתִיב מִמְּקוֹמוֹ מִכְּלַל דְּלִיכָּא דְיָדַע אֶת מְקוֹמוֹ מָשָׁל לְמַטְרוֹנִיתָא שְׁבָאָה מִמָּקוֹם רָחוֹק וְלֹא יָדְעוּ מֵאַיִן בָּאָה עַד שֶׁרָאוּ שֶׁהִיא אֵשֶׁת חַיִל נָאָה וְהַגּוּנָה בְּכָל מַעֲשֶׂיהָ, אָמְרוּ זֹאת וַדַּאי מִן הָאוֹר נִלְקְחָה כִּי בְּמַעֲשֶׂיהָ הֵאִירָה אֶת הָעוֹלָם. שָׁאֲלוּ אוֹתָהּ מֵאַיִן אַתְּ אָמְרָה לָהֶם מִמְּקוֹמִי אָמְרוּ אִם כֵּן גְּדוֹלִים אַנְשֵׁי מְקוֹמֶךָ בְּרוּכָה תִּהְיִי וּמְבוֹרָךְ מְקוֹמֶךָ.

וְכִי אֵין כְּבוֹד יְיָ אֶחָד מִצִּבְאוֹתָיו לֹא גָּרַע אַמָּאי מְבָרְכִין לֵיהּ. אֶלָּא מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְאִישׁ שֶׁהָיָה לוֹ גָּן נָאָה וְחוּץ לְגַן בְּקָרוֹב מִמֶּנּוּ חַתִּיכַת שָׂדֶה. וְאִם הִשְׁקָה הַגָּן בִּתְחִלַּת שָׁקְיוּתוֹ הָלְכוּ לָהֶם הַמַּיִם עַל כָּל הַגָּן. אַךְ אוֹתָהּ חַתִּיכָה שֶׁל שָׂדֶה שֶׁהִיא אֵינָהּ דְּבוּקָה, אַף עַל פִּי שֶׁהַכֹּל

לשון הקודש

אָמְרוּ: בְּרוּכָה תְּהֵא בְּכָל מָקוֹם שֶׁהִיא. וּמַה שֶּׁכָּתוּב מִמְּקוֹמוֹ, מִכְּלָל שֶׁאֵין יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמוֹ. מָשָׁל לִגְבִירָה שֶׁבָּאָה מִמָּקוֹם רָחוֹק וְלֹא יָדְעוּ מֵאַיִן בָּאָה. עַד שֶׁרָאוּ שֶׁהִיא אֵשֶׁת חַיִל נָאָה וַהֲגוּנָה בְּכָל מַעֲשֶׂיהָ, אָמְרוּ: זֹאת וַדַּאי מִן הָאוֹר נִלְקְחָה, כִּי בְּמַעֲשֶׂיהָ הֵאִירָה אֶת הָעוֹלָם. שָׁאֲלוּ אוֹתָהּ: מֵאַיִן אַתְּ? אָמְרָה לָהֶם: מִמְּקוֹמִי. אָמְרוּ: אִם כֵּן, גְּדוֹלִים אַנְשֵׁי מְקוֹמֵךְ, בְּרוּכָה תִּהְיִי וּמְבֹרָךְ מְקוֹמֵךְ. **וְכִי** אֵין כְּבוֹד ה' אֶחָד מִצְּבָאוֹתָיו לֹא גָּרַע, לָמָּה מְבָרְכִים אוֹתוֹ? אֶלָּא מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְאִישׁ שֶׁהָיָה לוֹ גַּן נָאֶה, וְחוּץ לַגָּן בְּקָרוֹב מִמֶּנּוּ חֲתִיכַת שָׂדֶה, וְאִם הִשְׁקָה הַגָּן בִּתְחִלַּת שַׁקְיוּתוֹ – הָלְכוּ לָהֶם הַמַּיִם עַל כָּל הַגָּן, אַךְ אוֹתָהּ חֲתִיכָה שֶׁל שָׂדֶה שֶׁהִיא אֵינָהּ דְּבוּקָה, אַף עַל פִּי שֶׁהַכֹּל אֶחָד הוּא, לְפִיכָךְ פָּתַח

אֶחָד הוּא לְפִיכָךְ פָּתַח לָהּ מָקוֹם וְהִשְׁקָה לָהּ לְבַדָּהּ.

(עד כאן מההשמטות)

וַיֹּאמֶר יְיָ אֶמְחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח (ישעיה נה) כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם.

תָּא חֲזֵי, כַּד בַּר נָשׁ בָּעֵי לְנָקְמָא מֵאַחֲרָא שָׁתִיק וְלָא אָמַר מִידִי. דְּאִילוּ אוֹדְעֵיהּ יִסְתַּמַּר וְלָא יְכִיל לֵיהּ. אֲבָל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו הָכִי עָבִיד. לָא עָבִיד דִּינָא בְּעָלְמָא עַד דְּאַכְרִיז וְאוֹדַע לְהוּ זִמְנָא תְּרֵין וּתְלָתָא. בְּגִין דְּלָא אִיתָאי דְּיִמְחֵי בִּידֵיהּ דְּיֵימָא לֵיהּ מָה עֲבָדַת וְלָא יִסְתַּמַּר מִנֵּיהּ וְלָא יְכִיל לְקָיְימָא קַמֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, וַיֹּאמֶר יְיָ אֶמְחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. אוֹדַע לוֹן עַל יְדָא דְנֹחַ וְאַתְרֵי בְהוֹן כַּמָּה זִמְנִין וְלָא שְׁמָעוּ. בָּתַר דְּלָא שְׁמָעוּ,

לשון הקודש

לָהּ מָקוֹם וְהִשְׁקָה אוֹתָהּ לְבַדָּהּ: ע"כ מההשמטות.

וַיֹּאמֶר ה' אֶמְחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (ישעיה נה) כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיהֶם.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבֶּן אָדָם רוֹצֶה לִנְקֹם מֵאַחֵר, הוּא שׁוֹתֵק וְלֹא אוֹמֵר דָּבָר. שֶׁאִם יוֹדִיעַ לוֹ, הַהוּא יִשָּׁמֵר וְלֹא יוּכַל לוֹ. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא עוֹשֶׂה כָּךְ, לֹא עוֹשֶׂה דִּין בָּעוֹלָם עַד שֶׁמַּכְרִיז וּמוֹדִיעַ לָהֶם פַּעַם פַּעֲמַיִם וְשָׁלֹשׁ, כִּי אֵין מִי שֶׁיִּמְחֶה בְּיָדוֹ שֶׁיֹּאמַר לוֹ מָה עָשִׂיתָ, וְלֹא יִשָּׁמֵר מִמֶּנּוּ וְלֹא יוּכַל לַעֲמֹד לְפָנָיו.

בֹּא רְאֵה, וַיֹּאמֶר ה' אֶמְחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. הוֹדִיעַ לָהֶם עַל יְדֵי נֹחַ וְהִתְרָה בָהֶם כַּמָּה פְּעָמִים

אַיְיתֵי עֲלֵיהוֹן דִּינָא וְאוֹבִיד לוֹן מֵעַל אַפֵּי אַרְעָא.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב בֵּיהּ בְּנֹחַ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ (ס' א) **נֹחַ לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ.** (זה מקומו בדף ס' ובתוס' בהגהת האר"י) (ס"א אֲמַאי הָכָא לֵאמֹר. וְאֲמַאי זֶה. אֶלָּא לֵאמֹר דָּא אִתְּתָא. זֶה דָּא צַדִּיק. רֶמֶז דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרָא לֵיהּ לְנֹחַ נַיְיחָא דְאַרְעָא. לֵאמֹר. מָאי לֵאמֹר. אֶלָּא אֲתַר דָּא קָרֵי לֵיהּ נֹחַ וּמַאן אִיהוּ אַרְעָא קַדִּישָׁא. לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ עָבַד לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתַתָּא כְּנִוּוּנָא עִילָּאָה. כְּתִיב הָכָא זֶה יְנַחֲמֵנוּ וּכְתִיב הָתָם (ישעיה כה) זֶה יְיָ קִוִּינוּ לוֹ. זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּיא דְּרִשִׁימִין בִּרְשִׁימוּ דְּגוּשְׁפַּנְקָא דְּמַלְכָּא עִילָּאָה לְמֶהֱוֵי בִּשְׁמֵיהּ רְשִׁימִין. וְאִיהוּ שָׁוֵי שְׁמָהָן בְּאַרְעָא כְּדְקָא יָאוֹת. כְּתִיב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ, וּכְתִיב, (בראשית כה) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. אֲמַאי לָא כְּתִיב אֶת. אֶלָּא הָתָם דַּרְגָּא (חָדָא) וְהָכָא דַּרְגָּא אַחֲרָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ישעיה ו) וָאֶרְאֶה אֶת ה'. וָאֶרְאֶה יְיָ לָא כְּתִיב אֶלָּא אֶת יְיָ. אוֹף הָכָא וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב דַּרְגָּא דִילֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַמָּשׁ קָרֵי לֵיהּ יַעֲקֹב. אֲבָל הָכָא אֶ"ת, לְאַכְלָלָא שְׁכִינְתָּא).

מֵנָא הָוָה יָדַע. אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּלַיְיט קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא דִּכְתִיב אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ.

אָמַר אָדָם קַמֵּי (דף נח ע"ב) **קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רִבּוֹנוֹ שֶׁל לשון הקודש**

וְלֹא שָׁמְעוּ. אַחַר שֶׁלֹּא שָׁמְעוּ, הֵבִיא עֲלֵיהֶם דִּין וְהֶאֱבִיד אוֹתָם מֵעַל פְּנֵי הָאָרֶץ.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב בְּנֹחַ, וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ. וְלָמָּה כָּאן לֵאמֹר, וְלָמָּה זֶה? אֶלָּא לֵאמֹר – זוֹ הָאִשָּׁה. זֶה – זֶה צַדִּיק. רֶמֶז שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרָא לְנֹחַ, מְנוּחַת הָאָרֶץ. לֵאמֹר, מַה זֶּה לֵאמֹר? אֶלָּא מָקוֹם זֶה קוֹרֵא לוֹ נֹחַ, וּמִיהוּ? אֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ. לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ, עָשָׂה אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַטָּה כְּדֶגְמָא עֶלְיוֹנָה. כְּתוּב כָּאן זֶה יְנַחֲמֵנוּ, וְכָתוּב שָׁם (ישעיה כה) זֶה ה' קִוִּינוּ לוֹ. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁרְשׁוּמִים בְּרֹשֶׁם שֶׁל חוֹתֶמֶת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹנָה לִהְיוֹת רְשׁוּמִים בִּשְׁמוֹ, וְהוּא שָׂם שֵׁמוֹת בָּאָרֶץ כָּרָאוּי. כָּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ, וְכָתוּב (בראשית כה) וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יַעֲקֹב. לָמָּה לֹא כָתוּב אֶת? אֶלָּא שָׁם דַּרְגָּה [אַחַת], וְכָאן דַּרְגָּה אַחֶרֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ו) וָאֶרְאֶה אֶת ה'. וָאֶרְאֶה ה' לֹא כָתוּב אֶלָּא אֶת ה'. גַּם כָּאן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב – דַּרְגָּתוֹ מַמָּשׁ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרָא לוֹ יַעֲקֹב. אֲבָל כָּאן אֶ"ת – לְהַכְלִיל אֶת הַשְּׁכִינָה.

מֵאֵיפֹה הָיָה יוֹדֵעַ? אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קִלֵּל אֶת הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ, אָמַר

עוֹלָם עַד מָתַי יְהֵא עָלְמָא בְּלַטְיוּתָא. אָמַר לֵיהּ עַד דְּיִתְיְלִיד לָךְ בֵּן מָהוּל כְּגַוְונָא דִילָךְ. וְהָווּ מְחַכָּאן עַד שַׁעֲתָא דְאִתְיַלִּיד נֹחַ. וְכֵיוָן דְּאִתְיַלִּיד חָמָא לֵיהּ גָּזִיר רָשִׁים בְּאָת קַדִּישָׁא. וְחָמָא שְׁכִינְתָּא מִתְדַּבְּקָא בַהֲדֵיהּ. כְּדֵין קָרָא שְׁמֵיהּ עַל מָה דְּעָבִיד לְבָתָר.

בְּקַדְמִיתָא לָא הֲווּ יָדְעֵי לְמִזְרַע וּלְמֶחֱצַד וּלְמֶחֱרַשׁ וְהָווּ עָבְדֵי פּוּלְחָנָא דְאַרְעָא בִּידַיְיהוּ. כֵּיוָן דְּאָתָא נֹחַ אַתְקִין אוּמְנוּתָא לְהוּ וְכָל מָאנִין דְּצְרִיכִין לְתַקְנָא אַרְעָא לְמֶעְבַּד פֵּירִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ, מִן הָאֲדָמָה. דְּאִיהוּ אַפִּיק אַרְעָא מִמַּה דְּאִתְלַטְיָיא. דְּהָווּ זָרְעִין חִטִּין וְקָצְרִין גּוֹבִין וְדַרְדַּרִין. וּבְגִינֵי כָּךְ כְּתִיב אִישׁ הָאֲדָמָה.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר אִישׁ הָאֲדָמָה כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (רות

לשון הקודש

אָדָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַד מָתַי יִהְיֶה הָעוֹלָם בִּקְלָלָה? אָמַר לוֹ: עַד שֶׁיִּוָּלֵד לְךָ בֵּן מָהוּל כְּמוֹתְךָ. וְהָיוּ מְחַכִּים עַד שָׁעָה שֶׁנּוֹלַד נֹחַ. וְכֵיוָן שֶׁנּוֹלַד, רָאָה אוֹתוֹ מָהוּל רָשׁוּם בְּאוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְרָאָה שְׁכִינָה דְּבוּקָה עִמּוֹ, וְאָז קָרָא אֶת שְׁמוֹ עַל מַה שֶׁעָשָׂה אַחַר כָּךְ.

בַּתְּחִלָּה לֹא הָיוּ יוֹדְעִים לִזְרֹעַ וְלִקְצֹר וְלַחֲרֹשׁ, וְהָיוּ עוֹשִׂים עֲבוֹדַת הָאֲדָמָה בִּידֵיהֶם. כֵּיוָן שֶׁבָּא נֹחַ, הִתְקִין אֻמָּנוּת לָהֶם וְכָל הַכֵּלִים שֶׁצְּרִיכִים לְתַקֵּן אֶת הָאֲדָמָה לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ מִן הָאֲדָמָה. שֶׁהוּא הוֹצִיא אֶת הָאָרֶץ מִמַּה שֶׁהִתְקַלְקְלָה שֶׁהָיוּ זוֹרְעִים חִטִּים – וְקוֹצְרִים קוֹצִים וְדַרְדָּרִים. וְלָכֵן כָּתוּב אִישׁ הָאֲדָמָה.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִישׁ הָאֲדָמָה, כְּמוֹ

א) אִישׁ נָעֲמִי. בְּגִין דְּאִקְרֵי צַדִּיק וְאַפִּיק לָהּ לְאַרְעָא בְּקָרְבָּנָא דְעֲבַד מִמַּה דְּאִתְלַטְיָיא דִּכְתִיב לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם. וּבְגִין דָּא אִקְרֵי אִישׁ הָאֲדָמָה. וְעַל דָּא קְרָא לֵיהּ שְׁמָא עַל מַה דְּיֵיתֵי. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח (תהלים מו) **לְכוּ חֲזוּ מִפְּעֻלוֹת אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ וְאִתְּמַר. אֲבָל לְכוּ חֲזוּ וְגוֹ'.** (מָאי חֲזוּ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה כא) חָזוּת קָשָׁה הוּגַד לִי. בְּעוֹבָדוֹי דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְגְּלֵי גְּבוּאָה עִלָּאָה לִבְנֵי נָשָׁא. אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. שֵׁמוֹת וַדַּאי דְּהָא שְׁמָא גָּרִים לְכֹלָּא) (וְהוּא לָשׁוֹן שִׁמָּמוֹן) **דְּאִלּוּ חֲוֹוּ מִפְּעֻלוֹת יוד הא וואו הא שָׂם קִיּוּם בָּאָרֶץ, אֲבָל בְּגִין דְּחֲוֹוּ מִפְּעֻלוֹת שְׁמָא דֵאלֹהִים שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִיָּיא הַשְׁתָּא אִתְעֲרַת לְהַאי. לָאו, אֲנָא הָכִי אֲמִינָא לֵיהּ. בְּגִין דְּבֵין שְׁמָא דָא וּבֵין שְׁמָא דָא כֹּלָּא הוּא שְׁבַחָא. אֲבָל אֲנָא אֲמִינָא**

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר (רות א) **אִישׁ נָעֲמִי.** מִשּׁוּם שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק וְהוֹצִיא אֶת הָאָרֶץ בְּקָרְבָּן שֶׁעָשָׂה מִמַּה שֶׁהִתְקַלְּלָה, שֶׁכָּתוּב לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם. וְלָכֵן נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה, וְעַל זֶה קָרָא לוֹ שֵׁם עַל מַה שֶׁיָּבֹא.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים מו) **לְכוּ חֲזוּ מִפְּעֻלוֹת אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ.** פָּסוּק זֶה הֶקִימוּהוּ וְנִתְבָּאֵר. אֲבָל לְכוּ חֲזוּ וְגוֹ' [מַה זֶּה חֲזוּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כא) חָזוּת קָשָׁה הֻגַּד לִי. בְּמַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִגְלְתָה נְבוּאָה עֶלְיוֹנָה לִבְנֵי אָדָם. אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ – שֵׁמוֹת וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי הַשֵּׁם גּוֹרֵם לַכֹּל] [וְהוּא לָשׁוֹן שִׁמָּמוֹן]. שֶׁאִלּוּ הָיוּ מִפְּעֻלוֹת יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א – שָׂם קִיּוּם בָּאָרֶץ, אֲבָל מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ מִפְּעֻלוֹת הַשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים – שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ.

אָמַר לוֹ רַבִּי חִיָּיא, כָּעֵת הִתְעוֹרַרְתָּ לָזֶה? לֹא כָּךְ אֲנִי אָמַרְתִּי לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁבֵּין שֵׁם זֶה וּבֵין שֵׁם זֶה הַכֹּל הוּא שֶׁבַח. אֲבָל אֲנִי

לֵיהּ כְּמָה דְּאִתְעָרוּ חַבְרַיָּא דְשָׁוֵי שְׁמָהָן. שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ שֵׁמוֹת מַמָּשׁ (שָׁם בָּאָרֶץ וְאֲמַאי בְּגִין לְאִשְׁתַּמְּשָׁא בְּהוּ עָלְמָא וּלְמֶהֱוֵי קַיּוּמָא בְּעָלְמָא).

רִבִּי יִצְחָק אָמַר כֹּלָּא הוּא. וְאַפִּילוּ מַה דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה שַׁפִּיר קָאָמַר. דְּאִלּוּ יְהֵא עָלְמָא בִּשְׁמָא דְרַחֲמֵי יִתְקַיָּם עָלְמָא, אֲבָל בְּגִין דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא עַל דִּינָא וְקָיְימָא עַל דִּינָא שָׁם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ וְשַׁפִּיר הוּא דְּאִלְמָלֵא כָּךְ לָא יְכִיל עָלְמָא לְאִתְקָיְימָא מִקַּמֵּי חוֹבֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא.

תָּא חֲזֵי, נֹחַ כַּד אִתְיְלִיד קָרוּן לֵיהּ עַל שְׁמָא דְנָחָמָה (נֹחַ, נַיְיחָא לֵיהּ, נַיְיחָא לְעָלְמָא, נַיְיחָא לַאֲבָהָן, נַיְיחָא לִבְנִין, נַיְיחָא לְעִלָּאִין, נַיְיחָא לְתַתָּאִין, נַיְיחָא לְעָלְמָא דֵין, נַיְיחָא לְעָלְמָא דְאָתֵי) **וְלֶהֱוֵי** (ד"א וּלְמֶהֱוֵי) **שְׁמָא גָּרִים. אֲבָל** (נ"א לְגַבֵּי) **קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו הָכִי. נֹחַ בְּהִפּוּךְ אָתְוָון חֵן כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר וְנֹחַ מָצָא חֵן.**

לשון הקודש

אָמַרְתִּי לוֹ כְּמוֹ שֶׁהֵעִירוּ הַחֲבֵרִים שֶׁשָּׁם שֵׁמוֹת. שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ, שֵׁמוֹת מַמָּשׁ [שָׁם בָּאָרֶץ, וְלָמָּה? בִּשְׁבִיל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם הָעוֹלָם וְלִהְיוֹת קַיּוּם בָּעוֹלָם].

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הַכֹּל הוּא, וַאֲפִלּוּ מַה שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה – יָפֶה אָמַר. שֶׁאִלּוּ הָעוֹלָם יִהְיֶה בְּשֵׁם הָרַחֲמִים, יִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. אֲבָל מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא עַל דִּין וְעוֹמֵד עַל דִּין, שָׁם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ, וְיָפֶה הוּא, שֶׁאִלְמָלֵא כָּךְ לֹא יוּכַל הָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם מִלִּפְנֵי חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁנּוֹלַד נֹחַ קָרְאוּ לוֹ עַל שֵׁם שֶׁל נֶחָמָה [נֹחַ – נוֹחַ לוֹ, נוֹחַ לָעוֹלָם, נוֹחַ לָאָבוֹת, נוֹחַ לַבָּנִים, נוֹחַ לָעֶלְיוֹנִים, נוֹחַ לַתַּחְתּוֹנִים, נוֹחַ לָעוֹלָם הַזֶּה, נוֹחַ לָעוֹלָם הַבָּא] וְשֶׁיִּהְיֶה [וְלִהְיוֹת] הַשֵּׁם גּוֹרֵם. אֲבָל לְגַבֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא כָּךְ. נֹחַ בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת – חֵ"ן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְנֹחַ מָצָא חֵן.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי חֵן הַיְינוּ נֹחַ. בְּצַדִּיקַיָּא שְׁמֵיהוֹן גָּרִים לְטַב. בְּחַיָּיבַיָּא שְׁמֵיהוֹן גָּרִים לְבִישׁ. בְּנֹחַ כְּתִיב וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי יְיָ. בְּעֵר בְּכוֹר יְהוּדָה אִתְּהַפְּכוּ אָתְוֹוי לְבִישׁ. עֵ"ר רָ"ע. רַע בְּעֵינֵי יְיָ.

תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּאִתְיְלִיד נֹחַ חָמָא עוֹבָדֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא דְּאִנּוּן חָטָאן קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהַוָּה גָּנִיז גַּרְמֵיהּ וְאִשְׁתְּדַּל בְּפוּלְחָנָא דְמָארֵיהּ. בְּגִין דְּלֹא לְמֵהַךְ בְּאוֹרְחַיְיהוּ. וְכִי תֵימָא בַּמָּה אִשְׁתַּדַּל. בְּהַהוּא סִפְרָא דְאָדָם וְסִפְרָא דְחֲנוֹךְ וְהַוָּה אִשְׁתַּדַּל בְּהוּ לְמִפְּלַח לְמָרֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, דְּהָכִי הוּא דְהָא נֹחַ מִנָּא הָוָה יָדַע לִקְרַב קָרְבָּנָא לְמָרֵיהּ. אֶלָּא בְּגִין דְּאַשְׁכַּח חָכְמָתָא עַל מַה מִתְקַיֵּים עָלְמָא וְיָדַע דְּעַל קָרְבָּנָא מִתְקַיֵּים. וְאִלְמָלֵא קָרְבָּנָא לָא הֲווֹ קָיְימֵי עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, חֵן הַיְינוּ נֹחַ. בַּצַּדִּיקִים, הַשֵּׁם שֶׁלָּהֶם גּוֹרֵם לְטוֹב. בָּרְשָׁעִים, הַשֵּׁם שֶׁלָּהֶם גּוֹרֵם לְרַע. בְּנֹחַ כָּתוּב וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי ה'. בְּעֵר בְּכוֹר יְהוּדָה הִתְהַפְּכוּ אוֹתִיּוֹתָיו לְרַע. עֵ"ר רַ"ע. רַע בְּעֵינֵי ה'.

בֹּא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁנּוֹלַד נֹחַ, רָאָה אֶת מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם שֶׁהֵם חוֹטְאִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהָיָה גּוֹנֵז עַצְמוֹ וְעָסַק בַּעֲבוֹדַת רִבּוֹנוֹ כְּדֵי לֹא לָלֶכֶת בְּדַרְכָּם. וְכִי תֹאמַר, בַּמָּה הוּא עָסַק? בְּאוֹתוֹ סֵפֶר שֶׁל אָדָם וְסֵפֶר שֶׁל חֲנוֹךְ. וְהָיָה עוֹסֵק בָּהֶם לַעֲבֹד אֶת רִבּוֹנוֹ.

בֹּא רְאֵה שֶׁכָּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי מֵאֵיפֹה יָדַע נֹחַ לְהַקְרִיב קָרְבָּן לְרִבּוֹנוֹ? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁמָּצָא חָכְמָה עַל מָה הָעוֹלָם עוֹמֵד, וְיָדַע שֶׁהוּא עוֹמֵד עַל הַקָּרְבָּן, וְאִלְמָלֵא הַקָּרְבָּן לֹא הָיוּ עוֹמְדִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה אָזִיל בְּאָרְחָא וְהֲווּ עִמֵּיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ וְרִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִיָּיא. עַד דְּהֲווּ אָזְלֵי, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לְאֲבוּהִי אָרְחָא מִתַּקְּנָא קַמָּן בְּעִינָן לְמִשְׁמַע מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר (קהלת י) גַּם בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהַסָּכָל הוֹלֵךְ לִבּוֹ חָסֵר וְגו'. כַּד בַּר נָשׁ בָּעֵי לְאַתְקָנָא אָרְחֵיהּ קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. עַד לָא יִפּוּק לְאָרְחָא בָּעֵי לְאַמְלָכָא בֵּיהּ וּלְצַלֵּי קַמֵּיהּ עַל אָרְחֵיהּ. כְּמָה דְתָנֵינָן דִּכְתִיב, (תהלים פה) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו. דְּהָא שְׁכִינְתָּא לָא אִתְפָּרְשָׁא מִנֵּיהּ.

וּמָאן דְּאִיהוּ לָא מְהֵימְנָא בְּמָרֵיהּ, מַה כְּתִיב (דף נט ע"א) בֵּיהּ וְגַם בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהַסָּכָל הוֹלֵךְ לִבּוֹ חָסֵר. מָאן לִבּוֹ. דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּלָא יְהַךְ עִמֵּיהּ בְּאָרְחָא וְגָרַע מִן סִיַּיעְתֵּיהּ בְּאָרְחֵיהּ. בְּגִין דְּהַהוּא בַּר

לשון הקודש

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וְהָיוּ עִמּוֹ רִבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ וְרִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִיָּיא. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לְאָבִיו, הַדֶּרֶךְ מְתֻקֶּנֶת לְפָנֵינוּ, רוֹצִים לִשְׁמֹעַ דִּבְרֵי תוֹרָה פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (קהלת י) וְגַם בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהַסָּכָל הוֹלֵךְ לִבּוֹ חָסֵר וְגו'. כְּשֶׁבֶּן אָדָם רוֹצֶה לְתַקֵּן דְּרָכָיו לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁלֹּא יֵצֵא לַדֶּרֶךְ צָרִיךְ לְהִמָּלֵךְ בּוֹ וּלְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו עַל דַּרְכּוֹ, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים פה) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו. שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה לֹא נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ.

וּמִי שֶׁלֹּא מַאֲמִין בְּרִבּוֹנוֹ, מַה כָּתוּב בּוֹ? וְגַם בַּדֶּרֶךְ שֶׁהַסָּכָל הֹלֵךְ לִבּוֹ חָסֵר. מִי זֶה לִבּוֹ? זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יֵלֵךְ עִמּוֹ בַּדֶּרֶךְ וְגוֹרֵעַ מִסִּיּוּעוֹ בְּדַרְכּוֹ. מִשּׁוּם

נָשׁ דְּלָא מְהֵימָן בֵּיהּ בְּמָארֵיהּ עַד לָא יִפּוּק בְּאָרְחָא לָא בָּעֵי סִיַּעְתָּא דְּמָארֵיהּ.

וְאַפִּילוּ בְּאָרְחָא כַּד אִיהוּ אָזִיל לָא אִשְׁתַּדַּל בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. וּבְגִינֵי כָּךְ לִבּוֹ חָסֵר דְּלָא אָזִיל בַּהֲדֵיהּ דְּמָרֵיהּ וְלָא אִשְׁתְּכַח בְּאָרְחֵיהּ. וְאֹמֵר לַכֹּל סָכָל הוּא, אֲפִלּוּ כַּד שָׁמַע מִלָּה דְּמְהֵימְנוּתָא דְּמָארֵיהּ, הוּא אָמַר דְּטִפְּשׁוּתָא הוּא לְאִשְׁתַּדָּלָא בֵּיהּ. כְּהַאי דְּשָׁאִילוּ לְבַר נָשׁ עַל אָת קְיָימָא דְּרִשִׁימוּ בְּבִשְׂרֵיהּ דְּבַר נָשׁ. וְאָמַר לָאו אִיהוּ מְהֵימְנוּתָא. שָׁמַע רַב יֵיבָא סָבָא וְאִסְתַּכַּל בֵּיהּ וְאִתְעֲבִיד תְּלָא דְגַרְמֵי. וְאֲנַן בְּהַאי אוֹרְחָא בְּסִיַּעְתָּא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעִינָן לְמֵימַר מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא.

פָּתַח וְאָמַר (תהלים פו) הוֹרֵנִי יְיָ דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ. הַאי קְרָא קַשְׁיָא.

לשון הקודש

שֶׁאוֹתוֹ בֶּן אָדָם שֶׁלֹּא מַאֲמִין בְּרִבּוֹנוֹ, עַד שֶׁלֹּא יֵצֵא לְדַרְכּוֹ לֹא בִּקֵּשׁ אֶת סִיּוּעַ רִבּוֹנוֹ.

וַאֲפִלּוּ בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהוּא הוֹלֵךְ, לֹא עוֹסֵק בְּדִבְרֵי תוֹרָה, וְלָכֵן לִבּוֹ חָסֵר, שֶׁאֵינוֹ הוֹלֵךְ יַחַד עִם רִבּוֹנוֹ וְלֹא נִמְצָא בְדַרְכּוֹ. וְאוֹמֵר לַכֹּל סָכָל הוּא – וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ דְּבַר אֱמוּנָה שֶׁל רִבּוֹנוֹ, הוּא אוֹמֵר שֶׁזּוֹ טִפְּשׁוּת לַעֲסֹק בָּזֶה. כְּמוֹ זֶה שֶׁשָּׁאֲלוּ לְבֶן אָדָם עַל אוֹת הַבְּרִית שֶׁרָשְׁמוּ בִּבְשַׂר הָאָדָם, וְאוֹמֵר שֶׁלֹּא דְּבַר אֱמוּנָה הוּא. שָׁמַע זֹאת רַבִּי יֵיבָא הַזָּקֵן וְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, וְנַעֲשָׂה גַּל שֶׁל עֲצָמוֹת. וְאָנוּ בַּדֶּרֶךְ הַזּוֹ בְּסִיּוּעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצִים לוֹמַר דִּבְרֵי תוֹרָה.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים פו) הוֹרֵנִי ה' דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ. פָּסוּק זֶה קָשֶׁה, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, הַכֹּל בְּיַד

דְּהָא תָּנֵינָן כֻּלָּא הִיא בִּידָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בַּר לְמֶהֱוֵי זַכָּאָה אוֹ חַיָּיבָא. וְדָוִד הֵיךְ תָּבַע דָּא מֵעִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶלָּא דָּוִד הָכִי קָאָמַר. הוֹרֵנִי יְיָ דַּרְכֶּךָ. הַהוּא אֹרַח מִישׁוֹר וּמִתַּקְּנָא לְגַלָּאָה עֵינַי וּלְמִנְדַּע לֵיהּ, וּלְבָתַר אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתָּךְ אֵיהַךְ בְּאֹרַח קְשׁוֹט וְלָא אַסְטֵי לְיָמִינָא וְלִשְׂמָאלָא. יַחֵד לְבָבִי מָאן לְבָבִי. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים עג) צוּר לְבָבִי וְחֶלְקִי. וְכָל דָּא אֲנָא תָּבַע לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ. לְאִתְדַּבְּקָא בְּדַחַלְתָּךְ, לְאִסְתַּמְּרָא אוֹרְחֵי כְּדְקָא יָאוֹת. לְיִרְאָה שְׁמֶךָ אֲתַר חוּלָקִי דְּבֵיהּ שַׁרְיָא דַּחַלְתָּא לְמִדְחַל.

תָּא חֲזֵי, כָּל בַּר נָשׁ דְּדָחִיל לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁרְיָא עִמֵּיהּ מְהֵימְנוּתָא כְּדְקָא יָאוֹת דְּהָא הַהוּא בַּר נָשׁ שְׁלִים בְּפוּלְחָנָא דְמָרֵיהּ. וּמָאן דְּלָא שַׁרְיָא בֵּיהּ דַּחֲלָא דְמָרֵיהּ לָא שַׁרְיָא עִמֵּיהּ מְהֵימְנוּתָא וְלָאו אִיהוּ כְּדַאי לְמֶהֱוֵי לֵיהּ חוּלָקָא בְּעָלְמָא דְאָתֵי.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חוּץ מִלִּהְיוֹת צַדִּיק אוֹ רָשָׁע. וְדָוִד אֵיךְ תָּבַע אֶת זֶה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? אֶלָּא דָּוִד כָּךְ אָמַר, הוֹרֵנִי ה' דַּרְכֶּךָ – אוֹתָהּ דֶּרֶךְ מִישׁוֹר וּמִתְקֻנֶת לְגַלּוֹת עֵינַי וְלָדַעַת אוֹתוֹ. אַחַר כָּךְ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתָּךְ – אֵלֵךְ בְּדַרְכְּךָ אֱמֶת וְלֹא אֶסְטֶה לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל. יַחֵד לְבָבִי – מַה זֶּה לְבָבִי? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם עג) צוּר לְבָבִי וְחֶלְקִי. וְכָל זֶה אֲנִי מְבַקֵּשׁ לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ. לְהִדָּבֵק בְּיִרְאָתְךָ, לִשְׁמֹר אֶת דְּרָכַי כָּרָאוּי. לְיִרְאָה שְׁמֶךָ – מְקוֹם חֶלְקִי שֶׁבּוֹ שְׁרוּיָה הַיִּרְאָה לִירָא.

בֹּא רְאֵה, כָּל בֶּן אָדָם שֶׁיָּרֵא אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שְׁרוּיָה עִמּוֹ הָאֱמוּנָה כָּרָאוּי, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ אָדָם הוּא שָׁלֵם בַּעֲבוֹדַת רִבּוֹנוֹ. וּמִי שֶׁלֹּא שְׁרוּיָה בּוֹ יִרְאַת רִבּוֹנוֹ,

תּוּ פְּתַח וְאָמַר, (משלי ד) **וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נוֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם. זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרֵיהוֹן.**

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב **וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נוֹגַהּ.** מָאי **כְּאוֹר נוֹגַהּ.** כְּהַהוּא נְהוֹרָא דְּנָהִיר דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, דָּא הוּא דְּגָנִיז לוֹן לְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. הוֹלֵךְ וְאוֹר דְּאִיהוּ סָלִיק בִּנְהוֹרֵיהּ תָּדִיר וְלָא גָרַע מִנֵּיהּ. אֲבָל בְּחַיָּיבַיָּא מַה כְּתִיב, (משלי ד) **דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה, לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ. לֹא יָדְעוּ, וְכִי לָא יָדְעִין. אֶלָּא חַיָּיבַיָּא אָזְלֵי בְּעַקִּימוּ דְּאָרְחָא בְּהַאי עָלְמָא. וְלָא בָּעָאן לְאִסְתַּכְּלָא דְּזַמִּין** (ד"א ל"ג לוֹן) **קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵידַן לְהוּ בְּהַהוּא עָלְמָא וּלְאַעֲלָאָה לוֹן בְּדִינָא דְּגֵיהִנֹּם. וְאִנּוּן צָוְוחִין**

לשון הקודש

לֹא שְׁרוּיָה בּוֹ אֱמוּנָה, וְאֵינוֹ כְּדַאי לִהְיוֹת לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא.

עוֹד פְּתַח וְאָמַר, (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נוֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם. אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בִּיקָרָם. **בֵּא** רְאֵה מַה כָּתוּב, וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נוֹגַהּ. מַה זֶּה כְּאוֹר נוֹגַהּ? כְּמוֹ אוֹתוֹ הָאוֹר הַמֵּאִיר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, זֶהוּ שֶׁגָּנַז לַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא. הוֹלֵךְ וָאוֹר – שֶׁהוּא עוֹלֶה בְּאוֹרוֹ תָּמִיד וְלֹא גוֹרֵעַ מִמֶּנּוּ. אֲבָל בָּרְשָׁעִים מַה כָּתוּב? (שם) דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ. לֹא יָדְעוּ – וְכִי לֹא יוֹדְעִים? אֶלָּא רְשָׁעִים שֶׁהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ עֲקֻמָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא רוֹצִים לְהִסְתַּכֵּל [וְלָהֶם] שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָדוּן אוֹתָם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם וּלְהַכְנִיסָם בְּדִין

וְאָמְרִין וַוי לָן דְּלָא אוֹרִיכְנָא אוּדְנִין וְלָא אֲצִיתְנָא בְּהַהוּא עָלְמָא. וּבְכָל יוֹמָא אָמְרֵי וַוי דָא.

תָּא חֲזֵי, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַנְהָרָא לוֹן לְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, וּלְמֵיהַב לוֹן אֲגַר חוּלַקְהוֹן אֲתַר דְּעֵינָא לָא שָׁלְטָא לְמִיקַם עֲלֵיהּ כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. וּכְתִיב, (ישעיה סו) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי. וּכְתִיב, (מלאכי ג) וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם. זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. עֲלַיְיהוּ כְּתִיב (ישעיה ס) צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. וּכְתִיב, (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן (חסר):

לשון הקודש

גֵּיהִנֹּם. וְהֵם צוֹוְחִים וְאוֹמְרִים: אוֹי לָנוּ שֶׁלֹּא הִרְכַּנְנוּ אָזְנַיִם וְלֹא הִקְשַׁבְנוּ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. וּבְכָל יוֹם אוֹמְרִים: וַי לָנוּ!

בֹּא רְאֵה, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָאִיר לַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא וְלָתֵת לָהֶם שְׂכַר חֶלְקָם, מָקוֹם שֶׁעַיִן לֹא שׁוֹלֶטֶת לַעֲמֹד עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. וְכָתוּב (שם סו) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי. וְכָתוּב (מלאכי ג) וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה ס) צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. וְכָתוּב (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פָּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת נֹחַ

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ, רִבִּי חִיָּיא פָּתַח (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר. זַכָּאִין אִנּוּן יִשְׂרָאֵל דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְיָדְעֵי אָרְחִין דְּאוֹרַיְיתָא, דִּבְגִינָהּ יִזְכּוּן לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

תָּא חֲזֵי, כָּל יִשְׂרָאֵל אִית לוֹן חוּלָקָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּנָטְרִין בְּרִית דְּעָלְמָא אִתְקַיֵּים עֲלֵיהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל דְּנָטְרֵי בְּרִית וְקַבִּילוּ לֵיהּ אִית לוֹן חוּלָקָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

וְלֹא עוֹד אֶלָּא בְּגִין כָּךְ אִקְרוּן צַדִּיקִים. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא כָּל מָאן דְּנָטִיר הַאי בְּרִית דְּעָלְמָא אִתְקַיֵּים עֲלֵיהּ. אִקְרֵי צַדִּיק. מַנָּא לָן מִיּוֹסֵף. בְּגִין

לשון הקודש

פָּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת נֹחַ

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וְיוֹדְעִים דַּרְכֵי הַתּוֹרָה שֶׁבִּגְלָלָהּ יִזְכּוּ לָעוֹלָם הַבָּא.

בָּא רְאֵה, לְכָל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁשּׁוֹמְרִים הַבְּרִית שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. וְעַל זֶה, יִשְׂרָאֵל שֶׁשּׁוֹמְרִים הַבְּרִית וְקִבְּלוּ אוֹתָהּ, יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא מִשּׁוּם כָּךְ נִקְרְאוּ צַדִּיקִים. מִכָּאן לָמַדְנוּ, כָּל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר הַבְּרִית הַזּוֹ שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלֶיהָ, נִקְרָא צַדִּיק. מִנַּיִן

דְּנָטַר לֵיהּ לִבְרִית עָלְמָא, זָכָה דְּאִקְרֵי צַדִּיק. וְעַל כָּךְ וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אֵלֶּה בְּכָל אֲתַר פָּסַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים תְּנִינָן וְכוּ'. מַה כְּתִיב לְעֵילָא בְּפָרְשָׁתָא דִּבְרֵאשִׁית (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְגוֹ'. הַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק וְעָיִיל לְגִנְתָּא וְאַשְׁקֵי לֵיהּ מִשַּׁקְיוּ דִּלְעֵילָא וְעָבִיד לֵיהּ נַיְיחָא וְעָבִיד אִיבִּין וְרַבֵּי זָרְעִין. וְהוּא כְּדֵין נַיְיחָא לְכֹלָּא. וְדָא נַיְיחָא לֵיהּ לְגִנְתָּא. וְדָא עָבִיד נַיְיחָא בֵּיהּ (נ"א לְגִנְתָּא. וְגִנְתָּא נַיְיחָא בֵּיהּ). כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית ג) כִּי בוֹ שָׁבַת. וּכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וְדָא רָזָא דְּמִלָּה דָא עָבִיד תּוֹלְדוֹת וְלָא אַחֲרָא.

תָּא חֲזֵי, (כח ב) כְּגַוְונָא דָא נֹחַ לְתַתָּא. קַיְימָא קַדִּישָׁא הָוָה דּוּגְמָא דִּלְעֵילָא. וְעַל דָּא אִקְרֵי

לשון הקודש

לָנוּ? מִיּוֹסֵף. מִשּׁוּם שֶׁשָּׁמַר אֶת בְּרִית הָעוֹלָם זָכָה שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק. וְעַל כָּךְ וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אֵלֶּה – בְּכָל מָקוֹם פָּסַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים. שָׁנִינוּ וְכוּ'. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית? (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְגוֹ'. אוֹתוֹ הַנָּהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא וְנִכְנָס לַגָּן וּמַשְׁקֶה אוֹתוֹ מֵהַשְּׁקָאָה שֶׁלְּמַעְלָה, וְעוֹשֶׂה לוֹ נַחַת וְעוֹשֶׂה פֵּרוֹת וּמְגַדֵּל זְרָעִים, הוּא אָז נוֹחַ לַכֹּל. וְזֶה נוֹחַ לַגָּן. וְזֶה עוֹשֶׂה מְנוּחָה בּוֹ (נ"א לַגָּן, וְהַגָּן נָח בּוֹ), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) כִּי בוֹ שָׁבַת, וְכָתוּב וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וְזֶה סוֹד שֶׁדָּבָר זֶה עוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת וְלֹא אַחֵר.

בָּא רְאֵה, כְּמוֹ זֶה נֹחַ לְמַטָּה הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ הָיָה דֻּגְמָא שֶׁלְּמַעְלָה, וְעַל זֶה נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה. וְסוֹד לָמַדְנוּ, שֶׁהֲרֵי

אִישׁ הָאֲדָמָה. וְרָזָא אוֹלִיפְנָא, דְּהָא נֹחַ אִצְטְרִיךְ לְתֵיבָה לְאִתְחַבְּרָא בָּהּ. וּלְקַיְּימָא זַרְעָא דְכוֹלָּא דִכְתִיב לְחַיּוֹת זֶרַע.

מָאן תֵּיבָה. דָּא (דָּא) אֲרוֹן הַבְּרִית. וְנֹחַ וְתֵיבָה לְתַתָּא הָכִי הֲווֹ כְּדוּגְמָא (דָּא) דְלְעֵילָא. נֹחַ כְּתִיב בֵּיהּ בְּרִית דִכְתִיב וַהֲקִימוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּךְ וְגו'. וְעַד דְאִתְקַיְּים בֵּיהּ בְּרִית לָא עָיִיל לְתֵיבוּתָא. דִכְתִיב וַהֲקִימוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּךְ וּבָאתָ אֶל הַתֵּיבָה. וּכְדֵין הָוָה תֵּיבָה אֲרוֹן הַבְּרִית. (דָּא) תֵּיבָה וְנֹחַ כֹּלָּא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. וּבְגִין דְהַאי בְּרִית לְעֵילָא הוּא עָבִיד תּוֹלְדוֹת. כְּגַוְונָא דָא נֹחַ (ד"א לְתַתָּא) אִיהוּ עָבִיד תּוֹלְדוֹת. בְּגִינֵי כָּךְ (כְּמָה דְאַתְּ אָמַר) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נֹחַ.

נֹחַ אִישׁ צַדִּיק. הָכִי הוּא וַדָּאי כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. וְעַל דָּא (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם כְּתִיב. וְאַרְעָא עַל דָּא אִתְקַיְּימַת. דְּהָא אִיהוּ עַמּוּדָא דְעָלְמָא קַיְּימָא

לשון הקודש

נֹחַ הִצְטָרֵךְ לַתֵּבָה לְהִתְחַבֵּר עִמָּהּ וּלְקַיֵּם זֶרַע שֶׁל הַכֹּל, שֶׁכָּתוּב לְחַיּוֹת זֶרַע.

מִי זוֹ הַתֵּבָה? [זֶה] אֲרוֹן הַבְּרִית. וְנֹחַ וְהַתֵּבָה לְמַטָּה כָּךְ הֵם כְּמוֹ דֻגְמָא [זוֹ] שֶׁלְּמַעְלָה. בְּנֹחַ כָּתוּב בְּרִית, שֶׁכָּתוּב וַהֲקִימוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּךְ. וְעַד שֶׁהִתְקַיֵּם בּוֹ בְּרִית לֹא נִכְנַס לַתֵּבָה, שֶׁכָּתוּב וַהֲקִימוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּךְ וּבָאתָ אֶל הַתֵּבָה. וְאָז הָיְתָה הַתֵּבָה אֲרוֹן הַבְּרִית. [זוֹ] תֵּבָה וְנֹחַ, הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וּבְגַלַּל שֶׁהַבְּרִית הַזֹּאת לְמַעְלָה, הוּא עוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת. כְּמוֹ זֶה נֹחַ [לְמַטָּה] הוּא עוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת. מִשּׁוּם כָּךְ [כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר] אֵלֶּה תוֹלְדֹת נֹחַ.

נֹחַ אִישׁ צַדִּיק, כָּךְ הוּא בְּוַדַּאי כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וְעַל זֶה כָּתוּב (משלי י) וְצַדִּיק

עֲלֵיהּ. וּמָאן אִיהוּ דָא צַדִּיק. וְנֹחַ אִקְרֵי צַדִּיק לְתַתָּא. וְרָזָא (נ"א דָא) דְּכֹלָּא, אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֶּךְ נֹחַ, דַּיְיקָא, דְּלָא אִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ לְעָלְמִין. וּלְמֶהֱוֵי הוּא בְּאַרְעָא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא אִישׁ צַדִּיק יְסוֹדָא דְעָלְמָא. בְּרִית שָׁלוֹם שְׁלָמָא דְעָלְמָא. אִישׁ הָאֲדָמָה וַדַּאי. וְעַל דָּא (בראשית ו) וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי יְיָ.

תָּמִים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו. מַאי בְּדוֹרוֹתָיו, אִלֵּין אִנּוּן דְּנָפְקוּ מִנֵּיהּ. הוּא אַשְׁלִים לְכֻלְּהוּ. וְהוּא הָוָה שְׁלִים מִכֻּלְּהוּ. תָּמִים הָיָה דְּאִתְיְלִיד מָהוּל דִּכְתִיב הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהֱיֵה תָמִים. בְּדוֹרוֹתָיו וְלֹא בְּדָרִין דְּעָלְמָא דְהָא מִנֵּיהּ נָפְקוּ (תּוֹלְדוֹת בְּעָלְמָא).

תָּא חֲזֵי, נֹחַ אִתְחַזֵּי מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא לְמֶהֱוֵי בְּתֵיבָה בְּחִבּוּרָא חַד וּלְמֵיעַל בָּהּ, וְעַד לָא

לשון הקודש

יְסוֹד עוֹלָם. וְהָאָרֶץ מִתְקַיֶּמֶת עַל זֶה, שֶׁהֵרֵי הוּא הָעַמּוּד שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו, וּמִיהוּ? זֶה צַדִּיק, וְנֹחַ נִקְרָא צַדִּיק לְמַטָּה. וְסוֹד [נ"א זֶה] שֶׁל הַכֹּל – אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֶּךְ נֹחַ. דַּיְקָא. שֶׁלֹּא נִפְרַד מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים, וְשֶׁיִּהְיֶה הוּא בָּאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה אִישׁ צַדִּיק יְסוֹד הָעוֹלָם. בְּרִית שָׁלוֹם, שָׁלוֹם שֶׁל הָעוֹלָם. אִישׁ הָאֲדָמָה וַדַּאי. וְעַל זֶה (בראשית ו) וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי ה'.

תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו, מַה זֶּה בְּדֹרֹתָיו? אֵלֶּה אוֹתָם שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ. הוּא הִשְׁלִים אֶת כֻּלָּם, וְהוּא הָיָה שָׁלֵם מִכֻּלָּם. תָּמִים הָיָה – שֶׁנּוֹלַד מָהוּל, שֶׁכָּתוּב הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהֱיֵה תָמִים. בְּדֹרֹתָיו – וְלֹא בַּדּוֹרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁהֵרֵי מִמֶּנּוּ יָצְאוּ [תּוֹלְדוֹת בָּעוֹלָם].

בֹּא רְאֵה, נֹחַ רָאוּי הָיָה מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם לִהְיוֹת בַּתֵּבָה בְּחִבּוּר אֶחָד לְהִכָּנֵס בָּהּ, וְעַד שֶׁלֹּא הִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד,

אִתְחַבְּרוּ כְּחַדָּא לָא הָוָה עָלְמָא כְּדְקָא יְאוּת, לְבָתָר מַה כְּתִיב, (בראשית ט) וּמֵאֵלֶּה נָפְצָה כָּל הָאָרֶץ. מַהוּ נָפְצָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפָּרֵד. דְּמִתַּמָּן אִשְׁתְּכַח פְּרוּדָא וְאִתְבַּדְּרוּ תּוֹלְדוֹת לְכָל סִטְרִין וְכֹלָּא חַד כְּדוּגְמָא חָדָא. בְּגִינֵי כָּךְ אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ. אֵלֶּה וַדָּאי. דְּהָא יְסוֹדָא דְּעָלְמָא אִיהוּ דְּעָבִיד (דף ס ע"א) תּוֹלְדוֹת לְקַיְּימָא בְּאַרְעָא. אָתָא רִבִּי אַבָּא וּנְשָׁקֵיהּ. אָמַר אַרְיָא בְּחֵילֵיהּ טִינָרָא נָקִיב וְתָבַר. כָּךְ הוּא וַדָּאי. וְתָא חֲזֵי, מִשִּׁיעוּרָא דְּתֵיבוּתָא אוֹף נָמֵי הָכִי הוּא.

תּוֹסֶפְתָּא

לָמָּה נֹחַ נֹחַ תְּרֵי זִמְנֵי. אֶלָּא כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק דִּי בְעָלְמָא אִית לֵיהּ תְּרֵין רוּחִין. רוּחָא חַד בְּעָלְמָא דֵּין וְרוּחָא חַד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְהָכִי תִּשְׁכַּח בְּכֻלְּהוּ צַדִּיקֵי מֹשֶׁה מֹשֶׁה, יַעֲקֹב יַעֲקֹב, אַבְרָהָם אַבְרָהָם, שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל, שֵׁם שֵׁם. בַּר מִיצְחָק דְּלָא כְתִיב בֵּיהּ כְּמָה דִכְתִיב בְּהוּ. בְּגִין דְּיִצְחָק בְּשַׁעֲתָא דְאִתְקְרַב עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא נָפְקַת

לשון הקודש

לֹא הָיָה הָעוֹלָם כָּרָאוּי. אַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב? (שם ט) וּמֵאֵלֶּה נָפְצָה כָּל הָאָרֶץ. מַהוּ נָפְצָה? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ב) וּמִשָּׁם יִפָּרֵד. שֶׁמִּשָּׁם נִמְצָא פֵּרוּד וְהִתְפַּזְּרוּ תּוֹלְדוֹת לְכָל הַצְּדָדִים וְהַכֹּל אֶחָד כְּדֻגְמָא אַחַת. מִשּׁוּם כָּךְ אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ. אֵלֶּה וַדַּאי. שֶׁהֲרֵי יְסוֹד הָעוֹלָם הוּא שֶׁעוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת לְקַיֵּם בָּאָרֶץ. בָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוֹ. אָמַר, אַרְיֵה בְּכֹחוֹ נוֹקֵב סֶלַע וְשׁוֹבֵר. כָּךְ זֶה בְּוַדַּאי. וּבֹא וּרְאֵה, מִשִּׁעוּר הַתֵּבָה גַּם כָּךְ זֶה.

תוספתא

לָמָּה נֹחַ נֹחַ פַּעֲמַיִם? אֶלָּא כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ לוֹ שְׁתֵּי רוּחוֹת – רוּחַ אַחַת בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְרוּחַ אַחַת בָּעוֹלָם הַבָּא. וְכָךְ תִּמְצָא בְּכָל הַצַּדִּיקִים: מֹשֶׁה מֹשֶׁה, יַעֲקֹב יַעֲקֹב, אַבְרָהָם אַבְרָהָם, שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל, שֵׁם שֵׁם. פְּרָט לְיִצְחָק שֶׁלֹּא כָתוּב בּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁיִּצְחָק, בְּשָׁעָה שֶׁנִּקְרַב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ,

נִשְׁמָתֵיהּ דְּהַוֹת בֵּיהּ בְּהַאי עָלְמָא. וְכֵיוָן דְּאִתְּמַר בֵּיהּ בְּאַבְרָהָם, בָּרוּךְ מְחַיֵּה הַמֵּתִים תָּבַת בֵּיהּ נִשְׁמָתֵיהּ דְּעָלְמָא דְּאָתֵי. בְּגִין דָּא תִּשְׁכַּח דְּלָא יִחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמֵיהּ אֶלָּא עַל יִצְחָק בְּגִין דְּאִתְחַשַּׁב כְּמֵת וְעַל דָּא רָמַז קְרָא וְאָמַר (איוב ז) הֵן בִּקְדוֹשָׁיו לֹא יַאֲמִין וְגוֹ'.

דָּבָר אַחֵר אֵלֶּה תוֹלְדוֹת בְּגִין דְּהַוָּה צַדִּיק שַׁבַּח לֵיהּ תְּרֵי זִמְנֵי.

תָּמִים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו, אֲבָל בְּדָרִין אַחֲרָנִין אֵינוֹ נֶחְשַׁב לְכְלוּם, כְּמוֹ דָּרָא דְּאַבְרָהָם וְדָרָא דְּמֹשֶׁה וְדָרָא דְּדָוִד. דָּבָר אַחֵר חָמֵי מָאי עָבַד בְּדָרָא דְּכֻלְּהוּ חַיָּיבִים, כָּל וָחוֹמֶר אִלּוּ הָיָה בְּדָרָא דְּכֻלְּהוּ צַדִּיקִים: **(עד כאן תוספתא)**

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח (תהלים מו) **לְכוּ חֲזוּ מִפְּעֻלּוֹת יְיָ אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. הַאי קְרָא הָא אִתְּמַר וְאוּקְמוּהָ. אֲבָל לְכוּ חֲזוּ, מָאי חֲזוּ. כְּמָא דְּאַתְּ אָמֵר,** (ישעיה כא) **חָזוּת קָשָׁה הוּגַּד לִי. בְּעוֹבָדוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד, אִתְּגְּלֵי נְבוּאָה עִלָּאָה לִבְנֵי נָשָׁא. אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת, שֵׁמוֹת וַדָּאי, דְּהָא שְׁמָא גָּרִים לְכֹלָּא.**

לשון הקודש

יָצְאָה נִשְׁמָתוֹ שֶׁהָיְתָה בּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְכֵיוָן שֶׁנֶּאֱמַר בְּאַבְרָהָם בָּרוּךְ מְחַיֵּה הַמֵּתִים, שָׁבָה אֵלָיו נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא. מִשּׁוּם זֶה תִּמְצָא שֶׁלֹּא יִחֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת שְׁמוֹ אֶלָּא עַל יִצְחָק, מִשּׁוּם שֶׁנֶּחְשַׁב כְּמֵת. וְעַל זֶה רָמַז הַכָּתוּב וְאָמַר (איוב טו) הֵן בִּקְדֹשָׁו לֹא יַאֲמִין וְגוֹ'.

דָּבָר אַחֵר אֵלֶּה תוֹלְדֹת, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה צַדִּיק שִׁבַּח אוֹתוֹ פַּעֲמַיִם. תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו, אֲבָל בְּדוֹרוֹת אֲחֵרִים אֵינוֹ נֶחְשָׁב לִכְלוּם, כְּמוֹ דּוֹרוֹ שֶׁל אַבְרָהָם וְדוֹר מֹשֶׁה וְדוֹר דָּוִד. דָּבָר אַחֵר, רְאֵה מָה עָשָׂה בְּדוֹר שֶׁכֻּלָּם רְשָׁעִים, כָּל וָחוֹמֶר אִלּוּ הָיָה בְּדוֹר שֶׁכֻּלָּם צַדִּיקִים. ע"כ התוספתא

רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (תהלים מו) לְכוּ חֲזוּ מִפְּעֻלּוֹת ה' אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. הַפָּסוּק הַזֶּה הֲרֵי נִתְבָּאֵר, וּבֵאֲרוּהוּ. אֲבָל לְכוּ חֲזוּ, מַה זֶּה חֲזוּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כא) חָזוּת קָשָׁה הֻגַּד לִי. בְּמַעֲשָׂיו שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה מִתְגַּלָּה נְבוּאָה עֶלְיוֹנָה לִבְנֵי אָדָם. אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת – שֵׁמוֹת

כְּתִיב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לֵאמֹר זֶה וְגוֹ' אַמַּאי הָכָא לֵאמֹר. וְאַמַּאי זֶה. אֶלָּא לֵאמֹר דָּא אִתְּתָא. זֶה דָּא צַדִּיק. (רָמַז כְּמוֹ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרָא לֵיהּ נֹחַ נַיְיחָא דְּאַרְעָא. לֵאמֹר, מָאי לֵאמֹר. אֶלָּא אֲתַר דָּא קָרֵי לֵיהּ נֹחַ. וּמַאן אִיהוּ אַרְעָא קַדִּישָׁא. לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וְגוֹ'. עָבַד לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתַתָּא כְּגַוְונָא עִלָּאָה) (נ"א זֶה דָּא צַדִּיק וְכֵן נֹחַ (לֵאמֹר, נֹחַ) דָּא צַדִּיק. לֵאמֹר דָּא נוּקְבָא. בְּגִין דְּלָא מִתְפָּרְשָׁן דָּא מִן דָּא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק לֵאמֹר דָּא אַרְעָא קַדִּישָׁא) **כְּתִיב הָכָא זֶה יְנַחֲמֵנוּ, וּכְתִיב הָתָם** (ישעיה כה) **זֶה יְיָ קִוִּינוּ לוֹ. זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא דִּרְשִׁימִין בִּרְשִׁימוּ דְּגוּשְׁפַּנְקָא דְּמַלְכָּא לְמֶהֱוֵי בִּשְׁמֵיהּ רְשִׁימִין וְאִיהוּ שָׁוֵי שְׁמָהָן בְּאַרְעָא כְּדְקָא יְאוּת.**

כְּתִיב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ. וּכְתִיב, וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. אַמַּאי לָא כְּתִיב אֶת. אֶלָּא הָתָם דַּרְגָּא אַחֲרָא (ד"א חָדָא) **וְהָכָא דַּרְגָּא אוֹחֲרָא.** (נ"א אֶת, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וְאֶרְאֶה אֶת יְיָ) **כְּדִכְתִיב,** (ישעיה ו) **וָאֶרְאֶה אֶת יְיָ. וָאֶרְאֶה יְיָ**

לשון הקודש

וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי הַשֵּׁם גּוֹרֵם לַכֹּל.

כָּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לֵאמֹר זֶה וְגוֹ', לָמָּה כָּאן לֵאמֹר? וְלָמָּה זֶה? אֶלָּא לֵאמֹר זוֹ הָאִשָּׁה. זֶה זֶה צַדִּיק. (וְרָמַז כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרָא לוֹ נֹחַ, מְנוּחַת הָאָרֶץ. לֵאמֹר, מַה זֶה לֵאמֹר? אֶלָּא מָקוֹם זֶה קָרָא לוֹ נֹחַ, וּמִי הוּא? אֶרֶץ הַקָּדוֹשָׁה. לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וְגוֹ'. עָשָׂה אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַטָּה כְּדֶגְמָא עֶלְיוֹנָה). [נ"א זֶה זֶה צַדִּיק, וְכֵן נֹחַ (לֵאמֹר, נֹחַ) זֶה צַדִּיק. לֵאמֹר זוֹ נְקֵבָה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֵאמֹר זוֹ אֶרֶץ הַקָּדוֹשָׁה] [וְזֶה אֱמֶת]. כָּתוּב כָּאן זֶה יְנַחֲמֵנוּ, וְכָתוּב שָׁם (ישעיה כה) זֶה ה' קִוִּינוּ לוֹ. אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁרְשׁוּמִים בָּרֹשֶׁם שֶׁל חוֹתֶמֶת הַמֶּלֶךְ לִהְיוֹת בִּשְׁמוֹ רְשׁוּמִים, וְהוּא שָׂם שֵׁמוֹת בָּאָרֶץ כָּרָאוּי. **כָּתוּב** וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ, וְכָתוּב וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. לָמָּה לֹא כָתוּב אֶת? אֶלָּא שָׁם דַּרְגָּה אַחֶרֶת [ד"א אַחֵת] וְכָאן דַּרְגָּה אַחֶרֶת, [נ"א אֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וָאֶרְאֶה אֶת ה'] כַּכָּתוּב (שם ו) וָאֶרְאֶה אֶת ה'. וָאֶרְאֶה ה'

לָא כְּתִיב אֶלָּא אֶת יְיָ. אוֹף הָכָא בְּנֹחַ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ. וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב דַּרְגָּא דִּילֵיהּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַמָּשׁ קָרָא לֵיהּ יַעֲקֹב. אֲבָל הָכָא אֶת לְאִתְכְּלָלָא שְׁכִינְתָּא. (נ"א דְּהִיא דַרְגָּא אַחֲרָא לְתַתָּא):

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ וְגוֹ'. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח (תהלים קיב) **טוֹב** אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט. טוֹב אִישׁ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִקְרֵי טוֹב. כְּמָה דִּכְתִיב, (תהלים קמה) **טוֹב** ה' לַכֹּל. וּכְתִיב, (שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. לְהַאי כֹּל חוֹנֵן וּמַלְוֶה. לְאָתַר דְּלֵית לֵיהּ מִדִּילֵיהּ. וְהַהוּא אָתַר מִנֵּיהּ אִתְּזָן יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט, דְּהָא הַהוּא דָּבָר לָא אִתְּזָן אֶלָּא בְּמִשְׁפָּט כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים פט) צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ.

דָּבָר אַחֵר טוֹב אִישׁ, דָּא צַדִּיק דִּכְתִיב, (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב כִּי פְּרִי מַעַלְלֵיהֶם יֹאכֵלוּ. רִבִּי

לשון הקודש

לֹא כָתוּב אֶלָּא אֶת ה', גַּם כָּךְ בְּנֹחַ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ. וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב – דַּרְגָּה שֶׁלּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַמָּשׁ קָרָאָה לוֹ יַעֲקֹב. אֲבָל כָּאן אֶת – לְהַכְלִיל אֶת הַשְּׁכִינָה [נ"א שֶׁהִיא דַרְגָּה אַחֶרֶת לְמַטָּה].

אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ וְגוֹ'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים קיב) **טוֹב** אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט. טוֹב אִישׁ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנִּקְרָא טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם קמה) **טוֹב** ה' לַכֹּל, וְכָתוּב (שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. לַכֹּל הַזֶּה חוֹנֵן וּמַלְוֶה, לְמָקוֹם שֶׁאֵין לוֹ מִשֶּׁלּוֹ, וְאוֹתוֹ מָקוֹם נִזּוֹן מִמֶּנּוּ. יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט – שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ דָּבָר לֹא נִזּוֹן אֶלָּא בְּמִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פט) צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ.

דָּבָר אַחֵר טוֹב אִישׁ – זֶה צַדִּיק, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב כִּי פְּרִי מַעַלְלֵיהֶם יֹאכֵלוּ. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, זֶה נֹחַ,

יוֹסֵי אָמַר דָּא נֹחַ דִּכְתִיב נֹחַ אִישׁ צַדִּיק. רִבִּי יִצְחָק אָמַר דָּא שְׁבָחָא דְשַׁבָּת, דְּבֵיהּ פָּתַח טוֹב, דִּכְתִיב, טוֹב לְהוֹדוֹת לַה'. (תהלים צב)

רִבִּי חִיָּיא אָמַר כֹּלָּא חַד וְכֻלְּהוּ מִלָּה חָדָא אָמְרוּ. וְדָא עָבִיד תּוֹלְדוֹת בְּעָלְמָא. תּוֹלְדוֹת דְּעָלְמָא מָאן אִנּוּן. אִלֵּין נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא דְאִנּוּן אִיבָּא דְעוֹבָדוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר בְּשַׁעֲתָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹי, מִתְעַטֵּר מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא. מֵעֵילָא מֵאַתַר דְּעַמִּיקָא דְכֹלָּא. מִתְעַטֵּר מִתַּתָּא בַּמֶּה. בְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא. כְּדֵין אִתּוֹסַף חַיִּים מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא. וְאִתְכְּלִיל אַתַר מַקְדְּשָׁא מִכָּל סִטְרִין וּבֵירָא אִתְמַלְיָא וַיַּמָּא אִשְׁתְּלִים, וּכְדֵין יָהַב לְכֹלָּא.

כְּתִיב, (משלי ה) שְׁתֵה מַיִם מִבּוֹרֶךָ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ. אַמַּאי (הָכָא) בּוֹרֶךָ בְּקַדְמִיתָא וּלְבָתַר

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב נֹחַ אִישׁ צַדִּיק. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, זֶה הַשֶּׁבַח שֶׁל הַשַּׁבָּת שֶׁבּוֹ פָּתַח טוֹב, שֶׁכָּתוּב (תהלים צב) טוֹב לְהוֹדוֹת לַה'.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, הַכֹּל אֶחָד, וְכֻלָּם אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. וְזֶה עוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת בָּעוֹלָם. תּוֹלְדוֹת שֶׁל הָעוֹלָם מִי הֵם? אֵלּוּ נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם פְּרִי מַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹתָיו, מִתְעַטֵּר מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה, מִלְּמַעְלָה מִמָּקוֹם שֶׁלְּעֹמֶק הַכֹּל. מִתְעַטֵּר מִלְּמַטָּה בַּמֶּה? בְּנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים. וְאָז נוֹסְפִים חַיִּים מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה, וְנִכְלָל מְקוֹם הַמִּקְדָּשׁ מִכָּל הַצְּדָדִים, וְהַבְּאֵר מִתְמַלֵּאת וְהַיָּם נִשְׁלָם, וְאָז נוֹתֵן לַכֹּל.

כָּתוּב (משלי ה) שְׁתֵה מַיִם מִבּוֹרֶךָ וְנוֹזְלִים

בְּאֵרֶךְ. דְּהָא בּוֹר לָא אִקְרֵי אֶלָּא רֵיקַנְיָא דְּלָא נְבִיעַ. בְּאֵר מַיִין דְּנָבְעִין. אֶלָּא כֹּלָּא אֲתַר חַד הוּא. אֶלָּא אֲתַר דְּמִסְכְּנֵי (נ"א דְּמִסְכְּנוּתָא) אֲחִידָן בֵּיהּ אִקְרֵי בּוֹר. דְּלֵית לֵיהּ מִדִּילֵיהּ אֶלָּא מַה דְּיַהֲבִין בְּגַוֵּיהּ. וּמַאן אִיהוּ דלי"ת. לְבָתָר אִתְעֲבִיד בְּאֵר דְּאִיהוּ נְבִיעַ וּמַלְיָא (ד"א דְּמַלְיָא) מִכָּל סִטְרִין. וּמָאן אִיהוּ ה"א. אִתְמַלְיָא מֵעֵילָא (דף ס ע"ב) וּנְבִיעַ מִתַּתָּא. אִתְמַלְיָא מֵעֵילָא כְּמָה דְּאֲמָרָן. וּנְבִיעַ מִתַּתָּא מִנִּשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא.

דָּבָר אַחֵר שְׁתֵּה מַיִם מִבּוֹרְךָ, דָּא דָוִד מַלְכָּא דִּכְתִיב בֵּיהּ (שמואל ב כג) מִי יַשְׁקֵנִי מַיִם מִבּוֹר בֵּית לֶחֶם. וְנוֹזְלִים דָּא אַבְרָהָם. מִתּוֹךְ, דָּא יַעֲקֹב דְּאִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא. בְּאֵרֶךְ דָּא יִצְחָק דְּאִקְרֵי בְּאֵר מַיִם חַיִּים. הָא בְּהַאי קְרָא אִשְׁתְּכַח רְתִיכָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה מֵאֲבָהָן. וְדָוִד מַלְכָּא אִתְחַבַּר עִמְּהוֹן. אִית מָאן דְּיֵימַר,

לשון הקודש

מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ. לָמָּה [כָּאן] בּוֹרֶךָ בַּתְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ בְּאֵרֶךָ? שֶׁהֲרֵי בּוֹר לֹא נִקְרָא אֶלָּא רֵיק שֶׁאֵינוֹ נוֹבֵעַ. בְּאֵר – מַיִם שֶׁנּוֹבְעִים? אֶלָּא הַכֹּל מָקוֹם אֶחָד הוּא. אֶלָּא מָקוֹם שֶׁהָעֲנִיִּים [נ"א שֶׁהָעֹנִי] אֲחוּזִים בּוֹ נִקְרָא בּוֹר, שֶׁאֵין לוֹ מִשֶּׁלּוֹ אֶלָּא מַה שֶּׁנּוֹתְנִים לְתוֹכוֹ, וּמִיהוּ? דָּלֶ"ת. אַחַר כָּךְ נַעֲשָׂה בְּאֵר שֶׁהוּא נוֹבֵעַ וּמָלֵא [שֶׁמִּתְמַלֵּא] מִכָּל הַצְּדָדִים, וּמִיהוּ? הֵ"א. מִתְמַלֵּאת מִלְּמַעְלָה וְנוֹבַעַת מִלְּמַטָּה. מִתְמַלֵּאת מִלְּמַעְלָה כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, וְנוֹבַעַת מִלְּמַטָּה מִנִּשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים.

דָּבָר אַחֵר, שְׁתֵּה מַיִם מִבּוֹרְךָ – זֶה דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (שמואל–ב כג) מִי יַשְׁקֵנִי מַיִם מִבְּאֵר בֵּית לֶחֶם. וְנוֹזְלִים – זֶה אַבְרָהָם. מִתּוֹךְ – זֶה יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בָּאֶמְצַע. בְּאֵרֶךָ – זֶה יִצְחָק, שֶׁנִּקְרָא בְּאֵר מַיִם חַיִּים. הֲרֵי בַּפָּסוּק הַזֶּה נִמְצֵאת הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה הָעֶלְיוֹנָה מֵהָאָבוֹת. וְדָוִד הַמֶּלֶךְ הִתְחַבֵּר עִמָּם. יֵשׁ מִי שֶׁיֹּאמַר,

וְנוֹזְלִים דָּא יִצְחָק. מִתּוֹךְ דָּא מֹשֶׁה דְּאִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא. בְּאֵרֶךְ דָּא אַהֲרֹן דְּאִתְקְרֵי בְּאֵר מַיִם חַיִּים. וְדָוִד מַלְכָּא דְּאִתְחַבַּר עִמְּהוֹן.

תִּיאוּבְתָּא דְּנוּקְבָא לְגַבֵּי דְּכוּרָא לָאו אִיהוּ אֶלָּא כַּד עָיֵיל רוּחָא בָּהּ וְאַשְׁדַּת מַיָּא לָקְבְלָא מַיִין עִלָּאִין דְּכוּרִין. כָּךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לָא אִתְעָרַת תִּיאוּבְתָּא לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא בְּרוּחָא דְּצַדִּיקַיָּא דְּעָאלִין בְּגַוָּוהּ. וּכְדֵין נָבְעִין מַיָּא מִגַּוָּוהּ לָקְבְלָא מַיִין דִּדְכוּרָא. וְכֹלָּא אִתְעֲבִיד תִּיאוּבְתָּא חָדָא (ס"א וְצִבּוּרָא חָדָא) וּצְרוֹרָא חָדָא וְקִשּׁוּרָא חָדָא. וְדָא הוּא רַעֲוָא דְכֹלָּא וְטִיּוּלָא דִּמְטַיֵּיל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא.

תָּא חֲזֵי, כָּל אִנּוּן תּוֹלְדוֹת דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן לָא נָפְקִין מִצַּדִּיק. אֶלָּא כַּד עָיֵיל בְּהַאי תֵּיבָה בְּחִבּוּרָא חָדָא. וְכֹלָּא גְּנִיזִין בָּהּ. וּלְבָתַר מִינָהּ נָפְקִין. אוֹף הָכָא

לשון הקודש

וְנוֹזְלִים – זֶה יִצְחָק. מִתּוֹךְ – זֶה מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בָּאֶמְצַע. בְּאֵרֶךְ – זֶה אַהֲרֹן, שֶׁנִּקְרָא בְּאֵר מַיִם חַיִּים, וְדָוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁהִתְחַבֵּר עִמָּהֶם.

תְּשׁוּקַת הַנְּקֵבָה לַזָּכָר אֵינָהּ אֶלָּא כַּאֲשֶׁר נִכְנֶסֶת בָּהּ רוּחַ וְשׁוֹפֶכֶת מַיִם כְּנֶגֶד הַמַּיִם הָעֶלְיוֹנִים הַזְּכָרִיִּים. כָּךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא מְעוֹרֶרֶת הִשְׁתּוֹקְקוּת לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא אֶלָּא בְּרוּחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּכְנָסִים בְּתוֹכָהּ, וְאָז נוֹבְעִים מַיִם מִתּוֹכָהּ כְּנֶגֶד מֵי הַזָּכָר. וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה תְּשׁוּקָה אַחַת [וַאֲגֻדָּה אַחַת] וְקִשּׁוּר אֶחָד. וְזֶהוּ רָצוֹן שֶׁל הַכֹּל וְהַטִּיּוּל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְטַיֵּל עִם נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים.

בֹּא רְאֵה, כָּל אוֹתָן תּוֹלְדוֹת גַּן הָעֵדֶן לֹא יוֹצְאִים מִצַּדִּיק אֶלָּא כְּשֶׁנִּכְנָס בַּתֵּבָה הַזּוֹ

נֹחַ אִישׁ צַדִּיק לָא אַפִּיק תּוֹלְדוֹת לְמִפְּרֵי בְּעָלְמָא עַד דְּעָאל לַתֵּיבָה וְאִתְכְּנַשׁ כֹּלָּא בָּהּ וְהַוּוּ גְּנִיזִין בָּהּ. וּלְבָתַר מִנָּהּ נָפְקוּ לְמִפְּרֵי בְּעָלְמָא וּלְאִתְקַיְּימָא בְּאַרְעָא. וְאִלְמָלֵא דְּנָפְקוּ מִגּוֹ תֵּיבָה לָא אִתְקַיְּימוּ בְּעָלְמָא. וְכֹלָּא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. מִגּוֹ תֵּיבָה נָפְקֵי לְעֵילָא. מִגּוֹ תֵּיבָה נָפְקֵי לְתַתָּא. דָּא כְּגַוְונָא דָא. (מִגּוֹ) וְהָכָא אִתְקַיְּים עָלְמָא וְלָא מִקַּדְמַת דְּנָא. דִּבְגִינֵי כָּךְ כְּתִיב וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ. וּכְתִיב וַיִּוָּלֶד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים (אָמַר רִבִּי יְהוּדָה וְגו' כְּכָתוּב בְּדַף סַב א):

וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה כֵּיוָן דִּכְתִיב וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ אַמַּאי לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. אֶלָּא כֵּיוָן דְּעָבְדוּ חוֹבֵיהוֹן בְּאִתְגַּלְיָא לְעֵינֵיהוֹן דְּכֹלָּא כְּדֵין לִפְנֵי הָאֱלֹהִים כְּתִיב.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר אֲנָא אִפְּכָא אֲמָרִית. וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ

לשון הקודש

בְּחִבּוּר אֶחָד, וְהַכֹּל גְּנוּזִים בָּהּ, וְאַחַר כָּךְ יוֹצְאִים מִמֶּנָּה. גַּם כָּאן נֹחַ אִישׁ צַדִּיק לֹא הוֹצִיא תּוֹלְדוֹת לִפְרוֹת בָּעוֹלָם עַד שֶׁנִּכְנַס בַּתֵּבָה, וְהִתְכַּנְּסוּ הַכֹּל בָּהּ וְהָיוּ גְּנוּזִים בָּהּ, וְאַחַר כָּךְ יָצְאוּ מִמֶּנָּה לִפְרוֹת בָּעוֹלָם וּלְהִתְקַיֵּם בָּאָרֶץ. וְאִלְמָלֵא שֶׁיָּצְאוּ מִתּוֹךְ הַתֵּבָה, לֹא הִתְקַיְּמוּ בָּעוֹלָם. וְהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה – מִתּוֹךְ תֵּבָה יוֹצְאִים לְמַעְלָה, מִתּוֹךְ תֵּבָה יוֹצְאִים לְמַטָּה, זֶה כְּמוֹ זֶה. [מִתּוֹךְ] וְכָאן הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם וְלֹא מִקֹּדֶם לָזֶה, שֶׁמְּשׁוּם כָּךְ כָּתוּב וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ, וְכָתוּב וַיִּוָּלֶד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים.

וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ, לָמָּה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים? אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁעָשׂוּ חֲטָאֵיהֶם בְּגָלוּי לְעֵינֵי הַכֹּל, אָז כָּתוּב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, אֲנִי אָמַרְתִּי הָפוּךְ.

לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. בְּקַדְמִיתָא לִפְנֵי הָאֱלֹהִים דְּלָא הֲווֹ עָבְדֵי בְּאִתְגַּלְיָיא. לִפְנֵי הָאֱלֹהִים עָבְדוּ וְלָא לִפְנֵי בְּנֵי נָשָׁא. וּלְבַסּוֹף עָבְדוּ בְּאִתְגַּלְיָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ חָמָס. דְּלָא הֲוָה אֲתַר בְּכָל אַרְעָא דְּלָא הֲוָה בְּאִתְגַּלְיָא. וּבְגִין כָּךְ בִּתְרֵי גַּוְונֵי אָמַר קְרָא.

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ. רִבִּי אַבָּא אָמַר מִיּוֹמָא דְּעָבַר אָדָם עַל פִּקּוּדָא דְּמָרֵיהּ כָּל בְּנֵי עָלְמָא דְּאִתְיַלִּידוּ לְבָתָר אִקְרוּן בְּנֵי הָאָדָם. וְלָא לִשְׁבָחָא אִקְרוּן הָכִי. אֶלָּא כְּמַאן דְּאָמַר בְּנוֹי דְּהַהוּא דְּעָבַר עַל פִּקּוּדָא דְּמָרֵיהּ. כֵּיוָן דְּאָתָא נֹחַ, אִקְרוּן בְּנֵי עָלְמָא עַל שְׁמֵיהּ דְּנֹחַ. תּוֹלְדוֹת נֹחַ לִשְׁבָחָא. דְּקָאִים לוֹן בְּעָלְמָא. וְלָא תּוֹלְדוֹת דְּאָדָם דְּאַעְבַּר לוֹן מֵעָלְמָא וְגָרִים מוֹתָא לְכֻלְּהוּ.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי, אִי הָכִי, הָא כְּתִיב לְבָתָר וַיֵּרֶד

לשון הקודש

וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים – בַּהַתְחָלָה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים, שֶׁלֹּא הָיוּ עוֹשִׂים בְּגָלוּי. לִפְנֵי הָאֱלֹהִים עָשׂוּ וְלֹא לִפְנֵי בְּנֵי אָדָם. וּלְבַסּוֹף עָשׂוּ בְּגָלוּי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ חָמָס, שֶׁלֹּא הָיָה מָקוֹם בְּכָל הָאָרֶץ שֶׁלֹּא הָיָה בְּגָלוּי, וּבְגִלַּל כָּךְ אָמַר הַפָּסוּק בִּשְׁנֵי גְוָנִים.

אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ – רַבִּי אַבָּא אָמַר, מִיּוֹם שֶׁעָבַר אָדָם עַל מִצְוַת רִבּוֹנוֹ, כָּל בְּנֵי הָאָדָם שֶׁנּוֹלְדוּ אַחַר כָּךְ נִקְרְאוּ בְּנֵי הָאָדָם. וְלֹא לְשֶׁבַח נִקְרְאוּ כָּךְ, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁאָמַר בְּנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁעָבַר עַל מִצְוַת רִבּוֹנוֹ. כֵּיוָן שֶׁבָּא נֹחַ, נִקְרְאוּ בְּנֵי הָעוֹלָם עַל שֵׁם נֹחַ. תּוֹלְדֹת נֹחַ לְשֶׁבַח. שֶׁהֶעֱמִידָם בָּעוֹלָם. וְלֹא תּוֹלְדוֹת אָדָם שֶׁהֶעֱבִירָם מֵהָעוֹלָם וְגָרַם מָוֶת לְכֻלָּם.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, אִם כָּךְ, הֲרֵי כָּתוּב אַחַר כָּךְ, וַיֵּרֶד ה' לִרְאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת

יְיָ לִרְאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנֵי הָאָדָם כְּתִיב וְלָא כְתִיב בְּנֵי נֹחַ. אָמַר לֵיהּ בְּגִין דְּאָדָם (דְּחָטָא ד"א חָטָא) קַמֵּי מָרֵיהּ טַב לֵיהּ דְּלָא אִבְּרֵי וְלָא יִכְתּוֹב עֲלֵיהּ הַאי קְרָא.

אֶלָּא תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (משלי י) בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב. כַּד בְּרָא טַב, כָּל בְּנֵי עָלְמָא דָּכְרִין לֵיהּ לְאָבוּי לְטַב. וְכַד אִיהוּ בִּישׁ, כֻּלָּא דָּכְרִין לֵיהּ לְאָבוּי לְבִישׁ. אָדָם בְּגִין דְּחָטָא וְעָבַר עַל פִּקּוּדָא דְמָרֵיהּ, כַּד אָתוּ אִנּוּן דְּמָרְדוּ בְּמָרֵיהוֹן מַה כְּתִיב אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם בְּנוֹי דְּאָדָם קַדְמָאָה דְּמָרַד בְּמָרֵיהּ וְעָבַר עַל פִּקּוּדֵיהּ. וּבְגִינֵי כָּךְ אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ. אֵלֶּה וְלָא קַדְמָאֵי. אֵלֶּה דְּנָפְקוּ וְעָאלוּ גּוֹ תֵּיבָה וְאַפִּיקוּ תּוֹלְדִין לְעָלְמִין וְלָא תּוֹלְדוֹת אָדָם דְּנָפַק מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן וְלָא אַפִּיק לוֹן מִתַּמָּן.

לשון הקודש

הַמִּגְדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנֵי הָאָדָם כָּתוּב, וְלֹא כָתוּב בְּנֵי נֹחַ. אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁאָדָם [שֶׁחָטָא ד"א חָטָא] לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא וְלֹא יִכְתֹּב עָלָיו הַכָּתוּב פָּסוּק זֶה.

אֶלָּא בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (משלי י) בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב. כַּאֲשֶׁר הַבֵּן טוֹב, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם זוֹכְרִים אֶת אָבִיו לְטוֹב. וּכְשֶׁהוּא רַע, כֻּלָּם זוֹכְרִים אֶת אָבִיו לְרַע. אָדָם, מִשּׁוּם שֶׁחָטָא וְעָבַר עַל מִצְוַת רִבּוֹנוֹ, כְּשֶׁבָּאוּ אוֹתָם שֶׁמָּרְדוּ בְּרִבּוֹנָם מַה כָּתוּב? אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁמָּרַד בְּרִבּוֹנוֹ וְעָבַר עַל מִצְוָתוֹ, וְלָכֵן אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ. אֵלֶּה וְלֹא הָרִאשׁוֹנִים. אֵלֶּה שֶׁיָּצְאוּ וְנִכְנְסוּ לְתוֹךְ הַתֵּבָה וְהוֹצִיאוּ תּוֹלְדוֹת לְעוֹלָמִים. וְלֹא תּוֹלְדוֹת אָדָם שֶׁיָּצָא מִגַּן עֵדֶן וְלֹא הוֹצִיא אוֹתָם מִשָּׁם.

תָּא חֲזֵי, אִלּוּ אַפִּיק אָדָם תּוֹלְדוֹת מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן, לָא יִשְׁתֵּצוּן לְדָרֵי דָרִין. וְלָא אִתְחַשַּׁךְ נְהוֹרָא דְסִיהֲרָא לְעָלְמִין. וְכֻלְּהוּ הֲווֹ קָיְימִין לְעָלְמִין. וְאֲפִילּוּ מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי לָא קָיְימֵי קָמַיְיהוּ בִּנְהוֹרָא וְזִיוָא וְחָכְמְתָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ. אֲבָל כֵּיוָן דְּגָרִים (דף סא ע"א) חֶטְאָה וְנָפַק אִיהוּ מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן וְעֲבַד תּוֹלְדוֹת לְבַר. לָא אִתְקָיְימוּ בְּעָלְמָא וְלָא הֲווֹ כְּדְקָא חָזֵי.

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה וְכִי הֵיךְ יָכְלִין לְמֶעְבַּד תּוֹלְדוֹת תַּמָּן דְּהָא אִלְּמָלֵא לָא אִתְמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ יֵצֶר הָרָע וְחָטָא אִתְקַיֵּים אִיהוּ בְּעָלְמָא בִּלְחוֹדוֹי וְלָא יַעֲבִיד תּוֹלְדוֹת. כְּגַוְונָא דָא אִלְּמָלֵא דְחָבוּ יִשְׂרָאֵל בְּעֶגְלָא וְאַמְשִׁיכוּ עֲלַיְיהוּ יֵצֶר הָרָע לָא עֲבָדוּ תּוֹלְדוֹת לְעָלְמִין וְלָא יֵיתוּן דָּרִין אַחֲרָנִין לְעָלְמָא.

לשון הקודש

בא רְאֵה, אִלּוּ הוֹצִיא אָדָם תּוֹלְדוֹת מִגַּן עֵדֶן, לֹא הָיוּ מֻשְׁמָדִים לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, וְלֹא נֶחְשַׁךְ אוֹר הַלְּבָנָה לְעוֹלָמִים, וְכֻלָּם הָיוּ קַיָּמִים לְעוֹלָמִים, וַאֲפִלּוּ מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים לֹא עָמְדוּ לִפְנֵיהֶם בְּאוֹר וְזִיו וְחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁגָּרַם הַחֵטְא וְיָצָא מִגַּן עֵדֶן וְעָשָׂה תּוֹלְדוֹת בַּחוּץ, לֹא הִתְקַיְּמוּ בָעוֹלָם וְלֹא הָיוּ כָּרָאוּי.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, וְכִי אֵיךְ יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת שָׁם, שֶׁהֲרֵי אִלְּמָלֵא לֹא נִמְשַׁךְ עָלָיו יֵצֶר הָרָע וְחָטָא, יִתְקַיֵּם הוּא בָּעוֹלָם לְבַדּוֹ וְלֹא יַעֲשֶׂה תּוֹלְדוֹת? כְּמוֹ זֶה אִלְּמָלֵא שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל בָּעֵגֶל וְהִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם יֵצֶר הָרָע, לֹא יַעֲשׂוּ לְעוֹלָמִים תּוֹלְדוֹת וְלֹא יָבֹאוּ דוֹרוֹת אֲחֵרִים לָעוֹלָם.

אָמַר לֵיהּ אִלְמָלֵא לֹא חָטָא אָדָם לָא עָבִיד תּוֹלְדוֹת כְּגַוְונָא דָא מִסִּטְרָא דְיֵצֶר הָרָע. אֲבָל עָבִיד תּוֹלְדוֹת מִסִּטְרָא דְרוּחָא קַדִּישָׁא. דְּהַשְׁתָּא לָא עָבִיד תּוֹלְדוֹת אֶלָּא מִסִּטְרָא דְיֵצֶר הָרָע. וּבְגִין דְּכָל תּוֹלְדוֹת דִּבְנֵי נָשָׁא כֻּלְּהוּ מִסִּטְרָא דְיֵצֶר הָרָע, בְּגִין כָּךְ לֵית לוֹן קִיּוּם. וְאִי אֶפְשָׁר לוֹן לְאִתְקַיְּימָא, דְּסִטְרָא אַחֲרָא אִתְעָרַב בְּהוּ. (ז"ח ל"ג וְאֶפְשָׁר לוֹן בְּסִטְרָא אַחֲרָא).

אֲבָל אִלְמָלֵא לֹא חָטָא אָדָם וְלָא אִתְתָּרַךְ מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן. הָוָה עָבִיד תּוֹלְדוֹת מִסִּטְרָא דְרוּחַ קֻדְשָׁא דְקַדִּישִׁין כְּמַלְאֲכֵי עִלָּאִין קָיְימִין לְדָרֵי דָרִין כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. כֵּיוָן דְּחָטָא וְאוֹלִיד בְּנִין לְבַר מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן, וְלָא זָכָה לְאַפָּקָא לוֹן מִגִּנְתָּא, לָא אִתְקַיְּימוּ אֲפִלּוּ לְאִשְׁתְּרָשָׁא בְּעָלְמָא דָא. עַד דְּאָתָא נֹחַ דְּאִיהוּ צַדִּיק וְעָאל בַּתֵּבָה. וּמִן תֵּבָה נָפְקוּ כָּל דָּרִין דְּעָלְמָא.

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, אִלְמָלֵא לֹא חָטָא אָדָם, לֹא יַעֲשֶׂה תּוֹלְדוֹת כְּמוֹ זֶה מִצַּד שֶׁל יֵצֶר הָרָע, אֲבָל יַעֲשֶׂה תּוֹלְדוֹת מִצַּד שֶׁל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. שֶׁעַכְשָׁו אֵינוֹ עוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת אֶלָּא מִצַּד הַיֵּצֶר הָרָע, וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל תּוֹלְדוֹת בְּנֵי הָאָדָם כֻּלָּם מִן הַצַּד שֶׁל יֵצֶר הָרָע, לָכֵן אֵין לָהֶם קִיּוּם, וְאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהִתְקַיֵּם, שֶׁהַצַּד הָאַחֵר מְעֹרָב בָּהֶם [וְאֶפְשָׁר לָהֶם בַּצַּד הָאַחֵר].

אֲבָל אִלְמָלֵא לֹא חָטָא אָדָם וְלֹא גֹרַשׁ מִגַּן עֵדֶן, הָיָה עוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת מִצַּד שֶׁל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁקְּדוֹשִׁים כְּמַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים עוֹמְדִים לְדוֹרֵי דוֹרוֹת כְּמוֹ שֶׁהָיָה לְמַעְלָה. כֵּיוָן שֶׁחָטָא וְהוֹלִיד בָּנִים מִחוּץ לְגַן עֵדֶן וְלֹא זָכָה לְהוֹצִיאָם מִן הַגָּן, לֹא הִתְקַיְּמוּ אֲפִלּוּ לְהִשְׁתָּרֵשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה, עַד שֶׁבָּא נֹחַ, שֶׁהוּא צַדִּיק, וְנִכְנַס בַּתֵּבָה, וּמֵהַתֵּבָה יָצְאוּ כָּל דּוֹרוֹת הָעוֹלָם, וּמִשָּׁם הִתְפַּזְּרוּ

וּמִתַּמָּן אִתְבַּדְּרוּ לְכָל אַרְבַּע רוּחֵי עָלְמָא.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה. אַמַּאי נִשְׁחָתָה. בְּגִין כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ, כְּמָה דְּאִתְּמַר. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח קְרָא וְאָמַר (יונה ג) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ מִדַּרְכָּם הָרָעָה.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דִבְנֵי נָשָׁא זָכָאן וְנָטְרֵי פִּקּוּדֵי דְאוֹרַיְיתָא, כְּדֵין אַרְעָא אִתְתַּקְּפַת, וְכָל חֵידוּ אִשְׁתַּכְּחַת בָּהּ. מָאי טַעְמָא בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא שָׁרְיָא עַל אַרְעָא. וּכְדֵין כֹּלָּא עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי בְּחֶדְוָה. וְכַד בְּנֵי נָשָׁא מְחַבְּלָן אָרְחַיְיהוּ וְלָא נָטְרֵי פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא וְחָטָאן קַמֵּי מָארֵיהוֹן, וּכְדֵין כַּבְיָכוֹל דַּחְיָין לָהּ לִשְׁכִינְתָּא מֵעָלְמָא וְאִשְׁתְּאָרַת אַרְעָא מְחַבְּלָא. דְּהָא שְׁכִינְתָּא אִתְדַּחְיָיא וְלָא שָׁרְיָא עֲלָהּ וּכְדֵין אִתְחַבְּלַת. מָאי טַעֲמָא אִתְחַבְּלַת. בְּגִין דְּשַׁרְיָא רוּחָא אַחְרָא עֲלָהּ

לשון הקודש

לְכָל אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה. לָמָּה נִשְׁחָתָה? מִשּׁוּם כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח פָּסוּק וְאָמַר, (יונה ג) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ מִדַּרְכָּם הָרָעָה.

בֵּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁבְּנֵי אָדָם זוֹכִים וְשׁוֹמְרִים אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, אָז הָאָרֶץ מִתְחַזֶּקֶת וְנִמְצֵאת בָּהּ כָּל הַשִּׂמְחָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עַל הָאָרֶץ. וְאָז הַכֹּל, עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, בְּחֶדְוָה. וּכְשֶׁבְּנֵי אָדָם מַשְׁחִיתִים דַּרְכֵּיהֶם וְלֹא שׁוֹמְרִים אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְחוֹטְאִים לִפְנֵי רִבּוֹנָם, אָז כִּבְיָכוֹל דּוֹחִים אֶת הַשְּׁכִינָה מֵהָעוֹלָם, וְנִשְׁאֶרֶת הָאָרֶץ מְשֻׁחֶתֶת, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה נִדְחַתָּה וְלֹא שׁוֹרָה עָלֶיהָ, וְאָז הִיא נִשְׁחֶתֶת. מָה הַטַּעַם נִשְׁחֶתֶת? מִשּׁוּם שֶׁשּׁוֹרָה רוּחַ אַחֶרֶת

דִּמְחַבְּלָא עָלְמָא. וְעַל דָּא אַמְרִינָן דְּיִשְׂרָאֵל יָהֲבֵי עוֹז לֵאלֹהִים דִּמְקַיְּימִין עָלְמָא. אֱלֹהִים דָּא שְׁכִינְתָּא.

וְאִם חַס וְשָׁלוֹם אִי יִשְׂרָאֵל יִשְׁתַּכְּחוּ חַיָּיבִין מַה כְּתִיב, (תהלים ו) רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים וְגוֹ' מִשּׁוּם דְּרֶשֶׁת הֵכִינוּ לִפְעָמַי. כָּפַף נַפְשִׁי בְּסִבַּת חָמָס וְשִׂנְאַת חִנָּם. כָּרוּ לְפָנַי שׁוּחָה וְגוֹ' כְּגַוְונָא דְדוֹר הַמַּבּוּל דִּבְגִין חָמָס דְּהֲוָת בֵּינֵיהוֹן הָוָה בֵּינֵיהוֹן שִׂנְאָה וּדְבָבוּ.

יָכוֹל אַף בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל כֵּן. וְהָא תָּנֵינָן אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל לָא שַׁרְיָא עֲלָהּ רוּחָא אַחֲרָא וְלָא מְמַנָּא אַחֲרָא בַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי. תָּא חֲזֵי, דְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל הָכִי הוּא דְּלָא שַׁרְיָא עֲלָהּ מְמַנָּא וְלָא שְׁלִיחָא אַחֲרָא בַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי. אֲבָל שַׁעֲתָא חָדָא שַׁרְיָא עֲלָהּ לְחַבְּלָא בְּנֵי נָשָׁא. מְנָלָן

לשון הקודש

עָלֶיהָ שֶׁמְּחַבֶּלֶת אֶת הָעוֹלָם. וְעַל זֶה אוֹמְרִים, שֶׁיִּשְׂרָאֵל נוֹתְנִים עֹז לֵאלֹהִים שֶׁמַּעֲמִידִים אֶת הָעוֹלָם. אֱלֹהִים זוֹ שְׁכִינָה. **וְאִם** חַס וְשָׁלוֹם אִם יִשְׂרָאֵל יִמָּצְאוּ רְשָׁעִים, מַה כָּתוּב? (תהלים ו) רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים וְגוֹ', מִשּׁוּם שֶׁרֶשֶׁת הֵכִינוּ לִפְעָמַי, כָּפַף נַפְשִׁי, בְּסִבַּת חָמָס וְשִׂנְאַת חִנָּם. כָּרוּ לְפָנַי שׁוּחָה וְגוֹ', כְּמוֹ שֶׁבְּדוֹר הַמַּבּוּל, שֶׁמִּשּׁוּם הֶחָמָס שֶׁהָיָה בֵּינֵיהֶם, הָיְתָה בֵּינֵיהֶם שִׂנְאָה וְאֵיבָה.

יָכוֹל אַף בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כֵּן? וַהֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא שׁוֹרָה עָלֶיהָ רוּחַ אַחֶרֶת וְלֹא מְמֻנֶּה אַחֵר חוּץ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּלְבַדּוֹ. בֹּא רְאֵה שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כָּךְ הִיא שֶׁלֹּא שׁוֹרֶה עָלֶיהָ מְמֻנֶּה וְלֹא שָׁלִיחַ אַחֵר פְּרָט לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לְבַדּוֹ, אֲבָל שָׁעָה אַחַת שׁוֹרֶה עָלֶיהָ לְהַשְׁחִית אֶת בְּנֵי הָאָדָם. מִנַּיִן לָנוּ?

מִדָּוִד דִּכְתִיב, (דברי הימים א כא) וַיַּרְא דָוִד אֶת מַלְאַךְ יְיָ וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְיָדוֹ נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלִַם וּכְדֵין אִתְחַבָּלַת אַרְעָא.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אֲפִלּוּ בְהַהִיא שַׁעֲתָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה. כְּתִיב הָכָא מַלְאַךְ יְיָ. וּכְתִיב הָתָם (בראשית מח) הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי. וּכְתִיב (שמות יד) וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים. הֵן לְטַב וְהֵן לְבִישׁ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁלִּיט עֲלָהּ. לְטַב בְּגִין דְּלָא אִתְמַסְּרָא תְּחוֹת שְׁאַר מְמַנָּן, וְכָל דַּיְירֵי עָלְמָא יִכְסְפוּן מִן עוֹבָדַיְיהוּ. לְבִישׁ בְּגִין דְּלָא יֶחֱדוּן אִנּוּן לְשַׁלְטָאָה עֲלָהּ. וְאִי תֵּימָא (ד"א ל"ג לָא) וְהָא כְתִיב, (איכה א) כִּי רָאֲתָה גוֹיִם בָּאוּ מִקְּדָשָׁהּ וְחֲרִיבוּ בֵיתָא וְאִי לָא שָׁלְטִין אִנּוּן מְמַנָּן לָא אִתְחָרַב מַקְדְּשָׁא.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ וּכְתִיב עָשָׂה יְיָ אֶת אֲשֶׁר זָמַם. תָּא חֲזֵי, כְּתִיב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת

לשון הקודש

מִדָּוִד, שֶׁכָּתוּב (דברי הימים–א כא) וַיַּרְא דָוִד אֶת מַלְאַךְ ה' וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְיָדוֹ נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַיִם, וְאָז נִשְׁחֲתָה הָאָרֶץ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲפִלּוּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה. כָּתוּב כָּאן מַלְאַךְ ה', וְכָתוּב שָׁם (בראשית מח) הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי, וְכָתוּב וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים. הֵן לְטוֹב הֵן לְרַע שׁוֹלֵט עָלֶיהָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. לְטוֹב – מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִמְסְרָה תַּחַת שְׁאָר הַמְּמֻנִּים, וְכָל דַּיָּרֵי הָעוֹלָם יִתְבַּיְּשׁוּ מִמַּעֲשֵׂיהֶם. לְרַע – כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׂמְחוּ אֵלֶּה לִשְׁלֹט עָלֶיהָ. וְאִם תֹּאמַר, וַהֲרֵי כָּתוּב (איכה א) כִּי רָאֲתָה גוֹיִם בָּאוּ מִקְּדָשָׁהּ, וְהֶחֱרִיבוּ בֵיתָהּ. וְאִם לֹא שׁוֹלְטִים אוֹתָם מְמֻנִּים, לֹא נֶחֱרַב הַמִּקְדָּשׁ!

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ, וְכָתוּב

הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה. נִשְׁחָתָה וַדָּאי כְּמָה דְּאִתְּמַר. הָכִי נָמֵי (יונה ג) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ מִדַּרְכָּם הָרָעָה. דְּהָא כְּדֵין אַרְעָא קָרָאת לְעֵילָא וְסָלְקָא בִּסְלִיקוּ עִלָּאָה וּמִקַּשְׁטָא אַנְפָּהָא. כְּנוּקְבָא דְּמִקַּשְׁטָא לְגַבֵּי דְּכוּרָא. הָכִי נָמֵי אַרְעָא. דְּהָא גַּדְלַת בְּנִין זַכָּאִין לְמַלְכָּא.

וְהָכָא דְּלָא תָּבוּ דָּרָא דְטוֹפָנָא מַה כְּתִיב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה וְגוֹ' כְּאִתְּתָא דְּאִסְתָּאֲבַת וְאַסְתִּירַת אַנְפָּהָא מִבַּעֲלָהּ. וּבְזִמְנָא דְּאַסְגִּיאוּ חוֹבֵי בְּנֵי נָשָׁא בְּאִתְגַּלְיָא, אַרְעָא שַׁוְיָאַת אַנְפָּהָא כְּנוּקְבָא דְּלֵית לָהּ כִּסּוּפָא מִכֹּלָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה כב) וְהָאָרֶץ חָנְפָה תַּחַת יוֹשְׁבֶיהָ. וְעַל דָּא וַיַּרְא כִּי נִשְׁחָתָה וַדָּאי. מָאי טַעֲמָא בְּגִין כִּי הִשְׁחִית כָּל (דף סא ע"ב) בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ.

לשון הקודש

(שם ב) עָשָׂה ה' אֲשֶׁר זָמָם. בֹּא רְאֵה, כָּתוּב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה. נִשְׁחָתָה וַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. כָּךְ גַּם (יונה ג) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ מִדַּרְכָּם הָרָעָה. שֶׁהֲרֵי אָז הָאָרֶץ קוֹרֵאת לְמַעְלָה וְעוֹלָה בַּעֲלִיָּה עֶלְיוֹנָה וּמִקַּשֶּׁטֶת פָּנֶיהָ כִּנְקֵבָה שֶׁמִּתְקַשֶּׁטֶת אֶל הַזָּכָר, כָּךְ גַּם הָאָרֶץ, שֶׁהֲרֵי גִּדְלָה בָּנִים צַדִּיקִים לַמֶּלֶךְ.

וְעַכְשָׁו שֶׁלֹּא שָׁבוּ דּוֹר הַמַּבּוּל מַה כָּתוּב? וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה, כְּאִשָּׁה שֶׁנִּטְמְאָה וְהִסְתִּירָה פָּנֶיהָ מִבַּעְלָהּ. וּבִזְמַן שֶׁמִּתְרַבִּים חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם בְּגָלוּי, הָאָרֶץ שָׂמָה פָּנֶיהָ כִּנְקֵבָה שֶׁאֵין לָהּ בּוּשָׁה מִכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כד) וְהָאָרֶץ חָנְפָה תַּחַת יֹשְׁבֶיהָ. וְעַל זֶה וַיַּרְא כִּי נִשְׁחָתָה וַדַּאי. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ.

רִבִּי אֶלְעָזָר אֲזַל לְגַבֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוֹנְיָא חָמוּי. כֵּיוָן דְּחָמָא לֵיהּ אַתְקִין לֵיהּ תּוּפְסִיתָא (ס"א טוּפְסִיסָא) דְּקוּמְרָא בְּמָטוּן דְּקוּלְפָּא וְיתִיבוּ. אָמַר לֵיהּ חָמוּי אֶפְשָׁר דְּשָׁמַעְתְּ מֵאָבוּךְ הַאי דִּכְתִיב (איכה ב) עָשָׂה יְיָ אֲשֶׁר זָמַם בִּצַּע אִמְרָתוֹ אֲשֶׁר צִוָּה מִימֵי קֶדֶם.

אָמַר לֵיהּ הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּא. בִּצַּע אִמְרָתוֹ, דְּבָזַע פּוּרְפִּירָא דִילֵיהּ. אֲשֶׁר צִוָּה מִימֵי קֶדֶם, דְּהָא פּוּרְפִּירָא פָּקִיד לָהּ מֵאִנּוּן יוֹמֵי קַדְמָאֵי עִלָּאֵי, וּבְיוֹמָא דְּאִתְחָרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא בָּזַע לָהּ. בְּגִין דְּהַאי פּוּרְפִּירָא אִיהִי יְקָרָא דִילֵיהּ וְתִיקוּנָא דִילֵיהּ וּבָזַע לֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ עָשָׂה יְיָ אֲשֶׁר זָמַם. וְכִי מַלְכָּא חָשִׁיב (קוֹדֶם) לְאַבְאָשָׁא לִבְנוֹי עַד לָא יֵיתוּן לְמֶחְטֵי. אָמַר לֵיהּ לְמַלְכָּא דְּחָזֶה לֵיהּ מָאן יְקָר, וּבְכָל יוֹמָא חָזֶה

לשון הקודש

רַבִּי אֶלְעָזָר הָלַךְ אֶל רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוֹנְיָא חָמִיו. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתוֹ, הִתְקִין לוֹ שָׁטִיחַ שֶׁל כִּסּוּי בְּמוֹטוֹת שֶׁל עֵץ, וְיָשְׁבוּ. אָמַר לוֹ חָמִיו, אֶפְשָׁר שֶׁשָּׁמַעְתָּ מֵאָבִיךָ זֶה שֶׁכָּתוּב (איכה ב) עָשָׂה ה' אֲשֶׁר זָמַם בִּצַּע אִמְרָתוֹ אֲשֶׁר צִוָּה מִימֵי קֶדֶם?.

אָמַר לוֹ, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים, בִּצַּע אִמְרָתוֹ – שֶׁקָּרַע הָאַדֶּרֶת שֶׁלּוֹ. אֲשֶׁר צִוָּה מִימֵי קֶדֶם – שֶׁהֲרֵי אוֹתָהּ הָאַדֶּרֶת צִוָּה מֵאוֹתָם יָמִים רִאשׁוֹנִים עֶלְיוֹנִים, וּבַיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קָרַע אוֹתָהּ, מִשּׁוּם שֶׁהָאַדֶּרֶת הַזּוֹ הִיא כְּבוֹדוֹ וְתִקּוּנוֹ, וְקָרַע אוֹתָהּ.

אָמַר לוֹ, עָשָׂה ה' אֲשֶׁר זָמַם, וְכִי מֶלֶךְ חוֹשֵׁב [קוֹדֶם] לְהָרַע לְבָנָיו עַד שֶׁלֹּא יָבֹאוּ לַחֲטֹא?! אָמַר לוֹ, (מִשָּׁל) לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ כְּלִי יָקָר, וּבְכָל יוֹם הָיָה פּוֹחֵד עָלָיו שֶׁלֹּא

דָּחִיל עֲלֵיהּ דְּלָא יִתְבַּר וְהַוָּה מִסְתַּכֵּל בֵּיהּ וְתַקִּין בְּעֵינוֹי. לְיוֹמִין אָתָא בְּרֵיהּ וְאַרְגִּיז לֵיהּ לְמַלְכָּא, נָטַל מַלְכָּא הַהוּא מָאן יְקָר וּתְבַר לֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב עָשָׂה יְיָ אֲשֶׁר זָמָם.

תָּא חֲזֵי, מִן יוֹמָא דְאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא הֲוָה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִסְתַּכֵּל בֵּיהּ וְחָבִיב עָלֵיהּ סַגִּי וְהַוָּה דָּחִיל עֲלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל דְּיֶחֱטוּן וִיחָרֵב בֵּי מַקְדְּשָׁא. וְכֵן בְּכָל זִמְנָא דְהֲוָה אָתֵי לְגַבֵּי בֵּי מַקְדְּשָׁא הֲוָה לָבִיש הַהוּא פּוּרְפִּירָא. לְבָתָר דְּגָרְמוּ חוֹבִין וְאַרְגִּיזוּ קַמֵּי מַלְכָּא אִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא וּבָזַע הַהוּא פּוּרְפִּירָא (ד"א גרים הכי הַהוּא פּוּרְפִּירָא וְאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא) הֵינוּ דִכְתִיב עָשָׂה יְיָ אֲשֶׁר זָמַם.

בְּצַע אִמְרָתוֹ וְגו' (הַאי אִמְרָתוֹ בְּקַדְמִיתָא יָתְבָא בְּרֹאשׁ אָמִיר. וְהָא אִתְעַטְּרוּ עַטְרָא לְרֵישָׁא וְאִילָן נָאֶה לְפָנָיו. וְאִיהִי מִימֵי קֶדֶם וַדַּאי. וּכְדֵין עַצִּיבוּ קַמֵּיהּ בְּבָתֵּי בָּרָאי וַדַּאי וְהֵן (ישעיה לג) אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה. (ישעיה כב) וַיִּקְרָא יְיָ צְבָאוֹת בַּיּוֹם

לשון הקודש

יִשָּׁבֵר וְהָיָה מִסְתַּכֵּל בּוֹ וּמָצָא חֵן בְּעֵינָיו. לְיָמִים בָּא בְּנוֹ וְהִרְגִּיז אֶת הַמֶּלֶךְ, לָקַח הַמֶּלֶךְ אוֹתוֹ כְּלִי יָקָר וְשָׁבַר אוֹתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עָשָׂה ה' אֲשֶׁר זָמָם.

בֹּא רְאֵה, מִיּוֹם שֶׁנִּבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִסְתַּכֵּל בּוֹ וְחָבִיב עָלָיו הַרְבֵּה, וְהָיָה פּוֹחֵד עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁיֶּחֱטְאוּ וְיֵחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְכָךְ בְּכָל פַּעַם שֶׁהָיָה בָּא אֵצֶל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הָיָה לוֹבֵשׁ אוֹתָהּ אַדֶּרֶת. אַחַר שֶׁגָּרְמוּ הַחֲטָאִים וְהִרְגִּיזוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, נֶחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְקָרַע אוֹתָהּ הָאַדֶּרֶת [קָרַע אוֹתָהּ הָאַדֶּרֶת וְנֶחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ]. הֵינוּ שֶׁכָּתוּב עָשָׂה ה' אֲשֶׁר זָמָם.

בְּצַע אֶמְרָתוֹ וְגו' וְהָאֶמְרָתוֹ הַזּוֹ בַּתְּחִלָּה יָשְׁבָה בְּרֹאשׁ אָמִיר, וַהֲרֵי הִתְעַטְּרוּ עֲטָרָה לְרֹאשׁ וְאִילָן נָאֶה לְפָנָיו. וְהִיא מִימֵי קֶדֶם וַדַּאי. וְאָז עֲצֻבוּת לְפָנָיו בְּבָתִּים הַחִיצוֹנִים וַדַּאי, (ישעיה לג) וְהֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ

הַהוּא וְגוֹ') הַיְינוּ בִּזְמָנָא דְּאִתְחֲרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא. אֲבָל בִּזְמָנָא אָחֳרָא לֵית חֶדְוָה קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּזִמְנָא דְּאִתְאֲבִידוּ חַיָּיבֵי עָלְמָא וְאִנּוּן דְּאַרְגִּיזוּ קַמֵּיהּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי יא) וּבַאֲבוֹד רְשָׁעִים רִנָּה. וְכֵן בְּכָל דָּרָא וְדָרָא דְּעָבִיד דִּינָא בְּחַיָּיבֵי עָלְמָא. חֶדְוָה וְתוּשְׁבְּחָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְאִי תֵּימָא הָא תָּנֵינָן דְּלֵית חֶדְוָה קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד אִיהוּ עָבִיד דִּינָא בְּחַיָּיבַיָּא. אֶלָּא תָּא חָזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְעֲבִיד דִּינָא בְּחַיָּיבַיָּא, חֶדְוָון וְתוּשְׁבְּחָן קַמֵּיהּ עַל דְּאִתְאֲבִידוּ מֵעָלְמָא. וְהָנֵי מִילֵּי כַּד מָטָא הַהוּא זִמְנָא דְּאוֹרִיךְ לוֹן וְלָא תָּאבָן לְגַבֵּיהּ מֵחוֹבַיְיהוּ. אֲבָל אִי אִתְעֲבִיד בְּהוּ דִּינָא עַד לָא מָטָא זִמְנַיְיהוּ, (וְעַד) דְּלָא אִשְׁתַּלִּים חוֹבַיְיהוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית טו) כִּי לֹא שָׁלֵם עֲוֹן הָאֱמֹרִי עַד הֵנָּה, כְּדֵין לֵית

לשון הקודש

חֲצָה. (שם כב) וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא וְגוֹ'). הַיְינוּ בִּזְמַן שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. אֲבָל בִּזְמַן אַחֵר אֵין חֶדְוָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ זְמַן שֶׁאוֹבְדִים רִשְׁעֵי הָעוֹלָם וְאוֹתָם שֶׁהִרְגִּיזוּ לְפָנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי יא) וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה. וְכֵן בְּכָל דּוֹר וְדוֹר שֶׁעוֹשֶׂה דִּין בְּרִשְׁעֵי הָעוֹלָם, חֶדְוָה וְתִשְׁבַּחַת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁאֵין חֶדְוָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁהוּא עוֹשֶׂה דִּין בָּרְשָׁעִים? אֶלָּא בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁנַּעֲשֶׂה דִּין בָּרְשָׁעִים, חֶדְוּוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְפָנָיו עַל שֶׁנֶּאֱבְדוּ מֵהָעוֹלָם. וְהַדְּבָרִים הַלָּלוּ כְּשֶׁמַּגִּיעַ אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִמְתִּין לָהֶם וְלֹא שָׁבוּ אֵלָיו מֵחֲטָאֵיהֶם. אֲבָל אִם נַעֲשֶׂה בָהֶם דִּין עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַנָּם, [וְעַד] שֶׁלֹּא נִשְׁלַם חֶטְאָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית טו) כִּי

חֶדְוָה קַמֵּיהּ וּבָאִישׁ קַמֵּיהּ עַל דְּאִתְאֲבִידוּ.

וְאִי תֵּימָא אִיהוּ עַד לָא מָטוּ זְמַנַּיְיהוּ אַמַּאי עָבִיד בְּהוּ דִּינָא. אֶלָּא אִנּוּן גָּרְמִין בִּישָׁא לְגַרְמַיְיהוּ. דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא עָבִיד בְּהוּ דִּינָא עַד לָא מָטָא זְמַנַּיְיהוּ. אֶלָּא בְּגִין דְּמִשְׁתַּתְּפֵי בַּהֲדַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל לְאַבְאָשָׁא לוֹן. וּבְגִין כָּךְ עָבִיד בְּהוּ דִּינָא וְאוֹבִיד לוֹן מֵעָלְמָא בְּלָא זְמָנָא. וְדָא הוּא דְּאַבְאִישׁ קַמֵּיהּ. וּבְגִין כָּךְ אַטְבַּע מִצְרָאֵי בְּיַמָּא. וְאוֹבִיד שַׂנְאֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל בִּימֵי יְהוֹשָׁפָט. וְכֵן כֻּלְּהוּ. דְּהָא בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל אִתְאֲבִידוּ בְּלָא זְמָנָא.

אֲבָל כַּד אִשְׁתְּלִים זְמָנָא דְּאוֹרִיךְ לוֹן וְלָא תָּבוּ. כְּדֵין חֶדְוָה וְתוּשְׁבַּחְתָּא קַמֵּיהּ עַל דְּאִתְאֲבִידוּ מֵעָלְמָא. בַּר בְּזִמְנָא דְּאִתְחֲרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא. דְּאַף עַל גַּב דְּאִשְׁתְּלִים זְמָנָא דִּלְהוֹן דְּאַרְגִּיזוּ קַמֵּיהּ, לָא

לשון הקודש

לֹא שָׁלֵם עֲוֹן הָאֱמוֹרִי עַד הֵנָּה, אָז אֵין חֶדְוָה לְפָנָיו, וְרַע לְפָנָיו עַל שֶׁנֶּאֱבְדוּ.

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה עוֹשֶׂה בָהֶם דִּין טֶרֶם שֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּם? אֶלָּא הֵם גָּרְמוּ רַע לְעַצְמָם, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ עוֹשֶׂה דִּין בְּטֶרֶם מַגִּיעַ זְמַנָּם, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁמִּשְׁתַּתְּפִים עִם יִשְׂרָאֵל לְהָרַע לָהֶם, וְלָכֵן עוֹשֶׂה בָהֶם דִּין וּמְאַבְּדָם מֵהָעוֹלָם בְּלֹא הַזְּמַן. וְזֶהוּ שֶׁרַע לְפָנָיו. וְלָכֵן הִטְבִּיעַ מִצְרַיִם בַּיָּם וְהֶאֱבִיד שׂוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל בִּימֵי יְהוֹשָׁפָט, וְכֵן כֻּלָּם, שֶׁהֲרֵי מִשּׁוּם יִשְׂרָאֵל נֶאֱבְדוּ לִפְנֵי זְמַנָּם.

אֲבָל כְּשֶׁהֻשְׁלַם הַזְּמַן שֶׁחִכָּה לָהֶם וְלֹא שָׁבוּ, אָז חֶדְוָה וְתִשְׁבַּחַת לְפָנָיו עַל שֶׁאָבְדוּ מֵהָעוֹלָם, פְּרָט לַזְּמַן שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהֻשְׁלַם הַזְּמַן

הָוָה חֶדְוָה קַמֵּיהּ. וּמֵהַהוּא זִמְנָא לָא הָוָה חֶדְוָה לְעֵילָא וְתַתָּא:

כִּי לְיָמִים עוֹד שִׁבְעָה אָנֹכִי מַמְטִיר עַל הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה וְגו'. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר הֲנֵי אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה מָאי עֲבִידְתַּיְיהוּ. אֶלָּא אַרְבָּעִים יוֹם לְאַלְקָאָה חַיָּיבֵי עָלְמָא וּכְתִיב, (דברים כה) אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יוֹסִיף, לָקָבֵל אַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא לְכָל חַד עֲשָׂרָה. בְּגִין דְּכַר נָשׁ מֵאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא אִתְבְּרֵי. וְעַל דָּא וּמָחִיתִי אֶת כָּל הַיְקוּם. וְאִצְטְרִיךְ אַרְבָּעִים לְאַלְקָאָה וּלְאִתְמְחֵי עָלְמָא.

רִבִּי יִצְחָק הָוָה שְׁכִיחַ קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר לֵיהּ הַאי קְרָא (דְּקָאַמְרֵי) דִּכְתִיב וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ (דף סב ע"א) לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. אִי בְּנֵי נָשָׁא חָטָאן אַרְעָא בְּמָה. אָמַר לֵיהּ בְּגִין דִּכְתִיב כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ בְּמָה

לשון הקודש

שֶׁלָּהֶם שֶׁהִרְגִּיזוּ לְפָנָיו, לֹא הָיְתָה חֶדְוָה לְפָנָיו. וּמֵאוֹתוֹ זְמַן לֹא הָיְתָה חֶדְוָה לְפָנָיו לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

כִּי לְיָמִים עוֹד שִׁבְעָה אָנֹכִי מַמְטִיר עַל הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה הַלָּלוּ, מַה מַּעֲשֵׂיהֶם? אֶלָּא אַרְבָּעִים יוֹם לְהַלְקוֹת רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, וְכָתוּב (דברים כה) אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יֹסִיף, כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה רוּחוֹת הָעוֹלָם, לְכָל אֶחָד עֲשָׂרָה. מִשּׁוּם שֶׁבֶּן אָדָם נִבְרָא מֵאַרְבָּעָה רוּחוֹת הָעוֹלָם, וְעַל זֶה וּמָחִיתִי אֶת כָּל הַיְקוּם. וְצָרִיךְ אַרְבָּעִים לְהַלְקוֹת וְלִמְחוֹת אֶת הָעוֹלָם.

רִבִּי יִצְחָק הָיָה מָצוּי לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ פָּסוּק זֶה [שֶׁאָמְרוּ] שֶׁכָּתוּב וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. אִם בְּנֵי אָדָם חָטְאוּ – הָאָרֶץ בַּמָּה חָטְאָה? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ,

דְּאִתְּמָר. כְּגַוְונָא דָא (ויקרא יח) וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וָאֶפְקוֹד עֲוֹנָהּ עָלֶיהָ. אֶלָּא בְּנֵי נָשָׁא חָטָאן וְאִי תֵּימָא אַרְעָא בְּמָה, אֶלָּא עִקָּרָא דְּאַרְעָא בְּנֵי נָשָׁא אִנּוּן. וְאִנּוּן מִזְּחַבְּלִין אַרְעָא וְהִיא אִתְחַבָּלַת. וּקְרָא אוֹכַח דִּכְתִיב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ.

תָּא חֲזֵי, כָּל חֶטְאוֹי דְּבַר נָשׁ כֻּלְּהוּ חַבָּלוּתָא דִּילֵיהּ תַּלְיָין בִּתְשׁוּבָה. וְחֶטְאָה דְּאוֹשִׁיד זַרְעָא עַל אַרְעָא וּמְחַבְּלָא אָרְחֵיהּ וְאַפִּיק זַרְעָא עַל אַרְעָא, מְחַבֵּל לֵיהּ וּמְחַבֵּל אַרְעָא. וְעָלֵיהּ כְּתִיב, (ירמיה ב) נִכְתָּם עֲוֹנֵךְ לְפָנַי. וּכְתִיב בֵּיהּ (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגוּרְךָ רָע. בַּר בִּתְשׁוּבָה סַגִּי. וּכְתִיב, (בראשית לח) וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי יְיָ וַיְמִיתֵהוּ יְיָ. וְהָא אִתְּמָר.

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. כְּמוֹ זֶה, (ויקרא יח) וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וָאֶפְקֹד עֲוֹנָהּ עָלֶיהָ. אֶלָּא בְּנֵי אָדָם חָטְאוּ. וְאִם תֹּאמַר, הָאָרֶץ בַּמָּה? אֶלָּא עִקַּר הָאָרֶץ הֵם בְּנֵי הָאָדָם, וְהֵם מַשְׁחִיתִים אֶת הָאָרֶץ וְהִיא נִשְׁחֶתֶת, וְהַכָּתוּב מוֹכִיחַ, שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ.

בֹּא רְאֵה, כָּל חֲטָאֵי הָאָדָם כֻּלָּם, הַשְּׁחָתָתָם תְּלוּיָה בִּתְשׁוּבָה. וְהַחֵטְא שֶׁל שׁוֹפֵךְ זֶרַע עַל הָאָרֶץ וּמַשְׁחִית דַּרְכּוֹ וּמוֹצִיא זֶרַע עַל הָאָרֶץ – מַשְׁחִית אוֹתוֹ וּמַשְׁחִית אֶת הָאָרֶץ, וְעָלָיו כָּתוּב (ירמיה ב) נִכְתָּם עֲוֹנֵךְ לְפָנַי, וְכָתוּב בּוֹ (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגֻרְךָ רָע. פְּרָט לִתְשׁוּבָה גְּדוֹלָה. וְכָתוּב (בראשית לח) וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי ה' וַיְמִיתֵהוּ ה', וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

אָמַר לֵיהּ אַמַּאי דָּאִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא בְּמַיָּא וְלָא בְּאֶשָּׁא וְלָא בְּמִלָּה אַחֲרָא. אָמַר לֵיהּ רָזָא הוּא דְּהָא אִנּוּן חַבִּילוּ אָרְחַיְיהוּ בְּגִין דְּמַיִין עִלָּאִין וּמַיִין תַּתָּאִין לָא אִתְחַבָּרוּ דְּכַר וְנוּקְבָא כְּדְקָא יְאוּת. (וּמַאן אִלֵּין מַיִין עִלָּאִין בִּינָה. וּמַיִין תַּתָּאִין מַלְכוּת. ה"א עִלָּאָה ה"א תַּתָּאָה. וְכַד אִנּוּן מְחַבְּלִין, אִסְתַּלַּק י"ו דְּהוּא דְּכַר, וְאִשְׁתָּאַר ה"א בה"א וּמַיִין בְּמַיִין). **מָאן** אִנּוּן דְּחַבִּילוּ אָרְחַיְיהוּ, כְּגַוְונָא דָּא מַיִין דְּכוּרִין וְנוּקְבִין. וְעַל דָּא אִתְדָּנוּ בְּמַיָּא בְּמָה דְּאִנּוּן חָבוּ. וּמַיִין הֲווֹ רְתִיחָן וּפָשְׁטוּ מַשְׁכָּא מִנַּיְיהוּ כְּמָה דְּחַבִּילוּ אָרְחַיְיהוּ בְּמַיִין רְתִיחָן. דִּינָא לָקֳבֵל דִּינָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב נִבְקְעוּ כָּל מַעְיְינוֹת תְּהוֹם רַבָּה, הָא מַיִין תַּתָּאִין. וַאֲרוּבּוֹת הַשָּׁמַיִם נִפְתָּחוּ דָּא מַיִין עִלָּאִין. מַיִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין.

רִבִּי חִיָּא וְרַבִּי יְהוּדָה הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא. וּמָטוּ

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, לָמָּה דָּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם בְּמַיִם וְלֹא בְּאֵשׁ וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר? אָמַר לוֹ, סוֹד הוּא, שֶׁהֲרֵי הֵם הִשְׁחִיתוּ דַּרְכָּם בִּשְׁבִיל שֶׁמַּיִם עֶלְיוֹנִים וּמַיִם תַּחְתּוֹנִים לֹא הִתְחַבְּרוּ זָכָר וּנְקֵבָה כָּרָאוּי. [וּמִי הֵם הַמַּיִם הָעֶלְיוֹנִים? בִּינָה. וּמַיִם תַּחְתּוֹנִים – מַלְכוּת. הֵ"א עֶלְיוֹנָה הֵ"א תַּחְתּוֹנָה. וְכַאֲשֶׁר הֵם מִשְׁחִיתִים, נִסְתַּלֵּק י"ו, שֶׁהוּא זָכָר, וְנִשְׁאַר הֵ"א בְּהֵ"א וּמַיִם בְּמַיִם]. מַה הֵם הִשְׁחִיתוּ דַּרְכָּם, כְּמוֹ זֶה מַיִם זְכָרִים וּנְקֵבִים. וְעַל זֶה נִדּוֹנוּ בְּמַיִם, בְּמַה שֶׁהֵם חָטְאוּ. וְהַמַּיִם הָיוּ רוֹתְחִים וּפוֹשְׁטִים מֵהֶם אֶת הָעוֹר, כְּמוֹ שֶׁהִשְׁחִיתוּ דַּרְכָּם בְּמַיִם רוֹתְחִים. דִּין כְּנֶגֶד דִּין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נִבְקְעוּ כָּל מַעְיְינוֹת תְּהוֹם רַבָּה. הֲרֵי מַיִם תַּחְתּוֹנִים. וַאֲרֻבּוֹת הַשָּׁמַיִם נִפְתָּחוּ – זֶה מַיִם עֶלְיוֹנִים. מַיִם עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

רִבִּי חִיָּא וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ הוֹלְכִים

לְגַבֵּי טוּרִין רַבְרְבָן וְאַשְׁכָּחוּ בֵּינֵי טוּרַיָּא גַּרְמֵי בְּנֵי נָשָׁא דְּהַוּוּ מֵאִנּוּן בְּנֵי טוֹפָנָא. וּפָסְעוּ תְּלַת מְאָה פְּסִיעָן בְּגַרְמָא חָדָא. תְּוָוהוּ. אָמְרוּ הַיְינוּ דְּאָמְרוּ חַבְרָנָא דְּאִנּוּן לָא הֲווֹ מִסְתָּפֵי מִדִּינָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה דִּכְתִיב, (איוב כא) וַיֹּאמְרוּ לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חָפָצְנוּ. מָה עַבְדוּ. הֲווֹ סְתִימִין בְּרַגְלַיְיהוּ מַבּוּעֵי תְּהוֹמָא. וּמַיִין נָפְקִין רְתִיחָן וְלָא יָכִילוּ לְמֵיקַם בְּהוּ, עַד דְּהַוּוּ נִשְׁמָטִין וְנַפְּלֵי בְּאַרְעָא וּמַיְיתִין:

וַיּוֹלֶד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים וְגוֹ'. אָמַר רִבִּי חִיָּיא לְרַבִּי יְהוּדָה תָּא וְאֵימָא לָךְ מִלֵּי דְשָׁמַעְנָא בְּהַאי. מִתָּל לְבַר נָשׁ דְּאָעִיל לְנוּקְבָא דִּמְעָרְיָא (ד"א איבא דמעהא) בְּזִמְנָא חָדָא. וְנָפְקֵי תְּרֵין אוֹ תְּלָתָא בְּנִין. (כָּל) חַד מִתְפָּרְשָׁא מֵאָחֳרָא בְּאָרְחוֹי בְּעוֹבָדוֹי. דָּא זַכָּאָה וְדָא

לשון הקודש

בַּדֶּרֶךְ, וְהִגִּיעוּ לְהָרִים גְּדוֹלִים, וּמָצְאוּ בֵּין הֶהָרִים עַצְמוֹת בְּנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ מֵאוֹתָם בְּנֵי הַמַּבּוּל, וּפָסְעוּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת פְּסִיעוֹת בְּעֶצֶם אַחַת. תָּמְהוּ. אָמְרוּ, הַיְנוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲבֵרֵינוּ שֶׁהֵם לֹא הָיוּ פּוֹחֲדִים מִדִּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב כא) וַיֹּאמְרוּ לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חָפָצְנוּ. מֶה עָשׂוּ? הָיוּ סוֹתְמִים בְּרַגְלֵיהֶם אֶת מַעְיְנוֹת הַתְּהוֹם, וּמַיִם רְתוּחִים יוֹצְאִים וְלֹא יָכְלוּ לַעֲמֹד בָּהֶם, עַד שֶׁהָיוּ נִשְׁמָטִים וְנוֹפְלִים בָּאָרֶץ וּמֵתִים. **וַיּוֹלֶד** נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי חִיָּיא לְרַבִּי יְהוּדָה, בֹּא וְאֹמַר לְךָ דְּבָרִים שֶׁשָּׁמַעְתִּי בָּזֶה. מָשָׁל לְאָדָם שֶׁמַּכְנִיס לְנֹקְבָה שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת [ד"א פְּרִי מֵעֶיהָ] בְּפַעַם אַחַת, וְיָצְאוּ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה בָנִים. [כָּל] אֶחָד נִפְרָד מֵאַחֵר בִּדְרָכָיו בְּמַעֲשָׂיו. זֶה צַדִּיק וְזֶה רָשָׁע וְזֶה בֵּינוֹנִי. אַף גַּם כָּאן

חַיָּיבָא וְדָא בֵינוֹנִי. אוֹף הָכָא נָמֵי תְּלַת קִטְרֵי דְרוּחָא אָזְלִין וְשָׁטָאן וְאִתְכְּלִילָן בִּתְלַת עָלְמִין.

תָּא חֲזֵי, נִשְׁמָתָא נָפְקַאת וְאָעִיל בֵּין טוּרֵי פְּרוּדָא וְאִתְחַבַּר רוּחָא בְּנִשְׁמָתָא. נָחִית לְתַתָּא אִתְחַבַּר נֶפֶשׁ בְּרוּחַ וְכֻלְּהוּ (אָזְלֵי ד"א נָחֲתִין) וּמִתְחַבְּרִין דָּא עִם דָּא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה נֶפֶשׁ וְרוּחַ כְּלִילָן דָּא עִם דָּא. נִשְׁמָתָא שַׁרְיָא בְּאָרְחוֹי דְּבַר נָשׁ. (וְהַאי) וְהִיא מְדוֹרָא טְמִירָא דְּלָא אִתְיְדַע אַתְרָהָא.

אָתָא בַּר נָשׁ לְאִתְדַּכָּאָה, מְסַיְּעִין לֵיהּ בְּנִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא וְדָכָאן לֵיהּ וּמְקַדְּשִׁין לֵיהּ וְאִקְרֵי קָדוֹשׁ. לָא זָכָה וְלָא אָתֵי לְאִתְדַּכָּאָה, תְּרֵין דַּרְגִּין פַּתְחִין דְּאִנּוּן נֶפֶ"שׁ וְרוּ"חַ בֵּיהּ. נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא לֵית בֵּיהּ (סִיּוּעָא דִלְעֵילָא וְדָא כְּפוּם אָרְחֵיהּ). וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּאִי יִסְתָּאַב מְסָאֲבִין לֵיהּ. וְסִיּוּעָא דִלְעֵילָא אַעֲדִיו מִינֵיהּ. מִכָּאן וּלְהָלְאָה כָּל חַד לְפוּם אָרְחֵיהּ.

לשון הקודש

שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים שֶׁל רוּחַ הוֹלְכִים וְשָׁטִים וְנִכְלָלִים בִּשְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת.

בָּא רְאֵה, נִשְׁמָה יוֹצֵאת וְנִכְנֶסֶת בֵּין הָרֵי פְּרוּד, וּמִתְחַבֶּרֶת הָרוּחַ בַּנִּשְׁמָה. יוֹרֶדֶת לְמַטָּה, מִתְחַבֶּרֶת הַנֶּפֶשׁ בָּרוּחַ, וְכֻלָּם [הוֹלְכִים ד"א יוֹרְדִים] וּמִתְחַבְּרִים זֶה עִם זֶה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נֶפֶשׁ וְרוּחַ כְּלוּלִים זֶה עִם זֶה. הַנִּשְׁמָה שׁוֹרָה בִּדְרָכָיו שֶׁל בֶּן אָדָם, [וְזֶה] וְהוּא מָדוֹר נִסְתָּר שֶׁלֹּא נוֹדַע מְקוֹמוֹ.

בָּא בֶּן אָדָם לְהִטָּהֵר – מְסַיְּעִים לוֹ בִּנְשָׁמָה קְדוֹשָׁה וּמְטַהֲרִים אוֹתוֹ וּמְקַדְּשִׁים אוֹתוֹ וְנִקְרָא קָדוֹשׁ. לֹא זָכָה וְלֹא בָא לְהִטָּהֵר – שְׁתֵּי דַּרְגּוֹת פּוֹתְחִים, שֶׁהֵם נֶפֶשׁ וְרוּחַ בּוֹ. אֵין בּוֹ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה [סִיּוּעַ שֶׁלְּמַעְלָה, וְזֶה כְּפִי דַּרְכּוֹ]. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁאִם יִטְמָא – מְטַמְּאִים אוֹתוֹ. וְהַסִּיּוּעַ

תּוֹסֶפְתָּא

קְטוּרֵי רָמָאֵי, דְּקַסְטוֹרֵי דְּהוּסְטְרָא (ס"א דְּהַהוּא סִטְרָא) **אֲנַן פְּתִיחָן עַיְינִין פְּתִיחָן אוּדְנִין. קָל מִן קָלַיָּא נָחִית מֵעֵילָא לְתַתָּא. מִתַּבַּר טוּרִין וְטִנָּרִין. מָאן אִנּוּן דְּהָמָאן וְלָא הָמָאן. אֲטִימִין אוּדְנִין. סְתִימִין עַיְינִין. לָא הָמָאן וְלָא שַׁמְעִין לָא יָדְעִין בְּסִכְלְתָּנוּ, חַד דְּכִלִּילָא בִּתְרֵין בְּגַוַוּיְיהוּ. דָּחְיָין לֵיהּ לְבַר.**

אִנּוּן מִתְדַּבְּקָן בֵּין (ס"א בֵּיהּ) **בְּאִנּוּן תְּרֵי, חַד אוּמָנָא דְּאוּמָנָא לָא שַׁרְיָא** (ס"א שָׁוְוָן) **בְּגַוַוּיְיהוּ. לָא עָאלִין בֵּין סִפְּרֵי קַדִּישִׁין. כָּל אִנּוּן דְּאוּמָנָא דָא לָא** (דף סב ע"ב) **שַׁרְיָא בְגַוַוּיְיהוּ לָא אִכְתְּבוּ בְּסִפְּרֵי דָּכְרָנַיָּיא אִתְמְחוּן מִסִּפְּרָא דְּחַיֵּי כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר** (תהלים סט) **יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים וְעִם צַדִּיקִים אַל יִכָּתֵבוּ.**

וַוי לוֹן כַּד יִפְּקוּן מֵהַאי עָלְמָא וַוי לוֹן (לְחַיֵּיהוֹן)**. מָאן יִתְבַּע לוֹן כַּד יִתְמַסְרוּן בִּידָא דְּדוּמָה וִיתוֹקְדוּן בְּנוּרָא דְּדָלִיק וְלָא יִפְּקוּן מִגֵּיהּ בַּר בְּרֵישׁ יַרְחֵי וְשַׁבַּתֵּי כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר,** (ישעיה סו) **וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ יָבֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹות לְפָנַי אָמַר יְיָ. לְבָתָר כָּרוֹזָא דְּבִסְטַר צָפוֹן אַכְרִיז עֲלַיְיהוּ וְאָמַר** (תהלים ט) **יָשׁוּבוּ**

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה מִסִּירִים מִמֶּנּוּ. מִכָּאן וָהָלְאָה כָּל אֶחָד לְפִי דַרְכּוֹ.

תּוֹסֶפְתָּא

קְשׁוּרִים רָמִים שֶׁל הֵיכְלֵי הַהֵיכָלוֹת [שֶׁל אוֹתוֹ צַד] **אָנוּ** פְּתוּחֵי עֵינַיִם, פְּתוּחֵי אָזְנַיִם. קוֹל מֵהַקּוֹלוֹת יוֹרֵד מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, מְשֻׁבָּר הָרִים וּסְלָעִים. מִי הֵם שֶׁרוֹאִים וְלֹא רוֹאִים? אֲטוּמֵי אָזְנַיִם, סְתוּמֵי עֵינַיִם, לֹא רוֹאִים וְלֹא שׁוֹמְעִים, לֹא יוֹדְעִים בַּשֵּׂכֶל, אֶחָד שֶׁכָּלוּל בִּשְׁנַיִם בְּתוֹכָם. דּוֹחִים אוֹתָם הַחוּצָה.

הֵם נִדְבָּקִים בֵּין [ס"א בּוֹ] בְּאוֹתָם שְׁנַיִם, הָאֶחָד אֻמָּן הָאֻמָּנִים לֹא שׁוֹרֶה [ס"א שָׁמִים] בְּתוֹכָם. לֹא נִכְנָסִים בֵּין סְפָרִים קְדוֹשִׁים. כָּל אֵלּוּ שֶׁל אֻמָּן זֶה לֹא שׁוֹרֶה בְּתוֹכָם, לֹא נִכְתְּבוּ בְּסֵפֶר הַזִּכְרוֹנוֹת וְנִמְחִים מִסֵּפֶר הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים סט) יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים וְעִם צַדִּיקִים אַל יִכָּתֵבוּ.

אוֹי לָהֶם כְּשֶׁיֵּצְאוּ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. אוֹי לָהֶם [לְחַיֵּיהֶם]. מִי יִתְבַּע אוֹתָם כַּאֲשֶׁר יִמָּסְרוּ בִּידֵי דּוּמָה וְיִשָּׂרְפוּ בְּאֵשׁ שֶׁדּוֹלֶקֶת וְלֹא יֵצְאוּ מִמֶּנָּה רַק בְּרָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשַׁבָּתוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ יָבֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹות לְפָנַי אָמַר ה'. אַחַר כָּךְ כָּרוֹז שֶׁבְּצַד צָפוֹן מַכְרִיז עֲלֵיהֶם וְאוֹמֵר, (תהלים ט)

רְשָׁעִים לִשְׁאוֹלָה וְגוֹ'. כַּמָּה חֲבִילֵי טְרִיקִין אִתְכַּנְּשׁוּ עֲלַיְיהוּ בְּאַרְבַּע סִטְרִין. אֶשָּׁא מְלַהֲטָא בְּגֵי בֶן הִנֹּם.

תְּלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא מִתְפַּקְדָן (ס"א מִתּוֹקְדָן). וְלָא עוֹד אֶלָּא בְּזִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל אֲתִיבוּ בְּקוֹל רָם אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְמְלֵי רַחֲמִין וְחַיִּים עַל כֹּלָּא. וְרָמִיז לְמַלְאָכָא דְמִמַּנָּא עַל תַּרְעֵי דְגֵיהִנֹּם סמריאל שְׁמֵיהּ וּתְלַת מַפְתְּחָן בִּידֵיהּ וּפְתַח תְּלַת תַּרְעִין דְּבִסְטַר מַדְבְּרָא וְחָמָאן נְהוֹרָא דְהַאי עָלְמָא. אָתָא תְנָנָא דְנוּרָא וְסָתִים אוֹרְחִין.

כְּדֵין תְּלַת מְמַנָּן דִּתְחוֹת יְדַיְיהוּ תְּלַת מַגְרוֹפִין מְנַשְּׁבָן בִּידַיְיהוּ וְאַתִּיבוּ תְּנָנָא לְאַתְרַיְיהוּ וְרַוְוחִין לוֹן שַׁעֲתָא וּפַלְגוּת שַׁעֲתָא. וּלְבָתַר תַּיְיבִין לְאֶשַׁיְיהוּ. וְכֵן תְּלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא וּבְכָל זִמְנִין דְּאָמְרֵי יִשְׂרָאֵל אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ וְכוּ' אִנּוּן רַוְוחִין לוֹן. זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּיא דְאוֹרְחֵיהוֹן מְנַהֲרָא בְּהַהוּא עָלְמָא לְכָל סִטְרִין כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (משלי ד) וְאוֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נוֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם (עַד כָּאן לְשׁוֹן הַתּוֹסֶפְתָּא):

רִבִּי אַבָּא אָמַר, בַּגֵּיהִנָּם אִית מְדוֹרִין עַל מְדוֹרִין

לשון הקודש

יָשׁוּבוּ רְשָׁעִים לִשְׁאוֹלָה וְגוֹ'. כַּמָּה אֲגֻדּוֹת שֶׁל יִסּוּרִים יִתְכַּנְּסוּ עֲלֵיהֶם בְּאַרְבָּעָה צְדָדִים. אֵשׁ לוֹהֶטֶת בְּגֵיא בֶן הִנּוֹם.

שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם מִתְפַּקְּדִים [וְנִשְׂרָפִים]. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹנִים בְּקוֹל רָם אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְמַלֵּא רַחֲמִים וְחָס עַל הַכֹּל, וְרוֹמֵז לַמַּלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עַל שַׁעֲרֵי הַגֵּיהִנֹּם, שֶׁשְּׁמוֹ סמריא"ל, וּשְׁלֹשָׁה מַפְתְּחוֹת בְּיָדוֹ, וּפוֹתֵחַ שְׁלֹשָׁה שְׁעָרִים שֶׁבְּצַד הַמִּדְבָּר, וְרוֹאִים אֶת אוֹר הָעוֹלָם הַזֶּה. בָּא עָשָׁן שֶׁל אֵשׁ וְסוֹתֵם הַדְּרָכִים.

וְאָז שְׁלֹשָׁה מְמֻנִּים שֶׁתַּחַת יְדֵיהֶם שָׁלֹשׁ מַגְרֵפוֹת, מְנַשְּׁבִים בִּידֵיהֶם וּמַחֲזִירִים עָשָׁן לִמְקוֹמָם, וְנוֹתְנִים לָהֶם רְוָחָה שָׁעָה וָחֵצִי. וְאַחַר כָּךְ שָׁבִים לָאֵשׁ שֶׁלָּהֶם. וְכָךְ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם. וּבְכָל זְמַן שֶׁאוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ וְכוּ', מְרַוְוחִים לָהֶם. אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁדַּרְכָּם מְאִירָה בְּאוֹתוֹ עוֹלָם לְכָל הַצְּדָדִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם. (עד כאן התוספתא).

רִבִּי אַבָּא אָמַר, בַּגֵּיהִנֹּם יֵשׁ מְדוֹרִים עַל

תִּנְיָינִין תְּלִיתָאִין עַד שֶׁבַע. וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. וְזַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא דְּאִנּוּן מִסְתַּמְּרִין מֵחוֹבֵי חַיָּיבַיָּא וְלָא אָזְלֵי בְּאָרְחַיְיהוּ וְלָא מִסְתָּאֲבֵי בְּהוּ. וְכָל מָאן דְּאִסְתָּאַב כַּד אָזִיל לְהַהוּא עָלְמָא, נָחִית לַגֵּיהִנֹּם. וְנָחִית עַד מְדוֹרָא תַתָּאָה.

וּתְרֵין מְדוֹרִין אִנּוּן דְּסָמִיכִין דָּא עִם דָּא שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן. מָאן דְּנָחִית לִשְׁאוֹל דַּיְינִין לֵיהּ תַּמָּן וּמְקַבֵּל עָנְשֵׁיהּ וּסְלִיקוּ לֵיהּ לִמְדוֹרָא אַחֲרָא עִלָּאָה. וְכֵן דַּרְגָּא בָּתַר דַּרְגָּא עַד דְּאִנּוּן סָלְקִין לֵיהּ. אֲבָל מָאן דְּנָחִית לַאֲבַדּוֹן לָא סָלְקִין לֵיהּ לְעָלְמִין. וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי אֲבַדּוֹן דְּהָא אָבִיד הוּא מִכֹּלָּא.

תָּא חֲזֵי, נֹחַ זַכָּאָה, הָוָה אַתְרֵי בִּבְנֵי דָּרֵיהּ וְלָא הֲווֹ שָׁמְעֵי לֵיהּ. עַד דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַיְיתֵי עֲלַיְיהוּ דִּינָא דְּגֵיהִנֹּם. מָאי דִּינָא דְּגֵיהִנֹּם אֶשָּׁא

לשון הקודש

מְדוֹרִים, שְׁנַיִם שְׁלִישִׁיִּים, עַד שֶׁבַע. וַהֲרֵי בֵּאֲרוּהָ הַחֲבֵרִים. וְאַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם נִשְׁמָרִים מֵחַטָּאֵי הָרְשָׁעִים וְלֹא הוֹלְכִים בְּדַרְכֵיהֶם וְלֹא נִטְמָאִים בָּהֶם. וְכָל מִי שֶׁנִּטְמָא, כְּשֶׁהוֹלֵךְ לְאוֹתוֹ עוֹלָם יוֹרֵד לַגֵּיהִנֹּם, וְיוֹרֵד עַד הַמָּדוֹר הַתַּחְתּוֹן.

וּשְׁנֵי מְדוֹרִים הֵם שֶׁסְּמוּכִים זֶה עִם זֶה – שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן. מִי שֶׁיּוֹרֵד לִשְׁאוֹל, דָּנִים אוֹתוֹ שָׁם וּמְקַבֵּל עָנְשׁוֹ, וּמַעֲלִים אוֹתוֹ לְמָדוֹר עֶלְיוֹן אַחֵר. וְכֵן דַּרְגָּה אַחַר דַּרְגָּה, עַד שֶׁהֵם מַעֲלִים אוֹתוֹ. אֲבָל מִי שֶׁיּוֹרֵד לָאֲבַדּוֹן, לֹא מַעֲלִים אוֹתוֹ לְעוֹלָמִים, וְלָכֵן נִקְרָא אֲבַדּוֹן, שֶׁהֲרֵי אָבוּד הוּא מֵהַכֹּל.

בֹּא רְאֵה, נֹחַ הַצַּדִּיק הָיָה מַתְרֶה בִּבְנֵי דּוֹרוֹ, וְלֹא הָיוּ שׁוֹמְעִים לוֹ, עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵבִיא עֲלֵיהֶם דִּין הַגֵּיהִנֹּם. מַהוּ

וְתַלְגָּא. מַיָּא וְאֶשָּׁא. דָּא צְנִינָא וְדָא רְתִיחָא. וְכֻלְּהוּ בְּדִינָא דְגֵיהִנֹּם אִתְדָּנוּ וְאִתְאֲבִידוּ מֵעָלְמָא. וּלְבָתַר אִתְקַיֵּים עָלְמָא כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. וְעָאל נֹחַ בַּתֵּבָה וְאָעִיל בָּהּ כָּל זִינָא וְזִינָא (ד"א מִבְּרָיָין) דְּעָלְמָא. וַהֲאי נֹחַ עֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי הֲוָה. וְנָפְקוּ מִן תֵּבָה כָּל זְיָנֵי עָלְמָא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא.

תָּא חֲזֵי, כַּד הַאי עֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי אִתְחַבַּר בְּעֵץ פְּרִי כָּל אִנּוּן זַיְינִין דִּלְעֵילָא חֵיוָון רַבְרְבָן וּזְעֵירָן וְכַמָּה זַיְינִין וְכָל חַד לְזִינֵיהּ כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים קד) חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. כְּגַוְונָא דָא נֹחַ בַּתֵּבָה. וְכֻלְּהוּ נָפְקוּ מִן תֵּיבוּתָא וְאִתְקַיֵּים עָלְמָא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. וּבְגִינֵי כָּךְ נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה אִקְרֵי. נֹחַ אִישׁ צַדִּיק אִקְרֵי וְהָא אוּקְמוּהָ.

רִבִּי חִיָּא אָמַר תְּלַת מְאָה שְׁנִין עַד לָא אָתֵי טוּפָּנָא

לשון הקודש

דִּין גֵּיהִנֹּם? אֵשׁ וְשֶׁלֶג, מַיִם וְאֵשׁ. זֶה צוֹנֵן וְזֶה רוֹתֵחַ. וְכֻלָּם נִדּוֹנוּ בְּדִין הַגֵּיהִנֹּם וְאָבְדוּ מֵהָעוֹלָם, וְאַחַר כָּךְ הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם כָּרָאוּי לוֹ. וְנִכְנַס נֹחַ בַּתֵּבָה וְהִכְנִיס בָּהּ כָּל מִין וּמִין [מִבְּרִיּוֹת] הָעוֹלָם. וַהֲרֵי נֹחַ עֵץ עֹשֶׂה פְּרִי הָיָה. וְיָצְאוּ מֵהַתֵּבָה כָּל מִינֵי הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁעֵץ זֶה עוֹשֶׂה הַפְּרִי, מִתְחַבֵּר בְּעֵץ פְּרִי כָּל אוֹתָם מִינִים שֶׁלְּמַעְלָה חַיּוֹת גְּדוֹלוֹת וּקְטַנּוֹת, וְכַמָּה מִינִים כָּל מִין לְמִינוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. כְּמוֹ זֶה נֹחַ בַּתֵּבָה. וְכֻלָּם יָצְאוּ מֵהַתֵּבָה, וְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וְלָכֵן נֹחַ נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה. נֹחַ נִקְרָא אִישׁ צַדִּיק. וַהֲרֵי בֵּאֲרוּהָ.

רִבִּי חִיָּא אָמַר, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה עַד שֶׁלֹּא בָּא הַמַּבּוּל הָיָה נֹחַ מַתְרֶה בָּהֶם עַל

הָוָה נֹחַ אַתְרֵי בְּהוּ עַל עוֹבָדֵיהוֹן וְלָא הֲווֹ שַׁמְעִין לֵיהּ. עַד דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁלִים זִמְנָא דְּאוֹרִיךְ לוֹן וְאִתְאֲבִידוּ מֵעָלְמָא.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב לְעֵילָא וַיְהִי כִּי הֵחֵל הָאָדָם לָרֹב עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבָנוֹת יֻלְּדוּ לָהֶם. וְהֲווּ אָזְלִין עַרְטִילָאִין לְעֵינֵיהוֹן דְּכֹלָּא. מַה כְּתִיב, (בראשית ו) וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וְגוֹ'. וְדָא הָוָה יְסוֹדָא וְעִקָּרָא לְמֵיגַד בְּחוֹבֵיהוֹן עַד דְּגָרִים לוֹן לְאִשְׁתֵּצָאָה מֵעָלְמָא. וּבְגִין כָּךְ אִתְמַשְׁכָּאן בָּתַר יֵצֶר הָרָע וּבְגִזְעוֹי וְשָׁרְשׁוֹי. וְדָחוּ מְהֵימְנוּתָא קַדִּישָׁא מִבֵּינַיְיהוּ. וְאִסְתָּאֲבוּ (נ"א וְאִיתְאֲבִידוּ) כְּמָה דְּאִתְּמַר. בְּגִין כָּךְ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, לַאֲלָפָא קָטֵיגוֹרְיָא עֲלַיְיהוּ:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי.

לשון הקודש

מַעֲשֵׂיהֶם וְלֹא הָיוּ שׁוֹמְעִים לוֹ, עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִשְׁלִים הַזְּמַן שֶׁחִכָּה לָהֶם וְאָבְדוּ מֵהָעוֹלָם

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב לְמַעְלָה, וַיְהִי כִּי הֵחֵל הָאָדָם לָרֹב עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבָנוֹת יֻלְּדוּ לָהֶם. וְהָיוּ הוֹלְכִים עֲרֻמִּים לְעֵין כֹּל. מַה כָּתוּב? (בראשית ו) וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וְגוֹ'. וְזֶה הָיָה יְסוֹד וְעִקָּר לְהִמָּשֵׁךְ בְּחֶטְאָם עַד שֶׁגָּרַם לָהֶם לְהִשָּׁמֵד מֵהָעוֹלָם, וְלָכֵן נִמְשְׁכוּ אַחַר יֵצֶר הָרָע וּבְגִזְעוֹ וּבְשָׁרְשׁוֹ וְדָחוּ אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה מִבֵּינֵיהֶם, וְנִטְמְאוּ [נ"א וְנֶאֱבְדוּ] כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. לָכֵן קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי – לְלַמֵּד קָטֵגוֹרְיָה עֲלֵיהֶם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי.

השלמה מהחשמטות (סימן י)

רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּהוֹן וְיָהַב לְהוֹן אוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא וְאַזְהַר לוֹן וְיָהַב לוֹן עֵיטָא לְאִסְתַּמְרָא מֵעֵילָא וְתַתָּא בְּגִין דְּלָא יִשְׁלוֹט בְּהוּ בַּר קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִינּוּן יַדְעֵי לְדַחְיָא מִנַּיְיהוּ כָּל מְקַטְרְגִין וְכָל קַסְטִירִין בְּגִין דִּיהוֹן חוּלָקָא דְעַדְבֵּיהּ וְאַחֲסַנְתֵּיהּ כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (דְּבָרִים לֵ"ב) כִּי חֵלֶק יְיָ עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

תָּא חֲזֵי, בְּיוֹמָא דְרֹאשׁ הַשָּׁנָה קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָתִיב בְּדִינָא עַל עַלְמָא וְכָל בְּנֵי עַלְמָא יַתְבֵי בְּחוּשְׁבָּנָא וְלָא אִית מָאן דְּלָא עָאל בְּחוּשְׁבָּנָא וְסִפְרִין דְּחַיִּין וּמֵתִין פְּתִיחָן בְּהַהוּא יוֹמָא וְקְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּאִתְרְעֵי בְּהוּ יָהַב לוֹן עֵיטָא לְאִשְׁתֵּזְבָא מִכָּל קַטְרוּגִין דְּלְעֵילָא דְּאִינּוּן אִתְמָנָן וְכֵן בְּכָל זִמְנָא דְדִינָא

לשון הקודש

השלמה מהחשמטות (סימן י)

רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִתְרַצָּה בָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנָתַן לָהֶם תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהִזְהִיר אוֹתָם וְנָתַן לָהֶם עֵצָה לְהִשָּׁמֵר מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בָּהֶם – רַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהֵם יוֹדְעִים לִדְחוֹת מֵהֶם כָּל הַמְּקַטְרְגִים וְכָל הָרוּחוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ חֵלֶק גּוֹרָלוֹ וִירֻשָּׁתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

בֹּא רְאֵה, בְּיוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּדִין עַל הָעוֹלָם, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם יוֹשְׁבִים בְּחֶשְׁבּוֹן, וְאֵין מִי שֶׁלֹּא נִכְנָס בְּחֶשְׁבּוֹן, וְסִפְרֵי חַיִּים וּמֵתִים נִפְתָּחִים בְּאוֹתוֹ יוֹם. וּבִגְלַל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָהֶם, נָתַן לָהֶם עֵצָה לְהִנָּצֵל מִכָּל הַקַּטְרוּגִים שֶׁל מַעְלָה שֶׁהֵם

שַׁרְיָא עַל עַלְמָא. בְּהָאי יוֹמָא אִזְדַּמְנָן יִשְׂרָאֵל לְאִתְעָרָא רַחֲמֵי עָלַיְיהוּ וּבְמָה בְּשׁוֹפָר. דְּהָא קָלָא דְנָפִיק סָלִיק לְעֵילָא וְאִתְעַר שׁוֹפָר דִּלְעֵילָא כְּדֵין אִתְעָרוּ רַחֲמֵי מֵאַתְרַיְיהוּ וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָם מִכּוּרְסַיָּיא דְדִינָא וְיָתִיב בְּכוּרְסַיָּיא דְרַחֲמֵי וְרָחִים עָלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל וְלָא אִתְיְיהִיב רְשׁוּ לְמִקַּטְרְגָא.

וְיִשְׂרָאֵל יַתְבֵי קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּתִיּוּבְתָּא וְתַקְעֵי שׁוֹפָר (וּמִתְעָרֵי) וְאִתְעָרוּ רַחֲמֵי, דְּהָא הַהוּא קָלָא דְנָפִיק אִתְעָרוּתָא דְרַחֲמֵי אִיהוּ וּכְדֵין דִּלְטוּרָא לָא יְכִיל לְקַיְּימָא קַמֵּי כוּרְסַיָּיא דְרַחֲמֵי דְהָא לָא אָתֵי מֵהַהוּא סִטְרָא וְלָא אִשְׁתְּכַח קַטֵּיגוֹרְיָיא.

בְּיוֹמָא דְּכִפּוּרֵי דְאִיהוּ חַתִּימָא דְדִינָא וְקַיְּימֵי יִשְׂרָאֵל בִּקְדוּשָׁתָא דְמָרַיְיהוּ בְּהַהוּא יוֹמָא בְּגִין דְּלָא יִקְרַב דִּלְטוּרָא לְמִקְדְּשָׁא יָהֲבִין לֵיהּ שָׂעִיר

לשון הקודש

הִתְמַנּוּ, וְכֵן בְּכָל זְמַן שֶׁהַדִּין שׁוֹרֶה עַל הָעוֹלָם. בְּיוֹם זֶה מְזֻמָּנִים יִשְׂרָאֵל לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וּבַמֶּה? בַּשּׁוֹפָר, שֶׁהַקּוֹל הַזֶּה שֶׁיּוֹצֵא עוֹלֶה לְמַעְלָה וּמְעוֹרֵר שׁוֹפָר הָעֶלְיוֹן, אָז מִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים מִמְּקוֹמָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָם מִכִּסֵּא דִין וְיוֹשֵׁב בְּכִסֵּא רַחֲמִים וּמְרַחֵם עַל יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִתֶּנֶת רְשׁוּת לַמְקַטְרֵג.

וְיִשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּתְשׁוּבָה וְתוֹקְעִים בַּשּׁוֹפָר [וּמְעוֹרְרִים] וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים, שֶׁהֵרֵי אוֹתוֹ קוֹל שֶׁיּוֹצֵא הוּא הִתְעוֹרְרוּת הָרַחֲמִים, וְאָז הַמַּלְשִׁין לֹא יָכוֹל לַעֲמֹד לִפְנֵי כִּסֵּא הָרַחֲמִים, שֶׁהֵרֵי לֹא בָא מֵאוֹתוֹ צַד וְלֹא נִמְצָא קָטֵגוֹרְיָא.

בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא חֲתִימַת הַדִּין, וְיִשְׂרָאֵל עוֹמְדִים בִּקְדֻשַּׁת רִבּוֹנָם, בְּאוֹתוֹ יוֹם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְרַב מַלְשִׁין לַמִּקְדָּשׁ,

דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְרוּחָא מְסָאֲבָא וְהוּא מְסָאֲבָא וְרוּחַ מְסָאֲבָא אִתְהַנֵּי בֵּיהּ (וְהוּא) הוּא אִתְעַסַּק בֵּיהּ וְלָא אִתְקָרַב לְמַקְדְּשָׁא לְסָאֲבָא וּכְדֵין אַנְפִּין נְהִירִין וְיִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּזְּבִין מִנֵּיהּ.

בְּזִמְנָא אַחֲרָא כַּד סַגְּיָין חוֹבֵי בְּנֵי נָשָׁא הַאי דַּלְטוּרָא בְּשַׁעְתָּא דְּדִינָא אִתְעָר עַל חוֹבֵי עַלְמָא כְּדֵין אִיהוּ אָתֵי וְאִשְׁתְּכַּח דַּלְטוּרָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיִסְתָּאֵב מַקְדְּשָׁא וְכָל אַנְפִּין עֲצִיבִין וְדִינָא אִשְׁתְּכַח וְעַל דָּא (בְּרֵאשִׁית ו') קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, בָּא לְפָנַי וַדָּאי לְמִתְבַּע חוֹבֵי עַלְמָא בְּגִין דְּאִינּוּן גָּרְמוּ: (עד כאן מההשמטות)

(אַהֲדַרְנָא לְמִלָּה קַדְמָאָה קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. בָּא לְפָנַי וַדָּאי בְּגִין דְּאִנּוּן גָּרְמוּ). **רִבִּי** יְהוּדָה פָּתַח (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי יְיָ קִצִּי וּמִדַּת יָמַי מָה הִיא אֵדְעָה מֶה חָדֵל אָנִי. אָמַר דָּוִד קַמֵּי קֻדְשָׁא

לשון הקודש

נוֹתְנִים לוֹ שָׂעִיר, שֶׁבָּא מִצַּד רוּחַ הַטֻּמְאָה וְהוּא טָמֵא, וְרוּחַ טֻמְאָה נֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ. [וְהוּא] הוּא מִתְעַסֵּק בּוֹ, וְלֹא מִתְקָרֵב לַמִּקְדָּשׁ לְטַמֵּא, וְאָז הַפָּנִים מְאִירוֹת, וְיִשְׂרָאֵל נִצּוֹלִים מִמֶּנּוּ.

בִּזְמַן אַחֵר, כְּשֶׁרַבִּים חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם, הַמַּלְשִׁין הַזֶּה בִּשְׁעַת הַדִּין מִתְעוֹרֵר עַל חֲטָאֵי הָעוֹלָם, אָז הוּא בָּא, וְנִמְצֵאת הַלְשָׁנָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהַמִּקְדָּשׁ נִטְמָא, וְכָל הַפָּנִים עֲצוּבוֹת וְנִמְצָא הַדִּין, וְעַל זֶה (בראשית ו) קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, בָּא לְפָנַי וַדַּאי, לִתְבֹּעַ חֲטָאֵי הָעוֹלָם מִשּׁוּם שֶׁהֵם גָּרְמוּ: (ע"כ מההשמטות).

[חָזַרְנוּ לַדָּבָר הָרִאשׁוֹן. קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, בָּא לְפָנַי וַדַּאי. מִשּׁוּם שֶׁהֵם גָּרְמוּ]. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי ה' קִצִּי וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא אֵדְעָה מֶה חָדֵל אָנִי. אָמַר דָּוִד

בְּרִיךְ הוּא, תְּרֵין קִצִּין אִנּוּן, חַד לְיָמִינָא וְחַד לִשְׂמָאלָא, וְאִנּוּן תְּרֵין אוֹרְחִין לְמֵיהַךְ בְּהוּ בְּנֵי נָשָׁא לְהַהוּא עָלְמָא.

קֵץ לְיָמִינָא דִּכְתִיב, (דניאל יב) לְקֵץ הַיָּמִין, וְקֵץ לִשְׂמָאלָא דִּכְתִיב, (איוב כח) קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר (אֶבֶן אוֹפֶל וְצַלְמָוֶת. מָאי וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר, מָאן הוּא חוֹקֵר. אֶלָּא הַהוּא קֵץ לִשְׂמָאלָא דְּמַחְשִׁיךְ אַפֵּיהוֹן דִּבְרַיְיתָא) מָאי וּלְכָל תַּכְלִית, בְּזִמְנָא דְּדִינָא שָׁרְיָא עַל עָלְמָא לְשֵׁיצָאָה אֶבֶן אוֹפֶל וְצַלְמָוֶת. קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ. דָּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת, דָּא נָחָשׁ, קֵץ כָּל בָּשָׂר, קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ, דְּהָא מִסִּטְרָא דְּהִתּוּכָא דְּדַהֲבָא קָאָתֵי. וּלְכָל תַּכְלִית בְּזִמְנָא דְּדִינָא שָׁרְיָא עַל עָלְמָא הוּא חוֹקֵר לְמֶהֱוֵי קַטֵּיגוֹרְיָא לְעָלְמָא לְאַחְשָׁכָא אַפֵּיהוֹן דִּבְרַיְיתָא וְכוּ'. (דף סג ע"א) קֵץ לְיָמִינָא כִּדְקָאֲמָרָן דִּכְתִיב לְקֵץ הַיָּמִין.

לשון הקודש

לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: שְׁנֵי קִצִּים הֵם, אֶחָד לְיָמִין וְאֶחָד לִשְׂמֹאל, וְהֵם שְׁתֵּי דְּרָכִים לָלֶכֶת בָּהֶם בְּנֵי אָדָם לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם.

קֵץ לְיָמִין – שֶׁכָּתוּב (דניאל יב) לְקֵץ הַיָּמִין. וְקֵץ לִשְׂמֹאל – שֶׁכָּתוּב (איוב כח) קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר (אֶבֶן אֹפֶל וְצַלְמָוֶת. מַה זֶּה וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר? מִי הוּא הַחוֹקֵר? אֶלָּא אוֹתוֹ קֵץ לִשְׂמֹאל שֶׁמַּחְשִׁיךְ פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת). מַהוּ וּלְכָל תַּכְלִית? בִּזְמַן שֶׁשָּׁרוּי הַדִּין עַל הָעוֹלָם לְהַשְׁמִיד – אֶבֶן אֹפֶל וְצַלְמָוֶת. קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ – זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת, זֶה נָחָשׁ. קֵץ כָּל בָּשָׂר, קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ, שֶׁהֲרֵי מִצַּד שֶׁל הִתּוּךְ הַזָּהָב הוּא בָּא. וּלְכָל תַּכְלִית – בִּזְמַן שֶׁדִּין שָׁרוּי עַל הָעוֹלָם, הוּא חוֹקֵר לִהְיוֹת קָטֵגוֹר לָעוֹלָם לְהַחְשִׁיךְ פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת. קֵץ לְיָמִין, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁכָּתוּב לְקֵץ הַיָּמִין.

אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדָנִיֵּאל וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ. אָמַר לֵיהּ מְנוּחָה בְּהַאי עָלְמָא אוֹ בְּהַהוּא עָלְמָא, אָמַר לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם. (דניאל יב) (וְתַעֲמוֹד לְגוֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין. אָמַר לֵיהּ לְאָן אֲתַר דְּהָא לֹא יְדַעְנָא מַה יְהֵא עָלַי בְּהַהוּא עָלְמָא. אָמַר לֵיהּ וְתָנוּחַ).

אָמַר לֵיהּ בְּזִמְנָא דִיקוּמוּן מֵעַפְרָא אֵיקוּם בֵּינַיְיהוּ אוֹ לָאו. אָמַר לֵיהּ וְתַעֲמֹד. אָמַר לֵיהּ הָא יְדַעְנָא דִי יְקוּמוּן כִּתּוֹת כִּתּוֹת, מִנְּהוֹן דְּזַכָּאֵי קְשׁוֹט וּמִנְּהוֹן דְּחַיָּיבֵי עָלְמָא, וְלָא יְדַעְנָא עִם מָאן מִנְּהוֹן אֵיקוּם. אָמַר לֵיהּ לְגוֹרָלְךָ. אָמַר לֵיהּ הָא אֲמַרְתְּ וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ. אִית קֵץ לְיָמִינָא וְאִית קֵץ לִשְׂמָאלָא, וְלָא יְדַעְנָא לְאָן קֵץ. לְקֵץ הַיָּמִין אוֹ לְקֵץ הַיָּמִים. אָמַר לֵיהּ לְקֵץ הַיָּמִין.

אוֹף הָכָא דָוִד אָמַר לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (תהלים

לשון הקודש

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְדָנִיֵּאל: וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ. אָמַר לוֹ: מְנוּחָה בָּעוֹלָם הַזֶּה אוֹ בָּעוֹלָם הַהוּא? אָמַר לוֹ: בָּעוֹלָם הַהוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם. (דניאל יב) [וְתַעֲמֹד לְגוֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין. אָמַר לוֹ: לְאֵיזֶה מָקוֹם, שֶׁהֲרֵי לֹא יָדַעְתִּי מַה יִּהְיֶה עָלַי בְּאוֹתוֹ עוֹלָם? אָמַר לוֹ: וְתָנוּחַ]. **אָמַר** לוֹ: בִּזְמַן שֶׁיָּקוּמוּ מֵהֶעָפָר, אָקוּם בֵּינֵיהֶם אוֹ לֹא? אָמַר לוֹ: וְתַעֲמֹד. אָמַר לוֹ: הֲרֵי יָדַעְתִּי שֶׁיָּקוּמוּ כִּתּוֹת כִּתּוֹת, מֵהֶם שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת וּמֵהֶם שֶׁל רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, וְלֹא יָדַעְתִּי עִם מִי מֵהֶם אָקוּם. אָמַר לוֹ: לְגוֹרָלְךָ. אָמַר לוֹ: הֲרֵי אָמַרְתָּ וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ. יֵשׁ קֵץ לְיָמִין וְיֵשׁ קֵץ לִשְׂמֹאל, וְלֹא יָדַעְתִּי לְאֵיזֶה קֵץ, לְקֵץ הַיָּמִין אוֹ לְקֵץ הַיָּמִים? אָמַר לוֹ: לְקֵץ הַיָּמִין.

גַּם כָּאן דָּוִד אָמַר לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, (תהלים לט), הוֹדִיעֵנִי ה' קִצִּי, מַהוּ חֵלֶק גּוֹרָלִי.

לט) הוֹדִיעֵנִי יְיָ קִצִּי. מָה אִיהוּ חוּלַק עַדְבִּי. וְלָא נָח דַּעְתֵּיהּ עַד דְּאִתְבַּשַּׁר דְּיֶהֱוֵי לְיָמִינָא דִּכְתִיב, (תהלים קי) שֵׁב לִימִינִי. תָּא חָזֵי, אוֹף קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לֵיהּ לְנֹחַ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. מָאן אִיהוּ. דָּא קֵץ דְּאַחְשַׁךְ אַפַּיְיהוּ דִּבְרִיָּיתָא דְּאִיהוּ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא חַיָּיבֵי עָלְמָא מַקְדִּימִין לֵיהּ וּמָשְׁכָן לֵיהּ עֲלַיְיהוּ לְאַחְשָׁכָא לוֹן. דְּכֵיוָן דְּיָהֲבֵי לֵיהּ רְשׁוּתָא נָטִיל נִשְׁמָתָא. וְלָא נָטִיל עַד דְּיָהֲבֵי לֵיהּ רְשׁוּתָא. וְעַל דָּא בָּא לְפָנַי לְמֵיטַל רְשׁוּ לְאַחְשָׁכָא אַנְפַּיְיהוּ דִּבְנֵי עָלְמָא. וּבְגִינֵי כָּךְ וְהִנְנִי מַשְׁחִיתָם אֶת הָאָרֶץ. וְעַל דָּא עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר בְּגִין לְאִשְׁתְּזָבָא וְלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עָלָךְ.

תָּא חָזֵי, תָּנֵינָן בְּזִמְנָא דְּמוֹתָא אִית בְּמָתָא אוֹ בְּעָלְמָא (נ"א דְּאִתְיְיהִיב רְשׁוּ לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת לְחַבָּלָא). לָא יִתְחַזֵּי בַּר נָשׁ בְּשׁוּקָא. בְּגִין דְּאִית לֵיהּ רְשׁוּ לְמִחַבְּלָא

לשון הקודש

וְלֹא נָחָה דַּעְתּוֹ עַד שֶׁהִתְבַּשֵּׁר שֶׁיִּהְיֶה לְיָמִין, שֶׁכָּתוּב (שם קי) שֵׁב לִימִינִי. בֹּא רְאֵה, גַּם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ לְנֹחַ, קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. מִיהוּ? זֶה הַקֵּץ שֶׁמַּחְשִׁיךְ פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת, שֶׁהוּא קֵץ כָּל בָּשָׂר, בָּא לְפָנַי. מִכָּאן לָמַדְנוּ שֶׁרְשָׁעֵי הָעוֹלָם מַקְדִּימִים וּמוֹשְׁכִים אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם לְהַחְשִׁיךְ לָהֶם. שֶׁכֵּיוָן שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ רְשׁוּת, הוּא נוֹטֵל אֶת הַנְּשָׁמָה, וְלֹא נוֹטֵל עַד שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ רְשׁוּת, וְעַל זֶה בָּא לְפָנַי לִטֹּל רְשׁוּת לְהַחְשִׁיךְ פְּנֵי בְּנֵי הָעוֹלָם. וְלָכֵן וְהִנְנִי מַשְׁחִיתָם אֶת הָאָרֶץ. וְעַל זֶה עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר, כְּדֵי לְהִנָּצֵל, וְלֹא יוּכַל לִשְׁלֹט עָלֶיךָ.

בֹּא רְאֵה, שָׁנִינוּ, בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ מָוֶת בָּעִיר אוֹ בָּעוֹלָם ונ"א שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת

לְחַבָּלָא כֹּלָּא. בְּגִינֵי כָּךְ אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לָךְ לְאִסְתַּמְרָא וְלָא תֶחֱזֵי גַּרְמָךְ קַמֵּי דְּמִחַבְּלָא דְּלָא יִשְׁלוֹט עָלָךְ.

וְאִי תֵּימָא מָאן יָהִיב הָכָא מְחַבְּלָא. דְּהָא מַיִּין הֲווֹ וְאִתְגַּבְּרוּ. תָּא חֲזֵי, לֵית לָךְ דִּינָא בְּעָלְמָא אוֹ כַּד אִתְמַחֵי אוֹ כַּד אִתְמַסַּר עָלְמָא בְּדִינָא, דְּלָא אִשְׁתְּכַח הַהוּא מְחַבְּלָא דְּאָזִיל בְּגוֹ אִנּוּן דִּינִין דְּאִתְעֲבִידוּ בְּעָלְמָא. אוֹף הָכִי הָכָא טוֹפָנָא הָוָה, וּמְחַבְּלָא אָזִיל בְּגוֹ טוֹפָנָא. וְאִיהוּ אִקְרֵי הָכִי דְּאִתְכְּלִיל בִּשְׁמָא דָא. וְעַל דָּא אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנֹחַ לְטַמְרָא גַּרְמֵיהּ וְלָא יִתְחֲזֵי בְּעָלְמָא.

וְאִי תֵּימָא הַאי תֵּיבוּתָא אִתְחֲזֵי בְּגוֹ הַאי עָלְמָא וּמְחַבְּלָא אָזִיל בְּגַוָּוהִי. כָּל זִמְנָא דְּלָא יִתְחֲזֵי אַפֵּי דְּבַר נָשׁ קַמֵּי מְחַבְּלָא לָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ. מְנָלָן

לשון הקודש

לְהַשְׁחִית] לֹא יֵרָאֶה אָדָם בַּשּׂוּק, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשׁוּת לַמַּשְׁחִית לְהַשְׁחִית הַכֹּל. מִשּׁוּם כָּךְ אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אַתָּה צָרִיךְ לְהִשָּׁמֵר, וְלֹא תֵרָאֶה אֶת עַצְמְךָ לִפְנֵי הַמַּשְׁחִית שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט עָלֶיךָ. **וְאִם** תֹּאמַר, מִי נָתַן כָּאן מַשְׁחִית, שֶׁהֲרֵי מַיִם הָיוּ וְהִתְגַּבְּרוּ?. בֹּא רְאֵה, אֵין לְךָ דִּין בָּעוֹלָם אוֹ כְּשֶׁמֻּכֶּה אוֹ כְּשֶׁנִּמְסָר הָעוֹלָם בְּדִין, שֶׁלֹּא נִמְצָא אוֹתוֹ הַמַּשְׁחִית שֶׁהוֹלֵךְ בְּתוֹךְ אוֹתָם הַדִּינִים שֶׁנַּעֲשִׂים בָּעוֹלָם. גַּם כָּאן בַּמַּבּוּל כָּךְ הָיָה, וְהַמַּשְׁחִית הוֹלֵךְ בְּתוֹךְ הַמַּבּוּל. וְהוּא נִקְרָא כָּךְ, שֶׁנִּכְלָל בַּשֵּׁם הַזֶּה. וְעַל זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנֹחַ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ וְלֹא יִתְרָאֶה בָּעוֹלָם.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי הַתֵּבָה הַזּוֹ נִרְאֵית בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַמַּשְׁחִית הוֹלֵךְ בְּתוֹכוֹ? כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִרְאִים פְּנֵי אָדָם

מִמִּצְרַיִם דִּכְתִיב, (שמות יב) וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר. מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּאִיהוּ אִשְׁתְּכַח וְיָכִיל הוּא לְהַבְּלָא. וְלֹא אִצְטְרִיךְ לְאִתְחַזָּאָה קַמֵּיהּ. בְּגִין כָּךְ הָוָה גָנֵיז נֹחַ וְכָל אִנּוּן דְּעִמֵּיהּ בְּתֵיבוּתָא. וּמְהַבְּלָא לָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלַיְיהוּ:

רִבִּי חִיָּא וְרַבִּי יוֹסֵי הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא. אִעְרַעוּ בְּהַנֵּי טוּרֵי דְּקַרְדוּ, חָמוּ רְשִׁימִין בְּקִיעִין בְּאָרְחָא דְּהֲווּ מִן יוֹמֵי דְטוּפָנָא. אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִיָּא לְרַבִּי יוֹסֵי הַנֵּי בְּקִיעִין דְּהֲווּ מִיּוֹמוֹי דְטוּפָנָא, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁבִיק לוֹן לְדָרֵי דָרִין בְּגִין דְּלָא יִתְמַחֵי חוֹבֵיהוֹן דְּרַשִׁיעַיָּא קַמֵּיהּ.

דְּכָךְ אָרְחוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְזַכָּאִין דְּעָבְדִין רְעוּתֵיהּ, בָּעֵי דְּיִדְכְּרוּן לְהוּ לְעֵילָא וְתַתָּא וְלָא יִתְנְשֵׁי דּוּכְרָנֵיהוֹן לְדָרֵי דָרִין לְטַב. כְּגַוְונָא דָא

לשון הקודש

לִפְנֵי הַמַּשְׁחִית, לֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט עָלָיו. מִנַּיִן לָנוּ? מִמִּצְרַיִם, שֶׁכָּתוּב (שמות יב) וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִמְצָא וְהוּא יָכוֹל לְהַשְׁחִית, וְלֹא צָרִיךְ לְהִתְרָאוֹת לְפָנָיו. לָכֵן הָיָה גָנוּז נֹחַ וְכָל אֵלּוּ שֶׁעִמּוֹ בְּתוֹךְ הַתֵּבָה, וְהַמַּשְׁחִית לֹא יָכֹל לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם. **רַבִּי** חִיָּא וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. פָּגְשׁוּ בְּאוֹתָם הָרֵי אֲרָרָט. רָאוּ רְשׁוּמִים בְּקִיעִים בַּדֶּרֶךְ שֶׁהָיוּ מִימֵי הַמַּבּוּל. אָמַר רַבִּי חִיָּא לְרַבִּי יוֹסֵי, הַבְּקִיעִים הַלָּלוּ שֶׁהָיוּ מִימֵי הַמַּבּוּל וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִשְׁאִירָם לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּחֶה חֶטְאָם שֶׁל הָרְשָׁעִים לְפָנָיו.

שֶׁכָּךְ דֶּרֶךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: לַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹשִׂים רְצוֹנוֹ – רוֹצֶה שֶׁיִּזָּכְרוּ אוֹתָם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְלֹא יִשָּׁכַח זִכְרָם לְדוֹרֵי דוֹרוֹת לְטוֹב. כְּמוֹ זֶה לָרְשָׁעִים שֶׁלֹּא

לְרַשִּׁיעַיָּיא דְּלָא עָבְדִין רְעוּתֵיהּ, בְּגִין דְּלָא יִתְנַשֵּׁי חוֹבַיְיהוּ וּלְאַדְכָּרָא עָנְשַׁיְיהוּ וְדָכְרָנֵיהוֹן לְבִישׁ לְדָרֵי דָרִין. הַיְינוּ דִּכְתִיב, (ירמיה ב) נִכְתָּם עֲוֹנֵךְ לְפָנַי וְגוֹ'.

פְּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר (ישעיה י) צַהֲלִי קוֹלֵךְ בַּת גַּלִּים הַקְשִׁיבִי לַיְשָׁה עֲנִיָּה עֲנָתוֹת. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּא. אֲבָל הַאי קְרָא עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְּמָר. צַהֲלִי קוֹלֵךְ בַּת גַּלִּים, בְּרַתֵּיהּ דְּאַבְרָהָם אָבִינוּ הָכִי אוּקְמוּהָ בַּת גַּלִּים כְּדִכְתִיב, (שיר השירים ד) גַּל נָעוּל. גַּלִּים אִנּוּן נְהוֹרִין דְּמִתְכַּנְשֵׁי וְאָזְלֵי וְעָאלִין לְגַוָּוהּ וּמַלְיָין לָהּ כְּדִכְתִיב, (שיר השירים ד) שִׁלָּחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים.

הַקְשִׁיבִי לַיְשָׁה כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (איוב ד) לַיִשׁ אוֹבֵד מִבְּלִי טָרֶף. לַיִשׁ דְּכַר. לַיְשָׁה נוּקְבָא. אַמַּאי אִקְרֵי לַיִשׁ, אִי מִשּׁוּם (משלי ל) דִּכְתִיב לַיִשׁ גִּבּוֹר בַּבְּהֵמָה, אוֹ מִשּׁוּם דִּכְתִיב לַיִשׁ אוֹבֵד מִבְּלִי טָרֶף.

לשון הקודש

עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ – כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשָּׁכַח חֶטְאָם, וּלְהַזְכִּיר עָנְשֵׁיהֶם וְזִכְרוֹנָם לְרַע לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה ב) נִכְתָּם עֲוֹנֵךְ לְפָנַי וְגוֹ'.

פְּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (ישעיה י) צַהֲלִי קוֹלֵךְ בַּת גַּלִּים הַקְשִׁיבִי לַיְשָׁה עֲנִיָּה עֲנָתוֹת. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים. אֲבָל פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. צַהֲלִי קוֹלֵךְ בַּת גַּלִּים – בִּתּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, כָּךְ פֵּרְשׁוּהָ בַּת גַּלִּים, כַּכָּתוּב (שיר ד) גַּל נָעוּל. גַּלִּים הֵם מְאוֹרוֹת שֶׁמִּתְכַּנְּסִים וְהוֹלְכִים וְנִכְנָסִים לְתוֹכָהּ וּמְמַלְּאִים אוֹתָהּ, כַּכָּתוּב (שם) שִׁלָּחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים.

הַקְשִׁיבִי לַיְשָׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ד) לַיִשׁ אֹבֵד מִבְּלִי טָרֶף. לַיִשׁ – זָכָר. לַיְשָׁה – נְקֵבָה. לָמָּה נִקְרָא לַיִשׁ? אִם מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (משלי ל) לַיִשׁ גִּבּוֹר בַּבְּהֵמָה, אוֹ מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב לַיִשׁ אֹבֵד מִבְּלִי טָרֶף.

אֶלָּא כֹּלָּא אִיהוּ לַיִשׁ גְּבוּרָה תַּתָּאָה דְּאָתֵי מִגְּבוּרָה עִלָּאָה. לַיִשׁ אוֹבֵד מִבְּלִי טָרֶף, בְּשַׁעֲתָא דְּאִנּוּן נְחָלִין מִסְתַּלְקִין וְלָא עָאלִין לְגַוָּוהִי, כְּדֵין אִתְקְרֵי לַיִשָּׁה דְּאֲבִידַת מִבְּלִי טָרֶף. דִּכְתִיב לַיִשׁ אוֹבֵד מִבְּלִי (דף סג ע"ב) טָרֶף וּבְנֵי לָבִיא יִתְפָּרְדוּ.

וּמַה דְּאָמַר לַיִשָּׁה הַיְינוּ עֲנִיָּה עֲנָתוֹת מִסְּכֵנָא דְּמִסְּכֵנוּתָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ירמיה א) מִן הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת וּכְתִיב, (מלכים א ב) עֲנָתוֹת לֵךְ עַל שָׂדֶיךָ. מָאי אִירְיָא. אֶלָּא כָּל זִמְנָא דְּדָוִד מַלְכָּא הָוָה קַיָּים, אִסְתַּלַּק אֶבְיָתָר בְּעוּתְרָא וּבְכֹלָּא. לְבָתָר אָמַר לֵיהּ שְׁלֹמֹה עֲנָתוֹת לֵךְ עַל שָׂדֶיךָ.

אַמַּאי קָרֵי לֵיהּ שְׁלֹמֹה הָכִי. אֶלָּא אָמַר לֵיהּ בְּיוֹמָךְ הָוָה אַבָּא בְּמִסְּכֵנוּ וְהַשְׁתָּא לֵךְ עַל שָׂדֶיךָ. הַשְׁתָּא אִית לוֹמַר אַמַּאי אִקְרֵי אֶבְיָתָר עֲנָתוֹת. אִי

לשון הקודש

אֶלָּא הַכֹּל הוּא לַיִשׁ, גְּבוּרָה תַּחְתּוֹנָה שֶׁבָּאָה מִגְּבוּרָה עֶלְיוֹנָה. לַיִשׁ אֹבֵד מִבְּלִי טָרֶף – בְּשָׁעָה שֶׁאוֹתָם נְחָלִים מִסְתַּלְקִים וְלֹא נִכְנָסִים לְתוֹכָהּ, אָז נִקְרֵאת לַיִשָּׁה שֶׁאוֹבֶדֶת מִבְּלִי טֶרֶף, שֶׁכָּתוּב לַיִשׁ אֹבֵד מִבְּלִי טָרֶף וּבְנֵי לָבִיא יִתְפָּרְדוּ.

וּמַה שֶׁאָמַר לַיִשָּׁה, הַיְנוּ עֲנִיָּה עֲנָתוֹת, עֹנִי שֶׁל עֲנִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה א) מִן הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת, וְכָתוּב (מלכים-א ב) עֲנָתוֹת לֵךְ עַל שָׂדֶיךָ. מַה מַּשְׁמִיעֵנוּ? אֶלָּא כָּל זְמַן שֶׁהַמֶּלֶךְ דָּוִד הָיָה קַיָּם, עָלָה אֶבְיָתָר בְּעֹשֶׁר וּבַכֹּל. אַחַר כָּךְ אָמַר לוֹ שְׁלֹמֹה, עֲנָתוֹת לֵךְ עַל שָׂדֶיךָ.

לָמָּה קָרָא לוֹ שְׁלֹמֹה כָּךְ? אֶלָּא אָמַר לוֹ, בְּיָמֶיךָ הָיָה אַבָּא בְּעֹנִי, וְעַכְשָׁו לֵךְ עַל שָׂדֶיךָ. כְּעֵת יֵשׁ לוֹמַר, לָמָּה נִקְרָא אֶבְיָתָר

תֵּימָא דְּהַוָּה מִן עֲנָתוֹת, הָא תָּנֵינָן דִּכְתִיב, (שמואל א כב) וַיִּמָּלֵט בֵּן אֶחָד לַאֲחִימֶלֶךְ בֶּן אֲחִיטוּב וּשְׁמוֹ אֶבְיָתָר. וְהוּא מִנּוֹב הָוָה, דְּהָא נוֹב עִיר הַכֹּהֲנִים הָוָה. וְאַף עַל פִּי דְּאָמְרוּ דְּהִיא נוֹב הִיא עֲנָתוֹת וְאַמַּאי אִקְרֵי לָהּ עֲנָתוֹת בְּגִין דְּנָחֲתַת לְמִסְכְּנוּ וְאִתְאֲבִיד קַרְתָּא עַל יְדָא דְשָׁאוּל וְאִתְאֲבִידוּ כָּהֲנֵי. אֶלָּא עֲנָתוֹת כְּפַר הָוָה, וְלָאו הוּא נוֹב, וְעַל דָּא קָרֵי לֵיהּ אֶבְיָתָר עֲנָתוֹת, בְּגִין דְּאָמַר (מלכים א ב) וְכִי הִתְעַנִּיתָ בְּכֹל אֲשֶׁר הִתְעַנָּה אָבִי. וּמִקַּרְתָּא דְנוֹב הָוָה, וְעַל מִסְכְּנוּ דְדָוִד דְּהַוָּה בְּיוֹמוֹי אִקְרֵי לֵיהּ הָכִי.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא בְּמִסְכְּנוּתָא הָוָה עָלְמָא מִיּוֹמָא דְּעָבַר אָדָם עַל פִּקּוּדֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַד דְּאָתָא נֹחַ וְקָרִיב קָרְבָּן וְאִתְיְישַׁב עָלְמָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לָא אִתְיְישַׁב עָלְמָא וְלָא נַפְקָא אַרְעָא מִזּוּהֲמָא

לשון הקודש

עֲנָתוֹת? אִם תֹּאמַר שֶׁהָיָה מֵעֲנָתוֹת, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁכָּתוּב (שמואל–א כב) וַיִּמָּלֵט בֵּן אֶחָד לַאֲחִימֶלֶךְ בֶּן אֲחִטוּב וּשְׁמוֹ אֶבְיָתָר. וְהוּא מִנּוֹב הָיָה, שֶׁהֲרֵי נוֹב הָיְתָה עִיר הַכֹּהֲנִים. וְאַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ, הִיא נוֹב הִיא עֲנָתוֹת, וְלָמָּה נִקְרֵאת עֲנָתוֹת? מִשּׁוּם שֶׁיָּרְדָה לְעֹנִי וְאָבְדָה הָעִיר עַל יְדֵי שָׁאוּל וְאָבְדוּ הַכֹּהֲנִים. אֶלָּא עֲנָתוֹת כְּפָר הָיָה, וְאֵינָהּ נוֹב, וְלָכֵן קָרָא לָהּ אֶבְיָתָר עֲנָתוֹת, מִשּׁוּם שֶׁאָמַר (מלכים–א ב) וְכִי הִתְעַנִּיתָ בְּכֹל אֲשֶׁר הִתְעַנָּה אָבִי. וְהוּא הָיָה מֵהָעִיר נוֹב, וְעַל הָעֹנִי שֶׁל דָּוִד שֶׁהָיָה לוֹ בְּיָמָיו קָרָא לוֹ כָּךְ. **אָמַר** רַבִּי חִיָּיא, הָעוֹלָם הָיָה בְּעֹנִי מִיּוֹם שֶׁעָבַר אָדָם עַל מִצְוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁבָּא נֹחַ וְהִקְרִיב קָרְבָּן וְהִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, לֹא הִתְיַשֵּׁב

דְּנָחָשׁ עַד דְּקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְּסִינַי וְאִתְאַחִידוּ בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי כְּדֵין אִתְיְישַׁב עָלְמָא.

וְאִלְמָלֵא דְּהָדְרוּ יִשְׂרָאֵל וְהָאבוּ קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא הֲווֹ מֵתִין לְעָלְמִין. דְּהָא אִתְפַּסַּק מִנַּיְיהוּ זוּהֲמָא דְּנָחָשׁ. כֵּיוָן דְּחָבוּ כְּדֵין אִתְבָּרוּ אִנּוּן לוּחֵי קַדְמָאֵי, דְּהֲווּ בְּהוּ חֵירוּ דְּכֹלָּא. חֵירוּ דְּהַהוּא נָחָשׁ דְּאִיהוּ קֵץ כָּל בָּשָׂר. וְכַד קָמוּ לֵיוָאֵי לְקַטְלָא קְטָלָא, כְּדֵין אִתְעַר חִוְיָא בִּישָׁא וְהֲוָה אָזִיל קַמַּיְיהוּ וְלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה בְּהוּ, בְּגִין דְּהֲווּ יִשְׂרָאֵל מִזְדָּרְזִין כֻּלְּהוּ בְּחַגִּירוּ מְזַיְינָן וְלָא יְכִיל הַהוּא נָחָשׁ לְשַׁלְטָאָה בְּהוּ. וְכֵיוָן דְּאָמַר לְמֹשֶׁה (שמות לג) וְעַתָּה הוֹרֵד עֶדְיְךָ מֵעָלֶיךָ, אִתְיְיהִיב רְשׁוּ לְהַאי נָחָשׁ לְשַׁלְטָאָה עֲלַיְיהוּ.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חֹרֵב. וַיִּתְנַצְּלוּ וַיְנַצְּלוּ מִיבְעֵי לֵיהּ.

לשון הקודש

הָעוֹלָם וְלֹא יָצְאָה הָאָרֶץ מִזֻּהֲמַת הַנָּחָשׁ, עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי וְנֶאֱחֲזוּ בְּעֵץ הַחַיִּים, וְאָז הִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם.

וְאִלְמָלֵא שֶׁחָזְרוּ יִשְׂרָאֵל וְחָטְאוּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא הָיוּ מֵתִים לְעוֹלָמִים, שֶׁהֲרֵי נִפְסְקָה מֵהֶם זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ. כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ, אָז נִשְׁבְּרוּ אוֹתָם הַלּוּחוֹת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהָיְתָה בָּהֶם חֵרוּת שֶׁל הַכֹּל, הַחֵרוּת מֵאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא קֵץ כָּל בָּשָׂר. וּכְשֶׁקָּמוּ הַלְוִיִּם לַהֲרֹג הֶרֶג, אָז הִתְעוֹרֵר הַנָּחָשׁ הָרָע וְהָיָה הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם, וְלֹא יָכֹל לִשְׁלֹט בָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ מִזְדָּרְזִים כֻּלָּם בַּחֲגוֹרוֹת מְזֻיָּנוֹת, וְלֹא יָכֹל הַנָּחָשׁ לִשְׁלֹט בָּהֶם. וְכֵיוָן שֶׁאָמַר לְמֹשֶׁה (שמות לג) וְעַתָּה הוֹרֵד עֶדְיְךָ מֵעָלֶיךָ, נִתְּנָה רְשׁוּת לַנָّחָשׁ הַזֶּה לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב (שם), וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חֹרֵב. וַיִּתְנַצְּלוּ?

אֶלָּא וַיִּתְנַצְּלוּ עַל יְדָא דְּאַחֲרָא בְּגִין דְּאִתְיְהִיב רְשׁוּ לְנָחָשׁ לְשַׁלְטָאָה. אֶת עֲדָיִם מֵהַר חוֹרֵב דְּקִבְּלוּ מִטּוּרָא דְּחוֹרֵב כַּד אִתְיְהִיב אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא נֹחַ דְּהֲוָה צַדִּיק אַמַּאי לָא הֲוָה בָּטִיל מוֹתָא מֵעָלְמָא. אֶלָּא בְּגִין דְּעַד לָא סָלְקַת זוֹהֲמָא מֵעָלְמָא. וְעוֹד דְּאִנּוּן לָא הֲווֹ מְהֵימְנִין בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכֻלְּהוּ אֲחִידָן בְּטַרְפֵּי אִילָנָא לְתַתָּא וּמִתְלַבְּשָׁאן בְּרוּחַ מְסָאֲבָא. וְתוּ לְבָתָר אוֹסִפוּ לְמֶחֱטֵי וּלְמֵהַךְ בָּתַר יֵצֶר הָרָע כַּד בְּקַדְמִיתָא. וְאוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא דְּאִיהִי אִילָנָא דְּחַיֵּי אַכֵּתִי לָא נָחִית לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא. וְתוּ דְּאִיהוּ אַמְשִׁיךְ לֵיהּ בְּעָלְמָא לְבָתָר דִּכְתִיב וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלֹה וְהָא אִתְּמַר.

עַד דְּהֲווּ אָזְלֵי, חָמוּ חַד יוּדָאי דְּהֲוָה אָתֵי. אָמַר רִבִּי

לשון הקודש

וַיִּנָּצְלוּ צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא וַיִּתְנַצְּלוּ עַל יְדֵי הָאַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לַנָּחָשׁ לִשְׁלֹט. אֶת עֲדָיִם מֵהַר חֹרֵב, שֶׁקִּבְּלוּ מֵהַר חוֹרֵב כְּשֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, נֹחַ שֶׁהָיָה צַדִּיק, לָמָּה לֹא הָיָה מְבַטֵּל מָוֶת מֵהָעוֹלָם? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁעֲדַיִן לֹא הִסְתַּלְּקָה הַזֻּהֲמָה מִן הָעוֹלָם. וְעוֹד, שֶׁהֵם לֹא הֶאֱמִינוּ בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְכֻלָּם אֲחוּזִים בֶּעָלִים שֶׁל הָאִילָן לְמַטָּה וּמִתְלַבְּשִׁים בְּרוּחַ טֻמְאָה. וְעוֹד הוֹסִיפוּ אַחַר כָּךְ לַחֲטֹא וְלָלֶכֶת אַחַר יֵצֶר הָרָע כְּבָרִאשׁוֹנָה. וְהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא עֵץ הַחַיִּים, עֲדַיִן לֹא הוֹרִיד אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָרֶץ, וְעוֹד שֶׁהוּא מָשַׁךְ אוֹתוֹ בָּעוֹלָם אַחַר כָּךְ, שֶׁכָּתוּב וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלֹה, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ יְהוּדִי אֶחָד שֶׁהָיָה

יוֹסֵי הַאי בַּר נָשׁ יוּדָאי אִיהוּ וְאִתְחֲזֵי. כַּד מָטָא גַּבַּיְיהוּ שְׁאִילוּ לֵיהּ. אָמַר לוֹן שְׁלִיחָא דְמִצְוָה אֲנָא. דְּהָא אֲנַן דָּיְירֵי בִכְפַּר דְּרָאמִין, וּמָטֵי זִמְנָא דְחַג, וְאֲנַן צְרִיכִין לוּלָב וְזִינִין דְּעִמֵּיהּ, וְאֲנָא אָזִיל לְקָטְעָא לוֹן לְמִצְוָה. אֲזָלוּ כְּחֲדָא. אָמַר לְהוּ הַהוּא יוּדָאי הַנֵּי אַרְבַּע מִינִין דְּלוּלָב דְּבְכֻלְּהוֹ אָתָאן לְרַצּוּיֵי עָלְמָא (נ"א עַל מַיָּא) שְׁמַעְתּוּן אַמַּאי אֲנַן צְרִיכִין לוֹן בַּחַג. אָמַר לֵיהּ כְּבָר אִתְעָרוּ בְהוּ חַבְרַיָּיא. אֲבָל אִי מִלָּה חַדְתָּא אִיהוּ תְּחוֹת יְדָךְ אִימָּא לָהּ.

אָמַר לוֹן וַדָּאי הַהוּא אֲתַר דְּאֲנַן דָּיְירֵי בֵּיהּ הוּא זְעֵיר וְכֻלְּהוּ עָסְקֵי בְּאוֹרַיְיתָא. וְאִית עֲלָן צוּרְבָא מֵרַבָּנָן רִבִּי יִצְחָק בַּר יוֹסֵי מֵחוּזָאָה שְׁמֵיהּ. וּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא אָמַר לָן מִלִּין חַדְתִּין בְּאוֹרַיְיתָא. וְאָמַר דְּהָא בְּחַג זִמְנָא הוּא לְשַׁלְטָאָה. (יִשְׂרָאֵל שַׁלִּיטִין

בְּהַהוּא זִמְנָא, וּנְקִיטְנָא לוּלָב דְּמִתְחֲזֵי דְּאַנַן נְצִיחְנָא עֲלַיְיהוּ עַל כָּל אִנּוּן דְּאִקְרוּן הֲמוֹן הָעָם וּלְשַׁלְטָאָה עֲלַיְיהוּ) (אֲזַי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים בָּרוּךְ יְיָ שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם. וְכִי אִית שְׁנַיִם לַמַּיִם, אֶלָּא) (ס"א דְּכָל אִנּוּן רַבְּרְבִין) **אִנּוּן שְׁאַר עַמִּין. אִנּוּן רַבְּרְבִין מְמַנָּן עַל שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וּמִתְבָּרְכָאן מִסִּטְרַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל וְקָרִינָן לוֹן מַיִם הַזֵּידוֹנִים. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר,** (תהלים קכד) **הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים.**

וּבְגִין לְשַׁלְטָאָה עֲלַיְיהוּ אָתֵינָא בְּרָזָא דְשָׁמָא קַדִּישָׁא בְּאִנּוּן אַרְבַּע מִינִין שֶׁבַּלּוּלָב לְרַצּוּיֵי לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (עֲלַיְיהוּ) **וּלְשַׁלְטָאָה** (דף סד ע"א) **עֲלַיְיהוּ בְּרָזָא דְשָׁמָא קַדִּישָׁא. וּלְאַתְעָרָא עֲלָן מִיין קַדִּישִׁין לְנַסְכָא עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא.**

תּוּ אָמַר לוֹן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אִתְעָרוּתָא קַדְמָאָה אִיהוּ בְּעָלְמָא. מָאי אִתְעָרוּתָא קַדְמָאָה. דָּא בֵּי דִינָא דִּלְתַתָּא (נ"א דָּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה מַמָּשׁ) **דְּאִתְעַר לְמֵידַן**

לשון הקודש

בָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הָאִישׁ הַזֶּה הוּא יְהוּדִי וְנִרְאֶה. כְּשֶׁהִגִּיעַ אֲלֵיהֶם, שָׁאֲלוּ אוֹתוֹ. אָמַר לָהֶם, אֲנִי שְׁלִיחַ מִצְוָה, שֶׁהֲרֵי אָנוּ גָּרִים בִּכְפָר רָאמִין, וְהִגִּיעַ זְמַן הֶחָג, וְאָנוּ צְרִיכִים לוּלָב עִם הַמִּינִים שֶׁלּוֹ עִמּוֹ, וַאֲנִי הוֹלֵךְ לִקְטֹף אוֹתָם לְמִצְוָה. הָלְכוּ כְּאֶחָד. אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ יְהוּדִי, אַרְבַּעַת מִינֵי הַלּוּלָב הַלָּלוּ שֶׁבְּכֻלָּם בָּאִים לְרַצּוֹת בְּעַד הָעוֹלָם [נ"א עַל הַמַּיִם], שְׁמַעְתֶּם לָמָּה אָנוּ צְרִיכִים אוֹתָם בֶּחָג? אָמַר לוֹ, כְּבָר הֵעִירוּ בָּזֶה הַחֲבֵרִים, אֲבָל אִם דָּבָר חָדָשׁ הוּא תַּחַת יָדְךָ – אֱמֹר אוֹתָהּ.

אָמַר לָהֶם, וַדַּאי אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁאָנוּ גָּרִים בּוֹ הוּא קָטָן, וְכֻלָּם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וְיֵשׁ עָלֵינוּ תַּלְמִיד חָכָם וּשְׁמוֹ רַבִּי יִצְחָק בַּר יוֹסֵי מָחוֹזָאָה, וּבְכָל יוֹם וָיוֹם אוֹמֵר לָנוּ דִּבְרֵי תּוֹרָה חֲדָשִׁים, וְאָמַר שֶׁהֲרֵי בֶּחָג זְמַן הוּא לִשְׁלֹט. [וְיִשְׂרָאֵל שׁוֹלְטִים בְּאוֹתוֹ זְמַן וְלוֹקְחִים

עַלְמָא. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָתִיב עַל עָלְמָא בְּדִינָא וְדָאִין עָלְמָא.

וְשָׁלְטָא הַאי בֵּי דִינָא לְמֵידַן עָלְמָא, עַד יוֹמָא דְכִפּוּרֵי דְּנָהֲרִין אַנְפָּהָא, וְלָא אִשְׁתְּכַח חִוְיָא דַלְטוֹרָא בְּעָלְמָא. דְּאִיהוּ אִתְעַסַּק בַּמֶּה דְאַתְיָין לֵיהּ הַהוּא שָׂעִיר דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דְרוּחַ מְסָאֲבָא כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. וּבְגִין דְּאִתְעַסַּק בְּהַהוּא שָׂעִיר לָא קָרִיב לְמַקְדְּשָׁא.

וְשָׂעִיר דָּא כְּהַהוּא שָׂעִיר דְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ דְּאִתְעַסַּק בֵּיהּ וְאַנְהִירוּ אַנְפָּהָא דְרֹאשׁ הַשָּׁנָה (נ"א כַּךְ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה) (נ"א אַנְהִירוּ) (אַנְפּוֹי דְמַקְדְּשָׁא). וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ מַשְׁכְּחִין רַחֲמֵי קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִתְעָבַר חוֹבֵיְיהוּ. וְרָזָא חָדָא אָמַר לָן וְלָא אִתְיְיהִיב רְשׁוּ לְגַלָּאָה בַּר לְחַסִידֵי קַדִּישִׁין עֶלְיוֹנִין חַכִּימִין. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מָאן אִיהוּ. אָמַר לוֹן עַד לָא בָּדִיקְנָא בְכוּ.

לשון הקודש

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב עַל הָעוֹלָם בְּדִין וְדָן אֶת הָעוֹלָם.

וְשׁוֹלֵט בֵּית הַדִּין [שֶׁלְּמַטָּה] הַזֶּה לָדוּן אֶת הָעוֹלָם, עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁמְּאִירִים פָּנֶיהָ, וְלֹא נִמְצָא נָחָשׁ מַלְשִׁין בָּעוֹלָם, שֶׁהוּא מִתְעַסֵּק בְּמַה שֶׁמְּבִיאִים לוֹ אוֹתוֹ הַשָּׂעִיר, שֶׁהוּא מִצַּד רוּחַ הַטֻּמְאָה כָּרָאוּי לוֹ. וּמִשּׁוּם שֶׁמִּתְעַסֵּק בְּאוֹתוֹ שָׂעִיר, לֹא קָרֵב לַמִּקְדָּשׁ.

וְשָׂעִיר זֶה כְּמוֹ אוֹתוֹ שָׂעִיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁמִּתְעַסֵּק בּוֹ וּמְאִירוֹת פָּנֶיהָ שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה [כָּךְ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה] [מְאִירִים] [פְּנֵי הַמִּקְדָּשׁ]. וְעַל זֶה כָּל יִשְׂרָאֵל מוֹצְאִים רַחֲמִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַחֲטָאֵיהֶם מִתְבַּטְּלִים. וְסוֹד אֶחָד אָמַר לָנוּ, וְלֹא נִתְּנָה רְשׁוּת לְגַלּוֹת פֵּרָט

אֲזָלוּ. לְבָתָר אָמַר לוֹן. כַּד סִיהֲרָא אִתְקְרִיבַת בְּשִׁמְשָׁא. אַתְעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סִטְרָא דְצָפוֹן וְאָחִיד בָּהּ בִּרְחִימוּ וּמָשִׁיךְ לָהּ לְגַבֵּיהּ, וְדָרוֹם אִתְעַר מִסִּטְרָא אַחֲרָא. וְסִיהֲרָא סַלְקָא וּמִתְחַבְּרָא בְּמִזְרָח. וּכְדֵין יָנְקָא מִתְּרֵין סִטְרִין וּנְטִילַת בִּרְכָאן בַּחֲשַׁאי, וּכְדֵין אִתְבָּרְכָא סִיהֲרָא וְאִתְמַלְיָיא. וְהָכָא אִתְקְרִיבַת אִתְּתָא בְּבַעֲלָהּ.

כְּמָה דְאִית רָזָא דִיוּקְנָא שַׁיְיפֵי (נ"א בְּתִיקוּנֵי דְשַׁיְיפֵי) דְאָדָם וְתִיקוּנוֹי. הָכִי נָמֵי אִית (נ"א אִיהוּ) רָזָא דְדִיוּקְנָא דְשַׁיְיפֵי נוּקְבָא וְתִקּוּנֵי דְנוּקְבָא. וְכֹלָּא פָּרִישׁ בְּגַוָּון. הָכִי נָמֵי אִית לְעֵילָא (ד"א מָאן) אָחִיד בָּהּ וְאִתְעַר לְקָבֵל בִּרְחִימוּ הָכִי נָמֵי אִית לְתַתָּא רָזָא וְתִקּוּנָא דְאָדָם תַּתָּאָה אַחֲרָא תְּחוֹת סִיהֲרָא (ד"א וְתִקּוּנָא דְנוּקְבָא).

לשון הקודש

לַחֲסִידִים קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים חֲכָמִים. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַהוּ? אָמַר לָהֶם, עֲדַיִן לֹא בָּדַקְתִּי אֶתְכֶם.

הָלְכוּ. אַחַר כָּךְ אָמַר לָהֶם, כְּשֶׁהַלְּבָנָה מִתְקָרֶבֶת לַשֶּׁמֶשׁ, מְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צַד הַצָּפוֹן וְאוֹחֵז בּוֹ בְּאַהֲבָה וּמוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ אֵלָיו, וְהַדָּרוֹם מִתְעוֹרֵר מִצַּד אַחֵר, וְהַלְּבָנָה עוֹלָה וּמִתְחַבֶּרֶת בַּמִּזְרָח. וְאָז יוֹנֶקֶת מִשְּׁנֵי צְדָדִים וְנוֹטֶלֶת בִּרְכוֹת בַּחֲשַׁאי, וְאָז מִתְבָּרֶכֶת הַלְּבָנָה וּמִתְמַלֵּאת. וְכָאן מִתְקָרֶבֶת הָאִשָּׁה לְבַעְלָהּ.

כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ סוֹד דְּמוּת אֵיבְרֵי (נ"א בְּתִקּוּנֵי הָאֵיבָרִים) הָאָדָם וְתִקּוּנָיו, כָּךְ גַּם יֵשׁ (הוא) סוֹד שֶׁל דְּמוּת אֵיבְרֵי הַנְּקֵבָה וְתִקּוּנֵי הַנְּקֵבָה, וְהַכֹּל מְפֹרָשׁ בְּתוֹכֵנוּ. כָּךְ גַּם יֵשׁ לְמַעְלָה (מִי) שֶׁאוֹחֵז בָּהּ וּמִתְעוֹרֵר כְּנֶגֶד בְּאַהֲבָה, כָּךְ גַּם יֵשׁ לְמַטָּה סוֹד וְתִקּוּן הָאָדָם הַתַּחְתּוֹן הָאַחֵר תַּחַת הַלְּבָנָה (ד"א וְתִקּוּן הַנְּקֵבָה).

כְּמָה דִּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא לְעֵילָא אָחִיד בָּהּ וְאִתְעַר לְקָבְלָהּ בִּרְחִימוּ. הָכִי נָמֵי אִית לְתַתָּא. (וְוֵי הָעֲמוּדִים כֻּלְּהוּ קָיְמֵי שַׁיְיפִין לְאִתְאַחֲדָא דָא בְדָא וּלְאִתְקַשְּׁרָא דָא בְדָא קִשְׁרֵי מְהֵימְנוּתָא סִטְרָא דִקְדוּשָׁא מִסִּטְרָא דְרוּחַ מְסָאֲבָא דְאִיהוּ רָזָא דְנָחָשׁ לְתַתָּא). **הַאי** נָחָשׁ אִיהוּ דְרוֹעָא שְׂמָאלָא דְרוּחַ מְסָאֲבָא. וְאָחִיד בֵּיהּ מָאן דְּרָכִיב בֵּיהּ וְקָרְבָא לְגַבֵּי דְסִיהֲרָא וּמָשִׁיךְ לָהּ בֵּינַיְיהוּ (נ"א בִּדְבִיקוּ) דְּקוּטְפָּא וְאִסְתָּאֲבַת.

וּכְדֵין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא מִקָּרְבִין שָׂעִיר. וְהַהוּא נָחָשׁ אִתְמְשַׁךְ אֲבַתְרֵיהּ דְּהַהוּא שָׂעִיר. וְסִיהֲרָא אִתְדְּכִיאַת וְסַלְקָאת לְעֵילָא וְאִתְקְשָׁרַת לְעֵילָא לְאִתְבָּרְכָא. וּנְהִירִין אַנְפָּהָא מַה דְּאִתְחַשְּׁכַת לְתַתָּא.

כְּדֵין הָכָא בְיוֹמָא דְכִפּוּרֵי כֵּיוָן דְּהַהוּא חִוְיָא בִישָׁא אִתְעַסַּק בְּהַהוּא שָׂעִיר. סִיהֲרָא אִתְפָּרְשַׁת מִנֵּיהּ וְאִתְעַסְּקַת (בְּיִשְׂרָאֵל) לְאוֹלָפָא עֲלַיְיהוּ סָנֵיגוֹרְיָא וְסוֹכֶכֶת

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁזְּרוֹעַ שְׂמֹאל לְמַעְלָה אוֹחֶזֶת בָּהּ וּמִתְעוֹרֵר כְּנֶגְדָּהּ בְּאַהֲבָה, כָּךְ גַּם יֵשׁ לְמַטָּה. (וְוֵי הָעֲמוּדִים כֻּלָּם עוֹמְדִים אֵיבָרִים לְהֵאָחֵז זֶה בְּזֶה וּלְהִתְקַשֵּׁר זֶה בְּזֶה קִשְׁרֵי הָאֱמוּנָה צַד הַקְּדֻשָּׁה מִצַּד שֶׁל רוּחַ טֻמְאָה שֶׁהוּא סוֹד הַנָּחָשׁ שֶׁלְּמַטָּה). נָחָשׁ זֶה הוּא זְרוֹעַ שְׂמֹאל שֶׁל רוּחַ הַטֻּמְאָה, וְאוֹחֵז בּוֹ מִי שֶׁרוֹכֵב עָלָיו, וְקָרֵב לַלְּבָנָה וּמוֹשֵׁךְ אוֹתָהּ בֵּינֵיהֶם [נ"א בִּדְבֵקוּת] שֶׁל דְּבֵקוּת וְנִטְמֵאת.

וְאָז יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה מַקְרִיבִים שָׂעִיר, וְאוֹתוֹ נָחָשׁ נִמְשָׁךְ אַחַר אוֹתוֹ הַשָּׂעִיר, וְהַלְּבָנָה נִטְהֶרֶת וְעוֹלָה לְמַעְלָה וּמִתְקַשֶּׁרֶת לְמַעְלָה לְהִתְבָּרֵךְ, וּפָנֶיהָ מְאִירִים מַה שֶּׁנֶּחְשְׁכָה לְמַטָּה.

אָז כָּאן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כֵּיוָן שֶׁאוֹתוֹ נָחָשׁ הָרָע מִתְעַסֵּק בְּאוֹתוֹ שָׂעִיר, הַלְּבָנָה נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ וּמִתְעַסֶּקֶת [בְּיִשְׂרָאֵל] לְלַמֵּד עֲלֵיהֶם סָנֵגוֹרְיָא, וְסוֹכֶכֶת עֲלֵיהֶם כְּמוֹ אֵם

עֲלַיְיהוּ כְּאִמָּא עַל בְּנִין. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרִיךְ לוֹן מִלְּעֵילָא וּמָחִיל לוֹן.

לְבָתָר יִשְׂרָאֵל כַּד מָטוּ לַחַג מִתְעָרֵי סִטְרָא דְּיָמִינָא לְעֵילָא. בְּגִין דְּיִתְקַשַּׁר בֵּיהּ סִיהֲרָא וְיִתְנַהִירוּ אַנְפָּהָא כְּדְקָא חָזֵי. וּכְדֵין פַּלְגַת (יהב) חוּלָקָא דְּבִרְכָאן לְכָל אִנּוּן מְמַנָּן דִּלְתַתָּא דְּיִתְעַסְּקוּן בְּחוּלַקְהוֹן. וְלָא יֵיתוּן לְיָנְקָא וּלְקָרְבָא בְּסִטְרָא דְּחוּלַקְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

כְּגַוְונָא דָא לְתַתָּא כַּד שְׁאַר עַמִּין מִתְבָּרְכִין. כֻּלְּהוֹן אִנּוּן מִתְעַסְּקִין בְּאַחְסָנַת חוּלַקְהוֹן. וְלָא הֲווֹ אַתְיָין לְאִתְעָרְבָא בַּהֲדַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל וּלְחָמְדָא חוּלַק אַחְסַנְתֵּיהוֹן. וּבְגִין כָּךְ יִשְׂרָאֵל אִנּוּן מָשְׁכִין בִּרְכָאן לְכָל אִנּוּן מְמַנָּן בְּגִין דְּיִתְעַסְּקוּן בְּחוּלַקְהוֹן וְלָא יִתְעָרְבוּן בַּהֲדַיְיהוּ.

וְכַד סִיהֲרָא אִתְמְלֵי בִּרְכָאן לְעֵילָא כְּדְקָא יְאוּת.

לשון הקודש

עַל הַבָּנִים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבָרֵךְ אוֹתָם מִלְּמַעְלָה וּמוֹחֵל לָהֶם.

אַחַר כָּךְ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל מַגִּיעִים לֶחָג, מְעוֹרְרִים צַד יָמִין לְמַעְלָה, כְּדֵי שֶׁתִּתְקַשֵּׁר בּוֹ הַלְּבָנָה וְיֵאוֹרוּ פָּנֶיהָ כָּרָאוּי. וְאָז מְחַלֶּקֶת [וְנוֹתֶנֶת] חֵלֶק שֶׁלָּהּ בְּרָכוֹת לְכָל אוֹתָם מְמֻנִּים שֶׁלְּמַטָּה שֶׁיִּתְעַסְּקוּ בְּחֶלְקָם, וְלֹא יָבֹאוּ לִינֹק וּלְהִתְקָרֵב לַצַּד שֶׁל חֵלֶק יִשְׂרָאֵל.

כְּמוֹ זֶה לְמַטָּה – כְּשֶׁשְּׁאָר הָעַמִּים מִתְבָּרְכִים, כֻּלָּם מִתְעַסְּקִים בִּירֻשַּׁת חֶלְקָם, וְלֹא יָבֹאוּ לְהִתְעָרֵב עִם יִשְׂרָאֵל וְלַחְמֹד חֵלֶק יְרֻשָּׁתָם. וְלָכֵן יִשְׂרָאֵל מוֹשְׁכִים בְּרָכוֹת לְכָל אוֹתָם מְמֻנִּים, כְּדֵי שֶׁיִּתְעַסְּקוּ בְּחֶלְקָם וְלֹא יִתְעָרְבוּ עִמָּם.

וּכְשֶׁהַלְּבָנָה מִתְמַלֵּאת בְּרָכוֹת לְמַעְלָה

יִשְׂרָאֵל אָתְיָין וְיָנְקִין מִינָּהּ בִּלְחוֹדַיְיהוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם. מָאי עֲצֶרֶת, כְּתַרְגּוּמוֹ כְּנִישׁוּ. כָּל מַה דִּכְנִישׁוּ מֵאִנּוּן בִּרְכָאן עִלָּאִין. לָא יָנְקִין מִנֵּיהּ עַמִּין אַחֲרָנִין בַּר יִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדַיְיהוּ. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם. לָכֶם וְלָא לִשְׁאָר עַמִּין. לָכֶם וְלָא לִשְׁאָר מְמַנָּן.

וְעַל דָּא אִנּוּן מְרַצִּין עַל הַמַּיִם לְמֵיהַב לוֹן חוּלַק בִּרְכָאן דְּיִתְעַסְּקוּן בֵּיהּ. וְלָא יִתְעָרְבוּן לְבָתָר בְּחֶדְוָותָא דְיִשְׂרָאֵל כַּד יָנְקִין בִּרְכָאן עִלָּאִין. וְעַל הַהוּא יוֹמָא כְּתִיב דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ. דְּלָא אִתְעָרַב אוֹחֲרָא בַּהֲדָן.

לְמַלְכָּא דְּזַמַּן רְחִימֵיהּ בִּסְעוּדָתָא עִלָּאָה דְעָבִיד לֵיהּ לְיוֹמָא רְשִׁימָא. הָא רְחִימֵיהּ דְמַלְכָּא יְדַע דְּמַלְכָּא (דף סד ע"ב) אִתְרָעֵי בֵּיהּ. אָמַר מַלְכָּא הַשְׁתָּא

לשון הקודש

כְּרָאוּי. יִשְׂרָאֵל בָּאִים וְיוֹנְקִים מִמֶּנָּה לְבַדָּם. וְעַל זֶה כָּתוּב (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם. מַה זֶּה עֲצֶרֶת? כְּתַרְגּוּמוֹ כְּנִישׁוּ (הִתְכַּנְּסוּת). כָּל מַה שֶּׁכִּנְּסוּ מֵאוֹתָם בְּרָכוֹת עֶלְיוֹנוֹת, לֹא יוֹנְקִים מִמֶּנָּה עַמִּים אֲחֵרִים, פְּרָט לְיִשְׂרָאֵל לְבַדָּם. וְלָכֵן כָּתוּב עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם, לָכֶם וְלֹא לִשְׁאָר הָעַמִּים, לָכֶם וְלֹא לִשְׁאָר הַמְמֻנִּים.

וְעַל זֶה הֵם מְרַצִּים עַל הַמַּיִם, לָתֵת לָהֶם חֵלֶק בְּרָכוֹת שֶׁיִּתְעַסְּקוּ בוֹ, וְלֹא יִתְעָרְבוּ אַחַר כָּךְ בְּחֶדְוַת יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁיּוֹנְקִים בְּרָכוֹת עֶלְיוֹנוֹת. וְעַל אוֹתוֹ יוֹם כָּתוּב דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ. שֶׁלֹּא מִתְעָרֵב אַחֵר עִמָּנוּ. **לְמֶלֶךְ** שֶׁהִזְמִין אֲהוּבוֹ לִסְעוּדָה עֶלְיוֹנָה שֶׁעָשָׂה לוֹ לְיוֹם רָשׁוּם. אֲהוּב הַמֶּלֶךְ הֲרֵי

אֲנָא בָעֵי לְמֶחֱדֵי עִם רְחִימָאי. וְדָחִילְנָא דְכַד אֲנָא בִסְעוּדָתָא עִם רְחִימָאי יַעֲלוּן כָּל אִנּוּן קַסְטוֹרֵי מְמַנָּן וִיתִיבוּן עִמָּנָא לְפָתוֹרָא לְמִסְעַד סְעוּדָתָא דְחֶדְוָה עִם רְחִימָאי. מָה עֲבַד אַקְדִּים הַהוּא רְחִימֵיהּ קוּסְטוּרִין דִּירוֹקֵי וּבִשְׂרָא דְתוֹרֵי וְאַקְרִיב קַמַּיְיהוּ דְאִנּוּן קַסְטוּרֵי מְמַנָּן לְמֵיכַל. לְבָתָר יָתִיב מַלְכָּא עִם רְחִימוֹי לְהַהִיא סְעוּדָתָא עִלָּאָה מִכָּל עִדּוּנִין דְּעָלְמָא. וּבְעוֹד דְּאִיהוּ בִלְחוֹדוֹי עִם מַלְכָּא שָׁאִיל לֵיהּ כָּל צָרְכּוֹי וְיָהִיב לֵיהּ. וְאַחֲדֵי מַלְכָּא עִם רְחִימֵיהּ בִּלְחוֹדוֹהִי וְלָא אִתְעָרְבִין אַחֲרָנִין בֵּינַיְיהוּ. כָּךְ יִשְׂרָאֵל עִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם.

אָמְרוּ רִבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִיָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְקִין אוֹרְחָא קַמָּן. זַכָּאִין אִנּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְאוֹרַיְיתָא. אָתוּ נְשָׁקוּהוּ. קָרָא עֲלֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי (ישעיה

לשון הקודש

יוֹדֵעַ שֶׁהַמֶּלֶךְ רוֹצֶה בּוֹ. אָמַר הַמֶּלֶךְ, כְּעֵת אֲנִי רוֹצֶה לִשְׂמֹחַ עִם אֲהוּבִי, וַאֲנִי חוֹשֵׁשׁ שֶׁכַּאֲשֶׁר אֲנִי בִּסְעוּדָה עִם אֲהוּבִי, יִכָּנְסוּ כָּל אוֹתָם פִּקִּידִים מְמֻנִּים וְיֵשְׁבוּ עִמָּנוּ לַשֻּׁלְחָן לִסְעֹד סְעוּדַת הַשִּׂמְחָה עִם אֲהוּבִי. מָה עָשָׂה? הִקְדִּים אוֹתוֹ אָהוּב מִינִים שֶׁל יְרָקוֹת וּבְשַׂר שְׁוָרִים וְהִקְרִיב לִפְנֵי אוֹתָם פִּקִּידִים מְמֻנִּים לֶאֱכֹל. אַחַר כָּךְ יָשַׁב הַמֶּלֶךְ עִם אֲהוּבוֹ לְאוֹתָהּ הַסְּעוּדָה הָעֶלְיוֹנָה מִכָּל עִדּוּנֵי הָעוֹלָם. וּבְעוֹד שֶׁהוּא לְבַדּוֹ עִם הַמֶּלֶךְ, בִּקֵּשׁ מִמֶּנּוּ כָּל צָרְכָּיו וְנָתַן לוֹ, וְשָׂמַח הַמֶּלֶךְ עִם אֲהוּבוֹ לְבַדּוֹ, וְלֹא הִתְעָרְבוּ אֲחֵרִים בֵּינֵיהֶם. כָּךְ יִשְׂרָאֵל עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. לָכֵן כָּתוּב בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם.

אָמְרוּ רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִיָּא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְקִין הַדֶּרֶךְ לְפָנֵינוּ. אַשְׁרֵי אוֹתָם

נד) וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ. כַּד מָטוּ בֵּי חֲקַל יָתִיבוּ. אָמַר הַהוּא בַּר נָשׁ מָאי שְׁנָא דִּכְתִיב, (בראשית יט) וַיְיָ הִמְטִיר עַל סְדוֹם וְעַל עֲמוֹרָה וְגוֹ'. וּמַאי שְׁנָא בְּטוֹפָנָא דִּכְתִיב אֱלֹהִים אֱלֹהִים בְּכָל אֲתַר. (אַמַּאי) וְלָא כְּתִיב וַיְיָ (בְּכֹלָּא).

אֶלָּא תָּנֵינָן בְּכָל אֲתַר דִּכְתִיב וַיְיָ הוּא וּבֵית דִּינוֹ. אֱלֹהִים סְתָם דִּינָא בִּלְחוֹדוֹי. אֶלָּא בִּסְדוֹם אִתְעֲבִיד דִּינָא וְלָא לְשֵׁיצָאָה עָלְמָא. וּבְגִין כָּךְ אִתְעָרֵב אִיהוּ בַּהֲדֵי דִּינָא. אֲבָל בְּטוֹפָנָא כָּל עָלְמָא שָׁצֵי וְכָל אִנּוּן דְּאִשְׁתַּכָּחוּ (נ"א בִּלְחוֹדוֹי) בְּעָלְמָא.

וְאִי תֵּימָא (ד"א דְּהָא) נֹחַ וּדְעִמֵּיהּ (ד"א אִשְׁתְּזִיבוּ). (נ"א הָא) סָתִים מֵעֵינָא הָוָה דְּלָא אִתְחֲזֵי. וְעַל דָּא כָּל מַה דְּאִשְׁתְּכַח בְּעָלְמָא שָׁצֵי לֵיהּ. וְעַל דָּא וַיְיָ בְּאִתְגַּלְיָא וְלָא שָׁצֵי כֹּלָּא. אֱלֹהִים בָּעֵי סְתִימוּ וּבָעֵי לְאִסְתַּמְּרָא

לשון הקודש

שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. בָּאוּ וּנְשָׁקוּהוּ. קָרָא עָלָיו רַבִּי יוֹסֵי, (ישעיה נד) וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לַשָּׂדֶה, יָשְׁבוּ. אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ, מַה שּׁוֹנֶה שֶׁכָּתוּב (בראשית יט) וַה' הִמְטִיר עַל סְדֹם וְעַל עֲמֹרָה וְגוֹ', וּמַה שּׁוֹנֶה בַּמַּבּוּל שֶׁכָּתוּב אֱלֹהִים אֱלֹהִים בְּכָל מָקוֹם, [וְלָמָה] וְלֹא כָּתוּב וַה' [בַּכֹּל]?.

אֶלָּא שָׁנִינוּ, בְּכָל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב וַה' – הוּא וּבֵית דִּינוֹ. אֱלֹהִים סְתָם – דִּין לְבַדּוֹ. אֶלָּא בִּסְדֹם נַעֲשָׂה דִּין וְלֹא לְהַשְׁמִיד עוֹלָם, וְלָכֵן הוּא הִתְעָרֵב בְּדִין, אֲבָל בַּמַּבּוּל הֶשְׁמַד כָּל הָעוֹלָם וְכָל אוֹתָם שֶׁנִּמְצְאוּ [בְּלִבְדּוֹ] בָּעוֹלָם.

וְאִם תֹּאמַר, [הֲרֵי] נֹחַ וּמִי שֶׁהָיָה עִמּוֹ [נִצְּלוּ – הֲרֵי] נִסְתָּר מִן הָעַיִן הָיָה, שֶׁלֹּא נִרְאָה. וְעַל זֶה כָּל מַה שֶּׁנִּמְצָא בָּעוֹלָם הִשְׁמִיד אוֹתוֹ, וְעַל זֶה וַה' בְּגִלּוּי, וְלֹא הִשְׁמִיד

דְּהָא כֹּלָּא שָׁצֵי. וְעַל דָּא אֱלֹהִים בִּלְחוֹדוֹי הֲוֵי.

וְרָזָא דָּא (תהלים כט) יְיָ לַמַּבּוּל יָשָׁב. מַהוּ יָשָׁב. אִלְמָלֵא קְרָא כְּתִיב לָא יָכְלִינָן לְמֵימַר. יָשָׁב בִּלְחוֹדוֹי דְּלָא אַתְיָא עִם דִּינָא. כְּתִיב הָכָא יָשָׁב, וּכְתִיב הָתָם (ויקרא יג) בָּדָד יֵשֵׁב בִּלְחוֹדוֹי.

וּבְגִין דְּנֹחַ הֲוָה סָתִים מֵעֵינָא. לְבָתָר כַּד אִתְעֲבִיד דִּינָא וְשָׁצֵי עָלְמָא וְנָח רוּגְזֵיהּ מַה כְּתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְגוֹ'. דְּהָא כַּד שָׁצֵי עָלְמָא לָא אִדְכַּר דְּסָתִים מֵעֵינָא הֲוָה. וְרָזָא (וְדָא) אוֹלִיפְנָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָתִים וְגַלְיָא. גַּלְיָא הוּא בֵּי דִינָא דִלְתַתָּא. סָתִים הוּא אֲתַר דְּכָל בִּרְכָאן נָפְקֵי מִתַּמָּן. וּבְגִין כָּךְ כָּל מִלּוֹי דְּבַר נָשׁ דְּאִנּוּן בִּסְתִימוּ בִּרְכָאן שַׁרְיָין עֲלוֹי. וְכָל דְּאִנּוּן בְּאִתְגַּלְיָא הַהוּא אֲתַר דְּבֵי דִינָא שָׁרְיָאן עֲלוֹי בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתַר בְּאִתְגַּלְיָא וְהַהוּא דְּאִקְרֵי רַע עַיִן

לשון הקודש

הַכֹּל. אֱלֹהִים צָרִיךְ הַסְתָּרָה, וְצָרִיךְ [אָדָם] לְהִשָּׁמֵר, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל מַשְׁמִיד, וְעַל זֶה אֱלֹהִים לְבַדּוֹ הָיָה.

וְזֶה סוֹד (תהלים כט) ה' לַמַּבּוּל יָשָׁב. מַה זֶּה יָשָׁב? אִלְמָלֵא פָּסוּק כָּתוּב, לֹא יָכֹלְנוּ לְאָמְרוֹ. יָשַׁב לְבַדּוֹ, שֶׁלֹּא בָּא עִם דִּין. כָּתוּב כָּאן יָשָׁב, וְכָתוּב שָׁם (ויקרא יג) בָּדָד יֵשֵׁב לְבַדּוֹ.

וּמִשּׁוּם שֶׁנֹּחַ הָיָה נִסְתָּר מִן הָעַיִן, אַחַר כָּךְ נַעֲשָׂה דִּין, וְהֶשְׁמֵד הָעוֹלָם וְנָח רֻגְזוֹ, מַה כָּתוּב? וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְגוֹ'. שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁהִשְׁמִיד הָעוֹלָם, לֹא נִזְכַּר שֶׁהָיָה נִסְתָּר מֵהָעַיִן, וְסוֹד [זֶה] לָמַדְנוּ – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִסְתָּר וְגָלוּי. גָּלוּי הוּא בֵּית הַדִּין שֶׁלְּמַטָּה, וְנִסְתָּר הוּא מָקוֹם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת מִשָּׁם. וְלָכֵן כָּל דִּבְרֵי הָאָדָם שֶׁהֵם בַּסֵּתֶר, בְּרָכוֹת שׁוֹרוֹת עָלָיו. וְכָל אוֹתָם שֶׁבַּנִּגְלֶה, אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁל בֵּית

שַׁלִּיט עֲלֵיהּ, וְכֹלָּא הוּא בְּרָזָא עִלָּאָה כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא.

בָּכָה רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר זַכָּאָה דָּרָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן שַׁרְיָא בְּגַוָּיהּ דְּהָא זְכוּתָא דִּילֵיהּ אַזְמִין לָן בְּטוּרֵי מִלִּין עִלָּאִין כְּאִלֵּין (עד כאן). אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הַאי בַּר נָשׁ לְאוֹדָעָא לָן מִלִּין אִלֵּין קָא אָתֵי וְשַׁדְרֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבָּן. כַּד אָתוּ וְסִדְּרוּ מִלִּין קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר וַדַּאי שַׁפִּיר קָא אָמַר.

רִבִּי אֶלְעָזָר הָוָה יָתִיב יוֹמָא חַד קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּי. אָמַר לֵיהּ הַאי קֵץ כָּל בָּשָׂר אִתְּהַנֵּי מֵאִנּוּן קָרְבָּנִין דְּהַוּוּ יִשְׂרָאֵל מְקָרְבִין עַל גַּבֵּי מַזְבְּחָא אוֹ לָא. אָמַר לֵיהּ כֹּלָּא הֲווֹ מִסְתַּפְּקֵי כְּחֲדָא לְעֵילָא וְתַתָּא.

וְתָא חֲזֵי כַּהֲנֵי וְלֵיוָאֵי וְיִשְׂרָאֵל אִנּוּן אִקְרוּן אָדָם

לשון הקודש

דִּין שׁוֹרִים עָלָיו, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מָקוֹם בְּגִלּוּי, וְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא רַע עַיִן שׁוֹלֵט עָלָיו, וְהַכֹּל הוּא בְּסוֹד עֶלְיוֹן כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

בָּכָה רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, אַשְׁרֵי הַדּוֹר שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן שָׁרוּי בְּתוֹכוֹ, שֶׁהֲרֵי זְכוּתוֹ הִזְמִינָה לָנוּ בֶּהָרִים דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים כָּאֵלֶּה (עד כאן). אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הָאִישׁ הַזֶּה בָּא לְהוֹדִיעֵנוּ הַדְּבָרִים הַלָּלוּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁלַח אוֹתוֹ אֵלֵינוּ. כְּשֶׁבָּאוּ וְסִדְּרוּ הַדְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר, וַדַּאי שֶׁיָּפֶה אָמַר.

רִבִּי אֶלְעָזָר הָיָה יוֹשֵׁב יוֹם אֶחָד לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו. אָמַר לוֹ, קֵץ כָּל בָּשָׂר הַזֶּה נֶהֱנָה מֵאוֹתָם קָרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מַקְרִיבִים עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ אוֹ לֹא? אָמַר לוֹ, כֻּלָּם הָיוּ מְסֻפָּקִים כְּאֶחָד לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וּבָא וּרְאֵה, כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים הֵם

בְּחִבּוּרָא דְּאִנּוּן רְעוּתִין קַדִּישִׁין דְּסָלְקִין מִגַּוַּוְיֵיהוּ. הַהוּא כִּשְׁבָּא אוֹ אִמְּרָא אוֹ הַהִיא בְּהֵמָה דְּקָרְבִּין אִצְטְרִיךְ עַד לָא יִתְקְרִיב עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא לְפָרְשָׁא עֲלָהּ כָּל חַטָּאִין וְכָל רְעוּתִין בִּישִׁין לְאִתְוַדָּאָה עֲלָהּ. וּכְדֵין הַהִיא אִתְקְרֵי בְּהֵמָה בְּכֹלָּא בְּגוֹ אִנּוּן חַטָּאִין וּבִישִׁין וְהִרְהוּרִין.

כְּגַוְונָא דְּקָרְבָּנָא דַּעֲזָאזֵל דִּכְתִיב (ויקרא יו) **וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'.** הָכִי נָמֵי הָכָא. וְכַד סָלְקָא עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא מְטוּלָא עַל חַד תְּרֵין. וּבְגִין כָּךְ דָּא סַלְקָא לְאַתְרֵיהּ. וְדָא סַלְקָא לְאַתְרֵיהּ. דָּא בְּרָזָא דְּאָדָם וְדָא בְּרָזָא דִּבְהֵמָה כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים לו) **אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ.**

חֲבִיתִין וְכָל שְׁאַר מִנְחוֹת לְאַתְעָרָא רוּחָא קַדִּישָׁא בִּרְעוּתָא דְּכַהֲנֵי וְשִׁירָתָא דְּלֵיוָאֵי וּבְצִלּוֹתָא

לשון הקודש

נִקְרָאִים אָדָם בְּחִבּוּר שֶׁל אוֹתָם רְצוֹנוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁעוֹלִים מִתּוֹכָם. אוֹתוֹ כֶּשֶׂב אוֹ אַיִל אוֹ אוֹתָהּ בְּהֵמָה שֶׁמַּקְרִיבִים, צָרִיךְ עַד שֶׁלֹּא תֻּקְרַב עַל הַמִּזְבֵּחַ לְפָרֵשׁ עָלֶיהָ כָּל הַחֲטָאִים וְכָל הָרְצוֹנוֹת הָרָעִים לְהִתְוַדּוֹת עָלֶיהָ, וְאָז הַהִיא נִקְרֵאת בְּהֵמָה בַּכֹּל בְּתוֹךְ אוֹתָם חֲטָאִים וְרָעוֹת וְהִרְהוּרִים.

כְּמוֹ הַקָּרְבָּן שֶׁל הָעַזָּאזֵל שֶׁכָּתוּב (ויקרא יו) וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' – כָּךְ גַּם כָּאן. וּכְשֶׁעוֹלֶה עַל הַמִּזְבֵּחַ מַשָּׂא עַל אֶחָד שְׁנַיִם, וְלָכֵן זֶה עוֹלֶה לִמְקוֹמוֹ וְזֶה עוֹלֶה לִמְקוֹמוֹ. זֶה בְּסוֹד אָדָם, וְזֶה בְּסוֹד בְּהֵמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה'.

הַחֲבִתִּין וְכָל שְׁאָר הַמִּנְחוֹת לְעוֹרֵר רוּחַ

דְיִשְׂרָאֵל. וּבְהַהוּא תְּנָנָא וְשַׁמְנָא וְקִמְחָא דְסָלִיק מִתְרַוָּון וּמִסְתַּפְּקִין (ס"א וּמִתְפַּנְּקִין) (ס"א וּמִתְפַּשְּׁטִין) (דף סה ע"א) כָּל שְׁאַר מָאנֵי דְדִינִין דְּלָא יָכְלִין לְשַׁלְטָאָה בְהַהוּא דִינָא דְאִתְמָסַר לוֹן. וְכֹלָּא בְזִמְנָא חָדָא. תָּא חֲזֵי, כֹּלָּא אִתְעֲבִיד בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא לְאִסְתַּפְּקָא דָא בְדָא, וּלְאִסְתַּלְקָא לְעֵילָא מָאן דְּאִצְטְרִיךְ עַד אֵין סוֹף.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן אֲרֵימַת יְדָאי בִּצְלוֹתִין לְעֵילָא, דְּכַד רְעוּתָא עִלָּאָה לְעֵילָא לְעֵילָא קָיְימָא עַל הַהוּא רְעוּתָא דְּלָא אִתְיְדַע וְלֹא אִתְפַּס כְּלַל לְעָלְמִין רֵישָׁא דְּסָתִים יַתִּיר לְעֵילָא. וְהַהוּא רֵישָׁא אַפִּיק מָאי דְאַפִּיק וְלָא יְדִיעַ וְנָהִיר מָאי דְנָהִיר כֹּלָּא בִּסְתִימוּ.

רְעוֹ דְמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה לְמִרְדַּף אֲבַתְרֵיהּ וּלְאִתְנַהֲרָא מִנֵּיהּ. חַד פְּרִיסוּ אִתְפְּרִיס. וּמִגּוֹ הַהוּא פְּרִיסָא בִּרְדִיפוּ דְהַהִיא מַחֲשָׁבָה עִלָּאָה מָטֵי וְלָא

לשון הקודש

קְדוּשָׁה בִּרְצוֹן הַכֹּהֲנִים וְשִׁירַת הַלְוִיִּם וּבִתְפִלַּת יִשְׂרָאֵל. וּבְאוֹתוֹ עָשָׁן וְשֶׁמֶן וְקֶמַח שֶׁעוֹלִים, מִתְרַוִּים וּמִסְתַּפְּקִים [ס"א וּמִתְפַּנְּקִים – ס"א וּמִתְפַּשְּׁטִים] כָּל שְׁאָר בַּעֲלֵי הַדִּינִים שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לִשְׁלֹט בְּאוֹתוֹ הַדִּין שֶׁנִּמְסַר לָהֶם, וְהַכֹּל בִּזְמַן אֶחָד. בֹּא רְאֵה, הַכֹּל נַעֲשָׂה בְּסוֹד הָאֱמוּנָה לְהִסְתַּפֵּק זֶה בָּזֶה וְלַעֲלוֹת לְמַעְלָה מִי שֶׁצָּרִיךְ עַד אֵין סוֹף.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲרִימוֹתִי יָדַי בִּתְפִלּוֹת לְמַעְלָה, שֶׁכְּשֶׁרָצוֹן הָעֶלְיוֹן לְמַעְלָה לְמַעְלָה עוֹמֵד עַל אוֹתוֹ רָצוֹן שֶׁלֹּא נוֹדָע וְלֹא נִתְפָּס כְּלָל לְעוֹלָמִים, הָרֹאשׁ הַיּוֹתֵר נִסְתָּר שֶׁלְּמַעְלָה, וְאוֹתוֹ הָרֹאשׁ מוֹצִיא מַה שֶּׁמּוֹצִיא, וְלֹא יָדוּעַ, וּמֵאִיר מַה שֶּׁמֵּאִיר הַכֹּל בְּסֵתֶר.

רְצוֹן הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה לִרְדֹּף אַחֲרָיו וְלִהְיוֹת מוּאָר מִמֶּנּוּ. מָסָךְ אֶחָד נִפְרָד.

מָטֵי עַד הַהוּא פְּרִיסָא נָהִיר מַה דְּנָהִיר. וּכְדֵין (ס"א הַהוּא) אִיהוּ מַחֲשָׁבָה עִלָּאָה נָהִיר בִּנְהִירוּ (בִּסְתִימוּ) סָתִים דְּלָא יְדִיעַ וְהַהוּא מַחֲשָׁבָה לָא יָדַע. כְּדֵין בָּטַשׁ הַאי נְהִירוּ דְּמַחֲשָׁבָה דְּלָא אִתְיְדַע בִּנְהִירוּ דְּפַרְסָא דְּקַיְימָא דְּנָהִיר מִמַּה דְּלָא יְדִיעַ וְלָא אִתְיְדַע וְלָא אִתְגַּלְיָיא. וּכְדֵין (נ"א הָאי) דָּא נְהִירוּ דְּמַחֲשָׁבָה דְּלָא אִתְיְדַע בָּטַשׁ בִּנְהִירוּ דִּפְרִיסָא וְנָהֲרִין כְּחָדָא וְאִתְעֲבִידוּ תֵּשַׁע הֵיכָלִין.

וְהֵיכָלִין לָאו אִנּוּן נְהוֹרִין וְלָאו אִנּוּן רוּחִין וְלָאו אִנּוּן נִשְׁמָתִין. וְלָא אִית (אִיהוּ) מָאן דְּקַיְימָא בְּהוּ. רְעוּתָא דְּכָל תֵּשַׁע נְהוֹרִין דְּקַיְימֵי כֻּלְּהוּ בְּמַחֲשָׁבָה דְּאִיהוּ חַד מִנַּיְיהוּ בְּחוּשְׁבָּנָא כֻּלְּהוּ לְמִרְדַּף בַּתְרַיְיהוּ בְּשַׁעֲתָא דְּקַיְימֵי בְּמַחֲשָׁבָה וְלָא מִתְדַּבְּקָן וְלָא אִתְיְדָעוּ. וְאִלֵּין לָא קַיְימֵי לָא בִּרְעוּתָא וְלָא בְּמַחֲשָׁבָה

לשון הקודש

וּמִתּוֹךְ אוֹתוֹ מָסָךְ בִּרְדִיפַת אוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה עֶלְיוֹנָה מַגִּיעָה וְלֹא מַגִּיעָה עַד אוֹתוֹ מָסָךְ, מְאִירָה מַה שֶּׁמְּאִירָה. וְאָז אוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה עֶלְיוֹנָה מְאִירָה בְּאוֹר [בְּסֵתֶר] נִסְתָּר שֶׁלֹּא יָדוּעַ, וְאוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה לֹא יוֹדֵעַ. וְאָז מַכֶּה אוֹר הַמַּחֲשָׁבָה הַזֶּה שֶׁלֹּא נוֹדָע בָּאוֹר שֶׁל הַמָּסָךְ שֶׁעוֹמֵד, שֶׁמְּאִיר מִמַּה שֶּׁלֹּא יָדוּעַ וְלֹא נוֹדָע וְלֹא הִתְגַּלָּה. וְאָז [נ"א זֶה] זֶה אוֹר הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁלֹּא נוֹדָע מַכֶּה בָּאוֹר שֶׁל הַמָּסָךְ, וּמְאִירִים כְּאֶחָד. וְנַעֲשִׂים תִּשְׁעָה הֵיכָלוֹת. **וְהַהֵיכָלוֹת** אֵינָם אוֹרוֹת וְלֹא רוּחוֹת וְלֹא נְשָׁמוֹת, וְאֵין מִי שֶׁעוֹמֵד בָּהֶם. הָרָצוֹן שֶׁל כָּל תִּשְׁעָה הָאוֹרוֹת שֶׁעוֹמְדִים כֻּלָּם בַּמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהוּא אֶחָד מֵהֶם בְּחֶשְׁבּוֹן כֻּלָּם לִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם. בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמְדִים בַּמַּחֲשָׁבָה וְלֹא נִדְבָּקִים וְלֹא נוֹדָעִים. וְאֵלֶּה לֹא עוֹמְדִים לֹא בְּרָצוֹן וְלֹא

עִלָּאָה (נ"א עִלָּאִין). תָּפְסִין בָּהּ וְלָא תָפְסִין. בְּאִלֵּין קָיְימֵי כָּל רָזֵי דִמְהֵימְנוּתָא וְכָל אִנּוּן נְהוֹרִין מֵרָזָא דְמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה (דִלְתַתָּא ד"א וּלְתַתָּא) כֻּלְּהוּ אִקְרוּן אֵין סוֹף. עַד הָכָא מָטוּ נְהוֹרִין וְלָא מָטוּן וְלָא אִתְיְדָעוּ. לָאו הָכָא רְעוּתָא וְלָא מַחֲשָׁבָה.

(כְּדֵין ד"א כַּד) נָהִיר מַחֲשָׁבָה וְלָא אִתְיְדַע (יְדִיעַ) מִמַּאן דְּנָהִיר. כְּדֵין אִתְלַבֵּשׁ וְאַסְתִּים גּוֹ בִּינָה וְנָהִיר לְמַאן דְּנָהִיר וְאָעִיל דָּא בְדָא עַד דְּאִתְכְּלִילוּ כֻּלְּהוּ כְּחֲדָא. וּבְרָזָא דְקָרְבָּנָא כַּד סָלִיק כֹּלָּא אִתְקַשַּׁר דָּא בְדָא וְנָהִיר דָּא בְדָא. כְּדֵין קָיְימֵי כֻּלְּהוּ בִּסְלִיקוּ וּמַחֲשָׁבָה אִתְעַטַּר בְּאֵין סוֹף. הַהוּא נְהִירוּ דְּאִתְנְהִיר מִנֵּיהּ מַחֲשָׁבָה עִלָּאָה דְּלָא אִתְיְדַע בָּהּ כְּלָל אִקְרֵי אֵין סוֹף. וּמִנֵּיהּ אִשְׁתְּכַח וְקָיְימָא וְנָהִיר לְמַאן דְּנָהִיר וְעַל דָּא כֹּלָּא קָאִים. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

לשון הקודש

בְּמַחֲשָׁבָה עֶלְיוֹנָה [עֶלְיוֹנוֹת]. תּוֹפְסִים בָּהּ וְלֹא תּוֹפְסִים. בְּאֵלֶּה עוֹמְדִים כָּל סוֹדוֹת הָאֱמוּנָה וְכָל אוֹתָם הָאוֹרוֹת מִסּוֹד הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה [שֶׁלְּמַטָּה – וּלְמַטָּה] כֻּלָּם נִקְרָאִים אֵין סוֹף. עַד כָּאן מַגִּיעִים אוֹרוֹת וְלֹא מַגִּיעִים וְלֹא נוֹדָעִים. אֵין כָּאן רָצוֹן וְלֹא מַחֲשָׁבָה.

[אָז] כְּשֶׁמְּאִירָה הַמַּחֲשָׁבָה וְלֹא נוֹדַעַת [יָדוּעַ] מִמִּי שֶׁמְּאִירָה, אָז מִתְלַבֶּשֶׁת וְנִסְתֶּרֶת לְתוֹךְ הַבִּינָה וּמְאִירָה לְמִי שֶׁמְּאִירָה, וְנִכְנָסִים זֶה בָּזֶה, עַד שֶׁכֻּלָּם נִכְלָלִים כְּאֶחָד. וּבְסוֹד הַקָּרְבָּן כְּשֶׁעוֹלֶה, הַכֹּל נִקְשָׁר זֶה בָּזֶה וּמֵאִיר זֶה בָּזֶה. אָז עוֹמְדִים כֻּלָּם בַּעֲלִיָּה, וְהַמַּחֲשָׁבָה מִתְעַטֶּרֶת עִם אֵין סוֹף. אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁמּוֹאֶרֶת מִמֶּנּוּ הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁלֹּא

תָּא חֲזֵי, הַאי קֵץ כָּל בָּשָׂר, כְּמָה דְּקִשׁוּרָא אִשְׁתְּכַח לְעֵילָא בְּחֵדוּ, אוֹף הָכִי נָמֵי לְתַתָּא בְּחֶדְוּוּתָא. וּרְעוּתָא לְאִסְתַּפְּקָא כֹּלָּא לְעֵילָא וְתַתָּא. וְאִימָּא קָיְימָא עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל כְּדְקָא יְאוּת.

תָּא חֲזֵי, בְּכָל רֵישֵׁי יַרְחָא וְיַרְחָא כַּד סִיהֲרָא מִתְחַדְּשָׁא יָהֲבִין לֵיהּ לְהַאי קֵץ כָּל בָּשָׂר חוּלְקָא חָדָא יַתִּיר עַל קָרְבָּנִין לְאִתְעַסְקָא בֵּיהּ וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחוּלָקֵיהּ. וִיהֵא סִטְרָא דְּיִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדַיְיהוּ. בְּגִין דְּיִתְאַחֲדוּן בְּמַלְכֵיהוֹן, וְדָא אִיהוּ שָׂעִיר. בְּגִין דְּאִיהוּ בְּחוּלָקָא דְּעֵשָׂו דִּכְתִיב בֵּיהּ שָׂעִיר (בראשית כז) הֵן עֵשָׂו אָחִי אִישׁ שָׂעִיר. וְעַל דָּא אִיהוּ אִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחוּלָקֵיהּ. וְיִשְׂרָאֵל אִנּוּן מִשְׁתַּמְּשִׁין בְּחוּלָקֵיהוֹן. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ.

לשון הקודש

נוֹדַעַת בָּהּ כְּלָל נִקְרָא אֵין סוֹף, וּמִמֶּנּוּ נִמְצָא וְעוֹמֵד וּמֵאִיר לְמִי שֶׁמֵּאִיר, וְעַל זֶה הַכֹּל עוֹמֵד. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

בא רְאֵה, קֵץ כָּל בָּשָׂר הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁהַקֶּשֶׁר נִמְצָא לְמַעְלָה בְּשִׂמְחָה, גַּם כָּאן לְמַטָּה בְּחֶדְוָה, וְרָצוֹן לְהִסְתַּפֵּק הַכֹּל לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְהָאֵם עוֹמֶדֶת עַל יִשְׂרָאֵל כָּרָאוּי.

בא רְאֵה, בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ כְּשֶׁמִּתְחַדֶּשֶׁת הַלְּבָנָה, נוֹתְנִים לְקֵץ כָּל בָּשָׂר הַזֶּה חֵלֶק אֶחָד יוֹתֵר עַל הַקָּרְבָּנוֹת לְהִתְעַסֵּק בּוֹ וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחֶלְקוֹ, וְיִהְיֶה צַד שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְבַדָּם כְּדֵי שֶׁיִּתְאַחֲדוּ עִם מַלְכָּם, וְזֶהוּ הַשָּׂעִיר, מִשּׁוּם שֶׁהוּא בְּחֵלֶק עֵשָׂו, שֶׁכָּתוּב בּוֹ שָׂעִיר, (בראשית כז) הֵן עֵשָׂו אָחִי אִישׁ שָׂעִיר. וְעַל זֶה הוּא הִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחֶלְקוֹ, וְיִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּמְּשִׁים בְּחֶלְקָם, וְלָכֵן כָּתוּב (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ.

תָּא חֲזֵי, הַאי קֵץ כָּל בָּשָׂר, כָּל רְעוּתֵיהּ לָאו אִיהוּ אֶלָּא בְּבִשְׂרָא תָּדִיר וּבְגִין כָּךְ תִּקּוּנָא דְּבִשְׂרָא תָּדִיר לְגַבֵּיהּ וְעַל דָּא אִקְרֵי קֵץ כָּל בָּשָׂר. וְכַד אִיהוּ שַׁלִּיט, שַׁלִּיט עַל גּוּפָא וְלָא עַל נִשְׁמָתָא. נִשְׁמָתָא סָלְקָא לְאַתְרָא וּבִשְׂרָא אִתְיְהִיב לְאַתַּר דָּא. כְּגַוְונָא דָּא בְּקָרְבָּנָא דִּרְעוּתָא סָלְקָא לְאַתַּר חָד, וּבִשְׂרָא לְאַתַּר חָד.

וּבַר נָשׁ דְּאִיהוּ זַכָּאָה אִיהוּ קָרְבָּנָא מַמָּשׁ לְכַפָּרָה. וְאָחֳרָא דְּלָאו אִיהוּ זַכָּאָה, לָאו אִיהוּ קָרְבָּנָא בְּגִין דְּבֵיהּ מוּמָא דִּכְתִיב, (ויקרא כב) **כִּי לֹא לְרָצוֹן וְגוֹ'. וְעַל דָּא צַדִּיקַיָּא כַּפָּרָה אִנּוּן דְּעָלְמָא וְקָרְבָּנָא אִנּוּן בְּעָלְמָא** (עד כאן)**:**

תָּא חֲזֵי, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. לְמֵיטַל רְשׁוּ לְאַחְשָׁכָא אַפַּיְיהוּ (דף סה ע"ב) **דִּבְנֵי**

לשון הקודש

בא רְאֵה, קֵץ כָּל בָּשָׂר הַזֶּה, כָּל רְצוֹנוֹ אֵינוֹ אֶלָּא בְּבָשָׂר תָּמִיד, וְלָכֵן תִּקּוּן הַבָּשָׂר תָּמִיד אֵלָיו, וְלָכֵן נִקְרָא קֵץ כָּל בָּשָׂר. וּכְשֶׁהוּא שׁוֹלֵט, שׁוֹלֵט עַל הַגּוּף וְלֹא עַל הַנְּשָׁמָה. הַנְּשָׁמָה עוֹלָה לִמְקוֹמָהּ, וְהַבָּשָׂר נִתָּן לַמָּקוֹם הַזֶּה. כְּמוֹ זֶה בְּקָרְבָּן, שֶׁהָרָצוֹן עוֹלֶה לְמָקוֹם אֶחָד, וְהַבָּשָׂר לְמָקוֹם אֶחָד.

וְהָאִישׁ שֶׁהוּא צַדִּיק, הוּא קָרְבָּן מַמָּשׁ לְכַפָּרָה, וְאַחֵר שֶׁאֵינוֹ צַדִּיק אֵינוֹ קָרְבָּן, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מוּם, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כב) כִּי לֹא לְרָצוֹן וְגוֹ'. וְעַל זֶה הַצַּדִּיקִים הֵם כַּפָּרַת הָעוֹלָם וְהֵם קָרְבָּן בָּעוֹלָם.

בא רְאֵה, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. לִטֹּל רְשׁוּת לְהַחְשִׁיךְ פְּנֵי בְּנֵי הָעוֹלָם. וְלָכֵן הִנְנִי מַשְׁחִיתָם אֶת

עָלְמָא. וּבְגִינֵי כָּךְ הִנְנִי מַשְׁחִיתָם אֶת הָאָרֶץ. (וְעַל דָּא עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר בְּגִין לְאִשְׁתְּזָבָא בָּהּ וְלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלָךְ. רַבִּי חִיָּא וְרַבִּי יוֹסֵי הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא אָמַר חַד) כְּתִיב וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּהוּ ה'.

השלמה מהחשמטות (סימן יא)

צִוָּה ה'. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּאִתְיְיהִיב לְהוֹן אוֹרַיְתָא קַדִּישָׁא וְאִינּוּן מִשְׁתַּדְּלֵי בָּהּ יְמָמָא וְלֵילֵי. תָּא חֲזֵי דְּהָא מַשְׁמַע דְּאִלּוּלֵי דְּאִשְׁתַּכַּח נֹחַ עִם תֵּיבוּתָא בְּאִתְחַבְּרוּתָא כַּחֲדָא לָא אִשְׁתֵּזִיב (וּבְגִין כַּךְ) אַסְתִּים מִן עֵינָא בְּגוֹ תֵּיבוּתָא. קָמוּ וְאָזְלוּ. אָמַר הַהוּא יוּדָאי כְּתִיב עֲשֵׂה לְךָ תֵּיבַת עֲצֵי גֹפֶר, לְךָ לְגַרְמָךְ בְּגִין לְאִתְחַבְּרָא בַּחֲדָהּ וּלְאִשְׁתֵּזָבָא בָּהּ מָה כְּתִיב וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכָל אֲשֶׁר צִוָּהוּ וְגוֹ'. (עד כאן מהחשמטות)

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב וְנֹחַ בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְגוֹ'. וְכִי אַמַּאי אָתָא חוּשְׁבְּנָא דָּא לְמִמְנֵי. אֶלָּא אִילוּ לָא

לשון הקודש

הָאָרֶץ. [וְעַל זֶה עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר, כְּדֵי לְהִנָּצֵל בָּהּ וְלֹא יוּכַל לִשְׁלֹט עָלֶיךָ. רַבִּי חִיָּא וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ אָמַר אֶחָד]. כָּתוּב וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּהוּ ה'.

השלמה מהחשמטות (סימן יא)

צִוָּה ה'. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אַשְׁרֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה קְדוֹשָׁה וְהֵם מִשְׁתַּדְּלִים בָּהּ יָמִים וְלֵילוֹת. בֹּא רְאֵה, שֶׁהֲרֵי מַשְׁמָע שֶׁלּוּלֵא שֶׁנִּמְצָא נֹחַ עִם הַתֵּבָה בְּהִתְחַבְּרוּת כְּאֶחָד, לֹא הָיָה נִצָּל, [וְלָכֵן] נִסְתַּר מִן הָעַיִן בְּתוֹךְ הַתֵּבָה. קָמוּ וְהָלְכוּ. אָמַר אוֹתוֹ יְהוּדִי, כָּתוּב עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר, לְךָ וּלְעַצְמְךָ, כְּדֵי לְהִתְחַבֵּר עִמָּהּ וּלְהִנָּצֵל בָּהּ. מַה כָּתוּב? וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכָל אֲשֶׁר צִוָּהוּ וְגוֹמֵר. (ע"כ מהחשמטות).

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, וְנֹחַ בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְגוֹ'. וְכִי לָמָּה בָּא הַחֶשְׁבּוֹן הַזֶּה

הָוָה נֹחַ בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה לָא יֵיעוּל לְתֵיבוּתָא וְלָא יִתְחַבַּר בַּהֲדָהּ. כֵּיוָן דְּאִשְׁתַּלִּים בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה כְּדֵין אִתְחַבַּר בַּהֲדָהּ.

וְעַל דָּא מִן יוֹמָא דְּאִשְׁתַּלִּים חוֹבַיְיהוּ דִּבְנֵי עָלְמָא אוֹרִיךְ לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד דְּאִשְׁתַּלִּים נֹחַ בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְאִשְׁתַּלִּים דַּרְגֵּיהּ כְּדְקָא יְאוּת וְהָוָה צַדִּיק שְׁלִים. וּכְדֵין עָאל לְתֵיבוּתָא. וְכֹלָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא:

וְנֹחַ בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה כְּמָה דְּאֲמָרָן. וּבְגִינֵי כָּךְ לָא אִתְּמַר כְּבֶן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה. (ד"א ל"ג לְקַבֵּיל שִׁית סִטְרִין דְּעַלְמָא). תּוּ פָּתַח וְאָמַר וַאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל מַיִם. מָאי טַעְמָא הִנְנִי כֵּיוָן דְּאָמַר וַאֲנִי. אֶלָּא אֲנִי אָנֹכִי (נ"א הִנְנִי) כֹּלָּא מִלָּה חָדָא הִיא.

תָּא חֲזֵי, בְּכָל אֲתַר אֲנִי אִתְעֲבִיד גּוּפָא לְנִשְׁמְתָא

לשון הקודש

לִמְנוֹת? אֶלָּא אִלּוּ לֹא הָיָה נֹחַ בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, לֹא יִכָּנֵס לַתֵּבָה וְלֹא יִתְחַבֵּר עִמָּהּ. כֵּיוָן שֶׁהִשְׁתַּלֵּם בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, אָז הִתְחַבֵּר עִמָּהּ.

וְעַל כֵּן, מִיּוֹם שֶׁהִשְׁתַּלֵּם חֶטְאָם שֶׁל בְּנֵי הָעוֹלָם, חִכָּה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁהִשְׁתַּלֵּם נֹחַ בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וְנִשְׁלְמָה דַּרְגָּתוֹ כָּרָאוּי וְהָיָה צַדִּיק שָׁלֵם, וְאָז נִכְנַס לַתֵּבָה. וְהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

וְנֹחַ בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וְלָכֵן לֹא נֶאֱמַר כְּבֶן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה [ד"א כְּנֶגֶד שֵׁשֶׁת צִדְדֵי הָעוֹלָם]. עוֹד פָּתַח וְאָמַר, וַאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל מַיִם. מָה הַטַּעַם הִנְנִי כֵּיוָן שֶׁאָמַר וַאֲנִי? אֶלָּא אֲנִי, אָנֹכִי, [הִנְנִי] – הַכֹּל זֶה דָּבָר אֶחָד.

בָּא רְאֵה, בְּכָל מָקוֹם אֲנִי נַעֲשֶׂה גּוּף

וַדַּאי דִּמְקַבְּלָא מִמַּה דִּלְעֵילָא. וּבְגִין כָּךְ אִתְרְמִיז בְּאָת קַיְּימָא דִּכְתִיב אֲנִי הִנֵּה בְּרִיתִי אִתָּךְ. אֲנִי דְּקַיְּימָא בְּאִתְגַּלְיָא מְזוּמָּנֶת לְמִנְדַּע. אֲנִי כָּרְסְיָא לְמַה דִּלְעֵילָא. אֲנִי דְּעַבִּידְנָא נוּקְבִין לְדָרֵי דָרִין. וַאֲנִי כָּלִיל דְּכַר וְנוּקְבָא כְּחֲדָא. לְבָתָר אִתְרְשִׁים בִּלְחוֹדוֹי דְּאִזְדַּמַּן לְמֶעְבַּד דִּינָא. הִנְנִי. מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל מַיִם.

כֵּיוָן דְּאָמַר מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל לָא יְדַעְנָא דְּאִיהוּ מַיִם. אֶלָּא אֶת הַמַּבּוּל לְאַסְגָּאָה מַלְאַךְ הַמָּוֶת, דְּאַף עַל גַּב דְּמַיָּא הֲווֹ. מְחַבְּלָא (לְחַבְּלָא בְּהוֹן) (ד"א הָוָה) אָזִיל בְּעָלְמָא לְשֵׁיצָאָה בְּאִנּוּן מַיִין. אֲנִי יְיָ, הָכִי תָּנִינָן נֶאֱמָן אֲנָא לְשַׁלְּמָא אַגַּר טַב לְצַדִּיקַיָּא וּלְאִתְפָּרַע מֵרַשִּׁיעַיָּא. וּבְגִין כָּךְ אַבְטַח לוֹן קְרָא לְצַדִּיקַיָּא בְּאֲנִי לְשַׁלְּמָא אַגַּר טַב דִּלְהוֹן לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְאַגְזִים לְרַשִּׁיעַיָּא לְאִתְפָּרַע מִנַּיְיהוּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי בְּאֲנִי.

לשון הקודש

לַנְשָׁמָה, וַדַּאי שֶׁמְּקַבֶּלֶת מִמַּה שֶׁלְּמַעְלָה, וְלָכֵן נִרְמָז בְּאוֹת הַבְּרִית, שֶׁכָּתוּב אֲנִי הִנֵּה בְּרִיתִי אִתָּךְ. אֲנִי שֶׁקַּיֶּמֶת בְּגִלּוּי מְזֻמָּנֶת לָדַעַת, אֲנִי כִּסֵּא לְמַה שֶׁלְּמַעְלָה, אֲנִי שֶׁעוֹשָׂה נְקֻבוֹת לְדוֹרֵי דוֹרוֹת. וַאֲנִי – כּוֹלֵל זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד. אַחַר כָּךְ נִרְשָׁם לְבַדּוֹ, שֶׁהִזְדַּמֵּן לַעֲשׂוֹת דִּין. הִנְנִי. מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל מַיִם.

כֵּיוָן שֶׁאָמַר מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל, לֹא יָדַעְנוּ שֶׁהוּא מַיִם? אֶלָּא אֶת הַמַּבּוּל, לְרַבּוֹת מַלְאַךְ הַמָּוֶת. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהָיוּ מַיִם, הַמַּשְׁחִית (וְלְהַשְׁחִית בָּהֶם) [הָיָה] הוֹלֵךְ בָּעוֹלָם לְהַשְׁמִיד בְּאוֹתָם הַמַּיִם. אֲנִי ה' – כָּךְ שָׁנִינוּ, נֶאֱמָן אֲנִי לְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לַצַּדִּיקִים וּלְהִפָּרַע מֵהָרְשָׁעִים. וְלָכֵן הִבְטִיחַ לָהֶם הַפָּסוּק לַצַּדִּיקִים בַּאֲנִי, לְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב שֶׁלָּהֶם לָעוֹלָם הַבָּא. וְאִיַּם לָרְשָׁעִים לְהִפָּרַע מֵהֶם לָעוֹלָם הַבָּא בַּאֲנִי.

לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר. כְּמָה דְאוֹקִימְנָא דְּדָא הוּא מְחַבְּלָא דְעָלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמות יב) וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית לָבֹא אֶל בָּתֵּיכֶם לִנְגֹּף. וְדָא הוּא לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר מִסִּטְרָא דְקֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. דְּהָא כֵּיוָן דְּמָטָא זִמְנָא דְאוֹרִיךְ לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ד"א ל"ג וְאוֹרִיךְ לוֹן) עַד דְּאַשְׁלִים נֹחַ לְשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה כְּדֵין לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר. אָמַר הָכִי אוֹלִיפְנָא מִשְׁמֵיהּ דְּרַבִּי יִצְחָק (ס"א בְּרַבִּי יוֹסֵי מְחוֹזָאֵי) דְּאָמַר לָן (נ"א הַאי דְּאַמְרִי לְכוֹן).

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה לח) אָמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה יָהּ יָהּ בְּאֶרֶץ הַחַיִּים לֹא אַבִּיט אָדָם עוֹד עִם יוֹשְׁבֵי חָדֶל. אָמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה יָהּ, כַּמָּה אֲטִימִין אִנּוּן בְּנֵי נָשָׁא דְּלָא יָדְעִין וְלָא מַשְׁגִּיחִין בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, אֶלָּא מִסְתַּכְּלֵי בְּמִלּוֹי דְעָלְמָא וְאִתְנְשֵׁי מִנַּיְיהוּ רוּחָא דְחָכְמְתָא.

לשון הקודש

לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר – כְּמוֹ שֶׁהֶעֱמַדְנוּ, שֶׁזֶּהוּ הַמַּשְׁחִית שֶׁל הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כָּתוּב (שמות יב) וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית לָבֹא אֶל בָּתֵּיכֶם לִנְגֹּף. וְזֶה הוּא לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר, מִצַּד שֶׁל קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. שֶׁהֲרֵי כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ זְמַן שֶׁחִכָּה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא [ד"א וְחִכָּה לָהֶם] עַד שֶׁהִשְׁלִים נֹחַ לְשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, אָז לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר. אָמַר, כָּךְ לָמַדְנוּ מִשְּׁמוֹ שֶׁל רַבִּי יִצְחָק [ס"א בְּרַבִּי יוֹסֵי מְחוֹזָאֵי], שֶׁאָמַר לָנוּ, [ס"א זֶה שֶׁאָמַרְתִּי לָכֶם].

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה לח) אָמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה יָהּ יָהּ בְּאֶרֶץ הַחַיִּים לֹא אַבִּיט אָדָם עוֹד עִם יוֹשְׁבֵי חָדֶל. אָמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה יָהּ, כַּמָּה אֲטוּמִים הֵם בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים בְּדִבְרֵי הַתּוֹרָה, אֶלָּא מִסְתַּכְּלִים בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם וְנִשְׁכַּחַת מֵהֶם רוּחַ חָכְמָה.

דְּכַד בַּר נָשׁ אִסְתַּלַּק מֵהַאי עָלְמָא וְיָהִיב חוּשְׁבְּנָא לְמָאֲרֵיהּ מִכָּל מַה דְּעָבַד בְּהַאי עָלְמָא בְּעוֹד דְּאִיהוּ קָאִים רוּחָא וְגוּפָא כְּחֲדָא וְחָמֵי מַה דְּחָמֵי, עַד דְּאָזִיל לְהַהוּא עָלְמָא וּפָגַע לֵיהּ לְאָדָם הָרִאשׁוֹן יָתִיב לְתַרְעָא דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן לְמֶחֱמֵי כָּל אִנּוּן דְּנָטְרוּ פִּקּוּדֵי דְּמָאֲרֵיהוֹן וְחָדֵי בְּהוּ.

וְכַמָּה צַדִּיקַיָּא סָחֲרָנֵיהּ דְּאָדָם. אִנּוּן דְּאִתְמְנָעוּ מֵאָרְחָא דְּגֵיהִנֹּם וְסָטוּ לְגַבֵּי אָרְחָא דְּגַן עֵדֶן. וְאִלֵּין אִקְרוּן יוֹשְׁבֵי חָדֶל. וְלָא כְּתִיב יוֹשְׁבֵי חָלֶד. בְּגִין דְּלָא הֲווֹ כְּמוֹ חוּלְדָּה דְּגַרְרָא וּמַנְחָא וְלָא יְדָעָא לְמַאן שַׁבְקָא. אֶלָּא יוֹשְׁבֵי חָדֶל. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה ב) חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם וְגו' (אֶלָּא יוֹשְׁבֵי חָדֶל) דְּאִתְמְנַע לוֹן מֵאָרְחָא דְּגֵיהִנֹּם. וְאַתְקִיפוּ בְּהוּ לְאַעָלָא לְהוּ בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן.

לשון הקודש

שֶׁכְּשֶׁאָדָם מִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וְנוֹתֵן חֶשְׁבּוֹן לְרִבּוֹנוֹ מִכָּל מַה שֶּׁעָשָׂה בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּעוֹד שֶׁהוּא קַיָּם רוּחַ וְגוּף כְּאֶחָד, וְרוֹאֶה מַה שֶּׁרוֹאֶה, עַד שֶׁהוֹלֵךְ לְאוֹתוֹ עוֹלָם וּפוֹגֵשׁ בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר גַּן עֵדֶן לִרְאוֹת כָּל אוֹתָם שֶׁשָּׁמְרוּ אֶת מִצְוֹות רִבּוֹנָם וְשָׂמֵחַ בָּהֶם.

וְכַמָּה צַדִּיקִים סְבִיב אָדָם. אֵלּוּ שֶׁנִּמְנְעוּ מִדֶּרֶךְ הַגֵּיהִנֹּם וְסָטוּ לְדֶרֶךְ גַּן הָעֵדֶן, וְאֵלֶּה נִקְרָאִים יוֹשְׁבֵי חָדֶל. וְלֹא כָּתוּב יוֹשְׁבֵי חָלֶד, כִּי אֵינָם כְּמוֹ חֻלְדָּה שֶׁגּוֹרֶרֶת וּמַנִּיחָה וְלֹא יוֹדַעַת לְמִי מַנִּיחָה, אֶלָּא יוֹשְׁבֵי חָדֶל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ב) חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם וְגו', [אֶלָּא יוֹשְׁבֵי חָדֶל] שֶׁנִּמְנְעוּ מִדֶּרֶךְ הַגֵּיהִנֹּם, וְהֶחֱזִיקוּ בָהֶם לְהַכְנִיסָם בְּגַן עֵדֶן.

דָּבָר אַחֵר יוֹשְׁבֵי חָדֶל אִנּוּן מָרֵיהוֹן דִּתְשׁוּבָה דִּמְנָעוּ גַּרְמַיְיהוּ מֵאִנּוּן חוֹבִין דְּחַיָּיבַיָּא. וּבְגִין דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן תָּב בִּתְיוּבְתָּא קַמֵּי מָאֲרֵיהּ. יָתִיב (נ"א עִם) עַל אִנּוּן דְּאִתְמְנָעוּ מֵחוֹבֵיהוֹן וְאִנּוּן בְּנֵי חָדֶל. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים לט) אֵדְעָה מֶה חָדֵל אָנִי. וּבְגִין כָּךְ אִיהוּ יָתִיב לְתַרְעָא דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן וְחָדֵי בְּהוּ בְּצַדִּיקַיָּא דְּאַתְיָין בְּהַהוּא אוֹרְחָא דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן.

תָּא חָזֵי, מַה כְּתִיב אָמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה יָהּ. וְכִי מָאן יְכִיל לְמֶחֱמֵי יָהּ. אֶלָּא סוֹפָא דִּקְרָא אוֹכַח דִּכְתִיב יָהּ בְּאֶרֶץ הַחַיִּים. תָּא חָזֵי, כַּד סָלְקִין נִשְׁמָתִין לְאַתַר צְרוֹרָא דְחַיֵּי. תַּמָּן מִתְהַנָּן בְּזִהֲרָא דְאַסְפַּקְלַרְיָאה דְנַהֲרָא דְנָהִיר (דף סו ע"א) מֵאַתַר עִלָּאָה דְכֹלָּא. וְאִילוּ לָא מִתְלַבְּשָׁא נִשְׁמָתָא בְּזִהֲרָא דִלְבוּשָׁא אַחֲרָא לָא תִּיכוֹל לְאִתְקָרְבָא לְמֶחֱמֵי הַהוּא נְהוֹרָא. וְרָזָא דְמִלָּה כְּמָה דְיַהֲבֵי לְנִשְׁמָתָא לְבוּשָׁא

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר יוֹשְׁבֵי חָדֶל – אֵלּוּ בַּעֲלֵי תְשׁוּבָה שֶׁמָּנְעוּ עַצְמָם מֵאוֹתָם חֲטָאֵי הָרְשָׁעִים. וּמִשּׁוּם שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן שָׁב בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, יוֹשֵׁב [וְעִם] עַל אוֹתָם שֶׁנִּמְנְעוּ מֵחֲטָאֵיהֶם וְהֵם בְּנֵי חָדֶל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לט) אֵדְעָה מֶה חָדֵל אָנִי. וְלָכֵן הוּא יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר גַּן הָעֵדֶן וְשָׂמֵחַ בַּצַּדִּיקִים שֶׁבָּאִים בְּאוֹתָהּ דֶּרֶךְ שֶׁל גַּן עֵדֶן

בָּא רְאֵה מַה כָּתוּב, אָמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה יָהּ. וְכִי מִי יָכוֹל לִרְאוֹת יָהּ? אֶלָּא סוֹף הַכָּתוּב מוֹכִיחַ, שֶׁכָּתוּב יָהּ בְּאֶרֶץ הַחַיִּים. בָּא רְאֵה, כְּשֶׁהַנְּשָׁמוֹת עוֹלוֹת לִמְקוֹם צְרוֹר הַחַיִּים, שָׁם נֶהֱנִים בַּזֹּהַר שֶׁל הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁמְּאִירָה מֵהַמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַכֹּל. וְאִלּוּ לֹא הִתְלַבְּשָׁה הַנְּשָׁמָה בַּזֹּהַר שֶׁל לְבוּשׁ אַחֵר, לֹא תוּכַל

דְּמִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ לְמֵיקַם בְּהַאי עָלְמָא. הָכִי נָמֵי יַהֲבִי לָהּ לְבוּשָׁא דְּזִהֲרָא עִלָּאָה לְמֵיקַם בֵּיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּגוֹ הַהוּא אַסְפַּקְלַרְיָאה דְּנָהֲרָא מִגּוֹ הַהוּא אֶרֶץ הַחַיִּים.

תָּא חֲזֵי, מֹשֶׁה לָא יְכִיל לְקָרְבָא לְאִסְתַּכְּלָא בַּמֶּה דְּאִסְתַּכַּל אֶלָּא כַּד אִתְלַבַּשׁ בִּלְבוּשָׁא אַחֲרָא כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר (שמות כד) וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן וַיַּעַל אֶל הָהָר. וְתַרְגּוּם בִּמְצִיעוּת עֲנָנָא. וְאִתְלַבַּשׁ בָּהּ כְּמַאן דְּאִתְלַבַּשׁ בִּלְבוּשָׁא. וּבְגִין דָּא (שמות כ) וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים וּכְתִיב, (שמות כד) וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן וְגוֹ' וַיְהִי מֹשֶׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה וְיָכִיל לְאִסְתַּכְּלָא בַּמֶּה דְּאִסְתַּכַּל.

כְּגַוְונָא דָּא מִתְלַבְּשִׁין נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא בְּהַהוּא

לשון הקודש

לְהִתְקָרֵב לִרְאוֹת אֶת אוֹתוֹ הָאוֹר. וְסוֹד הַדָּבָר – כְּמוֹ שֶׁנּוֹתְנִים לַנְּשָׁמָה לְבוּשׁ שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ לַעֲמֹד בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ גַּם נוֹתְנִים לָהּ לְבוּשׁ שֶׁל זֹהַר עֶלְיוֹן לַעֲמֹד בָּהּ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם וּלְהִסְתַּכֵּל בְּתוֹךְ אוֹתָהּ אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁמְּאִירָה מִתּוֹךְ אוֹתָהּ אֶרֶץ הַחַיִּים.

בָּא רְאֵה, מֹשֶׁה לֹא יָכֹל לְהִתְקָרֵב לְהִסְתַּכֵּל בְּמַה שֶׁהִסְתַּכֵּל אֶלָּא כְּשֶׁהִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשׁ אַחֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כד) וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן וַיַּעַל אֶל הָהָר. וְתַרְגּוּם, בְּאֶמְצָעוּת הֶעָנָן. וְהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ כְּמִי שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשׁ. וְלָכֵן (שם כ) וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים, וְכָתוּב (שם כד) וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן וְגוֹ', וַיְהִי מֹשֶׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה, וְיָכֹל לְהִסְתַּכֵּל בְּמַה שֶׁהִסְתַּכֵּל.

כְּמוֹ זֶה מִתְלַבְּשׁוֹת נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם בִּלְבוּשׁ כְּמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ

עָלְמָא בִּלְבוּשָׁא כְּגַוְונָא דְּהַהוּא עָלְמָא דְּלָא יִתְנַהֵג אֶלָּא בִּלְבוּשָׁא כְּגַוְונָא דָא וְקָיְימֵי לְאִסְתַּכְּלָא בִּנְהוֹרָא דְּנָהִיר בְּהַהוּא אֶרֶץ הַחַיִּים. וְזֶהוּ יָהּ יָהּ בְּאֶרֶץ הַחַיִּים. דְּהַוָּה סָבִיר דְּלָא יִזְכֵּי לְהַהוּא נְהוֹרָא וּלְהַהוּא אִסְתַּכְּלוּתָא בְּגִין דְּנַהֲרָא דְּנָגִיד פָּסִיק לֵיהּ וְלָא אוֹלִיד. לֹא אַבִּיט אָדָם עוֹד דָּא אָדָם קַדְמָאָה כְּמָה דְּאִתְּמַר.

וְכָל דָּא לָמָּה. בְּגִין דְּאָמַר לֵיהּ נְבִיאָה כִּי מֵת אַתָּה בְּהַאי עָלְמָא וְלָא תִחְיֶה לְהַהוּא עָלְמָא. בְּגִין. דְּמָאן דְּלָא (הָוָה) אוֹלִיד בְּגִין בְּהַאי עָלְמָא, כַּד נָפִיק מִגֵּיהּ מְתַרְכִּין לֵיהּ מִכָּל מַה דְּאַמָּרָן. וְלָא שַׁרְיָא לְמֶחֱמֵי בְּהַהוּא נְהוֹרָא דְּנָהִיר (כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שְׁאַר עַמָּא וּשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא). וּמַה חִזְקִיָּה דְּהַוָּה לֵיהּ זְכוּת אָבוֹת וְאִיהוּ זַכָּאָה צַדִּיק וַחֲסִידָא כָּךְ. כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּלֵית לֵיהּ זְכוּת אָבוֹת וְחָטֵי קַמֵּי מָאֲרֵיהּ.

לשון הקודש

הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא יִתְנַהֵג אֶלָּא בִּלְבוּשׁ כְּמוֹ זֶה, וְעוֹמְדִים לְהִסְתַּכֵּל בָּאוֹר הַמֵּאִיר בְּאוֹתָהּ אֶרֶץ הַחַיִּים. וְזֶהוּ יָהּ יָהּ בְּאֶרֶץ הַחַיִּים, שֶׁהָיָה סָבוּר שֶׁלֹּא יִזְכֶּה לְאוֹתוֹ אוֹר וּלְאוֹתָהּ הִסְתַּכְּלוּת, מִשּׁוּם שֶׁהַנָּהָר הַשּׁוֹפֵעַ מַפְסִיק אוֹתוֹ וְלֹא הוֹלִיד. לֹא אַבִּיט אָדָם עוֹד – זֶה אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וְכָל זֶה לָמָּה? כִּי אָמַר לוֹ הַנָּבִיא, כִּי מֵת אַתָּה – בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא תִחְיֶה – לָעוֹלָם הַבָּא. מִשּׁוּם שֶׁמִּי שֶׁלֹּא [הָיָה] מוֹלִיד בָּנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּשֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, מְנָרְשִׁים אוֹתוֹ מִכָּל מַה שֶׁאָמַרְנוּ, וְלֹא שׁוֹרֶה לִרְאוֹת בְּאוֹתוֹ אוֹר הַמֵּאִיר [וְכָל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן לִשְׁאָר הָעַמִּים וּשְׁאָר בְּנֵי הָאָדָם]. וּמָה חִזְקִיָּה שֶׁהָיְתָה לוֹ זְכוּת אָבוֹת וְהוּא זַכַּאי צַדִּיק וְחָסִיד כָּךְ, כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁאֵין לוֹ זְכוּת אָבוֹת וְחוֹטֵא לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ.

הַאי לְבוּשָׁא דְקָאֲמָרָן אִיהוּ (אגנוז) מַה דְאָמְרוּ חַבְרַיָּיא חֲלוּקָא דְרַבָּנָן דְאִתְלְבִישׁוּ בְהַהוּא עָלְמָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְצַדִּיקַיָּיא דְגָנִיז לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּמָּה טָבִין וְעִידּוּנִין לְהַהוּא עָלְמָא, עֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ:

וַאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל מַיִם עַל הָאָרֶץ. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח (במדבר כ) הֵמָּה מֵי מְרִיבָה אֲשֶׁר רָבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יְיָ וַיִּקָּדֵשׁ בָּם. וְכִי בְּאַתַר אַחֲרָא לֹא רָבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יְיָ. מָאי שְׁנָא הָכָא דְקָאָמַר הֵמָּה מֵי מְרִיבָה וְלָא אַחֲרִנִּין. אֶלָּא הַנֵּי מֵי מְרִיבָה הֲווֹ וַדָּאי דְיָהֲבוּ חֵילָא וְתוּקְפָּא לְמָארֵיהוֹן דְדִינָא לְאִתְתַּקְפָּא. בְּגִין דְּאִית מַיִין מְתוּקִין וְאִית מַיִין מְרִירָן. אִית מַיִין צְלִילָן וְאִית מַיִין עֲכִירָן. אִית מַיִין שְׁלָם וְאִית מַיִין קְטָטוּ. וְעַל דָּא הֵמָּה מֵי מְרִיבָה אֲשֶׁר

לשון הקודש

הַלְּבוּשׁ הַזֶּה שֶׁאָמַרְנוּ הוּא [הֵם] מַה שֶׁאָמְרוּ הַחֲבֵרִים, חָלוּק שֶׁל רַבָּנָן שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים בּוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁגָּנַז לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כַּמָּה טוֹבוֹת וְעִדּוּנִים לָעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. **וַאֲנִי** הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל מַיִם עַל הָאָרֶץ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (במדבר כ) הֵמָּה מֵי מְרִיבָה אֲשֶׁר רָבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' וַיִּקָּדֵשׁ בָּם. וְכִי בְּמָקוֹם אַחֵר לֹא רָבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה'? מַה שּׁוֹנֶה כָּאן שֶׁאָמַר הֵמָּה מֵי מְרִיבָה, וְלֹא אֲחֵרִים? אֶלָּא מֵי הַמְּרִיבָה הַלָּלוּ הָיוּ וַדַּאי שֶׁנָּתְנוּ כֹּחַ וְחֹזֶק לְבַעֲלֵי הַדִּין לְהִתְחַזֵּק. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ מַיִם מְתוּקִים וּמַיִם מְרִירִים. יֵשׁ מַיִם צְלוּלִים וְיֵשׁ מַיִם עֲכוּרִים. יֵשׁ מֵי שָׁלוֹם וּמֵי קְטָטָה. וְעַל זֶה, הֵמָּה מֵי מְרִיבָה אֲשֶׁר רָבוּ בְּנֵי

רָבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יְיָ, דְּאַמְשִׁיכוּ עֲלַיְיהוּ לְמַאן דְּלָא אִצְטְרִיךְ וְאִסְתָּאִיבוּ בֵּיהּ הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּקָּדֵשׁ בָּם. **אָמַר** לֵיהּ רִבִּי חִזְקִיָּה אִי הָכִי מָאי וַיִּקָּדֵשׁ וַיִּקָּדֵשׁוּ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא מִלָּה אִסְתְּלִיקַת. וַיִּקָּדֵשׁ אִתְּפְּגִים מָאן דְּלָא אִצְטְרִיךְ. כַּבְּיָכוֹל דְּאִתְּפְּגִימַת סִיהֲרָא. וַיִּקָּדֵשׁ לָאו לְשִׁבְחָא אִיהוּ הָכָא. וַאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא לְאַיְיתָאָה מְחַבְּלָא עֲלַיְיהוּ כְּמָה דְּאִנּוּן אִסְתְּאָבוּ בֵּיהּ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי וַוי לוֹן לְרַשִּׁיעַיָּא דְּלָא בָּעָאן לְאַתָּבָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל חוֹבֵיהוֹן בְּעוֹד דְּאִנּוּן בְּהַאי עָלְמָא. דְּכַד בַּר נָשׁ אָתִיב וְאִתְנָחֵם עַל חוֹבוֹי. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָחִיל לֵיהּ. וְכָל אִנּוּן דְּמִתְתַּקְּפִין בְּחוֹבַיְיהוּ וְלָא בָּעוּ לְאַתָּבָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל (חוּבוֹי) חוֹבֵיהוֹן. לְבָתָר (יִנְפּוֹל) יִנְפְּלוּ לְגֵיהִנֹּם וְלָא יִסְקוּן לֵיהּ מִתַּמָּן לְעָלְמִין.

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל אֶת ה', שֶׁהִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם אֶת מִי שֶׁלֹּא צָרִיךְ וְנִטְמְאוּ בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקָּדֵשׁ בָּם.

אָמַר לוֹ רַבִּי חִזְקִיָּה, אִם כָּךְ, מַה זֶּה וַיִּקָּדֵשׁ? הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת וַיִּקְּדְשׁוּ! אֶלָּא הַדָּבָר עָלָה. וַיִּקָּדֵשׁ – נִפְגַּם מִי שֶׁלֹּא צָרִיךְ. כִּבְיָכוֹל שֶׁנִּפְגְּמָה הַלְּבָנָה. וַיִּקָּדֵשׁ אֵינוֹ לְשֶׁבַח כָּאן. וַאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, לְהָבִיא מַשְׁחִית עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁהֵם נִטְמְאוּ בּוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אוֹי לָרְשָׁעִים שֶׁלֹּא רוֹצִים לָשׁוּב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל חֲטָאֵיהֶם בְּעוֹד שֶׁהֵם בָּעוֹלָם הַזֶּה. שֶׁכְּשֶׁאָדָם שָׁב וּמִתְנַחֵם עַל חֶטְאוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹחֵל לוֹ, וְכָל אוֹתָם שֶׁמַּחֲזִיקִים בַּחֲטָאֵיהֶם וְלֹא רָצוּ לָשׁוּב

תָּא חֲזֵי, בְּגִין דְּאַתְקִיפוּ לְבַיְיהוּ כָּל אִנּוּן דָּרָא דְּנֹחַ וּבָעוּ לְאַחֲזָאָה חוֹבַיְיהוּ בְּאִתְגַּלְיָא. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַיְיתֵי דִינָא עֲלַיְיהוּ בְּהַהוּא גַּוְונָא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק וְאַפִּילוּ כַּד חָטֵי בַּר נָשׁ בְּאִתְכַּסְיָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רַחֲמָן. וְאִי תָּב בַּר נָשׁ לְגַבֵּיהּ חָפֵי עֲלֵיהּ וּמָחִיל לֵיהּ וְשָׁבִיק לֵיהּ. וְאִי לָא, גָּלֵי לֵיהּ לְעֵינֵי כֹּלָּא. מְנָלָן מִסּוֹטָה.

וְהָכִי נָמֵי אִתְמְחוּן אִלֵּין חַיָּיבַיָּא מֵאַרְעָא בְּאִתְגַּלְיָא. וְהֵיךְ אִתְמְחוּן. אֶלָּא דְּהַוּוּ נָפְקֵי מַיָּיא וְהַוּוּ רְתִיחָן מִן תְּהוֹמָא וְסָלְקֵי וְאַעֲבַר מִנַּיְיהוּ מָשְׁכָא. וְכֵיוָן דְּאַעֲבַר מִנַּיְיהוּ מָשְׁכָא הָכִי נָמֵי בִּשְׂרָא וְלָא אִשְׁתְּאָרוּ אֶלָּא בְּגַרְמַיְיהוּ לְחוֹד. לְקַיְימָא דִּכְתִיב וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ. וְכָל אִנּוּן גַּרְמֵי אִתְפָּרְדָן דָּא מִן דָּא וְלָא

לשון הקודש

לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל [חֲטָאִים] חֲטָאֵיהֶם, אַחַר כָּךְ [וּפֹל] יִפְּלוּ לַגֵּיהִנֹּם וְלֹא יַעֲלוּ מִשָּׁם לְעוֹלָמִים.

בֹּא רְאֵה, מִשּׁוּם שֶׁחִזְקוּ אֶת לִבָּם כָּל אוֹתָם דּוֹרוֹ שֶׁל נֹחַ וְרָצוּ לְהַרְאוֹת חֶטְאָם בְּגָלוּי, הֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם הַדִּין בְּאוֹתוֹ הַגָּוֶן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲפִלּוּ כְּשֶׁחוֹטֵא אָדָם בְּנִסְתָּר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רַחֲמָן. וְאִם שָׁב בֶּן הָאָדָם אֵלָיו, מְכַסֶּה עָלָיו וּמוֹחֵל לוֹ וּמְוַתֵּר לוֹ. וְאִם לֹא, הוּא מְגַלֶּה אוֹתוֹ לְעֵינֵי כֹּל. מִנַּיִן לָנוּ? מִסּוֹטָה.

וְכָךְ גַּם נִמְחוּ הָרְשָׁעִים הַלָּלוּ מֵהָאָרֶץ בְּגָלוּי. וְאֵיךְ נִמְחוּ? אֶלָּא שֶׁהָיוּ יוֹצְאִים מַיִם, וְהָיוּ רוֹתְחִים מֵהַתְּהוֹם, וְעוֹלִים וּמַעֲבִירִים מֵהֶם אֶת עוֹרָם. וְכֵיוָן שֶׁהֶעֱבַר מֵהֶם הָעוֹר – כָּךְ גַּם הַבָּשָׂר, וְלֹא נִשְׁאֲרוּ אֶלָּא בְּעַצְמוֹת שֶׁלָּהֶם בִּלְבַד, לְקַיֵּם אֶת מַה שֶּׁכָּתוּב וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ. וְכָל אוֹתָם הָעַצְמוֹת נִפְרְדוּ זוֹ מִזּוֹ וְלֹא נִשְׁאֲרוּ כְּאֶחָד,

אִשְׁתָּאֲרוּ כְּחֲדָא. וּמִכֹּלָּא אִתְעֲבָרוּ מֵעָלְמָא. רִבִּי יִצְחָק אָמַר וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ, מָאי וַיִּמָּחוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא דְּלֵית לוֹן תְּחִיָּה לְעָלְמִין וְלָא יְקוּמוּן בְּדִינָא. (דף סו ע"ב).

וַהֲקִימוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּךְ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר מֵהָכָא קִיּוּמָא דִּבְרִית לְעֵילָּא כְּקִיּוּמָא דִּבְרִית לְתַתָּא. מַשְׁמַע דִּכְתִיב אִתָּךְ. וְאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר מִכָּאן אוֹלִיפְנָא דְּכַד זַכָּאִין אִנּוּן בְּעָלְמָא אִתְקַיָּים עָלְמָא לְעֵילָּא וְתַתָּא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מִלָּה סָתִים אִיהוּ. כַּד אִתְעָרוּתָא דִּדְכוּרָא לְגַבֵּי נוּקְבָא כַּד אִיהוּ מְזַקְנֵי לָהּ.

תָּא חֲזֵי, רָזָא דְּמִלָּה כַּד צַדִּיקָא אִיהוּ בְּעָלְמָא מִיָּד שְׁכִינְתָּא לָא אִתְעֲדִיאַת מִנֵּיהּ וְתִיאוּבְתָּא דִילָהּ בֵּיהּ. כְּדֵין תִּיאוּבְתָּא דִלְעֵילָּא לְגַבָּהּ בִּרְחִימוּ

לשון הקודש

וּמֵהַכֹּל הָעֲבָרוּ מֵהָעוֹלָם. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ, מַה זֶּה וַיִּמָּחוּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יִמָּחוּ מֵאֶרֶץ חַיִּים. מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁאֵין לָהֶם תְּחִיָּה לְעוֹלָמִים וְלֹא יָקוּמוּ בְּדִין.

וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּךְ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִכָּאן קִיּוּם הַבְּרִית לְמַעְלָה כְּקִיּוּם הַבְּרִית לְמַטָּה, מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב אִתָּךְ. וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁכְּשֶׁצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם, מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, דָּבָר נִסְתָּר הוּא, כְּשֶׁהִתְעוֹרְרוּת הַזָּכָר לַנְּקֵבָה כְּשֶׁהוּא מְזַקֵּן לָהּ

בֹּא רְאֵה סוֹד הַדָּבָר, כְּשֶׁצַּדִּיק יֵשׁ בָּעוֹלָם, מִיָּד הַשְּׁכִינָה לֹא זָזָה מִמֶּנּוּ וְהִשְׁתּוֹקְקוּתָהּ בּוֹ. וְאָז הִשְׁתּוֹקְקוּת

כְּתִיאוּבְתָּא דְּדַכּוּרָא לְנוּקְבֵיהּ כַּד אִיהוּ מְזַקְּנֵי לָהּ. וְעַל דָּא וַהֲקִימוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּךְ. אִתְעַר תִּיאוּבְתָּא בְּגִינָךְ. כְּגַוְונָא דָא (בראשית יז) וְאֶת בְּרִיתִי אָקִים אֶת יִצְחָק.

וַהֲקִימוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּךְ לְמֶהֱוֵי אֶת בְּרִיתִי בְּעָלְמָא. וּלְבָתַר וּבָאתָ אֶל הַתֵּבָה, דְּאִלְמָלֵא לָאו אִיהוּ צַדִּיק (בְּרִית) לָא יֵיעוּל לְתֵיבוּתָא דְּהָא לָא אִתְחַבַּר לַתֵּבָה בַּר צַדִּיק, וּבְגִינֵי כָּךְ וּבָאתָ אֶל הַתֵּבָה וְהָא אִתְּמָר.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר בְּכָל זִמְנָא דִבְנֵי נָשָׁא יִתְאַחֲדוּן בִּבְרִית דָּא, וְלָא יִשְׁבְּקוּן לֵיהּ, לֵית עַם וְלִישָׁן בְּעָלְמָא דְּיֵיכוּל לְאַבְאָשָׁא לוֹן. וְנֹחַ אַתְקִיף בִּבְרִית דָּא וְנָטַר לֵיהּ, בְּגִינֵי כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטַר לֵיהּ (וְכָל דִּילֵיהּ). וְכָל בְּנֵי דָרֵיהּ לָא נָטְרוּ לֵיהּ, בְּגִין כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעֲבַר לוֹן מֵעָלְמָא. וְהָא אִתְּמָר

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה אֵלֶיהָ בְּאַהֲבָה כְּהִשְׁתּוֹקְקוּת הַזָּכָר לִנְקֵבָתוֹ כְּשֶׁהוּא מְקַנֵּא לָהּ. וְעַל זֶה, וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּךְ. הַהִשְׁתּוֹקְקוּת מִתְעוֹרֶרֶת בִּגְלָלְךָ. כְּמוֹ זֶה (בראשית יז) וְאֶת בְּרִיתִי אָקִים אֶת יִצְחָק.

וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּךְ, לִהְיוֹת אוֹת בְּרִיתִי בָּעוֹלָם, וְאַחַר כָּךְ וּבָאתָ אֶל הַתֵּבָה. שֶׁאִלְמָלֵא אֵינוֹ צַדִּיק [בְּרִית], לֹא יִכָּנֵס לַתֵּבָה. שֶׁהֲרֵי לֹא מִתְחַבֵּר לַתֵּבָה, רַק צַדִּיק. וְלָכֵן וּבָאתָ אֶל הַתֵּבָה, וַהֲרֵי זֶה נִתְבָּאֵר.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּכָל זְמַן שֶׁבְּנֵי אָדָם יֶאֱחֲזוּ בִּבְרִית זוֹ וְלֹא יַעַזְבוּ אוֹתָהּ, אֵין עַם וְלָשׁוֹן בָּעוֹלָם שֶׁיּוּכְלוּ לְהָרַע לָהֶם. וְנֹחַ הֶחֱזִיק בִּבְרִית זוֹ וְשָׁמַר אוֹתָהּ, וְלָכֵן שָׁמַר אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא [וְכָל אֲשֶׁר לוֹ]. וְכָל

בְּהַהוּא חוֹבָא מַמָּשׁ דְּאִנּוּן חָאבוּ בְּהַהוּא גַּוְונָא אִתְמְחוּן מֵעָלְמָא.

רִבִּי יְהוּדָה הָוָה שְׁכִיחַ קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְהָווּ עָסְקֵי בְּהַאי קְרָא דִכְתִיב, (מלכים א יח) וַיְרַפֵּא אֶת מִזְבַּח ה' הֶהָרוּס. מָאי וַיְרַפֵּא. תָּא חֲזֵי, בִּימֵי אֵלִיָּהוּ, יִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ שָׁבְקוּ לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשָׁבְקוּ בְּרִית קַיָּימָא דִלְהוֹן. כַּד אָתָא אֵלִיָּהוּ וְחָמָא דְקָא שָׁבְקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַאי בְּרִית קַיָּימָא וְאַעֲבָרוּ מִנַּיְיהוּ הַאי בְּרִית.

כֵּיוָן דְּחָמָא אֵלִיָּהוּ כָּךְ אָתָא לְאַתְקָנָא מִלָּה לְדוּכְתֵּיהּ. כֵּיוָן דְּקָרִיב מִלָּה לְדוּכְתֵּיהּ אִתְּסִי כֻּלָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיְרַפֵּא אֶת מִזְבַּח יְיָ הֶהָרוּס. דָּא בְּרִית קַיָּימָא (ד"א ל"ג דְּאָתָא לְאַתְקָנָא מִזְבַּח יְיָ הֶהָרוּס בְּרִית קַיָּימָא) דְּחֲזָה שָׁבִיק מֵעָלְמָא. וּכְתִיב, (מלכים א יח) וַיִּקַּח אֵלִיָּהוּ

לשון הקודש

בְּנֵי דוֹרוֹ לֹא שָׁמְרוּ אוֹתָהּ, וְלָכֵן הֶעֱבִיר אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵהָעוֹלָם. וַהֲרֵי נֶאֱמַר, בְּאוֹתוֹ חֵטְא מַמָּשׁ שֶׁהֵם חָטְאוּ – בְּאוֹתוֹ גֶּוֶן נִמְחוּ מֵהָעוֹלָם.

רַבִּי יְהוּדָה הָיָה מָצוּי לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְהָיוּ עוֹסְקִים בַּפָּסוּק הַזֶּה שֶׁכָּתוּב (מלכים–א יח) וַיְרַפֵּא אֶת מִזְבַּח ה' הֶהָרוּס. מַה זֶּה וַיְרַפֵּא?. בֹּא רְאֵה, בִּימֵי אֵלִיָּהוּ כָּל יִשְׂרָאֵל עָזְבוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעָזְבוּ אֶת בְּרִית הַמִּילָה שֶׁלָּהֶם. כְּשֶׁבָּא אֵלִיָּהוּ וּרְאֵה שֶׁעָזְבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרִית מִילָה הַזּוֹ וְהֶעֱבִירוּ מֵהֶם אֶת הַבְּרִית הַזּוֹ.

כֵּיוָן שֶׁרָאָה כָּךְ אֵלִיָּהוּ, בָּא לְתַקֵּן דָּבָר בִּמְקוֹמוֹ. כֵּיוָן שֶׁהִקְרִיב דָּבָר לִמְקוֹמוֹ – הַכֹּל הִתְרַפֵּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְרַפֵּא אֶת מִזְבַּח ה' הֶהָרוּס. זוֹ בְּרִית הַמִּילָה [שֶׁבָּא לְתַקֵּן מִזְבַּח ה' הֶהָרוּס בְּרִית הַמִּילָה] שֶׁנֶּעֱזָבָה בָּעוֹלָם. וְכָתוּב (שם) וַיִּקַּח אֵלִיָּהוּ שְׁתֵּים

שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים לְמִסְפַּר שִׁבְטֵי בְּנֵי יַעֲקֹב. דָּא הוּא תִּקּוּנָא דְּמִזְבַּח יְיָ.

אֲשֶׁר הָיָה דְּבַר יְיָ אֵלָיו לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ. מָאי טַעְמָא אִדְּכַּר הָכָא יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא וַדַּאי יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ וַדַּאי לְאִסְתַּלָּקָא לְעֵילָא וְלְאַתְבָּא בְּרִית קַיָּימָא לְאַתְרֵיהּ. וְהַיְנוּ דִּכְתִיב כִּי עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּבְגִין כָּךְ אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ הָרָסוּ.

תָּא חֲזֵי, כָּל זִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל נָטְרוּ קְיָימָא קַדִּישָׁא כְּדֵין עָבְדֵי קִיּוּמָא לְעֵילָא וְתַתָּא. וְכַד שָׁבְקֵי לְהַאי בְּרִית כְּדֵין לָא אִשְׁתְּכַח קִיּוּם לְעֵילָא וְתַתָּא דִּכְתִיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. וּבְגִין כָּךְ וַיְרַפֵּא אֶת מִזְבַּח יְיָ הֶהָרוּס. וְכִי רְפוּאָה אִיהוּ. הָכִי הוּא וַדַּאי דְּהָא מְקַיֵּים לְהַהוּא אֲתַר דִּמְהֵימְנוּתָא תַּלְיָא בֵּיהּ.

לשון הקודש

עֶשְׂרֵה אֲבָנִים כְּמִסְפַּר שִׁבְטֵי בְּנֵי יַעֲקֹב. זֶהוּ תִּקּוּן שֶׁל מִזְבַּח ה'.

אֲשֶׁר הָיָה דְּבַר ה' אֵלָיו לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ. מָה הַטַּעַם נִזְכַּר כָּאן יִשְׂרָאֵל? אֶלָּא וַדַּאי יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ וַדַּאי לְהִתְעַלּוֹת לְמַעְלָה וּלְהָשִׁיב אֶת בְּרִית הַמִּילָה לִמְקוֹמָהּ. וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (שם יט) כִּי עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם כָּךְ אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ הָרָסוּ.

בֹּא רְאֵה, כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל שָׁמְרוּ בְּרִית הַקָּדוֹשׁ, אָז עָשׂוּ קִיּוּם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וּכְשֶׁעָזְבוּ אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת, אָז לֹא נִמְצָא קִיּוּם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. וְלָכֵן וַיְרַפֵּא אֶת מִזְבַּח ה' הֶהָרוּס. וְכִי זוֹ רְפוּאָה? כָּךְ זֶה וַדַּאי, שֶׁהֵרֵי מְקַיֵּם אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בּוֹ.

תָּא חֲזֵי, אוֹף הָכִי פִּנְחָס בְּשַׁעֲתָא דְּקַנֵּי לְעוֹבָדָא דְּזִמְרִי אַתְקִין לְהַאי בְּרִית בְּאַתְרֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (במדבר כה) הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. וְכִי סַלְקָא דַעְתָּךְ דִּבְגִין פִּנְחָס הָוָה. וּמַה קְטָטָא הָוָה לֵיהּ לְפִנְחָס בְּהַאי בְּרִית. אֶלָּא הָכָא אִתְקְשַׁר מִלָּה בְּדוּכְתֵּיהּ. הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי. וּמָה אֶתֵּן לוֹ שָׁלוֹם (לְאִתְחַבְּרָא כָּל חַד בְּדוּכְתֵּיהּ) לְאִתְחַבְּרָא בְּרִית בְּאַתְרֵיהּ. וְעַל דָּא הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. וּמַה אִיהוּ שָׁלוֹם דְּאִיהוּ אַתְרֵיהּ לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ. מַה דְּאִתְפָּרַשׁ מִנֵּיהּ בְּחוֹבַיְיהוּ. בְּגִינֵיהּ אִתְחַבַּר בֵּיהּ. וְעַל דָּא הוֹאִיל וְהוּא אַתְקִין מִלָּה בְּדוּכְתֵּיהּ, מִכָּאן וּלְהָלְאָה וְהָיְתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם, תַּחַת אֲשֶׁר קִנֵּא לֵאלֹהָיו וְגו'.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לֵית לָךְ מִלָּה בְּעָלְמָא דְּקוּדְשָׁא

לשון הקודש

בא רְאֵה, גַּם כָּךְ פִּנְחָס, בְּשָׁעָה שֶׁקִּנֵּא לְמַעֲשֵׂה זִמְרִי, הִתְקִין אֶת הַבְּרִית הַזּוֹ בִּמְקוֹמָהּ, וְלָכֵן כָּתוּב (במדבר כה) הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. וְכִי יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁמִּשּׁוּם פִּנְחָס הָיָה? אֵיזוֹ קְטָטָה הָיְתָה לוֹ לְפִנְחָס בַּבְּרִית הַזּוֹ? אֶלָּא כָּאן נִקְשַׁר הַדָּבָר בִּמְקוֹמוֹ. הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי. וּמָה אֶתֵּן לוֹ? שָׁלוֹם [לְהִתְחַבֵּר כָּל אֶחָד בִּמְקוֹמוֹ] לְהִתְחַבֵּר הַבְּרִית בִּמְקוֹמָהּ, וְעַל זֶה הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. וּמַהוּ? שָׁלוֹם, שֶׁהוּא מָקוֹם לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ. מַה שֶׁנִּפְרַד מִמֶּנּוּ בְּחֶטְאָם – בִּגְלָלוֹ הִתְחַבֵּר בּוֹ. וְעַל זֶה, הוֹאִיל וְהוּא הִתְקִין הַדָּבָר בִּמְקוֹמוֹ, מִכָּאן וָהָלְאָה – וְהָיְתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר קִנֵּא לֵאלֹהָיו.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֵין לְךָ דָּבָר בָּעוֹלָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַנֵּא לוֹ כְּמוֹ חֵטְא

בְּרִיךְ הוּא קַנֵּי לָהּ כְּמוֹ חוֹבָא דִּבְרִית כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ויקרא כו) חֶרֶב נוֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית. וְתָא חֲזֵי, לָא אִשְׁתְּלִים חוֹבָא דְּדָרָא דְטוּפָנָא, אֶלָּא בְּגִין דְּחָבוּ בְּחַבִּילוּ דְּאָרְחַיְיהוּ עַל אַרְעָא. וְאַף עַל גַּב דְּהֲווּ מְקַפְּחֵי דָא לְדָא כְּדִכְתִיב וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ חָמָס (וְחָמָס מִכֹּלָּא הָוָה וּבְגִין כָּךְ) וּכְתִיב כִּי (דף סז ע"א) מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם. מִכָּל מָקוֹם וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. וְהִנְנִי מַשְׁחִיתָם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, הִנְנִי מַשְׁחִיתָם בְּחוֹבָא דְּחַבָּלוּתָא.

וְאִית דְּאָמְרֵי דְּלָא אִשְׁתְּלִים קִסְטַיְיהוּ אֶלָּא בְּחוֹבָא דְּחָמָס דְּהֲווּ מְקַפְּחִין דָא לְדָא דְּהֲווּ בִישִׁין לַשָּׁמַיִם וְלַבְּרִיּוֹת. תָּא חֲזֵי, כַּמָּה אִנּוּן מְמַנָּן מִלְּעֵילָא דְּאִתְפָּקְדָן עַל קָלֵי דְּאִנּוּן דְּמָסְרֵי דִּינָא עַל חַבְרֵיהוֹן עַל מַה דְּעָבְדֵי לוֹן. וְעַל דָּא כְּתִיב

לשון הקודש

הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כו) חֶרֶב נֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית. וּבֹא וּרְאֵה, לֹא הֻשְׁלַם חֵטְא דּוֹר הַמַּבּוּל אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁחָטְאוּ בְּהַשְׁחָתַת דַּרְכָּם עַל הָאָרֶץ, וְאַף עַל גַּב שֶׁהָיוּ חוֹמְסִים זֶה אֶת זֶה, כַּכָּתוּב וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ חָמָס (וְחָמָס מֵהַכֹּל הָיָה, וְלָכֵן), וְכָתוּב כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם. מִכָּל מָקוֹם וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. וְהִנְנִי מַשְׁחִיתָם – מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה. הִנְנִי מַשְׁחִיתָם בְּחֵטְא הַהַשְׁחָתָה.

וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁלֹּא הִתְמַלְּאָה סְאָתָם אֶלָּא בְּחֵטְא הֶחָמָס שֶׁהָיוּ חוֹמְסִים זֶה אֶת זֶה, שֶׁהָיוּ רָעִים לַשָּׁמַיִם וְלַבְּרִיּוֹת בֹּא רְאֵה כַּמָּה מְמֻנִּים מִלְּמַעְלָה שֶׁמֻּפְקָדִים עַל קוֹלוֹת אֵלּוּ שֶׁמּוֹסְרִים הַדִּין עַל חַבְרֵיהֶם עַל מַה שֶּׁעָשׂוּ לָהֶם, וְעַל זֶה כָּתוּב כִּי

כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב וְהִנְנִי מַשְׁחִיתָם אֶת הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יְיָ לְנֹחַ בֹּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן אַמַּאי בְּכֻלְּהוּ (ד"א ל"ג אָמַר) אֱלֹהִים וְהָכָא יְיָ. מָאי שְׁנָא הָכָא דְּאִתְּמַר יְיָ שְׁמָא עִלָּאָה דְּרַחֲמֵי. אֶלָּא רָזָא אִיהוּ דְּאוֹלִיפְנָא. לָאו אוֹרַח אַרְעָא לְקַבְּלָא אִתְּתָא אוּשְׁפִּיזָא בַּהֲדָהּ אֶלָּא בִּרְשׁוּ דְּבַעֲלָהּ.

אוֹף הָכִי (נַמִּי נֹחַ) נֹחַ בָּעָא לְאַעָלָא בְּתֵיבוּתָא לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדָהּ. וְלָאו הָוָה (לֵיהּ) יָאוֹת עַד דְּבַעֲלָהּ דְּתֵיבָה יָהַב לֵיהּ רְשׁוּ לְאַעָלָאָה (בַּהֲדָהּ). דִּכְתִיב בֹּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתֵּבָה. וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי הָכָא יְיָ בַּעֲלָהּ דְּתֵיבָה. וּכְדֵין עָאל נֹחַ וְאִתְחַבַּר בַּהֲדָהּ. וְכֵן אוֹלִיפְנָא דְּלֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְאוּשְׁפִּיזָא לְמֵיעָאל לְבֵיתָא אֶלָּא בִּרְשׁוּ בַּעֲלָהּ מָארֵיהּ דְּבֵיתָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב לְבָתָּר וַיָּבֹא נֹחַ וְגוֹ'.

לשון הקודש

מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם. וְלָכֵן כָּתוּב וְהִנְנִי מַשְׁחִיתָם אֶת הָאָרֶץ.

וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ בֹּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, לָמָּה בְּכֻלָּם [אָמַר] אֱלֹהִים וְכָאן יְיָ? מַה שּׁוֹנֶה כָּאן שֶׁנֶּאֱמַר ה', הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן שֶׁל הָרַחֲמִים? אֶלָּא סוֹד הוּא שֶׁלָּמַדְנוּ – אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁתִּקַּבֵּל אִשָּׁה אוֹרַח עִמָּהּ אֶלָּא בִּרְשׁוּת בַּעְלָהּ.

אַף כָּךְ [גַּם נֹחַ.] נֹחַ רָצָה לְהִכָּנֵס לַתֵּבָה לְהִתְחַבֵּר עִמָּהּ, וְלֹא הָיָה [לוֹ] רָאוּי עַד שֶׁבַּעַל הַתֵּבָה יִתֵּן לוֹ רְשׁוּת לְהִכָּנֵס [עִמָּהּ], שֶׁכָּתוּב בֹּא אַתָּה וְכֹל בֵּיתְךָ אֶל הַתֵּבָה. וְלָכֵן נִקְרָא כָּאן ה', הַבַּעַל שֶׁל הַתֵּבָה, וְאָז נִכְנַס נֹחַ וְהִתְחַבֵּר עִמָּהּ. וְכֵן לָמַדְנוּ שֶׁאֵין

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב כִּי אוֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא דְּלָא יְקַבֵּל בַּר נָשׁ אוּשְׁפִּיזָא בְּבֵיתֵיהּ אִי אִיהוּ חָשִׁיד בֵּיהּ דְּאִיהוּ חַיָּיבָא. אֶלָּא אִי קָאִים בְּעֵינוֹי לְזַכָּאָה דְּלָא חָשִׁיד בְּעֵינוֹי כְּלָל. הָדָא הוּא דִּכְתִיב בֹּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתֵּבָה, מָאי טַעְמָא בְּגִין כִּי אוֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה.

וְאוֹלִיפְנָא דְּאִי יָהִיב לֵיהּ רְשׁוּ בִּלְחוֹדוֹי וְלָא יָהִיב רְשׁוּ לְכָל אִנּוּן דְּאַתְיָין עִמֵּיהּ, לָא יֵיעוּל לוֹן לְבֵיתָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב בֹּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתֵּבָה. לְכֹלָּא יָהִיב רְשׁוּתָא לְמֵיעַל. וּמִקְרָא דָא אוֹלִיפְנָא רָזָא דְּאָרְחוֹי דְּאַרְעָא. (ד"א ל"ג בֹּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתֵּבָה וְגו').

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח (תהלים כד) לְדָוִד מִזְמוֹר לַיְיָ הָאָרֶץ

לשון הקודש

רְשׁוּת לְאוֹרֵחַ לְהִכָּנֵס לְבַית אֶלָּא בִּרְשׁוּת בַּעְלָהּ, בַּעַל הַבַּית. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אַחַר כָּךְ וַיָּבֹא נֹחַ וְגו'

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, כִּי אוֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה. מִכָּאן לָמַדְנוּ שֶׁלֹּא יְקַבֵּל אָדָם אוֹרֵחַ בְּבֵיתוֹ אִם הוּא חוֹשֵׁד בּוֹ שֶׁהוּא רָשָׁע, אֶלָּא אִם עוֹמֵד בְּעֵינָיו לְצַדִּיק שֶׁלֹּא חָשׁוּד בְּעֵינָיו כְּלָל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בֹּא אַתָּה וְכֹל בֵּיתְךָ אֶל הַתֵּבָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי אוֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה.

וְלָמַדְנוּ, שֶׁאִם נָתַן לוֹ רְשׁוּת לְבַדּוֹ וְלֹא נָתַן רְשׁוּת לְכָל אוֹתָם שֶׁבָּאִים עִמּוֹ, לֹא יַכְנִיס אוֹתָם לַבַּית. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בֹּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתֵּבָה. לְכֻלָּם נָתַן רְשׁוּת לְהִכָּנֵס. וּמִפָּסוּק הַזֶּה לָמַדְנוּ סוֹד דֶּרֶךְ אֶרֶץ. [ד"א בֹּא אַתָּה וְכֹל בֵּיתְךָ אֶל הַתֵּבָה וְגו'].

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים כד) לְדָוִד מִזְמוֹר

וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ. הָא תָּנֵינָן לְדָוִד מִזְמוֹר דְּאָמַר שִׁירָתָא וּלְבָתַר שָׁאֲרַת עֲלֵיהּ רוּחַ קַדִּישָׁא, מִזְמוֹר לְדָוִד דְּשָׁאֲרַת עֲלֵיהּ רוּחַ קַדִּישָׁא וּלְבָתַר אָמַר (לָהּ) שִׁירָתָא.

לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ, הַאי קְרָא עַל אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל אִתְּמַר דְּאִיהִי אַרְעָא קַדִּישָׁא. וּמְלוֹאָהּ דָּא שְׁכִינְתָּא כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (דברי הימים ב ה) כִּי מָלֵא כְבוֹד יְיָ אֶת בֵּית יְיָ. וּכְתִיב, (שמות מ) וּכְבוֹד יְיָ מָלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן. מָאי מָלֵא וְלָא מִילָא. אֶלָּא מָלֵא וַדַּאי דְּאִתְמַלְיָיא מִכֹּלָּא. דְּאִתְמַלְיָיא מִן שִׁמְשָׁא. סִיהֲרָא שְׁלִים בְּכָל סִטְרִין. מָלֵא מִכָּל טוּבָא דְלְעֵילָא. כְּאַסְקוּפָּא דָא דְאִתְמַלְיָיא מִכָּל טוּבָא דְעָלְמָא. וְעַל דָּא כְתִיב לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ. תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ דָּא שְׁאַר אַרְעָאן.

לשון הקודש

לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ. הֲרֵי שְׁנִינוּ, לְדָוִד מִזְמוֹר – שֶׁאָמַר שִׁירָה וְאַחַר כָּךְ שָׁרְתָה עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. מִזְמוֹר לְדָוִד – שֶׁשָּׁרְתָה עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְאַחַר כָּךְ אָמַר שִׁירָה.

לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ – פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא אֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה. וּמְלוֹאָהּ זוֹ הַשְּׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברי הימים–ב ה) כִּי מָלֵא כְבוֹד ה' אֶת בֵּית ה', וְכָתוּב (שמות מ) וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן. לָמָּה מָלֵא וְלֹא מִלֵּא? אֶלָּא מָלֵא וַדַּאי, שֶׁהִתְמַלֵּא מֵהַכֹּל, שֶׁהִתְמַלֵּא מֵהַשֶּׁמֶשׁ. הַלְּבָנָה שְׁלֵמָה בְּכָל הַצְּדָדִים. מָלֵא מִכָּל טוּב שֶׁלְּמַעְלָה, כְּמוֹ הָאוֹצָר הַזֶּה שֶׁהִתְמַלֵּא מִכָּל טוּב שֶׁל הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כָּתוּב לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ. תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ – אֵלּוּ שְׁאָר הָאֲרָצוֹת.

דָּבָר אַחֵר לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ דָּא אַרְעָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בָּהּ. וּמְלוֹאָהּ אִלֵּין נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא (ד"א ל"ג דְּכֻלְּהוֹן מַלְיָין לָהּ) אִתְמַלְיָיא (ד"א דְּאִתְמַלְיָיא) מִנַּיְיהוּ מֵחֵילָא דְעַמּוּדָא חַד דְּעָלְמָא קָיְימָא עֲלֵיהּ. וְאִי תֵימָא עַל חָד קָיְימָא.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, (תהלים כד) כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ז)

עַל יַמִּים יְסָדָהּ, אִלֵּין חַכִּימִין דְּיִשְׂרָאֵל רַבְּרְבַיָּא דְּיִסְדָן אוֹרַיְיתָא וְחָכְמָתָא דְּאִתְקְרִיאַת הַיָּם הַגָּדוֹל וְכֵן הוּא אוֹמֵר (קֹהֶלֶת א') כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם. וְעַל נְהָרוֹת אִלֵּין תַּלְמִידָיָא דְּאִינוּן רַבְּרְבִין מִן נַהֲרָא. וְכֵן הָרָב גָּדוֹל מִן הַתַּלְמִידִים. וְאִינוּן מְחַדְּדִין אֶת הָרָב בְּקוּשְׁיוֹתֵיהֶן. וְהוּא מְתָרֵץ לוֹן כָּל הַקּוּשְׁיוֹת וְאֵינוֹ מִתְרַשֵּׁל. כְּמוֹ הַנְּהָרוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין לַיָּם

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר, לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ – זוֹ אֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בָּהּ. וּמְלוֹאָהּ – אֵלּוּ נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים [ד"א שֶׁכֻּלָּם מְמַלְּאִים אוֹתָהּ] מִתְמַלֵּאת [ד"א שֶׁמִּתְמַלֵּאת] מֵהֶם מִכֹּחַ עַמּוּד אֶחָד שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו. וְאִם תֹּאמַר עַל אֶחָד עוֹמֵד.

בָּא רְאֵה מַה כָּתוּב, (תהלים כד) כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ז)

עַל יַמִּים יְסָדָהּ (תהלים כד) – אֵלּוּ חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל הַגְּדוֹלִים שֶׁיִּסְּדוּ תּוֹרָה וְחָכְמָה שֶׁנִּקְרֵאת הַיָּם הַגָּדוֹל, וְכֵן הוּא אוֹמֵר, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם. וְעַל נְהָרוֹת – אֵלּוּ הַתַּלְמִידִים שֶׁהֵם הַגְּדוֹלִים מֵהַנָּהָר, וְכֵן הָרַב גָּדוֹל מִן הַתַּלְמִידִים, וְהֵם מְחַדְּדִים אֶת הָרַב בְּקֻשְׁיוֹתֵיהֶן, וְהוּא מְתָרֵץ לָהֶם כָּל הַקֻּשְׁיוֹת וְאֵינוֹ מִתְרַשֵּׁל,

וְאֵינוֹ מָלֵא שֶׁנֶּאֱמַר כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם. וְהַרְאָיָה אֲמְרוּ אַחֲרֵי כֵן מִי יַעֲלֶה בְהַר יְיָ. כִּי אֵין מַעֲשֶׂה בְלָא חָכְמָה. כִּי הַתַּלְמוּד מֵבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה:

(עד כאן מההשמטות)

כִּי הוּא. מָאן הוּא. דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר הוּא עָשָׂנוּ. וּכְתִיב, (איוב כח) כִּי הוּא לִקְצוֹת הָאָרֶץ יַבִּיט.

עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנָהָ אִלֵּין שִׁבְעָה עַמּוּדִים דְּקָיְימָא (אַרְעָא) עֲלַיְיהוּ וּמַלְיָין לָהּ. הִיא אִתְמַלְיָיא מִנַּיְיהוּ, הֵיךְ אִתְמַלְיָיא מִנַּיְיהוּ. בְּשַׁעֲתָא דְאַסְגִּיאוּ זַכָּאִין בְּעָלְמָא כְּדֵין אַרְעָא דָא עַבְדַת פֵּירִין וְאִתְמַלְיָיא מִכֹּלָא.

וּבְשַׁעֲתָא דְּאַסְגִּיאוּ חַיָּיבִין בְּעָלְמָא כְּדֵין כְּתִיב, (איוב יד) אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ.

לשון הקודש

כְּמוֹ הַנְּהָרוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִים לַיָּם וְאֵינוֹ מָלֵא, שֶׁנֶּאֱמַר כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם. וְהָרְאָיָה – אָמְרוּ אַחֲרֵי כֵן, מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה', כִּי אֵין מַעֲשֶׂה בְּלֹא חָכְמָה, כִּי הַתַּלְמוּד מֵבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה: ע"כ מההשמטות.

כִּי הוּא, מִי הוּא? זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הוּא עָשָׂנוּ, וְכָתוּב (איוב כח) כִּי הוּא לִקְצוֹת הָאָרֶץ יַבִּיט.

עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנָהָ – אֵלּוּ שִׁבְעָה עַמּוּדִים שֶׁעוֹמֶדֶת הָאָרֶץ עֲלֵיהֶם וּמְמַלְּאִים אוֹתָהּ, וְהִיא מִתְמַלֵּאת מֵהֶם. אֵיךְ מִתְמַלֵּאת מֵהֶם? בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְרַבִּים הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם, אָז הָאָרֶץ הַזּוֹ עוֹשָׂה פֵּרוֹת וּמִתְמַלֵּאת מֵהַכֹּל.

וּבְשָׁעָה שֶׁמִּתְרַבִּים הָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם, אָז כָּתוּב (שם יד) אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם – זוֹ הָאָרֶץ

אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם, דָּא אַרְעָא קַדִּישָׁא דְּאַמְרָן דְּאִשְׁתַּקְיָא מִשַּׁקְיוּ עִלָּאָה. וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ, הַהוּא עַמּוּדָא חַד דְּקָאִים עֲלָהּ לְאִתְנַהֲרָא מִנֵּיהּ. וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבַד.

וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְאֲבִידוּ אִנּוּן חַיָּבִין מֵעָלְמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (עָצִיב) (נ"א אִסְתַּכַּל) אִשְׁתַּדַּל עַל עָלְמָא וְלָא חָמָא מָאן (דְּקָאִים) דְּאָגִין עֲלֵיהּ. וְאִי תֵּימָא הָא נֹחַ, דְּהָוָה לֵיהּ לְאַגָּנָא עַל (דָּרֵיהּ) גַּרְמֵיהּ וּלְאֲפָקָא מִנֵּיהּ תּוֹלְדִין לְעָלְמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב כִּי אוֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה. בַּדּוֹר הַזֶּה דַּיְיקָא.

רִבִּי יוֹסֵי (דף סז ע"ב) אָמַר בַּדּוֹר הַזֶּה דָּא שְׁבָחָא דִּילֵיהּ דְּהָוָה בְּהַהוּא דָּרָא חַיָּבָא וְאִשְׁתְּכַח כּוּלֵּי הַאי אִישׁ צַדִּיק תָּמִים (וַדַּאי וְלָאו בְּדָרָא דִּילֵיהּ אֶלָּא) (ס"א וְדָא דִּי לֵיהּ)

לשון הקודש

הַקְּדוֹשָׁה שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁנִּשְׁקֵית מֵהַשְּׁקָאָה עֶלְיוֹנָה. וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ – אוֹתוֹ הָעַמּוּד הָאֶחָד שֶׁעוֹמֵד עָלֶיהָ לִהְיוֹת מוּאָר מִמֶּנּוּ. וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבַד.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנֶּאֱבָדִים אוֹתָם רְשָׁעִים מֵהָעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא [עָצוּב] [מִסְתַּכֵּל] מִשְׁתַּדֵּל עַל הָעוֹלָם וְלֹא רוֹאֶה מִי שֶׁמֵּגֵן [שֶׁעוֹמֵד] עָלָיו. וְאִם תֹּאמַר הֲרֵי נֹחַ, שֶׁהָיָה לוֹ לְהָגֵן עַל [דּוֹרוֹ] עַצְמוֹ וּלְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ תּוֹלְדוֹת לָעוֹלָם – זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי אֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה. דַּיְקָא בַּדּוֹר הַזֶּה.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, בַּדּוֹר הַזֶּה זֶה שֶׁבַח שֶׁלּוֹ, שֶׁהָיָה בְּאוֹתוֹ דּוֹר רָשָׁע, וְנִמְצָא כָּל כָּךְ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים [וַדַּאי וְלֹא בְּדוֹרוֹ, אֶלָּא] [ס"א

וְאֲפִילוּ בְּדָרָא דְמשֶׁה, אֲבָל לָא הָוָה יְכִיל לְאַגָּנָא עַל עָלְמָא. בְּגִין דְּלָא אִשְׁתַּכָּחוּ עֲשָׂרָה בְּעָלְמָא כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (בראשית יח) **אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם עֲשָׂרָה וְלָא אִשְׁתַּכָּחוּ תַּמָּן, אוֹף הָכָא לָא אִשְׁתַּכָּחוּ עֲשָׂרָה. אֶלָּא הוּא וּתְלַת בְּנוֹי וְנוּקְבַיְיהוּ וְלָא הֲווֹ עֲשָׂרָה.**

סִתְרֵי תּוֹרָה (בְּזוֹהַר יַשָּׁן נִמְצָא זֶה)

השלמה מההשמטות (סימן יב)

מָה הֵשִׁיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנֹחַ כְּשֶׁיָּצָא מִן הַתֵּיבָה וְרָאָה אֶת הָעוֹלָם חָרֵב וְהִתְחִיל לִבְכּוֹת לְפָנָיו וְאָמַר רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם נִקְרֵאתָ רַחוּם הָיָה לְךָ לְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתֶךָ וְכוּ'. הֶשִׁיבוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמַר. רַעְיָא שָׁטְיָיא, הַשְׁתָּא אֲמַרְתָּ דָּא, לָמָה לֹא אֲמַרְתָּ בְּשַׁעְתָּא דְאֲמָרִית לָךְ, כִּי אוֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי וְגוֹ'. וְאַחַר כָּךְ, הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל מַיִם. וְאַחַר כָּךְ, עֲשֵׂה לְךָ תֵּיבַת עֲצֵי גֹפֶר. כָּל הַאי אִתְעַכְּבִית וַאֲמָרִית לָךְ בְּגִין דְּתַבְעֵי רַחֲמִין עַל עַלְמָא. וּמִכְּדֵין שְׁמָעְתָּא דְתִשְׁתְּזִיב בְּתֵיבוּתָא לָא עָאל בְּלִבָּךְ לְמִבְעֵי רַחֲמִין עַל יִשּׁוּבָא דְעַלְמָא וְעָבְדַת תֵּיבוּתָא וְאִשְׁתְּזִיבַת

לשון הקודש

וְזֶה שֶׁלּוֹ] **וַאֲפִלּוּ בְּדוֹרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, אֲבָל לֹא הָיָה יָכוֹל לְהָגֵן עַל הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִמְצְאוּ עֲשָׂרָה בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר** (בראשית יח) **אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם עֲשָׂרָה, וְלֹא נִמְצְאוּ שָׁם. גַּם כָּאן לֹא נִמְצְאוּ עֲשָׂרָה, אֶלָּא הוּא וּשְׁלֹשֶׁת בָּנָיו וּנְקֵבוֹתֵיהֶם, וְלֹא הָיוּ עֲשָׂרָה.**

סִתְרֵי תּוֹרָה (בְּזוֹהַר יַשָּׁן נִמְצָא זֶה)

השלמה מההשמטות (סימן יב)

מַה הֵשִׁיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנֹחַ כְּשֶׁיָּצָא מֵהַתֵּבָה וְרָאָה אֶת הָעוֹלָם חָרֵב, וְהִתְחִיל לִבְכּוֹת לְפָנָיו וְאָמַר: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, נִקְרֵאתָ רַחוּם, הָיָה לְךָ לְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתֶיךָ וְכוּ'? הֶשִׁיבוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמַר: רוֹעֶה שׁוֹטֶה, עַכְשָׁו אַתָּה אוֹמֵר אֶת זֶה? לָמָה לֹא אָמַרְתָּ בְּשָׁעָה שֶׁאָמַרְתִּי לְךָ כִּי אוֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי וְגוֹ', וְאַחַר הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל מַיִם, וְאַחַר כָּךְ עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר? כָּל זֶה הִתְעַכַּבְתִּי וְאָמַרְתִּי לְךָ כְּדֵי שֶׁתְּבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם, וּמֵאָז שֶׁשָּׁמַעְתָּ

וּכְעַן דְּאִתְאֲבִיד עַלְמָא פַּתְחַת פּוּמָךְ לְמַלְלָא קֶדְמֵי בַּעְיָין וְתַחֲנוּנִים. כֵּיוָן דְּחָזָא נֹחַ כָּךְ, אַקְרִיב קָרְבָּנִין וְעֲלָוָון דִּכְתִיב (בראשית ח') **וַיִּקַּח מִכֹּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכֹּל הָעוֹף הַטָּהוֹר וְגוֹ'.**

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן בֹּא וּרְאֵה מָה בֵּין צַדִּיקִים שֶׁהָיוּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל אַחַר נֹחַ וּבֵין נֹחַ, נֹחַ לֹא הֵגִין עַל דּוֹרוֹ וְלֹא הִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם כְּאַבְרָהָם, דְּכֵיוָן דְּאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם (בראשית י"ח) **זַעֲקַת סְדוֹם וַעֲמוֹרָה כִּי רַבָּה מְיָד וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמַר וְגוֹ' וְהִרְבָּה תַּחֲנוּנִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁשָּׁאַל שֶׁאִם יִמְצָא עֲשָׂרָה צַדִּיקִים שֶׁיְּכַפֵּר לְכָל הַמָּקוֹם בַּעֲבוּרָם, וְחָשַׁב אַבְרָהָם שֶׁהָיוּ בָּעִיר עִם לוֹט וְאִשְׁתּוֹ וּבְנוֹתָיו עֲשָׂרָה צַדִּיקִים וּלְפִיכָךְ לֹא הִתְפַּלֵּל.**

אַחַר כָּךְ בָּא מֹשֶׁה וְהִתְפַּלֵּל וְהֵגִין עַל דּוֹרוֹ כֵּיוָן שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (שמות ל"ב) **סָרוּ מָהֵר מִן הַדֶּרֶךְ. מְיָד עָמַד מֹשֶׁה בַּתְּפִלָּה וַיְחַל מֹשֶׁה וְגוֹ' עַד שֶׁאַחֲזָתוֹ חַלְחַלָּה. רָבֵנָן אַמְרֵי, לֹא הִנִּיחַ מֹשֶׁה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד שֶׁנָּתַן נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם מִן הָעוֹלָם**

לשון הקודש

שֶׁתִּנָּצֵל בַּתֵּבָה, לֹא נִכְנַס בְּלִבְּךָ לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל יִשּׁוּב הָעוֹלָם, וְעָשִׂיתָ תֵּבָה וְנִצַּלְתָּ, וְכָעֵת, אַחַר שֶׁנֶּאֱבַד הָעוֹלָם, פָּתַחְתָּ פִּיךָ לוֹמַר לְפָנַי בַּקָּשׁוֹת וְתַחֲנוּנִים?! כֵּיוָן שֶׁרָאָה נֹחַ כָּךְ, הִקְרִיב קָרְבָּנוֹת וְעוֹלוֹת, שֶׁכָּתוּב (בראשית ח) וַיִּקַּח מִכֹּל הַבְּהֵמָה הַטְּהֹרָה וּמִכֹּל הָעוֹף הַטָּהוֹר וְגוֹמֵר.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בֹּא רְאֵה מַה בֵּין צַדִּיקִים שֶׁהָיוּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל אַחַר נֹחַ וּבֵין נֹחַ. נֹחַ לֹא הֵגֵן עַל דּוֹרוֹ וְלֹא הִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם כְּאַבְרָהָם, שֶׁכֵּיוָן שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם (שם יח) זַעֲקַת סְדֹם וַעֲמֹרָה כִּי רָבָּה – מִיָּד נִגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמַר וְגוֹמֵר, וְהִרְבָּה תַּחֲנוּנִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁשָּׁאַל שֶׁאִם יִמְצָא עֲשָׂרָה צַדִּיקִים, שֶׁיְּכַפֵּר לְכָל הַמָּקוֹם בַּעֲבוּרָם, וְחָשַׁב אַבְרָהָם שֶׁהָיוּ בָּעִיר עִם לוֹט וְאִשְׁתּוֹ וּבְנוֹתָיו עֲשָׂרָה צַדִּיקִים, וּלְפִיכָךְ לֹא הִתְפַּלֵּל.

אַחַר כָּךְ בָּא מֹשֶׁה וְהִתְפַּלֵּל וְהֵגֵן עַל דּוֹרוֹ. כֵּיוָן שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (שמות לב) סָרוּ מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ – מִיָּד עָמַד מֹשֶׁה בִּתְפִלָּה, וַיְחַל מֹשֶׁה וְגוֹמֵר, עַד שֶׁאֲחָזָתוּ חַלְחָלָה. רַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ, לֹא הִנִּיחַ מֹשֶׁה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא עַד שֶׁנָּתַן נַפְשׁוֹ

הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא דִּכְתִיב (שם) **וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מֵהָכָא** (תהלים ק"ו) **וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵא מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו.**

אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ, מָה רָאָה נֹחַ שֶׁלֹּא בִיקֵּשׁ רַחֲמִים עַל דּוֹרוֹ. אָמַר בְּלִבּוֹ אוּלַי לֹא אַמְלֵט דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ז') **כִּי אוֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה כְּלוֹמַר לְפִי הַדּוֹר וּלְפִיכָךְ לֹא בִיקֵּשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אֲפִילוּ הָכִי הָוָה לֵיהּ לְמִבְעֵי רַחֲמִין עַל עַלְמָא בְּגִין דִּנִיחָא לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָאן דְּיֵימָר טָבָא עַל בְּנוֹי. מֵנָּא לָן מִגִּדְעוֹן בַּר יוֹאַשׁ דְּלָא הָוָה זַכָּאי וְלָא בַר זַכָּאי וּמִשּׁוּם דְּאָמַר טִיבוּתָא עַל יִשְׂרָאֵל, אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,** (שופטים ו') **לֵךְ בְּכֹחֲךָ זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיָּד מִדִּין. מָהוּ בְּכֹחֲךָ זֶה טִיבוּתָא דְּאַמְרַת עַל בָּנַי.** (עד כאן מההשמטות)

רִבִּי אֶלְעָזָר שָׁאִיל לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוֹי, הָא תָּנֵינָן בְּשַׁעֲתָא דְעָלְמָא אִתְמַלְיָיא חוֹבֵי בְּנֵי נָשָׁא וְדִינָא נָפַק, וַוי לְהַהוּא זַכָּאָה דְאִשְׁתְּכַח בְּעָלְמָא

לשון הקודש

עֲלֵיהֶם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב (שם) וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מִכָּאן (תהלים קו) וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, מָה רָאָה נֹחַ שֶׁלֹּא בִקֵּשׁ רַחֲמִים עַל דּוֹרוֹ? אָמַר בְּלִבּוֹ, אוּלַי לֹא אֲמַלֵּט, שֶׁכָּתוּב (בראשית ז) כִּי אֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה, כְּלוֹמַר לְפִי הַדּוֹר, וּלְפִיכָךְ לֹא בִקֵּשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲפִלּוּ כָּךְ הָיָה לוֹ לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁנּוֹחַ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא מִי שֶׁיֹּאמַר טוֹב עַל בָּנָיו, מִנַּיִן לָנוּ? מִגִּדְעוֹן בֶּן יוֹאָשׁ, שֶׁלֹּא הָיָה צַדִּיק וְלֹא בֶּן צַדִּיק, וּמִשּׁוּם שֶׁאָמַר טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (שופטים ו) לֵךְ בְּכֹחֲךָ זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִדְיָן. מַה זֶּה בְּכֹחֲךָ זֶה? הַטּוֹב שֶׁאָמַרְתָּ עַל בָּנַי. ע"כ מההשמטות.

רִבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו, הֲרֵי שָׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהָעוֹלָם מִתְמַלֵּא בַּחֲטָאֵי בְּנֵי אָדָם וְהַדִּין יוֹצֵא – אוֹי

דְּאִיהוּ אִתְּפַּס בְּחוֹבוֹי דְּחַיָּיבַיָּא בְּקַדְמִיתָא. נֹחַ אֵיךְ אִשְׁתְּזִיב דְּלָא אִתְּפַּס בְּחוֹבַיְיהוּ. אָמַר לֵיהּ הָא אִתְּמָר דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְאַפָּקָא מִנֵּיהּ תּוֹלָדִין לְעָלְמָא מִגּוֹ תֵּיבוּתָא. וְתוּ דְּהָא דִּינָא לָא יָכְלָא לְשַׁלְטָאָה עֲלוֹי בְּגִין דְּהֲוָה טָמִיר וְגָנִיז בַּתֵּבָה וְאִתְכַּסְיָיא מֵעֵינָא.

וְתָא חֲזֵי, כְּתִיב, (צפניה ב) בַּקְּשׁוּ צֶדֶק בַּקְּשׁוּ עֲנָוָה אוּלַי תִּסָּתְרוּ בְּיוֹם אַף יְיָ. וְנֹחַ בִּקֵּשׁ צֶדֶק וְעָאל בְּגַוָּוהּ דְּתֵיבוּתָא, וְאִסְתַּתַּר בְּיוֹם אַף יְיָ. וְעַל דָּא דִּינָא לָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה וּלְקַטְרְגָא לֵיהּ. הָכָא אִתְּרְמִיז לְאִנּוּן קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין לְמִנְדַּע בְּרָזָא דְּאַתְוָון קַדִּישִׁין עִלָּאִין הִפּוּכָא דְּאַתְוָון כ"ב לְאִתְמְחֵי לְאִנּוּן חַיָּיבַיָּא. וְעַל דָּא וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ כְּתִיב. בֹּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ.

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח (ישעיה סג) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ

לשון הקודש

לְאוֹתוֹ צַדִּיק שֶׁנִּמְצָא בָּעוֹלָם, שֶׁהוּא נִתְפָּס בַּחֲטָאֵי הָרְשָׁעִים בַּתְּחִלָּה. אֵיךְ נִצַּל נֹחַ שֶׁלֹּא נִתְפַּס בַּחֲטָאֵיהֶם? אָמַר לוֹ, הֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ תּוֹלְדוֹת לָעוֹלָם מִתּוֹךְ הַתֵּבָה. וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי הַדִּין לֹא יָכֹל לִשְׁלֹט עָלָיו, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה טָמִיר וְנִסְתָּר בַּתֵּבָה וְהִתְכַּסָּה מֵהָעַיִן.

וּבֹא וּרְאֵה, כָּתוּב (צפניה ב) בַּקְּשׁוּ צֶדֶק בַּקְּשׁוּ עֲנָוָה אוּלַי תִּסָּתְרוּ בְּיוֹם אַף ה'. וְנֹחַ בִּקֵּשׁ צֶדֶק, וְנִכְנַס לְתוֹךְ הַתֵּבָה וְנִסְתַּר בְּיוֹם אַף ה', וְעַל זֶה הַדִּין לֹא יָכֹל לִשְׁלֹט וּלְקַטְרֵג עָלָיו. כָּאן נִרְמָז לְאוֹתָם קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים לָדַעַת בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הַהִפּוּךְ שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת כ"ב לְהַכּוֹת אֶת אוֹתָם הָרְשָׁעִים, וְעַל זֶה וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ כָּתוּב. בֹּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ.

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (ישעיה סג) מוֹלִיךְ לִימִין

תִּפְאַרְתּוֹ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם. (נ"א זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ) דָּא זְכוּתָא דְּאַבְרָהָם דְּאִיהוּ יָמִינָא מִמֹּשֶׁה. תִּפְאֶרֶת דְּמֹשֶׁה. וּבְגִין כָּךְ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם. דְּהָא זְכוּתָא דְּאַבְרָהָם בּוֹקֵעַ מַיִם אִיהוּ. וְכָל דָּא לָמָה לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם.

תָּא חֲזֵי, מַה בֵּין מֹשֶׁה לִשְׁאָר בְּנֵי עָלְמָא. בְּשַׁעֲתָא דְּאֲמַר לֵהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה (שמות לב) וְעַתָּה הַנִּיחָה לִי וְגו'. וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְגו'. מִיָּד אָמַר מֹשֶׁה וְכִי אֶשְׁבּוֹק דִּינְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל בְּגִינִי. הַשְׁתָּא יֵימְרוּן כָּל אִנּוּן בְּנֵי עָלְמָא דְּאֲנָא קַטְלִית לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. כְּמָה דְּעָבַד נֹחַ.

דְּכֵיוָן דְּאָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּישֵׁזִיב לֵיהּ בְּתֵיבוּתָא (כְּמָה דְּאִתְּמַר) דִּכְתִיב וַאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל מַיִם וְגו'. וּכְתִיב וּמָחִיתִי אֶת כָּל הַיְקוּם

לשון הקודש

מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם (זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ) – זוֹ זְכוּת שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁהוּא הַיָּמִין מִמֹּשֶׁה, תִּפְאֶרֶת שֶׁל מֹשֶׁה, וּמִשּׁוּם כָּךְ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי הַזְּכוּת שֶׁל אַבְרָהָם הִיא בּוֹקַעַת מַיִם. וְכָל זֶה לָמָה? לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם

בָּא רְאֵה מַה בֵּין מֹשֶׁה לִשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם. בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה (שמות לב) וְעַתָּה הַנִּיחָה לִי וְגו', וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְגו' – מִיָּד אָמַר מֹשֶׁה, וְכִי אֶעֱזוֹב דִּינָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּשְׁבִילִי? כָּעֵת יֹאמְרוּ כָּל אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁאֲנִי הָרַגְתִּי אֶת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה נֹחַ.

שֶׁכֵּיוָן שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיַּצִּיל אוֹתוֹ בַּתֵּבָה, [כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר] שֶׁכָּתוּב וַאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל מַיִם וְגו',

אֲשֶׁר עָשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וַאֲנִי הִנְנִי מֵקִים אֶת בְּרִיתִי וְגוֹ' וּבָאתָ אֶל הַתֵּבָה כֵּיוָן דְּאָמַר לֵיהּ דְּיִשְׁתְּזִיב הוּא וּבְנוֹי לָא בָּעָא רַחֲמִין עַל עָלְמָא וְאִתְאֲבִידוּ. וּבְגִין כָּךְ אִקְרוּן מֵי הַמַּבּוּל עַל שְׁמֵיהּ כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה נד) כִּי מֵי נֹחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבוֹר מֵי נֹחַ.

אָמַר מֹשֶׁה הַשְׁתָּא יֵימְרוּן בְּנֵי עָלְמָא דְּאֲנָא קְטִילַת לוֹן בְּגִין דְּאָמַר לִי וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל. הַשְׁתָּא טַב לִי דְּאִימוּת וְלָא יִשְׁתֵּצוּן יִשְׂרָאֵל. מִיָּד וַיְחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי יְיָ אֱלֹהָיו. בָּעָא רַחֲמִין עֲלַיְיהוּ וְאִתְעַר רַחֲמֵי עַל עָלְמָא.

וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק שֵׁירוּתָא דְּבָעָא רַחֲמֵי עֲלַיְיהוּ מָאי קָאֲמַר. לָמָּה יְיָ יֶחֱרָה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ. וְכִי מִלָּה דָּא אֵיךְ אָמַר לָהּ מֹשֶׁה לָמָּה. וְהָא עֲבָדוּ כּוֹכָבִים

לשון הקודש

וְכָתוּב וּמָחִיתִי אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וַאֲנִי הִנְנִי מֵקִים אֶת בְּרִיתִי וְגוֹ' וּבָאתָ אֶל הַתֵּבָה – כֵּיוָן שֶׁאָמַר לוֹ שֶׁיִּנָּצֵל הוּא וּבָנָיו, לֹא בִּקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם וְנֶאֱבְדוּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָאִים מֵי הַמַּבּוּל עַל שְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נד) כִּי מֵי נֹחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבֹר מֵי נֹחַ.

אָמַר מֹשֶׁה, כָּעֵת יֹאמְרוּ בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁאֲנִי הָרַגְתִּי אוֹתָם מִשּׁוּם שֶׁאָמַר לִי וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל. כָּעֵת טוֹב לִי שֶׁאָמוּת וְלֹא יֻשְׁמְדוּ יִשְׂרָאֵל. מִיָּד – וַיְחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹהָיו. בִּקֵּשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם וְעוֹרֵר רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁבִּקֵּשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם מָה אָמַר? לָמָּה ה' יֶחֱרֶה

וּמַזָּלוֹת כְּמָה דְאַתְּ אָמַר עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מַסֵּכָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה וְגוֹ'. וּמֹשֶׁה אָמַר לָמָּה. אֶלָּא הָכִי אוֹלִיפְנָא מָאן דִּמְרַצֶּה לְאָחֳרָא לָא בָעֵי לְמֶעְבַּד הַהוּא חוֹבָא (דְּאִיהוּ) **רַב, אֶלָּא יַזְעִיר לֵיהּ קַמֵּיהּ. וּלְבָתַר יַסְגֵּי לֵיהּ קַמֵּיהּ אַחֲרָא** (ד"א ל"ג חַיָּבָא) **דִּכְתִיב אַתֶּם חֲטָאתֶם חֲטָאָה גְדֹלָה.**

וְלָא שָׁבִיק לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד דְּמָסַר גַּרְמֵיהּ לְמוֹתָא דִּכְתִיב וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָחִיל לוֹן דִּכְתִיב וַיִּנָּחֶם יְיָ עַל הָרָעָה וְגוֹ'. וְנֹחַ לָא עֲבַד כֵּן אֶלָּא בָּעָא לְאִשְׁתְּזָבָא וְשָׁבִיק כָּל עָלְמָא.

וּבְכָל זִמְנָא דְדִינָא שַׁרְיָא עַל עָלְמָא, רוּחַ קֻדְשָׁא אָמַר וַוי דְּלָא אִשְׁתְּכַח כְּמֹשֶׁה דִּכְתִיב (ישעיה ס"ג)

לשון הקודש

אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ. וְכִי הַדָּבָר הַזֶּה אֵיךְ אָמַר אוֹתוֹ מֹשֶׁה לָמָּה, וַהֲרֵי עָבְדוּ כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מַסֵּכָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה וְגוֹ', וּמֹשֶׁה אָמַר לָמָּה? אֶלָּא כָּךְ לָמַדְנוּ, מִי שֶׁמְּרַצֶּה אֶת הָאַחֵר, לֹא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֶת אוֹתוֹ חֵטְא [שֶׁהוּא] לְגָדוֹל, אֶלָּא יַקְטִין אוֹתוֹ לְפָנָיו, וְאַחַר כָּךְ יַגְדִּיל אוֹתוֹ לִפְנֵי הָאַחֵר [הָרָשָׁע], שֶׁכָּתוּב אַתֶּם חֲטָאתֶם חֲטָאָה גְדֹלָה.

וְלֹא עָזַב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁמָּסַר עַצְמוֹ לְמִיתָה, שֶׁכָּתוּב וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָחַל לָהֶם, שֶׁכָּתוּב וַיִּנָּחֵם ה' עַל הָרָעָה וְגוֹ'. וְנֹחַ לֹא עָשָׂה כֵּן, אֶלָּא רָצָה לְהִנָּצֵל, וְעָזַב אֶת כָּל הָעוֹלָם.

וּבְכָל פַּעַם שֶׁהַדִּין שׁוֹרֶה עַל הָעוֹלָם, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמֶרֶת: אוֹי שֶׁלֹּא נִמְצָא כְּמוֹ מֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סג) וַיִּזְכֹּר יְמֵי עוֹלָם

וַיִּזְכּוֹר יְמֵי עוֹלָם מֹשֶׁה עַמּוֹ (וְגוֹ) **אַיֵּה הַמַּעֲלֵם מִיָּם וְגוֹ'. דִּכְתִיב** (שמות יד) **וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלָי. דְּהָא אִיהוּ בִּצְלוֹתָא סָלִיק לוֹן מִן יַמָּא. וּבְגִין דְּשַׁוֵּי גַּרְמֵיהּ בִּצְלוֹתָא עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל בְּיַמָּא. אִקְרֵי** (עַל שְׁמֵיהּ) **הַמַּעֲלֵם מִיָּם. דְּאִיהוּ אַסִּיק לוֹן מִן יַמָּא.**

אַיֵּה הַשָּׂם בְּקִרְבּוֹ אֶת רוּחַ קָדְשׁוֹ דָּא אִיהוּ מֹשֶׁה דְּאַשְׁרֵי (דף סח ע"א) **שְׁכִינְתָּא בֵּינַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. מוֹלִיכָם בַּתְּהֹמוֹת כַּד אִתְבָּקְעוּ מַיָּא וְאָזְלוּ בְּגוֹ תְּהוֹמֵי בְּיַבֶּשְׁתָּא דְּגָלִידוּ מַיָּא** (וְכֹלָּא אִתְמַר עַל מֹשֶׁה)**.** (נ"א וְעַל דָּא אִקְרֵי מֹשֶׁה עַמּוֹ) **בְּגִין דְּאַמְסַר גַּרְמֵיהּ עַל יִשְׂרָאֵל. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה אַף עַל גַּב דְּזַכָּאָה הָוָה נֹחַ לָאו אִיהוּ כְּדַאי** (בְּגִין) **דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָגִין עַל עָלְמָא בְּגִינֵיהּ.**

תָּא חֲזֵי, מֹשֶׁה לָא תָלָה מִלָּה בִּזְכוּתֵיהּ אֶלָּא בִּזְכוּת אֲבָהָן קַדְמָאֵי. אֲבָל נֹחַ לָא הָוָה לֵיהּ בְּמַאן

לשון הקודש

מֹשֶׁה עַמּוֹ אַיֵּה הַמַּעֲלֵם מִיָּם וְגוֹ', שֶׁכָּתוּב (שמות יד) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלָי. שֶׁהֲרֵי בַּתְּפִלָּה הוּא הֶעֱלָה אוֹתָם מֵהַיָּם, וּמִשּׁוּם שֶׁשָּׂם עַצְמוֹ בִּתְפִלָּה עַל יִשְׂרָאֵל בַּיָּם, נִקְרָא [וְעַל שְׁמוֹ] הַמַּעֲלֵם מִיָּם, שֶׁהוּא הֶעֱלָה אוֹתָם מֵהַיָּם.

אַיֵּה הַשָּׂם בְּקִרְבּוֹ אֶת רוּחַ קָדְשׁוֹ – זֶהוּ מֹשֶׁה, שֶׁהִשְׁרָה שְׁכִינָה בֵּין יִשְׂרָאֵל. מוֹלִיכָם בַּתְּהֹמוֹת – כְּשֶׁנִּבְקְעוּ הַמַּיִם וְהָלְכוּ בְּתוֹךְ הַתְּהוֹם בַּיַּבָּשָׁה שֶׁקָּפְאוּ הַמַּיִם [וְהַכֹּל נֶאֱמַר עַל מֹשֶׁה] [נ"א וְעַל זֶה נִקְרָא מֹשֶׁה עַמּוֹ], מִשּׁוּם שֶׁמָּסַר עַצְמוֹ עַל יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אַף עַל גַּב שֶׁצַּדִּיק הָיָה נֹחַ, אֵינוֹ כְּדַאי [כְּדֵי] שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָגֵן עַל הָעוֹלָם בִּשְׁבִילוֹ.

בֹּא רְאֵה, מֹשֶׁה לֹא תָלָה הַדָּבָר בִּזְכוּתוֹ,

דְּיִתְלֵי בִּזְכוּתָא כְּמֹשֶׁה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק וְעִם כָּל דָּא כֵּיוָן דְּאָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּךְ הָוָה לֵיהּ לְמִבְעֵי רַחֲמֵי עֲלַיְיהוּ. וְקָרְבָּנָא דְּאַקְרִיב לְבָתָר, דְּיַקְרִיב לֵיהּ מִן קַדְמַת דְּנָא דְּלְמָא יִשְׁכַּח רוּגְזָא מֵעָלְמָא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה מָאי הָוָה לֵיהּ לְמֶעְבַּד דְּהָא חַיָּיבֵי עָלְמָא הֲווֹ מַרְגִּיזִין קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִיהוּ יַקְרִיב קָרְבָּנָא. אֶלָּא וַדַּאי נֹחַ דָּחִיל עַל גַּרְמֵיהּ הָוָה, בְּגִין דְּלָא יֶעֱרַע בֵּיהּ מוֹתָא בְּגוֹ חַיָּיבֵי עָלְמָא דְּהָוָה חָמֵי עוֹבָדֵיהוֹן בִּישָׁא כָּל יוֹמָא, וְהֵיךְ מַרְגְּזָן קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל יוֹמָא.

רִבִּי (אֶלְעָזָר פָּתַח) יִצְחָק אָמַר כָּל זִמְנָא דְּחַיָּיבֵי עָלְמָא אַסְגִּיאוּ, זַכָּאָה דְּאִשְׁתְּכַח בֵּינַיְיהוּ הוּא אִתְּפַס בְּקַדְמִיתָא. דִּכְתִיב, (יחזקאל ט) וּמִמִּקְדָּשִׁי תָּחֵלוּ. וְתָנִינָן

לשון הקודש

אֶלָּא בִּזְכוּת הָאָבוֹת הָרִאשׁוֹנִים, אֲבָל לְנֹחַ לֹא הָיָה לוֹ כְּמָה שֶׁיִּתְלֶה בִּזְכוּת כְּמוֹ מֹשֶׁה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְעִם כָּל זֶה, כֵּיוָן שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּךְ, הָיָה לוֹ לְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. וְהַקָּרְבָּן שֶׁהִקְרִיב אַחַר כָּךְ – שֶׁיַּקְרִיב אוֹתוֹ מִקֹּדֶם לָזֶה, אוּלַי יִשְׁכַּךְ הַכַּעַס מֵהָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֶה הָיָה לוֹ לַעֲשׂוֹת, שֶׁהֲרֵי רִשְׁעֵי הָעוֹלָם הָיוּ מַכְעִיסִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא יַקְרִיב קָרְבָּן?! אֶלָּא וַדַּאי נֹחַ פּוֹחֵד עַל עַצְמוֹ הָיָה בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יִפְגֹּשׁ בּוֹ הַמָּוֶת בְּתוֹךְ רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, שֶׁהָיָה רוֹאֶה מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים בְּכָל יוֹם וְאֵיךְ מַכְעִיסִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל יוֹם.

רִבִּי [אֶלְעָזָר פָּתַח] יִצְחָק אָמַר, כָּל פַּעַם שֶׁמִּתְרַבִּים רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, הַצַּדִּיק שֶׁנִּמְצָא

אַל תִּקְרֵי מִמִּקְדָּשִׁי אֶלָּא מִמְּקוּדָּשִׁי. וְנֹחַ הֵיךְ שֵׁזִיב לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּין כָּל אִנּוּן חַיָּיבַיָּא. אֶלָּא בְּגִין דְּיִפְּקוּן מִנֵּיהּ תּוֹלָדִין בְּעָלְמָא דְּהַוָּה צַדִּיק כְּדְקָא יְאוּת.

וְתוּ דְּאִיהוּ אַתְּרֵי בְּהוּ כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא וְלָא קַבִּילוּ מִנֵּיהּ, וְקַיֵּים בְּנַפְשֵׁיהּ קְרָא דִכְתִיב, (יחזקאל ג) וְאַתָּה כִּי הִזְהַרְתָּ רָשָׁע וְגו'. וּכְתִיב וְאַתָּה אֶת נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ. מִכָּאן כָּל מָאן דְּאַזְהַר לְחַיָּיבָא אַף עַל גַּב דְּלָא קַבִּיל מִנֵּיהּ הוּא שֵׁזִיב לֵיהּ לְגַרְמֵיהּ וְהַהוּא חַיָּיבָא אִתְּפַּס בְּחוֹבֵיהּ. וְעַד כַּמָּה יַזְהַר לֵיהּ עַד דְּיִמְחֵי לֵיהּ הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּא.

רִבִּי יוֹסֵי הָוָה שְׁכִיחַ קַמֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן יוֹמָא חַד, אָמַר לֵיהּ מָאי חָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשֵׁיצָאָה כָּל חֵיוַת בְּרָא וְעוֹף שְׁמַיָּא עִמְּהוֹן דְּחַיָּיבַיָּא.

לשון הקודש

בֵּינֵיהֶם נִתְּפַּס בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל ט) וּמִמִּקְדָּשִׁי תָּחֵלוּ. וְשָׁנִינוּ, אַל תִּקְרֵי מִמִּקְדָּשִׁי אֶלָּא מִמְּקֻדָּשִׁי. וְאֵיךְ הִשְׁאִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת נֹחַ בֵּין כָּל אוֹתָם הָרְשָׁעִים? אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ תּוֹלָדוֹת לָעוֹלָם, שֶׁהָיָה צַדִּיק כָּרָאוּי.

וְעוֹד, שֶׁהוּא הִתְרָה בָהֶם כָּל יוֹם וָיוֹם וְלֹא קִבְּלוּ מִמֶּנּוּ, וְקִיֵּם בְּנַפְשׁוֹ אֶת הַפָּסוּק שֶׁכָּתוּב (שם ג) וְאַתָּה כִּי הִזְהַרְתָּ רָשָׁע וְגו', וְכָתוּב וְאַתָּה אֶת נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ. מִכָּאן שֶׁכָּל מִי שֶׁמַּזְהִיר אֶת הָרָשָׁע – אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא קִבֵּל מִמֶּנּוּ, הוּא מַצִּיל אֶת עַצְמוֹ, וְאוֹתוֹ רָשָׁע נִתְּפַּס בְּחֶטְאוֹ. וְעַד כַּמָּה יַזְהִיר אוֹתוֹ? עַד שֶׁיַּכֶּה אוֹתוֹ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים.

רִבִּי יוֹסֵי הָיָה מָצוּי לִפְנֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן יוֹם אֶחָד. אָמַר לוֹ, מָה רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל חַיּוֹת הַבָּר וְעוֹף

אִי בְּנֵי נָשָׁא חָטָאן בְּעִירֵי וְעוֹפֵי שְׁמַיָּא וּשְׁאָר בְּרִיָּין מַה חָטוּ. אָמַר לֵיהּ בְּגִין דִּכְתִיב כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ. כֻּלְּהוּ הֲווֹ מְחַבְּלֵי אָרְחַיְיהוּ. שַׁבְקֵי זִינַיְיהוּ וְדָבְקוּ בְּזִינָא אַחֲרָא.

תָּא חֲזֵי, אִנּוּן חַיָּיבֵי עָלְמָא גָּרְמוּ הָכִי לְכָל בְּרִיָּין. וּבָעוֹן (לְאַשְׁכָּחָא) לְאַכְּחָשָׁא עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. וְאִנּוּן גָּרְמוּ לְכָל בְּרִיָּין לְחַבְּלָא אָרְחַיְיהוּ כְּמָה דְּאִנּוּן מְחַבְּלָן. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתּוּן בְּעִיתוּ (לְאַשְׁכָּחָא) לְאַכְּחָשָׁא עוֹבָדֵי יְדַי, אֲנָא אַשְׁלִים רְעוּתָא דִּלְכוֹן וּמָחִיתִי אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. אַהֲדַר עָלְמָא לְמַיִין כְּמָה דְּהֲוָה בְּקַדְמִיתָא מַיִין בְּמַיִין וְהָא אִתְּמָר. מִכָּאן וּלְהָלְאָה אַעֲבִיד בְּרִיָּין אַחֲרִנִּין בְּעָלְמָא כְּדְקָא יָאוּת:

לשון הקודש

הַשָּׁמַיִם עִם הָרְשָׁעִים? אִם בְּנֵי הָאָדָם חָטְאוּ, בְּהֵמוֹת וְעוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם וּשְׁאָר הַבְּרִיּוֹת מֶה חָטְאוּ? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ. כֻּלָּם הָיוּ מַשְׁחִיתִים דַּרְכֵיהֶם. עָזְבוּ אֶת מִינָם וְנִדְבְּקוּ בְּמִין אַחֵר.

בא רְאֵה, אוֹתָם רִשְׁעֵי הָעוֹלָם גָּרְמוּ כָּךְ לְכָל הַבְּרִיּוֹת, וְרָצוּ (לְהַשְׁכִּיחַ) לְהַכְחִישׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְהֵם גָּרְמוּ לְכָל הַבְּרִיּוֹת לְהַשְׁחִית דַּרְכָּם כְּמוֹ שֶׁהֵם הִשְׁחִיתוּ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַתֶּם רְצִיתֶם (לְהַשְׁכִּיחַ) לְהַכְחִישׁ מַעֲשֵׂי יָדַי? אֲנִי אַשְׁלִים רְצוֹנְכֶם, וּמָחִיתִי אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. אַחֲזִיר הָעוֹלָם לְמַיִם כְּמוֹ שֶׁהָיָה בַּהַתְחָלָה, מַיִם בְּמַיִם, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. מִכָּאן וָהָלְאָה אֶעֱשֶׂה בְּרִיּוֹת אֲחֵרוֹת בָּעוֹלָם כָּרָאוּי.

וַיָּבֹא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי בָנָיו אִתּוֹ. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר (ירמיה כג) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יְיָ. כַּמָּה אִנּוּן בְּנֵי נָשָׁא אֲטִימֵי לִבָּא וּסְתִימֵי עַיְינִין דְּלָא מַשְׁגִּיחִין וְלָא יָדְעִין בִּיקָרָא דְּמָארֵיהוֹן דִּכְתִיב בֵּיהּ הֲלוֹא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֲנִי מָלֵא. הֵיךְ בָּעוּן בְּנֵי נָשָׁא לְאִסְתַּתְּרָא מֵחוֹבַיְיהוּ וְאָמְרֵי מִי רוֹאֵנוּ וּמִי יוֹדְעֵנוּ. וּכְתִיב, (ישעיה כט) וְהָיָה כְּמַחְשָׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם. לְאָן יִתְטַמְּרוּן מִקַּמֵּיהּ.

לְמַלְכָּא דְּבָנָה פַּלְטִרִין וְעֲבַד תְּחוֹת אַרְעָא טְמִירִין פְּצִירִין. לְיוֹמִין מָרָדוּ בְּנֵי פַּלְטִרִין בְּמַלְכָּא אַסְחַר (אצער) עֲלַיְיהוּ מַלְכָּא בְּגַיְיסוֹי. מָה עֲבָדוּ עָאלוּ וּטְמִירוּ גַּרְמַיְיהוּ תְּחוֹת נוּקְבֵי פְּסִירִין. אָמַר מַלְכָּא אֲנָא עַבְדִית לוֹן וּמִקַּמָּאי אַתּוּן בָּעָאן לְאִתְטַמָּרָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב אִם יִסָּתֵר אִישׁ

לשון הקודש

וַיָּבֹא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי בָנָיו אִתּוֹ. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (ירמיה כג) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'. כַּמָּה הֵם בְּנֵי אָדָם אֲטוּמֵי לֵב וּסְתוּמֵי עֵינַיִם שֶׁלֹּא מַשְׁגִּיחִים וְלֹא יוֹדְעִים בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם, שֶׁכָּתוּב בּוֹ הֲלוֹא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֲנִי מָלֵא. אֵיךְ רוֹצִים בְּנֵי אָדָם לְהִסְתַּתֵּר מֵחֲטָאֵיהֶם וְאוֹמְרִים מִי רוֹאֵנוּ וּמִי יוֹדְעֵנוּ, וְכָתוּב (ישעיה כט) וְהָיָה כְּמַחְשָׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם. לְאָן יֵחָבְאוּ מִפָּנָיו?. **לְמֶלֶךְ** שֶׁבָּנָה פַּלְטֵרִין וְעָשָׂה תַּחַת הָאָרֶץ מְחִלּוֹת נִסְתָּרוֹת. לְיָמִים מָרְדוּ בְּנֵי הָאַרְמוֹן בַּמֶּלֶךְ. הִקִּיף [צִעֵר] עֲלֵיהֶם הַמֶּלֶךְ בְּגִיסוֹת. מָה עָשׂוּ? נִכְנְסוּ וְהֶחְבִּיאוּ עַצְמָם תַּחַת נִקְבֵי הַמְּחִלּוֹת. אָמַר הַמֶּלֶךְ, אֲנִי עָשִׂיתִי אוֹתָם, וּמִלְּפָנַי אַתֶּם רוֹצִים לְהִתְחַבֵּא? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'? אֲנִי

בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יְיָ. אֲנָא הוּא דַּעֲבָדִית נוּקְבֵי פְּסִירִין וְעֲבָדִית חֲשׁוֹכָא וּנְהוֹרָא וְאַתּוּן אֵיךְ יָכְלִין לְאִתְטַמָּרָא קַמָּאי.

תָּא חֲזֵי, כַּד בַּר נָשׁ חָטֵי קַמֵּי מָארֵיהּ וְאַמְשִׁיךְ גַּרְמֵיהּ לְאִתְכַּסְיָא. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד בֵּיהּ דִּינָא בְּאִתְגַּלְיָא. וְכַד בַּר נָשׁ אַדְכֵּי גַּרְמֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְאַסְתָּרָא לֵיהּ דְּלָא יִתְחַזֵּי בְּיוֹם אַף יְיָ. דְּוַדַּאי אִבָּעֵי לֵיהּ לְאֵינַשׁ (דף סח ע"ב) דְּלָא יִתְחַזֵּי קַמֵּי מְחַבְּלָא כַּד שַׁרְיָא עַל עָלְמָא דְּלָא יִסְתַּכַּל בֵּיהּ. דְּהָא כָּל אִנּוּן דְּיִתְחַזּוּן קַמֵּיהּ אִית לֵיהּ רְשׁוּ לְחַבָּלָא.

וְהַיְינוּ דְּקָאֲמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן כָּל בַּר נָשׁ דְּעֵינֵיהּ בִּישָׁא, עֵינָא דִּמְחַבְּלָא שַׁרְיָא עֲלוֹי. וְאִיהוּ מְחַבְּלָא דְּעָלְמָא אִקְרֵי. וְלִבְעֵי לֵיהּ לְאִינִישׁ לְאִסְתַּמְּרָא מִנֵּיהּ וְלָא לְאִתְקָרְבָא בַּהֲדֵיהּ דְּלָא יִתְזַק (קַמֵּיהּ). וְאָסִיר

לשון הקודש

הוּא שֶׁעָשִׂיתִי מְחִלּוֹת וְעָשִׂיתִי חֹשֶׁךְ וְאוֹר, וְאַתֶּם אֵיךְ תּוּכְלוּ לְהִתְחַבֵּא מִלְּפָנַי?!

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ וּמַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ לְהִסְתַּתֵּר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה בּוֹ דִּין בִּגְלוּי. וּכְשֶׁהָאָדָם מִטַּהֵר עַצְמוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהַסְתִּירוֹ שֶׁלֹּא יִרְאֶה בְּיוֹם אַף ה'. שֶׁוַּדַּאי שֶׁצָּרִיךְ לוֹ לָאָדָם שֶׁלֹּא לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי הַמַּשְׁחִית כְּשֶׁשּׁוֹרֶה עַל הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל בּוֹ, שֶׁהֲרֵי כָּל אֵלּוּ שֶׁנִּרְאִים לְפָנָיו, יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְהַשְׁחִית.

וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל אָדָם שֶׁעֵינוֹ רָעָה – עֵין הַמַּשְׁחִית שׁוֹרָה עָלָיו. וְהוּא נִקְרָא מַשְׁחִית הָעוֹלָם. וְצָרִיךְ הָאָדָם לְהִשָּׁמֵר מִמֶּנּוּ וְלֹא לְהִתְקָרֵב אֵלָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יִנָּזֵק [לְפָנָיו], וְאָסוּר לִקְרַב אֵלָיו

לְמִקְרַב בַּהֲדֵיהּ בְּאִתְגַּלְיָא. וּמִשּׁוּם הָכִי מֵאִישׁ רַע עַיִן בָּעֵי לְאִסְתַּמְּרָא מִנֵּיהּ. מִקַּמֵּי מַלְאַךְ הַמָּוֶת עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

(וְעַל דָּא) מַה כְּתִיב בְּבִלְעָם (במדבר כד) וּנְאֻם הַגֶּבֶר שְׁתֻם הָעָיִן. דְּעֵינָא בִישָׁא הָוָה לֵיהּ וּבְכָל אֲתַר דְּהַוָה מִסְתַּכֵּל בֵּיהּ הָוָה אַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ רוּחַ מְחַבְּלָא. וּבְגִין כָּךְ הָוָה בָּעֵי לְאִסְתַּכְּלָא בְהוּ בְיִשְׂרָאֵל בְּגִין דִּישַׁצֵּי בְכָל אֲתַר דְּעֵינֵיהּ הָוָה מִסְתָּכֵּל. מַה כְּתִיב וַיִּשָּׁא בִלְעָם אֶת עֵינָיו דְּזָקִיף עֵינָא חַד וּמָאִיךְ עֵינָא חַד בְּגִין לְאִסְתַּכְּלָא בְהוּ בְיִשְׂרָאֵל בְּעֵינָא בִישָׁא.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב וַיַּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל שׁוֹכֵן לִשְׁבָטָיו. וְחָמָא דִשְׁכִינְתָּא חַפְיָא עֲלַיְיהוּ וּרְבִיעָא עֲלַיְיהוּ מִתְתַּקְּנָא בִתְרֵיסַר שִׁבְטִין תְּחוֹתָהּ וְלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלַיְיהוּ עֵינֵיהּ. אָמַר אֵיךְ אֵיכוֹל לְהוֹן דְּהָא רוּחַ

לשון הקודש

בְּהִתְגַּלּוּת. וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְהִשָּׁמֵר מֵאִישׁ רַע עַיִן, וּמִלִּפְנֵי מַלְאַךְ הַמָּוֶת עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

[וְעַל זֶה] מַה כָּתוּב בְּבִלְעָם? (במדבר כד) וּנְאֻם הַגֶּבֶר שְׁתֻם הָעָיִן. שֶׁעַיִן רָעָה הָיְתָה לוֹ, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהָיָה מִסְתַּכֵּל בּוֹ, הָיָה מַמְשִׁיךְ עָלָיו אֶת רוּחַ הַמַּשְׁחִית. וְלָכֵן רָצָה לְהִסְתַּכֵּל בְּיִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְהַשְׁמִיד בְּכָל מָקוֹם שֶׁעֵינָיו הָיוּ מִסְתַּכְּלוֹת. מַה כָּתוּב? וַיִּשָּׂא בִלְעָם אֶת עֵינָיו. שֶׁזָּקַף עַיִן אַחַת וְהִנְמִיךְ עַיִן אַחַת כְּדֵי לְהִסְתַּכֵּל עַל יִשְׂרָאֵל בְּעַיִן רָעָה.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, וַיַּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לִשְׁבָטָיו. וְרָאָה שֶׁהַשְּׁכִינָה מְכֻסָּה עֲלֵיהֶם וְרוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם מִתְקֶנֶת בִּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים תַּחְתֶּיהָ, וְאֵין יְכוֹלוֹת עֵינָיו לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם. אָמַר, אֵיךְ אוּכַל לָהֶם, שֶׁהֲרֵי רוּחַ קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה רוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם

קַדִּישָׁא עִלָּאָה רְבִיעָא עֲלַיְיהוּ וְחָפַת לוֹן בְּגַדְפָּהָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב כָּרַע שָׁכַב כַּאֲרִי, וּכְלָבִיא. מִי יְקִימֶנּוּ. מִי יְקִימֶנּוּ מֵעֲלַיְיהוּ בְּגִין דְּיִתְגַּלְיָין וְשָׁלְטָא עֵינָא עֲלַיְיהוּ.

וְעַל דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְחַפְיָא לְנֹחַ לְאִסְתַּתְּרָא מֵעֵינָא דְלָא יְכִיל רוּחַ מְסָאֲבָא לְשַׁלְטָא עֲלֵיהּ בְּגִין דְּלָא יִתְחַבֵּל וְהָא אִתְּמָר. וַיָּבֹא נֹחַ כְּמָה דְאִתְּמָר לְאִסְתַּתְּרָא מֵעֵינָא. מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל (דְּהָא) דְּמַיִין דָּחֲקוּ לֵיהּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי חָמָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת דְּהֲוָה אָתֵי (ד"א ל"ג לְגַבֵּיהּ) וּבְגִין כָּךְ עָאל לְתֵיבוּתָא, וְאִסְתַּמַּר בָּהּ תְּרֵיסַר יַרְחֵי (שַׁתָּא). וְאַמַּאי תְּרֵיסַר יַרְחִין. פְּלִיגֵי בָּהּ רִבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה. חַד אָמַר תְּרֵיסַר יַרְחִין דְּכָךְ אִיהוּ דִינָא דְחַיָּיבַיָּא. וְחַד אָמַר לְאַשְׁלָמָא צַדִּיק (נ"א צָרִיךְ) דַּרְגִּין תְּרֵיסַר וּשְׁאָר דַּרְגִּין דְּאִתְחַזֵּי לְאַפָּקָא מִן תֵּיבָה.

לשון הקודש

וּמְכַסֶּה אוֹתָם בִּכְנָפָיהָ? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּרַע שָׁכַב כַּאֲרִי וּכְלָבִיא מִי יְקִימֶנּוּ. מִי יְקִימֶנּוּ מֵעֲלֵיהֶם כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלּוּ וְתִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם הָעַיִן.

וְעַל זֶה רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְכַסּוֹת אֶת נֹחַ, לְהִסְתַּתֵּר מֵהָעַיִן, שֶׁלֹּא תוּכַל רוּחַ הַטֻּמְאָה לִשְׁלֹט עָלָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵשְׁחַת, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. וַיָּבֹא נֹחַ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְהִסְתַּתֵּר מֵהָעַיִן. מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל, [שֶׁהֵרֵי] הַמַּיִם דָּחֲקוּ אוֹתוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, רָאָה מַלְאַךְ הַמָּוֶת שֶׁהָיָה בָּא [אֵלָיו] וְלָכֵן נִכְנַס לַתֵּבָה וְנִשְׁמַר בָּהּ שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים [שֶׁל הַשָּׁנָה]. וְלָמָּה שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים? נֶחְלְקוּ בָּהּ רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה. הָאֶחָד אָמַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ שֶׁכָּךְ הוּא דִּין הָרְשָׁעִים. וְאֶחָד אָמַר

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר שִׁתָּא יַרְחֵי אִנּוּן בְּמַיָּא וְשִׁיתָּא יַרְחֵי בְּאֶשָּׁא. וְהָא הָכָא מַיָּא הֲווֹ אַמַּאי תְּרֵיסַר יַרְחֵי. אָמַר (ליה) רִבִּי יוֹסֵי בִּתְרֵי דִינִין דְּגֵיהִנֹּם אִתְּדָנוּ בְּמַיָּא וְאֶשָּׁא. בְּמַיָּא דְּמַיִין דְּנָחֲתוּ עֲלַיְיהוּ מִלְּעֵילָא הֲווֹ צְנִינִין כְּתַלְגָּא. בְּאֶשָּׁא דְּמַיִין דְּנַפְקֵי מִתַּתָּא הֲווֹ רְתִיחָן כְּאֶשָּׁא. וְעַל דָּא בְּדִינָא דְּגֵיהִנֹּם אִתְּדָנוּ בְּאֶשָּׁא וּמַיָּא

(וּבְגִין כַּךְ תְּרֵיסַר יַרְחֵי הֲווֹ דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר דִּינָא דְּחַיָּיבַיָּא בְּגֵיהִנֹּם תְּרֵיסַר יַרְחֵי הֲווֹ וְהָא אוּקְמוּהָ. וְעַל דָּא כָּל אִנּוּן חַיָּיבֵי עָלְמָא אִתְּדָנוּ בִּתְרֵין דִינִין אִלֵּין בְּמַיָּא וְאֶשָּׁא) **עַד** דְּאִשְׁתֵּצִיאוּ מֵעָלְמָא. וְנֹחַ הָוָה מִסְתַּתֵּר בְּתֵיבוּתָא וְאִתְכַּסֵּי מֵעֵינָא וּמְחַבְּלָא לָא קָרִיב לְגַבֵּיהּ, וְתֵיבוּתָא אִיהִי הָוָה שַׁטְיָא עַל אַנְפֵּי מַיָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וַיִּשְׁאוּ אֶת הַתֵּבָה וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ.

אַרְבָּעִים יוֹם לָקוּ. דִּכְתִיב וַיְהִי הַמַּבּוּל אַרְבָּעִים יוֹם

לשון הקודש

לְהַשְׁלִים צַדִּיק [נ"א צָרִיךְ] שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה דְּרָגוֹת וּשְׁאָר הַדְּרָגוֹת שֶׁהָיוּ רְאוּיִים לָצֵאת מֵהַתֵּבָה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים הֵם בְּמַיִם וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים בְּאֵשׁ, וַהֲרֵי כָּאן הָיוּ מַיִם, וְלָמָּה שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים? אָמַר [לו] רַבִּי יוֹסֵי, בִּשְׁנֵי דִינֵי הַגֵּיהִנֹּם נִדּוֹנוּ – בְּמַיִם וְאֵשׁ. בְּמַיִם – שֶׁהַמַּיִם שֶׁיָּרְדוּ עֲלֵיהֶם מִלְּמַעְלָה הָיוּ צוֹנְנִים כַּשֶּׁלֶג. וּבְאֵשׁ – שֶׁהַמַּיִם שֶׁיָּצְאוּ מִלְּמַטָּה הָיוּ רוֹתְחִים כָּאֵשׁ. וְעַל זֶה בְּדִין הַגֵּיהִנֹּם נִדּוֹנוּ – בְּאֵשׁ וּמַיִם [וְלָכֵן שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ הָיוּ. שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, דִּין הָרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם הֵם שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וְעַל זֶה כָּל אוֹתָם רִשְׁעֵי הָעוֹלָם נִדּוֹנִים בִּשְׁנֵי דִינִים הַלָּלוּ – בְּמַיִם וְאֵשׁ] עַד שֶׁהֻשְׁמְדוּ מִן הָעוֹלָם. וְנֹחַ הָיָה מִסְתַּתֵּר בַּתֵּבָה וְהִתְכַּסָּה מִן הָעַיִן וְהַמַּשְׁחִית וְלֹא קָרַב אֵלָיו, וְהַתֵּבָה הָיְתָה שָׁטָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ.

אַרְבָּעִים יוֹם לָקוּ, שֶׁכָּתוּב וַיְהִי הַמַּבּוּל אַרְבָּעִים יוֹם עַל הָאָרֶץ וְגוֹ'. וְכָל שְׁאָר

עַל הָאָרֶץ וְגו'. וְכָל שֶׁאַר זִמְנָא אִתְמְחוּן מֵעָלְמָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ. וַוי לוֹן לְאִנּוּן חַיָּיבַיָּא דְהָא לָא יְקוּמוּן לְאַחְיָיא בְעָלְמָא לְמֵיקַם בְּדִינָא הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּמָּחוּ כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים ט) שְׁמָם מָחִית לְעוֹלָם וָעֶד. דְּאֲפִילוּ לְמֵיקַם בְּדִינָא לָא יְקוּמוּן:

וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ. רִבִּי אַבָּא פָּתַח (תהלים נז) רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ. וַוי לוֹן לְחַיָּיבַיָּא דְאִנּוּן חָטָאן וּמַרְגִּיזִין לְמָארֵיהוֹן בְּכָל יוֹמָא. וּבְחוֹבֵיהוּ דַחְיָין לָהּ לַשְׁכִינְתָּא מֵאַרְעָא. וְגָרְמִין דְתִסְתַּלֵּק מֵעָלְמָא. וּשְׁכִינְתָּא אִקְרֵי אֱלֹהִים. וְעָלָהּ כְּתִיב רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה דְדַחְיָין לָהּ לְבַר. וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ, דְּלָא שַׁרְיָיא בְעָלְמָא

לשון הקודש

הַזְּמַן נִמְחוּ מֵהָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ. אוֹי לָהֶם לְאוֹתָם רְשָׁעִים, שֶׁהֲרֵי לֹא יָקוּמוּ לִחְיוֹת בָּעוֹלָם לַעֲמֹד בְּדִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּמָּחוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ט) שְׁמָם מָחִיתָ לְעוֹלָם וָעֶד. שֶׁאֲפִלּוּ לַעֲמֹד בְּדִין לֹא יָקוּמוּ.

וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (שם נז) רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ. אוֹי לָהֶם לָרְשָׁעִים שֶׁחוֹטְאִים וּמַרְגִּיזִים אֶת רִבּוֹנָם בְּכָל יוֹם, וּבַחֲטָאֵיהֶם הוֹרְגִים אֶת הַשְּׁכִינָה מִן הָאָרֶץ, וְגוֹרְמִים שֶׁתִּסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם. וְהַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת אֱלֹהִים, וְעָלֶיהָ כָּתוּב רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה, שֶׁדָּחוּ אוֹתָהּ הַחוּצָה. וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ,

וְאִסְתַּלְקַת מִנָּהּ. וְכַד אִסְתַּלְקַת מֵעָלְמָא, הָא לֵית מָאן דְּיַשְׁגַּח בְּעָלְמָא וְדִינָא שָׁלְטָא (בְּדִינָא) כְּדֵין עָלוֹי. וְכַד יִתְמָחוּן חַיָּיבֵי עָלְמָא וְיִסְתַּלְקוּן מִנֵּיהּ (דְּעָלְמָא), שְׁכִינְתָּא אֲהַדְּרַת מְדוֹרָהּ בְּעָלְמָא.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יֵיסָא, אִי הָכִי הָא אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל דְּאִתְמָחוּן חַיָּיבַיָּא דְּהָווּ בְּהַהוּא זִמְנָא אַמַּאי לָא אֲהַדְּרַת שְׁכִינְתָּא לְאַתְרָהּ כְּדִבְקַדְמִיתָא. אָמַר לֵיהּ בְּגִין דְּלָא אִשְׁתָּאֲרוּ בָּהּ שְׁאַר זַכָּאֵי עָלְמָא. אֶלָּא (אֲבָל) בְּכָל אֲתַר דְּאֲזָלוּ נַחְתַּת וְשַׁוְיַאת (דף סט ע"א) מְדוֹרָהּ עִמְּהוֹן. וּמַה בְּאַרְעָא נוּכְרָאָה אַחֲרָא לָא אִתְפְּרְשָׁא מִנַּיְיהוּ, כָּל שֶׁכֵּן אִי אִשְׁתָּאֲרוּ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא.

וְהָא אִתְּמַר. בְּכָל חוֹבִין דְּחַיָּיבֵי עָלְמָא דַּחְיָין לָהּ לַשְׁכִינְתָּא. חַד מִנַּיְיהוּ מָאן דִּמְחַבֵּל אָרְחֵיהּ עַל אַרְעָא כִּדְאֲמָרָן. וּבְגִין כָּךְ לָא חָמֵי אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא

לשון הקודש

שֶׁלֹּא שׁוֹרָה בָּעוֹלָם וְהִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁהִיא מִסְתַּלֶּקֶת מֵהָעוֹלָם, הֲרֵי אֵין מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ בָּעוֹלָם, וְאָז הַדִּין שׁוֹלֵט [הַדִּין] עָלָיו. וּכְשֶׁיִּמָּחוּ רִשְׁעֵי הָעוֹלָם וְיִסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ [מֵהָעוֹלָם], הַשְּׁכִינָה מַחֲזִירָה אֶת מְדוֹרָהּ לָעוֹלָם.

אָמַר לוֹ רַבִּי יֵיסָא, אִם כָּךְ, הֲרֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְחוּ הָרְשָׁעִים שֶׁהָיוּ בְּאוֹתוֹ זְמַן, אָז לָמָּה לֹא חָזְרָה הַשְּׁכִינָה לִמְקוֹמָהּ כְּבַתְּחִלָּה? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִשְׁאֲרוּ בָּהּ שְׁאָר צַדִּיקֵי הָעוֹלָם, אֶלָּא [וַאֲבָל] בְּכָל מָקוֹם שֶׁהָלְכוּ, יָרְדָה וְשָׁמָה אֶת מְדוֹרָהּ עִמָּהֶם. וּמָה בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה אַחֶרֶת לֹא נִפְרְדָה מֵהֶם – כָּל שֶׁכֵּן אִם נִשְׁאֲרוּ בָּאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה.

וַהֲרֵי אָמַרְנוּ. בְּכָל הַחֲטָאִים שֶׁל רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, הוֹחִים אֶת הַשְּׁכִינָה. אֶחָד מֵהֶם מִי שֶׁמַּשְׁחִית דַּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ, כְּמוֹ

וְלָא עָאל בְּפַלְטֵרִין. וְעַל דָּא כְּתִיב בְּאִלֵּין וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ אִתְמָחוּן מִן כֹּלָּא.

תָּא חָזֵי, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחְיָיאָה מֵתַיָּיא, כָּל אִנּוּן מֵתִין דְּיִשְׁתַּכְּחוּן לְבַר בִּשְׁאָר אַרְעִין נוּכְרָאִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִבְרָא לוֹן גּוּפַיְיהוּ (נ"א יוֹקִים לוֹן בְּגוּפֵייהוּ) כְּדְקָא חָזֵי. דְּהָא גַּרְמָא חַד דְּאִשְׁתְּאַר בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ תְּחוֹת אַרְעָא הַהוּא גַּרְמָא יִתְעֲבִיד כְּחֲמִירָא בְּעִיסָּה וְעָלֵיהּ יִבְנֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל גּוּפָא.

וְלָא יָהִיב לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִשְׁמָתִין אֶלָּא בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל. דִּכְתִיב, (יחזקאל לז) הִנֵּה אֲנִי פּוֹתֵחַ אֶת קִבְרוֹתֵיכֶם וְהַעֲלֵיתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל. דְּיִתְגַּלְגְּלוּן תְּחוֹת אַרְעָא. וּלְבָתַר מַה כְּתִיב וְנָתַתִּי רוּחִי בָּכֶם

לשון הקודש

שֶׁאָמַרְנוּ, וְלָכֵן לֹא רוֹאֶה פְּנֵי שְׁכִינָה וְלֹא נִכְנָס לַפַּלְטֵרִין. וְעַל זֶה כָּתוּב עַל אֵלֶּה וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ, שֶׁנִּמְחוּ מֵהַכֹּל.

בֹּא רְאֵה, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים, כָּל אוֹתָם מֵתִים שֶׁיִּמָּצְאוּ בַּחוּץ בִּשְׁאָר אַרְצוֹת נָכְרִיּוֹת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִבְרָא לָהֶם גּוּפֵיהֶם [נ"א יַעֲמִידֵם בְּגוּפָם] כָּרָאוּי. שֶׁהֲרֵי עֶצֶם אַחַת שֶׁנִּשְׁאֶרֶת בָּאָדָם תַּחַת הָאָרֶץ, אוֹתָהּ עֶצֶם תֵּעָשֶׂה כַּשְּׂאוֹר שֶׁבָּעִסָּה, וְעָלֶיהָ יִבְנֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כָּל הַגּוּף.

וְלֹא יִתֵּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָהֶם נְשָׁמוֹת אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לז) הִנֵּה אֲנִי פֹּתֵחַ אֶת קִבְרוֹתֵיכֶם וְהַעֲלֵיתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל. שֶׁיִּתְגַּלְגְּלוּ תַּחַת הָאָרֶץ. וְאַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב? וְנָתַתִּי רוּחִי

וְחַיֵּיתֶם וְגוֹ'. דְּהָא בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל יְקַבְּלוּן נִשְׁמָתִין כָּל אִנּוּן בְּנֵי עָלְמָא. בַּר אִלֵּין (דְּרָא דְטוֹפָנָא) דְּאִסְתָּאֲבוּ וּסְאִיבוּ אַרְעָא. דְּבְּאִלֵּין כְּתִיב וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ. מִן הָאָרֶץ דַּיְיקָא. וְאַף עַל גַּב דְּאַקְשׁוּ וְאַפְּלִיגוּ קַדְמָאֵי עַל דָּא. וַיִּמָּחוּ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים סט) יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן וַדַּאי לֵית לוֹן חוּלָקָא בְּעָלְמָא דְאָתֵי דִּכְתִיב וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ. וּכְתִיב לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. אֲבָל יְקוּמוּן בְּדִין. וְעָלַיְיהוּ כְּתִיב, (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת וּלְדִרְאוֹן עוֹלָם. וּפְלוּגְתָּא בְּהָא אֲבָל כֹּלָּא כְּמָה דְאוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא:

וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. רִבִּי אַבָּא אָמַר (אֶת כָּל) לְאַכְלָלָא כָּל אִנּוּן שַׁלִּיטִין דְּשָׁלְטִין מִמַּנָּן עַל אַרְעָא. וְדָא הוּא הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל

לשון הקודש

בָּכֶם וְחַיֵּיתֶם וְגוֹ', שֶׁהֲרֵי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יְקַבְּלוּ נְשָׁמוֹת כָּל אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם, פְּרָט לְאֵלּוּ [דּוֹר הַמַּבּוּל] שֶׁנִּטְמְאוּ וְטִמְּאוּ אֶת הָאָרֶץ. בְּאֵלֶּה כָּתוּב וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ, דַּוְקָא מִן הָאָרֶץ. וְאַף עַל גַּב שֶׁהִקְשׁוּ וְנֶחְלְקוּ הָרִאשׁוֹנִים עַל זֶה. וַיִּמָּחוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים סט) יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים.

אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ, וְכָתוּב לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. אֲבָל יָקוּמוּ בְּדִין. וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת לְדִרְאוֹן עוֹלָם. וְהַמַּחְלֹקֶת בָּזֶה.

אֲבָל הַכֹּל כְּפִי שֶׁבֵּאֲרוּהָ הַחֲבֵרִים.

וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. רַבִּי אַבָּא אָמַר, [אֶת כָּל] – לִכְלֹל

פְּנֵי הָאֲדָמָה. דְּכַד עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא בִּבְנֵי עָלְמָא אַעֲבַר לְאִנּוּן שַׁלִּיטִין דִּמְמַנָּן עֲלַיְיהוּ בְּקַדְמִיתָא וּלְבָתַר לְאִנּוּן דְּיַתְבֵי תְּחוֹת גַּדְפַּיְיהוּ דִּכְתִיב (ישעיה כד) יִפְקֹד יְיָ עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וּלְבָתַר עַל מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל הָאֲדָמָה.

וְהֵיךְ מִתְעַבְּרָן קַמֵּיהּ. אֶלָּא אַעֲבַר לוֹן בְּנוּרָא דְּדָלִיק הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא אֵל קַנָּא. אֶשָּׁא (הוא) דְּאָכִיל אֶשָּׁא. הַהוּא יָקוּם דְּעֲלַיְיהוּ (נ"א מֵעֵבֶר) בְּאֶשָּׁא. וְאִנּוּן דְּיַתְבֵי תְּחוֹתַיְיהוּ בְּמַיָּא. וּבְגִינֵי כָּךְ וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וּלְבָתַר מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ וְעַד עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ. כָּל אִלֵּין דִּלְתַתָּא. וַיִּשָּׁאֶר אַךְ נֹחַ. אַךְ לִמְעוּטֵי. דְּלָא אִשְׁתָּאֲרוּ בְּעָלְמָא

לשון הקודש

כָּל אוֹתָם שַׁלִּיטִים שֶׁשּׁוֹלְטִים הַמְמֻנִּים עַל הָאָרֶץ, וְזֶהוּ הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. שֶׁכַּאֲשֶׁר עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּין בִּבְנֵי הָעוֹלָם, מַעֲבִיר אֶת אוֹתָם הַשַּׁלִּיטִים הַמְמֻנִּים עֲלֵיהֶם בַּהַתְחָלָה, וְאַחַר כָּךְ אֶת אוֹתָם שֶׁיּוֹשְׁבִים תַּחַת כַּנְפֵיהֶם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כד) יִפְקֹד ה' עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם, וְאַחַר כָּךְ – עַל מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל הָאֲדָמָה.

וְאֵיךְ מְעֻבָּרִים מִלְּפָנָיו? אֶלָּא מַעֲבִיר אוֹתָם בְּאֵשׁ שֶׁדּוֹלֶקֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא אֵל קַנָּא. אֵשׁ [הוא] שֶׁאוֹכֶלֶת אֵשׁ. אוֹתוֹ שֶׁעוֹמֵד מֵעֲלֵיהֶם [נ"א עוֹבֵר] בְּאֵשׁ. וְאוֹתָם שֶׁיּוֹשְׁבִים תַּחְתֵּיהֶם בְּמַיִם. וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, וְאַחַר כָּךְ מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ וְעַד עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ, כָּל אֵלּוּ שֶׁלְּמַטָּה. וַיִּשָּׁאֶר אַךְ נֹחַ – אַךְ לְמֵעֵט. שֶׁלֹּא נִשְׁאֲרוּ בָּעוֹלָם רַק נֹחַ וּמִי

בַּר נֹחַ וּדְעִמֵּיהּ בְּתֵיבוּתָא. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר חֲגִיר הָוָה דְּאָכִישׁ לֵיהּ אַרְיָא וְהָא אוּקְמוּהָ:

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת כָּל הַחַיָּה וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח (משלי כב) עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. הַאי קְרָא אִתְּמַר עַל נֹחַ דְּעָאל לְתֵיבוּתָא וְאִסְתַּתַּר בָּהּ. וְעָאל לְגוֹ תֵיבוּתָא בְּזִמְנָא דְּמַיָּיא דָּחֲקוּ לֵיהּ. וְהָא אִתְּמַר דְּעַד לָא עָאל לְתֵיבוּתָא חָמָא לֵיהּ לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת דְּאָזִיל בֵּינַיְיהוּ וְאַסְחַר לוֹן. כֵּיוָן דְּחָמָא לֵיהּ, עָאל לַתֵּבָה וְאִסְתַּתַּר בְּגַוָּהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. רָאָה רָעָה דָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת וְנִסְתָּר מִקַּמֵּיהּ הָדָא הוּא דִכְתִיב מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. (וְיִסְתָּר לֹא כְּתִיב), אַהֲדַר עַל מַה דְּאִתְּמַר בְּזִמְנָא דְמוֹתָא שַׁרְיָא בְּעָלְמָא בַּר נָשׁ חַכִּים יִסָּתֵר וְלָא יָקוּם לְבַר וְלָא יִתְחַזֵּי

לשון הקודש

שֶׁעִמּוֹ בַּתֵּבָה. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, שֶׁהָיָה חִגֵּר, שֶׁהִכִּישוֹ אַרְיֵה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת כָּל הַחַיָּה וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (משלי כב) עָרוּם רָעָה רָעָה וְנִסְתָּר. פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר עַל נֹחַ שֶׁנִּכְנַס לַתֵּבָה וְהִסְתַּתֵּר בָּהּ, וְנִכְנַס לְתוֹךְ הַתֵּבָה בִּזְמַן שֶׁהַמַּיִם דָּחֲקוּ אוֹתוֹ. וַהֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁעַד שֶׁלֹּא נִכְנַס לַתֵּבָה, רָאָה אֶת מַלְאַךְ הַמָּוֶת שֶׁהוֹלֵךְ בֵּינֵיהֶם וּמַקִּיף אוֹתָם. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתוֹ, נִכְנַס לַתֵּבָה וְהִסְתַּתֵּר בְּתוֹכָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. רָאָה רָעָה – זֶהוּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְנִסְתַּר מִלְּפָנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר, [לֹא כָּתוּב וַיִּסָּתֵר] חָזַר עַל מַה שֶׁנֶּאֱמַר, בִּזְמַן

קַמֵּי מְחַבְּלָא. בְּגִין דְּכֵיוָן דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ, יְחַבֵּל כָּל אִנּוּן דְּיִשְׁתַּכְּחוּן קַמֵּיהּ וְיַעַבְרוּן קַמֵּיהּ בְּאִתְגַּלְיָיא. וְסוֹפָא דִּקְרָא וּפְתָאִים עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ עָבְרִין קַמֵּיהּ וְאִתְחַזְיָין קַמֵּיהּ וְנֶעֱנָשׁוּ.

דָּבָר אַחֵר עָבְרוּ, עָבְרוּ פִּקּוּדָא (דָּא) (נ"א דְּמָארֵיהוֹן) וְנֶעֱנָשׁוּ. דָּבָר אַחֵר עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר דָּא נֹחַ. וּפְתָאִים עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ אִלֵּין בְּנֵי דָרֵיהּ. (וְנֶעֱנָשׁוּ), כֵּיוָן דְּאִסְתַּתַּר וְאִשְׁתָּהֵי תַּמָּן כָּל הַהוּא זִמְנָא. (דף סט ע"ב) לְבָתָר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן (וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ) תָּא חֲזֵי בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא אִתְעֲבִיד לָא כְּתִיב בֵּיהּ זְכִירָה. כֵּיוָן דְּאִתְעֲבִיד (בֵּיהּ) דִּינָא וְאִתְאֲבִידוּ חַיָּבֵי עָלְמָא, כְּדֵין כְּתִיב בֵּיהּ זְכִירָה. דְּהָא כַּד דִּינָא שַׁרְיָא בְּעָלְמָא אִתְחַבְּרוּתָא לָא אִשְׁתְּכַח. וּמְחַבְּלָא שַׁרְיָא עַל עָלְמָא.

לשון הקודש

שֶׁהַמָּוֶת שָׁרוּי בָּעוֹלָם, בֶּן אָדָם חָכָם יִסְתַּתֵּר וְלֹא יַעֲמֹד בַּחוּץ וְלֹא יִתְרָאֶה לִפְנֵי הַמַּשְׁחִית, מִשּׁוּם שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּתְּנָה לוֹ הָרְשׁוּת, הוּא יַשְׁחִית אֶת כָּל אוֹתָם שֶׁנִּמְצָאִים לְפָנָיו וְעוֹבְרִים לְפָנָיו גָּלוּי. וְסוֹף הַפָּסוּק – וּפְתָאִים עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ.

עָבְרוּ לְפָנָיו וְהִתְרָאוּ לְפָנָיו, וְנֶעֱנָשׁוּ.

דָּבָר אַחֵר עָבְרוּ – עָבְרוּ עַל מִצְוָה זוֹ (נ"א שֶׁל רִבּוֹנָם) וְנֶעֱנָשׁוּ. דָּבָר אַחֵר עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר – זֶה נֹחַ. וּפְתָאִים עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ – אֵלּוּ בְּנֵי דּוֹרוֹ (וְנֶעֱנָשׁוּ). כֵּיוָן שֶׁהִסְתַּתֵּר וְהִשְׁתַּהָה שָׁם כָּל אוֹתוֹ זְמַן, אַחַר כָּךְ וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, (וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ) בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַדִּין נַעֲשָׂה, לֹא כָתוּב בּוֹ זְכִירָה. כֵּיוָן שֶׁנַּעֲשָׂה (בּוֹ) הַדִּין וְנֶאֱבְדוּ רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, אָז כָּתוּב בּוֹ זְכִירָה. שֶׁהֲרֵי כַּאֲשֶׁר הַדִּין שָׁרוּי בָּעוֹלָם, לֹא נִמְצֵאת

כֵּיוָן דְּאִתְעֲבַר דִּינָא וְאִשְׁתַּכִּיךְ רוּגְזָא, תָּב כֹּלָּא לְאַתְרֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב הָכָא וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ. דְּבֵיהּ שַׁרְיָא זָכוֹר. דְּנֹחַ אִישׁ צַדִּיק כְּתִיב בֵּיהּ.

כְּתִיב, (תהלים פט) אַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוּת הַיָּם בְּשׂוֹא גַלָּיו אַתָּה תְשַׁבְּחֵם. בְּשַׁעֲתָא דְיַמָּא קָפִיץ בְּגַלְגּוּלֵי וּתְהוֹמֵי סָלְקֵי וְנָחֲתֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁדַר חַד חוּטָא מִסִּטְרָא דְיָמִינָא וּמָשִׁיךְ גַּלְגּוּלוֹי וְשָׁכִיךְ זַעְפֵּיהּ וְלֵית מָאן דְיָדַע לֵיהּ.

יוֹנָה נָחַת לְיַמָּא וְאִזְדַּמַּן לֵיהּ הַהוּא נוּנָא וּבָלַע לֵיהּ. הֵיךְ לָא נָפְקַת נִשְׁמָתֵיהּ מִנֵּיהּ וְלָא פָּרְחָא מִיָּד. אֶלָּא בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁלִּיט בְּהַהוּא גֵּאוּתָא דְיַמָּא. וְהַהוּא גֵּאוּתָא דְיַמָּא הוּא חַד חוּטָא דִשְׁמָאלָא דְסָלִיק לֵיהּ לְיַמָּא לְעֵילָא וּבֵיהּ אִסְתַּלַּק. וְאִי לָאו הַהוּא חוּטָא דְמָטֵי לֵיהּ מִסִּטְרָא דְיָמִינָא לָא סָלְקָא

לשון הקודש

הִתְחַבְּרוּת, וְהַמַּשְׁחִית שָׁרוּי עַל הָעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁעָבַר הַדִּין וְשָׁכַךְ הָרוֹגֶז, שָׁב הַכֹּל לִמְקוֹמוֹ, וְלָכֵן כָּתוּב כָּאן וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ, שֶׁבּוֹ שׁוֹרֶה זָכוֹר, שֶׁנֹּחַ אִישׁ צַדִּיק כָּתוּב בּוֹ.

כָּתוּב (תהלים פט) אַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוּת הַיָּם בְּשׂוֹא גַלָּיו אַתָּה תְשַׁבְּחֵם. בְּשָׁעָה שֶׁהַיָּם קוֹפֵץ בְּגַלָּיו וְהַתְּהוֹמוֹת עוֹלִים וְיוֹרְדִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵחַ חוּט אֶחָד מִצַּד הַיָּמִין וּמוֹשֵׁךְ אֶת גַּלָּיו וְשׁוֹכֵךְ זַעְפּוֹ, וְאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ אוֹתוֹ.

יוֹנָה יָרַד לַיָּם וְהִזְדַּמֵּן לוֹ אוֹתוֹ הַדָּג וּבָלַע אוֹתוֹ, אֵיךְ לֹא יָצְאָה נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ וְלֹא פָּרְחָה מִיָּד? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט בְּאוֹתָהּ גֵּאוּת שֶׁל הַיָּם, וְאוֹתָהּ גֵּאוּת הַיָּם הִיא חוּט אֶחָד שֶׁל הַשְּׂמֹאל שֶׁמַּעֲלֶה אֶת הַיָּם לְמַעְלָה, וּבוֹ הוּא מִתְעַלֶּה. וְאִם לֹא אוֹתוֹ הַחוּט שֶׁמַּגִּיעַ

לְעָלְמִין. דְּכַד (דְּכֵיוָן) דְּהַהוּא חוּטָא נָחִית לְיַמָּא וְיַמָּא אִתְאַחִיד בָּהּ כְּדֵין אִתְעָרִין גַּלְגְּלוּי וְשַׁאֲנָן לְמִטְרַף טַרְפָּא. עַד דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתִיב לֵיהּ (לוֹן) לְאָחוֹרָא וְתָבִין לְאַתְרַיְיהוּ.

הָדָא הוּא דִּכְתִיב בְּשׁוּא גַּלָּיו אַתָּה תְשַׁבְּחֵם. תְּשַׁבְּחֵם לְאִנּוּן גַּלֵּי יַמָּא. תְּשַׁבְּחֵם תְּתַבַּר לוֹן לְאַתְבָּא לְאַתְרַיְיהוּ. דָּבָר אַחֵר תְּשַׁבְּחֵם מַמָּשׁ שְׁבָחָא הוּא לוֹן בְּגִין דְּסָלְקִין בְּתִיאוּבְתָּא לְמֶחֱמֵי. מִכָּאן כָּל מָאן דְּכָסִיף לְאִסְתַּכָּלָא וּלְמִנְדַּע אַף עַל גַּב דְּלָא יְכִיל (נ"א וְלָא יָהֲבִין לֵיהּ רְשׁוּתָא) שְׁבָחָא אִיהוּ דִּילֵיהּ וְכֹלָּא מְשַׁבְּחָן לֵיהּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה נֹחַ כַּד הָוָה בַּתֵּיבָה דָּחִיל הָוָה דְּלָא יִדְכַּר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעָלְמִין. וְכֵיוָן דְּאִתְעֲבִיד דִּינָא וְאִתְעֲבָרוּ חַיָּבֵי עָלְמָא כְּדֵין מַה כְּתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ.

לשון הקודש

אֵלָיו מִצַּד הַיָּמִין, לֹא יַעֲלֶה לְעוֹלָמִים. שֶׁכַּאֲשֶׁר [שֶׁכֵּיוָן] שֶׁאוֹתוֹ הַחוּט יוֹרֵד לַיָּם, וְהַיָּם אוֹחֵז בּוֹ, אָז מִתְעוֹרְרִים הַגַּלִּים וְשׁוֹאֲגִים לִטְרֹף טֶרֶף, עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵשִׁיב אוֹתוֹ [אוֹתָם] לְאָחוֹר וְשָׁבִים לִמְקוֹמָם.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּשׁוּא גַּלָּיו אַתָּה תְשַׁבְּחֵם. תְּשַׁבְּחֵם אֶת אוֹתָם גַּלֵּי הַיָּם. תְּשַׁבְּחֵם – תְּשַׁבֵּר אוֹתָם לַחֲזוֹר לִמְקוֹמָם. דָּבָר אַחֵר, תְּשַׁבְּחֵם מַמָּשׁ. שֶׁבַח הוּא לָהֶם מִשּׁוּם שֶׁעוֹלִים לִרְאוֹת בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת. מִכָּאן, כָּל מִי שֶׁנִּכְסָף לְהִסְתַּכֵּל וְלָדַעַת, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא יָכוֹל [נ"א וְלֹא נוֹתְנִים לוֹ רְשׁוּת] – הַשֶּׁבַח הוּא שֶׁלּוֹ, וְכֻלָּם מְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נֹחַ, כְּשֶׁהָיָה בַּתֵּבָה, הָיָה פּוֹחֵד שֶׁלֹּא יִזְכֹּר אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא שַׁרְיָא בְּעָלְמָא לָא לִיבְעֵי לֵיהּ לְאֵינִישׁ דְּיִדְכַּר שְׁמֵיהּ לְעֵילָא (קַמֵּיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָלְמָא). **דְּהָא אִי אַדְכַּר שְׁמֵיהּ יִדְכְּרוּן חוֹבוֹי** (כֻּלְּהוּ) **וְיֵיתוּן לְאַשְׁגָּחָא בֵּיהּ. מְנָלָן מִשּׁוּנַמִּית, דְּהַהוּא יוֹמָא יוֹם טוֹב דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הֲוָה וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּאִין עָלְמָא. וּכְדֵין אָמַר לֵיהּ אֱלִישָׁע** (מלכים ב ד) **הֲיֵשׁ לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דִּכְדֵין אִקְרֵי מֶלֶךְ. מֶלֶךְ הַקָּדוֹשׁ מֶלֶךְ הַמִּשְׁפָּט. וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יוֹשֶׁבֶת. לָא בָּעֵינָא דְּיִדְכְּרוּן לִי וְיִשְׁגְּחוּן בִּי אֶלָּא בְּתוֹךְ עַמִּי. מָאן דְּעָיֵיל רֵישֵׁיהּ בֵּין עַמָּא** (כֹּלָּא) **לָא יִשְׁגְּחוּן עָלֵיהּ לְמִידַּן לֵיהּ לְבִישׁ. בְּגִינֵי כָּךְ אָמְרָה בְּתוֹךְ עַמִּי.**

תָּא חֲזֵי, נֹחַ בְּשַׁעֲתָא דְּרוּגְזָא שַׁרְיָא בְּעָלְמָא לָא

לשון הקודש

הוּא לְעוֹלָמִים. וְכֵיוָן שֶׁנַּעֲשָׂה הַדִּין וְנֶעֱבְרוּ רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, אָז מַה כָּתוּב? וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַדִּין שָׁרוּי בָּעוֹלָם, לֹא צָרִיךְ לָאָדָם שֶׁיִּזָּכֵר שְׁמוֹ לְמַעְלָה (וּלְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם). שֶׁהֲרֵי אִם נִזְכָּר שְׁמוֹ, נִזְכָּרִים (כָּל) חֲטָאָיו וְיָבוֹאוּ לְהַשְׁגִּיחַ בּוֹ. מִנַּיִן לָנוּ? מִשּׁוּנַמִּית. שֶׁאוֹתוֹ הַיּוֹם הָיָה יוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת הָעוֹלָם, וְאָז אָמַר לָהּ אֱלִישָׁע (מלכים–ב ד) הֲיֵשׁ לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ? זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאָז נִקְרָא מֶלֶךְ. מֶלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. מֶלֶךְ הַמִּשְׁפָּט. וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יוֹשֶׁבֶת. אֵינִי רוֹצָה שֶׁיִּזְכְּרוּ אוֹתִי וְיַשְׁגִּיחוּ בִּי, אֶלָּא בְּתוֹךְ עַמִּי. מִי שֶׁמַּכְנִיס רֹאשׁוֹ בֵּין הָעָם (כֻּלּוֹ), לֹא יַשְׁגִּיחוּ עָלָיו לָדוּן אוֹתוֹ לְרַע. מִשּׁוּם כָּךְ אָמְרָה בְּתוֹךְ עַמִּי.

בֹּא רְאֵה, נֹחַ, בְּשָׁעָה שֶׁהָרוּגָז הָיָה שָׁרוּי

אִדְכַּר. כֵּיוָן דְּדִינָא אִתְעֲבָר מַה כְּתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ הַשְּׁתָּא אִדְכַּר שְׁמֵיהּ. דָּבָר אַחֵר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וָאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי.

רִבִּי חִזְקִיָּה הָוָה אָזִיל מִקַּפּוֹטְקִיָּא לְלוּד. פְּגַע בֵּיהּ רִבִּי יֵיסָא. אָמַר לֵיהּ תְּוַוהְנָא עֲלָךְ דְּאַתְּ בִּלְחוֹדָךְ. דְּהָא תָּנֵינָן דְּלָא יִפּוֹק בַּר נָשׁ יְחִידָאי בְּאָרְחָא. אָמַר לֵיהּ רַבְּיָא חַד אָזִיל בַּהֲדָאי וְאִיהוּ אָתֵי אֲבַתְרָאי. אָמַר לֵיהּ וְעַל דָּא תְּוַוהְנָא אֵיךְ אָזִיל בַּהֲדָךְ מָאן דְּלָא תִשְׁתָּעֵי בֵּיהּ מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. דְּהָא תָּנֵינָן כָּל מָאן דְּאָזִיל בְּאָרְחָא וְלָאו עִמֵּיהּ מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא אִסְתַּכַּן בְּנַפְשֵׁיהּ. אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא וַדָּאי.

אַדְהָכִי מָטָא הַהוּא רַבְּיָא. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יֵיסָא בְּרִי מֵאָן אֲתַר אַנְתְּ. אָמַר לֵיהּ מִקַּרְתָּא דְלוּד וְשָׁמַעְנָא דְּהַאי בַּר נָשׁ חַכִּים אָזִיל תַּמָּן וְזַמִּינָא גַּרְמָאי

לשון הקודש

בָּעוֹלָם, לֹא נִזְכַּר. כֵּיוָן שֶׁעָבַר הַדִּין, מַה כָּתוּב? וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ. עַכְשָׁו נִזְכַּר שְׁמוֹ. דָּבָר אַחֵר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וָאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי.

רַבִּי חִזְקִיָּה הָיָה הוֹלֵךְ מִקַּפּוֹטְקִיָּא לְלוּד. פָּגַע בּוֹ רַבִּי יֵיסָא. אָמַר לוֹ, תְּמֵהַנִי עָלֶיךָ שֶׁאַתָּה לְבַד, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁלֹּא יֵצֵא אָדָם יְחִידִי לַדֶּרֶךְ. אָמַר לוֹ, תִּינוֹק אֶחָד הָלַךְ עִמִּי, וְהוּא בָּא אַחֲרַי. אָמַר לוֹ, וְעַל זֶה אֲנִי תָּמֵהַּ, אֵיךְ הוֹלֵךְ עִמְּךָ מִי שֶׁלֹּא תְּדַבֵּר עִמּוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה? שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, כָּל מִי שֶׁהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וְאֵין עִמּוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה, מִסְתַּכֵּן בְּנַפְשׁוֹ. אָמַר לוֹ, כָּךְ זֶה בְּוַדַּאי.

בֵּינְתַּיִם הִגִּיעַ אוֹתוֹ תִּינוֹק. אָמַר לוֹ רַבִּי יֵיסָא, בְּנִי, מֵאֵיזֶה מָקוֹם אַתָּה? אָמַר לוֹ, מֵעִיר לוּד, וְשָׁמַעְתִּי שֶׁהָאִישׁ הַזֶּה הֶחָכָם

לְפוּלְחָנֵיהּ וּלְמֵיהַךְ בַּהֲדֵיהּ. אָמַר לֵיהּ בְּרִי יָדַעְתָּ מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. אָמַר לֵיהּ יְדַעְנָא דְהָא אַבָּא הָוָה אוֹלִיף לִי בְּפָרָשַׁת קָרְבָּנוֹת וְאַרְכִּינָא אוּדְנָאי לְמַאי דְהָוָה אָמַר עִם אָחִי דְּאִיהוּ קְשִׁישָׁא מִנָּאי. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יֵיסָא בְּרִי אִימָא לִי.

פְּתַח וְאָמַר וַיִּבֶן נֹחַ מִזְּבֵּחַ לַיְיָ וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטָּהוֹר וַיַּעַל עוֹלוֹת בַּמִּזְבֵּחַ. וַיִּבֶן נֹחַ מִזְּבֵּחַ, דָּא אִיהוּ מִזְּבֵּחַ דְּאַקְרִיב בֵּיהּ אָדָם קַדְמָאָה. נֹחַ (דף ע ע"א) אַמַּאי קָרִיב עוֹלָה. דְּהָא עוֹלָה לָא סַלְקָא אֶלָּא בְּגִין הִרְהוּרָא וּרְעוּתָא דְּלִבָּא וְנֹחַ בְּמָה חָב. אֶלָּא נֹחַ הִרְהֵר וְאָמַר הָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּזַר דִּינָא עַל עָלְמָא דְּיִתְחָרַב, דִּילְמָא בְּגִין דְּשֵׁזִיב לִי כָּל זְכוּתָא פָּקַע לִי וְלָא יִשְׁתָּאַר לִי זְכוּ בְּעָלְמָא. מִיָּד וַיִּבֶן נֹחַ מִזְּבֵּחַ לַיְיָ.

לשון הקודש

הוֹלֵךְ לְשָׁם, וְזִמַּנְתִּי עַצְמִי לַעֲבוֹדָתוֹ וְלָלֶכֶת עִמּוֹ. אָמַר לוֹ, בְּנִי, אַתָּה יוֹדֵעַ דִּבְרֵי תוֹרָה? אָמַר לוֹ, אֲנִי יוֹדֵעַ, שֶׁהֲרֵי אָבִי לִמֵּד אוֹתִי בְּפָרָשַׁת קָרְבָּנוֹת, וְהִרְכַּנְתִּי אָזְנַי לְמַה שֶּׁהָיָה אוֹמֵר עִם אָחִי, שֶׁהוּא גָּדוֹל מִמֶּנִּי. אָמַר לוֹ רַבִּי יֵיסָא, בְּנִי, אֱמֹר לִי.

פְּתַח וְאָמַר: וַיִּבֶן נֹחַ מִזְּבֵּחַ לַה' וַיִּקַּח מִכֹּל הַבְּהֵמָה הַטְּהֹרָה וּמִכֹּל הָעוֹף הַטָּהוֹר וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ. וַיִּבֶן נֹחַ מִזְּבֵּחַ – זֶהוּ הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהִקְרִיב בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן. לָמָּה נֹחַ הִקְרִיב עוֹלָה, שֶׁהֲרֵי עוֹלָה לֹא עוֹלָה אֶלָּא בִּשְׁבִיל הִרְהוּר וּרְצוֹן הַלֵּב, וְנֹחַ בַּמָּה חָטָא? אֶלָּא נֹחַ הִרְהֵר וְאָמַר: הֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּזַר דִּין עַל הָעוֹלָם שֶׁיֵּחָרֵב, אוּלַי מִשּׁוּם שֶׁמַּצִּיל אוֹתִי פָּקְעָה כָּל זְכוּתִי וְלֹא תִשָּׁאֵר לִי זְכוּת בָּעוֹלָם? מִיָּד – וַיִּבֶן נֹחַ מִזְּבֵּחַ לַה'.

הַהוּא מִזְּבֵחַ דְּאַקְרִיב בֵּיהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן הָוָה. אִי הָכִי אַמַּאי וַיִּבֶן. אֶלָּא בְּגִין דְּחַיָּבֵי עָלְמָא גָּרְמוּ דְּלָא קָיְימָא בְּדוּכְתֵּיהּ. כֵּיוָן דְּאָתָא נֹחַ כְּתִיב בֵּיהּ וַיִּבֶן. וַיַּעַל עוֹלוֹת עֹלַת כְּתִיב חָדָא. כְּתִיב, (ויקרא א) עוֹלָה הִוא אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ (לְעוֹלָם עוֹלָה סַלְקָא דְּכַר. אִי) עוֹלָה סַלְקָא דְּכַר וְלָא סַלְקָא נוּקְבָא דְּכְתִיב זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ. אַמַּאי כְּתִיב אִשֶּׁה דְּהָא אֵשׁ בָּעֵי לְאִשְׁתַּכְּחָא תַּמָּן.

אֶלָּא אַף עַל גַּב דְּעוֹלָה אִתְקְרִיב דְּכָר. וּלְאַתְרֵיהּ אִתְקְרִיב. נוּקְבָא לָא בָּעְיָא לְאִתְפָּרְשָׁא מִנֵּיהּ, אֶלָּא בָּהּ אִתְקְרִיב בְּגִין לְחַבְּרָא דָא בְדָא. דְּסָלְקָא נוּקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא לְאִתְחַבְּרָא כְּחֲדָא. וְאַף עַל גַּב דְּאִשֶּׁה לְשׁוּם אִישִׁים.

נֹחַ אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְמִקְרַב עוֹלָה. דְּאִיהוּ בְּאַתַּר

לשון הקודש

אותו מִזְּבֵחַ שֶׁבּוֹ הִקְרִיב אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה. אִם כָּךְ, אָז לָמָּה וַיִּבֶן? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁרִשְׁעֵי הָעוֹלָם גָּרְמוּ שֶׁלֹּא עָמַד בִּמְקוֹמוֹ. כֵּיוָן שֶׁבָּא נֹחַ, כָּתוּב בּוֹ וַיִּבֶן. וַיַּעַל עֹלוֹת, כָּתוּב עֹלַת, אֶחָד. כָּתוּב (ויקרא א) עֹלָה הִוא אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַה' [לְעוֹלָם עֹלָה עוֹלָה זָכָר. אִם] עוֹלָה – עוֹלָה זָכָר וְלֹא עוֹלָה נְקֵבָה, שֶׁכָּתוּב זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ. לָמָּה כָּתוּב אִשֶּׁה, שֶׁהֲרֵי אֵשׁ צְרִיכָה לְהִמָּצֵא שָׁם?.

אֶלָּא אַף עַל גַּב שֶׁעוֹלָה נִקְרֶבֶת זָכָר וְלִמְקוֹמָהּ נִקְרֶבֶת, הַנְּקֵבָה לֹא צְרִיכָה לְהִפָּרֵד מִמֶּנּוּ, אֶלָּא עִמָּהּ נִקְרָב, בִּשְׁבִיל לְחַבֵּר זֶה עִם זֶה. שֶׁעוֹלָה הַנְּקֵבָה אֶל הַזָּכָר לְהִתְחַבֵּר כְּאֶחָד, וְאַף עַל גַּב שֶׁאִשֶּׁה לְשׁוּם אִישִׁים.

נֹחַ הָיָה צָרִיךְ לְהַקְרִיב עוֹלָה, שֶׁהוּא

דִּדְכוּרָא. עֲבַד לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְחַבְּרָא וּלְאַעֲלָאָה בַּתֵּיבָה. וְעַל דָּא אַקְרִיב עוֹלָה. עוֹלָה הוּא אִשֶּׁה. אֵשׁ ה' דְּאִתְחַבַּר (בֵּה) שְׁמָאלָא בְּנוּקְבָא. דְּהָא (כָּל) נוּקְבָא מִסִּטְרָא דִשְׁמָאלָא קָא אַתְיָא וּדְכוּרָא מִסִּטְרָא דִימִינָא בְּאִתְדַּבְּקוּתָא דָא בְדָא. וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי (עוֹלָה) נוּקְבָא אִשֶּׁה. אִשֶּׁה קְטִירוּ דְרַחִימוּ דְאָחִיד בָּהּ שְׁמָאלָא לְסַלְקָא לָהּ לְעֵילָא וּלְאִתְקַשְּׁרָא כְּחַדָּא. וּבְגִין כָּךְ (ד"א כְּתִיב) עוֹלָה הִוא אִשֶּׁה. קְשִׁירוּ דְדְכַר וְנוּקְבָא דָא בְדָא:

וַיָּרַח יְיָ אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ. וּכְתִיב אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ. אִשֶּׁה הָכִי שְׁמַעְנָא תְּנָנָא וְאֶשָּׁא מְחֻבָּרִין כְּחַדָּא. דְּהָא לֵית תְּנָנָא בְּלָא אֶשָּׁא כְּמָה דִכְתִיב (שמות יט) וְהַר סִינַי עָשַׁן כֻּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יְיָ בָּאֵשׁ.

תָּא חֲזֵי, אֵשׁ נָפִיק מִלְּגָיו וְאִיהוּ דַק. וְאָחִיד בְּמִלָּה

לשון הקודש

בַּמָּקוֹם שֶׁל הַזָּכָר, עָשָׂה אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִתְחַבֵּר וּלְהִכָּנֵס לַתֵּבָה, וְעַל זֶה הִקְרִיב עוֹלָה. עוֹלָה הוּא אִשֶּׁה. אֵשׁ ה'. שֶׁהִתְחַבֵּר (וּבָהּ) הַשְּׁמֹאל בַּנְּקֵבָה. שֶׁהֲרֵי (כָּל) נְקֵבָה מִצַּד הַשְּׁמֹאל בָּאָה, וְזָכָר מִצַּד הַיָּמִין בְּהִתְדַּבְּקוּת זֶה בָּזֶה, וְלָכֵן נִקְרֵאת (עוֹלָה) נְקֵבָה אִשֶּׁה. אִשֶּׁה – קֶשֶׁר שֶׁל הָאַהֲבָה שֶׁאוֹחֵז בָּהּ הַשְּׁמֹאל לְהַעֲלוֹתָהּ לְמַעְלָה וּלְהִתְקַשֵּׁר כְּאֶחָד, וְלָכֵן כָּתוּב עֹלָה הִוא אִשֶּׁה, הַקֶּשֶׁר שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה זֶה עִם זֶה.

וַיָּרַח ה' אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ. וְכָתוּב אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ. אִשֶּׁה, כָּךְ שָׁמַעְנוּ – עָשָׁן וְאֵשׁ מְחֻבָּרִים כְּאֶחָד, שֶׁהֲרֵי אֵין עָשָׁן בְּלֹא אֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות יט) וְהַר סִינַי עָשַׁן כֻּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו ה' בָּאֵשׁ.

בֹּא רְאֵה, אֵשׁ יוֹצֵאת מִבִּפְנִים וְהוּא דַק, וְאוֹחֵז בְּדָבָר אֶחָד בַּחוּץ שֶׁאֵינוֹ דַק כָּךְ,

אַחֲרָא לְבַר דְּלָאו אִיהוּ דַּק הָכִי וְאִתְאַחֲדָן דָּא בְּדָא וּכְדֵין תְּנָנָא סָלְקָא. מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּאִתְאַחִיד אֶשָּׁא בְּמִלָּה דְּרָגִישׁ. וְסִימָנָיךְ חוּטְמָא דְּנָפִיק בֵּיהּ תְּנָנָא מִגּוֹ אֶשָּׁא.

וְעַל דָּא כְּתִיב (דברים לג) יָשִׂימוּ קְטוֹרָה בְּאַפֶּךָ. בְּגִין דְּאַהֲדַר אֶשָּׁא לְאַתְרֵיהּ. וְחוּטְמָא (אִתְרְגִישׁ) אִתְכְּנִישׁ בְּהַהוּא רֵיחָא לְגוֹ לְגוֹ עַד דְּאִתְאַחִיד כֻּלָּא וְתָב לְאַתְרֵיהּ. וְאִתְקְרִיב כֻּלָּא לְגוֹ מַחְשָׁבָה וְאִתְעֲבִיד רְעוּתָא חָדָא. וּכְדֵין רֵיחַ נִיחֹחַ. דְּנָח רוּגְזָא וְאִתְעֲבִיד נַיְיחָא.

דְּהָא תְּנָנָא אִתְכְּנִישׁ וְעַיְיל וְקָמִיט בְּאֶשָּׁא וְאֶשָּׁא אָחִיד בִּתְנָנָא וְעַיְילֵי תַּרְוַוּיְיהוּ לְגוֹ לְגוֹ עַד דְּנָח רוּגְזָא. וְכַד אִתְאֲחִיד (אֲחִיד) כֻּלָּא דָּא בְּדָא וְנָח רוּגְזָא, כְּדֵין הוּא נַיְיחָא, וּקְשִׁירוּ חַד וְאִתְקְרֵי נַיְיחָא. נַיְיחָא

לשון הקודש

וְנֶאֱחָזִים זֶה בָּזֶה, וְאָז עוֹלֶה הֶעָשָׁן. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהָאֵשׁ אוֹחֶזֶת בְּדָבָר הַמִּתְפַּעֵל, וְסִימָן לַדָּבָר – הַחֹטֶם שֶׁיּוֹצֵא בּוֹ עָשָׁן מִתּוֹךְ אֵשׁ.

וְעַל זֶה כָּתוּב (דברים לג) יָשִׂימוּ קְטוֹרָה בְּאַפֶּךָ. מִשּׁוּם שֶׁחוֹזֶרֶת הָאֵשׁ לִמְקוֹמָהּ. וְהַחֹטֶם [מִתְפַּעֵל] נֶאֱסָף בְּאוֹתוֹ רֵיחַ לִפְנֵי וּלְפָנִים, עַד שֶׁנֶּאֱחָז הַכֹּל וְחוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ, וְנִקְרָב הַכֹּל לְתוֹךְ הַמַּחֲשָׁבָה וְנַעֲשֶׂה רָצוֹן אֶחָד. וְאָז רֵיחַ נִיחֹחַ, שֶׁנָּח הָרוֹגֶז וְנַעֲשֶׂה נַחַת.

שֶׁהֲרֵי הֶעָשָׁן נֶאֱסָף וְנִכְנָס וּמִתְקַמֵּט בָּאֵשׁ, וְהָאֵשׁ אוֹחֶזֶת בָּעָשָׁן, וְנִכְנָסִים שְׁנֵיהֶם לִפְנֵי וּלְפָנִים עַד שֶׁנָּח הָרוֹגֶז. וּכְשֶׁהַכֹּל נֶאֱחָזִים [אוֹחֵז] זֶה בָּזֶה וְנָח הָרוֹגֶז, אָז הוּא מְנוּחָה וְקֶשֶׁר אֶחָד וְנִקְרֵאת נַחַת.

דְרוּחָא חֲדָוָותָא דְּכוּלָּא כְּחֲדָא. נְהִירוּ דְבוּצִינִין נְהִירוּ דְאַנְפִּין. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, וַיָּרַח יְיָ אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ. כְּמַאן דְּאָרַח וְכָנִיש כֹּלָּא לְגוֹ אַתְרֵיהּ.

אַתָּא רִבִּי יֵיסָא וּנְשָׁקֵיהּ. אָמַר וּמַה כָּל הָדֵין טָבָא אִית תְּחוֹת יְדָךְ וְלָא יְדַעְנָא בֵּיהּ. אָמַר אַהֲדַרְנָא מִן אוֹרְחָא, וְנִתְחַבֵּר בַּהֲדָךְ. אֲזָלוּ. אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה אָרְחָא דָא בַּהֲדֵי שְׁכִינְתָּא נְהַךְ דְּהָא מִתַּקְנָא קַמָּן. אָחִיד בִּידָא דְּהַהוּא יְנוּקָא וְאֲזָלוּ. אָמְרוּ לֵיהּ אִימָּא לָן קְרָא חַד מֵאִנּוּן דְּאָמַר לָךְ אֲבוּךְ.

פָּתַח הַהוּא יְנוּקָא וְאָמַר (שיר השירים א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ, דָּא הוּא תִּיאוּבְתָּא עִלָּאָה דְּיִפּוּק (דְנַפְקָא) רְעוּתָא מִפּוּמָא לְנַשְּׁקָא וְלָא נָפִיק מֵחוֹטְמָא כַּד אֶשָּׁא נָפְקָא, דְּהָא כַּד אִתְחַבֵּר פּוּמָא לְנַשְּׁקָא נָפִיק אֶשָּׁא בִּרְעוּתָא בְּנְהִירוּ דְאַנְפִּין בְּחֶדְוָה דְכוּלָּא בְּאִתְדַּבְּקוּתָא דְנַיְיחָא.

לשון הקודש

נַחַת הָרוּחַ חֶדְוַת הַכֹּל כְּאֶחָד. הָאָרַת הַנֵּרוֹת הָאָרַת הַפָּנִים. וְלָכֵן כָּתוּב וַיָּרַח ה' אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ, כְּמוֹ מִי שֶׁמֵּרִיחַ וְכוֹנֵס הַכֹּל לְתוֹךְ מְקוֹמוֹ.

בָּא רַבִּי יֵיסָא וּנְשָׁקוֹ. אָמַר, וּמַה כָּל הַטּוּב הַזֶּה תַּחַת יָדְךָ וְלֹא יָדַעְתִּי בוֹ? אָמַר, אֶחֱזוֹר מֵהַדֶּרֶךְ וְנִתְחַבֵּר עִמְּךָ. הָלְכוּ. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, בְּדֶרֶךְ זוֹ עִם הַשְּׁכִינָה נֵלֵךְ, שֶׁהֲרֵי מִתֻּקֶּנֶת לְפָנֵינוּ. אָחַז בִּידֵי אוֹתוֹ תִּינוֹק וְהָלְכוּ. אָמַר לוֹ, אֱמֹר לָנוּ פָּסוּק אֶחָד מֵאוֹתָם שֶׁאָבִיךָ אָמַר לְךָ.

פָּתַח אוֹתוֹ הַתִּינוֹק וְאָמַר, (שיר א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. זוֹהִי הִשְׁתּוֹקְקוּת הָעֶלְיוֹנָה שֶׁיּוֹצֵא [שֶׁיָּצָא] רָצוֹן מֵהַפֶּה לְנַשֵּׁק, וְלֹא יוֹצֵא מֵהַחֹטֶם כַּאֲשֶׁר יוֹצֵאת אֵשׁ. שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁמִּתְחַבֵּר הַפֶּה לְנַשֵּׁק, יוֹצֵאת אֵשׁ

וּבְגִין כָּךְ כִּי טוֹבִים דּוֹדֶיךָ מִיָּין. מֵהַהוּא יַיִן (יין)
דְּמֶחֱדֵי וְנָהִיר אַנְפִּין וְחָיְיכִין עַיְינִין וְעָבִיד
רְעוּתָא. וְלָאו מִיַּין דִּמְשַׁכֵּר (דְּשָׁכִיר) וְעָבִיד רוּגְזָא
וְאַחְשִׁיךְ אַנְפִּין וְלָהֲטָאן עַיְינִין יַיִן דְּרוּגְזָא. וְעַל דָּא
בְּגִין דְּחֲמַר דָּא טַב, נָהִיר אַנְפִּין וְחָדֵי עַיְינִין וְעָבִיד
תִּיאוּבְתָּא דְּרַחִימוּ, מַקְרִיבִין לֵיהּ כָּל יוֹמָא עַל גַּבֵּי
מַדְבְּחָא (דף ע ע"ב) שִׁעוּרָא דְמַאן דְּשָׁתֵי לֵיהּ חַדֵּי לֵיהּ
וְעָבִיד לֵיהּ נַיְיחָא דִכְתִיב (במדבר כח) וְנִסְכּוֹ יַיִן רְבִיעִית
הַהִין. וּבְגִין כָּךְ כִּי טוֹבִים דּוֹדֶיךָ מִיָּין. מֵהַהוּא יַיִן
דְּאִתְעַר רְחִימוּתָא וְתִיאוּבְתָּא.

וְכֹלָּא כְּמָה דִלְתַתָּא אִתְעַר רְחִימוּתָא דִלְעֵילָא.
תְּרֵין שְׁרַגִּין כַּד אִתְדָּעַךְ נְהוֹרָא דִלְעֵילָא
בִתְנָנָא דְסָלִיק מֵהַהוּא דִלְתַתָּא אִתְדְּלִיק הַהוּא
דִלְעֵילָא. אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה הָכִי הוּא וַדָּאי דְעָלְמָא

לשון הקודש

בְּרָצוֹן בְּפָנִים מְאִירוֹת, בְּחֶדְוַת הַכֹּל,
בְּהִתְדַּבְּקוּת שֶׁל מְנוּחָה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ כִּי טוֹבִים דּוֹדֶיךָ מִיָּין, מֵאוֹתוֹ
יַיִן [יין] הַמְשַׂמֵּחַ וּמֵאִיר פָּנִים וְהָעֵינַיִם
מְחַיְּכוֹת, וְנַעֲשֶׂה הָרָצוֹן. וְלֹא מֵהַיַּיִן
הַמְשַׁכֵּר [שֶׁמַּשְׁכִּיר] וְעוֹשֶׂה רֹגֶז וּמַחְשִׁיךְ
פָּנִים, וְהָעֵינַיִם לוֹהֲטוֹת יַיִן שֶׁל רֹגֶז. וְעַל
זֶה, מִשּׁוּם שֶׁיַּיִן זֶה טוֹב מֵאִיר הַפָּנִים
וּמְשַׂמֵּחַ הָעֵינַיִם וְעוֹשֶׂה הִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁל
אַהֲבָה, מַקְרִיבִים אוֹתוֹ כָּל יוֹם עַל גַּבֵּי
הַמִּזְבֵּחַ בְּשִׁעוּר שֶׁמִּי שֶׁשּׁוֹתֶה אוֹתוֹ,
מְשַׂמֵּחַ אוֹתוֹ וְעוֹשֶׂה לוֹ נַחַת, שֶׁכָּתוּב
(במדבר כח) וְנִסְכּוֹ רְבִיעִית הַהִין. וּמִשּׁוּם כָּךְ
כִּי טוֹבִים דּוֹדֶיךָ מִיָּין, מֵאוֹתוֹ הַיַּיִן
שֶׁמְּעוֹרֵר אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת.

וְהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַטָּה מְעוֹרֵר אַהֲבָה
שֶׁלְּמַעְלָה. שְׁנֵי נֵרוֹת, כְּשֶׁדּוֹעֵךְ הָאוֹר
שֶׁלְּמַעְלָה בֶּעָשָׁן שֶׁעוֹלֶה מֵאוֹתוֹ שֶׁלְּמַטָּה,

עִלָּאָה תַּלְיָא בְּתַתָּאָה וְתַתָּאָה בְּעִלָּאָה, וּמִזְּמָנָא דְּאִתְחְרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא בִּרְכָאן לָא אִשְׁתַּכָּחוּ לְעֵילָא וְתַתָּא. לְאַחֲזָאָה דְּדָא בְּדָא תַּלְיָא.

וְאָמַר רִבִּי יוֹסֵי בִּרְכָאן לָא אִשְׁתַּכָּחוּ וּלְוָוטִין אִשְׁתַּכָּחוּ, דְּהָא יְנִיקוּ דְּכֹלָּא בְּהַהוּא סִטְרָא נָפְקִי (ד"א וּבִרְכָאן לָא נָפְקִי), מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל לָא שַׁרְיָין בְּאַרְעָא וְלָא פָּלְחֵי פּוּלְחָנָא דְּאִצְטְרִיךְ לְאַדְלָקָא בוֹצִינִין וּלְאִשְׁתַּכָּחָא בִּרְכָאן, וּבְגִין כָּךְ לָא מִשְׁתַּכְּחֵי לְעֵילָא וְתַתָּא, וְעָלְמָא לָא יָתִיב בְּקִיּוּמֵיהּ כְּדְקָא יְאוּת.

וְאָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם. מָאי הוּא, אָמַר רִבִּי יֵיסָא הָכִי שְׁמַעְנָא מֵרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּאָמַר כָּל זְמָנָא דְּאֶשָּׁא דִּלְעֵילָא אוֹסִיף לְתָקְפָּא, תְּנָנָא דְּאִיהוּ דִּינָא דִּלְתַתָּא אַתְקִיף רוּגְזָא וְשָׁצֵי כֹּלָּא. בְּגִין דְּכַד נָפִיק

לשון הקודש

נִדְלָק אוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, כָּךְ הוּא בְּוַדַּאי, שֶׁהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן תָּלוּי בַּתַּחְתּוֹן וְהַתַּחְתּוֹן בָּעֶלְיוֹן. וּמִזְּמַן שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לֹא נִמְצְאוּ בִּרְכוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, כְּדֵי לְהַרְאוֹת שֶׁזֶּה תָּלוּי בָּזֶה.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בִּרְכוֹת אֵין נִמְצָאוֹת, וּקְלָלוֹת נִמְצָאוֹת, שֶׁהֲרֵי יְנִיקַת הַכֹּל מֵאוֹתוֹ צַד יוֹצְאִים [ד"א וּבִרְכוֹת לֹא יוֹצְאוֹת]. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא שְׁרוּיִים בָּאָרֶץ וְלֹא עוֹבְדִים עֲבוֹדָה שֶׁצָּרִיךְ לְהַדְלִיק מְאוֹרוֹת וּלְהַמְצִא בְּרָכוֹת, וְלָכֵן לֹא נִמְצָאִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהָעוֹלָם לֹא יוֹשֵׁב בְּקִיּוּמוֹ כָּרָאוּי.

וְאָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם. מַהוּ זֶה? אָמַר רַבִּי יֵיסָא, כָּךְ שָׁמַעְתִּי מֵרַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁאָמַר, כָּל פַּעַם שֶׁאֵשׁ שֶׁלְּמַעְלָה מוֹסִיפָה לְהִתְחַזֵּק – הֶעָשָׁן, שֶׁהוּא דִּין שֶׁלְּמַטָּה,

אֶשָּׁא לֵית לֵיהּ פֶּסֶק (קַמֵּיהּ) עַד דְּיִשְׁתְּלִים דִּינָא. וְכַד דִּינָא דִלְתַתָּא לָא אוֹסִיף לְאִתְתַּקְּפָא בְּדִינָא דִלְעֵילָא עָבִיד דִּינָא וּפָסִיק וְלָא יִשְׁתַּלֵּם דִּינָא לְשֵׁיצָאָה. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב לֹא אוֹסִיף לְמֵיהַב תּוֹסֶפֶת לְאִתְתַּקְּפָא דִינָא דִלְתַתָּא.

אָמַר הַהוּא יְנוּקָא שְׁמַעְנָא בְּגִין דִּכְתִיב אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ. דְּהָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְאִתְלַטְיָא אַרְעָא בְּחוֹבָא דְאָדָם. אִתְיְהִיב רְשׁוּ לְשַׁלְטָאָה עֲלָהּ הַהוּא חִוְיָא בִישָׁא דְאִיהוּ מְחַבְּלָא דְעָלְמָא וְשָׁצֵי בְנֵי עָלְמָא. מֵהַהוּא יוֹמָא דְקָרִיב נֹחַ קָרְבָּנָא, וְאָרַח לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִתְיְהִיב רְשׁוּ לְאַרְעָא לְנַפְקָא מִתְּחוֹת הַהוּא נָחָשׁ וְנָפְקָא מִמְּסָאָבָא. וְעַל דָּא מַקְרִיבִין יִשְׂרָאֵל קָרְבָּנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין לְאַנְהָרָא אַפֵּי אַרְעָא.

לשון הקודש

מְחַזֵּק הָרוֹגֵז וּמַשְׁמִיד הַכֹּל. מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁיּוֹצֵאת אֵשׁ, אֵין לָהּ הַפְסָקָה [וְלִפְנָיו] עַד שֶׁנִּשְׁלָם הַדִּין, וּכְשֶׁדִּין שֶׁלְּמַטָּה לֹא מוֹסִיף לְהִתְחַזֵּק עִם הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה, עוֹשֶׂה דִּין וּפוֹסֵק, וְלֹא יֻשְׁלַם הַדִּין לְהַשְׁמִיד. וְלָכֵן כָּתוּב לֹא אֹסִף, לָתֵת תּוֹסֶפֶת שֶׁיִּתְחַזֵּק הַדִּין שֶׁלְּמַטָּה.

אָמַר אוֹתוֹ תִּינוֹק, שָׁמַעְתִּי מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ, שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהִתְקַלְּלָה הָאָרֶץ בְּחֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם, נִתְּנָה רְשׁוּת שֶׁיִּשְׁלֹט עָלֶיהָ אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הָרָע, שֶׁהוּא מַשְׁחִית אֶת הָעוֹלָם וּמַשְׁמִיד אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם. מֵאוֹתוֹ יוֹם שֶׁהִקְרִיב נֹחַ קָרְבָּן וְהֵרִיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ, נִתְּנָה רְשׁוּת לָאָרֶץ לָצֵאת מִתַּחַת אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ וְיָצְאָה מִטֻּמְאָתָהּ. וְלָכֵן מַקְרִיבִים יִשְׂרָאֵל קָרְבָּן לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, כְּדֵי לְהָאִיר פְּנֵי הָאָרֶץ.

השלמה מהחשמטות (סימן יג)

עוֹד פָּתַח הַהוּא יְנוּקָא וְאָמַר (שיר השירים א') לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים. לְרֵיחַ מָאן, אֶלָּא אִית רֵיחַ וְאִית רֵיחַ. רֵיחַ הַקָּרְבָּן וְרֵיחַ הַקְּטוֹרֶת. רֵיחַ הַקָּרְבָּן מַקְרִיב וּמְיַיחֵד כָּל אִינּוּן שִׁבְטַיָּא דְּהֵיכָלָא דְּבֵית דָּוִד וְרֵיחַ הַקְּטוֹרֶת מַקְרִיב וּמְיַיחֵד וְאַנְהִיר אִינּוּן בּוֹצִינִין עִלָּאִין נַהֲרֵי אֲפַרְסְמוֹנָא דַּכְיָא.

וְעַל דָּא תְּרֵין מָדְבְּחִין הֲווֹ, מִזְבֵּחַ הַקְּטוֹרֶת וּמִזְבֶּחַ הָעוֹלָה מִזְבַּח הַקְּטוֹרֶת אִיהוּ פְּנִימָאָה מִזְבַּח הָעוֹלָה אִיהוּ לְבַר. רֵיחַ מִזְבַּח הָעוֹלָה מַתְקִין לְאַנְהָרָא בּוֹצִינִין תַּתָּאִין, רֵיחַ מִזְבַּח הַקְּטוֹרֶת מַתְקִין לְאַנְהָרָא בּוֹצִינִין עִלָּאִין. וְעַל דָּא לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים לְרֵיחַ דְּהַהוּא קְטוֹרֶת שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים.

בֹּא וּרְאֵה שְׁתֵּי מִזְבָּחוֹת הֵן מִזְבֵּחַ פְּנִימִי לְעֵילָּא

לשון הקודש

השלמה מהחשמטות (סימן יג)

עוֹד פָּתַח אוֹתוֹ תִּינוֹק וְאָמַר, (שיר השירים א) לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, לְרֵיחַ מִי? אֶלָּא יֵשׁ רֵיחַ וְיֵשׁ רֵיחַ, רֵיחַ הַקָּרְבָּן וְרֵיחַ הַקְּטֹרֶת. רֵיחַ הַקָּרְבָּן מַקְרִיב וּמְיַחֵד כָּל אוֹתָם שִׁבְטִים שֶׁל הֵיכַל בֵּית דָּוִד, וְרֵיחַ הַקְּטֹרֶת מַקְרִיב וּמְיַחֵד וּמֵאִיר אוֹתָם נֵרוֹת עֶלְיוֹנִים נַהֲרוֹת אֲפַרְסְמוֹן זַךְ.

וְעַל זֶה הָיוּ שְׁנֵי מִזְבְּחוֹת – מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת וּמִזְבַּח הָעוֹלָה. מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת הוּא פְּנִימִי, מִזְבַּח הָעוֹלָה הוּא חִיצוֹנִי. רֵיחַ מִזְבַּח הָעוֹלָה מַתְקִין לְהָאִיר מְנוֹרוֹת תַּחְתּוֹנוֹת, רֵיחַ מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת מַתְקִין לְהָאִיר מְנוֹרוֹת עֶלְיוֹנוֹת. וְעַל זֶה לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, לָרֵיחַ שֶׁל אוֹתָהּ הַקְּטֹרֶת, שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים.

בֹּא רְאֵה שְׁתֵּי מִזְבָּחוֹת הֵן מִזְבֵּחַ פְּנִימִי לְמַעְלָה מִזְבֵּחַ חִיצוֹן לְמַטָּה. מִזְבֵּחַ

מִזְבֵּחַ חִיצוֹן לְתַתָּא. מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי הוּא שָׁלֵם וְזֶהוּ דִּכְתִיב הַמִּזְבֵּחָה בְתוֹסֶפֶת הֵ"א וְכָךְ הוּא בְכָל מָקוֹם. וּמִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן הוּא חָסֵר הֵ"א כְּמוֹ נַעֲרָה נַעַר חָסֵר ה' אִשְׁתְּכַח דְּמִאתְעַרוּתָא דְמִזְבֵּחַ (ס"א הַחִיצוֹן) שֶׁל מַטָּה אִתְעָר מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי שֶׁל מַעְלָה וּבְמָה אִתְעָר בְּרֵיחַ

(ס"א דְמִאתְעַרוּתָא דְמִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן שֶׁל מַטָּה אִתְעָר מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן שֶׁל מַעְלָה וּבְמָה אִתְעָר בְּרֵיחַ הַקְּרָבָנוֹת. וּבְרֵיחַ הַקְּטוֹרֶת שֶׁל מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי שֶׁל מַטָּה אִתְעָר מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי שֶׁל מַעְלָה, וּבְמָה אִתְעָר בְּרֵיחַ הַקְּטוֹרֶת. וְעַל דָּא) הַקְּטוֹרֶת שֶׁל מַטָּה. וְעַל דָּא (שיר השירים א') לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים אִינוּן בּוֹצִינִין נַהֲרִין וְנָצִיצִין. כְּתִיב הָכָא טוֹבִים וּכְתִיב הֲתָם (בְּרֵאשִׁית א') וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב: (עד כאן מההשמטות)

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה יָאוֹת הוּא (וְהִיא) וְהַאי הָוָה תָּלֵי עַד דְּקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי. אָמַר רִבִּי יֵיסָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַזְעִיר לָהּ לְסִיהֲרָא וְשַׁלְטָא הַהוּא נָהֳשׁ, אֲבָל בְּגִין חוֹבָא דְאָדָם אִתְלַטְיָיא בְּגִין

לשון הקודש

הַפְּנִימִי הוּא שָׁלֵם. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַמִּזְבֵּחָה, בְּתוֹסֶפֶת הֵ"א, וְכָךְ הוּא בְּכָל מָקוֹם. וּמִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן הוּא חָסֵר הֵ"א, כְּמוֹ נַעֲרָה, נַעַר חָסֵר ה'. נִמְצָא שֶׁמֵּהִתְעוֹרְרוּת הַמִּזְבֵּחַ [הַחִיצוֹן] שֶׁל מַטָּה מִתְעוֹרֵר מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי שֶׁל מַעְלָה, וּבְמָה מִתְעוֹרֵר? בְּרֵיחַ [שֶׁמֵּהִתְעוֹרְרוּת מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן שֶׁל מַטָּה מִתְעוֹרֵר מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן שֶׁל מַעְלָה, וּבְמָה מִתְעוֹרֵר? בְּרֵיחַ הַקְּרָבָנוֹת. וּבְרֵיחַ הַקְּטֹרֶת שֶׁל מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי שֶׁל מַטָּה מִתְעוֹרֵר מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי שֶׁל מַעְלָה, וּבְמָה מִתְעוֹרֵר? בְּרֵיחַ הַקְּטֹרֶת. וְעַל זֶה] הַקְּטֹרֶת שֶׁל מַטָּה. וְעַל זֶה (שם) לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, אוֹתָם נֵרוֹת מְאִירִים נוֹצְצִים. כָּתוּב כָּאן טוֹבִים, וְכָתוּב שָׁם (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב: ע"כ מההשמטות.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, יָפֶה הוּא, [וְהוּא] וְזֶה הָיָה תָּלוּי עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי. אָמַר רַבִּי יֵיסָא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִקְטִין

לְמֵילַט עָלְמָא. בְּהַהוּא יוֹמָא (דְּאִתְיַיהֲבַת אוֹרַיְיתָא) נַפְקַת אַרְעָא מֵהַהִיא קְלָלָה וְקָיְימָא סִיהֲרָא בְּהַהִיא גְּרִיעוּתָא, בַּר בְּשַׁעֲתָא דְּקוּרְבָּנַיָּא אִשְׁתַּכָּחוּ בְּעָלְמָא וְיִשְׂרָאֵל יָתְבִין עַל אַרְעֲהוֹן.

אָמַר רִבִּי יֵיסָא לְהַהוּא יְנוּקָא מַה שְׁמָךְ, אָמַר לֵיהּ אַבָּא. אָמַר לֵיהּ אַבָּא תְּהֵא בְּכֹלָּא בְּחָכְמָה וּבְשָׁנִין. קָרָא עֲלֵיהּ (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ.

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲבָרָא רוּחַ מְסָאֲבָא מִן עָלְמָא כְּמָה (ד"א ל"ג דְּאִתְּמַר) דִּכְתִיב, (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ. וּכְתִיב, (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה יְיָ אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי יְיָ דִּבֶּר.

לשון הקודש

אֶת הַלְּבָנָה וְשָׁלַט אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ, אֲבָל מִשּׁוּם חֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הִתְקַלְּלָה כְּדֵי לְקַלֵּל אֶת הָעוֹלָם. בְּאוֹתוֹ יוֹם [שֶׁנִּתְּנָה הַתּוֹרָה] יָצְאָה הָאָרֶץ מֵאוֹתָהּ קְלָלָה וְעָמְדָה הַלְּבָנָה בְּאוֹתָהּ גְּרִיעוּת, פְּרָט לַשָּׁעָה שֶׁקָּרְבָּנוֹת נִמְצְאוּ בָּעוֹלָם וְיִשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִים עַל אַרְצָם.

אָמַר רַבִּי יֵיסָא לְאוֹתוֹ תִּינוֹק, מַה שִׁמְךָ? אָמַר לוֹ, אַבָּא. אָמַר לוֹ, אַבָּא תִּהְיֶה בַּכֹּל, בְּחָכְמָה וּבְשָׁנִים. קָרָא עָלָיו (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִיר רוּחַ הַטֻּמְאָה מֵהָעוֹלָם, כְּמוֹ [שֶׁנֶּאֱמַר] שֶׁכָּתוּב (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ, וְכָתוּב (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי ה' דִּבֵּר.

וְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַנְהָרָא לְסִיהֲרָא וְלְאַפָּקָא לָהּ מֵחַשׁוֹכָא בְּגִין הַהוּא חִוְיָא בִישָׁא. כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים. מָאי אוֹר, הַהוּא אוֹר דְּגָנִיז לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית:

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בָּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וְגוֹ'. רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (משלי י) בִּרְכַּת יְיָ הִיא תַעֲשִׁיר וְלֹא יוֹסִיף עֶצֶב עִמָּהּ. בִּרְכַּת יְיָ דָּא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי אִתְפַּקְדָא עַל בִּרְכָאן דְּעָלְמָא, וּמִנָּהּ נָפְקֵי בִרְכָאן לְכֹלָּא.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא וַיֹּאמֶר יְיָ לְנֹחַ בֹּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתֵּבָה וְגוֹ'. כְּמָה דְאִתְּמַר דְּמָארֵיהּ דְּבֵיתָא יָהַב לֵיהּ רְשׁוּ לְמֵיעָאל. לְבָתָר

לשון הקודש

וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָאִיר אֶת הַלְּבָנָה וּלְהוֹצִיאָהּ מֵהַחֹשֶׁךְ מִשּׁוּם אוֹתוֹ נָחָשׁ הָרָע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים. אֵיזֶה אוֹר? אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁגְּנָזוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בָּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וְגוֹ'. רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (משלי י) בִּרְכַּת ה' הִיא תַעֲשִׁיר וְלֹא יוֹסִיף עֶצֶב עִמָּהּ. בִּרְכַּת ה' – זוֹ הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא מְמֻנָּה עַל בִּרְכוֹת הָעוֹלָם, וּמִמֶּנָּה יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת לַכֹּל.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב בַּהַתְחָלָה, וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ בֹּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתֵּבָה וְגוֹ'. כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, שֶׁבַּעַל הַבַּיִת נָתַן לוֹ

אִתְּתָא אָמְרָה לֵיהּ לְנַפְקָא. בְּקַדְמִיתָא עָאל בִּרְשׁוּתָא דְּבַעֲלָהּ, לְסוֹף נָפַק בִּרְשׁוּ דְּאִתְּתָא. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא מָאֵרִיהּ (דף עא ע"א) דְּבֵיתָא יָעִיל וְאִתְּתָא תָּפִיק, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ לֵאמֹר צֵא מִן הַתֵּבָה. דְּרִשׁוּ הָוָה בִידָהָא לְאֲפָקָא לֵיהּ לְאוּשְׁפִּיזָא וְלָא לְאַעֲלָא לֵיהּ.

כֵּיוָן דְּנָפַק יָהַב מַתְּנָן לָהּ, בְּגִין דְּאִיהִי בְּבֵיתָא וּבֵיתָא בִידָהָא. וְאִנּוּן מַתְּנָן דְּיָהַב לָהּ בְּגִין לְאַסְגָּאָה לָהּ רְחִימוּתָא בְּבַעֲלָהּ. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא אוֹרַח אַרְעָא לְאוּשְׁפִּיזָא. (לְמֵיהַב בְּיָדָא דְבַעֲלָהּ כַּד נָפִיק יָהַב מַתְּנָן לְאִתְּתֵיהּ וְלָא בְיָדָהּ וּבְגִין כָּךְ כֵּיוָן דְּיָהַב לֵיהּ מַתְּנָן) וְעַל דָּא לְבָתָר דְּיָהַב לָהּ מַתְּנָן לְאַסְגָּאָה לָהּ רְחִימוּתָא בְּבַעֲלָהּ

(נ"א כֵּיוָן דְּנָפַק יָהַב מַתְּנָן וּגְבַזְבָּזָן בְּיָדָא דְבַעֲלָהּ לְמֵיהַב לְאִתְּתֵיהּ וּלְמֶחֱדֵי בָהּ וּלְאַסְגָּאָה לָהּ רְחִימוּתָא בְּבַעֲלָהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּקַּח מִכָּל וְגו' וַיַּעַל עוֹלוֹת בַּמִּזְבֵּחַ, אִלֵּין

לשון הקודש

רְשׁוּת לְהִכָּנֵס. אַחַר כָּךְ הָאִשָּׁה אָמְרָה לוֹ לָצֵאת. בַּהַתְחָלָה נִכְנַס בִּרְשׁוּת בַּעְלָהּ, וּבַסּוֹף יָצָא בִּרְשׁוּת הָאִשָּׁה. מִכָּאן לָמַדְנוּ שֶׁבַּעַל הַבַּיִת יַכְנִיס, וְהָאִשָּׁה תּוֹצִיא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ לֵאמֹר צֵא מִן הַתֵּבָה. שֶׁרְשׁוּת הָיְתָה בְיָדֶיהָ לְהוֹצִיא אֶת הָאוֹרֵחַ, וְלֹא לְהַכְנִיסוֹ.

כֵּיוָן שֶׁיָּצָא, נָתַן לָהּ מַתָּנוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהִיא בַּבַּיִת וְהַבַּיִת בְּיָדֶיהָ. וְאוֹתָם הַמַּתָּנוֹת שֶׁנָּתַן לָהּ, כְּדֵי לְהַרְבּוֹת אַהֲבָה אֶל בַּעְלָהּ. מִכָּאן לָמַדְנוּ דֶּרֶךְ אֶרֶץ לְאוֹרֵחַ [לָתֵת בְּיַד בַּעְלָהּ, כְּשֶׁיּוֹצֵא נוֹתֵן מַתָּנוֹת לְאִשְׁתּוֹ, וְלֹא בְּיָדָהּ. וְלָכֵן, כֵּיוָן שֶׁנָּתַן לוֹ מַתָּנוֹת]. וְעַל זֶה, לְאַחַר שֶׁנָּתַן לָהּ מַתָּנוֹת לְהַרְבּוֹת לָהּ אַהֲבָה עִם בַּעְלָהּ.

[נ"א כֵּיוָן שֶׁיָּצָא, נָתַן מַתָּנוֹת וְאוֹצָרוֹת בְּיַד בַּעְלָהּ לָתֵת לְאִשְׁתּוֹ וְלִשְׂמֹחַ עִמָּהּ וּלְהַרְבּוֹת לָהּ אַהֲבָה עִם בַּעְלָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח מִכֹּל וְגו' וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ. אֵלּוּ מַתָּנוֹת שֶׁנָּתַן בַּיָּד שֶׁל בַּעְלָהּ כְּדֵי לְהַרְבּוֹת לָהּ אַהֲבָה בָּעוֹלָם. וּמִכָּאן לָמַדְנוּ דֶּרֶךְ

מַתְּנָן דְּיַהֲב בְּיָדָא דְּבַעֲלָהּ בְּגִין לְאַסְגָּאָה לָהּ רְחִימוּתָא בְּעָלְמָא, וּמִכָּאן אוֹלִיפְנָא אוֹרַח אַרְעָא לְאוּשְׁפִּיזָא דְּיַהֲב מַתְּנָן בְּיָדָא דְּבַעֲלָהּ לְאִתְּתֵיהּ וְלָא בִּידָהָא, וְעַל דָּא וַעַל עוֹלוֹת בַּמִּזְבֵּחַ, קוּרְבָּנָא לִדְכוּרָא לְאַסְגָּאָה רְחִימוּתָא בְּבַעֲלָהּ בָּרְכָא לֵיהּ) **בָּרְכָא לֵיהּ, דִּכְתִיב וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בָּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וְגוֹ'. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב,** (משלי י) **בִּרְכַּת יְיָ הִיא תַעֲשִׁיר. וַדַּאי כְּמָה דְּאִתְּמַר.**

וְלֹא יוֹסִיף עֶצֶב עִמָּהּ. דָּזָא דִּכְתִיב בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה. עִצָּבוֹן עֲצִיבוּ וְרוּגְזָא בְּלָא נְהִירוּ דְּאַנְפִּין. כַּד אִתְחַשַּׁךְ סִיהֲרָא וּבִרְכָאן לָא מִשְׁתַּכְּחֵי. בְּעִצָּבוֹן סִטְרָא דְּרוּחָא אַחֲרָא דְּאִמְּנַע בִּרְכָאן מֵעָלְמָא, וּבְגִין כָּךְ וְלֹא יוֹסִיף עֶצֶב עִמָּהּ. וְדָא הוּא דָּזָא דִּכְתִיב, (בראשית ח) **לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה:**

וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה. מִכָּאן וּלְהָלְאָה יְהֵא לְכוֹן דְּיוֹקְנִין דִּבְנֵי נָשָׁא דְּהָא בְּקַדְמִיתָא לָא

לשון הקודש

אֶרֶץ לְאוֹרַח שֶׁיִּתֵּן מַתָּנוֹת בְּיַד שֶׁל בַּעְלָהּ לְאִשְׁתּוֹ וְלֹא בְּיָדֶיהָ. וְעַל זֶה וַעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ, קָרְבָּן לְזָכָר, לְהַרְבּוֹת אַהֲבָה עִם בַּעְלָהּ בֵּרַךְ אוֹתוֹ) בֵּרַךְ אוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בָּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וְגוֹ'. וְלָכֵן כָּתוּב בִּרְכַּת ה' הִיא תַעֲשִׁיר. (משלי י)

וַדַּאי כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וְלֹא יוֹסִיף עֶצֶב עִמָּהּ – סוֹד הַכָּתוּב בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה. עִצָּבוֹן – עַצְבוּת וְרֹגֶז בְּלִי הֶאָרַת פָּנִים. כְּשֶׁנֶּחְשֶׁכֶת הַלְּבָנָה (מַלְכוּת) וּבְרָכוֹת לֹא נִמְצָאוֹת. בְּעִצָּבוֹן – צַד שֶׁל רוּחַ אַחֵר שֶׁמּוֹנֵעַ בְּרָכוֹת מֵהָעוֹלָם, וְלָכֵן לֹא יוֹסִיף עֶצֶב עִמָּהּ. וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב (בראשית ח) לֹא אֹסִיף עוֹד לְקַלֵּל אֶת הָאֲדָמָה. **וּמוֹרַאֲכֶם** וְחִתְּכֶם יִהְיֶה. מִכָּאן וּלְהָלְאָה יִהְיֶה לָכֶם דְּמְיוֹת בְּנֵי אָדָם, שֶׁהֲרֵי

הֲווֹ דִּיוּקְנִין דִּבְנֵי נָשָׁא. תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, (בראשית ט) **בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. וּכְתִיב,** (בראשית ה) **בִּדְמוּת אֱלֹהִים עָשָׂה אוֹתוֹ. כֵּיוָן דְּחָטוּ אִשְׁתַּנּוּ דְּיוּקְנַיְיהוּ מֵהַהוּא דִּיוּקְנָא עִלָּאָה וְאִתְהַפְּכוּ אִנּוּן לְמִדְחַל מִקַּמֵּי חֵיוָון בְּרָא.**

בְּקַדְמִיתָא כָּל בְּרִיָּין דְּעָלְמָא זָקְפָן עַיְינִין וְחָמָאן דִּיוּקְנָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה וְזָעָאן וְדָחֲלִין מִקַּמֵּיהּ. כֵּיוָן דְּחָטוּ אִתְהַפַּךְ דִּיוּקְנַיְיהוּ מֵעֵינַיְיהוּ לְדִיוּקְנָא אַחֲרָא. וְאִתְהַפַּךְ דִּבְנֵי נָשָׁא זָעִין וְדָחֲלִין קַמֵּי שְׁאַר בְּרִיָּין.

תָּא חֲזֵי, כָּל אִנּוּן בְּנֵי נָשָׁא דְּלָא חָטָאן קַמֵּי מָארֵיהוֹן וְלָא עָבְרִין עַל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא. זִיו דִּיוּקְנָא דִּלְהוֹן לָא אִשְׁתַּנֵּי מֵחֵיזוּ דְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה. וְכָל בְּרִיָּין דְּעָלְמָא זָעִין וְדָחֲלִין קַמֵּיהּ. וּבְשַׁעֲתָא דִּבְנֵי

לשון הקודש

בַּתְּחִלָּה לֹא הָיוּ דְּמִיּוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם. בֹּא רְאֵה, בַּתְּחִלָּה כָּתוּב (שם ט) בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וְכָתוּב (שם ה) בִּדְמוּת אֱלֹהִים עָשָׂה אוֹתוֹ. כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ, הִשְׁתַּנְּתָה דְּמוּתָם מֵאוֹתָהּ דְּמוּת עֶלְיוֹנָה, וְהֵם הִתְהַפְּכוּ לִפְחֹד מִלִּפְנֵי חַיּוֹת הַשָּׂדֶה. **בַּהַתְחָלָה** כָּל בְּרִיּוֹת הָעוֹלָם זָקְפוּ עֵינַיִם, וְרָאוּ דְּמוּת קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה וְזָעוּ וּפָחֲדוּ מִלְּפָנָיו. כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ, הִתְהַפְּכָה דְּמוּתָם בְּעֵינֵיהֶם לִדְמוּת אַחֶרֶת, וְהִתְהַפֵּךְ שֶׁבְּנֵי אָדָם זָעִים וּפוֹחֲדִים לִפְנֵי שְׁאָר הַבְּרִיּוֹת. **בֹּא** רְאֵה, כָּל אוֹתָם בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא חוֹטְאִים לִפְנֵי רִבּוֹנָם וְלֹא עוֹבְרִים עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, זִיו דְּמוּתָם לֹא מִשְׁתַּנֶּה מִמַּרְאֵה הַדְּמוּת הָעֶלְיוֹנָה, וְכָל בְּרִיּוֹת הָעוֹלָם זָעִים וּפוֹחֲדִים לְפָנָיו. וּבְשָׁעָה

נָשָׁא עָבְרִין עַל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא, אִתְחַלַּף דִּיוּקְנָא דִלְהוֹן וְכֻלְּהוּ זָעִין וְדָחֲלִין מִקַּמֵּי בְּרִיָּין אַחֲרָנִין, בְּגִין דְּאִתְחַלַּף דִּיוּקְנָא עִלָּאָה וְאִתְעֲבַר מִנַּיְיהוּ, וּכְדֵין שָׁלְטֵי בְהוּ חֵיוַת בְּרָא, דְּהָא לָא חָמוּ בְהוּ הַהוּא דִּיוּקְנָא עִלָּאָה כִּדְקָחֲזֵי.

וְעַל כֵּן הַשְּׁתָּא כֵּיוָן דְּעָלְמָא אִתְחַדַּשׁ כְּמִלְּקַדְּמִין, בָּרִיךְ לוֹן בִּרְכָתָא דָא וְשַׁלִּיט לוֹן עַל כֹּלָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וְכָל דְּגֵי הַיָּם בְּיֶדְכֶם נִתָּנוּ. וְאֲפִילוּ נוּנֵי יַמָּא. רִבִּי חִיָּיא אָמַר בְּיֶדְכֶם נִתָּנוּ. מִקַּדְמַת דְּנָא. דְּכַד בְּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא מְסַר כֹּלָּא בִידֵהוֹן דִּכְתִיב וּרְדוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְגוֹ'.

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ. רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח (תהלים לב) לְדָוִד מַשְׂכִּיל אַשְׁרֵי נְשׂוּי פֶּשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל קְרָא דָא בְּרָזָא דְחָכְמְתָא

לשון הקודש

שֶׁבְּנֵי אָדָם עוֹבְרִים עַל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, מִתְחַלֶּפֶת דְּמוּתָם, וְכֻלָּם מִזְדַּעְזְעִים וּפוֹחֲדִים מִלִּפְנֵי הַבְּרִיּוֹת הָאֲחֵרוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהִתְחַלְּפָה הַדְּמוּת הָעֶלְיוֹנָה וְהָעֲבְרָה מֵהֶם, וְאָז שׁוֹלְטִים בָּהֶם חַיּוֹת הַשָּׂדֶה, שֶׁהֲרֵי לֹא רוֹאִים בָּהֶם אוֹתָהּ דְּמוּת עֶלְיוֹנָה כָּרָאוּי.

וְעַל כָּךְ עַכְשָׁו, כֵּיוָן שֶׁהָעוֹלָם הִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹ מִקֹּדֶם, בֵּרְכָם אֶת הַבְּרָכָה הַזּוֹ וְהִשְׁלִיט אוֹתָם עַל הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל דְּגֵי הַיָּם בְּיֶדְכֶם נִתָּנוּ. וַאֲפִלּוּ דְּגֵי הַיָּם. רַבִּי חִיָּא אָמַר, בְּיֶדְכֶם נִתָּנוּ – מִקֹּדֶם לָכֵן. כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, מָסַר בִּידֵיהֶם אֶת הַכֹּל, שֶׁכָּתוּב וּרְדוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְגוֹ'.

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ. רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (תהלים לב) לְדָוִד מַשְׂכִּיל אַשְׁרֵי נְשׂוּי פֶּשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה. פָּסוּק זֶה בֵּאֲרוּהוּ, אֲבָל

אִתְּמָר. דְּהָא תְּנֵינָן בַּעֲשָׂרָה זִינֵי שְׁבָחָא שַׁבַּח דָּוִד לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְחַד מִנַּיְיהוּ מַשְׂכִּיל. וְהוּא דַּרְגָּא חַד מֵאִנּוּן עֲשָׂרָה. וְדָוִד אַתְקִין גַּרְמֵיהּ עַד לָא יִשְׁרֵי עֲלוֹי הַאי דַּרְגָּא.

אַשְׁרֵי נְשׁוּי פֶּשַׁע, דְּהָא בְשַׁעֲתָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְקִיל חוֹבֵי וְזַכְוָון דִּבְנֵי נָשָׁא דְהַהוּא (ד"א כַּד הַהוּא) תִּיקְלָא דְבִסְטַר חוֹבִין מִסְתַּלְקִין וְאִנּוּן אוֹחֲרָנִין זַכְיָין דְּאִנּוּן בְּתִיקְלָא אַחֲרָא מַכְרִיעִין לְתַתָּא דָּא הוּא נְשׁוּי פֶּשַׁע.

כְּסוּי חֲטָאָה בְשַׁעֲתָא דְדִינָא שַׁרְיָא בְעָלְמָא דִיהֵא מְחַפְּיָא דְלָא יִשְׁלוֹט עֲלוֹי מִחַבְּלָא, כְּמָה דְהַוָה לְנֹחַ דְּכַסֵּי לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵהַהוּא חֲטָאָה דְאַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ אָדָם עַל עָלְמָא. דְּכֵיוָן דְּחֲטָאָה דָּא אַנְגִיד אָדָם עַל עָלְמָא, שְׁאַר בְּרִיָּין שָׁלְטָאן וּבַר נָשׁ

לשון הקודש

פָּסוּק זֶה נִתְבָּאֵר בְּסוֹד הַחָכְמָה. שֶׁהֲרֵי שְׁנֵינוּ, בַּעֲשָׂרָה מִינֵי שֶׁבַח שַׁבַּח דָּוִד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאֶחָד מֵהֶם הוּא מַשְׂכִּיל, וְהוּא דַּרְגָּה אַחַת מֵאוֹתָן עֶשֶׂר. וְדָוִד הִתְקִין עַצְמוֹ בְּטֶרֶם שֶׁתִּשְׁרֶה עָלָיו הַדַּרְגָּה הַזּוֹ.

אַשְׁרֵי נְשׁוּי פֶּשַׁע, שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹקֵל חֲטָאִים וּזְכֻיּוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם שֶׁל אוֹתוֹ [ד"א כְּשֶׁאוֹתוֹ] מִשְׁקָל שֶׁבְּצַד הַחֲטָאִים עוֹלִים, וְאוֹתָם הָאַחֵרִים, הַזְּכֻיּוֹת שֶׁהֵן בְּמִשְׁקָל אַחֵר, מַכְרִיעוֹת לְמַטָּה – זֶהוּ נְשׁוּי פֶּשַׁע.

כְּסוּי חֲטָאָה – בְּשָׁעָה שֶׁהַדִּין שׁוֹרֶה בָּעוֹלָם, שֶׁיִּהְיֶה מְכַסֶּה שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט עָלָיו הַמַּשְׁחִית, כְּמוֹ שֶׁהָיָה לְנֹחַ שֶׁכִּסָּה אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאוֹתוֹ חֵטְא שֶׁהִמְשִׁיךְ עָלָיו אָדָם עַל הָעוֹלָם. שֶׁכֵּיוָן שֶׁחֵטְא זֶה הִשְׁפִּיעַ אָדָם עַל הָעוֹלָם, שְׁאָר הַבְּרִיּוֹת

דְּחִיל מִנַּיְיהוּ וְעָלְמָא לָא אַתְקִין בְּתִקּוּנֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ כַּד נָפַק נֹחַ מִתֵּיבוּתָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרְכֵיהּ. דִּכְתִיב וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בָּנָיו וְגוֹ':

וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ. בְּהַנֵּי בִּרְכָאן לָא אִשְׁתַּכָּחוּ נוּקְבֵי, אֶלָּא אֶת נֹחַ וְאֶת בָּנָיו, אֲבָל נוּקְבֵי לָא אָמַר קְרָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאַתֶּם כְּלָלָא דִּדְכוּרֵי (דף עא ע"ב) וְנוּקְבֵי כְּחֲדָא. וְתוּ אֶת נֹחַ לְאַסְגָּאָה נוּקְבֵיהּ. וְאֶת בָּנָיו לְאַסְגָּאָה נוּקְבֵי דִלְהוֹן.

וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב אַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ לְמֶעְבַּד תּוֹלְדוֹת מִכָּאן וּלְהָלְאָה שִׁרְצוּ בָאָרֶץ. וְהָכָא יָהִיב לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֶׁבַע פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא לוֹן וּלְכָל דְּאָתוּ אֲבַתְרַיְיהוּ, עַד דְּקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא דְסִינַי וְאִתְיְיהַב לוֹן כָּל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא כְּחֲדָא:

לשון הקודש

שׁוֹלְטוֹת, וּבֶן אָדָם פּוֹחֵד מֵהֶם, וְהָעוֹלָם לֹא הֻתְקַן בְּתִקּוּנוֹ. וְלָכֵן כְּשֶׁיָּצָא נֹחַ מֵהַתֵּבָה, בֵּרְכוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בָּנָיו וְגוֹ'.

וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ. בַּבְּרָכוֹת הַלָּלוּ לֹא נִמְצְאוּ נְקֵבוֹת, אֶלָּא אֶת נֹחַ וְאֶת בָּנָיו, אֲבָל נְקֵבוֹת הַפָּסוּק לֹא אָמַר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאַתֶּם – כְּלָל שֶׁל הַזְּכָרִים וְהַנְּקֵבוֹת כְּאֶחָד. וְעוֹד, אֶת נֹחַ – לְרַבּוֹת אֶת אִשְׁתּוֹ. וְאֶת בָּנָיו – לְרַבּוֹת אֶת נְקֵבוֹתֵיהֶם.

וְלָכֵן כָּתוּב וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ, לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת מִכָּאן וָהָלְאָה, שִׁרְצוּ בָאָרֶץ. וְכָאן נָתַן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁבַע מִצְוֹת הַתּוֹרָה וּלְכָל הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם, עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי וְנִתְּנוּ לָהֶם כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה כְּאֶחָד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ וְגו'. זֹאת אוֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר אֲנִי נוֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וְגו'. אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן. נָתַתִּי מִקַּדְמַת דְּנָא. רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא. מַה כְּתִיב לְעֵילָא וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם כְּקוֹל מַיִם רַבִּים כְּקוֹל שַׁדַּי בְּלֶכְתָּן. אִלֵּין אַרְבַּע חֵיָוָן רַבְרְבָן עִלָּאִין קַדִּישִׁין דְּהַהוּא רָקִיעַ מִתְתַּקְּנָא עֲלַיְיהוּ. וְכֻלְּהוּ גַּדְפַּיְיהוּ (ד"א ל"ג פְּרִישָׁן) מִתְחַבְּרָאן דָּא בְדָא לְחַפְּיָא גּוּפַיְיהוּ.

וּבְשַׁעֲתָא דְּאִנּוּן פָּרְשֵׁי גַּדְפַּיְיהוּ, אִשְׁתְּמַע קוֹל גַּדְפִּין דְּכֻלְּהוּ דְּאָמְרֵי שִׁירָתָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב כְּקוֹל שַׁדַּי. דְּלָא אִשְׁתְּכִיךְ לְעָלְמִין. כְּמָה דִּכְתִיב, (תהלים ל) לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם. וּמַאי אָמְרֵי, (תהלים צח) הוֹדִיעַ יְיָ יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גִּלָּה צִדְקָתוֹ.

לשון הקודש

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ וְגו', זֹאת אוֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וְגו', אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן. נָתַתִּי – מִקֶּדֶם לָכֵן. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם כְּקוֹל מַיִם רַבִּים כְּקוֹל שַׁדַּי בְּלֶכְתָּן. אֵלּוּ אַרְבַּע חַיּוֹת גְּדוֹלוֹת עֶלְיוֹנוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁאוֹתוֹ הָרָקִיעַ מְתֻקָּן עֲלֵיהֶם. וְכָל הַכְּנָפַיִם [נִפְרָדוֹת] מִתְחַבְּרוֹת זוֹ בָּזוֹ לְכַסּוֹת אֶת גּוּפָם.

וּבְשַׁעָה שֶׁהֵם פּוֹרְשִׁים כַּנְפֵיהֶם, נִשְׁמָע קוֹל הַכְּנָפַיִם שֶׁלְּכֻלָּם שֶׁאוֹמְרִים שִׁירָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כְּקוֹל שַׁדַּי, שֶׁלֹּא שׁוֹכֵךְ לְעוֹלָמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ל) לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם. וּמָה אוֹמְרִים? (שם

קוֹל הֲמֻלָּה כְּקוֹל מַחֲנֶה, כְּקוֹל מַשְׁרְיָיתָא קַדִּישָׁא כַּד מִתְחַבְּרָן כָּל חֵילִין עִלָּאִין לְעֵילָא. וּמַאי אָמְרֵי קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. אֲהַדְּרוּ לְדָרוֹם אָמְרוּ קָדוֹשׁ, אֲהַדְּרוּ לְצָפוֹן אָמְרוּ קָדוֹשׁ. אֲהַדְּרוּ לְמִזְרָח אָמְרוּ קָדוֹשׁ. אֲהַדְּרוּ לְמַעֲרָב אָמְרוּ בָרוּךְ.

וְהַאי רָקִיעַ קָאִים עַל רֵישֵׁיהוֹן. וּבְכָל אֲתַר דְּאִיהִי אָזְלָא, אַסְחָרוּ אַפִּין לְהַהוּא סִטְרָא דְּאִתְכְּלִילוּ אַנְפִּין בֵּיהּ. אִסְחָרוּ אַנְפִּין לְאַרְבַּע זְוָיִין, וְכֻלְּהוּ מִסְתַּחֲרִין לְתַתָּא. בְּרִבּוּעָא דִילֵיהּ אִתְגְּלִיפַת בְּאַרְבַּע אַנְפִּין, אַנְפֵּי אַרְיֵה. אַנְפֵּי נִשְׁרָא. אַנְפֵּי שׁוֹר. אַנְפֵּי אָדָם. גָּלִיף בְּכֻלְּהוּ אָדָם. אַנְפֵּי אַרְיֵ"ה אָדָם. אַנְפֵּי נֶשֶׁ"ר אָדָם. אַנְפֵּי שׁוֹ"ר (ד"א אָדָם). כֻּלְּהוּ כְּלִילָן בֵּיהּ. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם.

לשון הקודש

צח) הוֹדִיעַ ה' יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גִּלָּה צִדְקָתוֹ.

קוֹל הֲמֻלָּה כְּקוֹל מַחֲנֶה, כְּקוֹל מַחֲנֶה קָדוֹשׁ כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים כָּל הַצְּבָאוֹת הָעֶלְיוֹנִים לְמַעְלָה. וּמָה אוֹמְרִים? קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. חוֹזְרִים לַדָּרוֹם, אוֹמְרִים קָדוֹשׁ. חוֹזְרִים לַצָּפוֹן, אוֹמְרִים קָדוֹשׁ. חוֹזְרִים לַמִּזְרָח, אוֹמְרִים קָדוֹשׁ. חוֹזְרִים לַמַּעֲרָב, אוֹמְרִים בָּרוּךְ.

וְהָרָקִיעַ הַזֶּה עוֹמֵד עַל רָאשֵׁיהֶם. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהִיא הוֹלֶכֶת, מְסוֹבְבִים פָּנִים לְאוֹתוֹ צַד שֶׁנִּכְלָלִים הַפָּנִים בּוֹ. מְסוֹבֵב פָּנָיו לְאַרְבָּעָה רוּחוֹת, וְכֻלָּם מִסְתּוֹבְבִים לְמַטָּה. בָּרִבּוּעַ שֶׁלּוֹ נֶחְקֶקֶת בְּאַרְבַּע פָּנִים: פְּנֵי אַרְיֵה, פְּנֵי נֶשֶׁר, פְּנֵי שׁוֹר, פְּנֵי אָדָם. חָקוּק בְּכֻלָּם אָדָם. פְּנֵי אַרְיֵ"ה אָדָם. פְּנֵי נֶשֶׁ"ר אָדָם. פְּנֵי שׁוֹ"ר (אָדָם). כֻּלָּם כְּלוּלִים בּוֹ. וְלָכֵן כָּתוּב וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם.

וְהַאי רָקִיעַ דְּאִתְרַבַּע כֻּלְּהוּ גַּוְונִין כְּלִילָן בֵּיהּ, אַרְבַּע גְּוָונִין אִתְחַזְיָין בֵּיהּ גְּלִיפִין בְּאַרְבַּע אַרְבַּע. בְּאַרְבַּע גְּלִיפִין רְשִׁימִין טְהִירִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין. כַּד מִתְפָּרְשָׁאן גְּוָונִין דְּאִנּוּן אַרְבַּע סָלְקִין תְּרֵיסַר. גָּוָון יָרֹק. גָּוָון סוּמָק. גָּוָון חִוַּור. גָּוָון סַפִּיר דְּאִתְכְּלִילוּ מִכָּל גְּוָונִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם כֵּן מַרְאֵה הַנּוֹגַהּ סָבִיב הוּא מַרְאֶה דְּמוּת כְּבוֹד יְיָ. חֵיזוּ דְּגְוָונִין דְּכֹלָּא. וּבְגִין כָּךְ אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן.

מָאי קַשְׁתִּי, כְּמָה דְּאִתְּמַר בְּיוֹסֵף דִּכְתִיב, (בראשית מט) וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ. בְּגִין דְּיוֹסֵף צַדִּיק אִקְרֵי, וּבְגִין כָּךְ קַשְׁתּוֹ דָּא בְּרִית דְּקֶשֶׁת דְּאִתְכְּלִיל בְּצַדִּיק, דִּבְרִית דָּא בְּדָא אִתְאַחִיד. וּבְגִין דְּנֹחַ הָוָה צַדִּיק, קָיְימָא דִילֵיהּ קֶשֶׁת.

לשון הקודש

וְהָרָקִיעַ הַזֶּה שֶׁהִתְרַבַּע, כָּל הַגְּוָנִים כְּלוּלִים בּוֹ. אַרְבָּעָה גְּוָנִים נִרְאִים בּוֹ חֲקוּקִים בְּאַרְבַּע אַרְבַּע. בְּאַרְבָּעָה חִקּוּקִים רְשׁוּמִים אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. כְּשֶׁנִּפְרָדִים הַגְּוָנִים שֶׁל אוֹתָם אַרְבַּע, עוֹלִים שְׁנֵים עָשָׂר. גָּוֶן יָרֹק. גָּוֶן אָדֹם. גָּוֶן לָבָן. גָּוֶן סַפִּיר שֶׁנִּכְלְלוּ מִכָּל הַגְּוָנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד ה'. הַמַּרְאֶה שֶׁל כָּל הַגְּוָנִים, וְלָכֵן אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן.

מַה זֶּה קַשְׁתִּי? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּיוֹסֵף, שֶׁכָּתוּב (בראשית מט) וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁיּוֹסֵף נִקְרָא צַדִּיק. וְלָכֵן קַשְׁתּוֹ, זוֹ בְּרִית שֶׁל הַקֶּשֶׁת שֶׁנִּכְלֶלֶת בְּצַדִּיק, שֶׁהַבְּרִית זֶה עִם זֶה נֶאֱחָז. וּמִשּׁוּם שֶׁנֹּחַ הָיָה צַדִּיק, הַבְּרִית שֶׁלּוֹ קֶשֶׁת.

וַיָּפוּזוּ. מָאי וַיָּפוּזוּ, אַנְהִירוּ בַּחֲמִידוּ דְּכֹלָּא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים יט) הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים. אִתְנְהִירוּ בִּנְהִירוּ עִלָּאָה כַּד נָטַר בְּרִית. וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי יוֹסֵף הַצַּדִּיק. עַל דָּא אִקְרֵי הַקֶּשֶׁת בְּרִית, כָּלִיל דָּא בְדָא.

זְהָרָא יִקָּרָא עִלָּאָה חֵיזוּ דְּכָל חֵיזוּ חָזוּ כְּחֵיזוּ טְמִירִין (נ"א טְמִירָא) גְּוָונִין טְמִירִין. גְּוָונִין דְּלָא אִתְגַּלְיָין. וְלֵית רְשׁוּ לְאִסְתַּכְּלָא בְּעֵינָא בַקֶּשֶׁת כַּד אִתְחֲזֵי בְּעָלְמָא דְּלָא יִתְחֲזֵי קְלָנָא בִּשְׁכִינְתָּא. וְכֵן גְּוָונִין דְּקֶשֶׁת הוּא חֵיזוּ סוֹסְטִיפָּא קְטִירָא כְּחֵיזוּ יִקָּרָא עִלָּאָה דְּלָא לְאִסְתַּכְּלָא.

וְכֵיוָן דְּאַרְעָא חָמַאת לְהַאי קֶשֶׁת קְיָימָא קַדִּישָׁא, אִתְקָיְימַת בְּקִיּוּמָא. וְעַל דָּא וְהָיְתָה לְאוֹת בְּרִית בֵּין אֱלֹהִים וְגו'. הַאי דְּאָמָרָן דְּאִלֵּין תְּלַת גְּוָונִין

לשון הקודש

וַיָּפוּזוּ, מַה זֶּה וַיָּפוּזוּ? הֵאִירוּ בְּחֶמְדַּת הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יט) הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים. הוּאֲרוּ בְּאוֹר עֶלְיוֹן כְּשֶׁשָּׁמַר הַבְּרִית. וְלָכֵן נִקְרָא יוֹסֵף הַצַּדִּיק. וְעַל זֶה הַקֶּשֶׁת נִקְרֵאת בְּרִית, כּוֹלֵל זֶה בָּזֶה.

זֹהַר נִכְבָּד עֶלְיוֹן הַמַּרְאֶה שֶׁל כָּל הַמַּרְאוֹת, מַרְאֶה כְּמַרְאֶה טְמוּנִים (נ"א טְמוּן) הַגְּוָנִים הַטְּמוּנִים. הַגְּוָנִים שֶׁלֹּא הִתְגַּלּוּ. וְאֵין רְשׁוּת לְהִסְתַּכֵּל בָּעַיִן בַּקֶּשֶׁת כְּשֶׁנִּרְאֵית בָּעוֹלָם, שֶׁלֹּא יִתְרָאֶה קָלוֹן בַּשְּׁכִינָה. וְכֵן גּוֹנֵי הַקֶּשֶׁת הוּא מַרְאֶה מוּצָק קָשׁוּר כְּמַרְאֶה כָּבוֹד הָעֶלְיוֹן שֶׁלֹּא לְהִסְתַּכֵּל.

וְכֵיוָן שֶׁהָאָרֶץ רָאֲתָה אֶת הַקֶּשֶׁת הַזּוֹ, בְּרִית קְדוֹשָׁה, הִתְקַיְּמָה בְּקִיּוּם. וְעַל זֶה

וְחַד דְּאִתְכְּלִיל בֵּינַיְיהוּ כֻּלְּהוּ רָזָא חָדָא. וּבְגוֹ עֲנָנָא סָלְקָא לְאִתְחֲזָאָה. (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר. הַאי הִיא אֶבֶן שְׁתִיָּה דְּאִיהִי נְקוּדָה חָדָא דְּכָל עָלְמָא. וְקַיְימָא עֲלָהּ קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים. וּמַאי הִיא, כֻּרְסְיָיא קַדִּישָׁא עִלָּאָה דְּאִיהִי מְמַנָּא עַל אִלֵּין אַרְבַּע דְּמוּת כִּסֵּא בְּאַרְבַּע סָמְכִין, וְדָא הוּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֶה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה. דָּא הִיא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. מִכָּאן דְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב יְשַׁוּוּן (דף עב ע"א) יָתָהּ עַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. בְּגִין דְּהַאי כֻּרְסְיָיא לְדָא, כְּמַרְאֵה אָדָם דְּאִיהוּ דְּיוּקְנָא דְּיַעֲקֹב דְּאִיהוּ יָתִיב עֲלָהּ.

רִבִּי יְהוּדָה קָם לֵילְיָא חַד לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא בְּפַלְגוּ לֵילְיָא בְּבֵי אוּשְׁפִּיזָא בְּמָתָא מַחְסֵיָא. וְהָוָה תַּמָּן

לשון הקודש

וְהָיְתָה לְאוֹת בְּרִית בֵּין אֱלֹהִים וְגוֹ'. זֶה שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁאֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים וְאֶחָד שֶׁנִּכְלָל בֵּינֵיהֶם כֻּלָּם סוֹד אֶחָד, וּבְתוֹךְ הֶעָנָן עוֹלֶה לְהֵרָאוֹת. (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר – זוֹהִי אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה שֶׁהִיא נְקֻדָּה אַחַת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וְעוֹמֵד עָלֶיהָ קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים, וּמַהִי? הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁמְּמֻנֶּה עַל אַרְבָּעָה אֵלֶּה דְּמוּת כִּסֵּא בְּאַרְבָּעָה עַמּוּדִים, וְזוֹהִי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. **וְעַל** דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה – זוֹהִי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. מִכָּאן שֶׁתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב יָשִׂימוּ אוֹתָהּ עַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, מִשּׁוּם שֶׁזֶּה כִּסֵּא לָזֶה. כְּמַרְאֵה אָדָם, שֶׁהוּא הַדְּמוּת שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהוּא יוֹשֵׁב עָלֶיהָ.

רִבִּי יְהוּדָה קָם לַיְלָה אֶחָד לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה בְּאַכְסַנְיָה בְּעִיר מַחְסֵיָא,

בְּבֵיתָא חַד יוּדָאי דְּאַתָּא בִּתְרֵי קִסְיֵרֵי דְּקַטְפִּירָא. פְּתַח רִבִּי יְהוּדָה וְאָמַר (בראשית כח) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵית אֱלֹהִים. דָּא הִיא אֶבֶן שְׁתִיָּה דְּמִתַּמָּן אִשְׁתִּיל עָלְמָא וְעָלָה אִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא.

זָקַף רֵישֵׁיהּ הַהוּא יוּדָאי וְאָמַר לֵיהּ הַאי מִלָּה אֵיךְ אֶפְשָׁר, וְהָא אֶבֶן שְׁתִיָּה עַד לָא אִתְבְּרֵי עָלְמָא חֲוַת וּמִינָהּ אִשְׁתִּיל עָלְמָא, וְאַתְּ אֲמַרְתְּ וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה. דְּמַשְׁמַע דְּיַעֲקֹב שַׁוֵּי לָהּ הַשְׁתָּא דִּכְתִיב, (בראשית כח) וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׂם מְרַאֲשׁוֹתָיו. וְתוּ דְּיַעֲקֹב בְּבֵית אֵל הָוָה וְהַאי אַבְנָא חֲוַת בִּירוּשָׁלַם.

רִבִּי יְהוּדָה לָא אַסְחַר רֵישֵׁיהּ לְגַבֵּיהּ, פְּתַח וְאָמַר (עמוס ד) הִכּוֹן לִקְרַאת אֱלֹקֶיךָ יִשְׂרָאֵל. וּכְתִיב, (דברים כז) הַסְכֵּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל. מִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא בָּעְיָין כַּוָּנָה. וּמִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא בָּעָאן לְאִתְתַּקָּנָא בְּגוּפָא

לשון הקודש

וְהָיָה שָׁם בַּבַּיִת יְהוּדִי אֶחָד שֶׁבָּא בִּשְׁתֵּי אַמְתָּחוֹת שֶׁל מַלְבּוּשִׁים. פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (בראשית כח) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים – זוֹהִי אֶבֶן הַשְׁתִיָּה שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁתַּל הָעוֹלָם וְעָלֶיהָ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

הֵרִים רֹאשׁוֹ אוֹתוֹ יְהוּדִי וְאָמַר לוֹ, דָּבָר זֶה אֵיךְ אֶפְשָׁר? וַהֲרֵי אֶבֶן הַשְׁתִיָּה טֶרֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הָיְתָה, וּמִמֶּנָּה נִשְׁתַּל הָעוֹלָם, וְאַתָּה אָמַרְתָּ וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה, שֶׁמַּשְׁמַע שֶׁיַּעֲקֹב שָׂם אוֹתָהּ עַכְשָׁו, שֶׁכָּתוּב (שם) וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׂם מְרַאֲשֹׁתָיו? וְעוֹד, שֶׁיַּעֲקֹב בְּבֵית אֵל הָיָה, וְהָאֶבֶן הַזֹּאת הָיְתָה בִּירוּשָׁלַיִם.

רִבִּי יְהוּדָה לֹא סוֹבֵב רֹאשׁוֹ אֵלָיו, פָּתַח וְאָמַר, (עמוס ד) הִכּוֹן לִקְרַאת אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב (דברים כז) הַסְכֵּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל. דִּבְרֵי תוֹרָה צְרִיכִים כַּוָּנָה, וְדִבְרֵי

וּרְעוּתָא כְּחֲדָא. קָם הַהוּא יוּדָאי וְאִתְלַבַּשׁ, וְיָתִיב לְגַבֵּיהּ דְּרַבִּי יְהוּדָה, וְאָמַר זַכָּאִין אַתּוּן צַדִּיקַיָּא דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא יוֹמָא וְלֵילֵי.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה הַשְׁתָּא דְּכַוְּוּנַת גַּרְמָךְ, אִיהָא מִילָּךְ דְּנִתְחַבֵּר כְּחֲדָא. דְּהָא מִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא בָּעְיָין תִּקּוּנָא דְּגוּפָא וְתִקּוּנָא דְּלִבָּא. וְאִי לָאו בְּעַרְסָאי שְׁכִיבְנָא וּבְלִבָּאי אָמַרְנָא מִלִּין. אֶלָּא הָא תָּנֵינָן דְּאָפִילוּ חַד דְּיָתִיב וְלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא שְׁכִינְתָּא אִתְחַבְּרַת בַּחֲדֵיהּ, וּמַה שְׁכִינְתָּא הָכָא וְאֲנָא שָׁכִיב בְּעַרְסָאי. וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּבַעְיָין צַחוּתָא.

וְתוּ דְּכָל בַּר נָשׁ דְּקָם לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא מִפַּלְגוּ לֵילְיָא כַּד אִתְעַר רוּחַ צָפוֹן (בְּפַלְגוּ דְּלֵילְיָא) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתֵי לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא עִם צַדִּיקַיָּא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. וְהוּא וְכָל צַדִּיקַיָּא דְּבְגִנְתָּא כֻּלְּהוּ צַיְיתִין (לֵיהּ

לשון הקודש

תּוֹרָה צְרִיכִים לְהִתְתַּקֵּן בְּגוּף וְרָצוֹן כְּאֶחָד. קָם אוֹתוֹ יְהוּדִי וְהִתְלַבֵּשׁ, וְיָשַׁב אֵצֶל רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, אַשְׁרֵיכֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה יוֹמָם וָלַיְלָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, עַכְשָׁו שֶׁכַּוַּנְתְּ עַצְמְךָ, אֲמֹר דְּבָרְךָ שֶׁנִּתְחַבֵּר כְּאֶחָד, שֶׁדְּבְרֵי דִּבְרֵי תּוֹרָה צְרִיכִים תִּקּוּן הַגּוּף וְתִקּוּן הַלֵּב, וְאִם לֹא – בְּמִטָּתִי הָיִיתִי שׁוֹכֵב, וּבְלִבִּי הָיִיתִי אוֹמֵר דְּבָרִים. אֶלָּא הֲרֵי שְׁנֵינוּ, שֶׁאֲפִלּוּ אֶחָד שֶׁיּוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הַשְּׁכִינָה מִתְחַבֶּרֶת עִמּוֹ, וּמַה שְׁכִינָה כָּאן וַאֲנִי שׁוֹכֵב בְּמִטָּתִי?! וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁצְּרִיכִים צַחוּת.

וְעוֹד, שֶׁכָּל בֶּן אָדָם שֶׁקָּם לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה מֵחֲצוֹת הַלַּיְלָה, כְּשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת רוּחַ צָפוֹן [בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה], הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן. וְהוּא וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁבַּגַּן, כֻּלָּם מַקְשִׁיבִים [לוֹ,

(וְצַיְּתִין) לְאִלֵּין מִלִּין דְּנָפְקֵי מִפּוּמֵיהּ. וּמַה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל צַדִּיקַיָּיא מִתְעַדְּנִין לְמִשְׁמַע מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא בְּשַׁעֲתָא דָא וְאֲנָא אֶהֱא שָׁכִיב בְּעַרְסָאי. אָמַר לֵיהּ הַשְׁתָּא אִימָּא מִילָּךְ.

אָמַר לֵיהּ שְׁאֵילְנָא עַל מַה דְּאֲמַרְתְּ בִּפְסוּקָא דָא (רָזָא דְאֶבֶן שְׁתִיָּה דְאֲמַרְתְּ) **וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים** דְּדָא אֶבֶן שְׁתִיָּה. (הַשְׁתָּא דְצַיְּית לְמִלַּי) הֵיךְ אֶפְשָׁר, דְּהָא אֶבֶן שְׁתִיָּה עַד לָא אִתְבְּרֵי עָלְמָא הֲוַת וּמִנָּהּ אִשְׁתִּיל עָלְמָא, וְאַתְּ אֲמַרְתְּ אֲשֶׁר שַׂמְתִּי, דְּמַשְׁמַע דְּיַעֲקֹב שַׁוִּי לָהּ הַשְׁתָּא. וּכְתִיב וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׂם מְרַאֲשׁוֹתָיו.

וְתוּ דְּיַעֲקֹב בְּבֵית אֵל הָוָה וְאַבְנָא דָא הֲוַת בִּירוּשָׁלַם. אָמַר לֵיהּ כָּל אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל אִכְפַּל תְּחוֹתוֹי וְהַהוּא אֶבֶן תְּחוֹתֵיהּ הֲוַת. אָמַר לֵיהּ אֲשֶׁר

לשון הקודש

וּמַקְשִׁיבִים] לְאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁיּוֹצְאִים מִפִּיו. וּמָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁמִּתְעַדְּנִים לִשְׁמֹעַ דִּבְרֵי תוֹרָה בַּשָּׁעָה הַזּוֹ, וַאֲנִי אֶהְיֶה שׁוֹכֵב בְּמִטָּתִי?! אָמַר לוֹ, כְּעֵת אֱמֹר דְּבָרְךָ.

אָמַר לוֹ, שָׁאַלְתִּי עַל מַה שֶּׁאָמַרְתָּ בַּפָּסוּק הַזֶּה [סוֹד שֶׁל אֶבֶן הַשְׁתִּיָּה שֶׁאָמַרְתָּ], וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים, שֶׁזּוֹ אֶבֶן הַשְׁתִּיָּה, [וְעַכְשָׁו שֶׁמַּקְשִׁיב לְדִבְרֵי] אֵיךְ אֶפְשָׁר? שֶׁהֲרֵי אֶבֶן הַשְׁתִּיָּה טֶרֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הָיְתָה, וּמִמֶּנָּה נִשְׁתַּל הָעוֹלָם, וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֲשֶׁר שַׂמְתִּי, שֶׁמַּשְׁמָע שֶׁיַּעֲקֹב שָׂם אוֹתָהּ כָּעֵת, וְכָתוּב וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׂם מְרַאֲשֹׁתָיו?.

וְעוֹד, שֶׁיַּעֲקֹב בְּבֵית אֵל הָיָה, וְהָאֶבֶן הַזּוֹ הָיְתָה בִּירוּשָׁלַיִם. אָמַר לוֹ, כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִתְקַפְּלָה תַּחְתָּיו, וְאוֹתָהּ אֶבֶן

שָׁם כְּתִיב. וּכְתִיב וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה. אָמַר לֵיהּ אִי יָדַעְתְּ מִלָּה אִימָא לָהּ.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים יז) אֲנִי בְצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ. דָּוִד מַלְכָּא חֲבִיבוּתָא וּדְבֵקוּתָא דִילֵיהּ בְּהַאי אֶבֶן הָוָה. וְעַלָּהּ אָמַר (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. וְכַד בָּעָא לְאִסְתַּכְּלָא בְחִיזוּ יְקָרָא דְמָרֵיהּ, נְטַל לְהַאי אֶבֶן בִּידֵיהּ בְּקַדְמִיתָא וּלְבָתַר עָיִיל.

בְּגִין דְּכָל מָאן דְּבָעֵי לְאִתְחַזָּאָה קַמֵּי מָרֵיהּ, לָא אָעִיל אֶלָּא בְהַאי אֶבֶן. דִּכְתִיב, (ויקרא יג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. וְדָוִד מְשַׁבַּח גַּרְמֵיהּ וְאָמַר אֲנִי בְצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ. וְכָל אִשְׁתַּדְּלוּתֵיהּ דְּדָוִד לְאִתְחַזָּאָה בְהַאי אֶבֶן כְּדְקָא יָאוּת לְגַבֵּי דִלְעֵילָא.

לשון הקודש

תַּחְתָּיו הָיְתָה. אָמַר לוֹ, אֲשֶׁר שָׁם כָּתוּב, וְכָתוּב וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה. אָמַר לוֹ, אִם יָדַעְתָּ הַדָּבָר – אֱמֹר אוֹתוֹ. **פָּתַח** וְאָמַר, (תהלים יז) אֲנִי בְצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ. דָּוִד הַמֶּלֶךְ, הַחֲבִיבוּת וְהַדְּבֵקוּת שֶׁלּוֹ הָיְתָה בָּאֶבֶן הַזֹּאת, וְעָלֶיהָ אָמַר (שם קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. וּכְשֶׁרָצָה לְהִסְתַּכֵּל בְּמַרְאֵה כְּבוֹד רִבּוֹנוֹ, נָטַל אֶבֶן זוֹ בְּיָדוֹ בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ נִכְנַס.

מִשּׁוּם שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, לֹא נִכְנָס אֶלָּא עִם אֶבֶן זֹאת, שֶׁכָּתוּב (ויקרא יג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. וְדָוִד מְשַׁבֵּחַ עַצְמוֹ וְאוֹמֵר, אֲנִי בְצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ. וְכָל הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ שֶׁל דָּוִד לְהֵרָאוֹת בְּאֶבֶן זֹאת כָּרָאוּי כְּלַפֵּי מַעְלָה.

תָּא חֲזֵי, אַבְרָהָם אַתְקִין צְלוֹתָא דְצַפְּרָא וְאוֹדַע טִיבוּ דְמָארֵיהּ בְּעָלְמָא. וְאַתְקִין הַהִיא שַׁעֲתָא בְּתִקּוּנָהָא כְּדְקָא יָאוֹת דִּכְתִיב, (בראשית כב) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר. יִצְחָק אַתְקִין צְלוֹתָא דְמִנְחָה וְאוֹדַע בְּעָלְמָא דְּאִית דִּין וְאִית דַּיָּין דְּיָכוֹל לְשֵׁזָבָא וּלְמֵידַן עָלְמָא.

יַעֲקֹב אַתְקִין צְלוֹתָא דְעַרְבִית, וּבְגִין צְלוֹתָא דָא דְּאַתְקִין מַה דְּלָא אַתְקִין בַּר נָשׁ מִקַּדְמַת דְּנָא כְּדְקָא יָאוֹת. בְּגִין כָּךְ שַׁבַּח גַּרְמֵיהּ וְאָמַר (דף עב ע"ב) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה. דְּעַד הַהִיא שַׁעֲתָא לָא שַׁוֵּי לָהּ אַחֲרָא כַּוָּוֹתֵיהּ.

וּבְגִין כָּךְ וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׂם מְרַאֲשׁוֹתָיו וַיָּשֶׂם אוֹתָהּ מַצֵּבָה. מָאי מַצֵּבָה דְּהַוָּה נְפִילָה וְאוֹקִים לָהּ. וַיִּצֹּק שֶׁמֶן עַל רֹאשָׁהּ. דְּהָא בְּיַעֲקֹב תַּלְיָא מִילְּתָא לְמֶעְבַּד יַתִּיר מִכָּל בְּנֵי עָלְמָא. אָתָא

לשון הקודש

בֹּא וְתִרְאֶה, אַבְרָהָם תִּקֵּן תְּפִלַּת הַבֹּקֶר וְהוֹדִיעַ טוּב רִבּוֹנוֹ בָּעוֹלָם, וְתִקֵּן אוֹתָהּ הַשָּׁעָה בְּתִקּוּנֶיהָ כָּרָאוּי, שֶׁכָּתוּב (בראשית כב) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר. יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת מִנְחָה, וְהוֹדִיעַ בָּעוֹלָם שֶׁיֵּשׁ דִּין וְיֵשׁ דַּיָּן שֶׁיָּכוֹל לְהַצִּיל וְלָדוּן אֶת הָעוֹלָם.

יַעֲקֹב תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית, וּבִשְׁבִיל הַתְּפִלָּה הַזּוֹ שֶׁתִּקֵּן מַה שֶּׁלֹּא תִקֵּן בֶּן אָדָם מִקֹּדֶם לָזֶה כָּרָאוּי, לָכֵן שִׁבַּח אֶת עַצְמוֹ וְאָמַר וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה. שֶׁעַד אוֹתָהּ שָׁעָה לֹא תִקֵּן אוֹתָהּ אַחֵר כְּמוֹתוֹ.

וְלָכֵן וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וַיָּשֶׂם אוֹתָהּ מַצֵּבָה. מַה זֶּה מַצֵּבָה? שֶׁהָיְתָה נְפוּלָה, וְהֵקִים אוֹתָהּ. וַיִּצֹּק שֶׁמֶן עַל רֹאשָׁהּ. שֶׁהֲרֵי בְּיַעֲקֹב תָּלוּי

רִבִּי יְהוּדָה וּנְשָׁקֵיהּ, אָמַר לֵיהּ וְכָל הַאי יְדַעְתְּ (וְהֵיךְ) וְאַתְּ מִשְׁתַּדֵּל בִּסְחוֹרְתָּא וּמַנַּח חַיֵּי עָלְמָא. אָמַר לֵיהּ דְּהַוָּה דְחִיקָא לִי שַׁעֲתָא, וְאִית לִי תְּרֵין בְּנִין וְקָיְימִין כָּל יוֹמָא בְּבֵי רַב וְאֲנָא אִשְׁתַּדַּלְנָא עַל מְזוֹנַיְיהוּ וּלְמֵיהַב לוֹן אֲגַר לְמוֹרַיְיהוּ בְּגִין דְּיִשְׁתַּדְּלוּן בְּאוֹרַיְיתָא.

פְּתַח וְאָמַר, (מלכים א ב) **וּשְׁלֹמֹה יָשַׁב עַל כִּסֵּא דָוִד אָבִיו וַתִּכּוֹן מַלְכוּתוֹ מְאֹד. מָאי שְׁבָחָא דָא. אֶלָּא דְּאַתְקִין אֶבֶן שְׁתִיָּה וְשַׁוֵּי עֲלָהּ קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים וּכְדֵין וַתִּכּוֹן מַלְכוּתוֹ מְאֹד. וּכְתִיב,** (בראשית ט) **וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם. דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תִּיאוּבְתָּא דִּילֵיהּ בָּהּ תָּדִיר, וּמַאן דְּלָא אִתְחַזֵּי בָּהּ לָא אָעִיל קַמֵּי מָאֲרֵיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם.**

לשון הקודש

הַדָּבָר לַעֲשׂוֹת יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. בָּא רַבִּי יְהוּדָה וּנְשָׁקוֹ. אָמַר לוֹ, וְכָל זֶה יָדַעְתָּ, וְאֵיךְ אַתָּה עוֹסֵק בִּסְחוֹרָה וּמַנִּיחַ חַיֵּי עוֹלָם?! אָמַר לוֹ, שֶׁדְּחוּקָה הָיְתָה לִי הַשָּׁעָה, וְיֵשׁ לִי שְׁנֵי בָנִים, וְעוֹמְדִים כָּל הַיּוֹם בְּבֵית הָרַב, וַאֲנִי מִשְׁתַּדֵּל בִּמְזוֹנָם וְלָתֵת לָהֶם שָׂכָר לְמוֹרָם כְּדֵי שֶׁיַּעַסְקוּ בַּתּוֹרָה.

פְּתַח וְאָמַר, (מלכים-א ב) **וּשְׁלֹמֹה יָשַׁב עַל כִּסֵּא דָוִד אָבִיו וַתִּכּוֹן מַלְכוּתוֹ מְאֹד.** מַה הוּא הַשֶּׁבַח הַזֶּה? אֶלָּא שֶׁהִתְקִין אֶבֶן שְׁתִיָּה וְשָׂם עָלֶיהָ קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְאָז וַתִּכּוֹן מַלְכוּתוֹ מְאֹד. וְכָתוּב (בראשית ט) **וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם.** שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חִשְׁקוֹ בָּהּ תָּמִיד, וּמִי שֶׁלֹּא נִרְאֶה עִמָּהּ, לֹא נִכְנָס לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם.

וּרְאִיתִיהָ. מָאי וּרְאִיתִיהָ, רָזָא הוּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (יחזקאל ט) וְהִתְוִיתָ תָּיו עַל מִצְחוֹת וְגוֹ'. לְאִתְחַזָּאָה עֲלַיְיהוּ. וְאִיכָּא דְּאָמְרֵי דָּא רְשִׁימוּ דְּאָת קַדִּישָׁא דִּי בְּבִשְׂרָא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה וַדַּאי כֻּלָּא הוּא. (ד"א הָכִי) אֲבָל הַאי קֶשֶׁת דְּאִתְחַזֵּי בְּעָלְמָא בְּרָזָא עִלָּאָה קָיְימָא. וְכַד יִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא זְמִינָא הַאי קֶשֶׁת לְאִתְקַשְׁטָא בְּגַוְונוֹי כְּכַלָּה דָּא דְּמִתְקַשְׁטָא לְבַעֲלָהּ. אָמַר לֵיהּ הַהוּא יוּדָאי כָּךְ אָמַר לִי אַבָּא כַּד הָוָה מִסְתַּלֵּק מֵעָלְמָא (אָמַר לִי) לָא תְּצַפֵּי לְרַגְלֵי דִּמְשִׁיחָא עַד דְּיִתְחַזֵּי הַאי קֶשֶׁת בְּעָלְמָא (ד"א ל"ג בְּעַנְנָא) מִתְקַשְׁטָא בְּגַוְונֵי נְהִירִין וְיִתְנְהִיר לְעָלְמָא. וּכְדֵין צְפֵי לֵיהּ לְמָשִׁיחַ.

מְנָלָן, דִּכְתִיב וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. וְהַשְׁתָּא דְּאִתְחַזְיָא בִּגְוָונִין חֲשׁוֹכִין מִתְחַזְיָא לְדוּכְרָנָא

לשון הקודש

וּרְאִיתִיהָ, מַה זֶּה וּרְאִיתִיהָ? סוֹד הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל ט) וְהִתְוִיתָ תָּו עַל מִצְחוֹת וְגוֹ', לְהֵרָאוֹת עֲלֵיהֶם. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, זֶה רִשֻׁם הָאוֹת הַקָּדוֹשׁ שֶׁבַּבָּשָׂר. **אָמַר** רַבִּי יְהוּדָה, וַדַּאי הַכֹּל הוּא. [כָּךְ] אֲבָל קֶשֶׁת זוֹ שֶׁנִּרְאֵית בָּעוֹלָם עוֹמֶדֶת בְּסוֹד עֶלְיוֹן, וּכְשֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מֵהַגָּלוּת, עֲתִידָה קֶשֶׁת זוֹ לְהִתְקַשֵּׁט בִּגְוָנִים כַּכַּלָּה הַזּוֹ שֶׁמִּתְקַשֶּׁטֶת לְבַעְלָהּ. אָמַר לוֹ אוֹתוֹ יְהוּדִי, כָּךְ אָמַר לִי אַבָּא, כְּשֶׁהָיָה מִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם, [אָמַר לִי] אַל תְּצַפֶּה לְרַגְלֵי מָשִׁיחַ עַד שֶׁתֵּרָאֶה קֶשֶׁת זוֹ בָּעוֹלָם [בֶּעָנָן] מְקֻשֶּׁטֶת בִּגְוָנִים מְאִירִים וְיוֹאִיר לָעוֹלָם, וְאָז צַפֵּה לַמָּשִׁיחַ.

מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. וְכָעֵת שֶׁנִּרְאֵית בִּגְוָנִים חֲשׁוּכִים,

(וְהִיא לִזְכּוֹר) דְּלָא יֵיתֵי מַבּוּל. אֲבָל בְּהַהִיא זִמְנָא אִתְחַזְיָיא בִּגְוָונִין נְהִירִין וּמִתְקַשְּׁטָא בְּתִקּוּנָא כְּכַלָּה דְּמִתְקַשְּׁטָא לְבַעֲלָהּ וּכְדֵין לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם וְיִדְכַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַאי בְּרִית דְּאִיהוּ בְּגָלוּתָא וְיָקִים לָהּ מֵעַפְרָא הָדָא הוּא דִכְתִיב, (הושע ג) וּבִקְשׁוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת דָּוִד מַלְכָּם. וּכְתִיב, (ירמיה ל) וְעָבְדוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת דָּוִד מַלְכָּם אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם, אֲשֶׁר אָקִים מֵעָפָר כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (עמוס ט) אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת. וְעַל דָּא וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם וּלְאַקְמָא לָהּ מֵעַפְרָא.

וְאָמַר הָכִי אַבָּא דִבְגִין כָּךְ אִדְכַּר בְּאוֹרַיְיתָא פּוּרְקָנָא דְיִשְׂרָאֵל וּדְכוּרְנָא דִילָהּ. וְדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה נד) אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבוֹר מֵי נֹחַ עוֹד עַל הָאָרֶץ כֵּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקְּצוֹף עָלַיִךְ וּמִגְּעָר בָּךְ: (דף עב ע"ב)

לשון הקודש

נִרְאֵית לְזִכָּרוֹן [וְהִיא לִזְכֹּר] שֶׁלֹּא יָבֹא מַבּוּל. אֲבָל בְּאוֹתוֹ זְמַן נִרְאֵית בִּגְוָנִים מְאִירִים וּמְקֻשֶּׁטֶת בְּתִקּוּן כְּמוֹ כַּלָּה שֶׁמִּתְקַשֶּׁטֶת לְבַעְלָהּ, וְאָז לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם, וְיִזְכֹּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַבְּרִית הַזּוֹ שֶׁהִיא בַּגָּלוּת וִיקִימָהּ מֵהֶעָפָר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (הושע ג) וּבִקְשׁוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִיד מַלְכָּם. וְכָתוּב (ירמיה ל) וְעָבְדוּ אֵת ה' אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִד מַלְכָּם אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם. אֲשֶׁר אָקִים מֵעָפָר. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עמוס ט) אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת. וְעַל זֶה וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם וְלַהֲקִימָהּ מֵהֶעָפָר.

וְאָמַר כָּךְ אַבָּא, שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ נִזְכְּרָה בַּתּוֹרָה גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל וְזִכְרוֹנָהּ. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נד) אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבֹר מֵי נֹחַ עוֹד עַל הָאָרֶץ כֵּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקְּצֹף עָלַיִךְ וּמִגְּעָר בָּךְ.

וַיִּהְיוּ בְּנֵי נֹחַ הַיּוֹצְאִים מִן הַתֵּבָה. רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר כֵּיוָן דִּכְתִיב וַיִּהְיוּ בְּנֵי נֹחַ. אַמַּאי אָמַר הַיּוֹצְאִים מִן הַתֵּבָה. וְכִי בְּנִין אַחֲרָנִין הֲווֹ לֵיהּ דְּלָא נָפְקֵי מִן תֵּיבוּתָא. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא אִין. דְּהָא לְבָתָר אוֹלִידוּ בְּנוֹי בְּנִין. דִּכְתִיב אֵלֶּה תוֹלְדוֹת שֵׁם וְגוֹ'. וְאִנּוּן לָא נָפְקֵי מִגּוֹ תֵּיבוּתָא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב הַיּוֹצְאִים מִן הַתֵּיבָה שֵׁם וְחָם וָיָפֶת.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר אִילּוּ הֲוֵינָא שְׁכִיחַ בְּעָלְמָא כַּד יָהִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סִפְרָא דְּחַנּוֹךְ בְּעָלְמָא וְסִפְרָא דְּאָדָם, אַתְקִיפְנָא דְּלָא יִשְׁתַּכְּחוּן בֵּין בְּנֵי אֱנָשָׁא, בְּגִין דְּלָא חַיְישׁוּ כָּל חַכְמָאן לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ וְטָעָן בְּמִלִּין אַחֲרָנִין לְאַפָּקָא מֵרְשׁוּ עִלָּאָה לִרְשׁוּ אַחֲרָא. וְהַשְׁתָּא הָא חַכִּימֵי עָלְמָא יָדְעִין מִלִּין וְסָתְמִין לוֹן וּמִתְתַּקְּפֵי בְּפוּלְחָנָא דְּמָארֵיהוֹן.

לשון הקודש

וַיִּהְיוּ בְּנֵי נֹחַ הַיּוֹצְאִים מִן הַתֵּבָה. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב וַיִּהְיוּ בְּנֵי נֹחַ, לָמָּה אָמַר הַיּוֹצְאִים מִן הַתֵּבָה? וְכִי בָּנִים אֲחֵרִים הָיוּ לוֹ שֶׁלֹּא יָצְאוּ מֵהַתֵּבָה? אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, כֵּן, שֶׁהֲרֵי אַחַר כָּךְ הוֹלִידוּ בָּנָיו בָּנִים, שֶׁכָּתוּב אֵלֶּה תּוֹלְדֹת שֵׁם וְגוֹ', וְהֵם לֹא יָצְאוּ מֵהַתֵּבָה. וְלָכֵן כָּתוּב הַיּוֹצְאִים מִן הַתֵּבָה שֵׁם וְחָם וָיָפֶת.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, אִלּוּ הָיִיתִי מָצוּי בָּעוֹלָם כְּשֶׁנָּתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סִפְרוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ בָּעוֹלָם וְסִפְרוֹ שֶׁל אָדָם, הָיִיתִי מִתְחַזֵּק שֶׁלֹּא יִמָּצְאוּ בֵּין הָאֲנָשִׁים, כִּי לֹא חָשְׁשׁוּ כָּל הַחֲכָמִים לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם וְטָעוּ בִּדְבָרִים אֲחֵרִים לְהוֹצִיא מֵרְשׁוּת עֶלְיוֹנָה לִרְשׁוּת אַחֶרֶת, וְכָעֵת הִנֵּה חַכְמֵי הָעוֹלָם יוֹדְעִים דְּבָרִים וּמַסְתִּירִים אוֹתָם וּמִתְחַזְּקִים בַּעֲבוֹדַת רִבּוֹנָם.

וְהַאי קְרָא אַשְׁכַּחְנָא בְּרָזָא דְּרָזִין. (תּוֹסֶפְתָּא) דְּכַד אִתְעַר חֶדְוָה דְּכָל חֶדְוָון טְמִירָא סְתִימָא סַבְתָּא דְּסַבְתִּין אַנְהִיר מִנֵּיהּ נְהִירוּ דַקִּיק. חֶדְוָה דְּכָל חֶדְוָון נָהִיר לְיָמִינָא בִּמְשַׁח רְבוּת עִלָּאָה. וְנָהִיר לִשְׂמָאלָא בְּחֶדְוָה דְּחַמְרָא טַב, נָהִיר לְאֶמְצָעִיתָא בְּחֶדְוָה (ד"א דְּאַרְגְּוָנָא) דְּתְרֵין סִטְרִין. רוּחַ אִתְעַר וְרוּחַ סָלְקָא וְאִתְיְיהִיב בְּרוּחָא.

דְּבְקָן דָּא בְּדָא. תְּלַת עָאלִין בִּתְלַת. מִגּוֹ תְּלַת נָפְקָא חַד בְּרִית דְּדָבְקָא בִּבְרִית. אִתְעֲבָרַת רוּחַ דְּסָלְקָא, מִתְעֲבָרַת מִנֵּיהּ. כַּד אִתְיְיהִיבַת בִּתְרֵין סִטְרִין אִתְדַּבְּקוּ רוּחָא בְּרוּחָא (דף עג ע"א) וּמִתְעַבְּרָן מִתְּלַת בְּנִין. וְנֹחַ וְתֵיבָה נָפְקוּ מִנַּיְיהוּ תְּלָתָא, כְּגַוְונָא דִּתְלָתָא עִלָּאִין, וְאִלֵּין אִנּוּן דְּנָפְקוּ מִגּוֹ תֵּיבוּתָא שֵׁם וְחָם וְיָפֶת. שֵׁם דְּבִסְטַר יָמִינָא, חָם דְּבִסְטַר שְׂמָאלָא. יֶפֶת אַרְגְּוָנָא דְּכָלִיל לוֹן.

לשון הקודש

וּפָסוּק זֶה מָצָאתִי בְּסוֹד הַסּוֹדוֹת [תּוֹסֶפְתָּא], שֶׁכְּשֶׁמְּעוֹרֵר חֶדְוַת כָּל הַחֶדְוּוֹת הַטָּמִיר הַנִּסְתָּר, זְקַן הַזְּקֵנִים מֵאִיר מִמֶּנּוּ אוֹר דַּקִּיק. חֶדְוַת כָּל הַחֶדְוּוֹת מֵאִיר לְיָמִין בְּשֶׁמֶן מִשְׁחָה עֶלְיוֹן, וּמֵאִיר לַשְּׂמֹאל בְּחֶדְוַת הַיַּיִן הַטּוֹב, מֵאִיר לָאֶמְצַע בְּחֶדְוָה [שֶׁל הָאַרְגָּמָן] שֶׁל שְׁנֵי צְדָדִים. רוּחַ מִתְעוֹרֶרֶת וְרוּחַ עוֹלָה וְנִתָּן בָּרוּחַ. **דְּבֵקִים** זֶה בָּזֶה. שָׁלֹשׁ נִכְנָסִים לְשָׁלֹשׁ. מִתּוֹךְ שָׁלֹשׁ יוֹצֵאת בְּרִית אַחַת שֶׁדָּבְקָה בַּבְּרִית. עוֹבֶרֶת הָרוּחַ הָעוֹלָה וּמִתְעַבֶּרֶת מִמֶּנּוּ. כְּשֶׁנִּתֶּנֶת בִּשְׁנֵי צְדָדִים, נִדְבָּקִים רוּחַ בְּרוּחַ, וּמִתְעַבְּרוֹת מִשְּׁלֹשָׁה בָּנִים. וְנֹחַ וְתֵבָה יָצְאוּ מֵהֶם שְׁלֹשָׁה, כְּמוֹ שְׁלֹשֶׁת הָעֶלְיוֹנִים, וְאֵלֶּה הֵם שֶׁיָּצְאוּ מִתּוֹךְ הַתֵּבָה – שֵׁם וְחָם וָיָפֶת. שֵׁם שֶׁבְּצַד יָמִין, חָם

וְחָם הוּא אֲבִי כְנָעַן. זוֹהֲמָא דְדַהֲבָא תְּחוֹת קַסְטִיפִּין. אִתְעֲרוּתָא דְרוּחָא מְסָאֲבָא דְנָחָשׁ קַדְמָאָה. וּבְגִין כָּךְ רְשִׁים וְאָמַר, וְחָם הוּא אֲבִי כְנָעַן. דְּאַיְיתֵי לְוָוטִין עַל עָלְמָא. הַהוּא כְנָעַן דְּאִתְלַטְיָא. הַהוּא כְנָעַן דְּאַחְשִׁיךְ אַנְפֵּי בְרִיָּין.

וּבְגִין כָּךְ (כֻּלְּהוּ) לָא נָפִיק מִגּוֹ כְּלָלָא דְכֻלְּהוּ אֶלָּא דָא דִּכְתִיב וְחָם הוּא אֲבִי כְנָעַן. הַהוּא דְאַחְשִׁיךְ עָלְמָא, וְלָא כְתִיב בִּכְלָלָא דָא וְשֵׁם הוּא אֲבִי כָּךְ אוֹ יֶפֶת הוּא אֲבִי כָּךְ, אֶלָּא מִיָּד קָפַץ וְאָמַר וְחָם הוּא אֲבִי כְנָעַן. וַדַּאי.

וְעַל דָּא כַּד אָתָא אַבְרָהָם מַה כְתִיב (בראשית יב) וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בָּאָרֶץ. דְּעַד לָא הָוָה קִיּוּמָא דְאַבָהָן וְלָא אָתוּ זַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל בְּעָלְמָא, דְּיִפּוּק שְׁמָא דָא וְיֵיעוּל שְׁמָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא. כַּד הֲווֹ זַכָּאִין יִשְׂרָאֵל אִקְרֵי

לשון הקודש

שֶׁבְּצַד שְׂמֹאל, יֶפֶת אַרְגָּמָן שֶׁכּוֹלֵל אוֹתָם. **וְחָם** הוּא אֲבִי כְנָעַן, זֻהֲמַת הַזָּהָב תַּחַת סִיגִים. הִתְעוֹרְרוּת רוּחַ הַטֻּמְאָה שֶׁל נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי. וְלָכֵן רָשַׁם וְאָמַר, וְחָם הוּא אֲבִי כְנָעַן. שֶׁהֵבִיא קְלָלוֹת עַל הָעוֹלָם. אוֹתוֹ כְּנַעַן שֶׁהִתְקַלֵּל, אוֹתוֹ כְנַעַן שֶׁהֶחְשִׁיךְ פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת.

וְלָכֵן (כֻּלָּם) לֹא יָצָא מִכְּלַל כֻּלָּם, אֶלָּא זֶה שֶׁכָּתוּב וְחָם הוּא אֲבִי כְנָעַן, אוֹתוֹ שֶׁהֶחְשִׁיךְ אֶת הָעוֹלָם, וְלֹא כָתוּב בִּכְלַל זֶה וְשֵׁם הוּא אֲבִי כָּךְ אוֹ יֶפֶת הוּא אֲבִי כָּךְ, אֶלָּא מִיָּד קָפַץ וְאָמַר וְחָם הוּא אֲבִי כְנָעַן. וַדַּאי.

וְעַל זֶה, כְּשֶׁבָּא אַבְרָהָם, מַה כָּתוּב? (בראשית יב) וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בָּאָרֶץ. שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיָה קִיּוּם שֶׁל הָאָבוֹת וְלֹא בָּאוּ זֶרַע שֶׁל יִשְׂרָאֵל לָעוֹלָם שֶׁיֵּצֵא הַשֵּׁם הַזֶּה וְיִכָּנֵס שֵׁם עֶלְיוֹן קָדוֹשׁ. כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל צַדִּיקִים,

אַרְעָא עַל שְׁמָא דָא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כַּד לָא זָכוּ אִקְרֵי אַרְעָא עַל שְׁמָא אַחֲרָא, אֶרֶץ כְּנָעַן.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית ט) וַיֹּאמֶר אָרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו. דְּאִיהוּ אַיְיתֵי לְוָוטִין עַל עָלְמָא. וּבְנָחָשׁ מַה כְּתִיב, (בראשית ג) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה. הַיְינוּ דִכְתִיב עֶבֶד עֲבָדִים. וְעַל דָּא כְּתִיב שֵׁם חָם וְיָפֶת. תְּלַת אִלֵּין בְּנֵי נֹחַ הַיּוֹצְאִים מִן הַתֵּיבָה כִּדְקָאַמְרִינָן:

שְׁלֹשָׁה אֵלֶּה בְּנֵי נֹחַ. קִיּוּמָא דְכָל עָלְמָא, קִיּוּמָא דְרָזָא עִלָּאָה. וּמֵאֵלֶּה נָפְצָה כָל הָאָרֶץ. הַיְינוּ רָזָא (דָּא) דִתְלַת גְּוָונִין עִלָּאִין. דְּכַד הַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק אַשְׁקֵי לְגִנְתָּא בְּחֵילָא דִתְלַת אִלֵּין עִלָּאִין. וּמִתַּמָּן אִתְפָּרְשָׁן גְּוָונִין דִלְתַתָּא כָּל חַד וְחַד כָּלִיל בְּחַבְרֵיהּ, לְאַחֲזָאָה דִיקָרָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְפַּשַּׁט

לשון הקודש

נִקְרָאָה הָאָרֶץ עַל הַשֵּׁם הַזֶּה – אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁלֹּא זָכוּ, נִקְרָאָה הָאָרֶץ עַל שֵׁם אַחֵר – אֶרֶץ כְּנַעַן.

וְעַל זֶה כָּתוּב (שם ט) וַיֹּאמֶר אָרוּר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו. שֶׁהוּא הֵבִיא קְלָלוֹת עַל הָעוֹלָם. וּבַנָּחָשׁ מַה כָּתוּב? (שם ג) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה, הַיְינוּ מַה שֶּׁכָּתוּב עֶבֶד עֲבָדִים. וְעַל זֶה כָּתוּב שֵׁם וְחָם וְיָפֶת. שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה בְּנֵי נֹחַ הַיּוֹצְאִים מִן הַתֵּבָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

שְׁלֹשָׁה אֵלֶּה בְּנֵי נֹחַ, הַקִּיּוּם שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, הַקִּיּוּם שֶׁל סוֹד עֶלְיוֹן. וּמֵאֵלֶּה נָפְצָה כָל הָאָרֶץ, הַיְינוּ סוֹד [זֶה] שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים הָעֶלְיוֹנִים. שֶׁכְּשֶׁאוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, מַשְׁקֶה אֶת הַגָּן בַּכֹּחַ שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ. וּמִשָּׁם נִפְרָדִים הַגְּוָנִים שֶׁלְּמַטָּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּלוּל בַּחֲבֵרוֹ, לְהַרְאוֹת שֶׁכְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

לְעֵילָא וְתַתָּא, וְאִיהוּ חַד בְּעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר תְּלַת גְּוָונִין אִלֵּין בְּכָל אִנּוּן דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דְּקֻדְשָׁה, וּמֵהֵיזוּ דִּתְלַת גְּוָונִין אִלֵּין מִתְפָּרְשָׁאן לְכָל אִנּוּן דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דְּרוּחָא אַחֲרָא. וְכַד תִּסְתַּכֵּל בְּרָזָא דְּדַרְגִּין תִּשְׁכַּח הֵיךְ מִתְפָּרְשָׁן גְּוָונִין לְכָל אִנּוּן סִטְרִין עַד דְּעָיְלִין לְתַתָּא בְּרָזָא דְּאִנּוּן שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִין צִנּוֹרִין (סִטְרֵי) דְּדַשֵּׁי דְּדָחָפְיָין לִתְהוֹמֵי.

וְכֹלָּא יְדִיעָא לַחֲכִימִין עֶלְיוֹנִין. זַכָּאָה חוּלַקְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בִּיקָרֵיהוֹן וְגָלֵי לוֹן סִתְרִין עִלָּאִין דְּחָכְמְתָא, עֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (תהלים כה) סוֹד יְיָ לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם.

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר (ישעיה כה) יְיָ אֱלֹהַי אַתָּה אֲרוֹמִמְךָ אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא עֵצוֹת

לשון הקודש

הִתְפַּשֵּׁט לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהוּא אֶחָד בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ בְּכָל אוֹתָם שֶׁבָּאִים מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה, וּמִמַּרְאֵה שֶׁל שְׁלֹשֶׁת גְּוָנִים אֵלּוּ נִפְרָדִים לְכָל אוֹתָם שֶׁבָּאִים מִצַּד הָרוּחַ הָאַחֵרֶת, וּכְשֶׁתִּסְתַּכֵּל בְּסוֹד הַדְּרָגוֹת תִּמְצָא אֵיךְ נִפְרָדִים הַגְּוָנִים לְכָל אוֹתָם הַצְּדָדִים, עַד שֶׁנִּכְנָסִים לְמַטָּה בַּסּוֹד שֶׁל אוֹתָם עֶשְׂרִים וְשִׁבְעָה הַצִּנּוֹרוֹת, [הַצְּדָדִים] שֶׁל הַדְּלָתוֹת שֶׁמְּכַסִּים אֶת הַתְּהוֹמוֹת.

וְהַכֹּל יָדוּעַ לַחֲכָמִים עֶלְיוֹנִים. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בִּכְבוֹדָם וְגִלָּה לָהֶם סִתְרֵי חָכְמָה עֶלְיוֹנִים, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (תהלים כה) סוֹד ה' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה כה) ה' אֱלֹהַי אַתָּה אֲרוֹמִמְךָ אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא

מֵרָחוֹק אֱמוּנָה אֹמֶן. כַּמָּה אִית לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא לְאִסְתַּכְּלָא בִּיקָרָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּלְשַׁבְּחָא לִיקָרֵיהּ. בְּגִין דְּכָל מָאן דְּיָדַע לְשַׁבְּחָא לְמָארֵיהּ כְּדְקָא יָאוֹת, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לֵיהּ רְעוּתֵיהּ. וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּאַסְגֵּי בִּרְכָאן לְעֵילָא וְתַתָּא.

וְעַל דָּא מָאן דְּיָדַע לְשַׁבְּחָא לֵיהּ לְמָארֵיהּ וּלְיַחֲדָא שְׁמֵיהּ, חָבִיב הוּא לְעֵילָא וְחָמִיד לְתַתָּא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּבַּח בֵּיהּ (נ"א בִּיקָרֵיהּ), וְעָלֵיהּ כְּתִיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר:

וַיָּחֶל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטַּע כָּרֶם. רִבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי. חַד אָמַר מִגַּן עֵדֶן (אִתְרַכְּבַת) אִתְתַּרְכַּת וּנְצִיב לָהּ הָכָא. וְחַד אָמַר בְּאַרְעָא הֲוַת וְעָקַר לָהּ וְשָׁתַל לָהּ, וּבְהַהוּא יוֹמָא עַבְדַת אִיבִּין וְנִיצַת לַבְלְבִין

לשון הקודש

עֵצוֹת מֵרָחוֹק אֱמוּנָה אֹמֶן. כַּמָּה יֵשׁ לִבְנֵי אָדָם לְהִסְתַּכֵּל בִּכְבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְשַׁבֵּחַ לִכְבוֹדוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכָּל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְשַׁבֵּחַ אֶת רִבּוֹנוֹ כָּרָאוּי, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה אֶת רְצוֹנוֹ, וְלֹא עוֹד – אֶלָּא שֶׁמַּרְבֶּה בְּרָכוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וְעַל כֵּן, מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְשַׁבֵּחַ אֶת רִבּוֹנוֹ וּלְיַחֵד אֶת שְׁמוֹ, חָבִיב הוּא לְמַעְלָה וְנֶחְמָד לְמַטָּה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּבֵּחַ בּוֹ [וּבִכְבוֹדוֹ], וְעָלָיו כָּתוּב (שם מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

וַיָּחֶל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטַּע כָּרֶם. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי. אֶחָד אָמַר מִגַּן עֵדֶן [נִתְרַכְּבָה] גֹּרְשָׁה וְנָטַע אוֹתָהּ כָּאן. וְאֶחָד אָמַר בָּאָרֶץ הָיְתָה, וְעָקַר אוֹתָהּ וְשָׁתַל אוֹתָהּ, וּבְאוֹתוֹ יוֹם עָשְׂתָה פֵּרוֹת וְנִצְנְצוּ לִבְלוּבִים וַעֲנָבִים, וְהָיָה סוֹחֵט אוֹתָהּ

וְעֲנָבִים וְהַוָה סָחִיט לָהּ וְשָׁתֵי מִן חַמְרָא וְרָוֵי.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר רָזָא דְחָכְמְתָא אִיהוּ הָכָא בְּהַאי קְרָא. כַּד בָּעָא נֹחַ לְמִבְדַּק בְּהַהוּא חוֹבָא דְבָדַק אָדָם הָרִאשׁוֹן. לָאו לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ, אֶלָּא לְמִנְדַּע וּלְאַתְקָנָא עָלְמָא וְלָא יְכִיל. סָחַט עֲנָבִים לְמִבְדַּק בְּהַהוּא כֶּרֶם. כֵּיוָן דְּמָטָא לְהַאי, (ד"א כְּדֵין) וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל. וְלָא הָוָה לֵיהּ חֵילָא לְמֵיקַם. וּבְגִין כָּךְ וַיִּתְגַּל גַּלֵּי פִּרְצָה דְעָלְמָא דְהַהוּא סָתִים. בְּתוֹךְ אָהֳלֹה כְּתִיב בְּה"א. וְעַל דָּא כְּתִיב וְאַל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ. בְּתוֹךְ (דף עג ע"ב) אָהֳלָהּ דְּהַהוּא כֶּרֶם.

כְּגַוְונָא דָא בְּנֵי אַהֲרֹן דְּתָנֵינָן שְׁתוּיֵי יַיִן הֲווֹ. וְכִי מָאן יָהִיב לוֹן חַמְרָא בְּהַהוּא אֲתַר לְמִשְׁתֵּי. אִי סַלְקָא דַעְתָּךְ דְּאִנּוּן חֲצִיפִין הֲווֹ דְּרָווֹ חַמְרָא. לָאו הָכִי, אֶלָּא וַדַּאי מֵהַהוּא חַמְרָא רָווֹ דִּכְתִיב, (ויקרא י)

לשון הקודש

וְשׁוֹתֶה מֵהַיַּיִן וּמִשְׁתַּכֵּר.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, סוֹד הַחָכְמָה הוּא כָּאן בַּפָּסוּק הַזֶּה. כְּשֶׁרָצָה נֹחַ לִבְדֹּק בְּאוֹתוֹ חֵטְא שֶׁבָּדַק אָדָם הָרִאשׁוֹן – לֹא כְּדֵי לְהִתְדַּבֵּק בּוֹ, אֶלָּא לָדַעַת וּלְתַקֵּן הָעוֹלָם, וְלֹא יָכֹל. סָחַט עֲנָבִים לִבְדֹּק בְּאוֹתוֹ כֶּרֶם. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ לָזֶה, וְאָז וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל, וְלֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד. וְלָכֵן וַיִּתְגַּל, גִּלָּה פִּרְצָה שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהָיְתָה נִסְתֶּרֶת. בְּתוֹךְ אָהֳלֹה, כָּתוּב בְּהֵ"א. וְעַל זֶה כָּתוּב וְאַל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ. בְּתוֹךְ אָהֳלָהּ שֶׁל אוֹתָהּ כֶּרֶם.

כְּמוֹ זֶה בְּנֵי אַהֲרֹן שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁהָיוּ שְׁתוּיֵי יַיִן, וְכִי מִי נָתַן לָהֶם יַיִן בְּאוֹתוֹ מָקוֹם לִשְׁתּוֹת? אִם תַּעֲלֶה בְּדַעְתְּךָ שֶׁהָיוּ חֲצוּפִים שֶׁשָּׁתוּ יַיִן – לֹא כָּךְ! אֶלָּא וַדַּאי

וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְיָ אֵשׁ זָרָה. כְּתִיב הָכָא אֵשׁ זָרָה וּכְתִיב הָתָם (משלי ז) **לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה וְכֹלָּא חַד מִלָּה.**

וְכֵן כְּגַוְונָא דָא וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל. וְעַל דָּא אִתְעַר חָם אֲבִי כְנָעַן כְּמָה דְאִתְּמַר וְאִתְיְהִיב אֲתַר לִכְנַעַן לְשַׁלְטָאָה, וּמַאי דְּהַוָה הָדֵין צַדִּיק בְּרָזָא דִּבְרִית סֵרְסוֹ. וְתַנְיָא דְּאַעֲבַר מִינֵיהּ הַהוּא קִיּוּמָא.

וּבְגִין כָּךְ אָמַר אָרוּר דְּהָא לְוָוטִין אִתְעָרוּ בְּקַדְמִיתָא עַל יְדֵיהּ בְּעָלְמָא. (וְעַל דָּא וַיֹּאמֶר אָרוּר כְּנָעַן דְּהָא לְוָוטִין יֵיתוּן עַל עָלְמָא כְּקַדְמִיתָא). **עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וְגו'. כֹּלָּא יִתְתַּקַּן לְזִמְנָא דְאָתֵי וְהוּא לָא יִתְתַּקַּן. וְכֹלָּא יִפְּקוּן לְחֵירוּ וְהוּא לָא יִפּוּק. וְרָזָא אִיהוּ לְאִנּוּן דְּיָדְעֵי אָרְחוֹי וּשְׁבִילֵי דְאוֹרַיְיתָא.**

פָּתַח וְאָמַר (תהלים נא) **כִּי פְשָׁעַי אֲנִי אֵדָע וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי**

לשון הקודש

מֵאוֹתוֹ יַיִן שָׁתוּ, שֶׁכָּתוּב (ויקרא י) וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה. כָּתוּב כָּאן אֵשׁ זָרָה, וְכָתוּב שָׁם (משלי ז) לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה. וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

וְכָךְ כְּמוֹ זֶה וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל. וְעַל זֶה הִתְעוֹרֵר חָם אֲבִי כְנַעַן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְנִתַּן מָקוֹם לִכְנַעַן לִשְׁלֹט. וּמַה שֶּׁהָיָה זֶה צַדִּיק בְּסוֹד הַבְּרִית, סֵרַס אוֹתוֹ. וְשָׁנִינוּ, שֶׁהֶעֱבִיר מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ קִיּוּם.

וְלָכֵן אָמַר אָרוּר, שֶׁהֲרֵי הַקְּלָלוֹת הִתְעוֹרְרוּ בַּתְּחִלָּה עַל יָדוֹ בָּעוֹלָם. (וְעַל זֶה וַיֹּאמֶר אָרוּר כְּנָעַן. שֶׁהֲרֵי קְלָלוֹת יָבֹאוּ עַל הָעוֹלָם כְּבַתְּחִלָּה). עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וְגו'. הַכֹּל יִתְקַן לֶעָתִיד לָבֹא, וְהוּא לֹא יִתְקַן. וְכֻלָּם יֵצְאוּ לְחֵרוּת, וְהוּא לֹא יֵצֵא. וְסוֹד הוּא לְאוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים דַּרְכֵי וּשְׁבִילֵי הַתּוֹרָה.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים נא) כִּי פְשָׁעַי אֲנִי אֵדָע

תָּמִיד. כַּמָּה אִית לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא לְאִסְתַּמְּרָא מֵחוֹבַיְיהוּ מִקַּמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּהָא לְבָתָר דְּחָטָא בַּר נָשׁ רָשִׁים הוּא חוֹבֵיהּ לְעֵילָא וְלָא אִתְמְחַק בַּר בְּתוּקְפָּא דִּתְיוּבְתָּא סַגְיָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ירמיה ב) כִּי אִם תְּכַבְּסִי בַּנֶּתֶר וְתַרְבִּי לָךְ בּוֹרִית נִכְתָּם עֲוֹנֵךְ לְפָנָי.

תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּחָב בַּר נָשׁ קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זִמְנָא חָדָא עָבִיד רְשִׁימוּ. וְכַד חָב בֵּיהּ זִמְנָא תְּנְיָינָא אִתְתַּקַּף הַהוּא רְשִׁימוּ יַתִּיר. חָב בֵּיהּ זִמְנָא תְּלִיתָאָה אִתְפַּשַּׁט הַהוּא כִּתְמָא מִסִּטְרָא דָא לְסִטְרָא דָא, כְּדֵין כְּתִיב נִכְתָּם עֲוֹנֵךְ לְפָנָי.

תָּא חֲזֵי, דָּוִד מַלְכָּא כֵּיוָן דְּחָב קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל עִסְקָא דְּבַת שֶׁבַע, חָשִׁיב דְּהַהוּא חוֹבָא אִתְרְשִׁים עֲלֵיהּ לְעָלְמִין. מַה כְּתִיב, (שמואל ב יב) גַּם יְיָ הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת. אַעֲבַר הַהוּא רְשִׁימוּ מִקַּמֵּיהּ.

לשון הקודש

וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָּמִיד. כַּמָּה יֵשׁ לִבְנֵי אָדָם לְהִשָּׁמֵר מֵחֲטָאֵיהֶם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי אַחַר שֶׁחָטָא אָדָם, רָשׁוּם חֶטְאוֹ לְמַעְלָה וְלֹא נִמְחָק, רַק בְּכֹחַ שֶׁל תְּשׁוּבָה רַבָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ב) כִּי אִם תְּכַבְּסִי בַּנֶּתֶר וְתַרְבִּי לָךְ בּוֹרִית נִכְתָּם עֲוֹנֵךְ לְפָנָי.

בֵּא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁחָטָא אָדָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פַּעַם אַחַת – עוֹשֶׂה רֹשֶׁם. וּכְשֶׁחָטָא בּוֹ פַּעַם שְׁנִיָּה – מִתְחַזֵּק יוֹתֵר אוֹתוֹ הָרֹשֶׁם. חָטָא בּוֹ פַּעַם שְׁלִישִׁית – מִתְפַּשֵּׁט אוֹתוֹ הַכֶּתֶם מִצַּד זֶה לְצַד זֶה, וְאָז כָּתוּב נִכְתָּם עֲוֹנֵךְ לְפָנָי.

בֵּא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁחָטָא דָּוִד הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הָעִסְקָ שֶׁל בַּת שֶׁבַע, חָשַׁב שֶׁאוֹתוֹ חֵטְא נִרְשָׁם עָלָיו

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא וְהָא תָּנִינָן דְּבַת שֶׁבַע דִּילֵיהּ דְּדָוִד מַלְכָּא הֲוַת מִן יוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, אַמַּאי יָהֲבָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאוּרִיָּה הַחִתִּי מִן קַדְמַת דְּנָא. אָמַר לֵיהּ הָכִי אוֹרְחוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַף עַל גַּב דְּאִתְתָּא אַזְמִינָא לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמֶהֱוֵי דִּילֵיהּ, אַקְדִּים אַחֲרָא וּנְסִיב לָהּ עַד דְּמָטָא זִמְנֵיהּ דְּהַאי. כֵּיוָן דְּמָטָא זִמְנֵיהּ, אִתְדַּחְיָיא הַאי דְּנָסִיב לָהּ מִקַּמֵּי הַאי אַחֲרָא דְּאָתֵי לְבָתָר וְאִסְתַּלַּק מֵעָלְמָא. וְקָשֵׁי קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲבָרָא לֵיהּ מֵעָלְמָא עַד לָא מָטֵי זִמְנֵיהּ מִקַּמֵּי הַאי אַחֲרָא.

וְרָזָא דְּבַת שֶׁבַע דְּאִתְיְיהִיבַת לְאוּרִיָּה הַחִתִּי (כִּדְאַמָּרָן) בְּקַדְמִיתָא, פּוּק וְדוּק וְתִשְׁכַּח. אַמַּאי אִתְיְיהִיבַת אַרְעָא קַדִּישָׁא לִכְנַעַן עַד לָא יֵיתוּן יִשְׂרָאֵל. וְתִשְׁכַּח מִלָּה דָא. וְכֹלָּא רָזָא חָדָא אִיהוּ וּמִלָּה חָדָא.

לשון הקודש

לְעוֹלָמִים. מַה כָּתוּב? (שמואל–ב יב) גַּם ה' הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת. הָעֲבַר אוֹתוֹ הָרֹשֶׁם מִלְּפָנָיו.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, וַהֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁבַּת שֶׁבַע הָיְתָה שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, לָמָּה נָתַן אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאוּרִיָּה הַחִתִּי מִקֹּדֶם לָזֶה? אָמַר לוֹ, כָּךְ דַּרְכּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – אַף עַל גַּב שֶׁמְּזֻמֶּנֶת לְבֶן אָדָם לִהְיוֹת שֶׁלּוֹ, מַקְדִּים אַחֵר וְנוֹשֵׂא אוֹתָהּ עַד שֶׁמַּגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל זֶה. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ, נִדְחֶה זֶה שֶׁנָּשָׂא אוֹתָהּ מִלִּפְנֵי הָאַחֵר הַזֶּה שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ וּמִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם, וְקָשֶׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִירוֹ מֵהָעוֹלָם כְּשֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ מִלִּפְנֵי הָאַחֵר הַזֶּה. **וְסוֹד** שֶׁבַּת שֶׁבַע שֶׁנִּתְּנָה לְאוּרִיָּה הַחִתִּי [כִּפְי שֶׁאָמַרְנוּ] בַּתְּחִלָּה, צֵא וְדַיֵּק וְתִמְצָא לָמָּה נִתְּנָה הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה לִכְנַעַן בְּטֶרֶם שֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל, וְתִמְצָא דָּבָר זֶה. וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד הוּא וְדָבָר אֶחָד.

תָּא חֲזֵי, דָּוִד אַף עַל גַּב דְּאוֹדֵי עַל חוֹבֵיהּ וְתָב בִּתְיוּבְתָּא, לָא אַעֲדֵי לִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ מֵאִנּוּן חוֹבִין דְּחָב, וּמֵהַהוּא חוֹבָא דְּבַת שֶׁבַע, בְּגִין דְּדָחִיל עֲלַיְיהוּ תָּדִיר דִּילְמָא גָּרִים חַד מִנַּיְיהוּ וִיקַטְרֵג עֲלֵיהּ בְּשַׁעֲתָא דְּסַכָּנָה. וּבְגִין כָּךְ לָא אַנְשֵׁי לוֹן מִינֵיהּ וּמֵרְעוּתֵיהּ.

דָּבָר אֲחַר כִּי פְּשָׁעַי אֲנִי אֵדָע כֻּלְּהוּ דַּרְגִּין דְּתַלְיָין בְּהוּ חוֹבֵי בְּנֵי נָשָׁא אֲנִי אֵדָע. וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָּמִיד דָּא פְּגִימוּ דְּסִיהֲרָא דְּלָא נָפְקָא מִסְּאוּבְתָּא עַד דְּאָתָא שְׁלֹמֹה וְאִתְנְהִירַת בְּאַשְׁלָמוּתָא. וּכְדֵין אִתְבַּסֵּם עָלְמָא וִיתִיבוּ יִשְׂרָאֵל לְרַחֲצָן דִּכְתִיב, (מלכים א ה) וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לָבֶטַח אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ. וְעִם כָּל דָּא וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָּמִיד. וְלָא אִתְפְּסָק מֵעָלְמָא. עַד דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא לְזִמְנָא דְּאָתֵי כְּמָה דְּאִתְּמַר (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטּוּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ:

לשון הקודש

בא רְאֵה, דָּוִד, אַף עַל גַּב שֶׁהוֹדָה עַל חֶטְאוֹ וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה, לֹא הֵסִיר מִלִּבּוֹ וּרְצוֹנוֹ מֵאוֹתָם חֲטָאִים שֶׁחָטָא וּמֵאוֹתוֹ חֵטְא שֶׁל בַּת שֶׁבַע, כִּי פָּחַד עֲלֵיהֶם תָּמִיד שֶׁמָּא יִגְרֹם אֶחָד מֵהֶם וִיקַטְרֵג עָלָיו בִּשְׁעַת הַסַּכָּנָה, וְלָכֵן לֹא שָׁכַח אוֹתָם מִמֶּנּוּ וּמֵרְצוֹנוֹ.

דָּבָר אַחֵר, כִּי פְּשָׁעַי אֲנִי אֵדָע – כָּל הַדְּרָגוֹת שֶׁתְּלוּיוֹת בָּהֶם חֲטָאֵי בְּנֵי אָדָם אֲנִי אֵדַע. וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָּמִיד – זוֹ פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁלֹּא יָצְאָה מִטֻּמְאָתָהּ עַד שֶׁבָּא שְׁלֹמֹה וְהֵאִירָה בִּשְׁלֵמוּת, וְאָז הִתְבַּסֵּם הָעוֹלָם וְיָשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל לָבֶטַח, שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ה) וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לָבֶטַח אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ. וְעִם כָּל זֶה – וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָּמִיד, וְלֹא נִפְסָק

הוּא הָיָה גִּבּוֹר צַיִּד לִפְנֵי יְיָ עַל כֵּן יֵאָמַר כְּנִמְרוֹד גִּבּוֹר צַיִּד לִפְנֵי יְיָ. תָּא חֲזֵי, הוּא הָוָה גְּבַר תַּקִּיף. לְבוּשׁוֹי דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן הָוָה לָבִישׁ וְהָוָה יָדַע לְמֵיצַד צֵידָה דִּבְרַיָּיתָא בְּהוּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר נִמְרוֹד הָוָה מְפַתֵּי לִבְרַיָּיתָא לְמֵיהַךְ בָּתַר פּוּלְחַן דְּעַבּוֹדָה זָרָה וְהָוָה שַׁלִּיט בְּאִנּוּן לְבוּשִׁין וְנָצַח בְּנֵי עָלְמָא וְהָוָה אָמַר דְּאִיהוּ שַׁלִּיטָא בְּעָלְמָא וּפָלְחִין לֵיהּ בְּנֵי נָשָׁא. וְאַמַּאי אִקְרֵי שְׁמֵיהּ נִמְרוֹד דְּמָרַד בְּמַלְכָּא עִלָּאָה דִּלְעֵילָא דְּמָרַד בְּעִלָּאֵי וּמָרַד בְּתַתָּאֵי.

בְּאִנּוּן (דף עד ע"א) לְבוּשִׁין שַׁלִּיט עַל כָּל (ד"א שְׁאַר) בְּנֵי עָלְמָא וּמָלַךְ בְּהוּ וּמָרַד בְּמָאֲרֵיהּ וְאָמַר דְּאִיהוּ שַׁלִּיטָא דְּעָלְמָא וְהָוָה מְפַתֵּי לִבְרַיָּיתָא אֲבַתְרֵיהּ

לשון הקודש

מֵהָעוֹלָם עַד שֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ לֶעָתִיד לָבֹא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ.

הוּא הָיָה גִּבּוֹר צַיִּד לִפְנֵי ה' עַל כֵּן יֵאָמַר כְּנִמְרוֹד גִּבּוֹר צַיִּד לִפְנֵי ה'. בֹּא רְאֵה, הוּא הָיָה אִישׁ חָזָק. לְבוּשֵׁי אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה לוֹבֵשׁ, וְיָדַע לָצוּד צֵידָה שֶׁל הַבְּרִיּוֹת בָּהֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, נִמְרוֹד הָיָה מְפַתֶּה אֶת הַבְּרִיּוֹת לָלֶכֶת אַחַר עֲבוֹדַת הָעֲבוֹדָה זָרָה, וְהָיָה שׁוֹלֵט בְּאוֹתָם לְבוּשִׁים וּמְנַצֵּחַ אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם, וְהָיָה אוֹמֵר שֶׁהוּא שַׁלִּיט שֶׁל הָעוֹלָם, וְעוֹבְדִים אוֹתוֹ בְּנֵי אָדָם. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ נִמְרוֹד? שֶׁמָּרַד בַּמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁמָּרַד בָּעֶלְיוֹנִים וּמָרַד בַּתַּחְתּוֹנִים.

בְּאוֹתָם לְבוּשִׁים הוּא שָׁלַט עַל כָּל [שְׁאָר] בְּנֵי הָעוֹלָם וּמָלַךְ בָּהֶם, וּמָרַד בְּרִבּוֹנוֹ וְאָמַר שֶׁהוּא הַשַּׁלִּיט שֶׁל הָעוֹלָם, וְהָיָה מְפַתֶּה אֶת הַבְּרִיּוֹת אַחֲרָיו, עַד שֶׁמָּשַׁךְ

עַד דְּמָשַׁךְ בְּנֵי נָשָׁא לְמֵיפַק מִבָּתַר פּוּלְחָנָא דְמָארֵי עָלְמָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בְּאִילֵּין לְבוּשִׁין יָדְעֵי בְּהוּ חַבְרַיָּיא רָזָא עִלָּאָה:

מַתְנִיתִין. וַיְהִי כָל הָאָרֶץ שָׂפָה אֶחָת וּדְבָרִים אֲחָדִים. רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח (מלכים א ו) וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסַּע נִבְנָה וּמַקָּבוֹת וְהַגַּרְזֶן כָּל כְּלִי בַרְזֶל לֹא נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ. וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ. וְכִי לָא הָוָה בָּנֵי לֵיהּ שְׁלֹמֹה וְכֻלְּהוּ אֻמָּנִין דְּהָווּ תַּמָּן, מַהוּ בְּהִבָּנוֹתוֹ.

אֶלָּא כָּךְ הוּא כְּמָה דִכְתִיב, (שמות כה) מִקְשָׁה תֵּיעָשֶׂה הַמְּנוֹרָה. אִם הִיא מִקְשָׁה מַהוּ תֵּיעָשֶׂה. אֶלָּא וַדַּאי כֹּלָּא בְּאָת וְנִיסָּא אִתְעֲבִיד אִיהוּ מִגַּרְמֵיהּ. כֵּיוָן דְּשָׁרָאן לְמֶעְבַּד עֲבִידְתָּא אוֹלִיף לְאוּמָנִין לְמֶעְבַּד בָּהּ מַה דְּלֹא הֲווּ יָדְעִין מִקַּדְמַת דְּנָא.

לשון הקודש

בְּנֵי אָדָם לָצֵאת מֵאַחַר עֲבוֹדַת רִבּוֹן הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בַּלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ יוֹדְעִים בָּהֶם הַחֲבֵרִים סוֹד עֶלְיוֹן.

מִשְׁנָה. וַיְהִי כָל הָאָרֶץ שָׂפָה אֶחָת וּדְבָרִים אֲחָדִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (מלכים–א ו) וְהַבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה וּמַקָּבוֹת וְהַגַּרְזֶן כָּל כְּלִי בַרְזֶל לֹא נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ. וְהַבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ – וְכִי לֹא הָיָה בּוֹנֶה אוֹתוֹ שְׁלֹמֹה וְכָל הָאֻמָּנִים שֶׁהָיוּ שָׁם? מַה זֶּה בְּהִבָּנֹתוֹ?. **אֶלָּא** כָּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות כה) מִקְשָׁה תֵּיעָשֶׂה הַמְּנוֹרָה. אִם הִיא מִקְשָׁה, מַהוּ תֵּיעָשֶׂה? אֶלָּא וַדַּאי הַכֹּל בְּאוֹת וְנֵס נַעֲשָׂה הוּא מֵעַצְמוֹ. כֵּיוָן שֶׁהִתְחִילוּ לַעֲשׂוֹת הַמַּעֲשֶׂה, לִמֵּד אֶת הָאֻמָּנִים לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ מַה שֶּׁלֹּא הָיוּ יוֹדְעִים מִקֹּדֶם לָכֵן.

מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּבִרְכָתָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁרָא עַל יְדַיְיהוּ, וְעַל דָּא כְּתִיב בְּהִבָּנוֹתוֹ אִיהוּ אִתְבְּנֵי מִגַּרְמֵיהּ, דְּהוּא אוּלְפָּא אוּלְפָּן לְאוּמָנִין הֵיאַךְ שָׁרָאן לְמֶעְבַּד, וְלָא אִסְתַּלַּק מֵעֵינַיְיהוּ רְשִׁימוּ דְהַהוּא עֲבִידְתָּא מַמָּשׁ וּמִסְתַּכְּלָאן בֵּיהּ וְעָבְדֵי עַד דְּאִתְבְּנֵי כָּל בֵּיתָא.

אֶבֶן שְׁלֵמָה מַפַּע נִבְנָה. שְׁלֵמָה כְּתִיב חָסֵר יו"ד אֶבֶן שְׁלֵמָה וַדַּאי. מַפַּע דְּאִתְנְטִיל וְאַתְיָיא וְשָׁרְיָיא עֲלַיְיהוּ וְאִתְעֲבִיד עֲבִידְתָּא (מַפַּע דְּאִתְנְטִיל יָדָן וְעָבִיד עֲבִידְתָּא), מַפַּע דְּאִנְטִיל יָדָן לְמֶעְבַּד דְּלָא מִדַּעְתַּיְיהוּ. כְּתִיב הָכָא מַפַּע וּכְתִיב הָתָם (במדבר י) וּלְמַפַּע אֶת הַמַּחֲנוֹת. וּמַקָּבוֹת וְהַגַּרְזֶן כָּל כְּלֵי בַרְזֶל לֹא נִשְׁמַע. בְּגִין דְּשָׁמִיר בָּזַע כֻּלָּא וְלָא אִשְׁתְּמַע מִלָּה, דְּלָא אִצְטְרִיכוּ לִשְׁאָר מָאנִין לְמֶעְבַּד. וְכֻלָּא בְּאָת וְנִיסָּא הֲוָה.

לשון הקודש

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁבִּרְכַּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁרְתָה עַל יָדָם, וְעַל כֵּן כָּתוּב בְּהִבָּנוֹתוֹ, הוּא נִבְנָה מֵעַצְמוֹ, שֶׁהוּא לִמֵּד אֶת הַלִּמּוּד לָאֻמָּנִים אֵיךְ לְהַתְחִיל לַעֲשׂוֹת, וְלֹא הִסְתַּלֵּק מֵעֵינֵיהֶם הָרֹשֶׁם שֶׁל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה מַמָּשׁ, וּמִסְתַּכְּלִים בּוֹ וְעוֹשִׂים, עַד שֶׁנִּבְנָה כָּל הַבַּיִת.

אֶבֶן שְׁלֵמָה מַפַּע נִבְנָה, שְׁלֵמָה כָּתוּב חָסֵר יו"ד, אֶבֶן שְׁלֵמָה וַדַּאי. מַפַּע, שֶׁנִּסְעָה וּבָאָה וְשָׁרְתָה עֲלֵיהֶם וְנֶעֱשְׂתָה הָעֲבוֹדָה [מַפַּע, שֶׁנִּסְעָה יָדָם וְנֶעֱשְׂתָה הָעֲבוֹדָה]. מַפַּע, שֶׁהִסִּיעַ יָדָם לַעֲשׂוֹת שֶׁלֹּא מִדַּעְתָּם. כָּתוּב כָּאן מַפַּע, וְכָתוּב שָׁם (במדבר י) וּלְמַפַּע אֶת הַמַּחֲנוֹת. וּמַקָּבוֹת וְהַגַّרְזֶן כָּל כְּלֵי בַרְזֶל לֹא נִשְׁמַע, מִשּׁוּם שֶׁהַשָּׁמִיר בָּקַע הַכֹּל וְלֹא נִשְׁמַע דָּבָר, שֶׁלֹּא הִצְטָרְכוּ לִשְׁאָר הַכֵּלִים לַעֲשׂוֹת, וְהַכֹּל הָיָה עִם אוֹת וְנֵס.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן כַּמָּה חֲבִיבִין אִנּוּן מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּאִתְעַסַּק בְּהוּ וְיָדַע לְמֵיהַךְ (בֵּיהּ) בְּאֹרַח קְשׁוֹט. וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ. כַּד סָלְקָא בִּרְעוּתָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד יְקָרָא לִיקָרֵיהּ, סָלְקָא מִגּוֹ מַחֲשָׁבָה רְעוּתָא לְאִתְפַּשְׁטָא, וְאִתְפַּשְׁטַת מֵאֲתַר דְּאִיהִי מַחֲשָׁבָה סְתִימָא דְּלָא אִתְיְדַע.

עַד דְּאִתְפַּשְׁטַת וְשַׁרְיָא לְבֵי גָּרוֹן אֲתַר דְּאִיהוּ נְבִיעַ תָּדִיר בְּרָזָא דְּאִיהוּ רוּחַ חַיִּים. וּכְדֵין כַּד אִתְפַּשְׁטַת הַהִיא מַחֲשָׁבָה וְשַׁרְיָא בְּאֲתַר דָּא, אִקְרֵי הַהִיא מַחֲשָׁבָה אֱלֹהִים חַיִּים. דִּכְתִיב, (ירמיה י) הוּא אֱלֹהִים חַיִּים.

עוֹד בָּעָא לְאִתְפַּשְׁטָא וּלְאִתְגַּלְיָא מִתַּמָּן נָפְקוּ אֶשָּׁ"א וְרוּחָ"א וּמַיָּ"א כְּלִילָן כְּחֲדָא, וְנָפַק יַעֲקֹב גְּבַר שְׁלִים וְאִיהוּ קוֹל חַד דְּנָפִיק וְאִשְׁתְּמַע. מֵהָכָא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כַּמָּה חֲבִיבִים הֵם דִּבְרֵי הַתּוֹרָה. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בָּהֶם וְיוֹדֵעַ לָלֶכֶת [בּוֹ] בְּדֶרֶךְ אֱמֶת. וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ. כַּאֲשֶׁר עָלָה בִּרְצוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת כָּבוֹד לִכְבוֹדוֹ, עָלָה מִתּוֹךְ הַמַּחֲשָׁבָה רָצוֹן לְהִתְפַּשֵּׁט, וְהִתְפַּשֵּׁט מֵהַמָּקוֹם שֶׁל אוֹתָהּ הַמַּחֲשָׁבָה הַנִּסְתֶּרֶת שֶׁאֵינָהּ יְדוּעָה.

עַד שֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת וְשׁוֹרָה בְּבֵית הַגָּרוֹן, הַמָּקוֹם שֶׁתָּמִיד נוֹבֵעַ בְּסוֹד שֶׁהוּא רוּחַ חַיִּים. וְאָז, כְּשֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת הַמַּחֲשָׁבָה הַהִיא וְשׁוֹרָה בַּמָּקוֹם הַזֶּה, נִקְרֵאת הַמַּחֲשָׁבָה הַהִיא אֱלֹהִים חַיִּים, שֶׁכָּתוּב (ירמיה י) הוּא אֱלֹהִים חַיִּים.

עוֹד רָצָה לְהִתְפַּשֵּׁט וּלְהִתְגַּלּוֹת, מִשָּׁם יָצְאוּ אֵשׁ רוּחַ וּמַיִם כְּלוּלִים יַחַד, וְיוֹצֵא יַעֲקֹב אִישׁ שָׁלֵם, וְהוּא קוֹל אֶחָד שֶׁיּוֹצֵא וְנִשְׁמָע. מִכָּאן הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהָיְתָה נִסְתֶּרֶת

מַחֲשָׁבָה דְּהַוָּה סְתִימָא בַּחֲשַׁאי אִשְׁתְּמַע לְאִתְגַּלְיָא.

עוֹד אִתְפַּשְׁטַת הַאי מַחֲשָׁבָה לְאִתְגַּלְיָא. וּבָטַשׁ הַאי קוֹל וְאַקִּישׁ בְּשִׁפְוָון, וּכְדֵין נַפְקָא דִּבּוּר, דְּאַשְׁלִים כֹּלָּא, וְגָלֵי כֹּלָּא. אִשְׁתְּמַע דְּכֹלָּא אִיהוּ הַהִיא מַחֲשָׁבָה סְתִימָא דְּהַוַת לְגוֹ וְכֹלָּא חַד.

כֵּיוָן דְּמָטָא אִתְפַּשְׁטוּתָא דָּא וְאִתְעֲבִיד דִּבּוּר בִּתְקִיפָא דְּהַהוּא קָלָא, כְּדֵין וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ. כַּאֲשֶׁר נִבְנָה לֹא כְתִיב אֶלָּא בְּהִבָּנוֹתוֹ בְּכָל זְמָנָא וְזִמְנָא. אֶבֶן שְׁלֵמָה כְּמָה דְּאִתְּמַר. וּכְתִיב, (שיר השירים ג) בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ.

מַסַּע דְּנַפְקָא מִלְּגוֹ וְשַׁרְיָא וְנָטִיל לְבַר, נַפְקָא מִלְּעֵילָא וְשַׁרְיָא וְנָטִיל לְתַתָּא. וּמַקָּבוֹת וְהַגַּרְזֶן כָּל כְּלֵי בַרְזֶל. אִלֵּין שְׁאַר דַּרְגִּין תַּתָּאִין דְּכֻלְּהוּ תַלְיָין בֵּיהּ וְלָא אִשְׁתְּמָעוּ וְלָא אִתְקַבְּלָן לְגוֹ כַּד אִיהִי סַלְקָא

לשון הקודש

בַּחֲשַׁאי נִשְׁמַעַת בְּגִלּוּי.

עוֹד מִתְפַּשֵּׁטַת הַמַּחֲשָׁבָה הַזּוֹ לְהִתְגַּלּוֹת, וּמַכֶּה הַקּוֹל הַזֶּה וּמַקִּישׁ בַּשִּׁפָּתַיִם, וְאָז יוֹצֵא הַדִּבּוּר שֶׁמַּשְׁלִים הַכֹּל וּמְגַלֶּה הַכֹּל. נִשְׁמָע שֶׁהַכֹּל הוּא אוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה נִסְתֶּרֶת שֶׁהָיְתָה בִּפְנִים, וְהַכֹּל אֶחָד.

כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעָה הִתְפַּשְּׁטוּת זוֹ וְנַעֲשָׂה דִּבּוּר בְּכֹחַ אוֹתוֹ הַקּוֹל, אָז – וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ. לֹא כָּתוּב כַּאֲשֶׁר נִבְנָה, אֶלָּא בְּהִבָּנוֹתוֹ, בְּכָל פַּעַם וּפַעַם. אֶבֶן שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְכָתוּב (שיר ג) בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ.

מַסָּע, שֶׁיּוֹצֵא מִבִּפְנִים וְשׁוֹרֶה וְנוֹסֵעַ הַחוּצָה. יוֹצֵא מִלְּמַעְלָה וְשׁוֹרֶה וְנוֹסֵעַ לְמַטָּה. וּמַקָּבוֹת וְהַגַّרְזֶן כָּל כְּלֵי בַרְזֶל – אֵלּוּ שְׁאָר הַדַּרְגּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁכֻּלָּם תְּלוּיִים בּוֹ, וְלֹא נִשְׁמְעוּ וְלֹא הִתְקַבְּלוּ פְּנִימָה כְּשֶׁהִיא עוֹלָה לְהֵאָחֵז לְמַעְלָה

לְאִתְאַחֲדָא לְעֵילָא וּלְיָנְקָא מִתַּמָּן. וְדָא הוּא בְּהִבָּנוֹתוֹ. וּכְדֵין כַּד אִיהִי יָנְקָא, כֻּלְּהוּ קָיְימֵי בְּחֶדְוָותָא וְיָנְקִין וְאִתְמַלְיָין בִּרְכָאן. וּכְדֵין קָיְימִין עָלְמִין כֻּלְּהוּ בְּרָזָא חָדָא בְּיִחוּדָא חַד, וְלָא הֲוֵי בְּהוּ בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין פִּירוּדָא. לְבָתָר דְּנָטְלֵי חוּלַקְהוֹן כָּל חַד וְחַד כֻּלְּהוּ מִתְפַּשְׁטָן וּמִתְפָּרְשָׁן לְסִטְרַיְיהוּ לְמָה דְּאִתְמַנָּן.

תָּא חֲזֵי, וַיְהִי כָל הָאָרֶץ שָׂפָה אֶחָת וְגו' (דף עד ע"ב) לְבָתָר מַה כְּתִיב וַיְהִי בְּנָסְעָם מִקֶּדֶם. מֵהַהוּא קַדְמָאָה דְעָלְמָא. וַיִּמְצְאוּ בִקְעָה בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר. דְּהָא מִתַּמָּן מִתְפָּרְשָׁן לְכָל אִנּוּן סִטְרִין, וְאִיהוּ רֵישׁ מַלְכוּ לְאִתְבְּדָרָא.

וְאִי תֵּימָא הָא כְּתִיב (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד. וַדַּאי הָכִי הוּא דְּכֵיוָן דְּנָטְלֵי מִתַּמָּן הֲוֵי פִּירוּדָא, וְכַד אִנּוּן כְּנִישִׁין

לשון הקודש

וְלִינוֹק מִשָּׁם, וְזֶהוּ בְּהִבָּנוֹתוֹ. וְאָז, כְּשֶׁהִיא יוֹנֶקֶת, כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּחֶדְוָה וְיוֹנְקִים וּמִתְמַלְּאִים בִּבְרָכוֹת, וְאָז כָּל הָעוֹלָמוֹת עוֹמְדִים בְּסוֹד אֶחָד, בְּיִחוּד אֶחָד, וְאֵין בָּהֶם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת פֵּרוּד. אַחַר שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד נוֹטְלִים חֶלְקָם, כֻּלָּם מִתְפַּשְּׁטִים וְנִפְרָדִים לְצִדֵּיהֶם לְמַה שֶׁהִתְמַנּוּ.

בֹּא רְאֵה, וַיְהִי כָל הָאָרֶץ שָׂפָה אֶחָת וְגו'. מַה כָּתוּב אַחַר כָּךְ? וַיְהִי בְּנָסְעָם מִקֶּדֶם – מֵאוֹתוֹ קַדְמוֹנוֹ שֶׁל הָעוֹלָם – וַיִּמְצְאוּ בִקְעָה בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר. שֶׁהֵרֵי מִשָּׁם נִפְרָדִים לְכָל אוֹתָם הַצְּדָדִים, וְהוּא רֹאשׁ הַמַּלְכוּת לְהִתְפַּזֵּר.

וְאִם תֹּאמַר, הִנֵּה כָּתוּב (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד?

תַּמָּן לְיַנְקָאָה לָא הֲוֵי פִּירוּדָא. וְכַד נָטְלִין הֲוֵי פִּירוּדָא, דִּכְתִיב וַיְהִי בְּנָסְעָם מִקֶּדֶם וַיִּמְצְאוּ בִקְעָה כְּמָה דְאִתְּמַר.

וַיְהִי כָל הָאָרֶץ שָׂפָה אֶחָת וּדְבָרִים אֲחָדִים דְּהָא כְּדֵין עָלְמָא בִּיסוֹדָא וְעִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא חָדָא וּמְהֵימְנוּתָא חָדָא בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מַה כְּתִיב וַיְהִי בְּנָסְעָם מִקֶּדֶם מִקַּדְמָאָה עִקָּרָא דְעָלְמָא מְהֵימְנוּתָא דְכֹלָּא. וַיִּמְצְאוּ בִקְעָה. מְצִיאָה אַשְׁכָּחוּ וְנָפְקוּ בָהּ מִתְּחוֹת מְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה (וַיִּמְצְאוּ).

תָּא חֲזֵי, נִמְרוֹד מַה כְּתִיב בֵּיהּ וַתְּהִי רֵאשִׁית מַמְלַכְתּוֹ בָּבֶל. דְּהָא מִתַּמָּן נְטַל לְאִתְאַחֲדָא בִּרְשׁוּ אַחֲרָא. וְהָכָא וַיִּמְצְאוּ בִקְעָה בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר מִתַּמָּן נְטָלוּ בְּלִבַּיְיהוּ לְאַפָּקָא מֵרְשׁוּתָא עִלָּאָה לִרְשׁוּ אַחֲרָא:

לשון הקודש

וַדַּאי שֶׁכָּכָה זֶה. שֶׁכֵּיוָן שֶׁנּוֹסְעִים מִשָּׁם יֵשׁ פֵּרוּד, וְכַאֲשֶׁר הֵם מְכֻנָּסִים שָׁם לִינוֹק אֵין פֵּרוּד. וּכְשֶׁנּוֹסְעִים יֵשׁ פֵּרוּד, שֶׁכָּתוּב וַיְהִי בְּנָסְעָם מִקֶּדֶם וַיִּמְצְאוּ בִקְעָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וַיְהִי כָל הָאָרֶץ שָׂפָה אֶחָת וּדְבָרִים אֲחָדִים, שֶׁאָז הֲרֵי הָעוֹלָם בִּיסוֹד וְעִקָּר וְשֹׁרֶשׁ אֶחָד וֶאֱמוּנָה אַחַת בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. מַה כָּתוּב? וַיְהִי בְּנָסְעָם מִקֶּדֶם, מֵהָרִאשׁוֹן עִקַּר הָעוֹלָם אֱמוּנַת הַכֹּל. וַיִּמְצְאוּ בִקְעָה, מְצִיאָה מָצְאוּ וְיָצְאוּ בָהּ מִתַּחַת הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה [וַיִּמְצְאוּ].

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב בְּנִמְרוֹד, וַתְּהִי רֵאשִׁית מַמְלַכְתּוֹ בָּבֶל. שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם נָסַע לְהֵאָחֵז בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת. וְכָאן, וַיִּמְצְאוּ בִקְעָה בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר. מִשָּׁם נָסְעוּ בְּלִבָּם לָצֵאת מֵרְשׁוּת הָעֶלְיוֹנָה לִרְשׁוּת אַחֶרֶת.

סִתְרֵי תּוֹרָה

(דף ע"ד ע"ב):

קוּמְטוּרָא דְּהֲרְמָנָא מְמַלְּלָן בְּלָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ דְּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אִשְׁתְּמוֹדְעָן בֵּיהּ וְלָא הֲווֹ מְמַלְּלִין בְּלִישָׁן אַחֲרָא. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב וְעַתָּה לֹא יִבָּצֵר מֵהֶם וְגו'. דְּאִלְמָלֵי מִשְׁתְּעָאן בְּלִישָׁן אַחֲרָא דְּמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי לָא הֲווֹ אִשְׁתְּמוֹדְעָן בֵּיהּ, גָּרַע חֲשִׁיבוּ דְּאִנּוּן חָשְׁבִין לְמֶעְבַּד. בְּגִין דְּעוֹבָדָא דְשֵׁדִין לָאו אִיהוּ אֶלָּא בְּרִגְעָא חָדָא לְחֵזוּ בְּנֵי אֱנָשָׁא וְלָא יַתִּיר.

וּדְבָרִים אֲחָדִים. דְּהֲווּ יָדְעִין דַּרְגִּין עִלָּאִין כָּל חַד וְחַד עַל בָּרְיֵיהּ וְלָא אִתְחְלַף לְהוּ דַּרְגָּא וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב וּדְבָרִים אֲחָדִים. וּבְגִין כָּךְ אִתְיַעֲטוּ בְּעִיטָא בִּישָׁא עִיטָא דְחָכְמְתָא דִּכְתִיב הָבָה נִבְנֶה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל. כֹּלָּא בְּרָזָא דְחָכְמְתָא הוּא, וּבָעוּ לְאִתַּקְפָּא בְּאַרְעָא סִטְרָא אַחֲרָא וּלְמִפְלַח פּוּלְחָנָא דִילֵיהּ. בְּגִין דְּהֲווּ יָדְעִין דְּהָא כָּל דִּינִין בִּישִׁין מִתַּמָּן נַחֲתִין לְעָלְמִין. וּבָעְיָין לִדְחוּיֵי דַּרְגָּא דְקֻדְשָׁא.

עי"ר וּמִגְדָּ"ל, דָּא חָכְמָתָא עִלָּאָה. (ר"א דְּהָא) **הֲווּ יָדְעֵי דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא לָא אִתְּתַקַּף בְּאַרְעָא, אֶלָּא בְּעִיר וּמִגְדָּל. עי"ר**

לשון הקודש

סתרי תורה

מִקִּימֵי הָעִיר וְהַמִּגְדָּל מְדַבְּרִים בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מַכִּירִים אוֹתָהּ, וְלֹא הָיוּ מְדַבְּרִים בְּלָשׁוֹן אַחֶרֶת, מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב וְעַתָּה לֹא יִבָּצֵר מֵהֶם וְגו'. שֶׁאִלְמָלֵא מְדַבְּרִים בְּלָשׁוֹן אַחֶרֶת שֶׁמַּלְאָכִים עֶלְיוֹנִים לֹא הָיוּ מַכִּירִים אוֹתָהּ, נֶחְסְרָה הַחֲשִׁיבוּת שֶׁהֵם חָשְׁבוּ לַעֲשׂוֹת, כֵּיוָן שֶׁמַּעֲשֵׂה הַשֵּׁדִים אֵינוֹ אֶלָּא בְּרֶגַע אֶחָד לְמַרְאֵה בְּנֵי אָדָם וְלֹא יוֹתֵר. **וּדְבָרִים** אֲחָדִים, שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת כָּל אַחַת וְאַחַת עַל בֶּרְיָהּ, וְלֹא הִתְחַלְּפָה לָהֶם דַּרְגָּה, וְלָכֵן כָּתוּב וּדְבָרִים אֲחָדִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ הִתְיָעֲצוּ בְּעֵצָה רָעָה, עֵצָה שֶׁל חָכְמָה, שֶׁכָּתוּב הָבָה נִבְנֶה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל. הַכֹּל הוּא בְּסוֹד הַחָכְמָה. וְרָצוּ לְחַזֵּק בָּאָרֶץ אֶת הַצַּד הָאַחֵר וְלַעֲבֹד אֶת עֲבוֹדָתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים שֶׁכָּל הַדִּינִים הָרָעִים מִשָּׁם יוֹרְדִים לָעוֹלָמוֹת, וְרָצוּ לִדְחוֹת אֶת דַּרְגַּת הַקֹּדֶשׁ.

עִי"ר וּמִגְדָּ"ל – זוֹ הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, [שֶׁהֵרֵי] הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לֹא

דִּכְתִיב, (שמואל ב ה) **עִיר דָּוִד הִיא צִיּוֹן וְגוֹ'. מִגְדָּ"ל דִּכְתִיב** (שיר השירים ד) **כְּמִגְדַּל דָּוִד צַוָּארֵךְ. וּבְחָכְמְתָא עֲבָדוּ לְמֶהֱוֵי שָׁלְטָנָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא בְּאַרְעָא דְּדַחְיָא** (ד"א לְדַחְיָא) **אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ מֵאַתְרֵיהּ. וּלְמֶהֱוֵי דִּיוּרָא לְסִטְרָא אַחֲרָא בְּאַרְעָא.**

וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. כְּמָה דַּאֲחִידָא (ד"א דְּאָחֲרָא) **אִיהוּ שֵׁם לְעֵילָא, נַתְקִיף לָהּ בֵּינָנָא לְמֶהֱוֵי שֵׁם בְּאַרְעָא. פֶּן נָפוּץ. יְדִיעָה הֲווֹ יָדְעִין דְּיִתְבַּדְּרוּן מֵעַל אַפֵּי אַרְעָא. וּבְגִין כָּךְ הֲווֹ מִתְיַחֲדִין לְמֶעְבַּד עֲבִידְתָּא דָא בְּחָכְמָה.**

סִטְרָא אַחֲרָא אִיהוּ דְּכַר וְנוּקְבָא תְּקִפָּא דְּזוּהֲמָא דְּדִינָא קַשְׁיָא. וּכְמָה דְּאָדָם חָב (בֵּיהּ) **בְּהוּ וְאִתְקָפוּ בְּגִינֵיהּ עַל עָלְמָא. אוֹף הָכִי אִנּוּן עָבְדִין דְּאִתְתַּקַּף יַתִּיר. דִּכְתִיב אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנוֹי דְּאָדָם קַדְמָאָה דְּאַיְיתֵי וְאַשְׁלִיט סִטְרָא אַחֲרָא עַל עָלְמָא סִטְרָא בִישָׁא. כְּמָה דְּסִטְרָא דִּקְדוּשָׁה לָאו שָׁלְטָנֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא אֶלָּא בְּעִיר וּמִגְדָּל. אוֹף הָכִי חֲשִׁיבוּ אִנּוּן לְמִבְנֵי עִיר וּמִגְדָּל לְמִשְׁלַט הַאי סִטְרָא בִישָׁא בְּעָלְמָא:**

וַיֵּרֶד יְיָ לִרְאוֹת. (דף עה ע"א) **נָחַת הַאי שְׁמָא דְּקַדִּישָׁא לְמֶחֱזֵי** (עַל)

לשון הקודש

מִתְחַזֵּק בָּאָרֶץ אֶלָּא בְּעִיר וּמִגְדָּל. עי"ר – שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב ה) עִיר דָּוִד הִיא צִיּוֹן וְגוֹ'. מִגְדָּ"ל – שֶׁכָּתוּב (שיר ד) כְּמִגְדַּל דָּוִיד צַוָּארֵךְ. וּבְחָכְמָה עָשׂוּ לִהְיוֹת שִׁלְטוֹן הַצַּד הָאַחֵר בָּאָרֶץ שֶׁדּוֹחֶה [לִדְחוֹת] אֶת אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ מִמְּקוֹמוֹ, וְלִהְיוֹת דִּיּוּר לַסִּטְרָא אַחֵרָא בָּאָרֶץ.

וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם – כְּמוֹ שֶׁאָחוּז [שֶׁאַחֵר] הוּא הַשֵּׁם לְמַעְלָה, נְחַזֵּק אוֹתָהּ בֵּינֵינוּ שֶׁיִּהְיֶה שֵׁם בָּאָרֶץ. פֶּן נָפוּץ – יְדִיעָה הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁיִּתְפַּזְּרוּ מֵעַל פְּנֵי הָאָרֶץ, וְלָכֵן הָיוּ מִתְיַחֲדִים לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה זֶה בְּחָכְמָה.

הַצַּד הָאַחֵר הוּא זָכָר וּנְקֵבָה, תֹּקֶף זֻהֲמַת הַדִּין הַקָּשֶׁה. וּכְמוֹ שֶׁאָדָם חָטָא [בּוֹ] בָּהֶם וְהִתְחַזְּקוּ בִּגְלָלוֹ עַל הָעוֹלָם, גַּם כָּאן הֵם עָשׂוּ שֶׁיִּתְחַזֵּק יוֹתֵר, שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנֵי אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהֵבִיא וְהִשְׁלִיט צַד הָאַחֵר עַל הָעוֹלָם, הַצַּד הָרָע. כְּמוֹ שֶׁצַּד הַקְּדֻשָּׁה אֵין שִׁלְטוֹנוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה אֶלָּא בְּעִיר וּמִגְדָּל, גַּם כָּאן חָשְׁבוּ הֵם לִבְנוֹת עִיר וּמִגְדָּל לְהַשְׁלִיט אֶת הַצַּד הָרָע הַזֶּה בָּעוֹלָם.

וַיֵּרֶד ה' לִרְאוֹת. נָחַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה לִרְאוֹת [עַל] אֶת מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל הַבּוֹנִין

עוֹבָדֵיהוֹן דְּבְנֵיָנָא דְּבָנוּ. וְאִנּוּן הֲווֹ מְמַלְּלָן בִּלְשׁוֹן קֹדֶשׁ לְגַבֵּי כָּל אִנּוּן דַּרְגִּין קַדִּישִׁין וְהֲווּ מַצְלִיחִין. כֵּיוָן דְּנַחֲתַת קְדֻשָּׁה אִתְבַּלְבְּלוּ כָּל אִנּוּן דַּרְגִּין. עִלָּאִין נָחֲתוּ וְתַתָּאִין סְלִיקוּ. וְלָא הֲווֹ קָיְימִין בְּאֹרַח מֵישָׁר כְּמָה דְּהֲווּ. וּלְבָתַר בִּלְבֵּל לִישַׁנְהוֹן בְּשִׁבְעִין לִישָׁן וְאִתְבַּדְּרוּ לְכָל סִטְרֵי עָלְמָא.

חַד מְמַנָּא הוּא בִּרְקִיעָא וּבֵיהּ קָיְימִין כָּל (ד"א ל"ג **אִנּוּן**) **מַפְתְּחָן דְּעוֹבָדֵי עָלְמָא. וְאִיהוּ קָיְימָא זַמִּין בְּשַׁעֲתֵי וְרִגְעֵי דְּיוֹמָא. וְאִנּוּן הֲווֹ יָדְעִין בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא גְּנִזָא דְּהַאי מְמַנָּא. וְהֲווּ פָּתְחֵי וְסָגְרֵי וּמַצְלְחֵי בְּעוֹבָדֵיהוֹן בְּמֵימְרָא דְּפוּמְהוֹן. כֵּיוָן** (דְּאִסְתַּכְּלוּ) **דְּאִתְבַּלְבָּל מֵימְרָא דִּלְהוֹן, כֻּלָּא אִתְמְנָע מִנַּיְיהוּ. וַאֲתַר מְתָקָן אַשְׁכָּחוּ בְּהַהוּא בִּקְעָה. סִטְרָא דְּסִטְרִין:**

וַיִּמְצְאוּ בִּקְעָה. אֲתַר מְתָקָן לְהַאי (ד"א ל"ג **הַהוּא**) **סִטְרָא בִּישָׁא דְּבָעוּ אִנּוּן לְאַתְקָפָא וְאִתְמְנָעוּ. תְּקָפָא** (דִּילֵיהּ) **דְּהַהוּא סִטְרָא הָוָה תַלְיָא לְאִתְפְּרָעָא בְּהַהִיא בִּקְעָה עַד דְּנָטְלָא תַּמָּן חֵילִין וּמַשִּׁירְיָין כְּגַוְונָא דְּאִנּוּן דְּבָנוּ קַרְתָּא וּמִגְדָּלָא וְאִתְיְהִיבוּ** (כֻּלָּא) **כֻּלְּהוּ בִּידָהָא. וְאִתְקַטָּלוּ תַּמָּן אִנּוּן דְּלָא בָעוּ לְמֵיפַק בְּקֵ"ץ**

לשון הקודש

שֶׁבָּנוּ, וְהֵם הָיוּ מְדַבְּרִים בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ לְכָל אוֹתָם דְּרָגוֹת קְדוֹשׁוֹת וְהָיוּ מַצְלִיחִים. כֵּיוָן שֶׁיָּרְדָה הַקְּדֻשָּׁה, הִתְבַּלְבְּלוּ כָּל הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ. עֶלְיוֹנִים יָרְדוּ וְתַחְתּוֹנִים עָלוּ, וְלֹא הָיוּ עוֹמְדִים בְּדֶרֶךְ יָשָׁר כְּמוֹ שֶׁהָיוּ. וְאַחַר כָּךְ בִּלְבֵּל לְשׁוֹנָם בְּשִׁבְעִים לָשׁוֹן וְהִתְפַּזְּרוּ לְכָל צִדְדֵי הָעוֹלָם.

מְמֻנֶּה אֶחָד יֵשׁ בָּרָקִיעַ, וּבוֹ קַיָּמִים כָּל [ד"א אוֹתָם] מַפְתְּחוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם, וְהוּא קַיָּם וְזָמִין בְּכָל הַשָּׁעוֹת וְרִגְעֵי הַיּוֹם. וְהֵם הָיוּ יוֹדְעִים בְּסוֹד הַחָכְמָה, הַגְּנוּזָה שֶׁל הַמְּמֻנֶּה הַזֶּה, וְהָיוּ פּוֹתְחִים וְסוֹגְרִים וּמַצְלִיחִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם בְּמַאֲמַר פִּיהֶם. כֵּיוָן [שֶׁהִסְתַּכְּלוּ] שֶׁהִתְבַּלְבֵּל הַמַּאֲמָר שֶׁלָּהֶם, הַכֹּל נִמְנַע מֵהֶם, וּמָקוֹם מְתֻקָּן מָצְאוּ בְּאוֹתָהּ בִּקְעָה. צַד הַצְּדָדִים.

וַיִּמְצְאוּ בִּקְעָה, מָקוֹם מְתֻקָּן לְזֶה [אוֹתוֹ] הַצַּד הָרָע, שֶׁרָצוּ הֵם לְחַזֵּק וְנִמְנְעוּ. תֹּקֶף [שֶׁלּוֹ] שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד הָיָה תָּלוּי לְהִפָּרַע בְּאוֹתָהּ בִּקְעָה, עַד שֶׁנָּטְלָה מִשָּׁם צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת, כְּמוֹ שֶׁהֵם בָּנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְנִתְּנוּ [הַכֹּל] כֻּלָּם בְּיָדֵיהָ. וְנֶהֱרְגוּ שָׁם אוֹתָם שֶׁלֹּא רָצוּ לָצֵאת בְּקֵ"ץ הַיָּמִי"ן. נִבְהֲלוּ וְנָפְלוּ

הַיָּמִי"ן. אִתְבְּהִילוּ וְנָפְלוּ בְּקֵץ הַיָּמִי"ם. בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִתְחַלַּשׁ תֻּקְפָּא בְּקַדְמִיתָא בְּהַאי בִּקְעָה. וְעַל דָּא כְּתִיב, (יחזקאל לו) וְהִיא מְלֵאָה עֲצָמוֹת.

וְאִתְתַּקְפַּת בְּהַהוּא צוּלְמָא דְּאָקִים נְבוּכַדְנֶצַּר. וְאִתְבַּר תֻּקְפָּא לְבָתָר בְּאִנּוּן גַּרְמִין וּבְהַהוּא צוּלְמָא. דְּאִנּוּן קַדְמָאֵי קָיְימוּ וְקָמוּ עַל רַגְלֵיהוֹן. וְהַהוּא צוּלְמָא אִתְבָּר. וּכְדֵין יָדְעוּ כָּל עַמִּין דְּעָלְמָא דְּלֵית אֱלוֹהַּ בַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי. וְתוּ דְּאִתְקַדַּשׁ שְׁמֵיהּ עַל יְדָא דְּחַנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה וְכֹלָּא בְּחַד יוֹמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה כט) וְהִקְדִּישׁוּ אֶת קְדוֹשׁ יַעֲקֹב וְגו', (עד כאן סתרי תורה)

וַיֹּאמְרוּ הָבָה נִבְנָה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח (ישעיה נז)

וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגְרָשׁ וְגו'. וְכִי אִית יָם נִגְרָשׁ. אִין, דְּכַד יַמָּא נַפְקָא מִתְּקוּנֵיהּ וְאָזִיל (בְּלָא הֲבְלָא) בְּלָא חֹבְלָא, כְּדֵין נִגְרַשׁ וְאִתְתְּרַךְ מֵאַתְרֵיהּ, כְּמַאן דְּרָוֵי חַמְרָא וְלָא יָתִיב עַל בְּרֵייהּ וְסָלְקָא וְנָחֲתָא. מָאי טַעְמָא בְּגִין כִּי הַשְּׁקֵט

לשון הקודש

בְּקֵ"ץ הַיָּמִי"ם, בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנֶּחֱלַשׁ הַכֹּחַ בַּתְּחִלָּה בַּבִּקְעָה הַזוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב (יחזקאל לו) וְהִיא מְלֵאָה עֲצָמוֹת.

וְהִתְחַזְּקָה בְּאוֹתוֹ הַצֶּלֶם שֶׁהֵקִים נְבוּכַדְנֶצַּר. וְנִשְׁבַּר הַתֹּקֶף אַחַר כָּךְ בְּאוֹתָם עֲצָמוֹת וּבְאוֹתוֹ צֶלֶם. שֶׁאוֹתָם רִאשׁוֹנִים הִתְקַיְּמוּ וְקָמוּ עַל רַגְלֵיהֶם, וְאוֹתוֹ צֶלֶם נִשְׁבַּר, וְאָז יָדְעוּ כָּל עַמֵּי הָעוֹלָם שֶׁאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּלְבַדּוֹ. וְעוֹד, שֶׁהִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ עַל יְדֵי חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה, וְהַכֹּל בְּיוֹם אֶחָד. וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה כט) וְהִקְדִּישׁוּ אֶת קְדוֹשׁ יַעֲקֹב וְגו'. ע"כ סתרי תורה.

וַיֹּאמְרוּ הָבָה נִבְנָה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (ישעיה נז) וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגְרָשׁ וְגו'. וְכִי יֵשׁ יָם נִגְרָשׁ? כֵּן. שֶׁכַּאֲשֶׁר הַיָּם יוֹצֵא מִתִּקּוּנוֹ וְהוֹלֵךְ וּבְלִי הֶבֶל [בְּלִי הֶבֶל] בְּלִי רַב חוֹבֵל, אָז נִגְרָשׁ וּמִתְנַגֵּרֵשׁ מִמְּקוֹמוֹ, כְּמִי שֶׁשּׁוֹתֶה יַיִן וְלֹא יוֹשֵׁב עַל בֶּרְיוֹ וְעוֹלֶה וְיוֹרֵד. מָה

לֹא יוּכַל, וְיִגְּרְשׁוּ מֵימָיו רֶפֶשׁ וְטִיט. דְּמַפְקוּ מֵימוֹי כָּל הַהוּא טִינָא דְיַמָּא וְכָל טִנּוּפָא לְשִׁפְוָותֵיהּ.

כְּגַוְונָא דָא אִנּוּן רְשָׁעִים דְּנַפְקֵי מֵאָרְחָא דְּתָקְנָא וְאָזְלֵי כְּרָוֵי חַמְרָא בְּלָא תִקּוּנָא, דְּנָפְקֵי מֵאוֹרַח מֵישָׁר לְאוֹרַח עָקִים. מָאי טַעְמָא, בְּגִין כִּי הַשְׁקֵט לֹא יוּכָל. דְּהָא עָקִימוּ דְאָרְחַיְיהוּ גָּרִים לוֹן לְמֵהַךְ בְּלָא תִקּוּנָא וּבְלָא שְׁכִיכוּ. וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּכָל רוּגְזָא דִידְהוּ בְּשַׁעֲתָא דְּאָמְרֵי מִלָּה מִפּוּמַיְיהוּ הַהוּא מִלָּה רֶפֶשׁ וְטִיט כֻּלְּהוּ מַפְקֵי טִנּוּפָא וְגִיעוּלָא מִפּוּמַיְיהוּ לְבַר עַד דְּמִסְתָּאֲבֵי (דף עה ע"א) וּמְסָאֲבֵי לוֹן.

תָּא חֲזֵי, וַיֹּאמְרוּ הָבָה נִבְנֶה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם. לֵית הָבָה אֶלָּא הַזְמָנָה בְּעָלְמָא. נִבְנֶה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם. כֻּלְּהוּ בְּעֵיטָא בִישָׁא אָתוּ לְסַרְבָא בֵיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בִּשְׁטוּתָא אָתוּ בְּטִפְּשׁוּ דְּלִבָּא. (איהו)

לשון הקודש

הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי הַשְׁקֵט לֹא יוּכָל וַיִּגְּרְשׁוּ מֵימָיו רֶפֶשׁ וָטִיט. שֶׁמּוֹצִיאִים מֵימָיו כָּל אוֹתוֹ הַטִּיט שֶׁל הַיָּם וְכָל הַטִּנּוּפֶת לִשְׁפָתוֹ. **כְּמוֹ** זֶה אוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁיּוֹצְאִים מִדֶּרֶךְ תְּקִינָה וְהוֹלְכִים כִּשְׁתוּיֵי יַיִן בְּלִי תִקּוּן, שֶׁיּוֹצְאִים מִדֶּרֶךְ יְשָׁרָה לְדֶרֶךְ עֲקֻמָּה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי הַשְׁקֵט לֹא יוּכָל, שֶׁהֲרֵי עִקּוּם דַּרְכֵּיהֶם גָּרַם לָהֶם לָלֶכֶת בְּלִי תִקּוּן וּבְלִי שֶׁקֶט. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁכָּל רֻגְזָם בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמְרִים דִּבּוּר מִפִּיהֶם, אוֹתוֹ הַדִּבּוּר רֶפֶשׁ וָטִיט, כֻּלָּם מוֹצִיאִים טִנֹּפֶת וְגֵעַל מִפִּיהֶם הַחוּצָה עַד שֶׁנִּטְמָאִים וּמְטַמְּאִים אוֹתָם.

בֹּא רְאֵה, וַיֹּאמְרוּ הָבָה נִבְנֶה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם. אֵין הָבָה אֶלָּא לְשׁוֹן הַזְמָנָה בְּעָלְמָא. נִבְנֶה לָנוּ עִיר

אָמַר רִבִּי אַבָּא שִׁטוּתָא נְסִיבוּ בְּלִבַּיְיהוּ. אֲבָל בְּחָכְמָה דְּרְשִׁיעוּ אָתוּ בְּגִין לְנָפְקָא מֵרְשׁוּ עִלָּאָה לִרְשׁוּ אַחְרָא וּלְאַחְלָפָא יְקָרֵיהּ לִיקָרָא נוּכְרָאָה. וּבְכֹלָּא אִית רָזָא דְּחָכְמְתָא עִלָּאָה.

הָבָה נִבְנֶה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל. תָּא חֲזֵי, כַּד מָטוּ לְהַאי בִּקְעָה דְּאִיהוּ רְשׁוּ נוּכְרָאָה וְאִתְגְּלִי לְהוּ אֲתַר דְּשָׁלְטְנוּתָא דָא תְּקִיעַ בְּגוֹ נוּגֵי יַמָּא. אָמְרוּ הָא אֲתַר לְמֵיתַב וּלְאַתְקְפָא לִבָּא לְאִתְהַנָּאָה בֵּיהּ תַּתָּאֵי. מִיָּד הָבָה נִבְנָה לָנוּ עִיר. נַתְקִין בְּאֲתַר דָּא עִיר וּמִגְדָּל.

וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. אֲתַר דָּא (יְהִיב לוֹן) יְהֵא לָן לְדַחֲלָא וְלָא אַחְרָא, וְנִבְנֶה לְאֲתַר דָּא עִיר וּמִגְדָּל. לָמָּה לָן לְסָלְקָא לְעֵילָא דְּלָא נֵיכוֹל לְאִתְהַנָּאָה מִנָּהּ. הָא הָכָא אֲתַר מִתַּקְנָא. וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם דַּחֲלָא לְמִפְּלַח

לשון הקודש

וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם, כֻּלָּם בָּאוּ בְּעֵצָה רָעָה לְקָרֵב לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. בִּשְׁטוּת בָּאוּ, הוּא בְּטִפְּשׁוּת הַלֵּב.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, שְׁטוּת לָקְחוּ בְּלִבָּם, אֲבָל בְּחָכְמָה שֶׁל רִשְׁעוּת בָּאוּ כְּדֵי לָצֵאת מֵרְשׁוּת עֶלְיוֹנָה לִרְשׁוּת אַחֶרֶת, וּלְהַחֲלִיף כְּבוֹדוֹ לִכְבוֹד זָר. וּבַכֹּל יֵשׁ סוֹד שֶׁל חָכְמָה עֶלְיוֹנָה.

הָבָה נִבְנֶה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁהִגִּיעוּ לַבִּקְעָה הַזֹּאת שֶׁהִיא רְשׁוּת זָרָה, וְהִתְגַּלָּה לָהֶם מָקוֹם שֶׁשִּׁלְטוֹן זֶה תָּקוּעַ בְּתוֹךְ דְּגֵי הַיָּם, אָמְרוּ, הִנֵּה מָקוֹם לָשֶׁבֶת וּלְחַזֵּק אֶת הַלֵּב לֵהָנוֹת בּוֹ הַתַּחְתּוֹנִים. מִיָּד הָבָה נִבְנֶה לָנוּ עִיר, נַתְקִין בַּמָּקוֹם הַזֶּה עִיר וּמִגְדָּל.

וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. מָקוֹם זֶה (נָתַן לָהֶם) יִהְיֶה לָנוּ לְיִרְאָה, וְלֹא אַחֵר, וְנִבְנֶה לְמָקוֹם זֶה עִיר וּמִגְדָּל. לָמָּה לָנוּ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה שֶׁלֹּא

תַּמָּן. פֶּן נָפוּץ לְדַרְגִּין אַחֲרָנִין וְנִתְבַּדַּר לְסִטְרֵי עָלְמָא:

וַיֵּרֶד יְיָ לִרְאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל דָּא הוּא חַד מֵאִנּוּן עֶשֶׂר זְמִנִּין דְּנָחֲתָא שְׁכִינְתָּא לְאַרְעָא. וְכִי מַה הוּא לִרְאוֹת וְלָא הָוָה יָדַע מִקַּדְמַת דְּנָא. אֶלָּא לִרְאוֹת לְאַשְׁגָּחָא בְּדִינָא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שמות ה) יֵרֶא יְיָ עֲלֵיכֶם וְיִשְׁפֹּט. אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל. הָכָא אִית לְאִסְתַּכָּלָא. דְּהָא לָא כְתִיב לִרְאוֹת אֶת בְּנֵי הָאָדָם. אֶלָּא לִרְאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל. אַמַּאי. אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְאַשְׁגַּח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדִינָא, בְּקַדְמִיתָא יִשְׁגַּח בְּדַרְגָּא דִלְעֵילָא, וּלְבָתַר בְּדַרְגָּא דִלְתַתָּא. בְּקַדְמִיתָא בְּעִלָּאֵי וּלְבָתַר בְּתַתָּאֵי. וּבְגִין דְּהַאי מִלָּה מָטָא לְעֵילָא, אַשְׁגָּחוּתָא דִלְעֵילָא הָוָה בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא דִכְתִיב לִרְאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל.

לשון הקודש

נוֹכַל לֵהָנוֹת מִמֶּנּוּ? הֲרֵי כָּאן מָקוֹם מְתֻקָּן. וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם, יִרְאָה לַעֲבֹד שָׁם. פֶּן נָפוּץ לִדְרָגוֹת אֲחֵרוֹת וְנִתְפַּזֵּר לִצִדְדֵי הָעוֹלָם. **וַיֵּרֶד** ה' לִרְאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל. זוֹ אַחַת מֵעֶשֶׂר פְּעָמִים שֶׁיָּרְדָה הַשְּׁכִינָה לָאָרֶץ. וְכִי מַה הוּא לִרְאוֹת, וְלֹא הָיָה יוֹדֵעַ מִקֹּדֶם לָזֶה? אֶלָּא לִרְאוֹת לְהַשְׁגִּיחַ בַּדִּין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ה) יֵרֶא ה' עֲלֵיכֶם וְיִשְׁפֹּט. אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל – כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, שֶׁהֲרֵי לֹא כָתוּב לִרְאוֹת אֶת בְּנֵי הָאָדָם, אֶלָּא לִרְאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל. לָמָּה? אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁמַּשְׁגִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּדִין, בַּהַתְחָלָה מַשְׁגִּיחַ בַּדַּרְגָּה שֶׁלְּמַעְלָה, וְאַחַר כָּךְ בַּדַּרְגָּה שֶׁלְּמַטָּה. בַּהַתְחָלָה בָּעֶלְיוֹנִים, וְאַחַר כָּךְ בַּתַּחְתּוֹנִים. וּמִשּׁוּם שֶׁדָּבָר זֶה מַגִּיעַ לְמַעְלָה, הַהַשְׁגָּחָה שֶׁל מַעְלָה הָיְתָה בּוֹ בַּהַתְחָלָה, שֶׁכָּתוּב לִרְאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל.

אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. מַאי בְּנֵי הָאָדָם בְּנוֹי דְּאָדָם קַדְמָאָה דְּמָרַד בְּמָרֵיהּ וְגָרַם מוֹתָא לְעָלְמָא. אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם בִּנְיָינָא דְּאִי אָמְרוּ (גָּרְמוּ) וּבָעוּ לְמִבְנֵי לְעֵילָא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח (וְאָמַר) (יחזקאל מו) כֹּה אָמַר יְיָ אֱלֹהִים שַׁעַר (דף עה ע"ב) הֶחָצֵר הַפְּנִימִית הַפּוֹנֶה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ. הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ. וְאִיהוּ רָזָא כְּמָה דְּאִתְּמַר. יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. **אַמַּאי** (וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ וְגוֹ'. אַמַּאי יִהְיֶה סָגוּר כָּל אִנּוּן יוֹמִין דְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה).

אֶלָּא אִלֵּין יְמֵי חוֹל. דְּתַרְעָא דָא יִהְיֶה סָגוּר דְּלָא לְאִשְׁתַּמָּשָׁא חוֹל בְּקוּדְשָׁא. וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ. דְּהָא כְּדֵין שְׁמוּשָׁא (דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא)

לשון הקודש

אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. מַה זֶּה בְּנֵי הָאָדָם? בְּנֵי אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁמָּרַד בְּרִבּוֹנוֹ וְגָרַם מָוֶת לָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם – בִּנְיָן וַדַּאי אָמְרוּ [וְגָרְמוּ] וְרָצוּ לִבְנוֹת לְמַעְלָה.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח [וְאָמַר], (יחזקאל מו) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים שַׁעַר הֶחָצֵר הַפְּנִימִית הַפֹּנֶה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ. בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, וְהוּא סוֹד כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, לָמָּה? [וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ וְגוֹ', לָמָּה יִהְיֶה סָגוּר כָּל אוֹתָם יָמִים שֶׁל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה?].

אֶלָּא אֵלּוּ יְמֵי הַחֹל שֶׁשַּׁעַר זֶה יִהְיֶה סָגוּר שֶׁלֹּא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ הַחֹל עִם הַקֹּדֶשׁ. וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ, שֶׁהֲרֵי

דְּקוּדְשָׁא בְּקוּדְשָׁא. וּכְדֵין אִתְנְהִיר סִיהֲרָא לְאִתְחַבְּרָא בְּשִׁמְשָׁא.

תָּא חֲזֵי, תַּרְעָא דָא לָא אִתְפַּתַּח בְּאִנּוּן שִׁתָּא יוֹמֵי דְּחוֹל. בְּגִין דְּהָא בְּאִנּוּן יוֹמֵי דְּחוֹל עָלְמָא תַּתָּאָה אִתְּזָן וְשָׁלְטִין כָּל אִנּוּן שִׁית יוֹמִין דְּחוֹל עַל עָלְמָא בַּר בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל.

וְאִנּוּן דְּשָׁלְטֵי לָא שָׁלְטֵי בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא בְּגִין דְּהַשַּׁעַר הַזֶּה אִיהוּ סָגוּר. אֲבָל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ כֻּלְּהוּ מִתְעַבְּרָן וְלָא שָׁלְטִין בְּגִין דְּהַשַּׁעַר הַזֶּה אִיהוּ פָּתוּחַ וְעָלְמָא אִיהוּ בְּחֶדְוָה וְאִתְּזָן מִתַּמָּן וְלָא אִתְיְהִיב עָלְמָא לִרְשׁוּ אַחֲרָא.

וְאִי תֵּימָא דְּכָל אִנּוּן שִׁית יוֹמִין אִנּוּן שָׁלְטִין בִּלְחוֹדַיְיהוּ. תָּא חֲזֵי, הַפּוּנָה קָדִים. עַד לָא יְקוּמוּן לְשַׁלְטָאָה אִיהוּ אִסְתַּכַּל תָּדִיר בְּעָלְמָא. אֲבָל לָא אִתְפַּתַּח לְאִתְזְנָא

לשון הקודש

אָז שִׁמּוּשׁ [שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא] שֶׁל קֹדֶשׁ בְּקֹדֶשׁ, וְאָז מְאִירָה הַלְּבָנָה לְהִתְחַבֵּר עִם הַשֶּׁמֶשׁ.

בֹּא רְאֵה, שַׁעַר זֶה לֹא נִפְתָּח בְּאוֹתָם שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתָם יְמֵי הַחֹל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן נִזּוֹן, וְשׁוֹלְטִים כָּל אוֹתָם שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל עַל הָעוֹלָם חוּץ מֵאֲשֶׁר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

וְאוֹתָם שֶׁשּׁוֹלְטִים, לֹא שׁוֹלְטִים בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, מִשּׁוּם שֶׁהַשַּׁעַר הַזֶּה סָגוּר. אֲבָל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ, כֻּלָּם עוֹבְרִים וְלֹא שׁוֹלְטִים, מִשּׁוּם שֶׁהַשַּׁעַר הַזֶּה הוּא פָּתוּחַ, וְהָעוֹלָם הוּא בְּחֶדְוָה וְנִזּוֹן מִשָּׁם, וְלֹא נִתָּן הָעוֹלָם לִרְשׁוּת אַחֶרֶת.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁכָּל אוֹתָם שִׁשָּׁה יָמִים הֵם שׁוֹלְטִים לְבַדָּם – בֹּא תִּרְאֶה, הַפּוּנָה קָדִים, עַד שֶׁלֹּא יָקוּמוּ לִשְׁלֹט, הוּא מִסְתַּכֵּל תָּמִיד בָּעוֹלָם. אֲבָל לֹא נִפְתָּח

עָלְמָא מִקּוּדְשָׁא בַּר בְּיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא וּבְיוֹמָא דְחֻדְשָׁא. וְכֻלְּהוּ יוֹמִין כֻּלְּהוּ אִתְדַּבְּקָן בְּיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא וְאִתְזְנוּ מִתַּמָּן. דְּהָא (ד"א ל"ג בְּדֵין) בְּיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא כֻּלְּהוּ תַּרְעִין פְּתִיחָן וְנַיְיחָא אִשְׁתְּכַח לְכֹלָּא לְעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. תָּא חֲזֵי, וַיֵּרֶד יְיָ לִרְאוֹת. נָחַת מִקּוּדְשָׁא לְחוֹל (וְרָדִיד פְּרִישָׁא) לְאַשְׁגָּחָא בַּמֶּה דְבָנוּ וְקָיְימוּ קִיּוּמָא לְאַתְעָרָא עַל עָלְמָא לְדַחֲלָא לְהוֹן.

רִבִּי יִצְחָק הָוָה יָתִיב קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לֵיהּ מָה חָמוּ אִלֵּין דְּעָבָדוּ שִׁטוּתָא דָא לְמָרְדָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכֻלְּהוּ בְּעִיטָא חָדָא אִתְקָיְימוּ בְּדָא. אָמַר לֵיהּ הָא אִתְּמַר דִּכְתִיב וַיְהִי בְּנָסְעָם מִקֶּדֶם אִתְנְטִילוּ מֵעֵילָא לְתַתָּא. אִתְנְטִילוּ מֵאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְנָחֲתוּ לְבָבֶל. אָמְרוּ הָא הָכָא אֲתַר לְמִדְבַּק.

וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם וְגוֹ' וְיִתְדַּבַּק סִיּוּעָא דִלְתַתָּא בְּאֲתַר דָּא. בְּגִין דְּכַד דִּינָא אָתֵי לְאַשְׁרָאָה בְעָלְמָא, הָא

לשון הקודש

לָזוּן הָעוֹלָם מִן הַקֹּדֶשׁ פְּרָט לְיוֹם הַשַּׁבָּת וְיוֹם הַחֹדֶשׁ. וְכָל הַיָּמִים כֻּלָּם נִדְבָּקִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְנִזּוֹנִים מִשָּׁם. שֶׁהֲרֵי [אָז] בְּיוֹם הַשַּׁבָּת כָּל הַשְּׁעָרִים פְּתוּחִים, וּמְנוּחָה נִמְצֵאת לַכֹּל – לָעֶלְיוֹנִים וְלַתַּחְתּוֹנִים. בֹּא רְאֵה, וַיֵּרֶד ה' לִרְאוֹת, יָרַד מִקֹּדֶשׁ לְחֹל [וְצָעִיף פָּרוּשׁ] לְהַשְׁגִּיחַ בְּמַה שֶׁבָּנוּ וְקִיְּמוּ קִיּוּם לְעוֹרֵר עַל הָעוֹלָם לִירָאָה אוֹתָם.

רִבִּי יִצְחָק הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ, מָה רָאוּ אֵלֶּה שֶׁעָשׂוּ שִׁטּוּת זוֹ לִמְרֹד בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְכֻלָּם בְּעֵצָה אַחַת הִתְקַיְּמוּ בָּזֶה? אָמַר לוֹ, הֲרֵי נִתְבָּאֵר, שֶׁכָּתוּב וַיְהִי בְּנָסְעָם מִקֶּדֶם. הֻסְּעוּ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. נָסְעוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְיָרְדוּ לְבָבֶל. אָמְרוּ, הֲרֵי כָּאן מָקוֹם לְהִדָּבֵק.

וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם וְגוֹ', וְיִתְדַּבֵּק הַסִּיּוּעַ

אֲתַר דָּא לְקַבְלֵיהּ. וּמֵהָכָא אִתְהַנֵּי עָלְמָא וְיִתְזָן. דְּהָא לְעֵילָא דְּחִיקוּ אִיהוּ לְאִתְזָנָא עָלְמָא מִנֵּיהּ. וְלָא עוֹד אֶלָּא אֲנַן נִסַּק לִרְקִיעָא וְנַנַּח בֵּיהּ קְרָבָא דְּלָא יֵחוֹת (בֵּיהּ) טוֹפָנָא בְּעָלְמָא כְּדִבְקַדְמִיתָא:

וַיֹּאמֶר יְיָ הֵן עַם אֶחָד וְשָׂפָה אַחַת לְכֻלָּם. בְּגִין דְּכֻלְּהוּ כְּחֲדָא, בְּיִחוּדָא דְּכֻלְּהוֹן יַעַבְדוּן וְיִצְלְחוּן בְּעוֹבָדַיְיהוּ. יִתְבַּדְּרוּן דַּרְגִּין כָּל חַד לְסִטְרֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ יִתְבַּדְּרוּן כָּל הַנֵּי דִּלְתַתָּא. מַה כְּתִיב וַיָּפֵץ יְיָ אוֹתָם מִשָּׁם.

וְאִי תֵּימָא לִישַׁנְהוֹן אַמַּאי אִתְבַּלְבֵּל (אִתְבַּדַּר וּבִלְבֵּל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא). אֶלָּא בְּגִין דְּכֻלְּהוֹן מְמַלְּלִין בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. הַהוּא לִישָׁנָא קָא עָבִיד לוֹן סִיּוּעָא. בְּגִין דִּבְעוֹבָדָא וּבְמִלּוֹלָא דְּפוּמָא תַּלְיָין מִלִּין אִלֵּין לְאַדְבְּקָא כַּוָּנָה דִּלְבָּא. וּבְדָא עָבְדֵי סִיּוּעָא לְהַהוּא אֲתַר דְּבָעֵי לְאַקְמָא.

לשון הקודש

שֶׁלְּמַטָּה בַּמָּקוֹם הַזֶּה. מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁהַדִּין בָּא לִשְׁרוֹת בָּעוֹלָם, הֲרֵי מָקוֹם זֶה כְּנֶגְדּוֹ, וּמִכָּאן יֵהָנֶה הָעוֹלָם וְיִזּוֹן. שֶׁהֲרֵי לְמַעְלָה יֵשׁ דֹּחַק לְהָזִין אֶת הָעוֹלָם מִמֶּנּוּ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אָנוּ נַעֲלֶה לָרָקִיעַ וְנַעֲרֹךְ בּוֹ קְרָב שֶׁלֹּא יֵרֵד [בּוֹ] מַבּוּל בָּעוֹלָם כְּמִקֹּדֶם.

וַיֹּאמֶר ה' הֵן עַם אֶחָד וְשָׂפָה אַחַת לְכֻלָּם. מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם כְּאֶחָד, בְּיִחוּד, שֶׁכֻּלָּם יַעֲשׂוּ וְיַצְלִיחוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם, יִתְפַּזְּרוּ הַדְּרָגוֹת כָּל אֶחָד לַצַּד שֶׁלּוֹ, וּבִגְלַל זֶה יִתְפַּזְּרוּ כָּל אֵלֶּה שֶׁלְּמַטָּה. מַה כָּתוּב? וַיָּפֵץ ה' אֹתָם מִשָּׁם.

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה הִתְבַּלְבְּלָה לְשׁוֹנָם [וּפִזֵּר וּבִלְבֵּל אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא]? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם מְדַבְּרִים בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, אוֹתָהּ לָשׁוֹן עָשְׂתָה לָהֶם סִיּוּעַ. מִשּׁוּם שֶׁבְּמַעֲשֶׂה וּבְדִבּוּר הַפֶּה דְּבָרִים הַלָּלוּ תְּלוּיִים לְהַשִּׂיג כַּוָּנַת הַלֵּב, וּבָזֶה עוֹשִׂים סִיּוּעַ לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁרָצוּ לְהָקִים.

וְעַל דָּא אִתְבַּלְבָּל לִישַׁנְהוֹן דְּלָא יָכִילוּ לְאִתְתַּקָּפָא רְעוּתְהוֹן בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. כֵּיוָן דְּאִתְחַלַּף לִישַׁנְהוֹן לָא אַצְלָחוּ בְעוֹבָדָא בְּגִין דְּחֵילָא דִלְעֵילָא לָא יָדְעֵי וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעֵי בַּר בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְכַד אִתְבַּלְבָּל לִישְׁנָא דִלְהוֹן אִתְחַלַּשׁ חֵילֵיהוֹן וְאִתְבַּר תֻּקְפָּא דִלְהוֹן.

תָּא חֲזֵי, דְּהָא מִלָּה (דָּא) דְּאָמְרֵי תַּתָּאֵי בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כֻּלְּהוּ חֵילֵי שְׁמַיָּא יָדְעֵי בֵּיהּ וְאִתְתַּקְּפֵי בֵּיהּ. וְלִישָׁן אַחֲרָא לָא יָדְעִין וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעֵי בֵּיהּ. וְעַל דָּא אִלֵּין כֵּיוָן דְּאִתְבַּלְבָּל לִישָׁנָא דִלְהוֹן, מִיָּד וַיַּחְדְּלוּ לִבְנוֹת הָעִיר. דְּהָא אִתְבַּר חֵילַיְיהוּ וְלָא יָכִילוּ לְמֶעְבַּד מִדֵּי בִּרְעוּתָא דִלְהוֹן.

לֶהָוֵי שְׁמֵיהּ (דִּי אֱלָהָא) (דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) מְבָרַךְ מִן עָלְמָא וְעַד עָלְמָא, דִּי חָכְמָתָא וּגְבוּרָתָא דִּי לֵהּ הִיא. (דניאל ב) דְּהָא בְּגִין (דָּא) דְּאַנְחִית קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָזֵי

לשון הקודש

וְעַל זֶה הִתְבַּלְבְּלָה לְשׁוֹנָם שֶׁלֹּא יָכְלוּ לְחַזֵּק רְצוֹנָם בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. כֵּיוָן שֶׁהִתְחַלְּפָה לְשׁוֹנָם, לֹא הִצְלִיחוּ בַּמַּעֲשֶׂה, מִשּׁוּם שֶׁהַצָּבָא שֶׁל מַעְלָה לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מַכִּירִים – רַק אֶת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וּכְשֶׁהִתְבַּלְבְּלָה לְשׁוֹנָם, נֶחֱלַשׁ כֹּחָם וְנִשְׁבַּר תָּקְפָּם.

בָּא רְאֵה, שֶׁהֲרֵי דִּבּוּר (זֶה) שֶׁאוֹמְרִים הַתַּחְתּוֹנִים בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כָּל צִבְאוֹת הַשָּׁמַיִם יוֹדְעִים בּוֹ וּמַחֲזִיקִים בּוֹ, וְלָשׁוֹן אַחֶרֶת אֵינָם יוֹדְעִים וְלֹא מַכִּירִים בָּהּ. וְעַל זֶה, כֵּיוָן שֶׁהִתְבַּלְבְּלָה לְשׁוֹנָם שֶׁל אֵלֶּה, מִיָּד – וַיַּחְדְּלוּ לִבְנוֹת הָעִיר, שֶׁהֲרֵי נִשְׁבַּר כֹּחָם וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת דָּבָר בְּרָצוֹן שֶׁלָּהֶם.

(דניאל ב) שֶׁיִּהְיֶה שְׁמוֹ [שֵׁם הָאֱלוֹהַּ] [שֶׁל הַקָּבָּ"ה] מְבֹרָךְ מֵהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, שֶׁהַחָכְמָה וְהַגְּבוּרָה שֶׁלּוֹ הִיא. שֶׁהֲרֵי מִשּׁוּם [זֶה] שֶׁהוֹרִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סוֹדוֹת הַחָכְמָה לָעוֹלָם, הִתְקַלְקְלוּ בָהּ בְּנֵי אָדָם

דְּחָכְמְתָא לְעָלְמָא, אִתְקַלְקָלוּ בֵּיהּ בְּנֵי נָשָׁא וּבָעוּ לְאִתְגָּרָא בֵּיהּ.

יָהַב חָכְמָתָא עִלָּאָה לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, וּבְהַהִיא חָכְמָה (דף עו ע"א) דְּאִתְגְּלֵי לֵיהּ יָדַע דַּרְגִּין, וְאִתְדְּבַק בְּיֵצֶר הָרָע, עַד דְּאִסְתַּלְקוּ מִנֵּיהּ מַבּוּעֵי דְּחָכְמְתָא. וּלְבָתַר תָּב קַמֵּי מָארֵיהּ, וְאִתְגַּלְיָין לֵיהּ מִנַּיְיהוּ וְלָא כְּקַדְמִיתָא. לְבָתַר בְּהַהוּא סִפְרָא דִּילֵיהּ יָדַע חָכְמָאן. וּלְבָתַר אָתוּ בְּנֵי נָשָׁא וְאַרְגִּיזוּ קַמֵּיהּ.

יָהַב חָכְמָתָא לְנֹחַ וּפָלַח בָּהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְבָתַר מַה כְּתִיב וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל בְּמָה דְּאִתְּמַר. יָהַב חָכְמָתָא לְאַבְרָהָם וּפָלַח בָּהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְבָתַר נָפַק מִנֵּיהּ יִשְׁמָעֵאל דְּאַרְגִּיז קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֵן יִצְחָק נָפַק מִנֵּיהּ עֵשָׂו. יַעֲקֹב נְסַב תְּרֵין אֲחָתָן.

לשון הקודש

וְרָצוּ לְהִתְגָּרוֹת בּוֹ.

נָתַן חָכְמָה עֶלְיוֹנָה לְאָדָם הָרִאשׁוֹן. וּבְאוֹתָהּ חָכְמָה שֶׁהִתְגַּלְּתָה לוֹ, יָדַע דְּרָגוֹת וְנִדְבַּק בַּיֵּצֶר הָרָע, עַד שֶׁהִסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה, וְאַחַר כָּךְ שָׁב לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ וְהִתְגַּלּוּ לוֹ מֵהֶם, וְלֹא כְּמוֹ מִקֹּדֶם. אַחַר כָּךְ בְּאוֹתוֹ הַסֵּפֶר שֶׁלּוֹ יָדַע חָכְמוֹת. אַחַר כָּךְ בָּאוּ בְּנֵי אָדָם וְהִרְגִּיזוּ לְפָנָיו.

נָתַן חָכְמָה לְנֹחַ וְעָבַד בָּהּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב? וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. נָתַן חָכְמָה לְאַבְרָהָם וְעָבַד בָּהּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַחַר כָּךְ יָצָא מִמֶּנּוּ יִשְׁמָעֵאל שֶׁהִרְגִּיז לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְכֵן יִצְחָק יָצָא מִמֶּנּוּ עֵשָׂו. יַעֲקֹב לָקַח שְׁתֵּי אֲחָיוֹת.

יָהַב חָכְמָתָא לְמֹשֶׁה מַה כְּתִיב בֵּיהּ (במדבר יב) בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. וְלָא הֲוָה כְּמֹשֶׁה שַׁמָּשׁ מְהֵימָן בְּכֻלְּהוּ דַּרְגִּין וְלָא סָטָא לְבֵיהּ בְּתִיאוּבְתָּא דְּחַד מִנַּיְיהוּ. אֶלָּא קָאִים בִּמְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה כְּדְקָא יְאוּת.

יָהַב חָכְמָתָא עִלָּאָה לִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא. לְבָתָר מַה כְּתִיב בֵּיהּ (משלי א) מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה (משלי ל) הַמַּשָּׂא נְאֻם הַגֶּבֶר לְאִיתִיאֵל לְאִיתִיאֵל וְאֻכָל. אָמַר שְׁלֹמֹה אִתִּי אֵל וְחָכְמָתָא דִּילֵיהּ הוּא. וְאוּכָל וְאֵיכוֹל לְמֶעְבַּד רְעוּתִי. לְבָתָר (מלכים א יח) וַיָּקֶם יְיָ שָׂטָן לִשְׁלֹמֹה וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, בְּגִין זְעִירוּ דְּחָכְמָתָא דְּאַשְׁכָּחוּ אִלֵּין מֵהַהוּא חָכְמָה דְּקַדְמָאֵי, אִתְּגָּרוּ בֵיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבָנוּ מִגְדָּל וְעָבָדוּ כָּל מַה דְּעָבָדוּ. עַד דְּאִתְבַּדָּרוּ מֵאַנְפֵּי אַרְעָא וְלָא אִשְׁתָּאַר בְּהוּ חָכְמָה לְמֶעְבַּד מִידֵּי. אֲבָל לְזִמְנָא דְּאָתֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְעַר חָכְמָתָא בְּעָלְמָא

לשון הקודש

נָתַן חָכְמָה לְמֹשֶׁה, מַה כָּתוּב בּוֹ? (במדבר יב) בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. וְלֹא הָיָה כְּמֹשֶׁה שַׁמָּשׁ נֶאֱמָן בְּכָל הַדְּרָגוֹת, וְלֹא סָטָה לִבּוֹ בִּתְשׁוּקַת אֶחָד מֵהֶם, אֶלָּא עָמַד בֶּאֱמוּנָה עֶלְיוֹנָה כָּרָאוּי.

נָתַן חָכְמָה עֶלְיוֹנָה לִשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, אַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב בּוֹ? (משלי א) מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה, (שם ל) הַמַּשָּׂא נְאֻם הַגֶּבֶר לְאִיתִיאֵל לְאִיתִיאֵל וְאֻכָל. אָמַר שְׁלֹמֹה, אִתִּי אֵל, וְהַחָכְמָה שֶׁלּוֹ הִיא. וְאֻכָל – וַאֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רְצוֹנִי. אַחַר כָּךְ (מלכים–א יח) וַיָּקֶם ה' שָׂטָן לִשְׁלֹמֹה וְגוֹ'.

בֹּא רְאֵה, מִשּׁוּם קְצָת חָכְמָה שֶׁמָּצְאוּ אֵלֶּה מֵאוֹתָהּ חָכְמַת הָרִאשׁוֹנִים, הִתְגָּרוּ בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וּבָנוּ מִגְדָּל וְעָשׂוּ כָּל מַה שֶּׁעָשׂוּ, עַד שֶׁהִתְפַּזְּרוּ מֵעַל פְּנֵי הָאָרֶץ, וְלֹא נִשְׁאֲרָה בָהֶם חָכְמָה לַעֲשׂוֹת דָּבָר. אֲבָל לֶעָתִיד לָבֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

וְיִפְלְחוּן לֵיהּ בָּהּ הָדָא הוּא דִכְתִיב, (יחזקאל לו) **וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי. לָאו כְּקַדְמָאֵי דְּחֲבִילוּ בֵיהּ עָלְמָא. אֶלָּא וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וְאֶת מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם.**

רִבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִיָּיא הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי חִיָּיא נִפְתַּח בְּאוֹרַיְיתָא וְנִימָא מִלָּה. פָּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר (דברים כג) כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחֲנֶךָ לְהַצִּילְךָ וְלָתֵת אֹיְבֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ וְלֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ. כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ, מְהַלֵּךְ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (בראשית ג) מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הַיּוֹם. וְדָא הוּא אִילָנָא דְּאָכַל מִנֵּיהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן. מִתְהַלֵּךְ נוּקְבָא מְהַלֵּךְ דְּכַר.

וְדָא הוּא דְאָזִיל קַמַּיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל כַּד הֲווֹ אָזְלֵי בְּמַדְבְּרָא דִכְתִיב (שמות יג) **וַיְיָ הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם**

לשון הקודש

יְעוֹרֵר חָכְמָה בָּעוֹלָם וְיַעַבְדוּ אוֹתוֹ בָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לו) **וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי.** לֹא כָּרִאשׁוֹנִים שֶׁהִשְׁחִיתוּ בָּהּ אֶת הָעוֹלָם, אֶלָּא – **וְעָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם.**

רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִיָּיא הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי חִיָּיא, נִפְתַּח בַּתּוֹרָה וְנֹאמַר דָּבָר. פָּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (דברים כג) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחֲנֶךָ לְהַצִּילְךָ וְלָתֵת אֹיְבֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ וְלֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ. כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ? מְהַלֵּךְ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ג) מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הַיּוֹם. וְזֶהוּ אִילָן שֶׁאָכַל מִמֶּנּוּ אָדָם הָרִאשׁוֹן. מִתְהַלֵּךְ – נְקֵבָה. מְהַלֵּךְ – זָכָר. **וְזֶהוּ** שֶׁהָלַךְ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהָיוּ הוֹלְכִים

וְגוֹ'. הוּא דְּאָזִיל קַמֵּיהּ דְּבַר נָשׁ כַּד אָזִיל בְּאָרְחָא. דִּכְתִיב, (תהלים פה) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשַׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו. וְדָא הוּא דְּאָזִיל קַמֵּיהּ דְּבַר נָשׁ בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהוּ זָכֵי. וְלָמָּה. לְהַצִּילְךָ וְלָתֵת אֹיְבֶיךָ לְפָנֶיךָ. לְאִשְׁתְּזָבָא בַּר נָשׁ בְּאָרְחָא וְלָא יִשְׁלוֹט בֵּיהּ אַחֲרָא.

וּבְגִין כָּךְ לִבְעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּמְּרָא מֵחוֹבוֹי וּלְדַכְּאָה לְגַרְמֵיהּ. מָאי דַּכְיוּ דָא. דִּכְתִיב, (דברים כג) וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ. מָאי קָדוֹשׁ, קְדוֹשִׁים מִבְּעֵי לֵיהּ. אֶלָּא מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ אִלֵּין שַׁיְיפֵי גּוּפָא דְּגוּפָא אִתְּחַבַּר וְאִתְּתַקַּן בְּהוּ. וּבְגִין כָּךְ וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ. וְלֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר.

מָאי עֶרְוַת דָּבָר. דָּא מִלְּתָא (עֶרְוָיְיתָא) דְּעֶרְוָיָן. דְּדָא הוּא מִלָּה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָאִים בָּהּ יַתִּיר מִכֹּלָּא. כֵּיוָן דְּאָמַר וְלֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת, אַמַּאי דָּבָר. אֶלָּא הַנֵּי

לשון הקודש

בַּמִּדְבָּר, שֶׁכָּתוּב (שמות יג) וַה' הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם וְגוֹ'. וְהוּא שֶׁהוֹלֵךְ לִפְנֵי הָאָדָם כְּשֶׁהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, שֶׁכָּתוּב (תהלים פה) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשַׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו. וְזֶהוּ שֶׁהוֹלֵךְ לִפְנֵי הָאָדָם בְּשָׁעָה שֶׁהוּא זוֹכֶה. וְלָמָּה? לְהַצִּילְךָ וְלָתֵת אֹיְבֶיךָ לְפָנֶיךָ, לְהַצִּיל אָדָם בַּדֶּרֶךְ וְלֹא יִשְׁלֹט בּוֹ אַחֵר. **וְלָכֵן** צָרִיךְ אָדָם לְהִשָּׁמֵר מֵחֲטָאָיו וּלְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ. מַה טָּהֳרָה זוֹ? שֶׁכָּתוּב (דברים כג) וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ. מַה זֶּה קָדוֹשׁ? קְדוֹשִׁים הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ – אֵלּוּ אֵיבְרֵי הַגּוּף שֶׁהַגּוּף מִתְחַבֵּר וְנִתְקָן בָּהֶם. וְלָכֵן וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ. וְלֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר.

מַה זֶה עֶרְוַת דָּבָר? זֶה דְּבַר (עֶרְוָה) עֲרָיוֹת, שֶׁזֶּה הוּא דָּבָר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹאֵס בּוֹ יוֹתֵר מֵהַכֹּל. כֵּיוָן שֶׁאָמַר וְלֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת, לָמָּה דָּבָר? אֶלָּא רִשְׁעֵי הָעוֹלָם

חַיָּיבֵי עָלְמָא דְּגָעֲלֵי וּמְסָאֲבֵי גַּרְמַיְיהוּ בְּמִלָּה דִּלְהוֹן דְּנָפְקֵי מִפּוּמַיְיהוּ וְהָא אִיהוּ עֶרְוַת דָּבָר.

וְכָל כָּךְ לָמָּה. בְּגִין דְּאִיהוּ אָזִיל קַמָּךְ. וְאִי אַתְּ עָבִיד כְּדֵין, מִיָּד וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ, דְּלָא יֵזֵיל בַּהֲדָךְ וְיֵיתוּב מֵאַחֲרֶיךָ. וְאֲנַן הָא אַזְלִינָן קַמֵּיהּ בְּאָרְחָא נִתְעַסֵּק בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. דְּהָא אוֹרַיְיתָא אִתְעַטְּרָא עַל רֵישֵׁיהּ דְּבַר נָשׁ וּשְׁכִינְתָּא לָא אַעֲדִיאַת מִינֵּיהּ.

פָּתַח רִבִּי חִיָּיא וְאָמַר וַיֹּאמֶר ה' הֶן עַם אֶחָד וְשָׂפָה אַחַת לְכֻלָּם וְגו' תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב וַיְהִי בְּנָסְעָם מִקֶּדֶם. מָאי מִקֶּדֶם. מִקַּדְמוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם. וַיִּמְצְאוּ. וַיִּרְאוּ מִיבְעֵי לֵיהּ מָאי וַיִּמְצְאוּ. אֶלָּא מְצִיאָה אַשְׁכָּחוּ תַּמָּן מֵרָזֵי דְּחָכְמְתָא מִקַּדְמָאֵי דְּאִתְנַעַר תַּמָּן מִן בְּנֵי טוֹפָנָא, וּבָהּ אִשְׁתַּדְּלוּ לְמֶעְבַּד בְּהַהִיא עֲבִידְתָּא דְּעֲבָדוּ לְסַרְבָא בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהַוּ אָמְרֵי בְּפוּמָא וְעַבְדֵי עֲבִידְתָּא. (דף עו ע"ב)

לשון הקודש

הַלָּלוּ שֶׁגּוֹעֲלִים וּמְטַמְּאִים אֶת עַצְמָם בְּדִבּוּרָם שֶׁיּוֹצֵא מִפִּיהֶם, וְזֶהוּ עֶרְוַת דָּבָר. **וְכָל** כָּךְ לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְפָנֶיךָ. וְאִם אַתָּה עוֹשֶׂה כָּךְ, מִיָּד – וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ. שֶׁלֹּא יֵלֵךְ עִמְּךָ וְיָשׁוּב מֵאַחֲרֶיךָ. וְאָנוּ הֲרֵינוּ הוֹלְכִים לְפָנָיו בַּדֶּרֶךְ, נִתְעַסֵּק בְּדִבְרֵי תוֹרָה, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה מִתְעַטֶּרֶת עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל אָדָם וְהַשְּׁכִינָה לֹא זָזָה מִמֶּנּוּ.

פָּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, וַיֹּאמֶר ה' הֵן עַם אֶחָד וְשָׂפָה אַחַת לְכֻלָּם וְגו' בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, וַיְהִי בְּנָסְעָם מִקֶּדֶם. מַה זֶּה מִקֶּדֶם? מִקַּדְמוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם. וַיִּמְצְאוּ? וַיִּרְאוּ צָרִיךְ הָיָה לִהְיוֹת! מַה זֶּה וַיִּמְצְאוּ? אֶלָּא מְצִיאָה מָצְאוּ שָׁם מִסּוֹדֵי הַחָכְמָה מֵהַקַּדְמוֹנִים שֶׁהִתְנַעֲרָה שָׁם מִבְּנֵי הַמַּבּוּל, וּבָהּ

חָמֵי מַה כְּתִיב הֵן עַם אֶחָד וְשָׂפָה אַחַת לְכֻלָּם. בְּגִין דְּאִנּוּן בְּלִבָּא חַד וּרְעוּתָא חַד וּמְמַלְּלֵי בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְעַתָּה לֹא יִבָּצֵר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יָזְמוּ לַעֲשׂוֹת. וְלֵית מָאן דְּיִמְנַע עוֹבָדָא דִּלְהוֹן. אֲבָל מָאי אַעֲבִיד, אֲבַלְבֵּל לוֹן דַּרְגִּין דִּלְעֵילָא, וְלִישַׁן דִּלְהוֹן לְתַתָּא. וּכְדֵין אִתְמְנַע עוֹבָדָא דִּלְהוֹן. וּמַה בְּגִין דְּהַוּוּ בִּרְעוּתָא וְלִבָּא חַד וּמְמַלְּלֵי בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כְּתִיב לֹא יִבָּצֵר מֵהֶם כֹּל אֲשֶׁר יָזְמוּ לַעֲשׂוֹת, וְדִינָא דִּלְעֵילָא לָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה בְּהוּ. אֲנַן אוֹ חַבְרַיָּיא דְּמִתְעַסְּקִין בְּאוֹרַיְיתָא, וְאֲנַן בְּלִבָּא חַד וּרְעוּתָא חַד, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מִכָּאן לְאִנּוּן מָארֵי דְּמַחְלוֹקֶת לֵית לוֹן קִיּוּמָא. דְּהָא כָּל זְמָנָא (דְּאִלֵּין) דִּבְנֵי עָלְמָא אִלֵּין עִם אִלֵּין בִּרְעוּתָא חָדָא וְלִבָּא חָד, אַף עַל גַּב דְּמָרְדֵי בֵּיהּ

לשון הקודש

הִתְעַסְּקוּ לַעֲשׂוֹת בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁעָשׂוּ לְסָרֵב לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְהָיוּ אוֹמְרִים בַּפֶּה וְעוֹשִׂים מַעֲשֶׂה.

רְאֵה מַה כָּתוּב, הֵן עַם אֶחָד וְשָׂפָה אַחַת לְכֻלָּם. מִשּׁוּם שֶׁהֵם בְּלֵב אֶחָד וּבְרָצוֹן אֶחָד וּמְדַבְּרִים בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְעַתָּה לֹא יִבָּצֵר מֵהֶם כֹּל אֲשֶׁר יָזְמוּ לַעֲשׂוֹת, וְאֵין מִי שֶׁיִּמְנַע מַעֲשֵׂיהֶם. אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה? אֲבַלְבֵּל לָהֶם הַדַּרְגּוֹת שֶׁל מַעְלָה וּלְשׁוֹנָם שֶׁלְּמַטָּה, וְאָז נִמְנַע מַעֲשֶׂה שֶׁלָּהֶם. וּמַה מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ בְּרָצוֹן וְלֵב אֶחָד וּמְדַבְּרִים בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כָּתוּב לֹא יִבָּצֵר מֵהֶם כֹּל אֲשֶׁר יָזְמוּ לַעֲשׂוֹת, וְדִין שֶׁלְּמַעְלָה לֹא יָכֹל לִשְׁלֹט בָּהֶם – אָנוּ אוֹ הַחֲבֵרִים שֶׁמִּתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה, וְאָנוּ בְּלֵב אֶחָד וְרָצוֹן אֶחָד, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מִכָּאן שֶׁלְּאוֹתָם בַּעֲלֵי הַמַּחְלֹקֶת אֵין לָהֶם קִיּוּם. שֶׁהֲרֵי בְּכָל פַּעַם שֶׁהַלְּלוּ בְּנֵי הָעוֹלָם אֵלֶּה עִם אֵלֶּה בְּרָצוֹן אֶחָד וְלֵב אֶחָד – אַף עַל גַּב שֶׁמּוֹרְדִים

בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא שָׁלְטָא בְּהוּ דִּינָא דְּלְעֵילָא. כֵּיוָן דְּאִתְפַּלְגוּ מִיָּד וַיָּפֵץ יְיָ אוֹתָם מִשָּׁם וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא אִשְׁתְּמַע דְּכֹלָּא בְּמִלָּה דְּפוּמָא תַּלְיָיא. דְּהָא כֵּיוָן דְּאִתְבַּלְבֵּל מִיָּד וַיָּפֵץ יְיָ אֹתָם מִשָּׁם. אֲבָל בְּזִמְנָא דְּאָתֵי מַה כְּתִיב, (צפניה ג) כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יְיָ לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד וּכְתִיב, (זכריה יד) וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פָּרָשַׁת לֶךְ לְךָ

זֹהַר

לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וְגוֹ'. רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מו) שִׁמְעוּ אֵלַי אַבִּירֵי לֵב הָרְחוֹקִים מִצְּדָקָה. שִׁמְעוּ אֵלַי אַבִּירֵי לֵב, כַּמָּה תַּקִּיפִין לִבַּיְיהוּ דְּחַיָּיבַיָּא, דְּחָמָאן

לשון הקודש

בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, לֹא שׁוֹלֵט בָּהֶם הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה. כֵּיוָן שֶׁנֶּחְלְקוּ, מִיָּד – וַיָּפֵץ אֹתָם ה' מִשָּׁם וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, נִשְׁמָע שֶׁהַכֹּל בְּדִבּוּר הַפֶּה תָּלוּי, שֶׁהֲרֵי כֵּיוָן שֶׁהִתְבַּלְבְּלוּ, מִיָּד וַיָּפֵץ ה' אֹתָם מִשָּׁם. אֲבָל לֶעָתִיד לָבוֹא מַה כָּתוּב? (צפניה ג) כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם ה' לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד, וְכָתוּב (זכריה יד) וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פָּרָשַׁת לֶךְ לְךָ

זֹהַר

לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וְגוֹ'. רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר (ישעיה מו) שִׁמְעוּ אֵלַי אַבִּירֵי לֵב הָרְחוֹקִים מִצְּדָקָה. שִׁמְעוּ אֵלַי אַבִּירֵי לֵב – כַּמָּה

שְׁבִילֵי וְאָרְחֵי דְאוֹרַיְיתָא וְלָא מִסְתַּכְּלָן בְּהוּ, וְלִבַּיְיהוּ תַּקִּיפִין דְּלָא מְהַדְּרִין בִּתְיוּבְתָּא לְגַבֵּי מָרֵיהוֹן, וְאִקְרוּן אַבִּירֵי לֵב. הָרְחוֹקִים מִצְּדָקָה דְּמִתְרַחֲקֵי מֵאוֹרַיְיתָא.

רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר דְּמִתְרַחֲקֵי מִקֻּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִנּוּן רְחִיקִין מִנֵּיהּ, וּבְגִין כָּךְ אִקְרוּן אַבִּירֵי לֵב. הָרְחוֹקִים מִצְּדָקָה דְּלָא בָּעָאן לְקָרְבָא לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין כָּךְ אִנּוּן רְחוֹקִים מִצְּדָקָה, כֵּיוָן דְּאִנּוּן רְחוֹקִים מִצְּדָקָה רְחוֹקִים אִנּוּן מִשָּׁלוֹם דְּלֵית לוֹן שָׁלוֹם. דִּכְתִיב, (ישעיה מח) אֵין שָׁלוֹם אָמַר יְיָ לָרְשָׁעִים. מַאי טַעְמָא בְּגִין דְּאִנּוּן רְחוֹקִים מִצְּדָקָה.

תָּא חֲזֵי, אַבְרָהָם בָּעֵי לְקָרְבָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִתְקָרַב. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים מה) אָהַבְתָּ צֶדֶק וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע. בְּגִין דְּאָהַב צֶדֶק וְשָׂנָא רֶשַׁע אִתְקָרַב

לשון הקודש

חֲזָקִים לִבּוֹתֵיהֶם שֶׁל הָרְשָׁעִים, שֶׁרוֹאִים אֶת שְׁבִילֵי וְדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בָּהֶם, וְלִבּוֹתֵיהֶם חֲזָקִים שֶׁאֵינָם חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה לְרִבּוֹנָם, וְנִקְרָאִים אַבִּירֵי לֵב. הָרְחוֹקִים מִצְּדָקָה – שֶׁמִּתְרַחֲקִים מִן הַתּוֹרָה.

רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, שֶׁמִּתְרַחֲקִים מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהֵם רְחוֹקִים מִמֶּנּוּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרְאוּ אַבִּירֵי לֵב. הָרְחוֹקִים מִצְּדָקָה – שֶׁאֵינָם רוֹצִים לִקְרַב אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם כָּךְ הֵם רְחוֹקִים מִצְּדָקָה. כֵּיוָן שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִצְּדָקָה, רְחוֹקִים הֵם מִשָּׁלוֹם, שֶׁאֵין לָהֶם שָׁלוֹם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מח) אֵין שָׁלוֹם אָמַר ה' לָרְשָׁעִים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִצְּדָקָה.

בָּא רְאֵה, אַבְרָהָם רָצָה לִקְרַב אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהִתְקָרֵב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים מה) אָהַבְתָּ צֶדֶק וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע. מִשּׁוּם שֶׁאָהַב צֶדֶק וְשָׂנָא רֶשַׁע, הִתְקָרֵב

לִצְדָקָה, וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה מא) **אַבְרָהָם אוֹהֲבִי. מָאי טַעְמָא אוֹהֲבִי, בְּגִין דִּכְתִיב אָהַבְתָּ צֶדֶק. רְחִימוּתָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּרָחִים** (דף עז ע"א) **לֵיהּ אַבְרָהָם מִכָּל בְּנֵי דָרֵיהּ דְּהֲווּ אַבִּירֵי לֵב וְאִנּוּן רְחוֹקִים מִצְּדָקָה כְּמָה דְּאִתְּמַר.**

סִתְרֵי–תוֹרָה

(דף ע"ו ע"ב)

תָּאנָא בְּתוּקְפָּא דְּהַרְמָנוּ דְּמַלְכָּא, אַנְצִיב חַד אִילָנָא רַבָּא וְתַקִּיף גּוֹ נְטִיעָן עִלָּאִין, נְטִיעַ אִילָנָא דָּא, בִּתְרֵיסַר תְּחוּמִין אִסְתַּחַר, בְּאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא פְּרִישָׁא רַגְלֵיהּ. ת"ק פַּרְסֵי מַטְלָנוֹי, כָּל רְעוּתִין דְּאִנּוּן פָּרְסִין בֵּיהּ תָּלְיָין, כַּד אִתְעַר הַאי, כֻּלְּהוּ מִתְעָרִין בַּהֲדֵיהּ לֵית מָאן דְּנָפִיק מֵרְעוּתֵיהּ. לְבָתָר, כֻּלְּהוּ בִּרְעוּתָא חָדָא בַּהֲדֵיהּ, קָם מִלְּעֵילָא (ס"א נָחִית) **אִתְנָחִית בְּמַטְלָנוֹי לְגוֹ יַמָּא. מִנֵּיהּ יַמָּא** (אִתְגַּלֵּי) **אִתְמַלְיָיא. אִיהוּ מְקוֹרָא** (דְּכָל ד"א לְכָל) **מַיִין דְּנָבְעִין. תְּחוֹתֵיהּ מִתְפַּלְגִין כָּל מֵימוֹי דְּבְרֵאשִׁית, שַׁקְיוּ דְּגִנְתָּא בֵּיהּ תָּלְיָין.**

לשון הקודש

לִצְדָקָה, וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה מא) אַבְרָהָם אֹהֲבִי. מָה הַטַּעַם אֹהֲבִי? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב אָהַבְתָּ צֶדֶק. הָאַהֲבָה שֶׁאָהַב אַבְרָהָם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִכָּל בְּנֵי דוֹרוֹ, שֶׁהָיוּ אַבִּירֵי לֵב, וְהֵם רְחוֹקִים מִצְּדָקָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

סִתְרֵי תוֹרָה

לָמַדְנוּ בְּתֹקֶף רְצוֹן הַמֶּלֶךְ נָטַע אִילָן אֶחָד גָּדוֹל וְחָזָק בְּתוֹךְ הַנְּטִיעוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, הַנְּטִיעָה שֶׁל הָאִילָן הַזֶּה בִּתְרֵיסַר תְּחוּמִים מְסֻבֶּבֶת. בְּאַרְבָּעָה צִדָּדִים שֶׁל הָעוֹלָם פְּרוּשָׁה רַגְלוֹ. ת"ק פַּרְסָאוֹת מַסְעוֹתָיו. כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁל אוֹתָם פַּרְסוֹת בּוֹ תְּלוּיִים. כְּשֶׁזֶּה מִתְעוֹרֵר, כֻּלָּם מִתְעוֹרְרִים עִמּוֹ. אֵין מִי שֶׁיּוֹצֵא מֵרְצוֹנוֹ. אַחַר כָּךְ כֻּלָּם בְּרָצוֹן אֶחָד עִמּוֹ. קָם מִלְּמַעְלָה, [וְיוֹרֵד] יוֹרֵד בְּמַסְעוֹתָיו לְתוֹךְ הַיָּם. מִמֶּנּוּ הַיָּם [מִתְגַּלֶּה] מִתְמַלֵּא. הוּא הַמָּקוֹר [שֶׁל כָּל] הַמַּיִם הַנּוֹבְעִים, תַּחְתָּיו נֶחֱלָקִים כָּל מֵימֵי בְּרֵאשִׁית. הַשְּׁקָאוֹת הַגָּן תְּלוּיִים בּוֹ.

כָּל נִשְׁמָתִין דְּעָלְמָא מִנֵּיהּ פָּרְחִין. נִשְׁמָתִין אִלֵּין עָאלִין בְּגִנְתָּא לְנָחֲתָא לְהַאי עָלְמָא. נִשְׁמָתָא כַּד נָפְקָא אִתְבָּרְכָא בְּשֶׁבַע בִּרְכָאן לְמֶהֱוֵי אַבָּא (ד"א ל"ג לְרוּחָא וְרָם) **לְגוּפָא** (וּלְמֶהֱוֵי) **בִּסְלִיקוּ** (דְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל אַבְרָם הָא נִשְׁמָתָא עִלָּאָה אַבָּא (ד"א ל"ג לְרוּחָא וְרָם) לְגוּפָא בִּסְלִיקוּ) **דְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה.**

כַּד בַּעְיָא (נַפְשָׁא) **לְנָחֲתָא לְהַאי עָלְמָא, אוֹמֵי לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִיטַר פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא וּלְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ. וּמָסַר לָהּ מְאָה מַפְתְּחָאן דְּבִרְכָאן דְּכָל יוֹמָא לְאַשְׁלָמָא לְדַרְגִין עִלָּאִין כְּחוּשְׁבַּן לֶ"ךְ לְ"ךָ, דְּהָא כֻּלְּהוּ אִתְמַסַּר לָהּ בְּגִין לְאַתְקָנָא בְהוּ לְגִנְתָּא וּלְמִפְּלַח לָהּ וּלְנָטְרָא לָהּ. מֵאַרְצָךְ דָּא גִנְתָּא דְעֵדֶן.**

(וּמוֹלַדְתְּךָ דָּא גּוּפָא דְאִתְקְרֵי אִילָנָא דְחַיֵּי דְאִיהוּ תְרֵיסַר שִׁבְטִין עִלָּאִין. וּמִבֵּית אָבִיךָ דָּא שְׁכִינְתָּא. אָבִיךָ דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כח) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְאוֹמֵר אֵין פֶּשַׁע וְגוֹ'. וְאֵין אָבִיו אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאֵין אִמּוֹ אֶלָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ דָּא אִיהוּ הַאי עָלְמָא), (נ"א וּמוֹלַדְתְּךָ דָּא אִילָנָא דְחַיֵּי, וּמִבֵּית אָבִיךָ תְּרֵיסַר תְּחוּמִין שִׁבְטִין עִלָּאִין. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ דָּא אִיהוּ הַאי עָלְמָא), (עַד כָּאן סִתְרֵי תּוֹרָה).

לשון הקודש

כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הָעוֹלָמִים פּוֹרְחוֹת מִמֶּנּוּ. הַנְּשָׁמוֹת הַלָּלוּ נִכְנָסוֹת לַגָּן לָרֶדֶת לָעוֹלָם הַזֶּה. כְּשֶׁיּוֹצֵאת נְשָׁמָה, הִיא מִתְבָּרֶכֶת בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת לִהְיוֹת אָב [לְרוּחַ וְרָם] לַגּוּף [וְלִהְיוֹת] בַּעֲלִיָּה [שֶׁל הַדְּמוּת הָעֶלְיוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם. הֲרֵי נִשְׁמָה עֶלְיוֹנָה אַבָּא (לְרוּחַ וְרָם) לַגּוּף בַּעֲלִיָּה] שֶׁל דְּמוּת עֶלְיוֹנָה.

כְּשֶׁרוֹצָה [הַנֶּפֶשׁ] לָרֶדֶת לָעוֹלָם הַזֶּה, מַשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁמֹר אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ, וּמוֹסֵר לָהּ מֵאָה מַפְתְּחוֹת שֶׁל בְּרָכוֹת שֶׁל כָּל יוֹם לְהַשְׁלִים אֶת הַדְּרָגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת כְּחֶשְׁבּוֹן לֶ"ךְ לְ"ךָ. שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם נִמְסְרוּ לָהּ כְּדֵי לְתַקֵּן בָּהֶם אֶת הַגָּן וּלְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ. מֵאַרְצְךָ – זֶה גַּן הָעֵדֶן.

[וּמוֹלַדְתְּךָ – זֶה הַגּוּף, שֶׁנִּקְרָא עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא תְּרֵיסַר שְׁבָטִים עֶלְיוֹנִים. וּמִבֵּית אָבִיךָ – זוֹ הַשְּׁכִינָה. אָבִיךָ זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כח) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְאוֹמֵר אֵין פֶּשַׁע וְגוֹ'. וְאֵין אָבִיו אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאֵין אִמּוֹ אֶלָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ – זֶה הוּא הָעוֹלָם הַזֶּה.] [ס"א וּמוֹלַדְתְּךָ – זֶה עֵץ הַחַיִּים. וּמִבֵּית אָבִיךָ – תְּרֵיסַר תְּחוּמִים, שִׁבְטִים עֶלְיוֹנִים. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ – זֶהוּ הָעוֹלָם הַזֶּה]. עַד כָּאן סִתְרֵי תּוֹרָה.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח (תהלים פד) **מַה יְּדִידוּת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יְיָ צְבָאוֹת. כַּמָּה אִית לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא לְאִסְתַּכָּלָא בְּפוּלְחָנָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּהָא כָּל בְּנֵי נָשָׁא לָא יָדְעֵי וְלָא מִסְתַּכְּלֵי עַל מַה קָאִים עָלְמָא. וְאִנּוּן עַל מַה קָיְימִין. דְּכַד בְּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא עֲבַד שְׁמַיָּא מֵאֵשׁ וּמִמַּיִם מִתְעָרְבִין כְּחֲדָא וְלָא הֲווֹ גַּלְדֵּי. וּלְבָתַר אַגְלִידוּ וְקָיְימוּ בְּרוּחָא עִלָּאָה וּמִתַּמָּן שָׁתִיל עָלְמָא, לְקָיְימָא עַל סָמְכִין, וְאִנּוּן סָמְכִין לָא קָיְימִין אֶלָּא בְּהַהוּא רוּחָא, וּבְשַׁעֲתָא דְּהַהוּא רוּחָא אִסְתַּלַּק כֻּלְּהוּ מְרַפְּפִין וְזָעִין וְעָלְמָא אִרְתַּת הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב ט) הַמַּרְגִּיז אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן. וְכֹלָּא קָאִים עַל אוֹרַיְיתָא, דְּכַד יִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא מִתְקַיְּים עָלְמָא וְאִנּוּן קָיְימִין וְסָמְכִין קָיְימִין בְּאַתְרַיְיהוּ בְּקִיּוּמָא שְׁלִים.**

לשון הקודש

רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (תהלים פד) מַה יְּדִידוּת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ ה' צְבָאוֹת. כַּמָּה יֵשׁ לִבְנֵי אָדָם לְהִסְתַּכֵּל בַּעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי כָּל בְּנֵי הָאָדָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים עַל מָה עוֹמֵד הָעוֹלָם וְעַל מָה הֵם קַיָּמִים. שֶׁכַּאֲשֶׁר בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, עָשָׂה שָׁמַיִם מֵאֵשׁ וּמִמַּיִם מְעֹרָבִים יַחַד, וְלֹא הָיוּ קוֹפְאִים, וְאַחַר כָּךְ קָפְאוּ וְעָמְדוּ בְּרוּחַ עֶלְיוֹנָה, וּמִשָּׁם שָׁתַל אֶת הָעוֹלָם לַעֲמֹד עַל עַמּוּדִים, וְאוֹתָם הַתּוֹמְכִים לֹא עוֹמְדִים אֶלָּא בָּרוּחַ הַהִיא. וּבְשָׁעָה שֶׁאוֹתָהּ הָרוּחַ עוֹלָה, כֻּלָּם מִתְרוֹפְפִים וְזָעִים וְהָעוֹלָם רוֹתֵת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב ט) הַמַּרְגִּיז אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן. וְהַכֹּל עוֹמֵד עַל הַתּוֹרָה. שֶׁכַּאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם, וְאוֹתָם הָעַמּוּדִים הַתּוֹמְכִים קַיָּמִים בִּמְקוֹמָם בְּקִיּוּם שָׁלֵם.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְעַר פַּלְגוּת לֵילְיָא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל לְגִנְתָּא דְּעֵדֶן לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא עִם צַדִּיקַיָּא, כֻּלְּהוּ אִילָנִין דִּבְגִנְתָּא דְּעֵדֶן מְזַמְּרָן וּמְשַׁבְּחָן קַמֵּיהּ. דִּכְתִיב, (דברי הימים א טז) **אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְיָ וְגוֹ'.**

וְכָרוֹזָא קָרֵי בְּחַיִל וְאָמַר לְכוֹן אַמְרִין קַדִּישִׁין עֶלְיוֹנִין, מָאן מִנְּכוֹן דְּעָיֵיל רוּחָא בְּאוּדְנוֹי לְמִשְׁמָע, וְעֵינוֹי פְּקִחִין לְמֶחֱמֵי. וְלִבֵּיהּ פָּתוּחַ לְמִנְדַּע, בְּשַׁעֲתָא דְּרוּחָא דְּכָל רוּחִין אָרִים בְּסִימוּ דְּנִשְׁמָתָא, וּמִתַּמָּן נָפִיק קָלָא דְּקָלַיָּא, חֵילִין אִתְבַּדַּר לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא. א חַד סָלִיק לִסְטַר חָד. ב חַד נָחִית לְהַהוּא סְטָר. ג חַד עָיֵיל בֵּין תְּרֵין. ד תְּרֵין מִתְעָרִין (מִתְעַטְּרָן) **בִּתְלַת. ה תְּלַת עָיְילֵי בְּחַד. ו חַד אַפִּיק גְּוָונִין. ז שִׁית מִנְהוֹן לִסְטַר חָד, וְשִׁית מִנְהוֹן נָחֲתֵי לְהַהוּא סְטָר. ח שִׁית עָיְילֵי בִּתְרֵיסַר.**

לשון הקודש

בא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְעוֹרֵר חֲצוֹת הַלַּיְלָה וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס לְגַן הָעֵדֶן לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים, כָּל הָאִילָנוֹת שֶׁל גַּן הָעֵדֶן מְזַמְּרִים וּמְשַׁבְּחִים לְפָנָיו, שֶׁכָּתוּב (דברי הימים–א טז) אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלִּפְנֵי ה' וְגוֹ'.

וְהַכָּרוֹז קוֹרֵא בְּחַיִל וְאוֹמֵר: לָכֶם אוֹמְרִים קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, מִי מִכֶּם שֶׁנִּכְנְסָה רוּחַ לְאָזְנָיו לִשְׁמֹעַ, וְעֵינָיו פְּקוּחוֹת לִרְאוֹת, וְלִבּוֹ פָּתוּחַ לָדַעַת, בְּשָׁעָה שֶׁהָרוּחַ שֶׁל כָּל הָרוּחוֹת מְרִימָה אֶת הִתְבַּשְּׂמוּת הַנִּשְׁמָה, וּמִשָּׁם יוֹצֵא הַקּוֹל שֶׁל הַקּוֹלוֹת, הַצְּבָאוֹת הִתְפַּזְּרוּ לְאַרְבָּעָה רוּחוֹת הָעוֹלָם.

א. אֶחָד עוֹלֶה לְצַד אֶחָד. ב. אֶחָד יוֹרֵד לְאוֹתוֹ הַצַּד. ג. אֶחָד נִכְנָס בֵּין שְׁנַיִם. ד. שְׁנַיִם מִתְעוֹרְרִים [מִתְעַטְּרִים] בִּשְׁלֹשָׁה. ה. שְׁלֹשָׁה נִכְנָסִים בְּאֶחָד. ו. אֶחָד מוֹצִיא גְוָנִים. ז. שִׁשָּׁה מֵהֶם לְצַד אֶחָד, וְשִׁשָּׁה מֵהֶם יוֹרְדִים לְאוֹתוֹ הַצַּד. ח. שִׁשָּׁה

ט תְּרֵיסַר מִתְעָרִין בְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין. י שִׁית כְּלִילָן בַּעֲשָׂרָה. יא עֲשָׂרָה קָאִים בְּחַד.

א. פי' כתר עליון הנקרא רחא דכל רוחין כשבא להרים מתיקת הנשמה ממקום הבינה: ב. פירוש הנפש אתדבק ברוח: ג. פי' הרוח יורד למטה להתחבר עם הנפש: ד. פי' הנשמה השוכנת בין רוח לנפש: ה. פי' שאז הרוח והנפש מתעדנין בנשמה: ו. פי נפש רוח ונשמה כלם נכנסים בבינה אז הבינה מוציא ניצוצות: ז. פי' אותן שש ניצוצות הראשונות סובבות למקום התפארת עולם הבנין שש קצוות ושש ניצוצות יורדות למדת מלכות. ר"ל שבע היכלות ממקום שהן באות: ח. פי' אותן שש שהן בז' ספירות עולם הבנין עולים לשם של י"ב הוויות: ט. פי' אותן י"ב הוויות עולים למקום הבינה מקור כ"ב אותיות: י. פי' הו' ניצוצות שבמלכות ר"ל שבעה היכלות כלילן בי' ספירות: יא. פירוש העשר ספירות עומדין בחד נקודה עלאה וכלל המאמר להודיענו מעלת הנשמה ומעלת תורתנו הקדושה:

וַוי לְאִנּוּן דְּנַיְימֵי שֵׁנְתָּא בְּחוֹרֵיהוֹן, לָא יָדְעֵי וְלָא מִסְתַּכְּלָאן אֵיךְ יְקוּמוּן בְּדִינָא דְּחוּשְׁבַּן אִתְפַּקַּד, (דף עז ע"ב) **כַּד אִסְתָּאַב גּוּפָא, וְנִשְׁמָתָא שַׁטְיָא עַל אַנְפֵּי דְּאֲוִירָא דְּטִיהֲרָא, וְסָלְקָא וְנַחֲתָא, וְתַרְעִין לָא מִתְפַּתְּחָן, מִתְגַּלְגְּלָן כְּאַבְנִין בְּגוֹ קוּסְפִּיתָא. וַוי לוֹן מָאן יִתְבַּע לוֹן, דְּלָא יְקוּמוּן בְּעִדּוּנָא דָא בְּגוֹ דוּכְתֵּי דְּעַנּוּגֵי דְצַדִּיקַיָּא, וְאִתְפַּקְּדוּן דּוּכְתַּיְיהוּ. וְאִתְמַסְּרוּן בִּידָא דְּדוּמָה, נַחֲתֵי וְלָא סַלְקֵי. עֲלַיְיהוּ כְּתִיב,** (איוב ז) **כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה.**

לשון הקודש

נִכְנָסִים בִּשְׁנַיִם עָשָׂר. ט. שְׁנַיִם עָשָׂר מִתְעוֹרְרִים בְּעֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם. י. שִׁשָּׁה כְּלוּלִים בַּעֲשָׂרָה. יא. עֲשָׂרָה עוֹמְדִים בְּאֶחָד.

אוֹי לְאוֹתָם שֶׁיְּשֵׁנִים וְשֵׁנָה בִּנְחִירֵיהֶם, לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים אֵיךְ יָקוּמוּ בַּדִּין כְּשֶׁהַחֶשְׁבּוֹן נִמְנֶה, כְּשֶׁנִּטְמָא הַגּוּף, וְהַנְּשָׁמָה מְשׁוֹטֶטֶת עַל פְּנֵי הָאֲוִיר שֶׁמֵּאִיר וְעוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, וְהַשְּׁעָרִים לֹא נִפְתָּחִים, וּמִתְגַּלְגְּלִים כַּאֲבָנִים בְּתוֹךְ הַקֶּלַע. אוֹי לָהֶם! מִי יְבַקֵּשׁ אוֹתָם שֶׁלֹּא יָקוּמוּ בַּתַּעֲנוּג הַזֶּה? בְּתוֹךְ הַמְּקוֹמוֹת

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְעַר שַׁלְהוֹבָא חַד מִסִּטְרָא צָפוֹן וּבָטַשׁ בְּאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא וְנָחִית וּמָטֵי בֵּין גַּדְפֵּי דְתַרְנְגוֹלָא וְאִתְעַר הַהוּא שַׁלְהוֹבָא בֵּיהּ וְקָרֵי, וְלֵית מָאן דְּאִתְעַר בַּר אִנּוּן זַכָּאֵי קְשׁוֹט דְּקָיְימֵי וְאִתְעָרוּ בְּאוֹרַיְיתָא. וּכְדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל אִנּוּן צַדִּיקַיָּיא דְּבְגוֹ גִּנְתָּא דְעֵדֶן צַיְיתֵי לְקָלֵיהוֹן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי:

וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל אַבְרָם, מַה כְּתִיב לְעֵילָא (בראשית יא) וַיָּמָת הָרָן עַל פְּנֵי תֶרַח אָבִיו וְגו'. מָאי אִירְיָא הָכָא, אֶלָּא עַד הַהוּא יוֹמָא לָא הֲוָה בַּר נָשׁ דְּמִית בְּחַיֵּי אֲבוֹי בַּר דָּא, וְכַד אִתְרְמֵי אַבְרָם לְנוּרָא אִתְקְטִיל הָרָן, וּבְגִין דָּא נָפְקוּ מִתַּמָּן (מָאן קָטִיל לוֹן לְהָרָן, אֶלָּא כֵּיוָן דְּרָמוּ אַבְרָהָם לְנוּרָא דְכַשְׂדָּאֵי, אִתְגְּלִי עֲלֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשֵׁזְבֵיהּ, וְהֲוָה הָרָן אֲחוּי קָאֵי תַּמָּן.

לשון הקודש

שֶׁל עִנּוּגֵי הַצַּדִּיקִים וְנִפְקָד מִקּוֹמָם. וְנִמְסָרִים בִּידֵי דּוּמָה, יוֹרְדִים וְלֹא עוֹלִים. עֲלֵיהֶם כָּתוּב (איוב ז) כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה.

בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה מִתְעוֹרֶרֶת שַׁלְהֶבֶת אַחַת מִצַּד הַצָּפוֹן, וּמַכָּה בְּאַרְבָּעָה רוּחוֹת הָעוֹלָם, וְיוֹרֶדֶת וּמַגִּיעָה לְבֵין כַּנְפֵי הַתַּרְנְגוֹל, וּמִתְעוֹרֶרֶת בּוֹ אוֹתָהּ הַשַּׁלְהֶבֶת וְקוֹרֵא. וְאֵין מִי שֶׁמִּתְעוֹרֵר, פְּרָט לְאוֹתָם צַדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁעוֹמְדִים וּמִתְעוֹרְרִים בַּתּוֹרָה. וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכָל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּתוֹךְ גַּן הָעֵדֶן מַקְשִׁיבִים לְקוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? (בראשית יא) וַיָּמָת הָרָן עַל פְּנֵי תֶרַח אָבִיו וְגו'. מָה אוֹמֵר כָּאן? אֶלָּא עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם לֹא הָיָה אָדָם שֶׁמֵּת בְּחַיֵּי אָבִיו פְּרָט לָזֶה, וּכְשֶׁנִּזְרַק אַבְרָהָם לָאֵשׁ, נֶהֱרַג הָרָן, וּמִשּׁוּם זֶה יָצְאוּ מִשָּׁם. וּמִי הָרַג אֶת הָרָן? אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהִשְׁלִיכוּ אֶת אַבְרָהָם לְאוּר

אָמְרוּ כַּשְׂדָּאֵי בְּגִין זְכוּתֵיהּ דְּהָרָן אִשְׁתְּזִיב, מִיָּד נָפַק שַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא וְאוֹקְדֵיהּ לְהָרָן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיָּמָת הָרָן עַל פְּנֵי תֶרַח אָבִיו. וְאִית דְּאָמְרֵי זַרְעָא דְּתֶרַח לֵית אֶשָּׁא שָׁלְטָא בֵּיהּ, אֲבָל גְּרְמֵי לְהָרָן לְנוּרָא, וְאִי לָא אִיתּוֹקַד יָדַע בְּוַדַּאי דְּלָא שָׁלְטָא נוּרָא בְּזַרְעֵיהּ, מִיָּד רָמִי לֵיהּ לְהָרָן לְנוּרָא וְאִתּוֹקַד וְהֲוָה תֶרַח אֲבוֹי קָאִים תַּמָּן הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיָּמָת הָרָן עַל פְּנֵי תֶרַח אָבִיו.

בְּהַהוּא יוֹמָא יָדְעוּ כָּל אוּמַיָּא וְלִישָׁנַיָּא דְּלָא שֵׁיזְבֵיהּ לְאַבְרָהָם אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יְחִידָאי דְּעָלְמָא, וְהֲווּ מַיְיתֵין בְּנַיְיהוּ לְמִשְׁכְּנֵיהּ דְּאַבְרָהָם וְאָמְרִין לֵיהּ חֲמֵינָן לָךְ, דְּאַתְּ רָחִיץ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ רִבּוֹנֵיהּ דְּעָלְמָא, אוֹלִיף לִבְנָנָא מֵאוֹרְחָךְ דְּאַתְּ יָדַע, וְעַלַיְיהוּ אָמַר קְרָא (תהלים מז) נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם).

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב וַיִּקַּח תֶּרַח אֶת אַבְרָם בְּנוֹ וְאֶת לוֹט בֶּן הָרָן וְגוֹ'. וַיֵּצְאוּ אִתָּם מֵאוּר כַּשְׂדִּים. וַיֵּצְאוּ אִתָּם, אִתּוֹ מִיבְעֵי לֵיהּ. דְּהָא כְּתִיב וַיִּקַּח תֶּרַח וְגוֹ' מָאי וַיֵּצְאוּ אִתָּם. אֶלָּא תֶּרַח וְלוֹט עִם אַבְרָהָם וְשָׂרָה נַפְקוּ דְּאִנּוּן הֲווֹ עִקָּרָא לְמֵיפַּק מִגּוֹ אִנּוּן חַיָּיבַיָּא, דְּכֵיוָן

לשון הקודש

כַּשְׂדִּים, הִתְגַּלָּה עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהִצִּילוֹ, וְהָיָה הָרָן אָחִיו עוֹמֵד שָׁם.

אָמְרוּ הַכַּשְׂדִּים, בִּשְׁבִיל זְכוּתוֹ שֶׁל הָרָן נִצּוֹל. מִיָּד יָצְאָה שַׁלְהֶבֶת שֶׁל אֵשׁ וְשָׂרְפָה אֶת הָרָן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּמָת הָרָן עַל פְּנֵי תֶרַח אָבִיו. וְיֵשׁ שֶׁאוֹמְרִים שֶׁאֵין שׁוֹלֶטֶת אֵשׁ בְּזַרְעוֹ שֶׁל תֶּרַח, אֲבָל נִשְׁלִיךְ אֶת הָרָן לָאֵשׁ, וְאִם לֹא יִבְעַר, יָדַע וַדַּאי שֶׁאֵין שׁוֹלֶטֶת הָאֵשׁ בְּזַרְעוֹ. מִיָּד הִשְׁלִיכוּ אֶת הָרָן לָאֵשׁ וְנִשְׂרַף, וְהָיָה תֶּרַח אָבִיו עוֹמֵד שָׁם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּמָת הָרָן עַל פְּנֵי תֶּרַח אָבִיו.

בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם יָדְעוּ כָּל אֻמָּה וְלָשׁוֹן שֶׁלֹּא הִצִּיל אֶת אַבְרָהָם אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְהָיוּ מְבִיאִים אֶת בְּנֵיהֶם לְמִשְׁכָּנוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, וְאוֹמְרִים לוֹ: רָאִינוּ אוֹתְךָ שֶׁאַתָּה בּוֹטֵחַ בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא שֶׁהוּא רִבּוֹן הָעוֹלָם, לַמֵּד אֶת בָּנֵינוּ מִדַּרְכְּךָ שֶׁאַתָּה יוֹדֵעַ. וַעֲלֵיהֶם אָמַר הַכָּתוּב (תהלים מז) נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם).

בא רְאֵה מַה כָּתוּב, וַיִּקַּח תֶּרַח אֶת אַבְרָם בְּנוֹ וְאֶת לוֹט בֶּן הָרָן וְגוֹ', וַיֵּצְאוּ אִתָּם מֵאוּר כַּשְׂדִּים. וַיֵּצְאוּ אִתָּם? אִתּוֹ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וַיִּקַּח תֶּרַח וְגוֹ'. מַה זֶּה וַיֵּצְאוּ אִתָּם? אֶלָּא תֶּרַח וְלוֹט עִם אַבְרָהָם וְשָׂרָה יָצְאוּ, שֶׁהֵם הָיוּ הָעִקָּר לָצֵאת מִתּוֹךְ אוֹתָם

דְּחָמָא תֶּרַח דְּאַבְרָהָם בְּרֵיהּ אִשְׁתְּזִיב מִגּוֹ נוּרָא, אִתְהַדַּר לְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ דְּאַבְרָהָם, וּבְגִין כָּךְ וַיֵּצְאוּ אִתָּם תֶּרַח וְלוֹט.

וּבְשַׁעֲתָא דְּנַפְקוּ מַה כְּתִיב לָלֶכֶת אַרְצָה כְּנַעַן. דִּרְעוּתָא דִּלְהוֹן הָוָה לְמֵיהַךְ תַּמָּן. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא כָּל מָאן דְּאִתְעַר לְאִתְדַּכָּאָה מְסַיְּעִין לֵיהּ. תָּא חֲזֵי, דְּהָכִי הוּא דְּכֵיוָן דִּכְתִיב לָלֶכֶת אַרְצָה כְּנַעַן מִיָּד וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל אַבְרָם לֶךְ לְךָ, וְעַד דְּאִיהוּ לָא אִתְעַר בְּקַדְמִיתָא לָא כְּתִיב לֶךְ לְךָ.

תָּא חֲזֵי, מִלָּה דִּלְעֵילָא לָא אִתְעַר עַד דְּאִתְעַר לְתַתָּא בְּקַדְמִיתָא עַל מַה דְּתִשְׁרֵי הַהִיא דִּלְעֵילָא, וְדָזָא דְּמִלָּה, נְהוֹרָא אוּכְמָא לָא אִתְאַחִיד בִּנְהוֹרָא חִוָּורָא עַד דְּאִיהִי אִתְעָרִית בְּקַדְמִיתָא, כֵּיוָן דְּאִיהִי אִתְעָרִית בְּקַדְמִיתָא, מִיָּד נְהוֹרָא חִוָּורָא שַׁרְיָיא עֲלָהּ.

לשון הקודש

הָרְשָׁעִים. שֶׁכֵּיוָן שֶׁרָאָה תֶּרַח שֶׁאַבְרָהָם בְּנוֹ נִצַּל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, חָזַר לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיֵּצְאוּ אִתָּם תֶּרַח וְלוֹט.

וּבְשָׁעָה שֶׁיָּצְאוּ מַה כָּתוּב? לָלֶכֶת אַרְצָה כְּנַעַן. שֶׁרְצוֹנָם הָיָה לָלֶכֶת לְשָׁם. מִכָּאן לָמַדְנוּ, כָּל מִי שֶׁמִּתְעוֹרֵר לְהִטַּהֵר, מְסַיְּעִים אוֹתוֹ. בֹּא רְאֵה שֶׁכָּךְ הוּא, שֶׁכֵּיוָן שֶׁכָּתוּב לָלֶכֶת אַרְצָה כְּנַעַן, מִיָּד – וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֶךְ לְךָ. וְעַד שֶׁהוּא הִתְעוֹרֵר בַּתְּחִלָּה, לֹא כָּתוּב לֶךְ לְךָ.

בֹּא רְאֵה, הַדָּבָר שֶׁלְּמַעְלָה לֹא מִתְעוֹרֵר עַד שֶׁמִּתְעוֹרֵר לְמַטָּה בָּרִאשׁוֹנָה עַל מַה שֶׁיִּשְׁרֶה עָלָיו אוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וְסוֹד הַדָּבָר – הָאוֹר הַשָּׁחֹר אֵינוֹ נֶאֱחָז בָּאוֹר הַלָּבָן עַד שֶׁהִיא מִתְעוֹרֶרֶת בָּרִאשׁוֹנָה. כֵּיוָן שֶׁהִיא מִתְעוֹרֶרֶת בָּרִאשׁוֹנָה, מִיָּד

וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים פג) אֱלֹהִים אַל דֳּמִי לָךְ אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקֹט אֵל. בְּגִין דְּלָא יִתְפְּסַק נְהוֹרָא חִוָּרָא מֵעָלְמָא לְעָלְמִין. וְכֵן (ישעיה סב) הַמַּזְכִּירִים אֶת יְיָ אַל דֳּמִי לָכֶם. בְּגִין לְאַתְעָרָא לְתַתָּא בְּמָה דְיִשְׂרֵי אִתְעֲרוּתָא דִלְעֵילָא. וְכֵן כֵּיוָן דְּאִתְעַר בַּר נָשׁ אִתְעֲרוּתָא בְקַדְמִיתָא כְּדֵין אִתְעַר אִתְעֲרוּתָא דִלְעֵילָא. תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דִּכְתִיב וַיֵּצְאוּ אִתָּם מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְגו' מִיָּד וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל אַבְרָם וְגו'.

וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל אַבְרָם לֶךְ לְךָ, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לֶךְ לְךָ, לְגַרְמָךְ לְאַתְקָנָא גַרְמָךְ, (לְאִתְתַּקְּפָא) לְאַתְקָנָא דַּרְגָּא דִילָךְ. לֶךְ לְךָ, לֵית אַנְתְּ (ס"א כְּדַאי) לְמֵיקַם הָכָא בֵּין חַיָּיבִין אִלֵּין. וְרָזָא דְמִלָּה לֶךְ לְךָ (דף עח ע"א) דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לֵיהּ לְאַבְרָהָם רוּחָא דְחָכְמְתָא, וְהַוָּה יָדַע וּמְצָרֵף (צנורי) סִטְרֵי דְיִשׁוּבֵי עָלְמָא, וְאִסְתַּכַּל בְּהוּ וְאַתְקַל

לשון הקודש

שׁוֹרֶה עָלֶיהָ הָאוֹר הַלָּבָן.

וְעַל זֶה כָּתוּב (שם פג) אֱלֹהִים אַל דֳּמִי לָךְ אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקֹט אֵל, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפָּסֵק הָאוֹר הַלָּבָן מִן הָעוֹלָם לְעוֹלָמִים. וְכֵן (ישעיה סב) הַמַּזְכִּירִים אֶת ה' אַל דֳּמִי לָכֶם, כְּדֵי לְעוֹרֵר לְמַטָּה בְּמַה שֶׁתִּשְׂרֶה הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַעְלָה. וְכֵן כֵּיוָן שֶׁמֵּעִיר אָדָם הִתְעוֹרְרוּת [טוֹבָה] בָּרִאשׁוֹנָה, אָז מִתְעוֹרֶרֶת הִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַעְלָה. בֹּא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב וַיֵּצְאוּ אִתָּם מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְגו', מִיָּד – וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם וְגו'.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֶךְ לְךָ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֶךְ לְךָ – לְעַצְמְךָ, לְתַקֵּן אֶת עַצְמְךָ, [וְלְהִתְחַזֵּק] לְתַקֵּן אֶת דַּרְגָּתְךָ. לֶךְ לְךָ – אֵינְךָ [ס"א כְּדַאי] לַעֲמֹד כָּאן בֵּין הָרְשָׁעִים הַלָּלוּ. וְסוֹד הַדָּבָר – לֶךְ לְךָ, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לְאַבְרָהָם

בְּתִיקְלָא וְיָדַע חֵילִין דִּי מְמַנָּן עַל סִטְרֵי יִשׁוּבָא.

כַּד מָטָא לְגוֹ נְקוּדָה דְּאֶמְצָעִיתָא דְּיִשׁוּבָא תָּקִיל בְּתִיקְלָא וְלָא הָוָה סָלִיק בִּידֵיהּ. אַשְׁגַּח לְמִנְדַּע חֵילָא דִּי מְמַנָּא עֲלָהּ וְלָא יְכִיל לְאִתְדַּבְּקָא בִּרְעוּתֵיהּ, תָּקִיל כַּמָּה זִמְנִין וְחָמָא דְּהָא מִתַּמָּן אִשְׁתִּיל כָּל עָלְמָא, אַשְׁגַּח וְצָרַף וְתָקַל לְמִנְדַּע וְחָמָא דְּהָא חֵילָא עִלָּאָה דְּעָלָהּ לֵית לֵיהּ שִׁעוּרָא עָמִיק וְסָתִים וְלָאו אִיהוּ כְּגַוְונֵי דְּסִטְרֵי דַּרְגֵּי דְּיִשׁוּבָא.

אַשְׁגַּח וְתָקִיל וְיָדַע דְּהָא כַּמָּה דְּמֵהַהִיא נְקוּדָה אֶמְצָעִיתָא דְּיִשׁוּבָא מִנֵּיהּ אִשְׁתִּיל כָּל עָלְמָא לְכָל סִטְרוֹי. הָכִי נָמֵי יָדַע דְּהָא חֵילָא דְּשָׁרֵי עָלָהּ מִתַּמָּן נָפְקוּ כָּל שְׁאַר חֵילִין דִּמְמַנָּן עַל כָּל סִטְרֵי עָלְמָא, וְכֻלְּהוּ בֵּיהּ אֲחִידָן. כְּדֵין (בראשית יא) וַיֵּצְאוּ אִתָּם מֵאוּר כַּשְׂדִּים לָלֶכֶת אַרְצָה כְּנַעַן.

לשון הקודש

רוּחַ שֶׁל חָכְמָה, וְהָיָה יוֹדֵעַ וּמְצָרֵף [צנורות] צִדְדֵי יִשּׁוּב הָעוֹלָם, וְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם וְשָׁקַל בְּמִשְׁקָל וְיָדַע אֶת הַכֹּחוֹת הַמְמֻנִּים עַל צִדְדֵי הַיִּשּׁוּב.

כְּשֶׁהִגִּיעַ לְתוֹךְ נְקֻדַּת אֶמְצַע הַיִּשּׁוּב, שָׁקַל בְּמִשְׁקָל וְלֹא הָיָה עוֹלֶה בְּיָדוֹ. הִתְבּוֹנֵן לָדַעַת אֶת הַכֹּחַ שֶׁמְּמֻנֶּה עָלֶיהָ, וְלֹא יָכֹל לְהִתְדַּבֵּק בִּרְצוֹנוֹ. שָׁקַל כַּמָּה פְּעָמִים, וְרָאָה שֶׁהִגֵּה מִשָּׁם נִשְׁתַּל כָּל הָעוֹלָם. הִתְבּוֹנֵן וְצֵרַף וְשָׁקַל לָדַעַת, וְרָאָה שֶׁהִגֵּה הַכֹּחַ הָעֶלְיוֹן שֶׁעָלֶיהָ אֵין לוֹ שִׁעוּר, עָמֹק וְנִסְתָּר, וְאֵינוֹ כְּמוֹ הַצְּדָדִים שֶׁל דַּרְגּוֹת הַיִּשּׁוּב.

הִתְבּוֹנֵן וְשָׁקַל וְיָדַע שֶׁהֲרֵי כְּמוֹ שֶׁמֵּהַנְּקֻדָּה הַהִיא אֶמְצָעִיתוֹ שֶׁל הַיִּשּׁוּב, מִמֶּנָּה נִשְׁתַּל כָּל הָעוֹלָם לְכָל צִדָּדָיו. כָּךְ גַּם יָדַע שֶׁהֲרֵי הַכֹּחַ שֶׁשּׁוֹרֶה עָלֶיהָ, מִשָּׁם יָצְאוּ כָּל שְׁאָר הַכֹּחוֹת הַמְמֻנִּים עַל כָּל

עוֹד אַשְׁגַּח וְתָקִיל וְצָרִיף לְמֵיקַם עַל בְּרִירָא דְּמִלָּה דְּהַהוּא אֲתַר וְלָא הָוָה יָדַע וְלָא יְכִיל לְמֵיקַם עֲלָהּ לְאִתְדַּבְּקָא, כֵּיוָן דְּחָמָא תְּקִפָּא דְּהַאי אֲתַר וְלָא יְכִיל לְמֵיקַם עֲלֵיהּ מִיָּד וַיָּבֹאוּ עַד חָרָן וַיֵּשְׁבוּ שָׁם.

מָאי טַעְמָא דְּאַבְרָהָם. אֶלָּא דְּאִיהוּ הָוָה יָדַע וְצָרִיף בְּכָל אִנּוּן שָׁלְטָנִין מְדַבְּרֵי עָלְמָא בְּכָל סִטְרֵי דְּיִשּׁוּבָא, וְהָוָה תָּקִיל וְצָרִיף אִנּוּן דְּשָׁלְטִין בְּסִטְרֵי דְּיִשּׁוּבָא מְדַבְּרֵי כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵיהוֹן, מָאן אִנּוּן תַּקִּיפִין אִלֵּין עַל אִלֵּין, וְהָוָה תָּקִיל כָּל יִשּׁוּבֵי דְעָלְמָא (וְלָא) וְהָוָה סָלִיק בִּידוֹי. כַּד מָטָא לְהַאי אֲתַר חָמָא תַּקִּיפוּ דְעַמִּיקִין וְלָא יְכִיל לְמֵיקַם בֵּיהּ. כֵּיוָן דְּחָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעָרוּתָא דִילֵיהּ וְתִיאוּבְתָּא דִילֵיהּ, מִיָּד אִתְגְּלִי עֲלֵיהּ וְאָמַר לֵיהּ לֶךְ לְךָ, לְמִנְדַּע לָךְ וּלְאַתְקָנָא גַרְמָךְ.

לשון הקודש

צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְכֻלָּם אֲחוּזִים בּוֹ. אָז (בראשית יא) וַיֵּצְאוּ אִתָּם מֵאוּר כַּשְׂדִּים לָלֶכֶת אַרְצָה כְּנַעַן.

עוֹד, הִשְׁגִּיחַ וְשָׂכַל וְצִרַף לַעֲמֹד עַל בֵּרוּר הַדָּבָר שֶׁל אוֹתוֹ הַמָּקוֹם וְלֹא הָיָה יוֹדֵעַ, וְלֹא יָכֹל לַעֲמֹד עָלֶיהָ לְהַשִּׂיג. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אֶת כֹּחוֹ שֶׁל הַמָּקוֹם הַזֶּה וְלֹא יָכֹל לַעֲמֹד עָלָיו, מִיָּד וַיָּבֹאוּ עַד חָרָן וַיֵּשְׁבוּ שָׁם.

מָה הַטַּעַם שֶׁל אַבְרָהָם? אֶלָּא שֶׁהוּא הָיָה יוֹדֵעַ וּמְצָרֵף אֶת כָּל אוֹתָם הַשַּׁלִּיטִים מַנְהִיגֵי הָעוֹלָם בְּכָל צִדְדֵי הַיִּשּׁוּב, וְהָיָה שׁוֹקֵל וּמְצָרֵף אוֹתָם הַשּׁוֹלְטִים בִּצִדְדֵי הַיִּשּׁוּב מַנְהִיגֵי הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת שֶׁלָּהֶם מִי הֵם הַחֲזָקִים אֵלּוּ עַל אֵלּוּ. וְהָיָה שׁוֹקֵל אֶת כָּל יִשּׁוּבֵי הָעוֹלָם (וְלֹא) וְהָיָה עוֹלֶה בְּיָדוֹ. כְּשֶׁהִגִּיעַ לַמָּקוֹם הַזֶּה רָאָה אֶת חֹזֶק הָעֲמָקִים וְלֹא יָכֹל לַעֲמֹד בּוֹ. כֵּיוָן שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הִתְעוֹרְרוּתוֹ וּתְשׁוּקָתוֹ, מִיָּד הִתְגַּלָּה עָלָיו וְאָמַר לוֹ לֶךְ לְךָ, לָדַעַת אוֹתְךָ וּלְתַקֵּן עַצְמְךָ.

מֵאַרְצְךָ, מֵהַהוּא סִטְרָא דְּיִשׁוּבָא דְּהַוִּית מִתְדַּבַּק בֵּיהּ. וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, מֵהַהוּא חָכְמָה דְּאַתְּ מַשְׁגַּח וְתָקִיל תּוֹלְדָתָא דִּילָךְ וְרִגְעָא וְשַׁעֲתָא וְזִמְנָא דְּאִתְיְלִידַת בֵּיהּ וּבְהַהוּא כּוֹכָבָא וּבְהַהוּא מַזָּלָא. וּמִבֵּית אָבִיךָ, דְּלָא תַשְׁגַּח בְּבֵיתָא דְּאָבוּךָ. וְאִי אִית לָךְ שָׁרְשָׁא לְאַצְלָחָא בְּעָלְמָא מִבֵּיתָא דְּאָבוּךָ, בְּגִין כָּךְ לֶךְ לְךָ מֵחָכְמָה דָא וּמֵאַשְׁגָּחוּתָא דָא.

תָּא חֲזֵי, דְּהָכִי הוּא, דְּהָא נָפְקוּ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְהָווּ בְּחָרָן, אַמַּאי יֵימָא לֵיהּ לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ. אֶלָּא עִקָּרָא דְּמִלְּתָא כְּמָה דְּאִתְּמַר. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ. אַרְאֶךָ מַה דְּלָא יְכִילַת לְמֵיקַם עֲלֵיהּ וְלָא יְכִילַת לְמִנְדַּע חֵילָא דְּהַהִיא אַרְעָא דְּאִיהוּ עָמִיק וְסָתִים:

לשון הקודש

מֵאַרְצְךָ – מֵאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל הַיִּשּׁוּב שֶׁהָיִיתָ נִדְבָּק בּוֹ. וּמִמּוֹלַדְתְּךָ – מֵאוֹתָהּ הַחָכְמָה שֶׁאַתָּה מִתְבּוֹנֵן וְשׁוֹקֵל אֶת תּוֹלַדְתְּךָ וְהָרֶגַע וְהַשָּׁעָה וְהַזְּמַן שֶׁנּוֹלַדְתָּ בּוֹ, וּבְאוֹתוֹ הַכּוֹכָב וּבְאוֹתוֹ הַמַּזָּל. וּמִבֵּית אָבִיךָ – שֶׁלֹּא תַשְׁגִּיחַ בְּבֵית אָבִיךָ. וְאִם יֵשׁ לְךָ שֹׁרֶשׁ לְהַצְלִיחַ בָּעוֹלָם מִבֵּית אָבִיךָ, מִשּׁוּם כָּךְ לֶךְ לְךָ מֵהַחָכְמָה הַזּוֹ וּמֵהַהַשְׁגָּחָה הַזּוֹ

בֹּא רְאֵה שֶׁכָּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי יָצְאוּ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְהָיוּ בְּחָרָן, לָמָּה יֹאמַר לוֹ לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ? אֶלָּא עִקַּר הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ. אַרְאֶךָּ – מַה שֶּׁלֹּא יָכֹלְתָּ לַעֲמֹד עָלָיו, וְלֹא יָכֹלְתָּ לָדַעַת אֶת כֹּחַ הָאָרֶץ הַהִיא שֶׁהוּא עָמֹק וְנִסְתָּר.

וְאֶעֱשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְגו' וְאֶעֱשְׂךָ, בְּגִין דִּכְתִיב לֶךָ לְךָ. וַאֲבָרֲכֶךָ, בְּגִין דִּכְתִיב מֵאַרְצְךָ. וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ, בְּגִין דִּכְתִיב וּמִמּוֹלַדְתְּךָ. וֶהְיֵה בְרָכָה, בְּגִין דִּכְתִיב וּמִבֵּית אָבִיךָ.

סִתְרֵי תוֹרָה

וְאֶעֱשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל הַאי בִּרְכָתָא חָדָא, וַאֲבָרֶכְךָ תְּרֵין, וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ תְּלַת, וֶהְיֵה בְּרָכָה אַרְבַּע. וַאֲבָרְכָה מְבָרֲכֶיךָ חָמֵשׁ, וּמְקַלֶּלְךָ אָאוֹר שִׁית. וְנִבְרְכוּ בְךָ כָּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה הָא שֶׁבַע. כֵּיוָן דְּאִתְבָּרְכוּ בְּאִלֵּין שֶׁבַע בִּרְכָאן, מַה כְּתִיב וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יְיָ לְנָחֲתָא לְהַאי עָלְמָא כְּמָה דְּאִתְפָּקְדָא.

מִיָּד וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט. דָּא אִיהוּ נָחָשׁ דְּאִתְלַטְיָא וְאִתְלַטְיָא עָלְמָא בְּגִינֵיהּ דְּאִיהוּ קָאִים לְפִתְחָא לְאַסְטָאָה לְגוּפָא, וְלָא תִּפְעוֹל נִשְׁמָתָא פּוּלְחָנָא דְּאִתְפַּקְדַת עַד דְּיַעַבְרוּן עֲלָהּ בְּהַאי עָלְמָא תְּלַת עֲשַׂר שְׁנִין, דְּהָא מִתְּרֵיסַר שְׁנִין וּלְעֵילָא נִשְׁמָתָא אִתְעֲרַת לְמִפְלַח פּוּלְחָנָא דְּאִתְפַּקְדַת הָדָא הוּא דִּכְתִיב. וְאַבְרָם בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים וְשִׁבְעִים שָׁנָה. שֶׁבַע וְחָמֵשׁ

לשון הקודש

וְאֶעֱשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְגו'. וְאֶעֱשְׂךָ – מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב לֶךְ לְךָ. וַאֲבָרֶכְךָ – מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב מֵאַרְצְךָ. וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ – מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב מִמּוֹלַדְתְּךָ. וֶהְיֵה בְּרָכָה – מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב וּמִבֵּית אָבִיךָ.

סִתְרֵי תוֹרָה

וְאֶעֱשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל. זוֹ בְּרָכָה אַחַת. וַאֲבָרֶכְךָ – שְׁתַּיִם. וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ – שָׁלֹשׁ. וֶהְיֵה בְּרָכָה – אַרְבַּע. וַאֲבָרְכָה מְבָרֲכֶיךָ – חָמֵשׁ. וּמְקַלֶּלְךָ אָאוֹר – שֵׁשׁ. וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה – הִנֵּה שֶׁבַע. כֵּיוָן שֶׁהִתְבָּרֵךְ בְּשֶׁבַע הַבְּרָכוֹת הַלָּלוּ, מַה כָּתוּב? וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה', לָרֶדֶת לָעוֹלָם הַזֶּה כְּפִי שֶׁהִצְטַוָּה.

מִיָּד וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט. זֶה הַנָּחָשׁ שֶׁהִתְקַלֵּל וְהִתְקַלֵּל הָעוֹלָם בִּגְלָלוֹ, שֶׁהוּא עוֹמֵד לַפֶּתַח לְהַסְטִין לַגּוּף, וְלֹא תִּפְעַל הַנְּשָׁמָה עֲבוֹדָה שֶׁהִצְטַוְּתָה עַד שֶׁיַּעַבְרוּ עָלֶיהָ בָּעוֹלָם הַזֶּה שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים. שֶׁהֲרֵי מִשְּׁנֵים עָשָׂר שָׁנִים וָמַעְלָה מִתְעוֹרֶרֶת הַנְּשָׁמָה לַעֲבֹד אֶת הָעֲבוֹדָה שֶׁהִצְטַוְּתָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב. וְאַבְרָם בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים

תְּרֵיסַר אִנּוּן (וּתְרֵין עִלָּאִין עֲלַיְיהוּ אַרְבַּע סָרֵי אִנּוּן).

וּכְדֵין אִתְחֲזִיאַת נִשְׁמָתָא בְּהַאי עָלְמָא. דְּאִיהִי אַתְיָא מֵחָמֵשׁ שָׁנִים דְּאִנּוּן ת"ק פַּרְסֵי דְּאִילָנָא דְחַיֵּי. וְשִׁבְעִים שָׁנָה דָּא אִיהוּ הַהוּא אִילָנָא מַמָּשׁ דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה לְדַרְגִּין וְשִׁבְעִין שָׁנָה אִתְקְרֵי. כְּדֵין נָפְקַת מֵהַהוּא זוֹהֲמָא דְנָחָשׁ וְעָאלַת בְּפוּלְחָנָא קַדִּישָׁא הָדָא הוּא דִכְתִיב בְּצֵאתוֹ מֵחָרָן (יְמֵי ע' שָׁנָה לָא סְפוּרוֹת חַיִּים מֵהַהוּא אַרְבַּע סָרֵי) מֵהַהוּא רוּגְזָא וְתוּקְפָּא דְהַהוּא (שָׁטָן) נָחָשׁ דְּהַוָה אַסְטֵי לֵיהּ עַד הַשְׁתָּא לְגוּפָא וְשָׁלְטָא עֲלוֹי.

בְּאִילָנָא שָׁלְטָא עָרְלָה תְּלַת שְׁנִין. בְּבַר נָשׁ תְּלַת סָרֵי שְׁנִין דְּאִקְרוּן שְׁנֵי עָרְלָה, כֵּיוָן דְּאַעֲבָרוּ עַל גּוּפָא אִנּוּן שְׁנִין וְאִתְעַבְּרַת (ד"א וְאִתְעַבְּרַת) נִשְׁמָתָא לְמִפְלַח פּוּלְחָנָא קַדִּישָׁא, פְּקִידַת לְגוּפָא לִרְעוּתָא טָבָא, לִכְפּוֹף לְהַהוּא נָחָשׁ דְּהָא לָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה כְּמָה דְהַוֵי, דִּכְתִיב וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שָׂרַי אִשְׁתּוֹ וְגוֹ' (אַבְרָם דָּא י' אֶת שָׂרַי דָּא ה'. י' דָּא נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא וְהוּא זָכָר. ה' דָּא נִשְׁמָתָא נוּקְבָא). דָּא גּוּפָא, דְּאִיהִי לְגַבֵּי נִשְׁמָתָא כְּנוּקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא. וְאֶת לוֹט בֶּן אָחִיו דָּא (יֵצֶר הָרָע) נָחָשׁ דְּלָא אַעֲדֵי כָּל כָּךְ מִן גּוּפָא, בְּגִין דְּדִבֵּקוּתָא דְגוּפָא לָא אַעֲדִיו כָּל כָּךְ (זִמְנָא הַהוּא)

לשון הקודש

וְשִׁבְעִים שָׁנָה. שֶׁבַע וְחָמֵשׁ הֵם שְׁנֵים עָשָׂר [וּשְׁנֵי עֲלִיּוֹנִים עֲלֵיהֶם – אַרְבָּעָה עָשָׂר הֵם].

וְאָז נִרְאֵית הַנְּשָׁמָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהִיא בָּאָה מֵחָמֵשׁ שָׁנִים שֶׁהֵם ת"ק פַּרְסוֹת שֶׁל עֵץ הַחַיִּים. וְשִׁבְעִים שָׁנָה – זֶהוּ אוֹתוֹ אִילָן מַמָּשׁ, שֶׁהוּא שְׁבִיעִי לַדְּרָגוֹת וְנִקְרָא שִׁבְעִים שָׁנָה. אָז יוֹצֵאת מֵאוֹתָהּ זְהֲמַת הַנָּחָשׁ, וְנִכְנֶסֶת לָעֲבוֹדָה הַקְּדוֹשָׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּצֵאתוֹ מֵחָרָן [יְמֵי שִׁבְעִים שָׁנָה לֹא סְפוּרוֹת חַיִּים מֵאוֹתָם אַרְבַּע עֶשְׂרֵה] מֵאוֹתוֹ הָרֹגֶז וְהַתֹּקֶף שֶׁל [הַשָּׁטָן] הַהוּא הַנָּחָשׁ שֶׁהָיָה מֵסִית אוֹתוֹ עַד עַכְשָׁו אֶת הַגּוּף וְשׁוֹלֵט עָלָיו.

בְּאִילָן שׁוֹלֶטֶת עָרְלָה שָׁלֹשׁ שָׁנִים. בָּאָדָם שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים שֶׁנִּקְרָאִים שְׁנֵי עָרְלָה. כֵּיוָן שֶׁעָבְרוּ עַל הַגּוּף אוֹתָן הַשָּׁנִים וְהִתְעַבְּרָה [ד"א וְהִתְעוֹרְרָה] הַנְּשָׁמָה לַעֲבֹד אֶת עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ, הִיא מְצַוָּה אֶת הַגּוּף לִרְצוֹן טוֹב, לְהַכְנִיעַ אֶת אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁהִנֵּה לֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט כְּמוֹ שֶׁהָיָה, שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שָׂרַי אִשְׁתּוֹ וְגוֹ' [אַבְרָם זוֹ י'. אֶת שָׂרַי זוֹ ה'. י' זוֹ הַנְּשָׁמָה לִנְשָׁמָה, וְהוּא זָכָר. ה' זוֹ הַנְּשָׁמָה שֶׁל הַנְּקֵבָה]. זֶה הַגּוּף, שֶׁהוּא אֵצֶל הַנְּשָׁמָה כְּמוֹ נְקֵבָה אֵצֶל הַזָּכָר. וְאֶת לוֹט בֶּן אָחִיו – זֶה [יֵצֶר הָרָע] הַנָּחָשׁ שֶׁלֹּא זָז כָּל כָּךְ מִן הַגּוּף, מִשּׁוּם הַדְּבֵקוּת שֶׁל הַגּוּף לֹא כָּל כָּךְ זָזִים [הַזְּמַן הַהוּא] מִמֶּנּוּ. אֲבָל הִתְעוֹרְרוּת הַנְּשָׁמָה

מִנֵּיהּ, אֲבָל אִתְּעָרוּתָא דְּנִשְׁמָתָא אַלְקֵי לֵיהּ תָּדִיר וְאַתְרֵי בֵּיהּ וְאוֹכַח לֵיהּ וְכָפִיף לֵיהּ עַל כָּרְחֵיהּ וְלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה.

וְאֶת כָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכָשׁוּ אִלֵּין עוֹבָדִין טָבִין דְּעָבִיד בַּר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא בְּאִתְעָרוּתָא דְּנִשְׁמָתָא. וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן, הַהוּא נֶפֶשׁ דְּהַוֹת בְּקַדְמִיתָא בִּדְבֵקוּתָא בְּחַבְרוּתָא דְּהַהִיא עָרְלָה בַּהֲדֵי גּוּפָא וְאַתְקִין לָהּ לְבָתָר, דְּהָא לְבָתָר דִּתְלֵיסַר שְׁנִין וּלְעֵילָא דְּנִשְׁמָתָא אִתְעַרַת לְאַתְקָנָא לְגוּפָא, תַּרְוַוייהוּ מְתַקְּנִין לְהַהוּא נֶפֶשׁ דְּמִשְׁתַּתְּפָא בְּתוּקְפָא דְּנָחָשׁ וּתְאוּבְתֵּיהּ בִּישָׁא הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן. וְעִם כָּל דָּא נִשְׁמָתָא אַתְקִיפַת בֵּיהּ בְּהַהוּא נָחָשׁ לְתַבְּרָא לֵיהּ בְּתוּקְפָא בְּשִׁעְבּוּדָא דְתִשּׁוּבָה (נ"א בְּשִׁעְבּוּדָא דְאוֹרַיְיתָא, וְאַמְשִׁיךְ לֵיהּ לְגַבֵּי בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת בְּגִין דְּלָא יִתְגַּבַּר עַל רוּחָא כִּדְבִּקְדְמִיתָא) **הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיַּעֲבוֹר** (עד כאן סתרי תורה).

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל מִסִּטְרָא דְיָמִינָא.

וַאֲבָרֲכֶךָ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ מִסִּטְרָא דְאֶמְצָעִיתָא. וֶהְיֵה בְּרָכָה מִסִּטְרָא דְאַרְעָא

לשון הקודש

תָּמִיד מַלְקָה אוֹתוֹ וּמַתְרָה בּוֹ וּמוֹכִיחָה אוֹתוֹ וּמַכְנִיעָה אוֹתוֹ בְּעַל כָּרְחוֹ, וְלֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט.

וְאֶת כָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכָשׁוּ – אֵלּוּ הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁעוֹשֶׂה אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה בַּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל הַנְּשָׁמָה. וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן – אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ שֶׁהָיְתָה בָּרִאשׁוֹנָה בַּדְּבֵקוּת בַּחֲבֵרוּת שֶׁל הָעָרְלָה הַהִיא עִם הַגּוּף וְתִקֵּן אוֹתָהּ לְאַחַר מִכֵּן, שֶׁהֲרֵי אַחַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וָמַעְלָה, כְּשֶׁהַנְּשָׁמָה מִתְעוֹרֶרֶת לְתַקֵּן אֶת הַגּוּף, שְׁנֵיהֶם מְתַקְּנִים אֶת אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ שֶׁמִּשְׁתַּתֶּפֶת עִם חֹזֶק הַנָּחָשׁ וּתְשׁוּקָתוֹ הָרָעָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן. וְעִם כָּל זֶה הַנְּשָׁמָה מִתְגַּבֶּרֶת בְּאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ לִשְׁבֹּר אוֹתוֹ בְּחֹזֶק בְּשִׁעְבּוּד שֶׁל תְּשׁוּבָה (נ"א בְּשִׁעְבּוּד שֶׁל תּוֹרָה, וּמוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר עַל הָרוּחַ כְּבָרִאשׁוֹנָה). זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּעֲבֹר. (ע"כ סתרי תורה).

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל – מִצַּד הַיָּמִין. וַאֲבָרֲכֶךָ – מִצַּד הַשְּׂמֹאל. וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ – מִצַּד הָאֶמְצַע. וֶהְיֵה בְּרָכָה – מִצַּד שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. הִנֵּה כָּאן

דְּיִשְׂרָאֵל. הָא הָכָא כְּרַסְיָיא דְּאַרְבַּע סָמְכִין דְּכֻלְּהוּ כְּלִילָן בֵּיהּ בְּאַבְרָהָם, מִכָּאן וּלְהָלְאָה בִּרְכָאן לְאַחֲרִינֵי דְּמִתְּזְנֵי מֵהָכָא דִּכְתִיב וַאֲבָרְכָה מְבָרֲכֶיךָ (דף עח ע"ב) וּמְקַלֶּלְךָ אָאוֹר וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה.

רִבִּי אֶלְעָזָר הָוָה יָתִיב קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּי, וְהֲוֵי עִמֵּיהּ רִבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי חִזְקִיָּה. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּי, הַאי דִּכְתִיב לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, כֵּיוָן דְּכֻלְּהוּ נָפְקוּ לְמֵהַךְ, אַמַּאי לָא אִתְּמַר לֵיהּ דְּכֻלְּהוּ יִפְּקוּן. דְּהָא אַף עַל גַּב דְּתֶרַח הָוָה פְּלַח לְעַבּוֹדָה זָרָה. כֵּיוָן דְּאִתְעַר בְּאִתְעָרוּתָא טַב לְמֵיפַּק בַּהֲדֵיהּ דְּאַבְרָהָם, וְחָמִינָן דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בִּתְיוּבְתָּא דְּחַיָּיבָיָא וּשְׁרָא לְמֵיפַּק אַמַּאי לָא כְתִיב לְכוּ לָכֶם, אַמַּאי לְאַבְרָהָם בִּלְחוֹדוֹי לֶךְ לְךָ.

לשון הקודש

כִּסֵּא שֶׁל אַרְבָּעָה עַמּוּדִים שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּאַבְרָהָם. מִכָּאן וָהָלְאָה בְּרָכוֹת לָאֲחֵרִים שֶׁנִּזּוֹנִים מִכָּאן, שֶׁכָּתוּב וַאֲבָרְכָה מְבָרֲכֶיךָ. וּמְקַלֶּלְךָ אָאֹר וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי חִזְקִיָּה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו, זֶה שֶׁכָּתוּב לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, כֵּיוָן שֶׁכֻּלָּם יָצְאוּ לָלֶכֶת, לָמָּה לֹא נֶאֱמַר לוֹ שֶׁכֻּלָּם יֵצְאוּ? שֶׁהֲרֵי אַף עַל גַּב שֶׁתֶּרַח הָיָה עוֹבֵד לַעֲבוֹדָה זָרָה, כֵּיוָן שֶׁהִתְעוֹרֵר בְּהִתְעוֹרְרוּת טוֹבָה לָצֵאת עִם אַבְרָהָם, וְרָאִינוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרֻצֶּה מִתְּשׁוּבַת הָרְשָׁעִים, וְהִתְחִיל לָצֵאת, לָמָּה לֹא כָתוּב לְכוּ לָכֶם? לָמָּה לְאַבְרָהָם לְבַדּוֹ לֶךְ לְךָ?.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, אִי תֵּימָא דְּתֶרַח כַּד נָפַק מֵאוּר כַּשְׂדִּים בְּגִין לְאַהֲדָרָא בִּתְשׁוּבָה הֲוָה, לָאו הָכִי. אֶלָּא כַּד נָפַק לְאִשְׁתְּזָבָא נָפַק, דְּהֲווּ כֻּלְּהוּ בְּנֵי אַרְעֵיהּ בָּעָאן לְמִקְטְלֵיהּ. כֵּיוָן דְּחָזוּ דְּאִשְׁתְּזִיב אַבְרָהָם הֲווּ אָמְרֵי לֵיהּ לְתֶרַח, אַנְתְּ הוּא דְּהַוִּית מַטְעֵי לָן בְּאִלֵּין פְּסִילִין, וּמִגּוֹ דַּחֲלָא דִלְהוֹן נָפַק תֶּרַח, כֵּיוָן דְּמָטָא לְחָרָן לָא נָפַק מִתַּמָּן לְבָתָר, דִּכְתִיב וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יְיָ וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט, וְאִילוּ תֶּרַח לָא כְתִיב (בֵּיהּ וַיֵּלֶךְ, אֶלָּא וַיֵּצֵא).

פָּתַח וְאָמַר (איוב לח) וַיִּמְנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם וּזְרוֹעַ רָמָה תִּשָּׁבֵר. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל וַיִּמְנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם, דָּא נִמְרוֹד וּבְנֵי דָרֵיהּ דְּנָפַק אַבְרָהָם מִנַּיְיהוּ דְּהַוָּה אוֹרָם. וּזְרוֹעַ רָמָה תִּשָּׁבֵר, דָּא נִמְרוֹד.

דָּבָר אַחֵר וַיִּמְנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם, דָּא תֶּרַח וּבְנֵי בֵיתֵיהּ. אוֹרָם, דָּא אַבְרָהָם. הָאוֹר לָא כְתִיב אֶלָּא אוֹרָם

לשון הקודש

אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִם תֹּאמַר שֶׁתֶּרַח, כְּשֶׁיָּצָא מֵאוּר כַּשְׂדִּים, זֶה הָיָה כְּדֵי לַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה – לֹא כָּךְ! אֶלָּא כְּשֶׁיָּצָא, יָצָא לְהִנָּצֵל, שֶׁכָּל בְּנֵי אַרְצוֹ רָצוּ לַהֲרֹג אוֹתוֹ. כֵּיוָן שֶׁרָאוּ שֶׁנִּצַּל אַבְרָהָם, הָיוּ אוֹמְרִים לְתֶרַח: אַתָּה הוּא שֶׁהָיִיתָ מַטְעֶה אוֹתוֹ בַּפְּסִילִים הַלָּלוּ. וּמִתּוֹךְ הַהַפְחָדָה שֶׁלָּהֶם יָצָא תֶּרַח. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ לְחָרָן, לֹא יָצָא מִשָּׁם אַחַר כָּךְ, שֶׁכָּתוּב וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה' וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט. וְאִלּוּ תֶּרַח לֹא כָּתוּב [בּוֹ וַיֵּלֶךְ, אֶלָּא וַיֵּצֵא].

פָּתַח וְאָמַר, (איוב לח) וַיִּמְנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם וּזְרוֹעַ רָמָה תִּשָּׁבֵר. הַפָּסוּק הַזֶּה הֻקִּימוּהוּ, אֲבָל וַיִּמְנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם – זֶה נִמְרוֹד וּבְנֵי דוֹרוֹ שֶׁיָּצָא אַבְרָהָם מֵהֶם, שֶׁהָיָה אוֹרָם. וּזְרוֹעַ רָמָה תִּשָּׁבֵר – זֶה נִמְרוֹד.

דָּבָר אַחֵר וַיִּמְנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם – זֶה תֶּרַח וּבְנֵי בֵיתוֹ. אוֹרָם – זֶה אַבְרָהָם. לֹא

דְּהַוָּה עִמְּהוֹן. וּזְרוֹעַ רָמָה תִּשָּׁבֵר, דָּא נִמְרוֹד דְּהַוָּה מַטְעֵי אֲבַתְרֵיהּ כָּל בְּנֵי עָלְמָא, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב לֶךְ לְךָ. בְּגִין לְאַנְהָרָא לָךְ וּלְכָל אִנּוּן דְּיִפְּקוּן מִינָּךְ מִכָּאן וּלְהָלְאָה.

תו פְּתַח וְאָמַר, (איוב לז) **וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים וְרוּחַ עָבְרָה וַתְּטַהֲרֵם. וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר, אֵימָתַי, בְּשַׁעֲתָא דְּאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ. בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים. דְּבָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַדְבָּקָא לֵיהּ לְאַבְרָהָם בְּהַהוּא אוֹר דִּלְעֵילָא וּלְאַנְהָרָא תַּמָּן. וְרוּחַ עָבְרָה וַתְּטַהֲרֵם. דְּהָא לְבָתָר תָּבוּ בִּתְיוּבְתָּא תֶּרַח וְכָל בְּנֵי בֵיתֵיהּ** (נ"א וְכָל בְּנֵי מָאתֵיהּ). **בְּנֵי בֵיתֵיהּ** (נ"א בְּנֵי מָאתֵיהּ) **דִּכְתִיב וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן. תֶּרַח, דִּכְתִיב וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל אֲבוֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם וְגו'.**

לשון הקודש

כָּתוּב הָאוֹר אֶלָּא אוֹרָם, שֶׁהָיָה עִמָּהֶם. וּזְרוֹעַ רָמָה תִּשָּׁבֵר – זֶה נִמְרוֹד, שֶׁהָיָה מַטְעֶה אַחֲרָיו אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב לֶךְ לְךָ, כְּדֵי לְהָאִיר לְךָ וּלְכָל אוֹתָם שֶׁיֵּצְאוּ מִמְּךָ מִכָּאן וָהָלְאָה.

עוֹד פְּתַח וְאָמַר, (שם לז) וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים וְרוּחַ עָבְרָה וַתְּטַהֲרֵם. וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר – מָתַי? בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ. בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים – שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַדְבִּיק אֶת אַבְרָהָם בָּאוֹר הַהוּא שֶׁלְּמַעְלָה וּלְהָאִיר שָׁם. וְרוּחַ עָבְרָה וַתְּטַהֲרֵם – שֶׁהֲרֵי אַחַר כָּךְ שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה תֶּרַח וְכָל בְּנֵי בֵיתוֹ [נ"א וְכָל בְּנֵי עִירוֹ]. בְּנֵי בֵיתוֹ [נ"א בְּנֵי עִירוֹ], שֶׁכָּתוּב וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן. תֶּרַח, שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל אֲבוֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם וְגו'.

וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יְיָ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר תָּא חֲזֵי, דְּהָא לָא כְּתִיב וַיֵּצֵא אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יְיָ. אֶלָּא וַיֵּלֶךְ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר לֶךְ לְךָ, דְּהָא יְצִיאָה בְּקַדְמִיתָא עֲבִדוּ דִּכְתִיב וַיֵּצְאוּ אִתָּם מֵאוּר כַּשְׂדִּים לָלֶכֶת אַרְצָה כְּנָעַן, וְהַשְׁתָּא כְּתִיב וַיֵּלֶךְ וְלָא כְּתִיב וַיֵּצֵא.

כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יְיָ, דְּאַבְטַח לֵיהּ בְּכֻלְּהוּ הַבְטָחוֹת. וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט, דְּאִתְחַבַּר עִמֵּיהּ בְּגִין לְמֵילַף מֵעוֹבָדוֹי, וְעִם כָּל דָּא לָא אוֹלִיף כּוּלֵּי הַאי. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּיא דְּאוֹלְפֵי אָרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין לְמֵיהַךְ בְּהוּ וּלְדָחֲלָא מִנֵּיהּ מֵהַהוּא יוֹמָא דְּדִינָא דְזַמִּין כַּר נָשׁ לְמֵיהַב דִּינָא וְחוּשְׁבָּנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

פָּתַח וְאָמַר, (איוב לז) בְּיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם לָדַעַת כָּל אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂהוּ הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל (דף עט ע"א) תָּא חֲזֵי בְּהַהוּא יוֹמָא דְּאַשְׁלִימוּ יוֹמוֹי דְּבַר נָשׁ לְאֲפָקָא

לשון הקודש

וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֹּא רְאֵה, שֶׁהֲרֵי לֹא כָתוּב וַיֵּצֵא אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה', אֶלָּא וַיֵּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֶךְ לְךָ, שֶׁהֲרֵי בָּרִאשׁוֹנָה עָשׂוּ יְצִיאָה, שֶׁכָּתוּב וַיֵּצְאוּ אִתָּם מֵאוּר כַּשְׂדִּים לָלֶכֶת אַרְצָה כְּנַעַן. וְעַכְשָׁו כָּתוּב וַיֵּלֶךְ, וְלֹא כָתוּב וַיֵּצֵא.

כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה' – שֶׁהִבְטִיחַ לוֹ אֶת כָּל הַהַבְטָחוֹת. וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט – שֶׁהִתְחַבֵּר עִמּוֹ כְּדֵי לִלְמֹד מִמַּעֲשָׂיו, וְעִם כָּל זֶה לֹא לָמַד כָּל זֶה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁלּוֹמְדִים דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּדֵי לָלֶכֶת בָּהֶם וְלִירָא מִמֶּנּוּ מֵאוֹתוֹ יוֹם הַדִּין שֶׁעָתִיד אָדָם לָתֵת דִּין וְחֶשְׁבּוֹן לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא.

פָּתַח וְאָמַר, (איוב לז) בְּיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם לָדַעַת כָּל אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂהוּ. הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ. אֲבָל בֹּא רְאֵה, בַּיּוֹם הַהוּא

מֵעָלְמָא, הַהוּא יוֹמָא דְּגוּפָא אִתְבַּר וְנַפְשָׁא בָּעְיָא לְאִתְפָּרְשָׁא מִנֵּיהּ, כְּדֵין אִתְיְיהִיב רְשׁוּ לְבַר נָשׁ לְמֶחֱמֵי מַה דְּלָא הָוָה לֵיהּ רְשׁוּ לְמֶחֱמֵי בְּזִמְנָא דְּגוּפָא שָׁלְטָא וְקָאִים עַל בְּרֵיהּ.

וּכְדֵין קָיְימֵי עֲלֵיהּ תְּלַת שְׁלִיחָן וְחָשְׁבֵי יוֹמוֹי וְחוֹבוֹי וְכָל מַה דְּעָבַד בְּהַאי עָלְמָא, וְהוּא אוֹדֵי עַל כֹּלָּא בְּפוּמֵיהּ, וּלְבָתַר הוּא חָתִים עֲלֵיהּ בִּידֵיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב בְּיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם, וּבִידֵיהּ כֻּלְּהוּ חֲתִימִין לְמִידַן לֵיהּ (בְּהַהוּא ד"א בְּהַאי) עָלְמָא עַל קַדְמָאֵי וְעַל בַּתְרָאֵי עַל חַדְתֵּי וְעַל עַתִּיקֵי לָא אִתְנְשֵׁי חַד מִנַּיְיהוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב לָדַעַת כָּל אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂהוּ. וְכָל אִנּוּן עוֹבָדִין דְּעָבַד בְּהַאי עָלְמָא בְּגוּפָא וְרוּחָא הָכִי נָמֵי יָהִיב חוּשְׁבְּנָא בְּגוּפָא וְרוּחָא עַד לָא יִפּוּק מֵעָלְמָא.

לשון הקודש

שֶׁנִּשְׁלָמִים יְמֵי הָאִישׁ לָצֵאת מִן הָעוֹלָם, הַיּוֹם הַהוּא שֶׁהַגּוּף נִשְׁבָּר וְהַנֶּפֶשׁ רוֹצָה לְהִפָּרֵד מִמֶּנּוּ, אָז נִתֶּנֶת רְשׁוּת לָאָדָם לִרְאוֹת מַה שֶּׁלֹּא הָיְתָה לוֹ רְשׁוּת לִרְאוֹת בִּזְמַן שֶׁהַגּוּף שָׁלַט וְעָמַד עַל בְּרִיוֹ.

וְאָז עוֹמְדִים עָלָיו שְׁלֹשָׁה שְׁלִיחִים וּמְחַשְּׁבִים יָמָיו וַחֲטָאָיו וְכָל מַה שֶּׁעָשָׂה בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהוּא מוֹדֶה עַל הַכֹּל בְּפִיו, וְאַחַר כָּךְ הוּא חוֹתֵם עָלָיו בְּיָדוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם. וּבְיָדוֹ כֻּלָּם חֲתוּמִים לָדוּן אוֹתוֹ [בְּאוֹתוֹ ד"א בְּזֶה] הָעוֹלָם עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים, עַל חֲדָשִׁים וְעַל יְשָׁנִים, לֹא נִשְׁכַּח אֶחָד מֵהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לָדַעַת כָּל אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂהוּ. וְכָל אוֹתָם הַמַּעֲשִׂים שֶׁעָשָׂה בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּגוּף וְרוּחַ, כָּךְ גַּם נוֹתֵן חֶשְׁבּוֹן בְּגוּף וְרוּחַ בְּטֶרֶם יָצָא מִן הָעוֹלָם

תָּא חֲזֵי, כְּמָה דְּחַיָּיבָיָא אַקְשֵׁי קְדַל בְּהַאי עָלְמָא הָכִי נָמֵי אֲפִלּוּ בְּשַׁעְתָּא דְּבָעֵי לְנַפְּקָא מֵהַאי עָלְמָא אַקְשֵׁי קְדַל. בְּגִין כָּךְ זַכָּאָה הוּא בַּר נָשׁ דְּיָלִיף בְּהַאי עָלְמָא אָרְחוֹי דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין לְמֵיהַךְ בְּהוּ. וְחַיָּיבָא אַף עַל גַּב דְּאִסְתַּכַּל בְּהַנֵּי (נ"א דְּאִשְׁתַּדַּל בַּהֲדֵי) צַדִּיקַיָּיא אַקְשֵׁי קְדַל וְלָא בָּעֵי לְמֵילַף. וּבְגִין כָּךְ אִית לֵיהּ לְצַדִּיקָא לְמִתְקַף בֵּיהּ וְאַף עַל גַּב דְּחַיָּיבָא אַקְשֵׁי קְדַל הוּא לָא יִשְׁבּוֹק לֵיהּ וְאִית לֵיהּ לְאַתְקָפָא בִּידֵיהּ וְלָא יִשְׁבּוֹק לֵיהּ, דְּאִי יִשְׁבּוֹק לֵיהּ יְהַךְ וְיַחֲרִיב עָלְמָא.

תָּא חֲזֵי, מִן אֱלִישָׁע דְּדָחָה לְגֵחֲזִי. וְכֵן בְּאַבְרָהָם כָּל זִמְנָא דְּהֲוָה לוֹט בַּהֲדֵיהּ לָא אִתְחַבַּר בַּהֲדֵי רַשִּׁיעַיָּיא, כֵּיוָן דְּאִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ מַה כְּתִיב וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט אֶת כָּל כִּכַּר הַיַּרְדֵּן, וּכְתִיב וַיֶּאֱהַל עַד סְדוֹם. מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ וְאַנְשֵׁי סְדוֹם רָעִים וְחַטָּאִים לַיְיָ מְאֹד.

לשון הקודש

בא רְאֵה כַּמָּה הָרְשָׁעִים קָשֵׁי עֹרֶף בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ גַּם אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁרוֹצִים לָצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה הֵם קָשֵׁי עֹרֶף. מִשּׁוּם כָּךְ אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁלּוֹמֵד בָּעוֹלָם הַזֶּה אֶת דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּדֵי לָלֶכֶת בָּהֶם. וְהָרָשָׁע, אַף עַל פִּי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּאֵלּוּ (נ"א שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל עִם) הַצַּדִּיקִים, מַקְשֶׁה עֹרֶף וְלֹא רוֹצֶה לִלְמֹד. וּמִשּׁוּם כָּךְ יֵשׁ לַצַּדִּיק לְהַחֲזִיק בּוֹ. וְאַף עַל גַּב שֶׁהָרָשָׁע מַקְשֶׁה עֹרֶף הוּא, לֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ, וְיֵשׁ לוֹ לְהַחֲזִיק בְּיָדוֹ וְלֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ. כִּי אִם יַעֲזֹב אוֹתוֹ, יֵלֵךְ וְיַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם.

בא רְאֵה מֵאֱלִישָׁע שֶׁדָּחָה אֶת גֵּיחֲזִי. וְכֵן בְּאַבְרָהָם – כָּל פַּעַם שֶׁלּוֹט הָיָה עִמּוֹ, לֹא הִתְחַבֵּר עִם הָרְשָׁעִים. כֵּיוָן שֶׁנִּפְרַד מִמֶּנּוּ, מַה כָּתוּב? וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט אֵת כָּל כִּכַּר הַיַּרְדֵּן. וְכָתוּב וַיֶּאֱהַל עַד סְדוֹם. מַה כָּתוּב אַחַר כָּךְ? וְאַנְשֵׁי סְדֹם

אָמַר רִבִּי אַבָּא הַאי דְּאֲמַרְתְּ וַיֵּלֶךְ אַבְרָם וְלָא כְתִיב וַיֵּצֵא אַבְרָם שַׁפִּיר הוּא. אֲבָל סוֹפָא דִּקְרָא מַה כְּתִיב בְּצֵאתוֹ מֵחָרָן. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר מֵחָרָן כְּתִיב וְהַהִיא יְצִיאָה מֵאֶרֶץ מוֹלַדְתּוֹ הֲוַת בְּקַדְמִיתָא:

וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שָׂרַי אִשְׁתּוֹ. מַהוּ וַיִּקַּח, אֶלָּא אַמְשִׁיךְ לָהּ בְּמִלֵּי מַעֲלָיָיתָא, בְּגִין דְּלֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְבַר נָשׁ לְאַפָּקָא אִתְּתֵיהּ לְמֵיהַךְ בְּאַרְעָא אַחֲרָא בְּלָא רְעוּתָא דִילָהּ. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (במדבר כ) קַח אֶת אַהֲרֹן (במדבר ג) קַח אֶת הַלְוִיִּם. וּבְגִין כָּךְ וַיִּקַּח אַבְרָם מָשִׁיךְ לָהּ בְּמִלִּין וְאוֹדַע לָהּ אָרְחֵיהוֹן דְּאִנּוּן בְּנֵי דָרָא כַּמָּה בִישִׁין. וּבְגִין כָּךְ וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שָׂרַי אִשְׁתּוֹ.

וְאֶת לוֹט בֶּן אָחִיו. מָה חָמָא אַבְרָהָם לְדָבְקָא עִמֵּיהּ לוֹט, אֶלָּא בְּגִין דְּצָפָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ דְּזַמִּין לְמֵיפַּק

לשון הקודש

רָעִים וְחַטָּאִים לַה' מְאֹד.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, זֶה שֶׁאָמַרְתָּ וַיֵּלֶךְ אַבְרָם וְלֹא כָתוּב וַיֵּצֵא אַבְרָם – זֶה יָפֶה. אֲבָל בְּסוֹף הַפָּסוּק מַה כָּתוּב? בְּצֵאתוֹ מֵחָרָן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּתוּב מֵחָרָן, וְהַיְּצִיאָה הַהִיא מֵאֶרֶץ מוֹלַדְתּוֹ הָיְתָה בָּרִאשׁוֹנָה.

וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שָׂרַי אִשְׁתּוֹ. מַה זֶּה וַיִּקַּח? אֶלָּא מָשַׁךְ אוֹתָהּ בִּדְבָרִים נְעִימִים, מִשּׁוּם שֶׁאֵין רְשׁוּת לְאָדָם לְהוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ לָלֶכֶת לְאֶרֶץ אַחֶרֶת לְלֹא רְצוֹנָהּ. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (במדבר כ) קַח אֶת אַהֲרֹן, (שם ג) קַח אֶת הַלְוִיִּם. וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיִּקַּח אַבְרָם. מָשַׁךְ אוֹתָהּ בִּדְבָרִים וְהוֹדִיעַ לָהּ אֶת דַּרְכֵי בְּנֵי הַדּוֹר כַּמָּה הֵם רָעִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שָׂרַי אִשְׁתּוֹ.

וְאֶת לוֹט בֶּן אָחִיו. מָה רָאָה אַבְרָם לְהַדְבִּיק עִמּוֹ אֶת לוֹט? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁצָּפָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעָתִיד לָצֵאת

מִגֵּיהּ דָּוִד. וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן. אִלֵּין גֵּרִים וְגִיּוֹרוֹת דְּאַתְקִינוּ נַפְשַׁיְיהוּ, אַבְרָהָם מְגַיֵּיר גּוּבְרִין וְשָׂרָה מְגַיֶּרֶת נָשִׁין וּמַעֲלֶה עֲלֵיהוֹן כְּאִלּוּ עֲבָדוּ לְהוֹן.

אָמַר רִבִּי אַבָּא אִי הָכִי כַּמָּה בְנֵי נָשָׁא הֲווֹ, אִי תֵּימָא דְּכֻלְּהוּ אֲזָלוּ עִמֵּיהּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אִין. (וּבְגִין כֻּלְּהוּ ד"א וּבְגִין כָּךְ כֻּלְּהוּ) בְּנֵי נָשָׁא דְּהֲווּ אָזְלִין עִמֵּיהּ כֻּלְּהוּ אִקְרוּן (דף עט ע"ב) עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. וְהָוָה מַעֲבַר בְּאַרְעָא וְלָא הָוָה דָּחִיל דִּכְתִיב וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בָּאָרֶץ.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא אִי הָוָה כְתִיב וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן הָוָה אֲמִינָא הָכִי, אֶלָּא וְאֶת הַנֶּפֶשׁ כְּתִיב, אֶת לְאַסְגָּאָה זְכוּתָא דְכֻלְּהוּ נַפְשָׁאן דְּהֲווּ אָזְלֵי עִמֵּיהּ, דְּכָל מָאן דִּמְזַכֶּה לְאָחֳרָא הַהוּא זְכוּתָא תַלְיָא בֵּיהּ וְלָא אַעֲדֵי מִגֵּיהּ, מִנָּלָן דִּכְתִיב וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן, זְכוּתָא דְּאִנּוּן נַפְשָׁן הָוָה אָזִיל עִמֵּיהּ דְּאַבְרָהָם.

לשון הקודש

מִמֶּנּוּ דָּוִד. וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן – אֵלּוּ הַגֵּרִים וְהַגֵּרוֹת שֶׁתִּקְּנוּ אֶת נַפְשׁוֹתָם. אַבְרָהָם מְגַיֵּר אֲנָשִׁים, וְשָׂרָה מְגַיֶּרֶת נָשִׁים, וּמַעֲלֶה עֲלֵיהֶם כְּאִלּוּ עָשׂוּ אוֹתָם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, אִם כָּךְ, כַּמָּה בְּנֵי אָדָם הָיוּ, אִם תֹּאמַר שֶׁכֻּלָּם הָלְכוּ עִמּוֹ? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כֵּן, [וּמִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם ד"א וּמִשּׁוּם כָּךְ כֻּלָּם] הָאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים עִמּוֹ, כֻּלָּם נִקְרְאוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. וְהָיָה עוֹבֵר בָּאָרֶץ וְלֹא הָיָה פּוֹחֵד, שֶׁכָּתוּב וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בָּאָרֶץ.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, אִם הָיָה כָּתוּב וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן – הָיִיתִי אוֹמֵר כָּךְ. אֶלָּא כָּתוּב וְאֶת הַנֶּפֶשׁ. אֶת – לְרַבּוֹת אֶת הַזְּכוּת שֶׁל כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהָיוּ הוֹלְכוֹת עִמּוֹ. שֶׁכָּל מִי שֶׁמְּזַכֶּה אֶת הָאַחֵר, אוֹתָהּ הַזְּכוּת תְּלוּיָה בּוֹ וְלֹא זָזָה

לֶךְ לְךָ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מָאי טַעְמָא דְּגִלּוּיָא קַדְמָאָה דְּאִתְגְּלֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵיהּ דְּאַבְרָהָם פָּתַח בְּלֶךְ לְךָ, דְּהָא עַד הָכָא לָא מַלִּיל עִמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָאי טַעְמָא פָּתַח לֶךְ לְךָ. אֶלָּא הָא קָאֲמִרוּ דְּרָמַז בְּחוּשְׁבְּנֵיהּ מְאָה דְּהָא לְמֵאָה שְׁנִין אִתְיְלִיד לֵיהּ בַּר.

אֲבָל תָּא חֲזֵי, כָּל מַה דְּעָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא כֻּלָּא רָזָא דְּחָכְמְתָא אִיהוּ, בְּגִין דְּאַבְרָהָם לָא הֲוָה דָּבִיק בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדֵין כְּדְקָא חָזֵי, אָמַר לֵיהּ לֶךְ לְךָ, וְדָא רָמֵז לְהַהוּא אֲתַר דְּבָעֵי לְאִתְקָרְבָא בַּהֲדֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִיהוּ דַּרְגָּא קַדְמָאָה לְאֲעָלָא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין כָּךְ לֶךְ לְךָ.

וְהַאי דַּרְגָּא לָא יְכִיל אַבְרָהָם לְאִתְאַחֲדָא בֵּיהּ עַד דְּיֵיעוּל לְאַרְעָא דְתַמָּן יְקַבֵּל לֵיהּ לְהַהוּא דַּרְגָּא,

לשון הקודש

מִמֶּנּוּ. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן. הַזְּכוּת שֶׁל אוֹתָן הַנְּפָשׁוֹת הָיְתָה הוֹלֶכֶת עִם אַבְרָהָם.

לֶךְ לְךָ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מָה הַטַּעַם שֶׁהַהִתְגַּלּוּת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהִתְגַּלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל אַבְרָהָם פּוֹתַחַת בְּלֶךְ לְךָ, שֶׁהֲרֵי עַד כָּאן לֹא דִּבֵּר עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מָה הַטַּעַם פָּתַח בְּלֶךְ לְךָ? אֶלָּא זֶה אָמְרוּ שֶׁרָמַז בְּחֶשְׁבּוֹנוֹ מֵאָה, שֶׁהֲרֵי לְמֵאָה שָׁנִים נוֹלַד לוֹ בֵּן.

אֲבָל בֹּא תִרְאֶה, כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ, הַכֹּל הוּא סוֹד שֶׁל חָכְמָה. מִשּׁוּם שֶׁאַבְרָהָם לֹא הָיָה דָּבוּק בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא אָז כָּרָאוּי, אָמַר לוֹ לֶךְ לְךָ. וְזֶה רָמֵז לַמָּקוֹם הַהוּא שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְקָרֵב עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִיא הַדַּרְגָּה הָרִאשׁוֹנָה לְהִכָּנֵס לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, מִשּׁוּם כָּךְ לֶךְ לְךָ. **וּבַדַּרְגָּה** הַזּוֹ לֹא יָכוֹל אַבְרָהָם לְהֵאָחֵז בָּהּ עַד שֶׁיִּכָּנֵס לָאָרֶץ, שֶׁשָּׁם יְקַבֵּל אֶת

כְּגַוְונָא דָא כְּתִיב, (שמואל ב ב) וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיְיָ לֵאמֹר הַאֶעֱלֶה בְּאַחַת עָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר יְיָ עֲלֵה וַיֹּאמֶר אָנָה אֶעֱלֶה וַיֹּאמֶר חֶבְרוֹנָה. וְכִי כֵּיוָן דְּמִית שָׁאוּל וּמַלְכוּתָא אִתְחֲזֵי לְדָוִד אַמַּאי לָא קַבִּיל מַלְכוּתָא מִיָּד עַל כָּל יִשְׂרָאֵל.

אֶלָּא כֹּלָּא רָזָא דְחָכְמְתָא אִיהוּ, בְּגִין דְּדָוִד לֵית לֵיהּ לְקַבְּלָא מַלְכוּתָא אֶלָּא עַד דְּיִתְחַבַּר בַּאֲבָהָן דְּאִנּוּן בְּחֶבְרוֹן וּכְדֵין בְּהוּ יְקַבֵּל מַלְכוּתָא. וְעַל דָּא אִתְעַכַּב תַּמָּן שְׁבַע שְׁנִין בְּגִין דִּיקַבֵּל מַלְכוּתָא כְּדְקָא יְאוּת וְכֹלָּא בְּרָזָא דְחָכְמְתָא וּבְגִין דִּיתַקֵּן מַלְכוּתֵיהּ. כְּגַוְונָא דָא אַבְרָהָם לָא עָאל בְּקִיּוּמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד דְּעָאל לְאַרְעָא.

חָמֵי מַה כְּתִיב וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בָּאָרֶץ. וַיַּעֲבֹר וַיֵּלֶךְ מִיבְעֵי לֵיהּ, אֶלָּא הָכָא הוּא רֶמֶז שְׁמָא קַדִּישָׁא דְאִתְחַתִּים בֵּיהּ עָלְמָא בְּשִׁבְעִין וּתְרֵין אַתְוָון גְּלִיפָן

לשון הקודש

הַדַּרְגָּה הַהִיא. כְּמוֹ כֵן כָּתוּב (שמואל–ב ב) וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּה' לֵאמֹר הַאֶעֱלֶה בְּאַחַת מֵעָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר ה' עֲלֵה וַיֹּאמֶר דָּוִד אָנָה אֶעֱלֶה וַיֹּאמֶר חֶבְרוֹנָה. וְכִי כֵּיוָן שֶׁמֵּת שָׁאוּל וְהַמַּלְכוּת רְאוּיָה לְדָוִד, לָמָּה לֹא קִבֵּל אֶת הַמַּלְכוּת מִיָּד עַל כָּל יִשְׂרָאֵל?.

אֶלָּא הַכֹּל הוּא סוֹד שֶׁל חָכְמָה, מִשּׁוּם שֶׁדָּוִד אֵין לוֹ לְקַבֵּל מַלְכוּת אֶלָּא עַד שֶׁיִּתְחַבֵּר עִם הָאָבוֹת שֶׁהֵם בְּחֶבְרוֹן, וְאָז יְקַבֵּל בָּהֶם מַלְכוּת. וְעַל כֵּן הִתְעַכֵּב שָׁם שֶׁבַע שָׁנִים, כְּדֵי שֶׁיְּקַבֵּל מַלְכוּת כָּרָאוּי, וְהַכֹּל בְּסוֹד הַחָכְמָה וּכְדֵי שֶׁיִּתְקַן אֶת מַלְכוּתוֹ. כְּמוֹ כֵן אַבְרָהָם לֹא נִכְנַס לִבְרִיתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁנִּכְנַס לָאָרֶץ.

רְאֵה מַה כָּתוּב, וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בָּאָרֶץ. וַיַּעֲבֹר? וַיֵּלֶךְ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא כָּאן הוּא רֶמֶז הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנֶּחְתָּם בּוֹ הָעוֹלָם בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת שֶׁכֻּלָּן

דְּכֻלְּהוּ בִּשְׁמָא דָא. כְּתִיב הָכָא וַיַּעֲבֹר וּכְתִיב הָתָם (שמות לד) וַיַּעֲבֹר יְיָ עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

בְּסִפְרָא דְּרַבִּי יֵיסָא סָבָא כְּתִיב הָכָא וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בָּאָרֶץ וּכְתִיב הָתָם (שמות לג) אֲנִי אַעֲבִיר כָּל טוּבִי. וְהוּא רֶמֶז לִקְדוּשָׁה דְּאַרְעָא דְּאָתֵי מֵאַתַר עִלָּאָה כְּדְקָא חָזֵי. עַד מְקוֹם שְׁכֶם עַד אֵלוֹן מוֹרֶה. מִסִּטְרָא דָא (ד"א ל"ג דִּלְתַתָּא). לְסִטְרָא דָא כְּדְקָא חָזֵי. וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ. הָא אִתְּמַר דְּעַד כְּדֵין שַׁלְטָא חִוְיָא בִּישָׁא דְּאִתְלַטְיָא וְאַיְיתֵי לְוָוטִין עַל עָלְמָא דִּכְתִיב, (בראשית ט) אָרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו וּכְתִיב, (בראשית נ) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וְגוֹ'. וְתַמָּן אִתְקְרִיב אַבְרָהָם לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מַה כְּתִיב וַיֵּרָא יְיָ אֶל אַבְרָם הָכָא אִתְגְּלִי לֵיהּ מַה דְּלָא הֲוָה יָדַע הַהוּא חֵילָא עֲמִיקָא דְשַׁלְטָא עַל אַרְעָא. וּבְגִין כָּךְ וַיֵּרָא מַה (דף פ ע"א) דְּהֲוָה מִתְכַּסֵּי מִנֵּיהּ.

לשון הקודש

בַּשֵּׁם הַזֶּה. כָּתוּב כָּאן וַיַּעֲבֹר, וְכָתוּב שָׁם (שמות לד) וַיַּעֲבֹר ה' עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא.

בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַבִּי יֵיסָא הַזָּקֵן כָּתוּב, וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בָּאָרֶץ, וְכָתוּב שָׁם (שם לג) אֲנִי אַעֲבִיר כָּל טוּבִי. וְהוּא רֶמֶז לִקְדֻשַּׁת הָאָרֶץ שֶׁבָּאָה מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן כָּרָאוּי. עַד מְקוֹם שְׁכֶם עַד אֵלוֹן מוֹרֶה, מִצַּד זֶה [ד"א ל"ג שֶׁלְּמַטָּה] לְצַד זֶה כָּרָאוּי. וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ, הֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁעַד כָּעֵת שׁוֹלֵט הַנָּחָשׁ הָרָע שֶׁהִתְקַלֵּל וְהֵבִיא קְלָלוֹת עַל הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית ט) אָרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו, וְכָתוּב (שם ג) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וְגוֹ'. וְשָׁם הִתְקָרֵב אַבְרָהָם לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. מַה כָּתוּב?

וּכְדֵין וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיְיָ הַנִּרְאֶה אֵלָיו, כֵּיוָן דְּאָמַר לַיְיָ מַהוּ הַנִּרְאֶה אֵלָיו. אֶלָּא הָכָא אִתְגְּלִי לֵיהּ הַהוּא דַרְגָּא דְשָׁלְטָא עַל אַרְעָא וְעָאל בֵּיהּ וְאִתְקְיַים בֵּיהּ:

וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם הָהָרָה. מִתַּמָּן יָדַע הַר יְיָ. וְכֻלְּהוּ דַרְגִּין דִּנְטִיעִין בְּהַאי אֲתַר. וַיֵּט אָהֳלֹה בְּהֵ"א כְּתִיב. פָּרִישׁ פְּרִישׁוּ וְקַבִּיל מַלְכוּ שְׁמַיָּא בְּכֻלְּהוּ דַרְגִּין דְּאַחִידָן בֵּיהּ. וּכְדֵין יָדַע דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא. וּכְדֵין בָּנָה מִזְבֵּחַ. וּתְרֵין מַדְבְּחָן הֲווֹ, בְּגִין דְּהָכָא אִתְגְּלִי לֵיהּ דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא וְיָדַע חָכְמָה עִלָּאָה, מַה דְּלָא הָוָה יָדַע מִקַּדְמַת דְּנָא. וּבָנָה תְּרֵין מַדְבְּחָן חַד לְדַרְגָּא דְּאִתְגַּלְיָא וְחַד לְדַרְגָּא דְּאִתְכַּסְיָא.

לשון הקודש

וַיֵּרָא ה' אֶל אַבְרָם. כָּאן הִתְגַּלָּה לוֹ מַה שֶּׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ אוֹתוֹ הַכֹּחַ הֶעָמֹק שֶׁשּׁוֹלֵט עַל הָאָרֶץ. וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיֵּרָא, מַה שֶּׁהָיָה מְכֻסֶּה מִמֶּנּוּ.

וְאָז וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַה' הַנִּרְאֶה אֵלָיו. כֵּיוָן שֶׁאָמַר לַה', מַה זֶּה הַנִּרְאֶה אֵלָיו? אֶלָּא כָּאן הִתְגַּלְתָּה לוֹ אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הָאָרֶץ, וְנִכְנַס בָּהּ וְהִתְקַיֵּם בָּהּ.

וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם הָהָרָה. מִשָּׁם יָדַע הַר ה' וְכָל הַדְּרָגוֹת הַנִּטּוּעוֹת בַּמָּקוֹם הַזֶּה. וַיֵּט אָהֳלֹה, כָּתוּב בְּהֵ"א. פָּרַשׁ פְּרִישָׁה וְקִבֵּל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּכָל הַדְּרָגוֹת שֶׁאֲחוּזוֹת בּוֹ, וְאָז יָדַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל. וְאָז בָּנָה מִזְבֵּחַ. וּשְׁנֵי מִזְבְּחוֹת הָיוּ, מִשּׁוּם שֶׁכָּאן הִתְגַּלָּה לוֹ שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, וְיָדַע הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה מַה שֶּׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ מִלִּפְנֵי כֵן. וּבָנָה שְׁנֵי מִזְבְּחוֹת – אֶחָד לַדַּרְגָּה הַגְּלוּיָה, וְאֶחָד לַדַּרְגָּה הַנִּסְתֶּרֶת.

תָּא חֲזֵי, דְּהָכִי הֲוָה בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיְיָ הַנִּרְאֶה אֵלָיו וְגוֹ'. וּלְבָתַר כְּתִיב וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיְיָ סְתָם וְלָא כְּתִיב הַנִּרְאֶה אֵלָיו. וְכֹלָּא רָזָא דְּחָכְמְתָא אִיהוּ. וּכְדֵין אִתְעַטַּר אַבְרָהָם מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד דְּסָלִיק לְדַרְגֵּיהּ הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּסַּע אַבְרָם הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה. דָּא דָרוֹם דְּהוּא חוּלָקֵיהּ דְּאַבְרָהָם. הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ דַּרְגָּא בָתַר דַּרְגָּא עַד דְּסָלִיק לְדָרוֹם וְתַמָּן אִתְקַשַּׁר כְּדְקָא יָאוּת וְסָלִיק לְדַרְגֵּיהּ דְּדָרוֹם. כֵּיוָן דְּאִתְעַטַּר אַבְרָהָם בְּדַרְגּוֹי בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא וְעָאל (בְּאַרְעָא) בְּדַרְגָּא קַדִּישָׁא, כְּדֵין מַה כְּתִיב וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ. דְּלָא הֲווֹ יָדְעֵי יְדִיעָה לְקָרְבָא לְגַבֵּי דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:

וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ, דְּעַד כְּעָן לָא הֲוָה חֵילָא דְעַל אַרְעָא יָהִיב תְּקִפָּא וּמְזוֹנָא עַל אַרְעָא, בְּגִין דְּעַד לָא אִתְקַדְּשַׁת (נ"א אִתְתַּקְּנַת) וְלָא קָיְימָא בְקִיּוּמָא.

לשון הקודש

בא רְאֵה שֶׁכָּךְ הָיָה בָּרִאשׁוֹנָה. כָּתוּב וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַה' הַנִּרְאֶה אֵלָיו וְגוֹ', וְאַחַר כָּךְ כָּתוּב וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַה' סְתָם, וְלֹא כָתוּב הַנִּרְאֶה אֵלָיו, וְהַכֹּל הוּא סוֹד שֶׁל חָכְמָה. וְאָז הִתְעַטֵּר אַבְרָהָם מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה עַד שֶׁעָלָה לְדַרְגָּתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּסַּע אַבְרָם הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה. זֶה הַדָּרוֹם, שֶׁהוּא חֶלְקוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ דַּרְגָּה אַחַר דַּרְגָּה עַד שֶׁעָלָה לַדָּרוֹם וְשָׁם נִקְשַׁר כָּרָאוּי, וְעָלָה לְדַרְגָּתוֹ שֶׁל הַדָּרוֹם. כֵּיוָן שֶׁאַבְרָהָם הִתְעַטֵּר בְּדַרְגָּתוֹ בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה וְנִכְנַס (בָּאָרֶץ) לַדַּרְגָּה הַקְּדוֹשָׁה, אָז מַה כָּתוּב? וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ, שֶׁלֹּא הָיוּ יוֹדְעִים יְדִיעָה לְהִתְקָרֵב אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ, שֶׁעַד כָּעֵת לֹא הָיָה

כֵּיוָן דְּחָמָא אַבְרָהָם דְּהָא הַהוּא חֵילָא דְּמִמַּנָּא עַל אַרְעָא לָא יָהִיב תֻּקְפָּא וְחֵילָא קַדִּישָׁא כִּדְקָחָזֵי, כְּדֵין וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה לָגוּר שָׁם. מֵנָּא יָדַע אַבְרָהָם, דִּכְתִיב לְזַרְעֲךָ נָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת. כְּדֵין יָדַע אַבְרָהָם דְּהָא אַרְעָא לָא אִתְתַּקְּנָא בְּתִקּוּנָא קַדִּישָׁא אֶלָּא בְּדַרְגִּין (יְדִיעָן) קַדִּישִׁין דְּיִפְּקוּן מִנֵּיהּ, וּכְדֵין יָדַע אַבְרָהָם רָזָא דְּחָכְמְתָא דְּאַרְעָא לָא תִתַּקַּן בִּקְדוּשָׁה אֶלָּא כִּדְאֲמָרָן:

סִתְרֵי תּוֹרָה

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָמִיז חָכְמָתָא עִלָּאָה בְּאַבְרָהָם וּבְיִצְחָק, אַבְרָהָם דָּא נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא וְאִיהִי (ס"א אָב וְרָם), **נְשָׁמָ"ה דָּא הִיא שָׁרָה. לוֹט דָּא הוּא נָחָ"שׁ וּבַת זוּגֵיהּ דְּהַהוּא סמאל. רוּ"חַ קַדִּישָׁא דָּא יִצְחָק. נֶפֶ"שׁ קַדִּישָׁא דָּא רִבְקָה. יֵצֶ"ר הָרָע דָּא רוּחַ הַבְּהֵמָה, וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה בְּחָכְמָתֵיהּ** (קהלת ג) **מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם**

לשון הקודש

הַכֹּחַ שֶׁעַל הָאָרֶץ נוֹתֵן חֹזֶק וּמָזוֹן עַל הָאָרֶץ, מִשּׁוּם שֶׁטֶּרֶם הִתְקַדְּשָׁה [נ"א נִתְקַנָּה] וְלֹא עָמְדָה בְּקִיּוּם. כֵּיוָן שֶׁאַבְרָהָם רָאָה אֶת אוֹתוֹ הַכֹּחַ הַמְמֻנֶּה עַל הָאָרֶץ, לֹא נָתַן חֹזֶק וְכֹחַ קָדוֹשׁ כָּרָאוּי, אָז וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיִם לָגוּר שָׁם. מִנַּיִן יָדַע אַבְרָהָם? שֶׁכָּתוּב לְזַרְעֲךָ נָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת. אָז יָדַע אַבְרָהָם שֶׁהִנֵּה הָאָרֶץ לֹא נִתְקַנָּה בְּתִקּוּן קָדוֹשׁ, אֶלָּא בִּדְרָגוֹת [יְדוּעוֹת] קְדוֹשׁוֹת שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ. וְאָז יָדַע אַבְרָהָם אֶת סוֹד הַחָכְמָה, שֶׁהָאָרֶץ לֹא תִתַּקֵּן בִּקְדֻשָּׁה, אֶלָּא כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ.

סִתְרֵי תּוֹרָה

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹמֵז חָכְמָה עֶלְיוֹנָה בְּאַבְרָהָם וּבְיִצְחָק. אַבְרָהָם זוֹ הַנְּשָׁמָה לִנְשָׁמָה וְהִיא [ס"א אָב וְרָם], וְהַנְּשָׁמָה הַזוֹ הִיא שָׁרָה. לוֹט זֶה הוּא הַנָּחָ"שׁ וּבַת זוּגוֹ שֶׁל הַסמא"ל הַהוּא. רוּ"חַ הַקְּדוֹשָׁה זֶה יִצְחָק. נֶפֶ"שׁ הַקְּדוֹשָׁה זוֹ רִבְקָה. יֵצֶ"ר הָרָע זוֹ רוּחַ הַבְּהֵמָה, וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה בְּחָכְמָתוֹ (קהלת ג) מִי יוֹדֵעַ

הָעוֹלָה הִיא וְגוֹ' נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית דָּא נֶפֶשׁ מִסִּטְרָא דְיֵצֶר הָרָע. וְעַל דָּא אָמְרוּ (נ"א דְהַהוּא) **דְּאִיהִי נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא אִתְעֲרָא לְגַבְרָא בְּיִרְאָ"ה וּבְחָכְמְ"תָא, נִשְׁמָתָא אִתְעֲרָא לְאִינִישׁ בְּבִינָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (איוב כח) **וַיֹּאמֶר לָאָדָם הֵן יִרְאַת יְיָ הִיא חָכְמָה וְגוֹ'. נִשְׁמָ"תָא אִתְעֲרֵי בִתְשׁוּבָ"ה דְּאִתְקְרֵי בִינָה וְאִקְרֵי שָׂרָ"ה. וְרוּ"חַ הוּא הַקּוֹ"ל וְאִתְקְרֵי דַעַת וְאִתְעֲרֵי לְאִינִישׁ דִּי סָלִיק קָלֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִתְקְרֵי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְנֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית אִתְעָר מִגֵּיהּ עוֹבָדִין טָבִין.**

וּבְדוּגְמָא דָא בָרָא גוּפָא מֵאַרְבַּע יְסוֹדוֹת אֵשׁ וְרוּחַ וְעָפָר וּמַיִם כְּגַוְונָא דְהוּא נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא נְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ. מַיִם דָּא דְכַר וְדָא הוּא מַיִם מְתִיקֵי דִקְדוּשָׁה, וְאִית מַיִם הַמְאָרְרִים דְּאִנּוּן יֵצֶר הָרָע. אִית אֶשָׁא קַדִּישָׁא נוּקְבָא וְאִית אֶשָׁא נוּכְרָאָה אֵשׁ זָרָה, וְעַל דָּא כְתִיב וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, דְּאִיהִי נוּקְבְתָא מִן יֵצֶר הָרָע. רוּחַ קַדִּישָׁא אִיהוּ דְכַר. אִית רוּחַ מְסָאֲבָא דָא יֵצֶר הָרָע שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יד) **כִּי מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע. אִית עָפָר קַדִּישָׁא וְאִית עָפָר מְסָאֲבָא.**

לשון הקודש

רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא וְגוֹ'. נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית זוֹ הַנֶּפֶשׁ מִצַּד הַיֵּצֶר הָרָע.

וְעַל זֶה אָמְרוּ [שֶׁהַהוּא] שֶׁהַנִּשְׁמָה לִנְשָׁמָה הַזּוֹ מְעוֹרֶרֶת אֶת הָאִישׁ בְּיִרְאָ"ה וּבְחָכְמָ"ה. הַנִּשְׁמָה מְעוֹרֶרֶת אֶת הָאִישׁ בְּבִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב כח) וַיֹּאמֶר לָאָדָם הֵן יִרְאַת ה' הִיא חָכְמָה וְגוֹ'. הַנִּשְׁמָ"ה מְעוֹרֶרֶת בִּתְשׁוּבָ"ה שֶׁנִּקְרֵאת בִּינָה וְנִקְרֵאת שָׂרָ"ה. וְרוּ"חַ הוּא הַקּוֹ"ל, וְנִקְרָא דַעַת, וּמְעוֹרְרִים אֶת הָאִישׁ שֶׁקּוֹלוֹ עוֹלֶה בַתּוֹרָה, וְנִקְרָא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְהַנֶּפֶשׁ הַשִּׂכְלִית מִתְעוֹרְרִים מִמֶּנָּה מַעֲשִׂים טוֹבִים.

וּבַדּוּגְמָה הַזּוֹ בָּרָא אֶת הַגּוּף מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת – אֵשׁ וְרוּחַ וְעָפָר וּמַיִם, כְּמוֹ שֶׁהוּא נְשָׁמָה לִנְשָׁמָה, נְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ. מַיִם זֶה זָכָר, וְזֶהוּ הַמַּיִם הַמְתוּקִים שֶׁל קְדֻשָּׁה. וְיֵשׁ מַיִם הַמְאָרְרִים שֶׁהֵם יֵצֶר הָרָע. יֵשׁ אֵשׁ קְדוֹשָׁה נְקֵבָה, וְיֵשׁ אֵשׁ נָכְרִיָּה, אֵשׁ זָרָה. וְעַל זֶה כָּתוּב וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהִיא נְקֵבָה מִיֵּצֶר הָרָע. רוּחַ קְדוֹשָׁה הִיא זָכָר. יֵשׁ רוּחַ טְמֵאָה, זֶה יֵצֶר הָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יד) כִּי מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע. יֵשׁ עָפָר

וְעַל דָּא נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי תְּשׁוּבָ"ה אַתְקִיפַת בֵּיהּ בְּהַהוּא נָחָשׁ לְתַבְרָא לֵיהּ בְּשִׁעְבּוּדָא דִּתְשׁוּבָה וְאַמְשִׁיךְ לֵיהּ לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּלְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, וְאִנּוּן אַרְבַּע יְסוֹדֵי מִתְפַּשְׁטִין לְעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ. (עַד כָּאן גְּלִיּוֹן):

וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בָּאָרֶץ עַד מְקוֹם שְׁכֶם. דָּא בֵּי כְּנִישְׁתָּא אֲתַר דְּדִיּוּרָא דִשְׁכִינְתָּא תַּמָּן כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (בראשית מח) **וַאֲנִ"י נָתַתִּי לְךָ שְׁ"כֶ"ם' אֶחָד, דָּא שְׁכִינְתָּא דְאִתְחָזֵי לֵיהּ הוֹאִיל וְאִתְקְרֵי צַדִּיק, דְּהָא צֶדֶק לָאו דִּיּוּרָהּ אֶלָּא בַהֲדֵי צַדִּיק, וְדָא הוּא עַד מְקוֹם שְׁכֶם. עַד אֵלוֹן מוֹרֶה אֵלּוּ בָתֵּי מִדְרָשׁוֹת דְּאוֹלְפִין וּמוֹרִים תַּמָּן תּוֹרָה בָּרַבִּים.**

וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ. כְּדֵין אִתְבַּסַּם וְאִתְתַּקַּן יֵצֶר הָרָע בְּגוּפָא בְעַל כָּרְחֵיהּ. דְּסַגִּיאִין שְׁמָהָן אִית לֵיהּ, וּבְגִינֵי כָּךְ (אִתְהַדַּר) **אִדְכַּר בִּשְׁמָהָן סַגִּיאִין. אָז בָּאָרֶץ וַדָּאי וְאִתְכַּפְיָא בְּהַאי, בְּגִין דִּכְדֵין אִיהוּ גּוּפָא בְּזִמְנָא דְלָא אִתְעַבַּר מִנֵּיהּ הַהוּא נָחָשׁ כָּל כָּךְ, בְּגִין דְּבֵקוּתָא דְגוּפָא כְּדֵין הַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ, אַמַּאי אִקְרֵי כְּנַעֲנִי, דְּאַסְחַר גּוּפָא לְדִינִין בִּישִׁין.**

לשון הקודש

קָדוֹשׁ וְיֵשׁ עָפָר טָמֵא.

וְעַל זֶה, הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא תְּשׁוּבָ"ה, מִתְגַּבֶּרֶת בְּאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ לִשְׁבֹּר אוֹתוֹ בְּשִׁעְבּוּד שֶׁל תְּשׁוּבָה, וּמוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, וְאוֹתָם אַרְבַּעַת הַיְסוֹדוֹת מִתְפַּשְׁטִים לְכ"ב אוֹתִיּוֹת, אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ.

וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בָּאָרֶץ עַד מְקוֹם שְׁכֶם – זֶה בֵּית הַכְּנֶסֶת, מְקוֹם דִּיּוּר הַשְּׁכִינָה שָׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מח) וַאֲנִ"י נָתַתִּי לְךָ שְׁ"כֶ"ם אַחַד. זוֹ שְׁכִינָה שֶׁרְאוּיָה לוֹ, הוֹאִיל וְנִקְרָא צַדִּיק, שֶׁהֲרֵי הַצֶּדֶק אֵין דִּיּוּרָהּ אֶלָּא עִם צַדִּיק, וְזֶהוּ עַד מְקוֹם שְׁכֶם. עַד אֵלוֹן מוֹרֶה – אֵלּוּ בָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁלּוֹמְדִים וּמוֹרִים שָׁם תּוֹרָה בָּרַבִּים.

וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ – אָז נִמְתַּק וְנִתְקַן יֵצֶר הָרָע בַּגּוּף בְּעַל כָּרְחוֹ. שֶׁשֵּׁמוֹת רַבִּים יֵשׁ לוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ [חָזַר] נִזְכָּר בְּשֵׁמוֹת רַבִּים. אָז בָּאָרֶץ, וַדַּאי, וְנִכְנָע בָּזֶה, מִשּׁוּם שֶׁאָז הַגּוּף בִּזְמַן שֶׁלֹּא בָּטַל מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ כָּל כָּךְ, מִשּׁוּם דְּבֵקוּת הַגּוּף אָז הַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ. לָמָּה נִקְרָא כְּנַעֲנִי? שֶׁמְּסוֹבֵב אֶת הַגּוּף לְדִינִים רָעִים.

וְנִשְׁמָתָא קָיְימָא בְּהַאי עָלְמָא כְּדְקָא יְאוּת בְּגִין לְמִזְכֵּי בָהּ, לְבָתָר כַּד נָפְקַת מֵהַאי עָלְמָא אִי זָכָאת סָלְקָא לְאַתְרָהּ דְּנָפְקַת מִתַּמָּן דִּכְתִיב אֶל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם בָּרִאשׁוֹנָה וּכְתִיב אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אָהֳלֹה בַּתְּחִלָּה. אָהֳלֹה בְּהֵ"א.

וְהַשְׁתָּא אִיהִי קָיְימָא בֵּין לְסָלְקָא לְעֵילָא וּבֵין לְנָחָתָא לְתַתָּא. (דִּכְתִיב) **בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין הָעָי. אִי זָכָאת סָלְקָא אֶל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ, אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם וְגו'. מָאן עָשָׂה וּמַאן מִזְבֵּחַ. אֶלָּא אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּאִיהוּ עָבַד תַּמָּן הַאי מִזְבֵּחַ וְאַתְקִין לָהּ עַל תְּרֵיסַר אֲבָנִין לְמִסְפַּר שִׁבְטֵי בְּנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר הָיָה דְּבַר יְיָ אֵלָיו לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ וַדָּאי.**

וּמִזְבֵּחַ דָּא עָשָׂה שָׁם בָּרִאשׁוֹנָה כַּד אִתְבְּרֵי עָלְמָא עִלָּאָה (עִלָּאָה) **טְמִירָא לְכָל עָלְמִין, וּמִיכָאֵ"ל כַּהֲנָא רַבָּא קָאִים וּמַקְרִיב עֲלָהּ קָרְבָּנִין דְּנִשְׁמָתִין, כֵּיוָן** (דף פ ע"ב) **דְּנִשְׁמָתָא סָלְקָא תַּמָּן מַה כְּתִיב וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם בְּשֵׁם יְיָ, נִשְׁמָתָא קָארֵי תַּמָּן וְאִצְרִירָא בִּצְרוֹרָא דְּחַיֵּי.**

לשון הקודש

וְהַנִּשְׁמָה עוֹמֶדֶת בָּעוֹלָם הַזֶּה כָּרָאוּי כְּדֵי לִזְכּוֹת בָּהּ, אַחַר כָּךְ יוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. אִם זוֹכָה – עוֹלָה לִמְקוֹמָהּ שֶׁמִּשָּׁם יָצְאָה, שֶׁכָּתוּב אֶל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם בָּרִאשׁוֹנָה. וְכָתוּב עַד הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אָהֳלֹה בַּתְּחִלָּה. אָהֳלֹ"ה בְּהֵ"א.

וְכָעֵת הִיא עוֹמֶדֶת בֵּין לַעֲלוֹת לְמַעְלָה וּבֵין לָרֶדֶת לְמַטָּה, [שֶׁכָּתוּב] בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין הָעָי. אִם זוֹכָה – עוֹלָה אֶל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם וְגו'. מִי עָשָׂה וְאֵיזֶה מִזְבֵּחַ? אֶלָּא אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁעָשָׂה שָׁם אֶת הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה וְתִקֵּן אוֹתוֹ עַל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים לְמִסְפַּר שִׁבְטֵי בְּנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר הָיָה דְּבַר ה' אֵלָיו לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ וַדַּאי.

וְהַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה עָשָׂה שָׁם בָּרִאשׁוֹנָה כַּאֲשֶׁר נִבְרָא הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, [עֶלְיוֹן] הַטָּמִיר שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, וּמִיכָאֵל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עוֹמֵד וּמַקְרִיב עָלָיו קָרְבָּנוֹת שֶׁל נְשָׁמוֹת. כֵּיוָן שֶׁעוֹלָה לְשָׁם נְשָׁמָה מַה כָּתוּב? וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם בְּשֵׁם ה'. הַנְּשָׁמָה קוֹרֵאת שָׁם וְנִצְרֶרֶת בִּצְרוֹר הַחַיִּים.

וְכָל דָּא, אִי זַכָּאָה בְּהַאי עָלְמָא לְאַתְקָנָא גּוּפָא כְּדְקָא יָאוֹת וּלְאִכַּפְיָא (וּלְאַסְפְּיָא) **תְּקִפָּא דְּהַהוּא לָטְיָיא, עַד דְּאִתְפָּרְשָׁא מִנֵּיהּ מַה כְּתִיב, וַיְהִי רִיב בֵּין רוֹעֵי מִקְנֵה אַבְרָם וּבֵין רוֹעֵי מִקְנֵה לוֹט** (דָּא יֵצֶר הָרָע)**, דְּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא בְּהַאי עָלְמָא, אִנּוּן סִיעָן וּמַנְהִיגִין דְּנִשְׁמָתָא, וְאִנּוּן סִיעָן וּמַנְהִיגִין דְּיֵצֶר הָרָע, אִנּוּן בְּקִטְרוּגָא מְקַטְרְגִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְכָל שָׁיְיפִין דְּגוּפָא בְּצַעֲרָא בֵּינַיְיהוּ בֵּין נִשְׁמָתָא וְהַהוּא נָחָשׁ דְּקָא מַגִּיחִין קְרָבָא בְּכָל יוֹמָא.**

מַה כְּתִיב וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לוֹט. נִשְׁמָתָא אֲהַדְּרָא לְגַבֵּי יֵצֶר הָרָע וְאָמַר לֵיהּ, אַל נָא תְּהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶיךָ וּבֵין רוֹעַי וּבֵין רוֹעֶיךָ, סִטְרִין דִּילִי וְסִטְרִין דִּילָךְ. כִּי אֲנָשִׁים אַחִים אֲנַחְנוּ, יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר הָרָע קְרִיבִין דָּא בְדָא, דָּא לִימִינָא וְדָא לִשְׂמָאלָא.

הֲלֹא כָל הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ הִפָּרֵד נָא מֵעָלַי. סַגִּיאִין חַיָּיבַיָּא אִנּוּן בְּעָלְמָא, זִיל וְשׁוּט אֲבַתְרַיְיהוּ וְאִתְפְּרַשׁ מֵעִמִּי. אִם הַשְּׂמֹאל וְאֵימִינָה וְגו׳. וְאוֹכַח לֵיהּ וְאָעִיק לֵיהּ בְּכַמָּה קְרָבִין דְּעָבִיד בַּהֲדֵיהּ בְּכָל יוֹמָא, עַד דְּכְתִיב וַיִּפָּרְדוּ אִישׁ מֵעַל אָחִיו.

לשון הקודש

וְכָל זֶה אִם צַדִּיק בָּעוֹלָם הַזֶּה לְתַקֵּן הַגּוּף כָּרָאוּי וּלְהַכְנִיעַ (וּלְאַסֵּף) הַחֹזֶק שֶׁל אוֹתוֹ הַמְקַלֵּל. עַד שֶׁנִּפְרַד מִמֶּנּוּ מַה כָּתוּב? וַיְהִי רִיב בֵּין רֹעֵי מִקְנֵה אַבְרָם וּבֵין רֹעֵי מִקְנֵה לוֹט (זֶה יֵצֶר הָרָע), שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם בָּעוֹלָם הַזֶּה הֵם מְסַיְּעִים וּמַנְהִיגִים אֶת הַנְּשָׁמָה, וְהֵם מְסַיְּעִים וּמַנְהִיגִים אֶת הַיֵּצֶר הָרָע, הֵם מְקַטְרְגִים בְּקִטְרוּג אֵלּוּ עִם אֵלּוּ, וְכָל הָאֵיבָרִים שֶׁל הַגּוּף בְּצַעַר בֵּינֵיהֶם, בֵּין הַנְּשָׁמָה לְאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁנִּלְחָמִים בִּקְרָב בְּכָל יוֹם.

מַה כָּתוּב? וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לוֹט. הַנְּשָׁמָה חוֹזֶרֶת לַיֵּצֶר הָרָע וְאוֹמֶרֶת לוֹ, אַל נָא תְּהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין רֹעַי וּבֵין רוֹעֶיךָ, הַצְּדָדִים שֶׁלִּי וְהַצְּדָדִים שֶׁלְּךָ, כִּי אֲנָשִׁים אַחִים אֲנַחְנוּ. יֵצֶר הַטּוֹב וְיֵצֶר הָרָע קְרוֹבִים זֶה עִם זֶה. זֶה לְיָמִין וְזֶה לִשְׂמֹאל.

הֲלֹא כָל הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ הִפָּרֵד נָא מֵעָלַי. רַבִּים הָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם, לֵךְ וְשׁוֹטֵט אַחֲרֵיהֶם וְהִפָּרֵד מֵעִמִּי. אִם הַשְּׂמֹאל וְאֵימִנָה וְגו׳. וּמוֹכִיחַ אוֹתוֹ וּמֵצִיק לוֹ בְּכַמָּה קְרָבוֹת שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ בְּכָל יוֹם, עַד שֶׁכָּתוּב וַיִּפָּרְדוּ אִישׁ מֵעַל אָחִיו.

כֵּיוָן דְּמִתְפָּרְשִׁין דָּא מִן דָּא מַה כְּתִיב, אַבְרָם יָשַׁב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. אִתְיַשְּׁבַת נִשְׁמָתָא בְּאִנּוּן צַדִּיקַיָּא בְּיִשּׁוּבָא טַב בִּשְׁלָם. וְלוֹט יָשַׁב בְּעָרֵי הַכִּכָּר, הַהוּא לָטְיָא מְקַטְרְגָא אָזִיל לְקַטְרְגָא וּלְאִתְחַבְּרָא בְּאַתַר דְּחַיָּיבַיָּא תַּמָּן דִּכְתִיב וַיֶּאֱהַל עַד סְדוֹם. מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ וְאַנְשֵׁי סְדוֹם רָעִים וְחַטָּאִים לַיְיָ מְאֹד. תַּמָּן שַׁרְיָא וְשָׁוֵי דִּיוּרֵיהּ בֵּינַיְיהוּ לְאִתְחַבְּרָא בְּהוּ לְאַסְטָאָה לוֹן וּלְאוֹבָדָא לוֹן. (וְאַבְרָהָם בְּעוֹבְדִין טָבִין בִּתְשׁוּבָה בְּאוֹרַיְיתָא) (חסר) (ס"א בְּעוֹבְדִין בִּישִׁין).

(כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּאָרַת נִשְׁמָתָא בְּלָא מְקַטְרְגָא וְאִתְדְּכֵי גּוּפָא מֵהַהוּא זוֹהֲמָא, מִיָּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁרֵי דִּיוּרֵיהּ בַּהֲדֵיהּ וְיָרִית אַחְסַנְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וְאִית לֵיהּ נַיְיחָא בֵּין צַדִּיקַיָּא, וְהַהוּא לָטְיָא בֵּין אִנּוּן רַשִּׁיעַיָּא חָטָאן בַּהֲדֵיהּ, עַד דְּלָא הָוָה פּוּרְקָנָא לְחוֹבַיְיהוּ).

(מַה כְּתִיב וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו. וַיִּשְׁמַע אַבְרָם דָּא נִשְׁמָתָא דְּאִשְׁתְּאָרַת בְּדַכְיוּ בְּגוּפָא. כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו, דָּא יֵצֶר הָרָע דְּנִשְׁבָּה בֵּין אִנּוּן חַיָּיבַיָּא בְּחוֹבִין סַגִּיאִין. וַיָּרֶק אֶת חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ, אִלֵּין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא דְּלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִנּוּן שַׁיְיפֵי דְּגוּפָא זְרִיזִין לְמֵיהַךְ בַּהֲדֵיהּ שְׁמֹנָה עָשָׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת, אִלֵּין רמ"ח שַׁיְיפִין דְּגוּפָא, וְשִׁבְעִין, דְּרָזָא דְּנִשְׁמָתָא דְּנָפְקָא מִתַּמָּן). **בְּכֹלָּא אִזְדָּרֵז לְמֵהַךְ תַּמָּן לְגַבֵּי**

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁנִּפְרָדִים זֶה מִזֶּה מַה כָּתוּב? אַבְרָם יָשַׁב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. מִתְיַשֶּׁבֶת הַנְּשָׁמָה עִם אוֹתָם הַצַּדִּיקִים בְּיִשּׁוּב טוֹב בְּשָׁלוֹם. וְלוֹט יָשַׁב בְּעָרֵי הַכִּכָּר. אוֹתוֹ הַמְקַלְּל הַמְקַטְרֵג הוֹלֵךְ לְקַטְרֵג וּלְהִתְחַבֵּר בְּמָקוֹם שֶׁהָרְשָׁעִים שָׁם, שֶׁכָּתוּב וַיֶּאֱהַל עַד סְדֹם. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? וְאַנְשֵׁי סְדֹם רָעִים וְחַטָּאִים לַה' מְאֹד. שָׁם שָׁרוּי וְשָׁם דִּיּוּרוֹ בֵּינֵיהֶם לְהִתְחַבֵּר עִמָּהֶם לְהָסִיט אוֹתָם וּלְאַבֵּד אוֹתָם. [וְאַבְרָהָם בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, בִּתְשׁוּבָה, וּבַתּוֹרָה] (חסר) [בְּמַעֲשִׂים רָעִים].

[כֵּיוָן שֶׁנִּשְׁאֶרֶת הַנְּשָׁמָה בְּלִי מְקַטְרֵג וְנִטְהָר הַגּוּף מֵאוֹתָהּ הַזֻּהֲמָה, מִיָּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁרֶה אֶת דִּיּוּרוֹ עִמּוֹ וְיוֹרֵשׁ נַחֲלָה עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, וְיֵשׁ לוֹ נַחַת בֵּין הַצַּדִּיקִים. וְהַמְקַלְּל הַהוּא בֵּין אוֹתָם הָרְשָׁעִים חוֹטְאִים עִמּוֹ, עַד שֶׁאֵין פְּדוּת לַחֲטָאֵיהֶם.]

[מַה כָּתוּב? וַיִּשְׁמַע אַבְרָם. זוֹ הַנְּשָׁמָה שֶׁנִּשְׁאֶרֶה בְּטֹהַר הַגּוּף. כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו – זֶה יֵצֶר הָרָע שֶׁנִּשְׁבָּה בֵּין אוֹתָם הָרְשָׁעִים בַּחֲטָאִים רַבִּים. וַיָּרֶק אֶת חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ – אֵלּוּ הֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, שֶׁהֵם הָאֵיבָרִים שֶׁל הַגּוּף הַזְּרִיזִים לָלֶכֶת עִמּוֹ. שְׁמֹנָה עָשָׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת – אֵלּוּ רמ"ח אֵיבְרֵי הַגּוּף, וְשִׁבְעִים שֶׁל סוֹד הַנְּשָׁמָה שֶׁיּוֹצֵאת מִשָּׁם.] **בַּכֹּל**

אִנּוּן חַיָּיבַיָּא לְאַתְבָּא לוֹן (מֵחוֹבוֹי) **מֵחוֹבֵיהוֹן.**

מַה כְּתִיב וַיִּרְדֹּף עַד דָּן. רָדִיף אֲבַתְרַיְיהוּ וְאוֹדַע לוֹן דִּינָא דְּהַהוּא עָלְמָא וְעוֹנְשָׁא דְּגֵיהִנֹּם, וְלָא יָהִיב דְּמִיכוּ לְעֵינֵיהּ בִּימָמָא וּבְלֵילְיָא עַד דְּאוֹכַח לוֹן לְאִנּוּן חַיָּיבִין וְאָתִיב לוֹן בִּתְיוּבְתָּא לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מַה כְּתִיב וַיָּשֶׁב אֶת כָּל הָרְכוּשׁ, אָתִיב לוֹן בִּתְיוּבְתָּא שְׁלִימָא כְּדְקָא יְאוּת.

וְגַם אֶת לוֹט אָחִיו וְגו'. אֲפִלּוּ לְהַהוּא יֵצֶר הָרָע אַתְקִיף בַּהֲדֵיהּ עַד דְּאַכְפְּיֵיהּ בְּעַל כָּרְחֵיהּ (וְלָא) **וְאַמְתִּיק לֵיהּ כְּדְקָא חָזֵי. כֹּלָּא אָתִיב בִּתְיוּבְתָּא שְׁלִימָתָא כְּדְקָא יְאוּת, בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּכַּח יְמָמָא וְלֵילְיָא עַד דְּאוֹכַח לוֹן וּרְדַף לוֹן עַל הַהוּא חוֹבָא דְּחָאבוּ עַד דְּתָאבוּ בִּתְיוּבְתָּא שְׁלִימָתָא כִּדְקָחָזֵי.**

אַהֲדַרְנָא לְמִילֵּי קַדְמָאֵי דְּפָרְשָׁתָא. כְּתִיב (שיר השירים ג) **מְצָאוּנִי הַשּׁוֹמְרִים הַסּוֹבְבִים בָּעִיר וְגו'.** (תְּנַן כִּדוּגְמַת דְּרָמִיז בְּאַבְרָהָם וְיִצְחָק וְשָׂרָה וְרִבְקָה יהו"ה, כִּדוּגְמָא דָא רָמִיז בְּהַאי קְרָא (רות א) וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ נָעֳמִי וְשֵׁם שְׁנֵי בָנָיו מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן אֶפְרָתִים. אֱלִימֶלֶ"ךְ דָּא נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא.

לשון הקודש

מִזְּדָרֵז לָלֶכֶת לְשָׁם לְאוֹתָם הָרְשָׁעִים לְהָשִׁיב אוֹתָם [מֵחֲטָאָם] מֵחֲטָאֵיהֶם.

מַה כָּתוּב? וַיִּרְדֹּף עַד דָּן. רוֹדֵף אַחֲרֵיהֶם וּמוֹדִיעַ לָהֶם אֶת דִּין הָעוֹלָם הַהוּא וְעֹנֶשׁ הַגֵּיהִנֹּם, וְלֹא נוֹתֵן שֵׁנָה לְעֵינוֹ בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה עַד שֶׁמּוֹכִיחַ אוֹתָם אֶת אוֹתָם הָרְשָׁעִים, וּמֵשִׁיב אוֹתָם בִּתְשׁוּבָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. מַה כָּתוּב? וַיָּשֶׁב אֵת כָּל הָרְכֻשׁ. הֵשִׁיב אוֹתָם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה כָּרָאוּי.

וְגַם אֶת לוֹט אָחִיו וְגו' – אֲפִלּוּ אֶת אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע מַחֲזִיק עִמּוֹ, עַד שֶׁמַּכְנִיעוֹ בְּעַל כָּרְחוֹ [וְלֹא] וּמַמְתִּיק אוֹתוֹ כָּרָאוּי. וְהַכֹּל מֵשִׁיב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה כָּרָאוּי, מִבֵּינָן שֶׁלֹּא יִשְׁקֹט יוֹמָם וָלַיְלָה, עַד שֶׁמּוֹכִיחַ אוֹתָם וְרוֹדֵף אוֹתָם עַל אוֹתוֹ הַחֵטְא שֶׁחָטְאוּ עַד שֶׁשָּׁבִים בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה כָּרָאוּי.

חָזַרְנוּ לַדְּבָרִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל הַפָּרָשָׁה. כָּתוּב (שיר ג) מְצָאוּנִי הַשּׁוֹמְרִים הַסּוֹבְבִים בָּעִיר וְגו'. [שָׁנִינוּ, כִּדוּגְמָה שֶׁרָמוּז בְּאַבְרָהָם וְיִצְחָק וְשָׂרָה וְרִבְקָה יהו"ה, כַּדוּגְמָה הַזֹּו רָמוּז בַּפָּסוּק הַזֶּה (רות א) וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ נָעֳמִי וְשֵׁם שְׁנֵי בָנָיו מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן אֶפְרָתִים. אֱלִימֶלֶ"ךְ זוֹ

נְעֲמִ"י דָּא נִשְׁמָה, וְאַמַּאי אִתְקְרֵי נָעֳמִי, מִשּׁוּם (תהלים צ) וִיהִי נֹעַם יְיָ אֱלֹהֵינוּ. מַחְלוֹן דָּא רוּחָא קַדִּישָׁא, וְלָמָּה אִתְקְרֵי מַחְלוֹן דְּמָחַל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רוּ"ת דָּא נֶפֶשׁ קַדִּישָׁא, וְלָמָּה אִתְקְרֵי רוּ"ת עַל שֵׁם תּוֹ"ר. כִּלְיוֹ"ן דָּא רוּחָ"א דְּבְעִירָ"א, וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה עָלָיו הַשָּׁלוֹם (קהלת ג) רוּחַ הַבְּהֵמָה דָּא יֵצֶ"ר הָרָ"ע. עָרְפָּ"ה דָּא נַפְשָׁא דִשְׁמָאלָא בַּת זוּגֵיהּ שֶׁל יֵצֶר הָרָע. וְלָמָּה אִתְקְרֵי עָרְפָּה מִשּׁוּם כִּי עַם קְשֵׁה עֹרֶף הוּא.

אִי זָכָה בַּר נָשׁ סָלְקָא נִשְׁמָתָא עִלָּאָה, וְאִי לָאו מִסְתַּלְקֵי אִנּוּן דּוֹבְרֵי נִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְאִשְׁתָּאַר נִשְׁמָתָא עִלָּאָה וְנֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית, מַה כְּתִיב, (רות א) וַתֵּצֵא מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיְתָה שָׁמָּה וּשְׁתֵּי כַלּוֹתֶיהָ עִמָּהּ וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לִכַלּוֹתֶיהָ שֹׁבְנָה בְנֹתַי וְגוֹ'. וַתֹּאמֶר רוּת אַל תִּפְגְּעִי בִי וְגוֹ' וְעָרְפָּה שָׁבָה לְעַמָּהּ וּלְאֱלֹהֶיהָ).

תְּנַן עָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְרוּשְׁלֵם לְעֵילָא כְּגַוְונָא דִּירוּשָׁלֵם דִּלְתַתָּא, בְּשׁוּרִין וּמִגְדָּלִין וּפִתְחִין פְּתִיחִין, וְאִנּוּן חוֹמוֹת דְּתַמָּן אִית עֲלַיְיהוּ נָטְרִין (דף פא ע"א) **דְּנָטְרֵי תַּרְעֵי דְּאִנּוּן חוֹמוֹת דִּכְתִיב,** (ישעיה סב) **עַל חוֹמוֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַיִם הִפְקַדְתִּי שֹׁמְרִים וְגוֹ'. וּמִיכָאֵל כַּהֲנָא רַבָּא עִלָּאָה מִכֻּלְּהוּ נָטְרֵי תַּרְעֵי דְּאִנּוּן חוֹמוֹת.**

נְשָׁמָ"ה (דְּאִתְקְרֵי נָעֳמִ"י) **כַּד נָפְקַת מֵהַאי עָלְמָא, אִי זָכָאת עָאלַת**

לשון הקודש

הַנִּשְׁמָה לִנְשָׁמָה.

נָעֳמִ"י זוֹ הַנִּשְׁמָה. וְלָמָּה נִקְרֵאת נָעֳמִי? מִשּׁוּם (תהלים צ) וִיהִי נֹעַם ה' אֱלֹהֵינוּ. מַחְלוֹן זוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְלָמָּה נִקְרָא מַחְלוֹן? שֶׁמָּחַל לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. רוּ"ת זוֹ הַנֶּפֶשׁ הַקְּדוֹשָׁה. וְלָמָּה נִקְרֵאת רוּ"ת? עַל שֵׁם תּוֹ"ר. כִּלְיוֹ"ן זוֹ רוּחַ הַבְּהֵמִ"ה, וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה עָלָיו הַשָּׁלוֹם (קהלת ג) רוּחַ הַבְּהֵמָה. זֶה יֵצֶ"ר הָרָ"ע. עָרְפָּ"ה זוֹ נֶפֶשׁ הַשְּׂמֹאל, בַּת זוּגוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע. וְלָמָּה נִקְרֵאת עָרְפָּה? מִשּׁוּם כִּי עַם קְשֵׁה עֹרֶף הוּא.

אִם זָכָה אָדָם – עוֹלָה הַנִּשְׁמָה הָעֶלְיוֹנָה, וְאִם לֹא – מִסְתַּלְּקִים אוֹתָם דּוֹבְרֵי הַנִּשְׁמָה וְהָרוּחַ, וְנִשְׁאֶרֶת הַנִّשְׁמָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַנֶּפֶשׁ הַשִּׂכְלִית. מַה כָּתוּב? (רות א) וַתֵּצֵא מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיְתָה שָׁמָּה וּשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ עִמָּהּ. וַתֹּאמֶר רוּת אַל תִּפְגְּעִי בִי וְגוֹ'. וְעָרְפָּה שָׁבָה לְעַמָּהּ וְלֵאלֹהֶיהָ].

שְׁנִינוּ. עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה כְּמוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה, בְּחוֹמוֹת וּמִגְדָּלִים וּפְתָחִים פְּתוּחִים, וְאוֹתָן הַחוֹמוֹת שֶׁשָּׁם יֵשׁ עֲלֵיהֶם שׁוֹמְרִים שֶׁשּׁוֹמְרִים אֶת הַשְּׁעָרִים שֶׁל אוֹתָן הַחוֹמוֹת, שֶׁכָּתוּב, (ישעיה סב) עַל חוֹמֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַיִם הִפְקַדְתִּי שֹׁמְרִים וְגוֹ'. וּמִיכָאֵל כֹּהֵן גָּדוֹל עֶלְיוֹן מִכֻּלָּם, שׁוֹמֵר פְּתָחִים שֶׁל אֵלּוּ הַחוֹמוֹת.

הַנִּשְׁמָ"ה [שֶׁנִּקְרֵאת נָעֳמִ"י], כְּשֶׁיּוֹצֵאת מִן

בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן דְּאַרְעָא דְנָטַע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְרוּחֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא כְּגַוְונָא דְהַהוּא גִּנְתָּא דְעֵדֶן דִּלְעֵילָא. וְתַמָּן כָּל צַדִּיקַיָּיא דְעָלְמָא.

וְכַד נִשְׁמָתָא נָפְקַת מֵהַאי עָלְמָא, עָאלַת בִּמְעַרְתָּא דְכָפְלְתָּא דְתַמָּן אִיהִי פִּתְחָא דְגַן עֵדֶן. פָּגְעַת בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן וּבְאִנּוּן אֲבָהָן דְּתַמָּן, אִי זָכָאת אִיהִי, חָדָאן בָּהּ וּפָתְחִין לָהּ פִּתְחִין וְעָאלַת. וְאִי לָא דַחְיָין לָהּ לְבַר. (וּמַה הִיא אָמְרָה כַּד דַּחְיָין לָהּ לְבַר (שיר השירים ג) מְצָאוּנִי הַשּׁוֹמְרִים וְגו' אָזְלַת. לְבָתָר דְּאָזְלַת תַּמָּן מִקַּמֵּי דְּאַתְיָא לְעָלְמָא דָא וְיִהְיבַת גֵּר עַל רֵישֵׁיהּ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כט) בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עֲלֵי רֹאשִׁי כָּל מָאן דְּחָזוּן לָהּ מִזְּדַעְזְעִין וְאָמְרֵי הַזֹּאת נָעֲמִי.

אָתִיבַת הִיא וְאָמְרָה (רות א) אַל תִּקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי קְרֶאן לִי מָרָא וְגו'. אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי בְּהַהוּא אֲתַר וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי יְיָ בְּלֹא תוֹרָה וּבְלֹא מַעֲשִׂים טוֹבִים דְּאַעִיל לִי בְּגוּפָא בִּישָׁא לְמָה תִקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי וַיְיָ עָנָה בִי). **וְאִי זָכָאת עָיְילַת לְגִנְתָּא דְעֵדֶן, כֵּיוָן דְּעָיְילַת יָתְבָא תַּמָּן בְּגִנְתָּא** (אִזְדַּוְוגָת בְּאֵלִימֶלֶךְ דָּא מַחְלוֹן דְּדָא רוּחַ אִזְדַּוְוג בְּרוּת דְּדָא נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית) **וְאִתְלַבְּשׁוּ** (ד"א **וְאִתְלַבְּשַׁת**) **תַּמָּן בִּלְבוּשָׁא דְּדִיוּקְנָא דְהַאי עָלְמָא וְאִתְעַדְּנַת תַּמָּן.**

לשון הקודש

הָעוֹלָם הַזֶּה, אִם זוֹכָה – נִכְנֶסֶת לְגַן הָעֵדֶן שֶׁל הָאָרֶץ שֶׁנָּטַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְרוּחוֹת הַצַּדִּיקִים כְּמוֹ אוֹתוֹ גַּן עֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה, וְשָׁם כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁל הָעוֹלָם. **וּכְשֶׁהַנְּשָׁמָה** יוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, נִכְנֶסֶת לִמְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה שֶׁשָּׁם הוּא פֶּתַח גַּן הָעֵדֶן. פּוֹגֶשֶׁת בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן וּבְאוֹתָם הָאָבוֹת שֶׁשָּׁם. אִם הִיא זוֹכָה – שְׂמֵחִים בָּהּ וּפוֹתְחִים לָהּ פְּתָחִים וְנִכְנֶסֶת, וְאִם לֹא – דּוֹחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה [וּמַה הִיא אוֹמֶרֶת כְּשֶׁדּוֹחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה? (שיר ג) מְצָאוּנִי הַשּׁוֹמְרִים וְגו'. וְהוֹלֶכֶת. אַחַר שֶׁהוֹלֶכֶת שָׁם מִלִּפְנֵי שֶׁבָּאָה לָעוֹלָם הַזֶּה וְנָתוּן גֵּר עַל רֹאשׁוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כט) בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עֲלֵי רֹאשִׁי, כָּל מִי שֶׁרוֹאִים אוֹתָהּ מִזְּדַעְזְעִים וְאוֹמְרִים הַזֹּאת נָעֳמִי?! הִיא מְשִׁיבָה וְאוֹמֶרֶת, (רות א) אַל תִּקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי קְרֶאן לִי מָרָא וְגו'. אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי – בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי ה' – בְּלִי תוֹרָה וּבְלִי מַעֲשִׂים טוֹבִים, שֶׁהִכְנִיס אוֹתִי לְגוּף רַע. לָמָּה תִקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי וַה' עָנָה בִי]. וְאִם זוֹכָה, נִכְנֶסֶת לְגַן עֵדֶן. כֵּיוָן שֶׁנִּכְנֶסֶת, יוֹשֶׁבֶת שָׁם בַּגָּן [מִזְדַּוֶּגֶת עִם אֲלִימֶלֶךְ, זֶה מַחְלוֹן, שֶׁזֶּה הָרוּחַ מִזְדַּוֵּג עִם רוּת, שֶׁזּוֹ הַנֶּפֶשׁ הַשִּׂכְלִית] וְהִתְלַבְּשׁוּ [ד"א וּמִתְלַבֶּשֶׁת] שָׁם בַּלְּבוּשׁ שֶׁל הַדְּמוּת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה וְשָׁם מִתְעַדֶּנֶת.

סִתְרָא דְסִתְרִין לַחֲכִימֵי לִבָּא אִתְמַסַּר. (אַרְבַּע) **תְּלַת דַּרְגִּין אִנּוּן דְּאַחִידָן דָּא בְדָא, וְאִלֵּין אִנּוּן נֶפֶשׁ** (נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא נִשְׁמָתָא עִלָּאָה דְאִתְקְרֵי יו"ד) **רוּ"חַ וּנְשָׁמָה.** (נֶפֶ"שׁ) **נֶפֶשׁ אִיהוּ חֵילָא דְגוּפָא אִתְבְּנֵי מִנֵּיהּ. דְּכַד בַּר נָשׁ אִתְעַר בְּהַאי עָלְמָא לְאִזְדַּוְוּגָא בְּנוּקְבֵיהּ כָּל שַׁיְיפֵי מִסְתַּכְּמֵי** (נ"א מִתְכַּנְשֵׁי) **וּמִתְתַּקְנֵי לְאִתְהַנָּאָה** (לַנְּשָׁמָה) **תַּמָּן, וְהַהוּא נֶפֶשׁ וּרְעוּתָא דִילֵיהּ אִסְתַּכַּם בֵּיהּ בְּהַהוּא עוֹבָדָא** (מַמָּשׁ) **וּמָשִׁיךְ לֵיהּ לְהַהוּא נֶפֶשׁ וְאָעִיל לֵיהּ תַּמָּן בְּהַהוּא זַרְעָא דְאוֹשִׁיד.**

וּמִגּוֹ רְעוּתָא וּמְשִׁיכוּ דְנַפְשָׁא דְמָשִׁיךְ תַּמָּן, אִתְמְשַׁךְ חֵילָא אוֹחֲרָא תַּמָּן מֵאִנּוּן דַּרְגִּין דְּאִתְקְרוּן אִישִׁי"ם, וְעָאל כֻּלָּא בִּמְשִׁיכוּ דְהַהוּא זַרְעָא, וְאִתְבְּנֵי מִנֵּיהּ גּוּפָא. וְדָא אִיהוּ חֵילָא קַדְמָאָה תַּתָּאָה דְאִנּוּן (אַרְבַּע) **תְּלַת.**

וּבְגִין דְּהַאי (נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא) **נֶפֶשׁ אַקְרִיב בִּדְבֵקוּתָא וִיסוֹדָא דְגוּפָא, קָרְבָּנָא דְאִתְקְרִיב לְכַפָּרָא עַל נִשְׁמָתָא אִתְיְהִיבַת חוּלָקָא לְאִנּוּן דַּרְגִּין דְּאִישִׁי"ם** (דְּאִתְקְרוּן רוּחַ וָנֶפֶשׁ הַשִּׁכְלִית) **בְּגִין דְּמְשִׁיכוּ דְחוּלְקָא דְהַהוּא** (נִשְׁמָה) **נֶפֶשׁ אָתֵי מִנַּיְיהוּ. וְהַיְינוּ דִכְתִיב אֶת קָרְבָּנִי**

לשון הקודש

סֵתֶר הַסְּתָרִים נִמְסָר לְחַכְמֵי הַלֵּב. [אַרְבַּע] שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת הֵן שֶׁאֲחוּזוֹת זוֹ בְּזוֹ, וְאֵלּוּ הֵן **נֶפֶשׁ** [נִשְׁמָה לְנִשְׁמָה, הַנִּשְׁמָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת יו"ד] **רוּ"חַ וּנְשָׁמָה.** [נֶפֶ"שׁ] הַנֶּפֶשׁ הִיא הַכֹּחַ שֶׁהַגּוּף נִבְנֶה מִמֶּנּוּ. שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם מִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהִזְדַּוֵּג עִם נְקֵבָתוֹ, כָּל אֵיבָרָיו מַסְכִּימִים [נ"א מִתְכַּנְסִים] וְנִתְקָנִים לֵהָנוֹת [לַנְּשָׁמָה] שָׁם, וְאוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ וְהָרָצוֹן שֶׁלּוֹ מַסְכִּים עִם אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה [מַמָּשׁ], וּמוֹשֵׁךְ אֶת אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ וּמַכְנִיס אוֹתָהּ שָׁם בְּאוֹתוֹ הַזֶּרַע שֶׁשּׁוֹפֵךְ.

וּמִתּוֹךְ רָצוֹן וְהַמְשָׁכַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁמּוֹשֵׁךְ לְשָׁם, נִמְשָׁךְ כֹּחַ אַחֵר לְשָׁם מֵאוֹתָן הַדְּרָגוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת אִישִׁי"ם, וְהַכֹּל נִכְנָס בִּמְשִׁיכַת הַזֶּרַע הַהוּא וְנִבְנֶה מִמֶּנּוּ הַגּוּף. וְזֶהוּ הַכֹּחַ הָרִאשׁוֹן הַתַּחְתּוֹן שֶׁל אוֹתָם [אַרְבַּע] שָׁלֹשׁ.

וּמִשּׁוּם שֶׁזֹּאת [נִשְׁמָה לְנִשְׁמָה] הַנֶּפֶשׁ נִקְרֶבֶת בִּדְבֵקוּת וְהַיְסוֹד שֶׁל הַגּוּף, הַקָּרְבָּן שֶׁנִּקְרָב לְכַפֵּר עַל הַנִּשְׁמָה נִתָּן חֵלֶק לְאוֹתָם הַדְּרָגוֹת שֶׁל אִישִׁי"ם [שֶׁנִּקְרְאוּ רוּחַ וָנֶפֶשׁ הַשִּׁכְלִית], מִשּׁוּם שֶׁמִּשִּׁיכַת הַחֵלֶק שֶׁל אוֹתָהּ [נִשְׁמָה]

לַחְמִי לְאִשַּׁי (מַהוּ לַחְמִי לְאִשַּׁי דְּיָהִיב מְזוֹנָא לְאִשַּׁי וְדָא הוּא שֶׁפַע מֵאוֹר דְּאִנּוּן מִתְּהַנָּן מִזִּיו הַשְּׁכִינָה) **בְּגִין דְּהוּא כַּפָּרָה דְּנֶפֶשׁ נָטְלֵי חוּלָקֵיהוֹן. וְכַד מִית בַּר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא, הַהִיא נֶפֶשׁ לָא אִתְעֲדֵי מִן קִבְרָא לְעָלְמִין, וּבְחֵילָא דָא יָדְעֵי מֵתַיָּיא וּמִשְּׁתָּעוּ דָא עִם דָּא.**

רוּחַ אִיהוּ דְּמְקַיֵּים לַנֶּפֶשׁ בְּהַאי עָלְמָא. וְאִיהוּ מְשִׁיכוּ דְּאִתְעֲרוּתָא דְּנוּקְבָא לְגַבֵּי דְּכוּרָא כַּד אִנּוּן בְּתִיאוּבְתָּא חָדָא. וּכְדֵין אִתְעֲרַת לְגַבֵּי דְּכוּרָא בְּתִיאוּבְתָּא דִּילָהּ, לְהַאי רוּחַ כְּגַוְונָא דְּנוּקְבָא לְגַבֵּי דִּלְתַתָּא אַשְׁדִּיאַת זַרְעָא בְּתִיאוּבְתָּא לְגַבֵּי דְּכוּרָא. וְסִתְרָא דָא (כַּד אַשְׁדִּיאַת שֶׁפַע בְּתִיאוּבְתָּא לְגַבֵּי נוּקְבָא וְהָכָא רָזָא) (קהלת יב) **וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ.**

וְהַאי רו"ח (וְנֶפֶ"ש וּנְשָׁמָ"ה וְנִשְׁמָתָ"א לְנִשְׁמָתָא כַּד) **נָפְקָא מֵהַאי עָלְמָא וְאִתְפְּרְשַׁת מִנֶּפֶשׁ** (אִתְפָּרְשָׁן י"ה אִסְתַּלָּק לְגִנְתָּא דְעֵדֶן בִּשְׁמַיָּא עִלָּאָה וּמִתְלַבֵּשׁ בְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה מֵרָקָמָא בְּכָל גְּוָונִין) **עָאל לְגִנְתָּא דְעֵדֶן דְּבְהַאי עָלְמָא** (תַּתָּאָה)**, וְאִתְלַבַּשׁ תַּמָּן גּוֹ אֲוִירָא דְגִנְתָּא כְּמָה דְמִתְלַבְּשֵׁי מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי כַּד נָחֲתִין לְהַאי עָלְמָא. בְּגִין דְּאִנּוּן מֵהַהוּא רוּחַ הֲווֹ דְּכְתִיב,** (תהלים קד) **עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת וְגו'.**

לשון הקודש

הַנֶּפֶשׁ בָּאָה מֵהֶם. וְהֵינוּ שֶׁכָּתוּב אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי (מַהוּ לַחְמִי לְאִשַּׁי? שֶׁנּוֹתֵן מָזוֹן לְאִשַּׁי, וְזֶהוּ שֶׁפַע מֵאוֹר שֶׁהֵם נֶהֱנִים מִזִּיו הַשְּׁכִינָה), מִשּׁוּם שֶׁהוּאא כַּפָּרַת הַנֶּפֶשׁ נוֹטְלִים חֶלְקָם. וּכְשֶׁמֵּת אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ לֹא זָזָה מִן הַקֶּבֶר לְעוֹלָמִים, וּבַכֹּחַ הַזֶּה יוֹדְעִים הַמֵּתִים וּמְסַפְּרִים זֶה עִם זֶה.

הָרוּחַ הִיא שֶׁמְּקַיֶּמֶת אֶת הַנֶּפֶשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהִיא מְשִׁיכַת הִתְעוֹרְרוּת הַנְּקֵבָה לַזָּכָר כְּשֶׁהֵם בִּתְשׁוּקָה אַחַת. וְאָז מִתְעוֹרֶרֶת לַזָּכָר בִּתְשׁוּקָתָהּ לָרוּחַ הַזוֹ כְּמוֹ שֶׁהַנְּקֵבָה כְּלַפֵּי מַטָּה שׁוֹפֶכֶת זֶרַע בִּתְשׁוּקָה אֶל הַזָּכָר. וְהַסֵּתֶר הַזֶּה [כְּשֶׁנִּשְׁפָּךְ שֶׁפַע בִּתְשׁוּקָה לַנְּקֵבָה, וְכָאן סוֹד] (קהלת יב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ.

וְהָרו"ח הַזוֹ [וְנֶפֶ"ש וּנְשָׁמָ"ה וּנְשָׁמָ"ה לַנִּשְׁמָה כַּאֲשֶׁר], כְּשֶׁיּוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִפְרֶדֶת מִן הַנֶּפֶשׁ [נִפְרָדִים י"ה מִסְתַּלֵּק לְגַן עֵדֶן בַּשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים, וּמִתְלַבֵּשׁ בִּדְמוּת עֶלְיוֹנָה מְרֻקֶּמֶת מִכָּל הַגְּוָנִים] נִכְנָס לְגַן הָעֵדֶן שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה [הַתַּחְתּוֹן], וּמִתְלַבֵּשׁ שָׁם בְּתוֹךְ הָאֲוִיר שֶׁל הַגָּן כְּמוֹ שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים

אוֹף הָכִי רוּחָא מִתְלַבֶּשׁ בְּגַן עֵדֶן דְּאַרְעָא בְּדִיוּקְנָא דְּהַאי עָלְמָא וְתַמָּן אִתְעַדְּנַת בְּכָל עִדּוּנִין, בְּגַן עֵדֶן דָּא אִית צִיּוּרִין וְדִיוּקְנִין דְּהַאי עָלְמָא. וְאִית צִיּוּרִין וְדִיוּקְנִין דְּעָלְמָא עִלָּאָה, וְתַמָּן כָּל אִנּוּן צַדִּיקַיָּיא אָזְלִין וּמִתְעַדְּנִין תַּמָּן, וּבְרֵישׁ יַרְחֵי וְשַׁבַּתֵּי אִנּוּן בָּעָאן לְסָלְקָא לְעֵילָא. (דִּיוּקְנָא דָא מֵרוּ"חַ וְאֵ"שׁ דִּבְהַאי עָלְמָא וּבְדִיוּקְנָא דָא אִתְעַדְּנוּ בְּכָל עִדּוּנִין וּבְכָל זִמְנֵי" וַיַּרְחֵי" וְשַׁבַּתֵּי" אִסְתַּלְּקוּ רוּ"חַ וָנֶפֶ"שׁ וּמִתְפַּשְּׁטֵי מֵהַאי גּוּפָא וּמִתְלַבְּשֵׁי בְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה בְּגַן עֵדֶן דְּלְעֵילָא מֵרָקִמָא בְּכָל גְּוָונִין. בְּאָן אֲתַר הוּא י"ה בִּלְבוּשָׁא דִילֵיהּ וְאִזְדַּוְּוגוּ כַּחָדָא יהו"ה וְאִנּוּן נֶהֱנִין מֵאוֹר הַשְּׁכִינָה)

וּבִמְצִיעוּת גִּנְתָּא אִית עַמּוּדָא חָדָא מֵרָקִמָא בְּכָל גְּוָונִין. וְהַהוּא רוּחַ כַּד בָּעָא לְסָלְקָא, אִתְפַּשַּׁט תַּמָּן מֵהַהוּא לְבוּשָׁא (וְנֶפֶשָׁא אִשְׁתְּאֲרַת תַּמָּן בְּגוּפָא) **וְעָאל גּוֹ הַהוּא עַמּוּדָא** (וְסָלְקַת) **וְסָלִיק לְעֵילָא גּוֹ הַהוּא אֲתַר דְּנָפְקַת מִנֵּיהּ, כְּדְכְתִיב וְהָרוּחַ תָּשׁוּב וְגו'.**

וְנָטִיל לָהּ מִיכָאֵל כַּהֲנָא רַבָּא וּמַקְרִיב לָהּ קָרְבַּן בּוּסְמִין קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (וְאָתָת) **וְיָתְבָא תַּמָּן וּמִתְעַדְּנָא בְּהַהוּא צְרוֹרָא**

לשון הקודש

הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים כְּשֶׁיּוֹרְדִים לָעוֹלָם הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מֵאוֹתָהּ הָרוּחַ הָיוּ, שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת וְגו'.

אַף כָּךְ הָרוּחַ מִתְלַבֶּשֶׁת בְּגַן הָעֵדֶן שֶׁל הָאָרֶץ בִּדְמוּת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְשָׁם מִתְעַדֶּנֶת בְּכָל הָעִדּוּנִים. בְּגַן הָעֵדֶן הַזֶּה יֵשׁ צִיּוּרִים וּדְמֻיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְיֵשׁ צִיּוּרִים וּדְמֻיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְשָׁם כָּל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים הוֹלְכִים וּמִתְעַדְּנִים שָׁם. וּבְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשַׁבָּתוֹת הֵם רוֹצִים לַעֲלוֹת לְמַעְלָה (וְהַדְּמוּת הַזּוֹ מֵרוּ"חַ וְאֵ"שׁ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. וּבַדְּמוּת הַזּוֹ מִתְעַדְּנִים בְּכָל הָעִדּוּנִים, וּבְכָל הַמּוֹעֲדִי"ם וְהֶחֳדָשִׁי"ם וְהַשַּׁבָּתוֹ"ת מִסְתַּלְּקִים הָרוּ"חַ וְהַנֶּפֶ"שׁ וּמִתְפַּשְּׁטִים מֵהַגּוּף הַזֶּה וּמִתְלַבְּשִׁים בִּדְמוּת עֶלְיוֹנָה בְּגַן הָעֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה מְרֻקָּם בְּכָל הַגְּוָנִים. בְּאֵיזֶה מָקוֹם הוּא י"ה? בִּלְבוּשׁוֹ, וּמִזְדַּוְּגִים יַחַד יהו"ה, וְהֵם נֶהֱנִים מֵאוֹר הַשְּׁכִינָה).

וּבְאֶמְצַע הַגָּן יֵשׁ עַמּוּד אֶחָד מְרֻקָּם בְּכָל הַגְּוָנִים, וּכְשֶׁאוֹתָהּ הָרוּחַ כַּאֲשֶׁר רוֹצָה לַעֲלוֹת, מִתְפַּשֶּׁטֶת שָׁם מֵהַלְּבוּשׁ הַהוּא (וְהַנֶּפֶשׁ נִשְׁאֶרֶת שָׁם בַּגּוּף) וְנִכְנֶסֶת לְתוֹךְ אוֹתוֹ הָעַמּוּד (וְעוֹלָה) וְעוֹלָה לְמַעְלָה לְתוֹךְ אוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁיָּצְאָה מִמֶּנּוּ, כַּכָּתוּב וְהָרוּחַ תָּשׁוּב וְגו'.

וְנוֹטֵל אוֹתָהּ מִיכָאֵל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, וּמַקְרִיב אוֹתָהּ קָרְבַּן בְּשָׂמִים לִפְנֵי

דְּחַיֵּי (ישעיה סד) **דְּעַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ וְגו׳. לְבָתָר** (דף פא ע"ב) **נָחֲתָא לְגוֹ גִּנְתָּא דְּאַרְעָא וּמִתְעַדְּנָא בְּכָל עִדּוּנִין, וְאִתְלַבְּשַׁת בְּהַהוּא לְבוּשָׁא** (וְאִזְדַּוְוֵגֶת בְּנֶפֶשׁ דִּידֵיהּ) **וְיָתְבָא תַּמָּן בְּעִטּוּרָא עַל חַד תְּרֵין מִכַּמָּה דְּהַוַּת בְּקַדְמִיתָא.** (וְדָא הוּא בְּחוֹל וְאִסְתַּלְּקָא בִּישִׁיבוֹת דְּגַן עֵדֶן וּמִתְעַסְּקָא בְּאוֹרַיְיתָא וּבְכָל רֵישֵׁי יַרְחֵי וְזִמְנֵי וְשַׁבַּתֵּי נָחֲתָא אִזְדַּוְוֵגֶת בְּנֶפֶשׁ).

נְשָׁמָה הִיא חֵילָא עִלָּאָה עַל כָּל אִלֵּין, וְאִיהִי מֵחֵילָא דִּדְכוּרָא רָזָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי. וְדָא סָלְקָא לְעֵילָא מִיָּד. וְכָל הַנֵּי (ד"א אִנּוּן) **תְּלַת דַּרְגִּין מִתְקַשְּׁרִין כְּחָדָא דָּא בְּדָא. וְכַד מִתְפָּרְשָׁן כֻּלְּהוּ סָלְקִין וְתָבִין לְהַהוּא אֲתַר דְּנַפְקוּ מִנֵּיהּ.**

כַּד הַאי רוּחָא נָפְקַת מֵהַאי עָלְמָא וְעָאלַת בְּגוֹ מְעַרְתָּא דְּאָדָם וְאֲבָהָן תַּמָּן, אִנּוּן יָהֲבִין לָהּ פִּנְקָס סִימָנָא וְעָאלַת לְגַבֵּי גִּנְתָּא דְּעֵדֶן, קְרִיבַת תַּמָּן וְאַשְׁכְּחַת כְּרוּבִים וְהַהוּא לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. אִי זָכָאת חָמָאן פִּנְקָס סִימָנָא וּפָתְחִין לָהּ פִּתְחָא וְעָאלַת. וְאִי לָא דַּחְיָין לָהּ לְבַר.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, [וּבָאָה] וְיוֹשֶׁבֶת שָׁם, וּמִתְעַדֶּנֶת בְּאוֹתוֹ צְרוֹר הַחַיִּים, (ישעיה סד) שֶׁעַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ וְגו׳. אַחַר כָּךְ יוֹרֶדֶת לְתוֹךְ הַגָּן שֶׁל הָאָרֶץ וּמִתְעַדֶּנֶת בְּכָל הָעִדּוּנִים, וּמִתְלַבֶּשֶׁת בַּלְּבוּשׁ הַהוּא [וּמִזְדַּוֶּגֶת עִם נַפְשׁוֹ], וְיוֹשֶׁבֶת שָׁם בְּעִטּוּר שֶׁל אֶחָד פִּי שְׁנַיִם מִכַּמָּה שֶׁהָיְתָה בָּרִאשׁוֹנָה. [וְזֶהוּ בְּחֹל. וְעוֹלָה לִישִׁיבוֹת שֶׁל גַּן הָעֵדֶן וּמִתְעַסֶּקֶת בַּתּוֹרָה, וּבְכָל רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וּמוֹעֲדִים וְשַׁבָּתוֹת יוֹרֶדֶת לְהִזְדַּוֵּג עִם הַנֶּפֶשׁ].

הַנְּשָׁמָה הִיא כֹּחַ עֶלְיוֹן עַל כָּל אֵלּוּ, וְהִיא מִכֹּחַ הַזָּכָר, הַסּוֹד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים. וְזוֹ עוֹלָה לְמַעְלָה מִיָּד, וְכָל אֵלּוּ [אוֹתָן] שְׁלֹשׁ הַדַּרְגּוֹת נִקְשָׁרוֹת יַחַד זֶה עִם זֶה. וּכְשֶׁנִּפְרָדוֹת, כֻּלָּן עוֹלוֹת וְשָׁבוֹת לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ.

כְּשֶׁהָרוּחַ הַזּוֹ יוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִכְנֶסֶת לַמְּעָרָה שֶׁשָּׁם אָדָם וְהָאָבוֹת, הֵם נוֹתְנִים לָהּ פִּנְקָס סִימָן, וְנִכְנֶסֶת לְגַן הָעֵדֶן. קְרֵבָה לְשָׁם, וּמוֹצֵאת הַכְּרוּבִים וְאוֹתָהּ לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. אִם זוֹכָה – רוֹאִים פִּנְקָס הַסִּימָן, וּפוֹתְחִים לָהּ פֶּתַח וְנִכְנֶסֶת. וְאִם לֹא – דּוֹחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה.

וְיָתְבָא תַּמָּן, כָּל הַהוּא זִמְנָא דְּיָתְבָא מִתְלַבְּשָׁא תַּמָּן בְּדִיוּקְנָא דְהַאי עָלְמָא. וּבְרֵישׁ יַרְחֵי וְשַׁבַּתֵּי כַּד בָּעָאת לְסַלְקָא, צַדִּיקַיָּיא דִבְגִנְתָּא דְעֵדֶן יַהֲבִין לָהּ פִּנְקָס סִימָנָא, וְסָלְקַת בְּהַהוּא עַמּוּדָא וּפָגְעַת בְּאִנּוּן נָטְרֵי חוֹמוֹת יְרוּשְׁלֵם, אִי זָכְאָה פָּתְחִין לָהּ פִּתְחָא וְעָאלַת. וְאִי לָא נָטְלִין מִינָהּ הַהוּא פִּנְקָס וְדַחְיָין לָהּ לְבַר. תָּבַת לְגִנְתָּא וְאָמְרָה (שיר השירים ג) **מְצָאוּנִי הַשּׁוֹמְרִים הַסּוֹבְבִים בָּעִיר וְגו' נָשְׂאוּ אֶת רְדִידִי מֵעָלַי, דָּא אִיהוּ פִּנְקָס סִימָנָא דְּנָטְלֵי מִנֵּיהּ** (ד"א מִינָּהּ)**.**

שׁוֹמְרֵי הַחוֹמוֹת אִלֵּין אִנּוּן נָטְרֵי חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם. (כִּדוּגְמָא דָא נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא אִתְפַּשַּׁט מֵהַהוּא לְבוּשָׁא דְלְעֵילָא וּמִסְתַּלֵּק לְעֵילָא לְעֵילָא וְאִתְהַנֵּי מֵאוֹר הַשְּׁכִינָה. וּנְשָׁמָה (ס"א וְנַפְשָׁא) אִשְׁתְּאֲרַת בְּגוּפָא וּבְכָל רֵישֵׁי יַרְחֵי וְזִמְנֵי וְשַׁבַּתֵּי נָחֲתָא נְשָׁמָה לִנְשָׁמָה וּמִזְדַּוְּוָגָא לִנְשָׁמָה דְאִשְׁתְּאֲרַת בְּגוּפָא וּמִזְדַּוְּוָגָא בִּנְשָׁמָה וְדִיוּקְנָא דְגִנְתָא דְעֵדֶן דִּלְעֵילָא הָוָה מִן רוּחַ וְעָפָר הַהוּא דְאִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבֵּי עֵילָא וְרָזָא יַקִּירָא הוּא וּבִלְבוּשָׁא דָא מִתְלַבֵּשׁ י"ה לְבוּשָׁא דְגִנְתָא דְעֵדֶן דִּלְתַתָּא הוּא אֵשׁ וּמַיִם שֶׁנֶּאֱמַר שָׁמַיִם. עַד הָכָא רוּחָא דִשְׁמָאלָא הַיּוֹרֶדֶת לְמַטָּה אָזְלַת לְדַרְגָּא דִילֵיהּ וְנֶפֶשׁ דִילֵיהּ אִשְׁתְּאֲרָא בְּגוּפָא דְאַרְעָא דִכְתִיב, (איוב יד) אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְגו'. וְעַל דָּא אָמְרוּ

לשון הקודש

וְיוֹשֶׁבֶת שָׁם. כָּל אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁיּוֹשֶׁבֶת, מִתְלַבֶּשֶׁת שָׁם בִּדְמוּת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. וּבְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשַׁבָּתוֹת כְּשֶׁרוֹצָה לַעֲלוֹת, הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן נוֹתְנִים לָהּ פִּנְקָס סִימָן וְעוֹלָה בָּעַמּוּד הַהוּא, וּפוֹגֶשֶׁת אֶת אוֹתָם שׁוֹמְרֵי חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם. אִם זוֹכָה – פּוֹתְחִים לָהּ פֶּתַח וְנִכְנֶסֶת, וְאִם לֹא – נוֹטְלִים מִמֶּנָּה אוֹתוֹ הַפִּנְקָס וְדוֹחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה. הִיא שָׁבָה לַגָּן וְאוֹמֶרֶת, (שיר ג) מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר וְגו', נָשְׂאוּ אֶת רְדִידִי מֵעָלַי. זֶהוּ פִּנְקָס הַסִּימָן שֶׁנִּטְלוּ מִמֶּנּוּ [מִמֶּנָּה].

שׁוֹמְרֵי הַחוֹמוֹת, אֵלּוּ אוֹתָם שׁוֹמְרֵי חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם. [כַּדֻּגְמָה הַזּוֹ, הַנְּשָׁמָה לַנְּשָׁמָה מִתְפַּשֶּׁטֶת מֵאוֹתוֹ הַלְּבוּשׁ שֶׁלְּמַעְלָה וּמִסְתַּלֶּקֶת לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְנֶהֱנֵית מֵאוֹר הַשְּׁכִינָה. וְהַנְּשָׁמָה (וְהַנֶּפֶשׁ) נִשְׁאֶרֶת בַּגּוּף, וּבְכָל רָאשֵׁי הֳחָדָשִׁים וְהַמּוֹעֲדִים וְהַשַּׁבָּתוֹת יוֹרֶדֶת נְשָׁמָה לַנְּשָׁמָה וּמִזְדַּוֶּגֶת עִם הַנְּשָׁמָה שֶׁנִּשְׁאֶרֶת בַּגּוּף וּמִזְדַּוֶּגֶת עִם הַנְּשָׁמָה, וְהַדְּמוּת שֶׁל גַּן הָעֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה הָיְתָה מִן הָרוּחַ וְהֶעָפָר שֶׁנִּכָּר לְגַבֵּי מַעְלָה, וְסוֹד חָשׁוּב הוּא, וּבִלְבוּשׁ זֶה מִתְלַבֵּשׁ י"ה לְבוּשׁ שֶׁל גַּן עֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה, הוּא אֵשׁ וּמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר שָׁמַיִם. עַד כָּאן הָרוּחַ שֶׁל הַשְּׂמֹאל הַיּוֹרֶדֶת לְמַטָּה, יוֹרֶדֶת לְדַרְגָּתָהּ, וְנַפְשָׁהּ נִשְׁאֶרֶת בַּגּוּף שֶׁל הָאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב (איוב יד) אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְגו'. וְעַל זֶה אָמְרוּ שֶׁהַמֵּתִים יוֹדְעִים בָּעוֹלָם הַבָּא מִכְּבוֹד

דְּמִתְיָא יָדְעֵי בְּעָלְמָא דְּאָתֵי מֵיקָרָא דְצַדִּיקַיָּיא וּמֵעָלְמָא תַּתָּאָה וּמִשְׁתָּעְיָין דָּא עִם דָּא) (עַד כָּאן סִתְרֵי תּוֹרָה):

זֹהַר

וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה לָגוּר שָׁם. מָאי טַעְמָא לְמִצְרָיִם. אֶלָּא בְּגִין דְּשָׁקִיל לְגַן יְיָ. דִּכְתִיב כְּגַן יְיָ כְּאֶרֶץ מִצְרָיִם. דְּתַמָּן שָׁקִיל וְנָחִית חַד נַהֲרָא דְאִיהוּ לְיָמִינָא דִּכְתִיב, (בראשית ב) שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסּוֹבֵב אֶת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר שָׁם הַזָּהָב. וְאַבְרָהָם כֵּיוָן דְּיָדַע וְעָאל בְּהֵימְנוּתָא שְׁלִימָתָא. בָּעָא לְמִנְדַּע כָּל אִנּוּן דַּרְגִּין דְּאִתְאַחֲדָן לְתַתָּא. וּמִצְרָיִם הָוָה נָטִיל מִיָּמִינָא (ד"א לְיָמִינָא) וּבְגִין כָּךְ נָחַת לְמִצְרָיִם. וְתָא חֲזֵי, כַּפְנָא לָא אִשְׁתְּכַח בְּאַרְעָא אֶלָּא כַּד מִסְתַּלְּקֵי רַחֲמֵי מִן דִּינָא:

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב לָבֹא מִצְרָיְמָה. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר

לשון הקודש

הַצַּדִּיקִים וּמֵהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן וּמְסַפְּרִים זֶה עִם זֶה].

עַד כָּאן סִתְרֵי תּוֹרָה.

זֹהַר

וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה לָגוּר שָׁם. מָה הַטַּעַם לְמִצְרַיִם? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁשָּׁקוּל לְגַן ה', שֶׁכָּתוּב כְּגַן ה' כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. שֶׁשָּׁם שָׁקַל וְיָרַד נָהָר אֶחָד שֶׁהוּא לְיָמִין, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסֹּבֵב אֵת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר שָׁם הַזָּהָב. וְאַבְרָהָם כֵּיוָן שֶׁיָּדַע וְנִכְנַס בֶּאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה, רָצָה לָדַעַת כָּל אוֹתָן הַדַּרְגּוֹת שֶׁנֶּאֱחֲזוּ לְמַטָּה. וּמִצְרַיִם הָיָה נוֹסֵעַ מִיָּמִין (ד"א לְיָמִין), וּמִשּׁוּם כָּךְ יָרַד לְמִצְרַיִם. וּבֹא וּרְאֵה, הָרָעָב לֹא נִמְצָא בָּאָרֶץ אֶלָּא כַּאֲשֶׁר מִסְתַּלְּקִים רַחֲמִים מִן הַדִּין.

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב לָבֹא מִצְרָיְמָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב? כַּאֲשֶׁר קָרַב

כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב, כַּאֲשֶׁר קָרַב מִיבְעֵי לֵיהּ. מָאי כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב, אֶלָּא כְּדִכְתִיב, (שמות יד) וּפַרְעֹה הִקְרִיב דְּאִיהוּ אַקְרִיב לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל לְתִיוּבְתָּא. אוֹף הָכָא הִקְרִיב, דְּאַקְרִיב גַּרְמֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדְקָא יָאוּת. לָבָא מִצְרָיְמָה לְאַשְׁגָּחָא בְּאִנּוּן דַּרְגִּין וּלְאִתְרַחֲקָא מִנַּיְיהוּ וּלְאִתְרַחֲקָא מֵעוֹבְדֵי מִצְרָיִם.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן (ס"א בְּגִין) דְּנָחַת אַבְרָהָם לְמִצְרָיִם בְּלָא רְשׁוּ, אִשְׁתַּעְבִּידוּ בְנוֹי בְּמִצְרָיִם אַרְבַּע מְאָה שְׁנִין, דְּהָא כְּתִיב וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרָיְמָה. וְלָא כְּתִיב יֵרֶד מִצְרָיִם, וְאִצְטָעַר כָּל הַהוּא לֵילְיָא בְּגִינָהּ דְּשָׂרָה.

וַיֹּאמֶר אֶל שָׂרָה אִשְׁתּוֹ הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִשָּׁה יְפַת מַרְאֶה אָתְּ. וְכִי עַד הַהִיא שַׁעֲתָא לָא הֲוָה יָדַע אַבְרָהָם דְּאִשָּׁה יְפַת מַרְאֶה הֲוַת. אֶלָּא הָא אוּקְמוּהָ

לשון הקודש

הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב? אֶלָּא כַּכָּתוּב (שמות יד) וּפַרְעֹה הִקְרִיב, שֶׁהוּא קֵרֵב אֶת יִשְׂרָאֵל לִתְשׁוּבָה. אַף כָּאן הִקְרִיב, שֶׁהִקְרִיב אֶת עַצְמוֹ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא כָּרָאוּי. לָבָא מִצְרָיְמָה, לְהִתְבּוֹנֵן בְּאוֹתָן הַדְּרָגוֹת וּלְהִתְרַחֵק מֵהֶן וּלְהִתְרַחֵק מִמַּעֲשֵׂי מִצְרַיִם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֹּא רְאֵה, כֵּיוָן [ס"א מִשּׁוּם] שֶׁיָּרַד אַבְרָהָם לְמִצְרַיִם בְּלִי רְשׁוּת, הִשְׁתַּעְבְּדוּ בָנָיו בְּמִצְרַיִם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וַיֵּרֶד אַבְרָהָם מִצְרָיְמָה, וְלֹא כָּתוּב יֵרֶד מִצְרַיִם, וְהִצְטַעֵר כָּל הַלַּיְלָה הַהוּא בִּשְׁבִיל שָׂרָה.

וַיֹּאמֶר אֶל שָׂרַי אִשְׁתּוֹ הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִשָּׁה יְפַת מַרְאֶה אָתְּ. וְכִי עַד הַשָּׁעָה הַהִיא לֹא הָיָה יוֹדֵעַ אַבְרָהָם שֶׁהָיְתָה

דְּעַד הַהִיא שַׁעֲתָא לָא אִסְתַּכַּל בְּדִיוּקְנָא דְשָׂרָה בִּסְגִיאוּת צְנִיעוּתָא דְּהַוַת בֵּינֵיהוֹן, וְכַד קָרִיב לְמִצְרָיִם אִתְגַּלְיָיא אִיהִי וְחָמָא בָּהּ.

דָּבָר אַחֵר בְּמָה יָדַע, אֶלָּא עַל יְדָא דְטוֹרַח אוֹרְחָא בַּר נָשׁ מִתְכַּוֵּה וְהִיא קָיְימָא בְשַׁפִּירוּ דִילָהּ וְלָא אִשְׁתַּנֵּי. דָּבָר אַחֵר הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי דְחָמָא עִמָּהּ שְׁכִינְתָּא. וּבְגִין כָּךְ אִתְרְחַץ אַבְרָהָם וְאָמַר אֲחֹתִי הִיא. וּמִלָּה דָא אִסְתָּלַק לִתְרֵי גַּוְונִין. חַד כְּמַשְׁמָעוֹ. וְחַד כְּדִכְתִיב, (משלי ז) אֱמוֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ. וּכְתִיב אִמְרִי נָא אֲחֹתִי אָתְּ. וּכְתִיב, (דברים ה) וְאַתְּ תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ. לְמַעַן יִיטַב לִי בַּעֲבוּרֵךְ, כְּלַפֵּי שְׁכִינָה אָמַר בַּעֲבוּרֵךְ יִיטַב לִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְחָיְתָה נַפְשִׁי בִּגְלָלֵךְ. בְּגִין דִּבְדָא יִסְתַּלַּק בַּר נָשׁ וְיִזְכֶּה לְאִסְתַּלְּקָא לְאָרְחָא דְחַיֵּי.

אִמְרִי נָא אֲחֹתִי וְגו'. רִבִּי יֵיסָא אָמַר יָדַע הָוָה אַבְרָהָם

לשון הקודש

אִשָּׁה יְפַת מַרְאֶה? אֶלָּא זֶה פֵּרוּשׁוֹ, שֶׁעַד הַשָּׁעָה הַהִיא לֹא הִסְתַּכֵּל בִּדְמוּת שָׂרָה מֵרֹב הַצְּנִיעוּת שֶׁהָיְתָה בֵּינֵיהֶם. וּכְשֶׁקָּרַב לְמִצְרַיִם, הִיא הִתְגַּלְּתָה וְרָאָה אוֹתָהּ.

דָּבָר אַחֵר, בַּמֶּה יָדַע? אֶלָּא עַל יְדֵי טֹרַח הַדֶּרֶךְ אָדָם מִתְכַּוֵּן, וְהִיא עָמְדָה בְּיָפְיָהּ וְלֹא הִשְׁתַּנְּתָה. דָּבָר אַחֵר הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי, שֶׁרָאָה עִמָּהּ אֶת הַשְּׁכִינָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ בָּטַח אַבְרָהָם וְאָמַר אֲחֹתִי אָתְּ. וְזֶה הַדָּבָר עוֹלֶה לִשְׁנֵי גְוָנִים – אֶחָד כְּמַשְׁמָעוֹ, וְאֶחָד כַּכָּתוּב (משלי ז) אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ, וְכָתוּב (דברים ה) וְאַתְּ תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ. לְמַעַן יִיטַב לִי בַּעֲבוּרֵךְ – כְּלַפֵּי שְׁכִינָה אָמַר, בַּעֲבוּרֵךְ יֵיטִיב לִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְחָיְתָה נַפְשִׁי בִּגְלָלֵךְ, מִשּׁוּם שֶׁבָּזֶה יִתְעַלֶּה אָדָם וְיִזְכֶּה לְהִתְעַלּוֹת לְדֶרֶךְ הַחַיִּים.

אִמְרִי נָא אֲחֹתִי וְגו'. רַבִּי יֵיסָא אָמַר,

דְּכֻלְּהוּ מִצְרָאֵי שְׁטִיפִין אִנּוּן בְּזִמָּה, וְכֵיוָן דְּכָל הַאי (דף פב ע"א) יָדַע אַמַּאי לָא דָחִיל עַל אִתְּתֵיהּ דְּלָא אַהֲדַר מֵאָרְחָא וְלָא יֵעוּל לְתַמָּן. אֶלָּא בְּגִין דְּחָמָא שְׁכִינְתָּא עִמָּהּ:

השלמה מהחשמטות (סימן יד)

וַיְהִי כְּבוֹא אַבְרָם מִצְרַיְמָה, כְּבוֹאָם מִבָּעֵי לֵיהּ וְשָׂרָה הֵיכָן הָיְתָה. אֶלָּא אַבְרָהָם אַעֲלָהּ בְּתֵיבוּתָא וְסָגַר עֲלָהּ כֵּיוָן דְּמָטָא לְמִצְרָיִם אֲמְרוּ לֵיהּ הַב מִכְסָא אָמַר אֲנָא יָהִיב מִכְסָא. אֲמְרוּ לֵיהּ מָאנִין אַתְּ טָעִין אָמַר אֲנָא יָהִיב דְּמָאנִין אָמְרוּ לֵיהּ מַטְבְּכָא אַתְּ טָעִין אָמַר אֲנָא יָהִיב דְּמַטְבְּכָא. אָמְרוּ לֵיהּ מַרְגָּלָאן אַתְּ טָעִין, אָמַר לְהוּ אֲנָא יָהִיב מִכְסָא דְּמַרְגָּלָאן, אָמְרוּ לֵיהּ אִי אֶפְשָׁר, אֶלָּא לְמִפְתַּח תֵּיבוּתָא וְנֶחֱזֵי מָה בְּגַוָּהּ. כֵּיוָן דְּפַתְחוּ תֵּיבוּתָא אִתְנַהֲרָא אַרְעָא דְּמִצְרָיִם מִנְּהוֹרָא דִּילָהּ הָדָא הוּא

לשון הקודש

יוֹדֵעַ הָיָה אַבְרָהָם שֶׁכָּל הַמִּצְרִים שְׁטוּפִים הֵם בְּזִמָּה, וְכֵיוָן שֶׁכָּל זֶה יָדַע, לָמָּה לֹא פָּחַד עַל אִשְׁתּוֹ שֶׁלֹּא חָזַר מִן הַדֶּרֶךְ וְלֹא יִכָּנֵס לְשָׁם? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁרָאָה עִמָּהּ שְׁכִינָה.

השלמה מהחשמטות (סימן יד)

וַיְהִי כְּבוֹא אַבְרָם מִצְרַיְמָה (שם יב). כְּבוֹאָם הָיָה צָרִיךְ (לִכְתֹּב)! וְשָׂרָה הֵיכָן הָיְתָה? אֶלָּא אַבְרָהָם הִכְנִיסָהּ לְתֵבָה וְסָגַר עָלֶיהָ. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ לְמִצְרַיִם, אָמְרוּ לוֹ: שַׁלֵּם מֶכֶס. אָמַר: אֲנִי אֶתֵּן מֶכֶס. אָמְרוּ לוֹ: כֵּלִים אַתָּה טוֹעֵן. אָמַר לָהֶם: אֶתֵּן מֶכֶס שֶׁל כֵּלִים. אָמְרוּ לוֹ: בִּגְדֵי מֵשִׁי מְשׁוּבָּח אַתָּה טוֹעֵן. אָמַר לָהֶם: אֶתֵּן מֶכֶס שֶׁל בִּגְדֵי מֵשִׁי מְשׁוּבָּח . אָמְרוּ לוֹ: מַרְגָּלִיּוֹת אַתָּה טוֹעֵן. אָמַר לָהֶם: אֶתֵּן מֶכֶס שֶׁל מַרְגָּלִיּוֹת. אָמְרוּ לוֹ: אִי אֶפְשָׁר אֶלָּא לִפְתֹּחַ אֶת הַתֵּבָה וְנִרְאֶה מַה בְּתוֹכָהּ. כֵּיוָן שֶׁפָּתְחוּ אֶת הַתֵּבָה, הֵאִירָה אֶרֶץ מִצְרַיִם מֵהָאוֹר שֶׁלָּהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) **וַיִּרְאוּ הַמִּצְרִים אֶת**

דִּכְתִיב (שם) וַיִּרְאוּ הַמִּצְרִים אֶת הָאִשָּׁה וְגוֹ' אָמַר רִבִּי יְהוּדָה וַיְהִי כְּבוֹאָם מִצְרַיְמָה, הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר אֶלָּא בַּתֵּיבָה וְכוּ': (עד כאן מההשמטות)

וַיְהִי כְּבֹא אַבְרָם מִצְרָיְמָה וַיִּרְאוּ הַמִּצְרִים אֶת הָאִשָּׁה כִּי יָפָה הִיא מְאֹד. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בְּתֵיבָה אָעִיל לָהּ, וּפְתָחוּ לָהּ לְמֵיסַב מִנָּה קוּסְטוּנָא. כֵּיוָן דְּאִתְפַּתַּח הָוָה נְהוֹרָא כִּנְהוֹרָא דְשִׁמְשָׁא הָדָא הוּא דִּכְתִיב כִּי יָפָה הִוא מְאֹד. מָאי מְאֹד, אֶלָּא דְּחָמוּ בַּתֵּיבָה דִיוּקְנָא (נ"א נְהוֹרָא) אַחֲרָא. אַפִּיקוּ לָהּ וְחָמוּ לָהּ כְּמִלְקַדְמִין הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ שָׂרֵי פַרְעֹה. כֵּיוָן דִּכְתִיב וַיִּרְאוּ הַמִּצְרִים אֶת הָאִשָּׁה מָאי וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ שָׂרֵי פַרְעֹה, אֶלָּא דְּאַפִּיקוּ לָהּ וְחָמוּ לָהּ כְּמִלְקַדְמִין וּכְדֵין וַיְהַלְלוּ אוֹתָהּ אֶל פַּרְעֹה וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק. וַוי לְאִנּוּן חַיָּיבַיָּא דְעָלְמָא דְלָא

לשון הקודש

הָאִשָּׁה וְגוֹמֵר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַיְהִי כְּבוֹאָם מִצְרַיְמָה הָיָה לוֹ לוֹמַר! אֶלָּא בַּתֵּבָה וְכוּ': ע"כ מההשמטות.

וַיְהִי כְּבוֹא אַבְרָם מִצְרָיְמָה וַיִּרְאוּ הַמִּצְרִים אֶת הָאִשָּׁה כִּי יָפָה הִוא מְאֹד. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הִכְנִיס אוֹתָהּ בְּתֵבָה, וּפָתְחוּ אוֹתָהּ לָקַחַת מִמֶּנָּה מֶכֶס. כֵּיוָן שֶׁנִּפְתַּח, הָיָה אוֹר כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי יָפָה הִוא מְאֹד. מַה זֶּה מְאֹד? אֶלָּא שֶׁרָאוּ בַּתֵּבָה דְּמוּת [נ"א אוֹר] אַחֶרֶת. הוֹצִיאוּ אוֹתָהּ וְרָאוּ אוֹתָהּ כְּבַתְּחִלָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּרְאוּ אֹתָהּ שָׂרֵי פַרְעֹה. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב וַיִּרְאוּ הַמִּצְרִים אֶת הָאִשָּׁה, מַה זֶּה וַיִּרְאוּ אֹתָהּ שָׂרֵי פַרְעֹה? אֶלָּא שֶׁהוֹצִיאוּ אוֹתָהּ וְרָאוּ אוֹתָהּ כְּבַתְּחִלָּה, וְאָז וַיְהַלְלוּ אֹתָהּ אֶל פַּרְעֹה וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹי לְאוֹתָם רְשָׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׂגִּיחִים

יָדְעִין וְלָא מַשְׁגִּיחִין בַּעֲבִידְתֵּיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִנּוּן לָא מִסְתַּכְּלֵי (בכלא) דְּכָל מַה דְּהַוֵי בְּעָלְמָא מֵעִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ, דְּאִיהוּ יָדַע בְּקַדְמִיתָא מַה דְּלְהֱוֵי בְּסוֹפָא דִּכְתִיב, (ישעיה מו) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית. וְאִיהוּ אִסְתָּכֵי וְעָבִיד עֲבִידָן בְּקַדְמִיתָא בְּגִין לְסָלְקָא לוֹן לְבָתָר יוֹמִין.

תָּא חֲזֵי, אִלְמָלֵא דְּאִנְסִיבַת שָׂרַי לְגַבֵּי פַּרְעֹה, לָא אַלְקֵי הוּא, וְאַלְקָאוּתָא דָא גָּרִים אַלְקָאוּתָא לְבָתָר כֵּן דְּיִלְקוּן מִצְרָיִם בִּנְגָעִים גְּדוֹלִים, כְּתִיב הָכָא נְגָעִים גְּדוֹלִים וּכְתִיב הָתָם (דברים ו) וַיִּתֵּן יְיָ אֹתֹת וּמֹפְתִים גְּדוֹלִים וְרָעִים בְּמִצְרָיִם. מַה לְּהַלָּן עֲשֶׂר מַכּוֹת אַף כָּאן עֲשֶׂר מַכּוֹת. כְּמָה דְּעָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִסִּין וּגְבוּרָן לְיִשְׂרָאֵל לֵילְיָא, אוֹף הָכָא עָבַד לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשָׂרָה נִסִּין וּגְבוּרָאן לֵילְיָא.

לשון הקודש

בְּמַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהֵם לֹא מִסְתַּכְּלִים [בכל] שֶׁכָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם הוּא מֵעִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ בַּתְּחִלָּה מַה שֶּׁיִּהְיֶה בַּסּוֹף, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מו) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית. וְהוּא צוֹפֶה וְעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים בָּרִאשׁוֹנָה כְּדֵי לְהַעֲלוֹתָם לְאַחַר יָמִים.

בֹּא רְאֵה, אִלְמָלֵא שֶׁנִּטְּלָה שָׂרַי לְפַרְעֹה, הוּא לֹא הָיָה מֶלֶךְ. וְהַהַלְקָאָה הַזּוֹ גָּרְמָה הַלְקָאָה לְאַחַר מִכֵּן שֶׁיִּלְקוּ מִצְרַיִם בִּנְגָעִים גְּדוֹלִים. כָּתוּב כָּאן נְגָעִים גְּדוֹלִים, וְכָתוּב שָׁם (דברים ו) וַיִּתֵּן ה' אוֹתוֹת וּמֹפְתִים גְּדוֹלִים וְרָעִים בְּמִצְרַיִם. מַה לְּהַלָּן עֶשֶׂר מַכּוֹת – אַף כָּאן עֶשֶׂר מַכּוֹת. כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִסִּים וּגְבוּרוֹת לְיִשְׂרָאֵל בַּלַּיְלָה – אַף כָּאן עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְשָׂרָה נִסִּים וּגְבוּרוֹת בַּלַּיְלָה.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר (תהלים ג) **וְאַתָּה יְיָ מָגֵן בַּעֲדִי כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי. אָמַר דָּוִד אַף עַל גַּב דְּכָל בְּנֵי עָלְמָא יֵיתוּן לַאֲגָחָא בִּי קְרָבָא, וְאַתָּה יְיָ מָגֵן בַּעֲדִי. תָּא חֲזֵי, כְּתִיב מָגֵן בַּעֲדִי. אָמַר דָּוִד לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מִפְּנֵי מָה לָא עַבְדֵי בִּי חֲתִימָה דִּבְרָכָה כְּמָה דְּחָתְמֵי בְּרָכָה בְּאַבְרָהָם דִּכְתִיב אָנֹכִי מָגֵן לָךְ. וְאָמְרֵי מָגֵן אַבְרָהָם.**

אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדָוִד, **אַבְרָהָם כְּבָר בְּחַנְתִּיו וּצְרַפְתִּיו וְקָאִים קַמָּאי בְּקִיּוּמָא שְׁלִים. אָמַר לֵיהּ דָּוִד אִי הָכִי** (תהלים כו) **בְּחָנֵנִי יְיָ וְנַסֵּנִי צָרְפָה כִלְיוֹתַי וְלִבִּי. כֵּיוָן דְּעָבַד הַהִיא מִלָּה דְּבַת שֶׁבַע אִדְכַּר דָּוִד קַמֵּיהּ עַל מַה דְּאָמַר. אָמַר** (תהלים יז) **בָּחַנְתָּ לִבִּי פָקַדְתָּ לַיְלָה צְרַפְתַּנִי בַּל תִּמְצָא זַמּוֹתִי בַּל יַעֲבָר פִּי.**

לשון הקודש

רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ג) וְאַתָּה ה' מָגֵן בַּעֲדִי כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי. אָמַר דָּוִד, אַף עַל גַּב שֶׁכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם יָבוֹאוּ לַעֲרֹךְ עִמִּי קְרָב – וְאַתָּה ה' מָגֵן בַּעֲדִי. בֹּא רְאֵה, כָּתוּב מָגֵן בַּעֲדִי. אָמַר דָּוִד לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מִפְּנֵי מָה לֹא עוֹשִׂים בִּי חֲתִימָה שֶׁל בְּרָכָה כְּמוֹ שֶׁחוֹתְמִים בְּרָכָה בְּאַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב אָנֹכִי מָגֵן לָךְ, וְאוֹמְרִים מָגֵן אַבְרָהָם?.

אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְדָוִד: אַבְרָהָם כְּבָר בְּחַנְתִּיו וּצְרַפְתִּיו, וְעוֹמֵד לְפָנַי בְּקִיּוּם שָׁלֵם. אָמַר לוֹ דָּוִד: אִם כָּךְ, (שם כו) בְּחָנֵנִי ה' וְנַסֵּנִי צָרְפָה כִלְיוֹתַי וְלִבִּי. כֵּיוָן שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁל בַּת שֶׁבַע, נִזְכַּר דָּוִד לְפָנָיו עַל מַה שֶׁאָמַר. אָמַר (שם יז) בָּחַנְתָּ לִבִּי פָקַדְתָּ לַיְלָה צְרַפְתַּנִי בַּל תִּמְצָא זַמֹּתִי בַּל יַעֲבָר פִּי.

אָמַר אֲנָא אֲמִינָא בְּחָנֵנִי יְיָ וְנַסֵּנִי וְאַנְתְּ בָּחַנְתָּ לִבִּי. אֲנָא אֲמִינָא צָרְפָה כִלְיוֹתַי וְאַתְּ צְרַפְתַּנִי בַּל תִּמְצָא לָא אַשְׁכַּחְתְּ לִי כְּדְקָא יְאוּת. זַמּוֹתִי בַּל יַעֲבָר פִּי. מָאן יִתֵּן וְהַאי מִלָּה דַּחֲשָׁבִית דְּלָא יַעֲבָר לִי פּוּמָאי, וְעִם כָּל דָּא חָתְמִין בֵּיהּ בִּרְכָה דְקָאֲמָרָן מָגֵן דָּוִד, וּבְגִין כָּךְ אָמַר דָּוִד וְאַתָּה יְיָ מָגֵן בַּעֲדִי, כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי. (ד"א ל"ג וְהַאי) וַדַּאי דַּרְגָּא דָא יְקָרָא דִילִי דְּאֲנָא מִתְעַטַּרְנָא בֵּיהּ:

וַיְצַו עָלָיו פַּרְעֹה אֲנָשִׁים וַיְשַׁלְּחוּ אוֹתוֹ. תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ מָגֵן לְצַדִּיקַיָּא דְּלָא יִשְׁלְטוּן בְּהוּ בְּנֵי נָשָׁא, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָגִין עַל אַבְרָהָם דְּלָא יִשְׁלְטוּן בֵּיהּ וּבְאִתְּתֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, שְׁכִינְתָּא לָא אִתְעֲדֵי מִנָּהּ דְּשָׁרָה כָּל הַהוּא לֵילְיָא, אָתָא פַּרְעֹה לְמִקְרַב בַּהֲדָהּ, אָתָא מַלְאַךְ וְאַלְקֵי לֵיהּ, כָּל אֵימַת דְּאָמְרָה שָׂרָה אַלְקֵי הוּא מַלְקֵי,

לשון הקודש

אָמַר, אֲנִי אָמַרְתִּי בְּחָנֵנִי ה' וְנַסֵּנִי, וְאַתָּה בָּחַנְתָּ לִבִּי. אֲנִי אָמַרְתִּי צָרְפָה כִלְיוֹתַי, וְאַתָּה צְרַפְתַּנִי בַּל תִּמְצָא, לֹא מָצָאתָ אוֹתִי כָּרָאוּי. זַמּוֹתִי בַּל יַעֲבָר פִּי – מִי יִתֵּן וְהַדָּבָר הַזֶּה שֶׁחָשַׁבְתִּי, שֶׁלֹּא יַעֲבֹר אֶת פִּי. וְעִם כָּל זֶה חוֹתְמִים בּוֹ הַבְּרָכָה, שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים מָגֵן דָּוִד. וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר דָּוִד, וְאַתָּה ה' מָגֵן בַּעֲדִי כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי. [וְזֶה] וַדַּאי דַּרְגָּה זוֹ הַכָּבוֹד שֶׁלִּי שֶׁאֲנִי מִתְעַטֵּר בּוֹ.

וַיְצַו עָלָיו פַּרְעֹה אֲנָשִׁים וַיְשַׁלְּחוּ אֹתוֹ. בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָגֵן לַצַּדִּיקִים שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בָהֶם בְּנֵי אָדָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵגֵן עַל אַבְרָהָם שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בּוֹ וּבְאִשְׁתּוֹ.

בֹּא רְאֵה, הַשְּׁכִינָה לֹא זָזָה מִשָּׂרָה כָּל הַלַּיְלָה הַהוּא. בָּא פַּרְעֹה לִקְרַב אֵלֶיהָ – בָּא הַמַּלְאָךְ וְהִלְקָה אוֹתוֹ. כָּל פַּעַם

וְאַבְרָהָם הָוָה מַתְקִיף בְּמָאֲרִיהּ דְּהָא שָׂרָה לָא יָכְלִין לְשַׁלְטָאָה עֲלָהּ הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי כח) וְצַדִּיקִים כִּכְפִיר יִבְטָח, וְהָכָא נִסְיוֹנָא הוּא דְלָא הִרְהֵר אֲבַתְרֵיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק תָּא חֲזֵי, דִבְגִין כָּךְ לָא פַקִּיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַחֲתָא לְמִצְרָיִם אֶלָּא הוּא עַצְמוֹ מִגַּרְמֵיהּ נָחַת, בְּגִין דְּלָא יְהֵא פִּתְחוֹן פֶּה לִבְנֵי עָלְמָא דְּאָמַר לֵיהּ כֵּן וּלְבָתַר אִצְטַעֵר עַל אִתְּתֵיהּ.

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר (תהלים צב) צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה. צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח. מִפְּנֵי מָה אַקִּישׁ צַדִּיק לְתָמָר. מַה תָּמָר כֵּיוָן דְּגָזְרִין לֵיהּ לָא סָלִיק עַד זְמַן סַגְיָא, אוֹף הָכִי צַדִּיק כֵּיוָן דְּאִתְאֲבִיד מֵעָלְמָא לָא סָלִיק אַחֵר תְּחוֹתוֹי עַד זְמַן סַגְיָא. כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּא אוֹף הָכִי נָמֵי.

לשון הקודש

שֶׁאָמְרָה שָׂרָה הַלְּקֵה – הָיָה מַלְקֶה. וְאַבְרָהָם הָיָה מַחֲזִיק בִּרְבוֹנוֹ, שֶׁהֲרֵי עַל שָׂרָה לֹא יָכְלוּ לִשְׁלֹט עָלֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי כח) וְצַדִּיקִים כִּכְפִיר יִבְטָח. וְכָאן הַנִּסָּיוֹן שֶׁלֹּא הִרְהֵר אַחַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא רְאֵה שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ לֹא צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָרֶדֶת לְמִצְרַיִם, אֶלָּא הוּא עַצְמוֹ מֵעַצְמוֹ יָרַד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה פִּתְחוֹן פֶּה לִבְנֵי הָעוֹלָם שֶׁאָמַר לוֹ כֵּן, וְאַחַר כָּךְ הִצְטַעֵר עַל אִשְׁתּוֹ.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, (תהלים צב) צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה. צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, מִפְּנֵי מָה הִקִּישׁ צַדִּיק לְתָמָר? מַה תָּמָר כֵּיוָן שֶׁגּוֹזְרִים אוֹתוֹ לֹא עוֹלֶה עַד זְמַן רַב – אַף כָּךְ צַדִּיק, כֵּיוָן שֶׁאָבַד מִן הָעוֹלָם, לֹא עוֹלֶה אַחֵר תַּחְתָּיו

כַּתָּמָר יִפְרַח מַה תָּמָר לָא סָלִיק אֶלָּא דְּכַר וְנוּקְבָא. אוֹף הָכִי צַדִּיק לָא סָלִיק אֶלָּא דְּכַר וְנוּקְבָא, דְּכַר צַדִּיק וְנוּקְבָא צַדֶּקֶת, כְּגַוְונָא דְּאַבְרָהָם וְשָׂרָה. כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה מָה אֶרֶז בַּלְּבָנוֹן עִלָּאָה עַל כֹּלָּא וְכֹלָּא יַתְבֵי תְּחוֹתוֹי, אוֹף הָכִי צַדִּיק הוּא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא וְכֹלָּא יַתְבֵי תְּחוֹתוֹי. וְעָלְמָא לָא קָיְימָא אֶלָּא עַל צַדִּיק חַד דִּכְתִיב, (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְעָלֵיהּ קָאִים עָלְמָא, וּבְגִינֵיהּ אִסְתְּמִיךְ, וְעָלֵיהּ אִשְׁתִּיל.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר וְהָא תָּנִינָן דְּעַל שִׁבְעָה סָמְכִין עָלְמָא קָיְימָא דִּכְתִיב, (משלי ט) חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי הָכִי הוּא וַדָּאי, אֲבָל (הָכָא) כֻּלְּהוּ אַחֲרִנִּין בִּשְׁבִיעָאָה (דף פב ע"ב) קָיְימֵי דְּאִיהוּ סָמְכָא דְּעָלְמָא, וְאִיהוּ צַדִּיק וְדָא אַשְׁקֵי (לְעָלְמָא) וְרָוֵי עָלְמָא (ס"א

לשון הקודש

עַד זְמַן רַב. כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה – אַף כָּךְ גַּם.

כַּתָּמָר יִפְרַח – מַה תָּמָר לֹא עוֹלֶה אֶלָּא זָכָר וּנְקֵבָה, אַף כָּךְ הַצַּדִּיק לֹא עוֹלֶה אֶלָּא זָכָר וּנְקֵבָה. הַזָּכָר צַדִּיק וְהַנְּקֵבָה צַדֶּקֶת, כְּמוֹ שֶׁאַבְרָהָם וְשָׂרָה. כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה – מָה הָאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל וְהַכֹּל יוֹשְׁבִים תַּחְתָּיו – אַף כָּךְ הַצַּדִּיק הוּא עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל וְהַכֹּל יוֹשְׁבִים תַּחְתָּיו. וְהָעוֹלָם אֵינוֹ עוֹמֵד אֶלָּא עַל צַדִּיק אֶחָד, שֶׁכָּתוּב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְעָלָיו הָעוֹלָם עוֹמֵד, וּבִגְלָלוֹ נִסְמָךְ, וְעָלָיו נִשְׁתָּל.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, וַהֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁעַל שִׁבְעָה עַמּוּדִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, כַּכָּתוּב (שם ט) חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, כָּךְ הוּא וַדַּאי, אֲבָל [כָּאן] כָּל הָאֲחֵרִים בַּשְּׁבִיעִי הֵם עוֹמְדִים, שֶׁהוּא סָמְכָא שֶׁל הָעוֹלָם, וְהוּא צַדִּיק, וְזֶה מַשְׁקֶה [אֶת הָעוֹלָם] וּמַרְוֶה אֶת הָעוֹלָם [מִן הַכֹּל] וְזָן

מִן כֹּלָּא) וְזָן כֹּלָּא. וְעָלֵיהּ כְּתִיב (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב כִּי פְּרִי מַעַלְלֵיהֶם יֹאכֵלוּ. וּכְתִיב, (תהלים קמה) טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הָא כְּתִיב, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. דָּא הוּא סָמְכָא דְּעָלְמָא קָאִים עֲלֵיהּ, וְאִיהוּ אַשְׁקִי לְגִנְתָּא (דְּעֵדֶן) וְגִנְתָּא אִשְׁתַּקֵּי מִנֵּיהּ וּמִנֵּיהּ עֲבִידָא פֵּירִין. וְכֻלְּהוּ פֵּירִין פָּרְחִין בְּעָלְמָא וְאִנּוּן קִיּוּמָא דְּעָלְמָא קִיּוּמָא דְּאוֹרַיְיתָא, וּמַאן נִינְהוּ, נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא דְּאִנּוּן פְּרִי עוֹבָדוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין כָּךְ בְּכָל לֵילְיָא וְלֵילְיָא נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא סָלְקָן.

וְכַד אִתְפְּלַג לֵילְיָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתֵי לְגִנְתָּא דְּעֵדֶן לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא בְּהוּ. בְּמַאן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בְּכֻלְּהוּ, בֵּין אִנּוּן דְּמִדּוֹרֵיהוֹן בְּהַהוּא עָלְמָא, בֵּין אִנּוּן

לשון הקודש

לַכֹּל, וְעָלָיו כָּתוּב (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב כִּי פְּרִי מַעַלְלֵיהֶם יֹאכֵלוּ, וְכָתוּב (תהלים קמה) טוֹב ה' לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הֲרֵי כָּתוּב (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. זֶה הוּא הָעַמּוּד שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו וְהוּא מַשְׁקֶה לַגָּן (הָעֵדֶן), וְהַגָּן נִשְׁקֶה מִמֶּנּוּ, וּמִמֶּנּוּ עוֹשֶׂה פֵּרוֹת. וְכָל הַפֵּרוֹת פּוֹרְחִים בָּעוֹלָם וְהֵם הַקִּיּוּם שֶׁל הָעוֹלָם, הַקִּיּוּם שֶׁל הַתּוֹרָה. וּמִי הֵם? נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם פְּרִי מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוּם כָּךְ בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים עוֹלוֹת.

וּכְשֶׁנֶּחֱלָק הַלַּיְלָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא לְגַן הָעֵדֶן לְהִשְׁתַּעֲשַׁע בָּהֶם. בְּמִי? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּכֻלָּם. בֵּין אוֹתָם שֶׁמְּדוֹרָם בָּעוֹלָם הַהוּא, וּבֵין אוֹתָם

דְּיָתְבֵי בִּמְדוֹרֵיהוֹן בְּהַאי עָלְמָא, בְּכֻלְּהוּ מִשְׁתַּעֲשַׁע בְּהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּפַלְגוּת לֵילְיָא.

תָּא חֲזֵי, עָלְמָא דִּלְעֵילָא אִצְטְרִיךְ לְאִתְעָרוּתָא דְּעָלְמָא תַּתָּאָה, וְכַד נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא נָפְקֵי מֵהַאי עָלְמָא וְסָלְקֵי לְעֵילָא כֻּלְּהוּ מִתְלַבְּשֵׁי בִּנְהוֹרָא דִּלְעֵילָא בְּדִיוּקְנָא יְקָר, וּבְהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשַׁע וְתָאִיב לוֹן דְּאִינְהוּ פְּרִי עוֹבָדוֹי, וְעַל דָּא אִקְרוּן יִשְׂרָאֵל דְּאִית לוֹן נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין בְּנִין לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם, בָּנִים וַדַּאי אִיבָּא דְּעוֹבָדוֹי.

אָמַר רִבִּי יֵיסָא וְאֲפִילוּ אִנּוּן דִּבְהַאי עָלְמָא (דְּאַרְעָא), הֵיאַךְ. אָמַר לֵיהּ בְּגִין דִּי בְּפַלְגוּת לֵילְיָא כָּל אִנּוּן זַכָּאֵי קְשׁוֹט כֻּלְּהוּ מִתְעָרֵי לְמִקְרֵי בְּאוֹרַיְיתָא וּלְמִשְׁמַע תֻּשְׁבְּחָן דְּאוֹרַיְיתָא, וְהָא אִתְּמַר דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

שֶׁיּוֹשְׁבִים בִּמְדוֹרָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, בְּכֻלָּם מִשְׁתַּעֲשַׁע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה.

בֹּא רְאֵה, הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה צָרִיךְ אֶת הִתְעוֹרְרוּתוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וּכְשֶׁנִּשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים יוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלוֹת לְמַעְלָה, כֻּלָּן מִתְלַבְּשׁוֹת בָּאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה בִּדְמוּת נִכְבָּדָה, וּבָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ וְתָאֵב לָהֶם, שֶׁהֵם פְּרִי מַעֲשָׂיו, וְעַל זֶה נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לָהֶם נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת בָּנִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. בָּנִים וַדַּאי, פְּרִי מַעֲשָׂיו.

אָמַר רַבִּי יֵיסָא, אֲפִלּוּ אוֹתָם שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה [שֶׁל הָאָרֶץ]. אֵיךְ? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁבַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה כָּל אוֹתָם צַדִּיקֵי אֱמֶת, כֻּלָּם מִתְעוֹרְרִים לִקְרֹא בַתּוֹרָה וְלִשְׁמֹעַ

הוּא וְכָל אִנּוּן צַדִּיקַיָּא דִּבְגוֹ גִּנְתָּא דְּעֵדֶן כֻּלְּהוּ צַיְּיתִין לְקָלֵיהוֹן, וְחוּטָא דְּחֶסֶד אִתְמְשַׁךְ עֲלַיְיהוּ בִּימָמָא דִּכְתִיב, (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי.

וְעַל דָּא תֻּשְׁבְּחָן דְּסָלְקִין בְּלֵילְיָא קַמֵּיהּ דָּא תּוּשְׁבְּחָא שְׁלִים. תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּיִשְׂרָאֵל הֲווֹ סְגִירִין בְּבָתֵּיהוֹן כַּד קָטַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכוֹרֵיהוֹן דְּמִצְרָאֵי, הֲווֹ אֲמָרֵי הַלֵּילָא וְתֻשְׁבְּחָן קַמֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, דְּדָוִד מַלְכָּא הֲוָה קָם בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, דְּאִי תֵּימָא דְּהֲוָה יָתִיב אוֹ שָׁכִיב בְּעַרְסֵיהּ וְהֲוָה אָמַר שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן, לָא, אֶלָּא כְּמָה דִּכְתִיב (תהלים קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ. אָקוּם וַדַּאי בַּעֲמִידָה לְאִתְעַסְּקָא בְּשִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן דְּאוֹרַיְיתָא. וּבְגִין כָּךְ דָּוִד

לשון הקודש

אֶת תִּשְׁבְּחוֹת הַתּוֹרָה. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכָל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּתוֹךְ גַּן הָעֵדֶן כֻּלָּם מַקְשִׁיבִים לְקוֹלָם, וְחוּט שֶׁל חֶסֶד נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם בַּיּוֹם, שֶׁכָּתוּב (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי.

וְעַל כֵּן הַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁעוֹלוֹת בַּלַּיְלָה לְפָנָיו, זוֹ תִּשְׁבַּחַת שְׁלֵמָה. בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ סְגוּרִים בְּבָתֵּיהֶם כְּשֶׁהָרַג הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּבְכוֹרֵי מִצְרַיִם, הָיוּ אוֹמְרִים הַלֵּל וְתִשְׁבָּחוֹת לְפָנָיו.

בֹּא רְאֵה שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ הָיָה קָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, שֶׁאִם תֹּאמַר שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב אוֹ שׁוֹכֵב בְּמִטָּתוֹ וְהָיָה אוֹמֵר שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת – לֹא, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ. אָקוּם וַדַּאי בַּעֲמִידָה לְהִתְעַסֵּק בְּשִׁירוֹת

מַלְכָּא חַי לְעָלְמִין, וְאַפִּילוּ בְיוֹמֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא אִיהוּ מַלְכָּא. דְּהָא תְּנַן מַלְכָּא מְשִׁיחָא אִי מִן חַיָּיא הוּא דָּוִד שְׁמֵיהּ וְאִי מִן מֵתַיָּיא הוּא דָּוִד שְׁמֵיהּ, וְאִיהוּ הָוָה אִתְעַר בְּצַפְרָא עַד לָא יֵיתֵי דְּכְתִיב, (תהלים נז) עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר.

תָּא חֲזֵי, כָּל הַהוּא לֵילְיָא דְשָׁרָה הֲוַת לְגַבֵּיהּ דְּפַרְעֹה אָתוּ מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי לְזַמְּרָא לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְשִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן, אָמַר לְהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֻּלְּכוּ זִילוּ וְעֲבִידוּ מַכְתְּשִׁין רַבְּרְבִין בְּמִצְרָיִם, רְשִׁימוּ לְמַאן דְּאֲנָא זַמִּין לְמֶעְבַּד לְבָתָר, (דא) מַה כְּתִיב וַיְנַגַּע יְיָ אֶת פַּרְעֹה נְגָעִים גְּדוֹלִים וְגו'.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב וַיִּקְרָא פַרְעֹה לְאַבְרָם וְגו'. מֵנָּא הָוָה יָדַע, דְּהָא לָא כְּתִיב הָכָא כְּמָה דְּאִתְּמַר בַּאֲבִימֶלֶךְ

לשון הקודש

וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ דָּוִד הַמֶּלֶךְ חַי לְעוֹלָמִים, וַאֲפִלּוּ בִּימֵי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ הוּא מֶלֶךְ. שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, אִם מִן הַחַיִּים הוּא – דָּוִד שְׁמוֹ, וְאִם מִן הַמֵּתִים הוּא – דָּוִד שְׁמוֹ. וְהוּא הָיָה מִתְעוֹרֵר בַּבֹּקֶר בְּטֶרֶם יָבֹא, שֶׁכָּתוּב (שם נז) עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר.

בֹּא רְאֵה, כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה שֶׁשָּׁרָה הָיְתָה אֵצֶל פַּרְעֹה, בָּאוּ הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים לְזַמֵּר לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: כֻּלְּכֶם לְכוּ וַעֲשׂוּ מַכּוֹת גְּדוֹלוֹת בְּמִצְרַיִם, סִימָן לְמִי שֶׁאֲנִי עָתִיד לַעֲשׂוֹת אַחַר כָּךְ. זֶה מַה שֶּׁכָּתוּב וַיְנַגַּע ה' אֶת פַּרְעֹה נְגָעִים גְּדֹלִים וְגו'

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, וַיִּקְרָא פַרְעֹה לְאַבְרָם וְגו'. מִנַּיִן הָיָה יוֹדֵעַ, שֶׁהֲרֵי לֹא

דִּכְתִיב וְעַתָּה הָשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וְגוֹ', וְהָכָא לָא אָמַר לֵיהּ מִדִּי.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק הָא כְתִיב עַל דְּבַר שָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם. דְּהָכִי הֲווֹ אָמְרֵי לֵיהּ, עַל דְּבַר שָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם. דְּהָא לָא הָוָה מְמַלֵּיל עִמֵּיהּ כְּמָה דִּמְמַלֵּיל בַּאֲבִימֶלֶךְ, אֶלָּא בְּמִלָּה דָא אִתְּמַר וְלָא יַתִּיר, מַכְתְּשָׁא דָא עַל דְּבַר שָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם אִיהִי, וְלָא הָוָה מַלִּיל (דָּא) עִמֵּיהּ, כְּדֵין יָדַע (הוּא) דְּהָא אִתְּתֵיהּ דְּאַבְרָהָם אִיהִי, מִיָּד וַיִּקְרָא פַרְעֹה לְאַבְרָם וַיֹּאמֶר וְגוֹ'.

וַיְצַו עָלָיו פַּרְעֹה אֲנָשִׁים. לָמָּה בְּגִין דְּלָא יִקְרַב בַּר נַשׁ בְּהוּ לְאַבְאָשָׁא לוֹן. וַיְשַׁלְּחוּ אוֹתוֹ, לְוָיָיה עֲבָדוּ לֵיהּ בְּכָל אַרְעָא דְּמִצְרָיִם. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָכִי אַנְתְּ זַמִּין לְמֶעְבַּד לִבְנוֹי אַתְּ תּוֹזִיף לוֹן מֵאַרְעָךְ דִּכְתִיב,

לשון הקודש

כָּתוּב כָּאן כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּאֲבִימֶלֶךְ, שֶׁכָּתוּב וְעַתָּה הָשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וְגוֹ', וְכָאן לֹא אָמַר לוֹ דָּבָר? **אָמַר** רַבִּי יִצְחָק, הֲרֵי כָּתוּב עַל דְּבַר שָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם. שֶׁכָּךְ הָיוּ אוֹמְרִים לוֹ: עַל דְּבַר שָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם. שֶׁהֲרֵי לֹא הָיָה מְדַבֵּר עִמּוֹ כְּמוֹ שֶׁמְּדַבֵּר עִם אֲבִימֶלֶךְ, אֶלָּא בְּדָבָר זֶה נִתְבָּאֵר וְלֹא יוֹתֵר: הַמַּכָּה הַזּוֹ הִיא עַל דְּבַר שָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם. וְלֹא הָיָה מְדַבֵּר [זֶה] עִמּוֹ. אָז [הוּא] יָדַע שֶׁזּוֹ אִשְׁתּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם הִיא. מִיָּד – וַיִּקְרָא פַרְעֹה לְאַבְרָם וַיֹּאמֶר וְגוֹ'.

וַיְצַו עָלָיו פַּרְעֹה אֲנָשִׁים, לָמָּה? כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְרַב אָדָם לָהֶם לְהָרַע לָהֶם. וַיְשַׁלְּחוּ אוֹתוֹ, לְוָיָה עָשׂוּ לוֹ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: כָּךְ אַתָּה עָתִיד לַעֲשׂוֹת לְבָנָיו, אַתָּה תְּלַוֶּה

(שמות יג) **וַיְהִי בְשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת הָעָם דְּאוֹזִיף לוֹן מִכָּל אַרְעֵיהּ.**

אָמַר רִבִּי אַבָּא כָּל כָּךְ לָמָּה אִזְדַּמֵּן לֵיהּ לְאַבְרָהָם וּלְמַאי אִיצְטְרִיךְ, אֶלָּא בְּגִין לְגַדְּלָא שְׁמֵיהּ דְּאַבְרָהָם וְשָׁרָה בְּעָלְמָא, (דף פג ע"א) דְּאָפִילוּ בְּמִצְרָיִם דְּאִנּוּן חַרְשֵׁי עָלְמָא וְלָא הָוָה יְכִיל בַּר נָשׁ לְאִשְׁתְּזִיב מִנַּיְיהוּ. אִתְגַּדַּל אַבְרָהָם וְאִסְתַּלִּיק לְעֵילָא הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם, לְאָן אֲתַר הַנֶּגְבָּה. (וּמַאי הוּא וְאִשְׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ, אֶלָּא לְאוֹדָעָא דְּלָא גָּזְלוּ מִנֵּיהּ מִדָּעַם מֵאִנּוּן מַתְּנָן דְּיַהֲבוּ לֵיהּ בְּדִיל שָׂרָה דְּתֵהֵא לְמַלְכָּא)

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן תָּא חֲזֵי, כֹּלָּא רָזָא דְחָכְמְתָא אִיהוּ, וְקָא רָמֵז הָכָא בְּחָכְמְתָא וְדַרְגִּין דִּלְתַתָּא דְקָא נָחִית אַבְרָהָם לְעוּמְקַיָּיא דִלְהוֹן וְיָדַע לוֹן, וְלָא אִתְדַּבָּק בְּהוּ, וְתָב לְקַמֵּי מָרֵיהּ. וְלָא אִתְפַּתָּא בְּהוּ כְּאָדָם דְּכַד

לשון הקודש

אוֹתָם מֵאַרְצָךְ, שֶׁכָּתוּב (שמות יג) וַיְהִי בְשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת הָעָם, שֶׁלִּוָּה אוֹתָם מִכָּל אַרְצוֹ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּל כָּךְ לָמָּה הִזְדַּמֵּן לְאַבְרָהָם וּלְמַה הִצְטָרֵךְ? אֶלָּא כְּדֵי לְגַדֵּל אֶת שְׁמָם שֶׁל אַבְרָהָם וְשָׂרָה בָּעוֹלָם, שֶׁאֲפִלּוּ בְּמִצְרַיִם שֶׁהֵם מְכַשְּׁפֵי הָעוֹלָם, וְלֹא יָכוֹל הָיָה אָדָם לְהִנָּצֵל מֵהֶם, הִתְגַּדֵּל אַבְרָהָם וְהִתְעַלָּה לְמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם. לְאֵיזֶה מָקוֹם? הַנֶּגְבָּה [וּמַה זֶּה הוּא וְאִשְׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ? אֶלָּא לְהוֹדִיעַ שֶׁלֹּא גָּזְלוּ מִמֶּנּוּ דָּבָר מֵאוֹתָן מַתָּנוֹת שֶׁנָּתְנוּ לוֹ בִּשְׁבִיל שָׂרָה שֶׁתִּהְיֶה לַמֶּלֶךְ].

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֹּא רְאֵה, הַכֹּל הוּא סוֹד שֶׁל חָכְמָה, וְרָמַז כָּאן בַּחָכְמָה וְהַדַּרְגּוֹת שֶׁלְּמַטָּה שֶׁאַבְרָהָם יָרַד לְעָמְקָם וְיָדַע אוֹתָם, וְלֹא נִדְבַּק בָּהֶם, וְשָׁב לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, וְלֹא הִתְפַּתָּה בָּהֶם כְּאָדָם שֶׁכַּאֲשֶׁר

מָטָא לְהַהוּא דַּרְגָּא אִתְּפַּתָּא בְּנָחָשׁ וְגָרִים מוֹתָא לְעָלְמָא. וְלָא אִתְּפַּתָּא כְּנוֹחַ דְּכַד נָחַת וּמָטָא לְהַהוּא דַּרְגָּא מַה כְּתִיב, (בראשית ט) וַיִּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלֹה. אָהֳלֹה כְּתִיב בְּה"א.

אֲבָל בְּאַבְרָהָם מַה כְּתִיב וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם. דְּסָלִיק וְלָא נָחִית, וְתָב לְאַתְרֵיהּ לְדַרְגָּא עִלָּאָה דְּאִתְדַּבָּק בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא. וְעוֹבָדָא דָא הָוָה, בְּגִין לְאַחֲזָאָה חָכְמָתָא דְּאִתְקַיָּים בְּקִיּוּמָא שְׁלִים כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ וְלָא אִתְּפַּתָּא וְקָם בְּקִיּוּמָא וְתָב לְאַתְרֵיהּ. הַנֶּגְבָּה, דָּא דָרוֹם דַּרְגָּא עִלָּאָה דְּאִתְאַחִיד בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא דִּכְתִיב הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה. אוֹף הָכָא הַנֶּגְבָּה, אֲתַר דְּאִתְדַּבַּק בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא.

תָּא חֲזֵי, רָזָא דְּמִלָּה, אִי אַבְרָם לָא יֵיחוּת לְמִצְרָיִם וְלָא יִצְטָרֵף תַּמָּן בְּקַדְמִיתָא. לָא יְהֵא חוּלַק

לשון הקודש

הִגִּיעַ לַדַּרְגָּה הַהִיא הִתְפַּתָּה בַּנָּחָשׁ וְגָרַם מָוֶת לָעוֹלָם. וְלֹא הִתְפַּתָּה כְּמוֹ נֹחַ, שֶׁכַּאֲשֶׁר יָרַד וְהִגִּיעַ לַדַּרְגָּה הַהִיא מַה כָּתוּב? (בראשית ט) וַיִּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלֹה. אָהֳלֹה כָּתוּב בְּהֵ"א. אֲבָל בְּאַבְרָהָם מַה כָּתוּב? וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם. שֶׁעָלָה וְלֹא יָרַד, וְשָׁב לִמְקוֹמוֹ לְדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה שֶׁנִּדְבַּק בָּהּ בְּרִאשׁוֹנָה. וְהַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הָיָה כְּדֵי לְהַרְאוֹת הַחָכְמָה שֶׁהִתְקַיֵּם בְּקִיּוּם שָׁלֵם כָּרָאוּי לוֹ וְלֹא הִתְפַּתָּה, וְעָמַד בְּקִיּוּם וְשָׁב לִמְקוֹמוֹ. הַנֶּגְבָּה – זֶה הַדָּרוֹם, הַדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁנֶּאֱחַז בָּהּ בְּרִאשׁוֹנָה, שֶׁכָּתוּב הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה. אַף כָּאן הַנֶּגְבָּה – מָקוֹם שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ בָּרִאשׁוֹנָה.

בֹּא רְאֵה סוֹד הַדָּבָר, אִם אַבְרָם לֹא יֵרֵד

עַדְבֵיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּגַוְונָא דָא לִבְנוֹי כַּד בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד לֵיהּ (ד"א לוֹן) עַמָּא חָדָא עַמָּא שְׁלִים וּלְקָרְבָא לוֹן לְגַבֵּיהּ, אִי לָא נָחֲתוּ בְּקַדְמִיתָא לְמִצְרָיִם וְלָא יִצְטַרְפוּן תַּמָּן, לֹא הֲווֹ עַמָּא יְחִידָא דִילֵיהּ. כְּגַוְונָא דָא אִי לָא אִתְיְיהִיבַת אַרְעָא קַדִּישָׁא לִכְנַעַן בְּקַדְמִיתָא וְיִשְׁלוֹט בָּהּ לָא הֲוַת אַרְעָא חוּלְקֵיהּ וְעַדְבֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֹלָּא רָזָא חָדָא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה אָזִיל בְּאָרְחָא, וְהָוָה עִמֵּיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ וְרִבִּי אַבָּא וְרִבִּי יְהוּדָה. עַד דְּהֲווּ אָזְלֵי, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן תָּוַוהְנָא הֵיךְ בְּנֵי עָלְמָא לָא מַשְׁגִּיחִין לְמִנְדַּע מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא וְעָל מָה קָיְימֵי. פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה כו) נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ בַּלַּיְלָה אַף רוּחִי בְקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ וְאוֹקִימְנָא לֵיהּ.

לשון הקודש

לְמִצְרַיִם וְלֹא יִצְטָרֵף שָׁם בָּרִאשׁוֹנָה, לֹא יִהְיֶה חֵלֶק גּוֹרָלוֹ בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. כְּמוֹ זֶה לְבָנָיו, כְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לוֹ [ד"א לָהֶם] עַם אֶחָד, עַם שָׁלֵם, וּלְקָרְבָם אֵלָיו, אִם לֹא יֵרְדוּ בָּרִאשׁוֹנָה לְמִצְרַיִם וְלֹא יִזְדַּכְּכוּ שָׁם, לֹא הָיוּ הָעָם הַיְחִידִי שֶׁלּוֹ. כְּמוֹ כֵן אִם לֹא נִתְּנָה הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה לִכְנַעַן בָּרִאשׁוֹנָה וְיִשְׁלֹט בָּהּ, לֹא הָיְתָה הָאָרֶץ חֶלְקוֹ וְגוֹרָלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, וְרַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יְהוּדָה. בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, תְּמֵהַנִּי אֵיךְ בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא מַשְׁגִּיחִים לָדַעַת דִּבְרֵי תּוֹרָה וְעַל מָה עוֹמְדִים. פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כו) נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ בַּלַּיְלָה אַף רוּחִי בְקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ. הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ וּבֵאַרְנוּ אוֹתוֹ.

אֲבָל תָּא חֲזֵי, נַפְשָׁא דְּבַר נָשׁ, כָּד סָלִיק לְעַרְסֵיהּ, נָפְקַת מִגֵּיהּ וְסָלְקָא לְעֵילָא. וְאִי תֵימָא דְּכֻלְּהוּ סָלְקָאן. לָאו כָּל חַד וְחַד חָמֵי אַפֵּי מַלְכָּא, אֶלָּא נַפְשָׁא סָלְקָא וְלָא אִשְׁתָּאַר בָּהּ בַּהֲדֵי גּוּפָא בַּר חַד רְשִׁימוּ (נִשְׁמָה) דְּקִיסְטָא דְּחַיּוּתָא דִּלְבָּא.

וְנַפְשָׁא אָזְלָא וּבָעְיָא לְסָלְקָא. וְכַמָּה דַרְגִּין לְדַרְגִּין לְסָלְקָא, שָׁטָאת וְהִיא אִתְעָרְעַת בְּהַנֵּי קוּמִרִין טְהִירִין דִּמְסָאֲבוּתָא. אִי הִיא דְּכִיאַת דְּלָא אִסְתָּאֲבַת בִּימָמָא סָלְקָא לְעֵילָא. וְאִי לָאו דְּכִיאַת, אִסְתָּאֲבַת בֵּינַיְיהוּ וְאִתְדַּבְּקַת בְּהוּ וְלָא סָלְקָא יַתִּיר. וְתַמָּן מוֹדָעֵי לָהּ מִלִּין וְאִיהוּ אִתְדַּבְּקַת מֵאִנּוּן מִלִּין דִּזְמַן קָרִיב. וּלְזִמְנִין דְּחַיְיבִין בָּהּ וּמוֹדָעִין לָהּ מִלִּין כְּדִיבִין. וּכְדֵין אָזְלָא כְּהַאי גַּוְונָא כָּל לֵילְיָא עַד דְּיִתְעַר בַּר נָשׁ וְתָאבַת לְאַתְרָהּ. זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּיא דְּגָלֵי לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָזִין דִּילֵיהּ בְּחֶלְמָא

לשון הקודש

אֲבָל בֹּא רְאֵה, נֶפֶשׁ הָאָדָם, כְּשֶׁהוּא עוֹלֶה לְמִטָּתוֹ, יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ וְעוֹלָה לְמַעְלָה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁכֻּלָּן עוֹלוֹת – אֵין כָּל אֶחָד וְאֶחָד רוֹאֶה אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, אֶלָּא הַנֶּפֶשׁ עוֹלָה וְלֹא נִשְׁאָר בָּהּ עִם הַגּוּף, רַק רֹשֶׁם (נִשְׁמָה) שֶׁל הַמִּדָּה שֶׁל חַיּוּת הַלֵּב.

וְהַנֶּפֶשׁ הוֹלֶכֶת וְרוֹצָה לַעֲלוֹת. וְכַמָּה דְּרָגוֹת לִדְרָגוֹת לַעֲלוֹת, הִיא מִשׁוֹטֶטֶת וּפוֹגֶשֶׁת בַּקְּלִפּוֹת שֶׁל אוֹרוֹת הַטֻּמְאָה. אִם הִיא טְהוֹרָה, שֶׁלֹּא נִטְמְאָה בַּיּוֹם, עוֹלָה לְמַעְלָה. וְאִם לֹא טְהוֹרָה, נִטְמֵאת בֵּינֵיהֶם וְנִדְבֶּקֶת בָּהֶם וְלֹא עוֹלָה יוֹתֵר. וְשָׁם מוֹדִיעִים לָהּ דְּבָרִים, וְנִדְבֶּקֶת מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁל זְמַן קָרוֹב. וּלְפְעָמִים שֶׁצּוֹחֲקִים עָלֶיהָ וּמוֹדִיעִים לָהּ דְּבָרִים כּוֹזְבִים. וְאָז הוֹלֶכֶת כְּמוֹ זֶה כָּל הַלַּיְלָה עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר הָאִישׁ, וְשָׁבָה לִמְקוֹמָהּ. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים

בְּגִין דְּיִסְתַּמְּרוּן מִן דִּינָא. וַוי לְאִנּוּן חַיָּבֵי עָלְמָא דִּמְסָאֲבִין גַּרְמַיְיהוּ וְנַפְשַׁיְיהוּ.

תָּא חֲזֵי, אִנּוּן דְּלָא אִסְתָּאֲבוּ, כַּד סָלְקֵי בְּעַרְסַיְיהוּ, נַפְשָׁא סָלְקָא וְעָאלַת בֵּין כָּל הַנֵּי דַּרְגִּין בְּקַדְמִיתָא וְסָלְקָא וְלָא אִתְדַּבְּקַת בְּהוּ. וּלְבָתַר אָזְלָא וְשָׁטָאת וְסָלְקָא כְּפוּם אוֹרְחָהּ.

הַהִיא נַפְשָׁא דְּזָכָת לְסָלְקָא אִתְחַזְיָאת קַמֵּיהּ דִּסְבַר אַפֵּי יוֹמִין וְאִתְדַּבְּקַת בִּרְעוּתָא לְאִתְחַזָּאָה בְּתִיאוּבְתָּא עִלָּאָה לְמֶחֱמֵי בְּנוֹעַם מַלְכָּא וּלְבַקְּרָא בְּהֵיכָלֵיהּ. וְדָא הוּא בַּר נָשׁ דְּאִית לֵיהּ חוּלָקָא תָּדִיר בְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

וְדָא הִיא נַפְשָׁא דִּכְסִיפָא דִּילָהּ כַּד סָלְקָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (תָּדִיר), וְלָא אִתְדַּבְּקַת בְּהַנֵּי זִינִין טְהִירִין אַחֲרָנִין, וְהִיא אָזְלַת בָּתַר זִינָא קַדִּישָׁא בְּאַתְרָא (ד"א בָּתַר אַתְרָא) דְּנַפְקַת מִתַּמָּן. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ בַּלַּיְלָה.

לשון הקודש

שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְגַלֶּה לָהֶם סוֹדוֹתָיו בַּחֲלוֹם כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁמְרוּ מִן הַדִּין. אוֹי לְאוֹתָם רִשְׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁמְּטַמְּאִים עַצְמָם וְנַפְשָׁם.

בא רְאֵה, אוֹתָם שֶׁלֹּא נִטְמְאוּ, כְּשֶׁעוֹלִים לְמִטָּתָם, הַנֶּפֶשׁ עוֹלָה וְנִכְנֶסֶת בֵּין כָּל אוֹתָן הַדַּרְגּוֹת בָּרִאשׁוֹנָה, וְעוֹלָה וְלֹא נִדְבֶּקֶת בָּהֶן. אַחַר כָּךְ הוֹלֶכֶת וּמִשׁוֹטֶטֶת וְעוֹלָה כְּפִי דַּרְכָּהּ.

אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ שֶׁזּוֹכָה לַעֲלוֹת, נִרְאֵית לִפְנֵי סֵבֶר פְּנֵי הַיָּמִים, וְנִדְבֶּקֶת בְּרָצוֹן לְהֵרָאוֹת בִּתְשׁוּקָה עֶלְיוֹנָה לִרְאוֹת בְּנֹעַם הַמֶּלֶךְ וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ. וְזֶה הוּא הָאִישׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק תָּמִיד בָּעוֹלָם הַבָּא.

וְזוֹ הִיא הַנֶּפֶשׁ שֶׁהַכִּסּוּף שֶׁלָּהּ כְּשֶׁעוֹלָה בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא [תָּמִיד] וְלֹא נִדְבֶּקֶת בַּמִּינִים הַלָּלוּ אוֹרוֹת הָאֲחֵרִים, וְהִיא

בְּגִין לְמִרְדַּף בַּתְרָךְ וְלָא לְאִתְפַּתָּאָה בָתַר זִינָא אַחֲרָא נוּכְרָאָה.

תָּא חֲזֵי, נַפְשִׁי דָא נֶפֶשׁ דְּאִיהִי שָׁלְטָא בַּלַּיְלָה וּלְמִרְדַּף בָּתַר דַּרְגָּא. רוּחַ בַּיּוֹם, דִּכְתִיב נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ (דף פג ע"ב) בַּלַּיְלָה, דָּא נֶפֶשׁ דְּאִיהִי שָׁלְטָא בַּלַּיְלָה. אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ. דָּא רוּחַ דְּאִיהוּ שָׁלְטָא בִּימָמָא.

וְאִי תֵּימָא דִּתְרֵין דַּרְגִּין אִנּוּן בִּפְרוּדָא, לָאו הָכִי, דְּהָא דַּרְגָּא חַד אִנּוּן, וְאִנּוּן תְּרֵין בְּחִבּוּרָא חַד. וְחַד עִלָּאָה דְּשָׁלְטָא עֲלַיְיהוּ וְאִתְדַּבָּק בְּהוּ וְאִנּוּן בֵּיהּ (וְאִקְרוּן) וְאִתְקְרִיאַת נְשָׁמָה, וְכֻלְּהוּ דַּרְגִּין סָלְקָאן בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא, דְּכַד מִסְתַּכְּלָן אִלֵּין דַּרְגִּין יִסְתַּכֵּל בַּר נָשׁ בְּחָכְמָה עִלָּאָה, וְהַאי נְשָׁמָה עָיֵיל בְּהוּ וּמִתְדַּבְּקָן בָּהּ, וְכַד הַאי שָׁלְטָא כְּדֵין הַהוּא בַּר נָשׁ אִקְרֵי קָדוֹשׁ שְׁלִים מִכֹּלָּא. רְעוּתָא חָדָא לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

הוֹלֶכֶת אַחַר מִין קָדוֹשׁ בְּמָקוֹם [אַחַר מָקוֹם] שֶׁיּוֹצֵאת מִשָּׁם. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ בַּלַּיְלָה, כְּדֵי לִרְדֹּף אַחֲרֶיךָ וְלֹא לְהִתְפַּתּוֹת אַחַר מִין אַחֵר נָכְרִי.

בֵּא רְאֵה, נַפְשִׁי – זוֹ הַנֶּפֶשׁ שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בַּלַּיְלָה לִרְדֹּף אַחַר הַדַּרְגָּה שֶׁלָּהּ. הָרוּחַ בַּיּוֹם, שֶׁכָּתוּב נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ בַּלַּיְלָה, זוֹ הַנֶּפֶשׁ שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בַּלַּיְלָה. אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָ – זוֹ הָרוּחַ שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בַּיּוֹם.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁשְּׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן בְּפֵרוּד – לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי הֵן דַּרְגָּה אַחַת, וְהֵן שְׁתַּיִם בְּחִבּוּר אֶחָד, וְאַחַת עֶלְיוֹנָה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עֲלֵיהֶן וְנִדְבֶּקֶת בָּהֶן וְהֵן בָּהּ [וְנִקְרָאִים] וְנִקְרֶאת נְשָׁמָה. וְכָל הַדְּרָגוֹת עוֹלוֹת בְּסוֹד הַחָכְמָה. שֶׁכְּשֶׁמִּסְתַּכְּלִים עַל אֵלּוּ הַדְּרָגוֹת, יִסְתַּכֵּל הָאָדָם בַּחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, וְהַנְּשָׁמָה הַזּוֹ נִכְנֶסֶת בָּהֶם וְנִדְבָּקִים בָּהּ. וּכְשֶׁזֶּה שׁוֹלֵט, אָז אוֹתוֹ

נֶפֶ"ש אִיהוּ אִתְעָרוּתָא תַתָּאָה וְדָא סִמִיכָא בְּגוּפָא וְזָנַת לֵיהּ, וְגוּפָא אָחִיד בָּהּ וְהִיא אִתְאַחֲדַת בְּגוּפָא. לְבָתָר אִתְתַּקְנַת וְאִתְעֲבִידַת כְּרְסְיָיא לְאַשְׁרָאָה עָלָהּ רוּחַ בְּאִתְעָרוּתָא דְהַאי נֶפֶשׁ דְּאִתְאַחִידַת בְּגוּפָא, כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה לב) עַד יֵעָרֶה עָלֵינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם.

לְבָתָר דְּמִתַּקְנֵי תַרְוַוּיְיהוּ, זְמִינִין לְקַבְּלָא נְשָׁמָה. דְּהָא רוּחַ אִתְעֲבִיד כְּרְסְיָיא לְגַבֵּי נְשָׁמָה לְאַשְׁרָאָה עֲלֵיהּ, וְהַאי נְשָׁמָה אִיהִי סְתִימָא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא טְמִירָא דְכָל טְמִירִין. אִשְׁתְּכַח דְּאִית (לָהּ) כְּרְסְיָיא לְכְרְסְיָיא וְכְרְסְיָיא לְגַבֵּי עִלָּאָה עֲלַיְיהוּ. וְכַד תִּסְתַּכַּל בְּדַרְגִין תִּשְׁכַּח רָזָא דְחָכְמְתָא בְהַאי מִלָּה. וְכֹלָּא הוּא חָכְמְתָא לְאִתְדַּבְּקָא בְהַאי גַּוְונָא מִלִּין סְתִימִין.

תָּא חֲזֵי, נֶפֶשׁ אִיהִי אִתְעָרוּתָא תַתָּאָה דְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ

לשון הקודש

הָאִישׁ נִקְרָא קָדוֹשׁ, שָׁלֵם מִן הַכֹּל. רָצוֹן אֶחָד לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא.

הַנֶּפֶ"שׁ הִיא הִתְעוֹרְרוּת תַּחְתּוֹנָה, וְזוֹ סְמוּכָה בַּגּוּף וְזָנָה אוֹתוֹ, וְהַגּוּף אוֹחֵז בָּהּ וְהִיא אֲחוּזָה בַּגּוּף. אַחַר כָּךְ נִתְקֶנֶת וְנַעֲשֵׂית כִּסֵּא לְהַשְׁרוֹת עָלֶיהָ רוּחַ בְּהִתְעוֹרְרוּת הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת שֶׁנֶּאֱחֶזֶת בַּגּוּף, כַּכָּתוּב (ישעיה לב) עַד יֵעָרֶה עָלֵינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם.

לְאַחַר שֶׁמִּתַּקְנִים אֶת שְׁנֵיהֶם, עֲתִידִים לְקַבֵּל נְשָׁמָה, שֶׁהֲרֵי הָרוּחַ נַעֲשֵׂית כִּסֵּא לַנְּשָׁמָה לְהַשְׁרוֹת עָלֶיהָ, וְהַנְּשָׁמָה הַזּוֹ הִיא נִסְתֶּרֶת עֶלְיוֹנָה עַל הַכֹּל טְמוּנַת כָּל הַטְּמוּנִים. נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ (לָהּ) כִּסֵּא לַכִּסֵּא, וְכִסֵּא לָעֶלְיוֹן עֲלֵיהֶם. וּכְשֶׁתִּסְתַּכֵּל בַּדְּרָגוֹת, תִּמְצָא סוֹד הַחָכְמָה בַּדָּבָר הַזֶּה, וְהַכֹּל הִיא חָכְמָה לְהַדְבִּיק בַּגָּוֶן הַזֶּה דְּבָרִים נִסְתָּרִים.

בָּא רְאֵה, הַנֶּפֶשׁ הִיא הִתְעוֹרְרוּת תַּחְתּוֹנָה שֶׁנִּדְבֶּקֶת בַּגּוּף, כְּמוֹ הָאוֹר שֶׁל

בְּגוּפָא. כְּגַוְונָא דְנַהוֹרָא דְבוּצִינָא. דְּנַהוֹרָא תַּתָּאָה דְּאִיהִי אוּכְמָא אִתְדַּבְּקַת בִּפְתִילָה וְלָא אִתְפְּרַשׁ מִנָּהּ וְלָא אִתְתַּקְּנַת אֶלָּא בָּהּ. וְכַד אִתְתַּקְּנַת בַּפְּתִילָה אִתְעֲבִידַת כֻּרְסְיָיא לִנְהוֹרָא עִלָּאָה חִוָּורָא דְשַׁרְיָיא עַל הַהוּא נְהוֹרָא אוּכְמָא.

לְבָתָר כַּד מִתְתַּקְּנָן תַּרְוַוייְהוּ אִתְעֲבִידַת הַהוּא נְהוֹרָא חִוָּורָא כֻּרְסְיָיא לִנְהוֹרָא סְתִימָאָה דְּלָא אִתְחֲזֵי וְלָא אִתְיְידַע מַה דְשָׁרָא עַל הַהוּא נְהוֹרָא חִוָּורָא. וּכְדֵין נְהוֹרָא שְׁלִים. וְכָךְ הוּא בַּר נָשׁ דְּאִיהוּ שְׁלִים בְּכֹלָּא. וּכְדֵין אִקְרֵי קָדוֹשׁ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים טז) לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְגו'. כְּגַוְונָא דָא בְּרָזָא עִלָּאָה.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְעָאל אַבְרָהָם לְאַרְעָא, אִתְחֲזֵי לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה דְאִתְּמַר דִּכְתִיב לַיְיָ הַנִּרְאֶה אֵלָיו, וְקַבִּיל תַּמָּן נֶפֶשׁ וּבָנָה מִזְבֵּחַ לְהַהוּא

לשון הקודש

הַמָּאוֹר, שֶׁהָאוֹר הַתַּחְתּוֹן שֶׁהוּא שָׁחֹר, נִדְבָּק בַּפְּתִילָה וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנָּה וְלֹא נִתְקָן אֶלָּא בָּהּ. וּכְשֶׁנִּתְקָן בַּפְּתִילָה, נַעֲשָׂה כִּסֵּא לָאוֹר הָעֶלְיוֹן הַלָּבָן שֶׁשּׁוֹרֶה עַל אוֹתוֹ הָאוֹר הַשָּׁחֹר.

אַחַר כָּךְ כְּשֶׁשְּׁנֵיהֶם נִתְקָנִים, נַעֲשָׂה אוֹתוֹ אוֹר לָבָן כִּסֵּא לָאוֹר הַנִּסְתָּר שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה וְאֵינוֹ נוֹדָע מַה שֶּׁשָּׁרָה עַל אוֹתוֹ הָאוֹר הַלָּבָן, וְאָז הָאוֹר שָׁלֵם. וְכָךְ הָאָדָם שֶׁהוּא שָׁלֵם בַּכֹּל, וְאָז נִקְרָא קָדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים טז) לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְגו'. כְּמוֹ כֵן בְּסוֹד עֶלְיוֹן.

בָּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאַבְרָהָם נִכְנַס לָאָרֶץ, נִרְאָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לַה' הַנִּרְאֶה אֵלָיו, וְקִבֵּל שָׁם נֶפֶשׁ וּבָנָה מִזְבֵּחַ לַדַּרְגָּה הַהִיא. אַחַר כָּךְ הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ

דַרְגָּא. לְבָתָר הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה דְקַבִּיל רוּחַ. לְבָתָר (עד) דְּסָלִיק לְאִתְדַּבְּקָא גּוֹ נְשָׁמָה כְּדֵין וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיְיָ סְתָם, דָּא הִיא נְשָׁמָה דְאִיהִי סְתִימָא דְכָל סְתִימִין.

לְבָתָר יָדַע דְּבָעֵי לְאִצְטְרָפָא וּלְאִתְעַטְּרָא בְדַרְגִּין, מִיָּד וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה, וְאִשְׁתְּזִיב מִתַּמָּן. וְלָא אִתְפַּתָּא גּוֹ אִנּוּן טְהִירִין, וְאִתְצְרִיף וְתָב לְאַתְרֵיהּ. כֵּיוָן דְּנָחַת וְאִתְצְרִיף, מִיָּד וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם, סָלִיק וַדַּאי וְתָב לְאַתְרֵיהּ וְאִתְדַּבַּק בִּמְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה דִכְתִיב הַנֶּגְבָּה.

מִכָּאן וּלְהַלְאָה יָדַע אַבְרָהָם חָכְמָתָא עִלָּאָה וְאִתְדַּבַּק בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִתְעֲבִיד יָמִינָא דְעָלְמָא. כְּדֵין וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד בַּמִּקְנֶה בַכֶּסֶף וּבַזָּהָב. כָּבֵד מְאֹד בְּסִטְרָא דְמִזְרָח. בַּמִּקְנֶה בְסִטְרָא דְמַעֲרָב. בַּכֶּסֶף מִסִּטְרָא דְדָרוֹם. בַּזָּהָב מִסִּטְרָא דְצָפוֹן.

לשון הקודש

הַנֶּגְבָּה, שֶׁקִּבֵּל רוּחַ. אַחַר כָּךְ (עד) שֶׁעָלָה לְהִתְדַּבֵּק תּוֹךְ הַנִּשְׁמָה, אָז וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַה', סְתָם. זוֹ הִיא הַנִּשְׁמָה שֶׁהִיא נִסְתֶּרֶת כָּל הַנִּסְתָּרִים.

אַחַר כָּךְ יָדַע שֶׁצָּרִיךְ לְהִצָּרֵף וּלְהִתְעַטֵּר בַּדְּרָגוֹת, מִיָּד – וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה, וְנִצַּל מִשָּׁם, וְלֹא הִתְפַּתָּה תּוֹךְ אוֹתָם הָאוֹרוֹת, וְנִצְרַף וְשָׁב לִמְקוֹמוֹ. כֵּיוָן שֶׁיָּרַד וְנִצְרַף, מִיָּד – וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם. עָלָה וַדַּאי וְשָׁב לִמְקוֹמוֹ וְנִדְבַּק בָּאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁכָּתוּב הַנֶּגְבָּה.

מִכָּאן וְהָלְאָה יָדַע אַבְרָהָם הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה וְנִדְבַּק בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְנַעֲשָׂה הַיָּמִין שֶׁל הָעוֹלָם. אָז, וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד בַּמִּקְנֶה בַכֶּסֶף וּבַזָּהָב. כָּבֵד מְאֹד – בְּצַד הַמִּזְרָח. בַּמִּקְנֶה – בְּצַד הַמַּעֲרָב. בַּכֶּסֶף – מִצַּד הַדָּרוֹם. בַּזָּהָב – מִצַּד הַצָּפוֹן.

אָתוּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וְכֻלְּהוּ חַבְרַיָּא וּנְשָׁקוּ יְדוֹי. בְּכָה רִבִּי אַבָּא וְאָמַר וַוי וַוי כַּד תִּסְתַּלֵּק מִן עָלְמָא מָאן יַנְהִיר נְהוֹרָא דְאוֹרַיְיתָא. זַכָּאָה חוּלַקְהוֹן דְּחַבְרַיָּיא דְּשַׁמְעִין מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא אִלֵּין מִפּוּמָךְ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו, לְמִפְקָד אַתְרֵיהּ וְדַרְגּוֹי. לְמַסָּעָיו לְמַסָּעוֹ כְּתִיב, מָאן מַסָּעוֹ. דָּא דַרְגָּא קַדְמָאָה דְאִתְחֲזֵי לֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, כְּתִיב הָכָא מַסָּעוֹ וּכְתִיב הָתָם (מלכים א ו) אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסַּע נִבְנָה. וְהָא אוֹקִימְנָא אֶבֶן שְׁלֵמָה וַדָּאי. מַסַּע כְּמָה דְאִתְּמַר.

וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו. כָּל אִנּוּן דַּרְגִּין דַּרְגָּא בָתַר דַּרְגָּא כְּמָה דְאִתְּמַר. מִנֶּגֶב (דף פד ע"א) וְעַד בֵּית אֵל לְאַתְקָנָא אַתְרֵיהּ וּלְחַבְּרָא לוֹן בְּיִחוּדָא שְׁלִים. דְּהָא מִנֶּגֶב וְעַד בֵּית אֵל אִשְׁתְּכַח רָזָא דְחָכְמְתָא כְּדְקָא יְאוּת.

לשון הקודש

בָּאוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וְכָל הַחֲבֵרִים וְנִשְּׁקוּ אֶת יָדוֹ. בָּכָה רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, וַי וַי, כְּשֶׁתִּסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, מִי יָאִיר אֶת אוֹר הַתּוֹרָה? אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַחֲבֵרִים שֶׁשּׁוֹמְעִים דִּבְרֵי תוֹרָה הַלָּלוּ מִפִּיךָ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב. וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו, לִפְקֹד אֶת מְקוֹמוֹ וְדַרְגָּתוֹ. לְמַסָּעָיו – לְמַסָּעוֹ כָּתוּב, מִי הַמַּסָּעוֹ? זוֹ הַדַּרְגָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁרְאוּיָה לוֹ בָּרִאשׁוֹנָה. כָּתוּב כָּאן מַסָּעוֹ, וְכָתוּב שָׁם (מלכים–א ו) אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסַּע נִבְנָה. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶבֶן שְׁלֵמָה וַדַּאי. מַסָּע, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו, כָּל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת, דַּרְגָּה אַחַר דַּרְגָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. מִנֶּגֶב וְעַד בֵּית אֵל, לְתַקֵּן אֶת מְקוֹמוֹ וּלְחַבְּרָם בְּיִחוּד שָׁלֵם, שֶׁהֲרֵי מִנֶּגֶב וְעַד בֵּית אֵל נִמְצָא סוֹד הַחָכְמָה כָּרָאוּי.

אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אָהֳלֹה בַּתְּחִלָּה, אָהֳלֹה בְּהֵ"א, מָאן אָהֳלֹה, דָּא בֵּית אֵל. אֶבֶן שְׁלֵמָה כִּדְאֲמָרָן. תּוּ רְשִׁים וְאָמַר אֶל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם בָּרִאשׁוֹנָה דִּכְתִיב לַיְיָ הַנִּרְאֶה אֵלָיו. וּכְדֵין וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם בְּשֵׁם יְיָ. כְּדֵין אִתְדָּבַק בִּמְהֵימְנוּתָא שְׁלֵימָתָא.

תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא סָלִיק מִתַּתָּא לְעֵילָא דִּכְתִיב וַיֵּרָא יְיָ אֶל אַבְרָם. וּכְתִיב לַיְיָ הַנִּרְאֶה אֵלָיו. וְדָא הוּא דַּרְגָּא קַדְמָאָה כִּדְאֲמָרָן אֶבֶן שְׁלֵמָה (מַסַּע נִבְנָה וּכְתִיב לְמַסָּעָו). וּלְבָתַר הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה. דַּרְגָּא בָתַר דַּרְגָּא עַד דְּאִתְעַטַּר בַּדָּרוֹם חוּלָקֵיהּ וְעַדְבֵיהּ. לְבָתָר סָתִים מִלָּה כַּד סָלִיק וְאָמַר לַיְיָ סְתָם, דָּא עָלְמָא עִלָּאָה. וּמִתַּמָּן נָטִיל בְּדַרְגִּין וְנָחִית מֵעֵילָא לְתַתָּא וְאִתְדָּבַק כֹּלָּא בְּאַתְרֵיהּ כְּדְקָא יְאוּת.

לשון הקודש

אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אָהֳלֹה בַּתְּחִלָּה, אָהֳלֹה בְּהֵ"א. מִי אָהֳלֹה? זֶה בֵּית אֵל. אֶבֶן שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. עוֹד רָשַׁם וְאָמַר, אֶל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁכָּתוּב לַה' הַנִּרְאֶה אֵלָיו. וְאָז וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם בְּשֵׁם ה', אָז נִדְבַּק בָּאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה.

בֹּא רְאֵה, בָּרִאשׁוֹנָה עָלָה מִמַּטָּה לְמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב וַיֵּרָא ה' אֶל אַבְרָם, וְכָתוּב לַה' הַנִּרְאֶה אֵלָיו, וְזוֹ הַדַּרְגָּה הָרִאשׁוֹנָה כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ אֶבֶן שְׁלֵמָה (מַסַּע נִבְנָה, וְכָתוּב לְמַסָּעָו), וְאַחַר כָּךְ הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה, דַּרְגָּה אַחַר דַּרְגָּה, עַד שֶׁהִתְעַטֵּר בַּדָּרוֹם, חֶלְקוֹ וְגוֹרָלוֹ. אַחַר כָּךְ סָתַם הַדָּבָר כְּשֶׁעָלָה וְאָמַר לַה' סְתָם, זֶה הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וּמִשָּׁם נָסַע בַּדְּרָגוֹת וְיָרַד מִמַּעְלָה לְמַטָּה, וְהַכֹּל נִדְבַּק בִּמְקוֹמוֹ כָּרָאוּי.

וְהָכָא כַּד תִּסְתַּכֵּל בְּדַרְגִּין תִּשְׁכַּח רָזָא דְּחָכְמְתָא עִלָּאָה. מַה כְּתִיב וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו מִנֶּגֶב. מִסִּטְרָא דִּימִינָא שֵׁירוּתָא דְעָלְמָא עִלָּאָה סְתִימָא עֲמִיקָא לְעֵילָא עַד אֵין סוֹף, וְנָחִית דַּרְגָּא בָתַר דַּרְגָּא (עד) מִנֶּגֶב וְעַד בֵּית אֵל מֵעֵילָא לְתַתָּא.

וּכְתִיב וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם בְּשֵׁם יְיָ אַדְבַּק יְחוּדָא בְּאַתְרֵיהּ כְּדְקָא יְאוּת דִּכְתִיב אֶל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם בָּרִאשׁוֹנָה. מָאי אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם, דְּסָלִיק לָהּ מִתַּתָּא לְעֵילָא. וְהַשְׁתָּא נָחִית בְּדַרְגִּין מֵעֵילָא לְתַתָּא, בְּגִין דְּהִיא לָא תַעֲדֵי מֵאִנּוּן דַּרְגִּין עִלָּאִין, וְאִנּוּן לָא יַעֲדוּן מִנָּהּ, וְיִתְיַחֵד כֹּלָּא בְּיִחוּדָא חָדָא כְּדְקָא יָאוֹת.

כְּדֵין אִתְעַטַּר אַבְרָהָם וְהַוָּה חוֹלֵק עַדְבֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַדַּאי. זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא דְּמִתְעַטְּרֵי בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְהוּא מִתְעַטַּר בְּהוֹן. זַכָּאִין אִנּוּן

לשון הקודש

וְכָאן כְּשֶׁתִּסְתַּכֵּל בַּדַּרְגּוֹת, תִּמְצָא אֶת סוֹד הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה. מַה כָּתוּב? וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו מִנֶּגֶב. מִצַּד הַיָּמִין, רֵאשִׁית הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הַנִּסְתָּר הָעָמֹק לְמַעְלָה עַד אֵין סוֹף. וְיָרַד דַּרְגָּה אַחַר דַּרְגָּה (וְעַד) מִנֶּגֶב וְעַד בֵּית אֵל, מִמַּעְלָה לְמַטָּה.

וְכָתוּב וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם בְּשֵׁם ה׳. נִדְבַּק הַיִּחוּד בִּמְקוֹמוֹ כָּרָאוּי, שֶׁכָּתוּב אֶל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם בָּרִאשׁוֹנָה. מַה זֶּה אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם? שֶׁהֶעֱלָה אוֹתָהּ מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְעַכְשָׁו יָרַד בַּדַּרְגּוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא תָזוּז מֵאוֹתָן הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְהֵם לֹא יָזוּזוּ מִמֶּנָּה, וְיִתְיַחֵד הַכֹּל בְּיִחוּד אֶחָד כָּרָאוּי.

אָז הִתְעַטֵּר אַבְרָהָם וְהָיָה לְחֵלֶק גּוֹרָלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וַדַּאי. אַשְׁרֵיהֶם

בְּעָלְמָא דֵין וְזַכָּאִין אִנּוּן בְּעָלְמָא דְאָתֵי. עֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אָרֶץ. וּכְתִיב, (משלי ד) וְאוֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נוֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם.

אֲזָלוּ, כַּד מָטוּ בְּחַד בֵּי חֲקַל יָתְבוּ. פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר (תהלים כה) פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי וְגו'. הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, וְהָא אוֹקִימְנָא לֵיהּ בְּכַמָּה אֲתַר. אֲבָל בְּהַאי קְרָא מִלִּין סְתִימִין אִית בֵּיהּ. פְּנֵה אֵלַי. וְכִי דָוִד אָמַר פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי. אֶלָּא בְּגִין דַּרְגָּא דִילֵיהּ דְּאִיהוּ אִתְעַטַּר בֵּיהּ קָאָמַר. תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ, תְּנָה עֻזְּךָ דָּא עֹז עִלָּאָה כִּדְכְתִיב, (שמואל א ב) וְיִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ. מָאן מַלְכּוֹ דָּא מֶלֶךְ סְתָם מַלְכָּא מְשִׁיחָא. אוֹף הָכָא לְעַבְדֶּךָ דָּא מַלְכָּא מְשִׁיחָא כִּדְאָמְרָן מֶלֶךְ סְתָם.

וְהוֹשִׁיעָה לְבֶן אֲמָתֶךָ, וְכִי לָא הָוָה בְּרֵיהּ דְּיִשַׁי אִיהוּ

לשון הקודש

הַצַּדִּיקִים שֶׁמִּתְעַטְּרִים בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהוּא מִתְעַטֵּר בָּהֶם. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַבָּא. עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ, וְכָתוּב (משלי ד) וְאוֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נוֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם.

הָלְכוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְשָׂדֶה אֶחָד יָשְׁבוּ. פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים כה) פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי. בַּפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אוֹתוֹ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. אֲבָל בַּפָּסוּק הַזֶּה דְּבָרִים נִסְתָּרִים יֵשׁ בּוֹ. פְּנֵה אֵלַי – וְכִי דָוִד אָמַר פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי? אֶלָּא בַּעֲבוּר דַּרְגָּתוֹ שֶׁהוּא מִתְעַטֵּר בָּהּ הוּא אָמַר. (שם פו) תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ – תְּנָה עֻזְּךָ זֶה הָעֹז הָעֶלְיוֹן, כַּכָּתוּב (שמואל–א ב) וְיִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ. מִי מַלְכּוֹ? זֶה מֶלֶךְ סְתָם, מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. אַף כָּאן לְעַבְדֶּךָ זֶה מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ מֶלֶךְ סְתָם.

וְהוֹשִׁיעָה לְבֶן אֲמָתֶךָ – וְכִי לֹא הָיָה בֶּן יִשַׁי הוּא, עַד שֶׁאָמַר בַּשֵּׁם שֶׁל אִמּוֹ וְלֹא

עַד דְּאִיהוּ אָמַר בִּשְׁמָא דְּאִמֵּיהּ וְלָא בִּשְׁמָא דְּאַבּוֹי. אֶלָּא הָא אוֹקִימְנָא דְּכַד יֵיתֵי בַּר נָשׁ לְקַבֵּל מִלָּה עִלָּאָה לְאִדְכָּרָא, בָּעֵי לְמֵהַךְ בְּמִלָּה דְּאִיהוּ וַדָּאי. וְעַל דָּא אַדְכַּר לְאִמֵּיהּ וְלָא לְאַבּוֹי. וְתוּ הָא תָּנֵינָן (ד"א ל"ג דה"א) דְּדָא מֶלֶךְ כִּדְקָאֲמָרָן.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב וַיְהִי רִיב בֵּין רֹעֵי מִקְנֵה אַבְרָם, רִב כְּתִיב חָסֵר יוֹד, דְּבָעָא לוֹט לְמֶהֱדַר לְפוּלְחָנָא נוּכְרָאָה דְּפַלְחֵי יָתְבֵי אַרְעָא, וְסוֹפֵיהּ דִּקְרָא אוֹכַח דִּכְתִיב וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִיזִי אָז יוֹשֵׁב בָּאָרֶץ. וּמְנָלָן דְּלוֹט אַהֲדַר לְסָרְחָנֵיהּ לְפוּלְחָנָא נוּכְרָאָה, דִּכְתִיב וַיִּסַּע לוֹט מִקֶּדֶם. מָאי מִקֶּדֶם, מִקַּדְמוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם. כְּתִיב הָכָא וַיִּסַּע לוֹט מִקֶּדֶם וּכְתִיב וַיְהִי בְּנָסְעָם מִקֶּדֶם מַה לְּהַלָּן נְטִילוּ מִקַּדְמוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אוֹף הָכָא כֵּן.

לשון הקודש

בַּשֵּׁם שֶׁל אָבִיו? אֶלָּא הִנֵּה הֵקַמְנוּ, שֶׁכַּאֲשֶׁר יָבֹא אָדָם לְקַבֵּל דָּבָר עֶלְיוֹן לְהַזְכִּיר, צָרִיךְ לָלֶכֶת בְּדָבָר שֶׁהוּא וַדַּאי, וְעַל כֵּן הִזְכִּיר אֶת אִמּוֹ וְלֹא אֶת אָבִיו. וְעוֹד, הִנֵּה שָׁנִינוּ [שֶׁהֲרֵי] שֶׁזֶּה מֶלֶךְ כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב. וַיְהִי רִיב בֵּין רֹעֵי מִקְנֵה אַבְרָם, רִב כָּתוּב חָסֵר יוֹ"ד. שֶׁרָצָה לוֹט לַחֲזֹר לַעֲבוֹדָה הַזָּרָה שֶׁעוֹבְדִים יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ, וְסוֹף הַכָּתוּב מוֹכִיחַ, שֶׁכָּתוּב וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי אָז יֹשֵׁב בָּאָרֶץ. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁלּוֹט חָזַר לְסוּרוֹ הָרָע לַעֲבוֹדָה זָרָה? שֶׁכָּתוּב וַיִּסַּע לוֹט מִקֶּדֶם. מַהוּ מִקֶּדֶם? מִקַּדְמוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם. כָּתוּב כָּאן וַיִּסַּע לוֹט מִקֶּדֶם, וְכָתוּב וַיְהִי בְּנָסְעָם מִקֶּדֶם. מַה לְּהַלָּן נְסִיעָה מִקַּדְמוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם – אַף כָּאן כֵּן.

כֵּיוָן דְּיָדַע אַבְרָהָם דְּלוֹט לְהָכִי נָטֵי לְבֵיהּ. מִיָּד וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לוֹט וְגו' הִפָּרֶד נָא מֵעָלַי. לֵית אַנְתְּ כְּדַאי לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדָאי. כְּדֵין אִתְפְּרַשׁ אַבְרָהָם מִנֵּיהּ וְלָא בָּעָא לְמֵיהַךְ וּלְאִתְחַבָּרָא עִמֵּיהּ, דְּכָל מָאן דְּיִתְחַבַּר לְחַיָּיבָא סוֹפֵיהּ לְמֵיהַךְ אֲבַתְרֵיהּ וּלְאִתְעַנַּשׁ בְּגִינֵיהּ. (דף פד ע"ב)

מְנָלָן מִיהוֹשָׁפָט דְּאִתְחַבַּר עִם אַחְאָב וְאִלְמָלֵא זְכוּת דְּאֲבָהָן אִתְעַנַּשׁ תַּמָּן דִּכְתִיב, (דברי הימים ב יח) וַיִּזְעַק יְהוֹשָׁפָט. וּכְדֵין אִשְׁתְּזִיב דִּכְתִיב וַיְסִיתֵם אֱלֹהִים מִמֶּנּוּ. וְעַל דָּא לָא בָּעָא אַבְרָם לְמֵיהַךְ בַּהֲדֵיהּ דְּלוֹט. וְעִם כָּל דָּא לָא בָּעָא לוֹט לְמֶהֱדַר מִסּוּרְחָנֵיהּ אֶלָּא וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט אֶת כָּל כִּכַּר הַיַּרְדֵּן. וַיִּסַּע לוֹט מִקֶּדֶם אִתְנְטִיל מִן קַדְמָאָה דְּעָלְמָא וְלָא בָּעָא לְאִתְדַּבְּקָא בִּמְהֵימְנוּתָא שְׁלֵימָתָא כְּאַבְרָהָם.

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁיָּדַע אַבְרָהָם שֶׁלְּכָךְ נָטָה לִבּוֹ שֶׁל לוֹט, מִיָּד – וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לוֹט וְגו' הִפָּרֶד נָא מֵעָלַי. אֵינְךָ כְּדַאי לְהִתְחַבֵּר עִמִּי. אָז נִפְרַד מִמֶּנּוּ אַבְרָהָם וְלֹא רָצָה לָלֶכֶת וּלְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּתְחַבֵּר לָרָשָׁע, סוֹפוֹ לָלֶכֶת אַחֲרָיו וּלְהֵעָנֵשׁ בִּגְלָלוֹ.

מִנַּיִן לָנוּ? מִיהוֹשָׁפָט שֶׁהִתְחַבֵּר עִם אַחְאָב, וְאִלְמָלֵא זְכוּת אָבוֹת נֶעֱנַשׁ שָׁם, שֶׁכָּתוּב (דברי הימים–ב יח) וַיִּזְעַק יְהוֹשָׁפָט. וְאָז נִצַּל, שֶׁכָּתוּב וַיְסִיתֵם אֱלֹהִים מִמֶּנּוּ, וְעַל כֵּן לֹא רָצָה אַבְרָם לָלֶכֶת עִם לוֹט. וְעִם כָּל זֶה לֹא רָצָה לוֹט לַחֲזוֹר מִסּוּרוֹ הָרָע, אֶלָּא וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט אֵת כָּל כִּכַּר הַיַּרְדֵּן וַיִּסַּע לוֹט מִקֶּדֶם. נָסַע מִקַּדְמוֹנוֹ שֶׁל הָעוֹלָם, וְלֹא רָצָה לִדְבֹּק בֶּאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה כְּמוֹ אַבְרָהָם.

אַבְרָם יָשַׁב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. לְאִתְדַּבְּקָא בְּאַתְרָא דִּמְהֵימְנוּתָא וּלְמִנְדַּע חָכְמָתָא לְאִתְדַּבְּקָא בְּמָאֲרֵיהּ. וְלוֹט יָשַׁב בְּעָרֵי הַכִּכָּר וַיֶּאֱהַל עַד סְדוֹם. עִם אִנּוּן חַיָּיבִין דְּעָלְמָא דְּנִפְקוּ מִגּוֹ מְהֵימְנוּתָא דִּכְתִיב וְאַנְשֵׁי סְדוֹם רָעִים וְחַטָּאִים לַיְיָ מְאֹד. כָּל חַד אִתְפְּרַשׁ לְאָרְחֵיהּ כִּדְקָא יְאוּת. בְּגִין כָּךְ זַכָּאִין אִנּוּן חַבְרַיָּיא דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא יְמָמָא וְלֵילְיָא, וְחַבְרוּתָא דִלְהוֹן בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:

וַיְיָ אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הִפָּרֶד לוֹט מֵעִמּוֹ וְגוֹ'. רִבִּי אַבָּא פָּתַח (יונה א) וַיָּקָם יוֹנָה לִבְרוֹחַ תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי יְיָ וְגוֹ'. וַוי לְמַאן דְּאִסְתַּתַּר מִקַּמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּכְתִיב בֵּיהּ (ירמיה כג) הֲלֹא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֲנִי מָלֵא נְאֻם יְיָ וְהוּא אָתֵי לְמֶעֱרַק מִקַּמֵּיהּ.

לשון הקודש

אַבְרָם יָשַׁב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, לְהִדָּבֵק בִּמְקוֹם הָאֱמוּנָה וְלָדַעַת הַחָכְמָה לְהִדָּבֵק בְּרִבּוֹנוֹ. וְלוֹט יָשַׁב בְּעָרֵי הַכִּכָּר וַיֶּאֱהַל עַד סְדֹם, עִם אוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁיָּצְאוּ מִתּוֹךְ הָאֱמוּנָה, שֶׁכָּתוּב וְאַנְשֵׁי סְדֹם רָעִים וְחַטָּאִים לַה' מְאֹד. כָּל אֶחָד נִפְרַד לְדַרְכּוֹ כָּרָאוּי. מִשּׁוּם כָּךְ אַשְׁרֵיהֶם הַחֲבֵרִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה יוֹמָם וָלַיְלָה, וְהַחֲבֵרוּת שֶׁלָּהֶם עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. **וה'** אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הִפָּרֶד לוֹט מֵעִמּוֹ וְגוֹ'. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (יונה א) וַיָּקָם יוֹנָה לִבְרֹחַ תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי ה' וְגוֹ'. אוֹי לְמִי שֶׁמִּסְתַּתֵּר מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (ירמיה כג) הֲלוֹא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֲנִי מָלֵא נְאֻם ה', וְהוּא בָּא לִבְרֹחַ מִלְּפָנָיו?!

אֶלָּא כְּתִיב, (שיר השירים ב) יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה. יוֹנָתִי דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע דָּא יְרוּשָׁלֵם דְּאִיהִי סָלְקָא עַל כָּל עָלְמָא. מַה סֶּלַע אִיהִי עִלָּאָה וְתַקִּיפָא עַל כֹּלָּא אוֹף יְרוּשָׁלֵם אִיהִי עִלָּאָה וְתַקִּיפָא עַל כֹּלָּא. בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה דָּא (בית המקדש) אֲתַר דְּאִקְרֵי בֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים לְבָא דְּכָל עָלְמָא.

וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה בְּגִין דְּתַמָּן הֲוַת שְׁכִינְתָּא מִסְתַּתְּרָא כְּאִתְּתָא דְּאִיהִי צְנוּעָה לְבַעֲלָהּ וְלָא נָפְקָא מִבֵּיתָא לְבַר. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קכח) אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ וְגוֹ'. כָּךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לָא שָׁרְיָא לְבַר מֵאַתְרָהָא בִּסְתִירוּ דְּדַרְגָּא אֶלָּא בִּזְמָנָא דְּגָלוּתָא דְּאִיהוּ בְּגוֹ גָּלוּתָא, וּבְגִין דְּאִיהִי בְּגָלוּתָא, שְׁאַר עַמִּין אִית לוֹן טִיבוּ וְשַׁלְוָה יַתִּיר.

לשון הקודש

אֶלָּא כָּתוּב (שיר ג) יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה. יוֹנָתִי – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהִיא עוֹלָה עַל כָּל הָעוֹלָם. מָה הַסֶּלַע הוּא עֶלְיוֹן וְחָזָק עַל הַכֹּל, אַף יְרוּשָׁלַיִם הִיא עֶלְיוֹנָה וַחֲזָקָה עַל הַכֹּל. בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה – זֶה (בית המקדש) הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא בֵּית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים, הַלֵּב שֶׁל כָּל הָעוֹלָם.

וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם הָיְתָה הַשְּׁכִינָה נִסְתֶּרֶת, כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁהִיא צְנוּעָה לְבַעְלָהּ וְאֵין יוֹצֵאת מִבֵּיתָהּ הַחוּצָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכח) אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ וְגוֹ'. כָּךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֵינָהּ שׁוֹרָה מִחוּץ לִמְקוֹמָהּ בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁל הַגָּלוּת שֶׁהִיא בְּתוֹךְ הַגָּלוּת. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא בַּגָּלוּת, לִשְׁאָר הָעַמִּים יֵשׁ טוֹבָה וְשַׁלְוָה יוֹתֵר.

תָּא חֲזֵי, בְּזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל שַׁרְיָין עַל אַרְעָא קַדִּישָׁא כֹּלָּא הָוָה מִתְתַּקֵּן כְּדְקָא יָאוּת, וְכֻרְסְיָיא שְׁלִים עֲלַיְיהוּ, וְעַבְדֵּי פּוּלְחָנָא וּבָקַע אֲוִירִין דְּעָלְמָא וְסָלִיק הַהוּא פּוּלְחָנָא לְעֵילָא לְאַתְרֵיהּ, בְּגִין דְּאַרְעָא לָא אִתְתַּקְנַת לְפוּלְחָנָא אֶלָּא לְיִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדַיְיהוּ. וּבְגִין כָּךְ שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת הֲווֹ מִתְרַחֲקֵי דְּלָא הֲווֹ שָׁלְטִין בָּהּ כִּדְהַשְׁתָּא בְּגִין דְּלָא אִתְּזָנוּ אֶלָּא מִתַּמְצִית.

וְאִי תֵּימָא הָא חָמֵינָן כַּמָּה מַלְכִין הֲווֹ דְּשַׁלִּיטִין בְּזִמְנָא דְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּים עַל עָלְמָא. תָּא חֲזֵי, בְּבֵית רִאשׁוֹן עַד לָא סְאִיבוּ יִשְׂרָאֵל אַרְעָא, לָא הֲווֹ שָׁלְטִין שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אֶלָּא אִתְּזָנוּ מִתַּמְצִית וּבָהּ הֲווֹ שָׁלְטִין וְלָאו כָּל כָּךְ. כֵּיוָן דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל וְסָאִיבוּ אַרְעָא כְּדֵין כַּבְיָכוֹל דָּחוּ לָהּ לִשְׁכִינְתָּא מֵאַתְרָהּ וְאִתְקָרְבַת לְדוּכְתָּא אַחֲרָא, וּכְדֵין שָׁלְטִין שְׁאַר עַמִּין וְאִתְיְיהִיב לוֹן רְשׁוּ לְשַׁלְטָאָה.

לשון הקודש

בא רְאֵה, בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל שׁוֹרִים בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, הַכֹּל הָיָה מִתְקָן כָּרָאוּי, וְהַכִּסֵּא שָׁלֵם עֲלֵיהֶם, וְעוֹשִׂים אֶת הָעֲבוֹדָה, וּבוֹקֵעַ הָאֲוִירִים שֶׁל הָעוֹלָם. וְאוֹתָהּ הָעֲבוֹדָה עוֹלָה לְמַעְלָה בִּמְקוֹמָהּ, מִשּׁוּם שֶׁהָאָרֶץ לֹא הִתְתַּקְּנָה לָעֲבוֹדָה אֶלָּא לְיִשְׂרָאֵל לְבַדָּם. וּמִשּׁוּם כָּךְ שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עַכּוּ"ם הָיוּ מִתְרַחֲקִים, שֶׁלֹּא הָיוּ שׁוֹלְטִים בָּהּ כְּמוֹ עַכְשָׁו, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִזּוֹנוּ אֶלָּא מֵהַתַּמְצִית.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי רָאִינוּ כַּמָּה מְלָכִים הָיוּ שֶׁשָּׁלְטוּ בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם עַל הָעוֹלָם – בֹּא רְאֵה, בְּבֵית רִאשׁוֹן, כְּשֶׁטֶּרֶם טִמְּאוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ, לֹא הָיוּ שׁוֹלְטִים שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עַכּוּ"ם, אֶלָּא נִזּוֹנוּ מִן הַתַּמְצִית, וּבָהּ הָיוּ שׁוֹלְטִים

תָּא חֲזֵי, אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל לָא שַׁלִּיט עֲלָהּ מִמַּנָּא אַחֲרָא בַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי. וּבְשַׁעֲתָא דְחָאבוּ יִשְׂרָאֵל וְהֲווּ מִקַּטְּרִין לְטַעֲוָון אַחֲרָנִין בְּגוֹ אַרְעָא, כַּבְיָכוֹל אִדַּחְיָיא שְׁכִינְתָּא מֵאַתְרָהּ וּמָשְׁכֵי וּמְקַטְּרֵי לְאִתְקַשְׁרָא טַעֲוָון אָחֲרָן גּוֹ שְׁכִינְתָּא, וּכְדֵין אִתְיְהִיב לוֹן שָׁלְטָנוּתָא, בְּגִין דִּקְטֹרֶת קִטְרָא הוּא לְאִתְקַטָּרָא. וּכְדֵין שָׁלְטוּ שְׁאַר עַמִּין, וּבָטְלוּ נְבִיאִים, וְכָל אִנּוּן דַּרְגִּין עִלָּאִין לָא שָׁלְטוּ בְּאַרְעָא.

וְלָא אַעֲדִיו שָׁלְטָנוּתָא דִשְׁאָר עַמִּין בְּגִין דְּאִנּוּן מָשְׁכוּ לִשְׁכִינְתָּא לְגַבֵּיהוּ. וְעַל דָּא בְּבֵית שֵׁנִי הָא שׁוּלְטָנוּתָא מִשְׁאָר עַמִּין לָא אַעֲדִיו וְכָל שֶׁכֵּן בְּגָלוּתָא דִשְׁכִינְתָּא בִשְׁאָר עַמִּין אֲתַר דִשְׁאָר מִמַּנָּן שָׁלְטִין וּבְגִין כָּךְ כֻּלְּהוּ יַנְקִין מִן שְׁכִינְתָּא דְאִתְקְרִיבַת גַּבֵּיהוּ.

לשון הקודש

וְלֹא כָּל כָּךְ. כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְטִמְּאוּ אֶת הָאָרֶץ, אָז כִּבְיָכוֹל דָּחוּ אֶת הַשְּׁכִינָה מִמְּקוֹמָהּ, וְהִתְקָרְבָה לַמָּקוֹם הָאַחֵר, וְאָז שָׁלְטוּ שְׁאָר הָעַמִּים וְנִתְּנָה לָהֶם הָרְשׁוּת לִשְׁלֹט.

בֹּא רְאֵה, עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא שׁוֹלֵט מְמֻנֶּה אַחֵר פְּרָט לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לְבַדּוֹ. וּבְשָׁעָה שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ מְקַטְּרִים לָעֲבוֹדָה הַזָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הָאָרֶץ, כִּבְיָכוֹל נִדְּחָתָה הַשְּׁכִינָה מִמְּקוֹמָהּ, וּמוֹשְׁכִים וּמְקַטְּרִים לִקְשֹׁר עֲבוֹדָה זָרָה לְתוֹךְ הַשְּׁכִינָה, וְאָז נִתְּנָה לָהֶם הַשְּׁלִיטָה, מִשּׁוּם שֶׁקְּטֹרֶת הִיא קֶשֶׁר לְהִתְקַשֵּׁר, וְאָז שָׁלְטוּ שְׁאָר הָעַמִּים וּבָטְלוּ נְבִיאִים, וְכָל אוֹתָן הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת לֹא שָׁלְטוּ בָּאָרֶץ. **וְלֹא** הֵסִירוּ אֶת שְׁלִיטַת שְׁאָר הָעַמִּים, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מָשְׁכוּ אֶת הַשְּׁכִינָה אֲלֵיהֶם. וְעַל זֶה הִנֵּה בְּבֵית שֵׁנִי לֹא סָרָה הַשְּׁלִיטָה מִשְּׁאָר הָעַמִּים, וְכָל שֶׁכֵּן בַּגָּלוּת שֶׁשְּׁכִינָה בִּשְׁאָר הָעַמִּים, הַמָּקוֹם שֶׁשָּׁם שׁוֹלְטִים שְׁאָר הַמְּמֻנִּים. וּמִשּׁוּם כָּךְ כֻּלָּם יוֹנְקִים מִן הַשְּׁכִינָה שֶׁנִּקְרֶבֶת אֲלֵיהֶם.

וְעַל (דף פה ע"א) **דָּא בְּזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל הֲווֹ שָׁרָאן עַל אַרְעָא וּפָלְחֵי פּוּלְחָנָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁכִינְתָּא הֲוַת צְנוּעָה בֵּינַיְיהוּ וְלָא נָפְקַת מִגּוֹ בֵּיתָא לְבַר בְּאִתְגַּלְיָיא. וּבְגִין כָּךְ כָּל אִנּוּן נְבִיאִים דְּהֲווּ בְּהַהוּא זִמְנָא לָא נָטְלוּ נְבוּאָה אֶלָּא בְּאַתְרָהּ כִּדְקָאֲמָרָן. וּבְגִין כָּךְ יוֹנָה הָוָה עָרַק לְבַר מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, דְּלָא יִתְגְּלֵי עֲלֵיהּ נְבוּאָה וְלָא יְהַךְ בִּשְׁלִיחוּתָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.**

וְאִי תֵּימָא הָא חֲמֵינָן דְּאִתְגַּלְיָיא שְׁכִינְתָּא בְּבָבֶל דְּאִיהוּ לְבַר. הָא אוֹקִימְנָא דִּכְתִיב, (יחזקאל א) הָיֹה הָיָה, דְּהֲוָה מַה דְּלָא הָוָה מִן קַדְמַת דְּנָא מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְהַהִיא נְבוּאָה לְשַׁעֲתָא הֲוַת וּכְתִיב עַל נְהַר כְּבָר, נָהָר דִּכְבָר הָוָה מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, וּשְׁכִינְתָּא אִתְגַּלְיָיא תָּדִיר עֲלֵיהּ דִּכְתִיב, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְגוֹ'.**

לשון הקודש

וְעַל זֶה, בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ שְׁרוּיִים עַל הָאָרֶץ וְעוֹבְדִים אֶת עֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַשְּׁכִינָה הָיְתָה צְנוּעָה בֵּינֵיהֶם, וְלֹא יָצְאָה מִתּוֹךְ בֵּיתָהּ הַחוּצָה בַּגָּלוּי. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כָּל אוֹתָם הַנְּבִיאִים שֶׁהָיוּ בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, לֹא נָטְלוּ נְבוּאָה אֶלָּא בִּמְקוֹמָהּ, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ יוֹנָה הָיָה בּוֹרֵחַ מִחוּץ לְאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִתְגַּלֶּה עָלָיו הַנְּבוּאָה, וְלֹא יֵלֵךְ בַּשְּׁלִיחוּת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי רָאִינוּ שֶׁהִתְגַּלְּתָה הַשְּׁכִינָה בְּבָבֶל, שֶׁהִיא בַּחוּץ – הִנֵּה פֵּרַשְׁנוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) הָיֹה הָיָה, שֶׁהָיָה מַה שֶּׁלֹּא הָיָה מִלִּפְנֵי כֵן מִיּוֹם שֶׁנִּבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהַנְּבוּאָה הַהִיא הָיְתָה לְשַׁעְתָּהּ. וְכָתוּב עַל נְהַר כְּבָר, הַנָּהָר שֶׁכְּבָר הָיָה מִן הַיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְהַשְּׁכִינָה תָּמִיד הִתְגַּלְּתָה עָלָיו, שֶׁכָּתוּב

(שֵׁם הָאֶחָד וְגוֹ') וְדָא אִיהוּ חַד מִינַיְיהוּ.

וְתַמָּן אִתְגַּלְיָיא שְׁכִינְתָּא לְפוּם שַׁעֲתָא דְּאִצְטְרִיכוּ לָהּ יִשְׂרָאֵל לְפוּם צַעֲרַיְיהוּ. אֲבָל בְּזִמְנָא אַחֲרָא לָא אִתְגַּלְיָיא. וּבְגִין כָּךְ יוֹנָה בְּגִין דְּלָא תִשְׁרֵי עֲלוֹי שְׁכִינְתָּא וְלָא תִתְגְּלֵי עֲלֵיהּ, אָזַל מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא וְעָרַק. הָדָא הוּא דִכְתִיב (יונה א) מִלִּפְנֵי יְיָ. וּכְתִיב כִּי יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי מִלִּפְנֵי יְיָ הוּא בוֹרֵחַ.

תָּא חֲזֵי, כְּמָה דִשְׁכִינְתָּא לָא אִתְגַּלְיָא אֶלָּא בְּאַתְרָא דְּאִתְחֲזֵי לָהּ, אוֹף הָכִי לָא אִתְחֲזֵי וְלָא אִתְגַּלְיָא אֶלָּא בְּבַר נָשׁ דְּאִתְחֲזֵי לָהּ. דְּהָא מִן יוֹמָא דְסָלִיק עַל רְעוּתֵיהּ דְּלוֹט לְאִתְהַפְּכָא בְּסָרְחָנֵיהּ, אִסְתַּלְּקַת רוּחָא קַדִּישָׁא מֵאַבְרָהָם. וְכַד אִסְתַּלַּק לוֹט מִנֵּיהּ, מִיָּד שָׁרָא רוּחַ קֻדְשָׁא בְּדוּכְתֵּיהּ הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיְיָ אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הִפָּרֶד לוֹט מֵעִמּוֹ וְגוֹ'.

לשון הקודש

(בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְגוֹ' (שֵׁם הָאֶחָד וְגוֹ'), וְזֶה הוּא אֶחָד מֵהֶם.

וְשָׁם נִגְלְתָה הַשְּׁכִינָה לְפִי שָׁעָה שֶׁהִצְטָרְכוּ אוֹתָהּ יִשְׂרָאֵל לְפִי צַעֲרָם, אֲבָל בִּזְמַן אַחֵר לֹא הִתְגַּלְתָּה. וּמִשּׁוּם כָּךְ יוֹנָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִשְׁרֶה עָלָיו הַשְּׁכִינָה וְלֹא תִתְגַּלֶּה עָלָיו, הָלַךְ מֵאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ וּבָרַח. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יונה א) מִלִּפְנֵי ה'. וְכָתוּב כִּי יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי מִלִּפְנֵי ה' הוּא בֹרֵחַ

בֹּא רְאֵה, כְּמוֹ שֶׁהַשְּׁכִינָה לֹא מִתְגַּלָּה אֶלָּא בְּמָקוֹם הָרָאוּי לָהּ, אַף כָּךְ לֹא רְאוּיָה וְלֹא מִתְגַּלָּה אֶלָּא בְּאָדָם שֶׁרָאוּי לָהּ. שֶׁהֲרֵי מִיּוֹם שֶׁעָלָה עַל רְצוֹנוֹ שֶׁל לוֹט לְהִתְהַפֵּךְ לְסוּרוֹ הָרָע, הִסְתַּלְּקָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מֵאַבְרָהָם. וּכְשֶׁהִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ לוֹט, מִיָּד שָׁרְתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בִּמְקוֹמָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַה' אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הִפָּרֶד לוֹט מֵעִמּוֹ וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּחָמָא אַבְרָהָם דְּלוֹט הָוָה תָּב לְסִרְחָנֵיהּ, הָוָה דָּחִיל אַבְרָהָם. אָמַר דִּילְמָא חַס וְשָׁלוֹם בְּגִין חַבְרוּתָא דְּדָא אֲבִידְנָא בְּגִינֵיהּ חוּלָקָא קַדִּישָׁא דְּאַעֲטַר לִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כֵּיוָן דְּאִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ אָמַר לֵיהּ שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה שָׁם.

מָאי מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה שָׁם דְּאִתְדַּבְּקַת בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא וְאִתְעַטְּרַת בְּהֵימְנוּתָא שְׁלֵימְתָא. צָפוֹנָה וָנֶגְבָּה וָקֵדְמָה וָיָמָּה. אִלֵּין אִנּוּן מַסְעָיו דְּהֲווּ בְּקַדְמִיתָא דִּכְתִיב וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו. וּכְתִיב הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה. אִלֵּין דַּרְגִּין עִלָּאִין דְּאִתְעַטַּר בִּמְהֵימְנוּתָא שְׁלֵימְתָא בְּקַדְמִיתָא.

וּכְדֵין אִתְבַּשַּׁר דְּלָא יַעֲדֵי מִנֵּיהּ וּמִן בְּנוֹי לְעָלְמִין דִּכְתִיב כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רוֹאֶה. מָאי אֲשֶׁר אַתָּה רוֹאֶה. דָּא דַּרְגָּא קַדְמָאָה דְּאִתְגַּלְיָא לֵיהּ כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר לַיְיָ הַנִּרְאָה אֵלָיו. וּבְגִין כָּךְ אֲשֶׁר אַתָּה רוֹאֶה

לשון הקודש

בא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁרָאָה אַבְרָהָם שֶׁלּוֹט הָיָה שָׁב לְסוּרוֹ הָרָע, הָיָה פּוֹחֵד אַבְרָהָם. אָמַר, אוּלַי חַס וְשָׁלוֹם מִשּׁוּם הַחֲבֵרוּת עִם זֶה אֹבַדְתִּי בִּגְלָלוֹ אֶת הַחֵלֶק הַקָּדוֹשׁ שֶׁעִטֵּר אוֹתִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כֵּיוָן שֶׁנִּפְרַד מִמֶּנּוּ, אָמַר לוֹ, שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה שָׁם.

כְּמוֹ מַה זֶּה מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה שָׁם? שֶׁנִּדְבַּקְתָּ בּוֹ בַּתְּחִלָּה וְהִתְעַטַּרְתָּ בָּאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה. צָפוֹנָה וָנֶגְבָּה וָקֵדְמָה וָיָמָּה – אֵלּוּ הֵם מַסָּעָיו שֶׁהָיוּ בַּתְּחִלָּה, שֶׁכָּתוּב וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו. וְכָתוּב הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה – אֵלּוּ הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁהִתְעַטֵּר בָּאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה בַּתְּחִלָּה.

וְאָז הִתְבַּשֵּׂר שֶׁלֹּא תָּזוּז מִמֶּנּוּ וּמִבָּנָיו לְעוֹלָמִים, שֶׁכָּתוּב כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה. מַה זֶּה אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה? זוֹ הַדַּרְגָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהִתְגַּלְּתָה לוֹ, כְּמוֹ

בְּגִין דְּדַרְגָּא דָא קַדְמָאָה אִתְכְּלִיל מִכֻּלְּהוּ דַרְגִּין וְכֻלְּהוּ אִתְחֲזוּן בֵּיהּ, וּבְגִין כָּךְ כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רוֹאֶה וְגוֹ'.

רִבִּי אֶלְעָזָר אִעְרַע בְּבֵי אוּשְׁפִּיזָא בְּלוּד, וְהֲוָה עִמֵּיהּ רִבִּי חִזְקִיָּה. קָם בְּלֵילְיָא לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, קָם רִבִּי חִזְקִיָּה גַּבֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר בְּקִיסְטְרָא דְקוּסְטָא חַבְרַיָּיא שְׁכִיחֵי.

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר (שיר השירים ב) כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר וְגוֹ'. כְּתַפּוּחַ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ חָמִיד וּמִתְעַטַּר בְּגַוְונוֹי מִכָּל שְׁאַר אִילָנִין דְּלָא אִית דְּדָמֵי לֵיהּ. רָשִׁים אִיהוּ מִכֹּלָּא, רָשִׁים הוּא דְּלֵית אַחֲרָא כַּוָּתֵיהּ. בְּגִינֵי כָּךְ בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי. בְּצִלּוֹ וְלָא בְּצִלָּא אַחֲרָא. בְּצִלּוֹ וְלָא בְּצִלָּא דִשְׁאָר מְמַנָּן. חִמַּדְתִּי, אֵימָתַי, מִן יוֹמָא דְהֲוָה אַבְרָהָם בְּעָלְמָא דְּאִיהוּ חָמִיד

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר לַה' הַנִּרְאֶה אֵלָיו. וּמִשּׁוּם כָּךְ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה, מִשּׁוּם שֶׁהַדַּרְגָּה הָרִאשׁוֹנָה הַזּוֹ נִכְלֶלֶת מִכָּל הַדַּרְגּוֹת וְכֻלָּן נִרְאוֹת בָּהּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה וְגוֹ'.

רַבִּי אֶלְעָזָר נִקְלַע לְבֵית אַכְסַנְיָה בְּלוּד, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי חִזְקִיָּה. קָם בַּלַּיְלָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. קָם רַבִּי חִזְקִיָּה אֵלָיו. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, הַחֲבֵרִים נִמְצָאִים בְּאַרְמוֹן צַר.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (שיר ב) כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר וְגוֹ'. כְּתַפּוּחַ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא נֶחְמָד וּמִתְעַטֵּר בִּגְוָנָיו מִכָּל שְׁאָר הָאִילָנוֹת שֶׁאֵין מִי שֶׁדּוֹמֶה לוֹ. רָשׁוּם הוּא מִן הַכֹּל, רָשׁוּם הוּא שֶׁאֵין אַחֵר כְּמוֹתוֹ. מִשּׁוּם כָּךְ בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי. בְּצִלּוֹ וְלֹא בְּצֵל שֶׁל אַחֵר. בְּצִלּוֹ וְלֹא בְּצֵל שֶׁל שְׁאָר הַמְּמֻנִּים. חִמַּדְתִּי – מָתַי? מִן

וְרָחִים לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַהֲבָה כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה מא) אַבְרָהָם אוֹהֲבִי. וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי, דָּא הוּא יִצְחָק דְּאִיהוּ אִיבָּא קַדִּישָׁא.

דָּבָר אַחֵר בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי, דָּא יַעֲקֹב. וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי, דָּא יוֹסֵף הַצַּדִּיק דְּעָבַד פֵּירִין קַדִּישִׁין בְּעָלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (בראשית לז) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. דְּכָל אִנּוּן תּוֹלְדוֹת דְּיַעֲקֹב (יוֹסֵף דְּאִיהוּ דְּעָבִיד תּוֹלְדוֹת) (נ"א בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק קָיְימֵי, דְּעָבִיד תּוֹלְדוֹת כְּעֵין כֻּלְּהוּ) (ד"א לְ"ג שְׁבָטִים), וּבְגִין כָּךְ אִקְרוּן יִשְׂרָאֵל עַל שְׁמָא דְּאֶפְרַיִם דִּכְתִיב, (ירמיה לא) הֲבֵן יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם וְגוֹ'.

דָּבָר אַחֵר כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר. דָּא אַבְרָהָם. דְּדָמֵי לֵיהּ לְתַפּוּחַ דְּסָלִיק רֵיחִין (דף פה ע"ב) וְאִתְרְשִׁים בִּמְהֵימְנוּתָא שְׁלֵימָתָא עַל כָּל בְּנֵי דָרֵיהּ, וְאִתְרְשִׁים חַד לְעֵילָא, וְאִתְרְשִׁים חַד לְתַתָּא דִּכְתִיב (יחזקאל ל"ג כ"ד) אֶחָד

לשון הקודש

הַיּוֹם שֶׁהָיָה אַבְרָהָם בָּעוֹלָם, שֶׁהוּא נֶחְמָד וְאָהֵב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מא) אַבְרָהָם אֹהֲבִי. וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי – זֶה הוּא יִצְחָק, שֶׁהוּא פְּרִי קָדוֹשׁ.

דָּבָר אַחֵר בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי – זֶה יַעֲקֹב. וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי – זֶה יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁעָשָׂה פֵּרוֹת קְדוֹשִׁים בָּעוֹלָם, וְעַל זֶה כָּתוּב (בראשית לז) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. שֶׁכָּל אוֹתָם הַתּוֹלְדוֹת שֶׁל יַעֲקֹב [יוֹסֵף שֶׁהוּא שֶׁעוֹשֶׂה תוֹלְדוֹת] [נ"א בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק הֵם עוֹמְדִים, שֶׁעוֹשֶׂה תוֹלְדוֹת כְּעֵין כֻּלָּם] [ד"א שְׁבָטִים], וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָאוּ יִשְׂרָאֵל עַל שֵׁם אֶפְרַיִם, שֶׁכָּתוּב (ירמיה לא) הֲבֵן יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם וְגוֹ'.

דָּבָר אַחֵר כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר – זֶה אַבְרָהָם, שֶׁדּוֹמֶה לְתַפּוּחַ שֶׁמַּעֲלֶה רֵיחוֹת, וְנִצְטַיֵּן בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה עַל כָּל בְּנֵי דּוֹרוֹ,

הָיָה אַבְרָהָם. מָאי טַעְמָא הָוָה אֶחָד. דְּלָא הָוָה אַחֲרָא בְּעָלְמָא דִּי סָלִיק לִמְהֵימְנוּתָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּר אִיהוּ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִזְקִיָּה וְהָא כְּתִיב וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן. אָמַר לֵיהּ עַד כְּעָן אִנּוּן לָא הֲווֹ בְּדַרְגִּין עִלָּאִין דְּאִתְעַטַּר בְּהוּ אַבְרָהָם.

לְבָתָר אָמַר לֵיהּ תּוּ שְׁמַעְנָא דְּלָא אִקְרֵי אַבְרָהָם אֶחָד עַד דְּאִסְתַּלַּק בְּיִצְחָק וְיַעֲקֹב. כֵּיוָן דְּאִסְתַּלַּק בְּיִצְחָק וְיַעֲקֹב (נ"א וְהָא) וְהֲווּ כֻּלְּהוּ תְּלָתְהוֹן אֲבָהָן דְּעָלְמָא כְּדֵין אִקְרֵי אַבְרָהָם אֶחָד. וּכְדֵין הוּא תַּפּוּחַ בְּעָלְמָא רָשִׁים מִכָּל בְּנֵי עָלְמָא. אָמַר לֵיהּ שַׁפִּיר קָא אֲמַרְתְּ.

דְּבָר אַחֵר כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כֵּן דּוֹדִי דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּצִלּוֹ דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי, בְּיוֹמָא דְּאִתְגְּלֵי קֻדְשָׁא

לשון הקודש

וְנִרְשַׁם אֶחָד לְמַעְלָה וְנִרְשַׁם אֶחָד לְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם. מָה הַטַּעַם הָיָה אֶחָד? שֶׁלֹּא הָיָה אַחֵר בָּעוֹלָם שֶׁעָלָה לֶאֱמוּנַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פְּרָט לוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי חִזְקִיָּה, וַהֲרֵי כָּתוּב וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן? אָמַר לוֹ, עַד כָּעֵת הֵם לֹא הָיוּ בִּדְרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁהִתְעַטֵּר בָּהֶם אַבְרָהָם.

אַחַר כָּךְ אָמַר לוֹ, עוֹד שָׁמַעְתִּי, שֶׁלֹּא נִקְרָא אַבְרָהָם אֶחָד עַד שֶׁהִתְעַלָּה בְּיִצְחָק וְיַעֲקֹב. כֵּיוָן שֶׁהִתְעַלָּה בְּיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְהָיוּ שְׁלָשְׁתָּם אֲבוֹת הָעוֹלָם, אָז נִקְרָא אַבְרָהָם אֶחָד. וְאָז הוּא תַּפּוּחַ בָּעוֹלָם, מְצֻיָּן מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. אָמַר לוֹ, יָפֶה אָמַרְתָּ.

דְּבָר אַחֵר, כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כֵּן דּוֹדִי – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בְּצִלּוֹ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי – בַּיּוֹם שֶׁנִּגְלָה הַקָּדוֹשׁ

בְּרִיךְ הוּא עַל טוּרָא דְסִינַי וְקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְיתָא וְאָמְרוּ (שמות כד) נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע.

וּפְרָיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי. אִלֵּין מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא דִּכְתִיב בְּהוּ (תהלים יט) וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנוֹפֶת צוּפִים. דָּבָר אַחֵר וּפְרָיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי, אִלֵּין נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא דְּכֻלְּהוּ אִיבָּא דְעוֹבָדוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְקָיְימֵי עִמֵּיהּ לְעֵילָּא.

תָּא חֲזֵי, כָּל נִשְׁמָתִין דְּעָלְמָא דְּאִנּוּן אִיבָּא דְעוֹבָדוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֻּלְּהוּ חַד בְּרָזָא חַד, וְכַד נָחֲתֵי לְעָלְמָא כֻּלְּהוּ מִתְפָּרְשִׁין בִּגְוָונִין דְּכַר וְנוּקְבָא, וְאִנּוּן דְּכַר וְנוּקְבָא מְחֻבָּרִין כְּחֲדָא.

וְתָא חֲזֵי, תִּיאוּבְתָּא דְנוּקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא עָבִיד נֶפֶשׁ. וְתִיאוּבְתָּא דְדְכוּרָא לְגַבֵּי נוּקְבָא עָבִיד נֶפֶשׁ. וּרְעוּתָא דְתִיאוּבְתָּא דְדְכוּרָא לְגַבֵּי נוּקְבָא וְאִתְדַּבְּקוּתָא

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא עַל הַר סִינַי וְקִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה וְאָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע (שמות כד).

וּפְרָיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי – אֵלּוּ דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (תהלים יט) וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים. דָּבָר אַחֵר וּפְרָיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי – אֵלּוּ נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁכֻּלָּן פְּרִי מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעוֹמְדוֹת עִמּוֹ לְמַעְלָה.

בא רְאֵה, כָּל נִשְׁמוֹת הָעוֹלָם שֶׁהֵן פְּרִי מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כֻּלָּן אֶחָד בְּסוֹד אֶחָד. וּכְשֶׁיּוֹרְדוֹת לָעוֹלָם, כֻּלָּן נִפְרָדוֹת בִּגְוָנִים זָכָר וּנְקֵבָה, וְהֵן זָכָר וּנְקֵבָה מְחֻבָּרוֹת יַחַד.

ובא וּרְאֵה, תְּשׁוּקַת הַנְּקֵבָה לַזָּכָר עוֹשָׂה נֶפֶשׁ, וּתְשׁוּקַת הַזָּכָר לַנְּקֵבָה עוֹשָׂה נֶפֶשׁ. וְהָרָצוֹן שֶׁל תְּשׁוּקַת הַזָּכָר לַנְּקֵבָה

דִּילֵיהּ בָּהּ, אַפִּיק נֶפֶשׁ. וְכָלִיל תִּיאוּבְתָּא (נ"א תִּיאוּבְתֵּיהּ) דְּנוּקְבָא וְנָטִיל לָהּ. וְאִתְכְּלִיל תִּיאוּבְתָּא תַּתָּאָה בְּתִיאוּבְתָּא דִּלְעֵילָא וְאִתְעֲבִידוּ רְעוּתָא חָדָא בְּלָא פִּירוּדָא.

וּכְדֵין (נָטִיל) כָּלִיל כֹּלָא נוּקְבָא וְאִתְעַבְּרַת מִן דְּכוּרָא וְתִיאוּבְתִּין דְּתַרְוַוּיְיהוּ מִתְדַּבְּקָן כְּחֲדָא, וְעַל דָּא כֹּלָּא כָּלִיל דָּא בְדָא. וְכַד נִשְׁמָתִין נָפְקִין דְּכַר וְנוּקְבָא כְּחֲדָא נָפְקִין. לְבָתָר כֵּיוָן דְּנָחֲתֵי מִתְפָּרְשָׁן דָּא לְסִטְרָא דָא וְדָא לְסִטְרָא דָא, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזַוֵּוג לוֹן לְבָתָר. וְלָא אִתְיְיהִיב זִוּוּגָא לְאָחֳרָא אֶלָּא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, דְּאִיהוּ יָדַע זִוּוּגָא דִּלְהוֹן לְחַבְּרָא לוֹן כְּדְקָא יָאוֹת.

זַכָּאָה הוּא בַּר נָשׁ דְּזָכֵי בְּעוֹבָדוֹי וְאָזִיל בְּאוֹרַח קְשׁוֹט בְּגִין דְּאִתְחַבַּר נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ כְּמָה דְּהַוָּה מֵעִיקָּרָא, דְּהָא אִי זָכֵי בְּעוֹבָדוֹי דָּא הוּא בַּר נָשׁ שְׁלִים

לשון הקודש

וְהִתְדַּבְּקוּתוֹ בָּהּ מוֹצִיאָה נֶפֶשׁ, וְכוֹלֵל תְּשׁוּקַת [תְּשׁוּקָתוֹ] הַנְּקֵבָה וְנוֹטֵל אוֹתָהּ. וְנִכְלֶלֶת הַתְּשׁוּקָה הַתַּחְתּוֹנָה בַּתְּשׁוּקָה שֶׁלְּמַעְלָה, וְנַעֲשֵׂית רָצוֹן אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד. **וְאָז** [נוֹטֵל] כּוֹלֵל הַכֹּל נְקֵבָה, וּמִתְעַבֶּרֶת מִן הַזָּכָר, וְהַתְּשׁוּקוֹת שֶׁל שְׁנֵיהֶם נִדְבָּקוֹת יַחַד, וְעַל כֵּן הַכֹּל כָּלוּל זֶה עִם זֶה. וּכְשֶׁהַנְּשָׁמוֹת יוֹצְאוֹת, הֵן יוֹצְאוֹת יַחַד זָכָר וּנְקֵבָה. אַחַר כָּךְ, כֵּיוָן שֶׁיּוֹרְדוֹת, נִפְרָדוֹת זוֹ לְצַד זֶה וְזוֹ לְצַד זֶה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְזַוֵּג אוֹתָן אַחַר כָּךְ. וְהַזִּוּוּג לֹא נִתָּן לְאַחֵר, אֶלָּא לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לְבַדּוֹ, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ אֶת זִוּוּגָם לְחַבֵּר אוֹתָם כָּרָאוּי.

אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁזּוֹכֶה בְּמַעֲשָׂיו וְהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת כְּדֵי שֶׁתִּתְחַבֵּר נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ

כְּדְקָא יָאוּת. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי. דְּהוּא בְּתִקּוּנָא מְבֹרָךְ לְאִתְבָּרְכָא מִגֵּיהּ עָלְמָא, בְּגִין דְּכֹלָּא בְּעוֹבָדִין דְּבַר נָשׁ תַּלְיָא אִי זָכֵי אִי לָא זָכֵי.

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה הָכִי שְׁמַעְנָא דִּכְתִיב, (הושע יד) מִמֶּנִּי פְּרִיְךָ נִמְצָא. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לֵיהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִמֶּנִּי וַדַּאי פְּרִיְךָ נִמְצָא. פְּרִיִי נִמְצָא לָא כְּתִיב אֶלָּא פְּרִיְךָ. הַהוּא תִּיאוּבְתָּא דְנוּקְבָא דְּעָבִיד נֶפֶשׁ וְאִתְכְּלִיל בְּתוּקְפָּא דִּדְכוּרָא וְאִתְכְּלִיל נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ וְאִתְעֲבִידוּ חָד כָּלִיל דָּא בְדָא כִּדְאֲמָרָן. לְבָתָר אִשְׁתַּכָּחוּ תַּרְוַוּיְיהוּ בְּעָלְמָא, וְדָא בְּחֵילָא דִּדְכוּרָא אִשְׁתְּכַח אִיבָּא דְנוּקְבָא.

דָּבָר אַחֵר בְּתִיאוּבְתָּא דְנוּקְבָא אִשְׁתְּכַח אִיבָּא דִּדְכוּרָא. דְּאִי לָאו תִּיאוּבְתָּא דְנוּקְבָא לְגַבֵּי

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁהָיָה בַּתְּחִלָּה. שֶׁהֲרֵי אִם הוּא זוֹכֶה בְּמַעֲשָׂיו, זֶהוּ אָדָם שָׁלֵם בָּרָאוּי. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי, שֶׁהוּא בְּתִקּוּן מְבֹרָךְ שֶׁיִּתְבָּרֵךְ מִמֶּנּוּ הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בְּמַעֲשֵׂי הָאָדָם אִם זוֹכֶה וְאִם לֹא זוֹכֶה.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, כָּךְ שָׁמַעְתִּי, שֶׁכָּתוּב (הושע יד) מִמֶּנִּי פְּרִיְךָ נִמְצָא. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וַדַּאי מִמֶּנִּי פְּרִיְךָ נִמְצָא. לֹא כָתוּב פְּרִיִי נִמְצָא, אֶלָּא פְּרִיְךָ. אוֹתָהּ תְּשׁוּקַת הַנְּקֵבָה שֶׁעוֹשָׂה נֶפֶשׁ וְנִכְלֶלֶת בְּכֹחַ הַזָּכָר, וְנִכְלֶלֶת נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ, וְנַעֲשׂוֹת אַחַת כּוֹלֶלֶת זוֹ בָּזֶה, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. לְאַחַר מִכֵּן נִמְצָאִים שְׁנֵיהֶם בָּעוֹלָם, וַדַּאי בְּכֹחַ הַזָּכָר נִמְצָא פְּרִי הַנְּקֵבָה.

דָּבָר אַחֵר, בִּתְשׁוּקַת הַנְּקֵבָה נִמְצָא פְּרִי הַזָּכָר, שֶׁאִם לֹא תְּשׁוּקַת הַנְּקֵבָה לַזָּכָר,

דְּכוּרָא לָא אִתְעֲבִידוּ פֵּירִין לְעָלְמִין הָדָא הוּא דִּכְתִיב מִמֶּנִּי פְּרִיךְ נִמְצָא:

וַיְהִי בִּימֵי אַמְרָפֶל מֶלֶךְ שִׁנְעָר וְגוֹ'. רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח (ישעיה מא) מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ וְגוֹ'. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. אֲבָל הַאי קְרָא בְּרָזָא דְחָכְמְתָא אִיהוּ. דְּהָא תָּנֵינָן שִׁבְעָה רְקִיעִין עֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא, וְכֻלְּהוּ לְאִשְׁתְּמוֹדַע יְקָרָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכֻלְּהוּ קָיְימִין לְאוֹדָעָא רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה.

תָּא חֲזֵי, אִית רְקִיעָא עִלָּאָה סָתִים לְעֵילָא מִנַּיְיהוּ דְּאִנּוּן שִׁבְעָה, וְדָא הוּא רְקִיעָא דְּדַבָּר לוֹן וְנָהִיר לוֹן לְכֻלְּהוּ, וְדָא לָא אִתְיְידַע, וְקָיְימָא בִּשְׁאֵלְתָּא דְּלָא יְדִיעָא, בְּגִין דְּאִיהוּ סָתִים וְעָמִיק, וְכֹלָּא תְּוָוהִין עֲלֵיהּ, וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי מִ"י, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ דִּכְתִיב, (איוב לח) מִבֶּטֶן מִי יָצָא

לשון הקודש

לֹא נַעֲשׂוּ פֵּרוֹת לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִמֶּנִּי פְּרִיךְ נִמְצָא.

וַיְהִי בִּימֵי אַמְרָפֶל מֶלֶךְ שִׁנְעָר וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (ישעיה מא) מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ וְגוֹ'. אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּ הַחֲבֵרִים. אֲבָל הַפָּסוּק הַזֶּה הוּא בַּסּוֹד שֶׁל הַחָכְמָה, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, שִׁבְעָה רְקִיעִים עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה, וְכֻלָּם לְהוֹדִיעַ אֶת כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכֻלָּם עוֹמְדִים לְהוֹדִיעַ אֶת סוֹד הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה.

בֹּא רְאֵה, יֵשׁ רָקִיעַ עֶלְיוֹן נִסְתָּר לְמַעְלָה מֵאוֹתָם הַשִּׁבְעָה, וְזֶה הוּא הָרָקִיעַ שֶׁמַּנְהִיגָם וּמֵאִיר לְכֻלָּם, וְזֶה אֵינוֹ נוֹדָע, וְעוֹמֵד בִּשְׁאֵלָה שֶׁלֹּא יְדוּעָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִסְתָּר וְעָמֹק, וְכֻלָּם תְּמֵהִים עָלָיו. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא מִ"י, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּהָ שֶׁכָּתוּב (איוב לח) מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקָּרַח, וְנֶאֱמַר. וְזֶה הוּא

הַקָּרַח וְאִתְּמָר, וְהַאי הוּא רְקִיעָא עִלָּאָה (דף פו ע"א) דְּקָיְימָא עַל כָּל אִנּוּן שִׁבְעָה.

וְאִית לְתַתָּא רְקִיעָא דְּאִיהוּ תַתָּאָה מִכֻּלְּהוּ וְלָא נָהִיר, וּבְגִין דְּאִיהוּ תַתָּאָה דְּלָא נָהִיר, הַהוּא רְקִיעָא דְּעֲלַיְיהוּ אִתְחַבַּר בֵּיהּ, וְאִלֵּין תְּרֵין אַתְוָון כָּלִיל לוֹן בְּגַוֵּיהּ וְאִקְרֵי יָם, דְּהַהוּא רְקִיעָא עִלָּאָה דְּאִקְרֵי מ"י.

בְּגִין דְּכָל אִנּוּן רְקִיעִין אַחֲרָנִין אִתְעֲבִידוּ נַחֲלִין וְעָאלִין לְגַבֵּיהּ, וּכְדֵין אִיהוּ יַם עִלָּאָה וְעָבַד אִיבִּין וְנוּנִין לִזְנָיְיהוּ, וְעַל דָּא אָמַר דָּוִד (תהלים קד) זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה מא) מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ. מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח. דָּא אַבְרָהָם. צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ. (נ"א דָא שָׂרָה, ד"א צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ וְגוֹ') דָּא הוּא

לשון הקודש

הָרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן שֶׁעוֹמֵד עַל כָּל אוֹתָם הַשִּׁבְעָה.

וְיֵשׁ לְמַטָּה רָקִיעַ שֶׁהוּא תַּחְתּוֹן מִכֻּלָּם וְלֹא מֵאִיר. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא תַּחְתּוֹן שֶׁלֹּא מֵאִיר, אוֹתוֹ הָרָקִיעַ שֶׁעֲלֵיהֶם מִתְחַבֵּר עִמּוֹ, וּשְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ הוּא כּוֹלְלָם בְּתוֹכוֹ, וְנִקְרָא יָם, שֶׁאוֹתוֹ הָרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן שֶׁנִּקְרָא מ"י.

מִשּׁוּם שֶׁכָּל אוֹתָם הָרְקִיעִים הָאַחֵרִים נַעֲשִׂים נְחָלִים וְנִכְנָסִים אֵלָיו, וְאָז הוּא הַיָּם הָעֶלְיוֹן, וְעוֹשֶׂה פֵּרוֹת וְדָגִים לְמִינֵיהֶם. וְעַל זֶה אָמַר דָּוִד (תהלים קד) זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת.

וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה מא) מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ. מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח – זֶה אַבְרָהָם. צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ – [נ"א זוֹ שָׂרָה. ד"א צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ וְגוֹ'] זֶה הוּא

רְקִיעָא תַּתָּאָה דְּכֻלְּהוּ רְקִיעִין דְּאִתְעֲבִיד יָם.

יִתֵּן לְפָנָיו גוֹיִם. מָאן הַאי, הוּא רְקִיעָא תַּתָּאָה דְּאֲמָרָן דְּעֲבִיד נוּקְמִין וְאַפִּיל שָׂנְאִין. וּבְהַאי אִשְׁתַּבַּח דָּוִד וְאָמַר (תהלים יח) וְאֹיְבַי נָתַתָּה לִי עֹרֶף וּמְשַׂנְאַי אַצְמִיתֵם. (ישעיה מא) יִתֵּן לְפָנָיו גוֹיִם. אִלֵּין אִנּוּן עַמִּין דְּהַוָּה רָדִיף עֲלֵיהוֹן אַבְרָהָם וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה קָטִיל לוֹן. (וּמְלָכִים יַרְדְּ. (מָאי יַרְדְּ אֶלָּא) אִלֵּין מְלָכִים דְּמִמַּנָּן לְעֵילָא עֲלַיְיהוּ. יִתֵּן לְפָנָיו גוֹיִם, אִלֵּין עַמִּין דִּלְתַתָּא)

וּמְלָכִים יַרְדְּ אִלֵּין מְמַנָּן רַבְרְבָן דִּלְעֵילָא. דְּכַד עֲבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא בְּעָלְמָא (ד"א בְּעַמָּא) בְּכֹלָּא עֲבִיד דִּינָא בְּעֵילָא וְתַתָּא.

יִרְדְּפֵם יַעֲבוֹר שָׁלוֹם אֹרַח בְּרַגְלָיו לֹא יָבוֹא (ישעיה מא ג). יִרְדְּפֵם דָּא אַבְרָהָם. דְּאַבְרָהָם הָוָה רָדִיף לוֹן, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה עָבַר קַמֵּיהּ וְקָטִיל לוֹן. דִּכְתִיב

לשון הקודש

הָרָקִיעַ הַתַּחְתּוֹן שֶׁל כָּל הָרְקִיעִים שֶׁנַּעֲשָׂה יָם.

יִתֵּן לְפָנָיו גוֹיִם, מִי זֶה? הוּא הָרָקִיעַ הַתַּחְתּוֹן שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁעוֹשֶׂה נְקָמוֹת וּמַפִּיל שׂוֹנְאִים. וּבָזֶה הִשְׁתַּבַּח דָּוִד וְאָמַר (תהלים יח) וְאֹיְבַי נָתַתָּה לִי עֹרֶף וּמְשַׂנְאַי אַצְמִיתֵם. (ישעיה מא) יִתֵּן לְפָנָיו גוֹיִם – אֵלּוּ הֵם הָעַמִּים שֶׁהָיָה אַבְרָהָם רוֹדֵף אַחֲרֵיהֶם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה הוֹרֵג אוֹתָם. [וּמְלָכִים יַרְדְּ, (מַה זֶּה יַרְדְּ? אֶלָּא) אֵלּוּ הַמְּלָכִים שֶׁמְּמֻנִּים לְמַעְלָה עֲלֵיהֶם. יִתֵּן לְפָנָיו גוֹיִם – אֵלּוּ הָעַמִּים שֶׁלְּמַטָּה] וּמְלָכִים יַרְדְּ – אֵלּוּ הַמְּמֻנִּים הַגְּדוֹלִים שֶׁלְּמַעְלָה. שֶׁכַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִּין בָּעוֹלָם [ד"א בָּעָם], הוּא עוֹשֶׂה דִּין בַּכֹּל, בְּמַעְלָה וּבְמַטָּה.

(ישעיה מא ג) יִרְדְּפֵם יַעֲבוֹר שָׁלוֹם אֹרַח בְּרַגְלָיו לֹא יָבוֹא, (ישעיה מא ג). יִרְדְּפֵם – זֶה אַבְרָהָם, שֶׁאַבְרָהָם הָיָה רוֹדֵף אוֹתָם,

יַעֲבוֹר שָׁלוֹם דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִקְרֵי שָׁלוֹם.

אֹרַח בְּרַגְלָיו לֹא יָבוֹא. וְכִי סַלְקָא דַעְתָּךְ דְּהַוָּה אַבְרָהָם אָזִיל בְּגוֹ עֲנָנֵי אוֹ בְּגוֹ סוּסְוָון וּרְתִיכִין. אֶלָּא אֹרַח בְּרַגְלָיו לֹא יָבוֹא, דְּלָא הָוָה אָזִיל קַמֵּיהּ דְּאַבְרָהָם לָא מַלְאָכָא וְלָא שְׁלִיחָא אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי דִּכְתִיב אֹרַח בְּרַגְלָיו. מָאן רַגְלָיו אִלֵּין מַלְאָכִין דְּאִנּוּן תְּחוֹתוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (זכריה יד) וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא וְגוֹ'.

דָּבָר אַחֵר מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח. תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעָר עָלְמָא לְאַיְתָאָה לְאַבְרָהָם וּלְקָרְבָא לֵיהּ לְגַבֵּיהּ, הַאי אִתְעֲרוּתָא בְּגִין דְּזַמִּין יַעֲקֹב לְמֵיפַּק מִנֵּיהּ וּלְקַיְּימָא תְּרֵיסַר שִׁבְטִין כֻּלְּהוּ זַכָּאִין קַמֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ. דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה עוֹבֵר לְפָנָיו וְהוֹרֵג אוֹתָם, שֶׁכָּתוּב יַעֲבוֹר שָׁלוֹם. זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנִּקְרָא שָׁלוֹם.

אֹרַח בְּרַגְלָיו לֹא יָבוֹא, וְכִי עוֹלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁאַבְרָהָם הָיָה הוֹלֵךְ בְּתוֹךְ הָעֲנָנִים אוֹ בְּתוֹךְ סוּסִים וּמֶרְכָּבוֹת? אֶלָּא אֹרַח בְּרַגְלָיו לֹא יָבוֹא, שֶׁלֹּא הָיָה הוֹלֵךְ לִפְנֵי אַבְרָהָם לֹא מַלְאָךְ וְלֹא שָׁלִיחַ, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ, שֶׁכָּתוּב אֹרַח בְּרַגְלָיו. מִי זֶה רַגְלָיו? אֵלּוּ הַמַּלְאָכִים שֶׁתַּחְתָּיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה יד) וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא וְגוֹ'.

דָּבָר אַחֵר מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח – בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵעִיר אֶת הָעוֹלָם לְהָבִיא אֶת אַבְרָהָם וּלְקָרֵב אוֹתוֹ אֵלָיו, הַהִתְעוֹרְרוּת הַזּוֹ מִשּׁוּם שֶׁעָתִיד הָיָה לָצֵאת מִמֶּנּוּ יַעֲקֹב וּלְהַעֲמִיד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים כֻּלָּם צַדִּיקִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ

הוּא הָוָה קָרֵי לֵיהּ תָּדִיר מִן יוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה מא) קוֹרֵא הַדּוֹרוֹת מֵרֹאשׁ, וּבְגִין כָּךְ צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ וַדַּאי. לְרַגְלוֹ, לְאִתְחַבְּרָא בֵּיהּ בְּפוּלְחָנֵיהּ וּלְקָרְבָא לֵיהּ לְגַבֵּיהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שמות יא) הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ.

דָּבָר אַחֵר מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח. דְּמִתַּמָּן שֵׁרוּתָא דִּנְהוֹרָא לְאַנְהָרָא. בְּגִין דְּדָרוֹם הַהוּא תְּקִפָּא דִּנְהוֹרָא דִּילֵיהּ מִגּוֹ מִזְרָח אִיהוּ. וְעַל דָּא מִי הֵעִיר הַהוּא נְהוֹרָא דְּדָרוֹם. מִמִּזְרָח, בְּגִין דְּאִיהוּ נָטִיל וְאִתְּזָן בְּקַדְמִיתָא, וְתִיאוּבְתָּא דְּהַהוּא רְקִיעָא עִלָּאָה לְמֵיהַב לֵיהּ לְמִזְרָח.

צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ. דָּא מַעֲרָב, דְּאִיהוּ קָרֵי לֵיהּ תָּדִיר וְלָא שָׁכִיךְ כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים פג) אֱלֹהִים אַל דֳּמִי לָךְ אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקוֹט אֵל. בְּגִין דְּמַעֲרָב אִתְעַר תָּדִיר לְגַבֵּיהּ. יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם וּמְלָכִים יַרְדּ. דְּהָא מִנֵּיהּ

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא הָיָה תָּמִיד קוֹרֵא לוֹ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מא) קֹרֵא הַדֹּרוֹת מֵרֹאשׁ. וּמִשּׁוּם כָּךְ, צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ וַדַּאי. לְרַגְלוֹ – לְהִתְחַבֵּר בּוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ וּלְקָרֵב אוֹתוֹ אֵלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יא) הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ.

דָּבָר אַחֵר מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח – שֶׁמִּשָּׁם רֵאשִׁית הָאוֹר לְהָאִיר. מִשּׁוּם שֶׁהַדָּרוֹם, אוֹתוֹ הַחֹזֶק שֶׁל הָאוֹר שֶׁלּוֹ הוּא מִן הַמִּזְרָח. וְעַל כֵּן, מִי הֵעִיר – אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל הַדָּרוֹם. מִמִּזְרָח – מִשּׁוּם שֶׁהוּא נוֹסֵעַ וְנִזּוֹן בָּרִאשׁוֹנָה, וּתְשׁוּקָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן לָתֵת לַמִּזְרָח.

צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ – זֶה הַמַּעֲרָב, שֶׁהוּא תָּמִיד קוֹרֵא לוֹ וְלֹא שׁוֹקֵט, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פג) אֱלֹהִים אַל דֳּמִי לָךְ אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקֹט אֵל, מִשּׁוּם שֶׁהַמַּעֲרָב תָּמִיד מִתְעוֹרֵר אֵלָיו. יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם וּמְלָכִים

קַבִּיל תְּקִפָּא לְאַכְנָעָא כָּל אִנּוּן עַמִּין דְּעָלְמָא.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר (ישעיה מא) מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח, דָּא אַבְרָהָם דְּלָא נָטִיל אִתְעָרוּתָא לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלָּא מִמִּזְרָח, בְּגִין דְּחָמָא שִׁמְשָׁא דְנָפִיק בְּצַפְרָא מִסִּטְרָא דְמִזְרָח, נָטִיל אִתְעָרוּתָא לְנַפְשֵׁיהּ דְּאִיהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמַר דָּא הוּא מַלְכָּא דְּדָרָא יָתִי. פְּלַח לֵיהּ כָּל הַהוּא יוֹמָא, לְרַמְשָׁא חָמָא שִׁמְשָׁא דְאִתְכְּנִישׁ (וִירֵחָא נָפְקַת) וְסִיהֲרָא נָהֲרָא. אָמַר דָּא הוּא וַדָּאי דְשַׁלִּיט עַל הַהוּא פּוּלְחָנָא דְּפָלְחִית כָּל הַאי יוֹמָא, דְּהָא אִתְחֲשַׁךְ קַמֵּיהּ וְלָא נָהִיר. פָּלַח לֵיהּ כָּל הַהוּא לֵילְיָא.

לְצַפְרָא חָמָא דְאָזְלָא חֲשׁוֹכָא וְאִתְנְהִיר סִטְרָא דְמִזְרָח. אָמַר וַדָּאי כָּל אִלֵּין מַלְכָּא אִית עֲלַיְיהוּ וְשַׁלִּיט דְּאַנְהִיג לוֹן. כֵּיוָן דְּחָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תִּיאוּבְתָּא דְּאַבְרָהָם לְגַבֵּיהּ, כְּדֵין אִתְגָּלֵי עֲלוֹי וּמַלִּיל עִמֵּיהּ, דִּכְתִיב

לשון הקודש

יַרְדֵּן, שֶׁהֲרֵי מִמֶּנּוּ מְקַבֵּל אֶת הַחֹזֶק לְהַכְנִיעַ אֶת כָּל אוֹתָם הָעַמִּים שֶׁל הָעוֹלָם. **רַבִּי** יְהוּדָה אָמַר, (ישעיה מא) מִי הֵעִיר מִמִّזְרָח – זֶה אַבְרָהָם, שֶׁלֹּא נָטַל הִתְעוֹרְרוּת אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא מִמִּזְרָח. מִשּׁוּם שֶׁרָאָה אֶת הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁיּוֹצֵאת בַּבֹּקֶר מִצַּד הַמִּזְרָח, נָטַל הִתְעוֹרְרוּת לְנַפְשׁוֹ שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמַר, זֶה הוּא הַמֶּלֶךְ שֶׁבָּרָא אוֹתִי. עָבַד לוֹ כָּל הַיּוֹם הַהוּא. לָעֶרֶב רָאָה הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁנֶּאֱסַף (וְהַלְּבָנָה יוֹצֵאת) וְהַלְּבָנָה מְאִירָה. אָמַר, זֶה הוּא וַדַּאי שֶׁשּׁוֹלֵט עַל אוֹתָהּ הָעֲבוֹדָה שֶׁעָבַדְתִּי כָּל הַיּוֹם הַזֶּה, שֶׁהִנֵּה נֶחְשַׁךְ לְפָנָיו וְלֹא מֵאִיר. עָבַד לוֹ כָּל הַלַּיְלָה הַהוּא.

לַבֹּקֶר רָאָה שֶׁהָלְכָה הַחֲשֵׁכָה וְהֵאִיר צַד הַמִּזְרָח. אָמַר, וַדַּאי כָּל אֵלּוּ יֵשׁ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ וְשַׁלִּיט שֶׁמַּנְהִיג אוֹתָם. כֵּיוָן שֶׁרָאָה

צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ. דְּמַלִּיל עִמֵּיהּ וְאִתְגְּלֵי עֲלֵיהּ.

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח (ישעיה מה) הוֹבֵר צֶדֶק מַגִּיד מֵישָׁרִים. (דף פו ע"ב) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל מִלּוֹי אִנּוּן בְּקוּשְׁטָא, וְעָבִיד מֵישָׁרִים, בְּמָה עָבִיד מֵישָׁרִים. בְּגִין דְּכַד בְּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, לָא הֲוָה קָאִים וְהֲוָה מִתְמוֹטֵט לְהָכָא וּלְהָכָא. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעָלְמָא, מַה לָךְ דְּאַתְּ מִתְמוֹטֵט. אָמַר לֵיהּ, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם לָא יָכִילְנָא לְמִיקַם דְּלֵית בִּי יְסוֹדָא עַל מַה דְּאִתְקַיָּים. אָמַר לֵיהּ הָא אֲנָא זַמִּין לְמִיקַם בָּךְ חַד צַדִּיק דְּאִיהוּ אַבְרָהָם דִּי יַרְחִים לִי. מִיָּד קָאִים עָלְמָא בְּקִיּוּמֵיהּ הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם אַל תִּקְרָא בְּהִבָּרְאָם אֶלָּא בְּאַבְרָהָם. בְּאַבְרָהָם מִתְקַיֵּים עָלְמָא.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת תְּשׁוּקָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אֵלָיו, אֲזַי הִתְגַּלָּה אֵלָיו וְדִבֵּר עִמּוֹ, שֶׁכָּתוּב צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ, שֶׁדִּבֵּר עִמּוֹ וְהִתְגַּלָּה עָלָיו.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שם מה) הוֹבֵר צֶדֶק מַגִּיד מֵישָׁרִים. כָּל דִּבְרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵם אֱמֶת וְעוֹשֶׂה מֵישָׁרִים. בַּמָּה הוּא עוֹשֶׂה מֵישָׁרִים? מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, לֹא הָיָה עוֹמֵד, וְהָיָה מִתְמוֹטֵט לְכָאן וּלְכָאן. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָעוֹלָם: מַה לְּךָ שֶׁאַתָּה מִתְמוֹטֵט? אָמַר לוֹ: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֵינִי יָכוֹל לַעֲמֹד, שֶׁאֵין בִּי יְסוֹד עַל מַה שֶׁאֶתְקַיֵּם. אָמַר לוֹ: הֲרֵי אֲנִי עָתִיד לְהַעֲמִיד בְּךָ צַדִּיק אֶחָד שֶׁהוּא אַבְרָהָם שֶׁיֶּאֱהַב אוֹתִי. מִיָּד עָמַד הָעוֹלָם בְּקִיּוּמוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם. אַל תִּקְרֵי בְּהִבָּרְאָם אֶלָּא בְּאַבְרָהָם. בְּאַבְרָהָם מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא (ישעיה מה) מַגִּיד מֵישָׁרִים. דְּהָא אָתִיב לֵיהּ עָלְמָא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַהוּא אַבְרָהָם זַמִּין הוּא דְּיִפְקוּן מִנֵּיהּ בְּנִין דְּיַחֲרִיבוּ מַקְדְּשָׁא וְיוֹקִידוּ אוֹרַיְיתָא. (נ"א לְנַפְקָא מִנֵּיהּ יִשְׁמָעֵאל, אָמַר לֵיהּ הָא יִצְחָק, אָמַר לֵיהּ זַמִּין לְמֵיפַּק מִנֵּיהּ עֵשָׂו חֲיָיבָא דְּיִחְרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא וְיוֹקִיד אוֹרַיְיתָא), אָמַר לֵיהּ זַמִּין חַד בַּר נָשׁ לְמֵיפַּק מִנֵּיהּ דְּאִיהוּ יַעֲקֹב וְיִפְקוּן מִנֵּיהּ תְּרֵיסַר שִׁבְטִין כֻּלְּהוּ זַכָּאִין. מִיָּד אִתְקַיֵּים עָלְמָא בְּגִינֵיהּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב מַגִּיד מֵישָׁרִים.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר הָא אַתְעַרְנָא וַיְדַבֵּר וַיַּגֵּד וַיֹּאמֶר כֻּלְּהוּ לְטַעֲמַיְיהוּ מִתְפָּרְשָׁן. וַיְדַבֵּר אִיהוּ בְּאִתְגַּלְיָא דַּרְגָּא לְבַר, דְּלָא אִיהוּ דַּרְגָּא פְּנִימָאָה כְּאִנּוּן דַּרְגִּין עִלָּאִין, וְדָא אִיהוּ (ישעיה מה) דּוֹבֵר צֶדֶק. וַיַּגֵּד אִיהוּ רֶמֶז לְדַרְגָּא פְּנִימָאָה עִלָּאָה דְּשַׁלְטָאָה עַל דִּבּוּר, וְדָא הוּא מַגִּיד מֵישָׁרִים. מָאן מֵישָׁרִים דָּא דַּרְגָּא עִלָּאָה דְּיַעֲקֹב שַׁרְיָיא בֵּיהּ הָדָא הוּא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, (ישעיה מה) מַגִּיד מֵישָׁרִים, שֶׁהִגִּיעַ הֵשִׁיב הָעוֹלָם לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא: אוֹתוֹ אַבְרָהָם עָתִיד הוּא שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ בָּנִים שֶׁיַּחֲרִיבוּ אֶת הַמִּקְדָּשׁ וְיִשְׂרְפוּ אֶת הַתּוֹרָה. [נ"א לָצֵאת מִמֶּנּוּ יִשְׁמָעֵאל. אָמַר לוֹ: הִנֵּה יִצְחָק! אָמַר לוֹ: עָתִיד לָצֵאת מִמֶּנּוּ עֵשָׂו הָרָשָׁע שֶׁיַּחֲרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְיִשְׂרֹף הַתּוֹרָה.] אָמַר לוֹ: עָתִיד אָדָם אֶחָד לָצֵאת מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא יַעֲקֹב, וְיֵצְאוּ מִמֶּנּוּ שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים כֻּלָּם צַדִּיקִים. מִיָּד הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בִּשְׁבִילוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַגִּיד מֵישָׁרִים.

רִבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, הֲרֵי הֵעַרְנוּ, וַיְדַבֵּר, וַיַּגֵּד, וַיֹּאמֶר – כֻּלָּם לְטַעֲמָם מִתְפָּרְשִׁים. וַיְדַבֵּר הוּא בְּגָלוּי, דַּרְגָּה חִיצוֹנָה, שֶׁאֵינָהּ דַּרְגָּה פְּנִימִית כְּמוֹ אוֹתָן הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת. וְזֶהוּ דּוֹבֵר צֶדֶק. וַיַּגֵּד, הוּא רֶמֶז לְדַרְגָּה פְּנִימִית עֶלְיוֹנָה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הַדִּבּוּר, וְזֶהוּ מַגִּיד מֵישָׁרִים. מִי

דִּכְתִיב, (תהלים צט) אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים. וּבְגִין כָּךְ מַגִּיד כְּתִיב, וְלָא כְתִיב דּוֹבֵר.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק וְהָא כְתִיב, (דברים ד) וַיַּגֵּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ. אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא וַדָּאי אִיהוּ דַּרְגָּא דְשָׁלְטָא עַל תַּתָּאָה דְאִיהוּ דּוֹבֵר צֶדֶק. וְכֹלָּא (בָּה) אִיהוּ (נ"א לְאִשְׁתְּלָא אִיבָּא) לְאִסְתַּכְּלָא (אִיבָּא) הָכָא. (נ"א אַתְיָא). תָּא חֲזֵי, דְאַף עַל גַּב דְּדִבּוּר אִיהוּ תַּתָּאָה, לָא תֵימָא דְלָא עִלָּאָה אִיהוּ, אֶלָּא וַדָּאי דִּבּוּר מַלְיָיא אִיהוּ מִכֹּלָּא וְדַרְגָּא עִלָּאָה אִיהוּ. וְסִימָנִיךְ (דברים לב) כִּי לֹא דָבָר רֵק הוּא מִכֶּם.

רִבִּי אֶלְעָזָר הָוָה אָזִיל לְבֵי חֲמוֹי, וְהָווּ עִמֵּיהּ רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִזְקִיָּה. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר הָא חָמֵינָא דְּאִתְעָרוּתָא דִלְעֵילָא לָאו אִיהוּ אֶלָּא כַּד אִתְעַר לְתַתָּא, דְּהָא אִתְעָרוּתָא דִלְעֵילָא בְּתִיאוּבְתָּא דִלְתַתָּא תַּלְיָיא

(מִלְּתָא).

לשון הקודש

הַמֵּישָׁרִים? זוֹ הַדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁעַעֲקֹב שָׁרוּי בָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים צט) אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב מַגִּיד וְלֹא כָתוּב דּוֹבֵר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וַהֲרֵי כָּתוּב (דברים ד) וַיַּגֵּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ? אָמַר לוֹ, כָּךְ הוּא וַדַּאי, הִיא הַדַּרְגָּה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא דּוֹבֵר צֶדֶק, וְהַכֹּל [בָּהּ] הוּא [נ"א לִשְׁתֹּל הַפְּרִי] לְהִתְבּוֹנֵן [יֵשׁ] כָּאן. בֹּא רְאֵה, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהַדִּבּוּר הוּא תַּחְתּוֹן, אַל תֹּאמַר שֶׁאֵינוֹ עֶלְיוֹן, אֶלָּא וַדַּאי הַדִּבּוּר הוּא מָלֵא מִן הַכֹּל וְהוּא דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה, וְסִימָן לַדָּבָר – (שם לב) כִּי לֹא דָבָר רֵק הוּא מִכֶּם.

רִבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ לְבֵית חָמִיו, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִזְקִיָּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הִנֵּה רָאִיתִי שֶׁהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל מַעְלָה אֵינָהּ אֶלָּא

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים פג) אֱלֹהִים עַל דָּמִי לָךְ אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקוֹט אֵל. דָּא הוּא אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא בְּגִין לְשַׁלְטָאָה. אָמַר דָּוִד, אֱלֹהִים אַל דָּמִי לָךְ, לְאַתְעָרָא לְגַבֵּי עִלָּאָה וּלְאִתְחַבְּרָא גַּבֵּי יָמִינָא. מָאי טַעְמָא בְּגִין (תהלים פג) כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֶהֱמָיוּן וְגו' (וּכְתִיב) כִּי נוֹעֲצוּ לֵב יַחְדָּיו עָלֶיךָ בְּרִית יִכְרוֹתוּ, וּבְגִין כָּךְ אֱלֹהִים אַל דָּמִי לָךְ לְאַתְעָרָא לְגַבֵּי עֵילָא, דְּהָא כְּדֵין אִתְעֲרַת יָמִינָא וּקְטִירַת לָהּ בַּהֲדָהּ. וְכַד אִתְקַשְּׁרַת בְּיָמִינָא כְּדֵין אִתְבַּר שָׂנְאִין דִּכְתִיב (שמות טו) יְמִינְךָ יְיָ נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ יְמִינְךָ יְיָ תִּרְעַץ אוֹיֵב.

וְתָא חֲזֵי בְּשַׁעֲתָא דְאִתְחַבָּרוּ כָּל אִנּוּן מַלְכִין לְאַגָּחָא קְרָבָא עֲלֵיהּ דְּאַבְרָהָם, אִתְיַיעֲטוּ לְאַעֲבָרָא לֵיהּ מִן עָלְמָא, וְכֵיוָן דְּשָׁלְטוּ בְּלוֹט בַּר אַחוּהָ דְּאַבְרָהָם מִיָּד

לשון הקודש

כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר לְמַטָּה, שֶׁהֲרֵי הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל מַעְלָה תְּלוּיָה בַּתְּשׁוּקָה שֶׁל מַטָּה [הַדִּבּוּר].

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים פג) אֱלֹהִים אַל דָּמִי לָךְ אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקֹט אֵל. זוֹ הִיא הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל מַטָּה כְּדֵי לִשְׁלֹט. אָמַר דָּוִד, אֱלֹהִים אַל דָּמִי לָךְ, לְהָעִיר אֶל הָעֶלְיוֹן וּלְהִתְחַבֵּר אֶל הַיָּמִין. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם (שם) כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יֶהֱמָיוּן וְגו'. [וְכָתוּב] כִּי נוֹעֲצוּ לֵב יַחְדָּו עָלֶיךָ בְּרִית יִכְרֹתוּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ, אֱלֹהִים אַל דָּמִי לָךְ לְהָעִיר כְּלַפֵּי מַעְלָה, שֶׁהֲרֵי אָז מִתְעוֹרֵר הַיָּמִין וְקוֹשֵׁר אוֹתָהּ עִמָּהּ. וְכַאֲשֶׁר נִקְשֶׁרֶת בַּיָּמִין, אָז נִשְׁבָּרִים הַשּׂוֹנְאִים, שֶׁכָּתוּב (שמות טו) יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ יְמִינְךָ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב.

וּבָא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהִתְחַבְּרוּ כָּל אוֹתָם הַמְּלָכִים לְהִלָּחֵם בַּקְּרָב עַל אַבְרָהָם, הִתְיָעֲצוּ לְהַעֲבִירוֹ מִן הָעוֹלָם, וְכֵיוָן שֶׁשָּׁלְטוּ בְּלוֹט בֶּן אָחִיו שֶׁל אַבְרָהָם, מִיָּד

אֲזִלוּ, דִּכְתִיב וַיִּקַּחוּ אֶת לוֹט וְאֶת רְכוּשׁוֹ בֶּן אֲחִי אַבְרָם וַיֵּלֵכוּ. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּדִיוּקְנֵיהּ דְּלוֹט הָוָה דָּמֵי לְאַבְרָהָם, וּבְגִין כָּךְ וַיֵּלֵכוּ, דְּכָל הַהוּא קְרָבָא בְּגִינֵיהּ הָוָה.

מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּהָוָה אַבְרָהָם אַפִּיק בְּנֵי עָלְמָא מִפּוּלְחָנָא נוּכְרָאָה וְאָעִיל לוֹן בְּפוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְתוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְעַר לוֹן בְּעָלְמָא בְּגִין לְגַדְּלָא שְׁמָא דְאַבְרָהָם בְּעָלְמָא וּלְקָרְבָא לֵיהּ לְפוּלְחָנֵיהּ. וְרָזָא דְמִלָּה כֵּיוָן דְּאַבְרָהָם אִתְעַר לְמִרְדַּף אֲבַתְרַיְיהוּ כְּדֵין אֱלֹהִים אַל דָּמִי לָךְ עַד דְּאִתְקַשַּׁר כֻּלָּא בְּאַבְרָהָם, וְכַד אִתְקַשַּׁר כֻּלָּא בְּאַבְרָהָם כְּדֵין אִתְבָּרוּ כֻּלְּהוּ מַלְכִין מִקַּמֵּיהּ כְּדְקָא אָמְרָן דִּכְתִיב יְמִינְךָ יְיָ תִּרְעַץ אוֹיֵב וְגו':

וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם הוֹצִיא לֶחֶם וָיָיִן. רִבִּי שִׁמְעוֹן

לשון הקודש

הָלְכוּ, שֶׁכָּתוּב וַיִּקְחוּ אֶת לוֹט וְאֶת רְכֻשׁוֹ בֶּן אֲחִי אַבְרָם וַיֵּלֵכוּ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁדְּמוּתוֹ שֶׁל לוֹט הָיְתָה דּוֹמָה לְאַבְרָהָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיֵּלֵכוּ, שֶׁכָּל אוֹתוֹ הַקְּרָב הָיָה בִּשְׁבִילוֹ.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאַבְרָהָם הָיָה מוֹצִיא אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם מֵעֲבוֹדָה זָרָה וּמַכְנִיס אוֹתָם לַעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְעוֹד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵעִיר אוֹתָם בָּעוֹלָם כְּדֵי לְגַדֵּל אֶת שְׁמוֹ שֶׁל אַבְרָהָם בָּעוֹלָם וּלְקָרֵב אוֹתוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ. וְסוֹד הַדָּבָר – כֵּיוָן שֶׁאַבְרָהָם הִתְעוֹרֵר לִרְדּוֹף אַחֲרֵיהֶם, אָז אֱלֹהִים אַל דָּמִי לָךְ, עַד שֶׁהַכֹּל נִקְשַׁר לְאַבְרָהָם. וּכְשֶׁהַכֹּל נִקְשַׁר לְאַבְרָהָם, אָז נִשְׁבְּרוּ כָּל הַמְּלָכִים מִלְּפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב יְמִינְךָ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב וְגו'.

וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם הוֹצִיא לֶחֶם וָיָיִן.

פָּתַח וְאָמַר (תהלים עו) **וַיְהִי בְשָׁלֵם סֻכּוֹ וְגו'. תָּא חֲזֵי כַּד סָלִיק בִּרְעוּתָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי עָלְמָא, אַפִּיק חַד שַׁלְהוֹבָא דְבוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא. וּנְשַׁף זִיקָא בְזִיקָא חָשְׁכַאת וְאוֹקִידַת. וְאַפִּיק מִגּוֹ** (דף פז ע"א) **סִטְרֵי תְהוֹמָא חַד טִיף וְחִבֵּר לוֹן כְּחַד וּבָרָא בְהוּ עָלְמָא.**

הַהוּא שַׁלְהוֹבָא סָלִיק וְאִתְעַטְּרָא בִשְׁמָאלָא, וְהַהוּא טִיף סָלִיק וְאִתְעַטַּר בְּיָמִינָא, סָלְקוּ חַד בְּחַד אִחְלָפוּ דּוּכְתֵּי דָא לְסִטְרָא דָא וְדָא לְסִטְרָא דָא, דְּנָחִית סָלִיק וּדְסָלִיק נָחִית. אִתְקַטְּרוּ דָא בְדָא, נָפִיק מִבֵּינַיְיהוּ רוּחַ שְׁלִים. כְּדֵין אִנּוּן תְּרֵין סִטְרִין אִתְעֲבִידוּ חַד וְאִתְיְיהִיב בֵּינַיְיהוּ וְאִתְעַטְּרוּ חַד בְּחַד. כְּדֵין אִשְׁתְּכַח שְׁלָם לְעֵילָא וּשְׁלָם לְתַתָּא, וְדַרְגָּא אִתְקַיָּים.

אִתְעַטְּרַת ה"א בְּוא"ו וָא"ו בְּה"א, כְּדֵין סַלְקָא ה"א

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (תהלים עו) וַיְהִי בְשָׁלֵם סוּכּוֹ וְגו'. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁעָלָה בִּרְצוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם, הוֹצִיא שַׁלְהֶבֶת אַחַת שֶׁל הַמָּאוֹר שֶׁל הַנִּיצוֹץ הַקָּשֶׁה, וְנָשַׁף רוּחַ בְּרוּחַ חֲשׁוּכָה וְשׁוֹרֶפֶת. וְהוֹצִיא מִתּוֹךְ צִדְדֵי הַתְּהוֹם טִפָּה אַחַת, וְחִבֵּר אוֹתָם יַחַד, וּבָרָא בָהֶם אֶת הָעוֹלָם.

אוֹתָהּ הַשַּׁלְהֶבֶת עָלְתָה וְהִתְעַטְּרָה בִּשְׂמֹאל, וְאוֹתָהּ הַטִּפָּה עָלְתָה וְהִתְעַטְּרָה בְּיָמִין. עָלוּ אֶחָד עִם אֶחָד, הֶחֱלִיפוּ מְקוֹמוֹת, זֶה לְצַד זֶה וְזֶה לְצַד זֶה. זֶה שֶׁיָּרַד עָלָה, וְזֶה שֶׁעָלָה יָרַד. נִקְשְׁרוּ זֶה עִם זֶה וְיָצְאָה מִבֵּינֵיהֶם רוּחַ שְׁלֵמָה, וְאָז אוֹתָם שְׁנֵי הַצְּדָדִים נַעֲשׂוּ אֶחָד, וְנִתְּנָה בֵּינֵיהֶם [הָרוּחַ] וְהִתְעַטְּרוּ הָאֶחָד עִם הָאֶחָד. וְאָז נִמְצָא שָׁלוֹם לְמַעְלָה וְשָׁלוֹם לְמַטָּה, וְהַדַּרְגָּה הִתְקַיֶּמֶת.

הִתְעַטְּרָה הֵ"א עִם וָא"ו, וָא"ו עִם הֵ"א, וְאָז עָלְתָה הֵ"א וְנִקְשְׁרָה בְּקֶשֶׁר שָׁלֵם. וְאָז

וְאִתְקַשְׁרָא בְקִשּׁוּרָא שְׁלִים. כְּדֵין וּמַלְכֵי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם. מֶלֶךְ שָׁלֵם וַדַּאי מֶלֶךְ אִיהוּ דְשַׁלִּיט בִּשְׁלִימוּ, אֵימָתַי אִיהוּ מֶלֶךְ שָׁלֵם בְּיוֹמָא דְכִפּוּרֵי דְכָל אַנְפִּין נְהִירִין.

(דָּבָר אַחֵר מַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיפַּק כְּהוּנְתָּא מִשֵּׁם כְּמָה דְאַתְּ אָמַר בָּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֶלְיוֹן, כֵּיוָן דְאַקְדִּים בִּרְכָתָא דְאַבְרָהָם לְבִרְכְּתָא דְּמָרֵיהּ, אָמַר לֵיהּ אַבְרָהָם וְכִי מַקְדִּימִין בִּרְכָתָא דְעַבְדָּא לְבִרְכְּתָא דְּמָרֵיהּ, מִיַּד אִתְיְהִיבַת כְּהוּנְתָּא לְאַבְרָהָם דִּכְתִיב, (תהלים קי) נְאֻם יְיָ לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי. וּכְתִיב בַּתְרֵיהּ נִשְׁבַּע יְיָ וְלֹא יִנָּחֵם אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם עַל דִּבְרָתִי מַלְכִּי צֶדֶק, דִּכְתִיב וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן, וְאֵין זַרְעוֹ כֹהֵן)

דָּבָר אַחֵר וּמַלְכִּי צֶדֶק. דָּא עָלְמָא בַתְרָאָה. מֶלֶךְ שָׁלֵם, דָּא עָלְמָא עִלָּאָה. דְּאִתְעַטַּר חַד בְּחַד בְּלָא פִּירוּדָא תְּרֵין עָלְמִין כְּחֲדָא, וְאֲפִילוּ עָלְמָא תַתָּאָה כֻּלָּא הוּא. וְחַד מִלָּה אִיהוּ. הוֹצִיא לֶחֶם וָיָיִן דִּתְרֵין אִלֵּין בֵּיהּ. וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן מְשַׁמֵּשׁ עָלְמָא לְקָבֵל עָלְמָא. וְהוּא

לשון הקודש

וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם. מֶלֶךְ שָׁלֵם הוּא וַדַּאי מֶלֶךְ שֶׁשּׁוֹלֵט בִּשְׁלֵמוּת. מָתַי הוּא מֶלֶךְ שָׁלֵם? בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּשֶׁכָּל הַפָּנִים מְאִירוֹת.

[דָּבָר אַחֵר מַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא כְּהֻנָּה מִשֵּׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בָּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֶלְיוֹן. כֵּיוָן שֶׁהִקְדִּים בִּרְכַּת אַבְרָהָם לְבִרְכַּת רִבּוֹנוֹ, אָמַר לוֹ אַבְרָהָם: וְכִי מַקְדִּימִים בִּרְכַּת הָעֶבֶד לְבִרְכַּת רַבּוֹ? מִיָּד נִתְּנָה הַכְּהֻנָּה לְאַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב (תהלים קי) [נְאֻם ה' לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי. וְכָתוּב אַחֲרָיו, נִשְׁבַּע ה' וְלֹא יִנָּחֵם אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם עַל דִּבְרָתִי מַלְכִּי צֶדֶק. שֶׁכָּתוּב וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן, וְאֵין זַרְעוֹ כֹהֵן].

דָּבָר אַחֵר וּמַלְכִּי צֶדֶק – זֶה הָעוֹלָם הָאַחֲרוֹן. מֶלֶךְ שָׁלֵם – זֶה הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. שֶׁהִתְעַטֵּר אֶחָד עִם אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד שְׁנֵי עוֹלָמוֹת יַחַד, וַאֲפִלּוּ הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הוּא הַכֹּל, וְהוּא דָּבָר אֶחָד. הוֹצִיא לֶחֶם וָיָיִן – שֶׁבּוֹ שְׁנֵי אֵלּוּ. וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן – מְשַׁמֵּשׁ עוֹלָם נֶגֶד עוֹלָם. וְהוּא כֹהֵן – זֶה

כֹּהֵן דָּא יְמִינָא. לְאֵל עֶלְיוֹן עָלְמָא עִלָּאָה. וּבְגִין כָּךְ בָּעֵי כַּהֲנָא לְבָרְכָא עָלְמָא.

תָּא חֲזֵי, בִּרְכָאן (ד"א ל"ג כַּד) נָטִיל הַאי עָלְמָא תַּתָּאָה כַּד אִתְחַבַּר בְּכַהֲנָא רַבָּא כְּדֵין וַיְבָרֲכֵהוּ וַיֹּאמַר בָּרוּךְ אַבְרָם (וְגו') לְאֵל עֶלְיוֹן הָכִי הוּא וַדַּאי. כְּגַוְונָא דָּא בָּעֵי כַּהֲנָא לְתַתָּא לְקָשְׁרָא קִשְׁרִין וּלְבָרְכָא הַאי דוּכְתָּא בְּגִין דְּיִתְקַשַּׁר בִּימִינָא לְאִתְקַשְׁרָא תְּרֵין עָלְמִין כְּחַד. בָּרוּךְ אַבְרָם רָזָא דְּמִלָּה תִּקּוּנָא דְּבִרְכָאן אִיהוּ.

בָּרוּךְ אַבְרָם כְּמָה דְּאַמְרִינָן בָּרוּךְ אַתָּה. לְאֵל עֶלְיוֹן. יְיָ אֱלֹהֵינוּ. קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. מֶלֶךְ הָעוֹלָם. וְהַאי קְרָא רָזָא דְּבִרְכָאן אִיהוּ. (וּבְגִין כָּךְ) וַיְבָרֲכֵהוּ מִתַּתָּא לְעֵילָא. וּבָרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן (אֲשֶׁר מָגֵן צָרֶיךָ בְּיָדֶךָ). מֵעֵילָא לְתַתָּא. וַיִּתֶּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכֹּל לְאִתְדַּבְּקָא בְּאַתַר דְּקִשּׁוּרָא אִתְקַשַּׁר לְתַתָּא.

לשון הקודש

הַיָּמִין. לְאֵל עֶלְיוֹן – הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ הַכֹּהֵן לְבָרֵךְ אֶת הָעוֹלָם. **בֹּא** רְאֵה, הַבְּרָכוֹת נוֹטֵל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה, כְּשֶׁמִּתְחַבֵּר עִם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, וְאָז וַיְבָרֲכֵהוּ וַיֹּאמַר בָּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֶלְיוֹן. כָּךְ זֶה וַדַּאי. כְּמוֹ כֵּן צָרִיךְ הַכֹּהֵן לְמַטָּה לִקְשֹׁר קְשָׁרִים וּלְבָרֵךְ אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה, כְּדֵי שֶׁיִּתְקַשֵּׁר הַיָּמִין לִקְשֹׁר שְׁנֵי עוֹלָמוֹת יַחַד. בָּרוּךְ אַבְרָם – סוֹד הַדָּבָר הוּא תִּקּוּן הַבְּרָכוֹת.

בָּרוּךְ אַבְרָם – כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, בָּרוּךְ אַתָּה. לְאֵל עֶלְיוֹן – ה' אֱלֹהֵינוּ. קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ – מֶלֶךְ הָעוֹלָם. וְהַפָּסוּק הַזֶּה הוּא סוֹד הַבְּרָכוֹת. [וּמִשּׁוּם כָּךְ] וַיְבָרֲכֵהוּ – מִמַּטָּה לְמַעְלָה. וּבָרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן [אֲשֶׁר מָגֵן צָרֶיךָ בְּיָדֶךָ], וּבָרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן – מִמַּעְלָה לְמַטָּה. וַיִּתֶּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכֹּל – לְהִתְדַּבֵּק בַּמָּקוֹם שֶׁהַקֶּשֶׁר נִקְשָׁר לְמַטָּה.

עַד דְּהַוּוּ אָזְלֵי, אִעְרַע בְּהוּ רִבִּי יֵיסָא וְחַד יוּדָאי בַּהֲדֵיהּ.

וְהָוָה אָמַר הַהוּא יוּדָאי (תהלים כה) לְדָוִד אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא. לְדָוִד. וְכִי אַמַּאי לָא כְּתִיב מִזְמוֹר לְדָוִד אוֹ לְדָוִד מִזְמוֹר. אֶלָּא בְּגִין דַּרְגֵּיהּ קָאֲמַר לְדָוִד תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּאָמַר בְּגִינֵיהּ אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא. אֵלֶיךָ יְיָ לְעֵילָא. נַפְשִׁי, מָאן נַפְשִׁי, (אֶשָּׂא) דָּא דָוִד (הוא) דַּרְגָּא קַדְמָאָה דְקָאֲמָרָן. אֶשָּׂא, אֲסַלֵּק. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים קכא) אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים. בְּגִין דְּכָל יוֹמוֹי דְדָוִד הָוָה מִשְׁתַּדֵּל לְסַלְקָא דַרְגֵּיהּ לְאִתְעַטָּרָא לְעֵילָא וּלְאִתְקַשְּׁרָא תַּמָּן בְּקִשּׁוּרָא שְׁלִים כְּדְקָא יְאוּת.

כְּגַוְונָא דָּא (תהלים קג) לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ בְּגִין דַּרְגֵּיהּ קָאֲמַר, וּמַאי אָמַר בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ. אֶת לְאִתְקַשְּׁרָא בְּקִשּׁוּרָא לְעֵילָא. וְכָל קְרָבַי, מָאן קְרָבַי. אִלֵּין שְׁאַר חֵיוָן בְּרָא. דְּאִקְרוּן קְרָבַים כְּמָה

לשון הקודש

בְּעוֹדָם הוֹלְכִים פָּגַשׁ בָּהֶם רַבִּי יֵיסָא וִיהוּדִי אֶחָד עִמּוֹ. וְהָיָה אוֹתוֹ הַיְּהוּדִי אוֹמֵר, (שם כה) לְדָוִד אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא. לְדָוִד, וְכִי לָמָּה לֹא כָתוּב מִזְמוֹר לְדָוִד אוֹ לְדָוִד מִזְמוֹר? אֶלָּא בִּשְׁבִיל דַּרְגָּתוֹ אָמַר דָּוִד אֶת הַתְּשְׁבָּחַת שֶׁאָמַר בִּשְׁבִילוֹ. אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא, אֵלֶיךָ ה' לְמַעְלָה. נַפְשִׁי, מִי זוֹ נַפְשִׁי? [אֶשָּׂא] זֶה דָוִד, [הוּא] הַדַּרְגָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁאָמַרְנוּ. אֶשָּׂא – אַעֲלֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קכא) אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים. מִשּׁוּם שֶׁדָּוִד הָיָה מִשְׁתַּדֵּל כָּל יָמָיו לְהַעֲלוֹת אֶת דַּרְגָּתוֹ לְהִתְעַטֵּר לְמַעְלָה וּלְהִתְקַשֵּׁר שָׁם בְּקֶשֶׁר שָׁלֵם כָּרָאוּי.

כְּמוֹ כֵן (שם קג) לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה'. מִשּׁוּם דַּרְגָּתוֹ אָמַר. וּמָה אָמַר בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה'? אֶת – לְהִתְקַשֵּׁר בְּקֶשֶׁר לְמַעְלָה. וְכָל קְרָבַי, מִי הֵם קְרָבַי? אֵלּוּ שְׁאָר חַיּוֹת

דְּאַתְּ אָמֵר, (שיר השירים ה) וּמֵעַי הָמוּ עָלָיו. דָּבָר אַחֵר בָּרְכִי נַפְשִׁי, בִּגִינֵיהּ קָאֲמַר. אֶת יְיָ דָּא שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא, אֶת יְיָ כְּלָלָא דְּכֹלָּא.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי יֵיסָא חָמִינָא לָךְ דְּהָא עִם שְׁכִינְתָּא קָאֲתִית וְאִתְחַבָּרַת. אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא וַדָּאי, וּתְלַת פַּרְסֵי הוּא דְאָזִילְנָא בַּהֲדֵיהּ וְאָמַר לִי כַּמָּה מִלֵּי מַעַלְיָיתָא וְאֲנָא אֲגִירְנָא לֵיהּ לְיוֹמָא דָא וְלָא יְדַעְנָא דְּאִיהוּ בוֹצִינָא דְנָהִיר כִּדְחָמִינָא הַשְׁתָּא.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר לְהַהוּא יוּדָאי מַה שְׁמָךְ, אָמַר לֵיהּ יוֹעֶזֶר. אָמַר לֵיהּ יוֹעֶזֶר וְאֶלְעָזָר (מִלָּה חָדָא) יְתִיבָן כְּחֲדָא, יָתְבוּ גַּבֵּי חַד טִנָּרָא (דף פז ע"ב) בְּהַהוּא חֲקַל. פְּתַח הַהוּא יוּדַאי וְאָמַר (ישעיה מג) אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מוֹחֶה פְּשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכּוֹר. מָאי טַעְמָא תְּרֵי זִמְנֵי אָנֹכִי אָנֹכִי.

לשון הקודש

הַשָּׂדֶה שֶׁנִּקְרָאוֹת קְרָבִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ה) וּמֵעַי הָמוּ עָלָיו. דָּבָר אַחֵר בָּרְכִי נַפְשִׁי – בִּשְׁבִילוֹ הוּא אָמַר. אֶת ה' – זוֹ שְׁלֵמוּת הַכֹּל. אֶת ה' – הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי יֵיסָא, רָאִיתִי אוֹתְךָ שֶׁבָּאתָ עִם הַשְּׁכִינָה וְהִתְחַבַּרְתָּ. אָמַר לוֹ, כָּךְ זֶה וַדַּאי. וְשָׁלֹשׁ פַּרְסָאוֹת שֶׁהָלַכְתִּי עִמָּהּ וְאָמְרָה לִי כַּמָּה דְבָרִים מְעֻלִּים, וַאֲנִי שָׂמַרְתִּי אוֹתָם לַיּוֹם הַזֶּה, וְלֹא יָדַעְתִּי שֶׁהוּא הַמָּאוֹר שֶׁמֵּאִיר כְּמוֹ שֶׁרָאִיתִי כָּעֵת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לַיְּהוּדִי הַהוּא, מַה שְׁמֶךָ? אָמַר לוֹ, יוֹעֶזֶר. אָמַר לוֹ, יוֹעֶזֶר וְאֶלְעָזָר [דָּבָר אֶחָד] יוֹשְׁבִים יַחַד. יָשְׁבוּ עַל סֶלַע אֶחָד בַּשָּׂדֶה הַהוּא. פָּתַח אוֹתוֹ הַיְּהוּדִי וְאָמַר, (ישעיה מג) אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְּשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר. מָה הַטַּעַם פַּעֲמַיִם אָנֹכִי אָנֹכִי?.

אֶלָּא חַד בְּסִינַי וְחַד בְּשַׁעֲתָא דְּבָרָא עָלְמָא, דִּכְתִיב (שמות כ) אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ דָּא הוּא בְּסִינַי. וְחַד כַּד בְּרָא עָלְמָא דִּכְתִיב, (ישעיה מה) אָנֹכִי עָשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיהָ בָּרָאתִי. הוּא, בְּגִין לְאַחֲזָאָה דְּלָא הֲוֵי פִּירוּדָא בֵּין עֵילָא וְתַתָּא.

מוֹחֶה פְּשָׁעֶיךָ. מַעֲבִיר פְּשָׁעֶיךָ לָא כְתִיב, אֶלָּא מוֹחֶה. בְּגִין דְּלָא יִתְחַזּוּן לְעָלְמִין. לְמַעֲנִי. מָאי לְמַעֲנִי, בְּגִין אִנּוּן רַחֲמִין דְּתַלְיָין בִּי דִּכְתִיב, (דברים ד) כִּי אֵל רַחוּם יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ'.

דָּבָר אַחֵר מוֹחֶה פְּשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי. תָּא חֲזֵי חַיָּיבֵי עָלְמָא עָבְדִין פְּגִימוּתָא לְעֵילָא, דְּכַד אִנּוּן חוֹבִין סָלְקִין רַחֲמִין וּנְהִירוּ עִלָּאָה וְיַנִּיקוּ דִּבְרָכָאן לָא נָחִית לְתַתָּא, וְהַאי דַּרְגָּא לָא נָטִיל בִּרְכָאן דִּלְעֵילָא לְיַנָּקָא לְתַתָּא. וּבְגִין כָּךְ לְמַעֲנִי בְּגִין דְּלָא יִתְמַנְעוּן בִּרְכָאן

לשון הקודש

אֶלָּא אֶחָד בְּסִינַי, וְאֶחָד בְּשָׁעָה שֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (שמות כ) אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. זֶה הוּא בְּסִינַי. וְאֶחָד כְּשֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מה) אָנֹכִי עָשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיהָ בָּרָאתִי. הוּא כְּדֵי לְהַרְאוֹת שֶׁאֵין פֵּרוּד בֵּין מַעְלָה וּמַטָּה.

מוֹחֶה פְּשָׁעֶיךָ, לֹא כָתוּב מַעֲבִיר פְּשָׁעֶיךָ אֶלָּא מוֹחֶה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְרָאוּ לְעוֹלָמִים. לְמַעֲנִי, מַה זֶּה לְמַעֲנִי? מִשּׁוּם אוֹתָם הָרַחֲמִים שֶׁתְּלוּיִים בִּי, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ'.

דָּבָר אַחֵר מוֹחֶה פְּשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי – בֹּא רְאֵה, הָרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם עוֹשִׂים פְּגָם לְמַעְלָה, שֶׁכַּאֲשֶׁר אוֹתָם חַטָּאִים עוֹלִים, רַחֲמִים וְאוֹר עֶלְיוֹן וּיְנִיקַת הַבְּרָכוֹת לֹא יוֹרְדוֹת לְמַטָּה, וְהַדַּרְגָּה הַזּוֹ אֵינָהּ נוֹטֶלֶת בְּרָכוֹת שֶׁלְּמַעְלָה לְהָנִיק לְמַטָּה. וּמִשּׁוּם כָּךְ לְמַעֲנִי, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּנְעוּ בְּרָכוֹת

לְיַנָּקָא (ליה) לְכֹלָּא. כְּגַוְונָא דָא (דברים לב) רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא. לְאַחֲזָאָה דְּלָא הֲוֵי פִּירוּדָא בֵּין עֵילָא וְתַתָּא כְּמָה דְּאִתְּמַר.

תָּא חֲזֵי, כְּגַוְונָא דָא כַּד אִשְׁתַּכְּחוּ זַכָּאִין בְּעָלְמָא אִתְּעָרוּ בִּרְכָאן לְעָלְמִין כֻּלְּהוּ. כֵּיוָן דְּאָתָא אַבְרָהָם אִתְּעַר בִּרְכָאן לְעָלְמָא דִּכְתִיב וַאֲבָרֶכְךָ וֶהְיֵה בְּרָכָה. מָאי וֶהְיֵה בְּרָכָה. רֶמֶז דְּיִשְׁתַּכְּחוּן בְּגִינֵיהּ בִּרְכָאן לְעֵילָא וְתַתָּא דִּכְתִיב וְנִבְרְכוּ בְךָ וְגוֹ' וּכְתִיב וַאֲבָרְכָה מְבָרַכֶיךָ.

אָתָא יִצְחָק אוֹדַע לְכֹלָּא דְּאִית דִּין וְאִית דַּיָּן לְעֵילָא לְאִתְפָּרְעָא מֵרַשִׁיעַיָּא, וְאִיהוּ אִתְּעַר דִּינָא בְּעָלְמָא בְּגִין דְּיִדְחֲלוּן לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל בְּנֵי עָלְמָא. אָתָא יַעֲקֹב וְאִתְּעַר רַחֲמֵי בְּעָלְמָא וְאַשְׁלִים מְהֵימְנוּתָא בְּעָלְמָא כְּדְקָא חָזֵי.

לשון הקודש

לְהָנִיק [ולו] לַכֹּל. כְּמוֹ כֵן, (שם לב) רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא. לְהַרְאוֹת שֶׁאֵין פֵּרוּד בֵּין מַעְלָה וּמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

בָּא רְאֵה, כְּמוֹ זֶה כְּשֶׁנִּמְצָאִים צַדִּיקִים בָּעוֹלָם, מִתְעוֹרְרוֹת בְּרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת. כֵּיוָן שֶׁבָּא אַבְרָהָם, הִתְעוֹרְרוּ בְּרָכוֹת לָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב וַאֲבָרֶכְךָ וֶהְיֵה בְּרָכָה. מַה זֶּה וֶהְיֵה בְּרָכָה? רֶמֶז שֶׁיִּמָּצְאוּ בִּגְלָלוֹ בְּרָכוֹת לְמַעְלָה וּמַטָּה, שֶׁכָּתוּב וְנִבְרְכוּ בְךָ וְגוֹ', וְכָתוּב וַאֲבָרְכָה מְבָרַכֶיךָ.

בָּא יִצְחָק וְהוֹדִיעַ לַכֹּל שֶׁיֵּשׁ דִּין וְיֵשׁ דַּיָּן לְמַעְלָה לְהִפָּרַע מִן הָרְשָׁעִים, וְהוּא עוֹרֵר אֶת הַדִּין בָּעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּירְאוּ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. בָּא יַעֲקֹב וְעוֹרֵר רַחֲמִים בָּעוֹלָם, וְהִשְׁלִים אֶת הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם כָּרָאוּי.

בְּיוֹמֵי דְּאַבְרָהָם מַה כְּתִיב וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם, דְּאִתְעַטְּרַת כְּרְסְיָיא בְּדוּכְתֵּיהּ, וּכְדֵין אִשְׁתְּכַח מֶלֶךְ שָׁלֵם בְּלָא פְּגִימוּ כְּלַל. הוֹצִיא לֶחֶם וָיַיִן דְּאַפִּיק מְזוֹנִין לְעָלְמִין כֻּלְּהוּ כְּדְקָא חָזֵי. הוֹצִיא לֶחֶם וָיַיִן דְּלָא אִתְמְנָעוּ בִּרְכָאן מִכֻּלְּהוּ עָלְמִין. הוֹצִיא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, תּוֹצֵא הָאָרֶץ מִדַּרְגִּין דִּלְעֵילָא אַפִּיק מְזוֹנִין וּבִרְכָאן לְעָלְמִין כֻּלְּהוּ. (בראשית א)

וְהוּא כֹּהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן דְּאִשְׁתְּכַח כֹּלָּא בִּשְׁלִימוּ עִלָּאָה כְּדְקָא חָזֵי. לְאִתְחַזָּאָה כְּמָה דְּחַיָּיבַיָּא עָבְדֵי פְּגִימוּ בְּעָלְמָא וּמָנְעֵי בִּרְכָאן. הָכִי נָמֵי בְּגִין זַכָּאִין אַתְיָין בִּרְכָאן לְעָלְמָא, וּבְגִינַיְיהוּ אִתְבָּרְכָאן כָּל בְּנֵי עָלְמָא:

וַיִּתֶּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכֹּל. מָאי מַעֲשֵׂר מִכֹּל מֵאִנּוּן בִּרְכָאן דְּנָפְקֵי מִכֹּל. בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתַר דְּכָל בִּרְכָאן דְּנָחֲתֵי לְעָלְמָא מִתַּמָּן נָפְקֵי. דָּבָר אַחֵר וַיִּתֶּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכֹּל.

לשון הקודש

בִּימֵי אַבְרָהָם מַה כָּתוּב? וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם. שֶׁהִתְעַטֵּר הַכִּסֵּא בִּמְקוֹמוֹ, וְאָז נִמְצָא מֶלֶךְ שָׁלֵם לְלֹא פְּגָם כְּלָל. הוֹצִיא לֶחֶם וָיַיִן – שֶׁהוֹצִיא מְזוֹנוֹת וּבְרָכוֹת לָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם כָּרָאוּי. הוֹצִיא לֶחֶם וָיַיִן – שֶׁלֹּא יִמָּנְעוּ הַבְּרָכוֹת מִכָּל הָעוֹלָמוֹת. הוֹצִיא – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר תּוֹצֵא הָאָרֶץ, מֵהַדְּרָגוֹת שֶׁלְּמַעְלָה מוֹצִיא מְזוֹנוֹת וּבְרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת.

וְהוּא כֹּהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן – שֶׁהַכֹּל נִמְצָא בִּשְׁלֵמוּת עֶלְיוֹנָה כָּרָאוּי. לְהַרְאוֹת, כְּמוֹ שֶׁהָרְשָׁעִים עוֹשִׂים פְּגָם בָּעוֹלָם וּמוֹנְעִים בְּרָכוֹת, כָּךְ גַּם בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיקִים בָּאוֹת בְּרָכוֹת לָעוֹלָם, וּבִגְלָלָם מִתְבָּרְכִים כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

וַיִּתֶּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכֹּל, מַה זֶּה מַעֲשֵׂר מִכֹּל? מֵאוֹתָם הַבְּרָכוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת מִכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַמָּקוֹם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַהֲב לֵיהּ מַעֲשְׂרָא. וּמַאן אִיהוּ, דָּא דַּרְגָּא דְּכָל פִּתְחִין דִּמְהֵימְנוּתָא וּבִרְכָאן דְּעָלְמָא בֵּיהּ קָיְימֵי וְאִיהוּ מַעֲשֵׂר וְאִיהוּ חַד מֵעֲשָׂרָה וְאִיהוּ עֲשָׂרָה מִמֵּאָה. מִכָּאן וּלְהָלְאָה עָאל אַבְרָהָם בְּקִיּוּמָא דִּלְעֵילָא כְּדְקָא חָזֵי.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר שַׁפִּיר קָא אֲמַרְתְּ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר מָאי עֲבִידְתָּךְ, אָמַר לֵיהּ קַרְיָנָא דַּרְדְּקֵי בְּאַתְרִי, הַשְׁתָּא אָתָא רִבִּי יוֹסֵי דִּכְפַר חָנִין לְמָתָא וּסְלִיקוּ לוֹן מִגַּבָּאי וְאוֹתְבוּ לוֹן לְגַבֵּיהּ. וְהָווּ יָהֲבִין לִי כָּל בְּנֵי מָתָא אַגְּרָא כְּהַהוּא זִמְנָא דְּדַרְדְּקֵי הֲווֹ גַּבָּאי. וְאִסְתַּכַּלְנָא בְּנַפְשָׁאי דְּלָא אִתְחֲזֵי לִי לְאִתְהַנֵּי מִנַּיְיהוּ לְמַגְּנָא, וַאֲגִירְנָא גַּרְמָאי בַּהֲדֵי (דְּהַהוּא) דְּהַאי חַכִּים. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר בִּרְכָאן דְּאַבָּא אִצְטְרִיכוּ הָכָא.

לשון הקודש

שֶׁיּוֹרְדוֹת לָעוֹלָם יוֹצְאוֹת מִשָּׁם. דָּבָר אַחֵר וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכֹּל – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לוֹ מַעֲשֵׂר, וּמַה הוּא? זוֹ הַדַּרְגָּה שֶׁכָּל פִּתְחֵי הָאֱמוּנָה וְהַבְּרָכוֹת שֶׁל הָעוֹלָם עוֹמְדוֹת בָּהּ, וְהִיא מַעֲשֵׂר, וְהִיא אַחַת מֵעֲשָׂרָה, וְהִיא עֲשָׂרָה מִמֵּאָה. מִכָּאן וָהָלְאָה נִכְנַס אַבְרָהָם בַּקִּיּוּם שֶׁלְּמַעְלָה כָּרָאוּי.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, יָפֶה אָמַרְתָּ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה מַּעֲשֶׂיךָ? אָמַר לוֹ, מְלַמֵּד תִּינוֹקוֹת בִּמְקוֹמִי. כָּעֵת בָּא רַבִּי יוֹסֵי מִכְּפַר חָנִין לָעִיר, וְסִלְּקוּ אוֹתָם מֵאֶצְלִי, וְהוֹשִׁיבוּ אוֹתָם אֶצְלוֹ. וְהָיוּ נוֹתְנִים לִי כָּל בְּנֵי הָעִיר שָׂכָר כְּמוֹ אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהַתִּינוֹקוֹת הָיוּ אֶצְלִי, וְהִסְתַּכַּלְתִּי בְּעַצְמִי שֶׁלֹּא רָאוּי לִי לֵהָנוֹת מֵהֶם בְּחִנָּם, וְהִשְׂכַּרְתִּי עַצְמִי עִם הֶחָכָם (הַהוּא) הַזֶּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּאן צָרִיךְ אֶת הַבְּרָכוֹת שֶׁל אַבָּא.

קָמוּ. אָתוּ קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן (לְבָתָר), וְהַוָה יָתִיב וְלָעֵי כָּל יוֹמָא קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. וְיוֹמָא חַד הַוָה עָסִיק בִּנְטִילַת יָדַיִם קַמֵּיהּ. אָמַר כָּל מָאן דְּלָא נָטִיל יְדוֹי כְּדְקָא יְאוּת, אַף עַל גַּב דְּאִתְעַנַּשׁ לְעֵילָא אִתְעַנַּשׁ לְתַתָּא, וּמַאי עוֹנְשֵׁיהּ לְתַתָּא, דְּגָרִים לֵיהּ לְגַרְמֵיהּ מִסְכְּנוּתָא. כְּמָה דְּעוֹנְשֵׁיהּ כָּךְ, הָכִי הוּא זָכֵי מָאן דְּנָטִיל יְדוֹי כְּדְקָא יְאוּת דְּגָרִים לְגַרְמֵיהּ בִּרְכָאן דִּלְעֵילָא דְשָׁרָאן בִּרְכָאן עַל יְדוֹי כְּדְקָא יְאוּת, וְאִתְבָּרַךְ בְּעוּתְרָא. (דף פח ע"א)

לְבָתָר אַקְדִּים רִבִּי שִׁמְעוֹן חָמָא לֵיהּ דְּאַנְטַל יְדוֹי בְּמַיָּא וְנָטִיל לוֹן בְּשִׁיעוּרָא סַגְיָיא דְמַיִין. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מַלֵּא יָדָיו מִבִּרְכוֹתֶיךָ. וְכָךְ הָוָה, מֵהַהוּא יוֹמָא וּלְהָלְאָה אִתְעַתַּר וְאַשְׁכַּח סִימָא וְהַוָה לָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא וַיָּהִיב מְזוֹנָא לְמִסְכְּנֵי כָּל יוֹמָא, וְהַוָה חַדֵּי עִמְּהוֹן וּמַסְבַּר לוֹן אַנְפִּין נְהִירִין. קָרָא עֲלֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן (ישעי' מ"א) **וְאַתָּה תָּגִיל בַּיְיָ בִּקְדוֹשׁ וְגו'**, (חסר)

לשון הקודש

קָמוּ. הָלְכוּ לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן [אַחַר כְּדִּ], וְהָיָה יוֹשֵׁב וְלוֹמֵד כָּל יוֹם לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. וְיוֹם אֶחָד הָיָה עָסוּק בִּנְטִילַת יָדַיִם לְפָנָיו. אָמַר, כָּל מִי שֶׁלֹּא נוֹטֵל יָדָיו כָּרָאוּי, אַף עַל גַּב שֶׁנֶּעֱנָשׁ לְמַעְלָה – נֶעֱנָשׁ לְמַטָּה. וּמָה עָנְשׁוֹ לְמַטָּה? שֶׁגּוֹרֵם לְעַצְמוֹ עֹנִי. כְּמוֹ שֶׁעָנְשׁוֹ כָּךְ – כָּךְ זוֹכֶה מִי שֶׁנּוֹטֵל יָדָיו כָּרָאוּי, שֶׁגּוֹרֵם לְעַצְמוֹ בְּרָכוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁשּׁוֹרוֹת הַבְּרָכוֹת עַל יָדוֹ כָּרָאוּי וּמִתְבָּרֵךְ בְּעֹשֶׁר.

אַחַר כָּךְ הִקְדִּים רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְרָאָה אוֹתוֹ שֶׁנּוֹטֵל יָדָיו בְּמַיִם, וְנוֹטֵל יָדָיו בְּשִׁעוּר רַב שֶׁל מַיִם. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מַלֵּא יָדָיו מִבִּרְכוֹתֶיךָ. וְכָךְ הָיָה. מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם וָהָלְאָה הִתְעַשֵּׁר וּמָצָא אוֹצָר, וְהָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְנוֹתֵן מָזוֹן לַעֲנִיִּים כָּל יוֹם, וְהָיָה

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְּבַר יְיָ אֶל אַבְרָם וְגו'. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח (שיר השירים ז) אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ. הָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל בְּאִתְעָרוּתָא דְּלְתַתָּא אִשְׁתְּכַח אִתְעָרוּתָא לְעֵילָא, דְּהָא לָא אִתְעַר לְעֵילָא עַד דְּאִתְעַר לְתַתָּא. וּבְרִכָּאן דִּלְעֵילָא לָא מִשְׁתַּכְּחֵי אֶלָּא בַּמֶּה דְּאִית בֵּיהּ מַמָּשָׁא וְלָאו אִיהוּ רֵיקַנְיָא.

מִנָּלָן מֵאֵשֶׁת עוֹבַדְיָהוּ דְּאָמַר לָהּ אֱלִישָׁע (מלכים ב ד) הַגִּידִי לִי מַה יֵּשׁ לָךְ בַּבָּיִת. דְּהָא בִּרְכָאן דִּלְעֵילָא לָא שָׁרְיָין עַל פָּתוֹרָא רֵיקַנְיָא וְלָא בְּאֲתַר רֵיקַנְיָא. מַה כְּתִיב וַתֹּאמֶר אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כֹּל בַּבָּיִת כִּי אִם אָסוּךְ שָׁמֶן. מָאי אָסוּךְ. אֶלָּא אָמְרָה לֵיהּ שִׁיעוּרָא דְּהַאי מִשְׁחָא לָאו אִיהִי אֶלָּא כְּדֵי מְשִׁיחַת אֶצְבְּעָא זְעִירָא.

לשון הקודש

שָׁמֵחַ עִמָּהֶם, וּמַסְבִּיר לָהֶם בְּפָנִים מְאִירוֹת. קָרָא עָלָיו רַבִּי שִׁמְעוֹן, (ישעיה מא) וְאַתָּה תָּגִיל בַּה' בִּקְדוֹשׁ וְגו'.

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְּבַר ה' אֶל אַבְרָם וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (שיר ז) אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ. הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, אֲבָל בַּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַטָּה תִּמְצָא הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי אֵין מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה עַד שֶׁמִּתְעוֹרֵר לְמַטָּה, וְהַבְּרָכוֹת שֶׁלְּמַעְלָה לֹא נִמְצָאוֹת אֶלָּא בְּמַה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ, וְאֵינוֹ רֵיקָן.

מִנַּיִן לָנוּ? מֵאֵשֶׁת עוֹבַדְיָהוּ שֶׁאָמַר לָהּ אֱלִישָׁע (מלכים-ב ד) הַגִּידִי לִי מַה יֵּשׁ לָךְ בַּבָּיִת. שֶׁהֲרֵי הַבְּרָכוֹת שֶׁלְּמַעְלָה אֵינָן שׁוֹרוֹת עַל שֻׁלְחָן רֵיק וְלֹא בְּמָקוֹם רֵיק. מַה כָּתוּב? וַתֹּאמֶר אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כֹּל בַּבַּיִת כִּי אִם אָסוּךְ שָׁמֶן. מַה זֶּה אָסוּךְ? אֶלָּא אָמְרָה לוֹ, הַשִּׁעוּר שֶׁל הַשֶּׁמֶן הַזֶּה אֵינוֹ אֶלָּא כְּדֵי מְשִׁיחַת אֶצְבַּע קְטַנָּה.

אָמַר לָהּ נִחַמְתַּנִי. דְּהָא לָא יְדַעְנָא הֵיאַךְ יִשְׁרוּן בִּרְכָאן דִּלְעֵילָא בְּדוּכְתָּא רֵיקַנְיָא, אֲבָל הַשְׁתָּא דְּאִית לָךְ שֶׁמֶן, דָּא הוּא אֲתַר לְאִשְׁתַּכָּחָא בֵּיהּ בִּרְכָאן. מִנָּלָן דִּכְתִיב, (תהלים קלג) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב וְגו' וְסֵיפֵיהּ מַה כְּתִיב, (תהלים קלג) כִּי שָׁם צִוָּה יְיָ אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם. וּבְאַתְרָא דָא שַׁרָאן בִּרְכָאן. (וְאִתְּמַר).

וְאִי תֵּימָא (תהלים קלג) כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיּוֹרֵד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן וְלָא כְּתִיב שֶׁמֶן אֶלָּא טַל. אֶלָּא אִיהוּ שֶׁמֶן וְאִיהוּ טַל. הַהוּא טַל אִיהוּ דְּאַטִּיל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִמִּשְׁחָא עִלָּאָה. דְּהַהוּא שֶׁמֶן נָפֵק לְסִטְרָא דְיָמִינָא.

תְּרֵין אִנּוּן יַיִן וְשֶׁמֶן. וְאָזְלוּ לִתְרֵין סִטְרִין. יַיִן לִסְטַר שְׂמָאלָא שֶׁמֶן לִסְטַר יָמִינָא. וּמִסִּטְרָא דְיָמִינָא נָפְקֵי בִּרְכָאן לְעָלְמָא וּמִתַּמָּן אִתְמְשַׁח מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא וּבְגִין דְּשֶׁמֶן הָוָה אִתְתַּקַּן לְתַתָּא בְּקַדְמִיתָא, שֶׁמֶן

לשון הקודש

אָמַר לָהּ, נִחַמְתַּנִי, שֶׁהֲרֵי לֹא יָדַעְתִּי אֵיךְ יִשְׁרוּ הַבְּרָכוֹת שֶׁלְּמַעְלָה בְּמָקוֹם רֵיק, אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁיֵּשׁ לָךְ שֶׁמֶן, זֶהוּ מָקוֹם שֶׁיִּמָּצְאוּ בוֹ בְּרָכוֹת. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (תהלים קלג) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב וְגו'. וּבְסוֹפוֹ מַה כָּתוּב? (שם) כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם. וּבַמָּקוֹם הַזֶּה שׁוֹרוֹת הַבְּרָכוֹת. [וְנִתְבָּאֵר].

וְאִם תֹּאמַר, (שם) כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיֵּרֵד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן, וְלֹא כָּתוּב שֶׁמֶן אֶלָּא טַל? אֶלָּא הוּא שֶׁמֶן וְהוּא טַל. אוֹתוֹ הַטַּל הוּא שֶׁהִטִּיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵהַשֶּׁמֶן הָעֶלְיוֹן. שֶׁאוֹתוֹ הַשֶּׁמֶן יוֹצֵא לְצַד הַיָּמִין. **שְׁנַיִם** הֵם – יַיִן וְשֶׁמֶן, וְהָלְכוּ לִשְׁנֵי צְדָדִים – הַיַּיִן לְצַד שְׂמֹאל, וְהַשֶּׁמֶן לְצַד יָמִין. וּמִצַּד הַיָּמִין יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת לָעוֹלָם, וּמִשָּׁם נִמְשַׁחַת הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה. וּמִשּׁוּם שֶׁהַשֶּׁמֶן הָיָה נִתְקָן לְמַטָּה בָּרִאשׁוֹנָה,

אִזְדַּמַּן לְעֵילָא אֲרִיקוּ דְּבִרְכָאן.

תָּא חֲזֵי, מֵאִתְעָרוּתָא (דף פח ע"ב) דְּהַאי שֶׁמֶן דִּלְעֵילָא קָאֵי לְאֲרָקָא עַל דָּוִד וּשְׁלֹמֹה לְאִתְבָּרְכָא (עַל) בְּנוֹי. מֵנָא לָן דִּכְתִיב וַיַּעֲמֹד הַשֶּׁמֶן. כְּתִיב הָכָא וַיַּעֲמֹד. וּכְתִיב הָתָם (ישעיה יא) שׁוֹרֶשׁ יִשַׁי אֲשֶׁר עוֹמֵד לְנֵס עַמִּים.

תָּא חֲזֵי, מִשֶּׁלְחָן דְּלֶחֶם הַפָּנִים דְּבִרְכָאן נָפְקִין מִתַּמָּן וּמְזוֹנָא לְעָלְמָא, לָא בָּעֵי לְאִשְׁתַּכָּחָא רֵיקַנְיָא אֲפִלּוּ רִגְעָא חָדָא, בְּגִין דְּלָא יִסְתַּלְּקוּן בִּרְכָאן מִתַּמָּן, אוֹף הָכִי לָא מְבָרְכִין עַל שֶׁלְחָן רֵיקַנְיָא, דְּהָא בִּרְכָאן דִּלְעֵילָא לָא שָׁרְיָין עַל שֶׁלְחָן רֵיקַנְיָא.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ, אֲנִי לְדוֹדִי בְּקַדְמִיתָא וּלְבָתַר וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ. אֲנִי לְדוֹדִי לְאַתְקָנָא לֵיהּ דּוּכְתָּא בְּקַדְמִיתָא. וּלְבָתַר וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ. דָּבָר אַחֵר אֲנִי לְדוֹדִי. דְּהָא תָּנֵינָן שְׁכִינְתָּא

לשון הקודש

הַשֶּׁמֶן מְזֻמָּן לְמַעְלָה הֲרָקַת הַבְּרָכוֹת.

בא רְאֵה, מֵהַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל הַשֶּׁמֶן הַזֶּה שֶׁלְּמַעְלָה בָּא לְהָרִיק עַל דָּוִד וּשְׁלֹמֹה לְהִתְבָּרֵךְ (עַל) בְּנוֹ. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב וַיַּעֲמֹד הַשֶּׁמֶן. כָּתוּב כָּאן וַיַּעֲמֹד, וְכָתוּב שָׁם (ישעיה יא) שֹׁרֶשׁ יִשַׁי אֲשֶׁר עֹמֵד לְנֵס עַמִּים.

בא רְאֵה, מִשֶּׁלְחָן שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאוֹת הַבְּרָכוֹת וּמָזוֹן לָעוֹלָם, לֹא צָרִיךְ שֶׁיִּמָּצֵא רֵיק אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתַּלְּקוּ מִשָּׁם הַבְּרָכוֹת. אַף כָּךְ לֹא מְבָרְכִים עַל שֶׁלְחָן רֵיק, שֶׁהֲרֵי הַבְּרָכוֹת שֶׁלְּמַעְלָה אֵין שׁוֹרוֹת עַל שֶׁלְחָן רֵיק.

בא רְאֵה מַה כָּתוּב, אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ. אֲנִי לְדוֹדִי בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ. אֲנִי לְדוֹדִי לְתַקֵּן לוֹ מָקוֹם

לָא אִשְׁתַּכְּחַת עִמְּהוֹן דְּחַיָּיבַיָּא, כֵּיוָן דְּאָתֵי בַּר נָשׁ לְאִתְדַּכָּאָה וּלְמִקְרַב גַּבֵּי דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדֵין שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא עֲלֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב אֲנִי לְדוֹדִי בְּקַדְמִיתָא, וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ לְבָתָר. אָתֵי בַּר נָשׁ לְאִתְדַּכָּאָה מְדַכְּאִין לֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דְּרָדַף אַבְרָהָם בָּתַר אִלֵּין מַלְכִין וְקָטִיל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָוָה אַבְרָהָם תּוֹהֶא, אָמַר דִּילְמָא חַס וְשָׁלוֹם גָּרַעְנָא הַהוּא אַגְרָא דַהֲוֵינָא אַהֲדַר בְּנֵי נָשָׁא לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאַחִידְנָא בְּהוּ לְקָרְבָא לוֹן לְגַבֵּיהּ וְהַשְׁתָּא אִתְקְטִילוּ בְּנֵי נָשָׁא עַל יָדִי. מִיָּד אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַל תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מָגֵן לָךְ שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה וְגו'. אַגְרָא קַבִּילַת עֲלַיְיהוּ, דְּהָא כֻּלְּהוּ לָא יִזְכּוּן לְעָלְמִין.

לשון הקודש

בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ. דָּבָר אַחֵר אֲנִי לְדוֹדִי, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁשְּׁכִינָה לֹא נִמְצֵאת עִם הָרְשָׁעִים. כֵּיוָן שֶׁבָּא הָאָדָם לְהִטָּהֵר וּלְהִתְקָרֵב לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, אָז הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עָלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲנִי לְדוֹדִי – בַּהַתְחָלָה, וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ – לְאַחַר מִכֵּן. בָּא הָאָדָם לְהִטָּהֵר – מְטַהֲרִים אוֹתוֹ.

בֹּא רְאֵה, אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה שֶׁאַבְרָהָם רָדַף אַחַר הַמְּלָכִים הַלָּלוּ וְהָרַג אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הָיָה אַבְרָהָם תּוֹהֶה. אָמַר, אוּלַי חַס וְחָלִילָה גָּרַעְתִּי אוֹתוֹ הַשָּׂכָר שֶׁהָיִיתִי מַחֲזִיר בְּנֵי אָדָם אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָחַזְתִּי בָּהֶם לְקָרֵב אוֹתָם אֵלָיו, וְכָעֵת נֶהֱרְגוּ אֲנָשִׁים עַל יָדִי. מִיָּד אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַל תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מָגֵן לָךְ שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד וְגו'. שָׂכָר קִבַּלְתָּ עֲלֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם לֹא יִזְכּוּ לְעוֹלָמִים.

הָיָה דִּבַּר יְיָ אֶל אַבְרָם בַּמַּחֲזֶה לֵאמֹר, מָאי בַּמַּחֲזֶה, אֶלָּא בְּהַהוּא חֵיזוּ דַּרְגָּא דְּכָל דְּיוּקְנִין אִתְחַזְיָין בֵּיהּ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן תָּא חֲזֵי, עַד לָא אִתְגְּזַר אַבְרָהָם הָוָה חַד דַּרְגָּא מַלִּיל עִמֵּיהּ, וּמַאן אִיהוּ דָּא מַחֲזֶה דִּכְתִיב, (במדבר כד) מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה. כֵּיוָן דְּאִתְגְּזַר הֲווֹ כֻּלְּהוּ דַּרְגִּין שָׁרָאן עַל הַאי דַּרְגָּא, וּכְדֵין מַלִּיל עִמֵּיהּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות ו) וָאֵרָא (דף פט ע"א) אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדַּי וְעַד לָא אִתְגְּזַר לָא הֲווֹ אִנּוּן דַּרְגִּין שָׁרָאן עֲלוֹי לְמַלָּלָא.

וְאִי תֵּימָא דְּהָא בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב וַיֵּרָא יְיָ אֶל אַבְרָם וּכְתִיב וַיִּסַּע אַבְרָם הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה וּכְתִיב וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ הָא הָכָא אִנּוּן דַּרְגִּין עִלָּאִין. וְהַשְׁתָּא אֲמָרָן דְּעַד לָא אִתְגְּזַר לָא הֲווֹ אִנּוּן דַּרְגִּין עִלָּאִין שָׁרָאן עַל הַאי דַּרְגָּא לְמַלָּלָא עִמֵּיהּ.

לשון הקודש

הָיָה דִּבַּר ה' אֶל אַבְרָם בַּמַּחֲזֶה לֵאמֹר, מַה זֶּה בַּמַּחֲזֶה? אֶלָּא בְּאוֹתוֹ הַמַּרְאֶה, הַדַּרְגָּה שֶׁכָּל הַדְּמֻיּוֹת נִרְאוֹת בָּהּ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֹּא רְאֵה, טֶרֶם שֶׁנִּמּוֹל אַבְרָהָם, הָיְתָה דַרְגָּה אַחַת מְדֻבֶּרֶת עִמּוֹ, וּמִי הַמַּחֲזֶה הַזֶּה? שֶׁכָּתוּב (במדבר כד) מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה. כֵּיוָן שֶׁנִּמּוֹל, הָיוּ כָּל הַדַּרְגּוֹת שׁוֹרוֹת עַל הַדַּרְגָּה הַזּוֹ, וְאָז דִּבֵּר עִמּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ו) וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדַּי. וְטֶרֶם שֶׁנִּמּוֹל, לֹא הָיוּ אוֹתָן הַדַּרְגּוֹת שׁוֹרוֹת עָלָיו לְדַבֵּר. **וְאִם** תֹּאמַר שֶׁהִנֵּה בַּתְּחִלָּה כָּתוּב וַיֵּרָא ה' אֶל אַבְרָם, וְכָתוּב וַיִּסַּע אַבְרָם הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה, וְכָתוּב וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ. הִנֵּה כָּאן אוֹתָן הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת. וְכָעֵת אוֹמְרִים, שֶׁטֶּרֶם שֶׁנִּמּוֹל לֹא הָיָה אוֹתָן הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שׁוֹרוֹת עַל הַדַּרְגָּה הַזּוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ?

תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא יַהַב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָכְמָה לְאַבְרָהָם לְמִנְדַּע חָכְמָה לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ וְיָדַע רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, אֲבָל לְמַלָּלָא עִמֵּיהּ לָא הֲוָה אֶלָּא הַאי דַּרְגָּא תַּתָּאָה בִּלְחוֹדוֹי, כֵּיוָן דְּאִתְגְּזַר, כֻּלְּהוּ דַרְגִּין עִלָּאִין הֲווֹ שָׁרָאן עַל הַאי דַּרְגָּא תַּתָּאָה בְּגִין לְמַלָּלָא עִמֵּיהּ, וּכְדֵין אִסְתַּלַּק אַבְרָהָם בְּכֹלָּא כְּמָה דְּאִתְּמַר.

תָּא חֲזֵי, עַד לָא אִתְגְּזַר בַּר נָשׁ לָא אִתְאַחִיד בִּשְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כֵּיוָן דְּאִתְגְּזַר עָאל בִּשְׁמֵיהּ וְאִתְאַחִיד בֵּיהּ. וְאִי תֵּימָא אַבְרָהָם דְּאִתְאַחִיד בֵּיהּ עַד לָא אִתְגְּזַר. הָכִי הֲוָה דְּאִתְאַחִיד בֵּיהּ וְלָא כְּדְקָא יָאוּת, דְּהָא מִגּוֹ רְחִימוּתָא עִלָּאָה דְרָחִים לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרִיב לֵיהּ. לְבָתָר פַּקִּיד לֵיהּ דְּיִתְגְּזַר וְאִתְיְיהִיב לֵיהּ בְּרִית. קִשּׁוּרָא, דְּכֻלְּהוּ דַרְגִּין עִלָּאִין. בְּרִית קִשּׁוּרָא לְאִתְקַשְּׁרָא כֹּלָּא כְּחֲדָא לְאַכְלָלָא דָא בְדָא, בְּרִית

לשון הקודש

בא רְאֵה, בַּתְּחִלָּה נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָכְמָה לְאַבְרָהָם לָדַעַת אֶת הַחָכְמָה לְהִדָּבֵק בּוֹ, וְיָדַע אֶת סוֹד הָאֱמוּנָה, אֲבָל לְדַבֵּר עִמּוֹ לֹא הָיְתָה אֶלָּא הַדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה הַזּוֹ לְבַדָּהּ. כֵּיוָן שֶׁנִּמּוֹל, כָּל הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הָיוּ שׁוֹרוֹת עַל הַדַּרְגָּה הַזּוֹ הַתַּחְתּוֹנָה כְּדֵי לְדַבֵּר עִמּוֹ, וְאָז הִתְעַלָּה אַבְרָהָם בַּכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

בא רְאֵה, טֶרֶם שֶׁנִּמּוֹל הָאָדָם, לֹא נֶאֱחַז בִּשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כֵּיוָן שֶׁנִּמּוֹל, נִכְנַס בִּשְׁמוֹ וְנֶאֱחַז בּוֹ. וְאִם תֹּאמַר, אַבְרָהָם שֶׁנֶּאֱחַז בּוֹ טֶרֶם שֶׁנִּמּוֹל? כָּךְ הָיָה, שֶׁנֶּאֱחַז בּוֹ וְלֹא כָּרָאוּי, שֶׁהֲרֵי מִתּוֹךְ הָאַהֲבָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁאָהַב אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קֵרֵב אוֹתוֹ, אַחַר כָּךְ צִוָּה אוֹתוֹ שֶׁיִּמּוֹל וְנִתְּנָה לוֹ הַבְּרִית, הַקֶּשֶׁר שֶׁל כָּל הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת. הַבְּרִית – הַקֶּשֶׁר

קִשּׁוּרָא דְּכֹלָּא אִתְקְשַׁר בֵּיהּ. וּבְגִין כָּךְ אַבְרָהָם עַד לָא אִתְגְּזַר. מִלּוֹי לָא הֲוָה עִמֵּיהּ אֶלָּא בַּמַּחֲזֶה כְּמָה דְּאִתְּמַר.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא לָא אִתְבְּרֵי אֶלָּא עַל בְּרִית כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר בְּרֵ"א שִׁי"ת בָּרָא אֱלֹהִים, וְהַיְינוּ (ד"א ל"ג בְּרִית) דְּעַל בְּרִית קַיֵּים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, וּכְתִיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שַׂמְתִּי. דְּהָא בְּרִית קִשּׁוּרָא אִיהוּ דְּיוֹמָא וְלֵילְיָא לָא מִתְפָּרְשָׁאן.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר כַּד בְּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא עַל תְּנַאי הֲוָה, דְּכַד יֵיתוּן יִשְׂרָאֵל אִם יְקַבְּלוּן אוֹרַיְיתָא יָאוֹת. וְאִם לָאו הֲרֵי אֲנָא אַהֲדַר לְכוּ לְתֹהוּ וָבֹהוּ. וְעָלְמָא לָא אִתְקַיַּים עַד דְּקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְּסִינַי וְקַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא וּכְדֵין אִתְקַיַּים עָלְמָא.

לשון הקודש

לְקַשֵּׁר הַכֹּל יַחַד לְהַכְלִיל זֶה עִם זֶה. הַבְּרִית – הַקֶּשֶׁר שֶׁהַכֹּל נִקְשָׁר בּוֹ. וּמִשּׁוּם כָּךְ, טֶרֶם שֶׁנִּמּוֹל אַבְרָהָם, דִּבּוּרוֹ לֹא הָיָה עִמּוֹ אֶלָּא בְּמַחֲזֶה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, לֹא נִבְרָא אֶלָּא עַל הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּרֵ"א שִׁי"ת, בָּרָא אֱלֹהִים. וְהַיְנוּ [בְּרִית] שֶׁעַל הַבְּרִית קַיֵּם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, וְכָתוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. שֶׁהֲרֵי הַבְּרִית הִיא הַקֶּשֶׁר שֶׁהַיּוֹם וְהַלַּיְלָה לֹא נִפְרָדִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, עַל תְּנַאי הָיָה: שֶׁכַּאֲשֶׁר יָבֹאוּ יִשְׂרָאֵל, אִם יְקַבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה – יָפֶה, וְאִם לֹא – הֲרֵינִי מַחֲזִירְכֶם לְתֹהוּ וָבֹהוּ. וְהָעוֹלָם לֹא הִתְקַיֵּם עַד שֶׁעָמְדוּ

וּמֵהַהוּא יוֹמָא וּלְהָלְאָה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרֵי עָלְמִין. וּמָאן אִנּוּן, זִוּוּגִין דִּבְנֵי נָשָׁא. דְּהָא מֵהַהוּא זִמְנָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזַוֵּוג זִוּוּגִין וְאוֹמֵר בַּת פְּלוֹנִי לִפְלוֹנִי. וְאִלֵּין אִנּוּן עָלְמִין דְּהוּא בָּרֵי. תָּא חֲזֵי, אָנֹכִי מָגֵן לָךְ. אָנֹכִי דָּא הוּא דַּרְגָּא קַדְמָאָה דְּאִתְאַחִיד בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא:

סִתְרֵי תּוֹרָה

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגו'. אִלֵּין פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא, דִּכְתִיב, (דברים ה) **אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר יְיָ אֶל כָּל קְהַלְכֶם. מַה לְהַלָּן פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא, אוֹף הָכָא פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא. בָּתַר דְּאִשְׁתַּדַּל בַּר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְבַשֵּׁר לֵיהּ וְאַקְדִּים לָהּ לְנִשְׁמָתָא שְׁלָם** (בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת)**, הָדָא הוּא דִכְתִיב אַל תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מָגֵן לָךְ. מִכָּל זַיְינִין בִּישִׁין דְּגֵיהִנֹּם.**

שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד בְּגִין דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא בְּהַאי

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי וְקִבְּלוּ תּוֹרָה, וְאָז הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם.

וּמֵאוֹתוֹ הַיּוֹם וָהָלְאָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹרֵא עוֹלָמוֹת, וּמִי הֵם? זִוּוּגֵי בְּנֵי הָאָדָם. שֶׁהֲרֵי מֵאוֹתוֹ הַזְּמַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְזַוֵּג זִוּוּגִים וְאוֹמֵר: בַּת פְּלוֹנִי לִפְלוֹנִי. וְאֵלּוּ הֵם הָעוֹלָמוֹת שֶׁהוּא בּוֹרֵא. בֹּא רְאֵה, אָנֹכִי מָגֵן לָךְ, אָנֹכִי – זוֹ הִיא הַדַּרְגָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנֶּאֱחַז בָּהּ בַּתְּחִלָּה.

סִתְרֵי תּוֹרָה

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגו' – אֵלּוּ דִּבְרֵי תּוֹרָה, שֶׁכָּתוּב (דברים ה) אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר ה' אֶל כָּל קְהַלְכֶם. מַה לְהַלָּן דִּבְרֵי תּוֹרָה – אַף כָּאן דִּבְרֵי תּוֹרָה. אַחַר שֶׁהִשְׁתַּדֵּל אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבַשֵּׁר לוֹ וּמַקְדִּים לַנְּשָׁמָה שָׁלוֹם (בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת), זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אַל תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מָגֵן לָךְ, מִכָּל הַמִּינִים הָרָעִים שֶׁל הַגֵּיהִנֹּם.

שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד, מִשּׁוּם שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, זוֹכֶה וְנוֹחֵל יְרֻשַּׁת נַחֲלָה בָּעוֹלָם הַבָּא, כַּכָּתוּב

עָלְמָא זָכֵי וְאַחְסִין יְרוּתָא אַחְסַנְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כְּמָה דְכְתִיב (משלי ח) **לְהַנְחִיל אוֹהֲבַי יֵשׁ. מָאי יֵ"שׁ** (דָּא י"ש מֵאָין תְּלַת עֲשָׂר נַהֲרֵי דְּאַפְרְסְמוֹנָא דַכְיָא (מְכִילְן) **דְּיַהֲבֵי לֵיהּ אַחְסַנְתָּא עִלָּאָה בְּעָלְמָא דְּאָתֵי** (נ"א דָּא עָלְמָא דְּאָתֵי). **וְאוֹצְרוֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא, בְּהַאי עָלְמָא מֵעוּתְרָא וּמִכָּל טִיבוּ דְעָלְמָא.**

מָאן דְּאָזִיל לְיָמִינָא זָכֵי לְעָלְמָא דְּאָתֵי, וּמַאן דְּאָזִיל לִשְׂמָאלָא הָא עוּתְרָא בְּעָלְמָא דֵּין, (דְּאִית שְׂמָאלָא קַדִּישָׁא וְאִית שְׂמָאלָא מְסָאֲבָא, וְדָא הוּא דְּאַמְרִינָן מָאן דְּמִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא יַהֲבֵי לֵיהּ אֹרֶךְ יָמִים בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְיַהֲבֵי לֵיהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד בְּעָלְמָא דֵּין שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ג) אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ וְגו', וּמַאן דְּיִתְרָעֵי דְּיִתְהַנֵּי גוּפָא בְּעָלְמָא דֵּין וְלָא אִתְעַסָּק בְּאוֹרַיְיתָא וּבְעוֹבְדִין טָבִין, יַהֲבֵי לֵיהּ עוּתְרָא בְּעָלְמָא דֵּין מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא מִסִּטְרָא דְיֵצֶר הָרָע, וּבְעוּתְרָא דָא עֲבִיד בִּישׁ יָרִית גֵּיהִנֹּם. וְאִי תֵּימָא וְכִי לָא אִית בְּעָלְמָא דֵּין עוּתְרָא מִסִּטְרָא דִקְדוּשָׁה, אִין, דְּכָל הַמְקַיֵּים אֵת הַתּוֹרָה מֵעוֹנִי סוֹפוֹ לְקַיְּמָהּ מֵעֹשֶׁר, וְדָא הוּא עוּתְרָא טָבָא דְּמִסִּטְרָא דִקְדוּשָׁה).

רִבִּי אַבָּא כַּד אָתָא מֵהָתָם, הָוָה מַכְרִיז מָאן בָּעֵי עוּתְרָא וּמַאן בָּעֵי אוֹרְכָא דְחַיֵּי בְּעָלְמָא דְּאָתֵי יֵיתֵי וְיִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא. הֲווֹ מִתְכַּנְּשִׁין כּוּלֵּי עַלְמָא לְגַבֵּיהּ. רַוְוקָ חַד הָוָה בְּשִׁיבְבוּתֵיהּ.

לשון הקודש

(משלי ח) לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ. מַה זֶּה י"שׁ? [זֶה י"ש מֵאַין שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה נַהֲרוֹת אַפְרְסְמוֹן טָהוֹר [מִדּוֹת] שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ יְרֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה בָּעוֹלָם הַבָּא [נ"א זֶה הָעוֹלָם הַבָּא]. **וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא – בָּעוֹלָם הַזֶּה, מֵעֹשֶׁר וְכָל טוּב שֶׁל הָעוֹלָם.**

מִי שֶׁהוֹלֵךְ לְיָמִין – זוֹכֶה לָעוֹלָם הַבָּא, וּמִי שֶׁהוֹלֵךְ לִשְׂמֹאל – הִנֵּה עֹשֶׁר בָּעוֹלָם הַזֶּה [שֶׁיֵּשׁ שְׂמֹאל קָדוֹשׁ וְיֵשׁ שְׂמֹאל טָמֵא. וְזֶה הוּא שֶׁאָמַרְנוּ, מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, נוֹתְנִים לוֹ אֹרֶךְ יָמִים בָּעוֹלָם הַבָּא וְנוֹתְנִים לוֹ עֹשֶׁר וְכָבוֹד בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ג) אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ וְגו'. וּמִי שֶׁיִּרְצֶה שֶׁיֵּהָנֶה הַגּוּף בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא מִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, נוֹתְנִים לוֹ עֹשֶׁר בָּעוֹלָם הַזֶּה מִצַּד הַשְּׂמֹאל, מִצַּד הַיֵּצֶר הָרָע, וּבָעֹשֶׁר הַזֶּה עוֹשֶׂה רַע וְיוֹרֵשׁ גֵּיהִנֹּם. וְאִם תֹּאמַר, וְכִי אֵין בָּעוֹלָם הַזֶּה עֹשֶׁר מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה? כֵּן, שֶׁכָּל הַמְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה מֵעֹנִי, סוֹפוֹ לְקַיְּמָהּ מֵעֹשֶׁר, וְזֶהוּ עֹשֶׁר טוֹב שֶׁמִּצַּד הַקְּדֻשָּׁה].

כְּשֶׁבָּא מִשָּׁם רַבִּי אַבָּא, הָיָה מַכְרִיז: מִי רוֹצֶה עֹשֶׁר וּמִי רוֹצֶה אֹרֶךְ חַיִּים בָּעוֹלָם הַבָּא, יָבֹא וְיִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה. הָיוּ מִתְכַּנְּסִים אֵלָיו כָּל הָעוֹלָם. הָיָה רַוְוקָ אֶחָד בִּשְׁכוּנָתוֹ. יוֹם אֶחָד בָּא אֵלָיו. אָמַר לוֹ:

יוֹמָא חַד אָתָא לְגַבֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ רִבִּי בָּעֵינָא לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לִי עוּתְרָא. אָמַר לֵיהּ הָא וַדָּאי. אָמַר לֵיהּ מַה שְׁמָךְ. אָמַר לֵיהּ יוֹסֵי. אָמַר לוֹן לְתַלְמִידוֹי דְּיִקְרוּן לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי מָארֵי דְּעוּתְרָא וִיקָרָא. יָתִיב וְאִתְעַסַּק בְּאוֹרַיְיתָא.

לְיוֹמִין הָוָה קָאִים קַמֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ רִבִּי אָן הוּא עוּתְרָא. אָמַר שְׁמַע מִינָּהּ דְּלָא לְשֵׁם שָׁמַיִם קָא עָבִיד, וְעָאל לְאִדְרֵיהּ, שְׁמַע חַד קָלָא דְּהָוָה אָמַר לָא תַעַנְשֵׁיהּ (תוב לְגַבֵּיהּ) **דְּגַבְרָא רַבָּא לִיהֱוֵי. תָּב לְגַבֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ תִּיב בְּרִי תִּיב וְאֲנָא יָהִיבְנָא לָךְ עוּתְרָא.**

אַדְהָכִי אָתָא גַּבְרָא חַד וּמָאנָא דְּפָז בִּידֵיהּ, אַפְקֵיהּ וּנְפַל נְהוֹרָא בְּבֵיתָא. אָמַר לֵיהּ רִבִּי בָּעֵינָא לְמִזְכֵּי בְּאוֹרַיְיתָא וְאֲנָא לָא זָכִינָא, וּבָעֵינָא מָאן דְּיִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא בְּגִינִי. דְּהָא אִית לִי עוּתְרָא סַגִּי דְּקָא שְׁבַק לִי אַבָּא, דְּכַד יָתִיב עַל פְּתוֹרֵיהּ הָוָה מְסַדַּר עֲלֵיהּ תְּלֵיסַר כַּסֵּי מֵאלֵין. וּבָעֵינָא לְמִזְכֵּי בְּאוֹרַיְיתָא וְאֲנָא יָהִיבְנָא עוּתְרָא.

אָמַר לֵיהּ לְהַהוּא רַוָּוק תִּשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא וְדָא יָהִיב לָךְ עוּתְרָא, יָהַב לֵיהּ הַהוּא כַּסָּא דְּפָז. קָרָא עֲלֵיהּ רִבִּי אַבָּא (איוב כח) **לֹא**

לשון הקודש

רִבִּי, אֲנִי רוֹצֶה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לִי עֹשֶׁר. אָמַר לוֹ: הִנֵּה וַדַּאי. אָמַר לוֹ: מַה שְׁמֶךָ? אָמַר לוֹ: יוֹסֵי. אָמַר לְתַלְמִידָיו שֶׁיִּקְרְאוּ לוֹ רַבִּי יוֹסֵי בַּעַל הָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד. יָשַׁב וְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה.

לְיָמִים הָיָה עוֹמֵד לְפָנָיו. אָמַר לוֹ: רַבִּי, אֵיפֹה הָעֹשֶׁר? אָמַר: נִשְׁמַע מִזֶּה שֶׁלֹּא עָשָׂה לְשֵׁם שָׁמַיִם. נִכְנַס לְחַדְרוֹ, שָׁמַע קוֹל אֶחָד שֶׁהָיָה אוֹמֵר: אַל תַּעֲנִישׁ אוֹתוֹ (שוב אֵלָיו), שֶׁיִּהְיֶה אִישׁ גָּדוֹל. שָׁב אֵלָיו. אָמַר לוֹ: שֵׁב, בְּנִי, שֵׁב, וַאֲנִי נוֹתֵן לְךָ עֹשֶׁר. **בֵּינְתַּיִם** בָּא אִישׁ אֶחָד וּכְלִי שֶׁל פָּז בְּיָדוֹ. הוֹצִיא אוֹתוֹ וְנָפַל אוֹר בַּבַּיִת. אָמַר לוֹ: רַבִּי, אֲנִי רוֹצֶה לִזְכּוֹת בַּתּוֹרָה וַאֲנִי לֹא זָכִיתִי, וְרוֹצֶה מִי שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בִּשְׁבִילִי, שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לִי עֹשֶׁר רַב שֶׁהִשְׁאִיר לִי אָבִי, שֶׁכַּאֲשֶׁר יָשַׁב עַל שֻׁלְחָנוֹ הָיָה מְסַדֵּר עָלָיו שְׁלֹשָׁה עָשָׂר כּוֹסוֹת מֵאֵלּוּ, וַאֲנִי רוֹצֶה לִזְכּוֹת בַּתּוֹרָה וַאֲנִי נוֹתֵן עֹשֶׁר. **אָמַר** לְאוֹתוֹ הָרַוָּוק: תִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, וְזֶה

יַעַרְכֶנָּה זָהָב וּזְכוּכִית וּתְמוּרָתָהּ כְּלִי פָז. יָתִיב וְלָעָא בְּאוֹרַיְיתָא וְהַהוּא בַּר נָשׁ הָוָה יָהִיב לֵיהּ עוּתְרָא. לְיוֹמִין עָאל חֲמִידוּ דְּאוֹרַיְיתָא בִּמְעוּט. יוֹמָא חַד הָוָה יָתִיב וְהָוָה בָכֵי. אַשְׁכְּחֵיהּ רַבֵּיהּ דְּהָוָה בָכֵי, אָמַר לֵיהּ עַל מָה קָא בָכִית. אָמַר לֵיהּ וּמָה מַנַּחְנָא חַיֵּי דְּעָלְמָא דְּאָתֵי בְּגִין הַאי, לָא בְּעֵינָא אֶלָּא לְמִזְכֵּי לְגַבָּאי. אָמַר הַשְׁתָּא שְׁמַע מִינָּהּ דְּהָא לְשֵׁם שָׁמַיִם קָא עָבִיד.

קָרָא לֵיהּ לְהַהוּא גַּבְרָא, אָמַר לֵיהּ טוֹל עוּתְרָךְ וְהַב לֵיהּ לְיַתְמֵי וּלְמִסְכְּנֵי, וְאֲנָא יָהִיבְנָא לָךְ חוּלַק יַתִּיר בְּאוֹרַיְיתָא בְּכָל מַה דְּאֲנַן לָעָאן. אַהֲדַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי הַהוּא כַּסָּא דְּפָז, וְעַד יוֹמָא לָא אַעֲדֵי שְׁמֵיהּ, וּמִן בְּנוֹי בֶּן פַּזִּי, וְהַיְינוּ רִבִּי יוֹסֵי בֶּן פַּזִּי, וְזָכָה לְכַמָּה אוֹרַיְיתָא הוּא וּבְנוֹי (בְּגִין דְּלָעָא בְּאוֹרַיְיתָא)**. דְּלֵית לָךְ אֲגַר טַב בְּעָלְמָא כְּמָאן דְּלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא וּמְקַיְּימָהּ:**

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְּבַר יְיָ אֶל אַבְרָם בַּמַּחֲזֶה לֵאמֹר וְגו׳, בְּכָל אֲתַר דִּכְתִיב בְּאוֹרַיְיתָא בַּמַּחֲזֶה דָּא שְׁמָא דְּאִתְגְּלֵי לַאֲבָהָן, וּמָאן אִיהוּ, שַׁדַּ״י, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ו) **וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל**

לשון הקודש

נוֹתֵן לְךָ עֹשֶׁר. נָתַן לוֹ אוֹתוֹ הַכּוֹס שֶׁל הַפָּז. קָרָא עָלָיו רַבִּי אַבָּא: (איוב כח) לֹא יַעַרְכֶנָּה זָהָב וּזְכוּכִית וּתְמוּרָתָהּ כְּלִי פָז. יָשַׁב וְלָמַד בַּתּוֹרָה, וְהָאָדָם הַהוּא הָיָה נוֹתֵן לוֹ עֹשֶׁר. לְיָמִים נִכְנְסָה חֶמְדַּת הַתּוֹרָה לְמֵעָיו. יוֹם אֶחָד הָיָה יוֹשֵׁב וְהָיָה בּוֹכֶה. מָצָא אוֹתוֹ רַבּוֹ שֶׁהָיָה בּוֹכֶה. אָמַר לוֹ: עַל מָה אַתָּה בּוֹכֶה? אָמַר לוֹ: וּמָה אֲנִי מַנִּיחַ אֶת חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא בִּשְׁבִיל זֶה? אֵינִי רוֹצֶה אֶלָּא לִזְכּוֹת אֶצְלִי. אָמַר: עַכְשָׁו מִזֶּה נִשְׁמַע שֶׁהִגִּיעָה לְשֵׁם שָׁמַיִם.

קָרָא לְאוֹתוֹ הָאִישׁ, אָמַר לוֹ: טֹל אֶת עָשְׁרְךָ וְתֵן אוֹתוֹ לִיתוֹמִים וַעֲנִיִּים, וַאֲנִי נוֹתֵן לְךָ חֵלֶק יָתֵר בַּתּוֹרָה בְּכָל מַה שֶׁאֲנִי לוֹמֵד. הֶחֱזִיר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי אוֹתוֹ הַכּוֹס שֶׁל פָּז, וְעַד הַיּוֹם לֹא סָר שְׁמוֹ, וּמִבָּנָיו בֶּן פָּזִּי, וְהַיְינוּ רַבִּי יוֹסֵי בֶּן פָּזִּי, וְזָכָה לְכַמָּה תּוֹרָה הוּא וּבָנָיו (מִשּׁוּם שֶׁלָּמַד תּוֹרָה). שֶׁאֵין לְךָ שָׂכָר טוֹב בָּעוֹלָם כְּמִי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה וּמְקַיֵּם אוֹתָהּ.

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְּבַר ה׳ אֶל אַבְרָם בַּמַּחֲזֶה לֵאמֹר וְגו׳. בְּכָל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה בַּמַּחֲזֶה, זֶה הַשֵּׁם שֶׁהִתְגַּלָּה לָאָבוֹת, וּמִי הוּא? שַׁדַּ״י, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ו) וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל

יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדַּי. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (במדבר כד) אֲשֶׁר מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה. וְדָא אִיהוּ חֵיזוּ דְּכָל חֶזְוָון עִלָּאִין אִתְחַזְיָין מִגַּוֵּיהּ, כְּהַאי מַרְאֶה דְּכָל דִּיוּקְנִין אִתְחַזְיָין בֵּיהּ וְכֹלָּא חַד. מַרְאֶה מַחֲזֶה חַד הוּא, דָּא תַּרְגּוּם וְדָא לָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי סַגִּיאִין אִנּוּן בְּאוֹרַיְיתָא, וְעַל דָּא הָוָה לֵיהּ רְשׁוּ לְאוּנְקְלוּס לְתַרְגֵּם בְּהַהוּא לִישָׁנָא דְּגָלֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאוֹרַיְיתָא. וְלִישָׁנָא דָא סָתִים אִיהוּ מִגּוֹ מַלְאֲכֵי עִלָּאָה, בַּמַּחֲזֶה (דְּהָא) דְּהָוָה סָתִים מִמַּלְאֲכֵי עִלָּאֵי דְּלָא יָדְעֵי בְּדָא כַּד מְמַלֵּיל בֵּיהּ בְּאַבְרָהָם.

מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאַבְרָהָם לָא הָוָה מָהוּל וְהָוָה עָרֵל סָתִים בִּשְׂרָא. וּבְגִין כָּךְ הָוָה סָתִים מִנַּיְיהוּ בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם. כְּגַוְונָא דָא בִּלְעָם דִּכְתִיב אֲשֶׁר מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה, יֶחֱזֶה. סָתִים הָוָה מִלָּה מִגּוֹ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת בְּגִין דְּלָא יְהֵא לוֹן פִּטְרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְמַלֵּל בְּהַהוּא עָרֵל מְסָאֲבָא דְּהָא מַלְאֲכֵי קַדִּישֵׁי לָאו (יִקְרוּן) נִזְקָקִין בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם.

אִי תֵּימָא דְּלָא יָדְעֵי, וְהָא גַּבְרִיאֵל אוֹלִיף לְיוֹסֵף שִׁבְעִים לָשׁוֹן,

לשון הקודש

יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדַּי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כד) אֲשֶׁר מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה. וְזֶה הַמַּרְאֶה שֶׁכָּל הַמַּרְאוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת נִרְאִים מִתּוֹכוֹ. כְּמוֹ הַמַּרְאֶה הַזֶּה שֶׁכָּל הַדְּמְיוֹת נִרְאוֹת בּוֹ וְהַכֹּל אֶחָד. מַרְאֶה וּמַחֲזֶה הוּא אֶחָד. זֶה תַּרְגּוּם וְזֶה לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, רַבִּים הֵם בַּתּוֹרָה, וְעַל כֵּן הָיְתָה רְשׁוּת לְאוּנְקְלוּס לְתַרְגֵּם בְּאוֹתָהּ הַלָּשׁוֹן שֶׁגִּלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּתּוֹרָה, וְהַלָּשׁוֹן הַזּוֹ הִיא נִסְתֶּרֶת מֵהַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים. בַּמַּחֲזֶה, [שֶׁהִנֵּה] שֶׁהָיָה נִסְתָּר מֵהַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים בָּזֶה כְּשֶׁמְּדַבֵּר עִם אַבְרָהָם.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאַבְרָהָם לֹא הָיָה מָהוּל, וְהָיָה עָרֵל סְתוּם בָּשָׂר, וּמִשּׁוּם כָּךְ הָיָה מַסְתִּיר מֵהֶם בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם. כְּמוֹ כֵּן בְּבִלְעָם, שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה. יֶחֱזֶה, נִסְתָּר הָיָה הַדָּבָר מִתּוֹךְ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם פִּתְחוֹן פֶּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר עִם אוֹתוֹ הָעֲרֵל הַטָּמֵא, שֶׁהֲרֵי הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים אֵינָם [קוֹרְאִים] נִזְקָקִים לְלָשׁוֹן תַּרְגּוּם.

אִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא יוֹדְעִים – וַהֲרֵי גַּבְרִיאֵל לִמֵּד אֶת יוֹסֵף שִׁבְעִים לָשׁוֹן, וְהַתַּרְגּוּם

וְתַרְגּוּם חַד מֵשִׁבְעִים לָשׁוֹן הוּא, אֶלָּא מִנְּדַע יָדְעֵי אֲבָל לָא נִזְקָקִין תְּנַן, דְּלָא חַיְּישֵׁי וְלָא מַשְׁגִּיחִין עֲלֵיהּ דְּהָא מָאִיס אִיהוּ קַמַּיְיהוּ מִכָּל שְׁאַר לָשׁוֹן.

וְאִי תֵּימָא הוֹאִיל וּמָאִיס אִיהוּ מִמַּלְאֲכֵי עִלָּאֵי, אַמַּאי תִּרְגֵּם אוּנְקְלוּס אוֹרַיְיתָא בְּהַאי לָשׁוֹן, וְיוֹנָתָן בֶּן עוּזִיאֵל הַמִּקְרָא. אֶלָּא מָאִיס הוּא קַמַּיְיהוּ וְהָכִי אִצְטְרִיךְ, דְּלֵית קִנְאָה לְמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי בַּהֲדַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל יַתִּיר, וְעַל דָּא תַּרְגּוּם תּוֹרָה וּמִקְרָא כָּךְ, וְלָא מָאִיס אִיהוּ דְּהָא בְּכַמָּה דוּכְתֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּתַב בְּאוֹרַיְיתָא הָכִי.

וּבְגִין כָּךְ סָתִים אִיהוּ מִגּוֹ מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי קַדִּישֵׁי. וְעַל דָּא אִתְגְּלִי בֵּיהּ בְּאַבְרָהָם בְּאוֹרַח סָתִים דְּלָא יִשְׁגְּחוּן בֵּיהּ מַלְאָכִין קַדִּישִׁין וְלָא יְהֵא לוֹן פִּטְרָא, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְגְּלִי עַל בַּר נָשׁ עָרֵל. אֵימָתַי אִתְגְּלִי לֵיהּ בְּאִתְגַּלְיָא דְּמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי, כַּד יָהִיב לֵיהּ בְּרִית קְיָימָא קַדִּישָׁא דִּכְתִיב וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר, אֱלֹהִים שְׁמָא דְקוּדְשָׁא וְלָא כְּתִיב בַּמַּחֲזֶה. שְׁמָא בְּאִתְגַּלְיָא.

לשון הקודש

הוּא אֶחָד מִשִּׁבְעִים לָשׁוֹן? אֶלָּא יָדוּעַ יוֹדְעִים, אֲבָל שָׁנִינוּ שֶׁלֹּא נִזְקָקִים, שֶׁאֵין חוֹשְׁשִׁים וְאֵין מִתְבּוֹנְנִים עָלָיו, שֶׁהֲרֵי הוּא מָאוּס לִפְנֵיהֶם מִכָּל שְׁאָר הַלְּשׁוֹנוֹת.

וְאִם תֹּאמַר, שֶׁהוֹאִיל וְהוּא מָאוּס מִן הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים, לָמָּה תִּרְגֵּם אוּנְקְלוּס אֶת הַתּוֹרָה בַּלָּשׁוֹן הַזּוֹ, וְיוֹנָתָן בֶּן עֻזִּיאֵל אֶת הַמִּקְרָא? אֶלָּא מָאוּס הוּא לִפְנֵיהֶם, וְכָךְ צָרִיךְ! שֶׁאֵין קִנְאָה לַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים עִם יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר, וְעַל כֵּן תַּרְגּוּם תּוֹרָה וּמִקְרָא כָּךְ, וְאֵינוֹ מָאוּס, שֶׁהֲרֵי בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת כָּתַב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּתּוֹרָה כָּךְ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ הוּא נִסְתָּר מִתּוֹךְ הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים הַקְּדוֹשִׁים. וְעַל כֵּן הִתְגַּלָּה לְאַבְרָהָם בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר, שֶׁלֹּא יַשְׁגִּיחוּ בּוֹ הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים, וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם פִּתְחוֹן פֶּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְגַּלָּה עַל אִישׁ עָרֵל. מָתַי הִתְגַּלָּה לוֹ בְּהִתְגַּלּוּת שֶׁל מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים? כַּאֲשֶׁר נָתַן לוֹ בְּרִית קִיּוּם הַקֹּדֶשׁ, שֶׁכָּתוּב וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר. אֱלֹהִים – הַשֵּׁם שֶׁל הַקֹּדֶשׁ, וְלֹא כָתוּב בְּמַחֲזֶה הַשֵּׁם בַּהִתְגַּלּוּת.

לֵאמֹר מָאי לֵאמֹר, לֵאמֹר וּלְאַכְרָזָא בְּכָל לָשׁוֹן דְּלָא תְהֵא בְּאִתְכַּסְיָא, לָאו בְּלִישָׁנָא אַחֲרָא, אֶלָּא בְּלִישָׁנָא דְּכֹלָּא מִשְׁתָּעְיָין בָּהּ דְּיָכְלֵי לְמֵימַר דָּא לְדָא וְלָא יָכְלֵי לְקַטְרְגָא וּלְמֵימַר פִּטְרָא, וְעַל דָּא וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר. אֱלֹהִים וְלֹא מַחֲזֶה.

בְּגִין דְּהַוָה מְעַיֵּיל לֵיהּ בִּבְרִית קְיָימָא קַדִּישָׁא וְקָרִיב לֵיהּ לְגַבֵּיהּ.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּגִין כָּךְ אָת ה' לָא אִתְיְיהַב לֵיהּ עַד דְּאִתְגַּזַּר, מָאי טַעְמָא דְּאִיהִי מַמָּשׁ בְּרִית אִקְרֵי. וְעַל דָּא כֵּיוָן דְּעָאל בִּבְרִית כְּדֵין אִתְיְיהִיבַת לֵיהּ אָת ה"א. דִּכְתִּיב אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתָּךְ וְהָיִיתָ לְאַב הֲמוֹן גּוֹיִם וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם וְגוֹ':

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. רִבִּי חִיָּיא הָוָה אָזִיל לְמֶחֱמֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, פְּגַע בֵּיהּ רִבִּי חַגַּאי, אָמַר לֵיהּ הַאי אָרְחָא דִּמְתַקְּנָא קַמֵּיהּ דְּמַר לְאָן אִיהוּ אָזִיל, אָמַר לֵיהּ לְמֶחֱמֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לֵיהּ וְאֲנָא נָמֵי אֵיזִיל בַּהֲדָךְ, אָמַר לֵיהּ אִי תֵּיכוּל לְמִסְבַּר סְבָרָא לְמַאי דְּתִשְׁמַע זִיל וְאִי לָאו תּוּב אֲבַתְרָךְ, אָמַר לֵיהּ לֹא לִיחוּשׁ מַר לְהַאי, דְּהָא אֲנָא שְׁמַעְנָא כַּמָּה רָזֵי דְאוֹרַיְיתָא וְיָכִילְנָא לְמֵיקַם בְּהוּ.

לשון הקודש

לֵאמֹר, מַה זֶּה לֵאמֹר? לֵאמֹר וּלְהַכְרִיז בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁלֹּא תִהְיֶה בִּמְכֻסֶּה, לֹא בְּלָשׁוֹן אַחֶרֶת, אֶלָּא בְּלָשׁוֹן שֶׁכֻּלָּם מְדַבְּרִים בָּהּ, שֶׁיְּכוֹלִים לוֹמַר זֶה לָזֶה וְלֹא יְכוֹלִים לְקַטְרֵג וְלוֹמַר פִּתְחוֹן פֶּה, וְעַל כֵּן וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר. אֱלֹהִים וְלֹא מַחֲזֶה, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה מַכְנִיס אוֹתוֹ לִבְרִית קַיּוּם הַקֹּדֶשׁ וְקֵרֵב אוֹתוֹ אֵלָיו.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִשּׁוּם כָּךְ הַהֵ"א לֹא נִתְּנָה לוֹ עַד שֶׁנִּמּוֹל. מָה הַטַּעַם? שֶׁהִיא מַמָּשׁ נִקְרֵאת בְּרִית. וְעַל כֵּן, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנַס בַּבְּרִית, אָז נִתְּנָה לוֹ הָאוֹת הֵ"א, שֶׁכָּתוּב אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתָּךְ וְהָיִיתָ לְאַב הֲמוֹן גּוֹיִם וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד שִׁמְךָ אַבְרָם וְגוֹ'.

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. רַבִּי חִיָּיא הָיָה הוֹלֵךְ לִרְאוֹת אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר. פָּגַשׁ אוֹתוֹ רַבִּי חַגַּאי. אָמַר לוֹ, הַדֶּרֶךְ הַזּוֹ שֶׁמִּתְקֻנֶּת לִפְנֵי מַר, לְאָן הוֹלֶכֶת הִיא? אָמַר לוֹ, לִרְאוֹת אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר לוֹ, וְגַם אֲנִי אֵלֵךְ עִמְּךָ? אָמַר לוֹ, אִם תּוּכַל לְהָבִין לְהַשְׂכִּיל לְמַה שֶׁתִּשְׁמַע – לֵךְ, וְאִם לֹא – שׁוּב לַאֲחוֹרֶיךָ. אָמַר לוֹ, שֶׁלֹּא יַחְשֹׁשׁ מוֹר לָזֶה, שֶׁהֲרֵי אֲנִי שָׁמַעְתִּי כַּמָּה סוֹדוֹת שֶׁל תּוֹרָה וְיָכֹלְתִּי לַעֲמֹד בָּהֶן.

פָּתַח רִבִּי חִיָּיא וְאָמַר, מָאי דִּכְתִיב, (במדבר כח) **אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי** (דף פט ע"ב) **וְגוֹ'. אֶת קָרְבָּנִי דָּא קָרְבָּן בִּשְׂרָא דְּאִתְקְרַב לְכַפָּרָא דָּמָא עַל דָּמָא בִּשְׂרָא עַל בִּשְׂרָא, בְּגִין דְּכָל קָרְבָּנִין לָאו מִתְקָרְבִין אֶלָּא עַל בִּשְׂרָא לְכַפָּרָא עַל בִּשְׂרָא.**

וְהָכִי שְׁמַעְנָא אִי בַּר נָשׁ חָטָא בְּהֵמָה מַה חָטָאת, דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר (ויקרא א) **אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן וְגוֹ'. אַמַּאי, אֶלָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבַד רוּחַ בְּנֵי נָשָׁא וְרוּחַ הַבְּהֵמָה, וְאַפְרִישׁ דָּא מִן דָּא. וּבְגִין כָּךְ** (קהלת ג) **רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה וְגוֹ' וַדַּאי מִתְפְּרַשׁ דָּא מִן דָּא.**

עַד לָא חָטָא אָדָם מַה כְּתִיב, (בראשית א) **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֹרֵעַ זָרַע וְגוֹ' וּכְתִיב לָכֶם יִהְיֶה לְאָכְלָה וְלָא יַתִּיר. כֵּיוָן דְּחָטָא וְיֵצֶר הָרָע אִשְׁתָּאִיב בְּגוּפָא דִילֵיהּ, וּבְכָל אִנּוּן תּוֹלְדִין עָבַד בְּהוּ דִינָא. וּלְבָתַר אָתָא נֹחַ וְחָמָא דְּהָא גוּפָא אִתְבְּנֵי מֵאַתְרָא דְּיֵצֶר הָרָע, אַקְרִיב קָרְבָּן כְּמָה דְּאַקְרִיב אָדָם, מַה כְּתִיב,** (בראשית ח) **וַיָּרַח יְיָ אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ וְגוֹ'.** (וּכְתִיב) **כִּי יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעוּרָיו. אָמַר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִכָּאן וּלְהָלְאָה הוֹאִיל הָעֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה וְגוֹ'.**

לשון הקודש

פָּתַח רִבִּי חִיָּיא וְאָמַר, מַה שֶּׁכָּתוּב (במדבר כח) אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי וְגוֹ', אֶת קָרְבָּנִי – זֶה קָרְבַּן הַבָּשָׂר שֶׁנִּקְרָב לְכַפֵּר דָּם עַל דָּם, בָּשָׂר עַל בָּשָׂר, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַקָּרְבָּנוֹת לֹא נִקְרָבִים אֶלָּא הַבָּשָׂר לְכַפֵּר עַל הַבָּשָׂר.

וְכָךְ שָׁמַעְתִּי, אִם אָדָם חָטָא – בְּהֵמָה מֶה חָטְאָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר (ויקרא א) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן וְגוֹ'? לָמָּה? אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אֶת רוּחַ בְּנֵי אָדָם וְאֶת רוּחַ הַבְּהֵמָה, וְהִפְרִיד זוֹ מִזּוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ (קהלת ג) רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה וְגוֹ'. וַדַּאי נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה.

בְּטֶרֶם שֶׁחָטָא אָדָם מַה כָּתוּב? (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֹרֵעַ זָרַע וְגוֹ', וְכָתוּב לָכֶם יִהְיֶה לְאָכְלָה, וְלֹא יוֹתֵר! כֵּיוָן שֶׁחָטָא וְהַיֵּצֶר נִשְׁאַב לְגוּפוֹ, וּבְכָל אוֹתָם הַתּוֹלְדוֹת עָשָׂה דִּין, וְאַחַר בָּא נֹחַ וְרָאָה שֶׁהִנֵּה הַגּוּף נִבְנָה מֵהַמָּקוֹם שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע, הִקְרִיב קָרְבָּן כְּמוֹ שֶׁהִקְרִיב אָדָם, מַה כָּתוּב? (שם ח) וַיָּרַח ה' אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ וְגוֹ', וְכָתוּב כִּי יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעֻרָיו. אָמַר הַקָּדוֹשׁ

וְגוּפָא אִשְׁתָּאִיב מֵהַהוּא יֵצֶר הָרָע, יִתְעַנַּג גּוּפָא כְּמָה דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ יֵיכוּל בְּשָׂרָא. כְּיֶרֶק עֵשֶׂב נָתַתִּי לָכֶם אֶת כֹּל.

כַּד אָכִיל בְּשָׂרָא. מֵהַהוּא בְּשָׂרָא אִתְעַנַּג בְּשָׂרָא דִּילֵיהּ וְאִתְעָרַב דָּא בְדָא וְאִתְרַבֵּי גּוּפָא מִנֵּיהּ, וּמֵהַהוּא עֹנֶג גּוּפָא חָטָא בְּכַמָּה חֲטָאִין. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּפָּרָה עַל גּוּפָא בְּשָׂרָא. בְּשָׂרָא אָכִיל וּבְשָׂרָא אִתְרַבֵּי מִינֵיהּ וּבֵיהּ חָטָא. בְּגִין כָּךְ לְכַפָּרָא עַל גּוּפֵיהּ בְּשָׂרָא. וּבְשָׂרָא דְּאָכִיל בְּשָׂרָא עָבִיד דָּמָא לְגוּפָא (בְּגִין כָּךְ דָּמָא דְּאִשְׁתָּאַר מֵהַהוּא בְּשָׂרָא דְּאָכִיל בְּשָׂרָא עָבַד דָּמָא לְגוּפָא) **בְּגִין כָּךְ דָּמָא דְּאִשְׁתָּאַר מֵהַהוּא בְּשָׂרָא לְבַר אִתְעַתַּד לְכַפָּרָא עַל דָּמָא דְּאִתְעָבִיד מֵהַהוּא בְּשָׂרָא דִּילֵיהּ דִּכְתִיב,** (ויקרא יז) **כִּי הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר.**

כְּתִיב קָרְבָּנִי, וּכְתִיב קָרְבַּנְכֶם דִּכְתִיב, (ויקרא א) **תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם, מַה בֵּין הַאי לְהַאי, אֶלָּא קָרְבָּנִי. כְּגוֹן שְׁלָמִים דְּאַתְיָין עַל שָׁלוֹם. קָרְבַּנְכֶם, כְּגוֹן חַטָּאוֹת וַאֲשָׁמוֹת דְּאַתְיָין עַל חֵטְא וְאָשָׁם, בְּגִין כָּךְ אֶת קָרְבָּנִי בְּשָׂרָא. לַחְמִי נַהֲמָא וְחַמְרָא. רֵיחַ דָּא קְטוֹרֶת. נִיחֹחִי דָּא נַחַת רוּחַ דְּעָבִיד כַּהֲנָא בִּרְעוּתָא דִּשְׁמָא**

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא, מִכָּאן וָהָלְאָה, הוֹאִיל וְהַגּוּף נִשְׁאָב מֵאוֹתוֹ הַיֵּצֶר הָרָע, יִתְעַנַּג הַגּוּף כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לוֹ, יֹאכַל בָּשָׂר. כְּיֶרֶק עֵשֶׂב נָתַתִּי לָכֶם אֶת כֹּל.

כְּשֶׁאוֹכֵל בָּשָׂר, מֵאוֹתוֹ הַבָּשָׂר מִתְעַנֵּג הַבָּשָׂר שֶׁלּוֹ, וּמִתְעָרְבִים זֶה עִם זֶה וּמִתְגַּדֵּל מִמֶּנּוּ הַגּוּף, וּמֵאוֹתוֹ הָעֹנֶג הַגּוּף חוֹטֵא בְּכַמָּה חֲטָאִים. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַבָּשָׂר כַּפָּרָה עַל הַגּוּף. בָּשָׂר אוֹכֵל, וּבָשָׂר מִתְרַבֶּה מִמֶּנּוּ, וּבוֹ חָטָא. מִשּׁוּם כָּךְ בָּשָׂר לְכַפֵּר עַל גּוּפוֹ, וְהַבָּשָׂר שֶׁאוֹכֵל עוֹשֶׂה דָּם לַגּוּף (מִשּׁוּם כָּךְ הַדָּם שֶׁנִּשְׁאָר מֵאוֹתוֹ הַבָּשָׂר שֶׁאוֹכֵל, הַבָּשָׂר עוֹשֶׂה לַגּוּף דָּם). מִשּׁוּם כָּךְ, הַדָּם שֶׁנִּשְׁאָר מֵאוֹתוֹ הַבָּשָׂר בַּחוּץ, מִתְעַתֵּד לְכַפֵּר עַל הַדָּם שֶׁנַּעֲשָׂה מֵאוֹתוֹ הַבָּשָׂר שֶׁלּוֹ, שֶׁכָּתוּב (ויקרא יז) כִּי הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר.

כְּתוּב קָרְבָּנִי, וְכָתוּב קָרְבַּנְכֶם, שֶׁכָּתוּב (שם א) תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא קָרְבָּנִי – כְּמוֹ שְׁלָמִים שֶׁבָּאִים עַל שָׁלוֹם. קָרְבַּנְכֶם – כְּמוֹ חַטָּאוֹת וַאֲשָׁמוֹת שֶׁבָּאִים עַל חֵטְא וְאָשָׁם. מִשּׁוּם כָּךְ, (במדבר כח) אֶת קָרְבָּנִי – בָּשָׂר. לַחְמִי – לֶחֶם וְיַיִן. רֵיחַ – זוֹ הַקְּטֹרֶת. נִיחֹחִי – זוֹ נַחַת רוּחַ שֶׁעוֹשֶׂה הַכֹּהֵן בְּרָצוֹן שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְהַלְוִיִּם בְּרָצוֹן שֶׁל שִׁיר וּשְׁבָחָה.

קַדִּישָׁא, וְלֵיוָאֵי בִּרְעוּתָא דְשִׁיר וּשְׁבָחָה.

תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְמוֹעֲדוֹ. בְּמוֹעֲדוֹ מָאי הֲוֵי, אִי תֵּימָא בְּכָל יוֹמָא בַבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, מָאי אִיהוּ בְמוֹעֲדוֹ (נ"א מָאי אִרְיָא דְאִיהוּ מוֹעֲדוֹ), אֶלָּא מוֹעֲדוֹ דְשָׁלְטָא בְּהַהוּא זִמְנָא רַעֲוָא. רְעוּ דְאִשְׁתְּכַח לְעֵילָא בְדַרְגָּא יְדִיעָא. וְעַל דָּא כְתִיב בְּמוֹעֲדוֹ.

כַּד קָרְבָּן אִתְקְרִיב. כֹּלָּא נָטְלִין חוּלָקָא, וְאִתְבַּדְּרָן קְלִיפִּין לְכָל סִטְרָא, וְיִיחוּדָא אִתְקְרִיב וְאִתְיַיחַד וּבוֹצִינִין אִתְנַהֲרִין וְאִשְׁתְּכַח רַעֲוָא וּרְעוּ בְכָל עָלְמִין וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּכַח בְּרָזָא דְיִחוּדָא חָדָא כְּדְקָא חָזֵי. אָתָא רִבִּי חִיָּיא וּנְשָׁקֵיהּ, אָמַר לֵיהּ יָאוֹת אַנְתְּ בְּרִי מִינִּי לְמֵיהַךְ לְמֶחֱמֵי לֵיהּ לִסְבָר אַנְפִּין דְּיוֹמִין. (תו פְּתַח וְאָמַר דָּוִד מַלְכָּא דְאִיהוּ רְבִיעָאָה וְאִיהוּ אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים) (נ"א אַמַּאי דָּוִד מַלְכָּא אַחְסִין מַלְכוּתָא דְאִיהוּ רְבִיעָאָה דְאִיהוּ אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים).

אֲזִלוּ, כַּד מָטוּן לְגַבֵּיהּ, חָמָא לוֹן יַתְבֵי עַל תַּרְעָא, אָמַר לֵיהּ לְשַׁמָּשָׁא זִיל וְאֵימָא לוֹן הַאי כָּרְסְיָיא דְתְלַת קָיְימִין מַהוּ כָּל אֶחָד (ס"א כֹּלָּא חַד). אָמְרוּ לֵיהּ זִיל וְאֵימָא לֵיהּ לְמַר דְּלָאו לְמַגְנָא אָמַר דָּוִד מַלְכָּא דְאִיהוּ רְבִיעָאָה אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים. אָמַר

לשון הקודש

תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְמוֹעֲדוֹ, מַה זֶּה בְמוֹעֲדוֹ? אִם תֹּאמַר בְּכָל יוֹם בַבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, מַה זֶּה בְמוֹעֲדוֹ? [נ"א מָה אוֹמֵר שֶׁהוּא מוֹעֲדוֹ?] אֶלָּא הַמּוֹעֲדוֹ שֶׁשּׁוֹלֵט בְּאוֹתָהּ עֵת רָצוֹן, הָרָצוֹן שֶׁנִּמְצָא לְמַעְלָה בְּדַרְגָּה יְדוּעָה. וְעַל כֵּן כָּתוּב בְּמוֹעֲדוֹ.

כְּשֶׁנִּקְרָב הַקָּרְבָּן. הַכֹּל נוֹטְלִים חֵלֶק, וּמִתְפַּזְּרוֹת הַקְּלִפּוֹת לְכָל צַד, וְהַיִּחוּד נִקְרָב וּמִתְיַחֵד, וְהַמְּאוֹרוֹת מְאִירִים, וְנִמְצָא רָצוֹן בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא בְּסוֹד שֶׁל יִחוּד אֶחָד כָּרָאוּי. בָּא רַבִּי חִיָּיא וְנָשַׁק אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ, נָאֶה אַתָּה, בְּנִי, מִמֶּנִּי לָלֶכֶת וְלִרְאוֹת אֶת סֵבֶר פְּנֵי הַיָּמִים. [עוֹד פָּתַח וְאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא רְבִיעִי, שֶׁהוּא אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים] [נ"א לָמָּה דָּוִד הַמֶּלֶךְ יָרֵשׁ הַמַּלְכוּת? שֶׁהוּא הָרְבִיעִי, שֶׁהוּא אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים].

הָלְכוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו, רָאָה אוֹתָם יוֹשְׁבִים עַל הַשַּׁעַר. אָמַר לוֹ לַשַּׁמָּשׁ, לֵךְ וֶאֱמֹר לָהֶם, הַכִּסֵּא הַזֶּה שֶׁל שְׁלֹשָׁה עֲמוּדִים מַה הוּא כָּל אֶחָד [הַכֹּל אֶחָד]? אָמְרוּ לוֹ, לֵךְ וֶאֱמֹר לוֹ לְמַר, שֶׁלֹּא לְחִנָּם

לֵיהּ זִיל וְאֵימָא לוֹן דְּאָן גָּעֲלוּ בֵּיהּ בְּדָוִד דְּאִיהוּ אָמַר אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים.

אַהֲדַר רִבִּי חִיָּיא רֵישֵׁיהּ לְגַבֵּי רִבִּי חַגַּאי וְאָמַר לֵיהּ שַׁמְעַת בְּהַאי מִידִּי. אָמַר שְׁמַעְנָא בְּהַאי קְרָא דִּכְתִיב, (שיר השירים א) **"בְּנֵי "אִמִּי "נִחֲרוּ בִּי שָׂמוּנִי וְגו'. דְּהַאי קְרָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא אֲמָרוֹ, וְעַל דָּוִד מַלְכָּא אִתְּמָר כַּד דָּחוּ לֵיהּ אַחוּהִי מִנַּיְיהוּ.**

וְתוּ שְׁמַעְנָא מָאי חָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיהַב מַלְכוּתָא לִיהוּדָה מִכָּל אַחוּהִי, אֶלָּא אַתְוָון דִּשְׁמֵיהּ חַקִּיקָן בֵּיהּ, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב יְקָרָא לִשְׁמֵיהּ וּבְגִין כָּךְ אַחְסִין מַלְכוּתָא. וְתוּ שְׁמַעְנָא יְהוּדָה הָא אַתְוָון דִּשְׁמֵיהּ וַדָּאי, ד' לֵיתֵיהּ אַמַּאי. אֶלָּא דָּא דָּוִד מַלְכָּא דְּאִתְקַשַּׁר בִּשְׁמֵיהּ מִכָּל בְּנֵי עָלְמָא דִּכְתִיב, (הושע ג) **וּבִקְשׁוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת דָּוִיד מַלְכָּם וְגו' הָא דָּוִד קָשִׁיר בִּשְׁמֵיהּ, תּוּ דְּאִיהוּ קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין וַדָּאי ד' דָּוִד מַלְכָּא** (ד"א קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין וַדָּאי)**, וּבְגִין כָּךְ דָּוִד אִתְקַשַּׁר בִּשְׁמֵיהּ.**

עָאלוּ, כֵּיוָן דְּעָאלוּ יְתִיבוּ קַמֵּיהּ, אִשְׁתִּיק רִבִּי אֶלְעָזָר וְאִנּוּן

לשון הקודש

אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא הָרְבִיעִי, אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים. אָמַר לוֹ, לֵךְ וֶאֱמֹר לָהֶם, שֶׁאֵיפֹה מָאֲסוּ בוֹ בְּדָוִד שֶׁהוּא אָמַר אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים.

הֶחֱזִיר רַבִּי חִיָּיא אֶת רֹאשׁוֹ לְרַבִּי חַגַּאי, וְאָמַר לוֹ, הֲשָׁמַעְתָּ בָּזֶה דָּבָר? אָמַר, שָׁמַעְתִּי בַּפָּסוּק הַזֶּה שֶׁכָּתוּב (שיר א) "בְּנֵי "אִמִּי "נִחֲרוּ בִּי שָׂמוּנִי וְגו'", שֶׁהַפָּסוּק הַזֶּה אָמַר אוֹתוֹ שְׁלֹמֹה, וְעַל דָּוִד הַמֶּלֶךְ הוּא נֶאֱמַר, כְּשֶׁדָּחוּ אוֹתוֹ הָאַחִים שֶׁלּוֹ מֵהֶם.

וְעוֹד שָׁמַעְתִּי, מָה רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָתֵת מַלְכוּת לִיהוּדָה מִכָּל אֶחָיו? אֶלָּא אוֹתִיּוֹת שְׁמוֹ חֲקוּקוֹת בּוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן כָּבוֹד לִשְׁמוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ יָרַשׁ אֶת הַמַּלְכוּת. וְעוֹד שָׁמַעְתִּי, יְהוּדָה – הִנֵּה אוֹתִיּוֹת שְׁמוֹ וַדַּאי. ד' אֵינֶנָּה לָמָּה? אֶלָּא זֶה דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁנִּקְשַׁר בִּשְׁמוֹ מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (הושע ג) וּבִקְשׁוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִיד מַלְכָּם וְגו'. הִנֵּה דָּוִד קָשׁוּר בִּשְׁמוֹ. וְעוֹד, שֶׁהוּא קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין וַדַּאי, ד' דָּוִד הַמֶּלֶךְ (ד"א קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין וַדַּאי), וּמִשּׁוּם כָּךְ דָּוִד נִקְשַׁר בִּשְׁמוֹ.

נִכְנְסוּ. כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסוּ, יָשְׁבוּ לְפָנָיו. שָׁתַק

אִשְׁתִּיקוּ. עָאל רִבִּי אֶלְעָזָר לְאִדְרֵיהּ שְׁמַע חַד קָלָא דְּהֲוָה אָמַר זִיל וְאֵימָא לוֹן מַה דְּאִנּוּן בְּעָיָין דִּכְשֵׁרִין אִנּוּן. אַהֲדַר לְגַבֵּיהוּ. אָמַר לוֹן אִית מָאן דִּשְׁמַע מִלָּה לֵימָא לִי. אָמְרוּ לֵיהּ אֲנַן מְחַכָּאן לְאַנְהָרָא מִגּוֹ צַחוּתָא דְּבוּצִינָא עִלָּאָה וּסְבָרָא (דף צ ע"א) **נִסְבַּר.**

פָּתַח וְאָמַר, (חבקוק ב) **וַיְיָ בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הַס מִפָּנָיו כָּל הָאָרֶץ. כַּד בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי עָלְמָא, אִסְתַּכַּל גּוֹ מַחֲשָׁבָה רָזָא דְּאוֹרַיְיתָא וְרָשִׁים רִשּׁוּמִין וְלָא הָוָה יְכִיל לְמֵיקַם, עַד דְּבָרָא תְּשׁוּבָה דְּאִיהִי הֵיכָלָא פְּנִימָאָה עִלָּאָה וְרָזָא סְתִימָא וְתַמָּן אִתְרְשִׁימוּ וְאִתְצַיְּירוּ אַתְוָון בְּגִלּוּפַיְיהוּ.**

כֵּיוָן דְּאִתְבְּרֵי דָּא הָוָה מִסְתַּכַּל בְּהַאי הֵיכָלָא וְרָשִׁים קַמֵּיהּ צִיּוּרִין דְּכָל עָלְמָא דִּכְתִיב הַס מִפָּנָיו כָּל הָאָרֶץ רְשִׁים קַמֵּיהּ רִשּׁוּמִין וְצִיּוּרִין דְּכָל עָלְמָא. בָּעֵי לְמִבְרֵי שָׁמַיִם מָה עֲבַד אִסְתַּכַּל בְּאוֹר קַדְמָאָה וְאִתְעַטַּף בֵּיהּ וּבְרָא שָׁמַיִם. דִּכְתִיב, (תהלים קד) **עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה וְאַחַר כָּךְ נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה.**

אִסְתַּכַּל לְמֶעְבַּד עָלְמָא תַּתָּאָה עֲבַד הֵיכָלָא אוֹחֲרָא וְעָאל בֵּיהּ

לשון הקודש

רִבִּי אֶלְעָזָר וְהֵם שָׁתְקוּ. נִכְנַס רִבִּי אֶלְעָזָר לְחַדְרוֹ, וְשָׁמַע קוֹל אֶחָד שֶׁהָיָה אוֹמֵר: לֵךְ וֶאֱמֹר לָהֶם מַה שֶּׁהֵם רוֹצִים, שֶׁהֲרֵי הֵם כְּשֵׁרִים. חָזַר אֲלֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, אִם יֵשׁ מִי שֶׁשָּׁמַע דָּבָר – שֶׁיֹּאמַר לִי. אָמְרוּ לוֹ, אָנוּ מְחַכִּים לִהְיוֹת מוּאָרִים מִתּוֹךְ הַצַּחוּת שֶׁל הַמָּאוֹר הָעֶלְיוֹן, וּלְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל.

פָּתַח וְאָמַר, (חבקוק ב) וַה' בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הַס מִפָּנָיו כָּל הָאָרֶץ. כְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם, הִסְתַּכֵּל בְּתוֹךְ הַמַּחֲשָׁבָה סוֹד הַתּוֹרָה וְרָשַׁם רִשּׁוּמִים, וְלֹא הָיָה יָכוֹל לַעֲמֹד, עַד שֶׁבָּרָא הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהִיא הֵיכָל פְּנִימִי עֶלְיוֹן וְסוֹד נִסְתָּר, וְשָׁם נִרְשְׁמוּ וְהִצְטַיְּרוּ הָאוֹתִיּוֹת בַּחֲקִיקוֹתֵיהֶן.

כֵּיוָן שֶׁזֶּה נִבְרָא, הָיָה מִסְתַּכֵּל בַּהֵיכָל הַזֶּה, וְרוֹשֵׁם לְפָנָיו צִיּוּרִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב הַס מִפָּנָיו כָּל הָאָרֶץ. רָשַׁם לְפָנָיו רִשּׁוּמִים וְצִיּוּרִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. רָצָה לִבְרֹא שָׁמַיִם, מָה עָשָׂה? הִסְתַּכֵּל בָּאוֹר הָרִאשׁוֹן וְהִתְעַטֵּף בּוֹ וּבָרָא שָׁמַיִם, שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה, וְאַחַר כָּךְ נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה.

הִסְתַּכֵּל לַעֲשׂוֹת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, עָשָׂה

וּמִנֵּיהּ אִסְתַּכַּל וּרְשִׁים קַמֵּיהּ כָּל עָלְמִין לְתַתָּא וּבְרָא לוֹ. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיְיָ בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הַס מִפָּנָיו כָּל הָאָרֶץ. הַ"ס מִפָּנָיו, ה"ס רָשִׁים קַמֵּיהּ כָּל נְקוּדִין דְּכָל עָלְמָא דְאִנּוּן שִׁתִּין וְחָמֵשׁ, כְּחוּשְׁבַּן ה"ס, שִׁתִּין אִנּוּן וְחָמֵשׁ אִנּוּן, וְכֻלְּהוּ רָשִׁים קַמֵּיהּ כַּד בְּרָא עָלְמָא. בְּגִין כָּךְ יִקָּרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו אִיהוּ אֶלָּא לְאִנּוּן דְּיָדְעִין אָרְחוֹי וּמְהַכִּין בָּהּ בְּאוֹרַח קְשׁוֹט כְּדְקָא יְאוּת.

אַדְהָכִי דְהָוָה מִשְׁתָּעֵי בַּהֲדַיְיהוּ, אָתָא נוּרָא וְאַסְחַר לֵיהּ, וְאִנּוּן יָתְבוּ לְבַר. שְׁמָעוּ חַד קָלָא דְהָוָה אָמַר אִי קַדִּישָׁא הֲבִיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו בְּכָל אִנּוּן אִידְרִין דְּסָבָא דְאַנְפִּין עוּלֵימָא קַדִּישָׁא (נ"א עוּלֵימְתָּא קַדִּישְׁתָּא) **דְאִתְמְסָרוּ מַפְתְּחָן דִּלְהוֹן בִּידֵיהּ, וְכֻלְּהוּ מְתַקְּנָן לָךְ וּלְאִנּוּן דִּבְגִינָךְ. וּבְחַיָּיךְ קַדִּישָׁא כָּל חֵילָא דִשְׁמַיָּא נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ.**

כַּד חָמוּ אִלֵּין הָכִי, אִזְדַּעְזְעוּ, וּדְחִילוּ סָגִי נָפַל עֲלַיְיהוּ, אֲמָרֵי, לֵית אֲנַן חַזְיָין לְהַאי, נִפּוּק מִכָּאן וְנֵהַךְ לְאוֹרְחִין, (אָזְלוּ) **יָתְבוּ תַּמָּן כָּל הַהוּא יוֹמָא וְלָא יָכִילוּ לְמֶחֱמֵי לֵיהּ, וְאָמְרוּ לֵית רְעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְנֵיתִיב הָכָא נָפְקוּ מִתַּמָּן וְאַזְלֵי.**

לשון הקודש

הֵיכָל אַחֵר וְנִכְנַס בּוֹ, וּמִמֶּנּוּ הִסְתַּכֵּל וְרָשַׁם לְפָנָיו אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת לְמַטָּה וּבָרָא אוֹתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַה' בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הַס מִפָּנָיו כָּל הָאָרֶץ. הַ"ס מִפָּנָיו – ה"ס רָשַׁם לְפָנָיו כָּל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁהֵם שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ כְּחֶשְׁבּוֹן ה"ס. שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ הֵן. וְכֻלָּן רָשַׁם לְפָנָיו כְּשֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם. מִשּׁוּם כָּךְ כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ אֶלָּא לְאוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים דְּרָכָיו וְהוֹלְכִים בָּהֶם בְּדֶרֶךְ אֱמֶת כָּרָאוּי. **בֵּינְתַּיִם** שֶׁהָיָה מְדַבֵּר עִמָּם, בָּאָה אֵשׁ וְהִקִּיפָה אוֹתוֹ, וְהֵם יָשְׁבוּ בַּחוּץ. שָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד שֶׁהָיָה אוֹמֵר: אִי קָדוֹשׁ, הֲבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, בְּכָל אוֹתָם הַחֲדָרִים שֶׁל פְּנֵי הַזָּקֵן, הָעֵלֶם הַקָּדוֹשׁ [הָעַלְמָה הַקְּדוֹשָׁה] שֶׁנִּמְסְרוּ הַמַּפְתְּחוֹת שֶׁלָּהֶם בְּיָדוֹ, וְכֻלָּם מְתֻקָּנִים לְךָ וּלְאוֹתָם שֶׁבִּשְׁבִילְךָ. וּבְחַיֶּיךָ הַקְּדוֹשִׁים, כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ.

כְּשֶׁאֵלֶּה רָאוּ כָּךְ, הִזְדַּעְזְעוּ, וּפַחַד רַב נָפַל עֲלֵיהֶם. אָמְרוּ, אֵינֶנּוּ רְאוּיִים לָזֶה, נֵצֵא מִכָּאן וְנֵלֵךְ לְדַרְכֵּנוּ. וְהָלְכוּ. יָשְׁבוּ שָׁם כָּל אוֹתוֹ יוֹם וְלֹא יָכְלוּ לִרְאוֹת אוֹתוֹ, וְאָמְרוּ, אֵין רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

עַד דְּהַוּוּ אָזְלֵי פָּתַח רִבִּי חִיָּיא וְאָמַר (תהלים קג) **בָּרְכוּ יְיָ מַלְאָכָיו גִּבּוֹרֵי כֹחַ עוֹשֵׂי דְבָרוֹ וְגו׳. זַכָּאִין אִנּוּן יִשְׂרָאֵל מִכָּל שְׁאַר עַמִּין דְּעָלְמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בְּהוּ מִכָּל שְׁאַר עַמִּין וְעֲבַד לוֹן חוּלְקֵיהּ וְאַחְסַנְתֵּיהּ, וְעַל דָּא יָהִיב לוֹן אוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ הֲווֹ בִּרְעוּתָא חָדָא עַל טוּרָא דְּסִינַי וְאַקְדִּימוּ עֲשִׂיָּה לִשְׁמִיעָה.**

כֵּיוָן דְּאַקְדִּימוּ עֲשִׂיָּה לִשְׁמִיעָה קְרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְפַמַּלְיָא דִּילֵיהּ אָמַר לוֹן עַד הָכָא אַתּוּן הֲוֵיתוּן יְחִידָאִין קַמָּאי בְּעָלְמָא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה הָא בָּנַי בְּאַרְעָא חֲבֵרִים בַּהֲדַיְיהוּ בְּכֹלָּא. לֵית לְכוּ רְשׁוּ לְקַדְּשָׁא שְׁמִי עַד דְּיִשְׂרָאֵל יִתְחַבְּרוּן בַּהֲדַיְיכוּ בְּאַרְעָא, וְכֻלְּהוּ תֶּהֱוֹוּן כְּחָדָא חֲבֵרִים לְקַדְּשָׁא שְׁמִי, בְּגִין דְּאַקְדִּימוּ עֲשִׂיָּה לִשְׁמִיעָה כְּגַוְונָא דְּמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי עָבְדֵי בִּרְקִיעָא דִּכְתִיב בָּרְכוּ יְיָ מַלְאָכָיו גִּבּוֹרֵי כֹחַ עוֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמוֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ. עוֹשֵׂי דְבָרוֹ בְּקַדְמִיתָא וּלְבָתַר לִשְׁמֹעַ.

דָּבָר אַחֵר בָּרְכוּ יְיָ מַלְאָכָיו. אִלֵּין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא בְּאַרְעָא דְּאִנּוּן

לשון הקודש

שֶׁנִּשֵּׁב כָּאן. יָצְאוּ מִשָּׁם וְהָלְכוּ.

בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, פָּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (שם קג) בָּרְכוּ ה׳ מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ וְגו׳. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָהֶם מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים וְעָשָׂה אוֹתָם חֶלְקוֹ וְנַחֲלָתוֹ, וְעַל כֵּן נָתַן לָהֶם תּוֹרָה קְדוֹשָׁה, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם הָיוּ בְּרָצוֹן אֶחָד עַל הַר סִינַי וְהִקְדִּימוּ עֲשִׂיָּה לִשְׁמִיעָה.

כֵּיוָן שֶׁהִקְדִּימוּ עֲשִׂיָּה לִשְׁמִיעָה, קָרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַפַּמַּלְיָה שֶׁלּוֹ. אָמַר לָהֶם, עַד כָּאן אַתֶּם הֱיִיתֶם יְחִידִים לְפָנַי בָּעוֹלָם, מִכָּאן וָהָלְאָה הִנֵּה בָּנַי בָּאָרֶץ חֲבֵרִים עִמָּהֶם בַּכֹּל. אֵין לָכֶם רְשׁוּת לְקַדֵּשׁ אֶת שְׁמִי עַד שֶׁיִּשְׂרָאֵל יִתְחַבְּרוּ עִמָּכֶם בָּאָרֶץ, וְכֻלְּכֶם תִּהְיוּ יַחַד חֲבֵרִים לְקַדֵּשׁ אֶת שְׁמִי, מִשּׁוּם שֶׁהִקְדִּימוּ עֲשִׂיָּה לִשְׁמִיעָה כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂים הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים בָּרָקִיעַ, שֶׁכָּתוּב בָּרְכוּ ה׳ מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ. עֹשֵׂי דְבָרוֹ בַּהַתְחָלָה, וְאַחַר כָּךְ לִשְׁמֹעַ.

דָּבָר אַחֵר בָּרְכוּ ה׳ מַלְאָכָיו – אֵלּוּ אוֹתָם

חֲשׁוּבִין קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי בִּרְקִיעָא, בְּגִין דְּאִנּוּן גִּבּוֹרֵי כֹּחַ דְּמִתְגַּבְּרֵי עַל יִצְרֵיהוֹן כְּגִבָּר טַב דְּמִתְגַּבֵּר עַל שַׂנְאֵיהּ. לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ. דְּזָכָאן בְּכָל יוֹמָא לְמִשְׁמַע קָלָא מִלְּעֵילָא בְּשַׁעֲתָא דְּאִצְטְרִיכוּ.

הַשְׁתָּא מָאן יְכִיל לְמֵיקַם בַּהֲדֵיהוּ דְּאִנּוּן קַדִּישִׁין עֶלְיוֹנִין, זַכָּאִין אִנּוּן דְּיָכְלֵי לְמֵיקַם קַמַּיְיהוּ, זַכָּאִין אִנּוּן דְּיָכְלֵי (ד"א ל"ג **לְמַאן דְּיֵיכוּל) לְאִשְׁתְּזָבָא מִקַּמַּיְיהוּ, אַשְׁגָּחוּתָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלַיְיהוּ בְּכָל יוֹמָא, הֵיךְ אֲנַן יְכִילָן לְמֵיעַל קַמַּיְיהוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב,** (תהלים סה) **אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ וּכְתִיב** (תהלים פד) **אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז לוֹ בָךְ וְגוֹ',** (עַד כָּאן סִתְרֵי תּוֹרָה):

זֹהַר

וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֲדֹנָי יֱהו"ה מַה תִּתֶּן לִי. אדנ"י אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד. אֱלֹהִים יו"ד ה"א וי"ו ה"א.

(נ"א אֱלֹהִים יְהוָה בְּנִיקוּד אֱלֹהִים) אֶלָּא רָזָא דְמִלָּה, חִבּוּרָא דִתְרֵין עָלְמִין כְּחֲדָא עַלְמָא תַתָּאָה וְעַלְמָא עִלָּאָה.

לשון הקודש

הַצַּדִּיקִים בָּאָרֶץ שֶׁהֵם חֲשׁוּבִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כַּמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים בָּרָקִיעַ, מִשּׁוּם שֶׁהֵם גִּבּוֹרֵי כֹּחַ שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל יִצְרָם כְּגִבּוֹר טוֹב שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל שׂוֹנְאוֹ. לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ – שֶׁזּוֹכִים בְּכָל יוֹם לִשְׁמֹעַ קוֹל מִלְּמַעְלָה בְּשָׁעָה שֶׁמִּצְטָרְכִים.

כָּעֵת מִי יָכוֹל לַעֲמֹד עִם אוֹתָם שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים? אַשְׁרֵי אוֹתָם שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲמֹד לִפְנֵיהֶם. אַשְׁרֵי אוֹתָם שֶׁיְּכוֹלִים [לְמִי שֶׁיּוּכַל] לְהִנָּצֵל מִלִּפְנֵיהֶם. הַשְׁגָּחָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם בְּכָל יוֹם. אֵיךְ אָנוּ יְכוֹלִים לְהִכָּנֵס לִפְנֵיהֶם? וְעַל זֶה כָּתוּב (שם סה) אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב, וְכָתוּב (שם פד) אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז לוֹ בָךְ וְגוֹ'. (עַד כָּאן סִתְרֵי תּוֹרָה).

זֹהַר

וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֲדֹנָי יֱהו"ה מַה תִּתֶּן לִי. אֲדֹנָ"י – אָלֶ"ף דָּלֶ"ת נו"ן יו"ד. אֱלֹהִים – יו"ד הֵ"א וָ"ו הֵ"א [אֱלֹהִים יְהוָה בְּנִקּוּד אֱלֹהִים]. אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר – חִבּוּר שֶׁל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת יַחַד, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן וְהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן.

מַה תִּתֶּן לִי וְאָנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי. דְּלֵית לִי בַּר, וְאוֹלִיפְנָא דְּכָל מָאן דְּלֵית לֵיהּ בְּרָא בְּהַאי עָלְמָא אִקְרֵי עֲרִירִי כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ויקרא כ) עֲרִירִים יִהְיוּ. וְאַבְרָהָם עַל מָה אָמַר מִלָּה דָא דְּאָמַר מַה תִּתֶּן לִי. כַּבְיָכוֹל כְּאִילוּ לֹא הֶאֱמִין בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אֶלָּא אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָנֹכִי מָגֵן לָךְ בְּהַאי עָלְמָא. שִׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. מִיָּד אִתְעַר אַבְרָהָם בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא וְאָמַר מַה תִּתֶּן לִי, דְּהָא יְדַעְנָא דְּלָא קַבִּיל אֲגַר לְמֵיעַל בֵּיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא בַּר נָשׁ דְּלָא אוֹלִיד בַּר, וְעַל דָּא אָמַר מַה תִּתֶּן לִי וְאָנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי, דְּהָא לָא תִּתֶּן לִי דְּלָא זָכִינָא בֵּיהּ. מִכָּאן דְּבַר נָשׁ דְּלָא זָכֵי בִּבְנִין בְּהַאי עָלְמָא לָא זָכֵי בְּהַהוּא עָלְמָא לְאַעֲלָא גּוֹ פַּרְגּוֹדָא.

לשון הקודש

מַה תִּתֶּן לִי וְאָנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי, שֶׁאֵין לִי בֵּן. וְלָמַדְנוּ, שֶׁכָּל מִי שֶׁאֵין לוֹ בֵּן בָּעוֹלָם הַזֶּה נִקְרָא עֲרִירִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כ) עֲרִירִים יִהְיוּ. וְאַבְרָהָם, עַל מָה אָמַר הַדָּבָר הַזֶּה שֶׁאָמַר מַה תִּתֶּן לִי? כִּבְיָכוֹל לֹא הֶאֱמִין בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא?.

אֶלָּא אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָנֹכִי מָגֵן לָךְ – בָּעוֹלָם הַזֶּה, שִׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד – בָּעוֹלָם הַבָּא. מִיָּד הִתְעוֹרֵר אַבְרָהָם בְּסוֹד הַחָכְמָה וְאָמַר מַה תִּתֶּן לִי, שֶׁהֲרֵי יָדַעְתִּי שֶׁלֹּא מְקַבֵּל שָׂכָר לְהִכָּנֵס לָעוֹלָם הַהוּא אָדָם שֶׁלֹּא מוֹלִיד בֵּן. וְעַל זֶה אָמַר מַה תִּתֶּן לִי וְאָנֹכִי הֹלֵךְ עֲרִירִי. שֶׁהֲרֵי לֹא תִּתֵּן לִי, שֶׁלֹּא זָכִיתִי בוֹ. מִכָּאן שֶׁאָדָם שֶׁלֹּא זוֹכֶה בִּבְנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, לֹא זוֹכֶה בָּעוֹלָם הַהוּא לְהִכָּנֵס לְתוֹךְ הַפַּרְגּוֹד.

וְאַבְרָהָם הָוָה חָמֵי בְּאִצְטַגְנִינוּת דִּילֵיהּ דְּלָא יוֹלִיד. מַה כְּתִיב וַיּוֹצֵא אוֹתוֹ (דף צ ע"ב) הַחוּצָה וְגוֹ'.

(אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא צֵא מֵאִצְטַגְנִינוּת דִּילְךָ אַבְרָם אֵינוֹ מוֹלִיד אַבְרָהָם מוֹלִיד).

אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא תִסְתַּכַּל בְּהַאי אֶלָּא בְּרָזָא דִשְׁמִי יְהֵא לָךְ בַּר. הָדָא הוּא דִכְתִיב כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ. רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא דְמִתַּמָּן אִתְקַשַּׁר לֵיהּ בְּדָא (בְּרָא) וְלָא מִסִּטְרָא אַחֲרָא.

כֹּה דְּהוּא תַרְעָא לִצְלוֹתָא, בָּהּ יִשְׁכַּח בְּרָכָה, בָּהּ יִשְׁכַּח בַּר נָשׁ שְׁאֵלְתֵּיהּ. כֹּה הַהוּא סִטְרָא דְאַתְיָא מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה, דְּהָא מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה קָא אָתָא יִצְחָק. וְהַהוּא סִטְרָא דִגְבוּרָה כֹּה אִקְרֵי דְמִתַּמָּן אַתְיָין אִיבִּין וּפֵירֵי לְעָלְמָא, וְלָא מִסִּטְרָא דִלְתַתָּא דִכְכָבַיָּא וּמַזָּלוֹת.

כְּדֵין וְהֶאֱמִן בַּיְיָ. אִתְדַּבַּק לְעֵילָא וְלָא אִתְדַּבַּק

לשון הקודש

וְאַבְרָהָם הָיָה רוֹאֶה בָּאִצְטַגְנִינוּת שֶׁלּוֹ שֶׁלֹּא יוֹלִיד. מַה כָּתוּב? וַיּוֹצֵא אוֹתוֹ הַחוּצָה וְגוֹ'. (אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, צֵא מֵאִצְטַגְנִינוּת שֶׁלְּךָ. אַבְרָם אֵינוֹ מוֹלִיד. אַבְרָהָם מוֹלִיד) אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַל תִּסְתַּכֵּל בָּזֶה, אֶלָּא בַּסּוֹד שֶׁל שְׁמִי יִהְיֶה לְךָ בֵּן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ. הַסּוֹד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁמִּשָּׁם נִקְשַׁר לוֹ עִם זֶה [בֵּן] וְלֹא מֵהַצַּד הָאַחֵר.

כֹּה – שֶׁהוּא הַשַּׁעַר לַתְּפִלָּה, בָּהּ יִמְצָא בְּרָכָה, בָּהּ יִמְצָא אָדָם אֶת בַּקָּשָׁתוֹ. כֹּה – אוֹתוֹ הַצַּד שֶׁבָּא מִצַּד הַגְּבוּרָה, שֶׁהֲרֵי מִצַּד הַגְּבוּרָה בָּא יִצְחָק. וְאוֹתוֹ צַד הַגְּבוּרָה נִקְרָא כֹּ"ה, שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים פֵּרוֹת וּפֵרוֹת לָעוֹלָם, וְלֹא מֵהַצַּד שֶׁלְּמַטָּה שֶׁל כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

אָז וְהֶאֱמִן בַּה'. נִדְבַּק לְמַעְלָה וְלֹא נִדְבַּק לְמַטָּה. וְהֶאֱמִן בַּה', וְלֹא בְּכוֹכָבִים

לְתַתָּא. וְהֶאֱמִין בַּיְיָ וְלָא בְּכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי. וְהֶאֱמִין בַּיְיָ, דְּאַבְטַח לֵיהּ דְּיַסְגֵּי אַגְרֵיהּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְהֶאֱמִין בַּיְיָ, בְּהַהוּא דַּרְגָּא דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ דְּמִתַּמָּן יֵיתֵי לֵיהּ זַרְעָא לְאוֹלָדָא בְּעָלְמָא. וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה. וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ דְּאַף עַל גַּב דְּאִיהִי דִּינָא כְּאִילוּ הִיא רַחֲמֵי הַאי כֹּה. דָּבָר אַחֵר וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה, דְּקָשִׁיר קִשְׁרָא עִלָּאָה בְּתַתָּאָה לְחַבְּרָא לוֹן כְּחָדָא.

תָּא חֲזֵי, הָא אִתְעָרוּ אַבְרָהָם מוֹלִיד אַבְרָם אֵינוֹ מוֹלִיד, וְכִי תֵּימָא דְּהָא אוֹלִיד יִשְׁמָעֵאל בְּעוֹד דְּאִיהוּ אַבְרָם. אֶלָּא הַהוּא בְּרָא דְּאַבְטַח לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אוֹלִיד בְּעוֹד דְּאִיהוּ אַבְרָם, דְּהָא בְּעוֹד דְּאִיהוּ אַבְרָם אוֹלִיד לְתַתָּא, כֵּיוָן דְּאִתְקְרֵי אַבְרָהָם וְעָאל בַּבְּרִית כְּדֵין אוֹלִיד לְעֵילָא, וּבְגִין כָּךְ אַבְרָם אֵינוֹ מוֹלִיד בְּקִשּׁוּרָא עִלָּאָה, אַבְרָהָם מוֹלִיד כְּמָה דְּאֲמָרָן, וְאִתְקַשַּׁר לְעֵילָא בְּיִצְחָק:

לשון הקודש

ומַזָּלוֹת. וְהֶאֱמִין בַּה' – שֶׁהִבְטִיחַ לוֹ שֶׁיַּרְבֶּה אֶת שְׂכָרוֹ לָעוֹלָם הַבָּא. וְהֶאֱמִין בַּה' – בְּאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁנִּתְּנָה לוֹ, שֶׁמִּשָּׁם יָבֹא לוֹ זֶרַע לְהוֹלִיד בָּעוֹלָם. וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה. וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ – שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהִיא דִּין, כְּאִלּוּ הִיא רַחֲמִים הַ"כֹּה" הַזֹּאת. דָּבָר אַחֵר וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה – שֶׁקָּשַׁר קֶשֶׁר עֶלְיוֹן בַּתַּחְתּוֹן לְחַבְּרָם יַחַד.

בא רְאֵה, הִנֵּה הֵעִירוּ, אַבְרָהָם מוֹלִיד – אַבְרָם אֵינוֹ מוֹלִיד. וְכִי תֹּאמַר שֶׁהִנֵּה הוֹלִיד אֶת יִשְׁמָעֵאל בְּעוֹדוֹ אַבְרָם? אֶלָּא הַבֵּן הַהוּא שֶׁהִבְטִיחַ לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא הוֹלִיד אוֹתוֹ בְּעוֹדוֹ אַבְרָם, שֶׁהֲרֵי בְּעוֹדוֹ אַבְרָם הוֹלִיד לְמַטָּה. כֵּיוָן שֶׁנִּקְרָא אַבְרָהָם וְנִכְנַס בַּבְּרִית, אָז הוֹלִיד לְמַעְלָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ אַבְרָם אֵינוֹ מוֹלִיד

וַיְהִי אַבְרָם בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתֵשַׁע שָׁנִים וְגו'. רִבִּי אַבָּא פָּתַח (שמואל ב כב) **כִּי מִי אֵל מִבַּלְעֲדֵי יְיָ וּמִי צוּר וְגו'. דָּוִד מַלְכָּא אָמַר הַאי קְרָא** (תהלים י"ח) **כִּי מִי אֵל מִבַּלְעֲדֵי יְיָ. מָאן הוּא שַׁלִּיטָא אוֹ מְמַנָּא דְיָכוֹל לְמֶעְבַּד מִדִּי מִבַּלְעֲדֵי יְיָ, אֶלָּא מַה דְּאִתְפַּקַּד מֵעִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ לָא בִּרְשׁוּתַיְיהוּ קָיְימֵי וְלָא יָכְלֵי לְמֶעְבַּד מִדִּי. וּמִי צוּר, וּמַאן אִיהוּ תַּקִּיף דְּיָכוֹל לְמֶעְבַּד תֻּקְפָּא וּגְבוּרָה מִגַּרְמֵיהּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהֵינוּ. אֶלָּא כֻּלְּהוּ בִּידָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלָא יְכִיל לְמֶעְבַּד מִדִּי בַּר בִּרְשׁוּתֵיהּ.**

דָּבָר אַחֵר כִּי מִי אֵל מִבַּלְעֲדֵי יְיָ. דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֹּלָּא בִּרְשׁוּתֵיהּ וְלָא כְּמַאן דְּאִתְחֲזֵי בְּחֵיזוּ דְּכֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, דְּכֻלְּהוּ אַחְזָיִין מִלָּה, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחְלַף לֵיהּ לְגַוְונָא אַחֲרָא. וּמִי צוּר זוּלָתִי

לשון הקודש

בְּקֶשֶׁר עֶלְיוֹן, אַבְרָהָם מוֹלִיד כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, וְנִקְשָׁר לְמַעְלָה בְּיִצְחָק.

וַיְהִי אַבְרָם בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתֵשַׁע שָׁנִים וְגו'. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (שמואל–ב כב) **כִּי מִי אֵל מִבַּלְעֲדֵי ה' וּמִי צוּר וְגו'. דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה, כִּי מִי אֵל מִבַּלְעֲדֵי ה' – מִי הוּא הַשַּׁלִּיט אוֹ הַמְמֻנֶּה שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת דָּבָר מִבַּלְעֲדֵי ה'? אֶלָּא מִי שֶׁהִצְטַוָּה מֵעִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם אֵין עוֹמְדִים בִּרְשׁוּתָם וְלֹא יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת דָּבָר. וּמִי צוּר – וּמִי הוּא הַתַּקִּיף שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת תֹּקֶף וּגְבוּרָה מֵעַצְמוֹ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהֵינוּ? אֶלָּא כֻּלָּם בְּיַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת דָּבָר, רַק מֵרְשׁוּתוֹ.**

דָּבָר אַחֵר כִּי מִי אֵל מִבַּלְעֲדֵי ה' – שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַכֹּל בִּרְשׁוּתוֹ, וְלֹא כְּמִי שֶׁנִּרְאֶה בְּמַרְאֵה הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת,

אֱלֹהֵינוּ. הָא אוּקְמוּהָ דְּלֵית צַיָּיר כְּמָה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ צַיָּיר שְׁלִים עָבִיד וְצַיֵּיר דִּיוּקְנָא גוֹ דִּיוּקְנָא וְאַשְׁלִים לְהַהוּא דִּיוּקְנָא בְּכָל תִּקּוּנֵיהּ, וְאָעִיל בָּהּ נֶפֶשׁ עִלָּאָה דְּדָמֵי לְתִקּוּנָא עִלָּאָה, בְּגִין כָּךְ לֵית צַיָּיר כְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תָּא חָזֵי, מֵהַהוּא זַרְעָא דְּבַר נָשׁ כַּד אִתְעַר תִּיאוּבְתֵּיהּ לְגַבֵּי נוּקְבֵיהּ וְנוּקְבֵיהּ אִתְעֲרַת לְגַבֵּיהּ כְּדֵין מִתְחַבְּרָן תַּרְוַוּיְיהוּ כְּחֲדָא וְנָפֵק מִנַּיְיהוּ בַּר חַד דְּכָלִיל מִתְּרֵין דִּיוּקְנִין כְּחַד. בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא צַיֵּיר לֵיהּ בְּצִיּוּרָא דְּאִתְכְּלִיל מִתַּרְוַוּיְיהוּ. וְעַל דָּא בָּעֵי בַּר נָשׁ לְקַדְשָׁא גַּרְמֵיהּ בְּהַהוּא זִמְנָא בְּגִין דְּיִשְׁתְּכַח הַהוּא דִּיוּקְנָא בְּצִיּוּרָא שְׁלִים כְּדְקָא חָזֵי.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא תָּא חָזֵי, כַּמָּה אִנּוּן רַבְּרְבִין עוֹבָדוֹי

לשון הקודש

שֶׁכֻּלָּם מַרְאִים דָּבָר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַחֲלִיפוֹ לְגָוֵן אַחֵר. וּמִי צוּר זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁאֵין צַיָּר כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא צַיָּר שָׁלֵם, עוֹשֶׂה וּמְצַיֵּר דְּמוּת בְּתוֹךְ דְּמוּת, וּמַשְׁלִים אֶת אוֹתָהּ הַדְּמוּת בְּכָל תִּקּוּנָהּ, וּמַכְנִיס בּוֹ נֶפֶשׁ עֶלְיוֹנָה, שֶׁדּוֹמָה לַתִּקּוּן הָעֶלְיוֹן, מִשּׁוּם כָּךְ אֵין צַיָּר כְּמוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

בָּא רְאֵה, מֵאוֹתוֹ הַזֶּרַע שֶׁל אָדָם, כְּשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת תְּשׁוּקָתוֹ לִנְקֵבָתוֹ, וּנְקֵבָתוֹ מִתְעוֹרֶרֶת אֵלָיו, אָז מִתְחַבְּרִים שְׁנֵיהֶם יַחַד, וְיוֹצֵא מֵהֶם בֵּן אֶחָד שֶׁכָּלוּל מִשְּׁתֵּי דְּמְיוֹת כְּאֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִיֵּר אוֹתוֹ בְּצִיּוּר שֶׁנִּכְלָל מִשְּׁנֵיהֶם. וְעַל כֵּן צָרִיךְ אָדָם לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בַּזְּמַן הַהוּא, כְּדֵי שֶׁיִּמָּצֵא הַדְּמוּת הַהִיא בְּצִיּוּר שָׁלֵם כָּרָאוּי.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, בָּא רְאֵה, כַּמָּה גְּדוֹלִים הֵם מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי

דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא אוּמְנוּתָא וְצִיּוּרָא דְּבַר נָשׁ אִיהוּ כְּגַוְונָא דְּעָלְמָא, וּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרֵי עָלְמָא מְזַוֵּוג זְווּגִין כָּל חַד וְחַד כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, וְהוּא צַיֵּיר דְּיוּקְנֵיהוֹן עַד לָא יֵיתוּן לְעָלְמָא.

תָּא חֲזֵי, דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כְּתִיב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם. וְכִי סֵפֶר הָוָה לֵיהּ. אֶלָּא אוּקְמוּהָ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחְמֵי לֵיהּ לְאָדָם הָרִאשׁוֹן דּוֹר דּוֹר וְדוֹרְשָׁיו וְכוּ'. הֵיאַךְ אַחְמֵי לֵיהּ, אִי תֵּימָא דְּהָמָא בְּרוּחַ קֻדְשָׁא דְּאִנּוּן זְמִינִין לְמֵיתֵי לְעָלְמָא. כְּמַאן דְּהָמָא בְּחָכְמְתָא מַה דְּיֵיתֵי לְעָלְמָא. לָאו הָכִי, אֶלָּא חָמָא בְּעֵינָא כֻּלְּהוּ. וְהַהוּא דְּיוּקְנָא דְּזַמִּינִין לְמֵיקַם בֵּיהּ בְּעָלְמָא כֻּלְּהוּ חָמָא בְּעֵינָא, מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּמִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא כֻּלְּהוּ נַפְשָׁאן דְּזַמִּינִין לְמֵיקַם בִּבְנֵי נָשָׁא כֻּלְּהוּ קָיְימִין קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהוּא

לשון הקודש

הָאֻמָּנוּת וְהַצִּיּוּר שֶׁל הָאָדָם הִיא כְּמוֹ הָעוֹלָם, וּבְכָל יוֹם וָיוֹם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹרֵא עוֹלָמוֹת, וּמְזַוֵּג זִווּגִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, וְהוּא צִיֵּר אֶת דְּמוּתָם טֶרֶם בּוֹאָם לָעוֹלָם.

בָּא רְאֵה, שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, וְכִי סֵפֶר הָיָה לוֹ? אֶלָּא פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶרְאָה לְאָדָם הָרִאשׁוֹן דּוֹר דּוֹר וְדוֹרְשָׁיו וְכוּ'. אֵיךְ הֶרְאָה לוֹ? אִם תֹּאמַר שֶׁרָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהֵם עֲתִידִים לָבֹא לָעוֹלָם כְּמִי שֶׁרוֹאֶה בְּחָכְמָה מַה יָּבֹא לָעוֹלָם – לֹא כָּךְ, אֶלָּא רָאָה בְּעַיִן אֶת כֻּלָּם, וְאוֹתָהּ הַדְּמוּת שֶׁעֲתִידִים לַעֲמֹד בָּהּ בָּעוֹלָם, אֶת כֻּלָּם הוּא רָאָה בְּעַיִן. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁמִּיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, כָּל הַנְּפָשׁוֹת הָעֲתִידוֹת לַעֲמֹד בִּבְנֵי הָאָדָם, כֻּלָּן עוֹמְדוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ

דִּיוּקְנָא מַמָּשׁ דְּזַמִּינִין לְמֵיקַם בֵּיהּ (דף צא ע"א) בְּעָלְמָא.

כְּגַוְונָא דָּא כָּל אִנּוּן צַדִּיקַיָּיא בָּתַר דְּנָפְקִין מֵהַאי עָלְמָא כֻּלְּהוּ נַפְשָׁאן סָלְקָן, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַזְמִין לוֹן דִּיוּקְנָא אַחֲרָא לְאִתְלַבְּשָׁא בְּהוּ כְּגַוְונָא דְּהֲווּ בְּהַאי עָלְמָא, בְּגִין כָּךְ כֻּלְּהוּ קָיְימִין קַמֵּיהּ וְחָמָא לוֹן אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּעֵינָא.

וְאִי תֵּימָא בָּתַר דְּחָמָא לוֹן לָא קָיְימֵי בְּקִיּוּמַיְיהוּ. תָּא חֲזֵי כָּל מִלּוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקִיּוּמָא אִנּוּן וְקָיְימוּ קַמֵּיהּ עַד דְּנָחֲתוּ לְעָלְמָא. כְּגַוְונָא דָּא כְּתִיב, (דברים כט) כִּי אֵת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְגו' הָא אוּקְמוּהָ דְּכֻלְּהוּ בְּנֵי נָשָׁא דְּזַמִּינִין לְמֶהֱוֵי בְּעָלְמָא כֻּלְּהוּ אִשְׁתְּכָחוּ תַּמָּן.

הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא דְּהָא כְּתִיב אֵת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה וְגו' וּמַשְׁמַע הַנְּהוּ (כֻּלְּהוּ) דְּיִפְקוּן מֵאִנּוּן

לשון הקודש

הַדְּמוּת מַמָּשׁ שֶׁעֲתִידוֹת לַעֲמֹד בָּהּ בָּעוֹלָם.

כְּמוֹ כֵּן כָּל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים, אַחַר שֶׁיּוֹצְאִים מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, כָּל הַנְּפָשׁוֹת עוֹלוֹת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן לָהֶם דְּמוּת אַחֶרֶת לְהִתְלַבֵּשׁ בָּהּ כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה. מִשּׁוּם כָּךְ כֻּלָּם עוֹמְדִים לְפָנָיו, וְרָאָה אוֹתָם אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּעַיִן.

וְאִם תֹּאמַר, שֶׁאַחַר שֶׁרָאָה אוֹתָם לֹא עָמְדוּ בְּקִיּוּמָם – בֹּא וּתְרָאֶה, כָּל דִּבְרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵם בְּקִיּוּם וְעוֹמְדִים לְפָנָיו עַד שֶׁיּוֹרְדִים לָעוֹלָם. כְּמוֹ זֶה כָּתוּב (דברים כט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְגו'. הֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, שֶׁכָּל בְּנֵי הָאָדָם שֶׁעֲתִידִים לִהְיוֹת בָּעוֹלָם, כֻּלָּם נִמְצָאוּ שָׁם.

כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב אֶת אֲשֶׁר

דְּקָיְימוּ תַּמָּן, בְּגִין דִּכְתִיב עִמָּנוּ הַיּוֹם וְלָא כְתִיב עִמָּנוּ עוֹמֵד הַיּוֹם. אֶלָּא וַדַּאי (הָכָא) כֻּלְּהוּ קָיְימוּ תַּמָּן אֶלָּא דְּלָא אִתְחֲזוּ לְעֵינָא, בְּגִין כָּךְ כְּתִיב עִמָּנוּ הַיּוֹם אַף עַל גַּב דְּלָא אִתְחֲזוּן.

וְאִי תֵּימָא מַאי טַעְמָא לָא אִתְחֲזוּן הָכָא כְּמָה דְּאִתְחֲזוּן לְאָדָם הָרִאשׁוֹן דְּהָמָא לוֹן עֵינָא בְּעֵינָא, וְהָא הָכָא אִתְחֲזֵי יַתִּיר. אֶלָּא הָכָא כַּד אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל חֵיזוּ אַחֲרָא וְדַרְגִּין עִלָּאִין הֲווֹ חָמָאן וּמִסְתַּכְּלָאן עֵינָא בְּעֵינָא וְהֲווּ תְּאִיבִין לְאִסְתַּכְּלָא וּלְמֶחֱמֵי בִּיקָרָא דְּמָרֵיהוֹן, וּבְגִין כָּךְ חָמוּ יְקָרָא עִלָּאָה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי וְלָא מֵאָחֲרָא.

וְעַל דָּא כֻּלְּהוּ בְּנֵי נָשָׁא דְּזַמִּינִין לְקָיְימָא בְּעָלְמָא כֻּלְּהוּ קָיְימֵי כַּמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאִנּוּן

לשון הקודש

אֵינֶנּוּ פֹּה וְגוֹ', וּמַשְׁמָע אֵלּוּ [כֻּלָּם] שֶׁיָּצְאוּ מֵאוֹתָם שֶׁעָמְדוּ שָׁם, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב עִמָּנוּ הַיּוֹם, וְלֹא כָּתוּב עִמָּנוּ עוֹמֵד הַיּוֹם. אֶלָּא וַדַּאי [כָּאן] כֻּלָּם עָמְדוּ שָׁם, אֶלָּא שֶׁלֹּא נִרְאוּ לָעַיִן, מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב עִמָּנוּ הַיּוֹם אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא נִרְאוּ.

וְאִם תֹּאמַר, מָה הַטַּעַם לֹא נִרְאוּ כָּאן כְּמוֹ שֶׁנִּרְאוּ לְאָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁרָאָה אוֹתָם עַיִן בְּעַיִן, וַהֲרֵי כָּאן רָאוּ יוֹתֵר? אֶלָּא כָּאן, כְּשֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, מַרְאֶה אַחֵר וּדְרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת. הָיוּ רוֹאִים וּמִסְתַּכְּלִים עַיִן בְּעַיִן, וְהָיוּ מִשְׁתּוֹקְקִים לְהִסְתַּכֵּל וְלִרְאוֹת בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ רָאוּ אֶת הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ וְלֹא מֵאַחֵר.

וְעַל כֵּן, כָּל בְּנֵי הָאָדָם שֶׁעֲתִידִים לַעֲמֹד בָּעוֹלָם, כֻּלָּם עוֹמְדִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָן הַדְּמָיוֹת מַמָּשׁ שֶׁעֲתִידִים

דִּיוּקִנִין מַמָּשׁ דְּזַמִּינִין לְקַיְּימָא בֵּיהּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קלט) גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְעַל סִפְרְךָ וְגוֹ'. גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ. מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּדִיוּקְנָא אַחֲרָא עִלָּאָה הֲוֵי כְּהַאי וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (תהלים יח) וּמִי צוּר זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ. מָאן צַיָּיר טַב דְּצַיָּיר (דְּכָלִיל) כֹּלָּא (דָּא בְּדָא) בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

דָּבָר אַחֵר כִּי מִי אֱלוֹהַּ, דָּא רָזָא דְּמִלָּה דְּהָא אֵל כְּלָלָא הוּא דְּאִתְכְּלִיל מִכֻּלְּהוּ דַּרְגִּין, וְאִי תֵּימָא דְּהָא אֵל אִיהוּ דַּרְגָּא אַחֲרָא בְּגִין דִּכְתִיב (תהלים ז) וְאֵל זֹעֵם בְּכָל יוֹם. תָּא חֲזֵי, דְּהָא לֵית אֵל מִבַּלְעָדֵי יְיָ דְּלָאו אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי וְלָא אִתְפְּרַשׁ לְעָלְמִין. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמואל ב כב) כִּי מִי אֵל מִבַּלְעָדֵי יְיָ וְגוֹ', וּמִי צוּר וְגוֹ' דְּהָא צוּר לָאו אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי אֶלָּא כֹּלָּא חַד כִּדְכְתִיב, (דברים ד) וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים וְגוֹ'.

לשון הקודש

לַעֲמֹד בָּהֶן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קלט) גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְעַל סִפְרְךָ וְגוֹ'. גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁדְּמוּת אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה הָיְתָה כָּזֶה, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב (שם יח) וּמִי צוּר זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ, מִי הַצַּיָּר הַטּוֹב שֶׁצִּיֵּר [שֶׁכּוֹלֵל] הַכֹּל [וְזֶה עִם זֶה] כְּמוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא?.

דָּבָר אַחֵר כִּי מִי אֱלוֹהַּ – זֶה סוֹד הַדָּבָר, שֶׁהֲרֵי אֵל הוּא כְּלָל שֶׁנִּכְלָל מִכָּל הַדַּרְגּוֹת. וְאִם תֹּאמַר שֶׁאֵל הַזֶּה הִיא דַּרְגָּה אַחֶרֶת, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (שם ז) וְאֵל זֹעֵם בְּכָל יוֹם? בֹּא רְאֵה, שֶׁהֲרֵי אֵין אֵל מִבַּלְעָדֵי ה' שֶׁאֵינוֹ לְבַדּוֹ, וְלֹא נִפְרָד לְעוֹלָמִים, וְעַל כֵּן כָּתוּב (שמואל–ב כב) כִּי מִי אֵל מִבַּלְעָדֵי ה' וְגוֹ'. וּמִי צוּר וְגוֹ', שֶׁהֲרֵי צוּר אֵינוֹ לְבַדּוֹ, אֶלָּא הַכֹּל אֶחָד, כַּכָּתוּב

תָּא חֲזֵי, עַד לָא אִתְגְּזַר אַבְרָהָם הֲוָה מְמַלֵּיל עִמֵּיהּ מִגּוֹ מַחֲזֶה בִּלְחוֹדוֹי כְּמָה דְּאִתְּמַר דִּכְתִיב הָיָה דְבַר יְיָ אֶל אַבְרָם בַּמַּחֲזֶה וְגוֹ'. בַּמַּחֲזֶה. בְּהַהוּא חֵיזוּ דַּרְגָּא דְּכָל דִּיוּקְנִין אִתְחַזְיָין בֵּיהּ, כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְהַאי מַחֲזֶה אִיהוּ רָזָא דִּבְרִית.

וְאִי תֵּימָא דִּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי מַחֲזֶה בְּגִין דְּאִיהוּ דַּרְגָּא חֵיזוּ דְּכָל דִּיוּקְנִין אִתְחַזְיָין בֵּיהּ וּכְדֵין אִקְרֵי מַחֲזֶה, הָא אֲמַרְתְּ בְּקַדְמִיתָא דְּעַד לָא אִתְגְּזַר אַבְרָהָם לָא הֲוָה מְמַלֵּיל עִמֵּיהּ בַּר הַאי דַּרְגָּא דְּלָא שָׁרָאן עֲלוֹי דַּרְגִּין אַחֲרָנִין, וְהַשְׁתָּא אֲמַרְתְּ בַּמַּחֲזֶה חֵיזוּ דְּכָל דַּרְגִּין עִלָּאִין (אִיהוּ). וְהָא עַד לָא אִתְגְּזַר כְּתִיב הָיָה דְבַר יְיָ אֶל אַבְרָם בַּמַּחֲזֶה. (דף צא ע"א).

אֶלָּא הַאי דַּרְגָּא חֵיזוּ דְּכָל דַּרְגִּין עִלָּאִין אִיהוּ וּבְחֵיזוּ

לשון הקודש

(דברים ד) וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים וְגוֹ'.

בא רְאֵה, שֶׁטֶּרֶם שֶׁנִּמּוֹל אַבְרָהָם, הָיָה מְדַבֵּר עִמּוֹ מִתּוֹךְ מַחֲזֶה לְבַדּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שֶׁכָּתוּב הָיָה דְבַר ה' אֶל אַבְרָם בַּמַּחֲזֶה וְגוֹ'. בַּמַּחֲזֶה – בְּאוֹתוֹ הַמַּרְאֶה, הַדַּרְגָּה שֶׁכָּל הַדְּמִיּוֹת נִרְאוֹת בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְהַמַּחֲזֶה הַזֶּה הוּא סוֹד הַבְּרִית.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא מַחֲזֶה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא הַדַּרְגָּה הַמַּרְאֶה שֶׁכָּל הַדְּמִיּוֹת נִרְאוֹת בָּהּ וְאָז נִקְרֵאת מַחֲזֶה – הֲרֵי אָמַרְתָּ בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁטֶּרֶם שֶׁנִּמּוֹל אַבְרָהָם, לֹא הָיָה מְדַבֵּר עִמּוֹ, רַק הַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁאֵין שׁוֹרִים עָלֶיהָ הַדַּרְגּוֹת הָאֲחֵרוֹת, וְעַכְשָׁו אָמַרְתָּ בַּמַּחֲזֶה – הַמַּרְאֶה שֶׁל כָּל הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הוּא, וַהֲרֵי טֶרֶם שֶׁנִּמּוֹל כָּתוּב הָיָה דְבַר ה' אֶל אַבְרָם בַּמַּחֲזֶה?.

אֶלָּא הַדַּרְגָּה הַזּוֹ הִיא הַמַּרְאֶה שֶׁל כָּל הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וּבַמַּרְאֶה שֶׁל הַדַּרְגּוֹת

דְּדַרְגִּין עִלָּאִין אִתְתַּקַּן. וְאַף עַל גַּב דִּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאַבְרָהָם לָא הָוָה גָּזִיר הַאי דַּרְגָּא בְּחֵיזוּ דְּדַרְגִּין עִלָּאִין אִיהוּ וּבְכָל אִנּוּן גְּוָונִין אִיהוּ קָאִים. וְחֵיזוּ דְּאִנּוּן גְּוָונִין קָיְימֵי תְּחוֹתֵיהּ חַד מִיָּמִינָא גַּוָּון חִוַּור. חַד מִשְּׂמָאלָא גַּוָּון סוּמָק. חַד דְּכָלִיל מִכָּל גְּוָונִין, וְאִיהוּ חֵיזוּ דְּכָל גְּוָונִין עִלָּאִין דְּקָיְימֵי עֲלֵיהּ. וְעַל דָּא בְּהַאי חֵיזוּ קָאִים עֲלֵיהּ דְּאַבְרָהָם וּמַלִּיל עִמֵּיהּ וְאַף עַל גַּב דְּלָא אִתְגְּזַר.

כֵּיוָן דְּאִתְגְּזַר מַה כְּתִיב וַיֵּרָא יְיָ אֶל אַבְרָם.

תָּא חֲזֵי, מַחֲזֶה שַׁדַּי (אָמַר) כְּתִיב בְּבִלְעָם. וּבְאַבְרָהָם כְּתִיב מַחֲזֶה סְתָם, מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא מַחֲזֶה שַׁדַּי אִלֵּין דִּלְתַתָּא (דְּנָפְקוּ) מִנֵּיהּ וְאִנּוּן חֵיזוּ דִּילֵיהּ. מַחֲזֶה סְתָם מַחֲזֶה דָּא הוּא ה' (דְּכָל חֵיזוּ) דְּכָל דִּיוּקְנִין עִלָּאִין אִתְחַזְיָין בֵּיהּ, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בְּאַבְרָהָם מַחֲזֶה סְתָם וּבְבִלְעָם מַחֲזֶה שַׁדַּי.

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנוֹת נִתְקָנָה. וְאַף עַל גַּב שֶׁבְּאוֹתוֹ הַזְּמַן אַבְרָהָם לֹא הָיָה מָהוּל – הַדַּרְגָּה הַזּוֹ בַּמַּרְאֶה שֶׁל הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הִיא, וּבְכָל אוֹתָם הַגְּוָנִים עוֹמֶדֶת, וְהַמַּרְאֶה שֶׁל אוֹתָם הַגְּוָנִים עוֹמֵד תַּחְתֶּיהָ. אֶחָד מִיָּמִין – גְּוָן לָבָן, וְאֶחָד מִשְּׂמֹאל – גְּוָן אָדֹם, אֶחָד שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַגְּוָנִים. וְהוּא הַמַּרְאֶה שֶׁכָּל הַגְּוָנִים הָעֶלְיוֹנִים עוֹמְדִים עָלָיו. וְעַל זֶה בַּמַּרְאֶה הַזֶּה עָמַד עַל אַבְרָהָם וְדִבֵּר עִמּוֹ, וְאַף עַל גַּב שֶׁלֹּא נִמּוֹל. כֵּיוָן שֶׁנִּמּוֹל מַה כָּתוּב? וַיֵּרָא ה' אֶל אַבְרָם.

בֹּא רְאֵה, בְּבִלְעָם [אָמַר] כָּתוּב מַחֲזֵה שַׁדַּי, וּבְאַבְרָהָם כָּתוּב מַחֲזֶה סְתָם. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא מַחֲזֵה שַׁדַּי אֵלּוּ שֶׁלְּמַטָּה [שֶׁיָּצְאוּ] מִמֶּנּוּ, וְהֵם הַמַּרְאֶה שֶׁלּוֹ. מַחֲזֶה סְתָם, מַחֲזֶה זֶה הוּא ה' [שֶׁל כָּל מַרְאֶה] שֶׁכָּל הַדְּמִיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת נִרְאוֹת בּוֹ. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בְּאַבְרָהָם מַחֲזֶה סְתָם, וּבְבִלְעָם מַחֲזֵה שַׁדַּי.

וְעַל דָּא עַד לָא אִתְגְּזַר אַבְרָהָם הָוָה לֵיהּ הַאי דַּרְגָּא כִּדְאָמְרָן. כֵּיוָן דְּאִתְגְּזַר מִיָּד וַיֵּרָא אֵלָיו יְיָ וְגוֹ' אִתְחֲזוּן כֻּלְּהוּ (שְׁאַר) (דף צא ע"ב) דַּרְגִּין עַל הַאי דַּרְגָּא, וְהַאי דַּרְגָּא מַלִּיל עִמֵּיהּ כִּדְקָא חָזֵי בִּשְׁלִימוּ. וְאַבְרָהָם אִתְקַטַּר מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְעָאל בִּבְרִית קְיָימָא קַדִּישָׁא כִּדְקָא חָזֵי בִּשְׁלִימוּ

השלמה מהחשמטות (סימן מ"ח)

שְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת אוֹת בְּרִית מִסִּטְרָא דְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם זֹאת אוֹת הַבְּרִית בְּסִינַי (ס"א בֵּינֵי). עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נֶצַ"ח הוֹ"ד. אוֹת דָּא צַדִּיק, הִיא דָא שְׁכִינְתָּא (שמות ל"א) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת הַשָּׁמַיִם מִכֶּתֶ"ר עַד עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. דְּלֵית שִׁית בְּכָל אֲתַר אֶלָּא מִסִּטְרָא דְאָת ו' וְלֵית שְׁבִיעִי אֶלָּא מִסִּטְרָא דְאָת י' עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ חָכְמָ"ה עִלָּאָה אוֹת הִיא חָכְמָה תַּתָּאָה אוֹת הִיא.

לשון הקודש

וְעַל כֵּן, טֶרֶם שֶׁנִּמּוֹל אַבְרָהָם, הָיְתָה לוֹ הַדַּרְגָּה הַזוֹ כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. כֵּיוָן שֶׁנִּמּוֹל, מִיָּד וַיֵּרָא אֵלָיו ה' וְגוֹ'. נִרְאוּ כָּל [שְׁאָר] הַדַּרְגּוֹת עַל הַדַּרְגָּה הַזוֹ, וְהַדַּרְגָּה הַזוֹ דִּבְּרָה עִמּוֹ כָּרָאוּי בִּשְׁלֵמוּת. וְאַבְרָהָם נִקְשַׁר מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה, וְנִכְנַס לִבְרִית הַקֹּדֶשׁ כָּרָאוּי בִּשְׁלֵמוּת.

השלמה מהחשמטות (סימן מ"ח)

שְׁכִינָה נִקְרֵאת אוֹת בְּרִית מִצַּד שֶׁל צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. זֹאת אוֹת הַבְּרִית – בְּסִינַי. [בֵּין] הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – נֶצַח הוֹד. אוֹת – זֶה צַדִּיק. הִיא – זוֹ שְׁכִינָה. (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם – מִכֶּתֶר עַד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁאֵין שֵׁשׁ בְּכָל מָקוֹם אֶלָּא מִצַּד הָאוֹת ו', וְאֵין שְׁבִיעִי אֶלָּא מִצַּד

וְתַקִּינוּ לְמִגְזַר לִתְמָנְיָא דְּאִיהוּ תַּמָּן חָכְמָ"ה עַד יְסוֹד לְקַבְּלָא בְּהוֹן י' זְעִירָא לְסַלְקָא לָהּ עַד כֶּתֶר לְמֶהֱוֵי עֲטָרָה עַל רָאשֵׁיהוֹן וְתַקִּינוּ לְשַׁוְיָא עָרְלָה בְּמָנָא וְעַפְרָא לְקַיֵּים (יְשַׁעְיָה ס"ה) וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ: (עד כאן מהחשמטות)

תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּאִתְגְּזַר אַבְרָהָם, נָפַק מֵעָרְלָה וְעָאל בִּקְיָימָא קַדִּישָׁא וְאִתְעַטַּר בְּעִטְרָא קַדִּישָׁא וְעָאל בְּקִיּוּמָא דְּעָלְמָא קָאִים עֲלֵיהּ, וּכְדֵין אִתְקַיַּים עָלְמָא בְּגִינֵיהּ. בְּגִין דִּכְתִיב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. וּכְתִיב (בראשית ב) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם. בְּה"א בָּרְאָם, בְּאַבְרָהָם. וְכֹלָּא בְרָזָא חָדָא קָאִים. וּבְשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחֲמֵי לֵיהּ לְאָדָם כָּל אִנּוּן דָּרִין דְּעָלְמָא, וְחָמָא לוֹן כָּל חַד וְחַד כָּל דָּרָא וְדָרָא כֻּלְּהוּ קָיְמֵי

לשון הקודש

הָאוֹת י', עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ. הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה הִיא אוֹת, הַחָכְמָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא אוֹת, וְתִקְּנוּ לָמוּל לִשְׁמֹנָה שֶׁשָּׁם הִיא חָכְמָה עַד הַיְסוֹד, לְקַבֵּל בָּהֶם י' קְטַנָּה לְהַעֲלוֹתָהּ עַד הַכֶּתֶר לִהְיוֹת עֲטָרָה עַל רֹאשָׁם, וְתִקְּנוּ לָשִׂים הָעָרְלָה בִּכְלִי וְעָפָר, לְקַיֵּים וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ: ע"כ מהחשמטות.

בֹּא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁנִּמּוֹל אַבְרָהָם, יָצָא מֵהָעָרְלָה, וְנִכְנַס לַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה, וְהִתְעַטֵּר בַּעֲטָרָה קְדוֹשָׁה, וְנִכְנַס בַּבְּרִית שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלֶיהָ, וְאָז הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בִּגְלָלוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי, וְכָתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּהֵ"א בְּרָאָם, בְּאַבְרָהָם, וְהַכֹּל עוֹמֵד בְּסוֹד אֶחָד. וּבְשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶרְאָה לָאָדָם אֶת כָּל אוֹתָם הַדּוֹרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וְרָאָה אוֹתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כָּל דּוֹר וָדוֹר, כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּגַן הָעֵדֶן בְּאוֹתָהּ הַדְּמוּת

בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן בְּהַהוּא דְּיוּקְנָא דְּזַמִּינִין לְקַיְּימָא בְּהַאי עָלְמָא.

וְתָא חֲזֵי, הָא אִתְּמַר כֵּיוָן דְּחָמָא לֵיהּ לְדָוִד דְּלָאו בֵּיהּ חַיִּים כְּלַל, תָּוָה, וְאִיהוּ יְהִיב לֵיהּ מִדִּילֵיהּ שִׁבְעִין שְׁנִין, בְּגִין כָּךְ הֲווֹ לֵיהּ לְאָדָם תְּשַׁע מֵאוֹת וּתְלָתִין שְׁנִין. וְאִנּוּן שִׁבְעִין אִסְתַּלָּקוּ לֵיהּ לְדָוִד. וּמִלָּה דָא רָזָא דְּחָכְמְתָא אִיהוּ, דְּדָוִד לֵית לֵיהּ (יוֹמִין) בַּר שִׁבְעִין שְׁנִין מֵאָדָם קַדְמָאָה, וְכֹלָּא רָזָא דְּחָכְמְתָא אִיהוּ. וְכָל מַה דְּלְתַתָּא כֹּלָּא אִיהוּ בְּרָזָא דִּלְעֵילָא.

וְתָא חֲזֵי, בְּכָל אִנּוּן דְּיוּקְנִין דְּנִשְׁמָתִין דְּעָלְמָא כֻּלְּהוּ זְווּגִין זְווּגִין קַמֵּיהּ. לְבָתָר כַּד אַתְיָין לְהַאי עָלְמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזַוֵּוג זְווּגִין.

אָמַר רִבִּי (יְהוּדָה) יִצְחָק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (מְזַוֵּוג זְווּגִין וְאָמַר) אָמַר בַּת פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מָאי

לשון הקודש

שֶׁעֲתִידִים לַעֲמֹד בָּהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה.

וּבָא וּרְאֵה, הֲרֵי נִתְבָּאֵר, כֵּיוָן שֶׁרָאָה אֶת דָּוִד שֶׁאֵין בּוֹ חַיִּים כְּלָל, תָּמַהּ, וְהוּא נָתַן לוֹ מִשֶּׁלּוֹ שִׁבְעִים שָׁנִים. מִשּׁוּם כָּךְ הָיוּ לוֹ לְאָדָם תְּשַׁע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים שָׁנִים, וְאוֹתָם הַשִּׁבְעִים עָלוּ לוֹ לְדָוִד. וְהַדָּבָר הַזֶּה הוּא סוֹד שֶׁל חָכְמָה, שֶׁלְּדָוִד אֵין [יָמִים] פְּרָט לְשִׁבְעִים הַשָּׁנִים מֵאָדָם הָרִאשׁוֹן. וְהַכֹּל הוּא סוֹד שֶׁל חָכְמָה. וְכָל מַה שֶּׁלְּמַטָּה, הַכֹּל הוּא בַּסּוֹד שֶׁל מַעְלָה.

וּבָא וּרְאֵה, בְּכָל אוֹתָן הַדְּמֻיּוֹת שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, כֻּלָּם לְפָנָיו זוּגוֹת זוּגוֹת. לְאַחַר מִכֵּן, כְּשֶׁבָּאִים לָעוֹלָם הַזֶּה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְזַוֵּג זְווּגִים.

אָמַר רַבִּי [יְהוּדָה] יִצְחָק, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא [מְזַוֵּג זְווּגִים וְאוֹמֵר] אוֹמֵר בַּת פְּלוֹנִי

קָא מַיְירֵי וְהָא כְתִיב, (קהלת א) אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כְּתִיב, שֶׁאֵנִי לְעֵילָא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מָאי כָּרוֹזָא הָכָא. וְהָא אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר רִבִּי חִיָּיא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא מַמָּשׁ דְּנָפִיק בַּר נָשׁ לְעָלְמָא בַּת זוּגוֹ אִזְדַּמְּנַת לוֹ. אָמַר רִבִּי אַבָּא זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּיא דְּנִשְׁמַתְהוֹן מִתְעַטְּרִין קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא עַד לָא יֵיתוּן לְעָלְמָא, דְּהָכִי תָּנֵינָן בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאַפִּיק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִשְׁמָתִין לְעָלְמָא, כָּל אִנּוּן רוּחִין וְנִשְׁמָתִין כֻּלְּהוּ כְּלִילָן דְּכַר וְנוּקְבָא דְּמִתְחַבְּרָן כְּחָדָא.

וְאִתְמַסְּרָן בִּידָא דְּהַהוּא מְמַנָּא שְׁלִיחָא דְּאִתְפַּקַּד עַל עִדּוּאֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא. וְלַיְלָה שְׁמֵיהּ, וּבְשַׁעֲתָא דְּנָחֲתִין וְאִתְמַסְּרָן בִּידוֹי מִתְפָּרְשִׁין, וּלְזִמְנִין

לשון הקודש

לִפְלוֹנִי. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַה זֶּה אוֹמֵר, וַהֲרֵי כָּתוּב (קהלת א) אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כָּתוּב, שׁוּנֶה לְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַה כָּאן הַכְּרוּז, וַהֲרֵי אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר רַבִּי חִיָּיא, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מַמָּשׁ שֶׁיּוֹצֵא אָדָם לָעוֹלָם, בַּת זוּגוֹ מְזֻמֶּנֶת לוֹ? אָמַר רַבִּי אַבָּא, אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּשְׁמוֹתֵיהֶם מִתְעַטְּרוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ טֶרֶם יָבֹאוּ לָעוֹלָם. שֶׁכָּךְ שָׁנִינוּ, בַּשָּׁעָה הַהִיא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹצִיא נְשָׁמוֹת לָעוֹלָם, כָּל אוֹתָן הָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת, כֻּלָּן כְּלוּלוֹת זָכָר וּנְקֵבָה שֶׁמְּחֻבָּרוֹת יַחַד.

וְנִמְסָרוֹת בִּידֵי אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה הַשָּׁלִיחַ שֶׁנִּתְמַנָּה עַל הֶרְיוֹנוֹת בְּנֵי הָאָדָם, וּשְׁמוֹ

דָּא אַקְדִּים מִן דָּא וְאָחִית לְהוּ בִּבְנֵי נָשָׁא. וְכַד (מ"ח א) מָטָא עִידָן דְּזִוּוּגָא דִלְהוֹן. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְיָדַע אִנּוּן רוּחִין וְנִשְׁמָתִין מְחַבַּר לוֹן כִּדְבִקַדְמִיתָא וּמַכְרְזָא עֲלַיְיהוּ. וְכַד אִתְחַבְּרָן אִתְעֲבִידוּ חַד גּוּפָא חַד נִשְׁמָתָא יָמִינָא וּשְׂמָאלָא כְּדְקָא חָזֵי, וּבְגִין כָּךְ אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. וְאִי תֵימָא הָא תָּנֵינָן לֵית זִוּוּגָא אֶלָּא לְפוּם עוֹבָדוֹי וְאָרְחוֹי דְּבַר נָשׁ. הָכִי הוּא וַדָּאי. דְּאִי זָכֵי וְעוֹבָדוֹי אִתְכַּשְׁרָן, זָכֵי לְהַהוּא דִילֵיהּ לְאִתְחַבָּרָא בֵיהּ כְּמָה דְנָפִיק.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא מָאן דְּאִתְכַּשְׁרָן עוֹבָדוֹי בְּאָן אֲתַר יִתְבַּע (ס"א יָתְבָא) הַהוּא זִוּוּגָא דִילֵיהּ. אָמַר לֵיהּ הָא תָּנֵינָן לְעוֹלָם יִמְכֹּר אָדָם כו' וְיִשָּׂא בַת תַּלְמִיד חָכָם (ד"א ל"ג וְתָא חָזֵי). דְּתַלְמִיד חָכָם פִּקְדּוֹנָא דְמָארֵיהּ אִתְפַּקְדָן בִּידֵיהּ. תָּאנָא בְּרָזָא דְמַתְנִיתָא כָּל אִנּוּן

לשון הקודש

לַיְלָה. וּבְשָׁעָה שֶׁיּוֹרְדוֹת וְנִמְסָרוֹת בְּיָדָיו, נִפְרָדוֹת, וְלִפְעָמִים זֶה מַקְדִּים לִפְנֵי זֶה, וּמוֹרִיד אוֹתָם בִּבְנֵי הָאָדָם. וּכְשֶׁמַּגִּיעַ [מַכֶּה] זְמַן זִוּוּגָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמַּכִּיר אוֹתָן הָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת מְחַבֵּר אוֹתָן כְּבָרִאשׁוֹנָה וּמַכְרִיז עֲלֵיהֶם. וּכְשֶׁמִּתְחַבְּרִים, נַעֲשִׂים גּוּף אֶחָד וּנְשָׁמָה אַחַת, יָמִין וּשְׂמֹאל כָּרָאוּי, וּמִשּׁוּם כָּךְ אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁאֵין זִוּוּג אֶלָּא לְפִי מַעֲשֵׂי וְדַרְכֵּי הָאָדָם – כָּךְ זֶה וַדַּאי! שֶׁאִם זוֹכֶה וּמַעֲשָׂיו כְּשֵׁרִים, הוּא זוֹכֶה לְהִתְחַבֵּר עִם אוֹתוֹ שֶׁלּוֹ כְּמוֹ שֶׁיָּצָא.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מִי שֶׁמַּעֲשָׂיו כְּשֵׁרִים, בְּאֵיזֶה מָקוֹם יְבַקֵּשׁ [יוֹשֵׁב] אֶת זִוּוּגוֹ? אָמַר לוֹ, הֲרֵי שָׁנִינוּ, לְעוֹלָם יִמְכֹּר אָדָם וְכוּ' וְיִשָּׂא בַּת תַּלְמִיד חָכָם, [ד"א וּבָא רְאֵה] שֶׁתַּלְמִיד חָכָם פִּקְדּוֹן רִבּוֹנוֹ נִפְקָד בְּיָדוֹ.

דְּאָתוּ בְּגִלְגּוּלָא דְּנִשְׁמָתִין יָכְלִין לְאַקְדָּמָא בְּרַחֲמֵי זִוּוּגָא דִּלְהוֹן. וְעַל הַאי אִתְעָרוּ חַבְרַיָּיא. אֵין נוֹשְׁאִין נָשִׁים בְּמוֹעֵד אֲבָל מְקַדְּשִׁין שֶׁמָּא יְקַדְּמֻנוּ אַחֵר בְּרַחֲמִים. וְשַׁפִּיר קָאָמְרוּ אַחֵר דַּיְיקָא, וְעַל כֵּן קָשִׁין זִוּוּגִין קַמֵּיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל כֹּלָּא (פָּנִים) **וַדַּאי כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ כְּתִיב.**

רִבִּי יְהוּדָה שָׁלַח לֵיהּ לְרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר הָא רָזָא דְּמִלָּה יְדַעְנָא, אִנּוּן דְּאָתוּ בְּגִלְגּוּלָא דְּנִשְׁמָתִין מֵאָן אֲתַר לְהוּ זִוּוּגָא. שְׁלַח לֵיהּ כְּתִיב, (שופטים כא) **מַה נַּעֲשֶׂה לָהֶם לַנּוֹתָרִים לְנָשִׁים וְגו'. וּכְתִיב לְכוּ וַחֲטַפְתֶּם לָכֶם וְגו'. פַּרְשָׁתָא דִּבְנֵי בִנְיָמִין אוֹכַח וְעַל הַאי תָּנֵינָן שֶׁמָּא יְקַדְּמֻנוּ אַחֵר בְּרַחֲמִים.** (כִּי אוֹתוֹ אַחֵר אֵין לוֹ בַּת זוּגוֹ, אֲבָל תִּשְׁפַּח דָּא כְּגוֹן בַּר נָשׁ דְּנָסִיב בַּת זוּגֵיהּ וְלָא הֲווֹ לֵיהּ מִנָּהּ בְּנִין וָמֵת, יֵיתֵי אֲחוּהִי וְיַיְבֵם אִתְּתֵיהּ וְיִתְיְלִיד לֵיהּ (דף צב ע"א) מִנָּהּ בַּר. הַאי בַּר הוּא מִיתָא דְּאֲהַדְּרַת נִשְׁמְתֵיהּ לְעָלְמָא.

לשון הקודש

שָׁנִינוּ בְּסוֹד הַמִּשְׁנָה, כָּל אוֹתָם שֶׁבָּאוּ בְּגִלְגּוּל שֶׁל נְשָׁמוֹת, יְכוֹלִים לְהַקְדִּים בְּרַחֲמִים אֶת זִוּוּגָם. וְעַל זֶה הֵעִירוּ הַחֲכָמִים, אֵין נוֹשְׂאִים נָשִׁים בַּמּוֹעֵד, אֲבָל מְקַדְּשִׁים, שֶׁמָּא יְקַדְּמֻנוּ אַחֵר בְּרַחֲמִים. וְיָפֶה אָמְרוּ אַחֵר בְּדִיּוּק. וְעַל כֵּן קָשִׁים הַזִּוּוּגִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְעַל כָּל פָּנִים וַדַּאי כָּתוּב כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה'.

רִבִּי יְהוּדָה שָׁלַח לְרַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר, הֲרֵי סוֹד הַדָּבָר יָדַעְתִּי, אוֹתָם שֶׁבָּאוּ בְּגִלְגּוּל נְשָׁמוֹת – מֵאֵיזֶה מָקוֹם לָהֶם יֵשׁ זִוּוּג? שָׁלַח לוֹ, כָּתוּב (שופטים כא) מַה נַּעֲשֶׂה לָהֶם לַנּוֹתָרִים לְנָשִׁים וְגו'. וְכָתוּב וַחֲטַפְתֶּם לָכֶם וְגו'. פָּרָשַׁת בְּנֵי בִנְיָמִין מוֹכִיחָה, וְעַל זֶה שָׁנִינוּ שֶׁמָּא יְקַדְּמֻנוּ אַחֵר בְּרַחֲמִים. וְכִי אוֹתוֹ אַחֵר אֵין לוֹ בַּת זוּגוֹ? אֲבָל תִּמְצָא זֶה כְּמוֹ אָדָם שֶׁנָּשָׂא בַּת זוּגוֹ וְלֹא הָיוּ לוֹ מִמֶּנָּה בָּנִים וּמֵת, יָבֹא אָחִיו וִיבַיֵּם אֶת אִשְׁתּוֹ וְיִוָּלֵד לוֹ מִמֶּנָּה בֵּן. הַבֵּן הַזֶּה הוּא הַמֵּת שֶׁנִּשְׁמָתוֹ חָזְרָה לָעוֹלָם, זֶה הוּא הָאַחֵר שֶׁאֵין לוֹ בַּת זוּג אֶלָּא אִמּוֹ.

דָּא הוּא אַחֵר דְּאֵין לוֹ בַּת זוּג אֶלָּא אִמֵּיהּ, וְדָא הוּא שֶׁמָּא יְקַדְּמֻנוּ אַחֵר בְּרַחֲמִים דְּיָכִיל לְאַקְדָּמָא אַחֲרָא לְמֵיסַב אִתְּתֵיהּ דְּדָא בְּרַחֲמֵי וּבִצְלוֹתָא וְאַף עַל גַּב דְּאַמִּינָא לָךְ דְּיָכִיל לְאַקְדָּמָא בְּרַחֲמֵי לָא יְכִיל אֶלָּא אִם (הוא) בַּעֲלָהּ חַיָּיבָא אִיהוּ וְאִיהוּ זַכָּאָה)

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה (הַשְׁתָּא) הַאי הוּא וַדָּאי דְּקָשִׁין זִוּוּגִין קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. זַכָּאָה חוּלַקְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּאוֹרַיְיתָא אוֹלִיף לְהוּ אָרְחוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכָל טְמִירִין וּגְנִיזָא דִּגְנִיזִין קַמֵּיהּ. וַדָּאי כְּתִיב, (תהלים יט) תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה וְגו'. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּיִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא וְלָא יִתְפְּרַשׁ מִינָהּ, דְּכָל מָאן דְּיִתְפְּרַשׁ מֵאוֹרַיְיתָא אֲפִלּוּ שַׁעֲתָא חָדָא כְּמָה דְּאִתְפְּרַשׁ מֵחַיֵּי דְעָלְמָא דִּכְתִיב, (דברים ל) כִּי הִיא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ. וּכְתִיב, (משלי ג) אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ:

וַיְהִי אַבְרָם בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וְגו'. רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ

לשון הקודש

וְזֶה הוּא שֶׁמָּא יְקַדְּמֻנוּ אַחֵר בְּרַחֲמִים, שֶׁיָּכוֹל לְהַקְדִּים אַחֵר לִשָּׂא אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁל זֶה בְּרַחֲמִים וּבִתְפִלָּה. וְאַף עַל גַּב שֶׁאָמַרְתִּי לְךָ שֶׁיְּכוֹלִים לְהַקְדִּים אַחֵר בְּרַחֲמִים, לֹא יָכוֹל אֶלָּא אִם (הוּא) בַּעְלָהּ הוּא רָשָׁע וְהוּא צַדִּיק).

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, [כָּעֵת] זֶה הוּא וַדַּאי שֶׁקָּשִׁים הַזִּוּוּגִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַתּוֹרָה מְלַמֶּדֶת אוֹתָם אֶת דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכָל הַנִּסְתָּרוֹת וְהַגְּנָזִים שֶׁגְּנוּזִים לְפָנָיו. וַדַּאי כָּתוּב (תהלים יט) תּוֹרַת ה' תְּמִימָה וְגו'. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנָּה, שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּפְרָד מִן הַתּוֹרָה אֲפִלּוּ שָׁעָה אַחַת, כְּמִי שֶׁנִּפְרָד מֵחַיֵּי הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (דברים ל) כִּי הִיא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ, וְכָתוּב (משלי ג) אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ. **וַיְהִי** אַבְרָם בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וְגו'. רַבִּי

וְגוֹ'. זַכָּאִין אִנּוּן יִשְׂרָאֵל מִכָּל שְׁאַר עַמִּין, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרָא לוֹן צַדִּיקִים. דְּתַנְיָא מֵאָה וְעֶשְׂרִים (ד"א ל"ג וְחָמֵשׁ) וּתְמַנְיָא אַלְפֵי מָאתַיִן דְּגַדְפִּין דְּאָזְלִין וְטָאסִין כָּל עָלְמָא וְשָׁמְעִין קָלָא וְאַחֲדִין לֵיהּ לְהַהוּא קָלָא.

כְּמָה דְּתָנֵינָן לֵית לָךְ מִלָּה בְּעָלְמָא דְּלֵית לָהּ קָלָא, וְאָזְלָא וְטָאסָא בָּרְקִיעָא, וְאַחֲדִין לָהּ מָאתַיִן דְּגַדְפִּין וְסָלְקִין הַהוּא קָלָא (ד"א לְמָאתַיְהוֹן) דְּאָמְרִין (נ"א דְּמִדִּין) וְדַיְינִין לָהּ הֵן לְטַב הֵן לְבִישׁ דִּכְתִיב, (קהלת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וְגוֹ'.

אֵימָתַי דַּיְינִין לְהַהוּא קָלָא. רִבִּי חִיָּא אָמַר בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ שָׁכִיב וְנָאִים, וְנִשְׁמָתֵיהּ נָפְקַת מִנֵּיהּ, וְהִיא אַסְהִידַת בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ, וּכְדֵין דַּיְינִין לְהַהוּא קָלָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (מיכה ז) מִשֹּׁכֶבֶת חֵיקֵךְ

לשון הקודש

יוֹסֵי פָּתַח, (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ וְגוֹ'. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרָא לָהֶם צַדִּיקִים. שֶׁלָּמַדְנוּ, מֵאָה וְעֶשְׂרִים [וְחָמֵשׁ] וּשְׁמוֹנָה אַלְפִים בַּעֲלֵי כְנָפַיִם שֶׁהוֹלְכִים וְטָסִים אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְשׁוֹמְעִים קוֹל וְאוֹחֲזִים אֶת אוֹתוֹ הַקּוֹל. כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁאֵין לְךָ דָּבָר בָּעוֹלָם שֶׁאֵין לוֹ קוֹל וְהוֹלֵךְ וְטָס בָּרָקִיעַ. וְאוֹחֲזִים בּוֹ בַּעֲלֵי כְנָפַיִם, וּמַעֲלִים אֶת אוֹתוֹ הַקּוֹל [לְרִבּוֹנָם] שֶׁאוֹמְרִים [בַּעֲלֵי הַדִּין] וְדָנִים אוֹתוֹ הֵן לְטוֹב הֵן לְרַע, שֶׁכָּתוּב (קהלת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וְגוֹ'.

מָתַי דָּנִים אֶת אוֹתוֹ הַקּוֹל? רַבִּי חִיָּא אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁבֶּן אָדָם שׁוֹכֵב וְיָשֵׁן וְנִשְׁמָתוֹ יָצְאָה מִמֶּנּוּ, וְהִיא מְעִידָה בְּבֶן

שְׁמֹר פִּתְחֵי פִיךָ. מָאי טַעְמָא, מִשּׁוּם דְּהִיא אַסְהִידַת בְּבַר נָשׁ. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר כָּל מַה דְּבַר נָשׁ עָבִיד בְּכָל יוֹמָא נִשְׁמָתֵיהּ אַסְהִידַת בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ בְּלֵילְיָא.

תָּאנָא אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר בִּתְחִלַּת שַׁעֲתָא קַמַּיְיתָא בְּלֵילְיָא כַּד נָשַׁף יְמָמָא וְעָאל שִׁמְשָׁא מָארֵי דְּמַפְתְּחָן דִּמְמַנָּן עַל שִׁמְשָׁא עָאל בִּתְרֵיסַר תַּרְעִין דִּפְתִיחִין בִּימָמָא, בָּתַר דְּעָל בְּכֻלְּהוּ, כָּל אִנּוּן תַּרְעִין סְתִימִין (נ"א פְּתִחִין), כָּרוֹזָא קָאִים וְשָׁרֵי לְאַכְרָזָא, קָאִים מָאן דְּקָאִים וְאָחִיד לְאִנּוּן מַפְתְּחָן, בָּתַר דְּסִיֵּים כָּרוֹזָא, כָּל אִנּוּן נְטוּרֵי עָלְמָא מִתְכַּנְּשִׁין וְסָלְקִין, לֵית מָאן דְּפָתַח (פּוּמָא) פִּטְרָא כֹּלָּא מִשְׁתַּכְּחִין. כְּדֵין דִּינִין דִּלְתַתָּא מִתְעָרִין וְאָזְלִין וְשָׁאטִין בְּעָלְמָא, וְסִיהֲרָא שָׁארֵי לְאַנְהָרָא.

לשון הקודש

הָאָדָם, וְאָז דָּנִים אֶת אוֹתוֹ הַקּוֹל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מיכה ז) מִשֹּׁכֶבֶת חֵיקֶךָ שְׁמֹר פִּתְחֵי פִיךָ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִיא מְעִידָה בָּאָדָם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כָּל מַה שֶּׁאָדָם עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם, נִשְׁמָתוֹ מְעִידָה בּוֹ בָּאָדָם בַּלַּיְלָה.

לָמְדְנוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בִּתְחִלַּת הַשָּׁעָה הָרִאשׁוֹנָה בַּלַּיְלָה, כְּשֶׁנּוֹשֵׁף [שֶׁיּוֹצֵא] הַיּוֹם וְנִכְנָס הַשֶּׁמֶשׁ, בַּעַל הַמַּפְתְּחוֹת שֶׁמְּמֻנֶּה עַל הַשֶּׁמֶשׁ נִכְנָס בִּתְרֵיסַר שְׁעָרִים שֶׁפְּתוּחִים בַּיּוֹם. אַחַר שֶׁנִּכְנַס בְּכֻלָּם, כָּל אוֹתָם הַשְּׁעָרִים הַפְּתוּמִים [הַפְּתוּחִים], הַכָּרוֹז עוֹמֵד וּמַתְחִיל לְהַכְרִיז. עוֹמֵד מִי שֶׁעוֹמֵד וְאוֹחֵז אֶת אוֹתָם הַמַּפְתְּחוֹת. אַחַר שֶׁסִּיֵּם הַכָּרוֹז, כָּל אוֹתָם שׁוֹמְרֵי הָעוֹלָם מִתְכַּנְּסִים וְעוֹלִים, וְאֵין מִי שֶׁפּוֹתֵחַ [וְפֶה] פִּתְחוֹן פֶּה וְהַכֹּל שׁוֹקְטִים. אָז מִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים שֶׁלְּמַטָּה, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם, וְהַלְּבָנָה מַתְחִילָה לְהָאִיר.

וּמָאֵרֵי דִּיבָבָא תָּקְעִין וּמְיַלְּלִין. תָּקְעִין תִּנְיָינוּת כְּדֵין מִתְעָרֵי שִׁירָתָא וּמְזַמְּרִין קַמֵּי מָאֵרֵיהוֹן, כַּמָּה מָאֵרֵי תְּרֵיסִין קָיְימוּ בְּקִיּוּמַיְיהוּ וְאִתְעָרִין דִּינִין בְּעָלְמָא, כְּדֵין בְּנֵי נָשָׁא נָיְימִין וְנִשְׁמָתָא נָפְקַת וְאַסְהִידַת סַהֲדוּתָא וְאִתְחַיְּיבַת בְּדִינָא, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד חֶסֶד בְּבַר נָשׁ וְנִשְׁמָתָא תָּבַת לְאַתְרָהּ.

בְּפַלְגוּת לֵילְיָא כַּד צִפֻּרִין מִתְעָרִין, סִטְרָא דְצָפוֹן אִתְעַר בְּרוּחָא, קָם בְּקִיּוּמֵיהּ שַׁרְבִּיטָא דְּבִסְטַר דָּרוֹם וּבָטַשׁ בְּהַהוּא רוּחָא וְשָׁכִיךְ וְאִתְבַּסָּם, כְּדֵין אִתְעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּנִימוּסוֹי לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא עִם צַדִּיקַיָּא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן.

בְּהַהוּא שַׁעֲתָא זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּבַר נָשׁ דְּקָאִים לְאִשְׁתַּעֲשַׁע בְּאוֹרַיְיתָא, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל צַדִּיקַיָּא דִּבְגִנְתָּא דְעֵדֶן כֻּלְּהוּ צָיְיתִין לְקָלֵיהּ

לשון הקודש

וּבַעֲלֵי הַיְבָבָה תּוֹקְעִים וּמְיַלְּלִים. תּוֹקְעִים שֵׁנִית. אָז מִתְעוֹרֶרֶת שִׁירָה וּמְזַמְּרִים לִפְנֵי רִבּוֹנָם. כַּמָּה בַּעֲלֵי מָגִנִּים עוֹמְדִים בִּמְקוֹמָם וּמְעוֹרְרִים דִּינִים בָּעוֹלָם. אָז בְּנֵי הָאָדָם יְשֵׁנִים, וְהַנְּשָׁמָה יוֹצֵאת וּמְעִידָה עֵדוּת וּמִתְחַיֶּבֶת בַּדִּין. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם אָדָם, וְהַנְּשָׁמָה שָׁבָה לִמְקוֹמָהּ.

בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, כְּשֶׁהַצִּפֳּרִים מִתְעוֹרְרוֹת, צַד הַצָּפוֹן מִתְעוֹרֵר בָּרוּחַ, עוֹמֵד בִּמְקוֹמוֹ הַשַּׁרְבִּיט שֶׁבְּצַד הַדָּרוֹם, וּמַכֶּה בְּאוֹתָהּ הָרוּחַ וְשׁוֹקֵט וּמִתְבַּסֵּם. אָז מִתְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִנְהָגָיו לְהִשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁעוֹמֵד לְהִשְׁתַּעֲשַׁע בַּתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי

הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָשִׁיךְ עֲלֵיהּ חַד חוּטָא דְחֶסֶ"ד לְמֶהֱוֵי (ד"א ל"ג תָּדִיר) נְטִיר בְּעָלְמָא, דְּהָא עִלָּאִין וְתַתָּאִין נָטְרִין לֵיהּ הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי.

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה כָּל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּהַאי שַׁעֲתָא בְּאוֹרַיְיתָא וַדַּאי אִית לֵיהּ חוּלָקָא תָּדִיר בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מָאי טַעְמָא תָּדִיר. אָמַר לֵיהּ הָכִי אוֹלִיפְנָא דְכָל פַּלְגוּת לֵילְיָא כַּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַר בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן כָּל אִנּוּן נְטִיעָן דְּגִינְתָּא אִשְׁתַּקְיָין יַתִּיר מֵהַהוּא נַחֲלָא דְאִקְרֵי (דף צב ע"ב) נַחַל קְדוּמִים נַחַל עֲדָנִים דְּלָא פָּסְקוּ מִימוֹי לְעָלְמִין, כַּבְיָכוֹל הַהוּא דְקָאִים וְאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא כְּאִילוּ

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן, כֻּלָּם מַקְשִׁיבִים לְקוֹלוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו חוּט אֶחָד שֶׁל חֶסֶ"ד שֶׁיִּהְיֶה [תָּמִיד] שָׁמוּר בָּעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, כָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּשָּׁעָה הַזּוֹ בַּתּוֹרָה, וַדַּאי יֵשׁ לוֹ חֵלֶק תָּמִיד בָּעוֹלָם הַבָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מָה הַטַּעַם תָּמִיד? אָמַר לוֹ, כָּךְ לָמַדְנוּ, שֶׁכָּל חֲצוֹת לַיְלָה, כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגַן עֵדֶן, כָּל הַנְּטִיעוֹת שֶׁל הַגָּן מֻשְׁקִים יוֹתֵר מֵאוֹתוֹ הַנַּחַל שֶׁנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, נַחַל עֲדָנִים, שֶׁאֵין פּוֹסְקִים מֵימָיו לְעוֹלָמִים. כִּבְיָכוֹל אוֹתוֹ שֶׁעוֹמֵד וּמִשְׁתַּדֵּל

הַהוּא נַחֲלָא אִתְרַק עַל רֵישֵׁיהּ וְאַשְׁקֵי לֵיהּ בְּגוֹ אִנּוּן נְטִיעָן דִּבְגִנְתָּא דְעֵדֶן. (אָמַר רַבִּי יוֹסֵי) וְלֹא עוֹד אֶלָּא הוֹאִיל וְכֻלְּהוּ צַדִּיקַיָּיא דִּבְגוֹ גִנְתָּא דְעֵדֶן צַיְיתִין לֵיהּ, חוּלְקָא שַׁוְיָין לֵיהּ בְּהַהוּא שַׁקְיוּ דְנַחֲלָא. אִשְׁתְּכַח דְּאִית לֵיהּ חוּלְקָא תָּדִיר בְּעָלְמָא דְאָתֵי.

רִבִּי אַבָּא הָוָה אָתֵי מִטְּבֶרְיָה לְבֵי טְרוֹנְיָא דְחָמוּי, וְרַבִּי יַעֲקֹב בְּרֵיהּ הָוָה עִמֵּיהּ, אִעָרְעוּ בִּכְפַּר טַרְשָׁא. כַּד בָּעוּ לְמִשְׁכַּב, אָמַר רִבִּי אַבָּא לְמָרֵיהּ דְּבֵיתָא אִית הָכָא תַּרְנְגוֹלָא. אָמַר לֵיהּ מָארָא דְבֵיתָא, אַמַּאי. אָמַר לֵיהּ בְּגִין דְּקָאִימְנָא בְּפַלְגוּת לֵילְיָא מַמָּשׁ.

אָמַר לֵיהּ לָא אִצְטְרִיךְ, דְּהָא סִימָנָא לִי בְּבֵיתָא דְּהָדֵין טִקְלָא דְקַמֵּי עַרְסָאי מָלִינָא לֵיהּ מַיָּא וְנָטִיף טִיף טִיף, בְּפַלְגוּת לֵילְיָא מַמָּשׁ אִתְּרָקוּ כֻּלְּהוּ

לשון הקודש

בַּתּוֹרָה, כְּאִלּוּ אוֹתוֹ הַנַּחַל מוֹרִיק עַל רֹאשׁוֹ וּמַשְׁקֶה אוֹתוֹ בְּתוֹךְ אוֹתָם הַנְּטִיעוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן. (אָמַר רַבִּי יוֹסֵי) וְלֹא עוֹד, אֶלָּא הוֹאִיל וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּתוֹךְ גַּן הָעֵדֶן מַקְשִׁיבִים לוֹ, שָׂמִים לוֹ חֵלֶק בְּאוֹתָהּ הַשְּׁקָאַת הַנַּחַל. נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק תָּמִיד בָּעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי אַבָּא הָיָה בָּא מִטְּבֶרְיָה לְבֵית טְרוֹנְיָא שֶׁלְּחָמָיו, וְרַבִּי יַעֲקֹב בְּנוֹ הָיָה עִמּוֹ. נִפְגְּשׁוּ בִּכְפַר טַרְשָׁא. כְּשֶׁרָצוּ לִשְׁכַּב, אָמַר רַבִּי אַבָּא לְבַעַל הַבַּיִת: יֵשׁ כָּאן תַּרְנְגוֹל? אָמַר לוֹ בַּעַל הַבַּיִת: לָמָּה? אָמַר לוֹ: מִשּׁוּם שֶׁאֲנִי קָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה מַמָּשׁ.

אָמַר לוֹ: לֹא צָרִיךְ, שֶׁהֲרֵי סִימָן יֵשׁ לִי בַּבַּיִת – שֶׁהַמִּשְׁקָל הַזֶּה שֶׁלִּפְנֵי מִטָּתִי,

מַיָּא וְאִתְגַּלְגַּל הַאי קִיטְפָּא וְנָהִים וְאִשְׁתְּמַע קָלָא בְּכָל בֵּיתָא, וּכְדֵין הוּא פַּלְגוּת לֵילְיָא מַמָּשׁ.

וְחַד סָבָא הֲוָה לִי דְּהֲוָה קָם בְּכָל פַּלְגוּת לֵילְיָא וְאִשְׁתְּדָל בְּאוֹרַיְיתָא וּבְגִינֵי כָּךְ עֲבַד הַאי. אָמַר רִבִּי אַבָּא בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּשַׁדְּרַנִי הָכָא. בְּפַלְגוּת לֵילְיָא נָהִים הַהוּא גַּלְגַּלָּא דְּקִיטְפָּא, קָמוּ רִבִּי אַבָּא וְרִבִּי יַעֲקֹב, שְׁמָעוּ לְהַהוּא גַּבְרָא דְּהֲוָה יָתִיב בְּשִׁפּוּלֵי בֵּיתָא וּתְרֵין בְּנוֹי עִמֵּיהּ וְהֲוָה אָמַר כְּתִיב, (תהלים קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לְךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ, מַאי קָא חָמָא דָּוִד דְּאִיהוּ אָמַר חֲצוֹת לַיְלָה וְלָא בַּחֲצוֹת לַיְלָה. אֶלָּא חֲצוֹת לַיְלָה וַדַּאי, לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר הָכִי. וְכִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָכִי אִקְרֵי. אִין, דְּהָא חֲצוֹת לַיְלָה מַמָּשׁ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּכַח וְסִיעָתָא דִּילֵיהּ וּכְדֵין הִיא שַׁעֲתָא דְּעָיֵיל

לשון הקודש

אֲנִי מְמַלֵּא אוֹתוֹ בְּמַיִם, וּמְטַפְטֵף טִפָּה טִפָּה. וּבַחֲצוֹת הַלַּיְלָה מַמָּשׁ מִתְרוֹקְנִים כָּל הַמַּיִם, וּמִתְגַּלְגֵּל הַגַּלְגַּל [הַדָּבוּק] הַזֶּה וְנוֹהֵם, וְנִשְׁמָע קוֹלוֹ בְּכָל הַבַּיִת. וְאָז הוּא חֲצוֹת הַלַּיְלָה מַמָּשׁ.

וְזָקֵן אֶחָד הָיָה לִי שֶׁהָיָה קָם בְּכָל חֲצוֹת לַיְלָה וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ עָשָׂה אֶת זֶה. אָמַר רַבִּי אַבָּא: בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁשִּׁלְּחַנִי לְכָאן. בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה נָהַם אוֹתוֹ הַגַּלְגַּל [הַדָּבוּק]. קָמוּ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יַעֲקֹב, וְשָׁמְעוּ אֶת אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בְּיַרְכְּתֵי הַבַּיִת וּשְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ, וְהָיָה אוֹמֵר, כָּתוּב (תהלים קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לְךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ. מָה רָאָה דָּוִד שֶׁהוּא אָמַר חֲצוֹת לַיְלָה וְלֹא בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה? אֶלָּא חֲצוֹת לַיְלָה – וַדַּאי לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא אָמַר כָּךְ. וְכִי כָּךְ נִקְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? כֵּן, שֶׁהֲרֵי

בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא עִם צַדִּיקַיָּיא.

אָמַר רִבִּי אַבָּא לְרַבִּי יַעֲקֹב וַדַּאי נִשְׁתַּתֵּף בִּשְׁכִינְתָּא וְנִתְחַבַּר כְּחָדָא, קָרִיבוּ וְיָתִיבוּ עִמֵּיהּ, אָמְרוּ לֵיהּ אִימָא מִלָּה דְפוּמָךְ דְשַׁפִּיר קָאֲמַרְתְּ. מֵנָּא לָךְ הַאי. אָמַר לוֹן מִלָּה דָא אוֹלִיפְנָא מִסָּבָאי. וְתוּ הָוָה אָמַר דִּתְלַת (נ"א דִּתְחִלַּת) שַׁעֲתֵי קָמַיְיתָא דְלֵילְיָא כָּל דִּינִין דִּלְתַתָּא מִתְעָרִין וְאָזְלִין וְשָׁאטִין בְּעָלְמָא.

בְּפַלְגוּת לֵילְיָא מַמָּשׁ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַר בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן וְדִינִין דִּלְתַתָּא לָא מִשְׁתַּכְּחָן. וְכָל נִימוּסִין דִּלְעֵילָא בְּלֵילְיָא לָא אִשְׁתְּכָחוּ אֶלָּא בְּפַלְגוּת לֵילְיָא מַמָּשׁ. מְנָלָן מֵאַבְרָהָם דִּכְתִיב וַיֶּחָלֵק עֲלֵיהֶם לַיְלָה. בְּמִצְרָיִם (שמות יב) וַיְהִי בַחֲצִי הַלַּיְלָה, וּבְאַתְרִין סַגִּיאִין בְּאוֹרַיְיתָא הָכִי אִשְׁתְּכַח. וְדָוִד הָוָה יָדַע.

לשון הקודש

חֲצוֹת לַיְלָה מַמָּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא וְסִיעָתוֹ, וְאָז הִיא הַשָּׁעָה שֶׁנִּכְנָס לְגַן הָעֵדֶן לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים.

אָמַר רַבִּי אַבָּא לְרַבִּי יַעֲקֹב, וַדַּאי נִשְׁתַּתֵּף עִם הַשְּׁכִינָה וְנִתְחַבֵּר יַחַד. קָרְבוּ וְיָשְׁבוּ עִמּוֹ. אָמְרוּ לוֹ, אֱמֹר דְּבַר פִּיךָ, שֶׁיָּפֶה אָמַרְתָּ, מִנַּיִן לְךָ זֶה? אָמַר לָהֶם, דָּבָר זֶה לָמַדְתִּי מִסָּבִי. וְעוֹד הָיָה אוֹמֵר, שֶׁשְּׁלֹשׁ [שֶׁתְּחִלַּת] הַשָּׁעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁל הַלַּיְלָה, כָּל הַדִּינִים שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרְרִים וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם.

וּבַחֲצוֹת הַלַּיְלָה מַמָּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעוֹרֵר בְּגַן עֵדֶן, וְהַדִּינִים שֶׁלְּמַטָּה אֵין נִמְצָאִים. וְכָל הַמִּנְהָגִים שֶׁלְּמַעְלָה בַּלַּיְלָה, אֵין נִמְצָאִים אֶלָּא בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה מַמָּשׁ. מִנַּיִן לָנוּ? מֵאַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית יד) וַיֶּחָלֵק עֲלֵיהֶם לַיְלָה. בְּמִצְרַיִם – (שמות יב) וַיְהִי בַחֲצִי הַלַּיְלָה. וּבִמְקוֹמוֹת רַבִּים בַּתּוֹרָה כָּךְ נִמְצָא. וְדָוִד הָיָה יוֹדֵעַ.

(וּמַה) וּמְנָא הָוָה יָדַע. אֶלָּא הָכִי אָמַר סָבָא. דְּמַלְכוּתָא דִּילֵיהּ בְּהַאי (לֵילְיָא) תַּלְיָא. וְעַל דָּא קָאִים בְּהַהִיא שַׁעֲתָא וְאָמַר שִׁירָתָא, וּלְהָכִי קַרְיֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲצוֹת לַיְלָה מַמָּשׁ, אָקוּם לְהוֹדוֹת לְךָ וְגוֹ' דְּהָא כָּל דִּינִין תַּלְיָין מֵהָכָא, וְדִינִין דְּמַלְכוּתָא מֵהָכָא מִשְׁתַּכְּחִין, וְהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְקְטִיר בָּהּ דָּוִד וְקָם וְאָמַר שִׁירָתָא. אָתָא רִבִּי אַבָּא וּנְשָׁקֵיהּ, אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי הוּא בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּשַׁדְּרַנִי הָכָא.

תָּא חֲזֵי, לַיְלָה דִּינָא בְּכָל אֲתַר וְהָא אוֹקִימְנָא מִילֵי, וְהָכִי הוּא וַדַּאי, וְהָא אִתְעַר קַמֵּי דְרַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר הַהוּא יְנוּקָא בְּרֵיהּ דְּהַהוּא גַּבְרָא אִי הָכִי אַמַּאי כְּתִיב חֲצוֹת לַיְלָה. אָמַר לֵיהּ הָא אִתְּמָר בְּפַלְגוּת לֵילְיָא מַלְכוּתָא דִּשְׁמַיָּא אִתְעֲרַת.

לשון הקודש

(וּמַה) וּמִנַּיִן הָיָה יוֹדֵעַ? אֶלָּא כָּךְ אָמַר הַזָּקֵן, שֶׁמַּלְכוּתוֹ תְּלוּיָה בָּזֶה (הַלַּיְלָה), וְעַל זֶה עוֹמֵד בַּשָּׁעָה הַזוֹ וְאוֹמֵר שִׁירָה, וְלָכֵן קָרָא לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא חֲצוֹת לַיְלָה (מַמָּשׁ) אָקוּם לְהוֹדוֹת לְךָ וְגוֹ', שֶׁהֲרֵי כָּל הַדִּינִים תְּלוּיִים מִכָּאן, וְדִינֵי הַמַּלְכוּת נִמְצָאִים מִכָּאן. וּבְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה נִקְשַׁר דָּוִד בָּהּ, וְקָם וְאָמַר שִׁירָה. בָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוֹ. אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּךְ הוּא. בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁשְּׁלָחַנִי לְכָאן.

בֵּא רְאֵה, הַלַּיְלָה הוּא דִּין בְּכָל מָקוֹם, וַהֲרֵי הֵקַמְנוּ אֶת הַדְּבָרִים, וְכָךְ הוּא וַדַּאי, וַהֲרֵי הֵעַרְתִּי לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר אוֹתוֹ הַיֶּלֶד בְּנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ, אִם כָּךְ, לָמָּה כָּתוּב חֲצוֹת לַיְלָה? אָמַר לוֹ, הֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁבַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה מִתְעוֹרֶרֶת מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם.

אָמַר אֲנָא שְׁמַעְנָא מִלָּה. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא, אִימָּא בְּרִי טַב דְּהָא מִלָּה דְּפוּמָךְ קָלָא דְּבוּצִינָא לֶהֱוֵי. אָמַר אֲנָא שְׁמַעְנָא דְּהָא לַיְלָה דִּינָא דְּמַלְכוּתָא אִיהוּ וּבְכָל אֲתַר דִּינָא הוּא, וְהַאי דְּקָאֲמַר חֲצוֹת, בְּגִין דְּיַנְקָא בִּתְרֵי גַּוְוֵנֵי (חֲצוֹת) בְּדִינָא וְחֶסֶד, וַדָּאי פַּלְגוּתָא קַדְמִיתָא דִּינָא הוּא, דְּהָא פַּלְגוּתָא אַחְרָא נְהִירוּ אַנְפָּהָא בְּסִטְרָא דְּחֶסֶד. וְעַל דָּא חֲצוֹת לַיְלָה כְּתִיב וַדָּאי.

קָם רִבִּי אַבָּא וְשַׁוֵּי יְדוֹי בְּרֵישֵׁיהּ וּבָרְכֵיהּ, אָמַר וַדָּאי חֲשִׁיבְנָא דְּחָכְמְתָא לָא אִשְׁתְּכַח בַּר בְּאִנּוּן זַכָּאֵי דְּזָכוּ בָה. הַשְׁתָּא חָמֵינָא דְּאֲפִילוּ יְנוּקֵי בְּדָרָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן זָכוּ לְחָכְמְתָא עִלָּאָה. זַכָּאָה אַנְתְּ רִבִּי שִׁמְעוֹן. וַוי לְדָרָא דְּאַנְתְּ תִּסְתַּלַּק מִנֵּיהּ. יָתְבוּ עַד (דף צג ע"א) צַפְּרָא וְאִשְׁתַּדְּלוּ בְּאוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

אָמַר, אֲנִי שָׁמַעְתִּי דָּבָר. אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, אֱמֹר בְּנִי טוֹב, שֶׁהֲרֵי דִּבַּר פִּיךָ יִהְיֶה קוֹל הַמָּאוֹר. אָמַר, אֲנִי שָׁמַעְתִּי, שֶׁהֲרֵי הַלַּיְלָה הוּא דִּין הַמַּלְכוּת, וּבְכָל מָקוֹם הוּא דִּין. וְזֶה שֶׁאָמַר חֲצוֹת, מִשּׁוּם שֶׁיּוֹנֶקֶת בִּשְׁנֵי גְוָנִים (חֲצוֹת) – בְּדִין וְחֶסֶד. וּוַדַּאי שֶׁהַמַּחֲצִית הָרִאשׁוֹנָה הִיא דִּין, שֶׁהֲרֵי בַּמַּחֲצִית הָאַחֶרֶת הִיא מְאִירָה פָּנֶיהָ בְּצַד הַחֶסֶד, וְעַל כֵּן חֲצוֹת לַיְלָה כָּתוּב וַדַּאי.

קָם רַבִּי אַבָּא וְשָׂם יָדוֹ בְּרֹאשׁוֹ וּבִרְכּוֹ אוֹתוֹ. אָמַר, וַדַּאי חָשַׁבְתִּי שֶׁאֵין נִמְצֵאת חָכְמָה, רַק בְּאוֹתָם הַצַּדִּיקִים שֶׁזָּכוּ בָהּ. כְּעֵת רָאִיתִי שֶׁאֲפִלּוּ יְלָדִים בַּדּוֹר שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן זָכוּ לְחָכְמָה עֶלְיוֹנָה. אַשְׁרֶיךָ רַבִּי שִׁמְעוֹן! אוֹי לַדּוֹר שֶׁאַתָּה תִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ! יָשְׁבוּ עַד הַבֹּקֶר וְהִתְעַסְּקוּ בַּתּוֹרָה.

פְּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר (ישעיה ס) **וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְגוֹ'.** מִלָּה דָּא הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא מָאי טַעְמָא כְּתִיב וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים, וְכִי כֻּלְּהוּ יִשְׂרָאֵל צַדִּיקֵי נִינְהוּ. וְהָא כַּמָּה חַיָּיבִין אִית בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל כַּמָּה חַטָּאִין וְכַמָּה רַשִּׁיעִין דְּעָבְרִין עַל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא.

אֶלָּא הָכִי תָּנָא בְּרָזָא דְּמַתְנִיתִין. זַכָּאִין אִנּוּן יִשְׂרָאֵל דְּעָבְדִין קָרְבָּנָא דְּרַעֲוָא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּמַקְרִיבִין בְּנַיְיהוּ לִתְמַנְיָא יוֹמִין לְקָרְבָּנָא, וְכַד אִתְגְּזָרוּ עָאלוּ בְּהַאי חוּלָקָא טָבָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּכְתִיב, (משלי י) **וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.** כֵּיוָן דְּעָאלוּ בְּהַאי חוּלָקָא דְצַדִּיק אִקְרוּן צַדִּיקִים, וַדַּאי כֻּלָּם צַדִּיקִים.

וְעַל כֵּן לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. כְּדִכְתִיב, (תהלים קיח) **פִּתְחוּ**

לשון הקודש

פְּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְגוֹ'. הַדָּבָר הַזֶּה הֲרֵי בֵּאֲרוּהוּ הַחֲבֵרִים, מָה הַטַּעַם כָּתוּב (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים, וְכִי כָּל יִשְׂרָאֵל הֵם צַדִּיקִים? וַהֲרֵי כַּמָּה רְשָׁעִים יֵשׁ בְּיִשְׂרָאֵל, כַּמָּה חוֹטְאִים וְכַמָּה רְשָׁעִים שֶׁעוֹבְרִים עַל מִצְוֹות הַתּוֹרָה.

אֶלָּא כָּךְ שָׁנָה בְּסוֹד הַמִּשְׁנָיוֹת: אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹשִׂים קָרְבָּן שֶׁל רָצוֹן לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁמַּקְרִיבִים אֶת בְּנֵיהֶם לִשְׁמוֹנָה יָמִים לְקָרְבָּן, וּכְשֶׁנִּמּוֹלִים, נִכְנָסִים לַחֵלֶק הַטּוֹב שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְכֵיוָן שֶׁנִּכְנְסוּ בַּחֵלֶק הַזֶּה שֶׁל הַצַּדִּיק, הֵם נִקְרָאִים צַדִּיקִים. וַדַּאי כֻּלָּם צַדִּיקִים.

וְעַל כֵּן לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ, כַּכָּתוּב (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם, וְכָתוּב

לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם. וּכְתִיב זֶה הַשַּׁעַר לַיְיָ צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ. אִנּוּן דְּאִתְגְּזָרוּ וְאִקְרוּן צַדִּיקִים. נֵצֶר מַטָּעַי. נֵצֶר מֵאִנּוּן נְטִיעִין דְּנָטַע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן הַאי אֶרֶץ חַד מִנַּיְיהוּ, וְעַל כֵּן אִית לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל חוּלָקָא טָבָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וּכְתִיב, (תהלים לז) צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ. (ישעיה ס) לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. מַהוּ לְעוֹלָם. כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא בְּמַתְנִיתָא דִילָן, וְהָא אִתְּמַר הַאי מִלָּה בֵּין הַבְּרַיָּיא. (וְתָאנָא מָאי קָא חָמָא קְרָא דְּלָא אִקְרֵי אַבְרָהָם עַד הַשְׁתָּא). (נ"א תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא קָרָא לְאַבְרָהָם אַבְרָהָם עַד הַשְׁתָּא מָאי טַעְמָא. אֶלָּא הָכִי אוֹקִימְנָא דְּעַד הַשְׁתָּא לָא אִתְגְּזַר, וְכַד אִתְגְּזַר אִתְחַבַּר בֵּיהּ הַאי ה"א וּשַׁרְיָא בֵּיהּ), אֶלָּא הָכִי אוֹקִימְנָא דְּעַד הַשְׁתָּא לָא אִתְגְּזַר, וְכַד אִתְגְּזַר אִתְחַבַּר בְּהַאי ה' וּשְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא בֵּיהּ וּכְדֵין אִקְרֵי אַבְרָהָם.

וְהַיְנוּ דִּכְתִיב, (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ

לשון הקודש

זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ, אוֹתָם שֶׁנִּמּוֹלוּ וְנִקְרָאִים צַדִּיקִים. נֵצֶר מַטָּעַי – נֵצֶר מֵאוֹתָם הַנְּטִיעוֹת שֶׁנָּטַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגַן עֵדֶן. הָאָרֶץ הַזוֹ הִיא אַחַת מֵהֶן, וְעַל כֵּן יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל חֵלֶק טוֹב לָעוֹלָם הַבָּא, וְכָתוּב (שם לז) צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ. (ישעיה ס) לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ, מַה זֶּה לְעוֹלָם? כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּמִשְׁנָתֵנוּ, וַהֲרֵי הַדָּבָר הַזֶּה נִתְבָּאֵר בֵּין הַחֲבֵרִים. וּוְלָמַדְנוּ, מָה רָאָה הַכָּתוּב שֶׁלֹּא נִקְרָא אַבְרָהָם עַד עַתָּה?] [נ"א בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא קָרָא לְאַבְרָהָם אַבְרָהָם עַד עַתָּה, מָה הַטַּעַם? אֶלָּא כָּךְ בֵּאַרְנוּ, שֶׁעַד עַתָּה לֹא נִמּוֹל, וּכְשֶׁנִּמּוֹל, הִתְחַבְּרָה בּוֹ הַהֵ"א הַזוֹ וְשָׁרְתָה בּוֹ]. אֶלָּא כָּךְ בֵּאַרְנוּ, שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא נִמּוֹל, וּכְשֶׁנִּמּוֹל, הִתְחַבֵּר לַהֵ"א הַזוֹ וְהַשְׁכִינָה שָׁרְתָה בּוֹ, וְאָז נִקְרָא אַבְרָהָם. **וְהַיְנוּ** מַה שֶּׁכָּתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם. וְשָׁנָה בְּה'

בְּהִבָּרְאָם. וְתָאנָא בְּה' בְּרָאָם. וְתָאנָא בְּאַבְרָהָם. מָאי קָאַמְרֵי אֶלָּא דָּא חֶסֶד וְדָא שְׁכִינְתָּא וְכֹלָּא נָחִית כְּחֲדָא, וְלָא קַשְׁיָא מִלָּה וְהַאי וְהַאי הֲוֵי.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב לְרַבִּי אַבָּא הַאי ה' דְּהִבָּרְאָם זְעֵירָא, וְה' (דברים ל"ב ו) דְּהַלַּיְיָ רַבְּרְבָא, מַה בֵּין הַאי לְהַאי, אָמַר לֵיהּ דָּא (שְׁכִינְתָּא) שְׁמִיטָה, וְדָא יוֹבְלָא (וְאִית דְּמַתְנִי דְּכֹלָּא חַד, דְּכַד מִנְהָרָא מִצַּדִּיק כְּדֵין קָיְימָא בְּאַשְׁלָמוּתָא וְה' רַבְּרְבָא, דְּהָא מִתְנַהֲרָא כְּדְקָא יְאוּת, וּלְזִמְנִין דְּלָא קָיְימָא בְּאַשְׁלָמוּתָא וְנָקָא מִסִּטְרָא אַחֲרָא כְּדֵין ה"א זְעֵירָא) וּבְגִין כָּךְ זִמְנִין דְּסִיהֲרָא קָיְימָא בְּאַשְׁלָמוּתָא וְזִמְנִין בִּפְגִימוּתָא, וּבְאַנְפָּהָא אִשְׁתְּכַח וְאִשְׁתְּמוֹדַע וְכֹלָּא שַׁפִּיר. וְהַאי אִיהוּ בְּרִירָא דְּמִלָּה.

אָמַר רִבִּי אַבָּא זַכָּאִין אִנּוּן יִשְׂרָאֵל דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בְּהוֹן מִכָּל שְׁאַר עַמִּין, וְיָהִיב לוֹן אָת קְיָימָא דָּא, דְּכָל מָאן דְּאִית בֵּיהּ הַאי אָת, לָא

לשון הקודש

בְּרָאָם, וְשָׁנָה בְּאַבְרָהָם. מָה אוֹמְרִים? אֶלָּא זֶה חֶסֶד וְזוֹ הַשְּׁכִינָה, וְהַכֹּל יוֹרֵד יַחַד, וְהַדָּבָר לֹא קָשֶׁה, וְזֶה וְזֶה הָיָה.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב לְרַבִּי אַבָּא, הַה' הַזּוֹ שֶׁל הִבָּרְאָם הִיא קְטַנָּה, וְה' שֶׁל הַלָּה' (דברים לב) – גְּדוֹלָה. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אָמַר לוֹ, זוֹ שְׁמִטָּה, וְזֶה יוֹבֵל, וְיֵשׁ שֶׁשּׁוֹנִים שֶׁהַכֹּל אֶחָד. שֶׁכַּאֲשֶׁר מְאִירָה מֵהַצַּדִּיק, אָז עוֹמֶדֶת בִּשְׁלֵמוּת וְהֵ"א גְּדוֹלָה, שֶׁהֲרֵי מוּאֶרֶת כָּרָאוּי. וּפְעָמִים שֶׁלֹּא עוֹמֶדֶת בִּשְׁלֵמוּת וְיוֹנֶקֶת מִצַּד הָאַחֵר, אָז הֵ"א קְטַנָּה). וּמִשּׁוּם כָּךְ לִפְעָמִים שֶׁהַלְּבָנָה עוֹמֶדֶת בִּשְׁלֵמוּתָהּ, וְלִפְעָמִים בְּחֶסְרוֹנָהּ, וּבְפָנֶיהָ נִמְצָא וְנוֹדָע, וְהַכֹּל יָפֶה, וְזֶה הוּא בֵּרוּר הַדָּבָר.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָּהֶם מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים וְנָתַן לָהֶם אוֹת הַבְּרִית הַזּוֹ, שֶׁכָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אוֹת הַבְּרִית הַזּוֹ, אֵין

נָחִית לַגֵּיהִנֹּם אִי אִיהוּ נָטִיר לֵיהּ כְּדְקָא יָאוּת דְּלָא עָיִיל לֵיהּ בִּרְשׁוּתָא אַחֲרָא וְלָא מְשַׁקֵּר בִּשְׁמֵיהּ דְּמַלְכָּא, דְּכָל מָאן דִּמְשַׁקֵּר בְּהַאי, כְּמַאן דִּמְשַׁקֵּר בִּשְׁמֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּכְתִיב, (הושע ה) בַּיְיָ בָּגָדוּ כִּי בָנִים זָרִים יָלָדוּ.

תּוּ אָמַר רִבִּי אַבָּא בְּזִמְנָא דְּבַר נָשׁ אַסִּיק בְּרֵיהּ לְאָעָלֵיהּ לְהַאי בְּרִית, קְרֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְפַמְלְיָא דִּילֵיהּ וְאָמַר חָמוּ מָאי בְּרִיָּה עֲבָדִית בְּעָלְמָא. בֵּיהּ שַׁעֲתָא אִזְדַּמַּן (ליה) אֵלִיָּהוּ וְטָאס עָלְמָא בְּאַרְבַּע טָאסִין וְאִזְדַּמַּן תַּמָּן. וְעַל דָּא תָּנִינָן דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְתַקָּנָא כֻּרְסְיָיא אַחֲרָא לִיקָרָא דִּילֵיהּ, וְיֵימָא דָּא כֻּרְסְיָיא דְּאֵלִיָּהוּ, וְאִי לָאו לָא שָׁרֵי תַּמָּן. וְהוּא סָלִיק וְאַסְהִיד קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תָּא חָזֵי, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, (מלכים א יט) מַה לְּךָ פֹּה

לשון הקודש

יוֹרֵד לַגֵּיהִנֹּם אִם הוּא שׁוֹמֵר אוֹתוֹ כָּרָאוּי, שֶׁאֵין מַכְנִיס אוֹתוֹ לְרָשׁוּת אַחֶרֶת וְלֹא מְשַׁקֵּר בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ. שֶׁכָּל מִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בָּזֶה, כְּמִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בִּשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (הושע ה) בַּה' בָּגָדוּ כִּי בָנִים זָרִים יָלָדוּ.

עוֹד אָמַר רַבִּי אַבָּא, בִּזְמַן שֶׁהָאָדָם מַעֲלֶה אֶת בְּנוֹ לְהַכְנִיסוֹ לַבְּרִית הַזּוֹ, קוֹרֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַפָּמַלְיָא שֶׁלּוֹ וְאוֹמֵר, רְאוּ אֵיזוֹ בְּרִיָּה עָשִׂיתִי בָּעוֹלָם! בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה מִזְדַּמֵּן [לוֹ] אֵלִיָּהוּ, וְטָס אֶת הָעוֹלָם בְּאַרְבַּע טִיסוֹת וּמִזְדַּמֵּן לְשָׁם, וְעַל זֶה שָׁנִינוּ שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְתַקֵּן כִּסֵּא אַחֵר לִכְבוֹדוֹ, וְיֹאמַר: זֶה הַכִּסֵּא שֶׁל אֵלִיָּהוּ. וְאִם לֹא, אֵינוֹ שׁוֹרֶה שָׁם. וְהוּא עוֹלֶה וּמֵעִיד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

בֹּא רְאֵה, בָּרִאשׁוֹנָה כָּתוּב (מלכים–א יט) מַה לְּךָ פֹּה אֵלִיָּהוּ וְגוֹ', וְכָתוּב קַנֵּא קִנֵּאתִי

אֵלִיָּהוּ וְגוֹ'. וּכְתִיב קַנֵּא קִנֵּאתִי לַיְיָ אֱלֹהֵי צְבָאוֹת כִּי עָזְבוּ בְּרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. אָמַר לֵיהּ חַיֶּיךָ בְּכָל אֲתַר דְּהַאי רְשִׁימָא קַדִּישָׁא יִרְשְׁמוּן לֵיהּ בָּנַי בִּבְשַׂרְהוֹן אַנְתְּ תִּזְדַּמַּן תַּמָּן, וּפוּמָא דְּאַסְהִיד דְּיִשְׂרָאֵל עָזְבוּ, הוּא יַסְהִיד דְּיִשְׂרָאֵל מְקַיְּימִין הַאי קְיָימָא. וְהָא תָּנִינָן עַל מָה אִתְעַנַּשׁ אֵלִיָּהוּ קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל דְּאָמַר דִּלְטוֹרָא עַל בְּנוֹי.

אַדְהָכִי הָוָה אָתֵי נְהוֹרָא דְּיוֹמָא וְהָווּ אָמְרֵי מִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא. קָמוּ לְמֵיזַל. אָמַר לֵיהּ הַהוּא גַּבְרָא בַּמֶּה דְּעַסְקִיתוּ בְּהַאי לֵילְיָא אַשְׁלִימוּ. אֲמָרֵי מָאי הוּא. אָמַר לֶהוּ דְּתֶחֱמוּן לִמְחָר אַנְפּוֹי דְּמָרֵיהּ דְּקַיְּימָא, דְּהָא דְּבִיתָאי בָּעָאת בָּעוּתָא דָא מִנַּיְיכוּ. וּגְזַר קְיָימָא דִּבְרֵי דְּאִתְיְלִיד לִי, לְמָחָר לֵיהֱוֵי הִלּוּלָא דִּילֵיהּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא הַאי בְּעוּתָא דְּמִצְוָה אִיהוּ וּלְמֶחֱמֵי אַפֵּי שְׁכִינְתָּא נִיתִיב.

לשון הקודש

לַה' אֱלֹהֵי צְבָאוֹת כִּי עָזְבוּ בְּרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. אָמַר לוֹ, חַיֶּיךָ, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהָרִשֶׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה יִרְשְׁמוּ אוֹתוֹ בָּנַי בִּבְשָׂרָם, אַתָּה תִּזְדַּמֵּן לְשָׁם. וְהַפֶּה שֶׁהֵעִיד שֶׁיִּשְׂרָאֵל עָזְבוּ, הוּא יָעִיד שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַיְּמִים אֶת הַבְּרִית הַזוֹ. וַהֲרֵי שָׁנִינוּ, עַל מָה נֶעֱנַשׁ אֵלִיָּהוּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? עַל שֶׁאָמַר לָשׁוֹן הָרָע עַל בָּנָיו.

בֵּינְתַּיִם בָּא אוֹר הַיּוֹם, וְהָיוּ אוֹמְרִים דִּבְרֵי תוֹרָה. קָמוּ לָלֶכֶת, אָמַר לוֹ אוֹתוֹ הָאִישׁ, בְּמַה שֶׁעֲסַקְתֶּם בַּלַּיְלָה הַזֶּה הִשְׁלִימוּ. אָמְרוּ, מַה הוּא? אָמַר לוֹ, שֶׁתִּרְאוּ לְמָחָר אֶת פָּנָיו שֶׁל בַּעַל הַבְּרִית, שֶׁהֲרֵי אִשְׁתִּי בִּקְשָׁה אֶת הַבַּקָּשָׁה הַזוֹ מִכֶּם, וּמִילַת הַבְּרִית שֶׁל בְּנִי שֶׁנּוֹלַד לִי –

אוֹרִיכוּ כָּל הַהוּא יוֹמָא, (דף צג ע"ב) בְּהַהוּא לֵילְיָא כָּנַשׁ הַהוּא גַּבְרָא כָּל אִנּוּן רְחִימוֹי, וְכָל הַהוּא לֵילְיָא אִשְׁתַּדְּלוּ בְּאוֹרַיְיתָא וְלָא הָוָה מָאן דְּנָאִים, אָמַר לֶהוּ הַהוּא גַּבְרָא בְּמָטוּ מִנַּיְיכוּ כָּל חַד וְחַד לֵימָא מִלָּה חַדְתָּא דְּאוֹרַיְיתָא:

פָּתַח חַד (רבי אבא) וְאָמַר (שופטים ה) בִּפְרוֹעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עָם בָּרְכוּ יְיָ. מָאי קָא חָמוּ דְּבוֹרָה וּבָרָק דְּפָתְחוּ בְּהַאי קְרָא. אֶלָּא הָכִי תָּנֵינָן לֵית עָלְמָא מִתְקַיְּימָא אֶלָּא עַל הַאי בְּרִית דִּכְתִיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה וְגו' דְּהָא שְׁמַיָּא וְאַרְעָא עַל דָּא קָיְימִין. בְּגִין כָּךְ כָּל זִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל מְקַיְּימִין הַאי בְּרִית, נִמּוּסֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא קָיְימִין בְּקִיּוּמַיְּיהוּ, וְכָל זִמְנָא דְּחַס וְשָׁלוֹם יִשְׂרָאֵל מְבַטְּלִין

לשון הקודש

לְמָחָר תִּהְיֶה הַהִלּוּלָא שֶׁלּוֹ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, זוֹ הִיא בַּקָּשָׁה שֶׁל מִצְוָה, וְנֵשֵׁב לִרְאוֹת אֶת פְּנֵי הַשְּׁכִינָה.

חִכּוּ כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה כִּנֵּס אוֹתוֹ הָאִישׁ אֶת כָּל אוֹהֲבָיו, וְכָל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה הִתְעַסְּקוּ בַּתּוֹרָה, וְלֹא הָיָה מִי שֶׁיָּשַׁן. אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ הָאִישׁ, בְּבַקָּשָׁה מִכֶּם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֹאמַר דָּבָר חָדָשׁ בַּתּוֹרָה.

פָּתַח אֶחָד [רַבִּי אַבָּא] וְאָמַר, (שופטים ה) בִּפְרֹעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עָם בָּרְכוּ ה'. מָה רָאוּ דְּבוֹרָה וּבָרָק שֶׁפָּתְחוּ בַּפָּסוּק הַזֶּה? אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא עַל הַבְּרִית הַזּוֹ, שֶׁכָּתוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה וְגו'. שֶׁהֲרֵי שָׁמַיִם וָאָרֶץ עַל זֶה קַיָּמִים. מִשּׁוּם כָּךְ, כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַיְּמִים אֶת הַבְּרִית הַזּוֹ, חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם. וְכָל זְמַן שֶׁחַס וְשָׁלוֹם מְבַטְּלִים אֶת הַבְּרִית הַזּוֹ, אֵין שָׁמַיִם וָאָרֶץ

הַאי בְּרִית, שְׁמַיָּא וְאַרְעָא לָא מִתְקַיְּימִין, וּבִרְכָאן לָא מִשְׁתַּכְּחִין בְּעָלְמָא.

תָּא חֲזֵי, לָא שַׁלִּיטוּ שְׁאַר עַמִּין עַל יִשְׂרָאֵל אֶלָּא כַּד בְּטִילוּ מִנַּיְיהוּ קְיָימָא דָא. וּמַה בְּטִילוּ מִנַּיְיהוּ. דְּלָא אִתְפָּרְעָן וְלָא אִתְגַּלְיָין. וְעַל דָּא כְּתִיב וַיַּעַזְבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יְיָ וְגוֹ' וַיִּמְכֹּר אוֹתָם בְּיַד סִיסְרָא, וַיַּעַזְבוּ אֶת יְיָ מַמָּשׁ. עַד דְּאֲתַת דְּבוֹרָה וְאִתְנַדְּבַת לְכָל יִשְׂרָאֵל בְּמִלָּה דָא, כְּדֵין אִתְכְּנָעוּ שַׂנְאֵיהוֹן תְּחוֹתַיְיהוּ.

וְהַיְינוּ דְּתָנֵינָן דְּאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִיהוֹשֻׁעַ וְכִי יִשְׂרָאֵל אֲטִימִין אִנּוּן וְלָא אִתְפָּרְעוּ וְלָא אִתְגַּלְיָיא וְלָא קָיְימִין קְיָימָא דִילִי, וְאַתְּ בָּעֵי לְאָעָלָא לְהוּ לְאַרְעָא וּלְאַכְנָעָא שַׂנְאֵיהוֹן. (יהושע ה) שׁוּב מוֹל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֵׁנִית. וְעַד דְּאִתְפָּרְעוּ וְאִתְגַּלְיָיא הַאי בְּרִית לָא עָאלוּ לְאַרְעָא וְלָא אִתְכְּנָעוּ שַׂנְאֵיהוֹן. אוֹף

לשון הקודש

מִתְקַיְּימִים, וְאֵין נִמְצָאוֹת בְּרָכוֹת בָּעוֹלָם.

בֹּא רְאֵה, לֹא שָׁלְטוּ שְׁאָר הָעַמִּים עַל יִשְׂרָאֵל אֶלָּא כְּשֶׁבִּטְּלוּ מֵהֶם אֶת הַבְּרִית הַזּוֹ. וּמַה בִּטְּלוּ מֵהֶם? שֶׁלֹּא נִפְרְעוּ וְלֹא נִתְגַּלּוּ. וְעַל זֶה כָּתוּב (שמואל–א יב) וַיַּעַזְבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' וְגוֹ' וַיִּמְכֹּר אֹתָם בְּיַד סִיסְרָא. וַיַּעַזְבוּ אֶת ה' מַמָּשׁ. עַד שֶׁבָּאָה דְּבוֹרָה וְנִדְּבָה אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל לַדָּבָר הַזֶּה, אָז נִכְנְעוּ שׂוֹנְאֵיהֶם תַּחְתֵּיהֶם.

וְהַיְינוּ מַה שֶּׁשָּׁנִינוּ, שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִיהוֹשֻׁעַ, וְכִי יִשְׂרָאֵל הֵם אֲטוּמִים וְלֹא נִפְרְעוּ וְלֹא הִתְגַּלּוּ וְלֹא מְקַיְּמִים אֶת בְּרִיתִי, וְאַתָּה רוֹצֶה לְהַכְנִיסָם לָאָרֶץ וּלְהַכְנִיעַ אֶת שׂוֹנְאֵיהֶם? (יהושע ה) שׁוּב מֹל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֵׁנִית. וְעַד שֶׁנִּפְרְעוּ וְנִתְגַּלְּתָה הַבְּרִית הַזּוֹ, לֹא נִכְנְסוּ לָאָרֶץ

הָכָא כֵּיוָן דְּאִתְנַדְּבִין יִשְׂרָאֵל בְּהַאי אָת אִתְכְּנָעוּ שׂוֹנְאֵיהוֹן תְּחוֹתַיְיהוּ וּבְרָכָאן אִתְחַזְּרוּ לְעָלְמָא הָדָא הוּא דִכְתִיב בִּפְרוֹעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עָם בָּרְכוּ יְיָ.

קָם אַחֲרָא פָּתַח וְאָמַר, (שמות ד) וַיְהִי בַדֶּרֶךְ בַּמָּלוֹן וַיִּפְגְּשֵׁהוּ יְיָ וַיְבַקֵּשׁ הֲמִיתוֹ לְמַאן לְמִשֶּׁה. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכִי אַתְּ אָזִיל לְאַפָּקָא יַת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם וּלְאַכְנְעָא מַלְכָּא רַב וְשַׁלִּיטָא, וְאַתְּ אַנְשְׁיֵית מִנָּךְ קְיָימָא. דִּבְרָךְ לָא אִתְגְּזַר, מִיָּד וַיְבַקֵּשׁ הֲמִיתוֹ.

תָּאנָא נָחַת גַּבְרִיאֵל בְּשַׁלְהוֹבָא דְאֶשָּׁא לְאוֹקְדֵיהּ, וְאִתְרְמִיז חַד חִיוְיָא מִתּוֹקְדָא לְשָׁאפָּא לֵיהּ בְּגַוֵּיהּ. אַמַּאי חִיוְיָא, אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְּ אָזִיל לְקַטְלָא חִיוְיָא רַבְרְבָא וְתַקִּיפָא וּבְרָךְ לָא אִתְגְּזַר.

לשון הקודש

וְלֹא נִכְנְעוּ שׂוֹנְאֵיהֶם. אַף כָּאן, כֵּיוָן שֶׁהִתְנַדְּבוּ יִשְׂרָאֵל בָּאוֹת הַזּוֹ, נִכְנְעוּ שׂוֹנְאֵיהֶם תַּחְתֵּיהֶם וְחָזְרוּ הַבְּרָכוֹת לְעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בִּפְרֹעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עָם בָּרְכוּ ה'.

קָם אַחֵר, פָּתַח וְאָמַר, (שמות ד) וַיְהִי בַדֶּרֶךְ בַּמָּלוֹן וַיִּפְגְּשֵׁהוּ ה' וַיְבַקֵּשׁ הֲמִיתוֹ. אֶת מִי? אֶת מֹשֶׁה. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכִי אַתָּה הוֹלֵךְ לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וּלְהַכְנִיעַ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְשַׁלִּיט, וְאַתָּה שָׁכַחְתָּ מִמְּךָ אֶת הַבְּרִית, שֶׁבִּנְךָ לֹא נִמּוֹל? מִיָּד – וַיְבַקֵּשׁ הֲמִיתוֹ.

לָמָּדְנוּ, יָרַד גַּבְרִיאֵל בְּשַׁלְהֶבֶת שֶׁל אֵשׁ לִשְׂרֹף אוֹתוֹ, וְנִרְמַז לְנָחָשׁ אֶחָד שֶׁיָּרַף לִשְׁאֹף אוֹתוֹ לְתוֹכוֹ. לָמָּה נָחָשׁ? אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַתָּה הוֹלֵךְ לַהֲרֹג אֶת

מִיָּד אִתְרְמִיז לְחַד חִיוְיָא לְקַטְלָא לֵיהּ, עַד דְּחָמַת צִפּוֹרָה וְגַזְרַת לִבְרָהּ וְאִשְׁתְּזִיב הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַתִּקַּח צִפּוֹרָה צוֹר. מַהוּ צוֹר, אֶלָּא אַסְוָותָא. וּמַאי אַסְוָותָא דִּכְתִיב וַתִּכְרֹת אֶת עָרְלַת בְּנָהּ. דְּנִצְנְצָא בָּהּ רוּחַ קֻדְשָׁא.

קָם אַחֲרָא וְאָמַר (בראשית מה) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אֶחָיו גְּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגָּשׁוּ וַיֹּאמֶר וְגוֹ'. וְכִי אַמַּאי קָרֵי לְהוּ וְהָא קְרִיבִין הֲווֹ גַּבֵּיהּ. אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּאָמַר לוֹן אֲנִי יוֹסֵף אֲחִיכֶם. תְּוָוהוּ דְּחָמוּ לֵיהּ בְּמַלְכוּ עִלָּאָה. אָמַר יוֹסֵף מַלְכוּ דָּא בְּגִין דָּא רָוָוחְנָא לֵיהּ, גְּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגָּשׁוּ, דְּאַחֲזֵי לְהוּ הַאי קְיָימָא דְּמִילָה, אָמַר דָּא גָּרְמַת לִי מַלְכוּ דָּא בְּגִין דְּנָטִירִית לָהּ.

מִכָּאן אוֹלִיפְנָא מָאן דְּנָטִיר לְהַאי אָת קְיָימָא מַלְכוּ

לשון הקודש

הַנָּחָשׁ הַגָּדוֹל וְהֶחָזָק, וּבְנֶךָ לֹא נִמּוֹל?! מִיָּד נִרְמַז לְנָחָשׁ אֶחָד לַהֲרֹג אוֹתוֹ, עַד שֶׁרָאַתָה צִפּוֹרָה וּמָלָה אֶת בְּנָהּ וְנִצּוֹל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתִּקַּח צִפּוֹרָה צֹר. מַה זֶּה צֹר? אֶלָּא רְפוּאָה. וּמָה הָרְפוּאָה? שֶׁכָּתוּב וַתִּכְרֹת אֶת עָרְלַת בְּנָהּ. שֶׁנִּצְנְצָה בָּהּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

קָם אַחֵר וְאָמַר, (בראשית מה) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אֶחָיו גְּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגָּשׁוּ וַיֹּאמֶר וְגוֹ'. וְכִי לָמָּה קָרָא לָהֶם, וַהֲרֵי הֵם הָיוּ קְרוֹבִים אֵלָיו? אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לָהֶם אֲנִי יוֹסֵף אֲחִיכֶם, תָּמְהוּ שֶׁרָאוּ אוֹתוֹ בְּמַלְכוּת עֶלְיוֹנָה. אָמַר יוֹסֵף, הַמַּלְכוּת הַזּוֹ, מִשּׁוּם זֶה הִרְוַחְתִּי אוֹתָהּ. גְּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגָּשׁוּ, שֶׁהֶרְאָה לָהֶם אֶת בְּרִית הַמִּילָה. אָמַר, זוֹ גָּרְמָה לִי אֶת הַמַּלְכוּת הַזּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁמַרְתִּי אוֹתָהּ.

מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁמִּי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת אוֹת

אִתְנַטְּרַת לֵיהּ. מְנָלָן מִבֹּעַז דִּכְתִיב, (רות ג) חַי יְיָ שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר דְּהֲוָה מִקַּטְרֵג לֵיהּ יִצְרֵיהּ עַד דְּאוֹמֵי אוֹמָאָה וּנְטִיר לְהַאי בְּרִית, בְּגִין כָּךְ זָכָה דְּנָפְקוּ מִנֵּיהּ מַלְכִין שַׁלִּיטִין עַל כָּל שְׁאַר מַלְכִין, וּמַלְכָּא מְשִׁיחָא דְּאִתְקְרֵי בִּשְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:

פְּתַח אִידָךְ וְאָמַר כְּתִיב, (תהלים כז) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה וְגוֹ'. הָכִי תָּאנָא בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ, מַהוּ בְּזֹאת, דָּא אָת קְיָימָא דִּזְמִינָא תָּדִיר גַּבֵּי בַר נָשׁ וְאִתְרְמִיזָא לְעֵילָא, וּבְגִינֵי כָּךְ אִתְּמַר בְּזֹאת כְּמָה דִּכְתִיב זֹאת אוֹת הַבְּרִית. זֹאת בְּרִיתִי. וְכֹלָּא בְּחַד דַּרְגָּא. וְתָאנָא זֶה וְזֹאת בְּחַד דַּרְגָּא אִנּוּן וְלָא מִתְפָּרְשָׁן. וְאִי תֵּימָא אִי הָכִי הָא שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא הָכִי. אַמַּאי דָּוִד בִּלְחוֹדוֹי וְלָא אַחֲרָא. אֶלָּא בְּגִין דְּאַחִידָא בֵּיהּ וְאִתְרְמִיזָא בֵּיהּ וְהוּא כִּתְרָא דְּמַלְכוּתָא.

לשון הקודש

הַבְּרִית הַזּוֹ, הַמַּלְכוּת שְׁמוּרָה לוֹ. מִנַּיִן לָנוּ? מִבֹּעַז, שֶׁכָּתוּב (רות ג) חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר. שֶׁיִּצְרוֹ הָיָה מִתְגָּרֶה בּוֹ, עַד שֶׁנִּשְׁבַּע שְׁבוּעָה וְשָׁמַר אֶת הַבְּרִית הַזּוֹ, מִשּׁוּם כָּךְ זָכָה שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ מְלָכִים שַׁלִּיטִים עַל כָּל שְׁאָר הַמְּלָכִים, וְהַמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ שֶׁנִּקְרָא בִּשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

פְּתַח אַחֵר וְאָמַר, כָּתוּב (תהלים כז) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה וְגוֹ'. כָּךְ שָׁנִינוּ, בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ, מַה זֶּה בְּזֹאת? זוֹ אוֹת הַבְּרִית הַמְּזֻמֶּנֶת תָּמִיד אֵצֶל אָדָם, וְנִרְמֶזֶה לְמַעְלָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ נֶאֱמַר בְּזֹאת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב זֹאת אוֹת הַבְּרִית, זֹאת בְּרִיתִי, וְהַכֹּל בְּדַרְגָּה אַחַת. וְשָׁנִינוּ, זֶה וְזֹאת הֵם בְּדַרְגָּה אַחַת וְלֹא נִפְרָדִים. וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ, הֲרֵי שְׁאָר בְּנֵי הָאָדָם כָּךְ, לָמָּה דָּוִד בִּלְבַדּוֹ וְלֹא אַחֵר? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהִיא

תָּא חֲזֵי, בְּגִין דְּהַאי זֹאת לָא נָטַר לֵיהּ דָּוִד מַלְכָּא כְּדְקָא חֲזֵי, מַלְכוּתָא (דף צד ע"א) אִתְעַדֵּי מִנֵּיהּ כָּל הַהוּא זִמְנָא. וְהָכִי אוֹלִיפְנָא הַאי זֹאת אִתְּרְמִיזָא בְּמַלְכוּתָא דְּלְעֵילָא, וְאִתְּרְמִיזָא בִּירוּשָׁלַם קַרְתָּא קַדִּישָׁא. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּדָוִד עָבַר עֲלֵיהּ, נָפַק קָלָא וְאָמַר דָּוִד בַּמֶּה דְּאִתְקַטְּרַת תִּשְׁתְּרֵי. לָךְ טַרְדִּין מִירוּשָׁלַם וּמַלְכוּתָא אִתְעַדֵּי מִינָךְ. מִנָּא לָן דִּכְתִיב, (שמואל ב יב) הִנְנִי מֵקִים עָלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתֶךָ. מִבֵּיתְךָ דַּיְיקָא וְהָכִי הָוָה בְּמָה דְּעָבַר בֵּיהּ אִתְעַנַּשׁ, וּמַה דָּוִד מַלְכָּא הָכִי שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

פָּתַח אִידָךְ וְאָמַר (תהלים צד) לוּלֵי יְיָ עֶזְרָתָה לִי כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי. תָּאנָא בַּמֶּה זָכָאן יִשְׂרָאֵל דְּלָא נָחֲתֵי לַגֵּיהִנֹּם כִּשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְלָא אִתְמַסְרָן בִּידוֹי דְּדוּמָה, (אֶלָּא) בְּהַאי אָת.

לשון הקודש

אַחוּזָה בּוֹ וְנִרְמְזָה בּוֹ, וְהִיא כֶּתֶר הַמַּלְכוּת.

בֹּא רְאֵה, מִשּׁוּם שֶׁאֶת הַזֹּאת הַזּוֹ לֹא שָׁמַר אוֹתָהּ דָּוִד הַמֶּלֶךְ כָּרָאוּי, הַמַּלְכוּת הָעֲבִרָה מִמֶּנּוּ כָּל אוֹתוֹ הַזְּמַן. וְכָךְ לָמַדְנוּ, הַזֹּאת הַזּוֹ נִרְמְזָה בַּמַּלְכוּת שֶׁלְּמַעְלָה, וְנִרְמְזָה בִּירוּשָׁלַיִם, הַקִּרְיָה הַקְּדוֹשָׁה. בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁדָּוִד עָבַר עָלֶיהָ, יָצָא קוֹל וְאָמַר: דָּוִד, בְּמַה שֶׁנִּקְשַׁרְתָּ תִּוָּתֵר. אוֹתְךָ טוֹרְדִים מִירוּשָׁלַיִם, וְהַמַּלְכוּת תּוּסַר מִמְּךָ. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (שמואל-ב יב) הִנְנִי מֵקִים עָלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתֶךָ. מִבֵּיתְךָ בִּמְדֻיָּק. וְכָךְ הָיָה. בְּמַה שֶׁעָבַר עָלָיו נֶעֱנַשׁ. וּמַה דָּוִד הַמֶּלֶךְ כָּךְ – שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

פָּתַח אַחֵר וְאָמַר, (תהים צד) לוּלֵי ה' עֶזְרָתָה לִי כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי. לָמַדְנוּ, בַּמֶּה זוֹכִים יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵינָם יוֹרְדִים

דְּהָכִי תָּאנָא בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ נָפִיק מֵעָלְמָא כַּמָּה חֲבִילֵי (מַלְאֲכֵי חַבָּלָה) טְהִירִין אִתְפַּקְּדָן עֲלֵיהּ. זְקִפִּין עֵינָא וְחָמָאן הַאי אָת דְּהוּא קְיָימָא דְּקוּדְשָׁא, אִתְפָּרְשָׁן מִנֵּיהּ, וְלָא אִתְיְיהִיב בִּידוֹי דְּדוּמָה לְנַהֲתָא לַגֵּיהִנֹּם, דְּכָל מָאן דְּאִתְמָסַר בִּידוֹי נָחִית לַגֵּיהִנֹּם וַדָּאי, וּמֵהַאי אָת דָּחֲלִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְדִינִין בִּישִׁין לָא שָׁלְטִין בֵּיהּ כַּבַּר נָשׁ אִי אִיהוּ זָכִי לְנָטוּרֵי לֵיהּ לְהַאי אָת, בְּגִין דְּהוּא אִתְאַחִיד בִּשְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

כֵּיוָן דְּדָוִד מַלְכָּא לָא נָטַר אָת קְיָימָא דָּא כְּדְקָא חָזֵי, אִתְעַדֵּי מִנֵּיהּ מַלְכוּתָא וְאִתְטְרִיד מִירוּשָׁלַם. מִיָּד דָּחִיל דְּסָבַר דְּיֵיחָתוּן לֵיהּ מִיָּד וְיִמְסְרוּן לֵיהּ בִּידוֹי דְּדוּמָה וְיָמוּת בְּהַהוּא עָלְמָא, עַד דְּאִתְבַּשַּׁר בֵּיהּ דִּכְתִיב, (שמואל ב ב) גַּם יְיָ הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ

לשון הקודש

לַגֵּיהִנֹּם כְּמוֹ שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וְאֵין נִמְסָרִים בִּידֵי דוּמָה? [אֶלָּא] בָּאוֹת הַזּוֹ.

שֶׁכָּךְ לָמַדְנוּ, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם יוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, כַּמָּה קִבּוּצוֹת שֶׁל (מַלְאֲכֵי חַבָּלָה) מְחַבְּלִים נִפְקָדִים עָלָיו. מְרִימִים עֵינַיִם וְרוֹאִים אֶת הָאוֹת הַזּוֹ, שֶׁהִיא בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, וְנִפְרָדִים מִמֶּנּוּ, וְאֵינוֹ נִתָּן בִּידֵי דוּמָה לָרֶדֶת לַגֵּיהִנֹּם. שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּמְסָר בְּיָדוֹ, וַדַּאי יוֹרֵד לַגֵּיהִנֹּם. וּמֵהָאוֹת הַזּוֹ פּוֹחֲדִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהַדִּינִים הָרָעִים אֵין שׁוֹלְטִים בּוֹ בָּאָדָם אִם הוּא זוֹכֶה לִשְׁמֹר אֶת הַבְּרִית הַזּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נֶאֱחָז בִּשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

כֵּיוָן שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ לֹא שָׁמַר אֶת אוֹת הַבְּרִית הַזּוֹ כָּרָאוּי, הָעֲבִרָה מִמֶּנּוּ הַמַּלְכוּת, וְנִטְרַד מִירוּשָׁלַיִם. מִיָּד פָּחַד, כִּי סָבַר שֶׁיּוֹרִידוּ אוֹתוֹ מִיָּד, וְיִמְסְרוּ אוֹתוֹ בְּיַד דּוּמָה וְיָמוּת בָּעוֹלָם הַהוּא, עַד שֶׁהִתְבַּשֵּׂר עָלָיו, שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב ב) גַּם ה' הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת. בְּאוֹתָהּ

לֹא תָמוּת. בֵּיהּ שַׁעֲתָא פָּתַח וְאָמַר לוּלֵי יְיָ עֶזְרָתָה לִי כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָ"ה נַפְשִׁי.

פָּתַח אִידָךְ וְאָמַר מָאי הַאי (דִּכְתִיב) דְּאָמַר דָּוִד וְהִרְאַנִי אוֹתוֹ וְאֶת נָוֵהוּ. (מָאי וְהִרְאַנִי אוֹתוֹ וְאַחַר כָּךְ וְאֶת נָוֵהוּ), מָאן יְכִיל לְמֶחֱמֵי לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶלָּא הָכִי תָּנִינָן בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאִתְגְּזַר עֲלֵיהּ הַהוּא עוֹנְשָׁא, וְדָוִד יָדַע דְּעַל דְּלָא נָטַר הַאי אָת כִּדְקָא יְאוּת אִתְעַנַּשׁ בְּהַאי, דְּכֹלָּא כְּחֲדָא אֲחִידָא, וְכֹלָּא מִתְרַמִּיז בְּהַאי אָת, וְלָא אִקְרֵי צַדִּיק מָאן דְּלָא נָטַר לֵיהּ כִּדְקָא יְאוּת, הָוָה בָּעֵי בְּעוּתֵיהּ וְאָמַר (שמואל ב טו) וְהִרְאַנִי אוֹתוֹ וְאֶת נָוֵהוּ.

מָאי אוֹתוֹ, (אוֹת דִּילֵיהּ אוֹת הַבְּרִית דְּהָא אוֹתוֹ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָת דִּילֵיהּ) דָּא אָת קְיָימָא (דִּילֵיהּ) קַדִּישָׁא דְּהָא דָחִילְנָא דְּאִתְאֲבִיד מִנָּאי. מָאי טַעְמָא בְּגִין דִּתְרֵין אִלֵּין

לשון הקודש

הַשָּׁעָה פָּתַח וְאָמַר, לוּלֵי ה' עֶזְרָתָה לִי כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי.

פָּתַח אַחֵר וְאָמַר, מַה זֶּה [שֶׁכָּתוּב] שֶׁאָמַר דָּוִד (שם טו) וְהִרְאַנִי אֹתוֹ וְאֶת נָוֵהוּ? [מַהוּ וְהִרְאַנִי אֹתוֹ וְאַחַר כָּךְ וְאֶת נָוֵהוּ?] מִי יָכוֹל לִרְאוֹת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, בַּשָּׁעָה הַהִיא שֶׁגָּזַר עָלָיו אוֹתוֹ הָעֹנֶשׁ, וְדָוִד יָדַע שֶׁעַל שֶׁלֹּא שָׁמַר הָאוֹת הַזּוֹ כָּרָאוּי נֶעֱנַשׁ בָּזֶה, שֶׁהַכֹּל יַחַד אָחוּז, וְהַכֹּל נִרְמָז בָּאוֹת הַזּוֹ, וְלֹא נִקְרָא צַדִּיק מִי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר אוֹתוֹ כָּרָאוּי – הָיָה מְבַקֵּשׁ בַּקָּשָׁתוֹ וְאוֹמֵר, וְהִרְאַנִי אֹתוֹ וְאֶת נָוֵהוּ.

מַה זֶּה אֹתוֹ? [הָאוֹת שֶׁלּוֹ, אוֹת הַבְּרִית, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ שֶׁל הַקָּבָּ"ה הָאוֹת שֶׁלּוֹ] זוֹ אוֹת הַבְּרִית [שֶׁלּוֹ] הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהֲרֵי אֲנִי פּוֹחֵד שֶׁאָבְדָה

מַלְכוּתָא וִירוּשָׁלַם בְּהַאי אַחִידָן, וּבְגִין כָּךְ תָּלֵי בְּבָעוּתֵיהּ אוֹתוֹ וְאֶת נָוֵהוּ דְּיִתְהַדַּר מַלְכוּתָא דְּהַאי אָת לְאַתְרֵיהּ. וְכֹלָּא חַד מִלָּה.

פְּתַח אִידָךְ וְאָמַר (איוב יט) **וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ, מָאי וּמִבְּשָׂרִי, וּמֵעַצְמִי מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא מִבְּשָׂרִי מַמָּשׁ. וּמַאי הִיא. דִּכְתִיב,** (ירמיה יא) **וּבְשַׂר קֹדֶשׁ יַעַבְרוּ מֵעָלָיִךְ. וּכְתִיב** (בראשית יז) **וְהָיְתָה בְרִיתִי בִּבְשַׂרְכֶם. דְּתַנְיָא בְּכָל זִמְנָא דְּאִתְרְשִׁים בַּר נָשׁ בְּהַאי רְשִׁימָא קַדִּישָׁא דְּהַאי אָת, מִגֵּיהּ חָמֵי לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מִגֵּיהּ מַמָּשׁ. וְנִשְׁמְתָא קַדִּישָׁא אִתְאַחִידַת בֵּיהּ.**

וְאִי לָא זָכֵי. דְּלָא נָטִיר הַאי אָת. מַה כְּתִיב, (איוב ד) **מִנִּשְׁמַת אֱלוֹהַּ יֹאבֵדוּ. דְּהָא רְשִׁימוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִתְנְטִיר. וְאִי זָכֵי וְנָטִיר לֵיהּ, שְׁכִינְתָּא לָא אִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ. אֵימָתַי מִתְקַיְּמָא בֵּיהּ כַּד אִתְנְסִיב**

לשון הקודש

מִמֶּנִּי. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁשְּׁנֵי אֵלּוּ – הַמַּלְכוּת וִירוּשָׁלַיִם – אֲחוּזוֹת בָּזֶה. וּמִשּׁוּם כָּךְ תָּלָה בְּבַקָּשָׁתוֹ אוֹתוֹ וְאֶת נָוֵהוּ, שֶׁתַּחֲזֹר הַמַּלְכוּת שֶׁל הָאוֹת הַזּוֹ לִמְקוֹמָהּ, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

פְּתַח אַחֵר וְאָמַר, (איוב יט) **וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ.** מַה זֶּה וּמִבְּשָׂרִי? הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת וּמֵעַצְמִי! אֶלָּא מִבְּשָׂרִי מַמָּשׁ, וּמַה הִיא? שֶׁכָּתוּב (ירמיה יא) **וּבְשַׂר קֹדֶשׁ יַעַבְרוּ מֵעָלָיִךְ,** וְכָתוּב (בראשית יז) **וְהָיְתָה בְרִיתִי בִּבְשַׂרְכֶם.** שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּכָל זְמַן שֶׁנִּרְשָׁם אָדָם בְּרִשֶׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הָאוֹת הַזּוֹ, מִמֶּנָּה רוֹאֶה אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִמֶּנּוּ מַמָּשׁ, וְהַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה נֶאֱחֶזֶת בּוֹ.

וְאִם לֹא זוֹכֶה, שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר אֶת הָאוֹת הַזּוֹ, מַה כָּתוּב? (איוב ד) **מִנִּשְׁמַת אֱלוֹהַּ יֹאבֵדוּ,** שֶׁהֲרֵי הָרִשֶׁם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא נִשְׁמָר. וְאִם זוֹכֶה וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ,

וְהַאי אָת עָיִיל בְּאַתְרֵיהּ, (מִצּוּיָן דְּתַנְיָא מָאי טַעְמָא וא"ו ה"א אָזְלִין כַּחֲדָא, אֶלָּא חַד דְּכַר וְחַד נוּקְבָא) אִשְׁתַּתְּפוּ כַּחֲדָא וְאִקְרֵי חַד שְׁמָא, כְּדֵין חֶסֶד עִלָּאָה שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ. בְּאָן אֲתַר שַׁרְיָא בְּסִטְרָא דִּדְכוּרָא. וּמַאן חֶסֶ"ד חֶסֶ"ד אֵ"ל דְּאָתֵי וְנָפֵק מֵחָכְמָה עִלָּאָה וְאִתְעַטַּר בִּדְכוּרָא וּבְגִין כָּךְ אִתְבַּסְמַת נוּקְבָא. (נ"א דְּתָנָן רָזָא דְּוי"ו ה"א אָזְלִין כְּחֲדָא כְּגַוְונָא דְּדְכַר וְנוּקְבָא אִשְׁתַּתְּפוּ כְּחֲדָא וְאִנּוּן חַד, כְּדֵין חֶסֶד עִלָּאָה שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ וְאִתְעַטַּר בִּדְכוּרָא וְאִתְבַּסְמַת נוּקְבָא).

תּוּ תָּנֵינָן אֱלוֹהַּ הָכִי הוּא א"ל נְהִירוּ דְּחָכְמְתָא. ו' דְּכַר ה' נוּקְבָא. אִשְׁתַּתְּפוּ כְּחֲדָא אֱלוֹהַּ אִקְרֵי. וְנִשְׁמְתָא קַדִּישָׁא מֵהַאי אֲתַר אִתְאַחְדַת, וְכֹלָּא תַלְיָא בְּהַאי אָת. וְעַל דָּא כְּתִיב וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ. דָּא שְׁלִימוּתָא דְכֹלָּא, מִבְּשָׂרִי מַמָּשׁ, מֵהַאי אָת מַמָּשׁ, וְעַל דָּא זַכָּאִין אִנּוּן יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין דְּאַחִידָן בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, זַכָּאִין אִנּוּן בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי,

לשון הקודש

אֵין הַשְּׁכִינָה נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ. מָתַי מִתְקַיֵּם בּוֹ? כַּאֲשֶׁר הוּא נִשָּׂא, וְהָאוֹת הַזּוֹ נִכְנֶסֶת לִמְקוֹמָהּ (וְשֶׁשָּׁנִינוּ, מָה הַטַּעַם וָא"ו הֵ"א הוֹלְכוֹת יַחַד? אֶלָּא אַחַת זָכָר וְאַחַת נְקֵבָה). מִשְׁתַּתְּפִים יַחַד, וְנִקְרָא שֵׁם אֶחָד, אָז שׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן. בְּאֵיזֶה מָקוֹם שׁוֹרֶה? בְּצַד הַזָּכָר. וּמִי הַחֶסֶד? חֶסֶ"ד אֵ"ל שֶׁבָּא וְיוֹצֵא מֵהַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה וּמִתְעַטֵּר בַּזָּכָר. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִתְבַּשֶּׂמֶת הַנְּקֵבָה. (נ"א שֶׁשָּׁנִינוּ, הַסּוֹד שֶׁל וָי"ו הֵ"א הוֹלְכִים יַחַד כְּמוֹ שֶׁזָּכָר וּנְקֵבָה מִשְׁתַּתְּפִים יַחַד וְהֵם אֶחָד, אָז שׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן, וּמִתְעַטֵּר בַּזָּכָר וְנִתְבַּשֶּׂמֶת הַנְּקֵבָה).

עוֹד שָׁנִינוּ, אֱלוֹהַּ כָּךְ הוּא. א"ל, אוֹר הַחָכְמָה. ו' זָכָר, ה' נְקֵבָה. כְּשֶׁמִּשְׁתַּתְּפִים יַחַד נִקְרָא אֱלוֹהַּ. וְהַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה מֵהַמָּקוֹם הַזֶּה נֶאֱחֶזֶת, וְהַכֹּל תָּלוּי בָּאוֹת הַזּוֹ, וְעַל כֵּן כָּתוּב וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ. זוֹ הִיא שְׁלֵמוּת הַכֹּל, מִבְּשָׂרִי מַמָּשׁ, מֵהָאוֹת הַזּוֹ מַמָּשׁ. וְעַל כֵּן אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים שֶׁאֲחוּזִים בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

עֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ וְגוֹ', וּבְגִין כָּךְ חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

אָמַר רִבִּי אַבָּא וּמַה בְּכָל כָּךְ אַתּוּן חַכִּימִין וְאַתּוּן יָתְבִין הָכָא, אָמְרוּ לֵיהּ אִי צִפּוֹרָאָה יִתְעַקְּרוּ מֵאַתְרַיְיהוּ (דף צד ע"ב) לָא יָדְעִין לְאָן טָאסָן הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי כז) כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ.

וְאַתְרָא דָא זָכֵי לָן לְאוֹרַיְיתָא, וְהַאי אוֹרְחָא דִילָן. בְּכָל לֵילְיָא פַּלְגוּתָא אֲנַן נָיְימִין, וּפַלְגוּתָא אֲנַן עָסְקִין בְּאוֹרַיְיתָא. וְכַד אֲנַן קָיְימִין בְּצַפְּרָא רֵיחֵי חַקְלָא וְנַהֲרֵי מַיָא נָהַרִין לָן אוֹרַיְיתָא וְאִתְיַישְׁבַת בְּלִבָּן וַאֲתָר דָּא הָא דַיְינוּהָ לְעֵילָא זִמְנָא חָדָא. וְכַמָּה סָרְכֵי תְּרֵיסִין אִסְתַּלְּקוּ בְּהַהוּא דִינָא עַל עוֹנְשָׁא דְאוֹרַיְיתָא, וּכְדֵין אִשְׁתַּדְּלוּתָא דִילָן יְמָמָא וְלֵילְיָא בְּאוֹרַיְיתָא הוּא,

לשון הקודש

הוּא, אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' וְגוֹ', וּמִשּׁוּם כָּךְ חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וּמַה בְּכָל כָּךְ אַתֶּם חֲכָמִים, וְאַתֶּם יוֹשְׁבִים כָּאן? אָמְרוּ לוֹ, אִם הַצִּפֳּרִים יַעַקְרוּ מִמְּקוֹמָם, לֹא יוֹדְעִים לְאָן טָסוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי כז) כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ.

וְהַמָּקוֹם הַזֶּה זִכָּה אוֹתָנוּ לַתּוֹרָה, וְהַדֶּרֶךְ הַזּוֹ שֶׁלָּנוּ. בְּכָל לַיְלָה, חֲצִי אָנוּ יְשֵׁנִים, וַחֲצִי אָנוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. וּכְשֶׁאָנוּ עוֹמְדִים בַּבֹּקֶר, רֵיחוֹת הַשָּׂדֶה וְנַהֲרוֹת מַיִם מְאִירִים לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְהִיא מִתְיַשֶּׁבֶת בְּלִבֵּנוּ. וְאֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה הֲרֵי דָּנוּ אוֹתוֹ לְמַעְלָה פַּעַם אַחַת, וְכַמָּה שָׂרֵי מָגִנִּים הִסְתַּלְּקוּ בְּאוֹתוֹ הַדִּין עַל עֹנֶשׁ הַתּוֹרָה, וְאָז הַהִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁלָּנוּ יוֹמָם וָלַיְלָה הִיא בַּתּוֹרָה, וְהַמָּקוֹם הַזֶּה מְסַיֵּעַ

וְאַתְּרָא דָא קָא מְסַיְּיעָא לָן, וּמַאן דְּאִתְפְּרַשׁ מִכָּאן, כְּמַאן דְּאִתְפְּרַשׁ מֵחַיֵּי עָלְמָא.

זָקִיף יְדוֹי רִבִּי אַבָּא וּבָרִיךְ לוֹן. יָתְבוּ עַד דְּנָהַר יְמָמָא. בָּתַר דְּנָהַר יְמָמָא אָמְרוּ לְאִנּוּן דַּרְדְּקֵי דְּקָמַיְיהוּ פּוּקוּ וְחָמוּ אִי נָהַר יְמָמָא, וְכָל חַד לֵיכָּא מִלָּה חַדְתָּא דְּאוֹרַיְיתָא לְהַאי גַּבְרָא רַבָּא. נָפְקוּ וְחָמוּ דְּנָהַר יְמָמָא. אָמַר חַד מִנַּיְיהוּ זַמִּין הַאי יוֹמָא אֶשָּׁא מִלְּעֵילָא. אָמַר אַחֲרָא וּבְהַדְּ בֵּיתָא. אָמַר אַחֲרָא חַד סָבָא הָכָא דְּזַמִּין הַאי יוֹמָא לְאִתּוֹקְדָא בְּנוּרָא דָא, אָמַר רִבִּי אַבָּא רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן.

תָּוָוה וְלָא יְכִיל לְמַלְלָא, אָמַר קוּטְרָא דְּהוּרְמָנָא בְּאַרְעָא אִתַּפְּסַת. וְכָךְ הָוָה, דְּהַהוּא יוֹמָא חָמוּ חַבְרַיָּיא אַפֵּי שְׁכִינְתָּא וְאִסְתַּחֲרוּ בְּאֶשָּׁא. וְרַבִּי אַבָּא אִתְלַהִיטוּ אַנְפּוֹי כְּנוּרָא מֵחֶדְוָותָא דְּאוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

לָנוּ, וּמִי שֶׁנִּפְרָד מִכָּאן, כְּמִי שֶׁנִּפְרָד מֵחַיֵּי הָעוֹלָם.

חֵרִים יָדוֹ רַבִּי אַבָּא וּבֵרַךְ אוֹתָם. יָשְׁבוּ עַד שֶׁהֵאִיר הַיּוֹם. אַחַר שֶׁהֵאִיר הַיּוֹם, אָמְרוּ לְאוֹתָם הַתִּינוֹקוֹת שֶׁלִּפְנֵיהֶם: צְאוּ וּרְאוּ אִם הֵאִיר הַיּוֹם, וְכָל אֶחָד יֹאמַר דָּבָר חָדָשׁ בַּתּוֹרָה לָאִישׁ הַגָּדוֹל הַזֶּה. יָצְאוּ וְרָאוּ שֶׁהֵאִיר הַיּוֹם. אָמַר אֶחָד מֵהֶם, מְזֻמֶּנֶת בַּיּוֹם הַזֶּה אֵשׁ מִלְּמַעְלָה. אָמַר אַחֵר, וּבַבַּיִת הַזֶּה. אָמַר אַחֵר, זָקֵן אֶחָד כָּאן שֶׁעָתִיד בַּיּוֹם הַזֶּה לְהִשָּׂרֵף בָּאֵשׁ הַזּוֹ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, הָרַחֲמָן יַצִּילֵנוּ.

תָּמַהּ וְלֹא יָכֹל לְדַבֵּר. אָמַר, עֵשֶׂן הַמַּלְכוּת נִתְפַּס בָּאָרֶץ. וְכָךְ הָיָה, שֶׁהַיּוֹם הַהוּא רָאוּ הַחֲבֵרִים אֶת פְּנֵי הַשְּׁכִינָה וְהֶקְפּוּ בְּאֵשׁ, וְרַבִּי אַבָּא לָהֲטוּ פָּנָיו כָּאֵשׁ

תָּאנָא כָּל הַהוּא יוֹמָא לָא נָפְקוּ כֻּלְּהוּ מִבֵּיתָא וּבֵיתָא אִתְקַטַּר בְּקִיטְרָא, וְהֲווּ חַדְתָּאן מִלֵּי בְּגַוַוּיְיהוּ, כְּאִלּוּ קִבְּלוּ הַהוּא יוֹמָא אוֹרַיְיתָא מִטּוּרָא דְסִינַי. בָּתַר דְּאִסְתַּלָּקוּ לָא הֲווּ יָדְעֵי אִי הוּא יְמָמָא וְאִי לֵילְיָא. אָמַר רִבִּי אַבָּא בְּעוֹד דְּאֲנַן קָיְימִין לֵימָא כָּל חַד מִינָּן מִלָּה חַדְתָּא דְחָכְמְתָא לְאַקְשָׁרָא טִיבוּ לְמָאֲרֵיהּ דְּבֵיתָא מָרֵיהּ דְּהִלּוּלָא:

פָּתַח חַד וְאָמַר (תהלים סה) אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ וְגו'. בְּקַדְמִיתָא חֲצֵרֶיךָ לְבָתָר בֵּיתֶךָ וּלְבָתַר הֵיכָלֶךָ. דָּא פְּנִימָאָה מִן דָּא, וְדָא לְעֵילָא (נ"א לְגוֹ) מִן דָּא. יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ בְּקַדְמִיתָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלִַם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ.

נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ לְבָתָר כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (משלי

לשון הקודש

מִשְׂמַחַת הַתּוֹרָה.

שָׁנִינוּ, כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם לֹא יָצְאוּ כֻּלָּם מִן הַבַּיִת, וְהַבַּיִת נִקְשַׁר בְּעָשָׁן, וְהָיוּ מְחַדְּשִׁים דְּבָרִים בְּתוֹכָם כְּאִלּוּ קִבְּלוּ הַיּוֹם הַהוּא תּוֹרָה מֵהַר סִינַי. אַחַר שֶׁהִסְתַּלְּקוּ, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים אִם הוּא יוֹם וְאִם לַיְלָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּעוֹדֵנוּ עוֹמְדִים, יֹאמַר כָּל אֶחָד מֵעִמָּנוּ דָּבָר חָדָשׁ שֶׁל חָכְמָה לִקְשֹׁר חֶסֶד לְבַעַל

הַבַּיִת, בַּעַל הַהִלּוּלָא.

פָּתַח אֶחָד וְאָמַר, (תהלים סה) אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ וְגו'. בַּתְּחִלָּה חֲצֵרֶיךָ, לְאַחַר מִכֵּן בֵּיתֶךָ, וּלְאַחַר מִכֵּן הֵיכָלֶךָ. זֶה פְּנִימִי מִזֶּה, וְזֶה [נ"א לְתוֹךְ] לְמַעְלָה מִזֶּה. יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ בַּתְּחִלָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלִַם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ.

נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ לְאַחַר מִכֵּן, כְּמוֹ

כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת. הַחָכְמָה יִבְנֶה בַּיִת לָא כְּתִיב, דְּאִי כְּתִיב הָכִי, הָוָה מַשְׁמַע דְּחָכְמָה בַּיִת אִקְרֵי, אֶלָּא כְּתִיב בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת, הַיְינוּ דִכְתִיב, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וְגו'.

קְדוֹשׁ הֵיכָלֶךָ לְבָתָר דָּא הוּא שְׁלִימוּ דְכֹלָּא, דְּהָכִי תָּנִינָן מַהוּ הֵיכָל. כְּלוֹמַר ה"י כ"ל, הַאי וְהַאי. וְכֹלָּא אִשְׁתְּלִים כְּחֲדָא. רֵישָׁא דְקְרָא מַה מּוֹכַח דִּכְתִיב אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ. הַאי מָאן דְּאַקְרִיב בְּרֵיהּ קָרְבָּנָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רַעֲוָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהוּא קָרְבָּנָא וְאִתְרְעֵי בֵּיהּ וְקָרִיב לֵיהּ וְשַׁוֵּי מְדוֹרֵיהּ בִּתְרֵין אִדְרִין וְאָחִיד לְהַאי וּלְהַאי דְּאִנּוּן תְּרֵין אִתְקַשְּׁרוּ כְּחֲדָא. דִּכְתִיב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ. חֲצֵרֶיךָ וַדַּאי תְּרֵי.

בְּגִינֵי כָּךְ חֲסִידֵי קַדְמָאֵי סָבָאן דְּהָכָא כַּד מַקְרִיבִין

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת. לֹא כָתוּב הַחָכְמָה יִבְנֶה בַּיִת. שֶׁאִם הָיָה כָתוּב כָּךְ, מַשְׁמָע שֶׁחָכְמָה נִקְרֵאת בַּיִת. אֶלָּא כָתוּב בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת, הַיְינוּ מַה שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וְגו'.

קְדוֹשׁ הֵיכָלֶךָ לְאַחַר זֶה הוּא שְׁלֵמוּת הַכֹּל. שֶׁכָּךְ שָׁנִינוּ, מַה זֶּה הֵיכָל? כְּלוֹמַר ה"י כ"ל, זֶה וָזֶה, וְהַכֹּל נִשְׁלָם יַחַד. מַה מוֹכִיחַ רֹאשׁ הַכָּתוּב שֶׁכָּתוּב אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ? זֶה מִי שֶׁמַּקְרִיב אֶת בְּנוֹ קָרְבָּן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּקָּרְבָּן הַהוּא, וּמִתְרַצֶּה בּוֹ וּמְקָרֵב אוֹתוֹ, וְשָׂם אֶת מְדוֹרוֹ בִּשְׁנֵי חֲדָרִים, וְאוֹחֵז אֶת זֶה וְאֶת זֶה, שֶׁאוֹתָם הַשְּׁנַיִם נִקְשְׁרוּ יַחַד, שֶׁכָּתוּב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ, וַדַּאי שְׁנֵי חֲצֵרֶיךָ. **מִשּׁוּם** כָּךְ הַחֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים, זְקֵנֵינוּ

בְּנַיְיהוּ לְקָרְבָּנָא דָא. פָּתְחֵי וְאָמְרֵי אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ. אִנּוּן דְּקָיְימֵי עֲלַיְיהוּ אָמְרֵי נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ קְדוֹשׁ הֵיכָלֶךָ. לְבָתָר מְבָרֵךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַכְנִיסוֹ בִּבְרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. וְאִנּוּן דְּקָיְימֵי עֲלַיְיהוּ אָמְרֵי כְּשֵׁם שֶׁהִכְנַסְתּוֹ לַבְּרִית וְכוּ'. וְתָנִינָן בְּקַדְמִיתָא לִבְעֵי בַּר נָשׁ רַחֲמִין עֲלֵיהּ וּלְבָתַר עַל אַחֲרָא דִּכְתִיב, (ויקרא טז) וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ בְּקַדְמִיתָא וּלְבָתַר וּבְעַד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל. וְאֲנַן אוֹרְחָא דָא נַקְטִינָן וְהָכִי שַׁפִּיר וְחָזֵי לְקַמָּאן.

אָמַר רִבִּי אַבָּא וַדַּאי כָּךְ הוּא וְיָאוֹת מִלָּה, וּמַאן דְּלָא אָמַר הָכִי אַפִּיק גַּרְמֵיהּ מֵעֲשָׂרָה חֲפוֹת דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד לְצַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְכֻלְּהוּ מִתְקַשְּׁרָן בְּהַאי. וּבְגִינֵי כָּךְ עֲשָׂרָה מִילֵּי דְּמְהֵימְנוּתָא אִית בְּהַאי קְרָא אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב

לשון הקודש

שֶׁל כָּאן, כְּשֶׁמַּקְרִיבִים אֶת בְּנֵיהֶם לַקָּרְבָּן הַזֶּה, פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ. אוֹתָם שֶׁעוֹמְדִים עֲלֵיהֶם אוֹמְרִים: נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ קְדוֹשׁ הֵיכָלֶךָ. אַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַכְנִיסוֹ בִּבְרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. וְאוֹתָם שֶׁעוֹמְדִים עֲלֵיהֶם אוֹמְרִים: כְּשֵׁם שֶׁהִכְנַסְתּוֹ לַבְּרִית וְכוּ'. וְשָׁנִינוּ, בַּתְּחִלָּה יְבַקֵּשׁ אָדָם רַחֲמִים עָלָיו, וְאַחַר כָּךְ עַל הָאַחֵר, שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ – בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ – וּבְעַד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל. וְאָנוּ לָקַחְנוּ אֶת הַדֶּרֶךְ הַזּוֹ, וְכָךְ יָפֶה וְרָאוּי לְפָנֵינוּ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וַדַּאי כָּךְ הוּא וְנָאֶה הַדָּבָר. וּמִי שֶׁלֹּא אוֹמֵר כָּךְ, הוּא מוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מֵעֲשָׂרָה חֲפוֹת שֶׁעָתִיד לַעֲשׂוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַבָּא. וְכֻלָּם נִקְשָׁרִים בָּזֶה. וּמִשּׁוּם כָּךְ עֲשָׂרָה

וְגוֹ'. וְכָל מִלָּה וּמִלָּה חַד חֶפֶּה אִתְעֲבִיד מִנָּהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיכוֹן בְּעָלְמָא דָא וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, דְּהָא אוֹרַיְיתָא מִתְקַשְּׁרָא בְּלִבַּיְיכוּ כְּאִלּוּ קָיְימִיתוּ (דף צה ע"א) בְּגוּפַיְיכוּ בְּטוּרָא דְסִינַי בְּשַׁעֲתָא דְאִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל:

פָּתַח אִידָךְ וְאָמַר (שמות כ) מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִי וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עֹלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלָמֶיךָ וְגוֹ'. תָּאנָא כָּל מָאן דְּקָרִיב בְּרֵיהּ לְקָרְבָּנָא דָא, כְּאִלּוּ אַקְרִיב כָּל קָרְבָּנִין דְּעָלְמָא לְקַמֵּיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּכְאִילּוּ בָנֵי מַדְבְּחָא שְׁלִימָתָא קַמֵּיהּ. בְּגִינֵי כָּךְ בָּעֵי לְסַדְּרָא מַדְבְּחָא בְּמָאנָא חַד מַלְיָא אַרְעָא לְמִגְזַר עֲלֵיהּ הַאי קְיָימָא קַדִּישָׁא, וְאִתְחַשִּׁיב קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּאִלּוּ אַדְבַּח עֲלֵיהּ עִלַּוָּון וְקָרְבָּנִין עָאנָא וְתוֹרֵי.

לשון הקודש

דְּבָרִים שֶׁל הָאֱמוּנָה יֵשׁ בַּפָּסוּק הַזֶּה אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב וְגוֹ', וּמִכָּל דָּבָר וְדָבָר נַעֲשֵׂית חֶפֶּה אַחַת מִמֶּנָּה. אַשְׁרֵי חֶלְקְכֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה נִקְשֶׁרֶת בִּלְבַבְכֶם כְּאִלּוּ עֲמַדְתֶּם בְּגוּפְכֶם בְּהַר סִינַי בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל.

פָּתַח אַחֵר וְאָמַר, (שמות כ) מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִי וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עֹלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלָמֶיךָ וְגוֹ'. שָׁנִינוּ, כָּל מִי שֶׁמַּקְרִיב אֶת בְּנוֹ לַקָּרְבָּן הַזֶּה, כְּאִלּוּ הִקְרִיב אֶת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּכְאִלּוּ בָּנָה מִזְבֵּחַ שָׁלֵם לְפָנָיו. מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְסַדֵּר מִזְבֵּחַ עִם כְּלִי אֶחָד מָלֵא עָפָר לָמוּל עָלָיו אֶת הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, וְנֶחְשָׁב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּאִלּוּ זָבַח עָלָיו עוֹלוֹת וְקָרְבָּנוֹת, צֹאן וּבָקָר.

וְנִיחָא לֵיהּ יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ דִּכְתִיב וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עֹלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלָמֶיךָ וְגוֹ'. בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי. מַהוּ אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי (אֶת) דָּא מִילָּה דִּכְתִיב בָּהּ (תהלים כה) סוֹד יְיָ לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם. הַאי מִזְבַּח אֲדָמָה וַדַּאי כְּמָא דְאָמִינָא. בַּתְרֵיהּ מַה כְּתִיב וְאִם מִזְבַּח אֲבָנִים תַּעֲשֶׂה לִי. רֶמֶז לְגִיּוֹרָא כַּד אִתְגַּיַּיר דְּאִיהוּ מֵעַם קְשֵׁי קְדַל וּקְשֵׁי לִבָּא, הַאי אִקְרֵי מִזְבַּח אֲבָנִים.

לֹא תִבְנֶה אֶתְהֶן גָּזִית. מָה הוּא, דְּבָעֵי לְאַעֲלָא לֵיהּ בְּפוּלְחָנָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (בּגין) וְלָא יִגְזַר יָתֵיהּ עַד דְּיִנְשֵׁי פּוּלְחָנָא אַחֲרָא דְעָבַד עַד הָכָא וְיַעֲדֵי מִנֵּיהּ הַהוּא קַשְׁיוּ דְלִבָּא. וְאִי אִתְגְּזַר וְלָא אַעֲדֵי מִנֵּיהּ הַהוּא קַשְׁיָא דְלִבָּא לְמֵיעַל בְּפוּלְחָנָא קַדִּישָׁא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חֲרֵי הוּא כְּהַאי פְּסִילָא דְאַבְנָא דְגַזְרֵי לֵיהּ

לשון הקודש

וְנוֹחַ לוֹ יוֹתֵר מִכֻּלָּם, שֶׁכָּתוּב וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עֹלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלָמֶיךָ וְגוֹ'. בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי. מַהוּ אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי? [אֶת] זוֹ הַמִּילָה, שֶׁכָּתוּב בָּהּ (תהלים כה) סוֹד ה' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם. מִזְבַּח הָאֲדָמָה הַזֶּה וַדַּאי כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? וְאִם מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִי. רֶמֶז לַגֵּר כַּאֲשֶׁר מִתְגַּיֵּר, שֶׁהֵם מֵעַם קְשֵׁה עֹרֶף וּקְשֵׁה לֵב. זֶה נִקְרָא מִזְבַּח אֲבָנִים.

לֹא תִבְנֶה אֶתְהֶן גָּזִית, מַה זֶּה? שֶׁצָּרִיךְ לְהַכְנִיסוֹ לַעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, [כְּדֵי] וְלֹא יָמוּל אוֹתוֹ, עַד שֶׁיִּשְׁכַּח עֲבוֹדָה הָאַחֶרֶת שֶׁעָבַד עַד עַתָּה, וְיָסִיר מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ קְשִׁי הַלֵּב. וְאִם נִמּוֹל וְלֹא הוּסַר מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ קְשִׁי הַלֵּב לְהִכָּנֵס לַעֲבוֹדַת הַקָּדֵשׁ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, חֲרֵי הוּא כְּפֶסֶל הָאֶבֶן הַזֶּה שֶׁגּוֹזְרִים אוֹתוֹ מֵהַצַּד

מֵהַאי גִּיסָא וּמֵהַאי גִּיסָא וְאִשְׁתָּאַר אַבְנָא כִּדְבִקַדְמִיתָא. בְּגִין כָּךְ לֹא תִבְנֶה אֶתְהֶן גָּזִית. דְּאִי אִשְׁתָּאַר בְּקַשְׁיוּתֵיהּ, כִּי חַרְבְּךָ הֵנַפְתָּ עָלֶיהָ וַתְּחַלְּלֶיהָ, כְּלוֹמַר הַהוּא גְּזִירוּ דְּאִתְגְּזַר לָא מְהַנְיָא לֵיהּ.

בְּגִינֵי כָּךְ זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמַאן דְּאַקְרִיב הַאי קָרְבָּנָא בְּחֶדְוָותָא בְּרַעֲוָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבָעֵי לְמֶחֱדֵי בְּהַאי חוּלָקָא כָּל (ד"א ל"ג הַהוּא) יוֹמָא דְּכִתִיב, (תהלים ה) וְיִשְׂמְחוּ כָל חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנְּנוּ וְתָסֵךְ עֲלֵימוֹ וְיַעֲלְצוּ בְךָ אֹהֲבֵי שְׁמֶךָ:

פָּתַח אִידָךְ וְאָמַר וַיְהִי אַבְרָם בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתֵשַׁע שָׁנִים וַיֵּרָא יְיָ וְגוֹ' אֲנִי אֵל שַׁדַּי הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וְגוֹ'. הַאי קְרָא אִית לְעַיְינָא בֵּיהּ וְקַשְׁיָא בְּכַמָּה אוֹרְחִין, וְכִי עַד הַשְׁתָּא לָא אִתְגְּלִי לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם אֶלָּא (עד) הָאִידְנָא כַּד מָטָא לְהַנֵּי יוֹמִין

לשון הקודש

הַזֶּה וּמִן הַצַּד הַזֶּה, וְנִשְׁאָר אֶבֶן כְּבָרִאשׁוֹנָה. מִשּׁוּם כָּךְ לֹא תִבְנֶה אֶתְהֶן גָּזִית. שֶׁאִם הוּא נִשְׁאָר בְּקַשְׁיוּתוֹ – כִּי חַרְבְּךָ הֵנַפְתָּ עָלֶיהָ וַתְּחַלְּלֶהָ. כְּלוֹמַר, אוֹתָהּ הַמִּילָה שֶׁנִּמּוֹל אֵינָהּ מוֹעִילָה לוֹ. **מִשּׁוּם** כָּךְ, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמַּקְרִיב אֶת הַקָּרְבָּן הַזֶּה בְּשִׂמְחָה וּבְרָצוֹן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְצָרִיךְ לִשְׂמֹחַ בַּחֵלֶק הַזֶּה כָּל הַיּוֹם [הַהוּא], שֶׁכָּתוּב (שם ה) וְיִשְׂמְחוּ כָל חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנְּנוּ וְתָסֵךְ עֲלֵימוֹ וְיַעֲלְצוּ בְךָ אֹהֲבֵי שְׁמֶךָ.

פָּתַח אַחֵר וְאָמַר, (בראשית יז) וַיְהִי אַבְרָם בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתֵשַׁע שָׁנִים וַיֵּרָא ה' וְגוֹ', אֲנִי אֵל שַׁדַּי הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וְגוֹ'. בַּפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְעַיֵּן בּוֹ, וְקָשֶׁה בְּכַמָּה דְּרָכִים. וְכִי עַד עַתָּה לֹא הִתְגַּלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם אֶלָּא [עַד] כָּעֵת,

וַיֵּרָא יְיָ אֶל אַבְרָם וְלָא קֹדֶם. וְהָכְתִיב וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל אַבְרָם. וַיְיָ אָמַר אֶל אַבְרָם. וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יָדוֹעַ תֵּדַע וְגוֹ'. וְהָאִידְנָא מָנֵי חוּשְׁבַּן יוֹמִין, וְכַד מָנֵי לְהוּ כְּתִיב וַיֵּרָא יְיָ אֶל אַבְרָם, אִשְׁתְּמַע דְּעַד הַשְׁתָּא לָא אִתְגְּלִי עֲלוֹי. וְעוֹד דִּכְתִיב בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתֵשַׁע שָׁנִים, בְּקַדְמִיתָא שָׁנָה וּלְבַסּוֹף שָׁנִים.

אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, כָּל אִנּוּן יוֹמִין לָא כְּתִיב וַיֵּרָא, מָאי טַעְמָא, אֶלָּא כָּל כְּמָה דְּהַוָה אָטִים וְסָתִים (כַּדְּ) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִתְגְּלִי עֲלֵיהּ כִּדְקָחָזֵי. הָאִידְנָא אִתְגְּלִי עֲלֵיהּ דִּכְתִיב וַיֵּרָא. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּבָעָא לְגַלֵּי בֵּיהּ הַאי אָת כִּתְרָא קַדִּישָׁא.

וְעוֹד דְּבָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפָּקָא מִנֵּיהּ זַרְעָא קַדִּישָׁא, וְקַדִּישָׁא לָא לֶהֱוֵי בְּעוֹד דְּאִיהוּ אָטִים

לשון הקודש

כְּשֶׁהִגִּיעַ לַיָּמִים הָאֵלֶּה, וַיֵּרָא ה' אֵלָיו וְלֹא קֹדֶם? וַהֲרֵי כָּתוּב וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם. וַה' אָמַר אֶל אַבְרָם. וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יָדוֹעַ תֵּדַע וְגוֹ', וְכָעֵת מוֹנֶה אֶת חֶשְׁבּוֹן הַיָּמִים, וּכְשֶׁמּוֹנֶה אוֹתָם, כָּתוּב וַיֵּרָא ה' אֶל אַבְרָם, נִשְׁמָע שֶׁעַד עַתָּה לֹא הִתְגַּלָּה עָלָיו! וְעוֹד, שֶׁכָּתוּב בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתֵשַׁע שָׁנִים. בַּתְּחִלָּה שָׁנָה, וְאַחַר כָּךְ שָׁנִים!.

אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, כָּל אוֹתָם הַיָּמִים לֹא כָּתוּב וַיֵּרָא. מָה הַטַּעַם? אֶלָּא כָּל מַה שֶּׁהָיָה אָטוּם וְסָתוּם, [וְכָךְ] לֹא הִתְגַּלָּה עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּרָאוּי. כָּעֵת הִתְגַּלָּה אֵלָיו, שֶׁכָּתוּב וַיֵּרָא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁרָצָה לְגַלּוֹת בּוֹ הָאוֹת הַזּוֹ, הַכֶּתֶר הַקָּדוֹשׁ.

וְעוֹד, כְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ זֶרַע קָדוֹשׁ, וְקָדוֹשׁ לֹא

בִּשְׂרָא, אֶלָּא אָמַר הַשְׁתָּא דְּהוּא בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתֵשַׁע שָׁנִים וּזְמַן קָרִיב הוּא דְּיִנְפּוֹק מִנֵּיהּ זַרְעָא קַדִּישָׁא, לֶהֱוֵי הוּא קַדִּישָׁא בְּקַדְמִיתָא וּלְבָתַר יִנְפּוֹק מִנֵּיהּ זַרְעָא קַדִּישָׁא. בְּגִין כָּךְ מָנֵי יוֹמוֹי בְּהַאי וְלָא בְּכָל הַנֵּי זִמְנֵי קַדְמִיתָא. תּוּ תִּשְׁעִים שָׁנָה, דְּכָל יוֹמוֹי קַדְמָאֵי לָא הֲווֹ שָׁנִים אֶלָּא כְּחַד שָׁנָה דְּלָא הֲווֹ יוֹמוֹי יוֹמִין, הַשְׁתָּא דְּמָטָא לְהַאי שָׁנִים, אִנּוּן וְלָא שָׁנָה:

וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי אֵל שַׁדַּי. מָאי מַשְׁמַע דְּעַד הַשְׁתָּא לָא קָאָמַר אֲנִי אֵל שַׁדַּי. אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, עֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כִּתְרִין תַּתָּאִין דְּלָא קַדִּישִׁין לְתַתָּא. וְכָל אִנּוּן דְּלָא אִתְגְּזָרוּ יִסְתָּאֲבוּן בְּהוֹן.

וּרְשִׁימִין בְּהוֹן, וּמַאי רְשׁוּמָא אִית בְּהוֹן, דְּאִתְחֲזֵי בְּהוּ שי"ן דל"ת וְלָא יַתִּיר, וּבְגִין כָּךְ אִסְתַּאֲבוּן בְּהוּ וְאִתְדַּבְּקוּן בְּהוּ. בָּתַר דְּאִתְגְּזָרוּ נָפְקִין

לשון הקודש

יִהְיֶה כְּשֶׁעֲדַיִן הוּא בְּבָשָׂר אָטוּם, אֶלָּא אָמַר, כָּעֵת שֶׁהוּא בֶּן תִּשְׁעִים וְתֵשַׁע שָׁנִים וְלִזְמַן קָרוֹב הוּא שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ זֶרַע קָדוֹשׁ, שֶׁיִּהְיֶה הוּא קָדוֹשׁ בַּהַתְחָלָה, וְאַחַר כָּךְ יֵצֵא מִמֶּנּוּ זֶרַע קָדוֹשׁ. מִשּׁוּם כָּךְ מָנָה אֶת יָמָיו בָּזֶה, וְלֹא בְּכָל הַזְּמַנִּים הַלָּלוּ שֶׁבַּהַתְחָלָה. עוֹד, תִּשְׁעִים שָׁנָה – שֶׁכָּל יָמָיו הָרִאשׁוֹנִים לֹא הָיוּ שָׁנִים, אֶלָּא כְּשָׁנָה אַחַת, שֶׁלֹּא הָיוּ יָמָיו יָמִים. עַכְשָׁו שֶׁהִגִּיעַ לָזֶה, הֵם שָׁנִים וְלֹא שָׁנָה.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי אֵל שַׁדַּי. מַה מַּשְׁמִיעַ שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא אָמַר אֲנִי אֵל שַׁדַּי? אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּתְרִים תַּחְתּוֹנִים שֶׁאֵינָם קְדוֹשִׁים לְמַטָּה, וְכָל אוֹתָם שֶׁלֹּא נִמּוֹלִים, נִטְמָאִים בָּהֶם.

וּרְשׁוּמִים בָּהֶם. וּמָה הָרִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם? שֶׁנִּרְאֶה בָּהֶם שי"ן דָּל"ת וְלֹא

מֵאִלֵּין וְעָאלִין בְּגַדְפּוֹי דִשְׁכִינְתָּא וְאִתְגַּלְיָא בְּהוּ יו"ד רְשִׁימָא קַדִּישָׁא אָת קְיָימָא שְׁלִים (דף צה ע"ב) וְאִתְרְשִׁים בְּהוּ שד"י וְאִשְׁתְּלִים בְּקִיּוּמָא שְׁלִים, וְעַל דָּא כְּתִיב בְּהַאי אֲנִי אֵל שַׁדַּי.

הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים, שְׁלִים, דְּהַשְׁתָּא אָת חָסֵר בִּרְשִׁימָא דְשי"ן וְדל"ת, גְּזַר גַּרְמָךְ וֶהֱוֵי שְׁלִים בִּרְשִׁימָא דְיו"ד. וּמַאן דְּאִיהוּ בִּרְשׁוּמָא דָא אִתְחֲזֵי לְאִתְבָּרְכָא בִּשְׁמָא דָא דִכְתִיב, (בראשית כח) וְאֵל שַׁדַּי יְבָרֵךְ אוֹתְךָ.

מַהוּ אֵל שַׁדַּי. הַהוּא דְּבִרְכָאן נָפְקָן מִנֵּיהּ, הוּא דְשַׁלִּיט עַל כִּתְרִין תַּתָּאִין, וְכֹלָּא מִדַּחֲלָתֵיהּ דָּחֲלִין וּמִזְדַּעְזְעִין, בְּגִין כָּךְ מָאן דְּאִתְגְּזַר, כָּל אִנּוּן דְּלָא קַדִּישִׁין אִתְרַחֲקָן מִנֵּיהּ וְלָא שָׁלְטִין בֵּיהּ. וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּלָא נָחִית לַגֵּיהִנֹּם דִּכְתִיב, (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ

לשון הקודש

יוֹתֵר, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִטְמָאִים בָּהֶם וְנִדְבָּקִים בָּהֶם. אַחַר שֶׁנִּמּוֹלִים יוֹצְאִים מֵאֵלּוּ, וְנִכְנָסִים לְכַנְפֵי הַשְּׁכִינָה, וּמִתְגַּלָּה בָּהֶם יו"ד, הָרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ, אוֹת הַבְּרִית הַשָּׁלֵם, וְנִרְשָׁם בָּהֶם שַׁדַּ"י, וְנִשְׁלָמִים בְּקִיּוּם שָׁלֵם, וְעַל כֵּן כָּתוּב בָּזֶה אֲנִי אֵל שַׁדַּי.

הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. שָׁלֵם. שֶׁכָּעֵת אוֹת חֲסֵרָה בָּרֹשֶׁם שֶׁל שי"ן וְדָלֶ"ת. מוֹל אֶת עַצְמְךָ, וֶהְיֵה שָׁלֵם בָּרֹשֶׁם שֶׁל יו"ד. וּמִי שֶׁהוּא בָּרֹשֶׁם הַזֶּה, רָאוּי לְהִתְבָּרֵךְ בַּשֵּׁם הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב (בראשית כח) וְאֵל שַׁדַּי יְבָרֵךְ אוֹתְךָ.

מַה זֶה אֵל שַׁדַּי? הַהוּא שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאוֹת הַבְּרָכוֹת, הוּא שֶׁשּׁוֹלֵט עַל כָּל הַכִּתְרִים הַתַּחְתּוֹנִים, וְהַכֹּל פּוֹחֲדִים מִיִּרְאָתוֹ וּמִזְדַּעְזְעִים. מִשּׁוּם כָּךְ, מִי שֶׁנִּמּוֹל, כָּל אוֹתָם שֶׁאֵינָם קְדוֹשִׁים מִתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ

כֻּלָּם צַדִּיקִים וְגו'. (כָּל אִנּוּן דְּאִתְגְּזָרוּ אִקְרוּן צַדִּיקִים, וּבְגִין כָּךְ לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אָרֶץ, דְּלָא יָרִית הַאי אָרֶץ אֶלָּא הַהוּא דְּאִקְרֵי צַדִּיק, אוּף הָכָא וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אָרֶץ וְגו)

אָמַר רִבִּי אַבָּא זַכָּאִין אַתּוּן בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, זַכָּאָה חוּלָקִי דְּאָתֵינָא לְמִשְׁמַע מִלִּין אִלֵּין מִפּוּמֵיכוֹן, כֻּלְּכוּ קַדִּישִׁין, כֻּלְּכוּ בְּנֵי אֱלָהָא קַדִּישָׁא, עֲלַיְיכוּ כְּתִיב, (ישעיה מד) זֶה יֹאמַר לַיְיָ אָנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לַיְיָ וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכַנֶּה. כָּל חַד מִנְּכוֹן אָחִיד וְאִתְקַשַּׁר בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, וְאַתּוּן רַבְרְבָן מִמַּנָּן תְּרֵיסִין מֵהַהִיא אֶרֶץ דְּאִקְרֵי אֶרֶץ הַחַיִּים דְּרַבְרְבָנוּהִי אָכְלִין מִמַּנָּא דְטַלָּא קַדִּישָׁא:

פְּתַח אִידָךְ וְאָמַר (קהלת י) **אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִין וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ. וּכְתִיב אֵי לָךְ אֶרֶץ**

לשון הקודש

וְלֹא שׁוֹלְטִים בּוֹ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁלֹּא יוֹרֵד לַגֵּיהִנֹּם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְגו'. [כָּל אוֹתָם שֶׁנִּמּוֹלוּ נִקְרָאִים צַדִּיקִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ, שֶׁאֵין יוֹרֵשׁ אֶת הָאָרֶץ הַזּוֹ אֶלָּא הַהוּא שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק. אַף כָּךְ, וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ וְגו']

אָמַר רַבִּי אַבָּא, אַשְׁרֵיכֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, אַשְׁרֵי חֶלְקִי שֶׁבָּאתִי לִשְׁמֹעַ אֶת הַדְּבָרִים הֵלָּלוּ מִפִּיכֶם. כֻּלְּכֶם קְדוֹשִׁים, כֻּלְּכֶם בְּנֵי הָאֱלוֹהַּ הַקָּדוֹשׁ. עֲלֵיכֶם כָּתוּב (שם מד) זֶה יֹאמַר לַה' אָנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לַה' וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכַנֶּה. כָּל אֶחָד מִכֶּם אָחוּז וְקָשׁוּר בַּמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, וְאַתֶּם גְּדוֹלִים מִמֶּנִּים מָגִנִּים מֵאוֹתָהּ הָאָרֶץ שֶׁנִּקְרֵאת אֶרֶץ הַחַיִּים, שֶׁגְּדוֹלֶיהָ אוֹכְלִים מִן הַמָּן שֶׁל הַטַּל הַקָּדוֹשׁ.

פְּתַח אַחֵר וְאָמַר, (קהלת י) אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ. וְכָתוּב (שם) אֵי לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר

שֶׁמַּלְכֵּךְ נַעַר וְשָׁרַיִךְ בַּבֹּקֶר יֹאכֵלוּ. הַנִּי קְרָאֵי קַשְׁיָין אַהֲדָדֵי. וְלָא קַשְׁיָין, הַאי דִּכְתִיב אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ, דָּא אֶרֶץ דִּלְעֵילָא דְּשַׁלְטָא עַל כָּל אִנּוּן חַיִּין דִּלְעֵילָא. וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי אֶרֶץ הַחַיִּים, וְעָלָהּ כְּתִיב, (דברים יא) אֶרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ דֹּרֵשׁ אוֹתָהּ תָּמִיד. וּכְתִיב אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנוּת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ. לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ דַּיְיקָא. וְכָל כָּךְ לָמָּה, מִשּׁוּם דִּכְתִיב שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים. דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שמות ד) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל.

בֶּן חוֹרִין, מַהוּ בֶּן חוֹרִין כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ויקרא כה) יוֹבֵל הִיא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם. וּכְתִיב וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ דְּהָא כָּל חֵירוּ מִיּוֹבְלָא קָא אָתֵי. בְּגִין כָּךְ בֶּן חוֹרִין. וְאִי תֵּימָא בֶּן חוֹרִין וְלָא כְּתִיב בֶּן חֵירוּת. הָכִי הוּא וַדָּאי בֶּן חֵירוּת מִיבְעֵי לֵיהּ.

לשון הקודש

וְשָׁרַיִךְ בַּבֹּקֶר יֹאכֵלוּ. הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ קָשִׁים הֲדָדִית, וְלֹא קָשִׁים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ – זוֹ הָאָרֶץ שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל כָּל אוֹתָם הַחַיִּים שֶׁלְּמַעְלָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרֵאת אֶרֶץ הַחַיִּים, וְעָלֶיהָ כָּתוּב (דברים יא) אֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ דֹּרֵשׁ אֹתָהּ תָּמִיד. וְכָתוּב אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ. לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ, בִּמְדֻיָּק. וְכָל כָּךְ לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים, זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ד) בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל.

בֶּן חוֹרִים, מַה זֶּה בֶּן חוֹרִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה) יוֹבֵל הִיא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם, וְכָתוּב וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ, שֶׁהֲרֵי כָּל הַחֵרוּת בָּאָה מִן הַיּוֹבֵל, וּמִשּׁוּם כָּךְ בֶּן חוֹרִין. וְאִם תֹּאמַר, בֶּן חוֹרִין, וְלֹא כָּתוּב בֶּן חֵרוּת – כָּךְ זֶה בְּוַדַּאי. בֶּן חֵרוּת הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת!

אֶלָּא בְּמַתְנִיתָא סְתִימָאָה דִילָן תָּנִינָא. כַּד מִתְחַבְּרָן יו"ד בְּה' כְּדֵין כְּתִיב, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וְלָא תֵימָא כַּד מִתְחַבְּרָן, אֶלָּא מִתְחַבְּרָן וַדָּאי. וּבְגִין כָּךְ בֶּן חוֹרִין כְּתִיב, וְעַל דָּא אַשְׁרֵיךָ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִין, וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ בְחֶדְוָותָא בִשְׁלִימוּ בְּרַעֲוָא.

אִי לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נַעַר, הַאי אֶרֶץ דִּלְתַתָּא, דְּתַנְיָא כָּל שְׁאַר אַרְעֵי דִשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אִתְיְהִיבוּ לְרַבְרְבִין תְּרֵיסִין דִּמְמַנָּן עֲלַיְיהוּ, וְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ הַהוּא דִכְתִיב בֵּיהּ (תהלים לז) נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי. וְתָאנָא הַאי קְרָא שָׂרוֹ שֶׁל עוֹלָם אֲמָרוֹ. וְעַל דָּא כְתִיב אִי לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נַעַר. וַוי לְעָלְמָא דְמִסְטְרָא דָא יָנְקָא, וְכַד יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא יַנְקִין כְּמַאן דְיַנִיק מֵרְשׁוּתָא אַחְרָא.

לשון הקודש

אֶלָּא בְּמִשְׁנָתֵנוּ הַסְּתוּמָה לָמַדְנוּ, כְּשֶׁמִּתְחַבְּרוֹת יו"ד בְּה', אָז כָּתוּב וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וְאַל תֹּאמַר כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים, אֶלָּא וַדַּאי מִתְחַבְּרִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בֶּן חוֹרִים. וְעַל כֵּן אַשְׁרֵיךָ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים, וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ – בְּשִׂמְחָה, בִּשְׁלֵמוּת וּבְרָצוֹן.

אִי לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר – זוֹ הָאָרֶץ שֶׁלְּמַטָּה. שֶׁלְּמַדְנוּ, כָּל שְׁאַר אַרְצוֹת שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, נִתְּנוּ לִגְדוֹלִים מָגִנִּים שֶׁמְּמֻנִּים עֲלֵיהֶם. וּמֵעַל לְכֻלָּם הַהוּא שֶׁכָּתוּב בּוֹ (תהלים לז) נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי. וְלָמַדְנוּ, הַפָּסוּק הַזֶּה אָמַר אוֹתוֹ שָׂרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְעַל כֵּן כָּתוּב אִי לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר. אוֹי לָעוֹלָם שֶׁיּוֹנֵק מֵהַצַּד הַזֶּה. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, יוֹנְקִים כְּמִי שֶׁיּוֹנֵק מֵרְשׁוּת אַחֶרֶת.

וְשָׁרַיִךְ בַּבֹּקֶר יֹאכֵלוּ וְלָא בְכוּלֵי יוֹמָא. בַּבֹּקֶר וְלָא בְּזִמְנָא אַחֲרָא דְיוֹמָא. דְּתַנְיָא בְשַׁעֲתָא דְחַמָּה זוֹרַחַת וְאַתְיָין וְסָגְדִין לֵיהּ לְשִׁמְשָׁא רוּגְזָא תָּלֵי בְעָלְמָא, בְּשַׁעֲתָא דְמִנְחָה רוּגְזָא תַלְיָיא בְעָלְמָא. מָאן גָּרִים הַאי, מִשּׁוּם דְּמַלְכֵּךְ נַעַר הַהוּא דְאִקְרֵי נַעַר. וְאַתּוּן זַכָּאֵי קְשׁוֹט קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין בְּנֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא לָא יָנְקִין מֵהַאי סִטְרָא, אֶלָּא מֵהַהוּא אֲתַר קַדִּישָׁא דִלְעֵילָא. עֲלַיְיכוּ כְּתִיב, (דברים ד) **וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:**

פָּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר (ישעיה ה) **אָשִׁירָה נָּא לִידִידִי שִׁירַת דּוֹדִי לְכַרְמוֹ וְגוֹ'. וַיְעַזְּקֵהוּ וַיְסַקְּלֵהוּ וְגוֹ'. הַנֵּי קְרָאֵי אִית לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ. אַמַּאי כְּתִיב שִׁירָה, תּוֹכָחָה מִיבְעֵי לֵיהּ. לִידִידִי, לְדוֹדִי מִיבְעֵי לֵיהּ. כְּמָה דִכְתִיב שִׁירַת דּוֹדִי. כֶּרֶם הָיָה לִידִידִי בְּקֶרֶן בֶּן שָׁמֶן.**

לשון הקודש

וְשָׁרַיִךְ בַּבֹּקֶר יֹאכֵלוּ – **וְלֹא בְּכָל הַיּוֹם. בַּבֹּקֶר** – **וְלֹא בִּזְמַן אַחֵר שֶׁל הַיּוֹם. שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהַחַמָּה זוֹרַחַת וּבָאִים וְסוֹגְדִים לַשֶּׁמֶשׁ, הָרֹגֶז תָּלוּי בָּעוֹלָם. בִּשְׁעַת הַמִּנְחָה הָרֹגֶז תָּלוּי בָּעוֹלָם. מִי גָּרַם אֶת זֶה? מִשּׁוּם שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר, הַהוּא שֶׁנִּקְרָא נַעַר. וְאַתֶּם צַדִּיקֵי הָאֱמֶת, קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, בְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, אֵין יוֹנְקִים מִן הַצַּד הַזֶּה, אֶלָּא מֵאוֹתוֹ הַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ שֶׁלְּמַעְלָה. עֲלֵיכֶם כָּתוּב** (דברים ד) **וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.**

פָּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (ישעיה ה) **אָשִׁירָה נָּא לִידִידִי שִׁירַת דּוֹדִי לְכַרְמוֹ וְגוֹ', וַיְעַזְּקֵהוּ וַיְסַקְּלֵהוּ וְגוֹ'. בַּפְּסוּקִים הַלָּלוּ יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, לָמָּה כָּתוּב שִׁירָה? הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת תּוֹכָחָה! לִידִידִי? הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת לְדוֹדִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שִׁירַת דּוֹדִי.**

אִסְתַּכַּלְנָא בְכָל אוֹרַיְיתָא וְלָא אַשְׁכַּחְנָא אַתְרָא דְאִקְרֵי קֶרֶן בֶּן שֶׁמֶן. אֶלָּא הַנֵּי קְרָאֵי הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא בְּכַמָּה גַּוְונִין וְכֻלְּהוּ שַׁפִּיר וְהָכִי הוּא, אֲבָל אָשִׁירָה נָא לִידִידִי, דָּא יִצְחָק דְּהַוָּה יְדִיד, וְאִקְרֵי יְדִיד עַד לָא יִפּוּק לְעָלְמָא. (דף צו ע"א)

אַמַּאי יְדִיד, דְּתָנֵינָן רְחִימוּ סַגִּי הָוָה לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ דְּלָא אִתְעֲבִיד עַד דְּלָא אִתְגְּזַר אַבְרָהָם אֲבוּהָ וְאִקְרֵי שְׁלִים וְאִתּוֹסַף לֵיהּ ה"א לְאַשְׁלָמוּתָא. וְכֵן לְשָׂרָה הַאי ה"א אִתְיְהִיבַת לָהּ. הָכָא אִית לְאִסְתַּכָּלָא, ה' לְשָׂרָה שַׁפִּיר, אֲבָל לְאַבְרָהָם אַמַּאי ה"א וְלָא יו"ד, י' מִיבְעֵי לֵיהּ דְּהָא הוּא דְּכַר הָוָה. אֶלָּא רָזָא עִלָּאָה הָוָה (ד"א הוא) סָתִים בְּגַוָּון אַבְרָהָם סָלִיק לְעֵילָא וְנָטִיל רָזָא מֵה"א עִלָּאָה דְּאִיהוּ עָלְמָא דְּדְכוּרָא. ה"א עִלָּאָה וְה"א תַּתָּאָה, הַאי תַּלְיָא

לשון הקודש

כֶּרֶם הָיָה לִידִידִי בְּקֶרֶן בֶּן שֶׁמֶן? הִסְתַּכַּלְתִּי בְּכָל הַתּוֹרָה וְלֹא מָצָאתִי מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא בֶּן שֶׁמֶן. אֶלָּא אֶת הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ בֵּאֲרוּ הַחֲבֵרִים בְּכַמָּה צוּרוֹת, וְהַכֹּל יָפֶה וְכָךְ זֶה. אֲבָל אָשִׁירָה נָא לִידִידִי – זֶה יִצְחָק, שֶׁהָיָה יָדִיד, וְנִקְרָא יָדִיד טֶרֶם שֶׁיָּצָא לָעוֹלָם.

לָמָּה יָדִיד? שֶׁשָּׁנִינוּ, אַהֲבָה רַבָּה הָיְתָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא בּוֹ שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה טֶרֶם שֶׁנִּמּוֹל אַבְרָהָם אָבִיו, וְנִקְרָא שָׁלֵם, וְנוֹסְפָה לוֹ הֵ"א לְהַשְׁלִימוֹ, וְכֵן לְשָׂרָה הֲרֵי נִתְּנָה לָהּ הֵ"א הַזֹּאת. כָּאן יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, ה' לְשָׂרָה זֶה יָפֶה, אֲבָל לְאַבְרָהָם לָמָּה הֵ"א וְלֹא יו"ד? יו"ד הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב, שֶׁהֲרֵי הוּא הָיָה זָכָר. אֶלָּא סוֹד עֶלְיוֹן הָיָה [הוא] סָתוּם אֶצְלֵנוּ אַבְרָהָם עָלָה לְמַעְלָה, וְנָטַל סוֹד מֵהֵ"א הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא הָעוֹלָם שֶׁל הַזָּכָר. הֵ"א

בִּדְכוּרָא, וְהַאי בְּנוּקְבָא וַדַּאי. וּבְגִין כָּךְ אַבְרָהָם סָלִיק בְּה"א דְּעֵילָּא, וְשָׂרָה נָחֲתָא בְּה"א דְּלְתַתָּא.

תו דִּכְתִיב כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ. וְתָנָא זַרְעֶךָ, זַרְעֶךָ מַמָּשׁ, דְּהַוָה שָׁאֵרִי לְמֵיעַל בְּהַאי קְיָים, וּמָאן דְּשָׁאֵרִי לְמֵיעַל בְּהַאי קְיָים עָאל. וּבְגִינֵי כָּךְ גִּיּוֹרָא דְּאִתְגְּזַר גֵּר צֶדֶק אִקְרֵי בְּגִין דְּלָא אָתָא מִגִּזְעָא קַדִּישָׁא דְּאִתְגְּזָרוּ, וְעַל דָּא מָאן דְּעָאל בְּהַאי שְׁמֵיהּ כְּהַאי אַבְרָהָם, בְּגִין כָּךְ כְּתִיב בֵּיהּ כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ, זַרְעֶךָ מַמָּשׁ. וְאִתְמָסַר לֵיהּ ה"א. וְאִי לָאו דְּאִתְמָסַר ה"א לְשָׂרָה הָוָה לֵיהּ לְאַבְרָהָם לְאוֹלִיד לְתַתָּא כְּמָה דְּהַאי כ"ה אוֹלִידַת לְתַתָּא.

בָּתַר דְּאִתְמַסְרַת ה"א לְשָׂרָה אִתְחַבָּרוּ תְּרֵין ההי"ן כְּחֲדָא וְאוֹלִידוּ לְעֵילָּא, וּמַאי דְּנָפַק מִנַּיְיהוּ הוּא יו"ד, בְּגִינֵי כָּךְ יו"ד אָת רֵישָׁא דְּיִצְחָק דְּכַר.

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנָה וְהֵ"א הַתַּחְתּוֹנָה, זוֹ תְּלוּיָה בַּזָּכָר וְזוֹ וַדַּאי בַּנְּקֵבָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ אַבְרָהָם עָלָה בַּהֵ"א שֶׁלְּמַעְלָה, וְשָׂרָה יָרְדָה בַּהֵ"א שֶׁלְּמַטָּה.

עוֹד, שֶׁכָּתוּב כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ, וְלָמַדְנוּ זַרְעֶךָ – זַרְעֶךָ מַמָּשׁ, שֶׁהָיָה מַתְחִיל לְהִכָּנֵס בַּבְּרִית הַזוֹ. וּמִי שֶׁמַּתְחִיל לְהִכָּנֵס בַּבְּרִית הַזוֹ – נִכְנָס. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַגֵּר שֶׁמִּתְגַּיֵּר נִקְרָא גֵּר צֶדֶק, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא בָא מִגֶּזַע קָדוֹשׁ שֶׁנִּמּוֹלוּ. וְעַל כֵּן, מִי שֶׁנִּכְנָס בָּזֶה – שְׁמוֹ כָּזֶה: אַבְרָהָם. מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בּוֹ כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ, זַרְעֶךָ מַמָּשׁ, וְנִמְסַר לוֹ הֵ"א. וְאִם לֹא נִמְסְרָה הֵ"א לְשָׂרָה, הָיָה לוֹ לְאַבְרָהָם לְהוֹלִיד לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁהַכֹּה הַזוֹ מוֹלִידָה לְמַטָּה.

אַחַר שֶׁנִּמְסְרָה לְשָׂרָה הֵ"א, הִתְחַבְּרוּ שְׁתֵּי הֵהי"ן יַחַד וְהוֹלִידוּ לְמַעְלָה, וּמַה

מִכָּאן שְׁאָרֵי דְכוּרָא לְאִתְפַּשְׁטָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית כא) כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע. בְּיִצְחָק וְלָא בְּךָ. יִצְחָק אוֹלִיד לְעֵילָא דִּכְתִיב, (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. יַעֲקֹב אַשְׁלִים כֹּלָּא.

וְאִי תֵּימָא וְכִי אַבְרָהָם בְּהַאי אִתְאַחִיד וְלָא יַתִּיר, וְהָא כְּתִיב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. אֶלָּא חוּלָקָא דִּילֵיהּ כָּךְ הוּא בְּגִין דְּעָבִיד חֶסֶד עִם בְּנֵי עָלְמָא. אֲבָל לְאוֹלָדָא הָכָא אָחִיד וּמֵהָכָא שְׁאָרֵי. וְעַל דָּא לָא אִתְגְּזַר אַבְרָהָם אֶלָּא בֶּן תִּשְׁעִים וְתֵשַׁע שָׁנָה. וְרָזָא דְמִלָּה הָא אִתְיְדַע וְאוֹקִימְנָא בְּמַתְנִיתָא דִילָן.

וּבְגִין כָּךְ יִצְחָק דִּינָא קַשְׁיָא נָפַק לְאַחֲדָא לְחוּלָקֵיהּ, וּלְאוֹלָדָא וְחֶסֶד אִקְרֵי, וְעַל דָּא יַעֲקֹב אַשְׁלִים כֹּלָּא מֵהַאי סִטְרָא וּמֵהַאי סִטְרָא, מִסִּטְרָא דְאַחִידוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק לְחוּלָקֵיהוֹן לְעֵילָא הוּא שְׁלִימוּתָא.

לשון הקודש

שֶׁיָּצָא מֵהֶם הוּא יו"ד. מִשּׁוּם כָּךְ יו"ד אוֹת הָרֹאשׁ שֶׁל יִצְחָק, זָכָר. מִכָּאן מַתְחִיל הַזָּכָר לְהִתְפַּשֵּׁט, וְעַל כֵּן כָּתוּב (בראשית כא) כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע. בְּיִצְחָק וְלֹא בְּךָ. יִצְחָק הוֹלִיד לְמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וְיַעֲקֹב הִשְׁלִים הַכֹּל.

וְאִם תֹּאמַר, וְכִי אַבְרָהָם בָּזֶה נֶאֱחַז וְלֹא יוֹתֵר, וַהֲרֵי כָּתוּב חֶסֶד לְאַבְרָהָם? אֶלָּא חֶלְקוֹ כָּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁעָשָׂה חֶסֶד עִם בְּנֵי הָעוֹלָם. אֲבָל לְהוֹלִיד – כָּאן הוּא אָחוּז וּמִכָּאן מַתְחִיל, וְעַל כֵּן לֹא נִמּוֹל אַבְרָהָם אֶלָּא בֶּן תִּשְׁעִים וְתֵשַׁע שָׁנָה, וְסוֹד הַדָּבָר הֲרֵי יָדוּעַ, וּבֵאַרְנוּהוּ בְּמִשְׁנָתֵנוּ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ יִצְחָק, הַדִּין הַקָּשֶׁה, יָצָא לֶאֱחֹז לְחֶלְקוֹ וּלְהוֹלִיד, וְנִקְרָא חֶסֶד, וְעַל כֵּן יַעֲקֹב הִשְׁלִים הַכֹּל מֵהַצַּד הַזֶּה

מִסִּטְרָא דְּאִתְיְהִיב לְהוּ לְאוֹלָדָא מִתַּתָּא לְעֵילָא הוּא שְׁלֵמוּתָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. בֵּיהּ אִתְאַחִידוּ גַּוְונִין מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא.

וְעַל דָּא כְּתִיב הָכָא שִׁירָה דִּכְתִיב, (ישעיה ה) אָשִׁירָה נָא לִידִידִי. שִׁירָה וַדַּאי, דְּהָא אִקְרֵי לְאוֹלָדָא דְּכַר, דְּהָא אִקְרֵי יְדִיד עַד לָא יִפּוּק לְעָלְמָא. וְאִית דְּאָמְרֵי (דָּא) אָשִׁירָה נָא לִידִידִי דָּא אַבְרָהָם כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ירמיה יא) מָה לִידִידִי בְּבֵיתִי. וְאַבְרָהָם יָרֵית יְרוּתָא דְּאַחְסָנַת חוּלָקָא דָּא, אֲבָל (עַל) מַה דְּאָמִינָא דְּדָא יִצְחָק הָכִי הוּא.

שִׁירַת דּוֹדִי לְכַרְמוֹ. דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִקְרֵי דּוֹדִי דִּכְתִיב, (שיר השירים ה) דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם. יְדִידִי, אָחִיד בְּדוֹדִי דְּכַר וּמִנֵּיהּ אִתְנְטַע כֶּרֶם, דִּכְתִיב כֶּרֶם הָיָה לִידִידִי.

לשון הקודש

וּמֵהַצַּד הַזֶּה. מִצַּד הָאַחִיזָה אַבְרָהָם וְיִצְחָק לְחֶלְקָם לְמַעְלָה הִיא הַשְּׁלֵמוּת. מֵהַצַּד שֶׁנִּתַּן לָהֶם לְהוֹלִיד מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה הִיא שְׁלֵמוּת. וְעַל כֵּן כָּתוּב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. בּוֹ נֶאֱחֲזוּ הַגְּוָנִים מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה.

וְעַל כֵּן כָּתוּב כָּאן שִׁירָה, שֶׁכָּתוּב (שם ה) אָשִׁירָה נָא לִידִידִי. שִׁירָה וַדַּאי. שֶׁזֶּה נִקְרָא לְהוֹלִיד זָכָר, שֶׁהֲרֵי נִקְרָא יָדִיד טֶרֶם שֶׁיָּבֹא לָעוֹלָם. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, [זֶה] אָשִׁירָה נָא לִידִידִי – זֶה אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה יא) מַה לִידִידִי בְּבֵיתִי. וְאַבְרָהָם יָרַשׁ יְרֻשָּׁה שֶׁל נַחֲלַת הַחֵלֶק הַזֶּה. אֲבָל [עַל] מַה שֶּׁאָמַרְנוּ שֶׁזֶּה יִצְחָק – כָּךְ זֶה.

שִׁירַת דּוֹדִי לְכַרְמוֹ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנִּקְרָא דּוֹדִי, שֶׁכָּתוּב (שיר ה) דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם. יְדִידִי – אוֹחֵז בְּדוֹדִי, זָכָר,

בְּקֶרֶן בֶּן שֶׁמֶן. מָאי בְּקֶרֶן בֶּן שֶׁמֶן. אֶלָּא בְּמָה נָפִיק הַאי כֶּרֶם וּבְמָה אִתְנְטַע, חָזַר וְאָמַר בְּקֶרֶן. מָאי קֶרֶן דִּכְתִיב, (יהושע ו) בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל. בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל. שְׁאָרֵי. וְהַאי קֶרֶן אִתְאַחִיד בְּהַהוּא דְּכַר דְּאִקְרֵי בֶּן שֶׁמֶן.

מַהוּ בֶּן שֶׁמֶן כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר בֶּן חוֹרִין. וְתַרְוַוּיְהוּ חַד מִלָּה, שֶׁמֶן דְּמִתַּמָּן נְגִיד מִשְׁחָא וּרְבוּ לְאַדְלָקָא בּוֹצִינִין, וּבְגִין כָּךְ בֶּן שֶׁמֶן. וְדָא שֶׁמֶן וּרְבוּ נְגִיד וּנְפִיק וְאַדְלִיק בּוֹצִינִין עַד דְּנָטִיל לֵיהּ וְכָנִיש לֵיהּ הַאי קֶרֶן, וְדָא אִקְרֵי קֶרֶן הַיּוֹבֵל. בְּגִינֵי כָּךְ לֵית מְשִׁיחוּתָא דְּמַלְכוּתָא אֶלָּא בְּקֶרֶן, וְעַל דָּא אִתְמְשַׁךְ מַלְכוּתָא דְּדָוִד דְּאִתְמְשַׁח בְּקֶרֶן וְאִתְאַחִיד בֵּיהּ.

וַיְעַזְּקֵהוּ, וַיְסַקְּלֵהוּ כְּהַאי עִזְקָא דְּאִסְתַּחַר לְכָל

לשון הקודש

וּמִמֶּנּוּ נִטַּע כֶּרֶם, שֶׁכָּתוּב כֶּרֶם הָיָה לִידִידִי.

בְּקֶרֶן בֶּן שֶׁמֶן, מַה זֶּה בְּקֶרֶן בֶּן שֶׁמֶן? אֶלָּא בַּמֶּה יָצָא הַכֶּרֶם הַזֶּה וּבַמֶּה נִטַּע? חָזַר וְאָמַר בְּקֶרֶן, מַה זֶּה קֶרֶן? שֶׁכָּתוּב (יהושע ו) בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל. בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל מַתְחִיל. וְהַקֶּרֶן הַזּוֹ אֲחוּזָה בְּאוֹתוֹ הַזָּכָר שֶׁנִּקְרָא בֶּן שֶׁמֶן.

מַה זֶּה בֶּן שֶׁמֶן? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בֶּן חוֹרִים, וּשְׁנֵיהֶם דָּבָר אֶחָד. שֶׁמֶן, שֶׁמִּשָּׁם שׁוֹפֵעַ שֶׁמֶן וּגְדֻלָּה לְהַדְלִיק הַמְּאוֹרוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ בֶּן שֶׁמֶן. וְהַשֶּׁמֶן וְהַמִּשְׁחָה הַלָּלוּ שׁוֹפְעִים וְיוֹצְאִים וּמַדְלִיקִים מְאוֹרוֹת, עַד שֶׁנּוֹטֵל אוֹתוֹ וְכוֹנֵס אוֹתוֹ הַקֶּרֶן הַזֶּה. וְזֶה נִקְרָא קֶרֶן הַיּוֹבֵל. מִשּׁוּם כָּךְ אֵין מְשִׁיחַת הַמַּלְכוּת אֶלָּא בְּקֶרֶן, וְעַל כֵּן נִמְשְׁכָה מַלְכוּת דָּוִד, שֶׁנִּמְשַׁח בְּקֶרֶן וְנֶאֱחַז בּוֹ.

וַיְעַזְּקֵהוּ וַיְסַקְּלֵהוּ – כַּטַּבַּעַת הַזּוֹ שֶׁמַּקִּיפָה אֶת כָּל הַצְּדָדִים. וַיְסַקְּלֵהוּ –

סִטְרִין. (דף צו ע"ב) וַיְסַקְּלֵהוּ, דְּאַעֲדֵי מִנֵּיהּ וּמֵחוּלָקֵיהּ כָּל אִנּוּן רַבְּרְבִין כָּל אִנּוּן תְּרֵיסִין כָּל אִנּוּן כִּתְרִין תַּתָּאִין, וְהוּא נָסִיב לֵיהּ לְהַאי (קֶרֶן) כֶּרֶם לְחוּלָקֵיהּ, דִּכְתִיב, (דברים לב) כִּי חֵלֶק יְיָ עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

וַיִּטָּעֵהוּ שׂוֹרֵק, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ירמיה ב) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק, כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת. כֻּל"ה כְּתִיב בְּה"א. מִכָּאן שֶׁאֵרֵי אַבְרָהָם לְאוֹלָדָא לְעֵילָּא, וּמֵהַאי נָפֵק זֶרַע אֱמֶת. כֹּלֹּה זֶרַע אֱמֶת וַדָּאי, הַיְינוּ דִּכְתִיב כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ, וְכֹלָּא חַד מִלָּה. זַכָּאָה חוּלַקְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּיָרְתוּי יְרוּתָא קַדִּישָׁא דָא. סוֹפֵיהּ דִּקְרָא (ישעיה ה) וַיְבֶן מִגְדָּל בְּתוֹכוֹ. מַהוּ מִגְדָּל כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (משלי יח) מִגְדַּל עֹז שֵׁם יְיָ, וְנִשְׂגָּב. בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וַדָּאי.

וְגַם יֶקֶב חָצֵב בּוֹ דָּא תַּרְעָא דְּצֶדֶק כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר,

לשון הקודש

שֶׁהֵסִיר מִמֶּנּוּ וּמֵחֶלְקוֹ אֶת כָּל אוֹתָם שָׂרִים גְּדוֹלִים, כָּל אוֹתָם הַמְּגִנִּים, כָּל אוֹתָם הַכִּתְרִים הַתַּחְתּוֹנִים. וְהוּא לָקַח לוֹ אֶת [הַקֶּרֶן] הַכֶּרֶם הַזֶּה לְחֶלְקוֹ, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

וַיִּטָּעֵהוּ שֹׂרֵק – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ב) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת. כֻּל"ה כָּתוּב בְּהֵ"א. מִכָּאן הִתְחִיל אַבְרָהָם לְהוֹלִיד לְמַעְלָה, וּמִזֶּה יָצָא זֶרַע אֱמֶת. כֹּלֹּה זֶרַע אֱמֶת וַדַּאי. הַיְנוּ שֶׁכָּתוּב כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּרְשׁוּ אֶת הַיְרֻשָּׁה הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ. סוֹף הַפָּסוּק (ישעיה ה) – וַיְבֶן מִגְדָּל בְּתוֹכוֹ. מַה זֶּה מִגְדָּל? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יח) מִגְדַּל עֹז שֵׁם ה' בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב. בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וַדַּאי.

וְגַם יֶקֶב חָצֵב בּוֹ – זֶה הַשַּׁעַר שֶׁל הַצֶּדֶק,

(תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. מָאי מַשְׁמַע, דְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל דְּאִתְגְּזַר, עָיִיל בְּתַרְוַוּיְהוּ וְזָכֵי לְתַרְוַוּיְהוּ. וּמַאן דְּקָרִיב בְּרֵיהּ לְקָרְבָּנָא דָא עָיִיל לֵיהּ בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְעַל אָת דָּא מִתְקַיְּימִין שְׁמַיָּא וְאַרְעָא דִּכְתִיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. וְהַאי מָאנֵיהּ דְּהִלּוּלָא דָא זָכָה לְכֹלָּא לְמֶחֱזֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַנְפִּין בְּאַנְפִּין בְּהַאי יוֹמָא.

זַכָּאָה חוּלָקָנָא דְּזָכִינָא לְהַאי יוֹמָא וְזַכָּאָה חוּלָקָךְ עִמָּנָא, וְהַאי בְּרָא דְּאִתְיְלִיד לָךְ קָרֵינָא עָלֵיהּ כָּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְגוֹ' יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו. וּכְתִיב, (ישעיה נד) וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ וְגוֹ'. אוֹזְפוּהָ לְרַבִּי אַבָּא תְּלַת מִילִין.

אָמְרוּ לֵיהּ הַאי מָרֵיהּ דְּהִלּוּלָא, אוּשְׁפִּיזָךְ, זָכָה לְכוּלֵי הַאי בְּגִין דְּקַיְּים קִיּוּמָא דְּמִצְוָה. אָמַר

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. מַה מַּשְׁמִיעֵנוּ? שֶׁכָּל בֶּן יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמּוֹל, נִכְנָס בִּשְׁנֵיהֶם וְזוֹכֶה לִשְׁנֵיהֶם. וּמִי שֶׁמַּקְרִיב אֶת בְּנוֹ לַקָּרְבָּן הַזֶּה, מַכְנִיס אוֹתוֹ לַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וְעַל הָאוֹת הַזּוֹ מִתְקַיְּמִים שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. וּבַעַל הַהִלּוּלָא הַזֶּה זָכָה לַכֹּל, לִרְאוֹת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פָּנִים בְּפָנִים בַּיּוֹם הַזֶּה.

אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ לַיּוֹם הַזֶּה, וְאַשְׁרֵי חֶלְקְךָ עִמָּנוּ. וְהַבֵּן הַזֶּה שֶׁנּוֹלַד לְךָ, קָרָאנוּ עָלָיו (ישעיה מג) כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְגוֹ', יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו. וְכָתוּב (שם נד) וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה' וְגוֹ'. לִוּוּ אֶת רַבִּי אַבָּא שְׁלֹשָׁה מִילִין.

אָמְרוּ לוֹ, בַּעַל הַהִלּוּלָא הַזֶּה הַמְאָרֵחַ שֶׁלְּךָ זָכָה לְכָל זֶה מִשּׁוּם שֶׁקִּיֵּם אֶת קִיּוּם

מָאי הִיא. אָמַר הַהוּא גַּבְרָא, דְּבִיתָאי אִתַּת אָחִי הֲוָות, וּמִית בְּלָא בְּנִין, וְנָסִיבְנָא לָהּ, וְדָא הוּא בְּרָא קַדְמָאָה דְּהֲוָה לִי מִנָּהּ וְקָרֵינָא לֵיהּ בִּשְׁמָא דְּאָחִי דְּאִתְפַּטַּר. אָמַר לֵיהּ מִכָּאן וּלְהָלְאָה קְרֵי לֵיהּ אִידִי, וְהַיְינוּ אִידִי בַּר יַעֲקֹב. בָּרִיךְ לוֹן רִבִּי אַבָּא וְאָזִיל לְאָרְחֵיהּ.

כַּד אָתָא סִדֵּר מִלִּין קַמֵּיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, וְדָחִיל לְמֵימַר לְרַבִּי שִׁמְעוֹן. יוֹמָא חַד הָוָה קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. וְאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מָאי דִּכְתִיב וַיִּפֹּל אַבְרָם עַל פָּנָיו וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה בְּרִיתִי אִתָּךְ. מַשְׁמַע דְּעַד דְּלָא אִתְגְּזַר הָוָה נָפִיל עַל אַנְפּוֹי וּמַלִּיל עִמֵּיהּ. בָּתַר דְּאִתְגְּזַר קָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ וְלָא דָחִיל. אֲנִי הִנֵּה בְּרִיתִי אִתָּךְ דְּאַשְׁכַּח גַּרְמֵיהּ גָּזִיר.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא אִי נִיחָא קַמֵּיהּ דְּמַר דְּלֵימָא קַמֵּיהּ מֵאִנּוּן מִלֵּי מַעֲלַיְיתָא דְּשִׁמַעְנָא בְּהַאי,

לשון הקודש

הַמִּצְוָה. אָמַר, מַה הִיא? אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ, אִשְׁתִּי, אֵשֶׁת אָחִי הָיְתָה, וְהוּא מֵת בְּלִי בָנִים, וְנָשָׂאתִי אוֹתָהּ, וְזֶה הַבֵּן הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה לִי מִמֶּנָּה, וְקָרָאתִי לוֹ בְּשֵׁם אָחִי שֶׁנִּפְטַר. אָמַר לוֹ, מִכָּאן וָהָלְאָה קְרָא לוֹ אִידִי, וְזֶה הוּא אִידִי בַּר יַעֲקֹב. בֵּרַךְ אוֹתָם רַבִּי אַבָּא וְהָלַךְ לְדַרְכּוֹ.

כַּאֲשֶׁר בָּא, סִדֵּר הַדְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר, וּפָחַד לוֹמַר לְרַבִּי שִׁמְעוֹן. יוֹם אֶחָד הָיָה לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מַהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּפֹּל אַבְרָם עַל פָּנָיו וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה בְּרִיתִי אִתָּךְ? מַשְׁמָע שֶׁעַד שֶׁלֹּא נִמּוֹל, הָיָה נוֹפֵל עַל פָּנָיו וּמְדַבֵּר עִמּוֹ. אַחַר שֶׁנִּמּוֹל, עָמַד בְּקִיּוּמוֹ וְלֹא פָחַד. אֲנִי הִנֵּה בְּרִיתִי אִתָּךְ, שֶׁמָּצָא אֶת עַצְמוֹ מָהוּל.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, אִם נוֹחַ לִפְנֵי מַר שֶׁאֹמַר לְפָנָיו מֵאוֹתָם הַדְּבָרִים הַמְעֻלִּים

אָמַר לֵיהּ אִימָּא. אָמַר לֵיהּ דָּחִילְנָא דְּלָא יִתְעַנְּשׁוּ עַל יְדָאי. אָמַר לֵיהּ חַס וְשָׁלוֹם (תהלים קיב) מִשְּׁמוּעָה רָעָה לֹא יִירָא נָכוֹן לִבּוֹ בָּטוּחַ בַּיְיָ. סָח לֵיהּ עוֹבָדָא וְסִדֵּר קַמֵּיהּ כָּל אִנּוּן מִלִּין.

אָמַר לֵיהּ וְכִי כָּל הַנֵּי מִלֵּי מַעַלְיָיתָא הֲווֹ טְמִירִין גַּבָּךְ וְלָא אֲמַרְתְּ לְהוּ. גּוֹזַרְנָא עָלָךְ דְּכָל תְּלָתִין יוֹמִין אִלֵּין תִּלְעֵי וְתִנְשֵׁי. וְלָא כְּתִיב, (משלי ג) אַל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלָיו בִּהְיוֹת לְאֵל יָדְךָ לַעֲשׂוֹת. וְכָךְ הָוָה. אָמַר גּוֹזַרְנָא דִּבְאוֹרַיְיתָא דָּא יִגְלוּן לְבָבֶל (וְיִגְלוּן בְּבָבֶל) בֵּינֵי הַבְרַיָּיא.

חָלַשׁ דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי אַבָּא, יוֹמָא חַד חָמָא לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר לֵיהּ טוּפְסָרָא דְּלִבָּךְ בְּאַנְפָּךְ שְׁכִיחַ. אָמַר לֵיהּ לָא עַל דִּידִי הוּא אֶלָּא עַל דִּידְהוּ. אָמַר לֵיהּ חַס וְשָׁלוֹם דְּאִתְעַנְּשׁוּ, אֶלָּא בְּגִין דְּמִלִּין

לשון הקודש

שֶׁשָּׁמַעְתִּי בָּזֶה? אָמַר לוֹ, אֱמֹר. אָמַר לוֹ, אֲנִי פּוֹחֵד שֶׁלֹּא יֵעָנְשׁוּ עַל יָדִי. אָמַר לוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, (תהלים קיב) מִשְּׁמוּעָה רָעָה לֹא יִירָא נָכוֹן לִבּוֹ בָּטוּחַ בַּה׳. סִפֵּר לוֹ הַמַּעֲשֶׂה, וְסִדֵּר לְפָנָיו אֶת כָּל אוֹתָם הַדְּבָרִים.

אָמַר לוֹ, וְכִי כָּל הַדְּבָרִים הַמְּעֻלִּים הַלָּלוּ הָיוּ טְמוּנִים אֶצְלְךָ וְלֹא אָמַרְתָּ אוֹתָם? גּוֹזַרְנִי עָלֶיךָ שֶׁכָּל שְׁלֹשִׁים הַיָּמִים הַלָּלוּ תִּלְמַד וְתִשְׁכַּח, וְלֹא כָתוּב (משלי ג) אַל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלָיו בִּהְיוֹת לְאֵל יָדְךָ לַעֲשׂוֹת? וְכָךְ הָיָה. אָמַר, גּוֹזַרְנִי שֶׁבַּתּוֹרָה הַזּוֹ יִגְלוּ לְבָבֶל [וְיִגְלוּ בְּבָבֶל] בֵּין הַחֲבֵרִים.

חָלְשָׁה דַּעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי אַבָּא. יוֹם אֶחָד רָאָה אוֹתוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לוֹ, דְּפוּס לִבְּךָ מָצוּי בְּפָנֶיךָ. אָמַר לוֹ, לֹא עַל שֶׁלִּי הוּא, אֶלָּא עַל שֶׁלָּהֶם! אָמַר לוֹ, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁנֶּעֱנְשׁוּ, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁדְּבָרִים הִתְגַּלּוּ

אִתְגַּלְיָין בֵּינַיְיהוּ כָּל כָּךְ. יִגְלוּן בֵּינֵי חַבְרַיָּיא יִלְפּוּן אִנּוּן אָרְחִין (וְאִתְכַּסְיָן) וְאִתְכַּסְיָין מִלִּין בְּגַוַוּיְיהוּ. דְּהָא מִלִּין לָא אִתְגַּלְיָין אֶלָּא בֵּינָנָא דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתְּכִים עִמָּנָא וְעַל יְדָנָא אִתְגַּלְיָין מִלִּין.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי כְּתִיב, (ישעיה נח) אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וְגוֹ'. זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַכְרָזָא עַל בְּנוֹי וְיֵימָא, אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וַאֲרֻכָתְךָ מְהֵרָה תִצְמָח וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ וּכְבוֹד יְיָ יַאַסְפֶךָ, (דף צז ע"א)♦

פָּרָשַׁת וַיֵּרָא אֵלָיו

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח (שיר השירים ב) הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ, כַּד בְּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא. יָהַב בְּאַרְעָא כָּל חֵילָא דְּאִתְחֲזֵי לָהּ. וְכֹלָּא הָוָה בְּאַרְעָא, וְלָא אֲפִיקַת אִיבִּין בְּעָלְמָא עַד דְּאִתְבְּרֵי אָדָם, כֵּיוָן

לשון הקודש

בֵּינֵיהֶם כָּל כָּךְ. יִגְלוּ לְבֵין הַחֲבֵרִים, וְיִלְמְדוּ אוֹתָם הַדְּרָכִים, [וּמִתְמַתְּקִים] וְיִתְכַּסּוּ הַדְּבָרִים בְּתוֹכָם, שֶׁהֲרֵי אֵין הַדְּבָרִים מִתְגַּלִּים אֶלָּא בֵּינֵינוּ, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִסְכִּים עִמָּנוּ, וְעַל יָדֵינוּ מִתְגַּלִּים הַדְּבָרִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּתוּב (ישעיה נח) אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וְגוֹ'. עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַכְרִיז עַל בָּנָיו וְיֹאמַר, אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וַאֲרֻכָתְךָ מְהֵרָה תִצְמָח וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ.

פרשת וירא אליו

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (שיר ב) הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּבָּ"ה אֶת הָעוֹלָם, נָתַן בָּאָרֶץ

דְּאִתְבְּרֵי אָדָם, כֹּלָּא אִתְחֲזֵי (ד"א ל"ג לְמֵיפַּק) בְּעָלְמָא, וְאַרְעָא גַּלְיָאַת אִיבָּהָא וְחֵילָהָא דְּאִתְפָּקְדוּ בָּה.

כְּגַוְונָא דָּא שָׁמַיִם לָא יַהֲבוּ חֵילִין לְאַרְעָא עַד דְּאָתָא אָדָם. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב) וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְאָדָם אַיִן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה. אִטַּמָּרוּ כָּל אִנּוּן תּוֹלְדִין וְלָא אִתְגַּלְיָין, וּשְׁמַיָּא אִתְעַכָּבוּ דְּלָא אַמְטִירוּ עַל אַרְעָא, בְּגִין דְּאָדָם אַיִן, דְּלָא אִשְׁתְּכַח וְלָא אִתְבְּרֵי, וְכֹלָּא אִתְעַכַּב בְּגִינֵיהּ, כֵּיוָן דְּאִתְחֲזֵי אָדָם, מִיָּד הַנְּצָנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ וְכָל חַיָּילִין דְּאִתְטַמָּרוּ אִתְגַּלְיָאוּ וְאִתְיְהִיבוּ בָּהּ.

עֵת הַזְּמִיר הִגִּיעַ, דְּאִתְתַּקַּן תִּקּוּנָא דְתוּשְׁבְּחָן לְזַמְּרָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַה דְּלָא אִשְׁתְּכַח עַד

לשון הקודש

כָּל הַכֹּחַ שֶׁרָאוּי לָהּ, וְהַכֹּל הָיָה בָּאָרֶץ, וְלֹא הוֹצִיאָה פֵּרוֹת בָּעוֹלָם עַד שֶׁנִּבְרָא אָדָם. כֵּיוָן שֶׁנִּבְרָא אָדָם, הַכֹּל רָאוּי [ד"א לָצֵאת] בָּעוֹלָם, וְהָאָרֶץ גִּלְּתָה אֶת פֵּרוֹתֶיהָ וְכֹחָהּ שֶׁנִּפְקְדוּ בָהּ.

כְּמוֹ זֶה הַשָּׁמַיִם לֹא נָתְנוּ כֹּחוֹת לָאָרֶץ עַד שֶׁבָּא אָדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְאָדָם אַיִן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה. נִסְתַּתְּרוּ בָהּ כָּל אוֹתָם תּוֹלְדוֹת וְלֹא הִתְגַּלּוּ, וְהַשָּׁמַיִם הִתְעַכְּבוּ, שֶׁלֹּא הִמְטִירוּ עַל הָאָרֶץ מִשּׁוּם שֶׁאָדָם אַיִן, שֶׁלֹּא נִמְצָא וְלֹא נִבְרָא, וְהַכֹּל הִתְעַכֵּב בִּגְלָלוֹ. כֵּיוָן שֶׁנִּרְאָה אָדָם, מִיָּד הַנְּצָנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ, וְכָל הַכֹּחוֹת שֶׁנִּסְתְּרוּ, הִתְגַּלּוּ וְנִתְּנוּ בָהּ.

עֵת הַזְּמִיר הִגִּיעַ, שֶׁהִתְתַּקֵּן תִּקּוּן

לָא אִתְבְּרֵי אָדָם. וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. דְּהָא (ד"א דָא) (ד"א ל"ג כָּל) מִלָּה דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ד"א ל"ג דְּעֲבַד) דְּלָא (דף צז ע"ב) אִשְׁתְּכַח בְּעָלְמָא עַד דְּאִתְבְּרֵי אָדָם. כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּכַח אָדָם כּוּלָּא אִשְׁתְּכַח.

בָּתַר דְּחָטָא, כּוּלָּא אִסְתַּלַּק מֵעָלְמָא וְאִתְלַטְיָא אַרְעָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ג) אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ וְגו'. וּכְתִיב כִּי תַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה לֹא תֹסֵף תֵּת כֹּחָהּ לָךְ וְגו'. וּכְתִיב וְקוֹץ וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ לָךְ.

אָתָא נֹחַ וְתִקֵּן קַרְדּוּמִין וּפְּצִירֵי בְעָלְמָא. וּלְבָתַר וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלֹה. אָתוּ בְנֵי עָלְמָא וְחָבוּ קַמֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִסְתַּלָּקוּ חֵילִין דְּאַרְעָא (דְּעָלְמָא) כְּמִלְקַדְמִין, וְהַוּוּ קָיְימֵי עַד דְּאָתָא אַבְרָהָם.

לשון הקודש

הַתִּשְׁבָּחוֹת לְזַמֵּר לִפְנֵי הַקָּבָּ"ה מַה שֶּׁלֹּא נִמְצָא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא אָדָם. וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ, שֶׁהֲרֵי [זֶה] [כָּל] דָּבָר שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא [ד"א שֶׁעָשָׂה] הַקָּבָּ"ה שֶׁלֹּא נִמְצָא בָּעוֹלָם עַד שֶׁנִּבְרָא אָדָם.

כֵּיוָן שֶׁנִּמְצָא אָדָם, הַכֹּל נִמְצָא.

אַחַר שֶׁחָטָא, הַכֹּל הִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם וְהִתְקַלְקְלָה הָאָרֶץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ וְגו', וְכתוּב כִּי תַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה לֹא תֹסֵף תֵּת כֹּחָהּ לָךְ וְגו', וְכתוּב וְקוֹץ וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ לָךְ. בָּא נֹחַ וְתִקֵּן קַרְדֻּמִּים וּפְּצִירוֹת בָּעוֹלָם. אַחַר כָּךְ, וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלֹה. בָּאוּ בְּנֵי הָעוֹלָם וְחָטְאוּ לִפְנֵי הַקָּבָּ"ה, וְהִסְתַּלְּקוּ צִבְאוֹת הָאָרֶץ [שֶׁל הָעוֹלָם] כְּמִקֹּדֶם, וְהָיוּ עוֹמְדִים עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם.

כֵּיוָן דְּאָתָא אַבְרָהָם (לְעָלְמָא) מִיָּד הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ, אִתְתַּקָּנוּ וְאִתְגָּלוּ כָּל חֵילִין בְּאַרְעָא. עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ. בְּשַׁעֲתָא דְּאָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיִתְגְּזַר, כֵּיוָן דְּמָטָא הַהוּא זִמְנָא דִּבְרִית אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ בְּאַבְרָהָם וְאִתְגְּזַר. כְּדֵין אִתְקַיַּים בֵּיהּ כָּל הַאי קְרָא, וְאִתְקְיַים עָלְמָא, וּמִלָּה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה בְּאִתְגַּלְיָיא בֵּיהּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיֵּרָא אֵלָיו יְיָ.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח הַאי קְרָא (בְּשַׁעֲתָא) בָּתַר דְּאִתְגְּזַר אַבְרָהָם. דְּעַד לָא אִתְגְּזַר לָא הָוָה מַלִּיל עִמֵּיהּ אֶלָּא מִגּוֹ דַּרְגָּא תַּתָּאָה, וְדַרְגִּין עִלָּאִין לָא הֲווֹ קָיְימֵי עַל הַהִיא דַּרְגָּא. כֵּיוָן דְּאִתְגְּזַר מִיָּד הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ אִלֵּין דַּרְגִּין תַּתָּאִין דְּאַפִּיקַת וְאַתְקִינַת הַאי דַּרְגָּא תַּתָּאָה. עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ אִלֵּין עַנְפּוֹי דְּעָרְלָה. וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. דָּא קוֹל דְּנָפִיק מִגּוֹ (דף צח

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁבָּא אַבְרָהָם [לְעוֹלָם], מִיָּד הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ, הִתְתַּקְּנוּ וְהִתְגַּלּוּ כָּל הַצְּבָאוֹת בָּאָרֶץ. עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּבָּ"ה לָמוּל. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁבְּרִית נִמְצְאָה בּוֹ בְּאַבְרָהָם וְנִמּוֹל, אָז הִתְקַיֵּם בּוֹ כָּל הַפָּסוּק הַזֶּה, וְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם, וּדְבַר הַקָּבָּ"ה הָיָה בְּהִתְגַּלּוּת בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרָא אֵלָיו ה'. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח הַפָּסוּק הַזֶּה [בְּשָׁעָה] אַחַר שֶׁנִּמּוֹל אַבְרָהָם. שֶׁעַד שֶׁלֹּא נִמּוֹל, לֹא דִּבֵּר עִמּוֹ אֶלָּא מִתּוֹךְ דַּרְגָּה תַּחְתּוֹנָה, וְהַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת לֹא הָיוּ קַיָּמוֹת עַל אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה. כֵּיוָן שֶׁנִּמּוֹל, מִיָּד הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ. אֵלּוּ הַדַּרְגּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁהוֹצִיאָה וְהִתְקִינָה הַדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה הַזּוֹ. עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ – אֵלּוּ עַנְפֵי הָעָרְלָה. וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ – זֶהוּ קוֹל שֶׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ אוֹתוֹ פְּנִימִי שֶׁל הַכֹּל,

ע"א) הַהוּא פְּנִימָאָה דְּכֹלָּא וְהַהוּא קוֹל נִשְׁמַע וְדָא קוֹל דְּגָזַר מִלָּה לְמַלָּלָא וְעָבִיד לָהּ שְׁלִימוּ.

תָּא חֲזֵי, דְּעַד לָא אִתְגְּזַר אַבְרָהָם לָא הָוָה עֲלֵיהּ אֶלָּא הַאי דַּרְגָּא כִּדְאֲמָרָן, כֵּיוָן (לְבָתָר) דְּאִתְגְּזַר מַה כְּתִיב וַיֵּרָא אֵלָיו יְיָ. לְמַאן, דְּהָא לָא כְּתִיב וַיֵּרָא יְיָ אֶל אַבְרָם. דְּאִי לְאַבְרָם מָאי שְׁבָחָא הָכָא יַתִּיר מִבְּקַדְמִיתָא עַד לָא אִתְגְּזַר דִּכְתִיב וַיֵּרָא יְיָ אֶל אַבְרָם. אֶלָּא רָזָא סְתִימָא אִיהוּ, וַיֵּרָא אֵלָיו יְיָ. לְהַהוּא דַּרְגָּא דְּמַלִּיל עִמֵּיהּ, מַה דְּלָא הָוָה מִקַּדְמַת דְּנָא עַד דְּלָא אִתְגְּזַר. דְּהַשְׁתָּא אִתְגְּלִי קוֹל וְאִתְחַבַּר בְּדִבּוּר כַּד מַלִּיל עִמֵּיהּ. וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל. וְהוּא וְלֹא גָּלֵי מָאן. אֶלָּא הָכָא גָּלֵי חָכְמָתָא דְּכֻלְּהוּ דַּרְגִּין שָׁרוּ עַל הַאי דַּרְגָּא תַּתָּאָה בָּתַר דְּאִתְגְּזַר אַבְרָהָם.

לשון הקודש

וְאוֹתוֹ קוֹל נִשְׁמַע, וְזֶה קוֹל שֶׁגּוֹזֵר דָּבָר לְדַבֵּר וְעוֹשֶׂה לָהּ שְׁלֵמוּת.

בֹּא רְאֵה שֶׁעַד שֶׁלֹּא נִמּוֹל אַבְרָהָם לֹא הָיְתָה עָלָיו אֶלָּא הַדַּרְגָּה הַזּוֹ כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. כֵּיוָן (וְאַחַר) שֶׁנִּמּוֹל מַה כָּתוּב? וַיֵּרָא אֵלָיו ה'. לְמִי? שֶׁהֲרֵי לֹא כָתוּב וַיֵּרָא ה' אֶל אַבְרָם? שֶׁאִם לְאַבְרָם אָז מָה הַשֶּׁבַח כָּאן יוֹתֵר מִבַּהַתְחָלָה עַד שֶׁלֹּא נִמּוֹל שֶׁכָּתוּב וַיֵּרָא ה' אֶל אַבְרָם? אֶלָּא סוֹד נִסְתָּר הוּא. וַיֵּרָא אֵלָיו ה' – לְאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁדִּבְּרָה עִמּוֹ, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה מִקֹּדֶם לָזֶה עַד שֶׁלֹּא נִמּוֹל. שֶׁכָּעֵת הִתְגַּלָּה הַקּוֹל וְהִתְחַבֵּר בַּדִּבּוּר כְּשֶׁדִּבֵּר עִמּוֹ. וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל. וְהוּא – וְלֹא גִּלָּה מִי. אֶלָּא כָּאן גִּלָּה אֶת הַחָכְמָה שֶׁכָּל הַדַּרְגּוֹת שְׁרוּיוֹת עַל הַדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה הַזּוֹ אַחַר שֶׁנִּמּוֹל אַבְרָהָם.

תָּא חֲזֵי, וַיֵּרָא אֵלָיו יְיָ. דָּא הוּא רָזָא דְקוֹל דְּאִשְׁתְּמַע דְּאִתְחַבַּר בְּדִבּוּר וְאִתְגְּלִי בֵּיהּ. וְהוּ"א יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל, דָּא עָלְמָא עִלָּאָה דְקָאִים לְאַנְהָרָא עֲלֵיהּ. כְּחוֹם הַיּוֹם. דְּהָא אִתְנְהִיר יְמִינָא דַרְגָּא דְאַבְרָהָם אִתְדָּבַּק בֵּיהּ. דָּבָר אַחֵר כְּחוֹם הַיּוֹם בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְקְרִיב דַּרְגָּא לְדַרְגָּא בְּתִיאוּבְתָּא דְדָא לָקְבֵל דָּא.

וַיֵּרָא אֵלָיו. אָמַר רִבִּי אַבָּא עַד לָא אִתְגְּזַר אַבְרָהָם הֲוָה אָטִים. כֵּיוָן דְּאִתְגְּזַר אִתְגְּלִי כֻּלָּא וְשָׁרָא עֲלֵיהּ שְׁכִינְתָּא בִּשְׁלִימוּ כְּדְקָא יְאוּת. תָּא חֲזֵי וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל. וְהוּא. דָּא עָלְמָא עִלָּאָה דְשָׁרֵי עַל הַאי עָלְמָא תַּתָּאָה. אֵימָתַי כְּחוֹם הַיּוֹם בְּזִמְנָא דְתִיאוּבְתָּא דְחַד צַדִּיק לְמִשְׁרֵי בֵּיהּ.

מִיָּד וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו. מָאן אִנּוּן שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים. אִלֵּין אַבְרָהָם

לשון הקודש

בא רְאֵה, וַיֵּרָא אֵלָיו ה' – זֶהוּ הַסּוֹד שֶׁקּוֹל שֶׁנִּשְׁמַע שֶׁהִתְחַבֵּר בַּדִּבּוּר וּמִתְגַּלֶּה בּוֹ. וְהוּ"א יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל – זֶהוּ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן שֶׁעָמַד לְהָאִיר עָלָיו. כְּחֹם הַיּוֹם, שֶׁהֲרֵי הוּאַר הַיָּמִין, הַדַּרְגָּה שֶׁאַבְרָהָם נִדְבַּק בּוֹ. דָּבָר אַחֵר כְּחֹם הַיּוֹם – בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְקָרֶבֶת דַּרְגָּה לְדַרְגָּה בִּתְשׁוּקָה שֶׁל זֶה כְּנֶגֶד זֶה.

וַיֵּרָא אֵלָיו. אָמַר רַבִּי אַבָּא, עַד שֶׁלֹּא נִמּוֹל אַבְרָהָם, הָיָה אָטוּם. כֵּיוָן שֶׁנִּמּוֹל, הַכֹּל הִתְגַּלָּה, וְשָׁרְתָה עָלָיו שְׁכִינָה בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי. בֹּא רְאֵה, וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל. וְהוּא – זֶהוּ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן שֶׁשּׁוֹרֶה עַל עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה. אֵימָתַי? כְּחֹם הַיּוֹם, בִּזְמַן שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ שֶׁל צַדִּיק אֶחָד לִשְׁרוֹת בּוֹ.

מִיָּד – וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו. מִי הֵם שְׁלֹשָׁה

יִצְחָק וְיַעֲקֹב דְּקַיְימֵי עֲלֵיהּ דְּהַאי דַּרְגָּא, וּמִנַּיְיהוּ (דף צט ע"א) יָנִיק (יְסוֹדָא דְעָלְמָא) וְאִתְּזָן. כְּדֵין וַיֵּרָא וַיָּרָץ לִקְרָאתָם. דְּתִיאוּבְתָּא דְּהַאי דַּרְגָּא תַּתָּאָה לְאִתְחַבְּרָא בְּהוּ וְחֶדְוָותָא דִּילָהּ לְאִתְמַשְּׁכָא אֲבַתְרַיְיהוּ. וַיִּשְׁתָּחוּ אַרְצָה, לְאִתְתַּקְּנָא כֻּרְסְיָיא לְגַבַּיְיהוּ.

תָּא חֲזֵי, עֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדָוִד מַלְכָּא חַד סַמְכָא מִכֻּרְסְיָיא עִלָּאָה כַּאֲבָהָן. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ כֻּרְסְיָיא לְגַבַּיְיהוּ. אֲבָל בְּזִמְנָא דְּאִתְחַבַּר בְּהוּ אִיהוּ חַד סַמְכָא לְאִתְתַּקְּנָא בְּכֻרְסְיָיא עִלָּאָה. וּבְגִין כָּךְ נָטַל מַלְכוּתָא בְּחֶבְרוֹן דָּוִד מַלְכָּא שְׁבַע שְׁנִין לְאִתְחַבְּרָא בְּהוּ. וְהָא אִתְּמָר.

תּוֹסֶפְתָּא

וַיֵּרָא אֵלָיו יְיָ בְּאֵלוֹנֵי מַמְרֵא. אַמַּאי בְּאֵלוֹנֵי מַמְרֵא, וְלָא בְּאַתַּר אַחֲרָא. אֶלָּא בְּגִין דְּיָהִיב לֵיהּ עִיטָא עַל גְּזִירוּ דְקַיְימָא דִילֵיהּ.

לשון הקודש

אֲנָשִׁים? אֵלּוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שֶׁעוֹמְדִים עַל הַדַּרְגָּה הַזּוֹ, וּמֵהֶם הִיא יוֹנֶקֶת (יְסוֹד הָעוֹלָם) וְנִזּוֹנִית. וְאָז – וַיֵּרָא וַיָּרָץ לִקְרָאתָם. שֶׁתְּשׁוּקַת הַדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה הַזּוֹ לְהִתְחַבֵּר בָּהֶם וְחֶדְוָתָהּ לְהִמָּשֵׁךְ אַחֲרֵיהֶם. וַיִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה, לְהַתְקִין לָהֶם כִּסֵּא.

בָּא רְאֵה, הַקָּבָּ"ה עָשָׂה אֶת דָּוִד הַמֶּלֶךְ עַמּוּד אֶחָד מֵהַכִּסֵּא הָעֶלְיוֹן כְּמוֹ הָאָבוֹת. וְאַף עַל גַּב שֶׁהוּא כִּסֵּא אֲלֵיהֶם, אֲבָל בִּזְמַן שֶׁמִּתְחַבֵּר בָּהֶם הוּא עַמּוּד אֶחָד לְהִתְתַּקֵּן בַּכִּסֵּא הָעֶלְיוֹן, וּלְכָךְ נָטַל אֶת הַמַּלְכוּת בְּחֶבְרוֹן דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁבַע שָׁנִים לְהִתְחַבֵּר בָּהֶם, וַהֲרֵי נֶאֱמַר.

תּוֹסֶפְתָּא

וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא. לָמָּה בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁנִּתַּן לוֹ עֵצָה עַל בְּרִית הַמִּילָה שֶׁלּוֹ.

בְּשַׁעֲתָא דְּאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם לְמִגְזַר אֲזַל אַבְרָהָם לְמָלֵךְ עִם חַבְרוֹי, אָמַר לֵיהּ עָנֵר אַנְתְּ בֶּן תִּשְׁעִין שְׁנִין וְאַתְּ מֵעִיק גַּרְמָךְ.

אָמַר לֵיהּ מַמְרֵא דְּכַרְתְּ יוֹמָא דְּרָמוּ לָךְ כַּשְׁדָּאֵי בְּאַתּוּן דְּנוּרָא.

וְהַהוּא כַּפְנָא דְּעֲבַר עַל עָלְמָא דְּכְתִיב, (בראשית יב) וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרָיְמָה. וְאִנּוּן מַלְכִין דִּרְדָּפוּ בַתְרֵיהוֹן וּמָחֵית יַתְהוֹן וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֵׁזְבִינָךְ מִכֹּלָּא וְלָא יְכִיל בַּר נָשׁ לְמֶעְבַּד לָךְ בִּישׁ. קוּם עֲבִיד פִּקּוּדָא דְּמָרָךְ. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַמְרֵא אַנְתְּ יְהַבְתְּ לֵיהּ עֵיטָא לְמִגְזַר, חַיֶּיךָ לֵית אֲנָא מִתְגַּלֵּי עֲלֵיהּ אֶלָּא בְּפַלְטְרִין דִּילָךְ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב בְּאֵלוֹנֵי מַמְרֵא (עַד כָּאן התוספתא):

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

רַבָּנָן פָּתְחֵי בְּהַאי קְרָא (שיר השירים א) לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ וְגוֹ'. תָּנוּ רַבָּנָן הַאי נִשְׁמָתָא דְּבַר אֵינָשׁ בְּשַׁעֲתָא דְּסָלְקָא מֵאַרְעָא לִרְקִיעָא וְקָיְימָא בְּהַהוּא זִיהֲרָא עִלָּאָה דְּאַמָּרָן, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְבַקֵּר לָהּ.

תָּא שְׁמַע אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי כָּל נִשְׁמָתָא דְּצַדִּיקָיָּא כֵּיוָן דְּקָיְימָא בְּאַתַר שְׁכִינְתָּא יְקָרָא דְּחָזְיָא לְמֵיתַב, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּבָּ"ה לְאַבְרָהָם לְהִמּוֹל, הָלַךְ אַבְרָהָם לְהִמָּלֵךְ עִם חֲבֵרָיו. אָמַר לוֹ עָנֵר: אַתָּה בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה, וְאַתָּה מֵעִיק לְעַצְמְךָ?

אָמַר לוֹ מַמְרֵא: הֲזָכַרְתָּ אֶת הַיּוֹם שֶׁזָּרְקוּ אוֹתְךָ הַכַּשְׂדִּים לְתוֹךְ כִּבְשַׁן הָאֵשׁ, וְאוֹתוֹ רָעָב שֶׁעָבַר עַל הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית יב) וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרָיְמָה, וְאוֹתָם מְלָכִים שֶׁרָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם וְהִכִּיתָ אוֹתָם, וְהַקָּבָּ"ה הִצִּיל אוֹתְךָ מֵהַכֹּל וְלֹא יָכֹל אִישׁ לַעֲשׂוֹת לְךָ רַע? קוּם וַעֲשֵׂה אֶת מִצְוַת רִבּוֹנְךָ! אָמַר לוֹ הַקָּבָּ"ה: מַמְרֵא, אַתָּה נָתַתָּ לוֹ עֵצָה לְהִמּוֹל, חַיֶּיךָ אֵינִי מִתְגַּלֶּה עָלָיו אֶלָּא בַּפַּלְטֵרִין שֶׁלְּךָ. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא. (עַד כָּאן הַתּוֹסֶפְתָּא).

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

רַבּוֹתֵינוּ פָּתְחוּ בַּפָּסוּק הַזֶּה, (שיר א) לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ וְגוֹ'. שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, נִשְׁמָה זוֹ שֶׁל בֶּן הָאָדָם, בְּשָׁעָה שֶׁעוֹלָה מֵהָאָרֶץ לָרָקִיעַ וְעוֹמֶדֶת בְּאוֹתוֹ זֹהַר עֶלְיוֹן שֶׁאָמַרְנוּ, הַקָּבָּ"ה מְבַקֵּר אוֹתָהּ. **בָּא** תִּשְׁמַע, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי,

הוּא קָרֵי לַאֲבָהָתָא, וְאָמַר לוֹן זִילוּ וּבַקְּרוּ לִפְלַנְיָא צַדִּיקָא דְּאָתָא, וְאַקְדִּימוּ לֵיהּ שְׁלָמָא מִן שְׁמִי. וְאִנּוּן אַמְרִין, מָארֵי עָלְמָא, לָא אִתְחֲזֵי לְאַבָּא לְמֵיזַל לְמֶחֱמֵי לִבְרָא, בְּרָא אִתְחֲזֵי לְמֶיחֱמֵי וּלְמֶחֱזֵי וּלְמִתְבַּע לְאֲבוּי.

וְהוּא קָרֵי לְיַעֲקֹב וְאָמַר לֵיהּ אַנְתְּ דְּהַוָּה לָךְ צַעֲרָא דִּבְנִין זִיל וְקַבֵּיל (אוֹלְפָּנֵיהּ) פְּנֵי דִּפְלַנְיָא צַדִּיקָא דְּאָתָא הָכָא, וְאַנָּא אֵיזִיל עִמָּךְ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים כד) מְבַקְּשֵׁי פָּנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה. מְבַקְּשֵׁי לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא מְבַקְּשֵׁי. אָמַר רִבִּי חִיָּיא מֵרֵישֵׁיהּ דִּקְרָא מַשְׁמַע דִּכְתִיב זֶה דּוֹר דּוֹרְשָׁיו וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב אָמַר רִבִּי חִיָּיא (נ"א עֲקִיבָא) יַעֲקֹב אָבִינוּ הוּא כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְכֵן תָּאנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ יַעֲקֹב אָבִינוּ הוּא כִּסֵּא בִּפְנֵי עַצְמוֹ, דִּכְתִיב, (ויקרא כו) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב, בְּרִית כָּרַת קֶדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיַעֲקֹב לְבַדּוֹ יוֹתֵר מִכָּל אֲבוֹתָיו דְּעָבִיד לֵיהּ כִּסֵּא הַכָּבוֹד. בַּר מִן קַדְמָאָה:

רִבִּי אֱלִיעֶזֶר הָוָה יָתִיב וְהָוָה לָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא. אָתָא לְגַבֵּיהּ רִבִּי עֲקִיבָא אָמַר לֵיהּ בְּמַאי קָא עָסִיק מַר. אָמַר לֵיהּ בְּהַאי קְרָא

לשון הקודש

כָּל נִשְׁמַת הַצַּדִּיקִים, כֵּיוָן שֶׁעוֹמֶדֶת בִּמְקוֹם שְׁכִינַת הַכָּבוֹד, שֶׁרְאוּיָה לָשֶׁבֶת, הַקָּבָּ"ה קוֹרֵא לָאָבוֹת וְאוֹמֵר לָהֶם: לְכוּ וּבַקְּרוּ אֶת פְּלוֹנִי הַצַּדִּיק שֶׁבָּא, וְהַקְדִּימוּ לוֹ שָׁלוֹם מִשְּׁמִי. וְהֵם אוֹמְרִים: רִבּוֹן הָעוֹלָם, לֹא רָאוּי לְאַבָּא לָלֶכֶת לִרְאוֹת אֶת הַבֵּן. הַבֵּן רָאוּי לִרְאוֹת וּלְהֵרָאוֹת וְלִדְרֹשׁ אֶת אָבִיו.

וְהוּא קוֹרֵא לְיַעֲקֹב וְאוֹמֵר לוֹ: אַתָּה שֶׁהָיָה לְךָ צַעַר בָּנִים, לֵךְ וְקַבֵּל [וַלַּמְּדוֹ] פְּנֵי פְּלוֹנִי הַצַּדִּיק שֶׁבָּא לְכָאן, וַאֲנִי אֵלֵךְ עִמָּךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים כד) מְבַקְּשֵׁי פָּנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה. לֹא נֶאֱמַר מְבַקֵּשׁ, אֶלָּא מְבַקְּשֵׁי. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מֵרֹאשׁ הַפָּסוּק מַשְׁמָע, שֶׁכָּתוּב זֶה דּוֹר דּוֹרְשָׁו וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב אָמַר רַבִּי חִיָּיא (נ"א עֲקִיבָא), יַעֲקֹב אָבִינוּ הוּא כִּסֵּא הַכָּבוֹד. וְכֵן תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ, יַעֲקֹב אָבִינוּ הוּא כִּסֵּא בִּפְנֵי עַצְמוֹ, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב. בְּרִית כָּרַת הַקָּבָּ"ה לְיַעֲקֹב לְבַדּוֹ יוֹתֵר מִכָּל אֲבוֹתָיו, שֶׁעָשָׂה לוֹ כִּסֵּא הַכָּבוֹד, פְּרָט מִן הָרִאשׁוֹן.

רִבִּי אֱלִיעֶזֶר הָיָה יוֹשֵׁב וְהָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה. בָּא אֵלָיו רַבִּי עֲקִיבָא וְאָמַר לוֹ,

דִּכְתִיב, (שמואל א ב) וְכִסֵּא כָבוֹד יַנְחִילֵם. מַהוּ כִּסֵּא כָבוֹד יַנְחִילֵם. זֶה יַעֲקֹב אָבִינוּ דְּעַבִּיד לֵיהּ כָּרְסֵי יְקָר בִּלְחוֹדוֹי לְקַבָּלָא אוּלְפָּן נִשְׁמָתָא דְצַדִּיקַיָּא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָזִיל עִמֵּיהּ בְּכָל רֵישׁ יַרְחָא וְיַרְחָא. וְכַד חָמֵי נִשְׁמָתָא יְקַר אַסְפַּקְלַרְיָאה שְׁכִינְתָּא דְמָארֵיהּ, מְבָרְכַת וְסָגְדַת קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קד) בָּרְכִי נַפְשִׁי וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי עֲקִיבָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאִים עֲלוֹהִי. וְנִשְׁמָתָא פָּתַח וְאָמַר יְיָ אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד וְגוֹ' כָּל הַפָּרָשָׁה עַד סִיּוּמָא דְקָאָמַר יִתַּמּוּ חַטָּאִים וְגוֹ'. וְעוֹד אָמַר רִבִּי עֲקִיבָא וְלָא דָא בִּלְחוֹדוֹי אֶלָּא מִשַּׁבַּחַת לֵיהּ עַל גּוּפָא דְאִשְׁתָּאַר בְּעָלְמָא דֵין וְאָמַר (תהלים קג) בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ וְכָל קְרָבַי וְגוֹ'.

וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָזִיל. מַנָּא לָן הַאי. מֵהַאי קְרָא דִּכְתִיב וַיֵּרָא אֵלָיו יְיָ בְּאֵלוֹנֵי מַמְרֵא, זֶה יַעֲקֹב. מַהוּ מַמְרֵא. מִשּׁוּם דְּאַחְסִין מָאתָן עָלְמִין מֵעֵדֶן וְהוּא כִּסֵּא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק מַמְרֵא בְּגִימַטְרִיָּא מָאתָן וּתְמַנִּין וְחַד הָוָה, מָאתָן דְּעֵדֶן דִּכְתִיב, (שיר השירים ח) וּמָאתַיִם לַנּוֹטְרִים אֶת פִּרְיוֹ, וּתְמַנִּין וְחַד דְּהוּא כִּסֵּא. וּבְגִין כָּךְ אִתְקְרֵי וַיֵּרָא

לשון הקודש

בַּמֶּה מַר עוֹסֵק? אָמַר לוֹ, בַּפָּסוּק הַזֶּה שֶׁכָּתוּב (שמואל–א ב) וְכִסֵּא כָבוֹד יַנְחִילֵם. מַהוּ כִּסֵּא כָבוֹד יַנְחִילֵם? זֶה יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁעָשָׂה לוֹ כִּסֵּא כָבוֹד לְבַדּוֹ לְקַבֵּל תּוֹרָה בְּעֵד נִשְׁמַת הַצַּדִּיק, וְהַקָּבָּ"ה הוֹלֵךְ עִמּוֹ בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ, וּכְשֶׁרוֹאָה הַנִּשְׁמָה אֶת כְּבוֹד הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁל שְׁכִינַת רִבּוֹנוֹ, מְבָרֶכֶת וּמִשְׁתַּחֲוָה לִפְנֵי הַקָּבָּ"ה. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה'.

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, הַקָּבָּ"ה עוֹמֵד עָלָיו, וְהַנִּשְׁמָה פּוֹתַחַת וְאוֹמֶרֶת: ה' אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד וְגוֹ' כָּל הַפָּרָשָׁה, עַד הַסִּיּוּם שֶׁאוֹמֵר יִתַּמּוּ חַטָּאִים וְגוֹ'. וְעוֹד אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, וְלֹא זוֹ בִּלְבַד, אֶלָּא מְשַׁבַּחַת אוֹתוֹ עַל הַגּוּף שֶׁנִּשְׁאָר בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאוֹמֵר (שם קג) בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה' וְכָל קְרָבַי וְגוֹ'.

וְהַקָּבָּ"ה הוֹלֵךְ. מִנַּיִן לָנוּ זֶה? מֵהַפָּסוּק הַזֶּה שֶׁכָּתוּב וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא. זֶה יַעֲקֹב. מַה זֶּה מַמְרֵא? מִשּׁוּם שֶׁיָּרַשׁ מָאתַיִם עוֹלָמוֹת מֵעֵדֶן, וְהוּא כִּסֵּא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַמְרֵא בְּגִימַטְרִיָּא מָאתַיִם שְׁמוֹנִים וְאַחַת הָיָה. מָאתַיִם שֶׁל עֵדֶן, שֶׁכָּתוּב (שיר ח) וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים אֶת פִּרְיוֹ,

אֵלָיו יְיָ בְּאֵלוֹנֵי מַמְרֵא. וְעַל שׁוּם דָּא נִקְרָא מַמְרֵא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה מַהוּ בְּאֵלוֹנֵי. רְצוֹנוֹ לוֹמַר תּוּקְפּוֹי הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית מט) **אֲבִיר יַעֲקֹב. וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל. הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (תהלים טו) **יְיָ מִי יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ וְגו'. כְּחוֹם הַיּוֹם. דִּכְתִיב,** (מלאכי ג) **וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ.**

אָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אָזִיל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִין דְּשָׁמְעִין אַבְרָהָם וְיִצְחָק דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָזִיל לְגַבֵּיהּ. תָּבְעִין מִן יַעֲקֹב לְמֵיזַל עִמְּהוֹן וּלְאַקְדָּמָא לֵיהּ שְׁלָם וְאִנּוּן קָיְימִין עֲלוֹהִי. מִמַּאי דִּכְתִיב וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו. שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים (דְּקָיְימִין) **אִלֵּין אַבְרָהָם אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב דְּקָיְימִין עֲלוֹהִי וְחָמוּ עוֹבָדִין טָבִין** (נ"א דְּעַבַּד) **דְּעָבְדִין. וַיַּרְא וַיָּרָץ לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה. מִשּׁוּם דְּחָמֵי שְׁכִינַת יְקָרָא עִמְּהוֹן הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (שיר השירים א) **עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ** (אֵלּוּ הֵן הָאָבוֹת)**:**

דָּבָר אַחֵר וַיֵּרָא אֵלָיו יְיָ בְּאֵלוֹנֵי מַמְרֵא. רַבָּנָן פְּתְחֵי בְּהַאי קְרָא בִּשְׁעַת פְּטִירָתוֹ שֶׁל אָדָם. דְּתַנְיָא אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בִּשְׁעַת

לשון הקודש

וּשְׁמוֹנִים וְאַחַת שֶׁהוּא כִּפֵּא. וְלָכֵן נִקְרָא וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מַמְרֵא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶּה בְּאֵלֹנֵי? רְצוֹנוֹ לוֹמַר חָזְקוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲבִיר יַעֲקֹב. וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים טו) ה' מִי יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ וְגו'. כְּחֹם הַיּוֹם, שֶׁכָּתוּב (מלאכי ג) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָלַךְ הַקָּבָּ"ה, וּמִשּׁוּם שֶׁשּׁוֹמְעִים הָאָבוֹת, אַבְרָהָם יִצְחָק, שֶׁהַקָּבָּ"ה הוֹלֵךְ אֵלָיו, תּוֹבְעִים מִיַּעֲקֹב לָלֶכֶת עִמָּם וּלְהַקְדִּים לוֹ שָׁלוֹם, וְהֵם עוֹמְדִים עָלָיו, מִמַּה שֶׁכָּתוּב וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו. שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים [שֶׁעוֹמְדִים] אֵלּוּ הָאָבוֹת, אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שֶׁעוֹמְדִים עָלָיו וְרָאוּ מַעֲשִׂים טוֹבִים [שֶׁעָשָׂה] שֶׁעוֹשִׂים. וַיַּרְא וַיָּרָץ לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה, מִשּׁוּם שֶׁרָאָה שְׁכִינַת הַכָּבוֹד עִמָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר א) עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ [אֵלּוּ הֵן הָאָבוֹת].

דָּבָר אַחֵר וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא, רַבּוֹתֵינוּ פָּתְחוּ בַּפָּסוּק הַזֶּה בִּשְׁעַת

פְּטִירָתוֹ שֶׁל אָדָם הוּא יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל שֶׁהַנְּשָׁמָה מִתְפָּרֶדֶת מִן הַגּוּף. וְלֹא נִפְטַר אָדָם מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁרוֹאֶה אֶת הַשְּׁכִינָה הָדָא הוּא דִכְתִיב (שמות לג) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי. וּבָאִין עִם הַשְּׁכִינָה שְׁלֹשָׁה מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְקַבֵּל נִשְׁמָתוֹ שֶׁל צַדִּיק. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיֵּרָא אֵלָיו יְיָ וְגוֹ'. כְּחוֹם הַיּוֹם. זֶה יוֹם הַדִּין הַבּוֹעֵר כַּתַּנּוּר לְהַפְרִיד הַנְּשָׁמָה מִן הַגּוּף.

וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים. הַמְּבַקְּרִים מַעֲשָׂיו מַה שֶּׁעָשָׂה, וְהוּא מוֹדֶה עֲלֵיהֶם בְּפִיו. וְכֵיוָן שֶׁהַנְּשָׁמָה רוֹאָה כָּךְ, יוֹצֵאת מִן הַגּוּף עַד פֶּתַח בֵּית הַבְּלִיעָה, וְעוֹמֶדֶת שָׁם עַד שֶׁמִּתְוַדָּה כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה הַגּוּף עִמָּהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאָז נִשְׁמַת הַצַּדִּיק הִיא שְׂמֵחָה בְּמַעֲשֶׂיהָ וּשְׂמֵחָה עַל פִּקְדוֹנָהּ. דְּתָאנָא אָמַר רִבִּי יִצְחָק נִשְׁמָתוֹ שֶׁל צַדִּיק מִתְאַוָּה אֵימָתַי תֵּצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא הֶבֶל, כְּדֵי לְהִתְעַנֵּג בָּעוֹלָם הַבָּא.

תָּנוּ רַבָּנָן כְּשֶׁחָלָה רִבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל, הַהוּא יוֹמָא עֶרֶב שַׁבָּת הָוָה, וְאוֹתִיב לִימִינֵיהּ הוֹרְקְנוּס בְּרֵיהּ, וְהָוָה מְגַלֵּי לֵיהּ עֲמִיקְתָּא וּמַסְתַּרְתָּא, וְהוּא לָא הָוָה מְקַבֵּל בְּדַעְתֵּיהּ מִלַּיָּא, דְּחַשִּׁיב כִּמְטוֹרָף

לשון הקודש

פְּטִירָתוֹ שֶׁל אָדָם. שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בִּשְׁעַת פְּטִירָתוֹ שֶׁל אָדָם הוּא יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל, שֶׁהַנְּשָׁמָה מִתְפָּרֶדֶת מִן הַגּוּף. וְלֹא נִפְטַר אָדָם מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁרוֹאֶה אֶת הַשְּׁכִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות לג) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי. וּבָאִים עִם הַשְּׁכִינָה שְׁלֹשָׁה מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְקַבֵּל נִשְׁמָתוֹ שֶׁל צַדִּיק. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרָא אֵלָיו ה' וְגוֹ'. כְּחֹם הַיּוֹם – זֶה יוֹם הַדִּין הַבּוֹעֵר כַּתַּנּוּר לְהַפְרִיד אֶת הַנְּשָׁמָה מִן הַגּוּף.

וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים, הַמְּבַקְּרִים מַעֲשָׂיו מַה שֶּׁעָשָׂה, וְהוּא מוֹדֶה עֲלֵיהֶם בְּפִיו. וְכֵיוָן שֶׁהַנְּשָׁמָה רוֹאָה כָּךְ, יוֹצֵאת מִן הַגּוּף עַד פֶּתַח בֵּית הַבְּלִיעָה, וְעוֹמֶדֶת שָׁם עַד שֶׁמִּתְוַדָּה כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה הַגּוּף עִמָּהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאָז נִשְׁמַת הַצַּדִּיק הִיא שְׂמֵחָה בְּמַעֲשֶׂיהָ וּשְׂמֵחָה עַל פִּקְדוֹנָהּ. שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, נִשְׁמָתוֹ שֶׁל צַדִּיק מִתְאַוָּה אֵימָתַי תֵּצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא הֶבֶל כְּדֵי לְהִתְעַנֵּג בָּעוֹלָם הַבָּא.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, כְּשֶׁחָלָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל, אוֹתוֹ יוֹם עֶרֶב שַׁבָּת הָיָה, וְהוֹשִׁיב לִימִינוֹ אֶת הוֹרְקְנוּס בְּנוֹ, וְהָיָה מְגַלֶּה לוֹ

בְּדַעְתֵּיהּ הָוָה. כֵּיוָן דְּחָמָא דְּדַעְתָּא דְּאַבּוּי מִתְיַשְּׁבָא עֲלוֹי, קַבִּיל מִנֵּיהּ מְאָה וּתְמַנִּין וְתִשְׁעָה רָזִין עִלָּאִין.

כַּד מָטָא לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ דְּמִתְעָרְבֵי בְמַיָּא עִלָּאָה, בָּכָה רִבִּי אֱלִיעֶזֶר וּפָסַק לְמֵימַר, אָמַר קוּם הָתָם בְּרִי. אָמַר לֵיהּ אַבָּא לָמָּה. אָמַר לֵיהּ חָזִינָא דְּאוֹחִית חֵלֶף מִן עָלְמָא. אָמַר לֵיהּ זִיל וְאֵימָא לְאִמָּךְ דְּתִסְתַּלֵּק תְּפִלָּאי בְּאַתַּר עִלָּאָה, וּבָתַר דְּאֶסְתַּלֵּק מִן עָלְמָא וְאַיְתֵי הָכָא לְמֶחֱמֵי לְהוֹן לָא תִבְכֵּי דְּאִנּוּן קְרִיבִין עִלָּאִין וְלָא תַתָּאִין וְדַעְתָּא דְּבַר נָשׁ לָא יָדַע בְּהוּ.

עַד דְּהֲווּ יָתְבֵי, עָאלוּ חַכִּימֵי דָּרָא לְמִבְקַר לֵיהּ, אוֹלִיט לְהוּ עַל דְּלָא אָתוּ לְשַׁמָּשָׁא לֵיהּ דְּתָנֵינָן גְּדוֹלָה שִׁמּוּשָׁהּ יוֹתֵר מִלִּמּוּדָהּ. עַד דְּאָתָא רִבִּי עֲקִיבָא, אָמַר לֵיהּ עֲקִיבָא לָמָּה לָא אָתֵית לְשַׁמָּשָׁא לִי (דְּהָא אָתָא עִתָּא לְאִצְרָפָא). אָמַר לֵיהּ רִבִּי לָא הָוָה לִי פְּנַאי. אַרְתַּח אָמַר אֶתְמְהָה עָלָךְ אִי תָּמוּת מִיתַת עַצְמְךָ. לַטְּיֵיהּ דִּיהֵא קָשֶׁה מִכֻּלְּהוֹן מִיתָתֵיהּ.

בָּכֵי רִבִּי עֲקִיבָא וְאָמַר לֵיהּ רִבִּי אוֹלִיף לִי אוֹרַיְיתָא. אַפְּתַח פּוּמֵיהּ

לשון הקודש

עֲמֻקוֹת וְנִסְתָּרוֹת, וְהוּא לֹא הָיָה מְקַבֵּל דָּבָר בְּדַעְתּוֹ שֶׁחָשַׁב שֶׁמִּטַּרְף בְּדַעְתּוֹ הָיָה. כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁדַּעַת אָבִיו מִתְיַשֶּׁבֶת עָלָיו, קִבֵּל מִמֶּנּוּ מֵאָה שְׁמוֹנִים וְתֵשַׁע סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים.

כְּשֶׁהִגִּיעַ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ שֶׁמִּתְעָרְבִים בַּמַּיִם הָעֶלְיוֹנִים, בָּכָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּפָסַק לוֹמַר. אָמַר, עֲמֹד שָׁם בְּנִי. אָמַר לוֹ, אַבָּא, לָמָּה? אָמַר לוֹ, אֲנִי רוֹאֶה שֶׁאֲנִי מְמַהֵר לַחֲלוֹף מִן הָעוֹלָם. אָמַר לוֹ, לֵךְ וֶאֱמֹר לְאִמְּךָ שֶׁתַּעֲלֶה אֶת הַתְּפִלִּין שֶׁלִּי לְמָקוֹם עֶלְיוֹן, וְאַחַר שֶׁאֶסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, וְאָבֹא לְכָאן כְּדֵי לִרְאוֹת אוֹתָם. לֹא תִבְכּוּ, שֶׁהֵם קְרוֹבִים עֶלְיוֹנִים וְלֹא תַחְתּוֹנִים, וְדַעַת בְּנֵי אָדָם לֹא מַשִּׂיגָה אוֹתָם.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, נִכְנְסוּ חַכְמֵי הַדּוֹר לְבַקֵּר אוֹתָם, וְקִלֵּל אוֹתָם עַל שֶׁלֹּא בָּאוּ לְשַׁמֵּשׁ אוֹתוֹ, שֶׁשָּׁנִינוּ, גְּדוֹלָה שִׁמּוּשָׁהּ יוֹתֵר מִלִּמּוּדָהּ. עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר לוֹ, עֲקִיבָא, עֲקִיבָא, לָמָּה לֹא בָאתָ לְשַׁמֵּשׁ אוֹתִי [שֶׁהֲרֵי בָּאָה הָעֵת לְהִצָּרֵף]? אָמַר לוֹ, רַבִּי, לֹא הָיָה לִי פְּנַאי. רָתַח וְאָמַר, אֶתְמַהּ עָלֶיךָ אִם תָּמוּת מִיתַת עַצְמְךָ. קִלְלוֹ שֶׁמִּיתָתוֹ תִּהְיֶה קָשָׁה מִכֻּלָּם.

בָּכָה רַבִּי עֲקִיבָא וְאָמַר לוֹ, רַבִּי, תְּלַמֵּד אוֹתִי תּוֹרָה. פָּתַח פִּיו רַבִּי אֱלִיעֶזֶר

רִבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה. אָתָא אֶשָּׁא וְאַסְחַר לְתַרְוֵיהוֹן. אָמְרוּ חַכִּימַיָּא שְׁמַע מִינָּהּ דְּלֵית אֲנַן חַזְיִין וּכְדָאִין לְכָךְ, נָפְקוּ לְפִתְחָא דְּבָרָא וְיָתִיבוּ תַּמָּן, הָוָה מַה דְּהַוָּה וְאַזַּל אֶשָּׁא.

וְאוֹלִיף בְּבַהֶרֶת עַזָּה תְּלַת מְאָה הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת, וְאוֹלִיף לֵיהּ מָאתַן וְשִׁיתְסָר טְעָמִים דִּפְסוּקֵי דְשִׁיר הַשִּׁירִים. וְהַוּ עֵינוֹי דְרַבִּי עֲקִיבָא נַחֲתִין מַיָּא. וְאִתְחַזַּר אֶשָּׁא כְּקַדְמִיתָא. כַּד מָטָא לְהַאי פְּסוּקָא (שיר השירים ב) **סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַתַּפּוּחִים כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי, לָא יְכִיל לְמִסְבַּל רִבִּי עֲקִיבָא וְאָרִים קָלֵיהּ בִּבְכִיָּיתָא וְגָעֵי וְלָא הָוָה מְמַלֵּל מִדְּחִילוּ דִּשְׁכִינְתָּא דְּהַוַּת תַּמָּן.**

אוֹרֵי לֵיהּ כָּל עָמִיקְתָּא וְרָזִין עִלָּאִין דְּהַוָּה בֵּיהּ בְּשִׁיר הַשִּׁירִים. וְאוֹמֵי לֵיהּ אוֹמָאָה דְּלָא לִישְׁתַּמֵּשׁ בְּשׁוּם חַד פְּסוּק מִנֵּיהּ כִּי הֵיכִי דְּלָא לִיחָרֵיב עָלְמָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינֵיהּ. וְלָא בָּעֵי קַמֵּיהּ דִּישְׁתַּמְּשׁוּן בֵּיהּ (דף צט ע"א) **בְּרִיָּיתֵי מִסְּגִיאוּת קְדוּשָׁתָא דְּאִית בֵּיהּ. לְבָתָר נָפִיק רִבִּי עֲקִיבָא וְגָעֵי וְנָבְעִין עֵינוֹי מַיָּא, וְהַוָּה אָמַר, וַוי רִבִּי, וַוי רִבִּי, דְּאִשְׁתָּאַר עָלְמָא יָתוֹם מִנָּךְ. עָאלוּ כָּל שְׁאַר חַכִּימַיָּא גַּבֵּיהּ וְשָׁאֲלוּ לֵיהּ וְאָתִיב לְהוֹן.**

לשון הקודש

בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה. בָּאָה אֵשׁ וְהִקִּיפָה אֶת שְׁנֵיהֶם. אָמְרוּ חֲכָמִים, נִשְׁמָע מִזֶּה שֶׁאֵין אָנוּ רְאוּיִים וּכְדָאִים לְכָךְ. יָצְאוּ לַפֶּתַח הַחִיצוֹן וְיָשְׁבוּ שָׁם. הָיָה מַה שֶּׁהָיָה, וְהָאֵשׁ הָלְכָה.

וְלִמֵּד בְּבַהֶרֶת עַזָּה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת, וְלִמֵּד אוֹתוֹ מָאתַיִם וְשִׁשָּׁה עָשָׂר טְעָמִים שֶׁל פְּסוּקֵי שִׁיר הַשִּׁירִים, וְהָיוּ עֵינֵי רַבִּי עֲקִיבָא זוֹלְגוֹת דְּמָעוֹת, וְחָזְרָה הָאֵשׁ כְּבַתְּחִלָּה. כְּשֶׁהִגִּיעַ לְפָסוּק (שיר ב) סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַתַּפּוּחִים כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי, לֹא יָכֹל רַבִּי עֲקִיבָא לִסְבֹּל, וְהֵרִים קוֹלוֹ בִּבְכִיָּה. וְהֵרִים קוֹלוֹ וְלֹא הָיָה מְדַבֵּר מִיִּרְאַת הַשְּׁכִינָה שֶׁהָיְתָה שָׁם.

הוֹרָה לוֹ כָּל עֲמֻקּוֹת וְסוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁהָיוּ בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, וְהִשְׁבִּיעוֹ שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשׁוּם פָּסוּק מִמֶּנּוּ, כְּדֵי שֶׁהַקָּבָּ"ה לֹא יַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם בִּגְלָלוֹ, וְלֹא רוֹצֶה לְפָנָיו שֶׁהַבְּרִיּוֹת יִשְׁתַּמְּשׁוּ בוֹ מֵרֹב הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ. אַחַר יָצָא רַבִּי עֲקִיבָא וּבָכָה, וְנָבְעוּ עֵינָיו מַיִם, וְהָיָה אוֹמֵר, וַי רַבִּי! וַי רַבִּי! שֶׁהָעוֹלָם נִשְׁאָר יָתוֹם מִמְּךָ. נִכְנְסוּ אֵלָיו כָּל שְׁאָר

הָוָה דָּחִיק לֵיהּ (שַׁעֲתָא) לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אַפִּיק תְּרֵי דְּרוֹעוֹי וְשַׁוִּינוּן עַל לִבֵּיהּ. פָּתַח וְאָמַר, אִי עָלְמָא עָלְמָא עִלָּאָה, חָזְרַת לְאָעֲלָא וּלְאִגְנָזָא מִן תַּתָּאָה כָּל נְהִירוּ וּבוּצִינָא. וַוי לְכוֹן תְּרֵי דְּרָעֵי וַוי לְכוֹן תְּרֵי תּוֹרוֹת דְּיִשְׁתַּכְּחוּן יוֹמָא דֵּין מִן עָלְמָא. דְּאָמַר רִבִּי יִצְחָק כָּל יוֹמוֹי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָוָה נְהִירָא שְׁמַעְתָּא מִפּוּמֵיהּ כְּיוֹמָא דְּאִתְיְהִיבַת בְּטוּרָא דְּסִינַי.

אָמַר אוֹרַיְיתָא (סִבְּרִית גְּמָרָא) גְּמָרִית וְחָכְמְתָא סִבְּרִית וְשִׁמּוּשָׁא עֲבָדִית. דְּאִלּוּ יְהוֹן כָּל בְּנֵי אֵינָשָׁא דְּעָלְמָא סוֹפְרִים לָא יָכְלִין לְמִכְתַּב וְלָא חַסְרֵי תַּלְמִידֵי מֵחָכְמָתִי אֶלָּא כְּכוּחְלָא בְּעֵינָא וְאֲנָא מֵרַבּוֹתַי אֶלָּא כְּמַאן דְּשָׁתֵי בְּיַמָּא. וְלָא הָוָה, אֶלָּא לְמִיתַּן טִיבוּתָא לְרַבּוֹהִי יַתִּיר מִנֵּיהּ.

וְהֲווּ שָׁאֲלִין מִנֵּיהּ בְּהַהוּא סַנְדְּלָא דְּיִבּוּם עַד דְּנָפַק נִשְׁמָתֵיהּ וְאָמַר טָהוֹר. וְלָא הָוָה תַּמָּן רִבִּי עֲקִיבָא. כַּד נָפַק שַׁבַּתָּא אַשְׁכְּחֵיהּ רִבִּי עֲקִיבָא דְּמִית, בָּזַע מָאנֵיהּ וְגָרִיר כָּל בִּשְׂרֵיהּ וְדָמָא נָחִית וְנָגִיד עַל דִּיקְנֵיהּ. הָוָה צָוַח וּבְכֵי, נָפַק לְבָרָא וְאָמַר, שְׁמַיָּא שְׁמַיָּא, אָמְרוּ לִשְׁמְשָׁא וּלְסִיהֲרָא דִּנְהִירוּתָא דְּהַוַּת נְהִיר יַתִּיר מִנְּהוֹן הָא אִתְחַשַּׁךְ.

לשון הקודש

הַחֲכָמִים, וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ, וְהֵשִׁיב לָהֶם. **הָיְתָה** דְּחוּקָה לוֹ [הַשָּׁעָה] לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. הוֹצִיא שְׁתֵּי זְרוֹעוֹתָיו וְשָׂם אוֹתָם עַל לִבּוֹ. פָּתַח וְאָמַר, אוֹי הָעוֹלָם, הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן חוֹזֵר לְהִתְכַּנֵּס וּלְהִגָּנֵז מִן הַתַּחְתּוֹן כָּל אוֹר וּמָאוֹר. אוֹי לָכֶם שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, אוֹי לָכֶם שְׁתֵּי תּוֹרוֹת שֶׁיִּהְיוּ נִשְׁכָּחִים הַיּוֹם הַזֶּה מִן הָעוֹלָם. שֶׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל יְמֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָיְתָה הַשְּׁמוּעָה מְאִירָה מִפִּיו כַּיּוֹם שֶׁנִּתְּנָה בְּהַר סִינַי.

אָמַר, תּוֹרָה [לָמַדְתִּי וּגְמָרָא] הֵבַנְתִּי וְחָכְמָה לָמַדְתִּי וְשִׁמּוּשׁ עָשִׂיתִי, שֶׁאִלּוּ יִהְיוּ כָּל בְּנֵי אֱנוֹשׁ שֶׁל הָעוֹלָם סוֹפְרִים, לֹא יוּכְלוּ לִכְתֹּב, וְלֹא חָסְרוּ תַּלְמִידֵי מֵחָכְמָתִי אֶלָּא כְּמִי שֶׁכְּחוֹל בְּעַיִן, וַאֲנִי מֵרַבּוֹתַי אֶלָּא כְּמִי שֶׁשּׁוֹתֶה בַּיָּם. וְלֹא הָיָה אֶלָּא לְהַחֲזִיק טוֹבָה לְרַבּוֹתָיו יוֹתֵר מִמֶּנּוּ.

וְהָיוּ שׁוֹאֲלִים מִמֶּנּוּ בְּאוֹתוֹ סַנְדָּל שֶׁל יִבּוּם, עַד שֶׁיָּצְאָה נִשְׁמָתוֹ וְאָמַר טָהוֹר. וְלֹא הָיָה שָׁם רַבִּי עֲקִיבָא. כְּשֶׁיָּצְאָה הַשַּׁבָּת, מָצָא אוֹתוֹ רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁמֵּת. קָרַע בִּגְדוֹ וְשָׂרַט כָּל בְּשָׂרוֹ, וְדָם יָרַד וְנִמְשַׁךְ עַל זְקָנוֹ. הָיָה צוֹוֵחַ וּבוֹכֶה. יָצָא הַחוּצָה וְאָמַר: שָׁמַיִם שָׁמַיִם, אִמְרוּ

(דף צט ע"ב).

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בְּשָׁעָה שֶׁנִּשְׁמַת הַצַּדִּיק רוֹצָה לָצֵאת שִׂמְחָה וְהַצַּדִּיק בָּטוּחַ בְּמִיתָתוֹ כְּדֵי לְקַבֵּל שְׂכָרוֹ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיֵּרָא וַיָּרָץ לִקְרָאתָם. בְּשִׂמְחָה, לְקַבֵּל פְּנֵיהֶם. מֵאֵי זֶה מָקוֹם, מִפֶּתַח הָאֹהֶל כְּדְקָא אָמְרָן. וַיִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה לְגַבֵּי שְׁכִינָה.

רִבִּי יוֹחָנָן פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ב) **עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים סוֹב דְּמֵה לְךָ דּוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעוֹפֶר הָאַיָּלִים. עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְגוֹ'. זוֹ אַזְהָרָה לָאָדָם בְּעוֹדוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא כְּהֶרֶף עַיִן. תָּא חָזֵי, מַה כְּתִיב,** (קהלת ו) **וְאִלּוּ חָיָה אֶלֶף שָׁנִים פַּעֲמַיִם וְגוֹ'. בְּיוֹם הַמִּיתָה כָּל מַה שֶׁחָיָה נֶחְשַׁב כְּיוֹם אֶחָד אֶצְלוֹ.**

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן נִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם מַתְרָה בוֹ וְאוֹמֶרֶת עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם (וְנָסוּ הַצְּלָלִים) **וְיִדְמֶה בְּעֵינֶיךָ כְּהֶרֶף עַיִן בְּעוֹדְךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְנָסוּ הַצְּלָלִים הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (איוב ח) **כִּי צֵל יָמֵינוּ עֲלֵי אָרֶץ. בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ סוֹב דְּמֵה לְךָ דּוֹדִי לִצְבִי וְגוֹ'.**

דָּבָר אַחֵר עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְגוֹ'. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן פַּזִּי, זוֹ אַזְהָרָה לָאָדָם בְּעוֹדוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא כְּהֶרֶף עַיִן. מַה הַצְּבִי קַל

לשון הקודש

לַשֶּׁמֶשׁ וְלַלְּבָנָה, שֶׁהָאוֹר שֶׁהָיָה מֵאִיר יוֹתֵר מֵהֶם הֲרֵי נֶחְשַׁךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשָׁעָה שֶׁנִּשְׁמַת הַצַּדִּיק רוֹצָה לָצֵאת – שִׂמְחָה, וְהַצַּדִּיק בָּטוּחַ בְּמִיתָתוֹ כְּדֵי לְקַבֵּל שְׂכָרוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרָא וַיָּרָץ לִקְרָאתָם, בְּשִׂמְחָה לְקַבֵּל פְּנֵיהֶם. מֵאֵיזֶה מָקוֹם? מִפֶּתַח הָאֹהֶל, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וַיִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה – אֶל הַשְּׁכִינָה.

רִבִּי יוֹחָנָן פָּתַח וְאָמַר, (שיר ב) עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים סֹב דְּמֵה לְךָ דּוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים. עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְגוֹ' – זוֹ אַזְהָרָה לָאָדָם בְּעוֹדוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא כְּהֶרֶף עַיִן. בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, (קהלת ו) וְאִלּוּ חָיָה אֶלֶף שָׁנִים פַּעֲמַיִם וְגוֹ'. בְּיוֹם הַמִּיתָה, כָּל מַה שֶׁחָיָה, נֶחְשָׁב כְּיוֹם אֶחָד אֶצְלוֹ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, נִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם מַתְרָה בוֹ וְאוֹמֶרֶת עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם (וְנָסוּ הַצְּלָלִים), וְיִדְמֶה בְּעֵינֶיךָ כְּהֶרֶף עַיִן בְּעוֹדְךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְנָסוּ הַצְּלָלִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב ח) כִּי צֵל יָמֵינוּ עֲלֵי אָרֶץ. בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ, סֹב דְּמֵה לְךָ דּוֹדִי לִצְבִי וְגוֹ'.

דָּבָר אַחֵר עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְגוֹ' – אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן פַּזִּי, זוֹ אַזְהָרָה לָאָדָם

בְּרַגְלָיו אַף אַתָּה הֱיֵה כָּל כַּצְּבִי אוֹ כְּעוֹפֶר הָאַיָּלִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֲךָ כְּדֵי שֶׁתִּנְחַל הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא הָרֵי בְשָׂמִים הַנִּקְרָא הַר יְיָ, הַר הַתַּעֲנוּג הָהָר הַטּוֹב. ע"כ מדרש הנעלם.

סִתְרֵי תּוֹרָה

(חסר) **הוּרְמְנוּתָא דְמַלְכָּא אִתְחֲזֵי בִתְלַת גְּוָונִין, גַּוָּון חַד חֵיזוּ דְאִתְחֲזֵי לְעֵינָא מֵרָחִיק, וְעֵינָא לָא יְכִיל לְקָיְימָא בִבְרִירוּ דְחָזֵי בְגִין דְּאִיהוּ מֵרָחוֹק, עַד דְּנָטִיל עֵינָא חֵיזוּ זְעֵיר בִּקְמִיטוּ דִילֵיהּ. וְעַל דָּא כְתִיב,** (ירמיה לא) **מֵרָחוֹק יְיָ נִרְאָה לִי.**

גַּוָּון תִּנְיָין חֵיזוּ דְהַאי (נ"א דְחַד) **עֵינָא בִסְתִימוּ דִילֵיהּ, דְּהַאי גַּוָון לָא אִתְחֲזֵי לְעֵינָא, בַּר בִּסְתִימוּ זְעֵיר דְּנָקִיט וְלָא קָיְימָא בִבְרִירוּ, סָתִים עֵינָא וּפָתַח זְעֵיר וְנָקִיט הַהוּא חֵיזוּ, וְגַוָּון דָּא** (נ"א גַּוָון וְדָא) **אִצְטְרִיךְ לְפִתְרוֹנָא לְקָיְימָא עַל מַה דְּנָקִיט עֵינָא, וְעַל דָּא כְתִיב,** (ירמיה א) **מָה אַתָּה רֹאֶה.**

גַּוָּון תְּלִיתָאָה הוּא זֹהַר אַסְפַּקְלַרְיָאה דְלָא אִתְחֲזֵי בֵיהּ כְּלַל, בַּר בְּגִלְגּוּלָא דְעֵינָא כַּד אִיהוּ סָתִים בִּסְתִימוּ וּמְגַלְגְּלִין לֵיהּ

לשון הקודש

בְּעוֹדוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא כְּהֶרֶף עַיִן: מָה הַצְּבִי כָּל בְּרַגְלָיו – אַף אַתָּה הֱיֵה כָּל כַּצְּבִי אוֹ כְּעֹפֶר הָאַיָּלִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֲךָ כְּדֵי שֶׁתִּנְחַל הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא הָרֵי בְשָׂמִים, הַנִּקְרָא הַר ה', הַר הַתַּעֲנוּג, הָהָר הַטּוֹב. ע"כ מדרש הנעלם.

סִתְרֵי תּוֹרָה

מֶמְשֶׁלֶת הַמֶּלֶךְ נִרְאֵית בִּשְׁלֹשָׁה גְוָנִים, גָּוָן אֶחָד – מַרְאֶה שֶׁנִּרְאֶה לָעַיִן מֵרָחוֹק, וְאֵין הָעַיִן יְכוֹלָה לַעֲמֹד בַּבְּרוּר שֶׁרוֹאֶה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מֵרָחוֹק, עַד שֶׁנּוֹטֶלֶת הָעַיִן מַרְאֶה קָטָן בַּקְּמוּץ שֶׁלָּהּ, וְעַל זֶה כָּתוּב (ירמיה לא) מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי.

גָּוָן שֵׁנִי – מַרְאֶה שֶׁל הָעַיִן הַזֹּאת [נ"א שֶׁל אֶחָד] בַּסֵּתֶר שֶׁלָּהּ, שֶׁאֵין הַגָּוָן הַזֶּה נִרְאֶה לָעַיִן, רַק בְּסֵתֶר קָטָן, שֶׁתּוֹפֵס וְלֹא עוֹמֵד בְּבְרוּר, סוֹתֵם הָעַיִן וּפוֹתֵחַ מְעַט וְלוֹקֵחַ אוֹתוֹ הַמַּרְאֶה. וְהַגָּוָן הַזֶּה [נ"א הַגָּוָן וְזֶה] צָרִיךְ לְפִתְרוֹן לַעֲמֹד עַל מַה שֶׁלּוֹקַחַת הָעַיִן, וְעַל זֶה כָּתוּב (שם א) מָה אַתָּה רֹאֶה. **הַגָּוָן** הַשְּׁלִישִׁי הוּא זֹהַר הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה שֶׁלֹּא נִרְאֶה בוֹ כְּלָל, חוּץ

בְּגִלְגּוּלָא וְאִתְחַזָּאי בְּהַאי גִּלְגּוּלָא אַסְפַּקְלַרְיָאה דְּנַהֲרָא וְלָא יְכִיל לְקַיְּימָא בְּהַהוּא גַּוְוֹן בַּר דְּחָזֵי זוֹהַר מְנַהֲרָא בִּסְתִימוּ דְּעֵינָא וְעַל דָּא כְּתִיב, (יחזקאל לז) **הָיְתָה עָלַי יַד יְיָ** (יחזקאל לג) (נ"א וְיַד יְיָ הָיְתָה אֵלַי) **וְיַד יְיָ עָלַי חֲזָקָה. וְכֻלְּהוּ מִתְפָּרְשָׁן מִנְּבִיאֵי קְשׁוֹט. בַּר מֹשֶׁה מְהֵימְנָא עִלָּאָה דְּזָכָה לְאִסְתַּכְּלָא לְעֵילָא בַּמֶּה דְּלָא אִתְחֲזֵי כְּלָל. עֲלֵיהּ כְּתִיב,** (במדבר יב) **לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה וְגוֹ':**

וַיֵּרָא אֵלָיו אִתְחֲזֵי וְאִתְגְּלִי לֵיהּ שְׁכִינְתָּא גּוֹ אִנּוּן דַּרְגִּין דְּאִתְחַבָּרוּ בְּסִטְרוֹי, מִיכָאֵ"ל לִסְטַר יְמִינָא. גַּבְרִיאֵ"ל לִסְטַר שְׂמָאלָא. רְפָאֵ"ל לְקַמָּא. אוּרִיאֵ"ל לַאֲחוֹרָא. וְעַל דָּא אִתְגַּלְיָא עֲלֵיהּ שְׁכִינְתָּא בְּהַנֵּי אֱלוֹנֵי (נ"א צוּלְמִין) **דְּעָלְמָא, בְּגִין לְאַחֲזָאָה קַמַּיְיהוּ בְּרִית** (ד"א ל"ג קַדְמָאָה רִשִׁימוּ) **קַדִּישָׁא דְּהַוָּה בְּכָל עָלְמָא בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא.**

וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל. מָאן פֶּתַח הָאֹהֶל. דָּא אֲתַר דְּאִקְרֵי בְּרִית רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא. כְּחוֹם הַיּוֹם. דָּא רָזָא דְּאִתְדָּבַּק בֵּיהּ אַבְרָהָם תֻּקְפָּא דְּסִטְרָא דְּיָמִינָא דַּרְגָּא דִּילֵיהּ. פֶּתַח (דף צח ע"ב) **הָאֹהֶל.**

לשון הקודש

מִגִּלְגּוּל הָעַיִן כַּאֲשֶׁר הוּא סָתוּם בִּסְתִימוּת וּמְגַלְגְּלִים לוֹ בְּגִלְגּוּל וְנִרְאֶה בַּגִּלְגּוּל הַזֶּה אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה. וְלֹא יָכוֹל לַעֲמֹד בְּאוֹתוֹ הַגָּוֶן, רַק שֶׁרוֹאֶה זֹהַר מֵאִיר בְּסֵתֶר הָעַיִן, וְעַל זֶה כָּתוּב (יחזקאל לז) הָיְתָה עָלַי יַד ה', (שם לג) [וְיַד ה' הָיְתָה עָלַי] וְיַד ה' עָלַי חֲזָקָה. וְכֻלָּם מְפֹרָשִׁים מִנְּבִיאֵי הָאֱמֶת, פְּרָט לְמֹשֶׁה הַנֶּאֱמָן הָעֶלְיוֹן שֶׁזָּכָה לְהִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה בְּמַה שֶׁלֹּא נִרְאֶה כְּלָל. עָלָיו כָּתוּב (במדבר יב) לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה וְגוֹ'.

וַיֵּרָא אֵלָיו, נִרְאֵתָה וְנִתְגַּלְּתָה לִי הַשְּׁכִינָה תּוֹךְ אוֹתָן דְּרָגוֹת שֶׁהִתְחַבְּרוּ בְּצִדּוֹ, מִיכָאֵ"ל לְצַד יָמִין, גַּבְרִיאֵ"ל לְצַד שְׂמֹאל, רְפָאֵ"ל לְפָנִים, אוּרִיאֵ"ל לְאָחוֹר, וְעַל זֶה נִגְלְתָה עָלָיו הַשְּׁכִינָה בָּאֱלוֹנִים [נ"א צְלָמִים] הַלָּלוּ שֶׁל הָעוֹלָם, כְּדֵי לְהַרְאוֹת לִפְנֵיהֶם בְּרִית [ד"א רִשֵּׁם רִאשׁוֹן] הַקֹּדֶשׁ שֶׁהָיְתָה בְּכָל הָעוֹלָם בְּסוֹד הָאֱמוּנָה.

וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל. מַה זֶּה פֶּתַח הָאֹהֶל? זֶה הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא בְּרִית, סוֹד הָאֱמוּנָה. כְּחֹם הַיּוֹם, זֶה הַסּוֹד שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ אַבְרָהָם, הַחֹזֶק שֶׁל צַד הַיָּמִין, הַדַּרְגָּה שֶׁלּוֹ. פֶּתַח הָאֹהֶל – סוֹד הַשַּׁעַר שֶׁל צֶדֶק

רָזָא דְתַרְעָא דְצָדָק פִּתְחָא דִמְהֵימְנוּתָא, דִּכְדֵין עָאל בֵּיהּ אַבְרָהָם בְּהַהוּא רְשִׁימָא קַדִּישָׁא. כְּחוֹם הַיּוֹם. דָּא צַדִּי"ק דַּרְגָּא דְחִבּוּרָא חָדָא דְעָאל בֵּיהּ מָאן דְּאִתְגְּזַר וְאִתְרְשִׁים בֵּיהּ רְשִׁימָא קַדִּישָׁא, דְּהָא אִתְעַבַּר מֵעָרְלָה וְעָאל בְּקִיּוּמָא דִתְרֵין דַּרְגִּין אִלֵּין דְּאִנּוּן רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא:

וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים וְגו'. אִלֵּין תְּלַת מַלְאָכִין שְׁלִיחָן דְּמִתְלַבְּשָׁן בְּאֲוִירָא וְנָחֲתֵי לְהַאי עָלְמָא (וְאִתְחֲזוּ) **בְּחֵיזוּ דְּבַר נָשׁ. וּתְלַת הֲווֹ כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, בְּגִין דְּקֶשֶׁת לָא אִתְחֲזֵי אֶלָּא בִּגְוָונִין תְּלָתָא חִוַּור וְסוּמָק וְיָרוֹק. וְהָכִי הוּא וַדָּאי.**

וְאִלֵּין אִנּוּן שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים תְּלָתָא גַוְונִין, גַּוָּון חִוַּור, גַּוָּון סוּמָק, גַּוָּון יָרוֹק. גַּוָּון חִוַּור דָּא מִיכָאֵל בְּגִין דְּאִיהוּ סִטְרָא דְיָמִינָא. גַּוָּון סוּמָק דָּא גַּבְרִיאֵל סִטְרָא דִשְׂמָאלָא. גַּוָּון יָרוֹק דָּא רְפָאֵל, וְהַנֵּי אִנּוּן תְּלַת גְּוָונִין דְּקֶשֶׁת דְּקֶשֶׁת לָא אִתְחֲזֵי אֶלָּא עִמְּהוֹן, וּבְגִין כָּךְ וַיֵּרָא אֵלָיו, גִּלּוּי שְׁכִינָה בִּתְלַת גְּוָונִין אִלֵּין.

וְכֻלְּהוּ אִצְטְרִיכוּ, חַד לְאַסְיָא מִן הַמִּילָה וְדָא רְפָאֵ"ל מָארֵי דְאַסְוָון. וְחַד לְבַשְּׂרָא לְשָׂרָה עַל בְּרָא וְדָא אִיהוּ מִיכָאֵל בְּגִין דְּאִיהוּ

לשון הקודש

פֶּתַח הָאֱמוּנָה, שֶׁאָז נִכְנַס בּוֹ אַבְרָהָם בְּאוֹתוֹ הָרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ. כְּחֹם הַיּוֹם – זֶהוּ צַדִּיק, הַדַּרְגָּה שֶׁל חִבּוּר אֶחָד שֶׁנִּכְנָס בּוֹ מִי שֶׁנִּמּוֹל וְנִרְשַׁם בּוֹ הָרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהֲרֵי נִתְבַּטֵּל מִן הָעָרְלָה וְנִכְנַס בַּקִּיּוּם שֶׁל שְׁתֵּי הַדַּרְגּוֹת הַלָּלוּ שֶׁהֵן סוֹד הָאֱמוּנָה.

וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים וְגו' – אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים שְׁלוּחִים שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים בָּאֲוִיר, וְיוֹרְדִים לָעוֹלָם הַזֶּה (וְנִרְאִים) בְּמַרְאֶה שֶׁל בֶּן אָדָם, וְהַשְּׁלֹשָׁה הֵם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, מִשּׁוּם שֶׁהַקֶּשֶׁת לֹא נִרְאֵית אֶלָּא בִּשְׁלֹשָׁה גְוָנִים – לָבָן, אָדֹם וְיָרֹק, וְכָךְ הוּא בְּוַדַּאי. **וּשְׁלֹשֶׁת** הָאֲנָשִׁים הַלָּלוּ שְׁלֹשָׁה גְוָנִים. גָּוֶן לָבָן, גָּוֶן אָדֹם, גָּוֶן יָרֹק (רחמים). הַגָּוֶן הַלָּבָן זֶה מִיכָאֵ"ל, שֶׁהוּא צַד הַיָּמִין. הַגָּוֶן הָאָדֹם זֶה גַּבְרִיאֵ"ל, הַצַּד שֶׁל הַשְּׂמֹאל. הַגָּוֶן הַיָּרֹק זֶה רְפָאֵ"ל. וְאֵלּוּ הֵם שְׁלֹשֶׁת גּוֹנֵי הַקֶּשֶׁת, שֶׁאֵין הַקֶּשֶׁת נִרְאֵית אֶלָּא עִמָּהֶם. וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיֵּרָא אֵלָיו, גִּלּוּי שְׁכִינָה בִּשְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ.

וְאֶת כֻּלָּם הִצְטָרְכוּ. אֶחָד לְרַפֵּא אֶת

אִתְמַנָּא לְיָמִינָא וְכָל טָבִין וּבִרְכָאן בִּידֵיהּ אִתְמַסְּרָן מִסִּטְרָא דְיָמִינָא. וְחַד לַהֲפָכָא לִסְדוֹם וְדָא אִיהוּ גַּבְרִיאֵל דְּאִיהוּ לִשְׂמָאלָא. וְאִיהוּ מְמַנָּא עַל כָּל דִּינִין דְּעָלְמָא מִסִּטְרָא (דְּדִינָא) דִשְׂמָאלָא לְמֵידַן וּלְמֶעְבַּד עַל יְדָא דְמַלְאַךְ הַמָּוֶת דְּאִיהוּ מָארֵי דְקָטוֹלָא דְבֵי מַלְכָּא.

וְכֻלְּהוּ עֲבָדוּ שְׁלִיחַתְהוֹן, וְכָל חַד וְחַד כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. מַלְאָךְ גַּבְרִיאֵ"ל בִּשְׁלִיחוּתָא לְנִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, וּמַלְאַךְ הַמָּוֶת בִּשְׁלִיחוּתֵיהּ לְנַפְשָׁא דְיֵצֶר הָרָע. וְעִם כָּל דָּא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא לָא נָפִיק עַד דְּחָזֵי שְׁכִינְתָּא.

כַּד חָמָא לוֹן מִתְחַבְּרָן כְּחָדָא כְּדֵין חָמָא שְׁכִינְתָּא (דף צט ע"ב) (כְּגַוְונָא דָא) בְּגַוְונָהָא וְסָגִיד דִּכְתִיב, (בראשית לג) וַיִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה. כְּגַוְונָא דְיַעֲקֹב שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מז) וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה לַשְׁכִינָה. וּלְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא אָמַר בְּשֵׁמָא אדנ"י, וּלְגַבֵּי צַדִּיק אָדוֹ"ן. דְּהָא כְּדֵין אִקְרֵי אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ כַּד אִתְנַהֲרָא מִצַּדִּיק וְאִתְנַהֲרָא בְּגַוְונָהָא, דְּהָא בְּגִין (דָּא אִיהוּ כְּגַוְונָא דָא כְּדֵין) דָּא אִשְׁתְּלִים לְעֵילָא.

לשון הקודש

הַמִּילָה, וְזֶהוּ רְפָאֵל, בַּעַל הָרְפוּאוֹת. וְאֶחָד לְבַשֵּׂר אֶת שָׂרָה עַל הַבֵּן, וְזֶהוּ מִיכָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הִתְמַנָּה לַיָּמִין, וְכָל הַטּוֹבוֹת וְהַבְּרָכוֹת שֶׁבְּיָדוֹ נִמְסְרוּ מִצַּד הַיָּמִין. וְאֶחָד לַהֲפֹךְ אֶת סְדוֹם, וְזֶהוּ גַּבְרִיאֵל שֶׁהוּא לִשְׂמֹאל, וְהוּא מְמֻנֶּה עַל כָּל הַדִּינִים שֶׁל הָעוֹלָם מִצַּד (הַדִּין) הַשְּׂמֹאל לָדוּן וְלַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי מַלְאַךְ הַמָּוֶת, שֶׁהוּא בַּעַל הַהֶרֶג שֶׁל בֵּית הַמֶּלֶךְ.

וְכֻלָּם עָשׂוּ שְׁלִיחוּתָם, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ. וְהַמַּלְאָךְ גַּבְרִיאֵ"ל בִּשְׁלִיחוּת לַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה, וּמַלְאַךְ הַמָּוֶת בִּשְׁלִיחוּתוֹ לַנֶּפֶשׁ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע. וְעִם כָּל זֶה הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה לֹא יוֹצֵאת עַד שֶׁרוֹאָה שְׁכִינָה.

כְּשֶׁרָאָה אוֹתָם מְחֻבָּרִים כְּאֶחָד, אָז רָאָה שְׁכִינָה (כְּמוֹ זֶה) בְּגַוְנֵיהּ וְהִשְׁתַּחֲוָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית לג) וַיִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה, כְּמוֹ אֵצֶל יַעֲקֹב שֶׁנֶּאֱמַר (שם מז) וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, לַשְׁכִינָה. וּלְגַבֵּי הַשְׁכִינָה אָמַר בְּשֵׁם אדנ"י, וּלְגַבֵּי הַצַּדִּיק אָדוֹ"ן, שֶׁהֲרֵי אָז נִקְרָא אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ כְּשֶׁמּוֹאֶרֶת מִצַּדִּיק וּמוֹאֶרֶת בְּגַוְנֵיהּ, שֶׁהֲרֵי מִשּׁוּם (וְזֶהוּ כָּזֶה אָז) זֶה נִשְׁלָם לְמַעְלָה.

מֵהָכָא, דְּחֵיזוּ דִלְתַתָּא מָשִׁיךְ מְשִׁיכוּ מִלְּעֵילָא, דְּהָא גַּוְונִין אִלֵּין מָשְׁכִין מְשִׁיכָא מִלְּעֵילָא מֵאִנּוּן מְקוֹרִין עִלָּאִין. אדנ"י מָשְׁכָא מִלְּעֵילָא בְּאִלֵּין תְּלַת גַּוְונִין דְּאִתְלַבַּשׁ בְּהוּ, וּבְהוּ נָטְלָא כָּל מַה דְּנָטְלֵי מִלְּעֵילָא. וּבְגִין דְּאִנּוּן חִבּוּרָא דִילָהּ וְסָמְכִין דִילָהּ בְּכֹלָּא אִתְּמַר שְׁמָא אדנ"י. דְּהָא שְׁמָא דָא אִתְגְּלִי לֵיהּ כְּלִיל בְּרָזִין עִלָּאִין, אִתְגְּלִי לֵיהּ בְּאִתְגַּלְיָא מַה דְּלָא הֲוָות מִקַּדְמַת דְּנָא דְּלָא הָוָה גָּזִיר. וְעַד דְּאִתְגְּזַר לָא בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפָּקָא מִנֵּיהּ זַרְעָא קַדִּישָׁא, כֵּיוָן דְּאִתְגְּזַר מִיָּד נָפַק מִנֵּיהּ זַרְעָא קַדִּישָׁא.

וּבְגִין כָּךְ אִתְגְּלִי עֲלֵיהּ שְׁכִינְתָּא בְּאִנּוּן דַּרְגִּין (דף ק ע"א) **קַדִּישִׁין.** (דניאל יב) **וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. זֹהַ"ר זָהֲרָא דְזָהֲרִין בִּדְלִיקוּ זְהָרָא. זֹהַ"ר דְּאַנְהִיר דְּאַדְלִיק וְנָצִיץ לְכַמָּה סִטְרִין.**

זֹהַ"ר סָלִיק וְנָחִית. זֹהַ"ר נָצִיץ לְכָל עֵיבָר. זֹהַ"ר נָגִיד וְנָפִיק. זֹהַ"ר דְּלָא פָּסִיק לְעָלְמִין. זֹהַ"ר דְּעֲבִיד תּוֹלְדִין. זֹהַ"ר טָמִיר וְגָנִיז, נְצִיצוּ דְּכָל נְצִיצִין וְדַרְגִּין כֹּלָּא בֵּיהּ, נָפִיק וְטָמִיר. סָתִים וְגַלְיָא. חָזֵי וְלָא חָזֵי. (זֹהַ"ר) **סִפְרָא דָא מַבּוּעָא דְּבֵירָא, נָפִיק בִּימָמָא טָמִיר**

לשון הקודש

מִכָּאן שֶׁמַּרְאֶה שֶׁלְּמַטָּה מוֹשֵׁךְ הַמְשָׁכָה מִלְּמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי הַגְּוָנִים הַלָּלוּ מוֹשְׁכִים הַמְשָׁכָה מִלְּמַעְלָה מֵאוֹתָם מְקוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים. אדנ"י מוֹשֵׁךְ מִלְּמַעְלָה בִּשְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, וּבָהֶם נוֹטֶלֶת כָּל מַה שֶׁנּוֹטֶלֶת מִלְּמַעְלָה. וּמִשּׁוּם שֶׁהֵם חִבּוּר שֶׁלָּהּ וְתוֹמְכִים שֶׁלָּהּ בַּכֹּל, נֶאֱמַר שֵׁם אדנ"י, שֶׁהֲרֵי שֵׁם זֶה הִתְגַּלָּה לוֹ כָּלוּל בְּסוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, הִתְגַּלָּה לוֹ בְּגִלּוּי מַה שֶּׁלֹּא הָיָה מִקֹּדֶם לָכֵן כְּשֶׁלֹּא הָיָה מָהוּל. וְעַד שֶׁנִּמּוֹל, לֹא רָצָה הַקָּבָּ"ה לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ קָדוֹשׁ. כֵּיוָן שֶׁנִּמּוֹל, מִיָּד יָצָא מִמֶּנּוּ הַזֶּרַע הַקָּדוֹשׁ.

וְלָכֵן הִתְגַּלְּתָה עָלָיו שְׁכִינָה בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת קְדוֹשׁוֹת. (דניאל יב) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. זֹהַ"ר זוֹהֵר שֶׁזּוֹהֲרִים בִּדְלֵקוּת שֶׁל זֹהַר. זֹהַ"ר שֶׁמֵּאִיר שֶׁמַּדְלִיק וְנוֹצֵץ לְכַמָּה צְדָדִים.

זֹהַ"ר עוֹלֶה וְיוֹרֵד. זֹהַ"ר נוֹצֵץ לְכָל עֵבֶר. זֹהַ"ר שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא. זֹהַ"ר שֶׁלֹּא פּוֹסֵק לְעוֹלָמִים. זֹהַ"ר שֶׁעוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת. זֹהַ"ר טָמִיר וְגָנוּז, הִתְנוֹצְצוּת שֶׁל כָּל הַנִּיצוֹצִים וְכָל הַדְּרָגוֹת בּוֹ. יוֹצֵא וְטָמִיר. נִסְתָּר וְגָלוּי. נִרְאֶה וְלֹא נִרְאֶה. [זֹהַ"ר] סֵפֶר זֶה

בְּלֵילְיָא אִשְׁתַּעְשָׁא בְּפַלְגוּת לֵילְיָא בְּתוֹלְדִין דְּאַפִּיק.

זֹהַ"ר דְּזָהִיר וְאַנְהִיר לְכֹלָּא, כְּלָלָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְדָא אִיהוּ דְּאִתְחֲזֵי, וְכָל גְּוָונִין סְתִימִין בֵּיהּ, וְאִתְקְרֵי בִּשְׁמָא דַּאדנ"י. תְּלַת גְּוָונִין אִתְחֲזֵי לְתַתָּא, מֵהַאי תְּלַת גְּוָונִין לְעֵילָּא, מֵאִלֵּין עִלָּאִין אִתְמְשַׁךְ כֻּלָּא (ס"א לְגַבֵּי זֹהַר) (אִנּוּן עִלָּאִין. זֹהַר) **דְּלָא אִתְחֲזֵי. וְנָצִיץ בִּתְרֵיסַר נְצִיצִין, וּזְהִירִין דִּנְצִיצִין מִנֵּיהּ. תְּלֵיסַר אִנּוּן בְּרָזָא דִשְׁמָא** (דף ק ע"ב) **קַדִּישָׁא וְגו', רָזָא דְּאֵין סוֹף יהוה אִקְרֵי.**

כַּד אִתְחַבַּר זֹהַר תַּתָּאָה אדנ"י בְּזֹהַר עִלָּאָה יהוה, אִתְעֲבִיד שְׁמָא סָתִים. דְּבֵיהּ יָדְעֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט וּמִסְתַּכְּלָאן לְגוֹ זֹהָרָא עִלָּאָה, וְדָא יְאֲהֹדוֹנָהִי חֵיזוּ טְמִירִין (נ"א חֵיוָון טְמִירִין) **דִּכְתִיב,** (יחזקאל א) **כְּעֵין הַחַשְׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ.**

מַתְנִיתִין, עִלָּאִין רָמָאִין טָבִין דְּיָמִינָא, תֵּשַׁע נְקוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא נָפְקִין, וּמִתְפַּלְגִין בְּאַתְוָון, וְאַתְוָון בְּהוּ נָטְלִין, (מְטַלְטְלָן) **מַטְלָנוֹי דַּקִּיקִין בְּרָזֵי.** (פַּלְטִין) **פְּלִיגִין, אִלֵּין תֵּשַׁע שַׁלִּיטִין עַל אַתְוָון, אַתְוָון מִנַּיְיהוּ אִתְפְּשְׁטוּ. אִשְׁתָּאֲרוּ נְקוּדִין לְאַעֲלָאָה לוֹן.**

לשון הקודש

מַעְיַן הַבְּאֵר, יוֹצֵא בַּיּוֹם, נִסְתָּר בַּלַּיְלָה, מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה בַּתּוֹלְדוֹת שֶׁהוֹצִיא.

זֹהַ"ר שֶׁזּוֹהֵר וּמֵאִיר לַכֹּל, הַכְּלָל שֶׁל הַתּוֹרָה, וְזֶהוּ שֶׁנִּרְאֶה, וְכָל הַגְּוָנִים נִסְתָּרִים בּוֹ וְנִקְרָא בַּשֵּׁם שֶׁל אדנ"י. שְׁלֹשָׁה גְּוָנִים נִרְאִים לְמַטָּה מֵאֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים שֶׁלְּמַעְלָה. מֵאֵלּוּ הָעֶלְיוֹנִים הַכֹּל נִמְשָׁךְ [לְגַבֵּי זֹהַר] [אוֹתָם הָעֶלְיוֹנִים. זֹהַר] שֶׁלֹּא נִרְאֶה, וְנוֹצֵץ בִּשְׁנֵים עָשָׂר נִצְנוּצִים וּזְהָרִים שֶׁנּוֹצְצִים מִמֶּנּוּ. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר הֵם בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְגו', הַסּוֹד שֶׁל אֵין סוֹף נִקְרָא יהו"ה.

כַּאֲשֶׁר מִתְחַבֵּר זֹהַר תַּחְתּוֹן אדנ"י בְּזֹהַר עֶלְיוֹן יהו"ה, נַעֲשָׂה שֵׁם נִסְתָּר שֶׁבּוֹ יוֹדְעִים נְבִיאֵי הָאֱמֶת וּמִסְתַּכְּלִים לְתוֹךְ הַזֹּהַר הָעֶלְיוֹן, וְזֶה יְאֲהֹדוֹנָהִי, מַרְאוֹת טְמִירִים [חַיּוֹת טְמִירוֹת], שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) כְּעֵין הַחַשְׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ.

מִשְׁנָה. עֶלְיוֹנִים גְּבוֹהִים טוֹבִים שֶׁל הַיָּמִין, תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה יוֹצְאוֹת וְנֶחְלָקִים בָּאוֹתִיּוֹת, וְהָאוֹתִיּוֹת בָּהֶם נוֹסְעוֹת, [מִטַּלְטְלִים] מַסְעוֹתָיו דַּקִּיקִים בְּסוֹדוֹת. [הֵיכָל] חוֹלְקִים, אֵלּוּ תִּשְׁעַת הַשַּׁלִּיטִים עַל הָאוֹתִיּוֹת, הָאוֹתִיּוֹת הִתְפַּשְּׁטוּ מֵהֶם. נִשְׁאֲרוּ נְקוּדִים לְהַכְנִיסָם

לָא נָטְלִין בַּר כַּד אִנּוּן נָפְקִין.

אִלֵּין אִנּוּן בְּרָזָא דְּאֵין סוֹף, כֻּלְּהוּ אַתְוָון (מִטַּלְּלָן) **מַטְלָנִין בְּרָזָא דְּאֵין סוֹף. כְּמָה דְּאִנּוּן נָטְלֵי לוֹן הָכִי נָמֵי נָטְלֵי. אִלֵּין סְתִימִין אַתְוָון גַּלְיָין וְלָא גַלְיָין, הַנֵּי טְמִירִין עַל מַה דְּשָׁרְיָין אַתְוָון.**

תְּשַׁע שְׁמָהָן גְּלִיפָן בְּעֶשֶׂר, וְאִנּוּן קַדְמָאָה אֶהְיֶה. (יו"ד ה"א) **אהי"ה** (דף קא ע"א) **אֲשֶׁר אהי"ה. יהו"ה, אֵ"ל, אֱלֹהִי"ם, יהו"ה, צְבָאוֹ"ת אָדוֹ"ן, שַׁדַּ"י.** (וּמִן דָּא שְׁמָא יו"ד ה"א וא"ו ה"א מִתְפַּשֵּׁט כ"ב אוֹתִיּוֹת וְרָזָא דְשְׁמָא **מנצפ"ך** הֲרֵי כ"ז אוֹתִיּוֹת, וְדָא הוּא רָזָא יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יהו"ה הֲרֵי י"ד אוֹתִיּוֹת, אֶחָד רָזָא י"ג אַתְוָון וּמִנְּהוֹן יִתְפַּשְׁטוּ רמ"ח אֵבָרִים שֵׁם בֶּן מ"ב וְשֵׁם בֶּן ע"ב מנצפ"ך חֲמִשָּׁה גְבוּרוֹת וּמִנַּיְהוּ יִתְפַּשֵּׁט רָזָא דְחַמְשִׁין שַׁעֲרֵי בִינָה וּמִנְּהוֹן יִתְפַּשְׁטוּן ע"ב. הֲרֵי רמ"ח אֵבָרִים עִם יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת).

אִלֵּין אִנּוּן עֶשֶׂר שְׁמָהָן גְּלִיפָן בְּסִטְרֵיהוֹן. וְכָל הַנֵּי שְׁמָהָן אִתְגְּלִיפוּ מָאתַן וּתְמַנְיָא וְאַרְבְּעִין אֵבָרִים וְעָאלִין בְּחַד אָרוֹן הַבְּרִית, וּמַאן אִיהוּ, שְׁמָא דְאִתְקְרֵי אדנ"י. וְדָא (ד"א רָזָא) **אִתְגְּלִי הַשְׁתָּא לְאַבְרָהָם.** (נ"א יהו"ה צְבָאוֹ"ת ונ"א אֵ"ל אדנ"י). **מִיכָאֵל שְׁמָא דְיָמִינָא**

לשון הקודש

לָהֶם. לֹא נוֹסְעִים רַק כְּשֶׁאֵלֶּה יוֹצְאִים. **הֵם** בַּסּוֹד שֶׁל אֵין סוֹף. כָּל הָאוֹתִיּוֹת [נוֹסְעוֹת] מֻסָּעוֹת בַּסּוֹד שֶׁל אֵין סוֹף. כְּמוֹ שֶׁהֵם נוֹשְׂאִים אוֹתָם, כָּךְ הֵם נוֹסְעִים. אֵלּוּ הַנִּסְתָּרִים אוֹתִיּוֹת גְּלוּיוֹת וְלֹא גְּלוּיוֹת. אֵלּוּ טְמִירִים עַל מַה שֶׁשּׁוֹרוֹת הָאוֹתִיּוֹת. **תִּשְׁעָה** שֵׁמוֹת חֲקוּקוֹת עִם עֲשָׂרָה, וְהָרִאשׁוֹן אֶהְיֶה. [יו"ד הֵ"א] אֶהְיֶ"ה אֲשֶׁר אֶהְיֶ"ה, יהו"ה, אֵ"ל, אֱלֹהִי"ם, יהו"ה, צְבָאוֹת, אָדוֹ"ן, שַׁדַּ"י. [וּמֵהַשֵּׁם הַזֶּה יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א מִתְפַּשֵּׁט כ"ב אוֹתִיּוֹת, וְסוֹד הַשֵּׁם מנצפ"ך הֲרֵי כ"ז אוֹתִיּוֹת, וְזֶהוּ סוֹד יהו"ה אֱלֹהֵינוּ יהו"ה אֶחָד. יהו"ה אֱלֹהֵינוּ יהו"ה – הֲרֵי י"ד אוֹתִיּוֹת. אֶחָד סוֹד י"ג אוֹתִיּוֹת, וּמֵהֶם יִתְפַּשְׁטוּ רמ"ח אֵבָרִים, שֵׁם בֶּן מ"ב וְשֵׁם בֶּן ע"ב מנצפ"ך חֲמִשָּׁה גְבוּרוֹת, וּמִמֶּנּוּ יִתְפַּשֵּׁט הַסּוֹד שֶׁל חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, וּמֵהֶם יִתְפַּשְׁטוּ ע"ב. הֲרֵי רמ"ח אֵבָרִים עִם יי" אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת].

אֵלֶּה הֵם עֲשָׂרָה שֵׁמוֹת חֲקוּקִים בְּצִדֵּיהֶם, וְכָל הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ נֶחְקְקוּ מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה אֵבָרִים וְנִכְנָסִים בַּאָרוֹן הַבְּרִית הָאֶחָד, וּמִיהוּ? הַשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא אדנ"י. וְזֶה [ד"א סוֹד] הִתְגַּלָּה עַכְשָׁו לְאַבְרָהָם. [נ"א יהו"ה צְבָאוֹ"ת, ונ"א אֵ"ל אדנ"י]. מִיכָאֵל שֵׁם הַיָּמִין שֶׁאוֹחֵז וּמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה יוֹתֵר מֵאוֹתָם הָאֲחֵרִים. בְּכָל

דְקָא אָחִיד וּמְשַׁמְּשָׁא לִשְׁמָא דָא יַתִּיר מֵאִנּוּן אַחֲרָנִין, בְּכָל אֲתַר דְּרָזָא דְהַאי שְׁמָא תַּמָּן מִיכָאֵל תַּמָּן, (דף קא ע"ב) **אִסְתְּלִיק הַאי מִיכָאֵל אִסְתְּלִיק אֱלֹהִים בַּהֲדֵי שַׁדַּי.**

בְּקַדְמִיתָא שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים וְאִגְּלִימוּ בְּצִיּוּרָא דְּאֲוִירָא וְהָווּ אָכְלֵי, אָכְלֵי וַדָּאי, דְּאֶשָׁא דִּלְהוּ אָכַל וְשָׁצֵי כֹּלָּא וְאַעֲבִיד נַחַת רוּחַ לְאַבְרָהָם. אִנּוּן אֶשָׁא וַדָּאי, וְהַהוּא אֶשָׁא אִתְכַּסֵּי בְּצִיּוּרָא דְּאֲוִירָא וְלָא אִתְחֲזֵי, וְהַהוּא מֵיכְלָא אֶשָׁא מְלַהֲטָא וְאָכְלָא לֵיהּ, וְאַבְרָהָם מְקַבֵּל נַחַת רוּחַ מֵהַאי.

כֵּיוָן דְּאִסְתַּלַּק שְׁכִינְתָּא מַה כְּתִיב וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם, מִיָּד מִסְתַּלֵּק בַּהֲדֵיהּ מִיכָאֵל דִּכְתִיב וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדוֹמָה וְגוֹ׳. שְׁלֹשָׁה כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא וְהַשְׁתָּא תְּרֵין, אֶלָּא מִיכָאֵל דְּאִיהוּ יָמִינָא אִסְתַּלִּיק בַּהֲדֵי שְׁכִינְתָּא.

מַלְאָךְ דְּאִתְחֲזֵי לְמָנוֹחַ נָחַת וְאִיגְּלִים (לֵיהּ) **בַּאֲוִירָא וְאִתְחֲזֵי לֵיהּ וְדָא אִיהוּ אוּרִיאֵל. מַה דְּלָא נָחַת בְּאִלֵּין דְּאַבְרָהָם, נָחַת הָכָא בִּלְחוֹדוֹי לְבַשְּׂרָא לְמָנוֹחַ דְּאָתֵי מִדָּן.** (דף קב ע"א) **וּבְגִין דְּלָא חָשִׁיב כְּאַבְרָהָם לָא כְּתִיב דְּאָכַל, דְּהָא כְּתִיב,** (שופטים יג) **אִם תַּעַצְרֵנִי לֹא**

לשון הקודש

מָקוֹם שֶׁסּוֹד הַשֵּׁם הַזֶּה שָׁם – מִיכָאֵל שָׁם. אִם הִסְתַּלֵּק מִיכָאֵל הַזֶּה – מִסְתַּלֵּק אֱלֹהִים עִם שַׁדַּי.

בַּהַתְחָלָה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים, וְהִתְגַּלְּמוּ בְּצִיּוּר שֶׁל אֲוִיר וְהָיוּ אוֹכְלִים, אוֹכְלִים וַדַּאי, שֶׁהָאֵשׁ שֶׁלָּהֶם אוֹכֶלֶת וּמְכַלָּה הַכֹּל וְעוֹשִׂים נַחַת רוּחַ לְאַבְרָהָם. הֵם אֵשׁ וַדַּאי, וְאוֹתָהּ הָאֵשׁ מִתְכַּסָּה בְּצִיּוּר שֶׁל אֲוִיר וְלֹא נִרְאִית. וְאוֹתוֹ מַאֲכָל אֵשׁ לוֹהֶטֶת וְאוֹכֶלֶת אוֹתוֹ, וְאַבְרָהָם מְקַבֵּל נַחַת רוּחַ מִזֶּה.

כֵּיוָן שֶׁהִסְתַּלְּקָה הַשְּׁכִינָה מַה כָּתוּב? וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם. מִיָּד מִסְתַּלֵּק עִמּוֹ מִיכָאֵל, שֶׁכָּתוּב וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדֹמָה וְגוֹ׳. שְׁלֹשָׁה כָּתוּב בַּהַתְחָלָה, וְעַכְשָׁו שְׁנַיִם. אֶלָּא מִיכָאֵל שֶׁהוּא יָמִין הִסְתַּלֵּק עִם הַשְּׁכִינָה.

הַמַּלְאָךְ שֶׁנִּרְאָה לְמָנוֹחַ יָרַד וְהִתְגַּלֵּם [לוֹ] בָּאֲוִיר וְנִרְאָה לוֹ, וְזֶהוּ אוּרִיאֵל. מַה שֶּׁלֹּא יָרַד עִם אֵלּוּ לְאַבְרָהָם – יָרַד כָּאן לְבַדּוֹ לְבַשֵּׂר לְמָנוֹחַ שֶׁבָּא מִדָּן. וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא חָשׁוּב כְּמוֹ אַבְרָהָם, לֹא כָּתוּב שֶׁאָכַל,

אוֹכֵל בְּלַחְמֶךָ. וּכְתִיב וַיְהִי בַּעֲלוֹת הַלַּהַב מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעַל מַלְאַךְ יְיָ בְּלַהַב הַמִּזְבֵּחַ וְגוֹ'. וְהָכָא וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם. בְּגִין דְּבֵיהּ אִסְתְּלִיק מִיכָאֵל, וְאִשְׁתְּאַרוּ רְפָאֵל וְגַבְרִיאֵל.

וְעַלַיְיהוּ כְתִיב שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדוֹמָה, בָּעֶרֶב, בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא תַּלְיָא עַל עָלְמָא, לְבָתַר אִסְתַּלַּק חַד וְאִשְׁתְּכַח גַּבְרִיאֵל בִּלְחוֹדֵיהּ. בִּזְכוּתֵיהּ דְּאַבְרָהָם אִשְׁתְּזִיב לוֹט, וְאִיהוּ אוֹף הָכִי זָכָה בְּהוּ, וְעַל דָּא אָתוּ לְגַבֵּיהּ, (עד כאן סתרי תורה).

זהר:

רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כד) **מִי יַעֲלֶה בְהַר יְיָ וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ. תָּא חֲזֵי, כָּל בְּנֵי עָלְמָא לָא חָמָאן עַל מָה קָיְימֵי בְּעָלְמָא, וְיוֹמִין אָזְלִין וְסָלְקִין וְקָיְימֵי קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל אִנּוּן יוֹמִין דִּבְנֵי נָשָׁא קָיְימֵי בְּהוּ בְּהַאי עָלְמָא, דְּהָא כֻּלְּהוּ אִתְבְּרִיאוּ וְכֻלְּהוּ קָיְימֵי לְעֵילָא, וּמְנָלָן דְּאִתְבְּרִיאוּ, דִּכְתִיב,** (תהלים קלט) **יָמִים יוּצָרוּ.**

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (שופטים יג) אִם תַּעְצְרֵנִי לֹא אֹכַל בְּלַחְמֶךָ. וְכָתוּב, וַיְהִי בַּעֲלוֹת הַלַּהַב מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ, וַיַּעַל מַלְאַךְ ה' בְּלַהַב הַמִּזְבֵּחַ וְגוֹ'. וְכָאן וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם. מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ הִסְתַּלֵּק מִיכָאֵל, וְנִשְׁאֲרוּ רְפָאֵל וְגַבְרִיאֵל.

וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדֹמָה. בָּעֶרֶב – בְּשָׁעָה שֶׁהַדִּין תָּלוּי עַל הָעוֹלָם. אַחַר כָּךְ הִסְתַּלֵּק אֶחָד, וְנִמְצָא שֶׁגַּבְרִיאֵל לְבַדּוֹ. בִּזְכוּת אַבְרָהָם נִצַּל לוֹט, וְהוּא אַף כָּךְ זָכָה בָּהֶם, וְעַל זֶה בָּאוּ אֵלָיו. (ע"כ ס"ת).

זהר:

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְהַר ה' וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ. בֹּא רְאֵה, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא רוֹאִים עַל מָה עוֹמְדִים בָּעוֹלָם, וְהַיָּמִים הוֹלְכִים וְעוֹלִים וְעוֹמְדִים לִפְנֵי הַקָּבָ"ה כָּל אוֹתָם יָמִים שֶׁבְּנֵי אָדָם עוֹמְדִים בָּהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה,

וְכַד מָטָאן יוֹמִין לְאִסְתַּלְקָא מֵהַאי עָלְמָא. כֻּלְּהוּ קְרִיבִין קַמֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (מלכים א ב) וַיִּקְרְבוּ יְמֵי דָוִד לָמוּת. (בראשית מז) וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת. בְּגִין דְּכַד בַּר נָשׁ אִיהוּ בְּהַאי עָלְמָא לָא אַשְׁגַּח וְלָא אִסְתַּכַּל עַל מַה קָאִים, אֶלָּא כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא חָשִׁיב כְּאִלּוּ הוּא אָזִיל בְּרַקַנְיָיא, דְּהָא כַּד נִשְׁמָתָא נָפְקַת מֵהַאי עָלְמָא לָא יָדְעַת לְאָן אָרְחָא סָלְקִין לָהּ. דְּהָא אוֹרְחָא לְסַלְקָא לְעֵילָא לְאֲתַר דִּנְהִירוּ דְנִשְׁמָתִין עִלָּאִין נָהֲרִין, לָא (דף צט ע"ב) אִתְיְהִיב לְכֻלְּהוֹן נִשְׁמָתִין, דְּהָא כְּגַוְונָא דְּאִיהוּ אַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, הָכִי אִתְמַשְּׁכַת לְבָתָר דְּנָפִיק מִנֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, אִי בַּר נָשׁ אִתְמְשִׁיךְ בָּתַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְתִיאוּבְתָּא דִילֵיהּ אֲבַתְרֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא,

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם נִבְרְאוּ וְכֻלָּם עוֹמְדִים לְמַעְלָה. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁנִּבְרְאוּ? שֶׁכָּתוּב (שם קלט) יָמִים יֻצָּרוּ.

וּכְשֶׁמַּגִּיעִים הַיָּמִים לְהַעָלוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, כֻּלָּם קְרֵבִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ב) וַיִּקְרְבוּ יְמֵי דָוִד לָמוּת. וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת. מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר בֶּן אָדָם הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, אֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ וְלֹא מִתְבּוֹנֵן עַל מַה הוּא עוֹמֵד, אֶלָּא כָּל יוֹם וָיוֹם חוֹשֵׁב כְּאִלּוּ הוּא הוֹלֵךְ בְּרִיקָנוּת, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁהַנְּשָׁמָה יוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, לֹא יוֹדַעַת לְאֵיזוֹ דֶּרֶךְ מַעֲלִים אוֹתָהּ. שֶׁהֲרֵי הַדֶּרֶךְ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְמָקוֹם שֶׁאוֹר הַנְּשָׁמוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת מְאִירוֹת, לֹא נִתָּן לְכָל הַנְּשָׁמוֹת, שֶׁהֲרֵי כְּמוֹ שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ עָלָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ נִמְשָׁךְ לְאַחַר שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ.

בֹּא רְאֵה, אִם בֶּן אָדָם נִמְשָׁךְ אַחַר הַקָּבָּ"ה וּתְשׁוּקָתוֹ אַחֲרָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה, אַחֲרֵי זֶה כְּשֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, הוּא נִמְשָׁךְ

לְבָתָר כַּד נָפִיק מִנֵּיהּ, אִיהוּ אִתְמְשִׁיךְ אֲבַתְרֵיהּ וְיָהֲבִין לֵיהּ אוֹרַח לְאִסְתַּלָּקָא לְעֵילָא, בָּתַר הַהוּא מְשִׁיכוּ דְּאִתְמְשִׁיךְ בִּרְעוּתָא כָּל יוֹמָא בְּהַאי עָלְמָא.

אָמַר רִבִּי אַבָּא יוֹמָא חַד אִעַרְעָנָא בְּחַד מָתָא מֵאִנּוּן דְּהָווּ מִן בְּנֵי קֶדֶם, וְאָמְרוּ לִי מֵהַהִיא חָכְמָתָא דְּהָווּ יָדְעִין מִיּוֹמֵי קַדְמָאֵי וְהָווּ אַשְׁכְּחָן סִפְרִין דְּחָכְמָתָא דִּלְהוֹן, וּקְרִיבוּ לִי חַד סִפְרָא. וְהָוָה כְּתִיב בֵּיהּ, דְּהָא כְּגַוְונָא דִּרְעוּתָא דְּבַר נָשׁ אִיכַוֵּון בֵּיהּ בְּהַאי עָלְמָא, הָכִי אַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ רוּחַ מִלְּעֵילָא כְּגַוְונָא דְּהַהוּא רְעוּתָא דְּאִתְדְּבַּק בֵּיהּ, אִי רְעוּתֵיהּ אִיכַוֵּין בְּמִלָּה עִלָּאָה קַדִּישָׁא אִיהוּ אַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ לְהַהִיא מִלָּה מִלְּעֵילָא לְתַתָּא לְגַבֵּיהּ.

וְאִי רְעוּתֵיהּ לְאִתְדַּבְּקָא בְּסִטְרָא אַחֲרָא וְאִיכַוֵּין בֵּיהּ, אִיהוּ אַמְשִׁיךְ לְהַהִיא מִלָּה מִלְּעֵילָא לְתַתָּא

לשון הקודש

אַחֲרָיו, וְנוֹתְנִים לוֹ דֶּרֶךְ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה אַחַר אוֹתָהּ מְשִׁיכָה שֶׁנִּמְשָׁךְ בִּרְצוֹן כָּל יוֹם בָּעוֹלָם הַזֶּה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, יוֹם אֶחָד נִפְגַּשְׁתִּי בְּעִיר אַחַת מֵאוֹתָם שֶׁהָיוּ מִן בְּנֵי קֶדֶם, וְאָמְרוּ לִי מֵאוֹתָהּ חָכְמָה שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים מִיָּמִים רִאשׁוֹנִים, וְהָיוּ מוֹצְאִים סְפָרִים שֶׁל הַחָכְמָה שֶׁלָּהֶם, וְקֵרְבוּ לִי סֵפֶר אֶחָד, וְהָיָה כָּתוּב בּוֹ, שֶׁכְּמוֹ שֶׁהָרָצוֹן שֶׁל הָאָדָם מִתְכַּוֵּן בּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ מַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ מִלְּמַעְלָה כְּמוֹ אוֹתוֹ הָרָצוֹן שֶׁנִּדְבָּק בּוֹ. אִם רְצוֹנוֹ הִתְכַּוֵּן לְדָבָר עֶלְיוֹן קָדוֹשׁ, הוּא מַמְשִׁיךְ אוֹתוֹ הַדָּבָר מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה אֵלָיו.

וְאִם רְצוֹנוֹ לְהִתְדַּבֵּק בַּצַּד הָאַחֵר וּמִתְכַּוֵּן בּוֹ, הוּא מַמְשִׁיךְ אֶת אוֹתוֹ הַדָּבָר

לְגַבֵּיהּ. וְהַוּ אָמְרֵי דְּעִקָּרָא דְּמִלְּתָא תַּלְיָיא בְּמִלִּין וּבְעוֹבָדָא וּבִרְעוּתָא לְאִתְדַּבְּקָא, וּבְדָא אִתְמְשַׁךְ מִלְּעֵילָא לְתַתָּא הַהוּא סִטְרָא דְּאִתְדָּבַּק בָּהּ.

וְאַשְׁכַּחְנָא בֵּיהּ כָּל אִנּוּן עוֹבָדִין וּפוּלְחָנִין דְּכֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי וּמִלִּין דְּאִצְטְרִיכוּ לוֹן וְהֵיאַךְ רְעוּתָא לְאִתְכַּוְּנָא בְּהוּ בְּגִין (דף ק ע"א) לְאַמְשָׁכָא לוֹן לְגַבְיֵיהוּ. כְּגַוְונָא דָא מָאן דְּבָעֵי לְאִתְדַּבְּקָא לְעֵילָא בְּרוּחַ קֻדְשָׁא דְּהָא בְּעוֹבָדָא וּבְמִלִּין וּבִרְעוּתָא דְּלִבָּא לְכַוְונָא בְּהַהִיא מִלָּה תַּלְיָיא מִלְּתָא לְאַמְשָׁכָא לֵיהּ לְגַבֵּיהּ מֵעֵילָא לְתַתָּא וּלְאִתְדַּבְּקָא בְּהַהִיא מִלָּה.

וְהַוּ אָמְרֵי כַּמָּה דְּבַר נָשׁ אִתְמְשַׁךְ בְּהַאי עָלְמָא הָכִי נָמֵי מָשְׁכִין לֵיהּ כַּד נָפִיק מֵהַאי עָלְמָא. וּבְמָה דְּאִתְדָּבַּק בְּהַאי עָלְמָא וְאִתְמְשַׁךְ אֲבַתְרֵיהּ הָכִי אִתְדָּבַּק בְּהַהוּא עָלְמָא, אִי בְּקוּדְשָׁא, בְּקוּדְשָׁא. וְאִי בְּמִסְאֲבָא,

לשון הקודש

מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה אֵלָיו. וְהָיוּ אוֹמְרִים שֶׁעִקַּר הַדָּבָר תָּלוּי בְּדִבּוּרִים וּבְמַעֲשֶׂה וּבְרָצוֹן לְהִתְדַּבֵּק, וּבָזֶה נִמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה אוֹתוֹ הַצַּד שֶׁנִּדְבָּק בּוֹ.

וּמָצָאנוּ בּוֹ כָּל אוֹתָם מַעֲשִׂים וַעֲבוֹדוֹת הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת וּדְבָרִים שֶׁהִצְטָרְכוּ לָהֶם, וְאֵיךְ הָרָצוֹן לְהִתְכַּוֵּן בָּהֶם כְּדֵי לִמְשֹׁךְ אוֹתָם אֲלֵיהֶם. כְּמוֹ זֶה מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִדָּבֵק לְמַעְלָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהֲרֵי בְּמַעֲשֶׂה וּבְדִבּוּרִים וּבִרְצוֹן הַלֵּב לְכַוֵּן בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר תָּלוּי הַדָּבָר לִמְשֹׁךְ אוֹתוֹ אֵלָיו מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה וּלְהִדָּבֵק בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר.

וְהָיוּ אוֹמְרִים, כְּמוֹ שֶׁכֵּן אָדָם נִמְשָׁךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה – כָּךְ גַּם מוֹשְׁכִים אוֹתוֹ כְּשֶׁיּוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. וּבַמָּה שֶׁנִּדְבַּק בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִמְשָׁךְ אַחֲרָיו – כָּךְ נִדְבָּק בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם. אִם בְּקֹדֶשׁ – בְּקֹדֶשׁ, וְאִם

בִּמְסָאֲבָא. אִי בְּקוּדְשָׁא, מָשְׁכִין לֵיהּ לְגַבֵּי הַהוּא סְטָר וְאִתְדָּבַּק בֵּיהּ לְעֵילָּא, וְאִתְעֲבִיד מְמַנָּא שַׁמָּשָׁא, לְשַׁמָּשָׁא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּין אִנּוּן שְׁאַר מַלְאָכִין. כְּמָה דְּהָכִי אִתְדָּבַּק לְעֵילָּא וְקָאִים בֵּין אִנּוּן קַדִּישִׁין דִּכְתִיב (זכריה ג) וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין הָעוֹמְדִים הָאֵלֶּה.

הָכִי נָמֵי כְּגַוְונָא דָא. אִי בִּמְסָאֲבָא, מָשְׁכִין לֵיהּ לְגַבֵּי הַהוּא סְטָר וְאִתְעֲבִיד כְּחַד מִנַּיְיהוּ לְאִתְדַּבְּקָא בְּהוּ וְאִנּוּן אִקְרוּן נִזְקֵי בְּנֵי נָשָׁא. וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא דְּנָפִיק מֵהַאי עָלְמָא נָטְלִין לֵיהּ וְשָׁאֲבִין לֵיהּ בַּגֵּיהִנָּם בְּהַהוּא אֲתַר דְּדַיְינֵי לוֹן לִבְנֵי מְסָאֲבָא דְּסָאִיבוּ גַּרְמַיְיהוּ וְרוּחַיְיהוּ, וּלְבָתַר אִתְדַּבַּק בְּהוּ. וְאִיהוּ נִזְקָא כְּחַד מֵאִנּוּן נִזְקֵי דְעָלְמָא.

אֲמִינָא לוֹן בָּנַי קְרִיבָא דָא לְמִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא. אֲבָל

לשון הקודש

בְּטֻמְאָה – בְּטֻמְאָה. אִם בְּקֹדֶשׁ, מוֹשְׁכִים אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ הַצַּד וְנִדְבָּק בּוֹ לְמַעְלָה וְנַעֲשֶׂה מְמֻנֶּה שַׁמָּשׁ לְשַׁמֵּשׁ לִפְנֵי הַקָּבָּ"ה בֵּין אוֹתָם שְׁאָר מַלְאָכִים. כְּמוֹ שֶׁכָּךְ נִדְבָּק לְמַעְלָה וְעוֹמֵד בֵּין אוֹתָם קְדוֹשִׁים, שֶׁכָּתוּב (זכריה ג) וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה.

כָּךְ גַּם כְּמוֹ זֶה. אִם בְּטֻמְאָה, מוֹשְׁכִים אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ הַצַּד וְנַעֲשֶׂה כְּאֶחָד מֵהֶם לְהִדָּבֵק עִמָּם, וְהֵם נִקְרָאִים נִזְקֵי בְּנֵי אָדָם. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁיּוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, לוֹקְחִים אוֹתוֹ וְשׁוֹאֲבִים אוֹתוֹ לַגֵּיהִנֹּם בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁדָּנִים אֶת בְּנֵי הַטֻּמְאָה שֶׁטִּמְּאוּ עַצְמָם וְרוּחָם, וְאַחַר כָּךְ נִדְבָּק בָּהֶם, וְהוּא מַזִּיק כְּאֶחָד מֵאוֹתָם מַזִּיקֵי הָעוֹלָם.

אָמַרְתִּי לָהֶם, בָּנַי, דָּבָר זֶה קָרוֹב לְדִבְרֵי תוֹרָה, אֲבָל יֵשׁ לָכֶם לְהִתְרַחֵק [מִתּוֹךְ]

אִית לְכוּ אִתְרַחֲקָא (מִנּוּ) מֵאִנּוּן סִפְרִין (אִלֵּין) בְּגִין דְּלָא (דף ק ע"ב) יִסְטֵי לִבַּיְיכוּ לְאִלֵּין פּוּלְחָנִין וּלְכָל אִנּוּן סִטְרִין דְּקָאֲמַר הָכָא דִּילְמָא חַס וְשָׁלוֹם (לָא) תִּסְטוּן מִבָּתַר פּוּלְחָנָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּהָא כָּל סְפָרִים אִלֵּין אַטְעַיָּין לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא, בְּגִין דִּבְנֵי קֶדֶם חַכִּימִין הֲווֹ, וִירוּתָא דְחָכְמְתָא דָא יָרְתוּ מֵאַבְרָהָם דְּיָהַב לִבְנֵי פִּלַגְשִׁים, דִּכְתִיב, (בראשית כה) וְלִבְנֵי הַפִּלַגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם מַתָּנוֹת וַיְשַׁלְּחֵם מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ בְּעוֹדֶנּוּ חַי קِדְמָה אֶל אֶרֶץ קֶדֶם. וּלְבָתַר אִתְמַשְׁכוּ בְּהַהִיא חָכְמָה לְכַמָּה סִטְרִין.

אֲבָל זַרְעָא דְיִצְחָק חוּלָקָא דְיַעֲקֹב לָאו הָכִי, דִּכְתִיב, (בראשית כה) וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק, דָּא חוּלָקָא קַדִּישָׁא דִּמְהֵימְנוּתָא דְאִתְדָּבַּק בֵּיהּ אַבְרָהָם, וְנָפַק מֵהַהוּא עַדְבָּא וּמֵהַהוּא סִטְרָא, יַעֲקֹב מַה כְּתִיב בֵּיהּ (בראשית כח) וְהִנֵּה יְיָ נִצָּב עָלָיו. וּכְתִיב, (ישעיה מא)

לשון הקודש

מֵאוֹתָם הַסְּפָרִים [הַלָּלוּ] כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְטֶה לִבְּכֶם לָעֲבוֹדוֹת הַלָּלוּ וּלְכָל אוֹתָם הַצְּדָדִים שֶׁאָמַר כָּאן שֶׁמָּא חַס וְשָׁלוֹם [לֹא] תִּסְטוּ מֵאַחַר עֲבוֹדַת הַקָּבָּ"ה, שֶׁהֲרֵי כָּל הַסְּפָרִים הַלָּלוּ מַטְעִים אֶת בְּנֵי הָאָדָם, מִשּׁוּם שֶׁבְּנֵי קֶדֶם הָיוּ חֲכָמִים, וִירֻשַּׁת הַחָכְמָה הַזּוֹ יָרְשׁוּ מֵאַבְרָהָם שֶׁנָּתַן לִבְנֵי הַפִּילַגְשִׁים, שֶׁכָּתוּב (בראשית כה) וְלִבְנֵי הַפִּילַגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם מַתָּנוֹת וַיְשַׁלְּחֵם מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ בְּעוֹדֶנּוּ חַי קِדְמָה אֶל אֶרֶץ קֶדֶם. וְאַחַר כָּךְ נִמְשְׁכוּ בְּאוֹתָהּ חָכְמָה לְכַמָּה צְדָדִים.

אֲבָל זֶרַע יִצְחָק, חֶלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, לֹא כָּךְ, שֶׁכָּתוּב (שם) וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק. זֶהוּ חֵלֶק הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הָאֱמוּנָה שֶׁבָּהּ נִדְבַּק אַבְרָהָם וְיָצָא מֵאוֹתוֹ גּוֹרָל

וְאַתָּה יַעֲקֹב עַבְדִּי וְגוֹ'. בְּגִינֵי כָּךְ בָּעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִתְמַשְׁכָא בָתַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּלְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ תָּדִיר דִּכְתִיב, (דברים י) **וּבוֹ תִדְבָּק.**

תָּא חֲזֵי, (תהלים כד) **מִי יַעֲלֶה בְּהַר יְיָ וְגוֹ'. וּלְבָתַר אַהֲדַר וּפֵרַשׁ נְקִי כַּפַּיִם. דְּלָא עֲבִיד בִּידוֹי טוּפְסָא וְלָא אִתְתַּקַּף בְּהוּ בְּמָה דְּלָא אִצְטְרִיךְ. וְתוּ דְּלָא אִסְתָּאַב בְּהוּ וְלָא סָאִיב בְּהוּ לְגוּפָא כְּאִנּוּן דִּמְסָאֲבִין גַּרְמַיְיהוּ בְּיָדִין לְאִסְתָּאֲבָא, וְדָא הוּא נְקִי כַּפַּיִם, וּבַר לֵבָב, כְּגַוְונָא דָא דְּלָא אַמְשִׁיךְ רְעוּתֵיהּ וְלִבֵּיהּ לְסִטְרָא אַחֲרָא, אֶלָּא לְאִתְמַשְׁכָא בָתַר פּוּלְחָנָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.**

אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשׁוֹ. נַפְשׁוֹ כְּתִיב נַפְשִׁי קְרִי, וְהָא אוּקְמוּהָ (דף קא ע"א) **נַפְשִׁי דָּא נֶפֶשׁ דָּוִד סִטְרָא דִּמְהֵימְנוּתָא. נַפְשׁוֹ דָּא נֶפֶשׁ דְּבַר נָשׁ מַמָּשׁ. בְּגִין דְּכַד**

לשון הקודש

וּמֵאוֹתוֹ הַצַּד. מַה כָּתוּב בְּיַעֲקֹב? (שם כח) וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו, וְכָתוּב וְאַתָּה יַעֲקֹב עַבְדִּי וְגוֹ'. מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ הָאָדָם לְהִמָּשֵׁךְ אַחַר הַקָּבָּ"ה וּלְהִדָּבֵק בּוֹ תָּמִיד, שֶׁכָּתוּב (דברים י) וּבוֹ תִדְבָּק.

בֹּא רְאֵה, (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְגוֹ'. אַחַר כָּךְ חָזַר וּפֵרַשׁ, נְקִי כַּפַּיִם. שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה בְּיָדָיו צֶלֶם, וְלֹא מַחֲזִיק עִמָּהֶם בְּמַה שֶׁלֹּא צָרִיךְ. וְעוֹד, שֶׁלֹּא נִטְמָא בָהֶם וְלֹא מְטַמֵּא בָהֶם אֶת הַגּוּף כְּמוֹ אוֹתָם שֶׁמְּטַמְּאִים אֶת עַצְמָם בַּיָּדַיִם לְהִטָּמֵא, וְזֶה הוּא נְקִי כַּפַּיִם וּבַר לֵבָב, כְּמוֹ זֶה שֶׁלֹּא מוֹשֵׁךְ אֶת רְצוֹנוֹ וְלִבּוֹ לַצַּד הָאַחֵר אֶלָּא לְהִמָּשֵׁךְ אַחַר עֲבוֹדַת הַקָּבָּ"ה.

אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשׁוֹ. כָּתוּב נַפְשׁוֹ וְנִקְרָא נַפְשִׁי, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, נַפְשִׁי – זוֹ

יִפּוּק מֵהַאי עָלְמָא. וְנַפְשֵׁיהּ יִסְתַּלַּק בְּעוֹבָדִין דְּכָשְׁרִין עַל מַה דְּיִתְקַיֵּים בְּהוּ לְמֵיהַךְ בֵּין כָּל אִנּוּן קַדִּישִׁין כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים קטז) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים. וּבְגִין דְּלָא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, בָּתַר דְּאִתְגְּזַר אַבְרָהָם הֲוָה יָתִיב וְכָאִיב, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁדַר לְגַבֵּיהּ תְּלַת מַלְאָכִין בְּאִתְגַּלְיָא לְאַקְדָּמָא לֵיהּ שְׁלָם. וְאִי תֵּימָא דְּהָא בְּאִתְגַּלְיָא. וְכִי מָאן יְכִיל לְמֶחֱמֵי מַלְאָכִין וְהָא כְתִיב, (תהלים קד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת וְגוֹ'. אֶלָּא וַדַּאי חָמָא לוֹן, דְּנַחֲתֵי לְאַרְעָא כְּנַוְונָא דִבְנֵי נָשָׁא, וְלָא יִקְשֶׁה לָךְ הַאי, דְּהָא וַדַּאי אִנּוּן רוּחִין קַדִּישִׁין, וּבְשַׁעֲתָא דְּנַחֲתֵי לְעָלְמָא מִתְלַבְּשִׁין בַּאֲוִירֵי וּבִיסוֹדֵי דְגוּלְמִין, וְאִתְחֲזוּ לִבְנֵי נָשָׁא מַמָּשׁ כְּחֵיזוּ דִיוּקְנָא דִלְהוֹן.

לשון הקודש

נֶפֶשׁ דָּוִד, צַד הָאֱמוּנָה. נַפְשׁוֹ – זוֹ נֶפֶשׁ הָאָדָם מַמָּשׁ. מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר יָצָא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְנַפְשׁוֹ תִּתְעַלֶּה בְּמַעֲשִׂים שֶׁכְּשֵׁרִים, עַל מַה שֶׁיִּתְקַיֵּם בָּהֶם לָלֶכֶת בֵּין כָּל אוֹתָם הַקְּדוֹשִׁים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קטז) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים. וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי, יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת ה' וְגוֹ'.

בא רְאֵה, אַחַר שֶׁנִּמּוֹל אַבְרָהָם, הָיָה יוֹשֵׁב וְכוֹאֵב, וְהַקָּבָּ"ה שָׁלַח אֵלָיו שְׁלֹשָׁה מַלְאָכִים בְּגִלּוּי לְהַקְדִּים לוֹ שָׁלוֹם. וְאִם תֹּאמַר, שֶׁהֲרֵי בְּנִגְלֶה וְכִי מִי יָכוֹל לִרְאוֹת מַלְאָכִים, וַהֲרֵי כָּתוּב (שם קד) עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת וְגוֹ'? אֶלָּא וַדַּאי שֶׁרָאָה אוֹתָם שֶׁיָּרְדוּ לָאָרֶץ כְּמוֹ בְּנֵי אָדָם. וְלֹא יִקְשֶׁה לְךָ זֶה, שֶׁהֲרֵי הֵם וַדַּאי רוּחוֹת קְדוֹשׁוֹת, וּבְשָׁעָה שֶׁיּוֹרְדִים לָעוֹלָם, מִתְלַבְּשִׁים בַּאֲוִירִים וּבִיסוֹדוֹת שֶׁל גְּלָמִים, וְנִרְאִים לִבְנֵי אָדָם מַמָּשׁ כְּמַרְאֵה דְּמוּתָם.

וְתָא חֲזֵי, אַבְרָהָם חָמָא לוֹן כְּחֵיזוּ בְּנֵי נָשָׁא. וְאַף עַל גַּב דְּהַוָּה כָּאִיב מִמִּילָה נָפַק וְרָהַט אֲבַתְרַיְיהוּ בְּגִין דְּלָא לְמִגְרַע (מה) דְּהַוָּה עָבִיד מִקַּדְמַת דְּנָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן וַדַּאי כְּחֵיזוּ דְּמַלְאָכִין חָמָא לוֹן, מִמַּה דִּכְתִיב וַיֹּאמַר אֲדֹנָי בְּאל"ף דל"ת, שְׁכִינְתָּא הָוָה אַתְיָא, וְאִלֵּין הֲווֹ סְמִיכִין דִּילָהּ וְכֻּרְסְיָיא לְגַבָּהּ, בְּגִין דְּאִנּוּן גְּוָונִין תְּלַת דִּתְחוֹתָא. וְחָמָא הַשְׁתָּא בְּגִין דְּאִתְגְּזַר מַה דְּלָא הָוָה חָמֵי מִקַּדְמַת דְּנָא עַד לָא (דף קא ע"ב) אִתְגְּזַר, בְּקַדְמִיתָא לָא הָוָה יָדַע אֶלָּא דְּאִנּוּן בְּנֵי נָשָׁא, וּלְבָתַר יָדַע דְּאִנּוּן מַלְאָכִין קַדִּישִׁין וְאָתוּ בִּשְׁלִיחוּתָא לְגַבֵּיהּ. בְּשַׁעֲתָא דְּאָמְרוּ לֵיהּ אַיֵּ"ה שָׂרָה אִשְׁתְּךָ וּבִשְׂרוּ לֵיהּ בְּשׂוֹרַת יִצְחָק.

אֵלָּיו אַתְוָון נְקוּדוֹת אי"ו, וְסִימָן אי"ו, רֶמֶז לְמַה

לשון הקודש

וּבֹא וּרְאֵה, אַבְרָהָם רָאָה אוֹתָם כְּמַרְאֵה בְּנֵי אָדָם, וְאַף עַל גַּב שֶׁהָיָה כּוֹאֵב מִן הַמִּילָה, יָצָא וְרָץ אַחֲרֵיהֶם כְּדֵי לֹא לִגְרֹעַ (מה) שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה מִקֹּדֶם לָכֵן.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי שֶׁרָאָה אוֹתָם כְּמַרְאֶה שֶׁל מַלְאָכִים, מִמַּה שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמַר אֲדֹנָי, בְּאָלֶ"ף דָּלֶ"ת הַשְׁכִינָה הָיְתָה בָּאָה, וְאֵלּוּ הָיוּ עַמּוּדִים שֶׁלָּהּ וְכִסֵּא אֵלֶיהָ, מִשּׁוּם שֶׁהֵם שְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים שֶׁתַּחְתֶּיהָ. וְרָאָה כָּעֵת מִשּׁוּם שֶׁנִּמּוֹל מַה שֶׁלֹּא רָאָה מִקֹּדֶם לָזֶה עַד שֶׁלֹּא נִמּוֹל. בַּתְּחִלָּה לֹא הָיָה יוֹדֵעַ, אֶלָּא שֶׁהֵם בְּנֵי אָדָם. אַחַר כָּךְ יָדַע שֶׁאוֹתָם מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים הֵם וּבָאוּ אֵלָיו בִּשְׁלִיחוּת, בְּשָׁעָה שֶׁאָמְרוּ לוֹ אַיֵּ"ה שָׂרָה אִשְׁתְּךָ וּבִשְׂרוּ לוֹ בְּשׂוֹרַת יִצְחָק.

אֵלָּיו – הָאוֹתִיּוֹת נְקוּדוֹת אי"ו, וְסִימָן אי"ו רֶמֶז לְמַה שֶׁלְּמַעְלָה, רֶמֶז לַקָּבָ"ה.

דִּלְעֵילָא, רֶמֶז לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וַיֹּאמֶר הִנֵּה בָאֹהֶל. כְּתִיב הָכָא הִנֵּה בָאֹהֶל וּכְתִיב הָתָם (ישעיה לג) אֹהֶל בַּל יִצָּעֶן וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּנָקוּד אי"ו אַמַּאי כְּתִיב לְבָתָר אַיֵּה, אֶלָּא בְּגִין דְּחִבּוּרָא דִּדְכַר וְנוּקְבָא כְּחֲדָא רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא. כְּדֵין אָמַר וַיֹּאמֶר הִנֵּה בָאֹהֶל. תַּמָּן הוּא קִשּׁוּרָא דְּכֹלָּא וְתַמָּן אִשְׁתַּכַּח (וַיֹּאמֶר הִנֵּה בָאֹהֶל). אַיֵּה וְגוֹ', וְכִי לָא הֲווֹ יָדְעֵי מַלְאָכֵי עִלָּאֵי דְשָׁרָה הִנֵּה בָאֹהֶל, אַמַּאי כְּתִיב אַיֵּה. אֶלָּא לָא יָדְעֵי בְּהַאי עָלְמָא אֶלָּא מַה דְּאִתְמָסַר לְהוּ לְמִנְדַּע.

תָּא חֲזֵי (שמות יב) וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְיָ. וְכִי כַּמָּה שְׁלִיחִין וּמַלְאָכִין אִית לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא בְּגִין דְּאִנּוּן לָא יָדְעֵי בֵּין טִפָּה דְבוּכְרָא לְהַהוּא דְּלָא בוּכְרָא בַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי.

כְּגַוְונָא דָּא (יחזקאל ט) וְהִתְוִיתָ תָּו עַל מִצְחוֹת

לשון הקודש

וַיֹּאמֶר הִנֵּה בָאֹהֶל. כָּתוּב כָּאן הִנֵּה בָאֹהֶל, וְכָתוּב שָׁם (ישעיה לג) אֹהֶל בַּל יִצָּעֶן וְגוֹ'. בֹּא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁנְּקוּד אַי"וֹ, לָמָּה כָּתוּב אַחַר כָּךְ אַיֵּה? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁחִבּוּר שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד סוֹד הָאֱמוּנָה. אָז אָמַר וַיֹּאמֶר הִנֵּה בָאֹהֶל. שָׁם הוּא הַקֶּשֶׁר שֶׁל הַכֹּל וְשָׁם הוּא נִמְצָא וַיֹּאמֶר הִנֵּה בָאֹהֶל). אַיֵּה וְגוֹ'. וְכִי לֹא יָדְעוּ הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁשָּׁרָה הִנֵּה בָאֹהֶל? לָמָּה כָּתוּב אַיֵּה? אֶלָּא שֶׁלֹּא יוֹדְעִים בָּעוֹלָם הַזֶּה אֶלָּא מַה שֶּׁנִּמְסַר לָהֶם לָדַעַת.

בֹּא רְאֵה, (שמות יב) וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי ה'. וְכִי כַּמָּה שְׁלִיחִים וּמַלְאָכִים יֵשׁ לַקָּבָ"ה? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהֵם לֹא הָיוּ יוֹדְעִים בֵּין טִפָּה שֶׁל בְּכוֹר לְאוֹתָהּ שֶׁלֹּא שֶׁל בְּכוֹר פְּרָט לַקָּבָ"ה לְבַדּוֹ.

כְּמוֹ זֶה (יחזקאל ט) וְהִתְוִיתָ תָּו עַל מִצְחוֹת הָאֲנָשִׁים. וְלָמָּה צְרִיכִים? אֶלָּא מִשּׁוּם

הָאֲנָשִׁים. וְאַמַּאי צְרִיכִין. אֶלָּא בְּגִין דְּאִנּוּן לָא יָדְעֵי, אֶלָּא מַה דְּאִתְמָסַר לוֹן לְמִנְדַּע (יָדְעֵי), כְּגוֹן כָּל אִנּוּן מִלִּין דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַיְתָאָה עַל עָלְמָא. וּמַאי טַעְמָא בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעֲבַר כָּרוֹזָא בְּכֻלְּהוּ רְקִיעִין בְּהַהִיא מִלָּה דְּזַמִּין לְאַיְתָאָה עַל עָלְמָא.

כְּגַוְונָא דָּא בְּשַׁעֲתָא דְּמְחַבְּלָא אִשְׁתְּכַח (דף קב ע"א) בְּעָלְמָא בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאִתְכַּסְיָא בְּבֵיתֵיהּ וְלָא יִתְחֲזֵי בְּשׁוּקָא בְּגִין דְּלָא יִתְחַבֵּל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שמות יב) וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר. מִנַּיְיהוּ דְּיָכִיל לְאִסְתַּתְּרָא, אִין, אֲבָל מִקַּמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא (ס"א יְכִיל) בָּעֵי לְאִסְתַּתְּרָא. מַה כְּתִיב, (ירמיה כג) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יְיָ.

לשון הקודש

שֶׁהֵם לֹא יוֹדְעִים אֶלָּא רַק מַה שֶּׁנִּמְסַר לָהֶם לָדַעַת [יוֹדְעִים], כְּמוֹ כָּל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ שֶׁעָתִיד הַקָּבָּ"ה לְהָבִיא עַל הָעוֹלָם. וּמָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַקָּבָּ"ה מַעֲבִיר כְּרוּז בְּכָל הָרְקִיעִים בְּאוֹתוֹ דָּבָר שֶׁעָתִיד לְהָבִיא עַל הָעוֹלָם.

כְּגוֹן זֶה בְּשָׁעָה שֶׁהַמַּשְׁחִית נִמְצָא בָּעוֹלָם, צָרִיךְ בֶּן אָדָם לְהִסְתַּתֵּר בְּבֵיתוֹ וְלֹא יִהְיֶה נִרְאֶה בַּשּׁוּק כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵשְׁחֵת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יב) וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר. מֵאֵלּוּ שֶׁיָּכוֹל לְהִסְתַּתֵּר כֵּן, אֲבָל מִלִּפְנֵי הַקָּבָּ"ה לֹא [ס"א יָכוֹל] צָרִיךְ לְהִסְתַּתֵּר. מַה כָּתוּב? (ירמיה כג) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'.

מדרש הנעלם

אָמַר רִבִּי חִיָּיא אָמַר רַב אִי הֲוֵינָא מִסְתַּכְּלִין בְּפָרָשָׁתָא דָּא נִסְתַּכֵּל בְּחָכְמָתָא, אִי עִנְיָינָא דְּנִשְׁמָתָא הִיא לָאו רֵישָׁא סוֹפָא וְלָאו סוֹפָא רֵישָׁא, (דף ק ע"א) וְאִי עִנְיָינָא לִפְטִירַת אִינִישׁ מֵעָלְמָא הִיא, נִסְתּוֹר כָּל פַּרְשָׁתָא אוֹ נוֹקִים פַּרְשָׁתָא בְּהַאי אוֹ בְּהַאי. מַהוּ יוּקַח נָא מְעַט מַיִם וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְגוֹ' וְאֶקְחָה פַּת לֶחֶם וְגוֹ' וַיְמַהֵר אַבְרָהָם הָאֹהֱלָה אֶל שָׂרָה וְגוֹ' וְאֶל הַבָּקָר רָץ אַבְרָהָם וְגוֹ' וַיִּקַּח חֶמְאָה וְחָלָב וְגוֹ'.

כַּד אָתָא רַב דִּימִי אָמַר לֹא מָצְאָה הַנְּשָׁמָה תוֹעֶלֶת לַגּוּף אִלְּמָלֵא מַה שֶּׁרָמַז בְּכָאן רֶמֶז הַקָּרְבָּנוֹת. בָּטְלוּ הַקָּרְבָּנוֹת לֹא בָּטְלָה הַתּוֹרָה, הַאי דְּלָא אִעֲסַק בַּקָּרְבָּנוֹת לִיעֲסַק בַּתּוֹרָה וְיִתְהַנֵּי לֵיהּ יַתִּיר, דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן כְּשֶׁפֵּרֵשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַקָּרְבָּנוֹת אָמַר מֹשֶׁה רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם תִּינַח בִּזְמַן שֶׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל עַל אַדְמָתָם, כֵּיוָן שֶׁיִּגְלוּ מֵעַל אַדְמָתָם מַה יַּעֲשׂוּ, אָמַר לוֹ מֹשֶׁה, יַעַסְקוּ בַּתּוֹרָה וַאֲנִי מוֹחֵל לָהֶם בִּשְׁבִילָהּ יוֹתֵר מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ז) זֹאת

לשון הקודש

מִדְרָשׁ הַנֶּעְלָם

אָמַר רַבִּי חִיָּיא אָמַר רַב, אִם הָיִינוּ מִסְתַּכְּלִים בַּפָּרָשָׁה הַזוֹ – נִסְתַּכֵּל בְּחָכְמָה אִם עִנְיַן הַנְּשָׁמָה הִיא אֵין רֹאשָׁהּ סוֹפָהּ וְאֵין סוֹפָהּ רֹאשָׁהּ, וְאִם הָעִנְיָן לִפְטִירַת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם הִיא, נִסְתּוֹר אֶת כָּל הַפָּרָשָׁה אוֹ נַעֲמִיד אֶת הַפָּרָשָׁה בָּזֶה אוֹ בָּזֶה. מַה זֶּה יֻקַּח נָא מְעַט מַיִם וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְגוֹ', וְאֶקְחָה פַּת לֶחֶם וְגוֹ', וַיְמַהֵר אַבְרָהָם הָאֹהֱלָה אֶל שָׂרָה וְגוֹ', וְאֶל הַבָּקָר רָץ אַבְרָהָם וְגוֹ', וַיִּקַּח חֶמְאָה וְחָלָב וְגוֹ'?.

כְּשֶׁבָּא רַב דִּימִי, אָמַר, לֹא מָצְאָה הַנְּשָׁמָה תוֹעֶלֶת לַגּוּף אִלְּמָלֵא מַה שֶּׁרָמַז בְּכָאן רֶמֶז הַקָּרְבָּנוֹת. בָּטְלוּ הַקָּרְבָּנוֹת – לֹא בָּטְלָה הַתּוֹרָה. זֶה שֶׁלֹּא מִתְעַסֵּק בְּקָרְבָּנוֹת, שֶׁיַּעַסֹּק בַּתּוֹרָה וְיוֹעִיל לוֹ יוֹתֵר. שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כְּשֶׁפֵּרֵשׁ הַקָּבָּ"ה הַקָּרְבָּנוֹת, אָמַר מֹשֶׁה: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תִּינַח בִּזְמַן שֶׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל עַל אַדְמָתָם, כֵּיוָן שֶׁיִּגְלוּ מֵעַל אַדְמָתָם מַה יַּעֲשׂוּ? אָמַר לוֹ: מֹשֶׁה, יַעַסְקוּ בַּתּוֹרָה, וַאֲנִי מוֹחֵל לָהֶם בִּשְׁבִילָהּ יוֹתֵר מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ז) זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה לַמִּנְחָה

הַתּוֹרָה לָעוֹלָה לַמִּנְחָה וְגוֹ'. כְּלוֹמַר זֹאת הַתּוֹרָה בִּשְׁבִיל עוֹלָה בִּשְׁבִיל מִנְחָה בִּשְׁבִיל חַטָּאת בִּשְׁבִיל אָשָׁם.

אָמַר רִבִּי כְּרוּסְפְּדָאי הַאי מָאן דְּמַדְכַּר בְּפוּמֵיהּ בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת עִנְיָינָא דְקָרְבָּנַיָּא וְתִקְרוּבְתָּא וִיכַוֵּון בְּהוּ, בְּרִית כְּרוּתָה הוּא דְאִנּוּן מַלְאָכַיָּא דְמַדְכְּרִין חוֹבֵיהּ לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ דְּלָא יָכְלִין לְמֶעְבַּד לֵיהּ אִלְמָלֵא טִיבוּ.

וּמַאן יוֹכַח הַאי פַּרְשָׁתָא יוֹכַח, דְּכֵיוָן דְּאָמַר וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו, מַהוּ עָלָיו, לְעַיֵּין בְּדִינֵיהּ, כֵּיוָן (דף ק ע"ב) דְּהָמָא נִשְׁמָתָא דְּצַדִּיקָיָא כָּךְ, מַה כְּתִיב וַיְמַהֵר אַבְרָהָם הָאֹהֱלָה וְגוֹ'. מַהוּ הָאֹהֱלָה בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וּמַהוּ אוֹמֵר מַהֲרִי שְׁלֹשׁ סְאִים, עִנְיַן הַקָּרְבָּנוֹת, וְנִשְׁמָתָא מִתְכַּוֶּנֶת בְּהוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב וְאֶל הַבָּקָר רָץ אַבְרָהָם. וּכְדֵין נַיְיחָא לְהוּ וְלָא יָכְלִין לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ.

רִבִּי פִּנְחָס פָּתַח קְרָא דִכְתִיב, (במדבר יז) וְהִנֵּה הֵחֵל הַנֶּגֶף בָּעָם וּכְתִיב וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְגוֹ' וּכְתִיב וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה. כְּתִיב הָכָא מַהֵר וּכְתִיב הָתָם מַהֲרִי שְׁלֹשׁ סְאִים. מַה לְהַלָּן קָרְבָּן לְאִשְׁתְּזָבָא אַף כָּאן קָרְבָּן לְאִשְׁתְּזָבָא.

לשון הקודש

וְגוֹ'. כְּלוֹמַר, זֹאת הַתּוֹרָה בִּשְׁבִיל עוֹלָה, בִּשְׁבִיל מִנְחָה, בִּשְׁבִיל חַטָּאת, בִּשְׁבִיל אָשָׁם.

אָמַר רַבִּי כְּרוּסְפְּדַאי, זֶה מִי שֶׁמַּזְכִּיר בְּפִיו בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת עִנְיַן הַקָּרְבָּנוֹת וְתִקְרָבְתָּם וִיכַוֵּן בָּהֶם, בְּרִית כְּרוּתָה הִיא שֶׁאוֹתָם הַמַּלְאָכִים הַמַּזְכִּירִים חֶטְאוֹ כְּדֵי לְהָרַע לוֹ, שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת לוֹ אֶלָּא רַק טוֹב.

וּמִי יוֹכִיחַ? פָּרָשָׁה זוֹ תּוֹכִיחַ! שֶׁכֵּיוָן שֶׁאָמַר וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו, מַה זֶּה עָלָיו? לְעַיֵּן בְּדִינוֹ. כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה נִשְׁמַת הַצַּדִּיק כָּךְ, מַה כָּתוּב? וַיְמַהֵר אַבְרָהָם הָאֹהֱלָה וְגוֹ'. מַה זֶּה הָאֹהֱלָה? בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וּמַהוּ אוֹמֵר? מַהֲרִי שְׁלֹשׁ סְאִים, עִנְיַן הַקָּרְבָּנוֹת, וְהַנִּשְׁמָה מִתְכַּוֶּנֶת בָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֶל הַבָּקָר רָץ אַבְרָהָם.

וְאָז נוֹחַ לָהֶם וְלֹא יְכוֹלִים לְהָרַע לוֹ.

רַבִּי פִּנְחָס פָּתַח פָּסוּק שֶׁכָּתוּב (במדבר יז) וְהִנֵּה הֵחֵל הַנֶּגֶף בָּעָם, וְכָתוּב וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְגוֹ', וְכָתוּב וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה. כָּתוּב כָּאן מַהֵר, וְכָתוּב שָׁם מַהֲרִי שְׁלֹשׁ סְאִים. מַה לְהַלָּן קָרְבָּן לְהִנָּצֵל, אַף כָּאן קָרְבָּן לְהִנָּצֵל.

אָמַר רִבִּי פִּנְחָס זִמְנָא חָדָא הֲוֵינָא אָזְלֵי בְּאָרְחָא וַעֲרָעִית בֵּיהּ בְּאַלְיָהוּ, אֲמִינָא לֵיהּ, לֵימָא לִי מַר מִלָּה דְּמַעֲלֵי לִבְרַיְיתָא, אָמַר לֵיהּ, קַיָּים גָּזַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְעָאלוּ קַמֵּיהּ כָּל אִלֵּין מַלְאָכַיָּא דִּמְמַנָּן לְאַדְכָּרָא חוֹבֵי דְּבַר נָשׁ, דִּי בְעִדְנָא דְּיִדְכְּרוּן בְּנֵי אֱנָשָׁא קָרְבָּנַיָּא דְּמַנֵּי מֹשֶׁה וְשַׁוֵּי לְבֵיהּ וּרְעוּתֵיהּ בְּהוּ, דְּכֻלְּהוּ יִדְכְּרוּן לֵיהּ לְטַב.

וְעוֹד בְּעִדְנָא דִּיעֲרַע מוֹתָנָא בִּבְנֵי אֱנָשָׁא, קַיָּימָא אִתְגְּזַר וְכָרוֹזָא אַעֲבַר עַל כָּל חֵילָא דִשְׁמַיָּא דְּאִי יֵיעָלוּן בְּנוֹהִי בְּאַרְעָא בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וְיֵימְרוּן בִּרְעוּת נַפְשָׁא וְלִבָּא עִנְיָינָא דִּקְטֹרֶת בּוּסְמִין דְּהֲווּ לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, דְּיִתְבַּטֵּל מוֹתָנָא מִנַּיְיהוּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק בֹּא וּרְאֵה מַה כְּתִיב וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קְטֹרֶת. אָמַר לֵיהּ אַהֲרֹן לָמָּה. אָמַר כִּי יָצָא הַקֶּצֶף מִלִּפְנֵי יְיָ וְגוֹ'. מַה כְּתִיב וַיָּרָץ אֶל (דף קא ע"א) תּוֹךְ הַקָּהָל וְהִנֵּה הֵחֵל הַנֶּגֶף בָּעָם. וּכְתִיב וַיַּעֲמֹד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה. וְלָא יְכִיל מַלְאָכָא דִּמְחַבְּלָא לְשַׁלְּטָאָה וְנִתְבַּטְּלָא מוֹתָנָא.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, פַּעַם אַחַת הָיִיתִי מְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ וּפָגַשְׁתִּי אֶת אֵלִיָּהוּ. אָמַרְתִּי לוֹ, יֹאמַר לִי מַר דָּבָר שֶׁמּוֹעִיל לַבְּרִיּוֹת. אָמַר לוֹ, בְּרִית גָּזַר הַקָּבָּ"ה, וְנִכְנְסוּ לְפָנָיו כָּל הַמַּלְאָכִים שֶׁמְּמֻנִּים לְהַזְכִּיר חֲטָאֵי הָאָדָם, שֶׁבִּזְמַן שֶׁיִּזְכִּירוּ בְּנֵי אָדָם הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁצִּוָּה מֹשֶׁה, וּמְכַוֵּן לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ בָּהֶם – שֶׁכֻּלָּם יִזְכִּירוּ אוֹתוֹ לְטוֹב.

וְעוֹד, בִּזְמַן שֶׁיֵּאָרַע מָוֶת בִּבְנֵי אָדָם, הַבְּרִית נִגְזָרָה, וְהַכְּרוֹז עוֹבֵר עַל כָּל חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם, דְּאִם יַעֲלוּ בָנָיו בָּאָרֶץ בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וְיֹאמְרוּ בִּרְצוֹן נֶפֶשׁ וָלֵב עִנְיָנִים שֶׁל קְטֹרֶת בְּשָׂמִים שֶׁהָיוּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַמָּוֶת מֵהֶם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קְטֹרֶת. אָמַר לוֹ אַהֲרֹן, לָמָּה? כִּי יָצָא הַקֶּצֶף מִלִּפְנֵי ה' וְגוֹ'. מַה כָּתוּב? וַיָּרָץ אֶל תּוֹךְ הַקָּהָל וְהִנֵּה הֵחֵל הַנֶּגֶף בָּעָם. וְכָתוּב וַיַּעֲמֹד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה. וְלֹא יָכֹל מַלְאָךְ שֶׁל חַבָּלָה לִשְׁלֹט וְנִתְבַּטֵּל הַמָּוֶת.

רִבִּי אַחָא אֲזַל לִכְפַר טַרְשָׁא אָתָא לְגַבֵּי אוּשְׁפִּיזֵיהּ, לְחִישׁוּ עֲלַיְהוּ כָּל בְּנֵי מָתָא, אָמְרוּ גַּבְרָא רַבָּא אָתָא הָכָא נַזִּיל לְגַבֵּיהּ, אָתוּ לְגַבֵּיהּ, אָמְרוּ לֵיהּ לָא חָס עַל אוֹבָדָנָא, אָמַר לְהוּ מַהוּ. אָמְרוּ לֵיהּ דְּאִית שִׁבְעָה יוֹמִין דְּשָׁאֲרֵי מוֹתָנָא בְּמָאתָא וְכָל יוֹמָא אִתְתַּקַּף וְלָא אִתְבַּטַּל.

אָמַר לְהוּ נַזִּיל לְבֵי כְּנִשְׁתָּא וְנִתְבַּע רַחֲמֵי מִן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. עַד דְּהַוּוּ אָזְלֵי, אָתוּ וְאָמְרוּ פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי מִיתוּ, וּפְלוֹנִי וּפְלוֹנִי נָטוּ לָמוּת. אָמַר לְהוּ רִבִּי אַחָא לֵית עִתָּא לְקָיְימָא הָכִי דְּשַׁעֲתָא דְּחִיקָא.

אֲבָל אַפְרִישׁוּ מִנְכוֹן אַרְבְּעִין בְּנֵי נָשָׁא מֵאִנּוּן דְּזַכָּאִין יַתִּיר. עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה לְאַרְבְּעָה חוּלָקִין וְאַנָּא עִמְּכוֹן, עֲשָׂרָה לְזִוְוַיְיתָא דְּמָאתָא, וַעֲשָׂרָה לְזִוְוַיְיתָא דְּמָאתָא, וְכֵן לְאַרְבַּע זִוְוַיְיתָא דְּמָאתָא. וְאָמְרוּ בִּרְעוּת נַפְשְׁכוֹן עִנְיָינָא דִּקְטֹרֶת בּוּסְמִין. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לְמֹשֶׁה וְעִנְיָינָא דְּקָרְבָּנָא עִמֵּיהּ.

עֲבָדוּ כֵּן תְּלַת זִמְנִין וְאַעֲבָרוּ בְּכָל מָאתָא לְאַרְבַּע זִוְוַיְיתָא וְהַוּוּ אַמְרִין כֵּן, לְבָתָר אָמַר לְהוּ נַזִּיל לְאִנּוּן דְּאוֹשִׁיטוּ לְמֵימַת

לשון הקודש

רַבִּי אַחָא הָלַךְ לִכְפַר טַרְשָׁא, בָּא אֵצֶל הַמְאָרֵחַ שֶׁלּוֹ. לָחֲשׁוּ עָלָיו כָּל בְּנֵי הָעִיר. אָמְרוּ, אָדָם גָּדוֹל בָּא לְכָאן, נֵלֵךְ אֵלָיו. בָּאוּ אֵצְלוֹ. אָמְרוּ לוֹ, לֹא חוֹשֵׁשׁ עַל אֲבֵדוֹתֵינוּ? אָמַר לָהֶם, מַהוּ? אָמְרוּ לוֹ שֶׁיֵּשׁ שִׁבְעָה יָמִים שֶׁיֵּשׁ מָוֶת בָּעִיר, וְכָל יוֹם מִתְחַזֵּק וְלֹא מִתְבַּטֵּל.

אָמַר לָהֶם, נֵלֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּנְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, בָּאוּ וְאָמְרוּ, פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי מֵתוּ, וּפְלוֹנִי וּפְלוֹנִי נוֹטִים לָמוּת. אָמַר לָהֶם רַבִּי אַחָא, אֵין עֵת לַעֲמֹד כָּךְ, שֶׁהַשָּׁעָה דְּחוּקָה.

אֲבָל תַּפְרִישׁוּ מִכֶּם אַרְבָּעִים בְּנֵי אָדָם מֵאֵלּוּ הַיּוֹתֵר זַכָּאִים. עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה לְאַרְבָּעָה חֲלָקִים, וַאֲנִי עִמָּכֶם, עֲשָׂרָה לְקִצָּה הָעִיר וַעֲשָׂרָה לִקְצֵה הָעִיר, וְכֵן לְאַרְבַּע קַצְוֹות הָעִיר, וְאִמְרוּ בְּנֶפֶשׁ חֲפֵצָה עִנְיָן שֶׁל קְטֹרֶת הַסַּמִּים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לְמֹשֶׁה, וְעִנְיָן שֶׁל הַקָּרְבָּנוֹת אִתּוֹ.

עָשׂוּ כָּךְ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וְעָבְרוּ בְּכָל הָעִיר

אַפְרִישׁוּ מִנַּיְיכוּ לְבָתֵּיהוֹן, וְאִמְרוּ כְּדֵין, וְכַד תְּסַיְּימוּ אִמְרוּן אִלֵּין פְּסוּקַיָּיא (במדבר טז) **וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ וְגו'** (דף קא ע"ב) **וַיִּקַּח אַהֲרֹן וְגו' וַיַּעֲמֹד בֵּין הַמֵּתִים וְגו'. וְכֵן עֲבִדוּ וְאִתְבַּטַּל מִנַּיְיהוּ.**

שָׁמְעוּ הַהוּא קָלָא דְּאָמַר סִתְרָא סִתְרָא קַמַּיְיתָא אוֹחִילוּ לְעֵילָא דְּהָא דִּינָא דִּשְׁמַיָּא לָא אַשְׁרֵי הָכָא דְּהָא יָדְעֵי לְבַטְלָא לֵיהּ. חָלַשׁ לִבֵּיהּ דְּרַבִּי אַחָא, אִדְמוּךְ, שָׁמַע דְּאַמְרֵי לֵיהּ, כַּד עָבַדְתְּ דָּא עֲבִיד דָּא, זִיל וְאֵימָא לוֹן דְּיַחְזְרוּן בִּתְשׁוּבָה דְּחַיָּיבִין אִנּוּן קַמָּאי. קָם וְאַחֲזַר לְהוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵימָתָא, וְקַבִּילוּ עֲלַיְיהוּ דְּלָא יִתְבַּטְּלוּן מֵאוֹרַיְיתָא לְעָלַם, וְאַחֲלִיפוּ שְׁמָא דְּקַרְתָּא וְקָארוּן לָהּ מָאתָא מַחְסֵיָא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לֹא דַּי לָהֶם לַצַּדִּיקִים שֶׁמְּבַטְּלִין אֶת הַגְּזֵרָה אֶלָּא לְאַחַר כֵּן שֶׁמְּבָרְכִין לָהֶם, תֵּדַע לְךָ שֶׁכֵּן הוּא, דְּכֵיוָן שֶׁהַנְּשָׁמָה אוֹמֶרֶת לַגּוּף מַהֲרִי שְׁלֹשׁ סְאִים וְגו' וְכָל אוֹתוֹ הָעִנְיָן וּמְבַטֵּל אֶת הַדִּין, מַה כְּתִיב וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעֵת חַיָּה הֲרֵי בְּרָכָה.

כֵּיוָן שֶׁרוֹאִים אוֹתָהּ הַמַּלְאָכִים שֶׁזֶּה לָקַח עֵצָה לְנַפְשׁוֹ, מַה עוֹשִׂים,

לשון הקודש

לְאַרְבַּע קְצָוֹות וְהָיוּ אוֹמְרִים כֵּן. לְבַסּוֹף אָמַר לָהֶם, גַּלֵּךְ לְאֵלּוּ שֶׁנּוֹטִים לָמוּת, וְתַפְרִישׁוּ מִכֶּם לְבָתֵּיהֶם וְתֹאמְרוּ כָּךְ, וְכַאֲשֶׁר תְּסַיְּמוּ, תֹּאמְרוּ אֵלּוּ הַפְּסוּקִים, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ וְגו', וַיִּקַּח אַהֲרֹן וְגו', וַיַּעֲמֹד בֵּין הַמֵּתִים וְגו'. וְכֵן עָשׂוּ וְהִתְבַּטֵּל מֵהֶם (הַמָּוֶת).

שָׁמְעוּ אוֹתוֹ קוֹל שֶׁאוֹמֵר: סוֹדֵי הַסּוֹדוֹת, הָרִאשׁוֹנִים הִנְחִילוּהָ לָנֶצַח, שֶׁהֲרֵי דִּין הַשָּׁמַיִם לֹא שׁוֹרֶה כָּאן, שֶׁהֲרֵי יוֹדְעִים לְבַטְלוֹ. חָלַשׁ לִבּוֹ שֶׁל רַבִּי אָחָא וְיָשַׁן. שָׁמַע שֶׁאוֹמְרִים לוֹ: כְּמוֹ שֶׁעָשִׂיתָ אֶת זֶה – תַּעֲשֶׂה אֶת זֶה. לֵךְ אֱמֹר לָהֶם שֶׁיַּחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה, שֶׁרְשָׁעִים הֵם לְפָנַי. קָם וְהֶחֱזִירָם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְקִבְּלוּ עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יִתְבַּטְּלוּ מֵהַתּוֹרָה לְעוֹלָם, וְהֶחְלִיפוּ אֶת שֵׁם הָעִיר, וְקָרְאוּ לָהּ מָתָא מַחְסֵיָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא דַּי לָהֶם לַצַּדִּיקִים שֶׁמְּבַטְּלִים אֶת הַגְּזֵרָה, אֶלָּא לְאַחַר כֵּן שֶׁמְּבָרְכִים לָהֶם, תֵּדַע לְךָ שֶׁכֵּן הוּא. דְּכֵיוָן שֶׁהַנְּשָׁמָה אוֹמֶרֶת לַגּוּף מַהֲרִי שְׁלֹשׁ סְאִים וְגו' וְכָל אוֹתוֹ הָעִנְיָן וּמְבַטֵּל אֶת הַדִּין – מַה כָּתוּב? וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה. הֲרֵי בְּרָכָה.

כֵּיוָן שֶׁרוֹאִים אוֹתָהּ הַמַּלְאָכִים שֶׁזֶּה לָקַח

הוֹלְכִים אֵצֶל הָרְשָׁעִים לְעַיֵּן בְּדִינָם וְלַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיָּקוּמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיַּשְׁקִיפוּ עַל פְּנֵי סְדוֹם לִמְקוֹם הָרְשָׁעִים לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט. הָדָא הוּא דְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה כָּךְ דַּרְכּוֹ שֶׁל צַדִּיק כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה שֶׁמְּעַיְּינִין בְּדִינוֹ אֵינוֹ מִתְאַחֵר לָשׁוּב וּלְהִתְפַּלֵּל וּלְהַקְרִיב (עַל) **חֶלְבּוֹ וְדָמוֹ לִפְנֵי צוּרוֹ עַד שֶׁמִּסְתַּלְּקִין בַּעֲלֵי הַדִּין מִמֶּנּוּ.**

דְּכֵיוָן שֶׁאָמַר וַיִּשָּׂא עֵינָיו (דף קב ע"א) **וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו, מַה כְּתִיב בַּנְּשָׁמָה, וַיְמַהֵר אַבְרָהָם הָאֹהֱלָה אֶל שָׂרָה. בְּחִפָּזוֹן וּבִמְהִירוּת בְּלֹא שׁוּם הַעְכָּבָה, מִיָּד מִמַּהֲרֶת הַנְּשָׁמָה אֵצֶל הַגּוּף לְהַחֲזִירוֹ לְמוּטָב וּלְבַקֵּשׁ בַּמֶּה שֶׁיִּתְכַּפֵּר לוֹ עַד שֶׁמִּסְתַּלְּקִין מִמֶּנּוּ בַּעֲלֵי הַדִּין.**

רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מַהוּ דְּאָמַר וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה זְקֵנִים בָּאִים בַּיָּמִים חָדַל לִהְיוֹת לְשָׂרָה אֹרַח כַּנָּשִׁים. אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהַנְּשָׁמָה עוֹמֶדֶת בְּמַעֲלָתָהּ וְהַגּוּף נִשְׁאָר בָּאָרֶץ מִכַּמָּה שָׁנִים, בָּאִים בַּיָּמִים, שָׁנִים וְיָמִים הַרְבֵּה. וְחָדַל לָצֵאת וְלָבֹא וְלַעֲבֹר אֹרַח כִּשְׁאָר כָּל אָדָם, אִתְבַּשַּׁר לְהַחַיּוֹת הַגּוּף.

מַהוּ אוֹמֵר אַחֲרֵי בְלוֹתִי הָיְתָה לִי עֶדְנָה, אַחֲרֵי בְּלוֹתִי בֶּעָפָר מֵהַיּוֹם

לשון הקודש

עֵצָה לְנַפְשׁוֹ – מָה עוֹשִׂים? הוֹלְכִים אֵצֶל הָרְשָׁעִים לְעַיֵּן בְּדִינָם וְלַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּקוּמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיַּשְׁקִפוּ עַל פְּנֵי סְדֹם, לִמְקוֹם הָרְשָׁעִים, לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט. זֶה הוּא שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּךְ דַּרְכּוֹ שֶׁל צַדִּיק: כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה שֶׁמְּעַיְּנִים בְּדִינוֹ, אֵינוֹ מִתְאַחֵר לָשׁוּב וּלְהִתְפַּלֵּל וּלְהַקְרִיב (עַל) חֶלְבּוֹ וְדָמוֹ לִפְנֵי צוּרוֹ, עַד שֶׁמִּסְתַּלְּקִים בַּעֲלֵי הַדִּין מִמֶּנּוּ.

שֶׁכֵּיוָן שֶׁאָמַר וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו – מַה כָּתוּב בַּנְּשָׁמָה? וַיְמַהֵר אַבְרָהָם הָאֹהֱלָה אֶל שָׂרָה. בְּחִפָּזוֹן וּבִמְהִירוּת בְּלֹא שׁוּם הַעְכָּבָה. מִיָּד מִמַּהֲרֶת הַנְּשָׁמָה אֵצֶל הַגּוּף לְהַחֲזִירוֹ לְמוּטָב וּלְבַקֵּשׁ בְּמַה שֶׁיִּתְכַּפֵּר לוֹ, עַד שֶׁמִּסְתַּלְּקִים מִמֶּנּוּ בַּעֲלֵי הַדִּין.

רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, מַהוּ שֶׁאָמַר וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה זְקֵנִים בָּאִים בַּיָּמִים חָדַל לִהְיוֹת לְשָׂרָה אֹרַח כַּנָּשִׁים? אֶלָּא, כֵּיוָן שֶׁהַנְּשָׁמָה עוֹמֶדֶת בְּמַעֲלָתָהּ, וְהַגּוּף נִשְׁאָר בָּאָרֶץ מִכַּמָּה שָׁנִים, בָּאִים בַּיָּמִים שָׁנִים וְיָמִים הַרְבֵּה וְחָדַל לָצֵאת וְלָבֹא וְלַעֲבֹר אֹרַח כִּשְׁאָר כָּל אָדָם. נִתְבַּשֵּׂר לְהַחֲיוֹת הַגּוּף.

מַהוּ אוֹמֵר אַחֲרֵי בְלוֹתִי הָיְתָה לִי עֶדְנָה?

כַּמָּה שָׁנִים הָיְתָה לִי עֶדְנָה וְחִדּוּשׁ, וַאֲדוֹנִי זָקֵן שֶׁהַיּוֹם כַּמָּה שָׁנִים שֶׁיָּצָאת מִמֶּנּוּ וְלֹא הִפְקִידַנִי. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר הֲיִפָּלֵא מֵיְיָ דָּבָר לַמּוֹעֵד. מַהוּ לַמּוֹעֵד. אוֹתוֹ הַיָּדוּעַ אֶצְלִי לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים.

וּלְשָׁרָה בֵּן מְלַמֵּד שֶׁיִּתְחַדֵּשׁ כְּבֶן שָׁלֹשׁ שָׁנִים.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי סִימוֹן כֵּיוָן שֶׁהַנִּשְׁמָה נִיזוֹנֶת מִזִּיוָהּ שֶׁל מַעְלָה,

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹמֵר לְאוֹתוֹ הַמַּלְאָךְ הַנִּקְרָא דומ"ה, לֵךְ וּבַשֵּׁר לְגוּף פְּלוֹנִי שֶׁאֲנִי עָתִיד לְהַחֲיוֹתוֹ לַמּוֹעֵד שֶׁאֲנִי אֲחַיֶּה אֶת הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. וְהוּא מֵשִׁיב אַחֲרֵי בְּלוֹתִי הָיְתָה לִי עֶדְנָה. אַחֲרֵי בְּלוֹתִי בֶּעָפָר וְשָׁכַנְתִּי בָאֲדָמָה וְאָכַל בְּשָׂרִי רִמָּה וְגוּשׁ עָפָר תִּהְיֶה לִי חִדּוּשׁ.

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹמֵר לַנִּשְׁמָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב **וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל אַבְרָהָם** וְגו' **הֲיִפָּלֵא מֵיְיָ דָּבָר לַמּוֹעֵד הַיָּדוּעַ אֶצְלִי לְהַחֲיוֹת אֶת הַמֵּתִים, אָשׁוּב אֵלֶיךָ, אוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁהוּא** (דף קב ע"ב) **קָדוֹשׁ מְחוּדָּשׁ כְּבָרִאשׁוֹנָה לִהְיוֹתְכֶם מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים וְאוֹתוֹ הַיּוֹם עָתִיד לְפָנַי לִשְׂמֹחַ בָּהֶם הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (תהלים קד) **יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו,** (ע"כ מדרש הנעלם)

לשון הקודש

אַחֲרֵי בְּלוֹתִי בֶּעָפָר מֵהַיּוֹם כַּמָּה שָׁנִים, הָיְתָה לִי עֶדְנָה וְחִדּוּשׁ. וַאדֹנִי זָקֵן, שֶׁהַיּוֹם כַּמָּה שָׁנִים שֶׁיָּצָאת מִמֶּנּוּ וְלֹא הִפְקִידַנִי. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר, הֲיִפָּלֵא מֵה' דָּבָר לַמּוֹעֵד. מַהוּ לַמּוֹעֵד? אוֹתוֹ הַיָּדוּעַ אֶצְלִי לְהַחֲיוֹת מֵתִים. וּלְשָׁרָה בֵּן, מְלַמֵּד שֶׁיִּתְחַדֵּשׁ כְּבֶן שָׁלֹשׁ שָׁנִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי סִימוֹן, כֵּיוָן שֶׁהַנִּשְׁמָה נִזּוֹנִית מִזִּיוָהּ שֶׁל מַעְלָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לְאוֹתוֹ הַמַּלְאָךְ הַנִּקְרָא דומ"ה: לֵךְ וּבַשֵּׁר לְגוּף פְּלוֹנִי שֶׁאֲנִי עָתִיד לְהַחֲיוֹתוֹ לַמּוֹעֵד שֶׁאֲנִי אֲחַיֶּה אֶת הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. וְהוּא מֵשִׁיב: אַחֲרֵי בְּלוֹתִי הָיְתָה לִי עֶדְנָה? אַחֲרֵי בְּלוֹתִי בֶּעָפָר וְשָׁכַנְתִּי בָאֲדָמָה, וְאָכַל בְּשָׂרִי רִמָּה וְגוּשׁ עָפָר, תִּהְיֶה לִי חִדּוּשׁ?. **הַקָּדוֹשׁ** בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לַנִּשְׁמָה: זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָהָם וְגו' הֲיִפָּלֵא מֵה' דָּבָר?! לַמּוֹעֵד הַיָּדוּעַ אֶצְלִי לְהַחֲיוֹת אֶת הַמֵּתִים אָשׁוּב אֵלֶיךָ אוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁהוּא קָדוֹשׁ מְחֻדָּשׁ כְּבָרִאשׁוֹנָה לִהְיוֹתְכֶם מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם עָתִיד לְפָנַי לִשְׂמֹחַ בָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׂמַח ה'

זהר:

אַיֵּה שָׂרָה אִשְׁתֶּךָ, דְּלָא בָעוּ לוֹמַר קַמָּהּ, כֵּיוָן דְּאָמַר הִנֵּה בָאֹהֶל מִיָּד וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעֵת חַיָּה וְהִנֵּה בֵן לְשָׂרָה אִשְׁתֶּךָ וְגו'. תָּא חֲזֵי, אוֹרַח אַרְעָא, דְּעַד לָא אַזְמִין אַבְרָהָם קַמַּיְיהוּ לְמֵיכַל לָא אָמְרוּ לֵיהּ מִידֵּי, בְּגִין דְּלָא יִתְחֲזֵי דִּבְגִין הַהִיא בְשׁוֹרָה קָא אַזְמִין לְהוּ לְמֵיכַל, בָּתַר דִּכְתִיב וַיֹּאכֵלוּ כְּדֵין אָמְרוּ לֵיהּ הַהִיא בְשׁוֹרָה.

וַיֹּאכֵלוּ, סָלְקָא דַעְתָּךְ וְכִי מַלְאָכֵי עִלָּאֵי אָכְלֵי, אֶלָּא בְּגִין יִקָּרָא דְּאַבְרָהָם אִתְחֲזֵי הָכִי. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר וַיֹּאכֵלוּ וַדַּאי, בְּגִין דְּאִנּוּן אֶשָּׁא דְּאָכִיל אֶשָּׁא וְלָא אִתְחֲזֵי, וְכָל מַה דְּיָהַב לוֹן אַבְרָהָם אָכְלֵי בְּגִין דְּמִסְטְרָא דְּאַבְרָהָם אָכְלֵי לְעֵילָא (דְּאָכְלֵי מֵהַהוּא סִטְרָא דִלְעֵילָא)**.**

לשון הקודש

בְּמַעֲשָׂיו. (ע"כ מדרש הנעלם)

זהר:

אַיֵּה שָׂרָה אִשְׁתֶּךָ, שֶׁלֹּא רָצוּ לוֹמַר לְפָנֶיהָ. כֵּיוָן שֶׁאָמַר הִנֵּה בָאֹהֶל, מִיָּד – וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה וְהִנֵּה בֵן לְשָׂרָה אִשְׁתֶּךָ וְגו' בֹּא רְאֵה דֶּרֶךְ אֶרֶץ, שֶׁעַד שֶׁלֹּא הִזְמִין אַבְרָהָם לִפְנֵיהֶם לֶאֱכֹל, לֹא אָמְרוּ לוֹ דָּבָר, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵרָאֶה שֶׁמִּשּׁוּם אוֹתָהּ בְּשׂוֹרָה הִזְמִין אוֹתָם לֶאֱכֹל. אַחַר שֶׁכָּתוּב וַיֹּאכְלוּ, אָז אָמְרוּ לוֹ אוֹתָהּ בְּשׂוֹרָה.

וַיֹּאכְלוּ?! וְכִי תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁמַּלְאָכִים עֶלְיוֹנִים אוֹכְלִים? אֶלָּא בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ שֶׁל אַבְרָהָם נִרְאָה כָּךְ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַיֹּאכְלוּ וַדַּאי, מִשּׁוּם שֶׁהֵם אֵשׁ אוֹכֶלֶת אֵשׁ וְלֹא נִרְאִים, וְכָל מַה שֶׁנָּתַן לָהֶם אַבְרָהָם אָכְלוּ, מִשּׁוּם שֶׁמִּצַּד אַבְרָהָם אוֹכְלִים לְמַעְלָה [שֶׁאוֹכְלִים

תָּא חֲזֵי, כָּל מַה דְּאָכִיל אַבְרָהָם בְּטַהֲרָה אִיהוּ קָא אָכִיל וּבְגִין כָּךְ אַקְרִיב קַמַּיְיהוּ וְאָכְלֵי, וְנָטִיר אַבְרָהָם בְּבֵיתֵיהּ דַּכְיָא וּמְסָאֲבוּתָא, דְּאֲפִילוּ בַּר נָשׁ דְּאִיהוּ מְסָאַב (לָא יְכִיל לְקָרְבָא לְבֵיתֵיהּ כְּדֵין יָדַע אַבְרָהָם דְּהָא מְסָאַב אִיהוּ וְעֲבִיד) (נ"א לָא הָוָה מְשַׁמֵּשׁ בְּבֵיתֵיהּ, עַד דְּעֲבִיד) **לֵיהּ טְבִילָה, אוֹ עֲבִיד לֵיהּ לְנַטְרָא שִׁבְעָה יוֹמִין כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ בְּבֵיתֵיהּ, וְהָכִי הוּא וַדַּאי.**

תָּא חֲזֵי כְּתִיב, (דברים כג) **אִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה טָהוֹר מִקְרֶה לַיְלָה וְגו'. מָאי תַּקַּנְתֵּיהּ, וְהָיָה לִפְנוֹת עֶרֶב יִרְחַץ בַּמָּיִם. אִעֲרַע בֵּיהּ טֻמְאָה** (דף קב ע"ב) **אַחֲרָא כְּגוֹן זִיבָה אוֹ** (נ"א סְגִירוּ אוֹ נִדָּה) **סְגִירַת נִדָּה דְּהֲווּ תְּרֵי מְסָאֲבוּ, לָא סַגְיָא לֵיהּ בְּהַהִיא טְבִילָה** (בְּגִין) **בֵּין דְּאִעֲרַע בֵּיהּ קֶדֶם דְּקַבִּיל טֻמְאָה אַחֲרָא** (בְּגִין) **בֵּין דְּאִעֲרַע בֵּיהּ לְבָתָר.**

לשון הקודש

מֵאוֹתוֹ צַד שֶׁלְּמַעְלָה].

בא רְאֵה, כָּל מַה שֶׁאָכַל אַבְרָהָם, הוּא אָכַל בְּטָהֲרָה, וְלָכֵן הִקְרִיב לִפְנֵיהֶם וְאָכְלוּ, וְאַבְרָהָם שָׁמַר בְּבֵיתוֹ טֻמְאָה וְטָהֲרָה שֶׁאֲפִלּוּ בֶּן אָדָם שֶׁהוּא טָמֵא [לֹא יָכֹל לְהִתְקָרֵב לְבֵיתוֹ. אָז יָדַע אַבְרָהָם שֶׁזֶּה טָמֵא הוּא, וְעָשָׂה] [לֹא הָיָה מְשַׁמֵּשׁ בְּבֵיתוֹ, עַד שֶׁעָשָׂה] לוֹ טְבִילָה, אוֹ עָשָׂה לוֹ לִשְׁמֹר שִׁבְעָה יָמִים כָּרָאוּי לוֹ בְּבֵיתוֹ, וְכָךְ זֶה בְּוַדַּאי.

בא רְאֵה, כָּתוּב (דברים כג) אִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה טָהוֹר מִקְרֶה לָיְלָה וְגו'. מַה תַּקָּנָתוֹ? וְהָיָה לִפְנוֹת עֶרֶב יִרְחַץ בַּמָּיִם. אֵרְעָה בּוֹ טֻמְאָה אַחֶרֶת, כְּמוֹ זִיבָה [טֻמְאַת צָרַעַת אוֹ נִדָּה] אוֹ טֻמְאַת נִדָּה שֶׁהָיוּ שְׁתֵּי טֻמְאוֹת, לֹא מַסְפִּיק לוֹ בְּאוֹתָהּ טְבִילָה [מִשּׁוּם] בֵּין שֶׁאֵרַע לוֹ קֶדֶם שֶׁקִּבֵּל טֻמְאָה אַחֶרֶת [מִשּׁוּם] בֵּין שֶׁאֵרַע לוֹ אַחַר כָּךְ.

וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה הֲווֹ מִתַּקְּנֵי טְבִילָה לְכֻלְּהוּ, אִיהוּ לְגַבְרֵי וְאִיהִי לְנַשֵּׁי. מָאי טַעְמָא אִעֲסַק אַבְרָהָם לְדַכָּאָה לִבְנֵי נָשָׁא, בְּגִין דְּאִיהוּ טָהוֹר וְאִקְרֵי טָהוֹר. דִּכְתִיב, (איוב יד) מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד. טָהוֹר דָּא אַבְרָהָם דְּנָפַק מִתֶּרַח.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר בְּגִין לְתַקָּנָא הַהוּא דַּרְגָּא דְּאַבְרָהָם, וּמַאן אִיהוּ מַי"ם. בְּגִין כָּךְ אַתְקִין לְדַכָּאָה בְּנֵי עָלְמָא בְּמַיָּא. וּבְשַׁעֲתָא דְּאַזְמִין לַמַּלְאָכִין, שֵׁירוּתָא דְּמִלּוֹי מַה כְּתִיב יוּקַח נָא מְעַט מַיִם. בְּגִין לְאִתְתַּקְּפָא בְּהַהוּא דַּרְגָּא דְּמַיִין שָׁרָאן בָּהּ. וּבְגִינֵי כָּךְ חָזָה מִדַּכֵּי לְכָל בְּנֵי נָשָׁא מִכֹּלָּא. מִדַּכֵּי לוֹן מִסִּטְרָא דְּעַבּוֹדָה זָרָה, וּמִדַּכֵּי לוֹן מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבָא, וְכַמָּה דְּאִיהוּ מִדַּכֵּי לְגוּבְרִין הָכִי נָמֵי שָׂרָה מִדַּכָּאת לְנָשִׁין, וְאִשְׁתַּכָּחוּ כֻּלְּהוּ דְּאַתְיָין לְגַבֵּיהוּ דָּכְיָין מִכֹּלָּא.

לשון הקודש

וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה הָיוּ מִתַּקְּנִים טְבִילָה לְכֻלָּם, הוּא לַגְּבָרִים וְהִיא לַנָּשִׁים. מָה הַטַּעַם עָסַק אַבְרָהָם לְטַהֵר בְּנֵי אָדָם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא טָהוֹר וְנִקְרָא טָהוֹר, שֶׁכָּתוּב (איוב יד) מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד.

טָהוֹר – זֶה אַבְרָהָם שֶׁיָּצָא מִתֶּרַח.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁל אַבְרָהָם, וּמַהִי? מַי"ם (חֶסֶד). לָכֵן הִתְקִין לְטַהֵר בְּנֵי הָעוֹלָם בְּמַיִם. וּבְשָׁעָה שֶׁהִזְמִין אֶת הַמַּלְאָכִים, בְּרֵאשִׁית דְּבָרָיו מַה כָּתוּב? יֻקַּח נָא מְעַט מַיִם, כְּדֵי לְהִתְחַזֵּק בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁהַמַּיִם שְׁרוּיִים בָּהּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ הָיָה מְטַהֵר אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם מֵהַכֹּל. מְטַהֵר אוֹתָם מִצַּד שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, וּמְטַהֵר אוֹתָם מִצַּד הַטֻּמְאָה. וּכְמוֹ שֶׁהוּא מְטַהֵר אֶת הָאֲנָשִׁים, כָּךְ גַּם שָׂרָה מְטַהֶרֶת אֶת הַנָּשִׁים, וְנִמְצָא שֶׁכָּל מִי שֶׁבָּא אֲלֵיהֶם טְהוֹרִים מֵהַכֹּל.

תָּא חֲזֵי, אִילָנָא נָטַע אַבְרָהָם בְּכָל אֲתַר דְּדִיוּרֵיהּ תַּמָּן, וְלָא הֲוָה סָלִיק בְּכָל אֲתַר כְּדְקָא יְאוּת, בַּר בְּשַׁעֲתָא דְּדִיוּרֵיהּ בְּאַרְעָא דִכְנָעַן, וּבְהַהוּא אִילָנָא הֲוָה יָדַע מָאן דְּאִתְאַחִיד בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּמַאן דְּאִתְאַחִיד בְּעֲבוֹדָה זָרָה.

מָאן דְּאִתְאַחִיד בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִילָנָא הֲוָה פָּרִישׁ עַנְפּוֹי וְחֲפֵי עַל רֵישֵׁיהּ וְעָבִיד עֲלֵיהּ צִלָּא יָאָה, וּמַאן דְּאִתְאַחִיד בְּסִטְרָא דְעֲבוֹדָה זָרָה הַהוּא אִילָנָא הֲוָה אִסְתַּלַּק וְעַנְפּוֹי הֲווֹ סְלִיקִין לְעֵילָא. כְּדֵין הֲוָה יָדַע אַבְרָהָם וְאַזְהִיר לֵיהּ, וְלָא אַעֲדֵי מִתַּמָּן עַד דְּאִתְאַחִיד בִּמְהֵימְנוּתָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהָכִי מָאן דְּאִיהוּ דַכְיָא (ד"א ל"ג הָכִי) **מְקַבֵּל לֵיהּ אִילָנָא. מָאן דְּאִיהוּ מְסָאַב לָא מְקַבֵּל לֵיהּ. כְּדֵין יָדַע אַבְרָהָם וּמְדַכֵּי לוֹן בְּמַיָּא.**

לשון הקודש

בא רְאֵה שֶׁאַבְרָהָם נָטַע אִילָן בְּכָל מָקוֹם שֶׁדִּיּוּרוֹ שָׁם, וְלֹא הָיָה עוֹלֶה בְּכָל מָקוֹם כָּרָאוּי, פְּרָט לְשָׁעָה שֶׁדִּיּוּרוֹ הָיָה בְּאֶרֶץ כְּנַעַן, וּבְאוֹתוֹ אִילָן הָיָה יוֹדֵעַ מִי שֶׁנֶּאֱחָז בַּקָּבָ"ה וּמִי שֶׁנֶּאֱחָז בַּעֲבוֹדָה זָרָה.

מִי שֶׁנֶּאֱחָז בַּקָּבָ"ה, הָיָה הָאִילָן פּוֹרֵשׂ עֲנָפָיו וּמְכַסֶּה עַל רֹאשׁוֹ וְעוֹשֶׂה עָלָיו צֵל נָאֶה. וּמִי שֶׁנֶּאֱחָז בַּצֵּל שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, אוֹתוֹ הָאִילָן הָיָה מִתְעַלֶּה, וַעֲנָפָיו הָיוּ עוֹלִים לְמַעְלָה. אָז הָיָה יוֹדֵעַ אַבְרָהָם וּמַזְהִיר אוֹתוֹ, וְלֹא זָז מִשָּׁם עַד שֶׁנֶּאֱחַז בֶּאֱמוּנַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְכָךְ מִי שֶׁהוּא טָהוֹר (ד"א כָּךְ) מְקַבֵּל אוֹתוֹ הָאִילָן, וּמִי שֶׁהוּא טָמֵא אֵינוֹ מְקַבֵּל אוֹתוֹ. אָז יָדַע אַבְרָהָם וְהָיָה מְטַהֵר אוֹתָם בְּמַיִם.

וּמַעְיָינָא דְּמַיָּא הָוָה תְּחוֹת הַהוּא אִילָנָא, וּמַאן דְּצָרִיךְ טְבִילָה מִיָּד מַיִין סָלְקִין לְגַבֵּיהּ, וְאִילָנָא אִסְתַּלְקִין עַנְפּוֹי, כְּדֵין יָדַע אַבְרָהָם דְּאִיהוּ מְסָאֲבָא וּבָעֵי טְבִילָה מִיָּד, וְאִם לָאו מַיָּא נְגִיבָן כְּדֵין יָדַע דְּבָעֵי לְאִסְתָּאֲבָא וּלְאִסְתַּמְרָא שִׁבְעָה יוֹמִין.

תָּא חֲזֵי, דְּאֲפִילוּ בְּשַׁעֲתָא דְּאַזְמִין לוֹן לְמַלְאָכִין אָמַר לוֹן וְהִשָּׁעֲנוּ תַּחַת הָעֵץ בְּגִין לְמֶחֱמֵי וּלְמִבְדַּק בְּהוּ, וּבְהַהוּא אִילָנָא הָוָה בָּדִיק לְכָל בְּנֵי עָלְמָא. וְרָזָא (לְקַבֵּל) בְּגִין קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא קָא (עֲבַד) אָמַר דְּאִיהוּ אִילָנָא דְּחַיֵּי לְכֹלָּא, וּבְגִין כָּךְ וְהִשָּׁעֲנוּ תַּחַת הָעֵץ וְלֹא תַּחַת עֲבוֹדָה זָרָה.

וְתָא חֲזֵי, כַּד חָב אָדָם, בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע חָב, דִּכְתִיב וּמֵעֵץ הַדַּעַת וְגוֹ' וְאִיהוּ בֵּיהּ חָב וְגָרַם מוֹתָא לְעָלְמָא. מַה כְּתִיב וְעַתָּה פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח

לשון הקודש

וּמַעְיָנָן מַיִם הָיָה תַּחַת אוֹתוֹ אִילָן, וּמִי שֶׁצָּרִיךְ טְבִילָה מִיָּד הַמַּיִם עוֹלִים אֵלָיו, וְעוֹלִים עַנְפֵי הָאִילָן, אָז יָדַע אַבְרָהָם שֶׁהוּא טָמֵא וְצָרִיךְ מִיָּד טְבִילָה. וְאִם לֹא, יָבְשׁוּ הַמַּיִם, וְאָז יָדַע שֶׁרוֹצֶה לְהִטָּמֵא וּלְהִשָּׁמֵר שִׁבְעָה יָמִים.

וּבָא וּרְאֵה, שֶׁאֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁהִזְמִין אֶת הַמַּלְאָכִים אָמַר לָהֶם וְהִשָּׁעֲנוּ תַּחַת הָעֵץ כְּדֵי לִרְאוֹת וְלִבְדֹּק אוֹתָם, וּבְאוֹתוֹ אִילָן הָיָה בּוֹדֵק אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. וְהַסּוֹד [כְּנֶגֶד] מִשּׁוּם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא [עָשָׂה] אָמַר שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים לַכֹּל, וְלָכֵן וְהִשָּׁעֲנוּ תַּחַת הָעֵץ, וְלֹא תַּחַת עֲבוֹדָה זָרָה.

וּבָא וּרְאֵה, כְּשֶׁחָטָא אָדָם, הוּא חָטָא בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁכָּתוּב וּמֵעֵץ הַדַּעַת וְגוֹ', וְהוּא חָטָא בּוֹ וְגָרַם מָוֶת

גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְגוֹ'. (וְגָרַם מוֹתָא לְכָל בְּנֵי עָלְמָא) וְכַד אָתָא אַבְרָהָם בְּאִילָנָא אַחֲרָא אַתְקִין עָלְמָא דְּהוּא אִילָנָא דְּחַיֵּי וְאוֹדַע מְהֵימְנוּתָא לְכָל בְּנֵי עָלְמָא:

וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק שׁוּב אָשׁוּב, שׁוּב יָשׁוּב מִיבְעֵי לֵיהּ, דְּהָא מַפְתְּחָא דָא לְמִפְקַד עֲקָרוֹת בִּידָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ וְלָא בִּידָא דִשְׁלִיחָא אַחֲרָא. כְּמָה דְתָנִינָן תְּלַת מַפְתְּחָן אִנּוּן דְּלָא אִתְמְסָרוּ בִידָא דִשְׁלִיחָא. דְּחַיָּה וּתְחִיַּת הַמֵּתִים וּגְשָׁמִים. וְהוֹאִיל דְּלָא אִתְמְסָרוּ בִידָא דִשְׁלִיחָא אַמַּאי כְּתִיב שׁוּב אָשׁוּב. אֶלָּא וַדַּאי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּהַוָּה קָאִים עֲלַיְיהוּ אָמַר (לֵיהּ) מִלָּה, בְּגִין כָּךְ כְּתִיב וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ.

וְתָא חֲזֵי, בְּכָל אֲתַר דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר סְתָם אוֹ וַיִּקְרָא

לשון הקודש

לָעוֹלָם. מַה כָּתוּב? וְעַתָּה פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְגוֹ' (וְגָרַם מָוֶת לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם).. וּכְשֶׁבָּא אַבְרָהָם, הִתְקִין אֶת הָעוֹלָם עִם אִילָן אַחֵר, שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים, וְהוֹדִיעַ אֶת הָאֱמוּנָה לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם.

וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שׁוּב אָשׁוּב – שׁוּב יָשׁוּב הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב, שֶׁהֲרֵי הַמַּפְתֵּחַ הַזֶּה לִפְקֹד הָעֲקָרוֹת הוּא בְּיַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא בְּיַד שָׁלִיחַ אַחֵר, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, שָׁלֹשׁ מַפְתְּחוֹת הֵם שֶׁלֹּא נִמְסְרוּ בְּיַד שָׁלִיחַ: שֶׁל חַיָּה, וּתְחִיַּת הַמֵּתִים, וּגְשָׁמִים. וְהוֹאִיל וְלֹא נִמְסְרוּ בְּיַד שָׁלִיחַ, לָמָּה כָּתוּב שׁוּב אָשׁוּב? אֶלָּא וַדַּאי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהָיָה עוֹמֵד עֲלֵיהֶם אָמַר (לוֹ) הַדָּבָר, לָכֵן כָּתוּב וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ.

וּבָא וּרְאֵה, בְּכָל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר סְתָם אוֹ וַיִּקְרָא סְתָם, הוּא מַלְאַךְ הַבְּרִית

סְתָם הוּא מַלְאָכָא דִּבְרִית וְלָא אַחֲרָא. וַיֹּאמֶר דִּכְתִיב, (שמות טו) וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע וְגוֹ' וַיֹּאמֶר וְלָא קָאֲמַר מָאן הוּא. וַיִּקְרָא דִּכְתִיב, (ויקרא א) וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וְלָא קָאֲמַר מָאן הָוָה. אָמַר דִּכְתִיב, (שמות כד) וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר וְגוֹ' וְלָא אָמַר מָאן הָוָה. (אוֹף הָכִי דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב וַיֹּאמֶר סְתָם וְלָא קָאֲמַר מָאן (דף קג ע"א) הָוָה) אֶלָּא בְּכָל הַנֵּי מִלְּאָכָא דִּבְרִית הָוָה וְכוּלָּא בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְּמַר. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ וְגוֹ'. וְהִנֵּה בֵן וְגוֹ':

וְהִנֵּה בֵן לְשָׂרָה אִשְׁתְּךָ. מַאי טַעְמָא לָא כְתִיב וְהִנֵּה בֵן לְךָ, אֶלָּא בְּגִין דְּלָא יַחֲשֹׁב דְּהָא מִן הָגָר אִיהוּ כִּדְבִקְדְמִיתָא. רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (מלאכי א) בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. בֵּן יְכַבֵּד אָב דָּא יִצְחָק לְאַבְרָהָם. אֵימָתַי כַּבִּיד לֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְעַקַּד לֵיהּ עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא וּבְעָא לְמִקְרַב לֵיהּ קָרְבָּנָא, וְיִצְחָק בַּר

לשון הקודש

וְלֹא אַחֵר. וַיֹּאמֶר – שֶׁכָּתוּב (שמות טו) וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע וְגוֹ'. וַיֹּאמֶר, וְלֹא אָמַר מִיהוּ. וַיִּקְרָא – שֶׁכָּתוּב (ויקרא א) וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, וְלֹא אָמַר מִי הָיָה. אָמַר – שֶׁכָּתוּב (שמות כד) וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר וְגוֹ', וְלֹא אָמַר מִי הָיָה. [אַף כָּךְ שֶׁכָּתוּב שׁוּב אָשׁוּב. וַיֹּאמֶר סְתָם, וְלֹא אָמַר מִי הָיָה.] אֶלָּא בְּכָל אֵלֶּה מַלְאָךְ שֶׁל הַבְּרִית הָיָה, וְהַכֹּל נֶאֱמַר בַּקָּבָּ"ה. וְלָכֵן כָּתוּב וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ וְגוֹ', וְהִנֵּה בֵן וְגוֹ'.

וְהִנֵּה בֵן לְשָׂרָה אִשְׁתְּךָ. מָה הַטַּעַם לֹא כָתוּב וְהִנֵּה בֵן לְךָ? אֶלָּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב שֶׁהוּא מֵהָגָר כְּמוֹ בָּרִאשׁוֹנָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (מלאכי א) בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. בֵּן יְכַבֵּד אָב – זֶה יִצְחָק אֶת אַבְרָהָם. מָתַי כִּבֵּד אוֹתוֹ? בְּשָׁעָה שֶׁעָקַד אוֹתוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְרָצָה לְהַקְרִיבוֹ לְקָרְבָּן. וְיִצְחָק בֶּן שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע שָׁנִים

תְּלָתִין וּשְׁבַע שְׁנִין הָוָה, וְאַבְרָהָם הָוָה סָבָא, דְּאִילּוּ הָוָה בָּעִיט (ס"א בֵּיהּ) בְּרַגְלָא חַד לָא יְכִיל לְמֵיקַם קַמֵּיהּ, וְאִיהוּ אוֹקִיר לֵיהּ לְאָבוּי וְעָקַד לֵיהּ כְּחַד אִימְרָא בְּגִין לְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ דְּאָבוּי.

וְעֶבֶד אֲדֹנָיו דָּא אֱלִיעֶזֶר לְאַבְרָהָם. כַּד שַׁדַּר לֵיהּ לְחָרָן, וְעָבַד כָּל רְעוּתֵיהּ דְּאַבְרָהָם, וְאוֹקִיר לֵיהּ כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית כד) וַיְיָ בֵּרַךְ אֶת אֲדוֹנִי וְגו'. וּכְתִיב (בראשית כד) וַיֹּאמַר עֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי, בְּגִין לְאוֹקִיר לֵיהּ לְאַבְרָהָם. דְּהָא בַר נָשׁ דְּהַוָה מַיְיתֵי כֶּסֶף וְזָהָב וְאַבְנֵי יְקָר וּגְמַלִּין וְאִיהוּ כְּדְקָא יְאוּת שַׁפִּיר בְּחֵיזוּ לָא אָמַר דְּאִיהוּ רְחִימָא דְּאַבְרָהָם אוֹ קָרִיבָא דִילֵיהּ. אֶלָּא אָמַר עֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי, בְּגִין לְסַלְקָא בְּשִׁבְחָא דְּאַבְרָהָם וּלְאוֹקִיר לֵיהּ בְּעֵינַיְיהוּ.

וְעַל דָּא בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. וְאַתּוּן יִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

הָיָה, וְאַבְרָהָם הָיָה זָקֵן, שֶׁאִלּוּ הָיָה בּוֹעֵט [בּוֹ] בְּרֶגֶל אַחַת לֹא הָיָה יָכוֹל לַעֲמֹד לְפָנָיו, וְהוּא כִּבֵּד אוֹתוֹ אֶת אָבִיו, וְעָקַד אוֹתוֹ כְּמוֹ תַיִשׁ כְּדֵי לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיו.

וְעֶבֶד אֲדֹנָיו – זֶה אֱלִיעֶזֶר לְאַבְרָהָם, כְּשֶׁשָּׁלַח אוֹתוֹ לְחָרָן וְעָשָׂה כָּל רְצוֹנוֹ שֶׁל אַבְרָהָם וְכִבְּדוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית כד) וַה' בֵּרַךְ אֶת אֲדֹנִי וְגו', וְכָתוּב (שם) וַיֹּאמַר עֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי, כְּדֵי לְכַבֵּד אֶת אַבְרָהָם. שֶׁהֲרֵי בֶּן אָדָם שֶׁהָיָה מֵבִיא כֶּסֶף וְזָהָב וַאֲבָנִים יְקָרוֹת וּגְמַלִּים, וְהוּא כָּרָאוּי, נָאֶה לְמַרְאֶה, לֹא אָמַר שֶׁהוּא אוֹהֵב אַבְרָהָם אוֹ קָרוֹב שֶׁלּוֹ, אֶלָּא אָמַר עֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אֶת שֶׁבַח אַבְרָהָם וּלְכַבְּדוֹ בְּעֵינֵיהֶם.

וְעַל כֵּן בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. וְאַתֶּם

בָּנַי. קְלָנָא בְּעֵינַיְיכוּ לוֹמַר דְּאַנָא אֲבוּכוֹן אוֹ דְּאַתּוּן עֲבָדִין לִי. וְאִם אָב אָנִי אַיֵּה כְּבוֹדִי וְגו'. בְּגִין כָּךְ וְהִנֵּה בֵּן, דָּא הוּא בֵּן וַדָּאי, וְלָא יִשְׁמָעֵאל. דָּא הוּא בֵּן דְּאוֹקִיר לְאַבּוֹי כְּדְקָא חָזֵי.

וְהִנֵּה בֵּן לְשָׂרָה אִשְׁתֶּךָ. בֵּן לְשָׂרָה, דִּבְגִינֵיהּ מִיתַת, דִּבְגִינֵיהּ כְּאִיבַת נַפְשָׁהּ עַד דְּנַפְקַת מִינָהּ. וְהִנֵּה בֵּן לְשָׂרָה. לְאִסְתַּלְקָא בְגִינֵיהּ בְּשַׁעֲתָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָתִיב בְּדִינָא עַל עָלְמָא. דִּכְדֵין וַיְיָ פָּקַד אֶת שָׂרָה וְגו' דְּהָא מַדְכְּרֵי לְשָׂרָה בְגִינֵיהּ דְּיִצְחָק וְעַל דָּא אִיהוּ בֵּן לְשָׂרָה (אִנְהוּ מַלְאָכֵי אָמְרוּ). וְהִנֵּה בֵּן לְשָׂרָה. (דֵּין) דְּהָא נוּקְבָא נָטְלָא (לֵיהּ) לִבְרָא מִן דְּכוּרָא:

וְשָׂרָה שׁוֹמַעַת פֶּתַח הָאֹהֶל וְהוּא אַחֲרָיו. מָאי וְהוּא אַחֲרָיו, וְהִיא אַחֲרָיו מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא רָזָא אִיהוּ, וְשָׂרָה שׁוֹמַעַת מַה דְּהַוָה אָמַר (פֶּתַח הָאֹהֶל דָּא קֻדְשָׁא

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל בָּנַי, קָלוֹן בְּעֵינֵיכֶם לוֹמַר שֶׁאֲנִי אֲבִיכֶם אוֹ שֶׁאַתֶּם עֲבָדִים שֶׁלִּי? וְאִם אָב אָנִי אַיֵּה כְּבוֹדִי וְגו'. מִשּׁוּם כָּךְ וְהִנֵּה בֵּן. זֶהוּ בֵּן וַדַּאי, וְלֹא יִשְׁמָעֵאל. זֶהוּ בֵּן שֶׁכִּבֵּד אֶת אָבִיו כָּרָאוּי.

וְהִנֵּה בֵּן לְשָׂרָה אִשְׁתְּךָ. בֵּן לְשָׂרָה – שֶׁבִּגְלָלוֹ מֵתָה, שֶׁבִּגְלָלוֹ כָּאֲבָה נַפְשָׁהּ עַד שֶׁיָּצְאָה מִמֶּנָּה. וְהִנֵּה בֵּן לְשָׂרָה – לְהִתְעַלּוֹת בִּגְלָלוֹ בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּדִין עַל הָעוֹלָם. שֶׁאָז וַה' פָּקַד אֶת שָׂרָה וְגו', שֶׁהֲרֵי מַזְכִּירִים אֶת שָׂרָה מִשּׁוּם יִצְחָק, וְעַל זֶה הוּא בֵּן לְשָׂרָה (זֶה אָמְרוּ הַמַּלְאָכִים). וְהִנֵּה בֵּן לְשָׂרָה. (זֶה) שֶׁהֲרֵי הַנְּקֵבָה לוֹקַחַת (אֶת) הַבֵּן מֵהַזָּכָר.

וְשָׂרָה שֹׁמַעַת פֶּתַח הָאֹהֶל וְהוּא אַחֲרָיו. מַה זֶּה וְהוּא אַחֲרָיו? וְהִיא אַחֲרָיו צָרִיךְ

בְּרִיךְ הוּא. וְהוּא אַחֲרָיו מָאן דְּהַוָה אָמַר) **פֶּתַח הָאֹהֶל דָּא דַרְגָּא תַתָּאָה. פִּתְחָא דִּמְהֵימְנוּתָא. וְהוּא אַחֲרָיו** (דָּא) **דְּאוֹדֵי לֵיהּ דַּרְגָּא עִלָּאָה** (נ"א פֶּתַח הָאֹהֶל וְהוּא אַחֲרָיו דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. פֶּתַח הָאֹהֶל דָּא דַרְגָּא תַתָּאָה, וְהוּא אַחֲרָיו דָּא דַרְגָּא עִלָּאָה). **מִן יוֹמָא דְּהַוַת שָׂרָה בְּעָלְמָא לָא שָׁמְעַת מִלָּה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּר הַהוּא שַׁעֲתָא.**

דָּבָר אַחֵר דְּהַוַת יָתְבָא שָׂרָה פֶּתַח הָאֹהֶל בְּגִין לְמִשְׁמַע מִלִּין. וְהִיא שָׁמְעַת הַאי מִלָּה דְּאִתְבַּשַּׁר בָּהּ אַבְרָהָם. (ד"א) **וְהוּא אַחֲרָיו. אַבְרָהָם דְּהַוָה יָתִיב אַחוֹרוֹי דִּשְׁכִינְתָּא:**

וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה זְקֵנִים בָּאִים בַּיָּמִים. מָאי בָּאִים בַּיָּמִים. שִׁעוּרִין דְּיוֹמִין דְּאִתְחַזֵּי כְּדֵין לְהוּ, חַד מֵאָה וְחַד תִּשְׁעִים, עָאלוּ בְיוֹמִין שִׁעוּרָא דְיוֹמִין כְּדְקָא יָאוֹת. בָּאִים בַּיָּמִים. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר כִּי בָא

לשון הקודש

לוֹ! אֶלָּא סוֹד הוּא, וְשָׂרָה שֹׁמַעַת מַה שֶׁהָיָה אוֹמֵר [פֶּתַח הָאֹהֶל, זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְהוּא אַחֲרָיו – מִי שֶׁהָיָה אוֹמֵר] פֶּתַח הָאֹהֶל, זוֹ הַדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה, פֶּתַח הָאֱמוּנָה. וְהוּא אַחֲרָיו – [זֶה] שֶׁהוֹדָה לוֹ הַדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה [נ"א פֶּתַח הָאֹהֶל וְהוּא אַחֲרָיו – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. פֶּתַח הָאֹהֶל – זוֹ הַדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה, וְהוּא אַחֲרָיו – זוֹ הַדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה]. מִיּוֹם שֶׁהָיְתָה שָׂרָה בָּעוֹלָם לֹא שָׁמְעָה דְּבַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פְּרָט לְאוֹתָהּ שָׁעָה.

דָּבָר אַחֵר – שֶׁהָיְתָה יוֹשֶׁבֶת שָׂרָה פֶּתַח הָאֹהֶל כְּדֵי לִשְׁמֹעַ הַדְּבָרִים, וְהִיא שָׁמְעָה הַדָּבָר הַזֶּה שֶׁהִתְבַּשֵּׁר בּוֹ אַבְרָהָם. [דָּבָר אַחֵר] וְהוּא אַחֲרָיו – אַבְרָהָם שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב מֵאַחוֹרֵי הַשְּׁכִינָה.

וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה זְקֵנִים בָּאִים בַּיָּמִים. מַה זֶּה בָּאִים בַּיָּמִים? הַשִּׁעוּרִים שֶׁל הַיָּמִים שֶׁאָז נִרְאוּ לָהֶם, הָאֶחָד מֵאָה וְהָאֶחָד

הַיּוֹם דְּאִעֲרַב יוֹמָא לְמֵיעַל. חָדַל לִהְיוֹת לְשָׂרָה אֹרַח כַּנָּשִׁים. וְהַהִיא שַׁעֲתָא חָמַאת גַּרְמָהּ בְּעִדּוּנָא אַחֲרָא. וּבְגִין כָּךְ אָמְרָה וַאֲדוֹנִי זָקֵן דְּהָא אִיהוּ לָא כְּדַאי לְאוֹלָדָא בְּגִין דְּאִיהוּ סָבָא.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח (משלי לא) **נוֹדַע בַּשְּׁעָרִים בַּעֲלָהּ בְּשִׁבְתּוֹ עִם זִקְנֵי אָרֶץ. תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתַּלַּק בִּיקָרֵיהּ דְּאִיהוּ גָּנִיז וְסָתִים בְּעִילּוּיָא סַגְיָא. לָאו אִיתַי בְּעָלְמָא וְלָא הָוָה מִן יוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא דְּיָכִיל לְקָיְימָא עַל חָכְמָתָא דִּילֵיהּ וְלָא יְכִיל לְקָיְימָא בֵּיהּ.**

בְּגִין דְּאִיהוּ גָּנִיז וְסָתִים וְאִסְתַּלַּק לְעֵילָא לְעֵילָא, וְכֻלְּהוּ עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי לָא יָכְלִין לְאִתְדַּבְּקָא, עַד דְּכֻלְּהוּ אַמְרִין (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ. תַּתָּאֵי אָמְרֵי דְּאִיהוּ לְעֵילָא דִּכְתִיב, (תהלים קיג) עַל הַשָּׁמַיִם

לשון הקודש

תִּשְׁעִים, נִכְנְסוּ בַּיָּמִים הַשִּׁעוּר שֶׁל הַיָּמִים כָּרָאוּי. בָּאִים בַּיָּמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי בָא הַיּוֹם, שֶׁהֶעֱרִיב הַיּוֹם לְהִכָּנֵס. חָדַל לִהְיוֹת לְשָׂרָה אֹרַח כַּנָּשִׁים. וְאוֹתָהּ שָׁעָה רָאַתָה עַצְמָהּ בְּעִדּוּן אַחֵר, וְלָכֵן אָמְרָה וַאדֹנִי זָקֵן, שֶׁהֲרֵי הוּא לֹא כְּדַאי לְהוֹלִיד כִּי הוּא זָקֵן.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (משלי לא) נוֹדַע בַּשְּׁעָרִים בַּעֲלָהּ בְּשִׁבְתּוֹ עִם זִקְנֵי אָרֶץ. בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעַלֶּה בִּכְבוֹדוֹ שֶׁהוּא גָּנוּז וְנִסְתָּר בְּעִלּוּי רַב. לֹא הָיָה בָּעוֹלָם וְלֹא הָיָה מֵהַיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם שֶׁיָּכוֹל לַעֲמֹד עַל חָכְמָתוֹ וְלֹא יָכוֹל לַעֲמֹד בּוֹ.

מִשּׁוּם כִּי הוּא גָּנוּז וְנִסְתָּר וְהִתְעַלָּה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְכָל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים לֹא יְכוֹלִים לְהִתְדַּבֵּק עַד שֶׁכֻּלָּם אוֹמְרִים (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. הַתַּחְתּוֹנִים אוֹמְרִים שֶׁהוּא

כְּבוֹדוֹ. עִלָּאֵי אָמְרֵי דְּאִיהוּ לְתַתָּא דִּכְתִיב, (תהלים נז) עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ. עַד דְּכֻלְּהוּ עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי אָמְרֵי בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ. בְּגִין דְּלָא אִתְיְדַע וְלָא הָוָה מָאן דְּיָכִיל לְקַיְּימָא בֵּיהּ, וְאַתְּ אֲמַרְתְּ נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעֲלָהּ. (דף קג ע"ב)

אֶלָּא וַדַּאי נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ אִתְיְדַע וְאִתְדָּבַּק לְפוּם מַה דְּמִשְׁתַּעֵר בְּלִבֵּיהּ כָּל חַד כַּמָּה דְּיָכִיל לְאִדְּבְּקָא בְּרוּחָא דְּחָכְמְתָא. וּלְפוּם מַה דְּמִשְׁתַּעֵר בְּלִבֵּיהּ הָכִי אִתְיְדַע בְּלִבֵּיהּ. וּבְגִינֵי כָּךְ נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בְּאִנּוּן שְׁעָרִים. אֲבָל דְּאִתְיְדַע כְּדְקָא יְאוּת לָא הָוָה מָאן דְּיָכִיל לְאִדְּבְּקָא וּלְמִנְדַּע לֵיהּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעֲלָהּ. מָאן שְׁעָרִים. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים כד) שְׂאוּ שְׁעָרִים

לשון הקודש

לְמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (תהלים קיג) עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ. הָעֶלְיוֹנִים אוֹמְרִים שֶׁהוּא לְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב (שם נז) עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ. עַד שֶׁכֻּלָּם, עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, אוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ, כִּי לֹא נוֹדַע וְלֹא הָיָה מִי שֶׁיָּכוֹל לַעֲמֹד עִמּוֹ, וְאַתָּה אוֹמֵר נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ?.

אֶלָּא וַדַּאי נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא נוֹדָע וְנִדְבָּק לְפִי מַה שֶּׁמְּשַׁעֵר בְּלִבּוֹ כָּל אֶחָד כַּמָּה שֶׁיָּכוֹל לְהִדָּבֵק בָּרוּחַ שֶׁל הַחָכְמָה. וּלְפִי מַה שֶּׁמְּשַׁעֵר בְּלִבּוֹ, כָּךְ נוֹדָע בְּלִבּוֹ, וְלָכֵן נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים – בְּאוֹתָם הַשְּׁעָרִים. אֲבָל שֶׁנּוֹדָע כָּרָאוּי אֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לְהִדָּבֵק וְלָדַעַת אוֹתוֹ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ,

רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם. וּבְגִין אֵלּוּ שְׁעָרִים דְּאִנּוּן דַּרְגִּין עִלָּאִין בְּגִינַיְיהוּ אִתְיְדַע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִי לָא לָא יָכְלִין לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, דְּהָא נִשְׁמָתָא דְּבַר נָשׁ לָאו אִיהוּ (נ"א לָא אִית) מָאן דְּיָכִיל לְמִנְדַּע לָהּ, אֶלָּא בְּגִין אִלֵּין שַׁיְיפִין דְּגוּפָא וְאִנּוּן דַּרְגִּין דְּעָבְדִין אוּמָנוּתָא דְּנִשְׁמָתָא בְּגִין כָּךְ אִתְיְדַע וְלָא אִתְיְדַע. כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְיְדַע וְלָא אִתְיְדַע בְּגִין דְּאִיהוּ נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא רוּחָא לְרוּחָא גָּנִיז וְטָמִיר מִכֹּלָּא, אֲבָל בְּאִנּוּן שְׁעָרִים דְּאִנּוּן פִּתְחִין לְנִשְׁמָתָא אִתְיְדַע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תָּא חֲזֵי, אִית פִּתְחָא לְפִתְחָא וְדַרְגָּא לְדַרְגָּא, וּמִנַּיְיהוּ יְדִיעַ יְקָרָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. פֶּתַח הָאֹהֶל, דָּא הוּא פִּתְחָא דְּצֶדֶק. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק וְגוֹ' דָּא פִּתְחָא קַדְמָאָה

לשון הקודש

אֵיזֶה שְׁעָרִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כד) שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם. וּמִשּׁוּם הַשְּׁעָרִים הַלָּלוּ, שֶׁהֵם דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת, בִּגְלָלָם נוֹדָע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאִם לֹא – לֹא יְכוֹלִים לְהִתְדַּבֵּק בּוֹ.

בֹּא רְאֵה, הֲרֵי נִשְׁמַת הָאָדָם אֵין הוּא [אֵין] מִי שֶׁיָּכוֹל לָדַעַת אוֹתָהּ, אֶלָּא עַל יְדֵי אֶבְרֵי הַגּוּף, וְהֵם הַדְּרָגוֹת שֶׁעוֹשׂוֹת אֻמָּנוּת הַנְּשָׁמָה. מִשּׁוּם כָּךְ נוֹדָע וְלֹא נוֹדָע. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹדָע וְלֹא נוֹדָע, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נְשָׁמָה לִנְשָׁמָה, רוּחַ לְרוּחַ, גָּנוּז וְטָמִיר מִן הַכֹּל. אֲבָל בְּאוֹתָם הַשְּׁעָרִים, שֶׁהֵם פְּתָחִים לַנְּשָׁמָה, נוֹדָע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

בֹּא רְאֵה, יֵשׁ פֶּתַח לְפֶתַח וְדַרְגָּה לְדַרְגָּה, וּמֵהֶם יָדוּעַ כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. פֶּתַח הָאֹהֶל – זֶהוּ פֶּתַח שֶׁל צֶדֶק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק

לְאָעָלָא בֵּיהּ, וּבְהַאי פִּתְחָא אִתְחַזּוּן כָּל שְׁאַר פִּתְחִין עִלָּאִין. מָאן דְּזָכֵי לְהַאי (פִּתְחָא) זָכֵי לְמִנְדַּע בֵּיהּ וּבְכֻלְּהוּ שְׁאַר פִּתְחִין בְּגִין דְּכֻלְּהוּ שָׁרָאן עָלֵיהּ.

וְהַשְׁתָּא דְּפִתְחָא דָא לָא אִתְיְדַע. בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא וְכֻלְּהוּ פִּתְחִין אִסְתַּלָּקוּ מִנֵּיהּ וְלָא יָכְלִין לְמִנְדַּע וּלְאִתְדַּבְּקָא. אֲבָל בְּזִמְנָא דְּיִפְּקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא זְמִינִין כֻּלְּהוּ דַּרְגִּין עִלָּאִין לְמִשְׁרֵי עָלֵיהּ כְּדְקָא יְאוּת.

וּכְדֵין יִנְדְּעוּן בְּנֵי עָלְמָא חָכְמָתָא עִלָּאָה יַקִּירָא מַה דְּלָא הֲווֹ יָדְעִין מִקַּדְמַת דְּנָא. דִּכְתִיב, (ישעיה יא) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְיָ רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְיָ. כֻּלְּהוּ זְמִינִין לְאַשְׁרָאָה עַל הַאי פִּתְחָא תַּתָּאָה דְּאִיהוּ פֶּתַח הָאֹהֶל. וְכֻלְּהוּ זְמִינִין לְאַשְׁרָאָה עַל מַלְכָּא מְשִׁיחָא בְּגִין לְמֵידַן עָלְמָא

לשון הקודש

וְגוֹ'. זֶהוּ פֶּתַח רִאשׁוֹן לְהִכָּנֵס בּוֹ, וּבַפֶּתַח הַזֶּה נִרְאִים כָּל שְׁאָר הַפְּתָחִים הָעֶלְיוֹנִים. מִי שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה (לַפֶּתַח), זוֹכֶה לָדַעַת אוֹתוֹ וּבְכָל שְׁאָר הַפְּתָחִים, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם שׁוֹרִים עָלָיו.

וְעַכְשָׁו שֶׁפֶּתַח זֶה לֹא נוֹדָע, מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת וְכָל הַפְּתָחִים הִסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא יְכוֹלִים לָדַעַת וְלִדְבֹּק. אֲבָל בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל יֵצְאוּ מִן הַגָּלוּת, עֲתִידוֹת כָּל הַדְּרָגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת לִשְׁרוֹת עָלָיו כָּרָאוּי.

וְאָז יָדְעוּ בְּנֵי הָעוֹלָם חָכְמָה עֶלְיוֹנָה נִכְבָּדָה מַה שֶּׁלֹּא הָיוּ יוֹדְעִים מִקֹּדֶם לָזֶה, שֶׁכָּתוּב (ישעיה יא) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה' רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת ה'. כֻּלָּם עֲתִידִים לִשְׁרוֹת עַל הַפֶּתַח הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה, שֶׁהוּא פֶּתַח הָאֹהֶל, וְכֻלָּם עֲתִידִים לִשְׁרוֹת עַל מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ

דִּכְתִיב וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים וְגוֹ'.

בְּגִינֵי כָּךְ כַּד אִתְבַּשַּׁר אַבְרָהָם, הַאי דַּרְגָּא הָוָה אָמַר כְּמָה דְּאִתְּמָר דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה. וַיֹּאמֶר, לָא כְּתִיב מָאן הָוָה. וְדָא הוּא פֶּתַח הָאֹהֶל. וְעַל דָּא וְשָׂרָה שׁוֹמַעַת הַאי דַּרְגָּא דְּהַוָה מַלִּיל עִמֵּיהּ מָאן דְּלָא הָוָה שְׁמָעַת מִקַּדְמַת דְּנָא. דִּכְתִיב וְשָׂרָה שׁוֹמַעַת פֶּתַח הָאֹהֶל דְּהַוָה מְבַשַּׁר וְאָמַר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה וְהִנֵּה בֵן לְשָׂרָה אִשְׁתֶּךָ.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה הוּא חֲבִיבוּתָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבֵּיהּ דְּאַבְרָהָם, דְּהָא לָא נָפַק מִנֵּיהּ יִצְחָק עַד דְּאִתְגְּזַר, לְבָתַר דְּאִתְגְּזַר אִתְבַּשַּׁר בֵּיהּ בְּיִצְחָק, בְּגִין דְּאִיהוּ כְּדֵין זַרְעָא קַדִּישָׁא, וְעַד לָא אִתְגְּזַר לָאו אִיהוּ זַרְעָא קַדִּישָׁא. וּכְדֵין אִיהוּ כְּמָה דִּכְתִיב, (בראשית א) אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ לְמִינֵהוּ.

לשון הקודש

כְּדֵי לָדוּן הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים וְגוֹ'.

מִשּׁוּם כָּךְ, כְּשֶׁהִתְבַּשֵּׂר אַבְרָהָם, הַדַּרְגָּה הַזּוֹ הָיְתָה אוֹמֶרֶת כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר שֶׁכָּתוּב שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה. וַיֹּאמֶר – לֹא כָּתוּב מִי הָיָה, וְזֶהוּ פֶּתַח הָאֹהֶל. וְעַל זֶה וְשָׂרָה שׁוֹמַעַת דַּרְגָּה זוֹ שֶׁהָיְתָה מְדַבֶּרֶת עִמּוֹ מַה שֶּׁלֹּא הָיְתָה שׁוֹמַעַת מִקֹּדֶם לָזֶה, שֶׁכָּתוּב וְשָׂרָה שֹׁמַעַת פֶּתַח הָאֹהֶל, שֶׁהָיְתָה מְבַשֶּׂרֶת וְאוֹמֶרֶת שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה וְהִנֵּה בֵן לְשָׂרָה אִשְׁתֶּךָ.

בֹּא רְאֵה כַּמָּה חֲבִיבוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם, שֶׁהֲרֵי לֹא יָצָא מִמֶּנּוּ יִצְחָק עַד שֶׁנִּמּוֹל. אַחַר שֶׁנִּמּוֹל הִתְבַּשֵּׂר עַל יִצְחָק, מִשּׁוּם שֶׁאָז הוּא זֶרַע קָדוֹשׁ, וְטֶרֶם שֶׁנִּמּוֹל אֵינוֹ זֶרַע קָדוֹשׁ, וְאָז הוּא כְּמוֹ

וְתָא חֲזֵי, עַד לָא אִתְגְּזַר אַבְרָהָם הַהוּא זַרְעָא דִילֵיהּ לָא הֲוָה קַדִּישָׁא, בְּגִין דְּנַפְּק בְּגוֹ עָרְלָה וְאִתְדְּבַק בְּעָרְלָה לְתַתָּא. לְבָתַר דְּאִתְגְּזַר נָפַק הַהוּא זַרְעָא בְּגוֹ קַדִּישָׁא, וְאִתְדְּבַק בִּקְדוּשָׁה דִלְעֵילָא וְאוֹלִיד לְעֵילָא, וְאִתְדְּבַק אַבְרָהָם בְּדַרְגֵּיהּ כְּדְקָא יָאוּת. תָּא חֲזֵי, כַּד אוֹלִיד אַבְרָהָם לְיִצְחָק נָפַק קַדִּישָׁא כְּדְקָא יָאוּת. וְהַאי (נ"א וַדָּאי) מַיָּא אַעֲדוּ וְאוֹלִידוּ חֲשׁוֹכָא.

רִבִּי אֶלְעָזָר שָׁאִיל יוֹמָא חַד לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּי, אָמַר לֵיהּ הַאי דְּקָרָא לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִצְחָק דִּכְתִיב וְקָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִצְחָק. אַמַּאי, דְּהָא אִתְחֲזֵי דְעַד לָא נָפַק לְעָלְמָא קָרָא לֵיהּ יִצְחָק. אָמַר לֵיהּ הָא אִתְּמַר דְּאֶשָּׁא נָטַל מַיָּא. דְּהָא מַיָּא מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה קָא אַתְיָין. וְתוּ (נ"א וְתָא שָׁאִיל לְהוּ לְלֵוָאֵי) (שָׁאִיל לֵיהּ) לֵוָאֵי דְאִנּוּן בְּדִיחִין לְהַהוּא סִטְרָא בְּמָאנֵי זֶמֶר וְתֶשְׁבְּחָן

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (בראשית א) אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ לְמִינֵהוּ.

וּבָא וּרְאֵה, טֶרֶם שֶׁנִּמּוֹל אַבְרָהָם זַרְעוֹ לֹא הָיָה קָדוֹשׁ, מִשּׁוּם שֶׁיָּצָא מִתּוֹךְ עָרְלָה וְהִדְבַּק בָּעָרְלָה לְמַטָּה. אַחַר שֶׁנִּמּוֹל, יָצָא אוֹתוֹ הַזֶּרַע בְּתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה, וְנִדְבַּק בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁלְּמַעְלָה וְהוֹלִיד לְמַעְלָה, וְנִדְבַּק אַבְרָהָם בְּדַרְגָּתוֹ כָּרָאוּי. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁהוֹלִיד אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק, יָצָא קָדוֹשׁ כָּרָאוּי. וְאֵלּוּ [וַדַּאי] הַמַּיִם שֶׁהָרוּ וְהוֹלִידוּ חֹשֶׁךְ.

רִבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל יוֹם אֶחָד אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו. אָמַר לוֹ, זֶה שֶׁקָּרָא לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִצְחָק, שֶׁכָּתוּב וְקָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִצְחָק, לָמָּה? שֶׁהֲרֵי נִרְאֶה שֶׁעַד שֶׁלֹּא יָצָא לָעוֹלָם קָרָא לוֹ יִצְחָק? אָמַר לוֹ, הֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁאֵשׁ לוֹקַחַת מַיִם, שֶׁהֲרֵי הַמַּיִם בָּאִים מִצַּד שֶׁל הַגְּבוּרָה, וְעוֹד [נ"א וּבֹא תִשְׁאַל מֵהַלְוִים] [שְׁאַל אוֹתוֹ] הַלְוִיִּם שֶׁהֵם

לָקְבֵיל הַאי סִטְרָא, בְּגִין כָּךְ יִצְחָק אִיהוּ חֶדְוָה בְּגִין דְּאָתֵי מֵהַהוּא סִטְרָא וְאִתְדַּבַּק בֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, יִצְחָק בְּדִיחוּתָא חֶדְוָה דְּאַחְלַף מַיָּא בְּאֶשָּׁא וְאֶשָּׁא בְּמַיָּא, וְעַל דָּא אִקְרֵי הָכִי. וּבְגִין כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרֵי לֵיהּ (דף קד ע"א) הָכִי עַד לָא יִפּוּק לְעָלְמָא שְׁמָא דָא וְאוֹדַע לֵיהּ לְאַבְרָהָם.

וְתָא חֲזֵי, בְּכֻלְּהוּ אַחֲרָנִין שָׁבַק לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִקְרֵי לוֹן שְׁמָהָן, וְאֲפִילוּ נָשֵׁי הֲווֹ קָרָאן לִבְנַיְיהוּ שְׁמָהָן, אֲבָל הָכָא לָא שָׁבַק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִמֵּיהּ לְמִקְרֵי לֵיהּ שְׁמָא אֶלָּא לְאַבְרָהָם, דִּכְתִיב וְקָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִצְחָק אַנְתְּ וְלָא אַחֲרָא, בְּגִין לְאַחְלָפָא מַיָּא בְּאֶשָּׁא וְאֶשָּׁא בְּמַיָּא לְאַכְלָלָא לֵיהּ בְּסִטְרֵיהּ.

לשון הקודש

מְשַׁמְּחִים לְאוֹתוֹ הַצַּד בִּכְלֵי זֶמֶר וְתִשְׁבָּחוֹת כְּנֶגֶד הַצַּד הַזֶּה, מִשּׁוּם כָּךְ יִצְחָק הוּא חֶדְוָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא בָּא מֵאוֹתוֹ צַד וְנִדְבָּק בּוֹ.

בָּא רְאֵה, יִצְחָק צְחוֹק, חֶדְוָה שֶׁמַּחֲלִיפָה מַיִם בְּאֵשׁ וְאֵשׁ בְּמַיִם, וְעַל זֶה נִקְרָא כָּךְ. וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרָא לוֹ כָּךְ בְּטֶרֶם יָצָא לָעוֹלָם בְּשֵׁם זֶה וְהוֹדִיעַ לְאַבְרָהָם.

וּבָא וּרְאֵה, בְּכָל הָאַחֵרִים הִשְׁאִיר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִקְרֹא לָהֶם שֵׁמוֹת, וַאֲפִלּוּ נָשִׁים הָיוּ קוֹרְאוֹת לִבְנֵיהֶן שֵׁמוֹת, אֲבָל כָּאן לֹא הִשְׁאִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאִמּוֹ לִקְרֹא לוֹ שֵׁם, אֶלָּא לְאַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב וְקָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִצְחָק. אַתָּה וְלֹא אַחֵר. כְּדֵי לְהַחֲלִיף מַיִם בְּאֵשׁ וְאֵשׁ בְּמַיִם לְהַכְלִילוֹ בְּצִדּוֹ.

כֵּיוָן דְּאִתְבַּשַּׁר אַבְרָהָם בְּיִצְחָק, מַה כְּתִיב וַיָּקוּמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיַּשְׁקִיפוּ עַל פְּנֵי סְדוֹם. רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר תָּא חֲזֵי, כַּמָּה אַנְהַג קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טִיבוּ עִם כָּל בְּרִיָּין וְכָל שֶׁכֵּן לְאִנּוּן דְּאָזְלֵי בְּאָרְחוֹי, דְּאָפִילוּ בְּזִמְנָא דְּבָעֵי לְמֵידַן עָלְמָא, אִיהוּ גָּרִים לְמַאן דְּרָחִים לֵיהּ לְמִזְכֵּי בְּמִלָּה עַד לָא יֵיתֵי הַהוּא דִּינָא לְעָלְמָא.

דְּתָנֵינָן בְּשַׁעֲתָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָחִים לֵיהּ לְבַר נָשׁ, מְשַׁדַּר לֵיהּ דּוֹרוֹנָא, וּמַאן אִיהוּ, מִסְּכֵנָא, בְּגִין דְּיִזְכֵּי בֵּיהּ. וְכֵיוָן דְּזָכֵי בֵּיהּ, אִיהוּ אַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ חַד חוּטָא דְּחֶסֶד דְּאִתְמְשַׁךְ מִסְּטַר יָמִינָא וּפָרִישׁ אֲרִישֵׁיהּ וְרָשִׁים לֵיהּ, בְּגִין דְּכַד יֵיתֵי דִּינָא לְעָלְמָא הַהוּא מְחַבְּלָא יִזְדַּהַר בֵּיהּ, וְזָקִיף עֵינוֹי וְחָמָא לְהַהוּא רְשִׁימוּ וּכְדֵין אִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ וְאִזְדַּהַר

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁהִתְבַּשֵּׂר אַבְרָהָם בְּיִצְחָק, מַה כָּתוּב? וַיָּקוּמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיַּשְׁקִפוּ עַל פְּנֵי סְדֹם. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, בֹּא רְאֵה כַּמָּה נוֹהֵג הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טוֹבָה עִם כָּל הַבְּרִיּוֹת, וְכָל שֶׁכֵּן לְאוֹתָם שֶׁהוֹלְכִים בִּדְרָכָיו, שֶׁאֲפִלּוּ בִּזְמַן שֶׁרוֹצֶה לָדוּן אֶת הָעוֹלָם, הוּא גּוֹרֵם לְמִי שֶׁאוֹהֵב אוֹתוֹ לִזְכּוֹת בַּדָּבָר עַד שֶׁלֹּא יָבֹא אוֹתוֹ הַדִּין לָעוֹלָם.

שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אֶת הָאָדָם, שׁוֹלֵחַ לוֹ דּוֹרוֹן, וּמִיהוּ? הֶעָנִי, כְּדֵי לִזְכּוֹת בּוֹ. וְכֵיוָן שֶׁזּוֹכֶה בּוֹ, הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו חוּט אֶחָד שֶׁל חֶסֶד שֶׁנִּמְשָׁךְ מִצַּד הַיָּמִין וּפוֹרֵס עַל רֹאשׁוֹ וְרוֹשֵׁם אוֹתוֹ, כְּדֵי שֶׁכְּשֶׁיָּבֹא הַדִּין לָעוֹלָם, אוֹתוֹ הַמַּשְׁחִית יִזָּהֵר בּוֹ, וּמֵרִים עֵינָיו וְרוֹאֶה אוֹתוֹ הָרֹשֶׁם, וְאָז מִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ וְנִזְהָר עָלָיו. מִשּׁוּם כָּךְ מַקְדִּים הַקָּדוֹשׁ

בֵּיהּ. בְּגִינֵי כָּךְ אַקְדִּים לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמָה דְיִזְכֵּי.

וְתָא חֲזֵי, כַּד בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַיְתָאָה דִינָא עַל סְדוֹם, אַזְכֵּי קֹדֶם לְאַבְרָהָם וְשַׁדַּר לֵיהּ דּוֹרוֹנָא לְמִזְכֵּי עִמְּהוֹן בְּגִין לְשֵׁזָבָא לְלוֹט בַּר אָחוּהָ מִתַּמָּן, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם וַיְשַׁלַּח אֶת לוֹט מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה. וְלָא כְתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת לוֹט, דְּהָא בִּזְכוּתֵיהּ דְאַבְרָהָם אִשְׁתְּזִיב. וּמַאי וַיִּזְכֹּר, דְּדָכִיר לֵיהּ מָאי דְאַזְכֵּי קֹדֶם עִם אִנּוּן תְּלַת מַלְאָכִין.

כְּגַוְונָא דָא בַּר נָשׁ דְיִזְכֵּי בִּצְדָקָה עִם בְּנֵי נָשָׁא, בְּשַׁעֲתָא דְדִינָא שָׁרְיָא בְּעָלְמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַדְכַּר לֵיהּ לְהַהִיא צְדָקָה דְעָבַד. בְּגִין דְּבְכָל שַׁעֲתָא דְזָכֵי בַּר נָשׁ הָכִי אַכְתִּיב עֲלֵיהּ לְעֵילָא, וְאֲפִילוּ בְשַׁעֲתָא דְדִינָא שָׁרְיָא עֲלוֹי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִדְכַּר

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא בְּמַה שֶׁיִּזְכֶּה.

וּבֹא וּרְאֵה, כְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָבִיא דִין עַל סְדֹם, זִכָּה קֹדֶם אֶת אַבְרָהָם וְשָׁלַח לוֹ דּוֹרוֹן לִזְכוּת עִמָּהֶם כְּדֵי לְהַצִּיל אֶת לוֹט בֶּן אָחִיו מִשָּׁם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם וַיְשַׁלַּח אֶת לוֹט מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה, וְלֹא כָתוּב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת לוֹט, שֶׁהֲרֵי בִּזְכוּת אַבְרָהָם נִצַּל. וּמַה זֶּה וַיִּזְכֹּר? שֶׁזָּכַר אוֹתוֹ מַה שֶׁזָּכָה קֹדֶם עִם אוֹתָם שְׁלֹשֶׁת הַמַּלְאָכִים.

כְּמוֹ זֶה, בֶּן אָדָם שֶׁזּוֹכֶה בִּצְדָקָה עִם בְּנֵי אָדָם, בְּשָׁעָה שֶׁדִּין שָׁרוּי בָּעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זוֹכֵר לוֹ אֶת אוֹתָהּ הַצְּדָקָה שֶׁעָשָׂה. מִשּׁוּם שֶׁבְּכָל שָׁעָה שֶׁזּוֹכֶה בֶּן אָדָם, כָּךְ נִכְתָּב עָלָיו לְמַעְלָה. וַאֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁדִּין שׁוֹרֶה עָלָיו, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

לֵיהּ לְהַהוּא טִיבוּ דְעַבַד וְזָכָה עִם בְּנֵי נָשָׁא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (משלי יא) וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת. בְּגִינֵי כָּךְ אַקְדִּים לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם בְּגִין דְּיִזְכֵּי וִישֵׁזִיב לְלוֹט.

וַיַּשְׁכִּיפוּ עַל פְּנֵי סְדוֹם. תָּא חֲזֵי, וַיָּקוּמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים. מֵהַהִיא סְעוּדָה דְאַתְקִין לוֹן אַבְרָהָם וְזָכָה בְהוּ. אַף עַל גַּב דְּמַלְאָכִין הֲווֹ, זָכָה בְהוּ, וְכָל הַהוּא מֵיכְלָא לָא אִשְׁתָּאַר מִנֵּיהּ כְּלוּם, בְּגִינֵי דְאַבְרָהָם, וּלְמִזְכֵּי בֵיהּ, דְּהָא כְּתִיב וַיֹּאכֵלוּ בְּאֶשָּׁא דִלְהוֹן אִתְאֲכִיל.

וְאִי תֵּימָא הָא תְּלַת מַלְאָכִין הֲווֹ. הַאי אֶשָּׁ"א. וְהַאי מַיָּ"א. וְהַאי רוּחָ"א. אֶלָּא כָּל חַד וְחַד כָּלִיל בְּחַבְרֵיהּ וּבְגִינֵי כָּךְ וַיֹּאכֵלוּ. כְּגַוְונָא דָא (שמות כד) וַיֶּחֱזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. אֲכִילָה וַדָּאִית אֲכָלוּ

לשון הקודש

הוּא זוֹכֵר אֶת אוֹתוֹ הַטּוֹב שֶׁעָשָׂה וְזָכָה עִם בְּנֵי אָדָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יא) וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת. מִשּׁוּם כָּךְ הִקְדִּים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה וְיַצִּיל אֶת לוֹט.

וַיַּשְׁכִּפוּ עַל פְּנֵי סְדֹם. בֹּא רְאֵה, וַיָּקָמוּ הָאֲנָשִׁים מִשָּׁם, מֵאוֹתָהּ סְעוּדָה שֶׁתִּקֵּן לָהֶם אַבְרָהָם וְזָכָה בָהֶם. אַף עַל גַּב שֶׁהָיוּ מַלְאָכִים, זָכָה בָהֶם. וְכָל אוֹתוֹ מַאֲכָל לֹא נִשְׁאַר מִמֶּנּוּ כְּלוּם, מִשּׁוּם אַבְרָהָם, וּלְזַכּוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וַיֹּאכֵלוּ, בָּאֵשׁ שֶׁלָּהֶם נֶאֱכַל.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי שְׁלֹשָׁה מַלְאָכִים הָיוּ? זֶה אֵ"שׁ וְזֶה מַי"ם וְזֶה רו"חַ. אֶלָּא כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּלוּל בַּחֲבֵרוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיֹּאכֵלוּ. כְּמוֹ זֶה (שמות כד) וַיֶּחֱזוּ אֶת

דְּאִתְּזָנוּ מִן שְׁכִינְתָּא, אוֹף הָכָא וַיֹּאכֵלוּ גָּרְמוּ (נ"א גְּרַמֵּז רֶמֶז) לְאִתְּזָנָא (מַנֵּיהּ) מֵהַהוּא סִטְרָא דְּאַבְרָהָם אִתְּדְּבַק בֵּיהּ, וּבְגִין כָּךְ לָא אַשְׁאָרוּ מִמַּה דְּיָהִיב לוֹן אַבְרָהָם כְּלוּם.

כְּגַוְונָא דָּא בָּעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמִשְׁתֵּי מֵהַהוּא כַּסָּא דִּבְרָכָה, בְּגִין דְּיִזְכֵּי לְהַהִיא בְּרָכָה דִּלְעֵילָא. אוֹף אִנּוּן אֲכָלוּ מִמַּה דְּאַתְקִין לוֹן אַבְרָהָם בְּגִין דְּיִזְכּוּן לְאִתְּזָנָא מִסִּטְרָא דְּאַבְרָהָם. דְּהָא מֵהַהוּא סִטְרָא נָפִיק מְזוֹנָא לְכֻלְּהוּ מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי. וַיַּשְׁקִיפוּ, אִתְעָרוּתָא דְּרַחֲמֵי לְשֵׁיזָבָא לְלוֹט. כְּתִיב הָכָא וַיַּשְׁקִיפוּ וּכְתִיב הָתָם (דברים כו) הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשֶׁךָ. מַה לְּהַלָּן לְרַחֲמֵי אוֹף הָכָא לְרַחֲמֵי.

וְאַבְרָהָם הוֹלֵךְ עִמָּם לְשַׁלְּחָם. לְמֶעְבַּד לוֹן לְוָיָה. אָמַר רִבִּי יֵיסָא אִי תִּימָא דְּאַבְרָהָם יָדַע

לשון הקודש

הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. אֲכִילָה וַדָּאִית הֵם אָכְלוּ, שֶׁנִּזּוֹנוּ מֵהַשְּׁכִינָה. אַף כָּאן וַיֹּאכֵלוּ – גָּרְמוּ [נ"א גִּרַמֵּז רֶמֶז] לְהִזּוֹן [מִמֶּנּוּ] מֵאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁאַבְרָהָם נִדְבַּק בּוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא הִשְׁאִירוּ כְּלוּם מִמַּה שֶׁנָּתַן לָהֶם אַבְרָהָם.

כְּמוֹ כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לִשְׁתּוֹת מֵאוֹתָהּ כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְאוֹתָהּ בְּרָכָה שֶׁלְּמַעְלָה, אַף הֵם אָכְלוּ מִמַּה שֶׁתִּקֵּן לָהֶם אַבְרָהָם כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ לְהִזּוֹן מֵהַצַּד שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁהֵרֵי מֵאוֹתוֹ צַד יוֹצֵא מָזוֹן לְכָל הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים. וַיַּשְׁקִפוּ, הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל רַחֲמִים לְהַצִּיל אֶת לוֹט. כָּתוּב כָּאן וַיַּשְׁקִפוּ, וְכָתוּב שָׁם (דברים כו) הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשֶׁךָ. מַה לְּהַלָּן לְרַחֲמִים – אַף כָּאן לְרַחֲמִים.

וְאַבְרָהָם הֹלֵךְ עִמָּם לְשַׁלְּחָם, לַעֲשׂוֹת לָהֶם לְוָיָה. אָמַר רַבִּי יֵיסָא, אִם תֹּאמַר

דְּמַלְאָכִין אִנּוּן אַמַּאי אַעֲבִיד לוֹן לְוָיָה. אֶלָּא אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אַף עַל גַּב דְּהַוָּה יָדַע (רְגִיל הָוָה לְמֶעְבַּד לְכֻלְּהוּ בְּנֵי נָשָׁא דִּזְמִינִין עִמֵּיהּ לְמֶעְבַּד לוֹן לְוָיָה) (נ"א מַה דְּהַוָּה רָגִיל לְמֶעְבַּד עִם בְּנֵי נָשָׁא עֲבַד בְּהוּ וְאִלֵּין לוֹן) בְּגִין דְּכָךְ אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמֶעְבַּד לְוָיָה לְאוּשְׁפִּיזִין דְּהָא כֹּלָּא בְּהַאי תַּלְיָא, וּבְעוֹד דְּאִיהוּ הָוָה אָזִיל עִמְּהוֹן אִתְגְּלִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵיהּ דְּאַבְרָהָם דִּכְתִיב וַיְיָ אָמַר הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עוֹשֶׂה. וַיְיָ הוּא וּבֵית דִּינֵיהּ, בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה אָזִיל (דף קד ע"ב) עִמְּהוֹן.

תָּא חֲזֵי, כַּד בַּר נָשׁ עָבִיד לְוָיָה (לְבַר נָשׁ) לְחַבְרֵיהּ אִיהוּ אַמְשִׁיךְ לִשְׁכִינְתָּא לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ וּלְמֵהַךְ עִמֵּיהּ בְּאָרְחָא לְשֵׁזָבָא לֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ בָּעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְלַוּוּיֵי לְאוּשְׁפִּיזָא בְּגִין דְּחַבַּר לֵיהּ לִשְׁכִינְתָּא וְאַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ.

לשון הקודש

שֶׁאַבְרָהָם יָדַע שֶׁהֵם מַלְאָכִים, לָמָּה עָשָׂה לָהֶם לְוָיָה? אֶלָּא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַף עַל גַּב שֶׁיָּדַע וְרָגִיל הָיָה לַעֲשׂוֹת לְכָל בְּנֵי הָאָדָם שֶׁמְּזֻמָּנִים עִמּוֹ לַעֲשׂוֹת לָהֶם לְוָיָה]. [מַה שֶּׁהָיָה רָגִיל לַעֲשׂוֹת עִם בְּנֵי אָדָם עָשָׂה בָּהֶם וְלִוָּה אוֹתָם], מִשּׁוּם שֶׁכָּךְ צָרִיךְ לָאָדָם לַעֲשׂוֹת לְוָיָה לָאוֹרְחִים, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל תָּלוּי בָּזֶה. וּבְעוֹד שֶׁהוּא הָיָה הוֹלֵךְ עִמָּם, הִתְגַּלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶל אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב וַה' אָמַר הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה. וַה' – הוּא וּבֵית דִּינוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה הוֹלֵךְ עִמָּם.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבֶּן אָדָם עוֹשֶׂה לְוָיָה [לְאָדָם] לַחֲבֵרוֹ, הוּא מוֹשֵׁךְ אֶת הַשְּׁכִינָה לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ וְלָלֶכֶת עִמּוֹ בַּדֶּרֶךְ לְהַצִּילוֹ, וְלָכֵן צָרִיךְ אָדָם לְלַוּוֹת אֶת הָאוֹרֵחַ כְּדֵי לְחַבֵּר עִמּוֹ שְׁכִינָה וּמוֹשֵׁךְ עָלָיו לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ.

בְּגִין כָּךְ וַיְיָ אָמַר הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עוֹשֶׂה. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח (עמוס ג) כִּי לֹא יַעֲשֶׂה יְיָ אֱלֹהִים דָּבָר כִּי אִם גָּלָה סוֹדוֹ אֶל עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים. זַכָּאִין אִנּוּן זַכָּאֵי עָלְמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בְּהוּ, בְּכָל מַה דְּאִיהוּ עָבִיד בָּרְקִיעָא וְזַמִּין לְמֶעְבַּד בְּעָלְמָא, עַל יְדֵי דְּזַכָּאִין עָבִיד לֵיהּ, וְלָא כַּסֵּי מִנַּיְיהוּ לְעָלְמִין כְּלוּם. בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְשַׁתָּפָא בַּהֲדֵיהּ (לְצַדִּיקַיָּא דְּלָא תְּהֵא פִּתְחוֹן פֶּה לְרַשִּׁיעַיָּיא בְּכָל מַה דְּאִיהוּ עָבִיד. תָּא חֲזֵי, כֹּלָּא גָּלֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) לְצַדִּיקַיָּא בְּגִין דְּאִנּוּן אַתְיָין וּמַזְהִירִין לִבְנֵי נָשָׁא לְאָתָבָא מֵחוֹבַיְיהוּ וְלָא יִתְעַנְּשׁוּן מִגּוֹ דִּינָא עִלָּאָה וְלָא יְהֵא לוֹן פִּתְחָא דְּפוּמָא לְגַבֵּיהּ. בְּגִינֵי כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹדַע לוֹן רָזָא דְּאִיהוּ עָבִיד בְּהוּ דִּינָא. תּוּ בְּגִין דְּלָא יֵימְרוּן דְּהָא בְּלָא דִּינָא עָבִיד בְּהוּ דִּינָא.

לשון הקודש

מִשּׁוּם כָּךְ, וַה' אָמַר הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (עמוס ג) כִּי לֹא יַעֲשֶׂה ה' אֱלֹהִים דָּבָר כִּי אִם גָּלָה סוֹדוֹ אֶל עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים. אַשְׁרֵיהֶם צַדִּיקֵי הָעוֹלָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָהֶם, וְכָל מַה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בָּרָקִיעַ וְעָתִיד לַעֲשׂוֹת בָּעוֹלָם – עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים עוֹשֶׂה אוֹתוֹ, וְלֹא מְכַסֶּה מֵהֶם כְּלוּם לְעוֹלָמִים, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְשַׁתֵּף עִמּוֹ אֶת הַצַּדִּיקִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה פִּתְחוֹן פֶּה לָרְשָׁעִים בְּכָל מַה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה.

בֹּא רְאֵה, הַכֹּל מְגֻלֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא] לַצַּדִּיקִים, מִשּׁוּם שֶׁהֵם בָּאִים וּמַזְהִירִים אֶת בְּנֵי הָאָדָם לָשׁוּב מֵחֲטָאֵיהֶם וְלֹא יֵעָנְשׁוּ מִתּוֹךְ הַדִּין הָעֶלְיוֹן וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם פִּתְחוֹן פֶּה אֵלָיו. מִשּׁוּם כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹדִיעַ לָהֶם הַסּוֹד שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בָהֶם הַדִּין. וְעוֹד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ שֶׁהֲרֵי בְּלִי דִּין עָשָׂה בָהֶם דִּין.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר וַוי לוֹן לְהַיָּיבַיָּא דְּלָא יָדְעִין וְלָא מַשְׁגִּיחִין וְלָא יָדְעִין לְאִסְתַּמְּרָא מֵחוֹבַיְיהוּ. וּמַה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּי כָּל עוֹבָדוֹהִי קְשׁוֹט וְאוֹרְחָתֵיהּ דִּין. לָא עָבִיד כָּל מַה דְּעָבִיד בְּעָלְמָא עַד דְּגָלֵי לְהוּ לְצַדִּיקַיָּיא בְּגִין דְּלָא יְהֵא לוֹן פִּתְחָא דְּפוּמָא לִבְנֵי נָשָׁא. גַּבֵּי בְּנֵי נָשָׁא לֹא כָּל שֶׁכֵּן דְּאִית לוֹן לְמֶעְבַּד מִלַּיְיהוּ דְּלָא יְמַלְּלוּן בְּנֵי נָשָׁא סִטְיָא עֲלֵיהוֹן. וְכֵן כְּתִיב, (במדבר לב) וְהָיִיתֶם נְקִיִּים מֵיְיָ וּמִיִּשְׂרָאֵל. וְאִית לוֹן לְמֶעְבַּד דְּלָא יְהֵא לוֹן פִּתְחוֹן פֶּה לִבְנֵי נָשָׁא, וְיִתְרוּן בְּהוֹן אִי אִנּוּן חָטָאן וְלָא מַשְׁגִּחֵי לְאִסְתַּמָּרָא, דְּלָא יְהֵא לֵיהּ לְמִדַּת דִּינָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פִּתְחָא דְּפוּמָא לְגַבַּיְיהוּ. וּבְמָה, בִּתְשׁוּבָה וְעוֹבָדִין דְּכַשְׁרָן.

תָּא חֲזֵי, וַיְיָ אָמָר הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהֵב כָּל אַרְעָא לְאַבְרָהָם (דף

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אוֹי לָרְשָׁעִים שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים וְלֹא יוֹדְעִים לְהִשָּׁמֵר מֵחֲטָאֵיהֶם. וּמָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו אֱמֶת וּדְרָכָיו דִּין אֵינוֹ עוֹשֶׂה כָּל מַה שֶׁעוֹשֶׂה בָּעוֹלָם עַד שֶׁמְּגַלֶּה לַצַּדִּיקִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם פִּתְחוֹן פֶּה לִבְנֵי אָדָם, אֲצֶל בְּנֵי אָדָם לֹא כָּל שֶׁכֵּן שֶׁיֵּשׁ לָהֶם לַעֲשׂוֹת דִּבְרֵיהֶם שֶׁלֹּא יְדַבְּרוּ בְּנֵי אָדָם לָשׁוֹן הָרָע בָּהֶם. וְכֵן כָּתוּב (במדבר לב) וְהָיִיתֶם נְקִיִּים מֵה' וּמִיִּשְׂרָאֵל. וְיֵשׁ לָהֶם לַעֲשׂוֹת שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם פִּתְחוֹן פֶּה לִבְנֵי אָדָם, וְיַתְרוּ בָהֶם אִם הֵם חוֹטְאִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים לְהִשָּׁמֵר, שֶׁלֹּא תִהְיֶה לְמִדַּת הַדִּין שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פִּתְחוֹן פֶּה אֲלֵיהֶם, וּבַמָּה? בִּתְשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים.

בֹּא רְאֵה, וַה' אָמָר הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַקָּדוֹשׁ

קה ע"א) לְמֶהֱוֵי לֵיהּ אַחְסָנַת יְרוּתָא לְעָלְמִין, דִּכְתִיב כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה לְךָ אֶתְּנֶנָּה וְגוֹ'. וּכְתִיב שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה. וּלְבָתַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִצְטְרִיךְ לְאַעֲקָרָא אַתְרִין אִלֵּין. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּבָר יַהֲבִית יַת אַרְעָא לְאַבְרָהָם, וְהוּא אַבָּא לְכֹלָּא, דִּכְתִיב כִּי אַב הֲמוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ. וְלָא יָאוֹת לִי לְמִמְחֵי בְּנִין וְלָא אוֹדַע לַאֲבוּהוֹן דְּקָרִית לֵיהּ אַבְרָהָם אוֹהֲבִי. וּבְגִין כָּךְ אִצְטְרִיךְ לְאוֹדַע לֵיהּ, בְּגִין כָּךְ (אָמַר) וַיְיָ אָמָר הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עוֹשֶׂה.

אָמַר רִבִּי אַבָּא תָּא חֲזֵי עַנְוְתָנוּתָא דְּאַבְרָהָם, דְּאַף עַל גַּב דְּאָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַעֲקַת סְדוֹם וַעֲמוֹרָה כִּי רַבָּה. וְעִם כָּל דָּא דְּאוֹרִיךְ עִמֵּיהּ וְאוֹדַע לֵיהּ דְּבָעֵי לְמֶעְבַּד דִּינָא בִּסְדוֹם, לָא בָּעָא קַמֵּיהּ לְשֵׁזְבָא לֵיהּ לְלוֹט וְלָא יַעֲבִיד בֵּיהּ דִּינָא. מָאי

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא נָתַן אֶת כָּל הָאָרֶץ לְאַבְרָהָם לִהְיוֹת לוֹ נַחֲלַת יְרֻשָּׁה לְעוֹלָמִים, שֶׁכָּתוּב כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה לְךָ אֶתְּנֶנָּה וְגוֹ', וְכָתוּב שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה. וּלְאַחַר מִכֵּן הִצְטָרֵךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲקֹר אֶת הַמְּקוֹמוֹת הַלָּלוּ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּבָר נָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ לְאַבְרָהָם, וְהוּא אָב לַכֹּל, שֶׁכָּתוּב כִּי אַב הֲמוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ, וְלֹא נָאֶה לִי לִמְחוֹת בָּנִים בְּלִי לְהוֹדִיעַ לַאֲבִיהֶם שֶׁקָּרָאתִי לוֹ אַבְרָהָם אֹהֲבִי, וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ, מִשּׁוּם כָּךְ [אָמַר] וַה' אָמָר הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בֹּא רְאֵה עַנְוְתָנוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זַעֲקַת סְדֹם וַעֲמֹרָה כִּי רָבָּה, וְעִם כָּל זֶה שֶׁהֶאֱרִיךְ עִמּוֹ וְהוֹדִיעַ לוֹ שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת דִּין בִּסְדֹם, לֹא בִּקֵּשׁ

טַעְמָא בְּגִין דְּלָא לְמִתְבַּע אַגְרָא מִן עוֹבָדוֹי.

וְעַל דָּא שָׁלַח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְלוֹט וְשֵׁזִיב לֵיהּ בְּגִינֵיהּ דְּאַבְרָהָם. דִּכְתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם וַיְשַׁלַּח אֶת לוֹט מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה וְגוֹ'. מָאי אֲשֶׁר יָשַׁב בָּהֶן לוֹט הָא אִתְּמַר. אֲבָל בְּגִין דְּכֻלְּהוּ חַיָּיבִין וְלָא אִשְׁתְּכַח (בֵּינַיְיהוּ), מִכֻּלְּהוּ דְּאִית לֵיהּ מִידִי דִּזְכוּ, בַּר לוֹט. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא בְּכָל אֲתַר דְּדָיְירִין בֵּיהּ חַיָּיבִין חָרִיב אִיהוּ.

אֲשֶׁר יָשַׁב בָּהֶן לוֹט. וְכִי בְּכֻלְּהוּ הָוָה יָתִיב לוֹט, אֶלָּא בְּגִינֵיהּ הֲווֹ יַתְבֵי דְּלָא אִתְחָרְבוּ. וְאִי תֵּימָא בִּזְכוּתֵיהּ, לָא. אֶלָּא בִּזְכוּתֵיהּ דְּאַבְרָהָם. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן תָּא חֲזֵי, דְּשִׁמּוּשָׁא דְעָבִיד בַּר נָשׁ לְזַכָּאָה, הַהוּא שִׁמּוּשָׁא אָגִין עֲלֵיהּ בְּעָלְמָא. וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ חַיָּיבָא, אוֹלִיף מֵאָרְחוֹי וְעָבִיד לוֹן.

לשון הקודש

מִמֶּנּוּ לְהַצִּיל אֶת לוֹט וְלֹא יַעֲשֶׂה בּוֹ דִּין. מָה הַטַּעַם? בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא לִתְבֹּעַ שָׂכָר מִמַּעֲשָׂיו.

וְעַל זֶה שָׁלַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת לוֹט וְהִצִּילוֹ מִשּׁוּם אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם וַיְשַׁלַּח אֶת לוֹט מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה וְגוֹ'. מַה זֶּה אֲשֶׁר יָשַׁב בָּהֶן לוֹט? הֲרֵי נֶאֱמַר, אֲבָל מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם רְשָׁעִים וְלֹא נִמְצָא [בֵּינֵיהֶם] מִכֻּלָּם שֶׁיֵּשׁ לוֹ דִּבַּר זְכוּת פֹּרֶט לְלוֹט. מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁדָּרִים בּוֹ רְשָׁעִים הוּא חָרֵב.

אֲשֶׁר יָשַׁב בָּהֶן לוֹט, וְכִי בְּכֻלָּם יָשַׁב לוֹט? אֶלָּא בִּגְלָלוֹ הָיוּ מְיֻשָּׁבִים וְלֹא חָרְבוּ. וְאִם תֹּאמַר בִּזְכוּתוֹ – לֹא! אֶלָּא בִּזְכוּת אַבְרָהָם. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֹּא רְאֵה שֶׁשִּׁמּוּשׁ שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה לְצַדִּיק, אוֹתוֹ שִׁמּוּשׁ מֵגֵן עָלָיו בָּעוֹלָם, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא

תָּא חֲזֵי דְּהָא בְּגִין דְּאִתְחַבַּר לוֹט בַּהֲדֵיהּ דְּאַבְרָהָם אַף עַל גַּב דְּלָא אוֹלִיף כָּל עוֹבָדוֹי, אוֹלִיף לְמֶעְבַּד טִיבוּ עִם בְּרְיָין כְּמָה דְּהַוָה עָבִיד אַבְרָהָם, וְדָא הוּא דְּאוֹתִיב לְכָל אִנּוּן קַרְתֵּי כָּל הַהוּא זִמְנָא דְּיָתְבוּ בָתַר דְּעָאל לוֹט בֵּינַיְיהוּ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן תָּא חֲזֵי, דִּשְׁכִינְתָּא לָא אַעֲדֵי מִנֵּיהּ דְּאַבְרָהָם בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לֵיהּ (בְּהַהוּא זִמְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִמֵּיהּ), אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְהָא שְׁכִינְתָּא הֲוָה מַלִּיל עִמֵּיהּ דְּהָא (בְּדַרְגָּא) דָּא אִתְגְּלִי עֲלֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּכְתִיב, (שמות ו) וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי. אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא וַדָּאי.

וְתָא חֲזֵי מַה כְּתִיב וַיֹּאמֶר יְיָ זַעֲקַת סְדוֹם וַעֲמֹרָה כִּי רָבָּה. בְּקַדְמִיתָא וַיְיָ אָמַר. וּלְבַסּוֹף וַיֹּאמֶר

לשון הקודש

שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהוּא רָשָׁע, לוֹמֵד מִדַּרְכָיו וְעוֹשֶׂה אוֹתָם.

בֹּא רְאֵה, שֶׁהֲרֵי מִשּׁוּם שֶׁהִתְחַבֵּר לוֹט עִם אַבְרָהָם – אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא לָמַד כָּל מַעֲשָׂיו, לָמַד לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם הַבְּרִיּוֹת כְּמוֹ שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה אַבְרָהָם, וְזֶהוּ שֶׁהָיָה מְיַשֵּׁב אֶת כָּל אוֹתָן הֶעָרִים כָּל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהָיוּ מְיֻשָּׁבִים אַחַר שֶׁנִּכְנַס לוֹט בֵּינֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֹּא רְאֵה שֶׁשְּׁכִינָה לֹא זָזָה מֵאַבְרָהָם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ [בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמּוֹ]. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וַהֲרֵי שְׁכִינָה הָיְתָה מְדַבֶּרֶת עִמּוֹ, שֶׁהֲרֵי [בְּדַרְגָּה] זוֹ הִתְגַּלָּה אֵלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (שמות ו) וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי. אָמַר לוֹ, כָּךְ זֶה וַדַּאי.

וּבֹא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, וַיֹּאמֶר ה' זַעֲקַת

יְיָ זַעֲקַת סְדוֹם וַעֲמוֹרָה וְגו'. דָּא אִיהוּ דַרְגָּא עִלָּאָה דְּאִתְגְּלֵי לֵיהּ עַל דַּרְגָּא תַתָּאָה. (דף קד ע"ב).

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

וַיְיָ אָמַר הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם וְגו' מַה כְּתִיב לְמַעְלָה וַיָּקוּמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיַּשְׁקִיפוּ עַל פְּנֵי סְדוֹם לַעֲשׂוֹת דִּין בָּרְשָׁעִים. מַה כְּתִיב אַחֲרָיו הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם. אָמַר רַב חַסְדָּא אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִּין בָּרְשָׁעִים עַד שֶׁנִּמְלַךְ בְּנִשְׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב ד) **מִנִּשְׁמַת אֱלוֹהַּ יֹאבֵדוּ. וּכְתִיב הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלוּם יֵשׁ לִי לַעֲשׂוֹת דִּין בָּרְשָׁעִים עַד שֶׁאֶמְלֹךְ בְּנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, וְאוֹמֵר לָהֶם, הָרְשָׁעִים חָטְאוּ לְפָנַי, אֶעֱשֶׂה בָהֶם דִּין, דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר יְיָ זַעֲקַת סְדוֹם וַעֲמוֹרָה כִּי רָבָּה וְחַטָּאתָם וְגו'.**

אָמַר רִבִּי אַבְּהוּ הַנְּשָׁמָה עוֹמֶדֶת בִּמְקוֹמָהּ וְהִיא יְרֵאָה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וְלוֹמַר לְפָנָיו כְּלוּם, עַד שֶׁיֹּאמַר לְמֶטַטְרוֹ"ן שֶׁיַּגִּישֶׁנָּה לְפָנָיו וְתֹאמַר מַה שֶּׁרָצִתָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמַר, הַאַף תִּסְפֶּה צַדִּיק עִם רָשָׁע חָלִילָה לְךָ וְגו'.

לשון הקודש

סְדֹם וַעֲמֹרָה כִּי רָבָּה. בַּהַתְחָלָה וַה' אָמַר, וּלְבַסּוֹף וַיֹּאמֶר ה' זַעֲקַת סְדֹם וַעֲמֹרָה וְגו'. זוֹהִי הַדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִתְגַּלְּתָה לוֹ עַל הַדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה.

מדרש הנעלם

וַה' אָמַר הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם וְגו'. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? וַיָּקֻמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיַּשְׁקִפוּ עַל פְּנֵי סְדֹם, לַעֲשׂוֹת דִּין בָּרְשָׁעִים. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם. אָמַר רַב חַסְדָּא, אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִּין בָּרְשָׁעִים עַד שֶׁנִּמְלַךְ בְּנִשְׁמָתָם שֶׁל צַדִּיקִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב ד) מִנִּשְׁמַת אֱלוֹהַּ יֹאבֵדוּ. וְכָתוּב הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: כְּלוּם יֵשׁ לִי לַעֲשׂוֹת דִּין בָּרְשָׁעִים עַד שֶׁאֶמְלֹךְ בְּנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים. וְאוֹמֵר לָהֶם: הָרְשָׁעִים חָטְאוּ לְפָנַי, אֶעֱשֶׂה בָהֶם דִּין, שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר ה' זַעֲקַת סְדֹם וַעֲמֹרָה כִּי רָבָּה וְחַטָּאתָם וְגו'.

אָמַר רִבִּי אַבְּהוּ, הַנְּשָׁמָה עוֹמֶדֶת בִּמְקוֹמָהּ, וְהִיא יְרֵאָה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וְלוֹמַר לְפָנָיו כְּלוּם, עַד שֶׁיֹּאמַר לְמֶטַטְרוֹ"ן

אוּלַי יֵשׁ חֲמִשִּׁים צַדִּיקִים וְגוֹ'. הַנְּשָׁמָה פּוֹתַחַת וְאוֹמֶרֶת רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁמָּא נִתְעַסְּקוּ בְּחֲמִשִּׁים פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תּוֹרָה, וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְעַסְּקוּ לִשְׁמָהּ, שָׁכָר יֵשׁ לָהֶם לָעוֹלָם הַבָּא וְלֹא יִכָּנְסוּ לַגֵּיהִנֹּם. מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ וַיֹּאמֶר יְיָ אִם אֶמְצָא בִסְדֹם חֲמִשִּׁים צַדִּיקִים וְגוֹ'.

וְהָא (תְּנֵינָן) יַתִּיר אִנּוּן פָּרָשִׁיּוֹת חַמְשִׁין וּתְלַת הֲווֹ. אֶלָּא אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ חֲמִשָּׁה סְפָרִים הֵם בַּתּוֹרָה וּבְכָל אֶחָד וְאֶחָד נִכְלָלִים עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם חֲשׁוּב עֲשָׂרָה בְּכָל חַד מִנְּהוֹן הוּא חֲמִשִּׁים.

השלמה מהחשמטות (סימן טו)

חֲמִשִּׁים הֵם כְּנֶגֶד חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה וְהֵם רְאוּיִים לְהַצִּיל כָּל הָעוֹלָם בְּצִדְקָתָם וַיְיָ הוֹדָה לִדְבָרֶיהָ וּכְשֶׁרָאַתָּה שֶׁלֹּא מָצְאָה אָמְרָה (בראשית י"ח) **אוּלַי** יַחְסְרוּן חֲמִשִּׁים הַצַּדִּיקִים חֲמִשָּׁה, כְּלוֹמַר אוּלַי יֵשׁ בָּהֶם בְּנֵי אָדָם שֶׁעַסְקוּ בִּידִיעַת שְׁמְךָ שֶׁהוּא הַשֵּׁם בִּמְלוֹאוֹ שֶׁהוּא מ"ה יו"ד הֵ"א וא"ו הֵ"א כְּמִסְפַּר אָדָם שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי י') וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה יְיָ אֱלֹהֶיךָ שׁוֹאֵל, וּכְשֶׁלֹּא מָצְאָה חוֹזֶרֶת לוֹמַר,

לשון הקודש

שֶׁיַּגִּישֶׁנָּה לְפָנָיו וְתֹאמַר מַה שֶּׁרָצִתָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמַר הַאַף תִּסְפֶּה צַדִּיק עִם רָשָׁע וְגוֹ', חָלִילָה לְךָ וְגוֹ'.

אוּלַי יֵשׁ חֲמִשִּׁים צַדִּיקִם וְגוֹ'. הַנְּשָׁמָה פּוֹתַחַת וְאוֹמֶרֶת: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁמָּא נִתְעַסְּקוּ בַּחֲמִשִּׁים פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תּוֹרָה, וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְעַסְּקוּ לִשְׁמָהּ, שָׁכָר יֵשׁ לָהֶם לָעוֹלָם הַבָּא וְלֹא יִכָּנְסוּ לַגֵּיהִנֹּם. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? וַיֹּאמֶר ה' אִם אֶמְצָא בִסְדֹם חֲמִשִּׁים צַדִּיקִים וְגוֹ'.

וַהֲרֵי [שָׁנִינוּ], אוֹתָן פָּרָשִׁיּוֹת יְתֵרוֹת חֲמִשִּׁים וְשָׁלֹשׁ הָיוּ. אֶלָּא, אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, חֲמִשָּׁה סְפָרִים הֵם בַּתּוֹרָה, וּבְכָל אֶחָד וְאֶחָד נִכְלָלִים עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם. חֲשׁוּב עֲשָׂרָה בְּכָל אֶחָד מֵהֶם – הוּא חֲמִשִּׁים.

השלמה מהחשמטות (סימן טו)

חֲמִשִּׁים הֵם כְּנֶגֶד חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, וְהֵם רְאוּיִים לְהַצִּיל כָּל הָעוֹלָם בְּצִדְקָתָם, וַה' הוֹדָה לִדְבָרֶיהָ. וּכְשֶׁרָאַתָּה שֶׁלֹּא מָצְאָה, אָמְרָה (שם י"ח) אוּלַי יַחְסְרוּן חֲמִשִּׁים הַצַּדִּיקִים חֲמִשָּׁה, כְּלוֹמַר, אוּלַי יֵשׁ בָּהֶם בְּנֵי אָדָם שֶׁעָסְקוּ בִּידִיעַת שְׁמֶךָ, שֶׁהוּא הַשֵּׁם בִּמְלוֹאוֹ, שֶׁהוּא חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים, יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, כְּמִסְפַּר אָדָם,

אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם אַרְבָּעִים (עד כאן מהחשמטות)

עוֹד פּוֹתַחַת הַנִּשְׁמָה וְאוֹמֶרֶת רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְעַסְּקוּ בַּתּוֹרָה שֶׁמָּא קִבְּלוּ עוֹנְשָׁם עַל מַה שֶׁחָטְאוּ בְּבֵית דִּין וְנִתְכַּפֵּר לָהֶם שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כה) אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יוֹסִיף. וּמִמַּה שֶׁנִּתְבַּיְּשׁוּ לִפְנֵיהֶם דַּיָּם לְהִתְכַּפֵּר (לִפְנֵיהֶם) לָהֶם שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ לַגֵּיהִנֹּם. מַה כְּתִיב אַחֲרָיו לֹא אֶעֱשֶׂה בַּעֲבוּר הָאַרְבָּעִים.

הַשְׁלָמָה מֵהַחֲשְׁמָטוֹת (סימן טז)

עוֹד פּוֹתַחַת וְאוֹמֶרֶת רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם שְׁלֹשִׁים כְּלוּמַר אוּלַי יֵשׁ בֵּינֵיהֶם צַדִּיקִים שֶׁעָסְקוּ וְהִשִּׁיגוּ אוֹתָם הַשְּׁלֹשִׁים מַעֲלוֹת הָרְמוּזוֹת בִּנְבוּאַת יְחֶזְקֵאל בַּפָּסוּק וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים (שָׁנָה) וְגוֹ' וְהֵם כְּלוּלִים בִּשְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת חָכְמָה שֶׁהֵם עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת וְעֶשֶׂר סְפִירוֹת. וְכֵן אוּלַי יֵשׁ בֵּינֵיהֶם אֲנָשִׁים צַדִּיקִים יְחִידֵי סְגוּלָה הַמְיַחֲדִים שִׁמְךָ ב' פְּעָמִים בַּיּוֹם בַּפָּסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּה כְּלוּלִים עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּמִלַּת אֶחָד הא"ל"ף עִם הח"י"ת הֵם תִּשְׁעָה וְהַמִּלָּה א' הֲרֵי עֲשָׂרָה והד' אָמַר דָּוִד

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר (דברים י) וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל. וּכְשֶׁלֹּא מָצְאָה, חוֹזֶרֶת לוֹמַר אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם אַרְבָּעִים (ע"כ מהחשמטות).

עוֹד פּוֹתַחַת הַנִּשְׁמָה וְאוֹמֶרֶת: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְעַסְּקוּ בַּתּוֹרָה, שֶׁמָּא קִבְּלוּ עָנְשָׁם עַל מַה שֶׁחָטְאוּ בְּבֵית דִּין וְנִתְכַּפֵּר לָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כה) אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יוֹסִיף. וּמִמַּה שֶׁנִּתְבַּיְּשׁוּ לִפְנֵיהֶם, דַּיָּם לְהִתְכַּפֵּר [לִפְנֵיהֶם] לָהֶם שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ לַגֵּיהִנֹּם. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? לֹא אֶעֱשֶׂה בַּעֲבוּר הָאַרְבָּעִים.

הַשְׁלָמָה מֵהַחֲשְׁמָטוֹת (סימן טז)

עוֹד פּוֹתַחַת וְאוֹמֶרֶת, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם שְׁלֹשִׁים, כְּלוּמַר, אוּלַי יֵשׁ בֵּינֵיהֶם צַדִּיקִים שֶׁעָסְקוּ וְהִשִּׁיגוּ אוֹתָם הַשְּׁלֹשִׁים מַעֲלוֹת הָרְמוּזוֹת בִּנְבוּאַת יְחֶזְקֵאל בַּפָּסוּק וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים [שָׁנָה], וְהֵם כְּלוּלִים בִּשְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת חָכְמָה, שֶׁהֵם עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת וְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְכֵן אוּלַי יֵשׁ בֵּינֵיהֶם אֲנָשִׁים צַדִּיקִים יְחִידֵי סְגֻלָּה הַמְיַחֲדִים שְׁתֵּי פְּעָמִים בַּיּוֹם בְּפָסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שֶׁבָּה כְּלוּלִים עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּמִלַּת אֶחָד. הָאָל"ף עִם הַחֵי"ת הֵם תִּשְׁעָה, וְהַמִּלָּה א' הֲרֵי עֲשָׂרָה, וְהַד' אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו

הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם עֲלָהּ (תְּהִלִּים קי"ח) **זֶה הַשַּׁעַר לַיְיָ צַדִּיקִים יָבוֹאוּ בוֹ וְד"לת מִלְּשׁוֹן שַׁעַר וּשְׁנֵי פַּעֲמִים בַּיּוֹם הֲרֵי עֶשְׂרִים.**

וּכְשֶׁאֵינָהּ מוֹצְאָה, חוֹזֶרֶת וּפוֹתַחַת וְאוֹמֶרֶת רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם עֲשָׂרָה כְּלוֹמַר אוּלַי יִמָּצֵא בֵּינֵיהֶם מִי שֶׁעוֹסֵק בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וּבְעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת בְּכָל יוֹם וְכֵן אוּלַי יִמָּצְאוּן בֵּינֵיהֶם עֲשָׂרָה שֶׁמַּקְדִּימִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת דְּהָא תְּנַן כָּל (הַנִּמְצָא) הַנִּמְנָה מֵעֲשָׂרָה רִאשׁוֹנִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת נוֹטֵל שָׂכָר כְּנֶגֶד כּוּלָּם שֶׁבָּאִים אַחֲרָיו, מָה כְּתִיב, לֹא אַשְׁחִית בַּעֲבוּר הָעֲשָׂרָה.

כָּל זֶה יֵשׁ לִנְשְׁמַת הַצַּדִּיק לְלָמֵד סְנֵגוֹרְיָא וּזְכוּת עַל הָרְשָׁעִים לְהַשְׁקִיט הָאַף וְהַחֵמָה וְכֵיוָן שֶׁלֹּא מָצְאָה שׁוּם זְכוּת לְלָמֵד מָה כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית י"ח) וַיֵּלֶךְ יְיָ כַּאֲשֶׁר כִּלָּה לְדַבֵּר אֶל אַבְרָהָם וְאַבְרָהָם שָׁב לִמְקוֹמוֹ. מַהוּ לִמְקוֹמוֹ, לְמָקוֹם מָעֲלָתוֹ הַיְדוּעָה. וְאָז נִסְתַּלֵּק הֲדַיִּין וְנִסְתַּלֵּק הַסָּנֵגוֹר וְהַקַּטֵּיגוֹר מֵקַטְרֵג וְזֶהוּ (בראשית י"ט) וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדֹמָה בָּעֶרֶב וְגוֹ' וְלוֹט הוּא שָׁטָן הוּא יֵצֶר הָרָע יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר סְדוֹם כִּי שָׁם בֵּיתוֹ דִּכְתִיב (בראשית ד) לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ. וּמִתְחַבֵּר עִם בְּנֵי אָדָם וּמַטְעֵה אוֹתָם עַד שֶׁמּוֹרִידָם לִבְאֵר שָׁחַת וְהוּא

לשון הקודש

הַשָּׁלוֹם עָלֶיהָ (תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים יָבוֹאוּ בוֹ, וְדָלֶ"ת מִלְּשׁוֹן שַׁעַר, וּשְׁתֵּי פְּעָמִים בַּיּוֹם הֲרֵי עֶשְׂרִים.

וּכְשֶׁאֵינָהּ מוֹצְאָה, חוֹזֶרֶת וּפוֹתַחַת וְאוֹמֶרֶת: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם עֲשָׂרָה, כְּלוֹמַר, אוּלַי יִמָּצֵא בֵּינֵיהֶם מִי שֶׁעוֹסֵק בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וּבַעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת בְּכָל יוֹם. וְכֵן אוּלַי יִמָּצְאוּן בֵּינֵיהֶם עֲשָׂרָה שֶׁמַּקְדִּימִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, כָּל [הַנִּמְצָא] הַנִּמְנָה מֵעֲשָׂרָה רִאשׁוֹנִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת, נוֹטֵל שָׂכָר כְּנֶגֶד כֻּלָּם שֶׁבָּאִים אַחֲרָיו. מַה כָּתוּב? לֹא אַשְׁחִית בַּעֲבוּר הָעֲשָׂרָה.

כָּל זֶה יֵשׁ לִנְשְׁמַת הַצַּדִּיק לְלַמֵּד סְנֵגוֹרְיָה וּזְכוּת עַל הָרְשָׁעִים, לְהַשְׁקִיט הָאַף וְהַחֵמָה. וְכֵיוָן שֶׁלֹּא מָצְאָה שׁוּם זְכוּת לְלַמֵּד, מַה כָּתוּב? (בראשית יח) וַיֵּלֶךְ ה' כַּאֲשֶׁר כִּלָּה לְדַבֵּר אֶל אַבְרָהָם וְאַבְרָהָם שָׁב לִמְקֹמוֹ. מַהוּ לִמְקוֹמוֹ? לִמְקוֹם מַעֲלָתוֹ הַיְדוּעָה, וְאָז נִסְתַּלֵּק הַדַּיָּן וְנִסְתַּלֵּק הַסָּנֵגוֹר, וְהַקָּטֵגוֹר מִקַּטְרֵג. וְזֶהוּ (שם יט) וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדֹמָה בָּעֶרֶב וְגוֹמֵר. וְלוֹט הוּא שָׂטָן, הוּא יֵצֶר הָרָע, יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר סְדֹם כִּי שָׁם בֵּיתוֹ, שֶׁכָּתוּב

גַּם כֵּן עִמָּהֶם נִידוֹן עַל שֶׁהִטְעָה אוֹתָם וְיוֹרֵד עַד צָעֲרָה דְּגֵיהִנֹּם וְזֶהוּ (בראשית י"ט) **הִנֵּה נָא הָעִיר הַזֹּאת קְרוֹבָה לָנוּס שָׁמָּה.**

הַרוֹצֵחַ, הוּא עֵשָׂו שׁוֹפֵךְ דָּמִים וְהִיא מִצְעַר וְאַף עַל פִּי שֶׁיּוֹרֵד וְנִידוֹן שָׁם עִם כָּל זֶה תַּאֲוָתוֹ וְחֶשְׁקוֹ לַחֲזוֹר וּלְהַטְעוֹת לַאֲחֵרִים וְזֶהוּ (בראשית י"ט) **וַיָּעַל לוֹט מִצּוֹעַר: (עד כאן מההשמטות)**

עוֹד פּוֹתַחַת וְאוֹמֶרֶת אוּלַי יֵשׁ שָׁם שְׁלֹשִׁים, אוּלַי יֵשׁ בֵּינֵיהֶם צַדִּיקִים שֶׁהִשִּׁיגוּ שְׁלֹשִׁים מַעֲלוֹת הָרְמוּזִים בַּפָּסוּק (יחזקאל א) **וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְהֵם כְּלוּלִים בִּשְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת שֶׁהֵם עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת וְעֶשֶׂר סְפִירוֹת לִפְעָמִים הֵם כְּלוּלִים לִשְׁמוֹנָה.**

עוֹד פּוֹתַחַת וְאוֹמֶרֶת אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם עֶשְׂרִים, שֶׁמָּא יְגַדְּלוּ בָּנִים לְתַלְמוּד תּוֹרָה וְיֵשׁ לָהֶם שָׂכָר לַעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שְׁתֵּי פְּעָמִים בְּכָל יוֹם, דְּאָמַר רִבִּי יִצְחָק כָּל הַמְגַדֵּל בְּנוֹ לְתַלְמוּד תּוֹרָה וּמוֹלִיכוֹ לְבֵית רַבּוֹ בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ קַיֵּים (עָלָיו) **הַתּוֹרָה שְׁתֵּי פְּעָמִים בְּכָל יוֹם. מַה כְּתִיב וַיֹּאמֶר לֹא אַשְׁחִית בַּעֲבוּר הָעֶשְׂרִים.**

לשון הקודש

לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵ"ץ, וּמִתְחַבֵּר עִם בְּנֵי אָדָם וּמַטְעֶה אוֹתָם עַד שֶׁמּוֹרִידָם לְבֹאֵר שַׁחַת, וְהוּא גַּם כֵּן עִמָּהֶם נִדּוֹן עַל שֶׁהִטְעָה אוֹתָם, וְיוֹרֵד עַד צַעֲרָה שֶׁל גֵּיהִנֹּם, וְזֶהוּ (שם) הִנֵּה נָא הָעִיר הַזֹּאת קְרֹבָה לָנוּס שָׁמָּה.

הָרוֹצֵחַ הוּא עֵשָׂו שׁוֹפֵךְ דָּמִים, וְהוּא מִצְעָר. וְאַף עַל פִּי שֶׁיּוֹרֵד וְנִדּוֹן שָׁם עַל כָּל זֶה, תַּאֲוָתוֹ וְחִשְׁקוֹ לַחֲזֹר וּלְהַטְעוֹת לַאֲחֵרִים, וְזֶהוּ (שם) וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר: ע"כ מההשמטות.

עוֹד פּוֹתַחַת וְאוֹמֶרֶת: אוּלַי יֵשׁ שָׁם שְׁלֹשִׁים? אוּלַי יֵשׁ בֵּינֵיהֶם צַדִּיקִים שֶׁהִשִּׁיגוּ שְׁלֹשִׁים מַעֲלוֹת הָרְמוּזִים בְּפָסוּק (יחזקאל א) וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וְהֵם כְּלוּלִים בְּל"ב נְתִיבוֹת, שֶׁהֵם כ"ב אוֹתִיּוֹת וְי' סְפִירוֹת, לִפְעָמִים הֵם כְּלוּלִים לִשְׁמֹנָה.

עוֹד פּוֹתַחַת וְאוֹמֶרֶת: אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם עֶשְׂרִים, שֶׁמָּא יְגַדְּלוּ בָּנִים לְתַלְמוּד תּוֹרָה וְיֵשׁ לָהֶם שָׂכָר לַעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שְׁתֵּי פְּעָמִים בְּכָל יוֹם, שֶׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל הַמְגַדֵּל בְּנוֹ לְתַלְמוּד תּוֹרָה וּמוֹלִיכוֹ לְבֵית רַבּוֹ בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ קַיֵּים [עָלָיו] הַתּוֹרָה שְׁתֵּי פְּעָמִים בְּכָל יוֹם. מַה כָּתוּב? וַיֹּאמֶר לֹא אַשְׁחִית בַּעֲבוּר הָעֶשְׂרִים.

עוֹד פּוֹתַחַת וְאוֹמֶרֶת אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם עֲשָׂרָה. אוֹמֶרֶת רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁמָּא הָיוּ מֵאוֹתָם הָעֲשָׂרָה הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁנּוֹטֵל שָׂכָר כְּנֶגֶד כֻּלָּם שֶׁבָּאִים אַחֲרֵיהֶם, מַה כְּתִיב (בֵּיהּ) וַיֹּאמֶר לֹא אַשְׁחִית בַּעֲבוּר הָעֲשָׂרָה.

כָּל זֶה יֵשׁ לִנְשְׁמַת הַצַּדִּיק לוֹמַר עַל הָרְשָׁעִים, כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִמְצָא בְּיָדָם כְּלוּם, מַה כְּתִיב וַיֵּלֶךְ יְיָ כַּאֲשֶׁר כִּלָּה לְדַבֵּר אֶל אַבְרָהָם וְאַבְרָהָם שָׁב לִמְקוֹמוֹ. מַהוּ לִמְקוֹמוֹ. לִמְקוֹם מַעֲלָתוֹ הַיְדוּעָה.

אָמַר רִבִּי מִצְוָה לוֹ לָאָדָם לְהִתְפַּלֵּל עַל הָרְשָׁעִים כְּדֵי שֶׁיַּחְזְרוּ לְמוּטָב וְלֹא יִכָּנְסוּ לַגֵּיהִנֹּם, דִּכְתִיב, (תהלים לה) וַאֲנִי בַּחֲלוֹתָם לְבוּשִׁי שָׂק וְגוֹ'. וְאָמַר רִבִּי אָסוּר לוֹ לָאָדָם לְהִתְפַּלֵּל עַל הָרְשָׁעִים שֶׁיִּסְתַּלְּקוּ מִן הָעוֹלָם, שֶׁאִלְמָלֵא סִלְּקוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְתֵרַח מִן הָעוֹלָם כְּשֶׁהָיָה עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, לֹא בָא אַבְרָהָם אָבִינוּ לָעוֹלָם, וְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ, וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד וּמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, וְהַתּוֹרָה לֹא נִתְּנָה, וְכָל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים וְהַנְּבִיאִים לֹא הָיוּ בָּעוֹלָם. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא נִמְצָא בָּרְשָׁעִים כְּלוּם מִכָּל אוֹתָם

לשון הקודש

עוֹד פּוֹתַחַת וְאוֹמֶרֶת: אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם עֲשָׂרָה. אוֹמֶרֶת: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁמָּא הָיוּ מֵאוֹתָם הָעֲשָׂרָה הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁנּוֹטֵל שָׂכָר כְּנֶגֶד כֻּלָּם שֶׁבָּאִים אַחֲרֵיהֶם. מַה כָּתוּב [בּוֹ]? וַיֹּאמֶר לֹא אַשְׁחִית בַּעֲבוּר הָעֲשָׂרָה.

כָּל זֶה יֵשׁ לִנְשְׁמַת הַצַּדִּיק לוֹמַר עַל הָרְשָׁעִים. כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִמְצָא בְּיָדָם כְּלוּם, מַה כָּתוּב? וַיֵּלֶךְ ה' כַּאֲשֶׁר כִּלָּה לְדַבֵּר אֶל אַבְרָהָם וְאַבְרָהָם שָׁב לִמְקֹמוֹ. מַהוּ לִמְקֹמוֹ? לִמְקוֹם מַעֲלָתוֹ הַיְדוּעָה.

אָמַר רַבִּי, מִצְוָה לוֹ לָאָדָם לְהִתְפַּלֵּל עַל הָרְשָׁעִים כְּדֵי שֶׁיַּחְזְרוּ לְמוּטָב וְלֹא יִכָּנְסוּ לַגֵּיהִנֹּם, שֶׁכָּתוּב (תהלים לה) וַאֲנִי בַּחֲלוֹתָם לְבוּשִׁי שָׂק וְגוֹ'. וְאָמַר רַבִּי, אָסוּר לוֹ לָאָדָם לְהִתְפַּלֵּל עַל הָרְשָׁעִים שֶׁיִּסְתַּלְּקוּ מִן הָעוֹלָם, שֶׁאִלְמָלֵא סִלְּקוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְתֵרַח מִן הָעוֹלָם כְּשֶׁהָיָה עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, לֹא בָא אַבְרָהָם אָבִינוּ לָעוֹלָם, וְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ, וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד וּמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, וְהַתּוֹרָה לֹא נִתְּנָה, וְכָל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים וְהַנְּבִיאִים לֹא הָיוּ בָּעוֹלָם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא נִמְצָא

הָעִנְיָנִים, מַה כְּתִיב וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדֹמָה וְגוֹ'. (עד כאן מדרש הנעלם): (דף קה ע"ב).

זהר

אֲרַדָּה נָא וְאֶרְאֶה הַכְּצַעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי עָשׂוּ כָּלָה. לְמַאן קָאָמַר. אִי תֵּימָא לְאִנּוּן מַלְאָכִין. מָאן חָמָא מַלִּיל עִם דָּא וּפַקִּיד לְדָא. אֶלָּא לְאַבְרָהָם קָאָמַר דְּבִרְשׁוּתֵיהּ קָיְימִין אִנּוּן אַתְרֵי. דָּבָר אַחֵר לְאִנּוּן מַלְאָכִין. מַה דְּאִתְּמָר לְאַבְרָהָם מַה טַעֲמָא עָשׂוּ. עָשָׂה מִיבְעֵי לֵיהּ. מָאי עָשׂוּ. (אֶלָּא) דָּא אַבְרָהָם וּשְׁכִינְתָּא דְּלָא אַעֲדֵי מִנֵּיהּ. (דָּבָר אַחֵר) עָשׂוּ מַה דְּאִתְּמָר לַמַּלְאָכִין, בְּגִין דְּהֲווּ זְמִינִין תַּמָּן וְהֲווּ מִשְׁתַּכְּחִין לְמֶעְבַּד דִּינָא, וְעַל דָּא עָשׂוּ.

דָּבָר אַחֵר עָשׂוּ (לְמֶעְבַּד) **כְּתַרְגּוּמוֹ עֲבָדוּ. וְכִי לָא הָוָה יָדַע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ אָמַר אֲרַדָּה נָא וְאֶרְאֶה, וְהָא כֹּלָּא אִתְגְּלִי קַמֵּיהּ. אֶלָּא אֲרַדָּה נָא**

לשון הקודש

בְּרִשְׁעִים כְּלוּם מִכָּל אוֹתָם הָעִנְיָנִים, מַה כָּתוּב? וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדֹמָה וְגוֹ'. עַד כָּאן מִדְרָשׁ הַנֶּעְלָם

זהר:

אֲרַדָּה נָא וְאֶרְאֶה הַכְּצַעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי עָשׂוּ כָּלָה. לְמִי אָמַר? אִם תֹּאמַר לְאוֹתָם הַמַּלְאָכִים – מִי רָאָה מְדַבֵּר עִם זֶה וּמְצַוֶּה אֶת זֶה? אֶלָּא לְאַבְרָהָם אָמַר, שֶׁבִּרְשׁוּתוֹ עוֹמְדִים הַמְּקוֹמוֹת הַלָּלוּ. דָּבָר אַחֵר – לְאוֹתָם מַלְאָכִים. מַה שֶּׁנֶּאֱמַר לְאַבְרָהָם, מָה הַטַּעַם עָשׂוּ? הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב עָשָׂה. מַה זֶּה עָשׂוּ? [אֶלָּא] זֶה אַבְרָהָם וּשְׁכִינָה שֶׁלֹּא זָזָה מִמֶּנּוּ. [דָּבָר אַחֵר] עָשׂוּ – מַה שֶּׁנֶּאֱמַר לַמַּלְאָכִים, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ מְזֻמָּנִים לְשָׁם, וְהָיוּ נִמְצָאִים לַעֲשׂוֹת דִּין, וְעַל זֶה עָשׂוּ.

דָּבָר אַחֵר עָשׂוּ – [לַעֲשׂוֹת] כְּתַרְגּוּמוֹ עֲבָדוּ. וְכִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

מִדַּרְגָּא דְרַחֲמֵי לְדַרְגָּא דְדִינָא, וְהַיְינוּ (הַאי) יְרִידָה. וְאֶרְאֶה, רְאִיָּיה דָא הִיא לְאַשְׁגָּחָא עֲלֵיהוֹן בְּמַאן דִּינָא יָדִין לוֹן.

אַשְׁכְּחָן רְאִיָּיה לְטַב וְאַשְׁכְּחָן רְאִיָּיה לְבִישׁ. רְאִיָּיה לְטַב, דִּכְתִיב, (שמות ב) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּדַע. רְאִיָּיה לְבִישׁ, דִּכְתִיב אֵרְדָה נָא וְאֶרְאֶה (נ"א אַשְׁכְּחָן יְרִידָה לְטַב וְאַשְׁכְּחָן יְרִידָה לְבִישׁ. לְטַב דִּכְתִיב, (שמות יט) וַיֵּרֶד יְיָ עַל הַר סִינַי. (במדבר יא) וְיָרַדְתִּי וְדִבַּרְתִּי עִמְּךָ שָׁם. יְרִידָה לְבִישׁ אֵרְדָה נָא בְּגִין) **לְאַשְׁגָּחָא עֲלַיְיהוּ בְּדִינָא, וְעַל דָּא אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם:**

וְאַבְרָהָם הָיוֹ יִהְיֶה לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוּם. מָאי טַעְמָא בְּרָכָה דָא הָכָא. אֶלָּא בְּגִין לְאוֹדָעָא דְּאָפִילוּ בְּשַׁעֲתָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָתִיב בְּדִינָא עַל עָלְמָא לָא אִשְׁתַּנֵּי. דְּהָא יָתִיב בְּדִינָא עַל דָּא

לשון הקודש

שֶׁהוּא אָמַר אֵרְדָה נָא וְאֶרְאֶה, וַהֲרֵי הַכֹּל גָּלוּי לְפָנָיו? אֶלָּא אֵרְדָה נָא מִדַּרְגַּת הָרַחֲמִים לְדַרְגַּת הַדִּין, וְהַיְינוּ [זוֹ] יְרִידָה. וְאֶרְאֶה – רְאִיָּה זוֹ לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם בְּאֵיזֶה דִּין יָדוּן אוֹתָם.

מָצָאנוּ רְאִיָּה לְטוֹב וּמָצָאנוּ רְאִיָּה לְרַע. רְאִיָּה לְטוֹב – שֶׁכָּתוּב (שמות ב) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּדַע. רְאִיָּה לְרַע – שֶׁכָּתוּב אֵרְדָה נָא וְאֶרְאֶה [נ"א מָצָאנוּ יְרִידָה לְטוֹב וּמָצָאנוּ יְרִידָה לְרַע. לְטוֹב – שֶׁכָּתוּב (שם יט) וַיֵּרֶד ה' עַל הַר סִינַי. (במדבר יא) וְיָרַדְתִּי וְדִבַּרְתִּי עִמְּךָ שָׁם. יְרִידָה לְרַע – אֵרְדָה נָא, בִּשְׁבִיל] לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם בַּדִּין, וְעַל זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם. **וְאַבְרָהָם** הָיוֹ יִהְיֶה לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוּם. מָה הַטַּעַם הַבְּרָכָה הַזוֹ כָּאן? אֶלָּא כְּדֵי לְהוֹדִיעַ שֶׁאֲפִילוּ בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּדִין עַל הָעוֹלָם, לֹא מִשְׁתַּנֶּה.

(ד"א ל"ג וְיָתִיב) וּבְרַחֲמֵי עַל דָּא וְכֹלָּא בְּרִגְעָא חָדָא וּבְשַׁעֲתָא חָדָא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה וְהָא כְּתִיב, (תהלים סט) וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן. זִמְנִין דְּאִיהוּ עֵת רָצוֹן וְזִמְנִין דְּלָאו אִיהוּ עֵת רָצוֹן. זִמְנִין דְּשָׁמַע וְזִמְנִין דְּלָא שָׁמַע. זִמְנִין דְּאִשְׁתְּכַח וְזִמְנִין דְּלָא אִשְׁתְּכַח דִּכְתִיב, (ישעיה נה) דִּרְשׁוּ יְיָ בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאוּהוּ בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר כָּאן לְיָחִיד כָּאן לְצִבּוּר. כָּאן לְאַתַר חָד וְכָאן לְכוּלֵּי עָלְמָא. בְּגִינֵי כָּךְ בָּרִיךְ לֵיהּ לְאַבְרָהָם דְּאִיהוּ שָׁקִיל בְּכָל עָלְמָא דִּכְתִיב, (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם (וּכְתִיב) וְתָנִינָן בְּאַבְרָהָם. יְהֵיה בְּגִימַטְרִיָּא שְׁלֹשִׁים. הָכִי תָּנִינָן תְּלָתִין צַדִּיקִים אַזְמִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל דָּרָא וְדָרָא לְעָלְמָא. כְּמָה דְּאַזְמִין לְאַבְרָהָם.

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי יוֹשֵׁב בְּדִין עַל זֶה [ד"א וְיוֹשֵׁב] וּבְרַחֲמִים עַל זֶה, וְהַכֹּל בְּרֶגַע אֶחָד וּבְשָׁעָה אַחַת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַהֲרֵי כָּתוּב (תהלים סט) וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן. לִפְעָמִים שֶׁהוּא עֵת רָצוֹן, וְלִפְעָמִים שֶׁאֵינוֹ עֵת רָצוֹן. לִפְעָמִים שֶׁשּׁוֹמֵעַ, וְלִפְעָמִים שֶׁלֹּא שׁוֹמֵעַ. לִפְעָמִים שֶׁנִּמְצָא, וְלִפְעָמִים שֶׁלֹּא נִמְצָא, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נה) דִּרְשׁוּ ה' בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאֻהוּ בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּאן לְיָחִיד, כָּאן לְצִבּוּר. כָּאן לְמָקוֹם אֶחָד, וְכָאן לְכָל הָעוֹלָם. מִשּׁוּם כָּךְ בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם, שֶׁהוּא שָׁקוּל בְּכָל הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, [וּכְתוּב] וְשָׁנִינוּ בְּאַבְרָהָם. יְהֵיה בְּגִימַטְרִיָּא שְׁלֹשִׁים. כָּךְ שָׁנִינוּ, שְׁלֹשִׁים צַדִּיקִים מַזְמִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל

השלמה מהחשמטות (סימן יז)

זִמְנָא חָדָא נָפַק רִבִּי שִׁמְעוֹן וְחָמָא (וְחָזָא) עַלְמָא דְחַשִׁיךְ וְאַפִּיל וְאִסְתַּתָּם נְהוֹרֵיהּ. אָמַר לֵיהּ לְרַבִּי אֶלְעָזָר, תָּא וְנֶחֱזֵי מָה בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד בְּעַלְמָא. אָזְלוּ וְאַשְׁכְּחוּ חַד מַלְאָכָא דְדָמֵי לְטוּרָא רַבְּרְבָא וְאַפִּיק תְּלָתִין שַׁלְהוֹבִין דְּנוּרָא מִפּוּמֵיהּ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן מָה אַתְּ בָּעֵי לְמֵעְבַּד. אָמַר לֵיהּ בָּעֵינָא לְמֵחַרְבֵּיהּ לְעַלְמָא בְּגִין דְּלָא שְׁכִיחֵי תְּלָתִין זַכָּאִין בְּדָרָא דְהַכִּי גָּזַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל אַבְרָהָם דִּכְתִיב (בראשית י"ח) הָיוֹ יִהְיֶה בְּגִימַטְרִיָּא תְּלָתִין.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן בְּמָטוּ מִינָךְ, זִיל קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִימָא לֵיהּ, בַּר יוֹחָאי שָׁכִיחַ בְּאַרְעָא. אֲזַל הַהוּא מַלְאָכָא קַמֵּיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאָמַר לֵיהּ, מָארֵיהּ דְעַלְמָא גָּלֵי קַמָּךְ מָה

לשון הקודש

דּוֹר וָדוֹר לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁהִזְמִין אֶת אַבְרָהָם.

השלמה מהחשמטות (סימן יז)

פַּעַם אַחַת יָצָא רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרָאָה [וְרָאָה] שֶׁהָעוֹלָם חָשׁוּךְ וְאָפֵל וְנִסְתָּם אוֹרוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, בֹּא רְאֵה מָה רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת בָּעוֹלָם. הָלְכוּ וּמָצְאוּ מַלְאָךְ אֶחָד שֶׁדּוֹמֶה לְהַר גָּבוֹהַּ וּמוֹצִיא שְׁלֹשִׁים שַׁלְהֶבוֹת מִפִּיו. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, מָה אַתָּה רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת? אָמַר לוֹ, רְצוֹנִי לְהַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִמְצָא שְׁלֹשִׁים צַדִּיקִים בַּדּוֹר, שֶׁכָּךְ גָּזַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית יח) הָיוֹ 'יִהְיֶה', בְּגִימַטְרִיָּא שְׁלֹשִׁים.

אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ, לֵךְ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וֶאֱמֹר לוֹ, בַּר יוֹחַאי מְצוּי בָּאָרֶץ. הָלַךְ אוֹתוֹ מַלְאָךְ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמַר לוֹ: רִבּוֹן הָעוֹלָם, גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ מַה שֶּׁאָמַר לִי

דְּאָמַר לִי בָּר יוֹחָאי. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זִיל אֲחַרְבֵיהּ לְעַלְמָא וְלָא תַשְׁגַּח בְּבַר יוֹחָאי.

כַּד אָתָא חַזְיֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן לְמַלְאָכָא אָמַר לֵיהּ אִי לָא תֵּיזִיל, גּוֹזַרְנָא עָלָךְ דְּלָא תֵּיעוּל לִשְׁמַיָּיא וְתֶהֱוֵי בַּאֲתַר עֲזָא וְעַזָּאֵל וְכַד תֵּיעוּל קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִימָא לֵיהּ אִי לֵית תְּלָתִין זַכָּאִין בְּעַלְמָא לֶיהֱוֶון עַשְׂרִין דְּהַכִּי כְּתִיב לֹא אֶעֱשֶׂה בַּעֲבוּר הָעֶשְׂרִים וְאִי לֵית עֶשְׂרִים לִיהֱוֵוּ עֲשָׂרָה דְּהַכִּי כְּתִיב לֹא אַשְׁחִית בַּעֲבוּר הָעֲשָׂרָה וְאִי לֵית עֲשָׂרָה לֵיהֱוֵוּ תְּרֵין דְּאִינּוּן אֲנָא וּבְרִי, דְּהַכִּי כְּתִיב (דְּבָרִים י"ט) עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים יָקוּם דָּבָר, וְאֵין דָּבָר אֶלָּא עוֹלָם דִּכְתִיב (תְּהִלִּים ל"ג) בִּדְבַר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. וְאִי לֵית תְּרֵין, הָא אִית חַד וַאֲנָא הוּא דִּכְתִיב (משלי י') וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.

לשון הקודש

בַּר יוֹחַאי? אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: לֵךְ תַּחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם וְאַל תַּשְׁגִּיחַ בְּבַר יוֹחַאי.

כְּשֶׁבָּא, רָאָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אֶת הַמַּלְאָךְ. אָמַר לוֹ: אִם לֹא תֵּלֵךְ, גּוֹזַרְנִי עָלֶיךָ שֶׁלֹּא תִּכָּנֵס לַשָּׁמַיִם, וְתִהְיֶה בַּמָּקוֹם שֶׁל עֲזָא וַעֲזָאֵל, וּכְשֶׁתִּכָּנֵס לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֱמֹר לוֹ, אִם אֵין שְׁלֹשִׁים צַדִּיקִים בָּעוֹלָם – שֶׁיִּהְיוּ עֶשְׂרִים, שֶׁכָּךְ כָּתוּב: (בראשית יח) לֹא אַשְׁחִית בַּעֲבוּר הָעֶשְׂרִים. וְאִם אֵין עֶשְׂרִים – שֶׁיִּהְיוּ עֲשָׂרָה, שֶׁכָּךְ כָּתוּב: לֹא אַשְׁחִית בַּעֲבוּר הָעֲשָׂרָה, וְאִם אֵין עֲשָׂרָה – שֶׁיִּהְיוּ שְׁנַיִם, שֶׁהֵם אֲנִי וּבְנִי, שֶׁכָּךְ כָּתוּב: (דברים יט) עַל פִּי שְׁנַיִם שְׁנֵי עֵדִים יָקוּם דָּבָר, וְאֵין דָּבָר אֶלָּא עוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (תהלים לג) בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ, וְאִם אֵין שְׁנַיִם – הֲרֵי יֵשׁ אֶחָד, וַאֲנִי הוּא, שֶׁכָּתוּב (משלי י') וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.

בָּה שַׁעְתָּא קָל מִן שְׁמַיָּא נָפַק וְאָמַר, זַכָּאָה חוּלָקָךְ רִבִּי שִׁמְעוֹן. דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּזַר לְעֵילָא וְאָתְּ מְבַטֵּל לְתַתָּא בְּוַדַּאי עָלָךְ אִתְּמַר (תהלים קמ"ה) רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה: (עד כאן מההשמטות)

פָּתַח וְאָמַר, (שמואל ב כג) מִן הַשְּׁלִשִׁים הֲכִי נִכְבָּד וְאֶל הַשְּׁלִשָׁה לֹא בָא וְגו'. מִן הַשְּׁלִשִׁים הֲכִי נִכְבָּד, אִלֵּין אִנּוּן תְּלָתִין צַדִּיקִים דְּאִזְמִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעָלְמָא וְלָא יְבַטֵּל לוֹן מִנֵּיהּ. וּבְנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע כְּתִיב בֵּיהּ מִן הַשְּׁלִשִׁים הֲכִי נִכְבָּד אִיהוּ חַד מִנַּיְיהוּ.

וְאֶל הַשְּׁלִשָׁה לֹא בָא. דְּלָא שָׁקִיל לִתְלָתָא אַחֲרָנִין דְּעָלְמָא קָאִים עֲלַיְיהוּ. וְאֶל הַשְּׁלִשָׁה לֹא בָא. לְמֶהֱוֵי בְּמִנְיָינָא כְּחַד מִנַּיְיהוּ. בְּאִנּוּן תְּלָתִין זַכָּאִין זָכָה לְמֵיעַל בְּחוּשְׁבְּנָא, אֲבָל וְאֶל הַשְּׁלִשָׁה לֹא בָא, דְּלָא זָכָה לְאִתְחַבְּרָא בְּהוּ וּלְמֶהֱוֵי עִמְּהוֹן בְּחוּלָקָא חָדָא.

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יָצָא קוֹל מִשָּׁמַיִם וְאָמַר: אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר לְמַעְלָה – וְאַתָּה מְבַטֵּל לְמַטָּה. בְּוַדַּאי עָלֶיךָ נֶאֱמַר (שם קמה) רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה: ע"כ מההשמטות.

פָּתַח וְאָמַר, (שמואל-ב כג) מִן הַשְּׁלִשִׁים [הֲכִי] נִכְבָּד וְאֶל הַשְּׁלִשָׁה לֹא בָא וְגו'. מִן הַשְּׁלִשִׁים [הֲכִי] נִכְבָּד – אֵלּוּ הֵם שְׁלִשִׁים צַדִּיקִים שֶׁמַּזְמִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָעוֹלָם וְלֹא יְבַטֵּל אוֹתָם מִמֶּנּוּ. וּבְנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע כָּתוּב בּוֹ מִן הַשְּׁלִשִׁים [הֲכִי] נִכְבָּד, הוּא אֶחָד מֵהֶם.

וְאֶל הַשְּׁלִשָׁה לֹא בָא – שֶׁלֹּא שָׁקוּל לִשְׁלִשֶׁת הָאַחֵרִים שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם. וְאֶל הַשְּׁלִשָׁה לֹא בָא – לִהְיוֹת בְּמִנְיָן כְּאֶחָד מֵהֶם. עִם אוֹתָם שְׁלִשִׁים צַדִּיקִים זָכָה לְהִכָּנֵס בְּחֶשְׁבּוֹן, אֲבָל וְאֶל הַשְּׁלִשָׁה לֹא בָא, שֶׁלֹּא זָכָה לְהִתְחַבֵּר עִמָּם וְלִהְיוֹת

יְהֵי"ה, כְּמָה דְּתָנִינָן תְּלָתִין הָוָה. וּבְגִין כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרְכֵיהּ בְּאִנּוּן תְּלָתִין צַדִּיקִים.

תָּא חֲזֵי, אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם זַעֲקַת סְדוֹם וַעֲמוֹרָה כִּי רָבָּה, דְּהָא סְלִיקַת קֳדָמַי מַה דְּאִנּוּן עָבְדִין לְכָל עָלְמָא, דְּכָל עָלְמָא מָנְעֵי רַגְלַיְיהוּ דְּלָא לְמֵיעַל בִּסְדוֹם וַעֲמוֹרָה דִּכְתִיב, (איוב כח) פָּרַץ נַחַל מֵעִם גָּר הַנִּשְׁכָּחִים מִנִּי רָגֶל דַּלּוּ מֵאֱנוֹשׁ נָעוּ. פָּרַץ נַחַל מֵעִם גָּר, פִּרְצָה הָוָה פָּרִיץ נַחַל לְאִנּוּן בְּנֵי עָלְמָא דְּעָאלוּ לְתַמָּן. דְּכֻלְּהוּ דְּהָמָאן לְמַאן דְּהֲווּ יַהֲבֵי לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי לְבַר נָשׁ אַחֲרָא, שַׁדְיָין לֵיהּ (בְּנוּקְבֵי דְּנַקְרֵי) בְּעוּמְקָא דְּנַהֲרָא, וְאִיהוּ דְּנָטִיל לֵיהּ הָכִי נָמֵי.

וְעַל דָּא כֻּלְּהוּ בְּנֵי עָלְמָא הֲווּ נִשְׁכָּחִים מִנִּי רָגֶל. דְּמָנְעֵי רַגְלַיְיהוּ דְּלָא לְמֵיעַל תַּמָּן. וּמַאן דְּעָאל,

לשון הקודש

עִמָּהֶם בְּחֵלֶק אֶחָד. יְהֵי"ה, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ שְׁלֹשִׁים הוּא, וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּרַךְ אוֹתוֹ עִם אוֹתָם שְׁלֹשִׁים צַדִּיקִים.

בָּא רְאֵה, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם, זַעֲקַת סְדֹם וַעֲמֹרָה כִּי רָבָּה, שֶׁהֲרֵי עָלְתָה לְפָנַי מַה שֶּׁהֵם עוֹשִׂים לְכָל הָעוֹלָם, שֶׁכָּל הָעוֹלָם מוֹנְעִים רַגְלֵיהֶם שֶׁלֹּא לְהִכָּנֵס לְסְדֹם וַעֲמֹרָה, שֶׁכָּתוּב (איוב כח) פָּרַץ נַחַל מֵעִם גָּר הַנִּשְׁכָּחִים מִנִּי רָגֶל דַּלּוּ מֵאֱנוֹשׁ נָעוּ. פָּרַץ נַחַל מֵעִם גָּר – פִּרְצָה הָיָה פּוֹרֵץ הַנַּחַל לְאוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁנִּכְנְסוּ לְשָׁם. שֶׁכָּל מִי שֶׁרָאָה אֶת מִי שֶׁהָיָה נוֹתֵן לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת לְאָדָם אַחֵר, זוֹרְקִים אוֹתוֹ לְעֹמֶק הַנָּהָר (וּבְנוּקְבֵי הַנַּקְרוֹת), וּמִי שֶׁלּוֹקֵחַ אוֹתוֹ גַּם כֵּן.

וְעַל זֶה כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם הָיוּ נִשְׁכָּחִים מִנִּי

דְּלוּ מֵאֱנוֹשׁ נָעוּ, דְּהַוּוּ דָּלֵי גּוּפָא בְּכַפְּנָא לָא הֲווֹ יַהֲבֵי לֵיהּ לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי וְאִשְׁתַּנֵּי דִּיוּקְנֵיהּ מִשְּׁאָר בְּנֵי עָלְמָא, דִּכְתִיב דְּלוּ מֵאֱנוֹשׁ, נָעוּ. כְּתִיב הָכָא נָעוּ. וּכְתִיב הָתָם (משלי ה) **נָעוּ מַעְגְּלוֹתֶיהָ. הָכִי נָמֵי הֲווֹ סָטָאן מַעֲגָלִין וְאָרְחִין דְּלָא לְמֵיעַל תַּמָּן. וְאֲפִילוּ עוֹפֵי שְׁמַיָּא הֲווֹ מָנְעֵי** (דף קו ע"א) **לְמֵיעַל תַּמָּן דִּכְתִיב,** (איוב כח) **נָתִיב לֹא יְדָעוּ עַיִט וְגוֹ'. וּבְגִינֵי כָּךְ כְּלֵי עָלְמָא הֲווֹ צָוְוחִין עַל סְדוֹם וְעַל עֲמוֹרָה וְעַל כֻּלְּהוּ קַרְתֵּי. דְּכֻלְּהוּ כְּגַוְונָא חָדָא הֲווֹ.**

זַעֲקַת סְדוֹם וַעֲמוֹרָה כִּי רָבָּה. אָמַר לֵיהּ אַבְרָהָם. אַמַּאי. אָמַר לֵיהּ וְחַטָּאתָם כִּי כָבְדָה מְאֹד. בְּגִינֵי כָּךְ אֵרְדָה נָא וְאֶרְאֶה, הַכְּצַעֲקָתָהּ. הַכְּצַעֲקָתָם מִיבְעֵי לֵיהּ, דְּהָא כְתִיב זַעֲקַת סְדוֹם וַעֲמוֹרָה וּתְרֵי קַרְתֵּי הֲווֹ, אַמַּאי הַכְּצַעֲקָתָהּ. אֶלָּא הָא אוּקְמוּהָ.

לשון הקודש

רֶגֶל, שֶׁמּוֹנְעִים רַגְלֵיהֶם שֶׁלֹּא לְהִכָּנֵס לְשָׁם. וּמִי שֶׁנִּכְנַס – דְּלוּ מֵאֱנוֹשׁ נָעוּ, שֶׁהָיוּ מְדַלְדְּלִים אֶת הַגּוּף בָּרָעָב וְלֹא הָיוּ נוֹתְנִים לוֹ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת, וּמִשְּׁתַּנֶּה דְּיוֹקְנוֹ מִשְּׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב דְּלוּ מֵאֱנוֹשׁ, נָעוּ. כָּתוּב כָּאן נָעוּ, וְכָתוּב שָׁם (משלי ה) נָעוּ מַעְגְּלֹתֶיהָ. כָּךְ גַּם הָיוּ סוֹטִים מַעְגָּלִים וּדְרָכִים כְּדֵי לֹא לְהִכָּנֵס לְשָׁם, וַאֲפִלּוּ עוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם הָיוּ מְנוּעִים מִלְּהִכָּנֵס לְשָׁם, שֶׁכָּתוּב (איוב כח) נָתִיב לֹא יְדָעוּ עַיִט וְגוֹ'. וְלָכֵן כָּל הָעוֹלָם הָיוּ צוֹוְחִים עַל סְדֹם וְעַל עֲמֹרָה וְעַל כָּל הַקְּרָיוֹת, שֶׁכֻּלָּם כְּמוֹ גֶּוֶן אֶחָד הָיוּ.

זַעֲקַת סְדֹם וַעֲמֹרָה כִּי רָבָּה. אָמַר לוֹ אַבְרָהָם, לָמָּה? אָמַר לוֹ, וְחַטָּאתָם כִּי כָבְדָה מְאֹד. מִשּׁוּם כָּךְ אֵרֵדָה נָּא וְאֶרְאֶה הַכְּצַעֲקָתָהּ. הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב הַכְּצַעֲקָתָם, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב זַעֲקַת סְדֹם וַעֲמֹרָה, וּשְׁתֵּי

תָּא חֲזֵי, בְּסִטְרָא דְתוּתֵי קָלָא דְבַרְדָּא סָלְקִין קוּטְרֵי כֻּלְּהוּ בְּכַתְּפָא מִתְכַּנְּשֵׁי בְּחַד טִיף וְעָאלִין בְּגוֹ נוּקְבֵי דִתְהוֹמָא רַבָּא, אִתְעֲבִידוּ חָמֵשׁ בְּחַד. חַד אִיהוּ כַּד (צְלִילָן קָלִין) אִיבָּא צְלִילִין קָלִין דְּכֻלְּהוּ אִתְעֲבִידוּ חַד. קָלָא דְסָלִיק מִתַּתָּא עָאל בֵּינַיְיהוּ וְאִתְמַשְּׁכָא כְּחַד. וְהַהוּא קָלָא סָלְקָא וְנַחֲתָא תָּבְעָא דִינָא לְאִתְמַשְּׁכָא לְתַתָּא. כַּד הַאי קָלָא סָלְקָא לְמִתְבַּע דִינָא כְּדֵין אִתְגְּלִי לְאַשְׁגָּחָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדִינָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הַכְּצַעֲקָתָהּ. מָאן הַכְּצַעֲקָתָהּ, דָּא גְּזֵרַת דִּינָא דְתָבְעָא דִינָא כָּל יוֹמָא. דְּהָכִי תָּנִינָן כַּמָּה שְׁנִין קָיְימָא גְּזֵרַת דִּינָא וְתָבְעָא מִקַּמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל דְּזַבִּינוּ אֲחוּי דְיוֹסֵף לְיוֹסֵף. בְּגִין דִּגְזֵרַת דִּינָא צָוְוחַת עַל דִּינָא, וְעַל דָּא הַכְּצַעֲקָתָהּ, הַבָּאָה אֵלַי.

לשון הקודש

עָרִים הָיוּ, אָז לָמָּה הַכְּצַעֲקָתָהּ? אֶלָּא הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

בֹּא רְאֵה, בַּצַּד שֶׁמִּתַּחַת אֶבֶן הַבָּרָד עוֹלִים עֲשָׂנִים בְּכָתֵף, מִתְכַּנְּסִים בְּטִפָּה אַחַת וְנִכְנָסִים לְתוֹךְ נִקְבֵי תְּהוֹם רַבָּה וְנַעֲשִׂים חֲמִשָּׁה בְּאֶחָד. אֶחָד הוּא כַּאֲשֶׁר [הַקּוֹלוֹת צְלוּלִים] יֵשׁ קוֹלוֹת צְלוּלִים שֶׁכֻּלָּם נַעֲשִׂים אֶחָד. הַקּוֹל שֶׁעוֹלֶה מִלְּמַטָּה נִכְנָס בֵּינֵיהֶם וְנִמְשָׁכִים כְּאֶחָד. וְאוֹתוֹ הַקּוֹל עוֹלֶה וְיוֹרֵד וְתוֹבֵעַ דִּין לְהִמָּשֵׁךְ לְמַטָּה. כְּשֶׁקּוֹל זֶה עוֹלֶה לִתְבֹּעַ דִּין, אָז מִתְגַּלֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַשְׁגִּיחַ בְּדִין.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַכְּצַעֲקָתָהּ, מִי הַכְּצַעֲקָתָהּ? זוֹ גְּזֵרַת הַדִּין שֶׁתּוֹבַעַת דִּין כָּל יוֹם. שֶׁכָּךְ שָׁנִינוּ, כַּמָּה שָׁנִים עוֹמֶדֶת גְּזֵרַת דִּין וְתוֹבַעַת מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל שֶׁאַחֵי יוֹסֵף מָכְרוּ אֶת יוֹסֵף, מִשּׁוּם שֶׁגְּזֵרַת הַדִּין צוֹוַחַת עַל הַדִּין, וְעַל זֶה הַכְּצַעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי.

מָאי הַבָּאָה אֵלַי. דָּא הוּא רָזָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (אסתר ב) בָּעֶרֶב הִיא בָאָה וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה. וְדָא הוּא הַבָּאָה אֵלַי תָּדִיר. כְּגַוְונָא דָא קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי וְהָא אִתְּמָר. עָשׂוּ כָּלָה הָא אִתְּמָר:

וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמַר הַאַף תִּסְפֶּה צַדִּיק עִם רָשָׁע. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה מָאן חָכְמָא אַבָּא דְּרַחְמָנוּתָא כְּאַבְרָהָם. תָּא חֲזֵי, בְּנֹחַ כְּתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי וְגוֹ' עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר. וְאִשְׁתִּיק וְלָא אָמַר לֵיהּ מִידִי. וְלָא בָעָא רַחֲמֵי. אֲבָל אַבְרָהָם בְּשַׁעֲתָא דְּאָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, זַעֲקַת סְדוֹם וַעֲמוֹרָה כִּי רָבָּה וְגוֹ'. אֵרֶדָה נָא וְאֶרְאֶה וְגוֹ'. מִיָּד כְּתִיב וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמַר הַאַף תִּסְפֶּה צַדִּיק עִם רָשָׁע.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אוֹף אַבְרָהָם לָא עָבַד שְׁלִימוּ

לשון הקודש

מַה זֶה הַבָּאָה אֵלַי? זֶהוּ סוֹד כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (אסתר ב) בָּעֶרֶב הִיא בָאָה וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה. וְזֶהוּ הַבָּאָה אֵלַי, תָּמִיד. כְּמוֹ זֶה קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. עָשׂוּ כָּלָה, הֲרֵי נִתְבָּאֵר.

וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמַר הַאַף תִּסְפֶּה צַדִּיק עִם רָשָׁע. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִי רָאָה אַב הָרַחֲמִים כְּמוֹ אַבְרָהָם. בֹּא רְאֵה, בְּנֹחַ כָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי וְגוֹ', עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר. וְשָׁתַק וְלֹא אָמַר לוֹ דָּבָר וְלֹא בִּקֵּשׁ רַחֲמִים. אֲבָל אַבְרָהָם, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זַעֲקַת סְדֹם וַעֲמֹרָה כִּי רָבָּה, אֵרֶדָה נָא וְאֶרְאֶה – מִיָּד כָּתוּב וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמַר הַאַף תִּסְפֶּה צַדִּיק עִם רָשָׁע.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַף אַבְרָהָם לֹא עָשָׂה בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי. נֹחַ לֹא עָשָׂה דָּבָר, לֹא

כְּדְקָא יְאוּת. נֹחַ לָא עֲבִיד מִידִי, לָא הַאי וְלָא הַאי. אַבְרָהָם תָּבַע דִּינָא כְּדְקָא יְאוּת דְּלָא יְמוּת זַכָּאָה עִם חַיָּיבָא. וְשָׁאֲרֵי מֵחֲמִשִּׁים עַד עֲשָׂרָה, עָבַד וְלָא אַשְׁלִים, דְּלָא בָעָא רַחֲמֵי בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, דְּאָמַר אַבְרָהָם לָא בָּעִינָא לְמִתְבַּע אֲגַר עוֹבָדוֹי.

אֲבָל מָאן עָבַד שְׁלִימוּ כְּדְקָא יְאוּת, דָּא מֹשֶׁה. דְּכֵיוָן דְּאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (שמות לב) סָרוּ מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ וְגוֹ'. עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מַסֵּכָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ. מִיָּד מַה כְּתִיב וַיְחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי יְיָ אֱלֹהָיו וְגוֹ'. עַד דְּאָמַר וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ. וְאַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ חָטוּ, לָא זָז מִתַּמָּן עַד דְּאָמַר לֵיהּ סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ. אֲבָל אַבְרָהָם לָא אַשְׁגַּח אֶלָּא אִי אִשְׁתְּכַח בְּהוּ זַכָּאי וְאִם לָאו לָא. וְעַל דָּא לָא הָוָה בְּעָלְמָא בַּר נָשׁ דְּיָגִין עַל דָּרֵיהּ כְּמֹשֶׁה דְּאִיהוּ רַעֲיָא מְהֵימְנָא.

לשון הקודש

זֶה וְלֹא זֶה. אַבְרָהָם בִּקֵּשׁ דִּין כָּרָאוּי שֶׁלֹּא יָמוּת צַדִּיק עִם רָשָׁע, וְהִתְחִיל מֵחֲמִשִּׁים עַד עֲשָׂרָה. עָשָׂה וְלֹא הִשְׁלִים, שֶׁלֹּא בִּקֵּשׁ רַחֲמִים בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, שֶׁאָמַר אַבְרָהָם שֶׁלֹּא רוֹצֶה לִתְבֹּעַ שְׂכַר מַעֲשָׂיו.

אֲבָל מִי עָשָׂה בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי? זֶה מֹשֶׁה. שֶׁכֵּיוָן שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (שמות לב) סָרוּ מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ וְגוֹ', עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מַסֵּכָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ – מִיָּד כָּתוּב וַיְחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹהָיו וְגוֹ', עַד שֶׁאָמַר וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ. וְאַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם חָטְאוּ, לֹא זָז מִשָּׁם עַד שֶׁאָמַר לוֹ סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ. אֲבָל אַבְרָהָם לֹא הִשְׁגִּיחַ אֶלָּא אִם נִמְצָא בָהֶם צַדִּיק, וְאִם לֹא – לֹא. עַל זֶה לֹא הָיָה בָּעוֹלָם בֶּן אָדָם שֶׁיָּגֵן

וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמַר, אַתְקִין גַּרְמֵיהּ לְמִתְבַּע דָּא. אוּלַי יִמָּצְאוּ שָׁם חֲמִשִּׁים. שָׁרָא מֵחֲמִשִּׁים דְּאִיהוּ שֵׁירוּתָא לְמִנְדַּע, עַד עֲשָׂרָה דְּאִיהוּ עֲשִׂירָאָה סוֹפָא דְכָל דַּרְגִּין.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק עַד עֲשָׂרָה, אִלֵּין עֲשָׂרָה יוֹמִין דְּבֵין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים. בְּגִין כָּךְ שָׁרָא מֵחֲמִשִּׁים עַד עֲשָׂרָה.

השלמה מהחשמטות (סימן יח)

דְּאִיהוּ שֵׁירוּתָא עַד עֲשָׂרָה דְּאִיהוּ עֲשִׂירָה סוֹפָא דְּדַרְגִּין וְכֵיוָן דְּמָטָא עַד עֲשָׂרָה אָמַר, מִכָּאן וּלְתַתָּא לָאו אֲתַר לְקַיְּימָא בִּתְשׁוּבָה וְתָב וְאָמַר אַרְבָּעִים בְּגִין דְּיִשְׁתַּזְּבוּן אַרְבַּע קִרְיָין, וְתָב וְאָמַר שְׁלֹשִׁים בְּגִין דְּיִשְׁתַּזְּבוּן תְּלַת קִרְיָין, וְתָב וְאָמַר עֶשְׂרִים בְּגִין דְּיִשְׁתַּזְּבוּן תְּרֵין קִרְיָין, וְתָב וְאָמַר עֲשָׂרָה בְּגִין

לשון הקודש

עַל דּוֹרוֹ כְּמוֹ מֹשֶׁה שֶׁהוּא רוֹעֶה נֶאֱמָן.

וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמַר, הִתְקִין עַצְמוֹ לְבַקֵּשׁ אֶת זֶה. אוּלַי יִמָּצְאוּ שָׁם חֲמִשִּׁים. הִתְחִיל מֵחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא רֵאשִׁית לְדַעַת, עַד עֲשָׂרָה, שֶׁהוּא עֲשִׂירִי, סוֹף כָּל הַדְּרָגוֹת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַד עֲשָׂרָה, אֵלּוּ עֲשָׂרָה יָמִים שֶׁבֵּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים, מִשּׁוּם כָּךְ הִתְחִיל מֵחֲמִשִּׁים עַד עֲשָׂרָה.

השלמה מהחשמטות (סימן יח)

שֶׁהוּא רֵאשִׁית עַד עֲשָׂרָה, שֶׁהוּא עֲשָׂרָה סוֹף הַדְּרָגוֹת. וְכֵיוָן שֶׁמַּגִּיעַ עַד עֲשָׂרָה אָמַר: מִכָּאן וּלְמַטָּה אֵין מָקוֹם לַעֲמֹד בִּתְשׁוּבָה. וְשָׁב וְאָמַר אַרְבָּעִים כְּדֵי שֶׁיִּנָּצְלוּ אַרְבַּע קְרָיוֹת, וְשָׁב וְאָמַר שְׁלֹשִׁים כְּדֵי שֶׁיִּנָּצְלוּ שָׁלֹשׁ קְרָיוֹת, וְשָׁב וְאָמַר עֶשְׂרִים כְּדֵי שֶׁיִּנָּצְלוּ שְׁתֵּי קְרָיוֹת, וְשָׁב וְאָמַר עֲשָׂרָה כְּדֵי שֶׁתִּנָּצֵל קְרִיָּה אַחַת

דְּיִשְׁתֵּזִיב קַרְתָּא חָדָא מֵאִינּוּן חֲמִשָּׁה בְּגִינֵי כָּךְ לָא נָחִית לְתַתָּא מִן עֲשָׂרָה: (עד כאן מההשמטות)

וְכֵיוָן דְּמָטָא לַעֲשָׂרָה, אָמַר מִכָּאן וּלְתַתָּא לָאו הוּא אֲתַר דְּקָיְימָא בִּתְשׁוּבָה, בְּגִינֵי כָּךְ לָא נָחַת לְתַתָּא מֵעֲשָׂרָה:

וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדוֹמָה בָּעֶרֶב וְגו'. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי תָּא חֲזֵי מַה כְּתִיב לְעֵילָא וַיֵּלֶךְ יְיָ כַּאֲשֶׁר כִּלָּה לְדַבֵּר אֶל אַבְרָהָם. דְּהָא כֵּיוָן דְּאִתְפְּרַשׁ שְׁכִינְתָּא מֵאַבְרָהָם, וְאַבְרָהָם תָּב לְאַתְרֵיהּ, כְּדֵין וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדוֹמָה בָּעֶרֶב, דְּהָא חַד אִסְתַּלַּק בִּשְׁכִינְתָּא, וְאִשְׁתָּאֲרוּ אִנּוּן תְּרֵין. (דף קו ע"ב)

כֵּיוָן דְּחָמָא לוֹט לוֹן, רָהַט בַּתְרַיְיהוּ. מָאי טַעְמָא, וְכִי כָּל אִנּוּן דְּהַוּוּ אַתְיָין אִיהוּ אָעִיל לוֹן לְבֵיתֵיהּ וְיָהִיב לוֹן לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי וּבְנֵי מָתָא הֵיךְ

לשון הקודש

מֵאוֹתָן הֲחָמֵשׁ, מִשּׁוּם כָּךְ לֹא יָרַד לְמַטָּה מִן עֲשָׂרָה: ע"כ מההשמטות.

וְכֵיוָן שֶׁהִגִּיעַ לַעֲשָׂרָה, אָמַר, מִכָּאן וּלְמַטָּה אֵינוֹ מָקוֹם שֶׁעוֹמֵד בִּתְשׁוּבָה. מִשּׁוּם כָּךְ לֹא יָרַד מִתַּחַת לַעֲשָׂרָה.

וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדֹמָה בָּעֶרֶב וְגו'. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב לְמַעְלָה, וַיֵּלֶךְ ה' כַּאֲשֶׁר כִּלָּה לְדַבֵּר אֶל אַבְרָהָם. שֶׁהֲרֵי כֵּיוָן שֶׁנִּפְרְדָה שְׁכִינָה מֵאַבְרָהָם וְאַבְרָהָם שָׁב לִמְקוֹמוֹ, אָז וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדֹמָה בָּעֶרֶב, שֶׁהֲרֵי אֶחָד הִסְתַּלֵּק עִם הַשְּׁכִינָה, וְנִשְׁאֲרוּ אוֹתָם שְׁנַיִם.

כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתָם לוֹט, רָץ אַחֲרֵיהֶם. מָה הַטַּעַם? וְכִי כָּל אוֹתָם שֶׁהָיוּ בָּאִים הוּא הִכְנִיס לְבֵיתוֹ וְנָתַן לָהֶם לֶאֱכֹל

לָא קָטְלִין לֵיהּ, דְּהָא לִבְרַתֵּיהּ עֲבִדוּ דִינָא. וּמַאי הוּא. דִּבְרַתֵּיהּ דְּלוֹט יַהֲבַת פִּתָּא דְנַהֲמָא לְחַד עַנְיָא, יָדְעוּ בָהּ, שָׁפוּהָ דוּבְשָׁא וְאוֹתְבוּהָ בְּרֵישׁ אִיגְּרָא עַד דְּאָכְלוּהָ צִרְעֵי. אֶלָּא בְּגִין דְּהַוָּה בְּלֵילְיָא חָשִׁיב דְּלָא יִסְתַּכְּלוּן לֵיהּ בְּנֵי מָתָא, וְעִם כָּל דָּא כֵּיוָן דַּאֲעָלוּ לְבֵיתָא אִתְכְּנָשׁוּ כֻּלְּהוּ וְאַסְחָרוּ לְבֵיתָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק אַמַּאי רָהַט לוֹט אֲבַתְרַיְיהוּ, (אֶלָּא בְּגִין) דִּכְתִיב וַיַּרְא לוֹט וַיָּרָץ לִקְרָאתָם. רִבִּי חִזְקִיָּה וְרַבִּי יֵיסָא. חַד אָמַר דִּיוֹקְנָא דְּאַבְרָהָם חָמָא עִמְּהוֹן. וְחַד אָמַר שְׁכִינְתָּא אַתְיָא עֲלַיְיהוּ. כְּתִיב הָכָא וַיַּרְא לוֹט וַיָּרָץ לִקְרָאתָם, וּכְתִיב הָתָם וַיָּרָץ לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאֹהֶל. מַה לְהָלָן חָמָא שְׁכִינְתָּא, אוֹף הָכָא חָמָא שְׁכִינְתָּא.

לשון הקודש

וְלִשְׁתּוֹת? וּבְנֵי הָעִיר אֵיךְ לֹא הָרְגוּ אוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי לִבְתּוֹ עָשׂוּ דִּין, וּמַה הוּא? שֶׁבַּת לוֹט נָתְנָה פַּת לֶחֶם לְעָנִי אֶחָד, יָדְעוּ בָזֶה, וּמָרְחוּ אוֹתָהּ בִּדְבַשׁ וְהוֹשִׁיבוּהָ בְּרֹאשׁ הַגַּג עַד שֶׁהִצְרָעוֹת אָכְלוּ אוֹתָהּ. אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁזֶּה הָיָה בַּלַּיְלָה, חָשַׁב שֶׁלֹּא יִסְתַּכְּלוּ בְּנֵי הָעִיר עָלָיו. וְעִם כָּל זֶה, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסוּ לַבַּיִת, הִתְכַּנְּסוּ כֻּלָּם וְהִקִּיפוּ אֶת הַבַּיִת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לָמָּה רָץ לוֹט אַחֲרֵיהֶם, [אֶלָּא מִשּׁוּם] שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא לוֹט וַיָּרָץ לִקְרָאתָם? רַבִּי חִזְקִיָּה וְרַבִּי יֵיסָא. אֶחָד אָמַר, דְּמוּת אַבְרָהָם רָאָה עִמָּם. וְאֶחָד אָמַר, שְׁכִינָה בָּאָה עִמָּהֶם. כָּתוּב כָּאן וַיַּרְא לוֹט וַיָּרָץ לִקְרָאתָם, וְכָתוּב שָׁם וַיָּרָץ לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאֹהֶל. מַה לְהַלָּן רָאָה שְׁכִינָה, אַף כָּאן רָאָה שְׁכִינָה.

וַיַּרְא לוֹט וַיָּרָץ לִקְרָאתָם וַיֹּאמֶר הִנֶּה נָא אֲדֹנַי בָּאָל"ף דָּל"ת נו"ן יו"ד. סוּרוּ נָא, גְּשׁוּ נָא מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי סוּרוּ נָא. אֶלָּא לְאַהֲדָרָא לוֹן סַחֲרָנֵיהּ דְּבֵיתָא בְּגִין דְּלָא יֶחֱמוּן לוֹן בְּנֵי מָתָא, וְלָא יֵעָלוּן בְּאוֹרַח מֵישָׁר לְבֵיתָא, וּבְגִין כָּךְ סוּרוּ נָא.

רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח (איוב כח) כִּי הוּא לִקְצוֹת הָאָרֶץ יַבִּיט תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם יִרְאֶה. כַּמָּה אִית לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא לְאִסְתַּכָּלָא בְּעוֹבָדוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא יְמָמָא וְלֵילֵי, דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתַּבַּח בֵּיהּ לְעֵילָא, וְאִשְׁתַּבַּח בֵּיהּ לְתַתָּא, בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא אִילָנָא דְחַיֵּי אִיהִי לְכָל אִנּוּן דְּעָסְקִין בָּהּ לְמֵיהַב לוֹן חַיִּין בְּעָלְמָא דֵּין (דף קז ע"א) וּלְמֵיהַב לוֹן חַיִּין בְּעָלְמָא דְאָתֵי.

לשון הקודש

וַיַּרְא לוֹט וַיָּרָץ לִקְרָאתָם, וַיֹּאמֶר הִנֶּה נָא אֲדֹנַי, בְּאָל"ף דָּל"ת נו"ן יו"ד. סוּרוּ נָא, הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב גְּשׁוּ נָא, מַה זֶּה סוּרוּ נָא? אֶלָּא לְהַחֲזִירָם סְבִיב הַבַּיִת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִרְאוּ אוֹתָם בְּנֵי הָעִיר וְלֹא יִכָּנְסוּ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר הַבַּיְתָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ סוּרוּ נָא.

רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (איוב כח) כִּי הוּא לִקְצוֹת הָאָרֶץ יַבִּיט תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם יִרְאֶה. כַּמָּה יֵשׁ לָהֶם לִבְנֵי אָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּמַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יָמִים וְלֵילוֹת, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּבֵּחַ בּוֹ לְמַעְלָה וּמִשְׁתַּבֵּחַ בּוֹ לְמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה הִיא עֵץ חַיִּים לְכָל אוֹתָם הָעוֹסְקִים בָּהּ לָתֵת לָהֶם חַיִּים בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלָתֵת לָהֶם חַיִּים בָּעוֹלָם הַבָּא.

תָּא חֲזֵי, כִּי הוּא לִקְצוֹת הָאָרֶץ יַבִּיט. לְמֵיהַב לוֹן מְזוֹנָא וּלְסַפְּקָא לוֹן מִכָּל מַה דְּאִצְטְרִיכוּ, בְּגִין דְּאִיהוּ אַשְׁגַּח בָּהּ תָּדִיר, דִּכְתִיב, (דברים יא) תָּמִיד עֵינֵי יְיָ אֱלוֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה. בְּגִין דְּאָרֶץ דָּא מַה כְּתִיב בָּהּ (משלי לא) מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ, וּלְבָתַר אִיהִי יְהַבְתְּ מְזוֹנָא וְטַרְפָּא לְכָל אִנּוּן חֵיוָן בְּרָא דִּכְתִיב (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ.

וְעַל דָּא כִּי הוּא לִקְצוֹת הָאָרֶץ יַבִּיט תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם יִרְאֶה. לְכֻלְּהוּ בְּנֵי עָלְמָא לְמֵיהַב לוֹן מְזוֹנָא וְסִפּוּקָא לְכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ כָּל חַד וְחַד דִּכְתִיב (תהלים קמה) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. דָּבָר אַחֵר כִּי הוּא לִקְצוֹת הָאָרֶץ יַבִּיט. לְאִסְתַּכָּלָא עוֹבָדוֹי דְּבַר נָשׁ וּלְאַשְׁגָּחָא בְּכָל מַה דְּעַבְדֵי בְּנֵי נָשָׁא

לשון הקודש

בא רְאֵה, כִּי הוּא לִקְצוֹת הָאָרֶץ יַבִּיט, לָתֵת לָהֶם מָזוֹן וּלְסַפֵּק אוֹתָם מִכָּל מַה שֶׁהִצְטָרְכוּ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מַשְׁגִּיחַ בָּהּ תָּמִיד, שֶׁכָּתוּב (דברים יא) תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה. מִשּׁוּם שֶׁאֶרֶץ זוֹ מַה כָּתוּב בָּהּ? (משלי לא) מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ. אַחַר כָּךְ הִיא נוֹתֶנֶת מָזוֹן וְטֶרֶף לְכָל חַיּוֹת הַשָּׂדֶה, שֶׁכָּתוּב (שם) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ.

וְעַל זֶה כִּי הוּא לִקְצוֹת הָאָרֶץ יַבִּיט תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם יִרְאֶה, אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לָתֵת לָהֶם מָזוֹן וְסִפּוּק לְכָל מַה שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד, שֶׁכָּתוּב (תהלים קמה) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. דָּבָר אַחֵר כִּי הוּא לִקְצוֹת הָאָרֶץ יַבִּיט, לְהִסְתַּכֵּל בְּמַעֲשֵׂי בֶּן הָאָדָם וּלְהַשְׁגִּיחַ בְּכָל מַה שֶׁעוֹשִׂים בּוֹ בְּנֵי אָדָם

בְּעָלְמָא. תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם יִרְאָה. מִסְתַּכֵּל וְחָמֵי לְכָל חַד וְחַד.

תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּחָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עוֹבָדִין דִּסְדוֹם וַעֲמוֹרָה, שַׁדַּר לוֹן לְאִנּוּן מַלְאָכִין לְחַבָּלָא לִסְדוֹם. מַה כְּתִיב וַיַּרְא לוֹט חָמָא לִשְׁכִינְתָּא. וְכִי מָאן יְכִיל לְמֶחֱמֵי שְׁכִינְתָּא, אֶלָּא חָמָא זְהֲרָא חַד דְּנָהִיר דְּקָא סָלְקָא עַל רֵישַׁיְיהוּ. וּכְדֵין וַיֹּאמֶר הִנֶּה נָא אֲדֹנַי בְּאָלֶ"ף דָּלֶ"ת כְּמָה דְּאִתְּמַר, וּבְגִין שְׁכִינְתָּא הַהוּא נְהִירוּ דְּנָהִיר קָאֲמַר, סוּרוּ נָא אֶל בֵּית עַבְדְּכֶם וְלִינוּ וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם.

לָא עֲבַד הָכִי אַבְרָהָם, אֶלָּא בְּקַדְמִיתָא אָמַר וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וּלְבָתַר וְאֶקְחָה פַּת לֶחֶם וְגוֹ'. אֲבָל לוֹט אָמַר סוּרוּ נָא אֶל בֵּית עַבְדְּכֶם וְלִינוּ. וּלְבָתַר וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁכַּמְתֶּם וַהֲלַכְתֶּם לְדַרְכְּכֶם. בְּגִין דְּלָא יִשְׁתְּמוֹדְעוּן בְּהוּ בְּנֵי נָשָׁא.

לשון הקודש

בְּעוֹלָם. תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם יִרְאָה, מִסְתַּכֵּל וְרוֹאֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

בֹּא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעֲשֵׂי סְדֹם וַעֲמֹרָה, שָׁלַח לָהֶם אוֹתָם הַמַּלְאָכִים לְהַשְׁחִית אֶת סְדֹם. מַה כָּתוּב? וַיַּרְא לוֹט. רָאָה אֶת הַשְּׁכִינָה. וְכִי מִי יָכוֹל לִרְאוֹת שְׁכִינָה? אֶלָּא רָאָה זֹהַר אֶחָד שֶׁמֵּאִיר וְעוֹלֶה עַל רָאשֵׁיהֶם. וְאָז, וַיֹּאמֶר הִנֶּה נָא אֲדֹנַי, בְּאָלֶ"ף דָּלֶ"ת כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וּבִגְלַל הַשְּׁכִינָה אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁהֵאִיר הוּא אָמַר סוּרוּ נָא אֶת בֵּית עַבְדְּכֶם וְלִינוּ וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם.

לֹא עָשָׂה כָּךְ אַבְרָהָם, אֶלָּא בַּתְּחִלָּה אָמַר וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם, וְאַחַר כָּךְ וְאֶקְחָה פַּת לֶחֶם וְגוֹ'. אֲבָל לוֹט אָמַר סוּרוּ נָא אֶל בֵּית עַבְדְּכֶם וְלִינוּ, וְאַחַר כָּךְ וְרַחֲצוּ

וַיֹּאמְרוּ לֹא כִּי בָרְחוֹב נָלִין. בְּגִין דְּכָךְ הֲווֹ עָבְדֵי אוֹרְחִין דְּעָאלִין תַּמָּן לָא הָוָה בַּר נָשׁ דְּיִכְנוֹשׁ לוֹן לְבֵיתָא, וְעַל דָּא אָמְרוּ לֹא כִּי בָרְחוֹב נָלִין. מַה כְּתִיב וַיִּפְצַר בָּם מְאֹד וְגוֹ'. תָּא חָזֵי כַּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד דִּינָא בְּעָלְמָא, שְׁלִיחָא חָדָא עָבִיד לֵיהּ, וְהַשְׁתָּא חָמֵינָן תְּרֵי שְׁלוּחֵי, אַמַּאי וְכִי לָא סַגֵּי בְּחַד. אֶלָּא חַד הָוָה, וּמַה דְּאָמַר תְּרֵי (הָכִי הוּא וַדָּאי בְּגִין דְּחַד) **חַד הָוָה לְאַפָּקָא לֵיהּ לְלוֹט וּלְשֵׁזָבָא לֵיהּ, וְחַד לְמֶהְפַּךְ לְקַרְתָּא וּלְחַבָּלָא אַרְעָא, וּבְגִין כָּךְ אִשְׁתָּאַר חַד:** (דף קו ע"א).

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

רִבִּי פָּתַח בְּהַאי קְרָא (שופטים ג) **וְאֵלֶּה הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִנִּיחַ יְיָ לְנַסּוֹת בָּם אֶת יִשְׂרָאֵל. אָמַר רִבִּי חָזֵי הֲוֵית בְּהַהוּא עָלְמָא** (וְלֵית עָלְמָא) **קָאִים** (ד"א וְלֵית מַעְלָה) **אֶלָּא בְּאִנּוּן** (דף קו ע"ב) **דְּשַׁלִּיטִין עַל רְעוּתָא דְּלִבְּהוֹן**

לשון הקודש

רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁכַּמְתֶּם וַהֲלַכְתֶּם לְדַרְכְּכֶם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵדְעוּ בָהֶם בְּנֵי הָאָדָם.

וַיֹּאמְרוּ לֹא כִּי בָרְחוֹב נָלִין. מִשּׁוּם שֶׁכָּךְ הָיוּ עוֹשִׂים: אוֹרְחִים שֶׁנִּכְנָסִים לְשָׁם, לֹא הָיָה בֶּן אָדָם שֶׁיַּכְנִיסֵם לַבַּיִת. וְעַל זֶה אָמְרוּ, לֹא כִּי בָרְחוֹב נָלִין. מַה כָּתוּב? וַיִּפְצַר בָּם מְאֹד וְגוֹ'. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִּין בָּעוֹלָם, שָׁלִיחַ אֶחָד עוֹשֶׂה אוֹתוֹ, וְכָעֵת רָאִינוּ שְׁנֵי שְׁלִיחִים, לָמָּה? וְכִי לֹא מַסְפִּיק בְּאֶחָד? אֶלָּא אֶחָד הָיָה, וּמַה שֶּׁאָמַר שְׁנַיִם [כָּךְ זֶה וַדַּאי, מִשּׁוּם שֶׁאֶחָד] – אֶחָד הָיָה לְהוֹצִיא אֶת לוֹט וּלְהַצִּילוֹ, וְאֶחָד לַהֲפֹךְ אֶת הָעִיר וּלְהַשְׁחִית אֶת הָאָרֶץ, וּלְכָךְ נִשְׁאַר אֶחָד.

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

רִבִּי פָּתַח בְּפָסוּק זֶה, (שופטים ג) **וְאֵלֶּה הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִנִּיחַ** ה' **לְנַסּוֹת בָּם אֶת יִשְׂרָאֵל. אָמַר רִבִּי, רָאִיתִי בְּאוֹתוֹ עוֹלָם,** [וְאֵין הָעוֹלָם] עוֹמֵד [וְאֵין מַעְלָה] **אֶלָּא בְּאוֹתָם**

שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פא) **עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ וְגו'. אָמַר רַב יְהוּדָה לָמָּה זָכָה יוֹסֵף לְאוֹתָהּ הַמַּעֲלָה וְהַמַּלְכוּת, בִּשְׁבִיל שֶׁכָּבַשׁ יִצְרוֹ. דְּתָנִינָן כָּל הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ מַלְכוּתָא דִשְׁמַיָּא אָחִיל עֲלֵיהּ.**

דְּאָמַר רַב אַחָא לֹא בָרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַיֵּצֶר הָרָע אֶלָּא לְנַסּוֹת בּוֹ בְּנֵי אָדָם. וּמִי בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַסּוֹתָא בִּבְנֵי נָשָׁא. אִין. דְּאָמַר רַב אַחָא מֵנָא לָן מִדִּכְתִיב, (דברים יג) כִּי יָקוּם בְּקִרְבְּךָ נָבִיא וְגו' וּבָא הָאוֹת וְהַמּוֹפֵת וְגו' כִּי מְנַסֶּה יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְגו'. וְלָמָּה בָּעֵי נַסּוֹתָא דְּהָא כָּל עוֹבָדוֹי דְּבַר נָשׁ אִתְגְּלֵי קַמֵּיהּ, אֶלָּא שֶׁלֹּא לָתֵת פִּתְחוֹן פֶּה לִבְנֵי אָדָם. רְאֵה מַה כְּתִיב וְלוֹט יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר סְדוֹם, דְּהַוָּה יָתִיב לְנַסּוֹתָא לִבְרִיָּיתָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק מָאי דִכְתִיב (ישעיה נז) וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגְרָשׁ וְגו'. אֲפִלּוּ בִּשְׁעַת דִּינוֹ שֶׁל רָשָׁע הוּא מֵעִיז פָּנָיו וְאֲזַי הוּא בִּרְשִׁעָתוֹ קַיָּים, רְאֵה מַה כְּתִיב טֶרֶם יִשְׁכָּבוּ וְגו'. אָמַר רִבִּי יִצְחָק כְּשֵׁם שֶׁבָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גַּן עֵדֶן בָּאָרֶץ כָּךְ בָּרָא גֵיהִנֹּם בָּאָרֶץ. וּכְשֵׁם שֶׁבָּרָא גַּן עֵדֶן לְמַעְלָה כָּךְ בָּרָא גֵיהִנֹּם לְמַעְלָה.

לשון הקודש

שֶׁשּׁוֹלְטִים עַל רְצוֹן לִבָּם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פא) עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ וְגו'. אָמַר רַב יְהוּדָה, לָמָּה זָכָה יוֹסֵף לְאוֹתָהּ הַמַּעֲלָה וְהַמַּלְכוּת? בִּשְׁבִיל שֶׁכָּבַשׁ יִצְרוֹ. שֶׁשָּׁנִינוּ, כָּל הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ, מֵחִיל עָלָיו אֶת מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם.

שֶׁאָמַר רַב אָחָא, לֹא בָרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַיֵּצֶר הָרָע אֶלָּא לְנַסּוֹת בּוֹ בְּנֵי אָדָם. וְהַאִם רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנַסּוֹת בְּנֵי אָדָם? כֵּן. שֶׁאָמַר רַב אָחָא, מִנַּיִן לָנוּ? מִשֶּׁכָּתוּב (דברים יג) כִּי יָקוּם בְּקִרְבְּךָ נָבִיא וְגו' וּבָא הָאוֹת וְהַמּוֹפֵת וְגו', כִּי מְנַסֶּה ה' אֱלֹהֵיכֶם וְגו'. וְלָמָּה צָרִיךְ נִסָּיוֹן, שֶׁהֲרֵי כָּל מַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם גְּלוּיִים לְפָנָיו? אֶלָּא שֶׁלֹּא לִתֵּן פִּתְחוֹן פֶּה לִבְנֵי אָדָם. רְאֵה מַה כָּתוּב? וְלוֹט יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר סְדֹם, שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב לְנַסּוֹת אֶת הַבְּרִיּוֹת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נז) וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגְרָשׁ וְגו'? אֲפִלּוּ בִּשְׁעַת דִּינוֹ שֶׁל רָשָׁע הוּא מֵעֵז פָּנָיו, וַאֲזַי הוּא בִּרְשִׁעָתוֹ קַיָּם. רְאֵה מַה כָּתוּב, טֶרֶם יִשְׁכָּבוּ וְגו'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּשֵׁם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גַּן עֵדֶן בָּאָרֶץ – כָּךְ בָּרָא גֵיהִנֹּם בָּאָרֶץ. וּכְשֵׁם שֶׁבָּרָא גַּן עֵדֶן לְמַעְלָה – כָּךְ בָּרָא גֵיהִנֹּם לְמַעְלָה.

גַּן עֵדֶן בָּאָרֶץ דִּכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּטַּע יְיָ אֱלֹהִים גַּן בְּעֵדֶן וְגוֹ'. גֵּיהִנֹּם בָּאָרֶץ דִּכְתִיב, (איוב י) אֶרֶץ עֵיפָתָה כְּמוֹ אוֹפֶל וְגוֹ'. גַּן עֵדֶן לְמַעְלָה דִּכְתִיב, (שמואל א כה) וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדוֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ וּכְתִיב, (קהלת יב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ. **גֵּיהִנֹּם** לְמַעְלָה דִּכְתִיב וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע. גַּן עֵדֶן לְמַטָּה כִּדְקָאֲמָרָן. גַּן עֵדֶן לְמַעְלָה לְנִשְׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים גְּמוּרִים לִהְיוֹת נִזּוֹנִין מֵאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל מַעְלָה. גֵּיהִנֹּם לְמַטָּה לְאוֹתָם הָרְשָׁעִים (דְּיִשְׂרָאֵל) שֶׁלֹּא קִבְּלוּ בְּרִית מִילָה וְלֹא הֶאֱמִינוּ בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְדָתוֹ וְלֹא שָׁמְרוּ שַׁבָּת, וְאֵלּוּ הֵם עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁנִּדּוֹנִים בָּאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל טו) מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם וְגוֹ'. וּכְתִיב (ישעיה סו) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים וְגוֹ'. **גֵּיהִנֹּם** לְמַעְלָה לְאוֹתָם פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁעָבְרוּ עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא חָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה שֶׁדּוֹחִים אוֹתָם לַחוּץ עַד שֶׁיְּקַבְּלוּ עָנְשָׁם. וְהוֹלְכִים וְסוֹבְבִים כָּל הָעוֹלָם שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יב) סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן. וְשָׁם נִדּוֹנִים שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, לְאַחַר כֵּן מָדוֹרָם עִם אוֹתָם שֶׁקִּבְּלוּ עָנְשָׁם בְּמוֹתָם (דף קז ע"א) כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הַמָּקוֹם הָרָאוּי לוֹ.

לשון הקודש

גַּן עֵדֶן בָּאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גַּן בְּעֵדֶן וְגוֹ'. גֵּיהִנֹּם בָּאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב (איוב י) אֶרֶץ עֵיפָתָה כְּמוֹ אֹפֶל וְגוֹ'. גַּן עֵדֶן לְמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (שמואל–א כה) וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ, וְכָתוּב (קהלת יב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ.

גֵּיהִנֹּם לְמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע. גַּן עֵדֶן לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. גַּן עֵדֶן לְמַעְלָה לְנִשְׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים גְּמוּרִים לִהְיוֹת נִזּוֹנִים מֵאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל מַעְלָה. גֵּיהִנֹּם לְמַטָּה לְאוֹתָם הָרְשָׁעִים [שֶׁל יִשְׂרָאֵל] שֶׁלֹּא קִבְּלוּ בְּרִית מִילָה וְלֹא הֶאֱמִינוּ בַּקָּבָ"ה וְדָתוֹ וְלֹא שָׁמְרוּ שַׁבָּת, וְאֵלּוּ הֵם עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁנִּדּוֹנִים בָּאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל טו) מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם וְגוֹ'. (ישעיה סו) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים וְגוֹ'. **גֵּיהִנֹּם** לְמַעְלָה לְאוֹתָם פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁעָבְרוּ עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא חָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה, שֶׁדּוֹחִים אוֹתָם לַחוּץ עַד שֶׁיְּקַבְּלוּ עָנְשָׁם, וְהוֹלְכִים וְסוֹבְבִים כָּל הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יב) סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן. וְשָׁם נִדּוֹנִים שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ.

וְהָרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת נִדּוֹנִים תָּמִיד בָּאֵשׁ וּבַמַּיִם וְשׁוּב אֵינָם עוֹלִים שֶׁנֶּאֱמַר וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה. מִשְׁפַּט הָרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם כְּמָה דִכְתִיב וַיְיָ הִמְטִיר עַל סְדוֹם וְעַל עֲמוֹרָה גָּפְרִית וָאֵשׁ וְגוֹ' וְשׁוּב אֵינָם עוֹלִים וְלֹא יָקוּמוּ לְיוֹם הַדִּין שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כט) אֲשֶׁר הָפַךְ יְיָ בְּאַפּוֹ וּבַחֲמָתוֹ, בְּאַפּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וּבַחֲמָתוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק כְּהַאי גַּוְונָא אִית גַּן עֵדֶן לְמַעְלָה וְאִית גַּן עֵדֶן לְמַטָּה. אִית גֵּיהִנֹּם לְמַטָּה וְאִית גֵּיהִנֹּם לְמַעְלָה. אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב הָרְשָׁעִים שֶׁקִּלְקְלוּ בְּרִית מִילָה שֶׁבָּהֶם וְחִלְּלוּ שַׁבָּת בְּפַרְהֶסְיָא וְחִלְּלוּ אֶת הַמּוֹעֲדוֹת וְשֶׁכָּפְרוּ בַּתּוֹרָה וְשֶׁכָּפְרוּ בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים וְכַדּוֹמֶה לָהֶם יוֹרְדִים לַגֵּיהִנֹּם שֶׁלְּמַטָּה וְנִדּוֹנִים שָׁם וְשׁוּב אֵינָם עוֹלִים.

אֲבָל יָקוּמוּ לְיוֹם הַדִּין וְיָקוּמוּ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְגוֹ'. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (ישעיה סו) וְהָיוּ דֵרָאוֹן לְכָל בָּשָׂר. מַה דֵּרָאוֹן, דַּיֵּי רָאוֹן,

לשון הקודש

לְאַחַר כֵּן מָדוֹרָם עִם אוֹתָם שֶׁקִּבְּלוּ עָנְשָׁם בְּמוֹתָם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הַמָּקוֹם הָרָאוּי לוֹ.

וְהָרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת נִדּוֹנִים תָּמִיד בָּאֵשׁ וּבַמַּיִם וְשׁוּב אֵינָם עוֹלִים, שֶׁנֶּאֱמַר וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה. מִשְׁפַּט הָרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַה' הִמְטִיר עַל סְדֹם וְעַל עֲמֹרָה גָּפְרִית וָאֵשׁ וְגוֹ', וְשׁוּב אֵינָם עוֹלִים, וְלֹא יָקוּמוּ לְיוֹם הַדִּין, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כט) אֲשֶׁר הָפַךְ ה' בְּאַפּוֹ וּבַחֲמָתוֹ. בְּאַפּוֹ – בָּעוֹלָם הַזֶּה. וּבַחֲמָתוֹ – בָּעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּמוֹ זֶה יֵשׁ גַּן עֵדֶן לְמַעְלָה וְיֵשׁ גַּן עֵדֶן לְמַטָּה. יֵשׁ גֵּיהִנֹּם לְמַטָּה וְיֵשׁ גֵּיהִנֹּם לְמַעְלָה. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, הָרְשָׁעִים שֶׁקִּלְקְלוּ בְּרִית מִילָה שֶׁבָּהֶם וְחִלְּלוּ שַׁבָּת בְּפַרְהֶסְיָה וְחִלְּלוּ אֶת הַמּוֹעֲדוֹת וְשֶׁכָּפְרוּ בַּתּוֹרָה וְשֶׁכָּפְרוּ בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים וְכַדּוֹמֶה לָהֶם, יוֹרְדִים לַגֵּיהִנֹּם שֶׁלְּמַטָּה וְנִדּוֹנִים שָׁם, וְשׁוּב אֵינָם עוֹלִים.

אֲבָל יָקוּמוּ לְיוֹם הַדִּין וְיָקוּמוּ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְגוֹ', וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (ישעיה סו) וְהָיוּ דֵרָאוֹן לְכָל בָּשָׂר. מַהוּ דֵּרָאוֹן? דַּי רָאוֹן, שֶׁהַכֹּל

שֶׁהַכֹּל יֹאמְרוּ דַּיֵּי בִּרְאִיָּתָם. וְעַל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְגו'. (ע"כ מדרש הנעלם).

וַיָּ֣ט הִמְטִ֔יר עַ֥ל סְדֹ֖ם וְעַ֑ל עֲמֹרָ֗ה וְגו'. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח (ישעיה יג) **הִנֵּה יוֹם יְיָ בָּא אַכְזָרִי וְגו'. הִנֵּה יוֹם יְיָ בָּא, דָּא בֵּי דִינָא לְתַתָּא. בָּא כְּמָה דְּאִתְּמַר. הַבָּאָה אֵלַי עָשׂוּ. בְּגִין דְּלָא עֲבִיד דִּינָא עַד דְּעָאל וְנָטִיל רְשׁוּ, כְּגַוְונָא דָא קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי.**

דָּבָר אַחֵר הִנֵּה יוֹם יְיָ בָּא. דָּא הוּא מְחַבְּלָא לְתַתָּא כַּד נָטִיל נִשְׁמָתָא, כְּגִינֵי כָּךְ אַכְזָרִי וְעֶבְרָה. לָשׂוּם הָאָרֶץ לְשַׁמָּה, דָּא סְדוֹם וַעֲמוֹרָה. וְחַטָּאֶיהָ (דף קז ע"ב) **יַשְׁמִיד מִמֶּנָּה. אִלֵּין יַתְבֵי אַרְעָא. מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ כִּי כוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וּכְסִילֵיהֶם וְגו'. דְּהָא מִן שְׁמַיָּא אַמְטָר עֲלֵיהוֹן אֶשָּׁא, וְאַעֲבַר לוֹן מִן עָלְמָא. לְבָתָר מַה כְּתִיב אוֹקִיר אֱנוֹשׁ מִפָּז וְגו'. דָּא אַבְרָהָם**

לשון הקודש

יֹאמְרוּ דַּיֵּי בִּרְאִיָּתָם. וְעַל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר (שם ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְגו'. (ע"כ מדרש הנעלם).

וַה' הִמְטִיר עַל סְדֹם וְעַל עֲמֹרָה וְגו'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (ישעיה יג) הִנֵּה יוֹם ה' בָּא אַכְזָרִי וְגו'. הִנֵּה יוֹם ה' בָּא – זֶה בֵּית דִּין שֶׁלְּמַטָּה. בָּא – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַבָּאָה אֵלַי עָשׂוּ. מִשּׁוּם שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה דִּין עַד שֶׁנִּכְנָס וְנוֹטֵל רְשׁוּת. כְּמוֹ זֶה קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי.

דָּבָר אַחֵר הִנֵּה יוֹם ה' בָּא – זֶהוּ הַמַּשְׁחִית שֶׁלְּמַטָּה כְּשֶׁנּוֹטֵל אֶת הַנְּשָׁמָה, מִשּׁוּם כָּךְ אַכְזָרִי וְעֶבְרָה. לָשׂוּם הָאָרֶץ לְשַׁמָּה – זוֹ סְדֹם וַעֲמֹרָה. וְחַטָּאֶיהָ יַשְׁמִיד מִמֶּנָּה – אֵלּוּ יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? כִּי כוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וּכְסִילֵיהֶם וְגו'. שֶׁהֲרֵי מֵהַשָּׁמַיִם הִמְטִיר עֲלֵיהֶם אֵשׁ וְהֶעֱבִירָם מֵהָעוֹלָם. אַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב?

דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק לֵיהּ עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא.

רִבִּי יְהוּדָה אוֹקִים לוֹן לְהַנֵּי קְרָאֵי בְּיוֹמָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, דְּבְהַהוּא יוֹמָא אִתְחַשְּׁכוּ עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, וְאִתְחַשְּׁכָן שְׁמַיָּא וְכוֹכְבַיָּא. רִבִּי אֶלְעָזָר מוֹקִים לְהַנֵּי קְרָאֵי בְּיוֹמָא דְּיוֹקִים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מֵעַפְרָא, וְהַהוּא יוֹמָא יִתְיְדַע לְעֵילָא וְתַתָּא, דִּכְתִיב, (זכריה יד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יְוָדַע לַיְיָ. וְהַהוּא יוֹמָא יוֹמָא דְּנוֹקְמָא אִיהוּ, דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנָקְמָא מִשְּׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

וְכַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַעֲבִיד נוּקְמִין בִּשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, כְּדֵין אוֹקִיר אֱנוֹשׁ מִפָּז דָּא מַלְכָּא מְשִׁיחָא דְּיִסְתָּלַק וְיִתְיַקַּר עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא, וְכָל בְּנֵי עָלְמָא יִפְלְחוּן וְיִסְגְּדוּן קַמֵּיהּ

לשון הקודש

אוֹקִיר אֱנוֹשׁ מִפָּז וְגוֹ'. זֶה אַבְרָהָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶעֱלָה אוֹתוֹ עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

רַבִּי יְהוּדָה הֵקִים אֶת הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ בְּיוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם חָשְׁכוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְחָשְׁכוּ שָׁמַיִם וְכוֹכָבִים. רַבִּי אֶלְעָזָר מְבָאֵר אֶת הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ בְּיוֹם שֶׁיָּקִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מֵהֶעָפָר, וְאוֹתוֹ יוֹם נוֹדָע לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב (זכריה יד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יְוָדַע לַה'. וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הוּא יוֹם נְקָמָה, שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִנְקֹם מִשְּׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעֲשֶׂה נְקָמוֹת בִּשְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, אָז אוֹקִיר אֱנוֹשׁ מִפָּז – זֶה מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ שֶׁיִּתְעַלֶּה וְיִתְכַּבֵּד עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְכָל

דִּכְתִיב, (תהלים עב) **לְפָנָיו יִכְרְעוּ צִיִּים וְגוֹ' מַלְכֵי תַרְשִׁישׁ וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, אַף עַל גַּב דִּנְבוּאָה דָא אִתְּמָר עַל בָּבֶל, בְּכוּלָּא אִתְּמָר. דְּהָא חֲמֵינָן בְּהַאי פַּרְשָׁתָא דִּכְתִיב כִּי יְרַחֵם יְיָ אֶת יַעֲקֹב. וּכְתִיב וּלְקָחוּם עַמִּים וְהֵבִיאוּם אֶל מְקוֹמָם.**

וַיְיָ הִמְטִיר עַל סְדוֹם. דָּא דַּרְגָּא דְּבֵי דִינָא לְתַתָּא דְּנָטִיל רְשׁוּ מֵעֵילָא. רִבִּי יִצְחָק אָמַר דְּעָבַד דִּינָא בְּרַחֲמֵי. דִּכְתִיב מֵאֵת יְיָ מִן הַשָּׁמָיִם. בְּגִין לְאִשְׁתַּכָּחָא דִינָא בְּרַחֲמֵי. וְאִי תֵּימָא מָאי רַחֲמֵי הָכָא דִּכְתִיב וַיְהִי בְּשַׁחֵת אֱלֹהִים אֶת עָרֵי הַכִּכָּר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם וְגוֹ'. וּלְבָתַר נָפְקוּ מִנֵּיהּ תְּרֵין אוּמִין שְׁלֵמִין, וְזָכָה דְּנָפִיק מִנֵּיהּ דָּוִד וּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא.

חֲמֵי מַה כְּתִיב וַיְהִי כְּהוֹצִיאָם אוֹתָם הַחוּצָה וַיֹּאמֶר וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא שָׁרֵי בְּעָלְמָא, הָא

לשון הקודש

בְּנֵי הָעוֹלָם יַעַבְדוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנָיו, שֶׁכָּתוּב (תהלים עב) לְפָנָיו יִכְרְעוּ צִיִּים וְגוֹ' מַלְכֵי תַרְשִׁישׁ וְגוֹ'. בֹּא רְאֵה, אַף עַל גַּב שֶׁנְּבוּאָה זוֹ נֶאֱמְרָה עַל בָּבֶל – בַּכֹּל זֶה נֶאֱמַר. שֶׁהֲרֵי רָאִינוּ בְּפָרָשָׁה זוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי יְרַחֵם ה' אֶת יַעֲקֹב, וְכָתוּב וּלְקָחוּם עַמִּים וְהֵבִיאוּם אֶל מְקוֹמָם.

וַה' הִמְטִיר עַל סְדֹם – זוֹ הַדַּרְגָּה שֶׁל בֵּית דִּין שֶׁלְּמַטָּה שֶׁנּוֹטֵל רְשׁוּת מִלְּמַעְלָה. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שֶׁעוֹשֶׂה הַדִּין בְּרַחֲמִים, שֶׁכָּתוּב מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמָיִם, כְּדֵי לְהִמָּצֵא דִּין עִם רַחֲמִים. וְאִם תֹּאמַר מָה הָרַחֲמִים כָּאן? שֶׁכָּתוּב וַיְהִי בְּשַׁחֵת אֱלֹהִים אֶת עָרֵי הַכִּכָּר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם וְגוֹ'. וְאַחַר כָּךְ יָצְאוּ מִמֶּנּוּ שְׁתֵּי אֻמּוֹת שְׁלֵמוֹת וְזָכָה שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ דָּוִד וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ.

רְאֵה מַה כָּתוּב? וַיְהִי כְּהוֹצִיאָם אוֹתָם הַחוּצָה וַיֹּאמֶר בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַדִּין

אִתְּמַר דְּלָא לִיבְעֵי לְבַר נָשׁ לְאִשְׁתַּכָּחָא בְשׁוּקָא, בְּגִין דְּכֵיוָן דְּשָׁרְיָא דִינָא לָא אַשְׁגַּח בֵּין זַכָּאָה וְחַיָּיבָא, וְלָא בָעֵי (לְאִסְתַּכָּלָא) לְאִשְׁתַּכָּחָא תַּמָּן. וְהָא אִתְּמַר דִּבְגִין כָּךְ אִסְתִּים נֹחַ בַּתֵּיבָה וְלָא יִשְׁגַּח בְּעָלְמָא בְשַׁעֲתָא דְּדִינָא יִתְעָבִיד. וּכְתִיב (שמות יב) וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר עַד דְּיִתְעָבִיד דִּינָא. וּבְגִין כָּךְ וַיֹּאמֶר הִמָּלֵט עַל נַפְשֶׁךָ אַל תַּבִּיט אַחֲרֶיךָ וְגוֹ'.

רִבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הֲווֹ אָזְלֵי בְאָרְחָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק דִּינָא דְּעָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּמַּבּוּל וְדִינָא דִּסְדוֹם, תַּרְוַוּיְיהוּ דִּינִין דְּגֵיהִנֹּם הֲווֹ בְּגִין דְּחַיָּיבֵי גֵיהִנֹּם אִתְּדָנוּ בְּמַיָּא וּבְאֶשָּׁא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק סְדוֹם בְּדִינָא דְּגֵיהִנֹּם אִתְּדָן, דִּכְתִיב וַיְיָ הִמְטִיר עַל סְדוֹם וְעַל עֲמוֹרָה גָּפְרִית וָאֵשׁ מֵאֵת יְיָ מִן הַשָּׁמָיִם. דָּא מִסִּטְרָא דְמַיָּא וְדָא מִסִּטְרָא

לשון הקודש

שׁוֹרֶה בָעוֹלָם, הֲרֵי לָמַדְנוּ שֶׁלֹּא צָרִיךְ לִבְנֵי אָדָם לְהִמָּצֵא בַשּׁוּק, בִּגְלַל שֶׁמִּכֵּיוָן שֶׁשּׁוֹרֶה דִּין, לֹא מַבְחִין בֵּין זַכַּאי לְחַיָּב, וְלֹא צָרִיךְ לְהִמָּצֵא שָׁם. וַהֲרֵי לָמַדְנוּ שֶׁבְּסִבַּת זֶה נִסְגַּר נֹחַ בַּתֵּבָה וְלֹא נִמְצָא בָעוֹלָם בְּשָׁעָה שֶׁהַדִּין נַעֲשָׂה, וְכָתוּב (שמות יב) וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר, עַד שֶׁיֵּעָשֶׂה הַדִּין. וּמִפְּנֵי כָּךְ, וַיֹּאמֶר הִמָּלֵט עַל נַפְשֶׁךָ אַל תַּבִּיט אַחֲרֶיךָ וְגוֹ'.

רִבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק, הַדִּין שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּמַּבּוּל וְהַדִּין שֶׁל סְדֹם, שְׁנֵיהֶם דִּינֵי הַגֵּיהִנֹּם הָיוּ, כִּי רִשְׁעֵי הַגֵּיהִנֹּם נִדּוֹנִים בָּאֵשׁ וּבַמַּיִם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, סְדֹם נִדּוֹנָה בְּדִין הַגֵּיהִנֹּם, שֶׁכָּתוּב וַה' הִמְטִיר עַל סְדֹם וְעַל עֲמֹרָה גָּפְרִית וָאֵשׁ מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמָיִם. זֶה מִצַּד שֶׁל מַיִם וְזֶה מִצַּד שֶׁל אֵשׁ. זֶה וְזֶה

דְּאֶשָּׁא. דָּא וְדָא הוּא דִּינָא דְּגֵיהִנֹּם, וְחַיָּיבִין דְּגֵיהִנֹּם בִּתְרֵין דִּינִין אִלֵּין אִתְּדָנוּ.

אָמַר לֵיהּ דִּינָא דְּחַיָּיבֵי דְּגֵיהִנֹּם תְּרֵיסַר יַרְחֵי, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק לוֹן מִגֵּיהִנֹּם, וְתַמָּן מִתְלַבְּנִין וְיָתְבִין לְתַרְעָא דְּגֵיהִנֹּם, וְהָכָא אִנּוּן חַיָּיבִין דְּעָאלִין וְדָנִין לוֹן תַּמָּן, וְאִנּוּן תָּבְעֵי רַחֲמֵי עֲלַיְיהוּ. וּלְבָתַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַיִּים עֲלַיְיהוּ וְאָעִיל לוֹן לְדוּכְתָּא דְּאִצְטְרִיךְ לוֹן. מֵהַהוּא יוֹמָא וּלְהָלְאָה גּוּפָא אִשְׁתְּכַח בְּעַפְרָא וְנִשְׁמָתָא יַרְתָּא (דף קח ע"א) אַתְרָה כִּדְחָזֵי לָהּ.

תָּא חֲזֵי דְּהָא אִתְּמַר דְּאֲפִילוּ אִנּוּן בְּנֵי טוּפָנָא לָא אִתְּדָנוּ אֶלָּא בְּאֶשָּׁא וּמַיָּא. מַיָּא קְרִירָן נַחֲתֵי מִלְּעֵילָא, וּמַיָּא רְתִיחָן סָלְקֵי מִתַּתָּא כְּאֶשָּׁא. וְאִתְּדָנוּ בִּתְרֵי דִּינִין, בְּגִין דְּדִינָא דִּלְעֵילָא הָכִי הָוָה, בְּגִין כָּךְ בִּסְדוֹם גָּפְרִית וָאֵשׁ.

לשון הקודש

הוּא דִּין הַגֵּיהִנֹּם, וְרִשְׁעֵי הַגֵּיהִנֹּם נִדּוֹנִים בִּשְׁנֵי הַדִּינִים הַלָּלוּ.

אָמַר לוֹ, הַדִּין שֶׁל רִשְׁעֵי הַגֵּיהִנֹּם שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעֲלֶה אוֹתָם מֵהַגֵּיהִנֹּם, וְשָׁם מִתְלַבְּנִים וְיוֹשְׁבִים לְשַׁעַר הַגֵּיהִנֹּם, וְרוֹאִים אוֹתָם רְשָׁעִים שֶׁנִּכְנְסוּ וְדָנִים אוֹתָם שָׁם, וְהֵם מְבַקְּשִׁים עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְאַחַר כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עֲלֵיהֶם וּמַכְנִיס אוֹתָם בַּמָּקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לָהֶם. מֵאוֹתוֹ יוֹם וָהָלְאָה הַגּוּף שׁוֹכֵךְ בֶּעָפָר וְהַנְּשָׁמָה יוֹרֶשֶׁת מְקוֹמָהּ כָּרָאוּי לָהּ.

בֹּא רְאֵה, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁאֲפִלּוּ אוֹתָם בְּנֵי הַמַּבּוּל לֹא נִדּוֹנוּ אֶלָּא בְּאֵשׁ וּמַיִם. מַיִם קְרִירִים יָרְדוּ מִלְּמַעְלָה, וּמַיִם רוֹתְחִים עָלוּ מִלְּמַטָּה כְּאֵשׁ. וְנִדּוֹנוּ בִּשְׁנֵי

אָמַר לֵיהּ אִי יְקוּמוּן לְיוֹם דִּינָא. אָמַר לֵיהּ הָא אִתְּמָר. אֲבָל אִלֵּין דִּסְדוֹם וַעֲמוֹרָה לָא יְקוּמוּן, וּקְרָא אוֹכַח דִּכְתִיב, (דברים כט) גָּפְרִית וָמֶלַח שְׂרֵפָה כָּל אַרְצָהּ לֹא תִזָּרַע וְלֹא תַצְמִיחַ וְגוֹ'. אֲשֶׁר הָפַךְ יְיָ בְּאַפּוֹ וּבַחֲמָתוֹ. אֲשֶׁר הָפַךְ יְיָ, בְּעָלְמָא דֵּין. בְּאַפּוֹ, בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וּבַחֲמָתוֹ, בְּזִמְנָא דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַאֲחָיָיא מֵתַיָּיא. אָמַר לֵיהּ תָּא חֲזֵי, כַּמָּה דְּאַרְעָא דִּלְהוֹן אִתְאֲבִיד לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא, הָכִי נָמֵי אִתְאֲבִידוּ אִנּוּן לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

וְתָא חֲזֵי, דִּינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא לְקַבֵּל דִּינָא. אִנּוּן לָא הָוָה תַּיְיבִין נַפְשָׁא דְּמִסְכֵּנָא בְּמֵיכְלָא וּבְמִשְׁתַּיָּא, אוֹף הָכִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אָתִיב לוֹן נַפְשַׁיְיהוּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְתָא חֲזֵי, אִנּוּן אִתְמְנָעוּ מִצְּדָקָה דְּאִקְרֵי חַיִּים, אוֹף קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

דִּינִים, מִשּׁוּם שֶׁדִּין שֶׁל מַעְלָה כָּךְ הוּא, וְלָכֵן בִּסְדֹם גָּפְרִית וָאֵשׁ.

אָמַר לוֹ, הַאִם יָקוּמוּ לְיוֹם הַדִּין? אָמַר לוֹ, הֲרֵי נִתְבָּאֵר, אֲבָל אֵלּוּ שֶׁל סְדֹם וַעֲמֹרָה לֹא יָקוּמוּ, וְהַכָּתוּב מוֹכִיחַ, שֶׁכָּתוּב (דברים כט) גָּפְרִית וָמֶלַח שְׂרֵפָה כָּל אַרְצָהּ לֹא תִזָּרַע וְלֹא תַצְמִיחַ וְגוֹ', אֲשֶׁר הָפַךְ ה' בְּאַפּוֹ וּבַחֲמָתוֹ. אֲשֶׁר הָפַךְ ה' – בָּעוֹלָם הַזֶּה. בְּאַפּוֹ – בָּעוֹלָם הַבָּא. וּבַחֲמָתוֹ – בִּזְמַן שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת מֵתִים. אָמַר לוֹ, בֹּא רְאֵה, כְּמוֹ שֶׁאַרְצָם אָבְדָה לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים, גַּם כָּךְ הֵם אָבְדוּ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

וּבֹא רְאֵה שֶׁדִּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּין כְּנֶגֶד דִּין. הֵם לֹא הֵשִׁיבוּ אֶת נֶפֶשׁ הֶעָנִי בְּמַאֲכָל וּמִשְׁקֶה – גַּם כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא הֵשִׁיב נַפְשָׁם לָעוֹלָם הַבָּא. וּבֹא רְאֵה, הֵם נִמְנְעוּ מִצְּדָקָה שֶׁנִּקְרֵאת חַיִּים

מָנַע מִנַּיְיהוּ חַיִּים בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְכַמָּה דְּאִנּוּן מָנְעוּ אָרְחִין וּשְׁבִילִין מִבְּנֵי עָלְמָא, הָכִי נָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָנַע מִנַּיְיהוּ אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין דְּרַחֲמֵי לְרַחֲמָא עֲלַיְיהוּ בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

רִבִּי אַבָּא אָמַר כֻּלְּהוּ בְּנֵי עָלְמָא יְקוּמוּן, וְיִקּוּמוּן לְדִינָא וְעֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (דניאל יב) וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת לְדִרְאוֹן עוֹלָם. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָאֲרֵי דְּרַחֲמִין אִיהוּ, כֵּיוָן דְּדָן לְהוּ בְּהַאי עָלְמָא וְקַבִּילוּ דִּינָא, לָא אִתְדָּנוּ בְּכֻלְּהוּ דִּינִין.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא כְּתִיב וַיְשַׁלַּח אֶת לוֹט מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה וְגו'. מַהוּ בַּהֲפֹךְ אֶת הֶעָרִים אֲשֶׁר יָשַׁב בָּהֶן לוֹט. אֶלָּא בְּכֻלְּהוּ עֲבַד דִּיוּרֵיהּ לוֹט, דִּכְתִיב וְלוֹט יָשַׁב בְּעָרֵי הַכִּכָּר וַיֶּאֱהַל עַד סְדוֹם. (וּכְתִיב אֲשֶׁר יָשַׁב בָּהֶן לוֹט. אֶלָּא וַדַּאי בְּכֻלְּהוּ עֲבַד דִּיוּרֵיהּ) וְלָא קַבִּילוּ לֵיהּ, בַּר דְּמֶלֶךְ

לשון הקודש

– אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָנַע מֵהֶם חַיִּים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. וּכְמוֹ שֶׁהֵם מָנְעוּ דְּרָכִים וּשְׁבִילִים מִבְּנֵי הָעוֹלָם – כָּךְ גַּם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָנַע מֵהֶם דְּרָכִים וּשְׁבִילִים שֶׁל רַחֲמִים לְרַחֵם עֲלֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם יַעַמְדוּ וְיָקוּמוּ לַדִּין, וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב (דניאל יב) וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת לְדִרְאוֹן עוֹלָם. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא בַּעַל הָרַחֲמִים, כֵּיוָן שֶׁדָּן אוֹתָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְקִבְּלוּ דִּין, לֹא נִדּוֹנוּ בְּכָל הַדִּינִים.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כָּתוּב וַיְשַׁלַּח אֶת לוֹט מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה וְגו'. מַהוּ בַּהֲפֹךְ אֶת הֶעָרִים אֲשֶׁר יָשַׁב בָּהֶן לוֹט? אֶלָּא בַּכֹּל עָשָׂה דִּיּוּרוֹ לוֹט, שֶׁכָּתוּב וְלוֹט יָשַׁב בְּעָרֵי הַכִּכָּר וַיֶּאֱהַל עַד סְדֹם. וְכָתוּב אֲשֶׁר יָשַׁב בָּהֶן לוֹט. אֶלָּא וַדַּאי שֶׁבְּכֻלָּם עָשָׂה אֶת דִּיּוּרוֹ] וְלֹא

סְדוֹם קַבִּיל לֵיהּ (דף קח ע"ב) בִּסְדוֹם בְּגִינֵיהּ דְּאַבְרָהָם:

וַתֵּבֶט אִשְׁתּוֹ מֵאַחֲרָיו, מֵאַחֲרֶיהָ מִיבְעֵי לֵיהּ, אֶלָּא מִבָּתַר שְׁכִינְתָּא. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר מִבַּתְרֵיהּ דְּלוֹט, דִּמְחַבְּלָא אָזִיל אֲבַתְרֵיהּ, וְכִי אֲבַתְרֵיהּ אָזִיל, וְהָא הוּא שַׁדַּר לֵיהּ, אֶלָּא בְּכָל אֲתַר דְּהַוָה אָזִיל לוֹט אִתְעַכַּב מְחַבְּלָא לְחַבָּלָא, וְכָל אֲתַר דְּאָזִיל כְּבָר וְשָׁכִיק לַאֲחוֹרֵיהּ הָוָה מְהַפֵּךְ לֵיהּ מְחַבְּלָא.

וּבְגִין כָּךְ אָמַר לֵיהּ אַל תַּבֵּט אַחֲרֶיךָ דְּהָא אֲנָא אֲחַבֵּל בַּתְרָךְ, וְעַל דָּא כְּתִיב וַתַּבֵּט אִשְׁתּוֹ מֵאַחֲרָיו וְחֲמַת מְחַבְּלָא. כְּדֵין וַתְּהִי נְצִיב מֶלַח. דְּהָא בְּכָל זִמְנָא דִּמְחַבְּלָא לָא חָמֵי אַנְפּוֹי דְּבַר נָשׁ (נ"א אַחְמֵי אַנְפֵּי לְבַר נָשׁ) לָא מְחַבִּיל לֵיהּ. כֵּיוָן דְּאִתְּתֵיהּ אֲהַדְּרַת אַנְפָּהָא לְאִסְתַּכְּלָא אֲבַתְרֵיהּ מִיָּד וַתְּהִי נִצָּב מֶלַח.

לשון הקודש

קִבְּלוּ אוֹתוֹ, חוּץ מִמֶּלֶךְ סְדֹם שֶׁקִּבֵּל אוֹתוֹ בִּסְדֹם מִשּׁוּם אַבְרָהָם.

וַתֵּבֶט אִשְׁתּוֹ מֵאַחֲרָיו, הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב מֵאַחֲרֶיהָ? אֶלָּא מֵאַחַר הַשְּׁכִינָה. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, מֵאַחוֹרָיו שֶׁל לוֹט, שֶׁהַמַּשְׁחִית הָיָה הוֹלֵךְ אַחֲרָיו. וְכִי אַחֲרָיו הָלַךְ, הֲרֵי הוּא שָׁלַח אוֹתוֹ? אֶלָּא כָּל מָקוֹם שֶׁהָלַךְ לוֹט, הִתְעַכֵּב הַמַּשְׁחִית לְהַשְׁחִית, וְכָל מָקוֹם שֶׁהָלַךְ כְּבָר וְהִשְׁאִיר לַאֲחוֹרָיו, הָיָה הוֹפֵךְ אוֹתוֹ הַמַּשְׁחִית.

וְלָכֵן אָמַר לוֹ אַל תַּבֵּט אַחֲרֶיךָ, שֶׁהֲרֵי אֲנִי מְחַבֵּל אַחֲרֶיךָ. וְעַל זֶה כָּתוּב וַתַּבֵּט אִשְׁתּוֹ מֵאַחֲרָיו, וְרָאָתָה אֶת הַמַּשְׁחִית, אָז וַתְּהִי נְצִיב מֶלַח. שֶׁהֲרֵי כָּל זְמַן שֶׁהַמַּשְׁחִית אֵינוֹ רוֹאֶה אֶת פְּנֵי הָאִישׁ [מַרְאֶה פָּנָיו לְאִישׁ], הוּא אֵינוֹ מַשְׁחִית אוֹתוֹ. כֵּיוָן שֶׁאִשְׁתּוֹ הֶחֱזִירָה פָּנֶיהָ לְהִסְתַּכֵּל אַחֲרָיו, מִיָּד וַתְּהִי נְצִיב מֶלַח.

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסֵי הֲווֹ קָיְימֵי יוֹמָא חַד וְעָסְקֵי בְּהַאי קְרָא, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר כְּתִיב, (דברים ח) אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנוּת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם, לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ. הַאי בָּהּ בָּהּ תְּרֵי זִמְנֵי אַמַּאי. אֶלָּא הָא אִתְּמַר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּלִיג כָּל עַמִּין וְאַרְעָאן לִמְמַנָּן שְׁלִיחָן, וְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל לָא שַׁלִּיט בָּהּ מַלְאָכָא וְלָא מְמַנָּא אַחֲרָא אֶלָּא אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי, בְּגִין כָּךְ אָעִיל לְעַמָּא דְּלָא שַׁלִּיט בְּהוּ אַחֲרָא לְאַרְעָא דְּלָא שָׁלִיט בָּהּ אַחֲרָא.

תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב מְזוֹנָא תַּמָּן בְּקַדְמִיתָא וּלְבָתַר לְכָל עָלְמָא. כָּל שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בְּמִסְכֵּנוּת, וְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל לָאו הָכִי, אֶלָּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אִתְּזָן בְּקַדְמִיתָא וּלְבָתַר כָּל עָלְמָא.

לשון הקודש

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ עוֹמְדִים יוֹם אֶחָד וְעוֹסְקִים בַּפָּסוּק הַזֶּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּתוּב (דברים ח) אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ. לְשֵׁם מָה פַּעֲמַיִם בָּהּ בָּהּ? אֶלָּא הֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חִלֵּק אֶת כָּל הָעַמִּים וְהָאֲרָצוֹת לִשְׁלוּחִים מְמֻנִּים, וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא שׁוֹלֵט מַלְאָךְ וְלֹא מְמֻנֶּה אַחֵר, אֶלָּא הוּא לְבַדּוֹ, לָכֵן הִכְנִיס אֶת הָעָם שֶׁלֹּא שׁוֹלֵט בָּהֶם אַחֵר לְאֶרֶץ שֶׁלֹּא שׁוֹלֵט בָּהּ אַחֵר.

בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן מָזוֹן שָׁם בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ לְכָל הָעוֹלָם. כָּל שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בְּעֹנִי, וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא כָּךְ, אֶלָּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִזּוֹנִית בַּתְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ כָּל הָעוֹלָם.

וּבְגִין כָּךְ אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכֵּנוּת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם. אֶלָּא בְּעֻתִּירוּ בְּסִפּוּקָא דְּכֹלָּא תֹּאכַל בָּהּ וְלָא בְּאָתַר אַחֲרָא. בָּהּ בִּקְדִישׁוּ דְּאַרְעָא, בָּהּ שַׁרְיָא מְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה. בָּהּ שַׁרְיָא בִּרְכָתָא דִּלְעֵילָא, וְלָא בְּאָתַר אַחֲרָא.

תָּא חֲזֵי כְּתִיב כְּגַן יְיָ כְּאֶרֶץ מִצְרָיִם. עַד הָכָא לָא אִתְיְדַע גַּן יְיָ אִי הוּא אֶרֶץ מִצְרָיִם, וְאִי אִיהוּ אֶרֶץ סְדוֹם, (דף קט ע"א) וְאִי אִיהוּ גַּן יְיָ דְּאִקְרֵי גַּן עֵדֶן. אֶלָּא כְּגַן יְיָ דְּאִית בֵּיהּ סִפּוּקָא וְעִדּוּנָא דְּכֹלָּא, הָכִי נָמֵי הָוָה סְדוֹם וְהָכִי נָמֵי מִצְרָיִם. מַה גַּן יְיָ לָא אִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְאַשְׁקָאָה לֵיהּ, אוֹף מִצְרָיִם לָא אִצְטְרִיךְ אַחֲרָא לְאַשְׁקָאָה לֵיהּ, בְּגִין דְּנִילוֹס אִיהוּ אַפִּיק וְאַשְׁקֵי לְכָל אַרְעָא דְּמִצְרָיִם.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, (זכריה יד) וְהָיָה אֲשֶׁר לֹא יַעֲלֶה

לשון הקודש

וְלָכֵן אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם, אֶלָּא בְּעֹשֶׁר, בַּסִּפּוּק שֶׁל הַכֹּל תֹּאכַל בָּהּ וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר. בָּהּ בִּקְדֻשַּׁת הָאָרֶץ, בָּהּ שׁוֹרָה הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה, בָּהּ שׁוֹרָה הַבְּרָכָה שֶׁלְּמַעְלָה, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב כְּגַן ה' כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. עַד כָּאן לֹא נוֹדַע גַּן ה' אִם הוּא אֶרֶץ מִצְרַיִם וְאִם הוּא אֶרֶץ סְדֹם וְאִם הוּא גַּן ה' שֶׁנִּקְרָא גַּן עֵדֶן. אֶלָּא כְּגַן ה' שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סִפּוּק וְעִדּוּן שֶׁל הַכֹּל, כָּךְ גַּם הָיְתָה סְדֹם וְכָךְ גַּם מִצְרַיִם. מַה גַּן ה' לֹא צָרִיךְ אָדָם לְהַשְׁקוֹתוֹ, אַף מִצְרַיִם לֹא צָרִיךְ אַחֵר לְהַשְׁקוֹתָהּ, מִשּׁוּם שֶׁהַנִּילוֹס עוֹלֶה וּמַשְׁקֶה אֶת כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, (זכריה יד) וְהָיָה אֲשֶׁר

מֵאֵת מִשְׁפְּחוֹת הָאָרֶץ אֶל יְרוּשָׁלָם וְגו'. דָּא הוּא עוֹנְשָׁא דְּלְהוֹן דְּאִתְמְנַע מִנְּהוֹן מִטְרָא, מַה כְּתִיב וְאִם מִשְׁפַּחַת מִצְרָיִם לֹא תַעֲלֶה וְלֹא בָאָה וְגו'. חָמֵי דְּלָא כְּתִיב וְלֹא עֲלֵיהֶם יִהְיֶה הַגֶּשֶׁם, בְּגִין דְּלָא נָחִית מִטְרָא לְמִצְרָיִם וְלָא אִצְטַרְכָן לֵיהּ, אֶלָּא עוֹנְשָׁא דְּלְהוֹן מַה הוּא דִּכְתִיב, (זכריה יד) וְזֹאת תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגּוֹף יְיָ אֶת כָּל הַגּוֹיִם וְגו'. בְּגִין דְּמִצְרָיִם לָא צְרִיכִין לְמִטְרָא. אוֹף סְדוֹם מַה כְּתִיב בֵּיהּ כִּי כֻלָּהּ מַשְׁקֶה, כָּל עִדּוּנִין דְּעָלְמָא הֲווֹ בָהּ, וְעַל דָּא לָא בָעָאן דִּבְנֵי נָשָׁא אַחֲרָנִין יִתְעַדְּנוּן בָּהּ.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר אִנּוּן הֲווֹ חַיָּיבִין מִגַּרְמַיְיהוּ וּמִמָּמוֹנְהוֹן, דְּכָל בַּר נָשׁ דְּאִיהוּ צָר עֵינָא לְגַבֵּי מִסְכֵּנָא, יָאוֹת הוּא דְּלָא יִתְקַיַּים בְּעָלְמָא. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּלֵית לֵיהּ חַיִּים לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְכָל מָאן דְּאִיהוּ זַוּתְרָן לְגַבֵּי מִסְכֵּנָא יָאוֹת הוּא דְּיִתְקַיַּים בְּעָלְמָא,

לשון הקודש

לֹא יַעֲלֶה מֵאֵת מִשְׁפְּחוֹת הָאָרֶץ אֶל יְרוּשָׁלַם וְגו'. זֶהוּ עֹנֶשׁ שֶׁלָּהֶם שֶׁנִּמְנַע מֵהֶם מָטָר. מַה כָּתוּב וְאִם מִשְׁפַּחַת מִצְרַיִם לֹא תַעֲלֶה וְלֹא בָאָה וְגו'? רְאֵה שֶׁלֹּא כָתוּב וְלֹא עֲלֵיהֶם יִהְיֶה הַגֶּשֶׁם, כִּי לֹא יוֹרֵד מָטָר בְּמִצְרַיִם וְלֹא צְרִיכִים אוֹתוֹ. אֶלָּא עָנְשָׁם מַהוּ? שֶׁכָּתוּב (שם) וְזֹאת תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגֹּף ה' אֶת כָּל הַגּוֹיִם וְגו'. מִשּׁוּם שֶׁמִּצְרַיִם לֹא צְרִיכִים מָטָר. אַף סְדֹם מַה כָּתוּב בָּהּ? כִּי כֻלָּהּ מַשְׁקֶה. כָּל עִדּוּנֵי הָעוֹלָם הָיוּ בָהּ, וְעַל זֶה לֹא רָצוּ שֶׁבְּנֵי אָדָם אֲחֵרִים יִתְעַדְּנוּ בָּהּ.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, הֵם הָיוּ רְשָׁעִים מֵעַצְמָם וּמִמּוֹנָם, שֶׁכָּל בֶּן אָדָם שֶׁהוּא צַר עַיִן לְעָנִי, רָאוּי הוּא שֶׁלֹּא יַעֲמֹד בָּעוֹלָם, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁאֵין לוֹ חַיִּים לָעוֹלָם הַבָּא.

וְיִתְקַיֵּים עָלְמָא בְּגִינֵיהּ, וְאִית לֵיהּ חַיִּים וְאוֹרְכָא דְחַיֵּי לְעָלְמָא דְאָתֵי:

סִתְרֵי תּוֹרָה

תּוֹסֶפְתָּא קְטוּרֵי רָמָאי, הוּרְמָנֵי דִּבְדוּרֵי. (נ"א דִּבוּרֵירֵי ונ"א דִּבוּרֵייָנִי) **חַכִּימִין בְּסֶכְלְתָּנוּ, יִסְתַּכְּלוּן לְמִנְדַּע, בְּשַׁעֲתָא דְרֵישָׁא חִוָּורָא אַתְקִין כֶּרְסְיָיא עַל גַּבֵּי סָמְכִין דְּאַבְנִין דְּמַרְגְּלִיטָן טָבָן. בֵּין אִנּוּן אֲבָנִין אִית חַד מַרְגָּלִיטָא שַׁפִּירָא בְּחֵיזוּ יָאָה בְּרֵיוָא קוּמְטְרָא דְקַנְטָרָא** (נ"א דִּקִיטָרָא) **דְּמְלַהֲטָא בְּע' גְּוָונִין, אִנּוּן ע' גְּוָונִין מְלַהֲטָן לְכָל סְטָר.**

אִלֵּין שִׁבְעִין מִתְפָּרְשָׁאן מִגּוֹ תְּלַת גְּוָונִין. אִלֵּין זִיקִין בְּזִיקִין דִּנְצִיצִין לְאַרְבָּעָה סִטְרֵי עָלְמָא, הָכָא אִיתָא זִיקָא תַקִּיפָא דְּסִטַר שְׁמָאלָא דְּאִתְאַחִיד בִּשְׁמָיָא. אִנּוּן גְּוָונִין שִׁבְעִין (דניאל ז) **דִּינָא יָתִיב וְסִפְרִין פְּתִיחוּ. מֵהָכָא נָפְקֵי גִּירִין וּסְיָיפִין וְרוֹמְחִין וְאֶשָּׁא דְקוּסְטְרָא. וְאִתְאַחִיד אֶשָּׁא תַקִּיפָא דְנָפְקָא מִשָּׁמַיִם בֵּיהּ, וְכַד אִתְאַחַד אֶשָּׁא עִלָּאָה בְּאִלֵּין דִּלְתַתָּא, לֵית מָאן דְּיָכִיל לְאִתְבַּר רוּגְזָא וְדִינָא.**

לשון הקודש

וְכָל מִי שֶׁהוּא וַתְּרָן לְעָנִי, רָאוּי הוּא שֶׁיִּתְקַיֵּם בָּעוֹלָם וְיִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בִּשְׁבִילוֹ, וְיֵשׁ לוֹ חַיִּים וְאֹרֶךְ שֶׁל חַיִּים לָעוֹלָם הַבָּא.

סִתְרֵי תּוֹרָה

תּוֹסֶפְתָּא. קְשָׁרִים רָמִים, שָׁרִים הַמְפַזְּרִים [נ"א הַמְבַרְרִים. ונ"א הַמְנַפְּצִים], חֲכָמִים בַּשֵּׂכֶל, יִסְתַּכְּלוּ לָדַעַת, בְּשָׁעָה שֶׁהָרֹאשׁ הַלָּבָן תִּקֵּן כִּסֵּא עַל גַּבֵּי הָעֲמוּדִים עַל אֲבָנִים שֶׁל מַרְגָּלִיּוֹת טוֹבוֹת. בֵּין אוֹתָם הָאֲבָנִים יֵשׁ מַרְגָּלִית אַחַת בְּמַרְאֶה יָפֶה וּבְתֹאַר כִּסּוּי הַכְּלִי [שֶׁל הֶעָשָׁן] שֶׁלּוֹהֵט בְּשִׁבְעִים גְּוָנִים. אוֹתָם שִׁבְעִים גְּוָנִים לוֹהֲטִים לְכָל צַד.

אֵלֶּה הַשִּׁבְעִים נִפְרָדִים מִתּוֹךְ שְׁלֹשָׁה גְּוָנִים. אֵלֶּה רוּחוֹת בְּרוּחוֹת שֶׁנּוֹצְצוֹת לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. כָּאן יֵשׁ רוּחַ חֲזָקָה שֶׁל צַד שְׂמֹאל שֶׁנֶּאֱחָז בַּשָּׁמַיִם. אוֹתָם שִׁבְעִים גְּוָנִים הַדִּין יוֹשֵׁב וְהַסְּפָרִים נִפְתָּחִים. מִכָּאן יוֹצְאִים חִצִּים וַחֲרָבוֹת וּרְמָחִים וְאֵשׁ שֶׁל הַמִּגְדָּל. וְנֶאֱחֶזֶת אֵשׁ חֲזָקָה שֶׁיּוֹצֵאת מֵהַשָּׁמַיִם בּוֹ. וּכְשֶׁנֶּאֱחֶזֶת הָאֵשׁ הָעֶלְיוֹנָה בְּאֵלּוּ שֶׁלְּמַטָּה, אֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לִשְׁבֹּר אֶת הָרוֹגֶז וְהַדִּין.

עַיְינִין לָהֲטִין כְּטִיסִין דְּנוּרָא, נָחִית בְּהוּ לְעָלְמָא. וַוי מָאן דְּאִעָרַע בֵּיהּ, חָגִיר חַרְצִין (ס"א חַרְבִּין)**, אִיהוּ חַרְבָּא שְׁנִנָא בִּידֵיהּ, לָא חָיִיס עַל טַב וְעַל בִּישׁ. דְּהָא** (ס"א פִּסְקָא) **פִּתְקָא דְּאִנּוּן שִׁבְעִין בִּרְשׁוּ דְּאִתְאַחִיד הַהוּא סִטְרָא דְשִׂמְאָלָא נָחִית בִּידָא שְׁמָאלָא בְּכַמָּה דִינִין, אִתְהַפֵּךְ בְּכַמָּה גַוְונִין, הֲפוּךְ בְּכָל יוֹמָא, אִיהוּ אִקְרֵי כְּרֶם זֶלֶת דִּמְתַקְּנָא לְגַבֵּי בְּנֵי אָדָם. כָּל גְּוָונִין דִּכְלֵי זַעֲמוֹ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ אִתְחַזְיָין. וְאִנּוּן יָתְבִין בְּרוּמֵי דְעָלְמָא, וּבְנֵי נָשָׁא בְּסִכְלוּתָא דִלְהוֹן לָא מַשְׁגִּחֵי בְּהוֹן. גָּפְרִית וָאֵשׁ הִתּוּכָא דְמַיָא וְאֶשָׁא דְמִתְהַתְּכֵי מִן שְׁמַיָא אִתְאַחֲדוּ דָא בְדָא וּנְחַת עַל סְדוֹם. וַוי לְחַיָּיבַיָא דְּלָא מַשְׁגִּיחִין עַל יְקָרָא דְמָארֵיהוֹן:**

א עֲשָׂרָה שְׁמָהָן גְּלִיפָן בְּהוּרְמְנוּתָא דְמַלְכָּא. (פירוש השם במלואו עשר אותיות יו"ד ה"א וי"ו ה"א)**. ב עֶשֶׂר אִנּוּן וְסָלְקִין לְחוּשְׁבַּן סַגִּי.** (פי' יוד עולה כ', יוד הא עולה כ"ו, יוד (נ"ל הה וו) הא ויו עולה מ"ב, י' יד' יד' יהוה' עולה ע"ב)**. ג שִׁבְעִין** (הם ע"ב ונקראים ד' מחנות שכינה והם למטה ממלכות)**. גַּוְונָן מְלַהֲטֵי לְכָל סְטָר. נַפְקֵי מִגּוֹ שְׁמָהָן דְּאִגְלִיף רָזָא דְעִ' שְׁמָהָן דְּמַלְאָכַיָא. דְּאִנּוּן בְּרָזָא דִשְׂמַיָא.**

לשון הקודש

עֵינַיִם לוֹהֲטוֹת כְּמוֹ שַׁלְהָבוֹת שֶׁל אֵשׁ יוֹרֵד בָּהֶם לָעוֹלָם. אוֹי לְמִי שֶׁפּוֹגֵשׁ אוֹתוֹ, חֲגוּר מָתְנַיִם [וַחֲרָבוֹת] הוּא, וְחֶרֶב שְׁנוּנָה בְּיָדוֹ. לֹא מְרַחֵם עַל טוֹב וְלֹא עַל רַע. שֶׁהֲרֵי [הַפְּסָק] הַפֶּתֶק, שֶׁהֵם שִׁבְעִים בִּרְשׁוּת שֶׁנֶּאֱחָז אוֹתוֹ צַד שֶׁל הַשְּׂמָאל, יוֹרֵד בְּיַד שְׂמֹאל בְּכַמָּה דִינִים. מִתְהַפֵּךְ בְּכַמָּה גְוָנִים, הוֹפֵךְ בְּכָל יוֹם. הוּא נִקְרָא כֶּרֶם זֶלֶת שֶׁמִּתְקָן לִבְנֵי אָדָם. כָּל הַגְּוָנִים שֶׁל כְּלֵי הַזַּעַם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִרְאִים בּוֹ. וְהֵם יוֹשְׁבִים בְּרוּם הָעוֹלָם, וּבְנֵי אָדָם בְּסִכְלוּתָם לֹא מַשְׁגִּיחִים בָּהֶם. גָּפְרִית וָאֵשׁ – הִתּוּךְ שֶׁל מַיִם וְאֵשׁ שֶׁנִּתָּכִים מֵהַשָּׁמַיִם נֶאֱחֲזוּ זֶה בָּזֶה וְיָרְדוּ עַל סְדֹם. אוֹי לָרְשָׁעִים שֶׁאֵינָם מַשְׁגִּיחִים עַל כְּבוֹד רִבּוֹנָם.

א: עֲשָׂרָה שֵׁמוֹת חֲקוּקִים בִּרְצוֹן הַמֶּלֶךְ. ב: עֲשָׂרָה הֵם וְעוֹלִים לְחֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל. ג: שִׁבְעִים גְּוָנִים לוֹהֲטִים לְכָל צַד. יוֹצְאִים מִתּוֹךְ שֵׁמוֹת שֶׁחֲקוּקִים סוֹד שֶׁל שִׁבְעִים שְׁמוֹת מַלְאָכִים שֶׁהֵם בְּסוֹד הַשָּׁמַיִם.

וְאִנּוּן מיכאל גבריאל רפאל נוריאל. קמ"ץ "קדומיאל "מלכיאל "צדקיאל. פת"ח "פדאל "תומיאל "חשדיאל. צר"י "צדקיאל "רזיאל "יופיאל. סגו"ל "סטוטריה "גזריאל "ותריאל (נ"א ורדיא"ל) **"למואל. חר"ק "חזקיאל "רהטיאל "קדשיאל. שב"א "שמעאל "ברכיאל** (נ"א שכניאל ונ"א ברקיא"ל) **"אהיאל. חל"ם חניא"ל "להדיאל "מחניאל.** (נ"א ח"ניאל ל"עדיאל מ"לכיאל). **"עניאל ענאל אהניאל רחמיאל עזריאל** (נ"א ש"בנאל ר"ומיאל ק"דומיאל. שר"ק. חכמיאל רמיאל קרשיאל. חר"ק) **סנניה ודרגזיה רסיסיאל דומיאל "חוניאל "זכריאל "ואריאל "ה"ינאל ד"נדאל ג"דיאל ב"דאל א"נפיאל ועדי"אל, אדנ"י עַל כֻּלְּהוּ. ד** (פירוש כשע"ב מלאכים מתחברין במלכות אז נקרא מלכות הוא ובית דינו בלשון וה').

השלמה מהחשמטות (סימן מ"ט)

"אהניאל "ברקיאל "גדיאל "דומיאל "הדריאל "ודרגזיה "זהריאל "חניאל "טהריאל "יעזריאל "כרעיאל "למדיאל "מלכיאל "נהריאל "סניה "ענאל "פתחיאל "צוריאל "קנאל "רמיאל "שעריאל "תבכיאל:

לשון הקודש

וְהֵם: מִיכָאֵל, גַּבְרִיאֵל, רְפָאֵל, נוֹרִיאֵל. קָמַ"ץ – "קדומיאל "מלכיאל "צדקיאל. פַּתָּ"ח – "פדאל "תומיאל "חשדיאל. צֵרֵ"י – "צדקיאל "רזיאל "יופיאל. סֶגוֹ"ל – "סטוטריה "גזריאל "ותריאל [נ"א ו"רדיאל] "למואל. חִרֵ"ק – "חזקיאל "רהטיאל "קדשיאל. שְׁבָ"א – "שמעאל "ברכיאל [נ"א ש"כניאל ונ"א ב"רקיאל] "אהיאל. חֹלָ"ם – "חניאל "להדיאל "מחניאל [נ"א ח"ניאל ל"עדיאל מ"לכיאל]. "עניאל ענאל אהניאל רחמיאל עזריאל [נ"א ש"בנאל ר"ומיאל ק"דומיאל – שֶׁרֵ"ק. ח"כמיאל ר"מיאל ק"רשיאל – חִרֵ"ק] סנניה ודרגזיה רסיסיאל דומיאל "חוניאל "זכריאל "ואריאל "ה"ינאל ד"נדאל ג"דיאל ב"דאל א"נפיאל ועדי"אל אדנ"י עַל כֻּלָּם. ד [פירוש, כשע"ב מלאכים מתחברים במלכות, אז נקרא מלכות הוא ובית דינו בלשון וה'.]

השלמה מהחשמטות (סימן מ"ט)

"אהניאל "ברקיאל "גדיאל "דומיאל "הדריאל "ודרגזיה "זהריאל "חניאל "טהריאל "יעזריאל "כרעיאל "למדיאל "מלכיאל "נהריאל "סניה "ענאל "פתחיאל "צוריאל "קנאל "רמיאל

סדר תשר"ק

"תפוריא "שכניאל "רנאל "קמריה "צוריה "פסיסיה "עיריאל "סמכיאל "נריאל "מדוניה "לסניה "כמסריה "יריאל "טסמסיה "חניאל "זכראל "ודריאל "הניאל "דנבאל "גדיאל "בדאל "אדירירון אדני על כולהו וכו': (עד כאן מההשמטות)

כַּד מִתְחַבְּרָן כֻּלְּהוּ כְּחֲדָא בְּרָזָא חָדָא בְּחֵילָא עִלָּאָה, כְּדֵין אִקְרֵי יהוה כֻּלָּא בִּכְלָלָא חָדָא. מֵאֵת יְיָ מִן הַשָּׁמַיִם, שְׁמָא קַדִּישָׁא דְּאִתְגְּלַף בְּע' שְׁמָהָן אַחֲרָנִין רָזָא דְשָׁמָיִם. וְאִלֵּין אִנּוּן שִׁבְעִין דְּשָׁלְטִין עַל אִלֵּין ע' דִּינִין רָזָא דְיהו"ה, וְאִלֵּין שִׁבְעִין שְׁמָהָן בִּקְדוּשָׁה יהו"ה שָׁמַיִם. ה (פירוש שם של ע"ב גשרים היוצא מפסוק ויסע ויבא ויט אלו הם נקראים שמים, ואותם ע"ב מלאכים של מטה במלכו"ת מקבלים מע"ב של מעלה, ונוטלין מהן).

אִלֵּין נָטְלִין מֵאִלֵּין יהוה. ו (פירוש מלכות מתפארת). **נָטִיל מֵאֵת יהוה דָא מִן דָּא. ז** (פירוש סוד של אותן ע"ב שמות הוא שם יהוה, והוא הרוכב עליהן כנשמה לגוף). **וְאִלֵּין תַּלְיָין מֵאִלֵּין, תַּתָּאִין בְּעִלָּאִין, וְכֹלָּא**

לשון הקודש

"שעריאל "תבכיאל:

סדר תשר"ק

"תפוריא "שכניאל "רנאל "קמריה "צוריה "פסיסיה "עיריאל "סמכיאל "נריאל "מדוניה "לסניה "כמסריה "יריאל "טסמסיה "חניאל "זכראל "ודריאל "הניאל "דנבאל "גדיאל "בדאל "אדירירון אדני על כולהו וכו': (עד כאן מההשמטות)

כְּשֶׁכֻּלָּם מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד בְּסוֹד אֶחָד בְּכֹחַ עֶלְיוֹן אָז נִקְרָא ויהוה, הַכֹּל בִּכְלַל אֶחָד. מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם – שֵׁם קָדוֹשׁ שֶׁנֶּחְקַק בְּשִׁבְעִים שֵׁמוֹת אֲחֵרִים, סוֹד שֶׁל שָׁמַיִם. וְאֵלֶּה הֵם שִׁבְעִים שֶׁשּׁוֹלְטִים עַל אֵלּוּ שִׁבְעִים דִּינִים, סוֹד שֶׁל יהו"ה, וְשִׁבְעִים הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ בִּקְדֻשָּׁה, יהו"ה שָׁמַיִם. ה [פירוש, שם של ע"ב גשרים היוצא מפסוק ויסע ויבא ויט, אלו הם נקראים שמים, ואותם ע"ב מלאכים של מטה במלכו"ת מקבלים מע"ב של מעלה ונוטלין מהם.]

אֵלּוּ נוֹטְלִים (נוֹסְעִים) מֵאֵלֶּה, וְיהו"ה ו [פירוש, מלכות מתפארת] נוֹטֵל מֵאֵת יהוה זֶה מִזֶּה. ז [פירוש, סוד של אותן ע"ב שמות הוא שם יהוה, והוא הרוכב עליהן כנשמה לגוף.] וְאֵלּוּ

קִשּׁוּרָא חָדָא. וּבְהַאי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּמוֹדָע בִּיקָרֵיהּ. ח
(פירוש ע"ב מלאכים של מטה מתחברים בע"ב שמות של מעלה הנקראים שמים).
שָׁמַיִם דְּאִנּוּן ע' רָזָא יהוה, דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְּשִׁבְעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן וְאִלֵּין אִנּוּן דְּנָפְקֵי מִן וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט.

וה"ו יל"י סי"ט על"ם מה"ש לל"ה אכ"א כה"ת הז"י אל"ד לא"ו הה"ע. חֵלֶק רִאשׁוֹן בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד יז"ל מב"ה הר"י הק"ם לא"ו כל"י לו"ו פה"ל נל"ך יי"י מל"ה חה"ו. חֵלֶק שֵׁנִי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד נת"ה הא"א יר"ת שא"ה רי"י או"ם לכ"ב וש"ר יח"ו לה"ח כו"ק מנ"ד. חֵלֶק שְׁלִישִׁי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד אנ"י חע"ם רה"ע יי"ז הה"ה מי"ך וו"ל יל"ה סא"ל ער"י עש"ל מי"ה. חֵלֶק רְבִיעִי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד וה"ו דנ"י הח"ש עמ"ם נג"א ני"ת מב"ה פו"י נמ"מ יי"ל הר"ח מצ"ר. חֵלֶק חֲמִישִׁי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד ומ"ב יה"ה ענ"ו מח"י דמ"ב מנ"ק אי"ע חב"ו רא"ה יב"מ הי"י מו"ם, חֵלֶק שִׁשִּׁי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

לשון הקודש

תְּלוּיִים בְּאֵלּוּ, תַּחְתּוֹנִים בָּעֶלְיוֹנִים, וְהַכֹּל קֶשֶׁר אֶחָד. וּבָזֶה נוֹדָע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּכְבוֹדוֹ. ח [פירוש, ע"ב מלאכים של מטה מתחברים בע"ב שמות של מעלה הנקראים שמים.] שָׁמַיִם שֶׁהֵם שִׁבְעִים סוֹד יהוה, זֶהוּ בְּסוֹד שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת, וְאֵלּוּ הֵם שֶׁיּוֹצְאִים מִן וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט.

וה"ו יל"י סי"ט על"ם מה"ש לל"ה אכ"א כה"ת הז"י אל"ד לא"ו הה"ע. חֵלֶק רִאשׁוֹן בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. יז"ל מב"ה הר"י הק"ם לא"ו כל"י לו"ו פה"ל נל"ך יי"י מל"ה חה"ו. חֵלֶק שֵׁנִי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. נת"ה הא"א יר"ת שא"ה רי"י או"ם לכ"ב וש"ר יח"ו לה"ח כו"ק מנ"ד. חֵלֶק שְׁלִישִׁי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. אנ"י חע"ם רה"ע יי"ז הה"ה מי"ך וו"ל יל"ה סא"ל ער"י עש"ל מי"ה. חֵלֶק רְבִיעִי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. וה"ו דנ"י הח"ש עמ"ם נג"א ני"ת מב"ה פו"י נמ"מ יי"ל הר"ח מצ"ר. חֵלֶק חֲמִישִׁי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. ומ"ב יה"ה ענ"ו מח"י דמ"ב מנ"ק אי"ע חב"ו רא"ה יב"מ הי"י מו"ם. חֵלֶק שִׁשִּׁי

וְאִלֵּין אִנּוּן שִׁבְעִין שְׁמָהָן דְּשָׁלְטִין עַל שִׁבְעִין דַּרְגִּין תַּתָּאִין רָזָא וִיהוה. אִלֵּין שִׁבְעִין שְׁמָהָן יהוה רָזָא דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם. שִׁבְעָא רְקִיעִין אִנּוּן דְּסָלְקִין לְשִׁבְעִין שְׁמָהָן שְׁמָא קַדִּישָׁא, וְדָא אִיהוּ וַיהוה הִמְטִיר. מֵאֵת יהוה מִן הַשָּׁמַיִם.

סִתְרָא דְסִתְרִין לַחֲכִימִין אִתְמַסַּר. שְׁמָא (דף קט ע"א) **דָּא דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם מִנֵּיהּ אִתְבְּרֵי סִתְרָא דְּאִקְרֵי אָדָם. חָשְׁבָן שַׁיְיפֵי גּוּפָא דְּאִנּוּן חוּשְׁבַּן מָאתָן וְאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָא שַׁיְיפִין. חָשְׁבָן אַתְוָוהִי מָאתָן וְשִׁית סָרֵי, שְׁמָא דָא דְּאִיהוּ רָזָא וְסִתְרָא כְּלָלָא דְּכָל אוֹרַיְיתָא בְּכ"ב אַתְוָון וְעֶשֶׂר אֲמִירָן, בְּגִין דְּהָא שְׁמָא דָא מָאתָן וְשִׁית סָרֵי אַתְוָון וּתְלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין דְּאִתְכְּלִילָן בֵּיהּ, הָא מָאתָן וְאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָא שַׁיְיפִין דְּגוּפָא.**

רָזָא דְּאִקְרֵי אָדָם דְּשַׁלִּיט עַל כֻּרְסְיָיא. רָזָא דְשִׁבְעִין דִּלְתַתָּא, וְסִתְרָא דָא דִכְתִיב (יחזקאל א) **וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה, וְדָא הוּא סִתְרָא דִכְתִיב וַיְיָ הִמְטִיר עַל סְדוֹם וְגוֹ' מֵאֵת יְיָ מִן הַשָּׁמַיִם. וְכֹלָּא חַד וּמִלָּה חָדָא, וְסִתְרָא חָדָא לַחֲכִימֵי לִבָּא אִתְמַסַּר,**

לשון הקודש

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

וְאֵלּוּ הֵם שִׁבְעִים שֵׁמוֹת שֶׁשּׁוֹלְטִים עַל שִׁבְעִים דְּרָגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת סוֹד וִיהו"ה. אֵלּוּ שִׁבְעִים שֵׁמוֹת יהו"ה, סוֹד שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם. שִׁבְעָה רְקִיעִים הֵם שֶׁעוֹלִים לְשִׁבְעִים שֵׁמוֹת שֵׁם קָדוֹשׁ. וְזֶהוּ וַיהוה הִמְטִיר. מֵאֵת יהוה מִן הַשָּׁמַיִם.

סִתֶּר הַסְּתָרִים לַחֲכָמִים נִמְסָר. שֵׁם זֶה שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, מִמֶּנּוּ נִבְרָא סֵתֶר שֶׁנִּקְרָא אָדָם. חֶשְׁבּוֹן אֵיבְרֵי הַגּוּף שֶׁהֵם חֶשְׁבּוֹן מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה אֵיבָרִים. חֶשְׁבּוֹן אוֹתִיּוֹתָיו מָאתַיִם וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה. שֵׁם זֶה שֶׁהוּא סוֹד וְסֵתֶר כְּלָל שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה בְּכ"ב אוֹתִיּוֹת וְעֶשֶׂר אֲמִירוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי שֵׁם זֶה מָאתַיִם וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים שֶׁכְּלוּלִים בָּהּ. הֲרֵי מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה אֵיבְרֵי הַגּוּף.

סוֹד שֶׁנִּקְרָא אָדָם הַשּׁוֹלֵט עַל הַכִּסֵּא, סוֹד שֶׁל שִׁבְעִים שֶׁלְּמַטָּה, וְסֵתֶר זֶה שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה, וְזֶה הוּא סֵתֶר שֶׁכָּתוּב וַה' הִמְטִיר עַל סְדֹם וְגוֹ' מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם. וְהַכֹּל אֶחָד וְדָבָר

זַכָּאָה (ד"א ל"ג איהו) **חוּלַקְהוֹן בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.**

סְדוֹם גְּזַר דִּינָא דִלְהוֹן עַל דְּמָנְעוּ צְדָקָה מִנַּיְיהוּ, כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר, (יחזקאל יו) **וְיַד עָנִי וְאֶבְיוֹן לֹא הֶחֱזִיקָה. וּבְגִין כָּךְ דִּינָא לָא הָוָה אֶלָּא מִן שָׁמַיִם. צְדָקָה וְשָׁמַיִם כֹּלָּא חַד וּכְתִיב,** (תהלים קח) **כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ, וּבְגִין דְּתַלְיָא צְדָקָה בִּשְׁמֵיהּ** (נ"א בַּשָּׁמַיִם) **דִּינָא הוּא מִשָּׁמַיִם דִּכְתִיב מֵאֵת יְיָ מִן הַשָּׁמָיִם.**

דִּינָא דְיִשְׂרָאֵל מֵהַאי אֲתַר דִּכְתִיב, (איכה ד) **וַיִּגְדַּל עֲוֹן בַּת עַמִּי מֵחַטַּאת סְדוֹם. וְאִקְרֵי יְרוּשָׁלֵם אֲחוֹת לִסְדוֹם כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר,** (יחזקאל יו) **הִנֵּה זֶה הָיָה עֲוֹן סְדוֹם אֲחוֹתֵךְ, וְדִינְהוֹן הָוָה מִן שְׁמַיָּא דִינָא חָדָא כִּסְדוֹם עַל דְּמָנְעוּ צְדָקָה מִנַּיְיהוּ. בַּר דְּדָא אִתְהַפַּךְ וְדָא אִתְחָרַב, דָּא אִית לָהּ תְּקוּמָה, וְדָא לֵית לָהּ תְּקוּמָה,** (ע"כ סתרי תורה).

וַיַּעַל לוֹט מִצֹּעַר וַיֵּשֶׁב בָּהָר הוּא וּשְׁתֵּי בְנוֹתָיו עִמּוֹ וְגו'. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּחָמָא דְּהַוָּה קָרִיב לִסְדוֹם וְאִסְתַּלַּק מִתַּמָּן. רִבִּי יִצְחָק פָּתַח (איוב לז) **וְהוּא**

לשון הקודש

אֶחָד, וְסֵתֶר אֶחָד לְחַכְמֵי הַלֵּב נִמְסָר. אַשְׁרֵי [הוא] חֶלְקָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

סְדֹם נֶחְתַּם גְּזַר דִּין שֶׁלָּהֶם עַל שֶׁמָּנְעוּ צְדָקָה מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם יו) וְיַד עָנִי וְאֶבְיוֹן לֹא הֶחֱזִיקָה, וְלָכֵן הַדִּין לֹא הָיָה אֶלָּא מִן הַשָּׁמַיִם. צְדָקָה וְשָׁמַיִם הַכֹּל אֶחָד, וְכָתוּב (תהלים קח) כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ, מִשּׁוּם שֶׁצְּדָקָה תְּלוּיָה בִּשְׁמוֹ [בַּשָּׁמַיִם], דִּין הוּא מִשָּׁמַיִם, שֶׁכָּתוּב מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמָיִם.

הַדִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִמָּקוֹם זֶה, שֶׁכָּתוּב (איכה ד) וַיִּגְדַּל עֲוֹן בַּת עַמִּי מֵחַטַּאת סְדֹם. וִירוּשָׁלַיִם נִקְרֵאת אָחוֹת לִסְדֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל יט) הִנֵּה זֶה הָיָה עֲוֹן סְדֹם אֲחוֹתֵךְ, וְדִינָם הָיָה מִן הַשָּׁמַיִם דִּין אֶחָד כִּסְדֹם עַל שֶׁמָּנְעוּ צְדָקָה מֵהֶם, פֵּרַט לָזֶה שֶׁזֶּה הִתְהַפֵּךְ וְזֶה נֶחֱרַב. לָזוֹ יֵשׁ תְּקוּמָה, וְלָזוֹ אֵין תְּקוּמָה. ע"כ סתרי תורה.

וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר וַיֵּשֶׁב בָּהָר הוּא וּשְׁתֵּי בְנֹתָיו עִמּוֹ וְגו'. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁרָאָה שֶׁהָיָה קָרוֹב לִסְדֹם וְעָלָה מִשָּׁם. רַבִּי

מְסִיבוֹת מִתְהַפֵּךְ בְּתַחְבּוּלֹתָו לְפָעֳלָם וְגו'. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְסַבֵּב סִבּוּבִין דְּעָלְמָא וְאַיְיתֵי קוּמְרִין טְהִירִין לְמֶעְבַּד עוֹבָדוֹי, וּלְבָתַר מְהַפֵּךְ לוֹן וְעָבִיד לוֹן כְּגַוְונָא אַחֲרָא.

וּבְמָה, בְּתַחְבּוּלֹתָו, עָבִיד תַּחְבּוּלִין וּמְסַבֵּב סִבּוּבִין לַאֲפָכָא לוֹן וְלָאו כְּאִנּוּן קַדְמָאֵי. (דף קט ע"ב)

לְפָעֳלָם, בְּגִין פָּעֳלָם דִּבְנֵי נָשָׁא, כְּמָה דְּאִנּוּן עָבְדִין עוֹבָדִין הָכִי מְהַפֵּךְ לוֹן. כֹּל אֲשֶׁר יְצַוֵּם עַל פְּנֵי תֵבֵל אָרְצָה. בְּגִין דְּעוֹבָדִין דִּבְנֵי נָשָׁא מְהַפֵּךְ לְאִנּוּן מְסִבּוֹת בְּכָל מַה דְּאִיהוּ פַּקִּיד לוֹן עַל פְּנֵי תֵבֵל וְגו'.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר וְהוּא מְסִבּוֹת מִתְהַפֵּךְ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסַבֵּב סִבּוּבִין וְאַיְיתֵי עוֹבָדִין בְּעָלְמָא לְאִתְקַיְּימָא, וּלְבָתַר דְּחַשִּׁיבוּ בְּנֵי נָשָׁא דְּיִתְקַיְּימוּן אִנּוּן עוֹבָדִין, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְהַפֵּךְ לוֹן

לשון הקודש

יִצְחָק פָּתַח, (איוב לז) וְהוּא מְסִבּוֹת מִתְהַפֵּךְ בְּתַחְבּוּלֹתָו לְפָעֳלָם וְגו'. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסַבֵּב סִבּוּבִים בָּעוֹלָם וּמֵבִיא גַּחֲלֵי אֵשׁ צַחִים לַעֲשׂוֹת מַעֲשָׂיו, וְאַחַר כָּךְ הוֹפֵךְ אוֹתָם וְעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּגָוֵן אַחֵר.

וּבַמָּה? בְּתַחְבּוּלֹתָו. עוֹשֶׂה תַּחְבּוּלוֹת וּמְסַבֵּב סִבּוּבִים כְּדֵי לַהֲפֹךְ אוֹתָם, וְלֹא כְּמוֹ אוֹתָם הָרִאשׁוֹנִים. לְפָעֳלָם – מִשּׁוּם פָּעֳלָם שֶׁל בְּנֵי אֱנוֹשׁ. כְּמוֹ שֶׁהֵם עוֹשִׂים מַעֲשִׂים, כָּךְ הוּא מְהַפֵּךְ אוֹתָם. כֹּל אֲשֶׁר יְצַוֵּם עַל פְּנֵי תֵבֵל אָרְצָה – מִשּׁוּם מַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם הוּא מְהַפֵּךְ אוֹתָם מְסִבּוֹת בְּכָל מַה שֶּׁהוּא מְצַוֶּה אוֹתָם עַל פְּנֵי תֵבֵל וְגו'.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וְהוּא מְסִבּוֹת מִתְהַפֵּךְ – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסַבֵּב סִבּוּבִים וּמֵבִיא מַעֲשִׂים בָּעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם, וְאַחַר שֶׁחוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם שֶׁיִּתְקַיְּמוּ אוֹתָם מַעֲשִׂים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹפֵךְ אוֹתָם

לְאִנּוּן עוֹבָדִין מִכְּמָה דְהֲווּ בְּקַדְמִיתָא. בְּתַחְבּוּלָתָו. בְּתַחְבּוּלָתוֹ כְּתִיב כְּהַאי אוּמָנָא דְעָבִיד מָאנִין דְּחַרְסָא. בְּעוֹד דְּהַהִיא טִיקְלָא אִסְתַּחֲרַת קַמֵּיהּ. חָשִׁיב לְמֶעְבַּד כְּגַוְונָא דָא עָבִיד. חָשִׁיב לְמֶעְבַּד כְּגַוְונָא אַחֲרָא עָבִיד. מְהַפֵּךְ מָאנָא דָא לְמָאנָא דָא, כְּגִין דְּהַהוּא טִיקְלָא אִסְתַּחֲרַת קַמֵּיהּ. כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְהַפֵּךְ עוֹבָדוֹי דְּאִיהוּ עָבִיד.

בְּתַחְבּוּלָתָו חָסֵר יו"ד, וּמַאן אִיהוּ, דָּא בֵּי דִינָא לְתַתָּא דְּאִיהוּ טִקְלָא דְּאִסְתַּחֲרַת קַמֵּיהּ, וְעַל דָּא מְהַפֵּךְ מָאנִין מִמָּאנָא דָא לְמָאנָא אַחֲרָא. וְכָל דָּא כְּפִי פָּעֳלָם דִּבְנֵי נָשָׁא, אִי מְטִיבִין בְּנֵי נָשָׁא עוֹבָדֵיהוֹן, הַהוּא טִקְלָא דְּסַחֲרָא אַסְחָרַת לוֹן לְיָמִינָא, וּכְדֵין אִתְעֲבִידוּ עוֹבָדִין בְּעָלְמָא לְאוֹטָבָא לוֹן כְּדְקָא יָאוּת. וְטִיקְלָא אַסְחָרַת תְּדִיר וְלָא שָׁכִיךְ בְּהַהוּא סִטְרָא דְּיָמִינָא וְעָלְמָא מִתְגַּלְגְּלָא בֵּיהּ. אָתוּ בְּנֵי נָשָׁא

לשון הקודש

אֶת אוֹתָם מַעֲשִׂים מִכְּמוֹ שֶׁהָיוּ בַּהַתְחָלָה. בְּתַחְבּוּלָתָו, בְּתַחְבּוּלָתוֹ כָּתוּב, כְּמוֹ הָאֻמָּן הַזֶּה שֶׁעוֹשֶׂה כְּלִי חֶרֶס, בְּעוֹד שֶׁאוֹתוֹ הַגַּלְגַּל מִסְתּוֹבֵב לְפָנָיו, חוֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת כְּגוֹן זֶה – עוֹשֶׂה, חוֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת כְּגוֹן אַחֵר – עוֹשֶׂה. מְהַפֵּךְ כְּלִי זֶה לִכְלִי אַחֵר מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הַגַּלְגַּל סוֹבֵב לְפָנָיו. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְהַפֵּךְ אֶת מַעֲשָׂיו שֶׁהוּא עוֹשֶׂה.

בְּתַחְבּוּלָתָו חָסֵר יו"ד, וּמַהוּ? זֶה בֵּית דִּין לְמַטָּה שֶׁהוּא גַּלְגַּל הַסּוֹבֵב לְפָנָיו, וְעַל זֶה הוּא מְהַפֵּךְ כֵּלִים מִכְּלִי זֶה לִכְלִי אַחֵר, וְכָל זֶה כְּפִי פָּעֳלָם שֶׁל בְּנֵי אָדָם. אִם בְּנֵי אָדָם מְטִיבִים מַעֲשֵׂיהֶם – אוֹתוֹ הַגַּלְגַּל הַסּוֹבֵב מְסוֹבֵב אוֹתָם יָמִינָה, וְאָז נַעֲשִׂים מַעֲשִׂים בָּעוֹלָם לְהֵיטִיב לָהֶם

לְאַבְרָהָם, (דף קי ע"א) תַּחְבּוּלָתוֹ דְּאַסְחַר תָּדִיר וְהָוָה קָיְימָא בְּאַסְחָרוּתָא דְיָמִינָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַסְחַר לֵיהּ בְּסִטְרָא דְשְׂמָאלָא וּמְהַפֵּךְ מְסִבּוֹת וּמָאנִין דְּהָווּ בְּקַדְמִיתָא לְהַהוּא סִטְרָא שְׂמָאלָא.

וּכְדֵין טִקְלָא אַסְחָרָא וְאִתְעֲבִידוּ עוֹבָדִין בְּעָלְמָא לְאַבְרָהָם לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא. וְטִקְלָא אַסְחַר לְהַהוּא סִטְרָא עַד דִּבְנֵי נָשָׁא תָּיְיבִין לְאוֹטָבָא עוֹבָדֵיהוֹן. וְטִקְלָא קָיְימָא בְעוֹבָדִין דִּבְנֵי נָשָׁא. וְעַל דָּא בְּתַחְבּוּלֹתָו לְפָעָלָם, וְלָא קָיְימָא תָּדִיר.

תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּרַם סִבּוּבִין וְעוֹבָדִין בְּעָלְמָא בְּגִין לְמֶעְבַּד כֹּלָּא כְּדְקָא יָאוּת. וְכֹלָּא נָפְקָא מֵעִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דִלְעֵילָא. אַקְרִיב אַבְרָהָם לְגַבֵּיהּ, נָפַק מִנֵּיהּ יִשְׁמָעֵאל דְּלָא הָוָה אַבְרָהָם גָּזִיר

לשון הקודש

כָּרָאוּי, וְהַגַּלְגַּל סוֹבֵב תָּמִיד וְלֹא שׁוֹקֵט בְּאוֹתוֹ צַד הַיָּמִין, וְהָעוֹלָם מִתְגַּלְגֵּל בּוֹ. בָּאוּ בְּנֵי אָדָם לְהָרַע – תַּחְבּוּלָתוֹ שֶׁסּוֹבֶבֶת תָּמִיד וְהָיְתָה עוֹמֶדֶת בַּסִּבּוּב שֶׁל הַיָּמִין, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסוֹבֵב אוֹתָהּ לְצַד שְׂמֹאל וּמְהַפֵּךְ מְסִבּוֹת וְכֵלִים שֶׁהָיוּ בַּהַתְחָלָה לְאוֹתוֹ צַד שְׂמֹאל.

וְאָז הַגַּלְגַּל סוֹבֵב וְנַעֲשִׂים מַעֲשִׂים בָּעוֹלָם לְהָרַע לִבְנֵי אָדָם. וְהַגַּלְגַּל סוֹבֵב לְאוֹתוֹ צַד עַד שֶׁבְּנֵי אָדָם שָׁבִים לְהֵיטִיב מַעֲשֵׂיהֶם, וְהַגַּלְגַּל עוֹמֵד בְּמַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם. וְעַל כָּךְ בְּתַחְבּוּלֹתָו לְפָעָלָם, וְלֹא עוֹמֵד תָּמִיד.

בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹרֵם סִבּוּבִים וּמַעֲשִׂים בָּעוֹלָם כְּדֵי לַעֲשׂוֹת הַכֹּל כָּרָאוּי, וְהַכֹּל יוֹצֵא מֵהָעִקָּר וְהַשֹּׁרֶשׁ שֶׁלְּמַעְלָה. קֵרֵב אֶת אַבְרָהָם אֵלָיו – יָצָא מִמֶּנּוּ יִשְׁמָעֵאל, כְּשֶׁלֹּא הָיָה אַבְרָהָם

כַּד נָפַק מִנֵּיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ לְתַתָּא וְלָא אִשְׁתְּלִים בְּאָת קְיָימָא קַדִּישָׁא.

לְבָתָר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סְבַב סְבוּבִין בְּתַחְבּוּלוֹתָיו וְאִתְגְּזַר אַבְרָהָם וְעָאל בַּבְּרִית וְאִשְׁתְּלִים בִּשְׁמֵיהּ וְאִקְרֵי אַבְרָהָם, וְה' עִלָּאָה אַעֲטָרַת לֵיהּ בְּרָזָא דְּמַיִם מֵרוּחַ. כֵּיוָן דְּרָזָא (דברי הימים א) אִשְׁתְּלִים וְאִתְגְּזַר, נָפַק מִנֵּיהּ יִצְחָק וְהָוָה זַרְעָא קַדִּישָׁא וְאִתְקַשַּׁר לְעֵילָא בְּרָזָא דְּאֵשׁ מִמַּיִם, וְעַל דָּא כְּתִיב, (ירמיה ב) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת. וְלָא אִתְקְשַׁר בְּהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא.

תָּא חֲזֵי, לוֹט נָפְקוּ מִנֵּיהּ וּמִבְּנָתֵיהּ תְּרֵין אוּמִין מִתְפָּרְשָׁן, וְאִתְקְשָׁרוּ בְּהַהוּא סִטְרָא דְּאִתְחֲזֵי לוֹן, וְעַל דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְסַבֵּב (דף קי ע"ב) סְבוּבִין וּמְגַלְגֵּל גִּלְגּוּלִין בְּעָלְמָא דְּיִתְעַבִּיד כֹּלָּא כְּדְקָא יָאוּת וְיִתְקַשַּׁר כֹּלָּא בְּאַתְרֵיהּ.

לשון הקודש

מָהוּל כְּשֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא לְמַטָּה וְלֹא נִשְׁלַם בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ.

אַחַר כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סִבֵּב סִבּוּבִים בְּתַחְבּוּלוֹתָיו וְנִמּוֹל אַבְרָהָם, וְנִכְנַס בִּבְרִית וְנִשְׁלַם בִּשְׁמוֹ וְנִקְרָא אַבְרָהָם, וְה' עֶלְיוֹנָה עִטְּרָה אוֹתוֹ בְּסוֹד שֶׁל מַיִם מֵרוּחַ. כֵּיוָן שֶׁהַסּוֹד [שֶׁל הֵ"א] נִשְׁלַם וְהוּא נִמּוֹל, יָצָא מִמֶּנּוּ יִצְחָק וְהָיָה זֶרַע קֹדֶשׁ, וְנִקְשַׁר לְמַעְלָה בְּסוֹד שֶׁל אֵשׁ מִמַּיִם, וְעַל זֶה כָּתוּב (ירמיה ב) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךָ שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת, וְלֹא נִקְשַׁר בְּאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר.

בֹּא רְאֵה, מִלּוֹט יָצְאוּ מִמֶּנּוּ וּמִבְּנוֹתָיו שְׁתֵּי אֻמּוֹת נִפְרָדוֹת וְנִקְשְׁרוּ בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁרָאוּי לָהֶם, וְעַל זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסוֹבֵב סִבּוּבִים וּמְגַלְגֵּל גִּלְגּוּלִים בָּעוֹלָם

תָּא חֲזֵי, יָאוֹת הֲוָה לְלוֹט דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָפִיק מִנֵּיהּ (וּמִבְּנוֹתֵיהּ) וּמֵאִתְּתֵיהּ תְּרֵין אוּמִין אִלֵּין, אֶלָּא בְּגִין לְאִתְקַשָּׁרָא בְּאַתְרַיְיהוּ דְּאִתְחֲזֵי לְהוּ. וְאִתְעֲבִידוּ מִגּוֹ יֵינָא, וְהַהוּא יֵינָא אִזְדַּמַּן לְהוֹן בַּמְּעַרְתָּא הַהִיא לֵילְיָא, וְדָא הוּא רָזָא דְּאִתְעֲבִידוּ כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וַיִּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וְהָא אִתְּמָר וְאוּקְמוּהָ.

תָּא חֲזֵי, מוֹאָב וְעַמּוֹן אִנּוּן קָרָאן לוֹן שְׁמָהָן, מוֹאָב מֵאָב. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר בְּכִירָה בַּחֲצִיפוּ אָמְרָה מוֹאָב, מֵאַבָּא הוּא. וְהַצְּעִירָה גַּם הִיא יָלְדָה בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן עַמִּי. בִּצְנִיעוּ אָמְרָה בֶּן עַמִּי. בַּר עַמִּי, וְלָא אָמְרָה מִמָּאן הֲוָה.

תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב וְלָא יָדַע בְּשִׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ בְּוא"ו וְנָקוּד עַל וא"ו, בְּגִין דְּסִיוּעָא דְּעֵילָא הֲוָה אִשְׁתְּכַח בְּהַהוּא עוֹבָדָא דְּזַמִּין מַלְכָּא מְשִׁיחָא לְנָפְקָא

לשון הקודש

שֶׁהַכֹּל יֵעָשֶׂה כָּרָאוּי וְיִתְקַשֵּׁר הַכֹּל בִּמְקוֹמוֹ.

בֹּא רְאֵה, נָאֶה הָיָה לְלוֹט שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹצִיא מִמֶּנּוּ [וּמִבְּנוֹתָיו] וּמֵאִשְׁתּוֹ שְׁתֵּי הָאֻמּוֹת הַלָּלוּ, אֶלָּא בִּשְׁבִיל לְהִתְקַשֵּׁר בִּמְקוֹמָם הָרָאוּי לָהֶם, וְנַעֲשׂוּ מִתּוֹךְ יַיִן, וְאוֹתוֹ הַיַּיִן הִזְדַּמֵּן לָהֶם בַּמְּעָרָה בְּאוֹתוֹ לַיְלָה, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁנַּעֲשׂוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר וּבֵאֲרוּהָ.

בֹּא רְאֵה, מוֹאָב וְעַמּוֹן הֵן קָרְאוּ לָהֶם שֵׁמוֹת. מוֹאָב – מֵאָב. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, הַבְּכִירָה אָמְרָה בְּחֻצְפָּה, אָמְרָה מוֹאָב, מֵאַבָּא הוּא. וְהַצְּעִירָה גַּם הִיא יָלְדָה בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן עַמִּי. בִּצְנִיעוּת אָמְרָה בֶּן עַמִּי. בֶּן עַמִּי, וְלֹא אָמְרָה מִמִּי הוּא.

בֹּא רְאֵה, בַּהַתְחָלָה כָּתוּב וְלֹא יָדַע בְּשִׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ, בְּוָא"ו, וְנָקוּד עַל וָא"ו,

מִגֵּיהּ, וּבְגִין כָּךְ אִשְׁתְּלִים הָכָא בְּוא"ו. וּבְאַחֲרָא כְּתִיב וּבְקָמָה חָסֵר וי"ו, בְּגִין דְּלָא נָפַק מִינָּהּ חוּלְקָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּהַאי אַחֲרָא, וְעַל דָּא כְּתִיב בְּהַאי אַחֲרָא קְשִׁישָׁא וּבְקוּמָה בְּוא"ו מָלֵא וְנָקוּד עֲלָהּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, לָא יְדַע דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאוֹקְמָא מִינָּהּ דָּוִד מַלְכָּא וּשְׁלֹמֹה וְכָל שְׁאַר מַלְכִין וּמַלְכָּא מְשִׁיחָא. תּוּ וּבְקוּמָה, דִּכְתִיב בְּרוּת (רות ג) וַתָּקָם בְּטֶרֶם יַכִּיר אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְגוֹ'. וּבְהַהוּא יוֹמָא הֲוָה לָהּ קִימָה וַדָּאי (דף קיא ע"א) אִתְחַבַּר עִמָּהּ בֹּעַז לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ, וְאִתָּקַם מִנָּהּ כָּל הַנֵּי מַלְכִין וְכָל עִלּוּיָא דְיִשְׂרָאֵל. וְלֹא יָדַע בְּשִׁכְבָהּ דִּכְתִיב וַתִּשְׁכַּב מַרְגְּלוֹתָו עַד הַבֹּקֶר. וּבְקוּמָה דִּכְתִיב וַתָּקָם בְּטֶרֶם יַכִּיר אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְגוֹ'. בְּגִין כָּךְ וּבְקוּמָה נְקוּד וא"ו.

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁסִּיּוּעַ מִלְּמַעְלָה הָיָה נִמְצָא בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁעָתִיד מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ לָצֵאת מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן נִשְׁלַם כָּאן בְּוָא"ו. וּבָאַחֶרֶת כָּתוּב וּבְקָמָה, חָס וָי"ו, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יָצָא מִמֶּנָּה חֵלֶק לַקָּבָ"ה כְּמוֹ הָאַחֶרֶת הַזּוֹ, וְעַל זֶה כָּתוּב בָּאַחֶרֶת הַזּוֹ הַגְּדוֹלָה וּבְקוּמָה בְּוָא"ו מָלֵא וְנִקּוּד עָלָיו. **רַבִּי** שִׁמְעוֹן אָמַר, לֹא יָדַע שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲמִיד מִמֶּנָּה דָּוִד הַמֶּלֶךְ וּשְׁלֹמֹה וְכָל שְׁאָר הַמְּלָכִים וּמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. עוֹד וּבְקוּמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּרוּת (רות ג) וַתָּקָם בְּטֶרֶם יַכִּיר אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְגוֹ'. וּבְאוֹתוֹ הַיּוֹם הָיְתָה לָהּ קִימָה וַדַּאי, הִתְחַבֵּר עִמָּהּ בֹּעַז לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ, וְהוּקְמוּ מִמֶּנָּה כָּל הַמְּלָכִים הַלָּלוּ וְכָל הָעִלּוּי שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְלֹא יָדַע בְּשִׁכְבָהּ, שֶׁכָּתוּב וַתִּשְׁכַּב מַרְגְּלוֹתָו עַד הַבֹּקֶר. וּבְקוּמָה, שֶׁכָּתוּב

תָּא חֲזֵי, עִנְוָתָנוּתָא דְּאַבְרָהָם דְּהָא אֲפִילוּ בְּקַדְמִיתָא כַּד בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד דִּינָא בִּסְדוֹם לָא בָּעָא מִנֵּיהּ רַחֲמֵי עַל לוֹט (דְּהָא), לְבָתַר דִּכְתִיב וַיַּרְא וְהִנֵּה עָלָה קִיטֹר הָאָרֶץ כְּקִיטֹר הַכִּבְשָׁן לָא תָּבַע עֲלֵיהּ דְּלוֹט וְלָא אָמַר עֲלֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּלוּם, אוֹף הָכִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אָמַר לֵיהּ מִידִי, בְּגִין דְּלָא יַחֲשֹׁב אַבְרָהָם דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּרַע מִזְּכוּתֵיהּ כְּלוּם.

וְאִי תֵּימָא דְּאַבְרָהָם לָא הָוָה חָשִׁיב לֵיהּ לְלוֹט כְּלוּם, הָא מָסַר נַפְשֵׁיהּ לְמֵיהַךְ לְאַגָּחָא קְרָבָא בַּחֲמִשָּׁה מְלָכִין תַּקִּיפִין, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית יד) וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו וְגו'. וּכְתִיב וַיֵּחָלֵק עֲלֵיהֶם לַיְלָה. וּכְתִיב וַיָּשֶׁב אֵת כָּל הָרְכֻשׁ וְגַם אֶת לוֹט אָחִיו וּרְכֻשׁוֹ הֵשִׁיב וְגו'. אֲבָל בִּרְחִימוּתָא דְּרָחִים

לשון הקודש

בְּטֶרֶם יַכִּיר אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְגו'. מִשּׁוּם כָּךְ וּבְקוּמָהּ נָקוּד וָא"ו.

בֹּא רְאֵה אֶת עַנְוָתָנוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁהֲרֵי אֲפִלּוּ בַּתְּחִלָּה, כְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת דִּין בִּסְדֹם, לֹא בִּקֵּשׁ מִמֶּנּוּ רַחֲמִים עַל לוֹט. (שֶׁהֲרֵי) אַחַר שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא וְהִנֵּה עָלָה קִיטֹר הָאָרֶץ כְּקִיטֹר הַכִּבְשָׁן, לֹא בִּקֵּשׁ עַל לוֹט וְלֹא אָמַר עָלָיו לַקָּבָ"ה כְּלוּם. אַף כָּךְ לֹא אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּבָר, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב אַבְרָהָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּרַע מִזְּכוּתוֹ כְּלוּם.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁאַבְרָהָם לֹא הֶחְשִׁיב בְּלִבּוֹ אֶת לוֹט לִכְלוּם – הֲרֵי מָסַר נַפְשׁוֹ לָלֶכֶת לְהִלָּחֵם בַּקְּרָב עִם חֲמִשָּׁה מְלָכִים חֲזָקִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו, וְכָתוּב וַיֵּחָלֵק עֲלֵיהֶם לַיְלָה, וְכָתוּב וַיָּשֶׁב אֵת כָּל הָרְכֻשׁ וְגַם אֶת לוֹט אָחִיו

לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְחָמָא עוֹבָדוֹי דְּלוֹט דְּלָא כַּשְׁרָן כְּדְקָא יְאוּת, לָא בָּעָא אַבְרָהָם דִּבְגִינֵיהּ יִשְׁבּוֹק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּלוּם מִדִּילֵיהּ, וּבְגִינֵי כָּךְ לָא תָּבַע עֲלֵיהּ רַחֲמֵי לָא בְּקַדְמִיתָא וְלָא בְּסוֹפָא:

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, בֹּא וּרְאֵה מַה כְּתִיב בַּיֵּצֶר הָרָע, תֵּדַע לְךָ שֶׁאֵינוֹ מִתְבַּטֵּל לְעוֹלָם מִבְּנֵי אָדָם עַד אוֹתוֹ זְמַן דִּכְתִיב, (יחזקאל לו) וַהֲסִרֹתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן וְגוֹ'. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁרוֹאֶה בְּנֵי אָדָם נִדּוֹנִין בַּגֵּיהִנֹּם, הוּא בָּא וְחוֹזֵר לוֹ אֵצֶל בְּנֵי אָדָם, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר. מִצַּעֲרָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם מִשָּׁם עוֹלֶה לְפַתּוֹת בְּנֵי אָדָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה שָׁלֹשׁ הַנְהָגוֹת יֵשׁ בָּאָדָם, הַנְהָגַת הַשֵּׂכֶל וְהַחָכְמָה וְזוֹ הִיא (דף קט ע"ב) כֹּחַ הַנִּשְׁמָה הַקְּדוֹשָׁה. וְהַנְהָגַת הַתַּאֲוָה שֶׁהִיא מִתְאַוָּה בְּכָל תַּאֲוֹת רָעוֹת, וְזֶהוּ כֹּחַ הַתַּאֲוָה. וְהַהַנְהָגָה הַמַּנְהֶגֶת לִבְנֵי אָדָם וּמְחַזֶּקֶת הַגּוּף וְהִיא נִקְרֵאת נֶפֶשׁ הַגּוּף, אָמַר

לשון הקודש

וּרְכָשׁוֹ הֵשִׁיב וְגוֹ'. אֲבָל בָּאַהֲבָה שֶׁאָהַב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְרָאָה שֶׁמַּעֲשָׂיו שֶׁל לוֹט אֵינָם כְּשֵׁרִים כָּרָאוּי, לֹא רָצָה אַבְרָהָם שֶׁבִּגְלָלוֹ יַעֲזוֹב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלוּם מִשֶּׁלּוֹ, וְלָכֵן לֹא בִקֵּשׁ עָלָיו רַחֲמִים לֹא בַּתְּחִלָּה וְלֹא בַּסּוֹף.

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב בַּיֵּצֶר הָרָע, תֵּדַע לְךָ שֶׁאֵינוֹ מִתְבַּטֵּל לְעוֹלָם מִבְּנֵי אָדָם עַד אוֹתוֹ זְמַן, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לו) וַהֲסִרֹתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן וְגוֹ'. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁרוֹאֶה בְּנֵי אָדָם נִדּוֹנִין בַּגֵּיהִנֹּם, הוּא בָּא וְחוֹזֵר לוֹ אֵצֶל בְּנֵי אָדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר, מִצַּעֲרָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, מִשָּׁם עוֹלֶה לְפַתּוֹת בְּנֵי אָדָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שָׁלֹשׁ הַנְהָגוֹת יֵשׁ בָּאָדָם: הַנְהָגַת הַשֵּׂכֶל וְהַחָכְמָה, וְזוֹ הִיא כֹּחַ הַנִּשְׁמָה הַקְּדוֹשָׁה. וְהַנְהָגַת הַתַּאֲוָה, שֶׁהִיא מִתְאַוָּה בְּכָל תַּאֲוֹת רָעוֹת, וְזֶהוּ כֹּחַ הַתַּאֲוָה. וְהַהַנְהָגָה הַמַּנְהֶגֶת לִבְנֵי אָדָם וּמְחַזֶּקֶת הַגּוּף, וְהִיא נִקְרֵאת נֶפֶשׁ

רַב דִּימִי זֶהוּ כֹּחַ הַמַּחֲזִיק.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בֹּא וּרְאֵה לְעוֹלָם אֵין יֵצֶר הָרָע שׁוֹלֵט אֶלָּא בְּאֵלּוּ שְׁנֵי כֹּחוֹת אִלֵּין דְּאַמָּרָן, נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה הִיא הָרוֹדֶפֶת אַחַר יֵצֶר הָרָע לְעוֹלָם, מַשְׁמַע דִּכְתִיב וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל הַצְּעִירָה אָבִינוּ זָקֵן. נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה הִיא מְעוֹרֶרֶת אֶת הָאַחֶרֶת וּמְפַתָּה אוֹתָהּ עִם הַגּוּף לְהִדָּבֵק בַּיֵּצֶר הָרָע, וְהִיא אוֹמֶרֶת לְכָה נַשְׁקֶה אֶת אָבִינוּ יַיִן וְנִשְׁכְּבָה עִמּוֹ. מַה יֵּשׁ לָנוּ בָּעוֹלָם הַבָּא, נֵלֵךְ וְנִרְדֹּף אַחַר יֵצֶר הָרָע וְאַחַר תְּשׁוּקַת חֶמְדַּת הָעוֹלָם הַזֶּה. וּמַה עוֹשׂוֹת, שְׁתֵּיהֶן מַסְכִּימוֹת לְהִדָּבֵק בּוֹ, מַה כְּתִיב וַתַּשְׁקֶיָן אֶת אֲבִיהֶן יַיִן מִתְפַּטְּמוֹת לְהִתְעוֹרֵר לְיֵצֶר הָרָע בַּאֲכִילָה וּבִשְׁתִיָּה.

וַתָּקָם הַבְּכִירָה וַתִּשְׁכַּב אֶת אָבִיהָ. כְּשֶׁאָדָם שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ בַּלַּיְלָה, נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה הִיא הַמְעוֹרֶרֶת לַיֵּצֶר הָרָע, וּמְהַרְהֶרֶת בּוֹ, וְהוּא דָּבֵק בְּכָל הִרְהוּר רָע עַד שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת מִעַט (ס"א מִמֶּנּוּ) (ד"א ל"ג עַל) (נ"א עַד) שֶׁמֵּבִיא בְּלֵב הָאָדָם אוֹתָהּ הַמַּחֲשָׁבָה הָרָעָה וּדְבֵקָה בּוֹ, וַעֲדַיִן יֵשׁ בְּלִבּוֹ וְלֹא נִגְמַר לַעֲשׂוֹתָהּ עַד שֶׁזֹּאת הַתַּאֲוָה מְעוֹרֶרֶת לְכֹחַ הַגּוּף כְּמִתְחִלָּה לְהִדָּבֵק בַּיֵּצֶר

לשון הקודש

הַגּוּף. אָמַר רַבִּי דִּימִי, זֶהוּ כֹּחַ הַמַּחֲזִיק.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֹּא רְאֵה, לְעוֹלָם אֵין יֵצֶר הָרָע שׁוֹלֵט אֶלָּא בְּאֵלּוּ שְׁנֵי כֹּחוֹת אֵלּוּ שֶׁאָמַרְנוּ, נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה הִיא הָרוֹדֶפֶת אַחַר יֵצֶר הָרָע לְעוֹלָם, מַשְׁמַע שֶׁכָּתוּב וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל הַצְּעִירָה אָבִינוּ זָקֵן. נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה הִיא מְעוֹרֶרֶת אֶת הָאַחֶרֶת וּמְפַתָּה אוֹתָהּ עִם הַגּוּף לְהִדָּבֵק בַּיֵּצֶר הָרָע, וְהִיא אוֹמֶרֶת לְכָה נַשְׁקֶה אֶת אָבִינוּ יַיִן וְנִשְׁכְּבָה עִמּוֹ. מַה יֵּשׁ לָנוּ בָּעוֹלָם הַבָּא, נֵלֵךְ וְנִרְדֹּף אַחַר יֵצֶר הָרָע וְאַחַר תְּשׁוּקַת חֶמְדַּת הָעוֹלָם הַזֶּה. וּמָה עוֹשׂוֹת? שְׁתֵּיהֶן מַסְכִּימוֹת לְהִדָּבֵק בּוֹ. מַה כָּתוּב? וַתַּשְׁקֶיָן אֶת אֲבִיהֶן יַיִן. מִתְפַּטְּמוֹת לְהִתְעוֹרֵר לַיֵּצֶר הָרָע בַּאֲכִילָה וּבִשְׁתִיָּה.

וַתָּקָם הַבְּכִירָה וַתִּשְׁכַּב אֶת אָבִיהָ. כְּשֶׁאָדָם שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ בַּלַּיְלָה, נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה הִיא הַמְעוֹרֶרֶת לַיֵּצֶר הָרָע וּמְהַרְהֶרֶת בּוֹ, וְהוּא דָּבֵק בְּכָל הִרְהוּר רָע עַד שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת מִעַט [מִמֶּנּוּ] [ד"א עַל] [נ"א עַד] שֶׁמֵּבִיא בְּלֵב הָאָדָם אוֹתָהּ הַמַּחֲשָׁבָה הָרָעָה וּדְבֵקָה בּוֹ, וַעֲדַיִן יֵשׁ בְּלִבּוֹ וְלֹא נִגְמַר לַעֲשׂוֹתָהּ עַד שֶׁזֹּאת

הָרָע וְאָז הוּא תַּשְׁלוּם הָרָעָה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַתַּהֲרֵיָן שְׁתֵּי בְּנוֹת לוֹט (דף קי ע"א) **מֵאֲבִיהֶן.**

אָמַר רִבִּי יִצְחָק מֵעוֹלָם אֵין יֵצֶר הָרָע מִתְפַּתֶּה אֶלָּא בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וּמִתּוֹךְ שִׂמְחַת הַיַּיִן אָז שׁוֹלֵט בָּאָדָם. בַּצַּדִּיק מַה כְּתִיב בֵּיהּ (משלי יג) צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ. וְאֵינוֹ מִשְׁתַּכֵּר לְעוֹלָם, דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה הַאי צוּרְבָא מֵרַבָּנָן דְּמַרְוֵי, קָרֵינָא עֲלֵיהּ (משלי יא) נֶזֶם זָהָב בְּאַף חֲזִיר. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁמְּחַלֵּל שֵׁם שָׁמַיִם. מִנְּהַג הָרְשָׁעִים מַהוּ (ישעיה כב) הִנֵּה שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה. הַיַּיִן אָז שׁוֹלֵט בָּאָדָם, הָרוֹג בָּקָר וְשָׁחוֹט צֹאן וְגוֹ'. עֲלֵיהֶם אָמַר הַכָּתוּב (משלי ה) הוֹי מַשְׁכִּימֵי בַבֹּקֶר שֵׁכָר יִרְדֹּפוּ וְגוֹ'. כְּדֵי לְעוֹרֵר לַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁאֵין יֵצֶר הָרָע מִתְעוֹרֵר אֶלָּא מִתּוֹךְ הַיַּיִן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַתַּשְׁקֶיָן אֶת אֲבִיהֶן יַיִן.

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ מַה כְּתִיב וְלֹא יָדַע בְּשִׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ. כְּלוֹמַר יֵצֶר הָרָע אֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ בָּהּ בְּשִׁכְבָהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבְקוּמָהּ לָעוֹלָם הַבָּא, אֶלָּא מִתְעוֹרֵר עִם כֹּחַ הַגּוּף לַעֲבֹד תַּאֲוָתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. דְּאָמַר רִבִּי אַבָּהוּ בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָסִין הָרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנָּם מַכְנִיסִים לַיֵּצֶר הָרָע

לשון הקודש

הַתַּאֲוָה מְעוֹרֶרֶת לְכֹחַ הַגּוּף בְּמִתְחִלָּה לְהִדָּבֵק בַּיֵּצֶר הָרָע, וְאָז הוּא תַּשְׁלוּם הָרָעָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתַּהֲרֵיָן שְׁתֵּי בְּנוֹת לוֹט מֵאֲבִיהֶן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵעוֹלָם אֵין יֵצֶר הָרָע מִתְפַּתֶּה אֶלָּא בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וּמִתּוֹךְ שִׂמְחַת הַיַּיִן אָז שׁוֹלֵט בָּאָדָם. בַּצַּדִּיק מַה כָּתוּב בּוֹ? (משלי יג) צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ, וְאֵינוֹ מִשְׁתַּכֵּר לְעוֹלָם. שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אוֹתוֹ תַּלְמִיד חָכָם שֶׁשּׁוֹתֶה, קוֹרְאִים עָלָיו (שם יא) נֶזֶם זָהָב בְּאַף חֲזִיר. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁמְּחַלֵּל שֵׁם שָׁמַיִם. מִנְּהַג הָרְשָׁעִים מַהוּ? (ישעיה כב) הִנֵּה שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה. הַיַּיִן אָז שׁוֹלֵט בָּאָדָם, הָרוֹג בָּקָר וְשָׁחוֹט צֹאן וְגוֹ'. עֲלֵיהֶם אָמַר הַכָּתוּב (שם ה) הוֹי מַשְׁכִּימֵי בַבֹּקֶר שֵׁכָר יִרְדֹּפוּ וְגוֹ'. כְּדֵי לְעוֹרֵר לַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁאֵין יֵצֶר הָרָע מִתְעוֹרֵר אֶלָּא מִתּוֹךְ הַיַּיִן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתַּשְׁקֶיָן אֶת אֲבִיהֶן יַיִן.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, מַה כָּתוּב? וְלֹא יָדַע בְּשִׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ. כְּלוֹמַר, יֵצֶר הָרָע אֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ בָּהּ בְּשִׁכְבָהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבְקוּמָהּ לָעוֹלָם הַבָּא, אֶלָּא מִתְעוֹרֵר עִם כֹּחַ הַגּוּף לַעֲבֹד תַּאֲוָתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. שֶׁאָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָסִים הָרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם, מַכְנִיסִים לַיֵּצֶר הָרָע לִרְאוֹת

לִרְאוֹת בָּהֶן, הָדָא הוּא דִכְתִיב וְלוֹט בָּא צֹעֲרָה לְצַעֲרָה שֶׁל גֵיהִנֹּם, וְנָפַק לֵיהּ מִתַּמָּן לְנַסּוֹתָא לִבְרִיָתָא כִּדְקָאֲמָרָן. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר מִצַּעֲרָה שֶׁל גֵיהִנֹּם.

וַיֵּשֶׁב בָּהָר, אָמַר רִבִּי יִצְחָק מַשְׁמַע דִכְתִיב בָּהָר מְלַמֵּד שֶׁהוּא שָׁם מוֹשָׁבוֹ בִּמְקוֹם הָר. גּוּף שֶׁהוּא חָרֵב כָּהָר דְּלֵית בֵּיהּ טִיבוּתָא. וּשְׁתֵּי בְּנוֹתָיו עִמּוֹ. אֵלּוּ הַשְׁתֵּי כִּחוֹת דְּאֲמָרָן. כִּי (דף קי ע"ב) יָרֵא לָשֶׁבֶת בְּצוֹעַר, יִרְאָה וַחֲרָדָה נוֹפֶלֶת עָלָיו בְּשָׁעָה שֶׁרוֹאֶה צַעַר גֵיהִנֹּם שֶׁמְצַעֲרִין לָרְשָׁעִים וְחוֹשֵׁב שֶׁשָּׁם יִדּוֹן, כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵינוֹ נִדּוֹן שָׁם יוֹצֵא וְהוֹלֵךְ לְפַתּוֹת בְּנֵי אָדָם אַחֲרָיו.

רַב הוּנָא כַּד הָוָה דָרִישׁ לְאַזְהָרָא לִבְנֵי אָדָם, הָוָה אָמַר לְהוּ בָּנַי אִסְתַּמְּרוּ מִשְׁלִיחָא שֶׁל גֵיהִנֹּם, וּמַאן הוּא זֶהוּ יֵצֶר הָרָע שֶׁהוּא שָׁלִיחַ שֶׁל גֵיהִנֹּם.

רִבִּי אַבָּא אָמַר מָאי דִכְתִיב, (משלי ל) לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב. אֵלּוּ שְׁתֵּי בְּנוֹת לוֹט דְּאֲמָרָן, שֶׁהִיא נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה, וְנֶפֶשׁ הַמִּשְׁתַּתֶּפֶת בַּגּוּף הָרוֹדֶפֶת אַחַר יֵצֶר הָרָע לְעוֹלָם.

אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ כְּתִיב הָכָא בְּלוֹט כִּי יָרֵא לָשֶׁבֶת בְּצוֹעַר, וּכְתִיב

לשון הקודש

בָּהֶן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלוֹט בָּא צֹעֲרָה, לְצַעֲרָה שֶׁל גֵיהִנֹּם. וְיָצָא לוֹ מִשָּׁם לְנַסּוֹת אֶת הַבְּרִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר – מִצַּעֲרָה שֶׁל גֵיהִנֹּם.

וַיֵּשֶׁב בָּהָר – אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַשְׁמַע שֶׁכָּתוּב בָּהָר, מְלַמֵּד שֶׁהוּא שָׁם מוֹשָׁבוֹ בִּמְקוֹם הַר. גּוּף שֶׁהוּא חָרֵב כְּמוֹ הַר שֶׁאֵין בּוֹ טוֹבָה. וּשְׁתֵּי בְּנוֹתָיו עִמּוֹ – אֵלּוּ שְׁתֵּי הַכִּחוֹת שֶׁאָמַרְנוּ. כִּי יָרֵא לָשֶׁבֶת בְּצוֹעַר – יִרְאָה וַחֲרָדָה נוֹפֶלֶת עָלָיו בְּשָׁעָה שֶׁרוֹאֶה צַעַר גֵיהִנֹּם שֶׁמְצַעֲרִין לָרְשָׁעִים וְחוֹשֵׁב שֶׁשָּׁם יִדּוֹן. כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵינוֹ נִדּוֹן שָׁם, יוֹצֵא וְהוֹלֵךְ לְפַתּוֹת בְּנֵי אָדָם אַחֲרָיו.

רַב הוּנָא כְּשֶׁהָיָה דּוֹרֵשׁ לְהַזְהִיר אֶת בְּנֵי הָאָדָם, הָיָה אוֹמֵר לָהֶם: בָּנַי, הִשָּׁמְרוּ מִשְּׁלִיחַ שֶׁל גֵיהִנֹּם, וּמִיהוּ? זֶה יֵצֶר הָרָע, שֶׁהוּא שָׁלִיחַ שֶׁל גֵיהִנֹּם.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (משלי ל) לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב? אֵלּוּ שְׁתֵּי בְּנוֹת לוֹט שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהִיא נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה, וְנֶפֶשׁ הַמִּשְׁתַּתֶּפֶת בַּגּוּף הָרוֹדֶפֶת אַחַר יֵצֶר הָרָע לְעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כָּתוּב כָּאן בְּלוֹט כִּי

הָתָם לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָּנוֹת הַב הַב. יָרֵ"א בְּגִימַטְרִיָּא הוּא עֲלוּקָ"ה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק אִי יָרֵא הוּא לְמַאי אָתֵי לְמִטְעֵי בְּרִיָּיתָא, אֶלָּא כָּךְ דֶּרֶךְ כָּל עוֹשֵׂה עַוְלָה, כְּשֶׁרוֹאֶה הָרָע מִתְיָרֵא לְפִי שָׁעָה, מִיָּד חוֹזֵר לְרִשְׁעָתוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לְכְלוּם, כָּךְ יֵצֶר הָרָע בְּשָׁעָה שֶׁרוֹאֶה דִּין בָּרְשָׁעִים יָרֵא, כֵּיוָן שֶׁיּוֹצֵא לַחוּץ (לַעֲשׂוֹת) **אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ כְּלוּם.**

רִבִּי אַבָּא אָמַר מַהוּ דְּאָמְרוּ וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל הַצְּעִירָה אָבִינוּ זָקֵן. מָאי אָבִינוּ זָקֵן. זֶהוּ יֵצֶר הָרָע שֶׁנִּקְרָא זָקֵן שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ד) **מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל. שֶׁהוּא זָקֵן שֶׁנּוֹלַד עִם הָאָדָם.**

דְּתָנֵינָן. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אוֹתָהּ נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה אוֹמֶרֶת לָאַחֶרֶת אָבִינוּ זָקֵן נִרְדֹּף אַחֲרָיו וְנִדְבַּק (דף קיא ע"א) **בּוֹ כִּשְׁאָר כָּל הָרְשָׁעִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְאִישׁ אֵין בָּאָרֶץ לָבֹא עָלֵינוּ, אֵין אִישׁ צַדִּיק בָּאָרֶץ, וְאֵין אִישׁ שַׁלִּיט עַל יִצְרוֹ, הַרְבֵּה רְשָׁעִים בָּאָרֶץ, לֵית אֲנַן בִּלְחוֹדָנָא חַיָּבִין, נַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ כָּל הָאָרֶץ שֶׁהֵם חַיָּבִים, שֶׁעַד הַיּוֹם דֶּרֶךְ כָּל הָאָרֶץ הוּא. לְכָה נַשְׁקֶה אֶת אָבִינוּ יַיִן, נִשְׂמַח בָּעוֹלָם הַזֶּה, נֹאכַל וְנִשְׁתֶּה וְנִרְוֶה חַמְרָא וְנִדְבַּק בְּאָבִינוּ בַּיֵּצֶר הָרָע**

לשון הקודש

יָרֵא לָשֶׁבֶת בְּצוֹעַר, וְכָתוּב שָׁם לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָּנוֹת הַב הַב. יָרֵ"א בְּגִימַטְרִיָּא הוּא עֲלוּקָ"ה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם יָרֵא הוּא, אָז לָמָּה הוּא בָּא לְהַטְעוֹת אֶת הַבְּרִיּוֹת? אֶלָּא כָּךְ דֶּרֶךְ כָּל עוֹשֵׂה עַוְלָה – כְּשֶׁרוֹאֶה הָרָע, מִתְיָרֵא לְפִי שָׁעָה, וּמִיָּד חוֹזֵר לְרִשְׁעָתוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לְכְלוּם. כָּךְ יֵצֶר הָרָע, בְּשָׁעָה שֶׁרוֹאֶה דִּין בָּרְשָׁעִים, יָרֵא. כֵּיוָן שֶׁיּוֹצֵא לַחוּץ [לַעֲשׂוֹת], אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ כְּלוּם.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, מַה זֶּה שֶׁאָמְרוּ וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל הַצְּעִירָה אָבִינוּ זָקֵן? מַה זֶּה אָבִינוּ זָקֵן? זֶהוּ יֵצֶר הָרָע שֶׁנִּקְרָא זָקֵן, שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ד) מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל. שֶׁהוּא זָקֵן, שֶׁנּוֹלַד עִם הָאָדָם.

שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אוֹתָהּ נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה אוֹמֶרֶת לָאַחֶרֶת: אָבִינוּ זָקֵן, נִרְדֹּף אַחֲרָיו וְנִדְבַּק בּוֹ כִּשְׁאָר כָּל הָרְשָׁעִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְאִישׁ אֵין בָּאָרֶץ לָבֹא עָלֵינוּ – אֵין אִישׁ צַדִּיק בָּאָרֶץ וְאֵין אִישׁ שַׁלִּיט עַל יִצְרוֹ. הַרְבֵּה רְשָׁעִים בָּאָרֶץ, אֵין אֲנַחְנוּ בִּלְבַדֵּנוּ רְשָׁעִים, נַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ כָּל הָאָרֶץ שֶׁהֵם רְשָׁעִים, שֶׁעַד הַיּוֹם דֶּרֶךְ כָּל הָאָרֶץ הוּא. לְכָה נַשְׁקֶה אֶת אָבִינוּ יַיִן – נִשְׂמַח בָּעוֹלָם הַזֶּה, נֹאכַל וְנִשְׁתֶּה וְנִרְוֶה יַיִן

וְנִשְׁכְּבָה עִמּוֹ. וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ צוֹוַחַת וְאוֹמֶרֶת (ישעיה כח) **גַּם אֵלֶּה בַּיַּיִן שָׁגוּ וּבַשֵּׁכָר תָּעוּ.**

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב וַתַּשְׁקֶיָן אֶת אֲבִיהֶן יַיִן. דֶּרֶךְ הָרְשָׁעִים לִטְעוֹת אַחֲרֵי הַיַּיִן לְפַנֵּק לַיֵּצֶר הָרָע וּלְעוֹרְרוֹ, וְעַד שֶׁהוּא שָׁמֵחַ בְּשִׂכְרוּתוֹ שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ, מִיָּד וַתָּקָם הַבְּכִירָה וַתִּשְׁכַּב אֶת אָבִיהָ. הִיא מְזֻמֶּנֶת עִמּוֹ וּמִתְאַוָּה וּמִתְרַהֶרֶת בְּכָל הִרְהוּרִים רָעִים, וְיֵצֶר הָרָע מִתְחַבֵּר עִמָּהּ וְנִדְבַּק בָּהּ וְאֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ בָּהּ (ס"א מֵהַהוּא זִמְנָא) מַה הוּא מִמֶּנָּהּ. בְּשִׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ. בְּשִׁכְבָהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבְקוּמָהּ לֶעָתִיד לָבֹא. בְּשִׁכְבָהּ בָּעוֹלָם הַבָּא כְּשֶׁתִּתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן. וּבְקוּמָהּ לְיוֹם הַדִּין דִּכְתִיב, (דניאל יב) **וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ וְגוֹ'.**

בְּשׁוּם עִנְיָן מֵאֵלּוּ אֵין מַשְׁגִּיחַ בָּהּ יֵצֶר הָרָע, אֶלָּא דָּבֵק בָּהּ וְהִיא נִדְבֶּקֶת בּוֹ, וּלְאַחַר כֵּן מְעוֹרֶרֶת לְאָחֳרָא לְאַחַר שֶׁהַהִרְהוּר גָּדוֹל נִדְבַּק בַּיֵּצֶר הָרָע, בָּאָה הָאַחֶרֶת וְנִדְבֶּקֶת בּוֹ וַתַּשְׁקֶיָן אֶת (דף קיא ע"ב) אֲבִיהֶן יַיִן. כְּמוֹ כֵּן לְעוֹרֵר לַיֵּצֶר הָרָע וְנִדְבֶּקֶת בּוֹ וְאַזַּי תַּשְׁלוּם הָרָעוֹת לַעֲשׂוֹת וּמִתְעַבְּרוֹת שְׁתֵיהֶן מִיֵּצֶר הָרָע, הָדָא הוּא דִּכְתִיב

לשון הקודש

וְנִדְבַּק בְּאָבִינוּ, בַּיֵּצֶר הָרָע, וְנִשְׁכְּבָה עִמּוֹ. וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ צוֹוַחַת וְאוֹמֶרֶת: (ישעיה כח) גַּם אֵלֶּה בַּיַּיִן שָׁגוּ וּבַשֵּׁכָר תָּעוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב? וַתַּשְׁקֶיָן אֶת אֲבִיהֶן יַיִן. דֶּרֶךְ הָרְשָׁעִים לִטְעוֹת אַחֲרֵי הַיַּיִן, לְפַנֵּק לַיֵּצֶר הָרָע וּלְעוֹרְרוֹ. וְעַד שֶׁהוּא שָׁמֵחַ בְּשִׂכְרוּתוֹ שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ, מִיָּד – וַתָּקָם הַבְּכִירָה וַתִּשְׁכַּב אֶת אָבִיהָ. הִיא מְזֻמֶּנֶת עִמּוֹ וּמִתְאַוָּה וּמִתְרַהֶרֶת בְּכָל הִרְהוּרִים רָעִים, וְיֵצֶר הָרָע מִתְחַבֵּר עִמָּהּ וְנִדְבָּק בָּהּ וְאֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ בָּהּ [בְּאוֹתוֹ זְמַן] מַה הוּא מִמֶּנָּהּ. בְּשִׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ – בְּשִׁכְבָהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּבְקוּמָהּ לֶעָתִיד לָבֹא. בְּשִׁכְבָהּ – בָּעוֹלָם הַבָּא כְּשֶׁתִּתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן, וּבְקוּמָהּ – לְיוֹם הַדִּין, שֶׁכָּתוּב (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ וְגוֹ'.

בְּשׁוּם עִנְיָן מֵאֵלּוּ אֵין מַשְׁגִּיחַ בּוֹ יֵצֶר הָרָע, אֶלָּא דָּבֵק בָּהּ וְהִיא נִדְבֶּקֶת בּוֹ, וּלְאַחַר כֵּן מְעוֹרֶרֶת לָאַחֶרֶת. לְאַחַר שֶׁהַהִרְהוּר גָּדוֹל נִדְבַּק בַּיֵּצֶר הָרָע, בָּאָה הָאַחֶרֶת וְנִדְבֶּקֶת בּוֹ, וַתַּשְׁקֶיָן אֶת אֲבִיהֶן יַיִן. כְּמוֹ כֵּן לְעוֹרֵר לַיֵּצֶר הָרָע וְנִדְבֶּקֶת בּוֹ, וַאֲזַי תַּשְׁלוּם הָרָעוֹת לַעֲשׂוֹת,

וַתַּהֲרֶיָן שְׁתֵּי בְּנוֹת לוֹט מֵאֲבִיהֶן.

עַד שֶׁיָּצָא לַפֹּעַל מַעֲשֵׂיהֶן זוֹ יוֹלֶדֶת רִשְׁעָתָהּ וְזוֹ יוֹלֶדֶת רִשְׁעָתָהּ, וְכֵן דַּרְכָּם שֶׁל רְשָׁעִים בְּעִנְיַן זֶה עִם יֵצֶר הָרָע, עַד שֶׁהוֹרֵג לָאָדָם וּמוֹלִיכוֹ לַגֵּיהִנֹּם וּמַכְנִיסוֹ שָׁם, וְאַחַר כָּךְ עוֹלֶה מִשָּׁם לְפַתּוֹת לִבְנֵי אָדָם כְּמוֹ כֵן. וּמִי שֶׁמַּכִּיר בּוֹ נִצּוֹל מִמֶּנּוּ וְאֵינוֹ מִתְחַבֵּר עִמּוֹ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְכַתּ לִסְטִים שֶׁהָיוּ אוֹרְבִים בַּדְּרָכִים לִגְזֹל וְלַהֲרֹג לִבְנֵי אָדָם, וּמַפְרִישִׁים מֵהֶם אֶחָד שֶׁיּוֹדֵעַ לְהָסִית לִבְנֵי אָדָם וּלְשׁוֹנוֹ רַךְ, מֶה עָבִיד מַקְדִּים וְהוֹלֵךְ לְקַבְּלָם וְנַעֲשֶׂה כְּעֶבֶד לִפְנֵיהֶם עַד שֶׁמַּאֲמִינִים הַטִּפְּשִׁים בּוֹ וּבוֹטְחִים בְּאַהֲבָתוֹ וּבְשִׂיחָתוֹ וּשְׂמֵחִים עִמּוֹ, וּמוֹלִיכָם בְּחֵלֶק דְּבָרָיו בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ שֶׁהַלִּסְטִים שָׁם, כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעַ עִמָּהֶם לְשָׁם, הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהוֹרֵג בָּם, לְאַחַר שֶׁנּוֹתְנָם בְּיַד הַלִּסְטִים לְהָרְגָם וְלָקַחַת מָמוֹנָם, וְאִנּוּן צָוְוחִין וְאָמְרִין וַוי דַּאֲצִיתְנָא לְדֵין וְלִרְכִּיכָא דְּלִישְׁנֵיהּ. לְאַחַר שֶׁהָרְגוּ אֵלֶּה, עוֹלֶה מִשָּׁם וְיוֹצֵא לְפַתּוֹת לִבְנֵי אָדָם כְּמִתְּחִלָּה. הַפִּקְחִים מָה הֵם עוֹשִׂים כְּשֶׁרוֹאִים לָזֶה יוֹצֵא לִקְרָאתָם וּמְפַתֶּה לָהֶם, מַכִּירִין בּוֹ

לשון הקודש

וּמִתְעַבְּרוֹת שְׁתֵּיהֶן מִיֵּצֶר הָרָע. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתַּהֲרֶיָן שְׁתֵּי בְּנוֹת לוֹט מֵאֲבִיהֶן. **עַד** שֶׁיָּצָא לַפֹּעַל מַעֲשֵׂיהֶן – זוֹ יוֹלֶדֶת רִשְׁעָתָהּ, וְזוֹ יוֹלֶדֶת רִשְׁעָתָהּ. וְכֵן דַּרְכָּם שֶׁל רְשָׁעִים בְּעִנְיָן זֶה עִם יֵצֶר הָרָע, עַד שֶׁהוֹרֵג לָאָדָם וּמוֹלִיכוֹ לַגֵּיהִנֹּם וּמַכְנִיסוֹ שָׁם, וְאַחַר כָּךְ עוֹלֶה מִשָּׁם לְפַתּוֹת לִבְנֵי אָדָם כְּמוֹ כֵן. וּמִי שֶׁמַּכִּיר בּוֹ, נִצּוֹל מִמֶּנּוּ וְאֵינוֹ מִתְחַבֵּר עִמּוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְכַת לִסְטִים שֶׁהָיוּ אוֹרְבִים בַּדְּרָכִים לִגְזֹל וְלַהֲרֹג לִבְנֵי אָדָם, וּמַפְרִישִׁים מֵהֶם אֶחָד שֶׁיּוֹדֵעַ לְהָסִית לִבְנֵי אָדָם וּלְשׁוֹנוֹ רַךְ. מָה עוֹשֶׂה? מַקְדִּים וְהוֹלֵךְ לְקַבְּלָם וְנַעֲשֶׂה כְּעֶבֶד לִפְנֵיהֶם, עַד שֶׁמַּאֲמִינִים הַטִּפְּשִׁים בּוֹ וּבוֹטְחִים בְּאַהֲבָתוֹ וּבְשִׂיחָתוֹ וּשְׂמֵחִים עִמּוֹ, וּמוֹלִיכָם בְּחֵלֶק דְּבָרָיו בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ שֶׁהַלִּסְטִים שָׁם. כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעַ עִמָּהֶם לְשָׁם, הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהוֹרֵג בָּם לְאַחַר שֶׁנּוֹתְנָם בְּיַד הַלִּסְטִים לְהָרְגָם וְלָקַחַת מָמוֹנָם. וְהֵם צוֹוְחִים וְאוֹמְרִים: אוֹי שֶׁהִקְשַׁבְנוּ לוֹ וּלְרֹךְ לְשׁוֹנוֹ. לְאַחַר שֶׁהָרְגוּ אֵלֶּה, עוֹלֶה מִשָּׁם וְיוֹצֵא לְפַתּוֹת בְּנֵי אָדָם כְּמִתְּחִלָּה. הַפִּקְחִים מַה הֵם עוֹשִׂים כְּשֶׁרוֹאִים לָזֶה יוֹצֵא לִקְרָאתָם וּמְפַתֶּה

שֶׁהוּא צוֹדֶה אֶת נַפְשָׁם וְהוֹרְגִים אוֹתוֹ וְהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אַחֶרֶת.

כָּךְ הוּא יֵצֶר הָרָע יוֹצֵא מִכַּת הַלִּסְטִים עוֹלֶה מִגֵּיהִנֹּם לְקָבְלָא דִבְנֵי נָשָׁא וּלְפַתּוֹת לָהֶם בְּחֵלֶק מֶתֶק דְּבָרָיו, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר וַיֵּשֶׁב בָּהָר וְגוֹ'. כְּמוֹ לִסְטִים לֶאֱרֹב לִבְנֵי אָדָם, מַה עוֹשֶׂה עוֹבֵר לִפְנֵיהֶם, וְהַטִּפְּשִׁים מַאֲמִינִים בּוֹ וּבְאַהֲבָתוֹ שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לִפַּתּוֹתָם וְעוֹבֵד לָהֶם כְּעֶבֶד, שֶׁנּוֹתֵן לָהֶם נָשִׁים יָפוֹת אֲסוּרוֹת, נוֹתֵן לָהֶם בְּנֵי אָדָם לְהָרַע, מְפָרֵק מֵהֶם עֹל תּוֹרָה וְעֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם. הַטִּפְּשִׁים רוֹאִים כָּךְ, בּוֹטְחִים בְּאַהֲבָתוֹ, עַד שֶׁהוֹלֵךְ עִמָּהֶם וּמוֹלִיכָם בְּאוֹתוֹ דֶּרֶךְ שֶׁהַלִּסְטִים שָׁם, בְּדֶרֶךְ גֵּיהִנֹּם אֲשֶׁר אֵין דֶּרֶךְ לִנְטוֹת יָמִין וּשְׂמֹאל, כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעַ עִמָּהֶם לְשָׁם, הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהוֹרֵג לָהֶם, וְנַעֲשָׂה לָהֶם מַלְאַךְ הַמָּוֶת וּמַכְנִיסָן לַגֵּיהִנֹּם, וּמוֹרִידִין לְהוֹן מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, וְאִנּוּן צָוְוחִין וְאָמְרִין וַוי דַּאֲצִיתְנָא לְדֵין, וְלָא מְהַנְיָא לוֹן.

לְאַחַר כֵּן עוֹלֶה מִשָּׁם וְיוֹצֵא לְפַתּוֹת לִבְנֵי אָדָם. הַפִּקְחִין כְּשֶׁרוֹאִין אוֹתוֹ מַכִּירִים אוֹתוֹ וּמִתְגַּבְּרִים עָלָיו עַד שֶׁשּׁוֹלְטִין עָלָיו, וְסָאטִין מִזֶּה הַדֶּרֶךְ וְלוֹקְחִין דֶּרֶךְ אַחֶרֶת לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ.

לשון הקודש

לָהֶם? מַכִּירִין בּוֹ שֶׁהוּא צוֹדֶה אֶת נַפְשָׁם, וְהוֹרְגִים אוֹתוֹ, וְהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אַחֶרֶת.

כָּךְ הוּא יֵצֶר הָרָע, יוֹצֵא מִכַּת הַלִּסְטִים, עוֹלֶה מִגֵּיהִנֹּם כְּנֶגֶד בְּנֵי אָדָם וּלְפַתּוֹת לָהֶם בְּחֵלֶק מֶתֶק דְּבָרָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר וַיֵּשֶׁב בָּהָר וְגוֹ'. כְּמוֹ לִסְטִים לֶאֱרֹב לִבְנֵי אָדָם. מָה עוֹשֶׂה? עוֹבֵר לִפְנֵיהֶם, וְהַטִּפְּשִׁים מַאֲמִינִים בּוֹ וּבְאַהֲבָתוֹ שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לִפַּתּוֹתָם וְעוֹבֵד לָהֶם כְּעֶבֶד, שֶׁנּוֹתֵן לָהֶם נָשִׁים יָפוֹת אֲסוּרוֹת, נוֹתֵן לָהֶם בְּנֵי אָדָם לְהָרַע, מְפָרֵק מֵהֶם עֹל תּוֹרָה וְעֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם. הַטִּפְּשִׁים רוֹאִים כָּךְ, בּוֹטְחִים בְּאַהֲבָתוֹ, עַד שֶׁהוֹלֵךְ עִמָּהֶם וּמוֹלִיכָם בְּאוֹתוֹ דֶּרֶךְ שֶׁהַלִּסְטִים שָׁם, בְּדֶרֶךְ גֵּיהִנֹּם אֲשֶׁר אֵין דֶּרֶךְ לִנְטוֹת יָמִין וּשְׂמֹאל. כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעַ עִמָּהֶם לְשָׁם, הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהוֹרֵג לָהֶם, וְנַעֲשָׂה לָהֶם מַלְאַךְ הַמָּוֶת וּמַכְנִיסָן לַגֵּיהִנֹּם, וּמוֹרִידִים לָהֶם מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, וְהֵם צוֹוְחִים וְאוֹמְרִים: אוֹי שֶׁהִקְשַׁבְנוּ לָזֶה. וְלֹא מוֹעִיל לָהֶם.

לְאַחַר כֵּן עוֹלֶה מִשָּׁם וְיוֹצֵא לְפַתּוֹת לִבְנֵי אָדָם. הַפִּקְחִים כְּשֶׁרוֹאִים אוֹתוֹ, מַכִּירִים אוֹתוֹ, וּמִתְגַּבְּרִים עָלָיו עַד שֶׁשּׁוֹלְטִים עָלָיו, וְסוֹטִים מִזֶּה הַדֶּרֶךְ וְלוֹקְחִים דֶּרֶךְ אַחֶרֶת לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ.

רַב יוֹסֵף כַּד הָוָה נָחִית לְבָבֶל חָמָא אִנּוּן רַוְוּקַיָּא דְּהַוּוּ עַיְּילֵי וְנָפְקֵי בֵּינֵי נַשֵּׁי שַׁפִּירָן וְלָא חָטָאן, אָמַר לוֹן לָא מִסְתָּפוּ אִלֵּין מִיֵּצֶר הָרָע, אָמְרוּ לֵיהּ לָא מִקּוֹנְדִיטוֹן בִּישָׁא קָאֲתֵינָא, מִקְּדוּשָׁתָא דְּקַדִּישָׁא אִתְּגַּזַּרְנָא, דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב צָרִיךְ אָדָם לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ, וְנָפְקֵי מִנֵּיהּ בְּנֵי קַדִּישֵׁי בְּנֵי מַעֲלֵי דְּלָא מִסְתָּפוּ מִיֵּצֶר הָרָע שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כ) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים.

רִבִּי אַבָּא אָמַר מָאי דִּכְתִיב, (יחזקאל כ) וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי קַדֵּשׁוּ, אֶלָּא אֵין עוֹנָתָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֶלָּא מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, וּמַזְהִיר לְהוּ דְּהוֹאִיל דְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה דְּמִצְוָה הוּא, קַדֵּשׁוּ. כְּלוֹמַר קַדְּשׁוּ עַצְמְכֶם בְּשַׁבְּתוֹתַי בְּהַהוּא תַּשְׁמִישׁ דְּמִצְוָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב הַאי מָאן דְּעָיֵיל לְקַרְתָּא וְחָמֵי נַשֵּׁי שַׁפִּירָן, יַרְכִּין עֵינוֹי וְיֵימָא הָכִי, בָּךְ (נ"א סָךְ) סָפָאן אִיגְּזַר אִיגְּזַרְנָא (קַרְדִּינָא) קַרְדִּיטָא תְּקִיל פּוּק פּוּק דְּאֲבוֹי קַדִּישָׁא דְשַׁבַּתָּא הוּא. מָאי טַעְמָא דְּחֲמִימוּת דְּאָרְחָא שָׁלַט בֵּיהּ וְיָכִיל יֵצֶר הָרָע לְשָׁלְטָא עֲלוֹי,

(עַד כָּאן מִדְּרָשׁ הַנֶּעֱלָם)

לשון הקודש

רַב יוֹסֵף כְּשֶׁהָיָה יוֹרֵד לְבָבֶל, רָאָה אֶת אוֹתָם רַוָּקִים שֶׁהָיוּ נִכְנָסִים וְיוֹצְאִים בֵּין נָשִׁים יָפוֹת וְלֹא חוֹטְאִים. אָמַר לָהֶם: הַאִם אֵלֶּה לֹא פּוֹחֲדִים מִיֵּצֶר הָרָע? אָמְרוּ לוֹ: לֹא מִקּוֹנְדִיטוֹן רַע בָּאנוּ. אָנוּ נִגְזַרְנוּ מִקְּדֻשַּׁת הַקֹּדֶשׁ. שֶׁאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, צָרִיךְ אָדָם לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ, וְיֵצְאוּ מִמֶּנּוּ בָּנִים קְדוֹשִׁים בָּנִים מְעֻלִּים שֶׁלֹּא פּוֹחֲדִים מִיֵּצֶר הָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כ) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (יחזקאל כ) וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי קַדֵּשׁוּ? אֶלָּא אֵין עוֹנָתָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֶלָּא מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת. וּמַזְהִיר אוֹתָם, שֶׁהוֹאִיל וְתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה הִיא מִצְוָה – קַדֵּשׁוּ, כְּלוֹמַר קַדְּשׁוּ עַצְמְכֶם בְּשַׁבְּתוֹתַי בְּאוֹתוֹ תַּשְׁמִישׁ שֶׁל מִצְוָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מִי שֶׁנִּכְנָס לָעִיר וְרוֹאֶה נָשִׁים יָפוֹת, יַרְכִּין עֵינָיו וְיֹאמַר כָּךְ: בָּךְ [וְרֹאה] מֵחֲשׁוּבִים חָצוּב נֶחְצַבְתִּי [וחזק] דְּפוּם הַתְּקָלָה, צֵא צֵא, שֶׁאָבִי הַקָּדוֹשׁ שֶׁל שַׁבָּת הוּא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁחֲמִימוּת הַדֶּרֶךְ שׁוֹלֵט בּוֹ, וְיָכוֹל יֵצֶר הָרָע לִשְׁלֹט עָלָיו. עד כאן מדרש הנעלם

סִתְרֵי תּוֹרָה

וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר וְגו׳, מִגּוֹ הוּרְמְנוּתָא דְמַלְכָּא, אִתְפָּרְשָׁא מִסִּטְרָא דְיָמִינָא חַד הִתּוּכָא דִקְטוֹרָא דְגוּלְפָא מִתְדַּבְּקָא בְגוֹ הִתּוּכָא דְדַהֲבָא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא בְגוֹ מְסָאֲבוּ (דְיִצְרֵיהּ) (נ"א וְדִיוּרֵיהּ) **וְאִתְעֲבִיד דִקְטוֹרָא חָדָא דְאִילָנָא.**

כַּד בָּעָא יִצְחָק לְאִתְעָרָא בְעָלְמָא, בְּתוּקְפֵּיהּ דְדִינָא קַשְׁיָא אִתְתַּקַּף וּפְרִישׁ דַּרְגִּין מִקִּיּוּמַיְיהוּ, וְאִתְתַּקַּף אַבְרָהָם וּפְרִישׁ הַהוּא דִקְטוֹרָא חָדָא דְאִילָנָא מִגּוֹ הַהוּא מְסָאֲבוּ. הַהוּא נָחָשׁ קַדְמָאָה עָאל בְּאִנְבֵּיהּ דְּהַהוּא אִילָנָא, וְאִיהוּ חַמְרָא דְשָׁתָא, וְאוֹלִיד תְּרֵין דַּרְגִּין קְטִירִין דָּא בְּדָא. וְאִנּוּן דַּרְגִּין דְּסָחֲרָן בִּסְטַר מְסָאֲבוּ חַד אִקְרֵי מִלְכוּ"ם וְחַד אִקְרֵי פְּעוֹ"ר.

דָּא עֵיטָא דְאִתְכַּסְיָא וְדָא עֵיטָא דְאִתְגַּלְיָא. פְּעוֹר דְּאִתְגַּלְיָא אִיהוּ וְכָל עוֹבָדוֹי בְּאִתְגַּלְיָא. מִלְכוּ"ם דְּאִתְכַּסְיָא אִיהוּ וְכָל עוֹבָדוֹי בְּאִתְכַּסְיָא. מֵאִלֵּין תְּרֵין אִתְפַּרְשָׁן זִינִין סַגִּיאִין לִזְנֵיהוּ, וְסָחֲרָן יַמָּא רַבָּא וּלְכָל אִלֵּין סִטְרֵי מְסָאֲבוּ. וְכָל חַד וְחַד שָׁף (נ"א נָזַף) **לְדוּכְתֵּיהּ.**

לשון הקודש

סִתְרֵי תּוֹרָה

וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר וְגו׳, מִתּוֹךְ רְצוֹן הַמֶּלֶךְ, נִפְרַד מִצַּד הַיָּמִין הִתּוּךְ אֶחָד שֶׁל קֶשֶׁר שֶׁהַחֲקִיקָה דְּבוּקָה בְּתוֹךְ הִתּוּךְ הַזָּהָב מִצַּד הַשְּׂמֹאל בְּתוֹךְ טֻמְאָה [שֶׁל יִצְרוֹ] (נ"א וּמִקּוֹמוֹ) וְנַעֲשָׂה שֶׁל קֶשֶׁר אֶחָד שֶׁל הָאִילָן. **כְּשֶׁרָצָה** יִצְחָק לְהִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם, בַּחֹזֶק שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה הִתְחַזֵּק וְהִפְרִיד דְּרָגוֹת מִקִּיּוּמָם, וְהִתְחַזֵּק אַבְרָהָם וְהִפְרִיד אוֹתוֹ קֶשֶׁר אֶחָד שֶׁל הָאִילָן מִתּוֹךְ אוֹתָהּ טֻמְאָה. אוֹתוֹ נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי נִכְנַס בְּשָׁרְשוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָעֵץ, וְהוּא הַיַּיִן שֶׁשָּׁתָה וְהוֹלִיד שְׁתֵּי דְּרָגוֹת קְשׁוּרוֹת זוֹ בָּזוֹ. וְהֵן הַדְּרָגוֹת שֶׁסּוֹבְבוֹת בְּצַד הַטֻּמְאָה, אֶחָד נִקְרָא מִלְכוּ"ם וְאֶחָד נִקְרָא פְּעוֹ"ר.

זוֹ עֵצָה בְּנִכְסָה, וְזוֹ עֵצָה בְּגִלּוּי. פְּעוֹ"ר, שֶׁהִתְגַּלָּה הוּא וְכָל מַעֲשָׂיו בְּגִלּוּי. מִלְכוּ"ם, שֶׁהוּא בְּכִסּוּי. הוּא וְכָל מַעֲשָׂיו מְכֻסִּים. מִשְּׁנֵי אֵלֶּה נִפְרָדִים מִינִים רַבִּים לְמִינֵיהֶם וְסוֹבְבִים אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל וְאֶת כָּל הַצְּדָדִים הַטְּמֵאִים הַלָּלוּ, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד קוֹפֵץ [נ"א נָזַף] לִמְקוֹמוֹ.

כְּגַוְונָא דָא אִיהוּ לְתַתָּא. לוֹט אִתְפְּרַשׁ מֵאַבְרָהָם וְשַׁוֵּי דִיוּרֵיהּ בְּאַנְשֵׁי סְדוֹם, כַּד אִתְעַר דִּינָא בְהוּ אִדְכַּר לְאַבְרָהָם וְשָׁלַח לֵיהּ מִתַּמָּן וְאִתְפְּרִישׁ מִנַּיְיהוּ. יַיִן אַשְׁקִיאוּ לֵיהּ בְּנָתֵיהּ וְאוֹלִידוּ בְהוּ תְּרֵין אוּמִין, חַד אִקְרֵי עַמּוֹן וְחַד אִקְרֵי מוֹאָב. חַד בְּאִתְגַּלְיָא וְחַד בְּאִתְכַּסְיָא. עַמּוֹן דַּרְגָּא דִילֵיהּ מִלְּכוֹ"ם עֵיטָא דְאִתְכַּסְיָא. מוֹאָב דַּרְגָּא דִילֵיהּ פְּעוֹ"ר כֻּלָּא בְאִתְגַּלְיָא.

כְּגַוְונָא דָא בְּנָתֵיהּ, דָּא אַמְרַת בֶּן עַמִּי בְּרָא אִית לִי מֵעַמִּי וְלָא אַמְרַת מִמַּאן הוּא, בְּגִין כָּךְ אִיהוּ הָוָה בְּאִתְכַּסְיָא. דָּא אָמְרַת מוֹאָב מֵאָב הוּא דְנָא. מֵאַבָּא אוֹלִידַת לֵיהּ. דַּרְגָּא דִילֵיהּ פְּעוֹ"ר מִלָּה בְּאִתְגַּלְיָא.

וּבִתְרֵין אִלֵּין אָחִיד דָּוִד מַלְכָּא, לְבָתָר מִן מוֹאָב אָתַת רוּת וְנָפַק מִינָּהּ דָּוִד מַלְכָּא. מִן עַמּוֹן (דף קי ע"ב) אִתְעַטַּר דָּוִד מַלְכָּא בְּהַאי עִטְרָא דְּאִיהִי סַהֲדוּתָא לְזַרְעָא דְּדָוִד דִּכְתִיב, (מלכים ב יא) וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת הַנֵּזֶר וְאֶת הָעֵדוּת. וְהַאי הֲוַת מִן מִלְּכֹם דַּרְגָּא דִבְנֵי עַמּוֹן דִּכְתִיב, (שמואל ב יב) וַיִּקַּח אֶת עֲטֶרֶת מַלְכָּם.

מִלְּכֹם דַּרְגָּא דִבְנֵי עַמּוֹן הוּא דִכְתִיב וַתְּהִי עַל רֹאשׁ דָּוִד וּמִתַּמָּן

לשון הקודש

כְּמוֹ כֵּן הוּא לְמַטָּה. לוֹט נִפְרַד מֵאַבְרָהָם וְשָׂם דִּיּוּרוֹ עִם אַנְשֵׁי סְדֹם, כְּשֶׁהִתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם הַדִּין נִזְכַּר בְּאַבְרָהָם, וְשָׁלַח לוֹ מִשָּׁם וְנִפְרַד מֵהֶם. בְּנוֹתָיו הִשְׁקוּהוּ יַיִן וְהוֹלִידוּ מִמֶּנּוּ שְׁתֵּי אֻמּוֹת. אַחַת נִקְרֵאת מוֹאָב וְאַחַת נִקְרֵאת עַמּוֹן. אַחַת בְּגִלּוּי וְאַחַת בְּכִסּוּי. עַמּוֹן דַּרְגָּתוֹ מִלְּכוֹ"ם, עֵצָה בְּכִסּוּי. מוֹאָב דַּרְגָּתוֹ פְּעוֹ"ר, הַכֹּל בְּגִלּוּי.

כְּמוֹ זֶה בְּנוֹתָיו. אַחַת אָמְרָה בֶּן עַמִּי, בֵּן יֵשׁ לִי מֵעַמִּי וְלֹא אָמְרָה מִמִּי הוּא, מִשּׁוּם כָּךְ הוּא הָיָה בְּכִסּוּי. זוֹ אָמְרָה מוֹאָב, מֵאָב הוּא זֶה, מֵאַבָּא הוֹלַדְתִּיהוּ, דַּרְגָּתוֹ פְּעוֹ"ר, הַדָּבָר בְּגִלּוּי.

וּבִשְׁנֵי אֵלֶּה אָחַז דָּוִד הַמֶּלֶךְ, לְאַחַר מִכֵּן מִמּוֹאָב בָּאָה רוּת וְיָצָא מִמֶּנָּה דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וּמֵעַמּוֹן הִתְעַטֵּר דָּוִד הַמֶּלֶךְ בָּעֲטָרָה הַזּוֹ שֶׁהִיא עֵדוּת לְזַרְעוֹ שֶׁל דָּוִד, שֶׁכָּתוּב (מלכים-ב יא) וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת הַנֵּזֶר וְאֶת הָעֵדוּת. וְזוֹ הָיְתָה מִמִּלְּכוֹ"ם דַּרְגַּת בְּנֵי עַמּוֹן, שֶׁכָּתוּב (שמואל-ב יב) וַיִּקַּח אֶת עֲטֶרֶת מַלְכָּם.

מִלְּכֹם דַּרְגַּת בְּנֵי עַמּוֹן הוּא, שֶׁכָּתוּב וַתְּהִי עַל רֹאשׁ דָּוִד, וּמִשָּׁם הָיְתָה עֵדוּת

הָוָה סַהֲדוּתָא לִבְנוֹי לְעָלְמִין, וּבָהּ אִשְׁתְּמוֹדָע מָאן דְּאִיהוּ מִן בְּנוֹי דְּדָוִד דְּאִתְחֲזֵי לְמַלְכָּא וַדָּאי דְּאָמְרִין מִן דָּוִד הוּא (הַגּוּף)**. דְּאֲפִילוּ אִתְיְלִיד בְּהַהוּא יוֹמָא יְכִיל הָוָה לְמִסְבַּל הַהִיא עִטְרָא עַל רֵישֵׁיהּ** (דְּהָא אִיהוּ) **דְּהַוַּת מִשְׁקַל כִּכַּר זָהָב וְאֶבֶן יְקָרָה הֲוַת. וּבַר נָשׁ אַחֲרָא לָא יְכִיל לְמִסְבְּלָא. וְדָא הוּא דִכְתִיב בְּיוֹאָשׁ וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת הַנֵּזֶר וְאֶת הָעֵדוּת.**

וּבִתְרֵין דַּרְגִּין אִתְאַחִיד דָּוִד מַלְכָּא, וְאִנּוּן תֻּקְפָּא דְמַלְכוּתֵיהּ לְאִתְתַּקְפָּא עַל שְׁאַר עַמִּין, דְּאִי לָא אִתְכְּלִיל בְּסִטְרָא דִלְהוֹן לָא יְכִיל לְאִתְתַּקְפָּא עֲלַיְיהוּ, כָּל (גַּוְונִין) **דַּרְגִּין דִּשְׁאָר עַמִּין כְּלִילָן בֵּיהּ בְּדָוִד לְאִתְגַּבְּרָא וּלְאִתְתַּקְפָּא עֲלַיְיהוּ:**

וַיָּעַל לוֹט מִצּוֹעַר וַיֵּשֶׁב בָּהָר. כְּתִיב, (משלי ל) **לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב. אִלֵּין שְׁתֵּי בָנוֹת דְּיֵצֶר הָרָע דְּאִנּוּן מִתְעָרִין לֵיהּ** (ד"א ל"ג בְּגִין) **לְשָׁלְטָא בְגוּפָא, חָדָא אִיהִי נֶפֶשׁ דְּאִתְרְבִיאַת תָּדִיר בְּגוּפָא. וְחָדָא אִיהִי נֶפֶשׁ דִּכְסִיפַת בְּתִיאוּבְתִּין בִּישִׁין** (ד"א ל"ג דְּהַאי עָלְמָא) **וּבְכָל כִּסּוּפִין בִּישִׁין דְּהַאי עָלְמָא. דָּא אִיהִי בְכִירָ"ה וְדָא** (ד"א וְאָחֳרָא) **אִיהִי צְעִירָ"ה.**

לשון הקודש

לְבָנָיו לְעוֹלָמִים, וּבָהּ נוֹדַע מִי הוּא מִן בְּנֵי דָוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁרָאוּי לִמְלֹךְ וַדַּאי שֶׁאוֹמְרִים מִן דָּוִד הוּא [הַגּוּף]. שֶׁאֲפִלּוּ שֶׁנּוֹלַד בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, יָכוֹל הָיָה לִסְבֹּל בָּעֲטָרָה הַהִיא עַל רֹאשׁוֹ [שֶׁהֲרֵי הוּא] שֶׁהָיָה מִשְׁקַל כִּכַּר זָהָב וְאֶבֶן יְקָרָה הָיְתָה, וּבֶן אָדָם אַחֵר לֹא יָכוֹל לִסְבֹּל אוֹתָהּ. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּיוֹאָשׁ, וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת הַנֵּזֶר וְאֶת הָעֵדוּת.

וּבִשְׁתֵּי דַּרְגּוֹת נֶאֱחַז דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְהֵם תֹּקֶף מַלְכוּתוֹ לְהִתְחַזֵּק עַל שְׁאָר הָעַמִּים, שֶׁאִם לֹא נִכְלָל בַּצַּד שֶׁלָּהֶם, לֹא יָכוֹל לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם כָּל [הַגְּוָנִים] הַדַּרְגּוֹת שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים כְּלוּלִים בְּדָוִד לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְחַזֵּק עֲלֵיהֶם.

וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר וַיֵּשֶׁב בָּהָר. כָּתוּב (משלי ל) לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב. אֵלּוּ שְׁתֵּי בָנוֹת שֶׁל יֵצֶר הָרָע מְעוֹרְרוֹת אוֹתוֹ [כְּדֵי] לִשְׁלֹט עַל הַגּוּף. אַחַת הִיא נֶפֶשׁ שֶׁמִּתְרַבָּה תָּמִיד בַּגּוּף, וְאַחַת הִיא נֶפֶשׁ שֶׁכּוֹסֶפֶת לְתַאֲווֹת רָעוֹת [ד"א שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה] וּבְכָל הַכִּסּוּפִים הָרָעִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. זוֹהִי הַבְּכִירָ"ה, וְזוֹ [וְאַחֶרֶת] הַצְּעִירָ"ה.

וְיֵצֶר הָרָע לָא אִתְחַבַּר תָּדִיר אֶלָּא בִתְרֵין אִלֵּין בְּגִין לְפַתָּאָה לִבְנֵי נָשָׁא וּבְגִין דִּיהֵמְנוּן לֵיהּ (ס"א לְאוֹבְלָא) **לְאוֹבָדָא לְהוּ לְאַתַּר גִּירִין דְּמוֹתָא וְיִפְלְחוּן לֵיהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר,** (משלי ז) **עַד יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ. לְלִסְטִים דִּמְקַפְּחֵי בְטוּרְיָא** (וּכְמִינוּ) **וּטְמִירוּ גַרְמַיְיהוּ בְּאַתַּר דְּחִיל דְּטוּרַיָּא, וְיָדְעִין דְּהָא בְנֵי נָשָׁא אִתְטַמְּרָן גַּרְמַיְיהוּ לְמֵיהַךְ בְּאִנּוּן דּוּכְתֵּי, מָה עָבְדֵי בְּרִירוּ מִנַּיְיהוּ הַהוּא דְּחֲדִידָא בְּלִישָׁנֵיהּ מִכֹּלָּא הַהוּא דְּיָדַע לְמִפְתֵּי בְּנֵי נָשָׁא וְיִפּוּק מִבֵּינַיְיהוּ וְיָתִיב בְּאֹרַח מֵישָׁר דְּכָל בְּנֵי עָלְמָא עָבְרִין תַּמָּן, כֵּיוָן דְּמָטָא לְגַבַּיְיהוּ שָׁרֵי לְאִתְחַבְּרָא תַּמָּן,** (עַד כָּאן סִתְרֵי תּוֹרָה)

וַיִּסַּע מִשָּׁם אַבְרָהָם אַרְצָה הַנֶּגֶב. כָּל מַטְלָנוֹי הֲווֹ לְסִטְרָא דְדָרוֹמָא (דף קיא ע"ב) **יַתִּיר מִסִּטְרָא אַחֲרָא, בְּגִין דְּהָא בְּחָכְמָתָא עֲבַד לְאִתְדַּבְּקָא בְדָרוֹמָא:**

וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֲחֹתִי הִיא. תָּנִינָן (כֵּיוָן) **לָא לִיבְעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְסָמְכָא עַל**

לשון הקודש

וְיֵצֶר הָרָע לֹא מִתְחַבֵּר תָּמִיד אֶלָּא בִּשְׁתֵּי אֵלֶּה כְּדֵי לְפַתּוֹת בְּנֵי אָדָם, וּכְדֵי שֶׁיַּאֲמִינוּ לוֹ [וְלְהוֹבִיל] לְהַאֲבִיד אוֹתָם לִמְקוֹם חִצֵּי הַמָּוֶת וְיַעַבְדוּ אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ז) עַד יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ. לְלִסְטִים שֶׁמְּקַפְּחִים בֶּהָרִים, וּמַסְתִּירִים עַצְמָם בְּמָקוֹם מַפְחִיד בֶּהָרִים, וְיוֹדְעִים שֶׁהֲרֵי בְּנֵי אָדָם שׁוֹמְרִים עַצְמָם מִלָּלֶכֶת לַמְּקוֹמוֹת הַלָּלוּ, מָה עוֹשִׂים? בּוֹחֲרִים מֵהֶם אוֹתוֹ שֶׁלְּשׁוֹנוֹ חַדָּה מִכֻּלָּם, אוֹתוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ לְפַתּוֹת בְּנֵי אָדָם, וְיוֹצֵא מִבֵּינֵיהֶם וְיוֹשֵׁב בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה שֶׁכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם עוֹבְרִים שָׁם. כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם, מַתְחִיל לְהִתְחַבֵּר עִמָּם (וּלְפַתּוֹתָם). (עד כאן סתרי תורה).

וַיִּסַּע מִשָּׁם אַבְרָהָם אַרְצָה הַנֶּגֶב. כָּל מַסְעוֹתָיו הָיוּ לְצַד דָּרוֹם יוֹתֵר מִלְּצַד אַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי בְּחָכְמָה עָשָׂה לְהִדָּבֵק בַּדָּרוֹם.

וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֲחֹתִי הִוא. שָׁנִינוּ, [כֵּיוָן] לֹא צָרִיךְ אָדָם לִסְמֹךְ עַל הַנֵּס, וְאִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַרְחִיש

נִיסָא, וְאִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַרְחִישׁ נִיסָא לְבַר נָשׁ, לָא אִית לֵיהּ לְסָמְכָא (תדיר) עַל נִיסָא זִמְנָא אַחֲרָא. בְּגִין דְּלָאו בְּכָל שַׁעֲתָא וְשַׁעֲתָא אִתְרְחִישׁ נִיסָא.

וְאִי יֵיעוּל בַּר נָשׁ גַּרְמֵיהּ בְּאַתַּר דְּנִזְקָא אִשְׁתְּכַח לְעֵינָא, הָא פָּקַע כָּל זְכוּתֵיהּ דְּעָבַד בְּקַדְמִיתָא וְאוּקְמוּהָ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (בראשית לב) קָטֹנְתִּי מִכָּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת וְגו'. וְאַבְרָהָם כֵּיוָן דְּסָלִיק מִמִּצְרַיִם וְאִשְׁתְּזִיב זִמְנָא חָדָא, הַשְׁתָּא אַמַּאי אָעִיל גַּרְמֵיהּ בְּצַעֲרָא כְּקַדְמִיתָא וְאָמַר אֲחֹתִי הִיא.

אֶלָּא אַבְרָהָם לָא סָמִיךְ עַל גַּרְמֵיהּ כְּלוּם, וְחָמָא שְׁכִינְתָּא תָּדִיר בְּדִיוּרָהּ דְּשָׁרָה וְלָא אַעֲדֵי מִתַּמָּן, וּבְגִין דְּהַנַּת תַּמָּן, אַסְמִיךְ אַבְרָהָם וְאָמַר אֲחֹתִי הִיא כְּמָה דִכְתִיב (משלי ז) אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ. וּבְגִין כָּךְ אָמַר אֲחֹתִי הִיא (ס"א אָתְּ):

לשון הקודש

גַּם לְבֶן אָדָם, אֵין לוֹ לִסְמֹךְ תָּמִיד עַל נֵס בְּפַעַם אַחֶרֶת, כִּי לֹא בְכָל שָׁעָה וְשָׁעָה מִתְרַחֵשׁ נֵס.

וְאִם יַכְנִיס אָדָם אֶת עַצְמוֹ לְמָקוֹם שֶׁהַנֵּזֶק מָצוּי לָעַיִן, הֲרֵי פָּקְעָה כָּל זְכוּתוֹ שֶׁעָשָׂה בַּתְּחִלָּה וּבֵאֲרוּהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית לב) קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת וְגו'. וְאַבְרָהָם, כֵּיוָן שֶׁעָלָה מִמִּצְרַיִם וְנִצּוֹל פַּעַם אַחַת, כָּעֵת לָמָּה הִכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בְּצַעַר כְּבַתְּחִלָּה וְאָמַר אֲחֹתִי הִוא?.

אֶלָּא אַבְרָהָם לֹא סָמַךְ עַל עַצְמוֹ כְּלוּם, שֶׁרָאָה אֶת הַשְּׁכִינָה תָּמִיד בִּמְדוֹרָהּ שֶׁל שָׂרָה וְלֹא זָזָה מִשָּׁם, וּמִשּׁוּם שֶׁהָיְתָה שָׁם, סָמַךְ אַבְרָהָם וְאָמַר אֲחֹתִי הִוא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי ז) אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ, וְלָכֵן אָמַר אֲחֹתִי הִוא.

וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ וְגוֹ'. וְכִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתָא לְגַבֵּייהוּ דְּרַשְׁיעַיָּא כְּמָה דִכְתִיב, (במדבר כב) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם. (בראשית לא) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל לָבָן. אֶלָּא הַהוּא מְמַנָּא שְׁלִיחָא דְאִתְפַּקְדָא עֲלַיְיהוּ הָוָה, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ כַּד עָבְדֵי שְׁלִיחוּתָא נָטְלֵי שְׁמָא דָא, וּמִסִּטְרָא דְדִינָא קָא אַתְיָין. וְעַל דָּא וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִנְּךָ מֵת עַל הָאִשָּׁה אֲשֶׁר לָקַחְתָּ וְגוֹ'.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (משלי יב) שְׂפַת אֱמֶת וְגוֹ'. שְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד. דָּא אַבְרָהָם, דְּכָל מִלּוֹי בְּקַדְמִיתָא וּבְסוֹפָא הֲווֹ בֶּאֱמֶת. וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר. דָּא אֲבִימֶלֶךְ. בְּאַבְרָהָם נֶאֱמַר וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֲחֹתִי הִיא. דָּא בְּקַדְמִיתָא, דְּאָמַר בְּגִין שְׁכִינְתָּא דְהֲוַת עִמָּהּ דְּשָׂרָה אֲחֹתִי הִיא, וְאַבְרָהָם

לשון הקודש

וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ וְגוֹ'. וְכִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא אֶל רְשָׁעִים? כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (במדבר כב) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם, (בראשית לא) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל לָבָן? אֶלָּא אוֹתוֹ מְמֻנֶּה הַשָּׁלִיחַ שֶׁמֻּפְקָד עֲלֵיהֶם הָיָה מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם, כְּשֶׁעוֹשִׂים שְׁלִיחוּת, נוֹטְלִים הַשֵּׁם הַזֶּה, מִצַּד הַדִּין הֵם בָּאִים. וְעַל זֶה וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִנְּךָ מֵת עַל הָאִשָּׁה אֲשֶׁר לָקַחְתָּ וְגוֹ'.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (משלי יב) שְׂפַת אֱמֶת וְגוֹ'. שְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד – זֶה אַבְרָהָם, שֶׁכָּל דְּבָרָיו בַּהַתְחָלָה וּבַסּוֹף הָיוּ בֶּאֱמֶת. וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר – זֶה אֲבִימֶלֶךְ. בְּאַבְרָהָם נֶאֱמַר, וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֲחֹתִי הוּא. זֶה בַּהַתְחָלָה שֶׁאָמַר מִשּׁוּם הַשְּׁכִינָה שֶׁהָיְתָה עִמָּהּ שֶׁל שָׂרָה אֲחֹתִי הִיא, וְאַבְרָהָם

בְּחָכְמְתָא עֲבַד. מָאי טַעְמָא (דף קיב ע"א) בְּגִין דְּאַבְרָהָם מִסִּטְרָא דְיָמִינָא אִיהוּ, אָמַר אֲחֹתִי הִיא, וְרָזָא כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שיר השירים ה) אֲחֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי. וְעַל דָּא אַבְרָהָם קָרָא לָהּ תָּדִיר אֲחֹתִי, בְּגִין דְּאִתְדְּבַק בַּהֲדָהּ, וְלָא יִתְעַדּוּן (ויקרא קב) דָּא מִן דָּא לְעָלְמִין.

לְסוֹף מַה כְּתִיב וְגַם אָמְנָה אֲחֹתִי בַת אָבִי הִיא אַךְ לֹא בַת אִמִּי. וְכִי הָכִי הָוָה. אֶלָּא כֹּלָּא בְּגִין שְׁכִינְתָּא קָאֲמַר, אֲחֹתִי הִיא בְּקַדְמִיתָא, דִּכְתִיב אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ. וּלְבָתַר וְגַם אָמְנָה. מָאי וְגַם. לְאִתּוֹסְפָא עַל מַה דְקָאֲמַר בְּקַדְמִיתָא. אֲחֹתִי בַת אָבִי הִיא. בְּרַתֵּיהּ דְחָכְמָה עִלָּאָה, וּבְגִין כָּךְ אִתְקְרֵי אֲחֹתִי וְאִתְקְרֵי חָכְמָה. אַךְ לֹא בַת אִמִּי. מֵאַתַר דְשִׁירוּתָא דְכֹלָּא סְתִימָא עִלָּאָה. וְעַל דָּא וַתְּהִי לִי לְאִשָּׁה בְּאַחְוָה בַּחֲבִיבוּתָא דִכְתִיב, (שיר השירים ב) וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי וְכֹלָּא רָזָא דְחָכְמְתָא אִיהוּ.

לשון הקודש

עָשָׂה בְּחָכְמָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאַבְרָהָם הוּא מִצַּד הַיָּמִין, אָמַר אֲחֹתִי הִוא, וְסוֹד כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ה) אֲחֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי. וְעַל זֶה אַבְרָהָם קָרָא לָהּ תָּמִיד אֲחוֹתִי, מִשּׁוּם שֶׁנִּדְבָּק עִמָּהּ, וְלֹא יָזוּזוּ זֶה מִזֶּה לְעוֹלָמִים.

לְבַסּוֹף מַה כָּתוּב? וְגַם אָמְנָה אֲחֹתִי בַת אָבִי הִוא אַךְ לֹא בַת אִמִּי. וְכִי כָּךְ הָיָה? אֶלָּא הַכֹּל מִשּׁוּם הַשְּׁכִינָה אָמַר אֲחֹתִי הִוא בַּהַתְחָלָה, שֶׁכָּתוּב אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ. אַחַר כָּךְ וְגַם אָמְנָה. מַה זֶּה וְגַם? לְהוֹסִיף עַל מַה שֶׁאָמַר בַּתְּחִלָּה. אֲחֹתִי בַת אָבִי הִוא, הַבַּת שֶׁל הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, וְלָכֵן נִקְרֵאת אֲחוֹתִי וְנִקְרֵאת חָכְמָה, אַךְ לֹא בַת אִמִּי, מֵהַמָּקוֹם שֶׁל רֵאשִׁית הַכֹּל הַנִּסְתָּר הָעֶלְיוֹן. וְעַל זֶה

תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא כַּד נַחְתּוּ לְמִצְרָיִם הָכִי קָאֲמַר בְּגִין לְאִתְדַּבְּקָא בְגוֹ מְהֵימְנוּתָא, וְקָרָא לָהּ אֲחֹתִי, בְּגִין דְּלָא יִטְעוּן גּוֹ אִנּוּן דַּרְגִּין דִּלְבַר. אוֹף הָכָא אֲחֹתִי, בְּגִין דְּלָא אִתְעֲדֵי מִגּוֹ מְהֵימְנוּתָא כְּדְקָא יְאוּת. דְּהָא אֲבִימֶלֶךְ וְכָל אִנּוּן יָתְבֵי אַרְעָא הֲווֹ אָזְלֵי בָתַר פּוּלְחָנָא נוּכְרָאָה, וְאִיהוּ אִתְדַּבַּק גּוֹ מְהֵימְנוּתָא, וּבְגִין כָּךְ עָאל לְתַמָּן וְאָמַר אֲחֹתִי, מָה אָחוֹת לָא אִתְפְּרַשׁ מֵאָחָא לְעָלְמִין אוֹף הָכָא. דְּהָא אִתְּתָא יְכִילַת לְאִתְפְּרָשָׁא אֲבָל אָחוֹת לָא אִתְפְּרַשׁ, דְּהָא תְּרֵין אַחִין לָא יָכְלִין לְאִתְפְּרָשָׁא לְעָלְמִין וּלְעָלְמֵי עָלְמִין.

וּבְגִין כָּךְ אָמַר אַבְרָהָם אֲחֹתִי הִיא, דְּהָא כֻּלְּהוֹן הֲווֹ לְהוּטִין גּוֹ טָהֲרֵי כִּכְבָיָא וּמַזָּלֵי וּפַלְחֵי לוֹן, וְאַבְרָהָם הָוָה מִתְדַּבַּק גּוֹ מְהֵימְנוּתָא וְאָמַר אֲחֹתִי דְּלָא

לשון הקודש

וַתְּהִי לִי לְאִשָּׁה, בְּאַהֲוָה וַחֲבִיבוּת, שֶׁכָּתוּב (שם ב) וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי, וְהַכֹּל סוֹד שֶׁל חָכְמָה.

בֹּא רְאֵה, בַּהַתְחָלָה כְּשֶׁיָּרְדוּ לְמִצְרַיִם כָּךְ אָמַר בִּשְׁבִיל לְהִדָּבֵק בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה, וְקָרָא לָהּ אֲחֹתִי כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטְעוּ לְתוֹךְ אוֹתָם הַדַּרְגּוֹת שֶׁבַּחוּץ. אַף כָּאן אֲחֹתִי, כְּדֵי שֶׁלֹּא תָּזוּז מִתּוֹךְ הָאֱמוּנָה כָּרָאוּי. שֶׁהֲרֵי אֲבִימֶלֶךְ וְכָל אוֹתָם יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הָיוּ הוֹלְכִים אַחַר עֲבוֹדָה זָרָה, וְהוּא נִדְבַּק בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה וּמִשּׁוּם כָּךְ נִכְנַס לְשָׁם וְאָמַר אֲחֹתִי. מָה הָאָחוֹת לֹא נִפְרֶדֶת מִן הָאָח לְעוֹלָמִים – אַף כָּאן. שֶׁהֲרֵי אִשָּׁה יְכוֹלָה לְהִפָּרֵד, אֲבָל אָחוֹת לֹא נִפְרֶדֶת, שֶׁהֲרֵי שְׁנֵי אַחִים לֹא יְכוֹלִים לְהִפָּרֵד לְעוֹלָמִים וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

וְלָכֵן אָמַר אַבְרָהָם אֲחֹתִי הִוא, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם הָיוּ לְהוּטִים בְּתוֹךְ כִּשֵּׁרֵי הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְעוֹבְדִים אוֹתָם, וְאַבְרָהָם הָיָה דָּבֵק בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה, וְאָמַר אֲחוֹתִי, שֶׁלֹּא

נִתְפְּרַשׁ לְעָלְמִין. וְסִימָנִיךְ (ויקרא כא) וְלַאֲחוֹתוֹ הַבְּתוּלָה דְּאִתְּמַר לְכֹהֵן, אַתְּרָא דְּאַבְרָהָם שַׁרְיָא בֵּיהּ.

כְּתִיב, (דברים י) אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ תִּירָא אוֹתוֹ תַּעֲבֹד וּבוֹ תִּדְבָּק וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל תָּא חֲזֵי, לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ תִּירָא לָא כְּתִיב, אֶלָּא אֶת (דף קיב ע"ב) יְיָ, מַאי אֶת, דָּא דַּרְגָּא קַדְמָאָה אֲתַר דַּחֲלָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב תִּירָא, דְּתַמָּן בָּעֵי בַּר נָשׁ לְדַחֲלָא קַמֵּי מָארֵיהּ (קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) בְּגִין דְּאִיהוּ (בֵּי) דִּינָא.

וְאוֹתוֹ תַּעֲבֹד. דָּא דַּרְגָּא עִלָּאָה דְּקַיְימָא עַל הַאי דַּרְגָּא תַּתָּאָה, וְלָא מִתְפָּרְשָׁאן לְעָלְמִין, אֶת וְאוֹתוֹ, דָּא בְּדָא דְּבֵקִין וְלָא אִתְפָּרְשָׁן. מַאי וְאוֹתוֹ. דָּא אֲתַר בְּרִית קַדִּישָׁא אוֹת לְעָלְמִין. דְּהָא פּוּלְחָנָא לָא שַׁרְיָא בְּאֶת וְלָאו אִיהוּ לְמִפְּלַח אֶלָּא לְמִדְחַל,

לשון הקודש

נִפְרָד לְעוֹלָמִים. וְסִימָן לַדָּבָר – (ויקרא כא) וְלַאֲחוֹתוֹ הַבְּתוּלָה, שֶׁנֶּאֱמַר לַכֹּהֵן הַמָּקוֹם שֶׁאַבְרָהָם שָׁרוּי בּוֹ.

כָּתוּב (דברים י) אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא אוֹתוֹ תַּעֲבֹד וּבוֹ תִּדְבָּק וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ. הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ. אֲבָל בֹּא רְאֵה, לַה' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא לֹא כָּתוּב, אֶלָּא כָּתוּב אֶת ה'. מַה זֶּה אֶת? זוֹ הַדַּרְגָּה הָרִאשׁוֹנָה, הַמָּקוֹם שֶׁל יִרְאַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלָכֵן כָּתוּב תִּירָא, שֶׁשָּׁם אָדָם צָרִיךְ לִירָא לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ [הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא], מִשּׁוּם שֶׁהוּא [בֵּית] דִּין.

וְאוֹתוֹ תַּעֲבֹד – זוֹ הַדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁעוֹמֶדֶת עַל הַדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה הַזּוֹ, וְלֹא נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים. אֶת וְאוֹתוֹ זֶה עִם זֶה דְּבֵקִים וְלֹא נִפְרָדִים. מַה זֶּה וְאוֹתוֹ? זֶה מְקוֹם בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, אוֹת לְעוֹלָמִים. שֶׁהֲרֵי עֲבוֹדָה לֹא שׁוֹרָה בְּאוֹת וְאֵינוֹ

אֲבָל פּוּלְחָנָא אִיהוּ לְעֵילָא, וּבְגִין כָּךְ וְאוֹתוֹ תַעֲבֹד.

וּבוֹ תִדְבָּק. בְּאֲתַר דְּאִיהוּ דְּבֵקוּתָא לְאִתְדַּבְּקָא דְּאִיהוּ גּוּפָא דְשָׁרֵי בְּאֶמְצָעִיתָא. וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ אֲתַר שְׁבִיעָאָה דְדַרְגִּין. וְסִימָנִיךְ (ירמיה ל) וְאֵת דָּוִד מַלְכָּם אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם. בְּגִין כָּךְ אִתְדְּבַּק אַבְרָהָם בִּמְהֵימְנוּתָא כַּד נָחַת לְמִצְרָיִם וְכַד אֲזַל לְאַרְעָא דִפְלִשְׁתִּים. לְבַר נָשׁ דְּבָעָא לְנָחֲתָא גּוֹ גּוּבָא עֲמִיקָא. דָּחִיל דְּלָא יְכִיל לְסַלְקָא מִגּוֹ גּוּבָא, מָה עָבַד קָשַׁר חַד קִשְׁרָא דְחֶבֶל לְעֵילָא מִן גּוּבָא, אָמַר הוּאִיל דְּקָשִׁירְנָא קִשְׁרָא דָא מִכָּאן וּלְהָלְאָה אִיעוּל תַּמָּן. כָּךְ אַבְרָהָם בְּשַׁעֲתָא דְבָעָא לְנַחֲתָא לְמִצְרָיִם. עַד לָא יֵיחוּת תַּמָּן קְשַׁר קִשְׁרָא דִמְהֵימְנוּתָא בְּקַדְמִיתָא לְאִתְתַּקְּפָא בֵּיהּ, וּלְבָתַר נָחַת.

אוּף הָכִי נָמֵי כַּד עָאל לְאַרְעָא דִפְלִשְׁתִּים. בְּגִין כָּךְ

לשון הקודש

לַעֲבֹד אֶלָּא לִירָא, אֲבָל הָעֲבוֹדָה הִיא לְמַעְלָה, וְלָכֵן וְאֹתוֹ תַעֲבֹד.

וּבוֹ תִדְבָּק – בְּמָקוֹם שֶׁהוּא דְּבֵקוּת לְהִדָּבֵק שֶׁהוּא גּוּף שֶׁשּׁוֹרֶה בָּאֶמְצַע. וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ – הַמָּקוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁל הַדַּרְגּוֹת, וְסִימָן לַדָּבָר – (ירמיה ל) וְאֵת דָּוִד מַלְכָּם אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם. מִשּׁוּם כָּךְ נִדְבַּק אַבְרָהָם בָּאֱמוּנָה כְּשֶׁיָּרַד לְמִצְרַיִם וּכְשֶׁהָלַךְ לְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים. לְאָדָם שֶׁרָצָה לָרֶדֶת לְבוֹר עָמֹק, פָּחַד שֶׁלֹּא יוּכַל לַעֲלוֹת מִתּוֹךְ הַבּוֹר, מָה עָשָׂה? קָשַׁר קֶשֶׁר אֶחָד שֶׁל חֶבֶל לְמַעְלָה מֵהַבּוֹר. אָמַר, הוּאִיל וְקָשַׁרְתִּי קֶשֶׁר זֶה, מִכָּאן וָהָלְאָה אֶכָּנֵס לְשָׁם. כָּךְ אַבְרָהָם, בְּשָׁעָה שֶׁרָצָה לָרֶדֶת לְמִצְרַיִם, עַד שֶׁלֹּא יָרַד לְשָׁם קָשַׁר בַּתְּחִלָּה אֶת קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה לְהִתְחַזֵּק בּוֹ, וְאַחַר כָּךְ יָרַד.

אַף כָּךְ גַּם כְּשֶׁנִּכְנַס לְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים.

(משלי יב) שְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד. וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר, דָּא אֲבִימֶלֶךְ דְּאָמַר בְּתָם לְבָבִי וּבְנִקְיוֹן כַּפַּי. וְכַד אֲהַדְּרוּ לֵיהּ מַה כְּתִיב גַּם אָנֹכִי יָדַעְתִּי כִּי בְתָם לְבָבְךָ עָשִׂיתָ זֹאת, וְלָא כְּתִיב נִקְיוֹן כַּפַּיִם:

וְעַתָּה הָשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר (שמואל א ב) רַגְלֵי חֲסִידָו יִשְׁמֹר וְגוֹ'. חֲסִידוֹ כְּתִיב חַד, וְדָא אַבְרָהָם דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לֵיהּ תָּדִיר וְלָא אַעֲדֵי נְטִירוּ מִנֵּיהּ לְעָלְמִין. וּמַה דְּאָמַר רַגְלֵי, דָּא אִתְּתֵיהּ, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁדַּר שְׁכִינְתֵּיהּ עִמָּהּ וְנָטַר לָהּ תָּדִיר.

דָּבָר אַחֵר רַגְלֵי חֲסִידָיו יִשְׁמֹר. חַד, דָּא אַבְרָהָם דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָזִיל עִמֵּיהּ תָּדִיר בְּגִין דְּלָא יֵיכְלוּן לְנָזְקָא לֵיהּ. וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ. אִלֵּין

לשון הקודש

מִשּׁוּם כָּךְ (משלי יב) שְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד. וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר – זֶה אֲבִימֶלֶךְ שֶׁאָמַר בְּתָם לְבָבִי וּבְנִקְיוֹן כַּפַּי. וּכְשֶׁהֶחֱזִירוּ לוֹ מַה כָּתוּב? גַּם אָנֹכִי יָדַעְתִּי כִּי בְתָם לְבָבְךָ עָשִׂיתָ זֹאת, וְלֹא כָּתוּב נִקְיוֹן כַּפַּיִם.

וְעַתָּה הָשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (שמואל–א ב) רַגְלֵי חֲסִידָו יִשְׁמֹר וְגוֹ'. חֲסִידוֹ כָּתוּב אֶחָד, וְזֶה אַבְרָהָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אוֹתוֹ תָּמִיד וְלֹא מֵסִיר מִמֶּנּוּ אֶת שְׁמִירָתוֹ לְעוֹלָמִים. וּמַה שֶּׁאָמַר רַגְלֵי – זוֹ אִשְׁתּוֹ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁלַח שְׁכִינָתוֹ עִמָּהּ וְשׁוֹמֵר אוֹתָהּ תָּמִיד.

דָּבָר אַחֵר רַגְלֵי חֲסִידָו יִשְׁמֹר – אֶחָד, זֶה אַבְרָהָם, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָלַךְ עִמּוֹ תָּמִיד כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהַזִּיק לוֹ. וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ – אֵלּוּ אוֹתָם

אִנּוּן מַלְכִין דַּקַטֵל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהוּא לֵילְיָא דְּרָדַף בַּתְרַיְיהוּ.

הָדָא הוּא דִכְתִיב בַּחשֶׁךְ יִדַּמּוּ, דָּא לֵילְיָא דְּאִתְקַשַּׁר בַּחֲשׁוֹכָא וְקָטַל לוֹן, וְאַבְרָהָם רָדִיף וְלֵילְיָא קָטִיל לוֹן, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיֵּחָלֵק עֲלֵיהֶם לַיְלָה הוּא וַעֲבָדָיו וַיַּכֵּם. וַיֵּחָלֵק עֲלֵיהֶם לַיְלָה, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְפָלִיג רַחֲמֵי מִן דִּינָא בְּגִין לְמֶעְבַּד נוּקְמִין לְאַבְרָהָם, וּבְגִין כָּךְ וּרְשָׁעִים בַּחשֶׁךְ יִדַּמּוּ. וַיַּכֵּם, וַיַּכּוּם מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כִּי לֹא בְכֹחַ יִגְבַּר אִישׁ. דְּאִיהוּ וֶאֱלִיעֶזֶר הֲווֹ בִּלְחוֹדַיְיהוּ.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר וְהָא תָּנִינָן בְּאַתַר דְּנִזְקָא שְׁכִיחַ לָא יִסְמֹךְ בַּר נָשׁ עַל נִיסָא, וְלָא הָוָה אַתַר דְּנִזְקָא אִשְׁתְּכַח כְּהַאי דְּאַבְרָהָם אָזִיל בָּתַר חֲמִשָּׁה מַלְכִין לְמִרְדַּף בַּתְרַיְיהוּ וְלַאֲגָחָא קְרָבָא.

לשון הקודש

מְלָכִים שֶׁהָרַג הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ לַיְלָה שֶׁרָדַף אַחֲרֵיהֶם.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בַּחשֶׁךְ יִדָּמּוּ, זֶה הַלַּיְלָה שֶׁנִּקְשַׁר בַּחשֶׁךְ וְהָרַג אוֹתָם, וְאַבְרָהָם רָדַף וְהַלַּיְלָה הָרַג אוֹתָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּחָלֵק עֲלֵיהֶם לַיְלָה הוּא וַעֲבָדָיו וַיַּכֵּם. וַיֵּחָלֵק עֲלֵיהֶם לַיְלָה – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁחִלֵּק רַחֲמִים מִן הַדִּין כְּדֵי לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת לְאַבְרָהָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ וּרְשָׁעִים בַּחשֶׁךְ יִדָּמּוּ. וַיַּכֵּם? הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב וַיַּכּוּם! אֶלָּא זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּי לֹא בְכֹחַ יִגְבַּר אִישׁ, שֶׁהוּא וֶאֱלִיעֶזֶר הָיוּ לְבַדָּם.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַהֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁנֵּזֶק מָצוּי שֶׁלֹּא יִסְמֹךְ בֶּן אָדָם עַל הַנֵּס, וְלֹא הָיָה מָקוֹם שֶׁהַנֵּזֶק מָצוּי כְּמוֹ זֶה שֶׁאַבְרָהָם הוֹלֵךְ אַחַר חֲמִשָּׁה מְלָכִים לִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם וְלַעֲרֹךְ קְרָב.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה כַּד אָזִיל אַבְרָהָם לְהַאי לָא אֲזַל לַאֲגָחָא קְרָבָא, וְלָא סָמַךְ עַל נִיסָא, אֶלָּא צַעֲרָא דְלוֹט אַפְקֵיהּ מִבֵּיתֵיהּ, וְנָטִיל מָמוֹנָא לְמִפְרַק לֵיהּ, וְאִי לָאו דִּימוּת בַּהֲדֵיהּ גּוֹ שִׁבְיָהּ. כֵּיוָן דְּנָפַק חָמָא שְׁכִינְתָּא דְנַהֲרָא קַמֵּיהּ וְכַמָּה חֵילִין סָחֲרָנֵיהּ, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא רָדַף בַּתְרֵיהוּ, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָטִיל לוֹן, הָדָא הוּא דִכְתִיב וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדַּמּוּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר רָזָא אִיהוּ, רַגְלֵי חֲסִידָו יִשְׁמֹר, דָּא אַבְרָהָם. וְכַד נָפַק אִשְׁתַּתַּף יִצְחָק בַּהֲדֵיהּ וְנָפְלוּ קַמֵּיהּ, וְאִי לָאו דְּאִשְׁתַּתַּף יִצְחָק בַּהֲדֵיהּ דְּאַבְרָהָם לָא אִשְׁתֵּיצִיאוּ הָדָא הוּא דִכְתִיב וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדַּמּוּ. כִּי לֹא בְכֹחַ יִגְבַּר אִישׁ. אַף עַל גַּב דְּחֵילָא אִשְׁתְּכַח תָּדִיר בִּימִינָא, אִי לָא הָוָה בְּסִטְרָא דִשְׂמָאלָא לָא אִתְדַּחְיָין קַמֵּיהּ.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּשֶׁהָלַךְ אַבְרָהָם עַל זֶה, לֹא הָלַךְ לַעֲרֹךְ קְרָב וְלֹא סָמַךְ עַל הַנֵּס, אֶלָּא צַעֲרוֹ שֶׁל לוֹט הוֹצִיא אוֹתוֹ מִבֵּיתוֹ, וְלָקַח מָמוֹן לִפְדּוֹת אוֹתוֹ, וְאִם לֹא – שֶׁיָּמוּת יַחַד אִתּוֹ בְּתוֹךְ שִׁבְיוֹ. כֵּיוָן שֶׁיָּצָא רָאָה שְׁכִינָה שֶׁמֵּאִירָה לְפָנָיו וְכַמָּה צְבָאוֹת סְבִיבָהּ, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה רָדַף אַחֲרֵיהֶם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָרַג אוֹתָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, סוֹד הוּא, רַגְלֵי חֲסִידָו יִשְׁמֹר – זֶה אַבְרָהָם, וּכְשֶׁיָּצָא, הִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ יִצְחָק וְנָפְלוּ לְפָנָיו, וְאִם לֹא שֶׁהִשְׁתַּתֵּף יִצְחָק עִם אַבְרָהָם, לֹא הֻשְׁמְדוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ. כִּי לֹא בְכֹחַ יִגְבַּר אִישׁ. אַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּחַ נִמְצָא תָּמִיד בַּיָּמִין, אִם לֹא הָיָה בְּצַד הַשְּׂמֹאל לֹא הָיוּ נִדְחִים לְפָנָיו.

דָּבָר אַחֵר רַגְלֵי חֲסִידָו יִשְׁמֹר, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ רָחִים לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָחִים לֵיהּ בְּכָל מַה דְּאִיהוּ עָבִיד וְנָטִיר אָרְחוֹי כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים קכא) יְיָ יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה חֲבִיבוּתֵיהּ דְּאַבְרָהָם לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּבְּכָל אֲתַר דְּהַוָה אָזִיל לָא הֲוָה חָיִים עַל דִּילֵיהּ כְּלוּם, (דף קיג ע"א) אֶלָּא בְּגִין לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִין כָּךְ רַגְלֵי חֲסִידָו יִשְׁמֹר. וְדָא הִיא אִתְּתֵיהּ, דִּכְתִיב וַאֲבִימֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלֶיהָ. וּכְתִיב כִּי עַל כֵּן לֹא נְתַתִּיךְ לִנְגֹּעַ אֵלֶיהָ.

בְּפַרְעֹה מַה כְּתִיב, (בראשית יב) וַיְנַגַּע יְיָ אֶת פַּרְעֹה וְגו' עַל דְּבַר. אִיהִי אָמְרָה וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוָה מָחֵי, וּבְגִין כָּךְ רַגְלֵי חֲסִידָו יִשְׁמֹר. וּרְשָׁעִים

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר רַגְלֵי חֲסִידָו יִשְׁמֹר – בְּשָׁעָה שֶׁבֶּן אָדָם אוֹהֵב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אוֹתוֹ בְּכָל מַה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה וְשׁוֹמֵר דְּרָכָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכא) ה' יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם

בֹּא רְאֵה כַּמָּה חֲבִיבוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם לַקָּבָ"ה, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ, לֹא הָיָה חָס עַל שֶׁלּוֹ כְּלוּם, אֶלָּא רַק כְּדֵי לְהִדָּבֵק בַּקָּבָ"ה, וּמִשּׁוּם כָּךְ רַגְלֵי חֲסִידָו יִשְׁמֹר, וְזוֹהִי אִשְׁתּוֹ, שֶׁכָּתוּב וַאֲבִימֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלֶיהָ, וְכָתוּב כִּי עַל כֵּן לֹא נְתַתִּיךָ לִנְגֹּעַ אֵלֶיהָ.

בְּפַרְעֹה מַה כָּתוּב? (בראשית יב) וַיְנַגַּע ה' אֶת פַּרְעֹה וְגו' עַל דְּבַר שָׂרַי. הִיא אָמְרָה – וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה מַכֶּה, וּמִשּׁוּם

בַּחשָׁךְ יְדַמּוּ, אִלֵּין פַּרְעֹה וְאֲבִימֶלֶךְ, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבַד בְּהוּ דִּינִין בְּלֵילְיָא. כִּי לֹא בְכֹחַ יִגְבַּר אִישׁ. מָאן אִישׁ, דָּא אַבְרָהָם, דִּכְתִיב וְעַתָּה הָשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ וְגוֹ':

וַיְיָ פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמָר וְגוֹ'. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר (זכריה ג) וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עוֹמֵד לִפְנֵי מַלְאַךְ יְיָ וְהַשָּׂטָן עוֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ. הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ. וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל דָּא יְהוֹשֻׁעַ בֶּן יְהוֹצָדָק. עוֹמֵד לִפְנֵי מַלְאַךְ יְיָ, מָאן מַלְאַךְ יְיָ. דָּא אֲתַר צְרוֹרָא (ס"א דְּנִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא צְרִירָן) דְּנִשְׁמָתֵיהּ דְּצַדִּיק צְרִירָא בֵּיהּ, וְכָל אִנּוּן נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא קָיְימִין תַּמָּן, וְדָא הוּא מַלְאַךְ יְיָ. וְהַשָּׂטָן עוֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ. דָּא יֵצֶר הָרָע דְּאִיהוּ מְשׁוֹטֵט וְאָזִיל בְּעָלְמָא לְנַטְלָא

לשון הקודש

כָּךְ רַגְלֵי חֲסִידָו יִשְׁמֹר. וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ – אֵלּוּ פַּרְעֹה וַאֲבִימֶלֶךְ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה בָהֶם דִּינִים בַּלַּיְלָה. כִּי לֹא בְכֹחַ יִגְבַּר אִישׁ, מִי זֶה אִישׁ? זֶה אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב וְעַתָּה הָשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ וְגוֹ'.

וה' פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמָר וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (זכריה ג) וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עֹמֵד לִפְנֵי מַלְאַךְ ה' וְהַשָּׂטָן עֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ. בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ. וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל – זֶה יְהוֹשֻׁעַ בֶּן יְהוֹצָדָק. עֹמֵד לִפְנֵי מַלְאַךְ ה', מִי זֶה מַלְאַךְ ה'? זֶהוּ הַמָּקוֹם [שֶׁנִּשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים צְרוּרוֹת] צְרוֹר שֶׁל נִשְׁמַת הַצַּדִּיק צְרוּרָה בּוֹ, וְכָל אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים עוֹמְדוֹת שָׁם, וְזֶהוּ מַלְאַךְ ה'.

וְהַשָּׂטָן עֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ – זֶהוּ יֵצֶר

נִשְׁמָתִין וּלְאַפָּקָא רוּחִין וּלְמִסְטֵי לוֹן לִבְרַיָּיתָא לְעֵילָא וְתַתָּא. וְדָא הוּא בְּשַׁעֲתָא דְּאָטִיל לֵיהּ נְבוּכַדְנֶצַּר לְאֶשָּׁא עִם אִנּוּן נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר, וְהַאי הָוָה מַסְטִין לְעֵילָא בְּגִין דְּיִתּוֹקַד עִמְּהוֹן.

דְּהָכִי הוּא אָרְחוֹי דְּלָאו אִיהוּ מְקַטְרֵג אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּסַכָּנָה וּבְזִמְנָא דְּצַעֲרָא שָׁרְיָא בְּעָלְמָא, וְאִית לֵיהּ רְשׁוּ לְמִסְטֵי וּלְמֶעְבַּד דִּינָא אֲפִלּוּ בְּלָא דִּינָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (משלי יג) וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. מַהוּ לְשִׁטְנוֹ, דְּהָוָה אָמַר אוֹ כֻּלְּהוּ יִשְׁתֵּזְבוּן אוֹ כֻּלְּהוּ יִתּוֹקְדוּן.

דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְיְיהִיב רְשׁוּתָא לִמְחַבְּלָא לְחַבָּלָא לָא אִשְׁתְּזִיב זַכָּאָה מִן חַיָּיבַיָּא, וּבְגִין כָּךְ בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא שָׁרְיָא בְּמָתָא כָּעֵי בַּר נָשׁ לְעָרְקָא עַד לָא אִתְפַּס תַּמָּן, דְּהָא מְחַבְּלָא כֵּיוָן דְּשָׁרֵי הָכִי

לשון הקודש

הָרָע שֶׁהוּא מְשׁוֹטֵט וְהוֹלֵךְ בָּעוֹלָם לִטֹּל נְשָׁמוֹת וּלְהוֹצִיא רוּחוֹת וּלְהַסְטוֹת אֶת הַבְּרִיּוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְזֶהוּ בְּשָׁעָה שֶׁהִטִּיל אוֹתוֹ נְבוּכַדְנֶצַּר לָאֵשׁ עִם אוֹתָם נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר, וְזֶה הָיָה מַסְטִין לְמַעְלָה כְּדֵי שֶׁיִּשָּׂרֵף עִמָּם.

שֶׁכָּךְ הִיא דַּרְכּוֹ – שֶׁאֵינוֹ מְקַטְרֵג אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁל סַכָּנָה וּבִזְמַן שֶׁהַצַּעַר שׁוֹרֶה בָּעוֹלָם, וְיֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְהַסְטוֹת וְלַעֲשׂוֹת דִּין אֲפִלּוּ בְּלִי דִּין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יג) וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. מַה זֶּה לְשִׁטְנוֹ? שֶׁהָיָה אוֹמֵר, אוֹ שֶׁכֻּלָּם יִנָּצְלוּ אוֹ שֶׁכֻּלָּם יִשָּׂרְפוּ.

שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לַמַּשְׁחִית לְחַבֵּל, לֹא נִצּוֹל הַצַּדִּיק מֵהָרְשָׁעִים. וְלָכֵן בְּשָׁעָה שֶׁהַדִּין שָׁרוּי בָּעִיר, צָרִיךְ בֶּן אָדָם לִבְרֹחַ בְּטֶרֶם שֶׁיִּתָּפֵס שָׁם, שֶׁהֲרֵי הַמַּשְׁחִית, כֵּיוָן שֶׁמַּתְחִיל, כָּךְ גַּם עוֹשֶׂה

נָמֵי עָבִיד לְזַבָּאָה כְּחַיָּיבָא. וְכָל שֶׁכֵּן דְּהַוּוּ תְּלָתֵיהוֹן כְּחַד. וְהַוָּה תָּבַע דְּיִתּוֹקְדוּן כֻּלְּהוּ אוֹ יִשְׁתֵּזְבוּן כֻּלְּהוּ. בְּגִין דְּכַד אִתְעֲבִיד (דף קיג ע"ב) נִיסָּא לָא אִתְעֲבִיד פֻּלְגוּ נִיסָּא וּפֻלְגוּ דִּינָא, אֶלָּא כֹּלָּא כְּחֲדָא, אוֹ נִיסָּא אוֹ דִּינָא.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי, וְלָא, וְהָא בִּזְמַנָּא דְּבָקַע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַמָּא לְיִשְׂרָאֵל הָוָה קָרַע יַמָּא לְאִלֵּין וְאָזְלִין בְּיַבֶּשְׁתָּא, וּמַיָּיא הֲווֹ תָּבִין מִסִּטְרָא אַחֲרָא וְטָבְעִין לְאִלֵּין וּמֵתִין, וְאִשְׁתְּכַח נִיסָּא הָכָא וְדִינָא הָכָא כֹּלָּא כְּחֲדָא.

אָמַר לֵיהּ וְדָא הוּא דְּקַשְׁיָא קַמֵּיהּ, דְּכַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד דִּינָא וְנִיסָּא כְּחֲדָא, לָאו בְּאֲתַר חָד וְלָא בְּבֵיתָא חָדָא (דְּאִשְׁתְּכַח כֹּלָּא כְּחֲדָא), וְאִי אִתְעֲבִיד קַשְׁיָא קַמֵּיהּ, דְּהָא לְעֵילָא לָא אִתְעֲבִיד כֹּלָּא

לשון הקודש

לַצַּדִּיק כְּמוֹ לָרָשָׁע, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁהָיוּ שְׁלָשְׁתָּם כְּאֶחָד. וְהָיָה תּוֹבֵעַ שֶׁיִּשָּׂרְפוּ כֻּלָּם אוֹ יִנָּצְלוּ כֻּלָּם. מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁנַּעֲשָׂה נֵס, לֹא נַעֲשָׂה חֲצִי נֵס וַחֲצִי דִּין, אֶלָּא הַכֹּל כְּאֶחָד, אוֹ נֵס אוֹ דִּין.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, וָלֹא? וַהֲרֵי בִּזְמַן שֶׁבָּקַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַיָּם לְיִשְׂרָאֵל, הָיָה קוֹרֵעַ אֶת הַיָּם לְאֵלֶּה וְהֵם הוֹלְכִים בַּיַּבָּשָׁה, וְהַמַּיִם הָיוּ שָׁבִים מִצַּד אַחֵר וּמַטְבִּיעִים אֶת אֵלֶּה וּמֵתִים. וְנִמְצָא נֵס כָּאן וְדִין כָּאן, הַכֹּל כְּאֶחָד.

אָמַר לוֹ, וְזֶהוּ שֶׁקָּשֶׁה לְפָנָיו, שֶׁכְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִּין וְגֵם כְּאֶחָד, לֹא בְּמָקוֹם אֶחָד וְלֹא בְּבַיִת אֶחָד [שֶׁהַכֹּל נִמְצָא כְּאֶחָד]. וְאִם נַעֲשָׂה קָשֶׁה לְפָנָיו, שֶׁהֲרֵי לְמַעְלָה לֹא נַעֲשָׂה הַכֹּל

אֶלָּא בִּשְׁלִימוּ כְּחֲדָא אוֹ נִיסָא אוֹ דִּינָא בְּאַתַר חָד וְלָא בְּפַלְגוּ.

בְּגִין כָּךְ לָא עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא בְּחַיָּיבַיָּא עַד דְּאִשְׁתַּלִּימוּ בְּחוֹבַיְיהוּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית טו) כִּי לֹא שָׁלֵם עֲוֹן הָאֱמֹרִי עַד הֵנָּה. וּכְתִיב (ישעיה כז) בְּסַאסְּאָה בְּשַׁלְּחָהּ תְּרִיבֶנָּה. וְעַל דָּא הָוָה אַסְטִין לֵיהּ לִיהוֹשֻׁעַ דְּיִתּוֹקַד בְּהוּ, עַד דְּאָמַר לֵיהּ (זכריה ג) יִגְעַר יְיָ בְּךָ הַשָּׂטָן. מָאן אָמַר לֵיהּ, דָּא מַלְאַךְ יְיָ

(וְאִתְּמַר וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל הַשָּׂטָן).

וְאִי תֵּימָא וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל הַשָּׂטָן יִגְעַר יְיָ בְּךָ וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, הָכִי נָמֵי לְמֹשֶׁה בַּסְּנֶה דִּכְתִיב, (שמות ג) וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְיָ אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ. וּכְתִיב וַיַּרְא יְיָ כִּי סָר לִרְאוֹת. לְזִמְנִין מַלְאַךְ יְיָ וּלְזִמְנִין מַלְאָךְ וּלְזִמְנִין יְיָ. וּבְגִין כָּךְ אָמַר לֵיהּ יִגְעַר יְיָ בְּךָ הַשָּׂטָן וְלֹא אָמַר הִנְּנִי גּוֹעֵר בְּךָ.

לשון הקודש

אֶלָּא בִּשְׁלֵמוּת כְּאֶחָד, אוֹ גַּם אוֹ דִּין בְּמָקוֹם אֶחָד וְלֹא לַחֲצָאִין.

לָכֵן לֹא עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּין בָּרְשָׁעִים עַד שֶׁיִּשְׁתַּלְּמוּ בְּחֶטְאָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית טו) כִּי לֹא שָׁלֵם עֲוֹן הָאֱמֹרִי עַד הֵנָּה, וְכָתוּב (ישעיה כז) בְּסַאסְּאָה בְּשַׁלְּחָהּ תְּרִיבֶנָּה. וְעַל זֶה הָיָה מַסְטִין לִיהוֹשֻׁעַ שֶׁיִּשָּׂרֵף עִמָּם, עַד שֶׁאָמַר לוֹ (זכריה ג) יִגְעַר ה' בְּךָ הַשָּׂטָן. מִי אָמַר לוֹ? זֶה מַלְאַךְ ה' [וְנֶאֱמַר וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשָּׂטָן].

וְאִם תֹּאמַר, וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשָּׂטָן יִגְעַר ה' בְּךָ וְגוֹ'? בֹּא רְאֵה, כָּךְ גַּם לְמֹשֶׁה בַּסְּנֶה, שֶׁכָּתוּב (שמות ג) וַיֵּרָא מַלְאַךְ ה' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ, וְכָתוּב וַיַּרְא ה' כִּי סָר לִרְאוֹת. לִפְעָמִים מַלְאַךְ ה', וְלִפְעָמִים מַלְאָךְ, וְלִפְעָמִים ה'. וְלָכֵן אָמַר לוֹ יִגְעַר

תָּא חֲזֵי, כְּגוֹנָא דָא בְּיוֹמָא דְּאִשְׁתְּכַח דִּינָא בְּעָלְמָא, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָתִיב עַל כֻּרְסְיָיא דְּדִינָא, כְּדֵין אִשְׁתְּכַח הַאי שָׂטָן דְּאַסְטֵי לְעֵילָא וְתַתָּא, וְאִשְׁתְּכַח אִיהוּ לְחַבָּלָא עָלְמָא וְלִיטֹל נִשְׁמָתִין.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה יָתִיב וְלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְהָוָה מִשְׁתַּדֵּל בְּהַאי קְרָא (דברים כא) וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִיא עֶגְלַת בָּקָר וְגו' וְעָרְפוּ שָׁם אֶת הָעֶגְלָה בַּנָּחַל. וְדִינָא אִיהוּ בְּקוּפִּיץ לְעָרְפָּא לָהּ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר הַאי לְמַאי אִצְטְרִיךְ.

בָּכָה רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר, וַוי לְעָלְמָא דְּאִתְמְשַׁךְ בָּתַר דָּא. דְּהָא מִן הַהוּא יוֹמָא דְּהַהוּא חִוְיָא (דף קיד ע"א) בִּישָׁא דְּאִתְפַּתָּה בֵּיהּ אָדָם שַׁלִּיט עַל אָדָם וְשַׁלִּיט עַל בְּנֵי עָלְמָא, אִיהוּ קָאִים לְמִסְטֵי עָלְמָא וְעָלְמָא לָא יְכִיל לְנָפְקָא מֵעָנְשֵׁיהּ עַד דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא וְיוֹקִים

לשון הקודש

ה' בְּךָ הַשָּׂטָן וְלֹא אָמַר הִנְנִי גּוֹעֵר בְּךָ.

בֹּא רְאֵה, כְּמוֹ זֶה בַּיּוֹם שֶׁנִּמְצָא דִּין בָּעוֹלָם וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא הַדִּין, אָז נִמְצָא הַשָּׂטָן הַזֶּה שֶׁמַּסְטֶה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהוּא נִמְצָא לְהַשְׁחִית אֶת הָעוֹלָם וְלִטֹּל הַנְּשָׁמוֹת.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה יוֹשֵׁב וְלוֹמֵד תּוֹרָה, וְהָיָה מִשְׁתַּדֵּל בַּפָּסוּק הַזֶּה, (דברים כא) וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִיא עֶגְלַת בָּקָר וְגו' וְעָרְפוּ שָׁם אֶת הָעֶגְלָה בַּנָּחַל. וְהַדִּין הוּא בְּסַכִּין לַעֲרֹף אוֹתָהּ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, לָמָּה צָרִיךְ אֶת זֶה?.

בָּכָה רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, אוֹי לָעוֹלָם שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר זֶה, שֶׁהֲרֵי מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הָרָע הִתְפַּתָּה בּוֹ אָדָם, שׁוֹלֵט עַל הָאָדָם וְשׁוֹלֵט עַל בְּנֵי הָעוֹלָם, הוּא עוֹמֵד לְהַסְטוֹת אֶת הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָם לֹא יָכוֹל לָצֵאת מֵעָנְשׁוֹ עַד שֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִדְמִיכֵי עַפְרָא דִכְתִיב, (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְגוֹ' וּכְתִיב, (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ. וְאִיהוּ קָאִים עַל עָלְמָא דָא לְמִיטַל נִשְׁמָתִין דְּכָל בְּנֵי נָשָׁא.

וְתָא חֲזֵי הָא כְתִיב (דברים כא) כִּי יִמָּצֵא חָלָל וְגוֹ' תָּא חֲזֵי, כָּל בְּנֵי עָלְמָא עַל יְדֵי מַלְאַךְ הַמָּוֶת נָפְקָא נִשְׁמָתַיְיהוּ. אִי תֵימָא דְּבַר נָשׁ דָּא עַל יְדָא דְּהַהוּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת נָפַק נִשְׁמָתֵיהּ, לָאו הָכִי. אֶלָּא מָאן דְּקָטִיל לֵיהּ, אַפִּיק נִשְׁמָתֵיהּ עַד לָא מָטָא זְמְנֵיהּ לְשַׁלְטָאָה בֵּיהּ הַהוּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת.

וּבְגִין כָּךְ וְלָאָרֶץ לֹא יְכֻפַּר וְגוֹ' וְלָאָרֶץ דִּילָן. וְלָא דֵי לוֹן דְּקָאִים אִיהוּ לְמִסְטֵי עָלְמָא לְמַגְנָא וּלְקַטְרְגָא תָּדִיר כָּל שֶׁכֵּן דְּגָזְלִין מִינֵיהּ מַה דְּאִית לֵיהּ לְנַטְלָא. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָיִים עַל בְּנוֹי, וּבְגִין כָּךְ

לשון הקודש

הַמְּשִׁיחַ וְיָקִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יְשֵׁנֵי הֶעָפָר, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כא) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְגוֹ', וְכָתוּב (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ. וְהוּא עוֹמֵד עַל עוֹלָם זֶה לִטֹּל אֶת כָּל נִשְׁמוֹת בְּנֵי הָאָדָם.

וּבֹא וּרְאֵה, הֲרֵי כָּתוּב (דברים כא) כִּי יִמָּצֵא חָלָל וְגוֹ'. בֹּא רְאֵה, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם נִשְׁמָתָם יוֹצֵאת עַל יְדֵי מַלְאַךְ הַמָּוֶת. אִם תֹּאמַר שֶׁבֶּן אָדָם הַזֶּה יָצְאָה נִשְׁמָתוֹ עַל יְדֵי אוֹתוֹ מַלְאַךְ הַמָּוֶת – לֹא כָּךְ! אֶלָּא מִי שֶׁהוֹרֵג אוֹתוֹ, הוֹצִיא אֶת נִשְׁמָתוֹ בְּטֶרֶם הִגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁיִּשְׁלֹט בּוֹ אוֹתוֹ מַלְאַךְ הַמָּוֶת.

וְלָכֵן וְלָאָרֶץ לֹא יְכֻפַּר וְגוֹ'. וְלָאָרֶץ שֶׁלָּנוּ. וְלֹא דַּי לָהֶם שֶׁעוֹמֵד הוּא לְהַסְטוֹת הָעוֹלָם לְחַנָּם וּלְקַטְרֵג תָּמִיד, כָּל שֶׁכֵּן שֶׁגּוֹזְלִים מִמֶּנּוּ מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ

קָרֵבִין עַל הַאי עֶגְלָא, בְּגִין לְתַקָּנָא עִמֵּיהּ מַה דְּאִתְנְטִיל הַהִיא נִשְׁמָתָא דְּבַר נָשׁ מִנֵּיהּ, וְלָא יִשְׁתְּכַח מְקַטְרְגָא עַל (ד"א ל"ג קָרִיבִין בְּהַאי) עָלְמָא.

וְרָזָא עִלָּאָה תָּנִינָן הָכָא: שׁוֹר פָּרָה, עֵגֶל עֶגְלָה, כֻּלְּהוּ בְּרָזָא עִלָּאָה אִשְׁתְּכָחוּ, וּבְגִין כָּךְ בְּדָא מְתַקְּנִין לֵיהּ, וְדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים כא) יָדֵינוּ לֹא שָׁפְכָה אֶת הַדָּם הַזֶּה וְגוֹ' לֹא שָׁפְכָה וְלָא גָּרִימְנָא מִיתָתֵיהּ, וּבְדָא לָא אִשְׁתְּכַח מְקַטְרְגָא עֲלַיְיהוּ, וּבְכוּלָּא יָהִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ עֵיטָא לְעָלְמָא.

תָּא חֲזֵי, כְּגַוְונָא דָא בְּיוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים דְּדִינָא אִשְׁתְּכַח בְּעָלְמָא, אִיהוּ קָאִים לְקַטְרְגָא וְיִשְׂרָאֵל בָּעְיָין לְאִתְעָרָא בְּשׁוֹפָר, וּלְאַתְעָרָא קוֹל דְּכָלִיל בְּאֶשָּׁ"א וּמַיָּ"א וְרוּחָ"א וְאִתְעֲבִידוּ חָד, וּלְאַשְׁמָעָא הַהוּא קוֹל מִגּוֹ שׁוֹפָר.

לשון הקודש

לָקַחַת. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עַל בָּנָיו, וְלָכֵן מַקְרִיבִים אֶת הָעֶגְלָה הַזּוֹ, כְּדֵי לְתַקֵּן עִמּוֹ מַה שֶּׁנִּלְקְחָה אוֹתָהּ נְשָׁמָה שֶׁל הָאָדָם מִמֶּנּוּ, וְלֹא יִמָּצֵא מְקַטְרֵג עַל [ד"א הַקְּרוֹבִים בְּזֶה] הָעוֹלָם.

וְסוֹד עֶלְיוֹן שֶׁנִּינוּ כָּאן. שׁוֹר, פָּרָה, עֵגֶל, עֶגְלָה – כֻּלָּם בְּסוֹד עֶלְיוֹן נִמְצָאִים, וְלָכֵן בָּזֶה מְתַקְּנִים אוֹתוֹ, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים כא) יָדֵינוּ לֹא שָׁפְכָה אֶת הַדָּם הַזֶּה וְגוֹ'. לֹא שָׁפַכְנוּ וְלֹא גָּרַמְנוּ מִיתָתוֹ. וּבָזֶה לֹא נִמְצָא עֲלֵיהֶם מְקַטְרֵג, וּבַכֹּל נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֵצָה לָעוֹלָם.

בֹּא רְאֵה, כְּמוֹ זֶה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁנִּמְצָא הַדִּין בָּעוֹלָם, הוּא עוֹמֵד לְקַטְרֵג, וְיִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְהִתְעוֹרֵר בַּשּׁוֹפָר וּלְעוֹרֵר קוֹל שֶׁכָּלוּל בְּאֵ"שׁ וּמַי"ם רו"חַ וְנַעֲשִׂים אֶחָד, וּלְהַשְׁמִיעַ אוֹתוֹ קוֹל מִתּוֹךְ הַשּׁוֹפָר.

וְהַהוּא קוֹל סָלְקָא עַד אֲתַר דְּכַרְסְיָא דְּדִינָא יָתְבָא וּבָטֵשׁ בָּהּ וְסָלְקָא. כֵּיוָן דְּמָטָא הַאי קוֹל מִתַּתָּא, קוֹל דְּיַעֲקֹב אִתְתַּקַּן לְעֵילָא, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (דף קיד ע"ב) אִתְעַר רַחֲמֵי, דְּהָא כְּגַוְונָא דְּיִשְׂרָאֵל מִתְעֲרֵי לְתַתָּא קוֹל חַד כָּלִיל בְּאֶשָּׁ"א וְרוּחָ"א וּמַיָּ"א דְּנָפְקֵי כְּחָדָא מִגּוֹ שׁוֹפָר, הָכִי נָמֵי אִתְעַר לְעֵילָא שׁוֹפָר. וְהַהוּא קוֹל דְּכָלִיל בְּאֶשָּׁ"א וּמַיָּ"א וְרוּחָ"א אִתְתַּקַּן, וְנָפַק דָּא מִתַּתָּא וְדָא מֵעֵילָא, וְאִתְתַּקַּן עָלְמָא וְרַחֲמֵי אִשְׁתְּכָחוּ.

וְהַהוּא מְקַטְרְגָא אִעַרְבַּב דְּחָשִׁיב לְשַׁלְטָאָה בְּדִינָא וּלְקַטְרְגָא בְּעָלְמָא, וְחָמֵי דְּמִתְעֲרֵי רַחֲמֵי, כְּדֵין אִעַרְבָּב וְאִתְשַׁשׁ חֵילֵיהּ וְלָא יְכִיל לְמֶעְבַּד מִידִי, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּאִין עָלְמָא בְּרַחֲמֵי, דְּאִי תֵּימָא דְּדִינָא אִתְעֲבִיד, לָאו הָכִי, אֶלָּא אִתְחַבָּרוּ רַחֲמֵי בְּדִינָא, וְעָלְמָא אִתְדָּן בְּרַחֲמֵי.

לשון הקודש

וְאוֹתוֹ קוֹל עוֹלֶה עַד מָקוֹם שֶׁיּוֹשֵׁב כִּסֵּא הַדִּין וּמַכֶּה בּוֹ וְעוֹלֶה. כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעַ הַקּוֹל הַזֶּה מִלְּמַטָּה, הַקּוֹל שֶׁל יַעֲקֹב נִתְקָן לְמַעְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְעוֹרֵר רַחֲמִים. שֶׁהֲרֵי כְּמוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְעוֹרְרִים לְמַטָּה קוֹל אֶחָד כָּלוּל בְּאֵ"שׁ וְרוּ"חַ מַי"ם שֶׁיּוֹצְאִים כְּאֶחָד מִתּוֹךְ הַשּׁוֹפָר, כָּךְ גַּם מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה שׁוֹפָר. וְאוֹתוֹ קוֹל שֶׁכָּלוּל בְּאֵ"שׁ וּמַי"ם רוּ"חַ נִתְקָן, וְיוֹצֵא זֶה מִלְּמַטָּה וְזֶה מִלְּמַעְלָה, וְנִתְקָן הָעוֹלָם וְנִמְצָאִים הָרַחֲמִים.

וְאוֹתוֹ מְקַטְרֵג מִתְעָרְבֵּב, שֶׁחוֹשֵׁב לִשְׁלֹט בַּדִּין וּלְקַטְרֵג בָּעוֹלָם, וְרוֹאֶה שֶׁמִּתְעוֹרְרִים רַחֲמִים. אָז מִתְעָרְבֵּב וְתָשׁ כֹּחוֹ וְלֹא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת דָּבָר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת הָעוֹלָם בְּרַחֲמִים. שֶׁאִם

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, (תהלים פא) תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ דְּאִתְכַּסְיָא סִיהֲרָא. דְּהָא כְּדֵין שָׁלְטָא הַאי חִיוְיָא בִישָׁא וְיָכִיל לְנַזְקָא עָלְמָא, וְכַד מִתְעָרֵי רַחֲמֵי, סָלְקָא סִיהֲרָא וְאִתְעַבְרַת מִתַּמָּן, וְאִיהוּ אִתְעַרְבֵּב וְלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה, וְאִתְעֲבַר דְּלָא יִתְקְרַב תַּמָּן, וְעַל דָּא בְּיוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה בָּעֵי לְעַרְבְּבָא לֵיהּ כְּמַאן דְּאִתְעַר מִשְּׁנָתֵיהּ וְלָא יְדַע כְּלוּם.

בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בָּעֵי לְנַיְיחָא וּלְמֶעְבַּד לֵיהּ נַיְיחָא דְּרוּחָא בְּשָׂעִיר דְּקָרְבִּין לֵיהּ, וּכְדֵין אִתְהַפַּךְ סַנֵּיגוֹרְיָא עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, אֲבָל בְּיוֹמָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אִתְעַרְבָּב דְּלָא יְדַע וְלָא יְכִיל לְמֶעְבַּד כְּלוּם. חָמֵי אִתְעָרוּתָא דְּרַחֲמֵי סָלְקִין מִתַּתָּא, וְרַחֲמֵי מִלְּעֵילָא וְסִיהֲרָא סָלְקָא בֵּינַיְיהוּ. כְּדֵין אִתְעַרְבָּב וְלָא יְדַע כְּלוּם וְלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה.

לשון הקודש

תֹּאמַר שֶׁנַּעֲשָׂה דִּין – לֹא כָּךְ! אֶלָּא מִתְחַבְּרִים רַחֲמִים עִם דִּין, וְהָעוֹלָם נִדּוֹן בְּרַחֲמִים.

בָּא רְאֵה, כָּתוּב (תהלים פא) תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ, שֶׁהַלְּבָנָה מִתְכַּסָּה, שֶׁהֲרֵי אָז שׁוֹלֵט הַנָּחָשׁ הָרָע וְיָכוֹל לְהַזִּיק לָעוֹלָם. וּכְשֶׁמִּתְעוֹרְרִים רַחֲמִים, עוֹלָה הַלְּבָנָה וּמָעֻבֶּרֶת מִשָּׁם, וְהוּא מִתְעַרְבֵּב וְלֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט, וְעוֹבֵר שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב לְשָׁם, וְלָכֵן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה צָרִיךְ לְעָרְבֵּב אוֹתוֹ כְּמִי שֶׁמִּתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ וְלֹא יוֹדֵעַ כְּלוּם.

בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים צָרִיךְ לָנוּחַ וְלַעֲשׂוֹת לוֹ נַחַת רוּחַ בַּשָּׂעִיר שֶׁמַּקְרִיבִים לוֹ, וְאָז מִתְהַפֵּךְ לְסָנֵגוֹר עַל יִשְׂרָאֵל, אֲבָל בְּיוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִתְעָרְבֵּב, שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ וְלֹא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת כְּלוּם. רוֹאֶה הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל הָרַחֲמִים עוֹלִים מִלְּמַטָּה

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּן לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמֵי, וְחָיִים עֲלַיְיהוּ וְאִשְׁתְּכַח לְהוּ זִמְנָא כָּל אִנּוּן עֲשָׂרָה יוֹמִין דְּבֵין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים לְקַבְּלָא כָּל אִנּוּן דְּתָיְיבִין קַמֵּיהּ וּלְכַפָּרָא לוֹן מֵחוֹבַיְיהוּ וְסָלִיק לוֹן לְיוֹמָא דְכִפּוּרֵי.

וְעַל דָּא בְּכוּלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פַּקִּיד לוֹן לְיִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּד עוֹבָדָא בְּגִין דְּלָא יִשְׁלוֹט עֲלַיְיהוּ מָאן דְּלָא אִצְטְרִיךְ, וְלָא יִשְׁלוֹט עֲלַיְיהוּ דִּינָא, וִיהוֹן כֻּלְּהוֹן זַכָּאִין בְּאַרְעָא (דף קטו ע"א) כִּרְחִימוּ דְאַבָּא עַל בְּנִין, וְכוּלָּא בְעוֹבָדָא וּבְמִלִּין תַּלְיָא, וְהָא אוֹקִימְנָא מִלִּין.

וַיְיָ פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמָר, דִּכְתִיב לַמּוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה וּלְשָׂרָה בֵן. וְתָנִינָן פָּקַד אֶת שָׂרָה, פְּקִידָה לְנוּקְבָא, זְכִירָה לִדְכוּרָא, וּבְגִין כָּךְ

לשון הקודש

וְרַחֲמִים מִלְּמַעְלָה וְהִלְבָּנָה עוֹלָה בֵּינֵיהֶם, אָז הוּא מִתְעָרְבֵב וְלֹא יוֹדֵעַ כְּלוּם וְלֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים וְחָס עֲלֵיהֶם וּמוֹצֵא לָהֶם זְמַן כָּל אוֹתָם עֲשָׂרָה יָמִים שֶׁבֵּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים לְקַבֵּל אֶת כָּל אוֹתָם הַשָּׁבִים לְפָנָיו וּלְכַפֵּר לָהֶם מֵחֲטָאֵיהֶם וּמַעֲלֶה אוֹתָם לְיוֹם הַכִּפּוּרִים.

וְעַל זֶה בַּכֹּל מְצַוֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם מִי שֶׁלֹּא צָרִיךְ וְלֹא יִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם הַדִּין וְיִהְיוּ כֻּלָּם צַדִּיקִים בָּאָרֶץ כְּאַהֲבַת הָאָב עַל הַבָּנִים [בְּנֵי אָדָם], וְהַכֹּל תָּלוּי בְּמַעֲשֶׂה וּבְדִבּוּרִים, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַדְּבָרִים.

וה' פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמָר, שֶׁכָּתוּב לַמּוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה וּלְשָׂרָה

וַיְיָ פָּקַד אֶת שָׂרָה, כַּאֲשֶׁר אָמַר, דִּכְתִיב שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה וְגוֹ', מֵהָכָא מַשְׁמַע דְּאָמַר וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ, וַיֹּאמֶר סְתָם, דְּאִיהוּ הָוָה וְלָא שְׁלִיחָא אַחֲרָא:

וַיַּעַשׂ יְיָ לְשָׂרָה וְגוֹ'. כֵּיוָן דְּאָמַר וַיְיָ פָּקַד אֶת שָׂרָה, מַהוּ וַיַּעַשׂ יְיָ לְשָׂרָה. אֶלָּא הָכִי תָּנֵינָן דְּאִיבָּא דְּעוֹבָדוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵעֵדֶן אִיהוּ, וְאִיהוּ נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, וְאִיהוּ מַזְּלָא דְּכָל בִּרְכָאן טָבָאן וְגִשְׁמֵי בִּרְכָאן נָזְלֵי מִנֵּיהּ וּמִתַּמָּן נָפְקֵי, דִּכְתִיב לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, דְּאִיהוּ מַזִּיל וּמַשְׁקֶה מֵעֵילָא לְתַתָּא, בְּגִין דִּבְנֵי (נָשָׁא) בְּהַאי מַזְּלָא תַלְיָין וְלָא בְּאַתַר אַחֲרָא. וְעַל דָּא כְּתִיב וַיְיָ פָּקַד אֶת שָׂרָה פְּקִידָה בִּלְחוֹדוֹי.

לשון הקודש

בֵן. וְשָׁנִינוּ, פָּקַד אֶת שָׂרָה – פְּקִידָה לִנְקֵבָה, זְכִירָה לְזָכָר. וּמִשּׁוּם כָּךְ וַה' פָּקַד אֶת שָׂרָה. כַּאֲשֶׁר אָמַר, שֶׁכָּתוּב שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה וְגוֹ'. מִכָּאן מַשְׁמָע שֶׁאָמַר וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ, וַיֹּאמֶר סְתָם, שֶׁהוּא הָיָה וְלֹא שָׁלִיחַ אַחֵר.

וַיַּעַשׂ ה' לְשָׂרָה וְגוֹ'. כֵּיוָן שֶׁאָמַר וַה' פָּקַד אֶת שָׂרָה, מַהוּ וַיַּעַשׂ ה' לְשָׂרָה? אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, שֶׁפִּרְיֵי מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מֵאוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן הוּא, וְהוּא נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, וְהוּא הַמַּזָּל שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת הַטּוֹבוֹת וְגִשְׁמֵי בְּרָכָה נוֹזְלִים מִמֶּנּוּ וּמִשָּׁם יוֹצְאִים, שֶׁכָּתוּב לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. שֶׁהוּא מַזִּיל וּמַשְׁקֶה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה מִשּׁוּם שֶׁבָּנִים בַּמַּזָּל הַזֶּה תְּלוּיִים, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל זֶה כָּתוּב וַה' פָּקַד אֶת שָׂרָה, פְּקִידָה בִּלְבַדָּהּ.

וַיַּעַשׂ יְיָ לְשָׂרָה. עֲשִׂיָּיה אִיהוּ לְעֵילָא מֵהַאי דַּרְגָּא כְּמָה דְּאִתְּמַר דְּהָא בְּמַזְּלָא תַּלְיָיא, וְעַל דָּא כָּאן פְּקִידָה וְכָאן עֲשִׂיָּיה. וּבְגִין כָּךְ אָמַר יְיָ וַיְיָ וְכֹלָּא חַד. רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר (תהלים קכז) הִנֵּה נַחֲלַת יְיָ בָּנִים שָׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן. הִנֵּה נַחֲלַת יְיָ, אַחְסַנְתָּא לְאִתְאַחֲדָא בַּיְיָ דְּלָא יִתְעַבַּר מִינָהּ לְעָלְמִין, דְּבַר נָשׁ דְּזָכֵי לִבְנִין בְּהַאי עַלְמָא זָכֵי בְּהוּ לְמֵיעַל לְפַרְגּוֹדָא בְּעַלְמָא דְּאָתֵי. בְּגִין דְּהַהוּא בְּרָא דְּשָׁבִיק בַּר נָשׁ וְזָכֵי בֵּיהּ בְּעַלְמָא דָּא, אִיהוּ יִזְכֵּי לֵיהּ לְעַלְמָא דְּאָתֵי, וְזָכֵי לְאַעֲלָא בֵּיהּ לְנַחֲלַת יְיָ. מָאן נַחֲלַת יְיָ, דָּא אֶרֶץ הַחַיִּים. וְהָכִי קָרָא לָהּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי אֶרֶץ הַחַיִּים.

דָּוִד מַלְכָּא (קָרָא לֵיהּ) **נַחֲלַת יְיָ דִּכְתִיב,** (שמואל א כו) **כִּי גֵרְשׁוּנִי הַיּוֹם מֵהִסְתַּפֵּחַ בְּנַחֲלַת יְיָ לֵאמֹר לֵךְ**

לשון הקודש

וַיַּעַשׂ ה' לְשָׂרָה, עֲשִׂיָּה הִיא לְמַעְלָה מִן הַדַּרְגָּה הַזּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁבְּמַזָּל זֶה תָּלוּי, וְעַל זֶה כָּאן פְּקִידָה וְכָאן עֲשִׂיָּה. וְלָכֵן אָמַר ה' וַה', וְהַכֹּל אֶחָד. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קכז) הִנֵּה נַחֲלַת ה' בָּנִים שָׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן. הִנֵּה נַחֲלַת ה', חֵלֶק לְהֵאָחֵז בַּה' שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל מִמֶּנָּה לְעוֹלָמִים. שֶׁבֶּן אָדָם שֶׁזּוֹכֶה לְבָנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, זוֹכֶה בָּהֶם לְהִכָּנֵס לַפַּרְגּוֹד לָעוֹלָם הַבָּא, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הַבֵּן שֶׁהִשְׁאִיר בֶּן הָאָדָם וְזוֹכֶה בּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא יְזַכֶּה אוֹתוֹ לָעוֹלָם הַבָּא, וְזוֹכֶה לְהִכָּנֵס בּוֹ לְנַחֲלַת ה'. מַה זֶּה נַחֲלַת ה'? זוֹ אֶרֶץ הַחַיִּים. וְכָךְ קָרָא לָהּ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא אֶרֶץ הַחַיִּים.

דָּוִד הַמֶּלֶךְ [קָרָא לָהּ] נַחֲלַת ה', שֶׁכָּתוּב (שמואל–א כו) כִּי גֵרְשׁוּנִי הַיּוֹם מֵהִסְתַּפֵּחַ בְּנַחֲלַת ה' לֵאמֹר לֵךְ עֲבֹד אֱלֹהִים

עֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וּבְגִין כָּךְ הִנֵּה נַחֲלַת יְיָ (דף קטו ע"ב) בָּנִים. מָאן אַזְכֵּי לֵיהּ לְבַר נָשׁ. בְּנִין. אִי זָכֵי בְּהוּ בְּהַאי עַלְמָא, שָׁכָר פְּרִי הַבֶּטֶן, אַגְרָא וְחוּלָקָא טָבָא בְּהַהִיא עַלְמָא, בְּהַהוּא אִיבָּא דְּמֵעוֹי אִיהוּ דְּזָכֵי בַּר נָשׁ בְּהַהוּא עַלְמָא בְּהוּ.

תָּא חֲזֵי, הִנֵּה נַחֲלַת יְיָ בָּנִים. יְרוּתָא וְאַחְסַנְתָּא דְּאִיבִּין דְּעוֹבָדוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִלְּעֵילָא אִיהוּ מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי, דְּהָא מִתַּמָּן זָכֵי בַּר נָשׁ לִבְנִין כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (הושע יד) מִמֶּנִּי פְּרִיךָ נִמְצָא. מַה כְּתִיב, (תהלים קכז) אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם לֹא יֵבוֹשׁוּ וְגוֹ'. אַשְׁרֵי בְּעַלְמָא דֵּין וְאַשְׁרֵי בְּעַלְמָא דְּאָתֵי.

לֹא יֵבוֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר. מָאן אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר. אִלֵּין מָארֵיהוֹן דְּדִינִין, דְּכַד נִשְׁמָתָא

לשון הקודש

אֲחֵרִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ הִנֵּה נַחֲלַת ה' בָּנִים. מִי מְזַכֶּה אֶת הָאִישׁ הַזֶּה? בָּנִים. אִם זוֹכֶה בָּהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה – שָׂכָר פְּרִי הַבֶּטֶן. שָׂכָר וְחֵלֶק טוֹב בְּאוֹתוֹ עוֹלָם בְּאוֹתוֹ פְּרִי מֵעָיו הוּא שֶׁזּוֹכֶה בֶּן אָדָם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם בָּהֶם.

בֹּא רְאֵה, הִנֵּה נַחֲלַת ה' בָּנִים, יְרֻשָּׁה וְחֵלֶק שֶׁל פֵּרוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִלְּמַעְלָה הוּא מֵעֵץ הַחַיִּים, שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם זוֹכֶה בֶּן אָדָם לְבָנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יד) מִמֶּנִּי פְּרִיךָ נִמְצָא. מַה כָּתוּב? (תהלים קכז) אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם לֹא יֵבֹשׁוּ וְגוֹ'. אַשְׁרֵי בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאַשְׁרֵי בָּעוֹלָם הַבָּא.

לֹא יֵבֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר, מִי הָאוֹיְבִים בַּשַּׁעַר? אֵלּוּ בַּעֲלֵי הַדִּינִים.

נְפִקַת מֵהַאי עַלְמָא, כַּמָּה אִנּוּן מָרֵיהוֹן דְּדִינִין דְּזַמִּינִין קַמֵּיהּ, עַד לָא יֵעוּל לְדוּכְתֵּיהּ בַּשָּׁעַר בְּהַהוּא תַּרְעָא דְיֵעוּל תַּמָּן, בְּגִין דְּמַשְׁכּוֹנִין שָׁבִיק בְּהַאי עַלְמָא וּבְגִינֵיהוֹן יִזְכֵּי בְּהַהוּא עַלְמָא וְעַל דָּא לֹא יֵבוֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר.

רִבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסֵי פְּתַח פּוּמָךְ וְלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא דְּהָא שְׁכִינְתָּא אִשְׁתַּכְּחַת גַּבָּךְ, דְּכָל זְמַן דִּבְמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא לָעָאן שְׁכִינְתָּא אַתְיָא וּמִתְחַבְּרָא, וְכָל שֶׁכֵּן בְּאוֹרְחָא דִּשְׁכִינְתָּא קָדְמָא וְאַתְיָא וְאָזְלָא קַמַּיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא דְזָכָאן בִּמְהֵימְנוּתָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

פְּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר. (תהלים קכז) אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִילֵי זֵיתִים סָבִיב

לשון הקודש

שֶׁכַּאֲשֶׁר נִשְׁמָה יוֹצֵאת מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, כַּמָּה הֵם בַּעֲלֵי הַדִּינִים שֶׁמְּזֻמָּנִים לְפָנֶיהָ עַד שֶׁלֹּא תִּכָּנֵס לַמָּקוֹם בַּשַּׁעַר בְּאוֹתוֹ שַׁעַר שֶׁתִּכָּנֵס לְשָׁם, מִשּׁוּם שֶׁהִשְׁאִיר מַשְׁכּוֹנוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבִגְלָלָם יִזְכֶּה בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. וְעַל זֶה לֹא יֵבֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר.

רִבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסִי, פְּתַח פִּיךָ וְדַבֵּר בַּתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה נִמְצֵאת אֶצְלְךָ, שֶׁבְּכָל זְמַן שֶׁבְּדִבְרֵי תוֹרָה מְדַבְּרִים, בָּאָה הַשְּׁכִינָה וּמִתְחַבֶּרֶת, וְכָל שֶׁכֵּן בַּדֶּרֶךְ, שֶׁשְּׁכִינָה מַקְדִּימָה וּבָאָה וְהוֹלֶכֶת לִפְנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁזּוֹכִים בֶּאֱמוּנַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (שם) אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִילֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ. אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן

לְשֶׁלְחָנֶךָ. אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה, כָּל זִמְנָא דְּאִתְּתָא בְּיַרְכְּתֵי בֵיתָא וְלָא נָפְקָא לְבַר, הִיא צְנוּעָה וְאִתְחֲזֵי לְאוֹלָדָא בְּנִין דְּכָשְׁרָן. כְּגֶפֶן, מַה גֶּפֶן לָא אִתְנַטְעָא אֶלָּא בְּזִינָהּ וְלָא בְּזִינָא אַחֲרָא. כָּךְ אִתְּתָא דְּכָשְׁרָא לָא תֶעֱבַד נְטִיעָן בְּבַר נָשׁ אַחֲרָא. מַה גֶּפֶן לָא אִית בֵּיהּ רְכִיבָה מֵאִילָנָא אַחֲרָא, אוֹף הָכִי אִתְּתָא דְּכָשְׁרָא הָכִי נָמֵי.

חֲמֵי מָה אַגְרָהּ, (דף קטז ע"א) בָּנֶיךָ כִּשְׁתִילֵי זֵיתִים. מַה זֵיתִים לָא נָפְלֵי טַרְפַּיְיהוּ כָּל יוֹמֵי שַׁתָּא וְכֻלְּהוּ קְשׁוּרִין (נ"א בסִירֵי) תָּדִיר, אוֹף הָכִי בָּנֶיךָ כִּשְׁתִילֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ. מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ הִנֵּה כִּי כֵן יְבֹרַךְ גֶּבֶר יְרֵא יְיָ. מָאי הִנֵּה כִּי כֵן יְבֹרַךְ גֶּבֶר. הִנֵּה כֵּן מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא לְאַסְגָּאָה מִלָּה אַחֲרָא דְּאוֹלִיפְנָא דָּא מִינָּהּ, דְּכָל זִמְנָא דִּשְׁכִינְתָּא הָוָה צְנִיעָא בְּאַתְרָהּ כְּדְקָא חָזֵי לָהּ כַּבְיָכוֹל בָּנֶיךָ כִּשְׁתִילֵי זֵיתִים אִלֵּין

לשון הקודש

פֹּרִיָּה – כָּל זְמַן שֶׁהָאִשָּׁה בִּירְכְּתֵי הַבַּיִת וְלֹא יוֹצֵאת הַחוּצָה, הִיא צְנוּעָה וּרְאוּיָה לְהוֹלִיד בָּנִים כְּשֵׁרִים. כְּגֶפֶן – מַה גֶּפֶן לֹא נִנְטַעַת אֶלָּא בְּמִינָהּ וְלֹא בְּמִין אַחֵר, כָּךְ אִשָּׁה כְּשֵׁרָה לֹא תַעֲשֶׂה נְטִיעוֹת עִם אִישׁ אַחֵר; מַה גֶּפֶן אֵין בָּהּ הַרְכָּבָה מֵעֵץ אַחֵר, אַף כָּךְ אִשָּׁה כְּשֵׁרָה גַּם כָּךְ.

רְאֵה מַה שְּׂכָרָהּ: בָּנֶיךָ כִּשְׁתִילֵי זֵיתִים. מַה זֵיתִים אֵין עֲלֵיהֶם נוֹפְלִים כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה וְכֻלָּם קְשׁוּרִים [בְּסֵר] תָּמִיד, אַף כָּךְ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִילֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? הִנֵּה כִּי כֵן יְבֹרַךְ גֶּבֶר יְרֵא ה'. מַה זֶּה הִנֵּה כִּי כֵן יְבֹרַךְ גֶּבֶר? הִנֵּה כֵּן הָיָה צָרִיךְ (לִכְתֹּב)! אֶלָּא לְרַבּוֹת דָּבָר אַחֵר שֶׁלָּמַדְנוּ זֶה מִמֶּנָּה, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהַשְּׁכִינָה הָיְתָה צְנוּעָה בִּמְקוֹמָהּ כָּרָאוּי

יִשְׂרָאֵל כַּד שָׁרָאן בְּאַרְעָא. סָבִיב לְשֶׁלְחָנֶךָ. דְּאָכְלֵי וְשָׁתָאן וּקְרֵבִין קָרְבָּנִין וְחָדָאן קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמִתְבָּרְכָן עִלָּאִין וְתַתָּאִין בְּגִינַיְיהוּ.

לְבָתָר דְּשִׁכִינְתָּא נָפְקַת, אִתְגָּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵעַל פְּתוֹרָא דְּאַבוּהוֹן וְהֲווּ בֵּינֵי עַמְּמַיָּא וְצָוְוחִין כָּל יוֹמָא וְלֵית דְּאַשְׁגַּח בְּהוּ בַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּכְתִיב (ויקרא כו) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם וְגוֹ'. וְחָמִינָן כַּמָּה קַדִּישִׁין עִלָּאִין מִיתוּ בִּגְזֵרִין תַּקִּיפִין, וְכָל דָּא בְּגִין עוֹנְשָׁא דְאוֹרַיְיתָא דְּלָא קַיְימוּ יִשְׂרָאֵל כַּד הֲווֹ שָׁרָאן בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא.

חֲמֵי מַה כְּתִיב, (דברים כח) תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב מֵרֹב כֹּל. הַאי קְרָא אִיהוּ רָזָא, תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ בְּשִׂמְחָה, בִּזְמַן דְּכֹהֲנֵי הֲווֹ קְרֵבִין קָרְבָּנִין וַעֲלָוָון וְדָא הִיא בְּשִׂמְחָה.

לשון הקודש

לָהּ כִּבְיָכוֹל – בָּנֶיךָ כִּשְׁתִילֵי זֵיתִים, אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁשְׁרוּיִים בָּאָרֶץ. סָבִיב לְשֶׁלְחָנֶךָ – שֶׁאוֹכְלִים וְשׁוֹתִים וּמַקְרִיבִים קָרְבָּנוֹת וּשְׂמֵחִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִתְבָּרְכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בִּגְלָלָם.

אַחַר שֶׁיָּצְאָה הַשְּׁכִינָה וְנִגְלוּ יִשְׂרָאֵל מֵעַל שֻׁלְחַן אֲבִיהֶם, וְהֵם בֵּין הָעַמִּים וְצוֹוְחִים כָּל יוֹם, וְאֵין מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ בָּהֶם פְּרָט לַקָּבָּ"ה, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם וְגוֹ'. וְרָאִינוּ כַּמָּה קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים מֵתוּ בִּגְזֵרוֹת תַּקִּיפוֹת, וְכָל זֶה מִשּׁוּם עֹנֶשׁ הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא קִיְּמוּ יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהָיוּ שְׁרוּיִים בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה.

רְאֵה מַה כָּתוּב, (דברים כח) תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב מֵרֹב כֹּל. פָּסוּק זֶה הוּא סוֹד. תַּחַת

וּבְטוּב לֵבָב, אִלֵּין לֵיוָאֵי. מֵרוֹב כֹּל, אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל דְּהֲווּ אֶמְצָעִיים בֵּינַיְיהוּ וְנָטְלֵי בִרְכָאן מִכָּל סִטְרִין. דִּכְתִיב, (ישעיה ט) הִרְבִּיתָ הַגּוֹי לוֹ הִגְדַּלְתָּ הַשִּׂמְחָה. אִלֵּין כַּהֲנֵי. שָׂמְחוּ לְפָנֶיךָ כְּשִׂמְחַת בַּקָּצִיר, אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרִיךְ לוֹן עִבּוּרָא דְּחַקְלָא וְיַהֲבֵי מַעֲשְׂרָא מִכֹּלָּא. כַּאֲשֶׁר יָגִילוּ בְּחַלְקָם שָׁלָל. אִלֵּין לֵיוָאֵי דְּנָטְלָא מַעֲשְׂרָא מִגּוֹ אִדְּרָא.

דָּבָר אַחֵר הִרְבִּיתָ הַגּוֹי. אִלֵּין יִשְׂרָאֵל דִּמְהֵימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלַיְיהוּ כְּדְקָא חָזֵי. לוֹ הִגְדַּלְתָּ הַשִּׂמְחָה, דָּא אִיהוּ דַּרְגָּא רֵישָׁא עִלָּאָה דְּאַבְרָהָם דְּאִתְדַּבַּק בָּהּ, דְּאִיהוּ גָּדוֹל וְחֶדְוָה בֵּיהּ אִשְׁתַּכַּח.

שָׂמְחוּ לְפָנֶיךָ, (דף קטז ע"ב) בְּשַׁעֲתָא דְסָלְקִין לְאִתְדַּבְּקָא בָךְ. כְּשִׂמְחַת בַּקָּצִיר, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ בְּשִׂמְחָה, בִּזְמַן שֶׁכֹּהֲנִים הָיוּ מַקְרִיבִים קָרְבָּנוֹת וְעוֹלוֹת, וְזוֹ הִיא בְּשִׂמְחָה. וּבְטוּב לֵבָב – אֵלּוּ הַלְוִיִּים. מֵרֹב כֹּל – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ אֶמְצָעִיִּים בֵּינֵיהֶם וְנָטְלוּ בְּרָכוֹת מִכָּל הַצְּדָדִים, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ט) הִרְבִּיתָ הַגּוֹי לוֹ הִגְדַּלְתָּ הַשִּׂמְחָה. אֵלּוּ הַכֹּהֲנִים. שָׂמְחוּ לְפָנֶיךָ כְּשִׂמְחַת בַּקָּצִיר – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּרַךְ לָהֶם אֶת תְּבוּאַת הַשָּׂדֶה וְנוֹתְנִים מַעֲשֵׂר מִן הַכֹּל. כַּאֲשֶׁר יָגִילוּ בְּחַלְקָם שָׁלָל – אֵלּוּ לְוִיִּים שֶׁנּוֹטְלִים מַעֲשֵׂר מִתּוֹךְ הַגֹּרֶן.

דָּבָר אַחֵר הִרְבִּיתָ הַגּוֹי – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁאֱמוּנַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם כָּרָאוּי. לוֹ הִגְדַּלְתָּ הַשִּׂמְחָה – זוֹהִי דַּרְגַּת הָרֹאשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁנִּדְבַּק בָּהּ, שֶׁהוּא גָּדוֹל, וְחֶדְוָה נִמְצֵאת בּוֹ.

שָׂמְחוּ לְפָנֶיךָ – בְּשָׁעָה שֶׁעוֹלִים לְהִדָּבֵק

דְּשִׂמְחַת בַּקָּצִיר דִּילֵיהּ הָוָה. כַּאֲשֶׁר יָגִילוּ בְּחַלְקָם שָׁלָל. כַּאֲשֶׁר יָגִילוּ, אִלֵּין שְׁאַר חֵילִין וּרְתִיכִין לְתַתָּא בְּזִמְנָא דִּמְחַלְּקֵי שָׁלָל וְטַרְפֵּי טַרְפָּא בְּרֵאשִׁיתָא דְּכֹלָּא.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיט) עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ. עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ מַהוּ. אֶלָּא הָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל עֵת, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִקְרֵי עֵת. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ויקרא טז) וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. מָאי וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (משלי ז) לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה. וְדָא הוּא (ויקרא י) וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְיָ אֵשׁ זָרָה וְגו'. מָאי טַעְמָא עֵת. בְּגִין דְּאִית לָהּ עֵת וּזְמַן לְכֹלָּא לְקָרְבָא לְאִתְנַהֲרָא לְאִתְחַבְּרָא כְּדְקָא יְאוּת. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים סט) וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן.

לשון הקודש

בְּךָ. כְּשִׂמְחַת בַּקָּצִיר – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁשִּׂמְחַת הַקָּצִיר הִיא שֶׁלָּהּ. כַּאֲשֶׁר יָגִילוּ בְּחַלְקָם שָׁלָל – כַּאֲשֶׁר יָגִילוּ אֵלּוּ שְׁאָר הַצְּבָאוֹת וְהַמֶּרְכָּבוֹת לְמַטָּה בִּזְמַן שֶׁמְּחַלְּקִים שָׁלָל וְטוֹרְפִים טֶרֶף בְּרֵאשִׁית הַכֹּל.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיט) עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ. מַה זֶּה עֵת לַעֲשׂוֹת לַה'? אֶלָּא הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, אֲבָל עֵת – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרֵאת עֵת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא טז) וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. מַה זֶּה וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ז) לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה. וְזֶהוּ (ויקרא י) וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה וְגו'. מָה הַטַּעַם עֵת? מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ לָהּ עֵת וּזְמַן לַכֹּל לְהִתְקָרֵב לִהְיוֹת מְאִירָה וּלְהִתְחַבֵּר כָּרָאוּי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים סט) וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן.

לַעֲשׂוֹת לַיְיָ כְּמָה דִכְתִיב, (שמואל ב ח) **וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם.** דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא כְּאִילוּ עָבִיד וְתַקֵּן הַאי עֵת לְחַבְּרָא לָהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכָל כָּךְ לָמָּה בְּגִין דְּהֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ, דְּאִילוּ לֹא הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ לָא אִשְׁתַּכַּח פִּירוּדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִיִּשְׂרָאֵל לְעָלְמִין.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי כְּגַוְונָא דָא כְּתִיב, (ישעיה ס) **אֲנִי יְיָ בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה.** מַהוּ בְּעִתָּהּ. בְּעֵת ה'. דְּתָקוּם מֵעַפְרָא כְּדֵין אֲחִישֶׁנָּה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי וְעִם כָּל דָּא יוֹמָא חַד אִיהִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל גּוֹ עַפְרָא וְלָא יַתִּיר. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה הָכִי אָמְרוּ. אֲבָל תָּא חֲזֵי, רָזָא דְאוֹלִיפְנָא, בְּשַׁעֲתָא דִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְגַּלְיָיא מֵאַתְרָהּ, כְּדֵין אַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא כַּבְיָכוֹל אִתְפְּרָשׁוּ. דְּאִתְפְּרָשָׁא ה"א מִן וא"ו, וּבְגִין דְּאִתְפְּרָשׁוּ

לשון הקודש

לַעֲשׂוֹת לַה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב ח) **וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם.** שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה כְּאִלּוּ עָשָׂה וְתִקֵּן אֶת הָעֵת הַזֹּאת לְחַבֵּר אוֹתָהּ עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (תִּפְאֶרֶת). וְכָל כָּךְ לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁהֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ. שֶׁאִלּוּ לֹא הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ, לֹא נִמְצָא פֵּרוּד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִיִּשְׂרָאֵל לְעוֹלָמִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּמוֹ זֶה כָּתוּב (ישעיה ס) אֲנִי ה' בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה. מַהוּ בְּעִתָּהּ? בְּעֵת ה'. שֶׁתָּקוּם מִן הֶעָפָר, אָז אַחִישֶׁנָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְעִם כָּל זֶה, יוֹם אֶחָד הִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הֶעָפָר וְלֹא יוֹתֵר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּךְ אָמְרוּ, אֲבָל בֹּא רְאֵה הַסּוֹד שֶׁלָּמַדְנוּ. בְּשָׁעָה שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל גָּלְתָה מִמְּקוֹמָהּ, אָז אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כִּבְיָכוֹל נִפְרְדוּ, שֶׁנִּפְרְדָה הֵ"א מִן וָא"ו, וּמִשּׁוּם שֶׁנִּפְרְדוּ מַה

מַה כְּתִיב (תהלים לט) **נֶאֱלַמְתִּי דּוּמִיָּ"ה, בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק וא"ו מִן ה"א, וְקוֹל לָא אִשְׁתַּכַּח, כְּדֵין דִּבּוּר אִתְאַלָּם. וּבְגִין כָּךְ הִיא שְׁכִיבַת בְּעַפְרָא כָּל הַהוּא יוֹמָא** (דְּנָא) **דְּה"א. וּמַאן אִיהוּ אֶלֶף חֲמִשָּׁאָה, וְאַף עַל גַּב דְּאַקְדִּימַת בְּגָלוּתָא עַד לָא יֵעוּל הַהוּא אֶלֶף חֲמִשָּׁאָה רָזָא דְּה"א, וְכַד יֵיתֵי אֶלֶף שְׁתִיתָאָה דְּאִיהוּ רָזָא** (דף קיז ע"א) **דְּוא"ו, כְּדֵין וא"ו יוֹקִים לְה"א.**

בְּזִמְנָא שִׁית זִמְנִין עֶשֶׂר שִׁתִּין נֶפֶשׁ, כְּדֵין שְׁלִימוּ וא"ו עֶשֶׂר זִמְנִין, וא"ו שִׁית זִמְנִין עֶשֶׂר, (דְּוא"ו) **וא"ו סָלְקָא** (בְּעֶשֶׂר) **בְּי', וא"ו נָחֲתָא בְּה"א.**

אִשְׁתְּלִים וא"ו גּוֹ עֶשֶׂר שִׁית זִמְנִין, כְּדֵין הֲווֹ שִׁתִּין לְאָקְמָא מֵעַפְרָא, וּבְכָל שִׁתִּין וְשִׁתִּין מֵהַהוּא אֶלֶף שְׁתִיתָאָה אִתְתַּקַּף ה"א וְסַלְקָא בְּדַרְגּוֹי לְאִתְתַּקְּפָא. וּבְשִׁית מְאָה שְׁנִין לִשְׁתִיתָאָה יִתְפַּתְּחוּן

לשון הקודש

כָּתוּב? (תהלים לט) נֶאֱלַמְתִּי דּוּמִיָּ"ה, מִשּׁוּם שֶׁהִסְתַּלֵּק וָא"ו מֵהֵ"א וְקוֹל לֹא נִמְצָא, אָז הַדִּבּוּר נֶאֱלָם, וְלָכֵן הִיא שׁוֹכֶבֶת לֶעָפָר כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁל הֵ"א. וּמִיהוּ? הָאֶלֶף הַחֲמִישִׁי. וְאַף עַל גַּב שֶׁהִקְדִּימָה בַּגָּלוּת עַד שֶׁלֹּא נִכְנָס אוֹתוֹ הָאֶלֶף הַחֲמִישִׁי, הַסּוֹד שֶׁל הֵ"א. וּכְשֶׁיָּבֹא הָאֶלֶף הַשִּׁשִּׁי, שֶׁהוּא הַסּוֹד שֶׁל וָא"ו, אָז וָא"ו יָקִים אֶת הֵ"א.

בִּזְמַן שֵׁשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר שִׁשִּׁים נֶפֶשׁ, אָז שְׁלֵמוּת שֶׁל וָא"ו עֶשֶׂר פְּעָמִים, וָא"ו שֵׁשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר, [שֶׁוָּא"ו] וָא"ו עוֹלֶה [בְּעֶשֶׂר] בְּי', וָא"ו יוֹרֶדֶת בְּהֵ"א.

נִשְׁלֶמֶת וָא"ו בְּתוֹךְ עֶשֶׂר שֵׁשׁ פְּעָמִים, אָז הֵם שִׁשִּׁים לַהֲקִימָה מֵהֶעָפָר. וּבְכָל שִׁשִּׁים וְשִׁשִּׁים מֵאוֹתוֹ הָאֶלֶף הַשִּׁשִּׁי מִתְחַזֶּקֶת הֵ"א, וְעוֹלָה בְּדַרְגּוֹתֶיהָ לְהִתְחַזֵּק. וּבְשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנִים לָאֶלֶף

תַּרְעֵי דְּחָכְמְתָא לְעֵילָא וּמַבּוּעֵי דְּחָכְמְתָא לְתַתָּא, וְיִתְתַּקֵּן עַלְמָא לְאֶעֱלָא בִּשְׁבִיעָאָה. כְּבַר נָשׁ דְּמִתְתַּקֵּן בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה מִכִּי עָרַב שִׁמְשָׁא לְאֶעֱלָא בְּשַׁבָּתָא. אוֹף הָכִי נָמִי. וְסִימָנִיךְ (בראשית ז) בִּשְׁנַת שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה לְחַיֵּי נֹחַ וְגוֹ' נִבְקְעוּ כָּל מַעְיְנוֹת תְּהוֹם רַבָּה.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי כָּל דָּא אֲרִיכוּ זִמְנָא יַתִּיר מִכְּמָה דְּאוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא דְּאִיהוּ יוֹמָא חַד גָּלוּתָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְלָא יַתִּיר דִּכְתִיב, (איכה א) נְתָנַנִי שׁוֹמֵמָה כָּל הַיּוֹם דָּוָה. אָמַר לֵיהּ הָכִי אוֹלִיפְנָא מֵאַבָּא בְּרָזִין דְּאַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא וּבְיוֹמֵי דִּשְׁנֵי עַלְמָא וּבְיוֹמֵי דִּבְרֵאשִׁית וְכֹלָּא רָזָא חָדָא אִיהוּ.

וּכְדֵין יִתְחַזֵּי קַשְׁתָּא בַּעֲנָנָא בִּגְוָונֵי נְהִירִין כְּאִתְתָּא דְּמִתְקַשְׁטָא לְבַעֲלָהּ דִּכְתִיב, (בראשית ט) וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם וְהָא אוּקְמוּהָ וְשַׁפִּיר הוּא. וּרְאִיתִיהָ,

לשון הקודש

הַשִּׁשִּׁי יִפָּתְחוּ שַׁעֲרֵי הַחָכְמָה לְמַעְלָה וּמַעְיְנוֹת שֶׁל חָכְמָה לְמַטָּה, וְיִתְתַּקֵּן הָעוֹלָם לְהִכָּנֵס לַשְּׁבִיעִי. כְּמוֹ בֶּן אָדָם שֶׁמִּתַּקֵּן בְּיוֹם שִׁשִּׁי מִכְּשֶׁמַּעֲרִיב הַשֶּׁמֶשׁ לְהִכָּנֵס לְשַׁבָּת, אַף כָּךְ גַּם, וְסִימָן לַדָּבָר – (בראשית ז) בִּשְׁנַת שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה לְחַיֵּי נֹחַ וְגוֹ' נִבְקְעוּ כָּל מַעְיְנוֹת תְּהוֹם רַבָּה.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, כָּל זֶה זְמַן אָרֹךְ יוֹתֵר מִכְּפִי שֶׁבֵּאֲרוּהוּ הַחֲבֵרִים שֶׁהוּא יוֹם אֶחָד גָּלוּת שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא יוֹתֵר, שֶׁכָּתוּב (איכה א) נְתָנַנִי שׁוֹמֵמָה כָּל הַיּוֹם דָּוָה. אָמַר לוֹ, כָּךְ לָמַדְתִּי מֵאָבִי בְּסוֹדוֹת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וּבַיָּמִים שֶׁל שְׁנוֹת הָעוֹלָם וּבַיָּמִים שֶׁל בְּרֵאשִׁית, וְהַכֹּל בְּסוֹד אֶחָד הוּא.

וְאָז תֵּרָאֶה הַקֶּשֶׁת בִּגְוָנִים מְאִירִים כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁמִּתְקַשֶּׁטֶת לְבַעְלָהּ, שֶׁכָּתוּב (בראשית ט) וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם,

בִּגְוָונִין נְהִירִין כְּדְקָא יְאוּת. וּכְדֵין לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. מָאן בְּרִית עוֹלָם. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְיִתְחַבַּר וא"ו בְּה"א, וְיֵיקִים לָהּ מֵעַפְרָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי בְּרִית, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וְהָיְתָה לְאוֹת בְּרִית וְגוֹ'.

כַּד יִתְעַר וא"ו לְגַבֵּי ה"א, כְּדֵין אָתִין עִלָּאִין יִתְעָרוּן בְּעָלְמָא וּבְנוֹי דְּרָאוּבֵן זְמִינִין דְּיִתְעָרוּן קָרְבִין בְּכָל עָלְמָא, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יוֹקִים לָהּ מֵעַפְרָא וְיִדְכַּר לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְיִשְׁתַּכַּח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבָּהּ גּוֹ גָּלוּתָא כְּחוּשְׁבַּן וא"ו שִׁית זְמִנִין י' (עֶשֶׂר). עֶשֶׂר זְמִנִין שִׁית שְׁנִין, וּכְדֵין תֵּיקוּם וְיִתְפַּקַּד עָלְמָא לְמֶעְבַּד נוּקְמִין, וּמַאן דְּאִיהוּ מָאִיךְ יִתְרְמֵי.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי שַׁפִּיר קָאֲמַרְתְּ בְּגִין (דף קיז ע"ב) דְּאִיהוּ גּוֹ רָזָא דְאַתְוָון. וְלֵית לָן לְאַתְעָרָא

לשון הקודש

וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ וְיָפֶה הוּא. וּרְאִיתִיהָ בִּגְוָנִים מְאִירִים כָּרָאוּי, וְאָז לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. מַה זֶּה בְּרִית עוֹלָם? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְיִתְחַבֵּר וָא"ו עִם הֵ"א וִיקִימָהּ מִן הֶעָפָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ. זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּרִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיְתָה לְאוֹת בְּרִית וְגוֹ'.

אָז יִתְעוֹרֵר וָא"ו אֶל הֵ"א, אָז אוֹתוֹת עֶלְיוֹנִים יִתְעוֹרְרוּ בָּעוֹלָם, וַעֲתִידִים בְּנֵי רְאוּבֵן לְעוֹרֵר קְרָבוֹת בְּכָל הָעוֹלָם, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יָקִים אוֹתָהּ מִן הֶעָפָר וְיִזְכֹּר אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיִמָּצֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶצְלָהּ בְּתוֹךְ הַגָּלוּת כְּחֶשְׁבּוֹן וָא"ו שֵׁשׁ פְּעָמִים י' (עֶשֶׂר). עֶשֶׂר פְּעָמִים שֵׁשׁ שָׁנִים, וְאָז תָּקוּם וְיִפָּקֵד הָעוֹלָם לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת. וּמִי שֶׁהוּא נָמוּךְ – יִגְבַּהּ.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, יָפֶה אָמַרְתָּ, מִשּׁוּם

חוּשְׁבַּן וְקִצִּין אַחֲרָנִין, דְּהָא בְּסִפְרָא דְרַב יֵיבָא סָבָא אַשְׁכְּחָן חוּשְׁבַּן דָּא דִּכְתִיב, (ויקרא כו) **אָז תִּרְצֶה הָאָרֶץ. וְהוּא רָזָא דְּוא"ו דִּכְתִיב,** (ויקרא כו) **וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְדָא הוּא וא"ו כֹּלָּא כְּחָדָא, וְעַל דָּא אֶזְכּוֹר, וּלְבָתַר וְהָאָרֶץ אֶזְכּוֹר, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. תִּרְצֶה. תִּתְרְעֵי אַרְעָא לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.**

אֲבָל יוֹמָא חַד דְּאָמְרוּ חַבְרַיָּיא וַדָּאי כֹּלָּא הוּא גָּנִיז קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכֹלָּא אִשְׁתְּכַח בְּרָזָא דְּאַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּהָא גָּלוּתָא בְּאִנּוּן אַתְוָון גָּלֵי לוֹן רִבִּי יֵיסָא הָכָא, וְהַשְׁתָּא בְּאִנּוּן אַתְוָון אִתְגַּלְיָין וְגָלֵי לוֹן.

אָמַר לֵיהּ תָּא חָזֵי, דְּאָפִילוּ כַּד אִתְפַּקְדָא שָׂרָה, מֵהַאי דַּרְגָּא לָא פַּקִיד לָהּ, אֶלָּא בְּרָזָא דְּוא"ו, דִּכְתִיב וַיְיָ פָּקַד אֶת שָׂרָה וְגוֹ'. בְּגִין דְּכֹלָּא בְּרָזָא

לשון הקודש

שֶׁהוּא בְּתוֹךְ סוֹד הָאוֹתִיּוֹת וְאֵין לָנוּ לְעוֹרֵר חֶשְׁבּוֹן וְקִצִּים אֲחֵרִים, שֶׁהֲרֵי בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב יֵיבָא הַזָּקֵן מָצָאנוּ חֶשְׁבּוֹן זֶה, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) אָז תִּרְצֶה הָאָרֶץ, וְהוּא הַסּוֹד שֶׁל וָא"ו, שֶׁכָּתוּב (שם) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב, וְזֶהוּ וָא"ו, הַכֹּל כְּאֶחָד. וְעַל זֶה אֶזְכֹּר. וְאַחַר כָּךְ וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר, זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. תִּרְצֶה, תִּתְרַצֶּה הָאָרֶץ אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אֲבָל יוֹם אֶחָד שֶׁאָמְרוּ הַחֲבֵרִים, וַדַּאי הַכֹּל גָּנוּז לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַכֹּל נִמְצָא בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהֲרֵי הַגָּלוּת בְּאוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת גִּלָּה אוֹתָן רַבִּי יֵיסָא כָּאן, וְעַכְשָׁו בְּאוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת הִתְגַּלּוּ וְגִלָּה אוֹתָן.

אָמַר לוֹ, בֹּא רְאֵה שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּפְקְדָה שָׂרָה, מִדַּרְגָּה הַזּוֹ לֹא פָּקַד אוֹתָהּ, אֶלָּא בַּסּוֹד שֶׁל וָא"ו, שֶׁכָּתוּב וַה' פָּקַד אֶת

דְּוא"ו אִיהוּ, וּבְהָא כָּלִיל כֹּלָּא, וּבֵיהּ אִתְגַּלְיָא כֹּלָּא, בְּגִין דְּכָל מִלָּה דְּאִיהִי סְתִימָא אִיהִי גַּלֵּי כָּל סָתִים. וְלָא אָתֵי מָאן דְּאִיהוּ בְּאִתְגַּלְיָא וְיַגְלֵי מַה דְּאִיהוּ סָתִים.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי כַּמָּה אִית לָן לְאִתְמַשְׁכָּא גּוֹ גָּלוּתָא עַד הַהוּא זִמְנָא, וְכֹלָּא תָּלֵי לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד יְתוּבוּן בִּתְיוּבְתָּא. אִי יִזְכּוּ וְאִי לָא יִזְכּוּ, כְּמָה דְּאִתְּמַר בְּהַאי קְרָא דִּכְתִיב אֲנִי יְיָ בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה. זָכוּ אֲחִישֶׁנָּה לֹא זָכוּ בְּעִתָּהּ.

אֲזָלוּ, עַד דְּהֲווּ אָזְלֵי, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אַדְכַּרְנָא הַשְׁתָּא דְּהָא בְּאַתַּר דָּא יָתִיבְנָא יוֹמָא חַד עִם אַבָּא, וְאָמַר לִי בְּרִי זַמִּין אַנְתְּ כַּד מָטוּן יוֹמָךְ לְשִׁיתִּין שְׁנִין לְאַשְׁכָּחָא בְּהַאי אֲתַר סִימָא דְּחָכְמְתָא עִלָּאָה, וְהָא זָכִינָא לְאִנּוּן יוֹמִין וְלָא אַשְׁכַּחְנָא, וְלָא יְדַעְנָא אִי

לשון הקודש

שָׁרָה וְגוֹ', מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל הוּא בַּסּוֹד שֶׁל וָא"ו, וּבְהֵ"א כּוֹלֵל הַכֹּל וּבוֹ מִתְגַּלֶּה הַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁכָּל דָּבָר נִסְתָּר הוּא מְגַלֶּה כָּל נִסְתָּר וְלֹא בָא מִישֶׁהוּ בְּגִלּוּי וִיגַלֶּה מַה שֶּׁהוּא נִסְתָּר.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כַּמָּה יֵשׁ לָנוּ לְהִמָּשֵׁךְ בְּתוֹךְ הַגָּלוּת עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן, וְהַכֹּל תָּלָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁיָּשׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה – אִם יִזְכּוּ וְאִם לֹא יִזְכּוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּפָּסוּק הַזֶּה שֶׁכָּתוּב אֲנִי ה' בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה. זָכוּ – אֲחִישֶׁנָּה. לֹא זָכוּ – בְּעִתָּהּ.

הָלְכוּ. בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, נִזְכַּרְתִּי עַכְשָׁו שֶׁבַּמָּקוֹם הַזֶּה יָשַׁבְתִּי יוֹם אֶחָד עִם אָבִי וְאָמַר לִי, בְּנִי, עָתִיד אַתָּה כְּשֶׁתַּגִּיעַ יָמֶיךָ לְשִׁשִּׁים שָׁנִים לִמְצֹא בַּמָּקוֹם הַזֶּה אוֹצָר שֶׁל חָכְמָה עֶלְיוֹנָה, וַהֲרֵי זָכִיתִי לְאוֹתָם הַיָּמִים וְלֹא מָצָאתִי,

הַנֵּי מִלִּין דְּקָאֲמָרָן אוֹ הַהִיא חָכְמָתָא דְּאִיהוּ אָמַר.

וְאָמַר לִי כַּד יִמְטוּן קוּלְפִּין דְּנוּרָא גּוֹ טְהִירֵי יְדָךְ אִתְאֲבִיד מִינָךְ. אֲמִינָא לֵיהּ אַבָּא בַּמֶּה יְדַעְתְּ. אָמַר לִי בְּהַנֵּי תְּרֵין צִפּוֹרִין דְּאַעֲבָרוּ עַל רֵישָׁךְ יְדַעְנָא. אַדְּהָכִי אִתְפְּרַשׁ רִבִּי יוֹסֵי וְעָאל גּוֹ מְעַרְתָּא חָדָא וְאַשְׁכַּח סִפְרָא חַד דְּהֲוָה נָעִיץ גּוֹ נוּקְבָא דְּטַנְרָא בִּסְיָיפֵי מְעַרְתָּא, נָפַק בֵּיהּ. (דף קיח ע"א)

כֵּיוָן דְּפָתַח לֵיהּ חָמָא שִׁבְעִין וּתְרֵין גְּלִיפִּין דְּאַתְוָון דְּאִתְמְסָרוּ לְאָדָם הָרִאשׁוֹן וּבְהוּ הֲוָה יָדַע כָּל חָכְמָתָא דְּעִלָּאִין קַדִּישִׁין וְכָל אִנּוּן דְּבָתַר רֵיחַיָּא דְּמִתְגַּלְגְּלָן בָּתַר פָּרוּכְתָּא גּוֹ טְהִירִין עִלָּאִין וְכָל אִנּוּן מִלִּין דְּזַמִּינִין לְמֵיתֵי לְעָלְמָא, עַד יוֹמָא דְּיֵקוּם עֲנָנָא דְּבִסְטַר מַעֲרָב וְיַחְשִׁיךְ עָלְמָא.

לשון הקודש

וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם הַדְּבָרִים הַלָּלוּ שֶׁאָמַרְנוּ אוֹ אוֹתָהּ הַחָכְמָה שֶׁהוּא אָמַר.

וְאָמַר לִי, כְּשֶׁגִּיעוּ הַשַּׁלְהֶבוֹת שֶׁל הָאֵשׁ לְתוֹךְ הָאֲוִיר שֶׁל יָדֶיךָ, יֹאבַד מִמְּךָ. אָמַרְתִּי לוֹ, אַבָּא, בַּמֶּה יָדַעְתָּ? אָמַר לִי, בְּאוֹתָן שְׁתֵּי צִפֳּרִים שֶׁעָבְרוּ עַל רֹאשְׁךָ יָדַעְתִּי. בֵּין כָּךְ נִפְרַד רַבִּי יוֹסֵי וְנִכְנַס לְתוֹךְ מְעָרָה אַחַת, וּמָצָא סֵפֶר אֶחָד שֶׁהָיָה נָעוּץ בְּתוֹךְ נֶקֶב שֶׁל הַסֶּלַע בִּקְצֵה הַמְּעָרָה. יָצָא אִתּוֹ.

כֵּיוָן שֶׁפָּתַח אוֹתוֹ, רָאָה שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם חִקּוּקֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּמְסְרוּ לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, וּבָהֶם הָיָה יוֹדֵעַ כָּל הַחָכְמָה שֶׁל עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים וְכָל אוֹתָם שֶׁאַחַר הָרֵיחַיִם שֶׁמִּתְגַּלְגְּלִים אַחַר הַפָּרֹכֶת תּוֹךְ אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים וְכָל אוֹתָם דְּבָרִים שֶׁעֲתִידִים לָבֹא לָעוֹלָם עַד הַיּוֹם שֶׁיָּקוּם עָנָן בְּצַד מַעֲרָב וְיַחְשִׁיךְ אֶת הָעוֹלָם.

קָרָא לְרַבִּי יְהוּדָה וְשָׁרוּ לְמִלְעֵי בְּהַהוּא סִפְּרָא, לָא סְפִיקוּ לְמִלְעֵי תְּרֵי אוֹ תְּלָתָא סִטְרִין דְּאִנּוּן אַתְוָון עַד דְּהָווּ מִסְתַּכְּלִין בְּהַהִיא חָכְמָה עִלָּאָה, כֵּיוָן דְּמָטוּ לְמִלְעֵי בִּסְתִירוּ דְּסִפְּרָא וּמִשְׁתָּעוּ דָּא עִם דָּא, נָפַק שְׁבִיבָא דְּאֶשָּׁא וְעִלְעוּלָא דְּרוּחָא וּבָטַשׁ בִּידֵיהוֹן וְאִתְאֲבִיד מִנַּיְיהוּ. בָּכָה רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר דִּילְמָא חַס וְשָׁלוֹם חוֹבָה אִיהוּ גַּבָּן אוֹ דְּלָאו אֲנַן זַכִּין לְמִנְדַּע לֵיהּ.

כַּד אָתוּן לְגַבֵּי דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אִשְׁתָּעוּ לֵיהּ עוֹבָדָא דָּא, אָמַר לוֹן דִּילְמָא בְּקֵץ מְשִׁיחָא דְּאִנּוּן אַתְוָון הֲוֵיתוּן מִשְׁתַּדְּלֵי, אָמְרוּ לֵיהּ דָּא לָא יַדְעִינָן דְּהָא כֹּלָּא אִתְנְשֵׁי מִינָּן. אָמַר לוֹן רִבִּי שִׁמְעוֹן לֵית רְעוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדָא דְּיִתְגְּלֵי כָּל כָּךְ לְעַלְמָא, וְכַד יְהֵא קָרִיב לְיוֹמֵי מְשִׁיחָא אֲפִילוּ רַבְּיֵי דְעַלְמָא זְמִינִין לְאַשְׁכָּחָא טְמִירִין דְּחָכְמְתָא וּלְמִנְדַּע בֵּיהּ קִצִּין

לשון הקודש

קָרָא לְרַבִּי יְהוּדָה וְהִתְחִילוּ לִלְמֹד בְּאוֹתוֹ סֵפֶר. לֹא הִסְפִּיקוּ לִלְמֹד שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה צְדָדִים שֶׁל אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת עַד שֶׁהָיוּ מִסְתַּכְּלִים בְּאוֹתָהּ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעוּ לִלְמֹד בְּסִתְרֵי הַסֵּפֶר וְדִבְּרוּ זֶה עִם זֶה, יָצָא שְׁבִיב שֶׁל אֵשׁ וּמַשָּׁב שֶׁל רוּחַ וְהִכָּה בִּידֵיהֶם וְאָבַד מֵהֶם. בָּכָה רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, אוּלַי חַס וְחָלִילָה חֵטְא הוּא אֶצְלֵנוּ, אוֹ שֶׁאֵין אָנוּ זַכָּאִים לָדַעַת אוֹתוֹ. **כְּשֶׁבָּאוּ** אֶל רַבִּי שִׁמְעוֹן, סִפְּרוּ לוֹ הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה. אָמַר לָהֶם, אוּלַי בְּקֵץ הַמָּשִׁיחַ שֶׁל אוֹתָם אוֹתִיּוֹת הֱיִיתֶם עֲסוּקִים? אָמְרוּ לוֹ, אֶת זֶה לֹא יָדַעְנוּ, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל נִשְׁכַּח מֵעִמָּנוּ. אָמַר לָהֶם רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁאֵין רְצוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּזֶה שֶׁיִּתְגַּלֶּה כָּל כָּךְ לָעוֹלָם, וּכְשֶׁיִּהְיֶה

וְחוּשְׁבְּנִין, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְגַּלְיָא לְכֹלָּא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (צפניה ג) כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים וְגו'. מַהוּ אָז. בְּזִמְנָא דְתֵיקוּם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מֵעַפְרָא וְיוֹקִים לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדֵין אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יְיָ וּלְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד.

תָּא חֲזֵי, אַף עַל גַּב דְּאַבְרָהָם כְּתִיב בֵּיהּ וַיִּסַּע אַבְרָם הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה. וְכָל מַטְלָנוֹי הֲוָוֹ לְדָרוֹמָא וְאִתְקַשַּׁר בֵּיהּ, לָא סָלִיק לְדוּכְתֵּיהּ כְּדְקָא יָאוּת עַד דְּאִתְיְלִיד יִצְחָק, כֵּיוָן דְּאִתְיְלִיד יִצְחָק אִסְתַּלַּק לְאַתְרֵיהּ וְאִיהוּ אִשְׁתַּתַּף בַּהֲדֵיהּ וְאִתְקַשְּׁרוּ (דף קיח ע"ב) דָּא בְדָא.

בְּגִין כָּךְ אִיהוּ קָרֵי לֵיהּ יִצְחָק וְלָא אַחֲרָא, בְּגִין לְשַׁתְּפָא מַיָּא בְּאֶשָּׁא, דִּכְתִיב וַיִּקְרָא אַבְרָהָם

לשון הקודש

קָרוֹב לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, אֲפִלּוּ תִּינוֹקוֹת שֶׁל הָעוֹלָם עֲתִידִים לִמְצֹא נִסְתָּרוֹת שֶׁל חָכְמָה וְלָדַעַת בּוֹ קִצִּים וְחֶשְׁבּוֹנוֹת, וּבְאוֹתוֹ זְמַן יִתְגַּלֶּה לַכֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (צפניה ג) כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים וְגו'. מַה זֶּה אָז? בִּזְמַן שֶׁתָּקוּם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִן הֶעָפָר וְיָקִים אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם ה' וּלְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד.

בֹּא רְאֵה, אַף עַל גַּב שֶׁכָּתוּב בְּאַבְרָהָם, וַיִּסַּע אַבְרָם הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה, וְכָל מַסְעוֹתָיו הָיוּ לַדָּרוֹם וְנִקְשַׁר בּוֹ, לֹא עָלָה לִמְקוֹמוֹ כָּרָאוּי עַד שֶׁנּוֹלַד יִצְחָק. כֵּיוָן שֶׁנּוֹלַד יִצְחָק, הִתְעַלָּה לִמְקוֹמוֹ וְהִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ וְנִקְשְׁרוּ זֶה עִם זֶה.

לָכֵן הוּא קָרָא לוֹ יִצְחָק וְלֹא אַחֵר, כְּדֵי לְשַׁתֵּף מַיִם עִם אֵשׁ, שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת שֵׁם בְּנוֹ הַנּוֹלַד לוֹ אֲשֶׁר

אֶת שֵׁם בְּנוֹ הַנּוֹלַד לוֹ אֲשֶׁר יָלְדָה לוֹ שָׂרָה יִצְחָק. מָאן הַנּוֹלַד לוֹ, אֵשׁ מִמַּיִם:

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

וַיְיָ פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמָר. רִבִּי יוֹחָנָן פָּתַח בְּהַאי קְרָא (שיר השירים ז) **רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים. עָשָׂה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שִׁלְטוֹנִים לְמַעְלָה וְשִׁלְטוֹנִים לְמַטָּה. כְּשֶׁנּוֹתֵן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַעֲלָה לַשָּׂרִים שֶׁל מַעְלָה נוֹטְלִים מַעֲלָה הַמְּלָכִים שֶׁל מַטָּה.**

נָתַן מַעֲלָה לְשָׂרוֹ שֶׁל בָּבֶל, נָטַל מַעֲלָה נְבוּכַדְנֶצַּר הָרָשָׁע דִּכְתִיב בֵּיהּ (דניאל ב) **אַנְתְּ הוּא רֵאשָׁה דִּי דַהֲבָא, וְהָיוּ כָּל הָעוֹלָם מִשְׁוּעְבָּדִים תַּחַת יָדוֹ וּבְנוֹ וּבֶן בְּנוֹ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל, זֶהוּ נְבוּכַדְנֶצַּר, הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (דניאל ד) **תְּחֹתוֹהִי תַּטְלֵל חֵיוַת בָּרָא. וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן, זֶהוּ בֵּלְשַׁצַּר דְּאָמַר** (דניאל ה) **אַרְגְּוָונָא יִלְבָּשׁ. מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים, זֶהוּ אֱוִיל מְרוֹדָךְ שֶׁהָיָה אָסוּר עַד שֶׁמֵּת אָבִיו נְבוּכַדְנֶצַּר וּמָלַךְ תַּחְתָּיו.**

לשון הקודש

יָלְדָה לוֹ שָׂרָה יִצְחָק. מִי הַנּוֹלַד לוֹ? אֵשׁ מִמַּיִם.

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

וה' פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמָר. רַבִּי יוֹחָנָן פָּתַח בְּפָסוּק זֶה, (שיר ז) **רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים.** עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שַׁלִּיטִים לְמַעְלָה וְשַׁלִּיטִים לַטָּה. כְּשֶׁנּוֹתֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעֲלָה לְשָׂרִים שֶׁל מַעְלָה, נוֹטְלִים מַעֲלָה הַמְּלָכִים שֶׁל מַטָּה. **נָתַן** מַעֲלָה לְשָׂרוֹ שֶׁל בָּבֶל – נָטַל מַעֲלָה נְבוּכַדְנֶצַּר הָרָשָׁע, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (דניאל ב) אַתָּה הוּא רֹאשׁ הַזָּהָב. וְהָיוּ כָּל הָעוֹלָם מִשְׁעְבָּדִים תַּחַת יָדוֹ וּבְנוֹ וּבֶן בְּנוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל. זֶהוּ נְבוּכַדְנֶצַּר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ד) תַּחְתָּיו תִּצְלַל חַיַּת הַשָּׂדֶה. וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן – זֶהוּ בֵּלְשַׁצַּר שֶׁאָמַר (שם ה) יִלְבַּשׁ אַרְגָּמָן. מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים – זֶהוּ אֱוִיל מְרֹדָךְ שֶׁהָיָה אָסוּר עַד שֶׁמֵּת אָבִיו נְבוּכַדְנֶצַּר וּמָלַךְ תַּחְתָּיו.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לְמַאי אָתָא הַאי טַעַם בְּשִׁיר הַשִּׁירִים. אֶלָּא אָמַר רִבִּי יְהוּדָה שִׁבְעָה דְּבָרִים נִבְרְאוּ קוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְאֵלּוּ הֵן וְכוּ׳, כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צג) נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה וּכְתִיב, (ירמיה יז) כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרֵאשׁוֹן. שֶׁהוּא הָיָה רֹאשׁ הַנִּקְדָּם לַכֹּל, וְנָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַנְּשָׁמָה הַטְּהוֹרָה מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד לִהְיוֹת מְאִירָה לַגּוּף, הָדָא הוּא דִכְתִיב רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל, זֶהוּ כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁהוּא רֹאשׁ עַל הַכֹּל. וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן, זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה הַנִּטֶּלֶת מִמֶּנּוּ. מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים, זֶהוּ הַגּוּף שֶׁהוּא אָסוּר בַּקֶּבֶר וְכָלָה בֶּעָפָר וְלֹא נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ אֶלָּא כִּמְלֹא תַרְוָד רֶקֶב. וּמִמֶּנּוּ יִבָּנֶה כָּל הַגּוּף. וּכְשֶׁפּוֹקֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַגּוּף הוּא אוֹמֵר לָאָרֶץ שֶׁתַּפְלִיט אוֹתוֹ לַחוּץ דִּכְתִיב (ישעיה כו) וְאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן הַמֵּתִים שֶׁבָּאָרֶץ הֵם חַיִּים תְּחִלָּה הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה כו) יִחְיוּ מֵתֶיךָ, נְבֵלָתִי יְקוּמוּן אֵלּוּ שֶׁבְּחוּצָה לָאָרֶץ. הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר, אֵלּוּ הַמֵּתִים שֶׁבַּמִּדְבָּר. דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן לָמָּה מֵת מֹשֶׁה בְּחוּצָה לָאָרֶץ. לְהַרְאוֹת לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, כְּשֵׁם

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לָמָּה בָּא טַעַם זֶה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים? אֶלָּא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שִׁבְעָה דְּבָרִים נִבְרְאוּ קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְאֵלּוּ הֵן וְכוּ׳, כִּסֵּא הַכָּבוֹד – שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צג) נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה, וְכָתוּב (ירמיה יז) כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרֵאשׁוֹן. שֶׁהוּא הָיָה רֹאשׁ הַנִּקְדָּם לַכֹּל, וְנָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַנְּשָׁמָה הַטְּהוֹרָה מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד לִהְיוֹת מְאִירָה לַגּוּף. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל. זֶהוּ כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁהוּא רֹאשׁ עַל הַכֹּל. וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן – זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה הַנִּטֶּלֶת מִמֶּנּוּ. מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים – זֶהוּ הַגּוּף שֶׁהוּא אָסוּר בַּקֶּבֶר וְכָלָה בֶּעָפָר וְלֹא נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ אֶלָּא כִּמְלֹא תַרְוָד רֶקֶב, וּמִמֶּנּוּ יִבָּנֶה כָּל הַגּוּף. וּכְשֶׁפּוֹקֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַגּוּף, הוּא אוֹמֵר לָאָרֶץ שֶׁתַּפְלִיט אוֹתוֹ לַחוּץ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כו) וְאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הַמֵּתִים שֶׁבָּאָרֶץ הֵם חַיִּים תְּחִלָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) יִחְיוּ מֵתֶיךָ. נְבֵלָתִי יְקוּמוּן – אֵלּוּ שֶׁבְּחוּצָה לָאָרֶץ. הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר – אֵלּוּ הַמֵּתִים שֶׁבַּמִּדְבָּר. שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לָמָּה מֵת מֹשֶׁה בְּחוּצָה לָאָרֶץ? לְהַרְאוֹת לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, כְּשֵׁם שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת לְמֹשֶׁה כָּךְ עָתִיד לְהַחֲיוֹת לְדוֹרוֹ (לְמָה) **שֶׁהֵם קִבְּלוּ הַתּוֹרָה.** (דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן) **וְעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר** (ירמיה ב) **זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלוֹתָיִךְ לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה.**

דָּבָר אַחֵר הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר, אֵלּוּ הֵם הָאָבוֹת. וְהַמֵּתִים בְּחוּצָה לָאָרֶץ יִבָּנֶה גוּפָם וּמִתְגַּלְגְּלִים תַּחַת הָאָרֶץ עַד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְשָׁם יְקַבְּלוּ נִשְׁמָתָם וְלֹא בְּחוּצָה לָאָרֶץ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (יחזקאל לז) לָכֵן הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם הִנֵּה אָנֹכִי פּוֹתֵחַ אֶת קִבְרוֹתֵיכֶם וְהַעֲלֵיתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל. מַה כְּתִיב אַחֲרָיו וְנָתַתִּי רוּחִי בָכֶם וְחִיִּיתֶם.

רַבִּי פִּנְחָס אָמַר הַנְּשָׁמָה נִטְלָה מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁהוּא הָרֹאשׁ כִּדְקָאָמַר (שיר השירים ז) **רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל. וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא דַלַּת הָרֹאשׁ. מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים, הוּא הַגּוּף שֶׁהוּא אָסוּר בַּקְּבָרִים. זֶהוּ הַגּוּף וְזֶהוּ שָׂרָה וְזֶהוּ מֶלֶךְ. וְקֶדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פּוֹקְדָהּ לַמּוֹעֵד אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיְיָ פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמָר. פּוֹקֵד אֶת הַגּוּף לַזְּמַן הַיָּדוּעַ שֶׁבּוֹ יִפְקוֹד הַצַּדִּיקִים.**

לשון הקודש

לְהַחֲיוֹת לְמֹשֶׁה, כָּךְ עָתִיד לְהַחֲיוֹת לְדוֹרוֹ, [לְמָה?] שֶׁהֵם קִבְּלוּ הַתּוֹרָה. [שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן] וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (ירמיה ב) זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה.

דָּבָר אַחֵר הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר – אֵלּוּ הֵם הָאָבוֹת. וְהַמֵּתִים בְּחוּצָה לָאָרֶץ יִבָּנֶה גוּפָם וּמִתְגַּלְגְּלִים תַּחַת הָאָרֶץ עַד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְשָׁם יְקַבְּלוּ נִשְׁמָתָם, וְלֹא בְּחוּצָה לָאָרֶץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לז) לָכֵן הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם [וְגוֹ'], הִנֵּה אֲנִי פּוֹתֵחַ אֶת קִבְרוֹתֵיכֶם וְהַעֲלֵיתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? וְנָתַתִּי רוּחִי בָכֶם וְחִיִּיתֶם.

רַבִּי פִּנְחָס אָמַר, הַנְּשָׁמָה נִטְלָה מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁהוּא הָרֹאשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ז) רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל. וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן – זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא דַלַּת הָרֹאשׁ. מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים – הוּא הַגּוּף שֶׁהוּא אָסוּר בַּקְּבָרִים. זֶהוּ הַגּוּף, וְזֶהוּ שָׂרָה, וְזֶהוּ מֶלֶךְ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

אָמַר רִבִּי פִּנְחָס עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיַפּוֹת לְגוּף הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא כְּיוֹפִי שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן כְּשֶׁנִּכְנַס לַגַּן עֵדֶן, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח) וְנָחֲךָ יְיָ תָּמִיד וְגו' וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה. אָמַר רִבִּי לֵוִי הַנְּשָׁמָה בְּעוֹדָהּ בְּמַעֲלָתָהּ נִיזוֹנִית בְּאוֹר שֶׁל מַעְלָה וּמִתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ, וּכְשֶׁתִּכָּנֵס (וְנִשְׁתָּרֵשׁ) לַגּוּף לֶעָתִיד לָבֹא בְּאוֹתוֹ הָאוֹר מַמָּשׁ תִּכָּנֵס, וְאַזַי הַגּוּף יָאִיר כְּזוֹהַר הָרָקִיעַ הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דניאל יב) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזוֹהַר הָרָקִיעַ, וַיַּשִּׂיגוּ בְּנֵי אָדָם דֵּעָה שְׁלֵמָה שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יא) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יְיָ. מִנָּא לָן הָא, מִמַּה דִכְתִיב וְנָחֲךָ יְיָ תָּמִיד וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ. זֶה אוֹר שֶׁל מַעְלָה.

וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחְלִיץ זֶה פְּקִידַת הַגּוּף. וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו. זֶהוּ דַעַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וְאַזַי יֵדְעוּ הַבְּרִיּוֹת שֶׁהַנְּשָׁמָה הַנִּכְנֶסֶת בָּהֶם שֶׁהִיא נִשְׁמַת הַחַיִּים נִשְׁמַת הַתַּעֲנוּגִים שֶׁהִיא קִבְּלָה תַּעֲנוּגִים מִלְּמַעְלָה וּמְעַדֶּנֶת לַגּוּף וְהַכֹּל תְּמֵהִים בָּהּ וְאוֹמְרִים (שיר השירים ז) מַה יָּפִית וּמַה נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים. זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה לֶעָתִיד לָבֹא.

לשון הקודש

פּוֹקְדָהּ לַמּוֹעֵד אֲשֶׁר דִּבֵּר אֵלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַה' פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמָר. פּוֹקֵד אֶת הַגּוּף לַזְּמַן הַיָּדוּעַ שֶׁבּוֹ יִפְקֹד הַצַּדִּיקִים.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיַפּוֹת לְגוּף הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא כְּיֹפִי שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן כְּשֶׁנִּכְנַס לְגַן עֵדֶן, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח) וְנָחֲךָ ה' תָּמִיד וְגו' וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה. אָמַר רַבִּי לֵוִי, הַנְּשָׁמָה בְּעוֹדָהּ בְּמַעֲלָתָהּ, נִזּוֹנִית בְּאוֹר שֶׁל מַעְלָה וּמִתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ, וּכְשֶׁתִּכָּנֵס [וְנִשְׁתָּרֵשׁ] לַגּוּף לֶעָתִיד לָבֹא – בְּאוֹתוֹ הָאוֹר מַמָּשׁ תִּכָּנֵס, וַאֲזַי הַגּוּף יָאִיר כְּזוֹהַר הָרָקִיעַ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דניאל יב) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזוֹהַר הָרָקִיעַ. וַיַּשִּׂיגוּ בְּנֵי אָדָם דֵּעָה שְׁלֵמָה, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יא) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה'. מִנַּיִן לָנוּ זֶה? מִמַּה שֶׁכָּתוּב וְנָחֲךָ ה' תָּמִיד וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ. זֶה אוֹר שֶׁל מַעְלָה.

וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחְלִיץ – זֶה פְּקִידַת הַגּוּף. וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו – זֶהוּ דַעַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. וַאֲזַי יֵדְעוּ הַבְּרִיּוֹת שֶׁהַנְּשָׁמָה הַנִּכְנֶסֶת בָּהֶם, שֶׁהִיא נִשְׁמַת הַחַיִּים, נִשְׁמַת הַתַּעֲנוּגִים, שֶׁהִיא קִבְּלָה הַתַּעֲנוּגִים מִלְּמַעְלָה וּמְעַדֶּנֶת לַגּוּף, וְהַכֹּל תְּמֵהִים

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה תָּא חֲזֵי, שֶׁכָּךְ הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ז) מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים. וּכְתִיב בַּתְרֵיהּ מַה יָּפִית וּמַה נָּעַמְתְּ. וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה בְּאוֹתוֹ זְמַן עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְשַׂמֵּחַ עוֹלָמוֹ וְלִשְׁמוֹחַ בִּבְרִיּוֹתָיו שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו. וְאַזַי יִהְיֶה שְׂחוֹק בָּעוֹלָם מַה שֶּׁאֵין עַכְשָׁיו, דִּכְתִיב, (תהלים קכו) אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וְגו'. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַתֹּאמֶר שָׂרָה צְחוֹק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים. שֶׁאַזַי עֲתִידִים בְּנֵי אָדָם לוֹמַר שִׁירָה שֶׁהוּא עֵת שְׂחוֹק. רִבִּי אַבָּא אָמַר הַיּוֹם שֶׁיִּשְׂמַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם בְּרִיּוֹתָיו לֹא הָיְתָה שִׂמְחָה כְּמוֹתָהּ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְהַצַּדִּיקִים הַנִּשְׁאָרִים בִּירוּשָׁלַיִם לֹא יָשׁוּבוּ עוֹד לְעַפְּרָם, דִּכְתִיב, (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלִַם קָדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ. הַנּוֹתָר בְּצִיּוֹן וּבִירוּשָׁלִַם דַּיְיקָא.

אָמַר רִבִּי אַחָא אִם כֵּן זְעִירִין אִנּוּן, אֶלָּא כָּל אִנּוּן דְּאִשְׁתְּאָרוּ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל דִּינָא דִלְהוֹן כִּירוּשָׁלַיִם וּכְצִיּוֹן לְכָל דָּבָר. מִלַּמֵּד דְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּכְלַל יְרוּשָׁלַיִם הִיא, מִמַּשְׁמַע דִּכְתִיב, (ויקרא יט) וְכִי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ הַכֹּל בִּכְלָל.

לשון הקודש

בָּהּ וְאוֹמְרִים (שיר ז) מַה יָּפִית וּמַה נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים. זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה לֶעָתִיד לָבֹא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֹּא רְאֵה שֶׁכָּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (שם) מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים, וְכָתוּב אַחֲרָיו מַה יָּפִית וּמַה נָּעַמְתְּ. וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּאוֹתוֹ זְמַן עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְשַׂמֵּחַ עוֹלָמוֹ וְלִשְׁמֹחַ בִּבְרִיּוֹתָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו. וַאֲזַי יִהְיֶה שְׂחוֹק בָּעוֹלָם מַה שֶּׁאֵין כֵּן עַכְשָׁו, שֶׁכָּתוּב (שם קכו) אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וְגו'. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתֹּאמֶר שָׂרָה צְחֹק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים, שֶׁאַזַי עֲתִידִים בְּנֵי אָדָם לוֹמַר שִׁירָה, שֶׁהוּא עֵת שְׂחוֹק. רַבִּי אַבָּא אָמַר, הַיּוֹם שֶׁיִּשְׂמַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם בְּרִיּוֹתָיו, לֹא הָיְתָה שִׂמְחָה כְּמוֹתָהּ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְהַצַּדִּיקִים הַנִּשְׁאָרִים בִּירוּשָׁלַיִם לֹא יָשׁוּבוּ עוֹד לַעֲפָרָם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ.

הַנּוֹתָר בְּצִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַיִם דַּיְקָא.

אָמַר רַבִּי אָחָא, אִם כֵּן מְעַטִּים הֵם. אֶלָּא כָּל אוֹתָם שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשָׁה דִּינָם כִּירוּשָׁלַיִם וּכְצִיּוֹן לְכָל דָּבָר. מִלַּמֵּד שֶׁכָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּכְלַל יְרוּשָׁלַיִם הִיא, מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב (ויקרא יט)

רִבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל לְרַבִּי חִזְקִיָּה, אָמַר לוֹ מֵתִים שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹתָם, לָמָּה לָא יָהִיב נִשְׁמַתְהוֹן בְּאַתַר דְּאִתְקְבָרוּ תַּמָּן וְיֵיתוּן לְאַחֲיָיא בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹ נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְנוֹת יְרוּשָׁלָם וְשֶׁלֹּא תֵּהָרֵס לְעוֹלָמִים, דְּאָמַר רִבִּי יִרְמְיָה עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְחַדֵּשׁ עוֹלָמוֹ וְלִבְנוֹת יְרוּשָׁלָם וּלְהוֹרִידָהּ בְּנוּיָה מִלְּמַעְלָה (ס"א בְּנִין) בְּגִין שֶׁלֹּא יֵהָרֵס, וְנִשְׁבַּע שֶׁלֹּא תִגְלֶה עוֹד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְנִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יֵהָרֵס בִּנְיַן יְרוּשָׁלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סב) לֹא יֵאָמֵר לָךְ עוֹד עֲזוּבָה וּלְאַרְצֵךְ לֹא יֵאָמֵר עוֹד שְׁמָמָה.

וּבְכָל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא לֹא לֹא, הֵיא שְׁבוּעָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ט) וְלֹא יִכָּרֵת כָּל בָּשָׂר עוֹד מִמֵּי הַמַּבּוּל וְלֹא יִהְיֶה עוֹד מַבּוּל וְגוֹ' וּכְתִיב, (ישעיה נד) אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבֹר מֵי נֹחַ. מִכָּאן שֶׁלֹּא לֹא, שְׁבוּעָה. וּמִן לָאו אַתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן. וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְקַיֵּים עוֹלָמוֹ קִיּוּם שֶׁלֹּא תִגְלֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא תֵּהָרֵס בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לְפִיכָךְ אֵין מְקַבְּלִין נִשְׁמָתָן אֶלָּא בְּמָקוֹם קַיָּים לְעוֹלָמִים,

לשון הקודש

וְכִי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ. הַכֹּל בַּכְּלָל.

רִבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל לְרַבִּי חִזְקִיָּה. אָמַר לוֹ, מֵתִים שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹתָם, לָמָּה לֹא נָתַן נִשְׁמָתָם בְּמָקוֹם שֶׁנִּקְבְּרוּ שָׁם, וְיָבֹאוּ לְהֵחָיוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל? אָמַר לוֹ, נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, וְשֶׁלֹּא תֵּהָרֵס לְעוֹלָמִים. שֶׁאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְחַדֵּשׁ עוֹלָמוֹ וְלִבְנוֹת יְרוּשָׁלַיִם וּלְהוֹרִידָהּ בְּנוּיָה מִלְּמַעְלָה [בְּנִין] כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵהָרֵס, וְנִשְׁבַּע שֶׁלֹּא תִגְלֶה עוֹד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְנִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יֵהָרֵס בִּנְיַן יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סב) לֹא יֵאָמֵר לָךְ עוֹד עֲזוּבָה וּלְאַרְצֵךְ לֹא יֵאָמֵר עוֹד שְׁמָמָה.

וּבְכָל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא לֹא לֹא – הֵיא שְׁבוּעָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ט) וְלֹא יִכָּרֵת כָּל בָּשָׂר עוֹד מִמֵּי הַמַּבּוּל וְלֹא יִהְיֶה עוֹד מַבּוּל וְגוֹ', וְכָתוּב (ישעיה נד) אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבֹר מֵי נֹחַ. מִכָּאן שֶׁלֹּא לֹא – שְׁבוּעָה. וּמִן לָאו אַתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן. וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְקַיֵּם עוֹלָמוֹ קִיּוּם שֶׁלֹּא תִגְלֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא יֵהָרֵס בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לְפִיכָךְ אֵין מְקַבְּלִים נִשְׁמָתָם אֶלָּא בְּמָקוֹם קַיָּם לְעוֹלָמִים, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה הַנְּשָׁמָה קַיֶּמֶת

כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה הַנִּשְׁמָה קַיֶּמֶת בַּגּוּף לְעוֹלָמִים, וְדָא הוּא דִּכְתִיב הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קָדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה מֵהָכָא (מִקְרָא הוּא) **הוּא קָדוֹשׁ יְרוּשָׁלָם קָדוֹשׁ הַנּוֹתָר בָּהּ קָדוֹשׁ. הוּא קָדוֹשׁ, דִּכְתִיב,** (ישעיה ו) **קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת. וּכְתִיב,** (הושע יא) **בְּקִרְבֵּךְ קָדוֹשׁ. יְרוּשָׁלָם קָדוֹשׁ, דִּכְתִיב,** (קהלת ח) **וּמִמְּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ. הַנּוֹתָר בָּהּ קָדוֹשׁ, דִּכְתִיב,** (ישעיה ד) **וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קָדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ. מַה קָּדוֹשׁ הָרִאשׁוֹן קַיָּים אַף הַשְּׁאָר קָדוֹשׁ קַיָּים.**

אָמַר רִבִּי יִצְחָק מָאי דִּכְתִיב, (זכריה ח) **עוֹד יֵשְׁבוּ זְקֵנִים וּזְקֵנוֹת בִּרְחוֹבוֹת יְרוּשָׁלִַם וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ מֵרֹב יָמִים. מָאי טִיבוּתָא דָא** (כְּדֵי) **לְמֵיזַל כְּדֵין דִּכְתִיב וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ. אֶלָּא אָמַר רִבִּי יִצְחָק** (קלה א) **עֲתִידִים הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא לְהַחֲיוֹת מֵתִים כֶּאֱלִישָׁע הַנָּבִיא, דִּכְתִיב,** (מלכים ב ד) **וְקַח מִשְׁעַנְתִּי בְיָדְךָ וָלֵךְ. וּכְתִיב וְשַׂמְתָּ מִשְׁעַנְתִּי עַל פְּנֵי הַנַּעַר. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּבָר שֶׁעֲתִידִים לַעֲשׂוֹת הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא אַתָּה רוֹצֶה עַכְשָׁיו לַעֲשׂוֹת,**

לשון הקודש

בַּגּוּף לְעוֹלָמִים. וְזֶה הוּא שֶׁכָּתוּב הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, מִכָּאן [מִקְרָא הוּא] הוּא קָדוֹשׁ, יְרוּשָׁלַיִם קָדוֹשׁ, הַנּוֹתָר בָּהּ קָדוֹשׁ. הוּא קָדוֹשׁ – שֶׁכָּתוּב (ישעיה ו) קָדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת, וְכָתוּב (הושע יא) בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ. יְרוּשָׁלַיִם קָדוֹשׁ – שֶׁכָּתוּב (קהלת ח) וּמִמְּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ. הַנּוֹתָר בָּהּ קָדוֹשׁ – שֶׁכָּתוּב (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ. מַה קָּדוֹשׁ הָרִאשׁוֹן קַיָּם – אַף הַשְּׁאָר קָדוֹשׁ קַיָּם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (זכריה ח) עוֹד יֵשְׁבוּ זְקֵנִים וּזְקֵנוֹת בִּרְחֹבוֹת יְרוּשָׁלָם וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ מֵרֹב יָמִים? מַה טּוֹבָה הִיא זוֹ [כְּדֵי] לָלֶכֶת אָז שֶׁכָּתוּב וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ? אֶלָּא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עֲתִידִים הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא לְהַחֲיוֹת מֵתִים כֶּאֱלִישָׁע הַנָּבִיא, שֶׁכָּתוּב (מלכים–ב ד) וְקַח מִשְׁעַנְתִּי בְיָדְךָ וָלֵךְ, וְכָתוּב וְשַׂמְתָּ מִשְׁעַנְתִּי עַל פְּנֵי הַנַּעַר. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: דָּבָר שֶׁעֲתִידִים לַעֲשׂוֹת הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא אַתָּה

מַה כְּתִיב וַיָּשֶׂם אֶת הַמִּשְׁעֶנֶת עַל פְּנֵי הַנַּעַר וְאֵין קוֹל וְאֵין עוֹנֶה וְאֵין קָשֶׁב.

אֲבָל הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא עָלָה בְיָדָם הַבְטָחָה זוֹ, דִּכְתִיב, (זכריה י) **וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְיָדוֹ כְּדֵי לְהַחֲיוֹת בּוֹ אֶת הַמֵּתִים** (מַה מֵּתִים אוֹתָם) **מֵהַגֵּרִים שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ מֵאוּמּוֹת הָעוֹלָם דִּכְתִיב בְּהוּ** (ישעיה סה) **כִּי הַנַּעַר בֶּן מֵאָה שָׁנָה יָמוּת וְהַחוֹטֵא בֶּן מֵאָה שָׁנָה יְקוּלָל. אָמַר רִבִּי יִצְחָק סוֹפֵיהּ דִּקְרָא מוֹכִיחַ דִּכְתִיב מֵרוֹב יָמִים.**

דָּבָר אַחֵר **וַתֹּאמֶר שָׂרָה צְחוֹק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים. כְּתִיב,** (ישעיה סו) **שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלִַם וְגִילוּ בָהּ כָּל אֹהֲבֶיהָ שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לֹא הָיְתָה שִׂמְחָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, כְּאוֹתָהּ שִׂמְחָה שֶׁעָתִיד לִשְׂמוֹחַ עִם הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מַרְאֶה בָּאֶצְבַּע וְאוֹמֵר** (ישעיה כה) **הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ זֶה יְיָ קִוִּינוּ לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ. וּכְתִיב,** (ישעיה יב) **זַמְּרוּ יְיָ כִּי גֵאוּת עָשָׂה מוּדַעַת זֹאת בְּכָל הָאָרֶץ.**

לשון הקודש

רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת עַכְשָׁו לַעֲשׂוֹת? מַה כָּתוּב? וַיָּשֶׂם אֶת הַמִּשְׁעֶנֶת עַל פְּנֵי הַנַּעַר וְאֵין קוֹל וְאֵין עוֹנֶה וְאֵין קָשֶׁב.

אֲבָל הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא עָלָה בְיָדָם הַבְטָחָה זוֹ, שֶׁכָּתוּב (זכריה ח) **וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְיָדוֹ, כְּדֵי לְהַחֲיוֹת בּוֹ אֶת הַמֵּתִים.** [מִי הֵם הַמֵּתִים?] **אוֹתָם מֵהַגֵּרִים** שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (ישעיה סה) **כִּי הַנַּעַר בֶּן מֵאָה שָׁנָה יָמוּת וְהַחוֹטֵא בֶּן מֵאָה שָׁנָה יְקֻלָּל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, סוֹף הַפָּסוּק מוֹכִיחַ, שֶׁכָּתוּב מֵרֹב יָמִים.**

דָּבָר אַחֵר **וַתֹּאמֶר שָׂרָה צְחוֹק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים,** כָּתוּב (ישעיה סו) **שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָהּ כָּל אֹהֲבֶיהָ שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא הָיְתָה שִׂמְחָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם כְּאוֹתָהּ שִׂמְחָה שֶׁעָתִיד לִשְׂמֹחַ עִם הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, וְכָל אֶחָד מַרְאֶה בָּאֶצְבַּע וְאוֹמֵר,** (שם כה) **הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ זֶה ה' קִוִּינוּ לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ,** וְכָתוּב (שם יב) **זַמְּרוּ ה' כִּי גֵאוּת עָשָׂה מוּדַעַת זֹאת בְּכָל הָאָרֶץ.**

רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר לֹא חָזִינָן מָאן דְּפָרִישׁ הַאי מִלָּה כְּדָוִד מַלְכָּא דְּאָמַר (תהלים קד) תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֲלוּן וְגוֹ'. מִכָּאן שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה רָעָה לְשׁוּם אָדָם, אֶלָּא כְּשֶׁאֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ בּוֹ הוּא כָּלֶה מֵאֵלָיו, דִּכְתִיב תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֲלוּן תּוֹסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן וְגוֹ'. וְאַחַר כָּךְ (תהלים קד) תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן וְגוֹ'. וְאַחַר כָּךְ (תהלים קד) יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו. וְאֲזַי הַשְׂחוֹק בָּעוֹלָם דִּכְתִיב, (תהלים קכו) אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַתֹּאמֶר שָׂרָה צְחֹק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים לִשְׁמוֹחַ בִּישׁוּעָתוֹ.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר תָּא חֲזֵי, עַד שֶׁהַגּוּף עוֹמֵד בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא חָסֵר מִן הַתַּשְׁלוּם, לְאַחַר שֶׁהוּא צַדִּיק וְהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי יוֹשֶׁר וּמֵת בְּיוֹשְׁרוֹ, נִקְרָא שָׂרָה בְתַשְׁלוּמוֹ, הִגִּיעַ לִתְחִיַּית הַמֵּתִים הוּא שָׂרָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ שֶׁאַחַר הוּא שֶׁהֶחֱיָה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְאַחַר שֶׁהוּא חַי, וְשָׂמֵחַ עִם הַשְׁכִינָה וּמַעֲבִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַיָּגוֹן מִן הָעוֹלָם דִּכְתִיב, (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה יְיָ אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְגוֹ'. אֲזַי נִקְרָא יִצְחָק, בִּשְׁבִיל הַצְּחוֹק וְהַשִּׂמְחָה שֶׁיִּהְיֶה לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא.

לשון הקודש

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, לֹא רָאִינוּ מִי שֶׁפֵּרֵשׁ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה כְּדָוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁאָמַר (תהלים קד) תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֲלוּן וְגוֹ'. מִכָּאן שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה רָעָה לְשׁוּם אָדָם, אֶלָּא כְּשֶׁאֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ בּוֹ – הוּא כָּלֶה מֵאֵלָיו, שֶׁכָּתוּב תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֲלוּן תֹּסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן וְגוֹ', וְאַחַר כָּךְ (שם) תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן וְגוֹ', וְאַחַר כָּךְ (שם) יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו. וְאֲזַי הַשְׂחוֹק בָּעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (שם קכו) אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתֹּאמֶר שָׂרָה צְחֹק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים, לִשְׁמוֹחַ בִּישׁוּעָתוֹ.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, בֹּא רְאֵה, עַד שֶׁהַגּוּף עוֹמֵד בָּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא חָסֵר מִן הַתַּשְׁלוּם. לְאַחַר שֶׁהוּא צַדִּיק וְהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי יֹשֶׁר וּמֵת בְּיָשְׁרוֹ, נִקְרָא שָׂרָה בְתַשְׁלוּמוֹ. הִגִּיעַ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים, הוּא שָׂרָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ שֶׁאַחַר הוּא שֶׁהֶחֱיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. לְאַחַר שֶׁהוּא חַי וְשָׂמֵחַ עִם הַשְׁכִינָה וּמַעֲבִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַיָּגוֹן מִן הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְגוֹ', אֲזַי נִקְרָא

רַבִּי יְהוּדָה אֲתָא לְהַהוּא אֲתַר דִּכְפַר חָנָן, שָׁדְרוּ לֵיהּ תִּקְרוֹבְתָּא כָּל בְּנֵי מָאתָא, עָאל לְגַבֵּיהּ רַבִּי אַבָּא, אָמַר לֵיהּ אֵימָתַי לֵיזִיל מַר, אָמַר לֵיהּ אֶפְרַע מַה דְּיָהֲבוּ לִי בְּנֵי מָאתָא וְאֵיזִיל, אָמַר לֵיהּ לָא לֵיחוּשׁ מַר לְהַאי תִּקְרוֹבְתָּא לְאוֹרַיְיתָא הוּא דְּעֲבִדוּ, וְלָא יְקַבְּלוּ מִנָּךְ כְּלוּם, אָמַר לֵיהּ וְלָא מְקַבְּלֵי מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, אָמַר אִין. אָתוּ כָּל בְּנֵי מָאתָא. אָמַר לֵיהּ רַבִּי יְהוּדָה כֻּלְּהוֹן מָארֵי מִתִּיבְתָּא, אָמַר לֵיהּ, וְאִי אִית מַאן דְּלָא יָאוֹת לְמֵיתַב הָכָא לֵיקוּם וְלֵיזִיל.

קָם רִבִּי אַבָּא וְאַבְדִּיל מִנַּיְיהוּ עֲשָׂרָה דִּי יְקַבְּלוּן מִנֵּיהּ, אָמַר לְהוּ יְתִיבוּ בַּהֲדֵי גַּבְרָא רַבָּא דְּנָא, וְאֲנָא וְאִנּוּן נְקַבֵּל לְמָחָר וְנִתִּיב עִמֵּיהּ. אָזְלוּ. וְאִנּוּן עֲשָׂרָה דְּאִשְׁתְּאֲרוּ עִמֵּיהּ יְתִיבוּ (אִנּוּן עֲשָׂרָה) וְלָא אָמַר כְּלוּם, אָמְרוּ לֵיהּ אִי רְעוּתֵיהּ דְּמַר נְקַבֵּל אַפֵּי שְׁכִינְתָּא. אָמַר לְהוּ וְהָא רִבִּי אַבָּא לֵית הָכָא, שָׁדְרוּ בַּהֲדֵיהּ וְאָתָא.

פְּתַח וְאָמַר וַיְיָ פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמָר. מָאי שִׁנּוּיָא הָוָה הָכָא, הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר וַיְיָ זָכַר אֶת שָׂרָה כְּמָה דְּאָמַר (בראשית ל) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל. דְּאֵין פְּקִידָה אֶלָּא עַל מַה דְּהַוָה בְּקַדְמִיתָא. אֶלָּא

לשון הקודש

יִצְחָק בִּשְׁבִיל הַצְּחוֹק וְהַשִּׂמְחָה שֶׁיִּהְיֶה לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא.

רַבִּי יְהוּדָה בָּא לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁל כְּפַר חָנָן. שָׁלְחוּ לוֹ מִנְחָה כָּל בְּנֵי הָעִיר. נִכְנַס לְפָנָיו רַבִּי אַבָּא, אָמַר לוֹ, מָתַי הוֹלֵךְ מַר? אָמַר לוֹ, אֶפְרַע מַה שֶּׁנָּתְנוּ לִי בְּנֵי הָעִיר וְאֵלֵךְ. אָמַר לוֹ, אַל יַחְשֹׁשׁ מַר לַמִּנְחָה הַזֹּאת. לַתּוֹרָה הֵם עָשׂוּ אֶת זֶה, וְלֹא יְקַבְּלוּ מִמְּךָ כְּלוּם. אָמַר לוֹ, וְלֹא יְקַבְּלוּ דִּבְרֵי תּוֹרָה? אָמַר כֵּן. בָּאוּ כָּל בְּנֵי הָעִיר. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, כֻּלָּם רָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת. אָמַר לוֹ, וְאִם יֵשׁ מִי שֶׁלֹּא נָאֶה לוֹ לָשֶׁבֶת כָּאן – שֶׁיָּקוּם וְיֵלֵךְ.

קָם רַבִּי אַבָּא וְהִבְדִּיל מֵהֶם עֲשָׂרָה שֶׁיְּקַבְּלוּ מִמֶּנּוּ. אָמַר לָהֶם, שְׁבוּ עִם הָאִישׁ הַגָּדוֹל הַזֶּה, וַאֲנִי וְהֵם נְקַבֵּל לְמָחָר וְנֵשֵׁב עִמּוֹ. הָלְכוּ. וְאוֹתָם עֲשָׂרָה שֶׁיָּשְׁבוּ עִמּוֹ יָשְׁבוּ (וְאוֹתָם עֲשָׂרָה) וְלֹא אָמַר כְּלוּם. אָמְרוּ לוֹ, אִם רְצוֹנוֹ שֶׁל מַר, נְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה. אָמַר לָהֶם, וַהֲרֵי רַבִּי אַבָּא אֵינוֹ כָּאן. שָׁלְחוּ לוֹ וּבָא.

פְּתַח וְאָמַר, וה' פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר, מָה הַשִּׁנּוּי שֶׁהָיָה כָּאן? הָיָה לוֹ לוֹמַר, וה' זָכַר אֶת שָׂרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר (בראשית ל) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל, שֶׁאֵין פְּקִידָה אֶלָּא עַל מַה שֶּׁהָיָה בַּתְּחִלָּה.

בְּקַדְמִיתָא הָוָה, דִּכְתִיב שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעֵת חַיָּה, וְעַל אוֹתוֹ עִנְיָן נֶאֱמַר שֶׁפְּקַד עַכְשָׁיו, מַשְׁמַע דִּכְתִיב כַּאֲשֶׁר אָמַר, דְּאִלְמָלֵא לֹא נֶאֱמַר כַּאֲשֶׁר אָמַר לֵימָא זְכִירָה, אֲבָל פְּקַד הַהִיא מִלָּה דְּאָמַר לַמּוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ.

לְבָתָר אָמַר הָכִי, הַאי צַדִּיק דְּזָכֵי לְמֵיסַק לְהַהוּא יְקָר עִלָּאָה, דִּיוּקְנֵיהּ מִתְפַּתַּח בְּכָרְסֵי יְקָרֵיהּ, וְכֵן לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק דִּיוּקְנֵיהּ לְעֵילָא כַּד הָוָה לְתַתָּא לְאַבְטָחָא לְהַהִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא.

וְהַיְינוּ דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, מָאי דִּכְתִיב, (חבקוק ג) שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ עָמַד זְבֻלָה, דְּזָהֲרָן גּוּפָא וְנִשְׁמָתָא דְקָיְימִין בְּאִדְרָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה דִּלְעֵילָא כִּדְיוּקְנָא דְהָוָה קָאִים בְּאַרְעָא, וְהַהִיא דִּיוּקְנָא מִתְזְנָא הֲנָאַת נִשְׁמָתָא, וְהַהִיא עֲתִידָה לְאִתְלַבֵּשׁ בְּהַאי גַּרְמָא דְּאִשְׁתָּאַר בְּאַרְעָא, וְאַרְעָא מִתְעֲבַר מִנֵּיהּ וְטָפַל טִינֵיהּ לְבָרָא, וְדָא הוּא דְּאִתְקְרֵי קְדוּשָׁה.

וְכַד קָיְימָא דִּיוּקְנָא הַהִיא דִּלְעֵילָא, אָתָא בְּכָל יַרְחָא לְסָגְדָא כַּמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ. וְהוּא מְבַשֵּׁר לֵיהּ וְאָמַר לַמּוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ, לְהַהוּא זְמַן

לשון הקודש

אֶלָּא בַּהַתְחָלָה הָיָה, שֶׁכָּתוּב שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעֵת חַיָּה, וְעַל אוֹתוֹ עִנְיָן נֶאֱמַר שֶׁפְּקַד עַכְשָׁו, מַשְׁמַע שֶׁכָּתוּב כַּאֲשֶׁר אָמַר. שֶׁאִלְמָלֵא לֹא נֶאֱמַר כַּאֲשֶׁר אָמַר, שֶׁיֹּאמַר זְכִירָה. אֲבָל פְּקַד – אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁאָמַר לַמּוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ.

אַחַר כָּךְ אָמַר כָּךְ, צַדִּיק זֶה שֶׁזּוֹכֶה לַעֲלוֹת לְאוֹתוֹ כָּבוֹד עֶלְיוֹן, דְּמוּתוֹ נֶחְקֶקֶת בְּכִסֵּא כְּבוֹדוֹ, וְכֵן לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק דְּמוּתוֹ לְמַעְלָה כְּמוֹ שֶׁהָיָה לְמַטָּה לְהַבְטִיחַ לְאוֹתָהּ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (חבקוק ג) שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ עָמַד זְבֻלָה? שֶׁזּוֹהֲרִים גּוּף וּנְשָׁמָה שֶׁעוֹמְדִים בַּגֹּרֶן הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁלְּמַעְלָה כִּדְמוּת שֶׁהָיָה עוֹמֵד בָּאָרֶץ, וְאוֹתָהּ דְּמוּת נִזּוֹנִית הֲנָאַת הַנְּשָׁמָה, וְאוֹתָהּ הָעֲתִידָה לְהִתְלַבֵּשׁ בָּעֶצֶם הַזּוֹ שֶׁנִּשְׁאֲרָה בָּאָרֶץ, וְהָאֲדָמָה תַּעֲבֹר מִמֶּנָּה וְטוֹפֶלֶת אֶת הַזֻּהֲמָה הַחוּצָה, וְזֶהוּ שֶׁנִּקְרָא קְדֻשָּׁה.

וּכְשֶׁעוֹמֶדֶת אוֹתָהּ הַדְּמוּת הַהִיא שֶׁלְּמַעְלָה, בָּאָה בְּכָל חֹדֶשׁ לְהִשְׁתַּחֲוֹות לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ. וְהוּא

דְּעָתִיד לְאַחֲיָא מֵיתַיָּא עַד דְּאִתְפַּקְדַת לְהַהוּא זְמְנָא כְּמָה דְּאִתְבַּשַּׁר הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיְיָ פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמָר. וְהַהוּא יוֹמָא דְּחָדֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבָדוֹי הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קד) **יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו.**

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא גֵּימָא לָן מַר עַל פָּרָשָׁתָא לְבָתָר, אָמַר יָאוֹת לְכוֹן לְמִפְתַּח פָּרְשָׁתָא דָא. פָּתַח וְאָמַר וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם וְגוֹ' וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ וְגוֹ'. הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא הַאי אוּמָנָא דְּאַפִּיק כַּסְפָּא מִמְּקוֹרָא דְאַרְעָא, מָאי עֲבַד.

בְּקַדְמִיתָא מְעַיֵּיל לֵיהּ בְּנוּר דָּלִיק עַד דְּנָפִיק מִנֵּיהּ כָּל זוֹהֲמָא דְאַרְעָא, וְהָא אִשְׁתְּאֲרַת כַּסְפָּא אֲבָל לָא כַסְפָּא שְׁלֵימָתָא, לְבָתָר מָאי עָבִיד, מְעַיֵּיל לֵיהּ בְּנוּרָא כִּדְבְקַדְמִיתָא וּמַפִּיק מִנֵּיהּ סְטָיְיפֵי כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (משלי כה) **הָגוֹ סִיגִים מִכֶּסֶף וְגוֹ' וּכְדֵין הוּא כַסְפָּא שְׁלֵימָתָא בְּלָא עִרְבּוּבְיָא.**

כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְעַיֵּיל הַאי גּוּפָא תְּחוֹת אַרְעָא עַד דְּמִתְרְקַב

לשון הקודש

מְבַשֵּׂר לוֹ וְאוֹמֵר, לַמּוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ. לְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁעָתִיד לְהַחֲיוֹת מֵתִים עַד שֶׁתִּפָּקֵד לְאוֹתוֹ זְמַן כְּמוֹ שֶׁהִתְבַּשְּׂרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַה' פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמָר. וְאוֹתוֹ יוֹם שֶׁיִּשְׂמַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשָׂיו, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, יֹאמַר לָנוּ מַר עַל הַפָּרָשָׁה שֶׁאַחַר כָּךְ. אָמַר, יָפֶה לָכֶם לִפְתֹּחַ פָּרָשָׁה זוֹ. פָּתַח וְאָמַר, וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם וְגוֹ', וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ וְגוֹ'. כָּאן יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, הָאֻמָּן הַזֶּה שֶׁמּוֹצִיא כֶּסֶף מִמְּקוֹר הָאָרֶץ, מָה עוֹשֶׂה?

בַּתְּחִלָּה מַכְנִיס אוֹתוֹ לְאֵשׁ הוֹלֶכֶת עַד שֶׁמּוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַזֻּהֲמָה שֶׁל הָאָרֶץ, וַהֲרֵי נִשְׁאָר כֶּסֶף, אֲבָל לֹא כֶּסֶף שָׁלֵם. אַחַר כָּךְ מָה עוֹשֶׂה? מַכְנִיס אוֹתוֹ בָּאֵשׁ כְּבַתְּחִלָּה וּמוֹצִיא מִמֶּנּוּ סִיגִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כה) הָגוֹ סִיגִים מִכֶּסֶף וְגוֹ', וְאָז הוּא כֶּסֶף שָׁלֵם לְלֹא עִרְבּוּבְיָה.

כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכְנִיס אֶת הַגּוּף הַזֶּה תַּחַת הָאָרֶץ, עַד שֶׁכֻּלּוֹ נִרְקָב וְיָצְאָה

כּוּלֵיהּ וְנָפִיק מִנֵּיהּ כָּל זוֹהֲמָא בִּישָׁא, וְאִשְׁתָּאַר הַהוּא תַּרְוָוד רֶקֶב וְאִתְּבְנֵי גּוּפָא מִנֵּיהּ, וְעַד כְּעָן הוּא גּוּפָא לָא שְׁלִים.

לְבָתָר הַהוּא יוֹמָא רַבָּא דִּכְתִיב, (זכריה יד) **וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יְוֻדַע לַיְיָ לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה, מִתְּטַמְּרָן כֻּלְּהוּ בְּעַפְּרָא כִּדְבִקַדְמִיתָא מִן קֶדֶם דְּחִילוּ וְתַקִּיפוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (ישעיה ב) **וּבָאוּ בִּמְעָרוֹת צֻרִים וּבִמְחִלּוֹת עָפָר מִפְּנֵי פַּחַד יְיָ וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ וְגוֹ'. וְנָפִיק נִשְׁמָתַיְיהוּ וּמִתְעַכֵּל הַהוּא תַּרְוָוד רֶקֶב וְאִשְׁתָּאַר גּוּפָא דְּאִתְּבְנֵי תַּמָּן** (נ"א נְהוֹרָא) **דִּילֵיהּ כִּנְהוֹרָא דְשִׁמְשָׁא וּכְזָהֲרָא דִּרְקִיעָא דִּכְתִיב,** (דניאל יב) **וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגוֹ'. וּכְדֵין כַּסְפָּא שְׁלִים, גּוּפָא שְׁלֵימָא בְּלָא עֲרְבּוּבְיָא אַחְרָנִיתָא.**

דְּאָמַר רִבִּי יַעֲקֹב גּוּפָא דְנָהִיר יִרְמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִלְּעֵילָא **דִּכְתִיב,** (ישעיה כו) **כִּי טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ. וּכְתִיב** (ישעיה כב) **הִנֵּה יְיָ מְטַלְטֶלְךָ וְגוֹ'. וּכְדֵין יִתְקְרוּן קַדִּישִׁין עִלָּאִין דִּכְתִיב,** (ישעיה ד) **קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ. וְדָא הוּא דְּאִתְקְרֵי תְּחִיַּית הַמֵּתִים דְּבַתְרַיְיתָא, וְדָא הוּא** (כַּסְפָּא שְׁלִים גּוּפָא שְׁלֵימָא) (נ"א נִסְיוֹנָא) **בַּתְרַיְיתָא וְלָא יִטְעֲמוּן עוֹד טַעֲמָא דְמוֹתָא דִּכְתִיב כִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם יְיָ כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ וְגוֹ' כִּי בָרֵךְ**

לשון הקודש

מִמֶּנּוּ כָּל הַזֹּהֲמָה הָרָעָה, וְנִשְׁאָר אוֹתוֹ תַּרְוַד רֶקֶב וְנִבְנָה מִמֶּנּוּ הַגּוּף, וְעַד עַכְשָׁו הוּא גּוּף לֹא שָׁלֵם.

אַחַר אוֹתוֹ יוֹם הַגָּדוֹל, שֶׁכָּתוּב (זכריה יד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יְוֻדַע לַה' לֹא יוֹם וְלֹא לָיְלָה, מֻסְתָּרִים כֻּלָּם בֶּעָפָר כְּמוֹ בַּתְּחִלָּה מִלִּפְנֵי פַּחַד וְהַחֹזֶק שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ב) וּבָאוּ בִּמְעָרוֹת צֻרִים וּבִמְחִלּוֹת עָפָר מִפְּנֵי פַּחַד ה' וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ וְגוֹ'. וְיָצָא נִשְׁמָתָם וּמִתְעַכֵּל אוֹתוֹ תַּרְוַד רֶקֶב, וְנִשְׁאָר גּוּף שֶׁנִּבְנָה שָׁם [הָאוֹר] שֶׁלּוֹ כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ וּכְזֹהַר הָרָקִיעַ, שֶׁכָּתוּב (דניאל יב) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגוֹ', וְאָז כֶּסֶף שָׁלֵם, גּוּף שָׁלֵם בְּלִי עֲרְבּוּבְיָה אַחֶרֶת.

שֶׁאָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, גּוּף שֶׁמֵּאִיר יִזְרֹק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִלְּמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כו) כִּי טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ, וְכָתוּב (שם כב) הִנֵּה ה' מְטַלְטֶלְךָ וְגוֹ'. וְאָז יִקָּרְאוּ קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, שֶׁכָּתוּב (שם ד) קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ. וְזֶהוּ שֶׁנִּקְרָא תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁל הַסּוֹף, וְזֶהוּ [כֶּסֶף שָׁלֵם גּוּף שָׁלֵם] [נִסְיוֹן] אַחֲרוֹן, וְלֹא יִטְעֲמוּ עוֹד טַעַם הַמָּוֶת, שֶׁכָּתוּב כִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם ה' כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ וְגוֹ'

אֲבָרֶכְךָ וְגוֹ'. וּבְהַהוּא זִמְנָא מַצְלוּ צַדִּיקַיָּיא דְּלָא יִתְנַסּוּן בְּדָא יַתִּיר. מַה כְּתִיב וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה אַיִל וְגוֹ'. אִלֵּין שְׁאַר חַיָּיבֵי עַלְמָא דְּאִתְקְרוּן אֵילִים כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה ס) **אֵילֵי נְבָיוֹת יְשָׁרְתוּנֶךָ וּמְתַרְגְּמִינָן רַבְרְבֵי נְבָיוֹת. אַחַר נֶאֱחַז בַּסְּבַךְ וְגוֹ' כְּמָה דְאַתְּ אָמַר,** (תהלים עה) **וְכָל קַרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ. (וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם וְגוֹ) וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת הָאַיִל וְגוֹ'. דְּאִנּוּן מְזוּמָנִין לְאִתְנַסָּאָה בְּכָל נִסְיוֹנָא בִּישָׁא, וְיִשְׁתָּאֲרוּן הַצַּדִּיקִים לְעַלְמָא דְּאָתֵי כְּמַלְאָכִין עִלָּאִין קַדִּישִׁין לְיַחֲדָא שְׁמֵיהּ, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב,** (זכריה יד) **בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד וְגוֹ'.**

אָמַר ליה (נ"א אָמַר לוֹן) **רִבִּי יְהוּדָה מִכָּאן וּלְהַלְאָה אַצְלָחוּ פִּתְחָא. עָאל יוֹמָא אַחֲרָא עָאלוּ כַּמֵּיהּ כָּל בְּנֵי מָתָא, אָמְרוּ לֵיהּ לֵימָא לָן מַר מִלַּיָּיא דְאוֹרַיְיתָא בְּפָרְשָׁתָא דְקָרֵינָן בָּהּ יוֹמָא דְשַׁבַּתָּא וַיְיָ פָּקַד אֶת שָׂרָה. קָם בֵּינֵי עַמּוּדֵי, פָּתַח וְאָמַר וַיְיָ פָּקַד אֶת שָׂרָה וְגוֹ'. שָׁלֹשׁ מַפְתֵּחוֹת בְּיָדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא מְסָרָם לֹא בְּיַד מַלְאָךְ וְלֹא בְּיַד שָׂרָף. מַפְתֵּחַ שֶׁל חַיָּה וְשֶׁל גְּשָׁמִים וְשֶׁל תְּחִיַּית הַמֵּתִים. בָּא אֵלִיָּהוּ וְנָטַל הַשְּׁנַיִם שֶׁל גְּשָׁמִים וְשֶׁל תְּחִיַּית הַמֵּתִים.**

לשון הקודש

כִּי בָרֵךְ אֲבָרֶכְךָ וְגוֹ'. וּבְאוֹתוֹ זְמַן מִתְפַּלְּלִים הַצַּדִּיקִים שֶׁלֹּא יִתְנַסּוּ בָּזֶה יוֹתֵר.

מַה כָּתוּב? וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה אַיִל וְגוֹ'. אֵלּוּ שְׁאָר רִשְׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁנִּקְרְאוּ אֵילִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ס) אֵילֵי נְבָיוֹת יְשָׁרְתוּנֶךָ, וּמְתַרְגְּמִים: גְּדוֹלֵי נְבָיוֹת. אַחַר נֶאֱחַז בַּסְּבַךְ וְגוֹ', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל קַרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ. וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת הָאַיִל וְגוֹ', שֶׁהֵם מְזֻמָּנִים לְהִתְנַסּוֹת בְּכָל נִסָּיוֹן רַע, וְיִשְׁאֲרוּ הַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים לְיַחֵד אֶת שְׁמוֹ, וְלָכֵן כָּתוּב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד וְגוֹ'.

אָמַר לוֹ [וְאָמַר לָהֶם] רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאן וָהָלְאָה פִּתְחוּ הַפֶּתַח. נִכְנַס יוֹם אַחֵר, וְנִכְנְסוּ לְפָנָיו כָּל בְּנֵי הָעִיר. אָמְרוּ לוֹ, יֹאמַר לָנוּ מַר דִּבְרֵי תוֹרָה בַּפָּרָשָׁה שֶׁקָּרִינוּ בָהּ בְּיוֹם שַׁבָּת, וַה' פָּקַד אֶת שָׂרָה. קָם בֵּין הָעַמּוּדִים, פָּתַח וְאָמַר, וַה' פָּקַד אֶת שָׂרָה וְגוֹ'. שְׁלֹשָׁה מַפְתֵּחוֹת בְּיָדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא מְסָרָם לֹא בְּיַד מַלְאָךְ וְלֹא בְּיַד שָׂרָף: מַפְתֵּחַ

וְאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן לֹא נִמְסַר בְּיַד אֵלִיָּהוּ אֶלָּא אַחַת. דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן כְּשֶׁבִּקֵּשׁ אֵלִיָּהוּ לְהַחֲיוֹת בֶּן הַצָּרְפִּית אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא יָאוֹת לָךְ לְמֵיסַב בִּידָךְ שְׁתֵּי מַפְּתֵּחוֹת, אֶלָּא תֵּן לִי מַפְּתֵּחַ הַגְּשָׁמִים וּתְחַיֶּה הַמֵּת. וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (מלכים א יח) לֵךְ הֵרָאֵה אֶל אַחְאָב וגו' וְאֶתְּנָה מָטָר. לֹא אָמַר וְתֵן מָטָר אֶלָּא וְאֶתְּנָה.

וְהָא אֱלִישָׁע הֲוָוֹ לֵיהּ. אִין. לְקַיֵּים פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחוֹ שֶׁל אֵלִיָּהוּ, אֶלָּא שִׁלְשִׁתָּם לֹא מְסָרָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּיַד שָׁלִיחַ, דְּאָמַר רִבִּי סִימוֹן בֹּא וּרְאֵה כֹּחוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּפַעַם אַחַת מְחַיֵּה מֵתִים וּמוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל, מַזְרִיחַ מְאוֹרוֹת וּמוֹרִיד גְּשָׁמִים, מַצְמִיחַ חָצִיר, מְדַשֵּׁן יְבוּלִים, פּוֹקֵד עֲקָרוֹת, נוֹתֵן פַּרְנָסוֹת, עוֹזֵר דַּלִּים, סוֹמֵךְ נוֹפְלִים, זוֹקֵף כְּפוּפִים, מְהַעֲדֵא מַלְכִין וּמְהָקֵם מַלְכִין, וְהַכֹּל בִּזְמַן אֶחָד וּבְרֶגַע אֶחָד וּבְבַת אַחַת מַה שֶּׁאֵין שָׁלִיחַ לְעוֹלָם יָכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ.

תַּנְיָא אָמַר רִבִּי יוֹסֵי כָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֶלָּא בְּדִבּוּר, דְּכֵיוָן דְּאָמַר מִמְּקוֹם קְדוּשָׁתוֹ יְהֵא כָּךְ

לשון הקודש

שֶׁל חַיָּה, וְשֶׁל גְּשָׁמִים, וְשֶׁל תְּחִיַּת הַמֵּתִים. בָּא אֵלִיָּהוּ וְנָטַל הַשְּׁנַיִם – שֶׁל גְּשָׁמִים וְשֶׁל תְּחִיַּת הַמֵּתִים.

וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לֹא נִמְסַר בְּיַד אֵלִיָּהוּ אֶלָּא אַחַת. שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כְּשֶׁבִּקֵּשׁ אֵלִיָּהוּ לְהַחֲיוֹת בֶּן הַצָּרְפִּית, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: לֹא נָאֶה לְךָ לְקַחַת בְּיָדְךָ שְׁנֵי מַפְּתְּחוֹת, אֶלָּא תֵּן לִי מַפְּתֵּחַ הַגְּשָׁמִים, וּתְחַיֶּה הַמֵּת. וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (מלכים–א יח) לֵךְ הֵרָאֵה אֶל אַחְאָב וְגוֹ' וְאֶתְּנָה מָטָר. לֹא אָמַר וְתֵן מָטָר, אֶלָּא וְאֶתְּנָה.

וַהֲרֵי אֱלִישָׁע הָיוּ לוֹ? כֵּן. לְקַיֵּם פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחוֹ שֶׁל אֵלִיָּהוּ. אֶלָּא שִׁלְשִׁתָּם לֹא מְסָרָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּיַד שָׁלִיחַ. שֶׁאָמַר רַבִּי סִימוֹן, בֹּא רְאֵה כֹּחוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בְּפַעַם אַחַת מְחַיֵּה מֵתִים וּמוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל, מַזְרִיחַ מְאוֹרוֹת וּמוֹרִיד גְּשָׁמִים, מַצְמִיחַ חָצִיר, מְדַשֵּׁן יְבוּלִים, פּוֹקֵד עֲקָרוֹת, נוֹתֵן פַּרְנָסוֹת, עוֹזֵר דַּלִּים, סוֹמֵךְ נוֹפְלִים, זוֹקֵף כְּפוּפִים, מַעֲבִיר מְלָכִים וּמֵקִים מְלָכִים, וְהַכֹּל בִּזְמַן אֶחָד וּבְרֶגַע אֶחָד וּבְבַת אַחַת מַה שֶּׁאֵין שָׁלִיחַ לְעוֹלָם יָכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ.

שָׁנִינוּ בַּבָּרַיְתָא, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֶלָּא בְּדִבּוּר. שֶׁכֵּיוָן שֶׁאָמַר

מִיָּד נַעֲשָׂה. בֹּא וּרְאֵה כֹּחַ גְּבוּרָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּכְתִיב, (תהלים לג) **בִּדְבַר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן** (יְהוּדָה) **מָאי דִּכְתִיב,** (שמות יב) **וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ וְגוֹ'.**

אִי הָכִי יִקָּרָא סַגִּיאָה הוּא לְמִצְרָאֵי, דְּלָא דָּמֵי מָאן דְּתָפַשׂ מַלְכָּא לְמַאן דְּתָפַשׂ הֶדְיוֹטָא. וְעוֹד אֵין לְךָ אוּמָה מְזוּהֶמֶת בְּכָל טוּמְאָה כְּמוֹ הַמִּצְרִים דִּכְתִיב בְּהוּ (יחזקאל כג) **אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם וְגוֹ' שֶׁהֵם חֲשׁוּדִים עַל מִשְׁכַּב זָכוּר, וְהֵם בָּאִים מֵהֶם שֶׁעָשָׂה מַה שֶׁעָשָׂה לְאָבִיו וְקִלֵּל אוֹתוֹ וְלִכְנַעַן בְּנוֹ.**

וְכִי לֹא הָיָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַלְאָךְ אוֹ שָׁלִיחַ לְשַׁגֵּר לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בְּמִצְרָיִם כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה בְּאַשּׁוּר שֶׁהָיָה בְּנוֹ שֶׁל שֵׁם דִּכְתִיב, (בראשית י) **וּבְנֵי שֵׁם עֵילָם וְאַשּׁוּר. וְשֵׁם הָיָה כֹּהֵן גָּדוֹל וְנִתְבָּרֵךְ שֶׁנֶּאֱמַר** (בראשית ט) **בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי שֵׁם. וְהָיָה לְשֵׁם הַגְּדוּלָּה וְהַבְּרָכָה עַל אֶחָיו. וּכְתִיב בָּם** (ישעיה לז) **וַיֵּצֵא מַלְאַךְ יְיָ וַיַּכֶּה בְּמַחֲנֵה אַשּׁוּר. וְעַל יְדֵי שָׁלִיחַ נַעֲשָׂה, כָּל שֶׁכֵּן הַמִּצְרִים שֶׁהֵם מְזוּהָמִים יוֹתֵר מִכָּל אֻמָּה, וְאָמַר אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ.**

לשון הקודש

מִמְּקוֹם קְדֻשָּׁתוֹ יְהֵא כָּךְ – מִיָּד נַעֲשָׂה. בֹּא רְאֵה כֹּחַ גְּבוּרָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (תהלים לג) בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן [יְהוּדָה], מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (שמות יב) וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ וְגוֹ'?.

אִם כָּךְ, כְּבוֹד גָּדוֹל הוּא לְמִצְרַיִם, שֶׁלֹּא דּוֹמֶה מִי שֶׁתָּפַס מֶלֶךְ לְמִי שֶׁתָּפַס הֶדְיוֹט. וְעוֹד, אֵין לְךָ אֻמָּה מְזוּהֶמֶת בְּכָל טֻמְאָה כְּמוֹ הַמִּצְרִים, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם וְגוֹ', שֶׁהֵם חֲשׁוּדִים עַל מִשְׁכַּב זָכוּר, וְהֵם בָּאִים מֵהֶם שֶׁעָשָׂה מַה שֶׁעָשָׂה לְאָבִיו, וְקִלֵּל אוֹתוֹ וְלִכְנַעַן בְּנוֹ.

וְכִי לֹא הָיָה לַקָּבָ"ה מַלְאָךְ אוֹ שָׁלִיחַ לְשַׁגֵּר לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בְּמִצְרַיִם כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה בְּאַשּׁוּר שֶׁהָיָה בְּנוֹ שֶׁל שֵׁם, שֶׁכָּתוּב (בראשית י) וּבְנֵי שֵׁם עֵילָם וְאַשּׁוּר. וְשֵׁם הָיָה כֹּהֵן גָּדוֹל וְנִתְבָּרֵךְ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט) בָּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי שֵׁם, וְהָיָה לְשֵׁם הַגְּדֻלָּה וְהַבְּרָכָה עַל אֶחָיו, וְכָתוּב בָּם (ישעיה לז) וַיֵּצֵא מַלְאַךְ ה' וַיַּכֶּה בְּמַחֲנֵה אַשּׁוּר, וְעַל יְדֵי שָׁלִיחַ נַעֲשָׂה. כָּל שֶׁכֵּן הַמִּצְרִים שֶׁהֵם מְזוּהָמִים יוֹתֵר מִכָּל אֻמָּה, וְאָמַר אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ?.

אֶלָּא אָמַר רִבִּי יְהוּדָה מִכָּאן לָמַדְנוּ כֹּחַ גְּבוּרָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמַעֲלָתוֹ שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ עַל הַכֹּל. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוּמָּה זוֹ שֶׁל מִצְרַיִם מְזוּהֶמֶת וּמְטוּנָּפֶת, וְאֵין רָאוּי לְשַׁגֵּר מַלְאָךְ וְלֹא שָׂרָף, דָּבָר קָדוֹשׁ בֵּין רְשָׁעִים אֲרוּרִים מְטוּנָּפִים, אֶלָּא אֲנִי עוֹשֶׂה מַה שֶּׁאֵין יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מַלְאָךְ וְלֹא שָׂרָף וְלֹא שָׁלִיחַ. שֶׁאֲנִי אוֹמֵר מִמְּקוֹם קְדוּשָּׁתִי יְהֵא כָּךְ וּמִיָּד נַעֲשָׂה, מַה שֶּׁאֵין הַמַּלְאָךְ יָכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ.

אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִמְּקוֹם קְדוּשָּׁתוֹ אוֹמֵר יְהֵא כָּךְ וּמִיָּד נַעֲשָׂה מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת. וּלְפִיכָךְ לֹא נַעֲשֵׂית נְקָמָה זוֹ עַל יְדֵי מַלְאָךְ וְשָׁלִיחַ, בִּשְׁבִיל קְלוֹן הַמִּצְרִים, וּלְהַרְאוֹת גְּדוּלָּתוֹ שֶׁל מָקוֹם שֶׁלֹּא רָצָה שֶׁיִּכָּנְסוּ בֵּינֵיהֶם דָּבָר קָדוֹשׁ, וְעַל הַדֶּרֶךְ הַזֶּה נֶאֱמַר אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ. אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ וְלֹא מַלְאָךְ.

כַּיּוֹצֵא בּוֹ אָמַר רִבִּי יְהוּדָה מָאי דִּכְתִיב, (יונה ב) וַיֹּאמֶר יְיָ לַדָּג. וְכַמָּה צַדִּיקִים וַחֲסִידִים מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא דִּבֵּר עִמָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבָא לְדַבֵּר עִם הַדָּג דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר וְיוֹדֵעַ. אֶלָּא אָמַר רִבִּי יְהוּדָה כֵּיוָן שֶׁעָלְתָה תְּפִלָּתוֹ שֶׁל יוֹנָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִמְּקוֹם

לשון הקודש

אֶלָּא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאן לָמַדְנוּ כֹּחַ גְּבוּרָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמַעֲלָתוֹ שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ מֵעַל הַכֹּל. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אֻמָּה זוֹ שֶׁל מִצְרַיִם מְזוּהֶמֶת וּמְטֻנָּפֶת, וְאֵין רָאוּי לְשַׁגֵּר מַלְאָךְ וְלֹא שָׂרָף, דָּבָר קָדוֹשׁ בֵּין רְשָׁעִים אֲרוּרִים מְטֻנָּפִים, אֶלָּא אֲנִי עוֹשֶׂה מַה שֶּׁאֵין יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מַלְאָךְ וְלֹא שָׂרָף וְלֹא שָׁלִיחַ. שֶׁאֲנִי אוֹמֵר מִמְּקוֹם קְדֻשָּׁתִי יְהֵא כָּךְ – וּמִיָּד נַעֲשָׂה, מַה שֶּׁאֵין הַמַּלְאָךְ יָכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ.

אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמְּקוֹם קְדֻשָּׁתוֹ אוֹמֵר יְהֵא כָּךְ – וּמִיָּד נַעֲשָׂה מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת. וּלְפִיכָךְ לֹא נַעֲשֵׂית נְקָמָה זוֹ עַל יְדֵי מַלְאָךְ וְשָׁלִיחַ, בִּשְׁבִיל קְלוֹן הַמִּצְרִים, וּלְהַרְאוֹת גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל מָקוֹם שֶׁלֹּא רָצָה שֶׁיִּכָּנְסוּ בֵּינֵיהֶם דָּבָר קָדוֹשׁ. וְעַל הַדֶּרֶךְ הַזֶּה נֶאֱמַר אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ. אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ, וְלֹא מַלְאָךְ.

כַּיּוֹצֵא בּוֹ אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (יונה ב) וַיֹּאמֶר ה' לַדָּג? וְכַמָּה צַדִּיקִים וַחֲסִידִים מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא דִּבֵּר עִמָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבָא לְדַבֵּר עִם הַדָּג דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר וְיוֹדֵעַ?! אֶלָּא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֵּיוָן שֶׁעָלְתָה תְּפִלָּתוֹ שֶׁל יוֹנָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִמְּקוֹם

קְדוּשָׁתוֹ אָמַר בִּשְׁבִיל שֶׁיָּקִיא הַדָּג אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבָּשָׁה. לְמ"ד לַדָּג כְּמוֹ בִּשְׁבִיל, כְּלוֹמַר וַיֹּאמֶר יְיָ בִּשְׁבִיל הַדָּג שֶׁיָּקִיא אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבָּשָׁה. מִמְּקוֹם קְדוּשָׁתוֹ אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יְהֵא כָּךְ וּמִיָּד נַעֲשָׂה, מַה שֶּׁאֵין שָׁלִיחַ יָכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ.

תַּנְיָא אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מַפְּתֵחַ שֶׁל חַיָּה בְּיָדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הִיא, וּבְעוֹד שֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת עַל הַמַּשְׁבֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְעַיֵּן בְּאוֹתוֹ הַוְּלַד אִם רָאוּי הוּא לָצֵאת לָעוֹלָם (יוֹצֵא ו) פּוֹתֵחַ דַּלְתוֹת בִּטְנָהּ וְיוֹצֵא, וְאִם לָאו סוֹגֵר דַּלְתוֹתֶיהָ וּמֵתוּ שְׁנֵיהֶם. אִי הָכִי לֹא יֵצֵא רָשָׁע לָעוֹלָם. אֶלָּא הָכִי תָּנֵינָן עַל שָׁלֹשׁ עֲבֵירוֹת נָשִׁים מֵתוֹת וְכוּ' (אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן וְהָא) וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק לָמָּה אִשָּׁה מַפֶּלֶת פְּרִי בִּטְנָהּ.

אֶלָּא אָמַר רִבִּי יִצְחָק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה אוֹתוֹ הָעוּבָּר שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לָצֵאת לָעוֹלָם וּמַקְדִּים לַהֲמִיתוֹ בִּמְעֵי אִמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ו) **הַנְּפִלִים הָיוּ בָאָרֶץ בַּיָּמִים הָהֵם. הַנְּפִלִים כְּתִיב בְּלֹא יוּד רִאשׁוֹנָה. וְלָמָּה, בִּשְׁבִיל שֶׁאַחֲרֵי כֵן בָּאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶל בְּנוֹת הָאָדָם וְיָלְדוּ לָהֶם בִּזְנוּת וַיִּרְבּוּ מַמְזֵרִים בָּעוֹלָם.**

לשון הקודש

קְדֻשָּׁתוֹ אָמַר בִּשְׁבִיל שֶׁיָּקִיא הַדָּג אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבָּשָׁה. לְמֶ"ד לַ'דָּג כְּמוֹ בִּשְׁבִיל. כְּלוֹמַר, וַיֹּאמֶר ה' בִּשְׁבִיל הַדָּג שֶׁיָּקִיא אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבָּשָׁה. מִמְּקוֹם קְדֻשָּׁתוֹ אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְהֵא כָּךְ – וּמִיָּד נַעֲשָׂה, מַה שֶּׁאֵין שָׁלִיחַ יָכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ.

שָׁנִינוּ בַּבָּרַיְתָא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מַפְּתֵחַ שֶׁל חַיָּה בְּיָדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִיא, וּבְעוֹד שֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת עַל הַמַּשְׁבֵּר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְעַיֵּן בְּאוֹתוֹ הַוָּלָד. אִם רָאוּי הוּא לָצֵאת לָעוֹלָם – [יוֹצֵא, ו]פּוֹתֵחַ דַּלְתוֹת בִּטְנָהּ וְיוֹצֵא. וְאִם לָאו – סוֹגֵר דַּלְתוֹתֶיהָ וּמֵתוּ שְׁנֵיהֶם. אִם כָּךְ, לֹא יֵצֵא רָשָׁע לְעוֹלָם? אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, עַל שָׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת נָשִׁים מֵתוֹת וְכוּ', [אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן וַהֲרֵי] וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, לָמָּה אִשָּׁה מַפֶּלֶת פְּרִי בִּטְנָהּ?.

אֶלָּא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה אוֹתוֹ הָעֻבָּר שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לָצֵאת לָעוֹלָם, וּמַקְדִּים לַהֲמִיתוֹ בִּמְעֵי אִמּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ו) הַנְּפִלִים הָיוּ בָאָרֶץ בַּיָּמִים הָהֵם. הַנְּפִלִים כָּתוּב בְּלֹא יו"ד רִאשׁוֹנָה, וְלָמָּה? בִּשְׁבִיל שֶׁאַחֲרֵי כֵן בָּאוּ

הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם. שֶׁאֵין גִּבּוֹר וּפָרִיץ וְעָרִיץ כְּמוֹ הַמַּמְזֵר.

אַנְשֵׁי הַשֵּׁם, שֶׁהַכֹּל יַכִּירוּ לִקְרוֹתוֹ הַשֵּׁם הַיָּדוּעַ מַמְזֵר, דְּכֵיוָן שֶׁרוֹאִים מַעֲשָׂיו שֶׁהוּא פָּרִיץ וְעָרִיץ וְגִבּוֹר הַכֹּל יִקְרָאוּהוּ אוֹתוֹ שֵׁם. וּמַה דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְעַיֵּין בְּאוֹתוֹ הַוָּלַד. אֵין לְךָ רָשָׁע בָּעוֹלָם מֵאוֹתָם הָרְשָׁעִים הַיּוֹצְאִים לָעוֹלָם שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְעַיֵּין בּוֹ וְרוֹאֶה אִם אוֹתוֹ הַגּוּף יַנִּיחַ בֵּן צַדִּיק וְכָשֵׁר, אוֹ שֶׁיַּצִּיל לְאָדָם מִיִּשְׂרָאֵל מִמִּיתָה מְשֻׁנָּה, אוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה טוֹבָה אַחֶרֶת, וּבִשְׁבִיל כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹצִיאוֹ לָעוֹלָם.

בְּיוֹמוֹי דְּרַבִּי יוֹסֵי הֲווֹ אִנּוּן פְּרִיצֵי דְּהֲווּ מְשַׁדְּדֵי בְּטוּרַיָּא עִם פְּרִיצֵי אוּמּוֹת הָעוֹלָם, וְכַד מַשְׁכְּחֵי בַּר נָשׁ וְתָפְשֵׁי לֵיהּ לְקָטְלֵיהּ, הֲווֹ אַמְרִין לֵיהּ מַה שְׁמָךְ, אִי הָוָה יוּדָאי הֲווֹ אָזְלִין עִמֵּיהּ וּמַפְּקִין לֵיהּ מִן טוּרַיָּא, וְאִי הָוָה בַּר נָשׁ אַחֲרִינָא קָטְלֵי לֵיהּ. (וְהָא) וְהָוָה אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אִתְחֲזוּן אִנּוּן בְּכָל הַאי לְמֵיעַל לְעַלְמָא דְּאָתֵי.

תָּנוּ רַבָּנָן ג' דְּבָרִים הַלָּלוּ אֵינָן בָּאִין לָעוֹלָם אֶלָּא בְּקוֹלוֹת, קוֹל חַיָּה דִּכְתִיב, (בראשית ג) **בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים** וּכְתִיב, (בראשית ל) **וַיִּשְׁמַע**

לשון הקודש

בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶל בְּנוֹת הָאָדָם וְיָלְדוּ לָהֶם בִּזְנוּת וַיִּרְבּוּ מַמְזֵרִים בָּעוֹלָם.

הֵמָּה הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם – שֶׁאֵין גִּבּוֹר וּפָרִיץ וְעָרִיץ כְּמוֹ הַמַּמְזֵר. אַנְשֵׁי הַשֵּׁם – שֶׁהַכֹּל יַכִּירוּ לִקְרוֹת הַשֵּׁם הַיָּדוּעַ מַמְזֵר. שֶׁכֵּיוָן שֶׁרוֹאִים מַעֲשָׂיו שֶׁהוּא פָּרִיץ וְעָרִיץ וְגִבּוֹר, הַכֹּל יִקְרָאוּהוּ אוֹתוֹ שֵׁם. וּמַה שֶּׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְעַיֵּן בְּאוֹתוֹ הַוָּלַד – אֵין לְךָ רָשָׁע בָּעוֹלָם מֵאוֹתָם הָרְשָׁעִים הַיּוֹצְאִים לָעוֹלָם שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְעַיֵּן בּוֹ וְרוֹאֶה אִם אוֹתוֹ הַגּוּף יַנִּיחַ בֵּן צַדִּיק וְכָשֵׁר, אוֹ שֶׁיַּצִּיל לְאָדָם מִיִּשְׂרָאֵל מִמִּיתָה מְשֻׁנָּה, אוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה טוֹבָה אַחֶרֶת, וּבִשְׁבִיל כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹצִיאוֹ לָעוֹלָם.

בִּימֵי רַבִּי יוֹסֵי הָיוּ אוֹתָם פָּרִיצִים שֶׁהָיוּ שׁוֹדְדִים בֶּהָרִים עִם פָּרִיצֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וּכְשֶׁמּוֹצְאִים בֶּן אָדָם וְתוֹפְסִים אוֹתוֹ לְהָרְגוֹ, הָיוּ אוֹמְרִים לוֹ: מַה שְׁמְךָ? אִם הָיָה יְהוּדִי – הָיוּ הוֹלְכִים עִמּוֹ וּמוֹצִיאִים אוֹתוֹ מִן הֶהָרִים, וְאִם הָיָה אִישׁ אַחֵר – הוֹרְגִים אוֹתוֹ. (וְהָרֵי) וְהָיָה אוֹמֵר רַבִּי יוֹסֵי, רְאוּיִים אֵלּוּ בְּכָל זֶה לְהִכָּנֵס לָעוֹלָם הַבָּא.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הַלָּלוּ

אֵלֶיהָ אֱלֹהִים. קוֹל גְּשָׁמִים דִּכְתִיב, (תהלים כט) **קוֹל יְיָ עַל הַמָּיִם וּכְתִיב,** (מלכים א יח) **כִּי קוֹל הֲמוֹן הַגָּשֶׁם. קוֹל תְּחִיַּית הַמֵּתִים דִּכְתִיב,** (ישעיה מ) **קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר. מָאי בָּעֵי הָכָא קָלָא בְּמַדְבְּרָא.**

אֶלָּא אָמַר רִבִּי זְרִיקָא אִלֵּין אִנּוּן קָלַיָּיא לְאַתְעָרָא מֵתֵי מִדְבָּר, וּמִכָּאן דְּהוּא הַדִּין לְכָל הָעוֹלָם. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן הָא תְּנַן כְּשֶׁנִּכְנַס אָדָם לַקֶּבֶר נִכְנַס בְּקוֹלוֹת. כְּשֶׁיָּקוּמוּ בִּתְחִיַּית הַמֵּתִים אֵינוֹ דִּין שֶׁיָּקוּמוּ בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת. אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב עֲתִידָה בַּת קוֹל לִהְיוֹת מִתְפּוֹצֶצֶת בִּבְתֵּי קְבָרוֹת וְאוֹמֶרֶת (ישעיה כ"ו) הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר, וַעֲתִידִים לִהְיוֹת בְּטַל שֶׁל אוֹר גָּדוֹל שֶׁל מַעְלָה דִּכְתִיב, (ישעיה כו) כִּי טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ וְאֶרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל. אכי"ר, **(ע"כ מִדְרָשׁ הַנֶּעְלָם).**

וַתֵּרֶא שָׂרָה אֶת בֶּן הָגָר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר יָלְדָה לְאַבְרָהָם מְצַחֵק. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, מִיּוֹמָא דְּאִתְיְלִיד יִצְחָק וְהֲוָה יִשְׁמָעֵאל בְּבֵיתָא דְּאַבְרָהָם, לָא

לשון הקודש

אֵינָם בָּאִים לָעוֹלָם אֶלָּא בְּקוֹלוֹת: קוֹל חַיָּה, שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים, וְכָתוּב (שם ל) וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים. קוֹל גְּשָׁמִים, שֶׁכָּתוּב (תהלים כט) קוֹל ה' עַל הַמָּיִם, וְכָתוּב (מלכים-א יח) כִּי קוֹל הֲמוֹן הַגָּשֶׁם. קוֹל תְּחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ) קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר. מַה צָּרִיךְ כָּאן קוֹל בַּמִּדְבָּר?

אֶלָּא, אָמַר רַבִּי זְרִיקָא, אֵלּוּ אוֹתָם קוֹלוֹת לְעוֹרֵר מֵתֵי מִדְבָּר. וּמִכָּאן שֶׁהוּא הַדִּין לְכָל הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הֲרֵי שָׁנִינוּ, כְּשֶׁנִּכְנַס אָדָם לַקֶּבֶר, נִכְנַס בְּקוֹלוֹת. כְּשֶׁיָּקוּמוּ בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים אֵינוֹ דִּין שֶׁיָּקוּמוּ בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת? אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, עֲתִידָה בַּת קוֹל לִהְיוֹת מִתְפּוֹצֶצֶת בִּבְתֵּי קְבָרוֹת וְאוֹמֶרֶת: (ישעיה כו) הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר. וַעֲתִידִים לִהְיוֹת בְּטַל שֶׁל אוֹר גָּדוֹל שֶׁל מַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (שם) כִּי טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל. אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן. עד כאן מדרש הנעלם.

וַתֵּרֶא שָׂרָה אֶת בֶּן הָגָר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר יָלְדָה לְאַבְרָהָם מְצַחֵק. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַד יִצְחָק וְהָיָה יִשְׁמָעֵאל בְּבֵית אַבְרָהָם, לֹא הִתְעַלָּה יִשְׁמָעֵאל בַּשֵּׁם.

אִסְתַּלַּק יִשְׁמָעֵאל בִּשְׁמָא, בְּאֲתַר דְּדַהֲבָא שַׁרְיָא סוֹסְפִּיתָא לָא אִדְכַּר קַמֵּיהּ, וּבְגִין כָּךְ אֶת בֶּן הָגָר הַמִּצְרִית, גְּבַר דְּלָא יִתְחַזֵּי לְאַדְכָּרָא קַמֵּיהּ דְּיִצְחָק.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק וַתֵּרֶא שָׂרָה, בְּעֵינָא דִּקְלָנָא חָמַאת לֵיהּ שָׂרָה, דְּלָא חָמַאת לֵיהּ בְּעֵינָא דְּאִיהוּ בְּרָא דְּאַבְרָהָם, אֶלָּא דְּאִיהוּ בְּרָא דְּהָגָר הַמִּצְרִית, וּבְגִין כָּךְ וַתֵּרֶא שָׂרָה. דְּשָׂרָה חָמַאת לֵיהּ בְּעֵינָא דָא וְלֹא אַבְרָהָם, דְּאִילוּ בְּאַבְרָהָם לֹא כְתִיב אֶת בֶּן הָגָר אֶלָּא אֶת בְּנוֹ.

תָּא חֲזֵי, לְבָתָר מַה כְתִיב וַיֵּרַע הַדָּבָר מְאֹד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל אוֹדוֹת בְּנוֹ. וְלָא כְתִיב עַל אוֹדוֹת בֶּן הָגָר הַמִּצְרִית. בְּגִין כָּךְ וַתֵּרֶא שָׂרָה אֶת בֶּן הָגָר הַמִּצְרִית. וְלָא חָמַאת דְּאִיהוּ בְּרֵיהּ דְּאַבְרָהָם.

לשון הקודש

בְּמָקוֹם שֶׁזָּהָב שׁוֹרֶה, לֹא נִזְכָּר פְּסֹלֶת לְפָנָיו, וְלָכֵן אֶת בֶּן הָגָר הַמִּצְרִית, אִישׁ שֶׁלֹּא רָאוּי לְהִזָּכֵר לִפְנֵי יִצְחָק.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וַתֵּרֶא שָׂרָה, בְּעַיִן שֶׁל קָלוֹן רָאֲתָה אוֹתוֹ שָׂרָה, שֶׁלֹּא רָאֲתָה אוֹתוֹ בְּעַיִן שֶׁהוּא בֶּן אַבְרָהָם, אֶלָּא שֶׁהוּא בֶּן הָגָר הַמִּצְרִית, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַתֵּרֶא שָׂרָה. שֶׁרָאֲתָה שָׂרָה אוֹתוֹ בְּעַיִן זוֹ וְלֹא אַבְרָהָם, שֶׁאִלּוּ בְּאַבְרָהָם לֹא כָתוּב אֶת בֶּן הָגָר, אֶלָּא אֶת בְּנוֹ.

בֹּא רְאֵה אַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב, וַיֵּרַע הַדָּבָר מְאֹד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל אוֹדוֹת בְּנוֹ. וְלֹא כָתוּב עַל אוֹדוֹת בֶּן הָגָר הַמִּצְרִית. מִשּׁוּם כָּךְ וַתֵּרֶא שָׂרָה אֶת בֶּן הָגָר הַמִּצְרִית, וְלֹא רָאֲתָה שֶׁהוּא בֶּן אַבְרָהָם.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר הַאי קְרָא תּוּשְׁבַּחְתָּא דְשָׂרָה אִיהוּ, בְּגִין דְּחָמַאת לֵיהּ דְקָא מְצַחֵק לְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, אָמְרָה, וַדַּאי לָאו בְּרָא דָא בְּרָא דְאַבְרָהָם לְמֶעֱבַד עוֹבָדוֹי דְאַבְרָהָם, אֶלָּא בְּרָא דְהָגָר הַמִּצְרִית אִיהוּ אֲהַדַּר לְחוּלָקָא דְאִמֵּיהּ, בְּגִין כָּךְ וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם גָּרֵשׁ הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ, כִּי לֹא יִירַשׁ בֶּן הָאָמָה הַזֹּאת עִם בְּנִי עִם יִצְחָק.

וְכִי סַלְקָא דַעְתָּךְ דְּקַנֵּי לָהּ שָׂרָה אוֹ לִבְרָהּ, אִי הָכִי לֹא אוֹדֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִמָּהּ, דִּכְתִיב כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה שְׁמַע בְּקוֹלָהּ. אֶלָּא בְּגִין דְּחָמַאת לֵיהּ בְּכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְאִמֵּיהּ אוּלְפָא לֵיהּ נִמּוּסֵי דְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, בְּגִין כָּךְ אָמְרַת שָׂרָה כִּי לֹא יִירַשׁ בֶּן הָאָמָה הַזֹּאת, אֲנָא יָדַעְנָא דְלָא יָרִית לְעָלְמִין חוּלָקָא דִמְהֵימְנוּתָא, וְלָא יְהֵא לֵיהּ עִם בְּרִי חוּלָקָא

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הַפָּסוּק הַזֶּה תִּשְׁבַּחַת לְשָׂרָה הוּא. מִשּׁוּם שֶׁרָאַתָּה אוֹתוֹ מְצַחֵק לְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, אָמְרָה וַדַּאי שֶׁבֵּן זֶה אֵינוֹ בְּנוֹ שֶׁל אַבְרָהָם לַעֲשׂוֹת אֶת מַעֲשֵׂי אַבְרָהָם, אֶלָּא בֶּן הָגָר הַמִּצְרִית הוּא, חָזַר לַחֵלֶק שֶׁל אִמּוֹ. לָכֵן וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם גָּרֵשׁ הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ כִּי לֹא יִירַשׁ בֶּן הָאָמָה הַזֹּאת עִם בְּנִי עִם יִצְחָק.

וְכִי עָלָה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁקִּנְּאָה לָהּ שָׂרָה אוֹ לַבֵּן שֶׁלָּהּ? אִם כָּךְ, לֹא הָיָה מוֹדֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמָּהּ, שֶׁכָּתוּב כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה שְׁמַע בְּקוֹלָהּ. אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁרָאַתָּה אוֹתוֹ עִם כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְאִמּוֹ מְלַמֶּדֶת אוֹתוֹ מִנְהֲגֵי עֲבוֹדָה זָרָה, לָכֵן אָמְרָה שָׂרָה כִּי לֹא יִירַשׁ בֶּן הָאָמָה הַזֹּאת. אֲנִי יוֹדַעַת שֶׁלֹּא יִירַשׁ לְעוֹלָמִים אֶת חֵלֶק הָאֱמוּנָה, וְלֹא

לָא בְעַלְמָא דֵין וְלָא בְעַלְמָא דְאָתֵי, וּבְגִין כָּךְ אוֹדֵי עִמָּהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְאַפְּרָשָׁא בִּלְחוֹדוֹי זַרְעָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יְאוּת, דִּבְגִין כָּךְ בָּרָא עַלְמָא דְּהָא יִשְׂרָאֵל סָלִיק בִּרְעוּתָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד לָא יִבְרֵי עַלְמָא, וּבְגִין כָּךְ נָפַק אַבְרָהָם לְעַלְמָא וְעַלְמָא מִתְקַיֵּים בְּגִינֵיהּ, וְאַבְרָהָם וְיִצְחָק (לָא) קָיְימוּ וְלָא אִתְיַישְׁבוּ בְּדוּכְתַּיְיהוּ עַד דְּנָפַק יַעֲקֹב לְעָלְמָא.

כֵּיוָן דְּנָפַק יַעֲקֹב לְעַלְמָא אִתְקָיְימוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְאִתְקַיֵּים כָּל עַלְמָא, וּמִתַּמָּן נָפַק עַמָּא קַדִּישָׁא לְעַלְמָא, וְאִתְקַיֵּים כֹּלָּא כְּגַוְונָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יְאוּת, וּבְגִין כָּךְ אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה שְׁמַע בְּקוֹלָהּ כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ

לשון הקודש

יִהְיֶה לוֹ עִם בְּנֵי חֵלֶק לֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא. וְלָכֵן הוֹדָה עִמָּהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לְהַפְרִיד לְבַדּוֹ אֶת הַזֶּרַע הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי, שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, שֶׁהֵרֵי יִשְׂרָאֵל עָלָה בִּרְצוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, וְלָכֵן יָצָא אַבְרָהָם לָעוֹלָם וְהָעוֹלָם הָיָה מִתְקַיֵּם בִּגְלָלוֹ, וְאַבְרָהָם וְיִצְחָק [לֹא] עָמְדוּ וְלֹא הִתְיַשְּׁבוּ בִּמְקוֹמָם עַד שֶׁיָּצָא יַעֲקֹב לָעוֹלָם.

כֵּיוָן שֶׁיָּצָא יַעֲקֹב לָעוֹלָם, הִתְקַיְּמוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְעָמַד כָּל הָעוֹלָם, וּמִשָּׁם יָצָא הָעָם הַקָּדוֹשׁ לָעוֹלָם וְהִתְקַיֵּם הַכֹּל בְּנִגּוּן קָדוֹשׁ כָּרָאוּי. וְלָכֵן אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה

זָרַע, וְלֹא בְּיִשְׁמָעֵאל. מַה כְּתִיב לְבָתָר וַתֵּלֶךְ וַתֵּתַע בְּמִדְבַּר בְּאֵר שָׁבַע.

השלמה מהחשמטות (סימן יט)

וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וכו' רִבִּי בְּרוֹקָא אָמַר, מָהוּ שָׁם עַל שִׁכְמָהּ אֶלָּא שֶׁהִזְהִירָה עַל עוֹל הָאֱמוּנָה וְלַעֲמוֹד בְּמָה שֶׁהָיְתָה בַּתְּחִילָה כְּתִיב הַכָּא שָׁם עַל שִׁכְמָהּ וּכְתִיב הֲתָם (שמות ט"ו) שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט. מָה לְהַלָּן עַל הַשְּׁכִינָה, אוֹף הַכָּא עַל הַשְּׁכִינָה. מָה עֲשִׂתָה כֵּיוָן שְׁרָאָתָה עַצְמָהּ יוֹצֵאת מִרְשׁוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם חָזְרָה לְקִלְקוּלָה דִּכְתִיב וְתֵלֵךְ וַתֵּתַע מָהוּ וַתֵּתַע שֶׁתִּעְתֵּעָה אַחַר עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּלֵי בֵית אָבִיהָ כְּתִיב הַכָּא וַתֵּתַע וּכְתִיב הֲתָם (יִרְמְיָה י') הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תִעֻתּוּעִים: **(עד כאן מהחשמטות)**

כְּתִיב הָכָא וַתֵּתַע וּכְתִיב הָתָם (ירמיה י') הֶבֶל הֵמָּה

לשון הקודש

שְׁמַע בְּקֹלָהּ כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע, וְלֹא בְּיִשְׁמָעֵאל. מַה כָּתוּב אַחַר כָּךְ? וַתֵּלֶךְ וַתֵּתַע בְּמִדְבַּר בְּאֵר שָׁבַע.

השלמה מהחשמטות (סימן יט)

וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וְגוֹמֵר (בראשית כא). רַבִּי בְּרוֹקָא אָמַר, מַה זֶּה שָׁם עַל שִׁכְמָהּ? אֶלָּא שֶׁהִזְהִירָה עַל עֹל הָאֱמוּנָה וְלַעֲמֹד בְּמַה שֶׁהָיְתָה בַּתְּחִלָּה. כָּתוּב כָּאן שָׁם עַל שִׁכְמָהּ, וְכָתוּב שָׁם (שמות טו) שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט. מַה לְהַלָּן עַל הַשְּׁכִינָה, אַף כָּאן עַל הַשְּׁכִינָה. מָה עָשְׂתָה? כֵּיוָן שֶׁרָאָתָה עַצְמָהּ יוֹצֵאת מִרְשׁוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, חָזְרָה לְקִלְקוּלָהּ, שֶׁכָּתוּב (בראשית כא) וַתֵּלֶךְ וַתֵּתַע. מַה זֶּה וַתֵּתַע? שֶׁתִּעְתְּעָה אַחַר עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּלֵי בֵית אָבִיהָ. כָּתוּב כָּאן וַתֵּתַע, וְכָתוּב שָׁם (ירמיה י) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים: ע"כ מהחשמטות.

כָּתוּב כָּאן וַתֵּתַע, וְכָתוּב שָׁם (ירמיה י) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים. וְהַקָּדוֹשׁ

מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינֵיהּ דְּאַבְרָהָם לָא שָׁבִיק. לָהּ וְלִבְרָהּ.

תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא כַּד אָזְלַת מִקַּמָּהּ דְּשָׂרָה מַה כְּתִיב כִּי שָׁמַע יְיָ אֶל עָנְיֶיךָ. וְהַשְׁתָּא דְּטָעֲאַת בָּתַר כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אַף עַל גַּב דִּכְתִיב וַתִּשָּׂא אֶת קוֹלָהּ וַתֵּבְךְּ. מַה כְּתִיב כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל קוֹל הַנַּעַר. וְלָא כְּתִיב כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶת קוֹלֵךְ.

בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם. הָא אוּקְמוּהָ דְּלָאו בַּר עוֹנְשָׁא הוּא לְגַבֵּי בֵּי דִינָא דִּלְעֵילָא, דְּהָא בֵּי דִינָא דִּלְתַתָּא עָנְשִׁין מִתְּלֵיסַר שְׁנִין וּלְעֵילָא, וּבֵי דִינָא דִּלְעֵילָא מֵעֶשְׂרִים שְׁנִין וּלְהָלְאָה. וְאַף עַל גַּב דְּחַיָּיבָא הָוָה, לָאו בַּר עוֹנְשָׁא אִיהוּ. וְהָא אוּקְמוּהָ, וְדָא הוּא דִּכְתִיב בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אִי הָכִי מָאן דְּאִסְתַּלַּק מֵעַלְמָא

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא בִּגְלַל אַבְרָהָם לֹא עָזַב אוֹתָהּ וְאֶת בְּנָהּ.

בֹּא רְאֵה, בַּהַתְחָלָה כְּשֶׁהָלְכָה מִלִּפְנֵי שָׂרָה מַה כָּתוּב? כִּי שָׁמַע ה' אֶל עָנְיֶךָ. וְכָאן שֶׁטָּעֲתָה אַחַר כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, אַף עַל גַּב שֶׁכָּתוּב וַתִּשָּׂא אֶת קֹלָהּ וַתֵּבְךְּ, מַה כָּתוּב? כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל קוֹל הַנַּעַר, וְלֹא כָּתוּב כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶת קוֹלֵךְ.

בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם, הֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ שֶׁלֹּא בַּר עֹנֶשׁ הוּא אֵצֶל בֵּית הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי בֵּית דִּין שֶׁל מַטָּה מַעֲנִישִׁים מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וָמַעְלָה, וּבֵית שֶׁל שֶׁל מַעְלָה מֵעֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה, וְאַף עַל גַּב שֶׁהָיָה רָשָׁע, אֵינוֹ בֶּן עֹנֶשׁ. וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם כָּךְ, מִי שֶׁמִּסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם בְּטֶרֶם הִגִּיעוּ יָמָיו לְעֶשְׂרִים

עָד לָא מָטוּן יוֹמוֹי לְעֶשְׂרִין שְׁנִין, מֵאָן אֲתַר אִתְעַנָּשׁ, בְּגִין דְּהָא מִתְּלֵיסַר שְׁנִין וּלְתַתָּא לָאו בַּר עוֹנָשָׁא אִיהוּ אֶלָּא בְּחֶטְאוֹי דְּאֲבוֹי. אֲבָל מִתְּלֵיסַר שְׁנִין וּלְעֵילָא מַהוּ, אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָם עֲלֵיהּ דְּלֵימוּת זַכַּאי (וְלָא לֵימוּת חַיָּיב) וְיָהִיב לֵיהּ אֲגַר טַב בְּהַהוּא עָלְמָא, וְלָא לֵימוּת חַיָּיב דְּיִתְעַנָּשׁ בְּהַהוּא עָלְמָא וְאוּקְמוּהָ.

אָמַר לֵיהּ אִי חַיָּיבָא הוּא וְלָא מָטוּן יוֹמוֹי (דף קיט ע"א) לְעֶשְׂרִין שְׁנִין מַהוּ כֵּיוָן דְּאִסְתַּלַּק מֵעַלְמָא בְּמַאי הוּא עוֹנְשֵׁיהּ. אָמַר לֵיהּ בְּדָא אִתְקַיַּים (משלי יג) וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. דְּכַד עוֹנָשָׁא נָחִית לְעַלְמָא אִיהוּ (דינא) אַעֲרַע בְּלָא כַּוָּנָה לְעֵילָא וְתַתָּא בְּהַהוּא מְחַבְּלָא וְיִתְעַנַּשׁ כַּד לָא אַשְׁגְּחוּ עֲלֵיהּ מִלְּעֵילָא.

וְעָלֵיהּ כְּתִיב, (משלי ה) עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדֻנוּ אֶת הָרָשָׁע. א"ת לְאַסְגָּאָה מָאן דְּלָא מָטוּן יוֹמוֹי

לשון הקודש

שָׁנָה, מֵאֵיזֶה מָקוֹם נֶעֱנָשׁ, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וָמַטָּה אֵינוֹ בַּר עֲנָשִׁים אֶלָּא בַּחֲטָאֵי אָבִיו, אֲבָל מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה וָמַעְלָה מַהוּ? אָמַר לוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָם עָלָיו שֶׁיָּמוּת זַכַּאי (וְלֹא יָמוּת חַיָּב), וְנוֹתֵן לוֹ שָׂכָר טוֹב בָּעוֹלָם הַהוּא, וְלֹא יָמוּת חַיָּב שֶׁיֵּעָנֵשׁ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וּבֵאֲרוּהָ.

אָמַר לוֹ, אִם אֵינוֹ חַיָּב וְלֹא הִגִּיעוּ יָמָיו לְעֶשְׂרִים שָׁנָה, כֵּיוָן שֶׁהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם בַּמָּה הוּא עָנְשׁוֹ? אָמַר לוֹ, בָּזֶה מִתְקַיֵּם, (משלי יג) וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. שֶׁכְּשֶׁעָנֶשׁ יוֹרֵד לָעוֹלָם, הוּא (הַדִּין) פּוֹגֵעַ בְּלִי כַּוָּנָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה בְּאוֹתוֹ מַשְׁחִית, וְיֵעָנֵשׁ כְּשֶׁלֹּא מַשְׁגִּיחִים עָלָיו מִלְּמַעְלָה.

וְעָלָיו כָּתוּב (שם ה) עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדֻנוּ אֶת

לְאִתְעֲנָשָׁא. עֲוֹונוֹתָיו יִלְכְּדֻנוּ (אֶת הָרְשָׁע) וְלָא בֵי דִינָא דִלְעֵילָא, וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ יִתָּמֵךְ וְלָא בֵי דִינָא דִלְתַתָּא. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל קוֹל הַנַּעַר בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (ויקרא כו) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב מָלֵא בְוא"ו אַמַּאי. אֶלָּא בִתְרֵין סִטְרִין אִיהוּ (אִנּוּן). רָזָא דְחָכְמְתָא חָדָא. דְּאִיהוּ רָזָא דַרְגָּא דְחָכְמְתָא. אֲתַר דְּשָׁרֵי בֵיהּ יַעֲקֹב. אֲבָל הַאי קְרָא עַל גָּלוּתָא דְיִשְׂרָאֵל אִתְּמַר, דְּכַד אִנּוּן גּוֹ גָּלוּתָא, הַהוּא זִמְנָא דְיִתְפַּקְּדוּן (בֵּיהּ יַעֲקֹב) יִתְפַּקְּדוּן בְּרָזָא דְוא"ו. וְאִיהוּ בְּאֶלֶף שְׁתִיתָאָה.

וּפְקִידָה בְּרָזָא דְוא"ו שִׁית רִגְעֵי וּפְלַג עִידָן. וּבְזִמְנָא דְשִׁתִּין שְׁנִין לְעִבּוּרָא דְדַשָּׁא בְּאֶלֶף שְׁתִיתָאָה יָקִים אֱלָהּ שְׁמַיָּא פְּקִידוּ לִבְרַתֵּיהּ דְיַעֲקֹב.

לשון הקודש

הָרְשָׁע. אֶת – לְרַבּוֹת מִי שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ יָמָיו לְהֵעָנֵשׁ. עֲוֹונוֹתָיו יִלְכְּדֻנוּ [אֶת הָרְשָׁע], וְלֹא בֵית הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה. וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ יִתָּמֵךְ, וְלֹא בֵית דִּין שֶׁלְּמַטָּה. לָכֵן כָּתוּב כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל קוֹל הַנַּעַר בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (ויקרא כו) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב. מָלֵא בְּוָא"ו לָמָּה? אֶלָּא בִּשְׁנֵי צְדָדִים הוּא [הֵם]. סוֹד שֶׁל חָכְמָה אֶחָד. שֶׁהוּא הַסּוֹד שֶׁל דַּרְגָּה שֶׁל חָכְמָה, הַמָּקוֹם שֶׁשּׁוֹרֶה בּוֹ יַעֲקֹב. אֲבָל פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר עַל הַגָּלוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. שֶׁכְּשֶׁהֵם בְּתוֹךְ הַגָּלוּת, אוֹתוֹ זְמַן שֶׁיִּפָּקְדוּ [בּוֹ יַעֲקֹב], הֵם יִפָּקְדוּ בַּסּוֹד שֶׁל וָא"ו, וְהוּא בָּאֶלֶף הַשִּׁשִּׁי.

וּפְקִידָה בְּסוֹד שֶׁל וָא"ו שִׁשָּׁה רִגְעִים וַחֲצִי זְמַן. וּבִזְמַן שֶׁל שִׁשִּׁים שָׁנִים לִבְרִיחַ הַדֶּלֶת בָּאֶלֶף הַשִּׁשִּׁי, יָקִים אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם

וּמֵהַהוּא זִמְנָא עַד דְּיֵהֵא לָהּ זְכִירָה שִׁית שְׁנִין וּפַלְגָא. וּמֵהַהוּא זִמְנָא שִׁית שְׁנִין אַחֲרָנִין וְאִנּוּן שִׁבְעִין (וּתְלַת) **וּתְרֵין וּפַלְגָא.**

בְּשִׁיתִּין וְשִׁית יִתְגְּלֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא בְּאַרְעָא דְגָלִיל, וְכַד כּוֹכְבָא דְבִסְטַר מִזְרָח יִבְלַע שֶׁבַע כּוֹכְבַיָּא מִסְּטַר צָפוֹן, וְשַׁלְהוֹבָא דְאֶשָּׁא אוּכְמָא תְּהֵא תַלְיָא בִּרְקִיעָא שִׁיתִּין יוֹמִין, וּקְרָבִין יִתְעָרוּן בְּעַלְמָא לִסְטַר צָפוֹן, וּתְרֵין מַלְכִין יִפְּלוּן בְּאִנּוּן קְרָבִין.

וְיִזְדַּוְּוגוּן כֻּלְּהוֹן עַמְּמַיָּא עַל בְּרַתֵּיהּ דְּיַעֲקֹב לְאִדַּחְיָיא לָהּ (לוֹן) **מֵעָלְמָא. וְעַל הַהוּא זִמְנָא כְּתִיב** (וְהָיְתָה) (ירמיה ל) **וְעֵת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמֶּנָּה יִוָּשֵׁעַ וּכְדֵין יִסְתַּיְּימוּן נַפְשִׁין מִגּוּפָא וּבָעְיָין לְאִתְחַדְּשָׁא, וְסִימָנִיךְ** (כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְּרַיְמָה שִׁבְעִים וּכְתִיב) (בראשית מו) **כָּל**

לשון הקודש

פְּקִידָה לְבַת יַעֲקֹב. וּמֵאוֹתוֹ זְמַן עַד שֶׁיִּהְיֶה לָהּ זְכִירָה – שֵׁשׁ שָׁנִים וָחֲצִי. וּמֵאוֹתוֹ זְמַן שֵׁשׁ שָׁנִים אֲחֵרוֹת, וְהֵם שִׁבְעִים [וְשָׁלֹשׁ] וּשְׁתַּיִם וָחֲצִי.

בְּשִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ יִתְגַּלֶּה מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בְּאֶרֶץ הַגָּלִיל, וְכוֹכָב אֶחָד בְּצַד מִזְרָח יִבְלַע שִׁבְעָה כּוֹכָבִים מִצַּד צָפוֹן, וְשַׁלְהֶבֶת אֵשׁ שְׁחוֹרָה תִּהְיֶה תְּלוּיָה בָּרָקִיעַ שִׁשִּׁים יוֹם, וּקְרָבוֹת יִתְעוֹרְרוּ בָּעוֹלָם לְצַד צָפוֹן, וּשְׁנֵי מְלָכִים יִפְּלוּ בְּאוֹתָם קְרָבוֹת.

וְיִזְדַּוְּוגוּ כָּל הָעַמִּים עַל בַּת יַעֲקֹב לִדְחוֹת אוֹתָהּ [אוֹתָם] מֵהָעוֹלָם. וְעַל אוֹתוֹ הַזְּמַן כָּתוּב, [וְהָיְתָה] (ירמיה ל) וְעֵת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמֶּנָּה יִוָּשֵׁעַ, וְאָז יִסְתַּיְּמוּ הַנְּפָשׁוֹת מֵהַגּוּף וְרוֹצִים לְהִתְחַדֵּשׁ, וְסִימָן לַדָּבָר – [כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיְמָה שִׁבְעִים, וְכָתוּב] (בראשית מו) כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה

הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיְמָה וְגוֹ' כָּל נֶפֶשׁ שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ.

בְּשִׁבְעִין וּתְלַת כָּל מַלְכֵי עַלְמָא יִתְכַּנְּשׁוּן לְגוֹ קַרְתָּא רַבְּתָא דְרוֹמִי, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְעַר עֲלַיְיהוּ אֶשָּׁא וּבַרְדָא וְאַבְנֵי אַלְגָּבִישׁ וְיִתְאַבְּדוּן מֵעַלְמָא, בַּר אִנּוּן מְלָכִין דְּלָא יִמְטוּן לְתַמָּן וְיִהַדְּרוּן לְאַנָּחָא קְרָבִין אַחֲרָנִין. וּמֵהַהוּא זִמְנָא מַלְכָּא מְשִׁיחָא יִתְעַר בְּכָל עַלְמָא, וְיִתְכַּנְּשׁוּן עִמֵּיהּ כַּמָּה עַמִּין וְכַמָּה חַיָּילִין מִכָּל סְיָיפֵי עַלְמָא, וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִתְכַּנְּשׁוּן בְּכָל אִנּוּן אַתְרֵי.

עַד דְּאִשְׁתַּלִּימוּ אִנּוּן שְׁנִין לְמֵאָה, כְּדֵין וא"ו יִתְחַבַּר בְּה"א, וּכְדֵין (ישעיה סו) וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַיְיָ וְגוֹ'. וּבְנֵי יִשְׁמָעֵאל (יִשְׂרָאֵל) זְמִינִין בְּהַהוּא זִמְנָא לְאַתְעָרָא (עֲלֵיהוֹן) עִם כָּל עַמִּין דְּעַלְמָא

לשון הקודש

לְיַעֲקֹב מִצְרַיְמָה וְגוֹ', כָּל נֶפֶשׁ שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ.

בְּשִׁבְעִים וְשָׁלֹשׁ כָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם יִתְכַּנְּסוּ לְתוֹךְ הָעִיר הַגְּדוֹלָה שֶׁל רוֹמִי, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם אֵשׁ וּבָרָד וְאַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ וְיֹאבְדוּ מֵהָעוֹלָם, פְּרָט לְאוֹתָם מְלָכִים שֶׁלֹּא יַגִּיעוּ לְשָׁם וְיַחְזְרוּ לְעוֹרֵר קְרָבוֹת אֲחֵרִים. וּמֵאוֹתוֹ זְמַן מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ יִתְעוֹרֵר בְּכָל הָעוֹלָם, וְיִתְכַּנְּסוּ עִמּוֹ כַּמָּה עַמִּים וְכַמָּה חֵילוֹת מִכָּל סוֹפֵי הָעוֹלָם, וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִתְכַּנְּסוּ בְּכָל אוֹתָם מְקוֹמוֹת.

עַד שֶׁיִּשְׁלְמוּ אוֹתָן שָׁנִים לְמֵאָה. אָז וָא"ו תִּתְחַבֵּר עִם הֵ"א, וְאָז (ישעיה סו) וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַה' וְגוֹ'. וּבְנֵי יִשְׁמָעֵאל [יִשְׂרָאֵל] עֲתִידִים

לְמֵיתֵי עַל יְרוּשָׁלֵם דִּכְתִיב, (זכריה יד) וְאָסַפְתִּי אֶת כָּל הַגּוֹיִם אֶל יְרוּשָׁלִַם לַמִּלְחָמָה וְגו'. וּכְתִיב, (תהלים ב) יִתְיַצְּבוּ מַלְכֵי אֶרֶץ וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יָחַד עַל יְיָ וְעַל מְשִׁיחוֹ. וּכְתִיב יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק יְיָ יִלְעַג לָמוֹ.

לְבָתָר וא"ו זְעִירָא יִתְעָר לְאִתְחַבְּרָא וּלְחַדְּשָׁא נִשְׁמָתִין דְּהַוּוּ עַתִּיקִין בְּגִין לְחַדְּתָא עַלְמָא כְּמָה דִכְתִיב, (שם קד) יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו וּכְתִיב יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם לְאִתְחַבְּרָא כְּדְקָא יָאוּת. יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו לְנַחֲתָא לוֹן לְעָלְמָא וּלְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוֹן בְּרִיָּין חַדְּתִין לְחַבְּרָא עַלְמִין כֻּלְּהוּ כְּחַד.

זַכָּאִין אִנּוּן כָּל אִנּוּן דְּיִשְׁתָּאֲרוּן בְּעַלְמָא בִּסְיָיפֵי אֶלֶף שְׁתִיתָאָה לְמֵיעַל בְּשַׁבַּתָּא, דְּהָא כְּדֵין אִיהוּ יוֹמָא חַד לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי לְאִזְדַּוְּוגָא כְּדְקָא יָאוּת וּלְמִלְקַט נִשְׁמָתִין חַדְּתִין לְמֶהֱוֵי בְעַלְמָא

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ זְמַן לְהִתְעוֹרֵר [עֲלֵיהֶם] עִם כָּל עַמֵּי הָעוֹלָם לָבֹא עַל יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁכָּתוּב (זכריה יד) וְאָסַפְתִּי אֶת כָּל הַגּוֹיִם אֶל יְרוּשָׁלַיִם לַמִּלְחָמָה וְגו'. וְכָתוּב (תהלים ב) יִתְיַצְּבוּ מַלְכֵי אֶרֶץ וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יָחַד עַל ה' וְעַל מְשִׁיחוֹ. וְכָתוּב יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק ה' יִלְעַג לָמוֹ.

אַחַר כָּךְ וָא"ו קְטַנָּה תִּתְעוֹרֵר לְהִתְחַבֵּר וּלְחַדֵּשׁ נְשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ יְשָׁנוֹת כְּדֵי לְחַדֵּשׁ אֶת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם קד) יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו. וְכָתוּב יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם, לְהִתְחַבֵּר כָּרָאוּי. יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו, לְהוֹרִיד אוֹתָם לָעוֹלָם, וְשֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ בְּרִיּוֹת חֲדָשׁוֹת לְחַבֵּר אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד.

אַשְׁרֵיהֶם כָּל אוֹתָם שֶׁיִּשְׁאֲרוּ בְּסוֹף הָאֶלֶף הַשִּׁשִּׁי לְהִכָּנֵס לְשַׁבָּת, שֶׁהֲרֵי אָז הוּא יוֹם אֶחָד לַקָּבָּ"ה לְבַדּוֹ, לְהִזְדַּוֵּג

עִם אִנּוּן דְּאִשְׁתְּאַרוּ בְּקַדְמִיתָא דִּכְתִיב, (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלִַם קָדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ כָּל הַכָּתוּב לְחַיִּים בִּירוּשָׁלִַם:

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר (תהלים מד) אַתָּה הוּא מַלְכִּי וְגו'. דָּא הוּא שְׁלִימוּ דְּכָל דַּרְגִּין כְּחֲדָא דָא בְדָא.

צִוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב, כָּל אִנּוּן שְׁלִיחָן דְּעַבְדֵּי שְׁלִיחוּתָא (דף קיט ע"ב) בְּעַלְמָא דְּלֵיהֱוֵי כֻּלְּהוּ מִסִּטְרָא דְּרַחֲמֵי וְלָא לֶהֱוֹוּ מִסִּטְרָא דְּדִינָא, בְּגִין דְּאִית מָאנֵי שְׁלִיחָן מִסִּטְרָא דְּרַחֲמֵי וּמִסִּטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא. אִנּוּן שְׁלִיחָן דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דְּרַחֲמֵי לָא עַבְדֵּי שְׁלִיחוּתָא דְּדִינָא בְּעַלְמָא כְּלָל.

לשון הקודש

כְּרָאוּי וְלִלְקֹט נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת שֶׁיִּהְיוּ בָּעוֹלָם עִם אוֹתָם שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלִַם קָדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ כָּל הַכָּתוּב לַחַיִּים בִּירוּשָׁלִַם.

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מד) אַתָּה הוּא מַלְכִּי וְגו'. זוֹהִי הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל כָּל הַדְּרָגוֹת יַחַד זוֹ עִם זוֹ. צִוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב, כָּל אוֹתָם הַשְּׁלִיחִים שֶׁעוֹשִׂים שְׁלִיחוּת בָּעוֹלָם, שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ בְּצַד הָרַחֲמִים וְלֹא יִהְיוּ מִצַּד הַדִּין, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בַּעֲלֵי שְׁלִיחִים מִצַּד הָרַחֲמִים וּמִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה. אוֹתָם שְׁלִיחִים שֶׁבָּאִים מִצַּד הָרַחֲמִים לֹא עוֹשִׂים שְׁלִיחוּת שֶׁל דִּין בָּעוֹלָם כְּלָל.

וְאִי תֵּימָא הָא מַלְאָכָא דְּאִתְגְּלֵי לֵיהּ לְבִלְעָם הָא תָּנִינָן שְׁלִיחָא דְּרַחֲמֵי הָוָה וְאִתְהַפַּךְ לְדִינָא. לָא. לְעוֹלָם לָא אִשְׁתַּנִּי, אֶלָּא שְׁלִיחָא דְּרַחֲמֵי הָוָה לַאֲגָנָא עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל וּלְמֶהֱוֵי סַנֵּיגוֹרְיָא עֲלַיְיהוּ, וּלְקָבְלֵיהּ הוּא דִּינָא, וְכָךְ אוֹרְחוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד אוֹטִיב לְדָא הַהוּא טִיבוּ דִּינָא לְדָא. כָּךְ הָא שְׁלִיחָא דְּרַחֲמֵי הָוָה לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל וּלְבִלְעָם אִתְהַפַּךְ לְדִינָא. בְּגִין כָּךְ צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב, אָמַר דָּוִד, פַּקִּיד עַל עַלְמָא כַּד יִשְׁתַּלְּחוּן שְׁלִיחָאָה דִּי לֶהֱוֵין מִסִּטְרָא דְּרַחֲמֵי.

רִבִּי אַבָּא אָמַר צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב דְּאִנּוּן גּוֹ גַּלְוָותָא וְיִשְׁתַּכַּח פּוּרְקָנָא לְהוֹן גּוֹ גָּלוּתְהוֹן. תָּא חֲזֵי, תֶּשְׁבְּחָן דְּאֲבָהָן יַעֲקֹב הָוָה, וְאִלְמָלֵא יִצְחָק לָא אָתָא יַעֲקֹב לְעַלְמָא, וּבְגִין כָּךְ צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב דָּא יִצְחָק, דְּכֵיוָן דְּאִשְׁתְּזִיב יִצְחָק יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב הֲווֹ.

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר, הִנֵּה הַמַּלְאָךְ שֶׁהִתְגַּלָּה לְבִלְעָם, הֲרֵי שָׁנִינוּ שָׁלִיחַ שֶׁל רַחֲמִים וְהִתְהַפֵּךְ לְדִין – לֹא! לְעוֹלָם לֹא מִשְׁתַּנֶּה. אֶלָּא שְׁלִיחַ הָרַחֲמִים הָיָה לְהָגֵן עַל יִשְׂרָאֵל וְלִהְיוֹת עֲלֵיהֶם סָנֵגוֹר, וּכְנֶגְדּוֹ הוּא הַדִּין. כָּךְ דְּרָכָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּשֶׁמֵּיטִיב לָזֶה, אוֹתוֹ הַחֶסֶד הוּא דִּין לָזֶה. כֵּן הַשְּׁלִיחַ הַזֶּה הָיָה שֶׁל רַחֲמִים לְיִשְׂרָאֵל, וּלְבִלְעָם הִתְהַפֵּךְ לְדִין, מִשּׁוּם כָּךְ צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב. אָמַר דָּוִד, צַוֵּה עַל הָעוֹלָם, כַּאֲשֶׁר יִשָּׁלְחוּ שְׁלוּחִים שֶׁיִּהְיוּ מִצַּד הָרַחֲמִים.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב, שֶׁהֵם בְּתוֹךְ הַגָּלוּת, וְתִמָּצֵא לָהֶם גְּאֻלָּה בְּתוֹךְ גָּלוּתָם. בֹּא רְאֵה, הַמְשֻׁבָּח שֶׁל הָאָבוֹת הָיָה יַעֲקֹב, וְאִלְמָלֵא יִצְחָק לֹא בָא יַעֲקֹב לָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ, צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב – זֶה יִצְחָק. שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּצַּל יִצְחָק, הָיוּ יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב.

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר הָא תָּנֵינָן וַיְהִי בִּימֵי עַל צַעֲרָא אִתְּמָר, וַיְהִי אַף עַל גַּב דְּלָא כְּתִיב בִּימֵי טַפְסֵי דְצַעֲרָא אִית בֵּיהּ. וַיְהִי אַחַר, בָּתַר דַּרְגָּא תַּתָּאָה דְּכָל דַּרְגִּין עִלָּאִין, וּמַאן אִיהוּ דְּבָרִים, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שמות ד) **לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי.**

וּמַאן הָוָה בָּתַר דַּרְגָּא דָא, וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם דְּאַתְיָא יֵצֶר הָרָע לְקַטְרְגָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם. אֶת יִצְחָק מִיבְעֵי לֵיהּ. דְּהָא יִצְחָק בַּר תְּלָתִין וְשֶׁבַע שְׁנִין הָוָה וְהָא אֲבוּי לָאו בַּר עוֹנְשָׁא דִילֵיהּ הָוָה, דְּאִלְמָלֵא אָמַר יִצְחָק לָא בָּעֵינָא לָא אִתְעֲנַשׁ אֲבוּי עֲלֵיהּ. מָאי טַעְמָא וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם וְלָא כְּתִיב נִסָּה אֶת יִצְחָק.

לשון הקודש

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הִנֵּה שָׁנִינוּ וַיְהִי בִּימֵי, נֶאֱמַר עַל צַעַר. וַיְהִי – אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא כָתוּב בִּימֵי, דְּפוּס שֶׁל צַעַר יֵשׁ בּוֹ. וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים, אַחַר הַדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל כָּל הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת. וּמַהוּ הַדְּבָרִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ד) **לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי.**

וּמִי הָיָה אַחַר הַדַּרְגָּה הַזּוֹ? וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם. שֶׁבָּא יֵצֶר הָרָע לְקַטְרֵג לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם? אֶת יִצְחָק הָיָה צָרִיךְ (לכתב), שֶׁהֲרֵי יִצְחָק הָיָה בֶּן שְׁלֹשִׁים וָשֶׁבַע, וַהֲרֵי אָבִיו לֹא הָיָה בַּר עֹנֶשׁ שֶׁלּוֹ, שֶׁאִלְמָלֵא אָמַר יִצְחָק אֵינִי רוֹצֶה – לֹא הָיָה נֶעֱנַשׁ אָבִיו עָלָיו. מָה הַטַּעַם וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם וְלֹא כָתוּב נִסָּה אֶת יִצְחָק?.

אֶלָּא אֶת אַבְרָהָם וַדַּאי דְּבָעֵי לְאִתְכְּלָלָא בְּדִינָא, דְּהָא אַבְרָהָם לָא הָוָה בֵּיהּ דִּינָא כְּלַל מִקַּדְמַת דְּנָא, וְהַשְׁתָּא אִתְכְּלִיל מַיָּ"א בְּאֶשָּ"א. וְאַבְרָהָם לָא הָוָה שְׁלִים עַד הַשְׁתָּא דְּאִתְעַטַּר לְמֶעְבַּד דִּינָא וּלְאַתְקָנָא לֵיהּ בְּאַתְרֵיהּ.

וְכָל יוֹמוֹי לָא הָוָה שְׁלִים עַד הַשְׁתָּא דְּאִתְכְּלִיל מַיָּ"א בְּאֶשָּ"א וְאֶשָּ"א בְּמַיָּ"א, וּבְגִין כָּךְ וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם וְלֹא אֶת יִצְחָק, דְּאַזְמִין אַבְרָהָם לְאִתְכְּלָלָא בְּדִינָא, וְכַד עָבִיד דָּא, עָאל אֶשָּ"א בְּמַיָּ"א וְאִשְׁתְּלִים דָּא עִם דָּא. וְדָא עָבִיד דִּינָא לְאִתְכְּלָלָא דָא בְּדָא. וּכְדֵין יֵצֶר הָרָע אָתָא לְקַטְרְגָא עֲלֵיהּ דְּאַבְרָהָם דְּלָא אִשְׁתְּלִים כְּדְקָא יְאוּת עַד דְּיַעֲבִיד דִּינָא בְּיִצְחָק. דְּיֵצֶר הָרָע אַחַר הַדְּבָרִים אִיהוּ וְאָתָא לְקַטְרְגָא.

לשון הקודש

אֶלָּא אֶת אַבְרָהָם, וַדַּאי שֶׁרָצָה לְהִכָּלֵל עִם דִּין, שֶׁהֲרֵי אַבְרָהָם לֹא הָיָה בּוֹ דִּין כְּלָל מִקֹּדֶם לָכֵן, וְכָאן נִכְלְלוּ מַיִ"ם עִם אֵ"שׁ, וְאַבְרָהָם לֹא הָיָה שָׁלֵם עַד עַכְשָׁו, שֶׁהִתְעַטֵּר לַעֲשׂוֹת דִּין וּלְהַתְקִינוֹ בִּמְקוֹמוֹ. **וְכָל** יָמָיו לֹא הָיָה שָׁלֵם עַד עַכְשָׁו שֶׁנִּכְלַל מַיִ"ם עִם אֵ"שׁ וְאֵ"שׁ עִם מַיִ"ם, וּמִשּׁוּם כָּךְ וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם וְלֹא אֶת יִצְחָק, שֶׁהִזְמִין אַבְרָהָם לְהִכָּלֵל עִם דִּין. וּכְשֶׁעָשָׂה אֶת זֶה, נִכְנַס אֵ"שׁ עִם מַיִ"ם וְנִשְׁלַם זֶה עִם זֶה. וְזֶה עוֹשֶׂה הַדִּין לְהִכָּלֵל זֶה עִם זֶה. וְאָז יֵצֶר הָרָע בָּא לְקַטְרֵג עַל אַבְרָהָם שֶׁלֹּא הִשְׁתַּלֵּם כָּרָאוּי עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה דִּין בְּיִצְחָק. שֶׁיֵּצֶר הָרָע הוּא אַחַר הַדְּבָרִים וְהוּא בָּא לְקַטְרֵג.

וְתָא חֲזֵי רָזָא דְמִלָּה, אַף עַל גַּב דְּקָאֲמָרָן דְּאַבְרָהָם כְּתִיב וְלָא יִצְחָק, יִצְחָק נָמֵי אִתְכְּלִיל בֵּיהּ בְּהַאי קְרָא, רָזָא דִכְתִיב וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם. נִסָּה לְאַבְרָהָם לָא כְּתִיב אֶלָּא אֶת אַבְרָהָם אֶת דַּיְיקָא וְדָא יִצְחָק. דְּהָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא בִּגְבוּרָ"ה תַּתָּאָה שַׁרְיָא, כֵּיוָן דְּאִתְעַקַּד וְאִזְדַּמַּן בְּדִינָא עַל יְדָא דְאַבְרָהָם כְּדְקָא יְאוּת, כְּדֵין אִתְעַטַּר בְּאַתְרֵיהּ בַּהֲדֵיהּ דְּאַבְרָהָם וְאִתְכְּלִילוּ אֶשָּ"א בְּמַיָּ"א וּסְלִיקוּ לְעֵילָא, וּכְדֵין אִשְׁתַּכַּח מַחְלוֹקֶת כְּדְקָא יְאוּת מַיָּא בְּאֶשָּׁא.

מָאן (עֶבֶד) חָמָא אַבָּא רַחֲמָנָא דְאִתְעֲבִיד אַכְזָר. אֶלָּא בְּגִין לְאִשְׁתַּכָּחָא מַחְלוֹקֶת מַיָּא בְּאֶשָּׁא וּלְאִתְעַטְּרָא בְּאַתְרַיְיהוּ (ד"א ל"ג כְּדְקָא יְאוּת), עַד דְּאָתָא יַעֲקֹב וְאִתְתַּקַּן כֹּלָּא כְּדְקָא יְאוּת וְאִתְעֲבִידוּ תְּלָתָא אַבָּהָן שְׁלֵמִין וְאִתְתַּקְנוּ עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי:

לשון הקודש

וּבָא וּרְאֵה סוֹד הַדָּבָר. אַף עַל גַּב שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁכָּתוּב אַבְרָהָם וְלֹא יִצְחָק, גַּם יִצְחָק נִכְלָל בַּפָּסוּק הַזֶּה סוֹד הַכָּתוּב וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם. לֹא כָתוּב נִסָּה לְאַבְרָהָם, אֶלָּא אֶת אַבְרָהָם, אֶת דַּוְקָא, וְזֶה יִצְחָק. שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בַּגְּבוּרָ"ה הַתַּחְתּוֹנָה שׁוֹרֶה. כֵּיוָן שֶׁנֶּעֱקַד וְהִזְדַּמֵּן בְּדִין עַל יְדֵי אַבְרָהָם כָּרָאוּי, אָז הִתְעַטֵּר בִּמְקוֹמוֹ יַחַד עִם אַבְרָהָם וְנִכְלְלוּ אֵ"שׁ עִם מַי"ם וְעָלוּ לְמַעְלָה, וְאָז נִמְצְאָה מַחֲלֹקֶת כָּרָאוּי, מַיִם עִם אֵשׁ.

מִי [עָשָׂה] רָאָה אָב רַחְמָן שֶׁנַּעֲשָׂה אַכְזָר? אֶלָּא כְּדֵי שֶׁתִּמָּצֵא מַחֲלֹקֶת מַיִם עִם אֵשׁ וּלְהִתְעַטֵּר בִּמְקוֹמָם [כָּרָאוּי], עַד שֶׁבָּא יַעֲקֹב וְהַכֹּל הִתְתַּקֵּן כָּרָאוּי, וְנַעֲשׂוּ שְׁלֹשָׁה אָבוֹת שְׁלֵמִים וְנִתְקְנוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בִּנְךָ. וְכִי הֵיאַךְ יְכִיל אַבְרָהָם דְּאִיהוּ סָבָא. אִי תֵּימָא בְּגִין דְּיִצְחָק לָא נָפִיק מֵרְשׁוּתֵיהּ כְּלַל, יָאוֹת, אֲבָל כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (במדבר כ) קַח אֶת אַהֲרֹן וְאֶת אֶלְעָזָר בְּנוֹ אֶלָּא בְּגִין לְאַמְשָׁכָא לוֹן בְּמִלִּין וּלְאַדְבָּרָא לוֹן לִרְעוּתָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אוֹף הָכָא קַח בְּמִלִּין. אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ הָא (דף קכ ע"א) אוּקְמוּהָ. וְלֶךְ לְךָ אֶל אֶרֶץ הַמּוֹרִיָּה כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שיר השירים ד) אֵלֶךְ לִי אֶל הַר הַמּוֹר. לְאַתְקָנָא בְּאַתְרָא דְּיִתְחֲזֵי:

בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אַבְרָהָ"ם אָ"ת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחוֹק. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי הָא אוּקְמוּהָ, אֶלָּא כְּיוַן דְּאִתְּמַר וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים מָאי טַעְמָא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחוֹק. אֶלָּא בְּגִין דִּכְתִיב כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא

לשון הקודש

וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בִּנְךָ. וְכִי אֵיךְ יָכוֹל אַבְרָהָם שֶׁהוּא זָקֵן? אִם תֹּאמַר מִשּׁוּם שֶׁיִּצְחָק לֹא יָצָא מֵרְשׁוּתוֹ כְּלָל – יָפֶה, אֲבָל כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כ) קַח אֶת אַהֲרֹן וְאֶת אֶלְעָזָר בְּנוֹ, אֶלָּא כְּדֵי לְהַמְשִׁיכָם בִּדְבָרִים וּלְהַנְהִיגָם לִרְצוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַף כָּאן קַח בִּדְבָרִים. אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וְלֶךְ לְךָ אֶל אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ד) אֵלֶךְ לִי אֶל הַר הַמּוֹר, לְתַקֵּן בַּמָּקוֹם שֶׁרָאוּי.

בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אַבְרָהָ"ם אָ"ת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחוֹק. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁאָמַר וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים, מָה הַטַּעַם בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחוֹק? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע, וְזֶהוּ יַעֲקֹב

לְךָ זָרַע וְדָא הוּא יַעֲקֹב דְּנָפַק מִנֵּיהּ וְהַאי הוּא בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי. וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחוֹק כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר מֵרָחוֹק יְיָ נִרְאָה לִי. (ירמיה לא)

וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם. דָּא הוּא יַעֲקֹב דִּכְתִיב, (בראשית כח) וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם. אִסְתַּכַּל אַבְרָהָם בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי דְּאִיהוּ דַּרְגָּא תְּלִיתָאָה וְחָמָא לֵיהּ לְיַעֲקֹב דְּזַמִּין לְמֵיפַק מִנֵּיהּ. מֵרָחוֹק כְּמָה דְּאָמְרָן מֵרָחוֹק וְלָא לִזְמַן קָרִיב.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר מָאי שְׁבָחָא אִיהוּ לְאַבְרָהָם כַּד אִסְתַּכַּל וְחָמָא דְּזַמִּין לְמֵיפַק מִנֵּיהּ יַעֲקֹב. דְּהָא כַּד אָזִיל לְמֶיעֱקַד לֵיהּ לְיִצְחָק, לָאו שְׁבָחָא כָּל כָּךְ אִיהוּ דִּילֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ וַדַּאי (וְהָא) חָמָא לֵיהּ לְיַעֲקֹב דְּהָא מִקַּדְמַת דְּנָא יָדַע אַבְרָהָם חָכְמָתָא, וְאִסְתַּכַּל הַשְּׁתָּא

לשון הקודש

שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ, וְזֶהוּ בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי. וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחֹק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לא) מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי.

וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם – זֶהוּ יַעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב (בראשית כח) וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם. הִסְתַּכֵּל אַבְרָהָם בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהוּא הַדַּרְגָּה הַשְּׁלִישִׁית, וְרָאָה אֶת יַעֲקֹב שֶׁעָתִיד לָצֵאת מִמֶּנּוּ. מֵרָחוֹק, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ מֵרָחוֹק וְלֹא לִזְמַן קָרוֹב.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה שֶּׁבַח שֶׁל אַבְרָהָם כְּשֶׁהִסְתַּכֵּל וְרָאָה שֶׁעָתִיד לָצֵאת מִמֶּנּוּ יַעֲקֹב, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁהָלַךְ לַעֲקֹד אֶת יִצְחָק אֵינוֹ שֶׁבַח כָּל כָּךְ שֶׁלּוֹ?.

אָמַר לוֹ, וַדַּאי (וַהֲרֵי) שֶׁרָאָה אֶת יַעֲקֹב,

בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי דְּאִיהוּ דַרְגָּא תְּלִיתָאָה לְמֶעְבַּד שְׁלִימוּ וּכְדֵין חָמָא לֵיהּ לְיַעֲקֹב דִּכְתִיב וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם. אֲבָל הַשְׁתָּא קַיְימָא לֵיהּ מִלָּה מֵרָחוֹק בְּגִין דְּאָזִיל לְמֶיעֱקַד לֵיהּ לְיִצְחָק וְלָא בָעָא לְהַרְהֵר אֲבַתְרֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

מֵרָחוֹק חָמָא לֵיהּ גּוֹ אַסְפַּקְלַרְיָאה דְּלָא נָהֲרָא בִּלְחוֹדוֹי, וּבְגִין כָּךְ חָמָא לֵיהּ וְלָא אִתְגְּלִי כֹּלָּא, דְּאִלּוּ אַסְפַּקְלַרְיָאה דְּנַהֲרָא הָוָה שְׁכִיחַ עַל הַאי אַסְפַּקְלַרְיָאה דְּלָא נַהֲרָא אִתְקַיֵּים עֲלֵיהּ אַבְרָהָם כְּדְקָא יָאוֹת, אֲבָל מֵרָחוֹק, בִּלְחוֹדוֹי הָוָה, מֵרָחוֹק.

מָאי טַעְמָא אִסְתַּלַּק מֵהַאי מִלָּה אַסְפַּקְלַרְיָאה דְּנַהֲרָא בְּגִין דְּהַאי דַרְגָּא דְיַעֲקֹב הָוָה. וּבְגִין דְּיַעֲקֹב עַד לָא אִתְיְלִיד לָא אִשְׁתַּכַּח הַשְׁתָּא עַל הַאי דַרְגָּא. וְתוּ בְּגִין דְּיהַךְ וִיקַבֵּל אַגְרָא. וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי מִקֹּדֶם לָכֵן יָדַע אַבְרָהָם אֶת הַחָכְמָה, וְהִסְתַּכֵּל עַכְשָׁו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁהִיא דַרְגָּה שְׁלִישִׁית לַעֲשׂוֹת שְׁלֵמוּת, וְאָז רָאָה אֶת יַעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם. אֲבָל עַכְשָׁו עָמַד לוֹ הַדָּבָר מֵרָחוֹק, מִשּׁוּם שֶׁהָלַךְ לַעֲקֹד אֶת יִצְחָק וְלֹא רָצָה לְהַרְהֵר אַחֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

מֵרָחוֹק רָאָה אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה בִּלְבַדָּהּ, וְלָכֵן רָאָה אוֹתוֹ וְלֹא הִתְגַּלָּה הַכֹּל. שֶׁאִלּוּ הָיְתָה מְצוּיָה הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה עַל הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, הִתְקַיֵּם עָלֶיהָ אַבְרָהָם כָּרָאוּי, אֲבָל מֵרָחוֹק בִּלְבַדּוֹ הָיָה. מֵרָחוֹק.

מָה הַטַּעַם הִסְתַּלְּקָה מֵהַדָּבָר הַזֶּה הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה? מִשּׁוּם שֶׁזּוֹ הָיְתָה דַרְגָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, וּמִשּׁוּם שֶׁעֲדַיִן לֹא

מֵרָחוֹק דָּא יַעֲקֹב כְּמָה דְּאִתְּמַר מֵרָחוֹק דְּלָא זָכָה בֵּיהּ. (רְאִיָּיה בְּעֵינוֹי בְּהַאי עַלְמָא אֶלָּא מֵרָחוֹק מִגּוֹ הַאי דַּרְגָּא דְּהָא כַּד אָתָא יַעֲקֹב מִית הָוָה אַבְרָהָם וְאִסְתַּלַּק מֵעָלְמָא וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחוֹק אֲבָל לָא בְּרִאיָה אַחֲרָא):

וַיָּבֹאוּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים וְגו'. רָמִיז ((חָמָא) הָכָא דְּאַף עַל גַּב דְּאָתוּ לְהַהוּא רְאִיָּיה וְחָמָא לְיַעֲקֹב, אָמַר אַבְרָהָם וַדַּאי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָדַע בְּגַוְונָא אַחֲרָא דְּאִתְחֲזֵי, מִיָּד וַיִּבֶן שָׁם אַבְרָהָם אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְגו'. מַה כְּתִיב לְעֵילָא וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי, הָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל מָאי טַעְמָא לָא אָתִיב לֵיהּ (מִדֵּי) מִיָּד. אֶלָּא בְּגִין דְּהָא אִסְתַּלַּק מֵרַחֲמֵי דְּאַבָּא עַל בְּרָא וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב הִנֶּנִי בְּנִי, הִנֶּנִי דְּאִסְתַּלָּקוּ רַחֲמֵי וְאִתְהַפַּךְ לְדִינָא:

וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם, וְלָא כְּתִיב וַיֹּאמֶר אָבִיו, דְּהָא לָא

לשון הקודש

נוֹלַד יַעֲקֹב, לֹא נִמְצָא כָּאן עַל הַדַּרְגָּה הַזּוֹ. וְעוֹד, כְּדֵי שֶׁיֵּלֵךְ וִיקַבֵּל שָׂכָר. וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחוֹק – זֶה יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר מֵרָחוֹק, שֶׁלֹּא זָכָה בּוֹ. (רְאִיָּה בְּעֵינָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה, אֶלָּא מֵרָחוֹק, מִתּוֹךְ הַדַּרְגָּה הַזּוֹ, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁבָּא יַעֲקֹב, אַבְרָהָם הָיָה מֵת וְהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם. וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחוֹק, אֲבָל לֹא בִּרְאִיָּה אַחֶרֶת).

וַיָּבֹאוּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים וְגו'. רָמוּז [רָאָה] כָּאן, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁבָּאוּ לְאוֹתָהּ רְאִיָּה וְרָאָה אֶת יַעֲקֹב, אָמַר אַבְרָהָם, וַדַּאי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ בְּגָנֶן אַחֵר שֶׁרָאוּי, מִיָּד וַיִּבֶן שָׁם אַבְרָהָם אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְגו'. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי. הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. אֲבָל מָה הַטַּעַם לֹא הֵשִׁיב לוֹ [דָּבָר] מִיָּד? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי הִסְתַּלֵּק מֵרַחֲמִים שֶׁל אָב עַל בֵּן, וְלָכֵן כָּתוּב הִנֶּנִי בְּנִי, הִנֶּנִי שֶׁהִסְתַּלְּקוּ הָרַחֲמִים וְהִתְהַפֵּךְ לְדִין.

וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם, וְלֹא כָּתוּב וַיֹּאמֶר אָבִיו, שֶׁהֲרֵי לֹא עָמַד עָלָיו כְּאָב, אֶלָּא

קָאִים עֲלֵיהּ כְּאַבָּא אֶלָּא בַּעַל מַחְלוֹקֶת הָוָה בֵּיהּ. אֱלֹהִים יִרְאֶה לוֹ הַשֶּׂה. יִרְאֶה לָנוּ מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי יִרְאֶה לוֹ. אֶלָּא אָמַר לֵיהּ אֱלֹהִים יִרְאֶה לוֹ לְגַרְמֵיהּ, כַּד אִיהוּ יִצְטְרִיךְ. אֲבָל הַשְׁתָּא בְּנִי וְלָא אִמְרָא. מִיָּד וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר (ישעיה לג) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן. הֵן אֶרְאֶלָּם אִלֵּין מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי. צָעֲקוּ בְּהַהִיא שַׁעֲתָא וּבָעוּ לְקַיְּימָא עַל הַהִיא מִלָּה דִּכְתִיב, (בראשית טו) וַיּוֹצֵא אוֹתוֹ הַחוּצָה. בְּגִין כָּךְ צָעֲקוּ חוּצָה.

מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם. אִלֵּין אִנּוּן מַלְאָכִין אַחֲרָנִין דְּהַוּוּ זְמִינִין לְמֵיהַךְ קַמֵּיהּ דְּיַעֲקֹב וּבְגִינֵיהּ דְּיַעֲקֹב אַבְטַח לוֹן שְׁלִימוּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דִּכְתִיב, (בראשית לב) וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים.

לשון הקודש

בַּעַל מַחֲלֹקֶת הָיָה עִמּוֹ. אֱלֹהִים יִרְאֶה לוֹ הַשֶּׂה. הָיָה צָרִיךְ (לכתב) יִרְאֶה לָנוּ, מַה זֶּה יִרְאֶה לוֹ? אֶלָּא אָמַר לוֹ אֱלֹהִים יִרְאֶה לוֹ לְעַצְמוֹ כְּשֶׁהוּא יִצְטָרֵךְ, אֲבָל עַכְשָׁו בְּנִי, וְלֹא כֶּבֶשׂ. מִיָּד וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה לג) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חָצָה מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן. הֵן אֶרְאֶלָּם – אֵלּוּ מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים, צָעֲקוּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה וְרָצוּ לַעֲמֹד עַל אוֹתוֹ הַדָּבָר, שֶׁכָּתוּב (בראשית טו) וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה, לָכֵן צָעֲקוּ חָצָה.

מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם – אֵלּוּ אוֹתָם מַלְאָכִים אֲחֵרִים שֶׁהָיוּ עֲתִידִים לָלֶכֶת לִפְנֵי יַעֲקֹב, וּבִשְׁבִיל יַעֲקֹב הִבְטִיחַ לָהֶם שְׁלֵמוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (שם לב) וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים.

וְאִלֵּין אִקְרוּן מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם, כֻּלְּהוּ בָכוּ כַּד חָמוּ לֵיהּ לְאַבְרָהָם דְּעָקִיד לֵיהּ לְיִצְחָק, וְאִזְדַּעְזְעוּ עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי וְכֻלְּהוּ עֲלֵיהּ דְּיִצְחָק:

וַיִּקְרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יְיָ וְגוֹ', פָּסִיק טַעְמָא בְּגַוְוֵיהוּ, דְּלָאו אַבְרָהָם בַּתְרָאָה כְּקַדְמָאָה. בַּתְרָאָה (דף קכ ע"ב) שְׁלִים קַדְמָאָה לָא שְׁלִים. בְּגַוְוֵנָא דָא שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל, בַּתְרָאָה שְׁלִים, קַדְמָאָה לָא שְׁלִים. בַּתְרָאָה נָבִיא, קַדְמָאָה לָא נָבִיא. אֲבָל מֹשֶׁה מֹשֶׁה, לָא פָּסִיק, בְּגִין דְּמִיּוֹמָא דְאִתְיְלִיד לָא אַעְדֵּי מִנֵּיהּ שְׁכִינְתָּא. אַבְרָהָם אַבְרָהָם. רִבִּי חִיָּיא אָמַר בְּגִין לְאַתְעָרָא לֵיהּ בְּרוּחָא אַחֲרָא בְּעוֹבָדָא אַחֲרָא בְּלִבָּא אַחֲרָא.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר אִתְבְּרִיר יִצְחָק וְאִסְתַּלִּיק בִּרְעוּתָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּרֵיחָא דִקְטוֹרֶת בּוֹסְמִין דְּקָרְבִּין כָּהֲנַיָּיא קַמֵּיהּ, תְּרֵין זִמְנִין בְּיוֹמָא וְאִשְׁתְּלִים

לשון הקודש

וְאֵלּוּ נִקְרְאוּ מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם, כֻּלָּם בָּכוּ כְּשֶׁרָאוּ אֶת אַבְרָהָם שֶׁעוֹקֵד אֶת יִצְחָק, וְהִזְדַּעְזְעוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְכֻלָּם עַל יִצְחָק.

וַיִּקְרָא אֵלָיו מַלְאַךְ ה' וְגוֹ'. מַפְסִיק טַעַם בֵּינֵיהֶם, שֶׁאֵין אַבְרָהָם הָאַחֲרוֹן כָּרִאשׁוֹן. הָאַחֲרוֹן שָׁלֵם, הָרִאשׁוֹן לֹא שָׁלֵם. כְּמוֹ זֶה שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל – הָאַחֲרוֹן שָׁלֵם, הָרִאשׁוֹן לֹא שָׁלֵם. הָאַחֲרוֹן נָבִיא, הָרִאשׁוֹן לֹא נָבִיא. אֲבָל בְּמֹשֶׁה מֹשֶׁה אֵין הֶפְסֵק טַעַם, מִשּׁוּם שֶׁמִּיּוֹם שֶׁנּוֹלַד לֹא זָזָה מִמֶּנּוּ שְׁכִינָה. אַבְרָהָם אַבְרָהָם. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, כְּדֵי לְעוֹרְרוֹ לְרוּחַ אַחֶרֶת, בְּמַעֲשֶׂה אַחֵר, בְּלֵב אַחֵר.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, נִבְחַר יִצְחָק וְהִתְעַלָּה בְּרָצוֹן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּרֵיחַ

קָרְבָּנָא. דְּהָא צַעֲרָא דְּאַבְרָהָם הֲוָה בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְּמַר לֵיהּ אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל הַנַּעַר וְאַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה. חָשִׁיב דְּקָרְבָּנֵיהּ לָא אִשְׁתְּלִים וּלְמַגְּנָא עָבַד וְסִדֵּר כֹּלָּא וּבְנָה מִזְבֵּחַ. מִיָּד.

וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה אַיִל אַחַר וְגוֹ'

הָא תָּנֵינָן הוּא אַיִל דְּאִתְבְּרֵי בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת הֲוָה, וּבֶן שְׁנָתוֹ הָיָה כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (במדבר ז) כֶּבֶשׂ אֶחָד בֶּן שְׁנָתוֹ וְהָכִי אִצְטְרִיךְ (נ"א וְאַתְּ אֲמַרְתְּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. וְתוּ וְהָא יִצְחָק לָא הֲוָה בְּעָלְמָא, אֶלָּא אִתְּפַּקִּיד וְכוּ') (וְהָא יִצְחָק לָא הֲוָה בְּעָלְמָא) וְאַתְּ אֲמַרְתְּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. אֶלָּא אִתְּפַּקַּד חֵילָא לְאִזְדַּמְּנָא הַהוּא אִימְרָא בְּשַׁעֲתָא דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְאַבְרָהָם. כְּמָה דְּכָל אִנּוּן מִלִּין דְּהֲווּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אִתְּמַנָּא חֵילָא לְאִזְדַּמְּנָא הַהוּא מִלָּה (לְהַהוּא זִמְנָא) בְּשַׁעֲתָא דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ. הָכִי נָמֵי הַאי אַיִל דְּאִתְקְרִיב תְּחוֹתֵיהּ דְּיִצְחָק.

לשון הקודש

קִטֹּרֶת הַבְּשָׂמִים שֶׁמַּקְרִיבִים הַכֹּהֲנִים לְפָנָיו פַּעֲמַיִם בַּיּוֹם וְנִשְׁלָם הַקָּרְבָּן. שֶׁהֲרֵי צַעֲרוֹ שֶׁל אַבְרָהָם הָיָה בְּשָׁעָה שֶׁנֶּאֱמַר לוֹ אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל הַנַּעַר וְאַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה, חָשַׁב שֶׁקָּרְבָּנוֹ לֹא נִשְׁלַם וּלְחִנָּם עָשָׂה וְסִדֵּר הַכֹּל וּבָנָה מִזְבֵּחַ. מִיָּד:

וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה אַיִל אַחַר וְגוֹ'. הֲרֵי שָׁנִינוּ, הוּא הָאַיִל שֶׁנִּבְרָא בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת הָיָה, וּבֶן שְׁנָתוֹ הָיָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ז) כֶּבֶשׂ אֶחָד בֶּן שְׁנָתוֹ, וְכָךְ צָרִיךְ. [וְאַתָּה אָמַרְתָּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. וְעוֹד, וַהֲרֵי יִצְחָק לֹא הָיָה בָּעוֹלָם, אֶלָּא נִפְקַד וְכוּ'] [וַהֲרֵי יִצְחָק לֹא הָיָה בָּעוֹלָם] וְאַתָּה אוֹמֵר שֶׁנִּבְרָא בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת? אֶלָּא נִפְקַד כֹּחַ שֶׁיְּזַמֵּן אוֹתוֹ הָאַיִל בְּשָׁעָה שֶׁהִצְטָרֵךְ אוֹתוֹ אַבְרָהָם. כְּמוֹ שֶׁכָּל אוֹתָם הַדְּבָרִים שֶׁהָיוּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, הִתְמַנָּה כֹּחַ שֶׁיְּזַדְּמֵן אוֹתוֹ דָּבָר [לַזְּמַן הַהוּא] בְּשָׁעָה שֶׁצָּרִיךְ אוֹתוֹ. כָּךְ גַּם הָאַיִל הַזֶּה שֶׁהֻקְרַב תַּחַת יִצְחָק.

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה סג) בְּכָל צָרָתָם לֹא צָר וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם וְגו'. תָּא חֲזֵי, בְּכָל צָרָתָם דְּיִשְׂרָאֵל כַּד אִזְדַּמַּן לוֹן עָאקָן, כְּתִיב לֹא בְּאל"ף וּקְרֵי בְּוא"ו, בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִמְּהוֹן בְּעָקוּ. לֹא בְּאל"ף, אֲתַר עִלָּאָה יַתִּיר, אַף עַל גַּב דְּלָאו בְּהַהוּא אֲתַר רוּגְזָא וְעָקוּ, לְהָתָם לְעֵילָא מָטָא עַקְתָא דְּיִשְׂרָאֵל. לֹא בְּאל"ף כְּמָא דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים ק) הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ. כְּתִיב בְּאל"ף וּקְרֵי בְּוא"ו.

וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם. וְהָא אִיהוּ עִמְּהוֹן בְּהַהוּא עָקוּ, וְאַתְּ אֲמַרְתְּ הוֹשִׁיעָם. אֶלָּא מוֹשִׁיעָם לֹא כְּתִיב, אֶלָּא הוֹשִׁיעָם מִקַּדְמַת דְּנָא דְּאִיהוּ זַמִּין בְּהַהוּא עָקוּ לְמִסְבַּל עִמְּהוֹן. תָּא חֲזֵי, בְּכָל זְמָנָא דְּיִשְׂרָאֵל אִנּוּן בְּגָלוּתָא, שְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא, וְהָא אוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב (דברים ל) וְשָׁב יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרִחַמְךָ וְגו'.

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה סג) בְּכָל צָרָתָם לֹא צָר וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם וְגו'. בֹּא רְאֵה, בְּכָל צָרָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁמִּזְדַּמְּנוֹת לָהֶם צָרוֹת, כָּתוּב לֹא בְּאָלֶ"ף וְקוֹרְאִים בְּוָא"ו, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמָּם בַּצָּרָה. לֹא בְּאָלֶ"ף מָקוֹם יוֹתֵר עֶלְיוֹן, אַף עַל גַּב שֶׁאֵין בְּאוֹתוֹ מָקוֹם רֹגֶז וְצָרָה, לְשָׁם לְמַעְלָה מַגִּיעָה צָרָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. לֹא בְּאָלֶ"ף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ק) הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ. כָּתוּב בְּאָלֶ"ף וְקוֹרְאִים בְּוָא"ו.

וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם, וַהֲרֵי הוּא עִמָּם בְּאוֹתָהּ צָרָה, וְאַתָּה אוֹמֵר הוֹשִׁיעָם? אֶלָּא לֹא כָּתוּב מוֹשִׁיעָם, אֶלָּא הוֹשִׁיעָם מִקֶּדֶם לָכֵן, שֶׁהוּא עָתִיד בְּאוֹתָהּ צָרָה לִסְבֹּל עִמָּם. בֹּא רְאֵה, בְּכָל זְמַן

דָּבָר אַחֵר וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם, דָּא שְׁכִינְתָּא. דְּאִיהִי עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא וְאַתְּ אֲמַרְתְּ דְּאִיהוּ הוֹשִׁיעָם. אֶלָּא הָכִי הוּא וַדָּאי, דְּאִלֵּין אִנּוּן מִשְׁכְּנוֹתָיו דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגָלוּתָא, וּבְגִין דִּשְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַדְכַּר לוֹן לְאוֹטָבָא לוֹן וְלְאַפָּקָא לוֹן מִן גָּלוּתָא, דִּכְתִיב, (שמות ו) וָאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי.

וְגַם רָאִיתִי. לְאַסְגָּאָה רְאִיָּה אַחֲרָא דְּאִיהוּ קַדְמָאָה דְּכֹלָּא, וּכְתִיב, (שמות ב) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ דָּא שְׁכִינְתָּא. אֶת אַבְרָהָם לְאַבְרָהָם מִיבְעֵי לֵיהּ, אֶלָּא אֶת אַבְרָהָם דָּא הוּא חַבְרוּתָא וְזִוּוּגָא דִילָהּ בַּאֲבָהָן. אֶת אַבְרָהָם דָּא הוּא מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית. אֶת יִצְחָק דָּא הוּא צְפוֹנִית מַעֲרָבִית. וְאֶת יַעֲקֹב דָּא הוּא זִוּוּגָא חָדָא,

לשון הקודש

שֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת – שְׁכִינָה עִמָּם בַּגָּלוּת, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁכָּתוּב (דברים ל) וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרִחַמְךָ וְגו'.

דָּבָר אַחֵר וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם – זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁהִיא עִמָּם בַּגָּלוּת, וְאַתָּה אוֹמֵר שֶׁהוּא הוֹשִׁיעָם? אֶלָּא כָּךְ זֶה בְּוַדַּאי, שֶׁאֵלֶּה הֵם מִשְׁכְּנוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּגָּלוּת. וּמִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה עִמָּהֶם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זוֹכֵר אוֹתָם לְהֵיטִיב לָהֶם וּלְהוֹצִיאָם מֵהַגָּלוּת, שֶׁכָּתוּב (שמות ו) וָאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי, בַּהַתְחָלָה. וְאַחַר כָּךְ, וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי.

וְגַם רָאִיתִי – לְרַבּוֹת רְאִיָּה אַחֶרֶת שֶׁהִיא הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַכֹּל. וְכָתוּב (שם ב) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶל בְּרִיתוֹ, זוֹ שְׁכִינָה. אֶת אַבְרָהָם? לְאַבְרָהָם הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב. אֶלָּא אֶת אַבְרָהָם זוֹ הַחֲבֵרוּת וְהַזִּוּוּג שֶׁלָּהּ עִם הָאָבוֹת. אֶת אַבְרָהָם – זֶהוּ

כְּלָלָא חָדָא, זִוּוּגָא שְׁלִים כְּדְקָא יָאוֹת.

כְּגַוְונָא דָא אֶת הַשָּׁמַיִם דָא הוּא כְּלָלָא מִדַּת לַיְלָה בַּיּוֹם. וְאֶת הָאָרֶץ דָא מִדַּת יוֹם בְּלַיְלָה כְּחָדָא. אוֹף הָכָא בְּכֻלְּהוּ אֶת, וּבְיַעֲקֹב וְאֶת, לְמֶהֱוֵי כֹּלָא זִוּוּגָא חָדָא דְּלָא מִתְפַּרְשִׁין דְּכַר וְנוּקְבָא לְעָלְמִין. וְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַכְרָזָא בְּכָל עַלְמָא וּלְאַשְׁמָעָא קָל דְּיֵימָא (ישעיה סג) וַיֹּאמֶר אַךְ עַמִּי הֵמָּה בָּנִים לֹא יְשַׁקֵּרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: **(עד כאן פרשת וירא)** (דף קכא ע"א).

פָּרָשַׁת וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים, רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (יונה א) וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה וַיְטִלֻהוּ אֶל הַיָּם וַיַּעֲמֹד הַיָּם מִזַּעְפּוֹ. הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, מָאי טַעְמָא אַרְעִישַׁת יַמָּא עֲלֵיהּ דְּיוֹנָה,

לשון הקודש

מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית. אֶת יִצְחָק – זֶהוּ צְפוֹנִית מַעֲרָבִית. וְאֶת יַעֲקֹב – זֶהוּ זִוּוּג אֶחָד, כְּלָל אֶחָד, זִוּוּג שָׁלֵם כָּרָאוּי.

כְּמוֹ זֶה אֵת הַשָּׁמַיִם – זֶהוּ כְּלָל שֶׁל מִדַּת לַיְלָה בַּיּוֹם. וְאֵת הָאָרֶץ – זוֹ מִדַּת יוֹם בַּלַּיְלָה כְּאֶחָד. אַף כָּאן בְּכֻלָּם אֶת, וּבְיַעֲקֹב וְאֶת, שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל זִוּוּג אֶחָד שֶׁלֹּא נִפְרָדִים זָכָר וּנְקֵבָה לְעוֹלָמִים. וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַכְרִיז בְּכָל הָעוֹלָם וּלְהַשְׁמִיעַ קוֹל שֶׁיֹּאמַר (ישעיה סג) וַיֹּאמֶר אַךְ עַמִּי הֵמָּה בָּנִים לֹא יְשַׁקֵּרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (יונה א) וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה וַיְטִלֻהוּ אֶל הַיָּם וַיַּעֲמֹד הַיָּם מִזַּעְפּוֹ. כָּאן יֵשׁ

וְלָא אַרְעִישַׁת עֲלֵיהּ אַרְעָא, כֵּיוָן דְּהַוָה אָזִיל בְּגִין דְּלָא תִשְׁרֵי עֲלֵיהּ שְׁכִינְתָּא, יַמָּא (עִלָּאָה) אַמַּאי אָחִיד בֵּיהּ כַּד הָוָה אָזִיל.

אֶלָּא וַדַּאי מִלָּה בְּאַתְרֵיהּ הָוָה. יַם, תְּנַן יַם דַּמְיָא לְרָקִיעַ וְרָקִיעַ לְכִסֵּא הַכָּבוֹד, וּבְגִין כָּךְ יַמָּא אָחִיד בֵּיהּ וְנָטַל לֵיהּ (בְּגִין דְּהַוָה עָרִיק) מִקַּמֵּי יַמָּא עָרַק (נ"א וּמִקַּמֵּי יַמָּא בֵּיהּ שָׁרָא יִרְאָה בְּדוּכְתֵּיהּ), שַׁדַּי יַמָּא יְדָא בֵּיהּ בְּדוּכְתָּהָא (נ"א תִּשְׁרֵי יְדָא בְּדוּכְתָּהָא).

וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה וַיְטִלֻהוּ אֶל הַיָּם. אוֹלִיפְּנָא כַּד הֲווֹ נָטְלֵי לֵיהּ וְטָבְעֵי יַרְכוֹי בְּיַמָּא, הָוָה יַמָּא שָׁכִיךְ, זָקְפִין לֵיהּ, אִתְרְעִישׁ יַמָּא, כָּל מַה דְּטָבְעֵי לֵיהּ הָכִי אִשְׁתְּכִיךְ יַמָּא, עַד דְּאִיהוּ אָמַר שָׁאוּנִי וַהֲטִילוּנִי אֶל הַיָּם, מִיָּד וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה וַיְטִלוּהוּ אֶל הַיָּם.

לשון הקודש

לְהִסְתַּכֵּל מָה הַטַּעַם הִרְעִישׁ הַיָּם עַל יוֹנָה וְלֹא הִרְעִישָׁה הָאָרֶץ עָלָיו, כֵּיוָן שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ כְּדֵי שֶׁלֹּא תִשְׁרֶה עָלָיו הַשְּׁכִינָה? לָמָּה הַיָּם [הָעֶלְיוֹן] הָיָה אוֹחֵז בּוֹ כְּשֶׁהָיָה הוֹלֵךְ?

אֶלָּא וַדַּאי הָיָה הַדָּבָר בִּמְקֹמוֹ. יָם שָׁנִינוּ, הַיָּם דּוֹמֶה לָרָקִיעַ, וְהָרָקִיעַ לְכִסֵּא הַכָּבוֹד, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַיָּם אָחַז בּוֹ וְנָטַל אוֹתוֹ [מִשּׁוּם שֶׁהָיָה בּוֹרֵחַ] בָּרַח מִלִּפְנֵי הַיָּם [נ"א וּמִלִּפְנֵי הַיָּם בּוֹ שָׁרְתָה יִרְאָה בִּמְקוֹמוֹ], זָרַק הַיָּם בּוֹ יָד בִּמְקוֹמוֹ [נ"א תִּשְׁרֶה הַיָּד בִּמְקוֹמָהּ].

וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה וַיְטִלֻהוּ אֶל הַיָּם. לָמַדְנוּ, כְּשֶׁהָיוּ נוֹטְלִים אוֹתוֹ וּמְטַבְּעִים אֶת יַרְכָּיו בַּיָּם – הַיָּם הָיָה שׁוֹכֵךְ. מְרִימִים אוֹתוֹ – וְהַיָּם רוֹעֵשׁ. כָּל מַה שֶּׁמְּטַבְּעִים אוֹתוֹ – כָּךְ הָיָה הַיָּם שׁוֹכֵךְ. עַד שֶׁהוּא אָמַר שָׁאוּנִי וַהֲטִילֻנִי אֶל הַיָּם. מִיָּד וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה וַיְטִלֻהוּ אֶל הַיָּם.

כֵּיוָן דְּאִתְרַמֵּי בַּיָּם פָּרְחָה מִנֵּיהּ נִשְׁמָתֵיהּ, וְסָלְקָא עַד כֻּרְסְיָיא דְּמַלְכָּא, וְאִתְדָּנַת קַמֵּיהּ, וְאַהֲדָרַת לֵיהּ נִשְׁמָתֵיהּ, וְעָאל בְּפוּמָא דְּהַהוּא נוּנָא, וּמִית נוּנָא, לְבָתָר אִתְקַיַּים הַהוּא נוּנָא, וְאוּקְמוּהָ. (דף קכא ע"ב).

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְּבַר נָשׁ סָלִיק בְּעַרְסֵיהּ כָּל לֵילְיָא וְלֵילְיָא, נִשְׁמָתֵיהּ נָפְקַת מִנֵּיהּ וְאִתְדָּנַת קַמֵּי בֵי דִינָא דְּמַלְכָּא, אִי זַכָּאָה לְאִתְקָיְּימָא, אִתְהַדְּרַת לְהַאי עַלְמָא.

וְדִינָא הוּא בִּתְרֵין גְּוָונִין, דְּהָא לָא דָיְינִין לֵיהּ לְבַר נָשׁ עַל בִּישִׁין דְּאִיהוּ עָתִיד וְזַמִּין לְמֶעְבַּד דִּכְתִיב (בראשית כא) כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים וְגו' בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם. וְלָא תֵּימָא דְּדָנִין לֵיהּ עַל טָבִין דְּעָבִיד לְחוּד, אֶלָּא לְאוֹטָבָא לֵיהּ עַל אִינּוּן טָבִין דְּהַשְׁתָּא כְּמָה דְּאִתְּמַר, וְדָנִין לֵיהּ עַל זָכְיָין דְּאִיהוּ זַמִּין לְמֶעְבַּד, וּבְגִינַיְיהוּ

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁנִּזְרַק בַּיָּם, פָּרְחָה מִמֶּנּוּ נִשְׁמָתוֹ וְעָלְתָה עַד כִּסֵּא הַמֶּלֶךְ וְנִדּוֹנָה לְפָנָיו, וְחָזְרָה לוֹ נִשְׁמָתוֹ, וְנִכְנַס בְּפִי הַדָּג הַהוּא וּמֵת הַדָּג. לְאַחַר מִכֵּן הִתְקַיֵּם אוֹתוֹ הַדָּג, וּפֵרְשׁוּהָ.

בָּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם עוֹלֶה עַל מִטָּתוֹ בְּכָל לַיְלָה וַלַיְלָה, נִשְׁמָתוֹ יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ וְנִדּוֹנִית לִפְנֵי בֵּית הַדִּין שֶׁל הַמֶּלֶךְ. אִם זַכַּאי לְהִתְקַיֵּם – חוֹזֶרֶת לָעוֹלָם הַזֶּה.

וְהַדִּין הוּא בִּשְׁנֵי גְוָנִים, שֶׁהֲרֵי אֵין דָּנִים אֶת הָאִישׁ עַל הָרָעוֹת שֶׁהוּא עָתִיד וּמְזֻמָּן לַעֲשׂוֹת, שֶׁכָּתוּב (בראשית כא) כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים וְגו' בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם. וְלֹא תֹאמַר שֶׁדָּנִים אוֹתוֹ עַל הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה לְחוּד, אֶלָּא לְהֵיטִיב לוֹ עַל אוֹתָם טוֹבוֹת שֶׁל עַכְשָׁו, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְדָנִים אוֹתוֹ עַל זְכֻיּוֹת שֶׁעָתִיד לַעֲשׂוֹת,

אִשְׁתְּזִיב אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ הַשְׁתָּא חַיָּיבָא. בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד טִיבוּ עִם כָּל בְּרְיָין וְכָל אָרְחוֹי דְּאִיהוּ עָבִיד לְאוֹטָבָא לְכֹלָּא, וְלָא דָאִין לְבַר נָשׁ עַל בִּישִׁין דְּאִיהוּ זַמִּין לְמֶעְבַּד, וּבְגִין כָּךְ אִתְּדָן בַּר נָשׁ קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּאַטִּילוּ לֵיהּ לְיוֹנָה בְּיַמָּא, מַה כְּתִיב, וַיַּעֲמֹד הַיָּם מִזַּעְפּוֹ. הַיָּם עִלָּאָה, מָאי וַיַּעֲמֹד, דְּקָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ כְּדְקָא יְאוּת, בַּעֲמִידָה אִיהוּ כַּד רוּגְזָא שָׁכִיךְ, בְּשַׁעְתָּא דְּדִינָא שַׁרְיָא בְּעַלְמָא, הַהוּא בֵּי דִינָא אִיהוּ כְּאִתְּתָא דְּמִתְעַבְּרָא, וְקַשְׁיָא לְאוֹלָדָא, וְכַד אוֹלִידַת שָׁכִיךְ רוּגְזָא. הָכִי נָמֵי כַּד דִּינָא שַׁרְיָא בְּעַלְמָא, לָא שָׁכִיךְ וְלָא נָח עַד דְּאִתְעָבִיד דִּינָא בְּחַיָּיבַיָּא, כְּדֵין הוּא נַיְיחָא דִילֵיהּ, לְמֵיקַם בְּדוּכְתָּא שְׁלִים, וּלְמֵיקַם בְּקִיּוּמֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי יא)

לשון הקודש

וּבִשְׁבִילָם הוּא נִצּוֹל, אַף עַל גַּב שֶׁהוּא כָּעֵת רָשָׁע. מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם כָּל הַבְּרִיּוֹת, וְכָל דַּרְכּוֹ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה – לְהֵיטִיב לַכֹּל, וְלֹא דָן אֶת הָאָדָם עַל הָרָעוֹת שֶׁהוּא עָתִיד לַעֲשׂוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִדּוֹן הָאָדָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

בֹּא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁהִטִּילוּ אֶת יוֹנָה לַיָּם מַה כָּתוּב? וַיַּעֲמֹד הַיָּם מִזַּעְפּוֹ. הַיָּם הָעֶלְיוֹן. מַה זֶּה וַיַּעֲמֹד? שֶׁעָמַד בְּקִיּוּמוֹ כָּרָאוּי. הוּא בַּעֲמִידָה כְּשֶׁהָרוֹגֶז שׁוֹכֵךְ. בְּשָׁעָה שֶׁהַדִּין שָׁרוּי בָּעוֹלָם, אוֹתוֹ בֵּית הַדִּין הוּא כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת וּמַקְשָׁה לָלֶדֶת, וּכְשֶׁמּוֹלִידָה, שׁוֹכֵךְ הָרוֹגֶז. כָּךְ גַּם כְּשֶׁהַדִּין שׁוֹרֶה בָּעוֹלָם, לֹא שׁוֹכֵךְ וְלֹא נָח עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה הַדִּין בָּרְשָׁעִים, וְאָז הוּא הַמְּנוּחָה שֶׁלּוֹ, לַעֲמֹד בְּמָקוֹם שָׁלֵם וְלַעֲמֹד בְּקִיּוּמוֹ. זֶהוּ

וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה. וְהָא אוֹקִימְנָא.

בַּאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה. וְהָכְתִיב (יחזקאל יח) הֶחָפֵץ אֶחְפֹּץ מוֹת רָשָׁע וְהָא לֵית נַיְיחָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד אִתְעֲבִיד דִּינָא בְּרַשִּׁיעַיָּיא. אֶלָּא כָּאן קוֹדֶם דְּאִשְׁתְּלִים קִיסְטָא, כָּאן לְבָתָר דְּאִשְׁתְּלִים קִיסְטָא (אית לֵיהּ נַיְיחָא):

תּוֹסֶפְתָּא

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה. גּוּפָא דְּמַתְנִיתִין, אֲנַן קְרִיבִין הֲוֵינָא, שְׁמַעְנָא קָלָא מִתְהַפֵּךְ מֵעֵילָא לְתַתָּא, אִתְפַּשְׁטַת בְּעַלְמָא, קָל מְתַבֵּר טוּרִין, וּמְתַבֵּר טִנָּרִין תַּקִּיפִין, עִלְעוּלִין רַבְרְבִין סָלְקִין, אוּדְנָנָא פְּתִיחָן. הָוָה אָמַר בְּמַטַּלְנוֹי. קוּץ קוּצִיתָא, דְּמִיכַן. דְּמִימִין. שִׁינְתָּא בְּחוֹרֵיהוֹן, קַיְימִין בְּקִיוּמֵיהוֹן. מַלְכָּא דְּמַמְלֵל, (וְלָא אַעְבְּרוּ, אִשְׁתַּכְּחוּ) נַטְרֵי תַּרְעִין, שְׁלִיטָא דְּחַיְלִין סַגִּיאִין קָם בְּקִיוּמֵיהּ.

כֻּלְּהוּ לָא מַרְגְּשָׁן וְלָא יָדְעֵי דְּסִפְרָא פְּתִיחַ וּבִשְׁמָא אַכְתּוּב, וְדוּמָה קָאִים וְנָטִיל בְּחוּשְׁבְּנָא, וְדַיְירֵי עַפְרָא תָּיְיבִין לְבַר, וְקָרִיב טַב

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (משלי יא) וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה. וְזֶה בֵּאַרְנוּ.

בַּאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה. וַהֲרֵי כָּתוּב (יחזקאל יח) הֶחָפֵץ אֶחְפֹּץ מוֹת רָשָׁע? וַהֲרֵי אֵין נַחַת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה דִּין בָּרְשָׁעִים? אֶלָּא כָּאן קֹדֶם שֶׁנִּשְׁלְמָה הַסְּאָה – וְכָאן אַחַר שֶׁנִּשְׁלְמָה הַסְּאָה [יֵשׁ לוֹ נַחַת].

תּוֹסֶפְתָּא

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה. גּוּף הַמִּשְׁנָה, אָנוּ קְרוֹבִים הָיִינוּ, שָׁמַעְנוּ קוֹל מִתְהַפֵּךְ מִמַּעְלָה לְמַטָּה מִתְפַּשֵּׁט בָּעוֹלָם, קוֹל מְשַׁבֵּר הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים חֲזָקִים, רוּחוֹת חֲזָקוֹת עוֹלוֹת. אָזְנֵינוּ פְּתוּחוֹת. **הָיָה** אוֹמֵר בְּמַסָּעָיו, אָקִיץ בְּקוֹץ הַיְּשֵׁנִים הַדּוֹמְמִים. שֵׁנָה בְּחוֹרֵיהֶם (בְּעֵינֵיהֶם), עוֹמְדִים עַל עָמְדָם. הַמֶּלֶךְ שֶׁמְּדַבֵּר, [וְלֹא עָבְרוּ, נִמְצְאוּ] שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים, שִׁלְטוֹן שֶׁל חֵילוֹת רַבִּים עוֹמֵד עַל עָמְדוֹ.

כֻּלָּם לֹא מַרְגִּישִׁים וְלֹא יוֹדְעִים שֶׁהַסֵּפֶר פָּתוּחַ וּבַשֵּׁם נִכְתָּבִים, וְדוּמָה עוֹמֵד וְנוֹטֵל בְּחֶשְׁבּוֹן, וְשׁוֹכְנֵי עָפָר שָׁבִים

לְאִתְמְנָאָה בְּהוּ, לָא תְּאִיבִין גִּלְגּוּלָא וְהִפּוּךְ.
נָפְלִין וְלָא קָיְימִין, אִתְמְחוּן חַיָּיבִין מִסִּפְרָא דְּדוּמָה, מָאן יִתְּבַע לוֹן, וּמַאן יָתִיב בְּחוּשְׁבַּנְהוֹן, וַוי לוֹן, וַוי לְחַיֵּיהוֹן, וַוי לְרִגְשֵׁיהוֹן, (ס"א לְנַפְשֵׁיהוֹן) בְּגִינְהוֹן אִתְקְרֵי (תהלים סט) **יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים וְגוֹ' (עַד כָּאן התוספתא):**

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה. מָאי שְׁנָא הָכָא שָׂרָה דִּכְתִיב מִיתָתָהּ בְּאוֹרַיְיתָא מִכָּל נְשֵׁי דְעַלְמָא דְּלָא כְתִיב הָכִי מִיתַתְהוֹן בְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר רִבִּי חִיָּיא וְלָאו, וְהָכְתִיב (בראשית לה) **וַתָּמָת רָחֵל וַתִּקָּבֵר בְּדֶרֶךְ אֶפְרָתָה. וּכְתִיב,** (במדבר כ) **וַתָּמָת שָׁם מִרְיָם וְגוֹ'. וּכְתִיב,** (בראשית לה) **וַתָּמָת דְּבוֹרָה** (דף קכב ע"א) **מֵינֶקֶת רִבְקָה. וּכְתִיב,** (בראשית לח) **וַתָּמָת בַּת שׁוּעַ אֵשֶׁת יְהוּדָה.**

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בְּכֻלְּהוּ לָא כְתִיב כְּמָה דִּכְתִיב בְּשָׂרָה דְּאִתְּמַר וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה. דְּהָא בְּכֻלְּהוּ לָא

לשון הקודש

לַחוּץ, וְקָרֵב טוֹב לְהִמָּנוֹת בָּהֶם, אֵינָם חוֹשְׁקִים בְּגִלְגּוּל וְהִפּוּךְ.

נוֹפְלִים וְלֹא עוֹמְדִים, נִמְחִים הַחַיָּבִים מִסִּפְרוֹ שֶׁל דּוּמָה, מִי יְבַקֵּשׁ אוֹתָם וּמִי יֵשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹנוֹתֵיהֶם. אוֹי לָהֶם! אוֹי לְחַיֵּיהֶם! אוֹי לְרִגְשׁוֹת שֶׁלָּהֶם [וְלְנַפְשׁוֹתָם]! בִּשְׁבִילָם נֶאֱמַר (תהלים סט) יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים וְגוֹ'.

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה. מַה שּׁוֹנֶה כָּאן שֶׁכְּתוּבָה מִיתָתָהּ בַּתּוֹרָה מִכָּל נְשׁוֹת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא כְתוּבָה כָּךְ מִיתָתָן בַּתּוֹרָה? אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וְלֹא?! וְהִנֵּה כָּתוּב (בראשית לה) וַתָּמָת רָחֵל וַתִּקָּבֵר בְּדֶרֶךְ אֶפְרָתָה, וְכָתוּב (במדבר כ) וַתָּמָת שָׁם מִרְיָם וְגוֹ', וְכָתוּב (בראשית לה) וַתָּמָת דְּבוֹרָה מֵינֶקֶת רִבְקָה, וְכָתוּב (בראשית לח) וַתָּמָת בַּת שׁוּעַ אֵשֶׁת יְהוּדָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּכֻלָּם לֹא כָתוּב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשָׂרָה, שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים

אִתְמָנוּן יוֹמִין וּשְׁנִין כְּמוֹ לְשָׂרָה. בְּכֻלְּהוּ לָא כְתִיב פָּרְשָׁתָא חָדָא בִּלְחוּדָהָא כְּמוֹ לְשָׂרָה. אֶלָּא רָזָא אִיהוּ בְּגִין הַהוּא דַּרְגָּא דְּכָל יוֹמִין וּשְׁנִין דְּבַר נָשׁ בֵּיהּ תַּלְיָין

(דְּדָא הִיא ה"א בַּתְרָאָה).

פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ה) וְיִתְרוֹן אֶרֶץ בַּכֹּל הִיא מֶלֶךְ לְשָׂדֶה נֶעֱבָד. וְיִתְרוֹן אֶרֶץ בַּכֹּל הִיא וַדַּאי דְּהָא מִתַּמָּן נָפְקִין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין וְתוֹעַלְתָּא לְעַלְמָא. מֶלֶךְ לְשָׂדֶה נֶעֱבָד, מָאן מֶלֶךְ דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְשָׂדֶה נֶעֱבָד כַּד אִיהוּ אִתְתַּקַּן כְּדְקָא יָאוֹת. וּמֶלֶךְ, דָּא, מֶלֶךְ עִלָּאָה דְּאִתְחַבַּר לְשָׂדֶה כַּד אִיהוּ נֶעֱבָד. מָאן שָׂדֶה, דָּא שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ יְיָ. דִּכְתִיב, (בראשית כז) כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ יְיָ. דְּכַד אִיהוּ (אִתְעֲבַד) נֶעֱבַד וְאִתְתַּקַּן בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ כְּדְקָא יָאוֹת, כְּדֵין מֶלֶךְ עִלָּאָה אִתְחַבַּר עִמֵּיהּ.

לשון הקודש

שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה. שֶׁהֲרֵי בְּכֻלָּם לֹא נִמְנוּ יָמִים וְשָׁנִים כְּמוֹ לְשָׂרָה, וּבְכֻלָּם לֹא כָתוּב פָּרָשָׁה אַחַת לְבַדָּהּ כְּמוֹ לְשָׂרָה. אֶלָּא סוֹד הוּא, מִשּׁוּם אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁכָּל הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים שֶׁל אָדָם תְּלוּיִים בָּהּ [שֶׁזּוֹ הִיא הֵ"א הָאַחֲרוֹנָה].

פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ה) וְיִתְרוֹן אֶרֶץ בַּכֹּל הִיא מֶלֶךְ לְשָׂדֶה נֶעֱבָד. וְיִתְרוֹן אֶרֶץ בַּכֹּל הִיא וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם יוֹצְאוֹת הָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת וְתוֹעֶלֶת לָעוֹלָם. מֶלֶךְ לְשָׂדֶה נֶעֱבָד, מִי הַמֶּלֶךְ? זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. לְשָׂדֶה נֶעֱבָד, כְּשֶׁהוּא נִתְקָן כָּרָאוּי. וּמֶלֶךְ זֶה הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּתְחַבֵּר לַשָּׂדֶה כְּשֶׁהוּא נֶעֱבָד. מִי הַשָּׂדֶה? זֶה הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ ה', שֶׁכָּתוּב (בראשית כז) כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ ה'. שֶׁכְּשֶׁהוּא [נַעֲשָׂה] נֶעֱבָד וְנִתְקָן בְּכָל מַה שֶׁצָּרִיךְ לוֹ כָּרָאוּי, אָז הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן מִתְחַבֵּר עִמּוֹ.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, מֶלֶךְ לְשָׂדֶה נֶעֱבָד. כַּמָּה גַוְונֵי רָזִין עִלָּאִין הָכָא. מֶלֶךְ. דָּא שְׁכִינְתָּא דְּלָא שַׁרְיָא בְּבֵיתָא לְאִתְתַּקָּנָא בָּהּ אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּאִתְנַסִּיב בַּר נָשׁ וְאִזְדַּוּג בְּאִנְתְּתֵיהּ לְאוֹלָדָא וּלְמֶעְבַּד אִיבִּין, וְאִיהִי אֲפִיקַת נִשְׁמָתִין לְאַשְׁרָאָה בָּהּ, וּבְגִין כָּךְ לְשָׂדֶה נֶעֱבָד וְלָא לְאָחֳרָא.

דָּבָר אַחֵר מֶלֶךְ דָּא אִשָּׁה יִרְאַת יְיָ כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (משלי לא) אִשָּׁה יִרְאַת יְיָ הִיא תִתְהַלָּל. לְשָׂדֶה נֶעֱבָד דָּא אִשָּׁה זָרָה כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (משלי ז) לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה. בְּגִין דְּאִית שָׂדֶה וְאִית שָׂדֶה. אִית שָׂדֶה דְּכָל בִּרְכָאן וְקִדּוּשִׁין בֵּיהּ שַׁרְיָין כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ יְיָ. וְאִית שָׂדֶה דְּכָל חִירוּב וּמְסָאֲבוּ וְשֵׁיצָאָה וְקָטוֹלִין וּקְרָבִין בֵּיהּ שָׁרְיָין. וְהַאי מֶלֶךְ זִמְנִין דְּאִיהוּ נֶעֱבַד לְהַאי שָׂדֶה

לשון הקודש

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, מֶלֶךְ לְשָׂדֶה נֶעֱבָד – כַּמָּה גְוָנִים סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים כָּאן. מֶלֶךְ – זוֹ הַשְּׁכִינָה שֶׁאֵין שׁוֹרָה בַּבַּיִת לְהִתַּקֵּן בָּהּ אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁנִּשָּׂא אָדָם וּמִזְדַּוֵּג עִם אִשְׁתּוֹ לְהוֹלִיד וְלַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת, וְהִיא מוֹצִיאָה נְשָׁמוֹת לְהַשְׁרוֹת בָּהּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ לְשָׂדֶה נֶעֱבָד וְלֹא לְאַחֵר.

דָּבָר אַחֵר, מֶלֶךְ – זוֹ אִשָּׁה יִרְאַת ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי לא) אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִתְהַלָּל. לְשָׂדֶה נֶעֱבָד – זוֹ אִשָּׁה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ז) לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ שָׂדֶה וְיֵשׁ שָׂדֶה. יֵשׁ שָׂדֶה שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת וְהַקְּדֻשּׁוֹת בּוֹ שׁוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ ה', וְיֵשׁ שָׂדֶה שֶׁכָּל חֻרְבָּן וְטֻמְאָה וְכִלָּיוֹן וְהֶרֶג וּקְרָבוֹת שְׁרוּיִים בּוֹ, וְהַמֶּלֶךְ הַזֶּה לִפְעָמִים שֶׁהוּא נֶעֱבָד לַשָּׂדֶה הַזּוֹ, שֶׁכָּתוּב (שם ל) תַּחַת שָׁלוֹשׁ

דִּכְתִיב, (משלי ל) תַּחַת שָׁלֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ (דף קכב ע"ב) וְגוֹ', תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְגוֹ' וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירָתָהּ. וְהַאי מֶלֶךְ אִתְכַּסְיָא נְהוֹרֵיהּ וְאִתְחַשָּׁךְ עַד דְּאִתְדַּכֵּי וְאִתְחַבַּר לְעֵילָא.

וּבְגִין כָּךְ שָׂעִיר דְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, בְּגִין דְּאִתְפְּרַשׁ הַהוּא שָׂדֶה מִמַּלְכָּא קַדִּישָׁא וְלָא שַׁרְיָין בְּהַאי שָׂדֶה בִּרְכָאָן מֵהַאי מֶלֶךְ. וְכַד אִיהוּ נֶעֱבַד לְהַאי שָׂדֶה כְּדֵין כְּתִיב, (דברים כב) כִּי בַשָּׂדֶה מְצָאָהּ וְגוֹ'. כִּי בַשָּׂדֶה כְּמָה דְּאִתְּמַר.

תָּא חֲזֵי, אָתַת חַוָּה לְעַלְמָא אִתְדַּבְּקַת בְּהַאי חִוְיָא וְאַטִּיל בָּהּ זוּהֲמָא. וְגָרְמָא מוֹתָא לְעַלְמָא וּלְבַעֲלָהּ. אָתַת שָׂרָה וְנָחַתַת וְסָלְקַת וְלָא אִתְדַּבְּקַת בֵּיהּ כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (בראשית יג) וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם הוּא וְאִשְׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ. אָתָא נֹחַ לְעַלְמָא מַה כְּתִיב

לשון הקודש

רָגְזָה אֶרֶץ וְגוֹ' תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְגוֹ' וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירָתָהּ. וְהַמֶּלֶךְ הַזֶּה מִתְכַּסֶּה אוֹרוֹ וְנֶחְשָׁךְ עַד שֶׁנִּטְהָר וּמִתְחַבֵּר לְמַעְלָה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ הַשָּׂעִיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, מִשּׁוּם שֶׁנִּפְרַד הַשָּׂדֶה הַהוּא מִן הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וְלֹא שׁוֹרוֹת בַּשָּׂדֶה הַזֹּו בְּרָכוֹת מִן הַמֶּלֶךְ הַזֶּה. וּכְשֶׁהוּא נֶעֱבָד לַשָּׂדֶה הַזֹּו, אָז כָּתוּב (דברים כב) כִּי בַשָּׂדֶה מְצָאָהּ וְגוֹ'. כִּי בַשָּׂדֶה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

בֹּא רְאֵה, בָּאָה חַוָּה לָעוֹלָם וְנִדְבְּקָה בַּנָּחָשׁ הַזֶּה, וְהִטִּיל בָּהּ זֻהֲמָה, וְגָרְמָה מָוֶת לָעוֹלָם וּלְבַעְלָהּ. בָּאָה שָׂרָה וְיָרְדָה וְעָלְתָה וְלֹא נִדְבְּקָה בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יג) וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם הוּא וְאִשְׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ. בָּא נֹחַ לָעוֹלָם,

(בראשית ט) וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל וְגוֹ'.

וּבְגִין דְּאַבְרָהָם וְשָׂרָה לָא אִתְדַּבָּקוּ בֵּיהּ, בְּגִין כָּךְ שָׂרָה זָכְתָה לְחַיִּין עִלָּאִין לָהּ וּלְבַעֲלָהּ וְלִבְנָהָא בַּתְרָאָה הָדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נא) **הַבִּיטוּ אֶל צוּר חוֹצַבְתֶּם וְאֶל מַקֶּבֶת בּוֹר נוֹקַרְתֶּם. וְעַל דָּא וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה דְּזָכְתָה בְּהוּ בְּכֻלְּהוּ, וְלָא כְתִיב בְּכֻלְּהוּ נַשֵּׁי וַיִּהְיוּ חַיֵּי חַוָּה, וְכֵן בְּכֹלָּא, הִיא אִתְדַּבְּקַת בַּחַיִּין, וְעַל דָּא דִילָהּ הֲוֹ חַיִּין:**

תּוֹסֶפְתָּא

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאַזְעִיר גַּרְמֵיהּ בְּהַאי עַלְמָא. כַּמָּה אִיהוּ רַב וְעִלָּאָה בְּהַהוּא עַלְמָא. וְהָכִי פָּתַח רַב מְתִיבְתָּא מָאן דְּאִיהוּ זְעֵיר אִיהוּ רַב. מָאן דְּאִיהוּ רַב אִיהוּ זְעֵיר. דִּכְתִיב וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה וְגוֹ' מֵאָה דְּאִיהוּ חוּשְׁבַּן רַב כְּתִיב בֵּיהּ שָׁנָה, זְעִירוּ דְשִׁנִּין חַד אַזְעִיר לֵיהּ. שֶׁבַע דְּאִיהוּ חוּשְׁבַּן זָעִיר אַסְגֵּי לֵיהּ וְרַבֵּי לֵיהּ דִּכְתִיב שָׁנִים.

לשון הקודש

מַה כָּתוּב? (שם ט) וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל וְגוֹ'.

וּמִשּׁוּם שֶׁאַבְרָהָם וְשָׂרָה לֹא נִדְבְּקוּ בוֹ, מִשּׁוּם כָּךְ זָכְתָה לְחַיִּים עֶלְיוֹנִים לָהּ וּלְבַעְלָהּ וּלְבָנֶיהָ אַחֲרֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נא) הַבִּיטוּ אֶל צוּר חֻצַבְתֶּם וְאֶל מַקֶּבֶת בּוֹר נֻקַּרְתֶּם. וְעַל כֵּן וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה, שֶׁזָּכְתָה בָּהֶם בְּכֻלָּם. וְלֹא כָתוּב בְּכָל הַנָּשִׁים וַיִּהְיוּ חַיֵּי חַוָּה, וְכֵן בְּכֻלָּם. הִיא נִדְבְּקָה בַּחַיִּים, וְעַל כֵּן שֶׁלָּהּ הָיוּ חַיִּים.

תּוֹסֶפְתָּא

אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּקְטִין אֶת עַצְמוֹ בָּעוֹלָם. כַּמָּה הוּא גָּדוֹל וְעֶלְיוֹן בָּעוֹלָם הַהוּא. וְכָךְ פָּתַח רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה: מִי שֶׁהוּא קָטָן – הוּא גָּדוֹל. מִי שֶׁהוּא גָּדוֹל – הוּא קָטָן. שֶׁכָּתוּב וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה וְגוֹ'. מֵאָה שֶׁהוּא חֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל, כָּתוּב בּוֹ שָׁנָה. קֹטֶן הַשָּׁנִים אֶחָד הִקְטִין אוֹתוֹ. שֶׁבַע שֶׁהוּא חֶשְׁבּוֹן קָטָן, הִגְדִּיל אוֹתוֹ וְרִבָּה אוֹתוֹ,

תָּא חֲזֵי, דְּלָא רַבִּי קֶדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלָּא לִדְאַזְעִיר, וְלָא אַזְעִיר אֶלָּא לִדְרַבִּי. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאַזְעִיר גַּרְמֵיהּ בְּהַאי עַלְמָא, כַּמָּה אִיהוּ רַב בְּעִלּוּיָא לְהַהוּא עַלְמָא. עַד כָּאן. מָאן דְּפָסַק יִתְפַּסַּק. מָאן דְּקָצַר יִתְקַצַּר. מָאן דְּקָצַר יִתְאָרַךְ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר מָאן דְּפָסַק מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא עַל מִלִּין בְּטֵלִין יִתְפַּסְקוּן חַיּוֹהִי מֵהַאי עַלְמָא וְדִינֵיהּ קָיְימָא בְּהַהוּא עָלְמָא. מָאן דְּקָצַר אָמֵן וְלָא מַאֲרִיךְ גּוֹ נַיְיחָא יִתְקַצַּר מֵחַיִּין דְּהַאי עָלְמָא. מָאן דְּאָמַר אֶחָד אִצְטְרִיךְ לְהָטְפָא אָלֶ"ף וּלְקַצֵּר קְרִיאָה דִּילֵיהּ וְלָא יְעַכֵּב בְּהַאי אוֹת כְּלָל, וּמַאן דְּיַעֲבִיד דָּא יִתְאָרְכוּן חַיָּיו.

(אֵלּוּ הֵם חִדּוּשִׁים שֶׁהִגִּידוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאִי בִּישִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה), (עד כאן התוספתא)

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה. אִינּוּן חַיִּין כֻּלְּהוּ לְעֵילָּא, מֵאָה שָׁנָה לְעֵילָּא. וְעֶשְׂרִים שָׁנָה לְעֵילָּא, וְשֶׁבַע שָׁנִים לְעֵילָּא, כֻּלְּהוּ הֲווֹ כִּדְקָא יְאוּת.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן (דף קכג ע"א) תָּא חֲזֵי רָזָא דְּמִלָּה, מָאי שְׁנָא בְּכֻלְּהוּ דְּאָמַר שָׁנָה שָׁנָה, וּבְאִינּוּן שֶׁבַע דְּאָמַר שָׁנִים. דִּכְתִיב מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, וּלְבָתַר

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב שָׁנִים.

בֹּא רְאֵה שֶׁאֵינוֹ מְגַדֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא לְמִי שֶׁמַּקְטִין, וְלֹא מַקְטִין אֶלָּא לַמִּתְגַּדֵּל. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמַּקְטִין אֶת עַצְמוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּה הוּא גָּדוֹל בְּעִלּוּי לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם. עַד כָּאן. מִי שֶׁפָּסַק יִפָּסֵק. מִי שֶׁקִּצֵּר יִתְקַצֵּר. מִי שֶׁקִּצֵּר יִתְאָרֵךְ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, מִי שֶׁפּוֹסֵק בְּדִבְרֵי תוֹרָה עַל דְּבָרִים בְּטֵלִים – יִפָּסְקוּ חַיָּיו מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וְדִינוֹ קַיָּם בָּעוֹלָם הַהוּא. מִי שֶׁמְּקַצֵּר בְּאָמֵן וְלֹא מַאֲרִיךְ תּוֹךְ מְנוּחָה – יִתְקַצֵּר מֵהַחַיִּים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. מִי שֶׁאוֹמֵר אֶחָד, צָרִיךְ לַחְטֹף הָאָלֶ"ף וּלְקַצֵּר אֶת הַקְּרִיאָה שֶׁלָּהּ, וְלֹא יִתְעַכֵּב בָּאוֹת הַזּוֹ כְּלָל, וּמִי שֶׁיַּעֲשֶׂה אֶת זֶה יִתְאָרְכוּ יָמָיו. [אֵלּוּ הַחִדּוּשִׁים שֶׁהִגִּידוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי בִּישִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה.] ע"כ התוספתא

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה. אוֹתָם הַחַיִּים כֻּלָּם לְמַעְלָה. מֵאָה שָׁנָה לְמַעְלָה, וְעֶשְׂרִים שָׁנָה לְמַעְלָה, וְשֶׁבַע שָׁנִים לְמַעְלָה, כֻּלָּם הָיוּ כָּרָאוּי.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֹּא רְאֵה אֶת סוֹד הַדָּבָר, מַה שּׁוֹנֶה בְּכֻלָּם שֶׁאָמַר שָׁנָה

שֶׁבַע שָׁנִים. אֶלָּא כֹּלָּא חֲד. מֵאָה שָׁנָה כְּלָלָא דְּכֹלָּא (נ"א כֹּלָּא כְּחֲדָא בְּרָזָא דְּמֵאָה בִּרְכָאָן בְּכָל יוֹמָא. וְכֵן עֶשְׂרִים שָׁנָה דְּאִתְכְּלִיל עִלָּאָה סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב שָׁנָה רָזָא דְּיִחוּדָא). קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְכְּלִיל מֵאַתַּר עִלָּאָה סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין בְּמֵאָה בְּרָזָא דְּמֵאָה בִּרְכָאָן דְּכָל יוֹמָא, וְכֵן עֶשְׂרִים שָׁנָה, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב שָׁנָה רָזָא דְּיִחוּדָא דְּלָא אִתְפְּרַשׁ מַחֲשָׁבָה וְיוֹבְלָא לְעָלְמִין.

שֶׁבַע שָׁנִים אִלֵּין אִתְפָּרְשָׁן וְנָפְקָאן מִכְּלָלָא סְתִימָאָה דִּלְעֵילָא. וְאַף עַל גַּב דְּכֹלָּא יִחוּדָא חָדָא, אֲבָל מִתְפָּרְשָׁן בְּדִינָא וְרַחֲמֵי בְּכַמָּה סִטְרִין וְאוֹרְחִין מַה דְּלָא הֲוֵי הָכִי לְעֵילָא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב שָׁנָה רָזָא דְּיִחוּדָא דְּלָא אִתְפְּרַשׁ לְעָלְמִין. שֶׁבַע שָׁנִים אִלֵּין אִתְפָּרְשָׁאן בְּדִינָא וְרַחֲמֵי בְּכַמָּה סִטְרִין וְאוֹרְחִין מַה דְּלָא הֲוֵי הָכִי לְעֵילָא. וּבְגִין כָּךְ בְּאִלֵּין שֶׁבַע שָׁנִים

לשון הקודש

שָׁנָה, וּבְאוֹתָם שֶׁבַע אָמַר שָׁנִים, שֶׁכָּתוּב מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, וְאַחַר כָּךְ שֶׁבַע שָׁנִים? אֶלָּא הַכֹּל אֶחָד. מֵאָה שָׁנָה – הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל (נ"א הַכֹּל כְּאֶחָד בְּסוֹד שֶׁל מֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם. וְכֵן עֶשְׂרִים שָׁנָה, שֶׁנִּכְלָל הָעֶלְיוֹן, הַנִּסְתָּר שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב שָׁנָה, הַסּוֹד שֶׁל הַיִּחוּד). הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנִּכְלָל מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן, הַנִּסְתָּר שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים בְּמֵאָה, בְּסוֹד שֶׁל מֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁל כָּל יוֹם, וְכֵן עֶשְׂרִים שָׁנָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב שָׁנָה, סוֹד הַיִּחוּד, שֶׁלֹּא נִפְרָדִים הַמַּחֲשָׁבָה וְהַיּוֹבֵל לְעוֹלָמִים. שֶׁבַע הַשָּׁנִים הַלָּלוּ הִתְפָּרְדוּ וְיָצְאוּ מִכְּלַל הַנִּסְתָּר שֶׁלְּמַעְלָה. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל יִחוּד אֶחָד, אֲבָל נִפְרָדִים בְּדִין וְרַחֲמִים בְּכַמָּה צְדָדִים וּדְרָכִים מַה שֶּׁלֹּא הָיָה כָּךְ לְמַעְלָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב שָׁנָה, סוֹד הַיִּחוּד שֶׁלֹּא נִפְרָד לְעוֹלָמִים. שֶׁבַע הַשָּׁנִים הַלָּלוּ נִפְרָדִים בְּדִין וְרַחֲמִים בְּכַמָּה צְדָדִים וּדְרָכִים מַה שֶּׁאֵין כֵּן

כְּתִיב בְּהוּ שָׁנִים וְלָא שָׁנָה, וְכֻלְּהוּ אִקְרוּן חַיִּים. וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה, דְּהֲווּ מַמָּשׁ דְּאִתְבְּרִיאוּ וְאִתְקַיְּימוּ לְעֵילָא.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא הָא אוּקְמוּהָ דְּהָא כַּד אִתְעַקַּד יִצְחָק בַּר תְּלָתִין וְשֵׁבַע שָׁנִים הָוָה, וְכֵיוָן דְּאִתְעַקַּד יִצְחָק מִיתַת שָׂרָה, דִּכְתִיב וַיָּבֹא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכֹּתָהּ. מֵאַיִן בָּא, מֵהַר הַמּוֹרִיָּה בָּא מִלְּמֶעֱקַד לֵיהּ לְיִצְחָק, וְאִינוּן תְּלָתִין וְשֵׁבַע שְׁנִין מִיּוֹמָא דְּאִתְיְלִיד יִצְחָק עַד שַׁעְתָּא דְּאִתְעַקַּד אִינוּן הֲווּ חַיֵּי שָׂרָה וַדַּאי כְּחוּשְׁבַּן וַיִּהְי"וּ בְּגִימַטְרִיָּ"א תְּלָתִין וּשְׁבַע שְׁנִין הֲווּ כְּמָה דְּאִתְּמַר מִדְּאִתְיְלִיד יִצְחָק עַד דְּאִתְעַקַּד.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (תהלים צח) מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּא, דְּפָרוֹת אֲמִרוּהָ. כְּמָה דִּכְתִיב, (שמואל א ו) וַיִּשַּׁרְנָה הַפָּרוֹת בַּדֶּרֶךְ. מָאי

לשון הקודש

לְמַעְלָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ בְּשֶׁבַע הַשָּׁנִים הַלָּלוּ כְּתוּב בָּהֶם שָׁנִים וְלֹא שָׁנָה. וְכֻלָּם נִקְרָאִים חַיִּים. וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה, שֶׁהָיוּ מַמָּשׁ, שֶׁנִּבְרְאוּ וְהִתְקַיְּמוּ לְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, הִנֵּה פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁהֲרֵי כַּאֲשֶׁר נֶעֱקַד יִצְחָק, הוּא הָיָה בֶּן שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע שָׁנִים, וְכֵיוָן שֶׁנֶּעֱקַד, מִתָּה שָׂרָה, שֶׁכָּתוּב וַיָּבֹא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכֹּתָהּ. מֵאַיִן בָּא? מֵהַר הַמֹּרִיָּה בָּא, מִלַּעֲקֹד אֶת יִצְחָק. וְאוֹתָם שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע שָׁנִים מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַד יִצְחָק וְעַד הַשָּׁעָה שֶׁנֶּעֱקַד, הֵם הָיוּ חַיֵּי שָׂרָה. וַדַּאי כְּחֶשְׁבּוֹן וַיִּהְי"וּ בְּגִימַטְרִיָּא שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע שָׁנִים הָיוּ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, מִשֶּׁנּוֹלַד יִצְחָק וְעַד שֶׁנֶּעֱקַד.

רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (תהלים צח) מִזְמוֹר שִׁירוּ לַה' שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ. הַפָּסוּק

וַיְשַׁרְנָה, דְּהֲווּ אָמְרֵי שִׁירָתָא חַדְתָּא. וּמַאי שִׁירָה אָמְרוּ. מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה.

הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, דְּכָל מַה דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעַלְמָא כֻּלְּהוּ אָמְרֵי תְּשִׁבְחָן וְשִׁירָתָא קַמֵּיהּ בֵּין לְעֵילָא בֵּין לְתַתָּא, וְאִי תֵּימָא דְּאִינְהוּ מִגַּרְמַיְיהוּ (ד"א ל"ג הֲווּ) אָמְרֵי שִׁירָתָא דָא, הָכִי הוּא וַדָּאי דְּרָזָא עִלָּאָה אִיהוּ, אֲבָל הַנֵּי, אֲרוֹנָא הָוָה עַל גַּבַּיְיהוּ, וְכֵיוָן דַּאֲרוֹנָא אִשְׁתְּקִיל עֲלַיְיהוּ וְשַׁוְיוּהָ לְעֵילָא אִינּוּן שְׁרִירוּ (נ"א לָא שְׁכִיבוּ מֵ) שִׁירָתָא, דְּהָא כֵּיוָן דְּאִתְנְטִיל מִנַּיְיהוּ אֲרוֹנָא הֲווּ גָּעָאן כְּאוֹרַח שְׁאַר פָּרוֹת דְּעַלְמָא וְלָא אָמְרוּ שִׁירָתָא. וַדָּאי אֲרוֹנָא (דף קכג ע"ב) דְּעַל גַּבַּיְיהוּ עָבִיד לוֹן לְזַמְּרָא.

מִזְמוֹר. הָא אוֹקִימְנָא, וְאִתְּמַר בְּכֹלָּא כְּתִיב מִזְמוֹר לְדָוִד אוֹ לְדָוִד מִזְמוֹר. וְהָכָא לָא אָמַר

לשון הקודש

הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ הַחֲבֵרִים שֶׁהַפָּרוֹת אָמְרוּ אוֹתוֹ, כַּכָּתוּב (שמואל–א ו) וַיְשַׁרְנָה הַפָּרוֹת בַּדֶּרֶךְ, שֶׁהָיוּ אוֹמְרוֹת שִׁירָה חֲדָשָׁה. וְאֵיזוֹ שִׁירָה הֵן אָמְרוּ? מִזְמוֹר שִׁירוּ לַה' שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה.

כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, שֶׁכָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם, כֻּלָּם אוֹמְרִים שִׁירָה וְתִשְׁבָּחוֹת לְפָנָיו, בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהֵם מֵעַצְמָם [ד"א הָיוּ] אוֹמְרִים אֶת הַשִּׁירָה הַזּוֹ – כָּךְ זֶה וַדַּאי! שֶׁזֶּהוּ סוֹד עֶלְיוֹן. אֲבָל אֵלּוּ, הָאָרוֹן הָיָה עַל גַּבָּן. וְכֵיוָן שֶׁהָאָרוֹן נִשְׁקַל עֲלֵיהֶם וְשָׂמוּהוּ לְמַעְלָה, הֵן שָׁרוּ [נ"א לֹא שָׁכְבוּ] שִׁירָה, שֶׁהֲרֵי כֵּיוָן שֶׁנִּנְטַל מֵהֶן הָאָרוֹן, הָיוּ גּוֹעוֹת כְּדֶרֶךְ שְׁאָר הַפָּרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם וְלֹא אָמְרוּ שִׁירָה. וַדַּאי שֶׁהָאָרוֹן שֶׁעַל גַּבָּן עָשָׂה אוֹתָן לְזַמֵּר.

מִזְמוֹר. הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, וְנִתְבָּאֵר, וּבַכֹּל

דָּוִד כְּלָל. אֶלָּא מִזְמוֹר דְּרוּחַ קֻדְשָׁא זַמִּין לְזַמְּרָא לֵיהּ לְזִמְנָא דְיוֹקִים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל מֵעַפְרָא. וּכְדֵין שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ, כְּדֵין אִיהוּ חָדָשׁ, דְּהָא שִׁירָתָא כְּהַאי לָא אִתְּמַר מִיּוֹמָא דְאִתְבְּרֵי עָלְמָא.

תּוֹסֶפְתָּא

רִבִּי יוֹסֵי בֶּן רִבִּי יְהוּדָה אָזִיל לְמֵיחֱמֵי לְרַבִּי חִיָּיא, אָמַר לֵיהּ לֵימָא מַר אִי שְׁמַע הַאי פַּרְשָׁתָא הֵיךְ אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתָא דְּפֵרְשׁוּהָ בְּעִנְיָינָא דְּנִשְׁמָתָא. אָמַר זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, דְּכָךְ הִיא אוֹרַיְיתָא בְּלִבְּהוֹן כְּמַבּוּעָא רַבָּא דְּמַיָּא, דְּאַף עַל גַּב דְּמַסְתִּימִין לֵיהּ, מִסְגִּיאוּת מַיָּא פָּתְחִי מַבּוּעִין דְּנָבְעִין לְכָל עֵיבַר.

תָּא שְׁמַע רִבִּי יוֹסֵי רְחִימָא אַתְּ, אֲנָא אִימָא לָךְ בְּהַאי פָּרְשָׁתָא, לְעוֹלָם אֵין גּוּף הָאָדָם נִכְנָס בְּחֶשְׁבּוֹן הַצַּדִּיקִים עַל יַד דּוּמָה, עַד שֶׁתַּרְאֶה הַנְּשָׁמָה פִּנְקָס סִימָנָא שֶׁנּוֹתְנִין לָהּ הַכְּרוּבִים בַּגַּן עֵדֶן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אֲנָא שְׁמַעְנָא דְּהָא נִשְׁמָתָא בָתַר דְּעַיְילַת תַּמָּן הִיא

לשון הקודש

כָּתוּב מִזְמוֹר לְדָוִד אוֹ לְדָוִד מִזְמוֹר, וְכָאן לֹא אָמַר דָּוִד כְּלָל. אֶלָּא מִזְמוֹר, שֶׁעָתִידָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ לְזַמֵּר אוֹתוֹ בִּזְמַן שֶׁיָּקִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הֶעָפָר, וְאָז שִׁירוּ לַה' שִׁיר חָדָשׁ. אָז הוּא חָדָשׁ. שֶׁהֲרֵי שִׁירָה כָּזוֹ לֹא נֶאֱמְרָה מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

תּוֹסֶפְתָּא

רִבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה הָלַךְ לִרְאוֹת אֶת רַבִּי חִיָּיא. אָמַר לוֹ, יֹאמַר מַר אִם שָׁמַע אֶת הַפָּרָשָׁה הַזּוֹ, אֵיךְ אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַבָּרַיְתָא שֶׁפֵּרְשׁוּהָ בְּעִנְיַן הַנְּשָׁמָה. אָמַר, אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּךְ הַתּוֹרָה הִיא בְּלִבָּם כְּמַעְיָן גָּדוֹל שֶׁל מַיִם, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁסּוֹתְמִים אוֹתוֹ – מֵרֹב הַמַּיִם פּוֹתְחִים מַעְיָנוֹת שֶׁנּוֹבְעִים לְכָל עֵבֶר.

בֹּא תִּשְׁמַע, רַבִּי יוֹסֵי, אָהוּב אַתָּה. אֲנִי אֹמַר לְךָ בַּפָּרָשָׁה הַזּוֹ, לְעוֹלָם אֵין גּוּף הָאָדָם נִכְנָס בְּחֶשְׁבּוֹן הַצַּדִּיקִים עַל יַד דּוּמָה, עַד שֶׁתַּרְאֶה הַנְּשָׁמָה פִּנְקָס סִימָן שֶׁנּוֹתְנִים לָהּ הַכְּרוּבִים בְּגַן עֵדֶן.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֲנִי שָׁמַעְתִּי שֶׁהִנֵּה הַנְּשָׁמָה, אַחַר שֶׁנִּכְנֶסֶת לְשָׁם, הִיא

אָזְלַת לְסָלְקָא לְאַתְרָה לְעֵילָא וְלָא לְמֵיחַת לְתַתָּא, אֲבָל קוֹדֶם שֶׁתַּעֲלֶה וְתִכָּנֵס נַעֲשֵׂת אַפִּטְרוֹפּוֹס הַגּוּף עַל יַד דּוּמָה וּמַרְאָה לוֹ שֶׁרָאוּי הוּא לְקַבֵּל שָׂכָר אַרְבַּע מֵאוֹת עוֹלָמוֹת.

אָמַר רַבִּי חִיָּא הָא רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, דְּהָא דּוּמָה יָדַע קוֹדֶם מִשּׁוּם דְּמַכְרְזֵי עֲלָהּ בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. אֲבָל אֲנָא כָּךְ שָׁמַעְנָא, דִּי בְעִדָּנָא דְיָהֲבִין לֵיהּ פִּנְקָסָא חָזַר עַל גּוּפָא לְאָעִיל לֵיהּ בְּפִתְקָא דְצַדִּיקַיָּא עַל יְדוֹי דְּדוּמָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב אַךְ אִם אַתָּה לוּ שְׁמָעֵנִי נָתַתִּי כֶסֶף הַשָּׂדֶה קַח מִמֶּנִּי. מַהוּ כֶסֶף הַשָּׂדֶה, דָּא כִסּוּפָא דְעָלְמִין אַרְבַּע מֵאוֹת דְּיָהֲבִין לֵיהּ לְאַחְסָנָא.

רַב יוֹסֵף כַּד הָוָה שָׁמַע פָּרְשָׁתָא דָא מִמָּארֵיהוֹן דִּמְתִיבְתָּא, הָוָה אָמַר, מָאן דְּאִיהוּ עַפְרָא מָאי קָא (ריקנא) **זָכֵי לְהַאי. מָאן יִזְכֶּה וּמַאן יָקוּם הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (תהלים כד) **מִי יַעֲלֶה בְהַר יְיָ וְגוֹ'.**

אָמַר רַבִּי אַבָּא תָּא חֲזֵי מָאי דִכְתִיב וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל עֶפְרוֹן וַיִּשְׁקֹל אַבְרָהָם לְעֶפְרוֹן אֶת הַכֶּסֶף, דָּא הוּא כִסּוּפָא רַבְּתָא דְאִינוּן עָלְמִין וְכִסּוּפִין. אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף, אַרְבַּע מֵאוֹת עוֹלָמוֹת וְהֲנָאוֹת וְכִסּוּפִין. עוֹבֵר לַסּוֹחֵר. רַב נַחְמָן אָמַר שֶׁיַּעֲבוֹר כָּל

לשון הקודש

הוֹלֶכֶת לַעֲלוֹת לִמְקוֹמָהּ לְמַעְלָה, וְלֹא לָרֶדֶת לְמַטָּה. אֲבָל קֹדֶם שֶׁתַּעֲלֶה וְתִכָּנֵס, נַעֲשֵׂית אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס הַגּוּף עַל יַד דּוּמָה, וּמַרְאָה לוֹ שֶׁרָאוּי הוּא לְקַבֵּל שָׂכָר אַרְבַּע מֵאוֹת עוֹלָמוֹת.

אָמַר רַבִּי חִיָּא, הִנֵּה רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, שֶׁהֲרֵי דּוּמָה יוֹדֵעַ קֹדֶם, מִשּׁוּם שֶׁמַּכְרִיזִים עָלֶיהָ בְּגַן עֵדֶן. אֲבָל אֲנִי כָּךְ שָׁמַעְתִּי – שֶׁבִּזְמַן שֶׁנּוֹתְנִים לָהּ פִּנְקָס, חוֹזֶרֶת עַל הַגּוּף לְהַכְנִיסוֹ בַּפֶּתֶק שֶׁל הַצַּדִּיקִים עַל יְדֵי דּוּמָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אַךְ אִם אַתָּה לוּ שְׁמָעֵנִי נָתַתִּי כֶסֶף הַשָּׂדֶה קַח מִמֶּנִּי. מַה זֶּה כֶסֶף הַשָּׂדֶה? זֶה הַכִּסּוּף שֶׁל אַרְבַּע מֵאוֹת הָעוֹלָמוֹת שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ לִירֻשָּׁה.

כְּשֶׁרַב יוֹסֵף הָיָה שׁוֹמֵעַ הַפָּרָשָׁה הַזּוֹ מֵרָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה, הָיָה אוֹמֵר: מִי שֶׁהוּא עָפָר, מַה הוּא [וריק] זוֹכֶה לָזֶה? מִי יִזְכֶּה וּמִי יָקוּם? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בֹּא רְאֵה מַה שֶׁכָּתוּב, וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל עֶפְרוֹן וַיִּשְׁקֹל אַבְרָהָם לְעֶפְרֹן אֶת הַכֶּסֶף. זֶהוּ הַכִּסּוּף הַגָּדוֹל שֶׁהֵם עוֹלָמוֹת וְכִסּוּפִים. אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף – אַרְבַּע מֵאוֹת עוֹלָמוֹת וַהֲנָאוֹת וְכִסּוּפִים. עֹבֵר לַסּוֹחֵר – רַב נַחְמָן אָמַר, שֶׁיַּעֲבֹר כָּל שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם

שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם וִירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה וְאֵין מוֹחֶה בְּיָדָהּ.

תָּא חֲזֵי מַה כְּתִיב וְאַחֲרֵי כֵן קָבַר אַבְרָהָם אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ, וְנִמְנָה עִם שְׁאָר הַצַּדִּיקִים בַּחֲבוּרָתָם מִפִּתְקָא דִמְמַנָּא עַל יְדוֹי דְּדוּמָה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק הָכִי גְּמִירְנָא כָּל אִינּוּן דִּכְתִיבִין בִּידוֹי דְּדוּמָה וּמְמַנָּן עַל יְדוֹי יְקוּמוּן לְזִמְנָא דְּזָמִין לְאַחֲיָא דָיְרֵי עַפְרָא. וַוי לְהוֹן לְרַשִׁיעַיָּא דְּלָא כְתִיבִין עַל יְדוֹי בְּפִתְקָא, שֶׁיֹּאבְדוּ בַּגֵּיהִנָּם לְעָלְמִין, וְעַל דָּא נֶאֱמַר (דניאל יב) וּבָעֵת הַהִיא יִמָּלֵט עַמֶּךָ כָּל הַנִּמְצָא כָתוּב בַּסֵּפֶר, (עַד כָּאן תּוֹסֶפְתָּא)

זהר:

אָמַר רִבִּי חִיָּיא כְּתִיב, (קהלת א) אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. וְהָכָא שִׁירָתָא דָא אִיהִי חָדָשׁ וְאִיהִי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, דְּהָא תְּחוֹת שִׁמְשָׁא לֶהֱוֵי. וּמַאי אִיהוּ דָא סִיהֲרָא, וּכְדֵין הֲוֵי חָדָשׁ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. מָאי טַעְמָא בְּגִין כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה. וּמַאן אִינּוּן נִפְלָאוֹת, הַאי דִּכְתִיב הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ. הוֹשִׁיעָה לוֹ. לְמַאן (דף קכד ע"א) לְהַהוּא דַרְגָּא דְּאָמַר שִׁירָתָא דָא, בְּגִין

לשון הקודש

וִירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, וְאֵין מוֹחֶה בְּיָדוֹ.

בא רְאֵה מַה כָּתוּב, וְאַחֲרֵי כֵן קָבַר אַבְרָהָם אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ. וְנִמְנָה עִם שְׁאָר הַצַּדִּיקִים בַּחֲבוּרָתָם מִפֶּתֶק שֶׁל הַמְמֻנֶּה עַל יְדֵי דוּמָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּךְ לָמַדְנוּ, כָּל אוֹתָם שֶׁכְּתוּבִים בִּידֵי דוּמָה וּמְמֻנִּים עַל יָדוֹ, יָקוּמוּ לִזְמַן שֶׁעָתִיד לְהַחֲיוֹת שׁוֹכְנֵי עָפָר. אוֹי לָרְשָׁעִים שֶׁאֵינָם כְּתוּבִים עַל יָדוֹ בַּפֶּתֶק, שֶׁיֹּאבְדוּ בַּגֵּיהִנֹּם לְעוֹלָמִים, וְעַל זֶה נֶאֱמַר (דניאל יב) וּבָעֵת הַהִיא יִמָּלֵט עַמֶּךָ כָּל הַנִּמְצָא כָתוּב בַּסֵּפֶר. עד כאן תוספתא

זהר:

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כָּתוּב (קהלת א) אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, וְכָאן שִׁירָה זוֹ הִיא חָדָשׁ, וְהִיא תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהֲרֵי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ הִיא, וּמִי הִיא? זוֹ הַלְּבָנָה. וְאָז יֵשׁ חָדָשׁ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה. וּמִי הֵם הַנִּפְלָאוֹת? זֶה שֶׁכָּתוּב הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ.

דְּבְהוּ אִסְתַּמִּיךְ בִּימִינָא וּבִשְׂמָאלָא. הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ, וַדַּאי לְהַהוּא דַרְגָּא דְּהַאי מִזְמוֹר, אֵימָתַי בְּזִמְנָא דִּיקוּמוּן מֵתֵי עַלְמָא וְיִתְעָרוּן מֵעַפְרָא, כְּדֵין יְהֵא חָדָשׁ מַה דְּלָא אִתְעֲבִיד בְּהַאי עָלְמָא.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר בְּזִמְנָא דְּיַעֲבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נוּקְמִין בְּעָלְמָא בְּגִינַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, כְּדֵין יִתְאֲמַר שִׁירָתָא, דְּהָא לְבָתָר יִתְעָרוּן מֵעַפְרָא מֵתֵי עַלְמָא וְיִתְחַדֵּשׁ עַלְמָא בְּקִיּוּם שְׁלִים דְּלָא לֶיהֱוֵי (כְּקַדְמִיתָא דְשַׁלִּיט מוֹתָא בְּעַלְמָא בְּגִין דְּחִוְיָא) (נ"א כָּרֵת וּמִיתָה בְּעַלְמָא וְיִתְעַבֵּר חִוְיָא מֵעַלְמָא דְגָרִים) גָּרִים מוֹתָא בְּעָלְמָא לְכֹלָּא וְאִסְתָּאַב עָלְמָא וְאִתְחֲשִׁיךְ אַנְפּוֹי.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, (בראשית ג) וְאֵיבָה אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה. מַאי וְאֵיבָה כְּדִכְתִיב (איוב ט) חָלְפוּ עִם אֳנִיּוֹת אֵבֶה. דְּהָא כַּמָּה אַרְבִּין שָׁטָאן גּוֹ יַמָּא רַבָּא,

לשון הקודש

הוֹשִׁיעָה לוֹ, אֶת מִי? אֶת אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁאָמְרָה אֶת הַשִּׁירָה הַזּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁבָּהֶם נִסְמְכָה בִּימִין וּבִשְׂמֹאל. הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ, וַדַּאי לְאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁל הַמִּזְמוֹר הַזֶּה. מָתַי? בִּזְמַן שֶׁיָּקוּמוּ מֵתֵי עוֹלָם וְיִתְעוֹרְרוּ מִן הֶעָפָר, וְאָז יִהְיֶה חָדָשׁ מַה שֶּׁלֹּא נַעֲשָׂה בָּעוֹלָם הַזֶּה.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, בִּזְמַן שֶׁיַּעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נְקָמוֹת בָּעוֹלָם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, אָז תֵּאָמֵר הַשִּׁירָה [הַזּוֹ], שֶׁהֲרֵי אַחַר כָּךְ יִתְעוֹרְרוּ מִן הֶעָפָר הַמֵּתִים שֶׁל הָעוֹלָם וְיִתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם בְּקִיּוּם שָׁלֵם, שֶׁלֹּא יִהְיֶה [כְּבַתְּחִלָּה שֶׁהַמָּוֶת שוֹלֵט בָּעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהַנָּחָשׁ] [נ"א כָּרֵת וּמִיתָה בָּעוֹלָם, וְיַעֲבֹר הַנָּחָשׁ מֵהָעוֹלָם שֶׁהוּא גָּרַם] גָּרַם מָוֶת בָּעוֹלָם לַכֹּל, וְנִטְמָא הָעוֹלָם וְנֶחְשְׁכוּ פָּנָיו.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (בראשית ג) וְאֵיבָה אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה. מַה זֶּה וְאֵיבָה?

וְאִית אַרְבִּין וּסְפִינָן מִתְּפָרְשָׁן דָּא מִן דָּא. וְאִינוּן אַרְבִּין דְּהַאי נָחָשׁ שָׁאט בְּגַוַּוייהוּ אִקְרוּן אֲנִיּוֹת אֵבָה.

בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה. דָּא אִשָּׁה יִרְאַת יְיָ. וּבֵין זַרְעֲךָ, אִלֵּין שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וּבֵין זַרְעָהּ, אִלֵּין יִשְׂרָאֵל. הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּזַמִּין לְבַעֲרָא לֵיהּ מֵעַלְמָא דִּכְתִיב, (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח. וּכְתִיב, (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ.

רֹאשׁ, דָּא לְזִמְנָא דְּאָתֵי דְּיִתְעָרוּן מֵתַיָּא. דְּהָא כְּדֵין לֶהֱוֵי עַלְמָא רֹא"שׁ, דְּיִתְקַיֵּים בָּרֹא"שׁ דְּאִיהוּ עַלְמָא עִלָּאָה. וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב. דָּא בְּהַאי עַלְמָא הַשְׁתָּא דְּאִיהוּ עָקֵב וְלָאו אִיהוּ בְּקִיּוּמָא וְהַהוּא חִוְיָא נָשִׁיךְ לְעַלְמָא וְאַחְשִׁיךְ אַנְפּוֹי בִּרְיָין.

לשון הקודש

כַּכָּתוּב (איוב ט) חָלְפוּ עִם אֲנִיּוֹת אֵבֶה. שֶׁהִנֵּה כַּמָּה אֲנִיּוֹת וּסְפִינוֹת מְשׁוֹטְטוֹת בְּתוֹךְ הַיָּם הַגָּדוֹל, וְיֵשׁ אֲנִיּוֹת וּסְפִינוֹת נִפְרָדוֹת זוֹ מִזּוֹ. וְאוֹתָן הָאֲנִיּוֹת שֶׁהַנָּחָשׁ הַזֶּה שָׁט בְּתוֹכָן, נִקְרָאוֹת אֲנִיּוֹת אֵבָה.

בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה – זוֹ אִשָּׁה יִרְאַת ה'. וּבֵין זַרְעֲךָ – אֵלּוּ שְׁאָר עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וּבֵין זַרְעָהּ – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל. הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁעָתִיד לְבַעֵר אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כד) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח, וְכָתוּב (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ.

רֹאשׁ – זֶה לֶעָתִיד לָבוֹא כְּשֶׁיִּתְעוֹרְרוּ הַמֵּתִים, שֶׁהֲרֵי אָז הָעוֹלָם יִהְיֶה רֹא"שׁ, שֶׁיִּתְקַיֵּם בָּרֹא"שׁ, שֶׁהוּא הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב – זֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּעֵת שֶׁהוּא עָקֵב וְאֵינוֹ בְּקִיּוּם, וְאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ נוֹשֵׁךְ אֶת הָעוֹלָם וּמַחְשִׁיךְ פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת.

תָּא חֲזֵי, יוֹמִין דְּבַר נָשׁ אִתְבְּרִיאוּ וְקָיְימוּ בְּאִינּוּן דַּרְגִּין עִלָּאִין, כְּיַיִן דִּמְסַיְימוּ לְאִתְקַיְימָא בְּאִינּוּן דַּרְגִּין דִּכְתִיב, (תהלים צ) יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְגוֹ', מִכָּאן וּלְהַלְאָה לֵית דַּרְגָּא לְאִתְקַיְימָא. וּבְגִין כָּךְ וְרָהְבָּ"ם עָמָל וָאָוֶן. וְאִינּוּן כְּלָא הֲווֹ.

אֲבָל אִינּוּן יוֹמִין דְּצַדִּיקַיָּא (דף קכד ע"ב) הֲווֹ וְאִתְקָיְימוּ כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה. וְכֵן וְאֵלֶּה יְמֵי שְׁנֵי חַיֵּי אַבְרָהָם. וְאִי תֵימָא הָכִי נָמֵי כְּתִיב בְּיִשְׁמָעֵאל דִּכְתִיב, (בראשית כה) שְׁנֵי חַיֵּי יִשְׁמָעֵאל. אֶלָּא בִּתְשׁוּבָה אַהֲדַר, וְעַל דָּא קָרֵי בְיוֹמוֹי וַיִּהְיוּ:

וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע. רִבִּי אַבָּא אָמַר כְּגַוְונָא דָּא לָא הֲווֹ בְּכָל נְשֵׁי עַלְמָא דְּהָא אִתְּמַר חוּשְׁבַּן יוֹמָהָא וּשְׁנָהָא וְקִיּוּמָהָא בְּעָלְמָא וְהַהוּא אֲתַר

לשון הקודש

בא רְאֵה, הַיָּמִים שֶׁל אָדָם נִבְרְאוּ וְעָמְדוּ בְּאוֹתָם הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, כְּיָוָן שֶׁהִסְתַּיְּמוּ לְהִתְקַיֵּם בְּאוֹתָן הַדַּרְגּוֹת, שֶׁכָּתוּב (תהלים צ) יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְגוֹ'. מִכָּאן וָהָלְאָה אֵין דַּרְגָּה לְהִתְקַיֵּם, וּמִשּׁוּם כָּךְ וְרָהְבָּ"ם עָמָל וָאָוֶן, וְהֵם כְּלֹא הָיוּ.

אֲבָל אוֹתָם הַיָּמִים שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָיוּ וְהִתְקַיְּמוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה, וְכֵן וְאֵלֶּה יְמֵי שְׁנֵי חַיֵּי אַבְרָהָם. וְאִם תֹּאמַר, כָּךְ גַּם כָּתוּב בְּיִשְׁמָעֵאל, שֶׁכָּתוּב (בראשית כה) שְׁנֵי חַיֵּי יִשְׁמָעֵאל? אֶלָּא שֶׁחָזַר בִּתְשׁוּבָה, וְעַל כֵּן קָרָא בְּיָמָיו וַיִּהְיוּ.

וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע. רַבִּי אַבָּא אָמַר, כְּמוֹ זֶה לֹא הָיוּ בְּכָל נְשׁוֹת הָעוֹלָם, שֶׁהֵרֵי נֶאֱמַר חֶשְׁבּוֹן יָמֶיהָ וּשְׁנוֹתֶיהָ וְקִיּוּמָהּ בָּעוֹלָם וְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁבּוֹ הִיא נִקְבְּרָה. אֶלָּא לְהַרְאוֹת שֶׁלֹּא הָיְתָה כְּמוֹ

דְּאִתְקַבְּרַת בֵּיהּ. אֶלָּא לְאַחֲזָאָה דְּלָא הָוָה כְּשָׂרָה בְּכָל נְשֵׁי עָלְמָא.

וְאִי תֵּימָא הָא מִרְיָם דִּכְתִיב (במדבר כ) וַתָּמָת שָׁם מִרְיָם וַתִּקָּבֵר שָׁם. בְּגִין לְאַחֲזָאָה סָרְחָנָא דְּיִשְׂרָאֵל קָא אָתָא, דְּהָא מַיָּיא לָא אָזְלֵי לְהוּ בְּיִשְׂרָאֵל אֶלָּא בִּזְכוּתָא דְּמִרְיָם. אֲבָל לָא אִתְּמַר בְּמִיתָתָהּ כְּמָה דְּאִתְּמַר בְּשָׂרָה.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח (קהלת י) אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ. הַאי קְרָא (צה ב) אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, אֲבָל אִית לָן לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, דְּזַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לוֹן אוֹרַיְיתָא לְמִנְדַּע כָּל אוֹרְחִין סְתִימִין וּלְאִתְגַּלְיָיא לוֹן רָזִין עִלָּאִין וְהָא אִתְּמַר.

אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ, דָּא אֶרֶץ הַחַיִּים, בְּגִין דְּמַלְכָּא דִּילָהּ

לשון הקודש

שָׂרָה בְּכָל נְשׁוֹת הָעוֹלָם.

וְאִם תֹּאמַר הִנֵּה מִרְיָם, שֶׁכָּתוּב (במדבר כ) וַתָּמָת שָׁם מִרְיָם וַתִּקָּבֵר שָׁם – זֶה בָּא לְהַרְאוֹת אֶת סִרְחוֹנָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲרֵי הַמַּיִם לֹא הָלְכוּ בְּיִשְׂרָאֵל אֶלָּא בִּזְכוּת מִרְיָם. אֲבָל לֹא נֶאֱמַר בְּמִיתָתָהּ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּשָׂרָה.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (קהלת י) אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ. הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ הַחֲבֵרִים, אֲבָל יֵשׁ לָנוּ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, שֶׁאַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם תּוֹרָה לָדַעַת כָּל הַדְּרָכִים הַנִּסְתָּרוֹת וּלְגַלּוֹת לָהֶם סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, וַהֲרֵי זֶה נִתְבָּאֵר.

אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ – זוֹ אֶרֶץ הַחַיִּים, מִשּׁוּם שֶׁהַמֶּלֶךְ שֶׁלָּהּ מַזְמִין לָהּ כָּל הַבְּרָכוֹת

אַזְמִין לָהּ כָּל בִּרְכָאן דְּאִתְבָּרְכָא מֵאֲבָהָן עִלָּאִין, רָזָא דְּוא"ו דְּאִיהוּ קַיְּימָא לְאַרְקָא עֲלָהּ בִּרְכָאן תָּדִיר, וְאִיהוּ בֶּן חוֹרִים בֶּן יוֹבֵלָא דְּאַפִּיק עַבְדִּין לְחֵירוּ, בְּרָא דְעַלְמָא עִלָּאָה דְּאַפִּיק תָּדִיר כָּל חַיִּין וְכָל נְהִירוּ וְכָל מְשַׁח רְבוּת, וְכֹלָּא אִנְגִיד הַאי בְּרָא בּוּכְרָא לְהַאי אֶרֶץ כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שמות ד) בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל, וּבְגִין כָּךְ אַשְׁ"רֵיךְ אֶרֶץ.

וּמַה דְּאִתְּמָר אֵי לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נַעַר כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, דְּהַאי אֶרֶץ תַּתָּאָה וְעַלְמָא תַּתָּאָה לָא יָנְקָא אֶלָּא מִגּוֹ שָׁלְטָנוּתָא (דְּעִלָּא) דְּעָרְלָה. וְכֹלָּא מֵהַהוּא מַלְכָּא דְּאִקְרֵי נַעַר כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. וַוי לְאַרְעָא דְּאִצְטְרִיךְ לִינָקָא הָכִי.

תָּא חֲזֵי, הַאי נַעַר (דף קכה ע"א) לֵית לֵיהּ מִנַּרְמֵיהּ כְּלוּם בַּר כַּד נָטִיל בִּרְכָאן לְזִמְנִין יְדִיעָן, וְכָל זִמְנִין

לשון הקודש

שֶׁהִתְבָּרְכָה מֵהָאָבוֹת הָעֶלְיוֹנִים, הַסּוֹד שֶׁל וָא"ו, שֶׁהוּא עוֹמֵד לְהָרִיק עָלֶיהָ בְּרָכוֹת תָּמִיד, וְהוּא בֶּן חוֹרִים, בֶּן הַיּוֹבֵל שֶׁמּוֹצִיא אֶת הָעֲבָדִים לְחֵרוּת, בֶּן הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן שֶׁמּוֹצִיא תָּמִיד אֶת כָּל הַחַיִּים וְכָל הָאוֹר וְכָל שֶׁמֶן מִשְׁחָה, וְהַכֹּל מַשְׁפִּיעַ הַבֵּן הַבְּכוֹר הַזֶּה לָאָרֶץ הַזּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ד) בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם כָּךְ אַשְׁרֵי"ךָ אֶרֶץ.

וּמַה שֶׁנֶּאֱמַר אִי לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נַעַר, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּהָ, שֶׁהָאָרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה הַזּוֹ וְהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן לֹא יוֹנְקִים אֶלָּא מִתּוֹךְ שִׁלְטוֹן [וְשֶׁל מַעְלָה] שֶׁל הָעָרְלָה, וְהַכֹּל מֵאוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ שֶׁנִּקְרָא נַעַר, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּהָ – אוֹי לְאֶרֶץ שֶׁצְּרִיכָה לִינֹק כָּךְ.

בֹּא רְאֵה, הַנַּעַר הַזֶּה אֵין לוֹ מֵעַצְמוֹ כְּלוּם, רַק כְּשֶׁנּוֹטֵל בְּרָכוֹת לְעִתִּים

דְּאִתְמְנָעוּ מִנֵּיהּ וְאִתְפְּגִים סִיהֲרָא וְאִתְחַשָּׁךְ וּבִרְכָאן אִתְמְנָעוּ מִנֵּיהּ, וַוי לְעַלְמָא דְּאִצְטְרִיךְ לִינָקָא בְּהַהִיא שַׁעְתָּא. וְעוֹד בְּכַמָּה דִינִין אִתְדָּן הַאי עַלְמָא עַד לָא יָנְקָא מִנֵּיהּ, דְּכוּלָּא בְּדִינָא אִתְקַיָּים וְאִתְעֲבַד וְאוּקְמוּהָ (הָכִי).

תָּא חֲזֵי, וַתָּמֹת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע. רָזָא אִיהוּ, בְּגִין דְּלָא הָוָה מִיתָתָהּ עַל יְדָא דְּהַהוּא נָחָשׁ עֲקִימָאָה, וְלָא שָׁלַט בָּהּ כִּשְׁאָר בְּנֵי עָלְמָא דְּאִיהוּ שַׁלִּיט בְּהוּ. וְעַל יָדֵיהּ מֵתוּ בְּנֵי עָלְמָא מִיּוֹמָא דְּגָרִים לוֹן אָדָם בַּר מִשֶּׁ"ה וְאַהֲרֹ"ן וּמִרְיָ"ם דִּכְתִיב בְּהוּ עַל פִּי יְיָ. וּבְגִין יְקָרָא דִשְׁכִינְתָּא לָא כְתִיב בְּמִרְיָם עַל פִּי יְיָ.

אֲבָל בְּשָׂרָה כְתִיב בְּקִרְיַת אַרְבַּע, רָזָא דְּקִרְיַת אַרְבַּע בְּרָזָא עִלָּאָה, וְלָא עַל יְדָא אַחֲרָא. בְּקִרְיַת

לשון הקודש

יְדוּעִים, וְכָל הַפְּעָמִים שֶׁנִּמְנְעוּ מִמֶּנּוּ, וְנִפְגְּמָה הַלְּבָנָה וְנֶחְשְׁכָה, וְהַבְּרָכוֹת נִמְנָעוֹת מִמֶּנּוּ. אוֹי לָעוֹלָם שֶׁצָּרִיךְ לִינֹק בַּשָּׁעָה הַזּוֹ. וְעוֹד, בְּכַמָּה דִינִים נִדּוֹן הָעוֹלָם הַזֶּה טֶרֶם יוֹנֵק מִמֶּנּוּ, שֶׁהַכֹּל מִתְקַיֵּם בְּדִין וְנַעֲשָׂה, וְנִתְבָּאֵר (כָּכָה).

בָּא רְאֵה, וַתָּמֹת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע – סוֹד הוּא, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הָיְתָה מִיתָתָהּ עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ עֲקַלָּתוֹן, וְלֹא שָׁלַט בָּהּ כְּמוֹ שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁשּׁוֹלֵט בָּהֶם, וְעַל יָדוֹ מֵתוּ בְּנֵי הָעוֹלָם מִיּוֹם שֶׁגָּרַם לָהֶם אָדָם, פְּרָט לְמֹשֶׁ"ה וְאַהֲרֹ"ן וּמִרְיָ"ם, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם עַל פִּי ה'. וּמִשּׁוּם כְּבוֹד הַשְּׁכִינָה לֹא כָתוּב בְּמִרְיָם עַל פִּי ה'.

אֲבָל בְּשָׂרָה כָּתוּב בְּקִרְיַת אַרְבַּע. הַסּוֹד שֶׁל קִרְיַת אַרְבַּע בְּסוֹד עֶלְיוֹן, וְלֹא עַל

אַרְבַּע, וְלֹא בְּנָחָשׁ. בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן, דְּאִתְחַבַּר דָּוִד מַלְכָּא בַּאֲבָהָן, וְעַל דָּא לָא הֲוָה מִיתָתָהּ בִּידָא אַחֲרָא אֶלָּא בְּקִרְיַת אַרְבַּע.

תָּא חֲזֵי, כַּד יוֹמִין דְּכַר נָשׁ אִתְקַיְּימוּ בְּדַרְגִּין עִלָּאִין, אִתְקָיְּים כַּר נָשׁ בְּעַלְמָא. כֵּיוָן דְּלָא אִתְקַיְּים בְּדַרְגִּין עִלָּאִין, נָפְקִי וְנָחֲתֵי לְתַתָּא עַד דִּקְרִיבוּ לְהַאי דַּרְגָּא דְּמוֹתָא שַׁרְיָא בֵּיהּ, וּכְדֵין נָטִיל רְשׁוּ לְאַפִּיק נִשְׁמָתָא וְטָאס עַלְמָא בְּזִמְנָא חָדָא וְנָטִיל נִשְׁמָתָא וְסָאִיב לֵיהּ לְגוּפָא וְאִשְׁתָּאַר מְסָאֲבָא. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא דְּלָא אִסְתָּאֲבוּ וְלָא אִשְׁתָּאַר בְּהוּ מְסָאֲבוּתָא.

וְתָא חֲזֵי בְּאֶמְצָעוּת דִּרְקִיעָא אִתְקַטַּר חַד אוֹרְחָא קַסְטְרִירָא וְאִיהוּ חִוְיָא דִּרְקִיעָא דְּכָל כֹּכָבִין דַּקִּיקִין כֻּלְּהוּ קְטִירִין בֵּיהּ וְקָיְימֵי בֵּיהּ תְּלֵי תְּלִין, וְאִינּוּן מְמַנָּן בִּסְתִירוּ (ס"א בִּסְטִירוּ) עוֹבָדֵי בְּנֵי עָלְמָא.

לשון הקודש

יְדֵי אַחֵר. בְּקִרְיַת אַרְבַּע, וְלֹא בְּנָחָשׁ. בְּקִרְיַת אַרְבַּע, הִיא חֶבְרוֹן. שֶׁהִתְחַבֵּר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עִם הָאָבוֹת, וְעַל כֵּן לֹא הָיְתָה מִיתָתָהּ בְּיַד אַחֵר אֶלָּא בְּקִרְיַת אַרְבַּע.

בא רְאֵה, כַּאֲשֶׁר הַיָּמִים שֶׁל אָדָם הִתְקַיְּמוּ בִּדְרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת, מִתְקַיֵּם הָאָדָם בָּעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁלֹּא מִתְקַיֵּם בַּדְּרָגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, יוֹצְאִים וְיוֹרְדִים לְמַטָּה, עַד שֶׁקְּרֵבִים לַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁבָּהּ שׁוֹרָה הַמָּוֶת. וְאָז נוֹטֶלֶת רְשׁוּת לְהוֹצִיא הַנִּשְׁמָה, וְטָסָה הָעוֹלָם בְּפַעַם אַחַת וְנוֹטֶלֶת הַנִּשְׁמָה, וּמְטַמֵּא אֶת הַגּוּף וְנִשְׁאָר טָמֵא. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁלֹּא נִטְמְאוּ וְלֹא נִשְׁאֲרָה בָּהֶם טֻמְאָה.

וּבא רְאֵה, בְּאֶמְצַע הָרָקִיעַ נִקְשָׁר דֶּרֶךְ אֶחָד מַבְהִיק, וְהוּא נָחָשׁ הָרָקִיעַ, שֶׁכָּל הַכּוֹכָבִים הַדַּקִּים כֻּלָּם קְשׁוּרִים בּוֹ וְעוֹמְדִים בּוֹ תְּלֵי תְּלִים, וְהֵם מְמֻנִּים [בַּצַּד]

כְּגַוְונָא דָא כַּמָּה חֲבִילֵי טְהִירִין נָפְקֵי לְעַלְמָא מֵהַאי חִוְיָא עִלָּאָה קַדְמָאָה דְאִתְפַּתְּיָא בֵּיהּ אָדָם, וְכֻלְּהוּ מְמַנָּן בִּסְתִירוּ עוֹבָדֵי (דף קכה ע"ב) עַלְמָא, וּבְגִין כָּךְ אָתֵי בַּר נָשׁ לְאִתְדַּכָּאָה, מְסַיְּיעִין לֵיהּ מִלְּעֵילָא, וְסִיּוּעָא דְמָאֲרֵיהּ סַחֲרָא לֵיהּ וְאִסְתַּמַּר וְאִקְרֵי קָדוֹשׁ.

אָתֵי בַּר נָשׁ לְאִסְתָּאֲבָא, כַּמָּה חֲבִילִין טְהִירִין אִזְדַּמְּנוּ לֵיהּ. וְכֻלְּהוּ (סַחֲרָן) שַׁרְיָין בֵּיהּ וּמְסַחֲרִין לֵיהּ וּמְסָאֲבִין לֵיהּ וְאִקְרֵי טָמֵא, וְכֻלְּהוּ אָזְלֵי וּמַכְרְזֵי קַמֵּי, טָמֵא טָמֵא כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ויקרא יג) וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא. וְכֻלְּהוּ קְטִירִין בְּהַהוּא חִוְיָא קַדְמָאָה וּסְתִירִין בְּכַמָּה עוֹבָדֵי עָלְמָא.

רִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי יוֹסֵי הֲווֹ אָזְלֵי מִטִּבְרְיָא לְלוּד. אָמַר רִבִּי יִצְחָק תְּוַוהֲנָא עַל הַהוּא רָשָׁע דְּכֹלְעָם דְּכָל עוֹבָדוֹי דְהַהוּא רָשָׁע הֲווֹ מִסְּטָרָא דְמָסָאֲבָא. וְהָכָא

לשון הקודש

עַל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁבַּסֵּתֶר.

כְּדֶגְמַת זֶה כַּמָּה קְבוּצוֹת מַלְאֲכֵי דִין יוֹצְאוֹת לָעוֹלָם מִזֶּה הַנָּחָשׁ הָעֶלְיוֹן הַקַּדְמוֹן שֶׁהִתְפַּתָּה בּוֹ אָדָם, וְכֻלָּם מְמֻנִּים בְּסֵתֶר מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ, בָּא אָדָם לְהִטָּהֵר – מְסַיְּעִים אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה, וְהַסִּיּוּעַ שֶׁל רַבּוֹ מַקִּיף אוֹתוֹ וְנִשְׁמָר וְנִקְרָא קָדוֹשׁ.

בָּא הָאָדָם לְהִטָּמֵא – כַּמָּה חֲבִילוֹת שֶׁל אוֹרוֹת מִזְדַּמְּנִים לוֹ, וְכֻלָּם [סוֹבְבִים] שׁוֹרִים בּוֹ וּמְסוֹבְבִים אוֹתוֹ וּמְטַמְּאִים אוֹתוֹ, וְנִקְרָא טָמֵא. וְכֻלָּם הוֹלְכִים וּמַכְרִיזִים לְפָנָיו טָמֵא טָמֵא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יג) וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא. וְכֻלָּם קְשׁוּרִים בְּאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי וְנִסְתָּרִים בְּכַמָּה מַעֲשִׂים שֶׁל הָעוֹלָם.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים מִטִּבְרְיָא לְלוּד. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תְּמֵהַנִי

אוֹלִיפְנָא רָזָא חָדָא, דְּכָל זִינֵי נְחָשַׁיָּא דְּעַלְמָא כֻּלְּהוֹן מִתְקַטְּרָן וְנָפְקִין מֵהַהוּא נָחָשׁ קַדְמוֹנִי דְּאִיהוּ רוּחַ מְסָאֲבָא מְזוּהֲמָא, וּבְגִין כָּךְ כָּל חֲרָשִׁין דְּעַלְמָא אִקְרוּן עַל שְׁמָא דָא נְחָשִׁים (וְעַקְרַבִּים) וְכֻלְּהוּ מֵהַאי סִטְרָא נָפְקֵי. וּמַאן דְּאִתְמְשַׁךְ בְּהַאי, הָא אִסְתָּאַב.

וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּבָעֵי לְאִסְתָּאֲבָא בְּגִין לְאַמְשָׁכָא עֲלֵיהּ הַהוּא סִטְרָא דְּרוּחַ מְסָאֲבָא. דְּהָא תָּנֵינָן כְּגַוְונָא דְּאִתְעַר בַּר נָשׁ הָכִי נָמֵי אַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ מִלְּעֵילָא, אִי אִיהוּ אִתְעַר בְּסִטְרָא דִּקְדוּשָׁה אַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ קְדֻשָּׁה מִלְּעֵילָא וְאִתְקַדַּשׁ. וְאִי אִיהוּ אִתְעַר בְּסִטְרָא דִּמְסָאֲבָא הָכִי אַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא וְאִסְתָּאַב. דְּהָא אִתְּמַר עַל מַה דְּתָנֵינָן אָתֵי בַּר נָשׁ לְאִסְתָּאֲבָא מְסָאֲבִין לֵיהּ.

לשון הקודש

עַל אוֹתוֹ בִּלְעָם הָרָשָׁע, שֶׁכָּל מַעֲשֵׂי אוֹתוֹ הָרָשָׁע הָיוּ מִצַּד הַטֻּמְאָה, וְכָאן לָמַדְנוּ סוֹד אֶחָד – שֶׁכָּל מִינֵי נְחָשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם, כֻּלָּם קְשׁוּרִים וְיוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, שֶׁהוּא רוּחַ טֻמְאָה מְזֻהֶמֶת. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּל הַכְּשָׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם נִקְרָאִים בַּשֵּׁם הַזֶּה נְחָשִׁים (וְעַקְרַבִּים), וְכֻלָּם יוֹצְאִים מִן הַצַּד הַזֶּה. וּמִי שֶׁנִּמְשָׁךְ לָזֶה, הִנֵּה הוּא נִטְמָא.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁרוֹצֶה לְהִטָּמֵא כְּדֵי לִמְשֹׁךְ עָלָיו אוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל רוּחַ טֻמְאָה. שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, כְּמוֹ שֶׁמְּעוֹרֵר הָאָדָם – כָּךְ גַּם מוֹשֵׁךְ עָלָיו מִלְּמַעְלָה. אִם הוּא מְעוֹרֵר בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה – מוֹשֵׁךְ עָלָיו קְדֻשָּׁה מִלְּמַעְלָה וּמִתְקַדֵּשׁ. וְאִם הוּא מְעוֹרֵר בְּצַד הַטֻּמְאָה – כָּךְ מוֹשֵׁךְ עָלָיו רוּחַ הַטֻּמְאָה וְנִטְמָא. שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר עַל מַה שֶׁשָּׁנִינוּ, בָּא אָדָם לְהִטָּמֵא – מְטַמְּאִים אוֹתוֹ.

כְּגִין כָּךְ הַהוּא רָשָׁע דְּבִלְעָם, כְּגִין לְאַמְשָׁכָא עֲלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא מֵהַהוּא נָחָשׁ עִלָּאָה, הָוָה אִסְתָּאַב בְּכָל לֵילְיָא בַּאֲתָנֵיהּ, וְהָוָה עָבִיד עִמָּהּ עוֹבָדֵי אִישׁוּת כְּגִין לְאִסְתָּאָבָא וּלְאַמְשָׁכָא עֲלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא, וּכְדֵין עָבִיד חָרְשׁוּי וְעוֹבָדוֹי.

וְשֵׁירוּתָא דְּעוֹבָדוֹי הֲוֵי נָטִיל נָחָשׁ מֵאִינּוּן חִוְיָין וְקָטִיר לֵיהּ קַמֵּיהּ וּבָזַע (דף קכו ע"א) רֵישֵׁיהּ וְאַפִּיק לִישָׁנֵיהּ וְנָטִיל עִשְׂבִּין יְדִיעָן וְאוֹקִיד כֻּלָּא וְעָבִיד מִנֵּיהּ קְטַרְתָּא חָדָא, לְבָתָר נָטִיל רֵישָׁא דְּהַהוּא חִוְיָא וּבְזַע לֵיהּ לְאַרְבַּע סִטְרִין וְעָבִיד מִנֵּיהּ קְטַרְתָּא אַחֲרָא.

וְעָבִיד עִגּוּלָא חַד, וְהָוָה אָמַר מִלִּין וְעָבִיד עוֹבָדִין אַחֲרָנִין, עַד דְּאַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ רוּחִין מְסָאֲבִין, וְאוֹדִיעִין לֵיהּ מַה דְּאִצְטְרִיךְ, וְעָבִיד בְּהוּ עוֹבָדוֹי כְּפוּם מַה דְּאִינּוּן יָדְעֵי מִסְטָרָא דְּהַהוּא חִוְיָא דִּרְקִיעָא.

לשון הקודש

מִשּׁוּם כָּךְ אוֹתוֹ בִּלְעָם הָרָשָׁע, כְּדֵי לִמְשֹׁךְ עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה מֵאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הָעֶלְיוֹן, הָיָה נִטְמָא בְּכָל לַיְלָה עִם אֲתוֹנוֹ, וְהָיָה עוֹשֶׂה עִמָּהּ מַעֲשֵׂי אִישׁוּת כְּדֵי לְהִטָּמֵא וְלִמְשֹׁךְ עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה, וְאָז עָשָׂה כִּשְׁפָּיו וּמַעֲשָׂיו.

וְרֵאשִׁית מַעֲשָׂיו הָיָה נוֹטֵל נָחָשׁ מֵאוֹתָם נְחָשִׁים, וְקוֹשֵׁר אוֹתוֹ לְפָנָיו, וְקוֹרֵעַ אֶת רֹאשׁוֹ, וּמוֹצִיא אֶת לְשׁוֹנוֹ, וְנוֹטֵל עֲשָׂבִים יְדוּעִים וְשׂוֹרֵף הַכֹּל, וְעוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ קְטֹרֶת אַחַת. אַחַר כָּךְ נוֹטֵל אֶת רֹאשׁ אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ וְקוֹרֵעַ אוֹתוֹ לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְעוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ קְטֹרֶת אַחֶרֶת.

וְעוֹשֶׂה עִגּוּל אֶחָד, וְהָיָה אוֹמֵר דִּבּוּרִים וְעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים אֲחֵרִים, עַד שֶׁמְּשַׁךְ עָלָיו רוּחוֹת טְמֵאוֹת וּמוֹדִיעוֹת לוֹ מַה שֶּׁצָּרִיךְ, וְעוֹשֶׂה בָּהֶם מַעֲשִׂים כְּפִי מַה שֶּׁהֵם יוֹדְעִים מִצַּד אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁל הָרָקִיעַ.

מִתַּמָּן אִתְמַשַּׁךְ בְּעוֹבָדוֹי וְחָרָשׁוֹי עַד דְּאַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ רוּחַ מֵהַהוּא נָחָשׁ קַדְמָאָה.

וּמֵהָכָא הָוָה יָדַע יְדִיעָן וְחָרָשִׁין וְקוֹסְמִין. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב וְלֹא הָלַךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לִקְרַאת נְחָשִׁים, נְחָשִׁים וַדָּאי, וְעִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא בִּמְסָאֲבוּתָא אִיהוּ כְּמָה דְּאִתְּמַר, וּלְבָתַר שֵׁירוּתָא דְּכֹלָּא לָאו אִיהוּ אֶלָּא בְּנָחָשׁ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אַמַּאי כָּל זַיְינֵי חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין לָא אִשְׁתַּכָּחוּ אֶלָּא בִּנְשַׁיָּיא. אָמַר לֵיהּ הָכִי אוֹלִיפְנָא מִדַּאֲתָא נָחָשׁ עַל חַוָּה הִטִּיל בָּהּ זוּהֲמָא, בָּהּ אַטִּיל וְלָא בְּבַעֲלָהּ. אָמַר הָכִי הוּא וַדָּאי, אָתָא רִבִּי יוֹסֵי וּנְשָׁקֵיהּ לְרַבִּי יִצְחָק, אָמַר כַּמָּה זִמְנִין שָׁאִילְנָא הַאי מִלָּה וְלָא זָכִינָא בָּהּ אֶלָּא הַשְׁתָּא.

אָמַר לֵיהּ כָּל הַנֵּי עוֹבְדִין וְכָל מַה דְּיָדַע בִּלְעָם מֵאָן

לשון הקודש

מִשָּׁם נִמְשַׁךְ בְּמַעֲשָׂיו וּבִכְשָׁפָיו, עַד שֶׁמָּשַׁךְ עָלָיו רוּחַ מֵאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי.

וּמִכָּאן הָיָה יוֹדֵעַ יְדִיעוֹת וּכְשָׁפִים וּקְסָמִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, וְלֹא הָלַךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לִקְרַאת נְחָשִׁים. נְחָשִׁים וַדַּאי. וְהָעִקָּר וְהַשֹּׁרֶשׁ בַּטֻּמְאָה הוּא כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְאַחַר כָּךְ רֵאשִׁית הַכֹּל אֵינוֹ אֶלָּא בְּנָחָשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, לָמָּה כָּל מִינֵי כְּשָׁפִים וּקְסָמִים לֹא נִמְצָאִים אֶלָּא בְּנָשִׁים? אָמַר לוֹ, כָּךְ לָמַדְנוּ, מִשֶּׁבָּא נָחָשׁ עַל חַוָּה, הִטִּיל בָּהּ זֻהֲמָא. הִטִּיל בָּהּ וְלֹא בְּבַעְלָהּ. אָמַר, כָּךְ זֶה וַדַּאי! בָּא רַבִּי יוֹסֵי וְנָשַׁק לְרַבִּי יִצְחָק. אָמַר, כַּמָּה פְּעָמִים שָׁאַלְתִּי עַל הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא זָכִיתִי בּוֹ, אֶלָּא כָּעֵת. **אָמַר** לוֹ, כָּל הַמַּעֲשִׂים הַלָּלוּ וְכָל מַה שֶּׁיָּדַע בִּלְעָם, מֵאֵיזֶה מָקוֹם לָמַד אוֹתָם?

אֲתַר אוֹלִיף לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ מֵאָבוּי. אֲבָל בְּאִינּוּן הַרְרֵי קֶדֶם דְּאִיהוּ אֶרֶץ קֶדֶם אוֹלִיף כָּל חָדָשִׁין וְכָל זִינֵי קוֹסְמִין. בְּגִין דִּבְאִינּוּן טוּרֵי אִינּוּן מַלְאָכֵי עֲזָ"א וַעֲזָאֵ"ל, דְּאַפִּיל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִן שְׁמַיָּא וְאִינּוּן קְטִירִין בְּשַׁלְשְׁלָאֵי דְּפַרְזְלָא וְאוֹדִיעִין חָדָשִׁין לִבְנֵי נָשָׁא, וּמִתַּמָּן הָוָה יָדַע בִּלְעָם כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר מִן אֲרָם יַנְחֵנִי בָלָק מֶלֶךְ מוֹאָב מֵהַרְרֵי קֶדֶם.

אָמַר לֵיהּ וְהָא כְּתִיב וְלֹא הָלַךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לִקְרַאת נְחָשִׁים וַיָּשֶׁת אֶל הַמִּדְבָּר פָּנָיו. אָמַר לֵיהּ, סִטְרָא תַתָּאָה דְּאַתְיָא מֵרוּחַ מְסָאֲבָא דִּלְעֵילָא, הוּא רוּחַ מְסָאֲבָא דְּשַׁלִּיט בְּמַדְבְּרָא כַּד עָבְדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת עֶגְלָא בְּגִין לְאִסְתָּאֲבָא בַּהֲדֵיהּ דְּאִיהוּ תַתָּאָה, וּבְכֹלָּא (דף קכו ע"ב) עָבַד חָדָשׁוּי בְּגִין דְּיֵכוּל לְאַעֲקָרָא לוֹן לְיִשְׂרָאֵל וְלָא יְכִיל.

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, מֵאָבִיו. אֲבָל בְּאוֹתָם הַרְרֵי קֶדֶם, שֶׁהִיא אֶרֶץ קֶדֶם, לָמַד כָּל הַכִּשָּׁפִים וְכָל מִינֵי קְסָמִים, מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתָם הֶהָרִים הֵם הַמַּלְאָכִים עֲזָ"א וַעֲזָאֵ"ל שֶׁהִפִּיל אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִן הַשָּׁמַיִם, וְהֵם קְשׁוּרִים בְּשַׁלְשְׁלָאוֹת שֶׁל בַּרְזֶל, וּמוֹדִיעִים כִּשָּׁפִים לִבְנֵי אָדָם. וּמִשָּׁם הָיָה יוֹדֵעַ בִּלְעָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִן אֲרָם יַנְחֵנִי בָלָק מֶלֶךְ מוֹאָב מֵהַרְרֵי קֶדֶם.

אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי כָּתוּב וְלֹא הָלַךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לִקְרַאת נְחָשִׁים וַיָּשֶׁת אֶל הַמִּדְבָּר פָּנָיו? אָמַר לוֹ, הַצַּד הַתַּחְתּוֹן שֶׁבָּא מֵרוּחַ הַטֻּמְאָה שֶׁלְּמַעְלָה הִיא רוּחַ טֻמְאָה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בַּמִּדְבָּר, כְּשֶׁעָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֵגֶל כְּדֵי לְהִטָּמֵא עִמּוֹ, שֶׁהוּא תַּחְתּוֹן. וּבַכֹּל עָשָׂה אֶת כִּשָּׁפָיו, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲקֹר אֶת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא יָכֹל.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הַאי דְּאָמַרְתְּ בְּקַדְמִיתָא דְּכַד נָחָשׁ אָתָא עַל חַוָּה אַטִּיל בָּהּ זוּהֲמָא שַׁפִּיר, אֲבָל הָא תָּנֵינָן דְּכַד קָאִימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי פָּסַק מִנַּיְיהוּ זוּהֲמָא. יִשְׂרָאֵל דְּקַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא פָּסַק מִנַּיְיהוּ זוּהֲמָא, אֲבָל שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּלָא קַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא לָא פָּסְקָא זוּהֲמָא מִנַּיְיהוּ.

אָמַר לֵיהּ שַׁפִּיר קָאָמַרְתְּ, אֲבָל תָּא חֲזֵי, אוֹרַיְיתָא לָא אִתְיְיהִיבַת אֶלָּא לִדְכוּרֵי דִכְתִיב, (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. דְּהָא נַשֵּׁי פְּטִירִין מִפִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא.

וְעוֹד דְּאַהֲדָרוּ כֻּלְּהוּ לְזוּהֲמָתָן בְּקַדְמִיתָא בָּתַר דְּחָטוּ, וְאִתְּתָא קַשְׁיָא לְאִתְפְּרָשָׁא זוּהֲמָא מִנָּהּ יַתִּיר מִגַּבְרָא. וּבְגִין כָּךְ אִשְׁתַּכָּחוּ נָשִׁין בַּחֲרָשַׁיָּא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַה שֶּׁאָמַרְתָּ בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁכַּאֲשֶׁר הַנָּחָשׁ בָּא עַל חַוָּה הִטִּיל בָּהּ זֻהֲמָא – זֶה יָפֶה. אֲבָל הֲרֵי שָׁנִינוּ, שֶׁכַּאֲשֶׁר עָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, פָּסְקָה מֵהֶם הַזֻּהֲמָא. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל קִבְּלוּ תּוֹרָה, פָּסְקָה מֵהֶם הַזֻּהֲמָא. אֲבָל שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עַכּוּ"ם שֶׁלֹּא קִבְּלוּ הַתּוֹרָה, לֹא פָּסְקָה מֵהֶם הַזֻּהֲמָא.

אָמַר לוֹ, יָפֶה אָמַרְתָּ! אֲבָל בֹּא רְאֵה, הַתּוֹרָה לֹא נִתְּנָה אֶלָּא לַזְּכָרִים, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שֶׁהֲרֵי נָשִׁים פְּטוּרוֹת מִמִּצְוֹת הַתּוֹרָה.

וְעוֹד, שֶׁכֻּלָּם חָזְרוּ לְזֻהֲמָתָן כְּמוֹ בָּרִאשׁוֹנָה אַחַר שֶׁחָטְאוּ, וּמֵהָאִשָּׁה קָשֶׁה לְהַפְרִיד אֶת הַזֻּהֲמָא יוֹתֵר מֵהַגֶּבֶר,

וּבְזוּהֲמָא דָא יַתִּיר מִגּוּבְרִין. דְּהָא נְשַׁיָּא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא קָא אַתְיָין וְאִתְדַּבָּקוּ בְּדִינָא קַשְׁיָא, וְסִטְרָא דָא אִתְדַּבַּק בְּהוּ יַתִּיר מִגּוּבְרִין כְּמָה דְאִתְּמַר בְּגִין דְּאַתְיָא מִסִּטְרָא דְדִינָא קַשְׁיָא, וְכֹלָּא אִתְדַּבַּק וְאָזִיל בָּתַר זִינֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, דְּהָכִי הוּא כְּמָה דַאֲמִינָא, דְּבִלְעָם הָוָה אִסְתָּאַב בְּקַדְמִיתָא בְּגִין לְאַמְשָׁכָא עֲלֵיהּ רוּחָא מְסָאֲבָא. כְּגַוְונָא דָא אִתְתָּא בְּיוֹמֵי דְמְסָאֲבוּ דִילָהּ אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּמְּרָא מִנָּהּ, בְּגִין דִּבְרוּחַ מְסָאֲבָא אִתְדַּבְּקַת וּבְהַהוּא זִמְנָא אִי אִיהִי תַּעֲבִיד חֲדָשִׁין אַצְלָחוּ בִּידָהָא יַתִּיר מִזִּמְנָא אַחֲרָא, דְּהָא רוּחַ מְסָאֲבָא שַׁרְיָא עִמַּהּ, וְעַל דָּא בְּכָל מַה דְּקָרִיבַת אִסְתָּאַב, כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּקָרִיב בַּהֲדָהּ. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לוֹן אוֹרַיְיתָא וְאָמַר

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ נִמְצְאוּ נָשִׁים בִּכְשָׁפִים וּבַזֻּהֲמָא הַזּוֹ יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בַּגְּבָרִים. שֶׁהֲרֵי הַנָּשִׁים בָּאוֹת מִצַּד הַשְּׂמֹאל וּדְבוּקוֹת בַּדִּין הַקָּשֶׁה, וְהַצַּד הַזֶּה נִדְבָּק בָּהֶם יוֹתֵר מִבַּגְּבָרִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, מִשּׁוּם שֶׁבָּאוֹת מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְהַכֹּל נִדְבָּק וְהוֹלֵךְ אַחַר מִינוֹ.

בֹּא רְאֵה שֶׁכָּךְ הוּא כְּמוֹ שֶׁאָמַרְתִּי – שֶׁבִּלְעָם הָיָה נִטְמָא בָּרִאשׁוֹנָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ שֶׁל טֻמְאָה. כְּמוֹ זֶה הָאִשָּׁה בִּימֵי טֻמְאָתָהּ יֵשׁ לְאָדָם לְהִשָּׁמֵר מִמֶּנָּה, מִשּׁוּם שֶׁנִּדְבֶּקֶת בְּרוּחַ שֶׁל טֻמְאָה, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן אִם הִיא תַּעֲשֶׂה כְּשָׁפִים – יַצְלִיחוּ בְּיָדָהּ יוֹתֵר מִבִּזְמַן אַחֵר, שֶׁהֲרֵי רוּחַ טֻמְאָה שׁוֹרָה עִמָּהּ, וְעַל כֵּן לְכָל מַה שֶׁמִּתְקָרֶבֶת – נִטְמָא, כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁקָּרֵב אֵלֶיהָ. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם תּוֹרָה

לוֹן (ויקרא יח) וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ אֲנִי יְיָ.

אָמַר לֵיהּ הַאי מָאן דְּאִסְתַּכַּל בְּצִפְצוּפוֹי דְעוֹפֵי אַמַּאי אִקְרֵי נָחָשׁ. אָמַר לוֹ דְּהָא מֵהַהוּא סִטְרָא קָאָתֵי דְּרוּחַ מְסָאֲבָא שַׁרְיָא עַל הַהוּא עוֹפָא וְאוֹדַע מִלִּין בְּעַלְמָא. (דף קכז ע"א) וְכָל רוּחַ מְסָאֲבָא בְּנָחָשׁ אִתְדַּבְּקוּ וְאַתְיָין לְעַלְמָא וְלֵית מָאן דְּיִשְׁתְּזִיב מִנֵּיהּ בְּעַלְמָא, דְּהָא אִיהוּ אִשְׁתַּכַּח עִם כֹּלָּא, עַד זִמְנָא דְזָמִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲבָרָא לֵיהּ מֵעַלְמָא כְּמָה דְאִתְּמַר דִּכְתִיב, (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה יְיָ אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְגוֹ'. וּכְתִיב, (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ וְגוֹ'.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, אַבְרָהָם יָדַע בְּהַהִיא מְעָרְתָּא סִימָנָא, וְלִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ תַּמָּן הֲוָה, בְּגִין

לשון הקודש

וְאָמַר לָהֶם (ויקרא יח) וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ אֲנִי ה'.

אָמַר לוֹ, מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּצִפְצוּפֵי הָעוֹפוֹת לָמָּה נִקְרָא נָחָשׁ? אָמַר לוֹ, שֶׁהִגִּיעַ מֵאוֹתוֹ הַצַּד בָּאָה, שֶׁרוּחַ טֻמְאָה שׁוֹרָה עַל הָעוֹף הַהוּא וּמוֹדִיעַ דְּבָרִים בָּעוֹלָם. וְכָל רוּחַ טֻמְאָה דְּבוּקִים בַּנָּחָשׁ וּבָאוֹת לָעוֹלָם, וְאֵין מִי שֶׁיִּנָּצֵל מִמֶּנּוּ בָּעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי הוּא נִמְצָא עִם הַכֹּל עַד הַזְּמַן שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִירוֹ מִן הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְגוֹ'. וְכָתוּב (זכריה ג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ וְגוֹ'.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אַבְרָהָם יָדַע בְּאוֹתָהּ הַמְּעָרָה סִימָן, וְלִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ הָיוּ שָׁם,

דְּמִקַּדְמַת דְּנָא עָאל לְתַמָּן וְחָמָא לְאָדָם וְחַוָּה טְמִירִין תַּמָּן. וּמְנָא הָוָה יָדַע דְּאִינוּן הֲווֹ. אֶלָּא חָמָא דְּיוּקְנֵיהּ, וְאִסְתַּכַּל וְאִתְפַּתַּח לֵיהּ חַד פִּתְחָא דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן תַּמָּן וְהַהוּא דְּיוּקְנָא דְּאָדָם הָוָה קָאִים לְגַבֵּיהּ.

וְתָא חֲזֵי כָּל מָאן דְּאִסְתַּכַּל בְּדְיוּקְנָא דְּאָדָם לָא אִשְׁתְּזִיב לְעָלְמִין מִמִּיתָה, בְּגִין דְּהָא בְּשַׁעְתָּא דְּבַר נָשׁ אִסְתַּלַּק מֵעַלְמָא חָמֵי לֵיהּ לְאָדָם וּבְהַהוּא זִמְנָא מִית. אֲבָל אַבְרָהָם אִסְתַּכַּל בֵּיהּ וְחָמָא דְּיוּקְנֵיהּ וְאִתְקְיַים, וְחָמָא נְהוֹרָא דְּנָהִיר בִּמְעַרְתָּא וְחַד שְׁרַגָּא דָּלִיק, כְּדֵין תָּאִיב אַבְרָהָם דְּיוּרֵיהּ בְּהַהוּא אֲתַר, וְלִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ הָוָה תָּדִיר בִּמְעַרְתָּא.

תָּא חֲזֵי, הַשְׁתָּא אַבְרָהָם בְּחָכְמְתָא עֲבַד בְּזִמְנָא דְּתָבַע קִבְרָא לְשָׂרָה, דְּהָא כַּד תָּבַע לָא תָבַע לִמְעַרְתָּא בְּהַהוּא זִמְנָא, וְלָא אָמַר דְּבָעֵי לְאִתְפָּרְשָׁא

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁמִּקֶּדֶם לָכֵן נִכְנַס לְשָׁם וְרָאָה אֶת אָדָם וְחַוָּה טְמוּנִים שָׁם. וּמִנַּיִן הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהֵם הָיוּ? אֶלָּא רָאָה דְּמוּתוֹ וְהִסְתַּכֵּל, וְנִפְתַּח לוֹ פֶּתַח אֶחָד שֶׁל גַּן עֵדֶן שָׁם, וְאוֹתָהּ דְּמוּת שֶׁל אָדָם הָיְתָה עוֹמֶדֶת אֶצְלוֹ.

וּבָא וּרְאֵה, כָּל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בִּדְמוּתוֹ שֶׁל אָדָם, אֵינוֹ נִצּוֹל מִמִּיתָה לְעוֹלָמִים, מִשּׁוּם שֶׁהִנֵּה בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם מִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, הוּא רוֹאֶה אֶת אָדָם, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן מֵת. אֲבָל אַבְרָהָם הִסְתַּכֵּל בּוֹ וְרָאָה דְּמוּתוֹ וְהִתְקַיֵּם, וְרָאָה הָאוֹר שֶׁמֵּאִיר בַּמְּעָרָה, וְנֵר אֶחָד דּוֹלֵק. אָז הִתְאַוָּה אַבְרָהָם לִמְדוֹרוֹ בַּמָּקוֹם הַהוּא, וְלִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ הָיוּ תָּמִיד בַּמְּעָרָה.

בָּא רְאֵה, כָּעֵת אַבְרָהָם עָשָׂה בְּחָכְמָה בִּזְמַן שֶׁבִּקֵּשׁ קֶבֶר לְשָׂרָה, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁבִּקֵּשׁ, לֹא בִּקֵּשׁ אֶת הַמְּעָרָה בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְלֹא אָמַר שֶׁרוֹצֶה לְהִפָּרֵד מֵהֶם,

מִנַּיְיהוּ. אֶלָּא אָמַר, תְּנוּ לִי אֲחוּזַת קֶבֶר עִמָּכֶם וְאֶקְבְּרָה מֵתִי מִלְּפָנַי. וְאִי תֵּימָא דְּלָא הָוָה עֶפְרוֹן תַּמָּן. תַּמָּן הָוָה, דִּכְתִיב וְעֶפְרוֹן יוֹשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי חֵת, וְאַבְרָהָם לָא אָמַר לֵיהּ בְּהַהִיא שַׁעְתָּא כְּלוּם.

אֶלָּא מַה דְּאָמַר לוֹן אָמַר, כְּמָה דִכְתִיב וַיְדַבֵּר אֶל בְּנֵי חֵת וְגו'. וְכִי סָלְקָא דַעְתָּךְ דְּאַבְרָהָם בָּעָא לְאִתְקְבְּרָא בֵּינַיְיהוּ בֵּין מְסָאֲבִין אוֹ דְּתִאוּבְתֵּיהּ הָוָה עִמְּהוֹן, אֶלָּא בְּחָכְמָה עֲבַד.

וְיַלְפִּינָן (דף קכז ע"ב) אוֹרַח אַרְעָא הָכָא בְּמָה דְּעֲבַד אַבְרָהָם, דְּהָא בְּגִין דְּתִאוּבְתֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ הָוָה בְּהַהִיא מְעָרְתָּא, אַף עַל גַּב דְּהֲוָה תַּמָּן, לָא בָּעָא לְמִשְׁאַל לֵיהּ מִיָּד הַהוּא רְעוּתָא דְּהֲוָה לֵיהּ בִּמְעָרְתָּא, וְשָׁאִיל בְּקַדְמִיתָא מַה דְּלָא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְאִינוּן אַחֲרָנִין וְלָא לְעֶפְרוֹן.

לשון הקודש

אֶלָּא אָמַר, תְּנוּ לִי אֲחֻזַּת קֶבֶר עִמָּכֶם וְאֶקְבְּרָה מֵתִי מִלְּפָנַי. וְאִם תֹּאמַר שֶׁעֶפְרוֹן לֹא הָיָה שָׁם – הוּא הָיָה שָׁם, שֶׁכָּתוּב וְעֶפְרוֹן יֹשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי חֵת. וְאַבְרָהָם לֹא אָמַר לוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כְּלוּם.

אֶלָּא מָה שֶׁאָמַר לָהֶם אָמַר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיְדַבֵּר אֶל בְּנֵי חֵת וְגו'. וְכִי עוֹלֶה בְּדַעְתְּךָ שֶׁאַבְרָהָם רָצָה לְהִקָּבֵר בֵּינֵיהֶם בֵּין הַטְּמֵאִים, אוֹ שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ הָיְתָה עִמָּהֶם? אֶלָּא עָשָׂה בְּחָכְמָה.

וְלָמַדְנוּ כָּאן דֶּרֶךְ אֶרֶץ בְּמַה שֶׁעָשָׂה אַבְרָהָם, שֶׁהֲרֵי מִשּׁוּם שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ וּרְצוֹנוֹ הָיוּ בַּמְּעָרָה הַהִיא – אַף עַל גַּב שֶׁהָיָה שָׁם, לֹא רָצָה לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ מִיָּד אוֹתוֹ הָרָצוֹן שֶׁהָיָה לוֹ בַּמְּעָרָה, וּבִקֵּשׁ בַּתְּחִלָּה מַה שֶּׁלֹּא צָרִיךְ לְאוֹתָם אֲחֵרִים וְלֹא לְעֶפְרוֹן.

כֵּיוָן דְּאָמְרוּ לֵיהּ קַמֵּי עֶפְרוֹן שְׁמָעֵנוּ אֲדֹנִי נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה בְּתוֹכֵנוּ וְגו'. מַה כְּתִיב וְעֶפְרוֹן יֹשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי חֵת. יָשַׁב כְּתִיב, מִשֵּׁירוּתָא דְּמִלִּין דְּאָמַר אַבְרָהָם תַּמָּן הָוָה. כְּדֵין אָמַר שְׁמָעוּנִי וּפִגְעוּ לִי בְּעֶפְרוֹן בֶּן צֹחַר וְיִתֶּן לִי אֶת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר לוֹ וְגו'. וְאִי תֵּימָא בְּגִין יְקָרָא דִילִי יַתִּיר מִנַּיְיכוּ אֲנָא עָבִיד דְּלָא רָעֵינָא בְּכוּ. בְּתוֹכְכֶם, בְּגִין לְאִתְקְבָרָא בֵּינַיְיכוּ דְּרָעֵינָא בְּכוּ בְּגִין דְּלָא אִתְפְּרַשׁ מִנַּיְיכוּ.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר בְּשַׁעְתָּא דְּעָאל אַבְרָהָם בִּמְעַרְתָּא הֵיךְ עָאל. בְּגִין דְּהָוָה רָחִיט אֲבַתְרֵיהּ דְּהַהוּא עֶגְלָא דִכְתִיב וְאֶל הַבָּקָר רָץ אַבְרָהָם וְגו'. וְהַהוּא בֶּן בָּקָר עָרַק עַד הַהוּא מְעַרְתָּא וְעָאל אֲבַתְרֵיהּ וְחָמָא מַה דְּחָמָא.

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁאָמְרוּ לוֹ לִפְנֵי עֶפְרוֹן, שְׁמָעֵנוּ אֲדֹנִי נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה בְּתוֹכֵנוּ וְגו' – מַה כָּתוּב? וְעֶפְרוֹן יֹשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי חֵת. כָּתוּב יָשַׁב. מֵרֵאשִׁית הַדְּבָרִים שֶׁאָמַר אַבְרָהָם שָׁם הָיָה. אָז אָמַר, שְׁמָעוּנִי וּפִגְעוּ לִי בְּעֶפְרוֹן בֶּן צֹחַר, וְיִתֶּן לִי אֶת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר לוֹ וְגו'. וְאִם תֹּאמַר בִּשְׁבִיל כְּבוֹדִי, יוֹתֵר מִכֶּם אֲנִי עוֹשֶׂה, שֶׁלֹּא רָצִיתִי בָּכֶם. בְּתוֹכְכֶם – כְּדֵי לְהִקָּבֵר בֵּינֵיכֶם, שֶׁרָצִיתִי בָּכֶם, כְּדֵי שֶׁלֹּא אֶפָּרֵד מִכֶּם.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנַס אַבְרָהָם לַמְּעָרָה, אֵיךְ נִכְנַס? מִשּׁוּם שֶׁהָיָה רָץ אַחַר אוֹתוֹ הָעֵגֶל, שֶׁכָּתוּב וְאֶל הַבָּקָר רָץ אַבְרָהָם וְגו', וְאוֹתוֹ בֶּן בָּקָר בָּרַח עַד אוֹתָהּ הַמְּעָרָה, וְנִכְנַס אַחֲרָיו, וְרָאָה מַה שֶּׁרָאָה.

תו בְּגִין דְּאִיהוּ צַלֵּי כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא וְהַוָּה נָפִיק עַד הַהוּא חֲקַל דְּהַוָּה סָלִיק רֵיחִין עִלָּאִין, וְהָמָא נְהוֹרָא דְּנָפִיק מִגּוֹ מְעַרְתָּא וְצַלֵּי תַּמָּן, וְתַמָּן מַלִּיל עִמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִין כָּךְ בָּעָא לֵיהּ, דְּתִאוּבְתֵּיהּ הָוָה בְּהַהוּא אֲתַר תָּדִיר.

וְאִי תֵּימָא אִי הָכִי אַמַּאי לָא בָעָא לָהּ עַד הַשְׁתָּא, בְּגִין דְּלָא יִשְׁגְּחוּן עֲלֵיהּ הוֹאִיל וְלָא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ. הַשְׁתָּא דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ, אָמַר, הָא שַׁעְתָּא לְמִתְבַּע לֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, אִי עֶפְרוֹן הָוָה חָמֵי בִּמְעַרְתָּא מַה דְּהַוָּה חָמֵי אַבְרָהָם בָּהּ, לָא יַזְבִּין לָהּ לְעָלְמִין. אֶלָּא וַדַּאי לָא חָמָא בָהּ וְלֹא כְלוּם, דְּהָא לֵית מִלָּה אִתְגַּלְיָא אֶלָּא לְמָארֵיהּ, וּבְגִין כָּךְ לְאַבְרָהָם אִתְגַּלְיָא וְלָא לְעֶפְרוֹן. לְאַבְרָהָם אִתְגַּלְיָא דִּילֵיהּ הָוָה, (דף קכח ע"א) לְעֶפְרוֹן לָא הֲוַת אִתְגַּלְיָא לֵיהּ דְּלָא הָוָה לֵיהּ חוּלָקָא

לשון הקודש

עוֹד, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הִתְפַּלֵּל כָּל יוֹם וָיוֹם, וְהָיָה יוֹצֵא עַד אוֹתָהּ הַשָּׂדֶה שֶׁהָיְתָה מַעֲלָה רֵיחוֹת עֶלְיוֹנִים, וְרָאָה הָאוֹר שֶׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ הַמְּעָרָה וְהִתְפַּלֵּל שָׁם, וְשָׁם דִּבֵּר עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוּם כָּךְ רָצָה אוֹתָהּ, שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ הָיְתָה תָּמִיד בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ, לָמָּה לֹא רָצָה אוֹתָהּ עַד עַכְשָׁו? כְּדֵי שֶׁלֹּא יַבְחִינוּ בוֹ, הוֹאִיל וְלֹא צָרִיךְ אוֹתָהּ. כָּעֵת שֶׁהִצְטָרֵךְ אוֹתָהּ, אָמַר, הִנֵּה הַשָּׁעָה לְבַקֵּשׁ אוֹתָהּ.

בֹּא רְאֵה, אִם עֶפְרוֹן הָיָה רוֹאֶה בַּמְּעָרָה מַה שֶּׁרָאָה בָּהּ אַבְרָהָם, לֹא הָיָה מוֹכֵר אוֹתָהּ לְעוֹלָמִים, אֶלָּא וַדַּאי לֹא רָאָה בָּהּ וְלֹא כְלוּם, שֶׁהֲרֵי אֵין הַדָּבָר נִגְלֶה אֶלָּא לִבְעָלָיו, וּמִשּׁוּם כָּךְ לְאַבְרָהָם הִתְגַּלְּתָה

בֵּיהּ. וּבְגִין כָּךְ לָא אִתְגְּלִי לְעֶפְרוֹן כְּלוּם, וְלָא הֲוָה חָמֵי אֶלָּא חֲשׁוֹכָא, וְעַל דָּא זַבִּין לָהּ.

וּמַה דְּלָא תָבַע אַבְרָהָם בְּקַדְמִיתָא דְיַזְבִּין לֵיהּ זָבִין, דְּהָא אַבְרָהָם לֹא קָאָמַר אֶלָּא וְיִתֶּן לִי אֶת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר לוֹ וְגו'. בְּכֶסֶף מָלֵא יִתְּנֶנָּה לִי וְגו', וְאִיהוּ אָמַר הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לָךְ וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לְךָ נְתַתִּיהָ וְגו'. בְּגִין דְּכֹלָּא הֲוָה מָאִים עֲלֵיהּ דְּעֶפְרוֹן דְּלָא יָדַע מַה הִיא.

וְתָא חֲזֵי, כַּד עָאל אַבְרָהָם בִּמְעַרְתָּא בְקַדְמִיתָא, חָמָא תַּמָּן נְהוֹרָא, וְאִתְרְמֵי עַפְרָא קַמֵּיהּ, וְאִתְגְּלָא לֵיהּ תְּרֵין קִבְרִין אַדְהָכִי אִסְתַּלַּק אָדָם בִּדְיוּקְנֵיהּ וְחָמָא לֵיהּ לְאַבְרָהָם וְחַיֵּיךְ, וּבֵיהּ (הֲוָה) יָדַע אַבְרָהָם דְּתַמָּן (הֲוָה) הוּא זַמִּין לְאִתְקְבָרָא.

לשון הקודש

וְלֹא לְעֶפְרוֹן. לְאַבְרָהָם הִתְגַּלְּתָה – שֶׁלּוֹ הָיְתָה. לְעֶפְרוֹן לֹא הָיְתָה מִתְגַּלָּה – שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ בָּהּ חֵלֶק. וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא הִתְגַּלָּה לְעֶפְרוֹן כְּלוּם, וְלֹא הָיָה רוֹאֶה אֶלָּא חֲשֵׁכָה, וְעַל כֵּן מָכַר אוֹתָהּ.

וּמַה שֶׁלֹּא בִקֵּשׁ אַבְרָהָם בָּרִאשׁוֹנָה שֶׁיִּמְכֹּר לוֹ מָכַר, שֶׁהֲרֵי אַבְרָהָם לֹא אָמַר אֶלָּא – וְיִתֶּן לִי אֶת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר לוֹ וְגו', בְּכֶסֶף מָלֵא יִתְּנֶנָּה לִי וְגו'. וְהוּא אָמַר, הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לָךְ וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לְךָ נְתַתִּיהָ וְגו'. מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל הָיָה מָאוּס עַל עֶפְרוֹן, שֶׁלֹּא יָדַע מַה הִיא.

וּבָא וּרְאֵה, כְּשֶׁנִּכְנַס אַבְרָהָם בַּתְּחִלָּה לַמְּעָרָה, רָאָה שָׁם אוֹר, וְנִזְרַק לְפָנָיו עָפָר, וְהִתְגַּלּוּ לוֹ שְׁנֵי קְבָרִים. בֵּינְתַּיִם עָלָה אָדָם בִּדְמוּתוֹ, וְרָאָה אֶת אַבְרָהָם וְחַיֵּיךָ, וּבוֹ [הָיָה] יָדַע אַבְרָהָם שֶׁשָּׁם [הָיָה] הוּא עָתִיד לְהִקָּבֵר.

אָמַר לֵיהּ, אַבְרָהָם, בְּמָטוּ מִינָךְ, קוּסְטְרָא קְטִיר אִית הָכָא. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טְמָרַנִּי הָכָא וּמֵהַהוּא זִמְנָא עַד הַשְׁתָּא אִתְטַמַּרְנָא כְּגִילְדָא דְּקִירְטָא עַד דַּאֲתִית אַנְתְּ בְּעַלְמָא, הַשְׁתָּא מִכָּאן וָאֵילָךְ הָא קִיּוּמָא לִי וּלְעַלְמָא הָוָה בְּגִינָךְ.

חָמֵי מַה כְּתִיב וַיָּקָם הַשָּׂדֶה וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ, קִימָה מַמָּשׁ הָוָה לֵיהּ מַה דְּלָא הָוָה לֵיהּ עַד הַשְׁתָּא. רִבִּי אַבָּא אָמַר וַיָּקָם הַשָּׂדֶה, וַדַּאי קִימָה מַמָּשׁ דְּקָם וְאִסְתַּלַּק קַמֵּיהּ דְּאַבְרָהָם בְּגִין דְּעַד הַשְׁתָּא לָא אִתְחֲזֵי תַּמָּן כְּלוּם, וְהַשְׁתָּא מַה דְּהָוָה טָמִיר קָם וְאִסְתַּלִּיק וּכְדֵין קָם כֻּלָּא בְּנִמּוּסוֹי.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בְּשַׁעְתָּא דְּעָאל אַבְרָהָם בִּמְעָרְתָּא וְאָעִיל שָׂרָה תַּמָּן, קָמוּ אָדָם וְחַוָּה וְלָא קַבִּילוּ לְאִתְקְבָרָא תַּמָּן, אָמְרוּ וּמַה אֲנַן בְּכִסּוּפָא קַמֵּי

לשון הקודש

אָמַר לוֹ אַבְרָהָם: בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ, הַאִם טִירָה שֶׁאֵינָהּ מְקֹרָה יֵשׁ כָּאן? אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הִטְמִין אוֹתִי כָּאן, וּמֵאוֹתוֹ הַזְּמַן עַד עַכְשָׁו נִטְמַנְתִּי כְּמוֹ דָּג בַּחֲפִירָה עַד שֶׁאַתָּה בָּאתָ לָעוֹלָם. עַכְשָׁו מִכָּאן וְאֵילָךְ הִנֵּה קִיּוּם לִי וְלָעוֹלָם יֵשׁ בִּשְׁבִילְךָ.

רְאֵה מַה כָּתוּב – וַיָּקָם הַשָּׂדֶה וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ. מַמָּשׁ קִימָה הָיְתָה לָהּ מַה שֶּׁלֹּא הָיְתָה לָהּ עַד עַתָּה. רַבִּי אַבָּא אָמַר, וַיָּקָם הַשָּׂדֶה – וַדַּאי קִימָה מַמָּשׁ, שֶׁקָּם וְהִתְעַלָּה לִפְנֵי אַבְרָהָם, מִשּׁוּם שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא נִרְאָה שָׁם כְּלוּם, וְעַכְשָׁו, מַה שֶּׁהָיָה טָמוּן – קָם וְהִתְעַלָּה, וְאָז קָם הַכֹּל כְּמִשְׁפָּטוֹ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנַס אַבְרָהָם לַמְּעָרָה וְהִכְנִיס לְשָׁם אֶת שָׂרָה, קָמוּ אָדָם וְחַוָּה, וְלֹא קִבְּלוּ לְהִקָּבֵר שָׁם.

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהוּא עַלְמָא בְּגִין הַהוּא חוֹבָא דְּגָרִימְנָא וְהַשְׁתָּא יִתּוֹסַף לָן כִּסּוּפָא אַחֲרָא מִקַּמֵּי עוֹבָדִין טָבִין דִּבְכוּ.

אָמַר אַבְרָהָם הָא אֲנָא זַמִּין קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינָךְ דְּלָא תִכְסִיף קַמֵּיהּ לְעָלְמִין. מִיָּד וְאַחֲרֵי כֵּן קָבַר אַבְרָהָם אֶת (דף קכח ע"ב) שָׂרָה אִשְׁתּוֹ, מָאי וְאַחֲרֵי כֵּן. בָּתַר דְּקַבִּיל אַבְרָהָם עֲלֵיהּ מִלָּה דָא.

אָדָם עָאל בְּדוּכְתֵּיהּ חַוָּה לָא עָאלַת, עַד דְּקָרִיב אַבְרָהָם וְאָעִיל לָהּ לְגַבֵּי אָדָם וְקַבִּיל לָהּ בְּגִינֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב וְאַחֲרֵי כֵּן קָבַר אַבְרָהָם אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ, לְשָׂרָה לָא כְתִיב אֶלָּא אֶת שָׂרָה לְאַסְגָּאָה חַוָּה, וּכְדֵין אִתְיַישְׁבוּ בְּדוּכְתַּיְיהוּ כְּדְקָא יָאוּת, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, וְתָנִינָן בְּאַבְרָהָם.

לשון הקודש

אָמְרוּ: וּמָה אָנוּ בְּבוּשָׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם מִשּׁוּם אוֹתוֹ הַחֵטְא שֶׁגָּרַמְנוּ, וְכָעֵת תִּתּוֹסֵף לָנוּ בּוּשָׁה אַחֶרֶת – מִפְּנֵי הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁבָּכֶם? **אָמַר** אַבְרָהָם: הֲרֵינִי מְזֻמָּן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲבוּרְךָ שֶׁלֹּא תִתְבַּיֵּשׁ לְפָנָיו לְעוֹלָמִים. מִיָּד – וְאַחֲרֵי כֵּן קָבַר אַבְרָהָם אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ. מַה זֶּה וְאַחֲרֵי כֵּן? אַחַר שֶׁקִּבֵּל עָלָיו אַבְרָהָם אֶת הַדָּבָר הַזֶּה.

אָדָם נִכְנַס לִמְקוֹמוֹ – חַוָּה לֹא נִכְנְסָה, עַד שֶׁקָּרַב אַבְרָהָם וְהִכְנִיס אוֹתָהּ אֵצֶל אָדָם וְקִבֵּל אוֹתָהּ בִּשְׁבִילוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַחֲרֵי כֵּן קָבַר אַבְרָהָם אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ, וְלֹא כָתוּב לְשָׂרָה, אֶלָּא אֶת שָׂרָה, לְרַבּוֹת חַוָּה. וְאָז הִתְיַשְּׁבוּ בִּמְקוֹמָם כָּרָאוּי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, וְשָׁנִינוּ בְּאַבְרָהָם.

תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ דָּא אָדָם וְחַוָּה. אֵלֶּה הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ לֹא כְּתִיב, אֶלָּא תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְלֹא תּוֹלְדוֹת בַּר נָשׁ. וְאִינוּן אִתְקָיְימוּ בְּגִינֵיהּ דְּאַבְרָהָם. וּמְנָא לָן דְּאִתְקָיְימוּ בְּגִינֵיהּ דְּאַבְרָהָם. דִּכְתִיב וַיָּקָם הַשָּׂדֶה וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לְאַבְרָהָם. וְעַד דְּאָתָא אַבְרָהָם לָא אִתְקָיְימוּ אָדָם וְחַוָּה בְּדוּכְתַּיְיהוּ בְּהַהוּא עָלְמָא.

רִבִּי אֶלְעָזָר שָׁאִיל לְרִבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּי, אָמַר הַאי מְעַרְתָּא לָאו אִיהוּ כָּפִילְתָּא, דְּהָא כְּתִיב מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, וּקְרָא קָרֵי לָהּ לְבָתָר מְעָרַת שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה, מַכְפֵּלָה קָא קָרֵי לֵיהּ לַשָּׂדֶה.

אָמַר לֵיהּ הָכִי קָאמְרִי לֵיהּ מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וְיִתֶּן לִי אֶת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, אֲבָל וַדַּאי הַיֶּיךְ לָאו מְעַרְתָּא אִיהוּ מַכְפֵּלָה. וְלָאו

לשון הקודש

תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ – זֶה אָדָם וְחַוָּה. לֹא כָּתוּב אֵלֶּה הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, אֶלָּא תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם הָאָרֶץ, וְלֹא תּוֹלְדוֹת בֶּן אָדָם. וְהֵם הִתְקַיְּמוּ בִּשְׁבִיל אַבְרָהָם. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁהִתְקַיְּמוּ בִּשְׁבִיל אַבְרָהָם? שֶׁכָּתוּב וַיָּקָם הַשָּׂדֶה וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לְאַבְרָהָם. וְעַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם לֹא הִתְקַיְּמוּ אָדָם וְחַוָּה בִּמְקוֹמָם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם.

רִבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו. אָמַר, הַמְּעָרָה הַזוֹ אֵינָהּ כְּפוּלָה, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, וְאַחַר כָּךְ הַכָּתוּב קָרָא לָהּ מְעָרַת שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה. מַכְפֵּלָה הוּא קָרָא לַשָּׂדֶה.

אָמַר לוֹ, כָּךְ קוֹרֵא לָהּ – מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְיִתֶּן לִי אֶת

שָׂדֶה אִקְרֵי מַכְפֵּלָה, אֶלָּא הַאי שָׂדֶה וּמְעָרָתָא עַל שׁוּם מַכְפֵּלָה אִקְרוּן שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה וַדָּאי וְלָא מְעָרָתָא, דְּהָא מְעָרָתָא בַּשָּׂדֶה אִיהִי, וְהַהוּא שָׂדֶה קָאִים בְּמִלָּה אַחֲרָא.

תָּא חֲזֵי, יְרוּשְׁלֵם כָּל אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל אִתְכַּפַּל תְּחוֹתָהּ. וְאִיהִי קָיְימָא לְעֵילָא וְתַתָּא, כְּגַוְונָא דָא יְרוּשָׁלָם לְעֵילָא יְרוּשָׁלָם לְתַתָּא, אֲחִידָא לְעֵילָא וְאַחִידָא לְתַתָּא, יְרוּשָׁלָם לְעֵילָא אֲחִידַת בִּתְרֵין סִטְרִין לְעֵילָא וְתַתָּא (יְרוּשָׁלָם לְתַתָּא אֲחִידַת בִּתְרֵין סִטְרִין לְעֵילָא וְתַתָּא) וּבְגִין כָּךְ כְּפֶלְתָּא הִיא.

וְעַל דָּא הַאי שָׂדֶה מֵהַהִיא כְּפֶלְתָּא אִיהוּ דְּבֵיהּ שַׁרְיָא. כְּגַוְונָא דָא כְּתִיב כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ יְיָ לְעֵילָא (דף קכט ע"א) וְתַתָּא, וּבְגִין כָּךְ שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה וַדָּאי וְלָא שָׂדֶה כָּפוּל.

לשון הקודש

מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, אֲבָל וַדַּאי, חַיֶּיךָ, הַמְּעָרָה הִיא מַכְפֵּלָה, וְלֹא הַשָּׂדֶה נִקְרָא מַכְפֵּלָה. אֶלָּא הַשָּׂדֶה וְהַמְּעָרָה נִקְרָאִים עַל שֵׁם מַכְפֵּלָה, שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה וַדַּאי, וְלֹא הַמְּעָרָה, שֶׁהֲרֵי הַמְּעָרָה הִיא בַּשָּׂדֶה, וְאוֹתוֹ הַשָּׂדֶה עוֹמֵד בְּדָבָר אַחֵר.

בֹּא רְאֵה, תַּחַת יְרוּשָׁלַיִם נִכְפְּלָה כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהִיא עוֹמֶדֶת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. כְּמוֹ כֵן יְרוּשָׁלַיִם לְמַעְלָה – יְרוּשָׁלַיִם מַטָּה. אֲחוּזָה לְמַעְלָה וַאֲחוּזָה לְמַטָּה. יְרוּשָׁלַיִם לְמַעְלָה אֲחוּזָה בִּשְׁנֵי צְדָדִים – לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וִירוּשָׁלַיִם לְמַטָּה אֲחוּזָה בִּשְׁנֵי צְדָדִים – לְמַעְלָה וּלְמַטָּה], וּמִשּׁוּם כָּךְ הִיא כְּפוּלָה.

וְעַל כֵּן הַשָּׂדֶה הַזּוֹ מֵאוֹתָהּ מַכְפֵּלָה הִיא שֶׁבּוֹ הִיא שׁוֹרָה. כְּמוֹ כֵן כָּתוּב כְּרֵיחַ הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ ה', לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וּמִשּׁוּם כָּךְ שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה וַדַּאי, וְלֹא שָׂדֶה כָּפוּל.

תוּ רָזָא דְמִלָּה שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה וַדַּאי, מָאן מַכְפֵּלָה, ה' דְּבִשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּאִיהִי מַכְפֵּלָה. וְכֹלָּא קָיְמָא כְּחַד, וּבְגִינֵיהּ קָאָמַר בְּאוֹרַח סָתִים ה' מַכְפֵּלָה דְּלָא הֲוֵי בִשְׁמָא קַדִּישָׁא אָת אַחֲרָא מַכְפֵּלָה בַּר אִיהִי.

וְאַף עַל גַּב דִּמְעַרְתָּא כְּפֶלְתָּא הָוָה וַדַּאי דְּאִיהִי מְעַרְתָּא גּוֹ מְעַרְתָּא, אֲבָל עַל שׁוּם אַחֲרָא אִקְרֵי מְעָרַת שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְאַבְרָהָם יָדַע, וְכַד אָמַר לִבְנֵי חֵת כַּסֵּי מִלָּה וְאָמַר וְיִתֶּן לִי אֶת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, עַל שׁוּם דְּאִיהִי מְעַרְתָּא כְּפֶלְתָּא, וְאוֹרַיְיתָא לָא קָרֵי לָהּ אֶלָּא מְעָרַת שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה כְּדְקָא יְאוּת.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבַד כֹּלָּא לְאִשְׁתַּכָּחָא הַאי עַלְמָא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, וּלְאִתְדַּבְּקָא דָא בְדָא, לְמֶהֱוֵי יְקָרֵיהּ לְעֵילָא וְתַתָּא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן

לשון הקודש

עוֹד סוֹד הַדָּבָר – שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה וַדַּאי. מִי הַמַּכְפֵּלָה? [ה'] שֶׁבַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁהִיא מַכְפֵּלָה. הַכֹּל עוֹמֵד יַחַד, וּבִשְׁבִילָהּ אָמַר בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר ה' מַכְפֵּלָה, שֶׁלֹּא הָיְתָה בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ אוֹת אַחֶרֶת מַכְפֵּלָה פְּרָט לָזֶה.

וְאַף עַל גַּב שֶׁמְּעָרַת הַמַּכְפֵּלָה הָיְתָה וַדַּאי, שֶׁהִיא מְעָרָה בְּתוֹךְ מְעָרָה, אֲבָל עַל שֵׁם אַחֵר נִקְרֵאת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְאַבְרָהָם יָדַע, וּכְשֶׁאָמַר לִבְנֵי חֵת, כִּסָּה אֶת הַדָּבָר, וְאָמַר וְיִתֶּן לִי אֶת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, עַל שֵׁם שֶׁהִיא מְעָרָה כְּפוּלָה, וְהַתּוֹרָה לֹא קָרְאָה לָהּ אֶלָּא מְעָרַת שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה כָּרָאוּי.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אֶת הַכֹּל שֶׁיִּמָּצֵא הָעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה,

דְּצַדִּיקַיָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בְּהוּ בְּהַאי עַלְמָא וּבְעַלְמָא דְאָתֵי:

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַיָּמִים וַיְיָ בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח (תהלים סה) אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ, הַאי קְרָא אִתְּמַר, אֲבָל זַכָּאָה הוּא בַּר נָשׁ דְּאוֹרְחוֹי אִתְכַּשְׁרָן קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִיהוּ אִתְרָעֵי בֵּיהּ לְקָרָבָא לֵיהּ לְגַבֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, אַבְרָהָם אִתְקְרִיב לְגַבֵּיהּ וְתִאוּבְתֵּיהּ דִּילֵיהּ הֲוָה כָּל יוֹמוֹי בְּהַאי, וְלָא אִתְקְרִיב אַבְרָהָם בְּיוֹמָא חָדָא אוֹ בְּזִמְנָא חָדָא, אֶלָּא עוֹבָדוֹי קְרִיבוּ לֵיהּ בְּכָל יוֹמוֹי מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, עַד דְּאִסְתַּלַּק בְּדַרְגּוֹי.

כַּד הֲוָה סִיב וְעָאל בְּדַרְגִּין עִלָּאִין כְּדְקָא חָזֵי דִּכְתִיב וְאַבְרָהָם זָקֵן, וּכְדֵין בָּא בַיָּמִים בְּאִינּוּן

לשון הקודש

וּלְהַדְבִּיק זֶה עִם זֶה שֶׁיִּהְיֶה כְּבוֹדוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַיָּמִים וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים סה) אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ. הַפָּסוּק הַזֶּה נִתְבָּאֵר, אֲבָל אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁדְּרָכָיו כְּשֵׁרוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא הִתְרַצָּה בּוֹ לְקָרְבוֹ אֵלָיו.

בֹּא רְאֵה, אַבְרָהָם הִתְקָרֵב אֵלָיו, וּתְשׁוּקָתוֹ הָיְתָה כָּל יוֹם בָּזֶה. וְלֹא הִתְקָרֵב אַבְרָהָם בְּיוֹם אֶחָד אוֹ בְּפַעַם אַחַת, אֶלָּא מַעֲשָׂיו קֵרְבוּהוּ בְּכָל יָמָיו מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה, עַד שֶׁהִתְעַלָּה בְּדַרְגָּתוֹ.

כְּשֶׁהָיָה זָקֵן וְנִכְנַס לִדְרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת כָּרָאוּי, שֶׁכָּתוּב וְאַבְרָהָם זָקֵן, וְאָז בָּא בַיָּמִים, בְּאוֹתָם יָמִים עֶלְיוֹנִים, בְּאוֹתָם

יוֹמִין עִלָּאִין בְּאִינּוּן יוֹמִין יְדִיעָאן בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא. וַיְיָ בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. דְּמִתַּמָּן נָפְקִין כָּל בִּרְכָאן וְכָל טִיבוּ.

זַכָּאִין אִינּוּן מָארֵיהוֹן דִּתְשׁוּבָה דְּהָא בְּשַׁעְתָּא חָדָא בְיוֹמָא חָדָא בְּרִגְעָא חָדָא (דף קכט ע"ב) קְרֵיבִין לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַה דְּלָא הָוָה הָכִי אֲפִילוּ לְצַדִּיקִים גְּמוּרִים דְּאִתְקְרִיבוּ גַּבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכַמָּה שְׁנִין. אַבְרָהָם לָא עָאל בְּאִינּוּן יוֹמִין עִלָּאִין עַד דְּהַוָה סִיב כְּמָה דְאִתְּמַר. וְכֵן דָּוִד דִּכְתִיב (מלכים א א) וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בָּא בַיָּמִים. אֲבָל מָארֵיהּ דִּתְשׁוּבָה מִיָּד עָאל וְאִתְדְּבַק בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר תָּנִינָן אֲתַר דְּמָארֵיהוֹן דִּתְשׁוּבָה קָיְימֵי בֵּיהּ, בְּהַהוּא עָלְמָא, צַדִּיקִים גְּמוּרִים לֵית לוֹן רְשׁוּ לְקָיְימָא בֵּיהּ, בְּגִין דְּאִינּוּן קְרֵיבִין לְמַלְכָּא

לשון הקודש

יָמִים יְדוּעִים בְּסוֹד הָאֱמוּנָה. וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל טוּב.

אַשְׁרֵיהֶם בַּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה אַחַת בְּיוֹם אֶחָד [וּבְפַעַם אַחַת] בְּרֶגַע אֶחָד קְרֵבִים לַקָּבָּ"ה, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה כָּךְ אֲפִלּוּ לְצַדִּיקִים גְּמוּרִים שֶׁהִתְקָרְבוּ לַקָּבָּ"ה בְּכַמָּה שָׁנִים. אַבְרָהָם לֹא נִכְנַס בְּאוֹתָם הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים עַד שֶׁהָיָה זָקֵן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְכֵן דָּוִד, שֶׁכָּתוּב (מלכים–א א) וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בָּא בַיָּמִים. אֲבָל בַּעַל הַתְּשׁוּבָה מִיָּד נִכְנָס וְנִדְבָּק בַּקָּבָּ"ה.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, שָׁנִינוּ, הַמָּקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה עוֹמְדִים בָּעוֹלָם הַהוּא, אֵין לְצַדִּיקִים גְּמוּרִים רְשׁוּת לַעֲמֹד בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהֵם קְרוֹבִים לַמֶּלֶךְ יוֹתֵר מִכֻּלָּם, וְהֵם

יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ, וְאִינוּן מָשְׁכֵי עֲלַיְיהוּ בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא יַתִּיר וּבְחֵילָא סַגְיָא לְאִתְקְרָבָא לְמַלְכָּא.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה אַתְרִין מְתוּקָנִין לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהוּא עָלְמָא, וּבְכֻלְּהוּ בֵּי מוֹתְבֵי לוֹן לַצַּדִּיקִים. כָּל חַד וְחַד לְפוּם דַּרְגֵּיהּ כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ.

כְּתִיב, (תהלים סה) אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרִיב לוֹן לְגַבֵּיהּ דְּסָלְקִין אִינוּן נִשְׁמָתִין מִתַּתָּא לְעֵילָא וּלְאִתְאַחֲדָא בְּאַחְסַנְתֵּיהוֹן דְּאִתְתַּקְנָן לְהוּ. יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ, אִלֵּין אַתְרִין וְדַרְגִּין לְבַר, וּמַאן אִינוּן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (זכריה ג) וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין הָעוֹמְדִים הָאֵלֶּה. וְהַאי הוּא דַּרְגָּא בֵּין קַדִּישִׁין עִלָּאִין.

וּמַאן דְּזַכָּאִין לְדַרְגָּא דָא, אִינוּן שְׁלִיחָן דְּמָארֵי עָלְמָא כְּאִינוּן מַלְאָכִין וְעָבְדִין שְׁלִיחוּתָא תָּדִיר

לשון הקודש

מוֹשְׁכִים עֲלֵיהֶם בִּרְצוֹן הַלֵּב יוֹתֵר וּבְכֹחַ רַב לְהִתְקָרֵב לַמֶּלֶךְ.

בָּא רְאֵה, כַּמָּה מְקוֹמוֹת מְתֻקָּנִים לַקָּבָ"ה בָּעוֹלָם הַהוּא, וּבְכֻלָּם בֵּית מוֹשָׁבִים לַצַּדִּיקִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי דַּרְגָּתוֹ כָּרָאוּי לוֹ.

כָּתוּב (תהלים סה) אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקָרֵב אוֹתָם אֵלָיו, שֶׁעוֹלִים אוֹתָם הַנְּשָׁמוֹת מִמַּטָּה לְמַעְלָה וּלְהֵאָחֵז בְּנַחֲלָתָם שֶׁנִּתְקְנָה לָהֶן. יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ – אֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת וְהַדְּרָגוֹת שֶׁבַּחוּץ, וּמִי הֵם? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה ג) וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה. וְזוֹהִי דַּרְגָּה בֵּין קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים.

וּמִי שֶׁזַּכָּאִים לַדַּרְגָּה הַזּוֹ הֵם שְׁלִיחִים

בִּרְעוּתָא דְּמָאֲרֵיהוֹן, בְּגִין דְּאִלֵּין (אִתְקַדָּשׁוּ) תָּדִיר בִּקְדוּשָׁה וְלָא אִסְתָּאֲבוּ. כְּגַוְונָא דָא, מָאן דְּאִסְתָּאַב בְּהַאי עַלְמָא אִיהוּ מָשִׁיךְ עֲלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲב, וְכַד נָפַק נִשְׁמָתֵיהּ מִגֵּיהּ מְסָאֲבִין לֵיהּ וּמְדוֹרֵיהּ בֵּין אִינּוּן מְסָאֲבִין וְאִלֵּין אִינּוּן מַזִּיקִין דְּעַלְמָא. כְּמָה דְּאִתְמְשַׁךְ בַּר נָשׁ גַּרְמֵיהּ בְּהַאי עַלְמָא הָכִי הוּא מְדוֹרֵיהּ וְאִתְמְשַׁךְ בְּהַהוּא עַלְמָא (נ"א וְאִינּוּן רוּחֵי מְסָאֲבֵי מְסָאֲבִין לֵיהּ וְאָעֵלִין לֵיהּ לַגֵּיהִנֹּם).

תָּא חֲזֵי מָאן דְּאִתְקַדַּשׁ וְנָטִיר גַּרְמֵיהּ בְּהַאי עַלְמָא דְּלָא אִסְתָּאַב. מְדוֹרֵיהּ בְּהַהוּא עַלְמָא בֵּין אִינּוּן קַדִּישִׁין (דף קל ע"א) עִלָּאִין וְעָבְדִין שְׁלִיחוּתָא תָּדִיר, וְאִלֵּין קָיְמֵי בַּחֲצֵר כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר, (שמות כז) אֵת חֲצַר הַמִּשְׁכָּן.

וְאִית אַחֲרָנִין דְּאִינּוּן לְגוֹ יַתִּיר, דְּלָאו אִינּוּן בַּחֲצֵר

לשון הקודש

שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם, כְּמוֹ אוֹתָם הַמַּלְאָכִים, וְתָמִיד עוֹשִׂים שְׁלִיחוּת בִּרְצוֹן רִבּוֹנָם, מִשּׁוּם שֶׁאֵלּוּ (הִתְקַדְּשׁוּ) תָּמִיד בִּקְדֻשָּׁה וְלֹא נִטְמְאוּ. כְּמוֹ כֵן מִי שֶׁנִּטְמָא בָּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה, וּכְשֶׁיּוֹצֵאת מִמֶּנּוּ נִשְׁמָתוֹ, מְטַמְּאִים אוֹתוֹ, וּמְדוֹרוֹ בֵּין אוֹתָם הַטְּמֵאִים, וְאֵלּוּ הֵם הַמַּזִּיקִים שֶׁל הָעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁמַּמְשִׁיךְ אָדָם אֶת עַצְמוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה – כָּךְ הוּא מְדוֹרוֹ וְנִמְשָׁךְ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם (וְאוֹתָן רוּחוֹת הַטְּמֵאוֹת מְטַמְּאוֹת אוֹתוֹ וּמַכְנִיסוֹת אוֹתוֹ לַגֵּיהִנֹּם).

בֹּא רְאֵה, מִי שֶׁמִּתְקַדֵּשׁ וְשׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁלֹּא יִטָּמֵא, מְדוֹרוֹ בָּעוֹלָם הַהוּא בֵּין אוֹתָם קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים וְעוֹשִׂים תָּמִיד שְׁלִיחוּת, וְאֵלּוּ עוֹמְדִים בֶּחָצֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כז) אֵת חֲצַר הַמִּשְׁכָּן.

וְיֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁהֵם בִּפְנִים יוֹתֵר שֶׁאֵינָם

אֶלָּא בְּבֵיתָא כְּמָא דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים סה) נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ. אָמַר דָּוִד נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ, כֵּיוָן דְּאָמַר יִשְׂכֹּן חֲצֵרֶיךָ, אַמַּאי כְּתִיב נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ, יִשְׂבַּע בְּטוּב בֵּיתֶךָ מִיבָּעֵי לֵיהּ כְּמָה דִּכְתִיב יִשְׂכֹּן. אֶלָּא הָא תָּנֵינָן לֵית יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה אֶלָּא לְמַלְכֵי בֵית דָּוִד בִּלְחוּדַיְיהוּ.

וְאִית אֲתַר לַחֲסִידֵי עֶלְיוֹנִין דְּעַיְילֵי לְגוֹ, וּמַאי אִינּוּן, כְּדִכְתִיב, (במדבר ג) וְהַחוֹנִים לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן קֵדְמָה לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד מִזְרָחָה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבָנָיו וְגוֹ'. וְכַמָּה מָדוֹרִין עַל מָדוֹרִין וּנְהוֹרִין עַל נְהוֹרִין מִתְפָּרְשָׁן בְּהַהוּא עָלְמָא, וְכָל חַד אִכְסִיף מִנְּהוֹרָא דְּחַבְרֵיהּ, כְּמָה דְּעוֹבָדִין אִתְפָּרְשָׁן בְּהַאי עָלְמָא הָכִי נָמֵי דוּכְתִין וּנְהוֹרִין מִתְפָּרְשָׁן בְּהַהוּא עָלְמָא.

וְתָא חֲזֵי הָא אִתְּמַר דְּאָפִילוּ בְּהַאי עָלְמָא כַּד בַּר נָשׁ נָאִים עַל עַרְסֵיהּ, וְנִשְׁמָתִין אִצְטְרִיכוּ

לשון הקודש

בֶּחָצֵר, אֶלָּא בַּבַּיִת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים סה) נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ. אָמַר דָּוִד, נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ. כֵּיוָן שֶׁאָמַר יִשְׂכֹּן חֲצֵרֶיךָ, לָמָּה כָּתוּב נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ? יִשְׂבַּע בְּטוּב בֵּיתֶךָ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב יִשְׂכֹּן! אֶלָּא הֲרֵי שָׁנִינוּ, אֵין יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה אֶלָּא לְמַלְכֵי דָּוִד לְבַדָּם.

וְיֵשׁ מָקוֹם לַחֲסִידִים עֶלְיוֹנִים שֶׁנִּכְנָסִים לִפְנִים, וּמִי הֵם? כַּכָּתוּב (במדבר ג) וְהַחֹנִים לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן קֵדְמָה לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד מִזְרָחָה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבָנָיו וְגוֹ'. וְכַמָּה מְדוֹרִים עַל מְדוֹרִים וְאוֹרוֹת עַל אוֹרוֹת נִפְרָדִים בָּעוֹלָם הַהוּא, וְכָל אֶחָד מִתְבַּיֵּשׁ מֵאוֹר חֲבֵרוֹ. כְּמוֹ שֶׁהַמַּעֲשִׂים נִפְרָדִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ גַּם מְקוֹמוֹת וְאוֹרוֹת נִפְרָדִים בָּעוֹלָם הַהוּא.

וּבָא וּרְאֵה, הֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁאֲפִלּוּ בָּעוֹלָם

לְאִתְשׁוֹטְטָא בְעַלְמָא וְנָפְקוּ מִגּוֹ גּוּפָא, לָאו כָּל נִשְׁמָתָא וְנִשְׁמָתָא סַלְקָא וְשַׁטְיָא לְמֶחֱזֵי בִּיקָר סֵבֶר אַפֵּי דְעַתִּיק יוֹמִין, אֶלָּא כְּמָא דְאִתְמְשִׁיךְ תָּדִיר וּכְפוּם עוֹבָדֵי הָכִי נִשְׁמָתֵיהּ סָלְקָא.

אִי אִסְתָּאַב אִיהוּ נָאִים וְנִשְׁמָתָא נָפְקָא וְכָל אִינּוּן רוּחִין מְסָאֲבִין נַקְטִין לָהּ וְאִתְדַּבְּקַת בְּהוּ בְּאִינּוּן דַּרְגִּין תַּתָּאִין דְּשָׁטְיָין בְּעַלְמָא וְאִינּוּן מוֹדִיעִין לָהּ מִלִּין דְּאִינּוּן קְרִיבִין לְמֵיתֵי בְעַלְמָא, וּלְזִמְנִין דְּמוֹדְעִין לָהּ מִלִּין כְּדִיבָן וְחַיְיכָן בָּהּ וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְאִי זָכֵי בַר נָשׁ כַּד אִיהוּ נָאִים, וְנִשְׁמָתֵיהּ סָלְקָא אָזְלָא וְשָׁטְיָא וּבָקְעָא בֵּין אִלֵּין רוּחִין מְסָאֲבִין, וְכֻלְּהוּ מַכְרִיזִין וְאָמְרִין, פַּנּוּן אֲתַר פַּנּוּן, לָאו דָּא מִסִּטְרָנָא, וְאִיהִי סָלְקָא בֵּין אִינּוּן קַדִּישִׁין וּמוֹדְעֵי לָהּ מִלָּה חָדָא דִּקְשׁוֹט.

לשון הקודש

הַזֶּה, כְּשֶׁאָדָם יָשֵׁן עַל מִטָּתוֹ וְהַנְּשָׁמוֹת צְרִיכוֹת לְשׁוֹטֵט בָּעוֹלָם וְיָצְאוּ מִתּוֹךְ הַגּוּף, אֵין כָּל נְשָׁמָה וּנְשָׁמָה עוֹלָה וּמְשׁוֹטֶטֶת לִרְאוֹת בִּכְבוֹד סֵבֶר פְּנֵי עַתִּיק הַיָּמִים, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ תָּמִיד וּכְפִי הַמַּעֲשִׂים, כָּךְ נִשְׁמָתוֹ עוֹלָה.

אִם נִטְמָא – הוּא יָשֵׁן וְהַנְּשָׁמָה יוֹצֵאת, וְכָל אוֹתָן רוּחוֹת טְמֵאוֹת לוֹקְחוֹת אוֹתָהּ, וְנִדְבֶּקֶת בָּהֶן בְּאוֹתָן הַדְּרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁמְּשׁוֹטְטוֹת בָּעוֹלָם, וְהֵם מוֹדִיעוֹת לָהּ דְּבָרִים שֶׁקְּרוֹבִים לָבֹא לָעוֹלָם. וְלִפְעָמִים שֶׁמּוֹדִיעִים לָהּ דְּבָרִים כּוֹזְבִים וְצוֹחֲקִים עָלֶיהָ, וַהֲרֵי פֵּרַשׁוּהָ.

וְאִם זוֹכֶה אָדָם, כְּשֶׁהוּא יָשֵׁן וְנִשְׁמָתוֹ עוֹלָה, הוֹלֶכֶת וְשָׁטָה וּבוֹקַעַת בֵּין הָרוּחוֹת הַטְּמֵאוֹת הַלָּלוּ, וְכֻלָּם מַכְרִיזִים וְאוֹמְרִים: פַּנּוּ מָקוֹם, פַּנּוּ. זֶה אֵינוֹ מִצִּדֵּנוּ! וְהִיא עוֹלָה בֵּין אוֹתָם הַקְּדוֹשִׁים,

וְכַד נָחֲתָא כָּל אִינּוּן חֲבִילִין טְרִיקִין בָּעָאן לְאִתְקְרָבָא בַּהֲדָהּ לְמִנְדַּע הַהִיא מִלָּה, וְאִינּוּן מוֹדְעִין לָהּ מִלִּין אַחֲרָנִין, וְהַהִיא מִלָּה דְּנָטְלָא גּוֹ אִינּוּן קַדִּישִׁין בֵּין אִינּוּן (דף קל ע"ב) אַחֲרָנִין אִיהוּ כְּעִבּוּרָא גּוֹ תִּיבְנָא. וְהַאי (מָאן) אִיהוּ דְּזָכֵי יַתִּיר בְּעוֹד דְּאִיהוּ קָאִים וְנִשְׁמָתָא קָיְימָא בְּהַאי עָלְמָא.

כְּגַוְונָא דָּא כַּד נָפְקִין נִשְׁמָתִין מִגּוּפָא מֵהַאי עָלְמָא, בָּעָאן לְסַלְקָא, וְכַמָּה תַּרְעִין חֲבִילֵי טְהִירִין קָיְימֵי, (וְ) אִי אִינּוּן מִסְטְרַיְיהוּ כֻּלְּהוּ אָחֲדִין בְּהוּ בְּאִינּוּן נַפְשָׁאן וּמָסְרֵי לוֹן בִּידָא דְּדוּמָה לְאָעָלָא לוֹן בַּגֵּיהִנָּם.

וּלְבָתַר סָלְקָן וְאָחֲדָן בְּהוּ וְאִינּוּן נָטְלֵי לְהוֹן וּמַכְרְזֵי בְּהוּ אִלֵּין אִינּוּן דְּעָבְרוּ עַל פִּקּוּדֵי דְּמָארֵיהוֹן, וְכֵן שָׁטְיָין בְּכָל עָלְמָא. וּלְבָתַר מְהַדְּרֵי לְהוּ

לשון הקודש

ומודיעים לָהּ דָּבָר אֶחָד אֱמֶת.

וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת, כָּל אוֹתָם מַחֲנוֹת שֶׁל עֵרְבּוּב רוֹצִים לְהִתְקָרֵב אֵלֶיהָ לָדַעַת אוֹתוֹ הַדָּבָר, וְהֵם מוֹדִיעִים לָהּ דְּבָרִים אֲחֵרִים. וְהַדִּבּוּר הַהוּא שֶׁנּוֹטֶלֶת בְּתוֹךְ אוֹתָם קְדוֹשִׁים בֵּין אוֹתָם הָאֲחֵרִים הוּא כִּתְבוּאָה בְּתוֹךְ הַתֵּבָן. וְזֶה (מִי) הוּא זוֹכֶה יוֹתֵר בְּעוֹד שֶׁהוּא עוֹמֵד וְהַנְּשָׁמָה עוֹמֶדֶת בָּעוֹלָם הַזֶּה.

כְּמוֹ כֵּן כְּשֶׁיּוֹצְאוֹת הַנְּשָׁמוֹת מֵהַגּוּף מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, רוֹצוֹת לַעֲלוֹת, וְכַמָּה שׁוֹמְרֵי הַפֶּתַח וּמַחֲנוֹת מַזִּיקִים נִמְצָאִים. אִם הֵם מִצַּדָּם – כֻּלָּם אוֹחֲזִים בָּהֶם בְּאוֹתָן הַנְּפָשׁוֹת, וּמוֹסְרִים אוֹתָם בְּיַד דּוּמָה לְהַכְנִיסָם לַגֵּיהִנֹּם.

וְאַחַר כָּךְ עוֹלוֹת וְאוֹחֲזִים בָּהֶם, וְהֵם נוֹטְלִים אוֹתָם, וּמַכְרִיזִים בָּהֶם: אֵלּוּ הֵם שֶׁעָבְרוּ עַל מִצְוֹת רִבּוֹנָם. וְכֵן מְשׁוֹטְטוֹת

לַגֵּיהִנֹּם, וְכֵן עַד תְּרֵיסַר יַרְחֵי. לְבָתָר תְּרֵיסַר יַרְחֵי מִשְׁתַּכְּכֵי בְהַהוּא אֲתַר דְּאִתְחֲזֵי לוֹן. אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּזָכוּ סָלְקֵי לְעֵילָא כְּמָה דְאִתְּמַר וְזָכָאן בְּדוּכְתַּיְיהוּ.

תָּא חֲזֵי, זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא דְּאִתְגְּנִיז לְהוּ כַּמָּה טָבִין לְהַהוּא עָלְמָא, וְלֵית אֲתַר פְּנִימָאָה בְּכָל אִינּוּן כְּאִינּוּן דְּיָדְעֵי רָזָא דְמָארֵיהוֹן וְיָדְעֵי לְאִתְדַּבְּקָא בְהוּ בְּכָל יוֹמָא, עַל אִלֵּין כְּתִיב, (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ, יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ.

מָאי לִמְחַכֵּה לוֹ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (איוב לב) חִכָּה אֶת אִיּוֹב בִּדְבָרִים. וְאִלֵּין אִינּוּן דְּדָחֲקִין לְמִלָּה דְחָכְמְתָא, וְדָיְיקִין לָהּ, וּמְחַכָּאן לָהּ לְמִנְדַּע בְּרִירָא דְמִלָּה, וְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לְמָארֵיהוֹן, אִלֵּין אִינּוּן דְּמָארֵיהוֹן מִשְׁתַּבַּח בְּהוֹן בְּכָל יוֹמָא, אִלֵּין אִינּוּן דְּעָאלִין בֵּין עִלָּאִין קַדִּישִׁין, וְאִלֵּין עָאלִין כָּל תַּרְעֵי דִלְעֵילָא וְלֵית

לשון הקודש

בְּכָל הָעוֹלָם. וְאַחַר כָּךְ מַחֲזִירִים אוֹתָם לַגֵּיהִנֹּם, וְכֵן עַד שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים. אַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים הֵם שׁוֹכְכִים בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁרָאוּי לָהֶם. אוֹתָם הַנְּשָׁמוֹת שֶׁזָּכוּ עוֹלוֹת לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְזוֹכוֹת בִּמְקוֹמוֹתֵיהֶם.

בֹּא רְאֵה, אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּגְנְזוּ לָהֶם כַּמָּה טוֹבוֹת לָעוֹלָם הַהוּא, וְאֵין מָקוֹם פְּנִימִי בְּכָל אוֹתָם כְּאוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים אֶת סוֹד רִבּוֹנָם וְיוֹדְעִים לִדְבֹּק בָּהֶם בְּכָל יוֹם. עַל אֵלּוּ כָּתוּב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ.

מַה זֶּה לִמְחַכֵּה לוֹ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לב) חִכָּה אֶת אִיּוֹב בִּדְבָרִים. וְאֵלּוּ הֵם שֶׁדּוֹחֲקִים לְדָבָר שֶׁל חָכְמָה וּמְדַיְּקִים אוֹתָהּ וּמְחַכִּים לָדַעַת אֶת בֵּרוּר הַדָּבָר, וְהֵם מְכָרִים לְרִבּוֹנָם. אֵלּוּ הֵם שֶׁרִבּוֹנָם מִשְׁתַּבֵּחַ בָּהֶם בְּכָל יוֹם. אֵלּוּ הֵם

מָאן דְּיִמְחֵי בִּידֵהוֹן, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן בְּעַלְמָא דֵּין וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי.

תָּא חֲזֵי, אַבְרָהָם עָאל לְמִנְדַּע וּלְאִתְדַּבְּקָא בְּמָאֲרֵיהּ כְּדְקָא יָאוֹת לְבָתָר דְּאַקְדִּים עוֹבָדוֹי בְּקַדְמִיתָא, וְזָכָה בְּאִינּוּן יוֹמִין עִלָּאִין, וְאִתְבָּרַךְ מֵאֲתַר דְּכָל בִּרְכָאן נָפְקֵי מִתַּמָּן, דִּכְתִיב וַיְיָ בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. מָאי בַּכֹּל. אֲתַר דְּנַהֲרָא דְלָא פַּסְקֵי מֵימוֹי לְעָלְמִין.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא תָּא חֲזֵי, דְּאַבְרָהָם לָא בָעָא לְאִתְעָרְבָא בִּנְשֵׁי עַלְמָא וּלְאִתְדַּבְּקָא בִשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, בְּגִין דִּנְשַׁיָּיא דִשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אִינּוּן סָאֲבִין לְגוּבְרַיְיהוּ וּלְאִינּוּן דְּמִתְדַּבְּקִין בְּהוֹן, בְּגִין דְּכַד אַבְרָהָם יָדַע חָכְמָתָא, יָדַע עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא וּמֵאָן אֲתַר נָפְקֵי

לשון הקודש

שֶׁנִּכְנָסִים בֵּין עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים, וְאֵלּוּ נִכְנָסִים בְּכָל הַשְּׁעָרִים שֶׁלְּמַעְלָה, וְאֵין מִי שֶׁיִּמְחֶה בְּיָדָם. אַשְׁרֵי חֶלְקָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא רְאֵה, אַבְרָהָם נִכְנַס לָדַעַת וּלְהִדָּבֵק בְּרִבּוֹנוֹ כָּרָאוּי לְאַחַר שֶׁהִקְדִּים אֶת מַעֲשָׂיו שֶׁבָּרִאשׁוֹנָה, וְזָכָה לְאוֹתָם הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים, וְהִתְבָּרֵךְ מֵהַמָּקוֹם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת מִשָּׁם, שֶׁכָּתוּב וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. מַה זֶּה בַּכֹּל? הַמָּקוֹם שֶׁל הַנָּהָר שֶׁאֵין פּוֹסְקִים מֵימָיו לְעוֹלָמִים. **אָמַר** רַבִּי חִיָּיא, בֹּא רְאֵה שֶׁאַבְרָהָם לֹא רָצָה לְהִתְעָרֵב עִם נְשׁוֹת הָעוֹלָם וּלְהִדָּבֵק בִּשְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, מִשּׁוּם שֶׁנְּשׁוֹת שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת הֵם מְטַמְּאוֹת אֶת הַגְּבָרִים שֶׁלָּהֶם וּלְאוֹתָם שֶׁנִּדְבָּקִים בָּהֶם. מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁאַבְרָהָם יָדַע אֶת הַחָכְמָה,

וְשַׁטְיָין רוּחֵי מְסָאֲבִין בְּעַלְמָא, וְעַל דָּא אוֹמֵי לְעַבְדֵיהּ דְּלָא יִסַּב אִתְּתָא לִבְרֵיהּ מִשְּׁאָר עַמִּין.

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

וַיִּהְיוּ. רַבָּנָן פָּתְחֵי בְּהַאי קְרָא, (שיר השירים ז) לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַכְּפָרִים. תָּנוּ רַבָּנָן הַיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ יִתְפַּלֵּל שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת, תְּפִלָּה שֶׁהִיא חוֹבָה שֶׁל יוֹם. וּתְפִלַּת הַדֶּרֶךְ עַל הַדֶּרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה. וּתְפִלָּה שֶׁיַּחֲזוֹר לְבֵיתוֹ לְשָׁלוֹם. וְלֵימָא לְהוּ לְהַנֵּי שְׁלֹשָׁה, אֲפִילּוּ בְּאֶחָד יְכִיל לְמֶעְבְּדֵיהּ, דְּתָנֵינָן כָּל שְׁאֵלוֹתָיו שֶׁל אָדָם יְכִיל לְמִכְלְלִינְהוּ בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה כָּל עוֹבְדוֹי דְּבַר נָשׁ כְּתִיבִין בְּסִפְרָא, הֵן טַב הֵן בִּישׁ, וְעַל כֻּלְּהוֹן עָתִיד לְמִיתַּן דִּינָא, דְּתָנֵינָן אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מָאִי דִּכְתִיב, (תהלים קלט) גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ, אוֹתָם הַדְּבָרִים שֶׁעָשָׂה הַגּוֹלֶם שֶׁאֵינוֹ מַשְׂגִּיחַ בָּעוֹלָם הַבָּא, כּוּלָּם רָאוּ עֵינֶיךָ שֶׁעֵינְתָּ בָּהֶם. וְעַל סִפְרְךָ כּוּלָּם יִכָּתֵבוּ, לִיתֵּן עֲלֵיהֶם דִּין וְחֶשְׁבּוֹן לָעוֹלָם הַבָּא, הִלְכָּךְ יַקִּדִים אָדָם תְּפִלָּתוֹ תָּמִיד וְיוֹעִיל לֵיהּ.

לשון הקודש

יָדַע הָעִקָּר וְהַשֹּׁרֶשׁ, וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם יוֹצְאוֹת וּמְשׁוֹטְטוֹת רוּחוֹת טְמֵאוֹת בָּעוֹלָם, וְעַל כֵּן הִשְׁבִּיעַ אֶת עַבְדּוֹ שֶׁלֹּא יִקַּח אִשָּׁה לִבְנוֹ מִשְּׁאָר הָעַמִּים.

מדרש הנעלם

וַיִּהְיוּ. רַבּוֹתֵינוּ פָּתְחוּ בַּפָּסוּק הַזֶּה (שיר ז) לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַכְּפָרִים. שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, הַיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ יִתְפַּלֵּל שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת: תְּפִלָּה שֶׁהִיא חוֹבָה שֶׁל יוֹם, וּתְפִלַּת הַדֶּרֶךְ עַל הַדֶּרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, וּתְפִלָּה שֶׁיַּחֲזוֹר לְבֵיתוֹ לְשָׁלוֹם. וְיֹאמַר אֶת הַשְּׁלֹשָׁה הָאֵלּוּ, אֲפִלּוּ בְּאֶחָד יָכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ, שֶׁשָּׁנִינוּ, כָּל שְׁאֵלוֹתָיו שֶׁל אָדָם יָכוֹל לִכְלֹל אוֹתָן בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל מַעֲשָׂיו שֶׁל אָדָם כְּתוּבִים בְּסֵפֶר, הֵן טוֹב וְהֵן רַע, וְעַל כֻּלָּם עָתִיד לָתֵת אֶת הַדִּין. שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מַה שֶּׁכָּתוּב (תהלים קלט) גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ – אוֹתָם הַדְּבָרִים שֶׁעָשָׂה הַגֹּלֶם, שֶׁאֵינוֹ מַשְׂגִּיחַ בָּעוֹלָם הַבָּא, כֻּלָּם רָאוּ עֵינֶיךָ שֶׁעֵינְתָּ בָּהֶם. וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ – לִתֵּן עֲלֵיהֶם דִּין וְחֶשְׁבּוֹן לָעוֹלָם הַבָּא. הִלְכָּךְ יַקִּדִים אָדָם תְּפִלָּתוֹ תָּמִיד וְיוֹעִיל לוֹ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק אֵין אָדָם עוֹשֶׂה עֲבֵירוֹת אֶלָּא מִי שֶׁהוּא גוֹלֶם וְלֹא אָדָם, וְהַיְינוּ הַהוּא דְּלָא מִסְתַּכֵּל בְּנִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, אֶלָּא כָּל עוֹבָדוֹי כְּהַאי בְּעִירָא דְּלָא מַשְׁגַּחַת וְלָא יָדְעַת. אָמַר רִבִּי בוֹ, וְכִי גוֹלֶם מִתְקְרֵי דָּוִד דְּאָמַר הַאי פְּסוּקָא.

אָמַר לוֹ רִבִּי יִצְחָק אָדָם הָרִאשׁוֹן אֲמָרוֹ, גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ, קוֹדֶם שֶׁזָּרַקְתָּ בִּי נִשְׁמָה, רָאוּ עֵינֶיךָ לְמֶעְבַּד בִּדְיוֹקְנִי בְּנֵי נָשָׁא דְּדָמוּ לִי. וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ, מָאן אִינּוּן. יָמִים יוּצָרוּ, כְּהַאי צוּרָה דִּידִי. וְלֹא אֶחָד בָּהֶם דְּלָא אִשְׁתָּאַר חַד מִנְּהוֹן.

אָמַר רִבִּי בוֹ, לָמָּה. אָמַר לֵיהּ תָּא חֲזֵי, כֻּלְּהוּ דְּדָמוּ לֵיהּ אוֹ בְּרְמִיזָא דִילֵיהּ, לָא מֵתוּ בְּמִיתַת נַפְשְׁהוֹן, וְכֻלְּהוּ לָקוּ בְּהַהוּא עִנְיָינָא מַמָּשׁ.

תָּא חֲזֵי, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה דִּיוֹקְנֵיהּ דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן וְשַׁפִּירוּתֵיהּ הָוָה כְּזָהֲרָא דִּרְקִיעָא עִלָּאָה דְּעַל גַּבֵּי שְׁאַר רְקִיעֵי, וּכְהַהוּא נְהוֹרָא דְּגָנִיז קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצַדִּיקַיָּיא לְעַלְמָא דְּאָתֵי, וְכָל אִינּוּן דְּהַוּוּ רְמִיזָא בֵּיהּ מִדִּיוֹקְנֵיהּ דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן בֵּיהּ לָקוּ וּמִיתוּ.

דְּכָךְ אוֹרְחוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יָהִיב עוּתְרָא לְבַר אִינִישׁ, לָמָּה,

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵין אָדָם עוֹשֶׂה עֲבֵרוֹת אֶלָּא מִי שֶׁהוּא גֹּלֶם וְלֹא אָדָם, וְהַיְנוּ אוֹתוֹ שֶׁלֹּא מִסְתַּכֵּל בַּנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה, אֶלָּא כָּל מַעֲשָׂיו כַּבְּהֵמָה הַזּוֹ שֶׁאֵין מַשְׁגַּחַת וְאֵין יוֹדַעַת. אָמַר רַבִּי בוֹ, וְכִי גֹּלֶם נִקְרָא דָּוִד שֶׁאָמַר אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה? **אָמַר** לוֹ רַבִּי יִצְחָק, אָדָם הָרִאשׁוֹן אֲמָרוֹ, גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ. קֹדֶם שֶׁזָּרַקְתָּ בִּי נִשְׁמָה, רָאוּ עֵינֶיךָ לַעֲשׂוֹת בִּדְמוּתִי בְּנֵי אָדָם שֶׁיִּדְמוּ לִי. וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ, מִי הֵם? יָמִים יֻצָּרוּ, בַּצּוּרָה הַזּוֹ שֶׁלִּי. וְלֹא אֶחָד בָּהֶם, שֶׁלֹּא נִשְׁאַר אֶחָד מֵהֶם.

אָמַר רַבִּי בוֹ, לָמָּה? אָמַר לוֹ, בֹּא רְאֵה, כֻּלָּם שֶׁדָּמוּ לוֹ אוֹ בְּרֶמֶז שֶׁלּוֹ, לֹא מֵתוּ בְּמִיתַת נַפְשָׁם, וְכֻלָּם לָקוּ בְּאוֹתוֹ עִנְיָן מַמָּשׁ.

בֹּא רְאֵה, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, דְּמוּתוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן וְיָפְיוֹ הָיָה כְּזֹהַר הָרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן שֶׁעַל גַּבֵּי שְׁאָר הָרְקִיעִים, וּכְאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁגָּנַז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא. וְכָל אוֹתָם שֶׁהָיוּ רְמוּזִים בּוֹ מִדְּמוּתוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, בּוֹ הֵם לָקוּ וּמֵתוּ.

שֶׁכָּךְ דַּרְכּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא –

לְמֵיזַן עֲנָיִין וּלְמֶעְבַּד פִּקּוּדוֹי. לָא עָבִיד הַאי וְאִתְגָּאֵי (וְאִי אִתְגַּלְיָא בֵּיהּ) **בְּהַהוּא עוּתְרָא, בֵּיהּ יִלְקֵי דִּכְתִיב,** (קהלת ה) **עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ. יָהִיב לֵיהּ בְּנִין, לָמָּה, לְמֵילַף לְהוּ אוֹרְחוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְמִיטַּר פִּקּוּדוֹי כִּדְאָמוּר בְּאַבְרָהָם** (בראשית יח) **כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ יְיָ לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וְגוֹ'. לָא עָבִיד הַאי וּמִתְגָּאֶה בְּהוּ, בְּהוּ לָקֵי דִּכְתִיב,** (איוב יח) **לֹא נִין לוֹ וְלֹא נֶכֶד בְּעַמּוֹ וְגוֹ'. וְכֵן כְּהַאי גַּוְונָא כַּד יָהִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשַּׁפִּירוּתָא טָבָא עִלָּאָה דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן לְהוּ, לָמָּה, בְּגִין לְמִיטַּר פִּקּוּדוֹי וּלְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ, לָא עָבְדוּ כְּדֵין אֶלָּא אִתְגָּאוּ בֵּיהּ. בֵּיהּ לָקוּ בְּהַאי שַׁפִּירוּתָא.**

אָמַר רַב יְהוּדָה, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָדָם הָרִאשׁוֹן, הָוָה גּוֹלֶם עַד לָא זָרִיק בֵּיהּ נִשְׁמָתָא, וְקָרָא לְהַהוּא מַלְאָכָא דְּהוּא מְמוּנֶה עַל דִּיוּקְנָא דִּבְנֵי נָשָׁא, וְאָמַר לוֹ עַיִין וְצוּר בְּדִיוּקְנָא דְּדֵין שִׁיתָא בְּנֵי נָשָׁא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (בראשית ה) **וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת, כְּלוֹמַר שִׁיתָא.**

לשון הקודש

נוֹתֵן עֹשֶׁר לָאָדָם, לָמָּה? לָזוּן אֶת הָעֲנִיִּים וְלַעֲשׂוֹת מִצְוֹתָיו. אֵינוֹ עוֹשֶׂה אֶת זֶה וּמִתְגָּאֶה [וְאִם נִתְגַּלָּה בּוֹ] בָּעֹשֶׁר הַהוּא – בּוֹ יִלְקֶה, שֶׁכָּתוּב (קהלת ה) עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ. נוֹתֵן לוֹ בָּנִים, לָמָּה? לְלַמֵּד אוֹתָם דֶּרֶךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמוּר בְּאַבְרָהָם (בראשית יח) כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת כָּל בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וְגוֹ'. הוּא לֹא עוֹשֶׂה אֶת זֶה וּמִתְגָּאֶה בָּהֶם – בָּהֶם הוּא לוֹקֶה, שֶׁכָּתוּב (איוב יח) לֹא נִין לוֹ וְלֹא נֶכֶד בְּעַמּוֹ וְגוֹ'. וְכֵן כְּמוֹ זֶה, כְּשֶׁנּוֹתֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִיפִּי טוּב עֶלְיוֹן שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן לָהֶם, לָמָּה? כְּדֵי לִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ. לֹא עָשׂוּ כָּךְ אֶלָּא הִתְגָּאוּ בוֹ – בּוֹ לוֹקִים, בַּיִּפִי הַזֶּה.

אָמַר רַב יְהוּדָה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן, הָיָה גֹּלֶם טֶרֶם שֶׁזָּרַק בּוֹ נְשָׁמָה, וְקָרָא לְאוֹתוֹ הַמַּלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עַל צוּרוֹת בְּנֵי אָדָם, וְאָמַר לוֹ: עַיֵּן וְצוּר בַּדְּמוּת הַזּוֹ שִׁשָּׁה בְּנֵי אָדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ה) וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת, כְּלוֹמַר שִׁתָּא שֵׁשׁ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק מֵהַהוּא עַפְרָא מַמָּשׁ דְּאִתְבְּרֵי אָדָם הָרִאשׁוֹן נָסִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְבְּרָאָה אִלֵּין שִׁיתָּא, וְקָרָא לֵיהּ שֵׁת, שִׁיתָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ מֵאוֹתָהּ הָעִיסָּה שֶׁנִּבְרָא הַגּוֹלֶם שֶׁלּוֹ, וְעַל כָּךְ נֶאֱמַר גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְעִינָתָךְ בּוֹ לַעֲשׂוֹת (ד"א ל"ג בּוֹ) דְּדָאמוּ לֵיהּ. וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ, מָאן אִינּוּן, כֻּלְּהוּ דְּלָא נָטְרוּ מָאי דְיָהַב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לוֹן וְאִתְטָרְדוּ מִן עַלְמָא (וְאִתְדְּנוּ בְּהַהוּא דִינָא).

תְּנַן הָתָם אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב אַשְׁכַּחְנָא דְתִלַת מִטְרָן הֲוֵי לֵילְיָא, וְכָל חַד וְחַד אִית עִנְיָינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּבַר נָשׁ. כַּד נָפִיק נִשְׁמָתֵיהּ מִינֵיהּ וְאִשְׁתָּאַר הַהוּא גּוּלְמָא נָאִים עַל עַרְסֵיהּ, וְנִשְׁמָתֵיהּ סָלְקָא בְּכָל לֵילְיָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָמַר רִבִּי יִצְחָק אִי זַכָּאָה הִיא חָדָאן עִמַּהּ, וְאִי לָא דַחְיָין לָהּ לְבַר. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב מָאי דִכְתִיב, (שיר השירים ה) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדִי מַה תַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי.

אָמַר רִבִּי פִּנְחָס אָמַר רִבִּי יְהוּדָה הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם, הַנְּשָׁמָה אוֹמֶרֶת לְאוֹתָם הַנְּשָׁמוֹת הַזּוֹכוֹת לִיכָּנֵס לִירוּשָׁלִָם

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵאוֹתוֹ עָפָר מַמָּשׁ שֶׁנִּבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן, לָקַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אֶת שֵׁשֶׁת אֵלֶּה, וְקָרָא לוֹ שֵׁת שֵׁשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ, מֵאוֹתָהּ הָעִסָּה שֶׁנִּבְרָא הַגֹּלֶם שֶׁלּוֹ. וְעַל כָּךְ נֶאֱמַר גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ, וְעִינָתָךְ בּוֹ לַעֲשׂוֹת [בּוֹ] שֶׁדּוֹמִים לוֹ. וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ, מִי הֵם? כֻּלָּם שֶׁלֹּא שָׁמְרוּ מַה שֶּׁנָּתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָהֶם וְנִטְרְדוּ מִן הָעוֹלָם [וְנִדּוֹנוּ בְּאוֹתוֹ הַדִּין].

שָׁנִינוּ שָׁם, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מָצָאנוּ שֶׁשָּׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת הוּא הַלַּיְלָה, וּלְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ עִנְיָן לַקָּבָּ"ה בָּאָדָם, כְּשֶׁיּוֹצֵאת נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ וְנִשְׁאָר אוֹתוֹ גֹּלֶם יָשֵׁן עַל מִטָּתוֹ, וְנִשְׁמָתוֹ עוֹלָה בְּכָל לַיְלָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם הִיא צַדִּיקָה – שְׂמֵחִים עִמָּהּ, וְאִם לֹא – דּוֹחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מַה שֶּׁכָּתוּב (שיר ה) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדִי מַה תַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,

שֶׁל מַעְלָה, וְהֵם הַנִּקְרָאוֹת בְּנוֹת יְרוּשָׁלָם עַל שֶׁזּוֹכוֹת לִיכָּנֵס שָׁם, וּלְפִיכָךְ הַנְּשָׁמָה אוֹמֶרֶת לָהֶם הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלָם אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדִי דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רַב אָמַר זֶה זִיו אַסְפַּקְלַרְיָאה שֶׁל מַעְלָה. מַה תַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי, לֵהָנוֹת מִזִּיו שֶׁלּוֹ וּלְהִסְתּוֹפֵף בְּצִלּוֹ.

רַב הוּנָא אָמַר שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי, אוֹתָהּ הַתְּשׁוּקָה וְהַכִּסּוּף שֶׁכָּסַפְתִּי בָּעוֹלָם עַל הַכֹּל לְפִיכָךְ אֲנִי חוֹלָה. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר זוֹ אַהֲבָה שֶׁאוֹהֶבֶת הַנְּשָׁמָה לַגּוּף, דְּכֵיוָן שֶׁנִּשְׁלַם קִצּוֹ שֶׁל גּוּף אוֹתָם הַיָּמִים שֶׁנִּגְזְרוּ עָלָיו כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה, מַה כְּתִיב וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ וְגוֹ'.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב מַה כְּתִיב בַּפָּסוּק קוֹדֶם זֶה דִּכְתִיב וַתָּמֻת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנַעַן.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאָדָם וְהִכְנִיס בּוֹ אַרְבָּעָה דְּבָרִים הַנֶּחֱלָקִים בַּגּוּף. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה הַמְּחוּבָּרִים בַּגּוּף. רִבִּי יִצְחָק אָמַר הַנֶּחֱלָקִים בַּגּוּף שֶׁהֵם חוֹלְקִים לְהִתְפָּרֵשׁ כָּל

לשון הקודש

הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלָם – הַנְּשָׁמָה אוֹמֶרֶת לְאוֹתָם הַנְּשָׁמוֹת הַזּוֹכוֹת לְהִכָּנֵס לִירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, וְהֵם הַנִּקְרָאוֹת בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם עַל שֶׁזּוֹכוֹת לִכָּנֵס שָׁם, וּלְפִיכָךְ הַנְּשָׁמָה אוֹמֶרֶת לָהֶם הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלָם, אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדִי – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. רַב אָמַר, זֶה זִיו הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁל מַעְלָה. מַה תַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי, לֵהָנוֹת מֵהַזִּיו שֶׁלּוֹ וּלְהִסְתּוֹפֵף בְּצִלּוֹ.

רַב הוּנָא אָמַר, שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי – אוֹתָהּ הַתְּשׁוּקָה וְהַכִּסּוּף שֶׁכָּסַפְתִּי בָּעוֹלָם עַל הַכֹּל, לְפִיכָךְ אֲנִי חוֹלָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, זוֹ אַהֲבָה שֶׁאוֹהֶבֶת הַנְּשָׁמָה לַגּוּף. שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּשְׁלַם קִצּוֹ שֶׁל גּוּף, אוֹתָם הַיָּמִים שֶׁנִּגְזְרוּ עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה, מַה כָּתוּב? וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ וְגוֹ'.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מַה כָּתוּב בַּפָּסוּק קֹדֶם זֶה? שֶׁכָּתוּב וַתָּמֻת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. **רִבִּי** יִצְחָק אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם וְהִכְנִיס בּוֹ אַרְבָּעָה דְּבָרִים הַנֶּחֱלָקִים בַּגּוּף. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הַמְּחֻבָּרִים בַּגּוּף. רִבִּי יִצְחָק אָמַר

אֶחָד לִיסוֹדוֹ כְּשֶׁיּוֹצֵא הָאָדָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר הַמְחוּבָּרִים בַּגּוּף בְּחַיָּיו, מַשְׁמַע מִקְרָא דִּכְתִיב וַתָּמֹת שָׂרָה, זֶה הַגּוּף. בְּקִרְיַת אַרְבַּע, אֵלּוּ הָאַרְבַּע יְסוֹדוֹת. הִיא חֶבְרוֹן, שֶׁהָיוּ מְחוּבָּרִים בְּגוּפוֹ בְּחַיָּיו. בְּאֶרֶץ כְּנַעַן, בָּעוֹלָם הַזֶּה הַבּוֹחֵר אָדָם בִּזְמַן מוּעָט:

וַיָּבֹא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכֹּתָהּ. הַיְינוּ (דִּכְתִיב) **דִּתְנַן כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים נַפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם פּוֹקֶדֶת לְגוּפוֹ וּמִתְאַבֶּלֶת עָלָיו, הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (איוב יד) **אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל. כְּהַאי גַּוְונָא וַיָּבֹא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכֹּתָהּ. וַיָּבֹא אַבְרָהָם, זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה. לִסְפֹּד לְשָׂרָה, זֶה הַגּוּף.**

אָמַר רִבִּי יִצְחָק בְּשָׁעָה שֶׁהַנְּשָׁמָה זוֹכָה וְעוֹלָה לִמְקוֹם מַעֲלָתָהּ, הַגּוּף שׁוֹכֵב בְּשָׁלוֹם וְנָנוּחַ עַל מִשְׁכָּבוֹ הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב נז) **יָבֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם, הֹלֵךְ נְכֹחֹה. מַאי הוֹלֵךְ נְכֹחֹה.**

אָמַר רִבִּי יִצְחָק הַנְּשָׁמָה הוֹלֵךְ נְכֹחֹה לִמְקוֹם הָעֵדֶן הַגָּנוּז לָהּ. מַאי מַשְׁמַע. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה מֵהַאי מַשְׁמַע, נְכֹחֹה כְּתִיב, בְּה"א. וּבְשָׁעָה שֶׁאֵינָהּ זוֹכָה וְהִיא רְאוּיָה לְקַבֵּל עוֹנְשָׁהּ הוֹלֶכֶת מְשׁוֹמֶמֶת וּמְבַקֶּרֶת בְּכָל יוֹם לַגּוּף וְלַקֶּבֶר.

לשון הקודש

הַנֶּחֱלָקִים בַּגּוּף, שֶׁהֵם חוֹלְקִים לְהִתְפָּרֵשׁ כָּל אֶחָד לִיסוֹדוֹ כְּשֶׁיּוֹצֵא הָאָדָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַמְחֻבָּרִים בַּגּוּף בְּחַיָּיו, מַשְׁמָע מֵהַפָּסוּק שֶׁכָּתוּב וַתָּמֹת שָׂרָה – זֶה הַגּוּף. בְּקִרְיַת אַרְבַּע – אֵלּוּ אַרְבָּעָה הַיְסוֹדוֹת. הִיא חֶבְרוֹן – שֶׁהָיוּ מְחֻבָּרִים בְּגוּפוֹ בְּחַיָּיו. בְּאֶרֶץ כְּנָעַן – בָּעוֹלָם הַזֶּה הַבּוֹחֵר אָדָם בִּזְמַן מוּעָט.

וַיָּבֹא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכֹּתָהּ. הַיְינוּ [שֶׁכָּתוּב] שֶׁשָּׁנִינוּ, כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים נַפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם פּוֹקֶדֶת לְגוּפוֹ וּמִתְאַבֶּלֶת עָלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב יד) אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל. כְּמוֹ זֶה, וַיָּבֹא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכֹּתָהּ. וַיָּבֹא אַבְרָהָם – זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה. לִסְפֹּד לְשָׂרָה – זֶה הַגּוּף.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשָׁעָה שֶׁהַנְּשָׁמָה זוֹכָה וְעוֹלָה לִמְקוֹם מַעֲלָתָהּ, הַגּוּף שׁוֹכֵב בְּשָׁלוֹם וְנָנוּחַ עַל מִשְׁכָּבוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נז) יָבוֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם הֹלֵךְ נְכֹחוֹ. מַה זֶּה הֹלֵךְ נְכֹחוֹ?

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַנְּשָׁמָה הֹלֵךְ נְכֹחוֹ לִמְקוֹם הָעֵדֶן הַגָּנוּז לָהּ. מַה מַּשְׁמִיעַ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִזֶּה נִשְׁמָע נְכֹחֹה כָּתוּב

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הַאי קוּלִיתָא דְּקַרְדִּינוּתָא, כַּד אָזִיל בִּסְרִיחוּתָא לְכָאן וּלְכָאן אָזַל וּמְבַקֵּר לָהּ לְאַתְרָהּ תְּרֵיסַר יַרְחֵי. כָּךְ נִשְׁמָתָא הַהִיא דְּאִתְחַזְיָא לְקַבְּלָא עָנְשָׁא, אָזְלָה לְבַר בְּעַלְמָא וּמַפְקֶדֶת לָהּ לְאַתְרָהּ תְּרֵיסַר יַרְחֵי בְּבָתֵּי קִבְרֵי וּבְעַלְמָא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה תָּא חֲזֵי, דִּכְתִיב וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ וְגוֹ', אָמַר רִבִּי אַבָּא וְהָא תְּנַן דְּכַד נִשְׁמָתָא הִיא בְּתַשְׁלוּמָא עִלָּאָה, נִיתּוֹסַף בָּהּ ה' וְנִקְרֵאת אַבְרָהָם בְּתַשְׁלוּמָא עִלָּאָה. וְהָכָא אַתְּ אָמֵר דְּכַד לֵיתָא זַכָּאָה כָּל כָּךְ דִּכְתִיב וַיָּקָם אַבְרָהָם. עָבְדַת מָאן דְּיָתִיב בְּכַרְסְיָיא נָחִית בְּגוֹ זוּטָר תַּתָּאָה.

אֶלָּא הָכִי גַּזְרָנָא וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ, דְּאָמַר רִבִּי בּוֹ אָמַר רִבִּי זְרִיקָא כְּשֶׁהַנְּשָׁמָה רְאוּיָה לַעֲלוֹת לִמְקוֹם עִדְנָה, קוֹדֶם מְגִינָה עַל הַגּוּף הַקָּדוֹשׁ שֶׁיּוֹצֵאת מִשָּׁם וְאַחַר כָּךְ עוֹלָה לִמְקוֹם מַעֲלָתָהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ זֶהוּ הַגּוּף.

וַיְדַבֵּר אֶל בְּנֵי חֵת אֵלּוּ שְׁאָר גּוּפוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם (ד"א ל"ג בְּנֵי) חַתְּחַתִּים וְנֶהֱלָמִים בָּעוֹלָם לְמַעַן יִרְאַת קוֹנָם, חָתִים עַל

לשון הקודש

בְּהֵ"א. וּבְשָׁעָה שֶׁאֵינָהּ זוֹכָה, וְהִיא רְאוּיָה לְקַבֵּל עָנְשָׁהּ, הוֹלֶכֶת מְשׁוֹמֶמֶת וּמְבַקֶּרֶת בְּכָל יוֹם אֶת הַגּוּף וְאֶת הַקֶּבֶר.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, עֶצֶם הַקּוּלִית [וַרְדָּ] הַקָּשֶׁה הַזֶּה, כְּשֶׁהוֹלֵךְ בִּסְרִיחוּת לְכָאן וּלְכָאן, הוֹלֵךְ וּמְבַקֵּר אֶת מְקוֹמוֹ שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים. כָּךְ הַנְּשָׁמָה הַהִיא שֶׁרְאוּיָה לְקַבֵּל עֹנֶשׁ, הוֹלֶכֶת בַּחוּץ בָּעוֹלָם, וּפוֹקֶדֶת אֶת מְקוֹמָהּ שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים בְּבָתֵּי הַקְּבָרוֹת וּבָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֹּא רְאֵה שֶׁכָּתוּב וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וַהֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁכַּאֲשֶׁר הַנְּשָׁמָה הִיא בִּשְׁלֵמוּת עֶלְיוֹנָה, נוֹסֶפֶת לָהּ הֵ"א, וְנִקְרֵאת אַבְרָהָם בִּשְׁלֵמוּת עֶלְיוֹנָה, וְכָאן אַתָּה אוֹמֵר כַּאֲשֶׁר אֵינוֹ צַדִּיק כָּל כָּךְ, שֶׁכָּתוּב וַיָּקָם אַבְרָהָם. עָשִׂיתָ שֶׁמִּי שֶׁיּוֹשֵׁב בְּכִסֵּא יוֹרֵד לְתוֹךְ קָטָן תַּחְתּוֹן?

אֶלָּא כָּךְ גָּזַרְתִּי – וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ. שֶׁאָמַר רַבִּי בּוֹ אָמַר רַבִּי זְרִיקָא, כְּשֶׁהַנְּשָׁמָה רְאוּיָה לַעֲלוֹת לִמְקוֹם עִדְנָה, קֹדֶם מְגִנָּה עַל הַגּוּף הַקָּדוֹשׁ שֶׁיּוֹצֵאת מִשָּׁם, וְאַחַר כָּךְ עוֹלָה לִמְקוֹם מַעֲלָתָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ, זֶה הַגּוּף.

וַיְדַבֵּר אֶל בְּנֵי חֵת – אֵלּוּ שְׁאָר גּוּפוֹת

שֶׁהֵם שׁוֹכְנֵי עָפָר, וְאַמַּאי צְרִיכָה לְהוּ אָמַר רִבִּי יְהוּדָה כֹּלָּא בְּמִנְיָינָא כְּתִיבִין, וְעַל (דְּהַוֵי ד"א דָּא הַוֵי הַהוּא) גּוּפָא בְּמִנְיָינָא עִמְּהוֹן. וּמַה אָמַר לְהוּ בְּדֶרֶךְ פִּיּוּס וּבְדֶרֶךְ כָּבוֹד.

גֵּר וְתוֹשָׁב אָנֹכִי עִמָּכֶם וְגו' דְּהַאי גּוּפָא יֶהֱוֵי בְּמִנְיָינָא חַד עִמְּכוֹן בְּחִבּוּרָא דָּא. אָמַר רִבִּי רְאֵה מַה כְּתִיב וַיַּעֲנוּ בְּנֵי חֵת אֶת אַבְרָהָם וְגו'. כְּמוֹ כֵּן בְּדֶרֶךְ כָּבוֹד בְּדֶרֶךְ פִּיּוּס, הָדָא הוּא דִּכְתִיב שְׁמָעֵנוּ אֲדוֹנִי נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה בְּתוֹכֵנוּ.

מָאי נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס קוֹדֶם שֶׁיֵּצֵא הַצַּדִּיק מִן הָעוֹלָם, בַּת קוֹל יוֹצֵאת בְּכָל יוֹם עַל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן הָכִינוּ מָקוֹם לִפְלוֹנִי שֶׁיָּבֹא לְכָאן. וְעַל כֵּן הֵם אוֹמְרִים מֵאֵת אֱלֹהִים מִלְּמַעְלָה אַתָּה נָשִׂיא בְּכָל יוֹם בְּתוֹכֵנוּ, בְּמִבְחַר קְבָרֵינוּ בְּמִבְחַר הַצַּדִּיקִים בַּחֲבוּרַת הַצַּדִּיקִים הַמּוּבְחָרִים מְנֵה אוֹתוֹ הַכְנִיסֵהוּ בְּחֶשְׁבּוֹן עִמָּנוּ, וְאִישׁ מִמֶּנּוּ לֹא יִמְנַע אֶת הַמִּנְיָן כִּי כוּלָּנוּ שְׂמֵחִים בּוֹ וּמַקְדִּימִים לוֹ שָׁלוֹם.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֶּן (דף קכד ע"א) פַּזִּי תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן שֶׁהִנְשָׁמָה פּוֹגַעַת בָּהֶם

לשון הקודש

הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם [ד"א בְּנֵי] הִתְחַתִּים וְנֶהֱלָמִים בָּעוֹלָם לְמַעַן יִרְאַת קוֹנָם, חִתִּים עַל שֶׁהֵם שׁוֹכְנֵי עָפָר. וְלָמָּה צְרִיכָה אוֹתָם? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכֹּל כְּתוּבִים בְּמִנְיָן, וְעַל [שֶׁהָיָה, ד"א זֶה הָיָה אוֹתוֹ] הַגּוּף בְּמִנְיָן עִמָּהֶם. וּמָה אָמַר לָהֶם בְּדֶרֶךְ פִּיּוּס וּבְדֶרֶךְ כָּבוֹד?

גֵּר וְתוֹשָׁב אָנֹכִי עִמָּכֶם וְגו'. שֶׁהַגּוּף הַזֶּה יִהְיֶה בְּמִנְיָן אֶחָד עִמָּכֶם בַּחִבּוּר הַזֶּה. אָמַר רַבִּי, רְאֵה מַה כָּתוּב, וַיַּעֲנוּ בְּנֵי חֵת אֶת אַבְרָהָם וְגו'. כְּמוֹ כֵּן בְּדֶרֶךְ כָּבוֹד, בְּדֶרֶךְ פִּיּוּס. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שְׁמָעֵנוּ אֲדֹנִי נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה בְּתוֹכֵנוּ.

מַה זֶה נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה? אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, קֹדֶם שֶׁיֵּצֵא הַצַּדִּיק מִן הָעוֹלָם, בַּת קוֹל יוֹצֵאת בְּכָל יוֹם עַל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן: הָכִינוּ מָקוֹם לִפְלוֹנִי שֶׁיָּבֹא לְכָאן. וְעַל כֵּן הֵם אוֹמְרִים, מֵאֵת אֱלֹהִים מִלְּמַעְלָה אַתָּה נָשִׂיא בְּכָל יוֹם בְּתוֹכֵנוּ. בְּמִבְחַר קְבָרֵינוּ, בְּמִבְחַר הַצַּדִּיקִים, בַּחֲבוּרַת הַצַּדִּיקִים הַמֻּבְחָרִים מְנֵה אוֹתוֹ, הַכְנִיסֵהוּ בְּחֶשְׁבּוֹן עִמָּנוּ, וְאִישׁ מִמֶּנּוּ לֹא יִמְנַע אֶת הַמִּנְיָן, כִּי כֻלָּנוּ שְׂמֵחִים בּוֹ וּמַקְדִּימִים לוֹ שָׁלוֹם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן פַּזִּי, בֹּא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁהִנְשָׁמָה פּוֹגַעַת בָּהֶם וְתִדּוֹן, לְאַחַר כָּךְ

וְתִדּוֹן, לְאַחַר כָּךְ פּוֹגַעַת לְאוֹתוֹ הַמַּלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עֲלֵיהֶם דִּתְנַן מַלְאָךְ מְמֻנֶּה עַל בָּתֵּי קִבְרֵי וְדוּמָה שְׁמוֹ, וְהוּא מַכְרִיז בֵּינֵיהֶם בְּכָל יוֹם עַל הַצַּדִּיקִים הָעֲתִידִים לִיכָּנֵס בֵּינֵיהֶם, וּמִיָּד פּוֹגַעַת בּוֹ כְּדֵי לְשַׁכֵּן הַגּוּף בְּהַשְׁקֵט וּבְבִטְחָה וּבִמְנוּחָה וּבַהֲנָאָה, (עֵלְיוֹנָה) הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיְדַבֵּר אֶל עֶפְרוֹן.

אָמַר רַבִּי יֵיסָא זֶה הַמַּלְאָךְ הַנִּקְרָא דוּמָה, וְלָמָּה נִתְכַּנָּה שְׁמוֹ עֶפְרוֹן, עַל שֶׁהוּא מְמוּנֶּה עַל שׁוֹכְנֵי עָפָר. וְהוּפְקְדוּ בְּיָדוֹ כָּל פִּנְקְסֵי הַצַּדִּיקִים וַחֲבוּרוֹת הַחֲסִידִים הַשּׁוֹכְנִים בֶּעָפָר, וְהוּא עָתִיד לְהוֹצִיאָם בְּחֶשְׁבּוֹן.

וְתָאנָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֶעָתִיד לָבֹא כְּשֶׁיִּפְקוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים, יִקְרָא לַמַּלְאָךְ הַמְמוּנֶּה עַל הַקְּבָרוֹת, וְדוּמָה שְׁמוֹ, וְיִתְבַּע מִמֶּנּוּ מִנְיַן כָּל הַמֵּתִים הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים וְאוֹתָם גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְשֶׁנֶּהֱרְגוּ עַל שְׁמוֹ, וְהוּא מוֹצִיאָם בְּחֶשְׁבּוֹן כְּמוֹ שֶׁנִּטְלָם (שמות צז ב) בְּחֶשְׁבּוֹן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מ) הַמּוֹצִיא בְּמִסְפַּר צְבָאָם וְגו' אִישׁ לֹא נֶעְדָּר.

וְתָאנָא אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרַבִּי יַעֲקֹב, נִפְשׁוֹת הָרְשָׁעִים נְתוּנוֹת

לשון הקודש

פּוֹגַעַת לְאוֹתוֹ הַמַּלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עֲלֵיהֶם. שֶׁשָּׁנִינוּ, מַלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עַל בָּתֵּי הַקְּבָרוֹת וְדוּמָה שְׁמוֹ, וְהוּא מַכְרִיז בֵּינֵיהֶם בְּכָל יוֹם עַל הַצַּדִּיקִים הָעֲתִידִים לִכָּנֵס בֵּינֵיהֶם, וּמִיָּד פּוֹגַעַת בּוֹ כְּדֵי לְשַׁכֵּן הַגּוּף בְּהַשְׁקֵט וּבְבִטְחָה וּבִמְנוּחָה וּבַהֲנָאָה (עֵלְיוֹנָה). זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְדַבֵּר אֶל עֶפְרוֹן.

אָמַר רַבִּי יֵיסָא, זֶה הַמַּלְאָךְ הַנִּקְרָא דוּמָה. וְלָמָּה נִתְכַּנָּה שְׁמוֹ עֶפְרוֹן? עַל שֶׁהוּא מְמֻנֶּה עַל שׁוֹכְנֵי עָפָר, וְהֻפְקְדוּ בְּיָדוֹ כָּל פִּנְקְסֵי הַצַּדִּיקִים וַחֲבוּרוֹת הַחֲסִידִים הַשּׁוֹכְנִים בֶּעָפָר, וְהוּא עָתִיד לְהוֹצִיאָם בְּחֶשְׁבּוֹן.

וְלָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֶעָתִיד לָבֹא כְּשֶׁיִּפְקֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים, יִקְרָא לַמַּלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עַל הַקְּבָרוֹת, וְדוּמָה שְׁמוֹ, וְיִתְבַּע מִמֶּנּוּ מִנְיַן כָּל הַמֵּתִים הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים וְאוֹתָם גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְשֶׁנֶּהֱרְגוּ עַל שְׁמוֹ, וְהוּא מוֹצִיאָם בְּחֶשְׁבּוֹן כְּמוֹ שֶׁנִּטְלָם בְּחֶשְׁבּוֹן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ) הַמּוֹצִיא בְּמִסְפַּר צְבָאָם וְגו' אִישׁ לֹא נֶעְדָּר.

וְלָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרַבִּי יַעֲקֹב, נִפְשׁוֹת הָרְשָׁעִים נְתוּנוֹת בְּיָדוֹ שֶׁל

בְּיָדוֹ שֶׁל מַלְאָךְ זֶה שֶׁשְּׁמוֹ דוּמָה, לְהַכְנִיסָם בַּגֵּיהִנָּם וְלָדוּן שָׁם, וְכֵיוָן שֶׁנִּמְסָרוֹת בְּיָדוֹ, שׁוּב אֵינָן חוֹזְרוֹת עַד שֶׁיִּכָּנְסוּ לַגֵּיהִנֹּם, וְזֶה יִרְאַת דָּוִד שֶׁנִּתְיָרֵא כְּשֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ עָוֹן שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צד) **לוּלֵי יְיָ עֶזְרָתָה לִי כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי. אָמַר רִבִּי יֵיסָא הַנְּשָׁמָה פּוֹגַעַת לוֹ לְהַכְנִיס אוֹתוֹ גּוּף עִם שְׁאַר גּוּפוֹת הַצַּדִּיקִים בְּחֶשְׁבּוֹנָם הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיְדַבֵּר אֶל עֶפְרוֹן וְגוֹ'.**

אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם הַמַּלְאָךְ קוֹדֵם וְאוֹמֵר לוֹ. רְאֵה מַה כְּתִיב לְמַעְלָה וְעֶפְרוֹן יוֹשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי חֵת, שִׁחֲתוֹ לִשְׁכּוֹן בֶּעָפָר. וְהוּא מַקְדִּים וְאוֹמֵר לוֹ לְהַכְנִיס אוֹתוֹ הַגּוּף בְּחֶשְׁבּוֹן הַצַּדִּיקִים, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיַּעַן עֶפְרוֹן הַחִתִּי אֶת אַבְרָהָם בְּאָזְנֵי בְנֵי חֵת לְכֹל בָּאֵי שַׁעַר עִירוֹ לֵאמֹר. מָאִי לְכֹל בָּאֵי שַׁעַר עִירוֹ. רַב נַחְמָן אָמַר אִינּוּן דְּעָאלוּ בִכְתַב חוּשְׁבַּן פִּנְקָסֵיהּ, דְּאָמַר רַב נַחְמָן וְהָכִי אִתְגְּזַר (עָל) חֶשְׁבּוֹן, עַל יְדוֹי דְדוּמָה עָאלִין בְּבָתֵּי קִבְרֵי וּבְחוּשְׁבַּן פִּתְקָא זַמִּין לְאַפָּקָא לוֹן וְהוּא מְמוּנֶּה עַל דַּיְרֵי עַפְרָא.**

מַהוּ הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לָךְ וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הַפְּקָדָא דְשַׁלְוָה וּמְנוּחָה רַבָּה. אָמַר רִבִּי שָׁלוֹם בַּר מִנְיוּמֵי אֵין לְךָ כָּל

לשון הקודש

מַלְאָךְ זֶה שֶׁשְּׁמוֹ דוּמָה לְהַכְנִיסָם בַּגֵּיהִנֹּם וְלָדוּן שָׁם. וְכֵיוָן שֶׁנִּמְסָרוֹת בְּיָדוֹ, שׁוּב אֵינָן חוֹזְרוֹת, עַד שֶׁיִּכָּנְסוּ לַגֵּיהִנֹּם. וְזֶה יִרְאַת דָּוִד שֶׁנִּתְיָרֵא כְּשֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ עָוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צד) לוּלֵי ה' עֶזְרָתָה לִי כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי. אָמַר רַבִּי יֵיסָא, הַנְּשָׁמָה פּוֹגַעַת לוֹ לְהַכְנִיס אוֹתוֹ גּוּף עִם שְׁאָר גּוּפוֹת הַצַּדִּיקִים בְּחֶשְׁבּוֹנָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְדַבֵּר אֶל עֶפְרוֹן וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, הַמַּלְאָךְ קוֹדֵם וְאוֹמֵר לוֹ: רְאֵה מַה כָּתוּב לְמַעְלָה – וְעֶפְרוֹן יֹשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי חֵת. שִׁחֲתוֹ לִשְׁכּוֹן בֶּעָפָר, וְהוּא מַקְדִּים וְאוֹמֵר לוֹ לְהַכְנִיס אוֹתוֹ הַגּוּף בְּחֶשְׁבּוֹן הַצַּדִּיקִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּעַן עֶפְרוֹן הַחִתִּי אֶת אַבְרָהָם בְּאָזְנֵי בְנֵי חֵת לְכֹל בָּאֵי שַׁעַר עִירוֹ לֵאמֹר. מַה זֶּה לְכֹל בָּאֵי שַׁעַר עִירוֹ? רַב נַחְמָן אָמַר, אוֹתָם שֶׁנִּכְנְסוּ בִּכְתַב חֶשְׁבּוֹן פִּנְקָסוֹ. שֶׁאָמַר רַב נַחְמָן, וְכָךְ נִגְזַר (עַל) חֶשְׁבּוֹן, עַל יַד דּוּמָה נִכְנָסִים לְבָתֵּי הַקְּבָרוֹת, וּבְחֶשְׁבּוֹן הַפֶּתֶק עָתִיד לְהוֹצִיא אוֹתָם, וְהוּא מְמֻנֶּה עַל שׁוֹכְנֵי הֶעָפָר.

מַה זֶה הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לָךְ וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר

צַדִּיק וְצַדִּיק מֵאוֹתָם הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה שֶׁאֵין לוֹ מָאתַיִם עוֹלָמוֹת וְכִסּוּפִין בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ח) **וּמָאתַיִם לַנּוֹטְרִים אֶת פִּרְיוֹ, וּמָאתַיִם עַל שֶׁמּוֹסְרִים עַצְמָם בְּכָל יוֹם כְּאִילוּ נֶהֱרְגוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ, נִצְחוֹ כְּהַאי פְּסוּקָא** (נ"א וְכָךְ אָמְרוּ בְּהַאי פְּסוּקָא) **דִכְתִיב וְאָהַבְתָּ אֵת יְיָ וְגוֹ'.**

וְתָאנָא כָּל הַמְכַוֵּין לִבּוֹ בְּהַאי פְּסוּקָא כְּדֵי לִמְסוֹר נַפְשׁוֹ עַל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ נֶהֱרַג בְּכָל יוֹם עָלָיו, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים מד) **כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָל הַיּוֹם. אָמַר רַב נַחְמָן כָּל הַמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ בְּהַאי פְּסוּקָא נוֹחֵל אַרְבַּע מֵאוֹת עוֹלָמוֹת לָעוֹלָם הַבָּא. אָמַר רַב יוֹסֵף וְהָא תְנַן מָאתַיִם. אָמַר רַב נַחְמָן מָאתַיִם עַל הַתּוֹרָה, וּמָאתַיִם עַל שֶׁמָּסַר עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם עַל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ.**

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וְגוֹ'. **מַתְנִיתִין. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר עַל כָּל פָּנִים כָּךְ הוּא דְהַאי מַתְנִיתִין שַׁפִּיר, דְּאִתְעֲבִיד נִשְׁמָתָא הַהוּא דִכְתִיב בֵּיהּ** (יחזקאל א) **וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ אֵצֶל הַחַיּוֹת לְאַרְבַּעַת פָּנָיו. כִּדְאָמוּר בְּהַהִיא מַתְנִיתָא קַמַּיְיתָא.**

לשון הקודש

בוֹ? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אוֹצָר שֶׁל שַׁלְוָה וּמְנוּחָה רַבָּה. אָמַר רַבִּי שָׁלוֹם בַּר מִנְיוֹמֵי, אֵין לְךָ כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק מֵאוֹתָם הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה שֶׁאֵין לוֹ מָאתַיִם עוֹלָמוֹת וְכִסּוּפִים בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ח) וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים אֶת פִּרְיוֹ. וּמָאתַיִם עַל שֶׁמּוֹסְרִים עַצְמָם בְּכָל יוֹם כְּאִלּוּ נֶהֱרְגוּ עַל קְדֻשַּׁת שְׁמוֹ, וְנִצְחוֹ כְּמוֹ הַפָּסוּק הַזֶּה. [וְכָךְ אָמְרוּ בַּפָּסוּק הַזֶּה] שֶׁכָּתַב וְאָהַבְתָּ אֵת ה' וְגוֹ'.

וְלָמַדְנוּ, כָּל הַמְכַוֵּן אֶת לִבּוֹ בַּפָּסוּק הַזֶּה כְּדֵי לִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל קְדֻשַּׁת שְׁמוֹ, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ נֶהֱרַג בְּכָל יוֹם עָלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים מד) כִּי עָלֶיךָ הֹרַגְנוּ כָל הַיּוֹם. אָמַר רַב נַחְמָן, כָּל הַמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ בְּפָסוּק זֶה, נוֹחֵל אַרְבַּע מֵאוֹת עוֹלָמוֹת לָעוֹלָם הַבָּא. אָמַר רַב יוֹסֵף, וַהֲרֵי שָׁנִינוּ מָאתַיִם? אָמַר רַב נַחְמָן, מָאתַיִם עַל הַתּוֹרָה – וּמָאתַיִם עַל שֶׁמָּסַר עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם עַל קְדֻשַּׁת שְׁמוֹ.

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וְגוֹ'. מִשְׁנָה: אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עַל כָּל פָּנִים כָּךְ הוּא, שֶׁהַמִּשְׁנָה הַזּוֹ יָפָה, שֶׁנַּעֲשִׂית הַנִּשְׁמָה, הַהוּא שֶׁכָּתוּב בּוֹ (יחזקאל א) וְהִנֵּה אוֹפַן

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא לֵימָא לָן מַר מֵהַהִיא מַתְנִיתִין אָמַר לֵיהּ הָכִי אִתְפְּרַשׁ בִּתְלַת עֶשֶׂר מִכִּילָן דְּרַחֲמֵי בְּפָרְשָׁתָא דִּילֵיהּ, אֲבָל הָכָא אִית לָן לְמֵימַר. פְּתַח וְאָמַר (שיר השירים ו) אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ וְגו'. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר מָאי הִיא דְּאֲנַן קָרִינָן הָכָא בְּשִׁיר הַשִּׁירִים לִישְׁנָא דְנוּקְבְתָא, וְהָתָם בְּאוֹרַיְיתָא לִישְׁנָא דִּדְכוּרָא. **אֶלָּא** אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר הָכָא בַּתּוֹרָה נִקְרָא בְּלָשׁוֹן זָכָר אֵצֶל הַגּוּף מִפְּנֵי שֶׁהַגּוּף אֵצֶל הַנְּשָׁמָה כְּאִשָּׁה אֵצֶל הַזָּכָר, וְהַנְּשָׁמָה לְגַבֵּי מַעְלָה, כִּנְקֵבָה בִּפְנֵי הַזָּכָר וְכָל אֶחָד מַעֲלָתוֹ יוֹרֵשׁ.

תְּנַן הָתָם בְּאַרְבָּעָה פְּעָמִים (נ"א בְּשָׁנָה) בְּשָׁעָה בְּכָל יוֹם, עֵדֶן מְנַטֵּף עַל הַגָּן, וְיוֹצֵא מֵאוֹתָם הַטִּפּוֹת נָהָר גָּדוֹל הַמִּתְחַלֵּק לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים, וּשְׁמֹנֶה וְאַרְבָּעִים טִפּוֹת מְנַטֵּף בְּכָל יוֹם וּמִשָּׁם שִׁבְעִים אִילָנֵי הַגָּן הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קד) יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי יְיָ. רִבִּי תַּנְחוּם אָמַר מֵהָכָא (תהלים קד) מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו, אֵיזוֹ הִיא עֲלִיָּה זֶהוּ עֵדֶן. וְעֵדֶן בְּאֵיזֶה מָקוֹם הוּא. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר לְמַעְלָה מֵעֲרָבוֹת הוּא. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר בַּעֲרָבוֹת הוּא, דְּהָא תְּנַן שָׁם גִּנְזֵי חַיִּים טוֹבִים, בְּרָכָה וְשָׁלוֹם

לשון הקודש

אֶחָד בָּאָרֶץ אֵצֶל הַחַיּוֹת לְאַרְבַּעַת פָּנָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמוּר בְּאוֹתָהּ הַבָּרַיְתָא הָרִאשׁוֹנָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, יֹאמַר לָנוּ מַר מֵאוֹתָהּ הַמִּשְׁנָה. אָמַר לוֹ, כָּךְ הִתְפָּרֵשׁ בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים בַּפָּרָשָׁה שֶׁלּוֹ, אֲבָל כָּאן יֵשׁ לָנוּ לוֹמַר. פְּתַח וְאָמַר, (שיר ו) אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ וְגו'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה הִיא שֶׁאָנוּ קוֹרְאִים כָּאן בְּשִׁיר הַשִּׁירִים לְשׁוֹן נְקֵבָה, וְשָׁם בַּתּוֹרָה לְשׁוֹן זָכָר?

אֶלָּא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּאן בַּתּוֹרָה נִקְרָא בִּלְשׁוֹן זָכָר אֵצֶל הַגּוּף, מִפְּנֵי שֶׁהַגּוּף אֵצֶל הַנְּשָׁמָה כְּאִשָּׁה אֵצֶל הַזָּכָר, וְהַנְּשָׁמָה כְּלַפֵּי מַעְלָה כִּנְקֵבָה בִּפְנֵי הַזָּכָר, וְכָל אֶחָד יוֹרֵשׁ מַעֲלָתוֹ.

שָׁנִינוּ שָׁם, בְּאַרְבַּע פְּעָמִים [בְּשָׁנָה] בְּשָׁעָה בְּכָל יוֹם הָעֵדֶן מְנַטֵּף עַל הַגָּן, וְיוֹצֵא מֵאוֹתָם הַטִּפּוֹת נָהָר גָּדוֹל הַמִּתְחַלֵּק לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים, וּשְׁמֹנֶה וְאַרְבָּעִים טִפּוֹת מְנַטֵּף בְּכָל יוֹם, וּמִשָּׁם שִׁבְעִים אִילָנֵי הַגָּן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי ה'. רַבִּי תַּנְחוּם אָמַר, מִכָּאן (שם) מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו. אֵיזוֹ הִיא עֲלִיָּה? זֶהוּ עֵדֶן. וְעֵדֶן בְּאֵיזֶה מָקוֹם הוּא?

וְנִשְׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים וְהַגָּנוּז הָעֶלְיוֹן הוּא עֵדֶן, לְמַטָּה מִכּוּוָן כְּנֶגְדּוֹ גַּן בָּאָרֶץ וְנוֹטֵל מִמֶּנּוּ שֶׁפַע בְּכָל יוֹם.

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ שְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים נְבִיאִים עָמְדוּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל וְכָל אֶחָד נָטַל בְּחֶלְקוֹ תַּמְצִית טִפָּה אַחַת מֵאוֹתָם טִפּוֹת שֶׁל עֵדֶן שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים טִפּוֹת. וּמַה אִם כָּל נָבִיא שֶׁנָּטַל טִפָּה אַחַת מֵהֶן הָיְתָה מַעֲלָתוֹ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל כָּל הַשְּׁאָר. אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה מְקַבֵּל מִשְּׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים לֹא כָּל שֶׁכֵּן, מִכָּאן אַתָּה לָמֵד כַּמָּה הָיְתָה חָכְמָתוֹ.

רִבִּי בָּא אָמַר רַב כַּהֲנָא וְכִי מֵאַיִן הָיָה לָהֶם לַנְּבִיאִים מֵאוֹתָם הַטִּפּוֹת, אֶלָּא הָכִי תְּנַן, בְּכָל טִפָּה וְטִפָּה הַיּוֹצֵאת מֵעֵדֶן רוּחַ חָכְמָה יוֹצֵא עִמּוֹ, וְעַל כֵּן אִתְגְּזַר בְּמַתְנִיתִין, אִית מַיָּא מְגַדְּלָן חַכִּימִין, וְאִית מַיָּא מְגַדְּלָן טִפְּשִׁין, וְאִינוּן מַיָּא דִּמְגַדְּלָן חַכִּימִין אִינוּן מַיָּא הֲווֹ מִטִּפִּין דְּעֵדֶן.

דְּאָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מַיָּא דְּבֵיהּ טִפִּין יָתְבִין (נ"א יַתִּירִין) מִכָּל אִינוּן אַרְבַּע נַהֲרֵי קַדְמָאָה הוּא דִּכְתִיב, (בראשית ב) שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן. מָאי

לשון הקודש

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, לְמַעְלָה מֵעֲרָבוֹת הוּא. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, בַּעֲרָבוֹת הוּא, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, שָׁם גְּנָזֵי חַיִּים טוֹבִים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וְנִשְׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים, וְהַגָּנוּז הָעֶלְיוֹן. הוּא עֵדֶן לְמַטָּה מִכָּוֵן כְּנֶגְדּוֹ גַּן בָּאָרֶץ וְנוֹטֵל מִמֶּנּוּ שֶׁפַע בְּכָל יוֹם.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, שְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים נְבִיאִים עָמְדוּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, וְכָל אֶחָד נָטַל בְּחֶלְקוֹ תַּמְצִית טִפָּה אַחַת מֵאוֹתָם טִפּוֹת שֶׁל עֵדֶן, שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים טִפּוֹת. וּמַה אִם כָּל נָבִיא שֶׁנָּטַל טִפָּה אַחַת מֵהֶן הָיְתָה מַעֲלָתוֹ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל כָּל הַשְּׁאָר – אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה מְקַבֵּל מִשְּׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים לֹא כָּל שֶׁכֵּן. מִכָּאן אַתָּה לָמֵד כַּמָּה הָיְתָה חָכְמָתוֹ.

רִבִּי בָּא אָמַר רַב כַּהֲנָא, וְכִי מֵאַיִן הָיָה לָהֶם לַנְּבִיאִים מֵאוֹתָן הַטִּפּוֹת? אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, בְּכָל טִפָּה וְטִפָּה הַיּוֹצֵאת מֵעֵדֶן, רוּחַ חָכְמָה יוֹצֵאת עִמּוֹ, וְעַל כֵּן גְּנָזַר בַּמִּשְׁנָה: יֵשׁ מַיִם שֶׁמְּגַדְּלִים חֲכָמִים, וְיֵשׁ מַיִם שֶׁמְּגַדְּלִים טִפְּשִׁים. וְאוֹתָם הַמַּיִם שֶׁמְּגַדְּלִים חֲכָמִים, אוֹתָם הַמַּיִם הָיוּ מִטִּפּוֹת שֶׁל עֵדֶן.

שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַמַּיִם שֶׁבָּהֶם טִפּוֹת יוֹשְׁבִים [נ"א יְתֵרִים] מִכָּל אוֹתָם אַרְבַּעַת הַנְּהָרוֹת הָרִאשׁוֹנִים, הוּא שֶׁכָּתוּב (בראשית

שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן. הַמְיוּחָד מִכּוּלָּם פִּישׁוֹן וְהוּא הַנּוֹפֵל בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם, וּלְפִיכָךְ הָיְתָה חָכְמַת (לְיִשְׂרָאֵל) מִצְרָיִם יוֹתֵר מִכָּל הָעוֹלָם.

וּמִשֶּׁנִּגְזְרָה גְּזֵרָה שֶׁאָבְדָה חָכְמַת מִצְרָיִם, נָטַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹתָם טִפִּין וְזָרַק לוֹן בְּהַהוּא גְנָא, בְּהַהוּא נַהֲרָא דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן דִּכְתִיב, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וְזֶה הָיָה מוֹלִיד אַרְבָּעָה אֲחֵרִים וְהָאֶחָד הַמְיוּחָד הַנּוֹלַד מִמֶּנּוּ פִּישׁוֹן הָיָה. מִשֶּׁנִּטְלוּ אֵלּוּ הַטִּפּוֹת שֶׁלֹּא יָצְאוּ מֵהַגָּן אָבְדָה הַחָכְמָה מִמִּצְרַיִם.

וּמֵאוֹתוֹ הָרוּחַ שֶׁהָיָה יוֹצֵא מֵעֵדֶן, תִּמְצוּ (נ"ל יִמְצוּ) כָּל נָבִיא וְנָבִיא, וְהַיְינוּ דִּכְתִיב מִתְהַלֵּךְ בַּגַּן לְרוּחַ הַיּוֹם. וְגָנוּז זֶה בְּגַן עֵדֶן לֶעָתִיד לָבוֹא, וְזֶה הוּא הַנָּהָר שֶׁרָאָה יְחֶזְקֵאל בִּנְבוּאָתוֹ. וְעַל כֵּן אָמַר הַכָּתוּב (ישעיה יא) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יְיָ וְגו'. שֶׁאוֹתָם מַיִם תָּמִיד מְגַדְּלִים הַיְדִיעָה בָּעוֹלָם.

תָּנוּ רַבָּנָן כָּל נִשְׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים לְמַעְלָה בְּעֵדֶן הֵן. וּמַה מִּמַּה שֶׁיּוֹרֵד מֵעֵדֶן יִשְׁגֶּא הַחָכְמָה בָּעוֹלָם, לָעוֹמְדִים בּוֹ וְנֶהֱנִין מֵהֲנָאוֹתָיו וְכִסּוּפָיו, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

לשון הקודש

ב) שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן. מַה זֶּה שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן? הַמְיֻחָד מִכֻּלָּם פִּישׁוֹן, וְהוּא הַנּוֹפֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, וּלְפִיכָךְ הָיְתָה חָכְמַת [לְיִשְׂרָאֵל] מִצְרַיִם יוֹתֵר מִכָּל הָעוֹלָם.

וּמִשֶּׁנִּגְזְרָה הַגְּזֵרָה שֶׁאָבְדָה חָכְמַת מִצְרַיִם, נָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתָם הַטִּפּוֹת וְזָרַק אוֹתָם בְּאוֹתוֹ הַגָּן, בְּאוֹתוֹ הַנָּהָר שֶׁל גַּן עֵדֶן, שֶׁכָּתוּב (שם) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וְזֶה הָיָה מוֹלִיד אַרְבָּעָה אֲחֵרִים, וְהָאֶחָד הַמְיֻחָד הַנּוֹלַד מִמֶּנּוּ פִּישׁוֹן הָיָה. מִשֶּׁנִּטְלוּ אֵלּוּ הַטִּפּוֹת שֶׁלֹּא יָצְאוּ מֵהַגָּן, אָבְדָה הַחָכְמָה מִמִּצְרַיִם.

וּמֵאוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁהָיְתָה יוֹצֵאת מֵעֵדֶן, תִּמְצוּ [וִימְצוּ] כָּל נָבִיא וְנָבִיא, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב מִתְהַלֵּךְ בַּגַּן לְרוּחַ הַיּוֹם. וְגָנוּז זֶה בְּגַן עֵדֶן לֶעָתִיד לָבֹא, וְזֶה הוּא הַנָּהָר שֶׁרָאָה יְחֶזְקֵאל בִּנְבוּאָתוֹ, וְעַל כֵּן אָמַר הַכָּתוּב (ישעיה יא) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' וְגו'. שֶׁאוֹתָם מַיִם תָּמִיד מְגַדְּלִים הַיְדִיעָה בָּעוֹלָם.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, כָּל נִשְׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים לְמַעְלָה, בְּעֵדֶן הֵן. וּמַה מִּמַּה שֶׁיּוֹרֵד מֵעֵדֶן יִשְׁגֶּא הַחָכְמָה בָּעוֹלָם – לָעוֹמְדִים בּוֹ וְנֶהֱנִים מֵהֲנָאוֹתָיו וְכִסּוּפָיו עַל אַחַת

אָמַר רִבִּי יִצְחָק כֵּיוָן שֶׁהַנְּשָׁמָה זוֹכָה לִיכָּנֵס בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה. מִיכָאֵ"ל הַשַּׂר הַגָּדוֹל הוֹלֵךְ עִמָּהּ וּמַקְדִּים לָהּ שָׁלוֹם. מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת תְּמֵהִים בָּהּ וְשׁוֹאֲלִים עָלֶיהָ (שיר השירים ג) מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר. מִי זֹאת עוֹלָה בֵּין הָעֶלְיוֹנִים מֵהַגּוּף הֶחָרֵב שֶׁדּוֹמֶה לְהֶבֶל דִּכְתִיב, (תהלים קמד) אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה. הוּא מֵשִׁיב וְאוֹמֵר (שיר השירים ו) אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי, אַחַת הִיא מְיוּחֶדֶת הִיא. אַחַת הִיא לְאִמָּהּ, לְאִמָּהּ זוֹ הִיא כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁהִיא אֵם לַנְּשָׁמָה וְיוֹלֶדֶת לָהּ שֶׁנִּגְזְרָה מִמֶּנָּה.

רָאוּהָ בָּנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ. אֵלּוּ שְׁאַר הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵן בְּמַעֲלָתָן לְמַעְלָה וְהֵם הַנִּקְרָאוֹת בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הָא חָזַרְנָא עַל מַה דְּאֲמָרָן אֵלּוּ נִקְרָאוֹת בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, וְהָאֲחֵרוֹת נִקְרָאוֹת בְּנוֹת לוֹט. רָאוּהָ בָּנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ. שְׁאַר הַנְּשָׁמוֹת מְשַׁבְּחוֹת לָהּ, וְאוֹמְרוֹת שָׁלוֹם בּוֹאֵךְ. מְלָכוֹת וּפִלַּגְשִׁים, מְלָכוֹת אֵלּוּ הָאָבוֹת שֶׁהֵם מְלָכוֹת. וּפִלַּגְשִׁים, הֵן גֵּרֵי הַצֶּדֶק. כּוּלָּם מְשַׁבְּחוֹת וּמְקַלְּסוֹת אוֹתָהּ עַד שֶׁנִּכְנֶסֶת לְמַעְלָה, וְאַזַּי הַנְּשָׁמָה בְּמַעֲלָתָהּ וּמִתְקַיֶּמֶת אֲרִיכוּת הַיָּמִים

לשון הקודש

כַּמָּה וְכַמָּה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כֵּיוָן שֶׁהַנְּשָׁמָה זוֹכָה לִכָּנֵס בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, מִיכָאֵ"ל הַשַּׂר הַגָּדוֹל הוֹלֵךְ עִמָּהּ וּמַקְדִּים לָהּ שָׁלוֹם. מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת תְּמֵהִים בָּהּ וְשׁוֹאֲלִים עָלֶיהָ (שיר ג) מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר. מִי זֹאת עֹלָה בֵּין הָעֶלְיוֹנָה מֵהַגּוּף הֶחָרֵב שֶׁדּוֹמֶה לְהֶבֶל, שֶׁכָּתוּב (תהלים קמד) אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה. הוּא מֵשִׁיב וְאוֹמֵר, (שיר ו) אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי. אַחַת הִיא – מְיֻחֶדֶת הִיא. אַחַת הִיא לְאִמָּהּ – לְאִמָּהּ זוֹ הִיא כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁהִיא אֵם לַנְּשָׁמָה וְיוֹלֶדֶת לָהּ, שֶׁנִּגְזְרָה מִמֶּנָּה.

רָאוּהָ בָּנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ – אֵלּוּ שְׁאַר הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵן בְּמַעֲלָתָן לְמַעְלָה, וְהֵם הַנִּקְרָאוֹת בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הִנֵּה חָזַרְנוּ עַל מַה שֶּׁאָמַרְנוּ – אֵלּוּ נִקְרָאוֹת בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, וְהָאֲחֵרוֹת נִקְרָאוֹת בְּנוֹת לוֹט. רָאוּהָ בָּנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ – שְׁאָר הַנְּשָׁמוֹת מְשַׁבְּחוֹת לָהּ וְאוֹמְרוֹת שָׁלוֹם בּוֹאֵךְ. מְלָכוֹת וּפִילַגְשִׁים – מְלָכוֹת אֵלּוּ הָאָבוֹת שֶׁהֵם מְלָכוֹת, וּפִילַגְשִׁים הֵם גֵּרֵי הַצֶּדֶק. כֻּלָּם מְשַׁבְּחוֹת וּמְקַלְּסוֹת אוֹתָהּ עַד שֶׁנִּכְנֶסֶת לְמַעְלָה, וַאֲזַי הַנְּשָׁמָה בְּמַעֲלָתָהּ וּמִתְקַיֶּמֶת אֲרִיכוּת יָמִים. זֶהוּ

הָדָא הוּא דִכְתִיב וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַיָּמִים. נִכְנַס בַּאֲרִיכוּת הַיָּמִים לָעוֹלָם הַבָּא.

רִבִּי אַבָּא סָבָא קָם עַל רַגְלוֹי וְאָמַר, מְנוּחָה וְשָׁלוֹם גָּרְמִין יְהֵא לָךְ רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי דְּחָזְרַת עֲטָרָה לְיוֹשְׁנָהּ. דְּתָנֵינָן בְּמַתְנִיתָא קַדְמָאָה דְּכֵיוָן שֶׁהַנְּשָׁמָה הִיא בְּתַשְׁלוּמָהּ בְּאַתַר עִלָּאָה (לְזִמְנָא בַתְּרָא עָאלִין) לָא תָבַאת לְגוּפָא, אֶלָּא אִתְבְּרִיאָן מִנָּהּ נִשְׁמֵי אַחֲרָנִין דְּנָפְקֵי מִנָּהּ וְאִיהִי אִשְׁתְּאָרַת בְּקִיּוּמָא, עַד דְּאַתָּא רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי וְדָרַשׁ וּמַה אִם בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא הֶבֶל וְהַגּוּף שֶׁהוּא טִפָּה סְרוּחָה נִכְנֶסֶת בּוֹ אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה. לֶעָתִיד לָבֹא שֶׁיִּצְרְפוּ כוּלָּם וְיִהְיֶה הַגּוּף מוּבְחָר בְּקִיּוּם וְתַשְׁלוּם יוֹתֵר, אֵינוֹ דִין לְהִכָּנֵס אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה בּוֹ בְּכָל הַתַּשְׁלוּמִין וְהָעִלּוּיִין שֶׁבָּהּ.

אָמַר רִבִּי אַחָא אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה (בּוֹ בְּכָל הַתַּשְׁלוּמִין וְהָעִלּוּיִין שֶׁבָּהּ) מַמָּשׁ וְאוֹתוֹ הַגּוּף מַמָּשׁ עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲמִידָן בְּקִיּוּמָן לֶעָתִיד לָבֹא, אֲבָל שְׁנֵיהֶם יִהְיוּ שְׁלֵמִים בְּתַשְׁלוּם הַדַּעַת לְהַשִּׂיג מַה שֶׁלֹּא הִשִּׂיגוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה:

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַיָּמִים וְגו'. רִבִּי בּוֹ אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן (בְּאוֹתָם הַיָּמִים)

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַיָּמִים. נִכְנַס בַּאֲרִיכוּת יָמִים לָעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי אַבָּא הַזָּקֵן קָם עַל רַגְלָיו וְאָמַר, מְנוּחָה וְשָׁלוֹם עֲצָמוֹת יִהְיוּ לְךָ, רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁהֶחֱזַרְתָּ עֲטָרָה לְיָשְׁנָהּ. שֶׁשָּׁנִינוּ בַּבָּרַיְתָא הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁכֵּיוָן שֶׁהַנְּשָׁמָה הִיא בִּשְׁלֵמוּתָהּ בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן [לִזְמַן אַחֵר נִכְנָסִים], לֹא שָׁבָה לַגּוּף, אֶלָּא נִבְרָאוֹת מִמֶּנָּה נְשָׁמוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת מִמֶּנָּה, וְהִיא נִשְׁאֶרֶת בְּקִיּוּם, עַד שֶׁבָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי וְדָרַשׁ, וּמָה אִם בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא הֶבֶל, וְהַגּוּף שֶׁהוּא טִפָּה סְרוּחָה, נִכְנֶסֶת בּוֹ אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה – לֶעָתִיד לָבֹא שֶׁיִּצְרְפוּ כֻּלָּם וְיִהְיֶה הַגּוּף מֻבְחָר בְּקִיּוּם וְתַשְׁלוּם יוֹתֵר, אֵינוֹ דִין לְהִכָּנֵס אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה בּוֹ בְּכָל הַתַּשְׁלוּמִים וְהָעִלּוּיִים שֶׁבָּהּ?

אָמַר רַבִּי אָחָא, אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה [בּוֹ בְּכָל הַתַּשְׁלוּמִים וְהָעִלּוּיִים שֶׁבָּהּ] מַמָּשׁ, וְאוֹתוֹ הַגּוּף מַמָּשׁ עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲמִידָן בְּקִיּוּמָן לֶעָתִיד לָבֹא, אֲבָל שְׁנֵיהֶם יִהְיוּ שְׁלֵמִים בְּתַשְׁלוּם הַדַּעַת לְהַשִּׂיג מַה שֶׁלֹּא הִשִּׂיגוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה.

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַיָּמִים וְגו'. רַבִּי בּוֹ

בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם שֶׁהוּא יָמִים, וְלֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא לַיְלָה. אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בְּאוֹתָם הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם יָמִים בְּאוֹתָם הַהֲנָאוֹת וְהַכִּסּוּפִין שֶׁהוּא נוֹחֵל: וַיְיָ בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. בְּאוֹתוֹ הַמִּשְׁרָה (נ"א הַמַּעֲשֵׂר) **שֶׁנָּתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְּׁמוֹ, שֶׁהִיא אוֹת ה"א, שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם.**

וְתַנְיָא אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן מִטַּטְרוֹן שַׂר הַפָּנִים שֶׁהוּא נַעַר עֶבֶד מֵרַבּוֹ הָאָדוֹן הַמּוֹשֵׁל עָלָיו, מְמוּנֶּה עַל הַנִּשְׁמָה בְּכָל יוֹם לְהַסְפִּיק לָהּ מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁנִּצְטַוָּה, וְהוּא עָתִיד לְמֵיסַב חוּשְׁבַּן פִּתְקָא בְּבָתֵּי קִבְרֵי מִן דּוּמָה וּלְאַחֲזָאָה לֵיהּ כַּמֵּי מָאֲרֵיהּ, וְהוּא זַמִּין לְמֶעְבַּד חָמִיר הַהוּא גַּרְמָא תְּחוֹת אַרְעָא לְתַקָּנָא לְגוּפַיָּיא וּלְקַיְּימָא לוֹן בִּשְׁלֵימוּתָא דְּגוּפָא בְּלָא נִשְׁמָתָא (בְּזִמְנָא) **דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְשַׁדַּר לָהּ לְאַתְרָהּ.**

אָמַר רִבִּי יִצְחָק בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מַה כְּתִיב, וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ זְקַן בֵּיתוֹ הַמּוֹשֵׁל וְגוֹ'. מַהוּ אֶל עַבְדּוֹ, אִי בְּחָכְמְתָא דָא נִסְתַּכֵּל מַהוּ אֶל עַבְדּוֹ. אָמַר רִבִּי נְהוֹרָאִי לֹא נִסְתַּכֵּל אֶלָּא בַּמָּה שֶׁאָמַר עַבְדּוֹ, עַבְדּוֹ שֶׁל מָקוֹם. (זְקַן בֵּיתוֹ) **הַקָּרוֹב לַעֲבוֹדָתוֹ, וּמַאן אִיהוּ, זֶה מִטַּטְרוֹ"ן כִּדְקָאֲמָרָן, דְּאִיהוּ עָתִיד לְיַפּוֹת לַגּוּף בְּבָתֵּי קִבְרֵי.**

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, [בְּאוֹתָם הַיָּמִים] בְּאוֹתוֹ עוֹלָם שֶׁהוּא יָמִים, וְלֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא לַיְלָה. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, בְּאוֹתָם הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם יָמִים, בְּאוֹתָם הַהֲנָאוֹת וְהַכִּסּוּפִים שֶׁהוּא נוֹחֵל. וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. בְּאוֹתָהּ הַמִּשְׁרָה [נ"א הַמַּעֲשֵׂר] שֶׁנָּתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְּׁמוֹ, שֶׁהִיא אוֹת הֵ"א, שֶׁבָּהּ נִבְרָא הָעוֹלָם.

וְלָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מִטַּטְרוֹ"ן שַׂר הַפָּנִים, שֶׁהוּא נַעַר עֶבֶד מֵרַבּוֹ הָאָדוֹן הַמּוֹשֵׁל עָלָיו, מְמֻנֶּה עַל הַנִּשְׁמָה בְּכָל יוֹם לְהַסְפִּיק לָהּ מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁנִּצְטַוָּה, וְהוּא עָתִיד לָקַחַת חֶשְׁבּוֹן פֶּתֶק בְּבָתֵּי הַקְּבָרוֹת מִדּוּמָה, וּלְהַרְאוֹת אוֹתוֹ לִפְנֵי רַבּוֹ, וְהוּא עָתִיד לַעֲשׂוֹת שְׁאוֹר אוֹתוֹ הָעֵצֶם תַּחַת הָאָרֶץ, לְתַקֵּן אֶת הַגּוּפוֹת וּלְקַיְּמָם בִּשְׁלֵמוּת שֶׁל גּוּף בְּלִי הַנִּשְׁמָה, [בְּזִמְנוֹ] שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׁלַח אוֹתָהּ לִמְקוֹמָהּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מַה כָּתוּב? וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ זְקַן בֵּיתוֹ הַמּוֹשֵׁל וְגוֹ'. מַהוּ אֶל עַבְדּוֹ? אִם בַּחָכְמָה הַזּוֹ נִסְתַּכֵּל, מַה זֶּה אֶל עַבְדּוֹ? אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, לֹא נִסְתַּכֵּל אֶלָּא בְּמַה שֶׁאָמַר עַבְדּוֹ, עַבְדּוֹ שֶׁל מָקוֹם, [זְקַן בֵּיתוֹ] הַקָּרוֹב לַעֲבוֹדָתוֹ, וּמִי הוּא? זֶה

הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ, זֶה מִטַּטְרוֹן עַבְדּוֹ שֶׁל מָקוֹם. זְקַן בֵּיתוֹ, שֶׁהוּא תְּחִלַּת בְּרִיּוֹתָיו שֶׁל מָקוֹם. הַמּוֹשֵׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ, שֶׁנְּתַן לוֹ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֶמְשָׁלָה עַל כָּל צִבְאוֹתָיו.

וְתָאנָא אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אָמַר רַב, כָּל צִבְאוֹתָיו שֶׁל אוֹתוֹ עֶבֶד נוֹטְלִים אוֹר וְנֶהֱנִין מִזִּיו הַנְּשָׁמָה, דְּתָאנָא אוֹר הַנְּשָׁמָה לָעוֹלָם הַבָּא גָּדוֹל מֵאוֹר הַכִּסֵּא. וְהָא מֵהַכִּסֵּא נִטְלָה הַנְּשָׁמָה. אֶלָּא זֶה לְפִי הָרָאוּי לוֹ וְזֶה לְפִי הָרָאוּי לוֹ. רַב נַחְמָן אָמַר גָּדוֹל מֵאוֹר הַכִּסֵּא מַמָּשׁ דִּכְתִיב, (יחזקאל א) דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה, מָאי עָלָיו עַל זָהֳרוֹ.

וּכְשֶׁהוּא הוֹלֵךְ לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּתוֹ כָּל צִבְאוֹתָיו וְהַמֶּרְכָּבָה שֶׁלּוֹ נִזּוֹנִין מֵאוֹתוֹ הַזֹּהַר. הָדָא הוּא שֶׁהַנְּשָׁמָה אוֹמֶרֶת לוֹ (דִּכְתִיב) שִׂים נָא יָדְךָ, כְּלוֹמַר סִיעָתְךָ, תַּחַת יְרֵכִי, זֶהוּ אוֹר הַנִּשְׁפָּע מִן הַנְּשָׁמָה עֲלֵיהֶם.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי שָׁלוֹם כָּךְ קִבַּלְנוּ בְּשָׁעָה שֶׁזֶּה הוֹלֵךְ בִּשְׁלִיחוּתוֹ שֶׁל מָקוֹם, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵנִיעַ כָּל צִבְאוֹתָיו

לשון הקודש

מטטרו"ן, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. שֶׁהוּא עָתִיד לְיַפּוֹת אֶת הַגּוּף בְּבָתֵּי הַקְּבָרוֹת.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ, זֶה מִטַּטְרוֹ"ן עַבְדּוֹ שֶׁל מָקוֹם. זְקַן בֵּיתוֹ, שֶׁהוּא תְּחִלַּת בְּרִיּוֹתָיו שֶׁל מָקוֹם. הַמּוֹשֵׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ, שֶׁנְּתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֶמְשָׁלָה עַל כָּל צִבְאוֹתָיו.

וְלָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אָמַר רַב, כָּל צִבְאוֹתָיו שֶׁל אוֹתוֹ עֶבֶד נוֹטְלִים אוֹר וְנֶהֱנִים מִזִּיו הַנְּשָׁמָה. שֶׁלָּמַדְנוּ, אוֹר הַנְּשָׁמָה לָעוֹלָם הַבָּא גָּדוֹל מֵאוֹר הַכִּסֵּא. וַהֲרֵי מֵהַכִּסֵּא נִטְלָה הַנְּשָׁמָה? אֶלָּא זֶה לְפִי הָרָאוּי לוֹ, וְזֶה לְפִי הָרָאוּי לוֹ. רַב נַחְמָן אָמַר, גָּדוֹל מֵאוֹר הַכִּסֵּא מַמָּשׁ, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה. מַה זֶּה עָלָיו? עַל זָהֳרוֹ.

וּכְשֶׁהוּא הוֹלֵךְ לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּתוֹ, כָּל צִבְאוֹתָיו וְהַמֶּרְכָּבָה שֶׁלּוֹ נִזּוֹנִים מֵאוֹתוֹ הַזֹּהַר. זֶהוּ שֶׁהַנְּשָׁמָה אוֹמֶרֶת לוֹ, [שֶׁכָּתוּב] שִׂים נָא יָדְךָ, כְּלוֹמַר סִיעָתְךָ. תַּחַת יְרֵכִי – זֶהוּ אוֹר הַנִּשְׁפָּע מִן הַנְּשָׁמָה עֲלֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי שָׁלוֹם, כָּךְ קִבַּלְנוּ, בְּשָׁעָה שֶׁזֶּה הוֹלֵךְ בִּשְׁלִיחוּתוֹ שֶׁל

שֶׁל מַעְלָה בְּאוֹת אַחַת מִשְּׁמוֹ. אָמַר רַב הוּנָא כָּךְ יְרֵכ"י בְּגִימַטְרִיָּא רָ"ם. כְּלוֹמַר הַנִּשְׁמָה אוֹמֶרֶת שִׂים נָא יָדְךָ סִיעָתְךָ תַּחַת מַעֲלָתוֹ שֶׁל רָם וְנִשָּׂא הַמּוֹשֵׁל עַל הַכֹּל וּלְאַחַר שֶׁצִּוָּה סִיעַת עֶלְיוֹנִים תַּחַת יָדוֹ אֲנִי מַשְׁבִּיעֲךָ שְׁבוּעָה גְּדוֹלָה בּוֹ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹהֵי הָאָרֶץ. הוֹאִיל וְאָמַר בַּיְיָ שֶׁהוּא הַכֹּל, לָמָּה נֶאֱמַר אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה שֶׁהוּא אָדוֹן עַל הַכֹּל, בְּבַת אַחַת וּבְרֶגַע אֶחָד הוּא מֵגִיעַ לַכֹּל וְכֻלָּם כְּאַיִן נֶגְדּוֹ. רִבִּי יִצְחָק אוֹמֵר עַל שְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת מִשְּׁמוֹ לְהוֹרוֹת שֶׁהוּא הַכֹּל וְאֵין אַחֵר בִּלְתּוֹ:

וְאַשְׁבִּיעֲךָ בַּיְיָ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹהֵי הָאָרֶץ. אָמַר רַב הוּנָא וְאִי הֲוֵינָא עִמְּהוֹן דְּמָארֵי מַתְנִיתָא כַּד גְּלוּ רָזָא דְנָא לָא אִיפְּרַשְׁנָא מִנְּהוֹן הָכִי, דְּהָא אֲנָא חָזֵי עֲמִיקִין סַגִּיאִין בְּפוּמְיֵיהוּ דְגָלוּ וְלָא אִתְחַזְיָין לְכָל אֵינִישׁ. תָּא חָזֵי, שְׁבוּעַת קְיָימָא דָא אוֹמֵי לָהּ נִשְׁמָתָא דִּכְתִיב אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק מֵהָכָא מַשְׁמַע שֶׁהוֹאִיל וְאַתָּה הוֹלֵךְ בִּשְׁלִיחוּת זֶה

לשון הקודש

מָקוֹם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵגִיעַ כָּל צְבָאוֹתָיו שֶׁל מַעְלָה בְּאוֹת אַחַת מִשְּׁמוֹ. אָמַר רַב הוּנָא, כָּךְ יְרֵכ"י בְּגִימַטְרִיָּא רָ"ם. כְּלוֹמַר, הַנִּשְׁמָה אוֹמֶרֶת שִׂים נָא יָדְךָ, סִיעָתְךָ, תַּחַת מַעֲלָתוֹ שֶׁל רָם וְנִשָּׂא הַמּוֹשֵׁל עַל הַכֹּל. וּלְאַחַר שֶׁצִּוָּה סִיעַת הָעֶלְיוֹנִים תַּחַת יָדוֹ, אֲנִי מַשְׁבִּיעֲךָ שְׁבוּעָה גְּדוֹלָה בּוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹהֵי הָאָרֶץ – הוֹאִיל וְאָמַר בַּה' שֶׁהוּא הַכֹּל, לָמָּה נֶאֱמַר אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שֶׁהוּא אָדוֹן עַל הַכֹּל. בְּבַת אַחַת וּבְרֶגַע אֶחָד הוּא מֵגִיעַ לַכֹּל, וְכֻלָּם כְּאַיִן נֶגְדּוֹ. רַבִּי יִצְחָק אוֹמֵר עַל שְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת מִשְּׁמוֹ, לְהוֹרוֹת שֶׁהוּא הַכֹּל וְאֵין אַחֵר בִּלְתּוֹ.

וְאַשְׁבִּיעֲךָ בַּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹהֵי הָאָרֶץ. אָמַר רַב הוּנָא, וְאִם הָיִיתִי עִמָּהֶם שֶׁל בַּעֲלֵי הַבְּרִיתָא כְּשֶׁגִּלּוּ הַסּוֹד הַזֶּה, לֹא נִפְרַד הָיִיתִי מֵהֶם כָּךְ, שֶׁהֲרֵי אֲנִי רוֹאֶה עֲמָקִים רַבִּים בְּפִיהֶם שֶׁגִּלּוּ וְלֹא רְאוּיִים לְכָל אָדָם. בֹּא רְאֵה, שְׁבוּעַת הַבְּרִית הַזּוֹ נִשְׁבַּעַת הַנִּשְׁמָה, שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִכָּאן מַשְׁמַע, שֶׁהוֹאִיל וְאַתָּה הוֹלֵךְ בִּשְׁלִיחוּת זוֹ, לֹא תִקַּח אִשָּׁה

לֹא תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי, כְּלוֹמַר שֶׁלֹּא תִקַּח גּוּף לִבְנִי (ד"א לְבִנְיָנִי) **לִיכָּנֵס בְּגוּף אַחֵר בְּגוּף זָר בְּגוּף שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לוֹ, אֶלָּא בְּהַהוּא מַמָּשׁ שֶׁהוּא שֶׁלִּי, בְּהַהוּא מַמָּשׁ שֶׁיָּצָאתִי מִמֶּנּוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב כִּי אִם אֶל אַרְצִי וְאֶל מוֹלַדְתִּי תֵּלֵךְ.**

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מַהוּ וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי לְיִצְחָק. אָמַר רִבִּי יִצְחָק אוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁנִּצְטָעֵר עִמִּי בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְלֹא הָיָה לוֹ הֲנָאָה וְכִסּוּף בּוֹ מִפְּנֵי יִרְאַת קוֹנוֹ, אוֹתוֹ הַגּוּף מַמָּשׁ תִּקַּח לִיצְחָק עִמּוֹ בְּהַאי שִׁמְחַת הַצַּדִּיקִים. לִיצְחָק עִמּוֹ בְּשִׁמְחַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לִיצְחָק עִמּוֹ דְּעַכְשָׁיו עֵת שְׂחוֹק בָּעוֹלָם הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קכו) **אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וְגוֹ'.**

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בַּר יִצְחָק תָּא שְׁמַע אֵין מַלְאָךְ אֶחָד עוֹשֶׂה אֶלָּא שְׁלִיחוּת אֶחָד, וְלֹא ב' שְׁלִיחוּת בְּבַת אַחַת. וְתַנְיָא אָמַר רִבִּי אַבָּא מַלְאָךְ אֶחָד אֲשֶׁר קֶסֶת הַסּוֹפֵר בְּמָתְנָיו עָתִיד לְהַרְשִׁים כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל מִצְחוֹ, וּלְאַחַר כֵּן הַשַּׂר הַגָּדוֹל הוֹלֵךְ לְתַקֵּן כָּל אֶחָד וְאֶחָד וּלְהַעֲמִידוֹ לְקַבֵּל נִשְׁמָתוֹ, הָדָא הוּא דִכְתִיב הוּא יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ לְפָנֶיךָ וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה, מַאי לְפָנֶיךָ לִפְנֵי שְׁלִיחוּתְךָ.

לשון הקודש

לִבְנִי. כְּלוֹמַר שֶׁלֹּא תִקַּח גּוּף לִבְנִי [לְבִנְיָנִי] לְהִכָּנֵס בְּגוּף אַחֵר, בְּגוּף זָר, בְּגוּף שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לוֹ, אֶלָּא בְּהַהוּא מַמָּשׁ שֶׁהוּא שֶׁלִּי, בְּהַהוּא מַמָּשׁ שֶׁיָּצָאתִי מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי אִם אֶל אַרְצִי וְאֶל מוֹלַדְתִּי תֵּלֵךְ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַהוּ וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי לְיִצְחָק? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁנִּצְטָעֵר עִמִּי בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם וְלֹא הָיָה לוֹ הֲנָאָה וְכִסּוּף בּוֹ מִפְּנֵי יִרְאַת קוֹנוֹ, אוֹתוֹ הַגּוּף מַמָּשׁ תִּקַּח לִצְחָק עִמּוֹ בְּשִׁמְחַת הַצַּדִּיקִים הַזּוֹ, לִצְחָק עִמּוֹ בְּשִׁמְחַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לִצְחָק עִמּוֹ שֶׁעַכְשָׁו עֵת שְׂחוֹק בָּעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קכו) אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר יִצְחָק, בֹּא תִשְׁמַע, אֵין מַלְאָךְ אֶחָד עוֹשֶׂה אֶלָּא שְׁלִיחוּת אַחַת, וְלֹא שְׁתֵּי שְׁלִיחֻיּוֹת בְּבַת אַחַת. וְלָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי אַבָּא, מַלְאָךְ אֶחָד, אֲשֶׁר קֶסֶת הַסּוֹפֵר בְּמָתְנָיו, עָתִיד לְהַרְשִׁים כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל מִצְחוֹ, וּלְאַחַר כֵּן הַשַּׂר הַגָּדוֹל הוֹלֵךְ לְתַקֵּן כָּל אֶחָד וְאֶחָד וּלְהַעֲמִידוֹ לְקַבֵּל נִשְׁמָתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הוּא יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ לְפָנֶיךָ וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה. מַה זֶּה לְפָנֶיךָ?

רִבִּי (אֶלְעָזָר) **אֱלִיעֶזֶר אֲזַל לְמֶחֱמֵי לְרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי רַבֵּיהּ, וְהַהוּא יוֹמָא רֵישׁ יַרְחָא הָוָה, כַּד מָטָא גַּבֵּיהּ אָמַר לֵיהּ בֵּירָא דִּלְסָרְיָין, וּמַלְיָין לֵיהּ, וְהַהוּא נָבִיעַ מִדִּידֵיהּ יַתִּיר, מַאי בָּעָא הָכָא. אָמַר לֵיהּ חַיָּיב אָדָם לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ. אָמַר לֵיהּ לָאו עַל כָּךְ אֲמָרִית. אֶלָּא אֲנָא חָמֵי בְּאַנְפָּךְ דְּמִלָּה חַדְתָּא אִית גַּבָּךְ מֵאִינּוּן עֲמִיקִין דְּאַתְּ עָתִיד לְמִתְבַּע.**

אָמַר לֵיהּ, חָמֵינָא הַאי אוֹר הָרִאשׁוֹן דְּמַטְלָנוּי עֲשָׂרָה וּבַעֲשָׂרָה נָטִיל, וּבְרָזָא דַעֲשָׂרָה נָהִיג לְכֹלָּא, וּבְאַתְוָותָא דַעֲשָׂרָה עָבִיד עוֹבָדוֹי. וְתָאנָא עֲשָׂרָה פִּתְקִין עֲשָׂרָה מַפְּתְחָן דְּבֵי קַצְרֵי בִּידוֹי, וּפִתְקִין עֲשָׂרָה נָטִיל בְּגִינְתָא דְעֵדֶן לְאַתְקָנָא אַרְעָא עַל גּוּפֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא.

אָמַר לֵיהּ אֱלִיעֶזֶר בְּרִי חָמִית הֲוֵית יַתִּיר מִמַּלְאָכָא קַדִּישָׁא דְעַלְמָא, בַּעֲשָׂרָה אִתְבְּרֵי, בַּעֲשָׂרָה אִתְנְהִיג. בַּעֲשָׂרָה כֶּרְסְיָיא קַדִּישָׁא, בַּעֲשָׂרָה אוֹרַיְיתָא, הוּא בַעֲשָׂרָה מַטְלָנוֹי, בַּעֲשָׂרָה עַלְמִין עִלָּאִין (בַּעֲשָׂרָה) וְחַד עִלָּאָה עַל כֹּלָּא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

לִפְנֵי שְׁלִיחוּתְךָ.

רַבִּי [אֶלְעָזָר] אֱלִיעֶזֶר הָלַךְ לִרְאוֹת אֶת רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי רַבּוֹ, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הָיָה רֹאשׁ חֹדֶשׁ. כְּשֶׁהִגִּיעַ אֵלָיו, אָמַר לוֹ, הַבְּאֵר שֶׁמְּנֻקָּה מִכָּל טִנּוֹפֶת, וּמְמַלְּאִים אוֹתוֹ וְנוֹבֵעַ מִשֶּׁלּוֹ יוֹתֵר, מָה רוֹצֶה כָּאן? אָמַר לוֹ, חַיָּב אָדָם לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ. אָמַר לוֹ, לֹא כָּךְ אָמַרְתִּי, אֶלָּא אֲנִי רוֹאֶה בְּפָנֶיךָ שֶׁדָּבָר חָדָשׁ יֵשׁ אֶצְלְךָ מֵאוֹתָם הָעֲמֻקִּים שֶׁאַתָּה עָתִיד לִשְׁאֹל.

אָמַר לוֹ, רָאִיתִי אֶת הָאוֹר הָרִאשׁוֹן הַזֶּה שֶׁמַּסְעוֹתָיו עֲשָׂרָה, וְנוֹסֵעַ בַּעֲשָׂרָה, וּבְסוֹד שֶׁל עֲשָׂרָה מַנְהִיג אֶת הַכֹּל, וּבְאוֹתִיּוֹת שֶׁל עֲשָׂרָה עוֹשֶׂה אֶת מַעֲשָׂיו. וְלָמַדְנוּ, עֲשָׂרָה פִּתָּקִים, עֲשָׂרָה מַפְּתְּחוֹת שֶׁל בֵּית חוֹלִים בְּיָדוֹ, וַעֲשָׂרָה פִּתָּקִים נוֹטֵל בְּגַן עֵדֶן לְהַתְקִין אֶרֶץ עַל גּוּפוֹת הַצַּדִּיקִים.

אָמַר לוֹ, אֱלִיעֶזֶר בְּנִי, הָיִיתָ רוֹאֶה יוֹתֵר מִמַּלְאָךְ קָדוֹשׁ שֶׁל הָעוֹלָם, בַּעֲשָׂרָה נִבְרָא, בַּעֲשָׂרָה מֻנְהָג. בַּעֲשָׂרָה הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ. בַּעֲשָׂרָה הַתּוֹרָה, הוּא בַּעֲשָׂרָה מַסְעוֹתָיו. בַּעֲשָׂרָה עוֹלָמוֹת. עֶלְיוֹנִים [בַּעֲשָׂרָה]. וְאֶחָד עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל בָּרוּךְ הוּא.

וְאֵימָא לָךְ מִלָּה דַעְתֵּיהּ דְּמָארֵי דְּמַתְנִיתָא הָוָה בְּהַאי מַה כְּתִיב וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֲשָׂרָה גְמַלִּים מִגְּמַלֵּי אֲדֹנָיו וַיֵּלֶךְ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי זְכִינָא לִפְסוּקָא דָא, אֲבָל וְכָל טוּב אֲדֹנָיו בְּיָדוֹ מַהוּ. אָמַר לֵיהּ הוּא שְׁמֵיהּ דְּמָארֵיהּ דְּאָזִיל גַּבֵּי לְאַעֲלָא לֵיהּ וּלְאַנְהָגָא (וּלְאַגְנָא) לֵיהּ, אָמַר דָּא וַדָּאי הוּא כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ.

תְּנַן אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ תָּא חֲזֵי, מָאן דְּיָדַע שְׁמֵיהּ עַל בָּרְיֵיהּ, יָדַע דְּהוּא וּשְׁמֵיהּ חַד הוּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁמֵיהּ חַד דִּכְתִיב, (זכריה יד) יְיָ אֶחָד וְגוֹ' (כֻּלְּהוּ) כְּלוֹמַר הַשֵּׁם וְהוּא אֶחָד.

אָמַר רִבִּי אַבָּא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בְּפָרְשָׁתָא דָא: וַיְבָרֶךְ הַגְּמַלִּים מִחוּץ לָעִיר אֶל בְּאֵר הַמַּיִם. אָמַר רִבִּי אַבָּא מִחוּץ לָעִיר, דָּא הוּא בֵּי קִבְרֵי. אֶל בְּאֵר הַמָּיִם, דְּתַנְיָא הַנִּקְדָּמִים בְּבָתֵּי קִבְרֵי אוֹתָם שֶׁנִּשְׂאוּ וְנָתְנוּ בַּתּוֹרָה, דְּהָא תְּנַן כְּשֶׁנִּכְנַס אָדָם לַקֶּבֶר מַה דְּשָׁאֲלוּ לֵיהּ תְּחִילָּה אִם קָבַע עִתִּים לַתּוֹרָה דִּכְתִיב, (ישעיה לג) וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּךָ וְגוֹ'. וּכְשֶׁיֵּצֵא אֵינוֹ דִּין (לְקַיְּמָם) לַהֲקִימָם בַּתְּחִלָּה.

אָמַר רִבִּי אַבָּא לְעֵת עֶרֶב זֶהוּ יוֹם שִׁשִּׁי שֶׁהוּא עֶרֶב הַשַּׁבָּת שֶׁאָז

לשון הקודש

וְאֹמַר לְךָ דָּבָר, דַּעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַמִּשְׁנָה הָיְתָה בָּזֶה. מַה כָּתוּב? וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֲשָׂרָה גְמַלִּים מִגְּמַלֵּי אֲדֹנָיו וַיֵּלֶךְ. אָמַר לוֹ, רַבִּי, זָכִיתִי לַפָּסוּק הַזֶּה, אֲבָל וְכָל טוּב אֲדֹנָיו בְּיָדוֹ מַהוּ? אָמַר לוֹ, הוּא שְׁמוֹ שֶׁל רַבּוֹ שֶׁהָלַךְ אֵלָיו לְהַכְנִיסוֹ וּלְהַנְהִיג [וּלְהַגֵּן] אוֹתוֹ. אָמַר, זֶהוּ וַדַּאי, כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ.

שֶׁנִּינוּ, אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, בֹּא רְאֵה, מִי שֶׁיּוֹדֵעַ אֶת שְׁמוֹ עַל בְּרִיּוֹ, יוֹדֵעַ שֶׁהוּא וּשְׁמוֹ אֶחָד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁמוֹ אֶחָד, שֶׁכָּתוּב (זכריה יד) ה' אֶחָד וְגוֹ'. [כֻּלָּם] כְּלוֹמַר, הַשֵּׁם וְהוּא אֶחָד.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בַּפָּרָשָׁה הַזּוֹ: וַיְבָרֶךְ הַגְּמַלִּים מִחוּץ לָעִיר אֶל בְּאֵר הַמָּיִם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, מִחוּץ לָעִיר – זֶהוּ בֵּית הַקְּבָרוֹת. אֶל בְּאֵר הַמָּיִם – שֶׁלְּמַדְנוּ, הַנִּקְדָּמִים בְּבָתֵּי הַקְּבָרוֹת – אוֹתָם שֶׁנִּשְׂאוּ וְנָתְנוּ בַּתּוֹרָה. שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, כְּשֶׁנִּכְנַס אָדָם לַקֶּבֶר, מַה שֶּׁשָּׁאֲלוּ אוֹתוֹ בַּתְּחִלָּה – אִם קָבַע עִתִּים לַתּוֹרָה, שֶׁכָּתוּב (ישעיה לג) וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּךָ וְגוֹ'. וּכְשֶׁיֵּצֵא, אֵינוֹ דִּין [וְלְקַיְּמָם] לַהֲקִימָם בַּתְּחִלָּה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, לְעֵת עֶרֶב – זֶהוּ יוֹם שִׁשִּׁי, שֶׁהוּא עֶרֶב הַשַּׁבָּת, שֶׁאָז הַזְּמַן

הַזְּמַן לְקַיְּימָא מִתַּיָּא, מָאי מַשְׁמַע דִּתְנַן שִׁיתָּא אַלְפֵי שְׁנִין הֲוֵי עַלְמָא, וְהוּא אֶלֶף הַשִּׁשִּׁי שֶׁהוּא סִיּוּם הַכֹּל, וְהַיְינוּ לְעֵת עֶרֶב, זְמַן סִיּוּם הַכֹּל. לְעֵת צֵאת הַשּׁוֹאֲבוֹת, אֵלּוּ הֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַשּׁוֹאֲבִים מֵימֶיהָ שֶׁל תּוֹרָה שֶׁהוּא עֵת לָצֵאת וּלְהִתְנַעֵר מִן הֶעָפָר.

וְאָמַר רִבִּי אַבָּא עוֹד יֵשׁ לָדַעַת דִּתְנַן אוֹתָם הַמִּתְעַסְּקִים לָדַעַת אֶת בּוֹרְאָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִשְׁמָתָם בְּתַשְׁלוּמָהּ לָעוֹלָם הַבָּא זָכוּ לָצֵאת מִשְּׁבוּעוֹת הַנִּשְׁמָה הוֹלֵךְ לָדַעַת מִי הוּא גּוּפָהּ מַמָּשׁ וּמַאי הוּא. הִנֵּה אָנֹכִי נִצָּב עַל עֵין הַמָּיִם אַף עַל גַּב שֶׁתַּלְמִיד חָכָם הוּא הוֹלֵךְ אַחַר הַתַּשְׁלוּם, דִּכְתִיב וְהָיָה הָעַלְמָה הַיּוֹצֵאת לִשְׁאוֹב וְאָמַרְתִּי אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי נָא מְעַט מַיִם מִכַּדֵּךְ אֱמוֹר לִי רֶמֶז יְדִיעָתוֹ מִמַּה שֶׁהִשַּׂגְתָּ.

וְאָמְרָה אֵלַי גַּם אַתָּה שְׁתֵה, אַף אַתָּה עֶבֶד (כְּמוֹךָ) כְּמוֹנִי וְלֹא נִתְחַלֵּף לִי (עַל) יְדִיעָתְךָ בִּידִיעָתוֹ שֶׁל מָקוֹם בָּרוּךְ הוּא, וְצָרִיךְ אַתָּה לְהַשִּׂיג שֶׁאַתָּה נִבְרָא כְּמוֹנִי.

וְגַם לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאָב, כְּלוֹמַר יְדִיעַת הַשָּׂגָתִי שֶׁלֹּא הִשִּׂיגוּ סִיעָתְךָ, וְיָדַעְתִּי כִּי מַעֲלָה יֵשׁ לִי עָלֶיךָ וְהֵיאַךְ נִבְרָא אַתָּה מִזִּיו הַנָּתוּן

לשון הקודש

לְהַעֲמִיד אֶת הַמִּתִּים. מַה מַּשְׁמַע? שֶׁשָּׁנִינוּ. שֵׁשֶׁת אַלְפֵי שָׁנִים הוּא הָעוֹלָם, וְהוּא אֶלֶף הַשִּׁשִּׁי שֶׁהוּא סִיּוּם הַכֹּל. וְהַיְנוּ לְעֵת עֶרֶב, זְמַן סִיּוּם הַכֹּל. לְעֵת צֵאת הַשּׁוֹאֲבוֹת – אֵלּוּ הֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַשּׁוֹאֲבִים מֵימֶיהָ שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁהוּא עֵת לָצֵאת וּלְהִתְנַעֵר מִן הֶעָפָר.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, עוֹד יֵשׁ לָדַעַת, שֶׁשָּׁנִינוּ, אוֹתָם הַמִּתְעַסְּקִים לָדַעַת אֶת בּוֹרְאָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִשְׁמָתָם בְּתַשְׁלוּמָהּ לָעוֹלָם הַבָּא, זָכוּ לָצֵאת מִשְּׁבוּעוֹת הַנִּשְׁמָה, הוֹלֵךְ לָדַעַת מִי הוּא גּוּפָהּ מַמָּשׁ וּמַה הוּא. הִנֵּה אָנֹכִי נִצָּב עַל עֵין הַמָּיִם, אַף עַל גַּב שֶׁתַּלְמִיד חָכָם הוּא, הוֹלֵךְ אַחַר הַתַּשְׁלוּם, שֶׁכָּתוּב וְהָיָה הָעַלְמָה הַיּוֹצֵאת לִשְׁאֹב וְאָמַרְתִּי אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי נָא מְעַט מַיִם מִכַּדֵּךְ – אֱמֹר לִי רֶמֶז יְדִיעָתוֹ מִמַּה שֶׁהִשַּׂגְתָּ.

וְאָמְרָה אֵלַי גַּם אַתָּה שְׁתֵה – אַף אַתָּה עֶבֶד [כְּמוֹךָ] כְּמוֹנִי, וְלֹא נִתְחַלֵּף לִי [עַל] יְדִיעָתְךָ בִּידִיעָתוֹ שֶׁל מָקוֹם בָּרוּךְ הוּא, וְצָרִיךְ אַתָּה לְהַשִּׂיג, שֶׁאַתָּה נִבְרָא כְּמוֹנִי.

וְגַם לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאָב – כְּלוֹמַר, יְדִיעַת הַשָּׂגָתִי שֶׁלֹּא הִשִּׂיגוּ סִיעָתְךָ, וְיָדַעְתִּי כִּי מַעֲלָה יֵשׁ לִי עָלֶיךָ וְהֵיאַךְ נִבְרָא אַתָּה

אֶצְלֹךָ. אִם הוּא אוֹמֵר סִימָן זֶה יְהִי מָסוּר בְּיָדִי עַל כָּל דְּבָרִים אֵלּוּ, וְאֵדַע שֶׁהִיא הָאִשָּׁה הוּא הַגּוּף מֵאוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה הַשְּׁבוּעָה שֶׁהִשְׁבִּיעֵנִי:

וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר וְגוֹ'. רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּעוֹד שֶׁכָּל הָעִנְיָנִים הוּא רוֹצֶה לְנַסּוֹת עַל הַגּוּף, מַאי כְּתִיב וְהִנֵּה רִבְקָה יוֹצֵאת, זֶהוּ הַגּוּף קָדוֹשׁ שֶׁנִּתְעַסֵּק בְּדִבְרֵי תוֹרָה וְכִתֵּת גּוּפוֹ לְהַשִּׂיג וְלָדַעַת אֶת קוֹנוֹ. אֲשֶׁר יָלְדָה לִבְתוּאֵל, אָמַר רַב יְהוּדָה בִּתּוֹ שֶׁל אֵל. בֶּן מִלְכָּה, בֶּן מַלְכָּהּ שֶׁל עוֹלָם. אֵשֶׁת נָחוֹר אֲחִי אַבְרָהָם. חֶבְרַת הַשֵּׂכֶל גּוּף שֶׁנִּדְבַּק בַּשֵּׂכֶל וְהִיא אָח הַנְּשָׁמָה. וְכַדָּהּ עַל שִׁכְמָהּ, מַשָּׂא הַחָכְמָה עָלֶיהָ.

וַיָּרָץ הָעֶבֶד לִקְרָאתָהּ. זֶה מטטרו"ן. וַיֹּאמֶר הַגְּמִיאִינִי נָא מְעַט מַיִם מִכַּדֵּךְ, אֱמוֹר לִי רֶמֶז חָכְמָתָא בִּידִיעַת בּוֹרְאֵךְ מִמַּה שֶׁעָסַקְתְּ בָּעוֹלָם שֶׁיָּצְאַת מִמֶּנּוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא כִּדְפָרְשִׁינָן, אַחַר כָּל זֶה מַה כְּתִיב וָאָשִׂים הַנֶּזֶם עַל אַפָּהּ וְהַצְּמִידִים עַל יָדֶיהָ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא אוֹתָם הָעֲצָמוֹת שֶׁנִּפְזְרוּ לְכָאן וּלְכָאן, הוּא צוֹמֵד אוֹתָם וְשׁוֹקְלָם זֶה עַל זֶה כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה נח) וְעַצְמוֹתֶיךָ

לשון הקודש

מִזִּיו הַנְּתוּן אֶצְלֹךָ. אִם הוּא אוֹמֵר סִימָן זֶה יְהִי מָסוּר בְּיָדִי עַל כָּל דְּבָרִים אֵלּוּ, וְאֵדַע שֶׁהִיא הָאִשָּׁה, הוּא הַגּוּף מֵאוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה, הַשְּׁבוּעָה שֶׁהִשְׁבִּיעֵנִי.

וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר וְגוֹ'. רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּעוֹד שֶׁכָּל הָעִנְיָנִים הוּא רוֹצֶה לְנַסּוֹת עַל הַגּוּף, מַה כָּתוּב? וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת, זֶהוּ הַגּוּף קָדוֹשׁ שֶׁנִּתְעַסֵּק בְּדִבְרֵי תוֹרָה וְכִתֵּת גּוּפוֹ לְהַשִּׂיג וְלָדַעַת אֶת קוֹנוֹ. אֲשֶׁר יָלְדָה לִבְתוּאֵל – אָמַר רַב יְהוּדָה, בִּתּוֹ שֶׁל אֵל. בֶּן מִלְכָּה – בֶּן מַלְכָּהּ שֶׁל עוֹלָם. אֵשֶׁת נָחוֹר אֲחִי אַבְרָהָם – חֶבְרַת הַשֵּׂכֶל, גּוּף שֶׁנִּדְבָּק בַּשֵּׂכֶל, וְהִיא אַח הַנְּשָׁמָה. וְכַדָּהּ עַל שִׁכְמָהּ – מַשָּׂא הַחָכְמָה עָלֶיהָ.

וַיָּרָץ הָעֶבֶד לִקְרָאתָהּ – זֶה מטטרו"ן. וַיֹּאמֶר הַגְּמִיאִינִי נָא מְעַט מַיִם מִכַּדֵּךְ – אֱמֹר לִי רֶמֶז חָכְמָה בִּידִיעַת בּוֹרְאֵךְ מִמַּה שֶׁעָסַקְתָּ בָּעוֹלָם שֶׁיָּצְאַתָּ מִמֶּנּוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁנוּ, אַחַר כָּל זֶה מַה כָּתוּב? וָאָשִׂם הַנֶּזֶם עַל אַפָּהּ וְהַצְּמִידִים עַל יָדֶיהָ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, אוֹתָם הָעֲצָמוֹת שֶׁנִּפְזְרוּ לְכָאן וּלְכָאן, הוּא צוֹמֵד אוֹתָם וְשׁוֹקְלָם זֶה עַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח) וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה

יַחְלִיץ. אָמַר רִבִּי אַבָּא בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אוֹתוֹ הַגּוּף עוֹמֵד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְשָׁם נִכְנַס בּוֹ נִשְׁמָתוֹ.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן מִי מוֹלִיךְ הַגּוּף לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אָמַר רִבִּי זֵירָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עוֹשֶׂה מְחִילוֹת תַּחַת הָאָרֶץ וְהֵם מִתְגַּלְגְּלִים וְהוֹלְכִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה כו) **וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל.**

אָמַר רִבִּי יִצְחָק גַּבְרִיאֵ"ל מוֹלִיךְ אוֹתָם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מֵנָא לָן דִכְתִיב, (בראשית כד) **הֲתֵלְכִי עִם הָאִישׁ הַזֶּה, וּכְתִיב הָתָם** (דניאל ט) **וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מָאי דִכְתִיב וּלְרִבְקָה אָח וּשְׁמוֹ לָבָן. אָמַר רִבִּי יִצְחָק אֵין יֵצֶר הָרָע בָּטֵל מִן הָעוֹלָם, אַף עַל פִּי שֶׁכְּלוֹ לֹא נִמְצָא קְצָתוֹ נִמְצָא.**

תָּא חֲזֵי, בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁהָיָה מוּטָל בָּעוֹלָם הַזֶּה נִקְרָא לוֹט, לָעוֹלָם הַבָּא (יִבָּדֵל) יִבָּטֵל מִן הָעוֹלָם, אֲבָל (לֶעָתִיד לָבֹא) לֹא כּוּלוֹ, וְנִקְרָא לָבָן לֹא מְנוּוָל כְּבָרִאשׁוֹנָה אֶלָּא כְּמַאן דְּסָחֵי מִנּוּוּלוֹ. לָבָן לְמַאי אִצְטְרִיךְ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְמֶעְבַּד פִּרְיָה וְרִבְיָה אִצְטְרִיךְ, דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן אִם אֵין יֵצֶר הָרָע נִמְצָא, פִּרְיָה וְרִבְיָה אֵינוֹ מָצוּי.

לשון הקודש

אוֹתוֹ הַגּוּף עוֹמֵד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְשָׁם נִכְנַס בּוֹ נִשְׁמָתוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מִי מוֹלִיךְ הַגּוּף לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל? אָמַר רַבִּי זֵירָא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה מְחִלּוֹת תַּחַת הָאָרֶץ, וְהֵם מִתְגַּלְגְּלִים וְהוֹלְכִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם כו) וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, גַּבְרִיאֵ"ל מוֹלִיךְ אוֹתָם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (בראשית כד) הֲתֵלְכִי עִם הָאִישׁ הַזֶּה, וְכָתוּב שָׁם (דניאל ט) וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַהוּ שֶׁכָּתוּב וּלְרִבְקָה אָח וּשְׁמוֹ לָבָן? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵין יֵצֶר הָרָע בָּטֵל מִן הָעוֹלָם. אַף עַל פִּי שֶׁכְּלוֹ לֹא נִמְצָא – קְצָתוֹ נִמְצָא.

בֹּא רְאֵה, בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁהָיָה מֻטָּל בָּעוֹלָם הַזֶּה, נִקְרָא לוֹט. לָעוֹלָם הַבָּא (וִיבָּדֵל) יִבָּטֵל מִן הָעוֹלָם, אֲבָל (וְלֶעָתִיד לָבֹא) לֹא כֻּלּוֹ, וְנִקְרָא לָבָן, לֹא מְנֻוָּל כְּבָרִאשׁוֹנָה, אֶלָּא כְּמִי שֶׁרוֹחֵץ מִנִּוּוּלוֹ. לָמָּה צָרִיךְ לָבָן? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, לַעֲשׂוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה צָרִיךְ. שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִם אֵין יֵצֶר

תָּא שְׁמַע כֵּיוָן שֶׁהַגּוּף נִבְנָה וְעוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ, מָאי כְּתִיב וַיְשַׁלְּחוּ אֶת רִבְקָה אֲחוֹתָם וְגוֹ'. מָאי (הֵיוֵי) וְאֶת מֵנִיקְתָּהּ, זֶה כֹּחַ הַתְּנוּעָה. רִבִּי יִצְחָק אָמַר זֶה כֹּחַ הַגּוּף.

רִבִּי אַבָּהוּ פָּתַח בְּהַאי קְרָא (שיר השירים ד) אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבֹאִי וְגוֹ', אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ כֵּיוָן שֶׁהַגּוּף נִבְנָה עַל קִיּוּמוֹ וּמְבִיאִין אוֹתוֹ לְקַבֵּל נִשְׁמָתוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הַנְּשָׁמָה מַמְתֶּנֶת אֵלָיו וְיוֹצֵאת לִקְרָאתוֹ כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה. זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה. תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה, הַיְינוּ דִּכְתִיב וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה אִם הִיא הַנְּשָׁמָה, תֵּינַח אַבְרָהָם כִּדְקָאָמְרָן, אֲבָל יִצְחָק מַהוּ. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ הָא חַבְרַיָּיא אָמְרוּ דְּעַכְשָׁיו אִתְקְרֵי יִצְחָק עַל שׁוּם חֶדְוָותָא סַגִּיאָה דִּבְעָלְמָא.

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ בַּתְּחִלָּה נִקְרֵאת הַנְּשָׁמָה אַבְרָהָם וְהַגּוּף שָׂרָה, עַכְשָׁיו נִקְרֵאת הַנְּשָׁמָה יִצְחָק וְהַגּוּף רִבְקָה. תְּנַן בְּמַתְנִיתִין, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן אַרְבָּעִים שָׁנָה קוֹדֶם קִיּוּם הַגּוּף מַמְתֶּנֶת הַנְּשָׁמָה

לשון הקודש

הָרָע נִמְצָא, פְּרִיָּה וּרְבִיָּה אֵינוֹ מָצוּי.

בֹּא תִּשְׁמַע, כֵּיוָן שֶׁהַגּוּף נִבְנֶה וְעוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ, מַה כָּתוּב? וַיְשַׁלְּחוּ אֶת רִבְקָה אֲחוֹתָם וְגוֹ'. מַה זֶּה וְאֶת מֵנִקְתָּהּ? זֶה כֹּחַ הַתְּנוּעָה. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, זֶה כֹּחַ הַגּוּף.

רִבִּי אַבָּהוּ פָּתַח בַּפָּסוּק הַזֶּה, (שיר ד) אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבֹאִי וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, כֵּיוָן שֶׁהַגּוּף נִבְנֶה עַל קִיּוּמוֹ וּמְבִיאִין אוֹתוֹ לְקַבֵּל נִשְׁמָתוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הַנְּשָׁמָה מַמְתֶּנֶת אֵלָיו וְיוֹצֵאת לִקְרָאתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה, זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה. תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם הַנְּשָׁמָה הִיא, יָפֶה אַבְרָהָם כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. אֲבָל מַה זֶּה יִצְחָק? אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, הִנֵּה הַחֲבֵרִים אָמְרוּ שֶׁעַכְשָׁו נִקְרָא יִצְחָק עַל שֵׁם הַשִּׂמְחָה הָרַבָּה שֶׁבָּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, בַּתְּחִלָּה נִקְרֵאת הַנְּשָׁמָה אַבְרָהָם וְהַגּוּף שָׂרָה. עַכְשָׁו נִקְרֵאת הַנְּשָׁמָה יִצְחָק וְהַגּוּף רִבְקָה. שָׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אַרְבָּעִים יוֹם קֹדֶם קִיּוּם הַגּוּף מַמְתֶּנֶת

לַגּוּף בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. בְּאֵיזֶה מָקוֹם בְּמָקוֹם הַמִּקְדָּשׁ.

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ תָּא חֲזֵי, וַיִּקַּח אֶת רִבְקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֶּאֱהָבֶהָ וַיִּנָּחֵם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ. אוֹהֵב לְאוֹתוֹ הַגּוּף וּמִתְנַחֵם עִמּוֹ, וְהוּא עֵת לִשְׂחוֹק וְהַחֶדְוָה בָּעוֹלָם.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה הָא כָּל פָּרְשָׁתָא דָא אִתְבְּרַר לָן, אֲבָל לָא יָכִילְנָא לְמִנְדַּע מַהוּ: וַיּוֹסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וּשְׁמָהּ קְטוּרָה. וּלְשִׁקּוּלָא דְדַעְתָּא כָּל פָּרְשָׁתָא דָא לִיסְתּוּרֵי.

כַּד אָתָא רַב דִּימִי, אָמַר, הַאי פָּרְשָׁתָא דָא שָׁמַעְנָא וְלָא אִדְכַּרְנָא, אָמְרוּ דְּעִלָּאִין תַּקִּיפִין לָא זִמְנוּהָ לְגַלָּאָה וְאֲנַן מָאי נִימָא. קָם רִבִּי יְהוּדָה וְאָמַר מִמִּתִּיבְתָּא דְּחַבְרָנָא מָאֲרֵי מַתְנִיתָּא גַּלְיָא.

קָמוּ וְאַזְלוּ הוּא וְרִבִּי יֵיסָא וְרִבִּי חִיָּיא, אַשְׁכְּחוּהָ לְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרִבִּי שִׁמְעוֹן וְהֲוָה מְגַלֶּה רָזִין דִּתְפִילִין. עָאלוּ קַמֵּיהּ וְאָמְרוּ בְּמַאי אִתְעַסַּק מַר. אָמַר לוֹן טַעְמָא דִּתְפִילִין אֲמִינָא, דְּהָא זַכָּאָה הוּא בַּר נָשׁ דְּמָנַח תְּפִילִין וְיָדַע טַעְמָא דִּידְהוּ.

אָמְרוּ אִי נִיחָא קַמֵּיהּ דְּמַר לֵימָא לָן מִלָּה. אָמְרוּ שְׁמַעְנָא מֵאֲבוּךְ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרַחִימוּ סַגִּיאָה דְּהֲוָה לֵיהּ עִם יִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

הַגְּשָׁמָה לַגּוּף בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. בְּאֵיזֶה מָקוֹם? בְּמָקוֹם הַמִּקְדָּשׁ.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, בֹּא רְאֵה, וַיִּקַּח אֶת רִבְקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֶּאֱהָבֶהָ וַיִּנָּחֵם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ. אוֹהֵב אֶת אוֹתוֹ הַגּוּף וּמִתְנַחֵם עִמּוֹ, וְהוּא עֵת לִשְׂחֹק וְהַחֶדְוָה בָּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הֲרֵי כָּל הַפָּרָשָׁה הַזּוֹ הִתְבָּרְרָה לָנוּ, אֲבָל לֹא יָכֹלְנוּ לָדַעַת מַהוּ. וַיּוֹסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וּשְׁמָהּ קְטוּרָה. וּלְשִׁקּוּל הַדַּעַת כָּל הַפָּרָשָׁה הַזּוֹ לִסְתֹּר.

כְּשֶׁבָּא רַב דִּימִי, אָמַר, הַפָּרָשָׁה הַזּוֹ שָׁמַעְתִּי וְלֹא נִזְכַּרְתִּי. אָמְרוּ שֶׁעֶלְיוֹנִים תַּקִּיפִים לֹא זִמְנוּהָ לְגַלּוֹת, וְאָנוּ מַה נֹּאמַר? קָם רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, מִיְּשִׁיבַת חֲבֵרֵינוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה גְּלוּיָה.

קָמוּ וְהָלְכוּ הוּא וְרַבִּי יֵיסָא וְרַבִּי חִיָּיא. מָצְאוּ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְהָיָה מְגַלֶּה אֶת סוֹדוֹת הַתְּפִלִּין. נִכְנְסוּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ, בַּמֶּה מִתְעַסֵּק מַר? אָמַר לָהֶם, אֶת טַעַם הַתְּפִלִּין אָמַרְתִּי, שֶׁהֲרֵי אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁמִּנִּיחַ תְּפִלִּין וְיוֹדֵעַ אֶת הַטַּעַם שֶׁלָּהֶן.

אָמְרוּ, אִם נוֹחַ לִפְנֵי מַר, יֹאמַר לָנוּ הַדָּבָר. אָמְרוּ, שָׁמַעְנוּ מֵאָבִיךָ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ

אָמַר לוֹן לְמֶעְבַּד לֵיהּ בֵּי מַשְׁכְּנָא כְּגַוְונָא דִּרְתִיכָא עִלָּאָה דִּלְעֵילָא וְיֵיתֵי דִּיוּרֵיהּ עִמְּהוֹן הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות כה) **וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם. וְשָׁמַעְנָא מֵאֲבוּךְ דְּהָכָא סָתִים טַעְמָא דִּתְפִילִין בְּהַאי פְּסוּקָא.**

אָמַר לֵיהּ תָּא חֲזֵי, כְּגַוְונָא עִלָּאָה אִתְעֲבַד מִקְדָּשׁ בִּרְתִיכוּי קַדִּישִׁין, וּבָתַר כֵּן אַשְׁרֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּיוּרֵיהּ עִמְּהוֹן, כְּעִנְיָינָא דָא, וּכְגַוְונָא דָא אִתְעָרוּ חַבְרַיָּיא מָארֵי מַתְנִיתָא בְּטַעְמָא דִּתְפִלִּין, לְמֶהֱוֵי הַהוּא גַּבְרָא דּוּגְמָא דִּרְתִיכֵי עִלָּאִין, רְתִיכָא תַּתָּאָה רְתִיכָא עִלָּאָה, לְמֵיתֵי מַלְכוּתָא דִּילֵיהּ וַיַּשְׁרֵי דִּיוּרֵיהּ עִלָּוֵיהּ.

וְתָנִינָן אִית בֵּיהּ רָזִין עִלָּאִין וְדוּגְמֵיהוֹן, וְאִית בֵּיהּ תְּלַת רְתִיכִין, דּוּגְמַת עִלָּאִין קַדִּישִׁין רָזִין דִּתְלַת אַתְוָותָא דִּשְׁמָהָן קַדִּישֵׁי, עָלְמִין תְּלַת, רְתִיכִין תְּלָתָא אַתְוָותָא, אַרְבַּע פָּרְשִׁיוֹת שַׁלִּיט עַל אַרְבַּע, וְעַל כָּךְ רָזָא דְשִׁי"ן דִּתְלַת כִּתְרִין, וְשִׁי"ן דְּאַרְבַּע כִּתְרִין, תְּלָתָא מִלָּכִין שַׁלִּיטִין בְּגוּפָא תְּפִילִין עֲלוֹי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא, אִלֵּין תְּפִילִין דְּרֵישָׁא, תְּפִילִין דִּדְרוֹעָא אַרְבַּע פָּרְשִׁיָּין.

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא בְּאַהֲבָה רַבָּה שֶׁהָיְתָה לוֹ עִם יִשְׂרָאֵל אָמַר לָהֶם לַעֲשׂוֹת לוֹ בֵּית מִשְׁכָּן כְּמוֹ הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁלְּמַעְלָה, וְיָבִיא אֶת דִּיּוּרוֹ עִמָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כה) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם. וְשָׁמַעְנוּ מֵאָבִיךָ, שֶׁכָּאן סָתוּם הַטַּעַם שֶׁל הַתְּפִלִּין בַּפָּסוּק הַזֶּה.

אָמַר לוֹ, בֹּא רְאֵה, כְּמוֹ הָעֶלְיוֹן נַעֲשָׂה הַמִּקְדָּשׁ בְּמַרְכְּבוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת, וְאַחַר כָּךְ הִשְׁרָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת דִּיּוּרוֹ עִמָּהֶם כָּעִנְיָן הַזֶּה. וּכְמוֹ כֵּן הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה בְּטַעַם הַתְּפִלִּין, שֶׁיִּהְיֶה אוֹתוֹ הָאִישׁ דֻּגְמָא שֶׁל הַמֶּרְכָּבוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, מֶרְכָּבָה תַּחְתּוֹנָה מֶרְכָּבָה עֶלְיוֹנָה, לְהָבִיא אֶת מַלְכוּתוֹ וַיַּשְׁרֶה דִּיּוּרוֹ עָלָיו.

וְשָׁנִינוּ, יֵשׁ בּוֹ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים וְדֻגְמָתָם, וְיֵשׁ בּוֹ שָׁלֹשׁ מֶרְכָּבוֹת, דֻּגְמַת הָעֶלְיוֹנִים הַקְּדוֹשִׁים סוֹדוֹת שֶׁל שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת, מֶרְכָּבוֹת שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת, אַרְבַּע פָּרְשִׁיוֹת שׁוֹלֵט עַל אַרְבַּע. וְעַל כֵּן סוֹד הַשִּׁי"ן שֶׁל שְׁלֹשָׁה כְּתָרִים, וְשִׁי"ן שֶׁל אַרְבָּעָה כְּתָרִים, שְׁלֹשָׁה מְלָכִים שׁוֹלְטִים בַּגּוּף, תְּפִלִּין עָלָיו, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה. אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. הַתְּפִלִּין שֶׁל זְרוֹעַ

לְבָא רָכִיב דּוּגְמָא דִּרְתִיכָא תַּתָּאָה וְתַתָּאָה רָכִיב. עוֹד תָּנֵינָן דָּא רְכִיבָא דִּדְרוֹעָא לְתַתָּא. וְלִבָּא רָכִיב, דּוּגְמָא דְּאִיהוּ לְתַתָּא וְאִתְמַסְּרוּן בִּידֵיהּ לְאַעֲלָאָה לוֹן כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּא, כָּךְ לִבָּא הוּא רָכִיב לְתַתָּא וְאִתְמַסְּרוּ בִּידוֹי כָּל אֵבְרֵי גּוּפָא.

וְעֵילָא מִגֵּיהּ אַרְבָּע פְּרָשִׁיָּין עַל מוֹחָא דְּרֵישָׁא אִיהוּ, אֲבָל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁלִּיטָא עִלָּאָה מַלְכָּא מִכֹּלָּא. (וְרוּחַ) וְרָזָא דְּחָכְמְתָא דָּא, הוּא כְּגַוְונָא דְּמַקְדְּשָׁא דִּכְתִיב וַעֲשֵׂה כְּרוּב אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה וּכְרוּב אֶחָד מִקָּצָה. וְעַלַיְיהוּ דִּיוּרֵיהּ דְּמַלְכָּא בְּאַרְבַּע אַתְוָון תְּרֵין רְתִיכִין.

וּכְהַאי גַּוְונָא לִבָּא וּמוֹחָא, לִבָּא מִכָּאן וּמוֹחָא מִכָּאן וְעַלַיְיהוּ מְדוֹרֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְבַּע (ד"א אַרְבַּע) פְּרָשִׁיָּין. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר מִכָּאן וּלְהָלְאָה רָזֵי דְּכִתְרֵי אַתְוָותָא וּפָרָשִׁיָּין בְּגוּפַיְיהוּ וּרְצוּעוֹתֵיהוֹן. הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי וּרְמִיזָא דִּלְהוֹן אִתְגְּלִי וְטַעְמָא דְּכֹלָּא בִּתְלַת עֶשֶׂר מְכִילָן (דְּרַחֲמֵי).

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה אִלְמְלֵא לָא אָתֵינָא אֶלָּא בְּדִיל רָזָא דָּא דַּיַּי. אָמְרוּ

לשון הקודש

אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת.

הַלֵּב רוֹכֵב, דֻּגְמָא שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְהַתַּחְתּוֹן רוֹכֵב. עוֹד שָׁנִינוּ, זֶה הָרֶכֶב שֶׁל הַזְּרוֹעַ לְמַטָּה. וְהַלֵּב רוֹכֵב, דֻּגְמָא שֶׁהוּא לְמַטָּה, וְנִמְסְרוּ בְּיָדוֹ לְהַכְנִיס אוֹתָם כָּל חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם. כָּךְ הַלֵּב רוֹכֵב לְמַטָּה, וְנִמְסְרוּ בְּיָדוֹ כָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף.

וּמֵעָלָיו אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת עַל הַמֹּחַ, שֶׁהוּא הָרֹאשׁ. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שַׁלִּיט עֶלְיוֹן, הַמֶּלֶךְ מֵהַכֹּל. (וְרוּחַ) וְסוֹד הַחָכְמָה הַזּוֹ הוּא כְּמוֹ שֶׁהַמִּקְדָּשׁ, שֶׁכָּתוּב וַעֲשֵׂה כְּרוּב אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה וּכְרוּב אֶחָד מִקָּצָה. וַעֲלֵיהֶם דִּיּוּר הַמֶּלֶךְ בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שְׁתֵּי מֶרְכָּבוֹת.

וּכְמוֹ זֶה הַלֵּב וְהַמֹּחַ, הַלֵּב מִכָּאן וְהַמֹּחַ מִכָּאן, וַעֲלֵיהֶם מְדוֹרוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאַרְבַּע [אַרְבַּע] פָּרָשִׁיּוֹת. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִכָּאן וָהָלְאָה סוֹדוֹת הַכְּתָרִים, הָאוֹתִיּוֹת וְהַפָּרָשִׁיּוֹת בְּגוּפָם וּבִרְצוּעוֹתֵיהֶם. הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי וְהָרֶמֶז שֶׁלָּהֶם הִתְגַּלָּה, וְהַטַּעַם שֶׁל הַכֹּל בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת [הָרַחֲמִים].

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִלְמְלֵא לֹא בָאתִי

לֵיהּ זַבָּאָה חוּלָקָךְ לְעַלְמָא דְּאָתֵי דְּכָל רָז לָא אָנִיס לָךְ. אָמְרוּ לֵיהּ אָתֵינָא קַמֵּיהּ דְּמַר לְמִנְדַּע רָזָא דְּהַאי פְּסוּקָא וַיּוֹסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וּשְׁמָהּ קְטוּרָה.

אָמַר פֵּירוּשָׁא דְּהַאי פְּסוּקָא כְּמָה דְּגָלוּ חַבְרָנָא מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּכַד נִשְׁמָתָא יָיתֵי בְּהַהוּא גּוּפָא קַדִּישָׁא דִּילָהּ, הָא מִילַיָּיא הֲווֹ עַל חַיָּיבַיָּא דִּיקוּמוּן וְיִכְשְׁרוּן עוֹבָדִין וְיִתֵּן לְהוּ מִזִּיוָא יְקָרָא דִּילֵיהּ דִּינְדְּעוּן וִיתוּבוּן וְיִזְכּוּן זְכוּתָא שְׁלִימְתָא.

וְכַד חָמָא שְׁלֹמֹה דָּא הָוָה סַגֵּי (ד"א תַּוָּה סַגֵּי) וְאָמַר (קהלת ח) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וָבָאוּ וּמִמְּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ, שֶׁיָּבֹאוּ וְיִחְיוּ מִמְּקוֹם קָדוֹשׁ.

וְתָנִינָן אָמַר רִבִּי אַבָּא אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן כְּתִיב, (ירמיה ג) הֲיַהֲפֹךְ כּוּשִׁי עוֹרוֹ וְנָמֵר חֲבַרְבֻּרֹתָיו, כָּךְ הָרְשָׁעִים שֶׁלֹּא זָכוּ לָשׁוּב בָּעוֹלָם הַזֶּה וּלְהַקְטִיר מַעֲשִׂים טוֹבִים לָעוֹלָם, לֹא יַקְטִירוּ בָעוֹלָם הַבָּא. רְאֵה מַה כְּתִיב וַיּוֹסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה, וְשֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת לָהֶם נְשָׁמָה לְגוּפָם וּלְקָרְבָּם בִּתְשׁוּבָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן.

לשון הקודש

אֶלָּא עֲבוּר הַסּוֹד הַזֶּה – דַּי לִי. אָמְרוּ לוֹ, אֲשֶׁרֵי חֶלְקְךָ בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּל רָז אֵינוֹ אָנוּס לְךָ. אָמְרוּ לוֹ, בָּאנוּ לִפְנֵי מַר לָדַעַת אֶת סוֹד הַפָּסוּק הַזֶּה, וַיּוֹסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וּשְׁמָהּ קְטוּרָה.

אָמַר, פֵּרוּשׁ שֶׁל הַפָּסוּק הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁגִּלּוּ חֲבֵרֵינוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁכַּאֲשֶׁר הַנְּשָׁמָה תָּבוֹא בְּאוֹתוֹ הַגּוּף הַקָּדוֹשׁ שֶׁלָּהּ, הִנֵּה הַדְּבָרִים הָיוּ עַל הָרְשָׁעִים שֶׁיָּקוּמוּ וְיַכְשִׁירוּ אֶת מַעֲשֵׂיהֶם, וְיִתֵּן לָהֶם מִזִּיו כְּבוֹדוֹ שֶׁיֵּדְעוּ וְיָשׁוּבוּ וְיִזְכּוּ זְכוּת שְׁלֵמָה.

וּכְשֶׁרָאָה אֶת זֶה שְׁלֹמֹה, הָיָה [תָּמֵהַּ הַרְבֵּה] הַרְבֵּה וְאָמַר, (קהלת ח) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ וּמִמְּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ, שֶׁיָּבֹאוּ וְיִחְיוּ מִמְּקוֹם קָדוֹשׁ.

וְשָׁנִינוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּתוּב (ירמיה ג) הֲיַהֲפֹךְ כּוּשִׁי עוֹרוֹ וְנָמֵר חֲבַרְבֻּרֹתָיו. כָּךְ הָרְשָׁעִים שֶׁלֹּא זָכוּ לָשׁוּב בָּעוֹלָם הַזֶּה וּלְהַקְטִיר מַעֲשִׂים טוֹבִים, לְעוֹלָם לֹא יַקְטִירוּ בָעוֹלָם הַבָּא. רְאֵה מַה כָּתוּב, וַיּוֹסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה, וְשֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת לָהֶם נְשָׁמָה לְגוּפָם וּלְקָרְבָּם בִּתְשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב וַתֵּלֶד לוֹ אֶת זִמְרָן וְאֶת יָקְשָׁן, הַרְבֵּה מַעֲשִׂים רָעִים עַד שֶׁנִּגְרָשִׁים מִן הָעוֹלָם דִּכְתִיב וַיְשַׁלְּחֵם מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ וְגוֹ', וְעַל הָאַחֲרִים נֶאֱמַר וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגוֹ'. **אָמַר** רִבִּי יְהוּדָה הַאי מַשְׁמַע עַל פָּרְשָׁתָא, וּמַשְׁמַע דְּאוֹתוֹ זְמַן (נִקְרָא (ס"א אָבַד) שֵׁם (הַנִּשְׁמָה) אַבְרָהָם, וּבְמִקּוֹמוֹ נִקְרֵאת יִצְחָק כִּדְקָאֲמָרָן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ, וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחַי רֹאִי. עִם יְדִיעַת הַחַי שֶׁהוּא חַי הָעוֹלָמִים לָדַעַת וּלְהַשִּׂיג מַה שֶׁלֹּא הִשִּׂיג בָּעוֹלָם הַזֶּה הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה יא) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יְיָ, (עַד כָּאן מִדְּרָשׁ הַנֶּעְלָם)

זהר:

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, (קהלת יב) **וְיָשֹׁב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ. תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם, נְטַל עֲפָרֵיהּ מֵאֲתַר דְּמַקְדְּשָׁא, וּבְנָה גּוּפֵיהּ מֵאַרְבַּע**

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, וַתֵּלֶד לוֹ אֶת זִמְרָן וְאֶת יָקְשָׁן. הַרְבֵּה מַעֲשִׂים רָעִים עַד שֶׁנִּגְרָשִׁים מִן הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב וַיְשַׁלְּחֵם מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ וְגוֹ'. וְעַל הָאַחֲרִים נֶאֱמַר וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה מַשְׁמַע עַל הַפָּרָשָׁה, וּמַשְׁמַע שֶׁאוֹתוֹ זְמַן [נִקְרָא] [אָבַד] שֵׁם [הַנִּשְׁמָה] אַבְרָהָם, וּבְמִקּוֹמוֹ נִקְרֵאת יִצְחָק, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחַי רֹאִי. עִם יְדִיעַת הַחַי שֶׁהוּא חַי הָעוֹלָמִים, לָדַעַת וּלְהַשִּׂיג מַה שֶׁלֹּא הִשִּׂיג בָּעוֹלָם הַזֶּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה יא) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה'. (עד כאן מדרש הנעלם)

זהר:

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, (קהלת יב) וְיָשֹׁב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, נָטַל עֲפָרוֹ מִמְּקוֹם הַמִּקְדָּשׁ, וּבָנָה אֶת גּוּפוֹ מֵאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם,

סִטְרִין דְּעַלְמָא, דְּכֻלְּהוּ יַהֲבוּ לֵיהּ חֵילָא, לְבָתָר אִתְרַק עֲלֵיהּ רוּחָא דְחַיֵּי כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וְגוֹ' לְבָתָר קָם וְיָדַע דְּאִיהוּ מֵעֵילָא וְתַתָּא, וּכְדֵין אִתְדְּבַּק וְיָדַע חָכְמָה עִלָּאָה.

כְּגַוְונָא דָא כָּל בַּר נָשׁ דְּעַלְמָא אִיהוּ כָּלִיל מֵעֵילָא וְתַתָּא, וְכָל אִינּוּן דְּיָדְעִין לְאִתְקַדְּשָׁא בְּהַאי עַלְמָא כְּדְקָא יְאוּת, כַּד אוֹלִידוּ בַר, מָשְׁכִין עֲלֵיהּ רוּחַ קַדִּישָׁא מֵאֲתַר דְּכָל קַדִּישֵׁי נָפְקִין מִנֵּיהּ, וְאִלֵּין אִקְרוּן בְּנִין לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּגוּפָא אִתְעֲבִיד בִּקְדוּשָׁה כְּדְקָא יָאוּת, הָכִי נָמֵי יָהֲבִין לֵיהּ רוּחָא מֵאֲתַר עִלָּאָה קַדִּישָׁא כְּדְקָא חָזֵי וְהָא אִתְּמַר.

תָּא חָזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְזַמִּין בַּר נָשׁ לְמֵיהַב חוּשְׁבַּן עוֹבָדוֹי עַד לָא יִפּוּק מֵעַלְמָא, הַהוּא יוֹמָא, יוֹמָא דְחוּשְׁבַּן אִיהוּ, דְּגוּפָא וְנִשְׁמָתָא יָהֲבֵי חוּשְׁבְּנָא.

לשון הקודש

שֶׁכֻּלָּם נִתְּנוּ לוֹ כֹּחַ. אַחַר כָּךְ הֵרִיק עָלָיו רוּחַ חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וְגוֹ'. אַחַר כָּךְ קָם וְיָדַע שֶׁהוּא מִמַּעְלָה וּמַטָּה, וְאָז נִדְבַּק וְיָדַע אֶת הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה.

כְּמוֹ זֶה כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם הוּא כָּלוּל מִמַּעְלָה וּמַטָּה, וְכָל אוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים לְהִתְקַדֵּשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּרָאוּי, כְּשֶׁמּוֹלִידִים בֵּן, מוֹשְׁכִים עָלָיו רוּחַ קְדֹשָׁה מֵהַמָּקוֹם שֶׁכָּל הַקְּדוֹשִׁים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ, וְאֵלּוּ נִקְרָאִים בָּנִים לַקָּבָ"ה. מִשּׁוּם שֶׁהַגּוּף נַעֲשָׂה בִּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי, כָּךְ גַּם נוֹתְנִים לוֹ רוּחַ מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן קָדוֹשׁ כָּרָאוּי, וַהֲרֵי זֶה נִתְבָּאֵר.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁעָתִיד אָדָם לָתֵת חֶשְׁבּוֹן מַעֲשָׂיו טֶרֶם יָצָא מִן הָעוֹלָם,

לְבָתָר נִשְׁמָתָא אִתְפָּרְשָׁא מִינֵיהּ, וְגוּפָא תָּב לְאַרְעָא, וְכֹלָּא תָּב לְאַתְרֵיהּ דְּאִתְנַסִּיב מִתַּמָּן וְהָא אוּקְמוּהָ, עַד זִמְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לַאֲחָיָיא מֵתַיָּיא כֹּלָּא גָּנִיז קַמֵּיהּ.

וְהַהוּא גּוּפָא מַמָּשׁ וְהַהִיא נִשְׁמָתָא מַמָּשׁ זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַתְבָּא לְעַלְמָא כְּמִלְּקַדְמִין וּלְחַדְתָּא אַנְפֵּי עַלְמָא הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה כו) יִחְיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן. וְהַהִיא נִשְׁמָתָא מַמָּשׁ גְּנִיזָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְתָבַת לְאַתְרָהּ כְּפוּם אָרְחָהָא כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ. וּלְזִמְנָא דְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַאֲחָיָיא מֵתַיָּיא, זַמִּין אִיהוּ לְאַרָקָא טַלָּא מֵרִישֵׁיהּ עֲלַיְיהוּ, וּבְהַהוּא טַלָּא יְקוּמוּן כֹּלָּא מֵעַפְרָא.

הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה כו) כִּי טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ. מָאי

לשון הקודש

אוֹתוֹ הַיּוֹם הוּא יוֹם הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁגּוּף וּנְשָׁמָה נוֹתְנִים חֶשְׁבּוֹן. אַחַר כָּךְ הַנְּשָׁמָה נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ, וְהַגּוּף שָׁב לָאָרֶץ, וְהַכֹּל שָׁב לִמְקוֹמוֹ שֶׁנִּלְקַח מִשָּׁם, וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ. עַד הַזְּמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָתִיד לְהַחֲיוֹת מֵתִים, הַכֹּל גָּנוּז לְפָנָיו. **וְאוֹתוֹ** גּוּף מַמָּשׁ וְאוֹתָהּ נְשָׁמָה מַמָּשׁ עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָשִׁיב לָעוֹלָם כְּמוֹ מִקֶּדֶם וּלְחַדֵּשׁ אֶת פְּנֵי הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כו) יִחְיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן. וְאוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה מַמָּשׁ גְּנוּזָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְשָׁבָה לִמְקוֹמָהּ כְּפִי דַרְכָּהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ. וּבִזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָתִיד לְהַחֲיוֹת מֵתִים, עָתִיד הוּא לְהָרִיק טַל מֵרֹאשׁוֹ עֲלֵיהֶם, וּבְאוֹתוֹ הַטַּל כֻּלָּם יָקוּמוּ מֵהֶעָפָר. **זֶהוּ** שֶׁכָּתוּב (שם) כִּי טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ. מַה

טַל אוֹרוֹת, אוֹרוֹת מַמָּשׁ מֵאִינּוּן נְהוֹרִין דִּלְעֵילָא דִּבְהוֹן זַמִּין לַאֲרָקָא חַיִּין לְעַלְמָא, בְּגִין דְּאִילָנָא (דף קלא ע"א) דְּחַיֵּי יָרִיק חַיִּין דְּלָא פָּסְקִין לְעָלְמִין, דְּהָא הַשְׁתָּא פָּסְקִין בְּגִין דְּהָא חִוְיָא בִישָׁא שָׁלְטָא וְאִתְכַּסִּי סִיהֲרָא. וּבְגִין כָּךְ כַּבְיָכוֹל פָּסְקִין מֵימוֹי וְחַיִּין לָא שָׁלְטִין בְּעַלְמָא כְּדְקָא יְאוֹת.

וּבְהַהוּא זִמְנָא הַהוּא יֵצֶר הָרָע דְּאִיהוּ חִוְיָא בִישָׁא יִסְתַּלֵּק מֵעַלְמָא וְיַעֲבַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה דְּאִתְּמַר (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ. וּלְבָתַר דְּאִיהוּ יִתְעַבַּר מֵעַלְמָא, סִיהֲרָא לָא אִתְכַּסְיָא, וְנַהֲרָא דְנָגִיד וְנָפִיק לָא יִפְּסְקוּן מַבּוּעוֹי, וּכְדֵין כְּתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים וְגוֹ'.

לשון הקודש

זֶה טַל אוֹרוֹת? אוֹרוֹת מַמָּשׁ מֵאוֹתָם הָאוֹרוֹת שֶׁל מַעְלָה שֶׁבָּהֶם עָתִיד לְהָרִיק חַיִּים לָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁעֵץ הַחַיִּים יָרִיק חַיִּים שֶׁלֹּא פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים. שֶׁהֲרֵי עַכְשָׁו פּוֹסְקִים מִשּׁוּם שֶׁהַנָּחָשׁ הָרָע הַזֶּה שׁוֹלֵט וְהַלְּבָנָה מִתְכַּסָּה. וּמִשּׁוּם כָּךְ כִּבְיָכוֹל פּוֹסְקִים מֵימָיו, וְהַחַיִּים לֹא שׁוֹלְטִים בָּעוֹלָם כָּרָאוּי.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע, שֶׁהוּא הַנָּחָשׁ הָרָע, יִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעֲבִיר אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ. וְאַחַר שֶׁהוּא יַעֲבַר מִן הָעוֹלָם, הַלְּבָנָה לֹא תִתְכַּסֶּה. וְהַנָּהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, לֹא יִפָּסְקוּ מַעְיָנָיו. וְאָז כָּתוּב (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה אִי תֵּימָא דְּכָל גּוּפִין דְּעַלְמָא יְקוּמוּן וְיִתְעָרוּן מֵעַפְרָא, אִינּוּן גּוּפֵי דְּאִתְנְטִיעוּ בְּנִשְׁמָתָא חָדָא מַה תְּהֵא מִנַּיְיהוּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אִינּוּן גּוּפִין דְּלָא זָכוּ וְלָא אַצְלָחוּ הֲרֵי אִינּוּן כְּלָא הֲווֹ, כְּמָה דְּהֲווּ עֵץ יָבֵשׁ בְּהַהִיא עַלְמָא הָכִי נָמֵי בְּהַהוּא זִמְנָא, וְגוּפָא בַּתְרָאָה דְּאִתְנְטַע וְאַצְלַח וְנָטַל שָׁרְשׁוֹי כְּדְקָא יְאוּת יָקוּם.

וְעַלֵּיהּ כְּתִיב, (ירמיה יז) וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל מַיִם וְגו' וְהָיָה עָלֵהוּ רַעֲנָן וְגו'. דְּעֲבַד אִיבִּין וְנָטַע שָׁרְשִׁין וְאַצְלַח כְּדְקָא יְאוּת. וְעַל הַהוּא גּוּפָא קַדְמָאָה דְּלָא עֲבַד אִיבִּין וְלָא נָטַע שָׁרְשִׁין (וְלָא זָכָה וְלָא אַצְלַח) כְּתִיב, (ירמיה יז) וְהָיָה כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא טוֹב וְגו'. כִּי יָבֹא טוֹב דָּא תְּחִיַּית הַמֵּתִים.

וְיִתְנַהִיר הַהוּא נְהוֹרָא דְּזַמִּין לְאַנְהָרָא לְהוּ

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, אִם תֹּאמַר שֶׁכָּל הַגּוּפוֹת שֶׁל הָעוֹלָם יָקוּמוּ וְיִתְעוֹרְרוּ מִן הֶעָפָר – אוֹתָם הַגּוּפוֹת שֶׁנִּטְעוּ בִּנְשָׁמָה אַחַת מַה יִּהְיֶה מֵהֶם? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אוֹתָם הַגּוּפוֹת שֶׁלֹּא זָכוּ וְלֹא הִצְלִיחוּ, הֲרֵי הֵם כְּלֹא הָיוּ. כְּמוֹ שֶׁהָיוּ עֵץ יָבֵשׁ בָּעוֹלָם הַהוּא, כָּךְ גַּם בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן. וְהַגּוּף הָאַחֲרוֹן שֶׁנִּנְטַע וְהִצְלִיחַ וְנָטַל שָׁרָשָׁיו כָּרָאוּי יָקוּם.

וְעָלָיו כָּתוּב (ירמיה יז) וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל מַיִם וְגו' וְהָיָה עָלֵהוּ רַעֲנָן וְגו'. שֶׁעָשָׂה פֵּרוֹת וְנָטַע שָׁרָשִׁים וְהִצְלִיחַ כָּרָאוּי. וְעַל אוֹתוֹ גּוּף רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא עָשָׂה פֵּרוֹת וְלֹא נָטַע שָׁרָשִׁים [וְלֹא זָכָה וְלֹא הִצְלִיחַ], כָּתוּב (שם) וְהָיָה כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבוֹא טוֹב וְגו'. כִּי יָבוֹא טוֹב – זוֹ תְּחִיַּת הַמֵּתִים.

וְיָאִיר אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁעָתִיד לְהָאִיר

לְצַדִּיקַיָּא דְּהַוָּה גָּנִיז קַמֵּיהּ מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עַלְמָא דִּכְתִיב, (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וּכְדֵין זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַאֲחָיָא מֵתַיָּיא, וּכְתִיב, (מלאכי ג) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וְגוֹ', וּכְדֵין יִתְגַּבַּר טוֹב בְּעַלְמָא, וְהַהוּא דְּאִתְקְרֵי רַע יִתְעֲבַר מֵעַלְמָא כִּדְאֲמָרָן. וּכְדֵין אִינּוּן גּוּפִין קַדְמָאֵי לֶהֱוֹוּ כְּלָא הֲווֹ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַאֲרָקָא עֲלַיְיהוּ עַל אִינּוּן גּוּפִין רוּחִין אַחֲרָנִין, וְאִי זָכָאן בְּהוֹן יְקוּמוּן בְּעַלְמָא כְּדְקָא יְאוּת, וְאִי לָאו יְהוֹן קִטְמָא תְּחוֹת רַגְלֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא דִּכְתִיב (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ וְגוֹ'. וְכֹלָּא אִתְּקַם וְאִתְעַתַּד קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכֻלְּהוּ בְּמִנְיָינָא הֲווֹ כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה מ) הַמּוֹצִיא בְּמִסְפַּר צְבָאָם וְגוֹ'.

לשון הקודש

לַצַּדִּיקִים שֶׁהָיָה גָּנוּז לְפָנָיו מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וְאָז עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים, וְכָתוּב (מלאכי ג) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וְגוֹ'. וְאָז יִתְגַּבֵּר הַטּוֹב בָּעוֹלָם, וְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא רַע יַעֲבֹר מִן הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, וְאָז אוֹתָם הַגּוּפִים הָרִאשׁוֹנִים יִהְיוּ כְּלֹא הָיוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָרִיק עַל אוֹתָם הַגּוּפִים רוּחוֹת אֲחֵרוֹת, וְאִם זוֹכִים בָּהֶם – יָקוּמוּ בָּעוֹלָם כָּרָאוּי, וְאִם לֹא – יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת רַגְלֵי הַצַּדִּיקִים, שֶׁכָּתוּב (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ וְגוֹ', וְהַכֹּל יוּקַם וְיָעֵד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהֵם כֻּלָּם בְּמִנְיָן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מ) הַמּוֹצִיא בְּמִסְפַּר צְבָאָם וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, הָא אִתְּמַר כָּל אִינּוּן מֵתִין דְּבְאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל יְקוּמוּן בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְּעַר עֲלַיְיהוּ וְיוֹקִים לוֹן, עֲלַיְיהוּ כְּתִיב יִחְיוּ מֵתֶיךָ, אִלֵּין אִינּוּן דִּי בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל. נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, אִלֵּין אִינּוּן דִּבְגוֹ אַרְעָאן אַחֲרָנִין, דְּלָא כְּתִיב בְּהוּ תְּחִיָּה אֶלָּא קִימָה. דְּהָא רוּחָא דְּחַיֵּי לָא תִּשְׁרֵי אֶלָּא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בְּהוּ יִחְיוּ מֵתֶיךָ, וְאִינּוּן דִּלְבַר, יִתְבְּרֵי גּוּפָא דִּלְהוֹן וִיקוּמוּן גּוּפָא בְּלָא רוּחָא. וּלְבָתַר יִתְגַּלְגְּלוּן תְּחוֹת עַפְרָא עַד דִּימְטוּן לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְתַמָּן יְקַבְּלוּן נִשְׁמָתָא, וְלָא בִּרְשׁוּ אַחֲרָא, בְּגִין דִּיתְקַיְּימוּן בְּעַלְמָא כְּדְקָא חָזֵי.

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי יֵיסָא הֲווֹ יַתְבֵי לֵילְיָא חַד וְעָסְקֵי בְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר תָּא חָזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לַאֲחָיָיא מֵתַיָּיא, כָּל אִינּוּן

לשון הקודש

בא רְאֵה, הֲרֵי נֶאֱמַר, כָּל אוֹתָם הַמֵּתִים שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יָקוּמוּ בָּרִאשׁוֹנָה, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם וְיָקִים אוֹתָם. עֲלֵיהֶם כָּתוּב יִחְיוּ מֵתֶיךָ. אֵלּוּ הֵם שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. נְבֵלָתִי יְקוּמוּן – אֵלּוּ הֵם שֶׁבְּתוֹךְ אֲרָצוֹת אֲחֵרוֹת, שֶׁלֹּא כְּתוּבָה בָּהֶם תְּחִיָּה, אֶלָּא קִימָה. שֶׁהֲרֵי רוּחַ הַחַיִּים לֹא תִּשְׁרֶה אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשָׁה, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בָּהֶם יִחְיוּ מֵתֶיךָ, וְאוֹתָם שֶׁבַּחוּץ יִבְרָא הַגּוּף שֶׁלָּהֶם, וְיָקוּמוּ גּוּף בְּלִי רוּחַ. אַחַר כָּךְ יִתְגַּלְגְּלוּ תַּחַת הֶעָפָר עַד שֶׁיַּגִּיעוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְשָׁם יְקַבְּלוּ נִשְׁמָה, וְלֹא בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת, כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיְּמוּ בָּעוֹלָם כָּרָאוּי.

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יֵיסָא הָיוּ יוֹשְׁבִים לַיְלָה אֶחָד וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

נִשְׁמָתִין דְּיִתְעָרוּן קַמֵּיהּ כֻּלְּהוּ קָיְימִין דִּיוּקְנִין דִּיוּקְנִין קַמֵּיהּ בְּהַהוּא דִיוּקְנָא מַמָּשׁ דְּהַוּ בְּהַאי עַלְמָא, וְנָחִית לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיִקְרֵי לוֹן בִּשְׁמָהָן כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה נח) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא. וְכָל נִשְׁמָתָא תֵּיעוֹל לְדוּכְתָּהָּ, וִיקוּמוּן בְּקִיּוּמָא בְּעַלְמָא כְּדְקָא חָזֵי, וּכְדֵין יֵהֵא עַלְמָא שְׁלִים, וְעַל הַהוּא זִמְנָא כְּתִיב, (ישעיה כה) וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר וְגוֹ', מָאי וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר. דָּא יֵצֶר הָרָע דְּאַחְשִׁיךְ אַנְפֵּי בְּרִיָּין וְשַׁלִּיט בְּהוּ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הָא חֲמֵינָן כָּל זִמְנָא דְּבַר נָשׁ קָאִים בְּרוּחָא דָא. לָאו אִיהוּ מְסָאֵב, נָפְקָא נִשְׁמָתֵיהּ מִנֵּיהּ אִיהוּ מְסָאֵב. אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי הוּא, וְהָכִי אִתְּמַר דְּהָא הַהוּא יֵצֶר הָרָע כַּד נָטִיל רוּחָא דְּבַר נָשׁ סָאִיב לֵיהּ וְאִשְׁתָּאַר גּוּפָא מְסָאֵב, וּשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת כַּד אִינּוּן בְּחַיֵּיהוֹן אִינּוּן

לשון הקודש

הוּא עָתִיד לְהַחֲיוֹת אֶת הַמֵּתִים, כָּל אוֹתָם הַנִּשְׁמוֹת שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ לְפָנָיו, כֻּלָּם עוֹמְדוֹת דְּמֻיּוֹת דְּמֻיּוֹת לְפָנָיו, בְּאוֹתָהּ דְּמוּת מַמָּשׁ שֶׁהָיוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְיוֹרִיד אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיִקְרָא לָהֶם בְּשֵׁמוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא. וְכָל נְשָׁמָה תִּכָּנֵס לִמְקוֹמָהּ, וְיָקוּמוּ בְּקִיּוּם בָּעוֹלָם כָּרָאוּי, וְאָז יִהְיֶה הָעוֹלָם שָׁלֵם. וְעַל אוֹתוֹ הַזְּמַן כָּתוּב (שם כה) וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר וְגוֹ'. מַה זֶּה וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר? זֶה יֵצֶר הָרָע שֶׁמַּחְשִׁיךְ אֶת פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת וְשׁוֹלֵט בָּהֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הֲרֵי רָאִינוּ, כָּל זְמַן שֶׁאָדָם עוֹמֵד בָּרוּחַ הַזּוֹ – אֵינוֹ טָמֵא. יָצְאָה נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ – הוּא טָמֵא. אָמַר לוֹ, וַדַּאי שֶׁזֶּה כָּךְ, וְכָךְ נֶאֱמַר, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע, כְּשֶׁנּוֹטֵל אֶת הָרוּחַ שֶׁל הָאָדָם, הוּא מְטַמֵּא אוֹתוֹ, וְנִשְׁאָר גּוּף

מְסָאֲבִין דְּהָא מִסִּטְרָא מְסָאֲבָא אִית לוֹן נִשְׁמָתִין, וְכַד אִתְרִיק מִנֵּיהּ הַהוּא מְסָאֲבוּ אִשְׁתָּאַר גּוּפָא בְּלָא מְסָאֲבוּ כְּלָל.

בְּגִין כָּךְ (דף קלא ע"ב) מָאן דְּאִתְדָּבַּק בְּאִתְּתָא דְשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אִסְתָּאַב אִיהוּ. וְהַהוּא בְּרָא דְאִתְיְלִיד לֵיהּ יְקַבֵּל עֲלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא. וְאִי תֵּימָא הָא בְּסִטְרָא דְאֲבוֹי מִיִּשְׂרָאֵל קָא אַתְיָא, אַמַּאי יְקַבֵּל עֲלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא.

תָּא חֲזֵי, דְּהָא בְּקַדְמִיתָא אִסְתָּאַב אֲבוֹי בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְדָּבַּק בְּהַהִיא אִתְּתָא דְּאִיהִי מְסָאֲבָא, וְכֵיוָן דְּאָב אִיהוּ אִסְתָּאָב בְּהַהִיא אִתְּתָא דְּאִיהִי מְסָאֲבָא, כָּל שֶׁכֵּן דְּאִיהוּ בְּרָא דְאִתְיְלִיד מִינָּהּ יְקַבֵּל עֲלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא. וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּעָבַר עַל אוֹרַיְיתָא דִּכְתִיב, (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר, כִּי יְיָ קַנָּא שְׁמוֹ בְּגִין דְּקַנֵּי עַל הַאי בְּרִית קַדִּישָׁא.

לשון הקודש

טָמֵא. וּשְׁאָר עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, כְּשֶׁהֵם בְּחַיֵּיהֶם הֵם טְמֵאִים, שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לָהֶם נְשָׁמוֹת מִצַּד הַטֻּמְאָה, וּכְשֶׁמִּתְרוֹקֶנֶת מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ טֻמְאָה, נִשְׁאָר הַגּוּף בְּלִי טֻמְאָה כְּלָל. **מִשּׁוּם** כָּךְ מִי שֶׁנִּדְבָּק בְּאִשָּׁה שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, הוּא נִטְמָא, וְאוֹתוֹ בֵּן שֶׁיִּוָּלֵד לוֹ יְקַבֵּל עָלָיו רוּחַ שֶׁל טֻמְאָה. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי מִצַּד אָבִיו הוּא בָּא מִיִּשְׂרָאֵל, לָמָּה יְקַבֵּל עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה?

בֹּא רְאֵה, שֶׁהֲרֵי בָּרִאשׁוֹנָה נִטְמָא אָבִיו בְּשָׁעָה שֶׁנִּדְבַּק עִם אוֹתָהּ אִשָּׁה שֶׁהִיא טְמֵאָה, וְכֵיוָן שֶׁהָאָב נִטְמָא בְּאוֹתָהּ אִשָּׁה שֶׁהִיא טְמֵאָה, כָּל שֶׁכֵּן שֶׁאוֹתוֹ הַבֵּן שֶׁנּוֹלַד מִמֶּנָּה יְקַבֵּל עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה. וְלֹא

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר תָּא חֲזֵי דְּהָא אִתְּמַר דְּכֵיוָן דְּיָדַע אַבְרָהָם אָבִינוּ חָכְמָתָא בָעָא לְאִתְּפְרָשָׁא מִכָּל שְׁאַר עַמִּין וְלָא לְאִתְדַּבָּקָא בְּהוּ, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב וְאַשְׁבִּיעֲךָ בַּיְיָ אֱלֹקֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹקֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי וְגוֹ', מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי וַדַּאי, (מָאי) רָזָא אִיהוּ כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (מלאכי ב) וּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר. אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ. אָנֹכִי דַיְיקָא כְּתִיב הָכָא אֲשֶׁר אָנֹכִי, וּכְתִיב הָתָם (ישעיה מד) אָנֹכִי עָשִׂיתִי אֶרֶץ. וְכָל דָּא בְּגִין דְּלָא לְאִסְתָּאֲבָא בְּהוּ.

תָּא חֲזֵי, הַאי מָאן דְּאָעִיל הַאי בְּרִית קַדִּישָׁא בְּהַהִיא אִתְּתָא דְשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, גָּרִים לְאִסְתָּאֲבָא אֲתַר אַחֲרָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (משלי ל) תַּחַת שָׁלֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְגוֹ'. וְאַף עַל

לשון הקודש

עוֹד, אֶלָּא שֶׁעָבַר עַל הַתּוֹרָה, שֶׁכָּתוּב (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר, כִּי ה' קַנָּא שְׁמוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְקַנֵּא עַל בְּרִית הַקֹּדֶשׁ הַזּוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֹּא רְאֵה, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁכֵּיוָן שֶׁיָּדַע אַבְרָהָם אָבִינוּ חָכְמָה, רָצָה לְהִפָּרֵד מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים וְלֹא לְהִדָּבֵק בָּהֶם, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב: וְאַשְׁבִּיעֲךָ בַּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹהֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי וְגוֹ'. מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי וַדַּאי. [מַה] סוֹד הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלאכי ב) וּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר. אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ, אָנֹכִי בִּמְדֻיָּק. כָּתוּב כָּאן אֲשֶׁר אָנֹכִי, וְכָתוּב שָׁם (ישעיה מד) אָנֹכִי עָשִׂיתִי אֶרֶץ. וְכָל זֶה כְּדֵי לֹא לְהִטָּמֵא עִמָּהֶם.

בֹּא רְאֵה, מִי שֶׁמַּכְנִיס אֶת הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ בְּאִשָּׁה הַהִיא שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, גּוֹרֵם לְטַמֵּא מָקוֹם אַחֵר, וְעַל זֶה כָּתוּב (משלי ל) תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְגוֹ'. וְאַף עַל גַּב שֶׁהִשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ בַּבְּרִית הַזּוֹ, לֹא

גַּב דְּאוֹמֵי לֵיהּ בְּהַאי בְּרִית, לָא אַבְטַח בֵּיהּ אַבְרָהָם עַד דְּצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאָמַר יְיָ אֱלֹקֵי הַשָּׁמַיִם וְגו', הוּא יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ, וַדַּאי דָּא מַלְאַךְ הַבְּרִית, בְּגִין דְּיִתְנְטִיר הַאי בְּרִית וְלָא יִסְתָּאַב בֵּין אִינּוּן עַמִּין:

רַק אֶת בְּנִי לֹא תָשֵׁב שָׁמָּה. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּיָדַע אַבְרָהָם דְּהָא בְּכֻלְּהוּ לָא הֲוָה מָאן דְּאִשְׁתְּמוֹדַע לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּר אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי, וְלָא בָּעָא דְּלֵהְוֹוּ מְדוֹרֵיהּ דְּיִצְחָק בֵּינַיְיהוּ, אֶלָּא דִּיהֵא מְדוֹרֵיהּ עִמֵּיהּ, וְיִצְחָק יוֹלִיף מִנֵּיהּ תָּדִיר אָרְחוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא יִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. וְעַל דָּא לָא בָּעָא אַבְרָהָם דִּלְהֱוֵי מְדוֹרֵיהּ דְּיִצְחָק תַּמָּן.

אָמַר רִבִּי יֵיסָא וַדַּאי זְכוּתֵיהּ דְּאַבְרָהָם אָעֲרַע קַמֵּיהּ דְּהַהוּא עַבְדָּא, דְּהַהוּא יוֹמָא נָפַק, וְהַהוּא

לשון הקודש

בָּטַח בּוֹ אַבְרָהָם, עַד שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמַר, ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְגו', הוּא יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ. וַדַּאי זֶה מַלְאַךְ הַבְּרִית כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמֹר הַבְּרִית הַזּוֹ וְלֹא יִטָּמֵא בֵּין אוֹתָם הָעַמִּים.

רַק אֶת בְּנִי לֹא תָשֵׁב שָׁמָּה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁיָּדַע אַבְרָהָם שֶׁהִנֵּה בְּכֻלָּם לֹא הָיָה מִי שֶׁהִכִּיר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רַק הוּא לְבַדּוֹ, וְלֹא רָצָה שֶׁיִּהְיֶה מְדוֹרוֹ שֶׁל יִצְחָק בֵּינֵיהֶם, אֶלָּא שֶׁיִּהְיֶה מְדוֹרוֹ עִמּוֹ, וְיִצְחָק יִלְמַד מִמֶּנּוּ תָּמִיד אֶת דֶּרֶךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא יִסְטֶה יָמִינָה וּשְׂמֹאלָה, וְעַל כֵּן לֹא רָצָה אַבְרָהָם שֶׁמְּדוֹרוֹ שֶׁל יִצְחָק יִהְיֶה שָׁם.

אָמַר רִבִּי יֵיסָא, וַדַּאי שֶׁזְּכוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם הָיְתָה לִפְנֵי הָעֶבֶד הַהוּא,

יוֹמָא מָטָא לְעֵינָא דְמַיָּא, דִּכְתִיב וָאָבֹא הַיּוֹם אֶל הָעָיִן. וְהָא אוּקְמוּהָ.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיט) גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ. כַּמָּה אִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא טִפְּשִׁין דְּלָא יָדְעִין וְלָא מִסְתַּכְּלִין לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא, בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא כָּל חַיִּין וְכָל חֵירוּ וְכָל טוּב בְּעַלְמָא דֵּין וּבְעַלְמָא דְאָתֵי. (הַהוּא חֵירוּ דְעַלְמָא דֵּין וּדְעַלְמָא דְאָתֵי אִיהוּ) (נ"א הַהוּא חֵירוּ דְעַלְמָא דְאָתֵי אִיהוּ חַיִּין בְּעַלְמָא דֵּין). חַיִּין אִינּוּן בְּעַלְמָא דֵּין דְּיִזְכּוּן לְיוֹמִין שְׁלֵמִין בְּהַאי עַלְמָא כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמות כג) אֶת מִסְפַּר יָמֶיךָ אֲמַלֵּא. וּלְיוֹמִין אֲרִיכִין בְּעַלְמָא דְאָתֵי. בְּגִין דְּאִינּוּן חַיִּין שְׁלֵימִין, אִינּוּן חַיִּין דְּחֵירוּ, חַיֵּי בְלָא עֲצִיבוּ, חַיִּין דְּאִינּוּן חַיִּין. חֵירוּ בְעַלְמָא דֵּין חֵירוּ דְכֹלָּא, דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא לָא יָכְלִין לְשַׁלְטָאָה עָלוֹי כָּל עַמִּין דְעַלְמָא.

לשון הקודש

שֶׁהַיּוֹם הַהוּא יָצָא, וּבְאוֹתוֹ הַיּוֹם הִגִּיעַ לְעֵין הַמַּיִם, שֶׁכָּתוּב וָאָבֹא הַיּוֹם אֶל הָעָיִן. וְהִנֵּה פֵּרְשׁוּהָ.

רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיט) גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ. כַּמָּה טִפְּשִׁים הָאֲנָשִׁים שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה כָּל הַחַיִּים וְכָל הַחֵרוּת וְכָל הַטּוֹב בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. [הַחֵרוּת הַהִיא שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה וְשֶׁל הַבָּא הִיא] [נ"א הַחֵרוּת הַהִיא שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא הִיא הַחַיִּים בָּעוֹלָם הַזֶּה] הַחַיִּים הֵם בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁיִּזְכּוּ לְיָמִים שְׁלֵמִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כג) אֶת מִסְפַּר יָמֶיךָ אֲמַלֵּא. וּלְיָמִים אֲרֻכִּים בָּעוֹלָם הַבָּא, מִשּׁוּם שֶׁהֵם חַיִּים שְׁלֵמִים, הֵם חַיִּים שֶׁל שִׂמְחָה, חַיִּים בְּלִי עַצְבוּת, חַיִּים שֶׁהֵם חַיִּים. חֵרוּת בָּעוֹלָם הַזֶּה, חֵרוּת שֶׁל הַכֹּל. שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל

וְאִי תֵּימָא אִינּוּן בְּנֵי שְׁמַד. גְּזֵרָה הִיא מִלְּעֵילָא כְּגוֹן רִבִּי עֲקִיבָא וְחֲבֵרוֹי, וְכָךְ סָלִיק בְּמַחֲשָׁבָה. חֵירוּ דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת דְּלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלוֹי, וְהָכִי הוּא וַדָּאי דְּאִי אָדָם הָוָה אִתְדָּבַּק בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי דְּאִיהוּ אוֹרַיְיתָא, לָא גָּרִים מוֹתָא לֵיהּ וּלְכָל עַלְמָא.

וּבְגִין כָּךְ כַּד יָהַב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל מַה כְּתִיב בָּהּ חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת וְהָא אוּקְמוּהָ. וְאִלְּמָלֵא אִינּוּן לָא חָטוּ וְשָׁבְקוּ אִילָנָא דְּחַיֵּי, לָא גָּרְמוּ מוֹתָא לְעַלְמָא כְּמִלְּקַדְּמִין. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר (תהלים פב) **אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם. חֲבַלְתּוּן גַּרְמֵיכוֹן אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וְגו'. וְעַל דָּא כָּל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא לָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלוֹי הַהוּא חִוְיָא בִישָׁא דְּאַחְשִׁיךְ עָלְמָא.**

לשון הקודש

בַּתּוֹרָה, אֵין יְכוֹלִים לִשְׁלֹט עָלָיו כָּל הָעַמִּים שֶׁל הָעוֹלָם.

וְאִם תֹּאמַר, אוֹתָם בְּנֵי הַשְּׁמָד? גְּזֵרָה הִיא מִלְּמַעְלָה, כְּמוֹ רַבִּי עֲקִיבָא וַחֲבֵרָיו, וְכָךְ עָלְתָה בְּמַחֲשָׁבָה. חֵרוּת שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת שֶׁלֹּא יָכוֹל לִשְׁלֹט עָלָיו, וְכָךְ זֶה וַדַּאי. שֶׁאִם אָדָם הָיָה נִדְבָּק בְּעֵץ הַחַיִּים, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, לֹא הָיָה גּוֹרֵם מָוֶת לוֹ וּלְכָל הָעוֹלָם.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, כְּשֶׁנָּתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, מַה כָּתוּב בָּהּ? חָרוּת עַל הַלֻּחֹת, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וְאִלְּמָלֵא הֵם לֹא חָטְאוּ וְעָזְבוּ אֶת עֵץ הַחַיִּים, לֹא הָיוּ גּוֹרְמִים מָוֶת לָעוֹלָם כְּבַתְּחִלָּה. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר, (תהלים פב) אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם. חִבַּלְתֶּם אֶת עַצְמְכֶם – אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וְגו'. וְעַל כֵּן, כָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, אֵין יָכוֹל לִשְׁלֹט עָלָיו הַנָּחָשׁ הָרָע הַהוּא שֶׁהֶחְשִׁיךְ אֶת הָעוֹלָם.

אָמַר רִבִּי יֵיסָא אִי הָכִי מֹשֶׁה אַמַּאי מִית, דְּאִי הָכִי כֵּיוָן דְּלָא חָב לָא יְמוּת (וְאַמַּאי יְמוּת). אָמַר לֵיהּ וַדַּאי מִית, אֲבָל לָא שַׁלְטָא בֵּיהּ קָאַמְרִינָן, אֶלָּא לָא מִית עַל יְדוֹי וְלָא אִסְתָּאַב בֵּיהּ, וְלָא מִית (דף קלב ע"א) וַדַּאי אֶלָּא אִתְדַּבַּק בִּשְׁכִינְתָּא וְאָזִיל לְחַיֵּי עָלְמָא.

וְהַאי חָי אִקְרֵי, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא דִּכְתִיב (שמואל ב כג) וּבְנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חַי וְגוֹ'. וְעַל דָּא כָּל מָאן דְּאִשְׁתָּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא חֵירוּ אִית לֵיהּ מִכֹּלָּא בְּעַלְמָא דֵּין מִשֶּׁעְבּוּדָא דִשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. חֵירוּ בְּעַלְמָא דְּאָתֵי בְּגִין דְּלָא יִתְבְּעוּן מִנֵּיהּ דִּינָא בְּהַהוּא עַלְמָא כְּלָל.

תָּא חֲזֵי, בְּאוֹרַיְיתָא כַּמָּה רָזִין עִלָּאִין סְתִימִין אִית בָּהּ, בְּגִין כָּךְ כְּתִיב, (משלי ג) יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים. כַּמָּה גְּנִיזִין טְמִירִין אִית בָּהּ, וְעַל דָּא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יֵיסָא, אִם כָּךְ, לָמָּה מֹשֶׁה מֵת? שֶׁאִם כָּךְ, כֵּיוָן שֶׁלֹּא חָטָא – לֹא יָמוּת! [וְלָמָּה יָמוּת?] אָמַר לוֹ, וַדַּאי מֵת, אֲבָל לֹא שָׁלַט בּוֹ אָמַרְנוּ, אֶלָּא לֹא מֵת עַל יָדוֹ וְלֹא נִטְמָא בּוֹ, וְלֹא מֵת וַדַּאי. אֶלָּא נִדְבַּק בַּשְּׁכִינָה וְהָלַךְ לְחַיֵּי עוֹלָם.

וְזֶה נִקְרָא חַי, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב כג) וּבְנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חַי וְגוֹ'. וְעַל כֵּן, כָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, יֵשׁ לוֹ חֵרוּת מִן הַכֹּל בָּעוֹלָם הַזֶּה מִשִּׁעְבּוּד שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. חֵרוּת בָּעוֹלָם הַבָּא, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יִתְבְּעוּ מִמֶּנּוּ דִּין בָּעוֹלָם הַהוּא כְּלָל.

בָּא רְאֵה כַּמָּה סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים יֵשׁ בַּתּוֹרָה, מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב (משלי ג) יְקָרָה

כַּד אִסְתַּכַּל דָּוִד בְּרוּחָא דְּחָכְמְתָא וְיָדַע כַּמָּה פְּלִיאָן נָפְקִין מֵאוֹרַיְיתָא

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיט) גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ. תָּא חֲזֵי, וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יוֹצֵאת. יוֹצֵאת, בָּאָה מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי יוֹצֵאת. דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפִּיק לָהּ מִכָּל אִינּוּן בְּנֵי מָתָא דְּכֻלְּהוּ חַיָּיבִין, וְהִיא יוֹצֵאת מִכְּלָלָא דִלְהוֹן. וַתֵּרֶד הָעַיְנָה כְּתִיב בְּה"א, רָזָא אִיהוּ דְּאִעָרְעַת תַּמָּן בֵּירָא דְּמִרְיָם, וּכְגִין כָּךְ כְּתִיב הָעַיְנָה בְּה"א וּסְלִיקוּ לָהּ מַיָּא.

דָּבָר אַחֵר וְהִנֵּה רִבְקָה יוֹצֵאת כְּמָה דִכְתִיב יוֹצְאוֹת לִשְׁאוֹב מַיִם, אַמַּאי יוֹצְאוֹת וְלֹא הוֹלְכוֹת וְלֹא בָאוֹת. אֶלָּא כְּגִין דִּטְמִירִין הֲווֹ כָּל יוֹמָא וּבְהַהִיא שַׁעְתָּא נָפְקִין לְשָׁאֲבָא מַיָּא, וְסִימָנָא נָקִיט בִּידֵיהּ.

לשון הקודש

הִיא מִפְּנִינִים. כַּמָּה גְּנָזִים טְמוּנִים יֵשׁ בָּהּ. וְעַל כֵּן, כְּשֶׁהִסְתַּכֵּל דָּוִד בָּרוּחַ שֶׁל הַחָכְמָה וְיָדַע כַּמָּה נִפְלָאוֹת יוֹצְאִים מִן הַתּוֹרָה.

פָּתַח וְאָמַר (תהלים קיט) גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ. בֹּא רְאֵה, וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת. יֹצֵאת? בָּאָה הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה יֹצֵאת? שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹצִיא אוֹתָהּ מִכָּל אוֹתָם בְּנֵי הָעִיר, שֶׁכֻּלָּם רְשָׁעִים, וְהִיא יוֹצֵאת מֵהַכְּלָל שֶׁלָּהֶם. וַתֵּרֶד הָעַיְנָה כָּתוּב בְּהֵ"א, סוֹד הוּא שֶׁפָּגְשָׁה שָׁם אֶת בְּאֵר מִרְיָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב הָעַיְנָה בְּהֵ"א, וְעָלוּ לָהּ הַמַּיִם.

דָּבָר אַחֵר וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת, כַּכָּתוּב יֹצְאוֹת לִשְׁאֹב מָיִם. לָמָּה יוֹצְאוֹת וְלֹא הוֹלְכוֹת וְלֹא בָאוֹת? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁטְּמוּנוֹת הָיוּ כָּל הַיּוֹם, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה

תָּא חֲזֵי, כַּד מָטָא עַבְדָּא לְחָרָן וְאַשְׁכַּח לָהּ לְרִבְקָה לְעֵת עֶרֶב הָוָה עִידָן צְלוֹתָא דְּמִנְחָה. בְּהַהִיא שַׁעְתָּא דְּמָטָא יִצְחָק לְצַלָּאָה צְלוֹתָא דְּמִנְחָה, בְּהַהִיא שַׁעְתָּא מָטָא עַבְדָּא לְגַבָּהּ דְּרִבְקָה. וּבְהַהִיא שַׁעְתָּא דְּמָטָא יִצְחָק לְצְלוֹתָא דְּמִנְחָה כְּמִלְקַדְּמִין מָטַאת רִבְקָה לְגַבֵּיהּ. לְאִשְׁתַּכָּחָא כֹּלָּא בְּאַתְרֵיהּ דְּאִצְטְרִיךְ כְּדְקָא יְאוּת, וְכֹלָּא מָטָא בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא, וְעַל דָּא אָתָא הַהוּא עַבְדָּא לִבְאֵר הַמַּיִם רָזָא דִּכְתִיב (שיר השירים ד) מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן, וְאוֹקִימְנָא, וְכֹלָּא רָזָא אִיהוּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה אָתֵי לִטְבֶרְיָה וְהָוָה עִמֵּיהּ רִבִּי אַבָּא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְרִבִּי אַבָּא נֵזִיל, דְּהָא אֲנַן חָמֵינָן דְּבַר נָשׁ חַד יְמֵטֵי הַשְׁתָּא לְגַבָּן וּמִלִּין חַדְתִּין בְּפוּמֵיהּ וְאִינוּן מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר רִבִּי

לשון הקודש

יוֹצְאוֹת לִשְׁאֹב מַיִם. וְסִימָן לָקַח בְּיָדוֹ.

בא רְאֵה, כְּשֶׁהִגִּיעַ הָעֶבֶד לְחָרָן וּמָצָא אֶת רִבְקָה לְעֵת עֶרֶב, הָיָה זְמַן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהִגִּיעַ יִצְחָק לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת מִנְחָה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִגִּיעַ הָעֶבֶד אֶל רִבְקָה. וּבַשָּׁעָה הַהִיא שֶׁהִגִּיעַ יִצְחָק לִתְפִלַּת מִנְחָה כְּבַתְּחִלָּה, הִגִּיעָה רִבְקָה אֵלָיו, שֶׁהַכֹּל יִמָּצֵא בִּמְקוֹמוֹ שֶׁצָּרִיךְ כָּרָאוּי, וְהַכֹּל הִגִּיעַ בְּסוֹד הַחָכְמָה, וְעַל כֵּן בָּא הָעֶבֶד לִבְאֵר הַמַּיִם, סוֹד הַכָּתוּב (שיר ד) מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. וּבֵאַרְנוּהוּ, וְהַכֹּל הוּא סוֹד.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בָּא לִטְבֶרְיָה וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי אַבָּא. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבִּי אַבָּא, נֵלֵךְ, שֶׁהֲרֵי אָנוּ רָאִינוּ שֶׁאִישׁ אֶחָד יַגִּיעַ כָּעֵת אֵלֵינוּ וּדְבָרִים חֲדָשִׁים בְּפִיו, וְהֵם דִּבְרֵי תוֹרָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, הִנֵּה

אַבָּא הָא יְדַעְנָא דְּבְכָל אֲתַר דְּמַר אָזִיל, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁדַּר לֵיהּ מַלְאָכִין טָסִין בְּנַדְפִּין לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא בֵיהּ.

עַד דְּהַוּוּ אָזְלֵי, סָלִיק רִבִּי שִׁמְעוֹן עֵינוֹי, וְחָמָא בַּר נָשׁ דְּהַוָּה רָהִיט וְאָזִיל. יָתְבוּ רִבִּי שִׁמְעוֹן וְרִבִּי אַבָּא. כַּד מָטָא גַּבַּיְיהוּ, אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן מָאן אַנְתְּ. אָמַר לֵיהּ יוּדָאי אֲנָא וּמִקַּפּוֹטְקִיָּא קָאֲתִינָא וְאֲנָא אָזִילְנָא אַטִּיטְרֵיהּ דְּבַר יוֹחָאי דְּאִתְמַנּוּן חַבְרַיָּא בְּמִלִּין יְדִיעָן וְשַׁדְּרוּנִי גַּבֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ אִימָּא בְּרִי. אָמַר לֵיהּ אַנְתְּ בַּר יוֹחָאי. אָמַר לֵיהּ אֲנָא בַּר יוֹחָאי.

אָמַר לֵיהּ הָא אוֹקִימְנָא דְּלָא יַפְסִיק בַּר נָשׁ בְּצְלוֹתֵיהּ בֵּינֵיהּ לְבֵין כּוֹתְלָא כְּמָה דִּכְתִיב, (ישעיה לח) **וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וְגוֹ'. וּמַאן דְּצַלֵּי אָסִיר לְמֶעֱבַר אַרְבַּע אַמּוֹת סָמִיךְ לֵיהּ, וְאוּקְמוּהָ**

לשון הקודש

יָדַעְתִּי שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁמַּר הוֹלֵךְ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵחַ לוֹ מַלְאָכִים טָסִים בִּכְנָפַיִם לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בּוֹ.

בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, הֵרִים רַבִּי שִׁמְעוֹן אֶת עֵינָיו, וְרָאָה אִישׁ שֶׁהָיָה רָץ וְהוֹלֵךְ. יָשְׁבוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי אַבָּא. כְּשֶׁהִגִּיעַ אֲלֵיהֶם, אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִי אַתָּה? אָמַר לוֹ, אֲנִי יְהוּדִי, וּבָאתִי מִקַּפּוֹטְקִיָּא, וַאֲנִי הָלַכְתִּי לְסִתְרוֹ [וְלָאֹהֶל] שֶׁל בַּר יוֹחַאי, שֶׁנִּמְנוּ הַחֲבֵרִים בִּדְבָרִים יְדוּעִים וּשְׁלָחוּנִי אֵלָיו. אָמַר לוֹ, אֵמֹר לוֹ, בְּנִי. אָמַר לוֹ, אַתָּה בַּר יוֹחַאי? אָמַר לוֹ, אֲנִי בַּר יוֹחַאי.

אָמַר לוֹ, הֲרֵי אָמַרְנוּ שֶׁלֹּא יַפְסִיק אָדָם בִּתְפִלָּתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין הַכֹּתֶל, כַּכָּתוּב (ישעיה לח) וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וְגוֹ'. וּמִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל, אָסוּר לַעֲבֹר אַרְבַּע אַמּוֹת סָמוּךְ לוֹ, וּבֵאֲרוּ לְאַרְבַּע הָאַמּוֹת הַלָּלוּ

לְהַנֵּי אַרְבַּע אַמּוֹת לְכָל סְטָר בַּר לְקַמֵּיהּ. וְאוּקְמוּהָ דְּלָא יִצְלֵי בַּר נָשׁ אֲחוֹרֵי רַבֵּיהּ וְכוּ' וְאִתְמַנּוּן בְּכָל הַנֵּי מִילֵי.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים לט) שִׁמְעָה תְפִלָּתִי יְיָ וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ. מָאי טַעְמָא שִׁמְעָה וְלָא שְׁמַע, בְּאַתַר חַד כְּתִיב שְׁמַע יְיָ וְחָנֵּנִי וְגוֹ', וּבְאַתַר אַחֲרָא שִׁמְעָה. אֶלָּא בְּכָל אֲתַר לְזִמְנִין שְׁמַע לִדְכוּרָא וּלְזִמְנִין שִׁמְעָה לְנוּקְבָא. שִׁמְעָה כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים יז) שִׁמְעָה יְיָ צֶדֶק וְגוֹ'. שְׁמַע כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים ל) שְׁמַע יְיָ וְחָנֵּנִי. (משלי א) שְׁמַע בְּנִי. (דברים כז) הַסְכֵּת וּשְׁמַע.

וְהָכָא שִׁמְעָה תְפִלָּתִי יְיָ, בְּגִין דְּהַאי (דְּאִיהוּ) דַרְגָּא דִּמְקַבְּלָא כָּל צְלוֹתִין דְּעַלְמָא. וְהָא תָּנִינָן דְּעַבְדָּא מִנַּיְיהוּ עֲטָרָה וְשַׁוֵּי לָהּ בְּרֵישָׁא דְצַדִּיק חָי

לשון הקודש

לְכָל צַד, פְּרָט לְפָנָיו. וְאָמְרוּ שֶׁלֹּא יִתְפַּלֵּל אָדָם מֵאַחוֹרֵי רַבּוֹ וְכוּ', וְנִמְנוּ בְּכָל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים לט) שִׁמְעָה תְפִלָּתִי ה' וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ. מָה הַטַּעַם שִׁמְעָה וְלֹא שְׁמַע? בְּמָקוֹם אֶחָד כָּתוּב שְׁמַע ה' וְחָנֵּנִי וְגוֹ', וּבְמָקוֹם אַחֵר שִׁמְעָה. אֶלָּא בְּכָל מָקוֹם לִפְעָמִים שְׁמַע לְזָכָר, וְלִפְעָמִים שִׁמְעָה לְנְקֵבָה. שִׁמְעָה – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם יז) שִׁמְעָה ה' צֶדֶק וְגוֹ'. שְׁמַע – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ל) שְׁמַע ה' וְחָנֵּנִי, (משלי א) שְׁמַע בְּנִי, (דברים כז) הַסְכֵּת וּשְׁמַע.

וְכָאן שִׁמְעָה תְפִלָּתִי ה', מִשּׁוּם שֶׁזֶּה [שֶׁהִיא] הַדַּרְגָּה שֶׁמְּקַבֶּלֶת כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם. וַהֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁעוֹשֶׂה מֵהֶם

עוֹלָמִים דִּכְתִיב, (משלי י) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק. וְעַל דָּא שִׁמְעָה תְּפִלָּתִי יְיָ.

שִׁמְעָה תְּפִלָּתִי יְיָ דָּא צְלוֹתָא דִי בְלַחַשׁ. וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה דָּא צְלוֹתָא דְאָרִים בַּר נָשׁ קָלֵיהּ בְּעַקְתֵיהּ כְּמָא דְאַתְּ אָמֵר, (שמות ב) וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאֱלֹהִים. וּמַהוּ שַׁוְעָתָם, אֶלָּא דְבִצְלוֹתֵיהּ אָרִים קָלֵיהּ וְזָקִיף עֵינוֹי לְעֵילָּא כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה כב) וְשׁוֹעַ אֶל הָהָר. וּצְלוֹתָא דָא (דף קלב ע"ב) מְתַבַּר תַּרְעִין וְדָפִיק (ס"א וְדָחִיק) לוֹן לְאַעֲלָא צְלוֹתֵיהּ. אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ דָּא, אָעִיל קַמֵּי מַלְכָּא וְלֵית תַּרְעָא דְקָאִים קַמֵּיהּ, וּלְעוֹלָם לָא אַהֲדָרוּ דִמְעִין בְּרֵיקַנְיָא.

תוּ הָא כְתִיב הָכָא תְּלַת דַּרְגִּין, תְּפִלָּה. שַׁוְעָה. דִּמְעָה. לָקֳבֵיל אִלֵּין תְּלַת אַחֲרָנִין. כִּי גֵר אָנֹכִי עִמָּךְ. לְבָתָר תּוֹשָׁב. לְבָתָר כְּכָל אֲבוֹתַי עִקְּרָא דְעַלְמָא.

לשון הקודש

עֲטָרָה וְשָׂם אוֹתָהּ בְּרֹאשׁ שֶׁל צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, שֶׁכָּתוּב (משלי י) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, וְעַל כֵּן שִׁמְעָה תְּפִלָּתִי ה'.

שִׁמְעָה תְּפִלָּתִי ה' – זוֹ תְּפִלָּה שֶׁבְּלַחַשׁ. וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה – זוֹ תְּפִלָּה שֶׁאָדָם מֵרִים קוֹלוֹ בְּצָרָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ב) וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאֱלֹהִים. וּמַה זֶּה שַׁוְעָתָם? אֶלָּא שֶׁבִּתְפִלָּתוֹ מֵרִים קוֹלוֹ וְזוֹקֵף עֵינָיו לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כב) וְשׁוֹעַ אֶל הָהָר. וְהַתְּפִלָּה הַזוֹ מְשַׁבֶּרֶת שְׁעָרִים וְדוֹפֶקֶת [ס"א וְדוֹחֶקֶת] אוֹתָם לְהַכְנִיס אֶת תְּפִלָּתוֹ. אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ – זֹאת נִכְנֶסֶת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְאֵין שַׁעַר שֶׁעוֹמֵד לְפָנָיהָ, וּלְעוֹלָם לֹא חָזְרוּ דִּמְעוֹת רֵיקָם.

עוֹד, הִנֵּה כָּתוּב כָּאן שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת: תְּפִלָּה, שַׁוְעָה, דִּמְעָה. כְּנֶגֶד אֵלּוּ שָׁלֹשׁ אַחֵרִים: כִּי גֵר אָנֹכִי עִמָּךְ, אַחַר כָּךְ

תָּא חֲזֵי, צְלוֹתָא דְּבַר נָשׁ מְעוֹמֶד, בְּגִין דִּתְרֵי צְלוֹתָא נִינְהוּ חַד מְיוּשָׁב וְחַד מְעוֹמֶד, וְאִינּוּן חַד לָקְבֵיל תְּרֵין דַּרְגִּין תְּפִלָּה שֶׁל יַד וּתְפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ. לְגַבֵּי יוֹם וָלַיְלָה וְכֹלָּא חַד. אוֹף הָכָא תְּפִלָּה מְיוּשָׁב לְגַבֵּי תְּפִלָּה שֶׁל יַד, לְאַתְקִין לָהּ כְּמָה (ד"א כְּמַאן) דְּאַתְקִין לְכַלָּה וְקָשִׁיט לָהּ לְאַעֲלָא לְחוּפָּה, הָכִי נָמֵי מְקַשְּׁטִין לָהּ בְּרָזָא דִּרְתִיכָאָה וּמַשִּׁירְיָיהָא, יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ וְכוּ'.

וְעַל דָּא צְלוֹתָא מְיוּשָׁב, כֵּיוָן דְּעָאֲלַת לְגַבֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה וְאִיהוּ אָתֵי לְקַבְּלָא לָהּ, כְּדֵין אֲנַן קָיְימִין קַמֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה, דְּהָא כְּדֵין (דַּרְגָּא) דְּכוּרָא אִתְחַבַּר בְּנוּקְבָא, וּבְגִין כָּךְ לָא יַפְסִיק בֵּין גְּאוּלָה לִתְפִלָּה (וּגְאוּלָה וּתְפִלָּה תְּרֵין דַּרְגִּין אִינּוּן, רָזָא דְּצַדִּיק וְצֶדֶק יוֹסֵ"ף וְרָחֵ"ל).

לשון הקודש

תוּשָׁב, אַחַר כָּךְ כְּכָל אֲבוֹתַי, עִקַּר הָעוֹלָם.

בֹּא רְאֵה, תְּפִלָּה שֶׁל אָדָם מֵעֹמֶד, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁתֵּי תְּפִלּוֹת הֵן – אַחַת מְיוּשָׁב וְאַחַת מֵעֹמֶד, וְהֵן אַחַת כְּנֶגֶד שְׁתֵּי דְּרָגוֹת – תְּפִלָּה שֶׁל יָד וּתְפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ. כְּלַפֵּי יוֹם וָלַיְלָה, וְהַכֹּל אֶחָד. אַף כָּאן תְּפִלָּה מְיוּשָׁב כְּלַפֵּי תְּפִלָּה שֶׁל יָד, לְתַקֵּן אוֹתָהּ כְּמוֹ [כְּמִי] שֶׁמְּתַקֵּן אֶת הַכַּלָּה וּמְקַשֵּׁט אוֹתָהּ לְהַכְנִיסָהּ לַחֻפָּה, כָּךְ גַּם מְקַשְּׁטִים אוֹתָהּ בְּסוֹד הַמֶּרְכָּבָה וּמַחֲנוֹתֶיהָ, יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ וְכוּ'.

וְעַל זֶה תְּפִלָּה מְיוּשָׁב. כֵּיוָן שֶׁנִּכְנֶסֶת לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן וְהוּא בָּא לְקַבֵּל אוֹתָהּ, אָז אָנוּ עוֹמְדִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהֲרֵי אָז [הַדַּרְגָּה] הַזָּכָר מִתְחַבֵּר עִם הַנְּקֵבָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא יַפְסִיק בֵּין גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה [וּגְאֻלָּה וּתְפִלָּה הֵן שְׁתֵּי דְּרָגוֹת, הַסּוֹד שֶׁל צַדִּיק וְצֶדֶק, יוֹסֵף וְרָחֵל].

וּבְגִין דְּבַר נָשׁ קָאִים קַמֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה נָטַל אַרְבַּע אַמּוֹת לְצְלוֹתֵיהּ וְאוּקְמוּהָ דִּבְשִׁיעוּרָא (ד"א בְּשִׁיעוּרָא) דְּסוּרְטָא דְיוֹצֵר כֹּלָּא. וְכָל מַה דְּאָתֵי בְּסִטְרָא דִּדְכוּרָא בָּעֵי לֵיהּ לְאִינִישׁ לְמֵיקַם בְּקִיּוּמֵיהּ וְאִזְדַּקֵּף (ס"א וְיִזְדַּקֵּף). כְּגַוְונָא דָא כַּד אִיהוּ כַּרְעָא, כַּרְעָא בְּבָרוּךְ, וְכַד אִיהוּ זָקִיף, זָקִיף בַּשֵּׁם, בְּגִין לְאַחֲזָאָה שְׁבָחָא דִּדְכוּרָא עַל נוּקְבָא.

וְתָא חֲזֵי דְּהָא אוּקְמוּהָ לָא יְצֵלֵי בַּר נָשׁ אָחוֹרֵי רַבֵּיהּ וְאִתְּמַר כְּמָה דִּכְתִיב, (דברים י) אֶת יְיָ אֱלֹקֶיךָ תִּירָא. אֶת לְאַכְלָלָא דְּבָעֵי לְמִדְחַל מֵרַבֵּיהּ כְּמוֹרָא דִשְׁכִינְתָּא, וּדְחִילוּ דְתַלְמִיד, רַבֵּיהּ אִיהוּ. בְּגִין כָּךְ בְּשַׁעְתָּא דְצִלּוֹתָא לָא יַשְׁוֵי הַהוּא מוֹרָא לְקַמֵּיהּ, (ד"א ל"ג לְצִלּוֹתָא) אֶלָּא מוֹרָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי וְלָא מוֹרָא אַחֲרָא.

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם שֶׁאָדָם עוֹמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, נוֹטֵל אַרְבַּע אַמּוֹת לִתְפִלָּתוֹ, וְהֵקִימוּהָ שֶׁבְּשִׁעוּר [ד"א בְּשִׁעוּר] הַסֶּרֶט חֶבֶל שֶׁל יוֹצֵר כֹּל. וְכָל מַה שֶּׁבָּא בְּצַד הַזָּכָר, צָרִיךְ לְאָדָם לַעֲמֹד בְּקִיּוּמוֹ וּמִזְדַּקֵּף [ס"א וְיִזְדַּקֵּף]. כְּמוֹ כֵּן כְּשֶׁהוּא כוֹרֵעַ, כוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ. וּכְשֶׁהוּא זוֹקֵף, זוֹקֵף בַּשֵּׁם, כְּדֵי לְהַרְאוֹת אֶת שֶׁבַח הַזָּכָר עַל הַנְּקֵבָה.

וּבָא וּרְאֵה, שֶׁהֲרֵי אָמַרְנוּ אַל יִתְפַּלֵּל אָדָם אַחוֹרֵי רַבּוֹ, וְנִתְבָּאֵר, כַּכָּתוּב (דברים י) אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא. אֶת – לְכָלֵל שֶׁצָּרִיךְ לִירָא מֵרַבּוֹ כְּמוֹרָא הַשְּׁכִינָה, וְיִרְאַת תַּלְמִיד הוּא רַבּוֹ. מִשּׁוּם כָּךְ בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה לֹא יָשִׂים אוֹתוֹ הַמּוֹרָא לְפָנָיו [ד"א לַתְּפִלָּה], אֶלָּא אֶת מוֹרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ וְלֹא מוֹרָא אַחֵר.

וְתָא חֲזֵי צְלוֹתָא דְּמִנְחָה אַתְקִין לֵיהּ יִצְחָק. וַדַּאי כְּמָה דְּאַתְקִין אַבְרָהָם צְלוֹתָא דְצַפְּרָא לְקָבֵל הַהוּא דַרְגָּא דְּאִתְדַּבַּק בֵּיהּ. וְכֵן (ד"א כָּךְ) יִצְחָק אַתְקִין צְלוֹתָא דְּמִנְחָה לְקָבֵל הַהוּא דַרְגָּא דְּאִתְדַּבַּק בֵּיהּ. וְעַל דָּא צְלוֹתָא דְּמִנְחָה מִכִּי נָטֵי שִׁמְשָׁא לְנַחֲתָא בְּדַרְגּוֹי לְסִטַר מַעֲרָב.

דְּהָא עַד לָא נָטָה שִׁמְשָׁא לְצַד מַעֲרָב אִקְרֵי יוֹם מִצַּפְּרָא עַד הַהוּא זִמְנָא דִכְתִיב, (תהלים כב) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. וְאִי תֵימָא עַד חֲשֵׁכָה, תָּא חֲזֵי, דִּכְתִיב (ירמיה ו) אוֹי נָא לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב. כִּי פָנָה הַיּוֹם לְקָבֵל צְלוֹתָא דְצַפְּרָא דִכְתִיב חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם, דְּהָא כְּדֵין שִׁמְשָׁא אִיהוּ לְסִטַר מִזְרָח, כֵּיוָן דְּנָטָה שִׁמְשָׁא וְנָחֲתָא לְסִטַר מַעֲרָב, הָא כְּדֵין אִיהוּ זְמַן צְלוֹתָא דְּמִנְחָה וּכְבָר פָּנָה הַיּוֹם וְאָתוּ צִלְלֵי עָרֶב וְאִתְעַר דִּינָא קַשְׁיָא בְּעָלְמָא.

לשון הקודש

וּבֹא וּרְאֵה, אֶת תְּפִלַּת מִנְחָה תִּקֵּן יִצְחָק, וַדַּאי כְּמוֹ שֶׁתִּקֵּן אַבְרָהָם תְּפִלַּת הַבֹּקֶר כְּנֶגֶד אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁנִּדְבַּק בָּהּ. וְכֵן [כָּךְ] יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת מִנְחָה כְּנֶגֶד אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁנִּדְבַּק בָּהּ. וְעַל כֵּן תְּפִלַּת מִנְחָה מִכַּאֲשֶׁר נוֹטָה הַשֶּׁמֶשׁ לָרֶדֶת בְּדַרְגָּתוֹ לְצַד מַעֲרָב.

שֶׁהֲרֵי בְּטֶרֶם נָטָה הַשֶּׁמֶשׁ לְצַד מַעֲרָב, נִקְרָא יוֹם מִן הַבֹּקֶר עַד הַזְּמַן הַהוּא, שֶׁכָּתוּב (תהלים כב) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. וְאִם תֹּאמַר עַד חֲשֵׁכָה – בֹּא רְאֵה, שֶׁכָּתוּב (ירמיה ו) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב. כִּי פָנָה הַיּוֹם – כְּנֶגֶד תְּפִלַּת הַבֹּקֶר, שֶׁכָּתוּב חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם, שֶׁהֲרֵי אָז הַשֶּׁמֶשׁ הִיא לְצַד מִזְרָח. כֵּיוָן שֶׁנָּטָה הַשֶּׁמֶשׁ וְיָרַד לְצַד מַעֲרָב, הֲרֵי אָז

וּפָנָה הַיּוֹם דְּאִיהוּ דַּרְגָּא דְחֶסֶ"ד, וְנָטוּ צִלְּלֵי עֶרֶב דְּאִינּוּן דַּרְגָּא דְדִינָא קַשְׁיָא, וּכְדֵין אִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא וְאִתּוֹקַד הֵיכָלָא. וְעַל דָּא תָּנֵינָן דְּיהֵא בַר נָשׁ זָהִיר בִּצְלוֹתָא דְמִנְחָה דְּאִיהוּ זִמְנָא דְדִינָא קַשְׁיָא שַׁרְיָיא בְּעָלְמָא. יַעֲקֹב אַתְקִין צְלוֹתָא דְעַרְבִית דְּהָא אִיהוּ אַתְקִין לָהּ וְזָן לָהּ בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ, וַדַּאי וא"ו אַתְקִין לְהֵ"א, וְהֵ"א אִתְּזָנַת מִן וא"ו דְּלֵית לָהּ נְהוֹרָא מִגַּרְמָהּ כְּלָל.

וּבְגִין כָּךְ תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת דְּהָא אִתְכְּלִילַת בִּצְלוֹתָא דְיוֹמָא בְּגִין לְאִתְנַהֲרָא, וְהַשְׁתָּא לָאו זִמְנָא אִיהוּ. וְאוֹקִימְנָא לָהּ דְּהָא לָא אִתְגַּלְיָא נְהוֹרָא דִימָמָא דְיַנְהִיר לָהּ, וְאִיהִי שָׁלְטָא בַּחֲשׁוֹכָא עַד זִמְנָא דְפַלְגוּת לֵילְיָא דְּאִשְׁתַּעְשַׁע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם

לשון הקודש

הוּא זְמַן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, וּכְבָר פָּנָה הַיּוֹם וּבָאוּ צִלְּלֵי עֶרֶב וְהִתְעוֹרֵר הַדִּין הַקָּשֶׁה בָּעוֹלָם.

וּפָנָה הַיּוֹם שֶׁהִיא הַדַּרְגָּה שֶׁל חֶסֶד, וְנָטוּ צִלְּלֵי עֶרֶב שֶׁהֵם הַדַּרְגָּה שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְאָז נֶחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְנִשְׂרַף הַהֵיכָל. וְעַל כֵּן שָׁנִינוּ שֶׁיִּהְיֶה אָדָם זָהִיר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה, שֶׁהוּא הַזְּמַן שֶׁשָּׁרוּי הַדִּין הַקָּשֶׁה בָּעוֹלָם. יַעֲקֹב תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית, שֶׁהֲרֵי הוּא תִּקֵּן אוֹתָהּ וְזָן אוֹתָהּ בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, וַדַּאי שֶׁוָּא"ו תִּקֵּן אֶת הֵ"א, וְהֵ"א נִזּוֹנִית מִוָּא"ו, שֶׁאֵין לָהּ אוֹר מִשֶּׁל עַצְמָהּ כְּלָל.

וּמִשּׁוּם כָּךְ תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת, שֶׁהֲרֵי נִכְלֶלֶת בִּתְפִלַּת הַיּוֹם כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה מְאִירָה, וְכָעֵת לֹא זֶה הַזְּמַן. וּבֵאַרְנוּ אוֹתָהּ, שֶׁהֲרֵי לֹא הִתְגַּלָּה אוֹר הַיּוֹם שֶׁיָּאִיר לָהּ, וְהִיא שׁוֹלֶטֶת בַּחֲשֵׁכָה עַד זְמַן חֲצוֹת הַלַּיְלָה, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעְשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן הָעֵדֶן,

צַדִּיקַיָּא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, וּכְדֵין אִיהוּ זִמְנָא לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא בַר נָשׁ (ס"א וּלְמִלְעֵי) בְּאוֹרַיְיתָא כְּמָה דְאִתְּמָר.

תָּא חֲזֵי, דָּוִד אָתָא וְאָמַר אִלֵּין תְּלַת זִמְנִין דִּצְלוֹתֵי דִּכְתִיב, (תהלים נה) עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם הָא תְּלָתָא, וְאִיהוּ לָא צַלֵּי אֶלָּא תְּרֵי מִנַּיְיהוּ, דִּכְתִיב אָשִׂיחָה וְאֶהֱמֶה, וְלָא יַתִּיר. דָּא לִצְלוֹתָא דְצַפְּרָא וְדָא לִצְלוֹתָא דְמִנְחָה, בְּגִין כָּךְ אָשִׂיחָה וְאֶהֱמֶה דַיְיקָא. בְּצַפְּרָא דְאִיהוּ שַׁעְתָּא דְּחֶסֶד סַגִּי לֵיהּ בְּחֶסֶד בְּאָשִׂיחָה, וּבְמִנְחָה דְהוּא שַׁעְתָּא דְדִינָא קַשְׁיָא בָּעֵי הֲמָיָיה וּבְגִין כָּךְ וְאֶהֱמֶה. וּלְבָתַר כַּד אִתְּפְּלִיג לֵילְיָא הָוָה קָם בְּשִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן כְּדְקָא (דף קלג ע"א) יָאוֹת דִּכְתִיב, (תהלים ס"ב) וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי וְהָא אִתְּמָר.

קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָזְלוּ. אָזַל הַהוּא בַר נָשׁ בַּהֲדֵיהּ עַד טִבֶּרְיָה. עַד דְּהָווּ אָזְלוּ, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן

לשון הקודש

וְאָז הַזְּמַן שֶׁהָאָדָם יִשְׁתַּעֲשַׁע [וְלִלְמֹד] בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

בֹּא רְאֵה, דָּוִד בָּא וְאָמַר שְׁלֹשֶׁת זְמַנֵּי הַתְּפִלּוֹת הַלָּלוּ, שֶׁכָּתוּב (תהלים נה) עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם, הִנֵּה שְׁלֹשָׁה. וְהוּא לֹא הִתְפַּלֵּל אֶלָּא שְׁנַיִם מֵהֶם, שֶׁכָּתוּב אָשִׂיחָה וְאֶהֱמֶה, וְלֹא יוֹתֵר. זֶה לִתְפִלַּת הַבֹּקֶר – וְזֶה לִתְפִלַּת הַמִּנְחָה. מִשּׁוּם כָּךְ דַּיֵּק אָשִׂיחָה וְאֶהֱמֶה. בַּבֹּקֶר, שֶׁהִיא שְׁעַת הַחֶסֶד, מַסְפִּיק לוֹ בְּחֶסֶד בְּאָשִׂיחָה. וּבְמִנְחָה, שֶׁהִיא שְׁעַת הַדִּין הַקָּשֶׁה, צָרִיךְ הֲמִיָּה, וּמִשּׁוּם כָּךְ וְאֶהֱמֶה. אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנֶּחְלַק הַלַּיְלָה, הָיָה קָם לְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת כָּרָאוּי, שֶׁכָּתוּב (תהלים סב) וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְהָלְכוּ. הָלַךְ אוֹתוֹ הָאִישׁ

תָּא חֲזֵי, תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין תִּקְּנוּם רַבָּנָן דְּאַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, כְּגִין דְּאַשְׁכְּחָן תְּרֵי דְּכְתִיב, (במדבר כח) אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם. וְאִינוּן מִתְקָרְבִין בְּהַנֵּי תְּרֵי זִמְנֵי דְּיוֹמָא דְּאִינוּן זִמְנִין לְצְלוֹתָא.

אָמַר הַהוּא גַּבְרָא הָא בְּקַדְמִיתָא אָבוֹת תִּקְּנוּם לְהַנֵּי צְלוֹתֵי, וּמַה דְּאַתְקִינוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק הוּא עִקָּרָא, וּמַה דְּאַתְקִין יַעֲקֹב דְּאִיהוּ שְׁבָחָא דְּאֲבָהָן אַמַּאי אִיהוּ רְשׁוּת וְלָא עִקָּרָא כְּהַנֵּי.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן הָא אִתְּמַר. אֲבָל תָּא חֲזֵי, הַנֵּי תְּרֵי זִמְנֵי דִּתְרֵי צְלוֹתֵי לָאו אִינוּן אֶלָּא לְחַבְּרָא לְיַעֲקֹב בְּעַדְבֵיהּ, כֵּיוָן דְּאִתְחַבָּרוּ דָּא בְּדָא אֲנַן לָא צְרִיכִין יַתִּיר, דְּכֵיוָן דְּאִתְיְהִיבַת אִתְּתָא בֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין וְאִתְחַבָּרַת בְּגוּפָא לָא אִצְטְרִיךְ יַתִּיר, וְעַל דָּא

לשון הקודש

עִמּוֹ עַד טְבֶרְיָה. בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֹּא רְאֵה, תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין תִּקְּנוּם הַחֲכָמִים שֶׁל אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, מִשּׁוּם שֶׁנִּמְצָאוֹת שְׁתַּיִם, שֶׁכָּתוּב (במדבר כח) אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם, וְהֵם נִקְרָבִים בִּשְׁנֵי הַזְּמַנִּים הַלָּלוּ שֶׁל הַיּוֹם, שֶׁהֵם זְמַנֵּי הַתְּפִלָּה.

אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ, הֲרֵי בַּתְּחִלָּה הָאָבוֹת תִּקְּנוּ אֶת הַתְּפִלּוֹת הַלָּלוּ, וּמַה שֶּׁתִּקְּנוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק הוּא הָעִקָּר. וּמַה שֶּׁתִּקֵּן יַעֲקֹב שֶׁהוּא הַמִּשְׁבָּח שֶׁל הָאָבוֹת, לָמָּה הִיא רְשׁוּת וְלֹא עִקָּר כְּמוֹ אֵלּוּ?

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲרֵי נִתְבָּאֵר, אֲבָל בֹּא רְאֵה, שְׁנֵי הַזְּמַנִּים הַלָּלוּ שֶׁל שְׁתֵּי הַתְּפִלּוֹת אֵינָם אֶלָּא לְחַבֵּר אֶת יַעֲקֹב לְגוֹרָלוֹ. כֵּיוָן שֶׁהִתְחַבְּרוּ זֶה עִם זֶה, אֵינָנוּ צְרִיכִים יוֹתֵר. שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּתְּנָה הָאִשָּׁה בֵּין

אֲנַן בְּעִינָן לְאִתְעָרָא תְּרֵין דְּרוֹעִין בְּגִין דְּאִתְיְהִיבַת בֵּינַיְיהוּ, כֵּיוָן דְּאִיהִי בֵּינַיְיהוּ, גּוּפָא וְאִתְּתָא מִלַּיְיהוּ בִּלְחִישׁוּ דְּלָא לְאַדְכָּרָא.

וּבְגִין כָּךְ יַעֲקֹב מְשַׁמֵּשׁ בַּמָּרוֹם תְּנֵינָן. מָאי בַּמָּרוֹם כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים צב) וְאַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם יְיָ. וְכֹלָּא אִיהוּ רָזָא לְיָדְעֵי מִדִּין. אָתוּ רִבִּי אַבָּא וְהַהוּא יוּדָאי וּנְשָׁקוּ יְדוֹי. אָמַר רִבִּי אַבָּא עַד יוֹמָא דֵּין לָא קָאִימְנָא בְּמִלָּה דָא בַּר הַשְׁתָּא. זַכָּאָה חוּלָקִי דְּזָכִינָא לְמִשְׁמַע לֵיהּ:

וַיְבִיאֶהָ יִצְחָק הָאֹהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הַאי קְרָא קַשְׁיָא. הָאֹהֱלָה. לְאֹהֶל שָׂרָה אִמּוֹ מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי הָאֹהֱלָה. דַּאֲהַדְּרַת תַּמָּן שְׁכִינְתָּא, בְּגִין דְּכָל זִמְנָא דְשָׂרָה קָיְימָא בְּעָלְמָא שְׁכִינְתָּא לָא אַעֲדֵי מִינָהּ, וּשְׁרַגָּא הָוָה דְּלִיקַת מֵעֶרֶב

לשון הקודש

שְׁתֵּי הַזְּרוֹעוֹת וּמִתְחַבֶּרֶת בַּגּוּף, לֹא צָרִיךְ יוֹתֵר, וְעַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִים לְעוֹרֵר שְׁתֵּי הַזְּרוֹעוֹת בִּגְלַל שֶׁנִּתְּנָה בֵּינֵיהֶם. כֵּיוָן שֶׁהִיא בֵּינֵיהֶם, הַגּוּף וְהָאִשָּׁה, אָז דִּבְרֵיהֶם בְּלַחַשׁ שֶׁלֹּא לְהַזְכִּיר.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, יַעֲקֹב מְשַׁמֵּשׁ בַּמָּרוֹם שָׁנִינוּ. מַה זֶּה בַּמָּרוֹם? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צב) וְאַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה'. וְהַכֹּל הוּא סוֹד לְיוֹדְעֵי הַדִּין. בָּאוּ רַבִּי אַבָּא וְהַיְּהוּדִי הַהוּא וְנָשְׁקוּ אֶת יָדוֹ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, עַד הַיּוֹם הַזֶּה לֹא לָמַדְתִּי בַּדָּבָר הַזֶּה, רַק עַכְשָׁו. אַשְׁרֵי חֶלְקִי שֶׁזָּכִיתִי לִשְׁמֹעַ אוֹתוֹ. **וַיְבִאֶהָ** יִצְחָק הָאֹהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַפָּסוּק הַזֶּה קָשֶׁה. הָאֹהֱלָה? הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת לְאֹהֶל שָׂרָה אִמּוֹ! מַה זֶּה הָאֹהֱלָה? שֶׁחָזְרָה לְשָׁם הַשְּׁכִינָה. מִשּׁוּם שֶׁכָּל זְמַן שֶׁשָּׂרָה הָיְתָה קַיֶּמֶת בָּעוֹלָם, לֹא זָזָה מִמֶּנָּה הַשְּׁכִינָה, וְנֵר הָיָה דּוֹלֵק מֵעֶרֶב

שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת וְהַוָה נָהִיר כָּל אִינּוּן יוֹמֵי דְשַׁבַּתָּא, בָּתַר דְּמִיתַת, כָּבְתָה הַהִיא שְׁרַגָּא. כֵּיוָן דְּאָתַת רִבְקָה אֲהַדְּרַת שְׁכִינְתָּא וּשְׁרַגָּא אַדְלִיקַת. שָׂרָה אִמּוֹ, דְּדַמְיָא לְשָׂרָה בְּכָל עוֹבָדָהָא.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר כְּמָה דְּדִיוּקְנֵיהּ דְּיִצְחָק הָוָה כְּדִיוּקְנֵיהּ דְּאַבְרָהָם, וְכָל מָאן דְּחָמֵי לְיִצְחָק אָמַר דָּא אַבְרָהָם, וַדַּאי אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק, הָכִי נָמֵי רִבְקָה דִּיוּקְנָהּ מַמָּשׁ חֲוַת דִּיוּקְנָא דְשָׂרָה, וּבְגִין כָּךְ שָׂרָה אִמּוֹ וַדַּאי.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר בְּכֹלָּא הָכִי הוּא, אֲבָל תָּא חֲזֵי, רָזָא אִיהוּ דְּאַף עַל גַּב דְּשָׂרָה מִיתַת, דְּיוּקְנָהּ לָא אַעֲדֵי מִן בֵּיתָא, וְלָא אִתְחֲזֵי תַּמָּן מִיּוֹמָא דְּמִיתַת עַד דְּאָתַת רִבְקָה, כֵּיוָן דְּעָאלַת רִבְקָה אִתְחֲזִיאַת דִּיוּקְנָא דְשָׂרָה, דִּכְתִיב וַיְבִיאֶהָ יִצְחָק הָאֹהֱלָה וְגו' מִיָּד שָׂרָה אִמּוֹ אִתְחֲזִיאַת תַּמָּן, וְלָא הָוָה חָמֵי לָהּ בַּר

לשון הקודש

שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת וְהָיָה מֵאִיר אֶת כָּל אוֹתָם יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ. אַחַר שֶׁמֵּתָה, כָּבָה אוֹתוֹ הַנֵּר. כֵּיוָן שֶׁבָּאָה רִבְקָה, חָזְרָה הַשְּׁכִינָה וְהִדְלִיקָה אֶת הַנֵּר. שָׂרָה אִמּוֹ – שֶׁדָּמְתָה לְשָׂרָה בְּכָל מַעֲשֶׂיהָ.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּמוֹ שֶׁדְּמוּתוֹ שֶׁל יִצְחָק הָיְתָה כִּדְמוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, וְכָל מִי שֶׁרָאָה אֶת יִצְחָק אָמַר זֶה וַדַּאי אַבְרָהָם שֶׁהוֹלִיד אֶת יִצְחָק – כָּךְ גַּם דְּמוּתָהּ שֶׁל רִבְקָה מַמָּשׁ הָיְתָה כִּדְמוּתָהּ שֶׁל שָׂרָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ שָׂרָה אִמּוֹ וַדַּאי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בַּכֹּל כָּךְ זֶה, אֲבָל בֹּא רְאֵה, זֶהוּ סוֹד. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁשָּׂרָה מֵתָה, דְּמוּתָהּ לֹא זָזָה מִן הַבַּיִת, וְלֹא נִרְאֵתָה שָׁם מִיּוֹם שֶׁמֵּתָה עַד שֶׁבָּאָה רִבְקָה. כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסָה רִבְקָה, נִרְאֵתָה דְּמוּתָהּ שֶׁל

יִצְחָק בִּלְחוֹדוֹי כַּד אָעִיל תַּמָּן, וְעַל דָּא וַיִּנָּחֵם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ (ס"א מָאי אַחֲרֵי אִמּוֹ, אַחֲרֵי) דְּאִמּוֹ אִתְחַזְיָאת וְאִזְדַּמְּנָא בְּבֵיתָא, וְעַל דָּא לָא כְּתִיב אַחֲרֵי מִיתַת אִמּוֹ, אֶלָּא אַחֲרֵי אִמּוֹ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר מָאי שְׁנָא דִּכְתִיב בֵּיהּ בְּיִצְחָק וַיִּקַּח אֶת רִבְקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֶּאֱהָבֶהָ. כֵּיוָן דְּאָמַר וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה לָא יְדַעְנָא דְּהוּא רָחִים לָהּ, דְּהָא כָּל בְּנֵי עַלְמָא רַחֲמֵי לְנִשַׁיְיהוּ. מָאי שְׁנָא בְּיִצְחָק דִּכְתִיב בֵּיהּ וַיֶּאֱהָבֶהָ.

אֶלָּא וַדַּאי אִתְעֲרוּתָא דְּרַחִימוּ דְּדִכּוּרָא לְגַבֵּי אִתְּתָא לָאו אִיהוּ אֶלָּא שְׁמָאלָא דִּכְתִיב, (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. וְחִשֵּׁךְ וְלַיְלָה כְּחַד אִינּוּן, וּשְׁמָאלָא אִתְעַר רַחִימוּ תָּדִיר לְגַבֵּי נוּקְבָא וְאָחִיד בָּהּ, וְעַל דָּא אַף עַל גַּב דְּאַבְרָהָם (ס"א הָוָה) רָחִים לָהּ לְשָׂרָה

לשון הקודש

שָׂרָה, שֶׁכָּתוּב וַיִּבְאֶהָ יִצְחָק הָאֹהֱלָה וְגוֹ'. מִיָּד שָׂרָה אִמּוֹ נִרְאֵתָה שָׁם. וְלֹא הָיָה רוֹאֶה, רַק יִצְחָק לְבַדּוֹ כְּשֶׁנִּכְנַס לְשָׁם, וְעַל כֵּן וַיִּנָּחֵם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ. [ס"א מַה זֶּה אַחֲרֵי אִמּוֹ? אַחֲרֵי] שֶׁאִמּוֹ נִרְאֵתָה וְהִזְדַּמְּנָה בַּבַּיִת, וְעַל כֵּן לֹא כָּתוּב אַחֲרֵי מִיתַת אִמּוֹ, אֶלָּא אַחֲרֵי אִמּוֹ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, מַה שּׁוּנָה שֶׁכָּתוּב בְּיִצְחָק, וַיִּקַּח אֶת רִבְקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֶּאֱהָבֶהָ? כֵּיוָן שֶׁאָמַר וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה, לֹא יָדַעְנוּ שֶׁהוּא אָהַב אוֹתָהּ? שֶׁהֲרֵי כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם אוֹהֲבִים אֶת נְשׁוֹתֵיהֶם. מַה שּׁוּנָה בְּיִצְחָק שֶׁכָּתוּב בּוֹ וַיֶּאֱהָבֶהָ?

אֶלָּא וַדַּאי הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל הָאַהֲבָה שֶׁל הַזָּכָר לְאִשָּׁה אֵינָהּ אֶלָּא בִּשְׂמֹאל, שֶׁכָּתוּב (שיר א) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. וְחֹשֶׁךְ וְלַיְלָה הֵם יַחַד, וְהַשְּׂמֹאל מְעוֹרֵר תָּמִיד אַהֲבָה לַנְּקֵבָה וְאוֹחֵז בָּהּ. וְעַל כֵּן,

לָא כְּתִיב בֵּיהּ וַיֶּאֱהָבֶהָ אֶלָּא בְּיִצְחָק. וְאִי תֵּימָא וַיֶּאֱהַב יַעֲקֹב אֶת רָחֵל, סִטְרָא דְּיִצְחָק דְּהַוָּה בֵּיהּ קָעֲבִיד לֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, אַבְרָהָם כַּד חָמָא לְשָׂרָה (ס"א לְרִבְקָה) הַוָּה מְחַבֵּק לָהּ וְלָא יַתִּיר, אֲבָל יִצְחָק דְּאִיהוּ בַּעֲלָהּ אָחִיד בָּהּ וְשַׁוֵּי דְּרוֹעֵיהּ תְּחוֹת רֵישָׁהּ דִּכְתִיב שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. לְבָתָר אָתָא יַעֲקֹב וְשִׁמֵּשׁ עַרְסָא וְאוֹלִיד תְּרֵיסַר שְׁבָטִין כֻּלָּא כְּדְקָא יְאוּת.

וְתָא חֲזֵי אֲבָהָן כֻּלְּהוּ בְּרָזָא חָדָא (דף קלג ע"ב) אֲזָלוּ. וְכֻלְּהוּ שִׁמְּשׁוּ בְּאַרְבַּע נָשִׁין כָּל חַד מִנַּיְיהוּ, אַבְרָהָם בְּאַרְבַּע שָׂרָה וְהָגָר וּתְרֵי פִּלַגְשִׁים. דִּכְתִיב וְלִבְנֵי הַפִּלַגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם, פִּלַגְשִׁים תְּרֵי הָא אַרְבַּע.

לשון הקודש

אַף עַל גַּב שֶׁאַבְרָהָם [ס"א הָיָה] אוֹהֵב אֶת שָׂרָה, לֹא כָּתוּב בּוֹ וַיֶּאֱהָבֶהָ, אֶלָּא בְּיִצְחָק. וְאִם תֹּאמַר וַיֶּאֱהַב יַעֲקֹב אֶת רָחֵל – הַצַּד שֶׁל יִצְחָק שֶׁהָיָה בּוֹ עָשָׂה לוֹ.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁאַבְרָהָם רָאָה אֶת שָׂרָה [ס"א אֶת רִבְקָה], הָיָה מְחַבֵּק אוֹתָהּ וְלֹא יוֹתֵר. אֲבָל יִצְחָק שֶׁהוּא בַּעְלָהּ, אָחַז בָּהּ וְשָׂם אֶת זְרוֹעוֹ תַּחַת רֹאשָׁהּ, שֶׁכָּתוּב שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. אַחַר כָּךְ בָּא יַעֲקֹב וְשִׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ, וְהוֹלִיד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, כֻּלָּם כָּרָאוּי.

וּבֹא וּרְאֵה, כָּל הָאָבוֹת הָלְכוּ בְּסוֹד אֶחָד, וְכֻלָּם שִׁמְּשׁוּ בְּאַרְבַּע נָשִׁים כָּל אֶחָד מֵהֶם. אַבְרָהָם בְּאַרְבַּע – שָׂרָה וְהָגָר וּשְׁתֵּי פִּילַגְשִׁים, שֶׁכָּתוּב וְלִבְנֵי הַפִּילַגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם. פִּילַגְשִׁים – שְׁתַּיִם. הִנֵּה אַרְבַּע.

יִצְחָק בְּרָזָא דְּאַרְבַּע דְּסִטִירוּ דְּרִבְקָה, דִּכְתִיב וַיִּקַּח אֶת רִבְקָה חַד. וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה תְּרֵי. וַיֶּאֱהָבֶהָ תְּלַת. וַיִּנָּחֵם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ הָא אַרְבַּע. לָקָבֵל דָּא הֲווֹ לְיַעֲקֹב אַרְבַּע נָשִׁין. וְכֹלָּא בְּרָזָא חָדָא.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר אַבְרָהָם וְיִצְחָק שִׁמְּשׁוּ כָּל חַד בְּאִתְתָּא חָדָא בְּרָזָא דְקוּדְשָׁא. אַבְרָהָם בְּשָׂרָה, יִצְחָק בְּרִבְקָה, וְלָקָבֵל תַּרְוַוּיְהוּ הֲוֵי אַרְבַּע נָשִׁין לְיַעֲקֹב בִּתְרֵין חוּלָקִין. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר סְלִיקוּ מִלִּין לְאַתְרַיְיהוּ. דְּהָא כֹּלָּא בְּרָזָא קַדִּישָׁא אִתְעֲבַד וְכֹלָּא בְּרָזָא חָדָא:

וַיּוֹסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וּשְׁמָהּ קְטוּרָה. קְטוּרָה דָּא הִיא הָגָר. דְּהָא תָּנִינָן בָּתַר דְּאִתְפְּרָשָׁא הָגָר מִנֵּיהּ דְּאַבְרָהָם וְטָעַת בָּתַר גְּלוּלֵי דְּאָבוּהָ, לְבָתָר אִתְקַשְׁרָא בְּעוֹבָדִין דְּכַשְׁרָן, וּבְגִין כָּךְ אִשְׁתַּנֵּי שְׁמָהּ

לשון הקודש

יִצְחָק בְּסוֹד שֶׁל אַרְבַּע שֶׁל הַצַּד שֶׁל רִבְקָה, שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח אֶת רִבְקָה – אֶחָד. וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה – שְׁתַּיִם. וַיֶּאֱהָבֶהָ – שָׁלֹשׁ. וַיִּנָּחֵם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ – הִנֵּה אַרְבַּע. כְּנֶגֶד זֶה הָיוּ לְיַעֲקֹב אַרְבַּע נָשִׁים. וְהַכֹּל בְּסוֹד אֶחָד.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, אַבְרָהָם וְיִצְחָק שִׁמְּשׁוּ כָּל אֶחָד עִם אִשָּׁה אַחַת בְּסוֹד שֶׁל קֹדֶשׁ. אַבְרָהָם עִם שָׂרָה, יִצְחָק עִם רִבְקָה. דִּכְנֶגֶד שְׁנֵיהֶם הָיוּ אַרְבַּע נָשִׁים לְיַעֲקֹב בִּשְׁנֵי חֲלָקִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, עָלוּ הַדְּבָרִים לִמְקוֹמָם, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל נַעֲשָׂה בְּסוֹד קָדוֹשׁ, וְהַכֹּל בְּסוֹד אֶחָד.

וַיּוֹסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וּשְׁמָהּ קְטוּרָה. קְטוּרָה זוֹ הִיא הָגָר. שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, אַחַר שֶׁנִּפְרְדָה הָגָר מֵאַבְרָהָם וְטָעָתָה אַחַר גְּלוּלֵי אָבִיהָ, אַחַר כָּךְ נִקְשְׁרָה לְמַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ הִשְׁתַּנְּתָה שְׁמָהּ

וְאִקְרֵי קְטוּרָה בְּעוֹבָדִין דְּכָשְׁרָן, וְשָׁדַר אַבְרָהָם וּנְסָבָהּ לֵיהּ לְאִנְתּוּ. מִכָּאן דְּשִׁנּוּי שְׁמָא מְכַפֵּר חוֹבִין, וְעַל דָּא אִשְׁתַּנֵּי שְׁמָהּ.

וַיּוֹסֶף אַבְרָהָם, מָאי וַיּוֹסֶף, אִי תֵּימָא דְּעַל שָׂרָה אִיהוּ דְּאוֹסִיף, לָאו הָכִי. אֶלָּא בְּיוֹמָהָא דְּשָׂרָה אִזְדַּוּוג בַּהֲדָהּ זִמְנָא חָדָא, וּלְבָתַר תָּרִיךְ לָהּ עַל עִסְקֵי דְּיִשְׁמָעֵאל, וּלְבָתַר וַיּוֹסֶף כְּמִלְקַדְמִין זִמְנָא אַחֲרָא עַל מַה דְּנָסִיב לָהּ בְּקַדְמִיתָא. וּכְפוּם דְּשָׁנֵי עוֹבָדָהָא הָכִי נָמֵי שָׁנֵי שְׁמָהּ.

תָּא חֲזֵי, דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר וַיְבִיאֶהָ יִצְחָק הָאֹהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ. דְּאִתְגַּלְיָא דִּיוּקְנָא דְּשָׂרָה וְיִצְחָק אִתְנְחָם אַחֲרֵי דְּאִתְגַּלְיָא אִמּוֹ, וְדִיוּקְנָהָא הָוָה חָמֵי כָּל יוֹמָא. וְאַבְרָהָם אַף עַל גַּב דְּאִינְסִיב לָא עָאל בְּהַהוּא בֵּיתָא וְלָא אָעִיל לָהּ לְהַאי אִתְּתָא תַּמָּן, בְּגִין דְּשִׁפְחָה

לשון הקודש

וְנִקְרָאָה קְטוּרָה בְּמַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים, וְשָׁלַח אַבְרָהָם וְלָקַח אוֹתָהּ לְאִשָּׁה. מִכָּאן שֶׁשִּׁנּוּי שֵׁם מְכַפֵּר עַל חֲטָאִים, וְעַל כֵּן הִשְׁתַּנָּה שְׁמָהּ.

וַיֹּסֶף אַבְרָהָם. מַה זֶּה וַיֹּסֶף? אִם תֹּאמַר שֶׁהוּא הוֹסִיף עַל שָׂרָה – לֹא כָּךְ! אֶלָּא בִּימֵי שָׂרָה הִזְדַּוֵּג עִמָּהּ פַּעַם אַחַת, וְאַחַר כָּךְ גֵּרֵשׁ אוֹתָהּ עַל עִסְקֵי יִשְׁמָעֵאל, וְאַחַר כָּךְ וַיֹּסֶף, כְּמוֹ מִקֹּדֶם פַּעַם אַחֶרֶת עַל מַה שֶׁנָּשָׂא אוֹתָהּ בָּרִאשׁוֹנָה. וּלְפִי שֶׁשִּׁנְּתָה מַעֲשֶׂיהָ, כָּךְ גַּם שִׁנָּה שְׁמָהּ.

בָּא רְאֵה, שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַיְבִאֶהָ יִצְחָק הָאֹהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ – שֶׁהִתְגַּלְּתָה דְּמוּת שָׂרָה, וְיִצְחָק הִתְנַחֵם אַחֲרֵי שֶׁהִתְגַּלְּתָה אִמּוֹ וְאֶת דְּמוּתָהּ הָיָה רוֹאֶה כָּל יוֹם. וְאַבְרָהָם, אַף עַל גַּב שֶׁנָּשָׂא, לֹא נִכְנַס לְאוֹתוֹ הַבַּיִת, וְלֹא הִכְנִיס אֶת אוֹתָהּ הָאִשָּׁה לְשָׁם כְּדֵי שֶׁשִּׁפְחָה לֹא

לֹא תִירַשׁ גְּבִירְתָּה. וּבְאֹהֶל דְּשָׂרָה לָא אִתְחֲזֵי אִתְּתָא אַחֲרָא אֶלָּא רִבְקָה.

וְאַבְרָהָם אַף עַל גַּב דְּהַוָּה יָדַע דְּדִיוּקְנָא דְשָׂרָה אִתְגַּלְיָיא תַּמָּן, שַׁבְקֵיהּ לְיִצְחָק הַהוּא אֹהֶל לְמֶחֱמֵי דִיוּקְנָא דְאִמֵּיהּ כָּל יוֹמָא. יִצְחָק וְלָא אַבְרָהָם, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק. אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ דַיְיקָא, דָּא הַהוּא דִיוּקְנָא דְשָׂרָה בְּהַהוּא מַשְׁכְּנָא.

דָּבָר אַחֵר וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק, רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה לְאִתְדַּבְּקָא יִצְחָק בְּדַרְגָּא דְחוּלָקֵיהּ כְּדְקָא יְאוּת. תָּא חֲזֵי, הָכָא אִתְכְּלִיל (ס"א מַיָּא בְּאֶשָּׁא) אֶשָּׁא בְמַיָּא, וַדָּאי אֶשָּׁא נָטִיל מַיָּא, מַשְׁמַע וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק דָּא מַיָּא דְאִתְכְּלִיל בְּאֶשָּׁא. וּבְקַדְמִיתָא אִתְכְּלִיל כְּחֲדָא אֶשָּׁא בְמַיָּא. אֵימָתַי, בְּשַׁעְתָּא דְעָקַד לֵיהּ

לשון הקודש

תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ. וּבְאֹהֶל שָׂרָה לֹא נִרְאֵתָה אִשָּׁה אַחֶרֶת, אֶלָּא רִבְקָה.

וְאַף עַל גַּב שֶׁאַבְרָהָם הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁדְּמוּתָהּ שֶׁל שָׂרָה נִגְלְתָה שָׁם, הִשְׁאִיר לְיִצְחָק אוֹתוֹ הָאֹהֶל, לִרְאוֹת אֶת הַדְּמוּת שֶׁל אִמּוֹ בְּכָל יוֹם. יִצְחָק וְלֹא אַבְרָהָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק. אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ דַּוְקָא, זוֹ אוֹתָהּ הַדְּמוּת שֶׁל שָׂרָה בְּאוֹתוֹ הַמִּשְׁכָּן.

דָּבָר אַחֵר וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק, סוֹד הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁיִּדְבַּק יִצְחָק בְּדַרְגַּת חֶלְקוֹ כָּרָאוּי. בֹּא רְאֵה, כָּאן נִכְלְלוּ [מַיִם עִם אֵשׁ] אֵשׁ עִם מַיִם. וַדַּאי אֵשׁ נוֹשֵׂא מַיִם. מַשְׁמָע וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק, זֶה הַמַּיִם שֶׁנִּכְלָלִים בָּאֵשׁ. וּבָרִאשׁוֹנָה נִכְלְלוּ יַחַד אֵשׁ וּמַיִם.

לְיִצְחָק לְמֶעְבַּד בֵּיהּ דִּינָא כְּדֵין אִתְכְּלִיל אֶשָּׁא בְּמַיָּא. וְהַשְׁתָּא אִתְכְּלִילוּ מַיָּא בְּאֶשָּׁא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה:

וְלִבְנֵי הַפִּילַגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם מַתָּנוֹת. מָאי מַתָּנוֹת. אִלֵּין סִטְרֵי דַרְגִּין תַּתָּאִין דְּאִינּוּן שְׁמָהָן דְּסִטְרֵי רוּחַ מְסָאֲבָא בְּגִין לְאַשְׁלָמָא דַרְגִּין, וְאִסְתַּלַּק יִצְחָק עַל כֹּלָּא בִּמְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה כְּדְקָא חָזֵי.

בְּנֵי הַפִּילַגְשִׁים, אִלֵּין הֲווֹ בְּנֵי קְטוּרָה פִּלֶגֶשׁ בְּקַדְמִיתָא וּפִלֶגֶשׁ הַשְׁתָּא. רִבִּי חִיָּיא אָמַר פִּלַגְשִׁים מַמָּשׁ. וַיְשַׁלְּחֵם מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ, דְּלָא לְשַׁלְטָאָה לְגַבֵּיהּ דְּיִצְחָק. בְּעוֹדֶנּוּ חַי, בְּעוֹד דְּהַוָּה אַבְרָהָם חַי וְקַיָּים בְּעַלְמָא דְּלָא יְקַטְרְגוּן לֵיהּ לְבָתָר, וּבְגִין דְּיִתְתַּקַּן יִצְחָק בִּסְטַר דִּינָא קַשְׁיָא עִלָּאָה

לשון הקודש

מָתַי? בְּשָׁעָה שֶׁעָקַד אֶת יִצְחָק לַעֲשׂוֹת בּוֹ דִּין, אָז נִכְלְלָה הָאֵשׁ בַּמַּיִם. וְכָאן נִכְלְלוּ מַיִם בְּאֵשׁ, שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה בְּסוֹד הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה.

וְלִבְנֵי הַפִּילַגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם מַתָּנוֹת. מַה זֶּה מַתָּנוֹת? אֵלּוּ הַצְּדָדִים הַדְּרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁהֵם שֵׁמוֹת שֶׁל צִדְדֵי רוּחַ הַטֻּמְאָה כְּדֵי לְהַשְׁלִים אֶת הַדְּרָגוֹת, וְהִתְעַלָּה יִצְחָק עַל הַכֹּל בָּאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה כָּרָאוּי.

בְּנֵי הַפִּילַגְשִׁים – אֵלּוּ הָיוּ בְּנֵי קְטוּרָה. פִּילֶגֶשׁ בָּרִאשׁוֹנָה, וּפִילֶגֶשׁ כָּעֵת. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, פִּילַגְשִׁים מַמָּשׁ. וַיְשַׁלְּחֵם מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ – שֶׁלֹּא לִשְׁלֹט אֵצֶל יִצְחָק. בְּעוֹדֶנּוּ חַי – בְּעוֹד שֶׁאַבְרָהָם הָיָה חַי וְקַיָּם בָּעוֹלָם, שֶׁלֹּא יִתְגָּרוּ בּוֹ אַחַר כָּךְ,

לְאִתְתַּקְּפָא עַל כֻּלְּהוּ, וְכֻלְּהוּ אִתְכַּפְיָין קַמֵּיהּ. קֵדְמָה אֶל אֶרֶץ קֶדֶם, בְּגִין דְּתַמָּן אִינּוּן סִטְרֵי חֲרָשֵׁי מְסָאֲבֵי.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (מלכים א ה) **וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם. אִלֵּין אִינּוּן דְּהֲווּ מִבְּנֵי** (אינון) **בְּנֵי פִּילַגְשִׁים דְּאַבְרָהָם, וְהָא אוֹקִימְנָא דְּהָא בְּאִינּוּן הַרְרֵי קֶדֶם אִינּוּן דְּאוֹלְפִין חֲרָשִׁין לִבְנֵי נָשָׁא, וּמֵהַהִיא אֶרֶץ קֶדֶם נָפְקוּ לָבָן וּבְעוֹר וּבִלְעָם בְּנוֹ וְכֻלְּהוּ חֲרָשֵׁי וְהָא אוּקְמוּהָ.**

רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מב) **מִי נָתַן לִמְשִׁיסָה יַעֲקֹב** (דף קלד ע"א) **וְיִשְׂרָאֵל לְבוֹזְזִים הֲלֹא יְיָ וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, מִזְּמְנָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא בִּרְכָאן לָא שַׁרְיָין בְּעַלְמָא וְאִתְמְנָעוּ, כַּבְיָכוֹל אִתְמְנָעוּ מֵעֵילָא וְתַתָּא, וְכָל אִינּוּן שְׁאַר דַּרְגִּין תַּתָּאִין מִתְתַּקְּפֵי וְאָזְלֵי וְשָׁלְטֵי עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל בְּגִין דְּאִינּוּן גָּרְמוּ בְּחוֹבַיְיהוּ.**

לשון הקודש

וּכְדֵי שֶׁיִּצְחָק יִתָּקֵן בְּצַד הַדִּין הַקָּשֶׁה הָעֶלְיוֹן שֶׁיִּתְגַּבֵּר עַל כֻּלָּם וְכֻלָּם יִכָּנְעוּ לְפָנָיו. קֵדְמָה אֶל אֶרֶץ קֶדֶם – מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם הֵם צִדְדֵי הַכְּשָׁפִים הַטְּמֵאִים.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (מלכים–א ה) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם. אֵלּוּ הֵם שֶׁהָיוּ מִבְּנֵי [הֵם] בְּנֵי פִּילַגְשִׁים שֶׁל אַבְרָהָם. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתָם הַרְרֵי קֶדֶם הֵם מְלַמְּדִים כְּשָׁפִים לִבְנֵי אָדָם, וּמֵאוֹתָהּ אֶרֶץ קֶדֶם יָצְאוּ לָבָן וּבְעוֹר וּבִלְעָם, וְכֻלָּם מְכַשְּׁפִים, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּהוּ.

רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מב) מִי נָתַן לִמְשִׁסָּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְבֹזְזִים הֲלֹא ה' וְגוֹ'. בֹּא רְאֵה, מִזְּמַן שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הַבְּרָכוֹת לֹא שׁוֹרוֹת בָּעוֹלָם וְנִמְנָעוֹת, כִּבְיָכוֹל נִמְנָעוֹת מִמַּעְלָה וּמַטָּה, וְכָל אוֹתָן שְׁאָר הַדְּרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מִתְגַּבְּרוֹת וְהוֹלְכוֹת

הַאי קְרָא לָא אִתְיַישְׁבָן מִלֵּיהּ דִּכְתִיב מִי נָתַן לִמְשִׁיסָה יַעֲקֹב, כֵּיוָן דְּאָמַר מִי נָתַן לִמְשִׁיסָה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל, מַהוּ חָטָאנוּ לוֹ, חָטְאוּ לוֹ מִיבְעֵי לֵיהּ, וְאִי אָמַר חָטָאנוּ לוֹ, מָאי וְלֹא אָבוּ, וְלֹא אָבִינוּ מִיבְעֵי לֵיהּ.

אֶלָּא בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְחָרַב מַקְדְּשָׁא וְאִתּוֹקַד הֵיכָלָא וְעַמָּא אִתְגְּלִי, בָּעְיָא שְׁכִינְתָּא לְאִתְעַקְּרָא מִדּוּכְתָּהּ וּלְמֵיהַךְ עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא, אָמְרָה אֵיהַךְ בְּקַדְמִיתָא לְמֶחֱמֵי בֵּיתָאי וְהֵיכָלָאי וְאֶפְקוֹד עַל דּוּכְתֵּי דְּכַהֲנֵי וְלֵיוָאֵי דְּהֲווּ פָּלְחִין בְּבֵיתָאי.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר בְּהַהִיא שַׁעְתָּא אִסְתַּכְּלַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְעֵילָא וְחָמַאת דְּבַעֲלָהּ אִסְתַּלַּק מִנָּהּ לְעֵילָא לְעֵילָא, נָחֲתַת לְתַתָּא עָאלַת בְּבֵיתָא וְאִסְתַּכְּלַת בְּכָל אִינּוּן דּוּכְתֵּי, וְאִשְׁתְּמַע קָלָא לְעֵילָא לְעֵילָא

לשון הקודש

וְשׁוֹלְטוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהֵם גָּרְמוּ בַּחֲטָאֵיהֶם.

הַפְּסוּק הַזֶּה אֵין מִתְיַשְּׁבִים דְּבָרָיו, שֶׁכָּתוּב מִי נָתַן לִמְשִׁסָּה יַעֲקֹב. כֵּיוָן שֶׁאָמַר מִי נָתַן לִמְשִׁסָּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל, מַה זֶּה חָטָאנוּ לוֹ? הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת חָטְאוּ לוֹ! וְאִם אָמַר חָטָאנוּ לוֹ, מַהוּ וְלֹא אָבוּ? וְלֹא אָבִינוּ צָרִיךְ לִהְיוֹת!

אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁנֶּחֱרַב הַמִּקְדָּשׁ וְנִשְׂרַף הַהֵיכָל וְהָעָם הָגְלָה, רָצְתָה הַשְּׁכִינָה לְהֵעָקֵר מִמְּקוֹמָהּ וְלָלֶכֶת עִמָּהֶם בַּגָּלוּת. אָמְרָה: אֵלֵךְ בָּרִאשׁוֹנָה לִרְאוֹת אֶת בֵּיתִי וְהֵיכָלִי, וְאֶפְקֹד אֶת מְקוֹמוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם שֶׁהָיוּ עוֹבְדִים בְּבֵיתִי.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִסְתַּכְּלָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה וְרָאֲתָה אֶת בַּעְלָהּ מִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה לְמַעְלָה לְמַעְלָה. יָרְדָה לְמַטָּה, נִכְנְסָה לַבַּיִת

וְאִשְׁתְּמַע קָלָא לְתַתָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה לא) **קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְכִי תַמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ וְגו' וְאוּקְמוּהָ.**

כֵּיוָן דְּעָאלַת בְּגָלוּתָא אִסְתַּכְּלַת בְּעַמָּא וְחָמַאת דְּדָחֲקֵי לוֹן וְרָמְסֵי לוֹן בְּגָלוּתָא בֵּין רַגְלַיְיהוּ דִשְׁאָר עַמִּין, כְּדֵין אָמְרַת (ישעיה מב) **מִי נָתַן לִמְשִׁיסָה יַעֲקֹב וְגו'. וְאִינוּן אַמְרִין הֲלֹא יְיָ זוּ חָטָאנוּ לוֹ. וְהִיא אָמְרַת וְלֹא אָבוּ בִדְרָכָיו הָלוֹךְ וְלֹא שָׁמְעוּ בְתוֹרָתוֹ.**

וּבְשַׁעְתָּא דְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִפְקָד עַל עַמֵּיהּ, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל תֵּיתוּב מִן גָּלוּתָא בְקַדְמִיתָא (אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) **תֵּיהַךְ לְבֵיתָא, בְּגִין דְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ יִתְבְּנֵי בְקַדְמִיתָא, וְיֵיתֵי לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קוּמִי מֵעַפְרָא. הִיא תָּבַת וְאָמְרָה לְאָן אֲתַר אֵיהַךְ, בֵּיתָאי חָרַב הֵיכָלִי אִתּוֹקַד בְּנוּרָא.**

לשון הקודש

וְהִסְתַּכְּלָה בְּכָל אוֹתָם הַמְּקוֹמוֹת, וְנִשְׁמַע קוֹל לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְנִשְׁמַע קוֹל לְמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה לא) קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְכִי תַמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ וְגו', וּבֵאֲרוּהָ.

כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסָה לַגָּלוּת, הִסְתַּכְּלָה עַל הָעָם, וְרָאַתָּה שֶׁדּוֹחֲקִים אוֹתָם וְרוֹמְסִים אוֹתָם בַּגָּלוּת בֵּין רַגְלֵי שְׁאָר הָעַמִּים. אָז אָמְרָה: (ישעיה מב) מִי נָתַן לִמְשִׁסָּה יַעֲקֹב וְגו'. וְהֵם אוֹמְרִים: הֲלֹא ה' זוּ חָטָאנוּ לוֹ. וְהִיא אוֹמֶרֶת: וְלֹא אָבוּ בִדְרָכָיו הָלוֹךְ וְלֹא שָׁמְעוּ בְתוֹרָתוֹ.

וּבְשָׁעָה שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִפְקֹד אֶת עַמּוֹ, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל תָּשׁוּב מִן הַגָּלוּת בָּרִאשׁוֹנָה. [וְאוֹמֵר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא]: תֵּלְכִי לַבַּיִת כְּדֵי שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ יִבָּנֶה בַּהַתְחָלָה. וְיֹאמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: קוּמִי מִן הֶעָפָר. הִיא שָׁבָה

עַד דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִבְנֵי בֵי מַקְדְּשָׁא בְּקַדְמִיתָא וְיַתְקִין הֵיכָלָא וְיִבְנֵי קַרְתָּא דִּירוּשָׁלַם, וּלְבָתַר יוֹקִים לָהּ מֵעַפְרָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קמז) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יְיָ וְגו'. בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם בְּקַדְמִיתָא וּלְבָתַר נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס, וְיֵימָא לָהּ (ישעיה נב) הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַיִם וְגו'. וְיִתְכַּנֵּישׁ גָּלוּתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. הָדָא הוּא דִּכְתִיב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יְיָ, בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס. וּכְדֵין הָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם דָּא תְּחִיַּית הַמֵּתִים. וּכְתִיב, (יחזקאל לו) וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וְגו'. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: (ע"כ פרשת חיי שרה).

לשון הקודש

וְאוֹמֶרֶת: לְאֵיזֶה מָקוֹם אֵלֵךְ? בֵּיתִי חָרֵב, וְהֵיכָלִי נִשְׂרַף בָּאֵשׁ.

עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִבְנֶה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בָּרִאשׁוֹנָה וַיַּתְקִין אֶת הַהֵיכָל וְיִבְנֶה אֶת קִרְיַת יְרוּשָׁלַיִם, וְאַחַר כָּךְ יָקִים אוֹתָהּ מִן הֶעָפָר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קמז) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה' וְגו'. בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס. וְיֹאמַר לָהּ: (ישעיה נב) הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלָם וְגו'. וִיכַנֵּס אֶת גָּלֻיּוֹת יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה' – בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ – נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס. וְאָז הָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם, זוֹ תְּחִיַּת הַמֵּתִים, וְכָתוּב (יחזקאל לו) וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וְגו'. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת

וְאֵלֶּה (בראשית כח) **תּוֹלְדוֹת יִצְחָק וְגו'. פָּתַח רִבִּי חִיָּיא וְאָמַר** (תהלים קו) **מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְיָ יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ. תָּא חֲזֵי, כַּד בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְסָלִיק בִּרְעוּתָא קַמֵּיהּ לְמִבְרֵי עַלְמָא, הֲוָה מִסְתַּכֵּל בְּאוֹרַיְיתָא, וּבְרָא לֵיהּ, וּבְכָל עוֹבָדָא וְעוֹבָדָא דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעַלְמָא הֲוָה מִסְתַּכֵּל בְּאוֹרַיְיתָא, וּבְרָא לֵיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (משלי ח) **וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן וָאֶהְיֶה** (דף קלד ע"ב) **שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם אַל תִּקְרֵי אָמוֹן, אֶלָּא אֻמָּן.**

כַּד בָּעָא לְמִבְרֵי אָדָם אָמְרָה תּוֹרָה קַמֵּיהּ, אִי בַּר נָשׁ יִתְבְּרֵי, וּלְבָתַר יֶחֱטֵי וְאַנְתְּ תִּידוּן לֵיהּ, אַמַּאי יְהוֹן עוֹבָדֵי יָדָךְ לְמַגְנָא, דְּהָא לָא יֵיכוּל לְמִסְבַּל דִּינָךְ. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא אַתְקִינַת תְּשׁוּבָה עַד לָא בָרָאתִי עַלְמָא, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעַלְמָא

לשון הקודש

פָּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת

וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק וְגו'. פָּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (תהלים קו) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה' יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעָלָה בִּרְצוֹן לְפָנָיו לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם, הָיָה מִסְתַּכֵּל בַּתּוֹרָה וּבוֹרֵא אוֹתוֹ, וּבְכָל מַעֲשֶׂה וּמַעֲשֶׂה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם, הָיָה מִסְתַּכֵּל בַּתּוֹרָה וּבוֹרֵא אוֹתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ח) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן וָאֶהְיֶה שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם. אַל תִּקְרֵי אָמוֹן אֶלָּא אֻמָּן.

כְּשֶׁרָצָה לִבְרֹא אָדָם, אָמְרָה הַתּוֹרָה לְפָנָיו: אִם הָאָדָם יִבָּרֵא וְאַחַר כָּךְ יֶחֱטָא וְאַתָּה תָּדוּן אוֹתוֹ, לָמָּה יִהְיוּ מַעֲשֵׂי יָדֶיךָ לְחִנָּם, שֶׁהֲרֵי לֹא יוּכַל לִסְבֹּל אֶת דִּינְךָ?

בְּשַׁעֲתָא דְּעָבַד לֵיהּ וּבָרָא לְאָדָם, אָמַר לֵיהּ, עַלְמָא עַלְמָא, אַנְתְּ וְנִימוּסָךְ לָא קָיְימִין אֶלָּא עַל אוֹרַיְיתָא.

וּבְגִין כָּךְ בָּרָאתִי לֵיהּ לָאָדָם בָּךְ, בְּגִין דְּיִתְעַסַּק בָּהּ. וְאִי לָאו, הָא אֲנָא אַהֲדַר לָךְ לְתֹהוּ וָבֹהוּ וְכֹלָּא בְּגִינֵיהּ דְּאָדָם קָיְימָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה מה) אָנֹכִי עָשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיהָ בָּרָאתִי. וְאוֹרַיְיתָא קָיְימָא וּמַכְרִיזָא קַמַּיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא, בְּגִין דְּיִתְעַסְּקוּ וְיִשְׁתַּדְּלוּ בָּהּ וְלֵית מָאן דְּיַרְכִּין אוּדְנֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, כָּל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא אִיהוּ קַיֵּים עַלְמָא, וְקַיֵּים כָּל עוֹבָדָא וְעוֹבָדָא עַל תִּקּוּנֵיהּ כְּדְקָא יְאוּת, וְלֵית לָךְ כָּל שַׁיְיפָא וְשַׁיְיפָא דְּקָיְימָא בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ, דְּלָא הֲוֵי לְקָבְלֵיהּ בְּרִיָּה בְּעָלְמָא. דְּהָא כְּמָה דְּבַר נָשׁ אִיהוּ מִתְפַּלִּיג שַׁיְיפִין, וְכֻלְּהוּ קָיְימִין דַּרְגִּין עַל דַּרְגִּין מִתְתַּקְּנִין אִלֵּין עַל אִלֵּין וְכֻלְּהוּ חַד

לשון הקודש

אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הִנֵּה תִּקַּנְתִּי תְּשׁוּבָה טֶרֶם שֶׁבָּרָאתִי אֶת הָעוֹלָם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָעוֹלָם בְּשָׁעָה שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ וּבָרָא אֶת הָאָדָם, אָמַר לוֹ: עוֹלָם, עוֹלָם, אַתָּה וְחֻקּוֹתֶיךָ לֹא יִתְקַיְּמוּ אֶלָּא עַל הַתּוֹרָה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ בָּרָאתִי בְךָ אֶת הָאָדָם, כְּדֵי שֶׁיִּתְעַסֵּק בָּהּ, וְאִם לֹא – הֲרֵינִי מַחֲזִירְךָ לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הָאָדָם קַיָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מה) אָנֹכִי עָשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיהָ בָּרָאתִי. וְהַתּוֹרָה עוֹמֶדֶת וּמַכְרִיזָה לִפְנֵי בְּנֵי אָדָם כְּדֵי שֶׁיִּתְעַסְּקוּ וְיִשְׁתַּדְּלוּ בָּהּ, וְאֵין מִי שֶׁיַּרְכִּין אָזְנוֹ.

בֹּא רְאֵה, כָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, מְקַיֵּם הָעוֹלָם וּמְקַיֵּם כָּל מַעֲשֶׂה וּמַעֲשֶׂה עַל תִּקּוּנוֹ כָּרָאוּי, וְאֵין לְךָ כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר בָּאָדָם שֶׁאֵין כְּנֶגְדּוֹ בְּרִיָּה בָּעוֹלָם. שֶׁהֲרֵי כְּמוֹ שֶׁאָדָם נֶחֱלָק לְאֵיבָרִים,

גּוּפָא, הָכִי נָמֵי עַלְמָא, כָּל אִינּוּן בְּרִיָּין כֻּלְּהוּ שַׁיְיפִין שַׁיְיפִין, וְקָיְימִין אִלֵּין עַל אִלֵּין, וְכַד מִתְתַּקְּנָן כֻּלְּהוּ, הָא (חד) גּוּפָא מַמָּשׁ.

וְכֹלָּא כְּגַוְונָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּהָא אוֹרַיְיתָא כֻּלָּא שַׁיְיפִין וּפְרָקִין, וְקָיְימִין אִלֵּין עַל אִלֵּין, וְכַד מִתְתַּקְּנָן כֻּלְּהוּ, אִתְעֲבִידוּ חַד גּוּפָא. כֵּיוָן דְּאִסְתַּכַּל דָּוִד בְּעוֹבָדָא דָּא, פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ. בְּאוֹרַיְיתָא אִינּוּן כָּל רָזִין עִלָּאִין חֲתִימִין דְּלָא יָכְלִין לְאִתְדַּבָּקָא, בְּאוֹרַיְיתָא כָּל אִינּוּן מִלִּין עִלָּאִין, דְּאִתְגַּלְיָין וְלָא אִתְגַּלְיָין, בְּאוֹרַיְיתָא אִינּוּן כָּל מִלִּין דִּלְעֵילָא וּלְתַתָּא, כָּל מִלִּין דְּעַלְמָא דֵּין, וְכָל מִלִּין דְּעַלְמָא דְּאָתֵי בְּאוֹרַיְיתָא אִינּוּן, וְלֵית (דף קלה ע"א) מָאן דְּיַשְׂגַּח וְיָדַע לוֹן, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (תהלים קו) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְיָ יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ.

לשון הקודש

וְכֻלָּם עוֹמְדִים דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת מִתְקָנִים אֵלּוּ עַל אֵלּוּ וְכֻלָּם גּוּף אֶחָד – כָּךְ גַּם הָעוֹלָם, כָּל אוֹתָם בְּרִיּוֹת כֻּלָּם אֵיבָרִים אֵיבָרִים וְעוֹמְדִים אֵלּוּ עַל אֵלּוּ, וְכַאֲשֶׁר כֻּלָּם מִתְקָנִים – הִנֵּה גּוּף [אֶחָד] מַמָּשׁ.

וְהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁהַתּוֹרָה. שֶׁהֲרֵי כָּל הַתּוֹרָה אֵיבָרִים וּפְרָקִים וְעוֹמְדִים אֵלּוּ עַל אֵלּוּ, וּכְשֶׁכֻּלָּם נִתְקָנִים – נַעֲשִׂים גּוּף אֶחָד. כֵּיוָן שֶׁדָּוִד הִסְתַּכֵּל בַּמַּעֲשֶׂה הַזֶּה, פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ.

בַּתּוֹרָה כָּל הַסּוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים חֲתוּמִים שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לְהַשִּׂיג. בַּתּוֹרָה כָּל אוֹתָם דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁהִתְגַּלּוּ וְלֹא הִתְגַּלּוּ. בַּתּוֹרָה הֵם כָּל הַדְּבָרִים שֶׁלְּמַעְלָה

תָּא חֲזֵי אָתָא שְׁלֹמֹה וּבָעָא לְמֵיקַם עַל מִלּוֹי דְּאוֹרַיְיתָא, וְעַל דִּקְדּוּקֵי אוֹרַיְיתָא, וְלָא יְכִיל, אָמַר (קהלת ז) אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי. דָּוִד אָמַר, (תהלים קיט) גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב בִּשְׁלֹמֹה (מלכים א ה) וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וָאָלֶף. וְהָא אוּקְמוּהָ. דְּחֲמִשָּׁה וְאָלֶף טְעָמִים הֲווֹ בְּכָל מָשָׁל וּמָשָׁל דְּהַוָּה אָמַר. וּמַה שְׁלֹמֹה דְּאִיהוּ בָּשָׂר וָדָם כָּךְ הֲווֹ בְּמִלּוֹי, מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא דְּקָאֲמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, דְּבְכָל מִלָּה וּמִלָּה אִית בָּהּ כַּמָּה מְשָׁלִים, כַּמָּה שִׁירִין, כַּמָּה תֻּשְׁבְּחָן, כַּמָּה רָזִין עִלָּאִין, כַּמָּה חָכְמָאן וְעַל דָּא כְּתִיב מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְיָ.

לשון הקודש

וּלְמַטָּה. כָּל הַדְּבָרִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא הֵם בַּתּוֹרָה, וְאֵין מִי שֶׁמַּשְׁגִּיחַ וּמַכִּיר אוֹתָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב (תהלים קו) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה' יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ.

בֵּא רְאֵה, בָּא שְׁלֹמֹה וּבִקֵּשׁ לַעֲמֹד עַל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וְעַל דִּקְדּוּקֵי הַתּוֹרָה וְלֹא יָכֹל. אָמַר, אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי. דָּוִד אָמַר, (תהלים קיט) גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ.

בֵּא רְאֵה, כָּתוּב בִּשְׁלֹמֹה (מלכים–א ה) וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וָאָלֶף. וַהֲרֵי בֵּאֲרוּהוּ שֶׁחֲמִשָּׁה וְאֶלֶף טְעָמִים הָיוּ בְּכָל מָשָׁל וּמָשָׁל שֶׁהָיָה אוֹמֵר. וּמַה שְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא בָּשָׂר וָדָם, כָּךְ הָיוּ בִּדְבָרָיו – דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁבְּכָל דָּבָר וְדָבָר יֵשׁ בּוֹ כַּמָּה מְשָׁלִים, כַּמָּה שִׁירִים, כַּמָּה תִּשְׁבָּחוֹת, כַּמָּה סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, כַּמָּה חָכְמוֹת, וְעַל כֵּן כָּתוּב מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה'.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב לְעֵילָא, (בראשית כה) **וְאֵלֶּה תוֹלְדוֹת** יִשְׁמָעֵאל, דְּאִינּוּן תְּרֵיסַר נְשִׂיאִין, לְבָתָר אָמַר **וְאֵלֶּה תוֹלְדוֹת** יִצְחָק, סַלְקָא דַעְתָּךְ דְּכֵיוָן דִּכְתִיב בֵּיהּ בְּיִשְׁמָעֵאל דְּאוֹלִיד תְּרֵיסַר נְשִׂיאִין, וְיִצְחָק אוֹלִיד תְּרֵין בְּנִין, דְּדָא אִסְתַּלַּק וְדָא לָא אִסְתַּלַּק. עַל דָּא כְּתִיב מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְיָ, דָּא יִצְחָק, וְיִצְחָק אַפִּיק לֵיהּ לְיַעֲקֹב דְּהַוָּה אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ, דְּאוֹלִיד תְּרֵיסַר שִׁבְטִין, קִיּוּמָא דִּלְעֵילָא וְתַתָּא. אֲבָל יִצְחָק לְעֵילָא בִּקְדוּשָׁה עִלָּאָה (ס"א וְיִשְׁמָעֵאל) וְעֵשָׂו לְתַתָּא, וְעַל דָּא כְּתִיב, מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְיָ יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ, דָּא יַעֲקֹב כַּד אִתְדַּבַּק שִׁמְשָׁא בְּסִיהֲרָא כַּמָּה כֹּכְבַיָּא נְהִירִין מִנַּיְיהוּ.

וְאֵלֶּה תוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם. (בראשית כה) אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מָאי שְׁנָא דְּעַד הָכָא לָא כְּתִיב בֶּן אַבְרָהָם וְהַשְׁתָּא אָמַר, אֶלָּא אַף עַל גַּב דִּכְתִיב וַיְבָרֶךְ

לשון הקודש

בא רְאֵה מַה כָּתוּב לְמַעְלָה, וְאֵלֶּה תֹּלְדֹת יִשְׁמָעֵאל. שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים. אַחַר כָּךְ אָמַר וְאֵלֶּה תוֹלְדֹת יִצְחָק. הֲתַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁכָּתוּב בּוֹ בְּיִשְׁמָעֵאל שֶׁהוֹלִיד שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים וְיִצְחָק הוֹלִיד שְׁנֵי בָנִים, שֶׁזֶּה הִתְעַלָּה וְזֶה לֹא הִתְעַלָּה? עַל כֵּן כָּתוּב מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה׳. זֶה יִצְחָק. וְיִצְחָק הוֹצִיא אֶת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הָיָה לְבַדּוֹ יוֹתֵר מִכֻּלָּם, שֶׁהוֹלִיד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, הַקִּיּוּם שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה. אֲבָל יִצְחָק לְמַעְלָה בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, [וְיִשְׁמָעֵאל] וְעֵשָׂו לְמַטָּה, וְעַל כֵּן כָּתוּב מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה׳ יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ. זֶה יַעֲקֹב. כְּשֶׁנִּדְבַּק הַשֶּׁמֶשׁ בַּלְּבָנָה, כַּמָּה כוֹכָבִים מְאִירִים מֵהֶם.

וְאֵלֶּה תוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם. אָמַר

אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ, הַשְׁתָּא דְּמִית אַבְרָהָם דִּיוֹקְנֵיהּ הָוָה בֵּיהּ, וְאִשְׁתָּאַר בֵּיהּ בְּיִצְחָק, דְּכָל מָאן דְּחָמֵי לְיִצְחָק הָוָה אָמַר דָּא אַבְרָהָם וַדָּאי, וְהָוָה סָהִיד וְאָמַר (בראשית כה) אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק.

רִבִּי יִצְחָק קָם לֵילְיָא חָד (דף קלה ע"ב) לְמִלְּעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְרַבִּי יְהוּדָה קָם בְּקֵסָרוּי, בְּהַהִיא שַׁעְתָּא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אֵיקוּם וְאֵיזִיל לְגַבֵּי רִבִּי יִצְחָק, וְאִלְּעֵי בְּאוֹרַיְיתָא וְנִתְחַבַּר כְּחֲדָא. אֲזַל עִמֵּיהּ חִזְקִיָּה בְּרֵיהּ דְּהַוָּה רַבְיָא. כַּד קָרִיב אַבָּבָא, שָׁמַע לֵיהּ לְרִבִּי יִצְחָק דְּהָוָה אָמַר, וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחַי רוֹאִי, הַאי קְרָא לָאו רֵישֵׁיהּ סֵיפֵיהּ וְלָאו סֵיפֵיהּ רֵישֵׁיהּ, מָאי שְׁנָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִצְטְרִיךְ לְבָרְכָא לֵיהּ לְיִצְחָק, בְּגִין דְּאַבְרָהָם לָא בָּרֵכֵיהּ. מָאי טַעֲמָא, מִשּׁוּם

לשון הקודש

רַבִּי יוֹסֵי, מַה שּׁוֹנֶה שֶׁעַד כָּאן לֹא כָּתוּב בֶּן אַבְרָהָם וְכָעֵת אָמַר? אֶלָּא אַף עַל גַּב שֶׁכָּתוּב וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ, כָּעֵת שֶׁמֵּת אַבְרָהָם, דְּמוּתוֹ הָיְתָה בּוֹ, וְנִשְׁאֲרָה בְּיִצְחָק. שֶׁכָּל מִי שֶׁרָאָה אֶת יִצְחָק, הָיָה אוֹמֵר זֶה וַדַּאי אַבְרָהָם, וְהָיָה מֵעִיד וְאוֹמֵר, אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק. **רַבִּי** יִצְחָק קָם לַיְלָה אֶחָד לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, וְרַבִּי יְהוּדָה קָם בְּקֵיסַרְיָה בַּשָּׁעָה הַהִיא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אָקוּם וְאֵלֵךְ לְרַבִּי יִצְחָק, וְאֶעֱסֹק בַּתּוֹרָה וְנִתְחַבֵּר יַחַד. הָלַךְ עִמּוֹ חִזְקִיָּה בְּנוֹ, שֶׁהָיָה יֶלֶד. כְּשֶׁקָּרַב לַשַּׁעַר, שָׁמַע אֶת רַבִּי יִצְחָק שֶׁהָיָה אוֹמֵר, וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחַי רֹאִי. הַפָּסוּק הַזֶּה אֵין רֹאשׁוֹ סוֹפוֹ, וְאֵין סוֹפוֹ רֹאשׁוֹ. מַה שּׁוֹנֶה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶצְרַךְ

דְּלָא יִתְבָּרֵךְ עֵשָׂו, וְעַל דָּא סְלִיקוּ אִינּוּן בִּרְכָאן לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאוּקְמוּהָ. וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחַי רֹאִי, מָאי לַחַי רֹאִי, אֶלָּא דְּאִתְחַבַּר בָּהּ בִּשְׁכִינְתָּא, בֵּירָא דְּמַלְאָךְ קַיָּימָא אִתְחֲזֵי עֲלָהּ, כְּתַרְגּוּמוֹ, וּכְגִין כָּךְ בֵּרֲכֵיהּ.

אַדְהָכִי, בָּטַשׁ רִבִּי יְהוּדָה אַבָּא וְעָאל, וְאִתְחַבָּרוּ. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַשְׁתָּא זִוּוּגָא דִשְׁכִינְתָּא בַּהֲדָן. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הַאי בְּאֵר לַחַי רוֹאִי דְקָאֲמַרְתְּ שַׁפִּיר, אֲבָל בְּמִלָּה אִשְׁתְּמַע. פְּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ד) מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן, הַאי קְרָא אִתְּמָר אֲבָל הָא אוּקְמוּהָ, מַעְיַן גַּנִּים דָּא אַבְרָהָם בְּאֵר מַיִם חַיִּים דָּא יִצְחָק, וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן דָּא יַעֲקֹב. בְּאֵר מַיִם חַיִּים דָּא יִצְחָק, הַיְינוּ דִכְתִיב וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחַי רֹאִי. וּמַאי בְּאֵר דָּא

לשון הקודש

לְבָרֵךְ אֶת יִצְחָק מִשּׁוּם שֶׁאַבְרָהָם לֹא בֵּרַךְ אוֹתוֹ? מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יִתְבָּרֵךְ עֵשָׂו, וְעַל כֵּן עָלוּ אוֹתָן בְּרָכוֹת לַקָּבָ"ה, וּבֵאֲרוּהוּ. וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחַי רֹאִי, מַה זֶּה לַחַי רֹאִי? אֶלָּא שֶׁהִתְחַבֵּר עִם הַשְׁכִינָה, הַבְּאֵר שֶׁל מַלְאָךְ הַבְּרִית נִרְאָה עָלֶיהָ כְּתַרְגּוּמוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ בֵּרְכוֹ.

בֵּינְתַיִם דָּפַק רַבִּי יְהוּדָה בַּשַּׁעַר וְנִכְנַס, וְהִתְחַבְּרוּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּעֵת זִוּוּג הַשְׁכִינָה עִמָּנוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַבְּאֵר לַחַי רֹאִי הַזּוֹ שֶׁאָמַרְתָּ – יָפֶה, אֲבָל בַּדָּבָר נִשְׁמָע. פָּתַח וְאָמַר, (שיר ד) מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. הַפָּסוּק הַזֶּה נִתְבָּאֵר, אֲבָל הִנֵּה פֵּרְשׁוּהוּ, מַעְיַן גַּנִּים – זֶה אַבְרָהָם. בְּאֵר מַיִם חַיִּים – זֶה יִצְחָק. וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן – זֶה יַעֲקֹב. בְּאֵר מַיִם חַיִּים זֶה יִצְחָק, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב

שְׁכִינְתָּא. לַחַי, דָּא חַי הָעוֹלָמִים, צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים וְלֵית לְאַפְּרָשָׁא לוֹן, חַי הוּא בִּתְרֵי עָלְמִין, חַי לְעֵילָא, דְּאִיהוּ עַלְמָא עִלָּאָה, חַי לְגַבֵּי עַלְמָא תַתָּאָה, וְעַלְמָא תַתָּאָה בְּגִינֵיהּ קָיְימָא וְנָהֲרָא.

תָּא חָזֵי, סִיהֲרָא לָא אִתְנְהִירַת, אֶלָּא כַּד חַזְיָא לֵיהּ לְשִׁמְשָׁא, וְכֵיוָן דְּחַזְיָא לֵיהּ, אִתְנְהִיר. וְעַל דָּא הַאי בְּאֵר לַחַי רוֹאִי וַדָּאי, וּכְדֵין אִתְנַהֲרָא, וְקָיְימָא בְּמַיִין חַיִין, לַחַי רֹאִי, בְּגִין לְאִתְמַלְיָא וּלְאִתְנַהֲרָא מֵהַאי חַי.

תָּא חָזֵי, כְּתִיב (דף קלו ע"א) (שמואל ב כ"ג) וּבְנָיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חַי רַב פְּעָלִים מִקַּבְצְאֵל הוּא הִכָּה אֶת שְׁנֵי אֲרִיאֵל מוֹאָב וְהוּא יָרַד וְהִכָּה אֶת הָאַרְיֵה בְּתוֹךְ הַבּוֹר בַּיּוֹם הַשָּׁלֶג. בֶּן אִישׁ חַי דְּהַוָּה צַדִּיק וְנָהִיר לְדָרֵיהּ, כְּמָה דְּחַי דְּלְעֵילָא נָהִיר לְעַלְמָא. וּבְכָל זִמְנָא הַאי בְּאֵר לַחַי אִסְתַּכַּל וְחָמֵי, בְּגִין לְאִתְנַהֲרָא כִּדְקָאֲמָרָן. וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחַי רֹאִי. הַיְינוּ דִּכְתִיב, (בראשית כה)

לשון הקודש

וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחַי רֹאִי. וּמָה הַבְּאֵר? זוֹ הַשְּׁכִינָה. לַחַי – זֶה חַי הָעוֹלָמִים, צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, וְאֵין לְהַפְרִיד אוֹתָם. חַי הוּא בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת. חַי לְמַעְלָה, שֶׁהוּא הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. חַי כְּלַפֵּי הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בִּשְׁבִילוֹ קַיָּם וּמֵאִיר.

בֹּא רְאֵה, הַלְּבָנָה לֹא מְאִירָה אֶלָּא כְּשֶׁרוֹאָה אֶת הַשֶּׁמֶשׁ, וְכֵיוָן שֶׁרוֹאָה אוֹתוֹ – מְאִירָה. וְעַל כֵּן בְּאֵר לַחַי רֹאִי הַזּוֹ וַדַּאי, וְאָז מְאִירָה וְעוֹמֶדֶת בְּמַיִם חַיִּים. לַחַי רֹאִי, כְּדֵי לְהִתְמַלֵּא וְלִהְיוֹת מְאִירָה מֵהַחַי הַזֶּה.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (שמואל–ב כז) וּבְנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חַי, שֶׁהָיָה צַדִּיק וְהֵאִיר לְדוֹרוֹ, כְּמוֹ הַחַי שֶׁלְּמַעְלָה מֵאִיר לָעוֹלָם, וּבְכָל זְמַן הַבְּאֵר הַזּוֹ לַחַי מִסְתַּכֶּלֶת וְרוֹאָה כְּדֵי לְהָאִיר, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וַיֵּשֶׁב

בְּקַחְתּוֹ אֶת רִבְקָה, וַיָּתֵיב בַּהֲדָהּ, וְאִתְּאַחִיד עִמָּהּ, חֹשֶׁךְ בַּלַּיְלָה, דִּכְתִיב, (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. וְתָא חֲזֵי, יִצְחָק בְּקִרְיַת אַרְבַּע הָוָה בָּתַר דְּמִית אַבְרָהָם, מַהוּ וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחַי רֹאִי, דְּאִזְדַּוּוג בֵּיהּ, וְאָחִיד בֵּיהּ בְּהַהוּא בֵּירָא, לְאַתְעָרָא רְחִימוּתָא כִּדְקָאֲמָרָן.

פְּתַח רִבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (קהלת א) וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם. וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ, דָּא שִׁמְשָׁא דְּנָהִיר לְסִיהֲרָא, דְּכַד אִתְחֲזֵי בַּהֲדָהּ כְּדֵין נָהֲרָא, וְאִתְנְהִיר וְזָרַח מֵאָתַר עִלָּאָה דְּקַיְּימָא עֲלֵיהּ, מִתַּמָּן זָרַח תָּדִיר. וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, לְאִזְדַּוְּוגָא בַּהֲדָהּ דְּסִיהֲרָא. (קהלת א) הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם, דְּאִיהוּ יְמִינָא וְשַׁוֵּי תּוֹקְפֵּיהּ בֵּיהּ, וּבְגִין דְּתוֹקְפֵּיהּ בֵּיהּ, כָּל חֵילָא דְּגוּפָא בִּימִינָא הוּא וּבֵיהּ תַּלְיָא. וּלְבָתַר

לשון הקודש

יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחַי רֹאִי, הַיְנוּ שֶׁכָּתוּב בְּקַחְתּוֹ אֶת רִבְקָה, וַיֵּשֶׁב עִמָּהּ וְהִתְאַחֵד עִמָּהּ, חֹשֶׁךְ בַּלַּיְלָה, שֶׁכָּתוּב (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. וּבֹא וּרְאֵה, יִצְחָק הָיָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע אַחֲרֵי שֶׁמֵּת אַבְרָהָם. מַה זֶּה וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחַי רֹאִי? שֶׁהִזְדַּוֵּג עִמָּהּ, וְאָחַז בְּאוֹתָהּ הַבְּאֵר לְעוֹרֵר הָאַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

פְּתַח רִבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (קהלת א) וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם. וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ – זֶה הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁמֵּאִיר לַלְּבָנָה. שֶׁכַּאֲשֶׁר נִרְאֶה עִמָּהּ, אָז מְאִירָה, וּמֵאִיר וְזוֹרֵחַ מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן שֶׁעוֹמֵד עָלָיו, מִשָּׁם זוֹרֵחַ תָּמִיד. וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ – לְהִזְדַּוֵּג עִם הַלְּבָנָה. הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם – שֶׁהוּא הַיָּמִין, וְשָׁם בּוֹ אֶת כֹּחוֹ. וּמִשּׁוּם שֶׁכֹּחוֹ בּוֹ, כָּל כֹּחַ הַגּוּף הוּא בְּיָמִין וּבוֹ הוּא תָּלוּי. אַחַר כָּךְ סוֹבֵב אֶל צָפוֹן.

סוֹבֵב אֶל צָפוֹן, נָהִיר לְסִטְרָא דָא וְנָהִיר לְסִטְרָא דָא. סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב שֶׁמֶשׁ, וְהַשְׁתָּא רוּחַ. אֶלָּא כֹּלָּא חַד וְרָזָא חָדָא, וְכָל דָּא בְּגִין דְּסִיהֲרָא אִתְנַהֲרָא מִגֵּיהּ וְיִתְחַבְּרוּן תַּרְוַוייהוּ.

תָּא חֲזֵי, כַּד אָתָא אַבְרָהָם לְעַלְמָא חֲבִיק לָהּ לְסִיהֲרָא וְקָרִיב לָהּ, כֵּיוָן דְּאָתָא יִצְחָק אָחִיד בָּהּ וְאַתְקִיף בָּהּ כְּדְקָא יְאוּת, וּמָשִׁיךְ לָהּ בִּרְחִימוּ, כְּמָה דְּאִתְּמַר דִּכְתִיב, (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. כֵּיוָן דְּאָתָא יַעֲקֹב, כְּדֵין אִתְחַבַּר שִׁמְשָׁא בְּסִיהֲרָא וְאִתְנְהִיר, וְאִשְׁתַּכַּח יַעֲקֹב שְׁלִים בְּכָל סִטְרִין, וְסִיהֲרָא אִתְנְהִירַת וְאִתְתַּקְּנַת בִּתְרֵיסַר שִׁבְטִין.

פָּתַח רִבִּי יְהוּדָה וְאָמַר (תהלים קלד) הִנֵּה בָרְכוּ אֶת יְיָ כָּל עַבְדֵי יְיָ וְגוֹ'. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל תָּא חֲזֵי, הִנֵּה בָרְכוּ אֶת יְיָ, וּמַאן אִינּוּן דְּיִתְחַזּוּן לְבָרְכָא

לשון הקודש

מֵאִיר לְצַד זֶה וּמֵאִיר לְצַד זֶה. סוֹבֵב סֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ. בָּרִאשׁוֹנָה כָּתוּב שֶׁמֶשׁ, וְכָעֵת רוּחַ? אֶלָּא הַכֹּל אֶחָד וְסוֹד אֶחָד, וְכָל זֶה מִשּׁוּם שֶׁהַלְּבָנָה מוּאֶרֶת מִמֶּנּוּ וְיִתְחַבְּרוּ שְׁנֵיהֶם.

בָּא רְאֵה, כְּשֶׁאַבְרָהָם בָּא לָעוֹלָם, חִבֵּק אֶת הַלְּבָנָה וְקֵרֵב אוֹתָהּ. כֵּיוָן שֶׁבָּא יִצְחָק, אָחַז בָּהּ וְהֶחֱזִיק בָּהּ כָּרָאוּי וּמָשַׁךְ אוֹתָהּ בְּאַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שֶׁכָּתוּב שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. כֵּיוָן שֶׁבָּא יַעֲקֹב, אָז הִתְחַבֵּר הַשֶּׁמֶשׁ עִם הַלְּבָנָה וְהֵאִירָה, וְנִמְצָא יַעֲקֹב שָׁלֵם בְּכָל הַצְּדָדִים, וְהַלְּבָנָה הֵאִירָה וְנִתְקְנָה בִּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים.

פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה' וְגוֹ'. הַפָּסוּק הַזֶּה

לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל עַבְדֵּי יְיָ, בְּגִין דְּכָל בַּר נָשׁ (דף קלו ע"ב) בְּעַלְמָא מִיִּשְׂרָאֵל אַף עַל גַּב דְּכֹלָּא יִתְחַזּוּן לְבָרְכָא לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּרְכָתָא דִּבְגִינַיְיהוּ יִתְבָּרְכוּן עִלָּאִין וְתַתָּאִין מָאן הִיא, הַהִיא דְּבָרְכִין לֵיהּ עַבְדֵּי יְיָ וְלָא כֻּלְּהוּ. וּמַאן אִינּוּן דְּבִרְכַּתְהוֹן בִּרְכָתָא, הָעוֹמְדִים בְּבֵית יְיָ בַּלֵּילוֹת, אִלֵּין אִינּוּן דְּקָיְימוּ בְּפַלְגוּת לֵילְיָא וְאִתְעָרֵי לְמִקְרֵי בְּאוֹרַיְיתָא. אִלֵּין קָיְימֵי בְּבֵית יְיָ בַּלֵּילוֹת, דְּהָא כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתֵי לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא עִם צַדִּיקַיָּא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן. וְאֲנַן קָיְימֵי הָכָא לְאִתְעָרָא בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, נִימָא בְּמִלֵּי דְיִצְחָק, דְּאֲנַן בֵּיהּ.

פְּתַח רִבִּי יִצְחָק וְאָמַר. (בראשית כה) וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת רִבְקָה וְגוֹ'. בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה, אַמַּאי אָתָא לְמִמְנֵי הָכָא דְּהַוָּה בֶּן

לשון הקודש

בְּאֲרוּחוּ. אֲבָל בֹּא רְאֵה, הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת ה', וּמִי הֵם שֶׁרְאוּיִים לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? כָּל עַבְדֵי ה', מִשּׁוּם שֶׁכָּל אָדָם בָּעוֹלָם מִיִּשְׂרָאֵל, אַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם רְאוּיִים לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַבְּרָכָה שֶׁבִּשְׁבִילָם יִתְבָּרְכוּ הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים מַה הִיא? אוֹתָהּ שֶׁמְּבָרְכִים אוֹתוֹ עַבְדֵי ה', וְלֹא כֻּלָּם. וּמִי הֵם שֶׁבִּרְכָתָם בְּרָכָה? הָעֹמְדִים בְּבֵית ה' בַּלֵּילוֹת. אֵלֶּה הֵם שֶׁעוֹמְדִים בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וּמִתְעוֹרְרִים לִקְרֹא בַּתּוֹרָה, אֵלּוּ עוֹמְדִים בְּבֵית ה' בַּלֵּילוֹת, שֶׁהֲרֵי אָז בָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן. וְאָנוּ עוֹמְדִים כָּאן לְהִתְעוֹרֵר בְּדִבְרֵי תוֹרָה, נֹאמַר בְּדִבְרֵי יִצְחָק, שֶׁאָנוּ בּוֹ.

פְּתַח רִבִּי יִצְחָק וְאָמַר, וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת רִבְקָה וְגוֹ'. בֶּן

אַרְבָּעִים שָׁנָה כַּד נָסִיב לָהּ לְרִבְקָה, אֶלָּא וַדַּאי הָא אִתְכְּלִיל יִצְחָק בְּצָפוֹן וְדָרוֹם, בְּאֶשָּׁא וּמַיָּא, וּכְדֵין הָוָה יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת רִבְקָה. כְּמַרְאֶה הַקֶּשֶׁת, יָרוֹק חִוַּור סוּמָק. בַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים אָחִיד בָּהּ, כַּד אָחִיד בָּהּ בְּרִבְקָה. וְכַד אוֹלִיד, אוֹלִיד בֶּן שִׁשִּׁים, לְאוֹלָדָא כְּדְקָא יְאוּת בְּגִין דְּיִפּוּק יַעֲקֹב שָׁלֵם, מִבֶּן שִׁשִּׁים שָׁנָה כְּדְקָא יְאוּת, וְכֻלְּהוּ אָחִיד לְהוּ יַעֲקֹב לְבָתָר, וְאִתְעֲבִיד גְּבַר שְׁלִים.

בַּת בְּתוּאֵל הָאֲרַמִּי מִפַּדַּן אֲרָם אֲחוֹת לָבָן הָאֲרַמִּי, מָאי אִכְפַּת לָן כּוּלֵּי הַאי, דְּהָא כְּבָר אִתְּמַר (בראשית כד) וּבְתוּאֵל יָלַד אֶת רִבְקָה וְגוֹ', וְהַשְׁתָּא אָמַר בַּת בְּתוּאֵל הָאֲרַמִּי וּלְבָתַר מִפַּדַּן אֲרָם, וּלְבָתַר אֲחוֹת לָבָן הָאֲרַמִּי. אֶלָּא אוּקְמוּהָ, דְּהַוַּת בֵּין רְשָׁעִים וְאִיהִי לָא עָבְדַת כְּעוֹבָדַיְיהוּ, דְּהַוַּת בַּת בְּתוּאֵל וּמִפַּדַּן אֲרָם,

לשון הקודש

אַרְבָּעִים שָׁנָה, לָמָּה בָּא לִמְנוֹת כָּאן שֶׁהָיָה בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה כְּשֶׁנָּשָׂא אֶת רִבְקָה? אֶלָּא וַדַּאי הֲרֵי נִכְלָל יִצְחָק בְּצָפוֹן וְדָרוֹם, בְּאֵשׁ וּמַיִם, וְאָז הָיָה יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת רִבְקָה. כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת, יָרֹק לָבָן אָדֹם. בַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים אָחַז בָּהּ כְּשֶׁאָחַז בָּהּ בְּרִבְקָה, וּכְשֶׁהוֹלִיד, הוֹלִיד בֶּן שִׁשִּׁים, לְהוֹלִיד כָּרָאוּי, כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא יַעֲקֹב שָׁלֵם מִבֶּן שִׁשִּׁים שָׁנָה כָּרָאוּי. וְאֶת כֻּלָּם אָחַז יַעֲקֹב אַחַר כָּךְ וְנַעֲשָׂה אִישׁ שָׁלֵם.

בַּת בְּתוּאֵל הָאֲרַמִּי מִפַּדַּן אֲרָם אֲחוֹת לָבָן הָאֲרַמִּי, מָה אִכְפַּת לָנוּ כָּל זֶה, שֶׁהֲרֵי כְּבָר נֶאֱמַר וּבְתוּאֵל יָלַד אֶת רִבְקָה וְגוֹ', וְכָעֵת אָמַר בַּת בְּתוּאֵל הָאֲרַמִּי, וְאַחַר כָּךְ מִפַּדַּן אֲרָם, וְאַחַר כָּךְ אֲחוֹת לָבָן הָאֲרַמִּי? אֶלָּא פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁהָיְתָה בֵּין רְשָׁעִים, וְהִיא לֹא עָשְׂתָה כְּמַעֲשֵׂיהֶם. שֶׁהָיְתָה בַּת

וַאֲחוֹת לָבָן, וְכֻלְּהוּ חַיָּיבִין לְאַבְאָשָׁא, וְהִיא סָלְקָא עוֹבְדִין דְּכָשְׁרָן וְלָא עֲבָדַת כְּעוֹבָדַיְיהוּ.

הַשְׁתָּא אִית לְאִסְתַּכָּלָא, אִי רִבְקָה הֲוַת בַּת עֶשְׂרִין שְׁנִין אוֹ יַתִּיר, אוֹ בַּת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּדֵין הוּא שְׁבָחָא דִילָהּ דְּלָא עָבְדַת כְּעוֹבָדַיְיהוּ, אֲבָל עַד כְּעָן בַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים הֲוַת, מָאי שְׁבָחָא דִילָהּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים הֲוַת, וְעָבִידַת לְעַבְדָא כָּל הַהוּא עוֹבָדָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אַף עַל גַּב דְּכוּלַּי הַאי עָבְדַת, לָא יְדַעְנָא עוֹבָדָהָא אִי אִינּוּן כְּשֵׁרָאן אוֹ לָאו. (דף קלז ע"א) אֶלָּא, תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, (שיר השירים ב) כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת. כְּשׁוֹשַׁנָּה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי בֵּין אוּכְלוּסָהָא כְּוַרְדָּא בֵּין כּוּבִין. וְרָזָא דְמִלָּה, יִצְחָק אָתֵי מִסִּטְרָא דְאַבְרָהָם דְּאִיהוּ חֶסֶד עִלָּאָה וְעָבִיד חֶסֶד עִם כָּל בְּרִיָּין, וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ

לשון הקודש

בְּתוּאֵל, וּמִפַּדַּן אֲרָם, וַאֲחוֹת לָבָן, וְכֻלָּם הָיוּ רְשָׁעִים לְהָרַע, וְהִיא הֶעֱלְתָה מַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים וְלֹא עָשְׂתָה כְּמַעֲשֵׂיהֶם.

עַכְשָׁו יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, אִם רִבְקָה הָיְתָה בַּת עֶשְׂרִים שָׁנָה אוֹ יוֹתֵר, אוֹ בַּת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, אָז הוּא הַשֶּׁבַח שֶׁלָּהּ שֶׁלֹּא עָשְׂתָה כְּמַעֲשֵׂיהֶם, אֲבָל עַד עַתָּה הָיְתָה בַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים, אָז מָה הַשֶּׁבַח שֶׁלָּהּ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים הָיְתָה, וְעָשְׂתָה לָעֶבֶד אֶת כָּל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַף עַל גַּב שֶׁכָּל זֶה עָשְׂתָה, לֹא יָדַעְנוּ הַאִם מַעֲשֶׂיהָ כְּשֵׁרִים אוֹ לֹא. אֶלָּא בֹּא רְאֵה, כָּתוּב כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת. כְּשׁוֹשַׁנָּה – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. שֶׁהִיא בֵּין אוּכְלוּסֶיהָ כְּמוֹ שׁוֹשַׁנָּה בֵּין קוֹצִים, וְסוֹד

דִּינָא קַשְׁיָא. וְרִבְקָה אָתַת מִסִּטְרָא דְדִינָא קַשְׁיָא וְאִסְתַּלְקַת מִבֵּינַיְיהוּ וְאִתְחַבְּרַת בְּיִצְחָק, דְּהָא רִבְקָה מִסִּטְרָא דְדִינָא קַשְׁיָא אַתְיָא, וְאַף עַל גַּב דְּאִיהִי מִסִּטְרָא דְדִינָא רַפְיָא הֲוַת, וְחוּטָא דְחֶסֶד תָּלֵי בָּהּ וְיִצְחָק דִּינָא קַשְׁיָא וְאִיהִי רַפְיָא, כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים הֲווֹ. וְאִי לָאו דְּאִיהִי רַפְיָא, לָא יְכִיל עַלְמָא לְמִסְבַּל דִּינָא קַשְׁיָא דְיִצְחָק. כְּגַוְונָא דָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזַוֵּג זְווּגִין בְּעַלְמָא, חַד תַּקִּיף וְחַד רַפְיָא בְּגִין לְאִתְתַּקָּנָא כֹּלָּא וְיִתְכַּסֵּם עָלְמָא.

פְּתַח רִבִּי יְהוּדָה אֲבַתְּרֵיהּ וְאָמַר, (בראשית כה) **וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַיְיָ לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ. מַהוּ וַיֶּעְתַּר, דְּקָרִיב לֵיהּ קָרְבָּנָא, וְצַלֵּי עֲלָהּ. וּמַה קָרְבָּנָא קָרִיב. עוֹלָה קָרִיב, דִּכְתִיב,** (בראשית כה) **וַיֵּעָתֶר לוֹ יְיָ, כְּתִיב הָכָא וַיֵּעָתֶר לוֹ יְיָ, וּכְתִיב הָתָם** (שמואל ב כד) **וַיֵּעָתֶר אֱלֹהִים**

לשון הקודש

הַדָּבָר – יִצְחָק בָּא מֵהַצַּד שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁהוּא חֶסֶד עֶלְיוֹן, וְעוֹשֶׂה חֶסֶד עִם כָּל הַבְּרִיּוֹת, וְאַף עַל גַּב שֶׁהוּא הַדִּין הַקָּשֶׁה. וְרִבְקָה בָּאָה מִצַּד שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְהִתְעַלְּתָה מִבֵּינֵיהֶם, וְהִתְחַבְּרָה עִם יִצְחָק. שֶׁהֲרֵי רִבְקָה בָּאָה מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְאַף עַל גַּב שֶׁהָיְתָה מִצַּד הַדִּין הָרָפֶה וְחוּט שֶׁל חֶסֶד תָּלוּי בָּהּ, וְיִצְחָק דִּין קָשֶׁה וְהִיא רָפֶה – הָיוּ כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים. וְאִם לֹא שֶׁהִיא רָפֶה, לֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לִסְבֹּל אֶת הַדִּין הַקָּשֶׁה שֶׁל יִצְחָק. כְּמוֹ כֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְזַוֵּג זְווּגִים בָּעוֹלָם, אֶחָד תַּקִּיף וְאֶחָד רָפֶה, כְּדֵי שֶׁהַכֹּל יִתְתַּקֵּן וְיִתְכַּסֵּם הָעוֹלָם.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה אַחֲרָיו וְאָמַר, וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ, מַהוּ וַיֶּעְתַּר? שֶׁהִקְרִיב לוֹ קָרְבָּן וְהִתְפַּלֵּל עָלֶיהָ. וְאֵיזֶה קָרְבָּן הִקְרִיב? הִקְרִיב עוֹלָה, שֶׁכָּתוּב

לָאָרֶץ וְגוֹ', מַה לְּהַלָּן קָרְבָּן אַף כָּאן קָרְבָּן. כְּתִיב וַיֶּעְתַּר יִצְחָק, וּכְתִיב וַיֶּעָתֶר לוֹ, דְּנָפַק אֶשָּׁא מִלְּעֵילָא לְקָבְלָא אֶשָּׁא דִלְתַתָּא.

דָּבָר אַחֵר, וַיֶּעְתַּר יִצְחָק. דְּצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ, וְחָתַר חֲתִירָה לְעֵילָא לְגַבֵּי מַזָּלָא עַל בְּנִין, דְּהָא בְּהַהוּא אֲתַר תַּלְיָין בְּנִין, דִּכְתִיב, (שמואל א א) וַתִּתְפַּלֵּל עַל ה', וּכְדֵין וַיֶּעָתֶר לוֹ יְיָ, אַל תִּקְרֵי וַיֶּעָתֶר לוֹ אֶלָּא וַיֶּחָתֶר לוֹ, חֲתִירָה חָתַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקַבִּיל לֵיהּ, וּכְדֵין וַתַּהַר רִבְקָה אִשְׁתּוֹ.

תָּא חֲזֵי, עֶשְׂרִין שְׁנִין אִשְׁתָּהֵי יִצְחָק עִם אִתְּתֵיהּ וְלָא אוֹלִידַת, עַד דְּצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ. בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בִּצְלוֹתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, בְּשַׁעְתָּא דְּבָעָאן קַמֵּיהּ צְלוֹתְהוֹן עַל מַה דְּאִצְטְרִיכוּ. מָאי טַעְמָא, בְּגִין

לשון הקודש

וַיֶּעָתֶר לוֹ ה'. כָּתוּב כָּאן וַיֶּעָתֶר לוֹ ה', וְכָתוּב שָׁם (שמואל-ב כא) וַיֶּעָתֵר אֱלֹהִים לָאָרֶץ וְגוֹ'. מַה לְּהַלָּן קָרְבָּן – אַף כָּאן קָרְבָּן. כָּתוּב וַיֶּעְתַּר יִצְחָק, וְכָתוּב וַיֶּעָתֶר לוֹ. שֶׁיָּצְאָה אֵשׁ מִלְּמַעְלָה כְּנֶגֶד הָאֵשׁ שֶׁלְּמַטָּה.

דָּבָר אַחֵר וַיֶּעְתַּר יִצְחָק – שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ וְחָתַר חֲתִירָה לְמַעְלָה אֶל הַמַּזָּל שֶׁעַל הַבָּנִים, שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתוֹ מָקוֹם תְּלוּיִים הַבָּנִים, שֶׁכָּתוּב וַתִּתְפַּלֵּל עַל ה', וְאָז וַיֶּעָתֶר לוֹ ה'. אַל תִּקְרֵי וַיֶּעָתֶר לוֹ אֶלָּא וַיֶּחְתֹּר לוֹ. חֲתִירָה חָתַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְקִבֵּל אוֹתוֹ, וְאָז – וַתַּהַר רִבְקָה אִשְׁתּוֹ.

בֹּא רְאֵה, עֶשְׂרִים שָׁנָה הִשְׁתַּהָה יִצְחָק עִם אִשְׁתּוֹ וְלֹא הוֹלִידָה, עַד שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ. מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה בִּתְפִלּוֹת הַצַּדִּיקִים בְּשָׁעָה שֶׁמְּבַקְּשִׁים לְפָנָיו אֶת תְּפִלָּתָם עַל מַה שֶׁהִצְטָרְכוּ. מָה הַטַּעַם? כְּדֵי שֶׁיִּתְרַבֶּה

דְּיִתְרַבֵּי וְיִתּוֹסַף רְבוּת קֻדְשָׁא לְכָל מָאן (דף קלז ע"ב)
דְּאִצְטְרִיךְ בִּצְלוֹתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא.

תָּא חֲזֵי, אַבְרָהָם לָא צַלֵּי קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיִתֵּן לֵיהּ בְּנִין, אַף עַל גַּב דְּשָׁרָה עֲקָרָה הֲוַת. וְאִי תֵּימָא, הָא כְּתִיב, (בראשית טו) הֵן לִי לֹא נָתַתָּ זָרַע, הַהוּא לָאו בְּגִין צְלוֹתָא הֲוָה (נ"א הַהוּא לָא בָּעֵי בְּנִין) אֶלָּא כְּמַאן דְּמִשְׁתָּעֵי קַמֵּי מָרֵיהּ. אֲבָל יִצְחָק צַלֵּי עַל אִתְּתֵיהּ, בְּגִין דְּהָא אִיהוּ הֲוָה יָדַע דְּלָאו אִיהוּ עָקָר אֶלָּא אִתְּתֵיהּ, דְּיִצְחָק הֲוָה יָדַע בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא, דְּיַעֲקֹב זַמִּין לְמֵיפַּק מִנֵּיהּ בִּתְרֵיסַר שִׁבְטִין, אֲבָל לָא יָדַע אִי בְּהַאי אִתְּתָא אִי בְּאָחֳרָא, וְעַל דָּא לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ וְלָא לְנֹכַח רִבְקָה.

אָמַר הַהוּא רַבְיָא בְּרֵיהּ דְּרִבִּי יְהוּדָה, אִי הָכִי אַמַּאי לָא רָחִים לֵיהּ יִצְחָק לְיַעֲקֹב כָּל כָּךְ כְּמוֹ לְעֵשָׂו, הוֹאִיל וְהֲוָה יָדַע דְּזַמִּין אִיהוּ לְקַיְּימָא

לשון הקודש

וְיִתּוֹסֵף מִשְׁחַת קֹדֶשׁ לְכָל מִי שֶׁצָּרִיךְ בִּתְפִלּוֹת הַצַּדִּיקִים.

בֹּא רְאֵה, אַבְרָהָם לֹא הִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּתֵּן לוֹ בָּנִים, אַף עַל גַּב שֶׁשָּׂרָה הָיְתָה עֲקָרָה. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב הֵן לִי לֹא נָתַתָּה זָרַע – הַהוּא לֹא מִשּׁוּם תְּפִלָּה הָיָה (הַהוּא לֹא צָרִיךְ בָּנִים), אֶלָּא כְּמִי שֶׁמְּסַפֵּר לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ. אֲבָל יִצְחָק הִתְפַּלֵּל עַל אִשְׁתּוֹ מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא לֹא עָקָר, אֶלָּא אִשְׁתּוֹ. שֶׁיִּצְחָק הָיָה יוֹדֵעַ בְּסוֹד הַחָכְמָה שֶׁיַּעֲקֹב עָתִיד לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ בִּתְרֵיסַר שְׁבָטִים, אֲבָל לֹא יָדַע אִם בָּאִשָּׁה הַזּוֹ אוֹ בְּאַחֶרֶת, וְעַל כֵּן לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ וְלֹא לְנֹכַח רִבְקָה.

אָמַר אוֹתוֹ הַיֶּלֶד, בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה, אִם כָּךְ, לָמָּה לֹא אָהַב יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב

מִנֵּיהּ תְּרֵיסַר שִׁבְטִין. אָמַר לֵיהּ שַׁפִּיר קָאֲמַרְתְּ, אֶלָּא כָּל זִינָא רָחִים לֵיהּ לְזִינֵיהּ וְאִתְמְשִׁיךְ וְאָזִיל זִינָא בָּתַר זִינֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, עֵשָׂו נָפַק סוּמָק כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית כה) וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי כֻּלּוֹ וְגוֹ', וְאִיהוּ זִינָא דְיִצְחָק דְּאִיהוּ דִינָא קַשְׁיָא דִלְעֵילָא, וְנָפַק מִנֵּיהּ עֵשָׂו, דִּינָא קַשְׁיָא לְתַתָּא דְדַמְיָא לְזִינֵיהּ, וְכָל זִינָא אָזִיל לְזִינֵיהּ, וְעַל דָּא רָחִים לֵיהּ לְעֵשָׂו יַתִּיר מִיַּעֲקֹב כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית כה) וַיֶּאֱהַב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צַיִד בְּפִיו. כְּתִיב הָכָא כִּי צַיִד בְּפִיו, וּכְתִיב הָתָם (בראשית י) עַל כֵּן יֵאָמַר כְּנִמְרֹד גִּבּוֹר צַיִד לִפְנֵי יְיָ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כְּתִיב, (בראשית כה) וַיִּתְרֹצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ וַתֹּאמֶר אִם כֵּן לָמָּה זֶּה אָנֹכִי וַתֵּלֶךְ לִדְרֹשׁ אֶת יְיָ, לְאָן אֲתַר אָזְלַת. לְבֵי מִדְרְשָׁא דְשֵׁם

לשון הקודש

כָּל כָּךְ כְּמוֹ עֵשָׂו הוֹאִיל וְהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא עָתִיד לְקַיֵּם מִמֶּנּוּ שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים? אָמַר לוֹ, יָפֶה אָמַרְתָּ, אֶלָּא כָּל מִין אוֹהֵב אֶת מִינוֹ וְנִמְשָׁךְ וְהוֹלֵךְ מִין אַחַר מִינוֹ.

בֹּא רְאֵה, עֵשָׂו יָצָא אָדֹם, כַּכָּתוּב וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי כֻּלּוֹ וְגוֹ', וְהוּא הַמִּין שֶׁל יִצְחָק, שֶׁהוּא הַדִּין הַקָּשֶׁה שֶׁלְּמַעְלָה, וְיָצָא מִמֶּנּוּ עֵשָׂו, הַדִּין הַקָּשֶׁה לְמַטָּה, שֶׁדּוֹמֶה לְמִינוֹ, וְכָל מִין הוֹלֵךְ לְמִינוֹ, וְעַל כֵּן אָהַב אֶת עֵשָׂו יוֹתֵר מִיַּעֲקֹב, כַּכָּתוּב וַיֶּאֱהַב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צַיִד בְּפִיו. כָּתוּב כָּאן כִּי צַיִד בְּפִיו, וְכָתוּב שָׁם (בראשית י) עַל כֵּן יֵאָמַר כְּנִמְרֹד גִּבּוֹר צַיִד לִפְנֵי ה'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּתוּב וַיִּתְרֹצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ וַתֹּאמֶר אִם כֵּן לָמָּה זֶּה אָנֹכִי וַתֵּלֶךְ לִדְרֹשׁ אֶת ה'. לְאֵיזֶה מָקוֹם הָלְכָה?

וְעֵבֶר. וַיִּתְרֹצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ, דְּתַמָּן הָוָה הַהוּא רָשָׁע דְּעֵשָׂו אֲגַח קְרָבָא בֵּיהּ בְּיַעֲקֹב. וַיִּתְרֹצְצוּ, אִתְבָּרוּ כְּמָה דְּאַמְרִינָן, רָצַץ אֶת מוֹחוֹ. אִתְבָּרוּ דָּא עִם דָּא וְאִתְפְּלָגוּ. תָּא חֲזֵי, דָּא סִטְרָא דְּרוֹכֵב נָחָשׁ, וְדָא סִטְרָא דְּרוֹכֵב עַל כַּרְסְיָא שְׁלֵימָתָא קַדִּישָׁא בְּסִטְרָא דְּשִׁמְשָׁא, לְשַׁמָּשָׁא בְּסִיהֲרָא. (דף קלח ע"א)

וְתָא חֲזֵי, בְּגִין דְּאִתְמְשַׁךְ עֵשָׂו אֲבַתְרֵיהּ דְּהַהוּא נָחָשׁ, אָזִיל עִמֵּיהּ יַעֲקֹב בְּעָקִימָא, כְּנָחָשׁ דְּאִיהוּ חַכִּים, וְאִיהוּ אָזִיל בְּעָקִימוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית ג) וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם וְגו', חַכִּים. וְעוֹבָדוֹי דְּיַעֲקֹב לְגַבֵּיהּ הֲווֹ לֵיהּ כְּנָחָשׁ, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ לֵיהּ, בְּגִין לְאַמְשָׁכָא לֵיהּ לְעֵשָׂו בַּתְרֵיהּ דְּהַהוּא נָחָשׁ, וְיִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ, וְלָא יְהֵא לֵיהּ חוּלָקָא עִמֵּיהּ בְּעַלְמָא דֵּין וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי. וְתָנִינָן, בָּא לְהָרְגְּךָ, אַקְדִּים אַנְתְּ וְקַטְלֵיהּ. כְּתִיב, בַּבֶּטֶן

לשון הקודש

לְבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר. וַיִּתְרֹצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ – שֶׁשָּׁם הָיָה אוֹתוֹ עֵשָׂו הָרָשָׁע נִלְחָם בִּקְרָב עִם יַעֲקֹב. וַיִּתְרֹצְצוּ – נִשְׁבְּרוּ כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, רִצֵּץ אֶת מֹחוֹ. נִשְׁבְּרוּ זֶה עִם זֶה וְנֶחְלְקוּ. בֹּא רְאֵה, הַצַּד הַזֶּה שֶׁרוֹכֵב נָחָשׁ, וְצַד זֶה שֶׁרוֹכֵב עַל הַכִּסֵּא הַשָּׁלֵם הַקָּדוֹשׁ בְּצַד הַשֶּׁמֶשׁ, לְשַׁמֵּשׁ עִם הַלְּבָנָה.

וּבֹא וּרְאֵה, מִשּׁוּם שֶׁנִּמְשַׁךְ עֵשָׂו אַחֲרֵי אוֹתוֹ נָחָשׁ, הָלַךְ אִתּוֹ יַעֲקֹב בְּעַקְמִימוּת. כְּמוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא חָכָם וְהוּא הוֹלֵךְ בְּעַקְמִימוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם וְגו', חָכָם. וְהַמַּעֲשִׂים שֶׁל יַעֲקֹב כְּלַפָּיו הָיוּ לוֹ כְּמוֹ נָחָשׁ, וְכָךְ צָרִיךְ לוֹ כְּדֵי לִמְשֹׁךְ אֶת עֵשָׂו אַחַר אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ, וְיִפָּרֵד מִמֶּנּוּ, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק עִמּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. וְשָׁנִינוּ, בָּא לְהָרְגְּךָ – הַקְדֵּם אַתָּה וַהֲרֹג אוֹתוֹ. כָּתוּב (הושע יב)

עֵקֶב אֶת אָחִיו דְּאַשְׁרֵי לֵיהּ לְתַתָּא, בְּהַהוּא עֵקֶב, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית כח) וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו, דְּשַׁוֵּי יְדוֹי עַל הַהוּא עֵקֶב לְאִכַּפְיָא לֵיהּ.

דָּבָר אַחֵר וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת, דְּלָא יְכִיל לְמֵיפַּק מִנֵּיהּ מִכֹּל וָכֹל, אֶלָּא וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו דָּא סִיהֲרָא, דְּאִתְכַּסְיָא נְהוֹרָא בְּגִין עֵקֶב דְּעֵשָׂו, וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְמֵיהַךְ עִמֵּיהּ בְּחָכְמְתָא, בְּגִין לְדַחֲיָיא לֵיהּ לְתַתָּא וְיִתְדַּבַּק בְּאַתְרֵיהּ.

וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. (בראשית כה) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרֵי לֵיהּ יַעֲקֹב וַדָּאי. תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, (בראשית כז) הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב, נִקְרָא שְׁמוֹ לָא כְתִיב, אֶלָּא קָרָא שְׁמוֹ. וַיַּעַקְבֵנִי, וַדָּאי חָמָא לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּהָא הַהוּא חִוְיָא קַדְמָאָה אִיהוּ חַכִּים לְאַבְאָשָׁא, כֵּיוָן דְּאָתָא יַעֲקֹב, אָמַר הָא וַדָּאי חַכִּים לְקָבְלֵיהּ, וּבְגִין כָּךְ קָרָא לֵיהּ יַעֲקֹב.

לשון הקודש

בְּבֶטֶן עֵקֶב אֶת אָחִיו, שֶׁהִשְׁרָה אוֹתוֹ לְמַטָּה בְּאוֹתוֹ הֶעָקֵב, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו, שֶׁשָּׂם אֶת יָדוֹ עַל אוֹתוֹ עָקֵב לְהַכְנִיעוֹ.

דָּבָר אַחֵר וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת – שֶׁלֹּא יָכֹל לָצֵאת מִמֶּנּוּ מִכֹּל וָכֹל, אֶלָּא וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו – זוֹ הַלְּבָנָה שֶׁהִתְכַּסָּה אוֹרָהּ מִשּׁוּם הֶעָקֵב שֶׁל עֵשָׂו, וְעַל כֵּן הִצְטָרֵךְ לוֹ לָלֶכֶת עִמּוֹ בְּחָכְמָה כְּדֵי לִדְחוֹתוֹ לְמַטָּה וְיִדְבַּק בִּמְקוֹמוֹ.

וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרָא לוֹ יַעֲקֹב וַדַּאי. בֹּא רְאֵה, כָּתוּב הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. לֹא כָתוּב נִקְרָא שְׁמוֹ, אֶלָּא קָרָא שְׁמוֹ. וַיַּעַקְבֵנִי, וַדַּאי רָאָה אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי הוּא חָכָם לְהָרַע.

הָא אוֹקִימְנָא בְּכָל אֲתַר, וַיִּקְרָא סְתָם הַאי הוּא דַּרְגָּא בַּתְרָאָה, כְּמָה דִכְתִיב, (ויקרא א) וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וְגוֹ'. וְהָכָא וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב, בְּכָל אֲתַר שְׁמֵיהּ לָא אִקְרֵי (ד"א ל"ג אֶלָּא) עַל יְדָא דְּבַר נָשׁ. בְּאֲתַר אַחֲרָא מַה כְּתִיב, (בראשית לג) וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרָא לֵיהּ לְיַעֲקֹב אֵל. אָמַר לֵיהּ, אֲנָא אֱלָהָא בְּעִלָּאֵי וְאַנְתְּ אֱלָהָא בְּתַתָּאֵי.

וְתָא חֲזֵי, יַעֲקֹב הֲוָה יָדַע דְּעֵשָׂו הֲוָה לֵיהּ לְאִתְדַּבְּקָא בְּהַהוּא חִוְיָא עַקִּימָא, וְעַל דָּא בְּכָל עוֹבָדוֹי אִתְמְשַׁךְ עֲלֵיהּ כְּחִוְיָא עַקִּימָא אַחֲרָא, (דף קלח ע"ב) בְּחָכְמְתָא בְּעַקִּימוּ, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ. וְאַתְיָא דָא, כִּי הָא דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מָאי דִכְתִיב, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִים הַגְּדוֹלִים, דָּא יַעֲקֹב וְעֵשָׂו. (בראשית א) וְאֶת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת, אִלֵּין שְׁאַר דַּרְגִּין דְּבֵינַיְיהוּ,

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁבָּא יַעֲקֹב, אָמַר, הֲרֵי וַדַּאי חָכָם כְּנֶגְדּוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ קָרָא לוֹ יַעֲקֹב.

הֲרֵי הֵקַמְנוּ בְּכָל מָקוֹם, וַיִּקְרָא סְתָם זוֹ הִיא הַדַּרְגָּה הָאַחֲרוֹנָה, כַּכָּתוּב וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וְגוֹ'. וְכָאן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב, בְּכָל מָקוֹם שְׁמוֹ לֹא נִקְרָא (אֶלָּא) עַל יְדֵי בֶּן אָדָם. בְּמָקוֹם אַחֵר מַה כָּתוּב? (בראשית לג) וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרָא לְיַעֲקֹב אֵל. אָמַר לוֹ, אֲנִי אֱלוֹהַּ בָּעֶלְיוֹנִים, וְאַתָּה אֱלוֹהַּ בַּתַּחְתּוֹנִים.

וּבָא וּרְאֵה, יַעֲקֹב הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁעֵשָׂו הָיָה לוֹ לְהִדָּבֵק בְּאוֹתוֹ נָחָשׁ עֲקַלְּתוֹן, וְעַל כֵּן בְּכָל מַעֲשָׂיו נִמְשָׁךְ עָלָיו כְּנָחָשׁ עֲקַלְּתוֹן אַחֵר, בְּחָכְמָה, בְּעַקְמוּמִיּוּת, וְכָךְ צָרִיךְ. וְזֶה בָּא כְּמוֹ זֶה מַה שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מַה שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים – זֶה יַעֲקֹב וְעֵשָׂו. וְאֵת

וַדַּאי אִתְעֲבִיד יַעֲקֹב חַכִּים לְקַבְּלֵיהּ דְּהַהוּא חִוְיָא אַחֲרָא וְהָכִי אִצְטְרִיךְ.

וּבְגִין כָּךְ בְּכָל יַרְחָא וְיַרְחָא חַד שָׂעִיר, בְּגִין לְאַמְשָׁכָא לֵיהּ לְאַתְרֵיהּ וְיִתְפְּרַשׁ מִן סִיהֲרָא. וְכֵן בְּיוֹמֵי דְכִפּוּרֵי לְאַקְרָבָא הַהוּא שָׂעִיר, וְדָא בְּחָכְמָה לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ וְלָא יְכִיל לְאַבְאָשָׁא, דִּכְתִיב, (ויקרא טז) **וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה, וְאוּקְמוּהָ דְּדָא עֵשָׂו דְּאִיהוּ שָׂעִיר, וְכֹלָּא בְּחָכְמָה וּבְרַמָּאוּת לְגַבֵּיהּ. מָאי טַעְמָא, מִשּׁוּם דִּכְתִיב,** (תהלים יח) **וְעִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל, בְּגִין דְּאִיהוּ חִוְיָא בִישָׁא, עָקִים רוּחָא, חַכִּים לְאַבְאָשָׁא, אַסְטֵי לְעֵילָא וְאַסְטֵי לְתַתָּא.**

וּבְגִין כָּךְ, יִשְׂרָאֵל מִקַּדְּמִין וְחַכְּמִין לֵיהּ בְּחָכְמָה, בְּעַקִּימוּ, בְּגִין דְּלָא יְכִיל לְאַבְאָשָׁא וּלְשַׁלְטָאָה. וְעַל דָּא יַעֲקֹב דְּאִיהוּ בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, כָּל עוֹבָדוֹי

לשון הקודש

כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת – אֵלּוּ שְׁאָר הַדְּרָגוֹת שֶׁבֵּינֵיהֶם. וַדַּאי שֶׁיַּעֲקֹב נַעֲשָׂה חָכָם כְּנֶגֶד אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הָאַחֵר, וְכָךְ צָרִיךְ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ בְּכָל חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ שָׂעִיר אֶחָד, כְּדֵי לְהַמְשִׁיכוֹ לִמְקוֹמוֹ וְיִפָּרֵד מִן הַלְּבָנָה, וְכֵן בִּימֵי הַכִּפּוּרִים לְהַקְרִיב אוֹתוֹ הַשָּׂעִיר, וְזֶה בְּחָכְמָה לִשְׁלֹט עָלָיו וְלֹא יוּכַל לְהָרַע, שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹתָם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה, וּבֵאֲרוּהוּ שֶׁזֶּה עֵשָׂו, שֶׁהוּא שָׂעִיר, וְהַכֹּל בְּחָכְמָה וּבְרַמָּאוּת כְּלַפָּיו. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (תהלים יח) וְעִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נָחָשׁ רַע, עָקֹם רוּחַ, חָכָם לְהָרַע, מַסְטִין לְמַעְלָה וּמַסְטִין לְמַטָּה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ יִשְׂרָאֵל מַקְדִּימִים וּמִתְחַכְּמִים לוֹ בְּחָכְמָה, בְּעַקְּמִימוּת, כְּדֵי

לְגַבֵּי דְעֵשָׂו בְּגִין דְּלָא יָהַב הוֹכְתָּא לֵיהּ לְהַהוּא חִוְיָא, לְסָאֲבָא מַקְדְּשָׁא. וְלָא יַקְרִיב לְגַבֵּיהּ, וְלָא יִשְׁלוֹט בְּעַלְמָא. וְעַל דָּא לָא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְאַבְרָהָם לְאִתְנַהֲגָא בְּעוּקְמָא, וְלָא לְיִצְחָק, בְּגִין דְּעֵשָׂו דְּאִיהוּ סִטְרָא דְהַהוּא חִוְיָא, עַד לָא אָתָא לְעַלְמָא. אֲבָל יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ מָאנֵיהּ דְּבֵיתָא, אִיבָּעֵי לֵיהּ לְקָיְמָא לְקָבְלֵיהּ דְהַהוּא חִוְיָא, דְּלָא יָהִיב לֵיהּ שָׁלְטָנוּתָא כְּלָל לְסָאֲבָא בֵּי מַקְדְּשָׁא דְיַעֲקֹב. וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ לְיַעֲקֹב יַתִּיר מִכָּל בְּנֵי עַלְמָא. וּבְגִין כָּךְ יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין אִתְבְּרִירוּ חוּלַק עַדְבֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, כִּי חֵלֶק יְיָ עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ. (דברים לב)

וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים. (בראשית כה) סִטְרָא דְאַבְרָהָם גָּרִים לוֹן לְאִתְגַּדְּלָא וּזְכוּתֵיהּ סַיֵּיעַ לוֹן, הוּא הָוָה מְחַנֵּךְ לוֹן בְּמִצְוֹת, דִּכְתִיב, כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן (בראשית יח)

לשון הקודש

שֶׁלֹּא יוּכַל לְהָרַע וְלִשְׁלֹט. וְעַל כֵּן יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, כָּל מַעֲשָׂיו כְּלַפֵּי עֵשָׂו מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נָתַן מָקוֹם לַנָּחָשׁ הַהוּא לְטַמֵּא אֶת הַמִּקְדָּשׁ, וְלֹא יִקְרַב אֵלָיו וְלֹא יִשְׁלֹט בָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן לֹא הִצְטָרֵךְ לְאַבְרָהָם לְהִתְנַהֵג בְּעַקְמִימוּת, וְלֹא לְיִצְחָק, מִשּׁוּם שֶׁעֵשָׂו, שֶׁהוּא הַצַּד שֶׁל הַנָּחָשׁ הַהוּא, טֶרֶם בָּא לָעוֹלָם. אֲבָל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בַּעַל הַבַּיִת, צָרִיךְ לוֹ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁלֹּא תִהְיֶה לוֹ כְּלָל שְׁלִיטָה לְטַמֵּא אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל יַעֲקֹב, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְיַעֲקֹב יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים נִבְחֲרוּ לְחֵלֶק גּוֹרָלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים, הַצַּד שֶׁל אַבְרָהָם גָּרַם לָהֶם לְהִתְגַּדֵּל וּזְכוּתוֹ סִיְּעָה לָהֶם, הוּא

אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְגו', לְאַסְגָּאָה יַעֲקֹב וְעֵשָׂו. (בראשית כה) וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יוֹדֵעַ צַיִד וְגו'. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כָּל חַד וְחַד אִתְפְּרַשׁ לְאָרְחֵיהּ, (דף קלט ע"א) דָּא לְסִטְרָא דִמְהֵימְנוּתָא וְדָא לְסִטְרָא דְּעֲבוֹדָה זָרָה.

וְכֵן הָוָה בְּמֵעוֹי דְּרִבְקָה, דְּתַמָּן כָּל חַד אָזִיל לְסִטְרֵיהּ. דְּכַד אִיהִי אִשְׁתַּדְּלַת בְּעוֹבָדִין דְּכָשְׁרָן אוֹ עֲבָרַת סְמִיךְ לְאַתַר טַב לְמֶעְבַּד פִּקּוּדֵי דְאוֹרַיְיתָא, הָוָה יַעֲקֹב חַדֵּי וְדָחִיק לְנָפְקָא, וְכַד הֲוָות אָזְלָא סְמִיךְ לְאַתַר עֲבוֹדָה זָרָה, הַהוּא רָשָׁע בָּטַשׁ לְנָפְקָא, וְאוֹקְמוּהָ. וּבְגִין כָּךְ, כַּד אִתְבְּרִיאוּ וּנְפָקוּ לְעַלְמָא, כָּל חַד אִתְפְּרַשׁ וְאָזִיל וְאִתְמְשַׁךְ בְּדוּכְתֵּיהּ דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ, וְעַל דָּא, (בראשית כה) וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יוֹדֵעַ צַיִד וְגו'.

לשון הקודש

הָיָה מְחַנֵּךְ אוֹתָם בְּמִצְוֹת, שֶׁכָּתוּב כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְגו', לְרַבּוֹת יַעֲקֹב וְעֵשָׂו. וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד וְגו'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל אֶחָד וְאֶחָד נִפְרַד לְדַרְכּוֹ, זֶה לְצַד הָאֱמוּנָה – וְזֶה לַצַּד שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה.

וְכֵן הָיָה בִּמְעֵיִם שֶׁל רִבְקָה, שֶׁשָּׁם כָּל אֶחָד הָלַךְ לְצִדּוֹ. שֶׁכַּאֲשֶׁר הִיא הִשְׁתַּדְּלָה בְּמַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים, אוֹ שֶׁעָבְרָה סָמוּךְ לְמָקוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, הָיָה יַעֲקֹב שָׂמֵחַ וְדוֹחֵק לָצֵאת. וּכְשֶׁהָיְתָה הוֹלֶכֶת סָמוּךְ לְמָקוֹם שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, אוֹתוֹ הָרָשָׁע הִכָּה לָצֵאת, וּבֵאֲרוּהוּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כְּשֶׁנִּבְרְאוּ וְיָצְאוּ לָעוֹלָם, כָּל אֶחָד נִפְרַד וְהָלַךְ וְנִמְשַׁךְ לִמְקוֹמוֹ שֶׁרָאוּי לוֹ. וְעַל כֵּן וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד וְגו'.

וַיֶּאֱהַב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צַיִד בְּפִיו, (בראשית כה) הָא אוּקְמוּהָ, (כְּמָה) דִּכְתִיב, אִישׁ יוֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה. וּכְתִיב הָתָם, (בראשית י) הוּא הָיָה גִּבּוֹר צַיִד. (ד"א ל"ג מָאי) אִישׁ שָׂדֶה, לְקַפְּחָא לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא וּלְקָטְלָא לוֹן, וְאִיהוּ אָמַר דְּעָבִיד צְלוֹתָא וְצַיִיד לֵיהּ בְּפוּמֵיהּ. אִישׁ שָׂדֶה, בְּגִין דְּחוּלַק עַדְבֵיהּ לָאו אִיהִי בִּישׁוּבָא, אֶלָּא בְּאַתַר חָרוּב. בְּמִדְבְּרָא, בְּחַקְלָא, וְעַל דָּא אִישׁ שָׂדֶה.

וְאִי תֵּימָא, הֵיךְ לָא יָדַע יִצְחָק כָּל עוֹבָדוֹי בִּישִׁין דְּעֵשָׂו, וְהָא שְׁכִינְתָּא חֲוַת עִמֵּיהּ, דְּאִי לָא שַׁרְיָא עִמֵּיהּ שְׁכִינְתָּא, הֵיךְ יְכִיל לְבָרְכָא לֵיהּ לְיַעֲקֹב בְּשַׁעְתָּא דְּבָרְכֵיהּ. אֶלָּא וַדַּאי שְׁכִינְתָּא חֲוַת דַּיְירָא עִמֵּיהּ בְּבֵיתָא וְדַיְירָא עִמֵּיהּ תָּדִיר, אֲבָל לָא אוֹדְעָא לֵיהּ, בְּגִין דְּיִתְבָּרֵךְ יַעֲקֹב בְּלָא דַעְתֵּיהּ אֶלָּא בְּדַעְתֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהָכִי אִצְטְרִיךְ, דִּבְהַהִיא שַׁעְתָּא

לשון הקודש

וַיֶּאֱהַב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צַיִד בְּפִיו. הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ, [כְּמוֹ] שֶׁכָּתוּב אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה. וְכָתוּב שָׁם (בראשית י) הוּא הָיָה גִּבֹּר צַיִד. [מַהוּ] אִישׁ שָׂדֶה, לְקַפֵּחַ אֶת בְּנֵי הָאָדָם וְלַהֲרֹג אוֹתָם. וְהוּא אָמַר שֶׁעָשָׂה תְּפִלָּה, וְצָד אוֹתוֹ בְּפִיו. אִישׁ שָׂדֶה, מִשּׁוּם שֶׁחֵלֶק גּוֹרָלוֹ אֵינוֹ בְּיִשּׁוּב, אֶלָּא בְּמָקוֹם חָרֵב, בַּמִּדְבָּר, בַּשָּׂדֶה, וְעַל זֶה אִישׁ שָׂדֶה.

וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ יִצְחָק לֹא יָדַע אֶת כָּל מַעֲשָׂיו הָרָעִים שֶׁל עֵשָׂו, וַהֲרֵי הַשְּׁכִינָה הָיְתָה עִמּוֹ? שֶׁאִם לֹא שָׁרְתָה עִמּוֹ שְׁכִינָה, אֵיךְ יָכֹל לְבָרֵךְ אֶת יַעֲקֹב בְּשָׁעָה שֶׁבֵּרֵךְ אוֹתוֹ? אֶלָּא וַדַּאי שֶׁשְּׁכִינָה הָיְתָה דָּרָה עִמּוֹ בַּבַּיִת וְדָרָה עִמּוֹ תָּמִיד, אֲבָל לוֹ הוֹדִיעָה לוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרֵךְ יַעֲקֹב בְּלִי דַעְתּוֹ, אֶלָּא בְּדַעְתּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

דְּעָאל יַעֲקֹב קַמֵּי אֲבוּהִי עָאלַת עִמֵּיהּ שְׁכִינְתָּא. וּכְדֵין חָמָא בְּדַעְתּוֹי יִצְחָק דְּאִתְחֲזֵי לִבְרָכָא, וְיִתְבְּרִיךְ מִדַּעְתָּא דִשְׁכִינְתָּא.

תָּא חֲזֵי, (ס"א זִמְנָא חָדָא, הָוָה יָתִיב רִבִּי שִׁמְעוֹן וּשְׁאָר חַבְרַיָּיא, עָאל קַמֵּיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ. אָמְרוּ לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, מִלְּתָא רַבְּתָא בְּעִינָן לְמִבְּעֵי קַמָּךְ בְּעִנְיָינָא דְיַעֲקֹב וְעֵשָׂו. אֵיךְ לָא בָּעָא יַעֲקֹב לְמֵיהַב לְעֵשָׂו תַּבְשִׁיל דִטְלוֹפְחִין עַד דְזַבִּין לֵיהּ בְּכִירוּתָא דִילֵיהּ, וְעוֹד דְאָמַר עֵשָׂו לְיִצְחָק אֲבוּהִי, וַיַּעְקְבֵנִי זֶה פַּעֲמָיִם. אָמַר לוֹן, בַּהֲדֵין שַׁעְתָּא, אַתּוּן חַיָּיבִים לְקַבְּלָא מִלְּקוֹת. דְּהֵאֱמַנְתּוּן לְפִתְגָּמֵי דְעֵשָׂו וְשִׁקַּרְתּוּן לְפִתְגָּמֵי דְיַעֲקֹב, דְּהָא קְרָא אַסְהִיד עֲלֵיהּ, (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. וְתוּ כְּתִיב, (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. אֶלָּא, כָּךְ הוּא עִנְיָינֵיהּ דְיַעֲקֹב עִם עֵשָׂו, בְּגִין דְעֵשָׂו הָוָה סָנֵי לִבְכִירוּתָא בְּקַדְמִיתָא, וְהָוָה בָּעֵי מִנֵּיהּ דְיַעֲקֹב דְלִסְבָּהּ לֵיהּ אֲפִילוּ בְלָא כֶּסֶף. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית כה) וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה).

וַיָּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד וַיָּבֹא עֵשָׂו מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עָיֵף. (בראשית כה) **אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וַיָּזֶד יַעֲקֹב, הָא אוּקְמוּהָ דְּהָא בְּגִין אֲבֵלוּתָא דְאַבְרָהָם הָוָה, אֲבָל וַיָּזֵד**

לשון הקודש

הוּא. וְכָךְ צָרִיךְ, שֶׁבַּשָּׁעָה הַהִיא שֶׁנִּכְנַס יַעֲקֹב לִפְנֵי אָבִיו, נִכְנְסָה עִמּוֹ שְׁכִינָה, וְאָז רָאָה יִצְחָק בְּדַעְתּוֹ שֶׁרָאוּי לִבְרָכָה וְיִתְבָּרֵךְ מִדַּעַת הַשְּׁכִינָה.

בֹּא רְאֵה, וּפַעַם אַחַת הָיָה יוֹשֵׁב רַבִּי שִׁמְעוֹן וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים. נִכְנַס לְפָנָיו רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ. אָמְרוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, דָּבָר גָּדוֹל רָצִינוּ לְבַקֵּשׁ לְפָנֶיךָ בְּעִנְיָנָם שֶׁל יַעֲקֹב וְעֵשָׂו, אֵיךְ לֹא רָצָה יַעֲקֹב לָתֵת לְעֵשָׂו תַּבְשִׁיל עֲדָשִׁים עַד שֶׁמָּכַר לוֹ אֶת בְּכוֹרָתוֹ? וְעוֹד, שֶׁאָמַר עֵשָׂו לְיִצְחָק אָבִיו, וַיַּעְקְבֵנִי זֶה פַּעֲמַיִם. אָמַר לָהֶם, בַּשָּׁעָה הַזֹּאת אַתֶּם חַיָּבִים לְקַבֵּל מַלְקוֹת, שֶׁהֶאֱמַנְתֶּם לְדִבְרֵי עֵשָׂו וְשִׁקַּרְתֶּם לְדִבְרֵי יַעֲקֹב, שֶׁהֲרֵי הַכָּתוּב מֵעִיד עָלָיו וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, וְעוֹד כָּתוּב תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. אֶלָּא כָּךְ הוּא עִנְיָנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב עִם עֵשָׂו, מִשּׁוּם שֶׁעֵשָׂו הָיָה שׂוֹנֵא אֶת הַבְּכוֹרָה בָּרִאשׁוֹנָה, וְהָיָה רוֹצֶה מִיַּעֲקֹב שֶׁיִּקַּח אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ אֲפִלּוּ בְּלִי כֶּסֶף. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה).

וַיָּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד וַיָּבֹא עֵשָׂו מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עָיֵף. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וַיָּזֶד יַעֲקֹב –

יִצְחָק נָזִיד מִיבְעֵי לֵיהּ, אֶלָּא וַיָּזֵד יַעֲקֹב נָזִיד, דְּאִיהוּ הָוָה יָדַע עִקָּרָא (דף קלט ע"ב) דִּילֵיהּ, בְּהַהוּא סִטְרָא דְּאִתְדְּבַק בֵּיהּ, וּבְגִין כָּךְ עֲבַד תַּבְשִׁילִין סוּמְקִין. עֲדָשִׁים, תַּבְשִׁיל סוּמְקָא, דְּתַבְשִׁילָא דָא מִתְּבַר חֵילָא וְתוּקְפָּא דְּדָמָא סוּמְקָא בְּגִין לְתַבְּרָא תוּקְפֵּיהּ וְחֵילֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ, עֲבַד לֵיהּ בְּחָכְמְתָא, כְּהַהוּא גַּוְונָא סוּמְקָא.

וְעַל הַהוּא תַּבְשִׁילָא אִזְדַּבַּן לֵיהּ לְעַבְדָּא וְזַבִּין בְּכִירוּתֵיהּ לְיַעֲקֹב. וּבְהַהִיא שַׁעְתָּא יָדַע יַעֲקֹב דִּבְגִין שָׁעִיר חַד דְּיִקְרְבוּן יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי דַרְגָּא דִילֵיהּ, יִתְהַפֵּךְ לְעַבְדָּא לִבְנוֹי וְלָא יְקַטְרֵג לוֹן. וּבְכֹלָּא אָזַל יַעֲקֹב לְגַבֵּיהּ דְּעֵשָׂו בְּחָכְמָה, בְּגִין הַהוּא דַרְגָּא חַכִּים דְּעֵשָׂו, וְלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה וְאִתְכַּפְיָא וְלָא אִסְתָּאַב בֵּיתֵיהּ וְאִיהוּ יָגִין עֲלֵיהּ. (בֵּיהּ)

לשון הקודש

הִנֵּה פֵּרוּשׁוֹ שֶׁהֲרֵי בִּשְׁבִיל הָאֵבֶל שֶׁל אַבְרָהָם זֶה הָיָה, אֲבָל וַיָּזֵד יִצְחָק נָזִיד הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא וַיָּזֵד יַעֲקֹב נָזִיד, שֶׁהוּא הָיָה יוֹדֵעַ אֶת הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁלּוֹ בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ, מִשּׁוּם כָּךְ עָשָׂה תַּבְשִׁילִים אֲדֻמִּים, עֲדָשִׁים תַּבְשִׁיל אָדֹם, שֶׁהַתַּבְשִׁיל הַזֶּה מְשַׁבֵּר אֶת הַכֹּחַ וְהַחֹזֶק שֶׁל הַדָּם הָאָדֹם כְּדֵי לִשְׁבֹּר אֶת חָזְקוֹ וְכֹחוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ עָשָׂה לוֹ בְּחָכְמָה כְּמוֹ אוֹתוֹ הַצֶּבַע הָאָדֹם.

וְעַל הַתַּבְשִׁיל הַהוּא נִמְכַּר לוֹ לְעֶבֶד וּמָכַר בְּכוֹרָתוֹ לְיַעֲקֹב, וּבַשָּׁעָה הַהִיא יָדַע יַעֲקֹב, שֶׁבִּשְׁבִיל שָׂעִיר אֶחָד שֶׁיַּקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל לַדַּרְגָּה שֶׁלּוֹ, יִתְהַפֵּךְ לְעֶבֶד לְבָנָיו וְלֹא יְקַטְרֵג לָהֶם. וּבַכֹּל הָלַךְ יַעֲקֹב עִם עֵשָׂו בְּחָכְמָה, מִשּׁוּם אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁל עֵשָׂו הֶחָכָם, וְלֹא יָכֹל לִשְׁלֹט, וְנִכְנַע וְלֹא נִטְמָא [בוֹ] בֵּיתוֹ, וְהוּא יָגֵן עָלָיו.

(חסר, ומצאנו בספרא אחרינא וז"ל וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל יַעֲקֹב (בראשית כח) הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה. אַמַּאי כְּתִיב תְּרֵי זִמְנֵי הָאָדוֹם, אֶלָּא, בְּגִין דְּכֹל מַה דְּאִית בֵּיהּ אָדוֹם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית כה) וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי. וְתַבְשִׁילוֹ אָדוֹם דִּכְתִיב מִן הָאָדוֹם הָאָדוֹם הַזֶּה, וְאַרְעָא דִילֵיהּ אֲדוּמָה דִכְתִיב (בראשית לב) אַרְצָה שֵׂעִיר שְׂדֵה אֱדוֹם, וְגוּבְרִין דִילֵיהּ אֲדוּמִין דִּכְתִיב, (בראשית לו) הוּא עֵשָׂו אֲבִי אֱדוֹם. וּמַאן דְּזַמִּין לְאִתְפָּרְעָא מִנֵּיהּ אָדוֹם דִּכְתִיב (שיר השירים ה) דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם, וּלְבוּשֵׁיהּ אָדוֹם דִּכְתִיב, (ישעיה סג) מַדּוּעַ אָדוֹם לִלְבוּשֶׁךָ, וּכְתִיב (ישעיה סג) מִי זֶה בָּא מֵאֱדוֹם).

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וְכֵן בְּלָבָן אִתְחֲזֵי הָכִי, בְּגִין דְּהָא אִיהוּ חַרְשָׁא הַוָּה, כְּמָה דִכְתִיב (בראשית ל) נִחַשְׁתִּי וַיְבָרְכֵנִי יְיָ בִּגְלָלֶךָ, וְאַף עַל גַּב דְּיַעֲקֹב אִקְרֵי גְּבַר שְׁלִים, בְּגִין כָּךְ הַוָּה שְׁלִים עִם מָאן דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְמֵיהַךְ עִמֵּיהּ בְּרַחֲמֵי הַוָּה אָזִיל, וְעִם מָאן דְּאִצְטְרִיךְ לְמֵיהַךְ עִמֵּיהּ בְּדִינָא קַשְׁיָא וּבַעֲקִימוּ הַוָּה אָזִיל, בְּגִין דִּתְרֵי חוּלָקֵי הֲווֹ בֵּיהּ, וְעֲלֵיהּ כְּתִיב, (תהלים יח) עִם חָסִיד תִּתְחַסָּד וְעִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל. עִם חָסִיד בְּסִטְרָא דְחֶסֶ"ד,

לשון הקודש

[וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל יַעֲקֹב הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה. לָמָּה כָּתוּב פַּעֲמַיִם הָאָדֹם? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁכָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ בּוֹ – אָדֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי. וְתַבְשִׁילוֹ אָדֹם, שֶׁכָּתוּב מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה. וְאַרְצוֹ אֲדֻמָּה, שֶׁכָּתוּב אַרְצָה שֵׂעִיר שְׂדֵה אֱדוֹם. וַאֲנָשָׁיו אֲדֻמִּים, שֶׁכָּתוּב הוּא עֵשָׂו אֲבִי אֱדוֹם. וּמִי שֶׁעָתִיד לְהִפָּרַע מִמֶּנּוּ אָדֹם, שֶׁכָּתוּב דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם. וּלְבוּשוֹ אָדֹם, שֶׁכָּתוּב מַדּוּעַ אָדֹם לִלְבוּשֶׁךָ. וְכָתוּב מִי זֶה בָּא מֵאֱדוֹם.]

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְכֵן בְּלָבָן נִרְאֶה כָּךְ, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי הוּא הָיָה מְכַשֵּׁף, כַּכָּתוּב (בראשית כ) נִחַשְׁתִּי וַיְבָרְכֵנִי ה' בִּגְלָלֶךָ. וְאַף עַל גַּב שֶׁיַּעֲקֹב נִקְרָא אִישׁ שָׁלֵם, מִשּׁוּם כָּךְ הָיָה שָׁלֵם, עִם מִי שֶׁהִצְטָרֵךְ לוֹ לָלֶכֶת עִמּוֹ בְּרַחֲמִים הָיָה הוֹלֵךְ, וְעִם מִי שֶׁהִצְטָרֵךְ לוֹ לָלֶכֶת עִמּוֹ בְּדִין קָשֶׁה וּבְעַקְמִימוּת הָיָה הוֹלֵךְ, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁנֵי חֲלָקִים הָיוּ בּוֹ, וְעָלָיו כָּתוּב (תהלים יח) עִם חָסִיד תִּתְחַסָּד וְעִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל. עִם חָסִיד בְּצַד הַחֶסֶ"ד, וְעִם הָעִקֵּשׁ בַּצַּד שֶׁל

וְעִם עִקֵּשׁ בְּסִטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא, כֹּלָּא כְּדְקָא יְאוּת.

וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ מִלְּבַד הָרָעָב הָרִאשׁוֹן וְגו'. (בראשית כו) רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים יא) יְיָ צַדִּיק יִבְחָן וְרָשָׁע וְאוֹהֵב (ר"ת נחש) חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ. כַּמָּה עוֹבָדוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְתַּקְּנָן, וְכָל מַה דְּאִיהוּ עָבִיד כֹּלָּא עַל דִּינָא וּקְשׁוֹט, כְּמָה דִכְתִיב, (דברים לב) הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא.

תָּא חֲזֵי, לָא דָן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם קַדְמָאָה עַד דְּפָקִיד לֵיהּ לְתוֹעַלְתֵּיהּ, דְּלָא יִסְטֵי לְבֵיהּ וּרְעוּתֵיהּ לְאַרַח אַחֲרָא בְּגִין דְּלָא יִסְתָּאַב. וְאִיהוּ לָא אִסְתַּמַּר, וְעָבַר עַל פִּקּוּדֵי דְמָארֵיהּ וּלְבָתַר כֵּן דָּן לֵיהּ דִּינָא. (דף קמ ע"א).

לשון הקודש

הַדִּין הַקָּשֶׁה, הַכֹּל כָּרָאוּי.

וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ מִלְּבַד הָרָעָב הָרִאשׁוֹן וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (שם יא) ה' צַדִּיק יִבְחָן וְרָשָׁע וְאֹהֵב [ר"ת נָחָשׁ] חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ. כַּמָּה מַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְקָנִים, וְכָל מַה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה – הַכֹּל עַל הַדִּין וְהָאֱמֶת, כַּכָּתוּב (דברים לב) הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא.

בֹּא רְאֵה, לֹא דָן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן עַד שֶׁצִּוָּה אוֹתוֹ לְתוֹעַלְתּוֹ שֶׁלֹּא יִסְטֶה לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ לְדֶרֶךְ אַחֶרֶת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטְמָא, וְהוּא לֹא נִשְׁמַר, וְעָבַר עַל מִצְוֹת אֲדוֹנוֹ, וְאַחַר כֵּן דָּן אוֹתוֹ בְּדִין.

וְעִם כָּל דָּא, לָא דָּן לֵיהּ כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, וְאוֹרִיךְ עִמֵּיהּ רוּגְזֵיהּ וְאִתְקַיֵּים יוֹמָא חַד דְּאִיהוּ אֶלֶף שְׁנִין, בַּר אִינּוּן שִׁבְעִים שָׁנִים דְּמָסַר לֵיהּ לְדָוִד מַלְכָּא דְּלָא הָוָה לֵיהּ מִגַּרְמֵיהּ כְּלוּם.

כְּגַוְונָא דָּא, לָא דָּן לֵיהּ לְבַר נָשׁ כְּעוֹבָדוֹי בִּישִׁין דְּאִיהוּ עָבִיד תָּדִיר, דְּאִי הָכִי לָא יְכִיל עַלְמָא לְאִתְקַיְּימָא, אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָרִיךְ רוּגְזֵיהּ עִם צַדִּיקַיָּא, וְעִם רַשִּׁיעַיָּא יַתִּיר מִצַּדִּיקַיָּא. עִם רַשִּׁיעַיָּא בְּגִין דִּיתוּבוּן בִּתְיוּבְתָּא שְׁלִימָתָא, דְּיִתְקַיְּימוּן בְּהַאי עַלְמָא וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי. כְּמָה דִּכְתִיב, (יחזקאל לג) חַי אָנִי נְאֻם יְיָ וְגו' אִם אֶחְפֹּץ וְגו' כִּי אִם בְּשׁוּב רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה. וְחָיָה בְּעַלְמָא דֵּין, וְחָיָה בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, וְעַל דָּא אוֹרִיךְ רוּגְזֵיהּ לוֹן תָּדִיר. אוֹ בְּגִין דְּיִפּוּק מִנְּהוֹן גִּזְעָא טָבָא בְּעַלְמָא כְּמָה דְּאַפִּיק

לשון הקודש

וְעִם כָּל זֶה לֹא דָּן אוֹתוֹ כָּרָאוּי לוֹ, וְהֶאֱרִיךְ עִמּוֹ אֶת רֻגְזוֹ וְהִתְקַיֵּם יוֹם אֶחָד שֶׁהוּא אֶלֶף שָׁנִים, פְּרָט לְאוֹתָם שִׁבְעִים שָׁנִים שֶׁמָּסַר לְדָוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ מֵעַצְמוֹ כְּלוּם.

כְּמוֹ כֵּן אֵינוֹ דָּן אֶת הָאָדָם כְּמַעֲשָׂיו הָרָעִים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה תָּמִיד, שֶׁאִם כָּךְ לֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַאֲרִיךְ רֻגְזוֹ עִם צַדִּיקִים, וְעִם רְשָׁעִים יוֹתֵר מֵהַצַּדִּיקִים. עִם הָרְשָׁעִים כְּדֵי שֶׁיָּשׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, שֶׁיִּתְקַיְּמוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, כַּכָּתוּב (יחזקאל לג) חַי אָנִי נְאֻם ה' וְגו' אִם אֶחְפֹּץ וְגו' כִּי אִם בְּשׁוּב רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה. וְחָיָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְחָיָה בָּעוֹלָם הַבָּא. וְעַל כֵּן מַאֲרִיךְ לָהֶם אֶת רֻגְזוֹ תָּמִיד. אוֹ כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא מֵהֶם גֶּזַע טוֹב בָּעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁהוֹצִיא אֶת אַבְרָהָם

אַבְרָהָם מִתֶּרַח דְּאִיהוּ גִּזְעָא טָבָא, וְשַׁרְשָׁא וְחוּלָקָא טָבָא לְעַלְמָא.

אֲבָל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם צַדִּיקַיָּא תָּדִיר, בְּכָל עוֹבָדִין דְּאִינּוּן עָבְדִין. בְּגִין דְּיָדַע דְּלָא יִסְטוּן לְיָמִינָא וּשְׂמָאלָא, וּבְגִין כָּךְ אַבְחִין לוֹן. לָאו בְּגִינֵיהּ, דְּהָא אִיהוּ יָדַע יְצִרָא וְתוּקְפָּא דְּמְהֵימְנוּתָא דִלְהוֹן, אֶלָּא בְּגִין לַאֲרָמָא רֵישֵׁיהוֹן בְּגִינַיְיהוּ.

כְּגַוְונָא דָא, עֲבַד לֵיהּ לְאַבְרָהָם, דִּכְתִיב, (בראשית כב) וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם. מָאי נִסָּה, הֲרָמַת גַּם. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיה סב) הָרִימוּ גֵס, (ירמיה ד) שְׂאוּ גֵס, אָרִים דִּגְלָא דִילֵיהּ בְּכָל עַלְמָא, וְאַף עַל גַּב דְּהָא אִתְּמַר, בְּגִין דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָרִים דִּגְלָא דְאַבְרָהָם בְּעֵינֵיהוֹן דְּכֹלָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב נִסָּה אֶת אַבְרָהָם, אוֹף הָכִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין

לשון הקודש

מִתֶּרַח, שֶׁהוּא גֶּזַע טוֹב וְשֹׁרֶשׁ וְחֵלֶק טוֹב לָעוֹלָם.

אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים תָּמִיד בְּכָל הַמַּעֲשִׂים שֶׁהֵם עוֹשִׂים, מִשּׁוּם שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁלֹּא יִסְטוּ יָמִינָה וּשְׂמֹאלָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ בּוֹחֵן אוֹתָם, לֹא בִּשְׁבִילוֹ, שֶׁהֲרֵי הוּא יוֹדֵעַ אֶת הַיֵּצֶר וְכֹחַ הָאֱמוּנָה שֶׁלָּהֶם, אֶלָּא כְּדֵי לְהָרִים רֹאשָׁם בִּשְׁבִילָם.

כְּמוֹ זֶה עָשָׂה לוֹ לְאַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית כב) וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם. מַה זֶּה נִסָּה? הֲרָמַת גַּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סב) הָרִימוּ גֵס, שְׂאוּ גֵס, הֵרִים דִּגְלוֹ בְּכָל הָעוֹלָם. וְאַף עַל גַּב שֶׁזֶּה נִתְבָּאֵר, בִּשְׁבִיל זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵרִים אֶת דִּגְלוֹ שֶׁל אַבְרָהָם בְּעֵינֵי כֻּלָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נִסָּה אֶת אַבְרָהָם. אַף כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּדֵי לְהָרִים אֶת דֶּגֶל

לַאֲרָמָא דִּגְלָא דְצַדִּיקַיָּא אִיהוּ בָּחִין לוֹן, לַאֲרָמָא רֵישַׁיְיהוּ בְּכָל עַלְמָא.

צַדִּיק יִבְחָן, (תהלים יא) מָאי טַעְמָא, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד אִתְרָעֵי בְּהוּ בְּצַדִּיקַיָּא, מַה כְּתִיב, (ישעיה נג) וַיְיָ חָפֵץ דַּכְּאוֹ הֶחֱלִי. וְאוּקְמוּהָ. אֲבָל בְּגִין דִּרְעוּתָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא אִתְרָעֵי אֶלָּא בִּנְשְׁמָתָא, אֲבָל בְּגוּפָא לָא, דְּהָא נִשְׁמָתָא אִיהִי דַּמְיָא לְנִשְׁמָתָא דִלְעֵילָא, וְגוּפָא לָאו אִיהוּ חָזֵי לְאִתְאַחֲדָא לְעֵילָא, וְאַף עַל גַּב דְּדִיוּקְנָא דְגוּפָא בְּרָזָא עִלָּאָה (דף קמ ע"ב) אִיהוּ.

וְתָא חָזֵי, בְּזִמְנָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בִּנְשְׁמָתֵיהּ דְּבַר נָשׁ, לְאִתְהַנָּאָה (נ"א לְאִתְגְּהָרָא) בָּהּ, מָחֵי לְגוּפָא בְּגִין דְּתִשְׁלוֹט נִשְׁמָתָא. דְּהָא בְּעוֹד דְּנִשְׁמָתָא עִם גּוּפָא, נִשְׁמָתָא לָא יָכְלָא לְשַׁלְטָאָה.

לשון הקודש

הַצַּדִּיקִים, הוּא בּוֹחֵן אוֹתָם לְהָרִים אֶת רֹאשָׁם בְּכָל הָעוֹלָם.

צַדִּיק יִבְחָן, מָה הַטַּעַם? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּשֶׁמִּתְרַצֶּה בַּצַּדִּיקִים, מַה כָּתוּב? (ישעיה נג) וַה' חָפֵץ דַּכְּאוֹ הֶחֱלִי, וּבֵאֲרוּהוּ. אֲבָל מִשּׁוּם שֶׁרְצוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מִתְרַצֶּה אֶלָּא בִּנְשָׁמָה, אֲבָל בַּגּוּף לֹא. שֶׁהֲרֵי הַנְּשָׁמָה דּוֹמָה לַנְּשָׁמָה שֶׁל מַעְלָה, וְהַגּוּף אֵינוֹ רָאוּי לְהֵאָחֵז לְמַעְלָה, וְאַף עַל גַּב שֶׁדְּמוּת הַגּוּף הִיא בְּסוֹד עֶלְיוֹן.

וּבָא וּרְאֵה, בִּזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרֻצֶּה מִנִּשְׁמַת הָאָדָם לֵהָנוֹת [וְלְהָאִיר] בָּהּ, הוּא מַכֶּה אֶת הַגּוּף כְּדֵי שֶׁתִּשְׁלֹט הַנְּשָׁמָה, שֶׁהֲרֵי בְּעוֹד הַנְּשָׁמָה עִם הַגּוּף,

דְּכַד אִתְרַע (נ"א אִתְבַּר) גּוּפָא, נִשְׁמָתָא שָׁלְטָא. צַדִּיק יִבְחָן, מַאי צַדִּיק יִבְחָן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה כח) אֶבֶן בֹּחַן, הָכִי נָמֵי צַדִּיק יִבְחָן, אַתְקִיף לֵיהּ. כְּהַאי אֶבֶן בֹּחַן, דְּהִיא (ישעיה כח) פִּנַּת יִקְרַת, הָכִי נָמֵי צַדִּיק יִבְחָן.

וְרָשָׁע וְאוֹהֵב חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ. מַאי שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ, סַלְקָא דַּעְתָּךְ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוֵי דְּנַפְשׁוֹ שָׂנְאָה לְהַהוּא רָשָׁע. אֶלָּא הַהוּא דַּרְגָּא דְּכָל נִשְׁמָתִין תַּלְיָין בֵּיהּ, שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ דְּהַהוּא רָשָׁע, דְּלָא בָעְיָא לֵהּ כְּלַל. לָא בָעְיָא לֵהּ לָא בְּעַלְמָא דֵּין וְלָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (תהלים יא) וְרָשָׁע וְאוֹהֵב חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ, וַדַּאי. דָּבָר אַחֵר שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (עמוס ו) נִשְׁבַּע אֲדֹנָי יֱהוִה בְּנַפְשׁוֹ, וּבְגִין כָּךְ צַדִּיק יִבְחָן.

לשון הקודש

הַנְּשָׁמָה לֹא יְכוֹלָה לִשְׁלֹט. שֶׁכַּאֲשֶׁר יֵשׁ רַע (נִשְׁבָּר) לַגּוּף, הַנְּשָׁמָה שׁוֹלֶטֶת. צַדִּיק יִבְחָן, מַה זֶּה צַדִּיק יִבְחָן? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כח) אֶבֶן בֹּחַן. כָּךְ גַּם צַדִּיק יִבְחָן, מְחַזֵּק אוֹתוֹ. כְּאֶבֶן בֹּחַן הַזּוֹ שֶׁהִיא פִּנַּת יִקְרַת, כָּךְ גַּם צַדִּיק יִבְחָן.

וְרָשָׁע וְאוֹהֵב חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ (תהלים יא). מַה זֶּה שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ? הֲתַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא שֶׁנַּפְשׁוֹ שׂוֹנֵאת אֶת הָרָשָׁע הַהוּא? אֶלָּא אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת תְּלוּיוֹת בָּהּ, שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ שֶׁל הָרָשָׁע הַהוּא שֶׁלֹּא רוֹצָה אוֹתָהּ כְּלָל, לֹא רוֹצָה אוֹתָהּ לֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב וְרָשָׁע וְאוֹהֵב חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ, וַדַּאי. דָּבָר אַחֵר שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עמוס ו) נִשְׁבַּע אֲדֹנָי יֱהוִה בְּנַפְשׁוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ צַדִּיק יִבְחָן.

תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם, פַּקִּיד לֵיהּ לְאוֹטָבָא לֵיהּ, יָהַב לֵיהּ חָכְמָתָא, אִסְתַּלַּק בְּדַרְגּוֹי לְעֵילָא. כַּד נָחַת לְתַתָּא, חָמָא תִּיאוּבְתָּא דְיֵצֶר הָרָע וְאִתְדָּבַּק בֵּיהּ, וְאִנְשֵׁי כָל מַה דְּאִסְתַּלַּק (ס"א דְּאִסְתַּכַּל), בִּיקָרָא עִלָּאָה דְמָרֵיהּ.

אָתָא נֹחַ, בְּקַדְמִיתָא כְתִיב, (בראשית ו) נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה, וּלְבָתַר נָחַת לְתַתָּא, וְחָמָא חַמְרָא תַּקִּיף, דְּלָא צָלֵיל, מֵחַד יוֹמָא, וְאִשְׁתֵּי מִנֵּיהּ, וְאִשְׁתַּכַּר וְאִתְגְּלִי, כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית ט) וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלֹה.

אָתָא אַבְרָהָם, אִסְתַּלַּק בְּחָכְמָתָא, וְאִסְתַּכַּל בִּיקָרָא דְמָאֲרֵיהּ, לְבָתָר (בראשית יב) וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה לָגוּר שָׁם כִּי כָבֵד הָרָעָב בָּאָרֶץ וְגוֹ'. לְבָתָר מַה כְתִיב, (בראשית יג) וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם הוּא

לשון הקודש

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, צִוָּה אוֹתוֹ לְהֵיטִיב לוֹ. נָתַן לוֹ חָכְמָה, הִתְעַלָּה בְּדַרְגָּתוֹ לְמַעְלָה. כְּשֶׁיָּרַד לְמַטָּה, רָאָה תְּשׁוּקַת הַיֵּצֶר הָרָע וְנִדְבַּק בּוֹ, וְשָׂכַח כָּל מַה שֶׁהִתְעַלָּה [שֶׁהִסְתַּכֵּל] בִּכְבוֹד הָעֶלְיוֹן שֶׁל רִבּוֹ.

בָּא נֹחַ, בַּהַתְחָלָה כָּתוּב (בראשית ו) נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה, וְאַחַר כָּךְ יָרַד לְמַטָּה, וְרָאָה יַיִן חָזָק שֶׁלֹּא צָלוּל, מִיּוֹם אֶחָד, וְשָׁתָה מִמֶּנּוּ וְהִשְׁתַּכֵּר וְהִתְגַּלָּה, כַּכָּתוּב וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלֹה.

בָּא אַבְרָהָם, הִתְעַלָּה בַּחָכְמָה, וְהִסְתַּכֵּל בִּכְבוֹד רִבּוֹנוֹ. אַחַר כָּךְ וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה לָגוּר שָׁם כִּי כָבֵד הָרָעָב בָּאָרֶץ וְגוֹ'. מַה כָּתוּב אַחַר כָּךְ? וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם הוּא וְאִשְׁתּוֹ וְכָל

וְאִשְׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ וְלוֹט עִמּוֹ הַנֶּגְבָּה, וְאִסְתַּלַּק לְדַרְגֵּיהּ קַדְמָאָה דְּהֲוָה בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא, וְעָאל בִּשְׁלָם וְנָפַק בִּשְׁלָם.

אָתָא יִצְחָק, מַה כְּתִיב, (בראשית כו) וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ מִלְּבַד הָרָעָב הָרִאשׁוֹן וְגו'. וְאָזַל יִצְחָק וְאִסְתַּלַּק מִתַּמָּן לְבָתָר בִּשְׁלָם. וְכֻלְּהוּ צַדִּיקַיָּא, כֻּלְּהוּ בָּחִין לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין לַאֲרָמָא רֵישַׁיְיהוּ בְּעַלְמָא דֵּין וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי.

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

וְאֵלֶּה תוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק. (בראשית כה) רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שיר השירים ז) הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ וְגו'. תָּנוּ רַבָּנָן, לֶעָתִיד לָבֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַיֶּה אֶת הַמֵּתִים וּמַעֲבִיר אוֹתָם מֵעַפְרָם, שֶׁלֹּא יִהְיוּ בִּנְיַן עָפָר כְּמוֹת שֶׁהָיוּ בַּתְּחִלָּה שֶׁנִּבְרְאוּ מֵעָפָר מַמָּשׁ, דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְקַיֵּים, הָדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב) וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה.

לשון הקודש

אֲשֶׁר לוֹ וְלוֹט עִמּוֹ הַנֶּגְבָּה, וְהִתְעַלָּה לְדַרְגָּתוֹ הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיְתָה בּוֹ בָּרִאשׁוֹנָה, וְנִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְשָׁלוֹם.

בָּא יִצְחָק, מַה כָּתוּב? וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ מִלְּבַד הָרָעָב הָרִאשׁוֹן וְגו', וְהָלַךְ יִצְחָק וְהִתְעַלָּה מִשָּׁם אַחַר כָּךְ בְּשָׁלוֹם. וְאֶת כָּל הַצַּדִּיקִים בּוֹחֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּדֵי לְהָרִים אֶת רֹאשָׁם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

וְאֵלֶּה תוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ וְגו'. שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, לֶעָתִיד לָבֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַיֶּה אֶת הַמֵּתִים וּמַעֲבִיר אוֹתָם מֵעַפְרָם שֶׁלֹּא יִהְיוּ בִּנְיַן עָפָר כְּמוֹת שֶׁהָיוּ בַּתְּחִלָּה שֶׁנִּבְרְאוּ מֵעָפָר מַמָּשׁ, דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְקַיֵּים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת

וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה יִתְנַעֲרוּ מֵעָפָר מֵאוֹתוֹ הַבִּנְיָן, וְיַעַמְדוּ בְּבִנְיַן מְקֻיָּם לִהְיוֹת לָהֶם קִיּוּמָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה נב) הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלִַם, יִתְקַיְּימוּ בְקִיּוּמָא. וְיַעֲלוּ מִתַּחַת לָאָרֶץ וִיקַבְּלוּ נִשְׁמָתָם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יַצִּיף (נ"א יָשִׁיב) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל מִינֵי רֵיחִין שֶׁבַּגַּן עֵדֶן עֲלֵיהֶם, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שיר השירים ז) הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אַל תִּקְרֵי הַדּוּדָאִים אֶלָּא הַדּוֹדִים, זֶהוּ הַגּוּף וְהַנִּשְׁמָה שֶׁהֵם דּוֹדִים וְרֵעִים זֶה עִם זֶה. רַב נַחְמָן אָמַר, דּוּדָאִים מַמָּשׁ. מַה הַדּוּדָאִים מוֹלִידִים אַהֲבָה בָּעוֹלָם, אַף הֵם מוֹלִידִים אַהֲבָה בָּעוֹלָם. וּמַאי נָתְנוּ רֵיחַ, כִּשְׁרוֹן מַעֲשֵׂיהֶם לָדַעַת וּלְהַכִּיר לְבוֹרְאָם.

וְעַל פִּתְחֵינוּ, (שיר השירים ז) אֵלּוּ פִּתְחֵי שָׁמַיִם שֶׁהֵם פְּתוּחִים לְהוֹרִיד נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים. כָּל מְגָדִים, אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת. (שיר השירים ז) חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים, אוֹתָם שֶׁיָּצְאוּ נִשְׁמָתָם מֵהַיּוֹם כַּמָּה שָׁנִים, וְאוֹתָם שֶׁיָּצְאוּ נִשְׁמָתָם מִיָּמִים מוּעָטִים, וְזָכוּ בְּכִשְׁרוֹן מַעֲשֵׂיהֶם לְהִכָּנֵס בָּעוֹלָם הַבָּא, כֻּלָּם עֲתִידִים לֵירֵד בְּבַת אַחַת לְהִכָּנֵס בַּגּוּפוֹת הַמּוּכָנִים לָהֶם.

לשון הקודש

הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה.

וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה יִתְנַעֲרוּ מֵעָפָר מֵאוֹתוֹ הַבִּנְיָן, וְיַעַמְדוּ בְּבִנְיָן מְקֻיָּם לִהְיוֹת לָהֶם קִיּוּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נב) הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלִַם. יִתְקַיְּמוּ בְקִיּוּם, וְיַעֲלוּ מִתַּחַת לָאָרֶץ, וִיקַבְּלוּ נִשְׁמָתָם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יַצִּיף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל מִינֵי רֵיחוֹת שֶׁבַּגַּן עֵדֶן עֲלֵיהֶם.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַל תִּקְרָא הַדּוּדָאִים אֶלָּא הַדּוֹדִים. זֶהוּ הַגּוּף וְהַנִּשְׁמָה שֶׁהֵם דּוֹדִים וְרֵעִים זֶה עִם זֶה. רַב נַחְמָן אָמַר דּוּדָאִים מַמָּשׁ. מָה הַדּוּדָאִים מוֹלִידִים אַהֲבָה בָּעוֹלָם, אַף הֵם מוֹלִידִים אַהֲבָה בָּעוֹלָם. וּמַה זֶּה נָתְנוּ רֵיחַ? כִּשְׁרוֹן מַעֲשֵׂיהֶם, לָדַעַת וּלְהַכִּיר אֶת בּוֹרְאָם.

וְעַל פִּתְחֵינוּ – אֵלּוּ פִּתְחֵי שָׁמַיִם שֶׁהֵם פְּתוּחִים לְהוֹרִיד נְשָׁמוֹת לַפְּגָרִים. כָּל מְגָדִים – אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת. חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים – אוֹתָם שֶׁיָּצְאוּ נִשְׁמָתָם מֵהַיּוֹם כַּמָּה שָׁנִים וְאוֹתָם שֶׁיָּצְאוּ נִשְׁמָתָם מִיָּמִים מוּעָטִים וְזָכוּ בְּכִשְׁרוֹן מַעֲשֵׂיהֶם לְהִכָּנֵס בָּעוֹלָם הַבָּא, כֻּלָּם עֲתִידִים לֵירֵד בְּבַת אַחַת לְהִכָּנֵס בַּגּוּפוֹת הַמּוּכָנִים לָהֶם.

אָמַר רִבִּי אַחָא בַּר יַעֲקֹב, בַּת קוֹל יוֹצֵאת וְאוֹמֶרֶת, חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ. צָפַנְתִּי אוֹתָם בְּאוֹתָם הָעוֹלָמוֹת. לָךְ, בִּשְׁבִילְךָ, בִּשְׁבִיל שֶׁאַתָּה גּוּף קָדוֹשׁ וְנָקִי. דָּבָר אַחֵר הַדּוּדָאִים (נָתְנוּ רֵיחַ) אֵלּוּ מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם. נָתְנוּ רֵיחַ, אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם רֵיחַ הָעוֹלָם. נָתְנוּ, שֶׁבִּקְּשׁוּ כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (במדבר כא) וְלֹא נָתַן סִיחוֹן אֶת יִשְׂרָאֵל.

דְּתָאנָא אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, שָׁלֹשׁ כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הוֹלְכִים בְּכָל חֹדֶשׁ וּבְכָל שַׁבָּת לְלַוּוֹת לַנְּשָׁמָה עַד מְקוֹם מַעֲלָתָהּ. וּבְמַאן נוֹקִים עַל פְּתָחֵינוּ כָּל מְגָדִים. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אֵלּוּ הֵן הַגּוּפוֹת שֶׁהֵם עוֹמְדִים בְּפִתְחֵי קְבָרוֹת לְקַבֵּל נִשְׁמָתָן. וְדוּמָ"ה נוֹתֵן פִּתְקָא דְּחֶשְׁבְּנָא וְהוּא מַכְרִיז וְאוֹמֵר, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים, אוֹתָם שֶׁנִּקְבְּרוּ מִכַּמָּה יָמִים וְאוֹתָם שֶׁנִּקְבְּרוּ מִזְּמַן מוּעָט, כֻּלָּם צָפַנְתִּי לָךְ לְמֵיפַּק לְהוּ בְּחוּשְׁבְּנָא.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׂמוֹחַ בְּאוֹתוֹ זְמַן עִם הַצַּדִּיקִים, לְהַשְּׂרוֹת שְׁכִינָתוֹ עִמָּהֶם וְהַכֹּל יִשְׂמְחוּ בְּאוֹתָהּ שִׂמְחָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קד) יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, עֲתִידִים הַצַּדִּיקִים בְּאוֹתוֹ זְמַן, לִבְרֹא עוֹלָמוֹת וּלְהַחֲיוֹת מֵתִים.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אָחָא בַּר יַעֲקֹב, בַּת קוֹל יוֹצֵאת וְאוֹמֶרֶת: חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים דּוֹדִים צָפַנְתִּי לָךְ. צָפַנְתִּי אוֹתָם בְּאוֹתָם הָעוֹלָמוֹת. לָךְ – בִּשְׁבִילְךָ, בִּשְׁבִיל שֶׁאַתָּה גּוּף קָדוֹשׁ וְנָקִי. דָּבָר אַחֵר הַדּוּדָאִים [נָתְנוּ רֵיחַ] – אֵלּוּ מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם. נָתְנוּ רֵיחַ – אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם רֵיחַ הָעוֹלָם. נָתְנוּ – הִשְׁאִירוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כא) וְלֹא נָתַן סִיחוֹן אֶת יִשְׂרָאֵל.

שֶׁלָּמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שָׁלֹשׁ כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הוֹלְכִים בְּכָל חֹדֶשׁ וּבְכָל שַׁבָּת לְלַוּוֹת לַנְּשָׁמָה עַד מְקוֹם מַעֲלָתָהּ. וּבְמִי נָקִים אֶת עַל פְּתָחֵינוּ כָּל מְגָדִים? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵלּוּ הֵן הַגּוּפוֹת שֶׁהֵם עוֹמְדִים בְּפִתְחֵי קְבָרוֹת לְקַבֵּל נִשְׁמָתָן, וְדוּמָה נוֹתֵן פֶּתֶק שֶׁל חֶשְׁבּוֹן, וְהוּא מַכְרִיז וְאוֹמֵר: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים, אוֹתָם שֶׁנִּקְבְּרוּ מִכַּמָּה יָמִים וְאוֹתָם שֶׁנִּקְבְּרוּ מִזְּמַן מוּעָט – כֻּלָּם צָפַנְתִּי לָךְ, לְהוֹצִיא אוֹתָם בְּחֶשְׁבּוֹן.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׂמוֹחַ בְּאוֹתוֹ זְמַן עִם

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי, וְהָתְנַן (קהלת א) אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה, תָּא שְׁמַע, בְּעוֹד שֶׁהָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם וְיִרְבּוּ, כָּל הָעוֹלָם אֵינוֹ בְּקִיּוּם, וּכְשֶׁהַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם אֲזַי הָעוֹלָם מִתְקַיֵּים. וְעֲתִידִים לְהַחֲיוֹת מֵתִים כִּדְקָאָמְרָן, (זכריה ח) עוֹד יֵשְׁבוּ זְקֵנִים וּזְקֵנוֹת בִּרְחוֹבוֹת יְרוּשָׁלִַם וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ מֵרוֹב יָמִים, כְּדִכְתִיב לְעֵיל.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, יַשִּׁיגוּ הַצַּדִּיקִים דַּעַת שְׁלֵמָה, דְּאָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בְּיוֹמָא דְיֶחֱדֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבָדוֹי, זְמִינִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא לְמִנְדַּע לֵיהּ בְּלִבְּהוֹן, וּכְדֵין יִסְגֵּי סֻכְלְתָּנוּ בְּלִבְּהוֹן כְּאִילּוּ חָזוּ לֵיהּ בְּעֵינָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה כה) וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה וְגו'.

וְשִׂמְחַת הַנְּשָׁמָה בַּגּוּף יֶתֶר מִכּוּלָּם, עַל שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם קַיָּמִים וְיֵדְעוּ וַיַּשִּׁיגוּ אֶת בּוֹרְאָם וְיֶהֱנוּ מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, וְזֶהוּ הַטּוֹב הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית כה) וְאֵלֶּה תוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם, אֵלּוּ הֵם תּוֹלְדוֹת הַשִּׂמְחָה וְהַשְּׂחוֹק שֶׁיִּהְיֶא בָּעוֹלָם בְּאוֹתוֹ זְמַן. בֶּן אַבְרָהָם, הִיא הַנְּשָׁמָה הַזּוֹכָה לְכָךְ וְלִהְיוֹת שְׁלֵימָה

לשון הקודש

הַצַּדִּיקִים לְהַשְׂרוֹת שְׁכִינָתוֹ עִמָּהֶם, וְהַכֹּל יִשְׂמְחוּ בְּאוֹתָהּ שִׂמְחָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם קד) יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עֲתִידִים הַצַּדִּיקִים בְּאוֹתוֹ זְמַן לִבְרֹא עוֹלָמוֹת וּלְהַחֲיוֹת מֵתִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, וַהֲרֵי שָׁנִינוּ (קהלת א) אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, בֹּא שְׁמַע, בְּעוֹד שֶׁהָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם וְיִרְבּוּ, כָּל הָעוֹלָם אֵינוֹ בְּקִיּוּם, וּכְשֶׁהַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם, אֲזַי הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם. וַעֲתִידִים לְהַחֲיוֹת מֵתִים כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, (זכריה ח) עֹד יֵשְׁבוּ זְקֵנִים וּזְקֵנוֹת בִּרְחֹבוֹת יְרוּשָׁלִַם וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ מֵרֹב יָמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְמַעְלָה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יַשִּׁיגוּ הַצַּדִּיקִים דַּעַת שְׁלֵמָה. שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בַּיּוֹם שֶׁיִּשְׂמַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשָׂיו, עֲתִידִים הַצַּדִּיקִים לְהַכִּיר אוֹתוֹ בְּלִבָּם, וְאָז תִּרְבֶּה הַהַשְׂכָּלָה בְּלִבָּם כְּאִלּוּ רָאוּ אוֹתוֹ בָּעַיִן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כה) וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה וְגו'.

וְשִׂמְחַת הַנְּשָׁמָה בַּגּוּף יָתֵר מִכֻּלָּם, עַל שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם קַיָּמִים וְיֵדְעוּ וַיַּשִּׁיגוּ אֶת בּוֹרְאָם וְיֶהֱנוּ מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, וְזֶהוּ הַטּוֹב הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵלֶּה תוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם. אֵלּוּ הֵם

בְּמַעֲלָתָהּ. (בראשית כה) **אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק, הַנְּשָׁמָה מוֹלִידָה הַשִּׂמְחָה וְהַשְּׂחוֹק הַזֶּה בָּעוֹלָם.**

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לְרִבִּי חִיָּיא, הָא דְּתָנִינָן דְּעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת סְעוּדָה לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, מָאי הִיא. אָמַר לֵיהּ, עַד לָא אֲזִלִית קַמֵּי אִינּוּן מַלְאָכִין קַדִּישִׁין מָארֵי מַתְנִיתִין הָכִי שְׁמִיעַ לִי, כֵּיוָן דְּשָׁמְעִית הָא דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אִתְיַשְּׁבָא בְּלִבָּאי, דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, סְעוּדַת הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, כְּהַאי דִּכְתִיב (שמות כד) **וַיֶּחֱזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ, וְדָא הוּא דִּתְנַן נִיזּוֹנִין.**

וְאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר בְּאַתַּר חָד תָּנֵינָן נֶהֱנִין, וּבְאַתַּר אַחֲרָא תָּנֵינָן נִיזּוֹנִין, מָאי בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא הָכִי אָמַר אֲבוּי, הַצַּדִּיקִים שֶׁלֹּא זָכוּ כָּל כָּךְ נֶהֱנִין מֵאוֹתוֹ זִיו שֶׁלֹּא יַשִּׂיגוּ כָּל כָּךְ, אֲבָל הַצַּדִּיקִים שֶׁזָּכוּ נִזּוֹנִין עַד שֶׁיַּשִּׂיגוּ הַשָּׁגָה שְׁלֵמָה. וְאֵין אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה אֶלָּא זוֹ וְזוֹ הִיא הַסְּעוּדָה וְהָאֲכִילָה. וּמְנָא לָן הָא, מִמִּשֶּׁה, דִּכְתִיב, (שמות כד) **וַיְהִי שָׁם עִם יְיָ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה. מָאי טַעֲמָא לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה. מִפְּנֵי שֶׁהָיָה נִזּוֹן**

לשון הקודש

תּוֹלִדוֹת הַשִּׂמְחָה וְהַשְּׂחוֹק שֶׁיִּהֵא בָּעוֹלָם בְּאוֹתוֹ זְמַן. בֶּן אַבְרָהָם – הִיא הַנְּשָׁמָה הַזּוֹכָה לְכָךְ וְלִהְיוֹת שְׁלֵמָה בְּמַעֲלָתָהּ. אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק – הַנְּשָׁמָה מוֹלִידָה הַשִּׂמְחָה וְהַשְּׂחוֹק הַזֶּה בָּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי חִיָּיא, זֶה שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת סְעוּדָה לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא מַה הִיא? אָמַר לוֹ, טֶרֶם הָלַכְתִּי לִפְנֵי אוֹתָם הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים, בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּךְ נִשְׁמַע לִי. כֵּיוָן שֶׁשָּׁמַעְתִּי אֶת זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הִתְיַשֵּׁב בְּלִבִּי. שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, סְעוּדַת הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא כְּמוֹ זֶה שֶׁכָּתוּב (שמות כד) וַיֶּחֱזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. וְזֶה הוּא שֶׁשָּׁנִינוּ נִזּוֹנִים.

וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּמָקוֹם אֶחָד שָׁנִינוּ נֶהֱנִים, וּבְמָקוֹם אַחֵר שָׁנִינוּ נִזּוֹנִים. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא כָּךְ אָמַר אָבִי, הַצַּדִּיקִים שֶׁלֹּא זָכוּ כָּל כָּךְ, נֶהֱנִים מֵאוֹתוֹ זִיו, שֶׁלֹּא יַשִּׂיגוּ כָּל כָּךְ. אֲבָל הַצַּדִּיקִים שֶׁזָּכוּ, נִזּוֹנִים עַד שֶׁיַּשִּׂיגוּ הַשָּׁגָה שְׁלֵמָה. וְאֵין אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה אֶלָּא זוֹ, וְזוֹ הִיא הַסְּעוּדָה וְהָאֲכִילָה. וּמִנַּיִן לָנוּ זֶה? מִמֹּשֶׁה, שֶׁכָּתוּב (שמות לד) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה. מָה הַטַּעַם לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם

מִסְּעוּדָה אַחֶרֶת מֵאוֹתוֹ זִיו שֶׁל מַעְלָה, וּכְהַאי גַּוְונָא סְעוּדָתָן שֶׁל צַדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה סְעוּדַת הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא לִשְׁמוֹחַ בְּשִׂמְחָתוֹ, הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים לד) יִשְׂמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ. רַב הוּנָא אָמַר מֵהָכָא, (תהלים ח) וְיִשְׂמְחוּ כָל חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנְּנוּ. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַאי וְהַאי אִיתָא לֶעָתִיד לָבֹא. וְתָאנָא אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, יַיִן הַמְשׁוּמָר בַּעֲנָבָיו מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית, אֵלּוּ דְבָרִים עַתִּיקִים שֶׁלֹּא נִגְלוּ לְאָדָם מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וַעֲתִידִים לְהִתְגַּלּוֹת לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, וְזוֹ הִיא הַשְּׁתִיָּה וַאֲכִילָה (וּשְׁתִיָּה), וַדַּאי דָּא הִיא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בְּרִבִּי שָׁלוֹם, אִם כֵּן מַהוּ לִוְיָתָן וּמַהוּ הַשּׁוֹר, דִכְתִיב, כִּי בוּל הָרִים יִשְׂאוּ לוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וְהָא כְתִיב, (ישעיה כז) בָּעֵת הַהִיא יִפְקוֹד יְיָ בְּחַרְבּוֹ הַקָּשָׁה וְהַגְּדוֹלָה וְהַחֲזָקָה עַל לִוְיָתָן נָחָשׁ בָּרִיחַ וְעַל לִוְיָתָן נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן וְהָרַג אֶת הַתַּנִּין אֲשֶׁר בַּיָּם, הָא הָכָא תְּלָתָא. אֶלָּא רֶמֶז הוּא דְקָא רָמַז עַל מַלְכְּוָותָא. אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם לֵית לְמֵימַר עַל מַה דְּאָמְרוּ רַבָּנָן, וַדַּאי כָּךְ הִיא.

לשון הקודש

לֹא שָׁתָה? מִפְּנֵי שֶׁהָיָה נִזּוֹן מִסְּעוּדָה אַחֶרֶת, מֵאוֹתוֹ זִיו שֶׁל מַעְלָה. וּכְמוֹ כֵן סְעוּדָתָם שֶׁל צַדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, סְעוּדַת הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא לִשְׁמוֹחַ בְּשִׂמְחָתוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לד) יִשְׂמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ. רַב הוּנָא אָמַר, מִכָּאן (שם ה) וְיִשְׂמְחוּ כָל חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנְּנוּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, זֶה וָזֶה יֶשְׁנָם לֶעָתִיד לָבֹא. וְלָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, יַיִן הַמְשֻׁמָּר בַּעֲנָבָיו מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית – אֵלּוּ דְבָרִים עַתִּיקִים שֶׁלֹּא נִגְלוּ לְאָדָם מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וַעֲתִידִים לְהִתְגַּלּוֹת לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, וְזוֹ הִיא הַשְּׁתִיָּה וְהָאֲכִילָה, וַדַּאי זוֹ הִיא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי שָׁלוֹם, אִם כֵּן מַהוּ לִוְיָתָן וּמַה הַשּׁוֹר, שֶׁכָּתוּב (איוב מ) כִּי בוּל הָרִים יִשְׂאוּ לוֹ? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְהִנֵּה כָתוּב (ישעיה כז) בָּעֵת הַהִיא יִפְקֹד ה' בְּחַרְבּוֹ הַקָּשָׁה וְהַגְּדוֹלָה וְהַחֲזָקָה עַל לִוְיָתָן נָחָשׁ בָּרִחַ וְעַל לִוְיָתָן נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן וְהָרַג אֶת הַתַּנִּין אֲשֶׁר בַּיָּם. הִנֵּה כָּאן שְׁלֹשָׁה. אֶלָּא רֶמֶז הוּא שֶׁרָמַז עַל הַמַּלְכֻיּוֹת. אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, אֵין לוֹמַר עַל מַה שֶׁאָמְרוּ

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אֲנָא חֲוֵינָא קַמֵּיהּ דְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְשָׁאִילְנָא הַאי מִלָּה, אָמַרְנָא, הַאי סְעוּדָתָא דְּצַדִּיקַיָּא לֶעָתִיד לָבֹא אִי כָּךְ הוּא, לָא אִתְיַישְׁבָא בְּלִבָּאי, דְּהָא אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, סְעוּדַת הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא כְּהַאי גַּוְונָא דִּכְתִיב, (שמות כד) וַיֶּחֱזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ שַׁפִּיר קָאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וְכָךְ הוּא.

עוֹד אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ, הַאי מְהֵימְנוּתָא דְּאָמְרוּ רַבָּנָן לְרוּבָא דְעַלְמָא, דְּזַמִּינִין אִינּוּן בְּהַאי סְעוּדָתָא דְּלִוְיָתָן וְהַהוּא תּוֹרָא וּלְמִשְׁתֵּי חַמְרָא טַב דְּאִתְנְטַר מִכַּד אִתְבְּרֵי עַלְמָא, קְרָא אַשְׁכָּחוּ וְדָרְשׁוּ, דִּכְתִיב, (ויקרא כו) וַאֲכַלְתֶּם לַחְמְכֶם לָשׂוֹבַע.

דְּאָמַר רִבִּי זֵירָא, כָּל מִינֵי פִּיתּוּי פִּתָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל לְהַחֲזִירָם לְמוּטָב, וְדָא הוּא יַתִּיר מִכֻּלְּהוֹן, דְּאָמַר לְהוּ וַאֲכַלְתֶּם לַחְמְכֶם לָשׂוֹבַע. וּבַקְּלָלוֹת, (ויקרא כו) וַאֲכַלְתֶּם וְלֹא תִשְׂבָּעוּ, וְדָא קַשְׁיָא לְהוּ מִכֻּלְּהוּ. מָאי טַעֲמָא, דִּכְתִיב, (שמות טז) מִי יִתֵּן מוּתֵנוּ בְּיַד יְיָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגו'.

אָמַר רִבִּי זֵירָא, מְלַמֵּד דְּמִשּׁוּם הָאֲכִילָה מָסְרוּ נַפְשָׁם לָמוּת בְּיָדָם.

לשון הקודש

רַבּוֹתֵינוּ, וַדַּאי כָּךְ זֶה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲנִי הָיִיתִי לִפְנֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְשָׁאַלְתִּי עַל הַדָּבָר הַזֶּה. אָמַרְתִּי, הַסְּעוּדָה הַזּוֹ שֶׁל הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא הַאִם כָּךְ הוּא? לֹא הִתְיַשְּׁבָה בְּלִבִּי, שֶׁהִנֵּה אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, סְעוּדַת הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא כְּמוֹ זֶה שֶׁכָּתוּב (שמות כד) וַיֶּחֱזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, יָפֶה אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכָךְ הוּא.

עוֹד אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, הָאֱמוּנָה הַזּוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ לְרֹב הָעוֹלָם שֶׁמְּזֻמָּנִים הֵם לַסְּעוּדָה הַזּוֹ שֶׁל לִוְיָתָן וְהַשּׁוֹר הַהוּא, וְלִשְׁתּוֹת יַיִן טוֹב שֶׁמִּשֶּׁמֶר מִכְּשֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, פָּסוּק מָצְאוּ וְדָרְשׁוּ, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) וַאֲכַלְתֶּם לַחְמְכֶם לָשׂבַע.

שֶׁאָמַר רַבִּי זֵירָא, כָּל מִינֵי פִּתּוּי פִּתָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל לְהַחֲזִירָם לְמוּטָב, וְזֶה הוּא יוֹתֵר מִכֻּלָּם, שֶׁאָמַר לָהֶם וַאֲכַלְתֶּם לַחְמְכֶם לָשׂבַע, וּבַקְּלָלוֹת – וַאֲכַלְתֶּם וְלֹא תִשְׂבָּעוּ, וְזֶה קָשֶׁה לָהֶם מִן הַכֹּל. מָה הַטַּעַם? שֶׁכָּתוּב (שמות טז) מִי יִתֵּן מוּתֵנוּ בְּיַד ה' בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגו'.

אָמַר רַבִּי זֵירָא, מְלַמֵּד שֶׁמִּשּׁוּם הָאֲכִילָה

כֵּיוָן שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תַּאֲוָתָם, אָמַר לָהֶם, (ויקרא כו) אִם תִּשְׁמְעוּ לְקוֹל הַמִּצְוֹת, וַאֲכַלְתֶּם לָשׂוֹבַע כְּדֵי לְהָנִיחַ דַּעְתָּם. כְּהַאי גַּוְונָא חָמוּ רַבָּנָן דְּגָלוּתָא אִתְמַשַּׁךְ, אִסְתַּכְּמוּ עַל קְרָאֵי דְּאוֹרַיְיתָא וְאָמְרוּ דְּזִמִּינִין לְמֵיכַל וּלְמֶחֱדֵי בִּסְעוּדָתָא רַבָּה דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד לְהוּ, וְעַל דָּא רוּבָא דְעַלְמָא סָבְלוּ גָלוּתָא בְּגִין הַהִיא סְעוּדָתָא.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, לֵית לָן לִסְתּוֹר מְהֵימְנוּתָא דְּכֹלָּא אֶלָּא לְקַיְּימָא לֵיהּ, דְּהָא אוֹרַיְיתָא אַסְהִידַת עֲלוֹי, דְּהָא אֲנַן יָדְעִין מְהֵימְנוּתָא דְּצַדִּיקַיָּא וְכִסּוּפָא דִלְהוֹן מָאי הִיא, דִּכְתִיב, (שיר השירים א) נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, וְלֹא בַאֲכִילָה. (שיר השירים א) נַזְכִּירָה דוֹדֶיךָ מִיָּיִן. וְהַהִיא סְעוּדָתָא דְזִמִּינִין בָּהּ, יְהֵא לָן חוּלַק לְמֶחֱנֵי מִנָּהּ וְזוֹ הִיא הַשִּׂמְחָה וְהַשְּׂחוֹק. וְאֵלֶּה תוֹלְדוֹת יִצְחָק, שֶׁיִּצְחֲקוּ הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא. אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק, זְכוּת הַנְּשָׁמָה מוֹלִיד הַשְּׂחוֹק הַזֶּה וְהַשִּׂמְחָה בָעוֹלָם.

וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה. רִבִּי בוֹ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים א) יְשָׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ וְגוֹ', בְּכַמָּה מַעֲלוֹת נִבְרָא

לשון הקודש

מָסְרוּ נַפְשָׁם לָמוּת בְּיָדָם. כֵּיוָן שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תַּאֲוָתָם, אָמַר לָהֶם: אִם תִּשְׁמְעוּ לְקוֹל הַמִּצְוֹת – וַאֲכַלְתֶּם לָשׂבַע, כְּדֵי לְהָנִיחַ דַּעְתָּם. כְּמוֹ כֵן רָאוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁהַגָּלוּת נִמְשֶׁכֶת, הִסְתַּמְּכוּ עַל פְּסוּקֵי הַתּוֹרָה, וְאָמְרוּ שֶׁעֲתִידִים לֶאֱכֹל וְלִשְׂמֹחַ בִּסְעוּדָה גְּדוֹלָה שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לָהֶם, וְעַל כֵּן רֹב הָעוֹלָם סָבְלוּ אֶת הַגָּלוּת מִשּׁוּם אוֹתָהּ הַסְּעוּדָה.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אֵין לָנוּ לִסְתֹּר אֶת אֱמוּנַת הַכֹּל, אֶלָּא לְקַיֵּם אוֹתָהּ. שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה מְעִידָה עַל זֶה שֶׁהֲרֵי אָנוּ יוֹדְעִים אֶת אֱמוּנַת הַצַּדִּיקִים, וְהַכִּסּוּף שֶׁלָּהֶם מַה הוּא? שֶׁכָּתוּב (שיר א) נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, וְלֹא בַאֲכִילָה. נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיָּיִן. וְאוֹתָהּ סְעוּדָה שֶׁמְּזֻמָּנִים אֵלֶיהָ, יִהְיֶה לָנוּ חֵלֶק לַהֲנוֹת מִמֶּנָּה, וְזוֹ הִיא הַשִּׂמְחָה וְהַשְּׂחוֹק. וְאֵלֶּה תוֹלְדֹת יִצְחָק – שֶׁיִּצְחֲקוּ הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק – זְכוּת הַנְּשָׁמָה מוֹלִיד הַשְּׂחוֹק הַזֶּה וְהַשִּׂמְחָה בָעוֹלָם.

וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה. רַבִּי בוֹ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (שיר א) יְשָׁקֵנִי

הָעוֹלָם, דְּתָנִינָן אָמַר רִבִּי אַחָא בַּר יַעֲקֹב, כָּל מַה שֶׁבָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעוֹלָמוֹת שֶׁלּוֹ חוּץ מִמֶּנּוּ הָיוּ בְּשִׁתּוּף. וּמִי אָמַר רִבִּי אַחָא הָכִי, חַס וְשָׁלוֹם, דְּהָא בְּמִלָּה דָא יִסְגֵּי פְּלוּגְתָּא בְּעַלְמָא, דְּאִי תֵּימָא הָכִי, הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם נִבְרָאִים רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מַמָּשׁ, יֹאמַר שֶׁיֵּשׁ שִׁתּוּף בָּהֶם, הָא כָּל אַפַּיָּא דְּדָהוֹן וְדִידָן שַׁוְיָין.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, בְּמִלָּה דָא יִסְגֵּי פְּלוּגְתָּא בְּעַלְמָא, דְּהָא תְּנַן בְּמַתְנִיתִין דִּידָן, דְּכָל דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עָבַד כְּגוֹן גּוּפָא וְנִשְׁמָתָא, וְאִי תֵּימָא דְּהָא לֵית גּוּפָא לַמַּלְאָכִים, כָּל כָּךְ. אֲבָל לֵית אִינּוּן יָכְלִין לְמֶעְבַּד עֲבִידְתָּא, עַד שֶׁיִּשְׁתַּתֵּף בְּהוּ הַהִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, דְּהִיא סִיּוּעָא דִּלְעֵילָא, וּבְהַאי גַּוְונֵי כָּל מָאי דְּעָבִיד אִצְטְרִיךְ לְהַהוּא סִיּוּעָא דִּלְעֵילָא מִנֵּיהּ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בְּהַהִיא שַׁעְתָּא דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַאֲחָיָא מֵתַיָּא, וְהָא סוֹפָא כָּל (ס"א עַקְתִּין), עַמִּיקִין (ס"א עַתִּיקִין) בְּאַרְבָּעִים לֶהֱוֵי. וּגְזַר קְיָים, (דברים כה) אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יוֹסִיף. סוֹף הֲלִיכָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים. אַרְבָּעִים שָׁנָה קוֹדֶם תְּחִיַּית הַגּוּף,

לשון הקודש

מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ וְגוֹ', בְּכַמָּה מַעֲלוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי אָחָא בַּר יַעֲקֹב, כָּל מַה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָמוֹת שֶׁלּוֹ, חוּץ מִמֶּנּוּ, הָיוּ בְּשִׁתּוּף. וְהַאִם אָמַר כָּךְ רַבִּי אָחָא? חַס וְשָׁלוֹם! שֶׁהֲרֵי בַּדָּבָר הַזֶּה תִּרְבֶּה הַמַּחְלֹקֶת בָּעוֹלָם. שֶׁאִם תֹּאמַר כֵּן, הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם נִבְרָאִים רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מַמָּשׁ, יֹאמַר שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שִׁתּוּף, הֲרֵי כָּל הַפָּנִים שֶׁלָּהֶם וְשֶׁלָּנוּ שָׁוִים.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בַּדָּבָר הַזֶּה תִּתְרַבֶּה הַמַּחְלֹקֶת בָּעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ בְּמִשְׁנָתֵנוּ, שֶׁכָּל מַה שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – עָשָׂה כְּמוֹ הַגּוּף וְהַנְּשָׁמָה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהֲרֵי אֵין לַמַּלְאָכִים גּוּף – כָּךְ זֶה, אֲבָל אֵינָם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה עַד שֶׁתִּשְׁתַּתֵּף עִמָּהֶם הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה הַהִיא, שֶׁהִיא סִיּוּעַ שֶׁלְּמַעְלָה. וּבַגְּוָנִים הַלָּלוּ, כָּל מַה שֶׁעוֹשֶׂה, צָרִיךְ אֶת אוֹתוֹ סִיּוּעַ שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בַּשָּׁעָה הַהִיא שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת מֵתִים, וְהִנֵּה סוֹף כָּל [הַצָּרוֹת] עֲמֻקִּים [וַעֲתִיקִים] יִהְיֶה בָּאַרְבָּעִים, וּגְזַר הַדִּין – (דברים כה) אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יוֹסִיף. סוֹף הֲלִיכָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים. אַרְבָּעִים שָׁנָה

מַמְתֶּנֶת לוֹ הַנְּשָׁמָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים יְקוּמוּן הַגּוּפוֹת מֵעַפְרָא. בְּאַרְבָּעִים נִבְלָא הַגֶּשֶׁם, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ז) וַיְהִי הַגֶּשֶׁם עַל הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם, וּכְתִיב (בראשית ז) וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם וַיִּפְתַּח נֹחַ.

זְמַן גְּאוּלָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים הוּא. וּבַחֲמִשִּׁים אָתָא יִשּׁוּב עַלְמָא, דְּהִיא הַיּוֹבֵל. הַחְזָרַת הַנְּשָׁמָה לַגּוּף, בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים, שֶׁהִמְתִּינָה לוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה, שֶׁהִמְתִּין לַגּוּף.

בְּקַחְתּוֹ אֶת רִבְקָה, בְּהַכְנָסָתָהּ בַּגּוּף הַמְּזוּמָן לוֹ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בְּהַכְנָסָתָהּ בּוֹ, אֵין תַּאֲוָתָם וְכִסּוּפָם אֶלָּא לֵיהָנוֹת מִזִּיו הַשְּׁכִינָה וְלִיזּוֹן מִזִּיוָהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, יִשָּׁקֵנִי יְפַרְנְסֵנִי, שֶׁאֵין פַּרְנָסָתָן אֶלָּא לֵיהָנוֹת וְלִיזּוֹן מִזִּיוָהּ שֶׁל מַעְלָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי סוֹפֵיהּ דִּקְרָא מוֹכַח דִּכְתִיב, (שיר השירים א) כִּי טוֹבִים דּוֹדֶיךָ מִיָּיִן.

בַּת בְּתוּאֵל בַּת בִּתּוֹ שֶׁל אֵל. רַב הוּנָא אָמַר, לֹא כָּךְ הוּא, וְאֲנָא הֲוֵית בִּכְרַכֵּי הַיָּם וְשָׁמַעְנָא דְּהַוּוּ קָרָאן לְהַהוּא גַּרְמָא דְשִׁדְרָה,

לשון הקודש

קֹדֶם תְּחִיַּת הַגּוּף מַמְתֶּנֶת לוֹ הַנְּשָׁמָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים יָקוּמוּ הַגּוּפוֹת מִן הֶעָפָר. בָּאַרְבָּעִים נִבְלָא הַגֶּשֶׁם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ז) וַיְהִי הַגֶּשֶׁם עַל הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם, וְכָתוּב וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם וַיִּפְתַּח נֹחַ.

זְמַן גְּאֻלָּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים הוּא, וּבַחֲמִשִּׁים בָּא יִשּׁוּב הָעוֹלָם, שֶׁהִיא הַיּוֹבֵל. הַחְזָרַת הַנְּשָׁמָה לַגּוּף בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים שֶׁהִמְתִּינָה לוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה, שֶׁהִמְתִּין לַגּוּף.

בְּקַחְתּוֹ אֶת רִבְקָה – בְּהַכְנָסָתָהּ בַּגּוּף הַמְּזֻמָּן לוֹ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בְּהַכְנָסָתָהּ בּוֹ, אֵין תַּאֲוָתָם וְכִסּוּפָם אֶלָּא לֵהָנוֹת מִזִּיו הַשְּׁכִינָה וְלִזּוֹן מִזִּיוָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, יִשָּׁקֵנִי – יְפַרְנְסֵנִי. שֶׁאֵין פַּרְנָסָתָם אֶלָּא לֵהָנוֹת וְלִזּוֹן מִזִּיוָהּ שֶׁל מַעְלָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, סוֹף הַפָּסוּק מוֹכִיחַ, שֶׁכָּתוּב כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן.

בַּת בְּתוּאֵל – בַּת בִּתּוֹ שֶׁל אֵל. רַב הוּנָא אָמַר, לֹא כָּךְ הוּא. וַאֲנִי הָיִיתִי בִּכְרַכֵּי הַיָּם וְשָׁמַעְתִּי שֶׁהָיוּ קוֹרְאִים לְאוֹתוֹ הָעֶצֶם

הַהוּא דְּאִשְׁתָּאַר בְּקִבְרָא מִכָּל גּוּפָא, בְּתוּאֵל רַמָּאָה. שְׁאֵלִית עֲלֵיהּ, אָמְרוּ דְּהוּא כְּרֵישָׁא (דְּמַיָּא) דְּחִוְיָא, דְּאִיהוּ רַמָּאָה, וְהַהוּא גַּרְמָא הוּא רַמָּאָה מִכָּל שְׁאַר גַּרְמֵי.

דְּתָאנָא אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הַהוּא גַּרְמָא לָמָּה אִשְׁתָּאַר בְּקִיּוּמָא יַתִּיר מִכָּל שְׁאַר גַּרְמֵי. מִשּׁוּם דְּאִיהוּ רַמָּאָה. וְלֵית סָבִיל טַעֲמָא דִּמְזוֹנָא דִּבְנֵי נָשָׁא כִּשְׁאָר גַּרְמֵי, וּבְגִינֵי כָּךְ הוּא תַּקִּיף מִכָּל גַּרְמֵי וְהוּא לֵיהֱוֵי עִקָּרָא דְּגוּפָא אִתְבְּנֵי מִנֵּיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב בַּת בְּתוּאֵל הָאֲרַמִּי.

וְתָאנָא אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הוּא רַמַּאי וּמֵעוֹלָם רַמַּאי, וְשָׁכֵן יֵצֶר הָרָע דְּאִיהוּ רַמַּאי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב בַּת בְּתוּאֵל הָאֲרַמִּי גַּרְמָא רַמָּאָה. מִפַּדַּן אֲרָם, מִצֶּמֶד רַמָּאִין, כִּדְתָנַן פַּדָּנָא דְתוֹרָא שֶׁהוּא צֶמֶד. אֲחוֹת לָבָן, אֲחוֹת יֵצֶר הָרָע הָאֲרַמִּי, כִּדְתָנַן, בַּתְּחִלָּה שֶׁהָיָה מְנוּוָל בְּחַטָּאוֹת בָּזֶה הָעוֹלָם נִקְרָא לוֹט. לֶעָתִיד לָבֹא שֶׁלֹּא יִהֵא מְנוּוָל כִּדְבִקְדְמִיתָא, כְּמַאן דְּסָחֵי וּמַטְבִּיל מִסָּאֲבוּתֵיהּ, קָרָאן לֵיהּ לָבָן. עַל כָּל פָּנִים אֵין יֵצֶר הָרָע בָּטֵל מִן הָעוֹלָם.

לשון הקודש

שֶׁעַל הַשִּׁדְרָה, אוֹתוֹ שֶׁנִּשְׁאָר בַּקֶּבֶר מִכָּל הַגּוּף – בְּתוּאֵל הָאֲרַמִּי. שָׁאַלְתִּי עָלָיו. אָמְרוּ שֶׁהוּא כְּרֹאשׁ [דּוּמֶה] הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא רַמַּאי, וְאוֹתוֹ הָעֶצֶם הוּא רַמַּאי מִכָּל שְׁאָר הָעֲצָמוֹת.

שֶׁלָּמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, לָמָּה נִשְׁאָר בְּקִיּוּם אוֹתוֹ הָעֶצֶם יוֹתֵר מִכָּל שְׁאָר הָעֲצָמוֹת? מִשּׁוּם שֶׁהוּא רַמַּאי, וְאֵינוֹ סוֹבֵל טַעַם שֶׁל הַמָּזוֹן שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם כְּמוֹ שְׁאָר הָעֲצָמוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ הוּא חָזָק מִכָּל הָעֲצָמוֹת, וְהוּא יִהְיֶה הָעִקָּר שֶׁהַגּוּף נִבְנֶה מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בַּת בְּתוּאֵל הָאֲרַמִּי.

וְלָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הוּא רַמַּאי וּמֵעוֹלָם רַמַּאי, וְשָׁכֵן יֵצֶר הָרָע שֶׁהוּא רַמַּאי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בַּת בְּתוּאֵל הָאֲרַמִּי – עֶצֶם רַמַּאי. מִפַּדַּן אֲרָם – מִצֶּמֶד רַמָּאִים, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ פַּדָּנָא דְתוֹרָא, שֶׁהוּא צֶמֶד. אֲחוֹת לָבָן – אֲחוֹת יֵצֶר הָרָע הָאֲרַמִּי. כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, בַּתְּחִלָּה שֶׁהָיָה מְנֻוָּל בְּחַטָּאוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם נִקְרָא לוֹט. לֶעָתִיד לָבֹא שֶׁלֹּא יִהֵא מְנֻוָּל כְּמוֹ בָּרִאשׁוֹנָה, כְּמִי שֶׁרוֹחֵץ וּמַטְבִּיל אֶת טֻמְאָתוֹ, קוֹרְאִים לוֹ לָבָן. עַל כָּל פָּנִים אֵין יֵצֶר הָרָע בָּטֵל מִן הָעוֹלָם.

תָּא שְׁמַע, דְּהָכִי אֲנַן אוֹקִימְנָא בְּמַתְנִיתָא. שְׁתֵּי בְּנוֹת לוֹט שֶׁהֵן שְׁתֵּי כֹּחוֹת הַגּוּף הַמְּעוֹרְרוֹת לַיֵּצֶר הָרָע, עַכְשָׁיו שֶׁאֵינוֹ מְנוּוָל כָּל כָּךְ וְנִטְבַּל מִלְּכְלוּכוֹ נִקְרָא לָבָן, וְאוֹתָן שְׁתֵּי בָּנוֹת אֵינָן בְּטֵלוֹת מַמָּשׁ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית כט) וּלְלָבָן שְׁתֵּי בָּנוֹת.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי כָּךְ הוּא, תַּמָּן כְּתִיב בְּכִירָה וּצְעִירָה וְהָכָא כְּתִיב גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אֲבָל אֵינָן בְּכֹחַ לַעֲשׂוֹת רָע וּלְהִתְעוֹרֵר לַיֵּצֶר הָרָע כְּמִתְּחִלָּה. מַשְׁמַע דִּכְתִיב שֵׁם הַגְּדוֹלָה לֵאָה, שֶׁלֵּאָה מִכֹּחָהּ וּמֵרִשְׁעָתָהּ. וְשֵׁם הַקְּטַנָּה רָחֵל, שֶׁאֵין בָּהּ כֹּחַ הַמִּתְעוֹרֵר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה נג) וּכְרָחֵל לִפְנֵי גוֹזְזֶיהָ נֶאֱלָמָה.

אָמַר רַב הוּנָא, זֶה יֵצֶר הָרָע וּשְׁתֵּי בְּנוֹתָיו, מִתְחַלְּפוֹת מִכְּמוֹת שֶׁהָיוּ בָּרִאשׁוֹנָה. בַּתְּחִלָּה לוֹט, מְקֻלָּל מְנֻוָּל. עַכְשָׁיו לָבָן, מְלוּבָּן, שֶׁאֵינוֹ מְקֻלָּל וּמְנֻוָּל בְּנִיווּלוֹ כְּבָרִאשׁוֹנָה. בַּתְּחִלָּה שְׁתֵּי בְּנוֹתָיו חֲזָקוֹת כָּל אַחַת וְאַחַת בְּכֹחָהּ, וְעַכְשָׁיו שֵׁם הַגְּדוֹלָה לֵאָה, לֵאָה בְּלֹא כֹחַ, לֵאָה בְּלֹא חִזּוּק, לֵאָה מִמַּעֲשֶׂיהָ הָרִאשׁוֹנִים. וְשֵׁם הַקְּטַנָּה רָחֵל, כִּדְקָאֲמָרָן, וְלֹא כְּמוֹת שֶׁהָיוּ בָּרִאשׁוֹנָה.

לשון הקודש

בֹּא שְׁמַע שֶׁכָּךְ אָנוּ בְּאַרְנוּ בַּבָּרַיְתָא. שְׁתֵּי בְּנוֹת לוֹט, שֶׁהֵן שְׁנֵי כֹּחוֹת הַגּוּף הַמְּעוֹרְרוֹת אֶת יֵצֶר הָרָע, עַכְשָׁו שֶׁאֵינוֹ כָּל כָּךְ מְנֻוָּל וְנִטְבַּל מִלְּכְלוּכוֹ נִקְרָא לָבָן, וְאוֹתָן שְׁתֵּי בָּנוֹת אֵינָן בְּטֵלוֹת מַמָּשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית כט) וּלְלָבָן שְׁתֵּי בָּנוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּךְ הוּא. שָׁם כָּתוּב בְּכִירָה וּצְעִירָה, וְכָאן כָּתוּב גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֲבָל אֵינָן בְּכֹחַ לַעֲשׂוֹת רָע וּלְהִתְעוֹרֵר לַיֵּצֶר הָרָע כְּמִתְּחִלָּה, מַשְׁמַע שֶׁכָּתוּב שֵׁם הַגְּדֹלָה לֵאָה, שֶׁלֵּאָה מִכֹּחָהּ וּמֵרִשְׁעָתָהּ. וְשֵׁם הַקְּטַנָּה רָחֵל, שֶׁאֵין בָּהּ כֹּחַ הַמִּתְעוֹרֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כג) וּכְרָחֵל לִפְנֵי גוֹזְזֶיהָ נֶאֱלָמָה.

אָמַר רַב הוּנָא, זֶה יֵצֶר הָרָע, וּשְׁתֵּי בְּנוֹתָיו מִתְחַלְּפוֹת מִכְּמוֹת שֶׁהָיוּ בָּרִאשׁוֹנָה. בַּתְּחִלָּה לוֹט, מְקֻלָּל מְנֻוָּל. עַכְשָׁו לָבָן, מְלֻבָּן, שֶׁאֵינוֹ מְקֻלָּל וּמְנֻוָּל בְּנִווּלוֹ כְּבָרִאשׁוֹנָה. בַּתְּחִלָּה שְׁתֵּי בְּנוֹתָיו חֲזָקוֹת, כָּל אַחַת וְאַחַת בְּכֹחָהּ, וְעַכְשָׁו שֵׁם הַגְּדֹלָה לֵאָה – לֵאָה בְּלֹא כֹחַ, לֵאָה בְּלֹא חִזּוּק, לֵאָה מִמַּעֲשֶׂיהָ הָרִאשׁוֹנִים. וְשֵׁם הַקְּטַנָּה רָחֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, וְלֹא כְּמוֹת שֶׁהָיוּ בָּרִאשׁוֹנָה.

אָמַר רִבִּי אַחָא בַּר יַעֲקֹב, תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַיְיָ לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הִיא. אָמַר רִבִּי אַחָא מִפְּנֵי מָה הִיא עֲקָרָה, מִפְּנֵי שֶׁיֵּצֶר הָרָע אֵינוֹ נִמְצָא בְּכֹחוֹ בָּעוֹלָם, וְעַל כָּךְ אֵין נִמְצָא פְּרִיָּה וְרִבְיָה זוּלָתִי בַּתְּפִלָּה, מַה כְּתִיב, וַיֵּעָתֶר לוֹ יְיָ וַתַּהַר רִבְקָה אִשְׁתּוֹ. כֵּיוָן שֶׁמִּתְעוֹרֵר יֵצֶר הָרָע, נִמְצָא פְּרִיָּה וְרִבְיָה.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אִם כֵּן מַה הֶפְרֵשׁ בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לְאוֹתוֹ הַזְּמַן, וְעוֹד דְּהָא קְרָא קָאֲמַר דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד. אָמַר רִבִּי אַחָא, כָּךְ הוּא, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַר לֵיהּ לְהַהוּא עִנְיָינָא דְּצָרִיךְ לְזַוּוּגָא, וְלָא לְכָל שַׁעְתָּא דִּיהֵא תָּדִיר עִם בַּר נָשׁ כְּמוֹ כְּעָן, דְּאִיהוּ אִשְׁתַּכַּח תָּדִיר וְחָטָאן בֵּיהּ בְּנֵי נָשָׁא, אֶלָּא לְהַהוּא זִוּוּגָא בִּלְחוֹדוֹי, וְאִתְעֲרוּתָא הַהִיא, אִתְעֲרוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֶיהֱוֵי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (יחזקאל לו) וַהֲסִירוֹתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן מִבְּשַׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר. מַהוּ לֵב בָּשָׂר. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, לֵב לְהוֹצִיא בָשָׂר וְלֹא לְדָבָר אַחֵר.

רִבִּי יִצְחָק בְּרִבִּי יוֹסֵי הָוָה אָתֵי מִקַּפּוֹטְקִיָּא לְלוּד, פָּגַע בֵּיהּ רִבִּי יְהוּדָה. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יִצְחָק, תֹּאמַר דַּחֲבִירָנָא חַכִּימֵי מַתְנִיתָא

לשון הקודש

אָמַר רַב אָחָא בַּר יַעֲקֹב, בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הִיא. אָמַר רַבִּי אָחָא, מִפְּנֵי מָה הִיא עֲקָרָה? מִפְּנֵי שֶׁיֵּצֶר הָרָע אֵינוֹ נִמְצָא בְּכֹחַ בָּעוֹלָם, וְעַל כָּךְ אֵין נִמְצָא פְּרִיָּה וּרְבִיָּה זוּלָתִי בַּתְּפִלָּה. וּמַה כָּתוּב? וַיֵּעָתֶר לוֹ ה' וַתַּהַר רִבְקָה אִשְׁתּוֹ. כֵּיוָן שֶׁמִּתְעוֹרֵר יֵצֶר הָרָע, נִמְצָא פְּרִיָּה וּרְבִיָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִם כֵּן, מַה הֶפְרֵשׁ בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לְאוֹתוֹ זְמַן? וְעוֹד, שֶׁהִנֵּה הַכָּתוּב אָמַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה. אָמַר רַבִּי אָחָא, כָּךְ הוּא, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵעִיר אוֹתוֹ לָעִנְיָן הַהוּא שֶׁצָּרִיךְ לְזִוּג, וְלֹא לְכָל שָׁעָה, שֶׁיִּהְיֶה תָּמִיד עִם אָדָם כְּמוֹ כָּעֵת, שֶׁהוּא נִמְצָא תָּמִיד וְחוֹטְאִים בּוֹ בְּנֵי אָדָם, אֶלָּא לְאוֹתוֹ זִוּוּג לְבַדּוֹ. וְהַהִתְעוֹרְרוּת הַהִיא תִּהְיֶה הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לו) וַהֲסִירֹתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן מִבְּשַׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר. מַה זֶּה לֵב בָּשָׂר? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֵב לְהוֹצִיא בָשָׂר, וְלֹא לְדָבָר אַחֵר.

רַבִּי יִצְחָק בְּרַבִּי יוֹסֵי הָיָה בָּא מִקַּפּוֹטְקִיָּא לְלוּד. פָּגַע בּוֹ רַבִּי יְהוּדָה.

אִתְעָרוּ לְהַאי עִנְיָינָא, דְּיֵצֶר הָרָע יִתְנְשֵׁי מִן עָלְמָא בַּר הַהִיא שַׁעְתָּא לְזִיווּגָא. אָמַר לֵיהּ, חַיֶּיךָ הָכִי אִצְטְרִיךְ יֵצֶר הָרָע לָעוֹלָם כְּמִטְרָא לָעוֹלָם, דְּאִלְמָלֵא יֵצֶר הָרָע, חֶדְוָותָא דִשְׁמַעְתָּא לָא לֶיהֱוֵי, אֲבָל לָא מִנַּוְולָה כְּקַדְמִיתָא לְמֶחֱשֵׁי בֵּיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה יא) לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי וְגו'.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הוּא לִבָּא דִמְדוֹרֵיהּ דְּיֵצֶר הָרָע בֵּיהּ. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, לִבָּא טָבָא, בִּנְיָינָא דְגוּפָא וְנִשְׁמְתָא, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב (דברים ז) וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ דְּהוּא עִקָּרָא דְכֹלָּא.

כַּד אָתָא רַב כַּהֲנָא אָמַר, הָכִי אַמְרִין מִשְּׁמֵיהוֹן דְּמָארֵי מַתְנִיתָא, תְּרֵי בִּנְיָינִין דְּגוּפָא אִינוּן, כַּבְדָא וְלִבָּא. דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כַּבְדָא וְלִבָּא אִינוּן מְנַהֲגֵי גוּפָא בְּכָל סִטְרֵי אֵבָרוֹי, מְנַהֲגָא דְרֵישָׁא מוֹחָא. אֲבָל דְּגוּפָא אִינוּן תְּרֵין וְקַדְמָאָה הוּא כַּבְדָא, תִּנְיָינָא לִבָּא. וְהַיְינוּ דִכְתִיב בְּפָרְשָׁתָא, (בראשית כח) וַיִּתְרוֹצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ, אִלֵּין תְּרֵין בִּנְיָינֵי דְגוּפָא.

מָאי טַעְמָא וַיִּתְרוֹצְצוּ. מִשּׁוּם דְּלִבָּא (אִתְעָרֵי) אִתְנְשֵׁי מִנֵּיהּ יֵצֶר הָרָע.

לשון הקודש

אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק, תֹּאמַר שֶׁחֲבֵרֵינוּ חַכְמֵי הַבָּרַיְתָא הִתְעוֹרְרוּ לָעִנְיָן הַזֶּה שֶׁיֵּצֶר הָרָע יִשְׁתַּכַּח מִן הָעוֹלָם, פִּרְט לְאוֹתָהּ שְׁעַת הַזִּווּג. אָמַר לוֹ, חַיֶּיךָ, כָּךְ צָרִיךְ יֵצֶר הָרָע לָעוֹלָם כְּגֶשֶׁם לָעוֹלָם. שֶׁאִלְמָלֵא יֵצֶר הָרָע, חֶדְוַת הַשְּׁמוּעָה לֹא תִהְיֶה, אֲבָל לֹא מְנֻוָּלֶת כְּבָרִאשׁוֹנָה לַחֲטֹא בוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה יא) לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי וְגו'.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הוּא הַלֵּב שֶׁמְּדוֹרוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרָע בּוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, לֵב טוֹב בִּנְיַן הַגּוּף וְהַנִּשְׁמָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב (דברים ו) וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ, שֶׁהוּא עִקַּר הַכֹּל.

כְּשֶׁבָּא רַב כַּהֲנָא, אָמַר, כָּךְ אוֹמְרִים מִשְּׁמָם שֶׁל בַּעֲלֵי הַבָּרַיְתָא: שְׁנֵי בִּנְיָנִים שֶׁל הַגּוּף הֵם – הַכָּבֵד וְהַלֵּב. שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכָּבֵד וְהַלֵּב מַנְהִיגִים אֶת הַגּוּף בְּכָל צִדְדֵי אֵיבָרָיו. הַמַּנְהִיג שֶׁל הָרֹאשׁ הוּא הַמֹּחַ, אֲבָל שֶׁל הַגּוּף הֵם שְׁנַיִם. וְהָרִאשׁוֹן הוּא הַכָּבֵד, וְהַשֵּׁנִי הַלֵּב. וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב בַּפָּרָשָׁה וַיִּתְרֹצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ, אֵלּוּ שְׁנֵי בִּנְיְנֵי הַגּוּף.

מָה הַטַּעַם וַיִּתְרֹצְצוּ? מִשּׁוּם שֶׁמֵּהַלֵּב [מִתְעוֹרֵר] נִשְׁכַּח הַיֵּצֶר הָרָע. וַיִּתְרֹצְצוּ?

וַיִּתְרוֹצֲצוּ, (שָׁאֲלוּ) וַיִּשְׁלָיוּ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא אָמַר רַב הוּנָא, וַיִּתְרוֹצֲצוּ וַיִּשָּׁבְרוּ, כְּלוֹמַר נִשְׁבַּר כֹּחָם וְחֵילָם. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הַגּוּף מַהוּ אוֹמֵר, אִם כֵּן לָמָּה זֶה אָנֹכִי וְלָמָּה נִבְרֵאתִי. מִיָּד (בראשית כח) וַתֵּלֶךְ לִדְרֹשׁ אֶת ה'.

וַיֹּאמֶר ה' לָהּ שְׁנֵי גוֹיִם בְּבִטְנֵךְ וּשְׁנֵי לְאֻמִּים וְגו'. (בראשית כח) אֵלּוּ הַשְּׁנֵי גֵּאִים הַכָּבֵד וְהַלֵּב. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, הַמּוֹחַ וְהַלֵּב. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַמּוֹחַ אֵין בִּכְלַל זֶה, מַשְׁמַע דִּכְתִיב בְּבִטְנֵךְ, וְהַמּוֹחַ אֵינוֹ בַּבֶּטֶן אֶלָּא בָּרֹאשׁ. וּשְׁנֵי לְאוּמִּים מִמֵּעַיִךְ וְגו', וְרַב יַעֲבוֹד צָעִיר זֶהוּ הַכָּבֵד שֶׁהוּא רַב וְגָדוֹל, וְהוּא מְשַׁמֵּשׁ לִפְנֵי הַלֵּב. דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הַכָּבֵד קוֹלֵט הַדָּם וּמְשַׁמֵּשׁ בּוֹ לִפְנֵי הַלֵּב.

וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי. (בראשית כה) אָמַר רַב כַּהֲנָא, הַכָּבֵד הוּא הָרִאשׁוֹן וְהוּא אַדְמוֹנִי. לָמָּה הוּא אַדְמוֹנִי, עַל שֶׁבּוֹלֵעַ אֶת הַדָּם תְּחִלָּה. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ רִאשׁוֹן, עַל שֶׁהוּא רִאשׁוֹן לִבְלוֹעַ הַדָּם מִכָּל הַמַּאֲכָל, וְהוּא רִאשׁוֹן לַדָּם אֲבָל לֹא לַיְצִירָה. וּבְמַאן נוֹקִים וְרַב יַעֲבוֹד צָעִיר, עַל שֶׁהוּא רַב וְגָדוֹל בְּשִׁעוּרוֹ מִן הַלֵּב וְהוּא עוֹבֵד לַלֵּב.

לשון הקודש

[שָׁאֲלוּ] וַיִּשְׁלָיוּ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא, אָמַר רַב הוּנָא, וַיִּתְרוֹצֲצוּ – וַיִּשָּׁבְרוּ, כְּלוֹמַר, נִשְׁבַּר כֹּחָם וְחֵילָם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַגּוּף מַהוּ אוֹמֵר? אִם כֵּן לָמָּה זֶה אָנֹכִי, וְלָמָּה נִבְרֵאתִי? מִיָּד – וַתֵּלֶךְ לִדְרֹשׁ אֶת ה'.

וַיֹּאמֶר ה' לָהּ שְׁנֵי גוֹיִם בְּבִטְנֵךְ וּשְׁנֵי לְאֻמִּים וְגו'. אֵלּוּ הַשְּׁנֵי גֵּאִים – הַכָּבֵד וְהַלֵּב. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, הַמּוֹחַ וְהַלֵּב. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַמּוֹחַ אֵין בִּכְלַל זֶה, מַשְׁמַע שֶׁכָּתוּב בְּבִטְנֵךְ, וְאֵין הַמּוֹחַ בַּבֶּטֶן אֶלָּא בָּרֹאשׁ. וּשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמֵּעַיִךְ וְגו', וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר. זֶהוּ הַכָּבֵד, שֶׁהוּא רַב וְגָדוֹל וְהוּא מְשַׁמֵּשׁ לִפְנֵי הַלֵּב. שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכָּבֵד קוֹלֵט הַדָּם וּמְשַׁמֵּשׁ בּוֹ לִפְנֵי הַלֵּב.

וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי. אָמַר רַב כַּהֲנָא, הַכָּבֵד הוּא הָרִאשׁוֹן, וְהוּא אַדְמוֹנִי. לָמָּה הוּא אַדְמוֹנִי? עַל שֶׁבּוֹלֵעַ אֶת הַדָּם תְּחִלָּה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ רִאשׁוֹן? עַל שֶׁהוּא רִאשׁוֹן לִבְלוֹעַ הַדָּם מִכָּל הַמַּאֲכָל, וְהוּא רִאשׁוֹן לַדָּם, אֲבָל לֹא לַיְצִירָה. וּבַמֶּה נְבָאֵר וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר? עַל שֶׁהוּא רַב וְגָדוֹל בְּשִׁעוּרוֹ מִן הַלֵּב,

אָמַר רִבִּי אַבָּא, לָמָּה אָתָא פָּרְשָׁתָא דָא, אֶלָּא לְאַחֲזָאָה לִבְנֵי עָלְמָא דְּאַף עַל גַּב דְּהַהִיא שְׁלִימוּתָא לֶיהֱוֵי בְּאַרְעָא, אָרְחֵיהּ וְטִבְעֵיהּ דְּעָלְמָא לָא אִשְׁתַּנֵּי. רִבִּי יֵיסָא אָמַר בֹּא וּרְאֵה הַכָּבֵד הוּא הַצָּד צַיִד וְהוּא צַיִד בְּפִיו, וְהַלֵּב הוּא הַחוֹשֵׁב וְהוּא (בראשית כה) יוֹשֵׁב אֹהָלִים הָדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית כח) וַיָּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד. חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת, נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בַּתּוֹרָה.

וַיָּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד. רִבִּי בָּא בְּשֵׁם רִבִּי אַחָא אָמַר, לְעוֹלָם טִבְעוֹ שֶׁל עוֹלָם אֵינוֹ מִשְׁתַּנֶּה, בֹּא וּרְאֵה, מַה כְּתִיב, וַיָּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר אֲשֶׁר זָדוּ עֲלֵיהֶם וְתַרְגּוּמוֹ דְּחֲשִׁיבוּ. כְּלוֹמַר הַלֵּב חוֹשֵׁב וּמְהַרְהֵר בַּתּוֹרָה בִּידִיעַת בּוֹרְאוֹ. מָה כְתִיב, וַיָּבֹא עֵשָׂו מִן הַשָּׂדֶה. וְהוּא עָיֵף. הַכָּבֵד שֶׁדֶּרֶךְ טִבְעוֹ לַצֵּאת וְלָצוּד צַיִד בְּפִיו לִבְלוֹעַ וְאֵינוֹ מוֹצֵא, נִקְרָא עָיֵף. וְהוּא אוֹמֵר לַלֵּב, עַד שֶׁאַתָּה מְהַרְהֵר בִּדְבָרִים אֵלּוּ בְּדִבְרֵי תוֹרָה, הַרְהֵר בַּאֲכִילָה וּבִשְׁתִיָּה לְקַיֵּים גּוּפְךָ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֵל יַעֲקֹב הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה, כִּי כֵן דַּרְכִּי לִבְלוֹעַ הַדָּם וּלְשַׁגֵּר לִשְׁאָר הָאֵבָרִים. כִּי עָיֵף אָנֹכִי, בְּלָא אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה.

לשון הקודש

וְהוּא עוֹבֵד לַלֵּב.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, לָמָּה בָּאָה הַפָּרָשָׁה הַזּוֹ? אֶלָּא לְהַרְאוֹת לִבְנֵי הָעוֹלָם, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהַשְּׁלֵמוּת הַהִיא תִּהְיֶה בָּאָרֶץ – דַּרְכּוֹ וְטִבְעוֹ שֶׁל הָעוֹלָם לֹא יִשְׁתַּנֶּה. רַבִּי יֵיסָא אָמַר, בֹּא רְאֵה, הַכָּבֵד הוּא הַצָּד צַיִד, וְהוּא צַיִד בְּפִיו, וְהַלֵּב הוּא הַחוֹשֵׁב, וְהוּא יֹשֵׁב אֹהָלִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד, חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת, נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בַּתּוֹרָה.

וַיָּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד, רִבִּי בָּא בְּשֵׁם רִבִּי אַחָא אָמַר, לְעוֹלָם טִבְעוֹ שֶׁל עוֹלָם אֵינוֹ מִשְׁתַּנֶּה, בֹּא רְאֵה, מַה כְּתִיב, וַיָּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יח) אֲשֶׁר זָדוּ עֲלֵיהֶם, וְתַרְגּוּמוֹ: שֶׁחָשְׁבוּ. כְּלוֹמַר, הַלֵּב חוֹשֵׁב וּמְהַרְהֵר בַּתּוֹרָה בִּידִיעַת בּוֹרְאוֹ. מַה כָּתוּב? וַיָּבֹא עֵשָׂו מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עָיֵף. הַכָּבֵד שֶׁדֶּרֶךְ טִבְעוֹ לָצֵאת וְלָצוּד צַיִד בְּפִיו לִבְלוֹעַ וְאֵינוֹ מוֹצֵא, נִקְרָא עָיֵף, וְהוּא אוֹמֵר לַלֵּב: עַד שֶׁאַתָּה מְהַרְהֵר בִּדְבָרִים אֵלּוּ בְּדִבְרֵי תוֹרָה, הַרְהֵר בַּאֲכִילָה וּבִשְׁתִיָּה לְקַיֵּים גּוּפְךָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל יַעֲקֹב הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה, כִּי כֵן דַּרְכִּי לִבְלֹעַ הַדָּם וּלְשַׁגֵּר לִשְׁאָר הָאֵבָרִים, כִּי

וְהַלֵּב אוֹמֵר, תֵּן לִי הָרִאשׁוֹן וְהַמּוּבְחָר מִכֹּל מָה שֶׁתִּבְלָע, תֵּן לִי בְּכוֹרָתְךָ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית כה) מִכְּרָה כַיּוֹם אֶת בְּכוֹרָתְךָ לִי, קוֹנְמִיתָא דְתָאִיבָא. עַד שֶׁהַלֵּב מְהַרְהֵר וְחוֹשֵׁב בַּמַּאֲכָל, בּוֹלֵעַ הַכָּבֵד. דְּאִלְמָלֵי הַהוּא כִּסּוּפָא וְהִרְהוּרָא דְלִבָּא בַּמַּאֲכָל, לֹא יוּכְלוּ הַכָּבֵד וְהָאֵבָרִים לִבְלוֹעַ דְּאָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כֵּן דֶּרֶךְ הָעֲבָדִים, שֶׁאֵינָם אוֹכְלִים עַד שֶׁהָאָדוֹן אוֹכֵל.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כְּתִיב לְאַחַר כֵּן, (בראשית כה) וְיַעֲקֹב נָתַן לְעֵשָׂו לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים. מַהוּ עֲדָשִׁים, סְגַלְגַּלִּין כְּגֻלְגֹּלְתָּא, וְגַלְגַּלָּא סָבִיב בְּעַלְמָא. כְּלוֹמַר, דְּלָא אִתְנְשֵׁי מֵאָרְחֵיהּ. כָּךְ הוּא בַּר נָשׁ, בְּהַהוּא זִמְנָא אַף עַל גַּב דְּכָל הַהוּא טִיבוּ וִיקָר וּשְׁלֵימוּתָא לֶיהֱוֵי, אָרְחֵיהּ דְּעַלְמָא לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי לָא יִתְנְשֵׁי.

מַתְנִיתִין, תְּנַן אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם מְנַשְּׁבָן, וְעָתִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהִתְעוֹרֵר רוּחַ אֶחָד לְקַיֵּים הַגּוּף, שֶׁיִּהֵא כָּלוּל מֵאַרְבַּע רוּחוֹת. הָדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל לז) מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ. בְּאַרְבַּע לָא כְתִיב אֶלָּא מֵאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם, שֶׁיִּהֵא כָּלוּל מֵאַרְבַּעְתָּם.

לשון הקודש

עֵין אָנֹכִי, בְּלֹא אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה.

וְהַלֵּב אוֹמֵר: תֵּן לִי הָרִאשׁוֹן וְהַמֻּבְחָר מִכֹּל מַה שֶּׁתִּבְלַע, תֵּן לִי בְּכוֹרָתְךָ. זֶה שֶׁכָּתוּב מִכְּרָה כַיּוֹם אֶת בְּכֹרָתְךָ לִי, רֵאשִׁית הַתַּאֲוָה. עַד שֶׁהַלֵּב מְהַרְהֵר וְחוֹשֵׁב בַּמַּאֲכָל, בּוֹלֵעַ הַכָּבֵד. שֶׁאִלְמָלֵא אוֹתוֹ כִּסּוּף וְהִרְהוּר שֶׁל הַלֵּב בַּמַּאֲכָל, לֹא יוּכְלוּ הַכָּבֵד וְהָאֵבָרִים לִבְלֹעַ. שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כֵּן דֶּרֶךְ הָעֲבָדִים – שֶׁאֵינָם אוֹכְלִים עַד שֶׁהָאָדוֹן אוֹכֵל.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּתוּב לְאַחַר כֵּן, וְיַעֲקֹב נָתַן לְעֵשָׂו לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים. מַה זֶּה עֲדָשִׁים? עֲגַלְגַּלִּים כְּגֻלְגֹּלֶת, וְהַגַּלְגַּל סוֹבֵב בָּעוֹלָם, כְּלוֹמַר שֶׁלֹּא נִשְׁכָּח מִדַּרְכּוֹ. כָּךְ הוּא בֶּן אָדָם, בְּאוֹתוֹ זְמַן, אַף עַל גַּב שֶׁכָּל אוֹתוֹ חֶסֶד וְכָבוֹד וּשְׁלֵמוּת יִהְיוּ, דַּרְכּוֹ שֶׁל הָעוֹלָם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת לֹא יִשְׁתַּכַּח.

מִשְׁנָה. שָׁנִינוּ, אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם מְנַשְּׁבוֹת, וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִתְעוֹרֵר רוּחַ אֶחָד לְקַיֵּם הַגּוּף שֶׁיִּהְיֶה כָּלוּל מֵאַרְבַּע רוּחוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לז) מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ. בְּאַרְבַּע לֹא כָתוּב, אֶלָּא מֵאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם, שֶׁיִּהֵא כָּלוּל מֵאַרְבַּעְתָּם.

וְתָאנָא, אוֹתוֹ הָרוּחַ הוּא רוּחַ הַמּוֹלִיד, הוּא הָרוּחַ הָאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה. וְאֵין בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, אֶלָּא שִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת בִּלְבָד. וְאֵין בֵּין עוֹלָם הַזֶּה, לִתְחִיַּית הַמֵּתִים אֶלָּא נְקִיּוּת וְהַשָּׁגַת יְדִיעָה. רַב נַחְמָן אָמַר וְאֲרִיכוּת יָמִים.

אָמַר רַב יוֹסֵף וְכִי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּתְחִיַּית הַמֵּתִים לַאו חַד הוּא. אָמַר לֵיהּ, לֹא. דִּתְנַן, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קוֹדֶם לְקִבּוּץ גָּלֻיּוֹת, קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת, קוֹדֶם לִתְחִיַּית הַמֵּתִים, וּתְחִיַּית הַמֵּתִים הוּא אַחֲרוֹן שֶׁבְּכֻלָּם. מִנָּא לָן, דִּכְתִיב (תהלים קמז) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלִַם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס הָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם. זוֹ הִיא תְּחִיַּית הַמֵּתִים, שֶׁהִיא הָרְפוּאָה לִשְׁבוּרֵי לֵב עַל מֵתֵיהֶם. בּוֹנֵה יְרוּשָׁלִַם תְּחִלָּה, וְאַחֲרָיו נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס, וְהָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב אַחֲרוֹן עַל הַכֹּל.

תְּנַן, אַרְבָּעִים שָׁנָה קוֹדֶם הַקִּבּוּץ גָּלֻיּוֹת לִתְחִיַּית הַמֵּתִים, כִּדְאַמְרִינָן וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה. הַאי אַרְבָּעִים שָׁנָה, מָאי עֲבִידְתַּיְיהוּ. אָמַר רַב כַּהֲנָא אָמַר רִבִּי בְּרוֹקָא, מִקִּבּוּץ גָּלֻיּוֹת עַד תְּחִיַּית הַמֵּתִים, כַּמָּה צָרוֹת, כַּמָּה מִלְחָמוֹת יִתְעוֹרְרוּ עַל יִשְׂרָאֵל, וְאַשְׁרֵי הַנִּמְלָט מֵהֶם, דִּכְתִיב, (דניאל יב) וּבָעֵת הַהִיא יִמָּלֵט עַמְּךָ כָּל הַנִּמְצָא כָתוּב בַּסֵּפֶר.

לשון הקודש

וְלָמַדְנוּ, אוֹתוֹ הָרוּחַ הוּא רוּחַ הַמּוֹלִיד, הוּא הָרוּחַ הָאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה, וְאֵין בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ אֶלָּא שִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת בִּלְבָד, וְאֵין בֵּין עוֹלָם הַזֶּה לִתְחִיַּית הַמֵּתִים אֶלָּא נְקִיּוּת וְהַשָּׁגַת יְדִיעָה. רַב נַחְמָן אָמַר, וַאֲרִיכוּת יָמִים.

אָמַר רַב יוֹסֵף, וְכִי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּתְחִיַּית הַמֵּתִים אֵינָם אֶחָד? אָמַר לוֹ, לֹא, שֶׁשְּׁנֵינוּ, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קוֹדֵם לְקִבּוּץ גָּלֻיּוֹת, קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת קוֹדֵם לִתְחִיַּית הַמֵּתִים, וּתְחִיַּית הַמֵּתִים הָאַחֲרוֹן שֶׁבְּכֻלָּם. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (תהלים קמו) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס. הָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם. זוֹ הִיא תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁהִיא הָרְפוּאָה לִשְׁבוּרֵי לֵב עַל מֵתֵיהֶם. בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם תְּחִלָּה, וְאַחֲרָיו נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס, וְהָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב אַחֲרוֹן עַל הַכֹּל.

שָׁנִינוּ, אַרְבָּעִים שָׁנָה קוֹדֵם הַקִּבּוּץ גָּלֻיּוֹת לִתְחִיַּת הַמֵּתִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה. אַרְבָּעִים הַשָּׁנָה הַלָּלוּ מַה מַּעֲשֵׂיהֶם? אָמַר רַב כַּהֲנָא אָמַר

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר מֵהָכָא, (דניאל יב) יִתְבָּרְרוּ וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצָּרְפוּ רַבִּים.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר מֵהָכָא, (זכריה יג) וּצְרַפְתִּים כִּצְרוֹף אֶת הַכֶּסֶף וּבְחַנְתִּים כִּבְחוֹן אֶת הַזָּהָב. וּבְאוֹתָם הַיָּמִים, יִהְיוּ יָמִים אֲשֶׁר יֹאמְרוּ (קהלת יב) אֵין לִי בָּהֶם חֵפֶץ, וּמִשָּׁעָה שֶׁיַּעַבְרוּ הַצָּרוֹת עַד תְּחִיַּית הַמֵּתִים אַרְבָּעִים שָׁנָה.

רַב הוּנָא אָמַר, תָּא חֲזֵי (יהושע ה) כִּי אַרְבָּעִים שָׁנָה הָלְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וְגוֹ' אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל ה', כְּהַאי גַּוְונָא (גופא) הָכָא. אָמַר רַב יוֹסֵף, כָּל אִלֵּין חַד מִלָּה אָמְרוּ, וּלְסוֹף אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁהַצָּרוֹת יַעַבְרוּ וְהָרְשָׁעִים יִכְלוּ, יִחְיוּ הַמֵּתִים שׁוֹכְנֵי עָפָר. מָאי טַעְמָא, מִשּׁוּם דִּכְתִיב, (נחום א) לֹא תָקוּם פַּעֲמַיִם צָרָה, וְדַי לָהֶם בַּמָּה שֶׁעָבְרוּ. וּמִזְּמַן תְּחִיַּית הַמֵּתִים, יִתְיַישֵׁב עַלְמָא בְּיִשּׁוּבוֹ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

רִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ, הָוָה יָתִיב, וְהָוָה קָא מִצְטָעֵר בְּנַפְשׁוֹי טָפֵי עָאל לְקָמֵיה רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אָמַר לֵיהּ חֵיזוּ נְהִירוּ בּוּצִינָא דְעַלְמָא לָמָה חֲשׁוֹכָן. אָמַר לֵיהּ, חֵיזוּ וּדְחִילוּ סָגִי עָאל בֵּי, דְּהָא אֲנָא

לשון הקודש

רַבִּי בְּרוֹקָא, מִקִּבּוּץ גָּלֻיּוֹת עַד תְּחִיַּת הַמֵּתִים כַּמָּה צָרוֹת, כַּמָּה מִלְחָמוֹת יִתְעוֹרְרוּ עַל יִשְׂרָאֵל, וְאַשְׁרֵי הַנִּמְלָט מֵהֶם, שֶׁכָּתוּב (דניאל יב) בָּעֵת הַהִיא יִמָּלֵט עַמֶּךָ כָּל הַנִּמְצָא כָּתוּב בַּסֵּפֶר.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מִכָּאן, יִתְבָּרְרוּ וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצָּרְפוּ רַבִּים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר מִכָּאן, (זכריה יג) וּצְרַפְתִּים כִּצְרוֹף אֶת הַכֶּסֶף וּבְחַנְתִּים כִּבְחוֹן אֶת הַזָּהָב. וּבְאוֹתָם הַיָּמִים יִהְיוּ יָמִים אֲשֶׁר יֹאמְרוּ אֵין לִי בָּהֶם חֵפֶץ. וּמִשָּׁעָה שֶׁיַּעַבְרוּ הַצָּרוֹת עַד תְּחִיַּת הַמֵּתִים אַרְבָּעִים שָׁנָה.

רַב הוּנָא אָמַר, בֹּא רְאֵה, כִּי אַרְבָּעִים שָׁנָה הָלְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וְגוֹ' אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל ה' – כְּמוֹ כֵן [הַגּוּף] כָּאן. אָמַר רַב יוֹסֵף, כָּל אֵלּוּ דָּבָר אֶחָד אָמְרוּ. וּלְסוֹף אַרְבָּעִים שָׁנָה, שֶׁהַצָּרוֹת יַעַבְרוּ וְהָרְשָׁעִים יִכְלוּ, יִחְיוּ הַמֵּתִים שׁוֹכְנֵי עָפָר. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (נחום א) לֹא תָקוּם פַּעֲמַיִם צָרָה, וְדַי לָהֶם בְּמַה שֶׁעָבְרוּ. וּמִזְּמַן תְּחִיַּת הַמֵּתִים יִתְיַישֵׁב הָעוֹלָם בְּיִשּׁוּבוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ הָיָה יוֹשֵׁב, וְהָיָה מִצְטַעֵר בְּנַפְשׁוֹ מְאֹד. נִכְנַס לְפָנָיו רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אָמַר לוֹ, מַרְאֵה הָאוֹר שֶׁל מְאוֹר

חַמֵּי מָה דְּאִתְעָרוּ חַבְרָנָא מָארֵי מַתְנִיתָא, דְּשָׁאַרַת עֲלָיְיהוּ רוּחַ קַדִּישִׁין. וְהַהוּא דְּאִתְעָרוּ, דְּבִשְׁתִּיתָאֵי יְהֵא פּוּרְקָנָא, שָׁפִיר. אֲבָל אֲנָא חַמֵּי אוֹרְכָּא יְתֵירָא עַל אִינּוּן דְּיֵרָא עַפְרָא, דִּבְאֶלֶף שְׁתִיתָאֵי לִזְמַן (שמות י' ע"א) אַרְבַּע מֵאוֹת וּתְמַנְיָא שְׁנִין מִנַּיְיהוּ, יִהְיוּ קָיְימִין כָּל דְּיֵרֵי עַפְרָא בְּקִיּוּמֵיהוֹן.

וּבְגִינֵי כָּךְ אִתְעָרוּ חֲבֵירָנָא, עַל פְּסוּקָא דְּקָרָא לוֹן בְּנֵי חֵת, חֵ"ת, דְּיִתְעָרוּן לְח"ת שָׁנָה, וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (ויקרא כה) בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תָּשׁוּבוּ אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ. כְּשֶׁיִּשְׁתַּלֵּם הַזֹּא"ת, שֶׁהוּא חֲמִשֶּׁת אֲלָפִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת וּתְמַנְיָא, תָּשׁוּבוּ אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ, אֶל נִשְׁמָתוֹ, שֶׁהִיא אֲחֻזָּתוֹ וְנַחֲלָתוֹ.

(עוד) אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לֹא תִּקְשֵׁי לָךְ הַאי, דְּהָא תָּנֵינָן ג' כִּתּוֹת חֵן, שֶׁל צַדִּיקִים גְּמוּרִים וְשֶׁל רְשָׁעִים גְּמוּרִים וְשֶׁל בֵּינוֹנִים. צַדִּיקִים גְּמוּרִים יְקוּמוּן בְּקִיּוּמָה שֶׁל מֵתֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מֵהַיּוֹם כַּמָּה שָׁנִים, שֶׁהֵם קוֹדְמִים בַּתְּחִלָּה, בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים שֶׁל קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת. וְהָאַחֲרוֹנִים כֻּלָּם, לִזְמַן אַרְבַּע מֵאוֹת וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה לְאֶלֶף הַשִּׁשִּׁי,

לשון הקודש

הָעוֹלָם לָמָּה חֲשׁוּכִים? אָמַר לוֹ, מַרְאֶה וּפַחַד רַב נִכְנַס בִּי, שֶׁהֲרֵי אֲנִי רוֹאֶה מַה שֶׁהִתְעוֹרְרוּ חֲבֵרֵינוּ בַּעֲלֵי הַבָּרַיְתָא, שֶׁשּׁוֹרָה עֲלֵיהֶם רוּחַ שֶׁל קְדוֹשִׁים, וְהַהוּא שֶׁהֵעִירוּ שֶׁבַּשִּׁשִּׁי יִהְיֶה גְּאֻלָּה, יָפֶה. אֲבָל אֲנִי רוֹאֶה אֲרִיכוּת יֶתֶר עַל אוֹתָם שׁוֹכְנֵי עָפָר, שֶׁבָּאֶלֶף הַשִּׁשִּׁי לִזְמַן אַרְבַּע מֵאוֹת וּשְׁמוֹנֶה שָׁנִים מִמֶּנּוּ יִהְיוּ עוֹמְדִים כָּל שׁוֹכְנֵי עָפָר בְּקִיּוּמָם.

וּמִשּׁוּם כָּךְ הֵעִירוּ חֲבֵרֵינוּ עַל הַפָּסוּק שֶׁקָּרָא לָהֶם בְּנֵי חֵת, חֵ"ת – שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ לְח"ת שָׁנָה, וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כה) בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תָּשֻׁבוּ אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ. כְּשֶׁיִּשְׁתַּלֵּם הַזֹּא"ת, שֶׁהוּא חֲמִשֶּׁת אֲלָפִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת וּשְׁמוֹנֶה, תָּשׁוּבוּ אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ, אֶל נִשְׁמָתוֹ, שֶׁהִיא אֲחֻזָּתוֹ וְנַחֲלָתוֹ.

[עוד] אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁזֶּה לֹא יִהְיֶה לְךָ קָשֶׁה, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, שְׁלֹשׁ כִּתּוֹת חֵן: שֶׁל צַדִּיקִים גְּמוּרִים, וְשֶׁל רְשָׁעִים גְּמוּרִים, וְשֶׁל בֵּינוֹנִים. צַדִּיקִים גְּמוּרִים יָקוּמוּ בְּקִיּוּמָה שֶׁל מֵתֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מֵהַיּוֹם כַּמָּה שָׁנִים, שֶׁהֵם קוֹדְמִים בַּתְּחִלָּה בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים שֶׁל קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת. וְהָאַחֲרוֹנִים כֻּלָּם לִזְמַן אַרְבַּע מֵאוֹת וּשְׁמוֹנֶה שָׁנָה לְאֶלֶף הַשִּׁשִּׁי, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. מִי יִזְכֶּה

בִּדְקָאֲמָרָן. מָאן יִזְכֶּה לְהַאי אָרְבָּא, מָאן יִתְקַיֵּים בְּקִיּוּם דָּתֵיהּ בֵּין הַאי זִמְנָא, וְעַל דָּא אִצְטַעֵירְנָא בְּנַפְשָׁאי.

אָמַר לֵיהּ, רִבִּי, הָא תָּנֵינָן, (בראשית א) יְהִי אוֹר, יְהִי רָ"ז. חָזַר וְאָמַר, בִּתְשׁוּבָה יִתְקַדֵּם כֹּלָּא. אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אִי לָאו דְּאַמַּרְתְּ הָכִי, אַחְסִימְנָא פּוּמִין לְמִצְפֵּי פּוּרְקָנָא כָּל יוֹמָא, דִּכְתִיב, (ישעיה לג) חֹסֶן יְשׁוּעוֹת. מַהוּ יְשׁוּעוֹת, אֵלּוּ הַמְצַפִּים יְשׁוּעוֹת בְּכָל יוֹם.

מָה הוּא דַעְתּוֹי דְּרִבִּי אֶלְעָזָר. הַיְינוּ דִּכְתִיב, (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ. מִשְׁמַע דִּכְתִיב מִיְּשֵׁנֵי אֵלּוּ הֵם הַצַּדִּיקִים הַנִּקְדָּמִים בְּחַיֵּיהֶם קוֹדֶם זֶה. וְכַמָּה שָׁנִים הֵם נִקְדָּמִים, רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מָאתַיִם וְעֶשֶׂר שָׁנִים. רִבִּי יִצְחָק אוֹמֵר, רד"י שָׁנָה, דִּכְתִיב, (במדבר כד) וְיֵרֶ"ד מִיַּעֲקֹב וְגוֹ'. יר"ד שָׁנָה נִקְדָּמִים הַצַּדִּיקִים לִשְׁאָר כָּל אָדָם. רַב נַחְמָן אָמַר, לְפִי הַשִּׁעוּר שֶׁנִּבְלָה בֶּעָפָר. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי, אִם כֵּן הַרְבֵּה תְּחִיּוֹת הֲווֹ, אֶלָּא כָּל הַתְּחִיּוֹת יִהְיוּ בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, וְהַאי דְּאִתְּמַר בְּחָזוֹן (דניאל י) וֶאֱמֶת הַדָּבָר וְצָבָא גָדוֹל.

וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ מִלְּבַד הָרָעָב הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיָה בִּימֵי אַבְרָהָם. (בראשית כו) רִבִּי אַבָּהוּ פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים א) עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ

לשון הקודש

לָאֹרֶךְ הַזֶּה? מִי יִתְקַיֵּם בְּקִיּוּם דָּתוֹ בֵּין הַזְּמַן הַזֶּה, וְעַל כֵּן אֲנִי מִצְטַעֵר בְּנַפְשִׁי.

אָמַר לוֹ, רַבִּי, הִנֵּה שָׁנִינוּ, יְהִי אוֹר – יְהִי רָ"ז. חָזַר וְאָמַר, בִּתְשׁוּבָה יִתְקַדֵּם הַכֹּל. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אִם לֹא שֶׁאָמַרְתָּ כָּךְ, חָסַמְנוּ אֶת הַפִּיּוֹת לְצַפּוֹת לַגְּאֻלָּה כָּל יוֹם, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לג) חֹסֶן יְשׁוּעוֹת. מַהוּ יְשׁוּעוֹת? אֵלּוּ הַמְצַפִּים יְשׁוּעוֹת בְּכָל יוֹם.

מַהִי דַעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר? הַיְנוּ מַה שֶׁכָּתוּב וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ. מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב מִיְּשֵׁנֵי, אֵלּוּ הֵם הַצַּדִּיקִים הַנִּקְדָּמִים בְּחַיֵּיהֶם קֹדֶם זֶה. וְכַמָּה שָׁנִים הֵם נִקְדָּמִים? רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מָאתַיִם וְעֶשֶׂר שָׁנִים. רַבִּי יִצְחָק אוֹמֵר, רד"י שָׁנָה, שֶׁכָּתוּב (במדבר כד) וְיֵרֶ"ד מִיַּעֲקֹב וְגוֹ'. יר"ד שָׁנָה נִקְדָּמִים הַצַּדִּיקִים לִשְׁאָר כָּל אָדָם. רַב נַחְמָן אָמַר, לְפִי הַשִּׁעוּר שֶׁנִּבְלָה בֶּעָפָר. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, אִם כֵּן, הַרְבֵּה תְּחִיּוֹת הָיוּ, אֶלָּא כָּל הַתְּחִיּוֹת יִהְיוּ בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בְּחָזוֹן, (דניאל י) וֶאֱמֶת הַדָּבָר וְצָבָא גָדוֹל.

וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ מִלְּבַד הָרָעָב הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיָה בִּימֵי אַבְרָהָם. רַבִּי אַבָּהוּ פָּתַח וְאָמַר, (שיר א) עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי

בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. דְּתָנִינָן, אַרְבַּע תְּקוּפוֹת וְאַרְבַּע זְמַנִּים מְשׁוּנִים זוֹ מִזּוֹ יַעַבְרוּ הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. הָאֶחָד, אוֹתוֹ זְמַן יִשְׁגֶּא הַחָכְמָה בָּעוֹלָם וְיַשִּׂיגוּ הַשָּׁגָה מַה שֶּׁלֹּא הִשִּׂיגוּ בָּזֶה הָעוֹלָם. דְּתָנִינָן, אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, הַשָּׁגַת הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, יוֹתֵר מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת דִּכְתִיב, (ישעיה יא) כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים. הַשֵּׁנִי תִּתְעַסְּקוּן (חסר) (עד כאן מדרש הנעלם)

וַיִּשְׁאָלוּ אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם לְאִשְׁתּוֹ וַיֹּאמֶר אֲחֹתִי הִיא, (בראשית כו) כְּמָה דְּאָמַר אַבְרָהָם בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא הָוָה עִמֵּיהּ וְעִם אִתְּתֵיהּ, וּבְגִין שְׁכִינְתָּא קָאֲמַר, דִּכְתִיב, (משלי ז) אֱמוֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ. וְעַל דָּא אִתְּתַקַּף וְאָמַר אֲחֹתִי הִיא. תּוּ, אַבְרָהָם וְיִצְחָק, הָכִי אִתְּחֲזֵי, דְּוַדַּאי בְּגִין קְרָא דִּכְתִיב (שיר השירים ה) אֲחֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי, וּבְגִין כָּךְ וַדַּאי אִתְּחֲזֵי לוֹן לוֹמַר, אֲחֹתִי הִיא, וְעַל דָּא אִתְּתַקְּפוּ צַדִּיקַיָּא בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

נָתַן רֵיחוֹ. שֶׁשָּׁנִינוּ, אַרְבַּע תְּקוּפוֹת וְאַרְבָּעָה זְמַנִּים מְשֻׁנִּים זוֹ מִזּוֹ יַעַבְרוּ הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. הָאֶחָד – אוֹתוֹ זְמַן יִשְׁגֶּא הַחָכְמָה בָּעוֹלָם וְיַשִּׂיגוּ הַשָּׁגָה מַה שֶּׁלֹּא הִשִּׂיגוּ בְּזֶה הָעוֹלָם. שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, הַשָּׁגַת הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא יוֹתֵר מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שֶׁכָּתוּב (ישעיה יא) כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים, הַשֵּׁנִי תִּתְעַסְּקוּ. (חסר) (עד כאן מדרש הנעלם)

וַיִּשְׁאָלוּ אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם לְאִשְׁתּוֹ וַיֹּאמֶר אֲחֹתִי הִיא, כְּמוֹ שֶׁאָמַר אַבְרָהָם, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה הָיְתָה עִמּוֹ וְעִם אִשְׁתּוֹ, וּבִשְׁבִיל הַשְּׁכִינָה הוּא אָמַר, שֶׁכָּתוּב (משלי ז) אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ, וְעַל כֵּן הִתְחַזֵּק וְאָמַר אֲחֹתִי הִיא. עוֹד, אַבְרָהָם וְיִצְחָק כָּךְ רָאוּי, שֶׁוַּדַּאי מִשּׁוּם הַפָּסוּק שֶׁכָּתוּב (שיר ה) אֲחֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַדַּאי נִרְאָה לָהֶם לוֹמַר אֲחֹתִי הִיא, וְעַל כֵּן מִתְחַזְּקִים הַצַּדִּיקִים בַּקָּבָּ"ה.

וַיְהִי כִּי אָרְכוּ לוֹ שָׁם הַיָּמִים וְגו'. (בראשית כו) **אֶת רִבְקָה אִשְׁתּוֹ דַּיְיקָא,** (וְדָא שְׁכִינְתָּא, כְּמָה דְּעֲבוֹדָה זָרָה כְּתִיב בַּהּ (שמות לב) וַיָּקוּמוּ לְצַחֵק הָכִי נָמֵי מְצַחֵק אֶת) **דָּא שְׁכִינְתָּא דְּהַוַּת עִמָּהּ דְּרִבְקָה. דָּבָר אַחֵר, וְכִי סַלְקָא דַעְתָּךְ דְּיִצְחָק הָוָה מְשַׁמֵּשׁ עַרְסֵיהּ בִּימָמָא, דְּהָא תָּנֵינָן יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין אִינּוּן וְלָא מְשַׁמְּשֵׁי עַרְסַיְיהוּ בִּימָמָא, וְיִצְחָק דְּהָוָה קַדִּישׁ, הָוָה מְשַׁמֵּשׁ עַרְסֵיהּ בִּימָמָא.**

אֶלָּא, וַדַּאי אֲבִימֶלֶךְ חַכִּים הָוָה, וְאִיהוּ אִסְתַּכַּל בְּאִצְטַגְנִינוּתָא דִּילֵיהּ, דְּאִיהוּ חַלּוֹן. כְּתִיב הָכָא (בראשית כו) **בְּעַד הַחַלּוֹן, וּכְתִיב הָתָם** (שופטים ה) **בְּעַד הַחַלּוֹן נִשְׁקָפָה וַתְּיַבֵּב אֵם סִיסְרָא, מַה לְּהַלָּן בְּאִצְטַגְנִינוּתָא, אוֹף הָכִי נָמֵי בְּאִצְטַגְנִינוּתָא, וְחָמָא דְּלָא הָוָה כְּמָה דְּהַוָּה אָמַר יִצְחָק. אֶלָּא וַדַּאי אִיהוּ מְצַחֵק עִמָּהּ, וְאִיהִי אִתְּתֵיהּ. וּכְדֵין** (בראשית כו) **וַיִּקְרָא אֲבִימֶלֶךְ לְיִצְחָק וַיֹּאמֶר וְגו'. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, יָאוֹת הָוָה**

לשון הקודש

וַיְהִי כִּי אָרְכוּ לוֹ שָׁם הַיָּמִים וְגו'. אֵת רִבְקָה אִשְׁתּוֹ – דַּיְיקָא, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה. כְּמוֹ שֶׁעֲבוֹדָה זָרָה כָּתוּב בָּהּ וַיָּקוּמוּ לְצַחֵק, כָּךְ גַּם מְצַחֵק אֵת] זוֹ שְׁכִינָה שֶׁהָיְתָה עִם רִבְקָה. דָּבָר אַחֵר, וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁיִּצְחָק הָיָה מְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בַּיּוֹם? שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, יִשְׂרָאֵל הֵם קְדוֹשִׁים וְלֹא מְשַׁמְּשִׁים מִטָּתָם בַּיּוֹם, וְיִצְחָק שֶׁהָיָה קָדוֹשׁ הָיָה מְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בַּיּוֹם?.

אֶלָּא וַדַּאי שֶׁאֲבִימֶלֶךְ הָיָה חָכָם, וְהוּא הִסְתַּכֵּל בְּאִיצְטַגְנִינוּתוֹ שֶׁהוּא חַלּוֹן. כָּתוּב כָּאן בְּעַד הַחַלּוֹן, וְכָתוּב שָׁם (שופטים ה) בְּעַד הַחַלּוֹן נִשְׁקָפָה וַתְּיַבֵּב אֵם סִיסְרָא. מַה לְּהַלָּן בְּאִיצְטַגְנִינוּת, אַף כָּאן בְּאִיצְטַגְנִינוּת. וְרָאָה שֶׁלֹּא הָיָה כְּמוֹ שֶׁאוֹמֵר יִצְחָק, אֶלָּא וַדַּאי הוּא מְצַחֵק

אֲבִימֶלֶךְ לְמֶעְבַּד לְיִצְחָק כְּמָה דְעָבַד לְאַבְרָהָם, בַּר דְּהָא אוֹכַח לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקַדְמִיתָא.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב כִּי אָמַרְתִּי רַק אֵין יִרְאַת אֱלֹהִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה, אָמַר רִבִּי אַבָּא, בְּגִין כָּךְ אָמַר אֲחֹתִי הִיא, בְּגִין לְאִתְדַּבָּקָא בִּשְׁכִינְתָּא, דִּכְתִיב, (משלי ז) אֱמוֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּכֻּלְּהוּ לָא הָוָה מְהֵימְנוּתָא, דְּאִי מְהֵימְנוּתָא אִשְׁתַּכַּח בֵּינַיְיהוּ, לָא הָוָה אִצְטְרִיךְ. אֲבָל מִגּוֹ דְּלָא הָוָה בֵּינַיְיהוּ מְהֵימְנוּתָא, אָמַר הָכִי. וּבְגִין כָּךְ אָמַר (בראשית כ) כִּי אָמַרְתִּי רַק אֵין יִרְאַת אֱלֹהִים (דף קמא ע"א) בַּמָּקוֹם הַזֶּה. אֵין יִרְאַת אֱלֹהִים, דָּא מְהֵימְנוּתָא.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, בְּגִין דְּלָא שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא לְבַר מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא וְעַל דָּא אֵין יִרְאַת אֱלֹהִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה, דְּלַאו אַתְרֵיהּ הוּא, וְלָא שַׁרְיָא הָכָא.

לשון הקודש

עִמָּהּ, וְהִיא אִשְׁתּוֹ. וְאָז וַיִּקְרָא אֲבִימֶלֶךְ לְיִצְחָק וַיֹּאמֶר וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, נָאֶה הָיָה לַאֲבִימֶלֶךְ לַעֲשׂוֹת לְיִצְחָק כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה לְאַבְרָהָם, רַק שֶׁזֶּה הוֹכִיחַ אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרִאשׁוֹנָה.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב כִּי אָמַרְתִּי רַק אֵין יִרְאַת אֱלֹהִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, מִשּׁוּם כָּךְ אָמַר אֲחֹתִי הִיא, כְּדֵי לְהִדָּבֵק בַּשְּׁכִינָה, שֶׁכָּתוּב אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁבָּהֶם לֹא הָיְתָה אֱמוּנָה. שֶׁאִם נִמְצְאָה בָּהֶם אֱמוּנָה, לֹא הָיָה צָרִיךְ, אֲבָל מִתּוֹךְ שֶׁלֹּא הָיְתָה בֵּינֵיהֶם אֱמוּנָה אָמַר כָּךְ, וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר, כִּי אָמַרְתִּי רַק אֵין יִרְאַת אֱלֹהִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה. אֵין יִרְאַת אֱלֹהִים, זוֹ הָאֱמוּנָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה מִחוּץ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְעַל זֶה

וְיִצְחָק אִתְתַּקַּף בֵּיהּ בִּמְהֵימְנוּתָא, דְּהָמָא דְּהָא שְׁכִינְתָּא גּוֹ אִתְּתֵיהּ שַׁרְיָא.

וַיְצַו אֲבִימֶלֶךְ אֶת כָּל הָעָם לֵאמֹר הַנּוֹגֵעַ בָּאִישׁ הַזֶּה וּבְאִשְׁתּוֹ מוֹת יוּמָת (בראשית כו). תָּא חֲזֵי, כַּמָּה אוֹרִיךְ לְהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְרַשְׁיעַיָּיא, בְּגִין דַּהֲווּ טִיבוּ דְּעֲבַד עִם אֲבָהָן קַמָּאי. דְּהָא בְּגִין דָּא לָא שַׁלִּיטוּ בְּהוּ יִשְׂרָאֵל עַד לְבָתָר דָּרִין בַּתְרָאִין. יָאוֹת עֲבַד אֲבִימֶלֶךְ, דְּעֲבַד טִיבוּ עִם יִצְחָק, דְּאָמַר לֵיהּ (בראשית כ) **הִנֵּה אַרְצִי לְפָנֶיךָ בַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ שֵׁב.**

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, חֲבַל עֲלַיְיהוּ דְּרַשְׁיעַיָּיא, דְּטִיבוּתָא דִּלְהוֹן לָאו אִיהוּ שְׁלִים, תָּא חֲזֵי, עֲפְרוֹן בְּקַדְמִיתָא אָמַר, (בראשית כג) **אֲדוֹנִי שְׁמָעֵנִי הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לָךְ וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לְךָ נְתַתִּיהָ וְגו'. וּלְבָתַר אָמַר,** (בראשית כג) **אֶרֶץ אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף וְגו', וּכְתִיב**

לשון הקודש

אֵין יִרְאַת אֱלֹהִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה, שֶׁזֶּה לֹא מְקוֹמוֹ וְלֹא שׁוֹרֶה כָּאן. וְיִצְחָק הֶחֱזִיק בּוֹ בֶּאֱמוּנָה, שֶׁרָאָה שֶׁהִנֵּה הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּתוֹךְ אִשְׁתּוֹ.

וַיְצַו אֲבִימֶלֶךְ אֶת כָּל הָעָם לֵאמֹר הַנּוֹגֵעַ בָּאִישׁ הַזֶּה וּבְאִשְׁתּוֹ מוֹת יוּמָת בֹּא רְאֵה כַּמָּה מַאֲרִיךְ לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָרְשָׁעִים מִשּׁוּם אוֹתוֹ הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה עִם הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֲרֵי מִשּׁוּם זֶה לֹא שָׁלְטוּ בְּיִשְׂרָאֵל עַד לְאַחַר דּוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים. יָפֶה עָשָׂה אֲבִימֶלֶךְ שֶׁעָשָׂה חֶסֶד עִם יִצְחָק שֶׁאָמַר לוֹ (לְאַבְרָהָם) הִנֵּה אַרְצִי לְפָנֶיךָ בַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ שֵׁב.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, חֲבָל עַל הָרְשָׁעִים שֶׁחַסְדָּם אֵינוֹ שָׁלֵם. בֹּא רְאֵה, עֶפְרוֹן אָמַר בַּהַתְחָלָה, (בראשית כג) אֲדֹנִי שְׁמָעֵנִי הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לָךְ וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לְךָ נְתַתִּיהָ וְגו'. וְאַחַר כָּךְ אָמַר, אֶרֶץ אַרְבַּע

(בראשית כג) וַיִּשְׁקוֹל אַבְרָהָם לְעֶפְרוֹן וְגו׳, עוֹבֵר לַסּוֹחֵר. אוֹף הָכָא, כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא, הִנֵּה אַרְצִי לְפָנֶיךָ וְגו׳. וּלְבָתַר אָמַר לוֹ, (בראשית כו) לֵךְ מֵעִמָּנוּ כִּי עָצַמְתָּ מִמֶּנּוּ מְאֹד. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, דָּא הוּא טִיבוּ דְעַבַּד עִמֵּיהּ, דְּלָא נְסִיב מִדִּילֵיהּ אֲבִימֶלֶךְ כְּלוּם, וְשַׁדְּרֵיהּ בְּכָל מָמוֹנֵיהּ, וּלְבָתַר אֲזַל בַּתְרֵיהּ, לְמִגְזַר עִמֵּיהּ קְיָים.

וְאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, יָאוּת עֲבַד יִצְחָק, דְּהָא בְּגִין דְּיָדַע רָזָא דְחָכְמְתָא, אִשְׁתַּדַּל וְחָפַר בֵּירָא דְמַיִין, בְּגִין לְאִתְתַּקְפָּא בִּמְהֵימְנוּתָא כְּדְקָא יָאוּת. וְכֵן אַבְרָהָם אִשְׁתַּדַּל וְחָפַר בֵּירָא דְמַיָּא (וְכֵן יִצְחָק), יַעֲקֹב אַשְׁכַּח לֵיהּ מִתְתַּקֵּן, וְיָתִיב עֲלֵיהּ וְכֻלְּהוּ אֲזִלוּ בַּתְרֵיהּ, וְאִשְׁתַּדָּלוּ בְּגִין לְאִתְתַּקְפָּא בִּמְהֵימְנוּתָא שְׁלֵימָתָא כְּדְקָא יָאוּת.

לשון הקודש

מֵאֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף וְגו׳. וְכָתוּב וַיִּשְׁקֹל אַבְרָהָם לְעֶפְרֹן וְגו׳, עֹבֵר לַסֹּחֵר. אַף כָּאן כָּתוּב בָּרִאשׁוֹנָה הִנֵּה אַרְצִי לְפָנֶיךָ וְגו׳, וְאַחַר כָּךְ אָמַר לוֹ לֵךְ מֵעִמָּנוּ כִּי עָצַמְתָּ מִמֶּנּוּ מְאֹד. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ – שֶׁלֹּא לָקַח מִשֶּׁל אֲבִימֶלֶךְ כְּלוּם, וּשְׁלָחוֹ עִם כָּל מָמוֹנוֹ, וְאַחַר כָּךְ הָלַךְ אַחֲרָיו לִכְרוֹת עִמּוֹ בְּרִית.

וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, יָפֶה עָשָׂה יִצְחָק, שֶׁהֲרֵי מִשּׁוּם שֶׁיָּדַע אֶת סוֹד הַחָכְמָה הִשְׁתַּדֵּל וְחָפַר בְּאֵר מַיִם, כְּדֵי לְהִתְחַזֵּק בָּאֱמוּנָה כָּרָאוּי. כֵּן אַבְרָהָם הִשְׁתַּדֵּל וְחָפַר בְּאֵר מַיִם (וְכֵן יִצְחָק). יַעֲקֹב מָצָא אוֹתָהּ מִתְקֶנֶת וְיָשַׁב עָלֶיהָ, וְכֻלָּם הָלְכוּ אַחֲרָיו וְהִשְׁתַּדְּלוּ, כְּדֵי לְהִתְחַזֵּק בָּאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה כָּרָאוּי.

וְהַשְׁתָּא יִשְׂרָאֵל אִתְתַּקְּפוּ בֵּיהּ בְּרָזֵי דְּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, כְּגוֹן דְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא אִתְתַּקַּף בַּר נָשׁ בְּצִיצִית דְּאִיהוּ מִצְוָה, וּבַר נָשׁ אִתְעַטַּף בֵּיהּ. הָכִי נָמֵי בִּתְפִלִּי דְּמַנַּח אֲרֵישֵׁיהּ וּבִדְרוֹעֵיהּ, דְּאִינוּן רָזָא עִלָּאָה כְּדְקָא חָזֵי. כְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ דְּאִתְעַטַּר בֵּיהּ בִּתְפִלּוֹי וְאִתְעַטַּף בַּצִּיצִית, וְכֹלָּא רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה.

וְעַל דָּא, מָאן דְּלָא אִתְעַטַּף בְּהַאי, וְלָא אִתְעַטַּר לְאִתְתַּקְּפָא בִּתְפִלִּי בְּכָל יוֹמָא. דָּמֵי לֵיהּ דְּלָא שַׁרְיָא עִמֵּיהּ מְהֵימְנוּתָא, וְאִתְעֲדֵי מִנֵּיהּ דְּחִילוּ דְּמָארֵיהּ, וּצְלוֹתֵיהּ לָאו צְלוֹתָא כְּדְקָא יָאוּת. וּבְגִין כָּךְ אֲבָהָן הֲווֹ מִתְתַּקְּפֵי גּוֹ מְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה, בְּגִין דְּבֵירָא עִלָּאָה דְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא שְׁלִימָתָא שַׁרְיָא בֵּיהּ.

לשון הקודש

וְכָעֵת יִשְׂרָאֵל מִתְחַזְּקִים בּוֹ בַּסּוֹדוֹת שֶׁל מִצְוּוֹת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם מִתְחַזֵּק אָדָם בְּצִיצִית, שֶׁהִיא מִצְוָה, וְאָדָם מִתְעַטֵּף בָּהּ. כָּךְ גַּם בַּתְּפִלִּין שֶׁמֵּנִיחַ עַל רֹאשׁוֹ וּבִזְרוֹעוֹ, שֶׁהוּא סוֹד עֶלְיוֹן כָּרָאוּי, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא בָּאָדָם שֶׁמִּתְעַטֵּר בּוֹ בִּתְפִלִּין וּמִתְעַטֵּף בְּצִיצִית, וְהַכֹּל סוֹד הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה.

וְעַל כֵּן, מִי שֶׁלֹּא מִתְעַטֵּף בָּזֶה וְלֹא מִתְעַטֵּר לְהִתְחַזֵּק בַּתְּפִלִּין בְּכָל יוֹם, דּוֹמֶה לוֹ שֶׁאֵין שׁוֹרָה עִמּוֹ הָאֱמוּנָה, וְסָר מִמֶּנּוּ פַּחַד רִבּוֹנוֹ, וּתְפִלָּתוֹ אֵינָהּ תְּפִלָּה כָּרָאוּי. וּמִשּׁוּם כָּךְ הָיוּ הָאָבוֹת מִתְחַזְּקִים בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה, מִשּׁוּם שֶׁבְּאֵר הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל סוֹד הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה שׁוֹרָה בּוֹ.

וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם וַיַּחְפֹּר בְּאֵר אַחֶרֶת וְגוֹ', (בראשית כו) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה נח) וְנָחֲךָ יְיָ תָּמִיד וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ וְגוֹ'. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ וְאִתְּמַר. אֲבָל בְּהַאי קְרָא, בֵּיהּ אִתְּתַקְּפוּ מָאֲרֵי מְהֵימְנוּתָא דְּאַבְטַח לוֹן לְעַלְמָא דְּאָתֵי. וְנָחֲךָ יְיָ תָּמִיד בְּהַאי עַלְמָא וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי. וְנָחֲךָ יְיָ, כֵּיוָן דְּאָמַר וְנָחֲךָ יְיָ, אַמַּאי תָּמִיד. אֶלָּא דָּא תָּמִיד דְּבֵין הָעַרְבָּיִם, דְּאִיהוּ אִתְּתַקַּף תְּחוֹת דְּרוֹעֵיהּ דְּיִצְחָק, וְדָא הוּא חוּלָקָא לְעַלְמָא דְּאָתֵי, מְנָלָן מִדָּוִד דִּכְתִיב, (תהלים כג) יַנְחֵנִי בְּמַעְגְּלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ.

וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ, (ישעיה נח) דָּא אַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא, דְּכָל נִשְׁמָתִין אִתְּהַנָּן לְאִסְתַּכְּלָא וּלְאִתְעַנְּגָא בְּגַוָּוהּ. וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ, הַאי קְרָא לָאו רֵישֵׁיהּ סוֹפֵיהּ. אִי נִשְׁמָתֵיהּ דְּצַדִּיקָא, (סָלְקָא לְעֵילָא, נ"א אִתְּהַנֵּי

לשון הקודש

וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם וַיַּחְפֹּר בְּאֵר אַחֶרֶת וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה נח) וְנָחֲךָ ה' תָּמִיד וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ וְגוֹ'. הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ וְנִתְבָּאֵר. אֲבָל בַּפָּסוּק הַזֶּה בּוֹ הֶחֱזִיקוּ בַּעֲלֵי הָאֱמוּנָה שֶׁהִבְטִיחַ לָהֶם לָעוֹלָם הַבָּא. וְנָחֲךָ ה' תָּמִיד – בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. וְנָחֲךָ ה', כֵּיוָן שֶׁאָמַר וְנָחֲךָ ה', לָמָּה תָּמִיד? אֶלָּא זֶה הַתָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם שֶׁהוּא הִתְחַזֵּק תַּחַת זְרוֹעוֹ שֶׁל יִצְחָק, וְזֶהוּ הַחֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. מִנַּיִן לָנוּ? מִדָּוִד, שֶׁכָּתוּב (תהלים כג) יַנְחֵנִי בְּמַעְגְּלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ.

וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ – זוֹ הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת נֶהֱנוֹת לְהִסְתַּכֵּל וּלְהִתְעַנֵּג בְּתוֹכָהּ. וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ – הַפָּסוּק הַזֶּה אֵין רֹאשׁוֹ סוֹפוֹ. אִם נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק

בְּעִדּוּנָא דָא דִּלְעֵילָא) מָאי וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ. אֶלָּא הָא אוּקְמוּהָ. דָּא תְּחִיַּית הַמֵּתִים, דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָחֲיָיא מֵתַיָּא וּלְאַתְקָנָא לוֹן לְגַרְמוֹי דְּבַר נָשׁ לְמֶהֱוֵי כְּקַדְמִיתָא בְּגוּפָא שְׁלִים. וְנִשְׁמָתָא אִתּוֹסְפַת נְהוֹרָא גּוֹ אַסְפַּקְלַרְיָאה דְּנַהֲרָא, לְאִתְנַהֲרָא עִם גּוּפָא לְקַיְּימָא שְׁלִים כְּדְקָא חָזֵי.

וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה. מָאי כְּגַן רָוֶה, דְּלָא פָּסְקוּ מֵימוֹי עִלָּאִין, לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין, וְהַאי (גּוּפָא) גִּינְתָּא אִתְשַׁקֵּי מִנֵּיהּ, וְאִתְרַוֵּי מִנֵּיהּ תָּדִיר. (דף קמא ע"ב) וּכְמוֹצָא מַיִם, דָּא הַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵעֵדֶן וְלָא פָּסְקִין מֵימוֹי לְעָלְמִין.

תָּא חָזֵי, בֵּירָא דְּמַיִין נָבְעִין, הַאי אִיהוּ רָזָא עִלָּאָה בְּגוֹ רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא. בֵּירָא דְּאִית בֵּיהּ מוֹצָא מַיִם, וְאִיהוּ בֵּירָא דְּאִתְמַלְיָא מֵהַהוּא מוֹצָא מַיִם,

לשון הקודש

[ועולָה לְמַעלָה, נ"א נֶהֱנית בָּאוֹר שֶׁל מַעלָה], מַה זֶּה וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ? אֶלָּא הִנֵּה פֵּרוּשוֹ, זוֹ תְּחִיַּת הַמֵּתִים. שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת אֶת הַמֵּתִים וּלְתַקֵּן אֶת עַצְמוֹת הָאָדָם שֶׁיִּהְיוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה בְּגוּף שָׁלֵם, וְהַנִּשְׁמָה מוֹסִיפָה אוֹר בְּתוֹךְ הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה שֶׁתָּאִיר עִם הַגּוּף לִבְרִית שָׁלֵם כָּרָאוּי.

וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה. מַה זֶּה כְּגַן רָוֶה? שֶׁלֹּא פּוֹסְקִים מֵימָיו הָעֶלְיוֹנִים לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. וְהַגָּן [וְהַגּוּף] הַזֶּה נִשְׁקֶה מִמֶּנּוּ וּמִתְרַוֶּה מִמֶּנּוּ תָּמִיד. וּכְמוֹצָא מַיִם – זֶה הַנָּהָר הַהוּא שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְלֹא פּוֹסְקִים מֵימָיו לְעוֹלָמִים.

בֵּא רְאֵה, בְּאֵר שֶׁל מַיִם נוֹבְעִים זֶהוּ סוֹד עֶלְיוֹן בְּתוֹךְ סוֹד הָאֱמוּנָה. בְּאֵר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מוֹצָא מַיִם, וְהִיא בְּאֵר שֶׁמִּתְמַלֵּאת

וְאִינּוּן תְּרֵין דַּרְגִּין דְּאִינּוּן חַד, דְּכַר וְנוּקְבָא כְּחֲדָא כְּדְקָא יָאוּת.

וְתָא חֲזֵי, הַהוּא מוֹצָא מַיִם וְהַהוּא בֵּירָא אִינּוּן חַד, וְאִקְרֵי כֹּלָּא בְּאֵר. דְּהָא הַהוּא מְקוֹרָא דְּעֵיל, וְלָא פָּסִיק לְעָלְמִין, וּבֵירָא אִתְמְלֵי. וּמַאן דְּאִסְתַּכַּל בְּבֵירָא דָא, אִסְתַּכַּל בְּרָזָא עִלָּאָה דְּמְהֵימְנוּתָא, וְדָא הוּא סִימָנָא דְּאֲבָהָן, דְּמִשְׁתַּדְּלֵי לַחְפּוֹר בֵּירָא דְּמַיָּא גּוֹ רָזָא עִלָּאָה, וְלֵית לְאַפְּרָשָׁא בֵּין מְקוֹרָא וּבֵירָא וְכֹלָּא חַד.

וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחוֹבוֹת (בראשית כו). רָמִיז דְּזַמִּינִין בְּנוֹי לְמִפְּלַח וּלְאַתְקָנָא הַאי בֵּירָא כְּדְקָא חָזֵי, בְּרָזָא דְקָרְבָּנִין וְעִלָּוָון. כְּגַוְונָא דָא, (בראשית ב) וַיַּנִּיחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ, אִלֵּין קָרְבָּנִין וְעִלָּוָון וּבְגִין דָּא, יִתְפַּשְּׁטוּן מַבּוּעוֹי לְכָל סִטְרִין כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר,

לשון הקודש

מִמּוֹצָא הַמַּיִם הַהוּא, וְהֵם שְׁתֵּי דְּרָגוֹת שֶׁהֵן אַחַת, זָכָר וּנְקֵבָה יַחַד כָּרָאוּי.

וּבֹא וּרְאֵה, אוֹתוֹ מוֹצָא מַיִם וְאוֹתָהּ בְּאֵר הֵם אֶחָד, וְהַכֹּל נִקְרָא בְּאֵר, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ הַמָּקוֹר שֶׁמַּכְנִיס וְלֹא פּוֹסֵק לְעוֹלָמִים, וְהַבְּאֵר מִתְמַלֵּאת. וּמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בַּבְּאֵר הַזּוֹ, מִסְתַּכֵּל בְּסוֹד הָעֶלְיוֹן שֶׁל הָאֱמוּנָה. וְזֶהוּ סִימָן הָאָבוֹת – שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים לַחְפֹּר בְּאֵר מַיִם בְּתוֹךְ סוֹד עֶלְיוֹן, וְאֵין לְהַפְרִיד בֵּין הַמָּקוֹר וְהַבְּאֵר, וְהַכֹּל אֶחָד.

וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחוֹבוֹת – רָמֵז שֶׁעֲתִידִים בָּנָיו לַעֲבֹד וּלְתַקֵּן אֶת הַבְּאֵר הַזּוֹ כָּרָאוּי בְּסוֹד הַקָּרְבָּנוֹת וְהָעוֹלוֹת. כְּמוֹ כֵן, (בראשית ב) וַיַּנִּחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ. אֵלּוּ הַקָּרְבָּנוֹת וְהָעוֹלוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה יִתְפַּשְּׁטוּ מַעְיְנוֹתָיו לְכָל הַצְּדָדִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ה) וְיָפוּצוּ

(משלי ה) וְיָפוּצוּ מַעְיְנֹתֶיךָ חוּצָה בָּרְחֹבֹת פַּלְגֵי מַיִם, וּבְגִין כָּךְ וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחוֹבוֹת.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (משלי א) חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרוֹנָה בָּרְחֹבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ. הַאי קְרָא אִיהוּ רָזָא עִלָּאָה. מָאי חָכְמוֹת, אִלֵּין חָכְמָה עִלָּאָה וְחָכְמְתָא זְעֵירָא דְּאִתְכְּלִילַת בָּהּ בְּעִלָּאָה וְשַׁרְיָא בָהּ.

בַּחוּץ תָּרוֹנָה. תָּא חֲזֵי, חָכְמָה עִלָּאָה אִיהִי סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, וְלָא אִתְיְדַע וְלָאו אִיהִי בְּאִתְגַּלְיָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (איוב כח) לֹא יָדַע אֱנוֹשׁ עֶרְכָּהּ וְגו', כַּד אִתְפַּשְׁטַת לְאִתְנַהֲרָא, אִתְנַהֲרָא בְּרָזָא דְעַלְמָא דְאָתֵי, וְעַלְמָא דְאָתֵי אִתְבְּרֵי מִנֵּיהּ. כְּדְתָנַן עַלְמָא דְאָתֵי אִתְבְּרֵי בְּיו"ד, וְאִתְכַּסְיָא הַאי חָכְמָה תַּמָּן וְאִינוּן חַד. בְּזִמְנָא דְּאִתְעַתַּד (נ"א דְּאִתְעַטַּר נ"א דְּאִתְעַבַּד) כֻּלָּא בְּרָזָא דְעַלְמָא דְאָתֵי כְּדְקָאֲמָרָן, כְּדֵין הוּא חֶדְוָה

לשון הקודש

מַעְיְנֹתֶיךָ חוּצָה בָּרְחֹבֹת פַּלְגֵי מָיִם, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחוֹבוֹת.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (שם א) חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרוֹנָה בָּרְחֹבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ. הַפָּסוּק הַזֶּה הוּא סוֹד עֶלְיוֹן. מַה זֶּה חָכְמוֹת? אֵלּוּ הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַחָכְמָה הַקְּטַנָּה שֶׁנִּכְלֶלֶת בָּעֶלְיוֹנָה וְשׁוֹרָה בָּהּ.

בַּחוּץ תָּרוֹנָה – בֹּא רְאֵה, הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה הִיא סְתוּמָה שֶׁל כָּל הַסְּתוּמִים, וְלֹא נוֹדַעַת וְאֵינָהּ בְּגִלּוּי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כח) לֹא יָדַע אֱנוֹשׁ עֶרְכָּהּ וְגו'. כְּשֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת לְהָאִיר, מְאִירָה בְּסוֹד הָעוֹלָם הַבָּא, וְהָעוֹלָם הַבָּא נִבְרָא מִמֶּנָּה, כְּפִי שֶׁשָּׁנִינוּ, הָעוֹלָם הַבָּא נִבְרָא בְּיו"ד, וְהַחָכְמָה הַזוֹ נִכְסֵית שָׁם, וְהֵם אֶחָד בִּזְמַן שֶׁמִּתְיַצֵּב [שֶׁמִּתְעַטֵּר נ"א שֶׁנַּעֲשָׂה]

לְאִתְנַהֲרָא, וְכֹלָּא בַּחֲשַׁאי דְּלָא אִשְׁתְּמַע לְבַר לְעָלְמִין.

תו בָּעְיָא לְאִתְפַּשְׁטָא, וְנָפִיק מֵהַאי אֲתַר אֶשָּׁא וּמַיָּא וְרוּחָא, כְּמָה דְּאִתְּמָר. וְאִתְעֲבִיד חַד קָלָא דְּנַפְקָא לְבַר וְאִשְׁתְּמַע, כְּמָה דְּאִתְּמָר. כְּדֵין מִתַּמָּן וּלְהַלָּן אִיהוּ חוּץ, דְּהָא לְגוֹ בַּחֲשַׁאי אִיהוּ דְּלָא אִשְׁתְּמַע לְעָלְמִין, הַשְׁתָּא דְּאִשְׁתְּמַע רָזָא, אִקְרֵי חוּץ, מִכָּאן בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאַתְקָנָא בַּעֲבִידְתֵּיהּ וּלְשָׁאֲלָא.

בָּרְחוֹבוֹת, מָאן רְחוֹבוֹת, דָּא הַהוּא רְקִיעָא דְּבֵיהּ כָּל כּוֹכָבַיָּא דְּנָהֲרִין, וְאִיהוּ מַבּוּעָא דְּמֵימוֹי לָא פָּסְקִין. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, וְאִיהוּ רְחוֹבוֹת. וְתַמָּן תִּתֵּן קוֹלָהּ, עִלָּאָה וְתַתָּאָה וְכֹלָּא חַד.

לשון הקודש

הַכֹּל בַּסּוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. אָז הִיא הַשִּׂמְחָה לִהְיוֹת מְאִירָה, וְהַכֹּל בַּחֲשַׁאי, שֶׁלֹּא נִשְׁמָע בַּחוּץ לְעוֹלָמִים.

עוֹד רוֹצֶה לְהִתְפַּשֵּׁט, וְיוֹצְאִים מִן הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵשׁ וּמַיִם וְרוּחַ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְנַעֲשִׂים קוֹל אֶחָד שֶׁיּוֹצֵא בַּחוּץ וְנִשְׁמָע, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. אָז מִשָּׁם וּלְהַלָּן זֶהוּ חוּץ. הֲרֵי בִּפְנִים הוּא בַּחֲשַׁאי, שֶׁלֹּא נִשְׁמָע לְעוֹלָמִים. עַכְשָׁו שֶׁנִּשְׁמָע הַסּוֹד נִקְרָא בַּחוּץ. מִכָּאן צָרִיךְ אָדָם לְהַתְקִין אֶת מַעֲשֵׂהוּ וּלְבַקֵּשׁ.

בָּרְחוֹבוֹת – מִי הָרְחוֹבוֹת? זֶה הָרָקִיעַ הַהוּא שֶׁבּוֹ מְאִירִים כָּל הַכּוֹכָבִים, וְהוּא הַמַּעְיָן שֶׁאֵין מֵימָיו פּוֹסְקִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וְהוּא רְחוֹבוֹת, וְשָׁם תִּתֵּן קוֹלָהּ, עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, וְהַכֹּל אֶחָד.

וּבְגִין דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה, (משלי כד) הָכֵן בַּחוּץ מְלַאכְתֶּךָ וְעַתְּדָהּ בַּשָּׂדֶה לָךְ וְגו'. הָכֵן בַּחוּץ, כְּמָה דְּאִתְּמַר. דִּכְתִיב בַּחוּץ תָּרוֹנָה, דְּהָא מִכָּאן קָיְימָא עֲבִידָא לְאִתְתַּקָּנָא וּמִלָּה לְשָׁאֲלָה, דִּכְתִיב, (דברים ד) כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשׁוֹנִים וְגו', וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמָיִם.

וְעַתְּדָהּ בַּשָּׂדֶה לָךְ, דָּא (בראשית כז) שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ יְיָ. וּבָתַר דְּיִנְדַּע בַּר נָשׁ רָזָא דְּחָכְמְתָא וַיַּתְקִין גַּרְמֵיהּ בָּהּ, מַה כְּתִיב אַחַר, וּבָנִיתָ בֵיתֶךָ. דָּא נִשְׁמָתָא דְּבַר נָשׁ בְּגוּפֵיהּ, דְּיִתְתַּקַּן וְיִתְעַבִּיד גְּבַר שְׁלִים. וְעַל דָּא כַּד חָפַר יִצְחָק וְעָבַד בֵּירָא בִּשְׁלָם, לְהַהוּא שְׁלָם (נ"א לְמֶהֱוֵי שְׁלִים) קָרֵי לֵיהּ רְחוֹבוֹת, וְכֹלָּא כְּדְקָא יָאוּת. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא דְּעוֹבָדֵיהוֹן לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקַיְימָא עַלְמָא. דִּכְתִיב, (משלי ב) כִּי יְשָׁרִים יִשְׁכְּנוּ אָרֶץ, יַשְׁכִּינוּ אָרֶץ. וְהָא אוּקְמוּהָ.

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה, (משלי כד) הָכֵן בַּחוּץ מְלַאכְתֶּךָ וְעַתְּדָהּ בַּשָּׂדֶה לָךְ וְגו'. הָכֵן בַּחוּץ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שֶׁכָּתוּב בַּחוּץ תָּרוֹנָה, שֶׁהֲרֵי מִכָּאן עוֹמֵד הַמַּעֲשֶׂה לְהִתְתַּקֵּן וְדָבָר לִשְׁאֵלָה, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשֹׁנִים וְגו', וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמָיִם.

וְעַתְּדָהּ בַּשָּׂדֶה לָךְ – זוֹ הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ ה'. וְאַחַר שֶׁיֵּדַע הָאָדָם אֶת סוֹד הַחָכְמָה וְיַתְקִין אֶת עַצְמוֹ בָּהּ, מַה כָּתוּב אַחַר כָּךְ? וּבָנִיתָ בֵיתֶךָ. זוֹ הַנְּשָׁמָה שֶׁל אָדָם בְּגוּפוֹ, שֶׁיִּתְתַּקֵּן וְיֵעָשֶׂה אִישׁ שָׁלֵם. וְעַל כֵּן, כְּשֶׁחָפַר יִצְחָק וְעָשָׂה בְּאֵר בְּשָׁלוֹם, לְאוֹתוֹ הַשָּׁלוֹם [שֶׁיִּהְיֶה שָׁלֵם] קָרָא רְחוֹבוֹת, וְהַכֹּל כָּרָאוּי. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁמַּעֲשֵׂיהֶם לַקָּבָּ"ה לְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם,

וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק (בראשית כז). **אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן כְּתִיב,** (בראשית א) **וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ וְאִתְּמַר. אֲבָל תָּא חֲזֵי, כָּל עוֹבָדוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כֻּלְּהוּ אִינּוּן מִלִּין דִּקְשׁוֹט וְכֹלָּא בְּרָזָא עִלָּאָה. וְכָל מִלּוֹי דְּאוֹרַיְיתָא, כֻּלְּהוּ מִלֵּי מְהֵימְנוּתָא וְרָזִין עִלָּאִין כְּדְקָא יְאוּת.**

וְתָא חֲזֵי, לָא זָכָה יִצְחָק כְּאַבְרָהָם, דְּלָא סָמוּ עֵינוֹי וְלָא כָּהוּ. אֲבָל רָזָא עִלָּאָה אִיהוּ הָכָא, רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא. כְּמָה דְּאִתְּמַר, דִּכְתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם, דָּא אַבְרָהָם, דְּאִיהוּ נְהוֹרָא דִּימָמָא. וּנְהוֹרָא דִּילֵיהּ אָזִיל וְנָהִיר וְאִתְּתַקַּף בְּתִקּוּנָא (דף קמב ע"א) **דְּיוֹמָא.**

וּבְגִין כָּךְ, מַה כְּתִיב, (בראשית כד) **וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים, בְּאִינּוּן נְהוֹרִין דְּנָהֲרִין. וְאִיהוּ סִיב,** (ד"א ל"ג וְנָהִיר כְּדֵין אָזִיל וְנָהִיר) **כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר,** (משלי ד) **הוֹלֵךְ וְאוֹר**

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב כִּי יְשָׁרִים יִשְׁכְּנוּ אָרֶץ, יַשְׁכִּינוּ אָרֶץ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה. הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ וְנִתְבָּאֵר. אֲבָל בֹּא רְאֵה, כָּל מַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כֻּלָּם הֵם דִּבְרֵי אֱמֶת, וְהַכֹּל בְּסוֹד עֶלְיוֹן. וְכָל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה כֻּלָּם דִּבְרֵי אֱמוּנָה וְסוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים כְּרָאוּי.

וּבֹא וּרְאֵה, לֹא זָכָה יִצְחָק כְּמוֹ אַבְרָהָם, שֶׁלֹּא סָמוּ עֵינָיו וְלֹא כָּהוּ. אֲבָל כָּאן הוּא סוֹד עֶלְיוֹן, סוֹד הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם. זֶה אַבְרָהָם, שֶׁהוּא אוֹר הַיּוֹם, וְאוֹרוֹ הוֹלֵךְ וּמֵאִיר וּמִתְחַזֵּק בְּתִקּוּן הַיּוֹם.

וּמִשּׁוּם כָּךְ מַה כָּתוּב? וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים, בְּאוֹתָם הָאוֹרוֹת שֶׁמְּאִירִים.

עַד נְכוֹן הַיּוֹם, וּבְגִין כָּךְ, (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם. וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, דָּא יִצְחָק דְּאִיהוּ חֹשֶׁךְ, וְאִיהוּ אָזִיל לְקַבְּלָא לֵילְיָא בְּגַוֵּיהּ, וּבְגִין כָּךְ, אִיהוּ כַּד סִיב, מַה כְּתִיב, (בראשית כז) וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת. הָכִי הוּא וַדַּאי, דְּבָעָא לְאִתְחַשְׁכָא וּלְאִתְדַּבְּקָא (בַּחֹשֶׁךְ) בְּדַרְגֵּיהּ כְּדְקָא יְאוּת.

אָתָא רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, וְנָשִׁיק יְדוֹי. אָמַר לֵיהּ, שַׁפִּיר, אַבְרָהָם נָהִיר מִסִּטְרָא דְּדַרְגָּא דִּילֵיהּ, יִצְחָק אִתְחַשָּׁךְ מִסִּטְרָא דְּדַרְגָּא דִּילֵיהּ, יַעֲקֹב אַמַּאי, דִּכְתִיב, (בראשית מח) וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל כָּבְדוּ מִזֹּקֶן. אָמַר לֵיהּ, הָכִי הוּא וַדַּאי, כָּבְדוּ כְתִיב, וְלֹא כָּהוּ. מִזֹּקֶן כְּתִיב, וְלָא מִזִּקְנוֹ. אֶלָּא מִזֹּקֶן, מִזֹּקֶן דְּיִצְחָק, מֵהַהוּא סִטְרָא כָּבְדוּ. לֹא יוּכַל לִרְאוֹת, לְאִסְתַּכְּלָא כְּדְקָא חָזֵי, אֲבָל לֹא כָּהוּ. אֲבָל יִצְחָק כָּהוּ וַדַּאי מִכֹּל וָכֹל, וְאִתְעֲבִיד

לשון הקודש

וְהוּא זָקֵן, [וּמֵאִיר. אָז הוֹלֵךְ וּמֵאִיר] כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ד) הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם. וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה – זֶה יִצְחָק, שֶׁהוּא חֹשֶׁךְ, וְהוּא הוֹלֵךְ לְקַבֵּל לְתוֹכוֹ אֶת הַלַּיְלָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כְּשֶׁהוּא זָקֵן מַה כָּתוּב? וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאֹת. כָּךְ זֶה וַדַּאי, שֶׁרָצָה לְהֶחָשֵׁךְ וּלְהִדָּבֵק [בַּחֹשֶׁךְ] בְּדַרְגָּתוֹ כָּרָאוּי.

בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ וְנָשַׁק יָדָיו. אָמַר לוֹ, יָפֶה. אַבְרָהָם מֵאִיר מִצַּד שֶׁל דַּרְגָּתוֹ, יִצְחָק נֶחְשַׁךְ מֵהַצַּד שֶׁל דַּרְגָּתוֹ, וְיַעֲקֹב לָמָּה, שֶׁכָּתוּב וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל כָּבְדוּ מִזֹּקֶן? אָמַר לוֹ, כָּךְ זֶה וַדַּאי, כָּתוּב כָּבְדוּ וְלֹא כָּהוּ. כָּתוּב מִזֹּקֶן וְלֹא מִזִּקְנוֹ. אֶלָּא מִזֹּקֶן – מִזֹּקֶן שֶׁל יִצְחָק, מֵאוֹתוֹ צַד כָּבְדוּ. לֹא יוּכַל לִרְאוֹת לְהִסְתַּכֵּל כָּרָאוּי, אֲבָל לֹא כָּהוּ. אֲבָל יִצְחָק כָּהוּ וַדַּאי מִכֹּל וָכֹל,

חשֶׁךְ, דְּהָא כְּדֵין אִתְאַחִיד בֵּיהּ לַיְלָה, וְאִתְקַיָּים וְלַחשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה.

וַיִּקְרָא אֶת עֵשָׂו בְּנוֹ הַגָּדוֹל, (בראשית כז) דְּאִתְכְּלַל מִסִּטְרֵיהּ דְּדִינָא קַשְׁיָא (שם) וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא זָקַנְתִּי לֹא יָדַעְתִּי יוֹם מוֹתִי. רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (תהלים פד) אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז לוֹ בָךְ וְגו', זַכָּאָה בַר נָשׁ דְּאִתְתַּקַּף בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיַשְׁוֵי תוֹקְפֵיהּ בֵּיהּ.

יָכוֹל כַּחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה דְּאִתְתַּקְּפוּ וְאָמְרוּ, (דניאל ג) הֵן אִיתַי אֱלָהָנָא דִּי אֲנַחְנָא פָּלְחִין יָכוֹל לְשֵׁיזָבוּתַנָא מִן אַתּוּן נוּרָא יָקִידְתָּא וּמִן יְדָךְ מַלְכָּא יְשֵׁזִיב.

תָּא חֲזֵי, דְּאִי לָא יְשֵׁזִיב וְלָא אִתְקַיָּים עֲלַיְיהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִשְׁתַּכַּח שְׁמֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא יִתְקַדַּשׁ בְּעֵינַיְיהוּ דְּכֹלָּא כְּמָה

לשון הקודש

וְנַעֲשָׂה חשֶׁךְ, שֶׁהֲרֵי אָז נֶאֱחַז בּוֹ הַלַּיְלָה, וְהִתְקַיֵּם וְלַחשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה.

וַיִּקְרָא אֶת עֵשָׂו בְּנוֹ הַגָּדל. שֶׁנִּכְלָל מִצִּדּוֹ שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה. וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא זָקַנְתִּי לֹא יָדַעְתִּי יוֹם מוֹתִי. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (תהלים פד) אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז לוֹ בָךְ וְגו'. אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁמִּתְחַזֵּק בַּקָּבָ"ה וְשָׂם בּוֹ אֶת תָּקְפּוֹ.

יָכוֹל כַּחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה שֶׁהִתְחַזְּקוּ וְאָמְרוּ, (דניאל ג) הֵן אִתָּנוּ אֱלֹהֵינוּ שֶׁאָנוּ עוֹבְדִים יָכוֹל לְהַצִּילֵנוּ מִתּוֹךְ כִּבְשַׁן הָאֵשׁ הַיּוֹקֶדֶת, וּמִיָּדְךָ הַמֶּלֶךְ יַצִּיל.

בֹּא רְאֵה, שֶׁאִם לֹא יַצִּיל וְלֹא יַעֲמֹד עֲלֵיהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, נִמְצָא שֶׁשְּׁמוֹ

דְּאָמְרוּ. אֶלָּא, כֵּיוָן דְּיָדְעוּ דְּלָא אָמְרוּ כְּדְקָא יְאוּת, אַהֲדָרוּ וְאָמְרוּ, (דניאל ג) וְהֵן לָא יְדִיעַ לֶהֱוֵי לָךְ מַלְכָּא וְגו'. בֵּין יְשֵׁזִיב, בֵּין לָא יְשֵׁזִיב, יְדִיעַ לֶהֱוֵי לָךְ מַלְכָּא וְגו'. וְתָנִינָן דְּמִלָּה אוֹדַע לְהוּ יְחֶזְקֵאל, וְשָׁמְעוּ וְקַבִּילוּ מִנֵּיהּ, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִתְקַיַּים עֲלַיְיהוּ, בְּגִין דִּיקַבְּלוּן אַגְרָא. וּכְדֵין אַהֲדָרוּ וְאָמְרוּ, וְהֵן לָא יְדִיעַ לֶהֱוֵי לָךְ מַלְכָּא וְגו'.

אֶלָּא לָא יִתְתַּקַּף בַּר נָשׁ דְּיֵימָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְשֵׁזְבִינַנִי, אוֹ אִיהוּ עָבִיד לִי כָּךְ וְכָךְ, אֲבָל יְשַׁוֵּי תּוּקְפֵּיהּ בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּיסַיְּיעַ לֵיהּ, כַּד אִיהוּ אִשְׁתַּדַּל בְּאִינּוּן פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, וּלְמֵיהַךְ בְּאֹרַח קְשׁוֹט. דְּכֵיוָן דְּאָתֵי בַּר נָשׁ לְאִתְדַּכָּאָה, מְסַיְּיעִין לֵיהּ וַדָּאי, וּבְדָא יִתְתַּקַּף בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ יְסַיְּיעַ לֵיהּ, וְיִתְתַּקַּף בֵּיהּ, דְּלָא יַשְׁוֵי תּוּקְפֵּיהּ בְּאָחֳרָא.

לשון הקודש

שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יִתְקַדֵּשׁ בְּעֵינֵי הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ. אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁיָּדְעוּ שֶׁלֹּא אָמְרוּ כָּרָאוּי, חָזְרוּ וְאָמְרוּ, וְהֵן לֹא יָדוּעַ לִהְיוֹת לְךָ הַמֶּלֶךְ וְגו'. בֵּין יַצִּיל בֵּין לֹא יַצִּיל, יָדוּעַ לִהְיוֹת לְךָ הַמֶּלֶךְ וְגו'. וְשָׁנִינוּ שֶׁיְּחֶזְקֵאל הוֹדִיעַ לָהֶם דָּבָר, וְשָׁמְעוּ וְקִבְּלוּ מִמֶּנּוּ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא עָמַד עֲלֵיהֶם, כְּדֵי שֶׁיְּקַבְּלוּ שָׂכָר, וְאָז חָזְרוּ וְאָמְרוּ, וְהֵן לֹא יָדוּעַ לִהְיוֹת לְךָ הַמֶּלֶךְ וְגו'.

אֶלָּא לֹא יִתְחַזֵּק אָדָם שֶׁיֹּאמַר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַצִּילֵנִי, אוֹ יַעֲשֶׂה לִי כָּךְ וְכָךְ. אֲבָל יָשִׂים אֶת כֹּחוֹ בַּקָּבָ"ה שֶׁיְּסַיַּע לוֹ, כְּשֶׁהוּא מִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹתָם הַמִּצְוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה וְלָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת. שֶׁכֵּיוָן שֶׁאָדָם בָּא לְהִטָּהֵר, וַדַּאי מְסַיְּעִים לוֹ.

וּבְגִין כָּךְ, עוֹז לוֹ בָּךְ. מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם, דְּיַעֲבִיד לִבֵּיהּ כְּדְקָא יְאוּת בְּלָא הִרְהוּרָא אַחֲרָא, אֶלָּא כְּהַאי מְסִלָּה דְּאִיהִי מִתְיַישְׁבָא לְאַעֲבָרָא בְּכָל אֲתַר דְּאִצְטְרִיךְ, הָכִי נָמֵי.

דָּבָר אַחֵר אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז לוֹ בָּךְ, עֹז, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים כט) **יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן, בְּגִין דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ דְּיִתְעַסָּק בְּאוֹרַיְיתָא לִשְׁמֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכָל מָאן דְּאִתְעַסָּק בְּאוֹרַיְיתָא וְלָא אִשְׁתַּדַּל לִשְׁמָהּ, טַב לֵיהּ דְּלָא אִתְבְּרֵי. מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם, מָאי מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר,** (תהלים סח) **סוֹלוּ לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ. דָּא הַהִיא אוֹרַיְיתָא, דְּאִיהוּ אִשְׁתַּדַּל בָּהּ לְאֲרָמָא לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּלְמֶעְבַּד לֵיהּ חֲטִיבָא בְּעַלְמָא.**

לשון הקודש

וּבָזֶה יִתְחַזֵּק בַּקָּבָ"ה שֶׁהוּא יְסַיַּע לוֹ, וְיִתְחַזֵּק בּוֹ, שֶׁלֹּא יָשִׂים אֶת כֹּחוֹ בִּטְחוֹנוֹ בְּאַחֵר.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, עוֹז לוֹ בָּךְ מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם. שֶׁיַּעֲשֶׂה לִבּוֹ כָּרָאוּי בְּלִי הִרְהוּר אַחֵר, אֶלָּא כַּמְּסִלָּה הַזּוֹ שֶׁהִיא מִתְיַשֶּׁבֶת לַעֲבֹר בְּכָל מָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ, כָּךְ גַּם.

דָּבָר אַחֵר אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז לוֹ בָּךְ – עֹז כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כט) ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. מִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ לָאָדָם לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה לִשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וְאֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל לִשְׁמָהּ, טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא. מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם, מַה זֶּה מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם סח) סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ. זוֹ הַתּוֹרָה הַהִיא שֶׁהוּא הִשְׁתַּדֵּל בָּהּ לְהָרִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלַעֲשׂוֹתוֹ חֲטִיבָה בָּעוֹלָם.

תָּא חֲזֵי, יַעֲקֹב כָּל עוֹבָדוֹי הֲווֹ לִשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִין כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוָה עִמֵּיהּ תָּדִיר, דְּלָא אַעֲדֵי מִנֵּיהּ שְׁכִינְתָּא. דְּהָא בְשַׁעְתָּא דְקָרָא לֵיהּ יִצְחָק לְעֵשָׂו בְּרֵיהּ, יַעֲקֹב לָא הֲוָה תַּמָּן, וּשְׁכִינְתָּא אוֹדְעַת לָהּ לְרִבְקָה, וְרִבְקָה אוֹדְעַת לֵיהּ לְיַעֲקֹב.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, תָּא חֲזֵי, אִי חַס וְשָׁלוֹם בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְבָּרַךְ עֵשָׂו, לָא יִשְׁלוֹט יַעֲקֹב לְעָלְמִין. אֶלָּא מֵעַם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוָה, וְכֹלָּא בְּאַתְרֵיהּ אָתָא כְּדְקָא חָזֵי. תָּא חֲזֵי, (בראשית כה) וְרִבְקָה אוֹהֶבֶת אֶת יַעֲקֹב כְּתִיב, וְהָא אִתְּמַר. וּבְגִין כָּךְ שַׁדְרַת בְּגִינֵיהּ דְיַעֲקֹב, (בראשית כז) הִנֵּה שָׁמַעְתִּי אֶת אָבִיךָ מְדַבֵּר אֶל עֵשָׂו אָחִיךָ לֵאמֹר.

וְעַתָּה בְּנִי שְׁמַע בְּקוֹלִי וְגו'. בְּהַהוּא זִמְנָא, עֶרֶב

לשון הקודש

בא רְאֵה, כָּל מַעֲשָׂיו שֶׁל יַעֲקֹב הָיוּ לִשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה עִמּוֹ תָּמִיד, שֶׁלֹּא זָזָה מִמֶּנּוּ הַשְּׁכִינָה. שֶׁהֵרֵי בְּשָׁעָה שֶׁקָּרָא לוֹ יִצְחָק אֶת עֵשָׂו בְּנוֹ, יַעֲקֹב לֹא הָיָה שָׁם, וְהַשְּׁכִינָה הוֹדִיעָה לְרִבְקָה, וְרִבְקָה הוֹדִיעָה לְיַעֲקֹב.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, בֹּא רְאֵה, אִם חַס וְחָלִילָה בְּאוֹתוֹ זְמַן הָיָה מִתְבָּרֵךְ עֵשָׂו, לֹא הָיָה שׁוֹלֵט יַעֲקֹב לְעוֹלָמִים. אֶלָּא מֵעַם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זֶה הָיָה, וְהַכֹּל בָּא בִּמְקוֹמוֹ כָּרָאוּי. בֹּא רְאֵה, כָּתוּב וְרִבְקָה אֹהֶבֶת אֶת יַעֲקֹב, וְזֶה נִתְבָּאֵר. וּמִשּׁוּם כָּךְ שָׁלְחָה בִּשְׁבִיל יַעֲקֹב, הִנֵּה שָׁמַעְתִּי אֶת אָבִיךָ מְדַבֵּר אֶל עֵשָׂו אָחִיךָ לֵאמֹר.

וְעַתָּה בְּנִי שְׁמַע בְּקוֹלִי וְגו'. בַּזְּמַן הַהוּא עֶרֶב פֶּסַח הָיָה, וְצָרִיךְ הַיֶּצֶר הָרָע לְהִתְבַּעֵר

פֶּסַח הָוָה, וּבָעֵי יֵצֶר הָרָע לְאִתְבָּעֲרָא, וּלְשַׁלְטָאָה סִיהֲרָא, רָזָא (דף קמב ע"ב) דִּמְהֵימְנוּתָא. וְעַל דָּא עָבְדַת תְּרֵי תַּבְשִׁילִין.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, רָמַז הָכָא דְּזַמִּינִין בְּנוֹי דְּיַעֲקֹב לְקָרְבָא שְׁנֵי שְׂעִירִים, חַד לַיְיָ, וְחַד לַעֲזָאזֵל בְּיוֹמָא דְּכִפּוּרֵי. וּבְגִין כָּךְ, קָרִיבַת שְׁנֵי גְּדָיֵי עִזִּים, חַד בְּגִין דַּרְגָּא דִּלְעֵילָא, וְחַד בְּגִין לְכַפְּיָא דַרְגֵּיהּ דְּעֵשָׂו דְּלָא יִשְׁלוֹט עֲלֵיהּ דְּיַעֲקֹב, וְעַל דָּא שְׁנֵי גְּדָיֵי עִזִּים, וּמִתַּרְוַיְיהוּ טָעִים יִצְחָק וְאָכִיל.

וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיֵּשְׁתְּ, (בראשית כז) וַיָּבֵא לוֹ יַיִן, דֶּמֶז דָּמִיז, מֵאֲתַר דָּחִיק קָרִיב לֵיהּ מֵהַהוּא אֲתַר (דְּעֵשָׂו).

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, דֶּמֶז מֵהַהוּא יַיִן דְּכָל חֲדוּ אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ, בְּגִין לְחַדְתָּא לֵיהּ לְיִצְחָק, דְּבָעֵי חֶדְוָה, כְּדְקָא בָעְיָין חֶדְוָה לְחַדְתָּא סִטְרָא (דְּלֵיוָאֵי) דִּילֵיהּ, וְעַל דָּא וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיֵּשְׁתְּ.

לשון הקודש

וְלִשְׁלֹט הַלְּבָנָה, סוֹד הָאֱמוּנָה, וְלָכֵן עָשְׂתָה שְׁנֵי תַבְשִׁילִים.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כָּאן דֶּמֶז שֶׁעֲתִידִים בְּנֵי יַעֲקֹב לְהַקְרִיב שְׁנֵי שְׂעִירִים, אֶחָד לַה' וְאֶחָד לַעֲזָאזֵל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. מִשּׁוּם כָּךְ הִקְרִיבָה שְׁנֵי גְּדֵיֵי עִזִּים – אֶחָד בִּשְׁבִיל הַדַּרְגָּה שֶׁלְּמַעְלָה, וְאֶחָד כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת דַּרְגָּתוֹ שֶׁל עֵשָׂו שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט עַל יַעֲקֹב, וְעַל כֵּן שְׁנֵי גְּדֵיֵי עִזִּים, וּמִשְׁנֵיהֶם טָעַם יִצְחָק וְאָכַל.

וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיֵּשְׁתְּ. וַיָּבֵא לוֹ יַיִן, דֶּמֶז דָּמִז – מִמָּקוֹם דָּחוּק קָרַב אוֹתוֹ מֵאוֹתוֹ מָקוֹם [שֶׁל עֵשָׂו]. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, דֶּמֶז מֵהַיַּיִן הַהוּא שֶׁכָּל הַשִּׂמְחָה נִמְצֵאת בּוֹ כְּדֵי לְשַׂמֵּחַ אֶת יִצְחָק, שֶׁצָּרִיךְ שִׂמְחָה, כְּשֶׁרוֹצִים שִׂמְחָה לְשַׂמֵּחַ אֶת צַד [הַלְּוָיִם]

וַתִּקַּח רִבְקָה אֶת בִּגְדֵי עֵשָׂו וְגו', (בראשית כז) אִלֵּין אִינּוּן לְבוּשִׁין דְּרָוַוח עֵשָׂו מִנִּמְרוֹד, וְאִלֵּין לְבוּשֵׁי יְקָר דְּהֲווּ מִן אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְאָתוּ לְיָדָא דְנִמְרוֹד, וּבְהוּ הָוָה צָד צֵידָה נִמְרוֹד, דִּכְתִיב, (בראשית י) הוּא הָיָה גִּבּוֹר צַיִד לִפְנֵי יְיָ וְגו', וְעֵשָׂו נָפַק לְחַקְלָא, וְאַגַּח בֵּיהּ קְרָבָא בְּנִמְרוֹד וְקָטַל לֵיהּ, וְנָסַב אִלֵּין לְבוּשִׁין מִנֵּיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית כה) וַיָּבֹא עֵשָׂו מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עָיֵף, וְאוּקְמוּהָ. כְּתִיב הָכָא וְהוּא עָיֵף, וּכְתִיב הָתָם (ירמיה ד) כִּי עָיְפָה נַפְשִׁי לְהֹרְגִים.

וְעֵשָׂו הָוָה סָלִיק לוֹן לְאִינּוּן לְבוּשִׁין לְגַבָּהּ דְּרִבְקָה, וּבְהוּ הָוָה נָפִיק וְצָד צֵידָה, וְהַהוּא יוֹמָא לָא נָטַל לוֹן, וְנָפַק לְחַקְלָא וְאִתְעַכַּב תַּמָּן. וְכַד הָוָה לָבִישׁ לוֹן עֵשָׂו, לָא הֲווּ סָלְקִין רֵיחִין כְּלָל. כֵּיוָן דְּלָבִישׁ לוֹן יַעֲקֹב, כְּדֵין תָּבַת אֲבֵדָה לְאַתְרָהּ, וּסְלִיקוּ רֵיחִין. בְּגִין

לשון הקודש

שֶׁלּוֹ, וְעַל כֵּן וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיִּשְׁתְּ.

וַתִּקַּח רִבְקָה אֶת בִּגְדֵי עֵשָׂו וְגו'. אֵלּוּ הַלְּבוּשִׁים שֶׁהִרְוִיחַ עֵשָׂו מִנִּמְרוֹד, וְאֵלֶּה לְבוּשֵׁי כָבוֹד, שֶׁהָיוּ מֵאָדָם הָרִאשׁוֹן, וּבָאוּ לִידֵי נִמְרוֹד, וּבָהֶם הָיָה צָד צֵידָה נִמְרוֹד, שֶׁכָּתוּב (בראשית י) הוּא הָיָה גִּבֹּר צַיִד לִפְנֵי ה' וְגו'. וְעֵשָׂו יָצָא לַשָּׂדֶה וְנִלְחַם בִּקְרָב עִם נִמְרוֹד וְהָרַג אוֹתוֹ, וְלָקַח מִמֶּנּוּ אֶת הַלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּבֹא עֵשָׂו מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עָיֵף. וּבְאָרוּהָ, כָּתוּב כָּאן וְהוּא עָיֵף, וְכָתוּב שָׁם (ירמיה ד) כִּי עָיְפָה נַפְשִׁי לְהֹרְגִים.

וְעֵשָׂו הָיָה מַעֲלֶה אֶת אוֹתָם הַלְּבוּשִׁים לְרִבְקָה, וּבָהֶם הָיָה יוֹצֵא וְצָד צַיִד, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם לֹא לָקַח אוֹתָם, וְיָצָא לַשָּׂדֶה וְהִתְעַכֵּב שָׁם. וּכְשֶׁעֵשָׂו הָיָה לוֹבֵשׁ אוֹתָם, לֹא הָיוּ מַעֲלִים רֵיחוֹת כְּלָל. כֵּיוָן שֶׁיַּעֲקֹב לָבַשׁ אוֹתָם, אָז שָׁבָה הָאֲבֵדָה

דְּשׁוּפְרֵיהּ דְּיַעֲקֹב, שׁוּפְרֵיהּ דְּאָדָם הָוָה. וּבְגִין כָּךְ אַהֲדָרוּ בְּהַהִיא שַׁעְתָּא לְאַתְרַיְיהוּ, וּסְלִיקוּ רֵיחִין.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, שׁוּפְרֵיהּ דְּיַעֲקֹב (הָוָה) דְּאִיהוּ שׁוּפְרֵיהּ דְּאָדָם אֵיךְ אֶפְשָׁר, וְהָא תָּנִינָן, תַּפּוּחַ עֲקֵבוֹ דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן, מַכְּהֶה גַּלְגַּל חַמָּה. וְאִי תֵּימָא דְּכָךְ הָוָה יַעֲקֹב. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי הָכִי הָוָה, בְּקַדְמִיתָא עַד לָא חָב אָדָם הָרִאשׁוֹן, לָא הֲווֹ יָכְלִין כָּל בְּרִיָּין לְאִסְתַּכְּלָא בְּשׁוּפְרֵיהּ. כֵּיוָן דְּחָטָא, אִשְׁתַּנֵּי שׁוּפְרֵיהּ וְנִתְמָאֲךְ רוּמֵיהּ וְאִתְעֲבִיד בַּר מְאָה אַמִּין.

וְתָא חֲזֵי, שׁוּפְרֵיהּ דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן, רָזָא אִיהוּ, דִּמְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה תַּלְיָא בְּהַהוּא שׁוּפְרָא, וּבְגִין כָּךְ, (תהלים צ) וִיהִי נֹעַם יְיָ אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וּכְתִיב, (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְיָ, וְדָא הוּא שׁוּפְרֵיהּ דְּיַעֲקֹב וַדַּאי, וְכֹלָּא רָזָא עִלָּאָה אִיהוּ.

לשון הקודש

לִמְקוֹמָהּ וְהֶעֱלוּ רֵיחוֹת, מִשּׁוּם שֶׁיָּפְיוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הָיָה יָפְיוֹ שֶׁל אָדָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ חָזְרוּ בַּשָּׁעָה הַהִיא לִמְקוֹמָם וְהֶעֱלוּ רֵיחוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, יָפְיוֹ שֶׁל יַעֲקֹב [הָיָה] שֶׁהוּא יָפְיוֹ שֶׁל אָדָם אֵיךְ אֶפְשָׁר? וַהֲרֵי שָׁנִינוּ, תַּפּוּחַ עֲקֵבוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן מַכְּהֶה גַּלְגַּל חַמָּה, וְאִם תֹּאמַר שֶׁכָּךְ הָיָה יַעֲקֹב? אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי שֶׁכָּךְ הָיָה. בָּרִאשׁוֹנָה טֶרֶם חָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן, לֹא הָיוּ יְכוֹלִים כָּל הַבְּרִיּוֹת לְהִסְתַּכֵּל בְּיָפְיוֹ. כֵּיוָן שֶׁחָטָא, הִשְׁתַּנָּה יָפְיוֹ וְרוּמוֹ הֻנְמַךְ, וְנַעֲשָׂה בֶּן מֵאָה אַמּוֹת.

וּבָא וּרְאֵה, יָפְיוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן הוּא סוֹד, שֶׁהֶאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה תְּלוּיָה בַּיּפִי הַהוּא, וּמִשּׁוּם כָּךְ (תהלים צ) וִיהִי נֹעַם ה' אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וְכָתוּב (שם כז) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם

וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ. תָּא חֲזֵי, וַיָּרַח אֶת רֵיחַ הַבְּגָדִים לֹא כְתִיב, אֶלָּא רֵיחַ בְּגָדָיו. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים קד) **עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה. דָּבָר אַחֵר** (נ"א דָּא הוּא) **וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ. דְּכֵיוָן דְּאַלְבִּישׁ לוֹן יַעֲקֹב, סְלִיקוּ רֵיחִין בְּהַהִיא שַׁעְתָּא, וְעַד דְּלָא אָרַח** (דְּאָרַח) **רֵיחִין דִּלְבוּשֵׁיהּ, לָא בָרְכֵיהּ, דְּהָא כְדֵין** (לָא) **יָדַע דְּאִתְחֲזֵי הוּא לְאִתְבָּרְכָא, דְּאִי לָא אִתְחֲזֵי לְאִתְבָּרְכָא, לָא סְלִיקוּ כָּל הַנֵּי רֵיחִין קַדִּישִׁין בַּהֲדֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ.**

וַיֹּאמֶר רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ יְיָ. (בראשית כז) **וַיֹּאמֶר, מִלָּה סָתִים הוּא. אִית דְּאַמְרֵי שְׁכִינְתָּא הֲוַת, וְאִית דְּאַמְרֵי יִצְחָק הֲוָה. כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ יְיָ, מָאן שָׂדֶה, דָּא שָׂדֶה דְּתַפּוּחִים.**

לשון הקודש

ה'. וְזֶהוּ וַדַּאי יָפְיוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, וְהַכֹּל הוּא סוֹד עֶלְיוֹן.

וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ. בֹּא רְאֵה, וַיָּרַח אֶת רֵיחַ הַבְּגָדִים לֹא כָתוּב, אֶלָּא רֵיחַ בְּגָדָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קד) עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה. דָּבָר אַחֵר [זֶה הוּא] וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ – שֶׁכֵּיוָן שֶׁהִלְבִּישׁ אוֹתָם יַעֲקֹב, הֶעֱלוּ רֵיחוֹת בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה. וְעַד שֶׁלֹּא הֵרִיחַ [שֶׁהֵרִיחַ] אֶת רֵיחַ לְבוּשׁוֹ לֹא בֵּרַךְ אוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי אָז [לֹא] יָדַע שֶׁהוּא רָאוּי לְהִתְבָּרֵךְ. שֶׁאִם לֹא רָאוּי לְהִתְבָּרֵךְ, לֹא הָיוּ עוֹלִים כָּל הָרֵיחוֹת הַקְּדוֹשִׁים הַלָּלוּ עִמּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ.

וַיֹּאמֶר רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ ה'. וַיֹּאמֶר – דָּבָר נִסְתָּר הוּא. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהָיְתָה הַשְּׁכִינָה, וְיֵשׁ אוֹמְרִים

שָׂדֶה דְּאַבְהָן עִלָּאִין (חֲמִידֵי) סְמִיכוּ לֵיהּ וּמְתַקְּנִין לֵיהּ.

וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירוֹשׁ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל (פְּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר) תָּא חֲזֵי, (תהלים קכ) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל יְיָ בַּצָּרָתָה לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי. כַּמָּה שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן אָמַר דָּוִד מַלְכָּא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכֹלָּא בְּגִין לְאַתְקָנָא דַרְגֵּיהּ וּלְמֶעְבַּד לֵיהּ שְׁמָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שמואל ב׳ ח) וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם, וְשִׁירָתָא דָא אָמַר (ס"א ל"ג לֵיהּ) כַּד חָמָא עוֹבָדָא דָא לְיַעֲקֹב (ס"א דְיַעֲקֹב).

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, יַעֲקֹב אָמַר שִׁירָתָא דָא (דְּהָא), בְּשַׁעְתָּא דְּאָמַר לֵיהּ אֲבוֹי, (בראשית כז) גְּשָׁה נָא וַאֲמֻשְׁךָ בְּנִי הַאַתָּה זֶה בְּנִי עֵשָׂו אִם לֹא, כְּדֵין (ד"א בְּגִין) דְּהַוָה (הָוָה) (דף קמג ע"א) יַעֲקֹב בְּעָאקוּ סַגִּי, דְּדָחִיל

לשון הקודש

שֶׁיִּצְחָק הָיָה. כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ ה׳ – מִי הַשָּׂדֶה? זֶה שְׂדֵה הַתַּפּוּחִים, הַשָּׂדֶה שֶׁהָאָבוֹת הָעֶלְיוֹנִים [חוּמְדִים] סוֹמְכִים אוֹתוֹ וּמְתַקְּנִים אוֹתוֹ.

וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירוֹשׁ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ, אֲבָל [פְּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר] בֹּא רְאֵה, שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל ה׳ בַּצָּרָתָה לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי. כַּמָּה שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהַכֹּל כְּדֵי לְהַתְקִין אֶת דַּרְגָּתוֹ וְלַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–ב ח) וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם. וְהַשִּׁירָה הַזּוֹ אָמַר [לוֹ] כְּשֶׁרָאָה הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה לְיַעֲקֹב [שֶׁל יַעֲקֹב].

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, יַעֲקֹב אָמַר הַשִּׁירָה הַזּוֹ [שֶׁהֵרִי] בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ אָבִיו גְּשָׁה נָא וַאֲמֻשְׁךָ בְּנִי הַאַתָּה זֶה בְּנִי עֵשָׂו אִם לֹא. אָז [מִשּׁוּם] שֶׁהָיָה [הָיָה] יַעֲקֹב בְּצָרָה גְּדוֹלָה, שֶׁפָּחַד שֶׁאָבִיו יַכִּיר אוֹתוֹ וְיִוָּדַע

דְּאֲבוֹי יְדַע לֵיהּ וְאִשְׁתְּמוֹדַע קַמֵּיהּ. מַה כְּתִיב, (בראשית כז) וְלֹא הִכִּירוֹ כִּי הָיוּ יָדָיו כִּידֵי עֵשָׂו אָחִיו שְׂעִירוֹת וַיְבָרֲכֵהוּ. כְּדֵין אָמַר, (תהלים קכ) אֶל יְיָ בַּצָּרָתָה לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי.

יְיָ הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְּׂפַת שֶׁקֶר מִלָּשׁוֹן רְמִיָּה, (שם) דָּא הוּא דַּרְגָּא דְּעֵשָׂו שַׁרְיָא בֵּיהּ, דְּאִיהוּ שְׂפַת שֶׁקֶר (ס"א מָה הוּא). שְׂפַת שֶׁקֶר, בְּשַׁעְתָּא דְּאַיְיתֵי הַהוּא חִוְיָא לְוָוטִין עַל עַלְמָא, וּבְחַכִּימוּ וּבַעֲקִימוּ אַיְיתֵי לְוָוטִין, דְּאִתְלַטְיָא עָלְמָא.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְּאָמַר יִצְחָק לְעֵשָׂו, (בראשית כז) וְצֵא הַשָּׂדֶה וְצוּדָה לִי צַיִד, בְּה"א, וְאוּקְמוּהָ. וְנָפַק עֵשָׂו בְּגִין דְּיִתְבָּרֵךְ מִיִּצְחָק, דְּקָאֲמַר לֵיהּ, (בראשית כז) וַאֲבָרֲכָה לִפְנֵי יְיָ, דְּאִלּוּ אָמַר וַאֲבָרְכָה וְלָא יַתִּיר, יָאוֹת. כֵּיוָן דְּאָמַר לִפְנֵי יְיָ, בְּהַהִיא שַׁעְתָּא אִזְדַּעְזַע כָּרְסֵי יְקָרָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָמְרָה, וּמַה דְּיִפּוּק

לשון הקודש

לְפָנָיו. מַה כָּתוּב? וְלֹא הִכִּירוֹ כִּי הָיוּ יָדָיו כִּידֵי עֵשָׂו אָחִיו שְׂעִרֹת וַיְבָרֲכֵהוּ. אָז אָמַר, אֶל ה' בַּצָּרָתָה לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי. ה' הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְּׂפַת שֶׁקֶר מִלָּשׁוֹן רְמִיָּה. זוֹהִי הַדַּרְגָּה שֶׁעֵשָׂו שָׁרוּי בָּהּ, שֶׁהִיא שְׂפַת הַשֶּׁקֶר (מָה הוּא). שְׂפַת שֶׁקֶר, בְּשָׁעָה שֶׁהֵבִיא אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ קְלָלוֹת עַל הָעוֹלָם, וּבְהִתְחַכְּמוּת וּבְעַקְמִימוּת הֵבִיא קְלָלוֹת, שֶׁהִתְקַלֵּל הָעוֹלָם.

בא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר יִצְחָק לְעֵשָׂו, וְצֵא הַשָּׂדֶה וְצוּדָה לִי צַיִד, בְּהֵ"א, וּבֵאֲרוּהָ, וְיָצָא עֵשָׂו כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרֵךְ מִיִּצְחָק, שֶׁאָמַר לוֹ וַאֲבָרֶכְכָה לִפְנֵי ה'. שֶׁאִלּוּ אָמַר וַאֲבָרֶכְכָה וְלֹא יוֹתֵר – יָפֶה. כֵּיוָן שֶׁאָמַר לִפְנֵי ה', בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה הִזְדַּעְזַע כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

חִוְיָא מֵאִינּוּן לְוָוטִין, וְיִשְׁתָּאַר יַעֲקֹב בְּהוּ.

בְּהַהִיא שַׁעְתָּא, אִזְדַּמַּן מִיכָאֵל וְאָתָא קַמֵּיהּ דְּיַעֲקֹב, וּשְׁכִינְתָּא בַהֲדֵיהּ, וְיָדַע יִצְחָק, וְהָמָא לְגַן עֵדֶן בַּהֲדֵיהּ דְּיַעֲקֹב, וּבָרְכֵיהּ קַמֵּיהּ. וְכַד עָאל עֵשָׂו, עָאל בַּהֲדֵיהּ גֵּיהִנֹּם. וְעַל דָּא (בראשית כז) וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד, דְּחָשַׁב דְּלָא הָוָה עֵשָׂו בְּהַהוּא סִטְרָא, פָּתַח וְאָמַר, (בראשית כז) וְאֲבָרְכֵהוּ גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה.

בְּגִין כָּךְ, אִזְדַּמַּן יַעֲקֹב בְּחָכְמְתָא וּבַעֲקִימוּ דְּאַיְיתֵי בִּרְכָאן עֲלֵיהּ דְּיַעֲקֹב דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן, וְאִתְנְטָלוּ מֵהַהוּא חִוְיָא דְּאִיהוּ שְׂפַת שֶׁקֶר. דְּכַמָּה שִׁקְרָא אָמַר, וְכַמָּה מִלֵּי דְשִׁקְרָא עָבַד, בְּגִין לְאַטְעָאָה וּלְאַיְיתָאָה לְוָוטִין עַל עַלְמָא. בְּגִין כָּךְ, אָתָא יַעֲקֹב בְּחָכְמָה וְאַטְעֵי לְאָבוּי, בְּגִין לְאַיְיתָאָה בִּרְכָאן עַל עַלְמָא, וּלְנָטְלָא מִנֵּיהּ מַה דְּמָנַע מֵעַלְמָא,

לשון הקודש

הוּא. אָמְרָה, וּמַה שֶּׁיֵּצֵא נָחָשׁ מֵאוֹתָן הַקְּלָלוֹת וְיִשָּׁאֵר יַעֲקֹב.

בַּשָּׁעָה הַהִיא הִזְדַּמֵּן מִיכָאֵל, וּבָא לִפְנֵי יַעֲקֹב וְהַשְּׁכִינָה עִמּוֹ. וְיָדַע יִצְחָק, וְרָאָה אֶת גַּן עֵדֶן עִם יַעֲקֹב וּבִרְכוֹ לְפָנָיו. וּכְשֶׁנִּכְנַס עֵשָׂו, נִכְנַס עִמּוֹ גֵּיהִנֹּם, וְעַל כֵּן וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד מְאֹד, שֶׁחָשַׁב שֶׁעֵשָׂו לֹא הָיָה בַּצַּד הַהוּא. פָּתַח וְאָמַר, וְאֲבָרְכֵהוּ גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה.

מִשּׁוּם כָּךְ הִזְדַּמֵּן יַעֲקֹב בְּחָכְמָה וּבְעַקְמוּמִיּוּת שֶׁהֵבִיא בְּרָכוֹת עַל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא כְּמוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְנִנְטְלוּ מֵאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא שְׂפַת שֶׁקֶר. שֶׁכַּמָּה שֶׁקֶר אָמַר, וְכַמָּה דִּבְרֵי שֶׁקֶר עָשָׂה כְּדֵי לְהַטְעוֹת וּלְהָבִיא קְלָלוֹת עַל הָעוֹלָם. מִשּׁוּם כָּךְ בָּא יַעֲקֹב בְּחָכְמָה וְהִטְעָה אֶת אָבִיו, כְּדֵי לְהָבִיא בְּרָכוֹת עַל הָעוֹלָם וְלִטֹּל מִמֶּנּוּ מַה שֶּׁמָּנַע מִן

וּמִדָּה לָקֶבֶל מִדָּה הָוָה. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קט) וַיֶּאֱהַב קְלָלָה וַתְּבוֹאֵהוּ וְלֹא חָפֵץ בִּבְרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ. עֲלֵיהּ כְּתִיב, (בראשית ג) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה. וְאִשְׁתָּאַר בֵּיהּ לְדָרֵי דָרִין, וְאָתָא יַעֲקֹב וְנָטִיל מִנֵּיהּ בִּרְכָאן.

וּמִן יוֹמוֹי דְאָדָם, אִזְדַּמַּן יַעֲקֹב לְנַטְלָא מֵהַהוּא חִיוָיָא, כָּל הַנֵּי בִּרְכָאן, וְאִשְׁתָּאַר אִיהוּ בִּלְוָוטִין וְלָא נָפַק מִנַּיְיהוּ. וְדָוִד אָמַר בְּרוּחַ קָדְשָׁא, (תהלים קכ) מַה יִּתֵּן לְךָ וּמַה יּוֹסִיף לָךְ לָשׁוֹן רְמִיָּה חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים. מַה אִיכְפַּת לֵיהּ לְהַהוּא חִוָיָא בִּישָׁא, דְּאַיְיתֵי לְוָוטִין עַל עַלְמָא. כְּמָה דְּאָמְרוּ, נָחָשׁ נוֹשֵׁךְ וּמֵמִית, וְלֵית לֵיהּ הֲנָאָה מִנֵּיהּ.

לָשׁוֹן רְמִיָּה, דְּרָמֵי לֵיהּ לְאָדָם וּלְאִתְּתֵיהּ, וְאַיְיתֵי בִּישָׁא עֲלֵיהּ וְעַל עַלְמָא. לְבָתָר אָתָא יַעֲקֹב,

לשון הקודש

הָעוֹלָם. וּמִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה הָיְתָה, וְעַל כֵּן כָּתוּב (תהלים קט) וַיֶּאֱהַב קְלָלָה וַתְּבוֹאֵהוּ וְלֹא חָפֵץ בִּבְרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ. עָלָיו כָּתוּב (בראשית ג) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה. וְנִשְׁאָר בּוֹ לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, וּבָא יַעֲקֹב וְנָטַל מִמֶּנּוּ הַבְּרָכוֹת. **וּמִיָּמָיו** שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן נוֹעַד יַעֲקֹב לִטֹּל מֵהַנָּחָשׁ הַהוּא אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת הַלָּלוּ, וְהוּא נִשְׁאָר עִם קְלָלוֹת וְלֹא יָצָא מֵהֶם. וְדָוִד אָמַר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, (תהלים קכ) מַה יִּתֵּן לָךְ וּמַה יּוֹסִיף לָךְ לָשׁוֹן רְמִיָּה חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים. מָה אִכְפַּת לְאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הָרַע שֶׁהֵבִיא קְלָלוֹת עַל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, נָחָשׁ נוֹשֵׁךְ וּמֵמִית, וְאֵין לוֹ מִמֶּנּוּ הֲנָאָה.

לָשׁוֹן רְמִיָּה – שֶׁרִמָּה אֶת אָדָם וְאִשְׁתּוֹ

וְנָטִיל מִדִּילֵיהּ כָּל אִינּוּן בִּרְכָאן. חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים, דָּא עֵשָׂו דְּנָטַר דְּבָבוּ (נ"א דְּאַגְזִים) לְיַעֲקֹב עַל אִינּוּן בִּרְכָאן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית כז) וַיִּשְׂטֹם עֵשָׂו אֶת יַעֲקֹב עַל הַבְּרָכָה וְגוֹ'. (ד"א ל"ג תָּא חָזֵי)

וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ, הָא מִלְּעֵילָא וּמִתַּתָּא בְּחִבּוּרָא חָדָא. וְרוֹב דָּגָן וְתִירוֹשׁ, הָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל כְּדְכְתִיב, (תהלים לז) וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֵּשׁ לָחֶם. תָּא חָזֵי, (שם) נַעַר הָיִיתִי וְגוֹ' וְאוּקְמוּהָ, הַאי קְרָא שָׁרוֹ שֶׁל עוֹלָם אֲמָרוֹ וְכוּ'. וּבְגִין כָּךְ אָמַר וְרוֹב דָּגָן וְתִרוֹשׁ.

יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲוּוּ לְךָ לְאֻמִּים, בְּזִמְנָא דְשַׁלִּיט שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בִּירוּשָׁלַם, דִּכְתִיב, (דברי הימים ב ט) וְכָל מַלְכֵי הָאָרֶץ וְגוֹ' מְבִיאִים אִישׁ מִנְחָתוֹ וְגוֹ'. (בראשית כז) וְיִשְׁתַּחֲוּוּ לְךָ לְאֻמִּים, בְּזִמְנָא

לשון הקודש

וְהֵבִיא רַע עָלָיו וְעַל הָעוֹלָם. אַחַר כָּךְ בָּא יַעֲקֹב וְנָטַל מִשָּׁלוֹ אֶת כָּל אוֹתָם הַבְּרָכוֹת. חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים – זֶה עֵשָׂו שֶׁשָּׂמַר שִׂנְאָה [שֶׁהִפְחִיד] לְיַעֲקֹב עַל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׂטֹם עֵשָׂו אֶת יַעֲקֹב עַל הַבְּרָכָה וְגוֹ'. [בא ראה].

וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ – הִנֵּה מִלְּמַעְלָה וּמִמַּטָּה בְּחִבּוּר אֶחָד. וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ – הִנֵּה פֵּרְשׁוּהָ, אֲבָל כַּכָּתוּב וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֵּשׁ לָחֶם. בֹּא רְאֵה, נַעַר הָיִיתִי וְגוֹ', וּבֵאֲרוּהָ – הַפָּסוּק הַזֶּה אָמַר אוֹתוֹ שָׂרוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ'. וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ.

יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲוֻ לְךָ לְאֻמִּים – בִּזְמַן שֶׁשָּׁלַט שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בִּירוּשָׁלַיִם, שֶׁכָּתוּב וְכָל מַלְכֵי הָאָרֶץ וְגוֹ' מְבִיאִים אִישׁ מִנְחָתוֹ וְגוֹ'. וְיִשְׁתַּחֲוֻ לְךָ לְאֻמִּים –

דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, דִּכְתִיב, (תהלים עב) וְיִשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָּל מְלָכִים. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, כֹּלָּא בְּזִמְנָא דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, כְּדִכְתִיב וְיִשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָּל מְלָכִים כָּל גּוֹיִם יַעַבְדוּהוּ.

הֱוֵה גְּבִיר לְאַחֶיךָ, הֱוֵה, וְלָא אָמַר הֱיֵה, אוֹ תִּהְיֶה. אֶלָּא דָּא רָזָא עִלָּאָה דִּמְהֵימְנוּתָא, דְּאִלֵּין אַתְוָון אִנּוּן רָזֵי דִּמְהֵימְנוּתָא. ה' לְעֵילָא, וא"ו בְּאֶמְצָעִיתָא, ה' לְתַתָּא. וּבְגִין כָּךְ אָמַר, הֱוֵה גְּבִיר לְאַחֶיךָ, לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהוּ וּלְרַדָּאָה לוֹן, בְּזִמְנָא דְּאָתָא דָּוִד מַלְכָּא. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, כֹּלָּא אִיהוּ בְּזִמְנָא דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, דְּהָא בְּגִין דְּעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל עַל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא, כְּדֵין (בראשית כז) וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ.

וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, כָּל הַנֵּי (דף קמג ע"ב) בִּרְכָאן מִסִּטְרָא דְּחוּלְקֵיהּ דְּיַעֲקֹב הֲווֹ וּמִדִּילֵיהּ

לשון הקודש

בִּזְמַן שֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁכָּתוּב וְיִשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָּל מְלָכִים. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַכֹּל בִּזְמַן שֶׁיָּבֹא הַמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, כַּכָּתוּב (תהלים עב) וְיִשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָּל מְלָכִים כָּל גּוֹיִם יַעַבְדוּהוּ.

הֱוֵה גְּבִיר לְאַחֶיךָ. הֱוֵה, וְלֹא אָמַר הֱיֵה אוֹ תִּהְיֶה. אֶלָּא זֶה סוֹד עֶלְיוֹן שֶׁל הָאֱמוּנָה, שֶׁהָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ הֵן סוֹדוֹת הָאֱמוּנָה. ה' לְמַעְלָה, וָא"ו בָּאֶמְצַע, ה' אַחַר כָּךְ. וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר הֱוֵה גְּבִיר לְאַחֶיךָ, לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם וְלִרְדּוֹת אוֹתָם בִּזְמַן שֶׁבָּא דָּוִד הַמֶּלֶךְ. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, הַכֹּל הוּא בִּזְמַן שֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁהֵרֵי מִשּׁוּם שֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל עַל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, אָז וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ.

וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, כָּל

נָטַל, וְאִלֵּין בִּרְכָאן הָוָה קָא בָעֵי יִצְחָק לְבָרְכָא לֵיהּ לְעֵשָׂו, וּבְגִין כָּךְ עֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְגָרַם לֵיהּ לְיַעֲקֹב לְנַטְלָא מִדִּילֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְּהַהוּא נָחָשׁ אַיְיתֵי לְוָוטִין עַל עַלְמָא וְאִתְלַטְיָא אַרְעָא, מַה כְּתִיב, (בראשית ג) וּלְאָדָם אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ וְגוֹ', אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ וְגוֹ', דְּלָא תְּהֵא עָבְדָא פֵּירִין וְאִיבִּין כְּדְקָא יְאוּת. לָקֶבֶל דָּא, וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ. (שם) בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, לָקֶבֶל דָּא מִטַּל הַשָּׁמַיִם. (שם) וְקוֹץ וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ לָךְ, לָקֶבֶל דָּא, וְרוֹב דָּגָן וְתִירוֹשׁ. (שם) בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם, לָקֶבֶל דָּא, (בראשית כז) יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ לְאֻמִּים, דְּאִינוּן יַעַבְדוּן אַרְעָא וְיִפְלְחוּן בְּחַקְלָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה סא) וּבְנֵי נֵכָר אִכָּרֶיכֶם וְכוֹרְמֵיכֶם. וְכֹלָּא נָטַל יַעֲקֹב, דָּא לָקֶבֶל דָּא, וּמִדִּילֵיהּ

לשון הקודש

הַבְּרָכוֹת הַלָּלוּ מִצַּד שֶׁל חֶלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הָיוּ וּמִשֶּׁלּוֹ הוּא נָטַל. וְהַבְּרָכוֹת הָאֵלּוּ הָיָה רוֹצֶה יִצְחָק לְבָרֵךְ עֶת עֵשָׂו, וּמִשּׁוּם כָּךְ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְגָרַם לְיַעֲקֹב לִטֹּל מִשֶּׁלּוֹ.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הֵבִיא קְלָלוֹת עַל הָעוֹלָם וְהָאֲדָמָה הִתְקַלְּלָה – מַה כָּתוּב? (בראשית ג) וּלְאָדָם אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ וְגוֹ', אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ וְגוֹ'. שֶׁלֹּא תִהְיֶה עוֹשָׂה פֵּרוֹת וְגִדּוּלִים כָּרָאוּי. כְּנֶגֶד זֶה וּמִשְּׁמַנֵּי הָאָרֶץ. בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה – כְּנֶגֶד זֶה מִטַּל הַשָּׁמַיִם. וְקוֹץ וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ לָךְ – כְּנֶגֶד זֶה וְרֹב דָּגָן וְתִירוֹשׁ. בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם – כְּנֶגֶד זֶה יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲוֻ לְךָ לְאֻמִּים, שֶׁהֵם יַעַבְדוּ אֶת הָאָרֶץ וְיַעַבְדוּ בַּשָּׂדֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סא) וּבְנֵי נֵכָר אִכָּרֶיכֶם וְכֹרְמֵיכֶם. וְהַכֹּל

נָטַל. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּרִים לֵיהּ לְיַעֲקֹב דְּיִטּוֹל הַנִּי בִּרְכָאן, לְאִתְדַּבְּקָא בְּאַתְרֵיהּ וְחוּלָקֵיהּ, וְעֵשָׂו לְאִתְדַּבְּקָא בְּאַתְרֵיהּ וְחוּלָקֵיהּ.

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, וְהָא חֲמִינָן דְּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם, אִינּוּן בִּרְכָאן נָטַל עֵשָׂו לְבָתָר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מֵעָל.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, לָאו הַאי כְּהַאי וְלָא דָא כְּדָא, כַּמָּה אִתְפָּרְשָׁאן דַּרְגִּין. בְּיַעֲקֹב כְּתִיב, וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים, וּבְדָא כְּתִיב יִהְיֶה. בְּיַעֲקֹב כְּתִיב, מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ, בְּעֵשָׂו כְּתִיב מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְטַל הַשָּׁמַיִם, דְּהָא לָאו דָא אִיהוּ כְּדָא.

וְדַרְגִּין אִתְפָּרְשָׁן כַּמָּה וְכַמָּה. בְּגִין דִּבְדָא דְּיַעֲקֹב כְּתִיב בֵּיהּ, וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם,

---

לשון הקודש

נָטַל יַעֲקֹב זֶה בְּנֶגֶד זֶה, וּמִשֶּׁלּוֹ נָטַל. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּרַם לְיַעֲקֹב שֶׁיִּטֹּל אֶת הַבְּרָכוֹת הַלָּלוּ לְהִדָּבֵק בִּמְקוֹמוֹ וְחֶלְקוֹ, וְעֵשָׂו שֶׁיִּדְבַּק בִּמְקוֹמוֹ וְחֶלְקוֹ.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, וְהִנֵּה רָאִינוּ שֶׁמִּשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם, אוֹתָן בְּרָכוֹת נָטַל עֵשָׂו אַחַר כָּךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מֵעָל.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, לֹא זֶה כָּזֶה וְלֹא זֶה כָּזֶה, כַּמָּה נִפְרָדוֹת הַדַּרָגוֹת. בְּיַעֲקֹב כָּתוּב וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים – וּבָזֶה כָּתוּב יִהְיֶה. בְּיַעֲקֹב כָּתוּב מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ – בְּעֵשָׂו כָּתוּב מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְטַל הַשָּׁמַיִם, שֶׁהִנֵּה זֶה אֵינוֹ כָּזֶה. **וְהַדַּרָגוֹת** נִפְרָדוֹת כַּמָּה וְכַמָּה, מִשּׁוּם שֶׁבָּזֶה שֶׁל יַעֲקֹב כָּתוּב בּוֹ, וְיִתֶּן לְךָ

דָּא טַל עִלָּאָה דְּנָגִיד מֵעַתִּיק יוֹמִין דְּאִקְרֵי טַל הַשָּׁמַיִם, הַשָּׁמַיִם דִּלְעֵילָא, טַל דְּנָגִיד בְּדַרְגָּא דְשָׁמַיִם, וּמִתַּמָּן לַחֲקַל תַּפּוּחִין קַדִּישִׁין. וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ, (דָּא אֶרֶץ דִּלְעֵילָא אֶרֶץ הַחַיִּים בְּעֵשָׂו כְּתִיב וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ, בְּיַעֲקֹב מִשְׁמַנֵּי) הָאָרֶץ דָּא אֶרֶץ הַחַיִּים דִּלְעֵילָא, וְיָרִית לָהּ בְּאַרְעָא דִּלְעֵילָא וּבַשָּׁמַיִם דִּלְעֵילָא. וּלְעֵשָׂו בְּאַרְעָא דְהָכָא לְתַתָּא, וּבַשָּׁמַיִם דְּהָכָא לְתַתָּא. יַעֲקֹב לְעֵילָא לְעֵילָא. עֵשָׂו לְתַתָּא לְתַתָּא.

תּוּ, יַעֲקֹב לְעֵילָא וְתַתָּא, וְעֵשָׂו לְתַתָּא. וְאַף עַל גַּב דִּכְתִיב (בראשית כז) וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ. מֵהַאי דְּהָכָא לְתַתָּא, אֲבָל לְעֵילָא לָא כְּלוּם, דִּכְתִיב, (תהלים לב) כִּי חֵלֶק יְיָ עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ. תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְשָׁרוּ לְנָטְלָא בִּרְכָאן דִּלְהוֹן,

לשון הקודש

הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם – זֶה הַטַּל הָעֶלְיוֹן שֶׁשּׁוֹפֵעַ מֵעַתִּיק הַיָּמִים, שֶׁנִּקְרָא טַל הַשָּׁמַיִם, הַשָּׁמַיִם שֶׁל מַעְלָה, הַטַּל שֶׁשּׁוֹפֵעַ בְּדַרְגַּת הַשָּׁמַיִם, וּמִשָּׁם לִשְׂדֵה הַתַּפּוּחִים הַקְּדוֹשִׁים. וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ – [זוֹ הָאָרֶץ שֶׁלְּמַעְלָה, אֶרֶץ הַחַיִּים. בְּעֵשָׂו כָּתוּב וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ, בְּיַעֲקֹב מִשְׁמַנֵּי] הָאָרֶץ זוֹ אֶרֶץ הַחַיִּים שֶׁלְּמַעְלָה, וְיוֹרֵשׁ אוֹתָהּ בָּאָרֶץ שֶׁלְּמַעְלָה וּבַשָּׁמַיִם שֶׁל מַעְלָה, וּבְעֵשָׂו בָּאָרֶץ שֶׁל כָּאן לְמַטָּה, וּבַשָּׁמַיִם שֶׁל כָּאן לְמַטָּה. יַעֲקֹב לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְעֵשָׂו לְמַטָּה לְמַטָּה.

עוֹד, יַעֲקֹב לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְעֵשָׂו לְמַטָּה. וְאַף עַל גַּב שֶׁכָּתוּב וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ – מִזֶּה שֶׁל כָּאן לְמַטָּה, אֲבָל לְמַעְלָה לֹא כְּלוּם, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ. בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהִתְחִילוּ לִטֹּל אֶת בִּרְכוֹתֵיהֶם יַעֲקֹב וְעֵשָׂו, יַעֲקֹב נָטַל חֶלְקוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְעֵשָׂו

יַעֲקֹב וְעֵשָׂו. יַעֲקֹב נָטַל חוּלָקֵיהּ דִּלְעֵילָא, וְעֵשָׂו נָטִיל חוּלָקֵיהּ לְתַתָּא.

רִבִּי יוֹסֵי בְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוֹנְיָא אָמַר לְרִבִּי אֶלְעָזָר, כְּלוּם שָׁמַעְתָּ מֵאָבִיךָ, אַמַּאי לָא אִתְקַיְּימוּ בִּרְכָאן דְּבָרְכֵיהּ יִצְחָק לְיַעֲקֹב, וְאִינּוּן בִּרְכָאן דְּבְרִיךְ יִצְחָק לְעֵשָׂו אִתְקַיְּימוּ כֻּלְּהוּ.

אָמַר לֵיהּ, כָּל אִינּוּן בִּרְכָאן מִתְקַיְּימֵי, וּבִרְכָאן אַחֲרָנִין דְּבָרְכֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיַעֲקֹב. אֲבָל מִיָּד, יַעֲקֹב נָטַל לְעֵילָא, וְעֵשָׂו נָטִיל לְתַתָּא. לְבָתָר כַּד יָקוּם מַלְכָּא מְשִׁיחָא, יִטּוֹל יַעֲקֹב לְעֵילָא וְתַתָּא וְיִתְאַבִּיד עֵשָׂו מִכֹּלָּא, וְלָא יְהֵא לֵיהּ חוּלְקָא וְאַחְסָנָא וְדוּכְרָנָא בְעַלְמָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (עובדיה א) וְהָיָה בֵית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לֶהָבָה וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ וְגוֹ'. בְּגִין דְּיִתְאַבִּיד עֵשָׂו מִכֹּלָּא, וְיָרִית יַעֲקֹב תְּרֵין עָלְמִין, עַלְמָא דֵין וְעַלְמָא דְאָתֵי.

לשון הקודש

נָטַל חֶלְקוֹ שֶׁלְּמַטָּה.

רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוֹנְיָא אָמַר לְרַבִּי אֶלְעָזָר, כְּלוּם שָׁמַעְתָּ מֵאָבִיךָ לָמָּה לֹא הִתְקַיְּמוּ הַבְּרָכוֹת שֶׁבֵּרַךְ יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב, וְאוֹתָן הַבְּרָכוֹת שֶׁבֵּרַךְ יִצְחָק אֶת עֵשָׂו כֻּלָּם הִתְקַיְּמוּ?

אָמַר לוֹ, כָּל אוֹתָם הַבְּרָכוֹת מִתְקַיְּמוֹת, וּבְרָכוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁבֵּרַךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יַעֲקֹב. אֲבָל מִיָּד יַעֲקֹב נָטַל לְמַעְלָה, וְעֵשָׂו נָטַל לְמַטָּה. אַחַר כָּךְ כְּשֶׁיָּקוּם מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, יִטֹּל יַעֲקֹב לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְיֹאבַד עֵשָׂו מִן הַכֹּל, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה וְזִכָּרוֹן בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עובדיה א) וְהָיָה בֵית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לֶהָבָה וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ וְגוֹ'. כְּדֵי שֶׁיֹּאבַד עֵשָׂו מִן הַכֹּל, וְיַעֲקֹב

וּבְהַאי זִמְנָא כְּתִיב, (עובדיה א) **וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַיְיָ הַמְּלוּכָה. הַהוּא מַלְכוּ דְּעֵשָׂו, דְּנָטַל בְּהַאי עַלְמָא, יָהַב לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** (ס"א יְהֵא לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) **בִּלְחוֹדוֹי. וְכִי הַשְׁתָּא לָאו אִיהִי מַלְכוּ מִקֻּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא אַף עַל גַּב דְּשַׁלִּיט קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא וְתַתָּא, הָא יָהַב לוֹן לִשְׁאָר עַמִּין, לְכָל חַד וְחַד חוּלַק וְאַחְסַנְתָּא בְּהַאי עַלְמָא, לְאִשְׁתַּמָּשָׁא בֵּיהּ. וּבְהַהִיא זִמְנָא, יִטּוֹל מִכֻּלְּהוּ מַלְכוּתָא, וּתְהֵא דִּילֵיהּ כֻּלָּא, דִּכְתִיב וְהָיְתָה לַיְיָ הַמְּלוּכָה, לֵיהּ בִּלְחוֹדוֹי, דִּכְתִיב,** (זכריה יד) **וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.**

וַיְהִי אַךְ יָצֹא יָצָא יַעֲקֹב וְגו'. (בראשית כז) **רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, אַךְ יָצֹא יָצָא, תְּרֵי יְצִיאוֹת הַלָּלוּ**

לשון הקודש

יִרַשׁ שְׁנֵי עוֹלָמוֹת – הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא.

וּבַזְּמַן הַזֶּה כָּתוּב, (שם) וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה. אוֹתָהּ מַלְכוּת עֵשָׂו שֶׁנָּטַל בָּעוֹלָם הַזֶּה, נָתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא [תִּהְיֶה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא] לְבַדּוֹ. וְכִי עַכְשָׁו אֵינָהּ מַלְכוּת מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? אֶלָּא אַף עַל גַּב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, הִנֵּה נָתַן לִשְׁאָר הָעַמִּים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד חֵלֶק וְנַחֲלָה בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, וּבַזְּמַן הַהוּא יִטֹּל מִכֻּלָּם אֶת הַמַּלְכוּת וְכֻלָּהּ תִּהְיֶה שֶׁלּוֹ, שֶׁכָּתוּב וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה, לוֹ לְבַדּוֹ, שֶׁכָּתוּב (זכריה יד) וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

וַיְהִי אַךְ יָצֹא יָצָא יַעֲקֹב וְגו'. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, אַךְ יָצֹא יָצָא – שְׁתֵּי

לָמָּה. אֶלָּא (דף קמד ע"א) חַד דִּשְׁכִינְתָּא וְחַד דְּיַעֲקֹב, דְּהָא כַּד עָאל יַעֲקֹב, שְׁכִינְתָּא עָאלַת עִמֵּיהּ, וְקַמֵּי שְׁכִינְתָּא אִתְבָּרַךְ. דְּיִצְחָק הָוָה אָמַר בִּרְכָאן, וּשְׁכִינְתָּא אוֹדֵי לְהוּ עֲלַיְיהוּ. וְכַד נָפַק יַעֲקֹב, שְׁכִינְתָּא נָפְקַת עִמֵּיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב אַךְ יָצֹא יָצָא יַעֲקֹב, תְּרֵי יְצִיאוֹת כְּחַד.

וְעֵשָׂו אָחִיו בָּא מִצֵּידוֹ. (בראשית כז) מִן הַצַּיִד לָא כְּתִיב, אֶלָּא מִצֵּידוֹ, דְּאִיהוּ צֵידָה דִּילֵיהּ, דְּלָא הָוָה בֵּיהּ בִּרְכָה, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ צָוְוחָה וְאָמְרָה, (משלי כג) אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עַיִן.

וַיַּעַשׂ גַּם הוּא מַטְעַמִּים וְגו'. (בראשית כז) יָקוּם אָבִי, דְּבוּרֵיהּ הָוָה בְּעַזּוּת, בִּתְקִיפוּ רוּחָא, מִלָּה דְּלֵית בָּהּ טַעֲמָא, יָקוּם אָבִי. תָּא חֲזֵי, מַה בֵּין יַעֲקֹב לְעֵשָׂו, יַעֲקֹב אָמַר בִּכְסִיפוּ דְּאַבוּי, בַּעֲנָוָה, מַה כְּתִיב,

לשון הקודש

הַיְצִיאוֹת הַלָּלוּ לָמָּה? אֶלָּא אַחַת שֶׁל הַשְּׁכִינָה, וְאַחַת שֶׁל יַעֲקֹב. שֶׁהִנֵּה כְּשֶׁנִּכְנַס יַעֲקֹב, הַשְּׁכִינָה נִכְנְסָה עִמּוֹ וְהִתְבָּרֵךְ לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה. שֶׁיִּצְחָק הָיָה אוֹמֵר אֶת הַבְּרָכוֹת, וְהַשְּׁכִינָה מוֹדָה לָהֶם עֲלֵיהֶם. וּכְשֶׁיָּצָא יַעֲקֹב, הַשְּׁכִינָה יָצְאָה עִמּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אַךְ יָצֹא יָצָא יַעֲקֹב. שְׁתֵּי יְצִיאוֹת יַחַד.

וְעֵשָׂו אָחִיו בָּא מִצֵּידוֹ. לֹא כָּתוּב מִן הַצַּיִד, אֶלָּא מִצֵּידוֹ, שֶׁהוּא הַצֵּידָה שֶׁלּוֹ, שֶׁלֹּא הָיְתָה בּוֹ בְּרָכָה, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ צוֹוַחַת וְאוֹמֶרֶת, (משלי כג) אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עַיִן.

וַיַּעַשׂ גַּם הוּא מַטְעַמִּים וְגו'. יָקוּם אָבִי – דִּבּוּרוֹ הָיָה בְּעַזּוּת, בְּתַקִּיפוּת הָרוּחַ, דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ טַעַם, יָקוּם אָבִי. בֹּא רְאֵה מַה בֵּין יַעֲקֹב לְעֵשָׂו. יַעֲקֹב אָמַר בְּבוּשָׁה שֶׁל אָבִיו, בַּעֲנָוָה. מַה כָּתוּב? וַיָּבֹא אֶל

(בראשית כז) **וַיָּבֹא אֶל אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי. מַה בֵּין הַאי לְהַאי, אֶלָּא, דְּלָא בָּעָא לְאִזְדַּעְזְעָא לֵיהּ, מַלִּיל בְּלָשׁוֹן תַּחֲנוּנִים,** (בראשית כז) **קוּם נָא שְׁבָה וְאָכְלָה מִצֵּידִי. וְעֵשָׂו אָמַר, יָקוּם אָבִי, כְּמַאן דְּלָא מַלִּיל עִמֵּיהּ.**

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְּעֵשָׂו, עֵאל עִמֵּיהּ גֵּיהִנֹּם, אִזְדַּעְזַע יִצְחָק, וְדָחִיל. דִּכְתִיב, (בראשית כז) **וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד. כֵּיוָן דִּכְתִיב וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדוֹלָה, דַּי. מַהוּ** (גְּדוֹלָה) **עַד מְאֹד. אֶלָּא, דְּלָא הָוָה דְּחִילוּ וְאֵימָתָא. דְּנָפַל עֲלֵיהּ דְּיִצְחָק, רַבְּתָא, מִיּוֹמֵי דְּאִתְבְּרֵי. וְאֲפִילוּ בְּהַהִיא שַׁעְתָּא, דְּאִתְעַקַּד יִצְחָק עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא וְחָמָא** (שְׁכִינְתָּא) **סַכִּינָא עֲלֵיהּ, לָא אִזְדַּעְזַע. כְּהַהִיא שַׁעְתָּא דְּעֵשָׂו, וְחָמָא גֵּיהִנֹּם דְּעֵאל עִמֵּיהּ, כְּדֵין אָמַר, בְּטֶרֶם תָּבֹא** (שם) **וַאֲבָרֲכֵהוּ גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה, בְּגִין** (דְּחָמַאת) **דְּחָמִית שְׁכִינְתָּא דְּאוֹדֵי עַל אִינּוּן בִּרְכָאן.**

לשון הקודש

אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא שֶׁלֹּא רָצָה לְזַעֲזֵעַ אוֹתוֹ, דִּבֵּר בִּלְשׁוֹן תַּחֲנוּנִים: קוּם נָא שְׁבָה וְאָכְלָה מִצֵּידִי. וְעֵשָׂו אָמַר: יָקוּם אָבִי, כְּמִי שֶׁלֹּא דִּבֵּר עִמּוֹ.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנַס עֵשָׂו – נִכְנַס עִמּוֹ גֵּיהִנֹּם. הִזְדַּעְזַע יִצְחָק וּפָחַד, שֶׁכָּתוּב וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד מְאֹד. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדֹלָה – דַּי. מַה זֶּה [וּגְדֹלָה] עַד מְאֹד? אֶלָּא שֶׁלֹּא הָיְתָה יִרְאָה וְאֵימָה גְּדוֹלָה שֶׁנָּפְלָה עַל יִצְחָק מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא. וַאֲפִלּוּ בַּשָּׁעָה הַהִיא שֶׁנֶּעֱקַד יִצְחָק עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְרָאָה [שְׁכִינָה] סַכִּין עָלָיו, לֹא הִזְדַּעְזַע כַּשָּׁעָה הַהִיא שֶׁנִּכְנַס עֵשָׂו וְרָאָה גֵּיהִנֹּם שֶׁנִּכְנַס עִמּוֹ. אָז אָמַר, בְּטֶרֶם תָּבֹא

דְּבָר אַחֵר, יִצְחָק אָמַר וַאֲבָרְכֵהוּ, נָפַק קָלָא וְאָמַר, גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה, בָּעָא יִצְחָק לְמֵילַט לֵיהּ לְיַעֲקֹב, אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יִצְחָק, גַּרְמָךְ אֲנִת לַיִּט, דְּהָא כְּבָר אֲמַרְתְּ לֵיהּ, (שם) אוֹרְרֶיךָ אָרוּר וּמְבָרְכֶיךָ בָּרוּךְ.

תָּא חֲזֵי, כֻּלָּא אוֹדוּ עַל אִינּוּן בִּרְכָאן, עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, וְאֲפִילוּ אִיהוּ חוּלַק עַדְבֵיהּ דְּעֵשָׂו, אוֹדֵי עֲלַיְיהוּ וּבָרְכֵיהּ אִיהוּ, וְאוֹדֵי עַל אִינּוּן בִּרְכָאן וְסַלְקֵיהּ עַל רֵישֵׁיהּ לְעֵילָא. מְנָלָן, דִּכְתִיב, (בראשית לב) וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי. וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי, בְּגִין דְּאַתְקִיף בֵּיהּ יַעֲקֹב. וְכִי הֵיךְ יְכִיל בַּר נָשׁ דְּאִיהוּ גּוּפָא וּבִשְׂרָא, לְאִתְתַּקְפָּא בֵּיהּ בְּמַלְאָכָא דְּאִיהוּ רוּחַ מַמָּשׁ, דִּכְתִיב, (תהלים קד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט.

לשון הקודש

וַאֲבָרְכֵהוּ גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה, מִשּׁוּם [שֶׁרָאִתָה] שֶׁרָאִיתִי שְׁכִינָה שֶׁמּוֹדָה עַל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת.

דְּבָר אַחֵר, יִצְחָק אָמַר וַאֲבָרְכֵהוּ, יָצָא קוֹל וְאָמַר גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה. רָצָה יִצְחָק לְקַלֵּל אֶת יַעֲקֹב, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: יִצְחָק, אֶת עַצְמְךָ אַתָּה מְקַלֵּל, שֶׁהֲרֵי כְּבָר אָמַרְתָּ לוֹ אֹרְרֶיךָ אָרוּר וּמְבָרְכֶיךָ בָּרוּךְ.

בֹּא רְאֵה, כֻּלָּם הוֹדוּ עַל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת, עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וַאֲפִלּוּ חֵלֶק גּוֹרָלוֹ שֶׁל עֵשָׂו הוֹדָה עֲלֵיהֶם, וְהוּא בֵּרַךְ אוֹתוֹ, וְהוֹדָה עַל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת, וְהֶעֱלָהוּ עַל רֹאשׁוֹ לְמַעְלָה. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי. וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי – מִשּׁוּם שֶׁהֶחֱזִיק בּוֹ יַעֲקֹב. וְכִי אֵיךְ יָכוֹל אָדָם, שֶׁהוּא גּוּף וּבָשָׂר, לְהַחֲזִיק

אֶלָּא, מִכָּאן דְּמַלְאָכֵי שְׁלִיחֵי דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד אִינּוּן נָחֲתִין לְהַאי עַלְמָא גְּלִימִין, וְאִתְגְּלִימוּ וּמִתְלַבְּשִׁין בְּגוּפָא כְּגַוְונָא דְהַאי עַלְמָא, בְּגִין דְּהָכִי אִתְחֲזֵי, דְּלָא לְהַשְׁנָאָה מִמִּנְהָגָא דְהַהוּא אֲתַר דְּאָזִיל תַּמָּן.

וְהָא אִתְּמַר, דְּמִשֶּׁה כַּד סָלִיק לְעֵילָא, מַה כְּתִיב, (שמות לד) וַיְהִי שָׁם עִם יְיָ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה, בְּגִין מִנְהָגָא, דְּלָא לְהַשְׁנָאָה מֵהַהוּא אֲתַר דְּאָזִיל לְתַמָּן, וְאִינּוּן מַלְאָכִין כַּד נָחֲתוּ לְתַתָּא כְּתִיב, (בראשית יח) וְהוּא עוֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכֵלוּ. וְכֵן הָכָא, הַאי מַלְאָכָא כַּד נָחַת לְתַתָּא, לָא אִתְאֲבַק עִמֵּיהּ דְיַעֲקֹב, אֶלָּא מִגּוֹ דְּהַוָה אִתְלַבַּשׁ בְּגוּפָא כְּגַוְונָא דְהַאי עַלְמָא. וְעַל דָּא אִתְאֲבַק יַעֲקֹב בַּהֲדֵיהּ כָּל הַהוּא לֵילְיָא.

לשון הקודש

בְּמַלְאָךְ שֶׁהוּא רוּחַ מַמָּשׁ, שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט?

אֶלָּא, מִכָּאן שֶׁמַּלְאָכִים שְׁלוּחֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּשֶׁיּוֹרְדִים לָעוֹלָם הַזֶּה, גְּלוּמִים וּמִתְגַּלְּמִים, וּמִתְלַבְּשִׁים בְּגוּף כְּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁכָּךְ רָאוּי שֶׁלֹּא לְשַׁנּוֹת מִמִּנְהַג אוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁהוֹלְכִים לְשָׁם.

וְהִנֵּה נֶאֱמַר, שֶׁכַּאֲשֶׁר עָלָה מֹשֶׁה לְמַעְלָה מַה כָּתוּב? (שמות לד) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה, מִשּׁוּם הַמִּנְהָג, שֶׁלֹּא לְשַׁנּוֹת מֵהַמָּקוֹם הַהוּא שֶׁהָלַךְ לְשָׁם. וְאוֹתָם הַמַּלְאָכִים, כְּשֶׁיָּרְדוּ לְמַטָּה, כָּתוּב (בראשית יח) וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכֵלוּ. וְכֵן כָּאן, כְּשֶׁיָּרַד לְמַטָּה הַמַּלְאָךְ הַזֶּה, לֹא נֶאֱבַק

תָּא חֲזֵי, בְּגִין דְּשָׁלְטָנוּתָא דְּהַנֵּי, לָאו אִיהוּ אֶלָּא בְּלֵילְיָא וַדָּאי. וּבְגִין כָּךְ, שָׁלְטָנוּתָא דְּעֵשָׂו לָאו אִיהוּ אֶלָּא בְּגָלוּתָא, דְּאִיהוּ לַיְלָה. וְעַל דָּא בְּלֵילְיָא אִתְתַּקַּף עִמֵּיהּ דְּיַעֲקֹב, וְאִתְאֲבַק עִמֵּיהּ. וְכַד אָתָא צַפְרָא, אִתְחֲלָשׁ חֵילֵיהּ, וְלָא יְכִיל, וּכְדֵין אִתְתַּקַּף יַעֲקֹב, בְּגִין דְּיַעֲקֹב, שָׁלְטָנוּתֵיהּ בִּימָמָא.

וּבְגִין כָּךְ, כְּתִיב, (ישעיה כא) מַשָּׂא דּוּמָה אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְלָה שֹׁמֵר מַה מִּלַּיל. דְּהָא כְּדֵין שׁוּלְטָנוּתֵיהּ דִּידֵיהּ דְּעֵשָׂו, דְּאִיהִי שֵׂעִיר בַּלַּיְלָה אִיהוּ, וּבְגִין כָּךְ אִתְחֲלָשׁ כַּד אָתָא צַפְרָא, וּכְדֵין (בראשית לב) וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר.

וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלֶּחְךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי. כִּי אִם (דף קמד ע"ב) בֵּרַכְתָּנִי, כִּי אִם תְּבָרְכֵנִי מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי. אִם אוֹדִית עַל אִינּוּן בִּרְכָאן

לשון הקודש

עִם יַעֲקֹב אֶלָּא מִתּוֹךְ שֶׁהָיָה מְלֻבָּשׁ בְּגוּף כְּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְעַל כֵּן נֶאֱבַק עִמּוֹ כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה.

בֹּא רְאֵה, מִשּׁוּם שֶׁהַשִּׁלְטוֹן שֶׁל אֵלּוּ אֵינוֹ אֶלָּא בַּלַּיְלָה וַדַּאי, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַשִּׁלִּיטָה שֶׁל עֵשָׂו אֵינָהּ אֶלָּא בַּגָּלוּת, שֶׁהִיא הַלַּיְלָה, וְעַל כֵּן בַּלַּיְלָה הִתְחַזֵּק עִם יַעֲקֹב וְנֶאֱבַק עִמּוֹ. וּכְשֶׁבָּא הַבֹּקֶר, נֶחֱלַשׁ כֹּחוֹ וְלֹא יָכֹל, וְאָז הִתְגַּבֵּר יַעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁשִּׁלְטוֹנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב בַּיּוֹם.

וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, (ישעיה כא) מַשָּׂא דּוּמָה אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְלָה שֹׁמֵר מַה מִּלַּיל. שֶׁהֲרֵי אָז הַשִּׁלְטוֹן הוּא שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁהוּא שֵׂעִיר, הוּא בַּלַּיְלָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ נֶחֱלַשׁ כְּשֶׁבָּא הַבֹּקֶר, וְאָז וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר.

וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלֶּחְךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי. כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי? כִּי אִם תְּבָרְכֵנִי הָיָה צָרִיךְ

דְּבָרְכַנִי אַבָּא וְלָא תְּהֵא מְקַטְרְגָא לִי בְּגִינַיְיהוּ, מַה כְּתִיב, (בראשית לב) וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל וְגוֹ', אַמַּאי יִשְׂרָאֵל, אָמַר לֵיהּ, בַּעַל כָּרְחִין אִית לָן לְשַׁמָּשָׁא לָךְ, דְּהָא אַנְתְּ אִתְעַטְּרַת בְּחֵילָךְ לְעֵילָא בְּדַרְגָּא עִלָּאָה, יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ וַדַּאי.

כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים, מַאי עִם אֱלֹהִים, סַלְקָא דַעְתָּךְ דְּעֲלֵיהּ הָוָה אָמַר. אֶלָּא אָמַר לֵיהּ, שָׂרִיתָ לְאִתְחַבְּרָא וּלְאִזְדַּוְּוגָא עִם אֱלֹהִים בְּחִבּוּרָא, בְּזִוּוּגָא דְשִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא, וְעַל דָּא לָא כְתִיב עַל (ס"א אֶת) אֱלֹהִים, אֶלָּא עִם אֱלֹהִים, בְּחִבּוּרָא וְזִוּוּגָא חָדָא.

דָּבָר אַחֵר, וַיֹּאמֶר, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמות טו) וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל יְיָ אֱלֹהֶיךָ, אוֹף הָכָא, (בראשית לב) וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ יַעֲקֹב כִּי

לשון הקודש

לִהְיוֹת! מַה זֶּה כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי? אִם תּוֹדֶה עַל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת שֶׁבֵּרַךְ אוֹתִי אַבָּא וְלֹא תִהְיֶה מְקַטְרֵג עָלַי בִּגְלָלָם. מַה כָּתוּב? וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. לָמָּה יִשְׂרָאֵל? אָמַר לוֹ, בְּעַל כָּרְחִי יֵשׁ לִי לְשַׁמֵּשׁ אוֹתְךָ, שֶׁהֲרֵי אַתָּה הִתְעַטַּרְתָּ בְּכֹחֲךָ לְמַעְלָה בְּדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה, וַדַּאי יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שִׁמְךָ.

כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים. מַה זֶּה עִם אֱלֹהִים? וְכִי תַּעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁעָלָיו הָיָה אוֹמֵר? אֶלָּא אָמַר לוֹ, שָׂרִיתָ לְהִתְחַבֵּר וּלְהִזְדַּוֵּג עִם אֱלֹהִים בְּחִבּוּר, בַּזִּוּוּג שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ עִם הַלְּבָנָה. וְעַל כֵּן לֹא כָּתוּב עַל [אֶת] אֱלֹהִים, אֶלָּא עִם אֱלֹהִים, בְּחִבּוּר וְזִוּוּג אֶחָד.

דָּבָר אַחֵר וַיֹּאמֶר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טו) וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ. אַף כָּאן, וַיֹּאמֶר לֹא יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל. וְאָז הִתְעַטֵּר

אִם יִשְׂרָאֵל, כְּדֵין אִתְעַטַּר יַעֲקֹב בְּדַרְגֵּיהּ, לְמֶהֱוֵי כְּלָלָא דְּאֲבָהָן. מַה כְּתִיב, (שם) וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם. מָאי וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם, דְּאוֹדֵי לֵיהּ עַל כֻּלְּהוּ בִּרְכָאן, דְּבָרְכֵיהּ אֲבוֹי.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (משלי טז) בִּרְצוֹת יְיָ דַּרְכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִם אִתּוֹ. תָּא חֲזֵי, כַּמָּה אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְאִתְתַּקְנָא שְׁבִילוֹי בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין לְמֶעְבַּד פִּקּוּדֵי דְאוֹרַיְיתָא. דְּהָא אוֹקְמוּהָ, דְּוַדַּאי תְּרֵין מַלְאָכִין שְׁלִיחָן אִית לְבַר נָשׁ מִלְּעֵילָא לְאִזְדַּוְוגָא בַּהֲדֵיהּ, חַד לִימִינָא וְחַד לִשְׂמָאלָא, וְאִינּוּן סָהֲדֵין בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ בְּכָל מַה דְּאִיהוּ עָבִיד, אִינּוּן מִשְׁתַּכְּחֵי תַּמָּן וְקָרִינָן לוֹן יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע.

אָתֵי בַּר נָשׁ לְאִתְדַּכָּאָה וּלְאִשְׁתַּדְּלָא בְּפִקּוּדֵי דְאוֹרַיְיתָא, הַהוּא יֵצֶר טוֹב דְּאִזְדַּוַּוג בֵּיהּ, כְּבָר אִיהוּ אִתְתַּקַּף עַל הַהוּא יֵצֶר הָרָע וְאִשְׁתָּלִים בַּהֲדֵיהּ

לשון הקודש

יַעֲקֹב בְּדַרְגָּתוֹ לִהְיוֹת הַכְּלָל שֶׁל הָאָבוֹת. מַה כָּתוּב? וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם. מַה זֶּה וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם? שֶׁהוֹדָה לוֹ עַל כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁבֵּרֵךְ אוֹתוֹ אָבִיו.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (משלי טז) בִּרְצוֹת ה' דַּרְכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִם אִתּוֹ בֹּא רְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם שֶׁיְּתַקֵּן אֶת שְׁבִילָיו עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אֶת מִצְוֹות הַתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, שֶׁוַּדַּאי שְׁנֵי מַלְאָכִים שְׁלִיחִים יֵשׁ לָאָדָם מִלְּמַעְלָה לְהִזְדַּוֵּג עִמּוֹ, אֶחָד לְיָמִין וְאֶחָד לִשְׂמֹאל, וְהֵם מְעִידִים עַל הָאָדָם בְּכָל מַה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, הֵם נִמְצָאִים שָׁם, וְקוֹרְאִים לָהֶם יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רַע.

בָּא הָאָדָם לְהִטַּהֵר וּלְהִשְׁתַּדֵּל בְּמִצְוֹות הַתּוֹרָה – אוֹתוֹ יֵצֶר הַטּוֹב שֶׁהִזְדַּוֵּג עִמּוֹ,

וְאִתְהַפִּיךְ לֵיהּ לְעַבְדָּא. וְכַד בַּר נָשׁ אָזִיל לְאִסְתַּאֲבָא, הַהוּא יֵצֶר הָרָע אִתְתַּקַּף וְאִתְגַּבַּר עַל הַהוּא יֵצֶר טוֹב, וְהָא אוֹקִימְנָא. וַדָּאי כַּד הַהוּא בַּר נָשׁ אָתֵי לְאִתְדַּכָּאָה, כַּמָּה תְּקִיפוּ אִתְתַּקַּף בַּר נָשׁ, כַּד אִתְגַּבְּרָא הַהוּא יֵצֶר טוֹב כְּדֵין (משלי טז) אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ, דְּהַהוּא יֵצֶר הָרָע אִתְכַּפְיָא קַמֵּיהּ דְּיֵצֶר טוֹב. וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה, (משלי יב) טוֹב נִקְלֶה וְעֶבֶד לוֹ, מָאי וְעֶבֶד לוֹ, דָּא יֵצֶר הָרָע. וּכְדֵין כַּד אָזִיל בַּר נָשׁ בְּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, כְּדֵין גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ, דָּא יֵצֶר הָרָע, וְדָאֲתָא מִסִּטְרוֹי.

תָּא חֲזֵי, בְּגִין דְּיַעֲקֹב, אַבְטַח בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכָל אָרְחוֹי הֲווֹ לִשְׁמֵיהּ, עַל דָּא אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ. וְדָא (ד"א דא) סמאל, חֵילָא וְתוּקְפָּא דְעֵשָׂו דְּאַשְׁלִים עִמֵּיהּ דְּיַעֲקֹב, וּבְגִין דְּאַשְׁלִים עִמֵּיהּ דְּיַעֲקֹב,

לשון הקודש

כְּבָר הִתְגַּבֵּר עַל אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע וְהִשְׁלִים עִמּוֹ וְהִתְהַפֵּךְ לוֹ לְעֶבֶד. וּכְשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ לְהִטַּמֵּא, אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע מִתְחַזֵּק וּמִתְגַּבֵּר עַל אוֹתוֹ יֵצֶר טוֹב, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, וַדַּאי כְּשֶׁאוֹתוֹ הָאָדָם בָּא לִטַּהֵר, בְּכַמָּה כֹּחַ הִתְחַזֵּק הָאָדָם כְּשֶׁהִתְגַּבֵּר אוֹתוֹ יֵצֶר טוֹב, אָז אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ, שֶׁאוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע נִכְנָע לִפְנֵי הַיֵּצֶר הַטּוֹב. וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה, (משלי יב) טוֹב נִקְלֶה וְעֶבֶד לוֹ. מַה זֶּה וְעֶבֶד לוֹ? זֶה יֵצֶר הָרָע. וְאָז כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה, אָז גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ, זֶה יֵצֶר הָרָע וּמַה שֶּׁבָּא מִצִּדּוֹ.

בֹּא רְאֵה, מִשּׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב בָּטַח בַּקָּבָ"ה וְכָל דְּרָכָיו הָיוּ לִשְׁמוֹ, עַל כֵּן אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ. וְזֶה [זֶה] סמא"ל, הַכֹּחַ וְהַחֹזֶק שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁהִשְׁלִים עִם יַעֲקֹב. וּמִשּׁוּם שֶׁהִשְׁלִים עִם יַעֲקֹב וְהוֹדָה לוֹ עַל

וְאוֹדֵי לֵיהּ עַל אִינּוּן בִּרְכָאן, כְּדֵין אַשְׁלִים עִמֵּיהּ עֵשָׂו, (נ"א כְּדֵין אוֹדֵי לֵיהּ עֵשָׂו דִּכְתִיב יֵשׁ לִי רָב אָחִי יְהִי לְךָ אֲשֶׁר לָךְ, דְּהָא אוֹדֵי לֵיהּ עַל אִינּוּן בִּרְכָאן דִּילֵיהּ בְּחַרְבָּא) וְעַד דְּלָא אִשְׁתְּלִים עִמֵּיהּ יַעֲקֹב לְגַבֵּי הַהוּא מְמַנָּא דְּאִתְפַּקַּד עֲלֵיהּ, לָא אַשְׁלִים עִמֵּיהּ עֵשָׂו, בְּגִין כָּךְ, בְּכָל אֲתַר תְּקִפָּא דִּלְתַתָּא תַּלְיָא בְּתוּקְפָּא דִּלְעֵילָא.

וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד וַיֹּאמֶר מִי אֵפוֹא. מִי אֵפוֹא, מָאי מִי אֵפוֹא, מִי הוּא זֶה מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא מִי אֵפוֹא, דְּקַיְּימָא שְׁכִינְתָּא תַּמָּן, כַּד בְּרִיךְ לֵיהּ יִצְחָק לְיַעֲקֹב, וְעַל דָּא אָמַר, מִי אֵפוֹא. מָאן הוּא דְּקָאִים הָכָא, וְאוֹדֵי עַל אִינּוּן בִּרְכָאן דְּבָרְכִית לֵיהּ, וַדַּאי (בראשית כז) גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה. דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתַּכַּם בְּאִינּוּן בִּרְכָאן.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּגִין הַהִיא חֲרָדָה דְּאַחֲרִיד יַעֲקֹב

לשון הקודש

אוֹתָן הַבְּרָכוֹת, אֲזַי הִשְׁלִים עִמּוֹ עֵשָׂו. [אָז הוֹדָה לוֹ עֵשָׂו, שֶׁכָּתוּב יֵשׁ לִי רָב אָחִי יְהִי לְךָ אֲשֶׁר לָךְ, שֶׁהֵרֵי הוֹדָה לוֹ עַל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת שֶׁלּוֹ בַּחֶרֶב] וְעַד שֶׁלֹּא הִשְׁלִים יַעֲקֹב עִם אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה שֶׁנִּתְמַנָּה עָלָיו, לֹא הִשְׁלִים עִמּוֹ עֵשָׂו. מִשּׁוּם כָּךְ, בְּכָל מָקוֹם הַכֹּחַ שֶׁל מַטָּה תָּלוּי בַּכֹּחַ שֶׁל מַעְלָה.

וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד מְאֹד וַיֹּאמֶר מִי אֵפוֹא. מִי אֵפוֹא – מַה זֶּה מִי אֵפוֹא? הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת מִי הוּא זֶה! אֶלָּא מִי אֵפוֹא – שֶׁשָּׁם עָמְדָה הַשְּׁכִינָה כְּשֶׁבֵּרַךְ יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב, וְעַל כֵּן אָמַר מִי אֵפוֹא, מִי הוּא שֶׁעוֹמֵד כָּאן וּמוֹדֶה עַל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת שֶׁבֵּרַכְתִּי אוֹתוֹ? וַדַּאי גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה! שֶׁהִנֵּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִסְכִּים לְאוֹתָן הַבְּרָכוֹת.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִשּׁוּם אוֹתָהּ הַחֲרָדָה שֶׁהֶחֱרִיד יַעֲקֹב אֶת יִצְחָק אָבִיו, נֶעֱנַשׁ

לְיִצְחָק אֲבוּי, אִתְעָנַשׁ יַעֲקֹב בְּעוֹנְשָׁא דְיוֹסֵף, דְּחָרַד חֲרָדָה כְּהַאי, בְּשַׁעְתָּא דְאָמְרוּ לֵיהּ, (בראשית לז) זֹאת מָצָאנוּ. יִצְחָק אָמַר מִי אֵפוֹא. בְּאֵיפֹה אִתְעָנַשׁ יַעֲקֹב, דִּכְתִיב, (בראשית לז) אֵיפֹה הֵם רוֹעִים, וְתַמָּן יוֹסֵף אִתְאֲבִיד וְאִתְעֲנִישׁ יַעֲקֹב. וְאַף עַל גַּב דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתַּכַּם עַל יְדוֹי בְּאִינּוּן בִּרְכָאן, אִיהוּ אִתְעָנַשׁ בְּאֵיפֹה, דִּכְתִיב אֵיפֹה הֵם רוֹעִים. וּמִתַּמָּן אִתְאֲבִיד מִנֵּיהּ וְאִתְעָנַשׁ כָּל הַהוּא עוֹנְשָׁא.

וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְדוֹלָה, (בראשית כז) מָאי גְדוֹלָה, כְּתִיב הָכָא גְדוֹלָה, וּכְתִיב הָתָם (דברים יח) וְאֶת הָאֵשׁ הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְגו', דְּעָאל עִמֵּיהּ גֵּיהִנֹּם. עַד מְאֹד. מָאי עַד מְאֹד. כְּתִיב הָכָא מְאֹד, וּכְתִיב הָתָם (בראשית א) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, דָּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת, כְּדֵין אָמַר מִי אֵפוֹא. (דף קמה ע"א).

לשון הקודש

יַעֲקֹב בָּעֹנֶשׁ שֶׁל יוֹסֵף שֶׁחָרַד חֲרָדָה כָּזוֹ בְּשָׁעָה שֶׁאָמְרוּ לוֹ זֹאת מָצָאנוּ. יִצְחָק אָמַר מִי אֵפוֹא – בְּאֵיפֹה נֶעֱנַשׁ יַעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב אֵיפֹה הֵם רֹעִים, וְשָׁם יוֹסֵף נֶאֱבַד, וְנֶעֱנַשׁ יַעֲקֹב. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִסְכִּים עַל יָדוֹ בְּאוֹתָן הַבְּרָכוֹת, הוּא נֶעֱנַשׁ בְּאֵיפֹה, שֶׁכָּתוּב אֵיפֹה הֵם רֹעִים, וּמִשָּׁם נֶאֱבַד מִמֶּנּוּ וְנֶעֱנַשׁ כָּל אוֹתוֹ הָעֹנֶשׁ.

וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדֹלָה. מַה זֶּה גְּדֹלָה? כָּתוּב כָּאן גְּדֹלָה, וְכָתוּב שָׁם (דברים יח) וְאֶת הָאֵשׁ הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְגו'. שֶׁנִּכְנַס עִמּוֹ גֵּיהִנֹּם. עַד מְאֹד – מַה זֶּה עַד מְאֹד? כָּתוּב כָּאן מְאֹד, וְכָתוּב שָׁם (בראשית א) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת. אָז אָמַר מִי אֵפוֹא.

כְּשְׁמוֹעַ עֵשָׂו אֶת דִּבְרֵי אָבִיו וְגו'. (בראשית כז) אָמַר רִבִּי חִיָּיא, כַּמָּה בִישִׁין עָבְדוּ אִינּוּן דִּמְעִין דְּבָכָה וְאַפִּיק עֵשָׂו כַּמֵּי אֲבוֹי, בְּגִין דְּיִתְבָּרֵךְ מִנֵּיהּ, בְּגִין דְּהַוָּה חָשִׁיב מִלָּה דְּאַבוֹי יַתִּיר. הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. (ד"א ל"ג וְאוּקְמוּהָ) הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ, קָרָא שְׁמוֹ הַהוּא דְּקָרָא לֵיהּ, אַפִּיק צִיצָא דְּרוֹקָא בְּגִין קְלָנָא. הֲכִי נִקְרָא שְׁמוֹ לָא כְּתִיב, אֶלָּא קָרָא שְׁמוֹ.

וַיַּעֲקְבֵנִי זֶה פַּעֲמָיִם. זֶה. (בראשית כז) מַהוּ זֶה, (אֶלָּא) וַיַּעֲקְבֵנִי פַּעֲמָיִם מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא, מִלָּה חַד הֲוֵי תְּרֵי זִמְנֵי, בְּכוֹרָתִי, אַהֲדַר לֵיהּ זִמְנָא אַחֲרָא בִּרְכָתִי, זֶה הוּא תְּרֵי זִמְנִין. כְּגַוְונָא דָא, (בראשית מג) כִּי עַתָּה שַׁבְנוּ זֶה פַּעֲמָיִם, מִלָּה חַד, תְּרֵין זִמְנִין. חַד דְּהָא אַהֲדְרְנָא לֵיהּ וְלָא נֶהֱוֵי בְּכִסּוּפָא קַמֵּיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ. שַׁבְנוּ, בִּשְׁנוּ. אֲנַן בְּכִסּוּפָא מִנֵּיהּ, וּכְבָר אַהֲדְרְנָא.

לשון הקודש

כְּשְׁמוֹעַ עֵשָׂו אֶת דִּבְרֵי אָבִיו וְגו'. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כַּמָּה רָעוֹת עָשׂוּ אוֹתָן דְּמָעוֹת שֶׁבָּכָה וְהוֹצִיא עֵשָׂו לִפְנֵי אָבִיו כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרֵךְ מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה מַחְשִׁיב דְּבַר אָבִיו יוֹתֵר. הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. [וּבְאֲרוּהוּ] הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ – קָרָא שְׁמוֹ אוֹתוֹ שֶׁקָּרָא לוֹ. הוֹצִיא הַשְׁמָעַת קוֹל שֶׁל רֹק בִּשְׁבִיל קָלוֹן. לֹא כָתוּב הֲכִי נִקְרָא שְׁמוֹ, אֶלָּא קָרָא שְׁמוֹ.

וַיַּעֲקְבֵנִי זֶה פַּעֲמַיִם. זֶה – מַה הוּא זֶה? [אֶלָּא] וַיַּעְקְבֵנִי פַּעֲמַיִם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא דָּבָר אֶחָד הָיָה פַּעֲמַיִם – בְּכֹרָתִי, הֶחֱזִיר לוֹ פַּעַם אַחֶרֶת בִּרְכָתִי. זֶהוּ פַּעֲמַיִם. כְּמוֹ כֵן (בראשית מג) כִּי עַתָּה שַׁבְנוּ זֶה פַּעֲמָיִם. דָּבָר אֶחָד פַּעֲמַיִם. אֶחָד שֶׁהִנֵּה הֶחֱזַרְתִּי לוֹ, וְלֹא נִהְיֶה בְּבוּשָׁה

כְּגַוְונָא דָא, אָמַר אִיּוֹב, (איוב יג) וְתַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לָךְ, אַהֲדַר אִיּוֹב, אוֹיֵב. וְאוּקְמוּהָ דִּכְתִיב, (איוב ט) אֲשֶׁר בִּסְעָרָה יְשׁוּפֵנִי וְגו'. אָמַר לְפָנָיו, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁמָּא רוּחַ סְעָרָה עָבְרָה לְפָנֶיךָ. וְהָכָא בְּכוֹרָתִי לָקַח וְהִנֵּה עַתָּה אַהֲדַר מִלָּה וְנָטִיל בִּרְכָתִי.

הֵן גְּבִיר שַׂמְתִּיו לָךְ וְגו', וּלְךָ אֵפוֹא מָה אֶעֱשֶׂה בְּנִי. (בראשית כז) וּלְךָ אֵפוֹא, לֵית קַיָּימָא הָכָא מָאן דְּמִסְתַּכֵּם עֲלָךְ. מָה אֶעֱשֶׂה בְּנִי. כְּדֵין, בָּרְכֵיהּ בְּהַאי עַלְמָא וְאִסְתַּכַּל בְּדַרְגֵּיהּ, וְאָמַר (בראשית כז) וְעַל חַרְבְּךָ תִחְיֶה, דְּהָא הָכִי אִתְחֲזֵי לָךְ לְאוֹשָׁדָא דָמִין וּלְמֶעְבַּד קְרָבִין, וְעַל דָּא אָמַר מָה אֶעֱשֶׂה בְּנִי.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וּלְךָ אֵפוֹא מָה אֶעֱשֶׂה, כֵּיוָן דְּאָמַר הַאי, אַמַּאי בְּנִי. אֶלָּא אָמַר לֵיהּ, וּלְךָ אֵפוֹא מָה אֶעֱשֶׂה, דְּאַנְתְּ בְּדִינָא וּבְחַרְבָּא וּבְדָמָא

לשון הקודש

לִפְנֵי אוֹתוֹ אָדָם. שַׁבְנוּ – בִּשְׁנוּ. אָנוּ בְּבוּשָׁה מִמֶּנּוּ, וּכְבָר הֶחֱזַרְנוּ.

כְּמוֹ זֶה אָמַר אִיּוֹב, (איוב יג) וְתַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לָךְ. חָזַר אִיּוֹב – אוֹיֵב. וּפֵרְשׁוּהָ שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר בִּשְׂעָרָה יְשׁוּפֵנִי וְגו'. אָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁמָּא רוּחַ סְעָרָה עָבְרָה לְפָנֶיךָ? וְכָאן בְּכוֹרָתִי לָקַח, וְהִנֵּה עַתָּה חָזַר הַדָּבָר וְנָטַל בִּרְכָתִי.

הֵן גְּבִיר שַׂמְתִּיו לָךְ וְגו', וּלְךָ אֵפוֹא מָה אֶעֱשֶׂה בְּנִי. וּלְךָ אֵפוֹא – אֵין עוֹמֵד פֹּה מִי שֶׁיַּסְכִּים עָלֶיךָ. מָה אֶעֱשֶׂה בְּנִי. אָז בֵּרַךְ אוֹתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהִסְתַּכֵּל בְּדַרְגָּתוֹ וְאָמַר וְעַל חַרְבְּךָ תִחְיֶה, שֶׁהֲרֵי כָּךְ רָאוּי לְךָ לִשְׁפֹּךְ דָּמִים וְלַעֲשׂוֹת קְרָבוֹת, וְעַל כֵּן אָמַר מָה אֶעֱשֶׂה בְּנִי.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וּלְךָ אֵפוֹא מָה אֶעֱשֶׂה – כֵּיוָן שֶׁאָמַר אֶת זֶה, לָמָּה בְּנִי? אֶלָּא אָמַר לוֹ, וּלְךָ אֵפוֹא מָה אֶעֱשֶׂה שֶׁאַתָּה

חָזִינָא לָךְ, וּלְאָחִיךָ בְּאַרַח שְׁלִים. אֶלָּא בְּנִי, בְּנִי וַדַּאי, אֲנָא גָּרִימְנָא לָךְ, בְּגִין דְּאַנְתְּ בְּנִי. וְעַל דָּא עַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה וְאֶת אָחִיךָ תַּעֲבֹד. וְעֲדַיִין לָא אִתְקַיָּים, דְּהָא לָא פָּלַח לֵיהּ עֵשָׂו לְיַעֲקֹב. בְּגִין דְּיַעֲקֹב לָא בָעָא לֵיהּ הַשְׁתָּא, וְאִיהוּ אַהֲדַר וְקָרָא לֵיהּ אֲדֹנִי כַּמָּה זִמְנֵי, בְּגִין דְּאִסְתַּכַּל לְמֵרָחוֹק, וְסָלִיק לֵיהּ לְסוֹף יוֹמַיָּא, כִּדְקָאָמְרָן.

רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא. עַד דְּהֲווּ אָזְלֵי, חָמוּ לֵיהּ לְרִבִּי יוֹסֵי סָבָא דְּהֲוָה אָזִיל בַּתְרֵיהוּ. יָתְבוּ עַד דְּמָטָא לְגַבֵּיהוּ. כֵּיוָן דְּמָטָא לְגַבֵּיהוּ, אָמְרוּ הַשְׁתָּא אָרְחָא מִתְתַּקְנָא קַמָּן, אָזְלוּ. אָמַר רִבִּי חִיָּיא (תהלים קיט) עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ. פָּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (משלי לא) פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ. פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,

לשון הקודש

בְּדִין וּבְחֶרֶב וּבְדָם אֲנִי רוֹאֶה אוֹתְךָ, וְאֶת אָחִיךָ בְּדֶרֶךְ שְׁלֵמָה. אֶלָּא בְּנִי, בְּנִי וַדַּאי. אֲנִי גָּרַמְתִּי לְךָ מִשּׁוּם שֶׁאַתָּה בְּנִי, וְעַל כֵּן וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה וְאֶת אָחִיךָ תַּעֲבֹד. וַעֲדַיִן לֹא הִתְקַיֵּם, שֶׁהֲרֵי לֹא עָבַד עֵשָׂו אֶת יַעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב לֹא רָצָה אוֹתוֹ עַכְשָׁו, וְהוּא חָזַר וְקָרָא לוֹ אֲדוֹנִי כַּמָּה פְּעָמִים, מִשּׁוּם שֶׁהִסְתַּכֵּל לְמֵרָחוֹק וְהֶעֱלָה אוֹתוֹ לְסוֹף הַיָּמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. בְּעוֹדָם הוֹלְכִים רָאוּ אֶת רִבִּי יוֹסֵי הַזָּקֵן שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם. יָשְׁבוּ עַד שֶׁהִגִּיעַ אֲלֵיהֶם. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ אֲלֵיהֶם, אָמְרוּ, עַכְשָׁו הַדֶּרֶךְ מִתְקֻנֶּת לְפָנֵינוּ. הָלְכוּ. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, עֵת לַעֲשׂוֹת לַה'. פָּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (משלי לא) פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ. פִּיהָ

וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ אִלֵּין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן לִישְׁנָא דְאוֹרַיְיתָא דְמִשְׁתָּעֵי בָּהּ יוֹמֵי וְלֵילֵי.

פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה (משלי לא) דָּא ב' דִּבְרֵאשִׁית, וְאוּקְמוּהָ. וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ דָּא אַבְרָהָם, דְּבֵיהּ בָּרָא עָלְמָא, וּבֵיהּ מִשְׁתָּעֵי תָּדִיר. ב' סָתִים מֵהַאי גִּיסָא, וּפְתִיחָא מֵהַאי גִּיסָא. סְתִימָא מֵהַאי גִּיסָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמות לג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי. פְּתִיחָא מֵהַאי גִּיסָא, בְּגִין לְאַנְהָרָא (נ"א לְהַדְרָא) אַנְפָּהָא לְגַבֵּי עֵילָא, וּפְתִיחָא מֵהַאי גִּיסָא, בְּגִין לְקַבְּלָא מִלְּעֵילָא, וְאִיהִי אַכְסַדְרָה לְקַבְּלָא. וּבְגִין כָּךְ קָיְימָא בְּרֵישָׁא דְאוֹרַיְיתָא וְאִתְמַלְיָיא לְבָתָר, פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה, בְּחָכְמָה וַדַּאי, דִּכְתִיב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, כְּתַרְגּוּמוֹ. וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ, דְּהָא לְבָתָר מִשְׁתָּעֵי וְאָמַר (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר.

לשון הקודש

פָּתְחָה בְּחָכְמָה – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ – אֵלּוּ הֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם לְשׁוֹן הַתּוֹרָה שֶׁמְּדַבְּרִים בָּהּ יָמִים וְלֵילוֹת.

פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה – זוֹ ב' שֶׁל בְּרֵאשִׁית, וּפֵרְשׁוּהָ. וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ – זֶה אַבְרָהָם, שֶׁבּוֹ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם וּבוֹ מְדַבֵּר תָּמִיד. ב' סְתוּמָה מִצַּד זֶה, וּפְתוּחָה מִצַּד זֶה. סְתוּמָה מִצַּד זֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי. פְּתוּחָה מִצַּד זֶה כְּדֵי לְהָאִיר [וְלְהַדֵּר] פָּנֶיהָ כְּלַפֵּי מַעְלָה, וּפְתוּחָה מִצַּד זֶה כְּדֵי לְקַבֵּל מִלְּמַעְלָה, וְהִיא אַכְסַדְרָה לְקַבֵּל. וּמִשּׁוּם כָּךְ עוֹמֶדֶת בְּרֹאשׁ הַתּוֹרָה וּמִתְמַלֵּאת אַחַר כָּךְ. פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה, בְּחָכְמָה וַדַּאי, שֶׁכָּתוּב

פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה, דָּא ה' (קַדְמָאָה) דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא דְכֹלָּא בָּהּ, וְאִיהִי סָתִים וְגַלְיָא, כְּלִילָא דְעֵילָא וְתַתָּא, רָזָא דְעֵילָא וְתַתָּא. (משלי לא) **פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה, בְּגִין דְּאִיהִי סְתִימָא דְלָא אִתְיְדַע כְּלַל, דִּכְתִיב,** (איוב כח) **וְנֶעְלָמָה מֵעֵינֵי כָל חָי וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתָּרָה. וְכַד שָׁאֲרֵי לְאִתְפַּשְׁטָא בְחָכְמָה דְאִתְדַּבַּק בָּהּ, וְאִיהִי בְגַוָּהּ, (וְאִיהִי) אֲפִיקַת קָלָא, דְּאִיהִי תּוֹרַת חֶסֶד.**

פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה, דָּא ה"א בַתְרָאָה דְאִיהוּ דִבּוּר, וּמִלָּה תַלְיָא בְחָכְמָה. וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ. דָּא קוֹל דְקָיְימָא עַל דִּבּוּר לְאַנְהָגָא לֵיהּ. וְתוֹרַת חֶסֶד, דָּא יַעֲקֹב, (דף קמה ע"ב) **דְּאִיהוּ עַל לְשׁוֹנָהּ, לְאַנְהָגָא מִלָּה וּלְאַחֲדָא לָהּ, דְּהָא לֵית דִּבּוּר בְּלָא קוֹל, וְאוּקְמוּהָ.**

לשון הקודש

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, כְּתַרְגּוּמוֹ. וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ – שֶׁהֲרֵי אַחַר כָּךְ מְסַפֵּר וְאוֹמֵר, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר.

פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה – זוֹ ה' [הָרִאשׁוֹנָה] שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁהַכֹּל בָּהּ, וְהִיא סְתוּמָה וּגְלוּיָה, כְּלוּלָה מִמַּעְלָה וּמִטָּה, הַסּוֹד שֶׁל מַעְלָה וּמִטָּה. פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה – מִשּׁוּם שֶׁהִיא סְתוּמָה שֶׁאֵין נוֹדַעַת כְּלָל, שֶׁכָּתוּב וְנֶעְלָמָה מֵעֵינֵי כָל חָי וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתָּרָה. וּכְשֶׁמַּתְחִילָה לְהִתְפַּשֵּׁט בַּחָכְמָה שֶׁנִּדְבָּקָה בָּהּ, וְהִיא בְּתוֹכָהּ, [וְהִיא] מוֹצִיאָה קוֹל, שֶׁהִיא תּוֹרַת חֶסֶד.

פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה – זוֹ ה"א הָאַחֲרוֹנָה שֶׁהִיא דִּבּוּר, וְהַדִּבּוּר תָּלוּי בַּחָכְמָה. וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ – זֶה הַקּוֹל שֶׁעוֹמֵד עַל הַדִּבּוּר לְהַנְהִיגוֹ. וְתוֹרַת חֶסֶד – זֶה יַעֲקֹב, שֶׁהוּא עַל לְשׁוֹנָהּ, לְהַנְהִיג הַדָּבָר וְלֶאֱחֹז אוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי אֵין דִּבּוּר בְּלִי קוֹל, וּבֵאֲרוּהָ.

פְּתַח רִבִּי חִיָּיא אֲבַתְּרֵיהּ וְאָמַר, (משלי ח) אֲנִי חָכְמָה שָׁכַנְתִּי עָרְמָה וְדַעַת מְזִמּוֹת אֶמְצָא. אֲנִי חָכְמָה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. שָׁכַנְתִּי עָרְמָה, דָּא יַעֲקֹב דְּאִיהוּ חַכִּים, וְדַעַת מְזִמּוֹת אֶמְצָא דָא יִצְחָק, דְּהַוָה לֵיהּ דַּעַת מְזִמּוֹת לְבָרְכָא לֵיהּ לְעֵשָׂו. וּבְגִין דְּחָכְמָה אִשְׁתַּתֵּף בַּהֲדֵיהּ דְּיַעֲקֹב דְּאִיהוּ עָרְמָה, וְדַעַת מְזִמּוֹת אֶמְצָא, דְּאִתְבָּרַךְ יַעֲקֹב מֵאֲבוֹי, וְשָׁרוּ עֲלֵיהּ כָּל אִינּוּן בִּרְכָאן, וְאִתְקַיְּימוּ בֵּיהּ וּבִבְנוֹי לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין.

מֵאִינּוּן אִתְקַיְּימוּ בְּהַאי עָלְמָא, וְכֻלְּהוּ יִתְקַיְּימוּן לְזִמְנָא דְּמַלְכָּא מְשִׁיחָא, דִּכְדֵין יְהוֹן יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ וְעַם אֶחָד לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (יחזקאל לז) וְעָשִׂיתִי אֹתָם לְגוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. וְיִשְׁלְטוּן לְעֵילָא וְתַתָּא, דִּכְתִיב, (דניאל ז) וַאֲרוּ עִם עֲנָנֵי שְׁמַיָּא כְּבַר אֱנָשׁ אָתֵה, דָּא מַלְכָּא מְשִׁיחָא, דִּכְתִיב,

לשון הקודש

פְּתַח רַבִּי חִיָּיא אַחֲרָיו וְאָמַר, (משלי ח) אֲנִי חָכְמָה שָׁכַנְתִּי עָרְמָה וְדַעַת מְזִמּוֹת אֶמְצָא. אֲנִי חָכְמָה – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. שָׁכַנְתִּי עָרְמָה – זֶה יַעֲקֹב שֶׁהוּא חָכָם. וְדַעַת מְזִמּוֹת אֶמְצָא – זֶה יִצְחָק, שֶׁהָיְתָה לוֹ דַּעַת מְזִמּוֹת לְבָרֵךְ אֶת עֵשָׂו. וּמִשּׁוּם שֶׁחָכְמָה הִשְׁתַּתְּפָה עִם יַעֲקֹב, שֶׁהוּא עָרְמָה – וְדַעַת מְזִמּוֹת אֶמְצָא, שֶׁהִתְבָּרֵךְ יַעֲקֹב מֵאָבִיו, וְשָׁרוּ עָלָיו כָּל הַבְּרָכוֹת, וְהִתְקַיְּמוּ בוֹ וּבְבָנָיו לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

מֵהֵן הִתְקַיְּמוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְכֻלָּן יִתְקַיְּמוּ לִזְמַן מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁאָז יִהְיוּ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ וְעַם אֶחָד לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְעָשִׂיתִי אֹתָם לְגוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. וְיִשְׁלְטוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב (דניאל ז) וְהִנֵּה עִם עֲנָנֵי הַשָּׁמַיִם כְּבֶן אָדָם בָּא. זֶה מֶלֶךְ

(דניאל יב) **וּבְיוֹמֵיהוֹן דִּי מַלְכַיָּא אִנּוּן יְקִים אֱלָהּ שְׁמַיָּא מַלְכוּ וְגו'. וְעַל דָּא בָּעָא יַעֲקֹב, דְּיִסְתַּלְּקוּן בִּרְכוֹי לְהַהוּא זִמְנָא דְּאָתֵי, וְלָא נָטַל לוֹן לְאַלְתָּר.**

פְּתַח רִבִּי יֵיסָא אֲבַתְּרֵיהּ וְאָמַר, **וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נְאֻם יְיָ וְאַל תֵּחַת יִשְׂרָאֵל וְגו'.** הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל בְּהַהִיא שַׁעְתָּא דְּנָפַק יַעֲקֹב מִקַּמֵּי אֲבוֹי, בְּאִינּוּן בִּרְכָאן, אִסְתַּכַּל בְּנַפְשֵׁיהּ. אָמַר, הָא אִלֵּין בִּרְכָאן, בָּעֵינָא לְסַלְקָא לוֹן לְבָתָר לְאֲרִיכוּ יוֹמִין, וְהֲוָה דָּחִיל וּמִסְתָּפֵי, נָפַק קָלָא וְאָמַר, (ירמיה מו) **וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נְאֻם יְיָ כִּי אִתְּךָ אָנִי, לָא אֶשְׁבּוֹק לָךְ בְּהַאי עַלְמָא.** (ירמיה מו) **כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעֲךָ מֵרָחוֹק, לְהַהוּא זִמְנָא דְּאַנְתְּ סָלִיק לוֹן לְאִינּוּן בִּרְכָאן.**

וְאֶת זַרְעֲךָ מֵאֶרֶץ שִׁבְיָם, (ירמיה מו) **דְּאַף עַל גַּב**

לשון הקודש

הַמָּשִׁיחַ, שֶׁכָּתוּב (שם ב) וּבִימֵיהֶם שֶׁל אֵלּוּ הַמְּלָכִים יַעֲמִיד אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם מַלְכוּת. וְעַל כֵּן רָצָה יַעֲקֹב שֶׁיַּעַבְרוּ בִּרְכוֹתָיו לְאוֹתוֹ עָתִיד לָבֹא, וְלֹא נָטַל אוֹתָם לְאַלְתַּר.

פְּתַח רַבִּי יֵיסָא אַחֲרָיו וְאָמַר, (ירמיה ל) וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נְאֻם ה' וְאַל תֵּחַת יִשְׂרָאֵל וְגו'. הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ. אֲבָל בַּשָּׁעָה הַהִיא שֶׁיָּצָא יַעֲקֹב מִלִּפְנֵי אָבִיו עִם אוֹתָן הַבְּרָכוֹת, הִסְתַּכֵּל בְּעַצְמוֹ וְאָמַר: הִנֵּה הַבְּרָכוֹת הַלָּלוּ אֲנִי רוֹצֶה לְהַעֲבִירָן לְאַחַר כָּךְ, לְאֹרֶךְ הַיָּמִים. וְהָיָה יָרֵא וּפוֹחֵד. יָצָא קוֹל וְאָמַר: וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נְאֻם ה' כִּי אִתְּךָ אָנִי. לֹא אֶעֱזֹב אוֹתְךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה. כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעֲךָ מֵרָחוֹק, לְאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁאַתָּה מַעֲבִיר אוֹתָן, אֶת אוֹתָן הַבְּרָכוֹת.

וְאֶת זַרְעֲךָ מֵאֶרֶץ שִׁבְיָם, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁעַכְשָׁו נוֹטֵל עֵשָׂו בִּרְכוֹתָיו וְיִשְׁתַּעְבְּדוּ

דְּהַשְׁתָּא נָטִיל בִּרְכוֹי עֵשָׂו וְיִשְׁתַּעְבְּדוּן בִּבְנָךְ, אֲנָא אַפִּיק לוֹן מִידוֹי, וּכְדֵין יִשַׁעְבְּדוּן בָּנֶיךָ בֵּיהּ. וְשָׁב יַעֲקֹב, לְאִינוּן בִּרְכָאן, וְשָׁב יַעֲקֹב, דָּא שְׁכִינְתָּא (נ"א דְּהִיא עִמֵּיהּ דְּיַעֲקֹב). וְשָׁב יַעֲקֹב וַדָּאי. וְשָׁקַט וְשַׁאֲנָן, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. מֵאִינוּן מַלְכְּוָון, מִבָּבֶל מִמָּדַי וּמִיָּוָן, וּמֵאֱדוֹם. דְּאִינְהוּ הֲווֹ דְּאִשְׁתַּעְבְּדוּ בְהוּ בְּיִשְׂרָאֵל. (שם)

וְאֵין מַחֲרִיד, לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

אֲזִלוּ, עַד דְּהֲווּ אָזְלֵי, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וַדָּאי כָּל מַה דְּעָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא, כֹּלָּא הָוָה בְּרָזָא דְחָכְמְתָא, וְכֹלָּא בְּגִין לְאַחֲזָאָה חָכְמָתָא עִלָּאָה לְהוּ לִבְנֵי נָשָׁא, בְּגִין דְּיִלְפּוּן מֵהַהוּא עוֹבָדָא רָזִין דְּחָכְמְתָא, וְכֹלָּא אִינוּן כְּדְקָא יָאוּת, וְעוֹבָדוֹי כֻּלְּהוּ אוֹרְחֵי דְאוֹרַיְיתָא, בְּגִין דְּאוֹרְחֵי דְאוֹרַיְיתָא, אִינוּן אָרְחֵי דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֵית מִלָּה זְעֵירָא דְלֵית בָּהּ כַּמָּה אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין, וְרָזִין דְּחָכְמְתָא עִלָּאָה.

לשון הקודש

בְּבָנֶיךָ, אֲנִי אוֹצִיא אוֹתָם מִיָּדָיו, אָז בָּנֶיךָ יִשְׁתַּעְבְּדוּ בוֹ. וְשָׁב יַעֲקֹב, לְאוֹתָן הַבְּרָכוֹת. וְשָׁב יַעֲקֹב – זוֹ הַשְּׁכִינָה (וְשֶׁהִיא עִם יַעֲקֹב). וְשָׁב יַעֲקֹב וַדַּאי. וְשָׁקַט וְשַׁאֲנַן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, מֵאוֹתָן מַלְכֻיּוֹת: מִבָּבֶל, וּמָדַי, וּמִיָּוָן, וּמֵאֱדוֹם. שֶׁהֵם הָיוּ שֶׁהִשְׁתַּעְבְּדוּ בְּיִשְׂרָאֵל. וְאֵין מַחֲרִיד – לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

הָלְכוּ. בְּעוֹדָם הוֹלְכִים אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי כָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ, הַכֹּל הָיָה בְּסוֹד הַחָכְמָה, וְהַכֹּל כְּדֵי לְהַרְאוֹת אֶת הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה לִבְנֵי הָאָדָם כְּדֵי שֶׁיִּלְמְדוּ מֵהַמַּעֲשֶׂה הַהוּא אֶת סוֹדוֹת הַחָכְמָה, וְהַכֹּל הֵם כְּרָאוּי, וְכָל מַעֲשָׂיו דַּרְכֵי הַתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁדַּרְכֵי הַתּוֹרָה הֵם דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

תָּא חֲזֵי, דְּהָא רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי הָוָה אָמַר תְּלַת מְאָה הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת, בְּרָזָא דְחָכְמְתָא עִלָּאָה, בַּפָּסוּק (בראשית לו) **וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת מַטְרֵד בַּת מֵי זָהָב, וְלָא גָּלֵי לוֹן, אֶלָּא לְרִבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּהָוָה עִמֵּיהּ, בְּגִין לְמִנְדַּע דְּכַמָּה רָזִין עִלָּאִין אִינּוּן בְּכָל עוֹבָדָא וְעוֹבָדָא דְּאִיהִי בְּאוֹרַיְיתָא, וּבְכָל מִלָּה וּמִלָּה חָכְמָתָא אִיהִי, וְאוֹרַיְיתָא דִּקְשׁוֹט, בְּגִין כָּךְ אִינּוּן מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, מִלִּין קַדִּישִׁין אִינּוּן, לְאַחֲזָאָה מִינָּהּ נִפְלָאוֹת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר,** (תהלים קיט) **גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ.**

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְּעַקִּים הַהוּא חִוְיָא לְאָדָם וּלְאִתְּתֵיהּ, דְּאַקְרִיב לְאִתְּתָא וְאַטִּיל בָּהּ זוּהֲמָא, וְאִתְּפַּתָּא בֵּיהּ אָדָם כְּדֵין אִסְתָּאַב עַלְמָא וְאִתְּלַטְיָא אַרְעָא בְּגִינֵיהּ, וְגָרִים מוֹתָא לְכָל עַלְמָא, וְקַיְימָא

לשון הקודש

הוּא, וְאֵין דָּבָר קָטָן שֶׁאֵין בּוֹ כַּמָּה דְּרָכִים וּשְׁבִילִים וְסוֹדוֹת שֶׁל חָכְמָה עֶלְיוֹנָה.

בא רְאֵה, שֶׁהֵרֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי הָיָה אוֹמֵר שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת בְּסוֹד הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה בְּפָסוּק וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת מַטְרֵד בַּת מֵי זָהָב, וְלֹא גִּלָּה אוֹתָם אֶלָּא לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁהָיָה עִמּוֹ, כְּדֵי לָדַעַת שֶׁכַּמָּה סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים הֵם בְּכָל מַעֲשֶׂה וּמַעֲשֶׂה, שֶׁהוּא בַּתּוֹרָה, וּבְכָל דָּבָר וְדָבָר, הִיא חָכְמָה וְתוֹרַת אֱמֶת. מִשּׁוּם כָּךְ דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הֵם דְּבָרִים קְדוֹשִׁים לְהַרְאוֹת מִמֶּנָּה נִפְלָאוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ.

בא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁעִקֵּם הַנָּחָשׁ הַהוּא אֶת אָדָם וְאֶת אִשְׁתּוֹ, שֶׁקָּרַב לְאִשָּׁה וְהִטִּיל בָּהּ זֻהֲמָא, וְהִתְפַּתָּה בּוֹ אָדָם, אָז

עַלְמָא לְאִתְפָּרְעָא מִנֵּיהּ. עַד דְּאַתָּא אִילָנָא דְחַיֵּי, וְכָפֵי (וְכִפֵּר) עַל אָדָם, וְכַפְיָיא לֵיהּ לְהַהוּא נָחָשׁ דְּלָא יִשְׁלוֹט לְעָלְמִין עַל זַרְעָא דְיַעֲקֹב.

דְּהָא בְּזִמְנָא דְאַקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל שָׂעִיר, הֲוָה אִתְכַּפְיָא הַהוּא נָחָשׁ וְאִתְהַפַּךְ לְעַבְדָּא, כְּמָה דְאִתְּמַר. וְעַל דָּא אַקְרִיב יַעֲקֹב לְאֲבוֹי תְּרֵין שְׂעִירִין. חַד, לְאַכְפְּיָא לְעֵשָׂו דְּאִיהוּ שָׂעִיר. וְחַד, בְּגִין דַּרְגָּא דְהַוָּה תָּלֵי בֵּיהּ עֵשָׂו וְאִתְדְּבַק בֵּיהּ וְאִתְּמַר.

וּבְגִין כָּךְ קָיְימָא עַלְמָא, עַד דְּתֵיתֵי אִתְּתָא כְּגַוְונָא דְחַוָּה, וּבַר נָשׁ כְּגַוְונָא דְאָדָם, וְיַעֲקִימוּ וְיַחְכִּימוּ (דף קמו ע"א) לֵיהּ לְהַהוּא חִוְיָא בִּישָׁא וְהַהוּא דְרָכִיב עֲלֵיהּ וְכֹלָּא אִתְּמַר.

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית כה) וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יוֹדֵעַ צַיִד אִישׁ

לשון הקודש

נִטְמָא הָעוֹלָם, וְהִתְקַלְקְלָה בִּשְׁבִילוֹ הָאֲדָמָה, וְגָרַם מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם, וְעָמַד הָעוֹלָם לְהִפָּרַע מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁבָּא עֵץ הַחַיִּים וְכָפָה [וְכִפֵּר] עַל אָדָם, וְהִכְנִיעַ אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט לְעוֹלָמִים עַל זַרְעוֹ שֶׁל יַעֲקֹב.

שֶׁהֲרֵי בִּזְמַן שֶׁהִקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל שָׂעִיר, הָיָה נִכְנָע אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ וְהִתְהַפֵּךְ לְעֶבֶד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, וְעַל כֵּן הִקְרִיב יַעֲקֹב לְאָבִיו שְׁנֵי שְׂעִירִים. אֶחָד לְהַכְנִיעַ אֶת עֵשָׂו, שֶׁהוּא שָׂעִיר, וְאֶחָד בִּשְׁבִיל הַדַּרְגָּה שֶׁהָיְתָה תְּלוּיָה בְּעֵשָׂו וְנִדְבַּק בּוֹ וְנִתְבָּאֵר.

וּמִשּׁוּם כָּךְ עָמַד הָעוֹלָם עַד שֶׁתָּבֹא אִשָּׁה כְּמוֹ חַוָּה, וּבֶן אָדָם כְּמוֹ אָדָם, וְיַעֲקִימוּ וְיַחְכִּימוּ אֶת אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הָרָע וְאוֹתוֹ שֶׁרוֹכֵב עָלָיו, וְהַכֹּל נִתְבָּאֵר.

פָּתַח וְאָמַר, וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד אִישׁ

שָׂדֶה, וְהָא אִתְּמָר וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים. אִישׁ תָּם, גְּבַר שְׁלִים, כְּתַרְגּוּמוֹ. יֹשֵׁב אֹהָלִים, אַמַּאי אִיהוּ תָּם, בְּגִין דְּאִיהוּ יֹשֵׁב אֹהָלִים, דְּאָחִיד לִתְרֵין סִטְרִין, לְאַבְרָהָם וּלְיִצְחָק. וְעַל דָּא, יַעֲקֹב בְּסִטְרָא דְיִצְחָק אָתָא לְגַבֵּיהּ דְעֵשָׂו, כְּמָה דְאִתְּמָר. דִּכְתִיב, (שמואל ב כה) עִם חָסִיד תִּתְחַסָּד וְעִם עִקֵּשׁ תִּתַּפָּל. וְכַד אָתָא עִם בִּרְכָאן, בְּסִיּוּעָא דִלְעֵילָא קָא אָתָא, בְּסִיּוּעָא דְאַבְרָהָם וְיִצְחָק, וּבְגִין כָּךְ בְּחָכְמְתָא הֲוָה, כְּמָה דְאִתְּמָר.

תָּא חֲזֵי, כַּד יַעֲקֹב אִתְעָר לְגַבֵּי סמאל, דַּרְגָּא דְעֵשָׂו, וְקַבִּיל עֲלֵיהּ לְיַעֲקֹב, וְיַעֲקֹב נָצַח לֵיהּ בְּכַמָּה סִטְרִין, נָצַח לְחִוְיָא בְּחָכְמְתָא וּבַעֲקִימוּ, וְלָא אִתְנַצַּח, בַּר בְּשָׂעִיר. וְאַף עַל גַּב דְּכֹלָּא חַד, נָצַח כְּמוֹ כֵן לְסמאל בְּנִצְחוֹנָא אַחֲרָא, וְנָצְחֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית לב) וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר. וַיַּרְא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ.

לשון הקודש

שָׂדֶה, וַהֲרֵי נֶאֱמַר וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים. אִישׁ תָּם – גֶּבֶר שָׁלֵם, כְּתַרְגּוּמוֹ. יֹשֵׁב אֹהָלִים – לָמָּה הוּא תָּם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא יֹשֵׁב אֹהָלִים, שֶׁאוֹחֵז אֶת שְׁנֵי הַצְּדָדִים, אֶת אַבְרָהָם וְאֶת יִצְחָק. וְעַל כֵּן יַעֲקֹב בְּצִדּוֹ שֶׁל יִצְחָק בָּא אֶל עֵשָׂו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שֶׁכָּתוּב עִם חָסִיד תִּתְחַסָּד וְעִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל. וּכְשֶׁבָּא עִם בְּרָכוֹת – עִם סִיּוּעַ שֶׁלְּמַעְלָה הוּא בָּא, עִם סִיּוּעַ שֶׁל אַבְרָהָם וְיִצְחָק, וּמִשּׁוּם כָּךְ זֶה הָיָה בְּחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁיַּעֲקֹב הִתְעוֹרֵר אֶל סמא"ל, דַּרְגָּתוֹ שֶׁל עֵשָׂו, וְקִבֵּל עָלָיו אֶת יַעֲקֹב, וְיַעֲקֹב נִצַּח אוֹתוֹ בְּכַמָּה צְדָדִים – נִצַּח אֶת הַנָּחָשׁ בְּחָכְמָה וְעַקְמוּמִיּוּת, וְלֹא נֶצַח, רַק מֵהַשָּׂעִיר. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל אֶחָד,

תָּא חֲזֵי, זְכוּתֵיהּ דְּיַעֲקֹב כַּמָּה הֲוָה, דְּאִיהוּ אָתָא וּבָעָא לְאַעֲבָרָא לֵיהּ מֵעַלְמָא. וְהַהוּא לֵילְיָא, הֲוַת לֵילְיָא דְּאִתְבְּרֵי בֵּיהּ סִיהֲרָא, וְיַעֲקֹב אִשְׁתָּאַר בִּלְחוֹדוֹי. דְּלָא הֲוָה עִמֵּיהּ אַחֲרָא, דְּתְנַן לָא יִפּוֹק בַּר נָשׁ יְחִידָאי בְּלֵילְיָא, וְכָל שֶׁכֵּן בְּלֵילְיָא דְּאִתְבְּרִיאוּ בֵּיהּ נְהוֹרִין, דְּהָא סִיהֲרָא אִיהִי חַסְרָא, דִּכְתִיב, (בראשית א) יְהִי מְאֹר"ת חָסֵר. וְהַהוּא לֵילְיָא, אִשְׁתָּאַר בִּלְחוֹדוֹי, בְּגִין דְּכַד סִיהֲרָא חַסְרָא, חִוְיָא בִישָׁא אִתְתַּקַּף וְשָׁלְטָא, וּכְדֵין אָתָא סמאל, וְקַטְרִיג לֵיהּ, וּבָעָא לְאוֹבָדָא לֵיהּ מֵעָלְמָא.

וְיַעֲקֹב הֲוָה תַּקִּיף בְּכָל סִטְרִין, בְּסִטְרָא דְּיִצְחָק וּבְסִטְרָא דְּאַבְרָהָם, דְּאִינוּן הֲווֹ תַּקִּיפוּ דְּיַעֲקֹב. אָתָא לִימִינָא חָמָא לְאַבְרָהָם תַּקִּיף בְּתִקִּיפוּ דְּיוֹמָא, בְּסִטְרָא דִּימִינָא דְּחֶסֶד. אָתָא לִשְׂמָאלָא, חָמָא

לשון הקודש

נִצַּח כְּמוֹ כֵּן אֶת סמא"ל בְּנִצָּחוֹן אַחֵר וְנִצַּח אוֹתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר. וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ.

בָּא רְאֵה כַּמָּה הָיְתָה זְכוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בָּא וְרָצָה לְהַעֲבִירוֹ מִן הָעוֹלָם, וְאוֹתוֹ הַלַּיְלָה הָיָה הַלַּיְלָה שֶׁנִּבְרְאָה בּוֹ הַלְּבָנָה, וְיַעֲקֹב נִשְׁאַר לְבַדּוֹ, שֶׁלֹּא הָיָה מִישֶׁהוּ אַחֵר עִמּוֹ. שֶׁשָּׁנִינוּ, אַל יֵצֵא אָדָם יְחִידִי בַּלַּיְלָה, וְכָל שֶׁכֵּן בְּלַיְלָה שֶׁנִּבְרְאוּ בוֹ הַמְּאוֹרוֹת, שֶׁהֲרֵי הַלְּבָנָה חֲסֵרָה, שֶׁכָּתוּב יְהִי מְאֹר"ת חָסֵר. וְאוֹתוֹ הַלַּיְלָה נִשְׁאַר לְבַדּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר הַלְּבָנָה בְּחֶסְרוֹנָהּ, הַנָּחָשׁ הָרָע מִתְגַּבֵּר וְשׁוֹלֵט, וְאָז בָּא סמא"ל וְקַטְרֵג עָלָיו, וְרָצָה לְהַאֲבִידוֹ מִן הָעוֹלָם.

וְיַעֲקֹב הָיָה חָזָק בְּכָל הַצְּדָדִים, בַּצַּד שֶׁל יִצְחָק וּבַצַּד שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁהֵם הָיוּ חָזְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב. בָּא לִימִין, וְרָאָה אֶת אַבְרָהָם

לְיִצְחָק תַּקִּיף בְּדִינָא קַשְׁיָא. אָתָא לְגוּפָא, חָמָא לְיַעֲקֹב, תַּקִּיף מִתְּרֵין סִטְרִין אִלֵּין דְּסַחֲרָן לֵיהּ, חַד מִכָּאן, וְחַד מִכָּאן. כְּדֵין, (בראשית לב) וַיַּרְא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ, דְּאִיהוּ אֲתַר לְבַר מִגּוּפָא, וְאִיהוּ חַד עַמּוּדָא דְגוּפָא, כְּדֵין וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ וְגוֹ'.

כֵּיוָן דְּאִתְעַר צַפְּרָא וְעָבַר לֵילְיָא, אִתְתַּקַּף יַעֲקֹב, וְאִתְחַלַּשׁ חֵילֵיהּ דְּסמאל, כְּדֵין אָמַר שַׁלְּחֵנִי, דְּמָטָא זִמְנָא לוֹמַר שִׁירָתָא דְצַפְּרָא. וּבָעֵי לְמֵיזַל, וְאוֹדֵי לֵיהּ עַל אִינּוּן בִּרְכָאן, וְאוֹסִיף לֵיהּ בִּרְכָתָא אַחֲרָא, דִּכְתִיב (בראשית לב) וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה בִּרְכָאן אִתְבָּרֵךְ יַעֲקֹב, חַד דְּאָבוּי, בְּהַהוּא עֲקִימוּ, וְרָוַוח כָּל אִינּוּן בִּרְכָאן. וְחַד דִּשְׁכִינְתָּא דְּבָרִיךְ לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד הָוָה

לשון הקודש

חָזָק בְּחֹזֶק הַיּוֹם, בְּצַד הַיָּמִין שֶׁל הַחֶסֶד. בָּא לִשְׁמֹאל, רָאָה אֶת יִצְחָק חָזָק בַּדִּין הַקָּשֶׁה. בָּא לַגּוּף, רָאָה אֶת יַעֲקֹב חָזָק מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ שֶׁמַּקִּיפִים אוֹתוֹ אֶחָד מִכָּאן וְאֶחָד מִכָּאן. אַזַי, וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ, שֶׁהוּא מָקוֹם מִחוּץ לַגּוּף, וְהוּא עַמּוּד אֶחָד שֶׁל הַגּוּף. אַזַי, וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ וְגוֹ'.

כֵּיוָן שֶׁהִתְעוֹרֵר הַבֹּקֶר וְעָבַר הַלַּיְלָה, הִתְגַּבֵּר יַעֲקֹב, וְנֶחֱלַשׁ כֹּחוֹ שֶׁל סמא"ל, אָז אָמַר שַׁלְּחֵנִי, שֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן לוֹמַר אֶת שִׁירַת הַבֹּקֶר. וְרָצָה לָלֶכֶת, וְהוֹדָה לוֹ עַל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת, וְהוֹסִיף לוֹ בְּרָכָה אַחֶרֶת, שֶׁכָּתוּב וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם.

בָּא רְאֵה כַּמָּה בְּרָכוֹת הִתְבָּרֵךְ יַעֲקֹב: אַחַת שֶׁל אָבִיו בְּאוֹתָהּ הִתְעַקְּמוּת,

אָתֵי מִלָּבָן, דִּכְתִיב, (בראשית לה) וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יַעֲקֹב. וְחַד, דְּבָרְכֵיהּ לֵיהּ הַהוּא מַלְאָכָא מִמַּנָּא דְעֵשָׂו. וְחַד, בִּרְכָה אַחֲרָא, דְּבָרְכֵיהּ לֵיהּ אֲבוּהָ, כַּד הָוָה אָזִיל לְפַדַּן אֲרָם, דִּכְתִיב (בראשית כח) וְאֵל שַׁדַּי יְבָרֵךְ אֹתְךָ וְגוֹ'.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְחָמָא יַעֲקֹב גַּרְמֵיהּ בְּכָל הַנֵּי בִּרְכָאן, אָמַר, בְּמַאן בִּרְכָתָא דְמִנַּיְיהוּ אֶשְׁתַּמֵּשׁ הַשְׁתָּא. אָמַר, בַּחֲלָשָׁא מִנַּיְיהוּ אֶשְׁתַּמֵּשׁ הַשְׁתָּא, וּמַאן אִיהוּ, דָּא בַּתְרַיְיתָא, דְּבָרְכֵיהּ אֲבוּהָ, וְאַף עַל גַּב דְּאִיהִי תַקִּיפָא, אָמַר, לָאו אִיהִי תַקִּיפָא בְשָׁלְטָנוּתָא דְהַאי עַלְמָא כְּקַדְמָאָה.

אָמַר יַעֲקֹב, אֶטוֹל הַשְׁתָּא דָא וְאֶשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ, וַאֲסַלֵּק כָּל אִינּוּן אַחֲרָנִין לְזִמְנָא דְאִצְטְרִיךְ לִי וְלִבְנָאי בַתְרָאי. אֵימָתַי, בְּזִמְנָא דְיִתְכַּנְּשׁוּן כָּל עַמְּמַיָּא לְאוֹבָדָא בָנַי מֵעַלְמָא, דִּכְתִיב, (תהלים קיח) כָּל גּוֹיִם

לשון הקודש

וְהִרְוִיחַ אֶת כָּל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת. וְאַחַת שֶׁל הַשְּׁכִינָה, שֶׁבֵּרַךְ אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁהָיָה בָּא מִלָּבָן, שֶׁכָּתוּב וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יַעֲקֹב. וְאַחַת שֶׁבֵּרַךְ אוֹתוֹ הַמַּלְאָךְ הַהוּא, הַמְמֻנֶּה שֶׁל עֵשָׂו. וְאַחַת בְּרָכָה אַחֶרֶת שֶׁבֵּרַךְ אוֹתוֹ אָבִיו כְּשֶׁהָלַךְ לְפַדַּן אֲרָם, שֶׁכָּתוּב וְאֵל שַׁדַּי יְבָרֵךְ אֹתְךָ וְגוֹ'. **בַּזְּמַן** הַהוּא שֶׁרָאָה יַעֲקֹב אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַבְּרָכוֹת הַלָּלוּ, אָמַר, בְּאֵיזוֹ בְּרָכָה מֵהֶם אֶשְׁתַּמֵּשׁ כָּעֵת? אָמַר, כָּעֵת אֶשְׁתַּמֵּשׁ בַּחֲלָשָׁה שֶׁבָּהֶן, וּמִי הִיא? זוֹ הָאַחֲרוֹנָה, שֶׁבֵּרַךְ אוֹתוֹ אָבִיו. וְאַף עַל גַּב שֶׁהִיא חֲזָקָה, אָמַר, אֵינָהּ חֲזָקָה בְּשִׁלְטוֹן הָעוֹלָם הַזֶּה כָּרִאשׁוֹנָה.

אָמַר יַעֲקֹב, אֶטֹל עַכְשָׁו אֶת זוֹ וְאֶשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ, וְאַעֲבִיר אֶת כָּל אוֹתָן הָאַחֵרוֹת לִזְמַן שֶׁאֶצְטָרֵךְ לִי וּלְבָנַי אַחֲרַי, מָתַי? בִּזְמַן שֶׁיִּתְכַּנְּסוּ כָּל הָעַמִּים לְהַאֲבִיד אֶת בָּנַי מִן

סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם. סַבּוּנִי גַּם סְבָבוּנִי וְגוֹ'. סַבּוּנִי כִּדְבוֹרִים וְגוֹ'. הָא הָכָא תְּלָתָא, לְגַבֵּי תְּלָתָא דְּאִשְׁתָּאֲרוּ. חַד, אִינּוּן בִּרְכָאן קַדְמָאֵי דְּאָבוּהָ. תְּרֵין, אִינּוּן בִּרְכָאן דְּבָרְכֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. תְּלַת, אִינּוּן בִּרְכָאן דְּבָרְכֵיהּ הַהוּא מַלְאָכָא.

אָמַר יַעֲקֹב, לְהָתָם אִצְטְרִיכוּ, לְגַבֵּי מְלָכִין וְכָל עַמִּין דְּכָל עַלְמָא, וְאֶסְלִיק לוֹן לְהָתָם. וְהַשְׁתָּא לְגַבֵּי דְעֵשָׂו, דַּי לִי בְּהַאי. לְמַלְכָּא, דְּהַוּוּ לֵיהּ כַּמָּה לִגְיוֹנִין תַּקִּיפִין, כַּמָּה מָאתֵי מַגִּיחֵי קְרָבָא לַאֲגָחָא קְרָבִין, דִּזְמִינִין לְגַבֵּי מְלָכִין תַּקִּיפִין (דף קמו ע"ב) לְאַגָּחָא בְּהוּ קְרָבָא. אַדְהָכִי שָׁמַע עַל לִסְטִים חַד קַפָּחָא, אָמַר, הַנֵּי בְּנֵי תַרְעֵי יְהֲכוּן תַּמָּן. אָמַר לֵיהּ, מִכָּל לִגְיוֹנִין דִּילָךְ, לֵית אַנְתְּ מְשַׁדֵּר הָתָם אֶלָּא אִלֵּין. אָמַר, לְגַבֵּי הַהוּא לִסְטִים, דַּי בְּאִלֵּין. דְּהָא כָּל לִגְיוֹנוֹתַי וּמָאתֵי

לשון הקודש

הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב כָּל גּוֹיִם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם ה' כִּי אֲמִילַם. סַבּוּנִי גַּם סְבָבוּנִי וְגוֹ'. סַבּוּנִי כִּדְבוֹרִים וְגוֹ'. הִנֵּה כָּאן שְׁלֹשָׁה, כְּלַפֵּי שְׁלֹשָׁה שֶׁנִּשְׁאֲרוּ. אַחַת – אוֹתָן הַבְּרָכוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁל אָבִיו. שְׁתַּיִם – אוֹתָן בְּרָכוֹת שֶׁבֵּרַךְ אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שָׁלֹשׁ – אוֹתָן הַבְּרָכוֹת שֶׁבֵּרַךְ אוֹתוֹ הַמַּלְאָךְ הַהוּא.

אָמַר יַעֲקֹב, לְשָׁם צָרִיךְ אוֹתָן, אֶל הַמְּלָכִים וְכָל הָעַמִּים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, וְאַעֲבִיר אוֹתָן לְשָׁם, וְכָעֵת כְּלַפֵּי עֵשָׂו דַּי לִי בָּזֶה. לְמֶלֶךְ שֶׁהָיוּ לוֹ כַּמָּה לִגְיוֹנוֹת חֲזָקִים, כַּמָּה בַּעֲלֵי לוֹחֲמֵי קְרָבוֹת לְהִלָּחֵם בַּקְּרָבוֹת, שֶׁמְּזֻמָּנִים כְּלַפֵּי מְלָכִים חֲזָקִים לְהִלָּחֵם בָּהֶם קְרָבוֹת. בֵּינְתַּיִם שָׁמַע עַל שׁוֹדֵד אֶחָד רוֹצֵחַ. אָמַר, בְּנֵי הַשְּׁעָרִים הַלָּלוּ יֵלְכוּ לְשָׁם. אָמְרוּ לוֹ, מִכָּל הַלִּגְיוֹנוֹת שֶׁלְּךָ אֵינְךָ

קִרְבָא, אֶסְתַּלַּק לְגַבֵּי אִינּוּן מְלָכִין תַּקִּיפִין, בְּיוֹמָא דִּקְרָבָא, דְּאִצְטְרִיכוּ לִי, לֵיהֱוֵוּ.

אוֹף הָכִי יַעֲקֹב אָמַר לְגַבֵּי עֵשָׂו, דֵּי לִי הַשְׁתָּא בְּאִלֵּין בִּרְכָאן. אֲבָל לְהַהוּא זִמְנָא, דְּאִצְטְרִיכוּ לְבָנַי לְגַבֵּי כָּל מַלְכִין וְשַׁלִּיטִין דְּכָל עַלְמָא, אֲסַלֵּק לוֹן. כַּד יִמְטֵי הַהוּא זִמְנָא, יִתְעָרוּן אִינּוּן בִּרְכָאן מִכָּל סִטְרִין, וְיִתְקַיֵּים עַלְמָא עַל קִיּוּמֵיהּ כְּדְקָא יְאוּת, וּמֵהַהוּא יוֹמָא וּלְהָלְאָה, יְקוּם מַלְכוּתָא דָא עַל כָּל שְׁאַר מַלְכוּ אַחֲרָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב, (דניאל ב) תַּדִּק וְתָסֵף כָּל אִלֵּין מַלְכְוָתָא וְהִיא תְקוּם לְעָלְמַיָּא. וְהַיְינוּ הַהִיא אַבְנָא, דְּאִתְגְּזָרַת מִן טוּרָא דִּי לָא בִידַיִן, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית מט) מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל, מָאן אֶבֶן דָּא. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (בראשית כח) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה וְגוֹ'.

לשון הקודש

שׁוֹלֵחַ לְשָׁם אֶלָּא אֵלּוּ? אָמַר, כְּלַפֵּי אוֹתוֹ הַשּׁוֹדֵד דַּי בְּאֵלּוּ, שֶׁהֲרֵי כָּל לִגְיוֹנוֹתַי וּבַעֲלֵי הַקְּרָב אַעֲבִיר אוֹתָם לְאוֹתָם הַמְּלָכִים הַחֲזָקִים. בְּיוֹם הַקְּרָב כְּשֶׁיִּצְטָרְכוּ לִי, יִהְיוּ.

אַף כָּךְ יַעֲקֹב אָמַר כְּלַפֵּי עֵשָׂו, דַּי לִי כָּעֵת בַּבְּרָכוֹת הַלָּלוּ. אֲבָל לַזְּמַן הַהוּא שֶׁיִּצְרְכוּ לְבָנַי כְּלַפֵּי כָּל הַמְּלָכִים וְהַשַּׁלִּיטִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, אַעֲלֶה אוֹתָם. כְּשֶׁיַּגִּיעַ אוֹתוֹ הַזְּמַן, יִתְעוֹרְרוּ אוֹתָן הַבְּרָכוֹת מִכָּל הַצְּדָדִים, וְיִתְקַיֵּם הָעוֹלָם עַל קִיּוּמוֹ כָּרָאוּי. וּמֵהַיּוֹם הַהוּא וָהָלְאָה תָּקוּם הַמַּלְכוּת הַזּוֹ עַל כָּל שְׁאָר מַלְכוּת אַחֶרֶת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, שֶׁכָּתוּב (דניאל ב) תְּכַתֵּת וּתְכַלֶּה כָּל אֵלּוּ הַמַּלְכֻיּוֹת וְהִיא תָּקוּם לְעוֹלָם. וְהַיְנוּ הָאֶבֶן הַהִיא שֶׁנִּגְזֶרֶת מִן הָהָר וְלֹא בַּיָּדַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל. מִי

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, מֵהָכָא (ישעיה י) שְׁאָר יָשׁוּב שְׁאָר יַעֲקֹב, אִלֵּין בִּרְכָאן אַחֲרָנִין דְּאִשְׁתָּאֲרוּ, וּכְתִיב, (מיכה ה) וְהָיָה שְׁאֵרִית יַעֲקֹב בַּגּוֹיִם בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים (אִלֵּין בִּרְכָאן אַחֲרָנִין כְּתִיב, (מיכה ה) וְהָיָה שְׁאֵרִית יַעֲקֹב) בַּגּוֹיִם כֻּלְּהוּ, וְלָא בְּעֵשָׂו בִּלְחוֹדֵיהּ, וּכְתִיב וְהָיָה שְׁאֵרִית וְגוֹ', כַּטַּל מֵאֵת יְיָ.

פָּתַח רִבִּי יֵיסָא וְאָמַר (מלאכי א) בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו, בֵּן, דָּא עֵשָׂו. דְּלָא הֲוָה בַּר נָשׁ בְּעַלְמָא דְּיוֹקִיר לְאֲבוֹי, כְּמָה דְּאוֹקִיר עֵשָׂו לְאֲבוֹי. וְהַהוּא יַקִּירוּ דְּאוֹקִיר לֵיהּ אַשְׁלִיט לֵיהּ בְּהַאי עַלְמָא.

וְעֶבֶד אֲדֹנָיו, (שם) דָּא אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם וְאוּקְמוּהָ, דְּהָא בַּר נָשׁ דְּהֲוָה אָתֵי לְחָרָן, כְּכַמָּה עוּתְרָא, וְכַמָּה מַתְּנָן וּגְבַזְבִּזִין, וּגְמַלִּין טְעִינָן. דְּלָא אָמַר לִבְתוּאֵל וְלָבָן, דְּאִיהוּ רְחִימוּי דְּאַבְרָהָם, אוֹ

לשון הקודש

הָאֵבֶן הַזֹּאת? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָאֵבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה וְגוֹ'.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, מִכָּאן, (ישעיה י) שְׁאָר יָשׁוּב שְׁאָר יַעֲקֹב – אֵלּוּ הַבְּרָכוֹת הָאֲחֵרוֹת שֶׁנִּשְׁאֲרוּ. וְכָתוּב (מיכה ה) וְהָיָה שְׁאֵרִית יַעֲקֹב בַּגּוֹיִם בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים. [אֵלּוּ בְּרָכוֹת אֲחֵרוֹת. כָּתוּב וְהָיָה שְׁאֵרִית יַעֲקֹב] בַּגּוֹיִם כֻּלָּם, וְלֹא רַק בְּעֵשָׂו. וְכָתוּב וְהָיָה שְׁאֵרִית וְגוֹ' כְּטַל מֵאֵת ה'.

פָּתַח רַבִּי יֵיסָא וְאָמַר, (מלאכי א) בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. בֵּן זֶה עֵשָׂו, שֶׁלֹּא הָיָה אָדָם בָּעוֹלָם שֶׁיְּכַבֵּד אֶת אָבִיו כְּמוֹ שֶׁעֵשָׂו כִּבֵּד אֶת אָבִיו, וְאוֹתוֹ הַכָּבוֹד שֶׁכִּבֵּד אוֹתוֹ הִשְׁלִיט אוֹתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. **וְעֶבֶד** אֲדֹנָיו – זֶה אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם, וּבֵאֲרוּהָ. שֶׁהֲרֵי אָדָם שֶׁהָיָה בָּא לְחָרָן בְּכַמָּה עֹשֶׁר וְכַמָּה מַתָּנוֹת וְאוֹצָרוֹת וּגְמַלִּים טְעוּנִים, שֶׁלֹּא אָמַר לִבְתוּאֵל וְלָבָן שֶׁהוּא אוֹהֲבוֹ שֶׁל אַבְרָהָם

בַּר נָשׁ אַחֲרָא דְּאָתֵי בְּפִיּוּסָא דְּאַבְרָהָם, אֶלָּא עַד לָא יְמַלֵּל מִלּוֹי, מַה כְּתִיב, (בראשית כד) וַיֹּאמַר עֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי, וּלְבָתַר אֲדֹנִי אֲדֹנִי, בְּגִין דְּיוֹקִיר לֵיהּ לְאַבְרָהָם הַהוּא יְקָרָא וְהַהוּא טִיבוּ, אוֹרִיךְ לֵיהּ לְכַמָּה זִמְנִין.

כָּךְ עֵשָׂו, הַהוּא יְקָרָא דְּאוֹקִיר לֵיהּ לְאָבוּי, אוֹרִיךְ לֵיהּ כָּל הַנֵּי זִמְנִין דְּיִשְׂרָאֵל בְּעַלְמָא דָּא. וְאִינוּן דְּמְעִין, אוֹרִידוּ לוֹן לְיִשְׂרָאֵל בְּשִׁעְבּוּדָא דִילֵיהּ, עַד דְּיִתּוּבוּן יִשְׂרָאֵל לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּבְכִיָּה וּבְדִמְעִין. דִּכְתִיב בִּבְכִי יָבֹאוּ וְגוֹ', וּכְדֵין כְּתִיב, וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַיְיָ הַמְּלוּכָה. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

לשון הקודש

אוֹ אִישׁ אַחֵר שֶׁבָּא עִם פִּיּוּס שֶׁל אַבְרָהָם, אֶלָּא טֶרֶם יְדַבֵּר אֶת דְּבָרוֹ מַה כָּתוּב? וַיֹּאמַר עֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי, וְאַחַר כָּךְ אֲדֹנִי אֲדֹנִי, כְּדֵי שֶׁיְּכַבֵּד אֶת אַבְרָהָם, אוֹתוֹ הַכָּבוֹד וְאוֹתוֹ הַחֶסֶד הֶאֱרִיךְ לוֹ לְכַמָּה פְּעָמִים.

כָּךְ עֵשָׂו, הַכָּבוֹד הַהוּא שֶׁכִּבֵּד אֶת אָבִיו הֶאֱרִיךְ לוֹ כָּל הַפְּעָמִים הַלָּלוּ שֶׁיִּשְׂלֹט בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאוֹתָן הַדְּמָעוֹת הוֹרִידוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְשִׁעְבּוּדוֹ עַד שֶׁיָּשׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא בִּבְכִיָּה וּבְדִמָּעוֹת, שֶׁכָּתוּב (ירמיה לא) בִּבְכִי יָבֹאוּ וְגוֹ', וְאָז כָּתוּב (עובדיה א) וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת וַיֵּצֵא יַעֲקֹב

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה. (בראשית כח) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (קהלת א) וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ דָּא יַעֲקֹב, כַּד הָוָה בִּבְאֵר שָׁבַע. וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, כַּד אֲזַל לְחָרָן, דִּכְתִיב, (בראשית כח) וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ. וְאֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף (דף קמז ע"א) זוֹרֵחַ, דִּכְתִיב וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא.

וְתָא חֲזֵי, שִׁמְשָׁא אַף עַל גַּב דְּנָהִיר לְכָל עַלְמָא, מַטְלָנוֹי בִּתְרֵין סִטְרִין אִינּוּן, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (קהלת א) הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן, בְּגִין דְּדָא יָמִינָא וְדָא שְׂמָאלָא. (ובגין) וְנָגִיד וְנָפִיק כָּל יוֹמָא מִסִּטְרָא דְמִזְרָח, וְאָזִיל לְסִטְרָא דְדָרוֹם, (נ"א דְמַעֲרָב) וּלְבָתַר לְסִטְרָא דְצָפוֹן, וּמִסִּטְרָא דְצָפוֹן לְסִטְרָא

לשון הקודש

פָּרָשַׁת וַיֵּצֵא יַעֲקֹב

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (קהלת א) וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם. הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ, אֲבָל וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ – זֶה יַעֲקֹב כְּשֶׁהָיָה בִּבְאֵר שָׁבַע. וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ – כְּשֶׁהָלַךְ לְחָרָן, שֶׁכָּתוּב וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ. וְאֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ, שֶׁכָּתוּב וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא.

וּבֹא וּרְאֵה, אַף עַל גַּב שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מֵאִיר לְכָל הָעוֹלָם, מַסְעוֹתָיו הֵם בִּשְׁנֵי צְדָדִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן, מִשּׁוּם שֶׁזֶּה יָמִין וְזֶה שְׂמֹאל. [וּמִשּׁוּם] וְשׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא כָּל יוֹם מִצַּד הַמִּזְרָח, וְהוֹלֵךְ לְצַד הַדָּרוֹם [שֶׁל מַעֲרָב],

דְּמַעֲרָב, וּכְדֵין שִׁמְשָׁא אִתְכְּנִישׁ, וְאָזִיל לְגַבֵּי מַעֲרָב. נָפִיק מִמִּזְרָח דִּכְתִיב, (בראשית כח) וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע. וְאָזִיל לְמַעֲרָב דִּכְתִיב וַיֵּלֶךְ חָרָנָה.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, נָפִיק מִכְּלָלָא דְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע. וְאָזַל לְרִשּׁוּ אַחֲרָא, דִּכְתִיב וַיֵּלֶךְ חָרָנָה. (ס"א נָפִיק מִמִּזְרָח, דִּכְתִיב וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע, דָּא שְׁמִטָּה. דְּנָטִיל מֵעוּמְקָא עִלָּאָה, נְהִירוּ דְנָהִיר, וְאָזִיל לְמַעֲרָב, דִּכְתִיב וַיֵּלֶךְ חָרָנָה, אֲתַר דְּדִינָא וְרוּגְזָא תַּמָּן.

רִבִּי יוֹסֵי מוֹקֵי הַאי קְרָא בְּגָלוּתָא, בְּקַדְמִיתָא הָוָה נָחִית נְהִירוּ מֵעוּמְקָא עִלָּאָה וַיַּעֲקֹב הָוָה נָטִיל לֵיהּ, וְאָזִיל לְגַבֵּי בְּאֵר שָׁבַע, (במדבר כא) בְּאֵר דְּחֲפָרוּהָ שָׂרִים, דְּהֲוָה נָהִיר מִתַּמָּן, וְאַשְׁלִים לְהַהוּא בְּאֵר בְּכָל שְׁלִימוּ. וּבְיוֹמֵי דְגָלוּתָא, נָטִיל מֵהַאי בְּאֵר שָׁבַע, וְאָזִיל לְגַבֵּי חָרָנָה, דִּכְתִיב וַיֵּלֶךְ חָרָנָה, כְּלוֹמַר חֲרוֹן אַף, וּמַאי הִיא חֲרוֹן אַפּוֹ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דַּרְגָּא בִּישָׁא), אַרְעָא דְרִשּׁוּ אַחֲרָא.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, כַּד אָזִיל שִׁמְשָׁא לְמַעֲרָב, הַאי

לשון הקודש

וְאַחַר כָּךְ לְצַד הַצָּפוֹן, וּמִצַּד הַצָּפוֹן לְצַד הַמַּעֲרָב, וְאָז הַשֶּׁמֶשׁ מִתְכַּנֵּס וְיוֹצֵא לְצַד מַעֲרָב. יוֹצֵא מִמִּזְרָח, שֶׁכָּתוּב וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע. וְהוֹלֵךְ לַמַּעֲרָב, שֶׁכָּתוּב וַיֵּלֶךְ חָרָנָה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, יוֹצֵא מִכְּלַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע, וְהוֹלֵךְ לִרְשׁוּת אַחֶרֶת, שֶׁכָּתוּב וַיֵּלֶךְ חָרָנָה. וְיוֹצֵא מִמִּזְרָח, שֶׁכָּתוּב וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע, זוֹ הַשְּׁמִטָּה שֶׁנּוֹטֶלֶת מֵהָעֹמֶק הָעֶלְיוֹן הָאוֹר שֶׁמֵּאִיר, וְהוֹלֶכֶת לַמַּעֲרָב, שֶׁכָּתוּב וַיֵּלֶךְ חָרָנָה, הַמָּקוֹם שֶׁהַדִּין וְהָרוּגָז שָׁם.

רַבִּי יוֹסֵי מְבָאֵר אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה בַּגָּלוּת. בָּרִאשׁוֹנָה הָיָה יוֹרֵד אוֹר מִן הָעֹמֶק הָעֶלְיוֹן, וְיַעֲקֹב הָיָה נוֹטֵל אוֹתוֹ וְהוֹלֵךְ לִבְאֵר שֶׁבַע, הַבְּאֵר שֶׁחָפְרוּהָ שָׂרִים, שֶׁהָיָה מֵאִיר מִשָּׁם, וְהִשְׁלִים אוֹתָהּ הַבְּאֵר בְּכָל הַשְּׁלֵמוּת. וּבִימֵי הַגָּלוּת נָסַע מִבְּאֵר שֶׁבַע הַזּוֹ וְהָלַךְ לְחָרָנָה, שֶׁכָּתוּב וַיֵּלֶךְ חָרָנָה, כְּלוֹמַר חֲרוֹן אַף. וּמַה הוּא חֲרוֹן אַפּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? הַדַּרְגָּה הָרָעָה, הָאָרֶץ שֶׁל רְשׁוּת אַחֶרֶת.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כְּשֶׁהוֹלֵךְ הַשֶּׁמֶשׁ לְמַעֲרָב, הַמַּעֲרָב הַזֶּה נִקְרָא מְקוֹמוֹ שֶׁל

מַעֲרָב אִקְרֵי מְקוֹמוֹ דְּשִׁמְשָׁא, כְּרַסְיָיא דִּילֵיהּ, אֲתַר דְּשַׁרְיָא עֲלֵיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (קהלת א) וְאֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם, דְּאָזִיל לְגַבֵּיהּ לְאַנְהָרָא עֲלֵיהּ, וְנָטִיל כָּל נְהוֹרִין וְכָנִיש לוֹן לְגַבֵּיהּ.

וְהַיְינוּ כְּמָה דְתָנִינָן, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲנַח תְּפִלֵּי, (ס"א וְתָנֵינָן, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲנַח תְּפִילִין, דִּכְתִיב, (ישעיה סב) נִשְׁבַּע יְיָ בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עוּזוֹ. וְתָנֵינָן יְמִינוֹ דָּא תוֹרָה, דִּכְתִיב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. וּבִזְרוֹעַ עוּזוֹ אִלֵּין תְּפִילִין. וְכֻלְּהוּ נָטִיל יַעֲקֹב, וּמְכַנִּיש לְגַבֵּי מַעֲרָב, וְסִיהֲרָא כָּנִיש לְבָתָר כָּל אִינּוּן נְהוֹרִין וּבוֹצִינִין דְּנָטִיל יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ יָהִיב לָהּ וְאַנְהַר לָהּ, וְהַיְינוּ דְתָנֵינָן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲנַח תְּפִילִין) בְּגִין דְּנָטִיל כָּל כִּתְרִין עִלָּאִין, וּמַאן נִינְהוּ, רָזָא דְאַבָּא עִלָּאָה, וְרָזָא דְאִמָּא עִלָּאָה. וְאִינּוּן תְּפִלִּין שֶׁבָּרֹאשׁ, כְּמָה דְתָנִינָן כֹּהֵן גָּדוֹל נוֹטֵל בָּרֹאשׁ. וּלְבָתַר דְּנָטִיל אַבָּא וְאִמָּא, נָטִיל יָמִינָא וּשְׂמָאלָא, וְאִשְׁתַּכַּח (דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) דְּנָטִיל כֹּלָּא.

לשון הקודש

הַשֶּׁמֶשׁ, הַכִּסֵּא שֶׁלּוֹ, מָקוֹם שֶׁשּׁוֹלֵט עָלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם. שֶׁהוֹלֵךְ אֵלָיו לְהָאִיר עָלָיו, וְנוֹטֵל אֶת כָּל הָאוֹרוֹת וְכוֹנֵס אוֹתָם אֵלָיו.

וְהַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵנִיחַ תְּפִלִּין, [ס"א וְלָמְדְנוּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵנִיחַ תְּפִלִּין, שֶׁכָּתוּב נִשְׁבַּע ה' בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ. וְשָׁנִינוּ, יְמִינוֹ – זוֹ הַתּוֹרָה, שֶׁכָּתוּב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ – אֵלּוּ תְּפִלִּין. וְכֻלָּם נָטַל יַעֲקֹב וּמְאַסֵּף לְצַד מַעֲרָב. וְהַלְּבָנָה אוֹסֶפֶת לְבַסּוֹף כָּל אוֹתָם הָאוֹרוֹת וְהַנֵּרוֹת שֶׁנּוֹטֵל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא נוֹתֵן לָהּ וּמֵאִיר לָהּ, וְזֶה שֶׁשָּׁנִינוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵנִיחַ תְּפִלִּין] מִשּׁוּם שֶׁנּוֹטֵל אֶת כָּל הַכְּתָרִים הָעֶלְיוֹנִים, וּמִי הֵם? הַסּוֹד שֶׁל הָאָב הָעֶלְיוֹן וְסוֹד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְהֵם הַתְּפִלִּין שֶׁבָּרֹאשׁ, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, כֹּהֵן גָּדוֹל נוֹטֵל בָּרֹאשׁ. וְאַחַר שֶׁנּוֹטֵל הָאָב וְהָאֵם, נוֹטֵל הַיָּמִין וְהַשְּׂמֹאל, וְנִמְצָא [שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא] שֶׁנּוֹטֵל הַכֹּל.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל נָטִיל כֹּלָא, וְכַד אִתְמַשְׁכָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְעֵילָא, נָטְלָא אוֹף הָכִי כֹּלָא, עַלְמָא דְּדִכּוּרָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכֵן עַלְמָא (דף קמז ע"ב) דְּנוּקְבָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּנָפְקֵי כָּל נְהוֹרִין מֵהַאי עַלְמָא, הָכִי נָמֵי נָטִיל כֹּלָא הַאי עַלְמָא. דְּהָא דָא כְּגַוְונָא דָא, וּבְגִין כָּךְ בְּאֵר שֶׁבַע דָּא יוֹבְלָא, בְּאֵר (שֶׁבַע) דָּא אִיהִי שְׁמִטָּה. (דְּהָא דָא כְּגַוְונָא דָא) (כֹּלָא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) וְשִׁמְשָׁא (דָּא) לָא נָהִיר אֶלָּא מִיּוֹבְלָא, (ס"א וְאִיהוּ נָטִיל כָּל נְהוֹרִין וְיָהִיב לְגוֹ שְׁמִטָּה) וּבְגִין כָּךְ (בראשית כח) וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה, דָּא מַעֲרָב דְּאִיהִי שְׁמִטָּה.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע, דָּא מַעֲרָב, שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה. וַיֵּלֶךְ חָרָנָה, דָּא שְׁנַת עָרְלָה. בְּגִין דְּנָפַק מֵרְשׁוּ קַדִּישָׁא לִרְשׁוּ אַחֲרָא, דְּהַוָה עָרִיק מֵאַחוֹי, כְּמָה דְּאִתְּמַר.

לשון הקודש

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל נוֹטֵל הַכֹּל, וּכְשֶׁנִּמְשֶׁכֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה, נוֹטֶלֶת אַף כָּאן הַכֹּל, עוֹלַם הַזָּכָר שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכֵן עוֹלַם הַנְּקֵבָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כְּמוֹ שֶׁיּוֹצְאִים כָּל הָאוֹרוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ גַּם נוֹטֵל הַכֹּל הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי זֶה כְּמוֹ זֶה, וּמִשּׁוּם כָּךְ בְּאֵר שֶׁבַע זֶה הַיּוֹבֵל, בְּאֵר [שֶׁבַע] זוֹ הַשְּׁמִטָּה. [שֶׁהֲרֵי זֶה כְּמוֹ זֶה] [הַכֹּל לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא] וְהַשֶּׁמֶשׁ [הַזֶּה] אֵינוֹ מֵאִיר אֶלָּא מִן הַיּוֹבֵל, [וְהוּא נוֹטֵל לְתוֹךְ הָאוֹרוֹת וּמַכְנִיס תּוֹךְ הַשְּׁמִטָּה] וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה, זֶה הַמַּעֲרָב שֶׁהִיא הַשְּׁמִטָּה.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע – זֶה הַמַּעֲרָב, שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה. וַיֵּלֶךְ

תּוֹסֶפְתָּא

בְּנֵי עַלְמָא, רְחִימֵי עִלָּאָה, הוּרְמָנָא דְּבוּרַיְירֵי, קְרִיבוּ שְׁמָעוּ. מָאן חַכִּימָא בְּכוּ, מָארֵי דְּעַיְינִין בְּסוּכְלְתָּנוּ, לֵיתֵי וְלִינְדַּע. בְּשַׁעְתָּא דְּרֵישָׁא חִוָּורָא נָטִיל תְּלַת אַתְוָון וְגָלִיף לוֹן בְּגִלּוּפָא בְּגִלּוּפִין, חַד א', חַד י' וְחַד ן', וְאִתְגְּלִיף אי"ן, א' רֵישָׁא עִלָּאָה דְּכֹלָּא, טְמִירָא דְּכָל טְמִירִין. י' סְלִיקוּ דְּרְעוּתָא חֲוֵי, אִשְׁתַּכְלַל מֵרֵישָׁא לְעֵילָא וְנָחַת לְתַתָּא, נָפַק וְאַפִּיק תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין, עַד דְּאִתְגְּלִיפוּ בֵּין אַבְנֵי יְקָר דְּמִתְלַהֲטָן. וְאִתְקַשָּׁרוּ בְּאוֹת נו"ן דְּאִיהוּ דְּכַר וְנוּקְבָא, תְּרֵין רְחִימִין. קִשּׁוּרָא תַקִּיפָא, בְּהוּ אִשְׁתַּכְלָלוּ, וּשְׁמָא קַדִּישָׁא בְּהוּ אִתְקַשַּׁר, מִנַּיְיהוּ אִשְׁתַּכַּח מְזוֹנָא לְכֹלָּא (בְּהוּ), אִשְׁתַּכְלָלוּ עַלְמִין. וְעַל דָּא אִתְגְּלִיף ן' פְּשׁוּטָה, כְּלָלָא דִתְרֵין, נ' כְּפוּפָה נוּקְבָא חָדָא, י' דְּאִיהִי רְעוּתָא דְּאַפִּיק שְׁבִילִין, בָּטַשׁ בֵּין אַתְוָון, וְעָבַד רְקִיעָא דְּיַעֲקֹב בֵּין תְּרֵין רוּחִין, וְאַטִּיל בֵּינֵי שַׁיְיפֵי מִלּוּלֵי, עַד דְּנָחַת לְהַאי נ' דְּאִיהִי כְּפוּפָה, וְחִבְּרוּ לָהּ כְּחֲדָא, צָפוֹן וְדָרוֹם, לְבָתָר אִתְקַשָּׁרוּ כְּחֲדָא. הַאי נ' כְּפוּפָה, בְּאֵר שֶׁבַע אִקְרֵי. וְאִתְמַלֵּי מִיַּעֲקֹב, לְאַשְׁקָאָה

לשון הקודש

חָרָנָה – זוֹ שְׁנַת הָעָרְלָה, מִשּׁוּם שֶׁיָּצָא מֵרִשּׁוּת הַקְּדֻשָּׁה לִרְשׁוּת אַחֶרֶת, שֶׁהָיָה בּוֹרֵחַ מֵאָחִיו, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

תּוֹסֶפְתָּא

בְּנֵי הָעוֹלָם, אֲהוּבֵי עֶלְיוֹן, בְּחִירֵי הַמֶּמְשָׁלָה, קִרְבוּ שִׁמְעוּ. מִי חָכָם בָּכֶם, בַּעֲלֵי הָעֵינַיִם בְּהַשְׂכֵּל, יָבֹא וְיֵדַע. בְּשָׁעָה שֶׁהָרֹאשׁ הַלָּבָן נָטַל שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת וְחָקַק אוֹתָם בַּחֲקִיקַת הַחֲקִיקוֹת, אַחַת א', אַחַת י', וְאַחַת ן', וְנֶחְקַק אי"ן – הָא' הָרֹאשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַכֹּל טָמוּן שֶׁל כָּל הַטְּמוּנִים, י' הוּא עֲלִיַּת הָרָצוֹן, נִתְקַן מִן הָרֹאשׁ לְמַעְלָה, וְיָרַד לְמַטָּה. יָצָא וְהוֹצִיא שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים, עַד שֶׁנֶּחְקְקוּ בַּאֲבָנִים יְקָרוֹת שֶׁלּוֹהֲטוֹת, וְנִקְשְׁרוּ עִם הָאוֹת נו"ן, שֶׁהִיא זָכָר וּנְקֵבָה, שְׁנֵי אוֹהֲבִים. קֶשֶׁר חָזָק, בָּהֶם נִתְקְנוּ, וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִקְשָׁר בָּהֶם, מֵהֶם נִמְצָא הַמָּזוֹן לַכֹּל (וּבָהֶם), נִתְקְנוּ הָעוֹלָמוֹת.

וְעַל כֵּן נֶחְקְקָה ן' פְּשׁוּטָה, הַכְּלָל שֶׁל שְׁתַּיִם: נ' כְּפוּפָה נְקֵבָה אַחַת, י' שֶׁהִיא הָרָצוֹן שֶׁמּוֹצִיא שְׁבִילִים הִכָּה בֵּין הָאוֹתִיּוֹת וְעָשָׂה אֶת הָרָקִיעַ שֶׁל יַעֲקֹב בֵּין שְׁתֵּי רוּחוֹת, וְהִטִּיל בֵּין הָאֵיבָרִים הַבּוּרִים. עַד שֶׁיָּרַד לַנ' הַזּוֹ, שֶׁהִיא כְּפוּפָה, וְחִבְּרוּ אוֹתָהּ יַחַד, צָפוֹן וְדָרוֹם, אַחַר כָּךְ נִקְשְׁרוּ יַחַד. הַנ' הַכְּפוּפָה הַזּוֹ נִקְרֵאת בְּאֵר שֶׁבַע וּמִתְמַלֵּאת מִיַּעֲקֹב לְהַשְׁקוֹת

כָּל עֲדָרֵי עָנָא. וְעַל דָּא וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה. תּוּ, מִבְּאֵר שָׁבַע לְעֵילָא, דְּהָא מִינָהּ נָפִיק, לְבָתַר אָזִיל לְאַשְׁקָאָה לְחָרָנָה, דְּאִיהוּ בֵּירָא דִּלְתַתָּא, חֲרוֹן אַף ה', חֲרֵב ה', דִּינָא, בֵּי דִינָא, אֱלֹהִים. וְעַל דָּא (תהלים עט) אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ. (עד כאן תוספתא).

וְכַד מָטָא לְבֵית אֵל, דְּאִיהוּ בִּרְשׁוּ קַדִּישָׁא, מַה כְּתִיב, (בראשית כח) **וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם. מָאן מָקוֹם. רִבִּי חִיָּיא אָמַר, דָּא הוּא מְקוֹמוֹ דְּקָאֲמָרָן, דִּכְתִיב** (קהלת א) **וְאֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף** (זוֹרֵחַ הוּא שָׁם). (בראשית כח) **וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם, דְּהָא בְּגִין לְאַנְהָרָא לֵיהּ קָאַתְיָא.**

וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם. (בראשית כח) **אַבְנֵי הַמָּקוֹם לָא כְּתִיב, אֶלָּא מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם, אִלֵּין אִינּוּן אַבְנֵי יְקָר, מַרְגְּלָאן טָבָאן, דְּאִינּוּן תְּרֵיסַר אֲבָנִין עִלָּאִין, כְּמָה דִכְתִיב שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים, וּתְחוֹת אִלֵּין תְּרֵיסַר אֶלֶף, וְרִבְוָון, אַבְנֵי פְּסִילָן, וְכֻלְּהוּ אִקְרוּן אֲבָנִין,**

לשון הקודש

אֶת כָּל עֲדָרֵי הַצֹּאן, וְעַל כֵּן וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה. עוֹד, מִבְּאֵר שֶׁבַע לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי מִמֶּנָּה יוֹצֵא אַחַר כָּךְ לְהַשְׁקוֹת אֶת חָרָנָה, שֶׁהִיא הַבְּאֵר שֶׁלְּמַטָּה, חֲרוֹן אַף ה', חֶרֶב ה', דִּין, בֵּית הַדִּין, אֱלֹהִים. וְעַל כֵּן אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ. עד כאן התוספתא.

וְכַאֲשֶׁר הִגִּיעַ לְבֵית אֵל, שֶׁהִיא בִּרְשׁוּת הַקְּדֻשָּׁה, מַה כָּתוּב? וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם. מִי הַמָּקוֹם? רַבִּי חִיָּיא אָמַר, זֶהוּ מְקוֹמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב וְאֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף [זוֹרֵחַ הוּא שָׁם]. וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם, שֶׁהֲרֵי הוּא בָּא כְּדֵי לְהָאִיר לוֹ.

וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם. לֹא כָּתוּב אַבְנֵי הַמָּקוֹם אֶלָּא מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם. אֵלּוּ הֵם אֲבָנִים יְקָרוֹת מַרְגְּלִיּוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵן שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים עֶלְיוֹנוֹת, כַּכָּתוּב שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים. וְתַחַת אֵלּוּ שְׁנֵים עָשָׂר אֶלֶף וּרְבָבוֹת אֲבָנִים פְּסוּלוֹת,

בְּגִין כָּךְ מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם, וְלֹא אַבְנֵי (ס"א הַמָּקוֹם) דָּא הוּא מָקוֹם דְּקָאֲמַר.

וַיָּשֶׂם מֵרַאֲשֹׁתָיו, (בראשית כח) מֵרַאֲשׁוֹתָיו דְּמַאן. אֶלָּא מֵרַאֲשׁוֹתָיו דְּהַהוּא מָקוֹם. מָאי מֵרַאֲשׁוֹתָיו. אִי תֵּימָא כְּמַאן דְּשַׁוֵּי תְּחוֹת רֵישֵׁיהּ, לָא. אֶלָּא מֵרַאֲשׁוֹתָיו, לְאַרְבַּע (ס"א רֵישִׁין) סִטְרִין דְּעָלְמָא, תְּלַת אֲבְנִין לִסְטַר (דף קמח ע"א) צָפוֹן, וּתְלַת לִסְטַר מַעֲרָב, וּתְלַת לִסְטַר דָּרוֹם, וּתְלַת לִסְטַר מִזְרָח, וְהַהוּא מָקוֹם עֲלַיְיהוּ, לְאִתְתַּקְנָא בְּהוּ.

וּכְדֵין וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא. (בראשית כח) (ס"א וַיִּשְׁכַּב, י"ב מַרְגְּלָאן לְתַתָּא, וְכָל אִינּוּן דַּרְגִּין דְּאִינּוּן עַל הַאי מָקוֹם הָא אִינּוּן כ"ב),

כְּיַיִן דְּאִתְתַּקַּן עַרְסָא, שָׁכִיב בֵּיהּ. מָאן שָׁכִיב בֵּיהּ, שִׁמְשָׁא. וְעַל דָּא כְּתִיב בְּיַעֲקֹב, (בראשית מח) וַיֵּשֶׁב עַל הַמִּטָּה, דְּהָא לֵיהּ אִתְחֲזֵי וְלָא לְאָחֳרָא, וְעַל דָּא וַיִּשְׁכַּב

לשון הקודש

וְכֻלָּן נִקְרָאוֹת אֲבָנִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וְלֹא אַבְנֵי [הַמָּקוֹם], זֶה הַמָּקוֹם שֶׁאָמַר.

וַיָּשֶׂם מִרַאֲשֹׁתָיו. מִרַאֲשֹׁתָיו שֶׁל מִי? אֶלָּא מִרַאֲשֹׁתָיו שֶׁל הַמָּקוֹם הַהוּא. מַה זֶּה מִרַאֲשֹׁתָיו? אִם תֹּאמַר כְּמִי שֶׁשָּׂם תַּחַת רֹאשׁוֹ – לֹא. אֶלָּא מִרַאֲשֹׁתָיו – לְאַרְבָּעָה [רָאשֵׁי] צִדְדֵי הָעוֹלָם. שָׁלֹשׁ אֲבָנִים לְצַד צָפוֹן, וְשָׁלֹשׁ לְצַד מַעֲרָב, וְשָׁלֹשׁ לְצַד דָּרוֹם, וְשָׁלֹשׁ לְצַד מִזְרָח. וְהַמָּקוֹם הַהוּא עֲלֵיהֶם לְהִתַּקֵּן בָּהֶם.

וְאָז וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא. [וַיִּשְׁכַּב, י"ב מַרְגְּלִיּוֹת לְמַטָּה, וְכָל אוֹתָן הַדַּרְגּוֹת שֶׁהֵן עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה הֲרֵי הֵן כ"ב.] כֵּיוָן שֶׁנִּתְקְנָה הַמִּטָּה, שָׁכַב בָּהּ. מִי שָׁכַב בָּהּ? הַשֶּׁמֶשׁ. וְעַל כֵּן כָּתוּב בְּיַעֲקֹב וַיֵּשֶׁב עַל הַמִּטָּה, שֶׁהֲרֵי לוֹ רְאוּיָה וְלֹא לְאַחֵר. וְעַל כֵּן וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב

בַּמָּקוֹם הַהוּא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (קהלת א) וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ.

רִבִּי יִצְחָק הָוָה יָתִיב יוֹמָא חַד קַמֵּי מְעַרְתָּא דְּאַפִּיקוּתָא, אַעֲבַר חַד בַּר נָשׁ וּתְרֵין בְּנִין עִמֵּיהּ. וְהָוָה אָמַר חַד לְחַד, דָּא תְקִפָּא דְּשִׁמְשָׁא, מִסִּטְרָא דְדָרוֹם אִיהוּ. וְעַלְמָא לָא אִתְקַיַּים אֶלָּא עַל רוּחַ, בְּגִין דְּרוּחַ אִיהוּ קִיּוּמָא שְׁלִימוּ דְכָל סִטְרִין, וְאִלְמָלֵא דְאִיהוּ קָיְימָא בִשְׁלִימוּ, לָא יְכִיל עַלְמָא לְאִתְקַיָּימָא.

אָמַר לֵיהּ אָחוּהָ זְעֵירָא, אִלְמָלֵא יַעֲקֹב, לָא אִתְקַיַּים עַלְמָא. תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְיִיחֲדוּ בְנוֹי יְהוּדָא דְלְעֵילָא, וְאָמְרוּ (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד, דָּא הוּא שְׁלִימוּ עִלָּאָה, לְאִתְיַחֲדָא בִיהוּדָא חַד. כְּדֵין אִתְחַבַּר יַעֲקֹב אֲבוּהוֹן וְנָטִיל בֵּיתֵיהּ, וְיָתִיב בֵּיהּ בְּחִבּוּרָא חָדָא עִם אֲבָהָן, לְאִתְחַבְּרָא דְכַר וְנוּקְבָא כְּחֲדָא.

לשון הקודש

וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה יוֹשֵׁב יוֹם אֶחָד לִפְנֵי מְעָרַת אַפִּיקוּתָא. עָבַר אִישׁ אֶחָד וּשְׁנֵי בָנִים עִמּוֹ, וְהָיָה אֶחָד לְאֶחָד אוֹמֵר, חֹזֶק הַשֶּׁמֶשׁ הַזֶּה הוּא מִצַּד הַדָּרוֹם, וְאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא עַל הָרוּחַ, מִשּׁוּם שֶׁהָרוּחַ הִיא קִיּוּם הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים, וְאִלְמָלֵא שֶׁהוּא עוֹמֵד בִּשְׁלֵמוּת, אֵין הָעוֹלָם יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם.

אָמַר לוֹ אָחִיו הַקָּטָן, אִלְמָלֵא יַעֲקֹב, לֹא הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁיְּיַחֲדוּ בָנָיו אֶת הַיִּחוּד שֶׁלְּמַעְלָה וְאָמְרוּ (דברים ו)

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אֶשְׁתַּתַּף בַּהֲדַיְיהוּ, וְאֶשְׁמַע מָאי קָאַמְרֵי. אֲזַל בַּהֲדַיְיהוּ. פָּתַח הַהוּא בַּר נַשׁ וְאָמַר, (תהלים קלב) קוּמָה יְיָ לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ. קוּמָה יְיָ לִמְנוּחָתֶךָ, כְּמַאן דְּאָמַר, יְקוּם מַלְכָּא, לְבֵי נַיְיחָא דְּמַשְׁכְּנֵיהּ.

תְּרֵין אִינּוּן הֲווֹ דְּאָמְרוּ קוּמָה יְיָ, מֹשֶׁה וְדָוִד. מֹשֶׁה אָמַר, (במדבר י) קוּמָה יְיָ וְיָפוּצוּ אֹיְבֶיךָ. וְדָוִד אָמַר, קוּמָה יְיָ לִמְנוּחָתֶךָ. מָאי אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ. אֶלָּא מֹשֶׁה כְּמַאן דְּפָקִיד לְבֵיתֵיהּ קָאָמַר, מֹשֶׁה פַּקִּיד לָהּ, לְאַגָּחָא קְרָבָא לָקֳבֵיל שַׂנְאוֹי. דָּוִד זָמִין לֵיהּ לְנַיְיחָא, כְּמָה דְּמַזְמִין (ליה) לְמָרֵיהּ, זַמִּין לְמַלְכָּא וּלְמַטְרוֹנִיתָא עִמֵּיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, קוּמָה יְיָ לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ, בְּגִין דְּלָא לְאַפְרָשָׁא לוֹן.

לשון הקודש

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, זוֹהִי הַשְּׁלֵמוּת הָעֶלְיוֹנָה לְהִתְיַחֵד בְּיִחוּד אֶחָד, אֲזַי הִתְחַבֵּר יַעֲקֹב אֲבִיהֶם, וְנָטַל אֶת בֵּיתוֹ, וְיָשַׁב בּוֹ בְּחִבּוּר אֶחָד עִם הָאָבוֹת, לְהִתְחַבֵּר זָכָר וּנְקֵבָה יַחַד.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֶשְׁתַּתֵּף עִמָּהֶם וְאֶשְׁמַע מָה הֵם אוֹמְרִים. פָּתַח אוֹתוֹ הָאִישׁ וְאָמַר, קוּמָה ה' לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ. קוּמָה ה' לִמְנוּחָתֶךָ – כְּמִי שֶׁאוֹמֵר יָקוּם הַמֶּלֶךְ לְבֵית מְנוּחַת מִשְׁכָּנוֹ.

שְׁנַיִם הֵם הָיוּ שֶׁאָמְרוּ קוּמָה ה' – מֹשֶׁה וְדָוִד. מֹשֶׁה אָמַר, (במדבר י) קוּמָה ה' וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ. וְדָוִד אָמַר (תהלים קלב) קוּמָה ה' לִמְנוּחָתֶךָ. מָה הֶהָבְדֵּל בֵּינֵיהֶם? אֶלָּא מֹשֶׁה, כְּמוֹ מִי שֶׁמְּצַוֶּה אֶת בֵּיתוֹ הוּא אָמַר. מֹשֶׁה צִוָּה אוֹתָהּ לְהִלָּחֵם קְרָב כְּנֶגֶד שׂוֹנְאָיו, וְדָוִד הִזְמִין אוֹתָהּ לִמְנוּחָה. כְּמוֹ שֶׁמַּזְמִין (לו) אֶת רַבּוֹ, מַזְמִין אֶת הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה עִמּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב קוּמָה ה' לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַפְרִידָם.

כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ. (תהלים קלב) **מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, דְּמַאן דִּמְזַמֵּן לְמַלְכָּא, יְשַׁנֵּי** (דף קמח ע"ב) **עוֹבָדוֹי בְּגִין לְמֵיהַב חֶדְוָה לְמַלְכָּא. אִי אָרְחֵיהּ דְּמַלְכָּא דְּחָדָאן לֵיהּ בְּדִיחֵי הֶדְיוֹטֵי, יְסַדֵּר קַמֵּיהּ בְּדִיחֵי רוֹפִּינוּם וּפַּרְדַּשְׁכֵּי, וְאִי לָאו, לָאו אִיהוּ** (בְּגִין) **בְּדִיחוּתָא דְּמַלְכָּא.**

תָּא חֲזֵי, דָּוִד זַמִּין לֵיהּ לְמַלְכָּא וּלְמַטְרוֹנִיתָא לְנַיְיחָא, מָה עָבַד, שָׁנֵי בְּדִיחֵי דְּמַלְכָּא, בְּגִין רוֹפִּינוּם. וּמַאן נִינְהוּ, דִּכְתִיב, (תהלים קלב) **כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ. וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ, לְוַיֶּיךָ יְרַנֵּנוּ מִיבְעֵי לֵיהּ, דְּהָא לֵיוָאֵי אִינּוּן בְּדִיחֵי מַלְכָּא. וְהַשְׁתָּא דָּוִד דְּזַמִּין לֵיהּ לְנַיְיחָא, עָבַד כֹּהֲנֵי וַחֲסִידֵי דְּלֵיוָיוּ אִינּוּן בְּדִיחֵי מַלְכָּא.**

אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דָּוִד, לָא בָעֵינָא

לשון הקודש

כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ. מִכָּאן לָמְדָנוּ, שֶׁמִּי שֶׁמְּזַמֵּן אֶת הַמֶּלֶךְ, יְשַׁנֶּה אֶת מַעֲשָׂיו כְּדֵי לָתֵת שִׂמְחָה לַמֶּלֶךְ. אִם דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ שֶׁמְּשַׂמְּחִים אוֹתוֹ בַּדְּחָנִים פְּשׁוּטִים – יְסַדֵּר לְפָנָיו בַּדְּחָנִים נִכְבָּדִים וְשָׂרִים גְּדוֹלִים, וְאִם לֹא – זוֹ לֹא [מִשּׁוּם] שִׂמְחַת הַמֶּלֶךְ.

בֹּא רְאֵה, דָּוִד הִזְמִין אֶת הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה לִמְנוּחָה, מֶה עָשָׂה? שִׁנָּה אֶת בַּדְּחָנֵי הַמֶּלֶךְ בִּשְׁבִיל שָׂרִים וְנִכְבָּדִים, וּמִי הֵם? שֶׁכָּתוּב כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ. וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ? הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת לְוַיֶּיךָ יְרַנֵּנוּ! שֶׁהֲרֵי הַלְוִיִּים הֵם בַּדְּחָנֵי הַמֶּלֶךְ, וְכָעֵת דָּוִד שֶׁהִזְמִין אוֹתוֹ לִמְנוּחָה, עָשָׂה אֶת הַכֹּהֲנִים וְהַחֲסִידִים שֶׁיִּהְיוּ הֵם בַּדְּחָנֵי הַמֶּלֶךְ.

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, דָּוִד, אֵינִי רוֹצֶה לְהַטְרִיחַ עָלֶיךָ. [אֵלּוּ] [אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ

לְאַטְרָחָא עֲלָךְ. (אלין) (נ"א אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דָּוִד, לָאו הָכִי) **אָמַר לֵיהּ דָּוִד, מָארֵי** (לָאו הָכִי אֶלָּא), **כַּד אַנְתְּ בְּהֵיכָלָךְ, אַתְּ עָבִיד רְעוּתָךְ. הַשְׁתָּא דְזַמִּינְנָא לָךְ, בִּרְעוּתִי קַיְימָא מִלָּה לְאַקְרָבָא אִלֵּין, דְּאִינוּן חֲשִׁיבֵי יַתִּיר, אַף עַל גַּב דְּלָאו אָרְחַיְיהוּ בְּהַאי.**

מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, דְּמַאן דְּאִיהוּ בְּבֵיתֵיהּ, יְסַדֵּר אוֹרְחֵיהּ וְעוֹבָדֵיהּ כִּרְעוּתֵיהּ. אִי מְזַמְּנִין לֵיהּ, יַעֲבִיד רְעוּתֵיהּ דְּאוּשְׁפִּיזֵיהּ, כְּמָה דִּמְסַדַּר עֲלוֹי. דְּהָא דָּוִד אַחְלַף לֵיוָאֵי וְסַדַּר כַּהֲנֵי, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹקִים מִלָּה כִּרְעוּתֵיהּ.

אָמַר דָּוִד, בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ סִדּוּרָא דְקָא סַדַּרְנָא, לָא יְתוּב לַאֲחוֹרָא. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דָּוִד, חַיֶּיךָ, אֲפִילוּ בְּמָאנִין דִּילִי לָא אֶשְׁתַּמֵּשׁ, אֶלָּא בְּמָאנִין דִּילָךְ. וְלָא זָז קֻדְשָׁא

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא, דָּוִד, לֹא כָּךְ] אָמַר לוֹ דָּוִד, רִבּוֹנִי, [לֹא כָּךְ, אֶלָּא] כְּשֶׁאַתָּה בְּהֵיכָלְךָ, אַתָּה עוֹשֶׂה רְצוֹנְךָ. כָּעֵת שֶׁהִזְמַנְתִּי אוֹתְךָ, הַדָּבָר עוֹמֵד בִּרְצוֹנִי לְקָרֵב אֶת אֵלּוּ, שֶׁהֵם יוֹתֵר חֲשׁוּבִים, אַף עַל גַּב שֶׁאֵין דַּרְכָּם בָּזֶה.

מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁמִּי שֶׁהוּא בְּבֵיתוֹ, יְסַדֵּר דַּרְכּוֹ וּמַעֲשֵׂהוּ כִּרְצוֹנוֹ. אִם מַזְמִינִים אוֹתוֹ, יַעֲשֶׂה אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל מְאָרְחוֹ כְּמוֹ שֶׁמְּסַדֵּר עָלָיו, שֶׁהֲרֵי דָּוִד הֶחְלִיף לְוִיִּים וְסִדֵּר כֹּהֲנִים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵקִים אֶת הַדָּבָר כִּרְצוֹנוֹ.

אָמַר דָּוִד, בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ. הַסִּדּוּר שֶׁסִּדַּרְתִּי לֹא יָשׁוּב אָחוֹר. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, דָּוִד, חַיֶּיךָ, אֲפִלּוּ בַּכֵּלִים שֶׁלִּי לֹא אֶשְׁתַּמֵּשׁ,

בְּרִיךְ הוּא מִתַּמָּן, עַד דְּיָהִיב לֵיהּ נְבַזְבְּזָן וּמַתְּנָן, דִּכְתִיב, (תהלים קלב) נִשְׁבַּע יְיָ לְדָוִד אֱמֶת לֹא יָשׁוּב מִמֶּנָּה מִפְּרִי בִטְנְךָ אָשִׁית לְכִסֵּא לָךְ. אָתָא רִבִּי יִצְחָק וּנְשָׁקֵיהּ, אָמַר אִי לָא אֲתֵינָא לְהַאי אָרְחָא, אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דַּיַּי.

פְּתַח חַד בְּרֵיהּ וְאָמַר, (בראשית כח) וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה, הַיְינוּ דִכְתִיב, (בראשית ב) עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ. דָּבָר אַחֵר וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה, רָמַז כַּד נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִבֵּי מַקְדְּשָׁא, וְאִתְגָּלוּ בֵּינֵי עַמְמַיָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (איכה א) וַיֵּצֵא מִן בַּת צִיּוֹן כָּל הֲדָרָהּ, וּכְתִיב גָּלְתָה יְהוּדָה מֵעֹנִי וְגוֹ'.

פְּתַח אַחֲרָא זְעֵירָא וְאָמַר, (בראשית כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ וְגוֹ', מָאי וַיִּפְגַּע

לשון הקודש

אֶלָּא בַּכֵּלִים שֶׁלְּךָ. וְלֹא זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשָּׁם עַד שֶׁנָּתַן לוֹ אוֹצָרוֹת וּמַתָּנוֹת, שֶׁכָּתוּב נִשְׁבַּע ה' לְדָוִד אֱמֶת לֹא יָשׁוּב מִמֶּנָּה מִפְּרִי בִטְנְךָ אָשִׁית לְכִסֵּא לָךְ. בָּא רַבִּי יִצְחָק וְנָשַׁק לוֹ. אָמַר, אִם לֹא בָּאתִי לַדֶּרֶךְ הַזּוֹ אֶלָּא לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה – דַּי לִי.

פְּתַח בֵּן אֶחָד שֶׁלּוֹ וְאָמַר, וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ. דָּבָר אַחֵר וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה – רָמַז כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהֻגְּלוּ בֵּין הָעַמִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איכה א) וַיֵּצֵא מִן בַּת צִיּוֹן כָּל הֲדָרָהּ, וְכָתוּב גָּלְתָה יְהוּדָה מֵעֹנִי וְגוֹ'.

פְּתַח הָאַחֵר הַקָּטָן וְאָמַר, וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ וְגוֹ'. מַה זֶּה

בַּמָּקוֹם, לְמַלְכָּא דְאָזִיל לְבֵי מַטְרוֹנִיתָא, בָּעֵי לְמִפְגַּע לָהּ וּלְבַסְּמָא לָהּ בְּמִלִּין, בְּגִין דְּלָא תִשְׁתַּכַּח גַּבֵּיהּ כְּהֶפְקֵירָא. וְלָא עוֹד, אֶלָּא דְאָפִילוּ אִית לֵיהּ עַרְסָא דְדַהֲבָא, וּכְסוּתוֹתֵי מְרַקְּמָאן בְּאַפְּלַטְיָיא, לְמֵיבַת בְּהוּ. וְאִיהִי מְתַקְּנָא עַרְסֵיהּ בְּאַבְנִין בְּאַרְעָא, וּבְקִיסְטְרָא דְתִיבְנָא. יִשְׁבּוֹק דִּידֵיהּ, וְיָבִית בְּהוּ לְמֵיהַב לָהּ נַיְיחָא, וּבְגִין דִּיהֵא רְעוּתָא דִלְהוֹן כְּחֲדָא, בִּדְלָא אֲנִיסוּ. כְּמָה דְאוֹלִיפְנָא הָכָא, דְּכֵיוָן דְּאֲזַל לְגַבָּהּ מַה כְּתִיב, (וַיְלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ לְאַחֲזָאָה דְּאַסִּיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְשַׁמְשָׁא עַרְסֵיהּ בְּיוֹמָא) (בראשית כח) וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשׁוֹתָיו (שם) וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, בְּגִין לְמֵיהַב לָהּ נַיְיחָא, דְּאָפִילוּ אַבְנֵי בֵיתָא, רְחִימִין קַמֵּיהּ, לְמֵיבַת בְּהוּ.

(ס"א דִּכְתִיב וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא)

בָּכָה רִבִּי יִצְחָק, (ד"א ל"ג וְחַיֵּיךָ) וְחָדֵי, אָמַר מַרְגְּלָאן

לשון הקודש

וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם? לְמֶלֶךְ שֶׁהוֹלֵךְ לְבֵית הַגְּבִירָה, צָרִיךְ לִפְגֹּשׁ אוֹתָהּ וּלְבַשֵּׂם אוֹתָהּ בִּדְבָרִים כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּמָּצֵא אֶצְלוֹ כְּהֶפְקֵר, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁאֲפִלּוּ יֵשׁ לוֹ מִטָּה שֶׁל זָהָב וּכְסָתוֹת מְרֻקָּמוֹת מַעֲשֵׂה רוֹקֵם לִישֹׁן בָּהֶם, וְהִיא מְתַקֶּנֶת לוֹ מִטָּתוֹ מֵאֲבָנִים בָּאָרֶץ, וּבְחֶדֶר שֶׁל תֶּבֶן. יַעֲזֹב אֶת שֶׁלּוֹ וְיָלוּן בָּהֶם, לָתֵת לָהּ נַחַת, וּכְדֵי שֶׁיִּהְיֶה הָרָצוֹן שֶׁלָּהֶם יַחַד בְּלִי אֹנֶס. כְּמוֹ שֶׁלָּמַדְנוּ כָּאן, שֶׁכֵּיוָן שֶׁהָלַךְ אֵלֶיהָ, מַה כָּתוּב? [וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, לְהַרְאוֹת שֶׁאָסוּר לוֹ לָאָדָם לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בַּיּוֹם] וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, כְּדֵי לָתֵת לָהּ נַחַת שֶׁאֲפִלּוּ אַבְנֵי הַבַּיִת אֲהוּבִים לְפָנָיו לָלוּן בָּהֶם [שֶׁכָּתוּב וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא].

בָּכָה רַבִּי יִצְחָק, [וְחַיֶּיךָ] וְשָׂמַח. אָמַר, אֵלּוּ הַמַּרְגְּלִיּוֹת תַּחַת יְדֵיכֶם, וְלֹא אֵלֶּךְ

אִלֵּין תְּחוֹת יְדַיְיכוּ, וְלָא אֲזִיל בַּתְרַיְיכוּ. אָמְרוּ לֵיהּ אַתְּ תֵּזִיל לְאוֹרְחָךְ, וְאֲנַן נֵיעוּל לְמָתָא לְהִלּוּלָא דְהַאי בְּרִי. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַשְׁתָּא אִית לִי לְמֵהַךְ לְאָרְחִי. (דף קמט ע"א) אָזִיל לֵיהּ, וְסִדֵּר מִלִּין קַמֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן וַדַּאי שַׁפִּיר קָאֲמִרוּ, וְכֹלָּא בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְּמָר. אָמַר, מִלִּין אִלֵּין, מִבְּנֵי בְנוֹי דְּרִבִּי צָדוֹק חֲלָשָׁא נִינְהוּ. מָאי טַעְמָא אִקְּרֵי חֲלָשָׁא, בְּגִין דְּאַרְבָּעִין שְׁנִין אִתְעַנֵּי עַל יְרוּשְׁלֵם, דְּלָא יִתְחָרֵב בְּיוֹמוֹי, וְהָוָה פָּרִישׁ עַל כָּל מִלָּה וּמִלָּה דְאוֹרַיְיתָא, רָזִין עִלָּאִין, וְיָהִיב בְּהוּ אָרְחָא לִבְנֵי עָלְמָא, לְאִתְנַהֲגָא בְהוּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, לָא הֲווֹ (אֶלָּא) יוֹמִין זְעִירִין, עַד דְּאָעַרְעָנָא בְהַהוּא בַר נָשׁ וּבְרֵיהּ זְעֵירָא עִמֵּיהּ. אֲמִינָא לֵיהּ, אָן הוּא בְּרָךְ אַחֲרָא. אָמַר לִי, עֲבִידְנָא לֵיהּ הִלּוּלָא וְאִשְׁתָּאַר בִּדְבִיתְהוּ. כֵּיוָן

לשון הקודש

אַחֲרֵיכֶם? אָמְרוּ לוֹ, אַתָּה תֵּלֵךְ לְדַרְכְּךָ, וְאָנוּ נִכָּנֵס לָעִיר לַהִלּוּלָא שֶׁל בְּנִי זֶה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַכְשָׁו יֵשׁ לִי לָלֶכֶת לְדַרְכִּי. הָלַךְ לוֹ וְסִדֵּר אֶת הַדְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי יָפֶה אָמְרוּ, וְהַכֹּל נֶאֱמַר בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. אָמַר, הַדְּבָרִים הַלָּלוּ הֵם מִבְּנֵי בָנָיו שֶׁל רַבִּי צָדוֹק הַחַלָּשׁ הֵם. מָה הַטַּעַם נִקְרָא חַלָּשׁ? מִשּׁוּם שֶׁאַרְבָּעִים שָׁנָה הִתְעַנָּה עַל יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלֹּא תֵחָרֵב בְּיָמָיו, וְהָיָה מְפָרֵשׁ עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁל הַתּוֹרָה סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים וְנוֹתֵן בָּהֶם דֶּרֶךְ לִבְנֵי הָעוֹלָם לְהִתְנַהֵג בָּהֶם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא הָיוּ [אֶלָּא] יָמִים מוּעָטִים עַד שֶׁפָּגַשְׁתִּי אוֹתוֹ הָאִישׁ, וּבְנוֹ הַקָּטָן עִמּוֹ. אָמַרְתִּי לוֹ, אֵיפֹה בִּנְךָ הָאַחֵר? אָמַר לִי, עָשִׂיתִי לוֹ הִלּוּלָא, וְנִשְׁאַר עִם אִשְׁתּוֹ. כֵּיוָן שֶׁהִכִּיר אוֹתִי,

דְּאִשְׁתְּמוֹדַע בִּי, אָמַר לֵיהּ חַיֶּיךָ, דְּלָא זְמִינְנָא לָךְ לְהִלּוֹלָא דִּבְרִי, בְּגִין תְּלַת מִלִּין. חַד, דְּלָא יְדַעְנָא בָךְ וְלָא אִשְׁתְּמוֹדָעְנָא לָךְ, דְּהָכִי מְזַמְּנִין לֵיהּ לְבַר נָשׁ כְּפוּם יְקָרֵיהּ, וְדִילְמָא אַנְתְּ גַּבְרָא רַבָּא, וְאַפְּגִים יְקָרָךְ. וְחַד, דִּילְמָא אַנְתְּ אָזִיל בְּאָרְחָךְ בִּבְהִילוּ, וְלָא אַטְרַח עָלָךְ. וְחַד, דְּלָא תַכְסִיף קַמֵּי אֶנָשֵׁי דְּחַבּוּרָא. דְּאוֹרְחָא דִילָן, דְּכָל אִינּוּן דְּאָכְלֵי לִפְתּוֹרָא דְּחָתָן וְכַלָּה, כֻּלְּהוּ יַהֲבֵי נְבַזְבְּזָן וּמַתְּנָן לוֹן. אֲמִינָא לֵיהּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָדִין לָךְ לְטַב. אֲמִינָא לֵיהּ, מַה שְׁמָךְ, אָמַר לֵיהּ צָדוֹק זוּטָא. בְּהַהוּא שַׁעְתָּא, אוֹלִיפְנָא מִנֵּיהּ, תְּלֵיסַר (נ"א תְּרֵיסַר) רָזִין עִלָּאִין בְּאוֹרַיְיתָא, וּמִן בְּרֵיהּ תְּלַת, חַד בִּנְבוּאָה, וְחַד (נ"א וּתְרֵין) בְּחֶלְמָא.

וְאָמַר מַה בֵּין נְבוּאָה לְחֶלְמָא. נְבוּאָה בְּעַלְמָא דְּדִכּוּרָא אִיהוּ, וְחֶלְמָא בְּעַלְמָא דְּנוּקְבָא,

לשון הקודש

אָמַר לִי, חַיֶּיךָ שֶׁלֹּא הִזְמַנְתִּי אוֹתְךָ לַחֲתֻנַּת בְּנֵי מִשּׁוּם שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים: אֶחָד – שֶׁלֹּא יָדַעְתִּי בְךָ וְלֹא הִכַּרְתִּי אוֹתְךָ, שֶׁכָּךְ מַזְמִינִים אֶת הָאָדָם – כְּפִי כְּבוֹדוֹ, וְאוּלַי אַתָּה אִישׁ גָּדוֹל וְיִפָּגֵם כְּבוֹדְךָ. וְאֶחָד – אוּלַי אַתָּה הוֹלֵךְ לְדַרְכְּךָ בְּחִפָּזוֹן וְלֹא אַטְרִיחַ עָלֶיךָ. וְאֶחָד – שֶׁלֹּא תִתְבַּיֵּשׁ לִפְנֵי אַנְשֵׁי הַחֲבוּרָה, שֶׁדַּרְכֵּנוּ – שֶׁכָּל אוֹתָם שֶׁאוֹכְלִים עַל שֻׁלְחַן חָתָן וְכַלָּה, כֻּלָּם נוֹתְנִים לָהֶם אוֹצָרוֹת וּמַתָּנוֹת. אָמַרְתִּי לוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָדוּן אוֹתְךָ לְטוֹב. אָמַרְתִּי לוֹ, מַה שִּׁמְךָ? אָמַר לִי, צָדוֹק הַקָּטָן. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לָמַדְתִּי מִמֶּנּוּ שְׁלֹשָׁה עָשָׂר [וּתְרֵיסַר] סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים בַּתּוֹרָה, וּמִבְּנוֹ שְׁלֹשָׁה, אֶחָד בִּנְבוּאָה, וְאֶחָד [וּשְׁנַיִם] בַּחֲלוֹם.

וְאָמַר, מַה בֵּין נְבוּאָה לַחֲלוֹם? נְבוּאָה בָּעוֹלָם הִיא שֶׁל זָכָר, וְהַחֲלוֹם בְּעוֹלַם

וּמֵהַאי לְהַאי, כְּשִׁיתָא דַרְגִּין נַחֲתָא. נְבוּאָה בִּימִינָא וּבִשְׂמָאלָא, וְחֶלְמָא בִשְׂמָאלָא. וְחֶלְמָא מִתְפַּרְשָׁא לְכַמָּה דַרְגִּין לְתַתָּא, בְּגִין כָּךְ חֶלְמָא אִיהוּ בְּכָל עַלְמָא. אֲבָל כִּפּוּם דַּרְגֵּיהּ, הָכִי חָמֵי, כִּפּוּם בַּר נָשׁ, הָכִי דַרְגֵּיהּ, דִּנְבוּאָה לָא אִתְפַּשְׁטָא אֶלָּא בְּאַתְרֵיהּ.

תָּא חֲזֵי מַה כְּתִיב, (בראשית כח) **וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. פְּתַח וְאָמַר,** (יחזקאל א) **הָיוֹ הָיָה דְּבַר ה' אֶל יְחֶזְקֵאל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל נְהַר כְּבָר וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד ה'. הָיוֹ הָיָה, נְבוּאָה לְשַׁעֲתָא הָיְתָה** (ס"א הֲוָות)**, דְּאִצְטְרִיךְ עַל גָּלוּתָא בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא נְחָתַת בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, וְחָמָא יְחֶזְקֵאל מַה דְּחָמָא לְפוּם שַׁעְתָּא. וְאַף עַל גַּב דְּלָא אִתְחֲזֵי הַהוּא אֲתַר לְהַאי, בְּגִינֵי כָּךְ הָיוֹ הָיָה. מָאי**

לשון הקודש

הַנְּקֵבָה, וּמִזֶּה לָזֶה בְּשֵׁשׁ דְּרָגוֹת יוֹרֵד. הַנְּבוּאָה בְּיָמִין וּבִשְׂמֹאל, וְהַחֲלוֹם בִּשְׂמֹאל. וְהַחֲלוֹם נִפְרָד לְכַמָּה דְרָגוֹת לְמַטָּה, מִשּׁוּם כָּךְ הַחֲלוֹם הוּא בְּכָל הָעוֹלָם, אֲבָל כִּפִּי דַּרְגָּתוֹ. כָּךְ נִרְאֶה, כִּפִּי הָאָדָם כָּךְ דַּרְגָּתוֹ, הַנְּבוּאָה אֵינָהּ מִתְפַּשֶּׁטֶת אֶלָּא בִּמְקוֹמָהּ.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. פְּתַח וְאָמַר, (יחזקאל א) הָיוֹ הָיָה דְּבַר ה' אֶל יְחֶזְקֵאל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל נְהַר כְּבָר וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד ה'. הָיוֹ הָיָה – נְבוּאָה לְשָׁעָה הָיְתָה, שֶׁהִצְטָרְכָה עַל הַגָּלוּת מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁכִינָה יָרְדָה עִם יִשְׂרָאֵל לַגָּלוּת, וְרָאָה יְחֶזְקֵאל מַה שֶּׁרָאָה לְפִי שָׁעָה. וְאַף עַל גַּב שֶׁאוֹתוֹ הַמָּקוֹם לֹא רָאוּי לָזֶה, מִשּׁוּם כָּךְ הָיוֹ

הָיֹה הָיָה. אֶלָּא הָיֹה לְעֵילָא, הָיָה לְתַתָּא. דִּכְתִיב סֻלָּם מוּצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, נָטִיל (ליה) לְעֵילָא וְנָטִיל (ליה) לְתַתָּא. הָיֹה הָיָה, חַד לְעֵילָא, וְחַד לְתַתָּא.

תָּא חֲזֵי, הַאי סֻלָּם בִּתְרֵי עַלְמִין אִתְתַּקַּף, בְּעֵילָא וְתַתָּא. בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל נְהַר כְּבָר. בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים, בְּאַתַר דְּגָלוּתָא שַׁרְיָא בֵיהּ, וְעִם כָּל דָּא עַל נְהַר כְּבָר. מָאי נְהַר כְּבָר. אֶלָּא דְּהַוָּה כְּבָר, מִקַּדְמַת דְּנָא, דְּשִׁכִינְתָּא (דף קמט ע"ב) שַׁרְיָא עֲלוֹי, דִּכְתִיב (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וְגו'. וְדָא הוּא נַהֲרָא חַד מֵאִינּוּן אַרְבַּע נַהֲרִין, וּבְגִין דְּשַׁרְיָא עֲלוֹי מִקַּדְמַת דְּנָא, וְהַוָּה עֲלוֹי כְּבָר, שַׁרְיָא בֵיהּ הַשְׁתָּא, וְאִתְגְּלִי לֵיהּ לִיחֶזְקֵאל.

תָּא חֲזֵי וַיַּחֲלוֹם, וְכִי יַעֲקֹב קַדִּישָׁא, דְּאִיהוּ שְׁלֵימָא דְּאֲבָהָן, בְּחֶלְמָא אִתְגְּלִי עֲלוֹי, וּבַאֲתַר דָּא

לשון הקודש

הָיָה. מַה זֶּה הָיֹה הָיָה? אֶלָּא הָיֹה לְמַעְלָה – הָיָה לְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה. נוֹטֵל [אותו] לְמַעְלָה וְנוֹטֵל [אותו] לְמַטָּה. הָיֹה הָיָה – אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה.

בֵּא רְאֵה, הַסֻּלָּם הַזֶּה מֻחֲזָק בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת – בְּמַעְלָה וּמַטָּה. בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל נְהַר כְּבָר. בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים – בְּמָקוֹם שֶׁהַגָּלוּת שׁוֹרָה בּוֹ, וְעִם כָּל זֶה, עַל נְהַר כְּבָר. מַה זֶּה נְהַר כְּבָר? אֶלָּא שֶׁהָיָה כְּבָר מִקֹּדֶם לָכֵן, שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עָלָיו, שֶׁכָּתוּב וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וְגו'. וְזֶה הוּא נָהָר אֶחָד מֵאוֹתָם אַרְבָּעָה הַנְּהָרוֹת. וּמִשּׁוּם שֶׁשָּׁרָה עָלָיו מִקֹּדֶם לָכֵן וְהָיָה עָלָיו כְּבָר – שׁוֹרָה בּוֹ עַכְשָׁו, וְהִתְגַּלָּה לִיחֶזְקֵאל.

בֵּא רְאֵה, וַיַּחֲלֹם, וְכִי יַעֲקֹב הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא הַשָּׁלֵם שֶׁל הָאָבוֹת, הִתְגַּלָּה עָלָיו

קַדִּישָׁא לָא חָמָא (ליה) אֶלָּא בְּחֶלְמָא. אֶלָּא יַעֲקֹב בְּהַהוּא זִמְנָא לָא הֲוָה נָסִיב, וְיִצְחָק הֲוָה קַיָּים. וְאִי תֵימָא וְהָא לְבָתַר דְּאִתְנָסִיב כְּתִיב וָאֵרָא בַּחֲלוֹם. תַּמָּן אֲתַר גָּרִים, וְיִצְחָק הֲוָה קַיָּים, וְעַל דָּא כְּתִיב בֵּיהּ חֲלוֹם.

וּלְבָתַר דְּאֲתָא לְאַרְעָא קַדִּישָׁא עִם שִׁבְטִין, וְאִשְׁתְּלִים (בהון) לְהוֹן עֲקֶרֶת הַבַּיִת, וְאִם הַבָּנִים שְׂמֵחָה, כְּתִיב, (בראשית לה) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב וְגוֹ'. וּכְתִיב, (בראשית מו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמַרְאוֹת הַלַּיְלָה, הָכָא לָא כְּתִיב בֵּיהּ חֲלוֹם דְּהָא מִדַּרְגָּא אַחֲרָא עִלָּאָה הֲוָה.

תָּא חֲזֵי, חֶלְמָא אִיהוּ עַל יְדֵי דְגַבְרִיאֵל דְּאִיהוּ לְתַתָּא, בְּדַרְגָּא שְׁתִיתָאָה מִנְּבוּאָה. מַרְאֶה, עַל יְדָא דְּהַהוּא דַרְגָּא דְּהַהִיא חַיָּה דְשָׁלְטָא בְּלֵילְיָא. וְאִי

לשון הקודש

בַּחֲלוֹם, וּבַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה לֹא רָאָה [לוֹ] אֶלָּא בַּחֲלוֹם? אֶלָּא יַעֲקֹב בַּזְּמַן הַהוּא לֹא הָיָה נָשׂוּי, וְיִצְחָק הָיָה קַיָּם. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהִנֵּה אַחַר כָּךְ, כְּשֶׁנִּשָּׂא, כָּתוּב וָאֵרָא בַּחֲלוֹם? שָׁם הַמָּקוֹם גָּרַם, וְיִצְחָק הָיָה קַיָּם, וְעַל כֵּן כָּתוּב בּוֹ חֲלוֹם.

וְאַחַר שֶׁבָּא לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה עִם הַשְּׁבָטִים, וְנִשְׁלְמָה [בָּהֶם] לָהֶם עֲקֶרֶת הַבַּיִת וְאִם הַבָּנִים שְׂמֵחָה, כָּתוּב וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב וְגוֹ', וְכָתוּב (בראשית מו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמַרְאֹת הַלַּיְלָה. כָּאן לֹא כָתוּב בּוֹ חֲלוֹם, שֶׁהֲרֵי הָיָה מִדַּרְגָּה אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה.

בֹּא רְאֵה, הַחֲלוֹם הוּא עַל יְדֵי גַבְרִיאֵל, שֶׁהוּא לְמַטָּה, בַּדַּרְגָּה הַשִּׁשִּׁית מִנְּבוּאָה. מַרְאֶה – עַל יְדֵי הַדַּרְגָּה הַהִיא שֶׁל הַחַיָּה

תֵּימָא, הָא כְּתִיב (דניאל ח) גַּבְרִיאֵל הָבֵן לְהַלָּז אֶת הַמַּרְאֶה. הָכִי הוּא וַדָּאי, דְּמַרְאֶה מִלּוֹי סְתִימִין יַתִּיר, וּבְחֶלְמָא פָּרִישׁ יַתִּיר, וּפָרִישׁ סְתִימִין דְּמַרְאֶה, וְעַל דָּא אִתְפַּקַּד גַּבְרִיאֵל, דִּיפָרֵשׁ מִלּוֹי דְמַרְאֶה דְּאִיהוּ סָתִים יַתִּיר.

וְעַל דָּא כְּתִיב בְּמַרְאֶה, וַיֵּרָא, וָאֵרָא, מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּמַרְאֶה אִיהוּ, כְּהַאי מַרְאֶה דְּאִתְחֲזֵי כָּל דִּיוּקְנִין בְּגַוֵּיהּ, בְּגִינֵי כָּךְ וָאֵרָא, אַחְמִית דִּיוּקְנֵיהּ, בְּאֵל שַׁדַּי, דְּאִיהוּ מַרְאֶה, דְּאִתְחֲמֵי דִּיוּקְנָא אַחֲרָא בְּגַוֵּיהּ, וְכָל דִּיוּקְנִין עִלָּאִין בֵּיהּ אִתְחֲזוּן.

בְּגִינֵי כָּךְ, יַעֲקֹב בְּהַהוּא זִמְנָא, כְּתִיב, (בראשית כח) וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה (וְרֹאשׁוֹ), מַהוּ סֻלָּם, דַּרְגָּא דִּשְׁאָר דַּרְגִּין בֵּיהּ תַּלְיָין וְהוּא יְסוֹד דְּעָלְמָא. וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, הָכִי הוּא לְאִתְקַשְּׁרָא בַּהֲדֵיהּ.

לשון הקודש

הַהִיא שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בַּלַּיְלָה. וְאִם תֹּאמַר, הִנֵּה כָּתוּב (דניאל ח) גַּבְרִיאֵל הָבֵן לְהַלָּז אֶת הַמַּרְאֶה – כָּךְ זֶה וַדַּאי, שֶׁמַּרְאֶה דְּבָרָיו יוֹתֵר סְתוּמִים, וּבַחֲלוֹם מְפֹרָשׁ יוֹתֵר, וּמְפָרֵשׁ אֶת הַסְּתוּמִים שֶׁל הַמַּרְאֶה. וְעַל כֵּן נִפְקַד גַּבְרִיאֵל, שֶׁיְּפָרֵשׁ אֶת דִּבְרֵי הַמַּרְאֶה, שֶׁהוּא יוֹתֵר סָתוּם. **וְעַל** כֵּן כָּתוּב בְּמַרְאֶה – וַיֵּרָא, וָאֵרָא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא מַרְאֶה, כְּמוֹ הַמַּרְאֶה הַזֶּה שֶׁנִּרְאִים בְּתוֹכוֹ כָּל הַדְּמֻיּוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ וָאֵרָא, רָאִיתִי דְּמוּתוֹ. בְּאֵל שַׁדַּי, שֶׁהוּא הַמַּרְאֶה, שֶׁנִּרְאֵית בְּתוֹכוֹ דְּמוּת אַחֶרֶת, וְכָל הַדְּמֻיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת נִרְאוֹת בּוֹ.

מִשּׁוּם כָּךְ, יַעֲקֹב בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, כָּתוּב וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ. מַה זֶּה סֻלָּם? הַדַּרְגָּה שֶׁשְּׁאָר הַדַּרְגּוֹת תְּלוּיוֹת בָּהּ, וְהוּא יְסוֹד הָעוֹלָם. וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ

וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, מָאן רֹאשׁוֹ. רֹאשׁוֹ דְּהַהוּא סֻלָּם. וּמַאן אִיהוּ, דָּא דִּכְתִיב בֵּיהּ (בראשית מז) רֹאשׁ הַמִּטָּה, בְּגִין דְּאִיהוּ רֹאשׁ לְהַאי מִטָּה וּמִנָּהּ נָהִיר. מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, בְּגִין דְּאִיהוּ סִיּוּמָא דְגוּפָא, וְקָאִים בֵּין עִלָּאָה וְתַתָּאָה, כְּמָה דִּבְרִית אִיהוּ סִיּוּמָא דְגוּפָא, וְקָאִים בֵּין יַרְכִין וְגוּפָא, וְעַל דָּא מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה.

וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, (בראשית כח) אִלֵּין מִמַּנָּן דְּכָל עַמִּין, דְּאִינוּן סָלְקִין וְנָחֲתִין בְּהַאי סֻלָּם. כַּד יִשְׂרָאֵל חָטָאן, מָאִיךְ הַאי סֻלָּם וְסָלְקִין אִינְהוּ מִמַּנָּן, וְכַד יִשְׂרָאֵל מִתְכַּשְּׁרָן עוֹבָדַיְיהוּ, אִסְתַּלַּק הַאי סֻלָּם וְכֻלְּהוּ מִמַּנֵּי נָחֲתֵי לְתַתָּא, וְאִתְעֲבַר שׁוּלְטָנוּתָא דִלְהוֹן, כֹּלָּא בְּהַאי סֻלָּם קָיְמָא. הָכָא חָמָא יַעֲקֹב בְּחֶלְמֵיהּ, שָׁלְטָנוּתָא דְעֵשָׂו וְשָׁלְטָנוּתָא דִשְׁאָר עַמִּין.

לשון הקודש

הַשָּׁמַיְמָה, כָּךְ הוּא לְהִתְקַשֵּׁר עִמּוֹ. וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, מִי רֹאשׁוֹ? רֹאשׁוֹ שֶׁל אוֹתוֹ סֻלָּם. וּמִי הוּא? זֶה שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית מז) רֹאשׁ הַמִּטָּה. מִשּׁוּם שֶׁהוּא רֹאשׁ לַמִּטָּה הַזּוֹ וּמִמֶּנָּה מֵאִיר. מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא סִיּוּם הַגּוּף, וְעוֹמֵד בֵּין עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן, כְּמוֹ שֶׁהַבְּרִית הוּא סִיּוּם הַגּוּף וְעוֹמֵד בֵּין הַיְרֵכַיִם וְהַגּוּף, וְעַל זֶה מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה.

וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, אֵלּוּ הַמְמֻנִּים שֶׁל כָּל הָעַמִּים, שֶׁהֵם עוֹלִים וְיוֹרְדִים בַּסֻּלָּם הַזֶּה. כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל חוֹטְאִים, נִשְׁפָּל הַסֻּלָּם הַזֶּה, וְעוֹלִים אוֹתָם הַמְמֻנִּים. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל מַכְשִׁירִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם, מִתְעַלֶּה הַסֻּלָּם הַזֶּה, וְכָל הַמְמֻנִּים יוֹרְדִים לְמַטָּה וְעוֹבֵר שִׁלְטוֹנָם. הַכֹּל עוֹמֵד בַּסֻּלָּם הַזֶּה. כָּאן רָאָה יַעֲקֹב בַּחֲלוֹמוֹ אֶת שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל עֵשָׂו וְאֶת שִׁלְטוֹן שְׁאָר הָעַמִּים.

דָּבָר אַחֵר וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ. בְּמַאן, בְּהַהוּא רֵאשׁוֹ, דְּהַהוּא סֻלָּם. דְּכַד אִסְתַּלַּק רֵאשׁוֹ מִנֵּיהּ, סֻלָּם אִתְכַּפְיָא וְסָלְקִין כֻּלְּהוּ מְמַנָּן. וְכַד אִתְחַבַּר רֵאשׁוֹ בְּהַהוּא סֻלָּם, אִסְתַּלַּק, וְכֻלְּהוּ מְמַנָּן נָחֲתִין. וְכֹלָּא חַד מִלָּה.

כְּתִיב, (מלכים א ג) נִרְאָה ה' אֶל שְׁלֹמֹה בַּחֲלוֹם הַלָּיְלָה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שְׁאַל מָה אֶתֶּן לָךְ. וְאִי תֵּימָא הָכָא בַּחֲלוֹם, וְכִי מָה (דף קן ע"א) רְשׁוּ אִית לֵיהּ לַחֲלוֹם בְּהַאי. אֶלָּא הָכָא אִתְכְּלִיל דַּרְגָּא בְדַרְגָּא, דַּרְגָּא עִלָּאָה בְדַרְגָּא תַתָּאָה. בְּגִין דְּעַד כְּעָן, שְׁלֹמֹה לָא הֲוָה שְׁלִים, כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּלִים, כְּתִיב, (מלכים א ה) וַה' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה. וּכְתִיב, (מלכים א ה) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה. דְּקַיְּימָא סִיהֲרָא בְּאַשְׁלָמוּתָא, וּבֵי מַקְדְּשָׁא אִתְבְּנֵי. וּכְדֵין, הֲוָה חָמֵי שְׁלֹמֹה, עֵינָא בְעֵינָא חָכְמָתָא, וְלָא אִצְטְרִיךְ לְחֶלְמָא.

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, בְּמִי? בְּאוֹתוֹ רֹאשׁוֹ שֶׁל אוֹתוֹ סֻלָּם. שֶׁכְּשֶׁמִּסְתַּלֵּק רֹאשׁוֹ מִמֶּנּוּ – הַסֻּלָּם נִכְנָע, וְעוֹלִים כָּל הַמְּמֻנִּים. וּכְשֶׁמִּתְחַבֵּר רֹאשׁוֹ בְּאוֹתוֹ סֻלָּם – מִתְעַלֶּה, וְכָל הַמְּמֻנִּים יוֹרְדִים. וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

כָּתוּב (מלכים–א ג) נִרְאָה ה' אֶל שְׁלֹמֹה בַּחֲלוֹם הַלָּיְלָה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שְׁאַל מָה אֶתֶּן לָךְ. וְאִם תֹּאמַר, כָּאן בַּחֲלוֹם, וְכִי אֵיזוֹ רְשׁוּת יֵשׁ לַחֲלוֹם בָּזֶה? אֶלָּא כָּאן נִכְלֶלֶת דַּרְגָּה בְּדַרְגָּה, הַדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה עִם הַדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה. מִשּׁוּם שֶׁעַד עַכְשָׁו שְׁלֹמֹה לֹא הָיָה שָׁלֵם. כֵּיוָן שֶׁנִּשְׁלַם, כָּתוּב (שם ה) וַה' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה, וְכָתוּב (שם) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה. שֶׁעָמְדָה הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּתָהּ, וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ נִבְנָה, וְאָז הָיָה

לְבָתָר דְּחָטָא, אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְחֶלְמָא כְּקַדְמִיתָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (מלכים א יא) הַנִּרְאָה אֵלָיו פַּעֲמַיִם, וְכִי פַּעֲמַיִם הָוָה וְלֹא יַתִּיר. אֶלָּא סִטְרָא דְּחֶלְמָא הָוָה לֵיהּ פַּעֲמַיִם, סִטְרָא דְּחָכְמְתָא כָּל יוֹמָא הָוָה.

וְעִם כָּל דָּא, סִטְרָא דְּחֶלְמָא הָוָה יַתִּיר עַל כָּל שְׁאַר בְּנֵי נָשָׁא, בְּגִין דְּאִתְכְּלִיל דַּרְגָּא בְּדַרְגָּא, מַרְאֶ"ה בְּמַרְאֶ"ה. וְהָא הַשְׁתָּא בְּסוֹף יוֹמוֹי חָשִׁיךְ יַתִּיר, וְדָא בְּגִין דְּחָטָא, וְסִיהֲרָא קָיְמָא לְאִתְפַּגְמָא. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּלָא נָטִיר בְּרִית קַדִּישָׁא, בְּאִשְׁתַּדְּלוּתֵיהּ בְּנָשִׁים נָכְרִיּוֹת. וְדָא הוּא תְּנַאי דְּעֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם דָּוִד, דִּכְתִיב, (תהלים קלב) אִם יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ בְּרִיתִי וְגו'. גַּם בְּנֵיהֶם עָדֵי עַד יֵשְׁבוּ לְכִסֵּא לָךְ.

מָאי עָדֵי עַד. הַיְינוּ דִּכְתִיב, (דברים יא) כִּימֵי הַשָּׁמַיִם

לשון הקודש

רוֹאֶה שֶׁלֹּמֹה אֶת הַחָכְמָה עַיִן בְּעַיִן, וְלֹא הִצְטָרֵךְ לַחֲלוֹם.

אַחַר שֶׁחָטָא, הִצְטָרֵךְ לַחֲלוֹם כְּבָרִאשׁוֹנָה, וְעַל כֵּן כָּתוּב (שם יא) הַנִּרְאָה אֵלָיו פַּעֲמָיִם. וְכִי פַּעֲמַיִם הָיָה וְלֹא יוֹתֵר? אֶלָּא צַד הַחֲלוֹם הָיָה לוֹ פַּעֲמַיִם, וְצַד הַחָכְמָה הָיָה בְּכָל יוֹם.

וְעִם כָּל זֶה הַצַּד שֶׁל הַחֲלוֹם הָיָה יוֹתֵר עַל כָּל שְׁאָר בְּנֵי הָאָדָם, מִשּׁוּם שֶׁנִּכְלְלָה דַּרְגָּה עִם דַּרְגָּה, מַרְאֶ"ה בְּמַרְאֶ"ה. וְהִנֵּה כָּאן בְּסוֹף יָמָיו יוֹתֵר חָשׁוּךְ, וְזֶה מִשּׁוּם שֶׁחָטָא, וְהַלְּבָנָה עֲמִדָה לְהִתְפַּגֵּם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא שָׁמַר אֶת בְּרִית הַקֹּדֶשׁ בְּהִתְעַסְּקוּתוֹ עִם נָשִׁים נָכְרִיּוֹת, וְזֶה הַתְּנַאי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה עִם דָּוִד, שֶׁכָּתוּב (תהלים קלב) אִם יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ בְּרִיתִי וְגו', גַּם בְּנֵיהֶם עָדֵי עַד יֵשְׁבוּ לְכִסֵּא לָךְ.

מַה זֶּה עָדֵי עַד? הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (דברים יא) כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ. וּמִשּׁוּם שֶׁשְּׁלֹמֹה

עַל הָאָרֶץ. וּבְגִין דִּשְׁלֵמוּתָא לָא נָטַר הַאי בְּרִית כְּדְקָא יְאוּת, שַׁרְיָא סִיהֲרָא לְאִתְפַּגְּמָא. וְעַל דָּא, בְּסוֹפָא אִצְטְרִיךְ חֶלְמָא, וְכֵן יַעֲקֹב אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְחֶלְמָא כִּדְאֲמָרָן.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

השלמה מהחשמטות (סימן ן)

וַיַּחֲלוֹם וְהִנֵּה סוּלָּם מֻצָּב אַרְצָה. וְהִנֵּה סוּלָּם דָּא צְלוֹתָא, מֻצָּב אַרְצָה, דְּמָצְלָאן בְּנֵי נָשָׁא לֵיהּ בְּאַרְעָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא וּמַטָּא לִשְׁמַיָּא דְּאִיהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (מְלָכִים א' ח') וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְרָזָא דְמִלָּה (תְּהִלִּים ח') יְהוָ"ה אֲדֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ וְגוֹ'. וּבְזִמְנָא דְמוֹדָע לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִנְתֵּיהּ דְּסָלְקָא בְּהַהוּא צְלוֹתָא, מִיָּד וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ. בּוֹ בְּהַהוּא בַּר נָשׁ.

כֻּלְּהוּ פַּתְחִין גַּדְפַּיְיהוּ לְקַבְּלָא שְׁכִינְתָּא בְּהַהִיא צְלוֹתָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (יְחֶזְקֵאל א') וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה וְהַאי אִיהוּ עוֹלִים שְׁכִינְתָּא עַל גַּדְפַּיְיהוּ וְיוֹרְדִים בּוֹ. מָאי בּוֹ, בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

לֹא שָׁמַר אֶת הַבְּרִית הַזּוֹ כָּרָאוּי, הִתְחִילָה הַלְּבָנָה לְהִפָּגֵם, וְעַל כֵּן בַּסּוֹף הִצְטָרֵךְ אֶת הַחֲלוֹם, וְכֵן יַעֲקֹב הִצְטָרֵךְ אֶת הַחֲלוֹם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

השלמה מהחשמטות (סימן ן)

וַיַּחֲלוֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה (בראשית כח). וְהִנֵּה סֻלָּם – זוֹ תְּפִלָּה. מֻצָּב אַרְצָה – שֶׁמִּתְפַּלְּלִים בְּנֵי אָדָם לוֹ בָּאָרֶץ, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, וּמַגִּיעַ לַשָּׁמַיִם שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (מלכים–א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְסוֹד הַדָּבָר – (תהלים ח) ה' אֲדֹנֵנוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ וְגוֹמֵר. וּבִזְמַן שֶׁמּוֹדִיעַ לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ שֶׁעוֹלָה בְּאוֹתָהּ הַתְּפִלָּה, מִיָּד – וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. בּוֹ – בְּאוֹתוֹ אָדָם.

כֻּלָּם פּוֹתְחִים כַּנְפֵיהֶם לְקַבֵּל שְׁכִינָה בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א)

דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית עָלַיְיהוּ לְקָבְלָא שְׁכִינְתֵּיהּ וּמְיַיחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ בְּהַהוּא בַּר נָשׁ בְּצִלּוֹתֵיהּ. דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי מִצְוָה כְּלִילָא בְּשֵׁם יְהוָ"ה אִיהִי חַיָּה דִילֵיהּ. וּמִצְוָה בְּלָא מַחֲשָׁבָה לֵית לָהּ סְלִיקוּ. וּמַחֲשָׁבָה אִיהוּ אָדָ"ם יוֹ"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א תִּפְאֶרֶ"ת מִצְוָה. מַלְכוּתָא כְּלִילָא מֵאַרְבַּע חֵיוָון דְּמֶרְכַּבְתָּא, כְּלִילָא מֵאַרְבַּע אַתְוָון. אִיהִי נוּקְבָא דִילֵיהּ, אַנְפִּין דִילֵיהּ, אַנְפּוֹי דְרַחֲמֵי. בְּגִינָהּ אֲמֵינָא (שמות ל"ג) **אִם אֵין פָּנֶיךָ הוֹלְכִים וְגוֹ'.**

וּמִסִּטְרָא דְּצַדִּיק אִתְקַרְיָא אֲחוֹרוֹי חַיָּה כְּלִילָא תִּמְנֵסַר חוּלְיָין דְּאֲחוֹרוֹי דְּבָר נָשׁ, דְּדָמֵי לְשִׁדְרָה דְּבֵיהּ חָ"י חוּלְיָין. אִיהִי אָחוֹר לְעוֹבָדָא דְּבְרֵאשִׁית וְקֵדֶם לְמַחֲשָׁבָה דְּאִתְמַר בָּהּ, עֲלָהּ בְּמַחֲשָׁבָה. מָה דְּלָאו הָכִי בַּאָדָם, דְּאֲחוֹר דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע דְּאִיהוּ אָחוֹר לְמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, וְקֵדֶם לְפוּרְעָנוּת.

קָמוּ תַּנָּאִין וֶאֱמוֹרָאִין וְאָמְרוּ רַעְיָא מְהֵימְנָא בְּרִיךְ אֲנִתְ לֵאֱלָהָא עִלָּאָה, הוּא יְקָם לָךְ בַּעוּתָךְ בְּכֹלָּא. קָם סָבָא עִלָּאָה בְּיִנֵּיהוֹן וְאָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא בָּךְ אִתְקָיְים הַאי קְרָא דְּאִתְמַר** (יְשַׁעְיָה ס"ב) **וְאַל**

לשון הקודש

וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְּמַעְלָה. וְזֶה עֹלִים, שְׁכִינָה עַל כַּנְפֵיהֶם, וְיֹרְדִים בּוֹ. מַה זֶּה בּוֹ? בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹרֵד עֲלֵיהֶם לְקַבֵּל שְׁכִינָתוֹ, וּמְיַחֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ הָאִישׁ בִּתְפִלָּתוֹ, שֶׁשְּׁכִינָה הִיא מִצְוָה כְּלוּלָה בְּשֵׁם יהו"ה, הִיא הַחַיָּה שֶׁלּוֹ, וּמִצְוָה בְּלִי מַחֲשָׁבָה אֵין לָהּ עֲלִיָּה. וּמַחֲשָׁבָה הִיא אָדָם, יוֹ"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, תִּפְאֶרֶת מִצְוָה, הַמַּלְכוּת כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע חַיּוֹת הַמֶּרְכָּבָה, כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, הִיא הַנְּקֵבָה שֶׁלּוֹ, הַפָּנִים שֶׁלּוֹ, פְּנֵי הָרַחֲמִים, עֲבוּרָהּ אָמַרְתִּי (שמות לג) אִם אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים וְגוֹמֵר.

וּמִצַּד הַצַּדִּיק נִקְרֵאת אֲחוֹרָיו, חַיָּה כְּלוּלָה שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה חֻלְיוֹת שֶׁאֲחוֹרֵי הָאָדָם, שֶׁדּוֹמֶה לַשִּׁדְרָה שֶׁבָּהּ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה חֻלְיוֹת, הִיא אָחוֹר לְמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, וְקֶדֶם לַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאָדָם שֶׁל אָחוֹר, שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא אָחוֹר לְמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית וְקֶדֶם לַפְּרְעָנוּת.

קָמוּ תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים וְאָמְרוּ, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, בָּרוּךְ אַתָּה לְאֵל עֶלְיוֹן, הוּא יָקִים לְךָ בַּקָּשָׁתְךָ בַּכֹּל. קָם זָקֵן עֶלְיוֹן

תִּתְּנוּ דָּמִי לוֹ דְּהָא עִלָּאִין וְתַתָּאִין מֵקַנְּנֵי בְּצוּלְמָא דִּידָךְ מַשִּׁירָיִן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִינּוּן מְתִיבְתָּא עִלָּאָה וּמַשִּׁירָיִן דְּמַטְרוֹנִיתָא דְּאִינּוּן מִמְּתִיבְתָּא תַּתָּאָה עֲלָךְ אִתְּמָר וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ בָּךְ סָלְקִין מַשִּׁירָיִן דִּשְׁכִינְתָּא בִּצְלוֹתָא וְנָחֲתִין מַשִּׁירָיִן דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבֵּי שְׁכִינְתֵּיהּ בְּכַמָּה שִׁירִין וְנִגּוּנִין דִּצְלוֹתָא.

אֲנָתְ הוּא קְרִיבָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּצְלוֹתָא דִּילָךְ, דְּאִיהוּ קָרְבָּנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּאֵיזֶהוּ מְקוֹמָן בְּצוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' דְּתַקִּינוּ מָארֵי מַתְנִיתִין קָרְבָּנִין דִּצְלוֹתָא מִסִּטְרָא דִּימִינָא דְּתַמָּן כֹּהֵן אִישׁ חֶסֶ"ד וְתַקִּינוּ זְמִירוֹת דְּאִינּוּן שִׁיר דַּלְוִים אַבַּתְרַיְיהוּ מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָ"ה. וְהוֹ"ד דַּרְגָּא דְּדָוִד אִתְקַשַּׁר בִּשְׂמָאלָא דִּגְבוּרָ"ה. וְאַהֲרֹן דְּדַרְגָּא דִּילֵיהּ בְּהוֹ"ד אִתְקַשַּׁר בְּחֶסֶ"ד. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תְּהִלִּים י"ז) **נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח.**

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל דְּיִחוּדָא כָּלִיל בָּרְכוּ וּקְדוּשָׁה. דְּאִיהוּ קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. וּבְרָכָה מִסִּטְרָא דִּימִינָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (במדבר ו') **דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּקְדוּשָׁה**

לשון הקודש

בֵּינֵיהֶם וְאָמַר, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, בְּךָ הִתְקַיֵּם פָּסוּק זֶה שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סב) **וְאַל תִּתְּנוּ דָּמִי לוֹ**, שֶׁהֲרֵי עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים מְקַנְּנִים בְּצַלְמְךָ, מַחֲנוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהֵם מֵהַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה, וּמַחֲנוֹת הַגְּבִירָה שֶׁהֵם מֵהַיְשִׁיבָה הַתַּחְתּוֹנָה, עָלֶיךָ נֶאֱמַר **וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ.** בְּךָ עוֹלִים מַחֲנוֹת הַשְּׁכִינָה בִּתְפִלָּה, וְיוֹרְדִים מַחֲנוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁכִינָתוֹ בְּכַמָּה שִׁירִים וְנִגּוּנִים שֶׁל תְּפִלָּה.

אַתָּה הוּא הַקָּרוֹב לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא בִּתְפִלָּתְךָ, שֶׁהִיא קָרְבָּן לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ בְּאֵיזֶהוּ מְקוֹמָן, בְּצוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. שֶׁתִּקְּנוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה קָרְבְּנוֹת הַתְּפִלָּה מִצַּד הַיָּמִין, שֶׁשָּׁם כֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד, וְתִקְּנוּ זְמִירוֹת שֶׁהֵם שִׁיר הַלְוִיִּם אַחֲרֵיהֶם מִצַּד הַגְּבוּרָה, וְהוֹד דַּרְגָּה שֶׁל דָּוִד נִקְשְׁרָה בִּשְׂמֹאל שֶׁל גְּבוּרָה. וְאַהֲרֹן דַּרְגָּתוֹ בְּהוֹד נִקְשָׁר בְּחֶסֶד, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים טז) **נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח.**

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁל הַיִּחוּד כּוֹלֵל בָּרְכוּ וּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, וּבְרָכָה מִצַּד הַיָּמִין, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר ו) **דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה**

מִסִּטְרָא דִלְוִים עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא קִשּׁוּרָא דִימִינָא וּשְׂמָאלָא וְאִיהוּ קִשּׁוּרָא דִתְפִלִּין דְרֵישָׁא דְאִיהוּ אִימָא עִלָּאָה.

תְּפִילִין עַל רֵישֵׁיהּ, כְּמָה דְאוּקְמוּהַ מָארֵי מַתְנִיתִין. תְּפִלִּין דְמָארֵי עָלְמָא, מָה כְּתִיב בְּהוּ. וְאִיהוּ קִשּׁוּרָא דִתְפִלִּין דְיַד, דְאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַתָּאָה. וְהַאי אִיהוּ דְאוּקְמוּהַ מָארֵי מַתְנִיתִין הֲרָאָהוּ לְמֹשֶׁה קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁ דִילָךְ מֹשֶׁה כְּלִיל תְּלָת אַנְפֵּי אֲבָהָן לְעֵילָּא דְתַקִּינוּ תְּלַת צְלוֹתִין דְאִיהוּ סִימָנָם שַׁחֲרִית מִנְחָה עַרְבִית. מ"ה דִידָךְ צְלוֹתָא דְשַׁבָּת דְאִתְמַר בֵּיהּ (בָּהּ) (בְּרֵאשִׁית א') וּרְדוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ וְאִתְכְּלִיל מֵרְכָּבְתָּא תַתָּאָה דְאַהֲרֹן דָוִד וּשְׁלֹמֹה וְאָדָם קַדְמָאָה לְעֵילָּא וּבַת זוּגֵיהּ לְתַתָּא אִם כָּל חַי דְאִיהוּ צַדִּיק חַ"י עָלְמִין.

וּבְגִין דָא אַהֲרֹן אַף עַל גַּב דְאִיהוּ יְמִינָא אוּקְמוּהָ רַבָּנָן בֵּיהּ, אַהֲרֹן שׁוּשְׁבִינָא דְמַטְרוֹנִיתָא הָוָה. רַעְיָא מְהֵימְנָא, יַעֲקֹב אִיהוּ כָּלִיל תְּלָת אֲבָהָן דְבֵיהּ רָכִיב אָדָם קַדְמָאָה וְלָאו לְמַגְּנָא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין שׁוּפְרֵיהּ דְיַעֲקֹב כְּשׁוּפְרָא דְאָדָם קַדְמָאָה.

לשון הקודש

תִּבָּרֵכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּקְדֻשָּׁה מִצַּד הַלְוִים עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הַקֶּשֶׁר שֶׁל יָמִין וּשְׂמֹאל, וְהוּא קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהוּא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה.

תְּפִלִּין עַל רֹאשׁוֹ כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, תְּפִלִּין שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם מַה כָּתוּב בָּהֶן? וְהוּא קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד, שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה. וְזֶה שֶׁבֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, הֶרְאָהוּ לְמֹשֶׁה קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין. ש' שֶׁלְּךָ מֹשֶׁה, כּוֹלֵל שְׁלֹשׁ פְּנֵי הָאָבוֹת לְמַעְלָה שֶׁתִּקְּנוּ שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת, שֶׁסִּימָנָם: "שַׁחֲרִית "מִנְחָה "עַרְבִית. מ"ה שֶׁלְּךָ תְּפִלַּת הַשַּׁבָּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (בראשית א) וּרְדוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ, וְנִכְלְלָה מֶרְכָּבָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל אַהֲרֹן דָוִד וּשְׁלֹמֹה, וְאָדָם הָרִאשׁוֹן לְמַעְלָה, וּבַת זוּגוֹ לְמַטָּה, אֵם כָּל חַי, שֶׁהוּא צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים.

וְלָכֵן, אַהֲרֹן אַף עַל גַּב שֶׁהוּא יָמִין, בֵּאֲרוּהוּ רַבּוֹתֵינוּ, אַהֲרֹן שׁוּשְׁבִין הַגְּבִירָה הָיָה. רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, יַעֲקֹב הוּא הַכּוֹלֵל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁבּוֹ רוֹכֵב אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְלֹא לְחִנָּם הֵקִימוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, יָפְיוֹ שֶׁל יַעֲקֹב כְּיָפְיוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן.

אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא רַעְיָא מְהֵימְנָא חָזֵינָא דְּכַפָּל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמֵהּ וְאָמַר מֹשֶׁה מֹשֶׁה לְאַכְלָלָא לֵהּ בְּמֶרְכַּבְתָּא עִלָּאָה וּבְמֶרְכַּבְתָּא תַתָּאָה. לְאַכְלָלָא בֵּהּ אָדָם קַדְמָאָה מִסִּטְרָא דְאַבְרָהָם וּלְאַכְלָלָא בֵּהּ חַוָּה מִסִּטְרָא דְאַהֲרֹן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה.

לָמָּה לֹא כָּפַל שְׁמֵיהּ דְּיַעֲקֹב הֲכִי אָמַר לֵיהּ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא בְּגִין דְּקָרָא לֵיהּ יַעֲקֹב וְקָרָא לֵיהּ יִשְׂרָאֵל. יַעֲקֹב לִישָׁנָא דְעוּקְבָּא דְּהַיְינוּ נוּקְבָא, דְּאִתְמַר עֲקֵבוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן מַכֶּהָה גַּלְגַּל חַמָּה. וְאִקְרֵי יִשְׂרָאֵל, דְּתַמָּן רֹאשׁ דְּכוּרָא, רֵישָׁא לְנוּקְבָא, דְּהַיְינוּ עָקֵב. וְהַאי אִיהוּ דְּאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְחִוְיָא (בראשית ג') הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב. וְדָא גָּרַם שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (משלי כ"ב) עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יְיָ.

חָדָא רִבִּי שִׁמְעוֹן וְחַדּוּ מָאֲרֵי מְתִיבְתָּא וְאָמְרוּ קַמֵּיהּ. פּוּמָא דִשְׁכִינְתָּא סִינַי, מָאן יְכִיל לְמֵיקָם (קַמֵּיהּ) דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ מְמַלְּלָן בֵּיהּ וְשִׁתִּין רִבְבָן דִּמְתִיבְתָּא תַתָּאָה מְמַלְּלִין בֵּיהּ וְאוּף שִׁתִּין רִבּוֹא דִּמְתִיבְתָּא עִלָּאָה הֲכִי מְמַלְּלִין בֵּיהּ. עַל פּוּמָךְ אִתְמַר וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וְגוֹ'..

לשון הקודש

אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, רָאִינוּ שֶׁכָּפַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁמוֹ וְאָמַר מֹשֶׁה מֹשֶׁה, לִכְלֹל אוֹתְךָ בַּמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה וּבַמֶּרְכָּבָה הַתַּחְתּוֹנָה, לְהַכְלִיל בְּךָ אָדָם הָרִאשׁוֹן מִצִּדּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, וּלְהַכְלִיל בְּךָ חַוָּה מִצַּד שֶׁל אַהֲרֹן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה.

לָמָּה לֹא כָּפַל אֶת שֵׁם יַעֲקֹב כָּךְ? אָמַר לוֹ מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, מִשּׁוּם שֶׁקָּרָא לוֹ יַעֲקֹב וְקָרָא לוֹ יִשְׂרָאֵל. יַעֲקֹב לְשׁוֹן לְשׁוֹן עֹקֶב, שֶׁהַיְנוּ נְקֵבָה, שֶׁלְּמַדְנוּ, עֲקֵבוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן מַכֶּהָה גַּלְגַּל חַמָּה. וְנִקְרָא יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם רֹאשׁ זָכָר רֹאשׁ לַנְּקֵבָה, שֶׁהַיְנוּ עֹקֶב. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַנָּחָשׁ, (שם ג) הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, וְזֶה גָּרַם שְׁכִינָה בַּגָּלוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי כב) עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה'.

שָׁמַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְשָׂמְחוּ רָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה וְאָמְרוּ לְפָנָיו, פֵּה הַשְּׁכִינָה, סִינַי, מִי יָכוֹל לַעֲמֹד (לְפָנָיו), שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ מְדַבְּרִים עִמּוֹ, וְשִׁשִּׁים רְבָבוֹת שֶׁל הַיְשִׁיבָה הַתַּחְתּוֹנִים מְדַבְּרִים עִמּוֹ, וְאַף שִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁל

דָּבָר אַחֵר וַיַּחֲלוֹם וְהִנֵּה סֻלָּם פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר סִינָ"י דָּא סֻלָּ"ם וְאִיהוּ קַ"ל וְרָזָא דְמִלָּה (יְשַׁעְיָה י"ט) הִנֵּה יְיָ רוֹכֵב עַל ע"ב קַ"ל. ע"ב דָּא יו"ד הֵ"י וָי"ו הֵ"י וְעוֹד יו"ד. יו"ד הֵ"א. יו"ד הֵ"א וא"ו. יו"ד הֵ"א וא"ו הֵ"א, דָּא קַ"ל. אַתְוָון קַדְמָאַן סָלְקִין לְע"ב אַתְוָון דְּאִינוּן תּוֹלְדִין דִּילְהוֹן סָלְקִין קַ"ל. ע"ב קַ"ל מָאתַן וּתְרֵין כְּחֶשְׁבָּן ב"ר.

אֶנְתְּ הוּא בָּר, רַעְיָא מְהֵימְנָא עֲלַךְ אִתְמַר (תְּהִלִּים ב') נַשְּׁקוּ בַר, אֶנְתְּ הוּא רַבָּן דְּיִשְׂרָאֵל רָב לְתַתָּא רַבָּן דְּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת ב"ר לְעֵילָא בְּרָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ (חַסֶ"ר ג"ם לְאַשְׁלָמָא רמ"ה) עָלַיְיהוּ אִתְמַר לְגַבֵּי מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף (שְׁמוּאֵל ב' י"ב) גַּם יְהוָ"ה הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת. בְּהַאי גָּ"ם אִתְכַּפַּר דָּוִד וְהָאי אִיהוּ שִׁיעוּרָא דְחַלָּה מ"ג בֵּיצִים וְתוֹסֶפֶת חוֹמֵשׁ בֵּיצָה רָמִיז (וַיִּקְרָא ה') וַחֲמִישִׁיתוֹ יוֹסֵף עָלָיו.

זַכָּאָה צְלוֹתָא דְנָפִיק מִפּוּמָךְ כְּגוֹוָנָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּנָחִית עַל טוּרָא דְסִינָי וְאִתְמַר בֵּיהּ (דְּבָרִים כ"ט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה עִמָּנוּ עֹמֵד הַיּוֹם וְאֶת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה עִמָּנוּ הַיּוֹם, הֲכִי כַּד אַתְּ

לשון הקודש

הַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה כָּךְ מְדַבְּרִים עִמּוֹ. עַל פִּיךָ נֶאֱמַר וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְגוֹמֵר.

דָּבָר אַחֵר וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם. פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, סִינַ"י זֶה סֻלָּם, וְהוּא קַ"ל, וְסוֹד הַדָּבָר – (יְשַׁעְיָה יט) הִנֵּה ה' רֹכֵב עַל עָ"ב קַ"ל. עָב זֶה יו"ד הֵ"י וָי"ו הֵ"י. וְעוֹד – יו"ד. יו"ד הֵ"א. יו"ד הֵ"א וָא"ו. יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א – זֶה מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים. הָאוֹתִיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת עוֹלוֹת לְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם. הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן תּוֹלְדוֹתֵיהֶן עוֹלוֹת לְמֵאָה וּשְׁלֹשִׁים. עָ"ב קַ"ל מָאתַיִם וּשְׁתַּיִם כְּחֶשְׁבּוֹן בָּ"ר.

אַתָּה הוּא הַבֵּן, הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, עָלֶיךָ נֶאֱמַר (תהלים ב) נַשְּׁקוּ בַר. אַתָּה הוּא רַבָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, גָּדוֹל לְמַטָּה, רַבָּן שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, בַּ"ר לְמַעְלָה, בֵּן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, [חָסֵר "גַּם" לְהַשְׁלִים לְמָאתַיִם אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה] עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר לְגַבֵּי מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף (שמות ב) גַּם יְהוָ"ה הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת. בַּ"גַּם" הַזֶּה הִתְכַּפֵּר דָּוִד, וְזֶהוּ שִׁעוּר שֶׁל הַחַלָּה, אַרְבָּעִים וְשָׁלֹשׁ בֵּיצִים וְתוֹסֶפֶת חֹמֶשׁ בֵּיצָה, רָמוּז (וַיִּקְרָא ה) וַחֲמִשָּׁתָיו יֹסֵף עָלָיו. **אַשְׁרֵי** הַתְּפִלָּה הַיּוֹצֵאת מִפִּיךָ, כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָרַד עַל הַר סִינַי וְנֶאֱמַר בּוֹ (דברים כט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה עִמָּנוּ עֹמֵד הַיּוֹם [וְגוֹ'] וְאֵת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ

מִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרַיְיתָא וּבְצִלּוֹתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּנִיס עִלָּאִין וְתַתָּאִין. וְכָל אִלֵּין נִשְׁמָתִין דַּהֲווּ וּדְעָתִידִין לְמֶהֱוֵי, וְכָל מַשִּׁירָיָין דְּמַלְאָכִין. וְנָחִית בְּצוּלְמָא דִילָךְ, לְקָבְלָא צִלּוֹתָא דִילָךְ, אוֹרַיְיתָא דִילָךְ. בְּגִין דְּמַחֲשָׁבְתָא דִילָךְ לְיַחֲדָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִנְתֵּיהּ בְּכָל מַשִּׁירָיָין דִילֵיהּ לְעֵילָא וְתַתָּא בְּאוֹרַיְיתָךְ וּבְצִלּוֹתָךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְצָרֵף מַחֲשָׁבָה טוֹבָה לְמַעֲשֶׂה. וּכְגַוְונָא דְּאִיהוּ אָמַר אָנֹכִי, וְאִינְהוּ אַמְרֵי (שמות כ"ד) **נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע.**

הָכִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לְכֻלְּהוּ מַשִּׁירָיָין וְאִינְהוּ שָׁתְקִין וְשָׁמְעִין לְמִלּוֹלָךְ בְּגִין דִּרְעוּתָךְ בְּהוֹן לְיַחֲדָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִנְתֵּיהּ בְּכָל מַשִּׁירָיָין דִילֵיהּ וְכָל מָה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַבְטַח וְאוֹדֵי לְמֶעְבַּד לָךְ חָכְמָה מִכַּמָּה טָבִין דְּלֵית לוֹן סוֹף כֻּלְּהוּ אַמְרִין **נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע.**

וּבְגִין דָּא אֲמִרוּ (תְּהִלִּים ק"ג) **בָּרְכוּ** יְיָ מַלְאָכָיו גִּבּוֹרֵי כֹחַ וְגוֹ' וְאִתְתַּקַּף בָּךְ דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִנְתֵּיהּ וְכָל מַשִּׁירָיָין דִילֵיהּ וּדְשִׁכִנְתֵּיהּ אִסְתַּכְּמוּ לְמֶעְבַּד כָּל רְעוּתָךְ, וַיַּתִּיר מִדָּאי הוּא כְּתִיב עַל יְדָךְ וְלֹא נָפַל מִלָּה זְעִירָא מִכְּתִיבַת יְדָךְ דְּלָא אִתְקָיָים. זַכָּאָה

לשון הקודש

פֹּה עִמָּנוּ הַיּוֹם, כָּךְ כְּשֶׁאַתָּה מִשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְכַנֵּס עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְכָל הַנְּשָׁמוֹת הַלָּלוּ שֶׁהָיוּ וְשֶׁעֲתִידִין לִהְיוֹת, וְכָל מַחֲנוֹת הַמַּלְאָכִים, וְיוֹרֵד בְּצַלְמְךָ לְקַבֵּל תְּפִלָּתְךָ וְתוֹרָתְךָ, מִשּׁוּם שֶׁמַּחֲשַׁבְתְּךָ לְיַחֵד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם שְׁכִינָתוֹ בְּכָל הַמַּחֲנוֹת שֶׁלּוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, בְּתוֹרָתְךָ וּבִתְפִלָּתְךָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרֵף מַחֲשָׁבָה טוֹבָה לְמַעֲשֶׂה, וּכְמוֹ שֶׁהוּא אָמַר אָנֹכִי, וְהֵם אָמְרוּ (שמות כד) נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע.

כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לְכָל הַמַּחֲנוֹת, וְהֵם שׁוֹתְקִים וְשׁוֹמְעִים לִדְבָרְךָ, מִשּׁוּם שֶׁרְצוֹנְךָ בָּהֶם לְיַחֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ בְּכָל הַמַּחֲנוֹת שֶׁלּוֹ. וְכָל מַה שֶּׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִבְטִיחַ וְהוֹדָה לַעֲשׂוֹת לְךָ חָכְמָה מִכַּמָּה טוֹבוֹת שֶׁאֵין לָהֶם סוֹף, כֻּלָּם אוֹמְרִים נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע.

וּמִשּׁוּם זֶה אָמְרוּ (תהלים קג) בָּרְכוּ ה' [כָּל] מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ וְגוֹמֵר, וְהֶחֱזִיק בְּךָ, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ וְכָל הַמַּחֲנוֹת שֶׁלּוֹ וְשֶׁל שְׁכִינָתוֹ הִסְכִּימוּ לַעֲשׂוֹת כָּל רְצוֹנְךָ, וְיוֹתֵר מִדַּאי הוּא

בַּר נָשׁ דְּמָרֵיהּ חָשִׁיב לֵיהּ כְּגוּפֵיהּ וְעָבִיד לֵיהּ יְקָרָא כְּדִיוּקְנֵיהּ לְמֶהֱוֵי שָׁקִיל מִלּוּלִין דְּפוּמוֹי בְּאוֹרַיְיתָא בִּצְלוֹתָא בְּלִימוּד בְּטוּרָא דְּסִינַי. וְלֵית חַד דְּפָתַח פּוּמֵיהּ לְקַטְרְגָא, אֶלָּא עִלָּאִין וְתַתָּאִין בְּאַסְכָּמוּתָא חָדָא בִּרְעוּתָא חָדָא. ע"כ: (עד כאן רעיא מהימנא מההשמטות)

וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו וְגו'. (בראשית כח) **הָכָא חָמָא יַעֲקֹב קִשּׁוּרָא דִּמְהֵימְנוּתָא כְּחַד. נִצָּב עָלָיו, וּכְתִיב** (מלכים א כב) **וּמֶלֶךְ אֵין בְּאֱדוֹם, נִצָּב מֶלֶךְ.** (נִצָּב מֶלַח) **חָמָא, דְּכָל דַּרְגִּין קָיְימִין כֻּלְּהוּ כְּחַד עַל הַהוּא סֻלָּם, לְאִתְקַשְּׁרָא כֻּלָּא בְּחַד קִשְׁרָא. בְּגִין דְּאִתְיְהִיב הַהוּא סֻלָּם בֵּין תְּרֵין סִטְרִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב** (בראשית כח) **אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ וְגו', אִלֵּין אִנּוּן תְּרֵין סִטְרִין, בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא.**

דָּבָר אַחֵר וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו (וַיֹּאמַר), **עֲלֵיהּ דְּיַעֲקֹב, לְמֶהֱוֵי כֻּלָּא רְתִיכָא קַדִּישָׁא, יָמִינָא וּשְׂמָאלָא,**

לשון הקודש

כָּתוּב עַל יָדְךָ, וְלֹא נָפַל דָּבָר קָטָן מִכְּתִיבַת יָדְךָ שֶׁלֹּא הִתְקַיֵּם. אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁאֲדוֹנוֹ מַחֲשִׁיב אוֹתוֹ כְּגוּפוֹ וְעוֹשֶׂה לוֹ כָּבוֹד כִּדְמוּתוֹ לִהְיוֹת שׁוֹקֵל דִּבְרֵי פִּיו בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה כְּמוֹ לִמּוּד בְּהַר סִינַי, וְאֵין אֶחָד שֶׁפּוֹתֵחַ פִּיו לְקַטְרֵג, אֶלָּא עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּהַסְכָּמָה אַחַת בְּרָצוֹן אֶחָד: ע"כ מההשמטות.

וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו וְגו'. כָּאן רָאָה יַעֲקֹב הַקֶּשֶׁר שֶׁל הָאֱמוּנָה כְּאֶחָד. נִצָּב עָלָיו, וְכָתוּב (מלכים א כב) וּמֶלֶךְ אֵין בֶּאֱדוֹם נִצָּב מֶלֶךְ. [נִצִּיב מֶלַח] רָאָה, שֶׁכָּל הַדְּרָגוֹת עוֹמְדוֹת כֻּלָּן יַחַד עַל אוֹתוֹ הַסֻּלָּם לִקְשֹׁר הַכֹּל בְּקֶשֶׁר אֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הַסֻּלָּם נִתָּן בֵּין שְׁנֵי צְדָדִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית כח) אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ וְגו'. אֵלּוּ הֵם שְׁנֵי צְדָדִים, בִּימִין וּבִשְׂמֹאל.

דָּבָר אַחֵר וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו [וַיֹּאמַר] — עַל יַעֲקֹב, שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה,

וְיַעֲקֹב בְּגַוַיְיהוּ, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְאִתְקַשְׁרָא בֵּינַיְיהוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי יִצְחָק. מְנָלָן דְּיַעֲקֹב בְּאֶמְצָעִיתָא, מַשְׁמַע דִּכְתִיב, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי יִצְחָק (הָאָרֶץ), וְלָא כְתִיב אֱלֹהֵי יִצְחָק אָבִיךָ. דְּכֵיוָן דְּאִתְקַשַּׁר בֵּיהּ בְּאַבְרָהָם, אִשְׁתַּכַּח דְּאִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא. וּלְבָתַר הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ, הָא כֹּלָּא רְתִיכָא חָדָא קַדִּישָׁא. וְהָכָא חָמָא דְּיֶהֱוֵי שְׁלִימוּ דְּאַבָּהָן.

תָּא חֲזֵי, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ, דְּכֵיוָן דְּאָמַר אַבְרָהָם אָבִיךָ, וַדַּאי אִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא, וֵאלֹהֵי יִצְחָק, הָכָא אִתְרְמִיז דְּקָשִׁיר לִתְרֵין סִטְרִין וְאָחִיד לוֹן. קָשִׁיר לְסִטְרָא חָד, דִּכְתִיב אַבְרָהָם אָבִיךָ. וְקָשִׁיר לְסִטְרָא אַחֲרָא, דִּכְתִיב וֵאלֹהֵי יִצְחָק, תּוֹסֶפֶת וא"ו לְגַבֵּי יִצְחָק, לְאַחֲזָאָה דְּיַעֲקֹב אָחִיד לִתְרֵין סִטְרִין.

לשון הקודש

יָמִין וּשְׂמֹאל, וְיַעֲקֹב בְּתוֹכָם, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְהִקָּשֵׁר בֵּינֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי יִצְחָק. מִנַּיִן לָנוּ שֶׁיַּעֲקֹב בָּאֶמְצַע? מַשְׁמַע שֶׁכָּתוּב אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי יִצְחָק (הָאָרֶץ), וְלֹא כָתוּב וֵאלֹהֵי יִצְחָק אָבִיךָ. שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּקְשָׁר עִם אַבְרָהָם, נִמְצָא שֶׁהוּא בָּאֶמְצַע. וְאַחַר כָּךְ, הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ – הִנֵּה הַכֹּל מֻרְכָּבָה קְדוֹשָׁה אַחַת. וְכָאן הוּא רָאָה שֶׁיִּהְיֶה שְׁלֵמוּת הָאָבוֹת.

בֵּא רְאֵה, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ, שֶׁכֵּיוָן שֶׁאָמַר אַבְרָהָם אָבִיךָ, וַדַּאי שֶׁהוּא בָּאֶמְצַע. וֵאלֹהֵי יִצְחָק, כָּאן נִרְמָז שֶׁקָּשׁוּר לִשְׁנֵי צְדָדִים וְאוֹחֵז אוֹתָם. קָשׁוּר לְצַד אֶחָד – שֶׁכָּתוּב אַבְרָהָם אָבִיךָ. וְקָשׁוּר לְצַד אַחֵר – שֶׁכָּתוּב וֵאלֹהֵי יִצְחָק. תּוֹסֶפֶת וָא"ו לְיִצְחָק, לְהַרְאוֹת שֶׁיַּעֲקֹב אָחוּז לִשְׁנֵי צְדָדִים.

וְעַד דְּיַעֲקֹב לָא אִתְנַסִּיב, לָא אִתְּמַר בְּאִתְגַּלְיָא יַתִּיר, וְאִתְּמַר בְּאִתְגַּלְיָא, לְמַאן דְּיָדַע אוֹרְחוֹי דְּאוֹרַיְיתָא. לְבָתָר דְּאִתְנַסִּיב וְאוֹלִיד, אִתְּמַר לֵיהּ בְּאִתְגַּלְיָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית לג) וַיַּצֶּב שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. מֵהָכָא אוֹלִיפְנָא, מָאן דְּלָא אִשְׁתְּלִים לְתַתָּא, לָא אִשְׁתְּלִים לְעֵילָא. שָׁאנֵי יַעֲקֹב, דְּאִשְׁתְּלִים לְעֵילָא וְתַתָּא, אֲבָל לָא בְּאִתְגַּלְיָא.

וְאִי תֵּימָא דְּאִשְׁתְּלִים בְּהַהִיא שַׁעְתָּא, לָא. אֶלָּא חָמָא דְּיִשְׁתְּלִים לְבָתָר זִמְנָא. וְאִי תֵּימָא הָא כְתִיב, (בראשית כח) וְהִנֵּה אָנֹכִי עִמָּךְ וּשְׁמַרְתִּיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ. אֶלָּא, אַשְׁגָּחוּתָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּנְטִירוּ דִילֵיהּ, לָא אִשְׁתְּכִיק מִנֵּיהּ דְּיַעֲקֹב לְעָלְמִין, בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ בְּהַאי עַלְמָא, אֲבָל בְּעַלְמָא עִלָּאָה עַד דְּאִשְׁתְּלִים.

לשון הקודש

וְעַד שֶׁיַּעֲקֹב לֹא נִשָּׂא, לֹא נֶאֱמַר בְּגִלּוּי יוֹתֵר, וְנֶאֱמַר בְּגִלּוּי לְמִי שֶׁמַּכִּיר דַּרְכֵי הַתּוֹרָה. אַחַר שֶׁנִּשָּׂא וְהוֹלִיד, נֶאֱמַר לוֹ בְּגִלּוּי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית לג) וַיַּצֶּב שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. מִכָּאן לָמַדְנוּ, מִי שֶׁלֹּא נִשְׁלָם לְמַטָּה – לֹא נִשְׁלָם לְמַעְלָה. שׁוֹנֶה יַעֲקֹב, שֶׁנִּשְׁלַם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, אֲבָל לֹא בְּגִלּוּי.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁנִּשְׁלַם בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה – לֹא. אֶלָּא רָאָה שֶׁיִּשְׁלַם לְאַחַר זְמַן. וְאִם תֹּאמַר, הִנֵּה כָּתוּב וְהִנֵּה אָנֹכִי עִמָּךְ וּשְׁמַרְתִּיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ? אֶלָּא הַשְּׁגָחַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁמִירָתוֹ לֹא נֶעֱזְבָה מִיַּעֲקֹב לְעוֹלָמִים בְּכָל מַה שֶׁהִצְטָרֵךְ לוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, אֲבָל בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן עַד שֶׁנִּשְׁלַם.

וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי. (שם) וְכִי תְוָוהָא הוּא דְּלָא יָדַע. אֶלָּא מָאי וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שמואל א יג) וּפְנֵי ה' לֹא חִלִּיתִי. אָמַר, וְכִי כָּל הַאי אִתְגְּלִי לִי וְלָא אִסְתַּכַּלְנָא לְמִנְדַּע אָנֹכִי, וּלְמֵיעַל תְּחוֹת גַּדְפֵּי דִשְׁכִינְתָּא לְמֶהֱוֵי שְׁלִים.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, (בראשית כה) וַתֹּאמֶר אִם כֵּן לָמָּה זֶּה אָנֹכִי, כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא חָמַאת רִבְקָה נְהוֹרָא דִשְׁכִינְתָּא, (דף קן ע"ב) דְּהַוְיָא שְׁכִינְתָּא בְּמִשְׁכְּנָהָא וְצַלִּיאַת תַּמָּן. כֵּיוָן דְּחָמַאת עָאקוּ דִילָהּ בִּמְעָהָא, מַה כְּתִיב וַתֵּלֶךְ לִדְרֹשׁ אֶת ה', נָפְקַת מִדַּרְגָּא דָא לְדַרְגָּא אַחֲרָא דְּאִיהוּ הוי"ה. בְּגִינֵי כָּךְ אָמַר יַעֲקֹב, וְכִי כָּל כָּךְ חָמֵינָא, וְאָנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי, בְּגִין דְּהַוָּה בִּלְחוֹדוֹי וְלָא עָאל תְּחוֹת גַּדְפֵּי דִשְׁכִינְתָּא.

לשון הקודש

וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי. וְכִי תְּמִיהָה הוּא שֶׁלֹּא יָדַע? אֶלָּא מַה זֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל-א יג) וּפְנֵי ה' לֹא חִלִּיתִי. אָמַר, וְכִי כָּל זֶה הִתְגַּלָּה לִי וְלֹא הִסְתַּכַּלְתִּי לָדַעַת אָנֹכִי, וּלְהִכָּנֵס תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה וְלִהְיוֹת שָׁלֵם?

בָּא רְאֵה, כָּתוּב (בראשית כה) וַתֹּאמֶר אִם כֵּן לָמָּה זֶּה אָנֹכִי. כָּל יוֹם וָיוֹם רָאֲתָה רִבְקָה אֶת אוֹר הַשְּׁכִינָה, שֶׁהַשְּׁכִינָה הָיְתָה בְּמִשְׁכָּנָהּ, וְהִתְפַּלְּלָה שָׁם. כֵּיוָן שֶׁרָאֲתָה צָרָתָהּ בְּמֵעֶיהָ, מַה כָּתוּב? וַתֵּלֶךְ לִדְרֹשׁ אֶת ה'. יָצְאָה מֵהַדַּרְגָּה הַזּוֹ לְדַרְגָּה אַחֶרֶת, שֶׁהִיא הוי"ה. מִשּׁוּם כָּךְ אָמַר יַעֲקֹב, וְכִי כָּל כָּךְ רָאִיתִי וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי? מִשּׁוּם שֶׁהָיָה לְבַדּוֹ וְלֹא נִכְנַס תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה.

מִיָּד (בראשית כח) **וַיִּירָא וַיֹּאמַר מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה.** מִלָּה דָא לִתְרֵין סִטְרִין אִיהוּ. מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה, חַד עַל הַהוּא מָקוֹם דְּקָאֲמַר בְּקַדְמִיתָא. וְחַד עַל אָת קַיָּימָא קַדִּישָׁא דְּלָא בַעְיָא לְאִתְבַּטָּלָא.

וְאַף עַל גַּב דְּאִינְהוּ תְּרֵי סִטְרֵי, חַד הוּא. אָמַר (בראשית כח) אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים, אֵין זֶה, לְמֶהֱוֵי בָטִיל. אֵין זֶה, לְאִשְׁתַּכְּחָא בִּלְחוֹדוֹי, קַיָּימָא דִּילֵיהּ לָאו אִיהוּ אֶלָּא בֵּית אֱלֹהִים, לְאִשְׁתַּמְּשָׁא בֵּיהּ וּלְמֶעְבַּד בֵּיהּ פֵּירִין, וְלַאֲרָקָא בֵּיהּ בִּרְכָאן מִכָּל שָׁיְיפֵי גּוּפָא. דְּהַאי הוּא תַּרְעָא דְּכָל גּוּפָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית כח) וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם, דָּא תַּרְעָא דְגוּפָא וַדַּאי, תַּרְעָא אִיהוּ לַאֲרָקָא בִּרְכָאן לְתַתָּא, אָחִיד לְעֵילָא וְאָחִיד לְתַתָּא. אָחִיד לְעֵילָא, דִּכְתִיב וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם. (אָחִיד) לְתַתָּא, דִּכְתִיב אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים. וְעַל דָּא וַיִּירָא וַיֹּאמַר מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה,

---

לשון הקודש

מִיָּד – וַיִּירָא וַיֹּאמַר מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה. הַדָּבָר הַזֶּה הוּא לִשְׁנֵי הַצְּדָדִים. מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה – אֶחָד עַל אוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁאָמַר בָּרִאשׁוֹנָה, וְאֶחָד עַל אוֹת הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ, שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְהִבָּטֵל.

וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם לִשְׁנֵי צְדָדִים – הוּא אֶחָד. אָמַר, אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים. אֵין זֶה לִהְיוֹת בָּטֵל, אֵין זֶה לְהִמָּצֵא לְבַדּוֹ, זֶה לֹא הָעֲמִידָה שֶׁלּוֹ, אֶלָּא בֵּית אֱלֹהִים, לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְלַעֲשׂוֹת בּוֹ פֵּרוֹת וּלְהָרִיק לוֹ בְּרָכוֹת מִכָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף, שֶׁזֶּהוּ הַשַּׁעַר שֶׁל כָּל הַגּוּף. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם. זֶה הַשַּׁעַר שֶׁל הַגּוּף וַדַּאי, שַׁעַר הוּא לְהָרִיק בְּרָכוֹת לְמַטָּה, אָחוּז לְמַעְלָה וְאָחוּז לְמַטָּה. אָחוּז לְמַעְלָה – שֶׁכָּתוּב וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם.

וּבְנֵי נָשָׁא לָא מַשְׁגִּחָן בִּיקָרָא דְּבֵיהּ לְמֶהֱוֵי בֵיהּ שְׁלִים, לְעֵילָא וְתַתָּא. אָתָא אֲבוֹי וּנְשָׁקֵיהּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כַּד מִלִּין אִינּוּן שְׁמַעְנָא מִפּוּמֵיהּ בְּכֵינָא, וְאֲמֵינָא בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּלָא בָטִיל מֵעַלְמָא חָכְמְתָא עִלָּאָה. אָזְלִינָא עִמְּהוֹן עַד תְּלַת פַּרְסֵי, עַד דְּעָאלָנָא עִמְּהוֹן לְמָתָא. לָא סְפִיקוּ לְמֵיעַל, עַד דְּשַׁדֵּךְ הַהוּא בַּר נַשׁ לִבְרֵיהּ, וְאָמְרֵי לֵיהּ, מִלָּיךְ לָא יְהוֹן לְבַטָּלָה.

אֲמִינָא, הָא דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, דְּמִלִּין אִלֵּין כֻּלְּהוּ בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא נִינְהוּ, וּלְאַחֲזָאָה מִלִּין אַחֲרָנִין. כַּד סַדַּרְנָא מִלִּין קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לִי, לָא תֵימָא דְּמִלִּין אִלֵּין דִּינוּקָא נִינְהוּ, אֶלָּא מִלִּין דְּרָזִין עִלָּאִין נִינְהוּ, וְכֹלָּא בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא רְשִׁימִין.

לשון הקודש

[אחוז] לְמַטָּה – שֶׁכָּתוּב אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים. וְעַל זֶה, וַיֵּרָא וַיֹּאמַר מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה. וּבְנֵי אָדָם אֵינָם מַשְׁגִּיחִים בַּכָּבוֹד שֶׁבּוֹ לִהְיוֹת בּוֹ שָׁלֵם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. בָּא אָבִיו וּנְשָׁקוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּשֶׁשָּׁמַעְתִּי אוֹתָם הַדְּבָרִים מִפִּיו, בָּכִיתִי וְאָמַרְתִּי, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁלֹּא בִטֵּל מִן הָעוֹלָם הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה. הָלַכְתִּי עִמָּם עַד שָׁלֹשׁ פַּרְסָאוֹת עַד שֶׁנִּכְנַסְתִּי עִמָּהֶם לָעִיר. לֹא הִסְפִּיקוּ לְהִכָּנֵס, עַד שֶׁשִּׁדֵּךְ אוֹתוֹ הָאִישׁ אֶת בְּנוֹ, וְאָמְרוּ לוֹ, דְּבָרֶיךָ לֹא יִהְיוּ לְבַטָּלָה.

אָמַרְתִּי, זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁהַדְּבָרִים הַלָּלוּ הֵם כֻּלָּם בְּסוֹד הַחָכְמָה וּלְהַרְאוֹת דְּבָרִים אֲחֵרִים. כְּשֶׁסִּדַּרְתִּי הַדְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לִי, אַל תֹּאמַר שֶׁהַדְּבָרִים הַלָּלוּ הֵם שֶׁל תִּינוֹק, אֶלָּא הֵם דְּבָרִים שֶׁל סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, וְהַכֹּל רְשׁוּמִים בְּסוֹד הַחָכְמָה.

וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְגוֹ', (בראשית כח) אָמַר רִבִּי יְהוּדָה כֵּיוָן דְּכָל הַאי אַבְטַח לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַמַּאי לָא הֶאֱמִין, דְּאָמַר (בראשית כח) אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְגוֹ'. אֶלָּא, אָמַר יַעֲקֹב, חֶלְמָא חָלַמְנָא, וְחֶלְמִין מִנַּיְיהוּ קְשׁוֹט וּמִנַּיְיהוּ לָא קְשׁוֹט, וְאִם יִתְקַיֵּים הָא יְדַעְנָא דְּחֶלְמָא קְשׁוֹט הוּא, וְעַל דָּא אָמַר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים וְגוֹ', כְּמָה דְּחָלַמְנָא, וְהָיָה יְיָ לִי לֵאלֹהִים, אֲנָא אֶהֱא מְשִׁיךְ בִּרְכָאן מִמַּבּוּעָא דְנַחֲלָא דְכֹלָּא, לְאַתַּר דָּא דְאִקְרֵי אֱלֹהִים.

תָּא חֲזֵי, יִשְׂרָאֵל דְּאִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא, כֹּלָּא נָטִיל הוּא בְּקַדְמִיתָא מִמְּקוֹרָא דְכֹלָּא, וּלְבָתַר דִּימְטֵי לֵיהּ, מִנֵּיהּ, נָגִיד וְאַמְשִׁיךְ לְהַאי אֲתַר, מַשְׁמַע דִּכְתִיב, וְהָיָה יְיָ לִי בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר כֹּלָּא לֵאלֹהִים. כְּמָה דְּאֱלֹהִים, יְהֵא נָטִיר וְעָבִיד לִי, כָּל אִלֵּין טָבָאן, אוֹף

לשון הקודש

וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֵּיוָן שֶׁכָּל זֶה הִבְטִיחַ לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לָמָּה לֹא הֶאֱמִין, שֶׁאָמַר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְגוֹ'? אֶלָּא, אָמַר יַעֲקֹב, חֲלוֹם חָלַמְתִּי, וְהַחֲלוֹמוֹת – מֵהֶם אֱמֶת וּמֵהֶם לֹא אֱמֶת, וְאִם יִתְקַיֵּים, הֲרֵי יָדַעְתִּי שֶׁהוּא חֲלוֹם אֱמֶת. וְעַל כֵּן אָמַר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְגוֹ', כְּמוֹ שֶׁחָלַמְתִּי, וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים. אֲנִי אֶהְיֶה מוֹשֵׁךְ בְּרָכוֹת מֵהַמַּעְיָן שֶׁל הַנַּחַל שֶׁל הַכֹּל לַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִים.

בֹּא רְאֵה, יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בָּאֶמְצַע, הַכֹּל הוּא נוֹטֵל בָּרִאשׁוֹנָה מֵהַמָּקוֹר שֶׁל הַכֹּל, וְאַחַר שֶׁיַּגִּיעַ אֵלָיו, מִמֶּנּוּ שׁוֹפֵעַ וּמַמְשִׁיךְ לַמָּקוֹם הַזֶּה, מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב וְהָיָה ה' לִי – בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר הַכֹּל – לֵאלֹהִים. כְּמוֹ שֶׁאֱלֹהִים יִהְיֶה שׁוֹמֵר וְעוֹשֶׂה לִי כָּל

אֲנָא אֱהֵא מָשִׁיךְ לֵיהּ מֵאַתַר דִּילִי כָּל אִינּוּן בִּרְכָאן, וְיִתְחַבַּר קִשְׁרָא דְכֹלָּא בֵּיהּ. אֵימָתַי, (בראשית כח) וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי, כַּד אֱהֵא יָתִיב בְּדַרְגָּא דִילִי, וֶאֱהֵא יָתִיב בְּדַרְגָּא דְשָׁלוֹם לְתַקְנָא בֵית אָבִי, וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם דַּיְיקָא, כְּדֵין וְהָיָה יְיָ לִי לֵאלֹהִים.

דָּבָר אַחֵר וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי, דְּתַמָּן הוּא אַרְעָא קַדִּישָׁא, תַּמָּן אִשְׁתְּלִים. וְהָיָה יְיָ לִי לֵאלֹהִים. בְּאֲתַר דָּא, אֶסְתַּלֵּק (אִסְתַּלַּק) מִדַּרְגָּא דָא לְדַרְגָּא אַחֲרָא כְּדְקָא יְאוּת, וְתַמָּן אֶפְלַח פּוּלְחָנֵיהּ.

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים סה) דִּבְרֵי עֲוֹנוֹת גָּבְרוּ מֶנִּי פְּשָׁעֵינוּ אַתָּה תְכַפְּרֵם. הַא קְרָא קַשְׁיָא, דְּלָאו סוֹפֵיהּ רֵישֵׁיהּ, וְלָאו רֵישֵׁיהּ סוֹפֵיהּ. אֶלָּא דָּוִד בָּעָא עַל גַּרְמֵיהּ, וּלְבָתַר בַּעְיָא עַל כֹּלָּא. דִּבְרֵי עֲוֹנוֹת גָּבְרוּ מֶנִּי. אָמַר דָּוִד, אֲנָא יַדָּעְנָא בְּגַרְמַי דְחַבְנָא,

לשון הקודש

אוֹתָן הַטּוֹבוֹת, אַף אֲנִי אֶהְיֶה מוֹשֵׁךְ לוֹ מֵהַמָּקוֹם שֶׁלִּי כָּל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת, וְיִתְחַבֵּר בּוֹ הַקֶּשֶׁר שֶׁל הַכֹּל. מָתַי? וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי, כְּשֶׁאֶהְיֶה יוֹשֵׁב בַּדַּרְגָּה שֶׁלִּי, וְאֶהְיֶה יוֹשֵׁב בַּדַּרְגָּה שֶׁל שָׁלוֹם לְתַקֵּן אֶת בֵּית אָבִי, וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם דַּיְקָא, אָז וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים.

דָּבָר אַחֵר וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי, שֶׁשָּׁם הִיא הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, שָׁם אֶשְׁתַּלֵּם. וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים. בַּמָּקוֹם הַזֶּה אֶעֱלֶה (וְנִתְעַלֶּה) מִדַּרְגָּה זוֹ לְדַרְגָּה אַחֶרֶת כָּרָאוּי, וְשָׁם אֶעֱבֹד עֲבוֹדָתוֹ.

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, דִּבְרֵי עֲוֹנוֹת גָּבְרוּ מֶנִּי פְּשָׁעֵינוּ אַתָּה תְכַפְּרֵם. הַפָּסוּק הַזֶּה קָשֶׁה, שֶׁאֵין סוֹפוֹ רֹאשׁוֹ וְאֵין רֹאשׁוֹ סוֹפוֹ. אֶלָּא דָּוִד בִּקֵּשׁ עַל עַצְמוֹ, וְאַחַר כָּךְ בִּקֵּשׁ עַל הַכֹּל (תהלים סה) דִּבְרֵי עֲוֹנוֹת גָּבְרוּ מֶנִּי. אָמַר דָּוִד, אֲנִי יָדַעְתִּי בְּעַצְמִי

אֲבָל כַּמָּה חַיָּבִין אִינּוּן בְּעַלְמָא, דְּאִתְגַּבְּרוּ חוֹבַיְיהוּ עֲלַיְיהוּ יַתִּיר מִנִּי. הוֹאִיל וְכֵן, לִי (דף קנא ע"א) וּלְהוֹן, פְּשָׁעֵינוּ אַתָּה תְכַפְּרֵם.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְּחַיָּבִין סַגִּיאִין בְּעַלְמָא, אִינּוּן סָלְקִין, עַד הַהוּא אֲתַר דְּסִפְּרֵי דְּחַיָּבַיָּא אִתְפַּתְּחוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (דניאל ז) דִּינָא יָתִיב וְסִפְּרִין פְּתִיחוּ, וְהַהוּא סֵפֶר (דִּינָא עֲלָה קָיְימָא), (נ"א לְעֵילָא מֵרֵישֵׁיהּ דְּדָוִד אִיהוּ) בְּגִינֵי כָּךְ, דִּבְרֵי עֲוֹנוֹת גָּבְרוּ מֶנִּי, וְעַל דָּא פְּשָׁעֵינוּ אַתָּה תְכַפְּרֵם.

יַעֲקֹב, כְּגַוְונָא דָא בְּגִין כָּךְ לָא הֵימִין, אִי תֵּימָא דְּלָא הֵימִין בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא. אֶלָּא, דְּלָא הֵימִין בֵּיהּ בְּגַרְמֵיהּ, דִּילְמָא יֵחוּב, וְהַהוּא חוֹבָא, יִמְנַע לֵיהּ, דְּלָא יְתוּב בְּשָׁלָם וְיִסְתַּלַּק נְטִירוּ מִנֵּיהּ, וּבְגִין כָּךְ, לָא הֵימִין בְּגַרְמֵיהּ. וְהָיָה יְיָ לִי לֵאלֹהִים,

לשון הקודש

שֶׁחָטָאתִי, אֲבָל כַּמָּה רְשָׁעִים הֵם בָּעוֹלָם שֶׁהִתְגַּבְּרוּ חֲטָאֵיהֶם עֲלֵיהֶם יוֹתֵר מִמֶּנִּי. הוֹאִיל וְכֵן, לִי וְלָהֶם, פְּשָׁעֵינוּ אַתָּה תְכַפְּרֵם.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁרַבִּים הָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם, הֵם עוֹלִים עַד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁסִּפְרֵי הָרְשָׁעִים נִפְתָּחוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַ(בַּיִת) דִּין יוֹשֵׁב וּסְפָרִים נִפְתָּחִים, וְאוֹתוֹ סֵפֶר [הַדִּין עוֹמֵד עָלֶיהָ], [וְלְמַעְלָה מֵרֹאשׁוֹ שֶׁל דָּוִד הוּא] מִשּׁוּם כָּךְ דִּבְרֵי עֲוֹנוֹת גָּבְרוּ מֶנִּי, וְעַל כֵּן פְּשָׁעֵינוּ אַתָּה תְכַפְּרֵם.

יַעֲקֹב כְּמוֹ כֵּן מִשּׁוּם כָּךְ לֹא הֶאֱמִין. אִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא הֶאֱמִין בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא – לֹא. אֶלָּא שֶׁלֹּא הֶאֱמִין בְּעַצְמוֹ. אוּלַי יֶחֱטָא, וְאוֹתוֹ הַחֵטְא יִמְנַע אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יָשׁוּב בְּשָׁלוֹם וְתִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ הַשְּׁמִירָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא הֶאֱמִין בְּעַצְמוֹ. וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים אֲפִלּוּ רַחֲמִים, כְּשֶׁאָשׁוּב

אֲפִילוּ רַחֲמֵי, כַּד אִיתוּב בִּשְׁלָם, אֲשַׁוֵּי לְקָבְלִי לְדִינָא, בְּגִין (ס"א דְּהָא) דְּאֲנָא פָּלַח קַמֵּיהּ תָּדִיר.

אָמַר רִבִּי אַחָא, אָמַר יַעֲקֹב, הַשְׁתָּא לָא אִצְטְרִיכְנָא לְדִינָא, כַּד אִיתוּב לְבֵית אַבָּא, אִתְכְּלִילְנָא בְּדִינָא וְאֶתְקַשַּׁר בֵּיהּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, לָאו הָכִי, אֶלָּא אָמַר, הַשְׁתָּא אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי, דִּינָא אִצְטְרִיכְנָא לְנַטְרָא לִי, עַד דְּאִיתוּב בִּשְׁלָם לְבֵית אַבָּא, אֲבָל כֵּיוָן דְּאִיתוּב בִּשְׁלָם, אִתְכְּלִילְנָא רַחֲמֵי בְּדִינָא, וְאֶתְקַשַּׁר בְּקִשּׁוּרָא מְהֵימְנָא, לְאַכְלָלָא כֹּלָּא כְּחַד. (בראשית כח) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵית אֱלֹהִים. דְּהָא כְּדֵין יְהֵא כֹּלָּא קִשּׁוּרָא חָדָא, וְהַאי אֶבֶן אִתְבָּרְכָא מִימִינָא וּמִשְׂמָאלָא, אִתְבָּרְכָא מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא, בְּגִין (דְּא) דְּאֶתֵּן מַעֲשְׂרָא מִכֹּלָּא.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, הָא כְתִיב, (בראשית כח) וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי

לשון הקודש

בְּשָׁלוֹם, אָשִׂים כְּנֶגְדִּי אֶת הַדִּין, מִשּׁוּם [שֶׁהֲרֵי] שֶׁאֲנִי עוֹבֵד לְפָנָיו תָּמִיד.

אָמַר רַבִּי אָחָא, אָמַר יַעֲקֹב, כָּעֵת אֵינִי צָרִיךְ אֶת הַדִּין. כְּשֶׁאָשׁוּב לְבֵית אָבִי אֶתְכַּלֵּל בַּדִּין וְאֶתְקַשֵּׁר בּוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, לֹא כָּךְ, אֶלָּא אָמַר, עַכְשָׁו אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי, אֲנִי צָרִיךְ שֶׁהַדִּין יִשְׁמֹר אוֹתִי עַד שֶׁאָשׁוּב בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁאָשׁוּב בְּשָׁלוֹם, אַכְלִיל אֶת הָרַחֲמִים בַּדִּין, וְאֶתְקַשֵּׁר בְּקֶשֶׁר נֶאֱמָן לְהַכְלִיל הַכֹּל יַחַד. וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים, שֶׁהֲרֵי אָז הַכֹּל יִהְיֶה קֶשֶׁר אֶחָד, וְהָאֶבֶן הַזּוֹ מִתְבָּרֶכֶת מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל, מִתְבָּרֶכֶת מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה, מִשּׁוּם [זֶה] שֶׁאֶתֵּן מַעֲשֵׂר מִכֹּל.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, הִנֵּה כָּתוּב וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהָאֶבֶן הַזּוֹ

הַמָּקוֹם. וְאִי תֵּימָא דְּאַבְנָא דָּא, עִלָּאָה (עַל) כַּמָּה אֲבָנִין לְאֲתַר מוֹתָבֵיהּ, לְמִשְׁרֵי עֲלַיְיהוּ, (נ"א הָאי דִּכְתִיב) וְהָא כְתִיב וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה, (נ"א עֶלְיוֹנָה מִיבְּעֵי לֵיהּ). בְּגִין (נ"א כֵּיוָן) דְּאָמַר (בראשית כח) אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים, הָכָא אָרִים לָהּ קַמָּא עִלָּאָה, בְּגִין דְּתָלָא כָּל שִׁבְחָא דְזֶה בָּהּ, דְּאֵין זֶה לְקַיָּמָא (לְתַתָּא) כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים. וְשַׁפִּיר. וְעַל דָּא אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה כְתִיב.

יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים לְעָלְמִין, בֵּית אֱלֹהִים, בֵּית יְיָ מִיבָּעֵי לֵיהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (עזרא א) לְכוֹנֵן אֶת בֵּית יְיָ. וְכֵן (תהלים קכב) בֵּית יְיָ נֵלֵךְ. אֶלָּא, אֲתַר דְּבֵי דִינָא אִיהוּ מִתְּרֵין סִטְרִין עִלָּאִין, מִסִּטְרָא דְיוֹבְלָא, דְּאִיהוּ אֱלֹהִים חַיִּים. וּמִסִּטְרָא דְיִצְחָק אֱלֹהִים.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, יוֹבְלָא, אַף עַל גַּב דְּדִינִין (נָפְקִין) מִתְעָרִין מִינָּהּ, וְכֻלְּהוּ רַחֲמֵי (וְדִינִין), כָּל חֵידוּ

לשון הקודש

עֶלְיוֹנָה [עַל] כַּמָּה אֲבָנִים לִמְקוֹם מוֹשָׁבָהּ לִשְׁרוֹת עֲלֵיהֶם, [זֶהוּ שֶׁכָּתוּב] וַהֲרֵי כָּתוּב וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה – [עֶלְיוֹנָה הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת!] מִשּׁוּם [כֵּיוָן] שֶׁאָמַר אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים, כָּאן הֵרִים אוֹתָהּ מַצֵּבָה עֶלְיוֹנָה, מִשּׁוּם שֶׁתָּלָה בָּהּ כָּל הַשֶּׁבַח שֶׁל זֶה, שֶׁאֵין זֶה לְקַיֵּם [לְמַטָּה] כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים, וְיָפֶה. וְעַל כֵּן אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה.

יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים, לְעוֹלָמִים. בֵּית אֱלֹהִים? בֵּית ה' הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְכוֹנֵן אֶת בֵּית ה', וְכֵן (תהלים קכב) בֵּית ה' נֵלֵךְ. אֶלָּא מְקוֹם בֵּית הַדִּין הוּא מִשְּׁנֵי צְדָדִים עֶלְיוֹנִים – מִצַּד הַיּוֹבֵל שֶׁהוּא אֱלֹהִים חַיִּים, וּמֵהַצַּד שֶׁל יִצְחָק אֱלֹהִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַיּוֹבֵל, אַף עַל גַּב שֶׁהַדִּינִים [יוֹצְאִים] מִתְעוֹרְרִים מִמֶּנָּה

מִינָהּ נָפְקִין, וְהוּא חֶדְוָותָא (ס"א וְהוּא חֵירוּתָא) דְּכֹלָּא. אֶלָּא בֵּית אֱלֹהִים, סִטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא, אִי לְטַב, בְּסִטְרָא (דְּיוֹבְלָא) דְּשִׂמְאָלָא, אִתְעַר בֵּיהּ רְחִימוּתָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. אִי לְבִישׁ, בְּסִטְרָא דְּשִׂמְאָלָא, אִתְעַר בֵּיהּ דִּינָא קַשְׁיָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ירמיה א) מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה עַל כָּל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ, וַדַּאי בֵּית אֱלֹהִים. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בֵּית אֱלֹהִים הַיְינוּ דִּכְתִיב, (תהלים מח) קִרְיַת מֶלֶךְ רָב. אִית מֶלֶךְ סְתָם, וְאִית מֶלֶךְ רָב, וַדַּאי עַלְמָא עִלָּאָה, מֶלֶךְ רָב אִיהוּ, וְדָא הוּא (שם) קִרְיַת מֶלֶךְ רָב.

רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי חִזְקִיָּה, הֲווֹ יַתְבֵי תְּחוֹת אִילָנֵי דַּחֲקַל אוֹנוֹ, אִדְמוּךְ רִבִּי חִיָּיא, חָמָא לֵיהּ לְאֵלִיָּהוּ, אָמַר מַקְסְטִיטוֹרָא דְּמַר, חַקְלָא נָהִיר. אָמַר, הַשְׁתָּא אָתֵינָא לְאוֹדָעָא, דִּירוּשָׁלַם קָרִיב אִיהוּ לְאִתְחָרְבָא,

לשון הקודש

וְכֻלָּם רַחֲמִים [וְדִינִים], כָּל הַשְּׂמָחוֹת יוֹצְאוֹת מִמֶּנָּה, וְהוּא שִׂמְחַת [וְהוּא חֵרוּת] הַכֹּל. אֶלָּא בֵּית אֱלֹהִים – הַצַּד שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה. אִם לְטוֹב, בְּצַד [הַיּוֹבֵל] הַשְּׂמֹאל מִתְעוֹרֶרֶת בּוֹ אַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. אִם לְרַע, בְּצַד הַשְּׂמֹאל מִתְעוֹרֵר בּוֹ דִּין קָשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה עַל כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ. וַדַּאי בֵּית אֱלֹהִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בֵּית אֱלֹהִים, הַיְנוּ שֶׁכָּתוּב קִרְיַת מֶלֶךְ רָב. יֵשׁ מֶלֶךְ סְתָם וְיֵשׁ מֶלֶךְ רַב. וַדַּאי שֶׁהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הוּא מֶלֶךְ רַב, וְזוֹהִי קִרְיַת מֶלֶךְ רָב.

רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי חִזְקִיָּה הָיוּ יוֹשְׁבִים תַּחַת הָאִילָנוֹת שֶׁל שְׂדֵה אוֹנוֹ. נִרְדַּם רַבִּי חִיָּיא, וְרָאָה אֶת אֵלִיָּהוּ. אָמַר, מֵהוֹכָחַת הַדֶּרֶךְ שֶׁל מַר מֵאִיר הַשָּׂדֶה. אָמַר, כְּעֵת בָּאתִי לְהוֹדִיעַ שֶׁקְּרוֹבָה

וְכָל אִינּוּן קַרְתִּין דַּחֲכִימַיָּא. בְּגִין דִּירוּשָׁלַם דִּינָא אִיהוּ, וְעַל דִּינָא קָיְימָא, וְעַל דִּינָא אִתְחָרַב, וְהָא אִתְיְהִיב רְשׁוּ לְסמא"ל עֲלָהּ, וְעַל תַּקִּיפֵי עַלְמָא, וְאָתֵינָא לְאוֹדָעָא לַחֲכִימַיָּא דִּילְמָא יוֹרְכוּן שְׁנֵי דִּירוּשָׁלַם, דְּהָא כָּל זִמְנָא דְּאוֹרַיְיתָא אִשְׁתַּכַּח בָּהּ, הִיא קָיְימָא. בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא אִילָנָא דְּחַיֵּי דְּקָיְימֵי עֲלָהּ, (תרי נוסחי אינון) כָּל זִמְנָא דְּאוֹרַיְיתָא אִתְעַר לְתַתָּא אִילָנָא דְּחַיֵּי לָא אַעֲדֵי לְעֵילָא, פְּסַק אוֹרַיְיתָא לְתַתָּא אִילָנָא דְּחַיֵּי אִסְתַּלַּק (מִינָּהּ) מֵעָלְמָא.

וְעַל דָּא, כָּל זִמְנָא דְּחַכִּימַיָּא יֶחֱדוּן בָּהּ בְּאוֹרַיְיתָא, לָא יְכִיל סמא"ל בְּהוּ, דְּהָא כְתִיב, (בראשית כז) הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו, דָּא הוּא אוֹרַיְיתָא עִלָּאָה, דְּאִקְרֵי קוֹל יַעֲקֹב, בְּעוֹד דְּהַהוּא קוֹל לָא פָּסַק, דִּבּוּר שָׁלְטָא וְיָכְלָא, וְעַל דָּא לָא אִצְטְרִיךְ אוֹרַיְיתָא

לשון הקודש

יְרוּשָׁלַיִם לְהֵחָרֵב, וְכָל אוֹתָן קִרְיוֹת הַחֲכָמִים, מִשּׁוּם שֶׁיְּרוּשָׁלַיִם הִיא דִּין, וְעַל דִּין עוֹמֶדֶת וְעַל דִּין תֵּחָרֵב, וְהִנֵּה נִתְּנָה רְשׁוּת לְסמא"ל עָלֶיהָ וְעַל גִּבּוֹרֵי הָעוֹלָם, וּבָאתִי לְהוֹדִיעַ לַחֲכָמִים אוּלַי יַאֲרִיכוּ אֶת שְׁנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהֲרֵי כָּל זְמַן שֶׁנִּמְצֵאת בָּהּ תּוֹרָה – הִיא עוֹמֶדֶת, מִשּׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה עֵץ הַחַיִּים הָעוֹמֵד עָלֶיהָ. כָּל זְמַן שֶׁהַתּוֹרָה מִתְעוֹרֶרֶת לְמַטָּה – עֵץ הַחַיִּים לֹא זָז לְמַעְלָה. פְּסָקָה הַתּוֹרָה לְמַטָּה – עֵץ הַחַיִּים מִסְתַּלֵּק [מִמֶּנָּה] מִן הָעוֹלָם.

וְעַל כֵּן, כָּל זְמַן שֶׁהַחֲכָמִים יִשְׂמְחוּ בַּתּוֹרָה, לֹא יוּכַל עֲלֵיהֶם סמא"ל, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו. זוֹ הַתּוֹרָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת קוֹל יַעֲקֹב. בְּעוֹד שֶׁאוֹתוֹ קוֹל לֹא פוֹסֵק, הַדִּבּוּר שׁוֹלֵט וְיָכוֹל, וְעַל כֵּן לֹא צָרִיךְ לְהַפְסִיק

לְמִפְסַק. וְאִתְעַר (דף קנא ע"ב) רִבִּי חִיָּיא, וְאַזְלוּ וְאָמְרוּ מִלָּה דָא לַחֲכִימַיָּא.

אָמַר רִבִּי יֵיסָא, כֹּלָּא יָדְעִין דָּא, וְהָכִי הוּא, דִּכְתִיב, (תהלים קכז) אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר, אִלֵּין אִנּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא, קַרְתָּא קַדִּישָׁא קָיְימָא עֲלַיְיהוּ, וְלָא עַל גַּבְּרִין תַּקִּיפִין דְּעָלְמָא, הַיְינוּ דִכְתִיב אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר וְגוֹ'.

וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה וְגוֹ'. (בראשית כט) רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ג) מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ. הַאי קְרָא אִתְעָרוּ בֵּיהּ חַבְרַיָּא. אֲבָל מִזְמוֹר לְדָוִד, אַמַּאי קָאָמַר שִׁירָה, אִי בְּגִין דִּבְרֵיהּ אִיהוּ דְקָם עֲלֵיהּ, קִינָה יַתִּיר מִיבְעֵי לֵיהּ, דְּהָא אַבְאִישׁ עֲלוֹי דְּבַר נַשׁ זְעֵיר מִקְּרִיבוֹי, מִדְּאָחֲרָא סַגִּי. אֶלָּא, מִזְמוֹר לְדָוִד, אָמַר שִׁירָה, וְהָכִי בָּעֵי דָּוִד,

לשון הקודש

בַּתּוֹרָה. וְהִתְעוֹרֵר רַבִּי חִיָּיא, וְהָלְכוּ וְאָמְרוּ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה לַחֲכָמִים.

אָמַר רַבִּי יֵיסָא, הַכֹּל יוֹדְעִים אֶת זֶה, וְכָךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר. אֵלּוּ הֵם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, הַקִּרְיָה הַקְּדוֹשָׁה עוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם, וְלֹא עַל הַגִּבָּרִים הַגִּבּוֹרִים שֶׁל הָעוֹלָם, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר וְגוֹ'.

וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה וְגוֹ'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ג) מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ. בַּפָּסוּק הַזֶּה הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, אֲבָל מִזְמוֹר לְדָוִד, לָמָּה אָמַר שִׁירָה? אִם מִשּׁוּם שֶׁבְּנוֹ הוּא שֶׁקָּם עָלָיו, יוֹתֵר קִינָה הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת, שֶׁהֵרֵי הֵרַע עָלָיו עַל הָאָדָם קְצָת מִקְּרוֹבָיו מִשֶּׁאַחֵר הַרְבֵּה. אֶלָּא מִזְמוֹר לְדָוִד, אָמַר שִׁירָה, וְכָךְ בִּקֵּשׁ דָּוִד, שֶׁחָשַׁב שֶׁהַקָּדוֹשׁ

דְּחֲשִׁיב דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק לֵיהּ חוֹבוֹי לְהַהוּא עַלְמָא. כֵּיוָן דְּחָמָא, דְּהָכָא בְּהַאי עַלְמָא בָּעֵי לְמִגְּבֵיהּ מִנֵּיהּ, חַדֵּי.

תּוּ, דְּחָמָא דְּעַלָּאֵי מִנֵּיהּ הֲווֹ בְּעַלְמָא, דְּקָא בָּרְחוּ, וְכֻלְּהוּ בִּלְחוֹדַיְיהוּ. יַעֲקֹב עָרַק, דִּכְתִיב, (הושע יב) וַיִּבְרַח יַעֲקֹב שְׂדֵה אֲרָם, וְעָרַק בִּלְחוֹדוֹי. מֹשֶׁה עָרַק, דִּכְתִיב, (שמות ב) וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פַרְעֹה, וְעָרַק בִּלְחוֹדוֹי. וְדָוִד בָּרַח, כָּל אִינּוּן שׁוּלְטָנֵי אַרְעָא, וְכָל אִינּוּן גִּיבָּרֵי אַרְעָא, וְרֵישֵׁיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, כֻּלְּהוּ עָרְקִין עִמֵּיהּ וְסָחֲרִין לֵיהּ, מִימִינֵיהּ וּמִשְּׂמָאלֵיהּ, לְנַטְרָא לֵיהּ מִכָּל סִטְרִין, כֵּיוָן דְּחָמָא שְׁבָחָא דָא, אָמַר שִׁירָתָא.

וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כֻּלְּהוּ אִעָרְעוּ בְּהַאי בְּאֵר. וְדָוִד אַמַּאי לָא אַעֲרַע בֵּיהּ. אֶלָּא, דָּוִד מָארֵי דְּכָבוֹ, הָוָה לְקָבְלֵיהּ, (דִּבֵּירָא) בְּהַהוּא זִמְנָא, וּכְגִין כָּךְ,

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא סִלֵּק אֶת חֶטְאוֹ לָעוֹלָם הַהוּא. כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁכָּאן בָּעוֹלָם הַזֶּה רוֹצֶה לִגְּבוֹת מִמֶּנּוּ, שָׂמַח.

עוֹד, שֶׁרָאָה שֶׁעֶלְיוֹנִים מִמֶּנּוּ הָיוּ בָּעוֹלָם שֶׁבָּרְחוּ, וְכֻלָּם לְבַדָּם. יַעֲקֹב בָּרַח, שֶׁכָּתוּב (הושע יב) וַיִּבְרַח יַעֲקֹב שְׂדֵה אֲרָם, וּבָרַח לְבַדּוֹ. מֹשֶׁה בָּרַח, שֶׁכָּתוּב (שמות ב) וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פַרְעֹה, וּבָרַח לְבַדּוֹ. וְדָוִד בָּרַח, כָּל אוֹתָם שַׁלִּיטֵי הָאָרֶץ וְכָל אוֹתָם גִּבּוֹרֵי הָאָרֶץ וְרָאשֵׁי יִשְׂרָאֵל, כֻּלָּם בָּרְחוּ עִמּוֹ, וְסוֹבְבִים מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ לִשְׁמֹר אוֹתוֹ מִכָּל הַצְּדָדִים. כֵּיוָן שֶׁרָאָה הַשֶּׁבַח הַזֶּה, אָמַר שִׁירָה.

וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כֻּלָּם פָּגְשׁוּ אֶת הַבְּאֵר הַזּוֹ. וְלָמָּה דָּוִד לֹא פָּגַשׁ בָּהּ? אֶלָּא דָּוִד בַּעַל שִׂנְאָה הָיָה כְּנֶגְדּוֹ וְשֶׁל

לָא אַעֲרַע בֵּיהּ. לְיַעֲקֹב וּמֹשֶׁה, בְּחֶדְוָה קַבִּיל לוֹן הַאי בְּאֵר, וּבָעָא לְאִתְקָרְבָא בַּהֲדַיְיהוּ, וְעַל דָּא כֵּיוָן דְּחָמָא לוֹן הַאי בְּאֵר סְלִיקוּ מַיָּא לְגַבַּיְיהוּ, כְּאִתְתָּא דְּחֲדִיאַת עִם בַּעֲלָהּ.

וְאִי תֵּימָא הָא אֵלִיָּהוּ בָּרַח וְלָא אַעֲרַע בֵּיהּ, אַמַּאי. אֶלָּא, אֵלִיָּהוּ לְתַתָּא מִן בְּאֵר הוּא, וְלָא לְעֵילָא, כְּמָה דְּהֲוָה מֹשֶׁה וְיַעֲקֹב, וּבְגִין כָּךְ, מַלְאָךְ אִיהוּ, וְעָבִיד שְׁלִיחוּתָא, וּבְגִין דְּיַעֲקֹב וּמֹשֶׁה, לְעֵילָא אִינּוּן מִן הַבְּאֵר, בְּאֵר חַדֵּי לְגַבַּיְיהוּ, וְסָלִיק לְקַבְּלָא לוֹן, כְּאִתְתָּא דְּחָדַאת לְגַבֵּי בַעֲלָהּ, וּמְקַבְּלָא לֵיהּ.

וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה, רָזָא אִיהוּ, דְּחָמָא הַאי בְּאֵר לְעֵילָא, דָּא כְּגַוְונָא דָא, כְּתִיב, (בראשית כט) שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ, אִי אִינּוּן (דף קנב ע"א) שְׁלֹשָׁה, אַמַּאי כְּתִיב, (בראשית כט) וְנֶאֱסְפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים.

לשון הקודש

הַבְּאֵר] בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא פָּגַשׁ בָּהּ. אֶת יַעֲקֹב וּמֹשֶׁה קִבְּלָה אוֹתָם הַבְּאֵר בְּשִׂמְחָה וְרָצְתָה לְהִתְקָרֵב עִמָּם. וְעַל כֵּן, כֵּיוָן שֶׁרָאֲתָה אוֹתָם הַבְּאֵר הַזּוֹ, עָלוּ הַמַּיִם אֵלֶיהָ כְּאִשָּׁה שֶׁשְּׂמֵחָה עִם בַּעְלָהּ.

וְאִם תֹּאמַר, הִנֵּה אֵלִיָּהוּ בָּרַח וְלֹא פָּגַשׁ בָּהּ, לָמָּה? אֶלָּא אֵלִיָּהוּ הוּא לְמַטָּה מִן הַבְּאֵר, וְלֹא לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁהָיוּ מֹשֶׁה וְיַעֲקֹב, וּמִשּׁוּם כָּךְ הוּא מַלְאָךְ וְעוֹשֶׂה שְׁלִיחוּת. וּמִשּׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב וּמֹשֶׁה הֵם לְמַעְלָה מִן הַבְּאֵר, הַבְּאֵר שְׂמֵחָה אֲלֵיהֶם וְעָלְתָה לְקַבֵּל אוֹתָם כְּאִשָּׁה שֶׁשְּׂמֵחָה לְבַעְלָהּ וּמְקַבֶּלֶת אוֹתוֹ.

וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה. סוֹד הוּא שֶׁרָאָה אֶת הַבְּאֵר הַזּוֹ לְמַעְלָה, זֶה כְּמוֹ זֶה. כָּתוּב שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ. אִם הֵם שְׁלֹשָׁה, לָמָּה כָּתוּב

אֶלָּא, אִינּוּן שְׁלֹשָׁה, דָּרוֹם, מִזְרָח, צָפוֹן. דָּרוֹם מֵהַאי סִטְרָא, וְצָפוֹן מֵהַאי סִטְרָא, וּמִזְרָח בֵּינַיְיהוּ, וְאִלֵּין קָיְימִין עַל הַאי בְּאֵר וְאַחִידָן לֵיהּ, וּמַלְיָין לֵיהּ. מָאי טַעְמָא, בְּגִין, (בראשית כט) כִּי מִן הַבְּאֵר הַהִיא יַשְׁקוּ הָעֲדָרִים. הַיְינוּ דִכְתִיב, (תהלים קד) יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי.

תוספתא

וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה. (בראשית כ"ט)(בראשית כ"ט) רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כְּתִיב (ישעיה נא) שִׁמְעוּ אֵלַי רוֹדְפֵי צֶדֶק, אִינּוּן דְּתָבְעֵי רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, אִינּוּן דְּאִתְדַּבְּקוּ בְּקִשּׁוּרָא דִמְהֵימְנוּתָא, אִינּוּן דְּיָדְעִין אָרְחוֹי דְמַלְכָּא עִלָּאָה.

כַּד סְלִיקוּ תְּרֵין, וְנָפְקוּ לָקֳדָמוּת חַד, מְקַבְּלִין לֵיהּ בֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין. תְּרֵי נָחֲתֵי לְתַתָּא, תְּרֵין אִינּוּן, חַד בֵּינַיְיהוּ. תְּרֵין אִלֵּין מוֹתָבָא דִנְבִיאֵי, אֲתַר דְּיַנְקֵי בֵּיהּ, חַד בֵּינַיְיהוּ, דְּאִיהוּ אִתְחַבַּר בְּכֹלָּא, הוּא נָטִיל כֹּלָּא.

הַהוּא בֵּירָא קַדִּישָׁא קָאִים תְּחוֹתַיְיהוּ, חַקְלָא דְתַפּוּחִין קַדִּישִׁין אִיהוּ. מֵהַאי בֵּירָא מִתְשַׁקְיָין עֲדָרַיָּא, כָּל אִינּוּן רְתִיכִין, כָּל

לשון הקודש

וְנֶאֱסְפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים? אֶלָּא הֵם שְׁלֹשָׁה: דָּרוֹם, מִזְרָח, צָפוֹן. דָּרוֹם מִן הַצַּד הַזֶּה, וְצָפוֹן מֵהַצַּד הַזֶּה, וּמִזְרָח בֵּינֵיהֶם. וְאֵלּוּ עוֹמְדִים עַל הַבְּאֵר הַזּוֹ וְאוֹחֲזִים אוֹתָהּ וּמְמַלְּאִים אוֹתָהּ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי מִן הַבְּאֵר הַהִיא יַשְׁקוּ הָעֲדָרִים. הַיְנוּ שֶׁכָּתוּב יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי.

תּוֹסֶפְתָּא

וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּתוּב (ישעיה נא) שִׁמְעוּ אֵלַי רֹדְפֵי צֶדֶק. אוֹתָם הַמְבַקְּשִׁים סוֹד הָאֱמוּנָה, אוֹתָם שֶׁנִּדְבְּקוּ בְּקֶשֶׁר הָאֱמוּנָה, אוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים דַּרְכֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן [קִרְבוּ שִׁמְעוּ].

כְּשֶׁעוֹלִים שְׁנַיִם וְיָצְאוּ לִקְרַאת אֶחָד – מְקַבְּלִים אוֹתוֹ בֵּין שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת. שְׁנַיִם יוֹרְדִים לְמַטָּה, שְׁנַיִם הֵם, אֶחָד בֵּינֵיהֶם. שְׁנֵי אֵלֶּה מוֹשַׁב הַנְּבִיאִים, הַמָּקוֹם שֶׁיּוֹנְקִים בּוֹ, אֶחָד בֵּינֵיהֶם, שֶׁהוּא מִתְחַבֵּר בַּכֹּל, הוּא נוֹטֵל הַכֹּל.

אוֹתָהּ בְּאֵר קְדוֹשָׁה עוֹמֶדֶת תַּחְתֵּיהֶם,

אינון מָארֵי נַדְפִּין. ג' קַיְימִין רְבִיעִין (קַיְימִין) **עַל הַאי בֵּירָא, הַאי בֵּירָא מִנַּיְיהוּ אִתְמְלֵי, הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (בראשית כט) **כִּי מִן הַבְּאֵר הַהִיא יַשְׁקוּ הָעֲדָרִים וְגו'. דָּא אדנ"י אִתְקְרֵי, עַל דָּא כְתִיב,** (דברים ג) **אֲדֹנָי אֱלֹהִים אַתָּה הַחִילוֹתָ, וּכְתִיב,** (דניאל ז) **וְהָאֵר פָּנֶיךָ עַל מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמֵם לְמַעַן אֲדֹנָי. אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ, הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (יהושע ג) **הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. (ע"כ תוספתא)**

וְנֶאֱסְפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים, הַיְינוּ דִכְתִיב, (קהלת א) **כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם.** (בראשית כט) **וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן, מַעֲבִירִין מִינָּהּ תְּקִיפוּ דְדִינָא קַשְׁיָא, הַהוּא דְגָלִיד וְקָרִישׁ,** (ס"א מַיִין דִיכְרִין) **דִּכְדֵין אִקְרֵי אֶבֶן, וְלָא נָפְקִי מִינָּהּ מַיָּא לְבַר. וְכַד אִינּוּן נַחֲלִין אַתְיָין, אִתְתַּקַּף דָּרוֹם דְּאִיהוּ יְמִינָא, וְלָא יָכְלָא צָפוֹן לְמִקְרַשׁ מַיִין, כְּהַאי נַהֲרָא, כַּד מֵימוֹי סַגִּיאִין, לָא גְלִידִין וְקָרְשֵׁי מַיָּא, כְּנַהֲרָא דְמֵימוֹי זְעִירִין.**

לשון הקודש

הִיא שְׂדֵה הַתַּפּוּחִים הַקְּדוֹשִׁים. מֵהַבְּאֵר הַזּוֹ מֶשְׁקִים הָעֲדָרִים, כָּל אוֹתָן הַמֻּרְכָּבוֹת, כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי כְנָפַיִם. שְׁלֹשָׁה קַיָּמִים רוֹבְצִים [עוֹמְדִים] עַל הַבְּאֵר הַזּוֹ. הַבְּאֵר הַזּוֹ מִתְמַלֵּאת מֵהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי מִן הַבְּאֵר הַהִיא יַשְׁקוּ הָעֲדָרִים וְגו'. זֶה נִקְרָא אדנ"י, וְעַל זֶה כָּתוּב אֲדֹנָי אֱלֹהִים אַתָּה הַחִלּוֹתָ, וְכָתוּב וְהָאֵר פָּנֶיךָ עַל מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמֵם לְמַעַן אֲדֹנָי. אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. ע"כ התוספתא.

וְנֶאֱסְפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶת הַיָּם. וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן – מַעֲבִירִים מִמֶּנָּה אֶת תֹּקֶף הַדִּין הַקָּשֶׁה, אוֹתוֹ שֶׁקָּפָא וְנִקְרַשׁ, [מַיִם זְכָרִים] שֶׁאָז נִקְרָא אֶבֶן, וְלֹא יוֹצְאִים מִמֶּנָּה מַיִם הַחוּצָה. וּכְשֶׁאוֹתָם הַנְּחָלִים בָּאִים, מִתְחַזֵּק הַדָּרוֹם, שֶׁהוּא הַיָּמִין, וְלֹא יָכוֹל הַצָּפוֹן לְהַקְרִישׁ אֶת הַמַּיִם, כַּנָּהָר הַזֶּה, כְּשֶׁמֵּימָיו רַבִּים, לֹא קוֹפְאִים וְנִקְרָשִׁים הַמַּיִם, כְּמוֹ נָהָר שֶׁמֵּימָיו מוּעָטִים.

וְעַל דָּא, כַּד אִינּוּן נַחֲלִין אַתְיָין, אִתְתַּקַּף דָּרוֹם דְּאִיהוּ יְמִינָא, וּמַיִין אִשְׁתַּרְיָין, וְנָגְדִין וְאַשְׁקְיָין עֲדָרַיָּיא, כְּמָה דְאָמְרָן דִּכְתִיב יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי. (בראשית כט) וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן עַל פִּי הַבְּאֵר, לִמְקוֹמָהּ, בְּגִין דְּעַלְמָא אִצְטְרִיךְ דִּינָא דִילָהּ, דְּתֶהֱוֵי בְּדִינָא לְאוֹכָחָא בֵּיהּ חַיְיבַיָּא.

תָּא חֲזֵי, יַעֲקֹב כַּד הָוָה יָתִיב עַל בֵּירָא, וְחָמָא מַיָּא דְסָלְקִין לְגַבֵּיהּ, יָדַע דְּתַמָּן תִּזְדַּמֵּן לֵיהּ אִתְּתֵיהּ. וְכֵן בְּמֹשֶׁה, כַּד יָתִיב עַל בֵּירָא, כֵּיוָן דְּחָמָא דְמַיָּא סַלְקִין לְגַבֵּיהּ, יָדַע דְּאִתְּתֵיהּ אִזְדַּמְּנַת לֵיהּ תַּמָּן, וְהָכִי הָוָה לֵיהּ לְיַעֲקֹב, דְּתַמָּן אִזְדַּמֵּינַת לֵיהּ אִתְּתֵיהּ, כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית כט) עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְרָחֵל בָּאָה עִם הַצֹּאן, וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רָחֵל וְגו'. מֹשֶׁה, דִּכְתִיב, (שמות ו) וַיָּבֹאוּ הָרוֹעִים וַיְגָרְשׁוּם וְגו', וְתַמָּן

לשון הקודש

וְעַל כֵּן, כְּשֶׁאוֹתָם נְחָלִים בָּאִים, מִתְחַזֵּק הַדָּרוֹם, שֶׁהוּא הַיָּמִין, וְהַמַּיִם מַפְשִׁירִים וְשׁוֹפְעִים וּמַשְׁקִים אֶת הָעֲדָרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי. וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן עַל פִּי הַבְּאֵר, לִמְקוֹמָהּ, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם צָרִיךְ אֶת הַדִּין שֶׁלָּהּ, שֶׁתִּהְיֶה בְּדִין, לְהוֹכִיחַ אֶת הָרְשָׁעִים בָּהּ.

בָּא רְאֵה, כְּשֶׁיַּעֲקֹב הָיָה יוֹשֵׁב עַל הַבְּאֵר וְרָאָה הַמַּיִם עוֹלִים אֵלָיו, יָדַע שֶׁשָּׁם תִּזְדַּמֵּן לוֹ אִשְׁתּוֹ. וְכֵן בְּמֹשֶׁה, כְּשֶׁיָּשַׁב עַל הַבְּאֵר, כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁהַמַּיִם עוֹלִים אֵלָיו, יָדַע שֶׁאִשְׁתּוֹ תִּזְדַּמֵּן לוֹ לְשָׁם. וְכָךְ הָיָה לְיַעֲקֹב, שֶׁשָּׁם הִזְדַּמְּנָה לוֹ אִשְׁתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְרָחֵל בָּאָה עִם הַצֹּאן. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רָחֵל וְגו'. מֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב (שמות ב) וַיָּבֹאוּ הָרֹעִים וַיְגָרְשׁוּם וְגו', וְשָׁם

אִזְדַּמְּנַת לֵיהּ צִפּוֹרָה, (דף קנב ע"ב) בְּגִין דְּהַהוּא בְּאֵר גָּרְמָא לוֹן.

תָּא חֲזֵי הַאי בְּאֵר, שֶׁבַע זִמְנִין כְּתִיב בְּפָרְשָׁתָא דָא, בְּגִין דְּאִיהוּ רָמֵז לְשֶׁבַע. וְהָכִי אִקְרֵי בְּאֵר שֶׁבַע, (ובגין) בְּאֵר דָּא, אִדְכַּר שֶׁבַע זִמְנִין בְּפָרְשָׁתָא דָא. דִּכְתִיב, (בראשית כט) וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה. כִּי מִן הַבְּאֵר הַהִיא. וְהָאֶבֶן גְּדוֹלָה עַל פִּי הַבְּאֵר. וְנֶאֶסְפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים וְגו' מֵעַל פִּי הַבְּאֵר. וְהִשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן עַל פִּי הַבְּאֵר. וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר. וַיְגַל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר. הָא שִׁבְעָה. וּבְוַדַּאי דְּהָכִי הוּא.

בְּמִשֶּׁה לָא כְּתִיב אֶלָּא זִמְנָא חֲדָא, דִּכְתִיב, (שמות ב) וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ מִדְיָן וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר. בְּגִין דְּמִשֶּׁה, אִתְפָּרַשׁ מִכֹּל וָכֹל מִבֵּיתָא דִלְתַתָּא, וְיַעֲקֹב לָא

לשון הקודש

הִזְדַּמְּנָה לוֹ צִפּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ הַבְּאֵר גָּרְמָה לָהֶם.

בֹּא רְאֵה, הַבְּאֵר הַזוֹ כְּתוּבָה שֶׁבַע פְּעָמִים בַּפָּרָשָׁה הַזוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא רָמֵז לְשֶׁבַע. וְכָךְ נִקְרֵאת בְּאֵר שֶׁבַע. [ומשום] הַבְּאֵר הַזוֹ נִזְכֶּרֶת שֶׁבַע פְּעָמִים בַּפָּרָשָׁה הַזוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה. כִּי מִן הַבְּאֵר הַהִיא. וְהָאֶבֶן גְּדוֹלָה עַל פִּי הַבְּאֵר. וְנֶאֶסְפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים וְגו' מֵעַל פִּי הַבְּאֵר. וְהִשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן עַל פִּי הַבְּאֵר. וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר. וַיְגַל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר. הֲרֵי שִׁבְעָה, וּבְוַדַּאי שֶׁכָּךְ זֶה.

בְּמִשֶּׁה לֹא כָּתוּב אֶלָּא פַּעַם אַחַת, שֶׁכָּתוּב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ מִדְיָן וַיֵּשֶׁב עַל

אִתְפָּרַשׁ כְּלָל. בְּמֹשֶׁה חַד, כְּמָה דִכְתִיב, (שיר השירים ו) אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי. אַחַת הִיא לְאִמָּהּ. וּבְגִין כָּךְ מֹשֶׁה מָאֵרֵיהּ דְּבֵיתָא הָוָה, וְאִסְתַּלַּק לְעֵילָא, בְּמֹשֶׁה כְּתִיב, (שמות ב) וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר, בְּיַעֲקֹב וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה, וְלָא כְּתִיב וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר.

דְּבָר אַחֵר (בראשית כח) וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה, רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קו) אַשְׁרֵי שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט עֹשֵׂה צְדָקָה בְכָל עֵת. אַשְׁרֵי שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט, זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לוֹן אוֹרַיְיתָא דִקְשׁוֹט לְאִשְׁתַּדְּלָא בָּהּ יְמָמָא וְלֵילֵי. דְּהָא כָּל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, אִית לֵיהּ חֵירוּ מִכֹּלָּא, חֵירוּ מִן מוֹתָא דְּלָא יָכְלָא לְשַׁלְטָאָה עָלֵיהּ, וְהָא אוּקְמוּהָ. בְּגִין דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא וְאִתְאַחִיד בָּהּ, אִתְאַחִיד בְּאִילָנָא דְחַיֵּי. וְאִי אַרְפֵּי

לשון הקודש

הַבְּאֵר. מִשּׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה נִפְרַד מִכֹּל וָכֹל מֵהַבַּיִת שֶׁלְּמַטָּה, וְיַעֲקֹב לֹא נִפְרַד כְּלָל. בְּמֹשֶׁה אֶחָד, כַּכָּתוּב (שיר ו) אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי. אַחַת הִיא לְאִמָּהּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ מֹשֶׁה הָיָה בַּעַל הַבַּיִת וְהִתְעַלָּה לְמַעְלָה. בְּמֹשֶׁה כָּתוּב וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר. בְּיַעֲקֹב – וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה, וְלֹא כָּתוּב וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר.

דְּבָר אַחֵר וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה – רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קו) אַשְׁרֵי שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט עֹשֵׂה צְדָקָה בְכָל עֵת. אַשְׁרֵי שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט, אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם תּוֹרַת אֱמֶת לְהִשְׁתַּדֵּל בָּהּ יָמִים וְלֵילוֹת, שֶׁהֲרֵי כָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, יֵשׁ לוֹ חֵרוּת מֵהַכֹּל, חֵרוּת מִן הַמָּוֶת, שֶׁלֹּא יָכוֹל לִשְׁלֹט עָלָיו, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, מִשּׁוּם שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְנֶאֱחָז בָּהּ,

גַּרְמֵיהּ מֵאִילָנָא דְחַיֵּי, הָא אִילָנָא דְמוֹתָא שַׁרְיָא עֲלוֹי, וְאִתְאֲחִיד בֵּיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי כד) הִתְרַפִּיתָ בְּיוֹם צָרָה צַר כֹּחֶכָה. הִתְרַפִּיתָ, אִי אַרְפֵּי יְדוֹי מֵאוֹרַיְיתָא.

בְּיוֹם צָרָה צַר כֹּחֶכָה, מָאי צַר כֹּחֶכָה. צַר כֹּחַ כֹּה, דְּהָא אִיהִי תָּדִיר לִימִינָא. וּנְטִירוּ דִילָהּ תָּדִיר עַל בַּר נָשׁ כַּד אָזִיל בְּאוֹרְחוֹי דְאוֹרַיְיתָא, וּכְדֵין דָּחֵי לֵיהּ לָרַע לְבַר דְּלָא יִקְרַב לְגַבֵּיהּ דְּבַר נָשׁ, וְלָא יְכִיל לְקַטְרְגָא לֵיהּ. וְכַד בַּר נָשׁ אַסְטֵי מֵאָרְחוֹי דְאוֹרַיְיתָא וְאִתְרַפֵּי מִנָּהּ, כְּדֵין צַר כֹּחַ כֹּה, בְּגִין דְּהַהוּא רַע, דְּאִיהוּ שִׂמְאָלָא שַׁלִּיט עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, וְדָחֵי לֵיהּ לְהַאי כֹּה לְבַר, עַד דְּדָחִיק לֵיהּ אֲתַר בְּעָקוּ.

דָּבָר אַחֵר צַר כֹּחֶכָה, דְּכַד בַּר נָשׁ אָחִיד בְּאָרְחֵי דְאוֹרַיְיתָא, אִתְרָחִים לְעֵילָא וְאִתְרָחִים לְתַתָּא,

לשון הקודש

נֶאֱחָז בְּעֵץ הַחַיִּים. וְאִם מַרְפֶּה אֶת עַצְמוֹ מֵעֵץ הַחַיִּים, הִנֵּה עֵץ הַמָּוֶת שׁוֹרֶה עָלָיו וְנֶאֱחָז בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי כד) הִתְרַפִּיתָ בְּיוֹם צָרָה צַר כֹּחֶכָה. הִתְרַפִּיתָ – אִם מַרְפֶּה יָדָיו מִן הַתּוֹרָה.

בְּיוֹם צָרָה צַר כֹּחֶכָה, מַה זֶּה צַר כֹּחֶכָה? צַר כֹּחַ כֹּה. שֶׁהֲרֵי הִיא תָּמִיד לְיָמִין, וּשְׁמִירָתָהּ תָּמִיד עַל בֶּן אָדָם כַּאֲשֶׁר הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, וְאָז דּוֹחֶה אֶת הָרַע הַחוּצָה שֶׁלֹּא יִקְרַב לְבֶן הָאָדָם וְלֹא יוּכַל לְקַטְרֵג לוֹ. וּכְשֶׁאָדָם סוֹטֶה מִדַּרְכֵי הַתּוֹרָה וּמִתְרַפֶּה מִמֶּנָּה, אֲזַי צַר כֹּחַ כֹּה, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הָרָע, שֶׁהוּא הַשְּׂמֹאל, שׁוֹלֵט עַל הָאָדָם, וְדוֹחֶה אֶת הַ"כֹּה" הַזּוֹ הַחוּצָה, עַד שֶׁדּוֹחֵק אוֹתוֹ מָקוֹם בְּצָרָה.

דָּבָר אַחֵר צַר כֹּחֶכָה – שֶׁכַּאֲשֶׁר בֶּן אָדָם אוֹחֵז בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, נֶאֱהָב

וּרְחִימָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוֵי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמואל ב יב) וַיְיָ אֲהֵבוֹ, דְּהַוָה רְחִימוּי דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְרָחִים לֵיהּ. וְכַד בַּר נָשׁ אַסְטֵי מֵאָרְחֵי דְאוֹרַיְיתָא, כְּדֵין צַר כֹּחַ כֹּה, צַר דִּילֵיהּ, וּמָאֲרֵי דְבָבוּ אִיהוּ לְגַבֵּיהּ, וְשַׁלִּיט עֲלוֹי הַהוּא דְּאִקְרֵי רַע. עַד דִּמְקַטְרֵג בֵּיהּ בְּהַאי עַלְמָא, וּבְעַלְמָא דְאָתֵי.

תָּא חָזֵי, הַאי רַע דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע, שַׁלִּיט עַל עַלְמָא בְּכַמָּה סִטְרִין. וְכַמָּה שָׁלְטָנוּ אִית לֵיהּ בְּעַלְמָא, וְאִיהוּ חִוְיָא תַּקִּיפָא דְחָב בֵּיהּ אָדָם, וְכָשְׁלִין בֵּיהּ בְּנֵי עַלְמָא, וּמָשְׁכֵי לֵיהּ עֲלַיְיהוּ, עַד דְּאַפִּיק לוֹן נִשְׁמָתַיְיהוּ.

וְתָא חָזֵי, כַּד אִיהוּ שַׁלִּיט, שַׁלִּיט עַל גּוּפָא. וְכֵיוָן דְּעַל גּוּפָא שַׁלִּיט, נִשְׁמָתָא נָפְקָא מִנֵּיהּ, בְּגִין דְּגוּפָא אִסְתָּאַב, וְנִשְׁמָתָא סָלְקָא. וְלָא שַׁלִּיט עֲלֵיהּ

לשון הקודש

לְמַעְלָה וְנֶאֱהָב לְמַטָּה, וְהוּא אָהוּב שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל-ב יב) וַה' אֲהֵבוֹ, שֶׁהָיָה אָהוּב שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאוֹהֵב אוֹתוֹ. וּכְשֶׁאָדָם סוֹטֶה מִדַּרְכֵי הַתּוֹרָה, אֲזַי צַר כֹּחַ כֹּה, צַר שֶׁלּוֹ וּבַעַל שִׂנְאָה הוּא אֵלָיו, וְשׁוֹלֵט עָלָיו אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא רַע, עַד שֶׁמִּקַּטְרֵג בּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא רְאֵה, הָרָע הַזֶּה, שֶׁהוּא יֵצֶר הָרָע, שׁוֹלֵט עַל הָעוֹלָם בְּכַמָּה צְדָדִים, וְכַמָּה שִׁלְטוֹן יֵשׁ לוֹ בָּעוֹלָם, וְהוּא נָחָשׁ תַּקִּיף שֶׁחָטָא בּוֹ אָדָם, וְנִכְשָׁלִים בּוֹ בְּנֵי הָעוֹלָם וּמוֹשְׁכִים אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁמּוֹצִיא לָהֶם אֶת נִשְׁמוֹתֵיהֶם.

וּבֹא וּרְאֵה, כְּשֶׁהוּא שׁוֹלֵט, שׁוֹלֵט עַל הַגּוּף. וְכֵיוָן שֶׁשּׁוֹלֵט עַל הַגּוּף, יוֹצֵאת

עַד דְּנָטִיל רְשׁוּ. וְכַמָּה אִינּוּן דְּאַתְיָין מִסִּטְרֵיהּ, וְשָׁלְטִין עַל עָלְמָא. וְהָא תָּנִינָן דְּכָל עוֹבָדִין דְּעָלְמָא דְּאִתְעֲבִידוּ, וְשָׁלְטֵי בְּהוּ, וְאִית לֵיהּ מְמַנָּן וְשַׁמָּשִׁין, כֻּלְּהוּ שַׁמָּשִׁין בְּעוֹבָדִין דְּעָלְמָא.

וְעַל דָּא אִיהוּ קֵץ דִּשְׂמָאלָא, וְהָא אוּקְמוּהָ, דְּאִית קֵץ לִימִינָא, וְאִית קֵץ לִשְׂמָאלָא, וְהַאי קֵץ דִּשְׂמָאלָא, אִיהוּ קֵץ כָּל בָּשָׂר. קֵץ כָּל בָּשָׂר אִקְרֵי, קֵץ כָּל רוּחָא לָא אִקְרֵי, וְרָזָא דְמִלָּה, דָּא אִיהוּ קֵץ (כָּל בָּשָׂר) וְדָא אִיהוּ קֵץ, דָּא קֵץ עַל בִּשְׂרָא וְדָא עַל רוּחָא. בְּגִין כָּךְ, דָּא פְּנִימִי וְדָא חִיצוֹן. דָּא יְמִינָא, וְדָא שְׂמָאלָא. דָּא קַדִּישָׁא, וְדָא מְסָאֲבָא. וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְתָא חֲזֵי, רָזָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא דִּמְהֵימְנוּתָא, רָזָא דְעַלְמָא דִּדְכוּרָא וְעַלְמָא דְנוּקְבָא, וְכָל קִדּוּשָׁא

לשון הקודש

מִמֶּנּוּ הַנְּשָׁמָה, מִשּׁוּם שֶׁהַגּוּף נִטְמָא, וְהַנְּשָׁמָה עוֹלָה, וְאֵין שׁוֹלֵט עָלָיו עַד שֶׁנּוֹטֵל רְשׁוּת. וְכַמָּה הֵם שֶׁבָּאִים מִצִּדּוֹ וְשׁוֹלְטִים עַל הָעוֹלָם, וַהֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁכָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם שֶׁנַּעֲשִׂים וְשׁוֹלְטִים בָּהֶם, וְיֵשׁ לוֹ מְמֻנִּים וְשַׁמָּשִׁים, כֻּלָּם שַׁמָּשִׁים בְּמַעֲשֵׂי הָעוֹלָם.

וְעַל כֵּן הוּא קֵץ שֶׁל הַשְּׂמֹאל, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁיֵּשׁ קֵץ לְיָמִין וְיֵשׁ קֵץ לִשְׂמֹאל, וְהַקֵּץ שֶׁל הַשְּׂמֹאל הַזֶּה הוּא קֵץ כָּל בָּשָׂר. נִקְרָא קֵץ כָּל בָּשָׂר, לֹא נִקְרָא קֵץ כָּל רוּחַ, וְסוֹד הַדָּבָר – זֶהוּ קֵץ [כָּל בָּשָׂר] וְזֶהוּ קֵץ. זֶה קֵץ עַל בָּשָׂר, וְזֶה עַל רוּחַ. מִשּׁוּם כָּךְ זֶה פְּנִימִי וְזֶה חִיצוֹנִי, זֶה יָמִין וְזֶה שְׂמֹאל, זֶה קָדוֹשׁ וְזֶה טָמֵא, וְהִנֵּה פֵּרְשׁוּהָ.

וּבָא וּרְאֵה סוֹד עֶלְיוֹן קָדוֹשׁ שֶׁל הָאֱמוּנָה, הַסּוֹד שֶׁל עוֹלַם הַזָּכָר וְעוֹלַם

דְּקַדִּישִׁין בֵּיהּ, וְכָל רָזֵי דִּמְהֵימְנוּתָא מֵהָכָא נָפְקוּ. וְכָל חַיִּין וְכָל חֵירוּ וְכָל טָבִין וְכָל (דף קנג ע"א) נְהוֹרִין מֵהָכָא אִינּוּן, וְכָל בִּרְכָאן וְטַלֵּי נִדְבָאן וְכָל רְחִימוּ דִּרְחִימוּתָא כֻּלָּא מִסִּטְרָא דָא, רָזָא דְּדָרוֹם.

מִסִּטְרָא דְּצָפוֹן מִתְפַּשְׁטֵי דַרְגִּין, עַד דְּמָטָא לְתַתָּא קַסְטוּפָא דְּדַהֲבָא, בְּסִטְרָא מְסָאֲבָא, לִכְלוּכָא דִּמְסָאַב, וְאָחִיד לְהַאי לְעֵילָא וְאָחִיד לְהַאי לְתַתָּא, וְהָכָא מִזְדַּוְּוגֵי דְּכַר וְנוּקְבָא כְּחָדָא, וְאִינּוּן רוֹכֵב נָחָשׁ, רָזָא דִּדְכַר וְנוּקְבָא, וְרָזָא דָא עֲזָאזֵ"ל.

וּמֵהָכָא מִתְפָּרְשִׁין דַּרְגִּין, וְנָפְקִין כַּמָּה סִטְרִין לְעַלְמָא, דְּמִתְפַּשְׁטִין מֵהָכָא, וְשָׁלְטִין עַל עַלְמָא, וְכֻלְּהוּ סִטְרֵי מְסָאֲבָא, וְרַבְרְבִין מְמַנָּן גּוֹ עַלְמָא. תָּא חֲזֵי, עֵשָׂו כַּד נָפַק לְעַלְמָא, כּוּלֵּיהּ סוּמְקָא כְּוַרְדָא, בְּשַׂעֲרָא כְּגַוְונָא דְּשָׂעִיר, וּמִתַּמָּן אַלּוּפִין מְמַנָּן

לשון הקודש

הַנְּקֵבָה, וְכָל קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים בּוֹ, וְכָל סוֹדוֹת הָאֱמוּנָה מִכָּאן יָצְאוּ, וְכָל הַחַיִּים וְכָל הַחֵרוּת, וְכָל הַטּוֹבוֹת וְכָל הָאוֹרוֹת הֵם מִכָּאן, וְכָל הַבְּרָכוֹת וְטַלְּלֵי נְדָבוֹת, וְכָל הָאַהֲבָה שֶׁל הָאַהֲבוֹת הַכֹּל מֵהַצַּד הַזֶּה, סוֹד הַדָּרוֹם.

מִצַּד הַצָּפוֹן מִתְפַּשְׁטוֹת דְּרָגוֹת עַד שֶׁמַּגִּיעָה לְמַטָּה פְּסֹלֶת הַזָּהָב, בְּצַד הַטֻּמְאָה, לִכְלוּךְ טָמֵא, וְאוֹחֵז אֶת זֶה לְמַעְלָה, וְאוֹחֵז אֶת זֶה לְמַטָּה. וְכָאן מִזְדַּוְּגִים זָכָר וּנְקֵבָה יַחַד, וְהֵם רוֹכֵב נָחָשׁ, הַסּוֹד שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, וְזֶה סוֹד עֲזָאזֵ"ל.

וּמִכָּאן נִפְרָדוֹת הַדְּרָגוֹת וְיוֹצְאִים כַּמָּה צְדָדִים לָעוֹלָם, שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים מִכָּאן וְשׁוֹלְטִים עַל הָעוֹלָם, וְכֻלָּם צִדְדֵי הַטֻּמְאָה, וּמְמֻנִּים שָׂרִים לְתוֹךְ הָעוֹלָם. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁיָּצָא עֵשָׂו לָעוֹלָם, כֻּלּוֹ אָדֹם

תְּרֵיסִין (ס"א תְּרֵיסָר) דְּשָׁלְטִין בְּעַלְמָא, וְהָא אוּקְמוּהָ.

תָּא חֲזֵי, (תהלים קו) אַשְׁרֵי שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט, דְּנָטְרֵי מְהֵימְנוּתָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִיהוּ מִשְׁפָּט. וּבָעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְנַטְרָא דְּלָא יִסְטֵי לְאוֹרְחָא אַחֲרָא, אֶלָּא דְּיֵהֵא נָטִיר מִשְׁפָּט, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ מִשְׁפָּט, דְּכָל אָרְחוֹי מִשְׁפָּט.

עוֹשֵׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת, (תהלים קו) וְכִי בְּכָל עֵת יְכִיל בַּר נָשׁ לְמֶעְבַּד צְדָקָה. אֶלָּא, מָאן דְּיִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרְחוֹי דְּאוֹרַיְיתָא, וְעָבִיד צְדָקָה עִם אִינּוּן דְּאִצְטְרִיכוּ לָהּ, דְּכָל מָאן דְּעָבִיד צְדָקָה עִם מִסְכֵּנָא, אַסְגֵּי הַהִיא צְדָקָה לְעֵילָּא וְתַתָּא.

תָּא חֲזֵי, מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בִּצְדָקָה, הַהִיא צְדָקָה דְּעָבִיד, סָלִיק לְעֵילָּא, וּמָטָא לְעֵילָּא לְהַהוּא

לשון הקודש

כַּשּׁוֹשַׁנָּה בַּשֵּׁעָר כְּמוֹ הַשָּׁעִיר, וּמִשָּׁם אַלּוּפִים, מָגִנִּים מְמֻנִּים [שְׁנֵים עָשָׂר] שֶׁשּׁוֹלְטִים בָּעוֹלָם, וְהִנֵּה פֵּרְשׁוּהָ.

בֹּא רְאֵה, אַשְׁרֵי שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט – שֶׁשּׁוֹמְרִים הָאֱמוּנָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא מִשְׁפָּט, וְצָרִיךְ לָאָדָם לִשְׁמֹר שֶׁלֹּא יִסְטֶה לְדֶרֶךְ אַחֶרֶת, אֶלָּא שֶׁיִּהְיֶה שׁוֹמֵר מִשְׁפָּט, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא מִשְׁפָּט, שֶׁכָּל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט.

עֹשֵׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת – וְכִי בְּכָל עֵת יָכוֹל אָדָם לַעֲשׂוֹת צְדָקָה? אֶלָּא מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְעוֹשֶׂה צְדָקָה עִם אוֹתָם שֶׁצְּרִיכִים אוֹתָהּ. שֶׁכָּל מִי שֶׁעוֹשֶׂה צְדָקָה עִם הֶעָנִי, מַרְבֶּה אוֹתָהּ צְדָקָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

בֹּא רְאֵה, מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בִּצְדָקָה, אוֹתָהּ צְדָקָה שֶׁעוֹשֶׂה עוֹלָה לְמַעְלָה וּמַגִּיעָה

אַתְרָא דְיַעֲקֹב, דְּאִיהוּ רְתִיכָא עִלָּאָה. וְאַמְשִׁיךְ בִּרְכָאן לְהַהוּא אֲתַר, מִמַּבּוּעָא דְכָל מַבּוּעִין. וּמֵהַהִיא צְדָקָה, אַמְשִׁיךְ וְאַרְבֵּי בִּרְכָאן לְכָל אִינּוּן תַּתָּאֵי, וּלְכָל רְתִיכִין וּלְכָל חֵילִין, וְכֻלְּהוּ אִתְבָּרְכָאן וְאִתּוֹסְפָן נְהוֹרִין, כְּדְקָא יָאוּת. בְּגִין דְּכֻלְּהוּ אִקְרוּ עֵת, וְדָא הוּא דִכְתִיב, עוֹשֵׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת.

תָּא חֲזֵי, בְּזִמְנָא דְהֲווּ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, אִינּוּן הֲווֹ מָשְׁכֵי בִּרְכָאן מִלְּעֵילָא לְתַתָּא, וְכַד נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, עָאלוּ תְּחוֹת רְשׁוּ אַחֲרָא, וּבִרְכָאן אִתְמְנָעוּ מֵעָלְמָא.

תָּא חֲזֵי, יַעֲקֹב הָוָה תְּחוֹת רְשׁוּ קַדִּישָׁא, כֵּיוָן דְנָפַק מֵאַרְעָא, עָאל בִּרְשׁוּ אַחֲרָא, וְעַד לָא עָאל תְּחוֹת רְשׁוּ אַחֲרָא, אִתְגְּלִי עֲלֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּחֶלְמָא, וְחָמָא כָל מַה דְחָמָא, וְאָזְלוּ עִמֵּיהּ מַלְאָכִין

לשון הקודש

לְמַעְלָה לְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא מֶרְכָּבָה עֶלְיוֹנָה, וּמַמְשִׁיךְ בִּרְכוֹת לַמָּקוֹם הַהוּא מִן הַמַּעְיָן שֶׁל כָּל הַמַּעְיָנוֹת. וּמֵאוֹתָהּ הַצְּדָקָה מַמְשִׁיךְ וּמַרְבֶּה בִּרְכוֹת לְכָל אוֹתָם הַתַּחְתּוֹנִים וּלְכָל הַמֶּרְכָּבוֹת וּלְכָל הַחֵילוֹת, וְכֻלָּם מִתְבָּרְכִים, וְנוֹסָפִים אוֹרוֹת כָּרָאוּי, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם נִקְרָאוּ עֵת, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֹשֵׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת.

בא רְאֵה, בִּזְמַן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, הֵם הָיוּ מוֹשְׁכִים בְּרָכוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה. וּכְשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, נִכְנְסוּ תַּחַת רְשׁוּת אַחֶרֶת, וְנִמְנְעוּ הַבְּרָכוֹת מִן הָעוֹלָם.

בא רְאֵה, יַעֲקֹב הָיָה תַּחַת רְשׁוּת קְדוֹשָׁה. כֵּיוָן שֶׁיָּצָא מִן הָאָרֶץ, נִכְנַס לִרְשׁוּת אַחֶרֶת. וְטֶרֶם שֶׁנִּכְנַס תַּחַת רְשׁוּת אַחֶרֶת, הִתְגַּלָּה עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּחֲלוֹם וְרָאָה כָּל מַה שֶׁרָאָה, וְהָלְכוּ עִמּוֹ מַלְאָכִים

קַדִּישִׁין, עַד דְּיָתִיב עַל בֵּירָא. וְכֵיוָן דְּיָתִיב עַל בֵּירָא, סְלִיקוּ מַיָּא לְגַבֵּיהּ, וְכֵן הָוָה מֹשֶׁה, דְּמִתַּמָּן אִזְדַּמְּנַת לֵיהּ אִתְּתֵיהּ. רָזָא דְמִלָּה, בֵּירָא לָא סָלְקָא, אֶלָּא כַּד חָמָא קִשְׁרָא דִילֵיהּ לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ.

וְאָמַר רִבִּי אַבָּא, כָּל הָנֵי קְרָאֵי קַשְׁיָין אַהֲדָדֵי, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, (בראשית כח) וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה, וְלָבָן בְּחָרָן הָוָה יָתִיב, אַמַּאי נָטִיל מִתַּמָּן, דִּכְתִיב (בראשית כט) וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו וַיֵּלֶךְ אַרְצָה בְּנֵי קֶדֶם. וּמִנָּלָן דִּבְחָרָן הָוָה דִיוּרֵיהּ דְּלָבָן, דִּכְתִיב, (בראשית כט) וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אַחַי מֵאַיִן אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ מֵחָרָן אֲנָחְנוּ. וַיֹּאמֶר הַיְדַעְתֶּם אֶת לָבָן בֶּן נָחוֹר וַיֹּאמְרוּ יָדָעְנוּ. מַשְׁמַע דְּדִיוּרֵיהּ דְּלָבָן, בְּחָרָן הָוָה.

אֶלָּא, יַעֲקֹב אָמַר, אֲנָא בָעִינָא לְמֵיעַל בִּשְׁכִינְתָּא, בְּגִין דְּבָעֵינָא לְאִזְדַּוְּוגָא. אַבָּא כַּד אִתְנַסִּיב

לשון הקודש

קְדוֹשִׁים, עַד שֶׁיָּשַׁב עַל הַבְּאֵר. וְכֵיוָן שֶׁיָּשַׁב עַל הַבְּאֵר עָלוּ אֵלָיו הַמַּיִם, וְכֵן הָיָה מֹשֶׁה, שֶׁמִּשָּׁם הִזְדַּמְּנָה לוֹ אִשְׁתּוֹ. סוֹד הַדָּבָר – הַבְּאֵר לֹא עוֹלָה אֶלָּא כְּשֶׁרוֹאָה אֶת הַקֶּשֶׁר שֶׁלָּהּ לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ. **וְאָמַר** רַבִּי אַבָּא, כָּל הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ קָשִׁים זֶה עַל זֶה. בָּרִאשׁוֹנָה כָּתוּב וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה. וְלָבָן הָיָה יוֹשֵׁב בְּחָרָן. לָמָּה נָסַע מִשָּׁם? שֶׁכָּתוּב וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו וַיֵּלֶךְ אַרְצָה בְּנֵי קֶדֶם. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁבְּחָרָן הָיָה דִּיּוּרוֹ שֶׁל לָבָן? שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אַחַי מֵאַיִן אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ מֵחָרָן אֲנָחְנוּ. וַיֹּאמֶר הַיְדַעְתֶּם אֶת לָבָן בֶּן נָחוֹר וַיֹּאמְרוּ יָדָעְנוּ.

מַשְׁמָע שֶׁדִּיּוּרוֹ שֶׁל לָבָן הָיָה בְּחָרָן.

אֶלָּא יַעֲקֹב אָמַר, אֲנִי רוֹצֶה לְהִכָּנֵס

וְשָׁדַר לְעַבְדָּא, אַשְׁכַּח עֵינָא דְמַיָּא, וּכְדֵין אִזְדַּמְּנַת לֵיהּ לְאַבָּא אִתְּתָא. וְהָא בְּאַתַר דָּא, לָא אַשְׁכַּחְנָא לָא עֵינָא וְלָא בֵּירָא וְלָא מַיָּא, וּמִיָּד וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו וַיֵּלֶךְ אַרְצָה בְּנֵי קֶדֶם, וְתַמָּן אִזְדַּמְּנַת לֵיהּ בֵּירָא, כִּדְקָאֲמָרָן, וְאִזְדַּמְּנַת לֵיהּ אִתְּתֵיהּ.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, חָרָן תַּמָּן הָוָה וַדָּאי, וְהַאי בֵּירָא בְּחַקְלָא הָוָה. דְּאִי לָאו הָכִי, אַמַּאי כְּתִיב, (בראשית כט) וַתָּרָץ וַתַּגֵּד לְאָבִיהָ, אֶלָּא בְּגִין דְּהָוָה סָמִיךְ לְמָתָא. וְאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, יַעֲקֹב דְּאִזְדַּמְּנַת לֵיהּ עַל בֵּירָא אִתְּתָא, אַמַּאי לָא אִזְדַּמְּנַת לֵיהּ לֵאָה, דְּהָא קָיְימָא לֵיהּ לְיַעֲקֹב כָּל אִינּוּן שִׁבְטִין. אֶלָּא לֵאָה, לָא בָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְזַוְּוגָא לֵיהּ לְיַעֲקֹב בְּאִתְּגַּלְיָא, דִּכְתִיב, (בראשית כט) וַיְהִי בַבֹּקֶר וְהִנֵּה הִיא לֵאָה, (מִכְּלַל) דְּהָא קוֹדֶם לָכֵן לָא אִתְּגַּלְיָא מִלָּה.

לשון הקודש

בַּשְׁבִינָה מִשּׁוּם שֶׁאֲנִי רוֹצֶה לְהִתְחַתֵּן. כְּשֶׁאַבָּא נִשָּׂא וְשָׁלַח אֶת הָעֶבֶד, מָצָא עֵין הַמַּיִם, וְאָז הִזְדַּמְּנָה לְאַבָּא אִשָּׁה, וְהִנֵּה בַּמָּקוֹם הַזֶּה לֹא מָצָאתִי לֹא עַיִן וְלֹא בְּאֵר וְלֹא מַיִם, וּמִיָּד – וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו וַיֵּלֶךְ אַרְצָה בְּנֵי קֶדֶם, וְשָׁם הִזְדַּמְּנָה לוֹ בְּאֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, וְהִזְדַּמְּנָה לוֹ אִשְׁתּוֹ.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, חָרָן, שָׁם הָיָה וַדַּאי, וְהַבְּאֵר הַזּוֹ הָיְתָה בַּשָּׂדֶה. שֶׁאִם לֹא כָּךְ, לָמָּה כָּתוּב וַתָּרָץ וַתַּגֵּד לְאָבִיהָ? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהָיָה סָמוּךְ לָעִיר.

וְאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, יַעֲקֹב שֶׁהִזְדַּמְּנָה לוֹ אִשָּׁה עַל הַבְּאֵר, לָמָּה לֹא הִזְדַּמְּנָה לוֹ לֵאָה, שֶׁהֲרֵי הֶעֱמִידָה לוֹ לְיַעֲקֹב כָּל אוֹתָם הַשְּׁבָטִים? אֶלָּא שֶׁאֵת לֵאָה לֹא רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַוְּגָהּ עִם יַעֲקֹב בְּגָלוּי, שֶׁכָּתוּב וַיְהִי בַבֹּקֶר וְהִנֵּה הִיא לֵאָה. [מִכְּלַל] שֶׁהֲרֵי קֹדֶם לֹא הִתְגַּלָּה הַדָּבָר.

וְתוּ, בְּגִין לְאַמְשָׁכָא עֵינָא וְלִבָּא דְיַעֲקֹב בְּשַׁפִּירוּ דְרָחֵל, לְמֶעְבַּד דְּיוּרֵיהּ תַּמָּן, וּבְגִינָהּ (דף קנג ע"ב) **אִזְדַּוְּוּגַת לֵיהּ לֵאָה, וְאוֹקִימַת כָּל אִינּוּן שִׁבְטִין. בַּמֶּה יָדַע יַעֲקֹב מָאן הִיא רָחֵל. אֶלָּא דְּאִינּוּן רַעְיָין אָמְרוּ לֵיהּ, דִּכְתִיב,** (בראשית כט) **וְהִנֵּה רָחֵל בִּתּוֹ בָּאָה עִם הַצֹּאן.**

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, וַיֹּאמֶר (בראשית כט) **אֶעֱבָדְךָ שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל בִּתְּךָ הַקְּטַנָּה, וְכִי מַה דַּעְתֵּיהּ דְּיַעֲקֹב דְּלָא קָאָמַר עֶשֶׂר יַרְחִין אוֹ שַׁתָּא חָדָא, אֶלָּא שֶׁבַע שָׁנִים אַמַּאי. אֶלָּא יַעֲקֹב בְּחָכְמָתָא עָבַד. בְּגִין דְּלָא יֵימְרוּן, דִּבְגִין תִּיאוּבְתָּא דְשַׁפִּירוּ דְרָחֵל עָבַד, אֶלָּא בְּגִין חָכְמָתָא, דְּסִיהֲרָא בַּת שֶׁבַע שְׁנִין הִיא. וְכֻלְּהוּ שֶׁבַע שְׁנִין עִלָּאִין, שָׁרוּ עֲלֵיהּ דְּיַעֲקֹב עַד לָא נָסִיב לָהּ לְרָחֵל לְמֵיתַב גַּבָּהּ כְּדְקָא יְאוּת. דְּהָא יַעֲקֹב נָטַל כֻּלְּהוּ בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר אָתָא לְגַבָּהּ, בְּגִין**

לשון הקודש

וְעוֹד, כְּדֵי לִמְשֹׁךְ אֶת עֵינוֹ וְלִבּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב בַּיֹּפִי שֶׁל רָחֵל, לַעֲשׂוֹת שָׁם אֶת דִּיּוּרוֹ, וּבִשְׁבִילָהּ הִזְדַּוְּגָה לוֹ לֵאָה וְהֵקִימָה אֶת כָּל אוֹתָם הַשְּׁבָטִים. בַּמֶּה יָדַע יַעֲקֹב מִי הִיא רָחֵל? אֶלָּא שֶׁאוֹתָם הָרוֹעִים אָמְרוּ לוֹ, שֶׁכָּתוּב וְהִנֵּה רָחֵל בִּתּוֹ בָּאָה עִם הַצֹּאן.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, וַיֹּאמֶר אֶעֱבָדְךָ שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל בִּתְּךָ הַקְּטַנָּה. וְכִי מַה דַּעְתּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁלֹּא אָמַר עֶשְׂרֶה יְרָחִים אוֹ שָׁנָה אַחַת, אֶלָּא שֶׁבַע שָׁנִים לָמָּה? אֶלָּא יַעֲקֹב עָשָׂה בְּחָכְמָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ שֶׁבִּשְׁבִיל הַתְּשׁוּקָה שֶׁל יָפְיָהּ שֶׁל רָחֵל עָשָׂה, אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַחָכְמָה, שֶׁהַלְּבָנָה בַּת שֶׁבַע שָׁנִים הִיא, וְכָל שֶׁבַע הַשָּׁנִים הָעֶלְיוֹנוֹת שׁוֹרוֹת הָיוּ עַל יַעֲקֹב טֶרֶם נָשָׂא אֶת רָחֵל לָשֶׁבֶת עִמָּהּ כָּרָאוּי, שֶׁהֵרֵי יַעֲקֹב נָטַל אֶת כֻּלָּם

לְאִשְׁתַּכָּחָא אִיהוּ שָׁמַיִם, וְאִיהִי אָרֶץ.

וְרָזָא דְּמִלָּה, וַיִּהְיוּ בְעֵינָיו כְּיָמִים אֲחָדִים, מָאי כְּיָמִים אֲחָדִים, אֶלָּא, כֻּלְּהוּ שֶׁבַע שְׁנִין שָׁקִיל לוֹן בְּעֵינוֹי, כְּאִינּוּן עִלָּאִין. דְּאִינּוּן אֲחָדִין דְּלָא מִתְפָּרְשָׁאן, וְכֻלְּהוּ חַד, דְּמִתְקַשְּׁרָן דָּא בְדָא. בְּאַהֲבָתוֹ אוֹתָהּ, לְאִשְׁתַּכָּחָא כְּגַוְונָא עִלָּאָה.

תָּא חֲזֵי, דְּאָפִילוּ לָבָן רָמַז לֵיהּ בְּאִינּוּן שֶׁבַע, וְלָא יָדַע מָאי קָאָמַר, דְּפָתַח וְאָמַר טוֹב, דִּכְתִיב, (בראשית כט) טוֹב תִּתִּי וְגוֹ'. אָמַר רִבִּי אַבָּא, הָכִי הוּא וַדַּאי, פְּלַח שֶׁבַע שְׁנִין, לְאִזְדַּוְוגָא בִשְׁמִטָּה. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, תָּא חֲזֵי, בְּכָל אֲתַר יוֹבְלָא סָתִים דְּלָא אִתְגַּלְיָא וּשְׁמִטָּה אִתְגַּלְיָא.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְיַעֲקֹב פְּלַח שֶׁבַע שְׁנִין קַדְמָאִין, נָפְקָא קָלָא וְאָמַר, יַעֲקֹב, (תהלים קו) מִן הָעוֹלָם

לשון הקודש

בְּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ בָּא אֵלֶיהָ, כְּדֵי לְהַמְצֵא הוּא שָׁמַיִם וְהִיא אָרֶץ.

וְסוֹד הַדָּבָר – וַיִּהְיוּ בְעֵינָיו כְּיָמִים אֲחָדִים. מַה זֶּה כְּיָמִים אֲחָדִים? אֶלָּא כָּל שֶׁבַע הַשָּׁנִים שָׁקַל אוֹתָם בְּעֵינָיו כְּאוֹתָם עֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵם אֲחָדִים וְלֹא נִפְרָדִים, וְכֻלָּם אֶחָד, שֶׁנִּקְשָׁרִים זֶה עִם זֶה. בְּאַהֲבָתוֹ אוֹתָהּ, לִהְיוֹת כַּדֶּגְמָה הָעֶלְיוֹנָה.

בֹּא רְאֵה שֶׁאֲפִלּוּ לָבָן רָמַז לוֹ בְּאוֹתָם הַשֶּׁבַע וְלֹא יָדַע מָה אָמַר. שֶׁפָּתַח וְאָמַר טוֹב, שֶׁכָּתוּב טוֹב תִּתִּי וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּךְ זֶה וַדַּאי, עָבַד שֶׁבַע שָׁנִים לְהִזְדַּוֵּג עִם שְׁמִטָּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֹּא רְאֵה, בְּכָל מָקוֹם הַיּוֹבֵל סָתוּם, שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה, וְהַשְּׁמִטָּה הִתְגַּלְּתָה.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁיַּעֲקֹב עָבַד שֶׁבַע שָׁנִים רִאשׁוֹנוֹת, יָצָא קוֹל וְאָמַר: יַעֲקֹב,

וְעַד הָעוֹלָם כְּתִיב, עוֹלָם סָתִים דִּלְעֵילָא יוֹבְלָא מִתַּמָּן שֵׁירוּתָא. דְּאִלֵּין דְּאִינּוּן סְתִימִין, דְּלָא אִתְגַּלְיָא לוֹן מִן יוֹבְלָא אִינּוּן. בְּגִין כָּךְ אִסְתִּימוּ מִיַּעֲקֹב, דְּלָא יָדַע, דְּחָשַׁב דְּהָא מִן שְׁמִטָּה אִינּוּן. וּבְגִין דְּיַעֲבִיד שֵׁירוּתָא מֵעוֹלָם דִּלְעֵילָא, אִתְכַּסְיָין מִנֵּיהּ, בְּגִין דְּיוֹבְלָא אִיהוּ סָתִים, וּלְבָתַר דַּעֲבָרוּ שְׁנֵי יוֹבְלָא דְּאִתְכַּסְיָיא, עֲבַד שְׁנֵי שְׁמִטָּה דְּאִתְגַּלְיָין, וְאִתְעַטַּר בִּתְרֵין עָלְמִין וְאָחִיד לוֹן.

תָּא חֲזֵי, לֵאָה אוֹלִידַת שִׁית בְּנִין וּבְרַתָּא חָדָא. וְהָכִי אִתְחֲזֵי, דְּהָא שִׁית סִטְרִין קָיְימִין עֲלָהּ וְאִלֵּין שִׁית, וּבְרַתָּא חָדָא, בְּרָזָא עִלָּאָה נָפְקָא. רָחֵל אוֹלִידַת תְּרֵין צַדִּיקִים. וְהָכִי אִתְחֲזֵי, הָא שְׁמִטָּה, דְּבֵין תְּרֵי צַדִּיקֵי יָתְבָא לְעָלְמִין, דִּכְתִיב, (תהלים לז) צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ, צַדִּיק לְעֵילָא וְצַדִּיק לְתַתָּא. צַדִּיק לְעֵילָא, מִנֵּיהּ

לשון הקודש

כָּתוּב מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. הָעוֹלָם הַנִּסְתָּר שֶׁלְּמַעְלָה הַיּוֹבֵל, מִשָּׁם הָרֵאשִׁית. שֶׁאֵלּוּ שֶׁהֵם נִסְתָּרִים, שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה לָהֶם, הֵם מִן הַיּוֹבֵל. מִשּׁוּם כָּךְ נִסְתְּמוּ מִיַּעֲקֹב שֶׁלֹּא יָדַע, שֶׁחָשַׁב שֶׁהֲרֵי הֵם מִן הַשְּׁמִטָּה, וּכְדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה רֵאשִׁית מִן הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה הִתְכַּסּוּ מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם שֶׁהַיּוֹבֵל הוּא נִסְתָּר. וְאַחַר שֶׁעָבְרוּ שְׁנֵי הַיּוֹבֵל הַמְכֻסִּים, עָשָׂה שְׁנֵי שְׁמִטָּה הַנִּגְלִים, וְהִתְעַטֵּר בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת וְאָחַז אוֹתָם.

בֹּא רְאֵה, לֵאָה הוֹלִידָה שִׁשָּׁה בָנִים וּבַת אַחַת, וְכָךְ רָאוּי, שֶׁהֲרֵי שִׁשָּׁה צְדָדִים עוֹמְדִים עָלֶיהָ, וְאֵלּוּ שִׁשָּׁה וּבַת אַחַת בְּסוֹד עֶלְיוֹן יָצְאָה. רָחֵל הוֹלִידָה שְׁנֵי צַדִּיקִים, וְכָךְ רָאוּי, הִנֵּה שְׁמִטָּה, שֶׁבֵּין שְׁנֵי צַדִּיקִים יוֹשֶׁבֶת לְעוֹלָמִים, שֶׁכָּתוּב צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ. צַדִּיק לְמַעְלָה

נָגְדָן מִיָּין עִלָּאִין. צַדִּיק לְתַתָּא, מִנֵּיהּ נָבְעָא נוּקְבָא מַיָּא לְגַבֵּי דְכוּרָא, בְּתִיאוּבְתָּא שְׁלִים. צַדִּיק מִסִּטְרָא דָא, וְצַדִּיק מִסִּטְרָא דָא, כְּמָא דִּדְכוּרָא לְעֵילָּא יָתִיב בֵּין תְּרֵי נוּקְבֵי, הָכִי נָמֵי נוּקְבָא לְתַתָּא יָתְבָא בֵּין תְּרֵי צַדִּיקֵי.

וְעַל דָּא, יוֹסֵף וּבִנְיָמִין תְּרֵין צַדִּיקִין נִינְהוּ. יוֹסֵף זָכָה לְמֶהֱוֵי צַדִּיק לְעֵילָּא, בְּגִין דְּנָטַר אָת קַיָּימָא. בִּנְיָמִין אִיהוּ צַדִּיק לְתַתָּא, לְאִתְעַטָּרָא שִׁמְטָה בֵּין תְּרֵי צַדִּיקֵי, יוֹסֵף הַצַּדִּיק, וּבִנְיָמִין הַצַּדִּיק.

וְכִי בִּנְיָמִין צַדִּיק הָוָה, אִין. דְּכָל יוֹמוֹי לָא חָטָא בְּהַאי אָת קַיָּימָא, וְאַף עַל גַּב דְּלָא אִזְדַּמַּן לֵיהּ עוֹבָדָא כְּיוֹסֵף. אִי הָכִי, אַמַּאי אִקְרֵי צַדִּיק. אֶלָּא כָּל יוֹמוֹי דְיַעֲקֹב הָוָה בְּאֶבְלָא דְיוֹסֵף, לָא שִׁמֵּשׁ עַרְסֵיהּ. וְאִי תֵּימָא דְּכַד אִתְנְטִיל יוֹסֵף מִיַּעֲקֹב, רַבְיָא הָוָה וְלָא

לשון הקודש

וְצַדִּיק לְמַטָּה. הַצַּדִּיק לְמַעְלָה, מִמֶּנּוּ שׁוֹפְעִים מַיִם עֶלְיוֹנִים. הַצַּדִּיק לְמַטָּה, מִמֶּנּוּ נוֹבַעַת הַנְּקֵבָה מַיִם לַזָּכָר בִּתְשׁוּקָה שְׁלֵמָה. צַדִּיק מִצַּד זֶה, וְצַדִּיק מִצַּד זֶה. כְּמוֹ שֶׁהַזָּכָר לְמַעְלָה יוֹשֵׁב בֵּין שְׁתֵּי נְקֵבוֹת, כָּךְ גַּם הַנְּקֵבָה לְמַטָּה יוֹשֶׁבֶת בֵּין שְׁנֵי צַדִּיקִים.

וְעַל כֵּן יוֹסֵף וּבִנְיָמִין הֵם שְׁנֵי צַדִּיקִים. יוֹסֵף זָכָה לִהְיוֹת צַדִּיק לְמַעְלָה, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁמַר אֶת הַבְּרִית, וּבִנְיָמִין הוּא צַדִּיק לְמַטָּה, לְעַטֵּר אֶת הַשִּׁמְטָה בֵּין שְׁנֵי צַדִּיקִים – יוֹסֵף הַצַּדִּיק וּבִנְיָמִין הַצַּדִּיק. **וְכִי** בִּנְיָמִין הָיָה צַדִּיק? כֵּן, שֶׁכָּל יָמָיו לֹא חָטָא בְּאוֹת הַבְּרִית הַזּוֹ. וְאַף עַל גַּב שֶׁלֹּא הִזְדַּמֵּן לוֹ מַעֲשֶׂה כְּמוֹ יוֹסֵף, אִם כֵּן לָמָּה נִקְרָא צַדִּיק? אֶלָּא כָּל יְמֵי יַעֲקֹב, כְּשֶׁהָיָה בְּאֵבֶל שֶׁל יוֹסֵף, לֹא שִׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ. וְאִם תֹּאמַר, שֶׁכְּשֶׁנִּטַּל יוֹסֵף

נְסִיב. וְאַתְּ אֲמַרְתְּ דְּלָא שִׁמֵּשׁ עַרְסֵיהּ, אֶלָּא אַף עַל גַּב דְּאִזְדַּוּג לְבָתָר לָא בָעָא לְשַׁמְּשָׁא עַרְסֵיהּ.

וְאֲנַן הָכִי תְּנַן, בְּשָׁעָה דְשָׁאִיל יוֹסֵף לְבִנְיָמִין, אָמַר לֵיהּ אִית לָךְ אִינְתּוּ. אָמַר לֵיהּ, אִין. אָמַר לֵיהּ אִית לָךְ בְּנִין, אָמַר לֵיהּ אִין. וְהֵיךְ אִקְרוּן, אָמַר לֵיהּ עַל שׁוּם אָחִי וְכוּ' (נ"א אָמַר לֵיהּ אִית לָךְ בְּנִין, אָמַר לֵיהּ זְמִינִין לִי. וְאֵיךְ יִתְקְרוּן לָךְ, אָמַר לֵיהּ עַל שׁוּם אָחִי וְגוּ') **גֵּרָא וְנַעֲמָן וְגוּ' דִּכְתִיב** (בראשית מו) **וּבְנֵי בִנְיָמִין בֶּלַע וָבֶכֶר וְגוּ', וְאַתְּ אֲמַרְתְּ דְּלָא שִׁמֵּשׁ.** (ס"א אֶלָּא בְּהַהִיא שַׁעְתָּא)**.**

אָמַר לֵיהּ אִין, דְּהָא בְּהַהִיא שַׁעְתָּא לָא הֲווֹ לֵיהּ. (ס"א לְבָתָר דְּיָצָא מִבֵּית הָאֲסוּרִין הֲווֹ לֵיהּ) **וְאִי תֵּימָא וּבְנֵי בִנְיָמִן בֶּלַע וָבֶכֶר. כַּד עָאלוּ לְמִצְרָיִם, הָכִי הוּא וַדָּאי, דְּכָל זִמְנָא דְּאִתְאַבַּל יַעֲקֹב עַל יוֹסֵף לָא שִׁמֵּשׁ עַרְסֵיהּ וְאוֹלִיד בְּנִין. וְאָמַר בִּנְיָמִן, הָא יוֹסֵף אָחִי,**

לשון הקודש

מִיַּעֲקֹב, עֵלֶם הָיָה וְלֹא נָשׂוּי, וְאַתָּה אוֹמֵר שֶׁלֹּא שִׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ? אֶלָּא אַף עַל גַּב שֶׁהִתְחַתֵּן לְאַחַר מִכֵּן, לֹא רָצָה לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ.

וְאָנוּ כָּךְ שָׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁשָּׁאַל יוֹסֵף אֶת בִּנְיָמִין, אָמַר לוֹ: יֵשׁ לְךָ אִשָּׁה? אָמַר לוֹ: כֵּן. אָמַר לוֹ: יֵשׁ לְךָ בָּנִים? אָמַר לוֹ: כֵּן. וְאֵיךְ נִקְרָאִים? אָמַר לוֹ: עַל שֵׁם אָחִי וְכוּ', [אָמַר לוֹ, יֵשׁ לְךָ בָּנִים? אָמַר לוֹ, עֲתִידִים לִי. וְהֵיאַךְ תִּקָּרֵאם? אָמַר לוֹ, עַל שֵׁם אָחִי וְגוּ'] גֵּרָא וְנַעֲמָן וְגוּ', שֶׁכָּתוּב וּבְנֵי בִנְיָמִין בֶּלַע וָבֶכֶר וְגוּ', וְאַתָּה אָמַרְתָּ שֶׁלֹּא שִׁמֵּשׁ? [אֶלָּא בְּאוֹתָהּ שָׁעָה].

אָמַר לוֹ, כֵּן, שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לֹא הָיוּ לוֹ. [לְאַחַר שֶׁיָּצָא מִבֵּית הָאֲסוּרִים הָיוּ לוֹ] וְאִם תֹּאמַר, וּבְנֵי בִנְיָמִין בֶּלַע וָבֶכֶר, כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לְמִצְרַיִם, כָּךְ זֶה וַדַּאי. שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהִתְאַבֵּל יַעֲקֹב עַל יוֹסֵף, לֹא שִׁמֵּשׁ

אַתְּ קַיְּימָא דְּאַבָּא הָוָה. דְּהָא בְּרִית סִיּוּמָא דְּגוּפָא אִיהוּ, כֵּיוָן דְּאִיהוּ אִתְאֲבִיד, אֲנָא אֶהֱוֵא נָטִיר אַתְרֵיהּ דְּאָחִי. (דף קנד ע"א)

וְאִי תֵּימָא, הָא בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְאֲבִיד, לָא הָוָה צַדִּיק. דְּצַדִּיק לָא הָוָה עַד דְּאָעֲרַע עוֹבָדָא בֵּיהּ. אֶלָּא, כֻּלְּהוּ הֲווֹ יָדְעֵי מִיַּעֲקֹב. דְּיַעֲקֹב הָוָה יָדַע דְּאַתַּר דָּא יָרִית יוֹסֵף, וּבְגִינֵי כָּךְ אוֹרִיךְ בְּלָבָן כָּל כָּךְ עַד דְּיִסְתַּיֵּים גּוּפָא, וּמַאן הוּא סִיּוּמָא דְּגוּפָא, בְּרִית. וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית ל) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף וְגוֹ', דְּהָא וַדָּאי הַשְׁתָּא אִשְׁתְּלִים גּוּפָא, כֵּיוָן דְּגוּפָא אִשְׁתְּלִים, בָּעֵינָא לְמֵיזַל. וּבְגִינֵי כָּךְ בִּנְיָמִין יָדַע וְנָטַר אוֹרְחֵיהּ דַּאֲחוּי.

כֵּיוָן דְּאֲתָא לְיוֹסֵף, וְאִשְׁתַּכַּח. בִּנְיָמִין הָדַר לְבֵיתֵיהּ, וְשִׁמֵּשׁ עַרְסֵיהּ (אָזְלֵי וְעָאלוּ) וְאוֹלִיד בְּנִין. וְעַל דָּא

לשון הקודש

מִטָּתוֹ וְהוֹלִיד בָּנִים. וְאָמַר בִּנְיָמִין: הִנֵּה יוֹסֵף אָחִי, אוֹת הַבְּרִית שֶׁל אַבָּא הָיָה, שֶׁהֲרֵי הַבְּרִית הִיא סִיּוּם הַגּוּף. כֵּיוָן שֶׁהוּא נֶאֱבָד, אֲנִי אֶהְיֶה שׁוֹמֵר מְקוֹמוֹ שֶׁל אָחִי.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנֶּאֱבַד לֹא הָיָה צַדִּיק, שֶׁצַּדִּיק הוּא לֹא הָיָה עַד שֶׁקָּרָה הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה בּוֹ – אֶלָּא כֻּלָּם הָיוּ יוֹדְעִים מִיַּעֲקֹב, שֶׁיַּעֲקֹב הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהַמָּקוֹם הַזֶּה יָרַשׁ יוֹסֵף, וּמִשּׁוּם כָּךְ הֶאֱרִיךְ אֵצֶל לָבָן כָּל כָּךְ, עַד שֶׁיִּסְתַּיֵּם הַגּוּף, וּמִי הוּא סִיּוּם הַגּוּף? הַבְּרִית, וְעַל כֵּן כָּתוּב וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף וְגוֹ'. שֶׁהֲרֵי וַדַּאי כָּעֵת הִשְׁתַּלֵּם הַגּוּף. כֵּיוָן שֶׁהִשְׁתַּלֵּם הַגּוּף, אֲנִי רוֹצֶה לָלֶכֶת. וּמִשּׁוּם כָּךְ בִּנְיָמִין יָדַע וְשָׁמַר אֶת דֶּרֶךְ אָחִיו.

כֵּיוָן שֶׁבָּא לְיוֹסֵף וְנִמְצָא, בִּנְיָמִין חָזַר

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לֵיהּ צַדִּיק לְתַתָּא, וְיוֹסֵף צַדִּיק לְעֵילָא. וּבְגִינֵי כָּךְ, רָחֵל תְּרֵין בְּנִין אוֹלִידַת, וְלֵאָה שִׁית בְּנִין וּבְרַתָּא.

וְעַל דָּא, אִינּוּן שֶׁבַע שְׁנִין קַדְמָאֵי אִתְכַּסְיָין, דְּלָא יָדַע בְּהוּ יַעֲקֹב בְּגִין דְּהַוּוּ דְיוֹבְלָא, וְאִינּוּן דְּשִׁמְטָה אִתְגַּלְיָין, וּבְשִׁמְטָה דְּאִתְגַּלְיָא פָּלַח לְיוֹבְלָא דְּאִתְכַּסְיָא, דִּכְתִיב (בראשית כט) וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב בְּרָחֵל שֶׁבַע שָׁנִים. שֶׁבַע שָׁנִים סְתָם. בְּרָחֵל פָּלַח שֶׁבַע שְׁנִין עִלָּאִין, וְאִתְאַחִיד בְּהוּ בִּתְרֵי עָלְמִין. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, מִגּוֹ דְּאִתְגַּלְיָא, אָתֵי בַּר נָשׁ לְסִתִּימָאָה.

וְאִי תֵּימָא, אִי הָכִי דְּשִׁנִּין קַדְמָאֵי מִיּוֹבְלָא אִינּוּן, הָא בְּיוֹבְלָא כְּתִיב (ויקרא כה) שֶׁבַע שָׁנִים, שֶׁבַע פְּעָמִים. שֶׁבַע שָׁנִים שְׁכִיחֵי, שֶׁבַע פְּעָמִים (לא שכיחי) אָן אִינּוּן. אֶלָּא, אִינּוּן שִׁבְעָה יוֹמִין דְּנָטַר בְּהִלּוּלָא דְּלֵאָה

לשון הקודש

לְבֵיתוֹ וְשִׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ [וְהָלְכוּ וְנִכְנְסוּ] וְהוֹלִיד בָּנִים. וְעַל כֵּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אוֹתוֹ צַדִּיק לְמַטָּה, וְיוֹסֵף צַדִּיק לְמַעְלָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ רָחֵל הוֹלִידָה שְׁנֵי בָנִים, וְלֵאָה שִׁשָּׁה בָנִים וּבַת.

וְעַל זֶה אוֹתָן שֶׁבַע הַשָּׁנִים הָרִאשׁוֹנוֹת מְכֻסּוֹת, שֶׁלֹּא יָדַע בָּהֶן יַעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ שֶׁל הַיּוֹבֵל. וְאוֹתָן שֶׁל שְׁמִטָּה הִתְגַּלּוּ, וּבַשְּׁמִטָּה הַגְּלוּיָה עָבַד אֶת הַיּוֹבֵל שֶׁהִתְכַּסָּה, שֶׁכָּתוּב וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב בְּרָחֵל שֶׁבַע שָׁנִים. שֶׁבַע שָׁנִים סְתָם. בְּרָחֵל עָבַד שֶׁבַע שָׁנִים עֶלְיוֹנוֹת, וְנֶאֱחַז בָּהֶן בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת. מִכָּאן לָמַדְנוּ, מִתּוֹךְ הַנִּגְלֶה בָּא הָאָדָם לַנִּסְתָּר.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ שֶׁהַשָּׁנִים הָרִאשׁוֹנוֹת הֵן מֵהַיּוֹבֵל, הֲרֵי בַּיּוֹבֵל כָּתוּב שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁבַע פְּעָמִים. שֶׁבַע שָׁנִים מְצוּיוֹת, שֶׁבַע פְּעָמִים [לֹא מְצוּיוֹת]

אַשְׁלִימוּ חוּשְׁבְּנָא, דְּהָא כָּל יוֹמָא (ס"א פַּעַם אַחַת וְשֶׁבַע אַחַת) (שֶׁבַע) אַחַת אִקְרֵי, דִּכְתִיב, (תהלים קיט) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ. וְכָל שִׁבְעָה אִשְׁתְּלִים בְּשִׁבְעָה יוֹמִין, ז' בְּכָל יוֹמָא, דְּאִקְרֵי פַּעַם אַחַת.

וּבְרָחֵל לָא הָוָה כֵּן, דְּלָא נָטַר ז' יוֹמִין, אֶלָּא שֶׁבַע שְׁנִין דְּפָלַח לְבָתָר. וְאִי תֵּימָא, אִי הָכִי, שְׁנִין דְּשִׁמְטָה הָוָה לֵיהּ לְמִפְּלַח קוֹדֶם, וּלְבָתַר לְאִזְדַּוְּוגָא בִּשְׁמִטָּה. אֶלָּא כֵּיוָן דְּקַבִּיל עֲלֵיהּ לְמִפְּלַח, כְּאִילוּ פָּלַח לוֹן. אָתָא רִבִּי אַבָּא וּנְשָׁקֵיהּ. אָמַר בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּזָכִינָא לְהַאי קְרָא, עַל הַהוּא אֲתַר כְּתִיב (ישעיה מב) ה' חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר.

תּוּ אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הָא דְּאִתְּמַר לֵאָה אוֹלִידַת שִׁית בְּנִין וּבְרַתָּא חָדָא, הָכִי הוּא וַדָּאי, רָחֵל תְּרֵי בְּנִין וַדָּאי, בְּנֵי שְׁפָחוֹת אַרְבָּעָה, תִּקּוּנָא דִּלְהוֹן הֵיךְ

לשון הקודש

אֵיפֹה הֵן? אֶלָּא אוֹתָם שִׁבְעָה יָמִים שֶׁשָּׁמַר בַּחֲתֻנָּה שֶׁל לֵאָה הִשְׁלִימוּ אֶת הַחֶשְׁבּוֹן, שֶׁהֲרֵי כָּל יוֹם [פַּעַם אַחַת וְשֶׁבַע אַחַת] [שֶׁבַע] נִקְרָא פַּעַם אַחַת, שֶׁכָּתוּב (תהלים קיט) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ. וְכָל שִׁבְעָה מִשְׁתַּלֵּם בְּשִׁבְעָה יָמִים, ז' בְּכָל יוֹם, שֶׁנִּקְרָא פַּעַם אַחַת. **וּבְרָחֵל** לֹא הָיָה כֵּן, שֶׁלֹּא שָׁמַר שִׁבְעָה יָמִים, אֶלָּא שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁעָבַד אַחַר כָּךְ. וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ, שָׁנִים שֶׁל שְׁמִטָּה הָיָה לוֹ לַעֲבֹד קֹדֶם וְאַחַר כָּךְ לְהִזְדַּוֵּג עִם הַשְּׁמִטָּה? אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁקִּבֵּל עָלָיו לַעֲבֹד, כְּאִלּוּ עָבַד אוֹתָם. בָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוֹ. אָמַר, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁזָּכִיתִי לַפָּסוּק הַזֶּה, עַל אוֹתוֹ הַמָּקוֹם כָּתוּב (ישעיה מט) ה' חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר. **עוֹד** אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה שֶׁנֶּאֱמַר לֵאָה הוֹלִידָה שִׁשָּׁה בָנִים וּבַת אַחַת – כָּךְ זֶה

קָיְימֵי. אֶלָּא אִינּוּן אַרְבַּע קְשָׁרִים דְּאִקְרוּן אֲחוֹרַיִם, דִּכְתִיב (מלכים א ז) וְכָל אֲחוֹרֵיהֶם בָּיְתָה.

דְּהָא בִּדְרוֹעָא יְמִינָא תְּלַת קִשְׁרִין. אֲבָל קִשְׁרָא חַד בְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ רַב וְאִיהוּ אָחוֹר, דְּאִשְׁתָּאַר לְבַר. וְכֵן חַד בִּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא, וְכֵן חַד בְּיַרְכָא יְמִינָא, וְכֵן חַד בְּיַרְכָא שְׂמָאלָא. וְכַד אִתְתַּקַּן כֹּלָּא, אִשְׁתַּכָּחוּ כֻּלְּהוּ בָּיְתָה, לְקַיְימָא קְרָא דִּכְתִיב וְכָל אֲחוֹרֵיהֶם בָּיְתָה.

כָּל שְׁאַר קִשּׁוּרִין, כֻּלְּהוּ אִתְחַזְיָין בְּמֵישַׁר וְאִלֵּין נָפְקִין, לְבַר מִדְּרוֹעִין וּלְבַר מִיַּרְכִין, לְאִתְחַזָּאָה בִּבְנֵי הַשְּׁפָחוֹת, דְּאַף עַל גַּב דְּאִינּוּן בְּמִנְיָינָא, לָא חֲשִׁיבֵי כִּבְנֵי רָחֵל וְלֵאָה. וּבְגִינֵי כָּךְ נָפְקֵי לְבַר.

דָּבָר אַחֵר אִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע, דְּכָל שְׁאַר קִשְׁרִין נָטְלֵי בְּגִינַיְיהוּ, וְאִלֵּין נָטְלֵי לוֹן. אָמַר רִבִּי

לשון הקודש

וַדַּאי. רָחֵל שְׁנֵי בָנִים וַדַּאי, בְּנֵי הַשְּׁפָחוֹת אַרְבָּעָה. תִּקּוּנָם אֵיךְ עוֹמְדִים? אֶלָּא אוֹתָם אַרְבָּעָה קְשָׁרִים שֶׁנִּקְרָאִים אֲחוֹרַיִם, שֶׁכָּתוּב וְכָל אֲחֹרֵיהֶם בָּיְתָה. שֶׁחֲרֵי בִּזְרוֹעַ יָמִין שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים, אֲבָל קֶשֶׁר אֶחָד בָּאֶמְצַע שֶׁהוּא גָּדוֹל וְהוּא אָחוֹר, שֶׁנִּשְׁאַר בַּחוּץ. וְכֵן אֶחָד בִּזְרוֹעַ שְׂמֹאל, וְכֵן אֶחָד בִּיֶרֶךְ יָמִין, וְכֵן אֶחָד בִּיֶרֶךְ שְׂמֹאל. וּכְשֶׁהַכֹּל נִתְקַן, נִמְצְאוּ כֻּלָּם בַּיְתָה, לְקַיֵּם אֶת הַפָּסוּק שֶׁכָּתוּב וְכָל אֲחֹרֵיהֶם בָּיְתָה.

כָּל שְׁאָר הַקְּשָׁרִים, כֻּלָּם נִרְאִים בְּיֹשֶׁר, וְאֵלּוּ יוֹצְאִים מִחוּץ לַזְּרוֹעוֹת וּמִחוּץ לַיְּרֵכַיִם לְהֵרָאוֹת בִּפְנֵי הַשְּׁפָחוֹת. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהֵם בַּמִּנְיָן, אֵינָם חֲשׁוּבִים כִּבְנֵי רָחֵל וְלֵאָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ יָצְאוּ בַּחוּץ.

דָּבָר אַחֵר, אֵלּוּ הֵם הָאַרְבָּעָה שֶׁכָּל שְׁאָר הַקְּשָׁרִים נוֹטְלִים בִּשְׁבִילָם, וְאֵלּוּ

אַבָּא, הָכִי הוּא וַדָּאי, (נ"א אָמַר רִבִּי אַבָּא דָּא לָאו דָּא) **וְעַל דָּא כֹּלָּא מִתְתַּקֵּן כְּחֲדָא.**

וַיַּרְא ה' כִּי שְׂנוּאָה לֵאָה וְגו'. (בראשית כט) **רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח,** מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת (תהלים קיג) **אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָה. מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת, דָּא רָחֵל דְּאִיהִי עִקָּרָא דְּבֵיתָא. אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה, דָּא לֵאָה.**

דָּבָר אַחֵר, מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת דָּא שְׁמִטָּה, דְּאִיהִי עִקָּרָא, דְּהַאי עַלְמָא, עֲלֵיהּ אִתְדַּבַּר. אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה, דָּא יוֹבְלָא. דְּכָל חֵידוּ וְכָל חֶדְוָה דְּכֻלְּהוּ עַלְמִין בֵּיהּ תַּלְיָין. וְהַאי קְרָא, כְּלָלָא דְכֹלָּא הוּא. בְּגִין דְּהַאי כָּלִיל כֹּלָּא, בְּרָזָא קַדִּישָׁא, וְעַל דָּא סִיּוּמָא דִקְרָא, הַלְלוּיָה.

וַיַּרְא ה' כִּי שְׂנוּאָה לֵאָה, וְכִי אַמַּאי הִיא שְׂנוּאָה,

לשון הקודש

נוֹטְלִים אוֹתָם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּךְ זֶה וַדַּאי, (אָמַר רַבִּי אַבָּא, זֶה לֹא זֶה) וְעַל כֵּן הַכֹּל נִתְקָן יַחַד.

וַיַּרְא ה' כִּי שְׂנוּאָה לֵאָה וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (תהלים קיג) מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָה. מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת – זוֹ רָחֵל, שֶׁהִיא עִקַּר הַבַּיִת. אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה – זוֹ לֵאָה.

דָּבָר אַחֵר מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת – זוֹ שְׁמִטָּה, שֶׁהִיא עִקַּר הָעוֹלָם הַזֶּה, עָלָיו הוּא מֻנְהָג. אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה – זֶה הַיּוֹבֵל, שֶׁכָּל שִׂמְחָה וְכָל חֶדְוָה שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת תְּלוּיִים בּוֹ, וְהַפָּסוּק הַזֶּה הוּא הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁזֶּה כּוֹלֵל הַכֹּל בְּסוֹד קָדוֹשׁ, וְעַל זֶה סִיּוּם הַפָּסוּק הַלְלוּיָה.

וַיַּרְא ה' כִּי שְׂנוּאָה לֵאָה. וְכִי לָמָּה הִיא

וְהָא בְּנֵי שְׁנוּאָה לָאו בְּנֵי מַעֲלְיָא נִינְהוּ. וַחֲזִינָן דְּכָל אִינּוּן בְּנֵי מַעֲלֵי מִלֵּאָה נָפְקוּ, וְאַתְּ אֲמַרְתְּ כִּי שְׁנוּאָה לֵאָה. אֶלָּא, וַדַּאי יוֹבְלָא אִיהוּ תָּדִיר עַלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא, וְכָל מִילּוֹי לָאו (בְּנֵי) (דף קנד ע"ב) בְּאִתְגַּלְיָא נִינְהוּ, וּבְגִין כָּךְ, יַעֲקֹב אִתְכַּסְיָין מִנֵּיהּ כָּל עוֹבָדוֹי.

תָּא חֲזֵי, עַלְמָא תַּתָּאָה בְּאִתְגַּלְיָא אִיהוּ, וְהוּא שֵׁירוּתָא דְּכֹלָּא, לְסַלְקָא בְּדַרְגּוֹי. כְּמָה דְּחָכְמָה עִלָּאָה הוּא שֵׁירוּתָא דְּכֹלָּא, הָכִי נָמֵי עַלְמָא תַּתָּאָה, חָכְמָה אִיהוּ, וְהִיא שֵׁירוּתָא דְּכֹלָּא. וּבְגִין כָּךְ, קָרֵינָן אַתָּה, בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁמִטָּה, וְאִתְגַּלְיָא.

וְעַלְמָא עִלָּאָה דְּאִיהוּ יוֹבְלָא, קָרֵינָא הוּא, דְּכָל מִלּוֹי בְּאִתְכַּסְיָא אִינּוּן. וְרָזָא דְּמִלָּה דְּלֵאָה, דִּכְתִיב, (בראשית ל) וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ בַּלַּיְלָה הוּא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (במדבר יח) וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא. בְּגִין

לשון הקודש

שְׁנוּאָה, וַהֲרֵי בְּנֵי הַשְּׁנוּאָה אֵינָם בָּנִים מְעֻלִּים, וְרָאִינוּ שֶׁכָּל אוֹתָם בָּנִים מְעֻלִּים יָצְאוּ מִלֵּאָה, וְאַתָּה אוֹמֵר שֶׁלֵּאָה שְׁנוּאָה? אֶלָּא וַדַּאי הַיּוֹבֵל הוּא תָּמִיד עוֹלָם הַנִּסְתָּר, וְכָל דְּבָרָיו אֵינָם [בְּנֵי] בְּנִגְלֶה, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִסְתְּרוּ מִיַּעֲקֹב כָּל מַעֲשָׂיו.

בָּא רְאֵה, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הוּא בְּנִגְלֶה, וְהוּא רֵאשִׁית הַכֹּל לַעֲלוֹת בְּדַרְגוֹתָיו. כְּמוֹ שֶׁהַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה הִיא רֵאשִׁית הַכֹּל, כָּךְ גַּם הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הוּא חָכְמָה, וְהִיא רֵאשִׁית הַכֹּל, וּמִשּׁוּם כָּךְ קוֹרְאִים אַתָּה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שְׁמִטָּה, וּבְגָלוּי.

וְהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא הַיּוֹבֵל, קוֹרְאִים הוּא, שֶׁכָּל דְּבָרָיו הֵם בְּנִסְתָּר, וְסוֹד הַדָּבָר שֶׁל לֵאָה, שֶׁכָּתוּב וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ בַּלַּיְלָה הוּא, וְעַל זֶה כָּתוּב (במדבר יח) וְעָבַד

לְאַמְשָׁכָא מִגֵּיהּ בִּרְכָאן לְכֹלָּא. הוּא, עַלְמָא עִלָּאָה דְּאִתְכַּסְיָא תָּדִיר, וְיַעֲקֹב בְּמָה דְּאִתְכַּסְיָא לָא אִתְדְּבַּק בִּרְעוּתֵיהּ, אֶלָּא בְּמָה דְּאִתְגַּלְיָא, וְרָזָא דָא דִּכְתִיב, (בראשית ב) וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ.

וַיַּרְא ה' כִּי שְׂנוּאָה לֵאָה. (בראשית כט) מֵהָכָא, דְּסָאנֵי בַּר נָשׁ עָרְיָין דְּאִמֵּיהּ, (וְאַחוֹתֵיהּ) וְיִתְיַחֵד בַּר נָשׁ עִם אִמֵּיהּ בְּכָל אֲתַר וְלָא יִתְחַשָּׁשׁ. וְהָא אִתְעָרוּ, בֵּן מִתְיַחֵד עִם אִמּוֹ. וְכֹלָּא אִתְכַּסֵּי מִיַּעֲקֹב, דְּעַלְמָא עִלָּאָה לָא אִתְגַּלְיָא כְּלָל.

תָּא חֲזֵי, בְּגִינֵיהּ דְּיַעֲקֹב אִתְקַיָּים עַלְמָא, וְאִי תֵּימָא הָא בְּגִינֵיהּ דְּאַבְרָהָם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית ב) בְּהִבָּרְאָם, אַל תִּקְרֵי בְהִבָּרְאָם אֶלָּא בְּאַבְרָהָם. אֶלָּא בְּגִינֵיהּ דְּיַעֲקֹב אִתְקַיָּים אַבְרָהָם, דִּכְתִיב, (ישעיה כט) כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם.

לשון הקודש

הַלֵּוִי הוּא, כְּדֵי לִמְשֹׁךְ מִמֶּנּוּ בְּרָכוֹת לַכֹּל. הוּא – הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן שֶׁנִּסְתָּר תָּמִיד. וְיַעֲקֹב בְּמַה שֶׁנִּסְתָּר לֹא נִדְבַּק בִּרְצוֹנוֹ, אֶלָּא בְּמַה שֶׁנִּגְלֶה, וְזֶה סוֹד הַכָּתוּב וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ.

וַיַּרְא ה' כִּי שְׂנוּאָה לֵאָה. מִכָּאן שֶׁשּׂוֹנֵא אָדָם עֲרֻיַּת אִמּוֹ [וְאַחוֹתוֹ], וְיִתְיַחֵד אָדָם עִם אִמּוֹ בְּכָל מָקוֹם וְלֹא יַחְשֹׁשׁ, וַהֲרֵי הֵעִירוּ, בֵּן מִתְיַחֵד עִם אִמּוֹ. וְהַכֹּל הִתְכַּסָּה מִיַּעֲקֹב, שֶׁהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן לֹא הִתְגַּלָּה כְּלָל.

בֹּא רְאֵה, בִּשְׁבִיל יַעֲקֹב הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. וְאִם תֹּאמַר, הִנֵּה בִּשְׁבִילוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּהִבָּרְאָם, אַל תִּקְרֵי בְּהִבָּרְאָם אֶלָּא בְּאַבְרָהָם – אֶלָּא מִשּׁוּם יַעֲקֹב הִתְקַיֵּם אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כט) כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם. וּמִקֹּדֶם לָכֵן הָיָה הַקָּדוֹשׁ

וּמִקַּדְמַת דְּנָא הָוָה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּנֵי עָלְמִין וְחָרִיב לוֹן, כֵּיוָן דְּאַתָּא יַעֲקֹב מִגֵּיהּ אִשְׁתַּכְלָלוּ עָלְמִין, וְלָא אִתְחָרְבוּ כְּקַדְמִיתָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מג) כֹּה אָמַר ה' בֹּרַאֲךָ יַעֲקֹב וְיֹצֶרְךָ יִשְׂרָאֵל וְגו'.

תָּא חֲזֵי מַה כְתִיב, (שמות ד) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וּכְתִיב (שם) שַׁלַּח אֶת בְּנִי וְיַעַבְדֵנִי, יִשְׂרָאֵל אִקְרֵי בֵּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּאִתְדָּבַּק בֵּיהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (משלי ל) מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע.

לֵאָה, כַּד אוֹלִידַת לְרָאוּבֵן מַה כְתִיב, (בראשית כט) וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ רְאוּבֵן. רְאוּבֵן סְתָם, בְּגִין דְּאִתְכְּלִיל בִּתְלַת סִטְרִין מִתְחַבְּרָן כְּחֲדָא, שִׁמְעוֹן וְלֵוִי. מָאי טַעְמָא לֵוִי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (מלכים א ז) לִיּוֹת, חִבּוּרָא דְכָל סִטְרִין.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מֵהָכָא, דִּכְתִיב, (בראשית מט) יֶתֶר

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָם. כֵּיוָן שֶׁבָּא יַעֲקֹב, הִשְׁתַּכְלְלוּ מִמֶּנּוּ הָעוֹלָמוֹת וְלֹא נֶחְרְבוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּה אָמַר ה' בֹּרַאֲךָ יַעֲקֹב וְיֹצֶרְךָ יִשְׂרָאֵל וְגו'. **בֹּא** רְאֵה מַה כָּתוּב, (שמות ד) בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב שַׁלַּח אֶת בְּנִי וְיַעַבְדֵנִי. יִשְׂרָאֵל נִקְרָא בֵּן לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא מִשּׁוּם שֶׁנִּדְבָּק בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע.

כְּשֶׁלֵּאָה הוֹלִידָה אֶת רְאוּבֵן, מַה כָּתוּב? וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ רְאוּבֵן. רְאוּבֵן סְתָם, מִשּׁוּם שֶׁנִּכְלָל בִּשְׁלֹשָׁה צְדָדִים מְחֻבָּרִים יַחַד – שִׁמְעוֹן וְלֵוִי. מָה הַטַּעַם לֵוִי? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א ז) לִיּוֹת, הַחִבּוּר שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאן שֶׁכָּתוּב יֶתֶר

שְׂאֵת וְיֶתֶר עָז, כְּתַרְגּוּמוֹ בְּכֵירוּתָא, כְּהוּנְתָּא, וּמַלְכוּתָא. וּמַלְכוּ בְּסִטְרָא דִּגְבוּרָה אִיהוּ, וְעַל דָּא רְאוּבֵן סְתָם.

אָמַר רִבִּי אַבָּא רְאוּ בֵן סְתָם, דְּאִתְכְּלִיל בְּשִׁמְעוֹן וְלֵוִי. לֵאָה הָכִי הָוָה דַּעְתָּהּ. (ס"א רְעוּתָא) דִּכְתִיב, (בראשית כט) הַפַּעַם יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי כִּי יָלַדְתִּי לוֹ שְׁלֹשָׁה בָנִים. בְּגִין דְּהַוָה תְּלָתָא דְּמִתְחַבְּרָן כְּחָדָא.

וְתָא חֲזֵי, דְּהָכָא הוּא. דְּהָא רְתִיכָא עִלָּאָה, אֲבָהָן וְדָוִד מַלְכָּא דְּאִתְחַבַּר בְּהוּ, וְכֻלְּהוּ אַרְבַּע אִינּוּן רְתִיכִין עִלָּאִין, רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא. וְעַל דָּא, רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי, לְבָתָר יְהוּדָה דְּיָרִית מַלְכוּ, וְעַל דָּא, כֻּלְּהוּ בְּאֲתַר דָּא.

וּכְתִיב (ס"א דָא בָתַר דָּא דִּכְתִיב) (בראשית כט) הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה' וְגו' (בראשית כט) וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת, בְּגִין דְּהָכָא

לשון הקודש

שְׂאֵת וְיֶתֶר עָז, כְּתַרְגּוּמוֹ בְּכוֹרָה, כְּהֻנָּה וּמַלְכוּת. וְהַמַּלְכוּת הִיא בְּצַד הַגְּבוּרָה, וְעַל כֵּן רְאוּבֵן סְתָם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, רְאוּ בֵן סְתָם, שֶׁנִּכְלָל בְּשִׁמְעוֹן וְלֵוִי. כָּךְ הָיְתָה דַּעְתָּהּ [רְצוֹנָהּ] שֶׁל לֵאָה, שֶׁכָּתוּב הַפַּעַם יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי כִּי יָלַדְתִּי לוֹ שְׁלֹשָׁה בָנִים. מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ שְׁלֹשָׁה שֶׁמִּתְחַבְּרִים יַחַד.

וּבֹא וּרְאֵה שֶׁכָּאן הוּא, שֶׁהֲרֵי הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה – הָאָבוֹת, וְדָוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁהִתְחַבֵּר עִמָּם, וְכָל הָאַרְבַּע הֵם מֶרְכָּבוֹת עֶלְיוֹנוֹת, הַסּוֹד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וְעַל כֵּן רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן וְלֵוִי, אַחַר כָּךְ יְהוּדָה שֶׁיָּרַשׁ מַלְכוּת, וְעַל כֵּן כֻּלָּם בַּמָּקוֹם הַזֶּה.

וְכָתוּב [וְזֶה אַחַר זֶה שֶׁכָּתוּב] (בראשית כט) הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה' וְגו' וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת. מִשּׁוּם שֶׁכָּאן נִשְׁלְמוּ אַרְבָּעָה עַמּוּדִים.

אִשְׁתַּכְלְלוּ אַרְבַּע סָמְכִין. הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה', מָאי טַעֲמָא אָמְרָה אוֹדֶה אֶת ה' בְּהַאי, וְלָאו בְּכֻלְּהוּ. אֶלָּא מֵהָכָא, כָּל זְמַנָּא (דף קנה ע"א) דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, שְׁמָא קַדִּישָׁא לָאו שְׁלִים הוּא.

תָּא חֲזֵי, אַף עַל גַּב דִּתְלַת בְּנִין הֲווֹ עַד דְּאוֹלִידַת לִיהוּדָה, לָא שְׁלִים כְּרְסְיָיא. וּבְגִינֵי כָּךְ הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה', וְלָא בְּכֻלְּהוּ, וְעַל דָּא וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת. מָאי וַתַּעֲמֹד, דְּקָיְימָא כְּרְסְיָיא עַל סַמְכוֹהִי.

(וַתַּעֲמֹד עַד הָכָא) וַתַּעֲמֹד, דְּהָא עַד הָכָא, וַתַּעֲמֹד בְּיִחוּדָא חַד, מִכָּאן וּלְתַתָּא עַלְמָא דְּפִירוּדָא אִיהוּ. וְאִי תֵּימָא אִינּוּן תְּרֵין בְּנִין דְּאוֹלִידַת לְבָתָר, כְּגַוְונָא דָא. לָא, דְּהָא אִינּוּן תְּרֵין בְּאִלֵּין אִתְחַבְּרוּ, בְּגִין דְּשִׁית סִטְרִין דְּעָלְמָא כְּחֲדָא אִינּוּן.

וְתָא חֲזֵי, כֻּלְּהוּ תְּרֵיסַר שִׁבְטִין, תִּקּוּנֵי דִּכְנֶסֶת

לשון הקודש

הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה', מָה הַטַּעַם אָמְרָה בְּזֶה אוֹדֶה אֶת ה', וְלֹא בְּכֻלָּם? אֶלָּא מִכָּאן, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ אֵינוֹ שָׁלֵם.

בֹּא רְאֵה, אַף עַל גַּב שֶׁשְּׁלֹשָׁה בָנִים הָיוּ עַד שֶׁהוֹלִידָה אֶת יְהוּדָה, הַכִּסֵּא לֹא הִשְׁלֵם, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה', וְלֹא בְּכֻלָּם. וְעַל כֵּן וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת. מַה זֶּה וַתַּעֲמֹד? שֶׁעָמַד הַכִּסֵּא עַל תּוֹמְכָיו.

[וַתַּעֲמֹד עַד כָּאן] וַתַּעֲמֹד, שֶׁהִנֵּה עַד כָּאן וַתַּעֲמֹד, בְּיִחוּד אֶחָד. מִכָּאן וּלְמַטָּה הוּא עוֹלַם הַפִּרוּד. וְאִם תֹּאמַר, אוֹתָם שְׁנֵי הַבָּנִים שֶׁהוֹלִידָה אַחַר כָּךְ כְּמוֹ זֶה? לֹא שֶׁהֲרֵי אוֹתָם הַשְּׁנַיִם הִתְחַבְּרוּ עִם אֵלּוּ, מִשּׁוּם שֶׁשֵּׁשֶׁת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם הֵם יַחַד.

וּבֹא וּרְאֵה, כָּל שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים הֵם תִּקּוּנֶיהָ שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם

יִשְׂרָאֵל בְּהַאי עַלְמָא נִינְהוּ, לְאִתְתַּקְּנָא נְהוֹרָא עִלָּאָה אוּכְמָא כְּמָה דְּאִתְחֲזֵי, וְלְאֶתְבָּא עִקְּרָא דְּכֹלָּא לְאַתְרֵיהּ. כֻּלְּהוּ עָלְמִין כְּגַוְונָא חַד קָיְימֵי, וּבְהַאי אִשְׁתַּכְלַל עַלְמָא תַּתָּאָה כְּגַוְונָא דְעַלְמָא דִלְעֵילָא.

יִשָּׂשׂכָר זְבוּלוּן, הָכָא אִשְׁתַּכְלָלוּ שִׁית בְּנִין, שִׁית סִטְרִין דְּעַלְמָא. כְּגַוְונָא דָא, בְּנֵי הַשְּׁפָחוֹת אִינּוּן אַרְבַּע, וְאִתְחַבְּרוּ בְּאִלֵּין. וְאִלֵּין אַרְבַּע קִשְׁרִין דְּמִתְחַבְּרָן בְּהוּ, וְאוּקְמוּהָ, וְעַל דָּא כְתִיב, (מלכים א ז) וְכָל אֲחֵרֵיהֶם בָּיְתָה, אַף עַל גַּב דִּבְנֵי שְׁפָחוֹת נִינְהוּ, בָּיְתָה.

רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, אִי הָכִי, הָא אִתְּמַר כָּל מַה דְּאוֹלִיד עַלְמָא תַּתָּאָה, פִּירוּדָא אִיהוּ, דְּהָא כְתִיב, (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפָּרֵד, מַה תֵּימָא בְּיוֹסֵף וּבִנְיָמִין, אִי תֵּימָא דְעַלְמָא חַד בְּהַנֵּי, לָאו אִיהוּ. דְּהָא לָא נָפְקוּ מֵעַלְמָא עִלָּאָה, וְעַלְמָא תַּתָּאָה מַה דְּאוֹלִידַת

לשון הקודש

הַזֶּה, לְתַקֵּן הָאוֹר הָעֶלְיוֹן הַשָּׁחֹר כְּמוֹ שֶׁרָאוּי, וּלְהָשִׁיב אֶת עִקַּר הַכֹּל לִמְקוֹמוֹ. כָּל הָעוֹלָמוֹת כְּמוֹ אֶחָד עוֹמְדִים, וּבָזֶה נִשְׁלָם הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ שֶׁהָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה.

יִשָּׂשׂכָר זְבֻלוּן, כָּאן נִשְׁלְמוּ שִׁשָּׁה בָנִים, שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם. כְּמוֹ כֵן בְּנֵי הַשְּׁפָחוֹת הֵם אַרְבַּע, וְהִתְחַבְּרוּ עִם אֵלּוּ, וְאֵלּוּ אַרְבַּעַת הַקְּשָׁרִים שֶׁמִּתְחַבְּרִים בָּהֶם, וּבֵאֲרוּהָ. וְעַל כֵּן כָּתוּב (מלכים–א ז) וְכָל אֲחֵרֵיהֶם בָּיְתָה. אַף עַל גַּב שֶׁבְּנֵי שְׁפָחוֹת הֵם – בָּיְתָה.

רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, אִם כָּךְ, הֲרֵי נֶאֱמַר, כָּל מַה שֶׁהוֹלִיד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הוּא פֵּרוּד, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וּמִשָּׁם יִפָּרֵד. מַה תֹּאמַר בְּיוֹסֵף וּבִנְיָמִין? אִם תֹּאמַר שֶׁעוֹלָם אֶחָד בְּאֵלֶּה – זֶה אֵינוֹ, שֶׁהֲרֵי לֹא יָצְאוּ מִן הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְהָעוֹלָם

אוֹלִידַת לְתַתָּא וְלָא לְעֵילָא, וְאִי הָכִי פִּירוּדָא אִיהוּ.

אָתָא רִבִּי אַבָּא וּנְשָׁקֵיהּ. אָמַר לֵיהּ מִלָּה דָא סָתִים אִיהוּ, דְּהָא עַלְמָא עִלָּאָה אִתְתַּקַּן בִּתְרֵיסַר דְּאִינּוּן מִדִּילֵיהּ. אֲבָל תָּא חֲזֵי, רָזָא דְמִלָּה, בְּכָל זִמְנָא צַדִּיק מֵעַלְמָא תַתָּאָה נָפִיק וְעָיִיל, בֵּיהּ עָיִיל וּמִנֵּיהּ נָפִיק. וּבְגִין כָּךְ, אִתְבְּנֵי בְּאַתַר דָּא, וְעִקָּרָא הוּא לְעֵילָא וְעִקָּרָא הוּא לְתַתָּא, (ס"א צַדִּיק בֵּיהּ עָיִיל בֵּיהּ נָפִיק) וּבְעַלְמָא תַתָּאָה (דף קנה ע"ב) אִיהוּ תָּדִיר לְעוֹלָם, כְּתִיב, (בראשית לה) וַיְהִי בְּצֵאת נַפְשָׁהּ כִּי מֵתָה.

תָּא חֲזֵי בְּהַאי עַלְמָא תַתָּאָה, צַדִּיק בֵּיהּ עָיִיל וּמִנֵּיהּ נָפִיק, כַּד עָיִיל, אִיהוּ בְּרָזָא דְיוֹסֵף הַצַּדִּיק, כַּד נָפִיק בְּרָזָא דְּבִנְיָמִין הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית לה) וַיְהִי בְּצֵאת נַפְשָׁהּ כִּי מֵתָה, מָאן נַפְשָׁהּ, דָּא צַדִּיק דְּנָפִיק מִנָּהּ.

לשון הקודש

הַתַּחְתּוֹן – מַה שֶּׁהוֹלִיד, הוֹלִיד לְמַטָּה וְלֹא לְמַעְלָה, וְאִם כָּךְ הוּא פֵּרוּד.

בָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוֹ. אָמַר לוֹ, דָּבָר זֶה הוּא נִסְתָּר, שֶׁהֲרֵי הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הִתְתַּקֵּן בִּשְׁנֵים עָשָׂר שֶׁל אוֹתָם מִשֶּׁלּוֹ. אֲבָל בֹּא רְאֵה סוֹד הַדָּבָר, בְּכָל זְמַן הַצַּדִּיק מֵהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן יוֹצֵא וְנִכְנָס, בּוֹ נִכְנָס וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵא, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִבְנָה בַּמָּקוֹם הַזֶּה, וְהָעִקָּר הוּא לְמַעְלָה, וְהָעִקָּר הוּא לְמַטָּה, [צַדִּיק, בּוֹ נִכְנָס בּוֹ יוֹצֵא] וְהוּא תָּמִיד בָּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן לְעוֹלָם, כָּתוּב וַיְהִי בְּצֵאת נַפְשָׁהּ כִּי מֵתָה.

בֹּא רְאֵה, בָּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה, הַצַּדִּיק נִכְנָס בּוֹ וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵא. כְּשֶׁנִּכְנָס הוּא בְּסוֹד שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, וּכְשֶׁיּוֹצֵא הוּא בְּסוֹד שֶׁל בִּנְיָמִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי בְּצֵאת נַפְשָׁהּ כִּי מֵתָה. מִי נַפְשָׁהּ? זֶה הַצַּדִּיק שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנָּה.

וְדָא בִּנְיָמִין, נִקְרָא בֶּן אוֹנִי, דְּחֲשִׁיבַת דְּאוֹלִידַת לְתַתָּא בְּעַלְמָא דְּפִירוּדָא, וְאִשְׁתָּאֲרוּ חַד סָרֵי בְּאִינּוּן לְעֵילָא. מַה כְּתִיב וְאָבִיו קָרָא לוֹ בִּנְיָמִין בֶּן יָמִין, דְּהָא אִסְתַּלַּק לְעֵילָא בְּעַלְמָא עִלָּאָה. דְּכַד אִתְאֲבִיד יוֹסֵף, בִּנְיָמִין אַשְׁלִים אַתְרֵיהּ. וְעַל דָּא צַדִּיק בְּעַלְמָא תַּתָּאָה עָיֵיל וְנָפֵק, כְּגִין כָּךְ יוֹסֵף וּבִנְיָמִין וְכֻלְּהוּ תְּרֵיסַר, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא בְּיִחוּדָא חַד.

הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה', (בראשית כט) רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיא) אוֹדֶה ה' בְּכָל לֵבָב בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה, בְּכָל לֵבָב, בְּכָל לֵב מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא, דָּוִד בְּרָזָא עִלָּאָה דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, קָא בָעֵי לֵיהּ לְאוֹדָאָה לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אוֹדֶה ה' בְּכָל לֵבָב בְּיֵצֶר טוֹב וּבְיֵצֶר רָע, וְאִלֵּין תְּרֵין סִטְרִין, חַד יָמִינָא וְחַד שְׂמָאלָא.

לשון הקודש

וְזֶה בִּנְיָמִין, נִקְרָא בֶּן אוֹנִי, שֶׁחָשְׁבָה שֶׁהוֹלִידָה לְמַטָּה בְּעוֹלַם הַפִּרוּד, וְנִשְׁאֲרוּ אַחַד עָשָׂר בְּאוֹתָם לְמַעְלָה. מַה כָּתוּב? וְאָבִיו קָרָא לוֹ בִּנְיָמִין, בֶּן יָמִין. שֶׁהֲרֵי הִתְעַלָּה לְמַעְלָה בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. שֶׁכַּאֲשֶׁר נֶאֱבַד יוֹסֵף, בִּנְיָמִין הִשְׁלִים אֶת מְקוֹמוֹ. וְעַל כֵּן הַצַּדִּיק נִכְנָס וְיוֹצֵא בָּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. מִשּׁוּם כָּךְ יוֹסֵף וּבִנְיָמִין וְכָל הַשְּׁנֵים עָשָׂר, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה בְּיִחוּד אֶחָד.

הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה'. רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיא) אוֹדֶה ה' בְּכָל לֵבָב בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה. בְּכָל לֵבָב? בְּכָל לֵב הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא דָּוִד בְּסוֹד עֶלְיוֹן שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ רָצָה לְהוֹדוֹת לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. אוֹדֶה ה' בְּכָל לֵבָב – בְּיֵצֶר טוֹב וּבְיֵצֶר רַע, וְאֵלּוּ שְׁנֵי הַצְּדָדִים, אֶחָד יָמִין וְאֶחָד שְׂמֹאל.

בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה, אִלֵּין אִינּוּן שְׁאַר סִטְרִין דְּהַאי עַלְמָא, דְּהָא לֵבָב, כְּגַוְונָא דְדָרוֹם וְצָפוֹן. בְּסוֹד יְשָׁרִים, אִלֵּין אִינּוּן שְׁאַר סִטְרֵי עַלְמָא, דְּאִינּוּן שִׁית כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. וְעֵדָה, דָּא הוּא אֲתַר דִּיהוּדָה, וּכְתִיב, (תהלים קלב) וְעֵדֹתִי זוֹ אֲלַמְּדֵם. וּכְתִיב, (הושע יב) וִיהוּדָה עוֹד רָד עִם אֵל וְגוֹ'. כְּתִיב (תהלים קלח) אוֹדְךָ בְּכָל לִבִּי נֶגֶד אֱלֹהִים אֲזַמְּרֶךָּ, הָכָא בְּאַתַר חַד קָאֲמַר, דִּכְתִיב נֶגֶד אֱלֹהִים אֲזַמְּרֶךָּ. דְּהָא לְגַבֵּי הַאי דַּרְגָּא קָאֲמַר שִׁירָתָא, לְחַבְּרָא לֵיהּ בִּימִינָא.

תָּא חֲזֵי, יְהוּדָה אָחִיד בְּכָל סִטְרִין, אָחִיד בְּדָרוֹם וְאָחִיד בְּמִזְרָח. דְּהָא אִיהוּ מִסְּטַר שְׂמָאלָא קָא אַתְיָא, וְשֵׁירוּתֵיהּ בַּצָּפוֹן וְאָחִיד בְּדָרוֹם, בְּגִין דְּאִיהוּ אָזִיל לִימִינָא וְאִתְאָחִיד בְּגוּפָא, בְּגִין כָּךְ (בראשית כט) הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה'. וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת, וַתַּעֲמֹד, דְּקָיְימָא

לשון הקודש

בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה – אֵלּוּ הֵם שְׁאָר הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי לֵבָב כְּמוֹ צָפוֹן וְדָרוֹם. בְּסוֹד יְשָׁרִים – אֵלּוּ הֵם שְׁאָר צִדְדֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֵם שִׁשָּׁה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וְעֵדָה – זֶהוּ הַמָּקוֹם שֶׁל יְהוּדָה, וְכָתוּב (תהלים קלב) וְעֵדֹתִי זוֹ אֲלַמְּדֵם. וְכָתוּב (הושע יב) וִיהוּדָה עֹד רָד עִם אֵל וְגוֹ'. כְּתִיב (תהלים קלח) אוֹדְךָ בְּכָל לִבִּי נֶגֶד אֱלֹהִים אֲזַמְּרֶךָּ. כָּאן בְּמָקוֹם אֶחָד נֶאֱמַר, שֶׁכָּתוּב נֶגֶד אֱלֹהִים אֲזַמְּרֶךָּ, שֶׁהֲרֵי לַדַּרְגָּה הַזּוֹ אָמַר שִׁירָה, לְחַבֵּר אוֹתָהּ לְיָמִין.

בָּא רְאֵה, יְהוּדָה אָחוּז בְּכָל הַצְּדָדִים. אָחוּז בַּדָּרוֹם, אָחוּז בַּמִּזְרָח. שֶׁהֲרֵי הוּא בָּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְרֵאשִׁיתוֹ בַּצָּפוֹן, וְאָחוּז בַּדָּרוֹם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְיָמִין וְנֶאֱחָז בַּגּוּף. מִשּׁוּם כָּךְ, הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה'. וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת. וַתַּעֲמֹד, שֶׁעָמְדָה

בְּקִיּוּמָא דְּקַיְּימָא בְּדִקָּא יָאוֹת, דְּהָא אִתְּתַקַּן כֹּלָּא רְתִיכָא קַדִּישָׁא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן נָפַק לְקַרְיָיתָא, אִזְדַּמַּן לֵיהּ רִבִּי אַבָּא וְרַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי, כֵּיוָן דְּחָמָא לוֹן, אָמַר חַדְּתוּתֵי דְּאוֹרַיְיתָא אִצְטְרִיךְ הָכָא, יָתְבוּ תְּלָתָא אִלֵּין, (ס"א יוֹמִין) כַּד בָּעָא לְמֵיזַל, פָּתַח כָּל חַד וְחַד קְרָא.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (בראשית יג) וַה' אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הִפָּרֶד לוֹט מֵעִמּוֹ וְגו', שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה וְגו'. וְכִי לְפוּם חֵיזוּ דְּאַבְרָהָם יָרִית אַרְעָא וְלָא יַתִּיר. עַד כַּמָּה חָמֵי בַּר נָשׁ, תְּלַת פַּרְסֵי אוֹ אַרְבַּע אוֹ חָמֵשׁ פַּרְסֵי, וְאִיהוּ אָמַר (בראשית יג) כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רוֹאֶה וְגו'.

אֶלָּא, כֵּיוָן דְּאַרְבַּע סִטְרִין דְּעַלְמָא חָמֵי, כָּל אַרְעָא חָמֵי. דְּהָא אַרְבַּע סִטְרֵי דְּעָלְמָא, כְּלָלָא דְּכָל

לשון הקודש

בַּקִּיּוּם שֶׁל הַבְּרִית כָּרָאוּי, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל נִתְּקַן מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן יָצָא לַקְּרִיָּה. הִזְדַּמֵּן לוֹ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתָם, אָמַר, הִתְחַדְּשׁוּת שֶׁל הַתּוֹרָה צָרִיךְ כָּאן. יָשְׁבוּ שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה (וְיָמִים). כְּשֶׁרָצָה לָלֶכֶת, פָּתַח כָּל אֶחָד מֵהֶם בְּפָסוּק.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, וַה' אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הִפָּרֶד לוֹט מֵעִמּוֹ, שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה וְגו'. וְכִי לְפִי הָרְאִיָּה שֶׁל אַבְרָהָם יוֹרֵשׁ אֶת הָאָרֶץ, וְלֹא יוֹתֵר? עַד כַּמָּה רוֹאֶה בֶּן אָדָם? שְׁלֹשׁ פַּרְסָאוֹת, אוֹ אַרְבַּע אוֹ חָמֵשׁ פַּרְסָאוֹת, וְהוּא אוֹמֵר כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה וְגו'?! **אֶלָּא,** כֵּיוָן שֶׁאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים שֶׁל

עָלְמָא. תּוּ, זְקַף לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, (דף קנו ע"א) וְאַחְמֵי לֵיהּ דְּאִיהִי קְשִׁירָא בְּסִטְרֵי דְעַלְמָא, וְהַוָה חָמֵי כֹּלָּא. כְּגַוְונָא דָא, מָאן דְּחָמֵי לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל עַלְמָא חָמֵי, חֶדְוָותָא דְעֵילָא וְתַתָּא.

פְּתַח רִבִּי חִיָּיא וְאָמַר (בראשית כח) הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֶךָ, וְכִי הַהוּא אֲתַר בִּלְחוֹדוֹי אַבְטַח לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא אַרְבַּע אַמִּין אוֹ חַמְשָׁא הֲווֹ וְלָא יַתִּיר. אֶלָּא, בְּזִמְנָא הַהוּא, בְּאִינּוּן אַרְבַּע אַמִּין, כָּפִיל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. אִשְׁתַּכַּח הַהוּא אֲתַר כְּלָלָא דְכָל אַרְעָא, וּמַה הַהוּא אֲתַר אִיהוּ כְּלָלָא דְכָל אַרְעָא, רִבִּי שִׁמְעוֹן דְּאִיהוּ בּוּצִינָא דְכָל אַרְעָא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה דְשָׁקִיל בְּכָל עַלְמָא.

לשון הקודש

הָעוֹלָם רוֹאֶה, אֶת כָּל הָאָרֶץ רוֹאֶה. שֶׁהֲרֵי אַרְבַּעַת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם הֵם כְּלָלוֹ שֶׁל כָּל הָעֹלָם. עוֹד, הֵרִים אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהֶרְאָה לוֹ שֶׁהִיא קְשׁוּרָה בִּצְדָדֵי הָעוֹלָם, וְהָיָה רוֹאֶה אֶת הַכֹּל. כְּמוֹ כֵן, מִי שֶׁרוֹאֶה אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן, רוֹאֶה אֶת כָּל הָעוֹלָם, הַשִּׂמְחָה שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה.

פְּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֶךָ, וְכִי אוֹתוֹ הַמָּקוֹם לְבַדּוֹ הִבְטִיחַ לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ חָמֵשׁ הָיוּ וְלֹא יוֹתֵר? אֶלָּא בְּאוֹתוֹ זְמַן, בְּאוֹתָם אַרְבַּע אַמּוֹת כִּפֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא שֶׁאוֹתוֹ מָקוֹם הוּא הַכְּלָל שֶׁל כָּל הָאָרֶץ. וּמָה אוֹתוֹ הַמָּקוֹם הוּא הַכְּלָל שֶׁל כָּל הָאָרֶץ – רַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁהוּא הַמָּאוֹר שֶׁל כָּל הָאָרֶץ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁשָּׁקוּל בְּכָל הָעוֹלָם.

פָּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה', וְכִי בְּכֻלְּהוּ דְּאוֹלִידַת, לָא אִתְחַזֵּי לְאוֹדָאָה לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלָּא בְּהַאי. אֶלָּא יְהוּדָה אִיהוּ בְּרָא רְבִיעָאָה לְכֶרְסְיָיא, וְאִיהוּ אַשְׁלִים לְכֶרְסְיָיא. וּבְגִין כָּךְ, יְהוּדָה בִּלְחוֹדוֹי, תִּקּוּנָא דְּכֶרְסְיָיא וּסְמָכָא דְּכֻלְּהוּ סְמָכִין. (נ"א דַּהֲווּ תְּלָת, אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וּכְדֵין אָתָא דָוִד מִיְּהוּדָה וְאַשְׁלִים לְכֶרְסְיָיא, וְעַל כַּךְ אִקְרֵי יְהוּדָה דְּאִיהוּ שֵׁמָא קַדִּישָׁא והדל"ת (ס"א ד' רַגְלוֹהִי) מָרְגְּלוֹהִי דְּכוּרְסַיָּיא) רִבִּי שִׁמְעוֹן דְּנָהִיר כָּל עַלְמָא בְּאוֹרַיְיתָא וְכַמָּה בוּצִינִין נָהֲרִין בְּגִינֵיהּ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן בִּימֵי קְצִיר חִטִּים וַיִּמְצָא דוּדָאִים בַּשָּׂדֶה. (בראשית ל) רִבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, בְּכַמָּה אֲתַר. אֶלָּא, מָאן יְכִיל לְמִמְנֵי עוֹבָדוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּהָא כַּמָּה

לשון הקודש

פָּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה', וְכִי בְּכָל מַה שֶּׁהוֹלִידָה לֹא רָאוּי לְהוֹדוֹת לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא אֶלָּא בָּזֶה? אֶלָּא יְהוּדָה הוּא הַבֵּן הָרְבִיעִי לַכִּסֵּא, וְהוּא מַשְׁלִים אֶת הַכִּסֵּא. וּמִשּׁוּם כָּךְ יְהוּדָה לְבַדּוֹ תִּקּוּן הַכִּסֵּא וְתוֹמֵךְ שֶׁל כָּל הַתּוֹמְכִים. [שֶׁהָיוּ שְׁלֹשָׁה, אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב, וְאָז בָּא דָוִד מִיְּהוּדָה וְהִשְׁלִים הַכִּסֵּא, וְעַל כָּךְ נִקְרָא יְהוּדָה, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְהַדָּלֶ"ת (אַרְבַּע רַגְלָיו) מַרְגְּלוֹת הַכִּסֵּא] רַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁמֵּאִיר אֶת כָּל הָעוֹלָם בַּתּוֹרָה וְכַמָּה מְאוֹרוֹת מְאִירִים בִּשְׁבִילוֹ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן בִּימֵי קְצִיר חִטִּים וַיִּמְצָא דוּדָאִים בַּשָּׂדֶה. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ. הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. אֶלָּא מִי יָכוֹל

חֵילִין וּמַשְׁרְיָין, מִשַּׁנְיָין דָּא מִן דָּא, דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבְּנָא. וְכֻלְּהוּ בְּזִמְנָא חָדָא, כְּמַרְזְפָא דְּאַפִּיק זִיקִין לְכָל סִטְרִין בְּזִמְנָא חָדָא. כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַפִּיק כַּמָּה זִינִין וּמַשְׁרְיָין מִשַּׁנְיָין דָּא מִן דָּא, דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבְּנָא וְכֻלְּהוּ בְּזִמְנָא חָדָא.

תָּא חֲזֵי, בְּדִבּוּרָא וּבְרוּחָא כְּחָדָא, אִתְעֲבִיד עָלְמָא, דִּכְתִיב (תהלים לג) בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. בִּדְבַר ה', דָּא דִבּוּרָא. וּבְרוּחַ פִּיו, דָּא רוּחָא. דָּא בְלָא דָא לָא אָזִיל, וְאִתְכְּלִיל דָּא בְדָא, וְנָפִיק מִנַיְיהוּ כַּמָּה חֵילִין לְחֵילִין, וּמַשְׁרְיָין לְמַשְׁרְיָין, וְכֹלָּא בְזִמְנָא חָדָא.

תָּא חֲזֵי כַּד בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי עָלְמִין, אַפִּיק חַד נְהוֹרָא סְתִימָאָה. דְּמִן הַהוּא נְהוֹרָא, נָפְקִין וְנָהֲרִין כָּל אִינּוּן נְהוֹרִין דְּאִתְגַּלְיָין. וּמֵהַהוּא

לשון הקודש

לִמְנוֹת אֶת מַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהִנֵּה כַּמָּה צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת מְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, וְכֻלָּם בְּפַעַם אַחַת, כְּמוֹ פַּטִּישׁ שֶׁמּוֹצִיא זִיקִים לְכָל הַצְּדָדִים בְּפַעַם אַחַת, כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹצִיא כַּמָּה מִינִים וּמַחֲנוֹת מְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, וְכֻלָּם בְּפַעַם אַחַת.

בֵּא רְאֵה, בְּדִבּוּר וּבְרוּחַ יַחַד נַעֲשָׂה הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. בִּדְבַר ה' – זֶה הַדִּבּוּר. וּבְרוּחַ פִּיו – זוֹ הָרוּחַ. זֶה בְּלִי זֶה לֹא הוֹלֵךְ, וְנִכְלָלִים זֶה עִם זֶה וְיוֹצְאִים מֵהֶם כַּמָּה צְבָאוֹת לַצְּבָאוֹת, וּמַחֲנוֹת לַמַּחֲנוֹת, וְהַכֹּל בְּפַעַם אַחַת.

בֵּא רְאֵה, כְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָמוֹת, הוֹצִיא אוֹר נִסְתָּר אֶחָד, שֶׁמֵּהָאוֹר הַהוּא יוֹצְאִים וּמְאִירִים

נְהוֹרָא, נָפְקִין וְאִתְפַּשְׁטוּ וְאִתְעֲבִידוּ שְׁאַר נְהוֹרִין וְאִיהוּ עַלְמָא עִלָּאָה.

תּוּ, אִתְפַּשַּׁט הַאי נְהוֹרָא עִלָּאָה, וְעָבִיד אוּמָנָא, נְהוֹרָא דְּלָא נָהִיר, וְעָבִיד עַלְמָא תַּתָּאָה. וּבְגִין דְּאִיהוּ נְהוֹרָא דְּלָא נָהִיר, בָּעֵי לְאִתְקַשְּׁרָא לְעֵילָא, (דף קנו ע"ב) בָּעֵי לְאִתְקַשְּׁרָא לְתַתָּא, וּבְקִשּׁוּרָא דִּלְתַתָּא, אִתְקַשַּׁר לְאִתְנְהָרָא בְּקִשּׁוּרָא דִּלְעֵילָא. וְהַאי נְהוֹרָא דְּלָא נָהִיר, בְּקִשּׁוּרָא דִּלְעֵילָא, אַפִּיק כָּל חֵילִין וּמַשִּׁרְיָין לְזִינִין סַגִּיאִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ וְגוֹ'.

וְכָל מַה דִּי בְאַרְעָא, הָכִי נָמֵי לְעֵילָא. וְלֵית לָךְ מִלָּה זְעֵירָא בְּהַאי עָלְמָא, דְּלָא תַלְיָיא בְּמִלָּה אַחֲרָא עִלָּאָה דְּאִתְפַּקְּדָא עֲלֵיהּ לְעֵילָא, בְּגִין דְּכַד אִתְעַר הַאי לְתַתָּא, אִתְעַר הַהוּא דְּאִתְפַּקְּדָא עֲלֵיהּ לְעֵילָא, דְּכוּלָּא אִתְאַחַד דָּא בְדָא.

לשון הקודש

כָּל אוֹתָם הָאוֹרוֹת שֶׁהִתְגַּלּוּ, וּמֵאוֹתוֹ הָאוֹר יוֹצְאִים וְהִתְפַּשְּׁטוּ וְנַעֲשׂוּ שְׁאָר הָאוֹרוֹת, וְהוּא הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן.

וְעוֹד, הָאוֹר הָעֶלְיוֹן הַזֶּה הִתְפַּשֵּׁט וְעָשָׂה אֻמָּן, אוֹר שֶׁאֵינוֹ מֵאִיר, וְעָשָׂה אֶת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא אוֹר שֶׁלֹּא מֵאִיר, רוֹצֶה לְהִתְקַשֵּׁר לְמַעְלָה, רוֹצֶה לְהִתְקַשֵּׁר לְמַטָּה. וּבַקֶּשֶׁר שֶׁלְּמַטָּה נִקְשָׁר לְהָאִיר בַּקֶּשֶׁר שֶׁלְּמַעְלָה. וְהָאוֹר הַזֶּה שֶׁאֵינוֹ מֵאִיר בַּקֶּשֶׁר שֶׁלְּמַעְלָה, מוֹצִיא אֶת כָּל הַחֲיָלוֹת וְהַמַּחֲנוֹת לְמִינִים רַבִּים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ וְגוֹ'.

וְכָל מַה שֶּׁבָּאָרֶץ כָּךְ גַּם לְמַעְלָה, וְאֵין לְךָ דָּבָר קָטָן בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁלֹּא תָלוּי בְּדָבָר אַחֵר עֶלְיוֹן שֶׁהִתְמַנָּה עָלָיו לְמַעְלָה. מִשּׁוּם

תָּא חֲזֵי כְּתִיב, (בראשית ל) תְּנִי נָא לִי מִדּוּדָאֵי בְּנֵךְ. לָאו דּוּדָאִים אוֹלִידוּ לָהּ לְרָחֵל, אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָא גִלְגֵּל מִלָּה עַל יְדֵי דְּאִינּוּן דּוּדָאִים. בְּגִין דְּיִפּוּק יִשָּׁשכָר, דְּאָחִיד בְּאוֹרַיְיתָא יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ שִׁבְטִין. בְּגִין דְּהָא רָחֵל אֲחִידָא בֵּיהּ בְּיַעֲקֹב, לָא שַׁבְקַת לֵיהּ לְגַבֵּי לֵאָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ל) הַמְעַט קַחְתֵּךְ אֶת אִישִׁי, וּכְתִיב לָכֵן יִשְׁכַּב עִמָּךְ הַלַּיְלָה תַּחַת דּוּדָאֵי בְּנֵךְ.

אִינּוּן גָּרְמוּ דְּיִפּוּק יִשָּׁשכָר לְעַלְמָא, בְּגִין דְּסָלִיק רֵיחָא דְאוֹרַיְיתָא, קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שיר השירים ז) הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ וְגוֹ'. וּכְתִיב, (בראשית ל) וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ בַּלַּיְלָה הוּא. הוּא וַדַּאי, וְהָא אוּקְמוּהָ, דְּעַלְמָא עִלָּאָה. הוּא, דְּסָתִים וְלָא גַלְיָא, בְּגִין דְּהָא אוֹרַיְיתָא מֵעַלְמָא עִלָּאָה נָפְקַת.

לשון הקודש

שֶׁכְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר זֶה שֶׁלְּמַטָּה, מִתְעוֹרֵר אוֹתוֹ שֶׁהִתְמַנָּה עָלָיו לְמַעְלָה, שֶׁהַכֹּל נֶאֱחָז זֶה עִם זֶה.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב תְּנִי נָא לִי מִדּוּדָאֵי בְּנֵךְ. לֹא הַדּוּדָאִים הֵם שֶׁיָּלְדוּ אֶת רָחֵל, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְגַלְגֵּל אֶת הַדָּבָר עַל יְדֵי אוֹתָם דּוּדָאִים כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא יִשָּׁשכָר, שֶׁאוֹחֵז בַּתּוֹרָה יוֹתֵר מִכָּל הַשְּׁבָטִים, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי רָחֵל הָאֲחוּזָה בְּיַעֲקֹב לֹא הִשְׁאִירָה אוֹתוֹ לְלֵאָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַמְעַט קַחְתֵּךְ אֶת אִישִׁי, וְכָתוּב לָכֵן יִשְׁכַּב עִמָּךְ הַלַּיְלָה תַּחַת דּוּדָאֵי בְּנֵךְ.

הֵם גָּרְמוּ שֶׁיֵּצֵא יִשָּׁשכָר לָעוֹלָם מִשּׁוּם שֶׁמַּעֲלָה הָרֵיחַ שֶׁל הַתּוֹרָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ וְכוּ', וְכָתוּב וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ בַּלַּיְלָה הוּא, הוּא וַדַּאי, וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ שֶׁהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הוּא שֶׁנִּסְתָּר וְלֹא נִגְלָה, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה יוֹצֵאת מֵהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן.

וּבְכָל אֲתַר, עַלְמָא עִלָּאָה. הוּא, דְּלָא אִתְגַּלְיָא, וְהָא אִתְּמָר, (במדבר יח) וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא, בְּגִין לְאַמְשָׁכָא מִנֵּיהּ בִּרְכָאן לְכֹלָּא, וְיִשָּׁשְׂכָר בֵּיהּ אִתְאַחִיד, וְעַל דָּא קָרִינָן עֵץ הַחַיִּים, אִילָנָא דְּאִינּוּן חַיִּין עִלָּאִין, דְּאִקְרֵי הוּא וְלֹא אַתָּה.

וְאִי תֵּימָא דְּאִלֵּין דּוּדָאִים פָּתְחוּ מְעָהָא דְרָחֵל. לָאו, דְּהָא כְתִיב, (בראשית ל) וַיִּשְׁמַע אֵלֶיהָ אֱלֹהִים וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא מִלָּה אַחֲרָא. בְּגִין דְּאִינּוּן דּוּדָאִים, אַף עַל גַּב דְּחֵילָא דִלְהוֹן לְעֵילָא. בְּהַהוּא חֵילָא דִלְהוֹן, לָא אִתְמַנֵּי פְּקִידָא דִבְנִין, דְּהָא בְנִין בְּמַזָּלָא תַלְיָין, וְלָאו בְּמִלָּה אַחֲרָא. וְאִי תֵּימָא דְהָא אִינּוּן לְמַגְנָא אִתְבְּרִיאוּ, לָאו, דְּהָא אֲפִילוּ (דף קנז ע"א) לְמִלָּה דָא, סִיּוּעָא אִינּוּן לְאִינּוּן דְּמִתְעַבְּרֵי, וְלָאו אִינּוּן עֲקָרָאן, וְלָא אִתְגְּזַר עֲלַיְיהוּ אֶלָּא בְּמַזָּלָא.

לשון הקודש

וּבְכָל מָקוֹם הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הוּא שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה, וַהֲרֵי נֶאֱמַר וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ בְּרָכוֹת לַכֹּל, וְיִשָּׁשְׂכָר נֶאֱחָז בּוֹ, וְעַל כָּךְ קוֹרְאִים עֵץ הַחַיִּים, הָעֵץ שֶׁלְּאוֹתָם הַחַיִּים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁנִּקְרָא הוּא וְלֹא אַתָּה.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהַדּוּדָאִים הַלָּלוּ פָּתְחוּ אֶת מֵעֶיהָ שֶׁל רָחֵל – לֹא, שֶׁהִנֵּה כָּתוּב וַיִּשְׁמַע אֵלֶיהָ אֱלֹהִים וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא דָּבָר אַחֵר. מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם הַדּוּדָאִים, אַף עַל פִּי שֶׁכֹּחָם לְמַעְלָה, בְּאוֹתוֹ הַכֹּחַ שֶׁלָּהֶם לֹא מִתְמַנֶּה פְּקִידַת הַבָּנִים, שֶׁהֲרֵי הַבָּנִים תְּלוּיִים בְּמַזָּל, וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהִנֵּה הֵם נִבְרְאוּ לְחָנָם – לֹא, שֶׁהֲרֵי אֲפִלּוּ לַדָּבָר הַזֶּה הֵם סִיּוּעַ לְאוֹתָם שֶׁמִּתְעַבְּרִים, וְאֵינָם עֲקָרוֹת, וְלֹא נִגְזַר עֲלֵיהֶם אֶלָּא בְּמַזָּל.

וַתֵּצֵא לֵאָה לִקְרָאתוֹ וַתֹּאמֶר אֵלַי תָּבוֹא וְגוֹ'. (בראשית

ל) הַאי מִלָּה חֲצִיפוּתָא אִיהוּ. לָאו אִיהוּ הָכִי, אֶלָּא מֵהָכָא אוֹלִיפְנָא, עִנְוְותָנוּתָא דְּלֵאָה, דְּלָא אָמְרָה קַמֵּי אֲחָתָהּ מִידִּי, וְאִיהִי אַקְדִּימַת לְאוֹרְחָא, וְאָמְרָה לֵיהּ בַּחֲשַׁאי, וְאוֹדְעָא לֵיהּ. דְּהָא בִּרְשׁוּתָא דְּרָחֵל הָוָה, דִּכְתִיב, (שם) כִּי שָׁכוֹר שְׁכַרְתִּיךְ, מֵרָחֵל נְטִילַת רְשׁוּ, וּבְגִין דְּלָא יַבְאִישׁ בְּעֵינָאָה דְּרָחֵל, אָמְרָה לֵיהּ לְבַר וְלָא בְּבֵיתָא.

וְלָא עוֹד אֶלָּא פִּתְחָא מִשְׁכְּנָא דְּלֵאָה (לְבַר), נָפְקַת לְבַר, וְעַיְילַת לֵיהּ לְיַעֲקֹב בְּפִתְחָא דִּלְבַר, עַד לָא יֵעוּל לְמִשְׁכְּנָא דְּרָחֵל. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּלָא תֵּימָא מִלָּה קַמֵּי דְּרָחֵל, וְלָא תַּחְצִיף קַמֵּי אֲחָתָהָא. וְלָא עוֹד, אֶלָּא אָמְרָה לֵאָה, אִי יֵעוּל יַעֲקֹב בְּמִשְׁכְּנָא דְּרָחֵל, לָאו דִּין הוּא לְאַפְקֵיהּ מִתַּמָּן, בְּגִין כָּךְ אַקְדִּימַת לֵיהּ לְבַר.

לשון הקודש

וַתֵּצֵא לֵאָה לִקְרָאתוֹ וַתֹּאמֶר אֵלַי תָּבוֹא וְגוֹ'. הַדָּבָר הַזֶּה הוּא חֲצִפָּה? אֵינוֹ כָּךְ, אֶלָּא מִכָּאן לָמַדְנוּ עַנְוְתָנוּתָהּ שֶׁל לֵאָה, שֶׁלֹּא אָמְרָה דָּבָר לִפְנֵי אֲחוֹתָהּ, וְהִיא הִקְדִּימָה לַדֶּרֶךְ וְאָמְרָה לוֹ בַּחֲשַׁאי וְהוֹדִיעָה לוֹ, שֶׁהֲרֵי זֶה הָיָה בִּרְשׁוּת רָחֵל, שֶׁכָּתוּב כִּי שָׁכוֹר שְׁכַרְתִּיךְ. מֵרָחֵל נָטְלָה רְשׁוּת. וּכְדֵי שֶׁלֹּא יֵרַע בְּעֵינֵי רָחֵל, אָמְרָה לוֹ בַּחוּץ, וְלֹא בַּבַּיִת.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא בַּפֶּתַח שֶׁל מִשְׁכַּן לֵאָה [לַחוּץ] יָצְאָה הַחוּצָה, וְהִכְנִיסָה אֶת יַעֲקֹב בַּפֶּתַח שֶׁבַּחוּץ טֶרֶם שֶׁיִּכָּנֵס לְמִשְׁכַּן רָחֵל. מָה הַטַּעַם? כְּדֵי שֶׁלֹּא תֹּאמַר דָּבָר לִפְנֵי רָחֵל, וְלֹא תִּתְחַצֵּף לִפְנֵי אֲחוֹתָהּ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אָמְרָה לֵאָה, אִם יִכָּנֵס יַעֲקֹב לְמִשְׁכַּן רָחֵל, אֵינוֹ דִּין לְהוֹצִיאוֹ

וְכָל הַאי לָמָּה, אֶלָּא לֵאָה רוּחָא דְקוּדְשָׁא אִתְעֲרַת בָּהּ, וְיָדְעַת דְּכָל הַנֵּי שִׁבְטִין עִלָּאִין, כֻּלְּהוּ קַדִּישִׁין, יִפְקוּן מִנָּהּ, וְדָחְקַת שַׁעְתָּא, בַּחֲבִיבוּתָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִין כָּךְ הִיא קָרָאת לוֹן שִׁמָּהָן, בְּרָזָא דְחָכְמְתָא.

רִבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי, הֲווֹ אָזְלֵי בְּאוֹרְחָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי חִיָּיא, בְּכָל זִמְנָא (דְּאַנַן) דְּאָזְלִינָן בְּאוֹרְחָא, וְלָעֵינָן בְּאוֹרַיְיתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַרְחִישׁ לָן נִסִּין, וְהַשְׁתָּא אוֹרְחָא דָא אָרִיךְ לָן, נִתְעַסַּק בְּאוֹרַיְיתָא, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְזַדְּוֵוג בַּהֲדָן.

פָּתַח רִבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (שמות יב) בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב תֹּאכְלוּ מַצּוֹת, וּכְתִיב, (דברים טז) שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מַצּוֹת לֶחֶם עֹנִי, לֶחֶם עֹנִי כְּתִיב, הַאי מִלָּה אִתְעָרוּ בָּהּ חַבְרַיָּיא. אֲבָל תָּא

לשון הקודש

מִשָּׁם, מִשּׁוּם כָּךְ הִקְדִּימָה לוֹ בַּחוּץ.

וְכָל זֶה לָמָּה? אֶלָּא שֶׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הִתְעוֹרְרָה בְּלֵאָה, וְיָדְעָה שֶׁכָּל הַשְּׁבָטִים הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ, כֻּלָּם קְדוֹשִׁים, יֵצְאוּ מִמֶּנָּה, וְדָחֲקָה הַשָּׁעָה בַּחֲבִיבוּת לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וּמִשּׁוּם כָּךְ קָרְאָה לָהֶם שֵׁמוֹת בְּסוֹד הַחָכְמָה.

רִבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי חִיָּיא, בְּכָל פַּעַם [שֶׁאָנוּ] הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַרְחִישׁ לָנוּ נִסִּים, וְכָעֵת הַדֶּרֶךְ הַזּוֹ אֲרֻכָּה לָנוּ, נִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְחַבֵּר עִמָּנוּ.

פָּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (שמות יב) בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב תֹּאכְלוּ מַצּוֹת, וְכָתוּב (דברים טז) שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מַצּוֹת לֶחֶם עֹנִי. לֶחֶם עָנִי

חָזֵי, כַּד הֲווֹ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרָיִם, הֲווֹ בִּרְשׁוּתָא אַחְרָא. כַּד בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקָרְבָא לוֹן לְגַבֵּיהּ, יָהַב לוֹן אֲתַר דְּלֶחֶם עֹנִי. לֶחֶם עָנִי, מָאן עָנִי. דָּא דָוִד מַלְכָּא, דִּכְתִיב בֵּיהּ (תהלים מו) כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי.

וְהַאי לֶחֶם עֹנִי אִקְרֵי מַצָּה, נוּקְבָא בְּלָא דְכוּרָא, מִסִּכְּנוּתָא הֲוֵי, אִתְקְרִיבוּ לְגַבֵּי מַצָּה בְּקַדְמִיתָא, כֵּיוָן דְּקָרִיבוּ לוֹן יַתִּיר, עָיֵיל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדַרְגִּין אַחֲרָנִין, וְאִתְחַבַּר דְּכוּרָא בְּנוּקְבָא. וּכְדֵין, מַצָּה כַּד אִתְחַבְּרַת בִּדְכוּרָא אִקְרֵי מִצְוָה בְּתוֹסֶפֶת וא"ו, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים ל) כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת. בְּגִינֵי כָּךְ, מַצָּה בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר מִצְוָה.

עַד דְּהֲווּ אָזְלֵי, שְׁמָעוּ חַד קָלָא דְאָמַר, טוּפְסְרָא דְּקַטְנוּן, עֲקִימָן בְּאוֹרְחָא, סְטוּ לְעֵילָא, לָא תֶחֱתוּן בְּקוּסְטְרָא דְקִטְרָא דִלְתַתָּא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי,

לשון הקודש

כָּתוּב. בַּדָּבָר הַזֶּה הִתְעוֹרְרוּ בוֹ הַחֲבֵרִים. אֲבָל בּא רְאֵה, כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, הָיוּ בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת. כְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְקָרֵב אוֹתָם אֵלָיו, נָתַן לָהֶם מָקוֹם שֶׁל לֶחֶם עֹנִי, לֶחֶם עָנִי. מִי הֶעָנִי? זֶה דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (תהלים פז) כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי.

וְלֶחֶם עֹנִי הַזֶּה נִקְרָא מַצָּה, נְקֵבָה בְּלִי זָכָר הִיא עֹנִי. הִתְקָרְבוּ לַמַּצָּה בַּהַתְחָלָה. כֵּיוָן שֶׁקֵּרְבוּ אוֹתָם יוֹתֵר, הִכְנִיס אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּדְרָגוֹת אֲחֵרוֹת, וְהִתְחַבֵּר זָכָר עִם נְקֵבָה. וְאָז, כְּשֶׁמַּצָּה מִתְחַבֶּרֶת בַּזָּכָר, נִקְרָא מִצְוָה, בְּתוֹסֶפֶת וָא"ו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ל) כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת. מִשּׁוּם כָּךְ מַצָּה בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ מִצְוָה.

בְּעוֹדָם הוֹלְכִים שָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד שֶׁאוֹמֵר: גְּדוּד שֶׁל רוֹצְחִים אוֹרְבִים

שְׁמַע מִינָּהּ, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְנַטְרָא אוֹרְחִין. סְלִיקוּ לְעֵילָּא, וְעָאלוּ בְּחַד טוּרָא, בֵּין טִנָּרִין תַּקִּיפִין, אָמְרוּ, הוֹאִיל וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא בְּאוֹרְחָא דָּא, מִלָּה נֶחֱמֵי אוֹ נִיסָּא (תַּרְחִישׁ) אִתְרְחִישׁ לָן.

אָזְלֵי, יָתְבֵי גַּבֵּי בְּקִיעֵי דְּטִנָּרָא. סָלִיק לוֹן חַד בַּר נָשׁ, תְּוָוהוּ, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מָאן אַנְתְּ. אָמַר מֵאַנְשֵׁי אַרְקָא אֲנָא, אָמַר לֵיהּ, וְתַמָּן אִית בְּנֵי נָשָׁא, אָמַר אִין, וְזָרְעִין וְחַצְדִין, מִנַּיְיהוּ בְּחֵיזוּ אַחֲרָא מְשַׁנְיָין מִנָּאי, וְסָלִיקְנָא גַּבַּיְיכוּ, לְמִנְדַּע מִנַּיְיכוּ, מַה שְׁמֵיהּ דְּאַרְעָא דְּאַתּוּן בָּהּ.

אָמַר לֵיהּ, אֶרֶץ, בְּגִין דְּהָכָא אֶרֶץ הַחַיִּים שַׁרְיָא, דִּכְתִיב, (איוב כח) אֶרֶץ מִמֶּנָּה יֵצֵא לָחֶם, מֵהַאי יֵצֵא לֶחֶם, בִּשְׁאָר אַרְעָא לָא יֵצֵא לָחֶם, וְאִי נָפִיק, לָאו מִשִּׁבְעַת הַמִּינִין. אַדְּהָכִי עָאל

לשון הקודש

בַּדֶּרֶךְ, סְטוּ לְמַעְלָה, אַל תֵּרְדוּ לַטִּירָה חַסְרַת הַגַּג שֶׁלְּמַטָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מִזֶּה נִשְׁמָע שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לִשְׁמֹר אֶת דְּרָכֵינוּ. עָלוּ לְמַעְלָה וְנִכְנְסוּ לְהַר אֶחָד, בֵּין סְלָעִים חֲזָקִים. אָמְרוּ, הוֹאִיל וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה בַּדֶּרֶךְ הַזּוֹ, נִרְאֶה דָּבָר, אוֹ יִתְרַחֵשׁ לָנוּ נֵס. **הָלְכוּ.** יָשְׁבוּ עַל בְּקִיעֵי הַסֶּלַע. עָלָה לָהֶם אִישׁ אֶחָד. תָּמְהוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מִי אַתָּה? אָמַר, אֲנִי מֵאַנְשֵׁי אַרְקָא. אָמַר לוֹ, וְשָׁם יֵשׁ בְּנֵי אָדָם? אָמַר, כֵּן, וְזוֹרְעִים וְקוֹצְרִים, מֵהֶם בְּמַרְאֶה אַחֵר מְשֻׁנִּים מִמֶּנִּי, וְעָלִיתִי אֲלֵיכֶם לְהַכִּיר מִכֶּם, מַה שְׁמָהּ שֶׁל הָאָרֶץ שֶׁאַתֶּם בָּהּ? **אָמַר** לוֹ, אֶרֶץ, מִשּׁוּם שֶׁכָּאן שׁוֹרָה אֶרֶץ הַחַיִּים, שֶׁכָּתוּב (איוב כח) אֶרֶץ מִמֶּנָּה יֵצֵא לָחֶם. מִזּוֹ יֵצֵא לָחֶם? בִּשְׁאָר הָאָרֶץ לֹא יֵצֵא לֶחֶם, וְאִם יוֹצֵא, לֹא מִשִּׁבְעַת

לְאַתְרֵיהּ. תְּוָוהוּ, אָמְרוּ וַדָּאי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְאִתְעָרָא לָן בְּמִלָּה.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, וַדָּאי עַל הַאי קְרָא דְּאֲמַרְתָּ, דְּכִירְנָא דְּאוֹלִיפְנָא מִפָּבָאי, חַד מִלָּה עִלָּאָה. בְּפֶסַח, דְּיָהַב לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל לֶחֶם דָּא, מֵאַרְעָא דְחַיֵּי, וּלְבָתַר לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, לֶחֶם דָּא, וְהָא אוֹקִימְנָא מִלָּה.

תּוּ הָוָה אָמַר, דְּבַר (דף קנז ע"ב) נָשׁ, כַּד נָפִיק לְהַאי עַלְמָא, לָא יָדַע מִידִּי, עַד דְּאַטְעִים נַהֲמָא. כֵּיוָן דְּאָכִיל נַהֲמָא, אִתְעַר לְמִנְדַּע וּלְאִשְׁתְּמוֹדְעָא. כָּךְ כַּד נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לָא הֲווֹ יָדְעֵי מִדִּי, עַד דְּאַטְעִים לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֶחֶם מֵהַאי אֶרֶץ, דִּכְתִיב אֶרֶץ מִמֶּנָּה יֵצֵא לָחֶם, וּכְדֵין עָאלוּ יִשְׂרָאֵל, לְמִנְדַּע וּלְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

הַמִּינִים. בֵּינְתַּיִם נִכְנַס לִמְקוֹמוֹ. תָּמְהוּ. אָמְרוּ, וַדַּאי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְעוֹרֵר אוֹתָנוּ בְּאֵיזֶה דָּבָר.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וַדַּאי עַל הַפָּסוּק הַזֶּה שֶׁאָמַרְתָּ, זָכַרְתִּי שֶׁלָּמַדְתִּי מִפִּי דָּבָר אֶחָד עֶלְיוֹן בְּפֶסַח, שֶׁנָּתַן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל הַלֶּחֶם הַזֶּה מֵאֶרֶץ הַחַיִּים, וְאַחַר כָּךְ לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, הַלֶּחֶם הַזֶּה, וְהִנֵּה בֵּאַרְנוּ אֶת הַדָּבָר.

עוֹד הָיָה אוֹמֵר, שֶׁאָדָם, כְּשֶׁיּוֹצֵא לָעוֹלָם הַזֶּה, לֹא יוֹדֵעַ דָּבָר עַד שֶׁטּוֹעֵם לֶחֶם. כֵּיוָן שֶׁאוֹכֵל לֶחֶם, מִתְעוֹרֵר לָדַעַת וּלְהַכִּיר. כָּךְ כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים דָּבָר, עַד שֶׁהִטְעִים לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ הַזּוֹ, שֶׁכָּתוּב אֶרֶץ מִמֶּנָּה יֵצֵא לָחֶם, וְאָז

וּינוּקָא לָא יָדַע, וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעָא, עַד דְּטָעִים נַהֲמָא דְּהַאי עַלְמָא.

יִשְׂרָאֵל לָא יָדְעוּ, וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעוּ בְּמִלִּין דִּלְעֵילָא, עַד דְּאָכְלוּ לֶחֶם עִלָּאָה, וּכְדֵין יָדְעוּ וְאִשְׁתְּמוֹדְעוּ בְּהַהוּא אֲתַר וּבָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינְדְּעוּן יִשְׂרָאֵל יַתִּיר, בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִתְחֲזֵי לְהַאי אֶרֶץ. וְלָא יָכִילוּ, עַד דְּטָעֲמוּ לֶחֶם, מֵהַהוּא אֲתַר, וּמַאן אִיהוּ, שָׁמַיִם. דִּכְתִיב, (שמות טז) הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, וּכְדֵין יָדְעוּ וְאִסְתַּכְּלוּ בְּהַהוּא אֲתַר, וְעַד דְּאָכְלוּ לֶחֶם מֵהַהוּא אֲתַר, (ס"א וְעַד דְּלָא אָכְלוּ לֶחֶם מֵאִלֵּין אַתְרֵי) לָא יָדְעוּ מִידִּי וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעוּ.

אָתָא רִבִּי יוֹסֵי וּנְשָׁקֵיהּ. אָמַר, וַדַּאי עַל דָּא אִתְעַר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַאי, וְעַל דָּא שֵׁירוּתָא דְּיִשְׂרָאֵל לְמִנְדַּע, לֶחֶם הָוָה. קָמוּ וְאָזְלוּ, עַד דְּהַוּוּ

לשון הקודש

נִכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לָדַעַת וּלְהַכִּיר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְתִינוֹק לֹא יוֹדֵעַ וְלֹא מַכִּיר עַד שֶׁטּוֹעֵם לֶחֶם שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. **יִשְׂרָאֵל** לֹא יָדְעוּ וְלֹא הִכִּירוּ בַּדְּבָרִים שֶׁלְּמַעְלָה עַד שֶׁאָכְלוּ לֶחֶם עֶלְיוֹן, וְאָז יָדְעוּ וְהִכִּירוּ אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם, וְרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּשְׂרָאֵל יֵדְעוּ יוֹתֵר בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁרָאוּי לָאָרֶץ הַזּוֹ, וְלֹא יָכְלוּ, עַד שֶׁטָּעֲמוּ לֶחֶם מֵאוֹתוֹ הַמָּקוֹם, וּמִי הוּא? שָׁמַיִם, שֶׁכָּתוּב (שמות טז) הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, וְאָז יָדְעוּ וְהִסְתַּכְּלוּ לְאוֹתוֹ מָקוֹם. וְעַד שֶׁאָכְלוּ לֶחֶם מֵאוֹתוֹ מָקוֹם, [וְעַד שֶׁלֹּא אָכְלוּ לֶחֶם בְּאֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת] לֹא יָדְעוּ דָּבָר וְלֹא הִכִּירוּ. **בָּא** רַבִּי יוֹסֵי וּנְשָׁקוֹ. אָמַר, וַדַּאי עַל זֶה הֵעִיר אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּזֶה, וְעַל

אָזְלוּ, חָמוּ תְּרֵי דַּרְמוּסְקִין, חַד דְּכַר וְחַד נוּקְבָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, לֵית לָן מִלָּה בְּעָלְמָא, דְּלָא הֲוֵי דְּכַר וְנוּקְבָא, וְכָל מַה דִּי בְּאַרְעָא, הָכִי נָמֵי בְּיַמָּא.

פְּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (בראשית ל) **וַיָּבֹא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב וַתֵּצֵא לֵאָה לִקְרָאתוֹ וְגוֹ'**, וַתֵּצֵא לֵאָה לִקְרָאתוֹ, מֵנָא יָדְעַת. הָא אָמְרוּ דְּגָעָא חֲמָרָא, וְלֵאָה יָדְעַת, וְנָפְקַת לֵיהּ, וְגָרִים לֵיהּ דְּנַפַּק מִנָּהּ יִשָּׂשכָר. הָדָא הוּא דִּכְתִיב יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גָּרֶם, אַל תִּקְרֵי גָּרֶם, אֶלָּא גָּרַם דְּחֲמָרָא גָּרְמָא לֵיהּ. אֲמְרַת לֵאָה, וַדַּאי יָדַעְנָא דְּאִי יֵיעוּל יַעֲקֹב בְּמִשְׁכְּנָא דְּרָחֵל, לֵית לִי לְאַפָּקָא לֵיהּ, אֶלָּא אוֹרִיךְ לֵיהּ הָכָא, וְיֵיעוּל בְּמִשְׁכָּנִי.

כִּי שָׂכֹר שְׂכַרְתִּיךָ בְּדוּדָאֵי בְּנִי, (בראשית ל) מָאִי בְּדוּדָאֵי בְּנִי, בְּגִין דְּנִיחָא לֵיהּ לְיַעֲקֹב עַל דָּא, דְּאִלֵּין מְסַיְּיעִין לְאוֹלָדָא. וְיַעֲקֹב הָוָה יָדַע, דְּמִלָּה לָא קָיְמָא בַּדּוּדָאִים, אֶלָּא לְעֵילָא.

לשון הקודש

כֵּן הָרֵאשִׁית שֶׁל יִשְׂרָאֵל לָדַעַת הָיָה הַלֶּחֶם. קָמוּ וְהָלְכוּ. בְּעוֹדָם הוֹלְכִים רָאוּ שְׁנֵי פֵּרוֹת, אֶחָד זָכָר וְאֶחָד נְקֵבָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֵין לָנוּ דָּבָר בָּעוֹלָם שֶׁאֵינוֹ זָכָר וּנְקֵבָה, וְכָל מַה שֶּׁבָּאָרֶץ – כָּךְ גַּם בַּיָּם.

פְּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, וַיָּבֹא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב וַתֵּצֵא לֵאָה לִקְרָאתוֹ וְגוֹ'. וַתֵּצֵא לֵאָה לִקְרָאתוֹ, מִנַּיִן יָדְעָה? הֲרֵי אָמְרוּ שֶׁגָּעָה הַחֲמוֹר, וְלֵאָה יָדְעָה וְיָצְאָה אֵלָיו, וְגָרַם לוֹ שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנָּה יִשָּׂשכָר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גָּרֶם, אַל תִּקְרֵי גָּרֶם אֶלָּא גָּרַם, שֶׁהַחֲמוֹר גָּרַם לוֹ. אָמְרָה לֵאָה: וַדַּאי יָדַעְתִּי שֶׁאִם יִכָּנֵס יַעֲקֹב לְמִשְׁכַּן רָחֵל, אֵין לִי לְהוֹצִיא אוֹתוֹ, אֶלָּא אֲחַכֶּה לוֹ כָּאן וְיִכָּנֵס לְמִשְׁכָּנִי.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קיג) **מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָה. אָמַר רִבִּי חִיָּיא רוּחָא דְקוּדְשָׁא קָאֲמַר, מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת, דָּא רָחֵל. אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה, דָּא לֵאָה. מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת, דָּא עַלְמָא תַתָּאָה. אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה** (הַלְלוּיָה), **דָּא עַלְמָא עִלָּאָה, בְּגִינֵי כָּךְ הַלְלוּיָה.**

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, **כָּל אִלֵּין שִׁבְטִין, תִּקּוּנִין דִּלְתַתָּא אִינּוּן, וְכֻלְּהוּ כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. תָּא חֲזֵי, כִּי שָׁכֹר שְׂכַרְתִּיךְ, לְנַסְבָא מִנֵּיהּ גּוּפָא וּמַאן אִיהוּ תּוֹרָה. שָׁכֹר שְׂכַרְתִּיךָ, לְךָ, לְגוּפָךְ מַמָּשׁ. שָׁכֹר** (דף קנח ע"א) **שְׂכַרְתִּיךָ, לְאוֹלָדָא דְיוּקְנָךְ.**

מֵהָכָא, מָאן דְּלָעֵי בְאוֹרַיְיתָא, אַחְסִין עַלְמָא דְאָתֵי וְאַחְסִין אַחְסַנְתָּא דְיַעֲקֹב. אַחְסִין עַלְמָא

לשון הקודש

כִּי שָׁכֹר שְׂכַרְתִּיךָ בְּדוּדָאֵי בְּנִי, מַה זֶּה בְּדוּדָאֵי בְּנִי? מִשּׁוּם שֶׁנּוֹחַ לְיַעֲקֹב עַל זֶה, שֶׁאֵלּוּ מְסִיעִים לְהוֹלִיד. וְיַעֲקֹב הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהַדָּבָר לֹא עוֹמֵד בַּדּוּדָאִים, אֶלָּא לְמַעְלָה.

פְּתַח וְאָמַר, מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָה. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמֶרֶת: מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת – זוֹ רָחֵל. אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה – זוֹ לֵאָה. מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת – זֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה [הַלְלוּיָה] – זֶה הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. מִשּׁוּם כָּךְ הַלְלוּיָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל הַשְּׁבָטִים הַלָּלוּ הֵם תִּקּוּנִים שֶׁלְּמַטָּה, וְכֻלָּם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. בֹּא רְאֵה, כִּי שָׁכֹר שְׂכַרְתִּיךָ – לָקַחַת מִמֶּנּוּ הַגּוּף, וּמִי הוּא? תּוֹרָה. שָׁכֹר שְׂכַרְתִּיךָ – לְךָ, לְגוּפְךָ מַמָּשׁ. שָׁכֹר שְׂכַרְתִּיךָ – לְהוֹלִיד אֶת דְּמוּתְךָ.

מִכָּאן מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, יוֹרֵשׁ אֶת הָעוֹלָם הַבָּא וְיוֹרֵשׁ אֶת נַחֲלַת יַעֲקֹב.

דְּאָתֵי, דִּכְתִיב יִשָּׁשכָר יֵשׁ שָׂכָר, (ירמיה לא) כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ. וּכְתִיב, (משלי ח) לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא.

כִּי יָלַדְתִּי לוֹ שִׁשָּׁה בָנִים. (בראשית ל) אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, אִלֵּין עֵילָא וְתַתָּא וְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעַלְמָא. וּמַאן דְּאָרִיךְ בְּאֶחָד, בָּעֵי לֵיהּ לְאַמְלָכָא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא וְתַתָּא, וּלְאַרְבַּע סִטְרֵי דְעַלְמָא, וְהַיְינוּ אֶחָד.

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, כְּתִיב, (שיר השירים ב) עַל הָרֵי בָתֶר, וּכְתִיב, (שיר השירים ח) עַל הָרֵי בְשָׂמִים, מָאן אִינּוּן הָרֵי בְשָׂמִים. אִלֵּין שִׁית בְּנִין דְּלֵאָה, דְּאַכְלָלָן שִׁית אַחֲרַנִּין, וְאִינּוּן תְּרֵיסַר, וְאִינּוּן שִׁית. בְּגִין דְּכָל חַד כָּלִיל בְּחַבְרֵיהּ, וְלֵאָה עֲלַיְיהוּ, לְקַיְּימָא (תהלים קיג) אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָה.

וְעַל דָּא כְתִיב, (דברים כב) לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים,

לשון הקודש

יוֹרֵשׁ הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב יִשָּׁשכָר, יֵשׁ שָׂכָר, (ירמיה לא) כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ, וְכָתוּב (משלי ח) לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא.

כִּי יָלַדְתִּי לוֹ שִׁשָּׁה בָנִים. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, אֵלּוּ מַעְלָה וּמַטָּה וְאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם. וּמִי שֶׁמַּאֲרִיךְ בְּאֶחָד, צָרִיךְ לוֹ לְהַמְלִיךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּלְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְהַיְינוּ אֶחָד.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, כָּתוּב (שיר ב) עַל הָרֵי בָתֶר, וְכָתוּב (שם ח) עַל הָרֵי בְשָׂמִים. מִי הֵם הָרֵי בְשָׂמִים? אֵלּוּ שֵׁשֶׁת הַבָּנִים שֶׁל לֵאָה שֶׁכּוֹלְלִים שִׁשָּׁה אֲחֵרִים, וְהֵם שְׁנֵים עָשָׂר, וְהֵם שִׁשָּׁה, מִשּׁוּם שֶׁכָּל אֶחָד כָּלוּל בַּחֲבֵרוֹ, וְלֵאָה עֲלֵיהֶם, לְקַיֵּם (תהלים קיג) אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָה.

וְעַל כֵּן כָּתוּב לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים,

בְּגִין דְּאִיהוּ עַלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא, וְלָא אִתְגַּלְיָא, וְעַל דָּא (שם) שַׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ. בְּגִין דְּאִיהוּ עַלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא, וְלָא אִתְגַּלְיָא כְּלָל.

וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, הַיְינוּ דִּכְתִיב, (דברים ד) כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשׁוֹנִים וְגו' (שם) וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמָיִם. וְכָל הַנֵּי, אִקְרוּן הָרֵי בְשָׂמִים, מִכָּאן וּלְתַתָּא אִקְרוּן הָרֵי בָתֶר, דִּכְתִיב, (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפָּרֵד, וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים, טוּרֵי דְּפִירוּדָא.

אָמַר רִבִּי יֵיסָא, בְּנֵי הַשְּׁפָחוֹת קְשִׁירוּ קִשְׁרִין, אַרְבַּע קִשְׁרִין דְּאִצְטְרִיכוּ לְתִקּוּנָא. וְאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, דִּבְגִין כָּךְ נָפְקֵי לְבַר אִינּוּן קִשְׁרִין, וְאַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ חַד, וּמִכָּאן וּלְהָלְאָה כֻּלְּהוּ חַד, בְּאוֹרַח מֵישָׁר. וְעַל דָּא, כֻּלְּהוּ שִׁבְטִין סָלְקִין בְּסַהֲדוּתָא דִלְעֵילָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קכב) שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'.

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַנִּסְתָּר וְלֹא הַנִּגְלֶה, וְעַל כֵּן שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָעוֹלָם שֶׁנִּסְתָּר וְלֹא הִתְגַּלָּה כְּלָל.

וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, הַיְנוּ שֶׁכָּתוּב כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשׁוֹנִים וְגו' וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמָיִם. וְכָל אֵלּוּ נִקְרָאִים הָרֵי בְשָׂמִים. מִכָּאן וּלְמַטָּה נִקְרָאוּ הָרֵי בָתֶר, שֶׁכָּתוּב וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים, הֶהָרִים שֶׁל הַפִּרוּד.

אָמַר רַבִּי יֵיסָא, בְּנֵי הַשְּׁפָחוֹת קָשְׁרוּ קְשָׁרִים, אַרְבָּעָה קְשָׁרִים שֶׁהִצְטָרְכוּ לְתִקּוּן. וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ יוֹצְאִים הַחוּצָה אוֹתָם הַקְּשָׁרִים. וְאַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם אֶחָד, וּמִכָּאן וָהָלְאָה כֻּלָּם

וְאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב, (בראשית ל) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף וְגו', מַה חָמָא יַעֲקֹב לְמֵיהַךְ לְאוֹרְחֵיהּ, כָּד אִתְיְלִיד יוֹסֵף, וְעַד לָא אִתְיְלִיד יוֹסֵף לָא בָעָא לְמֵיהַךְ לְאוֹרְחֵיהּ. אֶלָּא הָא אוּקְמוּהָ, דְּחָמָא דְּאִתְיְלִיד שִׁטְנָא דְעֵשָׂו.

וְתָא חֲזֵי, יוֹסֵף אַשְׁלִים דּוּכְתֵּיהּ בַּתְרֵיהּ וְיוֹסֵף זָכֵי לֵיהּ, דְּאִקְרֵי צַדִּיק, וְהָכָא סִיּוּמָא דְגוּפָא. כֵּיוָן דְּחָמָא יַעֲקֹב, דְּאִשְׁתְּלִים גּוּפָא, בָּעָא גּוּפָא לְמֵהַךְ לְאוֹרְחֵיהּ, וְסִיּוּמָא דְגוּפָא הוּא בְּרִית. וְעִם כָּל דָּא בִּנְיָמִן אַשְׁלִים חוּשְׁבְּנָא, דְּבֵיהּ אִשְׁתְּלִימוּ תְּרֵיסַר.

וְאִי תֵּימָא, וְכִי לָא הָוָה יָדַע יַעֲקֹב, דְּעַד כְּעָן לָא אִשְׁתַּלִּימוּ שִׁבְטִין, אַף עַל גַּב דְּאִתְיְלִיד יוֹסֵף, מָאי טַעְמָא לָא אוֹרִיךְ עַד דְּיִתְיְלִיד בִּנְיָמִין וְיִשְׁתַּלִּימוּ שִׁבְטִין. אֶלָּא, יַעֲקֹב בְּחָכְמְתָא עֲבַד, וּמִלָּה יָדַע. אָמַר,

לשון הקודש

אֶחָד, בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, וְעַל כֵּן כָּל הַשְּׁבָטִים עוֹלִים בְּעֵדוּת לְמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קכב) שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'.

וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּתוּב וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף וְגו'. מָה רָאָה יַעֲקֹב לָלֶכֶת לְדַרְכּוֹ כְּשֶׁנּוֹלַד יוֹסֵף, וְטֶרֶם שֶׁנּוֹלַד יוֹסֵף לֹא רָצָה לָלֶכֶת לְדַרְכּוֹ? אֶלָּא הִנֵּה פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁרָאָה שֶׁנּוֹלַד שִׂטְנוֹ שֶׁל עֵשָׂו.

וּבָא וְרָאָה, יוֹסֵף הִשְׁלִים אֶת מְקוֹמוֹ אַחֲרָיו וְיוֹסֵף זָכָה לוֹ, שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק, וְכָאן סִיּוּם הַגּוּף. כֵּיוָן שֶׁרָאָה יַעֲקֹב שֶׁנִּשְׁלַם הַגּוּף, רָצָה הַגּוּף לָלֶכֶת לְדַרְכּוֹ, וְסִיּוּם הַגּוּף הוּא הַבְּרִית, וְעִם כָּל זֶה בִּנְיָמִין הִשְׁלִים אֶת הַחֶשְׁבּוֹן, שֶׁבּוֹ נִשְׁלְמוּ שְׁנֵים עָשָׂר.

וְאִם תֹּאמַר, וְכִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ יַעֲקֹב שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא הִשְׁתַּלְּמוּ הַשְּׁבָטִים, אַף עַל גַּב

וַדַּאי אִי אִשְׁתַּלִּימוּ הָכָא כֻּלְּהוּ שִׁבְטִין, הָא יְדַעְנָא דְּתִקּוּנָא דִּלְעֵילָא שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ כְּדְקָא יְאוּת. וּבְאַרְעָא דָא, לָא לִיבְעֵי דְּיִשְׁתְּלִימוּ, אֶלָּא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא.

תָּא חֲזֵי, דְּהָכִי הוּא, דְּכֻלְּהוּ תְּרֵיסַר שִׁבְטִין, תִּקּוּנָא דְּעַלְמָא תַּתָּאָה נִינְהוּ, וְכֵיוָן דְּאִתְיְלִיד בִּנְיָמִין, מִיתַת רָחֵל, וְנָטְלָא דּוּכְתָּא הַאי עַלְמָא תַּתָּאָה, לְאִתְתַּקְּנָא בְּהוּ. וְעַל דָּא לָא אִתְיְלִיד בִּנְיָמִין, אֶלָּא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית מח) וַאֲנִי בְּבוֹאִי מִפַּדָּן מֵתָה עָלַי רָחֵל בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בַּדֶּרֶךְ, וְתַמָּן מִיתַת רָחֵל וְנָטְלָא דּוּכְתָּא, הַאי עַלְמָא תַּתָּאָה, לְאִתְיַשְּׁבָא בְּבֵיתָא שְׁלִימָתָא, וְכָל זִמְנָא דְּרָחֵל קָיְימָא, עַלְמָא תַּתָּאָה לָא אִתְתַּקְּנָא בְּהוּ, מִיתַת רָחֵל, נָטְלָא בֵּיתָא בִּשְׁלִימוּ. (ד"א ל"ג לְעֵילָא)

לשון הקודש

שֶׁנּוֹלַד יוֹסֵף, מָה הַטַּעַם לֹא חִכָּה עַד שֶׁנּוֹלַד בִּנְיָמִין וְיִשְׁתַּלְּמוּ הַשְּׁבָטִים? אֶלָּא יַעֲקֹב עָשָׂה בְּחָכְמָה וְיָדַע הַדָּבָר. אָמַר, וַדַּאי אִם יִשְׁתַּלְּמוּ כָּאן כָּל הַשְּׁבָטִים, הִנֵּה יָדַעְתִּי שֶׁהַתִּקּוּן שֶׁל מַעְלָה שָׁרוּי עֲלֵיהֶם כָּרָאוּי, וּבָאָרֶץ הַזּוֹ לֹא צְרִיכִים שֶׁיִּשְׁתַּלְּמוּ, אֶלָּא בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה.

בֹּא רְאֵה שֶׁכָּךְ הוּא, שֶׁכָּל שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים הֵם הַתִּקּוּן שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְכֵיוָן שֶׁנּוֹלַד בִּנְיָמִין, מֵתָה רָחֵל, וְלָקְחָה אֶת הַמָּקוֹם הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה לְהִתְתַּקֵּן בָּהֶם, וְעַל כֵּן לֹא נוֹלַד בִּנְיָמִין אֶלָּא בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַאֲנִי בְּבֹאִי מִפַּדָּן מֵתָה עָלַי רָחֵל בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בַּדֶּרֶךְ, וְשָׁם מֵתָה רָחֵל וְנָטְלָה אֶת הַמָּקוֹם, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה, לְהִתְיַשֵּׁב בְּבַית שָׁלֵם. וְכָל זְמַן שֶׁרָחֵל קַיֶּמֶת, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן אֵינוֹ נִתְקָן בָּהֶם. מֵתָה רָחֵל – נָטְלָה [לְמַעְלָה] הַבַּית בִּשְׁלֵמוּתוֹ.

וְאִי תֵּימָא, לֵאָה אַמַּאי לָא מִיתַת בְּהַהוּא זִמְנָא. אֶלָּא בְּגִין דְּבֵיתָא בְעַלְמָא תַתָּאָה (נ"א עִלָּאָה) אִיהוּ, וְכֹלָּא מִנֵּיהּ הֲווֹ לְאִתְתַּקְּנָא, וְלָאו מֵעָלְמָא עִלָּאָה (נ"א תַתָּאָה), וּבְגִין כָּךְ לָא מִיתַת בְּהַהִיא שַׁעְתָּא. וְכָל עוֹבָדוֹי דְּלֵאָה בְּאִתְכַּסְיָא אִינּוּן, בְּגִין דְּעַלְמָא עִלָּאָה אִיהוּ בְּאִתְכַּסְיָא, וְלָאו בְּאִתְגַּלְיָא, וּבְגִין כָּךְ לָא אִדְכַּר מִיתָתָהּ דְּלֵאָה, כְּמִיתָתָהּ דְּרָחֵל.

וְתָא חֲזֵי, דְּהָכִי הוּא וַדָּאי. בְּגִין דְּעַלְמָא עִלָּאָה, כָּל מִלּוֹי בְּאִתְכַּסְיָא, וְעַלְמָא תַתָּאָה כָּל מִלּוֹי בְּאִתְגַּלְיָא. בְּגִין כָּךְ, אִתְכַּסְיָא לֵאָה בִּמְעָרָתָא דְכַפֶּלְתָּא, וְרָחֵל בְּגִלּוּיָא דְאוֹרְחָא, דָּא בְסִתְרָא, וְדָא בְּאִתְגַּלְיָא. וּבְאִתְכַּסְיָא עַלְמָא עִלָּאָה אִתְרְשִׁים, דִּכְתִיב, (בראשית ל) וַתֹּאמֶר לֵאָה בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָנוֹת, וּבְגִין כָּךְ קָרְאָה שְׁמֵיהּ אָשֵׁר. (בְּגִין כָּךְ כָּל בִּרְכָאן (דף קנח ע"ב) דִּתְרֵין עָלְמִין בְּאִתְגַּלְיָא וּבְאִתְכַּסְיָא וְעִם כָּל דָּא).

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה לֹא מֵתָה לֵאָה בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהַבַּיִת הוּא בָּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן [הָעֶלְיוֹן], וְהַכֹּל הָיוּ מִמֶּנּוּ לְהִתְתַּקֵּן, וְלֹא מִן הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן [הַתַּחְתּוֹן], וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא מֵתָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. וְכָל מַעֲשֵׂי לֵאָה הֵם בְּנִסְתָּר, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הוּא בְּנִסְתָּר וְלֹא בְּנִגְלֶה, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא נִזְכְּרָה מִיתָתָהּ שֶׁל לֵאָה כְּמִיתָתָהּ שֶׁל רָחֵל.

וּבֹא וּרְאֵה שֶׁכָּךְ זֶה וַדַּאי, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן כָּל דְּבָרָיו בְּנִסְתָּר, וְהָעוֹלָם [הָעֶלְיוֹן] הַתַּחְתּוֹן כָּל דְּבָרָיו בְּנִגְלֶה, מִשּׁוּם כָּךְ נִתְכַּסְּתָה לֵאָה בִּמְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, וְרָחֵל בַּדֶּרֶךְ הַגְּלוּיָה. זוֹ בְּנִסְתָּר, וְזוֹ בְּגָלוּי. וּבַנִּסְתָּר הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן נִרְשַׁם, שֶׁכָּתוּב וַתֹּאמֶר לֵאָה

וּבְגִין דָּא, כֹּלָּא חַד, דְּהָא כֹּלָּא הֲוֵי מֵעַלְמָא עִלָּאָה.

הָכִי נָמֵי וּבְכָל אֲתַר, תְּרֵין עָלְמִין, דָּא בְּאִתְגַּלְיָא וְדָא בְּאִתְכַּסְיָא. וְאֲנַן לָא מְבָרְכִינָן לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא בִּתְרֵין עָלְמִין, דִּכְתִיב, (תהלים קו) בָּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. בְּגִינֵי כָּךְ, עַלְמָא עִלָּאָה קָרֵינָן הו"א, וְקָרֵינָן לְעַלְמָא תַּתָּאָה אַתָּ"ה, בְּגִין דְּאִיהוּ בָּרוּךְ מֵעַלְמָא עִלָּאָה, עַל יְדָא דְצַדִּיק. הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קלה) בָּרוּךְ ה' מִצִּיּוֹן שׁוֹכֵן יְרוּשָׁלִָם וְגו'. וַדַּאי מִצִּיּוֹן אִיהוּ בָּרוּךְ.

תָּא חֲזֵי, כְּגַוְונָא דָּא (שמות לד) ה' ה' תְּרֵין עָלְמִין נִינְהוּ, דָּא בְּאִתְגַּלְיָא וְדָא בְּאִתְכַּסְיָא, וְעַל דָּא פָּסִיק טַעְמָא בְּגַוְוֵיהוּ, וּמֵעַלְמָא דָא עַד עַלְמָא דָא, כֹּלָּא חַד.

לשון הקודש

בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְׁרוּנִי בָּנוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ קָרְאָה שְׁמוֹ אָשֵׁר. (וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁל שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת בַּנִּגְלֶה וּבַנִּסְתָּר, וְעִם כָּל זֶה).

וּמִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל אֶחָד, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל הוּא מִן הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. כָּךְ גַּם, וּבְכָל מָקוֹם, שְׁנֵי עוֹלָמוֹת, זֶה בְּנִגְלֶה וְזֶה בְּנִסְתָּר, וְאָנוּ לֹא מְבָרְכִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, שֶׁכָּתוּב בָּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. מִשּׁוּם כָּךְ לָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן קוֹרְאִים הו"א, וְלָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן קוֹרְאִים אַתָּ"ה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא בָּרוּךְ מִן הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן עַל יְדֵי הַצַּדִּיק. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בָּרוּךְ ה' מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלִָם וְגו'. וַדַּאי מִצִּיּוֹן הוּא בָּרוּךְ.

בֹּא רְאֵה, כְּמוֹ כֵּן ה' ה' שְׁנֵי עוֹלָמוֹת הֵם, זֶה בְּנִגְלֶה וְזֶה בְּנִסְתָּר, וְעַל כֵּן מַפְסִיק הַטַּעַם בְּתוֹכָם, וּמֵהָעוֹלָם הַזֶּה וְעַד הָעוֹלָם הַזֶּה הַכֹּל אֶחָד.

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף וְגו'. (בראשית לא) **אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, תָּא חֲזֵי, שְׁלִימוּתָא דְיַעֲקֹב דְּלָא בָעָא לְמֵיזַל אֶלָּא בִרְשׁוּתֵיהּ דְּלָבָן. וְאִי תֵימָא, זִמְנָא אַחֲרִינָא אַמַּאי לָא אָזִיל בִּרְשׁוּתֵיהּ. אֶלָּא בְּגִין דְּדָחִיל יַעֲקֹב, דְּלָא יִשְׁבּוֹק לֵיהּ, וְיִשְׁתְּלִימוּ תְּרֵיסַר שִׁבְטִין בְּאַרְעָא אַחֲרָא. וְעַל דָּא כֵּיוָן דְּחָמָא דְמָטָא שַׁעְתָּא דְבִנְיָמִין, בָּרַח. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, וַיִּבְרַח הוּא וְכָל אֲשֶׁר לוֹ.**

דְּכֵיוָן דְּאִתְיְלִיד בִּנְיָמִין, אִתְקַשְׁרַת שִׁבְטִינְתָּא בְּכֻלְּהוּ שִׁבְטִין, וְנָטְלָא בֵיתָא בְּכֻלְּהוּ. וְיַעֲקֹב הָוָה יָדַע בְּרָזָא דְחָכְמְתָא, דְּכַד יִשְׁתַּלִּימוּ תְּרֵיסַר שִׁבְטִין, דִּשְׁכִינְתָּא תִּתְקַשֵּׁט וְתִתְקַשֵּׁר בְּהוּ, וְרָחֵל תָּמוּת, וְאִיהִי נָטְלָא בֵיתָא.

תָּא חֲזֵי, הָכִי אוֹלִיפְנָא, עַלְמָא תַּתָּאָה אִתְחָזֵי לֵיהּ

לשון הקודש

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף וְגו'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֹּא רְאֵה הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁלֹּא רָצָה לָלֶכֶת אֶלָּא בִּרְשׁוּת לָבָן. וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה לֹא הָלַךְ פַּעַם אַחֶרֶת בִּרְשׁוּתוֹ? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁפָּחַד יַעֲקֹב שֶׁלֹּא יַעֲזֹב אוֹתוֹ וְיִשְׁתַּלְּמוּ שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת, וְעַל כֵּן, כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁהִגִּיעָה שְׁעָתוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין, בָּרַח, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּבְרַח הוּא וְכָל אֲשֶׁר לוֹ.

שֶׁכֵּיוָן שֶׁנּוֹלַד בִּנְיָמִין, נִקְשְׁרָה הַשְּׁכִינָה בְּכָל הַשְּׁבָטִים וְנָטְלָה הַבַּיִת עִם כֻּלָּם. וְיַעֲקֹב הָיָה יוֹדֵעַ בְּסוֹד הַחָכְמָה, שֶׁכַּאֲשֶׁר יִשְׁתַּלְּמוּ שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, שֶׁהַשְּׁכִינָה תִּתְקַשֵּׁט וְתִתְקַשֵּׁר עִמָּם וְרָחֵל תָּמוּת, וְהִיא נוֹטֶלֶת אֶת הַבַּיִת.

בֹּא רְאֵה, כָּךְ לָמַדְנוּ, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן נִרְאָה לְיַעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁנִּרְאָה לְמֹשֶׁה, אֶלָּא

לְיַעֲקֹב כְּמָה דְּאִתְחֲזֵי לְמֹשֶׁה, אֶלָּא דְּלָא יְכִילַת, עַד דְּהַוּוּ תְּרֵיסַר שִׁבְטִין בְּבֵיתָא לְאִתְקַשְּׁרָא בְּהוּ, וּכְדֵין אִתְדַּכְּיָאת (נ"א אִתְדַּחְיַית) רָחֵל, וְנָטְלָא אִיהִי בֵּיתָא בְּכֻלְּהוּ שִׁבְטִין, וַהֲוַת עִקְּרָא דְּבֵיתָא, וּכְדֵין (תהלים קיג) מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת וַדַּאי.

אָמַר יַעֲקֹב, הָא מָטָא זִמְנָא, דְּאִשְׁתְּלִימוּ תְּרֵיסַר שִׁבְטִין, וַדַּאי עַלְמָא דְּלְעֵילָא יֵחוֹת הוּא לְבֵיתָא לְאִתְקַשְּׁרָא בְּהוּ, וּמִסְכְּנוּתָא דָא אִתְדַּחְיָיא קַמֵּיהּ. אִי תָּמוּת הָכָא, לָא אִפּוּק מֵהָכָא לְעָלְמִין. וְלָא עוֹד, אֶלָּא בְּאַרְעָא דָא, לָא אִתְחֲזֵי לְאַשְׁלָמָא בֵּיתָא. בְּגִין כָּךְ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה וְגוֹ', עַד לָא אִשְׁתַּלִּימוּ שִׁבְטִין.

שָׁמַע רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר, וַדַּאי כָּל מִלּוֹי דְּרַבִּי יְהוּדָה שַׁפִּיר, וְדָא סָלִיק עַל כֹּלָּא. וְאִי תֵּימָא אַמַּאי לָא אָזַל לֵיהּ לְאוֹרְחֵיהּ מִיָּד. אֶלָּא, כָּל זְמַן

לשון הקודש

שֶׁלֹּא יָכְלָה עַד שֶׁהָיוּ שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים בַּבַּיִת לְהִתְקַשֵּׁר עִמָּם, וְאָז נִטְהֲרָה [נִדְחֲתָה] רָחֵל, וְהִיא נָטְלָה אֶת הַבַּיִת בְּכָל הַשְּׁבָטִים וְהָיְתָה עִקַּר הַבַּיִת, וְאָז וַדַּאי מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת.

אָמַר יַעֲקֹב, הִנֵּה הִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁנִּשְׁלְמוּ שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים, וַדַּאי יֵרֵד הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה לַבַּיִת לְהִתְקַשֵּׁר עִמָּם, וְהַמִּסְכֵּנָה הַזֹּאת נִדְחֵית לְפָנָיו. אִם תָּמוּת כָּאן, לֹא אֵצֵא מִכָּאן לְעוֹלָמִים. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא בָּאָרֶץ הַזוֹ לֹא רָאוּי לְהַשְׁלִים אֶת הַבַּיִת. מִשּׁוּם כָּךְ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה וְגוֹ', טֶרֶם יִשְׁתַּלְּמוּ הַשְּׁבָטִים.

שָׁמַע רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, וַדַּאי יָפִים הֵם כָּל דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, וְזֶה עוֹלֶה עַל הַכֹּל.

דְּרָחֵל לָא מִתְעַבְּרָא מִבִּנְיָמִין, אִתְעַכַּב תַּמָּן. כֵּיוָן דְּמָטָא זִמְנָא דְּבִנְיָמִין, עָרַק וְלָא בָעָא רְשׁוּתָא, בְּגִין דְּלָא יִתְעַכֵּב תַּמָּן וְיִתְחַבֵּר יַעֲקֹב בְּכוּלְּהוּ שִׁבְטִין, בְּאַתְרָא (דְּלָא) דְּאִצְטְרִיךְ.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (שמות ד) וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיָּשָׁב אֶל יֶתֶר חוֹתְנוֹ וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, מֹשֶׁה רָעֵי עָנָא דְּיִתְרוֹ חָמוּי הֲוָה, וְדִיּוּרֵיהּ הֲוָה בֵּיהּ. וְכַד בָּעֵי לְמֵיזַל, לָא אֲזַל אֶלָּא בִּרְשׁוּתָא דִּידֵיהּ. וְיַעֲקֹב דְּהַהֲוָה שְׁלִים וְדִיּוּרֵיהּ הֲוָה תָּדִיר עִמֵּיהּ דְּלָבָן, אַמַּאי לָא בָעָא רְשׁוּתָא מִנֵּיהּ. אֶלָּא הָא אִתְּמַר דְּלָא יְגַלְּגֵל לָבָן עִמֵּיהּ גִּלְגּוּלִין וְיִשְׁתָּאַר תַּמָּן. דְּהָא בְּקַדְמִיתָא אָמַר לֵיהּ, וּמִיָּד גִּלְגֵּל עֲלֵיהּ גִּלְגּוּלִין וְאִשְׁתָּאַר תַּמָּן, וְהַשְׁתָּא דָּחִיל מִנֵּיהּ.

אֲבָל יִתְרוֹ, לָא הֲוָה הָכִי לְגַבֵּי מֹשֶׁה. בְּגִין דְּלָבָן חַרְשָׁא הֲוָה, וּבְחַרְשָׁא הֲוָה כָּל עוֹבָדוֹי לְגַבֵּי

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה לֹא הָלַךְ לוֹ לְדַרְכּוֹ מִיָּד? אֶלָּא כָּל זְמַן שֶׁרָחֵל לֹא הִתְעַבְּרָה מִבִּנְיָמִין, הִתְעַכֵּב שָׁם. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁל בִּנְיָמִין, בָּרַח וְלֹא בִקֵּשׁ רְשׁוּת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעַכֵּב שָׁם, וְיִתְחַבֵּר יַעֲקֹב בְּכָל הַשְּׁבָטִים בְּמָקוֹם [שֶׁלֹּא] שֶׁצָּרִיךְ.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח, וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיָּשָׁב אֶל יֶתֶר חוֹתְנוֹ וְגוֹ'. בֹּא רְאֵה, מֹשֶׁה הָיָה רוֹעֶה אֶת צֹאן חוֹתְנוֹ, וְדִיּוּרוֹ הָיָה עִמּוֹ. וּכְשֶׁרָצָה לָלֶכֶת, לֹא הָלַךְ אֶלָּא בִּרְשׁוּתוֹ. וְיַעֲקֹב, שֶׁהָיָה שָׁלֵם, וְדִיּוּרוֹ תָּמִיד הָיָה עִם לָבָן, לָמָּה לֹא בִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ רְשׁוּת? אֶלָּא הֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁלֹּא יְגַלְּגֵל לָבָן עִמּוֹ גִּלְגּוּלִים וְיִשָּׁאֵר שָׁם, שֶׁהֲרֵי בָּרִאשׁוֹנָה אָמַר לוֹ, וּמִיָּד גִּלְגֵּל עָלָיו גִּלְגּוּלִים וְנִשְׁאַר שָׁם, וְכָעֵת פָּחַד מִמֶּנּוּ.

אֲבָל יִתְרוֹ לֹא הָיָה כָּךְ כְּלַפֵּי מֹשֶׁה, מִשּׁוּם שֶׁלָּבָן הָיָה מְכַשֵּׁף, וּבְכִשּׁוּף הָיָה

דְּיַעֲקֹב, וְהַשְׁתָּא לָא בָעָא יַעֲקֹב לְאִתְעַכְּבָא תַּמָּן, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לֵיהּ (בראשית לא) שׁוּב אֶל אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וְגו'. וְעַל דָּא לָא בָעָא לְאִתְעַכְּבָא וּלְמִישְׁבַּק פִּקּוּדָא דְּמָרֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, (בראשית ל) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל וְגו', פְּתַח וְאָמַר, (תהלים מו) לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח עַל עֲלָמוֹת שִׁיר. הַאי קְרָא, אִית לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ, דְּרָזָא דְּחָכְמְתָא אִיהוּ. וְכָל הַנֵּי שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן, דְּהֲווּ אָמְרֵי בְּנֵי קֹרַח, כֻּלְּהוּ מֵחַדְתִּין אִינּוּן שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן דְּהֲווּ מִלְּקַדְמִין, וְכֵן כָּל אִינּוּן שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן דְּאָמַר דָּוִד וְכָל אִינּוּן דְּהֲווּ עִמֵּיהּ, כֻּלְּהוּ הֲווּ בְּרָזָא עִלָּאָה, בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא.

תָּא חֲזֵי, עֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא תַּתָּאָה כְּגַוְונָא דְּעַלְמָא עִלָּאָה, וְכָל אִינּוּן סִדְּרִין דְּסִדְּרוּ

לשון הקודש

כָּל מַעֲשֵׂהוּ כְּלַפֵּי יַעֲקֹב, וְכָעֵת לֹא רָצָה יַעֲקֹב לְהִתְעַכֵּב שָׁם, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ שׁוּב אֶל אֶרֶץ אֲבֹתֶיךָ וְגו', וְעַל כֵּן לֹא רָצָה לְהִתְעַכֵּב וְלַעֲזֹב אֶת מִצְוַת רִבּוֹנוֹ.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶל רָחֵל וְגו'. פְּתַח וְאָמַר, (תהלים מו) לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח עַל עֲלָמוֹת שִׁיר. בַּפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל שֶׁהוּא סוֹד שֶׁל חָכְמָה, וְכָל הַשִּׁירִים וְהַתִּשְׁבָּחוֹת הַלָּלוּ שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים בְּנֵי קֹרַח, כֻּלָּם מְחַדְּשִׁים הֵם אוֹתָם שִׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁהָיוּ מִלְּפָנִים, וְכֵן כָּל אוֹתָם שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁאָמַר דָּוִד וְכָל אוֹתָם שֶׁהָיוּ עִמּוֹ, כֻּלָּם הָיוּ בְּסוֹד עֶלְיוֹן, בְּסוֹד הַחָכְמָה.

בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אֶת

דָּוִד וּשְׁלֹמֹה בְּרֵיהּ, וְכָל אִינּוּן נְבִיאֵי קְשׁוֹט כֻּלְּהוּ (דף קנט ע"א) סִדְּרוּ כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא.

תָּא חֲזֵי, כְּגַוְונָא דְּאִיכָּא מִשְׁמָרוֹת בְּאַרְעָא, הָכִי נָמֵי בִּרְקִיעָא. דִּמְזַמְּרֵי לְמָרֵיהוּ, וְאָמְרֵי שִׁירָתָא תָּדִיר. וְכֻלְּהוּ קָיְימִין אִלֵּין לָקֳבֵל אִלֵּין, וְכֹלָּא בְּסִדְּרָן דְּשִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן, וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא.

עֲלָמוֹת שִׁיר, מָאי עֲלָמוֹת שִׁיר. אֶלָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שיר השירים ו) שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וּשְׁמוֹנִים פִּלַגְשִׁים וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר. מָאי וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (איוב כה) הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו. וּבְגִין דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבְּנָא, כְּתִיב וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר.

וְכֻלְּהוּ שׁוּרִין שׁוּרִין, מְסַחֲרָן סִדְּרִין, אִלֵּין לָקֳבֵיל אִלֵּין, לְזַמְּרָא וּלְשַׁבְּחָא לְמָרֵיהוֹן, וְאִלֵּין אִינּוּן

לשון הקודש

הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְכָל אוֹתָם הַסִּדָּרִים שֶׁסִּדְּרוּ דָּוִד וּשְׁלֹמֹה בְּנוֹ וְכָל אוֹתָם נְבִיאֵי הָאֱמֶת – כֻּלָּם סִדְּרוּ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

בֹּא רְאֵה, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ מִשְׁמָרוֹת בָּאָרֶץ – כָּךְ גַּם בָּרָקִיעַ שֶׁמְּזַמְּרִים לְרִבּוֹנָם וְאוֹמְרִים תָּמִיד שִׁירָה, וְכֻלָּם עוֹמְדִים אֵלּוּ כְּנֶגֶד אֵלּוּ, וְהַכֹּל בְּסִדָּרִים שֶׁל שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים.

עֲלָמוֹת שִׁיר, מַה זֶּה עֲלָמוֹת שִׁיר? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ו) שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וּשְׁמֹנִים פִּילַגְשִׁים וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר. מַה זֶּה וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו. וּמִשּׁוּם שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, כָּתוּב וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר.

וְכֻלָּם שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת, מַקִּיפִים סִדָּרִים, אֵלּוּ כְּנֶגֶד אֵלּוּ, לְזַמֵּר וּלְשַׁבֵּחַ אֶת

עֲלָמוֹת שִׁיר. וּבְגִין דְּאִית עֲלָמוֹת דְּלָא מְזַמְּרִין כְּאִלֵּין, אִלֵּין אִקְרוּן עֲלָמוֹת שִׁיר.

תְּלַת סִדְּרִין מִתְפָּרְשָׁן לְכָל סְטָר לְד' סִטְרֵי עַלְמָא, וּבְכָל סִדְּרָא וְסִדְּרָא דְּאִיהִי לְכָל סְטָר, תְּלַת סִדְּרִין אַחֲרָנִין. סִדְּרָא קַדְמָאָה דְּלִסְטַר מִזְרָח, תְּלַת סִדְּרִין אִינּוּן. וְאִינּוּן תִּשְׁעָה סִדְּרִין, בְּגִין דְּכָל סִדְּרָא מֵאִינּוּן תְּלַת, אִית לֵיהּ תְּלַת סִדְּרִין, וְאִשְׁתַּכָּחוּ דְּאִינּוּן תִּשְׁעָה, וְכַמָּה אֶלֶף וְרִבְבָן תְּחוֹתַיְיהוּ.

הַנֵּי סִדְּרִין תִּשְׁעָה, כּוּלְּהוּ מִתְנַהֲגֵי בְּאַתְוָון רְשִׁימָן, וְכָל סִדְּרָא אִסְתְּכִי לְאִינּוּן אַתְוָון רְשִׁימָן, (ס"א וְהָא אוּקְמוּהּ וְכֵן לְכָל סִדְּרָא וְסִדְּרָא, וְכֻלְּהוּ נָטְלֵי בְּאַתְוָון רְשִׁימִין וְאִלֵּין עִלָּאֵי מֵאִלֵּין וְקַיְּימָאן אִלֵּין עַל אִלֵּין) וּמִתְחַבְּרָן כֻּלְּהוּ, וְאָמְרֵי שִׁירָתָא. וְכַד אִינּוּן אַתְוָון פָּרְחֵי גּוֹ אֲוִירָא דְרוּחָא (הַהוּא) דִּמְמַנָּא עַל כֹּלָּא, כְּדֵין אִינּוּן נָטְלֵי, וְשִׁירָתָא אִתְבַּסַּם, וְחַד אָת אִתְבַּטַּשׁ

לשון הקודש

רִבּוֹנָם, וְאֵלּוּ הֵם עֲלָמוֹת שִׁיר. וּמִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ עֲלָמוֹת שֶׁאֵין מְזַמְּרוֹת כְּמוֹ אֵלּוּ, אֵלּוּ נִקְרָאוֹת עֲלָמוֹת שִׁיר.

שְׁלֹשָׁה סִדָּרִים נִפְרָדִים לְכָל צַד לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וּבְכָל סֵדֶר וְסֵדֶר, שֶׁהוּא לְכָל צַד, שְׁלֹשָׁה סִדָּרִים אֲחֵרִים. סֵדֶר רִאשׁוֹן שֶׁלְּצַד מִזְרָח – שְׁלֹשָׁה סִדָּרִים הֵם, וְהֵם תִּשְׁעָה סִדָּרִים, מִשּׁוּם שֶׁכָּל סֵדֶר מֵהַשְּׁלֹשָׁה הַלָּלוּ יֵשׁ לוֹ שְׁלֹשָׁה סִדָּרִים, וְנִמְצְאוּ שֶׁהֵם תִּשְׁעָה, וְכַמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת תַּחְתֵּיהֶם.

תִּשְׁעַת הַסִּדָּרִים הַלָּלוּ, כֻּלָּם מִתְנַהֲגִים בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, וְכָל סֵדֶר מִסְתַּכֵּל לְאוֹתָן אוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, (וְהֲרֵי בֵּאַרְתִּיהָ וְכֵן לְכָל סֵדֶר וְסֵדֶר, וְכֻלָּם נוֹסְעִים בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, וְאֵלּוּ עֶלְיוֹנִים מֵאֵלּוּ, וְעוֹמְדִים אֵלּוּ עַל אֵלּוּ) וְכֻלָּן מִתְחַבְּרוֹת וְאוֹמְרוֹת שִׁירָה. וּכְשֶׁאוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת פּוֹרְחוֹת לְתוֹךְ הָאֲוִיר שֶׁל

מִתַּתָּא. וְהַהוּא אָת סָלְקָא וְנָחֲתָא וּתְרֵין אַתְוָון פָּרְחֵי עֲלַיְיהוּ, וְהַאי אָת מִתַּתָּא, סָלְקָא סִדְרָא מִתַּתָּא לְעֵילָא וְאִתְחַבַּר בְּהוּ, וְאִתְעֲבִידוּ תְּלַת אַתְוָון, כֻּלְּהוּ לְפוּם אַתְוָון יה"ו, דְּאִינוּן תְּלַת גּוּ אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה. מֵאִילֵּין אִתְפָּרְשׁוּ תְּלַת סִדְרִין וְאִינוּן תְּרֵין אָתְוָון, וְהַהוּא אָת דְּסָלְקָא, מִתְחַבְּרָא עִמְּהוֹן וְאִינוּן תְּלַת.

תָּא חֲזֵי, אִינוּן תְּרֵין אָתְוָון עִלָּאִין, דְּסָלְקִין בַּאֲוִירָא, אִינוּן כְּלִילָן דָּא בְדָא, רַחֲמֵי בְדִינָא. וּבְגִין כָּךְ אִינוּן תְּרֵין, וְאִינוּן מֵעַלְמָא עִלָּאָה בְּרָזָא דִּדְכוּרָא, וְהַאי דְּסַלְקָא וְאִתְחַבְּרָא עִמְּהוֹן אִיהִי נוּקְבָא, וְאִתְכְּלִילַת בְּתַרְוַוּיְיהוּ. כְּגַוְונָא דְנוּקְבָא אִתְכְּלִילַת בִּתְרֵי סִטְרֵי, בִּימִינָא וּבִשְׂמָאלָא, וְאִתְחַבְּרַת בְּהוּ, הָכִי נָמֵי הַאי אָת נוּקְבָא, דְּאִתְחַבְּרַת בִּתְרֵי אַתְוָון אַחֲרָנִין,

לשון הקודש

הָרוּחַ [הַהִיא] הַמְּמֻנָּה עַל הַכֹּל, אָז הֵם נוֹסְעִים, וְהַשִּׁירָה נִמְתֶּקֶת, וְאוֹת אַחַת מֻכָּה מִלְּמַטָּה, וְאוֹתָהּ אוֹת עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, וּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת פּוֹרְחוֹת עֲלֵיהֶן. וְהָאוֹת הַזּוֹ מִלְּמַטָּה מַעֲלָה סֵדֶר מִמַּטָּה לְמַעְלָה וּמִתְחַבֶּרֶת עִמָּם, וְנַעֲשׂוֹת שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת, כֻּלָּם לְפִי הָאוֹתִיּוֹת יה"ו, שֶׁהֵן שָׁלֹשׁ בְּתוֹךְ הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה. מֵאֵלּוּ נִפְרָדִים שְׁלֹשָׁה סִדְרִים וְאוֹתָן שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת, וְאוֹתָהּ הָאוֹת שֶׁעוֹלָה מִתְחַבֶּרֶת עִמָּהֶן, וְהֵן שָׁלֹשׁ.

בא רְאֵה, אוֹתָן שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁעוֹלוֹת בָּאֲוִיר, הֵן כְּלוּלוֹת זוֹ בְּזוֹ, רַחֲמִים בְּדִין, וּמִשּׁוּם כָּךְ הֵן שְׁתַּיִם, וְהֵן מִן הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, בְּסוֹד שֶׁל זָכָר. וְזוֹ שֶׁעוֹלָה וּמִתְחַבֶּרֶת עִמָּהֶן הִיא נְקֵבָה, וְנִכְלֶלֶת בִּשְׁתֵּיהֶן. כְּמוֹ שֶׁהַנְּקֵבָה נִכְלֶלֶת בִּשְׁנֵי צְדָדִים, בִּימִין וּבִשְׂמֹאל, וּמִתְחַבֶּרֶת עִמָּהֶם, כָּךְ גַּם הָאוֹת הַנְּקֵבָה הַזּוֹ שֶׁמִּתְחַבֶּרֶת עִם שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת

וְאִינוּן בִּתְרֵין סִטְרִין, אִלֵּין עִלָּאִין, וְדָא לְתַתָּא, וְכֹלָּא אִיהוּ חַד, דְּכַר וְנוּקְבָא. (בר) דְּכַד אִתְבְּרֵי עַלְמָא, דְּאִינוּן אַתְוָון מֵעַלְמָא עִלָּאָה נִינְהוּ, דְּאִינוּן אוֹלִידוּ כָּל עוֹבָדִין לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִלְהוֹן מַמָּשׁ, וּבְגִין כָּךְ מָאן דְּיָדַע לוֹן וְאִזְדְּהַר בְּהוּ, רָחִים לְעֵילָא וְרָחִים לְתַתָּא. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, אִלֵּין אַתְוָון כֻּלְּהוּ, דְּכַר וְנוּקְבָא, לְאִתְכְּלָלָא כְּחַדָּא בְּרָזָא דְמַיִין עִלָּאִין וּמַיִין תַּתָּאִין, וְכֹלָּא חַד, וְדָא אִיהוּ יִחוּדָא שְׁלִים. וּבְגִין כָּךְ, מָאן דְּיָדַע לְהוּ, וְאִזְדְּהַר בְּהוּ, זַכָּאָה אִיהוּ חוּלָקֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא וּבְעַלְמָא דְאָתֵי, בְּגִין דְּאִיהוּ עִקָּרָא דְיִחוּדָא שְׁלִים כְּדְקָא יְאוּת. תְּלַת תְּלַת מִסִּטְרָא דָא וּמִסִּטְרָא דָא, בְּיִחוּדָא חָדָא בִּשְׁלִימוּ דְכֹלָּא. וְכֻלְּהוּ רָזָא דְסִדְרָא עִלָּאָה כְּדְקָא חָזֵי, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, דְּהַהוּא סִדְרָא תְּלַת תְּלַת בְּרָזָא חָדָא.

לשון הקודש

אֲחֵרוֹת, וְהֵן בִּשְׁנֵי צְדָדִים אֵלּוּ הָעֶלְיוֹנִים, וְזֶה לְמַטָּה, וְהַכֹּל הוּא אֶחָד, זָכָר וּנְקֵבָה. (חוץ) שֶׁכַּאֲשֶׁר נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁאוֹתָם הָאוֹתִיּוֹת הֵן מִן הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהֵם הוֹלִידוּ אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלָּהֶם מַמָּשׁ. וּמִשּׁוּם כָּךְ, מִי שֶׁיּוֹדֵעַ אוֹתָן וְנִזְהָר בָּהֶן, אָהוּב הוּא לְמַעְלָה וְאָהוּב לְמַטָּה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כָּל הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ, זָכָר וּנְקֵבָה, לְהִכָּלֵל יַחַד בְּסוֹד הַמַּיִם הָעֶלְיוֹנִים וְהַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים, וְהַכֹּל אֶחָד, וְזֶהוּ הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם. וּמִשּׁוּם כָּךְ, מִי שֶׁמַּכִּיר אוֹתָם וְנִזְהָר בָּהֶם, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עִקַּר הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם כָּרָאוּי, שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, בְּיִחוּד אֶחָד בִּשְׁלֵמוּת הַכֹּל, וְכֻלָּם הַסּוֹד שֶׁל הַסֵּדֶר הָעֶלְיוֹן כָּרָאוּי כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁאוֹתוֹ סֵדֶר שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה בְּסוֹד אֶחָד.

סִדְרָא תְּנַיְינָא דְּלִסְטַר דָּרוֹם, תְּלַת סִדְרִין אִינּוּן לְהַהוּא סִטְרָא. וְכָל סִדְרָא וְסִדְרָא תְּלַת תְּלַת, וְאִינּוּן תִּשְׁעָה, כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְאַתְוָון אִתְּפְּלָגוּ הָכִי. לְכָל סִטְרֵי, לְאִתְחַבְּרָא כֹּלָּא כְּחַד, בְּגִין דְּאִית אַתְוָון בְּרָזָא דְנוּקְבָא, וְאַתְוָון בְּרָזָא דִּדְכוּרָא, וְאִתְחַבָּרוּ כֻּלְּהוּ כְּחַדָּא, וְהַוּ חַד בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא שְׁלִים. וּלְגַבֵּיהוּ סִדְרִין מְמַנָּן תְּלַת תְּלַת, כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְכֹלָּא נַפְקָא מִסִּדְרָא דְּאַבָּהָן דִּלְעֵילָא, כְּסִדְרָא דְּאִתְתַּקְּנָא אַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא יה"ו, כְּמָה דְּאִתְּמַר. הַנֵּי סִדְרִין כֻּלְּהוּ, מִתְנַהֲגֵי בְּאִלֵּין אַתְוָון יְדִיעָן, וְנַטְלֵי בְּהוּ, וְכַמָּה חֵילִין וְרִבְוָון כֻּלְּהוּ לְתַתָּא, דְּנַטְלֵי וְאִתְנַהֲגֵי בְּסִדְרָא דָּא.

סִדְרָא תְּלִיתָאָה דְּלִסְטַר צָפוֹן, בִּתְלַת סִדְרִין אִינּוּן לְהַהוּא סִטְרָא, וְאִינּוּן תִּשְׁעָה. וּבִתְלַת סִטְרִין

לשון הקודש

סֵדֶר שֵׁנִי שֶׁלְּצַד הַדָּרוֹם, שְׁלֹשָׁה סִדָּרִים הֵם לְאוֹתוֹ הַצַּד, וְכָל סֵדֶר וְסֵדֶר שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה, וְהֵם תִּשְׁעָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, וְכָךְ נֶחֱלָקוֹת הָאוֹתִיּוֹת לְכָל צַד לְהִתְחַבֵּר הַכֹּל יַחַד. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ אוֹתִיּוֹת בְּסוֹד שֶׁל נְקֵבָה, וְאוֹתִיּוֹת בְּסוֹד שֶׁל זָכָר, וְכֻלָּן הִתְחַבְּרוּ יַחַד, וְהֵן אַחַת בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַשָּׁלֵם, וַאֲלֵיהֶם סִדָּרִים מְמֻנִּים שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְהַכֹּל יוֹצֵא מֵהַסֵּדֶר שֶׁל הָאָבוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, כַּסֵּדֶר שֶׁנִּתְקְנוּ אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ יה"ו, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. כָּל הַסִּדָּרִים הַלָּלוּ מִתְנַהֲגִים בָּאוֹתִיּוֹת הַיְדוּעוֹת הַלָּלוּ וְנוֹסְעִים בָּהֶן, וְכַמָּה צְבָאוֹת וּרְבָבוֹת כֻּלָּם לְמַטָּה שֶׁנּוֹסְעִים וּמִתְנַהֲגִים בַּסֵּדֶר הַזֶּה.

סֵדֶר שְׁלִישִׁי שֶׁלְּצַד צָפוֹן, בִּשְׁלֹשָׁה סִדָּרִים הֵם לְאוֹתוֹ הַצַּד, וְהֵם תִּשְׁעָה,

תְּלַת תְּלַת לְכָל סְטָר אִינּוּן תִּשְׁעָה, וְאִינּוּן סִדְרִין מִתְּלַת סִטְרִין כְּמָה דְאִתְּמַר. שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִים, (דף קנט ע"ב) בְּרָזָא דְאַתְוָון דְּאִינּוּן שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִין. וְאַף עַל גַּב דְּאִינּוּן תְּרֵין וְעֶשְׂרִין, שְׁלִימוּ דְאַתְוָון אִינּוּן שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִין. וְהָכִי סִדּוּרָא דְסִדְרִין אִלֵּין.

שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִין לִתְלַת תְּלַת סִדְרִין לְכָל סְטָר. וְאִשְׁתַּכָּחוּ אִלֵּין תְּלַת מֵהַאי סִטְרָא דְאִינּוּן תִּשְׁעָה, וְאִלֵּין תְּלַת מֵהַאי סִטְרָא דְאִינּוּן תִּשְׁעָה, וְאִלֵּין תְּלַת דְּהַאי סִטְרָא דְאִינּוּן תִּשְׁעָה. אִשְׁתַּכָּחוּ כֻּלְּהוּ שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִין.

וְרָזָא דְאִלֵּין שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִין, אִינּוּן תִּשְׁעָה אַתְוָון (אִינּוּן) דְּאִינּוּן בְּרָזָא דְנוּקְבֵי, לְאִתְחַבְּרָא בְּהוּ נוּקְבָא, עִם אִינּוּן תְּמַנְיָי סָרֵי סִטְרֵי אַחֲרָנִין, בְּרָזָא דְאִתְּמַר (נ"א דְּדִכַר), וְכֹלָּא אִיהוּ כְּדְקָא חָזֵי.

לשון הקודש

וּבִשְׁלֹשָׁה צְדָדִים שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה לְכָל צַד הֵם תִּשְׁעָה, וְאוֹתָם סְדָרִים מִשְׁלֹשֶׁת הַצְּדָדִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִים, בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם, שְׁלֵמוּת הָאוֹתִיּוֹת הֵן עֶשְׂרִים וָשֶׁבַע. וְכָךְ הַסִּדּוּר שֶׁל הַסִּדְרוֹת הַלָּלוּ.

שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִים, לִשְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה סִדָּרִים לְכָל צַד. וְנִמְצְאוּ שְׁלֹשָׁה אֵלֶּה מִצַּד זֶה שֶׁהֵם תִּשְׁעָה, וּשְׁלֹשָׁה הַלָּלוּ מֵהַצַּד הַזֶּה שֶׁהֵם תִּשְׁעָה, וּשְׁלֹשָׁה הַלָּלוּ מֵהַצַּד הַזֶּה שֶׁהֵם תִּשְׁעָה, נִמְצְאוּ כֻּלָּם שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִים.

וְהַסּוֹד שֶׁל הַשִּׁבְעָה וְעֶשְׂרִים הַלָּלוּ הֵן תֵּשַׁע אוֹתִיּוֹת [הֵן] שֶׁהֵן בְּסוֹד הַנְּקֵבוֹת, לְחַבֵּר עִמָּהֶם נְקֵבָה עִם אוֹתָם שְׁמוֹנָה עָשָׂר צְדָדִים אֲחֵרִים בַּסּוֹד שֶׁנִּתְבָּאֵר [שֶׁל הַזָּכָר], וְהַכֹּל הוּא כָּרָאוּי.

תָּא חֲזֵי, כְּגַוְונָא דְּאִינוּן אַתְוָון עִלָּאִין דְּעַלְמָא עִלָּאָה, הָכִי נָמֵי אַתְוָון אַחֲרָנִין לְתַתָּא. אַתְוָון עִלָּאִין רַבְּרְבִין, וְאַתְוָון תַּתָּאִין זְעִירִין, וְכֹלָּא דָא כְּגַוְונָא דָא, וְכָל הַנֵּי רָזִין, בְּרָזָא דִּדְכַר וְנוּקְבָא, כֹּלָּא חַד בִּשְׁלִימוּ.

השלמה מההשמטות (סימן נ"א)

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל, בְּשָׂרָה כְּתִיב פְּקִידָה, וּבְרָחֵל כְּתִיב זְכִירָה. אַמַּאי, בְּגִין דְּזָכוֹר אִתְרְשִׁים בְּיַעֲקֹב דְּאִיהוּ בְּרִית שָׁלוֹם כָּד אִתְעֲבִיד יוֹסֵף, וּבְמָה כַּד נָטַל שׁוֹר בַּהֲדֵיהּ דְּלָא יַתְקִיף לְסִטְרָא אַחֲרָא. וּבְגִין כָּךְ אִתְקְרֵי יוֹסֵף בְּכוֹר, דְּהַהוּא שׁוֹר דְּנָטַל, בְּכוֹר שׁוֹרוֹ וַדַּאי, וְהַהוּא שׁוֹר, שׁוֹר תָּם וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. רִבּוֹן וְשָׁלִיט מָאֲרֵיהּ דְּבֵיתָא, דְּהַהוּא שׁוֹר תָּם שָׁאֲרֵי בְּגַוֵּיהּ: **(עד כאן מההשמטות)**

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל, (בראשית ל) דְּהָא בְּמַזְּלָא תַלְיָא,

לשון הקודש

בא רְאֵה, כְּמוֹ שֶׁאוֹתָן אוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, כָּךְ גַּם הָאוֹתִיּוֹת הָאֲחֵרוֹת לְמַטָּה, אוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת גְּדוֹלוֹת, וְאוֹתִיּוֹת תַּחְתּוֹנוֹת קְטַנּוֹת, וְהַכֹּל זֶה כְּמוֹ זֶה. וְכָל הַסּוֹדוֹת הַלָּלוּ הֵם בְּסוֹד שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, הַכֹּל אֶחָד בִּשְׁלֵמוּת.

השלמה מההשמטות (סימן נ"א)

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל. בְּשָׂרָה כָּתוּב פְּקִידָה, וּבְרָחֵל כָּתוּב זְכִירָה, לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁזָּכוֹר נִרְשַׁם בְּיַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּרִית שָׁלוֹם כְּשֶׁנַּעֲשָׂה יוֹסֵף, וּבַמֶּה? כְּשֶׁנָּטַל שׁוֹר עִמּוֹ שֶׁלֹּא יֶחֱזַק אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר, וְלָכֵן נִקְרָא יוֹסֵף בְּכוֹר, שֶׁאוֹתוֹ שׁוֹר שֶׁנָּטַל בְּכוֹר שׁוֹרוֹ וַדַּאי, וְאוֹתוֹ שׁוֹר שׁוֹר תָּם, וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם רִבּוֹן וְשַׁלִּיט, בַּעַל הַבַּיִת שֶׁאוֹתוֹ שׁוֹר תָּם שׁוֹרֶה בְּתוֹכוֹ: ע"כ מההשמטות

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶל רָחֵל, שֶׁהֲרֵי בְּמַזָּל זֶה

וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בָּהּ זְכִירָה. (בראשית כא) וַה' פָּקַד אֶת שָׂרָה, לָאו מִמַּזָּלָא הָוָה. וְאִי תֵימָא דְּהָא בְגִין בְּמַזָּלָא תַּלְיָין וְלָא לְתַתָּא, הָכָא בְשָׂרָה לָאו בְּמַזָּלָא הָוָה. אֶלָּא וַה' כְּתִיב, כֹּלָּא כְּחֲדָא.

אִי הָכִי אַמַּאי כְּתִיב פְּקִידָה, אֶלָּא וַדַּאי זְכִירָה, (דא) הֲוַת מִקַּדְמַת דִּנָא, וְאִתְמְסַר מַפְּתְחָא דָא לְתַתָּא, כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית יז) וְאֶת בְּרִיתִי אָקִים אֶת יִצְחָק אֲשֶׁר תֵּלֵד לְךָ שָׂרָה לַמּוֹעֵד הַזֶּה וְגו'. וּלְבָתַר כְּגַוְונָא דָא, וְכֵיוָן דְּאִדְכַּר, בְּרָזָא דִלְעֵילָא, לְבָתַר אִתְמַר בְּרָזָא דְנוּקְבָא פְּקִידָה, לְמֶהֱוֵי כְּלָלָא דְכֹלָּא כְּחֲדָא.

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל. רִבִּי חִיָּא פָּתַח וְאָמַר, (שמות ו) וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרָיִם מַעֲבִידִים אֹתָם וָאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי. וָאֶזְכֹּר הָא זְכִירָה, בְּגִין דְּאִיהוּ לְעֵילָא. דְּהַאי מַזָּלָא דְאִיהוּ

לשון הקודש

תָּלוּי, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בָּהּ זְכִירָה. וַה' פָּקַד אֶת שָׂרָה – זֶה לֹא הָיָה מֵהַמַּזָּל. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהֲרֵי הַבָּנִים תְּלוּיִים בְּמַזָּל וְלֹא לְמַטָּה – כָּאן בְּשָׂרָה זֶה לֹא הָיָה בְּמַזָּל, אֶלָּא כָּתוּב וַה', הַכֹּל יַחַד.

אִם כָּךְ, לָמָּה כָּתוּב פְּקִידָה? אֶלָּא וַדַּאי הַזְּכִירָה (וְהַזּוֹ) הָיְתָה מִקֹּדֶם לָכֵן, וְהַמַּפְתֵּחַ הַזֶּה נִמְסַר לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית יז) וְאֶת בְּרִיתִי אָקִים אֶת יִצְחָק אֲשֶׁר תֵּלֵד לְךָ שָׂרָה לַמּוֹעֵד הַזֶּה וְגו'. אַחֲרֵי כֵן כְּמוֹ זֶה – כֵּיוָן שֶׁנִּזְכַּר בַּסּוֹד שֶׁלְּמַעְלָה, אַחַר כָּךְ נֶאֱמַר בַּסּוֹד שֶׁל הַנְּקֵבָה פְּקִידָה, שֶׁיִּהְיֶה הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל יַחַד.

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶל רָחֵל. רַבִּי חִיָּא פָּתַח וְאָמַר, (שמות ו) וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרַיִם מַעֲבִידִים אֹתָם וָאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי. וָאֶזְכֹּר – הֲרֵי זְכִירָה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא לְמַעְלָה, שֶׁהַמַּזָּל הַזֶּה הוּא

לְעֵילָא בִּדְכוּרָא, אָתָא עַל פְּקִידָה דְּאִיהִי בְּגָלוּתָא לְתַתָּא בְּנוּקְבָא. כְּגַוְונָא דָא וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וָאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, (שמות ג) פָּקֹד פָּקַדְתִּי אֶתְכֶם, וְכִי פָּקוֹד פָּקַדְתִּי, וְהָא פְּקִידָה בְּנוּקְבָא קַיְימָא וּבְהַהוּא זִמְנָא בְּגָלוּתָא הֲוַת, וְאִיהִי אֲמְרַת פָּקֹד פָּקַדְתִּי. אֶלָּא הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, וְרָזָא דְּחָכְמְתָא הָכָא וְאִיהִי בְּגָלוּתָא הֵיךְ אִתְחֲזֵי לְמֹשֶׁה הָכָא, וְהֵיךְ אֲמְרַת פָּקֹד פָּקַדְתִּי.

אֶלָּא הָכִי אוֹלִיפְנָא שִׁמְשָׁא כַּד נָהִיר, אִיהוּ בִּשְׁמַיָּא, וְתוּקְפֵּיהּ וְחֵילֵיהּ שָׁלְטָא עַל אַרְעָא בְּכָל אֲתַר. כְּגַוְונָא דָא (ישעיה ו) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּזִמְנָא דְּמַקְדְּשָׁא קָאִים, מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, דָּא אַרְעָא קַדִּישָׁא. וְהַשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, אִיהִי לְעֵילָא,

לשון הקודש

לְמַעְלָה בַּזָּכָר, בָּא עַל פְּקִידָה שֶׁהִיא בַּגָּלוּת לְמַטָּה בַּנְּקֵבָה. כְּמוֹ כֵּן וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וָאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב פָּקֹד פָּקַדְתִּי אֶתְכֶם. וְכִי פָּקוֹד פָּקַדְתִּי? וַהֲרֵי הַפְּקִידָה עוֹמֶדֶת בַּנְּקֵבָה, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן הָיְתָה בַּגָּלוּת, וְהִיא אוֹמֶרֶת פָּקֹד פָּקַדְתִּי? אֶלָּא שֶׁכָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, וְכָאן סוֹד שֶׁל הַחָכְמָה, וְהִיא בַּגָּלוּת, אֵיךְ נִרְאָה לְמֹשֶׁה כָּאן וְאֵיךְ אָמְרָה פָּקֹד פָּקַדְתִּי.

אֶלָּא כָּךְ לָמַדְנוּ, כְּשֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מֵאִיר – הוּא בַּשָּׁמַיִם, וְתָקְפּוֹ וְכֹחוֹ עַל הָאָרֶץ בְּכָל מָקוֹם. כְּמוֹ כֵּן מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. בִּזְמַן שֶׁהַמִּקְדָּשׁ עָמַד – מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, זוֹ הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְכָעֵת

וְתוּקְפָּא סַחֲרָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל לְאַגָּנָא עֲלַיְיהוּ, וְאַף עַל גַּב דְּאִינּוּן בְּאַרְעָא אַחֲרָא.

וְתָא חֲזֵי, שְׁכִינְתָּא לְתַתָּא וּשְׁכִינְתָּא לְעֵילָּא. שְׁכִינְתָּא לְעֵילָּא בִּתְרֵיסַר תְּחוּמֵי רְתִיכִין קַדִּישִׁין, וּתְרֵיסַר חֵיוָון עִלָּאִין. שְׁכִינְתָּא לְתַתָּא בִּתְרֵיסַר שִׁבְטִין קַדִּישִׁין, וּכְדֵין אִתְכְּלִילַת שְׁכִינְתָּא לְעֵילָּא וְתַתָּא, וְכֹלָּא בְּחַד זִמְנָא כְּחֲדָא. וְאַף עַל גַּב דְּבְזִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא לְתַתָּא, לָא אִתְתַּקָּנַת לְעֵילָּא, הָכִי נָמֵי לָא אִתְתַּקָּנַת, בְּגִין דְּלְתַתָּא לָא אִתְתַּקָּנַת, וְדָא הוּא בְּגָלוּתָא עִמְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי בְּגָלוּתָא עִמְּהוֹן.

בְּמָה אִתְתַּקָּנַת, לְמַלְכָּא דְּמִית בְּרֵיהּ, מָה עֲבַד כָּפָא לֵיהּ לְעַרְסֵיהּ עַל אֶבְלָא דִּבְרֵיהּ, וְלָא אַתְקִין לֵיהּ לְעַרְסֵיהּ, אֶלָּא נָטַל כּוּבִין וְדַרְדַּרִין, וְאַטִּיל תְּחוֹת

לשון הקודש

שֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת – הִיא לְמַעְלָה, וְהַתֹּקֶף מַקִּיף אֶת יִשְׂרָאֵל לְהָגֵן עֲלֵיהֶם, וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת.

וּבֹא תִּרְאֶה, שְׁכִינָה לְמַטָּה וּשְׁכִינָה לְמַעְלָה. שְׁכִינָה לְמַעְלָה בִּשְׁנֵים עָשָׂר תְּחוּמִים מֻרְכָּבוֹת קְדוֹשׁוֹת וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת. שְׁכִינָה לְמַטָּה בִּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים קְדוֹשִׁים. וְאָז נִכְלֶלֶת הַשְּׁכִינָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהַכֹּל בְּפַעַם אַחַת יַחַד. וְאַף עַל גַּב שֶׁבִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת לְמַטָּה לֹא נִתְקָנֶת לְמַעְלָה, כָּךְ גַּם לֹא נִתְקָנֶת מִשּׁוּם שֶׁלְּמַטָּה לֹא נִתְקָנֶת, וְזֶהוּ בַּגָּלוּת עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא בַּגָּלוּת עִמָּהֶם.

בַּמָּה נִתְקָנֶת? לְמֶלֶךְ שֶׁמֵּת בְּנוֹ, מָה עָשָׂה? כָּפָה אֶת מִטָּתוֹ עַל אֵבֶל בְּנוֹ, וְלֹא

עַרְסֵיהּ, וְשָׁכִיב עֲלֵיהּ, כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כֵּיוָן דְּאִתְגָּלוּ יִשְׂרָאֵל, וְאִתְחָרֵב מַקְדְּשָׁא, נָטַל כּוּבִין וְדַרְדַּרִין וְשַׁוֵּי תְּחוֹתֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות ג) וַיֵּרָא מַלְאַךְ ה' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה. בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל הֲווֹ בְּגָלוּתָא.

פָּקֹד פָּקַדְתִּי אֶתְכֶם, מָאן דְּלָא קָיְימָא בִּרְשׁוּתֵיהּ, מַה פַּקִּיד, וּמַה עֲבִיד. אֶלָּא פָּקֹד מִלְּעֵילָא, פָּקַדְתִּי מִלְּתַתָּא, מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהַאי זְכִירָה הֲוַת עֲלָהּ מִקַּדְמַת דְּנָא, דִכְתִיב וָאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי. כֵּיוָן דִכְתִיב וָאֶזְכֹּר, הָא זְכִירָה אִתְמְנָא עֲלָהּ, וּבְגִין כָּךְ אֲמְרַת לְבָתָר פָּקֹד פָּקַדְתִּי. (דף קס ע"א) דְּהָא סִימָנָא נָקְטַת מִקַּדְמַת דְּנָא. כְּגַוְונָא דָא שָׂרָה דִכְתִיב, (בראשית כא) וַה' פָּקַד אֶת שָׂרָה. אֲבָל הָכָא רָחֵל דְּלָא אִדְכָּרַת מִקַּדְמַת דְּנָא, לָא אִתְמָר בָּהּ פְּקִידָה אֶלָּא זְכִירָה, וְכֹלָּא בִּזְכִירָה אִיהוּ, בְּרָזָא דְמַזָּלָא.

לשון הקודש

הִתְקִין לוֹ אֶת מִטָּתוֹ, אֶלָּא נָטַל קוֹצִים וְדַרְדָּרִים וְהִטִּיל תַּחַת מִטָּתוֹ וְשָׁכַב עָלֶיהָ. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כֵּיוָן שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל וְנֶחֱרַב הַמִּקְדָּשׁ, לָקַח קוֹצִים וְדַרְדָּרִים וְשָׂם תַּחְתָּיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרָא אֵלָיו מַלְאַךְ ה' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ בַּגָּלוּת.

פָּקֹד פָּקַדְתִּי אֶתְכֶם. מִי שֶׁלֹּא עוֹמֵד בִּרְשׁוּתוֹ, מַה מְצַוֶּה וּמָה עוֹשֶׂה? אֶלָּא פָּקֹד מִלְּמַעְלָה, פָּקַדְתִּי מִלְּמַטָּה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַזְּכִירָה הַזּוֹ הָיְתָה עָלֶיהָ מִקֹּדֶם לָכֵן, שֶׁכָּתוּב וָאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב וָאֶזְכֹּר – הִנֵּה זְכִירָה הִתְמַנְּתָה עָלֶיהָ, וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמְרָה אַחַר כָּךְ פָּקֹד פָּקַדְתִּי, שֶׁהֲרֵי סִימָן לָקְחָה מִקֹּדֶם לָכֵן. כְּמוֹ כֵן שָׂרָה, שֶׁכָּתוּב וַה'

רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי חִזְקִיָּה, הֲווֹ אָזְלֵי מִקַּפּוֹטְקִיָּא לְלוּד, וְהַוָּה רִבִּי יְהוּדָה רָכִיב, וְרִבִּי חִזְקִיָּה עַל רַגְלוֹי, אַדְהָכִי נָחַת רִבִּי יְהוּדָה, אָמַר מִכָּאן וּלְהָלְאָה נִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא, כְּמָה דִכְתִיב, (דברים לב) הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ.

אָמַר לֵיהּ אִלּוּ הֲוֵינָא תְלָתָא, יָאוֹת הוּא דְחַד יֵימָא, וּתְרֵין יָתִיבוּ לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, הַנֵּי מִלֵּי בְּבִרְכָאן. בְּגִין דְּאִדְכַּר חַד שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּתְרֵין יָתִיבוּ לֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים לב) כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ. כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא, דָּא חַד דִּמְבָרֵךְ, הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ, אִלֵּין תְּרֵין אַחֲרָנִין. אֲבָל בְּאוֹרַיְיתָא אֲפִילוּ תְּרֵי יַתְבֵי וְיַהֲבֵי רְבוּ וְתוּקְפָּא דְשִׁבְחָא דְאוֹרַיְיתָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

פָּקַד אֶת שָׂרָה. אֲבָל כָּאן רָחֵל, שֶׁלֹּא נִזְכְּרָה מִקֹּדֶם לָכֵן, לֹא נֶאֱמַר בָּהּ פְּקִידָה, אֶלָּא זְכִירָה, וְהַכֹּל הוּא בִּזְכִירָה, בַּסּוֹד שֶׁל הַמַּזָּל.

רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי חִזְקִיָּה הָיוּ הוֹלְכִים מִקַּפּוֹטְקִיָּא לְלוּד, וְרִבִּי יְהוּדָה הָיָה רוֹכֵב, וְרִבִּי חִזְקִיָּה עַל רַגְלָיו. בֵּינְתַיִם יָרַד רִבִּי יְהוּדָה. אָמַר, מִכָּאן וָהָלְאָה נִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, כַּכָּתוּב (דברים לב) הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ.

אָמַר לוֹ, אִלּוּ הָיֵינוּ שְׁלֹשָׁה – יָפֶה הוּא, שֶׁאֶחָד יֹאמַר – וּשְׁנַיִם יָשִׁיבוּ לוֹ. אָמַר לוֹ, הַדְּבָרִים הַלָּלוּ שֶׁל הַבְּרָכוֹת, מִשּׁוּם שֶׁנִּזְכָּר שֵׁם אֶחָד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּשְׁנַיִם יָשִׁיבוּ לוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ. כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא – זֶה אֶחָד שֶׁמְּבָרֵךְ. הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ – אֵלּוּ שְׁנַיִם אֲחֵרִים. אֲבָל בַּתּוֹרָה, אֲפִלּוּ שְׁנַיִם יוֹשְׁבִים וְנוֹתְנִים גֹּדֶל וְחֹזֶק שֶׁל שֶׁבַח הַתּוֹרָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִזְקִיָּה, לְגַבֵּי בִּרְכָאן אַמַּאי תְּלַת.

אָמַר לֵיהּ, הָא אוּקְמוּהָ וְאִתְּמַר, דִּכְתִיב הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ. אֲבָל רָזָא דְּמִלָּה הָכָא, דְּהָא כָּל רָזִין דְּבִרְכָאן הָכִי אִיהוּ, חַד לְבָרְכָא וּתְרֵין לְאַתְבָּא, בְּגִין דְּיִסַּלֵּק שְׁבָחָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרָזָא דְתִלְתָּא. חַד מְבָרֵךְ וּתְרֵין (אָמְרֵי אָמֵן) דְּאוֹדוּ, וְדָא הוּא קִיּוּמָא דְּבִרְכָאן, וּבְרָזָא עִלָּאָה כְּדְקָא יְאוּת, וּבְרָזָא דְתִלַּת כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ.

עַד דְּהַוּוּ אָזְלֵי, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, תָּנִינָן, אִית זְכִירָה לְטַב, וְאִית זְכִירָה לְבִישׁ, אִית פְּקִידָה לְטַב, וְאִית פְּקִידָה לְבִישׁ. אִית זְכִירָה לְטַב, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב (ויקרא כו) וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשׁוֹנִים וְגו'. (בראשית ח) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ. (שמות ב) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ. וְאִית זְכִירָה לְבִישׁ, דִּכְתִיב, (תהלים עח) וַיִּזְכֹּר כִּי

לשון הקודש

אָמַר לוֹ רַבִּי חִזְקִיָּה, כְּלַפֵּי הַבְּרָכוֹת לָמָּה שְׁלֹשָׁה? אָמַר לוֹ, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ וְנִתְבָּאֵר, שֶׁכָּתוּב הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ. אֲבָל סוֹד הַדָּבָר כָּאן, שֶׁהֲרֵי כָּל הַסּוֹדוֹת שֶׁל הַבְּרָכוֹת הוּא כָּךְ – אֶחָד לְבָרֵךְ וּשְׁנַיִם לְהָשִׁיב, כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה הַשֶּׁבַח שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּסוֹד שֶׁל שְׁלֹשָׁה, אֶחָד מְבָרֵךְ וּשְׁנַיִם [אוֹמְרִים אָמֵן] שֶׁמּוֹדִים, וְזֶהוּ קִיּוּם הַבְּרָכוֹת, וּבְסוֹד עֶלְיוֹן כָּרָאוּי, וּבַסּוֹד שֶׁל שְׁלֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ.

בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שָׁנִינוּ, יֵשׁ זְכִירָה לְטוֹב וְיֵשׁ זְכִירָה לְרַע, יֵשׁ פְּקִידָה לְטוֹב וְיֵשׁ פְּקִידָה לְרַע. יֵשׁ זְכִירָה לְטוֹב – כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשׁוֹנִים וְגו', (בראשית ח) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ, (שמות ב) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ. וְיֵשׁ זְכִירָה לְרַע – שֶׁכָּתוּב (תהלים עח) וַיִּזְכֹּר כִּי בָשָׂר

בָּשָׂר הֵמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב. פְּקִידָה לְטַב, דִּכְתִיב, (שמות ג) פָּקֹד פָּקַדְתִּי אֶתְכֶם. פְּקִידָה לְבִישׁ, דִּכְתִיב, (תהלים פט) וּפָקַדְתִּי בְשֵׁבֶט פִּשְׁעָם וּבִנְגָעִים עֲוֹנָם. וְכֻלְּהוּ רָזִין עִלָּאִין.

כָּל הַנֵּי זְכִירָה וּפְקִידָה לְטַב, אִלֵּין אִינּוּן דַּרְגִּין יְדִיעָן. רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא דְּכַר וְנוּקְבָא רָזָא חָדָא, זְכִירָה וּפְקִידָה, וְאִלֵּין אִינּוּן לְטַב. זְכִירָה וּפְקִידָה לְבִישׁ, אִלֵּין אִינּוּן רָזָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא, דְּקַיְּימָא בְּרָזָא דְּאֱלֹהִים אֲחֵרִים, דְּכַר וְנוּקְבָא כְּחֲדָא, זְכִירָה בְּהַאי, וּפְקִידָה בְּהַאי, וְאִלֵּין אִינּוּן דְּקַיְּימִין תָּדִיר לְבִישׁ. וְאִלֵּין לָקֳבֵיל אִלֵּין. מֵהָכָא נָפְקֵי כָּל רָזֵי דִּמְהֵימְנוּתָא וְכָל קִדּוּשִׁין עִלָּאִין, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ. וּמֵהָכָא נָפְקֵי כָּל זִינִין בִּישִׁין וְכָל מוֹתָא, וְכָל סִטְרִין וְזִינִין בִּישִׁין בְּעַלְמָא וְאוּקְמוּהָ. וְדָא בְּהִפּוּכָא מִן דָּא.

לשון הקודש

הֵמָּה רוּחַ הֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב. פְּקִידָה לְטוֹב – שֶׁכָּתוּב (שמות ג) פָּקֹד פָּקַדְתִּי אֶתְכֶם. פְּקִידָה לְרַע – שֶׁכָּתוּב (תהלים פט) וּפָקַדְתִּי בְשֵׁבֶט פִּשְׁעָם וּבִנְגָעִים עֲוֹנָם. וְכֻלָּם סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים.

כָּל אֵלּוּ – זְכִירָה וּפְקִידָה – לְטוֹב, אֵלּוּ הֵן דַּרְגּוֹת יְדוּעוֹת, סוֹד הָאֱמוּנָה, זָכָר וּנְקֵבָה, סוֹד אֶחָד, זְכִירָה וּפְקִידָה, אֵלּוּ הֵם לְטוֹב. זְכִירָה וּפְקִידָה לְרַע אֵלּוּ הֵם הַסּוֹד שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר שֶׁעוֹמֵד בְּסוֹד שֶׁל אֱלֹהִים אֲחֵרִים. זָכָר וּנְקֵבָה יַחַד, זְכִירָה בָּזֶה וּפְקִידָה בָּזֶה, וְאֵלּוּ הֵם שֶׁתָּמִיד עוֹמְדִים לְרַע וְאֵלּוּ כְּנֶגֶד אֵלּוּ. מִכָּאן יוֹצְאִים כָּל סוֹדוֹת הָאֱמוּנָה וְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרוּהָ, וּמִכָּאן יוֹצְאִים כָּל הַמִּינִים הָרָעִים וְכָל מָוֶת וְכָל הַצְּדָדִים וְהַמִּינִים הָרָעִים בָּעוֹלָם, וּבֵאַרוּהָ, וְזֶה בְּהִפּוּךְ מִזֶּה.

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, הָכִי הוּא וַדָּאי, זַכָּאָה אִיהוּ, מָאן דְּחוּלָקֵיהּ אִתְקַיֵּים בְּסִטְרָא טָבָא, וְלָא יַרְכִּין גַּרְמֵיהּ לְסִטְרָא אַחֲרָא, וְיִשְׁתְּזִיב מִנְּהוֹן. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה, הָכִי הוּא וַדָּאי, וְזַכָּאָה מָאן דְּיָכִיל לְאִשְׁתְּזָבָא מִנֵּיהּ מֵהַהוּא סִטְרָא, וְזַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּיָכְלֵי לְאִשְׁתְּזָבָא מִנַּיְיהוּ, וְלַאֲגָחָא קְרָבָא בְּהַהוּא סִטְרָא.

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה בְּמָה. פְּתַח וְאָמַר, (משלי כד) כִּי בְּתַחְבּוּלוֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ מִלְחָמָה וְגו'. מָאן מִלְחָמָה, דָּא מִלְחָמָה דְּהַהוּא סִטְרָא בִּישָׁא, דְּאִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לַאֲגָחָא בֵּיהּ קְרָבָא, וּלְשַׁלְטָאָה עֲלוֹי וּלְאִשְׁתְּזָבָא מִנֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, דְּיַעֲקֹב הָכִי אִשְׁתָּדַּל לְגַבֵּי עֵשָׂו, בְּגִין הַהוּא סִטְרָא דִּילֵיהּ. לְאִתְחַכְּמָא עֲלוֹי וּלְמֵיזַל עִמֵּיהּ בְּעֵקִימוּ בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ, בְּגִין לְשַׁלְטָאָה עֲלוֹי

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, כָּךְ זֶה וַדַּאי. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁחֶלְקוֹ מִתְקַיֵּם בַּצַּד הַטּוֹב וְלֹא יַרְכִּין עַצְמוֹ לְצַד אַחֵר וְיִנָּצֵל מֵהֶם. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, כָּךְ זֶה וַדַּאי, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁיָּכוֹל לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ מֵהַצַּד הַהוּא, וְאַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁיְּכוֹלִים לְהִנָּצֵל מֵהֶם וּלְהִלָּחֵם קְרָב עִם אוֹתוֹ הַצַּד.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, בַּמֶּה? פְּתַח וְאָמַר, (משלי כד) כִּי בְתַחְבֻּלוֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ מִלְחָמָה. מִי הַמִּלְחָמָה? זוֹ הַמִּלְחָמָה שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד הָרָע שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהִלָּחֵם בּוֹ קְרָב וְלִשְׁלֹט עָלָיו וּלְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ.

בָּא רְאֵה שֶׁיַּעֲקֹב כָּךְ הִשְׁתַּדֵּל אֵצֶל עֵשָׂו מִשּׁוּם אוֹתוֹ הַצַּד שֶׁלּוֹ, לְהִתְחַכֵּם עָלָיו וְלָלֶכֶת עִמּוֹ בְּעֵקְמוּמִיּוֹת בְּכָל מַה שֶׁצָּרִיךְ כְּדֵי לִשְׁלֹט עָלָיו בָּרֹאשׁ וּבַסּוֹף,

בְּרֵישָׁא וְסוֹפָא, וְכֹלָּא כְּדְקָא יָאוּת. וְרֵישָׁא וְסוֹפָא כְּחַדָּא דָא כְּגַוְונָא דָא, כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית כה) בְּכֹרָתִי, וּלְבָתַר בִּרְכָתִי, שֵׁירוּתָא וְסוֹפָא כְּחַדָּא, דָּא כְּגַוְונָא דָא. בְּגִין לְשַׁלְטָאָה עֲלוֹי בְּאוֹרַח מֵישַׁר כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאִשְׁתְּזִיב מִנַּיְיהוּ, וְיָכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלַיְיהוּ.

תָּא חָזֵי, זְכִירָה וּפְקִידָה לְטַב אִינּוּן כְּחַדָּא בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בָּתַר מְהֵימְנוּתָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (הושע יא) אַחֲרֵי ה' יֵלְכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג וְגו'. אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה הָכִי הוּא וַדַּאי.

וְתָא חָזֵי, בַּר נָשׁ כַּד צַלֵּי צְלוֹתֵיהּ, לָא יֵימָא עֲלֵיהּ זָכְרֵנִי וּפָקְדֵנִי. בְּגִין דְּאִיכָּא זְכִירָה וּפְקִידָה לְטַב, וּזְכִירָה וּפְקִידָה (דף קס ע"ב) לְבִישׁ, וְזַמִּינִין לְנַטְלָא מִלָּה מִן פּוּמָא, וְאַתְיָין לְאַדְכָּרָא חוֹבוֹי דְּבַר נָשׁ

לשון הקודש

וְהַכֹּל כָּרָאוּי, וְהָרֹאשׁ וְהַסּוֹף יַחַד זֶה כְּמוֹ זֶה, כַּכָּתוּב בְּכֹרָתִי, וְאַחַר כָּךְ בִּרְכָתִי. הָרֵאשִׁית וְהַסּוֹף יַחַד זֶה כְּמוֹ זֶה, כְּדֵי לִשְׁלֹט עָלָיו בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה כָּרָאוּי לוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ צַדִּיק הוּא מִי שֶׁנִּצָּל מֵהֶם וְיָכוֹל לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם.

בֹּא רְאֵה, זְכִירָה וּפְקִידָה לְטוֹב הֵם כְּאֶחָד בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, וְאַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל אַחַר הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יא) אַחֲרֵי ה' יֵלְכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג וְגו'.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, כָּךְ הוּא וַדַּאי.

וּבֹא וּרְאֵה, כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, אַל יֹאמַר עָלֶיהָ זָכְרֵנִי וּפָקְדֵנִי, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ זְכִירָה וּפְקִידָה לְטוֹב, וּזְכִירָה וּפְקִידָה לְרַע, וַעֲתִידִים לִטֹּל אֶת הַדִּבּוּר מִפִּיו, וּבָאִים לְהַזְכִּיר חֲטָאֵי הָאָדָם

וְלַעֲנָשָׁא לֵיהּ. בַּר אִי אִיהוּ זַכָּאָה שְׁלִים, דְּכַד בַּדְקֵי חוֹבוֹי, הַהִיא זְכִירָה וּפְקִידָה לְבִישׁ לָא יִשְׁכְּחוּן לוֹן, כְּגוֹן עֶזְרָא דְּאָמַר (נחמיה יג) זָכְרָה לִי אֱלֹהַי לְטוֹבָה.

דְּהָא בְּכָל אֲתַר, דְּבַר נָשׁ צַלֵּי צְלוֹתֵיהּ, יַכְלִיל גַּרְמֵיהּ בֵּין סַגִּיאִין בִּכְלָלָא דְּסַגִּיאִין. וְתָא חֲזֵי שׁוּנַמִּית, כַּד אָמַר לָהּ אֱלִישָׁע, (מלכים ב ד) הֲיֵשׁ לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ אוֹ אֶל שַׂר הַצָּבָא. הֲיֵשׁ לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ, הַהוּא יוֹמָא, יוֹם טוֹב דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הָוָה, וְהַהוּא יוֹמָא דְּמַלְכוּתָא דִּרְקִיעָא שָׁלְטָא לְמֵידַן עַלְמָא, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִקְרֵי מֶלֶךְ הַמִּשְׁפָּט בְּהַהוּא זִמְנָא. וּבְגִין כָּךְ אָמַר לָהּ, הֲיֵשׁ לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ.

מַה כְּתִיב, (מלכים ב ד) וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יוֹשָׁבֶת. מָאי קָאָמְרָה. לָא בָעֵינָא, לְמֶהֱוֵי רְשִׁימָאָה

לשון הקודש

וּלְהַעֲנִישׁוֹ. פְּרָט אִם הוּא צַדִּיק שָׁלֵם, שֶׁכַּאֲשֶׁר בּוֹדְקִים אֶת חֲטָאָיו, אוֹתָהּ זְכִירָה וּפְקִידָה לְרַע לֹא יִמְצְאוּ אוֹתָם, כְּמוֹ עֶזְרָא שֶׁאָמַר זָכְרָה לִי אֱלֹהַי לְטוֹבָה.

שֶׁהִנֵּה בְּכָל מָקוֹם שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, יִכְלֹל אֶת עַצְמוֹ בֵּין רַבִּים, בַּכְּלָל שֶׁל הָרַבִּים. וּבֹא וּרְאֵה, הַשּׁוּנַמִּית, כַּאֲשֶׁר אָמַר לָהּ אֱלִישָׁע (מלכים–ב ד) הֲיֵשׁ לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ אוֹ אֶל שַׂר הַצָּבָא, הֲיֵשׁ לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ – אוֹתוֹ הַיּוֹם הָיָה יוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁשּׁוֹלֶטֶת מַלְכוּת הָרָקִיעַ לָדוּן אֶת הָעוֹלָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר לָהּ הֲיֵשׁ לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ.

מַה כָּתוּב? וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יוֹשָׁבֶת. מָה אָמְרָה? לֹא רוֹצָה לִהְיוֹת רְשׁוּמָה לְמַעְלָה, אֶלָּא לְהַכְנִיס אֶת

לְעֵילָא, אֶלָּא לְאַעֲלָאָה רֵישָׁאי בֵּין סַגִּיאִין, וְלָא לְאֲפָקָא מִכְּלָלָא דִלְהוֹן. וְכָךְ בָּעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְאִתְכְּלָלָא בִכְלָלָא דְסַגִּיאִין וְלָא לְאִתְיַיחֲדָא בִלְחוֹדוֹי, בְּגִין דְּלָא יִשְׁגְּחוּן עֲלֵיהּ, לְאַדְכָּרָא חוֹבוֹי כִּדְקָאֲמָרָן.

פְּתַח רִבִּי יְהוּדָה וְאָמַר (איוב לח) הֲנִגְּלוּ לְךָ שַׁעֲרֵי מָוֶת וְשַׁעֲרֵי צַלְמָוֶת תִּרְאֶה. הַאי קְרָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לֵיהּ לְאִיּוֹב, כַּד חָמָא דְאִיּוֹב דָּחִיק גַּרְמֵיהּ עַל דִּינוֹי דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תָּא חֲזֵי, אִיּוֹב אָמַר (איוב יג) הֵן יִקְטְלֵנִי לוֹ אֲיַחֵל, כְּתִיב לֹא בְּאל"ף וְקָרֵי לוֹ בְּוא"ו, וְכֹלָּא אִיהוּ. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי אֲנָא קָטִיל בְּנֵי נָשָׁא, הֲנִגְּלוּ לְךָ שַׁעֲרֵי מָוֶת וְשַׁעֲרֵי צַלְמָוֶת תִּרְאֶה, כַּמָּה תַּרְעִין אִינּוּן פְּתִיחָן בְּהַהוּא סִטְרָא. וּמוֹתָא שָׁלְטָא עֲלַיְיהוּ, וְכֻלְּהוּ סְתִימִין מִבְּנֵי נָשָׁא, (ס"א וְלָא יָכְלִין לְאִסְתַּמְרָא

לשון הקודש

רֹאשִׁי בֵּין רַבִּים, וְלֹא לָצֵאת מֵהַכְּלָל שֶׁלָּהֶם. וְכָךְ צָרִיךְ לְאָדָם לְהִכָּלֵל בִּכְלָל שֶׁל רַבִּים וְלֹא לְהִתְיַחֵד לְבַדּוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַשְׁגִּיחוּ עָלָיו לְהַזְכִּיר חֲטָאָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (איוב לח) הֲנִגְּלוּ לְךָ שַׁעֲרֵי מָוֶת וְשַׁעֲרֵי צַלְמָוֶת תִּרְאֶה. הַפָּסוּק הַזֶּה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאִיּוֹב כְּשֶׁרָאָה שֶׁאִיּוֹב דּוֹחֵק עַצְמוֹ עַל דִּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

בֹּא רְאֵה, אִיּוֹב אָמַר הֵן יִקְטְלֵנִי לוֹ אֲיַחֵל. כָּתוּב לֹא בְּאָלֶ"ף, וְקוֹרְאִים לוֹ בְּוָא"ו, וְהַכֹּל הוּא. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכִי אֲנִי הוֹרֵג בְּנֵי אָדָם?! הֲנִגְּלוּ לְךָ שַׁעֲרֵי מָוֶת וְשַׁעֲרֵי צַלְמָוֶת תִּרְאֶה?! כַּמָּה שְׁעָרִים פְּתוּחִים בְּאוֹתוֹ הַצַּד, וְהַמָּוֶת שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, וְכֻלָּם סְתוּמִים מִבְּנֵי אָדָם, [וְלֹא יְכוֹלִים לְהִשָּׁמֵר מֵהֶם מִשּׁוּם שֶׁהֵם

מִנַּיְיהוּ בְּגִין דְּאִינּוּן סְתִימִין מִבְּנֵי נָשָׁא) **וְלָא יָדְעִין אִינּוּן שְׁעָרִים.**

וְשַׁעֲרֵי צַלְמָוֶת תִּרְאֶה. מָאן אִינּוּן שַׁעֲרֵי מָוֶת וּמַאן אִינּוּן שַׁעֲרֵי צַלְמָוֶת. אֶלָּא מָוֶת וְצַלְמָוֶת כְּחֲדָא אִינּוּן, וְזִוּוּגָא חָדָא אִינּוּן. מָוֶת הָא אִתְּמַר, דָּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְהָא אוּקְמוּהָ. צַלְמָוֶת, צֵל מָוֶת. הַאי אִיהוּ מָאן דְּרָכִיב עֲלֵיהּ, וְאִיהוּ צִלָּא דִילֵיהּ, וְתוּקְפָּא דִילֵיהּ, לְאִזְדַּוְּוּגָא כְּחֲדָא, בְּקִשּׁוּרָא חַד וְאִינּוּן חַד.

וְכָל אִינּוּן דַּרְגִּין דְּנָפְקֵי מִנַּיְיהוּ וּמִתְקַשְּׁרָן בְּהוּ אִינּוּן שְׁעָרִים דִּלְהוֹן כְּמָה דִלְעֵילָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים כד) **שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְגו'.** וְאִלֵּין (אִינּוּן שְׁעָרִים) אִיקְּרוּ נַהֲרִין וְנַחֲלִין, שִׁית סִטְרִין דְּעָלְמָא. אוֹף הָכִי אִינּוּן שַׁעֲרֵי מָוֶת, וְשַׁעֲרֵי צַלְמָוֶת מִסִּטְרָא אַחֲרָא, דַּרְגִּין יְדִיעָן דְּשָׁלְטִין בְּעָלְמָא. שַׁעֲרֵי מָוֶת וְשַׁעֲרֵי צַלְמָוֶת, דָּא נוּקְבָא וְדָא דְכוּרָא, וְתַרְוַוּיְיהוּ כְּחֲדָא.

לשון הקודש

סְתוּמִים מִבְּנֵי אָדָם] שֶׁלֹּא מַכִּירִים אֶת אוֹתָם הַשְּׁעָרִים.

וְשַׁעֲרֵי צַלְמָוֶת תִּרְאֶה. מִי הֵם שַׁעֲרֵי מָוֶת וּמִי הֵם שַׁעֲרֵי צַלְמָוֶת? אֶלָּא מָוֶת וְצַלְמָוֶת הֵם יַחַד, וְהֵם זִוּוּג אֶחָד. מָוֶת – הֲרֵי נִתְבָּאֵר, זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. צַלְמָוֶת – צֵל מָוֶת, זֶהוּ מִי שֶׁרוֹכֵב עָלָיו, וְהוּא הַצֵּל שֶׁלּוֹ וְהַכֹּחַ שֶׁלּוֹ לְהִזְדַּוֵּג יַחַד בְּקֶשֶׁר אֶחָד, וְהֵם אֶחָד.

וְכָל אוֹתָם הַדְּרָגוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת מֵהֶם וְנִקְשָׁרוֹת בָּהֶם הֵם הַשְּׁעָרִים שֶׁלָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כד) שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְגו'. וְאֵלּוּ [אוֹתָם שְׁעָרִים] נִקְרָאִים נְהָרוֹת וּנְחָלִים. שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם, אַף כָּךְ הֵם שַׁעֲרֵי מָוֶת, וְשַׁעֲרֵי צַלְמָוֶת מֵהַצַּד הָאַחֵר, דַּרְגוֹת יְדוּעוֹת שֶׁשּׁוֹלְטוֹת בָּעוֹלָם. שַׁעֲרֵי מָוֶת וְשַׁעֲרֵי צַלְמָוֶת – זֶה נְקֵבָה וְזֶה זָכָר,

וְעַל דָּא, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵיה לְאִיּוֹב, בְּגִין כָּל אִינּוּן מִלִּין, דְּאִיהוּ אָמַר (איוב ז) כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה, וְכָל אִינּוּן שְׁאַר מִלִּין. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲנִגְלוּ לְךָ שַׁעֲרֵי מָוֶת, לְמִנְדַּע דְּהָא כֻּלְּהוּ בִּרְשׁוּתִי, וְכֻלְּהוּ זְמִינִין לְאִתְבַּעֲרָא מֵעַלְמָא, דִּכְתִיב, (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, (בראשית ל) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל וַיִּשְׁמַע אֵלֶיהָ אֱלֹהִים וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ. תְּרֵי זְמִנִין, אֱלֹהִים אֱלֹהִים, אַמַּאי. אֶלָּא, חַד מֵעַלְמָא דְּדִכּוּרָא, וְחַד מֵעַלְמָא דְּנוּקְבָא, בְּגִין דִּבְמַזָּלָא תַּלְיָיא מִלְּתָא.

וְכַד אִתְעֲרַת רָחֵל בִּשְׁמָא דָא, דִּכְתִיב, (בראשית ל) יוֹסֵף ה' לִי בֵּן אַחֵר, יָדַע יַעֲקֹב דְּאִיהִי אִתְחַזְיָיא לְאַשְׁלָמָא כֻּלְּהוּ שִׁבְטִין וְלָא תִּתְקַיֵּים בְּעַלְמָא, בְּגִין כָּךְ בָּעָא לְמֵיזַל וְלָא יְכִיל. וְכַד מָטָא זִמְנָא דְּבִנְיָמִין,

לשון הקודש

וּשְׁנֵיהֶם יַחַד.

וְעַל זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאִיּוֹב בִּשְׁבִיל כָּל אוֹתָם דְּבָרִים שֶׁהוּא אָמַר, (איוב ז) כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה, וְכָל אוֹתָם שְׁאָר דְּבָרִים. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֲנִגְלוּ לְךָ שַׁעֲרֵי מָוֶת, לָדַעַת שֶׁהֲרֵי הַכֹּל בִּרְשׁוּתִי, וְכֻלָּם עֲתִידִים לְהִתְבַּעֵר מִן הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְגוֹ'.

בֹּא רְאֵה, וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל וַיִּשְׁמַע אֵלֶיהָ אֱלֹהִים וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ. פַּעֲמַיִם אֱלֹהִים אֱלֹהִים, לָמָּה? אֶלָּא אֶחָד מֵעוֹלַם הַזָּכָר, וְאֶחָד מֵעוֹלַם הַנְּקֵבָה, מִשּׁוּם שֶׁהַדָּבָר תָּלוּי בְּמַזָּל.

וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת רָחֵל בַּשֵּׁם הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב יֹסֵף ה' לִי בֵּן אַחֵר, יָדַע יַעֲקֹב שֶׁהִיא רְאוּיָה לְהַשְׁלִים אֶת כָּל הַשְּׁבָטִים וְלֹא תִּתְקַיֵּם בָּעוֹלָם, מִשּׁוּם כָּךְ רָצָה

עָרַק וְאָזַל לֵיהּ, בְּגִין דְּבְאַרְעָא אַחֲרָא לָא יִשְׁתְּלַם בֵּיתָא, לְאִתְקַשְּׁרָא עַלְמָא קַדִּישָׁא בֵּיהּ.

וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (בראשית לא) **וַיֹּאמֶר ה' אֶל יַעֲקֹב שׁוּב אֶל אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וּלְמוֹלַדְתֶּךָ וְאֶהְיֶה עִמָּךְ.** מָאי וְאֶהְיֶה עִמָּךְ. אֶלָּא אָמַר לֵיהּ, עַד הָכָא, רָחֵל חֲוַת עִמָּךְ עִקְּרָא דְּבֵיתָא. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, אֲנָא אֶהֱא עִמָּךְ וְאֶטּוֹל בֵּיתָא בַּהֲדָךְ בִּתְרֵיסַר שִׁבְטִין. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, וַאֲנִי בְּבֹאִי מִפַּדָּן מֵתָה עָלַי רָחֵל. עָלַי הָוָה, וּבְגִינִי הָוָה מִלָּה דְּאִתְדַּחְיָא אִיהִי וְאַתְיָא דִּיוֹרָא אַחֲרָא, וְנָטְלָא בֵּיתָא בְּגִינִי לְדָיְרָא עִמִּי.

וַיֹּאמֶר נָקְבָה שְׂכָרְךָ עָלַי וְאֶתֵּנָה, (בראשית ל) **מָאי** נָקְבָה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַהוּא רָשָׁע אָמַר, אֲנָא חָמֵי, דְּיַעֲקֹב לָא אִסְתַּכַּל אֶלָּא בְּנוֹקְבֵי, (דף קסא ע"א) וּבְגִין כָּךְ יִפְלַח לִי. אָמַר נָקְבָה שְׂכָרְךָ, הָא נְקֵבָה

לשון הקודש

לָלֶכֶת וְלֹא יָכֹל, וּכְשֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין, בָּרַח וְהָלַךְ לוֹ, כְּדֵי שֶׁהַבַּיִת לֹא יִשְׁתַּלֵּם בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת, לְהִתְקַשֵּׁר בּוֹ הָעוֹלָם הַקָּדוֹשׁ.

וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית לא) וַיֹּאמֶר ה' אֶל יַעֲקֹב שׁוּב אֶל אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וּלְמוֹלַדְתֶּךָ וְאֶהְיֶה עִמָּךְ. מַה זֶּה וְאֶהְיֶה עִמָּךְ? אֶלָּא אָמַר לוֹ, עַד כָּאן רָחֵל הָיְתָה עִמְּךָ עִקַּר הַבַּיִת, מִכָּאן וָהָלְאָה אֲנִי אֶהְיֶה עִמְּךָ וְאֶטֹּל אֶת הַבַּיִת עִמְּךָ עִם שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים. וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב וַאֲנִי בְּבֹאִי מִפַּדָּן מֵתָה עָלַי רָחֵל. עָלַי הָיָה זֶה, וּבִגְלָלִי הָיָה הַדָּבָר שֶׁהִיא נִדְחֲתָה, וּבָאָה דַּיֶּרֶת אַחֶרֶת וְנָטְלָה אֶת הַבַּיִת בִּשְׁבִילִי לָדוּר עִמִּי.

וַיֹּאמַר נָקְבָה שְׂכָרְךָ עָלַי וְאֶתֵּנָה. מַה זֶּה נָקְבָה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹתוֹ רָשָׁע אָמַר, אֲנִי רוֹאֶה שֶׁיַּעֲקֹב לֹא מִסְתַּכֵּל

דְּאִיהוּ שִׁכְרָךְ כַּד בְּקַדְמִיתָא. וְאֶתֵּנָה, אִימָא מָאן נְקֵבָה אִסְתַּכַּלְתְּ בָּהּ, וְאֶתֵּנָה, וּפְלַח לִי בְּגִינָהּ.

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לֹא תִתֵּן לִי מְאוּמָה, (שם) אָמַר יַעֲקֹב חָלִילָה, דְּהָא אֲנָא כָּל מַה דְּעַבִּידְנָא, לְשֵׁם יְקָרָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא עַבִּידְנָא, (ס"א וְלָאו לְכִסּוּפָא דְגַרְמָאי) וְעַל דָּא לֹא תִתֵּן לִי מְאוּמָה, דְּהָא לָאו דַּעְתָּאי בְּהַאי, אֶלָּא אִם תַּעֲשֶׂה לִי (אֶת) הַדָּבָר הַזֶּה וְגו'.

וַיָּסַר בַּיּוֹם הַהוּא אֶת הַתְּיָשִׁים. (שם) רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (תהלים טו) יְיָ מִי יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ וְגו', הָא אוֹקִימְנָא, וְאוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, (שם) הוֹלֵךְ תָּמִים, דָּא אַבְרָהָם, דְּכַד אִתְגְּזַר תָּמִים אִקְרֵי. וּפוֹעֵל צֶדֶק, דָּא יִצְחָק. וְדוֹבֵר אֱמֶת, דָּא יַעֲקֹב. וַדַּאי יַעֲקֹב בֶּאֱמֶת אִתְדְּבַק, אִי הוּא בֶּאֱמֶת אִתְדְּבַק, מַאי טַעֲמָא עֲבַד עִם לָבָן כְּגַוְונָא דָא.

לשון הקודש

אֶלָּא בִּנְקֵבוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה יַעֲבֹד אוֹתִי. אָמַר נָקְבָה שִׁכְרָךְ, הִנֵּה נְקֵבָה, שֶׁהִיא שִׁכְרָךְ, כְּבָרִאשׁוֹנָה. וְאֶתֵּנָה, אֱמֹר בְּאֵיזוֹ נְקֵבָה הִסְתַּכַּלְתָּ וְאֶתֵּנָה, וַעֲבֹד אוֹתִי בִּשְׁבִילָהּ.

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לֹא תִתֵּן לִי מְאוּמָה. אָמַר יַעֲקֹב, חָלִילָה, שֶׁהֲרֵי אֲנִי כָּל מַה שֶּׁעָשִׂיתִי, לְשֵׁם כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ עָשִׂיתִי, וְעַל כֵּן לֹא תִתֵּן לִי מְאוּמָה, שֶׁהֲרֵי אֵין דַּעְתִּי בָּזֶה, אֶלָּא אִם תַּעֲשֶׂה לִי [אֶת] הַדָּבָר הַזֶּה וְגו'.

וַיָּסַר בַּיּוֹם הַהוּא אֶת הַתְּיָשִׁים. רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (תהלים טו) ה' מִי יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ וְגו'. הֲרֵי בֵּאַרְנוּ וּבֵאֲרוּ הַחֲבֵרִים, הוֹלֵךְ תָּמִים – זֶה אַבְרָהָם, שֶׁכַּאֲשֶׁר נִמּוֹל נִקְרָא תָּמִים. וּפֹעֵל צֶדֶק – זֶה יִצְחָק. וְדֹבֵר אֱמֶת – זֶה יַעֲקֹב. וַדַּאי שֶׁיַּעֲקֹב נִדְבַּק בָּאֱמֶת. אִם הוּא

אֶלָּא, יַעֲקֹב בָּחִין שַׁעְתָּא דְּמַזְּלֵיהּ הָוָה. דְּשָׁרֵי לֵיהּ לְאֵינַשׁ, לְמִבְחַן שַׁעְתֵּיהּ, עַד לָא יָתוּב לְאַרְעֵיהּ, וְאִי מַזָּלֵיהּ קָאִים בְּמָּה דְּעָבִיד שַׁפִּיר, וְאִי לָאו לָא יוֹשִׁיט רַגְלוֹי עַד דְּיִסְלַק (ס"א דְּקָאִים בְּמָּה דְּעָבִיד) לְגַבֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, (בראשית ל) וְעָנְתָה בִי צִדְקָתִי בְּיוֹם מָחָר וגו', דְּהָא אִיהוּ לָא עָבַד בְּגִין דְּיִטּוֹל מִדִּילֵיהּ לְמַגְּנָא, אֶלָּא כֹּלָּא בְּקוּשְׁטָא וּשְׁלִימוּ דִּרְעוּתָא, וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּאִיהוּ נָטִיל רְשׁוּ מִלָּבָן, וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית ל) נִחַשְׁתִּי וַיְבָרֲכֵנִי יְיָ בִּגְלָלֶךָ. כַּמָּה חֲדָשִׁין וְזִינִין עָבַד לָבָן, וּבָחִין מַזָּלֵיהּ בְּגִינֵיהּ דְּיַעֲקֹב, וְהָוָה אַשְׁכַּח בְּגִינֵיהּ דְּיַעֲקֹב, מְאָה עָאנָא כָּל יַרְחָא, וּמְאָה אִמְּרִין וּמְאָה עִזִּין יַתִּיר עַל עָאנֵיהּ.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, אֶלֶף עָאנִין, וְאֶלֶף אִמְּרִין, וְאֶלֶף

לשון הקודש

בְּאֱמֶת נִדְבַּק, מָה הַטַּעַם עָשָׂה עִם לָבָן בַּצּוּרָה הַזּוֹ?

אֶלָּא יַעֲקֹב הִבְחִין אֶת שְׁעַת הַמַּזָּל שֶׁלּוֹ שֶׁהָיְתָה, שֶׁמֻּתָּר לָאָדָם לִבְחֹן אֶת שְׁעָתוֹ טֶרֶם יָשׁוּב לְאַרְצוֹ, וְאִם מַזָּלוֹ עוֹמֵד בְּמַה שֶׁעוֹשֶׂה – יָפֶה, וְאִם לֹא – אַל יוֹשִׁיט רַגְלוֹ עַד שֶׁיַּעֲלֶה [שֶׁיַּעֲמֹד בְּמַה שֶׁעָשָׂה] אֵלָיו.

בָּא רְאֵה, כָּתוּב וְעָנְתָה בִי צִדְקָתִי בְּיוֹם מָחָר וגו'. שֶׁהֲרֵי הוּא לֹא עָשָׂה כְּדֵי שֶׁיִּטֹּל מִשֶּׁלּוֹ לְחִנָּם, אֶלָּא הַכֹּל בֶּאֱמֶת וּשְׁלֵמוּת הָרָצוֹן, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהוּא נָטַל רְשׁוּת מִלָּבָן, וְעַל כֵּן כָּתוּב נִחַשְׁתִּי וַיְבָרֲכֵנִי ה' בִּגְלָלֶךָ. כַּמָּה כְּשָׁפִים וּמִינִים עָשָׂה לָבָן וּבָחַן אֶת מַזָּלוֹ מִשּׁוּם יַעֲקֹב, וְהָיָה מוֹצֵא בִּגְלַל יַעֲקֹב מֵאָה צֹאן כָּל חֹדֶשׁ, וּמֵאָה כְּבָשִׂים וּמֵאָה עִזִּים יוֹתֵר עַל צֹאנוֹ.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, אֶלֶף צֹאן וְאֶלֶף

עִזִּין, הָוָה מַיְיתֵי לֵיהּ יַעֲקֹב יַתִּיר בְּכָל יַרְחָא וְיַרְחָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ל) כִּי מְעַט אֲשֶׁר הָיָה לְךָ לְפָנַי וַיִּפְרֹץ לָרֹב וַיְבָרֶךְ יְיָ אוֹתְךָ לְרַגְלִי, וּבִרְכָתָא דִלְעֵילָא לָאו אִיהוּ פָּחוֹת מֵאֶלֶף מִכָּל זִינָא וְזִינָא, מֵעָאנִין אֶלֶף אִשְׁתַּכַּח, מֵאִמְרִין אֶלֶף אִשְׁתַּכַּח, מֵעִזִּין אֶלֶף אִשְׁתַּכַּח. עַל כָּל מַה דְשַׁרְיָא בִרְכָתָא דִלְעֵילָא, לָא פָּחוֹת מֵאֶלֶף. עַד דִבְגִינֵיהּ דְיַעֲקֹב אִסְתַּלַּק לָבָן לְכַמָּה עוּתְרָא.

וְכַד בָּעָא יַעֲקֹב לְנַטְלֵיהּ אַגְרֵיהּ, לָא אַשְׁכַּח אֶלָּא עֲשָׂרָה מִכָּל זִינָא וְזִינָא, וְיַעֲקֹב חָשִׁיב לֵיהּ לְעוּתְרָא סַגִּי. חָמֵי כַּמָּה נָטִיל מִדִּילֵיהּ, מִמַּה דְהַוָה יָהִיב אִיהוּ בִזְכוּתֵיהּ לְלָבָן. וְכָל דָּא דְסָלִיק בֵּיהּ יַעֲקֹב, לָא הָוָה אֶלָּא בִזְרוֹעַ דְאִינוּן מַקְלוֹת, דְשַׁוֵּי לְגַבֵּי עָנָא.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה טָרַח הַהוּא שְׁלֵימָא דְיַעֲקֹב, אֲבַתְרֵיהּ

לשון הקודש

כְּבָשִׂים וְאֶלֶף עִזִּים הָיָה מֵביא לוֹ יַעֲקֹב יוֹתֵר בְּכָל חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי מְעַט אֲשֶׁר הָיָה לְךָ לְפָנַי וַיִּפְרֹץ לָרֹב וַיְבָרֶךְ ה' אוֹתְךָ לְרַגְלִי. וְהַבְּרָכָה שֶׁלְּמַעְלָה אֵינָהּ פָּחוֹת מֵאֶלֶף מִכָּל מִין וּמִין. נִמְצָא אֶלֶף מֵהַצֹּאן, מֵהַכְּבָשִׂים נִמְצְאוּ אֶלֶף, מֵהָעִזִּים נִמְצְאוּ אֶלֶף, עַל כָּל מַה שֶּׁשּׁוֹרָה הַבְּרָכָה שֶׁלְּמַעְלָה לֹא פָּחוֹת מֵאֶלֶף, עַד שֶׁבִּשְׁבִיל יַעֲקֹב הִתְעַלָּה לָבָן לְעֹשֶׁר רַב.

וּכְשֶׁרָצָה יַעֲקֹב לִטֹּל שְׂכָרוֹ, לֹא מָצָא אֶלָּא עֲשָׂרָה מִכָּל מִין וּמִין, וְיַעֲקֹב חָשַׁב אוֹתוֹ לְעֹשֶׁר רַב. רָאָה כַּמָּה נָטַל מִשֶּׁלּוֹ מִמַּה שֶּׁהָיָה נוֹתֵן הוּא בִּזְכוּתוֹ לְלָבָן. וְכָל זֶה שֶׁעָלָה בּוֹ בְּיַעֲקֹב, לֹא הָיָה אֶלָּא בִּזְרוֹעַ שֶׁל אוֹתָם מַקְלוֹת שֶׁשָּׂם אֵצֶל הַצֹּאן.

בָּא רְאֵה כַּמָּה טָרַח אוֹתוֹ יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם

דְּלָבָן. כְּתִיב, (בראשית ל) וַיָּשֶׂם דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְגוֹ', וְהַוָּה אַיְתֵי לֵיהּ כָּל הַאי עוּתְרָא. וְעִם כָּל דָּא, לָא בָּעָא לָבָן דִּיהֵא אַגְרֵיהּ דְּיַעֲקֹב הָכִי, אֶלָּא נְטַל עֲשָׂרָה מִן דָּא וַעֲשָׂרָה מִן דָּא וְיָהַב (בִּידָא דִבְנֵי) לֵיהּ. וְאָמַר לֵיהּ טוֹל הַנֵּי. וְאִי יוֹלִידוּ כְּמָה דַּאֲמַרְתְּ, בְּהַאי גַּוְונָא יְהֵא אַגְרָךְ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ל) וַתַּחֲלֵף אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מוֹנִים, (וּבְהַנֵּי) עֲשָׂרָה מִן דָּא וַעֲשָׂרָה מִן דָּא, וּכְתִיב, (בראשית ל) וַאֲבִיכֶן הֵתֶל בִּי וְהֶחֱלִיף אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מוֹנִים. (וּבְהַנֵּי עֲשָׂרָה) אִשְׁתַּדַּל בָּתַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבָרְכֵיהּ. וּמִכָּל מַה דְּשַׁוֵּי לָבָן עִמֵּיהּ דְּיַעֲקֹב, אַהְדַּר בְּמִלּוֹלֵיהּ, וְנָטִיל מִיַּעֲקֹב כֹּלָּא, עַד דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עָלֵיהּ, וְנָטַל מִדִּילֵיהּ בִּזְרוֹעַ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר כָּל הַנֵּי קְרָאֵי, לְאַחֲזָאָה חָכְמָתָא קָא אַתְיָין. דְּתָנֵינָן מִלִּין דִּלְעֵילָא, מִנְּהוֹן תַּלְיָין

לשון הקודש

אַחֲרֵי לָבָן. כָּתוּב וַיָּשֶׂם דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְגוֹ', וְהֵבִיא לוֹ כָּל הָעֹשֶׁר הַזֶּה, וְעִם כָּל זֶה לֹא רָצָה לָבָן שֶׁיִּהְיֶה כָּךְ שְׂכָרוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, אֶלָּא נָטַל עֲשָׂרָה מִזֶּה וַעֲשָׂרָה מִזֶּה, וְנָתַן [בִּידֵי בָנָיו] לוֹ וְאָמַר לוֹ: טֹל אֶת אֵלֶּה, וְאִם יוֹלִידוּ כְּמוֹ שֶׁאָמַרְתָּ – בַּצּוּרָה הַזּוֹ יִהְיֶה שְׂכָרְךָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתַּחֲלֵף אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מֹנִים. [וּבְאֵלּוּ] עֲשָׂרָה מִזֶּה וַעֲשָׂרָה מִזֶּה, וְכָתוּב וַאֲבִיכֶן הֵתֶל בִּי וְהֶחֱלִיף אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מֹנִים. [וּבְאֵלּוּ הָעֲשָׂרָה] הִשְׁתַּדֵּל אַחַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבֵרְכוֹ. וּמִכָּל מַה שֶּׁהִתְנָה לָבָן עִם יַעֲקֹב – חָזַר בְּדִבּוּרוֹ וְנָטַל מִיַּעֲקֹב הַכֹּל, עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עָלָיו וְנָטַל מִשֶּׁלּוֹ בִּזְרוֹעַ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ בָּאוּ לְהַרְאוֹת הַחָכְמָה, שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁדְּבָרִים שֶׁלְּמַעְלָה, מֵהֶם תְּלוּיִים

בְּעוֹבָדָא, וּמִנְּהוֹן בְּמִלּוֹלָא וּמִנְּהוֹן בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא. וּמַאן דְּבָעֵי לְאַמְשָׁכָא בִּרְכָאן, בִּצְלוֹתָא, בְּמִלּוֹלָא, וּרְעוּתָא. וּמִנְּהוֹן דְּלָא בִּצְלוֹתָא, אֶלָּא בְּעוֹבָדָא תַּלְיָין.

תָּא חֲזֵי, יַעֲקֹב שְׁלִים, כָּל מַה דְּעָבַד, בְּחָכְמְתָא עָבִיד, כְּתִיב (בראשית ל) **וַיַּצֵּג אֶת הַמַּקְלוֹת אֲשֶׁר פִּצֵּל בָּרְהָטִים בְּשִׁקְתוֹת הַמַּיִם, כֹּלָּא בְחָכְמְתָא, לְאַמְשָׁכָא בִּרְכָאן מִמַּבּוּעָא דְּכֹלָּא, לְכֻלְּהוּ דַּרְגִּין עִלָּאִין דְּאִינּוּן חוּלָקֵיהּ וְעַדְבֵיהּ.**

אֶת הַמַּקְלוֹת. מָאן מַקְלוֹת, אִלֵּין דַּרְגִּין דְּאִינּוּן בֵּי דִינָא. אֲשֶׁר פִּצֵּל, דְּאַעֲבַר מִנְּהוֹן דִּינָא. בָּרְהָטִים, הַיְינוּ דִכְתִיב, (שיר השירים ז) מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים, דְּהָא מֵהַהוּא מֶלֶךְ, אַתְיָין בִּרְכָאן לְכֻלְּהוּ עָלְמִין.

דָּבָר אַחֵר (דף קסא ע"ב) מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים, מֶלֶךְ דָּא,

לשון הקודש

בְּמַעֲשֶׂה, וּמֵהֶם בְּדִבּוּר, וּמֵהֶם בִּרְצוֹן הַלֵּב, וּמִי שֶׁרוֹצֶה לִמְשֹׁךְ בְּרָכוֹת בִּתְפִלָּה, בְּדִבּוּר וְרָצוֹן. וּמֵהֶם שֶׁלֹּא בִּתְפִלָּה, אֶלָּא תְּלוּיִים בְּמַעֲשֶׂה.

בֹּא רְאֵה, יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם, כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה, עָשָׂה בְּחָכְמָה. כָּתוּב וַיַּצֵּג אֶת הַמַּקְלוֹת אֲשֶׁר פִּצֵּל בָּרְהָטִים בְּשִׁקְתוֹת הַמָּיִם. הַכֹּל בְּחָכְמָה, לִמְשֹׁךְ בְּרָכוֹת מֵהַמַּעְיָן שֶׁל הַכֹּל לְכָל הַדַּרְגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁהֵן חֶלְקוֹ וְגוֹרָלוֹ.

אֶת הַמַּקְלוֹת – אֵיזֶה מַקְלוֹת? אֵלּוּ הַדַּרְגוֹת שֶׁהֵן בֵּית הַדִּין. אֲשֶׁר פִּצֵּל – שֶׁהֶעֱבִיר מֵהֶן אֶת הַדִּין. בָּרְהָטִים – הַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ז) מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים, שֶׁזֶּה מֵהַמֶּלֶךְ הַהוּא בָּאוֹת בְּרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת.

דָּבָר אַחֵר מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים – מֶלֶךְ זֶה אָסוּר וְקָשׁוּר בְּאוֹתָם הָרְהָטִים

אָסוּר וְקָשׁוּר בְּאִינּוּן רְהָטִין עִלָּאִין, דְּמִנַּיְיהוּ אִשְׁתַּקְיָין כֻּלָּא, (נ"א אִתְמַשְׁכָן בִּרְכָאן לְכוּלָּא) מִמֶּלֶךְ עִלָּאָה. בְּשִׁקַּתּוֹת הַמַּיִם, (ס"א וּמִתַּמָּן אִשְׁתַּקְיָין כֻּלָּא שִׁקַּתּוֹת הַמַּיִם), אִלֵּין אִינּוּן נַחֲלִין דְּנָפְקִין וְאַתְיָין, עַד דְּמָטוּ לְאַתַּר דְּמִתְכַּנְשֵׁי תַּמָּן. אֲשֶׁר תָּבֹאוּן הַצֹּאן לִשְׁתּוֹת, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים קד) יַשְׁקוּ כָל חַיְתוֹ שָׂדָי יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים צְמָאָם. וּבְהַהוּא אֲתַר, דְּמִתְכַּנְשֵׁי תַּמָּן מַיָּא, כֻּלְּהוּ אַתְיָין לְאַשְׁקָאָה מִנֵּיהּ.

וַיֶּחֱמְנָה, (בראשית ל) מָאי וַיֶּחֱמְנָה. תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְרוּחַ צָפוֹן נָשִׁיב, מַיִין גְּלִידִין וְלָא נָגְדִין לְבַר וְלָא אִשְׁתַּקְיָין, בְּגִין דְּדִינָא תַלְיָא, וּקְרִירוּ דְצָפוֹן גָּלִיד מַיָּא. וְכַד אִתְעַר רוּחַ דָּרוֹם, מִתְחַמְּמֵי מַיָּא, וְאִתְעֲבַר גְּלִידוּ דִלְהוֹן וְנָגְדִין, כְּדֵין אִתְשַׁקְיָין כֻּלָּא. בְּגִין דְּחֲמִימוּ דְדָרוֹם שָׁרָאן מַיָּא, וְכֻלְּהוּ מִתְחַמְּמֵי וְחָדָאן לְמִשְׁתֵּי מֵהַהוּא קְרִירוּ דְצָפוֹן, דְּהַוָּה לוֹן

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנִים שֶׁמֵּהֶם מַשְׁקִים אֶת הַכֹּל [וְנִמְשָׁכוֹת בְּרָכוֹת לַכֹּל] מִן הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. בְּשִׁקַּתּוֹת הַמָּיִם – [וּמִשָּׁם מַשְׁקִים כָּל שִׁקַּתּוֹת הַמַּיִם] אֵלּוּ הֵם הַנְּחָלִים שֶׁיּוֹצְאִים וּבָאִים עַד שֶׁמַּגִּיעִים לְמָקוֹם שֶׁשָּׁם מִתְכַּנְּסִים. אֲשֶׁר תָּבֹאוּן הַצֹּאן לִשְׁתּוֹת – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים צְמָאָם. וּבְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁשָּׁם מִתְכַּנְּסִים הַמַּיִם, כֻּלָּם בָּאִים לְהַשְׁקוֹת מִמֶּנּוּ.

וַיֶּחֱמְנָה – מַה זֶּה וַיֶּחֱמְנָה? בְּאֹ רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁרוּחַ צָפוֹן נוֹשֶׁבֶת, הַמַּיִם קוֹפְאִים וְלֹא נִמְשָׁכִים לַחוּץ וְלֹא מַשְׁקִים, מִשּׁוּם שֶׁהַדִּין תָּלוּי, וְקֹר הַצָּפוֹן מַקְפִּיא אֶת הַמַּיִם. וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת רוּחַ הַדָּרוֹם, מִתְחַמְּמִים הַמַּיִם וְהַקִּפָּאוֹן שֶׁלָּהֶם עוֹבֵר וְשׁוֹפְעִים. אָז הַכֹּל מֻשְׁקִים, מִשּׁוּם שֶׁהַחֹם שֶׁל הַדָּרוֹם מַפְשִׁירִים

בְּקַדְמִיתָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיֵּחַמְנָה, וְהָא (וְלָא) כְּתִיב וַיֶּחֱמוּ. אֶלָּא דְאִינוּן כֻּלְּהוּ נוּקְבֵי.

וְעַל דָּא אִתְכַּוֵּון יַעֲקֹב, לְמֶעְבַּד עוֹבָדָא בְּחָכְמְתָא, וְדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ל) וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מַקַּל לִבְנֶה לַח וְגו'. פְּתַח (נ"א רִבִּי אֶלְעָזָר) וְאָמַר (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ, תָּא חֲזֵי כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ, עַד כָּאן לָא יָדַעְנָא מָאן בָּרִיר לְמַאן, אִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרִיר לֵיהּ לְיַעֲקֹב, אִי יַעֲקֹב בָּרִיר לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶלָּא מִמַּה דְּגָלֵי קְרָא, יָדַעְנָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל לֵיהּ לְיַעֲקֹב לְעַדְבֵיהּ, דִכְתִיב, (דברים לב) כִּי חֵלֶק יְיָ עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

תוספתא

קוּטְרָא דְקוּטְרָא דַכְיָא, הָוָה סָלִיק לְגוֹ לְגוֹ, עַד לָא אַשְׁכַּח אֲתַר בֵּית מוֹתָבָא. הַהוּא אֲתַר לָאו אֲתַר, לָאו אִשְׁתַּכַּח לְעֵילָא

לשון הקודש

הַמִּים, וְכֻלָּם מִתְחַמְּמִים וּשְׁמֵחִים לִשְׁתּוֹת מֵאוֹתוֹ הַקֹּר שֶׁל הַצָּפוֹן שֶׁהָיָה לָהֶם בָּרִאשׁוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּחַמְנָה. וַיֵּחַמְנָה, וַהֲרֵי [וְלָא] כָּתוּב וַיֶּחֱמוּ. אֶלָּא שֶׁהֵם כֻּלָּם נְקֵבוֹת.

וְעַל זֶה הִתְכַּוֵּן יַעֲקֹב לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה בְּחָכְמָה, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מַקַּל לִבְנֶה לַח וְגו'. פְּתַח [רִבִּי אֶלְעָזָר] וְאָמַר, כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ. בֹּא רְאֵה, כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ, עַד כָּאן לֹא יָדַעְנוּ מִי בָּחַר אֶת מִי – אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּחַר אֶת יַעֲקֹב, אִם יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֶלָּא מִמַּה שֶׁגִּלָּה הַכָּתוּב יָדַעְנוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָטַל אֶת יַעֲקֹב לְגוֹרָלוֹ, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

תוֹסֶפְתָּא

הַקֶּשֶׁר שֶׁל הַקֶּשֶׁר הַטָּהוֹר הָיָה עוֹלֶה לִפְנֵי וְלִפְנִים טֶרֶם שֶׁמָּצָא מָקוֹם לְבֵית

וְתַתָּא. מִכֹּלָּא אִתְאֲבִיד, אֲבַדּוֹן הֲוֵי מִכֹּלָּא, אֲבַדּוֹן דְּכוּרָא, סִמְא"ל דְּנָפַק מֵהִתּוּכָא דְתוּקְפָּא דְיִצְחָק. אֲבַדּוֹן וּמָוֶת נוּקְבָא דִילֵיהּ, נָחָשׁ קַדְמָאָה, אֵשֶׁת זְנוּנִים, דִּכְתִיב (משלי ה) **רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת. וְאִלֵּין תְּרֵין, אֲבַדּוֹן וּמָוֶת, שְׁמָעוּ תֻקְפָּא דְהוּרְמָנוּ דְמַלְכָּא.**

רָזָא וְסִתְרָא סְתִימָא (נ"א טְמִירָא) **עִלָּאָה אִתְאֲבִיד** (נ"א טָמִיר) **מִכֹּלָּא, אִתְאֲבִיד** (נ"א טָמִיר) **מֵרַעְיוֹנִין** (נ"א מְעַיְינִין) **וְהִרְהוּרִין.** (ס"א מָאן דְּאִתְמְשָׁךְ בָּתַר אִילֵּין אִתְאֲבִיד מִכֹּלָּא. כֹּלָּא בְּהִפּוּכָא דָא מִן דָּא טָבוֹהִי דִגְבָר שְׁלִים כְּיַעֲקֹב דְסָלִיק וְלָא אִתְחָשְׁכוּ עַיְינִין בְּהַאי תְּנָנָא וְזָכָה לְאִתְקָרְבָא בֶּאֱמֶת חוֹתָמָא דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא. תָּא חֲזֵי, טְמִירָא עִלָּאָה מִכֹּלָּא) **מִגֵּיהּ נָפַק אָת י', נְקוּדָה עִלָּאָה. מֵהַאי נְקוּדָה עִלָּאָה נָפַק כֹּלָּא. אַמְשִׁיךְ וְאַפִּיק ה', אִמָּא עִלָּאָה דְאַשְׁקֵי לְכֹלָּא. מֵהַאי נָפִיק ו', רָזָא דְשִׁית דְאָחִיד לְכָל סִטְרִין, דְּאִיהוּ, מַקַּל לִבְנָה לַח, וְלוּז, וְעַרְמוֹן.**

תְּרֵין דְּרוֹעִין דְּאַחִידָן בֵּיהּ, אִלֵּין נָפְקֵי וַאֲחִידוּ בְּה"א תַּתָּאָה, לְחַבְּרָא מַשְׁכְּנָא כְּחַד וּלְמֶהֱוֵי חַד. כְּדֵין, תְּלֵיסַר מְכִילָן הֲווֹ חַד. וְחִוָּורָא אִתְגְּלִיף עַל גְּוָונִין וְסָלִיק עַל גַּוָּון כֻּלְּהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ל) **מַחְשַׁף הַלָּבָן, וּכְדֵין אִקְרֵי** (זכריה יד) **יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ**

לשון הקודש

מוּשָׁבוֹ. אוֹתוֹ מָקוֹם אֵינוֹ מָקוֹם, לֹא נִמְצָא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, נֶאֱבָד מִן הַכֹּל. אֲבַדּוֹן הוּא מִן הַכֹּל, אֲבַדּוֹן זָכָר. סִמְא"ל שֶׁיָּצָא מֵהִתּוּךְ שֶׁל הַחֹזֶק שֶׁל יִצְחָק, אֲבַדּוֹן וּמָוֶת הִיא הַנְּקֵבָה שֶׁלּוֹ, הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, אֵשֶׁת זְנוּנִים, שֶׁכָּתוּב (משלי ה) רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת. וְאֵלּוּ שְׁנַיִם – אֲבַדּוֹן וּמָוֶת – שִׁמְעוּ אֶת תֹּקֶף רְצוֹן הַמֶּלֶךְ.

הַסּוֹד וְהַסֵּתֶר [וְהַסָּתוּם] הַנִּסְתָּר הָעֶלְיוֹן נֶאֱבָד [וְהַטָּמִיר] מֵהַכֹּל, טָמִיר מֵרַעְיוֹנוֹת [מֵעֵינַיִם] וְהִרְהוּרִים. [מִי שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר אֵלּוּ, נֶאֱבָד מִן הַכֹּל. הַכֹּל בְּהִפּוּךְ זֶה מִזֶּה. אַשְׁרָיו שֶׁל אִישׁ שָׁלוֹם, כְּיַעֲקֹב שֶׁעוֹלֶה וְלֹא נֶחְשְׁכוּ הָעֵינַיִם בָּעָשָׁן הַזֶּה, וְזָכָה לְהִתְקָרֵב בֶּאֱמֶת חוֹתַם הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. בֹּא רְאֵה, הַטָּמִיר הָעֶלְיוֹן מֵהַכֹּל] מִמֶּנּוּ יָצְאָה הָאוֹת י', הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. מֵהַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה הַזּוֹ יָצָא הַכֹּל, הִמְשִׁיךְ וְהוֹצִיא ה', הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁמַּשְׁקָה אֶת הַכֹּל. מִזֶּה יָצָא ו', הַסּוֹד שֶׁל שֵׁשׁ שֶׁאוֹחֵז אֶת כָּל הַצְּדָדִים, שֶׁהוּא מַקַּל לִבְנָה לַח וְלוּז וְעַרְמוֹן.

שְׁתֵּי הַזְּרוֹעוֹת שֶׁאוֹחֲזוֹת בּוֹ, אֵלּוּ יוֹצְאוֹת וְאוֹחֲזוֹת בַּה"א הַתַּחְתּוֹנָה לְחַבֵּר הַמִּשְׁכָּן יַחַד וְלִהְיוֹת אֶחָד. וְאָז שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת נִהְיוֹת אַחַת. וְהַלָּבָן נֶחְקָק עַל הַגְּוָנִים וְעוֹלֶה עַל הַגְּוָנִים כֻּלָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַחְשַׁף הַלָּבָן, וְאָז נִקְרָא (זכריה כ) ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וְאָז (תהלים כג)

אֶחָד. וּכְדֵין (תהלים כג) יְיָ רוֹעִי לֹא אֶחְסָר. וּכְתִיב בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי עַל מֵי מְנוּחוֹת יְנַהֲלֵנִי נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב וְגוֹ'. (ע"כ תוספתא)

תָּא חֲזֵי, הָכִי נָמֵי יַעֲקֹב, בִּירֵר אַחְסַנְתֵּיהּ וְעַדְבֵיהּ לְחוּלָקֵיהּ, וְסָלִיק לְעֵילָא מִכָּל דַּרְגִּין, וְנָטִיל לֵיהּ לְעַדְבֵיהּ. מַקַּל לִבְנָה לַח, הַיְינוּ דַּרְגָּא חִוָּורָא דִּסְטַר יְמִינָא. וְלוּז וְעַרְמוֹן, הַיְינוּ דַּרְגָּא סוּמְקָא דִּסְטַר שְׂמָאלָא.

וַיְפַצֵּל בָּהֶן פְּצָלוֹת לְבָנוֹת, דְּאַעֲבַר דִּינָא מִן דָּא, וְאִתְחַבַּר לֵיהּ בִּימִינָא, וְהוּא עָאל בֵּינַיְיהוּ וְנָטִיל לוּן כְּחֲדָא וְאִתְעֲבִיד כֻּלָּא חַד בִּתְרֵי גַּוְונֵי. וְעִם כָּל דָּא, מַחְשֹׁף הַלָּבָן, דְּיִתְגַּלֵּי חִוָּורָא עַל סוּמְקָא. וְכָל דָּא לְמַאי, לְאַמְשָׁכָא לְדַרְגָּא דָא דְעַדְבֵיהּ בִּרְכָאן מִמַּבּוּעָא דְכֻלָּא (נ"א דְנַחֲלָא), וּלְשַׁוָּאָה לְדַרְגָּא דָא דְאִיהוּ תְּלָתָא כְּחֲדָא.

לשון הקודש

ה' רֹעִי לֹא אֶחְסָר, וְכָתוּב בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי עַל מֵי מְנֻחוֹת יְנַהֲלֵנִי נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב וְגוֹ'. ע"כ תוספתא.

בֹּא רְאֵה, כָּךְ גַּם יַעֲקֹב בָּחַר אֶת יְרֻשָּׁתוֹ וְגוֹרָלוֹ לְחֶלְקוֹ, וְעָלָה לְמַעְלָה מִכָּל הַדַּרְגּוֹת וְנָטַל אוֹתוֹ לְגוֹרָלוֹ. מַקַּל לִבְנָה לַח – הַיְנוּ הַדַּרְגָּה הַלְּבָנָה שֶׁל צַד הַיָּמִין. וְלוּז וְעַרְמוֹן – הַיְנוּ הַדַּרְגָּה הָאֲדֻמָּה שֶׁל צַד שְׂמֹאל.

וַיְפַצֵּל בָּהֶם פְּצָלוֹת לְבָנוֹת – שֶׁהֶעֱבִיר מִזֶּה אֶת הַדִּין וְחִבֵּר אוֹתוֹ לַיָּמִין, וְהוּא נִכְנַס בֵּינֵיהֶם וְנָטַל אוֹתָם יַחַד וְנַעֲשָׂה הַכֹּל אֶחָד בִּשְׁנֵי גְוָנִים. וְעִם כָּל זֶה מַחְשֹׁף הַלָּבָן, שֶׁיִּתְגַּלֶּה הַלָּבָן עַל הָאָדֹם. וְכָל זֶה לָמָה? לִמְשֹׁךְ אֶת הַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁל גּוֹרָלוֹ בְּרָכוֹת מִן הַמַּעְיָן שֶׁל הַכֹּל (וְשֶׁל הַנַּחַל), וְלָשִׂים אֶת הַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁהִיא שָׁלֹשׁ כְּאַחַת.

בָּרְהָטִים בְּשִׁקַּתּוֹת הַמַּיִם, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. וּכְדֵין בְּעוֹבָדָא דָא דְּחָכְמְתָא נָגְדִין בִּרְכָאן לְתַתָּא, וּמִתְשַׁקְיָין (נ"א וּמִתְבָּרְכָאן) כֻּלְּהוּ עָלְמִין וְשַׁרְיָין עֲלֵיהּ בִּרְכָאן, כְּמָה דְּאוֹקִמוּהָ. דִּכְתִיב, (בראשית מט) בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד וְגו', וּלְבָתַר מִכָּאן, (שם) וְלָעֶרֶב יְחַלֵּק שָׁלָל, (דף קסב ע"א) לְאִתְבָּרְכָא כֻּלְּהוּ עַלְמִין לְתַתָּא. וְיַעֲקֹב נָטַל חוּלָקֵיהּ, מֵאִינּוּן בִּרְכָאן, דְּשַׁרְיָין עֲלֵיהּ לְתַתָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ חוּלָקֵיהּ וְעַדְבָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

רִבִּי יֵיסָא זוּטָא הָוָה שְׁכִיחַ קַמֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ. הַאי דִּכְתִיב (משלי י) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, לַצַּדִּיק מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי לְרֹאשׁ צַדִּיק. אָמַר לֵיהּ, רֹאשׁ צַדִּיק דָּא הִיא עֲטָרָה קַדִּישָׁא, וְאוֹקְמוּהָ. תּוּ, רֹאשׁ צַדִּיק, דָּא יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ נָטִיל בִּרְכָאן, וְנָגִיד לוֹן לַצַּדִּיק, וּמִתַּמָּן אִזְדְּרִיקוּ לְכָל עֵיבָר, וּמִתְבָּרְכָן כֻּלְּהוּ עַלְמִין.

לשון הקודש

בָּרְהָטִים בְּשִׁקַּתּוֹת הַמַּיִם – כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, וְאָז בַּמַּעֲשֶׂה הַזֶּה שֶׁל חָכְמָה שׁוֹפְעוֹת הַבְּרָכוֹת לְמַטָּה וּמֶשְׁקִים [וּמִתְבָּרְכִים] כָּל הָעוֹלָמוֹת וְשׁוֹרוֹת עֲלֵיהֶם הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּהָ (בראשית מט) שֶׁכָּתוּב בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד וְגו', וְאַחַר מִכָּאן – וְלָעֶרֶב יְחַלֵּק שָׁלָל, שֶׁיִּתְבָּרְכוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת לְמַטָּה. וְיַעֲקֹב נָטַל חֶלְקוֹ מֵאוֹתָן הַבְּרָכוֹת שֶׁשּׁוֹרוֹת עָלָיו לְמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא חֶלְקוֹ וְגוֹרָלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

רַבִּי יֵיסָא הַקָּטָן הָיָה מָצוּי לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ, זֶה שֶׁכָּתוּב (משלי י) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת לַצַּדִּיק, מַה זֶּה לְרֹאשׁ צַדִּיק? אָמַר לוֹ, רֹאשׁ צַדִּיק זוֹ הִיא הָעֲטָרָה הַקְּדוֹשָׁה,

אֲבָל הָא אוֹקִימְנָא, בִּרְכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, (ראש) צַדִּיק אִקְרֵי, הַהוּא אֲתַר (ס"א ל"ג רֵישָׁא) דִּבְרִית, דְּמִנֵּיהּ נָפְקִין מַבּוּעִין לְבַר, נוּקְבָא דְּקִיסְטָא דְּחַמְרָא נָפִיק מִנֵּיהּ, אִיהוּ רֵישָׁא. כָּךְ רֹאשׁ צַדִּיק, הַהוּא אֲתַר, כַּד זָרִיק מַבּוּעִין לְנוּקְבָא, אִקְרֵי רֹאשׁ צַדִּיק. צַדִּיק אִיהוּ רֹאשׁ (נ"א רֵישָׁא לְכָל בִּרְכָאן) בְּגִין דְּכָל בִּרְכָאן בֵּיהּ שָׁרְיָין.

תוּ, הַהוּא בַּר נָשׁ, דְּזָכֵי לְמִנְטַר אָת קַיְּימָא קַדִּישָׁא, וְעָבִיד פִּקּוּדֵי דְאוֹרַיְיתָא, צַדִּיק אִקְרֵי, וּמֵרֵישֵׁיהּ וְעַד רַגְלוֹי הָכִי אִקְרֵי. וְכַד בִּרְכָאן נָגְדִין לְעָלְמָא, שַׁרְיָין עַל רֵישֵׁיהּ, וּמִנֵּיהּ קָיְימֵי בִּרְכָאן לְעַלְמָא, בִּבְנִין קַדִּישִׁין זַכָּאִין דְּאוֹקִים.

רִבִּי יֵיסָא תּוּ שָׁאִיל וְאָמַר, (תהלים לז) כְּתִיב נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי וְגוֹ'. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ

לשון הקודש

וּבְאַרוּהָ. עוֹד, רֹאשׁ צַדִּיק זֶה יַעֲקֹב, שֶׁנָּטַל אֶת הַבְּרָכוֹת וְהִשְׁפִּיעַ אוֹתָם לַצַּדִּיק, וּמִשָּׁם נִזְרְקוּ לְכָל עֵבֶר, וְכָל הָעוֹלָמוֹת מִתְבָּרְכִים.

אֲבָל הִנֵּה בֵּאַרְנוּ, בִּרְכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק – [ראש] צַדִּיק נִקְרָא אוֹתוֹ הַמָּקוֹם [ראש] שֶׁל הַבְּרִית, שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאִים מַעְיָנוֹת הַחוּצָה. הַנֶּקֶב שֶׁל הַכַּד שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ הַיַּיִן הוּא הָרֹאשׁ, כָּךְ רֹאשׁ צַדִּיק, אוֹתוֹ מָקוֹם, כְּשֶׁזּוֹרֵק מַעְיָנוֹת לַנֶּקֶבָה, נִקְרָא רֹאשׁ צַדִּיק. הַצַּדִּיק הוּא רֹאשׁ [ראש לְכָל הַבְּרָכוֹת] מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת שְׁרוּיוֹת בּוֹ.

עוֹד, אוֹתוֹ הָאָדָם שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁמֹר אֶת אוֹת בְּרִית הַקֹּדֶשׁ וְעוֹשֶׂה אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה נִקְרָא צַדִּיק, וּמֵרֹאשׁוֹ וְעַד רַגְלוֹ כָּךְ נִקְרָא. וּכְשֶׁהַבְּרָכוֹת שׁוֹפְעוֹת לָעוֹלָם, הֵן שׁוֹרוֹת עַל רֹאשׁוֹ, וּמִמֶּנּוּ עוֹמְדוֹת הַבְּרָכוֹת לָעוֹלָם בַּבָּנִים הַקְּדוֹשִׁים הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵקִים.

עוֹד שָׁאַל רַבִּי יֵיסָא וְאָמַר, כָּתוּב (תהלים לז) נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי וְגוֹ'. הַפָּסוּק הַזֶּה

דְּשָׁרוֹ דְּעַלְמָא אֲמָרוֹ, אִיהוּ אֲמָרוֹ בְּחָכְמְתָא, יַתִּיר מִמַּה דְּחָשְׁבִין בְּנֵי נָשָׁא. אָמַר לֵיהּ, בְּרִי יָאוֹת הוּא, דְּהָא בְּיִחוּדָא קַדִּישָׁא אִתְּמַר נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי וְהָכִי הוּא. (תהלים לז) וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב, דָּא הוּא שְׁבָחָא דְּיִחוּדָא, דְּלָא אִשְׁתַּכַּח יוֹם בְּלָא לַיְלָה. דְּהָא לַיְלָה בֵּיהּ אִשְׁתַּכַּח תְּדִירָא, וְצַדִּיק אָחִיד לְעֵילָא וְאָחִיד לְתַתָּא.

וְזַרְעוֹ מְבַקֵּשׁ לָחֶם, מָאי הוּא. אֶלָּא, בְּשַׁעְתָּא דְּזָרִיק וְאִתְנְגִיד זַרְעָא, לָא תָּבַע לְנוּקְבָא. דְּהָא בַּהֲדֵיהּ שַׁרְיָא, דְּלָא אִתְפָּרְשָׁא מִנֵּיהּ לְעָלְמִין, וְזַמִּינָא הִיא לְגַבֵּיהּ. דְּהָא זַרְעָא לָא נָגִיד, אֶלָּא בְּשַׁעְתָּא דְּנוּקְבָא זְמִינָא, (דף קסב ע"ב) וְתִיאוּבְתָּא דְתַרְוַיְיהוּ כְּחָדָא בְּדִבּוּקָא חַד דְּלָא מִתְפָּרְשָׁן, וְעַל דָּא לָא אִצְטְרִיךְ לְמִתְבַּע עֲלָהּ.

לשון הקודש

פֵּרְשׁוּהוּ שֶׁשָּׁרוֹ שֶׁל עוֹלָם אָמַר אוֹתוֹ. הוּא אָמַר אוֹתוֹ בְּחָכְמָה יוֹתֵר מִמַּה שֶׁחוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם. אָמַר לוֹ, בְּנִי, יָפֶה הוּא, שֶׁהֲרֵי בַּיִּחוּד הַקָּדוֹשׁ נֶאֱמַר נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי. וְכָךְ הוּא, וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב – זֶה הַשֶּׁבַח שֶׁל הַיִּחוּד שֶׁלֹּא נִמְצָא יוֹם לְלֹא לַיְלָה, שֶׁהִנֵּה הַלַּיְלָה תָּמִיד נִמְצָא בּוֹ, וְהַצַּדִּיק אָחוּז לְמַעְלָה וְאָחוּז לְמַטָּה.

וְזַרְעוֹ מְבַקֵּשׁ לָחֶם, מַה הוּא? אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁזּוֹרֵק וְנִשְׁפָּע הַזֶּרַע, אֵינוֹ תּוֹבֵעַ אֶת הַנְּקֵבָה, שֶׁהֲרֵי הִיא שׁוֹרָה עִמּוֹ, שֶׁאֵין נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים וּזְמִינָה הִיא אֶצְלוֹ, שֶׁהֲרֵי אֵין זֶרַע שׁוֹפֵעַ אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהַנְּקֵבָה זְמִינָה, וּתְשׁוּקַת שְׁנֵיהֶם יַחַד בְּדִבּוּק אֶחָד, שֶׁאֵין נִפְרָדִים, וְלָכֵן לֹא צָרִיךְ לִתְבֹּעַ אוֹתָהּ.

אָמַר לֵיהּ, וּבְזִמְנָא דְגָלוּתָא לָאו הָכִי. אָמַר לֵיהּ זַרְעוֹ כְּתִיב, וְלָאו אִיהוּ. אֵימָתַי נָפִיק, כַּד נוּקְבָא בְּדִבּוּקָא חַד עִם דְּכוּרָא. וְאִי תֵּימָא לֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב, בְּזִמְנָא דְגָלוּתָא מָאי הִיא.

אֶלָּא, הָא אָחִיד לְעֵילָא. וְלָא נֶעֱזָב לְעָלְמִין, בְּזִמְנָא אַחֲרָא, לֹא נֶעֱזָב מִנּוּקְבָא, אָחִיד לְעֵילָא, וְאָחִיד לְתַתָּא. אָחִיד לְעֵילָא, בְּזִמְנָא דְגָלוּתָא. בְּזִמְנָא אַחֲרָא, אָחִיד לִתְרֵין סִטְרִין, לְעֵילָא וְתַתָּא, וּלְעוֹלָם אֵינוֹ נֶעֱזָב.

כְּתִיב, (בראשית א) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם, דָּא צַדִּיק. וְאַף עַל גַּב דְּאִתְּמַר בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, אֶלָּא בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וַדַּאי, דְּאִיהוּ סִיּוּמָא דְגוּפָא.

תָּא חֲזֵי, תְּרֵין רְקִיעִין אִינּוּן, וְאִינּוּן שֵׁירוּתָא וְסִיּוּמָא,

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, וּבִזְמַן הַגָּלוּת לֹא כָּךְ? אָמַר לוֹ, כָּתוּב זַרְעוֹ, וְאֵינוֹ. מָתַי יוֹצֵא? כְּשֶׁהַנְּקֵבָה בְּדִבּוּק אֶחָד עִם הַזָּכָר. וְאִם תֹּאמַר, לֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב – בִּזְמַן שֶׁל הַגָּלוּת מַה הִיא?

אֶלָּא זֶה אָחוּז לְמַעְלָה וְלֹא נֶעֱזָב לְעוֹלָמִים. בִּזְמַן אַחֵר לֹא נֶעֱזָב מֵהַנְּקֵבָה, אָחוּז לְמַעְלָה וְאָחוּז לְמַטָּה. אָחוּז לְמַעְלָה – בַּזְמַן שֶׁל הַגָּלוּת. בִּזְמַן אַחֵר אוֹחֵז אֶת שְׁנֵי הַצְּדָדִים, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וּלְעוֹלָם אֵינוֹ נֶעֱזָב.

כָּתוּב (בראשית א) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם, זֶה צַדִּיק, וְאַף עַל גַּב שֶׁנֶּאֱמַר בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, אֶלָּא בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וַדַּאי, שֶׁהוּא סִיּוּם הַגּוּף.

בָּא רְאֵה, שְׁנֵי רְקִיעִים הֵם, וְהֵם

דָּא כְּגַוְונָא דָא. שֵׁירוּתָא רְקִיעָא תְּמִינָאָה, בֵּיהּ שְׁקִיעָן כָּל כּוֹכְבַיָּא, זְעִירִין וְרַבְּרְבִין. וְדָא הוּא רְקִיעָא עִלָּאָה סְתִימָאָה, דְּקָאִים כֹּלָּא וּמִנֵּיהּ נָפִיק כֹּלָּא. וְאִיהוּ תְּמִינָאָה, מִתַּתָּא לְעֵילָּא, וְהוּא שֵׁירוּתָא לְאַפָּקָא מִנֵּיהּ כֹּלָּא.

כָּךְ אִיהוּ רְקִיעָא תְּמִינָאָה מֵעֵילָּא לְתַתָּא, דְּבֵיהּ שְׁקִיעִין כָּל כּוֹכְבַיָּא, כָּל נְהוֹרִין וּבוֹצִינִין. וְהוּא נָטִיל כֹּלָּא וְדָא סִיּוּמָא דְכֹלָּא. כְּמָה דְהַהוּא רְקִיעָא תְּמִינָאָה, דְּאִיהוּ שֵׁירוּתָא דְכֹלָּא. תַּלְיָין בֵּיהּ כָּל נְהוֹרִין וְנָטִיל לוֹן, וּמִנֵּיהּ נָפְקֵי. הָכִי נָמֵי הַאי, אִיהוּ רְקִיעָא תְּמִינָאָה, תַּלְיָין בֵּיהּ כָּל נְהוֹרִין וְנָטִיל לוֹן, וּמִנֵּיהּ נָפְקוּ לְכֻלְּהוּ עָלְמִין.

שֵׁירוּתָא וְסִיּוּמָא כְּגַוְונָא חַד קָיְימֵי, וְעַל דָּא אִיהוּ נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק, וְלָא פָּסְקֵי מֵימוֹי

לשון הקודש

הָרֵאשִׁית וְהַסִּיּוּם, זֶה כְּמוֹ זֶה. רֵאשִׁית הָרָקִיעַ הַשְּׁמִינִי בּוֹ שְׁקוּעִים כָּל הַכּוֹכָבִים, קְטַנִּים וּגְדוֹלִים, וְזֶהוּ הָרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן הַנִּסְתָּר שֶׁמְּקַיֵּם הַכֹּל, וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵא הַכֹּל, וְהוּא הַשְּׁמִינִי מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְהוּא הָרֵאשִׁית לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ הַכֹּל.

כָּךְ הוּא הָרָקִיעַ הַשְּׁמִינִי מִמַּעְלָה לְמַטָּה, שֶׁבּוֹ שְׁקוּעִים כָּל הַכּוֹכָבִים, כָּל הָאוֹרוֹת וְהַמְּאוֹרוֹת, וְהוּא נוֹטֵל אֶת הַכֹּל, וְזֶה הַסִּיּוּם שֶׁל הַכֹּל. כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ הָרָקִיעַ הַשְּׁמִינִי, שֶׁהוּא רֵאשִׁית הַכֹּל, תְּלוּיִים בּוֹ כָּל הָאוֹרוֹת, וְנוֹטֵל אוֹתָם, וּמִמֶּנּוּ יוֹצְאִים – כָּךְ גַּם זֶה, אוֹתוֹ רָקִיעַ הַשְּׁמִינִי תְּלוּיִים בּוֹ כָּל הָאוֹרוֹת וְנוֹטֵל אוֹתָם, וּמִמֶּנּוּ יָצְאוּ לְכָל הָעוֹלָמוֹת.

הָרֵאשִׁית וְהַסִּיּוּם עוֹמְדִים כְּגָוֵן אֶחָד, וְעַל כֵּן הוּא הַנָּהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא וְלֹא

לְעָלְמִין. כֹּלָּא לְמֶהֱוֵי סִיּוּמָא כְּשֵׁירוּתָא, וּבְגִין כָּךְ וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְלָמָּה, לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

וְאַף עַל גַּב דְּאִתְּמַר כֹּלָּא כְּגַוְונָא חָדָא קָיְימֵי, וְדָא הוּא בְּרִירָא דְּמִלָּה, מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא, דָּא אוֹקִים וְזָן לְעַלְמָא עִלָּאָה דְּאִיהוּ בֵּיהּ וּלְכָל אִינּוּן סִטְרִין עִלָּאִין, וְדָא אוֹקִים וְזָן לְעַלְמָא תַּתָּאָה וּלְכָל אִינּוּן סִטְרִין תַּתָּאִין.

וְאִי תֵּימָא, עַלְמָא דִּלְעֵילָא מָאן אִיהוּ, וְהָא (אִיהוּ) הַהוּא רְקִיעָא תְּמִינָאָה עִלָּאָה סְתִימָאָה, עַלְמָא דִּלְעֵילָא אִיהוּ וְהָכִי אִקְרֵי, דְּהָא תְּרֵין עָלְמִין נִינְהוּ כְּמָה דְּאִתְּמַר. אֶלָּא, אִיהוּ עַלְמָא עִלָּאָה, וְכָל אִינּוּן דְּנָפְקֵי מִנֵּיהּ, עַל שְׁמֵיהּ אִקְרוּן. וְאִינּוּן דְּנָפְקֵי מֵעַלְמָא תַּתָּאָה, עַל שְׁמֵיהּ אִקְרוּן. וְכָל הַאי וְהַאי כֹּלָּא חַד, בְּרִיךְ הוּא לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין.

לשון הקודש

פּוֹסְקִים מִימָיו לְעוֹלָמִים, הַכֹּל שֶׁיִּהְיֶה הַסִּיּוּם כְּמוֹ הָרֵאשִׁית, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְלָמָּה? לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

וְאַף עַל גַּב שֶׁנֶּאֱמַר, הַכֹּל עוֹמְדִים כְּגָוֶן אֶחָד, וְזֶהוּ בֵּרוּר הַדָּבָר. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא זֶה מֵקִים וְזָן אֶת הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בּוֹ וְאֶת כָּל אוֹתָם הַצְּדָדִים הָעֶלְיוֹנִים, וְזֶה מֵקִים וְזָן אֶת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן וְאֶת כָּל אוֹתָם הַצְּדָדִים הַתַּחְתּוֹנִים.

וְאִם תֹּאמַר, הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה מִי הוּא? וַהֲרֵי [הוּא] אוֹתוֹ הָרָקִיעַ הַשְּׁמִינִי הָעֶלְיוֹן הַנִּסְתָּר הוּא הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה, וְכָךְ נִקְרָא, שֶׁהֲרֵי שְׁנֵי עוֹלָמוֹת הֵם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. אֶלָּא הוּא עוֹלָם עֶלְיוֹן, וְכָל

תָּא חֲזֵי (תהלים קד) **יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי ה' אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע. מָאן לְבָנוֹן. הָא אוּקְמוּהָ וְאִתְּמָר, הַאי קְרָא** (תהלים קד) **אֲשֶׁר שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ. אֲשֶׁר שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ, בְּאָן אֲתַר, בַּלְּבָנוֹן. וְאִלֵּין אִינּוּן תְּרֵין צִפֳּרִים דְּקָאֲמָרָן בְּכַמָּה אֲתַר,** (דף קסג ע"א) **וּמֵאִלֵּין אִתְּפָרְשָׁן כַּמָּה צִפֳּרִין אַחֲרָנִין, אֲבָל אִלֵּין עִלָּאִין וְנָפְקִין מִלְּבָנוֹן דְּאִיהוּ** (ס"א סְתִימָאָה) **לְעֵילָא, וְרָזָא דְּמִלָּה,** (בראשית כט) **וּלְלָבָן שְׁתֵּי בָנוֹת וְגוֹ'.**

חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ, (ס"א דָּא לֵאָה) **בְּאִינּוּן שִׁית בְּנִין עִלָּאִין, שִׁית סִטְרִין דְּעָלְמָא, כְּמָה דְּאִתְּמָר. אַמַּאי אִקְרֵי חֲסִידָה. אֶלָּא, הַאי עָלְמָא עִלָּאָה אַף עַל גַּב דְּנוּקְבָא אִיהִי, קָרִינָן לָהּ דָּכָר, דְּכַד אִתְּפַּשַּׁט, כָּל טִיבוּ וְכָל נְהִירוּ מִנֵּיהּ נָפִיק.**

לשון הקודש

אוֹתָם שֶׁיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ נִקְרָאִים עַל שְׁמוֹ, וְאוֹתָם שֶׁיּוֹצְאִים מִן הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן נִקְרָאִים עַל שְׁמוֹ, וְכָל זֶה וָזֶה הַכֹּל אֶחָד, בָּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

בֹּא רְאֵה, (תהלים קד) יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי ה' אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע. מִי הַלְּבָנוֹן? הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ וְנִתְבָּאֵר. הַפָּסוּק הַזֶּה, אֲשֶׁר שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ – אֲשֶׁר שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ, בְּאֵיזֶה מָקוֹם? בַּלְּבָנוֹן. וְאֵלּוּ הֵן שְׁתֵּי הַצִּפֳּרִים שֶׁאָמַרְנוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וּמֵאֵלּוּ נִפְרָדוֹת כַּמָּה צִפֳּרִים אֲחֵרוֹת. אֲבָל אֵלּוּ עֶלְיוֹנוֹת, וְיוֹצֵאת מִן לְבָנוֹן, שֶׁהוּא [סָתוּם] לְמַעְלָה, וְסוֹד הַדָּבָר – וּלְלָבָן שְׁתֵּי בָנוֹת וְגוֹ'.

חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ, [זוֹ לֵאָה] בְּאוֹתָם שִׁשָּׁה בָנִים עֶלְיוֹנִים, שֵׁשֶׁת צִדְדֵי הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. לָמָּה נִקְרָא חֲסִידָה? אֶלָּא הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הַזֶּה, אַף עַל גַּב שֶׁהוּא נְקֵבָה, קוֹרְאִים לוֹ זָכָר. שֶׁכַּאֲשֶׁר מִתְפַּשֵּׁט, כָּל טוּב וְכָל הָאוֹר יוֹצֵא מִמֶּנּוּ.

וּבְגִין כָּךְ דְּאִיהִי חֲסִידָה, נָפִיק (מתמן) מִינָהּ חֶסֶ"ד, דְּאִיהוּ נְהוֹרָא קַדְמָאָה, דִּכְתִיב, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וְעַל דָּא בְּרוּשִׁים בֵּיתָהּ. בְּרוּשִׁים, אַל תִּקְרֵי בְּרוּשִׁים, אֶלָּא בְּרָאשִׁים. דְּהָא עַלְמָא אַחֲרָא, בְּתַתָּאִין בֵּיתָהּ, וְאִיהִי בֵּי דִינָא דְעַלְמָא. וּלְזִמְנִין אִקְרֵי כְּנַוְונָא דִלְעֵילָא, בְּכָל אִינּוּן שְׁמָהָן.

וְעַל אֲתַר דָּא כְּתִיב, (בראשית ו) וַיִּנָּחֶם יְיָ וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ. חֲרוֹן אַף יְיָ. דְּהָא בְּאֲתַר דָּא תַלְיָא. דְּהָא כָּל מַה דִּלְעֵילָא, כֻּלָּא אִיהוּ בִּנְהִירוּ, חַיִּין לְכָל סִטְרִין. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, אֵין עַצְבוּת לִפְנֵי הַמָּקוֹם, לִפְנֵי דַיְיקָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים ק) עִבְדוּ אֶת יְיָ בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה. עִבְדוּ אֶת יְיָ בְּשִׂמְחָה, לְקַבֵּיל עַלְמָא עִלָּאָה, בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה לְקַבֵּיל עַלְמָא תַתָּאָה. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּעַלְמָא דֵין וּבְעַלְמָא דְאָתֵי. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב,

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא חֲסִידָה, יוֹצֵא [מִשָּׁם] מִמֶּנָּה חֶסֶד, שֶׁהוּא הָאוֹר הָרִאשׁוֹן, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וְעַל זֶה בְּרוּשִׁים בֵּיתָהּ. בְּרוּשִׁים – אַל תִּקְרֵי בְּרוּשִׁים אֶלָּא בְּרָאשִׁים, שֶׁהֲרֵי הָעוֹלָם הָאַחֵר בַּתַּחְתּוֹנִים בֵּיתָהּ, וְהִיא בֵּית הַדִּין שֶׁל הָעוֹלָם, וְלִפְעָמִים נִקְרָא כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה בְּכָל אוֹתָם הַשֵּׁמוֹת.

וְעַל הַמָּקוֹם הַזֶּה כָּתוּב, וַיִּנָּחֶם ה', וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ. חֲרוֹן אַף ה'. שֶׁהֲרֵי בַּמָּקוֹם הַזֶּה תָּלוּי. שֶׁהֲרֵי כָּל מַה שֶּׁלְּמַעְלָה, הַכֹּל הוּא בְּאוֹר, חַיִּים לְכָל הַצְּדָדִים, וְעַל כֵּן שָׁנִינוּ, אֵין עַצְבוּת לִפְנֵי הַמָּקוֹם, בְּדִיּוּק לִפְנֵי, וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים ק) עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה. עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה – כְּנֶגֶד הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה – כְּנֶגֶד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל

(דברים לג) אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּיְיָ מָגֵן עֶזְרֶךָ וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ וְיִכָּחֲשׁוּ וְגו'.

וַיַּצֵּג אֶת הַמַּקְלוֹת אֲשֶׁר פִּצֵּל בָּרְהָטִים וְגו'. (בראשית ל)

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי ט) **אִם חָכַמְתָּ חָכַמְתָּ לָךְ וְלַצְתָּ לְבַדְּךָ תִּשָּׂא. אִם חָכַמְתָּ חָכַמְתָּ לָךְ, תָּא חֲזֵי, וַוי לְאִינּוּן חַיָּיבֵי עַלְמָא, דְּלָא יָדְעִין וְלָא מַשְׁגִּיחִין בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. וְכַד אִינּוּן מַשְׁגִּיחִין בָּהּ, בְּגִין דְּלֵית לוֹן סֻכְלְתָּנוּ, מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא דַּמְיָין בְּעֵינַיְיהוּ כְּאִילוּ כֻּלְּהוּ מָלֵי רֵיקַנְיָא, וְלֵית בְּהוּ תוּעַלְתָּא. וְכֹלָּא בְּגִין דְּאִינּוּן רֵקָנִין מִדַּעְתָּא וְסֻכְלְתָּנוּ. דְּהָא כָּל מִילֵי דְאוֹרַיְיתָא, כֻּלְּהוּ מִלִּין עִלָּאִין וְיַקִּירִין. וְכָל מִלָּה וּמִלָּה כְּתִיב בָּהּ** (משלי ג) **יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חֲפָצִים לֹא יִשְׁוּוּ בָהּ** (בְּאוֹרַיְיתָא)**.**

לשון הקודש

בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב (דברים לג) אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּה' מָגֵן עֶזְרֶךָ וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ וְיִכָּחֲשׁוּ וְגו'.

וַיַּצֵּג אֶת הַמַּקְלוֹת אֲשֶׁר פִּצֵּל בָּרְהָטִים וְגו'. (משלי ט) פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, אִם חָכַמְתָּ חָכַמְתָּ לָךְ וְלַצְתָּ לְבַדְּךָ תִּשָּׂא. אִם חָכַמְתָּ חָכַמְתָּ לָךְ – בֹּא רְאֵה, אוֹי לְאוֹתָם רִשְׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים בְּדִבְרֵי תוֹרָה. וּכְשֶׁהֵם מַשְׁגִּיחִים בָּהּ – מִשּׁוּם שֶׁאֵין לָהֶם שֵׂכֶל, דִּבְרֵי הַתּוֹרָה נִרְאִים בְּעֵינֵיהֶם כְּאִלּוּ כֻּלָּם מְלֵאִים רֵיקָנוּת וְאֵין בָּהֶם תּוֹעֶלֶת, וְהַכֹּל מִשּׁוּם שֶׁהֵם רֵיקָנִים מִדַּעַת וְשֵׂכֶל, שֶׁהֲרֵי כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, כֻּלָּם דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים וְנִכְבָּדִים, וְכָל דָּבָר וְדָבָר שֶׁכָּתוּב בָּהּ יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חֲפָצִים לֹא יִשְׁוּוּ בָהּ [בַּתּוֹרָה].

וְכָל אִינּוּן טִפְּשִׁין, אֲטִימִין דְּלִבָּא, כַּד חָמָאן מִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא, לָא דַּי לוֹן דְּלָא יָדְעֵי, אֶלָּא דְּאִינּוּן אָמְרֵי, דְּאִינְהוּ מִלִּין פְּגִימִין, מִלֵּי דְּלֵית בְּהוּ תּוֹעַלְתָּא. וַוי לוֹן, כַּד יִתְבַּע לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עֶלְבּוֹנָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְיִתְעַנְּשׁוּן עוֹנְשָׁא דְּמָרְדֵי בְּמָאֵרֵיהוֹן.

מַה כְּתִיב בְּאוֹרַיְיתָא, (דברים לב) כִּי לֹא דָבָר רֵק הוּא מִכֶּם, וְאִי אִיהוּ רֵק מִכֶּם אִיהוּ, דְּהָא אוֹרַיְיתָא כֻּלָּא, מַלְיָיא מִכָּל אֲבָנִין טָבִין וּמַרְגְּלָאן יַקִּירִין, מִכָּל טָבִין דְּעַלְמָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וְכָל חֲפָצִים לֹא יִשְׁווּ בָהּ, וְהֵיךְ יֵימְרוּן דְּאִיהִי רֵיקַנְיָא.

וּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא אָמַר, אִם חָכַמְתָּ חָכַמְתָּ לָךְ, דְּכַד יִתְחַכַּם בַּר נָשׁ בְּאוֹרַיְיתָא, תּוֹעַלְתָּא דִּילֵיהּ אִיהוּ. דְּהָא בְּאוֹרַיְיתָא לָא יְכִיל לְאוֹסָפָא אֲפִילוּ אָת אַחַת. וְלַצְּתָּ לְבַדְּךָ תִּשָּׂא, דְּהָא אוֹרַיְיתָא, לָא יִגְּרַע

לשון הקודש

וְכָל אוֹתָם הַטִּפְּשִׁים אֲטוּמֵי הַלֵּב, כְּשֶׁרוֹאִים דִּבְרֵי תּוֹרָה, לֹא דַּי לָהֶם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים, אֶלָּא שֶׁהֵם אוֹמְרִים שֶׁהֵם דְּבָרִים פְּגוּמִים, דְּבָרִים שֶׁאֵין בָּהֶם תּוֹעֶלֶת. אוֹי לָהֶם כְּשֶׁיִּתְבַּע אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עֶלְבּוֹן הַתּוֹרָה, וְיֵעָנְשׁוּ עֹנֶשׁ שֶׁמּוֹרְדִים בְּרִבּוֹנָם.

מַה כָּתוּב בַּתּוֹרָה? כִּי לֹא דָבָר רֵק הוּא מִכֶּם. וְאִם הוּא רֵק – הוּא מִכֶּם, שֶׁהֲרֵי כָּל הַתּוֹרָה מְלֵאָה מִכָּל אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת יְקָרוֹת מִכָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל חֲפָצִים לֹא יִשְׁווּ בָהּ, וְאֵיךְ יֹאמְרוּ שֶׁהִיא רֵיקָה?!

וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אָמַר, אִם חָכַמְתָּ חָכַמְתָּ לָךְ. שֶׁכַּאֲשֶׁר יִתְחַכֵּם אָדָם בַּתּוֹרָה, זוֹהִי תּוֹעֶלֶת לוֹ, שֶׁהֲרֵי בַּתּוֹרָה לֹא יָכוֹל

מִשִּׁבְחָהָא כְּלוּם, וְלֵיצָנוּתָא, דִּילֵיהּ אִיהוּ, וְאִשְׁתָּאַר בֵּיהּ לְאוֹבָדָא לֵיהּ מֵהַאי עָלְמָא וּמֵעָלְמָא דְּאָתֵי.

תָּא חֲזֵי, כַּד אַתְוָון עִלָּאִין, מִתְחַבְּרָן כֻּלְּהוּ בְּהַאי דַּרְגָּא, סוֹפָא דְּכָל דַּרְגִּין קַדִּישִׁין עִלָּאִין, וְאִתְמַלְיָא מִנַּיְיהוּ, וְאִתְבָּרְכָא מֵעָלְמָא עִלָּאָה. כְּדֵין, הַאי דַּרְגָּא קָיְימָא לְאַשְׁקָאָה לְכֻלְּהוּ עֲדָרִין, כָּל חַד וְחַד כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, וְכָל חַד וְחַד אִתְשָׁקֵי מִן דִּינָא וְרַחֲמֵי.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, וַיַּצֵּג אֶת הַמַּקְלוֹת אֲשֶׁר פִּצֵּל בָּרְהָטִים וְגוֹ', דְּיַעֲקֹב בָּעָא לְאַתְקָנָא תְּפִלָּה שֶׁל עַרְבִית, וּלְאַנְהָרָא לְסִיהֲרָא, וּלְאַשְׁקָאָה וּלְבָרְכָא לָהּ מִכָּל סִטְרִין, דִּכְתִיב וַיַּצֵּג אֶת הַמַּקְלוֹת. אִלֵּין דִּינִין וּגְבוּרָן דְּנָפְקֵי מִגְּבוּרָה דִּלְעֵילָא.

לשון הקודש

לְהוֹסִיף אֲפִלּוּ אוֹת אַחַת. וְלַצְּתָּ לְבַדְּךָ תִּשָּׁא, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה לֹא יִגָּרַע כְּלוּם מֵהַשֶּׁבַח שֶׁלָּהּ, וְהַלֵּיצָנוּת הִיא שֶׁלּוֹ וְנִשְׁאֶרֶת בּוֹ לְהַאֲבִיד אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא רְאֵה, כַּאֲשֶׁר הָאוֹתִיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת כֻּלָּן מִתְחַבְּרוֹת בַּדַּרְגָּה הַזּוֹ, הַסּוֹף שֶׁל כָּל הַדְּרָגוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וּמִתְמַלֵּאת מֵהֶם וּמִתְבָּרֶכֶת מִן הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, אָז הַדַּרְגָּה הַזּוֹ עוֹמֶדֶת לְהַשְׁקוֹת אֶת כָּל הָעֲדָרִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נִשְׁקָה מִדִּין וְרַחֲמִים.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, וַיַּצֵּג אֶת הַמַּקְלוֹת אֲשֶׁר פִּצֵּל בָּרְהָטִים וְגוֹ'. שֶׁיַּעֲקֹב רָצָה לְתַקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית, וּלְהָאִיר לַלְּבָנָה וּלְהַשְׁקוֹת וּלְבָרֵךְ אוֹתָהּ מִכָּל הַצְּדָדִים, שֶׁכָּתוּב וַיַּצֵּג אֶת הַמַּקְלוֹת, אֵלּוּ דִּינִים וּגְבוּרוֹת שֶׁיּוֹצְאִים מִן הַגְּבוּרָה שֶׁלְּמַעְלָה.

וְיַעֲקֹב כַּד בָּעָא לְאַתְקָנָא לְהַאי דַּרְגָּא, סָלִיק לְכָל אִינּוּן דִּינִין וּגְבוּרָן מִינָּהּ, וְאוֹקִים לוֹן בָּרְהָטִים, בְּאִינּוּן רְהָטִים אַרְבַּע, דְּקָיְימֵי תְּחוֹת הַאי (במדבר כא) בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים, דְּאִתְמַלְיָיא מֵאִינּוּן נַחֲלִין וּמַבּוּעִין עִלָּאִין. בְּגִין דְּכַד נָפְקִין מַיִין מֵהַאי בְּאֵר קַדִּישָׁא, אִלֵּין אַרְבַּע נָטְלֵי כֹּלָּא. וְעַל דָּא אִקְרוּן רְהָטִים, וּמִתַּמָּן (דף קסג ע"ב) אַתְיָין כֹּלָּא לְמִשְׁתֵּי. וְאִינּוּן דִּינִין וּגְבוּרָן, כֻּלְּהוּ קָיְימֵי תַּמָּן, לְנַטְלָא לְכָל חַד וְחַד כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ.

אֲשֶׁר תָּבֹאנָה הַצֹּאן לִשְׁתּוֹת לְנֹכַח הַצֹּאן, אִלֵּין לָקֳבֵיל אִלֵּין. וַיֵּחַמְנָה, מָאי וַיֵּחַמְנָה. דְּכַד מִתְעַטְּרָן בְּדִינָא, מִתְחַמְּמִין בְּהַהוּא דִינָא, וְאָזְלִין וְשָׁאטִין בְּעַלְמָא, וּמְעַיְּנֵי בְּאָרְחֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא, הֵן לְטַב הֵן לְבִישׁ.

לשון הקודש

וְכַאֲשֶׁר יַעֲקֹב רָצָה לְתַקֵּן אֶת הַדַּרְגָּה הַזּוֹ, סִלֵּק אֶת כָּל אוֹתָם הַדִּינִים וְהַגְּבוּרוֹת מִמֶּנָּה, וְהֵקִים אוֹתָם בָּרְהָטִים, בְּאוֹתָם אַרְבַּעַת הָרְהָטִים שֶׁעוֹמְדִים תַּחַת זוֹ בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים, שֶׁמִּתְמַלֵּאת מֵאוֹתָם הַנְּחָלִים וְהַמַּעְיָנוֹת הָעֶלְיוֹנִים. מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר הַמַּיִם יוֹצְאִים מֵהַבְּאֵר הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ, אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה נוֹטְלִים הַכֹּל, וְעַל כֵּן נִקְרָאִים רְהָטִים, וּמִשָּׁם כֻּלָּם בָּאִים לִשְׁתּוֹת. וְאוֹתָם דִּינִים וּגְבוּרוֹת, כֻּלָּם עוֹמְדִים שָׁם לִטֹּל אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרָאוּי לוֹ.

אֲשֶׁר תָּבֹאנָה הַצֹּאן לִשְׁתּוֹת לְנֹכַח הַצֹּאן, אֵלּוּ כְּנֶגֶד אֵלּוּ. וַיֵּחַמְנָה, מַה זֶּה וַיֵּחַמְנָה? שֶׁכַּאֲשֶׁר מִתְעַטְּרִים בְּדִין, מִתְחַמְּמִים בְּאוֹתוֹ הַדִּין, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם, וּמְעַיְּנִים בְּדַרְכֵי בְּנֵי הָאָדָם, הֵן לְטוֹב הֵן לְרַע.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב בַּתְּרֵיהּ, (בראשית ל) וַיֶּחֱמוּ הַצֹּאן אֶל הַמַּקְלוֹת, בְּגִין דְּאִינּוּן מַקְלוֹת הֲווֹ מִתְחַמְּמָן, וּמַשְׁגִּיחִין בְּדִינֵי עַלְמָא, וְאִתְפַּקְּדָן עֲלֵיהּ, וְאִתְדָּנוּ בְּנֵי נָשָׁא עֲלַיְיהוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (דניאל ד) בִּגְזֵרַת עִירִין פִּתְגָּמָא וּמֵאמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתָּא וְגוֹ'.

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים סג) דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ בִּי תָמְכָה יְמִינֶךָ, הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ, דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ, בְּגִין דְּדָוִד מַלְכָּא, הֲוָה מִתְדַּבַּק נַפְשֵׁיהּ תָּדִיר, אֲבַתְרֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְלָא חָיִישׁ לְמִלִּין אַחֲרָנִין דְּעַלְמָא, אֶלָּא לְאִתְדַּבְּקָא נַפְשֵׁיהּ וּרְעוּתֵיהּ בֵּיהּ, וְכֵיוָן דְּאִיהוּ הֲוָה מִתְדַּבַּק בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲוָה תָּמִיךְ בֵּיהּ וְלָא שַׁבְקֵיהּ. מִכָּאן, לְבַר נָשׁ כַּד אָתָא לְאִתְדַּבְּקָא בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָחִיד בֵּיהּ, וְלָא שָׁבִיק לֵיהּ.

לשון הקודש

בא רְאֵה מַה כָּתוּב אַחֲרָיו, וַיֶּחֱמוּ הַצֹּאן אֶל הַמַּקְלוֹת. מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם הַמַּקְלוֹת הָיוּ מִתְחַמְּמִים וּמַשְׁגִּיחִים בְּדִינֵי הָעוֹלָם, וְנִפְקָדִים עָלָיו, וְנִדּוֹנִים אֲנָשִׁים עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ד) בִּגְזֵרַת מַלְאָכִים הַדָּבָר וּבִפְקֻדַּת קְדוֹשִׁים הַגְּזֵרָה וְגוֹ'.

רבי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים סג) דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ בִּי תָמְכָה יְמִינֶךָ. בַּפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ – מִשּׁוּם שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ הָיָה מַדְבִּיק תָּמִיד אֶת נַפְשׁוֹ אַחֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא חָשַׁשׁ לִדְבָרִים אֲחֵרִים שֶׁל הָעוֹלָם, אֶלָּא לְהַדְבִּיק נַפְשׁוֹ וּרְצוֹנוֹ בּוֹ. וְכֵיוָן שֶׁהוּא הָיָה נִדְבָּק בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, הָיָה תּוֹמֵךְ בּוֹ וְלֹא עוֹזֵב אוֹתוֹ. מִכָּאן שֶׁכַּאֲשֶׁר אָדָם בָּא לְהִדָּבֵק בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹחֵז בּוֹ וְלֹא עוֹזֵב אוֹתוֹ.

דָּבָר אַחֵר דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ, לְאִתְעַטָּרָא דַרְגֵּיהּ לְעֵילָא, דְּהָא כַּד אִתְדָּבַּק הַהוּא דַרְגָּא (ס"א דִילֵיהּ אִתְבָּרְכָא וְכַד אִתְגַּלְיָיא) בְּדַרְגִּין עִלָּאִין לְסַלְקָא בַּתְרַיְיהוּ, כְּדֵין יְמִינָא אָחִיד בֵּיהּ לְסַלְקָא לֵיהּ, וּלְחַבְּרָא לֵיהּ, בְּחִבּוּרָא חַד כְּדְקָא יְאוּת, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים קלט) וְתֹאחֲזֵנִי יְמִינֶךָ, וּכְתִיב (שיר השירים ב) וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי, וְעַל דָּא כִּי תָמִכָה יְמִינֶךָ.

וְכַד אָחִיד בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּדֵין כְּתִיב, (שם) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. וְאִיהוּ יְחוּדָא חַד וְחִבּוּרָא חַד, וְכַד אִיהוּ חִבּוּרָא חַד, כְּדֵין אִתְמַלְיָא הַהוּא דַרְגָּא דִילֵיהּ וְאִתְבָּרְכָא.

וְכַד אִתְמַלְיָין כָּל אִינּוּן רְהָטִין, אִתְמַלְיָין לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעַלְמָא, וְכֻלְּהוּ עֲדָרַיָּיא אִשְׁתַּקְיָין, כָּל חַד וְחַד לְסִטְרֵיהּ. וְכַד אָתָא יַעֲקֹב לְאַתְקָנָא הַאי

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ – לְהִתְעַטֵּר דַּרְגָּתוֹ לְמַעְלָה. שֶׁהֲרֵי כַּאֲשֶׁר נִדְבֶּקֶת הַדַּרְגָּה הַהִיא [שֶׁלּוֹ נִתְבָּרְכָה, וּכְשֶׁהִתְגַּלְּתָה] בַּדְּרָגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת לַעֲלוֹת אַחֲרֵיהֶן, אָז הַיָּמִין אוֹחֵז בָּהּ לְהַעֲלוֹתָהּ וּלְחַבְּרָהּ בְּחִבּוּר אֶחָד כָּרָאוּי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְתֹאחֲזֵנִי יְמִינֶךָ, וְכָתוּב וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי, וְעַל כֵּן כִּי תָמְכָה יְמִינֶךָ. **וּכְשֶׁאוֹחֵז** בּוֹ בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, אָז כָּתוּב שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. וְהוּא יִחוּד אֶחָד וְחִבּוּר אֶחָד. וּכְשֶׁהוּא חִבּוּר אֶחָד, אָז מִתְמַלֵּאת אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁלּוֹ וּמִתְבָּרֶכֶת.

וּכְשֶׁמִּתְמַלְּאִים כָּל אוֹתָם הָרְהָטִים, מִתְמַלְּאִים לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְכָל הָעֲדָרִים מֻשְׁקִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְצִדּוֹ.

דַרְגָּא, בָּרִיר לֵיהּ סִטְרָא דִימִינָא, דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ, וְסִטְרָא אַחֲרָא דְלָא אִתְחֲזֵי לֵיהּ אִתְפָּרְשַׁת מִינֵיהּ. כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית ל) וַיָּשֶׂת לוֹ עֲדָרִים לְבַדּוֹ וְלֹא שָׂתָם עַל צֹאן לָבָן. לְבַדּוֹ, הָוָה בִּלְחוֹדוֹי, דְּלָא יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּטַעֲוָון אַחֲרָנִין דִּבְסִטְרִין אַחֲרָנִין. זַכָּאָה חוּלַקְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּעָלַיְיהוּ כְּתִיב, (דברים יד) כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ וּבְךָ בָּחַר יְיָ וְגוֹ'.

וְתָא חֲזֵי, יַעֲקֹב אִיהוּ תּוּשְׁבְּחָא דְּאַבָּהָן, וְאִיהוּ כְּלָלָא דְּכֻלְּהוּ, וּבְגִין דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְכֹלָּא, בְּגִין כָּךְ אִיהוּ קָאִים לְאַנְהָרָא לְסִיהֲרָא, דְּיַעֲקֹב אִיהוּ קָאִים לְאַתְקָנָא לִתְפִלַּת עַרְבִית.

וְכָל הַהוּא תִּקּוּנָא, אִיהוּ כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, כָּל אִינּוּן סִטְרִין קַדִּישִׁין כֻּלְּהוּ בְּתִקּוּנָא אַתְקִין בְּסִטְרוֹי, וְאַפְרִישׁ חוּלָקֵיהּ, מֵחוּלָקָא דְשְׂאָר עַמִּין. אִלֵּין סִטְרִין

לשון הקודש

וּכְשֶׁבָּא יַעֲקֹב לְתַקֵּן אֶת הַדַּרְגָּה הַזּוֹ, בָּחַר לוֹ צַד הַיָּמִין שֶׁרָאוּי לוֹ, וְהַצַּד הָאַחֵר שֶׁלֹּא רָאוּי לוֹ נִפְרַד מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיָּשֶׂת לוֹ עֲדָרִים לְבַדּוֹ וְלֹא שָׂתָם עַל צֹאן לָבָן. לְבַדּוֹ – הָיָה לְבַדּוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁתַּמֵּשׁ בַּתּוֹעֵבוֹת הָאֲחֵרוֹת שֶׁבַּצְּדָדִים הָאֲחֵרִים. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁעֲלֵיהֶם כָּתוּב (דברים יד) כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַה' אֱלֹהֶיךָ וּבְךָ בָּחַר ה' וְגוֹ'.

וּבֹא וּרְאֵה, יַעֲקֹב הוּא הַמְשֻׁבָּח שֶׁל הָאָבוֹת וְהוּא הַכְּלָל שֶׁל כֻּלָּם, וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל, מִשּׁוּם כָּךְ הוּא עוֹמֵד לְהָאִיר לַלְּבָנָה, שֶׁיַּעֲקֹב הוּא עוֹמֵד לְתַקֵּן אֶת תְּפִלַּת עַרְבִית.

וְכָל הַתִּקּוּן הַהוּא הוּא כָּרָאוּי לוֹ. כָּל אוֹתָם הַצְּדָדִים הַקְּדוֹשִׁים, כֻּלָּם בְּתִקּוּן

עִלָּאִין קַדִּישִׁין בִּקְדוּשָׁה עִלָּאָה. וְאִלֵּין סִטְרִין מְסָאֲבִין, בִּמְסָאֲבָן דִּמְסָאֲבוּתָא.

וְהָא אוּקִימְנָא, דִּכְתִיב וַיָּשֶׂת לוֹ עֲדָרִים לְבַדּוֹ. וַיָּשֶׂת לוֹ, דְּאַתְקִין תִּקּוּנִין לִמְהֵימְנוּתָא. לְבַדּוֹ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שם) וּבְךָ בָּחַר יְיָ לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה מִכָּל הָעַמִּים. וְלֹא שָׁתָם עַל צֹאן לָבָן, דְּלָא שַׁוֵּי חוּלָקֵיהּ וְעַדְבֵיהּ עִמְּהוֹן.

וְעַל דָּא יַעֲקֹב שְׁלִימוּ דְּאֲבָהָן, אַתְקִין רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, וְאַפְּרִישׁ חוּלָקֵיהּ וְעַדְבֵיהּ, מֵחוּלָקָא וְעַדְבָא דִשְׁאָר עַמִּין. וְעַל דָּא כְתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, זַכָּאָה חוּלַקְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן עִלָּאִין עַל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, בְּגִין דְּדַרְגָּא דִלְהוֹן לְעֵילָא, וְדַרְגִּין דְּעַמִּין עוֹבְדֵי

לשון הקודש

הִתְקִין בְּצִדּוֹ, וְהִפְרִיד חֶלְקוֹ מֵחֶלְקָם שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים. אֵלּוּ הַצְּדָדִים הָעֶלְיוֹנִים הַקְּדוֹשִׁים בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, וְאֵלּוּ צְדָדִים טְמֵאִים בְּטֻמְאוֹת הַטֻּמְאָה.

וַחֲרֵי בְּאַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב וַיָּשֶׂת לוֹ עֲדָרִים לְבַדּוֹ. וַיָּשֶׂת לוֹ – שֶׁהִתְקִין תִּקּוּנִים לָאֱמוּנָה. לְבַדּוֹ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבְךָ בָּחַר ה' לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה מִכָּל הָעַמִּים. וְלֹא שָׁתָם עַל צֹאן לָבָן – שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקוֹ וְגוֹרָלוֹ עִמָּהֶם.

וְעַל כֵּן יַעֲקֹב, שְׁלֵמוּת הָאָבוֹת, הִתְקִין סוֹד הָאֱמוּנָה, וְהִפְרִיד חֶלְקוֹ וְגוֹרָלוֹ מֵהַחֵלֶק וְהַגּוֹרָל שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים. וְעַל זֶה כָּתוּב וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם עֶלְיוֹנִים עַל הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, מִשּׁוּם שֶׁדַּרְגָּתָם

עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לְתַתָּא, אִלֵּין בְּסִטְרָא דִקְדוּשָׁה, וְאִלֵּין בְּסִטְרָא דִמְסָאֲבָא, אִלֵּין לִימִינָא, וְאִלֵּין לִשְׂמָאלָא.

כֵּיוָן דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, מַה כְּתִיב, (איכה ב) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (תהלים ס) הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי. וּשְׂמָאלָא אִתְגַּבַּר וּמְסָאֲבָא אִתְתַּקַּף, עַד דְּיִבְנֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְיַתְקִין עַלְמָא עַל תִּקּוּנוֹי, וִיהַדְּרוּן מִלֵּיהּ כְּדְקָא יְאוּת וְיִתְעֲבַר סִטְרָא מְסָאֲבָא מִן עָלְמָא. וְהָא אִתְּמַר, דִּכְתִיב (זכריה ג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ וְגוֹ', (דף קסד ע"א) וּכְתִיב, (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְגוֹ'.

וְיִשְׁתָּאַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה ב) וְהָאֱלִילִים כָּלִיל יַחֲלֹף, וּכְתִיב, (שם) וְנִשְׂגָּב יְיָ לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא. הוּא בִּלְחוֹדוֹי, כְּמָה

לשון הקודש

לְמַעְלָה, וְהַדְּרָגוֹת שֶׁל הָעַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לְמַטָּה. אֵלּוּ בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה, וְאֵלּוּ בְּצַד הַטֻּמְאָה. אֵלּוּ לְיָמִין, וְאֵלּוּ לִשְׂמֹאל.

כֵּיוָן שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מַה כָּתוּב? (איכה ב) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי. וְהַשְּׂמֹאל מִתְגַּבֵּר וְהַטֻּמְאָה מִתְחַזֶּקֶת, עַד שֶׁיִּבָּנֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וִיתַקֵּן אֶת הָעוֹלָם עַל תִּקּוּנוֹ, וַיַּחֲזִרוּ דְּבָרָיו כָּרָאוּי, וְיַעֲבֹר צַד הַטֻּמְאָה מִן הָעוֹלָם. וְהִנֵּה נֶאֱמַר, שֶׁכָּתוּב (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ וְגוֹ', וְכָתוּב (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְגוֹ'.

וְיִשָּׁאֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהָאֱלִילִים כָּלִיל יַחֲלֹף, וְכָתוּב

דִּכְתִיב, (דברים לב) וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, בְּגִין דְּיִשְׂתְּצֵי חֵילָא מִסָּאֲבָא מֵעַלְמָא, וְלָא יִשְׁתָּאַר לְעֵילָא וְתַתָּא אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, וְיִשְׂרָאֵל לְפוּלְחָנֵיהּ, עַם קַדִּישׁ, וְיִתְקְרֵי קַדִּישׁ, דִּכְתִיב, (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלִַם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ כָּל הַכָּתוּב לַחַיִּים בִּירוּשָׁלִַם. וּכְדֵין יְהֵא מַלְכָּא יְחִידָאי, לְעֵילָא וְתַתָּא, וְעַמָּא יְחִידָאָה לְפוּלְחָנֵיהּ, כְּמָה דִּכְתִיב, (דברי הימים א יז) וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ.

רִבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יֵיסָא, הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא, אָמַר רִבִּי יֵיסָא, הָא שְׁכִינְתָּא לְגַבָּן נִתְעַסַּק בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, דְּכָל מָאן דְּעָסִיק בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא וְיִשְׁתַּדַּל בָּהּ, זָכֵי לְאַמְשָׁכָא לֵיהּ בַּהֲדֵיהּ.

פָּתַח רִבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (תהלים יח) חַי יְיָ וּבָרוּךְ צוּרִי וְיָרוּם אֱלֹהֵי יִשְׁעִי, הַאי קְרָא אִיהוּ רָזָא. חַי

לשון הקודש

וְנִשְׁגָּב ה' לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא. הוּא לְבַדּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים לב) וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, מִשּׁוּם שֶׁיִּכְלֶה כֹּחַ הַטֻּמְאָה מִן הָעוֹלָם, וְלֹא יִשָּׁאֵר לְמַעְלָה וּלְמַטָּה אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ, וְיִשְׂרָאֵל לַעֲבוֹדָתוֹ, עַם קָדוֹשׁ. וְיִקָּרֵא קָדוֹשׁ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלִַם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ כָּל הַכָּתוּב לַחַיִּים בִּירוּשָׁלִַם. וְאָז יִהְיֶה מֶלֶךְ יְחִידִי לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְעַם יְחִידִי לַעֲבוֹדָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יֵיסָא הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי יֵיסָא, הִנֵּה שְׁכִינָה אֶצְלֵנוּ, נִתְעַסֵּק בְּדִבְרֵי תוֹרָה, שֶׁכָּל מִי שֶׁעוֹסֵק בְּדִבְרֵי תוֹרָה וּמִשְׁתַּדֵּל בָּהּ, זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ אוֹתָהּ עִמּוֹ.

פָּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (תהלים יח) חַי ה'

יָ, וְכִי לָא יְדַעְנָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִקְרֵי חָי, אֶלָּא אֲפִילוּ צַדִּיק גָּמוּר, אִיהוּ אִקְרֵי חָי, דְּהָא חָי, צַדִּיק אִיהוּ לְעֵילָא וְצַדִּיק אִיהוּ לְתַתָּא. לְעֵילָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִקְרֵי חָי. לְתַתָּא צַדִּיק אִקְרֵי חָי, דִּכְתִיב, (שמואל ב כג) וּבְנָיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חָי, אַמַּאי אִקְרֵי חָי בְּגִין דְּאִיהוּ צַדִּיק, דְּהָא צַדִּיק חָי אִקְרֵי, חָי הָעוֹלָמִים. וּבָרוּךְ צוּרִי, כֹּלָּא חַד, חָי וּבָרוּךְ, דְּלָא מִתְפָּרְשֵׁי מֵהַדָּדֵי, דְּכַד מִתְחַבְּרִין כְּחֲדָא אִקְרֵי (שיר השירים ד) בְּאֵר מַיִם חַיִּים. דָּא נְבִיעַ לְגוֹ, וְדָא אִתְמַלְיָיא מִנֵּיהּ.

וְיָרוּם אֱלֹהֵי יִשְׁעִי, דָּא עַלְמָא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ רָם וְנִשָּׂא, רָם עַל כֹּלָּא. דְּהָא מִינֵּיהּ נָפִיק כֹּלָּא, (מְקוֹרָא דְּלָא פָּסִיק) וְכָל נְבִיעוּ דִּנְבִיעַ, לְאִתְמַלְיָיא בֵּירָא כְּדְקָא יְאוּת. וּמִתַּמָּן אִתְבָּרְכָא, לְאַנְהָרָא לְכָל אִינּוּן דִּלְתַתָּא, וְכַד (הַאי) אִתְמַלְיָיא, כֹּלָּא כְּדְקָא יְאוּת, כְּדֵין וְיָרוּם אֱלֹהֵי יִשְׁעִי.

לשון הקודש

וּבָרוּךְ צוּרִי וְיָרוּם אֱלוֹהֵי יִשְׁעִי. הַפָּסוּק הַזֶּה הוּא סוֹד. חַי ה', וְכִי לֹא יָדַעְנוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא חַי? אֶלָּא אֲפִלּוּ צַדִּיק גָּמוּר, הוּא נִקְרָא חַי, שֶׁהֲרֵי חַי – צַדִּיק הוּא לְמַעְלָה וְצַדִּיק הוּא לְמַטָּה. לְמַעְלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא חַי – לְמַטָּה הַצַּדִּיק נִקְרָא חַי, שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב כג) וּבְנָיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חַי. לָמָּה נִקְרָא חַי? מִשּׁוּם שֶׁהוּא צַדִּיק, שֶׁהֲרֵי צַדִּיק נִקְרָא חַי, חַי הָעוֹלָמִים. וּבָרוּךְ צוּרִי – הַכֹּל אֶחָד. חַי וּבָרוּךְ – שֶׁלֹּא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה. שֶׁכַּאֲשֶׁר מִתְחַבְּרִים יַחַד נִקְרָא בְּאֵר מַיִם חַיִּים. זֶה נוֹבֵעַ הַחוּצָה, וְזֶה מִתְמַלֵּא מִמֶּנּוּ. וְיָרוּם אֱלוֹהֵי יִשְׁעִי – זֶה הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא רָם וְנִשָּׂא, רָם עַל הַכֹּל, שֶׁהֲרֵי

פְּתַח רִבִּי יֵיסָא וְאָמַר, (איוב לו) **לֹא יִגְרַע מִצַּדִּיק עֵינָיו וְאֶת מְלָכִים לַכִּסֵּא וַיֹּשִׁיבֵם לָנֶצַח וַיִּגְבָּהוּ, תָּא חֲזֵי, כַּד חַיָּיבַיָּא לָא שָׁלְטִין בְּעַלְמָא וְאִתְאֲבִידוּ מִינֵיהּ (מֵעַלְמָא), כְּדֵין צַדִּיק אִיהוּ שַׁלִּיט בְּעַלְמָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) לֹא יְחַיֶּה רָשָׁע וּמִשְׁפַּט עֲנִיִּים יִתֵּן. מַה כְתִיב בַּתְרֵיהּ, לֹא יִגְרַע מִצַּדִּיק עֵינָיו, מַהוּ עֵינָיו, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר** (תהלים לד) **עֵינֵי יְיָ אֶל צַדִּיקִים.**

וְאֶת מְלָכִים לַכִּסֵּא, אִלֵּין אִינּוּן מְלָכִין שַׁלִּיטִין, דְּאִתְאַחֲדָן לַכִּסֵּא. וַיֹּשִׁיבֵם לָנֶצַח, דְּאִתְקַיְּימוּ בְּכֻרְסְיָיא, בְּקִיּוּמָא שְׁלִים. וַיִּגְבָּהוּ, אַמַּאי וַיִּגְבָּהוּ, לְשַׁלְטָאָה בְּעַלְמָא, וְיִתְקַיֵּים כֻּרְסְיָיא עַל סַמְכוֹהִי. דָּבָר אַחֵר וַיִּגְבָּהוּ, דְּנָטְלֵי כֻּרְסְיָיא, וְזָקְפִין לָהּ לְעֵילָא, לְאִתְאַחֲדָא בְּאַתְרֵיהּ כְּדְקָא יָאוּת, וּכְדֵין כֹּלָּא יְחוּדָא חָדָא.

לשון הקודש

מִמֶּנּוּ יוֹצֵא הַכֹּל, [מָקוֹר שֶׁלֹּא פוֹסֵק] וְכָל הַנְּבִיעָה שֶׁנּוֹבֵעַ לְמַלֵּא הַבְּאֵר כָּרָאוּי, וּמִשָּׁם מִתְבָּרֶכֶת לְהָאִיר לְכָל אוֹתָם שֶׁלְּמַטָּה. וּכְשֶׁמִּתְמַלֵּאת [זוֹ] הַכֹּל כָּרָאוּי, אָז וָרוּם אֱלוֹהֵי יִשְׁעִי.

פְּתַח רַבִּי יֵיסָא וְאָמַר, (איוב לו) לֹא יִגְרַע מִצַּדִּיק עֵינָיו וְאֶת מְלָכִים לַכִּסֵּא וַיֹּשִׁיבֵם לָנֶצַח וַיִּגְבָּהוּ. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁרְשָׁעִים לֹא שׁוֹלְטִים בָּעוֹלָם וְנֶאֱבָדִים מִמֶּנּוּ [מֵהָעוֹלָם], אָז הַצַּדִּיק שׁוֹלֵט בָּעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא יְחַיֶּה רָשָׁע וּמִשְׁפַּט עֲנִיִּים יִתֵּן. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? לֹא יִגְרַע מִצַּדִּיק עֵינָיו. מַה זֶּה עֵינָיו? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לד) עֵינֵי ה' אֶל צַדִּיקִים.

וְאֶת מְלָכִים לַכִּסֵּא – אֵלּוּ הֵם הַמְּלָכִים הַשּׁוֹלְטִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בַּכִּסֵּא. וַיֹּשִׁיבֵם לָנֶצַח – שֶׁהִתְקַיְּמוּ בַּכִּסֵּא בְּקִיּוּם שָׁלֵם. וַיִּגְבָּהוּ – לָמָּה וַיִּגְבָּהוּ? לִשְׁלֹט בָּעוֹלָם, וְיִתְקַיֵּים הַכִּסֵּא עַל עֲמוּדָיו. דָּבָר אַחֵר וַיִּגְבָּהוּ – שֶׁנּוֹטְלִים אֶת הַכִּסֵּא

עַד דְּהַוּוּ אָזְלֵי, חָמוּ חַד בַּר נָשׁ, דְּהֲוָה אָתֵי וְחַד יְנוּקָא עִמֵּיהּ, רָכִיב עַל כִּתְפֵּיהּ. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וַדָּאי הַאי בַּר נָשׁ יוּדָאי אִיהוּ, וּבְגִין לְזַכָּאָה לִבְנֵי נָשָׁא קָא אָתֵי. אָמַר רִבִּי יֵיסָא, נִזְכֶּה אֲנַן בְּקַדְמִיתָא בֵּיהּ.

כַּד מָטָא לְגַבַּיְיהוּ, אָמַר רִבִּי יֵיסָא אָן קִיסְתָּא דִטְרִימָא (ס"א קִיסְטָא דְעֵמִירָא) בְּקִירְטוֹי דְאוֹרְחָא, אָמַר בְּגִין דְּיִזְכּוּן (ד"א ל"ג בֵּי) בְּנֵי נָשָׁא, דְּהָא תְּרֵין בְּנִין אִית לִי, וְאָתָא טוּרְנָא לְמָתָא, וְאִשְׁתַּבּוּ. וְהָאִידְנָא אָזִילְנָא, בְּגִין דְּיִזְכּוּן בְּהוּ בְּנֵי נָשָׁא. זָכוּ בַּחֲדֵיהּ, וְיַהֲבוּ לֵיהּ לְמֵיכַל.

אַדְהָכִי פָּתַח הַהוּא יוּדָאי וְאָמַר, (במדבר כח) אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי וְגו'. קָרְבָּנָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל יוֹמָא, בְּגִין לְמֵיזַן עַלְמָא וּלְמֵיהַב סִפּוּקָא לְעֵילָא וְתַתָּא. דְּהָא בְּאִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא, אִתְעַר

לשון הקודש

וּמַעֲמִידִים אוֹתוֹ לְמַעְלָה לְהֵאָחֵז בִּמְקוֹמוֹ כָּרָאוּי, וְאָז הַכֹּל יִחוּד אֶחָד.

בְּעוֹדָם הוֹלְכִים רָאוּ אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא, וְעֶלֶם אֶחָד עִמּוֹ רוֹכֵב עַל כְּתֵפוֹ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וַדַּאי שֶׁהָאִישׁ הַזֶּה הוּא יְהוּדִי, וּכְדֵי לְזַכּוֹת אֲנָשִׁים הוּא בָּא. אָמַר רַבִּי יֵיסָא, נִזְכֶּה אָנוּ בּוֹ בָּרִאשׁוֹנָה.

כְּשֶׁהִגִּיעַ אֲלֵיהֶם, אָמַר רַבִּי יֵיסָא, אֵיפֹה הַכְּלִי [הַמִּדָּה שֶׁל הֶעָמִיר] עִם מַאֲכְלֵי הַדֶּרֶךְ? אָמַר, כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ [בּוֹ] אֲנָשִׁים, שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לִי שְׁנֵי בָנִים, וְהִגִּיעַ הַצָּבָא לָעִיר וְנִשְׁבּוּ, וְכָעֵת אֲנִי הוֹלֵךְ כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ בָהֶם בְּנֵי אָדָם. זָכוּ עִמּוֹ וְנָתְנוּ לוֹ לֶאֱכֹל.

בֵּינְתַּיִם פָּתַח אוֹתוֹ יְהוּדִי וְאָמַר, (במדבר כח) אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי וְגו'. הַקָּרְבָּן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם כְּדֵי לָזוּן אֶת הָעוֹלָם וְלֵתֵת כַּלְכָּלָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, שֶׁהֲרֵי בַּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַטָּה

לְעֵילָא. וּבְדָא מִסְתַּפְּקִין כָּל חַד וְחַד בְּדִקָא יְאוּת.

אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ה) אָכַלְתִּי יַעֲרִי עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי. לְאִשַּׁי, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ה) אִכְלוּ רֵעִים וְגו', וּמַה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פַּקִיד לְאִתְעָרָא מְזוֹנָא לְעֵילָא (לְתַתָּא) בְּגִין לְאִתְעָרָא מְזוֹנָא (לְעֵילָא) לְתַתָּא מֵהַהוּא מְזוֹנָא. מָאן דְיָהִיב מְזוֹנָא לְקַיְימָא נַפְשָׁא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָרִיךְ לֵיהּ, וְיִתְעַר לֵיהּ מְזוֹנָא דִלְעֵילָא, וְיִתְבָּרַךְ עַלְמָא בְּגִינֵיהּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וַדַּאי רָזָא דָא כְּדְקָא חָזֵי, וְשַׁפִּיר קָאָמַר. אָמַר רִבִּי יֵיסָא, וַדַּאי עַל דָּא אָמְרוּ, דְּלָא יְזַלְזֵל בַּר נָשׁ, לְשׁוּם בַּר נָשׁ אַחְרָא בְּעַלְמָא, בִּתְרֵי גַוְונֵי זָכִינָא לְהַאי בַּר נָשׁ.

לשון הקודש

מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה, וּבָזֶה מִתְכַּלְכְּלִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרָאוּי.

אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי – זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ה) אָכַלְתִּי יַעֲרִי עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי. לְאִשַּׁי – זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִכְלוּ רֵעִים וְגו'. וּמָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה לְעוֹרֵר מָזוֹן לְמַעְלָה [לְמַטָּה] כְּדֵי לְעוֹרֵר מָזוֹן [לְמַעְלָה] לְמַטָּה מֵהַמָּזוֹן הַהוּא – מִי שֶׁנּוֹתֵן לְקַיֵּם נֶפֶשׁ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבָרֵךְ אוֹתוֹ, וְיָעִיר לוֹ מָזוֹן שֶׁלְּמַעְלָה, וְיִתְבָּרֵךְ הָעוֹלָם בִּשְׁבִילוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וַדַּאי זֶה הַסּוֹד כָּרָאוּי, וְיָפֶה אָמַר. אָמַר רַבִּי יֵיסָא, וַדַּאי עַל זֶה אָמַר אוֹתוֹ, שֶׁלֹּא יְזַלְזֵל אָדָם בְּשׁוּם אָדָם אֶחָד בָּעוֹלָם, בִּשְׁתֵּי צוּרוֹת זָכִינוּ לָאִישׁ הַזֶּה.

פְּתַח וְאָמַר, הַאי קְרָא אָמַר (דף קסד ע"ב) רִבִּי אֶלְעָזָר (במדבר כח) **אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי, אֶת קָרְבָּנִי,** דָּזָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. דִּכְתִיב אֶת, אֶת דַּיְיקָא. קָרְבָּנִי, דָּא אִיהוּ קָרְבָּנָא, וְקִשּׁוּרָא לְאִתְקַשְּׁרָא. לַחְמִי, דָּא מְזוֹנָא דְאָתֵי מִלְּעֵילָא, בְּאִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא. לְאִשַּׁי, לְאִתְכְּלָלָא שְׁאַר חֵילִין אַחֲרָנִין דְּאִצְטְרִיכוּ לְאִתְזָנָא, כָּל חַד וְחַד כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. רֵיחַ נִיחֹחִי, דָּא רְעוּתָא וְקִשּׁוּרָא, דְּאִתְאַחֲדָא כֹּלָּא בְּרָזָא דְעַלְמָא עִלָּאָה.

תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ, מָאן מוֹעֲדוֹ, בִּזְמַן דְּאִתְעַר אַבְרָהָם לְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ, דִּכְתִיב, (בראשית כב) **וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר.** וּבְזִמְנָא דְאִתְעֲקַד יִצְחָק עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא, דְּהַהִיא שַׁעְתָּא, בֵּין הָעַרְבַּיִם הָוָה. וְאָמַר רִבִּי (חִיָּיא) יֵיסָא, אִי הָכִי, הַאי דִּכְתִיב בְּמוֹעֲדוֹ, בְּמוֹעֲדִים מִיבְעֵי לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, הַהִיא

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, הַפָּסוּק הַזֶּה אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי. אֶת קָרְבָּנִי – הַסּוֹד שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב אֶת, אֶת דַּיְוָקָא. קָרְבָּנִי – זֶהוּ קָרְבָּן וְקֶשֶׁר לְהִתְקַשֵּׁר. לַחְמִי – זֶה הַמָּזוֹן שֶׁבָּא מִלְּמַעְלָה בַּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַטָּה. לְאִשַּׁי – לְהַכְלִיל שְׁאָר הַחֵילוֹת הָאֲחֵרִים שֶׁהִצְטָרְכוּ לְהִזּוֹן כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ. רֵיחַ נִיחֹחִי – זֶה הָרָצוֹן וְהַקֶּשֶׁר שֶׁאוֹחֵז אֶת הַכֹּל בְּסוֹד הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן.

תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ, מִי הוּא מוֹעֲדוֹ? בַּזְּמַן שֶׁמִּתְעוֹרֵר אַבְרָהָם לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ, שֶׁכָּתוּב (בראשית כב) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר, וּבַזְּמַן שֶׁנֶּעֱקַד יִצְחָק עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁאוֹתָהּ הַשָּׁעָה הָיְתָה בֵּין הָעַרְבַּיִם. וְאָמַר רַבִּי [חִיָּיא] יֵיסָא, אִם כָּךְ, זֶה שֶׁכָּתוּב בְּמוֹעֲדוֹ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּמוֹעֲדִים! אָמַר לוֹ, אוֹתָהּ הַשָּׁעָה נִכְלַל

שַׁעְתָּא, אִתְכְּלִיל אֶשָּׁא בְמַיָּא וּמַיָּא בְּאֶשָּׁא, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בְּמוֹעֲדוֹ.

תָּא חֲזֵי, בְּכָל קָרְבָּנִין לָא כְתִיב כְּמָה דִכְתִיב הָכָא, תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי. תִּשְׁמְרוּ, רָזָא דְשָׁמוֹר, דְּאִיהוּ צְרִיכָא לְקָרְבָא לְגַבֵּי עֵילָא, דִכְתִיב תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ. בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, כְּמָה דְאִתְּמַר בְּאַבְרָהָם וְיִצְחָק, וְכוֹלָא בְרָזָא עִלָּאָה.

אָמַר רִבִּי יֵיסָא אִלְמָלֵא לָא אָתֵינָא הָכָא, אֶלָּא לְמִשְׁמַע מִלִּין אִלֵּין, דַּיֵּי. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, בְּעַלְמָא דֵין וּבְעַלְמָא דְאָתֵי. עַל דָּא כְתִיב, (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר.

וְלָבָן הָלַךְ לִגְזֹז אֶת צֹאנוֹ וְגו'. (בראשית לא) **אָמַר** רִבִּי יוֹסֵי מָאן תְּרָפִים, אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה הֲוָוֹ,

לשון הקודש

אֵשׁ בְּמַיִם וּמַיִם בְּאֵשׁ, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בְּמוֹעֲדוֹ.

בָּא רְאֵה, בְּכָל הַקָּרְבָּנוֹת לֹא כָתוּב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כָּאן תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי. תִּשְׁמְרוּ – הַסּוֹד שֶׁל שָׁמוֹר, שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַקְרִיב לְמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ, בְּיָמִין וּבִשְׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּאַבְרָהָם וְיִצְחָק, וְהַכֹּל בְּסוֹד עֶלְיוֹן.

אָמַר רַבִּי יֵיסָא, אִלְמָלֵא לֹא בָאתִי לְכָאן אֶלָּא לִשְׁמֹעַ הַדְּבָרִים הַלָּלוּ – דַּי לִי. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. עַל זֶה כָּתוּב (ישעיה ה) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר.

וְלָבָן הָלַךְ לִגְזֹז אֶת צֹאנוֹ וְגו'. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַה זֶּה תְּרָפִים? אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה.

וְאַמַּאי אִקְרֵי תְּרָפִים, לִגְנַאי הָוָה, כְּמָה דְתָנִינָן בְּמָקוֹם הַתּוֹרֶף. וּמְנָלָן דְּעֲבוֹדָה זָרָה הֲוָוֹ, דִּכְתִיב, (שם) לָמָּה גָנַבְתָּ אֶת אֱלֹהָי. וּכְתִיב, (שם) עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ'. וְלָבָן חַרְשָׁא דְּכָל חַרְשִׁין דְּעַלְמָא הָוָה, וּבְהַאי הָוָה יָדַע בְּכָל מָאי דְּבָעֵי לְמִנְדַּע.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, בְּקֶסֶם אִתְעֲבִיד. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, בְּנַחַשׁ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, לָא אִתְעֲבִידוּ אֶלָּא בְּשַׁעְתֵּי יְדִיעָן. וְאַמַּאי אִקְרֵי תְּרָפִים. בְּגִין דְּבַטְשֵׁי הַאי שַׁעְתָּא, וְהַאי שַׁעְתָּא אַרְפֵּי יְדָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, רַב עַתָּה הֶרֶף יָדֶךָ. (שמואל ב כד)

אוּמָנָא כַּד עָבִיד לֵיהּ, הַהוּא דְיָדַע רִגְעֵי וְשַׁעְתֵּי קָאִים עֲלֵיהּ, וְאָמַר, הַשְׁתָּא אַרְפֵּי, וְהַשְׁתָּא עָבִיד. וְלָא תִשְׁכַּח עֲבִידְתָּא דְאִצְטְרִיךְ דְּיִרְפּוּן מִינָּהּ אֶלָּא הַאי. וְאִיהוּ מַלִּיל תָּדִיר, וְיָהִיב עֵיטִין בִּישִׁין לְאַבְאָשָׁא לְנַפְשֵׁיהּ דְּבַר נָשׁ.

לשון הקודש

וְלָמָּה נִקְרָאִים תְּרָפִים? לִגְנַאי הָיָה, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ בִּמְקוֹם הַתּוֹרֶף. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁהָיוּ עֲבוֹדָה זָרָה? שֶׁכָּתוּב לָמָּה גָנַבְתָּ אֶת אֱלֹהָי וְכָתוּב עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ'. וְלָבָן הַמְכַשֵּׁף שֶׁל כָּל הַמְכַשְּׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם הָיָה, וּבְזֶה הָיָה יוֹדֵעַ אֶת כָּל מַה שֶּׁרוֹצֶה לָדַעַת.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, בְּקֶסֶם נַעֲשָׂה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, בְּנַחַשׁ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא נַעֲשׂוּ אֶלָּא בְּשָׁעוֹת יְדוּעוֹת. וְלָמָּה נִקְרָאִים תְּרָפִים? מִשּׁוּם שֶׁמַּכִּים אֶת הַשָּׁעָה הַזּוֹ, וְהַשָּׁעָה מַרְפָּה הַיָּד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רַב עַתָּה הֶרֶף יָדֶךָ.

כְּשֶׁהָאֻמָּן עוֹשֶׂה אוֹתוֹ, אוֹתוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ רְגָעִים וְשָׁעוֹת עוֹמֵד עָלָיו וְאוֹמֵר: כָּעֵת הַרְפֵּה וְכָעֵת עֲשֵׂה. וְלֹא תִמְצָא מַעֲשֶׂה

וְרָחֵל דְּחִילַת, בְּגִין דְּיָהַב עֵיטָא לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ לְיַעֲקֹב, וּבְגִין בִּזְיוֹנָא דְעַבּוֹדָה זָרָה, שַׁוֵּי לוֹן תְּחוֹתָהּ, עַד דְּלָא יְכִיל לְמַלָּלָא. דְּהָא כַּד אִיהוּ מִתְתַּקֵּן לְמַלָּלָא, מְכַבְּדִין וּמַרְבִּיצִין קַמֵּיהּ, וְהַשְׁתָּא מַה כְּתִיב, (בראשית לא) וַתֵּשֶׁב עֲלֵיהֶם. דְּכַר וְנוּקְבָא הֲווֹ, וּפוּלְחָנִין סַגִּיאִין קָא עָבְדִין לוֹן עַד לָא מְמַלְּלָן. וּבְגִינֵי כָּךְ אִתְעַכַּב לָבָן תְּלַת יוֹמִין, דְּלָא יָדַע דְּעָרַק יַעֲקֹב, דִּכְתִיב, (שם) וַיֻּגַּד לְלָבָן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בָרַח יַעֲקֹב.

וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, זִמִּין גַּרְמֵיהּ בִּתְרֵין מִלִּין, אִזְדָּרַז בְּכָל חֲדָשִׁין דְּהַוָּה לֵיהּ וְאִזְדָּרַז בְּזַיְינִין, בְּגִין לְאוֹבָדָא לֵיהּ מִן עָלְמָא, דִּכְתִיב (דברים כו) אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי. כֵּיוָן דְּחָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּבָעָא לְאוֹבָדָא לְיַעֲקֹב. מַה כְּתִיב, (בראשית לא) הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תְּדַבֵּר

לשון הקודש

שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיַּרְפּוּ מִמֶּנּוּ אֶלָּא זֶה. וְהוּא מְדַבֵּר תָּמִיד וְנוֹתֵן עֵצוֹת רָעוֹת לְהָרַע לְנֶפֶשׁ הָאָדָם.

וְרָחֵל פָּחֲדָה, מִשּׁוּם שֶׁנָּתַן עֵצָה לְהָרַע לְיַעֲקֹב, וּבִשְׁבִיל בִּזְיוֹן עֲבוֹדָה זָרָה שָׂמָה אוֹתָם תַּחְתֶּיהָ עַד שֶׁאֵין יְכוֹלִים לְדַבֵּר. שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁהוּא מִתְקָן לְדַבֵּר, מְכַבְּדִים וּמַרְבִּיצִים לְפָנָיו. וְכָעֵת מַה כָּתוּב? וַתֵּשֶׁב עֲלֵיהֶם. זָכָר וּנְקֵבָה הָיוּ, וַעֲבוֹדוֹת רַבּוֹת עוֹשִׂים טֶרֶם מְדַבְּרִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ הִתְעַכֵּב לָבָן שְׁלֹשָׁה יָמִים, שֶׁלֹּא יָדַע שֶׁבָּרַח יַעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב וַיֻּגַּד לְלָבָן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בָרַח יַעֲקֹב.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הִזְמִין עַצְמוֹ בִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים: הִזְדָּרֵז בְּכָל הַכְּשָׁפִים שֶׁהָיוּ לוֹ, וְהִזְדָּרֵז בִּכְלֵי זַיִן כְּדֵי לְאַבֵּד אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (דברים כו) אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי. כֵּיוָן שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁרָצָה לְאַבֵּד אֶת יַעֲקֹב, מַה כָּתוּב? הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תְּדַבֵּר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד רָע. וְהַיְנוּ

עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד רָע. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (שם) יֵשׁ לְאֵל יָדִי לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רָע. בַּמֶּה אִתְרְחִיץ, בָּחֲרָשִׁין דְּהַוּוּ בִידֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, לָבָן אֲזַל בְּיוֹמָא חַד, אֹרַח שִׁבְעָה יָמִים דְּאֲזַל יַעֲקֹב, בְּגִין לְאַעֲקָרָא לֵיהּ מִן עָלְמָא. חַד, עַל דְּאֲזַל. וְחַד, עַל אִינּוּן תְּרָפִים. וְאַף עַל גַּב דְּרָחֵל אִיהִי עָבְדַת לְאַעֲקָרָא לֵיהּ לַאֲבוּהָ מִבָּתַר עֲבוֹדָה זָרָה, אִתְעֲנַשַׁת. דְּלָא רְבִיאַת לֵיהּ לְבִנְיָמִן, וְלָא קָיְימָא בַהֲדֵיהּ שַׁעְתָּא חָדָא, בְּגִין צַעֲרָא דְאֲבוּהָ, אַף עַל גַּב דְּאִתְכַּוְּונַת לְטַב.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּל הַהִיא תּוֹכַחְתָּא דְּהַוָּה לֵיהּ לְיַעֲקֹב בְּלָבָן. אַהֲדַר לֵיהּ לְלָבָן, לְאוֹדָאָה לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב (בראשית לא) רְאֵה אֱלֹהִים עֵד בֵּינִי וּבֵינֶיךָ. תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, (בראשית לא) אֱלֹהֵי אַבְרָהָם

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב יֵשׁ לְאֵל יָדִי לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רָע. בַּמֶּה בָּטַח? בַּכְּשָׁפִים שֶׁהָיוּ בְיָדוֹ.

בֹּא רְאֵה, לָבָן הָלַךְ בְּיוֹם אֶחָד הַדֶּרֶךְ שֶׁהָלַךְ יַעֲקֹב שִׁבְעָה יָמִים כְּדֵי לַעֲקֹר אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם. אֶחָד עַל שֶׁהָלַךְ, וְאֶחָד עַל אוֹתָם הַתְּרָפִים. וְאַף עַל גַּב שֶׁרָחֵל הִיא שֶׁעָשְׂתָה כְּדֵי לַעֲקֹר אֶת אָבִיהָ מֵאַחֲרֵי עֲבוֹדָה זָרָה – נֶעֱנְשָׁה שֶׁלֹּא גִּדְּלָה אֶת בִּנְיָמִין, וְלֹא עָמְדָה עִמּוֹ שָׁעָה אַחַת בִּשְׁבִיל הַצַּעַר שֶׁל אָבִיהָ, אַף עַל גַּב שֶׁהִתְכַּוְּנָה לְטוֹב.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּל אוֹתָהּ הַתּוֹכָחָה שֶׁהָיְתָה לְיַעֲקֹב עִם לָבָן, הֶחֱזִיר לוֹ לְלָבָן לְהוֹדוֹת לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁכָּתוּב רְאֵה אֱלֹהִים עֵד בֵּינִי וּבֵינֶיךָ. בֹּא רְאֵה, כָּתוּב אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי נָחוֹר יִשְׁפְּטוּ

וֵאלֹהֵי נָחוֹר יִשְׁפְּטוּ בֵינֵינוּ, אַהֲדַר הַהוּא רָשָׁע לְתַקְלֵיהּ, כֵּיוָן דְּאָמַר אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, אַהֲדַר וְאָמַר וֵאלֹהֵי נָחוֹר. (דף קסה ע"א).

וַיִּשָּׁבַע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק, (בראשית לא) מָאי טַעְמָא בְּפַחַד יִצְחָק, וְלָא בֵּאלֹהֵי אַבְרָהָם. אֶלָּא, דְּלָא בָעָא לְאַטְרָחָא לִימִינָא בְּגִינֵיהּ דְּלָבָן. וְלָא עוֹד, אֶלָּא דְּלָא לִבָּעֵי לֵיהּ לְאִינִישׁ, אַף עַל גַּב דְּאוֹמֵי בְּקוּשְׁטָא, לְאוֹמָאָה בְּאֲתַר עִלָּאָה דְּכֹלָּא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי לְקִיּוּמָא (ס"א לְאוֹמָאָה) כְּדְקָא יָאוּת, אוֹמֵי יַעֲקֹב כָּךְ, וְהָכִי אִתְחֲזֵי, וְיַעֲקֹב אַשְׁגַּח בְּמִלָּה, אָמַר, הָא אִיהוּ אָמַר אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, וְשָׁבַק לְאַבָּא, אֲנָא אַשְׁלִים כֹּלָּא, מִיָּד וַיִּשָּׁבַע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק. דָּבָר אַחֵר, לְאִתְכְּלָלָא בְּדִינָא, לְמֵיקַם עֲלֵיהּ דְּלָבָן.

לשון הקודש

בֵינֵינוּ. חָזַר אוֹתוֹ הָרָשָׁע לְתַקָּלָתוֹ. כֵּיוָן שֶׁאָמַר אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, חָזַר וְאָמַר וֵאלֹהֵי נָחוֹר.

וַיִּשָּׁבַע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק. מָה הַטַּעַם בְּפַחַד יִצְחָק וְלֹא בֵּאלֹהֵי אַבְרָהָם? אֶלָּא שֶׁלֹּא רָצָה לְהַטְרִיחַ אֶת הַיָּמִין בִּשְׁבִיל לָבָן, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁלֹּא צָרִיךְ לָאָדָם – אַף עַל גַּב שֶׁנִּשְׁבָּע בֶּאֱמֶת – לְהִשָּׁבַע בַּמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי לְקִיּוּם [וּלְשִׁבּוּעָה] כָּרָאוּי נִשְׁבַּע כָּךְ יַעֲקֹב, וְכָךְ רָאוּי. וְיַעֲקֹב הִשְׁגִּיחַ בַּדָּבָר. אָמַר, הֲרֵי הוּא אָמַר אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, וְעָזַב אֶת אַבָּא. אֲנִי אַשְׁלִים אֶת הַכֹּל. מִיָּד – וַיִּשָּׁבַע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק. דָּבָר אַחֵר, לְהִכָּלֵל בַּדִּין, לַעֲמֹד עַל לָבָן.

השלמה מהחשמטות (בין סימן נא – נב רעיא מהימנא פתח רבי שמעון השייך לדף קס"ה ע"א אצל וַיַּעֲקֹב הלך תמצא בחלק ג' דף רכ"ה ע"ב (עד כאן מהחשמטות)

וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים. (בראשית לב) **רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר,** (בראשית ה) **זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וְגו'. כַּמָּה אִית לָן לְאִסְתַּכָּלָא בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. וַוי לוֹן לְאִינּוּן אֲטִימֵי לִבָּא וּסְתִימִין עַיְינִין, הָא אוֹרַיְיתָא קָאֲרֵי קַמַּיְיהוּ,** (משלי ט) **לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי וּשְׁתוּ בְּיַיִן מָסָכְתִּי.** (שם) **מִי פֶתִי יָסוּר הֵנָּה חֲסַר לֵב אָמְרָה לוֹ, וְלֵית מָאן דְיַשְׁגַּח.**

תָּא חֲזֵי, הַאי קְרָא, אִית בֵּיהּ רָזִין עִלָּאִין, אִיהוּ לְגוֹ, וְאִיהוּ לְבַר. זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם, אִשְׁתְּמַע לְהַאי גַּוְונָא, וְאִשְׁתְּמַע לְהַאי גַּוְונָא. וְאִשְׁתְּמַע דְּשִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא בְּחִבּוּרָא חָדָא אִינּוּן, דִּכְתִיב בְּרָאָם. כַּמָּה דְאַתְּ אָמֵר, (חבקוק ג) **שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ עָמַד זְבוּלָה. וְאִשְׁתְּמַע,**

לשון הקודש

השלמה מהחשמטות (בין סימן נא – נב) רעיא מהימנא פתח רבי שמעון השייך לדף קס"ה ע"א אצל וַיַּעֲקֹב הלך תמצא בחלק ג' דף רכ"ה ע"ב (עד כאן מהחשמטות)

וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים. רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (בראשית ה) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וְגו'. כַּמָּה יֵשׁ לָנוּ לְהִסְתַּכֵּל בְּדִבְרֵי הַתּוֹרָה. אוֹי לָהֶם לְאוֹתָם אֲטוּמֵי הַלֵּב וּסְתוּמֵי הָעֵינַיִם. הִנֵּה הַתּוֹרָה קוֹרֵאת לִפְנֵיהֶם, (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי וּשְׁתוּ בְּיַיִן מָסָכְתִּי. מִי פֶתִי יָסֶר הֵנָּה. חֲסַר לֵב אָמְרָה לוֹ, וְאֵין מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ.

בֹּא רְאֵה, בַּפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, הוּא בִּפְנִים וְהוּא בַּחוּץ. זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם, נִשְׁמָע לַצּוּרָה הַזּוֹ וְנִשְׁמָע לַצּוּרָה הַזּוֹ, וְנִשְׁמָע שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה הֵם בְּחִבּוּר אֶחָד, שֶׁכָּתוּב בְּרָאָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (חבקוק ג) שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ עָמַד זְבֻלָה. וְנִשְׁמָע שֶׁאָדָם וְחַוָּה נִבְרְאוּ יַחַד בְּזִוּוּג

דְּאָדָם וְחַוָּה כְּחֲדָא אִתְבְּרִיאוּ, בְּזִוּוּגָא חַד. וְכֵיוָן דְּאִשְׁתַּכָּחוּ בְּזִוּוּגָא חַד, מִיָּד וַיְבָרֶךְ אֹתָם. דְּלֵית בִּרְכָתָא שַׁרְיָא, אֶלָּא בְּאַתַר דְּאִשְׁתַּכָּחוּ דְּכַר וְנוּקְבָא.

תָּא חֲזֵי, כַּד נָפַק יַעֲקֹב לְמֵיהַךְ לְחָרָן, בְּלְחוֹדוֹי הֲוָה, דְּלָא אִינְסִיב. מַה כְּתִיב, (בראשית כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וְגוֹ', וְלָא אָתִיבוּ לֵיהּ אֶלָּא בְּחֶלְמָא, הַשְׁתָּא דְּאִנְסִיב וְהֲוָה אָתֵי בְּכֻלְּהוּ שִׁבְטִין. כַּבְיָכוֹל מַשְׁרְיָין עִלָּאִין, פָּגְעִין בֵּיהּ, וְאִתְחַנְּנוּ לֵיהּ. דִּכְתִיב וַיִּפְגְּעוּ בוֹ, אִינּוּן אַהֲדָרוּ לְמִפְגַּע בֵּיהּ. בְּקַדְמִיתָא אִיהוּ וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, הַשְׁתָּא אִינּוּן וַיִּפְגְּעוּ בוֹ.

בְּגִין דִּבְגִינֵיהּ דְּיַעֲקֹב וּבְאִינּוּן שִׁבְטִין, אִתְשַׁקְיָין אִינּוּן מִמַּיָּא דְיַמָּא רַבָּא. וְלָא עוֹד, אֶלָּא בְּקַדְמִיתָא בַּלַּיְלָה בְּחֶלְמָא. הַשְׁתָּא בְּחֵיזוּ דְעֵינָא, וּבִימָמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית לב) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה וְגוֹ'.

לשון הקודש

אֶחָד, וְכֵיוָן שֶׁנִּמְצְאוּ בְּזִוּוּג אֶחָד, מִיָּד וַיְבָרֶךְ אֹתָם, שֶׁאֵין הַבְּרָכָה שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצָאִים זָכָר וּנְקֵבָה.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁיָּצָא יַעֲקֹב לָלֶכֶת לְחָרָן, הָיָה לְבַדּוֹ, שֶׁלֹּא נִשָּׂא, מַה כָּתוּב? וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וְגוֹ', וְלֹא הֵשִׁיבוּ לוֹ אֶלָּא בַּחֲלוֹם. כָּעֵת שֶׁנִּשָּׂא, וְהָיָה בָּא עִם כָּל הַשְּׁבָטִים, כִּבְיָכוֹל הַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים פָּגְשׁוּ בוֹ וְהִתְחַנְּנוּ לוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיִּפְגְּעוּ בוֹ. הֵם חָזְרוּ לְהִפָּגֵשׁ בוֹ. בָּרִאשׁוֹנָה – וַיִּפְגַּע הוּא בַּמָּקוֹם, וְכָעֵת הֵם – וַיִּפְגְּעוּ בוֹ.

מִשּׁוּם שֶׁבִּשְׁבִיל יַעֲקֹב וּבְאוֹתָם הַשְּׁבָטִים הֵם מֶשְׁקִים, מִן הַמַּיִם שֶׁל הַיָּם הַגָּדוֹל. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא בָּרִאשׁוֹנָה בַּלַּיְלָה

כְּמָה (דף קסה ע"ב) **אִשְׁתְּמוֹדַע לוֹן, אֶלָּא חָמָא, דְּאִינּוּן הֲווֹ, אִינּוּן דְּחָמָא בְּחֶלְמָא, בְּגִינֵי כָּךְ קָרָא לוֹן מַחֲנָיִם, מַשְׁרְיָין דְּאִתְחֲזוּ לְעֵילָא, וּמַשְׁרְיָין דְּאִתְחֲזוּ לְתַתָּא. אַמַּאי אִתְגַּלְיָאוּ לְמִפְּגַע לֵיהּ. אֶלָּא שְׁכִינְתָּא אָזְלָא לְגַבֵּיהּ, לְנַטְלָא לְבֵיתֵיהּ. וּמְחַכָּא לֵיהּ לְבִנְיָמִן, לְנַטְלָא בֵּיתָא עִמֵּיהּ דְּיַעֲקֹב כְּדְקָא יְאוּת. וּכְדֵין כְּתִיב, (ירמיה מו) וְשָׁב יַעֲקֹב וְשָׁקַט וְשַׁאֲנָן וְאֵין מַחֲרִיד. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.** (ע"כ פרשת ויצא)

סִתְרֵי תּוֹרָה

וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ. (קהלת א) **מָאי קָא חָמָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, דְּשִׁירוּתָא דְּסִפְּרָא דְּחָכְמְתָא דִּילֵיהּ מֵהָכָא אִיהוּ. אֶלָּא אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, שְׁלֹמֹה מַלְכָּא הַאי סִפְּרָא, אוֹקִים לֵיהּ עַל שֶׁבַע הֲבָלִים, וְעַלְמָא קָאִים עֲלַיְיהוּ.**

וְאִינּוּן עַמּוּדִין וְסָמְכִין, קִיּוּמָא דְעַלְמָא. דְּבְגִין כָּךְ אִקְרוּן הֲבָלִים,

(ס"א בְּהַאי הֶבֶל דְּנָפִיק מִפּוּמֵיהּ דְּבַר נָשׁ וְאִתְקַיָּים בֵּיהּ וְאִתְעָרוּ חַבְרַיָּיא אֵין

לשון הקודש

בַּחֲלוֹם, וְכָעֵת בְּמַרְאֵה הָעַיִן וּבַיּוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה וְגוֹ'.

כַּמָּה הִכִּיר אוֹתָם? אֶלָּא רָאָה שֶׁהֵם הָיוּ אוֹתָם שֶׁרָאָה בַּחֲלוֹם, מִשּׁוּם כָּךְ קָרָא לָהֶם מַחֲנָיִם, מַחֲנוֹת שֶׁנִּרְאוּ לְמַעְלָה וּמַחֲנוֹת שֶׁנִּרְאוּ לְמַטָּה. לָמָּה נִתְגַּלּוּ לִפְגֹּשׁ אוֹתוֹ? אֶלָּא הַשְּׁכִינָה הָלְכָה אֵלָיו לִטֹּל אֶת בֵּיתוֹ, וּמְצַפָּה לְבִנְיָמִין לִטֹּל אֶת הַבַּיִת עִם יַעֲקֹב כָּרָאוּי, וְאָז כָּתוּב וְשָׁב יַעֲקֹב וְשָׁקַט וְשַׁאֲנָן וְאֵין מַחֲרִיד. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

סִתְרֵי תּוֹרָה

וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ. מָה רָאָה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ שֶׁרֵאשִׁית סֵפֶר הַחָכְמָה שֶׁלּוֹ הוּא מִכָּאן? אֶלָּא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה הֵקִים אֶת הַסֵּפֶר הַזֶּה עַל שִׁבְעָה הֲבָלִים, וְהָעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם.

וְהֵם הָעַמּוּדִים וְהַתּוֹמְכִים, קִיּוּם

הָעוֹלָם מִתְקַיֵּים אֶלָּא בְּהֶבֵל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן. דָּבָר אַחֵר עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים. הַתּוֹרָה דָּא יַעֲקֹב הָעֲבוֹדָה דָּא יִצְחָק גְּמִילוּת חֲסָדִים דָּא אַבְרָהָם. שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אִלֵּין אִינוּן סַמְכִין עִלָּאִין תִּלְתָּא מִן שִׁבְעָה הֲבָלִים) **מַה גּוּפָא, לָא אִתְקַיַּים בְּלָא הֶבֶל, אוֹף הָכִי עַלְמָא, לָא אִתְקַיַּים אֶלָּא עַל הֲבָלִים דְּאָמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא. וְאִינוּן שֶׁבַע, דְּכְתִיב,** (קהלת א) **הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת הֲבֵל הֲבָלִים הַכֹּל הָבֶל, הָא שֶׁבַע.**

וְאִי תֵּימָא, אִי הָכִי דְּאִינוּן מַרְגְּלָאן טָבָאן דְּעַלְמָא קָיְימָא עֲלַיְיהוּ, הָא בְּאַתַר אַחֲרָא כְּתִיב הֲבָלִים בִּישִׁין, וְאִינוּן סִתְרוּ דְּעַלְמָא, כְּגוֹן (קהלת ו) **זֶה הֶבֶל וָחֳלִי רָע הוּא.** (קהלת ד) **זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ. אֶלָּא וַדַּאי** (אִלֵּין) **אַף עַל גַּב דְּהַנֵּי שֶׁבַע הֲבָלִים, דְּאִינוּן קַדִּישִׁין קִיּוּמָא דְּעַלְמָא, אִית לָקָבֵל הַנֵּי ז' הֲבָלִים דְּכָל דִּינִין דְּעַלְמָא** (מִנַּיְיהוּ) **נָפְקִין, וּמִנַּיְיהוּ מִתְפַּשְׁטִין.** (הֲבָלִים אַחֲרָנִין וְכֹלָּא קִיּוּמָא דְּגָלוּתָא (ס"א דְּעַלְמָא) בְּגִין דְּאִית בְּהַנֵּי שֶׁבַע הֲבָלִים דְּכָל דִּינִין דְּעַלְמָא נַפְקֵי וּמִתְפַּשְׁטֵי מִינַיְיהוּ) **וְאִקְרוּן הֲבָלִים אַחֲרָנִין, לְאַלְקָאָה בְּנֵי נָשָׁא, וּלְאַתְקָנָא לוֹן דְּיַהֲכוּן בְּאֹרַח**

לשון הקודש

הָעוֹלָם. שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ נִקְרְאוּ הֲבָלִים: (ס"א בְּהֶבֶל זֶה שֶׁיּוֹצֵא מִפִּיו שֶׁל אָדָם וּמִתְקַיֵּם בּוֹ, וְהִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא בַּהֶבֵל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן. דָּבָר אַחֵר, עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים. הַתּוֹרָה – זֶה יַעֲקֹב, הָעֲבוֹדָה – זֶה יִצְחָק, גְּמִילוּת חֲסָדִים – זֶה אַבְרָהָם. שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ הֵם עַמּוּדִים עֶלְיוֹנִים, שְׁלֹשָׁה מִן שִׁבְעָה הֲבָלִים) מָה הַגּוּף אֵינוֹ מִתְקַיֵּם בְּלִי הֶבֶל – אַף כָּךְ הָעוֹלָם אֵינוֹ מִתְקַיֵּם אֶלָּא עַל הַהֲבָלִים שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, וְהֵם שִׁבְעָה, שֶׁכָּתוּב הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת הֲבֵל הֲבָלִים הַכֹּל הָבֶל. הֲרֵי שִׁבְעָה.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ שֶׁאוֹתָן מַרְגָּלִיּוֹת טוֹבוֹת שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, הִנֵּה בְּמָקוֹם אַחֵר כָּתוּב הֲבָלִים רָעִים, וְהֵן חֶרְבַּן הָעוֹלָם, כְּמוֹ (קהלת ו) זֶה הֶבֶל וָחֳלִי רָע הוּא. זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ. אֶלָּא וַדַּאי [אֵלּוּ], אַף עַל גַּב שֶׁשִּׁבְעָה הַהֲבָלִים הַלָּלוּ, שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים, קִיּוּם הָעוֹלָם, יֵשׁ כְּנֶגֶד אֵלּוּ שִׁבְעָה הֲבָלִים שֶׁכָּל דִּינֵי הָעוֹלָם יוֹצְאִים וּמֵהֶם מִתְפַּשְׁטִים [הֲבָלִים אֲחֵרִים, וְהַכֹּל קִיּוּם שֶׁל הַגָּלוּת (שֶׁל הָעוֹלָם), מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בְּאֵלּוּ שִׁבְעָה הֲבָלִים שֶׁכָּל דִּינֵי הָעוֹלָם יוֹצְאִים וּמִתְפַּשְׁטִים מִמֶּנּוּ] וְנִקְרָאִים הֲבָלִים אֲחֵרִים

מֵישָׁר, וְאִקְרוּן הֶבֶל דְּשַׁרְיָא בְּהוּ חֲלִי רָע, הֶבֶל דְּאִיהוּ רְעוּת רוּחַ. וְאִינוּן קִיּוּמָא (דְּעַלְמָא). דְּבְגִינֵיהוֹן בְּנֵי נָשָׁא אָזְלִין בְּאֹרַח מֵישָׁר וּדְחִילוּ מִקֻּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל דָּא סַגִּיאִין אִינּוּן הַבָּלִים דְּמִתְפַּשְׁטֵי מֵהַנֵּי שֶׁבַע.

וְשֵׁירוּתָא דְּאִיהוּ אָמַר, רָזָא דְּשִׁמְשָׁא, דְּאִיהוּ הֶבֶל, דְּקַיְּים עַלְמָא, וְאִיהוּ רָזָא לְאָעֲלָא בַר נָשׁ לְגוֹ מְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין כָּךְ, כָּל מַה דְּתְחוֹת הַאי דַּרְגָּא, לָאו אִיהוּ רָזָא דְּמְהֵימְנוּתָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (קהלת ב) וְאֵין יִתְרוֹן תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ (קהלת ט) בְּכָל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַחַת הַשָּׁמֶשׁ, דְּהָא תְחוֹת הַאי לָא אִצְטְרִיךְ לְאִתְדַּבְּקָא.

שִׁמְשָׁא בְּסִיהֲרָא, חָדָא אִינּוּן בְּלָא פִּירוּדָא, וְסִיהֲרָא אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ תְחוֹת שִׁמְשָׁא, כֹּלָּא אִיהוּ שִׁמְשָׁא, בְּלָא פִּירוּדָא. וּתְחוֹת הַאי, כֹּלָּא אִיהוּ רְעוּת רוּחַ, וְאָסִיר לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ.

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב, (בראשית כח) בְּקִטְרָא דְּסִתִּימוּ, מִגּוֹ סִתְרָא סְתִימָא נָפְקָא, זֹהַר אַסְפַּקְלַרְיָאה דְּנָהֲרָא, כְּלִילָא מִתְּרֵין גְּוָונִין דְּמִתְחַבְּרָן

לשון הקודש

לְהַלְּכוֹת בְּנֵי אָדָם וּלְתַקְּנָם שֶׁיֵּלְכוּ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, וְנִקְרָאִים הֶבֶל שֶׁשּׁוֹרֶה בָּהֶם חֲלִי רָע, הֶבֶל שֶׁהוּא רְעוּת רוּחַ. וְהֵם הַקִּיּוּם (וְשֶׁל הָעוֹלָם) שֶׁבִּגְלָלָם בְּנֵי אָדָם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ יָשָׁר וּפוֹחֲדִים מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעַל כֵּן רַבִּים הֵם הַהֲבָלִים שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים מִשִּׁבְעָה הַלָּלוּ.

וְהָרֵאשִׁית שֶׁהוּא אָמַר, סוֹד הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהוּא הֶבֶל שֶׁמְּקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם, וְהוּא הַסּוֹד לְהַכְנִיס אֶת הָאָדָם לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כָּל מַה שֶׁתַּחַת הַדַּרְגָּה הַזּוֹ אֵינוֹ סוֹד הָאֱמוּנָה, וְעַל כֵּן כָּתוּב (שם ב) וְאֵין יִתְרוֹן תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, בְּכָל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, שֶׁהֲרֵי מִתַּחַת לְזֶה לֹא צָרִיךְ לְהִדָּבֵק.

הַשָּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה הֵם אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַלְּבָנָה הִיא תַחַת הַשֶּׁמֶשׁ, הַכֹּל הוּא שֶׁמֶשׁ בְּלִי פֵּרוּד, וְתַחַת לָזֶה הַכֹּל הוּא רְעוּת רוּחַ וְאָסוּר לְהִדָּבֵק בּוֹ.

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב, בַּקֶּשֶׁר שֶׁל הַסָּתוּם, מִתּוֹךְ הַסֵּתֶר הַסָּתוּם יוֹצֵא, זֹהַר הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה כְּלוּלָה מִשְּׁנֵי גְוָנִים

כְּחֲדָא, כֵּיוָן דְּאִלֵּין אִתְכְּלִילוּ דָא בְדָא, אִתְחֲזוּן בֵּיהּ כָּל גְּוָונִין. אַרְגְּמָן אִיהוּ כָל חֵיזוּ דִנְהוֹרִין בֵּיהּ כְּלִילָן. רָצוֹא וָשׁוֹב, אִינּוּן נְהוֹרִין לָא מִתְעַכְּבָן לְמֶחֱמֵי, חִבּוּרָא חָדָא אִתְחַבְּרָן בְּהַהוּא זֹהַר.

בְּהַאי זֹהַ"ר שָׁאֲרֵי מָאן דְּשָׁאֲרֵי. שְׁמָא אִיהוּ לְהַהוּא דְּסָתִים דְּלָא יְדִיעַ כְּלָל. קוֹל יַעֲקֹב אִקְרֵי, בְּהַאי אִתְחֲזֵי מְהֵימְנוּתָא דְכֹלָּא. הַהוּא דְּסָתִים וְלָא יְדִיעַ כְּלָל, בְּהַאי שַׁרְיָא יהו"ה. שְׁלִימוּ דְכָל סִטְרִין אִיהוּ, עִלָּאָה וְתַתָּאָה. הָכָא אִשְׁתַּכַּח יַעֲקֹב שְׁלִימוּ דְּאָבָהָן דְּאָחִיד מִכָּל סִטְרִין. זה"ר דָּא, עַל בְּרִירוּ דִשְׁמָא דָא אִקְרֵי, דִּכְתִיב, (ישעיה מא) יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךָ. תְּרֵין שְׁמָהָן אִקְרֵי, יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל. בְּקַדְמִיתָא יַעֲקֹב, וּלְבָתַר יִשְׂרָאֵל.

סִתְרָא דְסִתְרָא דָא, כַּד הָוָה בְּקַדְמִיתָא בְהַאי סוֹפָא דְמַחְשָׁבָה, דְּאִיהוּ פֵּרוּשָׁא דְאוֹרַיְיתָא דְּבִכְתַב, וְאִיהִי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְעַל דָּא אִקְרֵי בְּאֵר, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים א) הוֹאִיל מֹשֶׁה בְּאֵר אֶת הַתּוֹרָה, בְּאֵ"ר אִיהוּ לְהַהוּא דְּאִקְרֵי שֶׁבַע, דִּכְתִיב, (מלכים א ו) וַיִּבְנֵהוּ שֶׁבַע שָׁנִים. וְהַיְינוּ קוֹל גָּדוֹל.

לשון הקודש

שֶׁמִּתְחַבְּרִים יַחַד. כֵּיוָן שֶׁאֵלּוּ נִכְלְלוּ זֶה עִם זֶה, נִרְאִים בּוֹ כָּל הַגְּוָנִים. הוּא אַרְגָּמָן. כָּל מַרְאֵה הָאוֹרוֹת כְּלוּלִים בּוֹ. רָצוֹא וָשׁוֹב, אוֹתָם הָאוֹרוֹת לֹא מִתְעַכְּבִים לִרְאוֹת, חִבּוּר אֶחָד הֵם מִתְחַבְּרִים בַּזֹּהַר הַהוּא.

בַּזֹּהַ"ר הַזֶּה שׁוֹרֶה מִי שֶׁשּׁוֹרֶה, הוּא שֵׁם לְאוֹתוֹ הַנִּסְתָּר שֶׁלֹּא יָדוּעַ כְּלָל, נִקְרָא קוֹל יַעֲקֹב, בָּזֶה נִרְאֵית הָאֱמוּנָה שֶׁל הַכֹּל. אוֹתוֹ נִסְתָּר שֶׁלֹּא יָדוּעַ כְּלָל, בָּזֶה שׁוֹרֶה יהו"ה. הוּא הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים, הָעֶלְיוֹן וְהַתַּחְתּוֹן נִמְצָא כָּאן, יַעֲקֹב הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל הָאָבוֹת שֶׁאָחוּז מִכָּל הַצְּדָדִים. הַזֹּהַר הַזֶּה עַל בְּחִירַת הַשֵּׁם הַזֶּה נִקְרָא, שֶׁכָּתוּב יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךָ. שְׁנֵי שֵׁמוֹת נִקְרָא – יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל. בָּרִאשׁוֹנָה יַעֲקֹב, וְאַחַר כָּךְ יִשְׂרָאֵל.

הַסֵּתֶר שֶׁל הַסֵּתֶר הַזֶּה, כְּשֶׁהָיָה בַּהַתְחָלָה בַּסּוֹף הַזֶּה שֶׁל הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהוּא הַפֵּרוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְהִיא הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְעַל כֵּן נִקְרָא בְּאֵר, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים א) הוֹאִיל מֹשֶׁה בְּאֵר אֶת הַתּוֹרָה. בְּאֵ"ר הוּא לְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא שֶׁבַע, שֶׁכָּתוּב וַיִּבְנֵהוּ שֶׁבַע שָׁנִים. וְהַיְינוּ קוֹל גָּדוֹל.

וְדָא סוֹפָא דְמַחְשָׁבָה, בְּאֵ"ר שָׁבַע אִיהוּ. וְיַעֲקֹב עָאל בְּהַאי רֵישָׁא לִמְהֵימְנוּתָא, כֵּיוָן דְּאִתְדְּבַק בִּמְהֵימְנוּתָא דָא, אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְאִתְבָּחֲנָא, בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִתְבְּחִינוּ אֲבָהָן דִּילֵיהּ דְּעָאלוּ בִּשְׁלָם וּנְפָקוּ בִּשְׁלָם.

אָדָם עָאל וְלָא אִסְתַּמַּר, וְאִתְפַּתְּיָא אֲבַתְרָהּ, וְחָטָא בְּהַהִיא (הושע א) **אֵשֶׁת זְנוּנִים, נָחָשׁ קַדְמָאָה. נֹחַ עָאל, וְלָא אִסְתַּמַּר, וְאִתְפַּתְּיָא אֲבַתְרָהּ, וְחָטָא. דִּכְתִיב** (בראשית ט) **וַיִּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלֹה. אַבְרָהָם עָאל וְנָפַק דִּכְתִיב,** (בראשית יב) **וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה, וּכְתִיב,** (בראשית יג) **וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם. יִצְחָק עָאל וְנָפַק, דִּכְתִיב,** (בראשית כו) **וַיֵּלֶךְ יִצְחָק אֶל אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים גְּרָרָה, וּכְתִיב,** (שם) **וַיַּעַל מִשָּׁם בְּאֵר שָׁבַע.**

יַעֲקֹב כֵּיוָן דְּעָאל בִּמְהֵימְנוּתָא, אִצְטְרִיךְ לְמֵיעַל מִנְחָתָא לְהַהִיא סִטְרָא, בְּגִין דְּמַאן דְּאִשְׁתְּזִיב מִתַּמָּן, אִיהוּ רְחִימָא וּבְרִירָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מָאי (מה) **כְּתִיב,** (בראשית כח) **וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע, סִתְרָא דְרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא. וַיֵּלֶךְ חָרָנָה, סִטְרָא** (הושע א) **דְּאֵשֶׁת זְנוּנִים, אִשָּׁה מְנָאֲפֶת.**

לשון הקודש

וְסוֹף הַמַּחֲשָׁבָה הַזֶּה הוּא בְּאֵ"ר שָׁבַע. וְיַעֲקֹב נִכְנַס בָּרֹאשׁ הַזֶּה לָאֱמוּנָה. כֵּיוָן שֶׁנִּדְבַּק בָּאֱמוּנָה הַזּוֹ, הֶצְרַךְ לוֹ לְהִבָּחֵן בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁנִּבְחֲנוּ אֲבוֹתָיו, שֶׁנִּכְנְסוּ בְשָׁלוֹם וְיָצְאוּ בְשָׁלוֹם.

אָדָם נִכְנַס וְלֹא נִשְׁמַר, וְהִתְפַּתָּה אַחֲרֶיהָ, וְחָטָא בְּאוֹתָהּ אֵשֶׁת זְנוּנִים, הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי. נֹחַ נִכְנַס וְלֹא נִשְׁמַר, וְהִתְפַּתָּה אַחֲרֶיהָ וְחָטָא, שֶׁכָּתוּב וַיִּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלֹה. אַבְרָהָם נִכְנַס וְיָצָא, שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה, וְכָתוּב וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם. יִצְחָק נִכְנַס וְיָצָא, שֶׁכָּתוּב וַיֵּלֶךְ יִצְחָק אֶל אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים גְּרָרָה, וְכָתַב וַיַּעַל מִשָּׁם בְּאֵר שָׁבַע.

יַעֲקֹב, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנַס בָּאֱמוּנָה, הִצְטָרֵךְ לְהַכְנִיס מִנְחָה לַצַּד הַהוּא, מִשּׁוּם שֶׁמִּי שֶׁנִּצַּל מִשָּׁם הוּא אָהוּב וְנִבְחָר שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מַה כָּתוּב? וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע, הַסֵּתֶר שֶׁל סוֹד הָאֱמוּנָה. וַיֵּלֶךְ חָרָנָה – הַצַּד שֶׁל אֵשֶׁת זְנוּנִים, אִשָּׁה מְנָאֲפֶת.

סִתְרָא דְסִתְרִין, מִגּוֹ דְתוּקְפָּא דְטִיהֲרָא דְיִצְחָק (נָפַק), **מִגּוֹ דּוּרְדַּיָּא דְחַמְרָא, נָפַק חַד נְעִיצוּ קְטִירָא, כָּלִיל חַד דְּכַר וְנוּקְבָא, סוּמְקָא כְוַורְדָא, מִתְפָּרְשָׁן לְכַמָּה סִטְרִין וּשְׁבִילִין. דְּכוּרָא אִקְרֵי סמאל, נוּקְבֵיהּ כְּלִילָא בְגַוֵּיהּ תָּדִיר. כְּמָה דְאִיהוּ בִסְטַר קְדוּשָׁה, הָכִי נָמֵי בְסִטְרָא אַחֲרָא, דְּכַר וְנוּקְבָא כְלִילָן דָּא בְדָא. נוּקְבָא דְסמאל, נָחָשׁ, אִקְרֵי אֵשֶׁת זְנוּנִים,** (בראשית י) **קֵץ כָּל בָּשָׂר, קֵץ הַיָּמִים.**

תְּרֵין רוּחִין בִּישִׁין מִתְדַּבְּקָן כְּחֲדָא, רוּחָא דְדְכוּרָא דַקִּיק. רוּחָא דְנוּקְבָא, בְּכַמָּה אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין מִתְפַּרְשָׁא, וּמִתְדַּבְּקָא בְּהַהוּא רוּחָא דְדְכוּרָא. קַשִּׁיטַת גַּרְמָהּ בְּכַמָּה תַכְשִׁיטִין כְּזוֹנָה, מְרַחֲקָא קְיִימַת בְּרֵישׁ אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין, לְפַתְּאָה בְנֵי נָשָׁא.

שַׁטְיָא דְקָרִיב בַּהֲדָהּ, אַתְקִיפַת בֵּיהּ וְנַשְׁקַת לֵיהּ, מָסְכַת לֵיהּ חַמְרָא דְדוּרְדַּיָּא, דִּמְרוֹרַת פִּתְנִים. כֵּיוָן דְּשָׁתֵי, אַסְטֵי אֲבַתְרָהּ, לְבָתָר דְּחָמַאת לֵיהּ סָטֵי אֲבַתְרָהּ מֵאוֹרְחָא דְקִשׁוֹט, אַפְּשִׁיטַת גַּרְמָהּ מִכָּל אִינּוּן תִּקּוּנִין דְּהֲוַת מִתְתַּקְנָא לְגַבֵּי דְהַהוּא שַׁטְיָא.

לשון הקודש

סִתֶר הַסְּתָרִים מִתּוֹךְ הַתֹּקֶף שֶׁל אוֹרוֹ שֶׁל יִצְחָק [וְצָא] מִתּוֹךְ שִׁמְרֵי הַיַּיִן, יָצְאָה צוּרָה מֻרְכֶּבֶת אַחַת כּוֹלֶלֶת אֶחָד זָכָר וּנְקֵבָה, אֲדֻמָּה כְּמוֹ שׁוֹשַׁנָּה, נִפְרָדִים לְכַמָּה צְדָדִים וּשְׁבִילִים. הַזָּכָר נִקְרָא סמא"ל, וּנְקֵבָתוֹ כְּלוּלָה בְּתוֹכוֹ תָּמִיד. כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה, כָּךְ גַּם בַּצַּד הָאַחֵר זָכָר וּנְקֵבָה כְּלוּלִים זֶה עִם זֶה. הַנְּקֵבָה עִם סמא"ל, נָחָשׁ, נִקְרֵאת אֵשֶׁת זְנוּנִים, קֵץ כָּל בָּשָׂר, קֵץ הַיָּמִים.

שְׁתֵּי רוּחוֹת רָעוֹת נִדְבָּקוֹת יַחַד. רוּחַ הַזָּכָר דַּקָּה. רוּחַ הַנְּקֵבָה בְּכַמָּה דְּרָכִים וּשְׁבִילִים נִפְרֶדֶת, וְנִדְבֶּקֶת בְּאוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁל הַזָּכָר. מְקַשֶּׁטֶת אֶת עַצְמָהּ בְּכַמָּה תַכְשִׁיטִים, כְּמוֹ זוֹנָה, מְרֻחֶקֶת, עוֹמֶדֶת בְּרֹאשׁ הַדְּרָכִים וְהַשְּׁבִילִים לְפַתּוֹת בְּנֵי אָדָם.

הַשּׁוֹטֶה שֶׁקָּרֵב אֵלֶיהָ, מַחֲזִיקָה בּוֹ וּמְנַשֶּׁקֶת אוֹתוֹ, מוֹזֶגֶת לוֹ יַיִן הַמְשֻׁמָּר שֶׁל מְרוֹרַת פִּתְנִים. כֵּיוָן שֶׁשּׁוֹתֶה, סוֹטֶה אַחֲרֶיהָ. אַחַר שֶׁרוֹאָה אוֹתוֹ סוֹטֶה אַחֲרֶיהָ מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת, מַפְשִׁיטָה אֶת עַצְמָהּ מִכָּל אוֹתָם הַתִּקּוּנִים שֶׁהָיְתָה מִתְקֻנֶּת לַשּׁוֹטֶה הַזֶּה.

תִּקּוּנִין דִּילֵהּ, לְפַתְּאָה לִבְנֵי נָשָׁא. שַׁעֲרָהָא מְתַקְּנִין סוּמְקָן כְּוַורְדָא, אַנְפָּהָא חִוְורִין וְסוּמְקִין. בְּאוּדְנָהָא תַּלְיָין שִׁיתָּא תִּקּוּנִין אַטּוּנָא דְמִצְרָיִם, תַּלְיָין עַל קַדְלָהָא כָּל חֵילֵי דְאַרְעָא דְקָדָם. פִּיהָ מִתְתַּקְּנָא בִּפְתִיחוּ דַּקִּיק יָאֶה בְתִקּוּנָהָא, לִישָׁנָא חֲדִידָא כְּחַרְבָּא, שְׁעִיעָן מִלָּהָא כְּמִשְׁחָא. שִׁפְוָותָהָא יָאָן סוּמְקִין כְּוַורְדָא, מְתִיקוּ בְּכָל מְתִיקוּ דְעַלְמָא, אַרְגְּוָונָא לְבָשַׁת, אִתְתַּקְּנַת בְּאַרְבָּעִין תִּקּוּנִין, חָסֵר חַד.

שַׁטְיָא (דא) סָטֵי אֲבַתְרָהָא, וְשָׁתֵי מִכַּסָּא דְחַמְרָא וְעָבִיד בָּהּ נִיאוּפִין וְאַסְטֵי אֲבַתְרָהּ. מָה עָבְדַת, שַׁבְקַת לֵיהּ נָאִים בְּעַרְסָא, וְסָלְקַת לְעֵילָא וְאַלְשִׁינַת עֲלֵיהּ, וְנָטְלָא רְשׁוּ וְנַחֲתָא. אִתְעַר הַהוּא שַׁטְיָא וְחָשַׁב לְחַיְיכָא בַהֲדָהּ כְּקַדְמִיתָא, וְהִיא אַעֲדִיאַת תִּקּוּנָהָא מִינָהּ, וְאִתְהַדְּרַת גִּיבַּר תַּקִּיף קָאִים לְקָבְלֵיהּ, לָבִישׁ לְבוּשָׁא דְנוּרָא מְלַהֲטָא, בִּדְחִילוּ תַּקִּיף מְרַתְתָא גַּרְמָא וְנַפְשָׁא עֲרוּמָה. מַלְיָיא דְעַיְינִין דַּחֲלָן, חַרְבָּא שְׁנָנָא בִידֵיהּ (בידה), טִיפִּין מְרִירָן תַּלְיָין מֵהַהוּא חַרְבָּא, קָטִיל לֵיהּ לְהַהוּא שַׁטְיָא, וְאַרְמֵי לֵיהּ לְגוֹ גֵיהִנֹּם.

לשון הקודש

הַתִּקּוּנִים שֶׁלָּהּ לְפַתּוּת בְּנֵי אָדָם: שַׁעֲרוֹתֶיהָ מְתֻקָּנִים אֲדֻמִּים כַּשּׁוֹשַׁנָּה, פָּנֶיהָ לְבָנִים וַאֲדֻמִּים, בְּאָזְנֶיהָ תְּלוּיִים שִׁשָּׁה תִּקּוּנִים שֶׁל אֶטּוּן מִצְרַיִם, תְּלוּיִים עַל צַוָּארָהּ כָּל חֵילוֹת אֶרֶץ קֶדֶם, פִּיהָ מְתֻקָּן כִּפְתִיחָה דַקָּה יָפָה בְּתִקּוּנֶיהָ, לָשׁוֹן חַדָּה כַּחֶרֶב, דְּבָרֶיהָ חֲלָקִים כַּשֶּׁמֶן, שִׂפְתוֹתֶיהָ יָפוֹת אֲדֻמּוֹת כַּשּׁוֹשַׁנָּה מְתוּקוֹת בְּכָל הַמְּתִיקוּת שֶׁל הָעוֹלָם, לְבוּשָׁהּ אַרְגָּמָן, מְתֻקֶּנֶת בְּאַרְבָּעִים תִּקּוּנִים חָסֵר אֶחָד.

שׁוֹטָה [זֶה] שֶׁסּוֹטָה אַחֲרֶיהָ וְשׁוֹתָה מִכּוֹס הַיַּיִן וְעוֹשֶׂה עִמָּהּ נִאוּפִים וְסוֹטָה אַחֲרֶיהָ, מָה הִיא עוֹשָׂה? מַשְׁאִירָה אוֹתוֹ יָשֵׁן בַּמִּטָּה, וְעוֹלָה לְמַעְלָה וּמַלְשִׁינָה עָלָיו, וְנוֹטֶלֶת רְשׁוּת וְיוֹרֶדֶת. מִתְעוֹרֵר הַשּׁוֹטֶה הַהוּא, וְחוֹשֵׁב לִצְחוֹק עִמָּהּ כְּמוֹ בָּרִאשׁוֹנָה, וְהוּא מְסִירָה אֶת תִּקּוּנֶיהָ מִמֶּנָּה, וְחוֹזֶרֶת לְגִבּוֹר חָזָק שֶׁעוֹמֵד כְּנֶגְדּוֹ, לָבוּשׁ בִּלְבוּשׁ שֶׁל אֵשׁ לוֹהֶטֶת, בְּפַחַד חָזָק מְרַתֵּת עַצְמָהּ וְנַפְשָׁהּ עֲרֻמָּה, מְלֵאָה בְּעֵינַיִם מַפְחִידוֹת, חֶרֶב שְׁנוּנָה בְּיָדוֹ [בְּיָדָהּ]. טִפּוֹת מְרִירוֹת תְּלוּיוֹת מֵהַחֶרֶב הַהִיא. הוֹרֵג אֶת הַשּׁוֹטֶה הַהוּא,

יַעֲקֹב נָחַת לְגַבָּהּ, וְאָזַל לְאַתְרָהּ. שֶׁנֶּאֱמַר וַיֵּלֶךְ חָרָנָה, וְחָמָא כָּל תִּקּוּן בֵּיתָא, וְאִשְׁתְּזִיב מִינָהּ. דְּכוּרָא דִּילָהּ סמאל, אַבְאִישׁ קַמֵּיהּ, וְנָחַת לְאַגָּחָא בֵּיהּ קְרָבָא וְלָא יְכִיל לֵיהּ, דִּכְתִיב, (בראשית לב) **וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ וְגו'. כְּדֵין אִשְׁתְּזִיב מִכֹּלָּא, וְאִשְׁתְּלִים בִּשְׁלִימוּ וְאִסְתַּלַּק בְּדַרְגָּא שְׁלִים וְאִתְקְרֵי יִשְׂרָאֵל. כְּדֵין סָלִיק בְּדַרְגָּא עִלָּאָה וְאִשְׁתְּלִים בְּכֹלָּא, וְהֲוָה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְעֲלֵיהּ כְּתִיב,** (שמות כו) **וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן וְגו'.**

מַהוּ (בראשית לב) **וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכוֹ, לֵיהּ לָא יְכִיל, אֲבָל נָגַע בְּכַף יֶרְכוֹ, דְּאִינְהוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא, דְּנָפְקוּ מִן יַרְכוֹ דְּאַהֲרֹן,** (ס"א בְּסִיבַּת אֵשׁ זָרָה. וְהָא אִתְעָרוּ לִשְׁמֹרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה וגו', וְתַפְּסָה לוֹן בִּרְשׁוּתָהּא, תָּא חֲזֵי, מָה כְּתִיב בְּיַעֲקֹב שְׁלֵימָא) (וְעַל יַעֲקֹב כְּתִיב) **וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מַבְרַחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה.**

וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה. (בראשית כח)

חֶלְמָא, מַדְרֵגָא שְׁתִיתָאָה מֵאִינּוּן דַּרְגִּין תְּרֵין דְּנְבוּאָה, עַד הַהוּא דַּרְגָּא, שִׁית דַּרְגִּין אִינּוּן, וְעַל דָּא, חֶלְמָא חַד מִשִּׁתִּין דַּרְגִּין דְּנְבוּאָה. סֻלָּם, חָמָא בְּנוֹי דְּזַמִּינִין לְקַבְּלָא אוֹרַיְיתָא, בְּטוּרָא דְסִינַי.

לשון הקודש

וְזוֹרֵק אוֹתוֹ לְתוֹךְ גֵּיהִנֹּם.

יַעֲקֹב יָרַד אֵלֶיהָ וְהָלַךְ לִמְקוֹמָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר וַיֵּלֶךְ חָרָנָה, וְרָאָה אֶת כָּל תִּקּוּן הַבַּיִת, וְנִצַּל מִמֶּנָּה. הַזָּכָר שֶׁלָּהּ סמא"ל, הֵרַע לְפָנָיו, וְיָרַד לַעֲרֹךְ בּוֹ קְרָב וְלֹא יָכֹל לוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ וְגו'. אָז נִצַּל מִן הַכֹּל, וְהִשְׁתַּלֵּם בִּשְׁלֵמוּת, וְהִתְעַלָּה בְּדַרְגָּה שְׁלֵמָה וְנִקְרָא יִשְׂרָאֵל. אָז עָלָה לְדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה וְנִשְׁלַם בַּכֹּל וְנִהְיָה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְעָלָיו כָּתוּב וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן וְגו'.

מַהוּ וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכוֹ? לוֹ לֹא יָכֹל, אֲבָל נָגַע בְּכַף יֶרְכוֹ שֶׁהֵם נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁיָּצְאוּ מִיַּרְכוֹ שֶׁל אַהֲרֹן, [בְּסִבַּת אֵשׁ זָרָה. וַהֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ לִשְׁמֹרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה וְגו', וְתָפְסָה אוֹתָם בִּרְשׁוּתָהּ. בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב בְּיַעֲקֹב הַשָּׁלֵם] [וְעַל יַעֲקֹב כָּתוּב] וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מַבְרַחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה.

וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה. הַחֲלוֹם, הַמַּדְרֵגָה הַשִּׁשִּׁית מֵאוֹתָן שְׁתֵּי דַּרְגּוֹת הַנְּבוּאָה עַד אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה, הֵן שֵׁשׁ דְּרָגוֹת, וְעַל כֵּן הַחֲלוֹם אֶחָד מִשִּׁשִּׁים דְּרָגוֹת שֶׁל נְבוּאָה. סֻלָּם, רָאָה אֶת בָּנָיו שֶׁעֲתִידִים לְקַבֵּל

סֶלָּם דָּא סִינַי. (ס"א בְּגִימַטְרִיָּא) **בְּגִין דְּאִיהוּ נָעִיץ בְּאַרְעָא, וְחָשִׁיב בִּסְלִיקוּ לִשְׁמַיָּא. וְכָל רְתִיכִין** (קַדִּישִׁין) **וּמַשְׁרְיָין עִלָּאִין, כֻּלְּהוּ נָחֲתֵי** (נָחֲתוּ) **תַּמָּן בַּהֲדֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד יָהִיב לוֹן אוֹרַיְיתָא.**

וְכֹלָּא חָמָא. חָמָא מַטְטְרוֹן, סָבָא דְּבֵיתָא, דְּשַׁלִּיט בְּכָל דִּילֵיהּ. דְּאִיהוּ קָאֵי בְּשָׁלְטָנוּ עַל (הַאי) **עַלְמָא. בְּשָׁלְטָנוּ בְּשֵׁם שד"י. וְסָלִיק לְעֵילָא, בִּסְלִיקוּ דִשְׁמָא דְמָרֵיהּ הוי"ה, אֲתַר דְּיַעֲקֹב אִשְׁתַּלִּים בֵּיהּ לְבָתָר. וְרֹאשׁוֹ, דְּשֵׁם שַׁדַּי, אִיהוּ י', וְדָא מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה. כֵּיוָן דְּמָטֵי וְסָלִיק אָת דָּא, לְהַהוּא אֲתַר, אִשְׁתְּלִים וְאִתְקְרֵי בְּהַהוּא שְׁמָא דְמָארֵיהּ הוי"ה.**

וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, (בראשית כח) **אִינּוּן מַלְאָכִין קַדִּישִׁין, דִּקְרֵבִין לְמַלְכוּתָא סָלְקִין, וְאִינּוּן אַחֲרָנִין דְּלָא קְרֵבִין הֵם נָחֲתֵי. וְתוּ, בּוֹ סָלְקֵי וְנָחֲתֵי, כַּד אִיהוּ סָלִיק, סָלְקִין בַּהֲדֵיהּ, כַּד נָחִית, נָחֲתִין בַּהֲדֵיהּ. מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים, תְּרֵיסַר מַרְגְּלִיטָאן טָבָאן, וְאִינּוּן, מִיכָאֵל, קדמיאל, פדאל, גבריאל, צדקיאל, חסדיאל, רפאל, רזיאל, סטורי"ה, נוריאל. יפיאל,**

לשון הקודש

תּוֹרָה בְּהַר סִינַי. סֶלָּם זֶה סִינַי [וּבְגִימַטְרִיָּא], מְשׁוּם שֶׁהוּא נָעוּץ בָּאָרֶץ וְחוֹשֵׁב בַּעֲלִיָּה לַשָּׁמַיִם, וְכָל הַמֶּרְכָּבוֹת [הַקְּדוֹשׁוֹת] וְהַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים, כֻּלָּם יוֹרְדִים [יָרְדוּ] לְשָׁם עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁנָּתַן לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה.

וְהַכֹּל רָאָה. רָאָה אֶת מטטרו"ן זְקַן הַבַּיִת שֶׁשּׁוֹלֵט בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ, שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּשִׁלְטוֹן עַל הָעוֹלָם [הַזֶּה], בְּשִׁלְטוֹן שֶׁל שֵׁם שַׁדַּ"י. וְעוֹלֶה לְמַעְלָה בַּעֲלִיַּת שֵׁם רִבּוֹנוֹ הוי"ה, הַמָּקוֹם שֶׁיַּעֲקֹב הֶשְׁלַם בּוֹ לְאַחַר מִכֵּן. וְרֹאשׁוֹ שֶׁל שֵׁם שַׁדַּ"י הוּא י', וְזֶה מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעָה וְעָלְתָה הָאוֹת הַזּוֹ לַמָּקוֹם הַהוּא, הֶשְׁלַם וְנִקְרָא בְּאוֹתוֹ שֵׁם שֶׁל רִבּוֹנוֹ הוי"ה.

וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. אוֹתָם הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁקְּרוֹבִים לַמַּלְכוּת עוֹלִים, וְאוֹתָם הָאֲחֵרִים שֶׁאֵינָם קְרוֹבִים יוֹרְדִים. וְעוֹד, בּוֹ הֵם עוֹלִים וְיוֹרְדִים. כְּשֶׁהוּא עוֹלֶה, עוֹלִים עִמּוֹ. כְּשֶׁהוּא יוֹרֵד, יוֹרְדִים עִמּוֹ. מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים – שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה מַרְגָּלִיּוֹת טוֹבוֹת, וְהֵן: מיכא"ל, קדמיא"ל, פדא"ל, גבריא"ל, צדקיא"ל, חסדיא"ל, רפא"ל, רזיא"ל, סטורי"ה, נוריא"ל, יפיא"ל, ענא"ל. אַלְפֵי שִׁנְאָן, שִׁנְאָ"ן – שו"ר

ענאל, אַלְפֵי שִׁנְאָ"ן, שִׁוּ"ר, נָשֶׁ"ר, אַרְיֵ"ה, ן' אָדָם כָּלִיל דְּכַר וְנוּקְבָא. וְאִינּוּן סָלְקֵי, כַּד אִיהוּ סָלִיק, וְאִלֵּין נַחֲתֵי, כַּד אִיהוּ נָחִית.

וְתוּ, כָּל אִינּוּן דְּשָׁלְטֵי בְשָׁלְטָנוּ דְּהַאי עַלְמָא, עַל יְדֵיהּ סָלְקִין, וְכָל אִינּוּן דְּנָחֲתֵי עַל יְדֵיהּ נָחֲתֵי, כֻּלְּהוּ בְּהַאי סֻלָּם. הוי"ה שָׁלְטָא עַל כֹּלָּא, דִּכְתִיב, (בראשית כח) **וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו. כַּד אִתְעַר, כְּתִיב,** (בראשית כח) **אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם. בֵּית אֱלֹהִים וַדַּאי. וְאִיהוּ תַּרְעָא לְאָעֲלָא לְגוֹ, דִּכְתִיב,** (תהלים קיח) **פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ. זֶה הַשַּׁעַר לַה'. זֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם כֹּלָּא חַד.**

וַיַּרְא וְהִנֵּה בְאֵר בַּשָּׂדֶה וְהִנֵּה שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדְרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ. (בראשית כט) **בְּאֵר, דַּרְגָּא דְאַדּוֹן כָּל הָאָרֶץ. בַּשָּׂדֶה, חֲקַל תַּפּוּחִין קַדִּישִׁין. שְׁלֹשָׁה עֲדְרֵי צֹאן, תְּלַת דַּרְגִּין עִלָּאִין קַדִּישִׁין, מִתְתַּקְּנָן עַל הַהוּא בֵּירָא, וְאִינּוּן, נֶצַ"ח וְהו"ד וִיסוֹדָא דְעָלְמָא. וְאִלֵּין מָשְׁכִין מַיָּא מִלְּעֵילָא, וּמַלְיָין לְהַאי בֵּירָא.**

בְּגִין דְּהַהוּא מְקוֹרָא, יְסוֹדָא דְעָלְמָא, כַּד שָׁאֲרֵי בְגוֹ הַהוּא בֵּירָא,

לשון הקודש

נָשֶׁ"ר אַרְיֵ"ה. ן' אָדָם, כּוֹלֵל זָכָר וּנְקֵבָה. וְהֵם עוֹלִים כְּשֶׁהוּא עוֹלֶה, וְאֵלּוּ יוֹרְדִים כְּשֶׁהוּא יוֹרֵד.

וְעוֹד, כָּל אוֹתָם שֶׁשּׁוֹלְטִים בְּשִׁלְטוֹן הָעוֹלָם הַזֶּה עוֹלִים עַל יָדוֹ, וְכָל אוֹתָם שֶׁיּוֹרְדִים יוֹרְדִים עַל יָדוֹ, כֻּלָּם בַּסֻּלָּם הַזֶּה. הוי"ה שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, שֶׁכָּתוּב וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו. כְּשֶׁהִתְעוֹרֵר, כָּתוּב אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם. בֵּית אֱלֹהִים וַדַּאי, וְהוּא הַשַּׁעַר לְהִכָּנֵס פְּנִימָה, שֶׁכָּתוּב (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ זֶה הַשַּׁעַר לַה'. זֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם הַכֹּל אֶחָד.

וַיַּרְא וְהִנֵּה בְאֵר בַּשָּׂדֶה וְהִנֵּה שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדְרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ. בְּאֵר – הַדַּרְגָּה שֶׁל אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. בַּשָּׂדֶה – שְׂדֵה הַתַּפּוּחִים הַקְּדוֹשִׁים. שְׁלֹשָׁה עֲדְרֵי צֹאן – שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת קְדוֹשׁוֹת מִתְקָנוֹת עַל אוֹתָהּ הַבְּאֵר, וְהֵן נֶצַ"ח וְהו"ד וְהַיְסוֹד שֶׁל הָעוֹלָם. וְאֵלּוּ מוֹשְׁכוֹת מַיִם מִלְּמַעְלָה וּמְמַלְּאִים אֶת הַבְּאֵר הַזֹּאת.

מִשּׁוּם שֶׁהַמָּקוֹר הַהוּא, יְסוֹד הָעוֹלָם, כְּשֶׁשּׁוֹרֶה בַּבְּאֵר הַזּוֹ, הוּא עוֹשֶׂה פֵּרוֹת

עָבִיד פֵּירֵי וְנָבִיעַ תָּדִיר, וְאִתְמַלְיָא הַהוּא בֵּירָא מִנֵּיהּ. כֵּיוָן דְּאִתְמַלְיָא, וַדָּאי (בראשית כט) **כִּי מִן הַבְּאֵר הַהִיא יַשְׁקוּ הָעֲדָרִים, אִלֵּין אִינּוּן כָּל אוּכְלוּסִין וּמַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין, דְּכֻלְּהוּ שַׁקְיָין וְשָׁתָאן מֵהַהוּא בֵּירָא, וְכָל חַד וְחַד כְּמָה דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ.**

וְהָאֶבֶן גְּדוֹלָה עַל פִּי הַבְּאֵר. דָּא אֶבֶן, דְּמִינָהּ כְּשִׁלֵּי בְנֵי עָלְמָא, אֶבֶן נֶגֶף וְצוּר מִכְשׁוֹל, דְּקַיְּימָא תָּדִיר עַל פִּי הַאי בְּאֵר, עַל מֵימְרֵיהּ, לְמִתְבַּע דִּינָא דְכָל עַלְמָא, דְּלָא יֵחוּת מְזוֹנָא וְטַב לְעָלְמָא.

וְנֶאֱסְפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים, וְנֶאֱסְפוּ שָׁמָּה הָעֲדָרִים, לָא כְתִיב, אֶלָּא כָּל הָעֲדָרִים, מַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין לְעֵילָא, וּמַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין לְתַתָּא, אִלֵּין בְּשִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן לְעֵילָא, וְאִלֵּין בִּצְלוֹתִין וּבָעוּתִין לְתַתָּא, אִלֵּין וְאִלֵּין מִיָּד (בראשית כט) **וְגָלְּלוּ אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר, מְגַנְדְּרִין לָהּ, וּמַעֲבְרִין לָהּ מִן קֻדְשָׁא וְאִסְתַּלִּיק מִן דִּינָא. מִיָּד וְהִשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן, נָטְלוּ מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי לְעֵילָא, וְנָטְלֵי יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא.**

לְבָתָר וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן, עַל מֵימְרָא, דְּהַאי בְּאֵר, לְאִתְעַטְּרָא (ס"א

לשון הקודש

וְנוֹבֵעַ תָּמִיד, וְאוֹתָהּ הַבְּאֵר מִתְמַלֵּאת מִמֶּנּוּ. כֵּיוָן שֶׁהִתְמַלְּאָה, וַדַּאי כִּי מִן הַבְּאֵר הַהִיא יַשְׁקוּ הָעֲדָרִים, אֵלּוּ הֵם כָּל הָאוּכְלוּסִים וְהַמַּחֲנוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁכֻּלָּם מְשֻׁקִים וְשׁוֹתִים מֵהַבְּאֵר הַהִיא, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ.

וְהָאֶבֶן גְּדוֹלָה עַל פִּי הַבְּאֵר – זוֹ הָאֶבֶן שֶׁמְּמֻנָּה כּוֹשְׁלִים בְּנֵי הָעוֹלָם, אֶבֶן נֶגֶף וְצוּר מִכְשׁוֹל, שֶׁעוֹמֶדֶת תָּמִיד עַל פִּי הַבְּאֵר הַזּוֹ, עַל פְּקֻדָּתָהּ לִתְבֹּעַ הַדִּין שֶׁל כָּל הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יֵרֵד מָזוֹן וְטוֹב לָעוֹלָם. **וְנֶאֱסְפוּ** שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים. לֹא כָתוּב וְנֶאֱסְפוּ שָׁמָּה הָעֲדָרִים, אֶלָּא כָּל הָעֲדָרִים. הַמַּחֲנוֹת הַקְּדוֹשִׁים לְמַעְלָה וְהַמַּחֲנוֹת הַקְּדוֹשִׁים לְמַטָּה. אֵלּוּ בְּשִׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת לְמַעְלָה, וְאֵלּוּ בִּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת לְמַטָּה. אֵלּוּ וְאֵלּוּ מִיָּד וְגָלְּלוּ אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר. מְגַלְּגְּלִים אוֹתָהּ וּמַעֲבִירִים אוֹתָהּ מִן הַקֹּדֶשׁ וּמִסְתַּלֶּקֶת מִן הַדִּין. מִיָּד וְהִשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן. נוֹסְעִים מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים לְמַעְלָה, וְנוֹסְעִים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה.

אַחַר כָּךְ וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן, עַל פְּקֻדַּת הַבְּאֵר הַזּוֹ, שֶׁתִּהְיֶה מְעֻטֶּרֶת [מְזֻמֶּנֶת]

לְאִתְעַתְּדָא) קַמֵּיהּ, וּלְמִתְבַּע דִּינָא דְעַלְמָא, לְאִתְנַהֲגָא עַלְמָא בְּדִינָא, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ דְּהָא לָא יְכִיל עַלְמָא לְמֵיקַם אֶלָּא עַל דִּינָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא בִּקְשׁוֹט וּזְכוּ.

כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּלִים יַעֲקֹב, לָא אִצְטְרִיךְ לְהַאי אֶבֶן סִיּוּעָא אַחֲרָא, מַה כְּתִיב (בראשית כט) וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיְגַל אֶת הָאֶבֶן. וַיְגַל וְגָלְלוּ, וְלָא כְּתִיב וַיָּסַר וְהֵסִירוּ. אֶלָּא וְגָלְלוּ, הַיְינוּ עִרְבּוּבָא דְשָׁטָן, דְּמְעַרְבְּבִין לֵיהּ, דְּלָא יְכִיל לְקַטְרְגָא. וְיַעֲקֹב בִּלְחוֹדֵיהּ, לָא אִצְטְרִיךְ לְסִיּוּעָא אַחֲרָא, אֶלָּא אִיהוּ בִּלְחוֹדֵיהּ, דְּהָא שְׁלִימוּ דְּאֲבָהָתָא הָוָה יַעֲקֹב, דְּכֵיוָן דְּיָכִיל בֵּיהּ בְּעֵשָׂו בְּהַאי עַלְמָא יְכִיל לְעֵילָא. וּבְכֹלָּא אִצְטְרִיךְ עוֹבָדָא.

תְּרֵין עַלְמִין אַחְסִין יַעֲקֹב, חַד עַלְמָא דְאִתְגַּלְיָא, וְחַד עַלְמָא דְאִתְכַּסְיָא כְּגַוְונָא דִלְהוֹן מַמָּשׁ, מֵחַד נָפְקוּ שִׁית שִׁבְטִין, וּמֵחָד נָפְקוּ תְּרֵין שִׁבְטִין. עַלְמָא דְאִתְכַּסְיָא אַפִּיק שִׁית סִטְרִין, עַלְמָא דְאִתְגַּלְיָא אַפִּיק תְּרֵין, וְאִינוּן תְּרֵין כְּרוּבִין דִּתְחוֹתָהּ, וְיַעֲקֹב בֵּין תְּרֵין עָלְמִין אִשְׁתַּכַּח, בְּדִיוּקְנָא דִלְהוֹן מַמָּשׁ, וּבְגִין כָּךְ כָּל מִלּוֹי דְּלֵאָה הֲווֹ בְּאִתְכַּסְיָא, וּדְרָחֵל בְּאִתְגַּלְיָא.

לשון הקודש

לְפָנָיו וְלִתְבֹּעַ הַדִּין שֶׁל הָעוֹלָם, לְהַנְהִיג הָעוֹלָם בְּדִין, וְכָךְ צָרִיךְ, שֶׁהֲרֵי אֵין הָעוֹלָם יָכוֹל לַעֲמֹד אֶלָּא עַל דִּין, שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה בֶּאֱמֶת וּזְכוּת.

כֵּיוָן שֶׁנִּשְׁלַם יַעֲקֹב, לֹא הִצְטְרֵךְ לָאֶבֶן הַזּוֹ סִיּוּעַ אַחֵר. מַה כָּתוּב? וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיָּגֶל אֶת הָאֶבֶן. וַיָּגֶל וְגָלְלוּ, וְלֹא כָתוּב וַיָּסַר וְהֵסִירוּ, אֶלָּא [וַיָּגֶל] וְגָלְלוּ, הַיְנוּ הָעִרְבּוּב שֶׁל הַשָּׂטָן שֶׁמְּעַרְבְּבִים אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יוּכַל לְקַטְרֵג. וְיַעֲקֹב לְבַדּוֹ, לֹא הִצְטְרֵךְ לְסִיּוּעַ אַחֵר, אֶלָּא הוּא לְבַדּוֹ. שֶׁהֲרֵי יַעֲקֹב הָיָה בְּחִיר הָאָבוֹת. שֶׁכֵּיוָן שֶׁיָּכֹל לְעֵשָׂו בָּעוֹלָם הַזֶּה, יָכוֹל לְמַעְלָה, וּבַכֹּל צָרִיךְ מַעֲשֶׂה.

שְׁנֵי עוֹלָמוֹת יָרַשׁ יַעֲקֹב – אֶחָד הָעוֹלָם שֶׁנִּגְלָה, וְאֶחָד הָעוֹלָם שֶׁהִתְכַּסָּה, כְּמוֹ שֶׁהֵם מַמָּשׁ. מֵאֶחָד יָצְאוּ שִׁשָּׁה שְׁבָטִים, וּמֵאֶחָד יָצְאוּ שְׁנֵי שְׁבָטִים. הָעוֹלָם הַמְכֻסֶּה הוֹצִיא שִׁשָּׁה צְדָדִים, וְהָעוֹלָם הַמְגֻלֶּה הוֹצִיא שְׁנַיִם, וְאוֹתָם שְׁנֵי הַכְּרוּבִים שֶׁתַּחְתֶּיהָ. וְיַעֲקֹב נִמְצָא בֵּין שְׁנֵי עוֹלָמוֹת, בִּדְמוּתָם מַמָּשׁ, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּל דִּבְרֵי לֵאָה הָיוּ בְּנִכְסֶה, וְשֶׁל רָחֵל בְּהִתְגַּלּוּת.

מַתְנִיתִין. בְּנֵי עֶלְיוֹן, קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין, בְּרִיכָן (ס"א בְּרִירָן) דְּעָלְמָא, מוֹחָא דֶאֱגוֹזָא. כְּנָשׁוּ לְמִנְדַּע, הָא צִפֻּרָא נָחִית בְּכָל יוֹמָא, אִתְעַר בְּגִנְתָּא. שַׁלְהוֹבָא דְּנוּרָא בְגַדְפָּהָא. בִּידָהָא תְּלָתָא מַגְרוֹפְיָין שְׁנִינָן כְּחַרְבָּא. מַפְתְּחָן גְּנִיזִין בִּידָא יְמִינָא.

קָרֵי בְחָיִל וְאָמַר, מָאן מִגְּכוֹן דִּי נְהִירוּ אַנְפּוֹי, דִּי עָאל וְנָפַק וְאִתְתַּקִּיף בְּאִילָנָא דְחַיֵּי, מָטָא בְּעַנְפּוֹי, אָחִיד בְּשָׁרְשׁוֹי, אָכִיל מֵאִיבֵּיהּ מָתִיק מִדּוּבְשָׁא, יָהִיב חַיִּין לְנַפְשָׁא, אַסְוָותָא לְגַרְמֵיהּ.

אִסְתַּמַּר מֵהַרְהוּרָא בִישָׁא, מֵהַרְהוּרָא דְמִשַּׁקַּר בְּאִילָנָא דְחַיֵּי, מַסְאִיב נַהֲרָא וְנַחֲלָא מְקוֹרָא דְיִשְׂרָאֵל, דִּיהֵיב מוֹתָא לְנַפְשָׁא, וּתְבִירוּ לְגַרְמֵיהּ לֵית לֵיהּ קִיּוּמָא כְלָל.

הִרְהוּרָא דְמַסְאִיב הַהוּא מְקוֹרָא דִילֵיהּ, עָבִיד אִילָנָא דְשִׁקְרָא, בְּגִין דְּהַהוּא הִרְהוּרָא סָלְקָא, וְאַחְלַף נַפְשָׁא תְּחוֹת נַפְשָׁא. אִילָנָא דְחַיֵּי אִסְתַּלַּק, וְאִילָנָא דְמוֹתָא אִתְתַּקִּיף בֵּיהּ, נַפְשָׁא מִתַּמָּן מָשִׁיךְ.

וַוי לֵיהּ, דְּאִתְעַקַּר בְּהַהוּא הִרְהוּרָא, מִגּוֹ אִילָנָא דְחַיֵּי, וְאִתְדָּבַּק

לשון הקודש

מִשְׁנָה. בְּנֵי עֶלְיוֹן, קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, בְּרוּכֵי [נִבְחָרֵי] הָעוֹלָם, מֹחַ הָאֱגוֹז, הִתְכַּנְּסוּ לָדַעַת. הִנֵּה צִפּוֹר יוֹרֶדֶת בְּכָל יוֹם, מִתְעוֹרֶרֶת בַּגַּן. שַׁלְהֶבֶת אֵשׁ בִּכְנָפֶיהָ, בְּיָדֶיהָ שָׁלֹשׁ מַגְרֵפוֹת שְׁנוּנוֹת כַּחֶרֶב, מַפְתְּחוֹת שֶׁל גְּנָזִים בְּיַד יָמִין. **קוֹרֵא** בְחַיִל וְאוֹמֵר: מִי מִכֶּם שֶׁפָּנָיו מְאִירוֹת, שֶׁנִּכְנַס וְיָצָא וְהֶחֱזִיק בְּעֵץ הַחַיִּים, הִגִּיעַ לַעֲנָפָיו, אָחַז בְּשָׁרְשָׁיו, אָכַל מִפִּרְיוֹ הַמָּתוֹק מִדְּבַשׁ, נוֹתֵן חַיִּים לַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאָה לְעַצְמוֹ?

הִשָּׁמֵר מֵהַרְהוּר רַע, מֵהַרְהוּר שֶׁמְּשַׁקֵּר בְּעֵץ הַחַיִּים, מְטַמֵּא הַנָּהָר וְהַנַּחַל הַמָּקוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁנּוֹתֵן מָוֶת לַנֶּפֶשׁ וְשֶׁבֶר לְעַצְמוֹ, אֵין לוֹ כְּלָל קִיּוּם. **הַהִרְהוּר** שֶׁמְּטַמֵּא אוֹתוֹ הַמָּקוֹר שֶׁלּוֹ, עוֹשֶׂה עֵץ שֶׁל שֶׁקֶר, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הַהִרְהוּר עוֹלֶה וּמַחֲלִיף נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ. עֵץ הַחַיִּים מִסְתַּלֵּק, וְעֵץ הַמָּוֶת מַחֲזִיק בּוֹ, מוֹשֵׁךְ מִשָּׁם הַנֶּפֶשׁ. **אוֹי** לוֹ שֶׁנֶּעֱקַר בַּהִרְהוּר הַהוּא מִתּוֹךְ עֵץ הַחַיִּים וְנִדְבַּק בְּעֵץ הַמָּוֶת, אֵין בּוֹ

בְּאִילָנָא דְמוֹתָא. עַנְפִּין לֵית בֵּיהּ, לָא חָמָא טָבָא לְעָלְמִין, יְבֵשָׁא אִיהוּ בְּלָא לַחוּתָא כְּלָל. אִנְבֵּיהּ מָרִיר כְּלַעֲנָה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (ירמיה יז) **וְהָיָה כְעַרְעָר בָּעֲרָבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא טוֹב וְגוֹ'.**

בְּגִין דְּהַרְהוּרָא טָבָא סָלִיק לְעֵילָא, אָחִיד בְּאִילָנָא דְחַיֵּי, אַתְקִיף בְּעַנְפּוֹי, אָכִיל מֵאִנְבֵּיהּ, כָּל קִדּוּשִׁין וְכָל בִּרְכָאן נָפְקִין מִנֵּיהּ. אַחְסִין חַיִּין לְנַפְשֵׁיהּ וְאַסְוָותָא לְגַרְמֵיהּ, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (ירמיה יז) **וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל מַיִם וְעַל יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא חוֹם וְגוֹ'.**

כָּל מִלִּין דְּעַלְמָא, אָזְלִין בָּתַר מַחְשָׁבָה וְהַרְהוּרָא, וְעַל דָּא (ויקרא יא) **וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים, בְּגִין דְּכָל קִדּוּשִׁין דְּעַלְמָא אַפִּיק וּמָשִׁיךְ בְּהַרְהוּרָא טָבָא.**

מָאן דְּאִסְתָּאַב בְּהַרְהוּרָא בִּישָׁא, כַּד אָתֵי לְאִזְדַּוְּוּגָא בְּאִתְּתֵיהּ וְשַׁוֵּי רְעוּתֵיהּ וְהַרְהוּרֵיהּ בְּאִתְּתָא אַחֲרָא, וְזָרַע זַרְעָא בְּהַרְהוּרָא אַחֲרָא, דָּא הוּא דְּאַחְלַף דַּרְגִּין עִלָּאִין דִּלְעֵילָא, דַּרְגָּא דְקוּדְשָׁא בְּגִין דַּרְגָּא דִּמְסָאֲבָא. כְּמָה דְּהַרְהוּרָא דִילֵיהּ עָבִיד חִלּוּפִין לְתַתָּא, אוֹף הָכִי עָבַד חִלּוּפִין לְעֵילָא.

לשון הקודש

עֲנָפִים, לֹא רוֹאֶה טוֹב לְעוֹלָמִים, הוּא יָבֵשׁ בְּלִי לַחוּת כְּלָל, פִּרְיוֹ מַר כַּלַּעֲנָה, עָלָיו נֶאֱמַר (ירמיה יז) וְהָיָה כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבוֹא טוֹב וְגוֹ'.

מִשּׁוּם שֶׁהַרְהוּר טוֹב עוֹלֶה לְמַעְלָה, אוֹחֵז בְּעֵץ הַחַיִּים, מַחֲזִיק בַּעֲנָפָיו, אוֹכֵל מִפִּרְיוֹ, כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְכָל הַבְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת מִמֶּנּוּ, מוֹרִישׁ חַיִּים לַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאָה לְעַצְמוֹ, עָלָיו נֶאֱמַר (שם) וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל מַיִם וְעַל יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא חֹם וְגוֹ'.

כָּל דִּבְרֵי הָעוֹלָם הוֹלְכִים אַחַר הַמַּחֲשָׁבָה וְהַהַרְהוּר, וְעַל כֵּן (ויקרא יא) וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁל הָעוֹלָם מוֹצִיא וּמוֹשֵׁךְ בְּהַרְהוּר טוֹב.

מִי שֶׁנִּטְמָא בְּהַרְהוּר רַע, כְּשֶׁבָּא לְהִזְדַּוֵּג עִם אִשְׁתּוֹ וְשָׁם רְצוֹנוֹ וְהַרְהוּרוֹ בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת, וְזוֹרֵעַ זֶרַע בְּהַרְהוּר אַחֵר, זֶהוּ שֶׁמַּחֲלִיף אֶת הַדְּרָגוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁלְּמַעְלָה, הַדַּרְגָּה שֶׁל קֹדֶשׁ בַּעֲבוּר הַדַּרְגָּה שֶׁל הַטֻּמְאָה. כְּמוֹ שֶׁהַהַרְהוּר שֶׁלּוֹ עוֹשֶׂה חִלּוּפִים לְמַטָּה, אַף כָּךְ עוֹשֶׂה חִלּוּפִים לְמַעְלָה.

כְּמָה דְגוּפָא דְהַהוּא בְּרָא דְיוֹלִיד, אִקְרֵי בֶּן תְּמוּרָה. אוֹף הָכִי בְּנַפְשָׁא בֶּן תְּמוּרָה אִקְרֵי. דְּהָא לָא מָשִׁיךְ מְשִׁיכוּ קַדִּישָׁא בְּהַהוּא הִרְהוּרָא, וְנַפְשָׁא דִילֵיהּ אִתְחַלַּף בְּדַרְגָּא אַחֲרָא.

יַעֲקֹב שְׁלִימָא דְכֹלָּא, גַּלֵּי קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּכָל אָרְחוֹי בִּקְשׁוֹט הֲווֹ, וְהִרְהוּרָא דִקְשׁוֹט הִרְהֵר תְּדִיר בְּכֹלָּא. בְּהַהוּא לֵילְיָא דְמְשַׁמֵּשׁ בְּאִתְּתֵיהּ בְּלֵאָה, הִרְהוּרָא דִילֵיהּ בְּרָחֵל הֲוַת. מְשַׁמֵּשׁ בְּלֵאָה וְחָשִׁיב בְּרָחֵל, וּמְקוֹרָא דִילֵיהּ בְּהַהוּא הִרְהוּרָא דִילֵיהּ אָזְלָא.

וְלָאו לְדַעְתָּא, דְּהָא לָא הָוָה יָדַע. בְּגִין כָּךְ, לָא סָלִיק רְאוּבֵן בִּשְׁמָא. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּהָוָה יָדַע, אַחְמֵי לֵיהּ וְאָמַר, רְאוּ בֵּן דְּאִתְיְלִיד בְּעַלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ירמיה כג) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ, אַל תִּקְרֵי אֶרְאֶנּוּ אֶלָּא אַרְאֶנּוּ, דְּיִסְתַּכְּלוּן בֵּיהּ. וּבְגִין דְּאִתְגְּלֵי קַמֵּיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא לָאו לְדַעְתָּא הָוָה וּבְאַרַח קְשׁוֹט הִרְהֵר בִּרְעוּתֵיהּ יַעֲקֹב, לָא אִיפְּסַל מִגּוֹ שִׁבְטִין קַדִּישִׁין, דְּאִי לָאו הָכִי הָוָה אִיפְּסַל.

וּבְגִין דְּהִרְהוּרָא עִקָּרָא אִיהוּ וְעָבִיד עוֹבָדָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁגּוּפוֹ שֶׁל אוֹתוֹ בֵּן שֶׁיּוֹלִיד נִקְרָא בֶּן תְּמוּרָה, כָּךְ גַּם בַּנֶּפֶשׁ נִקְרָא בֶּן תְּמוּרָה, שֶׁהֲרֵי לֹא מוֹשֵׁךְ מְשִׁיכָה קְדוֹשָׁה בַּהִרְהוּר הַהוּא, וְנַפְשׁוֹ מִתְחַלֶּפֶת בְּדַרְגָּה אַחֶרֶת.

יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם שֶׁל הַכֹּל, גָּלוּי לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁכָּל דְּרָכָיו הָיוּ בֶּאֱמֶת, וְהִרְהוּר שֶׁל אֱמֶת הִרְהֵר תָּמִיד בַּכֹּל, בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה שֶׁשִּׁמֵּשׁ עִם אִשְׁתּוֹ לֵאָה, הַהִרְהוּר שֶׁלּוֹ הָיָה בְּרָחֵל. מְשַׁמֵּשׁ עִם לֵאָה וְחוֹשֵׁב עַל רָחֵל. וְהַמָּקוֹר שֶׁלּוֹ הָלַךְ בַּהִרְהוּר הַהוּא שֶׁלּוֹ.

וְלֹא לְדַעַת, שֶׁהֲרֵי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ, מִשּׁוּם כָּךְ לֹא עָלָה רְאוּבֵן בַּשֵּׁם. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ, הֶרְאָה לוֹ וְאָמַר, רְאוּ בֵּן שֶׁנּוֹלַד בָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן כָּתוּב (ירמיה כג) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ. אַל תִּקְרֵי אֶרְאֶנּוּ אֶלָּא אַרְאֶנּוּ, שֶׁיִּסְתַּכְּלוּ בוֹ. וּמִשּׁוּם שֶׁהִתְגַּלָּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהֲרֵי זֶה הָיָה לֹא לְדַעְתּוֹ וּבְדֶרֶךְ אֱמֶת הִרְהֵר בִּרְצוֹנוֹ יַעֲקֹב, לֹא נִפְסַל מִתּוֹךְ הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁאִם לֹא כָּךְ – הָיָה נִפְסָל. **וּמִשּׁוּם** שֶׁהַהִרְהוּר הוּא עִקָּר וְעוֹשֶׂה

דְּהֲוָה יָדַע הַהוּא הִרְהוּרָא, בְּאַתַר דְּאִתְדַּבְּקָא. בְּהַהִיא טִפָּה קַדְמָאָה, אִסְתַּמַּר לֵיהּ בְּכִירוּתָא, דִּכְתִיב, (דברי הימים א ה) **כִּי הוּא הַבְּכוֹר וְגו', נִתְּנָה בְכוֹרָתוֹ לְיוֹסֵף. בְּהַהוּא אַתַר דְּהִרְהוּרָא אָזְלָא וְאִתְדָּבַּק בְּהַהִיא טִפָּה, תַּמָּן אִתְדָּבַּק וְאִתְמָסַר הַהוּא בְכוֹרָה. וְאִתְנְטִילַת בְּכוֹרָה מֵרְאוּבֵן, וְאִתְמָסַר בְּאַתַר דְּהִרְהוּרָא אִתְדָּבַּק בָּהּ. בְּרָחֵל הִרְהֵר וְאִתְדָּבַּק רְעוּתָא, בְּרָחֵל אִתְדָּבַּק בְּכִירוּתָא, וְכֹלָּא אִתְהַדַּר בָּתַר הִרְהוּרָא וּמַחֲשָׁבָה.**

כְּגַוְונָא דָא, הִרְהוּרָא וּמַחֲשָׁבָה, עָבִיד עוֹבָדָא וְאִתְמְשַׁךְ מְשִׁיכוּ, בְּכָל מַה דְּאִתְדָּבַּק בַּר נָשׁ בְּסִתְרָא, דִּכְתִיב, (דברים כה) **לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר, יְבָמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ, וְהָכָא אִצְטְרִיךְ הִרְהוּרָא וּרְעוּתָא לְאִתְדַּבְּקָא. וּבְהַהוּא רְעוּתָא וּמַחֲשָׁבָה, מָשִׁיךְ מְשִׁיכוּ וְעָבִיד עוֹבָדָא דְּאִצְטְרִיךְ, וְלָא יִשְׁתְּצֵי שְׁמָא דְּמִיתָא מֵעָלְמָא.**

וְסִתְרָא דָא (איוב לד) **אִם יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסֹף, דְּהָא וַדָּאי רְעוּתָא וּמַחֲשָׁבָה, מָשִׁיךְ מְשִׁיכוּ, וְעָבִיד עוֹבָדָא בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ. וְעַל דָּא, בִּצְלוֹתָא אִצְטְרִיךְ רְעוּתָא וְהִרְהוּרָא**

לשון הקודש

מַעֲשֶׂה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ אוֹתוֹ הַהִרְהוּר בַּמָּקוֹם שֶׁנִּדְבַּק, בְּאוֹתָהּ הַטִּפָּה הָרִאשׁוֹנָה נִשְׁמְרָה לוֹ הַבְּכוֹרָה, שֶׁכָּתוּב (ד"ה–א ב) **כִּי הוּא הַבְּכוֹר וְגו'. נִתְּנָה בְכוֹרָתוֹ לְיוֹסֵף.** בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהַהִרְהוּר הָלַךְ וְנִדְבַּק בַּטִּפָּה הַהִיא, שָׁם נִדְבַּק וְנִמְסְרָה אוֹתָהּ הַבְּכוֹרָה, וְנִטְּלָה הַבְּכוֹרָה מֵרְאוּבֵן, וְנִמְסְרָה לַמָּקוֹם שֶׁהַהִרְהוּר נִדְבַּק בָּהּ. בְּרָחֵל הִרְהֵר וְנִדְבַּק הָרָצוֹן – בְּרָחֵל נִדְבְּקָה הַבְּכוֹרָה, וְהַכֹּל חָזַר אַחַר הַהִרְהוּר וְהַמַּחֲשָׁבָה.

כְּמוֹ כֵּן הַהִרְהוּר וְהַמַּחֲשָׁבָה עוֹשִׂים מַעֲשֶׂה, וְנִמְשֶׁכֶת מְשִׁיכָה בְּכָל מַה שֶׁנִּדְבַּק אָדָם בַּסֵּתֶר, שֶׁכָּתוּב (דברים כה) **לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יְבָמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ.** וְכָאן צָרִיךְ הִרְהוּר וְרָצוֹן לְהִתְדַּבֵּק, וּבְאוֹתוֹ הָרָצוֹן וּמַחֲשָׁבָה מוֹשֵׁךְ מְשִׁיכָה וְעוֹשֶׂה הַמַּעֲשֶׂה שֶׁצָּרִיךְ, וְלֹא יִכְלֶה שֵׁם הַמֵּת מִן הָעוֹלָם.

וְסֵתֶר זֶה, (איוב לד) **אִם יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסֹף.** שֶׁהֲרֵי וַדַּאי הָרָצוֹן וְהַמַּחֲשָׁבָה מוֹשְׁכִים מְשִׁיכָה

לְכַוְּונָא, וְכֵן בְּכָל אִינּוּן פּוּלְחָנִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הִרְהוּרָא וּמַחֲשָׁבָה עָבִיד עוֹבָדָא, וּמָשִׁיךְ מְשִׁיכוּ בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ.

וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן בִּימֵי קְצִיר חִטִּים וַיִּמְצָא דוּדָאִים בַּשָּׂדֶה וְגו'. (שם) **תְּנַן, כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה לָא אִתְבָּרְכָא, אֶלָּא בִּסְטַר יְמִינָא. וּבְגִין כָּךְ, בְּעוֹד דְּאִתְעַר יְמִינָא לְגַבֵּי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, שְׂמָאלָא לָא תְסַיֵּיעַ תַּמָּן. דְּהָא יְמִינָא אַשְׁכַּח עִילָּה בְּהַהוּא כּוֹס, לְאִתְעָרָא לְגַבֵּי עַלְמָא עִלָּאָה.**

וְסִתְרָא דָא, וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן, דָּא סִטְרָא דְּדָרוֹם. בְּגִין כָּךְ דִּגְלֵיהּ בַּדָּרוֹם, דְּאִיהוּ רֵישָׁא לִתְרֵיסַר תְּחוּמִין, וְתִיאוּבְתֵּיהּ דִּסְטַר דָּרוֹם, לְאַשְׁכָּחָא עִילָּה וְתִקְרוֹבָא לְמַטְרוֹנִיתָא לְבָרְכָא לָהּ.

מַה כְּתִיב, וַיִּמְצָא דוּדָאִים בַּשָּׂדֶה, אָזַל לְחַפְּשָׂא בְּכָל אִינּוּן גְּנִיזִין דִּילָהּ, וְאַשְׁכַּח בְּהַאי שָׂדֶה אִינּוּן דּוּדָאִים, וְעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שיר השירים ז) **הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ, וְאִינּוּן תְּרֵין כְּרוּבִים, דְּאִינּוּן תִּקּוּנִין דִּילָהּ, לְאִתְעָרָא אִתְעָרוּ לְעֵילָא, דְּהָא בְּכָל אִינּוּן תִּקּוּנִין דְּהַאי שָׂדֶה, לֵית תִּקּוּנָא דְּיִתְעַר לְגַבֵּי עֵילָא, בַּר כְּרוּבִים.**

לשון הקודש

וְעוֹשִׂים מַעֲשֶׂה בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ. וְעַל כֵּן בַּתְּפִלָּה צָרִיךְ רָצוֹן וְהִרְהוּר לְכַוֵּן, וְכֵן בְּכָל אוֹתָן הָעֲבוֹדוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – הַהִרְהוּר וְהַמַּחֲשָׁבָה עוֹשִׂים מַעֲשֶׂה, וּמוֹשְׁכִים מְשִׁיכָה בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ.

וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן בִּימֵי קְצִיר חִטִּים וַיִּמְצָא דוּדָאִים בַּשָּׂדֶה וְגו'. שָׁנִינוּ, כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה אֵין מִתְבָּרֶכֶת אֶלָּא בְּצַד יָמִין, וּמִשּׁוּם כָּךְ, בְּעוֹד שֶׁמִּתְעוֹרֵר הַיָּמִין לְכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, הַשְּׂמֹאל לֹא תְסַיַּע לְשָׁם, שֶׁהֲרֵי הַיָּמִין מוֹצֵא עִלָּה בַּכּוֹס הַהִיא לְעוֹרֵר כְּלַפֵּי הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן.

וְהַסִּתְרָ הַזֶּה, וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן, זֶה צַד הַדָּרוֹם, מִשּׁוּם כָּךְ דִּגְלוֹ בַּדָּרוֹם, שֶׁהוּא רֹאשׁ לִשְׁנֵים עָשָׂר הַתְּחוּמִים, וּתְשׁוּקָתוֹ שֶׁל צַד הַדָּרוֹם לִמְצֹא עִלָּה וְתִקְרֹבֶת לַגְּבִירָה לְבָרֵךְ אוֹתָהּ.

מַה כָּתוּב? וַיִּמְצָא דוּדָאִים בַּשָּׂדֶה. הָלַךְ לְחַפֵּשׂ בְּכָל אוֹתָם הַגְּנָזִים שֶׁלָּהּ, וּמָצָא בַּשָּׂדֶה הַזּוֹ אוֹתָם הַדּוּדָאִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ, וְאוֹתָם שְׁנֵי כְּרוּבִים שֶׁהֵם הַתִּקּוּנִים שֶׁלָּהּ, לְהָעִיר הִתְעוֹרְרוּת לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי בְּכָל אוֹתָם הַתִּקּוּנִים שֶׁל הַשָּׂדֶה הַזּוֹ אֵין תִּקּוּן שֶׁיְּעוֹרֵר כְּלַפֵּי מַעְלָה, רַק

סְטָר דָּרוֹם אֵימָתַי אִתְעַר לְגַבָּהּ, לְאַשְׁכָּחָא עִילָּה לְבָרְכָה לָהּ. בִּימֵי קְצִיר חִטִּים, בְּזִמְנָא דִּפְלִיגַת חוּלַק שְׁלָלָא לְאוּכְלוּסָהָא, וְכֻלְּהוּ חַצְדֵי חַקְלָא. מִיָּד וַיָּבֵא אוֹתָם אֶל לֵאָה אִמּוֹ, סָלִיק רֵיחָא, וְאִתְעָרוּ דִלְהוֹן לְגַבֵּי עַלְמָא עִלָּאָה, עַלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא, בְּגִין דְּאִתְעַר (נ"א דְּיִתְעַר) **בִּרְכָאן לְעַלְמָא תַּתָּאָה.**

וְכַד אִתְבָּרְכָא, אִינּוּן דּוּדָאִים נַקְטִין וְיָהֲבִין לְכָל עַלְמִין, דִּכְתִיב, (שיר השירים ז) **הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ וְעַל פִּתְחֵינוּ כָּל מְגָדִים. כַּד אִינּוּן נָתְנוּ רֵיחַ, הַהוּא רֵיחָא נָקִיט לֵיהּ סְטָר דָּרוֹם לְאִתְעָרָא לְגַבֵּי עַלְמָא עִלָּאָה, מִיָּד עַל פִּתְחֵינוּ כָּל מְגָדִים, וְכָל טוּבָא לָא חָסִיר** (ס"א מִכֹּלָּא) **מֵעַלְמָא.**

עַלְמָא תַּתָּאָה לָא אִתְעַר לְגַבֵּי עַלְמָא עִלָּאָה, אֶלָּא כַּד אִינּוּן דּוּדָאִים יַהֲבִין רֵיחָא לִימִינָא, כֵּיוָן דְּאִינּוּן יָהֲבִין רֵיחָא לִימִינָא, וִימִינָא אִתְעַר לְגַבֵּי עַלְמָא עִלָּאָה, מִיָּד עַלְמָא תַּתָּאָה אִתְעַר לְשָׁאֲלָא מַה דְּאִצְטְרִיךְ. מַה כְּתִיב, (בראשית ל) **וַתֹּאמֶר רָחֵל אֶל לֵאָה תְּנִי נָא לִי מִדּוּדָאֵי בְּנֵךְ, הַב לִי בִּרְכָאן מֵהַהוּא אִתְעָרוּ, דְּאִינּוּן דּוּדָאִים דְּאִתְעַר לְגַבֵּי סְטָר יְמִינָא.**

לשון הקודש

הַכְּרוּבִים.

מָתַי צַד הַדָּרוֹם מִתְעוֹרֵר אֵלֶיהָ לִמְצֹא עִלָּה לְבָרֵךְ אוֹתָהּ? בִּימֵי קְצִיר חִטִּים, בִּזְמַן שֶׁמְּחַלֶּקֶת חֵלֶק שָׁלָל לְאוּכְלוּסֶיהָ, וְכָל קוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה. מִיָּד – וַיָּבֵא אֹתָם אֶל לֵאָה אִמּוֹ. מַעֲלֶה רֵיחַ וְהִתְעוֹרְרוּתָם לָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, הָעוֹלָם הַנִּכְסֶה, מִשּׁוּם שֶׁמֵּעִיר [שֶׁיְּעוֹרֵר] בְּרָכוֹת לָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. **וְכַאֲשֶׁר** מִתְבָּרֶכֶת, אוֹתָם הַדּוּדָאִים לוֹקְחִים וְנוֹתְנִים לְכָל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁכָּתוּב הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ וְעַל פִּתְחֵינוּ כָּל מְגָדִים. כַּאֲשֶׁר הֵם נָתְנוּ רֵיחַ, אוֹתוֹ הָרֵיחַ לוֹקֵחַ אוֹתוֹ צַד הַדָּרוֹם לְהִתְעוֹרֵר לָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. מִיָּד – עַל פִּתְחֵינוּ כָּל מְגָדִים, וְכָל טוּב לֹא חָסֵר [הַכֹּל] מֵהָעוֹלָם.

הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן לֹא מִתְעוֹרֵר לָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, אֶלָּא כְּשֶׁאוֹתָם דּוּדָאִים נוֹתְנִים רֵיחַ לַיָּמִין. כֵּיוָן שֶׁהֵם נוֹתְנִים רֵיחַ לַיָּמִין, וְהַיָּמִין מִתְעוֹרֵר לָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, מִיָּד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן מִתְעוֹרֵר לִשְׁאֹל מַה שֶּׁצָּרִיךְ. מַה כָּתוּב? וַתֹּאמֶר רָחֵל אֶל לֵאָה תְּנִי נָא לִי מִדּוּדָאֵי בְּנֵךְ. תֵּן לִי בְּרָכוֹת מֵאוֹתָהּ הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל

כְּדֵין עַלְמָא עִלָּאָה בְּחֶדְוָה, בְּשַׁעֲשׁוּעַ, אָתִיב לְגַבָּהּ, וְאָמְרַת הַמְעַט קַחְתֵּךְ אֶת אִישִׁי, כְּאִמָּא לְגַבֵּי בְּרַתָּא. וְאִי הָכִי בַּעֲלָה דְעַלְמָא עִלָּאָה יַעֲקֹב אִיהוּ. לָאו הָכִי, אֶלָּא תִּיאוּבְתָּא דְאַבָּא תָּדִיר, לָאו אִיהוּ, אֶלָּא לְגַבֵּי בְּרַתָּא דְנָא, (דְּאִיהִי) **דְּהַאי בַּת, רְחִימוּ דִילֵיהּ לְגַבָּהּ תָּדִיר, בְּגִין דְּאִיהִי בַּת יְחִידָאָה בֵּין שִׁית בְּנִין, וּלְכָל אִינּוּן שִׁית בְּנִין, פְּלִיג לוֹן חוּלָקִין וּנְבַזְבְּזָן וּמַתְּנָן, וְלָהּ לָא פָּלִיג, וְלֵית לָהּ יְרוּתָא כְּלוּם, וְעַל כָּל דָּא, אִיהוּ אַשְׁגַּח בָּהּ בְּתִיאוּבְתָּא וּרְחִימוּ יַתִּיר מִכֹּלָּא.**

בִּרְחִימוּ דִילֵיהּ קָרָא לָהּ בַּת, לָא סָפִיק לֵיהּ דָּא, וְקָרָא לָהּ אָחוֹת, לָא סָפִיק לֵיהּ דָּא, קָרָא לָהּ אֵם בְּשׁוּם אִמֵּיהּ, לָא סָפִיק לֵיהּ דָּא, קָרָא לָהּ בִּשְׁמֵיהּ, דִּכְתִיב, (איוב כח) **וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא, חָכְמָה וַדָּאי. וְעַל דָּא, עַלְמָא עִלָּאָה אָמְרַת לְגַבָּהּ, הַמְעַט קַחְתֵּךְ אֶת אִישִׁי, דְּכָל רְחִימוּ דִילֵיהּ אִתְמְשַׁךְ לָךְ לְגַבָּךְ וְעַל דָּא. בְּשַׁעֲשׁוּעָא וּרְחִימוּ אִמָּא לְגַבֵּי בְּרַתָּא.**

מָה אֲתִיבַת אִיהִי, (בראשית ל) **לָכֵן יִשְׁכַּב עִמָּךְ הַלַּיְלָה. בְּכָל אֲתַר, לָכֵן, שְׁבוּעָה אִיהִי. יִשְׁכַּב, מַהוּ יִשְׁכַּב. אֶלָּא שְׁכִיבָה בְּכָל אֲתַר תְּקוּנָא**

לשון הקודש

אוֹתָם הוּדָאִים שֶׁמִּתְעוֹרֵר לְצַד הַיָּמִין. **אָז** הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בְּשִׂמְחָה, בְּשַׁעֲשׁוּעַ, מֵשִׁיב אֵלֶיהָ, וְאוֹמֶרֶת הַמְעַט קַחְתֵּךְ אֶת אִישִׁי, כְּאֵם אֶל בִּתָּהּ. וְאִם כָּךְ, בַּעְלָהּ שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הוּא יַעֲקֹב? לֹא כָּךְ, אֶלָּא תְּשׁוּקַת הָאָב תָּמִיד אֵינָהּ אֶלָּא כְּלַפֵּי הַבַּת הַזּוֹ, [שֶׁהִיא] שֶׁהַבַּת הַזּוֹ אַהֲבָתוֹ אֵלֶיהָ תָּמִיד, מִשּׁוּם שֶׁהִיא בַּת יְחִידָה בֵּין שִׁשָּׁה בָנִים, וּלְכָל אוֹתָם שִׁשֶּׁת הַבָּנִים חִלֵּק לָהֶם חֲלָקִים וְאוֹצָרוֹת וּמַתָּנוֹת, וְלָהּ לֹא חִלֵּק, וְאֵין לָהּ יְרֻשָּׁה כְּלוּם, וְעַל כָּל זֶה הוּא מַשְׁגִּיחַ בָּהּ בִּתְשׁוּקָה וְאַהֲבָה יוֹתֵר מִן הַכֹּל.

בְּאַהֲבָה שֶׁלּוֹ הוּא קוֹרֵא לָהּ בַּת. לֹא הִסְפִּיק לוֹ זֶה, וְקָרָא לָהּ אָחוֹת. לֹא הִסְפִּיק לוֹ זֶה, קָרָא לָהּ אֵם בְּשֵׁם אִמּוֹ. לֹא הִסְפִּיק לוֹ זֶה, קָרָא לָהּ בִּשְׁמוֹ, שֶׁכָּתוּב וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא, חָכְמָה וַדַּאי. וְעַל כֵּן הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן אוֹמֶרֶת לָהּ, הַמְעַט קַחְתֵּךְ אֶת אִישִׁי, שֶׁכָּל אַהֲבָתוֹ נִמְשְׁכָה לָךְ אֵלַיִךְ וְעַל זֶה, בְּשַׁעֲשׁוּעַ וְאַהֲבָה הָאֵם אֶל הַבַּת.

מַה הִיא מְשִׁיבָה? לָכֵן יִשְׁכַּב עִמָּךְ

דְנוּקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא, לְאָעֲלָא בָּהּ צִיּוּרָא דְאַתְוָון כֻּלְּהוּ, וְדָא אִיהוּ יִשְׂכַּב, י"ש כַּ"ב. י"ש דָּא אִיהוּ עַלְמָא עִלָּאָה, (ס"א כ"ב רָזָא) **רָזָא דְאוֹרַיְיתָא נְקוּדָה טְמִירָא, דְּאִתְעַר לְגַבָּהּ כ"ב אַתְוָון, וְדָא הוּא יִשְׂכַּב, י"ש עַלְמָא דְאָתֵי, דִּכְתִיב,** (משלי ח) **לְהַנְחִיל אוֹהֲבַי יֵשׁ. כ"ב נְקוּדָה עִלָּאָה דְאָעִיל כָּל כ"ב אַתְוָון. רָזָא דְכָל אוֹרַיְיתָא. וְדָא הוּא יִשְׂכַּב, יִשְׂכַּב עִמָּךְ יַעֲקֹב לָא כְתִיב, אֶלָּא יִשְׂכַּב עִמָּךְ. הַהוּא טְמִירָא דְאִתְחֲזֵי לְאִתְעָרָא לְגַבָּךְ, וְכֹלָּא בְּאִתְעָרוּ דְאִינוּן** (דִּכוּלְּהוּ) **דּוּדָאִים, וְכֹלָּא כְתִיב בִּרְחִימוּ.**

(בראשית ל) **וַיָּבֹא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב. וַיָּבֹא יַעֲקֹב, דָּא תִּפְאֶרֶת קַדִּישָׁא, מֵהַהוּא שָׂדֶה דְּנָקִיט כָּל בִּרְכָאן, דִּכְתִיב בֵּיהּ** (בראשית כז) **אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ יְיָ. בָּעֶרֶב, אַמַּאי בָּעֶרֶב, אֶלָּא בָּעֶרֶב, דִּכְתִיב,** (בראשית כד) **וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עָרֶב. בְּזִמְנָא דְאִתְעַר יִצְחָק אֲבוֹי לְגַבֵּי הַאי שָׂדֶה, וְנָקִיט לֵיהּ, דְּהָא יִצְחָק לָא אִתְעַר לְגַבֵּי הַאי שָׂדֶה, כְּיוַן דְּאִסְתַּלַּק יַעֲקֹב מִתַּמָּן בָּעֶרֶב, שָׁבִיק הַאי שָׂדֶה לְיִצְחָק אֲבוֹי, וְאִיהוּ סָלִיק בְּהַהוּא זִמְנָא לְגַבֵּי עֵילָא.**

לשון הקודש

הַלַּיְלָה. בְּכָל מָקוֹם לָכֵן הִיא שְׁבוּעָה. יִשְׂכַּב, מַה זֶּה יִשְׂכַּב? אֶלָּא שְׁכִיבָה בְּכָל מָקוֹם הִיא תִּקּוּן הַנְּקֵבָה לַזָּכָר לְהַכְנִיס בָּהּ צִיּוּר שֶׁל כָּל הָאוֹתִיּוֹת. וְזֶהוּ יִשְׂכַּב, י"ש כ"ב. י"ש זֶהוּ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, [כ"ב סוד] הַסּוֹד שֶׁל הַתּוֹרָה, נְקֻדָּה טְמִירָה שֶׁמִּתְעוֹרְרִים אֵלֶיהָ כ"ב אוֹתִיּוֹת. וְזֶהוּ יִשְׂכַּ"ב. י"ש – הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב (משלי א) לְהַנְחִיל אוֹהֲבַי יֵשׁ. כ"ב – נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה שֶׁמַּכְנִיסָה כָּל כ"ב הָאוֹתִיּוֹת, הַסּוֹד שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ יִשְׂכַּב. לֹא כָּתוּב יִשְׂכַּב עִמָּךְ יַעֲקֹב, אֶלָּא יִשְׂכַּב עִמָּךְ, אוֹתוֹ הַטָּמִיר שֶׁרָאוּי לְהִתְעוֹרֵר אֵלֶיךָ, וְהַכֹּל בַּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל אוֹתָם [שֶׁכֻּלָּם] דּוּדָאִים, וְהַכֹּל כָּתוּב בְּאַהֲבָה.

וַיָּבֹא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב. וַיָּבֹא יַעֲקֹב – זוֹ תִּפְאֶרֶת הַקְּדוֹשָׁה, מֵאוֹתָהּ הַשָּׂדֶה שֶׁלּוֹקֶחֶת אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת, שֶׁכָּתוּב בּוֹ אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ ה'. בָּעֶרֶב, לָמָּה בָּעֶרֶב? אֶלָּא בָּעֶרֶב שֶׁכָּתוּב (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עָרֶב. בִּזְמַן שֶׁהִתְעוֹרֵר יִצְחָק אָבִיו לַשָּׂדֶה הַזּוֹ וְלָקַח אוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי יִצְחָק לֹא מִתְעוֹרֵר לַשָּׂדֶה הַזּוֹ. כֵּיוָן שֶׁהִסְתַּלֵּק יַעֲקֹב מִשָּׁם בָּעֶרֶב, הִשְׁאִיר אֶת הַשָּׂדֶה הַזּוֹ לְיִצְחָק

מַה כְּתִיב, (בראשית ל) **וַתֵּצֵא לֵאָה לִקְרָאתוֹ. אִמָּא עִלָּאָה לְגַבֵּי בְּרָא יְחִידָא. וַתֹּאמֶר אֵלַי תָּבוֹא, תְּחוֹת גַּדְפָּאי לְבָרְכָא לָךְ, וּלְרַוְוֹאָה לָךְ בְּתַפְנוּקִין וְעִדּוּנִין עִלָּאִין. הָא עִידַן רַעֲוָא וְעִנּוּגָא לְמֵיהַב לָךְ נַיְיחָא דְּרוּחָא עִלָּאָה, לְגַבֵּי הַהוּא שָׂדֶה, עַד לָא יִתּוֹקַד בְּתוּקְפָּא דְּיִצְחָק.**

כֵּיוָן דְּנָקְטָא לְיַעֲקֹב תְּחוֹת גַּדְפָּאָה, כְּדֵין (שם) **וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ בַּלַּיְלָה הוּא. הוּא, דְּסָתִים מִכֹּלָּא, הוּא. דְּכָל בִּרְכָאן וְכָל קִדּוּשִׁין נָפְקֵי מִתַּמָּן. יַעֲקֹב לָא כְּתִיב אֶלָּא הוּא. מָאן דְּאִתְחֲזֵי לְאִתְעָרָא לְגַבָּהּ.**

וְעַד דְּלָא זַמִּין לְגַבָּהּ תְּחוֹת גַּדְפָּהָא, מָאן דְּנָקִיט אִינּוּן קַדִּישָׁאן (קדושאן) **וּבִרְכָאן לָא אִתְמְלֵי מִנְּקוּדָה טְמִירָא, הַהוּא עַלְמָא עִלָּאָה. וְעַל דָּא דּוּדָאִים מִתְעֲרֵי כֹּלָּא, וְכֹלָּא כְּגַוְונָא דְּרָזָא עִלָּאָה. רְאוּבֵן מָאי רְאוּבֵן, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁוֵּי שְׁמָהָן בְּאַרְעָא, דִּכְתִיב** (תהלים מו) **לְכוּ חֲזוּ מִפְּעֲלוֹת יְיָ אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ.**

וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מַקַּל לִבְנֶה וְגוֹ', (בראשית ל) **מַתְנִיתִין, רְעוּתָא דְעוֹבָדָא, קִטְרֵי דִּמְהֵימְנוּתָא, קָל קָלָא דְקָלְיָא אִתְעַר מֵעֵילָא לְתַתָּא, אֲנַן**

לשון הקודש

אָבִיו, וְהוּא עָלָה בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן לְמַעְלָה. **מַה** כָּתוּב? וַתֵּצֵא לֵאָה לִקְרָאתוֹ. הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, לַבֵּן הַיָּחִיד. וַתֹּאמֶר אֵלַי תָּבוֹא, תַּחַת כְּנָפַי, לְבָרֵךְ אוֹתְךָ וּלְהַרְווֹת אוֹתְךָ בְּתַפְנוּקִים וְעִדּוּנִים עֶלְיוֹנִים. הִנֵּה עֵת רָצוֹן וְעֹנֶג לָתֵת לְךָ נַחַת רוּחַ עֶלְיוֹנָה לְאוֹתָהּ הַשָּׂדֶה טֶרֶם שֶׁיִּשָּׂרֵף בַּחֹזֶק שֶׁל יִצְחָק.

כֵּיוָן שֶׁלָּקְחָה אֶת יַעֲקֹב תַּחַת כְּנָפֶיהָ, אָז וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ בַּלַּיְלָה הוּא. הוּא – שֶׁנִּסְתָּר מִן הַכֹּל. הוּא – שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת יוֹצְאוֹת מִשָּׁם. לֹא כָּתוּב יַעֲקֹב, אֶלָּא הוּא, מִי שֶׁרָאוּי לְהִתְעוֹרֵר אֵלֶיהָ.

וְטֶרֶם מְזֻמָּן אֵלֶיהָ תַּחַת כְּנָפֶיהָ, מִי שֶׁלּוֹקֵחַ אוֹתָם הַקְּדוֹשִׁים [הַקְּדֻשּׁוֹת] וְהַבְּרָכוֹת, לֹא מִתְמַלֵּא מֵהַנְּקֻדָּה הַטְּמִירָה, הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הַהוּא. וְעַל כֵּן הַדּוּדָאִים מְעוֹרְרִים הַכֹּל, וְהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁסּוֹד עֶלְיוֹן. רְאוּבֵן, מַה זֶּה רְאוּבֵן? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂם שֵׁמוֹת בָּאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב (תהלים מו) לְכוּ חֲזוּ מִפְּעֲלוֹת ה' אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ.

וַיִּקַּח לוֹ מַקַּל לִבְנֶה וְגוֹ'. מִשְּׁנָה. הָרָצוֹן

פְּתִיחִין עַיְינִין הֲוֵינָן. גַּלְגַּלָּא אַסְחַר מֵעֵילָא לְכַמָּה סִטְרִין, קָל נְעִימוּתָא אִתְעָר. אִתְעָרוּ נַיְימִין דְּמִיכִין דְּשִׁינְתָּא בְּחוֹרֵיהוֹן, וְלָא יָדְעֵי וְלָא מִסְתַּכְּלָן, וְלָא חָמָאן. אֲטִימִין אוּדְנִין, כְּבֵדִין דְּלִבָּא, נַיְימִין וְלָא יָדְעִין. אוֹרַיְיתָא קָיְימָא קַמַּיְיהוּ, וְלָא מַשְׁגִּיחִין וְלָא יָדְעֵי בְּמָה מִסְתַּכְּלָן, חָמָאן וְלָא חָמָאן. אוֹרַיְיתָא רָמַאת קָלִין אִסְתְּכָלוּ טִפְּשִׁין, פְּתְחוּ עַיְינִין, וְתִנְדְּעוּן. לֵית מָאן דְּיִשְׁגַּח, וְלֵית מָאן דְּיַרְכִין אוּדְנֵיהּ, עַד מָה תֶּהֱוּוּן בְּגוֹ חֲשׁוֹכָא דִּרְעוּתַיְיכוּ. אִסְתַּכְּלוּ לְמִנְדַּע, וְאִתְגְּלִי לְכוֹן נְהוֹרָא דְּנָהִיר.

בְּזִמְנָא דְּיַעֲקֹב שְׁלֵימָא, מִגּוֹ עָאקוּ דְּאַרְעָא וּרְשׁוּ אַחֲרָא, בְּגוֹ דַּרְגִּין נוּכְרָאִין דָּחָה לְכֻלְּהוּ, וּבָרִיר חוּלַק עַדְבֵּיהּ וְאַחְסַנְתֵּיהּ. נְהוֹרָא מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא, חָכְמָתָא מִגּוֹ טִפְּשׁוּתָא, וְאוֹקִיר לֵיהּ לְמָארֵיהּ כַּד הָוָה קָאִים בְּגוֹ רְשׁוּתָא דְּאֵל זָר. עַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה כט) לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ.

וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב, (בראשית ל) בָּרִיר לֵיהּ לְחוּלָקֵיהּ לְעַדְבֵּיהּ, מַקַּל לִבְנֶה לַח, סִטְרָא דִּימִינָא, גַּוָּון חִוַּור. לַח, סִטְרָא אִיהוּ דְּמַיִם. וְלוּז,

לשון הקודש

שֶׁל הַמַּעֲשֶׂה, קִשְׁרֵי הָאֱמוּנָה, קוֹל הַקּוֹל שֶׁל הַקּוֹלוֹת, מִתְעוֹרֵר מִמַּעְלָה לְמַטָּה. אָנוּ הָיִינוּ פְּתוּחֵי עֵינַיִם. הַגַּלְגַּל סוֹבֵב מִמַּעְלָה לְכַמָּה צְדָדִים, קוֹל שֶׁל נְעִימוּת הִתְעוֹרֵר. הִתְעוֹרְרוּ יְשֵׁנִים נִרְדָּמִים שֶׁשֵּׁנָה בִּנְחִירֵיהֶם, וְלֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים וְלֹא רוֹאִים, אֲטוּמֵי אָזְנַיִם, כִּבְדֵי לֵב, יְשֵׁנִים וְאֵין יוֹדְעִים, הַתּוֹרָה עוֹמֶדֶת לִפְנֵיהֶם וְלֹא מַשְׁגִּיחִים וְלֹא יוֹדְעִים בַּמָּה מִסְתַּכְּלִים, רוֹאִים וְלֹא רוֹאִים. הַתּוֹרָה מְרִימָה קוֹלוֹת: הִסְתַּכְּלוּ טִפְּשִׁים, יִפָּתְחוּ הָעֵינַיִם וְתֵדְעוּ. אֵין מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ, אֵין מִי שֶׁיַּרְכִּין אָזְנוֹ. עַד מָתַי תִּהְיוּ בְּתוֹךְ הַחֲשֵׁכָה שֶׁל רְצוֹנְכֶם? הִסְתַּכְּלוּ לָדַעַת, וְיִתְגַּלֶּה לָכֶם הָאוֹר הַמֵּאִיר.

בִּזְמַן שֶׁיַּעֲקֹב הַשָּׁלֵם, מִתּוֹךְ הַצָּרָה שֶׁל הָאָרֶץ וְרָשׁוּת אַחֶרֶת, בְּתוֹךְ דְּרָגוֹת זָרוֹת דָּחָה אֶת כֻּלָּם, וּבָחַר חֵלֶק גּוֹרָלוֹ וְנַחֲלָתוֹ, הָאוֹר מִתּוֹךְ הַחֲשֵׁכָה, חָכְמָה מִתּוֹךְ הַטִּפְּשׁוּת, וְכִבֵּד אֶת רִבּוֹנוֹ, כְּשֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּתוֹךְ הָרְשׁוּת שֶׁל אֵל זָר. עַל כֵּן כָּתוּב (ישעיה כט) לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ.

וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב (בראשית ל), בָּחַר לוֹ לְחֶלְקוֹ וּלְגוֹרָלוֹ, מַקַּל לִבְנֶה לַח, צַד יָמִין, גָּוֶן

דָּא סִטְרָא דִשְׂמָאלָא, סוּמְקָא כְוַורְדָא. וְעַרְמוֹן, כָּלִיל דָּא בְדָא. וְכֻלְּהוּ אָחִיד יְמִינָא חִוָּורָא בִגְוָונֵיהּ, וְסַלְקָא בְהוּ. דִּכְתִיב מַחְשַׁף הַלָּבָן, דְּאַף עַל גַּב דְּאָחִיד לִתְרֵין סִטְרִין, נָטַל (ס"א נְטַה) **חוּלְקֵיהּ לִסְטַר יְמִינָא, וְאַגְלִיף בְּכֹלָּא, בְּהַאי סִטְרָא וּבְהַאי סִטְרָא, כְּדֵין אִקְרֵי גְבַר שְׁלִים, שְׁלִים בְּכֹלָּא.**

מַה כְתִיב בַּתְרֵיהּ, (שם) **וְהָיָה בְּכָל יַחֵם הַצֹּאן הַמְּקֻשָּׁרוֹת וְשָׂם יַעֲקֹב אֶת הַמַּקְלוֹת וְגו'. סִתְרָא דְסִתְרִין, לְחַכִּימֵי לִבָּא אִתְמַסַּר. בְּגוֹ מַשְׁרְיָין עִלָּאִין קַדִּישִׁין אִית דַּרְגִין עִלָּאִין אִלֵּין עַל אִלֵּין, אִלֵּין פְּנִימָאִין, וְאִלֵּין לְבַר. אִינּוּן פְּנִימָאִין מִתְקַשְּׁרִין בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וּמִתְקַשְּׁרִין בְּיִשְׂרָאֵל, בְּנִין קַדִּישִׁין לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִלֵּין אִקְרוּן הַצֹּאן הַמְּקֻשָּׁרוֹת, מַשְׁרְיָין דְּאִינּוּן מְקֻשָּׁרוֹת, עֵילָא וְתַתָּא.**

בְּשַׁעְתָּא דְתִיאוּבְתָּא דִלְהוֹן לְגַבֵּי זוֹהֲרָא עִלָּאָה דִלְעֵילָא. עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, יַעֲקֹב שְׁלִימָא נָטַל אִינּוּן מַקְלוֹת, תְּפִלִּין דְּרִישָׁא, בָּרְהָטִים, אֲתַר וְדוּכְתָּא, לְדִיּוּרֵי תְּפִלִּין. וּמֵהָכָא נָטְלֵי נְהוֹרָא וְזִיוָוא, כָּל חֵילִין וּמַשְׁרְיָין עִלָּאִין, אִינּוּן דְּמִתְקַשְּׁרָן לְעֵילָא

לשון הקודש

לָבָן. לַח, הוּא צַד שֶׁל הַמַּיִם. וְלוּז, זֶה צַד שֶׁל הַשְּׂמֹאל, אָדֹם כְּוָרֹד. וְעַרְמוֹן, כָּלוּל זֶה בָּזֶה. וְכֻלָּם אוֹחֵז הַיָּמִין הַלָּבָן בְּצִבְעוֹ וְעוֹלֶה בָּהֶם, שֶׁכָּתוּב מַחְשַׁף הַלָּבָן, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁאוֹחֵז לִשְׁנֵי הַצְּדָדִים, לוֹקֵחַ (נוֹטֶה) חֶלְקוֹ לְצַד יָמִין, וְנֶחְקָק בְּכֻלָּם, בְּצַד זֶה וּבְצַד זֶה, אָז נִקְרָא גֶּבֶר שָׁלֵם, שָׁלֵם בַּכֹּל.

מַה כְתוּב אַחֲרָיו? (שם) וְהָיָה בְּכָל יַחֵם הַצֹּאן הַמְּקֻשָּׁרוֹת וְשָׂם יַעֲקֹב אֶת הַמַּקְלוֹת וְגו'. סֵתֶר הַסְּתָרִים לְחַכְמֵי לֵב נִמְסָר. בְּתוֹךְ מַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים יֵשׁ מַדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנוֹת אֵלּוּ עַל אֵלּוּ, אֵלּוּ פְּנִימִיִּים וְאֵלּוּ לְבַחוּץ. אֵלּוּ הַפְּנִימִיִּים מִתְחַבְּרִים בַּמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וּמִתְחַבְּרִים בְּיִשְׂרָאֵל, בָּנִים קְדוֹשִׁים לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאֵלּוּ נִקְרָאוֹת הַצֹּאן הַמְּקֻשָּׁרוֹת, מַחֲנוֹת שֶׁל אֵלּוּ מְקֻשָּׁרוֹת, מַעְלָה וּמַטָּה. **בְּשָׁעָה** שֶׁהַתְּשׁוּקָה שֶׁלָּהֶם לְגַבֵּי הַזֹּהַר הָעֶלְיוֹן שֶׁלְּמַעְלָה, עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם לָקַח אוֹתָם הַמַּקְלוֹת, תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, בָּרְהָטִים, מָקוֹם וּמוֹשָׁב, לַהֲנָחַת הַתְּפִלִּין. וּמִכָּאן לוֹקְחִים אוֹר וְזִיו כָּל הַחֵילוֹת וּמַחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים, אֵלּוּ

וּמִתְקַשְּׁרָן לְתַתָּא. כֵּיוָן דְּאִינּוּן נָטְלִין מִגּוֹ רְהָטִין שִׁקֻּתוֹת הַמַּיִם, כְּדֵין, אִינּוּן הֲווֹ מְקוֹרִין וּמַבּוּעִין לְנַחֲתָא לְתַתָּא וּלְמֵיהַב לְכֹלָּא.

וּבְגִין כָּךְ, אַפְרִישׁ יַעֲקֹב בֵּין דַּרְגִּין עִלָּאִין קַדִּישִׁין, לְדַרְגִּין אַחֲרָנִין, דִּשְׁאָר עַמְּמִין. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית ל) **וַיָּשֶׂת לוֹ עֲדָרִים לְבַדּוֹ וְלֹא שָׁתָם עַל צֹאן לָבָן.** (אינון) **עֲדָרִים אַפְרִישׁ לֵיהּ לְגַרְמֵיהּ, דְּלָא יְהֵא לֵיהּ חוּלַק בִּשְׁאָר עַמְּמִין, כְּמָה דְּאַפְרִישׁ לֵיהּ, דַּרְגֵּי דִּמְהֵימְנוּתָא לְעֵילָא, לְחוּלָקֵיהּ וְעַדְבֵיהּ, הָכִי אִצְטְרִיךְ לְאַפְרָשָׁא דַּרְגִּין דְּמַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין לְתַתָּא, לְקַשְּׁרָא לוֹן בַּהֲדֵיהּ, בְּאִינּוּן הֵיכָלִין דְּמַטְרוֹנִיתָא.**

וְכֻלְּהוּ רְשִׁימִין, בִּרְשִׁימוּ דְּמַלְכָּא עִלָּאָה. כְּמָה דְּיִשְׂרָאֵל, רְשִׁימִין לְתַתָּא, בֵּין כָּל שְׁאַר עַמְּמִין, אוֹף דַּרְגִּין דְּמַשְׁרְיָין עִלָּאִין, רְשִׁימִין אִינּוּן לְחוּלָקֵיהּ (דְּקוּדְשָׁא) **לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בֵּין כָּל שְׁאַר חֵילִין, וּמַשְׁרְיָין עִלָּאִין. וְעַל דָּא בָּרִיר יַעֲקֹב אִינּוּן לְחוּלָקֵיהּ וְעַדְבֵיהּ, רְשִׁימִין לְחוּלָקָא** (בְּרָזָא) **דִּמְהֵימְנוּתָא,** (ס"א וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ. יָהּ עִלָּאָה אִיהוּ בָּרִיר חוּלָקֵיהּ וְעַדְבֵיהּ רָזָא

לשון הקודש

שֶׁמִּתְקַשְּׁרִים לְמַעְלָה וּמִתְקַשְּׁרִים לְמַטָּה. כֵּיוָן שֶׁאֵלּוּ לוֹקְחִים מִתּוֹךְ הָרְהָטִים שִׁקֻּתוֹת הַמַּיִם, אָז אֵלּוּ הָיוּ מְקוֹרוֹת וּנְבִיעוֹת לְהוֹרִיד לְמַטָּה וְלָתֵת לְכֻלָּם.

וּמִשּׁוּם כָּךְ הִפְרִישׁ יַעֲקֹב בֵּין הַמַּדְרֵגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת לַמַּדְרֵגוֹת הָאַחֲרוֹת שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ל) וַיָּשֶׂת לוֹ עֲדָרִים לְבַדּוֹ וְלֹא שָׁתָם עַל צֹאן לָבָן. [אֵלּוּ] עֲדָרִים הִפְרִיד לוֹ לְעַצְמוֹ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בִּשְׁאָר הָאֻמּוֹת, וּכְמוֹ שֶׁהִפְרִישׁ לוֹ מַדְרֵגוֹת הָאֱמוּנָה לְמַעְלָה לְחֶלְקוֹ וּלְגוֹרָלוֹ, כָּךְ צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ מַדְרֵגוֹת שֶׁל מַחֲנוֹת קְדוֹשִׁים לְמַטָּה, לְקַשֵּׁר אוֹתָם עִמּוֹ בְּאֵלּוּ הַהֵיכָלוֹת שֶׁל הַגְּבִירָה.

וְכֻלָּם רְשׁוּמִים בַּסִּימָן שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל רְשׁוּמִים לְמַטָּה בֵּין כָּל שְׁאָר הָאֻמּוֹת, אַף מַדְרֵגוֹת שֶׁל מַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים רְשׁוּמִים הֵם לְחֶלְקוֹ [וְשֶׁל הַקְּדֻשָּׁה] שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּין כָּל שְׁאָר הַחֵילוֹת וּמַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים. וְעַל זֶה בָּרַר יַעֲקֹב אֶת אֵלּוּ לְחֶלְקוֹ וְגוֹרָלוֹ, רְשׁוּמִים לַחֵלֶק [בַּסּוֹד] שֶׁל הָאֱמוּנָה, [מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ. יָהּ

(דמהימנותא) **אוֹף הָכִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בָּרִיר לֵיהּ, מִכָּל שְׁאַר חֵילִין וּמַשְׁרְיָין דְּעָלְמָא.**

וּמַשְׁרְיָין עִלָּאִין, מִתְּפָרְשָׁאן אִלֵּין מֵאִלֵּין. בְּשַׁעְתָּא דְזָהֲרָא דְנוּרָא בִּנְהִירוּ דִשְׁכִינְתָּא אִתְגַּלְיָא, כָּל אִינּוּן דַּרְגִּין אַחֲרָנִין, אִתְכַּסְּיָן, וּמִתְעַטְּפֵי מֵהַהוּא זָהֲרָא וְלָא יָכְלוּ לְקָרְבָא לְגַבֵּיהּ. וְכָל אִינּוּן תִּקּוּנִין (ס"א דַרְגִּין) **קַדִּישִׁין, דְּאִינּוּן תִּקּוּנָא דִילֵיהּ. בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְגַּלְיָא הַהוּא זָהֲרָא, מִיָּד חָדָאן וְסָלְקָן לְאִתְקָרְבָא בַּהֲדֵיהּ, וּלְאִתְקַשְּׁרָא לְגַבֵּיהּ, וְאִיהוּ בְּהוּ אִתְתַּקָּנַת,** (אִתְתַּקָּן) **וְסִתְרָא דָא** (בראשית ל) **וְהָיוּ הָעֲטוּפִים לְלָבָן וְהַקְּשׁוּרִים לְיַעֲקֹב.**

וְאִצְטְרִיךְ לְבָרְרָא (ס"א לְבָרְכָא) **וּלְאִתְפָּרְשָׁא דַּרְגִּין קַדִּישִׁין** (ס"א לְחוּלָקֵיהּ) **דְּחוּלָקֵיהּ. מֵאִינּוּן דַּרְגִּין דִּשְׁאָר עַמִּין, וּבְכֹלָּא אִצְטְרִיךְ יַעֲקֹב קַדִּישָׁא** (ס"א בּוּכְרָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְקָרְבָא) **וְעַל דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתִיב בְּאוֹרַיְיתָא, מְהֵימְנוּתָא דִילֵיהּ, בְּגוֹ סִטְרֵי** (ס"א סִתְרֵי) **מִלִּין אִלֵּין. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ.**

וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים. (בראשית לב) **מַתְנִיתִין, תּוֹקְפֵי דְהוּרְמְנֵי, זְקִיפִין מִלְּעֵילָא, וְשִׁנְּנָא דְחַרְבָּא דִמְלַהֲטָא**

לשון הקודש

עֶלְיוֹן הוּא, בֵּרַר חֶלְקוֹ וְגוֹרָלוֹ סוֹד הָאֱמוּנָה] אַף כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּרַר לוֹ מִכָּל שְׁאָר צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם.

וּמַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים נִפְרָדִים אֵלּוּ מֵאֵלּוּ. בְּשָׁעָה שֶׁזֹּהַר שֶׁל אֵשׁ בְּהֶאָרַת הַשְּׁכִינָה מִתְגַּלֶּה, כָּל הַמַּדְרֵגוֹת הָאֲחֵרוֹת הָאֵלּוּ מִתְבַּיְּשׁוֹת, וּמִתְכַּסּוֹת מֵהַזֹּהַר הַהוּא, וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. וְכָל אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים [מַדְרֵגוֹת] הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם תִּקּוּנִים שֶׁלּוֹ. בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְגַּלֶּה הַזֹּהַר הַהוּא, מִיָּד שְׂמֵחִים וְעוֹלִים לְהִתְקָרֵב עִמּוֹ וּלְהִתְקַשֵּׁר אֶצְלוֹ, וְהוּא בָּהֶם נִתְקָן, וְסוֹד זֶה – (בראשית ל) וְהָיָה הָעֲטֻפִים לְלָבָן וְהַקְּשֻׁרִים לְיַעֲקֹב.

וְצָרִיךְ לְבָרֵר [וְלְבָרֵךְ] וּלְהַבְדִּיל מַדְרֵגוֹת קְדוֹשׁוֹת [ס"א לְחֶלְקוֹ] שֶׁל חֶלְקוֹ מֵאֵלּוּ הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים, וּבְכֻלָּם צָרִיךְ יַעֲקֹב הַקָּדוֹשׁ [בְּכוֹר שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִתְקָרֵב], וְעַל זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּתַב בַּתּוֹרָה, אֱמוּנָה שֶׁלּוֹ, בְּתוֹךְ צִדְדֵי [ס"א סִתְרֵי] מִלִּים אֵלּוּ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ.

וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי

מְמַנָּא עַל כָּל (ס"א כְּמָה) **חֵילִין וּמַשִּׁירְיָין.**

הַהוּא חַרְבָּא מְלַהֲטָא, הִיא חַרְבָּא סוּמְקָא. דְּכְתִיב, (ישעיה לד) **חֶרֶב לַיְיָ מָלְאָה דָם. הַהוּא חַרְבָּא דְּתַלְיָא בֵּיהּ הִפּוּכָא, אִינּוּן דְּמְהַפְּכֵי לְכַמָּה גַוְונִין. הוּא נַשְׁיָין, הוּא גוּבְרִין, בְּסִטְרִין סַגִּיאִין, מִתְפָּרְשִׁין גְּוָונִין אַחֲרָנִין לְכַמָּה דַרְגִּין.**

מִסִּטְרָא דְּאִילָנָא דְחַיֵּי, נָפְקֵי אִינּוּן. דְּמִתְיַחֲדֵי בְּיִחוּדָא בְּקִשּׁוּרָא. קַדִּישִׁין אִלֵּין, אִשְׁתָּאֲבָן תָּדִיר מִטַּל הַשָּׁמַיִם, שְׁמֵיהּ דְּאִלֵּקִים, אִתְתַּקְּקִין בְּהוּ. (ס"א וְעַל דָּא אָמַר מִשְּׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְאִתְתַּקַּן) **בְּאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, אִתְעֲבִידוּ סַמְכִין דְּכֻרְסְיָיא. כֻּלְּהוּ מַרְגְּלִיטִין, שַׁיְיפִין וְסַמְכִין, לָא מִתְפָּרְשִׁין לְעָלְמָא. מִגּוֹ דָא שְׁמָא, אִינּוּן קִשּׁוּרִין דְּיַעֲקֹב, דְּבָרִיר לְחוּלָקֵיהּ. וּמִתְקַשְּׁרָן בִּשְׁמָא דָא, כֻּלְּהוּ נָפְקוּ** (בְּעֵרֶב)**.**

וְיַעֲקֹב כַּד נָפַק לְמֵיזַל לְאָרְחֵיהּ, לְאַרְבַּע סִטְרִין אֲקִיפוּ לֵיהּ, לְאַרְבַּע זָוְיִין דְּעָלְמָא נָטְרוּ לֵיהּ, בְּשַׁעְתָּא קַלָּה אִתְרְגִישׁ מֵאִילָנָא (ס"א מֵאֵתַר) **לְעֵילָא, לְמִיטַר אִילָנָא דִלְתַתָּא, וּכְדֵין** (בראשית ל) **וַיֹּאמֶר**

לשון הקודש

אֱלֹהִים. מִשְּׁנָה. חָזְקֵי הַשָּׂרִים זְקוּפִים מִלְּמַעְלָה, וְלַהַט הַחֶרֶב הַשְּׁנוּנָה מְמֻנָּה עַל כָּל [כַּמָּה] הַצְּבָאוֹת וְהַמַּחֲנוֹת.

אוֹתָהּ הַחֶרֶב הַלּוֹהֶטֶת הִיא חֶרֶב אֲדֻמָּה, שֶׁכָּתוּב (ישעיה לד) חֶרֶב לַה' מָלְאָה דָם. הַחֶרֶב הַזֹּאת שֶׁתְּלוּיָה בָּהּ הַהִפּוּךְ, הֵם שֶׁמִּתְהַפְּכִים לְכַמָּה צוּרוֹת. הוּא נָשִׁים, הוּא גְבָרִים, בִּצְדָדִים רַבִּים, נִפְרָדוֹת הַצּוּרוֹת הָאֲחֵרוֹת לְכַמָּה דְרָגוֹת. **מֵהַצַּד** שֶׁל עֵץ הַחַיִּים הֵם יוֹצְאִים, שֶׁמִּתְיַחֲדִים בְּיִחוּד בְּקֶשֶׁר. אֵלּוּ הַקְּדוֹשִׁים נִשְׁאָבִים תָּמִיד מִטַּל הַשָּׁמַיִם. הַשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים מִתְתַּקֵּן בָּהֶם. וְעַל זֶה אָמַר מִשְּׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְנִתְקַן] בְּאַרְבָּעָה הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם נַעֲשׂוּ לְעַמּוּדֵי הַכִּסֵּא. כֻּלָּם מַרְגָּלִיּוֹת וְאֵיבָרִים וְעַמּוּדִים, לֹא נִפְרָדִים לְעוֹלָם מִתּוֹךְ הַשֵּׁם הַזֶּה, הֵם הַקְּשָׁרִים שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁבָּחַר לְחֶלְקוֹ וְנִקְשָׁרִים בַּשֵּׁם הַזֶּה, כֻּלָּם יָצְאוּ [בְּעֵרֶב].

וְיַעֲקֹב, כְּשֶׁיָּצָא לָלֶכֶת לְדַרְכּוֹ, הִקִּיפוּ אוֹתוֹ לְאַרְבָּעָה צְדָדִים. לְאַרְבַּע הַזָּוִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם שָׁמְרוּ אוֹתוֹ. בְּשָׁעָה קַלָּה הִתְרַגֵּשׁ מֵהָעֵץ [מֵהַמָּקוֹם] שֶׁלְּמַעְלָה לִשְׁמֹר אֶת הָעֵץ שֶׁלְּמַטָּה, וְאָז וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב

יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה. כְּדֵין (בראשית ל) **וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם.**

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, תָּא חֲזֵי, שְׁלֵמוּתֵיהּ דְּיַעֲקֹב, דְּלָא בָעָא לְמֵיזַל אֶלָּא בִּרְשׁוּתֵיהּ דְּלָבָן, וְאִי תֵימָא, זִמְנָא אַחֲרָא אַמַּאי לָא. אֶלָּא בְּגִין דְּדָחִיל יַעֲקֹב דְּלָא יִשְׁבּוֹק לֵיהּ, וְיִשְׁתְּלִימוּ תְּרֵיסַר שִׁבְטִין בְּאַרְעָא אַחֲרָא. וְעַל דָּא כֵּיוָן דְּחָמָא דְּמָטָא שַׁעְתָּא דְּבִנְיָמִן, בָּרַח. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית לא) **וַיִּבְרַח הוּא וְכָל אֲשֶׁר לוֹ. דְּכֵיוָן דְּאִתְיְלִיד בִּנְיָמִן, אִתְקַשַּׁר שְׁכִינְתָּא בְּכֻלְּהוּ שִׁבְטִין, וְנָטַל בֵּיתָא בְּהוּ. וְיַעֲקֹב הָוָה יָדַע בְּרוּחָא דְּחָכְמְתָא, דְּכַד יִשְׁתַּלִּימוּ תְּרֵיסַר שִׁבְטִין, דִּשְׁכִינְתָּא תִּתְקַשַּׁר בְּהוּ, וְרָחֵל תָּמוּת, וְאִיהִי נָטְלָא בֵּיתָא.**

וְתָא חֲזֵי, הָכִי אוֹלִיפְנָא, עַלְמָא תַּתָּאָה, אִתְחֲזֵי לֵיהּ לְיַעֲקֹב, כְּמָה דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ לְמֹשֶׁה, אֶלָּא דְּלָא יְכִילַת, עַד דְּהַוּוּ תְּרֵיסָר שִׁבְטִין בְּבֵיתָא, לְאִתְקַשְּׁרָא בְּהוּ. וּכְדֵין, אִתְדַּחְיַית רָחֵל, וּנְטָלַת אִיהִי בֵּיתָא בְּכֻלְּהוּ שִׁבְטִין, וְהַוַּת עִקְּרָא דְּבֵיתָא. וּכְדֵין (תהלים קיג) **מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת. אָמַר יַעֲקֹב, הָא מָטָא זִמְנָא דְּיִשְׁתַּלִּימוּ י"ב שִׁבְטִין, וּוַדַּאי עַלְמָא דִּלְעֵילָא יִיחוּת לֵיהּ לְבֵיתָא, וְאִתְקַשְּׁרָא** (נ"א

לשון הקודש

כַּאֲשֶׁר רָאָם מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה. אָז וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֹּא רְאֵה אֶת שְׁלֵמוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁלֹּא רָצָה לָלֶכֶת אֶלָּא בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל לָבָן. וְאִם תֹּאמַר, בְּפַעַם אַחֶרֶת לָמָּה לֹא? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב פָּחַד שֶׁלֹּא יַעֲזֹב אוֹתוֹ, וְיִשְׁתַּלְּמוּ שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת. וְעַל כֵּן, כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁהִגִּיעָה הַשָּׁעָה שֶׁל בִּנְיָמִין, בָּרַח, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּבְרַח הוּא וְכָל אֲשֶׁר לוֹ. כֵּיוָן שֶׁנּוֹלַד בִּנְיָמִין, נִקְשְׁרָה הַשְּׁכִינָה עִם כָּל הַשְּׁבָטִים, וְנָטְלָה אֶת הַבַּיִת עִמָּם. וְיַעֲקֹב הָיָה יוֹדֵעַ בְּרוּחַ הַחָכְמָה, שֶׁכַּאֲשֶׁר יִשְׁתַּלְּמוּ שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים, שֶׁהַשְּׁכִינָה תִּתְקַשֵּׁר עִמָּהֶם וְרָחֵל תָּמוּת, וְהִיא נוֹטֶלֶת אֶת הַבַּיִת.

וּבֹא וּרְאֵה, כָּךְ לָמַדְנוּ, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן רָאוּי לוֹ לְיַעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לְמֹשֶׁה, אֶלָּא שֶׁלֹּא יָכְלָה עַד שֶׁהָיוּ שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים בַּבַּיִת לְהִתְקַשֵּׁר עִמָּהֶם, וְאָז נִדְחֲתָה רָחֵל, וְהִיא נָטְלָה אֶת הַבַּיִת עִם כָּל הַשְּׁבָטִים וְהָיְתָה עִקַּר הַבַּיִת, וְאָז (תהלים קיג) מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת. אָמַר יַעֲקֹב, הִנֵּה הִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁיִּשְׁתַּלְּמוּ שְׁנֵים עָשָׂר

עַלְמָא דִלְעֵילָא יִיחוּת לֵיהּ בְּבֵיתֵיהּ, וְאִתְקַשְּׁרָא) **בְּהוּ, וּמִסְכְּנָתָא דָא אִתְדַּחְיָיא קַמֵּיהּ. אִי תִּימוּת הָכָא, לָא אָפּוֹק מִכָּאן לְעָלְמִין. וְלָא עוֹד, אֶלָּא בְּאַרְעָא דָא, לָא אִתְחֲזֵי לְאַשְׁלָמָא בֵּיתָא. בְּגִין כָּךְ,** (בראשית ל) **וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף, עַד לָא יִשְׁתַּלִּימוּ שִׁבְטִין.**

שָׁמַע רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר, וַדַּאי כָּל מִלּוֹי דְּרִבִּי יְהוּדָה שַׁפִּיר, וְדָא סָלִיק עַל כֻּלָּא. וְאִי תֵּימָא, אַמַּאי לָא אָזַל לֵיהּ לְאָרְחֵיהּ מִיָּד. אֶלָּא, כָּל זִמְנָא דְּרָחֵל לָא מִתְעַבְּרָא מִבְּנְיָמִין, אִתְעַכַּב תַּמָּן. כֵּיוָן דְּמָטָא זִמְנָא דְּבִנְיָמִין, עָרַק, וְלָא בָּעָא רְשׁוּתָא. בְּגִין דְּלָא יִתְעַכַּב תַּמָּן, וְאִתְחַבַּר יַעֲקֹב בְּכֻלְּהוּ שִׁבְטִין, בְּאַתַר דְּאִצְטְרִיךְ. (ע"כ סתרי תורה).

לשון הקודש

הַשְּׁבָטִים, וּוַדַּאי שֶׁהָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה יָרַד לוֹ לַבַּיִת וְיִתְקַשֵּׁר [וְהָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה יָרַד לוֹ בְּבֵיתוֹ וְהִתְקַשֵּׁר] בָּהֶם, וְהָעֲנִיָּה הַזֹּאת נִדְחֵית לְפָנָיו. אִם תָּמוּת כָּאן, לֹא אֵצֵא מִכָּאן לְעוֹלָמִים. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא בָּאָרֶץ הַזּוֹ לֹא רָאוּי לְהַשְׁלִים אֶת הַבַּיִת. מִשּׁוּם כָּךְ, (בראשית ל) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף, טֶרֶם שֶׁיִּשְׁתַּלְּמוּ הַשְּׁבָטִים.

שָׁמַע רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר, וַדַּאי שֶׁכָּל דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה יָפִים, וְזֶה עוֹלֶה עַל הַכֹּל. וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה לֹא הָלַךְ לוֹ לְדַרְכּוֹ מִיָּד? אֶלָּא כָּל זְמַן שֶׁרָחֵל לֹא הִתְעַבְּרָה מִבִּנְיָמִין, הִתְעַכֵּב שָׁם. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁל בִּנְיָמִין, בָּרַח, וְלֹא בִּקֵּשׁ רְשׁוּת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעַכֵּב שָׁם, וְהִתְחַבֵּר יַעֲקֹב עִם כָּל הַשְּׁבָטִים בַּמָּקוֹם שֶׁצָּרִיךְ.

ע"כ סתרי תורה

פָּרָשַׁת וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים וְגו'. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח (תהלים צא) **כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, דְּהָא בְשַׁעְתָּא דְּבַר נָשׁ אָתֵי לְעַלְמָא, מִיָּד אִזְדַּמַּן בַּהֲדֵיהּ יֵצֶר הָרָע דְּאִיהוּ מְקַטְרֵג לֵיהּ לְבַר נָשׁ תְּדִיר כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר,** (בראשית ד) **לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ. מַאי חַטָּאת רוֹבֵץ, דָּא יֵצֶר הָרָע.**

וְדָוִד הָכִי נָמֵי קָרְיֵיהּ חַטָּאת דִּכְתִיב, (תהלים נא) **וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד, בְּגִין דְּאִיהוּ עָבִיד לֵיהּ לְבַר נָשׁ כָּל יוֹמָא לְמֶחֱטֵי קַמֵּי מָארֵיהּ, וְיֵצֶר הָרָע דָּא לָא אִתְעַדֵּי מִבַּר נָשׁ מִיּוֹמָא דְּאִתְיְלִיד בַּר נָשׁ לְעָלְמִין. וְיֵצֶר הַטּוֹב אָתֵי לְבַר נָשׁ מִיּוֹמָא דְּאָתֵי לְאִתְדַּכָּאָה.**

לשון הקודש

פָּרָשַׁת וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים צא) **כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ.** פָּסוּק זֶה בֵּאֲרוּהוּ הַחֲבֵרִים, שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם בָּא לָעוֹלָם, מִיָּד מִזְדַּמֵּן עִמּוֹ יֵצֶר הָרָע שֶׁהוּא מְקַטְרֵג לָאָדָם תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ד) **לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ.** מִי זֶה חַטָּאת רֹבֵץ? זֶה יֵצֶר הָרָע.

וְכָךְ גַּם דָּוִד קָרָא לוֹ חַטָּאת, (תהלים נא) וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כָּל יוֹם לָאָדָם לַחֲטֹא לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, וְיֵצֶר הָרָע הַזֶּה לֹא זָז מִבֶּן הָאָדָם מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַד הָאָדָם לְעוֹלָמִים, וְיֵצֶר הַטּוֹב בָּא לָאָדָם מִיּוֹם שֶׁבָּא לְהִטָּהֵר.

וְאִימָתַי אָתֵי בַּר נָשׁ לְאִתְדַּכָּאָה כַּד אִיהוּ בַּר תְּלֵיסַר שְׁנִין, כְּדֵין אִזְדַּוּוג בַּר נָשׁ בְּתַרְוַוּיְיהוּ חַד מִימִינָא וְחַד מִשְּׂמָאלָא, יֵצֶר טוֹב לִימִינָא וְיֵצֶר רַע לִשְׂמָאלָא. וְאִלֵּין אִינּוּן תְּרֵין מַלְאָכִין מַמָּשׁ מְמַנָּן, וְאִינּוּן מִשְׁתַּכְּחִין תָּדִיר בַּהֲדֵיהּ דְּבַר נָשׁ.

אָתֵי בַּר נָשׁ לְאִתְדַּכָּאָה, הַהוּא יֵצֶר הָרָע אִתְכַּפְיָא קַמֵּיהּ וְשַׁלִּיט יְמִינָא עַל שְׂמָאלָא. וְתַרְוַוּיְיהוּ מִזְדַּוְּוגִין לְנַטְרָא לֵיהּ לְבַר נָשׁ בְּכָל אָרְחוֹי דְּהוּא עָבִיד. הָדָא הוּא דִּכְתִיב כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ.

רִבִּי אֶלְעָזָר מוֹקִים לֵיהּ לְהַאי קְרָא בְּיַעֲקֹב, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַזְמִין בַּהֲדֵיהּ מַלְאָכִין מַשְׁרְיָין מְמַנָּן. בְּגִין דְּהָא אִיהוּ אָתֵי שְׁלִים בְּשִׁבְטִין עִלָּאִין כֻּלְּהוּ שְׁלֵמִין כְּדְקָא יְאוּת, כְּמָה דְּאִתְּמַר

לשון הקודש

וּמָתַי בָּא אָדָם לְהִטָּהֵר? כְּשֶׁהוּא בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים, אָז מִזְדַּוֵּג הָאָדָם בִּשְׁנֵיהֶם, אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמֹאל. יֵצֶר טוֹב לְיָמִין, וְיֵצֶר הָרָע לִשְׂמֹאל. וְאֵלֶּה הֵם שְׁנֵי מַלְאָכִים מַמָּשׁ מְמֻנִּים, וְהֵם נִמְצָאִים תָּמִיד עִם הָאָדָם.

בָּא בֶּן אָדָם לְהִטַּהֵר – אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע נִכְפֶּה לְפָנָיו, וְשׁוֹלֵט הַיָּמִין עַל הַשְּׂמֹאל. וּשְׁנֵיהֶם מִזְדַּוְּגִים לִשְׁמֹר אֶת הָאָדָם בְּכָל דְּרָכָיו שֶׁהוּא עוֹשֶׂה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ.

רִבִּי אֶלְעָזָר מְבָאֵר אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה בְּיַעֲקֹב, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִזְמִין עִמּוֹ מַלְאָכִים מַחֲנוֹת מְמֻנִּים, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי הוּא בָּא שָׁלֵם בִּשְׁבָטִים עֶלְיוֹנִים כֻּלָּם

(דכתיב) וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים וְאִתְּמָר. וְהָכָא כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּזִיב מִנֵּיהּ דְּלָבָן וְהָא אִתְּפְּרַשׁ מִנֵּיהּ כְּדֵין אִזְדַּוְּוגַת עִמֵּיהּ שְׁכִינְתָּא וְאֲתוּ מַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין לְסַחֲרָא לֵיהּ, וּכְדֵין (דף קסו ע"א) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם וְגו'. וּמֵאִינּוּן מַלְאָכִין שַׁדַּר לֵיהּ לְעֵשָׂו הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים, מַלְאָכִים מַמָּשׁ הֲווֹ וַדַּאי.

פְּתַח רִבִּי יִצְחָק וְאָמַר כְּתִיב, (תהלים לד) חוֹנֶה מַלְאַךְ יְיָ סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם, הָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל בְּאֲתַר חַד כְּתִיב כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ, מַלְאָכָיו סַגִּיאִין, וְהָכָא חַד דִּכְתִיב חוֹנֶה מַלְאַךְ יְיָ סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם. אֶלָּא כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ, אִלֵּין שְׁאַר מַלְאָכִין. מַלְאַךְ יְיָ סָבִיב דָּא שְׁכִינְתָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמות ג) וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְיָ אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ

לשון הקודש

שְׁלֵמִים כָּרָאוּי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים, וְנִתְבָּאֵר. וְכָאן, כֵּיוָן שֶׁנִּצּוֹל מִלָּבָן וְהֲרֵי נִפְרַד מִמֶּנּוּ, אָז הִזְדַּוְּגָה עִמּוֹ שְׁכִינָה, וּבָאוּ מַחֲנוֹת קְדוֹשִׁים לְהַקִּיף אוֹתוֹ, וְאָז וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם וְגו', וּמֵאוֹתָם מַלְאָכִים שָׁלַח לְעֵשָׂו, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים. מַלְאָכִים מַמָּשׁ הָיוּ וַדַּאי.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, כָּתוּב (תהלים לד) חֹנֶה מַלְאַךְ ה' סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם. הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. אֲבָל בְּמָקוֹם אֶחָד כָּתוּב כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ, מַלְאָכָיו רַבִּים, וְכָאן אֶחָד, שֶׁכָּתוּב חֹנֶה מַלְאַךְ ה' סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם. אֶלָּא כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ – אֵלּוּ שְׁאָר מַלְאָכִים. מַלְאַךְ ה' סָבִיב – זוֹ שְׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ג) וַיֵּרָא מַלְאַךְ ה' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ

הַסְּנֶה. וּבְגִין כָּךְ חוֹנֶה מַלְאַךְ יְיָ סָבִיב לִירֵאָיו, לַאֲקָפָא לֵיהּ בְּכָל סִטְרִין בְּגִין לְשֵׁזָבָא לֵיהּ. וְכַד שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא בְּגַוֵּיהּ דְּבַר נָשׁ, כַּמָּה מַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין כֻּלְּהוּ אִזְדַּמְּנוּ לְתַמָּן.

תָּא חֲזֵי, כַּד דָּוִד מַלְכָּא אִשְׁתְּזִיב מֵאָכִישׁ מֶלֶךְ גַּת בְּדֵין אָמַר הַאי, בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא סַחֲרָא לֵיהּ וְאִשְׁתְּזִיב מִנַּיְיהוּ מֵאָכִישׁ וּמֵעַמֵּיהּ כָּל אִינּוּן דְּאַתְקִיפוּ (נ"א דְּאַקִּיפוּ) בֵּיהּ, מַה כְּתִיב, (שמואל א כא) וַיִּתְהוֹלֵל בְּיָדָם, אַמַּאי וַיִּתְהוֹלֵל, וַיִּשְׁתַּגַּע מִיבְעֵי לֵיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שם) כִּי הֲבֵאתֶם אֶת זֶה לְהִשְׁתַּגֵּעַ עָלַי.

אֶלָּא אַהֲדַר עַל הַהוּא מִלָּה דְּאָמַר דָּוִד בְּקַדְמִיתָא דִּכְתִיב, (תהלים עג) כִּי קִנֵּאתִי בַהוֹלְלִים וְגו'. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַיֶּיךָ עֲדַיִין אַנְתְּ אִצְטְרִיךְ לְהַאי, כֵּיוָן דְּעָאל לְבֵי אָכִישׁ וְאַתְקִיפוּ בֵּיהּ, מַה כְּתִיב

לשון הקודש

הַסְּנֶה. וְלָכֵן חֹנֶה מַלְאַךְ ה' סָבִיב לִירֵאָיו, לְהַקִּיפוֹ בְּכָל הַצְּדָדִים כְּדֵי לְהַצִּיל אוֹתוֹ, וּכְשֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּתוֹךְ הָאָדָם, כַּמָּה מַחֲנוֹת קְדוֹשִׁים כֻּלָּם מִזְדַּמְּנִים לְשָׁם.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ נִצַּל מֵאָכִישׁ מֶלֶךְ גַּת, אָז אָמַר אֶת זֶה, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁכִינָה הִקִּיפָה אוֹתוֹ וְנִצַּל מֵהֶם מֵאָכִישׁ וּמֵעַמּוֹ, כָּל אוֹתָם שֶׁהִתְקִיפוּ [שֶׁהִקִּיפוּ] אוֹתוֹ. מַה כָּתוּב? (שמואל–א כא) וַיִּתְהוֹלֵל בְּיָדָם, לָמָּה וַיִּתְהוֹלֵל? הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב וַיִּשְׁתַּגַּע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) כִּי הֲבֵאתֶם אֶת זֶה לְהִשְׁתַּגֵּעַ עָלָי.

אֶלָּא חָזַר עַל אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁאָמַר דָּוִד בַּתְּחִלָּה, שֶׁכָּתוּב (תהלים עג) כִּי קִנֵּאתִי בַהוֹלְלִים וְגו'. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

וַיִּתְהוֹלֵל בְּיָדָם, כְּאִינּוּן הוֹלְלִים דְּקַנֵּי בְקַדְמִיתָא, וּכְדֵין אַתְיָא שְׁכִינְתָּא וְשַׁרְיָא סַחֲרָנֵיהּ דְּדָוִד.

וְאִי תֵּימָא שְׁכִינְתָּא לָא שַׁרְיָא אֶלָּא בְּאַחְסַנְתֵּיהּ, דְּאִיהִי אַרְעָא קַדִּישָׁא. וַדַּאי לָא שַׁרְיָא בְּגִין (דְּיַנְקִין) לִינָקָא מִנָּהּ, אֲבָל לַאֲגָנָא שַׁרְיָא. וְהָכָא כַּד אָתָא יַעֲקֹב מִבֵּי לָבָן כֻּלְּהוּ מַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין סַחֲרָן לֵיהּ וְלָא אִשְׁתָּאַר בִּלְחוֹדוֹי.

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה אִי הָכִי (ס"א דְּכֻלְּהוּ מַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין אָתוּ בַּהֲדֵיהּ וּשְׁכִינְתָּא בַּהֲדֵיהּ), אַמַּאי כְּתִיב וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וְגוֹ'. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בְּגִין דְּאָעִיל גַּרְמֵיהּ לְסַכָּנָה, וְהָוָה חָמֵי לְהַהִיא סַכָּנָה בְּעֵינּוֹי, אִינּוּן אִתְפְּרְשׁוּ מִנֵּיהּ, וּכְדֵין אָמַר קָטַנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת, אִלֵּין אִינּוּן מַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין דְּאִתְפְּרְשׁוּ מִנֵּיהּ.

לשון הקודש

הוּא: חַיֶּיךָ עֲדַיִן אַתָּה צָרִיךְ אֶת זֶה. כֵּיוָן שֶׁנִּכְנַס לְבֵית אָכִיש וְהֶחֱזִיקוּ בּוֹ, מַה כָּתוּב? וַיִּתְהֹלֵל בְּיָדָם, כְּאוֹתָם הוֹלְלִים שֶׁקַּנֵּא בָהֶם בַּהַתְחָלָה. וְאָז בָּאָה שְׁכִינָה וְשָׁרְתָה סְבִיב דָּוִד.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהַשְּׁכִינָה לֹא שׁוֹרָה כִּי אִם בְּנַחֲלָתָהּ, שֶׁהִיא הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה – וַדַּאי לֹא שׁוֹרָה בַּעֲבוּר (שֶׁיּוֹנְקִים) לִינֹק מִמֶּנָּה, אֲבָל שׁוֹרָה כְּדֵי לְהָגֵן. וְכָאן כְּשֶׁבָּא יַעֲקֹב מִבֵּית לָבָן, כָּל הַמַּחֲנוֹת הַקְּדוֹשִׁים הִקִּיפוּ אוֹתוֹ, וְלֹא נִשְׁאַר לְבַדּוֹ.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, אִם כָּךְ (וס"א שֶׁכָּל הַמַּחֲנוֹת הַקְּדוֹשִׁים בָּאוּ יַחַד עִמּוֹ וְהַשְּׁכִינָה עִמּוֹ), לָמָּה כָּתוּב וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וְגוֹ'? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִשּׁוּם שֶׁהִכְנִיס עַצְמוֹ לְסַכָּנָה וְהָיָה רוֹאֶה אוֹתָהּ סַכָּנָה בְּעֵינָיו, הֵם פָּרְשׁוּ מִמֶּנּוּ, וְאָז אָמַר, קָטַנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת, אֵלּוּ הֵם הַמַּחֲנוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּפְרְדוּ מִמֶּנּוּ.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר בְּגִין לְשַׁבְקָא לֵיהּ עִם הַהוּא מְמַנָּא דְעֵשָׂו דְּבִרְשׁוּתָא עִלָּאָה הָוָה אָתֵי. וְאִלֵּין אָזְלֵי לְמֵימַר שִׁירָתָא דְמָטָא זִמְנֵיהוּ לְשַׁבָּחָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהִיא שַׁעְתָּא, וּלְבָתַר אַהֲדָרוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב קָטַנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדֶּךָ וְגוֹ', וְעַתָּה הָיִיתִי לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת. מַחֲנֶה שְׁכִינְתָּא, וְכָל בֵּיתֵיהּ, (ס"א מַחֲנֶה חַד הָוָה דִכְתִיב מַחֲנֶה אֱלֹהִים זֶה), **לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת, דְּהָוָה שְׁלִים מִכָּל סִטְרִין מִתְּרֵין חוּלָקִין חִוַּור וְסוּמָק.**

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הָא אִתְּמַר, הַהוּא לֵילְיָא שׁוּלְטָנוּתָא דְסִטְרָא דְעֵשָׂו הָוָה בְּהַהִיא שַׁעְתָּא דְהָא כְתִיב (בראשית א) **יְהִי מְאֹרֹת חָסֵר, וּבְגִין כָּךְ וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ, דְּאִשְׁתָּאַר יַעֲקֹב דְּאִיהוּ שִׁמְשָׁא בִּלְחוֹדוֹי, דְּאִתְכַּסְיָא סִיהֲרָא מִן שִׁמְשָׁא. וְאַף עַל גַּב דְּנְטִירוּ**

לשון הקודש

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּדֵי לְהַשְׁאִירוֹ עִם אוֹתוֹ מְמֻנֶּה שֶׁל עֵשָׂו שֶׁהָיָה בָּא בִּרְשׁוּת עֶלְיוֹנָה, וְאֵלֶּה הָלְכוּ לוֹמַר שִׁירָה, שֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּם לְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, וְאַחַר כָּךְ חָזְרוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב קָטַנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדֶּךָ וְגוֹ', וְעַתָּה הָיִיתִי לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת. מַחֲנֶה שְׁכִינָה, וְכָל בֵּיתוֹ. (ס"א מַחֲנֶה אֶחָד הָיָה, שֶׁכָּתוּב מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה). לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת – שֶׁהָיָה שָׁלֵם מִכָּל הַצְּדָדִים מִשְּׁנֵי חֲלָקִים, לָבָן וְאָדֹם.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הֲרֵי נִתְבָּאֵר אוֹתוֹ לַיְלָה שִׁלְטוֹן שֶׁל צַד שֶׁל עֵשָׂו הָיָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (בראשית א) יְהִי מְאֹרֹת חָסֵר, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ, שֶׁנִּשְׁאַר יַעֲקֹב, שֶׁהוּא שֶׁמֶשׁ לְבַדּוֹ, שֶׁהִתְכַּסְּתָה הַלְּבָנָה מִן הַשֶּׁמֶשׁ.

(ס"א וְעִם כָּל דָּא נְטִירוּ) דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִתְעֲדֵי מִנֵּיהּ מִכֹּל וָכֹל, וְעַל דָּא לֹא יָכוֹל לוֹ, דִּכְתִיב וַיַּרְא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ.

אִסְתַּכַּל לִימִינָא וְחָמָא לְאַבְרָהָם. אִסְתַּכַּל לִשְׂמָאלָא וְחָמָא לְיִצְחָק. אִסְתַּכַּל בְּגוּפָא וְחָמָא דְּאִתְכְּלִיל מִסִּטְרָא דָא וְאִתְכְּלִיל מִסִּטְרָא דָא, כְּדֵין וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ. בְּחַד עַמּוּדָא דְּסָמִיךְ לְגוּפָא דְּאִיהוּ לְבַר מִן גּוּפָא.

וּבְגִין כָּךְ חוֹנֶה מַלְאַךְ יְיָ סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם, אַקִּיף לֵיהּ בְּכָל סִטְרוֹי בְּגִין לְשֵׁזָבָא לֵיהּ, וְכַד שָׁרָא שְׁכִינְתָּא בְּגַוֵּיהּ (ס"א לְגַבֵּיהּ) כַּמָּה חֵילִין וּמַשְׁרְיָין אָתוּ בַּהֲדֵיהּ, וּמֵאִינּוּן מַלְאָכִין שַׁדַּר לְגַבֵּיהּ דְּעֵשָׂו:

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים, אָמַר רִבִּי אַבָּא וְכִי אַמַּאי אִתְעַר אִיהוּ לְגַבֵּיהּ דְּעֵשָׂו, וְטַב הָוָה לֵיהּ

לשון הקודש

וְאַף עַל גַּב שֶׁשְּׁמִירַת [וְעִם כָּל זֶה הַשְּׁמִירָה שֶׁל] הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא זָזָה מִמֶּנּוּ מִכֹּל וָכֹל, וְעַל זֶה לֹא יָכֹל לוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ.

הִסְתַּכֵּל יְמִינָה וְרָאָה אֶת אַבְרָהָם, הִסְתַּכֵּל שְׂמֹאלָה וְרָאָה אֶת יִצְחָק, הִסְתַּכֵּל בַּגּוּף וְרָאָה שֶׁנִּכְלָל מִצַּד זֶה וְנִכְלָל מִצַּד זֶה, וְאָז וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ, בְּעַמּוּד אֶחָד הַסָּמוּךְ לַגּוּף, שֶׁהוּא מִחוּץ לַגּוּף.

וְלָכֵן חֹנֶה מַלְאַךְ ה' סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם, הִקִּיפוֹ בְּכָל צְדָדָיו כְּדֵי לְהַצִּילוֹ. וּכְשֶׁשָּׁרְתָה שְׁכִינָה בְּתוֹכוֹ [ס"א אֵלָיו], כַּמָּה חֵילוֹת וּמַחֲנוֹת בָּאוּ עִמָּהּ, וּמֵאוֹתָם מַלְאָכִים שָׁלַח לְעֵשָׂו.

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא,

לְאִשְׁתּוּקֵי מִנֵּיהּ. אֶלָּא אָמַר יַעֲקֹב יְדַעְנָא דְּעֵשָׂו חַיִּישׁ לֵיהּ לִיקָרָא דְּאַבָּא וּלְעָלַם לָא אַרְגִּיז קַמֵּיהּ, וְהָא יְדַעְנָא הוֹאִיל וְאַבָּא קַיָּים לָא מִסְתָּפִינָא מִנֵּיהּ, אֲבָל הַשְׁתָּא דְּאַבָּא קָאִים בָּעֵינָא לְאִתְפַּיְּיסָא עִמֵּיהּ, מִיָּד וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו.

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים. רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (משלי יב) טוֹב נִקְלָה וְעֶבֶד לוֹ מִמִּתְכַּבֵּד וַחֲסַר לָחֶם, הַאי קְרָא עַל יֵצֶר (דף קסו ע"ב) הָרָע אִתְּמַר, בְּגִין דְּאִיהוּ מְקַטְרְגָא תָּדִיר לְגַבֵּי בְּנֵי נָשָׁא, וְיֵצֶר הָרָע אִיהוּ אָרִים לִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ דְּבַר נָשׁ בְּגַאֲוָתָא וְאָזִיל אֲבַתְרֵיהּ מְסַלְסֵל שַׂעֲרֵיהּ וּבְרִישֵׁיהּ עַד דְּאִיהוּ אִתְגָּאֵי עֲלֵיהּ וּמָשִׁיךְ לֵיהּ לַגֵּיהִנֹּם.

אֲבָל טוֹב נִקְלָה, הַהוּא דְּלָא אָזִיל אֲבַתְרֵיהּ דְּיֵצֶר הָרָע וְלָא אִתְגָּאֵי כְּלָל וּמָאִיךְ רוּחֵיהּ וְלִבֵּיהּ

לשון הקודש

וְכִי מַה הוּא הִתְעוֹרֵר אֶל עֵשָׂו? וְטוֹב הָיָה לוֹ לִשְׁתֹּק מִמֶּנּוּ. אֶלָּא, אָמַר יַעֲקֹב, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁעֵשָׂו חוֹשֵׁשׁ לִכְבוֹד אַבָּא וּלְעוֹלָם לֹא הִרְגִּיז אוֹתוֹ, וַהֲרֵינִי יוֹדֵעַ, שֶׁהוֹאִיל וְאַבָּא קַיָּם, אֵינִי פּוֹחֵד מִמֶּנּוּ, אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁאַבָּא קַיָּם, אֲנִי רוֹצֶה לְהִתְפַּיֵּס עִמּוֹ. מִיָּד – וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו.

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים, רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (משלי יב) טוֹב נִקְלָה וְעֶבֶד לוֹ מִמִּתְכַּבֵּד וַחֲסַר לָחֶם. פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר עַל יֵצֶר הָרָע, מִשּׁוּם שֶׁהוּא תָּמִיד מְקַטְרֵג לִבְנֵי אָדָם, וְיֵצֶר הָרָע מֵרִים לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּגַאֲוָה, וְהוֹלֵךְ אַחֲרָיו, מְסַלְסֵל בִּשְׂעָרוֹ וּבְרֹאשׁוֹ, עַד שֶׁמִּתְגָּאֶה עָלָיו וּמוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ לַגֵּיהִנֹּם.

אֲבָל טוֹב נִקְלֶה – אוֹתוֹ שֶׁלֹּא הוֹלֵךְ

וּרְעוּתֵיהּ לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּכְדֵין הַהוּא יֵצֶר הָרָע מִתְהַפֵּךְ לְעֶבֶד לוֹ, דְּלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלוֹי, וְהַהוּא בַּר נָשׁ שַׁלִּיט עֲלוֹי כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית ד) וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ.

מִמִּתְכַּבֵּד, כְּמָה דְּאַמָּרָן דְּאִיהוּ אוֹקִיר גַּרְמֵיהּ מְסַלְסֵל בְּשַׁעֲרֵיהּ אִתְגָּאֵי בְּרוּחֵיהּ, וְאִיהוּ חֲסַר לָחֶם, חֲסַר מְהֵימְנוּתָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ויקרא כא) לֶחֶם אֱלֹהָיו וְגו' (ויקרא כא) לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מַקְרִיבִם וְגו'.

דָּבָר אַחֵר טוֹב נִקְלָה וְעֶבֶד לוֹ, דָּא יַעֲקֹב דְּמָאִיךְ רוּחֵיהּ לְגַבֵּיהּ דְּעֵשָׂו. בְּגִין דִּלְבָתַר לֶיהֱוֵי עֶבֶד לוֹ וְיִשְׁלוֹט עֲלוֹי וְיִתְקַיֵּים בֵּיהּ (בראשית כז) יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲוֻ לְךָ לְאֻמִּים וְגו', וַעֲדַיִן לָא הָוָה זְמַנֵּיהּ כְּלַל. אֶלָּא בְּגִין דְּסָלִיק לֵיהּ יַעֲקֹב לְבָתָר יוֹמָיָא, וְעַל דָּא הָוָה מִיָּד נִקְלָה. וּלְבָתַר הַהוּא דְּאִיהוּ מִתְכַּבֵּד יְהֵא

לשון הקודש

אַחַר יֵצֶר הָרָע וְלֹא מִתְגָּאֶה כְּלָל וּמַנְמִיךְ רוּחוֹ וְלִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָז אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע מִתְהַפֵּךְ לוֹ לְעֶבֶד, שֶׁלֹּא יָכוֹל לִשְׁלֹט עָלָיו, וְאוֹתוֹ אִישׁ שׁוֹלֵט עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ד) וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ.

מִמִּתְכַּבֵּד – כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהוּא מְכַבֵּד עַצְמוֹ, מְסַלְסֵל בִּשְׂעָרוֹ, מִתְגָּאֶה בְּרוּחוֹ, וְהוּא חֲסַר לָחֶם – חֲסַר אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כא) לֶחֶם אֱלֹהָיו וְגו', (שם) לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מַקְרִיבִם וְגו'.

דָּבָר אַחֵר טוֹב נִקְלָה וְעֶבֶד לוֹ – זֶה יַעֲקֹב שֶׁהִנְמִיךְ רוּחוֹ לְעֵשָׂו כְּדֵי שֶׁאַחַר כָּךְ יִהְיֶה לוֹ עֶבֶד וְיִשְׁלֹט עָלָיו וְיִתְקַיֵּם בּוֹ (בראשית כז) יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲוֻ לְךָ לְאֻמִּים וְגו', וַעֲדַיִן לֹא הָיָה זְמַנּוֹ כְּלָל,

עֶבֶד לוֹ, הַהוּא דְּאִיהוּ חֲסַר לָחֶם יְהֵא עַבְדָּא לְהַהוּא דְּיַהֲבוּ לֵיהּ רוֹב דָּגָן וְתִירוֹשׁ.

תָּא חֲזֵי, עַל דָּא בְּגִין דְּיָדַע יַעֲקֹב דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ, הַשְׁתָּא אִתְהַפַּךְ לֵיהּ נִקְלָה. וְיוֹתֵר חָכְמָה וַעֲקִימוּ עֲבַד בְּדָא, מִכָּל מַה דְּעָבַד לְגַבֵּי דְּעֵשָׂו. דְּאִילוּ הָוָה יָדַע עֵשָׂו חָכְמָה דָּא יִקְטִיל לֵיהּ לְגַרְמֵיהּ וְלָא יֵיתֵי לְדָא, אֶבָל כֹּלָּא עֲבַד בְּחָכְמְתָא, וְעָלֵיהּ אָמְרָה חַנָּה (שמואל א ב) יְיָ יֵחַתּוּ מְרִיבָו וְגו' וְיִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ וְגו':

וַיְצַו אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לַאדֹנִי לְעֵשָׂו כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב עִם לָבָן גַּרְתִּי וָאֵחַר עַד עָתָּה. מִיָּד פָּתַח יַעֲקֹב לְאִתְהַפָּכָא לֵיהּ לְעַבְדָּא, בְּגִין דְּלָא יִסְתַּכַּל עֵשָׂו בְּאִינּוּן בִּרְכָאן דְּבָרְכֵיהּ אֲבוֹי, דְּהָא יַעֲקֹב סָלִיק לוֹן לְבָתָר כְּדְקָא אָמְרָן.

לשון הקודש

אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהֶעֱבִירוֹ יַעֲקֹב לְסוֹף הַיָּמִים. וְעַל זֶה הָיָה מִיָּד נִקְלֶה, וְאַחַר כָּךְ אוֹתוֹ שֶׁמִּתְכַּבֵּד יִהְיֶה עֶבֶד לוֹ. אוֹתוֹ שֶׁהוּא חֲסַר לָחֶם יִהְיֶה עֶבֶד לְאוֹתוֹ שֶׁנָּתְנוּ לוֹ רֹב דָּגָן וְתִירוֹשׁ.

בֹּא רְאֵה, עַל זֶה, מִשּׁוּם שֶׁיָּדַע יַעֲקֹב שֶׁהִצְטָרֵךְ לוֹ, עַכְשָׁו הִתְהַפֵּךְ לוֹ לְנִקְלֶה, וְיוֹתֵר חָכְמָה וְעַקְמוּמִיּוּת עָשָׂה בָּזֶה מִכָּל מַה שֶׁעָשָׂה לְעֵשָׂו. שֶׁאִלּוּ הָיָה יוֹדֵעַ עֵשָׂו חָכְמָה זוֹ, יַהֲרֹג אֶת עַצְמוֹ וְלֹא יָבֹא לִידֵי זֶה, אֲבָל הַכֹּל עָשָׂה בְּחָכְמָה, וְעָלָיו אָמְרָה חַנָּה (שמואל–א ב) ה' יֵחַתּוּ מְרִיבָו וְגו' וְיִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ וְגו'.

וַיְצַו אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לַאדֹנִי לְעֵשָׂו כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב עִם לָבָן גַּרְתִּי וָאֵחַר עַד עָתָּה. מִיָּד פָּתַח יַעֲקֹב לְהִתְהַפֵּךְ לוֹ לְעֶבֶד כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל עֵשָׂו בְּאוֹתָן בְּרָכוֹת שֶׁבֵּרְכוֹ אָבִיו, שֶׁהֲרֵי יַעֲקֹב הֶעֱבִיר אוֹתָן לַסּוֹף, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה מָאִי חָמָא יַעֲקֹב דְּשַׁדַּר לֵיהּ לְעֵשָׂו וְאָמַר עִם לָבָן גַּרְתִּי, וְכִי מַה עָבִיד בִּשְׁלִיחוּתֵיהּ דְּעֵשָׂו (דְּאָמַר) מִלָּה דָא. אֶלָּא לָבָן הָאֲרַמִּי קָלֵיהּ אָזִיל בְּעַלְמָא דְּלָא הָוָה בַּר נָשׁ דְּיִשְׁתְּזִיב מִנֵּיהּ, דְּהוּא הָוָה חָרָשׁ בֶּחָרָשִׁין וְרַב בְּקוֹסְמִין, וַאֲבוֹי דְּבְעוֹר הָוָה, וּבְעוֹר אֲבוֹי דְּבִלְעָם, דִּכְתִיב (יהושע יג) בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֵם, וְלָבָן חָכָם בֶּחָרָשִׁין וְקוֹסְמִין יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ, וְעִם כָּל דָּא לָא יְכִיל בְּיַעֲקֹב. וּבָעָא לְאוֹבָדָא לְיַעֲקֹב בְּכַמָּה זַיְינִין הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים כו) אֲרַמִּי אוֹבֵד אָבִי.

אָמַר רִבִּי אַבָּא כּוּלֵּי עַלְמָא הֲוֵי יָדְעֵי דְּלָבָן הָוָה רַב חַכִּימִין וָחָרָשִׁין וְקוֹסְמִין, וּמַאן דְּבָעֵי לְאוֹבָדָא בֶּחָרָשׁוּי לָא אִשְׁתְּזִיב מִנֵּיהּ, וְכָל מַה דְּיָדַע בִּלְעָם מִנֵּיהּ הָוָה. וּכְתִיב בֵּיהּ בִּבִלְעָם (במדבר כב) כִּי

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָה רָאָה יַעֲקֹב שֶׁשָּׁלַח לְעֵשָׂו וְאָמַר עִם לָבָן גַּרְתִּי, וְכִי מֶה עָשָׂה בִּשְׁלִיחוּתוֹ שֶׁל עֵשָׂו [שֶׁאָמַר] דָּבָר זֶה? אֶלָּא לָבָן הָאֲרַמִּי, קוֹלוֹ הָלַךְ בָּעוֹלָם, שֶׁלֹּא הָיָה אָדָם שֶׁיִּנָּצֵל מִמֶּנּוּ, וְהוּא הָיָה מְכַשֵּׁף בִּכְשָׁפִים וְגָדוֹל בַּקּוֹסְמִים, וַאֲבִי בְּעוֹר הָיָה, וּבְעוֹר אֲבִי בִּלְעָם, שֶׁכָּתוּב (יהושע יג) בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֵם, וְלָבָן חָכָם בַּמְּכַשְּׁפִים וּבַקּוֹסְמִים יוֹתֵר מִכֻּלָּם, וְעִם כָּל זֶה לֹא יָכֹל לְיַעֲקֹב, וְרָצָה לְאַבֵּד אֶת יַעֲקֹב בְּכַמָּה כְּלֵי זַיִן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים כו) אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּל הָעוֹלָם הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁלָּבָן הָיָה גְּדוֹל הַחֲכָמִים וְהַמְּכַשְּׁפִים וְהַקּוֹסְמִים, וּמִי שֶׁרָצָה לְאַבֵּד אוֹתוֹ בְּכִשָּׁפָיו, לֹא נִצַּל מִמֶּנּוּ, וְכָל מַה שֶּׁיָּדַע בִּלְעָם – מִמֶּנּוּ הָיָה, וְכָתוּב בְּבִלְעָם (במדבר כב) כִּי יָדַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ

יָדַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ וַאֲשֶׁר תָּאֹר יוּאָר. וְכוּלֵי עַלְמָא הֲווֹ מִסְתָּפֵי מִלָּבָן וּמֵחָרָשׁוּי, וּמִלָּה קַדְמָאָה דְשַׁדַּר יַעֲקֹב לְעֵשָׂו אָמַר עִם לָבָן גַּרְתִּי.

וְאִי תֵּימָא דִזְעֵיר הָוָה יֶרַח אוֹ שַׁתָּא. לָאו הָכִי, אֶלָּא וָאֵחַר עַד עָתָּה, עֶשְׂרִין שְׁנִין אִתְאַחָרִית עִמֵּיהּ. וְאִי תֵּימָא דְלָא סָלִיק בִּידֵי כְּלוּם. וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר, אִינּוּן תְּרֵין גִּזְרֵי דִינִין, דְּכַד מִתְחַבְּרָן תַּרְוַוּיְהוּ כְּחֲדָא, לָא מִתְחַבְּרָן אֶלָּא לְאַבְאָשָׁא עַלְמָא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (דברים כב) **לֹא** תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּו.

צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה, אִלֵּין אִינּוּן כִּתְרֵי תַתָּאֵי דְקָטַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִצְרָיִם (שמות יב) בְּכוֹר בְּהֵמָה (שמות יב) בְּכוֹר הַשְּׁבִי (שמות יא) בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה. מִיָּד מִסְתָּפֵי הָוָה עֵשָׂו וְנָפַק לְקַדָּמוּתֵיהּ, וּדְחִילוּ הָוָה לֵיהּ מִיַּעֲקֹב כְּמָה דְהָוָה לֵיהּ לְיַעֲקֹב מֵעֵשָׂו.

לשון הקודש

וַאֲשֶׁר תָּאֹר יוּאָר, וְכָל הָעוֹלָם הָיוּ פּוֹחֲדִים מִלָּבָן וּמִכִּשָּׁפָיו. וְדָבָר רִאשׁוֹן שֶׁשָּׁלַח יַעֲקֹב לְעֵשָׂו – אָמַר עִם לָבָן גַּרְתִּי.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁמְּעַט הָיָה, חֹדֶשׁ אוֹ שָׁנָה – לֹא כָּךְ, אֶלָּא וָאֵחַר עַד עָתָּה, עֶשְׂרִים שָׁנָה הִתְאַחַרְתִּי עִמּוֹ. וְאִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא עָלָה בְּיָדִי כְּלוּם – וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר. אוֹתָם שְׁנֵי גִּזְרֵי דִין, שֶׁכְּשֶׁשְּׁנֵיהֶם מִתְחַבְּרִים יַחַד, לֹא מִתְחַבְּרִים אֶלָּא לְהָרַע לָעוֹלָם, וְלָכֵן כָּתוּב (דברים כב) לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו.

צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה – אֵלּוּ הֵם כִּתָּרִים תַּחְתּוֹנִים שֶׁהָרַג הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, (שמות יב) בְּכוֹר בְּהֵמָה, (שם) בְּכוֹר הַשְּׁבִי, (שם יא) בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב

לְבַר נָשׁ דְּהַוָה אָזִיל בְּאָרְחָא, עַד דְּהַוָה אָזִיל שָׁמַע עַל חַד לִסְטִים דְּהַוָה כָּמַן בְּאָרְחָא, פְּגַע בֵּיהּ בַּר נָשׁ אַחֲרָא. אָמַר לֵיהּ מִמָּאן אַנְתְּ, אָמַר לֵיהּ מִפְּלוֹנִי לִגְיוֹן אֲנָא, אָמַר לֵיהּ סְטֵי לָךְ מִגַּבָּאי דְּכָל מָאן דְּקָרִיב בַּהֲדָאי חַד חִוְיָא אֲנָא מַיְיתֵי וְקָטִיל לֵיהּ. אֲזַל הַהוּא בַּר נָשׁ לְהַהוּא לִגְיוֹן, אָמַר לֵיהּ חַד בַּר נָשׁ אָתֵי וְכָל מָאן דִּי קָרִיב בַּהֲדֵיהּ נָשְׁכֵיהּ חַד חִוְיָא דְּהוּא מַיְיתֵי (דף קסז ע"א) וּמַיֵּית.

שָׁמַע הַהוּא לִגְיוֹן וְדָחִיל, אָמַר יָאוֹת דְּאָזִיל לְקָבְלֵיהּ וְאִתְפַּיֵּים בַּהֲדֵיהּ. עַד דְּחָמָא לֵיהּ הַהוּא בַּר נָשׁ, אָמַר, וַוי דְּהַשְׁתָּא יִקְטְלֵינֵיהּ הַהוּא לִגְיוֹן. שָׁאֵרִי סָגִיד וְכָרַע לְקָבְלֵיהּ. אָמַר הַהוּא לִגְיוֹן, אִלְמָלֵא הָוָה לֵיהּ בִּידֵיהּ חִוְיָא לְקָטְלָא, לָא סְגִיד כּוּלֵי הַאי לְקָבְלִי.

לשון הקודש

צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה. מִיָּד הָיָה עֵשָׂו פּוֹחֵד וְיָצָא כְּנֶגְדּוֹ, וּפַחַד הָיָה לוֹ מִיַּעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁהָיָה לְיַעֲקֹב מֵעֵשָׂו.

לְאִישׁ שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ. עַד שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ, שָׁמַע עַל לִסְטִים אֶחָד שֶׁהָיָה אוֹרֵב בַּדֶּרֶךְ. פָּגַשׁ אוֹתוֹ אִישׁ אַחֵר, אָמַר לוֹ: מִמִּי אַתָּה? אָמַר לוֹ: אֲנִי מִלִּגְיוֹן פְּלוֹנִי. אָמַר לוֹ: סְטֵה לְךָ מִלְּפָנַי, שֶׁכָּל מִי שֶׁקָּרֵב אֵלַי, אֲנִי מֵבִיא נָחָשׁ אֶחָד שֶׁהוֹרֵג אוֹתוֹ. הָלַךְ אוֹתוֹ הָאִישׁ לְאוֹתוֹ הַלִּגְיוֹן. אָמַר לוֹ: אִישׁ אֶחָד בָּא, וְכָל מִי שֶׁקָּרֵב אֵלָיו, נוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ נָחָשׁ אֶחָד שֶׁהוּא מֵבִיא, וּמֵת.

שָׁמַע אוֹתוֹ לִגְיוֹן וּפָחַד. אָמַר: יָפֶה שֶׁאֵלֵךְ עִמּוֹ וְאֶתְפַּיֵּס עִמּוֹ. עַד שֶׁרָאָה אוֹתוֹ אוֹתוֹ הָאִישׁ, אָמַר: אוֹי וַאֲבוֹי שֶׁעַכְשָׁו יַהֲרֹג אוֹתוֹ אוֹתוֹ הַלִּגְיוֹן. הִתְחִיל לְהִשְׁתַּחֲוֹות וְלִכְרֹעַ כְּנֶגְדּוֹ. אָמַר אוֹתוֹ לִגְיוֹן: אִלְמָלֵא הָיָה לוֹ בְּיָדוֹ נָחָשׁ לַהֲרֹג, לֹא הָיָה מִשְׁתַּחֲוֶה כָּל זֶה כְּנֶגְדִּי. הִתְחִיל

שְׁאֵרִי לִגְיוֹנָאָה לְאִתְגָּאָה, אָמַר, הוֹאִיל וְכָל כָּךְ כָּרַע לְקִבְלִי לָא אֶקְטְלִינֵיהּ.

כָּךְ אָמַר יַעֲקֹב עִם לָבָן גַּרְתִּי וָאֵחַר עַד עָתָּה, עֶשְׂרִין שְׁנִין אִתְאַחָרִית עִמֵּיהּ וְאָנָא מַיְיתֵי חִוְיָא לְקָטְלָא בְּנֵי נָשָׁא. שְׁמַע עֵשָׂו, אָמַר, וַוי מָאן יָקוּם קַמֵּיהּ. דְּהַשְׁתָּא יִקְטְלִינֵיהּ יַעֲקֹב בְּפוּמֵיהּ, שְׁאֵרִי נָפִיק לָקֳדָמוֹתֵיהּ לְאִתְפַּיְיסָא עִמֵּיהּ.

כֵּיוָן דְּחָמָא לֵיהּ מַה כְּתִיב וַיִּרָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ, כֵּיוָן דְּקָרִיב בַּהֲדֵיהּ שְׁאֵרִי כָּרַע וְסָגִיד לְקָבְלֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו. אָמַר עֵשָׂו אִלְמָלֵא כָּל כָּךְ הָוָה עִמֵּיהּ, לָא סְגִיד לְקִבְלִי, שְׁאֵרִי לְאִתְגָּאָה.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב בְּבִלְעָם (במדבר כב) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם לַיְלָה. בְּלָבָן כְּתִיב (בראשית לא) וַיָּבֹא אֱלֹהִים

לשון הקודש

הַלְגְיוֹן לְהִתְגָּאוֹת. אָמַר: הוֹאִיל וְכָל כָּךְ כָּרַע לְנֶגְדִּי, לֹא אֶהֱרֹג אוֹתוֹ.

כָּךְ אָמַר יַעֲקֹב, עִם לָבָן גַּרְתִּי וָאֵחַר עַד עָתָּה. עֶשְׂרִים שָׁנָה הִתְאַחַרְתִּי עִמּוֹ, וַאֲנִי מֵבִיא נָחָשׁ לַהֲרֹג בְּנֵי אָדָם. שָׁמַע עֵשָׂו, אָמַר, אוֹי מִי יָקוּם לְפָנָיו, שֶׁעַכְשָׁו יַהֲרֹג אוֹתוֹ יַעֲקֹב בְּפִיו. הִתְחִיל לָצֵאת כְּנֶגְדּוֹ לְהִתְפַּיֵּס עִמּוֹ.

כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתוֹ מַה כָּתוּב? וַיִּרָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ. כֵּיוָן שֶׁקָּרַב אֵלָיו, הִתְחִיל לִכְרֹעַ וְלִסְגֹּד לְפָנָיו, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו. אָמַר עֵשָׂו, אִלְמָלֵא כָּל כָּךְ הָיָה עִמּוֹ, לֹא יִשְׁתַּחֲוֶה כְּנֶגְדִּי. הִתְחִיל לְהִתְגָּאוֹת.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב בְּבִלְעָם, (במדבר כב)

אֶל לָבָן הָאֲרַמִּי בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תְּדַבֵּר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב וְגוֹ'. פֶּן תְּדַבֵּר, פֶּן תַּעֲשֶׂה לְיַעֲקֹב רָעָה מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא לָבָן לָא רָדַף אֲבַתְרֵיהּ דְּיַעֲקֹב בְּחֵילָא דְגוּבְרִין לַאֲגָחָא בֵּיהּ קְרָבָא. דְּהָא חֵילָא דְיַעֲקֹב וּבְנוֹי רַב מִנֵּיהּ, אֶלָּא לְמִקְטְלֵיהּ בְּפוּמֵיהּ וּלְשֵׁיצָאָה כֹּלָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב אֲרַמִּי אוֹבֵד אָבִי.

וּבְגִין כָּךְ, פֶּן תְּדַבֵּר, וְלָא כְתִיב פֶּן תַּעֲשֶׂה. וּכְתִיב יֶשׁ לְאֵל יָדִי לַעֲשׂוֹת. מִנַּיִן הָוָה יָדַע דִּיכְלְתָּא הָוָה בִידֵיהּ. אֶלָּא כְּמָה דְאִתְּמַר אֱלֹהֵי אֲבִיכֶם אֱמֶשׁ אָמַר אֵלַי וְגוֹ'.

וְדָא הוּא סַהֲדוּתָא, דְּפָקִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַסְהָדָא. דִּכְתִיב (דברים כו) וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲרַמִּי אוֹבֵד אָבִי וְגוֹ'. וְעָנִיתָ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמות כ) **לֹא** תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ. (דברים יט) עָנָה בְאָחִיו.

לשון הקודש

וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם לַיְלָה. בִּלְבָן כָּתוּב (בראשית לא) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל לָבָן הָאֲרַמִּי בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תְּדַבֵּר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב וְגוֹ'. פֶּן תְּדַבֵּר? פֶּן תַּעֲשֶׂה לְיַעֲקֹב רָעָה צָרִיךְ לִכְתֹּב! אֶלָּא לָבָן לֹא רָדַף אַחֲרֵי יַעֲקֹב בְּכֹחַ גִּבּוֹרִים לַעֲרֹךְ בּוֹ קְרָב, שֶׁהֲרֵי חֵיל יַעֲקֹב וּבָנָיו גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, אֶלָּא לְהָרְגוֹ בְּפִיו וּלְהַשְׁמִידוֹ אֶת הַכֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי.

וְלָכֵן כָּתוּב פֶּן תְּדַבֵּר וְלֹא פֶּן תַּעֲשֶׂה. וְכָתוּב יֶשׁ לְאֵל יָדִי לַעֲשׂוֹת. מִנַּיִן הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁיְּכֹלֶת הָיְתָה בְּיָדוֹ? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֱלֹהֵי אֲבִיכֶם אֱמֶשׁ אָמַר אֵלַי. **וְזוֹהִי** הָעֵדוּת שֶׁצִּוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָעִיד, שֶׁכָּתוּב (דברים כו) וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי וְגוֹ'. וְעָנִיתָ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כ) לֹא תַעֲנֶה

כְּתִיב בֵּיהּ בְּבִלְעָם (במדבר כד) **וְלֹא הָלַךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לִקְרַאת נְחָשִׁים, דְּהָכִי הוּא אָרְחֵיהּ דְּאִיהוּ הָוָה מְנַחֵשׁ. בְּלָבָן כְּתִיב,** (בראשית ל) **נִחַשְׁתִּי, דְּאַשְׁגַּח בַּחֲרָשׁוֹי וּבִקְסָמוֹי בְּעִסְקָא דְּיַעֲקֹב, וְכַד בָּעָא לְאוֹבָדָא לְיַעֲקֹב בִּנְחָשָׁא וּבַחֲרָשָׁא דִּילֵיהּ בָּעָא לְאוֹבָדֵיהּ, וְלָא שַׁבְקֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.**

וְהַיְינוּ דְּאָמַר בִּלְעָם בַּר בְּרֵיהּ (במדבר כג) **כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל, מָאן יְכִיל לְהוֹן, דְּהָא סָבָאי בָּעָא לְאוֹבָדָא לַאֲבוּהוֹן בִּנְחָשִׁים וּבִקְסָמִים דִּילֵיהּ וְלָא סְלִיקָא בִּידוֹי. דְּלָא שַׁבְקֵיהּ לְלַטְיָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל.**

וּבְכֻלְּהוּ עֲשָׂרָה זִינֵי חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין דְּקוּזְטָפֵי דִכְתִרִין תַּתָּאִין עֲבַד לָבָן לְקָבְלֵיהּ דְּיַעֲקֹב **וְלָא יְכִיל. הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (בראשית לא) **וַתַּחֲלֵף אֶת**

לשון הקודש

בְּרֵעֵךְ, (דברים יט) עָנָה בְּאָחִיו.

כָּתוּב בְּבִלְעָם (במדבר כד) **וְלֹא הָלַךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לִקְרַאת נְחָשִׁים,** שֶׁכָּךְ הוּא דַּרְכּוֹ – שֶׁהוּא הָיָה מְנַחֵשׁ. בְּלָבָן כָּתוּב (בראשית ל) **נִחַשְׁתִּי,** שֶׁהִשְׁגִּיחַ בִּכְשָׁפָיו וּבִקְסָמָיו בְּעֵסֶק שֶׁל יַעֲקֹב, וּכְשֶׁרָצָה לְהַאֲבִיד אֶת יַעֲקֹב בַּנְּחָשִׁים וּבַכִּשּׁוּפִים שֶׁלּוֹ, רָצָה לְאַבְּדוֹ, וְלֹא עֲזָבוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְהַיְינוּ שֶׁאָמַר בִּלְעָם בֶּן בְּנוֹ, כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל. מִי יָכוֹל לָהֶם? שֶׁהֲרֵי סָבִי רָצָה לְאַבֵּד אֶת אֲבִיהֶם בַּנְּחָשִׁים וּבַקְּסָמִים שֶׁלּוֹ וְלֹא עָלָה בְּיָדוֹ, שֶׁלֹּא הִשְׁאִירוֹ לְקַלֵּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל.

וּבְכֻלּ עֲשֶׂרֶת מִינֵי כְּשָׁפִים וּקְסָמִים

מַשְׁכֵּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מוֹנִים. דְּכֻלְּהוּ עֲבַד לָבָן לְקַבְלֵיהּ וְלָא סְלִיקוּ בִּידוֹי לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ, דִּכְתִיב, (בראשית לא) וְהֶחֱלִף אֶת מַשְׁכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מוֹנִים וְלֹא נְתָנוֹ אֱלֹהִים לְהָרַע עִמָּדִי. מָאי מוֹנִים, כְּתַרְגּוּם זִינִין, וּכְתִיב (ויקרא יז) לַשְּׂעִירִים אֲשֶׁר הֵם זוֹנִים אַחֲרֵיהֶם. מוֹנִים, מִינִים כְּמַשְׁמָעוֹ. וַעֲשָׂרָה זִינִין אִינּוּן דְּחַרְשִׁין וְקוֹסְמִין בְּכִתְרִין תַּתָּאִין וְכֻלְּהוּ עֲבַד לְקַבְלֵיהּ.

עֲשָׂרָה זִינִין אִינּוּן, דִּכְתִיב, (דברים יח) קוֹסֵם קְסָמִים מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף וְחוֹבֵר חָבֶר וְשׁוֹאֵל אוֹב וִידִּעוֹנִי וְדוֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים, הָא עֲשָׂרָה אִינּוּן.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי נַחַשׁ וְקֶסֶם, תְּרֵי זִינֵי אִינּוּן, וּבְדַרְגָּא חַד סָלְקִין. וְכַד אָתָא בִּלְעָם בְּקֶסֶם עֲבַד לְקִבְלֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (במדבר כב) וּקְסָמִים

לשון הקודש

מֵהָאָרֶת הַכִּתָּרִים הַתַּחְתּוֹנִים עָשָׂה לָבָן כְּנֶגֶד יַעֲקֹב, וְלֹא יָכֹל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית לא) וַתַּחֲלֵף אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מֹנִים. שֶׁכֻּלָּם עָשָׂה לָבָן כְּנֶגְדּוֹ וְלֹא עָלָה בְיָדוֹ לְהָרַע לוֹ, שֶׁכָּתוּב (שם) וְהֶחֱלִף אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מֹנִים וְלֹא נְתָנוֹ אֱלֹהִים לְהָרַע עִמָּדִי. מַה זֶּה מֹנִים? כְּתַרְגּוּם מִינִים, וְכָתוּב (ויקרא יז) לַשְּׂעִירִים אֲשֶׁר הֵם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם. מוֹנִים – מִינִים כְּמַשְׁמָעוֹ. וַעֲשָׂרָה מִינִים הֵם שֶׁל כְּשָׁפִים וּקְסָמִים בַּכִּתָּרִים הַתַּחְתּוֹנִים, וְכֻלָּם עָשָׂה כְּנֶגְדּוֹ. **עֲשָׂרָה** מִינִים הֵם, שֶׁכָּתוּב (דברים יח) קֹסֵם קְסָמִים מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף וְחֹבֵר חָבֶר וְשֹׁאֵל אוֹב וִידִּעֹנִי וְדֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים. הֲרֵי הֵם עֲשָׂרָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, נַחַשׁ וְקֶסֶם הֵם שְׁנֵי מִינִים, וּבְדַרְגָּה אַחַת עוֹלִים, וּכְשֶׁבָּא בִּלְעָם, בְּקֶסֶם עָשָׂה כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל, וְהַיְינוּ

בְּיָדָם. וּלְקָבְלֵיהּ דְּיַעֲקֹב אָתָא לָבָן בְּנַחַשׁ, הַאי וְהַאי לָא סְלִיקוּ בִּידַיְיהוּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם כג) כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל. כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב בְּקַדְמִיתָא בְּיוֹמוֹי דְּלָבָן. וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל לְבָתָר בְּיוֹמוֹי דְּבִלְעָם.

אָמַר בִּלְעָם לְבָלָק, תָּא חֲזֵי, מָאן יְכִיל לְהוֹן. דְּכָל קְסָמִין וַחֲרָשִׁין דִּבְכִתְרִין דִּילָן, מִקִּיזְפָּא דְּמַלְכוּתָא דִּלְעֵילָא (וְתַתָּא) מִתְעַטְּרָן (דְּהָא), וְהוּא אִתְקַשַּׁר בְּהוּ, דִּכְתִיב יְיָ אֱלֹהָיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה חַס וְשָׁלוֹם דְּהַוָּה יָדַע בִּלְעָם בִּקְדוּשָׁה דִּלְעֵילָא (דף קסז ע"ב) כְּלָל. דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִתְרָעֵי בְּעַם וְלִישָׁן אַחֲרָא דְּיִשְׁתַּמֵּשׁ בִּיקָרֵיהּ, אֶלָּא בְּנוֹי קַדִּישִׁין. וְאָמַר (ויקרא יא) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים, מָאן דְּאִינוּן קַדִּישִׁין יִשְׁתַּמְּשׁוּן

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (במדבר כב) וּקְסָמִים בְּיָדָם. וּכְנֶגֶד יַעֲקֹב בָּא לָבָן בְּנַחַשׁ. זֶה וָזֶה לֹא עָלָה בְּיָדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם כג) כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל. כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב – בַּתְּחִלָּה בִּימֵי לָבָן. וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל – אַחַר כָּךְ בִּימֵי בִלְעָם.

אָמַר בִּלְעָם לְבָלָק, בֹּא רְאֵה מִי יָכוֹל לָהֶם, שֶׁכָּל הַקְּסָמִים וְהַכְּשָׁפִים שֶׁבַּכְּתָרִים שֶׁלָּנוּ מֵהָאָרֶת הַמַּלְכוּת שֶׁלְּמַעְלָה [וּמַטָּה] מִתְעַטְּרִים, [שֶׁהֵרֵי] וְהוּא הִתְקַשֵּׁר בָּהֶם, שֶׁכָּתוּב ה' אֱלֹהָיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חַס וְחָלִילָה שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ בִּלְעָם בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁלְּמַעְלָה כְּלָל, שֶׁהֵרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא הִתְרַצָּה בְּעַם וְלָשׁוֹן אַחֵר שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ בִּכְבוֹדוֹ אֶלָּא בָּנָיו הַקְּדוֹשִׁים, וְאָמַר (ויקרא יא) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים. מִי שֶׁהֵם

בִּקְדוּשָׁה, יִשְׂרָאֵל אִינּוּן קַדִּישִׁין דִּכְתִיב, (דברים יד) כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה. אַתָּה קָדוֹשׁ וְלָא עַם אַחֲרָא.

מָאן דְּאִינּוּן מְסָאֲבִין, מְסָאֲבוּ אִזְדַּמַּן לוֹן לְאִסְתָּאֲבָא עֲלֵיהּ. כְּתִיב, (ויקרא יג) טָמֵא הוּא בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ. וּמְסָאֲבָא לִמְסָאֲבָא קָרֵי דִּכְתִיב, (שם) וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא, מָאן דְּאִיהוּ טָמֵא, לְטָמֵא יִקְרָא, כֹּלָּא אָזִיל בָּתַר זִינֵיהּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, יָאוֹת הוּא לְיַעֲקֹב דְּהַוָּה קַדִּישָׁא לוֹמַר דְּאִסְתָּאַב בְּלָבָן וּבַחֲרָשׁוֹי, אוֹ שְׁבָחָא הוּא דִילֵיהּ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי, אַף עַל גַּב דְּקָאֲמַר רִבִּי יְהוּדָה, אֲנָא מְסַיֵּיעַ לָךְ. דְּהָא כְּתִיב, (בראשית כז) אָנֹכִי עֵשָׂו בְּכוֹרֶךָ. וְכִי יָאוֹת הוּא לְצַדִּיקָא כְּיַעֲקֹב לְמִחְלַף שְׁמֵיהּ בִּשְׁמָא דִּמְסָאֲבָא, אֶלָּא אָנֹכִי, פְּסִקָא טַעְמָא. וְאָמַר אָנֹכִי מָאן דְּאָנָא, אֲבָל עֵשָׂו בְּכוֹרֶךָ וְהָא אוּקְמוּהָ.

לשון הקודש

קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּמְּשׁוּ בַּקְּדֻשָּׁה. יִשְׂרָאֵל הֵם קְדוֹשִׁים, שֶׁכָּתוּב (דברים יד) כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה. אַתָּה קָדוֹשׁ וְלֹא עַם אַחֵר.

מִי שֶׁהֵם טְמֵאִים, טֻמְאָה מִזְדַּמֶּנֶת לָהֶם לְהִטָּמֵא עָלָיו. כָּתוּב (ויקרא יג) טָמֵא הוּא בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ, וְטָמֵא לְטָמֵא קוֹרֵא, שֶׁכָּתוּב (שם) וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא. מִי שֶׁהוּא טָמֵא לְטָמֵא יִקְרָא, הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר מִינוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, נָאֶה הוּא לְיַעֲקֹב, שֶׁהָיָה קָדוֹשׁ, לוֹמַר שֶׁנִּטְמָא בְּלָבָן וּבִכְשָׁפָיו, אוֹ שֶׁבַח הוּא שֶׁלּוֹ? אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, אַף עַל גַּב שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה – אֲנִי מְסַיֵּעַ לְךָ, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (בראשית כז) אָנֹכִי עֵשָׂו בְּכוֹרֶךָ.

אוֹף הָכָא, וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר, לוֹמַר לָא תְשַׁוֵּי לִבָּךְ וּרְעוּתָךְ לְהַהִיא בִּרְכָתָא דְּבָרִיךְ לִי אַבָּא דְּאִתְקְיַים בִּי. הוּא בָרִיךְ לִי הֲוֵה גְּבִיר לְאַחֶיךָ וְיִשְׁתַּחֲוּ לְךָ בְּנֵי אִמֶּךָ, בְּגִין כָּךְ עַבְדְּךָ יַעֲקֹב. לַאדֹנִי לְעֵשָׂו. הוּא בָרִיךְ לִי בְּרוֹב דָּגָן וְתִירוֹשׁ. הָא לָא אִתְקַיַּים בִּי, דְּלָא אוֹצַרְנָא לוֹן. אֶלָּא, וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְעֶבֶד, רָעֵי עָנָא בְּחַקְלָא. הוּא בָרִיךְ לִי, מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ. הָא לָא אִתְקַיַּים בִּי, בְּגִין דְּהָא עִם לָבָן גַּרְתִּי, כְּגִיוֹרָא. דְּלָא הֲוָה לִי בֵּיתָא חָדָא כָּל שֶׁכֵּן מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ. וְכָל דָּא בְּגִין דְּלָא יִסְתַּכַּל בֵּיהּ בְּיַעֲקֹב עַל אִינּוּן בִּרְכָאן וִיקַטְרֵג עִמֵּיהּ.

רִבִּי אַבָּא אָמַר כְּתִיב בֵּיהּ בְּיַעֲקֹב (בראשית כה) אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים, גֶּבֶר שְׁלִים. בְּגִין דְּאִיהוּ יָתִיב

לשון הקודש

אָנֹכִי עֵשָׂו בְּכֹרֶךָ. וְכִי יָפֶה הוּא לְצַדִּיק כְּיַעֲקֹב לְהַחֲלִיף שְׁמוֹ בְּשֵׁם טֻמְאָה? אֶלָּא אָנֹכִי, פּוֹסֵק טַעַם, וְאוֹמֵר אָנֹכִי מִי שֶׁאֲנִי, אֲבָל עֵשָׂו בְּכֹרֶךָ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. **אַף** כָּאן. וַיְהִי לוֹ שׁוֹר וַחֲמֹר. לוֹמַר, אַל תָּשִׂים לִבְּךָ וּרְצוֹנְךָ לְאוֹתָהּ בְּרָכָה שֶׁבֵּרְכַנִי אַבָּא שֶׁהִתְקַיְּמָה בִּי. הוּא בֵּרַךְ אוֹתִי הֲוֵה גְּבִיר לְאַחֶיךָ וְיִשְׁתַּחֲוּ לְךָ בְּנֵי אִמֶּךָ – מִשּׁוּם כָּךְ עַבְדְּךָ יַעֲקֹב לַאדֹנִי לְעֵשָׂו. הוּא בֵּרַךְ אוֹתִי בְּרֹב דָּגָן וְתִירוֹשׁ – הֲרֵי לֹא הִתְקַיֵּם בִּי, שֶׁלֹּא אָצַרְתִּי אוֹתָם, אֶלָּא וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְעֶבֶד, רוֹעֵה צֹאן בַּשָּׂדֶה. הוּא בֵּרַךְ אוֹתִי מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ – הֲרֵי לֹא הִתְקַיֵּם בִּי, מִשּׁוּם שֶׁהָרֵי עִם לָבָן גַּרְתִּי, כְּגֵר, שֶׁלֹּא הָיָה לִי בַּיִת אֶחָד, כָּל שֶׁכֵּן מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ. וְכָל זֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל בְּיַעֲקֹב עַל אוֹתָן בְּרָכוֹת וִיקַטְרֵג עִמּוֹ.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, כָּתוּב בְּיַעֲקֹב (שם כה) אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים, גֶּבֶר שָׁלֵם, מִשּׁוּם שֶׁהוּשׁ יוֹשֵׁב בִּשְׁנֵי מִשְׁכָּנִים

בִּתְרֵין מִשְׁכָּנִין עִלָּאִין. וְאַשְׁלִים לְהַאי גִּיסָא וּלְהַאי גִּיסָא, וְאִיהוּ לָא אָמַר דְּאִסְתָּאַב בַּחֲרָשׁוּי. אֲבָל עַל מַה דְּקָאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּגִין דְּלִבּוֹי שְׁלִים עַל טִיבוּ וּקְשׁוֹט דְּעַבִּיד לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכָל עַלְמָא יָדְעֵי עוֹבָדוֹי דְּלָבָן מָאן אִינּוּן, וּמַאן יְכִיל לְאִשְׁתְּזָבָא מִקִּטְרוּגָא דִּילֵיהּ דְּבָעֵי לְאוֹבָדָא לִי. (ס"א וְאַנָּא יָתִיבְנָא וְעַבְדְּנָא עִמֵּיהּ עֶשְׂרִין שְׁנִין) וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֵׁזְבַנִי מִנֵּיהּ. וְכֹלָּא הָוָה בְּגִין דְּלָא יִסְתַּכַּל בֵּיהּ עֵשָׂו דְּאִתְקַיְּימוּ בֵּיהּ אִינּוּן בִּרְכָאן, וְלָא יִנְטַר לֵיהּ דְּבָבוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ וְגוֹ', וּכְתִיב, (דברים יח) תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ:

וַיָּשׁוּבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל אָחִיךָ אֶל עֵשָׂו וְגַם הוֹלֵךְ לִקְרָאתְךָ וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ. כֵּיוָן דְּאָמַר בָּאנוּ אֶל אָחִיךָ, לָא יְדַעְנָא

לשון הקודש

עֶלְיוֹנִים, וְהַשְּׁלִים לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה. וְהוּא לֹא אָמַר שֶׁנִּטְמָא בִּכְשָׁפָיו. אֲבָל עַל מַה שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִשּׁוּם שֶׁלִּבּוֹ שָׁלֵם עַל טוּב וֶאֱמֶת שֶׁעָשָׂה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּל הָעוֹלָם יוֹדְעִים מַעֲשֵׂי לָבָן מַה הֵם וּמִי יָכוֹל לְהִנָּצֵל [ס"א מִמֶּנּוּ, כָּל עֶשְׂרִים הַשָּׁנִים שֶׁהָיִיתִי עִמּוֹ] מִקִּטְרוּגוֹ, וְרָצָה לְאַבֵּד אוֹתִי [ס"א וַאֲנִי יָשַׁבְתִּי וְעָשִׂיתִי עִמּוֹ עֶשְׂרִים שָׁנָה] וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִצִּילַנִי מִמֶּנּוּ. וְהַכֹּל הָיָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל בּוֹ עֵשָׂו שֶׁהִתְקַיְּמוּ בוֹ אוֹתָן בְּרָכוֹת וְלֹא יִשְׁמֹר לוֹ טִינָה. וְעַל זֶה כָּתוּב (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְגוֹ', וְכָתוּב (דברים יח) תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ.

וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל אָחִיךָ אֶל עֵשָׂו וְגַם הֹלֵךְ לִקְרָאתְךָ וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ. כֵּיוָן

דְּאִיהוּ עֵשָׂו, וְכִי אַחִין אַחֲרָנִין הֲווֹ לְיַעֲקֹב. אֶלָּא בָּאנוּ אֶל אָחִיךָ, וְאִי תֵּימָא דְּהֲדַר בִּתְשׁוּבָה וְאָזִיל בְּאֹרַח מִתַּקְּנָא, לָאו הָכִי, אֶלָּא עֵשָׂו הָרָשָׁע כִּדְמִעִיקָּרָא. וְגַם הוֹלֵךְ לִקְרָאתְךָ, וְאִי תֵּימָא דְּאִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי אָזִיל. לָאו, אֶלָּא אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ.

וְכָל כָּךְ לָמָּה, (אֶלָּא אִינּוּן) אָמְרוּ לֵיהּ, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי תָּדִיר בִּצְלוֹתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא וּמִתְעַטֵּר בִּצְלוֹתְהוֹן. כִּדְאַמְרִינָן, דְּהַהוּא מַלְאָכָא דְּמִמַּנָּא עַל צְלוֹתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, סַנְדַּ"לְפוֹן שְׁמֵיהּ, נָטִיל כָּל אִינּוּן צְלוֹתִין וְעָבִיד מִנַּיְיהוּ עֲטָרָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים וְאוֹקְמוּהָ. וְכָל שֶׁכֵּן צְלוֹתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בְּהוּ וְאִתְעַבְדָן עֲטָרָה לְאִתְעַטְּרָא בְּאִינּוּן צְלוֹתִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִי תֵּימָא מַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין הֲווֹ אַתְיָין עִמֵּיהּ, אַמַּאי דָּחִיל. אֶלָּא צַדִּיקַיָּא

לשון הקודש

שֶׁאָמַר בָּאנוּ אֶל אָחִיךָ, לֹא יָדַעְנוּ שֶׁהוּא עֵשָׂו? וְכִי אַחִים אֲחֵרִים הָיוּ לְיַעֲקֹב? אֶלָּא בָּאנוּ אֶל אָחִיךָ. וְאִם תֹּאמַר שֶׁחָזַר בִּתְשׁוּבָה וְהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ תִּקִּינָה – לֹא כָּךְ, אֶלָּא עֵשָׂו הָרָשָׁע כְּמוֹ מֵעִקָּרוֹ. וְגַם הֹלֵךְ לִקְרָאתְךָ. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְבַדּוֹ – לֹא, אֶלָּא אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ.

וְכָל כָּךְ לָמָּה? [אֶלָּא הֵם] אָמְרוּ לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תָּמִיד מְרֻצֶּה בִּתְפִלּוֹת הַצַּדִּיקִים וּמִתְעַטֵּר בִּתְפִלּוֹתֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁאוֹתוֹ הַמַּלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עַל תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל, סַנְדַּלְפוֹ"ן שְׁמוֹ, נוֹטֵל כָּל אוֹתָן תְּפִלּוֹת וְעוֹשֶׂה מֵהֶם עֲטָרָה לְחַי הָעוֹלָמִים וּבֵאֲרוּהָ, וְכָל שֶׁכֵּן תְּפִלּוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה בָהֶן, וְנַעֲשׂוֹת עֲטָרָה לְהִתְעַטֵּר בְּאוֹתָן תְּפִלּוֹת לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. וְאִם תֹּאמַר, מַחֲנוֹת קְדוֹשִׁים הָיוּ בָּאִים עִמּוֹ, אָז

לָא סַמְכִין עַל זְכוּתַיְיהוּ, אֶלָּא עַל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן לְגַבֵּי מָאֲרֵיהוֹן.

וְתָא חָזֵי, דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, צְלוֹתָא דְּסַגִּיאִין סָלִיק קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּמִתְעַטֵּר בְּהַהוּא צְלוֹתָא. בְּגִין דְּסַלְקָא בִּגְוָונִין סַגִּיאִין וְאִתְכְּלִילַת מִכַּמָּה סִטְרִין. וּבְגִין דְּאִתְכְּלִילַת מִכַּמָּה גַּוְונִין אִתְעֲבִידַת עֲטָרָה וּמַנְחָא עַל רֵישָׁא דְצַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים. וּצְלוֹתָא דְיָחִיד לָאו אִיהִי כְּלִילָא, וְלָאו אִיהִי אֶלָּא בְגַוָּון חַד. וְעַל דָּא צְלוֹתָא דְיָחִיד לָאו אִיהוּ מִתְתַּקְנָא לְאִתְקַבְּלָא (אֶלָּא בִּצְלוֹתָא) בִּצְלוֹתָא דְסַגִּיאִין. וְתָא חָזֵי, יַעֲקֹב כָּלִיל הָוָה, וְעַל דָּא צְלוֹתֵיהּ תָּאִיב לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מַה כְּתִיב וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר (משלי כח) אַשְׁרֵי אָדָם מְפַחֵד תָּמִיד וּמַקְשֶׁה לִבּוֹ יִפּוֹל בְּרָעָה. (דף קסח ע"א) זַכָּאִין

לשון הקודש

לָמָּה פָּחַד? אֶלָּא צַדִּיקִים לֹא סוֹמְכִים עַל זְכִיּוֹתֵיהֶם, אֶלָּא עַל תְּפִלּוֹתֵיהֶם וּבַקָּשׁוֹתֵיהֶם לְרִבּוֹנָם.

וּבֹא וּרְאֵה שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, תְּפִלַּת רַבִּים עוֹלָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמִתְעַטֵּר בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה, מִשּׁוּם שֶׁעוֹלָה בִּגְוָנִים רַבִּים וְנִכְלֶלֶת מִכַּמָּה צְדָדִים, וּמִשּׁוּם שֶׁנִּכְלֶלֶת מִכַּמָּה גְוָנִים, נַעֲשֵׂית עֲטָרָה, וּמֻנַּחַת עַל רֹאשׁ צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים. וּתְפִלַּת הַיָּחִיד אֵינָהּ כְּלוּלָה וְאֵינָהּ אֶלָּא בְּגָוֵן אֶחָד, וְעַל כֵּן תְּפִלַּת יָחִיד אֵינָהּ מְתֻקֶּנֶת לְהִתְקַבֵּל (אֶלָּא בִּתְפִלָּה) כִּתְפִלַּת רַבִּים. וּבֹא וּרְאֵה, יַעֲקֹב הָיָה כָּלוּל, וְעַל כָּךְ תְּפִלָּתוֹ הִשְׁתּוֹקֵק לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מַה כָּתוּב? וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (משלי כח) אַשְׁרֵי אָדָם מְפַחֵד תָּמִיד וּמַקְשֶׁה לִבּוֹ יִפּוֹל

אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְּרָעֵי בְּהוּ, וְיָהַב לוֹן אוֹרַיְיתָא דִּקְשׁוֹט בְּגִין לְמִזְכֵּי בָּהּ לְחַיֵּי עָלְמָא, דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָשִׁיךְ עֲלֵיהּ חַיִּין עִלָּאִין, וְאָעִיל לֵיהּ לְחַיֵּי עָלְמָא דְּאָתֵי, דִּכְתִיב, (דברים ל) כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ. וּכְתִיב, (שם לב) וּבַדָּבָר הַזֶּה תַּאֲרִיכוּ יָמִים. חַיִּין בְּהַאי עָלְמָא וְחַיִּין בְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר כָּל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא לִשְׁמָהּ, לָאו מִיתָתֵיהּ עַל יְדָא דְּיֵצֶר הָרָע, בְּגִין

(גליון דְּהוּא נָחָשׁ וְהוּא מַלְאַכָּא דְמוֹתָא. אֶלָּא מִיתַתְהוֹן בִּנְשִׁיקָה דִכְתִיב (שִׁיר הַשִּׁירִים א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ, כְּלוֹמַר עַל פִּי יְיָ, וְהִיא הַנְּשִׁיקָה דְּהִיא דְּבִיקוּתָא דְּנַפְשָׁא בְּעִיקָּרָא, וְהַהִיא דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא) דְּאִתְתַּקִּיף בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי וְלָא אַרְפֵּי מִנֵּיהּ, וּבְגִין כָּךְ צַדִּיקַיָּא דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא לָא מִסְתָּאֲבֵי גּוּפָא דִלְהוֹן (גליון: אֶלָּא הוּא דְּכִי, כְּגוֹן אֵלּוּ בְּנֵי קֹרַח דְּאִשְׁכְּחוּהוּ רָבָנָן, וְשָׁאִילוּ לֵיהּ וְלָאו כֹּהֵן הוּא מָר, אֲמַר לוֹן צַדִּיקַיָּא לָא מְסַאֲבֵי בְּמִיתַתְהוֹן,

לשון הקודש

בְּרָעָה. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָהֶם וְנָתַן לָהֶם תּוֹרַת אֱמֶת כְּדֵי לִזְכּוֹת בָּהּ לְחַיֵּי עוֹלָם, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו חַיִּים עֶלְיוֹנִים וּמַכְנִיסוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב (דברים ל) כִּי הִיא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ, וְכָתוּב (שם לב) וּבַדָּבָר הַזֶּה תַּאֲרִיכוּ יָמִים. חַיִּים בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְחַיִּים בָּעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, אֵין מִיתָתוֹ עַל יְדֵי יֵצֶר הָרָע, מִשּׁוּם (שֶׁהוּא נָחָשׁ, וְהוּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת, אֶלָּא מִיתָתָם בִּנְשִׁיקָה, שֶׁכָּתוּב (שיר א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. כְּלוֹמַר עַל פִּי ה'. וְהִיא הַנְּשִׁיקָה שֶׁהִיא דְּבֵקוּת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ בְּעִקָּר, וְאוֹתוֹ שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה) שֶׁהִתְחַזֵּק בְּעֵץ הַחַיִּים וְלֹא הִרְפָּה מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן צַדִּיקִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה לֹא נִטְמָא גּוּפָם (אֶלָּא הוּא טָהוֹר,

כְּמָה דְתָנִינָן בְּיוֹם שֶׁמֵּת רַבִּי בְּטֵלָה כְּהוּנָה, כְּלוֹמַר דְּאִתְעַסְקוּ בֵּיהּ) **דְּלָא שָׁרָא עֲלַיְיהוּ רוּחַ מְסָאֲבָא.**

יַעֲקֹב אִילָנָא דְּחַיֵּי הָוָה, אַמַּאי דָּחִיל, דְּהָא לָא יָכוֹל לְשַׁלְטָאָה עֲלוֹי. וְעוֹד דְּהָא כְּתִיב וְהִנֵּה אָנֹכִי עִמָּךְ וְגוֹ', אַמַּאי הָוָה דָּחִיל. וְתוּ דְּהָא כְּתִיב וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים. אִי מַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין הֲווֹ עִמֵּיהּ אַמַּאי הָוָה דָּחִיל.

אֶלָּא כֹּלָּא יָאוּת הָוָה, וְיַעֲקֹב לָא הָוָה בָּעֵי לְמִסְמַךְ עַל נִיסָּא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּחָשִׁיב דְּלָאו אִיהוּ כְּדַאי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַעֲבִיד לֵיהּ נִיסָּא. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּלָא פָּלַח לְאָבוֹי וּלְאִמֵּיהּ כְּדְקָא יָאוּת, וְלָא אִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא וְנָטַל תְּרֵי אַחְיוֹת. וְאַף עַל גַּב דְּכֹלָּא אִתְּמַר, וְעִם כָּל דָּא בָּעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמִדְחַל תְּדִיר וּלְצַלָּאָה קַמֵּי קֻדְשָׁא

לשון הקודש

כְּמוֹ אֵלִיָּהוּ בְּבֵית הַקְּבָרוֹת שֶׁמְּצָאוּ אוֹתוֹ רַבָּנָן וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ, וְלֹא כֹּהֵן הוּא מַר? אָמַר לָהֶם, צַדִּיקִים לֹא טְמֵאִים בְּמִיתָתָם, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, בַּיּוֹם שֶׁמֵּת רַבִּי בָּטֵלָה כְּהֻנָּה. כְּלוֹמַר שֶׁהִתְעַסְּקוּ בוֹ]

שֶׁלֹּא שָׁרְתָה עֲלֵיהֶם רוּחַ טֻמְאָה.

יַעֲקֹב הָיָה עֵץ הַחַיִּים, לָמָּה פָּחַד, שֶׁהֲרֵי לֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט עָלָיו? וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וְהִנֵּה אָנֹכִי עִמָּךְ וְגוֹ', לָמָּה הָיָה פּוֹחֵד? וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים, אִם מַחֲנוֹת קְדוֹשִׁים הָיוּ עִמּוֹ, לָמָּה הָיָה פּוֹחֵד?.

אֶלָּא הַכֹּל הָיָה נָאֶה, וְיַעֲקֹב לֹא הָיָה רוֹצֶה לִסְמֹךְ עַל נֵס שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁחָשַׁב שֶׁאֵינוֹ כְּדַאי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעֲשֶׂה לוֹ נֵס, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא עָבַד אֶת אָבִיו וְאִמּוֹ כָּרָאוּי וְלֹא הִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְנָשָׂא שְׁתֵּי אַחְיוֹת, וְאַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל

בְּרִיךְ הוּא בִּצְלוֹתָא. דִּכְתִיב אַשְׁרֵי אָדָם מְפַחֵד תָּמִיד (וּלְמִדְרַשׁ תָּדִיר קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) וְהָא אוּקְמוּהָ.

תָּא חֲזֵי, צְלוֹתָא דְּאַבָּהָן קָיְימוּ עָלְמָא, וְכָל בְּנֵי עָלְמָא עֲלַיְיהוּ קָיְימֵי וְסָמְכִין. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין, לָא אִתְנְשֵׁי זְכוּתָא דְּאַבָּהָן, בְּגִין דִּזְכוּתָא דְּאַבָּהָן אִיהוּ קִיּוּמָא דְּעֵילָא וְתַתָּא, וְקִיּוּמָא דְיַעֲקֹב אִיהוּ קִיּוּמָא שְׁלִים יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ. וּבְגִין כָּךְ בְּשַׁעְתָּא דְּעָאקוּ לִבְנוֹי דְיַעֲקֹב, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחְמֵי קַמֵּיהּ דִּיוּקְנָא דְיַעֲקֹב וְחָיִים עַל עָלְמָא כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ויקרא כו) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב. יַעֲקו"ב בְּוא"ו, אַמַּאי בְּוא"ו, בְּגִין דְּאִיהוּ דִּיוּקְנָא דְיַעֲקֹב מַמָּשׁ.

תָּא חֲזֵי, כָּל מָאן דְּחָמֵי לֵיהּ לְיַעֲקֹב כְּמַאן דְּאִסְתַּכֵּל בְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְנַהֲרָא, וְהָא אִתְּמָר דְּשׁוּפְרֵיהּ

לשון הקודש

נִתְבָּאֵר. וְעִם כָּל זֶה צָרִיךְ לָאָדָם לִפְחֹד תָּמִיד וּלְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּתְפִלָּה, שֶׁכָּתוּב אַשְׁרֵי אָדָם מְפַחֵד תָּמִיד (וּלְפִחֹד תָּמִיד מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא), וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

בֹּא רְאֵה, תְּפִלַּת הָאָבוֹת הֶעֱמִידוּ עוֹלָם, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם עֲלֵיהֶם עוֹמְדִים וּסְמוּכִים, וּלְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים לֹא נִשְׁכַּחַת זְכוּת הָאָבוֹת, מִשּׁוּם שֶׁזְּכוּת הָאָבוֹת הִיא קִיּוּם שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה, וְקִיּוּם שֶׁל יַעֲקֹב הוּא קִיּוּם שָׁלֵם יוֹתֵר מִכֻּלָּם. וְלָכֵן בְּשָׁעָה שֶׁצָּרָה לִבְנֵי יַעֲקֹב, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה אֶת דְּמוּת יַעֲקֹב וְחָס עַל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כו) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב. יַעֲקו"ב בְּוא"ו, לָמָּה בְּוא"ו? מִשּׁוּם שֶׁהוּא דְּמוּת שֶׁל יַעֲקֹב מַמָּשׁ.

בֹּא רְאֵה, כָּל מִי שֶׁרוֹאֶה אֶת יַעֲקֹב, כְּמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה (תִּפְאֶרֶת), וַהֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁיָּפְיוֹ שֶׁל יַעֲקֹב

דְּיַעֲקֹב כְּשׁוּפְרֵיהּ דְּאָדָם קַדְמָאָה. אָמַר רִבִּי יֵיסָא, אֲנָא שְׁמַעְנָא דְּכָל מָאן דְּאִסְתַּכַּל בְּחֶלְמֵיהּ וְחָמָא לֵיהּ לְיַעֲקֹב מְקַסְטָר בְּקוּסְפּוּי, חַיִּין אִתּוֹסְפָן לֵיהּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הָא אִתְּמַר דְּדָוִד מַלְכָּא עַד לָא הָוָה, לָא הֲווֹ לֵיהּ חַיִּים כְּלַל. בַּר דְּאָדָם קַדְמָאָה יָהַב לֵיהּ שִׁבְעִין שְׁנִין מִדִּילֵיהּ, וְכָךְ הָוָה קִיּוּמֵיהּ דְּדָוִד מַלְכָּא שִׁבְעִין שְׁנִין הֲווֹ. וְקִיּוּמָא דְּאָדָם קַדְמָאָה אֶלֶף שְׁנִין חֲסַר שִׁבְעִין. אִשְׁתַּכָּחוּ בְּהַנֵּי אֶלֶף שְׁנִין קַדְמָאֵי, אָדָם הָרִאשׁוֹן וְדָוִד מַלְכָּא.

פְּתַח וְאָמַר (תהלים כא) חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה לוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד. חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ, דָּא דָוִד מַלְכָּא. דְּהָא כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גִּנְתָּא דְּעֵדֶן אַטִּיל בֵּיהּ נִשְׁמָתָא דְּדָוִד מַלְכָּא, וְאִסְתַּכַּל בֵּיהּ וְחָמֵי דְּלֵית לֵיהּ חַיִּים מִדִּילֵיהּ כְּלוּם. וְקָיְימָא קַמֵּיהּ כָּל

לשון הקודש

כְּיָפְיוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן. אָמַר רַבִּי יֵיסָא, אֲנִי שָׁמַעְתִּי, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בַּחֲלוֹמוֹ וְרוֹאֶה אֶת יַעֲקֹב מְעֻטָּף בְּמַלְבּוּשָׁיו, מִתּוֹסְפִים לוֹ חַיִּים.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ, עַד שֶׁלֹּא הָיָה, לֹא הָיוּ לוֹ חַיִּים כְּלָל, פְּרָט לְזֶה שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן נָתַן לוֹ שִׁבְעִים שָׁנָה מִשֶּׁלּוֹ, וְכָךְ הָיָה קִיּוּמוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ שִׁבְעִים שָׁנָה הָיוּ, וְקִיּוּם שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן אֶלֶף שָׁנָה חָסֵר שִׁבְעִים. נִמְצְאוּ בְּאֵלֶּה אֶלֶף שָׁנִים רִאשׁוֹנוֹת אָדָם הָרִאשׁוֹן וְדָוִד הַמֶּלֶךְ.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים כא) חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה לוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד. חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ – זֶה דָּוִד הַמֶּלֶךְ. שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גַּן עֵדֶן, הִטִּיל בּוֹ נִשְׁמַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְהִסְתַּכֵּל בּוֹ וּרְאָה שֶׁאֵין לוֹ חַיִּים מִשֶּׁלּוֹ כְּלוּם וְעוֹמֵד לְפָנָיו

יוֹמָא. כֵּיוָן דְּבָרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן אָמַר הָא וַדָּאי קִיּוּמֵיהּ, וּמֵאָדָם קַדְמָאָה הֲווֹ שִׁבְעִין שְׁנִין דְּאִתְקְיַים דָּוִד מַלְכָּא בְּעַלְמָא.

תוּ אֲבָהָן שֶׁבְּקוּ לֵיהּ מֵחַיֵּיהוֹן כָּל חַד וְחַד, אַבְרָהָם שֶׁבַק לֵיהּ, וְכֵן יַעֲקֹב וְיוֹסֵף. יִצְחָק לָא שֶׁבַק לֵיהּ כְּלוּם, בְּגִין דְּדָוִד מַלְכָּא מִסִּטְרֵיהּ קָא אָתָא.

וַדָּאי אַבְרָהָם שֶׁבַק לֵיהּ חָמֵשׁ שְׁנִין, דְּהַוָּה לֵיהּ לְאִתְקַיְּימָא מֵאָה וּתְמָנִין שְׁנִין, וְאִתְקְיַים מֵאָה וְשִׁבְעִין וְחָמֵשׁ שְׁנִין, חֲסֵרִין חָמֵשׁ. יַעֲקֹב הָוָה לֵיהּ לְאִתְקַיְּימָא בְּעַלְמָא כִּימֵי דְּאַבְרָהָם, וְלָא אִתְקַיַּים (דף קסח ע"ב) אֶלָּא מֵאָה וְאַרְבָּעִין וְשֶׁבַע שְׁנִין, חֲסֵרִים תְּמַנְיָא וְעֶשְׂרִין. אִשְׁתַּכָּחוּ דְּאַבְרָהָם וְיַעֲקֹב שְׁבָקוּ לֵיהּ מֵחַיֵּיהוֹן תְּלָתִין וּתְלַת שְׁנִין. יוֹסֵף דְּאִתְקְיַים מְאָה וְעֶשֶׂר שְׁנִין, הָוָה לֵיהּ לְאִתְקַיְּימָא מְאָה וְאַרְבָּעִין וְשֶׁבַע שְׁנִין כִּימֵי

לשון הקודש

כָּל הַיּוֹם. כֵּיוָן שֶׁנִּבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן, אָמַר, הֲרֵי וַדַּאי קִיּוּמוֹ. וּמֵאָדָם הָרִאשׁוֹן הָיוּ שִׁבְעִים שָׁנִים שֶׁהִתְקַיֵּם דָּוִד הַמֶּלֶךְ בָּעוֹלָם.

עוֹד הָאָבוֹת הִשְׁאִירוּ לוֹ מֵחַיֵּיהֶם כָּל אֶחָד וְאֶחָד. אַבְרָהָם הִשְׁאִיר לוֹ, וְכָךְ יַעֲקֹב וְיוֹסֵף. יִצְחָק לוֹ הִשְׁאִיר לוֹ כְּלוּם, מִשּׁוּם שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ בָּא מִצִּדּוֹ.

וַדַּאי אַבְרָהָם הִשְׁאִיר לוֹ חָמֵשׁ שָׁנִים, שֶׁהָיָה לוֹ לְהִתְקַיֵּם מֵאָה וּשְׁמוֹנִים שָׁנִים, וְהִתְקַיֵּם מֵאָה וְשִׁבְעִין וְחָמֵשׁ שָׁנִים, חֲסֵרִים חָמֵשׁ. יַעֲקֹב הָיָה לוֹ לְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם כִּימֵי אַבְרָהָם, וְלֹא הִתְקַיֵּם אֶלָּא מֵאָה וְאַרְבָּעִים וְשֶׁבַע שָׁנִים. חֲסֵרִים עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה. נִמְצָא שֶׁאַבְרָהָם וְיַעֲקֹב הִשְׁאִירוּ לוֹ מֵחַיֵּיהֶם שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ שָׁנִים. יוֹסֵף שֶׁהִתְקַיֵּם מֵאָה וְעֶשֶׂר שָׁנִים, הָיָה לוֹ לְהִתְקַיֵּם מֵאָה וְאַרְבָּעִים וְשֶׁבַע

דְיַעֲקֹב, וְחָסֵר מִנְּהוֹן תְּלָתִין וְשֵׁבַע שְׁנִין. הָא שִׁבְעִין שְׁנִין דְּשִׁבָקוּ לֵיהּ לְדָוִד מַלְכָּא לְאִתְקַיְּימָא בְּהוֹן, וּבְהוּ אִתְקַיֵּים דָּוִד בְּכָל אִינּוּן שְׁנִין דְּשִׁבָקוּ לֵיהּ אֲבָהָן.

וְאִי תֵּימָא יִצְחָק אַמַּאי לָא שָׁבַק לֵיהּ כְּלוּם כְּחַנֵּי, בְּגִין דְּאִיהוּ חִשָּׁךְ וְדָוִד מִסִּטְרָא דְחִשָּׁךְ קָא אָתָא, וּמַאן דְּאִיהוּ בַּחִשָּׁךְ לֵית לֵיהּ נְהוֹרָא כְּלַל וְלֵית לֵיהּ חַיִּים. וּבְגִין כָּךְ לָא הֲווֹ לְדָוִד חַיִּים כְּלַל. אֲבָל אִלֵּין דְּהֲווּ לְהוֹן נְהוֹרָא, נְהִירוּ לֵיהּ לְדָוִד מַלְכָּא, וּמִנַּיְיהוּ אִצְטְרִיךְ לְאַנְהָרָא וּלְמֶהֱוֵי לֵיהּ חַיִּים, דְּהָא מִסִּטְרָא דְחִשָּׁךְ לֵית לֵיהּ חַיִּים כְּלַל, וְעַל דָּא לָא אָתָא יִצְחָק בְּחוּשְׁבְּנָא.

וְאִי תֵּימָא יוֹסֵף אַמַּאי יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ. אֶלָּא וַדַּאי יוֹסֵף בִּלְחוֹדוֹי, כְּכֻלְּהוּ בְּגִין דְּאִקְרֵי צַדִּיק, וְדָא הוּא דְאַנְהִיר לְסִיהֲרָא יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ. וּבְגִין כָּךְ הַאי

לשון הקודש

שָׁנִים כִּימֵי יַעֲקֹב, וְחָסֵר מֵהֶם שְׁלֹשִׁים וְשֵׁבַע שָׁנִים. הֲרֵי שִׁבְעִים שָׁנִים שֶׁהִשְׁאִירוּ לְדָוִד הַמֶּלֶךְ לְהִתְקַיֵּם בָּהֶם, וּבָהֶם הִתְקַיֵּם דָּוִד בְּכָל אוֹתָם הַשָּׁנִים שֶׁהִשְׁאִירוּ לוֹ הָאָבוֹת.

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה יִצְחָק לֹא הִשְׁאִיר לוֹ כְּלוּם כְּאֵלֶּה? מִשּׁוּם שֶׁהוּא חֹשֶׁךְ, וְדָוִד בָּא מִצַּד הַחֹשֶׁךְ, וּמִי שֶׁהוּא בְּחֹשֶׁךְ אֵין לוֹ אוֹר כְּלָל וְאֵין לוֹ חַיִּים, וְלָכֵן לֹא הָיוּ לְדָוִד חַיִּים כְּלָל. אֲבָל אֵלֶּה שֶׁהָיָה לָהֶם אוֹר, הֵאִירוּ לְדָוִד הַמֶּלֶךְ, וּמֵהֶם הִצְטָרֵךְ לְהָאִיר וְלִהְיוֹת לוֹ חַיִּים, שֶׁהֲרֵי מִצַּד הַחֹשֶׁךְ אֵין לוֹ חַיִּים כְּלָל, וְעַל זֶה בָּא יִצְחָק בְּחֶשְׁבּוֹן.

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה יוֹסֵף יוֹתֵר מִכֻּלָּם? אֶלָּא וַדַּאי יוֹסֵף בִּלְבַדּוֹ כְּמוֹ כֻּלָּם,

שֶׁבַּק לֵיהּ לְדָוִד מַלְכָּא יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ חַיִּין, דִּכְתִיב, (בראשית א) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

תָּא חֲזֵי, יַעֲקֹב צְלוֹתֵיהּ אָגִין לֵיהּ מֵעֵשָׂו, בְּגִין דְּבָעָא לְסַלְקָא זְכוּתֵיהּ לִבְנוֹי אֲבַתְרֵיהּ וְלָא לְאַפָּקָא לֵיהּ הַשְׁתָּא לְגַבֵּיהּ דְּעֵשָׂו. וְעַל דָּא צַלֵּי צְלוֹתֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא אִסְתְּמִיךְ עַל זְכוּתֵיהּ, לְשֵׁיזָבָא לֵיהּ בְּגִינֵיהּ:

וַיֹּאמֶר אִם יָבֹא עֵשָׂו אֶל הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכָּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה. תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב וַיַּחַץ אֶת הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֶת הַצֹּאן וְאֶת הַבָּקָר וְהַגְּמַלִּים לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת. אַמַּאי לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת. בְּגִין דְּאָמַר אִם יָבֹא עֵשָׂו אֶל הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכָּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה.

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק, וְזֶהוּ שֶׁמֵּאִיר לַלְּבָנָה יוֹתֵר מִכֻּלָּם, וְלָכֵן זֶה הִשְׁאִיר לְדָוִד הַמֶּלֶךְ יוֹתֵר מִכֻּלָּם חַיִּים, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

בֹּא רְאֵה, יַעֲקֹב, תְּפִלָּתוֹ הֵגֵנָּה עָלָיו מֵעֵשָׂו מִשּׁוּם שֶׁרָצָה לְהַעֲבִיר זְכוּתוֹ לְבָנָיו אַחֲרָיו וְלֹא לְהוֹצִיא אוֹתָהּ עַכְשָׁו אֵצֶל עֵשָׂו, וְעַל זֶה הִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְלֹא סָמַךְ עַל זְכוּתוֹ לְהַצִּילוֹ בִּגְלָלָהּ.

וַיֹּאמֶר אִם יָבוֹא עֵשָׂו אֶל הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכָּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה. בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, וַיַּחַץ אֶת הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֶת הַצֹּאן וְאֶת הַבָּקָר וְהַגְּמַלִּים לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת. לָמָּה לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת? מִשּׁוּם שֶׁאָמַר, אִם יָבוֹא עֵשָׂו אֶל הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכָּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה.

תָּא חֲזֵי, שְׁכִינְתָּא לָא עֲדִיאַת מֵאֹהֶל לֵאָה וּמֵאֹהֶל רָחֵל. אָמַר יַעֲקֹב יָדַעְנָא דְּהָא נְטִירוּ לוֹן לְאִלֵּין מִן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מָה עָבַד וַיָּשֶׂם אֶת הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת יַלְדֵיהֶן רִאשׁוֹנָה, אָמַר אִם יַקְטִיל עֵשָׂו, לְאִלֵּין יַקְטִיל. אֲבָל אִלֵּין לָא מִסְתָּפִינָא מִנַּיְיהוּ, בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן. וְעַל דָּא וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה. כֵּיוָן דְּעָבִיד הַאי אַתְקִין צְלוֹתֵיהּ עֲלַיְיהוּ, מָה כְּתִיב וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי אָבִי יִצְחָק יְיָ הָאוֹמֵר אֵלַי שׁוּב לְאַרְצְךָ וּלְמוֹלַדְתְּךָ וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר (תהלים קב) תְּפִלָּה לֶעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְיָ יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ בְּכַמָּה אֲתַר. אֶלָּא דָּוִד מַלְכָּא אָמַר דָּא כַּד אִסְתַּכַּל וְחָמָא בְּמִלֵּי דְּמִסְכְּנָא, וְאִסְתַּכַּל בֵּיהּ כַּד הָוָה אָזִיל וְעָרַק

לשון הקודש

בא רְאֵה שֶׁשְּׁכִינָה לֹא זָזָה מֵאֹהֶל לֵאָה וּמֵאֹהֶל רָחֵל. אָמַר יַעֲקֹב, יָדַעְתִּי שֶׁהֵרֵי שְׁמִירָה לְאֵלֶּה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מֶה עָשָׂה? וַיָּשֶׂם אֶת הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת יַלְדֵיהֶן רִאשֹׁנָה. אָמַר, אִם יַהֲרֹג עֵשָׂו – יַהֲרֹג אֶת אֵלֶּה, אֲבָל אֵלֶּה אֵינִי פּוֹחֵד מֵהֶם, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה עִמָּהֶם, וְעַל זֶה – וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה. כֵּיוָן שֶׁעָשָׂה אֶת זֶה, תִּקֵּן תְּפִלָּתוֹ עֲלֵיהֶם, מַה כָּתוּב? וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי אָבִי יִצְחָק ה' הָאֹמֵר אֵלַי שׁוּב לְאַרְצְךָ וּלְמוֹלַדְתְּךָ וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ.

רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קב) תְּפִלָּה לֶעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ. פָּסוּק זֶה בֵּאֲרוּהוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. אֶלָּא דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת זֶה כְּשֶׁהִסְתַּכֵּל וְרָאָה בְּדִבְרֵי הֶעָנִי, וְהִסְתַּכֵּל בּוֹ כְּשֶׁהָיָה הוֹלֵךְ וּבוֹרֵחַ מִלִּפְנֵי חָמִיו אָמַר

מִקַּמֵּי חָמוֹי אָמַר דָּא. תְּפִלָּה לֶעָנִי, דָּא הִיא צְלוֹתָא דְּבָעֵי מִסְכְּנָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְדָא צְלוֹתָא דְּאַקְדִּימַת לְכָל צְלוֹתְהוֹן דְּעַלְמָא.

כְּתִיב הָכָא תְּפִלָּה לֶעָנִי וּכְתִיב הָתָם (תהלים צ) תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים, מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא דָּא תְּפִלָּה שֶׁל יַד וְדָא תְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ, וְלֵית לְאַפְּרָשָׁא בֵּין הַאי תְּפִלָּה לְעָנִי וּבֵין תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים, וְתַרְוַיְיהוּ שְׁקוּלִין כְּחַד.

וְעַל דָּא צְלוֹתָא דְּעָנִי אַקְדִּימַת קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִכָּל צְלוֹתִין דְּעַלְמָא, בְּגִין דִּכְתִיב, (תהלים כב) כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי וְגו'. תָּא חֲזֵי, תְּפִלָּה לְעָנִי, דָּא תְּפִלָּה שֶׁל יַד. דְּעָנִי אִתְדְּבַק בְּמִסְכְּנוּתֵיהּ, כְּמַאן דְּלֵית לֵיהּ מִגַּרְמֵיהּ כְּלוּם.

לשון הקודש

זֶה. תְּפִלָּה לְעָנִי – זוֹהִי תְּפִלָּה שֶׁמְּבַקֵּשׁ הֶעָנִי לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְזוֹ הַתְּפִלָּה שֶׁמַּקְדִּימָה אֶת כָּל תְּפִלּוֹת הָעוֹלָם.

כָּתוּב כָּאן תְּפִלָּה לְעָנִי, וְכָתוּב שָׁם (שם צ) תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא זוֹ תְּפִלָּה שֶׁל יָד, וְזוֹ תְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ, וְאֵין לְהַפְרִיד בֵּין הַתְּפִלָּה לְעָנִי הַזּוֹ וּבֵין תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים, וּשְׁתֵּיהֶן שְׁקוּלוֹת כְּאַחַת.

וְעַל זֶה תְּפִלַּת הֶעָנִי מַקְדִּימָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִכָּל תְּפִלּוֹת הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (שם כב) כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי וְגו'. בֹּא רְאֵה, תְּפִלָּה לְעָנִי זוֹ תְּפִלָּה שֶׁל יָד, שֶׁהֶעָנִי דָּבוּק בְּעָנְיוֹ כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ מֵעַצְמוֹ כְּלוּם.

דָּבָר אַחֵר תְּפִלָּה דָא מֹשֶׁה. לְעָנִי דָא דָוִד. כִּי יַעֲטֹף, כַּד אִתְכַּסְיָא סִיהֲרָא וְאִתְכַּסֵּי שִׁמְשָׁא מִינָהּ. וְלִפְנֵי יְיָ יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ, בְּגִין לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵי שִׁמְשָׁא.

תָּא חֲזֵי, צְלוֹתָא דְכָל בְּנֵי נָשָׁא צְלוֹתָא. וּצְלוֹתָא דְמִסְכְּנָא אִיהִי צְלוֹתָא דְקָיְימָא קַמֵּיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְתָבַר תַּרְעִין וּפִתְחִין וְעָאלַת לְאִתְקַבָּלָא קַמֵּיהּ הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות כב) וְהָיָה כִּי יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי חַנּוּן אָנִי, וּכְתִיב שָׁמוֹעַ אֶשְׁמַע צַעֲקָתוֹ. וְלִפְנֵי יְיָ יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ, כְּמַאן דְּמִתְרַעֵם עַל דִּינוֹי דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר צְלוֹתְהוֹן דְצַדִּיקַיָּא חֶדְוָותָא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל (דף קסט ע"א) לְאִתְעַטָּרָא קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין כָּךְ חֲבִיבָא הוּא יַתִּיר קַמֵּיהּ

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר, תְּפִלָּה – זֶה מֹשֶׁה, לְעָנִי – זֶה דָוִד, כִּי יַעֲטֹף – כְּשֶׁמִּתְכַּסָּה הַלְּבָנָה וּמִתְכַּסָּה הַשֶּׁמֶשׁ מִמֶּנָּה, וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ – כְּדֵי לְהִתְחַבֵּר עִם הַשֶּׁמֶשׁ.

בֹּא רְאֵה, הַתְּפִלָּה שֶׁל כָּל בְּנֵי אָדָם תְּפִלָּה, וּתְפִלַּת הֶעָנִי הִיא תְּפִלָּה שֶׁעוֹמֶדֶת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹבֶרֶת שְׁעָרִים וּפְתָחִים וְנִכְנֶסֶת לְהִתְקַבֵּל לְפָנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כב) וְהָיָה כִּי יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי חַנּוּן אָנִי, וְכָתוּב שָׁמוֹעַ אֶשְׁמַע צַעֲקָתוֹ. וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ – כְּמִי שֶׁמִּתְרַעֵם עַל דִּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תְּפִלּוֹת הַצַּדִּיקִים חֶדְוָה לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְהִתְעַטֵּר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מִשּׁוּם זֶה חֲבִיבָה

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָּאִיב לְצִלּוֹתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא בְּשַׁעְתָּא דְּאִצְטְרִיךְ לוֹן, בְּגִין דְּיָדְעֵי לְרַצּוּיֵי לְמָארֵיהוֹן.

מַה כְּתִיב בֵּיהּ בְּיַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי אָבִי יִצְחָק יְיָ הָאוֹמֵר אֵלַי שׁוּב וְגו', אִעֲטַר וְאִקְשַׁר קִשּׁוּרָא בְקִשּׁוּרָא חַד כְּדְקָא חָזֵי. אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם לִימִינָא, וֵאלֹהֵי אָבִי יִצְחָק לִשְׂמָאלָא. הָאוֹמֵר אֵלַי, הָכָא תָּלֵי מִלָּה לְאִתְעַטְּרָא לְאַתְרֵיהּ בֵּינַיְיהוּ. שׁוּב לְאַרְצְךָ וּלְמוֹלַדְתְּךָ וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ:

קָטַנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים, אַמַּאי הָוָה אִצְטְרִיךְ הַאי עִם הַאי. אֶלָּא אָמַר יַעֲקֹב אַתְּ אַבְטַחְתְּ לִי לְאוֹטָבָא עִמִּי, וְאֲנָא יְדַעְנָא דְּכָל עוֹבָדָךְ כֻּלְּהוּ עַל תְּנַאי. הָא אֲנָא לֵית בִּי זְכוּתָא דְּהָא קָטַנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדֶּךָ, וְכָל מַה דַּעֲבַדַת לִי עַד יוֹמָא לָאו בְּגִין זְכוּתָאי הָוָה אֶלָּא

לשון הקודש

הִיא יוֹתֵר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תָּאֵב לִתְפִלּוֹת הַצַּדִּיקִים בְּשָׁעָה שֶׁצָּרִיךְ לָהֶם, מִשּׁוּם שֶׁיּוֹדְעִים לְרַצּוֹת אֶת רִבּוֹנָם.

מַה כָּתוּב בְּיַעֲקֹב? אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי אָבִי יִצְחָק ה' הָאֹמֵר אֵלַי שׁוּב וְגו'. הִתְעַטֵּר וְנִקְשַׁר קֶשֶׁר בְּקֶשֶׁר אֶחָד כָּרָאוּי. אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם לְיָמִין, וֵאלֹהֵי אָבִי יִצְחָק לִשְׂמֹאל. הָאֹמֵר אֵלַי – כָּאן תָּלָה הַדָּבָר לְהִתְעַטֵּר לִמְקוֹמוֹ בֵּינֵיהֶם. שׁוּב לְאַרְצְךָ וּלְמוֹלַדְתְּךָ וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ. **קָטַנְתִּי** מִכֹּל הַחֲסָדִים. לָמָּה הָיָה צָרִיךְ זֶה עִם זֶה? אֶלָּא, אָמַר יַעֲקֹב, אַתָּה הִבְטַחְתָּ לִי לְהֵיטִיב עִמִּי, וַאֲנִי יָדַעְתִּי שֶׁכָּל מַעֲשֶׂיךָ כֻּלָּם הֵם עַל תְּנַאי, הֲרֵי אֲנִי אֵין בִּי זְכוּת, שֶׁהֲרֵי קָטַנְתִּי מִכֹּל

בְּגִינָךְ הוּא דַעֲבָדַת לִי, וְהַהוּא טִיבוּ וּקְשׁוֹט בְּגִינָךְ הָוָה. דְּהָא כַּד עָבַרְנָא בְּקַדְמִיתָא דְּהַוֵּינָא אָזִיל מִקַּמֵּי דְעֵשָׂו, יְחִידָאי עֲבַרְנָא לֵיהּ לְהַהוּא נַהֲרָא, וְאַנְתְּ עָבְדִית עִמִּי טִיבוּ וּקְשׁוֹט. וְהָא אֲנָא הַשְׁתָּא מַעֲבַר לֵיהּ בִּתְרֵי מַשִּׁירְיָין, אִינּוּן תְּרֵין מַשִּׁירְיָין דְּפָלִיג.

עַד הָכָא סִדּוּרָא דְשִׁבְחָא דְמָארֵיהּ, מִכָּאן וּלְהָלְאָה בָּעָא מַה דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ. לְאַחֲזָאָה לְכָל בְּנֵי עַלְמָא, דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְסַדְּרָא שְׁבָחָא דְמָארֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר יְבָעֵי בָּעוּתֵיהּ. דְּהָכִי עָבַד יַעֲקֹב, בְּקַדְמִיתָא סִדֵּר שְׁבָחָא דְמָרֵיהּ, וּלְבָתַר דְּסִדֵּר שְׁבָחָא אָמַר בָּעוּתֵיהּ דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ.

הָדָא הוּא דִכְתִיב הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ פֶּן יָבֹא וְהִכַּנִי אֵם עַל בָּנִים. מִכָּאן, מָאן דְּצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ דְּבָעֵי לְפָרְשָׁא מִלּוֹי כְּדְקָא

לשון הקודש

הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדֶּךָ. וְכָל מַה שֶּׁעָשִׂיתָ לִי עַד הַיּוֹם, לֹא בִּשְׁבִיל זְכוּתִי הָיָה, אֶלָּא בִּגְלָלְךָ הוּא שֶׁעָשִׂיתָ לִי. וְאוֹתוֹ טוֹב וֶאֱמֶת בִּגְלָלְךָ הָיוּ, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁעָבַרְתִּי בַּתְּחִלָּה, שֶׁהָיִיתִי הוֹלֵךְ מִלִּפְנֵי עֵשָׂו, יְחִידִי עָבַרְתִּי אֶת אוֹתוֹ נָהָר, וְאַתָּה עָשִׂיתָ עִמִּי טוֹב וֶאֱמֶת, וַהֲרֵי אֲנִי עַכְשָׁו עוֹבֵר אוֹתוֹ בִּשְׁנֵי מַחֲנוֹת, הֵם שְׁנֵי הַמַּחֲנוֹת שֶׁחִלֵּק.

עַד כָּאן סִדּוּר הַשֶּׁבַח שֶׁל רִבּוֹנוֹ. מִכָּאן וּלְהַבָּא בִּקֵּשׁ מַה שֶּׁצָּרִיךְ לוֹ, לְהַרְאוֹת לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁצָּרִיךְ לוֹ לָאָדָם לְסַדֵּר שֶׁבַח שֶׁל אֲדוֹנוֹ בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר יְבַקֵּשׁ בַּקָּשׁוֹתָיו. שֶׁכָּךְ עָשָׂה יַעֲקֹב – בַּתְּחִלָּה סִדֵּר שִׁבְחָיו שֶׁל קוֹנוֹ, וְאַחַר שֶׁסִּדֵּר הַשֶּׁבַח, אָמַר בַּקָּשָׁתוֹ שֶׁהִצְטָרֵךְ לָהּ.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב: הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ פֶּן יָבוֹא וְהִכַּנִי

יְאוּת. הַצִּילֵנִי נָא, וְאִי תֵּימָא דְּהָא שֶׁזַּבְתָּ לִי מִלָּבָן. מִיַּד אָחִי. וְאִי תֵּימָא קְרִיבִין אוֹחֲרָנִין סְתָם, אַחִין אִקְרוּן, מִיַּד עֵשָׂו. מָאי טַעֲמָא, בְּגִין לְפָרְשָׁא מִלָּה כְּדְקָא יְאוּת. וְאִי תֵּימָא אֲנָא אַמַּאי אִצְטְרִיךְ, כִּי יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ פֶּן יָבֹא וְהִכַּנִי. בְּגִין לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא מִלָּה לְעֵילָא וּלְפָרְשָׁא לָהּ כְּדְקָא יְאוּת, וְלָא יַסְתִּים מִלָּה:

וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב עִמָּךְ וְגו'. וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב, מָאי וְאַתָּה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (נחמיה ט) וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם, אוֹף הָכָא וְאַתָּה אָמַרְתָּ.

תָּא חֲזֵי, דָּוִד מַלְכָּא אָמַר (תהלים יט) יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי, אִלֵּין מִלִּין דְּאִתְפָּרְשָׁן. וְהֶגְיוֹן לִבִּי, אִלֵּין מִלִּין דִּסְתִימָן דְּלָא יְכִיל בַּר נָשׁ לְפָרְשָׁא לוֹן בְּפוּמֵיהּ, דָּא הוּא הֶגְיוֹן דְּאִיהוּ בְּלִבָּא דְּלָא יְכִיל לְאִתְפָּרְשָׁא.

לשון הקודש

אִם עַל בָּנִים. מִכָּאן, מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְפָרֵשׁ דְּבָרָיו כָּרָאוּי. הַצִּילֵנִי נָא. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהֲרֵי הִצַּלְתַּנִי מִלָּבָן – מִיַּד אָחִי. וְאִם תֹּאמַר קְרוֹבִים אֲחֵרִים סְתָם נִקְרָאִים אַחִים – מִיַּד עֵשָׂו. מָה הַטַּעַם? בִּשְׁבִיל לְפָרֵשׁ הַדָּבָר כָּרָאוּי. וְאִם תֹּאמַר, אֲנִי לָמָּה אֶצְטָרֵךְ? כִּי יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ פֶּן יָבוֹא וְהִכַּנִי. כְּדֵי לְהוֹדִיעַ דָּבָר לְמַעְלָה וּלְפָרְשׁוֹ כָּרָאוּי, וְלֹא יַסְתִּיר הַדָּבָר.

וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב עִמָּךְ וְגו'. וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב, מַה זֶּה וְאַתָּה? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (נחמיה ט) וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. אַף כָּאן וְאַתָּה אָמַרְתָּ.

בֹּא רְאֵה, דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר, (תהלים יט) יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי, אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁהִתְפָּרְשׁוּ. וְהֶגְיוֹן לִבִּי – אֵלּוּ דְּבָרִים נִסְתָּרִים שֶׁלֹּא יָכוֹל בֶּן אָדָם לְפָרְשָׁם בְּפִיו, זֶהוּ הֶגְיוֹן, שֶׁהוּא בַּלֵּב, שֶׁלֹּא יָכוֹל לְהִתְפָּרֵשׁ.

וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ מִלָּה לְאִתְפָּרְשָׁא בְּפוּמָא, וּמִלָּה דְּתַלְיָא בְּלִבָּא, וְכֹלָּא רָזָא אִיהוּ. חַד לָקְבֵל דַּרְגָּא תַּתָּאָה, וְחַד לָקְבֵל דַּרְגָּא עִלָּאָה. מִלָּה דְּאִתְפָּרְשָׁא לָקְבֵל דַּרְגָּא תַּתָּאָה דְּאִצְטְרִיךְ לְאִתְפָּרְשָׁא. הַהוּא דְּתַלְיָא בְּלִבָּא אִיהוּ לָקְבֵל דַּרְגָּא פְּנִימָאָה יַתִּיר, וְכֹלָּא כְּחֲדָא אִיהוּ. וְעַל דָּא אָמַר יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ וְגוֹ'.

כְּגַוְונָא דָּא אָמַר יַעֲקֹב, בְּקַדְמִיתָא פָּרִישׁ מִלָּה כְּדְקָא יָאוּת, וּלְבָתַר סָתִים מִלָּה דְּאִיהִי תַלְיָא בְּהֶגְיוֹנָא דְּלִבָּא דְּלָא אִצְטְרִיךְ לְפָרְשָׁא. דִּכְתִיב, (בראשית לב) וְשַׂמְתִּי אֶת זַרְעֲךָ כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִסָּפֵר מֵרֹב. הָכָא אִיהוּ מִלָּה דְּתַלְיָא בְּלִבָּא דְּלָא אִצְטְרִיךְ לְפָרְשָׁא. וְכֵן אִצְטְרִיךְ כְּדְקָאֲמָרָן, בְּגִין לְיַחֲדָא יְחוּדָא שְׁלִים כְּדְקָא יָאוּת. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא דְּיָדְעֵי לְסַדְּרָא שְׁבָחָא דְּמָאֲרֵיהוֹן כְּדְקָא יָאוּת וּלְמִבְעֵי

לשון הקודש

וְעַל זֶה צָרִיךְ הַדָּבָר לְהִתְפָּרֵשׁ בַּפֶּה, וְדָבָר שֶׁתָּלוּי בַּלֵּב, וְהַכֹּל סוֹד הוּא. אֶחָד כְּנֶגֶד דַּרְגָּה תַּחְתּוֹנָה, וְאֶחָד כְּנֶגֶד דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה. דָּבָר שֶׁהִתְפָּרֵשׁ, כְּנֶגֶד דַּרְגָּה תַּחְתּוֹנָה שֶׁהִצְטָרֵךְ לְהִתְפָּרֵשׁ. אוֹתוֹ שֶׁתָּלוּי בַּלֵּב הוּא כְּנֶגֶד דַּרְגָּה פְּנִימִית יוֹתֵר, וְהַכֹּל הוּא כְּאֶחָד. וְעַל זֶה אָמַר יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ וְגוֹ'.

כְּמוֹ זֶה אָמַר יַעֲקֹב. בַּתְּחִלָּה פֵּרֵשׁ הַדָּבָר כָּרָאוּי, וְאַחַר כָּךְ הִסְתִּיר הַדָּבָר שֶׁתָּלוּי בְּהֶגְיוֹן הַלֵּב שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְפָרֵשׁ, שֶׁכָּתוּב (בראשית לב) וְשַׂמְתִּי אֶת זַרְעֲךָ כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִסָּפֵר מֵרֹב. כָּאן הוּא דָּבָר הַתָּלוּי בַּלֵּב שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְפָרֵשׁ, וְכֵן צָרִיךְ כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, כְּדֵי לְיַחֵד יִחוּד שָׁלֵם

בְּעוּתְהוֹן, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. (ס"א כתיב גם את השני גם את השלישי וְגו', שלש פעמים גם, רמז (גליון, ג"ם ראשי תיבות גואל משה גואל מרדכי גואל משיח) לשלש גאולות על ידי שלשה צדיקים משה מרדכי משיח שעתיד לגאלנו בקרוב):

וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וְגו'. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים צא) לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ. תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא עֲבַד בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא (דף קסט ע"ב) עֲבִידְתֵּיהּ דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ וְהָא אוּקְמוּהָ. וְאִתְּמַר, (ד"א ל"ג וְאִי תֵּימָא) בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה עֲבַד נְהוֹרִין. וּכְדֵין אִתְבְּרֵי סִיהֲרָא חָסֵר, נְהוֹרָא דְּאַזְעִירַת גַּרְמָהּ, וּבְגִין דְּאִיהִי מְאֹרֹת חָסֵר וא"ו, אִתְיְהִיב דּוּכְתָּא לְשַׁלְטָאָה כָּל רוּחִין וְשֵׁדִין וְעִלְעוּלִין וּמַזִּיקִין וְכָל רוּחֵי מְסָאֲבֵי.

לשון הקודש

כָּרָאוּי. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים לְסַדֵּר שֻׁלְחָן רִבּוֹנָם כָּרָאוּי וּלְבַקֵּשׁ בַּקָּשָׁתָם, וְלָכֵן כָּתוּב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. [ס"א כְּתוּב גַּם אֶת הַשֵּׁנִי גַּם אֶת הַשְּׁלִישִׁי וְגו'. שָׁלֹשׁ פְּעָמִים גַּם, רֶמֶז (גַּ"ם רָאשֵׁי תֵבוֹת: גּוֹאֵל מֹשֶׁה. גּוֹאֵל מָרְדְּכַי. גּוֹאֵל מָשִׁיחַ) לְשָׁלֹשׁ גְּאֻלּוֹת עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה צַדִּיקִים, מֹשֶׁה מָרְדְּכַי מָשִׁיחַ, שֶׁעָתִיד לְגָאֲלֵנוּ בְּקָרוֹב].

וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וְגו'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים צא) לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, עָשָׂה בְּכָל יוֹם וְיוֹם מַעֲשֵׂהוּ הָרָאוּי לוֹ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וְנִתְבָּאֵר, [וְאִם תֹּאמַר] בַּיּוֹם הָרְבִיעִי עָשָׂה מְאוֹרוֹת, וְאָז נִבְרְאָה הַלְּבָנָה חֲסֵרָה, אוֹר שֶׁהִקְטִינָה עַצְמָהּ, וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא מְאֹרֹת חָסֵר וָא"ו, נִתַּן מָקוֹם לִשְׁלֹט כָּל הָרוּחוֹת וְהַשֵּׁדִים וְרוּחוֹת סְעָרָה וּמַזִּיקִים וְכָל רוּחוֹת הַטֻּמְאָה.

כֻּלְּהוּ סָלְקִין וְשָׁאטִין בְּעַלְמָא לְאַסְטָאָה, וְאִתְמַנּוּן בְּדוּכְתֵּי דְּאִתְחֲרִיבוּ, וּבְחַקְלִין תַּקִּיפִין וּבְמַדְבְּרִין חֲרִיבִין. וְכֻלְּהוּ מִסִּטְרֵי רוּחַ מְסָאֲבָא. וְהָא אִתְּמַר דְּהָא רוּחַ מְסָאֲבָא דְּאַתְיָא מִנָּחָשׁ עֲקִימָאָה אִיהוּ רוּחַ מְסָאֲבָא מַמָּשׁ. וְאִיהוּ אִתְמַנָּא בְּעַלְמָא לְאַסְטָאָה בַּר נָשׁ לְגַבֵּיהּ, וְעַל דָּא יֵצֶר הָרָע שַׁלִּיט בְּעַלְמָא.

וְאִיהוּ אִתְמַנֵּי לְגַבַּיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא וְאִשְׁתַּכַּח עִמְּהוֹן. וּבַעֲקִימוּ וּבְתַסְקוּפִין אָתֵי לְגַבַּיְיהוּ לְאַסְטָאָה לוֹן מֵאָרְחוֹי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַסְטֵי לְאָדָם קַדְמָאָה וְגָרִים מוֹתָא לְכָל עַלְמָא, הָכִי נָמֵי אַסְטֵי לְהוּ לִבְנֵי נָשָׁא וְגָרִים לוֹן לְאִסְתָּאָבָא.

וּמַאן דְּאָתֵי לְאִסְתָּאָבָא אִיהוּ מָשִׁיךְ עֲלֵיהּ הַהוּא רוּחַ מְסָאֲבָא וְאִתְדַּבֵּיק בַּהֲדֵיהּ, וְכַמָּה אִינּוּן

לשון הקודש

כֻּלָּם עוֹלִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם לְהַסְטוֹת, וְנִתְמַנּוּ בִּמְקוֹמוֹת חֲרֵבִים וּבְשָׂדוֹת חֲזָקִים וּבְמִדְבָּרוֹת חֲרֵבִים, וְכֻלָּם מִצַּד רוּחַ הַטֻּמְאָה. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁהֲרֵי רוּחַ הַטֻּמְאָה בָּאָה שֶׁבָּאָה מִנָּחָשׁ הָעַקַלְתּוֹן, הוּא רוּחַ טֻמְאָה מַמָּשׁ, וְהוּא הִתְמַנָּה בָּעוֹלָם לְהַסְטוֹת בֶּן אָדָם אֵלָיו, וְעַל זֶה יֵצֶר הָרָע שׁוֹלֵט בָּעוֹלָם.

וְהוּא הִתְמַנָּה אֵצֶל בְּנֵי אָדָם וְנִמְצָא עִמָּם, וּבְעַקְמוּמִיּוֹת וּבְתַחְבּוּלוֹת בָּא אֲלֵיהֶם לְהַסְטוֹתָם מִדַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כְּמוֹ שֶׁהִסְטָה אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן וְגָרַם מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם, כָּךְ גַּם מַסְטֶה בְּנֵי אָדָם וְגוֹרֵם לָהֶם לְהִטָּמֵא.

וּמִי שֶׁבָּא לְהִטָּמֵא, מוֹשֵׁךְ עָלָיו אוֹתוֹ רוּחַ טֻמְאָה וְנִדְבָּק עִמּוֹ. וְכַמָּה הֵם

דִּזְמִינִין לְסָאֲבָא לֵיהּ וּמְסָאֲבִין לֵיהּ, וְאִיהוּ מְסָאֵב, וְסָאֲבִין לֵיהּ בְּהַאי עַלְמָא וּבְהַהוּא עַלְמָא וְהָא אִתְּמָר.

וּבְשַׁעֲתָא דְּאָתֵי בַּר נָשׁ לְאִתְדַּכָּאָה, הַהוּא רוּחַ מְסָאֲבָא אִתְכַּפְיָיא קַמֵּיהּ וְלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלוֹי, וּכְדֵין כְּתִיב, (תהלים צא) לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ. אָמַר (ס"א כְּדְאָמַר) רִבִּי יוֹסֵי לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה, דָּא לִילִית, וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ, אִלֵּין שְׁאַר מַזִּיקִין, וְהָא אוּקְמוּהָ וְאִתְּמָר.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר הָא אֲמָרָן דְּלָא יִפּוּק בַּר נָשׁ יְחִידָאָה בְּלֵילְיָא, וְכָל שֶׁכֵּן בְּזִמְנָא דְסִיהֲרָא אִתְבְּרִיאַת וְהָוָה חֲסֵרָה, וְאוּקְמוּהָ. דְּהָא כְּדֵין רוּחָא מְסָאֲבָא שָׁלְטָא, וְדָא הוּא רוּחַ רָעָה, מָאן רָעָה, דָּא חִוְיָא בִישָׁא. וְנֶגַע, דָּא הוּא מָאן דְּרָכִיב עַל חִוְיָא. רָעָה וְנֶגַע כְּחֲדָא אִינּוּן.

לשון הקודש

שֶׁמְּזַמְּנִים לְטַמֵּא אוֹתוֹ, וּמְטַמְּאִים אוֹתוֹ וְהוּא טָמֵא, וּמְטַמְּאִים אוֹתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבְאוֹתוֹ עוֹלָם, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

וּבְשָׁעָה שֶׁבָּא בֶּן אָדָם לְהִטָּהֵר, אוֹתוֹ רוּחַ טֻמְאָה נִכְפֶּה לְפָנָיו וְלֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט עָלָיו, וְאָז כָּתוּב לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ. אָמַר [כְּשֶׁאָמַר] רַבִּי יוֹסֵי, לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה – זוֹ לִילִית. וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ – אֵלּוּ שְׁאָר מַזִּיקִים, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ וְנִתְבָּאֵר.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הֲרֵי אָמַרְנוּ שֶׁלֹּא יֵצֵא אָדָם יְחִידִי בַּלַּיְלָה, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהַלְּבָנָה נִבְרְאָה וְהָיְתָה חֲסֵרָה, וּבֵאֲרוּהָ שֶׁהֲרֵי אָז רוּחַ טֻמְאָה שׁוֹלֶטֶת, וְזוֹהִי רוּחַ רָעָה. מִי רָעָה? זֶה נָחָשׁ הָרָע, וְנֶגַע זֶהוּ מִי שֶׁרוֹכֵב עַל הַנָּחָשׁ. רָעָה וְנֶגַע הֵם כְּאֶחָד.

וְאַף עַל גַּב דְּתָנֵינָן, דְּנֶגַע, אִלֵּין נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם דְּנִפְקוּ מֵאָדָם. דְּהָא כָּל אִינּוּן שְׁנִין דְּלָא קָרִיב אָדָם עִם אִתְּתֵיהּ, רוּחֵי מְסָאֲבֵי הֲווֹ קָא אַתְיָין וּמִתְחַמְּמָן מִנֵּיהּ וְאוֹלִידָן מִנֵּיהּ וְהַנֵּי אִקְרוּן נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם.

וְהָא אִתְּמַר, דְּכַד בַּר נָשׁ בְּחֶלְמֵיהּ וְלָא שַׁלִּיט בְּגוּפֵיהּ וְגוּפָא אִשְׁתַּכַּךְ, רוּחַ מְסָאֲבָא אַתְיָא וְשַׁרְיָא עֲלֵיהּ. וְאִית זִמְנִין דְּרוּחֵי נוּקְבִין מְסָאֲבִין אַתְיָין וְקָרְבָן בַּהֲדֵיהּ, וּמָשְׁכִין לֵיהּ בַּהֲדַיְיהוּ וּמִתְחַמְּמָן מִנֵּיהּ, וְאוֹלִידוּ לְבָתָר רוּחִין וּמַזִּיקִין (נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם נ"א כְּגַוְונָא בְּנֵי נָשָׁא). וּלְזִמְנִין אִתְחַזְיָין כְּחֵיזוּ בְּנֵי נָשָׁא בַּר דְּלֵית לוֹן שַׁעֲרֵי בְּרֵישָׁא.

וּבְכֹלָּא אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּמְּרָא מִקַּמַּיְיהוּ, בְּגִין דִּיהַךְ בְּאָרְחֵי דְאוֹרַיְיתָא וְלָא יִסְתָּאַב בַּהֲדַיְיהוּ. דְּהָא לֵית לָךְ מָאן דְּנָאִים בְּלֵילְיָא בְּעַרְסֵיהּ,

לשון הקודש

וְאַף עַל גַּב שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁנֶּגַע אֵלּוּ נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁיָּצְאוּ מֵאָדָם, שֶׁהֲרֵי כָּל אוֹתָן שָׁנִים שֶׁלֹּא קָרַב אָדָם לְאִשְׁתּוֹ, רוּחוֹת טֻמְאָה הָיוּ בָּאוֹת וּמִתְחַמְּמוֹת מִמֶּנּוּ וּמוֹלִידוֹת מִמֶּנּוּ, וְאֵלֶּה נִקְרָאִים נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם.

וַהֲרֵי נֶאֱמַר, שֶׁכְּשֶׁבֶּן אָדָם בַּחֲלוֹמוֹ וְלֹא שׁוֹלֵט בְּגוּפוֹ וְהַגּוּף שׁוֹכֵךְ, רוּחַ טֻמְאָה בָּאָה וְשׁוֹרָה עָלָיו, וְלִפְעָמִים רוּחוֹת נְקֵבוֹת טְמֵאוֹת בָּאוֹת וּקְרֵבוֹת אֵלָיו וּמוֹשְׁכוֹת אוֹתוֹ אֲלֵיהֶן וּמִתְחַמְּמוֹת מִמֶּנּוּ, וּמוֹלִידוֹת אַחַר כָּךְ רוּחוֹת וּמַזִּיקִים (נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם, כְּמוֹ בְּנֵי אָדָם), וְלִפְעָמִים נִרְאִים כְּמַרְאֵה בְּנֵי אָדָם, פְּרָט לְזֶה שֶׁאֵין לָהֶם שְׂעָרוֹת בָּרֹאשׁ.

וּבַכֹּל יֵשׁ לָאָדָם לְהִשָּׁמֵר מִלִּפְנֵיהֶם כְּדֵי

דְּלָא טָעִים טַעְמָא דְּמוֹתָא וְנָפְקַת נִשְׁמָתֵיהּ מִנֵּיהּ. וְכֵיוָן דְּאִשְׁתָּאַר גּוּפָא בְּלָא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, רוּחַ מְסָאֲבָא זַמִּין וְשַׁרְיָא עֲלֵיהּ וְאִסְתָּאַב. וְהָא אוֹקִימְנָא מִלָּה, דְּלֵית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאַעֲבָרָא יְדוֹי עַל עֵינוֹי בְּצַפְּרָא. בְּגִין דְּהָא רוּחָא מְסָאֲבָא שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ וְכוּ' וְהָא אִתְּמָר.

תָּא חֲזֵי, דְּהָא יַעֲקֹב אַף עַל גַּב דְּאִתְרָחִים קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּאִשְׁתָּאַר בִּלְחוֹדוֹי, רוּחָא אַחֲרָא הָוָה זַמִּין לְאִזְדַּוְּוגָא בַּהֲדֵיהּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב בֵּיהּ בְּהַהוּא רָשָׁע דְּבִלְעָם, וַיֵּלֶךְ שָׁפִי, מַהוּ שָׁפִי, יְחִידָאי. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר שְׁפִיפוֹן עֲלֵי אֹרַח, כְּהַאי חִוְיָא דְּאָזִיל יְחִידָאי וְכָמִין עֲלֵי אָרְחִין וּשְׁבִילִין. הָכִי נָמֵי בִּלְעָם הָוָה אָזִיל יְחִידָאי. מָאי טַעְמָא בְּגִין לְאַמְשָׁכָא עֲלֵיהּ

לשון הקודש

שֶׁיֵּלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְלֹא יִטְעָם עִמָּם, שֶׁהֲרֵי אֵין לְךָ מִי שֶׁיָּשֵׁן בַּלַּיְלָה בְּמִטָּתוֹ וְלֹא טוֹעֵם טַעַם מָוֶת וְיוֹצֵאת נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ, וְכֵיוָן שֶׁנִּשְׁאָר הַגּוּף בְּלִי נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה, רוּחַ טֻמְאָה זְמִינָה וְשׁוֹרָה עָלָיו וְנִטְמָא. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ דָּבָר, שֶׁאֵין לָאָדָם לְהַעֲבִיר יָדָיו עַל עֵינָיו בַּבֹּקֶר, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי רוּחַ טֻמְאָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

בא רְאֵה שֶׁהֲרֵי יַעֲקֹב, אַף עַל גַּב שֶׁנֶּאֱהַב עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁאַר לְבַדּוֹ, רוּחַ אַחֶרֶת נוֹעֲדָה לְהִזְדַּוֵּג עִמּוֹ.

רבי שִׁמְעוֹן אָמַר, בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב בּוֹ בְּבִלְעָם הָרָשָׁע, וַיֵּלֶךְ שָׁפִי. מַהוּ שָׁפִי? יְחִידִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שְׁפִיפוֹן עֲלֵי אֹרַח. כַּנָּחָשׁ הַזֶּה שֶׁהוֹלֵךְ יְחִידִי וְאוֹרֵב עַל דְּרָכִים וּשְׁבִילִים, כָּךְ גַּם בִּלְעָם הָיָה

רוּחָא מְסָאֲבָא. דְּכָל מָאן דְּאָזִיל יְחִידָאי בִּזְמַנִּין יְדִיעָן, אֲפִילוּ בְּמָתָא, בְּאַתְרִין יְדִיעָן מָשִׁיךְ עֲלֵיהּ רוּחָא מְסָאֲבָא.

בְּגִין כָּךְ, בְּכָל זִמְנָא לָא יְהַךְ בַּר נָשׁ יְחִידָאי בְּאָרְחָא בְּמָתָא אֶלָּא בְּאַתַר דִּבְנֵי נָשָׁא אָזְלִין וְתָבִין וּמִשְׁתַּכְּחִין תַּמָּן, וְעַל דָּא לָא יְהַךְ בַּר נָשׁ יְחִידָאי בְּלֵילְיָא הוֹאִיל וּבְנֵי נָשָׁא לָא מִשְׁתַּכְּחֵי, וְהַיְינוּ טַעְמָא דְּלָא תָּלִין נִבְלָתוֹ. (דף קע ע"א) דְּלָא לְקַיְימָא גּוּפָא מִיתָא בְּלָא רוּחָא עַל אַרְעָא בְּלֵילְיָא. בְּגִין כָּךְ הַהוּא רָשָׁע דְּבִלְעָם הָוָה אָזִיל יְחִידָאי כְּהַאי נָחָשׁ כְּמָה דְאוּקְמוּהָ.

וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ, מָאי וַיֵּאָבֵק. (גליון דַּאֲמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, מְלַמֵּד דִּסְלִיקוּ אֲבָק בְּרַגְלֵיהוֹן עַד כֶּרְסֵי יְקָרָא. כְּתִיב הָכָא בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ, וּכְתִיב (נחום א) אֲבַק רַגְלָיו, וְהַהוּא מַלְאָךְ שָׁרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הָיָה, וְאִיהוּ סמאל. בְּגִין כָּךְ, דִּינוֹ הוּא שֶׁיַּעֲלֶה אֲבָק דְּרַגְלָיו עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁהוּא מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט). **רִבִּי שִׁמְעוֹן**

לשון הקודש

הוֹלֵךְ יְחִידִי. מָה הַטַּעַם? כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה. שֶׁכָּל מִי שֶׁהוֹלֵךְ יְחִידִי בִּזְמַנִּים יְדוּעִים אֲפִלּוּ בָּעִיר בִּמְקוֹמוֹת יְדוּעִים, מוֹשֵׁךְ עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה.

לָכֵן בְּכָל זְמַן לֹא יֵלֵךְ אָדָם יְחִידִי בַּדֶּרֶךְ וּבָעִיר, אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁבְּנֵי אָדָם הוֹלְכִים וְשָׁבִים וְנִמְצָאִים שָׁם, וְעַל כֵּן לֹא יֵלֵךְ אָדָם יְחִידִי בַּלַּיְלָה, הוֹאִיל וּבְנֵי אָדָם לֹא נִמְצָאִים, וְהַיְנוּ הַטַּעַם שֶׁלֹּא תָּלִין נִבְלָתוֹ, שֶׁלֹּא לְהַחֲזִיק גּוּף מֵת בְּלִי רוּחַ עַל הָאָרֶץ בַּלַּיְלָה. מִשּׁוּם כָּךְ אוֹתוֹ בִּלְעָם הָרָשָׁע הָיָה הוֹלֵךְ יְחִידִי כַּנָּחָשׁ הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ.

וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ. מַה זֶּה וַיֵּאָבֵק? [שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, מְלַמֵּד שֶׁהֶעֱלוּ אָבָק בְּרַגְלֵיהֶם עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד. כָּתוּב כָּאן בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ, וְכָתוּב (נחום א) אֲבַק רַגְלָיו. וְאוֹתוֹ מַלְאָךְ שָׁרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הָיָה, וְהוּא סמא"ל, לָכֵן דִּינוֹ הוּא שֶׁיַּעֲלֶה אֲבַק

אָמַר מִן אָבָק. אָבָק טָפֵל לֶעָפָר, מַה בֵּין עָפָר לְאָבָק. דָּא אָבָק דְּאִשְׁתְּאַר מִן נוּרָא וְלָא עָבַד אִיבִּין (בְּעַלְמָא) לְעָלְמִין. עָפָר דְּכָל אִיבִּין נָפְקֵי מִנֵּיהּ וְאִיהוּ כְּלָלָא בְּעֵילָא וְתַתָּא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה אִי הָכִי מָאי (שמואל א ב) מֵקִים מֵעָפָר דָּל. אָמַר לֵיהּ כְּמַשְׁמָעוֹ, אֲבָל בְּהַאי גַּוְונָא מֵקִים מֵעָפָר דָּל, בְּגִין דְּלֵית לֵיהּ מִגַּרְמֵיהּ כְּלוּם, וּמֵהַהוּא עַפְרָא נָפַק דַּל דְּלֵית לֵיהּ כְּלוּם, וּמֵהַהוּא עָפָר כָּל אִיבִּין וְכָל טִיבוּ דְּעַלְמָא נָפְקֵי מִנֵּיהּ וּבֵיהּ אִתְעֲבִידוּ כָּל עוֹבָדִין דְּעַלְמָא כְּמָה דִכְתִיב, (קהלת ג) הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל הֶעָפָר.

וְתָנִינָן הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְאֲפִילוּ גַּלְגַּל חַמָּה. אֲבָל אָבָק לָא עָבִיד פֵּירִין וְאִיבִּין (לְעַלְמָא) לְעָלְמִין, וּבְגִין כָּךְ וַיֵּאָבֵק אִישׁ, דְּאַתְיָא בְּהַהוּא אָבָק וּרְכִיב עֲלֵיהּ, בְּגִין לְקַטְרְגָא לֵיהּ לְיַעֲקֹב.

לשון הקודש

רַגְלָיו עַד כַּפָּא הַכָּבוֹד, שֶׁהוּא מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט]. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, מִן אָבָק. אָבָק טָפֵל לֶעָפָר. מַה בֵּין עָפָר לְאָבָק? זֶה אָבָק שֶׁנִּשְׁאַר מֵהָאֵשׁ וְלֹא עוֹשֶׂה פֵּרוֹת [בָּעוֹלָם] לְעוֹלָמִים, עָפָר שֶׁכָּל הַפֵּרוֹת יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ, וְהוּא כְּלָל שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כָּךְ, מַה זֶּה מֵקִים מֵעָפָר דָּל? אָמַר לוֹ, כְּמַשְׁמָעוֹ, אֲבָל בְּגָוֵן זֶה מֵקִים מֵעָפָר דַּל מִשּׁוּם שֶׁאֵין לוֹ מֵעַצְמוֹ כְּלוּם, וּמֵאוֹתוֹ עָפָר יָצָא דַּל שֶׁאֵין בּוֹ כְּלוּם, וּמֵאוֹתוֹ עָפָר כָּל הַפֵּרוֹת וְכָל טוּב הָעוֹלָם יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ וּבוֹ נַעֲשִׂים כָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת ג) הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל הֶעָפָר. **וְשָׁנִינוּ,** הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר – אֲפִלּוּ גַּלְגַּל חַמָּה, אֲבָל אָבָק לֹא עוֹשֶׂה פֵּרוֹת

עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר, דְּאִתְעֲבַר שׁוּלְטָנוּתֵיהּ וְאִתְחַלַּף.
וְכָךְ הוּא לְזִמְנָא דְּאָתֵי, בְּגִין דְּגָלוּתָא הַשְׁתָּא כְּלֵילְיָא דַּמְיָא, וְאִיהוּ לֵילְיָא. וְשָׁלְטָא הַהוּא אָבָק עַל יִשְׂרָאֵל וְאִינוּן שְׁכִיבֵי לְעַפְרָא (אוֹחֲרָא), עַד דְּיִסְתַּלַּק נְהוֹרָא וְיִתְנְהַר יְמָמָא. וּכְדֵין יִשְׁלְטוּן יִשְׂרָאֵל וּלְהוֹן יִתְיָהִיב מַלְכוּתָא דְּאִינוּן קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (דניאל ז) וּמַלְכוּתָא וְשָׁלְטָנָא וּרְבוּתָא דִּי מַלְכְוָת תְּחוֹת כָּל שְׁמַיָּא יְהִיבַת לְעַם קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין מַלְכוּתֵהּ מַלְכוּת עָלַם וְכֹל שָׁלְטָנַיָּא לֵהּ יִפְלְחוּן וְיִשְׁתַּמְּעוּן:

וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ו) מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר יָפָה כַלְّבָנָה בָרָה כַחַמָּה אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ וְאִתְּמַר,

לשון הקודש

וְנִצָּנִים [לְעוֹלָם] לְעוֹלָמִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיֵּאָבֵק אִישׁ, שֶׁבָּא בְּאוֹתוֹ אָבָק וְרָכַב עָלָיו כְּדֵי לְקַטְרֵג לְיַעֲקֹב.

עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר, שֶׁנֶּעֱבַר שִׁלְטוֹנוֹ וְהִתְחַלֵּף. וְכָךְ הוּא לֶעָתִיד לָבֹא, מִשּׁוּם שֶׁהַגָּלוּת עַכְשָׁו דּוּמָה לְלַיְלָה, וְהִיא לַיְלָה, וְשׁוֹלֵט אוֹתוֹ אָבָק עַל יִשְׂרָאֵל וְהֵם שׁוֹכְבִים לֶעָפָר [אַחֵר], עַד שֶׁיַּעֲלֶה הָאוֹר וְיָאִיר הַיּוֹם, וְאָז יִשְׁלְטוּ יִשְׂרָאֵל, וְלָהֶם תִּנָּתֵן הַמַּלְכוּת, שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ז) וּמַלְכוּת וְשִׁלְטוֹן וּגְדֻלָּה שֶׁמּוֹלֶכֶת תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם תִּנָּתֵן לְעַם קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים. מַלְכוּתוֹ מַלְכוּת עוֹלָם, וְכָל הַשַּׁלִּיטִים לוֹ יַעַבְדוּ וְיִשְׁמְעוּ.

וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (שיר ו) מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר יָפָה כַלְּבָנָה בָרָה כַחַמָּה יָפָה כַּנִּדְגָּלוֹת. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ

אֲבָל מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה, אִלֵּין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּזִמְנָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹקִים לוֹן וְיָפִיק לוֹן מִן גָּלוּתָא. כְּדֵין יִפְתַּח לוֹן פִּתְחָא דִּנְהוֹרָא (דְּהִיא) דַּקִּיק זְעֵיר. וּלְבָתַר פִּתְחָא אַחֲרִינָא דְּאִיהוּ רַב מִינֵּיהּ, עַד דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִפְתַּח לוֹן תַּרְעִין עִלָּאִין פְּתִיחִין לְאַרְבַּע רוּחֵי עָלְמָא.

וְכֵן כָּל מַה דְּעָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל וּלְצַדִּיקַיָּא דִּי בְּהוּ, הָכִי כֻּלְּהוּ וְלָאו בְּזִמְנָא חָדָא. לְבַר נָשׁ דְּאִתְיְהִיב בַּחֲשׁוֹכָא וְדִיוּרֵיהּ הָוָה בַּחֲשׁוֹכָא תָּדִיר, כַּד יִבְעוּן לְאַנְהָרָא לֵיהּ, בַּעְיָין לְאִפְתְּחָא לֵיהּ נְהוֹרָא זְעֵירְתָּא כְּעֵינָא דְּמַחֲטָא, וּלְבָתַר רַב מִנֵּיהּ, וּכְדֵין בְּכָל זִמְנָא עַד דְּינְהֲרוּן לֵיהּ כָּל נְהוֹרָא כְּדְקָא יְאוּת.

כָּךְ אִינּוּן יִשְׂרָאֵל כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שמות כג) מְעַט

לשון הקודש

וְנִתְבָּאֵר. אֲבָל מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה – אֵלּוּ הֵם יִשְׂרָאֵל, בִּזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָקִים אוֹתָם וְיוֹצִיאֵם מִן הַגָּלוּת, אָז יִפְתַּח לָהֶם פֶּתַח שֶׁל אוֹר (שֶׁהוּא) דַּקִּיק קָטָן, וְאַחַר כָּךְ פֶּתַח אַחֵר שֶׁהוּא גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִפְתַּח לָהֶם שְׁעָרִים עֶלְיוֹנִים פְּתוּחִים לְאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם.

וְכֵן כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל וְלַצַּדִּיקִים שֶׁבָּהֶם, כָּךְ כֻּלָּם וְלֹא בִּזְמַן אֶחָד. לְאָדָם שֶׁנִּתָּן בַּחֹשֶׁךְ וְדִיּוּרוֹ הָיָה תָּמִיד בַּחֹשֶׁךְ, כְּשֶׁיִּרְצוּ לְהָאִיר לוֹ, צְרִיכִים לִפְתֹּחַ לוֹ אוֹר קָטָן כְּעֵין הַמַּחַט, וְאַחַר כָּךְ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, וְכָךְ בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁיָּאִירוּ לוֹ כָּל הָאוֹר כָּרָאוּי.

כָּךְ הֵם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כג) מְעַט מְעַט אֲגָרְשֶׁנּוּ מִפָּנֶיךָ עַד אֲשֶׁר

מְעַט אֲגַרְשֶׁנּוּ מִפָּנֶיךָ עַד אֲשֶׁר תִּפְרֶה וְגוֹ'. וְכֵן לְמַאן דְּאָתֵי אַסְוָותָא לָאו אִיהוּ בְשַׁעְתָּא חָדָא, אֶלָּא זְעֵיר זְעֵיר עַד דְּיִתְתַּקַּף. אֲבָל לְעֵשָׂו לָאו הָכִי, אֶלָּא בְּזִמְנָא חָדָא נָהִיר לֵיהּ וְאִתְאֲבִיד מִנֵּיהּ זְעֵיר זְעֵיר. (וּלְזִמְנָא דְּאָתֵי לְאוּמוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת (ישעיה מב) יְיָ כַּגִּבּוֹר יֵצֵא) עַד דְּיִתְתַּקְּפוּן יִשְׂרָאֵל וִישֵׁיצוּן (וְיִשְׁבּוּן) לֵיהּ מִכֹּלָּא, מֵעַלְמָא דֵּין וּמֵעַלְמָא דְּאָתֵי. וּבְגִין דְּנָהִיר בְּשַׁעְתָּא חָדָא, הָוָה לֵיהּ שֵׁצִיאוּ מִכֹּלָּא. אֲבָל יִשְׂרָאֵל נְהוֹרָא דִלְהוֹן זְעֵיר זְעֵיר, עַד דְּיִתְתַּקְּפוּן וְנַהִיר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעָלְמִין.

וְכֹלָּא שָׁאֲלֵי לוֹן וְאָמְרֵי מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר, אִיהוּ קַדְרוּתָא דְצַפְרָא, וְדָא אִיהוּ נְהוֹרָא דָקִיק. וּלְבָתַר יָפָה כַּלְבָנָה, בְּגִין דְּסִיהֲרָא נְהוֹרָא דִילָהּ נָהִיר יַתִּיר מִשַּׁחַר. וּלְבָתַר בָּרָה כַּחַמָּה, בְּגִין דְּנְהוֹרֵיהּ תַּקִּיף וְנָהִיר יַתִּיר מִסִּיהֲרָא. וּלְבָתַר

לשון הקודש

תִּפְרֶה וְגוֹ'. וְכֵן לְמִי שֶׁהוּא בָּא לְהַרְפֵּא, אֵינוֹ בְּשָׁעָה אַחַת, אֶלָּא מְעַט מְעַט עַד שֶׁיִּתְחַזֵּק. אֲבָל לְעֵשָׂו לֹא כָּךְ, אֶלָּא בְּפַעַם אַחַת מֵאִיר לוֹ, וְנֶאֱבָד מִמֶּנּוּ מְעַט מְעַט [וּלְעָתִיד לָבֹא לְאֻמּוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה (ישעיה מב) ה' כַּגִּבּוֹר יֵצֵא] עַד שֶׁיִּתְחַזְּקוּ יִשְׂרָאֵל וַיַּשְׁמִידוּ [וְיִשְׁבּוּ] אוֹתוֹ מֵהַכֹּל, מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וּמֵהָעוֹלָם הַבָּא. וּמִשּׁוּם שֶׁמֵּאִיר בְּשָׁעָה אַחַת, יִהְיֶה לוֹ הַשְׁמָדָה מֵהַכֹּל. אֲבָל יִשְׂרָאֵל, אוֹר שֶׁלָּהֶם מְעַט מְעַט, עַד שֶׁיִּתְחַזְּקוּ, וְיָאִיר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעוֹלָמִים.

וְכֻלָּם שׁוֹאֲלִים אוֹתָם וְאוֹמְרִים, מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר, זוֹהִי קַדְרוּת הַבֹּקֶר, וְזֶהוּ אוֹר דַּקִּיק. וְאַחַר יָפָה כַּלְבָנָה, מִשּׁוּם שֶׁהַלְּבָנָה, הָאוֹר שֶׁלָּהּ

אֵימָה כַּנִּדְגָּלוֹת, תַּקִּיפָא בִּנְהוֹרָא תַקִּיף כְּדְקָא יְאוּת.

תָּא חֲזֵי, בְּעוֹד דְּאִתְחַשַּׁךְ יְמָמָא וְאִתְכַּסְיָא נְהוֹרָא וְאָתֵי צַפְרָא, יִתְנְהִיר בְּקַדְמִיתָא וְזָעֵיר וְזָעֵיר עַד דְּיִתְרַבֵּי נְהוֹרָא כְּדְקָא יְאוּת. דְּהָא כֵּיוָן דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְעַר לְאַנְהָרָא לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, יִתְנְהִיר בְּקַדְמִיתָא כְּמוֹ שָׁחַר דְּאִיהִי אוּכְמָא. וּלְבָתַר יָפָה כַּלְּבָנָה, וּלְבָתַר בָּרָה כַּחַמָּה. וּלְבָתַר אֵימָה כַּנִּדְגָּלוֹת כְּמָה דְּאִתְּמַר. (דף קנ ע"ב)

וְתָא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּאִסְתַּלִּיק צַפְרָא, דְּהָא לָא כְתִיב כִּי בָא הַשָּׁחַר אֶלָּא כִּי עָלָה, דְּהָא בְּזִמְנָא כִּי בָא הַשָּׁחַר, כְּדֵין אִתְתַּקַּף הַהוּא מְמַנָּא וְאַכִּיש לֵיהּ לְיַעֲקֹב. בְּגִין דְּהַהוּא מְמַנָּא אַכִּיש לְיַעֲקֹב לְמֵיהַב תַּקִּיפוּ לְאִתַּתְקָפָא לְעֵשָׂו.

לשון הקודש

מֵאִיר יוֹתֵר מִשַּׁחַר. וְאַחַר בָּרָה כַּחַמָּה, מִשּׁוּם שֶׁאוֹרָהּ חָזָק וּמֵאִיר יוֹתֵר מֵהַלְּבָנָה. וְאַחַר כָּךְ אֵימָה כַּנִּדְגָּלוֹת, חֲזָקָה בְּאוֹר חָזָק כָּרָאוּי.

בֹּא רְאֵה, בְּעוֹד שֶׁנֶּחְשָׁךְ הַיּוֹם וּמִתְכַּסֶּה הָאוֹר וּבָא הַבֹּקֶר, יוֹאַר בַּתְּחִלָּה מְעַט מְעַט עַד שֶׁיִּתְרַבֶּה הָאוֹר כָּרָאוּי. שֶׁהֲרֵי כֵּיוָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְעוֹרֵר לְהָאִיר לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, יָאִיר בַּתְּחִלָּה כְּמוֹ שָׁחַר, שֶׁהוּא שָׁחוֹר, וְאַחַר כָּךְ יָפָה כַּלְּבָנָה, וְאַחַר כָּךְ בָּרָה כַּחַמָּה, וְאַחַר כָּךְ אֵימָה כַּנִּדְגָּלוֹת, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וּבֹא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁעוֹלֶה הַבֹּקֶר, שֶׁהֲרֵי לֹא כָתוּב כִּי בָא הַשַּׁחַר, אֶלָּא כִּי עָלָה, שֶׁהֲרֵי בִּזְמַן כִּי בָא הַשַּׁחַר, אָז הִתְחַזֵּק אוֹתוֹ מְמֻנֶּה וְהִכִּישׁ אֶת יַעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ מְמֻנֶּה הִכִּישׁ אֶת יַעֲקֹב לָתֵת כֹּחַ לְהִתְחַזֵּק לְעֵשָׂו.

וְכַד סָלִיק הַהוּא אוּכְמָא דְשַׁחַר וְאִתְחֲזֵי אָתָא נְהוֹרָא וְאִתְתַּקַּף יַעֲקֹב, דְּהָא כְּדֵין מָטָא זִמְנֵיהּ לְאִתְנַהֲרָא, מַה כְּתִיב וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל וְהוּא צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ. וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, דְּהָא כְּדֵין זִמְנָא לְאִתְנַהֲרָא.

וְהוּא צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ. כְּדֵין אִיהוּ רֶמֶז דְּהָא בְּעוֹד דְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא וְסָבְלִין כְּאֵבִין וְצַעֲרִין וְכַמָּה בִּישִׁין, כַּד אִתְנְהִיר לוֹן יְמָמָא וְיֵתֵי לוֹן נַיְיחָא, כְּדֵין יִסְתַּכְּלוּן וְיִכְאֲבוּן בְּגַרְמַיְיהוּ מִכַּמָּה בִּישִׁין וְצַעֲרִין דְּסָבְלוּ וְיִתְמְהוּ עֲלַיְיהוּ. בְּגִין כָּךְ וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. דְּהַהוּא זִמְנָא דְנַיְיחָא, וּכְדֵין וְהוּא צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ אִתְכָּאַב וְצָעֵיר גַּרְמֵיהּ עַל מַה דְּעָבַר.

וְאִיהוּ כַּד אִסְתַּלַּק קַדְרוּתָא דְשַׁחֲרָא כְּדֵין אִתְתַּקַּף וְאִתְאַחִיד בֵּיהּ דְּכַד אִתְחַלַּשׁ חֵילֵיהּ, דְּלֵית

לשון הקודש

וּכְשֶׁעָלָה אוֹתוֹ שָׁחֹר שֶׁל שַׁחַר וְנִרְאָה, בָּא הָאוֹר וְהִתְחַזֵּק יַעֲקֹב, שֶׁהֲרֵי אָז הִגִּיעַ זְמַנּוֹ לִהְיוֹת מוּאָר, מַה כָּתוּב? וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל וְהוּא צֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ. וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהֲרֵי אָז הַזְּמַן לִהְיוֹת מוּאָר.

וְהוּא צֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ. אָז הוּא רֶמֶז, שֶׁהֲרֵי בְּעוֹד שֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת וְסוֹבְלִים כְּאֵבִים וְצַעַר וְכַמָּה רָעוֹת, כְּשֶׁמֵּאִיר לָהֶם הַיּוֹם וְיָבִיא לָהֶם מְנוּחָה, אָז יִסְתַּכְּלוּ וְיִכְאֲבוּ בְּעַצְמוֹתֵיהֶם מִכַּמָּה רָעוֹת וְצַעַר שֶׁסָּבְלוּ וְיִתְמְהוּ עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם כָּךְ וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. שֶׁאוֹתוֹ זְמַן הַמְּנוּחָה, וְאָז הוּא צֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ, כּוֹאֵב וּמְצַעֵר עַצְמוֹ עַל מַה שֶּׁעָבַר.

וְהוּא, כְּשֶׁעוֹלֶה קַדְרוּת הַשַּׁחַר, אָז

ליה שולטנותא אלא בליליא, ויעקב שלטנותיה ביממא. ועל דא אמר ויאמר שלחני כי עלה השחר, דהא אנא ברשותך קאימנא, והא אתמר ואוקמוה:

(על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה וגו', כי נגע בכף ירך יעקב, בגיד הנשה, דאפילו בהנאה אסיר ואפילו ליהביה לכלבא. ואמאי אקרי גיד הנשה. כלומר גיד דאיהו מנשה לבני נשא לפולחנא דמאריהון, ותמן הוא יצר הרע רביע.

וכיון דאתדבק עם יעקב לא אשכח אתר דיכיל לאתגברא עליה דיעקב, בגין דכל שייפי גופא סייעי ליעקב, וכלהו הוו תקיפין ולא הוו בהון חולשא, מה עבד, ויגע בכף ירכו בגיד הנשה, בזיניה ביצר הרע דאיהו זיניה ואתריה, ומתמן אתי יצר הרע על בני נשא.

ובגין כך אמרה אורייתא לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה. כמה דאמרו חברייא, בשייפין דבר נש דרמיז לעילא אי טב, טב. ואי ביש, ביש. ובגין כך כל שייפא מתקיף שייפא. ודאי גיד הנשה מתקיף ליצר הרע דהוא זיניה, ובני ישראל לא יאכלו ליה, דלאו אינון מסטריה ומזיניה. אבל עמין עובדי עבודה זרה, יאכלו ליה, דאיהו מסטרא ומזינא דמלאכא דלהון דאיהו סמא"ל בגין לתקפא לבהון. בגין דאית בבר נש רמ"ח שייפין לקבל מאתן ותמניא ואברעין פקודין דאורייתא דאינון למעבד

לשון הקודש

מתחזק ונאחז בו, שהרי נחלש כוחו, שאין לו שלטון אלא בלילה, ויעקב שלטונו ביום. ועל זה אמר שלחני כי עלה השחר, שהרי אני ברשותך עומד, והרי נתבאר ופרשוהו.

ועל כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה וגו', כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה. שאפילו בהנאה אסור, ואפילו לתת אותו לכלב. ולמה נקרא גיד הנשה? כלומר, גיד שהוא משכיח את בני האדם מעבודת רבונם, ושם רובי"ן היצר הרע. וכיון שנדבק עם יעקב, לא מצא מקום שיכול להתגבר על יעקב, משום שכל איברי הגוף סיעו ליעקב, וכלם היו חזקים ולא היתה בהם חלשה. מה עשה? ויגע בכף ירכו בגיד הנשה, במינו של יצר הרע שהוא מינו למקומו, ומשם בא יצר הרע על בני האדם.

ולכן אמרה תורה לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה, כמו שאמרו החברים באיברי האדם שרמוז למעלה, אם טוב – טוב, ואם רע – רע. ולכן כל איבר מחזק איבר. ודאי גיד הנשה מחזק את יצר הרע שהוא מינו, ובני ישראל לא יאכלו אותו, שאינם מצדו וממינו, אבל עמים עובדי עבודה זרה יאכלו אותו, שהוא מצד וממין המלאך שלהם, שהוא סמא"ל, כדי לחזק לבם. משום שיש

אִתְיַהֲבוּ, וְלָקֶבֶל מָאתַן וּתְמַנְיָא וְאַרְבְּעִין מַלְאָכִין דְּאִתְלַבְּשַׁת בְּהוֹן שְׁכִינְתָּא וּשְׁמָא דִלְהוֹן כִּשְׁמָא דְמָארֵיהוֹן.

וְאִית בְּבַר נָשׁ תְּלַת מְאָה וְשִׁתִּין וְחַמְשָׁה גִידִין וּלְקִבְלֵהוֹן תְּלַת מְאָה וְשִׁתִּין וְחַמְשָׁה פִּקּוּדִין דְּלָאו אינּוּן אִתְיַהֲבוּ לְמֶעְבַּד וְלָקֶבֶל תְּלַת מְאָה וְשִׁתִּין וְחַמְשָׁה יוֹמֵי שַׁתָּא, וְהָא תִּשְׁעָה בְּאָב חַד מִנְּהוֹן דְּאִיהוּ לָקֶבֶל סמא"ל דְּאִיהוּ חַד מֵאינּוּן תְּלַת מְאָה וְשִׁתִּין וְחַמְשָׁה מַלְאָכִין (נ"א יוֹמִין), וּבְגִין כָּךְ אָמְרָה אוֹרַיְיתָא לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה. א"ת, לְאַסְגָּאָה תִּשְׁעָה בְּאָב דְּלָא אָכְלִין בֵּיהּ וְלָא שָׁתִין. וּבְגִין כָּךְ חָזָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֻּלָּא וְנִרְמַז בְּהוֹן רֶמֶז לְיַעֲקֹב, וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ, בְּכָל יוֹמֵי שַׁתָּא וּבְכָל שַׁיְיפִין דְּיַעֲקֹב וְלָא אַשְׁכַּח בַּר הַהוּא גִיד הַנָּשֶׁה, מִיָּד תָּשַׁשׁ חֵילֵיהּ דְּיַעֲקֹב, וּבְיוֹמֵי שַׁתָּא אַשְׁכַּח יוֹם תִּשְׁעָה בְּאָב דְּבֵיהּ אִתְתַּקַּף וְאִתְגְּזַר דִּינָא עֲלָנָא וְאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְכָל מָאן דְּאָכִיל בְּתִשְׁעָה בְּאָב כְּאִילּוּ אָכִיל גִּיד הַנָּשֶׁה). **רִבִּי חִיָּיא אָמַר, אִלְמָלֵא לָא אִתְחַלַּשׁ חֵילָא** (נ"א דְּאַתַּר) **דָּא דְיַעֲקֹב, אִתְקַיֵּים יַעֲקֹב לְגַבֵּיהּ וְאִתְבַּר חֵילָא דְעֵשָׂו לְעֵילָּא וְתַתָּא.**

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל א) **כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ**

לשון הקודש

בְּאָדָם מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה אֵיבָרִים כְּנֶגֶד מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה מִצְוֹות הַתּוֹרָה שֶׁהֵם נִתְּנוּ לְהַעֲשׂוֹת, וּכְנֶגֶד מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה מַלְאָכִים שֶׁהִתְלַבְּשָׁה בָהֶם שְׁכִינָה וְהַשֵּׁם שֶׁלָּהֶם כְּשֵׁם רִבּוֹנָם.

וְיֵשׁ בָּאָדָם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה גִידִים, וּכְנֶגְדָּם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ מִצְוֹות שֶׁלֹּא נִתְּנוּ לְהַעֲשׂוֹת וּכְנֶגֶד שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה יְמוֹת הַשָּׁנָה. וְהֲרֵי תִּשְׁעָה בְּאָב אֶחָד מֵהֶם, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד סמא"ל, שֶׁהוּא אֶחָד מֵאוֹתָם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה מַלְאָכִים [יָמִים], וְלָכֵן אָמְרָה תּוֹרָה לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה. אֶ"ת – לְרַבּוֹת תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁלֹּא אוֹכְלִים בּוֹ וְלֹא שׁוֹתִים. וְלָכֵן רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַכֹּל, וְנִרְמַז בָּהֶם רֶמֶז לְיַעֲקֹב. וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ, בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה וּבְכָל אֵיבְרֵי יַעֲקֹב, וְלֹא נִמְצָא פְּרָט לְאוֹתוֹ גִיד הַנָּשֶׁה. מִיָּד תָּשַׁשׁ כֹּחַ יַעֲקֹב. וּבִימוֹת הַשָּׁנָה מָצָא יוֹם תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁבּוֹ הִתְחַזֵּק וְנִגְזַר דִּין עָלֵינוּ וְנֶחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְכָל מִי שֶׁאוֹכֵל בְּתִשְׁעָה בְּאָב כְּאִלּוּ אָכַל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה]. **רִבִּי חִיָּיא אָמַר, אִלְמָלֵא לֹא נֶחֱלַשׁ כֹּחַ** [שֶׁל מָקוֹם] **זֶה שֶׁל יַעֲקֹב, הָיָה מִתְקַיֵּים יַעֲקֹב אֵלָיו, וְנִשְׁבַּר כֹּחַ שֶׁל עֵשָׂו לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.**

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל לא)

סָבִיב הוּא מַרְאֵה דְמוּת כְּבוֹד יְיָ וָאֶרְאֶה וָאֶפֹּל עַל פָּנַי וְגוֹ'. הַאי קְרָא אִתְּמַר. אֲבָל תָּא חֲזֵי, דְּהָא כְתִיב, (דברים לד) וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה. מַה בֵּין מֹשֶׁה לִשְׁאָר נְבִיאֵי עָלְמָא. מֹשֶׁה אִסְתַּכַּל בְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְנַהֲרָא, שְׁאַר נְבִיאֵי לָא הֲווֹ מִסְתַּכְּלֵי אֶלָּא בְּאַסְפַּקְלַרְיָא (דף קנא ע"א) דְּלָא נַהֲרָא. מֹשֶׁה הֲוָה שָׁמַע וְקָאִים עַל רַגְלוֹי, וְחֵילֵיהּ אִתְּתַקַּף, וְהֲוָה יָדַע מִלָּה עַל בְּרֵיהּ, כְּמָה דִכְתִיב, (במדבר יב) וּמַרְאֶה וְלֹא בְחִידוֹת. שְׁאַר נְבִיאֵי הֲווֹ נָפְלֵי עַל אַנְפֵּיהוּ וְאִתְחַלַּשׁ חֵילָא דִלְהוֹן וְלָא הֲווֹ יָכְלֵי לְקָיְימָא עַל בְּרֵיהּ דְמִלָּה. מָאן גָּרַם לוֹן דָּא בְּגִין דִכְתִיב כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב וְהוּא צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ.

וְכָל אִינּוּן נְבִיאִין לָא יָכִילוּ לְקָיְימָא עַל מַה דְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד לֵיהּ לְעֵשָׂו, בַּר

לשון הקודש

כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד ה' וָאֶרְאֶה וָאֶפֹּל עַל פָּנַי וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה נִתְבָּאֵר. אֲבָל בֹּא רְאֵה, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (דברים לד) וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה. מַה בֵּין מֹשֶׁה לִשְׁאָר נְבִיאֵי הָעוֹלָם? מֹשֶׁה הִסְתַּכֵּל בְּאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה – שְׁאָר הַנְּבִיאִים לֹא הָיוּ מִסְתַּכְּלִים אֶלָּא בְּאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה. מֹשֶׁה הָיָה שׁוֹמֵעַ וְעוֹמֵד עַל רַגְלָיו וְכֹחוֹ מִתְחַזֵּק וְהָיָה יוֹדֵעַ דָּבָר עַל בְּרִיוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (במדבר יב) וּמַרְאֶה וְלֹא בְחִידוֹת – שְׁאָר הַנְּבִיאִים הָיוּ נוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם וְנֶחֱלַשׁ כֹּחָם וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִים לַעֲמֹד עַל בְּרִיוֹ שֶׁל דָּבָר. מִי גָּרַם לָהֶם אֶת זֶה? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב וְהוּא צֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ.

וְכָל אוֹתָם נְבִיאִים לֹא יָכְלוּ לַעֲמֹד עַל

עוֹבַדְיָה נְבִיאָה דְּהַוָּה גִּיּוֹרָא דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְּעֵשָׂו, דָּא קָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ עֲלֵיהּ דְּעֵשָׂו וְלָא אִתְחַלַּשׁ חֵילֵיהּ.

וְעַל דָּא כָּל שְׁאַר נְבִיאֵי אִתְחַלַּשׁ תּוּקְפַּיְיהוּ וְלָא הֲווֹ יָכְלִין לְאִתְקָיְימָא לְקַבְּלָא מִלָּה עַל בֶּרְיֵיהּ כְּדְקָא יְאוּת, מָאי טַעְמָא, בְּגִין כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה, דְּנָסִיב וְשָׁאִיב כָּל חֵילָא דְּיַרְכָא, וְעַל דָּא אִתְבַּר חֵילָא דְּיַרְכָא וְאִשְׁתָּאַר צוֹלֵעַ עַל יֶרְכוֹ. דְּהָא כָּל נְבִיאִין דְּעַלְמָא לָא יָכִילוּ לְאַדְבְּקָא וּלְקָיְימָא בֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, נְבִיאִין כֻּלְּהוּ בַּר מֹשֶׁה לָא קָיְימוּ בְּתוּקְפַּיְיהוּ כְּדְקָא חָזֵי. וּמַאן דְּלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא וְלֵית מָאן דְּסָמִיךְ לֵיהּ וְלָא אִשְׁתְּכַח מָאן דְּאַטִּיל מִלַּאי לְכִיסֵיהּ לְאִתְתַּקְפָּא. עַל דָּא אוֹרַיְיתָא קָא מִשְׁתַּכְּחָא בְּכָל דָּרָא וְדָרָא וְאִתְחַלַּשׁ תֻּקְפָּא דְּאוֹרַיְיתָא כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, בְּגִין דְּלֵית לוֹן לְאִינּוּן

לשון הקודש

מַה שֶּׁעָתִיד לַעֲשׂוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעֵשָׂו, פֵּרֵט לְעוֹבַדְיָה הַנָּבִיא שֶׁהָיָה גֵּר, שֶׁבָּא מִצַּד שֶׁל עֵשָׂו – זֶה עָמַד בְּקִיּוּמוֹ עַל עֵשָׂו וְלֹא נֶחֱלַשׁ כֹּחוֹ.

וְעַל זֶה כָּל שְׁאָר הַנְּבִיאִים נֶחֱלַשׁ כֹּחָם וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִים לַעֲמֹד לְקַבֵּל דָּבָר עַל בֶּרְיוֹ כָּרָאוּי. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה. שֶׁלָּקַח וְשָׁאַב כָּל כֹּחַ הַיָּרֵךְ, וְעַל זֶה נִשְׁבַּר כֹּחַ הַיָּרֵךְ וְנִשְׁאַר צוֹלֵעַ עַל יֶרְכוֹ, שֶׁהֵרֵי כָּל נְבִיאֵי הָעוֹלָם לֹא יָכְלוּ לְהִדָּבֵק וְלַעֲמֹד בּוֹ.

בֹּא רְאֵה, כָּל הַנְּבִיאִים פֵּרֵט לְמֹשֶׁה לֹא עָמְדוּ בְּכֹחָם כָּרָאוּי, וּמִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְאֵין מִי שֶׁתּוֹמֵךְ בּוֹ, לֹא נִמְצָא מִי שֶׁמַּטִּיל מִלַּאי לְכִיסוֹ לְהִתְחַזֵּק. עַל זֶה הַתּוֹרָה מִשְׁתַּכַּחַת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְנֶחֱלָשׁ כֹּחַ הַתּוֹרָה כָּל יוֹם וָיוֹם, מִשּׁוּם שֶׁאֵין

דְּלָעֵאן בָּה עַל מַה דְּסָמְכִין, וּמַלְכוּ חַיָּיבָא אִתְּתַקַּף בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה גָּרִים חוֹבָא דָא, וּבְגִין דְּלֵית (לון) מָאן דְּאַסְמִיךְ לְאוֹרַיְיתָא כְּדְקָא יְאוּת אִינּוּן סָמְכִין חַלָּשִׁין, וְגָרְמִין לְאִתְּתַקְּפָא לְהַהוּא דְּלֵית לֵיהּ שׁוֹקִין וְרַגְלִין לְקָיְימָא עֲלַיְיהוּ.

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית ג) וַיֹּאמֶר יְיָ אֱלֹהִים אֶל הַנָּחָשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹאת אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וְגוֹ' עַל גְּחוֹנְךָ תֵּלֵךְ. מָאי עַל גְּחוֹנְךָ תֵּלֵךְ. דְּאִתָּבְרוּ סָמְכִין דִּילֵיהּ וּקְצִיצוּ רַגְלוֹי וְלֵית לֵיהּ עַל מַה דְּקָאִים. כַּד יִשְׂרָאֵל לָא בָּעָאן לְסָמְכָא לָהּ לְאוֹרַיְיתָא, אִינּוּן יָהֲבִין לֵיהּ סָמְכִין וְשׁוֹקִין לְקָיְימָא וּלְאִתְּתַקְּפָא בְּהוּ.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה עֲקִימוּ וְחַכִּימוּ אִתְּחַכַּם בְּהַהוּא לֵילְיָא

לשון הקודש

לָהֶם לְאֵלּוּ שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה עַל מַה שֶׁסּוֹמְכִים, וּמַלְכוּת הָרִשְׁעָה מִתְחַזֶּקֶת בְּכָל יוֹם וָיוֹם.

בֹּא רְאֵה כַּמָּה גָּרַם חֵטְא זֶה, וּמִשּׁוּם שֶׁאֵין [לו] מִי שֶׁיִּתְמֹךְ בַּתּוֹרָה כָּרָאוּי, אוֹתָם עֲמוּדִים חַלָּשִׁים, וְגוֹרְמִים לְהִתְחַזֵּק אֶת אוֹתוֹ שֶׁאֵין לוֹ שׁוֹקִים וְרַגְלַיִם לַעֲמֹד עֲלֵיהֶם.

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית ב) וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים אֶל הַנָּחָשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹאת אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וְגוֹ' עַל גְּחוֹנְךָ תֵּלֵךְ. מַה זֶּה עַל גְּחוֹנְךָ תֵּלֵךְ? שֶׁנִּשְׁבְּרוּ הַתּוֹמְכִים שֶׁלּוֹ וְקִצְּצוּ אֶת רַגְלָיו וְאֵין לוֹ עַל מַה שֶׁיַּעֲמֹד. כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא רוֹצִים לִתְמֹךְ בַּתּוֹרָה, הֵם נוֹתְנִים לוֹ תּוֹמְכִים וְשׁוֹקִים לַעֲמֹד וּלְהִתְחַזֵּק בָּהֶם.

בֹּא רְאֵה כַּמָּה עֲקִימוּת וְהִתְחַכְּמוּת הִתְחַכֵּם בְּאוֹתוֹ לַיְלָה אוֹתוֹ הָרוֹכֵב עַל

הַהוּא דְּרָכִיב נָחָשׁ לְקָבְלֵיהּ דְּיַעֲקֹב, דְּהָא אִיהוּ הָוָה יָדַע דִּכְתִיב, (בראשית כז) הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו. וְאִי פָּסִיק קָלָא דְּיַעֲקֹב כְּדֵין וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו. בְּגִין כָּךְ אִסְתַּכַּל לְכָל סִטְרִין לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ לְיַעֲקֹב וּלְאַפְסָקָא קָלֵיהּ.

וְחָמָא לֵיהּ תַּקִּיף בְּכֹלָּא. דְּרוֹעִין מִסִּטְרָא דָא וּמִסִּטְרָא דָא דְּאִינוּן תָּקְפִּין גּוּפָא דְּאִתְתַּקַּף בֵּינַיְיהוּ, וְחָמָא תֻּקְפָּא דְאוֹרַיְיתָא וְאִתְתַּקַּף בְּכֹלָּא, כְּדֵין וַיַּרְא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ. מָה עָבַד, מִיָּד וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכוֹ, דְּאִתְחַכַּם לְקָבְלֵיהּ. אָמַר כֵּיוָן דְּאִתְבָּרוּ סָמְכִין דְּאוֹרַיְיתָא, מִיָּד אוֹרַיְיתָא לָא אִתְתַּקַּף. וּכְדֵין יִתְקַיֵּים מַה דְּאָמַר אֲבוּהוֹן, הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו. (בראשית כז) וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ.

וּבְדָא אִתְחַכַּם לְקָבְלֵיהּ דְּיַעֲקֹב דְּהָא בְּגִין דְּיִתְבַּר

לשון הקודש

הַנָּחָשׁ כְּנֶגֶד יַעֲקֹב, שֶׁהֲרֵי הוּא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁכָּתוּב (שם כז) הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו, וְאִם פּוֹסֵק קוֹל יַעֲב, אָז וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו. לָכֵן הִסְתַּכֵּל לְכָל הַצְּדָדִים לְהָרַע לְיַעֲקֹב וּלְהַפְסִיק קוֹלוֹ.

וְרָאָה אוֹתוֹ חָזָק בַּכֹּל; זְרוֹעוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה שֶׁהֵם חֲזָקִי הַגּוּף שֶׁמִּתְחַזֵּק בֵּינֵיהֶם, וְרָאָה כֹּחַ הַתּוֹרָה שֶׁהִתְחַזֵּק בַּכֹּל, אָז וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ. מָה עָשָׂה? מִיָּד – וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכוֹ, שֶׁהִתְחַכֵּם כְּנֶגְדּוֹ. אָמַר, כֵּיוָן שֶׁנִּשְׁבְּרוּ עַמּוּדֵי וְתוֹמְכֵי הַתּוֹרָה, מִיָּד הַתּוֹרָה לֹא מִתְחַזֶּקֶת, אָז יִתְקַיֵּם מַה שֶּׁאָמַר אֲבִיהֶם הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו, (שם) וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ.

וּבָזֶה הִתְחַכֵּם כְּנֶגֶד יַעֲקֹב. שֶׁהֲרֵי מִשּׁוּם

חֵילָא דְאוֹרַיְיתָא אָזִיל וְאִתְתַּקַּף עֵשָׂו. וְכַד חָמָא דְלָא יְכִיל לָהּ לְאוֹרַיְיתָא, כְּדֵין חָלִישׁ תְּקִפָּא דְאִינּוּן דְּסָמְכִין לָהּ, וְכַד לָא יִשְׁתַּכַּח מָאן דְּסָמִיךְ לְאוֹרַיְיתָא, כְּדֵין לָא יְהֵא קוֹל קוֹל יַעֲקֹב וִיהוֹן יָדַיִם יְדֵי עֵשָׂו.

וְכַד חָמָא יַעֲקֹב הָכִי כַּד סָלִיק צַפְרָא, אַתְקִיף (יַעֲקֹב) בֵּיהּ וְאִתְגַּבַּר עֲלֵיהּ עַד דְּאִיהוּ בְּרִיךְ לֵיהּ וְאוֹדֵי לֵיהּ עַל אִינּוּן בִּרְכָאן, וְאָמַר לֵיהּ לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל, לָאו יַעֲקֹב בְּעַקִּימוּ אֶלָּא בְּגַאוּתָא וְתוּקְפָּא דְּלֵית מָאן דְּיָכִיל לָךְ.

וְתָא חֲזֵי, מֵהַאי נָחָשׁ כַּמָּה חֵילִין מִתְפָּרְשָׁן לְכָל סְטָר וְאִשְׁתַּכָּחוּ בְּעַלְמָא לְגַבֵּי בְּנֵי נָשָׁא. וּבָעִינָן לְקָיְימָא לְהַהוּא גִּיד הַנָּשֶׁה, דְּאַף עַל גַּב דְּקָרִיב בֵּיהּ הַהוּא דְּרָכִיב עַל חִוְיָא קַיָּים אִיהוּ, וְאִתְקַיַּים בְּגַוָּון וְלָא אִתְבַּר.

לשון הקודש

שֶׁנִּשְׁבַּר כֹּחַ הַתּוֹרָה, הָלַךְ וְהִתְחַזֵּק עֵשָׂו. וּכְשֶׁרָאָה שֶׁלֹּא יָכֹל לַתּוֹרָה, אָז הֶחֱלִישׁ כֹּחַ אוֹתָם הַתּוֹמְכִים אוֹתָהּ. וּכְשֶׁלֹּא נִמְצָא מִי שֶׁסּוֹמֵךְ אֶת הַתּוֹרָה, אָז לֹא יִהְיֶה קוֹל קוֹל יַעֲקֹב, וְיִהְיוּ הַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו.

וּכְשֶׁרָאָה יַעֲקֹב כָּךְ כְּשֶׁעָלָה הַבֹּקֶר, הֶחֱזִיק [יַעֲקֹב] בּוֹ וְהִתְגַּבֵּר עָלָיו, עַד שֶׁהוּא בֵּרַךְ אוֹתוֹ וְהוֹדָה לוֹ עַל אוֹתָן בְּרָכוֹת, וְאָמַר לוֹ, לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל. לֹא יַעֲקֹב בַּעֲקִימוּת, אֶלָּא בְּגַאֲוָה וְכֹחַ, שֶׁאֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְךָ.

וּבֹא וּרְאֵה, מֵהַנָּחָשׁ הַזֶּה כַּמָּה כֹּחוֹת נִפְרָדִים לְכָל צַד וְנִמְצָאִים בָּעוֹלָם אֵצֶל בְּנֵי אָדָם, וְרוֹצִים לְקַיֵּם אוֹתוֹ גִּיד הַנָּשֶׁה. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁקָּרַב אֵלָיו אוֹתוֹ רוֹכֵב עַל

וְחֵילָא בַּעֵינָן לְאִתְתַּקְּפָא בְּעַלְמָא וּלְאַחֲזָאָה כִּי שָׁרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעִם אֲנָשִׁים וַתּוּכָל. וְכַד חָמֵי דְּהָא לָא אִתְּבַר וְלָא אִתְאֲכִיל הַהוּא אֲתַר, כְּדֵין אִתְבַּר חֵילֵיהּ וְתוּקְפֵיהּ (דף קעא ע"ב) וְלָא יְכִיל לְאַבְאָשָׁא לִבְנוֹי דְיַעֲקֹב. וְעַל דָּא לָא בַּעֵינָן לְמֵיהַב דּוּכְתָּא לְבִרְיָיתָא דְעַלְמָא לְמֵיכַל לֵיהּ וְלָא לְאִתְאֲכָלָא כְּלָל.

רִבִּי יֵיסָא סָבָא דָרַשׁ, כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב. כְּתִיב הָכָא כִּי נָגַע בְּכַף, וּכְתִיב הָתָם (במדבר יט) כָּל הַנּוֹגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם (יִטְמָא) וְגוֹ'. מַה לְּהַלָּן מְסָאֲבָא אוֹף הָכָא נָמֵי מְסָאֲבָא, דְּסָאִיב הַהוּא אֲתַר, וּמֵאֲתַר מְסָאֲבָא לֵית לָן (לְאִתְתַּקְּנָא) לְאִתְהַנָּאָה מִנֵּיהּ כְּלָל, כָּל שֶׁכֵּן בְּאֲתַר דְּקָרִיב הַהוּא סְטָר מְסָאֲבָא, וְאוֹרַיְיתָא לָא קָאֲמַר אֶלָּא כִּי נָגַע, וּכְתִיב וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכּוֹ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (במדבר יט) וְכֹל אֲשֶׁר יִגַּע בּוֹ הַטָּמֵא יִטְמָא, בְּרִיךְ

לשון הקודש

נָחָשׁ, עוֹמֵד הוּא וְהִתְקַיֵּם בְּצוּרָה וְלֹא נִשְׁבָּר.

וְכֹחַ צְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק בָּעוֹלָם וּלְהֵרָאוֹת, כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעִם אֲנָשִׁים וַתּוּכָל. וּכְשֶׁרָאָה שֶׁהֲרֵי לֹא נִשְׁבַּר וְלֹא נֶאֱכַל אוֹתוֹ מָקוֹם, אָז נִשְׁבַּר כֹּחוֹ וְחָזְקוֹ וְלֹא יָכֹל לְהָרַע לִבְנֵי יַעֲקֹב, וְעַל זֶה לֹא צְרִיכִים לָתֵת מָקוֹם לִבְרִיּוֹת הָעוֹלָם לֶאֱכֹל אוֹתוֹ וְלֹא לֵהָנוֹת מִמֶּנּוּ כְּלָל.

רִבִּי יֵיסָא הַזָּקֵן דָּרַשׁ, כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב – כָּתוּב כָּאן כִּי נָגַע בְּכַף, וְכָתוּב שָׁם (במדבר יט) כָּל הַנּוֹגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם [יִטְמָא]. מַה לְּהַלָּן טֻמְאָה – אַף כָּאן גַּם טֻמְאָה, שֶׁטִּמֵּא אוֹתוֹ מָקוֹם, וּמִמָּקוֹם טָמֵא אֵין לָנוּ [לְהִתְתַּקֵּן] לֵהָנוֹת מִמֶּנּוּ כְּלָל. כָּל שֶׁכֵּן בְּמָקוֹם שֶׁקָּרֵב אוֹתוֹ צַד הַטֻּמְאָה, וְהַתּוֹרָה לֹא אָמְרָה אֶלָּא כִּי נָגַע, וְכָתוּב וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר

רַחֲמָנָא דְיָהִיב אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל לְמִזְכֵּי בָהּ בְּעַלְמָא דֵין וּבְעַלְמָא דְאָתֵי כְּמָה דִכְתִיב, (משלי ג) אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד.

וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו. רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר כִּי יְיָ קַנָּא שְׁמוֹ. וְכִי יַעֲקֹב דְּאִיהוּ שְׁלֵימָא דְאַבָהָן דְּאִתְבְּרִיר חוּלָקָא שְׁלֵימָתָא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִיהוּ אִתְקְרִיב לְגַבֵּיהּ יַתִּיר, (ס"א וְאִשְׁתַּלִים לְעֵילָא וְלְתַתָּא) הֵיךְ סָגִיד לֵיהּ לְהַהוּא רָשָׁע דְּעֵשָׂו דְּאִיהוּ בְּסִטְרָא דְאֵל אַחֵר, וּמַאן דְּסָגִיד לֵיהּ סָגִיד לְאֵל אַחֵר. אִי תֵימָא בְגִין דְּאָמְרוּ תַּעְלָא בְּעִדָּנֵיהּ סָגִיד לֵיהּ, לָאו הָכִי. דְּהָא עֵשָׂו כְּאֵל אַחֵר הָוָה, וְיַעֲקֹב לֹא יִסְגּוֹד לְהַהוּא סִטְרָא וּלְהַהוּא חוּלָקָא כְּלַל.

לשון הקודש

(שם) וְכֹל אֲשֶׁר יִגַּע בּוֹ הַטָּמֵא יִטְמָא. בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל לִזְכּוֹת בָּהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב (משלי ג) אֹרֶךְ חַיִּים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד.

וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר כִּי ה' קַנָּא שְׁמוֹ. וְכִי יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִיר הָאָבוֹת, שֶׁנִּבְחַר חֵלֶק שָׁלֵם לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְהוּא הִתְקָרֵב אֵלָיו יוֹתֵר [ס"א וְנִשְׁלַם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה], אֵיךְ הִשְׁתַּחֲוָה לְאוֹתוֹ עֵשָׂו הָרָשָׁע שֶׁהוּא בְּצַד שֶׁל אֵל אַחֵר, וּמִי שֶׁסּוֹגֵד לוֹ – סוֹגֵד לְאֵל אַחֵר? אִם תֹּאמַר מִשּׁוּם שֶׁאָמְרוּ, שׁוּעָל בִּשְׁעָתוֹ הִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ – לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי עֵשָׂו כְּמוֹ אֵל אַחֵר הָיָה, וְיַעֲקֹב לֹא יִשְׁתַּחֲוֶה לְאוֹתוֹ צַד וּלְאוֹתוֹ חֵלֶק כְּלָל.

(פְּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר) אֶלָּא כְּתִיב, (שמואל א כה) וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי וְאַתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם וְכָל אֲשֶׁר לְךָ שָׁלוֹם. וְהָא אִתְּמַר דְּאָסִיר (ד"א ל"ג לֵיהּ) לְאַקְדּוּמֵי לְהוּ שְׁלָם לְרַשִּׁיעַיָּא, וְכֵיוָן דְּאָסִיר הֵיכִי אַשְׁכַּחְנָא דְּדָוִד אָמַר הַאי קְרָא לְנָבָל, אֶלָּא הָא אוּקְמוּהָ (שמות כג ב) דִּלְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאֲמַר, בְּגִין לְקַשְׁרָא לֵיהּ לְחַי. וְחָשִׁיב נָבָל דְּעָלֵיהּ קָאֲמַר.

כְּגַוְונָא דָּא (בראשית יב) וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, וְכִי לְגַבֵּי דִּבְרֵיהּ סְגִיד. אֶלָּא לְאַתְרֵיהּ דִּשְׁכִינְתָּא קָא כָרַע וְסָגִיד, אוֹף הָכָא, וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם. מַאי וְהוּא, דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה דְּהַוָּה אָזְלָא קַמֵּיהּ (כָּרַע), וְדָא הוּא נְטִירוּ עִלָּאָה. כֵּיוָן דְּהָמָא יַעֲקֹב, אָמַר, הָא עִידָן לְסָגְדָא לְגַבֵּיהּ דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּהַוָּה אָזִיל קַמֵּיהּ.

לשון הקודש

[פְּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר], אֶלָּא כָּתוּב (שמואל-א כה) וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי וְאַתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם וְכָל אֲשֶׁר לְךָ שָׁלוֹם. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁאָסוּר [לו] לְהַקְדִּים שָׁלוֹם לָרְשָׁעִים, וְכֵיוָן שֶׁאָסוּר, אֵיךְ מָצָאנוּ שֶׁדָּוִד אָמַר פָּסוּק זֶה לְנָבָל? אֶלָּא הֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ שֶׁאָמַר לַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא כְּדֵי לְקַשֵּׁר אוֹתוֹ לְחַי, וְחָשַׁב נָבָל שֶׁעָלָיו אָמַר.

כְּמוֹ זֶה (בראשית מז) וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, וְכִי אֶל בְּנוֹ הוּא הִשְׁתַּחֲוָה? אֶלָּא לִמְקוֹם הַשְּׁכִינָה כָּרַע וְהִשְׁתַּחֲוָה, אַף כָּאן וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם. מַה זֶּה וְהוּא? זוֹ שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה שֶׁהָיְתָה הוֹלֶכֶת לְפָנָיו [כָּרַע], וְזוֹהִי שְׁמִירָה עֶלְיוֹנָה. כֵּיוָן שֶׁרָאָה יַעֲקֹב, אָמַר, הִגִּיעַ זְמַן לְהִשְׁתַּחֲוָות לַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ עִמּוֹ.

כְּרַע וְסָגִיד שְׁבַע זִמְנִין עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו, וְלָא כְּתִיב וַיִּשְׁתַּחוּ לְעֵשָׂו. אֶלָּא כֵּיוָן דְּחָמָא דְהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָזַל קַמֵּיהּ, כְּדֵין סָגִיד לְקָבְלֵיהּ. בְּגִין דְּלָא לְמֵיהַב יְקָר לְמִסְגַּד לְאָחָרָא בַּר מִנֵּיהּ, וְכֹלָּא אִיהוּ כְּדְקָא יְאוּת. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא דְּכָל עוֹבָדֵיהוֹן דְּקָא עָבְדֵי בְּגִין יְקָרָא דְמָארֵיהוֹן אִיהוּ, וּבְגִין דְּלָא יִסְטוּן לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא:

וַיָּרָץ עֵשָׂו לִקְרָאתוֹ וַיְחַבְּקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל צַוָּארָו. צַוָּארוֹ כְּתִיב חָסֵר. וַיִּשָּׁקֵהוּ וַיִּבְכּוּ. רִבִּי יִצְחָק אָמַר (ישעיה נז) וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגְרָשׁ כִּי הַשְׁקֵט לֹא יוּכַל וַיִּגְרְשׁוּ מֵימָיו רֶפֶשׁ וָטִיט, הַאי קְרָא אִתְּמַר. וּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, כַּמָּה רָזִין עִלָּאִין אִית בְּהוּ מְשַׁנְיָין דָּא מִן דָּא, וְכֹלָּא חַד.

וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגְרָשׁ כִּי הַשְׁקֵט לֹא יוּכָל, דָּא עֵשָׂו

לשון הקודש

כְּרַע וְהִשְׁתַּחֲוָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו, וְלֹא כָּתוּב וַיִּשְׁתַּחוּ לְעֵשָׂו. אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹלֵךְ עִמּוֹ, אָז הִשְׁתַּחֲוָה כְּנֶגְדּוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא לָתֵת כָּבוֹד לְהִשְׁתַּחֲוּוֹת לְאַחֵר פְּרָט לוֹ, וְהַכֹּל הוּא כָּרָאוּי. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁכָּל מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁעוֹשִׂים בִּשְׁבִיל כְּבוֹד רִבּוֹנָם הוּא, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יִסְטוּ יָמִינָה וּשְׂמֹאלָה.

וַיָּרָץ עֵשָׂו לִקְרָאתוֹ וַיְחַבְּקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל צַוָּארָו. צַוָּארוֹ כָּתוּב חָסֵר. וַיִּשָּׁקֵהוּ וַיִּבְכּוּ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, (ישעיה נז) וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגְרָשׁ כִּי הַשְׁקֵט לֹא יוּכַל וַיִּגְרְשׁוּ מֵימָיו רֶפֶשׁ וָטִיט. פָּסוּק זֶה נִתְבָּאֵר. וּבְדִבְרֵי תוֹרָה יֵשׁ כַּמָּה סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים מְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה, וְהַכֹּל אֶחָד.

וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגְרָשׁ כִּי הַשְׁקֵט לֹא יוּכָל – זֶה עֵשָׂו שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו בְּרֶשַׁע

דְּכָל עוֹבָדוֹי בִּרְשִׁיעוּ וּבְחִיּוּבָא, דְּהָא כַּד אָתָא לְגַבֵּיהּ דְּיַעֲקֹב, עוֹבָדוֹי לָא הֲווֹ בִּשְׁלָם, וַיִּפֹּל עַל צַוָּארָו, חַד. צַוָּארוֹ דָּא יְרוּשָׁלָם דְּאִיהוּ צַוָּארוֹ דְּכָל עָלְמָא. וַיִּפֹּל עַל צַוָּארוֹ, וְלֹא עַל צַוָּארָיו. בְּגִין דְּתֵרִין זִמְנִין אִתְחָרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא. חַד מִבָּבֶל, וְחַד מִזַּרְעֵיהּ דְּעֵשָׂו, דְּאַפִּיל גַּרְמֵיהּ עֲלֵיהּ זִמְנָא חָדָא וְחָרִיב לֵיהּ. וְעַל דָּא וַיִּפֹּל עַל צַוָּארוֹ חַד.

וַיִּשָּׁ"קֵהוּ, נָקוּד לְעֵיל, דְּלָא נָשְׁקֵיהּ בִּרְעוּתֵיהּ. וּתְנַן מָאי דִּכְתִיב, (משלי כז) **וְנַעֲתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא, דָּא בִּלְעָם כַּד בָּרִיךְ לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. דְּהָא לָא בָּרִיךְ לוֹן בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא. אוֹף הָכָא נַעֲתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא, דָּא עֵשָׂו.**

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כְּתִיב (תהלים ג) **קוּמָה יְיָ הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהַי כִּי הִכִּיתָ אֶת כָּל אוֹיְבַי לֶחִי שִׁנֵּי רְשָׁעִים**

לשון הקודש

ובְחֵטְא, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁבָּא יַעֲקֹב אֵלָיו, מַעֲשָׂיו לֹא הָיוּ בְּשָׁלוֹם. וַיִּפֹּל עַל צַוָּארָו – אֶחָד. צַוָּארוֹ זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהִיא צַוָּארוֹ שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. וַיִּפֹּל עַל צַוָּארָו וְלֹא עַל צַוָּארָיו, מִשּׁוּם שֶׁפַּעֲמַיִם נֶחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ – אֶחָד מִבָּבֶל, וְאֶחָד מִזַּרְעוֹ שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁהִפִּיל עַצְמוֹ עָלָיו פַּעַם אֶחָד וְהֶחֱרִיבוֹ, וְעַל זֶה וַיִּפֹּל עַל צַוָּארָו – אֶחָד.

וַיִּשָּׁ"קֵהוּ נָקוּד לְמַעְלָה, כִּי לֹא נְשָׁקוֹ בִּרְצוֹנוֹ. וְשָׁנִינוּ, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (משלי כז) וְנַעֲתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא? זֶה בִּלְעָם כְּשֶׁבֵּרַךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲרֵי לֹא בֵּרְכָם בִּרְצוֹן הַלֵּב. אַף כָּאן נַעֲתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא – זֶה עֵשָׂו.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּתוּב (תהלים ג) קוּמָה ה' הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהַי כִּי הִכִּיתָ אֶת כָּל אֹיְבַי

שִׁבַּרְתָּ. וּתְנַן אַל תִּקְרֵי שִׁבַּרְתָּ אֶלָּא שִׁרְבַּבְתָּ. דְּהָא אַסְגִּיאוּ שִׁינּוּי וְחָשִׁיב לְנָשְׁכָא לֵיהּ וְכוּ'. וְעַל דָּא וַיִּבְכּוּ, דָּא בָכֵי וְדָא בָכֵי, וְאוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה הָוָה (דף קעב ע"א) לִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ דְּעֵשָׂו לְגַבֵּי דְיַעֲקֹב, דְּהָא אֲפִילּוּ בְהַהוּא שַׁעְתָּא חָשִׁיב לְאָרֵךְ זִמְנִין (ס"א לְאוֹרְכָא דְיוֹמִין) לְמֶעְבַּד לֵיהּ בִּישִׁין וּלְקַטְרְגָא לֵיהּ, וְעַל דָּא וַיִּבְכּוּ. דָּא הָוָה בָכֵי, דְּלָא הָוָה חָשִׁיב לְאִשְׁתְּזָבָא מִן יְדוֹי. וְדָא הָוָה בָכֵי, בְּגִין דְּאֲבוֹי הָוָה קַיָּים וְלָא יְכִיל לֵיהּ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא וַדַּאי אִתְחַלַּשׁ רוּגְזֵיהּ דְּעֵשָׂו בְּשַׁעְתָּא דְחָמָא לֵיהּ לְיַעֲקֹב. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהָא אִסְתַּכַּם בַּהֲדֵיהּ הַהוּא מְמַנָּא דְעֵשָׂו. וְעַל דָּא לָא יְכִיל עֵשָׂו לְשַׁלְטָאָה בְרוּגְזֵיהּ, דְּהָכִי כָּל מִלִּין דְּהַאי עַלְמָא תַּלְיָין לְעֵילָא. וְכַד אִסְתַּכְּמוּ לְעֵילָא בְּקַדְמִיתָא

לשון הקודש

לֶחִי שְׁנֵי רְשָׁעִים שִׁבַּרְתָּ. וְשָׁנִינוּ, אַל תִּקְרֵי שִׁבַּרְתָּ אֶלָּא שִׁרְבַּבְתָּ, שֶׁהֵרֵי גָּדְלוּ שִׁנָּיו וְחָשַׁב לִנְשֹׁךְ אוֹתוֹ וְכוּ'. וְעַל זֶה וַיִּבְכּוּ, זֶה בָּכָה וְזֶה בָּכָה, וּבֵאֲרוּהָ הַחֲבֵרִים.

בֹּא רְאֵה כַּמָּה הָיָה לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ שֶׁל עֵשָׂו לְיַעֲקֹב, שֶׁהֵרֵי אֲפִלּוּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה חָשַׁב לְאָרֵךְ זְמַן [בַּאֲרִיכוּת הַיָּמִים] לַעֲשׂוֹת לוֹ רָעוֹת וּלְקַטְרֵג לוֹ, וְעַל זֶה וַיִּבְכּוּ. זֶה הָיָה בּוֹכֶה שֶׁלֹּא הָיָה חוֹשֵׁב לְהִנָּצֵל מִיָּדוֹ, וְזֶה הָיָה בּוֹכֶה מִשּׁוּם שֶׁאָבִיו הָיָה קַיָּם וְלֹא יָכוֹל לוֹ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וַדַּאי נֶחֱלַשׁ רָגְזוֹ שֶׁל עֵשָׂו בְּשָׁעָה שֶׁרָאָה אֶת יַעֲקֹב. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהֵרֵי הִסְכִּים עִמּוֹ אוֹתוֹ מְמֻנֶּה שֶׁל עֵשָׂו, וְעַל זֶה לֹא יָכֹל עֵשָׂו לִשְׁלֹט בְּרָגְזוֹ, שֶׁהֵרֵי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה תְּלוּיִים לְמַעְלָה, וּכְשֶׁהִסְכִּימוּ

אִסְתַּכְּמוּ לְתַתָּא. שָׁלְטָנוּתָא לָאו אִיהוּ לְתַתָּא עַד דְּאִיתְיַהִיב שָׁלְטָנוּתָא לְעֵילָא, וְכֹלָּא דָא בְּדָא תַּלְיָא:

יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ וַאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי וְגוֹ'. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הַיְינוּ דְּקָאַמְרִינָן בְּקַדְמִיתָא דְּיַעֲקֹב לָא בָעָא הַשְׁתָּא אִינּוּן בִּרְכָאן קַדְמָאֵי דְּבָרְכֵיהּ אֲבוֹי. (ס"א בְּגִין דִּכְתִיב, (איכה ג) טוֹב לַגֶּבֶר כִּי יִשָּׂא עֹל בִּנְעוּרָיו. וּכְתִיב (משלי לא) וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן) וַעֲדַיִין לָא אִתְקַיְּימוּ בֵּיהּ אֲפִילוּ חַד מִנַּיְיהוּ. בְּגִין דְּסָלִיק לוֹן לְסוֹף יוֹמַיָּא בְּשַׁעְתָּא דְּאִצְטְרִיכוּ לִבְנוֹי לְגַבֵּי כָּל עַמִּין דְּעַלְמָא.

וּבְגִין כָּךְ בְּשַׁעְתָּא דְּאָמַר עֵשָׂו נִסְעָה וְנֵלֵכָה, וְנִפְלוּג הַאי עַלְמָא כְּחַדָּא וְנִשְׁלוֹט כְּחַדָּא. מַה אָמַר, יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ. יַקִּדִים עֵשָׂו שָׁלְטָנֵיהּ הַשְׁתָּא בְּהַאי עַלְמָא. יַעֲבָר נָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (מיכה ב) וַיַּעֲבוֹר מַלְכָּם לִפְנֵיהֶם וַיְיָ בְּרֹאשָׁם, אַקִּדִים אַנְתְּ

לשון הקודש

לְמַעְלָה בַּתְּחִלָּה – הִסְכִּימוּ לְמַטָּה. הַשִּׁלְטוֹן אֵינוֹ לְמַטָּה עַד שֶׁנִּתָּן הַשִּׁלְטוֹן לְמַעְלָה, וְהַכֹּל תָּלוּי זֶה בָּזֶה.

יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ וַאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַיְינוּ מַה שֶּׁאָמַרְנוּ בַּתְּחִלָּה, שֶׁיַּעֲקֹב לֹא רָצָה עַכְשָׁו אוֹתָן בִּרְכוֹת רִאשׁוֹנוֹת שֶׁבֵּרְכוֹ אָבִיו, [מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (איכה ג) טוֹב לַגֶּבֶר כִּי יִשָּׂא עֹל בִּנְעוּרָיו, וְכָתוּב (משלי לא) וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן] וַעֲדַיִן לֹא הִתְקַיְּמוּ בוֹ אֲפִלּוּ אֶחָד מֵהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהֶעֱבִיר אוֹתָם לְסוֹף הַיָּמִים בְּשָׁעָה שֶׁיִּצְטָרְכוּ לְבָנָיו מוּל כָּל עַמֵּי הָעוֹלָם.

וְלָכֵן בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר עֵשָׂו נִסְעָה וְנֵלֵכָה, וּנְחַלֵּק הָעוֹלָם הַזֶּה כְּאֶחָד וְנִשְׁלֹט כְּאֶחָד – מָה אָמַר יַעֲקֹב? יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ. יַקְדִּים עֵשָׂו שִׁלְטוֹנוֹ עַכְשָׁו בָּעוֹלָם הַזֶּה, יַעֲבָר נָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מיכה ב)

שׁוּלְטָנוּתָךְ בְּקַדְמִיתָא בְּהַאי עַלְמָא, וַאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי. אֲנָא אֲסַלֵּק גַּרְמִי לְהַהוּא עַלְמָא דְאָתֵי וּלְסוֹף יוֹמַיָּא לְאִינּוּן יוֹמַיָּא דְאָזְלִין לְאַט.

לְרֶגֶל הַמְּלָאכָה, מָאן מְלָאכָה. דָּא אַסְפַּקְלַרְיָא דְלָא נָהֲרָא דְבָהּ אִתְעֲבִיד עֲבִידְתָּא דְעָלְמָא. אֲשֶׁר לִפְנֵי, דָּא הִיא מִן קֶדֶם יְיָ בְּכָל אֲתַר. וּלְרֶגֶל הַיְלָדִים, דָּא הוּא רָזָא דִכְרוּבִים, לְאַחֲזָאָה רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא דְאִיהוּ אִתְדַּבַּק בְּהוּ.

עַד אֲשֶׁר אָבֹא אֶל אֲדֹנִי שֵׂעִירָה, אֲנָא אֶסְבּוֹל גָּלוּתָא דִילָךְ עַד דְּיֵיתֵי וְיִמְטֵי זִמְנָא דִילִי לְשַׁלְטָאָה עַל הַר עֵשָׂו, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (עובדיה א) וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו, וּכְדֵין וְהָיְתָה לַיְיָ הַמְּלוּכָה:

וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכּוֹת

לשון הקודש

וַיַּעֲבֹר מַלְכָּם לִפְנֵיהֶם וַה' בְּרֹאשָׁם, הַקִּדֵּם אַתָּה שִׁלְטוֹנְךָ בַּתְּחִלָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה – וַאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי, אֲנִי אַעֲלֶה עַצְמִי לְאוֹתוֹ עוֹלָם הַבָּא וּלְסוֹף הַיָּמִים, לְאוֹתָם יָמִים שֶׁהוֹלְכִים לְאַט.

לְרֶגֶל הַמְּלָאכָה – אֵיזוֹ מְלָאכָה? זוֹ אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה שֶׁבָּהּ נַעֲשָׂה מַעֲשֵׂה הָעוֹלָם. אֲשֶׁר לְפָנַי – זוֹהִי מִלִּפְנֵי ה' בְּכָל מָקוֹם. וּלְרֶגֶל הַיְלָדִים – זֶהוּ סוֹד שֶׁל הַכְּרוּבִים לְהַרְאוֹת סוֹד הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא נִדְבָּק בָּהֶם.

עַד אֲשֶׁר אָבֹא אֶל אֲדֹנִי שֵׂעִירָה – אֲנִי אֶסְבֹּל גָּלוּת שֶׁלְּךָ עַד שֶׁיָּבֹא וְיַגִּיעַ זְמַנִּי לִשְׁלֹט עַל הַר עֵשָׂו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עובדיה א) וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו, וְאָז וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה.

וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכּוֹת עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם

עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סֻכּוֹת. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קכז) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם יְיָ לֹא יִבְנֶה בַיִת וְגוֹ', אִם יְיָ לֹא יִשְׁמָר עִיר וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְסָלִיק בִּרְעוּתָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי עַלְמָא, אַפִּיק מִבּוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא חַד קִטּוּרָא, וְאִתְלְהִיט מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא, וְאִשְׁתָּאַר בִּסְלִיקוּ, וְנָחֲתָא לְתַתָּא, הַהִיא חֲשֵׁכָה לָהִיט (וְאִתְלְהִיט) בְּמֵאָה שְׁבִילִין אוֹרְחִין דְּקִיקִין רַבְרְבָן, וְאִתְעֲבִיד בֵּיתָא דְעַלְמָא.

הַאי בֵּיתָא אִיהוּ גּוֹ אֶמְצָעִיתָא דְכֹלָּא, כַּמָּה פִּתְחִין וְאִדְרִין לֵיהּ סְחוֹר סְחוֹר, דּוּכְתִּין עִלָּאִין קַדִּישִׁין, תַּמָּן מְקַנְּנֵי צִפָּרֵי שְׁמַיָּא, כָּל חַד וְחַד לְזִינֵיהּ. בְּגַוַּיְיהוּ נָפִיק חַד אִילָנָא רַבְרְבָא וְתַקִּיף עָפְיֵיהּ וְאִנְבֵּיהּ סַגִּי, מְזוֹנָא לְכֹלָּא בֵּיהּ. הַהוּא אִילָנָא סָלִיק לַעֲנָנֵי שְׁמַיָּא וְאִתְטַמַּר בֵּין תְּלַת טוּרִין, מִתְּחוֹת אִילֵּין תְּלַת טוּרִין נָפִיק, סָלִיק לְעֵילָא נָחִית לְתַתָּא.

לשון הקודש

סֻכּוֹת. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קכז) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַיִת וְגוֹ', אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר וְגוֹ'. בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁעָלָה בִּרְצוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא עוֹלָם, הוֹצִיא מִתּוֹךְ נִיצוּץ חָזָק קֶשֶׁר אֶחָד, וְהִתְלַהֵט מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, וְנִשְׁאָר בַּעֲלִיָּה וְיָרַד לְמַטָּה. אוֹתָהּ חֲשֵׁכָה לָהַטָּה [וְהִתְלַהֲטָה] בְּמֵאָה שְׁבִילִים דְּרָכִים דַּקִּיקִים גְּדוֹלִים, וְנַעֲשָׂה בַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם. **בַּיִת** זֶה הוּא בְּתוֹךְ אֶמְצַע הַכֹּל. כַּמָּה פְּתָחִים וַחֲדָרִים לוֹ סָבִיב סָבִיב, מְקוֹמוֹת עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים, שָׁם מְקַנְּנוֹת צִפֳּרֵי הַשָּׁמַיִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְמִינוֹ. בְּתוֹכוֹ יוֹצֵא אִילָן גָּדוֹל אֶחָד וְחָזָק, עֲנָפָיו וּפֵרָיו רַב, מָזוֹן לַכֹּל בּוֹ. אוֹתוֹ הָאִילָן עוֹלֶה לְעַנְנֵי הַשָּׁמַיִם, וְנִטְמָן בֵּין שְׁלֹשָׁה הָרִים.

הַאי בֵּיתָא אִתְשַׁקְיָא מִגֵּיהּ, וְגָנִיז בְּגַוֵּויהּ כַּמָּה גִּנְזִין עִלָּאִין דְּלָא אִתְיְדָעוּ, בְּדָא אִתְבְּנֵי הַאי בֵּיתָא וְאִשְׁתַּכְלַל. הַהוּא אִילָנָא אִתְגַּלְיָא בִּימָמָא, וְאִתְכַּסְיָא בְּלֵילְיָא, וְהַאי בֵּיתָא שָׁלְטָא בְּלֵילְיָא וְאִתְכַּסְיָא בִּימָמָא.

בְּשַׁעְתָּא דְּעָאל חֲשׁוֹכָא וְאִתְקַטִּיר בֵּיהּ שָׁלְטָא, וְכָל פִּתְחִין סְתִימִין מִכָּל סִטְרִין, כְּדֵין כַּמָּה רוּחִין פָּרְחִין בַּאֲוִירָא, תְּאִיבִין לְמִנְדַּע וּלְמֵיעַל בֵּיהּ, וְעָאלִין בֵּין אִינּוּן צִפּוֹרִין, וְנָטְלִין סָהֲדוּתָא, וְשָׁטְיָין וְחָמָאן מַה דְּחָמָאן.

עַד דְּאִתְעַר הַהוּא חֲשׁוֹכָא דְּאִתְקַטִּיר בֵּיהּ, וְאַפִּיק חַד שַׁלְהוֹבָא וּבָטַשׁ בְּכָל פַּטִּישִׁין תַּקִּיפִין, וּפְתַח פִּתְחִין, וּבָקַע טִנָּרִין. סַלְקָא וְנָחֲתָא הַהוּא שַׁלְהוֹבָא, וּבָטַשׁ בְּעַלְמָא, וְאִתְעַר קָלִין לְעֵילָא וְתַתָּא.

לשון הקודש

מִתַּחַת לִשְׁלִשֶׁת הֶהָרִים הַלָּלוּ יוֹצֵא, עוֹלֶה לְמַעְלָה וְיוֹרֵד לְמַטָּה.

הַבַּיִת הַזֶּה מֻשְׁקֶה מִמֶּנּוּ וְגוּנֵז בְּתוֹכוֹ כַּמָּה גְּנָזִים עֶלְיוֹנִים שֶׁלֹּא נוֹדְעוּ, בָּזֶה נִבְנָה בַּיִת זֶה וְנִתְתַּקֵּן. אוֹתוֹ הָאִילָן מִתְגַּלֶּה בַּיּוֹם וּמִתְכַּסֶּה בַּלַּיְלָה. וְהַבַּיִת זֶה שׁוֹלֵט בַּלַּיְלָה וּמִתְכַּסֶּה בַּיּוֹם.

בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָס הַחֹשֶׁךְ וְנִקְשָׁר בּוֹ שׁוֹלֵט, וְכָל הַפְּתָחִים סְתוּמִים מִכָּל הַצְּדָדִים. אָז כַּמָּה רוּחוֹת פּוֹרְחוֹת בָּאֲוִיר, תְּאֵבוֹת לָדַעַת וּלְהִכָּנֵס בּוֹ, וְנִכְנָסוֹת בֵּין אוֹתָן צִפֳּרִים, וְלוֹקְחוֹת עֵדוּת, וְשָׁטוֹת וְרוֹאוֹת מַה שֶּׁרוֹאוֹת.

עַד שֶׁמִּתְעוֹרֵר אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ שֶׁנִּקְשַׁר בּוֹ, וּמוֹצִיא שַׁלְהֶבֶת אַחַת, וּמַכֶּה בְּכָל הַפַּטִּישִׁים הַחֲזָקִים, וּפוֹתֵחַ פְּתָחִים וּבוֹקֵעַ

כְּדֵין חַד (דף קעב ע"ב) **כָּרוֹזָא סָלִיק, וְאִתְקַטִּיר בַּאֲוִירָא, וְקָרֵי, הַהוּא אֲוִירָא נָפְקָא מִגּוֹ עַמּוּדָא דַעֲנָנָא דְּמַדְבְּחָא פְּנִימָאָה, וְכַד נַפְקָא אִתְפַּשַּׁט בְּאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא. אֶלֶף אַלְפִין קָיְימִין מִסִּטְרָא דְּאִיהוּ שְׂמָאלָא, וְרִבּוֹא רִבְוָון קָיְימִין מִסִּטְרָא דְּאִיהוּ יָמִינָא, וְכָרוֹזָא קָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ. קָרֵא בְחָיִל וְאַכְרִיז, כְּדֵין כַּמָּה אִינּוּן דְּמִתַּקְּנֵי שִׁירָתָא וּפָלְחִין פּוּלְחָנָא, וּתְרֵין פִּתְחִין פְּתִיחוּ. חַד לִסְטַר דָּרוֹמָא, וְחַד לִסְטַר צָפוֹן.**

סָלְקָא הַאי בֵּיתָא וְאִתְיְהִיבַת וְאִתְקַטְּרַת בֵּין תְּרֵין סִטְרִין, וְשִׁירִין מְזַמְּרָן וְתוּשְׁבְּחָן סָלְקִין. כְּדֵין עָאל מָאן דְּעָאל בִּלְחִישָׁא, וּבֵיתָא מִתְלַהֲטָא בְּשִׁית נְהוֹרִין, נָהֲרִין זִיוָא לְכָל סְטָר, וְנַהֲרִין דְּבוּסְמָא נָפְקִין. וְאִתְשַׁקְיָין כָּל חֵיוַת בְּרָא, כַּמָּה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים קד)

לשון הקודש

סְלָעִים. עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת אוֹתָהּ שַׁלְהֶבֶת וּמַכָּה בָּעוֹלָם וּמְעוֹרֶרֶת קוֹלוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וְאָז כָּרוֹז אֶחָד עוֹלֶה וְנִקְשָׁר בָּאֲוִיר וְקוֹרֵא. אוֹתוֹ אֲוִיר יוֹצֵא מִתּוֹךְ עַמּוּד עָנָן שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי, וּכְשֶׁיּוֹצֵא מִתְפַּשֵּׁט לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. אֶלֶף אֲלָפִים עוֹמְדִים מִצַּד שֶׁהוּא שְׂמֹאל, וְרִבּוֹא רְבָבוֹת עוֹמְדִים מִצַּד שֶׁהוּא יָמִין, וְהַכָּרוֹז עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ, קוֹרֵא בְחַיִל וּמַכְרִיז. אָז כַּמָּה אוֹתָם שֶׁמִּתַּקְּנִים שִׁירָה וְעוֹבְדִים עֲבוֹדָה, וּשְׁנֵי פְּתָחִים נִפְתָּחִים, אֶחָד לְצַד דָּרוֹם וְאֶחָד לְצַד צָפוֹן.

עוֹלֶה הַבַּיִת הַזֶּה וְנִתָּן וּמִתְקַשֵּׁר בֵּין שְׁנֵי צְדָדִים, וְשִׁירִים מְזַמְּרִים וְתִשְׁבָּחוֹת עוֹלוֹת. אָז נִכְנָס מִי שֶׁנִּכְנָס בְּלַחַשׁ, וְהַבַּיִת מִתְלַהֵט בְּשִׁשָּׁה אוֹרוֹת מְאִירִים זִיו לְכָל צַד, וְנַהֲרוֹת בְּשָׂמִים יוֹצְאִים וּמַשְׁקִים כָּל חַיּוֹת הַשָּׂדֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי יִשְׁבְּרוּ

יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׁדַי יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים צְמָאָם וְגו'. וְזָמְרִין עַד דְּסָלְקָא צַפְּרָא. וְכַד סָלְקָא צַפְּרָא כְּדֵין כּוֹכְבַיָּא וּמַזְּלֵי שְׁמַיָּא וְחֵילֵיהוֹן כֻּלְּהוֹן מְשַׁבְּחָן וְאָמְרֵי שִׁירָתָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

תָּא חֲזֵי, (תהלים קכז) אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בוֹ. אִם יְיָ לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר. אִם יְיָ וְגו' דָּא מַלְכָּא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ בוֹנֶה לְהַאי בֵּיתָא תָּדִיר וְאַתְקִין לֵיהּ, אֵימָתַי, כַּד סָלְקִין רְעוּתִין פּוּלְחָנִין מִתַּתָּא כְּדְקָא יְאוּת.

אִם יְיָ לֹא יִשְׁמָר עִיר, אֵימָתַי, בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְחַשְׁכָא לֵילְיָא, וְסִטְרִין מְזַיְּינִין שָׁרָאן וְשָׁטָאן בְּעַלְמָא, וּפִתְחִין סְתִימִין, וְאִתְנְטִיר מִכָּל סִטְרִין דְּלָא יִקְרַב בֵּיהּ עָרֵל וּמְסָאֲבָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה נב) לֹא יוֹסִיף יָבֹא

לשון הקודש

פְּרָאִים צְמָאָם וְגו', וּמְזַמְּרִים עַד עֲלוֹת הַבֹּקֶר. וּכְשֶׁעוֹלֶה הַבֹּקֶר, אָז כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת הַשָּׁמַיִם וְחֵילוֹתֵיהֶם, כֻּלָּם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים שִׁירָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

בֹּא רְאֵה, (תהלים קכז) אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בוֹ, אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר. אִם ה' וְגו' – זֶה הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בוֹנֶה אֶת הַבַּיִת הַזֶּה תָּמִיד וּמְתַקֵּן אוֹתוֹ. אֵימָתַי? כְּשֶׁעוֹלִים הָרְצוֹנוֹת וְהָעֲבוֹדוֹת מִלְּמַטָּה כָּרָאוּי.

אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר, אֵימָתַי? בְּשָׁעָה שֶׁנֶּחְשַׁךְ הַלַּיְלָה וְהַצְּדָדִים הַמְזַיְּנִים שׁוֹרִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם, וְהַפְּתָחִים סְתוּמִים, וְנִשְׁמָר מִכָּל הַצְּדָדִים שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב בּוֹ עָרֵל וְטָמֵא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה

בָּךְ עוֹד עָרֵל וְטָמֵא, דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲבָרָא לוֹן מֵעַלְמָא.

מָאן עָרֵל וּמַאן טָמֵא. אֶלָּא כֹּלָּא חַד, עָרֵל וְטָמֵא. דָּא הוּא דְּאִתְפַּתָּא בֵּיהּ וְאָזִיל אֲבַתְרֵיהּ אָדָם וְאִנְתְּתֵיהּ, וְגָרִימוּ מוֹתָא לְכָל עַלְמָא. וְאִיהוּ דְּמַסְאִיב הַאי בֵּיתָא, עַד הַהוּא זִמְנָא דְיַעֲבַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵעַלְמָא. בְּגִין כָּךְ אִם יְיָ לֹא יִשְׁמָר עִיר, שָׁוְא וַדָּאי.

תָּא חָזֵי, וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה, אִתְנְטִיל לְקַבְלָא חוּלָקֵיהּ דִּמְהֵימְנוּתָא. מַה כְּתִיב לְעֵילָא, וַיָּשָׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֵשָׂו לְדַרְכּוֹ שֵׂעִירָה, וּכְתִיב וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה. אֶלָּא כָּל חַד אִתְפְּרַשׁ לְסִטְרָא דִילֵיהּ, עֵשָׂו לְסִטְרָא דְשֵׂעִיר. מָאן שֵׂעִיר, דָּא הִיא אִשָּׁה זָרָה אֵל נֵכָר. וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה, דָּא מְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה.

לשון הקודש

נב) לֹא יוֹסִיף לָבֹא בָּךְ עוֹד עָרֵל וְטָמֵא, שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִירָם מִן הָעוֹלָם.

מִי עָרֵל וּמִי טָמֵא? אֶלָּא הַכֹּל אֶחָד עָרֵל וְטָמֵא. זֶהוּ שֶׁהִתְפַּתָּה בּוֹ וְהָלַךְ אַחֲרָיו אָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְגָרְמוּ מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם, וְהוּא הַמְטַמֵּא אֶת הַבַּיִת הַזֶּה עַד אוֹתוֹ זְמַן שֶׁיַּעֲבִירוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִן הָעוֹלָם. מִשּׁוּם כָּךְ אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר, שָׁוְא וַדַּאי.

בֹּא רְאֵה, וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה, נָסַע כְּנֶגֶד חֶלְקוֹ שֶׁל הָאֱמוּנָה. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? וַיָּשָׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֵשָׂו לְדַרְכּוֹ שֵׂעִירָה, וְכָתוּב וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה. אֶלָּא כָּל אֶחָד נִפְרַד לַצַּד שֶׁלּוֹ – עֵשָׂו לַצַּד שֶׁל שֵׂעִיר, מַה זֶּה שֵׂעִיר? זוֹ אִשָּׁה זָרָה, אֵל נֵכָר.

וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה ב) בֵּית יַעֲקֹב. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, דְּאַתְקִין תְּפִלַּת עַרְבִית כְּדְקָא יְאוּת. וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכֹּת, שְׁאַר סֻכֹּת לְנַטְרָא לוֹן וְדָא הוּא חוּלָקֵיהּ. וּכְדֵין וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם. שָׁלֵם מִכֹּלָּא וְאוּקְמוּהָ. וּכְתִיב, (תהלים עו) וַיְהִי בְשָׁלֵם סֻכּוֹ וְגוֹ' וְאוּקְמוּהָ, וְכֹלָּא רָזָא חָדָא.

כְּדֵין אִתְחַבָּר עִמֵּיהּ מְהֵימְנוּתָא כַּד הָוָה שְׁלִים כַּד אִתְעַטַּר בְּדוּכְתֵּיהּ דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ. וּכְדֵין הַאי סֻכָּה אִתְעַטְּרַת בַּהֲדֵיהּ, דְּהָוָה שְׁלִים מֵאֲבָהָן, דְּהָוָה שְׁלִים מִבְּנוֹי, וְדָא הוּא שָׁלֵם. שָׁלֵם לְעֵילָּא שָׁלֵם לְתַתָּא, שָׁלֵם בִּשְׁמַיָּא שָׁלֵם בְּאַרְעָא. שָׁלֵם לְעֵילָּא דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְאֲבָהָן, תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. שָׁלֵם לְתַתָּא בִּבְנוֹי קַדִּישִׁין. שְׁלִים בִּשְׁמַיָּא, שְׁלִים בְּאַרְעָא, וּכְדֵין וַיְהִי בְשָׁלֵם סֻכּוֹ וְאוּקְמוּהָ. מִיָּד מַה כְּתִיב וַתֵּצֵא דִינָה בַּת לֵאָה, וְאוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא.

לשון הקודש

וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה, זוֹ הָאֻמּוּנָה הָעֶלְיוֹנָה. **וַיִּבֶן** לוֹ בָּיִת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) בֵּית יַעֲקֹב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שֶׁתִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית כָּרָאוּי. וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכֹּת, שְׁאָר סֻכּוֹת לִשְׁמֹר אוֹתָם, וְזֶהוּ חֶלְקוֹ. וְאָז וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם – שָׁלֵם מֵהַכֹּל, וּבֵאֲרוּהוּ. וְכָתוּב (תהלים עו) וַיְהִי בְשָׁלֵם סֻכּוֹ וְגוֹ', וּבֵאֲרוּהוּ, וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד.

אָז הִתְחַבְּרָה עִמּוֹ הָאֱמוּנָה כְּשֶׁהָיָה שָׁלֵם, כְּשֶׁהִתְעַטֵּר בַּמָּקוֹם שֶׁרָאוּי לוֹ, וְאָז סֻכָּה זוֹ הִתְעַטְּרָה עִמּוֹ, שֶׁהָיָה שָׁלֵם מֵהָאָבוֹת, שֶׁהָיָה שָׁלֵם מִבָּנָיו, וְזֶהוּ שָׁלֵם, שָׁלֵם לְמַעְלָה שָׁלֵם לְמַטָּה, שָׁלֵם בַּשָּׁמַיִם שָׁלֵם בָּאָרֶץ. שָׁלֵם לְמַעְלָה – שֶׁהוּא כְּלַל הָאָבוֹת, תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. שָׁלֵם לְמַטָּה – בְּבָנָיו הַקְּדוֹשִׁים. שָׁלֵם בַּשָּׁמַיִם שָׁלֵם

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה דַרְגִּין וְסִטְרִין מִתְפָּרְשָׁן לְעֵילָא וְכֻלְּהוּ מְשַׁנְיָין דָּא מִן דָּא. חֵיוָון מְשַׁנְיָין אִלֵּין מֵאִלֵּין, אִלֵּין מְקַטְרְגִין לְשַׁלְטָאָה עַל אִלֵּין וּלְמִטְרַף טַרְפִּין כָּל חַד וְחַד לְזִינֵיהּ. מִסִּטְרָא דְרוּחָא מְסָאֲבָא כַּמָּה דַרְגִּין מִתְפָּרְשִׁין, וְכֻלְּהוּ כָּמַן לְקַטְרְגָא אִלֵּין לָקָבִיל אִלֵּין, דְּהָא כְתִיב (דברים כב) לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו, דְּכַד קָא מִתְחַבְּרָן מְקַטְרְגֵי עַלְמָא.

וְתָא חֲזֵי, תִּיאוּבְתָּא דְדַרְגִּין מְסָאֲבִין לָאו אִיהוּ אֶלָּא לְקַטְרְגָא בְסִטְרִין קַדִּישִׁין. יַעֲקֹב דְּאִיהוּ קַדִּישָׁא, כֻּלְּהוּ כָּמַן לֵיהּ וְקִטְרְגוּ בַהֲדֵיהּ. בְּקַדְמִיתָא נָשְׁכֵיהּ חִוְיָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ, הַשְׁתָּא נָשְׁכֵיהּ חֲמוֹר.

תַּמָּן אִיהוּ קָאִים לְגַבֵּי חִוְיָא, הַשְׁתָּא שִׁמְעוֹן וְלֵוִי

לשון הקודש

בָּאָרֶץ. וְאָז וַיְהִי בְשָׁלֵם סֻכּוֹ, וּבֵאֲרוּחוּ. מִיָּד מַה כָּתוּב? וַתֵּצֵא דִינָה בַּת לֵאָה, וּבֵאֲרוּחוּ הַחֲבֵרִים

בֹּא רְאֵה כַּמָּה דְרָגוֹת וּצְדָדִים נִפְרָדִים לְמַעְלָה, וְכֻלָּם מְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה, חַיּוֹת מְשֻׁנּוֹת אֵלּוּ מֵאֵלּוּ, אֵלֶּה מְקַטְרְגִים לִשְׁלֹט עַל אֵלֶּה וְלִטְרֹף טֶרֶף כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְמִינוֹ. מִצַּד שֶׁל רוּחַ הַטֻּמְאָה כַּמָּה דְרָגוֹת נִפְרָדוֹת, וְכֻלָּם אוֹרְבִים לְקַטְרֵג אֵלֶּה כְּנֶגֶד אֵלֶּה, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (דברים כב) לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו, שֶׁכְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים, מְקַטְרְגִים עוֹלָם.

וּבֹא וּרְאֵה, תְּשׁוּקַת הַדְּרָגוֹת הַטְּמֵאוֹת אֵינָהּ אֶלָּא לְקַטְרֵג בַּצְּדָדִים הַקְּדוֹשִׁים. יַעֲקֹב, שֶׁהוּא קָדוֹשׁ, כֻּלָּם אָרְבוּ לוֹ וְקִטְרְגוּ עִמּוֹ. בַּתְּחִלָּה נְשָׁכוֹ נָחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכוֹ. עַכְשָׁו נְשָׁכוֹ חֲמוֹר.

שָׁם הוּא עוֹמֵד אֵצֶל הַנָּחָשׁ. עַכְשָׁו שִׁמְעוֹן וְלֵוִי, שֶׁבָּאוּ מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה,

דְּאָתוּ מִסִּטְרָא (דף קעג ע"א) דְּדִינָא קַשְׁיָא קָיְימוּ לְגַבֵּיהּ דְּחֲמוֹר וְשַׁלִּיטוּ עֲלוֹי בְּכָל סִטְרִין וְאִתְכַּפְיָא קַמַּיְיהוּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וְאֶת חֲמוֹר וְאֶת שְׁכֶם בְּנוֹ הָרְגוּ לְפִי חָרֶב. וְשִׁמְעוֹן דְּהַוָה (שור) מַזָּלֵיהּ (איהו) שׁוֹר, אָתָא עַל חֲמוֹר וְקִטְרֵג בֵּיהּ, בְּגִין דְּלָא יִתְחַבְּרוּן כַּחֲדָא, וְאִשְׁתַּכַּח אִיהוּ מְקַטְרְגָא דִילֵיהּ.

וְכֻלְּהוּ אָתֵי לְקַטְרְגָא לֵיהּ לְיַעֲקֹב וְאִשְׁתְּזִיב, וּלְבָתַר אִיהוּ שַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ. לְבָתַר אָתָא שׁוֹר וְאִשְׁתַּלִּים בַּחֲמוֹרִים דְּכֻלְּהוּ מִסִּטְרָא דְּחֲמוֹר. יוֹסֵף דְּאִיהוּ שׁוֹר, וּמִצְרָיִם דְּאִינוּן חֲמוֹרִים דִּכְתִיב בְּהוּ (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם.

וְעַל דָּא לְבָתַר בְּנֵי יַעֲקֹב נָפְלוּ בֵּין אִינוּן חֲמוֹרִים, בְּגִין דְּאִזְדַּוּוג שׁוֹר בַּהֲדַיְיהוּ, וְנָשְׁכוּ לוֹן גַּרְמַיָּא וּבְשָׂרָא. עַד דְּאִתְעַר לֵוִי כְּמִלְקַדְמִין וּבַדַּר לְאִינוּן

לשון הקודש

עָמְדוּ כְּלַפֵּי הַחֲמוֹר וְשָׁלְטוּ עָלָיו בְּכָל הַצְּדָדִים וְנִכְפָּה לִפְנֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֶת חֲמוֹר וְאֶת שְׁכֶם בְּנוֹ הָרְגוּ לְפִי חָרֶב. וְשִׁמְעוֹן שֶׁהָיָה [שור], מַזָּלוֹ [הוא] שׁוֹר, בָּא עַל חֲמוֹר וְקִטְרֵג בּוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד, וְנִמְצָא שֶׁהוּא מְקַטְרֵג שֶׁלּוֹ.

וְכֻלָּם בָּאִים לְקַטְרֵג לְיַעֲקֹב, וְהוּא נִצָּל, וְאַחַר כָּךְ הוּא שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם. אַחַר כָּךְ בָּא שׁוֹר וְנִשְׁלָם בַּחֲמוֹרִים שֶׁכֻּלָּם מִצַּד הַחֲמוֹר – יוֹסֵף שֶׁהוּא שׁוֹר, וּמִצְרַיִם שֶׁהֵם חֲמוֹרִים, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם.

וְעַל זֶה אַחַר כָּךְ בְּנֵי יַעֲקֹב נָפְלוּ בֵּין אוֹתָם חֲמוֹרִים, מִשּׁוּם שֶׁהִזְדַּוֵּג שׁוֹר עִמָּם וְנָשְׁכוּ אוֹתָם עֲצָמוֹת וּבָשָׂר, עַד

חֲמוֹרִים (ס"א דְּאִזְדַּוְּגוּ) לְכַפְיָא לוֹן וְתָבַר תּוּקְפֵּיהוֹן מֵעַלְמָא, וְאַפִּיק לְשׁוֹר מִתַּמָּן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות יג) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ.

תָּא חֲזֵי, כַּד אָתָא שִׁמְעוֹן בְּקַדְמִיתָא עַל הַהוּא חֲמוֹר, אִתְעַר עֲלֵיהוֹן דַּם דְּאִתְגַּזָּרוּ, וּלְבָתַר וַיַּהַרְגוּ כָּל זָכָר. כְּגַוְונָא דָא עֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל יְדָא דְּלֵוִי, דָּא מֹשֶׁה. בְּאִינּוּן חֲמוֹרִים בְּמִצְרָיִם. בְּקַדְמִיתָא דַם, וּלְבָתַר (שמות יג) וַיַּהַרֹג יְיָ כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְגוֹ'. הָכָא בְּהַאי חֲמוֹר כְּתִיב, וְאֶת כָּל חֵילָם וְאֶת כָּל טַפָּם וְאֶת כָּל בְּהֶמְתָּם וְגוֹ'. הָתָם בְּאִינּוּן חֲמוֹרִים כְּתִיב, (שמות יב) כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וּשְׂמָלוֹת, וּכְתִיב, (שמות יב) וְגַם עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם וְצֹאן וּבָקָר וְגוֹ'.

וְשִׁמְעוֹן וְלֵוִי, דָּא קָאִים לְגַבֵּי הַאי חֲמוֹר, וְדָא

לשון הקודש

שֶׁהִתְעוֹרֵר לֵוִי כְּמוֹ מִקֶּדֶם וּפִזֵּר אוֹתָם הַחֲמוֹרִים [שֶׁהִזְדַּוְּגוּ] לִכְפּוֹת אוֹתָם, וְשָׁבַר כֹּחָם מֵהָעוֹלָם, וְהוֹצִיא אֶת הַשּׁוֹר מִשָּׁם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות יג) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבָּא שִׁמְעוֹן בַּהַתְחָלָה עַל אוֹתוֹ חֲמוֹר, הִתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם דָּם שֶׁנִּמּוֹלוּ, וְאַחַר כָּךְ וַיַּהַרְגוּ כָּל זָכָר. כְּמוֹ זֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יְדֵי לֵוִי, זֶה מֹשֶׁה, בְּאוֹתָם חֲמוֹרִים בְּמִצְרַיִם. בַּתְּחִלָּה דָּם, אַחַר כָּךְ (שם) וַיַּהַרֹג ה' כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגוֹ'. כָּאן בַּחֲמוֹר הַזֶּה כָּתוּב, וְאֶת כָּל חֵילָם וְאֶת כָּל טַפָּם וְאֶת כָּל בְּהֶמְתָּם וְגוֹ'. שָׁם בְּאוֹתָם חֲמוֹרִים כָּתוּב, (שם) כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וּשְׂמָלוֹת, וְכָתוּב (שם) וְגַם עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם וְצֹאן וּבָקָר וְגוֹ'.

וְשִׁמְעוֹן וְלֵוִי – זֶה עוֹמֵד אֵצֶל הַחֲמוֹר

קָאִים לְגַבֵּי כָּל אִינּוּן חֲמוֹרִים, כֻּלְּהוּ בָּעוּ לְאִשְׁתַּתְּפָא בַּהֲדֵיהּ דְּיַעֲקֹב קַדִּישָׁא וְאִתְתַּקְּנוּ לְנַשְׁכָּא לֵיהּ, וְאִיהוּ בִּבְנוֹי קָאִים לְגַבַּיְיהוּ וְכַיְּיף לוֹן תְּחוֹתֵיהּ. הַשְׁתָּא דְּעֵשָׂו נָשִׁיךְ לֵיהּ וְלִבְנוֹי, מָאן יָקוּם לְגַבֵּיהּ, יַעֲקֹב וְיוֹסֵף. דָּא מִסִּטְרָא דָא וְדָא מִסִּטְרָא דָא. דִּכְתִיב, (עובדיה א) וְהָיָה בֵית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לֶהָבָה וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ וְגוֹ':

וַיִּסָּעוּ וַיְהִי חִתַּת אֱלֹהִים עַל הֶעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי כֻּלְּהוּ הֲווֹ מִתְכַּנְּשֵׁי, וְכַד הֲווֹ חַגְרֵי זַיְינֵי קְרָבָא הֲווֹ מְרַתְּתֵי וְשַׁבְקִין לוֹן, וּבְגִין כָּךְ וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב:

הָסִירוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנֵּכָר וְגוֹ'. הָסִירוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנֵּכָר, אִלֵּין אִינּוּן דְּנָטְלוּ מִשְׁכָּם מָאנֵי כַסְפָּא וְדַהֲבָא דְּהַוָּה חָקִיק עֲלַיְיהוּ טַעֲוָא דִּלְהוֹן. רִבִּי יְהוּדָה

לשון הקודש

הַזֶּה, וְזֶה עוֹמֵד אֵצֶל כָּל אוֹתָם חֲמוֹרִים. כֻּלָּם רָצוּ לְהִשְׁתַּתֵּף עִם יַעֲקֹב הַקָּדוֹשׁ וְנִתְקַנּוּ לִנְשֹׁךְ אוֹתוֹ, וְהוּא בְּבָנָיו עוֹמֵד לְגַבֵּיהֶם וְכוֹפֶה אוֹתָם תַּחְתָּיו. עַכְשָׁו שֶׁעֵשָׂו נָשַׁךְ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו, מִי יָקוּם מוּלוֹ? יַעֲקֹב וְיוֹסֵף, זֶה מִצַּד זֶה וְזֶה מִצַּד זֶה, שֶׁכָּתוּב (עובדיה א) וְהָיָה בֵית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לֶהָבָה וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ וְגוֹ'.

וַיִּסָּעוּ וַיְהִי חִתַּת אֱלֹהִים עַל הֶעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כֻּלָּם הָיוּ מִתְכַּנְּסִים, וּכְשֶׁהָיוּ חוֹגְרִים כְּלֵי זַיִן לַקְּרָב, הָיוּ מְרַתְּתִים וְעוֹזְבִים אוֹתָם, וְלָכֵן לֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב.

הָסִירוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנֵּכָר וְגוֹ'. הָסִירוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנֵּכָר – אֵלֶּה הֵם שֶׁנָּטְלוּ מִשְׁכָּם

אָמַר, טַעֲוָון הֲווֹ מִכַּסְפָּא וְדַהֲבָא. וְיַעֲקֹב אַטְמִין לוֹן תַּמָּן, בְּגִין דְּלָא יִתְהַנּוּן מִסִּטְרָא דְעֲבוֹדָה זָרָה, דְּאָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִתְהַנֵּי מִנֵּיהּ לְעָלְמִין.

רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי חִזְקִיָּה הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא, אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה לְרִבִּי יְהוּדָה, מָאי דִּכְתִיב, (שמואל ב יב) וַיִּקַּח אֶת עֲטֶרֶת מַלְכָּם מֵעַל רֹאשׁוֹ וּמִשְׁקָלָהּ כִּכַּר זָהָב וְאֶבֶן יְקָרָה וַתְּהִי עַל רֹאשׁ דָּוִד. וְתָנִינָן, שִׁקּוּץ בְּנֵי עַמּוֹן מִלְּכֹם שְׁמֵיהּ. וְדָא הוּא עֲטֶרֶת מַלְכָּם. מָאי טַעֲמָא וַתְּהִי עַל רֹאשׁ דָּוִד. וּמַאי טַעְמָא כְּתִיב שִׁקּוּץ. דְּהָא בִּשְׁאָר טַעֲוָון עַמְּמַיָּא עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה כְּתִיב אֱלֹהֵי הָעַמִּים, אֱלֹהִים אֲחֵרִים, אֵל נֵכָר, אֵל אַחֵר, וּבְהַאי אָמַר שִׁקּוּץ חַד.

אָמַר לֵיהּ, וּבְכָל טַעֲוָון עַמְּמַיָּא עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה הָכִי קָרָא לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (דברים

לשון הקודש

כְּלֵי כֶסֶף וְזָהָב שֶׁהָיָה חָקוּק עֲלֵיהֶם עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, עֲבוֹדָה זָרָה הָיוּ מִכֶּסֶף וְזָהָב, וְיַעֲקֹב הִטְמִין אוֹתָם שָׁם כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵהָנוּ מִצַּד שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁאָסוּר לְאָדָם לֵהָנוֹת מִמֶּנָּה לְעוֹלָמִים.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חִזְקִיָּה הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה לְרַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (שמואל-ב יב) וַיִּקַּח אֶת עֲטֶרֶת מַלְכָּם מֵעַל רֹאשׁוֹ וּמִשְׁקָלָהּ כִּכַּר זָהָב וְאֶבֶן יְקָרָה וַתְּהִי עַל רֹאשׁ דָּוִד. וְשָׁנִינוּ, שִׁקּוּץ בְּנֵי עַמּוֹן מִלְּכֹם שְׁמוֹ, וְזֶהוּ עֲטֶרֶת מַלְכָּם. מָה הַטַּעַם וַתְּהִי עַל רֹאשׁ דָּוִד, וּמָה הַטַּעַם כָּתוּב שִׁקּוּץ, שֶׁהֲרֵי בִּשְׁאָר אֱלֹהֵי הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה כָּתוּב אֱלֹהֵי הָעַמִּים, אֱלֹהִים אֲחֵרִים, אֵל נֵכָר, אֵל אַחֵר, וּבָזֶה אָמַר שִׁקּוּץ אֶחָד. אָמַר לוֹ, וּבְכָל אֱלֹהֵי הָעַמִּים עוֹבְדֵי

כג) וַתִּרְאוּ אֶת שִׁקּוּצֵיהֶם וְאֶת גִּלּוּלֵיהֶם. וּמַה דְּאָמַר וַיִּקַּח אֶת עֲטֶרֶת מַלְכָּם, דְּאִיהוּ מִלְּכוֹם, הָכִי הוּא וַדָּאי. אֶלָּא אִיתַי הַגִּתִּי עַד דְּלָא אִתְגְּיַיר, כְּדֵין אִיהוּ תָּבַר לָהּ לְהַהוּא עֲטֶרֶת דְּאִיהוּ מִלְּכוֹם, הַהוּא דְּיוּקְנָא דְּחֵקִיק עֲלָהּ וּפָגִים לָהּ. כְּדֵין אִיהוּ עֲבַד לָהּ הֵיתֵר לְאִתְהַנֵּי מִנָּהּ וְהַוָּת עַל רֵישֵׁיהּ. וְתָא חָזֵי, שִׁקּוּץ בְּנֵי עַמּוֹן, חַד חִוְיָא בְּסוּרְטָא הָוָה חָקִיק עַל הַהוּא כִּתְרָא, וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי שִׁקּוּץ זוֹהֲמָא.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, הָסִירוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנֵּכָר, אִלֵּין שְׁאַר נָשִׁין דְּהַווּ מַיְיתֵי בְּגַוַּיְיהוּ כָּל נִבְזְבְּזָן דִּלְהוֹן. וְעַל דָּא כְּתִיב וַיִּתְּנוּ אֶל יַעֲקֹב אֶת כָּל אֱלֹהֵי הַנֵּכָר. אִלֵּין נָשִׁין, כָּל נִבְזְבְּזָן וְכָל טַעֲוָון דְּדַהֲבָא וְכַסְפָּא. וַיִּטְמֹן אוֹתָם יַעֲקֹב, בְּגִין דְּלָא (דף קנג ע"ב) יִתְהַנּוּן מִסִּטְרָא דְּעַבּוֹדָה זָרָה כְּלָל.

לשון הקודש

עַבּוֹדָה זָרָה כָּךְ קָרָא לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (דברים כג) וַתִּרְאוּ אֶת שִׁקּוּצֵיהֶם וְאֶת גִּלּוּלֵיהֶם. וּמַה שֶּׁאָמַר וַיִּקַּח אֶת עֲטֶרֶת מַלְכָּם, שֶׁהוּא מִלְּכוֹם – כָּךְ הוּא וַדַּאי. אֶלָּא אִתַּי הַגִּתִּי, עַד שֶׁלֹּא הִתְגַּיֵּר, אָז הוּא שָׁבַר אֶת אוֹתָהּ עֲטֶרֶת שֶׁל אוֹתוֹ מִלְּכוֹם, אוֹתָהּ דְּמוּת שֶׁחֲקוּקָה עָלֶיהָ וּפָגַם אוֹתָהּ, אָז הוּא עָשָׂה אוֹתָהּ הֶתֵּר לֵהָנוֹת מִמֶּנָּה, וְהָיְתָה עַל רֹאשׁוֹ. וּבֹא וּרְאֵה, שִׁקּוּץ בְּנֵי עַמּוֹן, נָחָשׁ אֶחָד בַּחֲקִיקָה עֲמֻקָּה הָיָה חָקוּק עַל אוֹתוֹ כֶּתֶר, וְלָכֵן נִקְרָא שִׁקּוּץ, זֻהֲמָא.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הָסִירוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנֵּכָר – אֵלּוּ שְׁאָר נָשִׁים שֶׁהָיוּ מְבִיאוֹת בְּתוֹכָן כָּל עֲדָיֵיהֶן, וְעַל זֶה כָּתוּב וַיִּתְּנוּ אֶל יַעֲקֹב אֶת כָּל אֱלֹהֵי הַנֵּכָר, אֵלּוּ נָשִׁים וְכָל עֲדָיִים וְכָל עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל זָהָב וָכֶסֶף. וַיִּטְמֹן אוֹתָם יַעֲקֹב, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵהָנוּ מִצַּד

תָּא חֲזֵי, דְּיַעֲקֹב גְּבַר שְׁלִים בְּכֹלָּא הֲוָה, וְהֲוָה מִתְדַּבַּק בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מַה כְּתִיב, וְנָקוּמָה וְנַעֲלֶה בֵּית אֵל וְאֶעֱשֶׂה שָׁם מִזְבֵּחַ לָאֵל הָעוֹנֶה אוֹתִי בְּיוֹם צָרָתִי וַיְהִי עִמָּדִי בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלָכְתִּי, מִיָּד וַיִּתְּנוּ אֶל יַעֲקֹב. מִכָּאן דְּכָעֵי בַּר נָשׁ לְשַׁבָּחָא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּלְאוֹדָאָה לֵיהּ עַל נִסִּין וְעַל טָבָאן דְּעֲבַד עִמֵּיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיְהִי עִמָּדִי בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלָכְתִּי.

תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב וְנָקוּמָה וְנַעֲלֶה בֵּית אֵל וְגוֹ', אַכְלִיל בְּנוֹי בַּהֲדֵיהּ. וּלְבָתַר כְּתִיב וְאֶעֱשֶׂה שָׁם מִזְבֵּחַ וְלָא כְתִיב וְנַעֲשֶׂה. דְּאַפִּיק לוֹן מִכְּלָלָא דָא, מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּעָלֵיהּ הֲוָה מִלָּה. יַעֲקֹב אַתְקִין תְּפִלַּת עַרְבִית, וַדָּאי. וְאִיהוּ עָבַד מַדְבְּחָא וְעָלֵיהּ הֲוָה מִלָּה, וּבְגִין דְּאִיהוּ עָבַר כָּל אִינּוּן עָקְתִין

לשון הקודש

שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה כְּלָל.

בא רְאֵה שֶׁיַּעֲקֹב אִישׁ שָׁלֵם בַּכֹּל הָיָה, וְהָיָה נִדְבָּק בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. מַה כָּתוּב? וְנָקוּמָה וְנַעֲלֶה בֵּית אֵל וְאֶעֱשֶׂה שָׁם מִזְבֵּחַ לָאֵל הָעֹנֶה אֹתִי בְּיוֹם צָרָתִי וַיְהִי עִמָּדִי בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלָכְתִּי. מִיָּד – וַיִּתְּנוּ אֶת יַעֲקֹב. מִכָּאן שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְהוֹדוֹת לוֹ עַל נִסִּים וְעַל טוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי עִמָּדִי בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלָכְתִּי.

בא רְאֵה, בַּהַתְחָלָה כָּתוּב וְנָקוּמָה וְנַעֲלֶה בֵּית אֵל וְגוֹ', הִכְלִיל בָּנָיו עִמּוֹ, וְאַחַר כָּךְ כָּתוּב וְאֶעֱשֶׂה שָׁם מִזְבֵּחַ, וְלֹא כָּתוּב וְנַעֲשֶׂה, שֶׁהוֹצִיא אוֹתָם מִכְּלַל זֶה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁעָלָיו הָיָה הַדָּבָר. יַעֲקֹב תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית וַדַּאי, וְהוּא עָשָׂה מִזְבֵּחַ וְעָלָיו הָיָה הַדָּבָר, וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא עָבַר כָּל אוֹתָן צָרוֹת מִיּוֹם שֶׁבָּרַח

מִן יוֹמָא דְעָרַק קַמֵּיהּ דְּאַחוּהָ. דִּכְתִיב וַיְהִי עִמָּדִי בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלָכְתִּי, וְאִינוּן אָתוּ לְבָתָר לְעַלְמָא. וְעַל דָּא לָא אָעִיל לוֹן בַּהֲדֵיהּ. רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, מִכָּאן מָאן דְּיִתְעַבִּיד לֵיהּ נִסָּא, אִיהוּ בָעֵי לְאוֹדָאָה. מָאן דְּאָכִיל נַהֲמָא בְּפָתוֹרָא, אִיהוּ בָעֵי לְבָרְכָא, וְלָא אַחֲרָא דְּלָא אָכִיל מִידִי:

וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ וְגוֹ', תָּא חֲזֵי, כְּתִיב וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ, וְלָא כְּתִיב (בְּהָנֵי מַדְבְּחָן) דְּאַסִּיק עֲלֵיהּ נִסְכִּין וְעֲלָוָן, אֶלָּא בְּגִין דְּאַתְקִין הַהוּא דַּרְגָּא דְּאִתְחֲזֵי לְאִתְתַּקְּנָא. מִזְבֵּחַ לַיְיָ, לְאַתְקָנָא דַּרְגָּא תַתָּאָה לְחַבְּרָא לֵיהּ בְּדַרְגָּא עִלָּאָה, וְעַל דָּא וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ דָּא דַּרְגָּא תַתָּאָה. לַיְיָ דָּא דַּרְגָּא עִלָּאָה. וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם אֵל בֵּית אֵל, שְׁמָא דָא כִּשְׁמָא עִלָּאָה. בְּגִין דְּכַד אִתְנַהֲרָא כְּדֵין כְּאִמָּה בִּתָּהּ וְכֹלָּא חַד.

לשון הקודש

מִלִּפְנֵי אָחִיו, שֶׁכָּתוּב וַיְהִי עִמָּדִי בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלָכְתִּי, וְהֵם בָּאוּ אַחַר כָּךְ לָעוֹלָם, וְעַל זֶה לֹא הִכְנִיס אוֹתָם עִמּוֹ. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, מִכָּאן מִי שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ נֵס, צָרִיךְ לְהוֹדוֹת. מִי שֶׁאוֹכֵל לֶחֶם בְּשֻׁלְחָן, הוּא צָרִיךְ לְבָרֵךְ, וְלֹא אַחֵר שֶׁלֹּא אָכַל דָּבָר.

וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ וְגוֹ'. בֹּא רְאֵה, כָּתוּב וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ, וְלֹא כָּתוּב [בְּאֵלּוּ הַמִּזְבְּחוֹת] שֶׁהֶעֱלָה עָלָיו נְסָכִים וְעוֹלוֹת, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁתִּקֵּן אוֹתָהּ דַּרְגָּה הָרְאוּיָה לְהִתְתַּקֵּן. מִזְבֵּחַ לַה', לְתַקֵּן דַּרְגָּה תַּחְתּוֹנָה לְחַבְּרָהּ בְּדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה, וְעַל זֶה וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ – זוֹ דַּרְגָּה תַּחְתּוֹנָה. לַה' – זוֹ דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה. וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם אֵל בֵּית אֵל – שֵׁם זֶה כְּשֵׁם הָעֶלְיוֹן, מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁהֵאִירָה מֵהָאֵם, אָז כְּאִמָּה בִּתָּהּ וְהַכֹּל אֶחָד.

כִּי שָׁם נִגְלוּ אֵלָיו הָאֱלֹהִים, בְּגִין דְּאִינּוּן לָא אִשְׁתַּכָּחוּ אֶלָּא בִּשְׁכִינְתָּא, דְּהָא שִׁבְעִין הֲווֹ דְּאִינּוּן מִשְׁתַּכְּחֵי תָּדִיר בַּהֲדֵי שְׁכִינְתָּא, וְשִׁבְעִין קַתֵּדְרָאֵי סַחֲרָנֵיהּ דִּשְׁכִינְתָּא. וְעַל דָּא כִּי שָׁם נִגְלוּ אֵלָיו הָאֱלֹהִים בְּאַתְרָא דָא דְּאִתְגַּלְיָא, דְּהָא כְּתִיב וְהִנֵּה יְיָ נִצָּב עָלָיו:

וַיַּעַל מֵעָלָיו אֱלֹהִים בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ, רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, מִכָּאן דְּאִתְעֲבִיד רְתִיכָא קַדִּישָׁא בַּהֲדֵי אֲבָהָן. וְתָא חֲזֵי, יַעֲקֹב אִיהוּ רְתִיכָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה דְּקַיְימָא לְאַנְהָרָא לְסִיהֲרָא, וְאִיהוּ רְתִיכָא בִּלְחוֹדוֹי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיַּעַל מֵעָלָיו אֱלֹהִים.

פָּתַח וְאָמַר, (דברים ד) כִּי מִי גּוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרוֹבִים אֵלָיו כַּיְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו. תָּא חֲזֵי, כַּמָּה אִינּוּן חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

כִּי שָׁם נִגְלוּ אֵלָיו הָאֱלֹהִים – מִשּׁוּם שֶׁהֵם לֹא נִמְצָאִים אֶלָּא בַּשְּׁכִינָה, שֶׁהֲרֵי שִׁבְעִים הָיוּ שֶׁהֵם נִמְצָאִים תָּמִיד עִם הַשְּׁכִינָה, וְשִׁבְעִים קָתֶדְרָאוֹת סְבִיב הַשְּׁכִינָה, וְעַל זֶה כִּי שָׁם נִגְלוּ אֵלָיו הָאֱלֹהִים, בְּמָקוֹם זֶה שֶׁהִתְגַּלָּה, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו.

וַיַּעַל מֵעָלָיו אֱלֹהִים בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, מִכָּאן שֶׁנַּעֲשָׂה מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה עִם הָאָבוֹת. וּבֹא וּרְאֵה, יַעֲקֹב הוּא מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה שֶׁעוֹמֶדֶת לְהָאִיר לַלְּבָנָה, וְהוּא מֶרְכָּבָה לְבַדּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּעַל מֵעָלָיו אֱלֹהִים.

פָּתַח וְאָמַר, (דברים ד) כִּי מִי גּוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרֹבִים אֵלָיו בְּכָל

הוּא, דְּלֵית לָךְ עַם וְלִישָׁן בְּכָל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה דְּעַלְמָא דְּאִית לֵיהּ אֱלָהָא דְּיִשְׁמַע לוֹן, כְּמָה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לְקַבְּלָא צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל בְּכָל שַׁעְתָּא דְּאִצְטְרִיךְ לוֹן לְמִשְׁמַע צְלוֹתָא דְּאִינּוּן בָּעָאן, בְּגִין הַהוּא דַּרְגָּא דִּלְהוֹן.

תָּא חֲזֵי, יַעֲקֹב, קָרֵי לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יִשְׂרָאֵל. דִּכְתִיב לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ. וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ, מָאן וַיִּקְרָא, דָּא שְׁכִינְתָּא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים. לְעֵיל אוֹקִימְנָא יִשְׂרָאֵל דְּהָא אִשְׁתְּלִים בְּכֹלָּא כְּדְקָא יְאוּת, וּכְדֵין אִסְתַּלַּק בְּדַרְגֵּיהּ וְאִשְׁתְּלִים בִּשְׁמָא דָא, וְעַל דָּא וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל וְהָא אִתְּמַר.

לשון הקודש

קָרֵאנוּ. אֵלָיו בֹּא רְאֵה כַּמָּה הֵם חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאֵין לְךָ עַם וְלָשׁוֹן בְּכָל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלוֹהַּ שֶׁיִּשְׁמַע אוֹתָם כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְזֻמָּן לְקַבֵּל תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּכָל שָׁעָה שֶׁהֵם צְרִיכִים לְהַשְׁמִיעַ תְּפִלָּה שֶׁהֵם רוֹצִים בִּשְׁבִיל אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁלָּהֶם.

בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרָא לְיַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ, וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ. מִי וַיִּקְרָא? זוֹ שְׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים, לְמַעְלָה בֵּאַרְנוּ שֶׁהֲרֵי נִשְׁלַם בַּכֹּל כָּרָאוּי, וְאָז הִתְעַלָּה בְּדַרְגָּתוֹ וְנִשְׁלַם בְּשֵׁם זֶה, וְעַל זֶה וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי יוֹסֵי הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי הָא דְּאַמַּרְתְּ דְּיַעֲקֹב שְׁלֵימָא דְּאַבָהָן אִיהוּ, וְאִיהוּ אָחִיד לְכָל סִטְרִין, וְקָרָא שְׁמֵיהּ יִשְׂרָאֵל, וּכְתִיב לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ. וּכְתִיב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל. אַמַּאי אַהֲדַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְקָרָא לֵיהּ יַעֲקֹב בְּכַמָּה זִמְנִין, וְכֹלָּא קָרוּן לֵיהּ יַעֲקֹב כְּמִלְּקַדְּמִין. אִי הָכִי, מַהוּ וְלֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב.

אָמַר לֵיהּ, שַׁפִּיר קָא אָמַרְתְּ. פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה מב) יְיָ כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָעִיר קִנְאָה, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל תָּא חֲזֵי, כַּגִּבּוֹר יֵצֵא, גִּבּוֹר מִיבְעֵי לֵיהּ. כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת, אִישׁ מִלְחָמוֹת מִיבְעֵי לֵיהּ.

אֶלָּא הָא אִתְּמַר יְיָ בְּכָל אֲתַר רַחֲמֵי אִיהוּ, וַדַּאי (דף

לשון הקודש

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי מַה שֶּׁאָמַרְתָּ שֶׁיַּעֲקֹב בְּחִיר הָאָבוֹת הוּא, וְהוּא אָחוּז לְכָל הַצְּדָדִים, וְקָרָא שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ, וְכָתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל, לָמָּה חָזַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְקָרָא לוֹ יַעֲקֹב בְּכַמָּה פְּעָמִים, וְהַכֹּל קָרְאוּ לוֹ יַעֲקֹב כְּמוֹ מִקֹּדֶם? אִם כָּךְ, מַה זֶּה וְלֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב?

אָמַר לוֹ, יָפֶה אָמַרְתָּ. פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה מב) ה' כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָעִיר קִנְאָה, פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ. אֲבָל בֹּא רְאֵה, כַּגִּבּוֹר יֵצֵא? גִּבּוֹר צָרִיךְ לִכְתֹּב! כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת? אִישׁ מִלְחָמוֹת צָרִיךְ לִכְתֹּב!

אֶלָּא הֲרֵי נִתְבָּאֵר, ה' בְּכָל מָקוֹם זֶה רַחֲמִים, וַדַּאי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שְׁמוֹ

קעד ע"א) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יְיָ שְׁמֵיהּ אִיהוּ, דִּכְתִיב, (ישעיה מב) אֲנִי יְיָ הוּא שְׁמִי, וְחָמִינָן דִּלְזִמְנִין אִתְקְרֵי שְׁמֵיהּ אֱלֹהִים וְהוּא דִינָא בְּכָל אֲתַר. אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּאַסְגִיאוּ זַכָּאִין בְּעַלְמָא, יְיָ שְׁמֵיהּ וְאִתְקְרֵי בִּשְׁמָא דְּרַחֲמֵי. וּבְזִמְנָא דְּאַסְגִיאוּ חַיָּיבִין בְּעַלְמָא, אֱלֹהִים שְׁמֵיהּ וְאִתְקְרֵי בִּשְׁמָא דֵּאֱלֹהִים. כָּךְ בְּזִמְנָא דְּיַעֲקֹב לָא הָוָה בֵּין שָׂנְאִין וְלָא הָוָה בְּאַרְעָא אַחֲרָא, קָרֵי לֵיהּ יִשְׂרָאֵל. וְכַד הָוָה בֵּין שָׂנְאִין, אוֹ בְּאַרְעָא אַחֲרָא קָרֵי לֵיהּ יַעֲקֹב.

אָמַר לֵיהּ, עֲדַיִן לָא אִתְיַישְׁבָא מִלָּה. דִּכְתִיב לֹא יִקָּרֵא, וְהָא אֲנַן קָרִינָן לֵיהּ. וּמַאי דַּאֲמַרְתְּ דְּכַד הָוָה בֵּין שָׂנְאִין אוֹ בְּאַרְעָא אַחֲרָא קָרֵי לֵיהּ יַעֲקֹב. תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, (בראשית לז) וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנַעַן, וְהָא לָא הָוָה בְּאַרְעָא אַחֲרָא.

אָמַר לֵיהּ, הָא בְּקַדְמִיתָא אִתְּמַר, כְּמָה דְּקוּדְשָׁא

לשון הקודש

הוּא ה', שֶׁכָּתוּב (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי. וְרָאינוּ שֶׁלִּפְעָמִים נִקְרָא שְׁמוֹ אֱלֹהִים, וְהוּא דִּין בְּכָל מָקוֹם. אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁמִּתְרַבִּים הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם, ה' שְׁמוֹ, וְנִקְרָא בְּשֵׁם הָרַחֲמִים. וּבִזְמַן שֶׁמִּתְרַבִּים הָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם, אֱלֹהִים שְׁמוֹ, וְנִקְרָא בְּשֵׁם אֱלֹהִים. כָּךְ בִּזְמַן שֶׁיַּעֲקֹב לֹא הָיָה בֵּין שׂוֹנְאִים וְלֹא הָיָה בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת, קָרָא לוֹ יִשְׂרָאֵל. וְכַאֲשֶׁר הָיָה בֵּין שׂוֹנְאִים אוֹ בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת, קָרָא לוֹ יַעֲקֹב.

אָמַר לוֹ, עֲדַיִן לֹא הִתְיַשֵּׁב הַדָּבָר שֶׁכָּתוּב לֹא יִקָּרֵא, וַהֲרֵי אָנוּ קוֹרְאִים לוֹ. וּמַה שֶּׁאָמַרְתָּ שֶׁכְּשֶׁהָיָה בֵּין שׂוֹנְאִים אוֹ בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת קָרָא לוֹ יַעֲקֹב – בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (בראשית לז) וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, וַהֲרֵי לֹא הָיָה בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת?

אָמַר לוֹ, הֲרֵי בַּתְּחִלָּה נֶאֱמַר כְּמוֹ

בְּרִיךְ הוּא לְזִמְנִין אִתְקְרֵי יְיָ, וּלְזִמְנִין אִתְקְרֵי אֱלֹהִים. הָכִי נָמֵי לְזִמְנִין אִקְרֵי יִשְׂרָאֵל וּלְזִמְנִין אִקְרֵי יַעֲקֹב וְכֹלָּא בְּדַרְגִּין יְדִיעָן. וּמַה דְּאִתְּמַר לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב, לְאִתְיַשְּׁבָא בִּשְׁמָא דָא.

אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי, הָא כְּתִיב, (בראשית יז) וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם. אָמַר לֵיהּ, הָתָם כְּתִיב וְהָיָה. וְעַל דָּא קָיְימָא בְּהַהוּא שְׁמָא. אֲבָל הָכָא לָא כְּתִיב וְהָיָה, אֶלָּא כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ. וְלָא כְּתִיב וְהָיָה שִׁמְךָ יִשְׂרָאֵל, וְאֲפִילוּ בִּזְמְנָא חָדָא סַגִּי לֵיהּ, כָּל שֶׁכֵּן דִּלְזִמְנִין כָּךְ וּלְזִמְנִין כָּךְ. וְכַד אִתְעַטְּרוּ בְּנוֹי בְּכֹהֲנֵי וְלֵיוָאֵי וְאִסְתַּלְּקוּ בְּדַרְגִּין עִלָּאִין, כְּדֵין אִתְעַטַּר בִּשְׁמָא דָא תְּדִיר.

עַד דְּהַוּוּ אָזְלֵי, אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי אֶלְעָזָר, הָא אִתְּמַר דְּכַד מִיתַת רָחֵל נָטְלָא בֵּיתָא

לשון הקודש

שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִפְעָמִים נִקְרָא ה' וְלִפְעָמִים נִקְרָא אֱלֹהִים, כָּךְ גַּם לִפְעָמִים נִקְרָא יִשְׂרָאֵל וְלִפְעָמִים נִקְרָא יַעֲקֹב, וְהַכֹּל בִּדְרָגוֹת יְדוּעוֹת. וּמַה שֶּׁנֶּאֱמַר לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב, לְהִתְיַשֵּׁב בְּשֵׁם זֶה.

אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ, הֲרֵי כָּתוּב (שם יז) וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם. אָמַר לוֹ, שָׁם כָּתוּב וְהָיָה, וְעַל זֶה עוֹמֵד בְּאוֹתוֹ שֵׁם, אֲבָל כָּאן לֹא כָּתוּב וְהָיָה, אֶלָּא כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ, וְלֹא כָּתוּב וְהָיָה שִׁמְךָ יִשְׂרָאֵל, וַאֲפִלּוּ בְּפַעַם אַחַת מַסְפִּיק לוֹ, כָּל שֶׁכֵּן שֶׁלִּפְעָמִים כָּךְ וְלִפְעָמִים כָּךְ. וּכְשֶׁהִתְעַטְּרוּ בָּנָיו בְּכֹהֲנִים וּלְוִיִּם וְהִתְעַלּוּ בִּדְרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת, אָז הִתְעַטֵּר בְּשֵׁם זֶה תָּמִיד.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי

מָאן דְּאִצְטְרִיךְ לְאִתְתַּקְּנָא בִּתְרֵיסַר שִׁבְטִין כְּדְקָא יָאוּת. אַמַּאי מִיתַת רָחֵל מִיָּד, אָמַר לֵיהּ, הָא לְמֶהֱוֵי שְׁכִינְתָּא מִתְעַטְּרָא כְּדְקָא יָאוּת וּלְמֶהֱוֵי אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה וּבֵיהּ שַׁרְיָא (לְעֵילָא) לְנַטְלָא בֵּיתָא וּלְאִתְתַּקְּנָא. וְעַל דָּא בִּנְיָמִין הוּא תָּדִיר בְּמַעֲרָב וְלָא בְּסִטְרָא אַחֲרָא.

וּבֵיהּ שַׁרְיָא לְאִתְתַּקְּנָא בִּתְרֵיסַר שִׁבְטִין, וּבֵיהּ שַׁרְיָא מַלְכוּתָא דִּרְקִיעָא לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בְּאַרְעָא. וְרָזָא דָּא, בְּכָל שֵׁירוּתָא דְּאַתְיָא לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בְּקַשְׁיוּ אִיהוּ, וְעַל דָּא אִית בָּהּ דִּינָא דְּמוֹתָא וּמִתַּמָּן אִתְיַשְּׁבַת.

הָכָא כַּד בָּעָא לְאִתְתַּקְּנָא וּלְנַטְלָא בֵּיתָא אִתְעֲבִיד דִּינָא בְּרָחֵל וּבָתַר כֵּן אִתְתַּקְּנַת לְאִתְיַשְּׁבָא. כַּד בָּעָא לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא מַלְכוּתָא בְּאַרְעָא שַׁרְיָא בְּדִינָא. וְלָא אִתְיַשְּׁבַת מַלְכוּתָא בְּדוּכְתָּא כְּדְקָא יָאוּת עַד

לשון הקודש

לְרַבִּי נִתְבָּאֵר, הֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁכְּשֶׁמֵּתָה רָחֵל, נָטְלָה הַבַּיִת מִי שֶׁצָּרִיךְ לְהִתַּקֵּן בִּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים כָּרָאוּי. לָמָּה מֵתָה רָחֵל מִיָּד? אָמַר לוֹ, הֲרֵי לִהְיוֹת שְׁכִינָה מִתְעַטֶּרֶת כָּרָאוּי וְלִהְיוֹת אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה, וּבוֹ שׁוֹרָה [וְלְמַעְלָה] לִטֹּל הַבַּיִת וּלְהִתַּקֵּן. וְעַל זֶה בִּנְיָמִין הוּא תָּמִיד בַּמַּעֲרָב וְלֹא בְּצַד אַחֵר.

וּבוֹ שׁוֹרָה לְהִתַּקֵּן בִּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, וּבוֹ שׁוֹרָה מַלְכוּת הָרָקִיעַ לְהִוָּדַע בָּאָרֶץ. וְסוֹד זֶה, שֶׁכָּל הַתְּחָלָה שֶׁבָּאָה לְהִתְוַדֵּעַ, הִיא בְּקַשְׁיוּת, וְעַל זֶה יֵשׁ בָּהּ דִּין שֶׁל מָוֶת וּמִשָּׁם מִתְיַשֶּׁבֶת. **כָּאן** כְּשֶׁרוֹצָה לְהִתַּקֵּן וְלִטֹּל הַבַּיִת, נַעֲשָׂה דִּין בְּרָחֵל, וְאַחַר כָּךְ הִתְתַּקְּנָה לְהִתְיַשֵּׁב. כְּשֶׁרָצָה לְהוֹדִיעַ מַלְכוּת

דְּאִתְעַר דִּינָא בְשָׁאוּל לְפוּם עוֹבָדוֹי, וּלְבָתַר אִתְיַשְׁבַת מַלְכוּתָא וְאִתְתַּקְּנַת.

תָּא חֲזֵי, כָּל שֵׁירוּתָא תַקִּיף וּלְבָתַר נַיְיחָא. בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה שֵׁירוּתָא תַקִּיף. דְּכָל עַלְמָא אִתְדָּן כָּל חַד וְחַד לְפוּם עוֹבָדוֹי, וּלְבָתַר נַיְיחָא סְלִיחָה וְכִפּוּרֵי. בְּגִין דְּשֵׁירוּתָא אִיהוּ מִשְׁמָאלָא וְעַל דָּא דִּינוֹי תַקִּיפִין, וּלְבָתַר אִתְעַר יָמִינָא וְעַל דָּא הֲוֵי נַיְיחָא.

וּלְזִמְנָא דְּאָתֵי זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְעָרָא בְּנַיְיחָא עַל שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וּלְבָתַר יִתְתַּקַּף עֲלַיְיהוּ בְּדִינָא קַשְׁיָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מב) יְיָ כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָעִיר קִנְאָה יָרִיעַ אַף יַצְרִיחַ עַל אוֹיְבָיו יִתְגַּבָּר. יְיָ בְּקַדְמִיתָא דְּאִיהוּ רַחֲמֵי, וּלְבָתַר כַּגִּבּוֹר וְלָא גִבּוֹר. וּלְבָתַר כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת וְלָא אִישׁ מִלְחָמוֹת.

לשון הקודש

בָּאָרֶץ, שׁוֹרֶה בְּדִין, וְלֹא מִתְיַשֶּׁבֶת הַמַּלְכוּת בְּמָקוֹם כָּרָאוּי עַד שֶׁמִּתְעוֹרֵר דִּין בְּשָׁאוּל לְפִי מַעֲשָׂיו, וְאַחַר כָּךְ הִתְיַשְּׁבָה הַמַּלְכוּת וְנִתְקָנָה.

בֹּא רְאֵה, כָּל הַתְּחָלָה קָשָׁה וְאַחַר כָּךְ נוֹחָה. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַהַתְחָלָה קָשָׁה, שֶׁכָּל הָעוֹלָם נִדּוֹן כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מַעֲשָׂיו, וְאַחַר כָּךְ נוֹחָה, סְלִיחָה וְכִפּוּרִים. מִשּׁוּם שֶׁהָרִאשׁוֹנָה הִיא מִשְּׁמֹאל, וְעַל זֶה דִּינָיו קָשִׁים, וְאַחַר כָּךְ מִתְעוֹרֵר הַיָּמִין, וְעַל זֶה נַעֲשֵׂית נוֹחָה.

וְלֶעָתִיד לָבֹא עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִתְעוֹרֵר בְּשַׁלְוָה עַל שְׁאָר עַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְאַחַר כָּךְ יִתְחַזֵּק עֲלֵיהֶם בְּדִין קָשֶׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מב) ה' כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָעִיר קִנְאָה יָרִיעַ אַף יַצְרִיחַ עַל אֹיְבָיו יִתְגַּבָּר. ה' בַּתְּחִלָּה, שֶׁהוּא רַחֲמִים,

לְבָתָר אִתְגְּלִי תְּקִפָּא עֲלַיְיהוּ וְיִתְתַּקַּף לְשֵׁיצָאָה לוֹן, דִּכְתִיב יָרִיעַ אַף יַצְרִיחַ עַל אוֹיְבָיו יִתְגַּבָּר. וּכְתִיב, (זכריה יד) וְיָצָא יְיָ וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם כְּיוֹם הִלָּחֲמוֹ בְּיוֹם קְרָב. וּכְתִיב, (ישעיה סג) מִי זֶה בָּא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה וְגוֹ':

וַיְהִי בְּצֵאת נַפְשָׁהּ כִּי מֵתָה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן אוֹנִי וְאָבִיו קָרָא לוֹ בִּנְיָמִין. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (נחום א) טוֹב יְיָ לְמָעוֹז בְּיוֹם צָרָה וְיֹדֵעַ חֹסֵי בוֹ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּבַר נָשׁ דְּאִתְתַּקַּף בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּתוּקְפָּא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ תְּקִפָּא, וְאוּקְמוּהָ טוֹב יְיָ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים קמה) טוֹב יְיָ לַכֹּל. לְמָעוֹז, דָּא הוּא תְּקִפָּא דְּאִית בֵּיהּ יְשׁוּעוֹת. דִּכְתִיב, (תהלים כח) וּמָעוֹז (דף קעד ע"ב) יְשׁוּעוֹת מְשִׁיחוֹ הוּא.

לשון הקודש

וְאַחַר כָּךְ כַּגִּבּוֹר וְלֹא גִבּוֹר, וְאַחַר כָּךְ כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת וְלֹא אִישׁ מִלְחָמוֹת, אַחַר כָּךְ יִתְגַּלֶּה הַחֹזֶק עֲלֵיהֶם וְיִתְחַזֵּק לְהַשְׁמִיד אוֹתָם, שֶׁכָּתוּב יָרִיעַ אַף יַצְרִיחַ עַל אוֹיְבָיו יִתְגַּבָּר, וְכָתוּב (זכריה יד) וְיָצָא ה' וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם כְּיוֹם הִלָּחֲמוֹ בְּיוֹם קְרָב, וְכָתוּב (ישעיה סג) מִי זֶה בָּא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה וְגוֹ'.

וַיְהִי בְּצֵאת נַפְשָׁהּ כִּי מֵתָה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן אוֹנִי וְאָבִיו קָרָא לוֹ בִּנְיָמִין. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (נחום א) טוֹב ה' לְמָעוֹז בְּיוֹם צָרָה וְיֹדֵעַ חֹסֵי בוֹ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל הָאִישׁ שֶׁמִּתְחַזֵּק בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, בִּשְׁבִיל שֶׁהַחֹזֶק שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא חֹזֶק, וּבְאַרוּהוּ טוֹב ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמה) טוֹב ה' לַכֹּל. לְמָעוֹז – זֶהוּ חֹזֶק שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יְשׁוּעוֹת, שֶׁכָּתוּב (שם כח) וּמָעוֹז יְשׁוּעוֹת מְשִׁיחוֹ הוּא. בְּיוֹם צָרָה – בְּיוֹם שֶׁל

בְּיוֹם צָרָה, בְּיוֹמָא דְּעָקוּ דְעָקִין שְׁאַר עַמִּין לְיִשְׂרָאֵל.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב (משלי כד) הִתְרַפִּיתָ בְּיוֹם צָרָה צַר כֹּחֶכָה. מָאי הִתְרַפִּיתָ. מָאן דְּאִתְרַפֵּי יְדוֹי מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּלָא לְאִתְתַּקְּפָא בֵּיהּ. וְהֵיךְ יִתְקַף בַּר נָשׁ בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יַתְקִיף בְּאוֹרַיְיתָא. דְּכָל מָאן דְּאִתְתַּקַּף בְּאוֹרַיְיתָא, אִתְתַּקַּף בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי. כַּבְיָכוֹל יָהַב תֻּקְפָּא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְאִתְתַּקְּפָא. וְאִי הוּא יִתְרַפֵּי מֵאוֹרַיְיתָא, מַה כְּתִיב הִתְרַפִּיתָ. אִי אִיהוּ אִתְרַפֵּי מִן אוֹרַיְיתָא בְּיוֹם צָרָה צַר כֹּחֶכָה, בְּיוֹמָא דְיֵיתֵי לֵיהּ עָקוּ, כַּבְיָכוֹל דָּחִיק לָהּ לִשְׁכִינְתָּא דְּאִיהוּ חֵילָא דְעַלְמָא.

דָּבָר אַחֵר צַר כֹּחֶכָה, תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְּבַר נָשׁ אִתְרַפֵּי מֵאוֹרַיְיתָא וְאָזִיל בְּאָרְחָא דְּלָא כַשְׁרָא, כַּמָּה בַּעֲלֵי דְבָבוּ זְמִינִין לֵיהּ לְמֶהֱוֵי לֵיהּ קַטֵּיגוֹרִין

לשון הקודש

מְצוּקָה שֶׁמְּצִיקִים שְׁאָר הָעַמִּים לְיִשְׂרָאֵל

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, (משלי כד) הִתְרַפִּיתָ בְּיוֹם צָרָה צַר כֹּחֶכָה. מַה זֶּה הִתְרַפִּיתָ? מִי שֶׁמַּרְפֶּה יָדָיו מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא לְהִתְחַזֵּק בּוֹ. וְאֵיךְ יַחֲזִיק הָאָדָם בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא? יַחֲזִיק בַּתּוֹרָה. שֶׁכָּל מִי שֶׁמַּחֲזִיק בַּתּוֹרָה, מַחֲזִיק בְּעֵץ הַחַיִּים, כִּבְיָכוֹל נוֹתֵן חֹזֶק לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַזֵּק. וְאִם הוּא יִתְרַפֶּה מֵהַתּוֹרָה מַה כָּתוּב? הִתְרַפִּיתָ. אִם הוּא הִתְרַפֶּה מִן הַתּוֹרָה – בְּיוֹם צָרָה צַר כֹּחֶכָה. בְּיוֹם שֶׁתָּבֹא לוֹ מְצוּקָה, כִּבְיָכוֹל דּוֹחֵק אֶת הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא כֹּחוֹ שֶׁל הָעוֹלָם.

דָּבָר אַחֵר צַר כֹּחֶכָה – בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁבֶּן אָדָם מִתְרַפֶּה מִן הַתּוֹרָה וְהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ לֹא כְשֵׁרָה, כַּמָּה בַּעֲלֵי

בְּיוֹמָא דְעָקוּ. וְאַפִּילוּ נִשְׁמָתֵיהּ דְּבַר נָשׁ דְּאִיהוּ חֵילָא וְתוּקְפָּא דִילֵיהּ אִיהוּ מָארֵי דְּבָבוּ לְקָבְלֵיהּ, דִּכְתִיב צַר כֹּחֶכָה, בְּגִין דְּאִיהוּ צַר לְגַבֵּיהּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא בְשַׁעְתָּא דְּבַר נָשׁ אָזִיל בְּאָרְחֵי דְאוֹרַיְיתָא וְכָל אָרְחוֹי מִתְתַּקְּנָן כְּדְקָא יָאוּת, כַּמָּה סָנֵיגוֹרִין קָיְימִין עֲלֵיהּ לְאַדְכָּרָא לֵיהּ לְטַב.

פָּתַח וְאָמַר, (איוב לג) אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף לְהַגִּיד לְאָדָם יָשְׁרוֹ וַיְחֻנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר פְּדָעֵהוּ מֵרֶדֶת שַׁחַת מָצָאתִי כֹפֶר. הַנֵּי קְרָאֵי אִית לְאִסְתַּכְּלָא בְהוּ, וְכִי לָא אִתְגְּלִי כֹּלָּא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ צָרִיךְ לְמַלְאָכָא דְיֵימָא קַמֵּיהּ טַב אוֹ בִישׁ. אֶלָּא וַדַּאי אִצְטְרִיךְ. דְּכַד אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ סַנֵּיגוֹרִין לְאַדְכָּרָא זְכוּ דִידֵיהּ קַמֵּיהּ, וְלָא אִית לֵיהּ (לְבַר נָשׁ) קַטֵּיגוֹרִין, כְּדֵין וַיְחֻנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר פְּדָעֵהוּ מֵרֶדֶת שַׁחַת מָצָאתִי כֹפֶר.

לשון הקודש

רִיב זְמִינִים לוֹ לִהְיוֹת לוֹ קָטֵגוֹרִים בְּיוֹם צָרָה. וַאֲפִלּוּ נִשְׁמַת הָאָדָם, שֶׁהִיא כֹּחַ וְחֹזֶק שֶׁלּוֹ, הִיא יְרִיבָה שֶׁלּוֹ כְּנֶגְדּוֹ, שֶׁכָּתוּב צַר כֹּחֶכָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא צַר אֵלָיו. אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּשָׁעָה שֶׁבֶּן אָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְכָל דְּרָכָיו מְתֻקָּנוֹת כָּרָאוּי, כַּמָּה סָנֵגוֹרִים עוֹמְדִים עָלָיו לְהַזְכִּירוֹ לְטוֹב.

פָּתַח וְאָמַר, (איוב לג) אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף לְהַגִּיד לְאָדָם יָשְׁרוֹ וַיְחֻנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר פְּדָעֵהוּ מֵרֶדֶת שַׁחַת מָצָאתִי כֹפֶר. בַּפְּסוּקִים הַלָּלוּ יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, וְכִי לֹא גָּלוּי הַכֹּל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא צָרִיךְ מַלְאָךְ שֶׁיֹּאמַר לְפָנָיו טוֹב אוֹ רַע? אֶלָּא וַדַּאי שֶׁצָּרִיךְ, שֶׁכַּאֲשֶׁר יֵשׁ לָאָדָם סָנֵגוֹרִים לְהַזְכִּיר

תָּא חֲזֵי, בְּהַאי קְרָא תִּשְׁכַּח בְּרִירָא דְּמִלָּה, כְּתִיב אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ, אִי לָא כְּתִיב יַתִּיר יָאוּת הוּא. אֲבָל מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף כְּתִיב, וּמַאן אִיהוּ. דָּא הוּא מַלְאָךְ דִּמְמַנָּא עִמֵּיהּ דְּבַר נָשׁ בִּסְטַר שְׂמָאלָא, דִּכְתִיב, (תהלים צא) יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף, וְדָא הוּא סִטְרָא דִשְׂמָאלָא, דִּכְתִיב בַּתְרֵיהּ וּרְבָבָה מִימִינֶךָ.

אֲבָל אֶחָד מִנִּי אָלֶף, דָּא הוּא יֵצֶר הָרָע, דְּאִיהוּ אֶחָד מֵאִנּוּן (דְּאִיהוּ) אֶלֶף דְּהַוּוּ לִסְטַר שְׂמָאלָא. בְּגִין דְּאִיהוּ סָלִיק לְעֵילָא וְנָטִיל רְשׁוּ. וְעַל דָּא אִי בַר נָשׁ אָזִיל בְּאֹרַח קְשׁוֹט, הַהוּא יֵצֶר הָרָע אִיהוּ עֶבֶד לוֹ. כְּמָה (דְּאִתְּמַר) דִּכְתִיב, (משלי יב) טוֹב נִקְלֶה וְעֶבֶד לוֹ. כְּדֵין אִיהוּ סָלִיק וְאִתְעֲבִיד סַנֵּיגוֹרָא, וְאָמַר קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, זְכוּ עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ. כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, פְּדָעֵהוּ מֵרֶדֶת שָׁחַת.

לשון הקודש

זְכוּת שֶׁלּוֹ לְפָנָיו וְאֵין לוֹ [לְאָדָם] קָטֵגוֹרִים, אָז וַיְחָנֵּנוּ וַיֹּאמֶר פְּדָעֵהוּ מֵרֶדֶת שַׁחַת מָצָאתִי כֹּפֶר.

בֹּא רְאֵה, בַּפָּסוּק הַזֶּה תִּמְצָא בֵּרוּר הַדָּבָר. כָּתוּב אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ. אִם לֹא כָּתוּב יוֹתֵר – יָפֶה הוּא. אֲבָל מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף כָּתוּב, וּמִיהוּ? זֶהוּ הַמַּלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עִם הָאָדָם בְּצַד שְׂמֹאל, שֶׁכָּתוּב (תהלים צא) יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף, וְזֶהוּ צַד שְׂמֹאל, שֶׁכָּתוּב אַחֲרָיו וּרְבָבָה מִימִינֶךָ.

אֲבָל אֶחָד מִנִּי אָלֶף, זֶהוּ יֵצֶר הָרָע, שֶׁהוּא אֶחָד מֵאוֹתָם [שֶׁהוּא] אֶלֶף שֶׁהָיוּ לְצַד שְׂמֹאל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹלֶה לְמַעְלָה וְנוֹטֵל רְשׁוּת. וְעַל זֶה, אִם בֶּן אָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע הוּא עֶבֶד לוֹ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שֶׁכָּתוּב (משלי יב) טוֹב נִקְלֶה וְעֶבֶד לוֹ, אָז הוּא עוֹלֶה וְנַעֲשֶׂה סָנֵגוֹר,

וְעַם כָּל דָּא לָא אַהֲדַר בְּרֵיקַנְיָא, בְּגִין דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ אַחֲרָא לְשַׁלְטָאָה עֲלוֹי וְלִיטוֹל נִשְׁמָתֵיהּ מִנֵּיהּ. בְּגִין דְּאַקְדִּים חוֹבוֹי דְּהַהוּא בַּר נָשׁ וְאִיהוּ כֹּפֶר עַל הַאי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב מָצָאתִי כֹּפֶר, לְמִפְּדֵי לֵיהּ.

דָּבָר אַחֵר מָצָאתִי כֹּפֶר. הַהוּא זְכוּ דְּאֲמַרְתְּ אִיהוּ עֲלֵיהּ כֹּפֶר לְמִפְּדֵי לֵיהּ דְּלָא יֵחוֹת לַגֵּיהִנֹּם וְלָא יְמוּת. וְעַל דָּא מִיבְעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמֵיהַךְ בְּאֹרַח קְשׁוֹט וּבְגִין דִּיהֵא לֵיהּ הַהוּא קַטֵּיגוֹרָא, סַנֵּיגוֹרָא.

כְּגַוְונָא דָּא יִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא דְּכִפּוּרֵי, דְּיַהֲבֵי לֵיהּ שָׂעִיר וְאִתְעַסְּקוּ בַּהֲדֵיהּ. עַד דְּאִתְהַדַּר עֶבֶד לְהוּ וְסָלִיק וְסָהִיד סַהֲדוּתָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְעֲבִיד לְהוּ סַנֵּיגוֹרָא. וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה, (משלי כה) אִם רָעֵב שֹׂנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מַיִם. וְעַל הַאי יֵצֶר הָרָע אִתְּמַר.

לשון הקודש

וְאוֹמֵר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זְכוּת עַל הָאָדָם, וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר, פְּדָעֵהוּ מֵרֶדֶת שַׁחַת.

וְעַם כָּל זֶה לֹא חוֹזֵר רֵיקָם, מִשּׁוּם שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ אַחֵר לִשְׁלֹט עָלָיו וְלִטֹּל מִמֶּנּוּ אֶת נִשְׁמָתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדִים חֲטָאֵי אוֹתוֹ הָאִישׁ וְהוּא כֹּפֶר עַל זֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מָצָאתִי כֹּפֶר, לִפְדּוֹת אוֹתוֹ.

דָּבָר אַחֵר מָצָאתִי כֹּפֶר – אוֹתָהּ זְכוּת שֶׁאָמַרְתָּ, הִיא עָלָיו כֹּפֶר לִפְדּוֹת אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יֵרֵד לַגֵּיהִנֹּם וְלֹא יָמוּת. וְלָכֵן צָרִיךְ לָאָדָם לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הַקָּטֵגוֹר סָנֵגוֹר.

כְּמוֹ זֶה יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ שָׂעִיר וּמִתְעַסְּקִים עִמּוֹ עַד שֶׁהוֹפֵךְ לִהְיוֹת לָהֶם עֶבֶד, וְעוֹלֶה וּמֵעִיד עֵדוּת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנַעֲשֶׂה לָהֶם סָנֵגוֹר. וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, (שם כה)

וּבְגִין דָּא בְּיוֹם צָרָה, כַּד בַּר נָשׁ אִתְרַפֵּי מֵאוֹרַיְיתָא, כַּבְיָכוֹל דָּחִיק לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּהֲדֵיהּ דְּהַהוּא יֵצֶר הָרָע דְּאִיהוּ אִתְעֲבִיד קַטֵּיגוֹרָא. צַר כֹּחֶכָה. צַר כֹּחַ כ"ה, בְּגִין דְּאִתְקָרֵב קַמֵּיהּ לְקַטְרְגָא וְאִתְחַלַּשׁ חֵילָא.

תָּא חָזֵי, טוֹב יְיָ לְמָעוֹז בְּיוֹם צָרָה, מָאי בְּיוֹם צָרָה. דָּא יַעֲקֹב כַּד אָתָא עֲלֵיהּ עֵשָׂו לְקַטְרְגָא לֵיהּ. וְיוֹדֵעַ חוֹסֵי בוֹ, כַּד אָתָא עֲלֵיהּ עָקוּ דְּדִינָה. וְתָא חָזֵי, לֵית מְקַטְרְגָא אִשְׁתַּכַּח עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּסַכָּנָה.

וְתָא חָזֵי, בְּגִין דְּיַעֲקֹב אַחַר נִדְרֵיהּ דְּנָדִיר קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִתְתַּקַּף דִּינָא עַל יְדָא דְּמְקַטְרְגָא דְּקַטְרִיג עֲלֵיהּ דְּיַעֲקֹב, (דף קעה ע"א) וּבָעָא דִּינָא בְּשַׁעְתָּא דְּסַכָּנָה דְּהַוָּת רָחֵל בָּהּ. אָמַר קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא

לשון הקודש

אִם רָעֵב שֹׂנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם, וְעַל הַיֵּצֶר הָרָע הַזֶּה זֶה נֶאֱמַר.

וּמִשּׁוּם זֶה בְּיוֹם צָרָה, כְּשֶׁבֶּן אָדָם מִתְרַפֶּה מִן הַתּוֹרָה, כִּבְיָכוֹל דּוֹחֵק אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה קָטֵגוֹר. צַר כֹּחֶכָה – צַר כֹּחַ כֹּה, מִשּׁוּם שֶׁהִתְקָרֵב לְפָנָיו לְקַטְרֵג וְנֶחֱלַשׁ הַכֹּחַ.

בֹּא רְאֵה, טוֹב ה' לְמָעוֹז בְּיוֹם צָרָה, מַה זֶּה בְּיוֹם צָרָה? זֶה יַעֲקֹב כְּשֶׁבָּא עָלָיו עֵשָׂו לְקַטְרְגוֹ. וְיוֹדֵעַ חוֹסֵי בוֹ, כְּשֶׁבָּאָה עָלָיו צָרַת דִּינָה. וּבֹא וּרְאֵה, אֵין הַמְקַטְרֵג נִמְצָא עַל הָאָדָם אֶלָּא בִּשְׁעַת סַכָּנָה.

וּבֹא וּרְאֵה, מִשּׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב אַחַר נִדְרוֹ שֶׁנָּדַר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הִתְחַזֵּק הַדִּין עַל יְדֵי הַמְקַטְרֵג שֶׁקִּטְרֵג עַל יַעֲקֹב, וְרָצָה דִּין בִּשְׁעַת הַסַּכָּנָה שֶׁהָיְתָה בָּהּ

בְּרִיךְ הוּא, וְהָא יַעֲקֹב נָדַר נִדְרֵיהּ וְלָא שָׁלִים, וְהָא אִיהוּ תַּקִּיף מִכֹּלָּא בְּעוּתְרָא וּבִבְנִין בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ. וְלָא שָׁלִים נִדְרֵיהּ דְּנָדַר קַמָּךְ וְלָא נָסַבְתְּ עוֹנְשָׁא מִנֵּיהּ.

מִיָּד וַתֵּלֶד רָחֵל וַתְּקַשׁ בְּלִדְתָּהּ. מָאי וַתְּקַשׁ. דְּאִתְקַשֵּׁי דִּינָא לְעֵילָא גַּבֵּי מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְאִתְעַנַּשׁ יַעֲקֹב בְּהַאי. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דִּכְתִיב (משלי כב) וְאִם אֵין לְךָ לְשַׁלֵּם לָמָּה יִקַּח מִשְׁכָּבְךָ מִתַּחְתֶּיךָ. וְעַל דָּא מִיתַת רָחֵל וְאִתְמָסַר דִּינָא עַל יְדָא דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת.

וְתָא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְּאַתָּא עֵשָׂו, מָה עָבַד. וַיָּשֶׂם אֶת הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת יַלְדֵיהֶן רִאשׁוֹנָה וְאֶת לֵאָה וִילָדֶיהָ אַחֲרוֹנִים וְאֶת רָחֵל וְאֶת יוֹסֵף אַחֲרוֹנִים. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּדָחִיל עֲלָהּ דְּרָחֵל, דְּלָא יִסְתַּכַּל הַהוּא רָשָׁע בְּשַׁפִּירוּ דִילָהּ וְלָא יְקַטְרֵג לֵיהּ עֲלָהּ.

לשון הקודש

בְּרָחֵל. אָמַר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַהֲרֵי יַעֲקֹב נָדַר נִדְרוֹ וְלֹא שִׁלֵּם, וַהֲרֵיהוּ חָזָק מֵהַכֹּל בְּעֹשֶׁר וּבְבָנִים וּבְכָל מַה שֶׁצָּרִיךְ, וְלֹא שִׁלֵּם נִדְרוֹ שֶׁנָּדַר לְפָנֶיךָ, וְלֹא לָקַחְתָּ מִמֶּנּוּ עֹנֶשׁ?

מִיָּד – וַתֵּלֶד רָחֵל וַתְּקַשׁ בְּלִדְתָּהּ. מַה זֶּה וַתְּקַשׁ? שֶׁהִתְקַשָּׁה הַדִּין לְמַעְלָה אֵצֶל מַלְאָךְ הַמָּוֶת. וְנֶעֱנַשׁ יַעֲקֹב בָּזֶה, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (משלי כב) וְאִם אֵין לְךָ לְשַׁלֵּם לָמָּה יִקַּח מִשְׁכָּבְךָ מִתַּחְתֶּיךָ, וְעַל זֶה מֵתָה רָחֵל וְנִמְסַר הַדִּין עַל יְדֵי מַלְאַךְ הַמָּוֶת.

וּבָא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁבָּא עֵשָׂו, מֶה עָשָׂה? וַיָּשֶׂם אֶת הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת יַלְדֵיהֶן רִאשׁוֹנָה וְאֶת לֵאָה וִילָדֶיהָ אַחֲרוֹנִים וְאֶת רָחֵל וְאֶת יוֹסֵף אַחֲרוֹנִים. מָה הַטַּעַם?

תוּ מַה כְּתִיב, וַתִּגַּשְׁנָה הַשְּׁפָחוֹת הֵנָּה וְיַלְדֵיהֶן וַתִּשְׁתַּחֲוֶיָן וַתִּגַּשׁ גַּם לֵאָה וְיַלְדֶיהָ וַיִּשְׁתַּחֲווּ, נָשִׁין מִקַּמֵּי גוּבְרִין. אֲבָל בְּרָחֵל מַה כְּתִיב וְאַחַר נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל, וְיוֹסֵף מִקַּמֵּי אִמֵּיהּ וְאִיהוּ חָפָא עֲלָהּ, וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית מט) בֶּן פֹּרָת יוֹסֵף בֶּן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן. דְּאַסְגֵּי גוּפֵיהּ וְחָפָא עַל אִמֵּיהּ. עֲלֵי עָיִן, עֲלֵי עֵינָא דְּהַהוּא רָשָׁע.

וְהָכָא אִתְעֲנַשַׁת עַל יְדָא דְּיֵצֶר הָרָע דְּקִטְרֵג בְּשַׁעְתָּא דְּסַכָּנָה, וְאִתְעַנַּשׁ יַעֲקֹב עַל נִדְרָא דְּלָא שָׁלִים, וְדָא קַשְׁיָא לֵיהּ לְיַעֲקֹב מִכָּל עָקוּ דַּעֲבְרוּ עֲלֵיהּ. וּמְנָלָן דִּבְגִינֵיהּ דְּיַעֲקֹב הָוָה, דִּכְתִיב, (בראשית מח) מֵתָה עָלַי רָחֵל. עָלַי וַדַּאי, עַל דְּאַחֲרִית נִדְרִי.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, כְּתִיב, (משלי כז) קִלְלַת חִנָּם לֹא תָבֹא. וְאוּקְמוּהָ לוֹ בְּוי"ו, דְּאִי קִלְלַת צַדִּיקָא הִיא,

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁפָּחַד עַל רָחֵל שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל אוֹתוֹ רָשָׁע בְּיָפְיָהּ וְלֹא יְקַטְרֵג לוֹ עָלֶיהָ.

עוֹד מַה כָּתוּב? וַתִּגַּשְׁנָה הַשְּׁפָחוֹת הֵנָּה וְיַלְדֵיהֶן וַתִּשְׁתַּחֲוֶיָן וַתִּגַּשׁ גַּם לֵאָה וְיַלְדֶיהָ וַיִּשְׁתַּחֲווּ. נָשִׁים מִלִּפְנֵי גְּבָרִים. אֲבָל בְּרָחֵל מַה כָּתוּב? וְאַחַר נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל, יוֹסֵף מִלִּפְנֵי אִמּוֹ, וְהוּא כִּסָּה עָלֶיהָ, וְעַל זֶה כָּתוּב (בראשית מט) בֶּן פֹּרָת יוֹסֵף בֶּן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן, שֶׁהִגְדִּיל גּוּפוֹ וְכִסָּה עַל אִמּוֹ. עֲלֵי עָיִן – עֲלֵי עַיִן שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע.

וְכָאן נֶעֱנְשָׁה עַל יְדֵי הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁקִּטְרֵג בִּשְׁעַת הַסַּכָּנָה, וְנֶעֱנַשׁ יַעֲקֹב עַל נֶדֶר שֶׁלֹּא שִׁלֵּם, וְזֶה קָשֶׁה לְיַעֲקֹב מִכָּל הַצָּרוֹת שֶׁעָבְרוּ עָלָיו. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁמִּשּׁוּם יַעֲקֹב זֶה הָיָה? שֶׁכָּתוּב (שם מח) מֵתָה עָלַי רָחֵל, עָלַי וַדַּאי, עַל שֶׁאַחֲרִיתִי נִדְרִי.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, כָּתוּב (משלי כז) קִלְלַת חִנָּם

אֲפִילוּ דְּלָא אִתְכַּוֵּן בָּהּ, כֵּיוָן דְּנָפְקָא מִפּוּמֵיהּ נָטַל לָהּ הַהוּא יֵצֶר הָרָע וְקִטְרֵג בָּהּ בְּשַׁעְתָּא דְסַכָּנָה.

יַעֲקֹב אָמַר, (בראשית לא) עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת אֱלֹהֶיךָ לֹא יִחְיֶה. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ לָא הָוָה יָדַע, נָטִיל לָהּ לְהַהִיא מִלָּה הַהוּא שָׂטָן דְּאִשְׁתַּכַּח גַּבַּיְיהוּ תָּדִיר בִּבְנֵי נָשָׁא. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, לְעוֹלָם לֹא יִפְתַּח בַּר נָשׁ פּוּמֵיהּ לְשִׂטְנָא, בְּגִין דְּנָטִיל הַהִיא מִלָּה וְקִטְרֵג בָּהּ לְעֵילָא וְתַתָּא. כָּל שֶׁכֵּן מִלָּה דְחָכָם אוֹ מִלָּה דְצַדִּיקָא, וְעַל תְּרֵין אִלֵּין אִתְעֲנַשַׁת רָחֵל:

וַיְהִי בְּצֵאת נַפְשָׁהּ כִּי מֵתָה. אָמַר רִבִּי אַבָּא וְכִי כֵּיוָן דְּאָמַר וַיְהִי בְּצֵאת נַפְשָׁהּ לָא יְדַעְנָא כִּי מֵתָה. אֶלָּא אִצְטְרִיךְ בְּגִין דְּלָא אַהְדָּרַת לְגוּפָא יַתִּיר, וּמִיתַת רָחֵל מִיתַת גּוּפָא, בְּגִין דְּאִית בְּנֵי נָשָׁא דְנָפְקֵי נִשְׁמָתַיְיהוּ וְאַהְדְּרָן לְאַתְרַיְיהוּ וּכְמָה דְאַתְּ

לשון הקודש

לֹא תָבֹא, וּבֵאֲרוּהוּ לוֹ בְּוָא"ו. שֶׁאִם קִלְקֶלֶת צַדִּיק הִיא, אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא הִתְכַּוֵּן בָּהּ, כֵּיוָן שֶׁיָּצְאָה מִפִּיו נָטַל אוֹתָהּ אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע וְקִטְרֵג בָּהּ בִּשְׁעַת הַסַּכָּנָה.

יַעֲקֹב אָמַר (בראשית לא) עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת אֱלֹהֶיךָ לֹא יִחְיֶה. וְאַף עַל גַּב שֶׁהוּא לֹא הָיָה יוֹדֵעַ, נָטַל אוֹתוֹ דָּבָר אוֹתוֹ שָׂטָן שֶׁנִּמְצָא תָּמִיד אֵצֶל בְּנֵי אָדָם. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, לְעוֹלָם לֹא יִפְתַּח אָדָם פִּיו לַשָּׂטָן, מִשּׁוּם שֶׁנּוֹטֵל אוֹתוֹ הַדִּבּוּר וּמְקַטְרֵג בּוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, כָּל שֶׁכֵּן מִלָּה שֶׁל חָכָם אוֹ מִלָּה שֶׁל צַדִּיק, וְעַל שְׁנֵי אֵלֶּה נֶעֱנְשָׁה רָחֵל.

וַיְהִי בְּצֵאת נַפְשָׁהּ כִּי מֵתָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְכִי כֵּיוָן שֶׁאָמַר וַיְהִי בְּצֵאת נַפְשָׁהּ לֹא יָדַעְנוּ כִּי מֵתָה? אֶלָּא צָרִיךְ מִשּׁוּם שֶׁלֹּא חָזְרָה לְגוּפָהּ יוֹתֵר, וּמִיתָה רָחֵל מִיתַת הַגּוּף, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם

אָמֵר, (שמואל א ל) **וַתָּשָׁב נַפְשׁוֹ** (לפנינו בקרא רוחו. ובדפוס ירושלים איתא גם בזוה"ק ותשב רוחו אליו) **אֵלָיו,** (בראשית מב) **וַיֵּצֵא לִבָּם,** (שיר השירים ה) **נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ.** (מלכים א יז) **לֹא נוֹתְרָה בוֹ נְשָׁמָה. אֲבָל הַאי נָפְקַת נִשְׁמָתָה וְלָא אִתְהַדְּרַת לְאַתְרָהּ וּמִיתַת רָחֵל.**

וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן אוֹנִי. דְּקַשְׁיוּ דְּדִינָא דְאִתְגְּזַר עֲלָהּ. וְיַעֲקֹב אַהֲדַר לֵיהּ וְקָשִׁיר לֵיהּ לִימִינָא, בְּגִין דְּמַעֲרָב אִצְטְרִיךְ לְקָשְׁרָא לֵיהּ לִימִינָא, וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ בֶן אוֹנִי סִטְרָא דְדִינָא קַשְׁיָא, בֶּן יָמִין אִיהוּ, דְּהָא בִימִינָא אִתְקַשְׁרַת. וְאִתְקְבָרַת בְּאָרְחָא כְּמָה דְאִתְּמַר. הַאי אִתְגַּלְיָא מִיתָתָהּ וּקְבוּרָתָהּ, אֲבָל לֵאָה לָא אִתְגַּלְיָא מִיתָתָהּ וּקְבוּרָתָהּ. וְאַף עַל גַּב דְּהַנֵּי אַרְבַּע אִמָּהָן רָזָא אִית לוֹן וְהָא אוּקְמוּהָ:

וַיַּצֶּב יַעֲקֹב מַצֵּבָה עַל קְבוּרָתָהּ, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מָאי

לשון הקודש

שֶׁנִּשְׁמָתָם יוֹצֵאת וְחוֹזֶרֶת לִמְקוֹמָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–א ל) **וַתָּשָׁב** רוּחוֹ [נַפְשׁוֹ] **אֵלָיו,** (בראשית מב) **וַיֵּצֵא לִבָּם,** (שיר ה) **נַפְשִׁי יָצְאָה בְּדַבְּרוֹ,** (מלכים–א יז) **לֹא** נוֹתְרָה בוֹ נְשָׁמָה. אֲבָל זוֹ יָצְאָה נִשְׁמָתָהּ וְלֹא חָזְרָה לִמְקוֹמָהּ וּמֵתָה רָחֵל.

וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן אוֹנִי, הַקַּשְׁיוּת שֶׁל הַדִּין שֶׁנִּגְזַר עָלֶיהָ. וְיַעֲקֹב הֶחֱזִיר אוֹתוֹ וְקָשַׁר אוֹתוֹ לִיָּמִין, מִשּׁוּם שֶׁאֶת הַמַּעֲרָב צָרִיךְ לְקָשְׁרוֹ לִיָּמִין. וְאַף עַל גַּב שֶׁהוּא בֶּן אוֹנִי, צַד שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה – בֶּן יָמִין הוּא, שֶׁהֲרֵי בְּיָמִין הִתְקַשְּׁרָה, וְנִקְבְּרָה בַּדֶּרֶךְ כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, הֲרֵי הִתְגַּלְּתָה מִיתָתָהּ וּקְבוּרָתָהּ, אֲבָל לֵאָה לֹא הִתְגַּלְּתָה מִיתָתָהּ וּקְבוּרָתָהּ, וְאַף עַל גַּב שֶׁאַרְבַּע הָאִמָּהוֹת הַלָּלוּ סוֹד יֵשׁ לָהֶם, וּבֵאֲרוּהוּ.

וַיַּצֶּב יַעֲקֹב מַצֵּבָה עַל קְבוּרָתָהּ. אָמַר

טַעְמָא. בְּגִין דְּלָא אִתְכַּסְיָא אַתְרָהּ עַד יוֹמָא דְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַאֲחָיָיא מֵתַיָיא. כְּמָה דְאִתְּמַר עַד הַיּוֹם, עַד הַהוּא יוֹמָא מַמָּשׁ.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, עַד יוֹמָא דְתֵיהְדַּר שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל בְּהַהוּא אֲתַר, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ירמיה לא) וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ נְאֻם יְיָ וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם. וְדָא אוֹמָאָה דְּאוֹמֵי לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּזְמִינִין יִשְׂרָאֵל כַּד יְתוּבוּן מִן גָּלוּתָא, לְקָיְימָא עַל הַהִיא קְבוּרָה דְרָחֵל וּלְמִבְכֵּי תַּמָּן. כְּמָה דְאִיהִי בָכַאת עַל גָּלוּתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא כְתִיב, (ירמיה לא) בְּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם וְגוֹ'. וּכְתִיב, (ירמיה לא) כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ. וּבְהַהִיא (דף קעה ע"ב) שַׁעְתָּא זְמִינַת רָחֵל דְּאִיהִי בְּאָרְחָא לְמֶחֱדֵי בְהוּ בְיִשְׂרָאֵל וְעִם שְׁכִינְתָּא וְאוּקְמוּהָ חַבְרַיָיא:

לשון הקודש

רַבִּי יוֹסֵי, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִתְכַּסָּה מְקוֹמָהּ עַד הַיּוֹם שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת מֵתִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עַד הַיּוֹם, עַד אוֹתוֹ יוֹם מַמָּשׁ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, עַד יוֹם שֶׁתַּחֲזֹר שְׁכִינָה מִגָּלוּת יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לא) וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ נְאֻם ה' וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם. וְזוֹ שְׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּע לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַעֲתִידִים יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁיָּשׁוּבוּ מֵהַגָּלוּת לַעֲמֹד עַל אוֹתָהּ קְבוּרַת רָחֵל וְלִבְכּוֹת שָׁם, כְּמוֹ שֶׁהִיא בָּכְתָה עַל גָּלוּת יִשְׂרָאֵל, וְעַל זֶה כָּתוּב (שם) בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם וְגוֹ', וְכָתוּב (שם) כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה עֲתִידָה רָחֵל, שֶׁהִיא בַּדֶּרֶךְ, לִשְׂמֹחַ בְּיִשְׂרָאֵל וְעִם הַשְּׁכִינָה, וּבֵאֲרוּהוּ הַחֲבֵרִים.

וַיְהִי בִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ הַהִיא וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן וַיִּשְׁכַּב אֶת בִּלְהָה פִּלֶגֶשׁ אָבִיו וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וַיִּהְיוּ בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר. רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וַיְהִי בִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ הַהִיא, דְּהָא לֵאָה וְרָחֵל מִיתוּ, וְנָטְלָא בֵּיתָא מָאן דְּנָטִיל.

וְכִי סַלְקָא דַעְתָּךְ דִּרְאוּבֵן אָזִיל וְשָׁכִיב בַּהֲדָהּ דְּבִלְהָה. אֶלָּא, כָּל יוֹמָא דְּלֵאָה וְרָחֵל שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָיא עֲלַיְיהוּ. וְהַשְׁתָּא דְּמִיתוּ, שְׁכִינְתָּא לָא אִתְפְּרָשַׁת מִן בֵּיתָא, וְשַׁרְיָא בְּבֵיתָא בְּמִשְׁכְּנָא דְּבִלְהָה. וְאַף עַל גַּב דִּשְׁכִינְתָּא בַּעְיָא לְנַטְלָא בֵּיתָא כְּדְקָא יָאוֹת, אִלְמָלֵא יַעֲקֹב לָא אִשְׁתַּכַּח בְּזִוּוּגָא דְּכַר וְנוּקְבָא, לָא שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא בְּאִתְגַּלְיָא בְּבֵיתָא. וְעַל דָּא קָיְימָא שְׁכִינְתָּא בְּמִשְׁכְּנָא דְּבִלְהָה. וְאָתָא רְאוּבֵן וּבְגִין דְּחָמָא דְּבִלְהָה יָרְתָא אַתְרָא דְּאִמֵּיהּ, אֲזַל וּבְלִבֵּל עַרְסָא. וְעַל דְּקָיְימָא שְׁכִינְתָּא עֲלָהּ, כְּתִיב בֵּיהּ וַיִּשְׁכַּב אֶת בִּלְהָה.

לשון הקודש

וַיְהִי בִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ הַהִיא וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן **וַיִּשְׁכַּב אֶת בִּלְהָה פִּילֶגֶשׁ אָבִיו וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וַיִּהְיוּ בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר.** רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, **וַיְהִי בִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ הַהִיא,** שֶׁהֲרֵי לֵאָה וְרָחֵל מֵתוּ, וְנָטְלָה הַבַּיִת מִי שֶׁנָּטְלָה.

וְכִי יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁרְאוּבֵן הָלַךְ וְשָׁכַב עִם בִּלְהָה? אֶלָּא בְּכָל זְמַנָּן שֶׁל לֵאָה וְרָחֵל, שְׁכִינָה שָׁרְתָה עֲלֵיהֶן, וְעַכְשָׁו שֶׁמֵּתוּ, שְׁכִינָה לֹא נִפְרְדָה מֵהַבַּיִת, וְשוֹרָה בַּבַּיִת בַּמִּשְׁכָּן שֶׁל בִּלְהָה. וְאַף עַל גַּב שֶׁשְּׁכִינָה רָצְתָה לִטֹּל הַבַּיִת כָּרָאוּי, אִלְמָלֵא יַעֲקֹב לֹא נִמְצָא בְּזִוּוּג זָכָר וּנְקֵבָה, לֹא שוֹרָה שְׁכִינָה בְּגִלּוּי בַּבַּיִת, וְעַל זֶה עָמְדָה שְׁכִינָה בְּמִשְׁכַּן בִּלְהָה. וּבָא רְאוּבֵן, מִשּׁוּם שֶׁרָאָה שֶׁבִּלְהָה

רִבִּי יֵיסָא אָמַר, דְּנָאִים עַל הַהוּא עַרְסָא וְלָא חַיִּישׁ לִיקָרָא דִשְׁכִינְתָּא. וּבְגִין כָּךְ לָא אִתְפְּגִים מֵחוּשְׁבָּנָא דְשִׁבְטִין וְאָתָא קְרָא וְעָבִיד חוּשְׁבָּנָא. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב, בְּכוֹר יַעֲקֹב רְאוּבֵן. וְאִיהוּ עָבִיד קְרָא רֵישָׁא דְכָל שִׁבְטִין.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ וְגו', כָּל אָרְחוֹי דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֻּלְּהוּ יְשָׁרִים וְאָרְחוֹי קְשׁוֹט, וּבְנֵי עָלְמָא לָא יָדְעִין וְלָא מַשְׁגִּיחִין עַל מַה אִינּוּן קָיְימִין. וְעַל דָּא וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם, בְּגִין דְּאִינּוּן יָדְעִין אָרְחוֹי דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּמִשְׁתַּדְּלֵי בְאוֹרַיְיתָא. דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, אִיהוּ יָדַע וְאָזִיל בְּהוּ דְּלָא סָטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא.

וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם, אִלֵּין אִינּוּן חַיָּיבִין דְּלָא

לשון הקודש

יָרְשָׁה מְקוֹם אִמּוֹ, הָלַךְ וּבִלְבֵל הַמִּטָּה, וְעַל שֶׁעָמְדָה שְׁכִינָה עָלֶיהָ כָּתוּב בּוֹ וַיִּשְׁכַּב אֶת בִּלְהָה.

רַבִּי יֵיסָא אָמַר, שֶׁיָּשַׁן עַל אוֹתָהּ מִטָּה וְלֹא חָשַׁשׁ לִכְבוֹד הַשְּׁכִינָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא נִפְגַּם מֵחֶשְׁבּוֹן הַשְּׁבָטִים, וּבָא הַפָּסוּק וְעָשָׂה חֶשְׁבּוֹן, מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בְּכוֹר יַעֲקֹב רְאוּבֵן, וְהַפָּסוּק עָשָׂה אוֹתוֹ רֹאשׁ לְכָל הַשְּׁבָטִים.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְגו' – כָּל דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כֻּלָּם יְשָׁרִים וְדַרְכֵי אֱמֶת, וּבְנֵי הָעוֹלָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים עַל מָה הֵם עוֹמְדִים. וְעַל זֶה וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם – מִשּׁוּם שֶׁהֵם יוֹדְעִים דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, הוּא יוֹדֵעַ וְהוֹלֵךְ בָּהֶם שֶׁלֹּא סוֹטֶה יָמִינָה וּשְׂמֹאלָה.

וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם – אֵלֶּה הֵם הָרְשָׁעִים שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְלֹא

מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא מִסְתַּכְּלָן בְּאָרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלָא יָדְעִין לְאָן אוֹרְחֵי אָזְלִין. וּבְגִין דְּלָא יָדְעֵי לְאִסְתַּכְּלָא וְלֹא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, אִינּוּן כָּשְׁלֵי בְּהוּ בְּאִינּוּן אָרְחוֹי בְּהַאי עַלְמָא וּבְעַלְמָא דְאָתֵי.

תָּא חֲזֵי, כָּל בַּר נָשׁ דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, כַּד נָפִיק מֵהַאי עַלְמָא נִשְׁמָתֵיהּ סָלְקָא בְּאִינּוּן אָרְחִין וּשְׁבִילִין (דְּאִינּוּן בְּאוֹרַיְיתָא) דְּאוֹרַיְיתָא. וְאִינּוּן אָרְחִין וּשְׁבִילִין דְּאוֹרַיְיתָא יְדִיעָן אִינּוּן, וְאִינּוּן דְּיָדְעֵי אָרְחוֹי דְאוֹרַיְיתָא בְּהַאי עַלְמָא יַהֲכוּן בְּהוּ בְּהַהוּא עַלְמָא כַּד יִפְקוּן מֵהַאי עַלְמָא.

וְאִי לָא אִשְׁתַּדְּלוּ בְּאוֹרַיְיתָא בְּהַאי עַלְמָא וְלָא יָדְעִין אָרְחִין וּשְׁבִילִין, כַּד יִפְקוּן מֵהַאי עַלְמָא לָא יִנְדְּעוּן לְמֵיהַךְ בְּאִינּוּן אָרְחִין וּשְׁבִילִין וְכָשְׁלִין בְּהוֹן. כְּדֵין יְהַךְ בְּאָרְחִין אַחֲרָנִין דְּלָאו אִינּוּן אָרְחִין

לשון הקודש

מִסְתַּכְּלִים בְּדַרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא יוֹדְעִים לְאָן הַדְּרָכִים הוֹלְכוֹת, וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים לְהִסְתַּכֵּל וְלֹא מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, הֵם נִכְשָׁלִים בָּהֶם בְּאוֹתָם דְּרָכָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא רְאֵה, כָּל אָדָם שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, כְּשֶׁיּוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, נִשְׁמָתוֹ עוֹלָה בְּאוֹתָם דְּרָכִים וּשְׁבִילִים [שֶׁהֵם בַּתּוֹרָה] שֶׁל הַתּוֹרָה, וְאוֹתָם דְּרָכִים וּשְׁבִילִים שֶׁל הַתּוֹרָה הֵם יְדוּעִים, וְאוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים דַּרְכֵי הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה יֵלְכוּ בָהֶם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, כְּשֶׁיֵּצְאוּ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה.

וְאִם לֹא הִשְׁתַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא יוֹדְעִים דְּרָכִים וּשְׁבִילִים, כְּשֶׁיֵּצְאוּ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה לֹא יֵדְעוּ לָלֶכֶת בְּאוֹתָם דְּרָכִים וּשְׁבִילִים, וְנִכְשָׁלִים בָּהֶם. וְאָז

דְּאוֹרַיְיתָא, וְיִתְעָרוּן לֵיהּ בְּכַמָּה דִינִין וְאִתְעַנַּשׁ בְּהוּ.

וּמַאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא מַה כְּתִיב, (משלי ו) בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ. בְּשָׁכְבְּךָ בְּקִבְרָא, אוֹרַיְיתָא תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ מִדִּינָא דְהַהוּא עָלְמָא. וַהֲקִיצוֹתָ, כַּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְעַר רוּחִין וְנִשְׁמָתִין לְאַחַיָּיא מֵתַיָּיא כְּדֵין הִיא תְשִׂיחֶךָ, הִיא תְהֵא סַנֵּיגוֹרְיָא עַל גּוּפָא, בְּגִין דִּיקוּמוּן אִינּוּן גּוּפִין דְּאִשְׁתַּדְּלוּ בְּאוֹרַיְיתָא כִּדְקָא יָאוֹת. וְאִלֵּין אִינּוּן דִּיקוּמוּן בְּקַדְמִיתָא לְחַיֵּי עָלְמָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְגו'. וְאִלֵּין אִינּוּן לְחַיֵּי עוֹלָם, בְּגִין דְּאִתְעַסְּקוּ בְּחַיֵּי עוֹלָם דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא.

וְתָא חֲזֵי, כָּל אִינּוּן דְּאִשְׁתַּדְּלוּ בְּאוֹרַיְיתָא, הַהוּא גּוּפָא יִתְקַיֵּים וְאוֹרַיְיתָא תָּגִין עֲלֵיהּ. מָאי

לשון הקודש

יֵלֵךְ בִּדְרָכִים אֲחֵרוֹת שֶׁאֵינָן דַּרְכֵּי הַתּוֹרָה, וְיִתְעוֹרְרוּ אֵלָיו בְּכַמָּה דִינִים וְיֵעָנֵשׁ בָּהֶם.

וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה מַה כָּתוּב? (משלי ו) בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ. בְּשָׁכְבְּךָ – בַּקֶּבֶר, הַתּוֹרָה תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ מִדִּין אוֹתוֹ הָעוֹלָם. וַהֲקִיצוֹתָ – כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְעוֹרֵר רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת לְהַחֲיוֹת מֵתִים, אָז הִיא תְשִׂיחֶךָ, הִיא תִהְיֶה סָנֵגוֹר עַל הַגּוּף בִּשְׁבִיל שֶׁיָּקוּמוּ אוֹתָם גּוּפִים שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה כָּרָאוּי, וְאֵלֶּה הֵם שֶׁיָּקוּמוּ בַּתְּחִלָּה לְחַיֵּי עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְגו'. וְאֵלֶּה הֵם לְחַיֵּי עוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהִתְעַסְּקוּ בְּחַיֵּי עוֹלָם שֶׁהִיא הַתּוֹרָה.

וּבָא רְאֵה, כָּל אֵלּוּ שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה,

טַעְמָא, בְּגִין דְּבְהַהִיא שַׁעְתָּא יִתְעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד רוּחָא דְּכָלִיל מֵאַרְבַּע רוּחִין, וְהַהוּא רוּחָא דְּכָלִיל מֵאַרְבַּע רוּחִין, אִזְדַּמַּן לְכָל אִינּוּן דְּאִשְׁתַּדְּלוּ בְּאוֹרַיְיתָא לַאֲחָיָיא לוֹן בְּהַאי רוּחָא בְּגִין דְּיִתְקַיֵּים לְעָלְמִין.

וְאִי תֵּימָא, הָא כְּתִיב (יחזקאל לז) מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, אַמַּאי לָא אִתְקַיְּימוּ, דְּהָא כֻּלְּהוּ מִיתוּ כְּמִלְּקַדְמִין. תָּא חֲזֵי, הַהוּא זִמְנָא דְּאוֹקִים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל יְדָא דְּיֶחֱזְקֵאל אִינּוּן מֵתַיָּיא, הַהוּא (זִמְנֵי דְּאַתָּא) רוּחָא אַף עַל גַּב דְּהֲוָה מֵאַרְבַּע רוּחַיָּיא, לָא נָחִית לְקַיְּימָא לוֹן בְּקִיּוּמָא, אֶלָּא לְאַחֲזָאָה דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַאֲחָיָיא מֵתַיָּיא בְּהַהוּא גַּוְונָא וּלְקַיְּימָא לוֹן בְּרוּחָא (דף קנו ע"א) דְּאִתְכְּלִיל בְּהַאי גַּוְונָא.

וְאַף עַל גַּב דְּאַהֲדָרוּ גַּרְמִין בְּהַהִיא שַׁעְתָּא כְּמָה

לשון הקודש

אוֹתוֹ הַגּוּף יִתְקַיֵּם וְהַתּוֹרָה תָּגֵן עָלָיו, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה יְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוּחַ אַחַת שֶׁכְּלוּלָה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת, וְאוֹתָהּ רוּחַ הַכּוֹלֶלֶת אַרְבַּע רוּחוֹת תִּזְדַּמֵּן לְכָל אוֹתָם שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה לְהַחֲיוֹתָם בְּרוּחַ זוֹ בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְקַיֵּם לְעוֹלָמִים.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב (יחזקאל לז) מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, לָמָּה לֹא הִתְקַיְּמוּ, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם מֵתוּ כְּמִקֹּדֶם? בֹּא רְאֵה, אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהֵקִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יְדֵי יְחֶזְקֵאל אוֹתָם הַמֵּתִים, אוֹתוֹ [זְמַן הֶעָתִיד] רוּחַ, אַף עַל גַּב שֶׁהָיָה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת, לֹא יָרַד לְקַיְּמָם בְּקִיּוּם, אֶלָּא לְהַרְאוֹת שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת מֵתִים בְּאוֹתָהּ צוּרָה וּלְקַיְּמָם בָּרוּחַ שֶׁנִּכְלְלָה בְּצוּרָה זוֹ.

וְאַף עַל גַּב שֶׁחָזְרוּ הָעַצְמוֹת בְּאוֹתָהּ

דְּהַוָה. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְאַחֲזָאָה לְכָל עַלְמָא דְּאִיהוּ זַמִּין לַאֲחָיָיא מֵתַיָיא (מָה כְּתִיב, (ישעיה כו) יִחְיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן. עַל דָּא הַהוּא רוּחָא דְזָמִין לְנָחֲתָא בְּהוּ בְּצַדִּיקַיָּא) (נ"א וְעַל דָּא הַהוּא רוּחָא דְזָמִין לְנָחֲתָא בְּהוּ בְּצַדִּיקַיָּא. מָה כְּתִיב מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, רוּחָא דְאִתְכְּלִילַת בְּאַרְבַּע), בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לְקַיְיָמָא לְהוּ קִיּוּמָא שְׁלִים בְּעַלְמָא כְּדְקָא יְאוּת. וְאִינּוּן דְּאִשְׁתַּדְּלוּ בְּאוֹרַיְיתָא בְּהַאי עַלְמָא, הִיא קָיְיָמָא עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ וְאִתְעֲבִידַת סַנֵּיגוֹרְיָא קַמֵּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כָּל אִינּוּן מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא וְכָל הַהִיא אוֹרַיְיתָא דְּאִשְׁתַּדַּל בָּהּ בַּר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא, אִינּוּן מִלִּין וְהַהִיא אוֹרַיְיתָא קָיְיָמָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַאֲמָרַת קַמֵּיהּ וְהִיא אֲרִימַת קָלִין וְלָא אִשְׁתַּכְּחַת. וּלְהַהוּא זִמְנָא אִיהִי תָּשִׁיחַ וְתֵימָא כְּפוּם דְּאִתְדָּבַּק בַּר נָשׁ וְאִשְׁתְּדָל בְּהַאי עַלְמָא, וְעַל

לשון הקודש

שָׁעָה כְּמוֹ שֶׁהָיָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לְהַרְאוֹת לְכָל הָעוֹלָם שֶׁהוּא עָתִיד לְהַחֲיוֹת מֵתִים [מַה כָּתוּב? (ישעיה כו) יִחְיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, עַל זֶה אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁעָתִידָה לָרֶדֶת בָּהֶם צַדִּיקִים] [ס"א וְעַל זֶה אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁעָתִידָה לָרֶדֶת בָּהֶם צַדִּיקִים מַה כָּתוּב? מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, רוּחַ שֶׁנִּכְלְלָה בְּאַרְבַּע], מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָתִיד לְקַיֵּם אוֹתָם קִיּוּם שָׁלֵם בָּעוֹלָם כָּרָאוּי, וְאוֹתָם שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, הִיא עוֹמֶדֶת עַל הָאָדָם וְנַעֲשֵׂית סָנֵגוֹרְיָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כָּל אוֹתָם דִּבְרֵי תּוֹרָה וְכָל אוֹתָהּ תּוֹרָה שֶׁהִשְׁתַּדֵּל בָּהּ הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתָם דְּבָרִים וְאוֹתָהּ תּוֹרָה עוֹמְדִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאוֹמֶרֶת לְפָנָיו, וְהִיא מְרִימָה קוֹלוֹת וְלֹא שׁוֹכֶכֶת, וּלְאוֹתוֹ זְמַן הִיא תָּשִׁיחַ וְתֹאמַר כְּפִי שֶׁהִתְדַּבֵּק בָּהּ הָאָדָם וְהִשְׁתַּדֵּל בָּהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְעַל

דָּא אִינּוּן יְקוּמוּן בְּקִיּוּמָא שְׁלִים לְחַיֵּי עַלְמָא כְּדְקָאֲמָרָן. וּבְגִין כָּךְ (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם.

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (שמואל א ב) וְעֵלִי זָקֵן מְאֹד וְשָׁמַע אֵת כָּל אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן בָּנָיו לְכָל יִשְׂרָאֵל וְאֵת אֲשֶׁר יִשְׁכְּבֶן אֶת הַנָּשִׁים הַצֹּבְאוֹת פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד. וְכִי סַלְקָא דַעְתָּךְ דְּכֹהֲנֵי יְיָ דְּיַעַבְדּוּן עֲבִידְתָּא דָּא. וְהָא מִקַּדְמַת דְּנָא אִתְּמָר וּפְרִישַׁת אוֹרַיְיתָא הַהוּא חוֹבָא דְּלְהוֹן דִּכְתִיב, (שמואל א ב) כִּי נִאֲצוּ הָאֲנָשִׁים אֶת מִנְחַת יְיָ. וּכְתִיב וּמִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת הָעָם כָּל אִישׁ זֹבֵחַ זֶבַח וְגוֹ'. וּכְתִיב גַּם בְּטֶרֶם יַקְטִרוּן אֶת הַחֵלֶב וּבָא נַעַר הַכֹּהֵן וְאָמַר לָאִישׁ הַזֹּבֵחַ תְּנָה בָשָׂר לִצְלוֹת לַכֹּהֵן וְגוֹ'. וּכְתִיב וְאָמַר לוֹ כִּי עַתָּה תִּתֵּן וְאִם לֹא לָקַחְתִּי בְחָזְקָה. וְעַל דָּא וַתְּהִי חַטַּאת הַנְּעָרִים גְּדֹלָה

לשון הקודש

זֶה הֵם יָקוּמוּ בְּקִיּוּם שָׁלֵם לְחַיֵּי עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם.

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (שמואל-א ב) וְעֵלִי זָקֵן מְאֹד וְשָׁמַע אֵת כָּל אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן בָּנָיו לְכָל יִשְׂרָאֵל וְאֵת אֲשֶׁר יִשְׁכְּבֶן אֶת הַנָּשִׁים הַצֹּבְאוֹת פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד. וְכִי יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁכֹּהֲנֵי ה' יַעֲשׂוּ מַעֲשֶׂה זֶה, וַהֲרֵי מִקֹּדֶם לְכָךְ נֶאֱמַר וּפֵרְשָׁה תּוֹרָה אוֹתוֹ הַחֵטְא שֶׁלָּהֶם, שֶׁכָּתוּב (שם) כִּי נִאֲצוּ הָאֲנָשִׁים אֵת מִנְחַת ה', וְכָתוּב וּמִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת הָעָם כָּל אִישׁ זֹבֵחַ זֶבַח וְגוֹ', וְכָתוּב גַּם בְּטֶרֶם יַקְטִרוּן אֶת הַחֵלֶב וּבָא נַעַר הַכֹּהֵן וְאָמַר לָאִישׁ הַזֹּבֵחַ תְּנָה בָשָׂר לִצְלוֹת לַכֹּהֵן וְגוֹ', וְכָתוּב וְאָמַר לוֹ כִּי עַתָּה תִּתֵּן וְאִם לֹא לָקַחְתִּי בְחָזְקָה, וְעַל זֶה וַתְּהִי חַטַּאת

מְאֹד וְגוֹ'. וְכָל דָּא לָא הֲווֹ נָטְלִין אֶלָּא מֵאִינּוּן חוּלָקִין דְּהֲווּ לְהוּ לְכַהֲנֵי לְמֵיכַל מִנַּיְיהוּ, וְעַל דְּהַוָּה קָלִיל קָרְבָּנָא בְּעֵינַיְיהוּ אִתְעָנְשׁוּ. וְהָכָא אָמַר אֵת אֲשֶׁר יִשְׁכְּבֶן אֶת הַנָּשִׁים הַצֹּבְאוֹת.

אֶלָּא חַס וְשָׁלוֹם דְּהֲווּ עָבְדוּ עֲבֵירָה דָּא, כָּל שֶׁכֵּן בְּאַתְרָא קַדִּישָׁא הַהוּא, דְּלָא יְקוּמוּן כָּל יִשְׂרָאֵל וְיִקְטְלוּן לְהוֹן. אֶלָּא בְּגִין דְּהֲווּ מְעַכְּבֵי לוֹן לְאָעָלָא לְמַקְדְּשָׁא, וּמָחָאן בִּידֵהוֹן דְּלָא לְאָעָלָא לְמִצְלֵי צְלוֹתָא עַד דְּקוּרְבָּנַיָּא אִתְעֲבִידוּ בְּגִין דְּאִינּוּן לָא מַיְיתִין קָרְבָּנִין לְמֵיטַל חוּלָקָא מִנַּיְיהוּ, וּבְגִין כָּךְ מְעַכְּבִין לוֹן. וּבְגִין כָּךְ אִינּוּן נָשִׁים הֲווֹ בָּעָאן מִנַּיְיהוּ לְאַעָלָא תַּמָּן. וְעַל דָּא כְּתִיב אֵת אֲשֶׁר יִשְׁכְּבוּן אֶת הַנָּשִׁים, דִּמְעַכְּבֵי לוֹן כִּדְקָאֲמָרָן.

כְּגַוְונָא דָּא וַיִּשְׁכַּב אֶת בִּלְהָה. חַס וְשָׁלוֹם דְּאִיהוּ

לשון הקודש

הַנְּעָרִים גְּדֹלָה מְאֹד וְגוֹ', וְכָל זֶה לֹא הָיוּ נוֹטְלִים אֶלָּא מֵאוֹתָם חֲלָקִים שֶׁהָיוּ לַכֹּהֲנִים לֶאֱכֹל מֵהֶם, וְעַל שֶׁהָיָה הַקָּרְבָּן קַלִּיל בְּעֵינֵיהֶם נֶעֱנְשׁוּ, וְכָאן אָמַר אֵת אֲשֶׁר יִשְׁכְּבֶן אֶת הַנָּשִׁים הַצֹּבְאוֹת?

אֶלָּא חַס וְחָלִילָה שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים עֲבֵרָה זוֹ, כָּל שֶׁכֵּן בְּאוֹתוֹ מָקוֹם קָדוֹשׁ, שֶׁלֹּא יָקוּמוּ כָּל יִשְׂרָאֵל וְיַהַרְגוּ אוֹתָם. אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ מְעַכְּבִים אוֹתָם לְהִכָּנֵס לַמִּקְדָּשׁ וּמוֹחִים בִּידֵיהֶם שֶׁלֹּא לְהִכָּנֵס לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה עַד שֶׁהַקָּרְבָּנוֹת נַעֲשׂוּ, מִשּׁוּם שֶׁהֵן לֹא מְבִיאוֹת קָרְבָּנוֹת לִטֹּל חֵלֶק מֵהֶם, וּמִשּׁוּם כָּךְ מְעַכְּבִים אוֹתָן, וּמִשּׁוּם כָּךְ אוֹתָן נָשִׁים הָיוּ מְבַקְּשׁוֹת מֵהֶם לְהִכָּנֵס לְשָׁם, וְעַל זֶה כָּתוּב אֵת אֲשֶׁר יִשְׁכְּבֶן אֶת הַנָּשִׁים, שֶׁמְּעַכְּבִים אוֹתָן כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

כְּמוֹ זֶה וַיִּשְׁכַּב אֶת בִּלְהָה. חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא שָׁכַב עִמָּהּ, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁעִכֵּב

שָׁכַב עִמָּהּ, אֶלָּא בְּגִין דְּעָכַב לָהּ לְשַׁמָּשָׁא בַּאֲבוֹי שְׁמוּשָׁא דְּמִצְוָה, וְדָא הוּא בִּלְבוּלָא דְעַרְסָא. וְעֲבַד לָקֳבֵיל שְׁכִינְתָּא עֲבִידְתָּא דָא, דְּבְּכָל אֲתַר דְּשְׁמוּשָׁא דְּמִצְוָה אִשְׁתַּכַּח, שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא עַל הַהוּא אֲתַר וְאִשְׁתַּכַּח תַּמָּן. וּמַאן דְּגָרִים לְעַכָּבָא שְׁמוּשָׁא דְּמִצְוָה גָּרִים דְּיִסְתַּלַּק שְׁכִינְתָּא מֵעַלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (בראשית מט) כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ אָז חִלַּלְתָּ יְצוּעִי עָלָה. וּבְגִין דָּא כְּתִיב, וַיִּשְׁכַּב אֶת בִּלְהָה פִּלֶגֶשׁ אָבִיו וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וַיִּהְיוּ בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר. כֻּלְּהוּ הֲווֹ בְּמִנְיָינָא וְלָא גָרַע מִזְּכוּתָא דִלְהוֹן כְּלוּם.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, מָאי טַעֲמָא בְּקַדְמִיתָא יִשְׂרָאֵל וּלְבָתַר יַעֲקֹב. דִּכְתִיב, וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וַיִּהְיוּ בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר. אֶלָּא כַּד אָתָא רְאוּבֵן וּבִלְבֵּל הַהוּא עַרְסָא אָמַר וּמַה תְּרֵיסַר שִׁבְטִין הֲווֹ לֵיהּ לְאַבָּא

לשון הקודש

אוֹתָהּ לְשַׁמֵּשׁ עִם אָבִיו שִׁמּוּשׁ שֶׁל מִצְוָה, וְזֶה הוּא בִּלְבּוּל הַמִּטָּה, וְעָשָׂה כְּנֶגֶד הַשְּׁכִינָה הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה. שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁשִּׁמּוּשׁ מִצְוָה נִמְצָא, שְׁכִינָה שׁוֹרָה עַל אוֹתוֹ מָקוֹם וְנִמְצֵאת שָׁם, וּמִי שֶׁגּוֹרֵם לְעַכֵּב שִׁמּוּשׁ שֶׁל מִצְוָה, גּוֹרֵם שֶׁתִּסְתַּלֵּק שְׁכִינָה מִן הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כָּתוּב (בראשית מט) כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ אָז חִלַּלְתָּ יְצוּעִי עָלָה. וּמִשּׁוּם זֶה כָּתוּב וַיִּשְׁכַּב אֶת בִּלְהָה פִּילֶגֶשׁ אָבִיו וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וַיִּהְיוּ בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר. כֻּלָּם הָיוּ בַּמִּנְיָן, וְלֹא נִגְרְעָה מִזְּכוּת שֶׁלָּהֶם כְּלוּם.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, מָה הַטַּעַם בַּתְּחִלָּה יִשְׂרָאֵל וְאַחַר כָּךְ יַעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וַיִּהְיוּ בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר? אֶלָּא כְּשֶׁבָּא רְאוּבֵן וּבִלְבֵּל אוֹתָהּ מִטָּה,

לְקַיְּמָא בְעַלְמָא וְלָא יַתִּיר, וְהַשְׁתָּא בָּעֵי לְאוֹלָדָא בְּנִין דִּילְמָא אֲנַן פְּגִימִין דְּאִיהוּ בָּעֵי לְאוֹלָדָא אַחֲרַנִּין כְּמִלְּקַדְמִין. מִיָּד בִּלְבֵל הַהוּא עַרְסָא, וְאִתְעַכַּב הַהוּא שִׁמּוּשָׁא. כְּאִילוּ עֲבַד קְלָנָא לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא דְשַׁרְיָא עַל הַהוּא עַרְסָא. וְעַל דָּא כְּתִיב וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל, דְּהָא בִשְׁמָא דָא אִסְתַּלַּק גּוֹ תְּרֵיסַר דְּאִתְכַּסְיָין דְּאִינּוּן תְּרֵיסַר נַהֲרֵי אֲפַרְסְמוֹנָא דַכְיָא.

וַיִּהְיוּ בְּנֵי יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר, אִלֵּין תְּרֵיסַר שִׁבְטִין דְּשְׁכִינְתָּא אִתְתַּקְּנַת בְּהוּ. וּמַאן אִינּוּן, אִלֵּין דְּאוֹרַיְיתָא אַהֲדָרַת וְעָבִיד לוֹן חוּשְׁבְּנָא (דף קעו ע"ב) כְּמִלְּקַדְמִין. כֻּלְּהוּ קַדִּישִׁין, כֻּלְּהוּ אִתְחַזְיָין לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא לְאִסְתַּכָּלָא בִקְדוּשָׁה דְמָארֵיהוֹן. דְּאִילוּ עֲבַד הַהוּא עוֹבָדָא לָא יֵיתֵי רְאוּבֵן בְּמִנְיָינָא.

וְעַם כָּל דָּא אִתְעָנַשׁ דְּאִתְנְטִיל בְּכוֹרָתֵיהּ מִנֵּיהּ

לשון הקודש

אָמַר: וּמַה שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים הָיוּ לְאַבָּא בָּעוֹלָם וְלֹא יוֹתֵר, וְעַכְשָׁו רוֹצֶה לְהוֹלִיד בָּנִים, אוּלַי אָנוּ פְּגוּמִים שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהוֹלִיד אֲחֵרִים כְּמוֹ מִקֹּדֶם. מִיָּד בִּלְבֵל אוֹתָהּ מִטָּה וְהִתְעַכֵּב אוֹתוֹ שִׁמּוּשׁ כְּאִלּוּ עָשָׂה קָלוֹן לַשְׁכִינָה שֶׁשָּׁרְתָה עַל אוֹתָהּ מִטָּה, וְעַל זֶה כָּתוּב וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲרֵי בְּשֵׁם זֶה הִתְעַלָּה תּוֹךְ שְׁנֵים עָשָׂר שֶׁהִתְכַּסּוּ, שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר נַהֲרוֹת אֲפַרְסְמוֹן זַךְ.

וַיִּהְיוּ בְּנֵי יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר – אֵלּוּ שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁהַשְׁכִינָה הִתְתַּקְּנָה בָּהֶם, וּמִי הֵם? אֵלּוּ שֶׁהַתּוֹרָה חָזְרָה וְעָשְׂתָה לָהֶם חֶשְׁבּוֹן כְּמוֹ מִקֹּדֶם, כֻּלָּם קְדוֹשִׁים, כֻּלָּם רְאוּיִים לַשְׁכִינָה לְהִסְתַּכֵּל בִּקְדֻשַּׁת רִבּוֹנָם. שֶׁאִלּוּ עָשָׂה אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, לֹא יָבֹא רְאוּבֵן בַּמִּנְיָן.

וְעַם כָּל זֶה נֶעֱנַשׁ שֶׁנִּטְלָה מִמֶּנּוּ בְּכוֹרָתוֹ

וְאִתְיְהִיב לְיוֹסֵף כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (דברי הימים א ה) וּבְנֵי רְאוּבֵן בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל כִּי הוּא הַבְּכוֹר וּבְחַלְּלוֹ יְצוּעֵי אָבִיו נִתְּנָה בְּכֹרָתוֹ [לִבְנֵי] לְיוֹסֵף.

תָּא חֲזֵי, (דניאל ב) לֶהֱוֵא שְׁמֵהּ דִּי אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן עָלְמָא וְעַד עָלְמָא, דִּי כָל מַעְבְּדוֹהִי קְשׁוֹט וְאָרְחָתֵיהּ דִּין, וְכָל מַה דְּאִיהוּ עָבִיד כֻּלָּא אִיהוּ בְּחָכְמְתָא עִלָּאָה.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה גָּרִים עוֹבָדָא דְּבַר נָשׁ, דְּהָא כָּל מָאי (מָאן) דְּאִיהוּ עָבִיד, כֻּלָּא אִתְרְשִׁים וְקָיְימָא קַמֵּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּהָא יַעֲקֹב בְּשַׁעְתָּא דְעָאל לְגַבָּהּ דְּלֵאָה, כָּל הַהוּא לֵילְיָא רְעוּתֵיהּ וְלִבֵּיהּ הֲוָה בְּרָחֵל, דְּחָשִׁיב דְּרָחֵל אִיהִי. וּמֵהַהוּא שִׁמּוּשָׁא וְטִפָּה קַדְמָאָה וּמֵהַהוּא רְעוּתָא אִתְעֲבָרַת לֵאָה וְאוּקְמוּהָ. דְּהָא אִלְמָלֵא דְיַעֲקֹב לָא יָדַע לָא יִסְתַּלִּיק רְאוּבֵן

לשון הקודש

וְנִתְּנָה לְיוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דה"א ה) וּבְנֵי רְאוּבֵן בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל כִּי הוּא הַבְּכוֹר וּבְחַלְּלוֹ יְצוּעֵי אָבִיו נִתְּנָה בְּכֹרָתוֹ [לִבְנֵי] לְיוֹסֵף.

בֵּא רְאֵה, (דניאל ב) שֶׁיִּהְיֶה שֵׁם הָאֵל מְבֹרָךְ מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו אֱמֶת וּדְרָכָיו דִּין, וְכָל מַה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה, הַכֹּל הוּא בְּחָכְמָה עֶלְיוֹנָה.

בֵּא רְאֵה כַּמָּה גּוֹרֵם מַעֲשֵׂה אָדָם, שֶׁהֲרֵי כָּל מִי [מַה] שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, נִרְשָׁם וְעוֹמֵד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהֲרֵי יַעֲקֹב, בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנַס לְלֵאָה, כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה הָיָה רְצוֹנוֹ וְלִבּוֹ בְּרָחֵל, שֶׁחָשַׁב שֶׁהִיא רָחֵל, וּמֵאוֹתוֹ שִׁמּוּשׁ וְטִפָּה רִאשׁוֹנָה וּמֵאוֹתוֹ רָצוֹן הִתְעַבְּרָה לֵאָה, וּבֵאֲרוּהוּ, שֶׁהֲרֵי אִלְמָלֵא שֶׁיַּעֲקֹב לֹא יָדַע, לֹא יַעֲלֶה

בְּחוּשְׁבָּנָא. וְעַל דָּא לָא אִסְתַּלַּק בִּשְׁמָא יְדִיעָא אֶלָּא שְׁמֵיהּ סְתָם רְאוּבֵן.

וְעִם כָּל דָּא אַהֲדַר עוֹבָדָא לְאַתְרֵיהּ, כְּמָה דְּהַהוּא רְעוּתָא קַדְמָאָה אִתְעֲבִידַת בְּרָחֵל, הַהוּא רְעוּתָא אִתְהַדְּרַת בָּהּ. דְּהָא בְּכוֹרָתֵיהּ אַהֲדַרַת לְיוֹסֵף בּוּכְרָא דְּרָחֵל, אֲתַר דִּרְעוּתָא הֲוַת בְּרָחֵל וְכֹלָּא סָלִיק בְּאַתְרֵיהּ. בְּגִין דְּכָל עוֹבָדוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֻּלְּהוּ קְשׁוֹט וּזְכוּ.

רִבִּי חִזְקִיָּה אַשְׁכְּחֵיהּ יוֹמָא חַד לְרַבִּי יוֹסֵי דְּהַוָּה מִשְׁתְּמִיט סַפְּסִינָא גּוֹ קִטְרֵי דְנוּרָא וְהַוָּה סָלִיק קִטּוֹרָא דְתְנָנָא לְעֵילָא. אָמַר לֵיהּ, אִלּוּ קִטּוֹרָא דְתְנָנָא דְקָרְבָּנָא דְּהַוָּה סָלִיק עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא הָוָה סָלִיק תָּדִיר כִּי הַאי גַּוְונָא, לָא שַׁרְיָא רוּגְזָא בְּעַלְמָא וְיִשְׂרָאֵל לָא אִתְגְּלִי מֵעַל אַרְעָא.

לשון הקודש

רְאוּבֵן בַּחֶשְׁבּוֹן. וְעַל זֶה לֹא הִתְעַלָּה בְּשֵׁם יָדוּעַ, אֶלָּא שְׁמוֹ סְתָם רְאוּבֵן.

וְעִם כָּל זֶה חָזַר מַעֲשָׂיו לִמְקוֹמוֹ, כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ רָצוֹן רִאשׁוֹן נַעֲשָׂה בְּרָחֵל, אוֹתוֹ רָצוֹן חָזַר בָּהּ, שֶׁהֲרֵי בְּכוֹרָתוֹ חָזְרָה לְיוֹסֵף בְּכוֹר רָחֵל, מָקוֹם שֶׁהָרָצוֹן הָיָה בְּרָחֵל, וְהַכֹּל עוֹלֶה לִמְקוֹמוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכָּל מַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֱמֶת וּזְכוּת.

רִבִּי חִזְקִיָּה מָצָא יוֹם אֶחָד אֶת רַבִּי יוֹסֵי שֶׁהָיְתָה נִשְׁמֶטֶת חֲתִיכַת בָּשָׂר לְתוֹךְ לַהֲבוֹת הָאֵשׁ, וְהָיָה עוֹלֶה קִטּוֹר הֶעָשָׁן לְמַעְלָה. אָמַר לוֹ, אִלּוּ קִטּוֹר הֶעָשָׁן שֶׁל הַקָּרְבָּן שֶׁהָיָה עוֹלֶה עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ הָיָה עוֹלֶה תָּמִיד כְּמוֹ זֶה, לֹא שׁוֹרֶה רֹגֶז בָּעוֹלָם, וְיִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ גּוֹלִים מֵעַל הָאָרֶץ.

פְּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (שיר השירים ג) מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עָשָׁן מְקֻטֶּרֶת מֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל. מִי זֹאת עוֹלָה. תָּא חֲזֵי, בְּזִמְנָא דְּהַוּוּ יִשְׂרָאֵל אָזְלֵי בְּמַדְבְּרָא, שְׁכִינְתָּא אָזְלָא קַמַּיְיהוּ וְאִינְהוּ הֲווֹ אָזְלֵי אֲבַתְרָהּ. דִּכְתִיב, (שמות יג) וַיְיָ הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לַנְחֹתָם הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם וְגו'. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (ירמיה ב) כֹּה אָמַר יְיָ זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר וְגו'.

וּשְׁכִינְתָּא הֲוַת אָזְלָא וְכֻלְּהוּ עֲנָנֵי יְקָר בַּהֲדָהּ. וְכַד הָוָה שְׁכִינְתָּא נָטְלָא, הֲווֹ נָטְלִין. כְּמָה דִּכְתִיב, (במדבר ט) וּלְפִי [וּבְ]הֵעָלוֹת הֶעָנָן מֵעַל הָאֹהֶל וְאַחֲרֵי כֵן יִסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. וְכַד אִיהִי סָלְקָא הַהוּא עֲנָנָא סָלְקָא עַד לְעֵילָא, וְכָל בְּנֵי

לשון הקודש

פְּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (שיר ג) מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עָשָׁן מְקֻטֶּרֶת מֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל. מִי זֹאת עֹלָה? בֹּא רְאֵה, בִּזְמַן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל הוֹלְכִים בַּמִּדְבָּר, הַשְּׁכִינָה הָלְכָה לִפְנֵיהֶם, וְהֵם הָלְכוּ אַחֲרֶיהָ, שֶׁכָּתוּב (שמות יג) וַה' הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לַנְחֹתָם הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם וְגו'. וְלָכֵן כָּתוּב (ירמיה ב) כֹּה אָמַר ה' זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר וְגו'.

וּשְׁכִינָה הָיְתָה הוֹלֶכֶת וְכָל עַנְנֵי הַכָּבוֹד עִמָּהּ. וּכְשֶׁהָיְתָה שְׁכִינָה נוֹסַעַת, הָיוּ נוֹסְעִים, כַּכָּתוּב (במדבר ט) וּלְפִי הֵעָלוֹת הֶעָנָן מֵעַל הָאֹהֶל וְאַחֲרֵי כֵן יִסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. וּכְשֶׁהִיא עוֹלָה, אוֹתוֹ עָנָן

עַלְמָא חָמָאן וְשָׁאֲלֵי וְאָמְרֵי, מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עָשָׁן.

הַהוּא עֲנָנָא דִשְׁכִינְתָּא אִתְחַזְיָא עָשָׁן, מָאי טַעֲמָא אִיהִי עָשָׁן. בְּגִין דְּנוּרָא דְאַדְלִיק אַבְרָהָם וְיִצְחָק בְּרֵיהּ הָוָה אָחִיד בָּהּ וְלָא אַעֲדֵי מִינָהּ. וְכַד אִתְאַחְדַת הַהוּא נוּרָא בְּגַוָּהּ הָוָה סָלִיק עֲנָנָא (נ"א תְּנָנָא).

וְעִם כָּל דָּא, מְקַטֶּרֶת מֹר וּלְבוֹנָה. מָאי מְקַטֶּרֶת, מִתְקַטְּרָא בִתְרֵין סִטְרִין אַחֲרָנִין, עֲנָנָא דְאַבְרָהָם לִימִינָא, עֲנָנָא דְיִצְחָק לִשְׂמָאלָא. מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל, דָּא יַעֲקֹב.

דָּבָר אַחֵר דָּא יוֹסֵף הַצַּדִּיק, בְּגִין דַּאֲרוֹנָא דְיוֹסֵף הָוָה אָזִיל לְגַבֵּיהּ, אַמַּאי רוֹכֵל, בְּגִין דְּהָוָה רָכִיל לַאֲחוֹי לְגַבֵּיהּ דְּאָבוֹי. דָּבָר אַחֵר אַמַּאי רוֹכֵל, אֶלָּא מַה חֶנְוָנִי דָּא קְטִירֵי דְקוּסְטְרֵי וְאַבְקֵי דְפוּלְמֵי

לשון הקודש

עוֹלֶה עַד לְמַעְלָה, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם רוֹאִים וְשׁוֹאֲלִים וְאוֹמְרִים, מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עָשָׁן.

אוֹתוֹ עָנָן שֶׁל הַשְּׁכִינָה שֶׁנִּרְאָה עָשָׁן. מָה הַטַּעַם הִיא עָשָׁן? מִשּׁוּם שֶׁהָאֵשׁ שֶׁהִדְלִיקוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק בְּנוֹ הָיְתָה אֲחוּזָה בָּהּ וְלֹא זָזָה מִמֶּנָּה, וְכַאֲשֶׁר נֶאֱחֲזָה אוֹתָהּ הָאֵשׁ בְּתוֹכָהּ, הָיְתָה עוֹלָה עָנָן [נ"א עָשָׁן].

וְעִם כָּל זֶה, מְקַטֶּרֶת מֹר וּלְבוֹנָה. מַה זֶּה מְקַטֶּרֶת? מִתְקַשֶּׁרֶת בִּשְׁנֵי צְדָדִים אֲחֵרִים, עָנָן שֶׁל אַבְרָהָם לְיָמִין, עָנָן שֶׁל יִצְחָק לִשְׂמֹאל. מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל – זֶה יַעֲקֹב.

דָּבָר אַחֵר – זֶה יוֹסֵף הַצַּדִּיק, מִשּׁוּם שֶׁאֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף הָיָה הוֹלֵךְ אֵלָיו. לָמָּה רוֹכֵל? מִשּׁוּם שֶׁהָיָה רָכִיל אֶת אֶחָיו לְאָבִיו. דָּבָר אַחֵר לָמָּה רוֹכֵל – אֶלָּא מַה

כֻּלְּהוּ בִּידֵיהּ. הָכִי נָמֵי יוֹסֵף, אִיהוּ קִיּוּמָא דְאוֹרַיְיתָא בְּגִין דְּאִיהוּ קַיֵּים לָהּ, בְּגִין דְּכָל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא מִתְקַשְּׁרָן בִּנְטִירוּ דִּבְרִית קַדִּישָׁא.

וְעַל דָּא שְׁכִינְתָּא מִתְקַטְּרָא בְּאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיוֹסֵף, כְּחֲדָא אִינּוּן וְדִיוּקְנָא חָדָא לְהוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית לז) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. וּבְגִין כָּךְ מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל, בְּגִין דְּמֵאָתַר דְּנַהֲרָא דְנָגִיד וְנָפִיק אִשְׁתַּקְיָא כֹּלָּא וּנְהִירוּ כָּל אַנְפִּין.

וְתָא חֲזֵי, כַּד הֲווֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא וְהֲווּ מַקְרִיבִין קָרְבָּנִין, כֻּלְּהוּ הֲווֹ מִתְקָרְבִין לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדְקָא יָאוֹת, וְכַד קָרְבָּנָא אִתְעֲבִיד וּתְנָנָא סָלִיק בְּאֹרַח מֵישַׁר, כְּדֵין הֲווֹ יָדְעֵי דִּתְנָנָא דְמַדְבְּחָא אַדְלִיק בּוֹצִינָא דְּאִתְחַזְיָא לְאַדְלָקָא, וְכָל אַנְפִּין נְהִירִין וּבוֹצִינִין דָּלְקִין.

לשון הקודש

חֲנוּנִי זֶה שֶׁצְּרוֹרוֹת עֲצֵי בְשָׂמִים וְאַבְקוֹת עָלִים מְרִיחִים כֻּלָּם בְּיָדוֹ – כָּךְ גַּם יוֹסֵף, הוּא קִיּוּם הַתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא קַיֵּם אוֹתָהּ, מִשּׁוּם שֶׁכָּל מִצְוֹוֹת הַתּוֹרָה קְשׁוּרוֹת לִשְׁמִירַת בְּרִית קֹדֶשׁ.

וְלָכֵן שְׁכִינָה קְשׁוּרָה לְאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיוֹסֵף, כְּאֶחָד הֵם, וּדְמוּת אַחַת לָהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית לז) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. וּמִשּׁוּם כָּךְ מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל, מִשּׁוּם שֶׁמִּמָּקוֹם שֶׁהַנָּהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, הַכֹּל מֻשָּׁקִים וְכָל הַפָּנִים מְאִירוֹת. **וּבָא** וּרְאֵה, כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ וְהָיוּ מַקְרִיבִים קָרְבָּנוֹת, כֻּלָּם הָיוּ מִתְקָרְבִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא כָּרָאוּי, וּכְשֶׁקָּרְבָּן נַעֲשָׂה וְהֶעָשָׁן עוֹלֶה בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, אָז הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁעֲשַׁן הַמִּזְבֵּחַ הִדְלִיק מְנוֹרָה שֶׁרְאוּיָה לְהִדְלֵק, וְכָל הַפָּנִים מְאִירוֹת וְהַמְּנוֹרוֹת דּוֹלְקוֹת.

וּמִיּוֹמָא דְּאִתְחָרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא לֵית לָךְ יוֹמָא וְיוֹמָא דְּלֵית בֵּיהּ זְעִימוּ וְרוּגְזָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים ז) וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם, וְאִתְפָּרַשׁ חֶדְוָה מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא. וְיִשְׂרָאֵל אָזְלִין בְּגָלוּתָא וְאִינּוּן בִּרְשׁוּ דְּטַעֲוָון אַחֲרָנִין. וּכְדֵין אִתְקַיַּים קְרָא דִּכְתִיב, (דברים כח) וְעָבַדְתָּ שָׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים.

וְכָל דָּא לָמָּה, בְּגִין דִּכְתִיב, (דברים כח) תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב מֵרֹב כֹּל. מָאי מֵרֹב כֹּל. הָכָא מֵרֹב כֹּל, וְהָתָם בְּחֹסֶר כֹּל.

עַד דְּיִתְעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיִפְרוֹק לוֹן מִבֵּינֵי עַמְמַיָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (דברים ל) וְשָׁב יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרִחֲמֶךָ וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הֱפִיצְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה. וּכְתִיב אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ וְגוֹ':

לשון הקודש

וּמִיּוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֵין לְךָ יוֹם וְיוֹם שֶׁאֵין בּוֹ זַעַם וְרוֹגֶז, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ז) וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם, וּפָרְשָׁה הַחֶדְוָה מִלְّמַעְלָה וּמִלְّמַטָּה, וְיִשְׂרָאֵל הוֹלְכִים בַּגָּלוּת, וְהֵם בְּרָשׁוּת שֶׁל עֲבוֹדוֹת זָרוֹת אֲחֵרוֹת, וְאָז הִתְקַיֵּם הַפָּסוּק שֶׁכָּתוּב (דברים כח) וְעָבַדְתָּ שָׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים.

וְכָל זֶה לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (שם) תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב מֵרֹב כֹּל. מַה זֶּה מֵרֹב כֹּל? כָּאן מֵרֹב כֹּל, וְשָׁם מֵחֹסֶר כֹּל.

עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיִפְדֶּה אוֹתָם מִבֵּין הָעַמִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ל) וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרִחֲמֶךָ וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הֱפִיצְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה. וְכָתוּב אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ וְגוֹ'.

וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם. תָּא חֲזֵי, בְּחַיֵּי יִצְחָק לָא אִתְמַנּוּן בְּנוֹי דְּעֵשָׂו כְּמָה דְּאִתְמַנּוּן בְּנוֹי דְּיַעֲקֹב, דְּהָא עַד לָא מִית יִצְחָק אִתְמַנּוּן. אֲבָל בְּעֵשָׂו מַה כְּתִיב וַיִּגְוַע יִצְחָק וַיָּמָת וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו זָקֵן וּשְׂבַע יָמִים וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עֵשָׂו וְיַעֲקֹב בָּנָיו. בַּתְרֵיהּ מַה כְּתִיב וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהָא בְּחוֹלָקֵיהּ וּבְאַחְסַנְתֵּיהּ וְעַדְבֵיהּ לָאו אִיהוּ, אֶלָּא יַעֲקֹב וּבְנוֹי.

וּבְגִין כָּךְ, יַעֲקֹב וּבְנוֹי אִינּוּן חוֹלָקֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְעָאלִין בְּחוּשְׁבְּנָא. אֲבָל עֵשָׂו דְּלָאו אִיהוּ בְּחוֹלָקָא דְּבִסְטַר דִּמְהֵימְנוּתָא, עָבִיד חוּשְׁבְּנֵיהּ לְבָתָר דְּמִית יִצְחָק, וְאִתְפְּרַשׁ חוֹלָקֵיהּ לְאַתַר אַחֲרָא.

תָּא חֲזֵי, לְבָתָר דְּמִית יִצְחָק, וְעֵשָׂו אִתְפְּרַשׁ לְסִטְרֵיהּ, מַה כְּתִיב וַיִּקַּח עֵשָׂו אֶת נָשָׁיו וְגוֹ' מִפְּנֵי יַעֲקֹב אָחִיו. דְּשָׁבַק לֵיהּ לְיַעֲקֹב קֶרֶן וְרֵיוַח שֶׁעָבוֹדָא

לשון הקודש

וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם. בֹּא רְאֵה, בְּחַיֵּי יִצְחָק לֹא נִמְנוּ בְּנֵי עֵשָׂו כְּמוֹ שֶׁנִּמְנוּ בְּנֵי יַעֲקֹב, שֶׁהֲרֵי עַד שֶׁלֹּא מֵת יִצְחָק הֵם נִמְנוּ, אֲבָל בְּעֵשָׂו מַה כָּתוּב? וַיִּגְוַע יִצְחָק וַיָּמָת וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו זָקֵן וּשְׂבַע יָמִים וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עֵשָׂו וְיַעֲקֹב בָּנָיו. אַחֲרָיו מַה כָּתוּב? וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאֵינוֹ בְּחֶלְקוֹ וּבִירֻשָּׁתוֹ וּבְגוֹרָלוֹ, אֶלָּא יַעֲקֹב וּבָנָיו.

וְלָכֵן יַעֲקֹב וּבָנָיו הֵם חֶלְקוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנִכְנָסִים בַּחֶשְׁבּוֹן. אֲבָל עֵשָׂו שֶׁאֵינוֹ בַּחֵלֶק שֶׁל צַד הָאֱמוּנָה, עָשָׂה חֶשְׁבּוֹנוֹ אַחַר שֶׁמֵּת יִצְחָק, וְנִפְרַד חֶלְקוֹ לְמָקוֹם אַחֵר.

בֹּא רְאֵה, אַחֲרֵי שֶׁמֵּת יִצְחָק וְעֵשָׂו נִפְרַד לַצַּד שֶׁלּוֹ, מַה כָּתוּב? וַיִּקַּח עֵשָׂו אֶת

דְּמִצְרָיִם, וְאַרְעָא. וְזַבִּין לֵיהּ חוּלָקֵיהּ מִן מְעַרְתָּא דְּכָפֶלְתָּא, וְאֲזַל לֵיהּ מִן אַרְעָא וּמִן מְהֵימְנוּתָא וּמֵחוּלָקֵיהּ, דְּאֲזַל לֵיהּ מִכֹּלָּא.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה הָוָה חוּלָקֵיהּ דְּיַעֲקֹב טָבָא בְּכֹלָּא. בְּגִין דְּלָא אִשְׁתָּאַר עֵשָׂו בַּהֲדֵיהּ וְאִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ וְאֲזַל לֵיהּ לְחוּלָקֵיהּ וּלְעַדְבֵיהּ, וְאִשְׁתָּאַר יַעֲקֹב אָחִיד בְּאַחְסָנַת אֲבוֹי וּבְאַחְסָנַת אַבְהָתּוֹי. וְעַל דָּא וַיֵּלֶךְ אֶל אֶרֶץ מִפְּנֵי יַעֲקֹב אָחִיו. מָאי מִפְּנֵי יַעֲקֹב אָחִיו. דְּלָא בָעָא חוּלָקֵיהּ וְאַחְסַנְתֵּיהּ וְעַדְבָא דְּמְהֵימְנוּתָא דִּילֵיהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּיַעֲקֹב עֲלֵיהּ כְּתִיב, (דברים לב) כִּי חֵלֶק יְיָ עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ:

וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מִלֹּךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. רִבִּי יֵיסָא פָּתַח וְאָמַר, (עובדיה א) הִנֵּה קָטֹן נְתַתִּיךָ בַגּוֹיִם בָּזוּי אַתָּה מְאֹד. תָּא

לשון הקודש

נָשָׁיו וְגוֹ' מִפְּנֵי יַעֲקֹב אָחִיו. שֶׁהִשְׁאִיר לְיַעֲקֹב קֶרֶן וְרֵוַח שֶׁעָבוּד מִצְרַיִם, וְהָאָרֶץ, וּמָכַר לוֹ חֶלְקוֹ בִּמְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, וְהָלַךְ לוֹ מִן הָאָרֶץ וּמִן הָאֱמוּנָה וּמֵחֶלְקוֹ, שֶׁהָלַךְ לוֹ מֵהַכֹּל.

בֹּא רְאֵה כַּמָּה הָיָה חֶלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב טוֹב בַּכֹּל מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִשְׁאַר עֵשָׂו עִמּוֹ וְנִפְרַד מִמֶּנּוּ וְהָלַךְ לוֹ לְחֶלְקוֹ וּלְגוֹרָלוֹ, וְנִשְׁאַר יַעֲקֹב אָחוּז בִּירֻשַּׁת אָבִיו וּבִירֻשַּׁת אֲבוֹתָיו. וְעַל זֶה וַיֵּלֶךְ אֶל אֶרֶץ מִפְּנֵי יַעֲקֹב אָחִיו. מַה זֶּה מִפְּנֵי יַעֲקֹב אָחִיו? שֶׁלֹּא רָצָה חֶלְקוֹ וִירֻשָּׁתוֹ וְגוֹרָל הָאֱמוּנָה שֶׁלּוֹ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, עָלָיו כָּתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ

חָזֵי, כַּד עֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא, וּפָלַג אַרְעָא לְשִׁבְעָה תְּחוּמֵי פְּלִיגִין לָקֳבֵיל שִׁבְעִין רַבְּרְבִין מְמַנָּן, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּלִיג לוֹן לְשִׁבְעִין עַמִּין כָּל חַד וְחַד כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (דברים לב) בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם יַצֵּב גְּבֻלֹת עַמִּים.

וּמִכֻּלְּהוּ רַבְּרְבָן מְמַנָּן דְּאִתְמַסְּרוּ לִשְׁאָר עַמִּין לָא אִית בְּהוּ בָּזוּי קַמֵּיהּ כְּמְמַנָּא דְעֵשָׂו. מָאי טַעֲמָא, בְּגִין דְּסִטְרָא דְעֵשָׂו סִטְרָא מְסָאֲבָא אִיהוּ, וְסִטְרָא דְמְסָאֲבָא אִיהוּ קְלָנָא קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מֵאִינּוּן דַּרְגִּין זְעִירִין דְּבָתַר רֵיחַיָּא סְרִיקְתָּא דְקוֹסְטְרֵי סוּמְקֵי קָא אַתְיָא, וְעַל דָּא הִנֵּה קָטָן נְתַתִּיךָ בַּגּוֹיִם, בָּזוּי אַתָּה מְאֹד. דִּכְתִיב, (בראשית ג) עַל גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. מְאֹד, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה.

לשון הקודש

אֱדוֹם לִפְנֵי מֶלֶךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. רַבִּי יֵיסָא פָּתַח וְאָמַר, (עובדיה א) הִנֵּה קָטֹן נְתַתִּיךָ בַּגּוֹיִם בָּזוּי אַתָּה מְאֹד. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם וְחִלֵּק אֶת הָאָרֶץ לְשִׁבְעָה תְּחוּמֵי חֲלָקִים כְּנֶגֶד שִׁבְעִים מְמֻנִּים גְּדוֹלִים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חִלֵּק אוֹתָם לְשִׁבְעִים עַמִּים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם יַצֵּב גְּבֻלֹת עַמִּים. **וּמִכֻּלָּם** הַמְמֻנִּים הַגְּדוֹלִים שֶׁנִּמְסְרוּ לִשְׁאָר הָעַמִּים אֵין בָּהֶם בָּזוּי לְפָנָיו כַּמְמֻנֶּה שֶׁל עֵשָׂו, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַצַּד שֶׁל עֵשָׂו הוּא צַד הַטֻּמְאָה, וְצַד הַטֻּמְאָה הוּא קָלוֹן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאוֹתָן דְּרָגוֹת קְטַנּוֹת שֶׁאַחַר הָרֵיחַיִם, שֶׁבָּא מֵהָרִיקָנוּת שֶׁל הַמִּדּוֹת הָאֲדֻמּוֹת, וְעַל זֶה הִנֵּה קָטֹן נְתַתִּיךָ

תָּא חֲזֵי, בְּדַרְגִּין תַּתָּאִין אִית דַּרְגִּין עַל דַּרְגִּין, כֻּלְּהוּ מְשַׁנְיָין דָּא מִן דָּא, וְכֻלְּהוּ דַרְגִּין קַפְּטִירִין אִלֵּין, וּקְשִׁירִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, וּמַלְכוּ אִתְפָּרַשׁ דָּא מִן דָּא, וּמַלְכוּ אִתְקַשַּׁר בְּמַלְכוּ. דָּא עָיִיל, וְדָא סָלִיק, אֲחִידָן בְּקִשְׁרָא חָדָא.

הַהוּא קִשְׁרָא מִשְׁחָתָא חָדָא לֵיהּ, וּתְלַת קִשְׁרִין לְהַהִיא מִשְׁחָתָא. בְּכָל קִשְׁרָא וְקִשְׁרָא חַד עִטְרָא, וּבְכָל עִטְרָא וְעִטְרָא חַד קַפְּסוֹרָא וְאִתְמַנָּא בְּעִטּוּרָא דִּלְעֵילָא, וְאִתְמַנָּא וְנָחִית לְתַתָּא, עַד דְּאִתְקַשְּׁרוּ בֵּיהּ כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי. כָּל חַד וְחַד אִתְפְּרַשׁ בֵּיהּ חַד (דף קעז ע"ב) כּוֹכָבָא וְחַד מַזָּלָא, וְכָל כּוֹכְבַיָּא וְזִמִּינִין אִינּוּן בְּאִינּוּן דַּרְגִּין דִּלְעֵילָא. וְעַל דָּא כָּל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא אִתְעַטַּר בְּאַתְרִין יְדִיעָן כְּדְקָא חָזֵי.

לשון הקודש

בַּגּוּיִם בָּזוּי אַתָּה מְאֹד, שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) עַל גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה.

בָּא רְאֵה, בַּדְּרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת יֵשׁ דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, כֻּלָּם מְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה, וְכָל הַדְּרָגוֹת נִפְרָדוֹת הֵן, וּקְשׁוּרוֹת אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וּמַלְכוּת נִפְרֶדֶת זֶה מִזֶּה, וּמַלְכוּת קְשׁוּרָה בְּמַלְכוּת, זֶה נִכְנָס וְזֶה עוֹלֶה, אֲחוּזִים בְּקֶשֶׁר אֶחָד.

לְאוֹתוֹ קֶשֶׁר יֵשׁ קוֹמָה אַחַת, וּשְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים לְאוֹתָהּ קוֹמָה. בְּכָל קֶשֶׁר וְקֶשֶׁר עֲטָרָה אַחַת, וּבְכָל עֲטָרָה וַעֲטָרָה שְׁלִיטָה אַחַת, וְהִתְמַנָּה בָּעִטּוּר שֶׁלְּמַעְלָה, וְהִתְמַנָּה וְיָרַד לְמַטָּה, עַד שֶׁהִתְקַשְּׁרוּ בּוֹ כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. כָּל אֶחָד וְאֶחָד נִפְרָד בּוֹ כּוֹכָב אֶחָד וּמַזָּל אֶחָד, וְכָל הַכּוֹכָבִים מְזֻמָּנִים הֵם בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת שֶׁלְּמַעְלָה. וְעַל זֶה כָּל דַּרְגָּה וְדַרְגָּה מִתְעַטֶּרֶת בִּמְקוֹמוֹת יְדוּעִים כָּרָאוּי.

וְכַד מִתְפָּרְשָׁן דַּרְגִּין אִשְׁתַּכַּח קִטּוּרָא דְּפוּסְתָּקָא, עַד דְּאִתְקַשְּׁרָא בְּסִטְרָא דְּאִתְחֲזֵי לוֹן, וְסִטְרֵי דְדַרְגֵּי מִסָּאֲבֵי דְּאִינּוּן בְּסִטַר שְׂמָאלָא כֻּלְּהוּ מִתְפָּרְשָׁן לְכַמָּה אָרְחִין וּשְׁבִילִין מִסִּטְרֵי גְּבוּרָן סוּמְקָן. וּבְגִין כָּךְ תַּלְיָין גְּבוּרָן לְתַתָּא לְאֶלֶף אַלְפִּין וְרִבּוֹ רִבְבָן, וְעַל דָּא הִגֵּה קָטָן נְתַתִּיךְ בַּגּוֹיִם בָּזוּי אַתָּה מְאֹד כִּדְקָאֲמָרָן.

תָּא חֲזֵי, וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם. בְּאֶרֶץ, בְּסִטְרָא דְדַרְגָּא דִילֵיהּ דְּאִיהוּ דַּרְגָּא דְעֵשָׂו. דִּכְתִיב עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם, וְכֻלְּהוּ קָאָתוּ מִסִּטְרָא דְרוּחַ מְסָאֲבָא. לִפְנֵי מִלֶךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּאִינּוּן דַּרְגִּין דְּקַיְּימִין בֵּי תַרְעֵי לְתַתָּא קַדְמָאֵי.

וּבְגִין כָּךְ, אָמַר יַעֲקֹב, יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ. בְּגִין דַּרְגִּין דִילֵיהּ קַדְמָאִין אִינּוּן לְאָעֲלָא. וּבְגִין כָּךְ לִפְנֵי מִלֶךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

וּכְשֶׁנִּפְרָדוֹת הַדְּרָגוֹת נִמְצָא קֶשֶׁר הַמַּפְסִיק, עַד שֶׁמִּתְקַשְּׁרִים לַצַּד שֶׁנִּרְאֶה לָהֶם, וְהַצְּדָדִים שֶׁל דַּרְגוֹת הַטֻּמְאָה שֶׁהֵם בְּצַד שְׂמֹאל, כֻּלָּם נִפְרָדִים לְכַמָּה דְרָכִים וּשְׁבִילִים מִצִּדֵּי הַגְּבוּרוֹת הָאֲדֻמּוֹת, וְלָכֵן תְּלוּיוֹת הַגְּבוּרוֹת לְמַטָּה לְאֶלֶף אַלְפִּים וְרִבּוֹא רְבָבוֹת. וְעַל זֶה הִגֵּה קָטָן נְתַתִּיךָ בַּגּוֹיִם בָּזוּי אַתָּה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

בָּא רְאֵה, וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם, בְּאֶרֶץ – בַּצַּד שֶׁל הַדַּרְגָּה שֶׁלּוֹ שֶׁהִיא דַּרְגַּת עֵשָׂו, שֶׁכָּתוּב עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם, וְכֻלָּם בָּאִים מִצַּד שֶׁל רוּחַ הַטֻּמְאָה. לִפְנֵי מִלֶךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל – מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָן דְּרָגוֹת שֶׁעוֹמְדוֹת בְּבֵית הַשְּׁעָרִים לְמַטָּה קוֹדְמוֹת.

וְלָכֵן אָמַר יַעֲקֹב יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ, בִּשְׁבִיל הַדַּרְגּוֹתָיו הָרִאשׁוֹנוֹת הֵן לְהִכָּנֵס, וּמִשּׁוּם כָּךְ לִפְנֵי מִלֶךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי

דְּעַד כְּעָן לָא מָטָא זִמְנָא דְּמַלְכוּ שְׁמַיָּא לְשַׁלְטָאָה וּלְאִתְאַחֲדָא בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל. וּבְגִין כָּךְ אָמַר יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ.

וְכַד שְׁלִימוּ אִלֵּין דַּרְגִּין בְּקַדְמִיתָא, לְבָתַר אִתְעַר מַלְכוּ שְׁמַיָּא לְשַׁלְטָאָה עַל תַּתָּאֵי. וְכַד שָׁרָא, שָׁרָא בִּזְעִירָא דְּכָל שִׁבְטִין דְּאִיהוּ בִּנְיָמִין. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים סח) שָׁם בִּנְיָמִין צָעִיר רוֹדֵם וְגוֹ'. וּבֵיהּ שָׁאֲרֵי לְאַתְעָרָא מַלְכוּתָא, לְבָתַר אָתָא מַלְכוּתָא בְּאַתְרֵיהּ וְאִתְקַיַּים בַּהֲדֵיהּ דְּלָא תַעֲדֵי לְעָלְמִין.

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מד) וְעַתָּה שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל בָּחַרְתִּי בוֹ. כֹּה אָמַר יְיָ עֹשֶׂךָ וְיֹצֶרְךָ מִבֶּטֶן יַעֲזָרֶךָ אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וִישֻׁרוּן בָּחַרְתִּי בוֹ. תָּא חֲזֵי, כַּמָּה אַבְטַח לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּכַמָּה אֲתַר (ד"א ל"ג בְּגִין) לְמִזְכֵּי לְהוּ

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל. שֶׁעַד עַכְשָׁו טֶרֶם הִגִּיעַ זְמַנָּהּ שֶׁל מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם לִשְׁלֹט וּלְהֵאָחֵז בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן אָמַר יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ.

וּכְשֶׁהִשְׁלִימוּ דְּרָגוֹת אֵלּוּ בַּתְּחִלָּה, אַחַר כָּךְ מִתְעוֹרֶרֶת מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם לִשְׁלֹט עַל הַתַּחְתּוֹנִים, וּכְשֶׁשּׁוֹרָה, שׁוֹרָה בַּקָּטָן שֶׁל כָּל הַשְּׁבָטִים, שֶׁהוּא בִּנְיָמִין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים סח) שָׁם בִּנְיָמִין צָעִיר רוֹדֵם וְגוֹ'. וּבוֹ שׁוֹרָה לְהִתְעוֹרֵר הַמַּלְכוּת. אַחַר כָּךְ בָּאָה הַמַּלְכוּת לִמְקוֹמָהּ וְעוֹמֶדֶת עִמּוֹ שֶׁלֹּא תָזוּז לְעוֹלָמִים.

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מד) וְעַתָּה שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל בָּחַרְתִּי בוֹ. כֹּה אָמַר ה' עֹשֶׂךָ וְיֹצֶרְךָ מִבֶּטֶן יַעֲזָרֶךָ אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וִישֻׁרוּן בָּחַרְתִּי בוֹ. בֹּא רְאֵה כַּמָּה הִבְטִיחַ לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת [כְּדֵי]

לְעַלְמָא דְאָתֵי, דְּהָא לָא אִתְרָעֵי לְחוּלָקֵיהּ לְכָל עַם וְלִישָׁן בַּר לְיִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדוֹי.

וּבְגִין כָּךְ, יָהַב לוֹן אוֹרַיְיתָא דִּקְשׁוֹט. לְמִזְכֵּי בָהּ וּלְמִנְדַּע אָרְחוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּיִרְתּוּן אַרְעָא קַדִּישָׁא. דְּכָל מָאן דְּזָכֵי בְּהַאי אַרְעָא קַדִּישָׁא, אִית לֵיהּ חוּלָקָא לְעַלְמָא דְאָתֵי. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אָרֶץ. וְהָא אִתְּמַר. תְּלַת דַּרְגִּין הָכָא, בְּקַדְמִיתָא יַעֲקֹב, וּלְבָתַר יִשְׂרָאֵל, וּלְבָתַר יְשׁוּרוּן.

תָּא חֲזֵי, יַעֲקֹב הָא אוּקְמוּהָ. יִשְׂרָאֵל אוֹף הָכִי נָמֵי. וְאַף עַל גַּב דְּדַרְגִּין אִינּוּן חַד. יְשׁוּרוּן, אַמַּאי אִקְרוּן יִשְׂרָאֵל בִּשְׁמָא דָא. אֶלָּא יִשְׂרָאֵל וְיִשׁוּרוּן כֹּלָּא חַד. יְשׁוּרוּן, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (איוב לג) יָשֹׁר עַל אֲנָשִׁים, בְּגִין דְּנָטִיל שׁוּרָה לְהַאי סִטְרָא וּלְהַאי סִטְרָא, וּבְגִין

לשון הקודש

לְזַכּוֹתָם לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֲרֵי לֹא הִתְרַצָּה לְחֶלְקוֹ לְכָל עַם וְלָשׁוֹן פְּרָט לְיִשְׂרָאֵל לְבַדָּם.

וְלָכֵן נָתַן לָהֶם תּוֹרַת אֱמֶת, לִזְכּוֹת בָּהּ וְלָדַעַת דַּרְכֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּדֵי שֶׁיִּירְשׁוּ אֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁכָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ, יֵשׁ לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת כָּאן: בַּתְּחִלָּה יַעֲקֹב, אַחַר כָּךְ יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כָּךְ יְשׁוּרוּן.

בֹּא רְאֵה, יַעֲקֹב הֲרֵי כְּבָר בֵּאֲרוּהוּ, יִשְׂרָאֵל אַף גַּם כָּךְ, וְאַף עַל גַּב שֶׁדְּרָגוֹת אֵלּוּ כְּאַחַת. יְשׁוּרוּן לָמָּה נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁם זֶה? אֶלָּא יִשְׂרָאֵל וְיִשׁוּרוּן הַכֹּל אֶחָד. יְשׁוּרוּן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לג) יָשֹׁר עַל אֲנָשִׁים, מִשּׁוּם

אִינּוּן תְּרֵין שׁוּרִין אִקְרֵי יְשׁוּרוּן, וְדָא הוּא יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל עַל דְּנָטִיל רְבוּ וְתוּקְפָּא מִכֹּלָּא. יִשְׂרָאֵל (ס"א יְשׁוּרוּן) עַל אִינּוּן חוּלָקֵי תְּרֵין סִטְרִין תְּרֵין שׁוּרִין כְּדְקָא אֲמָרָן, וְכֹלָּא חַד.

וְאִינּוּן שְׁמָהָן כֻּלְּהוּ סָלְקֵי לְחַד. יַעֲקֹב עַבְדִּי, זִמְנִין דְּאִיהוּ עֶבֶד כְּעַבְדָּא דְּאִית לֵיהּ פִּקּוּדָא דְּמָארֵיהּ וּלְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ. וְכֵן יִשְׂרָאֵל בָּחַרְתִּי בוֹ, לְאַשְׁרָאָה עָלֵיהּ, וְכֹלָּא בְּרָזָא עִלָּאָה אִיהוּ. כְּתִיב, (ישעיה מג) בֹּרַאֲךָ יַעֲקֹב וְיֹצֶרְךָ יִשְׂרָאֵל, וּכְתִיב כֹּה אָמַר יְיָ עֹשֶׂךָ, כָּל אִלֵּין דַּרְגִּין סָלְקִין לְחַד וְהָא אִתְּמַר, בּוֹרֵ"א, יוֹצֵ"ר. עוֹשֶׂ"ה. וְכֻלְּהוּ דַּרְגִּין אִלֵּין עַל אִלֵּין וְכֻלְּהוּ חַד.

זַכָּאָה חוּלַקְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בְּהוּ מִכָּל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, בְּגִין דְּבְכֻלְּהוּ כְּתִיב, (ירמיה י) הֶבֶל

לשון הקודש

שֶׁנָּטַל שׁוּרָה לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה, וּמִשּׁוּם אוֹתָן שְׁתֵּי שׁוּרוֹת נִקְרָא יְשׁוּרוּן, וְזֶהוּ יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל עַל שֶׁנָּטַל גְּדֻלָּה וְתֹקֶף מֵהַכֹּל. יִשְׂרָאֵל [יְשׁוּרוּן] עַל אוֹתָם חֲלָקִים שְׁנֵי צְדָדִים שְׁתֵּי שׁוּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, וְהַכֹּל אֶחָד.

וְכָל אוֹתָם שֵׁמוֹת עוֹלִים לְאֶחָד. יַעֲקֹב עַבְדִּי, לִפְעָמִים הוּא עֶבֶד, כְּמוֹ עֶבֶד שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִצְוַת אֲדוֹנוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ. וְכֵן יִשְׂרָאֵל בָּחַרְתִּי בוֹ, לְהַשְׁרוֹת עָלָיו, וְהַכֹּל הוּא בְּסוֹד עֶלְיוֹן. כָּתוּב (ישעיה מג) בֹּרַאֲךָ יַעֲקֹב וְיֹצֶרְךָ יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב כֹּה אָמַר ה' עֹשֶׂךָ. כָּל הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ עוֹלוֹת לְאֶחָד, וַהֲרֵי נֶאֱמַר, בּוֹרֵ"א, יוֹצֵ"ר, עוֹשֶׂ"ה, וְכָל הַדְּרָגוֹת אֵלֶּה עַל אֵלֶּה וְכֻלָּן אֶחָד.

אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָּהֶם מִכָּל הָעַמִּים

הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַעְתֻּעִים בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יֹאבֵדוּ, בְּשַׁעְתָּא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לְבַעֲרָא לוֹן מִן עַלְמָא, וְיִשְׁתָּאֵר הוּא בִּלְחוֹדוֹי כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה ב) וְנִשְׂגָּב יְיָ לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מא) אַל תִּירְאִי תוֹלַעַת יַעֲקֹב מְתֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי עֲזַרְתִּיךְ נְאֻם יְיָ וְגֹאֲלֵךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. תָּא חֲזֵי, כָּל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּעַלְמָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לוֹן לִמְמַנָּן שָׁלְטָנִין יְדִיעִין כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְכֻלְּהוּ אָזְלֵי בָּתַר אֱלָהֲהוֹן, כְּמָה דִּכְתִיב, (מיכה ד) כִּי כָל הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו. וְכֻלְּהוּ אוֹשְׁדִין דָּמִין וּמַגִּיחִין קָרְבָּא גָּזְלִין קַפְּחִין וּמְנָאֲפִין, וְאִתְעָרְבֵי (דף קעח ע"א) בְּכַמָּה עוֹבְדִין לְבִישׁ, וְאִתְתַּקְּפוּ בְּחֵילְהוֹן לְאַבְאָשָׁא.

לשון הקודש

עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, מִשּׁוּם שֶׁבְּכֻלָּם כָּתוּב (ירמיה י) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַעְתֻּעִים בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יֹאבֵדוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָתִיד לְבַעֵר אוֹתָם מִן הָעוֹלָם וְיִשָּׁאֵר הוּא לְבַדּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ב) וְנִשְׂגָּב ה' לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (שם מא) אַל תִּירְאִי תוֹלַעַת יַעֲקֹב מְתֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי עֲזַרְתִּיךְ נְאֻם ה' וְגֹאֲלֵךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. בֹּא רְאֵה, כָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן אוֹתָם לִמְמֻנִּים שַׁלִּיטִים יְדוּעִים כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, וְכֻלָּם הוֹלְכִים אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מיכה ד) כִּי כָל הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו. וְכֻלָּם שׁוֹפְכִים דָּמִים וְעוֹרְכִים קְרָבוֹת אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, גּוֹזְלִים רוֹצְחִים וְנוֹאֲפִים, וּמְעֹרָבִים בְּכַמָּה מַעֲשִׂים רָעִים, וּמִתְחַזְּקִים בְּכֹחָם לְהָרַע.

וְיִשְׂרָאֵל לֵית לוֹן תֻּקְפָּא וְחֵילָא לְנַצְחָאָה לוֹן בַּר בְּפוּמְהוֹן, כְּתוֹלַעְתָּא דָא דְלֵית לָהּ תֻּקְפָּא וְחֵילָא אֶלָּא בְּפוּמָא, וּבְפוּמָא מִתְבַּר כֹּלָּא, וְעַל דָּא אִקְרוּן יִשְׂרָאֵל תּוֹלַעַת.

תּוֹ אַל תִּירְאִי תּוֹלַעַת יַעֲקֹב, מַה תּוֹלַעַת לֵית לִבְרִיָּה דְעַלְמָא כְּהַאי תּוֹלַעַת דְּמֶשִׁי דְסִיסְטְרָא, דְּמִנָּהּ נָפְקֵי כָּל לְבוּשֵׁי יְקָר טִיסְטְרֵי דְמַלְכִין, לְבָתָר זָרַע זַרְעִין וּמִית, וּלְבָתַר מֵהַהוּא זַרְעָא דְאִשְׁתָּאַר מִנֵּיהּ אִתְקַיָּים כְּמִלְקַדְמִין וְהָא אִיהוּ בְקִיּוּמָא. כָּךְ יִשְׂרָאֵל אִינוּן כְּהַאי תּוֹלַעַת. דְּאַף עַל גַּב דְּמֵתִין, יִתְהַדְּרוּן וְיִתְקַיְּימוּן כְּעַלְמָא כְּמִלְקַדְמִין.

וְהָא אִתְּמַר (ד"א ל"ג דִּכְתִיב) (ירמיה יח) (כִּי) [הִנֵּה] כַּחֹמֶר בְּיַד הַיּוֹצֵר כֵּן אַתֶּם בְּיָדִי בֵית יִשְׂרָאֵל. מָאי כַּחֹמֶר. אֶלָּא דָא הוּא חֹמֶר דְּהַהוּא זְכוּכִית, דְּאַף עַל גַּב דְּאִתְּבַר אִתְתַּקַּן וְאִית לֵיהּ תַּקָּנָה כְּמִלְקַדְמִין.

לשון הקודש

וּלְיִשְׂרָאֵל אֵין תֹּקֶף וְכֹחַ לְנַצֵּחַ אוֹתָם פְּרָט לַפֶּה שֶׁלָּהֶם, כַּתּוֹלַעַת הַזוֹ שֶׁאֵין לָהּ תֹּקֶף וְכֹחַ אֶלָּא בְּפִיהָ, וּבְפִיהָ הִיא שׁוֹבֶרֶת הַכֹּל, וְלָכֵן נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹלַעַת.

עוֹד, אַל תִּירְאִי תּוֹלַעַת יַעֲקֹב – מַה תּוֹלַעַת אֵין בְּרִיָּה בָּעוֹלָם כְּמוֹ תּוֹלַעַת הַמֶּשִׁי הַזוֹ שֶׁטּוֹוִים בּוֹ, שֶׁמִּמֶּנָּה יוֹצְאִים כָּל לְבוּשֵׁי כָבוֹד, לְבוּשֵׁי הַמְּלָכִים, אַחַר כָּךְ זוֹרַעַת זְרָעִים וּמֵתָה, וּמֵאוֹתוֹ הַזֶּרַע שֶׁנִּשְׁאָר מִמֶּנָּה מִתְקַיֶּמֶת כְּמוֹ מִקֹּדֶם וַהֲרֵיהִי בְּקִיּוּם – כָּךְ יִשְׂרָאֵל הֵם כְּמוֹ הַתּוֹלַעַת הַזוֹ, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁמֵּתִים, יַחְזְרוּ וְיִתְקַיְּמוּ בָּעוֹלָם כְּמוֹ מִקֹּדֶם.

וַהֲרֵי נֶאֱמַר [שֶׁכָּתוּב] (ירמיה יח) (כִּי) [הִנֵּה] כַּחֹמֶר בְּיַד הַיּוֹצֵר כֵּן אַתֶּם בְּיָדִי בֵית

מִתֵּי יִשְׂרָאֵל, דָּא אִילָנָא דְּחַיֵּי, דִּבְגִין דְּיִשְׂרָאֵל אִינּוּן אִתְדַּבְּקוּ בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, בְּגִין כָּךְ יְהֵא חַיִּין לְהוֹן וְיִקּוּמוּן מֵעַפְרָא וְיִתְקַיְּימוּן בְּעַלְמָא, וְיִהוֹן לְעַם חַד לְמִפְלַח לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יְיָ לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד. (צפניה ג)

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי יִצְחָק הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא, וּמָטָא זִמְנָא דִּקְרִיאַת שְׁמַע, וְקָם רִבִּי אֶלְעָזָר וְקָרָא קְרִיאַת שְׁמַע וְצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ. לְבָתַר אָמַר לֵיהּ רִבִּי יִצְחָק, וְהָא תָּנִינָן דְּעַד לָא יִפּוּק בַּר נַשׁ לְאָרְחָא אִבָּעֵי לֵיהּ לְנַטְלָא רְשׁוּ מִמָּארֵיהּ וּלְצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ, בְּגִין דְּכַד נָפִיקְנָא לָא הָוָה זְמַן צְלוֹתָא וְלָא מָטָא זִמְנָא דִּקְרִיאַת שְׁמַע, הַשְׁתָּא דְּשִׁמְשָׁא נָהִיר צַלֵּינָא. אֲבָל עַד לָא נָפַקְנָא לְאָרְחָא

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל. מַה זֶּה כַּחֹמֶר? אֶלָּא זֶהוּ חֹמֶר שֶׁל אוֹתָהּ זְכוּכִית, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁנִּשְׁבָּר – נִתְקָן, וְיֵשׁ לוֹ תַּקָּנָה כְּמוֹ מִקֹּדֶם.

מִתֵּי יִשְׂרָאֵל – זֶה עֵץ הַחַיִּים. שֶׁמִּשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל דְּבוּקִים בְּעֵץ הַחַיִּים, לָכֵן יִהְיוּ לָהֶם חַיִּים וְיָקוּמוּ מִן הֶעָפָר וְיִתְקַיְּמוּ בָּעוֹלָם וְיִהְיוּ לְעַם אֶחָד לַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם ה' לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד.

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי יִצְחָק הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ, וְהִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע, וְקָם רִבִּי אֶלְעָזָר וְקָרָא קְרִיאַת שְׁמַע וְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ. אַחַר כָּךְ אָמַר לוֹ רִבִּי יִצְחָק, וַהֲרֵי שָׁנִינוּ, שֶׁעַד שֶׁלֹּא יֵצֵא אָדָם לְדַרְכּוֹ, צָרִיךְ לִטֹּל רְשׁוּת מֵרִבּוֹנוֹ וּלְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ.

אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁיָּצָאתִי לֹא הָיָה זְמַן תְּפִלָּה וְלֹא הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע.

בָּעִינָא בָּעוּתָא מִנֵּיהּ וְאִמְלַכְנָא בֵּיהּ, אֲבָל צְלוֹתָא דָּא לָא צַלֵּינָא.

דְּהָא אֲנָא אִשְׁתַּדַּלְנָא בְּאוֹרַיְיתָא מִפַּלְגוּת לֵילְיָא, וְכַד אָתָא צַפְרָא עַד כְּעָן לָא הָוָה עִדָּנָא לְצַלֵּי צְלוֹתָא. בְּגִין דְּהַהִיא שַׁעְתָּא דְּקַדְרוּתָא דְצַפְרָא אִשְׁתַּכַּח, אִתְתָּא מִשְׁתָּעֲיָא בְּבַעֲלָהּ, וְאִינוּן בְּרָזָא כְּחָדָא, דְּבָעְיָא אִיהִי לְמֵיהַךְ לְמִשְׁכְּבָא בְּעוּלֵמְתָהָא דְיַתְבֵי בַּחֲדָהּ. וּבְגִין כָּךְ לָא בָּעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמִפְסַק מִלַּיְיהוּ דְּמִתְחַבְּרָן כְּחָדָא וּלְאַעֲלָא מִלָּה אַחֲרָא בֵּינַיְיהוּ.

וְהַשְׁתָּא דְּנָהִיר שִׁמְשָׁא הוּא עִדָּן צְלוֹתָא לְצַלָּאָה, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ. דִּכְתִיב, (תהלים עב) יִירָאוּךָ עִם שָׁמֶשׁ. מַהוּ עִם שָׁמֶשׁ, לְנַטְרָא נְהוֹרָא דְשִׁמְשָׁא בַּחֲדָן לְאַנְהָרָא לָהּ, דְּהָא יְרָאָה בַּחֲדֵי שִׁמְשָׁא אִצְטְרִיךְ

לשון הקודש

עַכְשָׁו שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מְאִירָה, הִתְפַּלַּלְתִּי. אֲבָל עַד שֶׁלֹּא יָצָאתִי לַדֶּרֶךְ, בִּקַּשְׁתִּי בַּקָּשָׁתִי מִמֶּנּוּ וְנִמְלַכְתִּי בּוֹ, אֲבָל תְּפִלָּה זוֹ לֹא הִתְפַּלַּלְתִּי.

שֶׁהֲרֵי אֲנִי עוֹסֵק בַּתּוֹרָה מֵחֲצוֹת הַלַּיְלָה, וְכַאֲשֶׁר הִגִּיעַ הַבֹּקֶר, עַד עַכְשָׁו לֹא הָיָה זְמַן לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁל קַדְרוּת הַשַּׁחַר נִמְצֵאת אִשָּׁה מְדַבֶּרֶת עִם בַּעְלָהּ וְהֵם בְּסוֹד כְּאֶחָד, שֶׁהִיא רוֹצָה לָלֶכֶת לְמִשְׁכָּבָהּ עִם עַלְמוֹתֶיהָ שֶׁיּוֹשְׁבוֹת עִמָּהּ, וְלָכֵן לֹא צָרִיךְ הָאָדָם לְהַפְסִיק דִּבּוּרָם כְּשֶׁמְּחֻבָּרִים כְּאֶחָד וּלְהַכְנִיס דָּבָר אַחֵר בֵּינֵיהֶם.

וְעַכְשָׁו שֶׁהֵאִיר הַשֶּׁמֶשׁ, הוּא זְמַן הַתְּפִלָּה לְהִתְפַּלֵּל, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ, שֶׁכָּתוּב (תהלים עב) יִירָאוּךָ עִם שָׁמֶשׁ. מַהוּ עִם שָׁמֶשׁ? לִשְׁמֹר אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ עִמָּנוּ לְהָאִיר לָהּ, שֶׁהֲרֵי יְרָאָה עִם הַשֶּׁמֶשׁ

וְלָא לְאַפְרָשָׁא לוֹן. וְכַד לָא נָהִיר יְמָמָא לָאו הוּא יֵרָאֶה בַּהֲדֵי שִׁמְשָׁא, וּצְרִיכָא לְחַבְּרָא לוֹן כְּחֲדָא. וְדָא הוּא עִם שֶׁמֶשׁ.

אֲזֻלֵי, כַּד מָטוּ חַד בֵּי חֲקַל, יָתְבוּ. זָקְפוּ עֵינַיְיהוּ וְחָמָא לֵיהּ לְטוּרָא דְּהֲווּ סָלְקוּ בְּרוּמֵיהּ בְּרַיָּין מִשַּׁנְיָין, דְּחִיל רִבִּי יִצְחָק, אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר אַמַּאי דְּחִילַת. אָמַר לֵיהּ חָמֵינָא דְּהַאי טוּרָא אִיהוּ תַּקִּיף, וְחָמֵינָא אִלֵּין בְּרַיָּין דְּאִינוּן מִשַّנְיָין וְדָחִילְנָא דְּלָא יְקַטְרְגוּ לָן, אָמַר לֵיהּ מָאן דְּדָחִיל מֵחֶטְאוֹי דְּבִידֵיהּ אִית לֵיהּ לְמִדְחַל. תָּא חֲזֵי, לָאו אִלֵּין מֵאִינוּן בְּרַיָּין תַּקִּיפִין דְּהֲווּ מִשְׁתַּכְּחִין בְּטוּרַיָּא.

פָּתַח וְאָמַר. וְאֵלֶּה בְּנֵי צִבְעוֹן וְאַיָּה וַעֲנָה הוּא עֲנָה אֲשֶׁר מָצָא אֶת הַיֵּמִם וְגו', הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל תָּא חֲזֵי, לָאו אִלֵּין אִינוּן דִּכְתִיב בְּהוּ (דברים ב)

לשון הקודש

צָרִיךְ, וְלֹא לְהַפְרִידָם. וּכְשֶׁלֹּא מֵאִיר הַיּוֹם, הוּא לֹא יֵרָאֶה עִם הַשֶּׁמֶשׁ, וְצָרִיךְ לְחַבֵּר אוֹתָם כְּאֶחָד, וְזֶהוּ עִם שֶׁמֶשׁ.

הָלְכוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְבֵית שָׂדֶה אֶחָד יָשְׁבוּ. זָקְפוּ עֵינֵיהֶם וְרָאוּ הַר אֶחָד שֶׁהָיוּ עוֹלִים בְּרוּמוֹ בְּרִיּוֹת מְשֻׁנּוֹת. פָּחַד רַבִּי יִצְחָק. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, לָמָּה אַתָּה פּוֹחֵד? אָמַר לוֹ, רָאִיתִי שֶׁהָהָר הַזֶּה קָשֶׁה, וְרָאִיתִי אֶת הַבְּרִיּוֹת הַלָּלוּ שֶׁהֵן מְשֻׁנּוֹת, וּפָחַדְתִּי שֶׁלֹּא יָצְרוּ לָנוּ. אָמַר לוֹ, מִי שֶׁפּוֹחֵד – מֵחֲטָאִים שֶׁבְּיָדָיו יֵשׁ לוֹ לִפְחֹד. בֹּא רְאֵה, אֵין אֵלֶּה מֵאוֹתָן בְּרִיּוֹת קָשׁוֹת שֶׁהָיוּ נִמְצָאוֹת בֶּהָרִים.

פָּתַח וְאָמַר: וְאֵלֶּה בְּנֵי צִבְעוֹן וְאַיָּה וַעֲנָה הוּא עֲנָה אֲשֶׁר מָצָא אֶת הַיֵּמִם וְגו'. פָּסוּק זֶה בֵּאֲרוּהוּ, אֲבָל בֹּא רְאֵה, אֵין

הָאֵמִים לְפָנִים יָשְׁבוּ בָהּ וְגוֹ' וּבְנֵי עֵשָׂו יִירָשׁוּם וְגוֹ'.

אֲבָל אִלֵּין דְּקָאֲמַר קְרָא אֲשֶׁר מָצָא אֶת הַיֵּמִים בַּמִּדְבָּר, יֵמִם כְּתִיב. אִלֵּין הֲווֹ בְּרִיָּין מְשַׁנְיָין. דְּכַד הָוָה אִתָּרַךְ קַיִן מֵעַל אַפֵּי אַרְעָא כְּדִכְתִיב, (בראשית ד) הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר, וּכְתִיב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד וְאוּקְמוּהָ.

מִבְּנֵי בְּנוֹי בְּסִטְרָא דְּרוּחִין וְעִלְעוּלִין וּמַזִּיקִין וְאִלֵּין קָיְימוּ, דְּהָא כַּד בָּעָא לְאִתְקַדְּשָׁא יוֹמָא דְשַׁבַּתָּא, אִתְּבְרוּן מֵהַהוּא סִטְרָא רוּחִין קָיְימִין טְסִירִין (נ"א טְהִירִין) בְּלָא גוּפָא. וְאִלֵּין לָאו אִינּוּן מִיּוֹמָא דְשַׁבַּתָּא וְלָא מִיּוֹמָא שְׁתִיתָאָה, וְאִשְׁתָּאֲרוּ אִלֵּין תְּרֵין יוֹמִין בְּהוּ בִּסְפֵקָא, וּבְגִין כָּךְ לָא אִתְקָיְימוּ לָא (דף קעח ע"ב) מֵהַאי וְלָא מֵהַאי.

לשון הקודש

אֵלֶּה אוֹתָם שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (דברים ב) הָאֵמִים לְפָנִים יָשְׁבוּ בָהּ וְגוֹ', וּבְנֵי עֵשָׂו יִירָשׁוּם וְגוֹ'.

אֲבָל אֵלֶּה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב אֲשֶׁר מָצָא אֶת הַיֵּמִם בַּמִּדְבָּר, יֵמִם כָּתוּב (חֶסֶר י'), אֵלּוּ הָיוּ בְּרִיּוֹת מְשֻׁנּוֹת. שֶׁכַּאֲשֶׁר גֹּרַשׁ קַיִן מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, כַּכָּתוּב (בראשית ד) הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר, וְכָתוּב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד, וּבֵאֲרוּהוּ.

מִבְּנֵי בָּנָיו בְּצַד שֶׁל רוּחוֹת וּסְעָרוֹת וּמַזִּיקִים וְאֵלֶּה עָמְדוּ, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁרָצָה לְהִתְקַדֵּשׁ יוֹם הַשַּׁבָּת, נִבְרְאוּ מֵאוֹתוֹ צַד רוּחוֹת קַיָּמוֹת מְעוֹפְפוֹת [מְאֵירוֹת] בְּלִי גוּף, וְאֵלֶּה אֵינָם לֹא מִיּוֹם שַׁבָּת וְלֹא מִיּוֹם שִׁשִּׁי, וְנִשְׁאֲרוּ אֵלּוּ יוֹמַיִם בָּהֶם בְּסָפֵק, וְלָכֵן לֹא הִתְקַיְּמוּ לֹא מִזֶּה וְלֹא מִזֶּה.

וְאָזְלוּ וְאִתְפַּשְׁטוּ בְּהַהוּא סִטְרָא דְּקַיִן וְאִגְּלִימוּ בְּהַהוּא סִטְרָא וְלָא אִתְגְּלִימוּ לְאִתְקַיְּימָא וְאִקְרוּן יֵמִ"ם חָסֵר, דְּלָא אִתְקַיְּימוּ לָא בְּיוֹמָא דָא וְלָא בְּיוֹמָא דָא, וְאִתְחַזּוּן לִבְנֵי נָשָׁא. וְאִיהוּ אַשְׁכַּח לוֹן וְאוֹלְפֵי לֵיהּ לְאַיְיתָאָה מַמְזֵרִין לְעַלְמָא. וְאִינוּן אָזְלֵי בֵּינֵי טוּרַיָּא וְקָיְימִין בְּגוּפָא זִמְנָא חָדָא בְּיוֹמָא, וּלְבָתַר מִתְפַּשְׁטֵי מִנֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, עֲנָה דָא אִיהוּ מַמְזֵרָא הָוָה, דְּאַתָּא צִבְעוֹן עַל אִמֵּיהּ וְאוֹלִיד מַמְזֵרָא, וְדָא אָתָא מִסִּטְרָא דְּרוּחַ מְסָאֲבָא דְּאִתְדָּבַּק בֵּיהּ. וּבְגִין כָּךְ אַשְׁכַּח לוֹן וְהָווּ אוֹלְפֵי לֵיהּ כָּל זִינִין דְּסִטַּר מְסָאֲבָא בְּגִין דָּא.

וְתָא חֲזֵי, אִלֵּין אִינוּן וְכַמָּה אַחֲרָנִין מִתְפַּרְשָׁן אִלֵּין מֵאִלֵּין, כֻּלְּהוּ אַתְיָין מֵהַהוּא סִטְרָא וְאָזְלֵי בְּמַדְבְּרָא וְאִתְחַזּוּן תַּמָּן. בְּגִין דְּמַדְבְּרָא אֲתַר

לשון הקודש

וְהָלְכוּ וְהִתְפַּשְׁטוּ בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁל קַיִן, וְהִתְלַבְּשוּ בְּאוֹתוֹ צַד, וְלֹא הִתְלַבְּשוּ לְהִתְקַיֵּם, וְנִקְרְאוּ יֵמִ"ם חָסֵר, שֶׁלֹּא הִתְקַיְּמוּ לֹא בְּיוֹם זֶה וְלֹא בְּיוֹם זֶה, וְנִרְאִים לִבְנֵי אָדָם. וְהוּא מָצָא אוֹתָם וְלִמְּדוּ אוֹתוֹ לְהָבִיא מַמְזֵרִים לָעוֹלָם, וְהֵם הוֹלְכִים בֵּין הֶהָרִים וְעוֹמְדִים בְּגוּף פַּעַם אַחַת בַּיּוֹם, וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּשְׁטִים מִמֶּנּוּ.

בֹּא רְאֵה, הָעֲנָה הַזֶּה הָיָה מַמְזֵר, שֶׁבָּא צִבְעוֹן עַל אִמּוֹ וְהוֹלִיד מַמְזֵר, וְזֶה בָּא מִצַּד רוּחַ הַטֻּמְאָה שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ, וְלָכֵן מָצָא אוֹתָם וְלִמְּדוּ אוֹתוֹ כָּל מִינֵי צַד הַטֻּמְאָה בִּשְׁבִיל זֶה.

וּבֹא וּרְאֵה, אֵלֶּה הֵם וְכַמָּה אֲחֵרִים נִפְרָדִים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה, כֻּלָּם בָּאִים

חָרוּב וְאִיהוּ בֵּי מוֹתָבָא דִלְהוֹן. וְעִם כָּל דָּא, כָּל בַּר נָשׁ דְּאָזִיל בְּאוֹרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְדָחִיל לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא מִסְתָּפֵי מִנַּיְיהוּ. אֲזָלוּ וְאָעֲלוּ בְּטוּרָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כְּגַוְונָא דָא כָּל אִינּוּן טוּרִין חֲרוּבִין אֲתַר בֵּי מוֹתָבָא דִלְהוֹן. אָמַר לֵיהּ, הָכִי הוּא, וְכָל אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלוּ בְּאוֹרַיְיתָא עֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (תהלים קכא) יְיָ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ יְיָ יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, הַלְלוּיָה אוֹדֶה יְיָ בְּכָל לֵבָב בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל תָּא חֲזֵי, דָּוִד מַלְכָּא כָּל יוֹמוֹי הֲוָה מִשְׁתַּדַּל בְּפוּלְחָנָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהֲוָה קָם בְּפַלְגוּת לֵילְיָא וּמְשַׁבַּח וּמוֹדֶה בְּשִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן, בְּגִין לְאִתְתַּקָּנָא דוּכְתֵּיהּ בְּמַלְכוּ דִּלְעֵילָא.

לשון הקודש

מֵאוֹתוֹ צַד וְהוֹלְכִים בַּמִּדְבָּר וְנִרְאִים שָׁם, מִשּׁוּם שֶׁהַמִּדְבָּר הוּא מָקוֹם חָרֵב וְהוּא בֵּית מוֹשָׁבָם. וְעִם כָּל זֶה, כָּל אָדָם שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיָרֵא מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא פּוֹחֵד מֵהֶם. הָלְכוּ וְנִכְנְסוּ בְּהַר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּמוֹ זֶה כָּל אוֹתָם הָרִים חֲרֵבִים, מְקוֹם מוֹשָׁב שֶׁלָּהֶם הוּא. אָמַר לוֹ, כָּךְ זֶה, וְכָל אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה כָּתוּב עֲלֵיהֶם (תהלים קכא) ה' יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ ה' יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (שם קיא) הַלְלוּיָה אוֹדֶה ה' בְּכָל לֵבָב בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה, פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ, אֲבָל בֹּא רְאֵה, דָּוִד

דְּכַד אִתְעַר רוּחַ צָפוֹן בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, הָוָה יָדַע דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהִיא שַׁעְתָּא יִתְעַר בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן לְאִשְׁתַּעְשַׁע עִם צַדִּיקַיָּיא, וְאִיהוּ הָוָה קָם בְּהַהִיא שַׁעְתָּא וְאִתְגַּבַּר בְּשִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן עַד דְּסָלִיק צַפְּרָא.

בְּגִין דְּכַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתַּכַּח בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, הָא אוֹקִימְנָא דְּאִיהוּ וְכָל צַדִּיקַיָּיא דִּבְגִנְתָּא כֻּלְּהוּ צַיְיתִין לְקָלֵיהּ. כְּדִכְתִיב, (שיר השירים ח) חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי. וְלָא עוֹד, אֶלָּא דְּחוּטָא דְּחֶסֶד מָשִׁיךְ עֲלֵיהּ בִּימָמָא כְּמָה דְּאִתְּמַר. דִּכְתִיב, (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי. וְלָא עוֹד, אֶלָּא דְּאִינּוּן מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהוּ אָמַר, כֻּלְּהוּ סָלְקִין וּמִתְעַטְּרִין קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין כָּךְ

לשון הקודש

הַמֶּלֶךְ כָּל יָמָיו הָיָה מִשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהָיָה קָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וּמְשַׁבֵּחַ וּמוֹדֶה בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת כְּדֵי לְתַקֵּן מְקוֹמוֹ בַּמַּלְכוּת שֶׁל מַעְלָה.

שֶׁכְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר רוּחַ צָפוֹן בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מִתְעוֹרֵר בְּגַן עֵדֶן לְהִשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצַּדִּיקִים, וְהוּא הָיָה קָם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה וּמִתְגַּבֵּר בְּשִׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת עַד שֶׁעוֹלֶה הַשַּׁחַר.

מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא בְּגַן עֵדֶן, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁהוּא וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁבַּגָּן, כֻּלָּם מַקְשִׁיבִים לְקוֹלוֹ, כַּכָּתוּב (שיר ח) חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא חוּט שֶׁל חֶסֶד מָשׁוּךְ עָלָיו בַּיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שֶׁכָּתוּב (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁאוֹתָם דִּבְרֵי תוֹרָה שֶׁהוּא אוֹמֵר, כֻּלָּם עוֹלִים וּמִתְעַטְּרִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלָכֵן דָּוִד הַמֶּלֶךְ הָיָה מִשְׁתַּדֵּל בַּלַּיְלָה

דָּוִד מַלְכָּא הָוָה מִשְׁתַּדֵּל בְּלֵילְיָא בְּפוּלְחָנָא דְמָאנֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, הַלְלוּיָהּ, בְּכָל אִינּוּן שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן דְּקָאֲמַר דָּוִד, הָא תְּנִינָן דִּלְעֵילָא מִכֻּלְּהוֹן הוּא הַלְלוּיָהּ וְאוּקְמוּהָ. מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּכָלִיל שְׁמָא וּשְׁבָחָא כַּחֲדָא. מָאי שְׁמָא וּשְׁבָחָא. שְׁמָא דָא י"ה. שְׁבָחָא מָאן אִיהוּ, אֶלָּא דָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהוּ (הַלֵּל בגימ' ה"ס שֶׁהוּא אדני) מְתַקְּנָא שְׁבָחָא תָּדִיר לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא אִשְׁתַּכְּחַת. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים פג) אֱלֹהִים אַל דֳּמִי לָךְ אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקֹט אֵל. בְּגִין דְּסִדּוּרָא דְשְׁבָחָא אִיהִי מְסַדְּרַת וּמְשַׁבַּחַת תָּדִיר לְגַבֵּיהּ. וּבְגִין כָּךְ שְׁמָא וּשְׁבָחָא כַּחֲדָא.

אוֹדָה יְיָ בְּכָל לֵבָב, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ בְּיֵצֶר הַטּוֹב וּבְיֵצֶר הָרָע, בְּגִין דְּאִינּוּן מִשְׁתַּכְּחֵי תָּדִיר לְגַבֵּיהּ דְּבַר נָשׁ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (דברים ו) בְּכָל לְבָבְךָ

לשון הקודש

בַּעֲבוֹדַת אֲדוֹנוֹ.

בא רְאֵה, הַלְלוּיָהּ, בְּכָל אוֹתָן שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁדָּוִד אָמַר, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁלְּמַעְלָה מִכֻּלָּם הוּא הַלְלוּיָהּ, וּבֵאֲרוּהוּ, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכּוֹלֵל הַשֵּׁם וְהַשֶּׁבַח כְּאֶחָד. מַה שֵּׁם וּמַה שֶּׁבַח? שֵׁם זֶה י"ה. הַשֶּׁבַח מַהוּ? אֶלָּא זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא (הַלֵּל בְּגִימַטְרִיָּא ה"ס, שֶׁהוּא אדנ"י) מְתַקֶּנֶת שֶׁבַח תָּמִיד לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְלֹא שׁוֹקֶטֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם פג) אֱלֹהִים אַל דֳּמִי לָךְ אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקֹט אֵל. מִשּׁוּם שֶׁסִּדּוּר הַשֶּׁבַח הִיא מְסַדֶּרֶת וּמְשַׁבַּחַת תָּמִיד אֵלָיו, וְלָכֵן שֵׁם וְשֶׁבַח כְּאֶחָד.

אוֹדָה ה' בְּכָל לֵבָב, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ – בַּיֵּצֶר הַטּוֹב וּבַיֵּצֶר הָרָע, מִשּׁוּם שֶׁהֵם

וְאוּקְמוּהָ. בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה, אִלֵּין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּכָל דַּרְגִּין בְּהוּ מִתְעַטְּרָן כַּהֲנֵי וְלֵיוָאֵי, צַדִּיקֵי וַחֲסִידֵי, יְשָׁרִים. וְעֵדָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים פב) נִצָּב בַּעֲדַת אֵל. וְאִינּוּן רָזָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַטַּר בְּהוּ.

וּבְגִין כָּךְ בָּעֵי בַּר נָשׁ לְשַׁבְּחָא לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָּדִיר, בְּגִין דְּאִיהוּ אִתְרָעֵי בְּשִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן, וּמַאן דְּיָדַע לְשַׁבְּחָא לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדְקָא יְאוּת, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קַבִּיל צְלוֹתֵיהּ וְשֵׁזִיב לֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים צא) אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי וְגו' אֹרֶךְ יָמִים וְגו'.

פָּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (תהלים לב) אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה. אַתָּה סֵתֶר לִי, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ סִתְרָא וּמָגֵן לְבַר נָשׁ דְּאָזִיל בְּאָרְחֵי דְּאוֹרַיְיתָא, וְאִיהוּ אִסְתַּתַּר בְּצִלָּא

לשון הקודש

נִמְצָאִים תָּמִיד אֵצֶל הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ו) בְּכָל לְבָבְךָ, וּבְאָרוּהוּ. בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה – אֵלּוּ הֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל הַדַּרְגּוֹת מִתְעַטְּרוֹת בָּהֶם, כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם, צַדִּיקִים וַחֲסִידִים, יְשָׁרִים. וְעֵדָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פג) נִצָּב בַּעֲדַת אֵל. וְהֵם סוֹד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעַטֵּר בָּהֶם. וְלָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תָּמִיד, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מִתְרַצֶּה בְּשִׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת, וּמִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְשַׁבֵּחַ לוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּרָאוּי, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ וּמַצִּילוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם צא) אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי וְגו', אֹרֶךְ יָמִים וְגו'.

פָּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (שם לב) אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה. אַתָּה סֵתֶר לִי – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא סֵתֶר וּמָגֵן לְאָדָם שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי

דְּגַדְפּוּי דְּלָא יָכְלִין לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ. מִצַּר תִּצְּרֵנִי, מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא, לְעֵילָא אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ מָאנֵי דְּבָבוּ, לְתַתָּא אוֹף הָכִי נָמֵי. וּמַאן אִיהוּ, דָּא יֵצֶר הָרָע, דְּאִיהוּ צַר לְעֵילָא וְצַר לְתַתָּא. וְאִלְמָלֵא יֵצֶר הָרָע, לָא אִשְׁתַּכַּח מָאנֵי דְּבָבוּ לְבַר נָשׁ בְּעַלְמָא. בְּגִין כָּךְ מִצַּר תִּצְּרֵנִי. (דף קעט ע"א)

רָנֵי פַּלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה, יְסוֹבְבֵנִי סֶלָה מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי תְּסוֹבְבֵנִי. אִלֵּין אִינּוּן שִׁירִין דְּאִית בְּהוּ דַּרְגִּין לְהַצָּלָה, תְּסוֹבְבֵנִי בְּהוּ לְשֵׁזָבָא לִי בְּאָרְחָא. וְהַאי קְרָא אִיהוּ כְּסִדְרָא וְאִיהוּ לְמַפְּרֵעַ, מֵהַאי גִּיסָא וּמֵהַאי גִּיסָא.

תָּא חֲזֵי, בְּאִלֵּין שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן דְּקָאֲמַר דָּוִד אִית בְּהוֹן רָזִין וּמִלִּין עִלָּאִין בְּרָזֵי דְּחָכְמְתָא, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ בְּרוּחַ קֻדְשָׁא אִתְּאֲמָרוּ. דְּהַוָּה שָׁרָא רוּחַ

לשון הקודש

הַתּוֹרָה, וְהוּא מִסְתַּתֵּר בְּצֵל כְּנָפָיו, שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לְהָרַע לוֹ. מִצַּר תִּצְּרֵנִי – מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה. לְמַעְלָה יֵשׁ לָאָדָם יְרִיבִים, אַף לְמַטָּה כָּךְ גַּם, וּמִיהוּ? זֶהוּ יֵצֶר הָרָע שֶׁהוּא צַר לְמַעְלָה וְצַר לְמַטָּה, וְאִלְמָלֵא יֵצֶר הָרָע – לֹא נִמְצָא בַּעַל רִיב לְאָדָם בָּעוֹלָם. בִּשְׁבִיל כָּךְ מִצַּר תִּצְּרֵנִי. **רָנֵי** פַּלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה, הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב יְסוֹבְבֵנִי סֶלָה, מַה זֶּה תְּסוֹבְבֵנִי? אֵלּוּ שִׁירִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם דְּרָגוֹת לְהַצָּלָה, תְּסוֹבְבֵנִי בָּהֶם לְהַצִּילֵנִי בַּדֶּרֶךְ. וּפָסוּק זֶה הוּא גַּם כַּסֵּדֶר וְגַם לְמַפְּרֵעַ, מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה.

בֹּא רְאֵה, בְּשִׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת הַלָּלוּ שֶׁאָמַר דָּוִד יֵשׁ בָּהּ סוֹדוֹת וּדְבָרִים עֶלְיוֹנִים בְּסוֹדוֹת הַחָכְמָה, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם

קֻדְשָׁא עֲלֵיהּ דְּדָוִד, וְהַוָה אָמַר שִׁירָתָא. וּבְגִין כָּךְ כֻּלְּהוּ בְּרָזֵי דְּחָכְמְתָא אִתְאֲמָרוּ.

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים קיח) דָּחֹה דְּחִיתַנִי לִנְפֹּל וַיְיָ עֲזָרָנִי, דָּחֹה דְּחִיתַנִי, דָּחֹה דָּחוּנִי מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי דָּחֹה דְּחִיתַנִי. אֶלָּא דָּא סִטְרָא אַחֲרָא דְּדַחְיָיא לֵיהּ לְבַר נָשׁ תָּדִיר, וּבָעֵי לְדַחְיָיא לֵיהּ וּלְאַסְטָאָה לֵיהּ מֵעִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְדָא הוּא יֵצֶר הָרָע דְּאִשְׁתַּכַּח לְגַבֵּיהּ דְּבַר נָשׁ תָּדִיר. וּלְקָבְלֵיהּ אַהֲדַר דָּוִד וְאָמַר דָּחֹה דְּחִיתַנִי לִנְפֹּל. בְּגִין דְּאִיהוּ הָוָה אִשְׁתַּדַּל לְגַבֵּיהּ בְּכָל אִינּוּן עַקְתִּין לְאַסְטָאָה לֵיהּ מֵעִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעָלֵיהּ אָמַר דָּוִד דָּחֹה דְּחִיתַנִי לִנְפֹּל בַּגֵּיהִנָּם. וַיְיָ עֲזָרָנִי דְּלָא אִתְמַסַּרְנָא בִּידָךְ.

וְעַל דָּא אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִזְדַּהֲרָא מִנֵּיהּ, בְּגִין

לשון הקודש

נֶאֱמְרוּ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהָיָה שׁוֹרֶה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל דָּוִד וְהָיָה אוֹמֵר שִׁירָה, וְלָכֵן כֻּלָּם נֶאֱמְרוּ בְּסוֹדוֹת הַחָכְמָה.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים קיח) דָּחֹה דְּחִיתַנִי לִנְפֹּל וַה' עֲזָרָנִי. דָּחֹה דְּחִיתַנִי, דָּחֹה דָּחוּנִי הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב! מַה זֶּה דָּחֹה דְּחִיתַנִי? אֶלָּא זֶה צַד הָאַחֵר שֶׁדּוֹחֶה אֶת הָאָדָם תָּמִיד וְרוֹצֶה לִדְחוֹת אוֹתוֹ וּלְהַסְטוֹתוֹ מֵעִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְזֶהוּ יֵצֶר הָרָע שֶׁנִּמְצָא תָּמִיד אֵצֶל הָאָדָם, וּכְנֶגְדּוֹ חָזַר דָּוִד וְאָמַר דָּחֹה דְּחִיתַנִי לִנְפֹּל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָיָה מִשְׁתַּדֵּל אֵלָיו בְּכָל אוֹתָן צָרוֹת לְהַסְטוֹתוֹ מֵעִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְעָלָיו אָמַר דָּוִד, דָּחֹה דְּחִיתַנִי לִנְפֹּל – בַּגֵּיהִנֹּם, וַה' עֲזָרָנִי – שֶׁלֹּא נִמְסַרְתִּי לְיָדְךָ.

וְעַל זֶה יֵשׁ לָאָדָם לְהִזָּהֵר מִמֶּנּוּ כְּדֵי

דְּלָא יִשְׁלוֹט עֲלֵיהּ. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדֵין נָטִיר לֵיהּ בְּכָל אָרְחוֹי. דִּכְתִיב, (משלי ג) אָז תֵּלֵךְ לָבֶטַח דַּרְכֶּךָ וְרַגְלְךָ לֹא תִגּוֹף (משלי ד) בְּלֶכְתְּךָ לֹא יֵצַר צַעֲדֶךָ וְאִם תָּרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל. וּכְתִיב, (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לוֹן בְּעַלְמָא דֵּין וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי. דִּכְתִיב, (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. (ע"כ פרשת וישלח)

פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְיָ. תָּא חֲזֵי, כַּמָּה מְקַטְרְגִין אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ מִיּוֹמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב בֵּיהּ נִשְׁמָתָא

לשון הקודש

שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט עָלָיו, וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אוֹתוֹ בְּכָל דְּרָכָיו, שֶׁכָּתוּב (משלי יג) אָז תֵּלֵךְ לָבֶטַח דַּרְכֶּךָ וְרַגְלְךָ לֹא תִגּוֹף, (שם ד) בְּלֶכְתְּךָ לֹא יֵצַר צַעֲדֶךָ וְאִם תָּרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל, וְכָתוּב (שם) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אוֹתָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ ה' בֹּא

(ד"א ל"ג לְבַר נָשׁ) (לְאִתְקַיְּמָא) בְּהַאי עַלְמָא. דְּכֵיוָן דְּנָפִיק בַּר נָשׁ לַאֲוִירָא דְעַלְמָא, מִיָּד אִזְדַּמַּן לְאִשְׁתַּתְּפָא בַהֲדֵיהּ יֵצֶר הָרָע כְּמָה דְאִתְּמַר. דִּכְתִיב, (בראשית ד) לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ וְגוֹ'. וּכְדֵין אִשְׁתַּתַּף בַּהֲדֵיהּ יֵצֶר הָרָע.

וְתָא חֲזֵי, דְּהָכִי הוּא, דְּהָא בְּעִירֵי מִיּוֹמָא דְאִתְיַלִּידוּ, כֻּלְּהוּ נָטְרֵי גַּרְמַיְיהוּ, וְעָרְקִין מִן גּוֹ נוּרָא, וּמִן כָּל אַתְרִין בִּישִׁין. וּבַר נָשׁ, מִיָּד אָתֵי לַאֲרָמָא גַּרְמֵיהּ גּוֹ נוּרָא, בְּגִין דְּיֵצֶר הָרָע שָׁאֲרֵי בְּגַוֵּיהּ, וּמִיָּד אַסְטֵי לֵיהּ לְאָרְחָא בִישָׁא.

וְאוֹקִימְנָא דִּכְתִיב, (קהלת ד) טוֹב יֶלֶד מִסְּכֵּן וְחָכָם מִמֶּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל אֲשֶׁר לֹא יָדַע לְהִזָּהֵר עוֹד. טוֹב יֶלֶד, דָּא הוּא יֵצֶר טוֹב דְּהוּא יֶלֶד מִיּוֹמִין זְעִירִין עִמֵּיהּ דְּבַר נָשׁ, דְּהָא מִתְּלֵיסַר שְׁנִין וָאֵילָךְ (עִמֵּיהּ) כְּמָה דְאִתְּמַר.

לשון הקודש

רְאֵה כַּמָּה מְקַטְרְגִים יֵשׁ לוֹ לָאָדָם מִן הַיּוֹם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן בּוֹ נִשְׁמָה [ד"א לָאָדָם] [לְהִתְקַיֵּם] בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁכֵּיוָן שֶׁאָדָם יוֹצֵא לַאֲוִיר הָעוֹלָם, מִיָּד מִזְדַּמֵּן לְהִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ יֵצֶר הָרָע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שֶׁכָּתוּב (בראשית ד) לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ וְגוֹ', וְאָז מִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ יֵצֶר הָרָע.

וּבָא וּרְאֵה שֶׁכָּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי הַבְּהֵמוֹת מִיּוֹם שֶׁנּוֹלְדִים, שׁוֹמְרִים אֶת עַצְמָם וּבוֹרְחִים מִתּוֹךְ הָאֵשׁ וּמִכָּל הַמְּקוֹמוֹת הָרָעִים, וְאָדָם מִיָּד בָּא לִזְרֹק אֶת עַצְמוֹ לְתוֹךְ הָאֵשׁ, מִשּׁוּם שֶׁיֵּצֶר הָרָע שָׁרוּי בְּתוֹכוֹ, וּמִיָּד מֵסִיט אוֹתוֹ לְדֶרֶךְ רָעָה.

וּבְאַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב (קהלת ד) טוֹב יֶלֶד מִסְּכֵּן וְחָכָם מִמֶּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל אֲשֶׁר לֹא יָדַע לְהִזָּהֵר עוֹד. טוֹב יֶלֶד – זֶהוּ יֵצֶר הַטּוֹב, שֶׁהוּא יֵצֶר טוֹב שֶׁהוּא יֶלֶד מִיָּמִים מוּעָטִים עִם הָאָדָם, שֶׁהֲרֵי מִשְּׁלֹשָׁה עָשָׂר

מִמֶּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל. מִמֶּלֶךְ, דָּא הוּא יֵצֶר הָרָע דְּאִיהוּ אִקְרֵי מֶלֶךְ וְשַׁלִּיט בְּעַלְמָא עַל בְּנֵי נָשָׁא. זָקֵן וּכְסִיל, דְּאִיהוּ זָקֵן וַדָּאי, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, דְּכַד אִתְיְלִיד בַּר נָשׁ וְנָפִיק לַאֲוִירָא דְעַלְמָא אִיהוּ אִזְדַּמַּן עִמֵּיהּ דְּבַר נָשׁ. וְעַל דָּא אִיהוּ מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל. (דף קעט ע"ב)

אֲשֶׁר לֹא יָדַע לְהִזָּהֵר עוֹד, לְהַזְהִיר לָא כְתִיב, אֶלָּא לְהִזָּהֵר, בְּגִין דְּאִיהוּ כְּסִיל. וְעָלֵיהּ אָמַר שְׁלֹמֹה עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְהַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ. דְּהָא מֵסוּסִיתָא דְּחֹשֶׁךְ קָא אַתְיָא וְלֵית לֵיהּ נְהוֹרָא לְעָלְמִין. (קהלת ב)

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, תָּא חֲזֵי, כְּתִיב טוֹב יֶלֶד מִסְּכֵּן וְחָכָם. מָאן יֶלֶד מִסְּכֵּן, הָא אוּקְמוּהָ וְאִתְּמָר דְּאִיהוּ יֵצֶר טוֹב. אֲבָל טוֹב יֶלֶד, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי. וְדָא הוּא נַעַר דְּאִיהוּ (תהלים לז)

לשון הקודש

שָׁנִים וְאֵילָךְ (עמוד), כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

מִמֶּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל. מִמֶּלֶךְ – זֶה הוּא יֵצֶר הָרָע, שֶׁהוּא נִקְרָא מֶלֶךְ וְשַׁלִּיט בָּעוֹלָם עַל בְּנֵי אָדָם. זָקֵן וּכְסִיל – שֶׁהוּא זָקֵן וַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ, שֶׁכַּאֲשֶׁר אָדָם נוֹלָד וְיוֹצֵא לַאֲוִיר הָעוֹלָם, הוּא מִזְדַּמֵּן עִם הָאָדָם, וְעַל כֵּן הוּא מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל.

אֲשֶׁר לֹא יָדַע לְהִזָּהֵר עוֹד, לֹא כָתוּב לְהַזְהִיר אֶלָּא לְהִזָּהֵר, מִשּׁוּם שֶׁהוּא כְּסִיל, וְעָלָיו אָמַר שְׁלֹמֹה, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, (קהלת ב) וְהַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ, שֶׁהֲרֵי מִפְּסֹלֶת הַחֹשֶׁךְ הוּא בָּא, וְאֵין לוֹ אוֹר לְעוֹלָמִים.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בֹּא רְאֵה, כָּתוּב טוֹב יֶלֶד מִסְּכֵּן וְחָכָם, מִי זֶה יֶלֶד מִסְּכֵּן? הֲרֵי בֵּאֲרוּהָ, וְנִתְבָּאֵר שֶׁהוּא יֵצֶר טוֹב. אֲבָל טוֹב יֶלֶד, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לז) נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי, וְזֶה הוּא נַעַר שֶׁהוּא יֶלֶד

יֶלֶד מִסְכֵּן דְּלֵית לֵיהּ מִגַּרְמֵיהּ כְּלוּם. וְאַמַּאי אִקְרֵי נַעַר, בְּגִין דְּאִית לֵיהּ חַדְתּוּ דְסִיהֲרָא דְמִתְחַדְּשָׁא תָּדִיר, וְתָדִיר אִיהוּ יֶלֶד מִסְכֵּן כְּמָה דְּאֲמְרָן. וְחָכָם, בְּגִין דְּחָכְמָה שַׁרְיָא בֵּיהּ.

מִמֶּלֶךְ זָקֵן, דָּא הוּא יֵצֶר הָרָע כְּמָה דְאִתְּמַר. דְּהָא מִן יוֹמָא דְהַוָּה לָא נָפַק מִמְּסָאֲבוּתֵיהּ לְעָלְמִין, וְאִיהוּ כְּסִיל. דְּכָל אָרְחוֹי אִינּוּן לְאוֹרַח בִּישָׁא, וְאָזִיל וְסָטֵי לִבְנֵי נָשָׁא וְלָא יָדַע לְאִזְדַּהֲרָא. וְאִיהוּ אָתֵי עִם בַּר נָשׁ בְּתִסְקוּפִין בְּגִין לְאַסְטָאָה לוֹן מֵאוֹרַח טָבָא לְאוֹרַח בִּישָׁא.

תָּא חֲזֵי, עַל דָּא אַקְדִּים עִם בַּר נָשׁ בְּיוֹמָא דְאִתְיְלִיד בְּגִין דִּיְהֵימִין לֵיהּ. דְּהָא כַּד אָתֵי יֵצֶר טוֹב לָא יְכִיל בַּר נָשׁ לִמְהֵימְנָא לֵיהּ וְדָמֵי עֲלֵיהּ כְּמָטוּלָא. כְּגַוְונָא דָא תָּנֵינָן, מָאן הוּא רָשָׁע עָרוּם, דָּא הוּא מָאן

לשון הקודש

מִסְכֵּן, שֶׁאֵין לוֹ מֵעַצְמוֹ כְּלוּם. וְלָמָּה נִקְרָא נַעַר? מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ לוֹ חִדּוּשׁ הַלְּבָנָה שֶׁתָּמִיד מִתְחַדֶּשֶׁת, וְתָמִיד הוּא יֶלֶד מִסְכֵּן, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וְחָכָם, מִשּׁוּם שֶׁשּׁוֹרָה בּוֹ חָכְמָה.

מִמֶּלֶךְ זָקֵן – זֶהוּ יֵצֶר הָרָע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שֶׁהֵרֵי מִיּוֹם שֶׁהָיָה לֹא יָצָא מִטֻּמְאָתוֹ לְעוֹלָמִים. וְהוּא כְּסִיל, שֶׁכָּל דְּרָכָיו הֵם לְדֶרֶךְ רָעָה, וְהוֹלֵךְ וּמְסַטֶּה אֶת בְּנֵי הָאָדָם וְלֹא יוֹדֵעַ לְהִזָּהֵר, וְהוּא בָּא עִם אָדָם בַּעֲלִילוֹת כְּדֵי לְהַסְטוֹתָם מִדֶּרֶךְ טוֹבָה לְדֶרֶךְ רָעָה.

בֹּא רְאֵה, עַל זֶה מַקְדִּים עִם אָדָם בַּיּוֹם שֶׁנּוֹלַד, כְּדֵי שֶׁיַּאֲמִין לוֹ, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁבָּא יֵצֶר הַטּוֹב, לֹא יָכוֹל הָאָדָם לְהַאֲמִין לוֹ, וְדוֹמֶה עָלָיו כְּמַעֲמָסָה. כְּמוֹ זֶה שָׁנִינוּ,

דְּאַקְדִּים לְאַטְעָנָא מִלּוֹי לְקַמֵּי דַיְינָא עַד לָא יֵיתֵי חַבְרֵיהּ מָארֵי דְּדִינָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (משלי יח) צַדִּיק הָרִאשׁוֹן בְּרִיבוֹ וְגוֹ'.

כְּגַוְונָא דָא (הוא נ"א הַאי) רָשָׁע עָרוּם, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (בראשית ג) וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם. וְהוּא אַקְדִּים וְשָׁרֵי עִמֵּיהּ דְּבַר נָשׁ עַד לָא יֵיתֵי חַבְרֵיהּ לְאַשְׁרָאָה עֲלֵיהּ. וּבְגִין דְּאִיהוּ אַקְדִּים וְהָא אַטְעִין טַעֲנָתֵיהּ עִמֵּיהּ, כַּד אָתֵי חַבְרֵיהּ דְּאִיהוּ יֵצֶר הַטּוֹב, אַבְאִישׁ לֵיהּ לְבַר נָשׁ בַּהֲדֵיהּ וְלָא יְכִיל לְזָקְפָא רֵישֵׁיהּ, כְּאִילּוּ אַטְעִין עַל כִּתְפֵּיהּ כָּל מָטוּלִין דְּעַלְמָא. בְּגִין הַהוּא רָשָׁע עָרוּם דְּאַקְדִּים עִמֵּיהּ. וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה (קהלת ט) וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים, בְּגִין דְּהָא אַקְדִּים אַחֲרָא.

וְעַל דָּא כָּל דַיְינֵי דְקַבִּיל מִבַּר נָשׁ מִלָּה עַד לָא

לשון הקודש

מִי הוּא רָשָׁע עָרוּם? זֶהוּ מִי שֶׁמַּקְדִּים לִטְעֹן דְּבָרָיו לִפְנֵי הַדַּיָּן טֶרֶם יָבֹא חֲבֵרוֹ בַּעַל הַדִּין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יח) צַדִּיק הָרִאשׁוֹן בְּרִיבוֹ וְגוֹ'.

כְּמוֹ זֶה [הוא נ"א הַזֶּה] רָשָׁע עָרוּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ג) וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם, וְהוּא מַקְדִּים וְשׁוֹרֶה עִמּוֹ שֶׁל אָדָם בְּטֶרֶם יָבֹא חֲבֵרוֹ לִשְׁרוֹת עָלָיו. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא מַקְדִּים, וְהִנֵּה טוֹעֵן טַעֲנָתוֹ עִמּוֹ – כְּשֶׁבָּא חֲבֵרוֹ, שֶׁהוּא יֵצֶר הַטּוֹב, מֵרֵעַ אֶת הָאָדָם עִמּוֹ וְלֹא יָכוֹל לִזְקֹף רֹאשׁוֹ כְּאִלּוּ הִטְעִין עַל כְּתֵפוֹ כָּל הַמַּשָּׂאוֹת שֶׁל הָעוֹלָם בִּגְלַל אוֹתוֹ רָשָׁע עָרוּם שֶׁהִקְדִּים עִמּוֹ. וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה (קהלת ט) וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים, מִשּׁוּם שֶׁהִנֵּה הִקְדִּים אַחֵר.

וְעַל כֵּן, כָּל דַּיָּן שֶׁמְּקַבֵּל מֵאָדָם דָּבָר בְּטֶרֶם יָבֹא חֲבֵרוֹ, כְּאִלּוּ קִבֵּל עָלָיו

יֵיתֵי חַבְרֵיהּ, כְּאִילּוּ מְקַבֵּל עֲלֵיהּ טַעֲוָוא אַחֲרָא לִמְהֵימְנוּתָא. אֶלָּא (משלי יח) וּבָא רֵעֵהוּ וַחֲקָרוֹ, וְדָא הוּא אֹרַח דְּבַר נָשׁ זַכָּאָה, דְּהָא בַּר נָשׁ זַכָּאָה דָּא הוּא, דְּלָא הֵימִין לְהַהוּא רָשָׁע עָרוּם דְּיֵצֶר הָרָע, עַד דְּיֵיתֵי חַבְרֵיהּ דְּאִיהוּ יֵצֶר טוֹב. וּבְגִין דָּא בְּנֵי נָשָׁא אִינּוּן כָּשְׁלִין לְעַלְמָא דְּאָתֵי.

אֲבָל הַהוּא זַכָּאָה דְּאִיהוּ דָּחִיל לְמָאֲרֵיהּ, כַּמָּה בִישִׁין סָבִיל בְּהַאי עַלְמָא בְּגִין דְּלָא יְהֵימִין וְלָא יִשְׁתַּתַּף בְּהַהוּא יֵצֶר הָרָע. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֵׁזִיב לֵיהּ מִכֻּלְּהוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים לד) רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְיָ. רַבּוֹת רָעוֹת לַצַּדִּיק לָא כְתִיב, אֶלָּא צַדִּיק. בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בְּהַהוּא בַּר נָשׁ וְשֵׁזִיב לֵיהּ מִכֹּלָּא בְּהַאי עַלְמָא וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ.

לשון הקודש

תּוֹעֵבָה אַחֶרֶת לָאֱמוּנָה, אֶלָּא (משלי שם) וּבָא רֵעֵהוּ וַחֲקָרוֹ, וְזֶה הוּא דֶּרֶךְ שֶׁל אָדָם צַדִּיק. שֶׁהֲרֵי הָאָדָם הַצַּדִּיק הַזֶּה שֶׁלֹּא הֶאֱמִין לְאוֹתוֹ רָשָׁע עָרוּם שֶׁל יֵצֶר הָרָע בְּטֶרֶם יָבֹא חֲבֵרוֹ, שֶׁהוּא יֵצֶר הַטּוֹב. וּמִשּׁוּם זֶה בְּנֵי אָדָם נִכְשָׁלִים לָעוֹלָם הַבָּא.

אֲבָל אוֹתוֹ צַדִּיק שֶׁפּוֹחֵד מֵרִבּוֹנוֹ, כַּמָּה רָעוֹת סוֹבֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יַאֲמִין וְלֹא יִשְׁתַּתֵּף עִם אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצִּיל אוֹתוֹ מִכֻּלָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לד) רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ ה'. לֹא כָתוּב רַבּוֹת רָעוֹת לַצַּדִּיק, אֶלָּא צַדִּיק, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרֻצֶּה בּוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרֻצֶּה מֵאוֹתוֹ

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה בִישִׁין עָבְרוּ עֲלֵיהּ דְּיַעֲקֹב, בְּגִין דְּלָא יִתְדַּבַּק בְּהַהוּא יֵצֶר הָרָע וְיִתְרַחֵק מֵחוּלָקֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ סָבִיל כַּמָּה עוֹנְשִׁין כַּמָּה בִישִׁין וְלָא שָׁקִיט. פְּתַח וְאָמַר, (איוב ג) לֹא שָׁלַוְתִּי וְלֹא שָׁקַטְתִּי וְלֹא נַחְתִּי וַיָּבֹא רֹגֶז. תָּא חֲזֵי, כַּמָּה בִישִׁין סָבְלִין צַדִּיקַיָּא בְּהַאי עָלְמָא. בִּישִׁין עַל בִּישִׁין, כְּאֵבִין עַל כְּאֵבִין. בְּגִין לְמִזְכֵּי לוֹן לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

יַעֲקֹב כַּמָּה סָבִיל בִּישִׁין עַל בִּישִׁין תָּדִיר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר לֹא שָׁלַוְתִּי, בְּבֵיתָא דְּלָבָן, וְלָא יָכִילְנָא לְאִשְׁתְּזָבָא מִנֵּיהּ. וְלֹא שָׁקַטְתִּי, מֵעֵשָׂו. מֵהַהוּא צַעֲרָא דְּצִעֵר לִי הַהוּא מְמַנָּא דִּילֵיהּ, וּלְבָתַר דְּחִילוּ דְּעֵשָׂו. וְלֹא נַחְתִּי, מִן דִּינָה וּמִן שְׁכֶם.

וַיָּבֹא רֹגֶז, דָּא רוּגְזָא וְעַרְבּוּבְיָא דְּיוֹסֵף דְּאִיהוּ קַשְׁיָא

לשון הקודש

הָאָדָם וּמַציל אוֹתוֹ מִן הַכֹּל בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ.

בֹּא רְאֵה כַּמָּה רָעוֹת עָבְרוּ עָלָיו עַל יַעֲקֹב כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְדַּבֵּק בְּאוֹתוֹ הַיֵּצֶר הָרָע וְיִתְרַחֵק מֵחֶלְקוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ סָבַל כַּמָּה עֲנָשִׁים וְכַמָּה רָעוֹת וְלֹא שָׁקַט. פְּתַח וְאָמַר, (איוב ג) לֹא שָׁלַוְתִּי וְלֹא שָׁקַטְתִּי וְלֹא נַחְתִּי וַיָּבֹא רֹגֶז. בֹּא רְאֵה כַּמָּה רָעוֹת סוֹבְלִים הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, רָעוֹת עַל רָעוֹת, כְּאֵבִים עַל כְּאֵבִים, כְּדֵי לְזַכּוֹת אוֹתָם לָעוֹלָם הַבָּא. **יַעֲקֹב** כַּמָּה רָעוֹת סָבַל, רָעוֹת עַל רָעוֹת תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֹא שָׁלַוְתִּי – בְּבֵית לָבָן, וְלֹא יָכֹלְתִּי לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ. וְלֹא שָׁקַטְתִּי – מֵעֵשָׂו, מֵאוֹתוֹ הַצַּעַר שֶׁצִּעֵר אוֹתִי הַמְמֻנֶּה הַהוּא שֶׁלּוֹ, וְאַחַר כָּךְ הַפַּחַד שֶׁל עֵשָׂו. וְלֹא נַחְתִּי – מִן דִּינָה וּמִן שְׁכֶם.

וַיָּבֹא רֹגֶז – זֶה הָרֹגֶז וְהָעַרְבּוּבִיָּה שֶׁל יוֹסֵף שֶׁהוּא קָשֶׁה מִן הַכֹּל, וּמִתּוֹךְ

מִכֻּלְּהוּ, מִגּוֹ רְחִימוּתָא דְיַעֲקֹב לְגַבֵּי דְיוֹסֵף דְּאִיהוּ רָזָא דִּבְרִית, עָאל בְּמִצְרָיִם. בְּגִין דִּלְבָתַר כְּתִיב, (שמות ו) וָאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי, לְאִשְׁתַּכָּחָא שְׁכִינְתָּא (נ"א שֶׁמֶשׁ) תַּמָּן בַּהֲדֵיהּ.

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, (דף קפ ע"א) רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבָד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב וְאַנְשֵׁי חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק. הַצַּדִּיק אָבָד, בְּזִמְנָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁגַּח בְּעַלְמָא וְלָא הֲוֵי עַלְמָא כְּדְקָא יְאוּת, וְאִזְדַּמַּן דִּינָא לְשַׁרְיָא עַל עַלְמָא. כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל זַכָּאָה דְּאִשְׁתַּכַּח בֵּינַיְיהוּ, בְּגִין דְּיִשְׁרֵי דִּינָא עַל כֻּלְּהוּ אַחֲרָנִין, וְלָא יִשְׁתַּכַּח מָאן דְּיָגִין עֲלַיְיהוּ.

דְּהָא כָּל זִמְנָא דְזַכָּאָה שָׁארֵי בְּעַלְמָא, דִּינָא לָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עַל עַלְמָא. מְנָלָן מִמִּשֶׁה,

לשון הקודש

אַהֲבָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אֶל יוֹסֵף, שֶׁהוּא סוֹד הַבְּרִית, נִכְנַס לְמִצְרַיִם, כִּי אַחַר כָּךְ כָּתוּב (שמות ו) וָאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי, שֶׁתִּמָּצֵא הַשְּׁכִינָה [נ"א שֶׁמֶשׁ] שָׁם עִמּוֹ.

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבָד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב וְאַנְשֵׁי חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק. הַצַּדִּיק אָבָד, בִּזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁגִּיחַ בָּעוֹלָם וְאֵין הָעוֹלָם כָּרָאוּי, וּמִזְדַּמֵּן הַדִּין לִשְׁרוֹת עַל הָעוֹלָם, אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹטֵל אֶת הַצַּדִּיק שֶׁנִּמְצָא בֵּינֵיהֶם כְּדֵי שֶׁיִּשְׁרֶה הַדִּין עַל כָּל הָאֲחֵרִים וְלֹא יִמָּצֵא מִי שֶׁיָּגֵן עֲלֵיהֶם.

שֶׁהֲרֵי כָּל זְמַן שֶׁהַצַּדִּיק שׁוֹרֶה בָּעוֹלָם,

דִּכְתִיב, (תהלים קו) וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו וְגוֹ'. וּבְגִין כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל לְזַכָּאָה מִבֵּינַיְיהוּ וְסַלִּיק לֵיהּ מֵעַלְמָא, וּכְדֵין אִתְפְּרַע וְגָבֵי דִּילֵיהּ. סוֹפֵיהּ דִּקְרָא, כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק. עַד דְּלָא יֵיתֵי רָעָה לְשַׁלְטָאָה עַל עַלְמָא נֶאֱסַף הַצַּדִּיק. (ד"א כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף עַד לֹא יִשְׁלוֹט הָרָעָה בְּעַלְמָא) דָּבָר אַחֵר כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה, דָּא יֵצֶר הָרָע.

תָּא חֲזֵי, יַעֲקֹב שְׁלִימוּ דַּאֲבָהָן הֲוָה וְאִיהוּ קָאִים לְקַיְּמָא בְּגָלוּתָא. אֲבָל מִגּוֹ דְּאִיהוּ צַדִּיק אִתְעַכַּב דִּינָא דְּלָא שָׁלְטָא בְעַלְמָא. דְּהָא כָּל יוֹמֵי דְיַעֲקֹב לָא שָׁרָא דִּינָא עַל עַלְמָא, וְכַפְּנָא אִתְבַּטְלַת. **וְאוּף** הָכִי בְיוֹמוֹי דְיוֹסֵף דְּאִיהוּ דִיוּקְנָא דְאָבוֹי (כֵּיוָן דְּאִיהוּ מֵת מִיָּד). **לָא שָׁרָא גָלוּתָא** (דִּינָא עַל עַלְמָא). **בְּגִין** דְּאִיהוּ אָגִין עֲלַיְיהוּ כָּל יוֹמוֹי, כֵּיוָן דְּאִיהוּ מֵת, מִיָּד

לשון הקודש

הַדִּין לֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט עַל הָעוֹלָם. מִנַּיִן לָנוּ? מִמֹּשֶׁה, שֶׁכָּתוּב (תהלים קו) וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו וְגוֹ'. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹטֵל אֶת הַצַּדִּיק מִבֵּינֵיהֶם וּמְסַלֵּק אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם, וְאָז נִפְרָע וְגוֹבֶה אֶת שֶׁלּוֹ. סוֹף הַפָּסוּק – כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק. בְּטֶרֶם תָּבֹא הָרָעָה לִשְׁלֹט עַל הָעוֹלָם נֶאֱסַף הַצַּדִּיק [ד"א כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף, טֶרֶם תִּשְׁלֹט הָרָעָה בָּעוֹלָם]. דָּבָר אַחֵר כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה – זֶה יֵצֶר הָרָע.

בֹּא רְאֵה, יַעֲקֹב הָיָה בְּחִיר הָאָבוֹת, וְהוּא עוֹמֵד לְהִתְקַיֵּם בַּגָּלוּת, אֲבָל מִתּוֹךְ שֶׁהוּא צַדִּיק, הִתְעַכֵּב הַדִּין שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בָּעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי כָּל יְמֵי יַעֲקֹב לֹא שָׁרָה הַדִּין עַל הָעוֹלָם וְהָרָעָב הִתְבַּטֵּל. **וְאַף** כָּךְ בִּימֵי יוֹסֵף, שֶׁהוּא דְּמוּת אָבִיו,

שָׁרָא עֲלַיְיהוּ גָּלוּתָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שמות א) וַיָּמָת יוֹסֵף וְגוֹ', וְסָמִיךְ לֵיהּ הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ. וּכְתִיב וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים וְגוֹ'. כְּגַוְונָא דָא בְּכָל אֲתַר דְּשַׁרְיָא זַכָּאָה (עַל) בְּעַלְמָא בְּגִינֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָגִין עַל עַלְמָא, וְכָל זִמְנָא דְּאִיהוּ קַיָּים, דִּינָא לָא שָׁרְיָא עַל עַלְמָא וְהָא אִתְּמַר.

תָּא חֲזֵי, וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו, מָאי מְגוּרֵי אָבִיו, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ירמיה ו) מָגוֹר מִסָּבִיב, דְּכָל יוֹמוֹי הָוָה דָחִיל וְהָוָה בִּדְחִילוּ: וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו. רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, דְּאִתְקַשַּׁר וְיָתִיב בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִתְאַחִיד בַּחֹשֶׁךְ. אֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו דַּיְיקָא, בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, אִתְקַשַּׁר אַתְרָא בְּאַתְרֵיהּ. מְגוּרֵי אָבִיו, דָּא דִינָא קַשְׁיָא. בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו, כְּמָה

לשון הקודש

[כֵּיוָן שֶׁהוּא מֵת מִיָּד] לֹא שָׁרְתָה הַגָּלוּת [הַדִּין עַל הָעוֹלָם], מִשּׁוּם שֶׁהוּא הֵגֵן עֲלֵיהֶם כָּל יָמָיו. כֵּיוָן שֶׁהוּא מֵת, מִיָּד שָׁרְתָה עֲלֵיהֶם הַגָּלוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות א) וַיָּמָת יוֹסֵף וְגוֹ', וְסָמוּךְ לוֹ – הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ. וְכָתוּב וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים וְגוֹ'. כְּמוֹ כֵּן בְּכָל מָקוֹם שֶׁשָּׁרוּי צַדִּיק [עַל] בָּעוֹלָם, בִּשְׁבִילוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָגֵן עַל הָעוֹלָם, וְכָל זְמַן שֶׁהוּא קַיָּם, הַדִּין לֹא שׁוֹרֶה עַל הָעוֹלָם, וְהִנֵּה נִתְבָּאֵר.

בֹּא רְאֵה, וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו, מַה זֶּה מְגוּרֵי אָבִיו? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ו) מָגוֹר מִסָּבִיב, שֶׁכָּל יָמָיו הָיָה פּוֹחֵד וְהָיָה בְּפַחַד. וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, שֶׁהִתְקַשֵּׁר וְיָשַׁב בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנֶּאֱחַז בַּחֹשֶׁךְ. אֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו דַּיְקָא, בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, נִקְשַׁר הַמָּקוֹם לִמְקוֹמוֹ. מְגוּרֵי אָבִיו – זֶה הַדִּין הַקָּשֶׁה. בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר

דְּאִתְּמַר הַהוּא דִינָא רַפְיָא דְּאִיהִי אֶרֶץ, דְּאִתְאַחִיד מִן דִּינָא קַשְׁיָא וּבֵיהּ אִתְיַשֵּׁב יַעֲקֹב וְאִתְאַחִיד בֵּיהּ, (וְהַהִיא אֶרֶץ אִיהִי אַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נָהֲרָא):

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף וְגוֹ', בָּתַר דְּאִתְיַשַּׁב יוֹסֵף בְּיַעֲקֹב וְאִזְדַּוּג שִׁמְשָׁא בְּסִיהֲרָא, כְּדֵין שָׁרָא לְמֶעְבַּד תּוֹלְדוֹת, וּמַאן אִיהוּ דְּעָבִיד תּוֹלְדוֹת, אַהֲדַר וְאָמַר יוֹסֵף, דְּהָא הַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק אִיהוּ עָבִיד תּוֹלְדוֹת בְּגִין דְּלָא פָּסְקִין מֵימוֹי לְעָלְמִין, וְאִיהוּ עָבִיד תּוֹלְדוֹת בְּהַאי אֶרֶץ וּמִנֵּיהּ נָפְקִין תּוֹלְדוֹת לְעַלְמָא.

דְּהָא שִׁמְשָׁא אַף עַל גַּב דְּאִתְקְרַב בְּסִיהֲרָא לָא עָבִיד אִבִּין בַּר הַהוּא דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי צַדִּי"ק, וְיוֹסֵף אִיהוּ דַּרְגָּא דְּיַעֲקֹב לְמֶעְבַּד אִבִּין וְלְאַפָּקָא תּוֹלָדִין לְעַלְמָא, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף.

לשון הקודש

אוֹתוֹ הַדִּין הָרָפֶה, שֶׁהִיא הָאָרֶץ שֶׁנֶּאֱחָזָה מִן הַדִּין הַקָּשֶׁה, וּבוֹ הִתְיַשֵּׁב יַעֲקֹב וְנֶאֱחַז בּוֹ [וְאוֹתָהּ אֶרֶץ הִיא הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה].

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף וְגוֹ'. אַחַר שֶׁהִתְיַשֵּׁב יוֹסֵף עִם יַעֲקֹב וְהִזְדַּוֵּג הַשֶּׁמֶשׁ עִם הַלְּבָנָה, אָז הִתְחִיל לַעֲשׂוֹת תּוֹלָדוֹת. וּמִי הוּא שֶׁעוֹשֶׂה תּוֹלָדוֹת? חָזַר וְאָמַר יוֹסֵף. שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא הוּא עוֹשֶׂה תּוֹלָדוֹת, מִשּׁוּם שֶׁאֵין מֵימָיו פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים, וְהוּא עוֹשֶׂה תּוֹלָדוֹת בָּאָרֶץ הַזּוֹ וּמִמֶּנּוּ יוֹצְאִים תּוֹלָדוֹת לָעוֹלָם. **שֶׁהֲרֵי** הַשֶּׁמֶשׁ, אַף עַל גַּב שֶׁהִתְקָרֵב לַלְּבָנָה, לֹא עוֹשֶׂה פֵּרוֹת, רַק אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁנִּקְרֵאת צַדִּיק, וְיוֹסֵף הוּא הַדַּרְגָּה שֶׁל יַעֲקֹב לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת וּלְהוֹצִיא

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף, כָּל מָאן דְּהַוָה מִסְתַּכֵּל בְּדִיוּקְנָא דְיוֹסֵף הָוָה אָמַר דְּדָא הוּא דִיוּקְנָא דְיַעֲקֹב. תָּא חֲזֵי, דִּבְכֻלְּהוּ בְּנֵי יַעֲקֹב לָא כְּתִיב אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב רְאוּבֵן, בַּר יוֹסֵף, דְּדִיוּקְנֵיהּ דָּמֵי לְדִיוּקְנָא דְּאָבוּי.

בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה. אָמַר רִבִּי אַבָּא, רָמַז לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא כַּד אִתְאַבִּיד מִנֵּיהּ יוֹסֵף בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שְׁנִין הָוָה. וְכָל אִינּוּן יוֹמִין דְּאִשְׁתָּאֲרוּ דְּלָא חָמָא לֵיהּ לְיוֹסֵף הָוָה בָּכֵי עַל אִינּוּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שְׁנִין. וּכְמָה דְּהַוָה בָּכֵי עֲלֵיהּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לֵיהּ שְׁבַע עֶשְׂרֵה שְׁנִין אַחֲרָנִין דְּאִתְקַיֵּים בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם בְּחֵדוּ בִיקָרָא וּבִשְׁלִימוּ דְכֹלָּא. בְּרֵיהּ יוֹסֵף הָוָה מַלְכָּא, וְכָל בְּנוֹי קַמֵּיהּ הֲווֹ, אִינּוּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שְׁנִין הֲווֹ חַיִּין לְגַבֵּיהּ. וּבְגִין כָּךְ בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָוָה אִיהוּ, כַּד אִתְאַבִּיד מִנֵּיהּ.

לשון הקודש

תּוֹלְדוֹת לָעוֹלָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יוֹסֵף.

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף – כָּל מִי שֶׁהָיָה מִסְתַּכֵּל בִּדְמוּת יוֹסֵף, הָיָה אוֹמֵר שֶׁזּוֹ הִיא דְּמוּת יַעֲקֹב. בֹּא רְאֵה שֶׁבְּכָל בְּנֵי יַעֲקֹב לֹא כָּתוּב אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב רְאוּבֵן, פְּרָט לְיוֹסֵף, שֶׁדְּמוּתוֹ דּוֹמָה לִדְמוּת אָבִיו.

בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה – אָמַר רַבִּי אַבָּא, רָמַז לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהִגִּיעַ כְּשֶׁנֶּאֱבַד מִמֶּנּוּ יוֹסֵף הָיָה בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנִים, וְכָל אוֹתָם יָמִים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ שֶׁלֹּא רָאָה אֶת יוֹסֵף, הָיָה בּוֹכֶה עַל אוֹתָם שְׁבַע עֶשְׂרֵה הַשָּׁנִים, וּכְמוֹ שֶׁהָיָה בּוֹכֶה עָלָיו – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לוֹ שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנִים אֲחֵרוֹת שֶׁהִתְקַיְּמוּ

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (איוב לד) לָכֵן אַנְשֵׁי לֵבָב שִׁמְעוּ לִי חָלִילָה לָאֵל מֵרֶשַׁע וְשַׁדַּי מֵעָוֶל. כִּי פֹּעַל (דף קפ ע"ב) אָדָם יְשַׁלֵּם לוֹ וּכְאֹרַח אִישׁ יַמְצִאֶנּוּ. תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא, עֲבַד לֵיהּ עַל דִּינָא, וְעַל דִּינָא אִתְקַיַּים. וְכָל עוֹבָדִין דְּעַלְמָא אִינּוּן קָיְימִין בְּדִינָא. בַּר דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין לְקַיְימָא עַלְמָא וְלָא יִתְאֲבִיד, פָּרִישׁ עֲלֵיהּ רַחֲמֵי, וְאִינּוּן רַחֲמֵי מְעַכְּבֵי לְדִינָא דְּלָא יִשְׁתְּצֵי עַלְמָא, וְעַל רַחֲמֵי אִתְנַהִיג עַלְמָא וְאִתְקְיַים בְּגִינֵיהּ.

וְאִי תֵּימָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד דִּינָא בְּבַר נָשׁ בְּלָא דִּינָא. הָא אִתְּמַר, דְּכַד דִּינָא שַׁרְיָא עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ כַּד אִיהוּ זַכָּאָה. בְּגִין רְחִימוּתָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ אִיהִי, כְּמָה דְּאִתְּמַר. דְּהָא

לשון הקודש

בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׂמְחָה, בְּכָבוֹד וּבִשְׁלֵמוּת הַכֹּל. שֶׁבְּנוֹ יוֹסֵף הָיָה מֶלֶךְ, וְכָל בָּנָיו הָיוּ לְפָנָיו. אוֹתָן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנִים הָיוּ חַיִּים אֶצְלוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה הוּא הָיָה כְּשֶׁנֶּאֱבַד מִמֶּנּוּ.

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (איוב לד) לָכֵן אַנְשֵׁי לֵבָב שִׁמְעוּ לִי חָלִילָה לָאֵל מֵרֶשַׁע וְשַׁדַּי מֵעָוֶל, כִּי פֹּעַל אָדָם יְשַׁלֵּם לוֹ וּכְאֹרַח אִישׁ יַמְצִאֶנּוּ. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, עָשָׂה אוֹתוֹ עַל הַדִּין, וְעַל הַדִּין הִתְקַיֵּם, וְכָל הַמַּעֲשִׂים שֶׁל הָעוֹלָם הֵם עוֹמְדִים בַּדִּין חוּץ מִשֶּׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יֹאבַד. פָּרַשׁ עָלָיו רַחֲמִים, וְאוֹתָם הָרַחֲמִים מְעַכְּבִים אֶת הַדִּין שֶׁלֹּא יְכַלֶּה אֶת הָעוֹלָם, וְעַל הָרַחֲמִים מִתְנַהֵג הָעוֹלָם וּמִתְקַיֵּם בִּשְׁבִילָם.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִּין בָּאָדָם בְּלִי דִּין, הֲרֵי נֶאֱמַר, שֶׁכַּאֲשֶׁר הַדִּין שׁוֹרֶה עַל הָאָדָם כְּשֶׁהוּא

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָחִים עֲלֵיהּ בִּרְחִימוּ לְקָרְבָא לֵיהּ לְגַבֵּיהּ, מִתַּבַּר גּוּפָא בְּגִין לְשַׁלְטָאָה נִשְׁמָתָא, וּכְדֵין אִתְקְרִיב בַּר נָשׁ לְגַבֵּיהּ בִּרְחִימוּ כְּדְקָא יְאוּת. וְנִשְׁמָתָא שָׁלְטָא וְגוּפָא אִתְחַלָּשׁ. וּבַעְיָא גּוּפָא חוּלְשָׁא וְנַפְשָׁא תַּקִּיפָא דְּאִתְתַּקַּף בִּתְקִיפוּ, וּכְדֵין אִיהוּ רְחִימָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּמָה דַאֲמְרוּ חַבְרַיָּיא, יָהַב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַצַּדִּיק צַעֲרָא בְּעַלְמָא דֵּין, בְּגִין לְמִזְכֵּי לֵיהּ לְעַלְמָא דְאָתֵי.

וְכַד נִשְׁמָתָא חָלְשָׁא וְגוּפָא תַּקִּיפָא, אִיהוּ שָׂנְאֵיהּ דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּלָא אִתְרָעֵי בֵּיהּ, לָא יָהִיב לֵיהּ צַעֲרָא בְּהַאי עַלְמָא אֶלָּא אוֹרְחוֹי מִתְתַּקְּנָן וְהוּא בִּשְׁלִימוּ יַתִּיר. בְּגִין דְּאִי עָבַד צְדָקָה אוֹ טִיבוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁלֵּם לֵיהּ אַגְרֵיהּ בְּהַאי עַלְמָא וְלָא יֶהֱוֵי

לשון הקודש

צַדִּיק, מִשּׁוּם אַהֲבָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵלָיו הִיא, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עָלָיו בְּאַהֲבָה לְקָרֵב אוֹתוֹ אֵלָיו, מְשַׁבֵּר אֶת הַגּוּף כְּדֵי לְהַשְׁלִיט אֶת הַנְּשָׁמָה, וְאָז מִתְקָרֵב הָאָדָם אֵלָיו בְּאַהֲבָה כָּרָאוּי, וְהַנְּשָׁמָה שׁוֹלֶטֶת וְהַגּוּף נֶחֱלָשׁ. וְצָרִיךְ גּוּף חַלָּשׁ וְנֶפֶשׁ חֲזָקָה שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת בְּחֹזֶק, וְאָז הוּא אָהוּב שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ הַחֲבֵרִים, נוֹתֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַצַּדִּיק צַעַר בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לְזַכּוֹת אוֹתוֹ לָעוֹלָם הַבָּא.

וְכַאֲשֶׁר הַנְּשָׁמָה חַלָּשָׁה וְגוּף חָזָק, הוּא שׂוֹנְאוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאֵינוֹ מְרֻצֶּה בּוֹ, לֹא נוֹתֵן לוֹ צַעַר בָּעוֹלָם הַזֶּה, אֶלָּא דְּרָכָיו מְתֻקָּנוֹת וְהוּא בִּשְׁלֵמוּת יְתֵרָה, מִשּׁוּם שֶׁאִם עוֹשֶׂה צְדָקָה אוֹ חֶסֶד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשַׁלֵּם לוֹ אֶת שְׂכָרוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בָּעוֹלָם הַהוּא. וְזֶהוּ

לֵיהּ חוּלַק בְּהַהוּא עַלְמָא. וְדָא הוּא דְתִרְגֵּם אונְקְלוּס (דברים ז) וּמְשַׁלֵּם לְשׂוֹנְאָיו וְגו', וּמְשַׁלֵּם לְשַׂנְאוֹהִי טַבְוָון דְּאִינוּן עָבְדִין וְגו' (איהו). וּבְגִין כָּךְ הַהוּא זַכָּאָה דְּאִתְבַּר תָּדִיר אִיהוּ רְחִימָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהַנֵּי מִילֵּי כַּד בָּדַק וְלָא אַשְׁכַּח חוֹבָא בִּידֵיהּ דְּאִתְעַנַּשׁ עֲלֵיהּ.

הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בְּכַמָּה סִטְרִין. חַד, דְּהָא חֲמֵינָן דִּשְׁכִינְתָּא לָא שַׁרְיָא בְּאֲתַר עֲצִיבוּ אֶלָּא בְּאֲתַר דְּאִית בֵּיהּ חֶדְוָה. אִי חֶדְוָה לֵית בֵּיהּ, לָא שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא בְּהַהוּא אֲתַר. כַּמָּה דְּאַתְּ אָמַר, (מלכים ב ג) וְעַתָּה קְחוּ לִי מְנַגֵּן וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד יְיָ, דְּהָא שְׁכִינְתָּא וַדַּאי לָא שַׁרְיָא בְּאֲתַר עֲצִיבוּ. מְנָלָן מִיַּעֲקֹב. דִּבְגִין דְּחֲוָה עָצִיב עֲלֵיהּ דְּיוֹסֵף אִסְתַּלְקַת שְׁכִינְתָּא מִנֵּיהּ, כֵּיוָן דְּאָתָא לֵיהּ חֶדְוָה דִּבְשׂוֹרָה דְּיוֹסֵף מִיָּד וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. הָכָא

לשון הקודש

שֶׁתִּרְגֵּם אונְקְלוּס (דברים ז) וּמְשַׁלֵּם לְשׂוֹנְאָיו וְגו' – מְשַׁלֵּם לְשׂוֹנְאָיו טובות שֶׁהֵם עושִׂים [והוא], ומִשּׁוּם כָּךְ אותו צַדִּיק שֶׁנִּשְׁבָּר תָּמִיד הוא אָהוּב שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוא. וְהַדְּבָרִים הַלָּלוּ כְּשֶׁבָּדַק, וְלֹא מָצָא חֵטְא בְּיָדוֹ שֶׁנֶּעֱנַשׁ עָלָיו.

כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בְּכַמָּה צְדָדִים, אֶחָד – שֶׁהִנֵּה רָאִינוּ שֶׁאֵין הַשְּׁכִינָה שוֹרָה בְּמָקוֹם עָצוּב, אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שִׂמְחָה. אִם אֵין בּוֹ שִׂמְחָה, אֵין שְׁכִינָה שוֹרָה בְּאותו מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–ב ג) וְעַתָּה קְחוּ לִי מְנַגֵּן וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד ה'. שֶׁהֲרֵי וַדַּאי שֶׁשְּׁכִינָה לֹא שוֹרָה בְּמָקוֹם עָצוּב. מִנַּיִן לָנוּ? מִיַּעֲקֹב, שֶׁמִּשּׁוּם שֶׁהָיָה עָצוּב עַל יוֹסֵף הִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ שְׁכִינָה. כֵּיוָן שֶׁבָּאָה לוֹ הַשִּׂמְחָה עַל בְּשׂוֹרַת יוֹסֵף, מִיָּד וַתְּחִי

בְּהַאי זַכָּאָה דְּאִתְּבַר כֵּיוָן דְּאִיהוּ חֲלָשָׁא וְאִתְּבַר בְּמַכְאוֹבִין, אָן הוּא חֶדְוָה דְּהָא אִיהוּ בַּעֲצִיבוּ וְלֵית עִמֵּיהּ חֶדְוָה כְּלָל.

וְחַד דְּהָא חֲמֵינָן כַּמָּה רְחִימִין הֲווֹ צַדִּיקַיָּא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלָא אִתְּבְּרוּ בְּמַרְעִין וְלָא בְּמַכְאוֹבִין וְלָא אִתְחַלַּשׁ גּוּפָא דִּלְהוֹן לְעָלְמִין. אַמַּאי לָאו אִלֵּין כְּאִלֵּין, דְּאִלֵּין אִתְּבְּרוּ וְאִלֵּין קָיְימֵי בְּגוּפַיְיהוּ כְּדְקָא יְאוּת.

וְאִם תֹּאמַר דְּהָא אִלֵּין דְּקָיְימוּ בְּקִיּוּמָא כְּדְקָא יְאוּת, בְּגִין דְּאִינּוּן צַדִּיקֵי בְּנֵי צַדִּיקֵי אִינְהוּ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. וְאִלֵּין אַחֲרָנִין צַדִּיקֵי וְלָאו בְּנֵי צַדִּיקֵי, הָא קָא חָמֵינָן צַדִּיקֵי בְּנֵי צַדִּיקֵי, דְּהָא אֲבוֹי דְּדֵין זַכָּאָה בַּר זַכָּאָה, וְאִיהוּ זַכָּאָה. אַמַּאי אִתְּבַר גּוּפֵיהּ בְּמַכְאוֹבִין וְכָל יוֹמוֹי בְּצַעֲרָא.

לשון הקודש

רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. כָּאן בַּצַּדִּיק הַזֶּה שֶׁנִּשְׁבַּר, כֵּיוָן שֶׁהוּא חַלָּשׁ וְנִשְׁבָּר בְּמַכְאוֹבִים, אֵיפֹה הַשִּׂמְחָה? שֶׁהֲרֵי הוּא בְּעֶצֶב וְאֵין עִמּוֹ כְּלָל שִׂמְחָה.

וְאֶחָד – שֶׁהִנֵּה רָאִינוּ כַּמָּה אֲהוּבִים הָיוּ צַדִּיקִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא נִשְׁבְּרוּ בַּחֳלָאִים וְלֹא בְּמַכְאוֹבִים, וְלֹא נֶחֱלַשׁ גּוּפָם לְעוֹלָמִים, לָמָּה לֹא אֵלֶּה כְּאֵלֶּה – שֶׁאֵלֶּה נִשְׁבְּרוּ, וְאֵלֶּה עוֹמְדִים בְּגוּפָם כָּרָאוּי?

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהִנֵּה אֵלֶּה שֶׁעָמְדוּ בְּקִיּוּם כָּרָאוּי מִשּׁוּם שֶׁהֵם צַדִּיקִים בְּנֵי צַדִּיקִים הֵם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרוּהוּ, וְאֵלּוּ הָאַחֵרִים צַדִּיקִים וְלֹא בְּנֵי צַדִּיקִים – הִנֵּה רָאִינוּ צַדִּיקִים בְּנֵי צַדִּיקִים, שֶׁהִנֵּה אָבִיו שֶׁל זֶה צַדִּיק בֶּן צַדִּיק, וְהוּא צַדִּיק, לָמָּה נִשְׁבַּר גּוּפוֹ בְּמַכְאוֹבִים וְכָל יָמָיו בְּצַעַר?

אֶלָּא הָכָא רָזָא אִיהוּ, דְּהָא כָּל עוֹבָדוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּקְשׁוֹט וּזְכוּ (איוב לד) כִּי פֹּעַל אָדָם יְשַׁלֵּם לוֹ וּכְאֹרַח אִישׁ יַמְצִאֶנּוּ. אַשְׁכַּחְנָא בְּסִפְרֵי קַדְמָאֵי רָזָא חָדָא, וּלְגַבֵּיהּ רָזָא אַחֲרָא חַד דְּאִיהוּ תְּרֵין, דְּהָא אִית זִמְנִין דְּסִיהֲרָא אִיהִי בִּפְגִימוּ וְשַׁרְיָא בְּדִינָא וְשִׁמְשָׁא לָא אִשְׁתַּכַּח גַּבָּהּ. וּבְכָל זִמְנָא וּבְכָל שַׁעְתָּא אִית לָהּ לְאַפָּקָא נִשְׁמָתִין בִּבְנֵי נָשָׁא כְּמָה דְלָקְטָא בְקַדְמִיתָא, וַאֲפִיקַת לוֹן הַשְׁתָּא בְזִמְנָא דְאִיהִי קָיְימָא בְּדִינָא. הַאי מָאן דְּנָקִיט לָהּ בְּהַהוּא זִמְנָא לֶיהֱוֵי תָּדִיר בִּגְרִיעוּתָא, וּמִסְכֵּנוּתָא אָזְלָא לְגַבֵּיהּ, וְאִתְּבַר תָּדִיר בְּדִינָא כָּל יוֹמוֹי דְּבַר נָשׁ בֵּין חַיָּיבָא בֵּין זַכָּאָה. בַּר דְּצִלוֹתָא בָטִיל כָּל גְּזֵרֵי דִינִין וְיָכִיל לְסַלְקָא בִּצְלוֹתָא.

וְהַהוּא זִמְנָא דְקָיְימָא הַהוּא דַּרְגָּא בִּשְׁלִימוּ, וְהַהוּא

לשון הקודש

אֶלָּא כָּאן הוּא סוֹד, שֶׁהִנֵּה כָּל מַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֶּאֱמֶת וָצֶדֶק, (איוב לד) כִּי פֹּעַל אָדָם יְשַׁלֵּם לוֹ וּכְאֹרַח אִישׁ יַמְצִאֶנּוּ. מָצָאנוּ בְּסִפְרֵי הָרִאשׁוֹנִים סוֹד אֶחָד, וְאֶצְלוֹ סוֹד אַחֵר אֶחָד שֶׁהוּא שְׁנַיִם, שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לִפְעָמִים שֶׁהַלְּבָנָה בְּחִסָּרוֹן וְשׁוֹרָה בְּדִין וְאֵין הַשֶּׁמֶשׁ נִמְצָא אֶצְלָהּ, וּבְכָל זְמַן וּבְכָל שָׁעָה יֵשׁ לָהּ לְהוֹצִיא נְשָׁמוֹת לִבְנֵי אָדָם כְּמוֹ שֶׁלָּקְטָה בָּרִאשׁוֹנָה, וּמוֹצִיאָה אוֹתָם כָּעֵת בִּזְמַן שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּדִין, וּמִי שֶׁלּוֹקֵחַ אוֹתָהּ בְּאוֹתוֹ זְמַן, יִהְיֶה תָּמִיד בְּחִסָּרוֹן וְהָעֹנִי הוֹלֵךְ אֵלָיו, וְנִשְׁבָּר תָּמִיד בְּדִין כָּל יְמֵי הָאָדָם, בֵּין חַיָּב בֵּין זַכַּאי, רַק שֶׁתְּפִלָּה מְבַטֶּלֶת אֶת כָּל גְּזֵרֵי הַדִּינִים וְיָכוֹל לְסַלְקָם בִּתְפִלָּה.

וְאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה עוֹמֶדֶת בִּשְׁלֵמוּת, וְאוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא

נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק אִשְׁתַּמַּשׁ בָּהּ, כְּדֵין הַהִיא נִשְׁמָתָא דְּנָפְקַת וְאִתְדַּבְּקַת בֵּיהּ בְּהַהוּא בַּר נָשׁ, הַהוּא בַּר נָשׁ אִשְׁתַּלִּים בְּכֹלָּא בְּעוּתְרָא בִּבְנִין בִּשְׁלִימוּ דְּגוּפָא.

וְכֹלָּא בְּגִין (דף קפא ע"א) הַהוּא מַזָּלָא דְּנָגִיד וְנָפִיק וְאִתְחַבַּר בְּהַהוּא דַּרְגָּא לְאִשְׁתַּלְּמָא בֵּיהּ וּלְאִתְבָּרְכָא מִנֵּיהּ, וְעַל דָּא כֹּלָּא בְּמַזָּלָא תַּלְיָא מִלְּתָא. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, בָּנִי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לָאו בִּזְכוּתָא תַּלְיָא מִלְּתָא אֶלָּא בְּמַזָּלָא תַּלְיָא מִלְּתָא. דְּהָא בִּזְכוּתָא לָאו אִיהוּ אֶלָּא עַד דְּאִתְמַלְיָא וְאִתְנְהִיר מִן מַזָּלָא.

וּבְגִין כָּךְ כָּל אִינּוּן דְּאִתָּבְרוּ בְּהַאי עָלְמָא וְאִינּוּן זַכָּאי קְשׁוֹט, כֻּלְּהוּ אִתָּבְרוּ בְּהַאי עָלְמָא וְאִתְדָּנוּ בְּדִינָא. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהַהִיא נַפְשָׁא גָּרְמָא לְהוּ, וְעַל דָּא חַיִּים עֲלַיְיהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

לשון הקודש

מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ, אָז אוֹתָהּ הַנִּשְׁמָה שֶׁיָּצְאָה וְנִדְבְּקָה בּוֹ בְּאוֹתוֹ הָאָדָם, אוֹתוֹ הָאָדָם מֻשְׁלָם בַּכֹּל – בְּעֹשֶׁר, בְּבָנִים וּבִשְׁלֵמוּת הַגּוּף.

וְהַכֹּל מִשּׁוּם אוֹתוֹ הַמַּזָּל שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא וּמִתְחַבֵּר בְּאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה לְהִשְׁתַּלֵּם בּוֹ וּלְהִתְבָּרֵךְ מִמֶּנּוּ, וְעַל כֵּן הַכֹּל בְּמַזָּל הַדָּבָר תָּלוּי. וְעַל כֵּן שָׁנִינוּ, בָּנִים, חַיִּים וּמְזוֹנוֹת – לֹא בִּזְכוּת תְּלוּיִים, אֶלָּא בְּמַזָּל הַדָּבָר תָּלוּי, שֶׁהֲרֵי בִּזְכוּת אֵינוֹ אֶלָּא עַד שֶׁמִּתְמַלֵּאת וּמְאִירָה מִן הַמַּזָּל. **וּמִשּׁוּם** כָּךְ, כָּל אוֹתָם שֶׁנִּשְׁבְּרוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהֵם צַדִּיקֵי אֱמֶת, כֻּלָּם נִשְׁבָּרִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִדּוֹנִים בְּדִין. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ גָּרְמָה לָהֶם, וְעַל כֵּן חָס עֲלֵיהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָעוֹלָם הַבָּא.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל מַה דְּעָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדִינָא אִיהוּ, בְּגִין לְדַכָּאָה לְהַהִיא נַפְשָׁא לְאַיְיתָאָה לָהּ לְעַלְמָא דְאָתֵי. (וּבְגִין כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל עוֹבָדוֹי) (נ"א בְּגִין דְּכָל עוֹבָדוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) **אִינּוּן בְּדִינָא וּקְשׁוֹט. וּבְגִין לְאַעֲבָרָא מִנֵּיהּ הַהוּא זוֹהֲמָא דְקַבִּילַת בְּהַאי עַלְמָא וְעַל דָּא אִתְּבַר הַהוּא גּוּפָא וְאִתְּדְכִיאַת נַפְשָׁא. וּבְגִין כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לְהַהוּא זַכָּאָה דְיִסְבּוֹל יִסּוּרִין וּמַכְאוֹבִין בְּהַאי עַלְמָא וְיִתְנְקֵי מִכֹּלָּא וְיִזְכֶּה לְחַיֵּי עָלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב** (תהלים יא) **יְיָ צַדִּיק יִבְחָן. וַדַּאי, וְהָא אִתְּמַר.**

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (ויקרא כא) **אַךְ אֶל הַפָּרֹכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגָּשׁ כִּי מוּם בּוֹ וְלֹא יְחַלֵּל אֶת מִקְדָּשַׁי כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשׁוֹ. אַךְ אֶל הַפָּרֹכֶת לֹא יָבֹא. תָּא חֲזֵי, בְּהַהִיא שַׁעְתָּא דְהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק**

לשון הקודש

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא בְּדִין, כְּדֵי לְטַהֵר אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ לְהָבִיא אוֹתָהּ לָעוֹלָם הַבָּא [וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּל מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא] (נ"א מִשּׁוּם שֶׁכָּל מַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא) הֵם בְּדִין וֶאֱמֶת, וּכְדֵי לְהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ זֻהֲמָה שֶׁקִּבְּלָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְעַל כֵּן נִשְׁבָּר אוֹתוֹ הַגּוּף וְנִטְהֶרֶת הַנֶּפֶשׁ, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לְאוֹתוֹ הַצַּדִּיק שֶׁיִּסְבֹּל יִסּוּרִים וּמַכְאוֹבִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וְיִתְנַקֶּה מִן הַכֹּל וְיִזְכֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם, וְעַל כֵּן כָּתוּב (תהלים יא) ה' צַדִּיק יִבְחָן, וַדַּאי, וְהִנֵּה נִתְבָּאֵר.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (ויקרא כא) אַךְ אֶל הַפָּרֹכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגָּשׁ כִּי מוּם בּוֹ וְלֹא יְחַלֵּל אֶת מִקְדָּשַׁי כִּי אֲנִי ה' מְקַדְּשׁוֹ. אַךְ אֶל הַפָּרֹכֶת לֹא יָבֹא – בֹּא רְאֵה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁאוֹתוֹ הַנָּהָר

אַפִּיק כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין וְאִתְעַבְּרַת נוּקְבָא, כֻּלְּהוּ קָיְימִין לְגוֹ בְּקוּרְטָא דִלְגוֹ בְּסִיטוֹ קוּרְטָא.

וְכַד סִיהֲרָא אִתְפְּגִים בְּהַהוּא סִטְרָא דְּחִוְיָא בִישָׁא, כְּדֵין כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּנָפְקִין, אַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ דַּכְיָין וְכֻלְּהוּ קַדִּישִׁין, הוֹאִיל וְנָפְלוּ בִּפְגִימוּ, בְּכָל אִינּוּן אַתְרֵי דְּמָטוּ אִינּוּן נִשְׁמָתִין כֻּלְּהוּ אִתְבָּרוּ וְאִתְפְּגִימוּ בְּכַמָּה צַעֲרִין בְּכַמָּה כְּאֵבִין, וְאִילֵּין אִינּוּן (נִשְׁמָתִין וְאַתְרִין) (נ"א נִשְׁמָתִין דְּאַתְרִין דְּפִגִּימוּ) דְּאִתְרְעֵי בְּהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבָתָר דְּאִתְבָּרוּ, וְאַף עַל גַּב דְּנִשְׁמָתִין בַּעֲצִיבוּ וְלָא בְּחֶדְוָון.

רָזָא דְּמִלָּה שַׁרְיָין כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא גּוּפָא אִתְפְּגִים, וְנִשְׁמָתָא לְגוֹ כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, וְדָא כְּגַוְונָא דְּדָא, וּבְגִין כָּךְ אִלֵּין אִינּוּן דְּבַעְיָין לְחַדְּתוּתֵי בְּחַדְּתוּתָא דְּסִיהֲרָא, וְעַל אִלֵּין כְּתִיב, (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי

לשון הקודש

שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, מוֹצִיא כָּל אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת וְהַנְּקֵבָה מִתְעַבֶּרֶת, כֻּלָּם עוֹמְדִים בִּפְנִים בְּחָצֵר לִפְנִים מֵחָצֵר מְצֻפֶּה שְׁטִיחִים.

וּכְשֶׁהַלְּבָנָה נִפְגֶּמֶת בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁל הַנָּחָשׁ הָרָע, אָז כָּל אוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת, אַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּן טְהוֹרוֹת וְכֻלָּן קְדוֹשׁוֹת – הוֹאִיל וְנָפְלוּ בַּפְּגָם, בְּכָל אוֹתָם מְקוֹמוֹת שֶׁהִגִּיעוּ אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת, כֻּלָּם נִשְׁבְּרוּ וְנִפְגְּמוּ בְּכַמָּה צַעַר וְכַמָּה כְּאֵבִים, וְאֵלּוּ הֵם [נְשָׁמוֹת וּמְקוֹמוֹת] [נ"א נְשָׁמוֹת שֶׁל מְקוֹמוֹת שֶׁל פְּגָם] שֶׁמִּתְרַצֶּה בָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַחַר שֶׁנִּשְׁבְּרוּ, וְאַף עַל גַּב שֶׁהַנְּשָׁמוֹת בְּעֶצֶב וְלֹא בְּשִׂמְחוֹת.

סוֹד הַדָּבָר שׁוֹרִים כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, הַגּוּף נִפְגָּם, וְהַנְּשָׁמָה בִּפְנִים כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְזֶה כְּמוֹ זֶה. וּמִשּׁוּם כָּךְ אֵלּוּ הֵם שֶׁצְּרִיכוֹת לְהִתְחַדֵּשׁ בְּהִתְחַדְּשׁוּת הַלְּבָנָה, וְעַל אֵלּוּ כָּתוּב (ישעיה סו) וְהָיָה

חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ יָבֹא כָּל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנַי אָמַר יְיָ. כָּל בָּשָׂר וַדַּאי, דְּאִלֵּין יִתְחַדְּתוּן בְּכֹלָּא. וּבָעְיָין לְחַדְּתוּתֵי בְּחַדְּתוּתָא דְּסִיהֲרָא.

וְאִלֵּין אִינּוּן בְּשׁוּתָּפוּתָא חָדָא בְּסִיהֲרָא פְּגִימִין בְּהַהוּא פְּגִימוּ דִּילָהּ, וּבְגִין כָּךְ אִיהִי שַׁרְיָא בְּגַוְוּיְיהוּ תָּדִיר דְּלָא שָׁבְקָא לוֹן כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה נז) וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ. וּכְתִיב, (תהלים לד) קָרוֹב יְיָ לְנִשְׁבְּרֵי לֵב, לְאִינּוּן דְּסָבְלֵי עִם סִיהֲרָא הַהוּא פְּגִימוּ, אִינּוּן קְרִיבִין לָהּ תָּדִיר. וְעַל דָּא לְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים, בְּאִינּוּן חַיִּים דְּאַתְיָין לָהּ לְאִתְחַדְּתָא יְהֵא לוֹן חוּלְקֵהוֹן, אִינּוּן דְּסָבְלֵי עִמָּהּ יִתְחַדְּתוּן עִמָּהּ.

וְאִלֵּין אִקְרוּן יִסּוּרִין שֶׁל אַהֲבָה, שֶׁל אַהֲבָה אִינּוּן וְלָא מִנֵּיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ. שֶׁל אַהֲבָה, אִינּוּן דְּאִתְפְּגִים נְהוֹרָא שֶׁל אַהֲבָה זוּטָא דְּאִתְדַּחְיָיא מֵאַהֲבָה

לשון הקודש

מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ יָבֹא כָּל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנַי אָמַר ה'. כָּל בָּשָׂר וַדַּאי, שֶׁאֵלּוּ יִתְחַדְּשׁוּ בַּכֹּל. וּצְרִיכִים לְהִתְחַדֵּשׁ בְּהִתְחַדְּשׁוּת הַלְּבָנָה.

וְאֵלּוּ הֵם בְּשֻׁתָּפוּת אַחַת עִם הַלְּבָנָה פְּגוּמִים בְּאוֹתוֹ הַפְּגָם שֶׁלָּהּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ הִיא תָּמִיד שׁוֹרָה בְּתוֹכָם, שֶׁאֵינָהּ עוֹזֶבֶת אוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם נז) וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ, וְכָתוּב (תהלים לד) קָרוֹב ה' לְנִשְׁבְּרֵי לֵב. לְאוֹתָם שֶׁסּוֹבְלִים עִם הַלְּבָנָה, אוֹתוֹ הַפְּגָם הֵם קְרוֹבִים לָהּ תָּמִיד. וְעַל זֶה לְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים, בְּאוֹתָם הַחַיִּים שֶׁבָּאִים לָהּ לְהִתְחַדֵּשׁ יִהְיֶה לָהֶם חֶלְקָם, אוֹתָם שֶׁסּוֹבְלִים עִמָּהּ יִתְחַדְּשׁוּ עִמָּהּ.

וְאֵלּוּ נִקְרָאִים יִסּוּרִים שֶׁל אַהֲבָה. שֶׁל אַהֲבָה הֵם, וְלֹא מֵאוֹתוֹ הָאָדָם. שֶׁל

רַבָּה. בְּגִין כָּךְ אִלֵּין אִינּוּן חֲבֵרִים מִשְׁתָּפִים בַּהֲדָה. זַכָּאָה חוּלַקְהוֹן בְּעַלְמָא דֵּין וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי, דְּאִינּוּן זָכוּ לְהַאי לְמֶהֱוֵי חֲבֵרִים בַּהֲדָה, עֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (תהלים קכב) **לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי וְגוֹ'.**

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה נב) **הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי יָרוּם וְנִשָּׂא וְגָבַהּ מְאֹד. זַכָּאָה חוּלַקְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּלֵי לוֹן אָרְחֵי דְּאוֹרַיְיתָא לְמֵהַךְ בְּהוּ. תָּא חֲזֵי, הַאי קְרָא רָזָא עִלָּאָה אִיהוּ, הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי וְאוּקְמוּהָ. אֲבָל תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא, עֲבַד לָהּ לְסִיהֲרָא וְאַזְעַר לָהּ נְהוֹרָהָא דְּהָא לֵית לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם. וּבְגִין דְּאַזְעִירַת גַּרְמָהּ, אִתְנַהֲרָא בְּגִין שִׁמְשָׁא, וּבְתוּקְפָּא דִּנְהוֹרִין עִלָּאִין.**

וּבְזִמְנָא דְּהַוָה בֵּי מַקְדְּשָׁא קַיָּים, יִשְׂרָאֵל הֲוֹוּ

לשון הקודש

אַהֲבָה, אוֹתָם שֶׁנִּפְגָּם הָאוֹר שֶׁל הָאַהֲבָה הַקְּטַנָּה שֶׁנִּדְחֵית מֵאַהֲבָה רַבָּה. מִשּׁוּם כָּךְ אֵלֶּה הֵם חֲבֵרִים מִשְׁתָּפִים עִמָּהּ. אַשְׁרֵי חֶלְקָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֵם זָכוּ לָזֶה לִהְיוֹת חֲבֵרִים עִמָּהּ, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (שם קכב) לְמַעַן אַחַי וְרֵעַי וְגוֹ'.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה נב) הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי יָרוּם וְנִשָּׂא וְגָבַהּ מְאֹד. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גִּלָּה לָהֶם דַּרְכֵי הַתּוֹרָה לָלֶכֶת בָּהֶם. בֹּא רְאֵה, הַפָּסוּק הַזֶּה הוּא סוֹד עֶלְיוֹן, הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי וּבֵאֲרוּהָ. אֲבָל בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, עָשָׂה אֶת הַלְּבָנָה וְהִקְטִין לָהּ אֶת אוֹרָהּ, שֶׁהֲרֵי אֵין לָהּ מֵעַצְמָהּ כְּלוּם. וּמִשּׁוּם שֶׁהִקְטִינָה אֶת עַצְמָהּ, הֵאִירָה בִּגְלַל הַשֶּׁמֶשׁ וּבְחֹזֶק הָאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים.

וּבִזְמַן שֶׁהָיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם, יִשְׂרָאֵל הָיוּ מִשְׁתַּדְּלִים בְּקָרְבָּנוֹת וְעוֹלוֹת

מִשְׁתַּדְּלִין בְּקוּרְבָּנִין וְעִלָּוָון וּפוּלְחָנִין, דְּהֲווּ עָבְדִין כַּהֲנֵי וְלֵיוָאֵי וְיִשְׂרָאֵלֵי בְּגִין לְקַשְׁרָא קִשְׁרִין וּלְאַנְהָרָא נְהוֹרִין. וּלְבָתַר דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא אִתְחַשַּׁךְ נְהוֹרָא, וְסִיהֲרָא לָא אִתְנְהִירַת מִן שִׁמְשָׁא, וְשִׁמְשָׁא (דף קפא ע"ב) אִסְתַּלַּק מִנָּהּ וְלָא אִתְנְהָרָא, וְלֵית לָךְ יוֹמָא דְּלָא שָׁלְטָא בֵיהּ לְוָוטִין וְצַעֲרִין וּכְאֵבִין כְּמָה דְּאִתְּמַר.

וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּמִטֵּי זִמְנָא דְּסִיהֲרָא לְאִתְנַהֲרָא, מַה כְּתִיב הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי, עֲלֵיהּ דְּסִיהֲרָא אִתְּמַר הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי דָּא הוּא רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא. הִנֵּה יַשְׂכִּיל, דְּאִתְעַר אִתְעָרוּתָא לְעֵילָּא כְּמַאן דְּאָרַח רֵיחָא וְאָתֵי לְאִתְעָרָא וּלְאִסְתַּכָּלָא. יָרוּם, מִסִּטְרָא דִּנְהוֹרָא עִלָּאָה דְּכָל נְהוֹרִין.

יָרוּם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה ל) וְלָכֵן יָרוּם לְרַחֲמְכֶם. וְנִשָּׂא, מִסִּטְרָא דְּאַבְרָהָם. וְגָבַהּ, מִסִּטְרָא

לשון הקודש

וַעֲבוֹדוֹת שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים הַכֹּהֲנִים וּלְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים כְּדֵי לִקְשֹׁר קְשָׁרִים וּלְהָאִיר אוֹרוֹת. וּלְאַחַר שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, נֶחְשַׁךְ הָאוֹר, וְהַלְּבָנָה לֹא הוּאֲרָה מִן הַשֶּׁמֶשׁ, וְהַשֶּׁמֶשׁ הִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה וְלֹא הֵאִירָה, וְאֵין לְךָ יוֹם שֶׁלֹּא שׁוֹלְטִים בּוֹ קְלָלוֹת וְצַעַר וּכְאֵבִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִגִּיעַ זְמַן הַלְּבָנָה לְהָאִיר, מַה כָּתוּב? הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי. נֶאֱמַר עַל הַלְּבָנָה הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי, זֶהוּ סוֹד הָאֱמוּנָה. הִנֵּה יַשְׂכִּיל – שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת הִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַעְלָה, כְּמִי שֶׁהֵרִיחַ רֵיחַ וּבָא לְהִתְעוֹרֵר וּלְהִסְתַּכֵּל. יָרוּם – מִצַּד הָאוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁל כָּל הָאוֹרוֹת.

יָרוּם – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ל) וְלָכֵן יָרוּם לְרַחֲמְכֶם. וְנִשָּׂא – מֵהַצַּד שֶׁל אַבְרָהָם.

דְּיִצְחָק. מְאֹד, מִסִּטְרָא דְּיַעֲקֹב. וְאַף עַל גַּב דְּאוּקְמוּהָ, וְכֹלָּא חַד בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא.

וּבְהַהוּא זִמְנָא יִתְעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעָרוּתָא עִלָּאָה לְאַנְהָרָא לָהּ לְסִיהֲרָא כְּדְקָא יָאוּת כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים. וּבְגִין כָּךְ יִתּוֹסַף בָּהּ רוּחַ עִלָּאָה, וּבְגִין כָּךְ יִתְעָרוּן כְּדֵין כָּל אִינּוּן מֵיתַיָּא דְּאִינּוּן גּוֹ עַפְרָא. וְדָא הוּא עַבְדִּי, רָזָא דְּמַפְתְּחָן דְּמָאנֵיהּ בִּידֵיהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (אֶל עַבְדּוֹ זְקַן בֵּיתוֹ וּכְמָה דְּאַתְּ אָמֵר), (בראשית כד) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ, דָּא סִיהֲרָא כְּמָה דְּאִתְּמָר, מטטרו"ן דְּאִיהוּ עֶבֶד שְׁלִיחָא דְּמָאנֵיהּ.

זְקַן בֵּיתוֹ כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים לז) נַעַר הָיִיתִי גַּם

לשון הקודש

וְגָבַהּ – מֵהַצַּד שֶׁל יִצְחָק. מְאֹד – מִצִּדּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב. וְאַף עַל גַּב שֶׁבֵּאֲרוּהוּ, וְהַכֹּל אֶחָד בַּסּוֹד שֶׁל הַחָכְמָה.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן יְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְעוֹרְרוּת עֶלְיוֹנָה לְהָאִיר לַלְּבָנָה כָּרָאוּי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ תִּתּוֹסֵף לָהּ רוּחַ עֶלְיוֹנָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ יִתְעוֹרְרוּ אָז כָּל אוֹתָם הַמֵּתִים שֶׁהֵם בְּתוֹךְ הֶעָפָר. וְזֶהוּ עַבְדִּי, הַסּוֹד שֶׁמַּפְתְּחוֹת רִבּוֹנוֹ בְּיָדוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֶל עַבְדּוֹ זְקַן בֵּיתוֹ, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר] (בראשית כד) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ. זוֹ הַלְּבָנָה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, מטטרו"ן שֶׁהוּא עֶבֶד שְׁלִיחַ רִבּוֹנוֹ.

זְקַן בֵּיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לז) נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי. הַמֹּשֵׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ,

זָקַנְתִּי. הַמּוֹשֵׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ, בְּגִין דְּכָל גְּוָונִין אִתְחַזּוּן בֵּיהּ יָרוֹ"ק וְחִוָּו"ר וְסוּמָ"ק.

שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יֶרְכִּי, דָּא הוּא צַדִּיק רָזָא דְּמִלָּה, קִיּוּמָא דְעַלְמָא. דְּהָא כְּדֵין הַאי עֶבֶד מְמַנָּא בְּרָזָא עִלָּאָה לַאֲחָיָיא לוֹן לְדַיְּרֵי עַפְרָא וְיִתְעַבִּיד שְׁלִיחָא בְּרוּחָא דִלְעֵילָא וְלְאַתְבָא רוּחִין וְנִשְׁמָתִין לְאַתְרַיְיהוּ לְאִינּוּן גּוּפֵי (ס"א דְאִתְאָכְלוּ) דְּאִתְבְּלוּ וְאִתְרְקָבוּ תְּחוֹת עַפְרָא.

וְאַשְׁבִּיעֲךָ בַּיְיָ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם. וְאַשְׁבִּיעֲךָ, מָאי וְאַשְׁבִּיעֲךָ. לְאִתְלַבְּשָׁא בְּרָזָא דִשְׁבַע נְהוֹרִין עִלָּאִין דְּאִינּוּן רָזָא דִשְׁלִימוּ עִלָּאָה. אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה, דָּא הוּא גּוּפָא דִתְחוֹת עַפְרָא דְּאִית לֵיהּ קִיּוּמָא לַאֲקָמָא מֵעַפְרָא. דְּכָל אִינּוּן דְּאִתְקְבָרוּ בָּהּ וְזָכוּ לְאִתְקְבָרָא בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל אִינּוּן יִתְעָרוּן

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַגְּוָנִים נִרְאִים בּוֹ יָר"ק וְלָבָ"ן וְאָד"ם.

שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יֶרְכִּי – זֶהוּ הַצַּדִּיק, סוֹד הַדָּבָר קִיּוּם הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי אָז הָעֶבֶד הַזֶּה מְמֻנֶּה בְּסוֹד עֶלְיוֹן לְהַחֲיוֹת אֶת שׁוֹכְנֵי הֶעָפָר, וְיֵעָשֶׂה שָׁלִיחַ בְּרוּחַ שֶׁל מַעְלָה לְהָשִׁיב הָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת לִמְקוֹמָן לְאוֹתָם גּוּפִים [שֶׁנֶּאֱכְלוּ] שֶׁהִתְבַּלּוּ וְנִרְקְבוּ תַּחַת הֶעָפָר.

וְאַשְׁבִּיעֲךָ בַּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם. וְאַשְׁבִּיעֲךָ – מַה זֶּה וְאַשְׁבִּיעֲךָ? לְהִתְלַבֵּשׁ בְּסוֹד שֶׁל שִׁבְעָה אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵם סוֹד הַשְּׁלֵמוּת הָעֶלְיוֹנָה. אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה – זֶהוּ הַגּוּף שֶׁתַּחַת הֶעָפָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ קִיּוּם לְהָקִים מֵהֶעָפָר, שֶׁכָּל אוֹתָם שֶׁנִּקְבְּרוּ בָּהּ וְזָכוּ לְהִקָּבֵר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,

בְּקַדְמִיתָא, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. דִּכְתִיב, (ישעיה כו) יִחְיוּ מֵתֶיךָ, בְּקַדְמִיתָא אִלֵּין מֵתִין דְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, אִינּוּן מֵתִין דִּשְׁאָר אַרְעָאן. וְעַל דָּא לְאִינּוּן גּוּפֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּאִתְקְבָרוּ תַּמָּן, וְלָא לְגוּפֵי דִשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה דְּאִסְתָּאֲבָא אַרְעָא מִינַיְיהוּ.

וְעַל דָּא אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי. מָאי לִבְנִי. דְּכָל נִשְׁמָתִין דְּעַלְמָא דְנַפְקֵי מֵהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק, אִינּוּן בְּנִין לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה, דָּא גּוּפָא. לִבְנִי, דָּא נִשְׁמָתָא. מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי, אִלֵּין גּוּפִין דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַעֲרָא לוֹן מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (איוב לח) וְיִנָּעֲרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנָּה. כְּמַאן דְּמְנַעֵר טַלִּיתָא מִזּוּהֲמָא דִילָהּ.

לשון הקודש

הֵם יִתְעוֹרְרוּ בָּרִאשׁוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כו) יִחְיוּ מֵתֶיךָ, בָּרִאשׁוֹנָה – אֵלּוּ הַמֵּתִים שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. נְבֵלָתִי יְקוּמוּן – אוֹתָם הַמֵּתִים שֶׁל שְׁאָר הָאֲרָצוֹת. וְעַל זֶה לְאוֹתָם גּוּפִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְבְּרוּ שָׁם, וְלֹא לְגוּפוֹת שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהָאָרֶץ נִטְמְאָה מֵהֶם.

וְעַל כֵּן, אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי. מַה זֶּה לִבְנִי? שֶׁכָּל נִשְׁמוֹת הָעוֹלָם שֶׁיּוֹצְאוֹת מֵאוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, הֵם בָּנִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. וְעַל זֶה אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה – זֶה הַגּוּף. לִבְנִי – זוֹ הַנְּשָׁמָה. מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי – אֵלּוּ גּוּפוֹת שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנַעֵר אוֹתָם מֵהָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לח) וְיִנָּעֲרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנָּה, כְּמִי שֶׁמְּנַעֵר טַלִּית מְהַזֻּהֲמָה שֶׁלָּהּ.

כִּי אֶל אַרְצִי וְאֶל מוֹלַדְתִּי תֵּלֵךְ. אַרְצִי, דָּא הִיא אַרְעָא קַדִּישָׁא דְּאִיהוּ קַדְמָאָה לְכָל שְׁאַר אַרְעִין כְּמָה דְּאִתְּמָר. (וְעַל דָּא כִּי אֶל אַרְצִי דָּא אַרְעָא קַדִּישָׁא דְּאִיהוּ דִּילֵיהּ בֵּין כָּל שְׁאַר אַרְעִין דְּפָלִיג לוֹן לִמְמַנָּן אַחֲרָנִין) **וְעַל דָּא כִּי אֶל אַרְצִי, וְאֶל מוֹלַדְתִּי. כֵּיוָן דְּאָמַר אֶל אַרְצִי מַהוּ וְאֶל מוֹלַדְתִּי. אֶלָּא אֶל אַרְצִי כְּמָה דְּאִתְּמָר,** (מַהוּ) **וְאֶל מוֹלַדְתִּי אִלֵּין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל.**

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, וַיִּקַּח הָעֶבֶד כְּמָה דְּאִתְּמָר. עֲשָׂרָה גְּמַלִּים, אִלֵּין אִינּוּן עֲשָׂרָה דַּרְגִּין דְּהַאי עֶבֶד שָׁלְטָא עֲלַיְיהוּ, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. מִגְּמַלֵּי אֲדֹנָיו, דְּאִינּוּן כְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ כְּמָה דְּאִתְּמָר, וְהַאי עֶבֶד שָׁלְטָא וְאִתְתַּקַּן בְּהוּ.

וְכָל טוּב אֲדֹנָיו בְּיָדוֹ, כָּל הַהוּא טִיבוּ רֵיחִין עִלָּאִין דְּנָפְקִי מִגּוֹ אִינּוּן נְהוֹרִין וּבוֹצִינִין

לשון הקודש

כִּי אֶל אַרְצִי וְאֶל מוֹלַדְתִּי תֵּלֵךְ. אַרְצִי – זוֹ הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא רִאשׁוֹנָה לְכָל שְׁאָר הָאֲרָצוֹת, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְעַל זֶה כִּי אֶל אַרְצִי, זוֹ הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא שֶׁלּוֹ בֵּין כָּל שְׁאָר הָאֲרָצוֹת שֶׁחִלֵּק אוֹתָם לִמְמֻנִּים אֲחֵרִים), וְעַל זֶה כִּי אֶל אַרְצִי וְאֶל מוֹלַדְתִּי. כֵּיוָן שֶׁאָמַר אֶל אַרְצִי, מַה זֶּה וְאֶל מוֹלַדְתִּי? אֶלָּא אֶל אַרְצִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. [מַה זֶּה] וְאֶל מוֹלַדְתִּי? אֵלּוּ הֵם יִשְׂרָאֵל

בָּא רְאֵה מַה כָּתוּב, וַיִּקַּח הָעֶבֶד – כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. עֲשָׂרָה גְּמַלִּים – אֵלּוּ הֵם עֶשֶׂר דְּרָגוֹת שֶׁהָעֶבֶד הַזֶּה שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. מִגְּמַלֵּי אֲדֹנָיו – שֶׁהֵם בְּאוֹתוֹ גָּוֶן מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְהָעֶבֶד הַזֶּה שׁוֹלֵט וְנִתְקָן בָּהֶם.

וְכָל טוּב אֲדֹנָיו בְּיָדוֹ – כָּל אוֹתוֹ טוּב

עִלָּאִין. וְכָל טוּב אֲדֹנָיו, הַהוּא שִׁמּוּשָׁא דְּשִׁמְשָׁא דְּאִתְמַשְׁכָא בָּהּ בְּסִיהֲרָא.

וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל אֲרַם נַהֲרַיִם, דָּא אֲתַר דְּאַרְעָא קַדִּישָׁא דְּבָכַת תַּמָּן רָחֵל כַּד חָרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא. וַיַּבְרֵךְ הַגְּמַלִּים מִחוּץ לָעִיר אֶל בְּאֵר הַמָּיִם, לְאִתְתַּקְפָּא חֵילָהָא בְּתוּקְפָּהָא כְּדְקָא יָאוּת עַד לָא תִּיעוּל לַאֲקָמָא לוֹן לְאִינּוּן גּוּפִּין.

לְעֵת עֶרֶב, מָאי לְעֵת עֶרֶב. דָּא עֶרֶב שַׁבָּת (דף קפב ע"א) דְּאִיהוּ זִמְנָא דְּאֶלֶף שְׁתִיתָאָה. לְעֵת עֶרֶב כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים קד) וְלַעֲבוֹדָתוֹ עֲדֵי עָרֶב, וּכְתִיב, (ירמיה ו) כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב.

לְעֵת צֵאת הַשֹּׁאֲבֹת, דְּהַהוּא זִמְנָא זְמִינִין לְמֵיקַם וְלַאֲחָיָיא בְּקַדְמִיתָא מִכָּל שְׁאַר בְּנֵי עַלְמָא, אִינּוּן דְּשָׁאֲבֵי מֵימוֹי דְּאוֹרַיְיתָא (וְשָׁאֲבִין), בְּגִין דְּאִתְעַסְּקוּ

לשון הקודש

הָרֵיחוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁיּוֹצְאִים מִתּוֹךְ אוֹתָם אוֹרוֹת וּמְאוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים. וְכָל טוּב אֲדֹנָיו – אוֹתוֹ הַשִּׁמּוּשׁ שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁנִּמְשְׁכָה בָּהּ בַּלְּבָנָה.

וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל אֲרַם נַהֲרַיִם – זֶהוּ הַמָּקוֹם שֶׁל הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁשָּׁם בָּכְתָה רָחֵל כְּשֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וַיַּבְרֵךְ הַגְּמַלִּים מִחוּץ לָעִיר אֶל בְּאֵר הַמָּיִם – לְהִתְחַזֵּק כֹּחָהּ בְּחָזְקָהּ כָּרָאוּי מֵרֹם תִּכָּנֵס לְהָקִים אֶת אוֹתָם הַגּוּפִים.

לְעֵת עֶרֶב, מַה זֶּה לְעֵת עֶרֶב? זֶה עֶרֶב שַׁבָּת שֶׁהוּא הַזְּמַן שֶׁל הָאֶלֶף הַשִּׁשִּׁי. לְעֵת עֶרֶב – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) וְלַעֲבוֹדָתוֹ עֲדֵי עָרֶב, וְכָתוּב (ירמיה ו) כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב.

לְעֵת צֵאת הַשֹּׁאֲבֹת – שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן עֲתִידִים לָקוּם וּלְהֵחָיוֹת. בָּרִאשׁוֹנָה מִכָּל שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם אוֹתָם שֶׁשּׁוֹאֲבִים

לְשָׁאֲבָא מִמֵּימֵי דְאוֹרַיְיתָא, וְאִתְתַּקְפוּ בְּאִילָנָא דְחַיֵּי, וְאִינוּן יִפְקוּן בְּקַדְמִיתָא, דְּאִילָנָא דְחַיֵּי גָּרְמָא לוֹן דִּיקוּמוּן בְּקַדְמִיתָא כְּמָא דְאִתְּמַר.

וּבְנוֹת אַנְשֵׁי הָעִיר יֹצְאוֹת. מָאי יוֹצְאוֹת, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיה כו) וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל, דְּזַמִּינָא אַרְעָא לְמִפְלַט מִנָּהּ כָּל גּוּפִין דְּאִינוּן בְּגַוָּהּ, וְעַל דָּא כְּתִיב יֹצְאוֹת. לִשְׁאֹב מָיִם, לְנַטְלָא נִשְׁמָתָא וּלְקַבְּלָא לָהּ כְּדְקָא יְאוּת מִתַּקְנָא מֵאַתְרָהּ כְּדְקָא חָזֵי.

וְהָיָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיהָ הַטִּי נָא כַדֵּךְ וְאֶשְׁתֶּה, בְּגִין דְּהָא אִתְּמַר, דְּכָל אִינוּן נִשְׁמָתִין דְּעַלְמָא דְּאִתְקָיְימוּ בְּהַאי עַלְמָא וְאִשְׁתַּדְּלוּ לְמִנְדַּע לְמָארֵיהוֹן בְּרָזָא דְחָכְמְתָא עִלָּאָה. אִיהִי סָלְקַת וְאִתְקָיְימַת בְּדַרְגָּא עִלָּאָה עַל כָּל אִינוּן דְּלָא אִתְדַּבְּקוּ וְלָא יָדְעוּ, וְאִינוּן אִתְקָיְימוּן בְּקַדְמִיתָא. וְדָא הוּא

לשון הקודש

מֵימֵי הַתּוֹרָה [וְשׁוֹאֲבִים], כְּדֵי שֶׁיִּתְעַסְּקוּ לִשְׁאֹב מֵימֵי הַתּוֹרָה, וְהִתְחַזְּקוּ בְּעֵץ הַחַיִּים, וְהֵם יָצְאוּ בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁעֵץ הַחַיִּים גָּרַם לָהֶם שֶׁיָּקוּמוּ בָּרִאשׁוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וּבְנוֹת אַנְשֵׁי הָעִיר יֹצְאוֹת, מַה זֶּה יֹצְאוֹת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כו) וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל, שֶׁעֲתִידָה הָאָרֶץ לִפְלֹט מִמֶּנָּה כָּל הַגּוּפוֹת שֶׁהֵם בְּתוֹכָהּ, וְעַל כָּךְ כָּתוּב יֹצְאוֹת. לִשְׁאֹב מָיִם – לִטֹּל נִשְׁמָה וּלְקַבְּלָהּ כָּרָאוּי מִתֶּקֶנֶת מִמְּקוֹמָהּ כָּרָאוּי.

וְהָיָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיהָ הַטִּי נָא כַדֵּךְ וְאֶשְׁתֶּה, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי נִתְבָּאֵר, שֶׁכָּל אוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהִתְקַיְּמוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהִשְׁתַּדְּלוּ לָדַעַת אֶת רִבּוֹנָם בְּסוֹד הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, הִיא עוֹלָה וּמִתְקַיֶּמֶת בְּדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה עַל

שְׁאֵלְתָּא דְקָאִים הַהוּא עֶבֶד לְמִנְדַּע וּלְמִשְׁאַל, בְּמָה אִתְעַסְּקַת הַהִיא נִשְׁמָתָא בְּהַאי עָלְמָא.

וְאָמְרָה אֵלַי גַּם אַתָּה שְׁתֵה, אַנְתְּ בָּעֵי לְמִשְׁתֵּי וּלְאִתְשַׁקְיָא בְקַדְמִיתָא, וּבַתְרָךְ וְגַם (לְ)גְמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה. בְּגִין דְּכָל אִינּוּן שְׁאַר רְתִיכִין אַף עַל גַּב דְּאִתְשַׁקְיָין מֵהַאי דַּרְגָּא, כֻּלְּהוּ אִתְשַׁקְיָין מִפּוּלְחָנָא דְצַדִּיקַיָּיא דְיָדְעֵי פּוּלְחָנָא דְמָאֲרֵיהוֹן כְּדְקָא יָאוּת. דְּצַדִּיקַיָּיא יָדְעֵי לְסַפְּקָא לְכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא כְּדְקָא יָאוּת. וְעַל דָּא וְגַם (לְ)גְמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה. וַדַּאי הִיא הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הֹכִיחַ יְיָ לְבֶן אֲדֹנִי. וַדַּאי הַהִיא (ס"א בְּאִתְעָרוּתָא דְצִלּוֹתָא דִילִי) אִיהוּ גּוּפָא דְאִזְדַּמַּן לְהַהִיא נִשְׁמָתָא עִלָּאָה.

תָּא חֲזֵי, דְּהָא אִתְּמַר דְּתִיאוּבְתָּא דִדְכוּרָא לְגַבֵּי

לשון הקודש

כָּל אוֹתָם שֶׁלֹּא נִדְבְּקוּ וְלֹא יָדְעוּ, וְהֵם מִתְקַיְּמִים בָּרִאשׁוֹנָה. וְזוֹ הַשְּׁאֵלָה שֶׁעָמַד אוֹתוֹ הָעֶבֶד לָדַעַת וְלִשְׁאֹל, בַּמָּה הִתְעַסְּקָה אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה בָּעוֹלָם הַזֶּה.

וְאָמְרָה אֵלַי גַּם אַתָּה שְׁתֵה, אַתָּה צָרִיךְ לִשְׁתּוֹת וְלִהְיוֹת מֻשְׁקֶה בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחֲרֶיךָ – וְגַם (לְ)גְמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה, מִשּׁוּם שֶׁכָּל אוֹתָם שְׁאָר הַמֶּרְכָּבוֹת, אַף עַל גַּב שֶׁנִּשְׁקִים מֵהַדַּרְגָּה הַזּוֹ, כֻּלָּם נִשְׁקִים מֵעֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים עֲבוֹדַת רִבּוֹנָם כָּרָאוּי, שֶׁהַצַּדִּיקִים יוֹדְעִים לְסַפֵּק לְכָל דַּרְגָּה וְדַרְגָּה כָּרָאוּי. וְעַל זֶה וְגַם (לְ)גְמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה. וַדַּאי הִיא הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הֹכִיחַ ה' לְבֶן אֲדֹנִי. וַדַּאי הַהִיא (ס"א בַּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁלִּי) הוּא הַגּוּף שֶׁהִזְדַּמֵּן לְאוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה הָעֶלְיוֹנָה.

בֹּא רְאֵה, שֶׁהִנֵּה נִתְבָּאֵר שֶׁתְּשׁוּקַת הַזָּכָר לַנְּקֵבָה עוֹשָׂה נְשָׁמָה, וּתְשׁוּקַת

נוּקְבָא עָבִיד נִשְׁמָתָא. וְתִיאוּבְתָּא דְנוּקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא סָלְקָא וְאִתְעָרַב בַּהֲדָהּ דִּלְעֵילָא וְאִתְכְּלִיל דָּא בְדָא וְעָבִיד נִשְׁמָתָא. וּבְגִין כָּךְ הִיא הָאִשָּׁה. דָּא הוּא גוּפָא וַדַּאי דְּאִיהוּ זְמִינָא לְהַהוּא רְעוּתָא דְנִשְׁמָתָא דְנָפְקָא מִן דְּכוּרָא.

וְאִינּוּן גּוּפִין זְמִינִין לְאַתְעָרָא בְקַדְמִיתָא כִּדְקָאַמְרָן. וּלְבָתַר דְּאִלֵּין יְקוּמוּן, יְקוּמוּן כָּל אַחֲרָנִין דְּבִשְׁאָר אַרְעָאן, וְיִתְקַיְּימוּ בְקִיּוּמָא שְׁלִים, וְיִתְחַדְּתוּן בְּחַדְתוּתָא דְסִיהֲרָא, וְיִתְחַדֵּשׁ עַלְמָא כְּמִלְקַדְמִין. וּכְדֵין כְּתִיב בְּהַהוּא זְמְנָא (תהלים קד) יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו.

וּבְגִין כָּךְ (ישעיה נב) הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי, לְאַהֲדָרָא נִשְׁמָתִין כָּל חַד וְחַד לְאַתְרֵיהּ. יָרוּם וְנִשָּׂא וְגָבַהּ מְאֹד, מִסִּטְרָא דְכָל אִינּוּן דַּרְגִּין עִלָּאִין כִּדְקָאַמְרָן.

לשון הקודש

הַנְּקֵבָה לַזָּכָר עוֹלֶה וּמִתְעָרֵב עִמָּהּ שֶׁלְּמַעְלָה, וְנִכְלָלִים זֶה עִם זֶה וְעוֹשֶׂה נְשָׁמָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ, הִיא הָאִשָּׁה – זֶהוּ הַגּוּף וַדַּאי, שֶׁהוּא זָמִין לְאוֹתוֹ רָצוֹן שֶׁל הַנְּשָׁמָה שֶׁיָּצְאָה מִן הַזָּכָר.

וְאוֹתָם הַגּוּפִים עֲתִידִים לְהִתְעוֹרֵר בָּרִאשׁוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וּלְאַחַר שֶׁאֵלּוּ יָקוּמוּ, יָקוּמוּ כָּל הָאֲחֵרִים שֶׁבִּשְׁאָר הָאֲרָצוֹת וְיִתְקַיְּמוּ בְּקִיּוּם שָׁלֵם, וְיִתְחַדְּשׁוּ בְּהִתְחַדְּשׁוּת הַלְּבָנָה, וְיִתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם כְּמוֹ מִקֶּדֶם, וְאָז כָּתוּב בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן (תהלים קד) יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי – לְהַחֲזִיר הַנְּשָׁמוֹת כָּל אַחַת וְאַחַת לִמְקוֹמָהּ. יָרוּם וְנִשָּׂא וְגָבַהּ מְאֹד – מֵהַצַּד שֶׁל כָּל אוֹתָן הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

כַּאֲשֶׁר שָׁמְמוּ עָלֶיךָ רַבִּים כֵּן מִשְׁחַת מֵאִישׁ מַרְאֵהוּ וְתֹאָרוֹ מִבְּנֵי אָדָם. (ישעיה נב) תָּא חֲזֵי, דְּהָא אִתְּמַר דְּכַד אִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, וּשְׁכִינְתָּא אִתְגְּלִי בְּגוֹ אַרְעָן נוּכְרָאִין בֵּינַיְיהוּ. מַה כְּתִיב, (ישעיה לג) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן. כֻּלְּהוּ בָכוּ עַל דָּא, וּקְשִׁירוּ בְּכִיָּה וְאֶבְלָא. וְכָל דָּא עֲלָה דִּשְׁכִינְתָּא דְּאִתְגַּלְיָיא מֵאַתְרָהּ, וְכַמָּה דְּאִיהִי מִשְׁתַּנִּית מִכְּמָה דְּהֲוַת. אוֹף הָכִי בַּעֲלָהּ לָא נָהִיר נְהוֹרֵיהּ וְאִשְׁתַּנֵּי מִכְּמָה דְּהֲוָה, דִּכְתִיב, (ישעיה יג) חָשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ. וְעַל דָּא כְּתִיב כֵּן מִשְׁחַת מֵאִישׁ מַרְאֵהוּ.

דָּבָר אַחֵר כֵּן מִשְׁחַת מֵאִישׁ מַרְאֵהוּ, מֵהַאי עֶבֶד דְּאִשְׁתַּנֵּי דְּיוּקְנֵיהּ וּגְוָונֵיהּ מִכְּמָה דְּהֲוָה. דָּבָר אַחֵר כֵּן מִשְׁחַת מֵאִישׁ מַרְאֵהוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה נ) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם. דְּהָא

לשון הקודש

(ישעיה נב) כַּאֲשֶׁר שָׁמְמוּ עָלֶיךָ רַבִּים כֵּן מִשְׁחַת מֵאִישׁ מַרְאֵהוּ וְתֹאָרוֹ מִבְּנֵי אָדָם, בֹּא רְאֵה, שֶׁהִגֵּה נֶאֱמַר שֶׁכַּאֲשֶׁר נֶחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהַשְּׁכִינָה גָּלְתָה לְתוֹךְ אֲרָצוֹת נָכְרִיּוֹת בֵּינֵיהֶם, מַה כָּתוּב? (שם לג) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן, כֻּלָּם בָּכוּ עַל זֶה וְקָשְׁרוּ בְּכִיָּה וְאֵבֶל, וְכָל זֶה עַל הַשְּׁכִינָה שֶׁגָּלְתָה מִמְּקוֹמָהּ. וְכַמָּה שֶׁהִיא מִשְׁתַּנִּית מִכְּמוֹ שֶׁהָיְתָה, אַף כָּךְ בַּעְלָהּ לֹא מֵאִיר אוֹרוֹ וְהִשְׁתַּנָּה מִכְּמוֹ שֶׁהָיָה, שֶׁכָּתוּב (שם יג) חָשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ, וְעַל זֶה כָּתוּב כֵּן מִשְׁחַת מֵאִישׁ מַרְאֵהוּ.

דָּבָר אַחֵר כֵּן מִשְׁחַת מֵאִישׁ מַרְאֵהוּ – מֵהָעֶבֶד הַזֶּה שֶׁהִשְׁתַּנָּה דְּיוּקְנוֹ וְגוֹנוֹ מִכְּמוֹ שֶׁהָיָה. דָּבָר אַחֵר כֵּן מִשְׁחַת מֵאִישׁ מַרְאֵהוּ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם נ) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׂק אָשִׂים

מִיּוֹמָא דְאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא לָא קָיְימוּ שָׁמַיִם בִּנְהוֹרָא דִלְהוֹן, וְרָזָא דְמִלָּה בִּרְכָאן לָא שָׁרְיָין אֶלָּא בְּאֲתַר דְּאִשְׁתַּכָּחוּ דְכַר וְנוּקְבָא, וְאוּקְמוּהָ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (בראשית ב) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם. וּבְגִין כָּךְ מִשְׁחַת מֵאִישׁ מַרְאֵהוּ.

וְדָא הוּא כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבָד, אָבוּד אוֹ נֶאֱבַד לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אָבַד, דְּלָא שַׁרְיָין בִּרְכָאן אֶלָּא בְּאֲתַר דְּאִשְׁתַּכָּחוּ דְכַר וְנוּקְבָא כָּחֲדָא כְּמָה דְאִתְּמַר. בְּגִין דָּא בְּהַהוּא זִמְנָא דְלָא אִשְׁתַּכַּח (דף קפב ע"ב) דְּכוּרָא בַּהֲדָהּ, וּכְדֵין כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּנָפְקֵי כֻּלְּהוּ הֲוֵי לְהוּ שִׁנּוּיָא מִכְּמָה דְהֲווּ בְּזִמְנָא דְשִׁמְשָׁא אִתְחַבַּר בְּסִיהֲרָא כְּמָה דְאִתְּמַר. וְעַל דָּא אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף וְגו' וְאִתְּמַר.

וְהוּא נַעַר, בְּגִין דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין לְעָלְמִין, צַדִּי"ק

לשון הקודש

כְּסוּתָם. שֶׁהֲרֵי מִיּוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לֹא עָמְדוּ הַשָּׁמַיִם בְּאוֹרָם, וְסוֹד הַדָּבָר – הַבְּרָכוֹת לֹא שׁוֹרוֹת אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצָאִים זָכָר וּנְקֵבָה, וּבֵאֲרוּהוּ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ מִשְׁחַת מֵאִישׁ מַרְאֵהוּ.

וְזֶהוּ כַּכָּתוּב (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבָד. אָבוּד אוֹ נֶאֱבָד לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אָבָד, שֶׁאֵין שׁוֹרוֹת בְּרָכוֹת אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצָאִים זָכָר וּנְקֵבָה יַחַד, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. מִשּׁוּם זֶה בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁלֹּא נִמְצָא הַזָּכָר עִמָּהּ, וְאָז כָּל אוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת, לְכֻלָּן הָיָה לָהֶן שִׁנּוּי מִכְּמוֹ שֶׁהָיוּ בִּזְמַן שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מִתְחַבֵּר בַּלְּבָנָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְלָכֵן אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף וְגו', וְנִתְבָּאֵר.

וְהוּא נַעַר, מִשּׁוּם שֶׁאֵין נִפְרָדִים

וְצֶדֶ"ק כְּחַדָּא אִינּוּן, כְּמָה דְּאִיהִי אִתְקְרִיאַת בִּשְׁמָא דִּדְכוּרָא, הָכִי נָמֵי אִתְקְרֵי אִיהוּ בִּשְׁמָא דִּילָהּ דִּכְתִיב וְהוּא נַעַר.

אֶת בְּנֵי בִלְהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה, בְּכֻלְּהוּ קָיְימָא לְחַדְתָּא לוֹן כְּדְקָא יְאוּת וּלְאִשְׁתַּעְשְׁעָא לוֹן בְּחֶדְוָה דִילֵיהּ. דְּכֻלְּהוּ עַנְפִּין וְכֻלְּהוּ עָלִין, כֻּלְּהוּ מִתְבָּרְכִין בְּחֶדְוָה דִילֵיהּ.

אֵלֶּה תֹּלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף, כְּמָה דְּאִתְּמַר דְּכָל דִּיוּקְנָא דְּיַעֲקֹב הָוָה בֵּיהּ בְּיוֹסֵף, וְכָל מַה דְּאֵירַע לְהַאי אֵירַע לְהַאי, וְתַרְוַוּיְיהוּ כְּחַדָּא אָזְלֵי. וְדָא הוּא רָזָא דְּאָת ו"ו דְּאָזְלֵי תַרְוַוּיְיהוּ כְּחַדָּא, בְּגִין דְּאִינּוּן רָזָא חָדָא וְדִיוּקְנָא חָדָא.

וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דִּבָּתָם רָעָה, הָא אוּקְמוּהָ דְּהַוָה אָמַר לְאָבוּי עֲלַיְיהוּ דְּהַוּ אָכְלֵי שַׁיְיפָא מִבַּעֲלֵי

לשון הקודש

לְעוֹלָמִים, צַדִּי"ק וְצֶדֶ"ק הֵם יַחַד. כְּמוֹ שֶׁהִיא נִקְרֵאת בַּשֵּׁם שֶׁל הַזָּכָר, גַּם כָּךְ הוּא נִקְרָא בַּשֵּׁם שֶׁלָּהּ, שֶׁכָּתוּב וְהוּא נַעַר.

אֶת בְּנֵי בִלְהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה. בְּכֻלָּם עוֹמֶדֶת לְחַדֵּשׁ אוֹתָם כָּרָאוּי וּלְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ לָהֶם בַּשִּׂמְחָה שֶׁלּוֹ. שֶׁכָּל הָעֲנָפִים וְכָל הֶעָלִים, כֻּלָּם מִתְבָּרְכִים בְּשִׂמְחָתוֹ.

אֵלֶּה תֹּלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, שֶׁכָּל דְּמוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הָיְתָה בְּיוֹסֵף, וְכָל מַה שֶׁאֵרַע לָזֶה אֵרַע לָזֶה, וּשְׁנֵיהֶם הוֹלְכִים יַחַד. וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל הָאוֹת וָ"ו, שֶׁשְּׁנֵיהֶם הוֹלְכִים יַחַד, מִשּׁוּם שֶׁהֵם סוֹד אֶחָד וּדְמוּת אַחַת.

וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דִּבָּתָם רָעָה, הֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ שֶׁהָיָה אוֹמֵר לְאָבִיו עֲלֵיהֶם שֶׁהָיוּ

חַיִּין כַּד אִינּוּן חַיִּין. וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דִּבָּתָם רָעָה, וְכִי הָא בְּמִנְיָינָא הֲווֹ אִינּוּן בְּנֵי שִׁפְחוֹת, הֵיךְ הֲווֹ מְזַלְזְלִין בְּחוֹן בְּנֵי לֵאָה, וְהֵיךְ הֲווֹ אָכְלִין אֵבָר מִן הַחַי וְהֲווּ עָבְרִין עַל פִּקּוּדָא דְּמָאֵרֵיהוֹן. דְּהָא פַּקִּיד עַל בְּנֵי נֹחַ פִּקּוּדָא דָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (בראשית ט) אַךְ בָּשָׂר בְּנַפְשׁוֹ דָּמוֹ לֹא תֹאכֵלוּ, וְאִינּוּן הֲווֹ אָכְלֵי לֵיהּ וְעָבְרִין עַל פִּקּוּדָא דְּמָאֵרֵיהוֹן. אֶלָּא יוֹסֵף הָוָה קָאָמַר, וְעַל דָּא אִתְעַנַּשׁ.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֶת דִּבָּתָם רָעָה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ דְּיַהֲבֵי עֵינַיְיהוּ בִּבְנוֹת אַרְעָא, וְדָא הוּא דִּבָּתָם רָעָה. לְיַנְקָא לְכָל אִינּוּן דַּרְגִּין דְּלָא קַדִּישִׁין (ד"א ל"ג אַף עַל גַּב) דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא מְסָאֲבָא:

וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בָּנָיו כִּי בֶן זְקֻנִים הוּא לוֹ וְעָשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת פַּסִּים. רִבִּי

לשון הקודש

אוֹכְלִים אֵיבָר מִבַּעֲלֵי חַיִּים בְּשֶׁהֵם חַיִּים. וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דִּבָּתָם רָעָה, וְכִי זֶה בְּמִנְיָן הָיוּ אוֹתָם בְּנֵי הַשִּׁפְחוֹת, אֵיךְ הָיוּ מְזַלְזְלִים בָּהֶם בְּנֵי לֵאָה, וְאֵיךְ הָיוּ אוֹכְלִים אֵיבָר מִן הַחַי וְהָיוּ עוֹבְרִים עַל מִצְוַת רִבּוֹנָם, שֶׁהֲרֵי צִוָּה עַל בְּנֵי נֹחַ מִצְוָה זוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ט) אַךְ בָּשָׂר בְּנַפְשׁוֹ דָּמוֹ לֹא תֹאכֵלוּ, וְהֵם הָיוּ אוֹכְלִים אוֹתָם וְעוֹבְרִים עַל מִצְוַת רִבּוֹנָם? אֶלָּא יוֹסֵף הָיָה אוֹמֵר, וְעַל זֶה נֶעֱנַשׁ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֶת דִּבָּתָם רָעָה – כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ שֶׁנָּתְנוּ עֵינֵיהֶם בִּבְנוֹת הָאָרֶץ, וְזֶהוּ דִּבָּתָם רָעָה, לְהֵינִיק אֶת כָּל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת שֶׁאֵינָן קְדוֹשׁוֹת (ד"א אַף עַל גַּב) שֶׁבָּאוֹת מִצַּד הַטֻּמְאָה.

וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בָּנָיו כִּי

אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כו) לֵךְ עַמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ וּסְגֹר דְּלָתְךָ בַּעֲדֶךָ חֲבִי כִמְעַט רֶגַע עַד יַעֲבָר זַעַם. לֵךְ עַמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָחִים לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. וּבְגִין רְחִימוּתָא דִלְהוֹן דְּרָחִים לוֹן עַל כָּל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, אַזְהַר לוֹן, וּבָעֵי לְנַטְרָא לוֹן בְּכָל מַה דְּאִינוּן עָבְדִין.

תָּא חֲזֵי, תְּלַת זִמְנִין אִית בְּיוֹמָא דְדִינָא שַׁרְיָא בְּעַלְמָא, וְכַד אָתֵי הַהוּא זִמְנָא, מִיבְעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִזְדַּהֲרָא וּלְאִסְתַּמְרָא דְּלָא יִפְגַּע בֵּיהּ הַהוּא דִינָא, וְאִינוּן זִמְנִין יְדִיעָן וְהָא אוּקְמוּהָ.

בְּגִין דְּהָא כַּד סָלִיק צַפְרָא, אַבְרָהָם אִתְעַר בְּעַלְמָא, וְאָחִיד לֵיהּ לְדִינָא לְקָשְׁרָא לֵיהּ בַּהֲדֵיהּ. וּבְשֵׁירוּתָא דִתְלַת שָׁעֵי קַמַּיְיתָא נָטִיל דִּינָא מֵאַתְרֵיהּ

לשון הקודש

בֶּן זְקֻנִים הוּא לוֹ וְעָשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת פַּסִּים. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כו) לֵךְ עַמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ וּסְגֹר דְּלָתְךָ בַּעֲדֶךָ חֲבִי כִמְעַט רֶגַע עַד יַעֲבָר זַעַם. לֵךְ עַמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ.

בֹּא רְאֵה כַּמָּה אוֹהֵב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל, וּבִשְׁבִיל אַהֲבָתָם שֶׁאוֹהֵב אוֹתָם עַל כָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, הִזְהִיר אוֹתָם וְרוֹצֶה לִשְׁמֹר אוֹתָם בְּכָל מַה שֶּׁהֵם עוֹשִׂים.

בֹּא רְאֵה, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים יֵשׁ בַּיּוֹם שֶׁהַדִּין שׁוֹרֶה בָּעוֹלָם, וּכְשֶׁבָּא אוֹתוֹ הַזְּמַן, צָרִיךְ הָאָדָם לְהִזָּהֵר וּלְהִשָּׁמֵר שֶׁלֹּא יִפְגַּע בּוֹ אוֹתוֹ הַדִּין, וְהֵם זְמַנִּים יְדוּעִים, וַהֲרֵי בֵּאֲרוּהָ.

מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁעוֹלֶה הַבֹּקֶר, אַבְרָהָם מִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם וְאוֹחֵז אֶת הַדִּין לִקְשֹׁר

לְאַתְעָרָא בֵּיהּ בְּיַעֲקֹב, עַד דְּאִתְעַר צְלוֹתָא דְּמִנְחָה דְּאַהֲדַר דִּינָא לְאַתְרֵיהּ, וְאִתְעַר דִּינָא דִּלְתַתָּא לְאִתְקַשְּׁרָא בְּדִינָא דִּלְעֵילָא. דְּהָא כְּדֵין אִתְקַשַּׁר דִּינָא בְּדִינָא וּבָעֵי לְאִזְדַּהֲרָא.

תוּ כַּד דִּינָא אִתְעַר בְּעַלְמָא וּמוֹתָא אִשְׁתַּכַּח בְּמָתָא, לָא לִיבְעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמֵיהַךְ יְחִידָאי בְּשׁוּקָא וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי. אֶלָּא בָּעֵי לְאַסְגָּרָא גַּרְמֵיהּ דְּלָא יִפּוּק לְבַר, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ בְּנֹחַ דְּאַסְגַּר גַּרְמֵיהּ בְּתֵיבוּתָא דְּלָא יִשְׁתַּכַּח קַמֵּי מְחַבְּלָא.

וְעַל דָּא לֵךְ עַמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ, אַסְגַּר גַּרְמָךְ. וּסְגוֹר דְּלָתְךָ בַּעֲדֶךָ, דְּלָא יִתְחֲזֵי קַמֵּיהּ דִּמְחַבְּלָא. חֲבִי כִּמְעַט רֶגַע עַד יַעֲבוֹר זַעַם, דְּבָתַר דְּאַעְבַּר דִּינָא לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לִמְחַבְּלָא לְחַבָּלָא.

לשון הקודש

אוֹתוֹ עִמּוֹ, וּבְרֵאשִׁית שְׁלֹשׁ הַשָּׁעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת נוֹסֵעַ הַדִּין מִמְּקוֹמוֹ לְהִתְעוֹרֵר בּוֹ בְּיַעֲקֹב, עַד שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁמַּחֲזִירָה אֶת הַדִּין לִמְקוֹמוֹ, וּמִתְעוֹרֵר הַדִּין שֶׁלְּמַטָּה לְהִתְקַשֵּׁר בַּדִּין שֶׁל מַעְלָה, שֶׁהֲרֵי אָז נִקְשָׁר דִּין עִם דִּין, וְצָרִיךְ לְהִזָּהֵר.

עוֹד, כְּשֶׁהַדִּין מִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם וְהַמָּוֶת נִמְצָא בָּעִיר, לֹא צָרִיךְ הָאָדָם לָלֶכֶת יְחִידִי בַּשּׁוּק, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים, אֶלָּא צָרִיךְ לִסְגֹּר אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יֵצֵא הַחוּצָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בְּנֹחַ שֶׁסָּגַר אֶת עַצְמוֹ בַּתֵּבָה שֶׁלֹּא יִמָּצֵא לִפְנֵי הַמַּשְׁחִית.

וְעַל זֶה לֵךְ עַמִּי בַּחֲדָרֶיךָ, סְגֹר אֶת עַצְמְךָ, וּסְגֹר דְּלָתְךָ בַּעֲדֶךָ, שֶׁלֹּא יִתְרָאֶה לִפְנֵי הַמַּשְׁחִית. חֲבִי כִּמְעַט רֶגַע עַד יַעֲבָר זַעַם, שֶׁאַחַר שֶׁעוֹבֵר הַדִּין אֵין רְשׁוּת לַמַּשְׁחִית לְהַשְׁחִית.

תָּא חֲזֵי, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין רְחִימוּתָא דְּאִיהוּ רָחִים לוֹן לְיִשְׂרָאֵל וְקָרִיב לוֹן לְגַבֵּיהּ, כָּל שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שָׂנְאִין לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּאִינּוּן מִתְרַחֲקִין וְיִשְׂרָאֵל קְרִיבִין.

וְתָא חֲזֵי, בְּגִין רְחִימוּתָא דְּרָחִים יַעֲקֹב לְיוֹסֵף יַתִּיר מֵאֲחוֹי, אַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ הֲווֹ לֵיהּ אַחִין, מַה כְּתִיב וַיִּתְנַכְּלוּ אוֹתוֹ לַהֲמִיתוֹ, כָּל שֶׁכֵּן עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לְיִשְׂרָאֵל.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה גָּרִים לֵיהּ הַהוּא רְחִימוּתָא דְּרָחִים לֵיהּ יַתִּיר, דְּגָרַם לֵיהּ דְּאִתְגְּלֵי מֵאֲבוֹי, וְאִתְגְּלִי אֲבוֹי בַּהֲדֵיהּ, וְגָרַם לְהוּ גָּלוּתָא (דף קפג ע"א) וְלִשְׁכִינְתָּא דְּאִתְגַּלְיָא בֵּינַיְיהוּ. וְאַף עַל גַּב דְּאִתְגְּזִירַת גְּזֵרָה, וְאוּקְמוּהָ דִּבְגִין כְּתֹנֶת פַּסִּים דְּעֲבַד לֵיהּ יַתִּיר, מַה כְּתִיב וַיִּרְאוּ אֶחָיו:

לשון הקודש

בא רְאֵה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁבִיל הָאַהֲבָה שֶׁהוּא אוֹהֵב אֶת יִשְׂרָאֵל וְקֵרֵב אוֹתָם אֵלָיו, כָּל שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שׂוֹנְאִים אֶת יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מְרֻחָקִים וְיִשְׂרָאֵל קְרוֹבִים.

ובא רְאֵה, מִשּׁוּם הָאַהֲבָה שֶׁאָהַב יַעֲקֹב אֶת יוֹסֵף יוֹתֵר מֵאֶחָיו, אַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם הָיוּ לוֹ אַחִים, מַה כָּתוּב? וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ לַהֲמִיתוֹ. כָּל שֶׁכֵּן הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לְיִשְׂרָאֵל.

בא רְאֵה כַּמָּה גָּרְמָה לוֹ אוֹתָהּ אַהֲבָה שֶׁאָהַב אוֹתוֹ יוֹתֵר, שֶׁגָּרַם לוֹ שֶׁהָגְלָה מֵאָבִיו, וְגָלָה אָבִיו עִמּוֹ, וְגָרַם לָהֶם גָּלוּת וְלַשְׁכִינָה שֶׁגָּלְתָה בֵּינֵיהֶם, וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּגְזְרָה הַגְּזֵרָה, וּבֵאֲרוּהוּ שֶׁבִּשְׁבִיל כְּתֹנֶת הַפַּסִּים שֶׁעָשָׂה לוֹ יוֹתֵר, מַה כָּתוּב? וַיִּרְאוּ אֶחָיו.

וַיַּחֲלֹם יוֹסֵף חֲלוֹם וְגוֹ', רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (במדבר יב) **וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ נָא דְּבָרָי אִם יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם יְיָ בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע בַּחֲלוֹם אֲדַבֶּר בּוֹ. תָּא חֲזֵי, כַּמָּה דַרְגִּין לְדַרְגִּין עֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכֻלְּהוּ קָיְימֵי דָּא עַל דָּא. דַּרְגָּא עַל דַּרְגָּא, דָּא לְעֵיל מִן דָּא, וְכֻלְּהוּ יָנְקִין אִלֵּין מִן אִלֵּין כְּדְקָא חָזֵי לוֹן, אִלֵּין מִימִינָא וְאִלֵּין מִשְׂמָאלָא, וְכֻלְּהוּ אִתְמַנָּן אִלֵּין עַל אִלֵּין, כֻּלָּא כְּדְקָא יָאוּת.**

תָּא חֲזֵי, כָּל נְבִיאֵי דְעַלְמָא כֻּלְּהוּ יָנְקֵי מִסִּטְרָא חָדָא, מִגּוֹ תְּרֵין דַּרְגִּין יְדִיעָן, וְאִינוּן דַּרְגִּין הֲווֹ אִתְחַזְיָין בְּגוֹ אַסְפַּקְלַרְיָאה דְּלָא נָהֲרָא, דִּכְתִיב בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע, מָאי הוּא מַרְאָה, כְּמָה דְאִתְּמַר (ד"א ל"ג דְּמַרְאָה) **חֵיזוּ דְּכָל גְּוָונִין אִתְחַזְיָין בְּגַוָּוהּ, וְדָא הִיא אַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נָהֲרָא. בַּחֲלוֹם אֲדַבֶּר בּוֹ, דָּא הוּא**

לשון הקודש

וַיַּחֲלֹם יוֹסֵף חֲלוֹם וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (במדבר יב) וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ נָא דְּבָרָי אִם יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם ה' בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע בַּחֲלוֹם אֲדַבֶּר בּוֹ. בֹּא רְאֵה כַּמָּה דַרְגוֹת לְדַרְגוֹת עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כֻּלָּם עוֹמְדִים זֶה עַל זֶה, דַּרְגָּה עַל דַּרְגָּה, זוֹ לְמַעְלָה מִזּוֹ, וְכֻלָּן יוֹנְקוֹת אֵלוּ מֵאֵלוּ כָּרָאוּי לָהֶם, אֵלוּ מִיָּמִין וְאֵלוּ מִשְּׂמֹאל, וְכֻלָּם מְמֻנּוֹת אֵלוּ עַל אֵלוּ הַכֹּל כָּרָאוּי. **בֹּא** רְאֵה, כָּל נְבִיאֵי הָעוֹלָם, כֻּלָּם יוֹנְקִים מִצַּד אֶחָד מִתּוֹךְ שְׁתֵּי דַרְגוֹת יְדוּעוֹת, וְאוֹתָן הַדַּרְגוֹת הָיוּ נִרְאוֹת בְּתוֹךְ הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, שֶׁכָּתוּב בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע. מַה הִיא הַמַּרְאָה? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר [שֶׁמַּרְאָה] הַמַּרְאָה שֶׁכָּל הַגְּוָנִים נִרְאִים בְּתוֹכָהּ, וְזוֹהִי

חַד מִשִּׁתִּין בִּנְבוּאָה כְּמָה דְאוּקְמוּהָ. וְאִיהוּ דַרְגָּא שְׁתִיתָאָה מֵהַהוּא דַרְגָּא דִּנְבוּאָה וְאִיהוּ דַרְגָּא דְגַבְרִיאֵל דִּמְמַנָּא עַל חֶלְמָא וְהָא אִתְּמַר.

תָּא חֲזֵי, כָּל חֶלְמָא דְאִיהוּ כְּדְקָא יְאוּת מֵהַאי דַרְגָּא קָא אַתְיָא, וְעַל דָּא לֵית לָךְ חֶלְמָא דְלָא יִתְעָרְבוּן עִמֵּיהּ מִלִּין כְּדִיבִין, כְּמָה דְאוּקִימְנָא, וּבְגִין כָּךְ מִנַּיְיהוּ קְשׁוֹט וּמִנַּיְיהוּ כְּדִיבָן, וְלֵית לָךְ חֶלְמָא דְלָא אִית בֵּיהּ מֵהַאי גִּיסָא וּמֵהַאי גִּיסָא.

וּבְגִין דְּאִית בֵּיהּ בְּחֶלְמָא כֹּלָּא כִּדְאֲמָרָן, כָּל חֶלְמִין דְּעַלְמָא אָזְלִין בָּתַר פִּשְׁרָא דְפוּמָא, וְאוּקְמוּהָ. דִּכְתִיב, (בראשית מא) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ כֵּן הָיָה. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִית בֵּיהּ בְּחֶלְמָא כְּדִיבוּ וּקְשׁוֹט, וּמִלָּה שָׁלְטָא עַל כֹּלָּא, וּבְגִין כָּךְ בָּעֵי חֶלְמָא פִּשְׁרָא טָבָא. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּגִין דְּכָל חֶלְמָא מִדַּרְגָּא דִלְתַתָּא

לשון הקודש

הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה. בַּחֲלוֹם אֲדַבֵּר בּוֹ, זֶהוּ אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בִּנְבוּאָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ, וְהִיא הַדַּרְגָּה הַשִּׁשִּׁית מֵאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁל נְבוּאָה, וְהִיא הַדַּרְגָּה שֶׁל גַּבְרִיאֵל שֶׁמְּמֻנֶּה עַל הַחֲלוֹם, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

בֹּא רְאֵה, כָּל חֲלוֹם שֶׁהוּא כָּרָאוּי, בָּא מִן הַדַּרְגָּה הַזּוֹ, וְעַל כֵּן אֵין לְךָ חֲלוֹם שֶׁלֹּא יִתְעָרְבוּ בּוֹ דְּבָרִים כּוֹזְבִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ מֵהֶם אֱמֶת וּמֵהֶם כּוֹזְבִים, וְאֵין לְךָ חֲלוֹם שֶׁאֵין בּוֹ מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה.

וּמִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בַּחֲלוֹם הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, כָּל הַחֲלוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הוֹלְכִים אַחַר פִּתְרוֹן הַפֶּה, וּבֵאֲרוּהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מא) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ כֵּן הָיָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בַּחֲלוֹם כָּזָב וֶאֱמֶת, וְהַדִּבּוּר שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, וּמִשּׁוּם

אִיהוּ, וְדִבּוּר שָׁלְטָא עֲלֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ כָּל חֶלְמָא אָזְלָא בָּתַר פִּשְׁרָא.

פָּתַח וְאָמַר, (איוב לג) **בַּחֲלוֹם חֶזְיוֹן לַיְלָה בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה עַל אֲנָשִׁים בִּתְנוּמוֹת עֲלֵי מִשְׁכָּב אָז יִגְלֶה אֹזֶן אֲנָשִׁים וּבְמוֹסָרָם יַחְתֹּם. תָּא חֲזֵי, כַּד סָלִיק בַּר נָשׁ לְעַרְסֵיהּ, מִיבְעֵי לֵיהּ לְאַמְלָכָא עֲלֵיהּ מַלְכוּתָא דִשְׁמַיָּא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר יֵימָא חַד פְּסוּקָא דְרַחֲמֵי וְאוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. בְּגִין דְּהָא כַּד בַּר נָשׁ נָאִים עַל עַרְסֵיהּ, הָא נִשְׁמָתֵיהּ נַפְקָא מִנֵּיהּ וְאָזְלָא וְשָׁטְיָא לְעֵילָא, כָּל חַד וְחַד כְּפוּם אָרְחֵיהּ וְהָכִי סְלִיקַת כְּמָה דְאִתְּמַר.**

מַה כְּתִיב, בַּחֲלוֹם חֶזְיוֹן לַיְלָה. כַּד בְּנֵי נָשָׁא שָׁכְבֵי בְּעַרְסַיְיהוּ נָיְימִין וְנִשְׁמָתָא נָפְקַת מִנַּיְיהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, בִּתְנוּמוֹת עֲלֵי מִשְׁכָּב אָז יִגְלֶה אֹזֶן אֲנָשִׁים. וּכְדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹדַע לָהּ לְנִשְׁמָתָא

לשון הקודש

כָּךְ צָרִיךְ הַחֲלוֹם פִּתְרוֹן טוֹב. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִשּׁוּם שֶׁכָּל חֲלוֹם הוּא מֵהַמַּדְרֵגָה שֶׁלְּמַטָּה, וְהַדִּבּוּר שׁוֹלֵט עָלָיו, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּל חֲלוֹם הוֹלֵךְ אַחַר הַפִּתְרוֹן.

פָּתַח וְאָמַר, (איוב לג) בַּחֲלוֹם חֶזְיוֹן לַיְלָה בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה עַל אֲנָשִׁים בִּתְנוּמוֹת עֲלֵי מִשְׁכָּב אָז יִגְלֶה אֹזֶן אֲנָשִׁים וּבְמוֹסָרָם יַחְתֹּם. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁעוֹלֶה אָדָם לְמִטָּתוֹ, הוּא צָרִיךְ לְהַמְלִיךְ עָלָיו מַלְכוּת שָׁמַיִם בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ יֹאמַר פָּסוּק אֶחָד שֶׁל רַחֲמִים, וּבֵאֲרוּהוּ הַחֲבֵרִים. מִשּׁוּם שֶׁהִנֵּה כַּאֲשֶׁר אָדָם יָשֵׁן עַל מִטָּתוֹ, הִנֵּה נִשְׁמָתוֹ יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ וְהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת לְמַעְלָה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי דַּרְכּוֹ, וְכָךְ עוֹלֶה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

מַה כָּתוּב? בַּחֲלוֹם חֶזְיוֹן לַיְלָה, כְּשֶׁבְּנֵי אָדָם שׁוֹכְבִים בְּמִטָּתָם יְשֵׁנִים וְהַנְּשָׁמָה יוֹצֵאת מֵהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בִּתְנוּמוֹת עֲלֵי

בְּהַהוּא דַּרְגָּא דְּקָיְימָא עַל חֶלְמָא, אִינּוּן מִלִּין דִּזְמִינִין לְמֵיתֵי עַל עַלְמָא אוֹ אִינּוּן מִלִּין כְּפוּם אִינּוּן הִרְהוּרִין דְּלִבֵּיהּ. בְּגִין דְּבַר נָשׁ נָטִיל אָרְחָא דְתוֹכָחֵי דְעָלְמָא.

בְּגִין דְּהָא לָא מוֹדְעִין לֵיהּ לְבַר נָשׁ בְּעוֹד דְּאִיהוּ קָאִים בְּתוּקְפָּא דְגוּפָא (נ"א דְרוּחָא) כִּדְקָאֲמָרָן, אֶלָּא מַלְאָכָא אוֹדַע לְנִשְׁמָתָא וְנִשְׁמָתָא לְבַר נָשׁ. וְהַהוּא חֶלְמָא אִיהוּ מִלְּעֵילָא, כַּד נִשְׁמָתִין נָפְקִין מִגּוּפֵי וְסָלְקִין כָּל חַד וְחַד כְּפוּם אָרְחֵיהּ. וְכַמָּה דַרְגִּין עַל דַּרְגִּין, בְּרָזָא דְחֶלְמָא כֻּלְּהוּ בְּרָזָא דְחָכְמְתָא. וְתָא חֲזֵי, חֲלוֹם דַּרְגָּא חָדָא, מַרְאָה דַרְגָּא חָדָא, נְבוּאָה דַרְגָּא חָדָא, וְכֻלְּהוּ דַרְגִּין לְדַרְגִּין אִלֵּין עַל אִלֵּין.

וַיַּחֲלֹם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגֵּד לְאֶחָיו וַיּוֹסִפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ עַל חֲלוֹמוֹתָיו. מֵהָכָא דְלָא מִיבְעֵי לֵיהּ

לשון הקודש

מִשְּׁכָב אָז יִגְלֶה אֹזֶן אֲנָשִׁים. וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹדִיעַ לַנְּשָׁמָה, בְּאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁעוֹמֶדֶת עַל הַחֲלוֹם, אוֹתָם הַדְּבָרִים שֶׁעֲתִידִים לָבֹא עַל הָעוֹלָם, אוֹ אוֹתָם דְּבָרִים כְּפִי אוֹתָם הַהִרְהוּרִים שֶׁל לִבּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁאָדָם נוֹטֵל דֶּרֶךְ שֶׁל תּוֹכְחוֹת הָעוֹלָם.

מִשּׁוּם שֶׁהִנֵּה לֹא מוֹדִיעִים לָאָדָם בְּעוֹד שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּכֹחַ הַגּוּף [נ"א שֶׁל הָרוּחַ] כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, אֶלָּא מַלְאָךְ מוֹדִיעַ לַנְּשָׁמָה, וְהַנְּשָׁמָה לָאָדָם, וְאוֹתוֹ הַחֲלוֹם הוּא מִלְּמַעְלָה, כְּשֶׁהַנְּשָׁמוֹת יוֹצְאוֹת מִן הַגּוּפִים וְעוֹלוֹת כָּל אַחַת וְאַחַת כְּפִי דַּרְכָּהּ. וְכַמָּה דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת בְּסוֹד הַחֲלוֹם, כֻּלָּן בְּסוֹד הַחָכְמָה. וּבֹא וּרְאֵה, הַחֲלוֹם דַּרְגָּה אַחַת, הַמַּרְאֶה דַּרְגָּה אַחַת, הַנְּבוּאָה דַּרְגָּה אַחַת, וְכֻלָּם דְּרָגוֹת לִדְרָגוֹת אֵלֶּה עַל אֵלֶּה.

וַיַּחֲלֹם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגֵּד לְאֶחָיו וַיּוֹסִפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ עַל חֲלוֹמוֹתָיו. מִכָּאן שֶׁלֹּא

לְבַר נָשׁ לְמֵימַר חֶלְמֵיהּ בַּר לְהַהוּא בַר נָשׁ דְּרָחִים לֵיהּ, וְאִי לָאו, אִיהוּ גָּרִים לֵיהּ. דְּאִי הַהוּא חֶלְמָא מִתְהַפֵּךְ לְגַוְונָא אַחֲרָא, אִיהוּ גָּרִים לְסַלְקָא.

תָּא חֲזֵי, דְּיוֹסֵף אִיהוּ אָמַר חֶלְמָא לַאֲחוּהִי, וְעַל דָּא גָּרְמוּ לֵיהּ לְסַלְקָא חֶלְמֵיהּ תְּרֵין וְעֶשְׂרִין שְׁנִין דְּאִתְעַכַּב. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, מְנָלָן, דִּכְתִיב וַיּוֹסִיפוּ עוֹד שְׂנֹא אוֹתוֹ. מָאי שְׂנֹא אוֹתוֹ, דְּגָרְמוּ לֵיהּ קִטְרוּגִין בְּדָא.

מַה כְּתִיב, וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שִׁמְעוּ נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה (דף קפג ע"ב) אֲשֶׁר חָלָמְתִּי, דְּבָעָא מִנַּיְיהוּ דְּיִשְׁמְעוּן לֵיהּ. וְאִיהוּ אוֹדַע לְהוּ הַהוּא חֶלְמָא, דְּאִלְמָלֵא אִינּוּן דְּאַהֲפָכוּ לֵיהּ לְגַוְונָא אַחֲרָא, הָכִי אִתְקַיַּים. וְאִינּוּן אֲתִיבוּ וְאָמְרוּ הֲמָלוֹךְ תִּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אִם מָשׁוֹל תִּמְשֹׁל בָּנוּ. מִיָּד אָמְרוּ לֵיהּ פְּשָׁרָא דְחָלְמָא וְגָזְרוּ גְּזֵרָה, וּבְגִין כָּךְ וַיּוֹסִיפוּ עוֹד שְׂנֹא אוֹתוֹ.

לשון הקודש

צָרִיךְ הָאָדָם לוֹמַר אֶת חֲלוֹמוֹ רַק לְאוֹתוֹ הָאָדָם שֶׁאוֹהֵב אוֹתוֹ, וְאִם לֹא – הוּא גוֹרֵם לוֹ. שֶׁאִם אוֹתוֹ הַחֲלוֹם מִתְהַפֵּךְ לְגָוֶן אַחֵר – הוּא גוֹרֵם לְסַלְקוֹ

בֹּא רְאֵה שֶׁיּוֹסֵף אָמַר אֶת הַחֲלוֹם לְאֶחָיו, וְעַל כֵּן גָּרְמוּ לוֹ לְסַלֵּק אֶת חֲלוֹמוֹ עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנִים שֶׁהִתְעַכֵּב. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב וַיּוֹסִפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ. מַה זֶּה שְׂנֹא אֹתוֹ? שֶׁגָּרְמוּ לוֹ בָּזֶה קִטְרוּגִים.

מַה כָּתוּב? וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שִׁמְעוּ נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חָלָמְתִּי. שֶׁרָצָה מֵהֶם שֶׁיִּשְׁמְעוּ לוֹ, וְהוּא הוֹדִיעַ לָהֶם אוֹתוֹ הַחֲלוֹם, שֶׁאִלְמָלֵא הֵם שֶׁהָפְכוּ אוֹתוֹ לְגָוֶן אַחֵר – כָּךְ הִתְקַיֵּם, וְהֵם הֵשִׁיבוּ וְאָמְרוּ, הֲמָלוֹךְ תִּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אִם מָשׁוֹל תִּמְשֹׁל

רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי הֲווֹ שְׁכִיחֵי קַמֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר רִבִּי חִיָּיא, הָא תָּנֵינָן חֶלְמָא דְּלָא אִתְפַּשַּׁר, כְּאִגַּרְתָּא דְּלָא מִתְקַרְיָא. אִי בְּגִין דְּאִתְקְיַים וְאִיהוּ לָא יָדַע, אוֹ דְּלָא אִתְקַיַּים כְּלָל. אָמַר לֵיהּ, אִתְקַיַּים וְלָא אִתְיְדַע, דְּהָא הַהוּא חֶלְמָא חֵילָא תַלְיָא עֲלֵיהּ, וְאִיהוּ לָא אִתְיְדַע וְלָא יְדִיעַ, אִי אִתְקַיַּים אִי לָא אִתְקַיַּים.

וְלֵית לָךְ מִלָּה בְּעַלְמָא דְּעַד לָא יֵיתֵי לְעַלְמָא, דְּלָאו אִיהִי תַלְיָיא בְּחֶלְמָא אוֹ עַל יְדָא דְּכָרוֹזָא. דְּהָא אִתְּמַר דְּכָל מִלָּה וּמִלָּה עַד לָא יֵיתֵי לְעַלְמָא, מַכְרְזֵי עֲלֵיהּ בָּרְקִיעַ. וּמִתַּמָּן אִתְפַּשַּׁט בְּעַלְמָא וְאִתְיְהִיב עַל יְדָא דְּכָרוֹזָא. וְכֹלָּא בְּגִין דִּכְתִיב, (עמוס ג) כִּי לֹא יַעֲשֶׂה יְיָ אֱלֹהִים דָּבָר כִּי אִם גָּלָה סוֹדוֹ אֶל עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים, בְּזִמְנָא דִּנְבִיאִים אִשְׁתַּכָּחוּ בְּעַלְמָא. וְאִי לָאו, אַף עַל גַּב דִּנְבוּאָה לָא שַׁרְיָא, חַכִּימֵי עָדִיפֵי

לשון הקודש

בָּנוּ?! מִיָּד אָמְרוּ לוֹ אֶת פֵּשֶׁר הַחֲלוֹם וְגָזְרוּ גְּזֵרָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיּוֹסִפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ.

רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ מְצוּיִים לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, הִנֵּה שָׁנִינוּ, חֲלוֹם שֶׁלֹּא נִפְתָּר כְּמוֹ אִגֶּרֶת שֶׁלֹּא נִקְרָאָה, אִם מִשּׁוּם שֶׁהִתְקַיֵּים וְהוּא לֹא יָדַע, אוֹ שֶׁלֹּא הִתְקַיֵּים כְּלָל. אָמַר לוֹ, הִתְקַיֵּים וְלֹא נוֹדַע, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ הַחֲלוֹם תָּלוּי עָלָיו כֹּחַ, וְהוּא לֹא נוֹדַע וְלֹא יָדוּעַ אִם הִתְקַיֵּים וְאִם לֹא הִתְקַיֵּים.

וְאֵין לְךָ דָּבָר בָּעוֹלָם שֶׁטֶּרֶם יָבֹא לָעוֹלָם שֶׁאֵינוֹ תָּלוּי בַּחֲלוֹם אוֹ עַל יְדֵי כָּרוֹז, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁכָּל דָּבָר וְדָבָר בְּטֶרֶם יָבֹא לָעוֹלָם מַכְרִיזִים עָלָיו בָּרָקִיעַ, וּמִשָּׁם מִתְפַּשֵּׁט בָּעוֹלָם וְנִתָּן עַל יְדֵי הַכָּרוֹז, וְהַכֹּל מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (עמוס ג) כִּי לֹא יַעֲשֶׂה ה' אֱלֹהִים דָּבָר כִּי אִם גָּלָה סוֹדוֹ אֶל

מִגְּבִיאִים. וְאִי לָא, אִתְיְהִיב בְּחֶלְמָא. וְאִי לָאו, בְּצִפֻּרֵי שְׁמַיָּא מִשְׁתַּכְּחֵי מִלָּה וְהָא אוּקְמוּהָ:

וַיֵּלְכוּ אֶחָיו לִרְעוֹת אֶת צֹאן אֲבִיהֶם בִּשְׁכֶם. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, לִרְעוֹת צֹאן אֲבִיהֶם מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי אֶ"ת נָקוּד מִלְּעֵילָא, לְאַסְגָּאָה עִמְּהוֹן שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי עִמְּהוֹן שַׁרְיָיא. בְּגִין דְּאִינּוּן הֲווֹ עֲשָׂרָה, דְּהָא יוֹסֵף לָא הֲוָה עִמְּהוֹן, וּבִנְיָמִין אִיהוּ זְעִיר בְּבֵיתָא. וּבְגִין כָּךְ אִינּוּן הֲווֹ עֲשָׂרָה. וְכַד אָזְלוּ הֲוַת שְׁכִינְתָּא בֵּינַיְיהוּ, וְעַל דָּא נָקוּד מִלְּעֵילָא.

וּבְגִין כָּךְ בְּזִמְנָא דְזַבִּינוּ לֵיהּ לְיוֹסֵף אִשְׁתַּתְּפוּ כֻּלְּהוּ בַּהֲדֵי שְׁכִינְתָּא וְאַשְׁתִּיפוּ לָהּ בַּהֲדַיְיהוּ כַּד עֲבִידוּ אוֹמָאָה. וְעַד דְּאִתְגַּלְיָיא מִלָּה דְיוֹסֵף, לָא שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עֲלֵיהּ דְּיַעֲקֹב.

לשון הקודש

עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים, בִּזְמַן שֶׁנְּבִיאִים נִמְצָאִים בָּעוֹלָם, וְאִם לֹא – אַף עַל גַּב שֶׁנִּבּוּאָה לֹא שׁוֹרָה, חֲכָמִים עֲדִיפִים מִנְּבִיאִים, וְאִם לֹא – נִתָּן בַּחֲלוֹם, וְאִם לֹא – הַדָּבָר נִמְצָא בְּצִפֳּרֵי הַשָּׁמַיִם, וַהֲרֵי בֵּאֲרוּהָ.

וַיֵּלְכוּ אֶחָיו לִרְעוֹת אֶת צֹאן אֲבִיהֶם בִּשְׁכֶם. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, לִרְעוֹת צֹאן אֲבִיהֶם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה אֶ"ת נָקוּד מֵעָלָיו? לְרַבּוֹת שְׁכִינָה עִמָּהֶם, שֶׁהִיא שְׁרוּיָה עִמָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם הָיוּ עֲשָׂרָה, שֶׁהֲרֵי יוֹסֵף לֹא הָיָה עִמָּהֶם, וּבִנְיָמִין הוּא קָטָן בַּבַּיִת, וּמִשּׁוּם כָּךְ הֵם הָיוּ עֲשָׂרָה, וּכְשֶׁהָלְכוּ, הַשְּׁכִינָה הָיְתָה בֵּינֵיהֶם, וְעַל כֵּן נָקוּד מִלְּמַעְלָה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, בִּזְמַן שֶׁמָּכְרוּ אֶת יוֹסֵף, הִשְׁתַּתְּפוּ כֻּלָּם עִם הַשְּׁכִינָה, וְשִׁתְּפוּ אוֹתָהּ עִמָּהֶם כְּשֶׁעָשׂוּ שְׁבוּעָה, וְעַד שֶׁהִתְגַּלָּה דְּבַר יוֹסֵף, לֹא שָׁרְתָה שְׁכִינָה עַל יַעֲקֹב.

וְאִי תֵּימָא דִּשְׁכִינְתָּא לָא אִשְׁתַּכְּחַת עִמְּהוֹן. תָּא חֲזֵי, דִּכְתִיב (תהלים קכב) שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְיָ. כֻּלְּהוּ צַדִּיקֵי וַחֲסִידֵי קִיּוּמָא דְּכָל עַלְמָא, קִיּוּמָא אִינּוּן לְעֵילָא וְתַתָּא.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קכב) שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית יְיָ נֵלֵךְ. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, דְּדָוִד הָוָה עִם לִבֵּיהּ לְמִבְנֵי בֵיתָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (מלכים א ח) וַיְהִי עִם לְבַב דָּוִד אָבִי לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְיָ וְגוֹ'. וּלְבָתַר מַה כְּתִיב רַק אַתָּה לֹא תִבְנֶה הַבָּיִת כִּי אִם בִּנְךָ הַיֹּצֵא מֵחֲלָצֶיךָ הוּא יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי. וְכָל יִשְׂרָאֵל הֲווֹ יָדְעֵי דָא, וְהֲווּ אָמְרוּ אֵימָתַי יָמוּת דָּוִד וְיָקוּם שְׁלֹמֹה בְּרֵיהּ וְיִבְנֶה בֵיתָא. וּכְדֵין עוֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלַיִם, כְּדֵין נִיסַּק וְנַקְרִיב תַּמָּן קָרְבָּנִין.

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהַשְּׁכִינָה לֹא נִמְצְאָה עִמָּהֶם – בֹּא רְאֵה, שֶׁכָּתוּב (תהלים קכב) שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'. כֻּלָּם צַדִּיקִים וַחֲסִידִים, הַקִּיּוּם שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, הֵם קִיּוּם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

פְּתַח וְאָמַר, (שם) שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית ה' נֵלֵךְ. אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ, שֶׁדָּוִד הָיָה עִם לִבּוֹ לִבְנוֹת הַבַּיִת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים-א ח) וַיְהִי עִם לְבַב דָּוִד אָבִי לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם ה' וְגוֹ'. וְאַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב? רַק אַתָּה לֹא תִבְנֶה הַבָּיִת כִּי אִם בִּנְךָ הַיֹּצֵא מֵחֲלָצֶיךָ הוּא יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי. וְכָל יִשְׂרָאֵל הָיוּ יוֹדְעִים אֶת זֶה, וְהָיוּ אוֹמְרִים מָתַי יָמוּת דָּוִד וְיָקוּם שְׁלֹמֹה בְּנוֹ וְיִבְנֶה אֶת הַבַּיִת, וְאָז עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלַיִם, אָז נַעֲלֶה וְנַקְרִיב שָׁם קָרְבָּנוֹת.

וְעַם כָּל דָּא, אַף עַל גַּב דְּהַוּוּ אָמְרוּ אֵימָתַי יָמוּת סָבָא דָא, כְּדֵין שָׂמַחְתִּי. וְחֶדְוָה הָוָה לִי בְּגִין בְּרִי, דְּהַוּוּ אָמְרֵי דִּבְרִי יָקוּם תְּחוֹתִי לְמִגְמַר פִּקּוּדָא לְמִבְנֵי בֵיתָא. כְּדֵין שָׁרֵי וְשַׁבַּח לָהּ וְאָמַר, יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָהּ יַחְדָּו.

תְּנַן עֶבֶד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְרוּשָׁלַיִם לְתַתָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, וְדָא מִתְתַּקְּנָא (דא) לָקֳבֵל דָּא דִּכְתִיב, (שמות טו) מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְיָ. הַבְּנוּיָה, דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַחֲתָא לָהּ יְרוּשָׁלַיִם דִּלְעֵילָא כְּדְקָא יָאוֹת, וּבְגִין כָּךְ הַבְּנוּיָה. שֶׁחֻבְּרָה לָהּ יַחְדָּו, וְהָא אוּקְמוּהָ שֶׁחֻבְּרָה שֶׁחִבְּרוּ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא דְּאִתְחַבָּרַת אִמָּא בִּבְרַתָּא וְהַוּוּ כְּחַדָּא וְאוּקְמוּהָ.

וְאִתְמָר. שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים אִלֵּין אִינּוּן קִיּוּמָא

לשון הקודש

וְעַם כָּל זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים מָתַי יָמוּת הַזָּקֵן הַזֶּה, אָז שָׂמַחְתִּי וְשִׂמְחָה הָיְתָה לִי בִּשְׁבִיל בְּנִי, שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים שֶׁבְּנִי יָקוּם תַּחְתַּי לִגְמֹר אֶת הַמִּצְוָה לִבְנוֹת אֶת הַבַּיִת. אָז הִתְחִיל לְשַׁבֵּחַ אוֹתָהּ וְאָמַר, יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָהּ יַחְדָּו.

שָׁנִינוּ, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְרוּשָׁלַיִם לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְזוֹ מִתְקֶנֶת [זוֹ] כְּנֶגֶד זוֹ, שֶׁכָּתוּב (שמות טו) מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ ה'. הַבְּנוּיָה, שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹרִיד אֶת יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַעְלָה כָּרָאוּי, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַבְּנוּיָה. שֶׁחֻבְּרָה לָהּ יַחְדָּו, וַהֲרֵי בֵּאֲרוּהָ, שֶׁחֻבְּרָה? הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת שֶׁחִבְּרוּ! אֶלָּא שֶׁהִתְחַבְּרָה הָאֵם עִם הַבַּת וְנִהְיוּ יַחַד, וּבֵאֲרוּהוּ.

וְנֶאֱמַר שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים, אֵלּוּ הֵם

דְעַלְמָא וְתִקּוּנָא דְעַלְמָא תַּתָּאָה, וְלָא תֵּימָא דְעַלְמָא תַּתָּאָה בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא אֲפִילוּ דְעַלְמָא עִלָּאָה. דִּכְתִיב שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל, לְיִשְׂרָאֵל דַּיְיקָא. בְּגִין דְּאִינּוּן קַיּוּמָא לְתַתָּא, סַהֲדוּתָא אִינּוּן לְעֵילָא. וְכֹלָּא לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְיָ, לְאוֹדָאָה שְׁמֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכָל סִטְרִין, דִּכְתִיב לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְיָ:

וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ וְהִנֵּה תֹעֶה בַּשָּׂדֶה וַיִּשְׁאָלֵהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מַה תְּבַקֵּשׁ. (דף קפד ע"א) מַה כְּתִיב לְעֵילָא, וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף הֲלוֹא אַחֶיךָ רֹעִים בִּשְׁכֶם לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךָ אֲלֵיהֶם. וְכִי יַעֲקֹב שְׁלִימָא דְּהַוָּה רָחִים לֵיהּ לְיוֹסֵף מִכָּל בְּנוֹי, וְהַוָּה יָדַע דְּכָל אֲחוּי הֲווֹ סָנְאִין לֵיהּ, אַמַּאי שַׁדַּר לֵיהּ לְגַבַּיְיהוּ. אֶלָּא אִיהוּ לָא חָשִׁיד עֲלַיְיהוּ, דְּהַוָּה יָדַע דְּכֻלְּהוּ הֲווֹ זַכָּאִין, וְלָא חָשִׁיד לוֹן. אֶלָּא גָּרִים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל דָּא, בְּגִין

לשון הקודש

קִיּוּם שֶׁל הָעוֹלָם וְהַתִּקּוּן שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וְאַל תֹּאמַר שֶׁהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן לְבַדּוֹ, אֶלָּא אֲפִלּוּ שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁכָּתוּב שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל, דַּוְקָא לְיִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהֵם הַקִּיּוּם לְמַטָּה, עֵדוּת הֵם לְמַעְלָה, וְהַכֹּל – לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה', לְהוֹדוֹת לְשֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְכָל הַצְּדָדִים, שֶׁכָּתוּב לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'.

וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ וְהִנֵּה תֹעֶה בַּשָּׂדֶה וַיִּשְׁאָלֵהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מַה תְּבַקֵּשׁ. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף הֲלוֹא אַחֶיךָ רֹעִים בִּשְׁכֶם לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךָ אֲלֵיהֶם. וְכִי יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם, שֶׁהָיָה אוֹהֵב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בָּנָיו וְהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁכָּל אֶחָיו הָיוּ שׂוֹנְאִים אוֹתוֹ, לָמָּה שָׁלַח אוֹתוֹ אֲלֵיהֶם? אֶלָּא הוּא לֹא חָשַׁד עֲלֵיהֶם, שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁכֻּלָּם הָיוּ צַדִּיקִים וְלֹא חָשַׁד אוֹתָם, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּרַם אֶת

לְקַיְּמָא גְּזֵרָה דְּגָזַר בֵּין הַבְּתָרִים.

אַשְׁכַּחְנָא בְּסִפְּרֵי קַדְמָאֵי, דְּבָעְיָין אִלֵּין בְּנֵי יַעֲקֹב לְשַׁלְּטָאָה עֲלוֹי עַד לָא יֵחוֹת לְמִצְרָיִם. דְּאִילּוּ הוּא יֵחוֹת לְמִצְרָיִם, וְאִינּוּן לָא שָׁלְטוּ בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא. יָכְלֵי מִצְרָאֵי לְשַׁלְּטָאָה לְעָלְמִין עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וְאִתְקַיְּמָא בֵּיהּ בְּיוֹסֵף דְּאִזְדַּבַּן לְעַבְדָּא וְאִינּוּן שָׁלְטוּ עֲלוֹי. וְאַף עַל גַּב דְּיוֹסֵף הָוָה מַלְכָּא לְבָתָר, וּמִצְרָאֵי הֲווֹ עַבְדִּין לֵיהּ, אִשְׁתַּכָּחוּ יִשְׂרָאֵל דְּשָׁלְטוּ עַל כֻּלְּהוּ.

תָּא חֲזֵי, דְּיוֹסֵף דְּאִיהוּ בְּרִית עִלָּאָה, כָּל זִמְנָא דְּאִתְקְיַים בְּרִית, שְׁכִינְתָּא אִתְקַיַּים בַּחֲדַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל בִּשְׁלָם כְּדְקָא יְאוּת, כֵּיוָן דְּאִסְתַּלַּק יוֹסֵף בְּרִית עִלָּאָה מֵעַלְמָא, כְּדֵין בְּרִית שְׁכִינְתָּא וְיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ בְּגָלוּתָא נָפְקוּ, וְהָא אוֹקִימְנָא דִכְתִיב (שמות א)

לשון הקודש

כָּל זֶה כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת הַגְּזֵרָה שֶׁגָּזַר בֵּין הַבְּתָרִים.

מָצָאנוּ בְּסִפְרֵי הַקַּדְמוֹנִים, שֶׁצְּרִיכִים בְּנֵי יַעֲקֹב הַלָּלוּ לִשְׁלֹט עָלָיו בְּטֶרֶם יֵרֵד לְמִצְרַיִם, שֶׁאִלּוּ הוּה יָרַד לְמִצְרַיִם וְהֵם לֹא הָיוּ שׁוֹלְטִים בּוֹ בָּרִאשׁוֹנָה, יָכְלוּ הַמִּצְרִים לִשְׁלֹט עַל יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָמִים, וְהִתְקַיֵּם בְּיוֹסֵף שֶׁנִּמְכַּר לְעֶבֶד, וְהֵם שָׁלְטוּ עָלָיו, וְאַף עַל גַּב שֶׁיּוֹסֵף הָיָה אַחַר כָּךְ מֶלֶךְ וְהַמִּצְרִים הָיוּ עֲבָדִים שֶׁלּוֹ, נִמְצְאוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁלְטוּ עַל כֻּלָּם.

בֹּא רְאֵה שֶׁיּוֹסֵף הוּא הַבְּרִית הָעֶלְיוֹנָה, כָּל זְמַן שֶׁמִּתְקַיֵּם הַבְּרִית, הַשְּׁכִינָה מִתְקַיֶּמֶת עִם יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם כָּרָאוּי. כֵּיוָן שֶׁהִסְתַּלֵּק יוֹסֵף, הַבְּרִית הָעֶלְיוֹנָה, מִן הָעוֹלָם, אָז הַבְּרִית וְהַשְּׁכִינָה וְיִשְׂרָאֵל יָצְאוּ כֻּלָּם לַגָּלוּת, וְהִנֵּה בְּאַרְנוּ שֶׁכָּתוּב (שמות א) וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם אֲשֶׁר

וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרָיִם אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף. וְכֹלָּא הָוָה מֵעֵם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדְקָא יְאוּת.

תָּא חֲזֵי, וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ דָּא גַּבְרִיאֵ"ל, וְאוּקְמוּהָ. כְּתִיב הָכָא וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ, וּכְתִיב הָתָם (דניאל ט) וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל אֲשֶׁר רָאִיתִי בֶּחָזוֹן בַּתְּחִלָּה. וְהִנֵּה תוֹעֶה, בְּכֹלָּא תוֹעֶה, דְּאַבְטַח עַל אֲחוּי דְּהָוָה מִתְבַּע אַחְוָה דִלְהוֹן וְלָא אַשְׁכַּח, וְתָבַע לְהוּ וְלָא אַשְׁכַּח. וְעַל דָּא תוֹעֶה בְכֹלָּא, וְעַל דָּא וַיִּשְׁאָלֵהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מַה תְּבַקֵּשׁ:

וַיֹּאמֶר אֶת אַחַי אָנֹכִי מְבַקֵּשׁ וְגו'. וַיֹּאמֶר הָאִישׁ נָסְעוּ מִזֶּה וְגו', רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (שיר השירים ח) מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ אֶשָּׁקְךָ גַּם לֹא יָבֻזוּ לִי. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, אֲבָל הַאי קְרָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ לְמַלְכָּא דִשְׁלָמָא

לשון הקודש

לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף, וְהַכֹּל הָיָה מֵעֵם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּרָאוּי.

בֹּא רְאֵה, וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ – זֶה גַּבְרִיאֵל. וּפֵרְשׁוּהוּ, כָּתוּב כָּאן וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ, וְכָתוּב שָׁם (דניאל ט) וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל אֲשֶׁר רָאִיתִי בֶּחָזוֹן בַּתְּחִלָּה. וְהִנֵּה תֹּעֶה – תוֹעֶה בַּכֹּל, שֶׁבָּטַח עַל אָחָיו שֶׁהָיָה מְבַקֵּשׁ אֶת הָאַחֲוָה שֶׁלָּהֶם וְלֹא מָצָא, וּבִקֵּשׁ אוֹתָם וְלֹא מָצָא, וְעַל כֵּן תוֹעֶה בַּכֹּל. וְעַל זֶה, וַיִּשְׁאָלֵהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מַה תְּבַקֵּשׁ.

וַיֹּאמֶר אֶת אַחַי אָנֹכִי מְבַקֵּשׁ וְגו'. וַיֹּאמֶר הָאִישׁ נָסְעוּ מִזֶּה וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח (שיר ח) מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ אֶשָּׁקְךָ גַּם לֹא יָבֻזוּ לִי. אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּ הַחֲבֵרִים, אֲבָל אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי,

דִּילֵיהּ. מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי, כְּיוֹסֵף עַל אֲחוּי, דְּאָמַר, (בראשית נ) וְעַתָּה אַל תִּירָאוּ אָנֹכִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאֶת טַפְּכֶם. יָהֵב לוֹן מְזוֹנָא וְזָן לְהוּ בְּכַפְּנָא. בְּגִין כָּךְ מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי.

דָּבָר אַחֵר מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי, דָּא יוֹסֵף, לְגַבָּהּ דִּשְׁכִינְתָּא דְּאִתְאַחַד עִמָּהּ וְאִתְדְּבַק בַּהֲדָהּ. יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי, דְּהָא כְּדֵין אַחְוָה וּשְׁלִימוּ בַּהֲדַיְיהוּ. אֶמְצָאֲךָ בַּחוּץ, גּוֹ גָּלוּתָא, דְּאִיהוּ בְּאַרְעָא אַחֲרָא. אֶשָּׁקְךָ, בְּגִין לְאִתְדַּבְּקָא רוּחָא בְּרוּחָא. גַּם לֹא יָבוּזוּ לִי, אַף עַל גַּב דְּאֲנָא בְּאַרְעָא אַחֲרָא.

תָּא חֲזֵי, דְּיוֹסֵף אַף עַל גַּב דְּאֲחוּי לָא הֲווֹ לֵיהּ כְּאַחִין כַּד נָפַל בִּידַיְיהוּ. אִיהוּ הֲוָה לוֹן כְּאַחָא כַּד נָפְלוּ בִּידֵיהּ, וְהָא אוּקְמוּהָ. דִּכְתִיב, (בראשית נ) וַיְנַחֵם אוֹתָם וַיְדַבֵּר עַל לִבָּם, בְּכֹלָּא דְּבֶר עַל לִבַּיְיהוּ.

לשון הקודש

כְּיוֹסֵף עַל אֶחָיו, שֶׁאָמַר וְעַתָּה אַל תִּירָאוּ אָנֹכִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאֶת טַפְּכֶם. נָתַן לָהֶם מָזוֹן וְזָן אוֹתָם בָּרָעָב. מִשּׁוּם כָּךְ, מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי.

דָּבָר אַחֵר מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי – זֶה יוֹסֵף, אֶל הַשְּׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱחַז עִמָּהּ וְנִדְבַּק עִמָּהּ. יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי – שֶׁהֲרֵי אָז אַחֲוָה וּשְׁלֵמָה עִמָּהֶם. אֶמְצָאֲךָ בַּחוּץ – בְּתוֹךְ הַגָּלוּת, שֶׁהִיא בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת. אֶשָּׁקְךָ – כְּדֵי לְהַדְבִּיק רוּחַ עִם רוּחַ. גַּם לֹא יָבוּזוּ לִי – אַף עַל גַּב שֶׁאֲנִי נִמְצֵאת בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת **בֹּא** רְאֵה שֶׁיּוֹסֵף, אַף עַל גַּב שֶׁאֶחָיו לֹא הָיוּ לוֹ כְּמוֹ אַחִים כְּשֶׁנָּפַל בְּיָדֵיהֶם, הוּא הָיָה לָהֶם כְּמוֹ אָח כְּשֶׁנָּפְלוּ בְּיָדוֹ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁכָּתוּב (בראשית נ) וַיְנַחֵם אוֹתָם וַיְדַבֵּר עַל לִבָּם, בַּכֹּל הוּא דִּבֵּר, עַל לִבָּם.

וְתָא חָזֵי, מַה כְּתִיב וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו, דָּא שִׁמְעוֹן וְלֵוִי דְּאִינוּן הֲווֹ אַחִין וַדָּאי בְּכֹלָּא, בְּגִין דְּקָא אָתוּ מִסִּטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא. וּבְגִין כָּךְ רוּגְזָא דִלְהוֹן, אִיהוּ רוּגְזָא דִקְטָלָא בְּעַלְמָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (בראשית מט) אָרוּר אַפָּם כִּי עָז וְעֶבְרָתָם כִּי קָשָׁתָה.

תָּא חָזֵי, רָזָא דְמִלָּה, אִית רוּגְזָא וְאִית רוּגְזָא. אִית רוּגְזָא דְאִיהוּ מְבָרְכָא מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא, וְאִקְרֵי בָּרוּךְ, כְּמָה דְאִתְּמַר דִּכְתִיב (בראשית יד) בָּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְהָא אוּקְמוּהָ. וְאִית רוּגְזָא דְאִיהִי אִתְלַטְיָא לְעֵילָא וְתַתָּא, כְּמָה דְאִתְּמַר דְּאִקְרֵי אָרוּר. דִּכְתִיב, (בראשית ג) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה. אָרוּר אַפָּם כִּי עָז.

וְעַל רָזָא דָא אִית תְּרֵין טוּרִין דִּכְתִיב, (דברים יא) וְנָתַתָּה אֶת הַבְּרָכָה עַל הַר גְּרִזִים וְאֶת הַקְּלָלָה עַל הַר

לשון הקודש

וּבֹא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו. זֶה שִׁמְעוֹן וְלֵוִי שֶׁהֵם הָיוּ וַדַּאי אַחִים בַּכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁבָּאוּ מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה, וּמִשּׁוּם כָּךְ רָגְזָם הוּא רֹגֶז שֶׁל הֶרֶג בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם מט) אָרוּר אַפָּם כִּי עָז וְעֶבְרָתָם כִּי קָשָׁתָה

בֹּא רְאֵה אֶת סוֹד הַדָּבָר, יֵשׁ רֹגֶז וְיֵשׁ רֹגֶז. יֵשׁ רֹגֶז שֶׁהוּא מְבֹרָךְ מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה, וְנִקְרָא בָּרוּךְ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר שֶׁכָּתוּב (שם יד) בָּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וְיֵשׁ רֹגֶז מְקֻלָּל לְמַעְלָה וּמִטָּה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, שֶׁנִּקְרָא אָרוּר, שֶׁכָּתוּב (שם ג) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה. אָרוּר אַפָּם כִּי עָז.

וְעַל הַסּוֹד הַזֶּה יֵשׁ שְׁנֵי הָרִים, שֶׁכָּתוּב

עֵיבָל, לְקַבֵּיל אִלֵּין תְּרֵין דַּרְגִּין. וְעַל דָּא, דָּא אִקְרֵי אָרוּר, וְדָא אִקְרֵי בָּרוּךְ. וְשִׁמְעוֹן וְלֵוִי אִינּוּן מִסִּטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא, וּמִן סִטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא תַּקִּיפָא, נָפְקַת רוּגְזָא דְּאִתְלַטְיָא.

וְתָא חֲזֵי, מִסִּטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא נָפְקֵי רוּגְזָא לִתְרֵי סִטְרִין, חַד דְּאִתְבָּרַךְ, וְחַד דְּאִתְלַטְיָא. (דף קפד ע"ב) חַד בָּרוּךְ וְחַד אָרוּר. כְּגַוְונָא דָא מִסִּטְרָא דְּיִצְחָק נָפְקוּ תְּרֵין בְּנִין, חַד מְבוֹרָךְ, וְחַד דְּאִתְלַטְיָא לְעֵילָא וְתַתָּא. דָּא אִתְפְּרַשׁ לְסִטְרֵיהּ, וְדָא אִתְפְּרַשׁ לְסִטְרֵיהּ. דָּא דִּיוּרֵיהּ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, וְדָא דִּיוּרֵיהּ בְּטוּרָא דְשֵׂעִיר. דִּכְתִיב, (בראשית כה) אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה. דָּא אַתְרֵיהּ בְּאַתַר דְּמִדְבָּרָא וְחָרְבָא וּשְׁמָמָה, וְדָא יוֹשֵׁב אֹהָלִים. וְכֹלָּא כְּגַוְונָא דְּאִצְטְרִיךְ.

לשון הקודש

(דברים יא) וְנָתַתָּה אֶת הַבְּרָכָה עַל הַר גְּרִזִים וְאֶת הַקְּלָלָה עַל הַר עֵיבָל, כְּנֶגֶד שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ. וְעַל כֵּן זֶה נִקְרָא אָרוּר וְזֶה נִקְרָא בָּרוּךְ. וְשִׁמְעוֹן וְלֵוִי הֵם מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה, וּמִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה הֶחָזָק יוֹצֵא רֹגֶז שֶׁמְּקֻלָּל.

וּבֹא וּרְאֵה, מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה יוֹצֵא רֹגֶז לִשְׁנֵי צְדָדִים – אֶחָד שֶׁהִתְבָּרֵךְ וְאֶחָד שֶׁהִתְקַלֵּל, אֶחָד בָּרוּךְ וְאֶחָד אָרוּר. כְּמוֹ כֵּן מֵהַצַּד שֶׁל יִצְחָק יָצְאוּ שְׁנֵי בָנִים – אֶחָד מְבֹרָךְ, וְאֶחָד שֶׁהִתְקַלֵּל לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. זֶה נִפְרַד לְצִדּוֹ וְזֶה נִפְרַד לְצִדּוֹ. זֶה דִּיּוּרוֹ בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְזֶה דִּיּוּרוֹ בְּהַר שֵׂעִיר, שֶׁכָּתוּב (בראשית כה) אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה. זֶה מְקוֹמוֹ בִּמְקוֹם שֶׁל מִדְבָּר, חָרְבָּה וּשְׁמָמָה, וְזֶה יֹשֵׁב אֹהָלִים, וְהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ.

וּבְגִין כָּךְ תְּרֵין דַּרְגִּין אִינּוּן, בָּרוּךְ וְאָרוּר, דָּא לְסִטְרֵיהּ וְדָא לְסִטְרֵיהּ. מֵהַאי נָפְקִין כָּל בִּרְכָאן דְּעָלְמִין לְעֵילָא וְתַתָּא וְכָל טִיבוּ וְכָל נְהִירוּ וְכָל פּוּרְקָן וְכָל שֵׁזָבוּתָא. וּמֵהַאי נָפְקִין כָּל לְוָוטִין וְכָל חַרְבָּא וְכָל דְּמָא וְכָל שְׁמָמָא וְכָל בִּישִׁין וְכָל מְסָאֲבוּ דְעָלְמָא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כו) **אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי וַאֲסוֹבְבָה אֶת מִזְבַּחֲךָ יְיָ, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל תָּא חֲזֵי, רָזָא דְמִלָּה הָכָא, דְּהָא לֵית לָךְ בַּר נָשׁ בְּעַלְמָא דְּלָא טָעִים טַעְמָא דְמוֹתָא בְּלֵילְיָא, וְרוּחַ מְסָאֲבָא שַׁרְיָא עַל הַהוּא גּוּפָא. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּנִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא אִסְתַּלְקַת מִנֵּיהּ דְּבַר נָשׁ, וְנָפְקַת מִנֵּיהּ. וְעַל דְּנִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא נָפְקַת וְאִסְתַּלְקַת מִנֵּיהּ, שַׁרְיָא רוּחָא מְסָאֲבָא עַל הַהוּא גּוּפָא וְאִסְתָּאַב.**

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ שְׁתֵּי דְּרָגוֹת הֵן – בָּרוּךְ וְאָרוּר, זֶה לְצִדּוֹ וְזֶה לְצִדּוֹ. מִזֶּה יוֹצְאוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁל הָעוֹלָמוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְכָל הַטּוֹב וְכָל הָאוֹר וְכָל גְּאֻלָּה וְכָל הַצָּלָה, וּמִזֶּה יוֹצְאוֹת כָּל הַקְּלָלוֹת וְכָל חֶרֶב וְכָל דָּם וְכָל שְׁמָמָה וְכָל הָרָעוֹת וְכָל הַטֻּמְאָה שֶׁל הָעוֹלָם.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כו) אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי וַאֲסוֹבְבָה אֶת מִזְבַּחֲךָ ה'. הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ. אֲבָל בֹּא רְאֵה כָּאן אֶת סוֹד הַדָּבָר, שֶׁהֲרֵי אֵין לְךָ אָדָם בָּעוֹלָם שֶׁאֵינוֹ טוֹעֵם אֶת טַעַם הַמָּוֶת בַּלַּיְלָה, וְרוּחַ הַטֻּמְאָה שׁוֹרָה עַל אוֹתוֹ הַגּוּף, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה מִסְתַּלֶּקֶת מִן הָאָדָם וְיוֹצֵאת מִמֶּנּוּ, וְעַל שֶׁהַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה יוֹצֵאת וּמִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ, שׁוֹרָה רוּחַ שֶׁל טֻמְאָה עַל אוֹתוֹ הַגּוּף וְנִטְמָא.

וְכַד נִשְׁמָתָא אִתְהַדְּרַת לְגוּפָא, אִתְעַבַּר הַהוּא זוֹהֲמָא. וְהָא אִתְּמַר דִּידוֹי דְּבַר נָשׁ זוֹהֲמָא דִּמְסָאֲבוּ אִשְׁתָּאַר בְּהוּ. וְעַל דָּא לָא יַעֲבַר יְדוֹי עַל עֵינוֹי, בְּגִין דְּהַהוּא רוּחַ מְסָאֲבָא שַׁרְיָא עֲלוֹי, עַד דְּנָטִיל לוֹן. וְכַד נָטִיל יְדוֹי כְּדְקָא חָזֵי, כְּדֵין אִתְקַדַּשׁ וְאִקְרֵי קָדוֹשׁ.

וְהֵיךְ בָּעֵי לְאִתְקַדְּשָׁא. בָּעֵי חַד כְּלִי לְתַתָּא וְחַד כְּלִי מִלְּעֵילָא, בְּגִין דְּיִתְקַדַּשׁ מֵהַהוּא דִּלְעֵילָא. וְהַהוּא דִּלְתַתָּא דְיָתִיב בְּזוּהֲמָא דִּמְסָאֲבוּ בֵּיהּ. וְדָא כְּלִי לְקַבְּלָא מְסָאֲבוּ, וְדָא לְאִתְקַדְּשָׁא מִנֵּיהּ, דָּא בָרוּךְ וְדָא אָרוּר. וְלָא בָּעְיָין אִינּוּן מַיִין דִּזוּהֲמָא לְאוֹשְׁדָא לוֹן בְּבֵיתָא, דְּלָא יִקְרַב בְּהוּ בַר נָשׁ. דְּהָא בְּהוּ מִתְכַּנְּשֵׁי סִטְרָא דִּלְהוֹן, יְכִיל לְקַבְּלָא נִזְקָא מֵאִינּוּן מַיִין מְסָאֲבִין.

לשון הקודש

כְּשֶׁהַנְּשָׁמָה חוֹזֶרֶת לַגּוּף, עוֹבֶרֶת אוֹתָהּ הַזֻּהֲמָה, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁבִּידֵי הָאָדָם נִשְׁאֶרֶת זֻהֲמַת הַטֻּמְאָה, וְעַל כֵּן אַל יַעֲבִיר יָדוֹ עַל עֵינוֹ, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ רוּחַ הַטֻּמְאָה שׁוֹרָה עָלָיו עַד שֶׁנּוֹטֵל אוֹתָם, וּכְשֶׁנּוֹטֵל יָדוֹ כָּרָאוּי, אָז מִתְקַדֵּשׁ וְנִקְרָא קָדוֹשׁ.

וְאֵיךְ צָרִיךְ לְהִתְקַדֵּשׁ? צָרִיךְ כְּלִי אֶחָד לְמַטָּה וּכְלִי אֶחָד מִלְּמַעְלָה, כְּדֵי שֶׁיִּתְקַדֵּשׁ מֵאוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְאוֹתוֹ שֶׁלְּמַטָּה שֶׁיּוֹשֵׁב בַּזֻּהֲמָה שֶׁטֻּמְאָה בּוֹ. וְזֶה הַכְּלִי לְקַבֵּל טֻמְאָה, וְזֶה לְהִתְקַדֵּשׁ מִמֶּנּוּ. זֶה בָּרוּךְ וְזֶה אָרוּר. וְלֹא צָרִיךְ לִשְׁפֹּךְ בַּבַּיִת אֶת אוֹתָם מַיִם שֶׁל הַזֻּהֲמָה, שֶׁלֹּא יִקְרַב אֲלֵיהֶם אִישׁ, שֶׁהֲרֵי בָּהֶם מִתְכַּנְּסִים הַצַּד שֶׁלָּהֶם, וְיָכוֹל לְקַבֵּל נֵזֶק מֵאוֹתָם הַמַּיִם הַטְּמֵאִים.

וְעַד דְּיִתְעֲבַר זוֹהֲמָא מִן יְדוֹי לָא יְבָרֵךְ, וְאוֹקִימְנָא. וּבְגִין כָּךְ, בַּר נָשׁ עַד לָא יְקַדֵּשׁ יְדוֹי בְּצַפְּרָא, אִקְרֵי טָמֵא. כֵּיוָן דְּאִתְקַדַּשׁ אִקְרֵי טָהוֹר. וּבְגִין כָּךְ לָא יִטּוֹל אֶלָּא מִן יְדָא דְּאִדְכֵּי בְּקַדְמִיתָא. דִּכְתִיב, (במדבר יט) וְהִזָּה הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא. דָּא אִקְרֵי טָהוֹר, וְדָא אִקְרֵי טָמֵא.

בְּגִין כָּךְ חַד כְּלִי לְעֵילָא וְחַד כְּלִי לְתַתָּא, דָּא קַדִּישָׁא וְדָא מְסָאֲבָא. וּמֵאִינּוּן מַיִין אָסִיר לְמֶעְבַּד בְּהוּ מִידִי, אֶלָּא בָּעֵי לְאוֹשְׁדָא לוֹן בְּאַתַר דִּבְנֵי נָשָׁא לָא עָבְרִין עֲלַיְיהוּ, וְלָא יָבִית לוֹן בְּבֵיתָא. דְּהָא כֵּיוָן דְּאִתּוֹשְׁדָן בְּאַרְעָא, רוּחָא מְסָאֲבָא אִשְׁתַּכַּח תַּמָּן וְיָכִיל לְנַזְקָא. וְאִי חָפַר לוֹן מִדְּרוֹן תְּחוֹת אַרְעָא דְּלָא יִתְחֲזוּן שַׁפִּיר.

לשון הקודש

וְעַד שֶׁיַּעֲבֹר הַזֻּהֲמָה מִיָּדוֹ לֹא יְבָרֵךְ, וּבֵאַרְנוּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ, בְּטֶרֶם יְקַדֵּשׁ הָאָדָם אֶת יָדָיו בַּבֹּקֶר, נִקְרָא טָמֵא. כֵּיוָן שֶׁהִתְקַדֵּשׁ, נִקְרָא טָהוֹר. וּמִשּׁוּם כָּךְ אַל יִטֹּל אֶלָּא מִיָּד שֶׁנִּטְהֲרָה בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁכָּתוּב (במדבר יט) וְהִזָּה הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא.

זֶה נִקְרָא טָהוֹר, וְזֶה נִקְרָא טָמֵא.

מִשּׁוּם כָּךְ כְּלִי אֶחָד לְמַעְלָה וּכְלִי אֶחָד לְמַטָּה, זֶה קָדוֹשׁ וְזֶה טָמֵא. וְאָסוּר לַעֲשׂוֹת דָּבָר עִם אוֹתָם הַמַּיִם, אֶלָּא צָרִיךְ לִשְׁפֹּךְ אוֹתָם בְּמָקוֹם שֶׁאֲנָשִׁים לֹא עוֹבְרִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יָלִין אוֹתָם בַּבַּיִת, שֶׁהֲרֵי כֵּיוָן שֶׁנִּשְׁפְּכוּ בָּאָרֶץ, רוּחַ הַטֻּמְאָה נִמְצֵאת שָׁם וּיְכוֹלָה לְהַזִּיק. וְאִם חָפַר לָהֶם מִדְּרוֹן תַּחַת הָאָרֶץ שֶׁלֹּא יֵרָאוּ – יָפֶה.

וְלָא יָהִיב לוֹן לִבְנֵשֵׁי חֲרָשַׁיָּא דְּיִכְלוּן לְאַבְאָשָׁא בְּהוּ לִבְנֵי נָשָׁא. בְּגִין דְּאִינוּן מַיִין דְּאִתְלַטְיָין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְדַכָּאָה לוֹן לְיִשְׂרָאֵל וּלְמֶהֱוֵי קַדִּישִׁין. דִּכְתִיב, (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם:

וַיִּקָּחֻהוּ וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ הַבֹּרָה וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים יט) תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ (מָאן דְּבָטִיל מִילֵי דְאוֹרַיְיתָא כְּאִילוּ חָרִיב עָלְמָא שְׁלִים). כַּמָּה אִית לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא, דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא לֶהֱוֵי לֵיהּ חַיִּים בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, וְזָכֵי בִתְרֵין עָלְמִין. וְאֲפִילוּ מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא וְלָא יִשְׁתַּדַּל בָּהּ לִשְׁמָהּ כְּדְקָא יָאוֹת, זָכֵי לְאַנָּר טַב בְּעָלְמָא דֵּין, וְלָא דָיְינִין לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא.

לשון הקודש

וְלֹא יִתֵּן אוֹתָם לְנָשִׁים מְכַשְּׁפוֹת שֶׁיּוּכְלוּ לְהָרַע בָּהֶם לִבְנֵי אָדָם, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם הַמַּיִם שֶׁהִתְקַלְּלוּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיוּ קְדוֹשִׁים, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם.

וַיִּקָּחֻהוּ וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ הַבֹּרָה וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים יט) תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ. [מִי שֶׁמְּבַטֵּל דִּבְרֵי תוֹרָה כְּאִלּוּ הֶחֱרִיב עוֹלָם שָׁלֵם] כַּמָּה יֵשׁ לִבְנֵי אָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, יִהְיוּ לוֹ חַיִּים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא וְזוֹכֶה בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת. וַאֲפִלּוּ מִי

וְתָא חֲזֵי, כְּתִיב, (משלי ג) אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד. אֹרֶךְ יָמִים בְּהַהוּא דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא לִשְׁמָהּ, דְּאִית לֵיהּ אֹרֶךְ יָמִים בְּהַהוּא עַלְמָא דְּבֵיהּ אוֹרְכָא דְיוֹמִין. וְאִינּוּן יוֹמִין אִינּוּן יוֹמִין וַדָּאי, תַּמָּן אִיהוּ רָחֲצָנוּ דִקְדוּשָׁא דְלְעֵילָא דְאִתְרְחִיץ בַּר נָשׁ בְּהַאי עַלְמָא לְאִשְׁתַּדְּלָא בְאוֹרַיְיתָא, לְאִתְתַּקְּפָא בְהַהוּא עַלְמָא (דף קפה ע"א) בִּשְׂמֹאלָהּ עוֹשֶׁר וְכָבוֹד, אֲגַר טַב וְשַׁלְוָה אִית לֵיהּ בְּהַאי עַלְמָא.

וְכָל מָאן דְּיִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא לִשְׁמָהּ, כַּד נָפִיק מֵהַאי עַלְמָא, אוֹרַיְיתָא אָזְלָא קַמֵּיהּ וְאַכְרָזַת קַמֵּיהּ וְאָגִינַת עֲלֵיהּ, דְּלָא יִקְרְבוּן בַּהֲדֵיהּ מָאֲרֵיהוֹן דְּדִינָא. כַּד שָׁכִיב גּוּפָא בְּקִבְרָא, הִיא נָטְרַת לֵיהּ. כַּד נִשְׁמָתָא אָזְלָא לְאִסְתַּלְּקָא לְמֵיתַב לְאַתְרָהּ, אִיהִי

לשון הקודש

שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְלֹא מִשְׁתַּדֵּל בָּהּ לִשְׁמָהּ כָּרָאוּי, זוֹכֶה לְשָׂכָר טוֹב בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֵין דָּנִים אוֹתוֹ בָּעוֹלָם הַהוּא.

וּבֹא וּרְאֵה, כָּתוּב (משלי ג) אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד. אֹרֶךְ יָמִים בְּאוֹתוֹ שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֹרֶךְ יָמִים בָּעוֹלָם הַהוּא שֶׁבּוֹ אֹרֶךְ הַיָּמִים, וְאוֹתָם הַיָּמִים הֵם וַדַּאי יָמִים, שָׁם הוּא בִּטְחוֹן הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁבּוֹטֵחַ אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, לְהִתְחַזֵּק בָּעוֹלָם הַהוּא, בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד, יֵשׁ לוֹ שָׂכָר טוֹב וְשַׁלְוָה בָּעוֹלָם הַזֶּה.

וְכָל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ, כְּשֶׁיּוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, הַתּוֹרָה הוֹלֶכֶת לְפָנָיו וּמַכְרִיזָה לְפָנָיו וּמְגִנָּה עָלָיו שֶׁלֹּא יִקְרְבוּ אֵלָיו בַּעֲלֵי הַדִּין. כְּשֶׁשּׁוֹכֵב הַגּוּף בַּקֶּבֶר, הִיא שׁוֹמֶרֶת אוֹתוֹ. כְּשֶׁהַנְּשָׁמָה הוֹלֶכֶת לְהִסְתַּלֵּק לָשׁוּב לִמְקוֹמָהּ, הִיא הוֹלֶכֶת לִפְנֵי

אָזְלָא כַּמָּה דְּהַהִיא נִשְׁמָתָא. וְכַמָּה תַּרְעִין אִתָּבְרוּ מִקַּמָּהּ דְּאוֹרַיְיתָא עַד דְּעָאלַת לְדוּכְתָּהּ. וְקָיְימָא עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ עַד דְּיִתְעַר בְּזִמְנָא דִיקוּמוּן מֵתַיָּיא דְעַלְמָא, וְאִיהִי מַלְפָּא סַנֵּיגוֹרָא עֲלֵיהּ.

הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ו) בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ. בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ, כְּמָה דְאִתְּמַר. בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ, בְּשַׁעְתָּא דְשָׁכִיב גּוּפָא בְקִבְרָא, דְּהָא כְּדֵין בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּדָן גּוּפָא בְקִבְרָא וּכְדֵין אוֹרַיְיתָא אֲגִינַת עֲלֵיהּ. וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ כְּמָא דְאִתְּמַר בְּזִמְנָא דְיִתְעָרוּן מֵתֵי עַלְמָא מִן עַפְרָא. הִיא תְשִׂיחֶךָ לְמֶהֱוֵי סַנֵּיגוֹרְיָא עָלָךְ.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הִיא תְשִׂיחֶךָ. מָאי הִיא תְשִׂיחֶךָ. בְּגִין דְּאַף עַל גַּב דְּהַשְׁתָּא יְקוּמוּן מֵעַפְרָא,

לשון הקודש

הַנִּשְׁמָה הַהִיא. וְכַמָּה שְׁעָרִים נִשְׁבָּרִים מִלִּפְנֵי הַתּוֹרָה עַד שֶׁנִּכְנֶסֶת לִמְקוֹמָהּ, וְעוֹמֶדֶת עַל הָאָדָם עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר בַּזְּמַן שֶׁיָּקוּמוּ הַמֵּתִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְהִיא מְלַמֶּדֶת עָלָיו סָנֵגוֹרְיָה.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ו) בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ. בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ – כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ – בְּשָׁעָה שֶׁשּׁוֹכֵב הַגּוּף בַּקֶּבֶר, שֶׁהֲרֵי אָז בַּזְּמַן הַהוּא נִדּוֹן הַגּוּף בַּקֶּבֶר, וְאָז הַתּוֹרָה מְגִנָּה עָלָיו. וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ – כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, בִּזְמַן שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ הַמֵּתִים שֶׁל הָעוֹלָם מִן הֶעָפָר, הִיא תְשִׂיחֶךָ לִהְיוֹת עָלֶיךָ סָנֵגוֹר.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הִיא תְשִׂיחֶךָ, מַה זֶּה

אוֹרַיְיתָא לָא יִתְנַשֵּׁי מִנְּהוֹן. דְּהָא כְּדֵין יִנְדְּעוּן כָּל הַהִיא אוֹרַיְיתָא דְּשָׁבְקוּ כַּד אִסְתַּלְקוּ מֵהַאי עָלְמָא, הַהִיא אוֹרַיְיתָא נְטִירָא מֵהַהוּא זִמְנָא וְתִיעוּל בְּמֵעַיְיהוּ כְּמִלְּקַדְּמִין וְאִיהִי תְּמַלֵּל בְּמֵעַיְיהוּ.

וְכָל מִלִּין מִתְתַּקְּנָן יַתִּיר מִכְּמָה דְּהֲווּ בְּקַדְמִיתָא, דְּהָא כָּל אִינּוּן מִלִּין דְּאִיהוּ לָא יְכִיל לְאַדְבָּקָא לוֹ כְּדְקָא יָאוֹת וְאִיהוּ אִשְׁתַּדַּל בְּהוּ וְלָא אִתְדָּבַּק בְּהוּ. כֻּלְּהוּ עָאלִין בְּמֵעוֹי מִתְתַּקְּנָן, וְאוֹרַיְיתָא תְּמַלֵּל בֵּיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּגַוְונָא דָא כָּל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא בְּהַאי עָלְמָא, זָכֵי לְאִשְׁתַּדְּלָא בָּהּ לְעָלְמָא דְאָתֵי וְהָא אִתְּמַר.

תָּא חֲזֵי, הַהוּא בַּר נָשׁ דְּלָא זָכֵי לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּהַאי עָלְמָא בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִיהוּ אָזִיל בְּחֲשׁוֹכָא, כַּד

לשון הקודש

הִיא תְשִׂיחֶךָ? מִשּׁוּם שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁעַכְשָׁו יָקוּמוּ מֵהֶעָפָר, הַתּוֹרָה לֹא תִשְׁתַּכַּח מֵהֶם, שֶׁהֲרֵי אָז יֵדְעוּ אֶת כָּל אוֹתָהּ הַתּוֹרָה שֶׁעָזְבוּ כְּשֶׁהִסְתַּלְּקוּ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. אוֹתָהּ הַתּוֹרָה שְׁמוּרָה מֵאוֹתוֹ זְמַן, וְתִכָּנֵס לִמְעֵיהֶם כְּמוֹ מִקֹּדֶם, וְהִיא תְדַבֵּר בִּמְעֵיהֶם.

וְכָל הַדְּבָרִים מִתְקָנִים יוֹתֵר מִכְּמוֹ שֶׁהָיוּ בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁהֲרֵי כָּל אוֹתָם הַדְּבָרִים שֶׁהוּא לֹא יָכֹל לְהַשִּׂיג אוֹתָם כָּרָאוּי וְהוּא הִשְׁתַּדֵּל בָּהֶם וְלֹא נִדְבַּק בָּהֶם – כֻּלָּם נִכְנָסִים לְמֵעָיו מִתְקָנִים וְהַתּוֹרָה תְּדַבֵּר בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּמוֹ זֶה כָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, זוֹכֶה לְהִשְׁתַּדֵּל בָּהּ לָעוֹלָם הַבָּא, וְהִנֵּה נִתְבָּאֵר.

בָּא רְאֵה, אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁלֹּא זוֹכֶה

נָפִיק מֵהַאי עַלְמָא, נָטְלִין לֵיהּ וְעָאלִין לֵיהּ לַגֵּיהִנֹּם, אֲתַר תַּתָּאָה דְּלָא יְהֵא מְרַחֵם עֲלֵיהּ, דְּאִקְרֵי בּוֹר שָׁאוֹן טִיט הַיָּוֵן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים מ) וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן וַיָּקֶם עַל סֶלַע רַגְלַי כּוֹנֵן אֲשׁוּרָי.

וּבְגִין כָּךְ הַהוּא דְּלָא אִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא בְּהַאי עַלְמָא וְאִתְטַנַּף בְּטִנּוּפֵי עַלְמָא, מַה כְּתִיב וַיִּקָּחֻהוּ וַיַּשְׁלִיכוּ אֹתוֹ הַבּוֹרָה. דָּא הוּא גֵּיהִנֹּם, אֲתַר דְּדַיְינִין לְהוּ לְאִינּוּן דְּלָא אִשְׁתַּדְּלוּ בְּאוֹרַיְיתָא. וְהַבּוֹר רֵק, כְּמָה דְּאִיהוּ הָוָה רֵק. מַאי טַעְמָא בְּגִין דְּלָא הָוָה בֵּיהּ מַיִם.

וְתָא חֲזֵי, כַּמָּה הוּא עוֹנְשָׁא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּהָא לָא אִתְגָּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, אֶלָּא בְּגִין דְּאִסְתַּלְּקוּ מֵאוֹרַיְיתָא, וְאִשְׁתְּבָקוּ מִינָהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ירמיה ט) מִי הָאִישׁ הֶחָכָם וְיָבֵן אֶת זֹאת וְגו' עַל

לשון הקודש

לְהִשְׁתַּדֵּל בָּעוֹלָם הַזֶּה בַּתּוֹרָה וְהוּא הוֹלֵךְ בַּחֲשֵׁכָה, כְּשֶׁיּוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, נוֹטְלִים אוֹתוֹ וּמַכְנִיסִים אוֹתוֹ לַגֵּיהִנֹּם לַמָּקוֹם הַתַּחְתּוֹן, שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְרַחֵם עָלָיו, שֶׁנִּקְרָא בּוֹר שָׁאוֹן טִיט הַיָּוֵן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מ) וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן וַיָּקֶם עַל סֶלַע רַגְלַי כּוֹנֵן אֲשׁוּרָי.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, אוֹתוֹ שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְטַנֵּף בַּטִּנּוּפוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, מַה כָּתוּב? וַיִּקָּחֻהוּ וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ הַבּוֹרָה – זֶה הוּא הַגֵּיהִנֹּם, הַמָּקוֹם שֶׁדָּנִים אֶת אוֹתָם שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה. וְהַבּוֹר רֵק – כְּמוֹ שֶׁהוּא הָיָה רֵיק, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ מַיִם.

וּבָא וּרְאֵה כַּמָּה הוּא הָעֹנֶשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי לֹא גָּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵהָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהִסְתַּלְּקוּ מִן הַתּוֹרָה וְנֶעֱזְבוּ מִמֶּנָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה ט) מִי הָאִישׁ

מָה אָבְדָה הָאָרֶץ וְגוֹ'. וַיֹּאמֶר יְיָ עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי וְגוֹ'. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, מֵהָכָא, (ישעיה ה) לָכֵן גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי דָעַת.

בְּגִין כָּךְ כֹּלָּא קָיְימָא עַל קִיּוּמָא דְאוֹרַיְיתָא, וְעַלְמָא לָא אִתְקַיַּים בְּקִיּוּמֵיהּ אֶלָּא בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהוּ קִיּוּמָא דְעָלְמִין עֵילָא וְתַתָּא דִכְתִיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי:

וַיִּקָּחֻהוּ וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ הַבֹּרָה, רָמַז עַל דְּאַרְמִיאוּ לֵיהּ לְגוֹ מִצְרָאֵי אֲתַר דְּלָא אִשְׁתַּכַּח רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא כְּלָל. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, אִי נְחָשִׁין וְעַקְרַבִּין הֲווֹ בֵּיהּ, אַמַּאי כְּתִיב בִּרְאוּבֵן לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם לַהֲשִׁיבוֹ אֶל אָבִיו. וְכִי לָא חַיִּישׁ רְאוּבֵן לְהַאי. דְּהָא אִינּוּן נְחָשִׁין וְעַקְרַבִּין יְנַזְקוּן לֵיהּ, וְאֵיךְ אָמַר לַהֲשִׁיבוֹ אֶל אָבִיו, וּכְתִיב לְמַעַן הַצִּיל אוֹתוֹ.

לשון הקודש

הֶחָכָם וְיָבֵן אֶת זֹאת וְגוֹ' עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ וְגוֹ'. וַיֹּאמֶר ה' עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, מִכָּאן (ישעיה ה) לָכֵן גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי דָעַת.

מִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל עוֹמֵד עַל קִיּוּם הַתּוֹרָה, וְהָעוֹלָם לֹא מִתְקַיֵּם בְּקִיּוּמוֹ אֶלָּא בַּתּוֹרָה, שֶׁהִיא קִיּוּם הָעוֹלָמוֹת, מַעְלָה וּמַטָּה, שֶׁכָּתוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי.

וַיִּקָּחֻהוּ וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ הַבֹּרָה, רָמַז עַל שֶׁזָּרְקוּ אוֹתוֹ לְתוֹךְ הַמִּצְרִים, הַמָּקוֹם שֶׁלֹּא נִמְצָא בּוֹ סוֹד הָאֱמוּנָה כְּלָל. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִם נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים הָיוּ בּוֹ, לָמָּה כָּתוּב בִּרְאוּבֵן לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם לַהֲשִׁיבוֹ אֶל אָבִיו, וְכִי לֹא חָשַׁשׁ רְאוּבֵן לָזֶה שֶׁהִנֵּה אוֹתָם נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים יַזִּיקוּ אוֹתוֹ, וְאֵיךְ אָמַר לַהֲשִׁיבוֹ

אֶלָּא חָמָא רְאוּבֵן דְּנִזְקָא אִשְׁתַּכַּח בִּידַיְיהוּ דְּאַחוֹי, בְּגִין דְּיָדַע כַּמָּה שָׂנְאִין לֵיהּ וּרְעוּתָא דִלְהוֹן לְקָטְלָא לֵיהּ. אָמַר רְאוּבֵן, טַב לְמִנְפַּל לֵיהּ לְגוֹ גּוּבָא דִנְחָשִׁין וְעַקְרַבִּין, וְלָא יִתְמְסַר בִּידָא דְשַׂנְאוֹי דְלָא מְרַחֲמֵי עֲלֵיהּ. מִכָּאן אָמְרוּ יַפִּיל בַּר נָשׁ גַּרְמֵיהּ לְאֶשָּׁא אוֹ לְגוּבָא דִנְחָשִׁין וְעַקְרַבִּין, וְלָא יִתְמַסַּר בִּידָא דְשַׂנְאוֹי (דִּזְעִירִין אִינּוּן דְּיָכְלֵי (דף קפה ע"ב) לְאִשְׁתְּזָבָא. וּבְגִין כָּךְ אָמַר לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם).

בְּגִין דְּהָכָא אֲתַר דִּנְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים. אִי אִיהוּ צַדִּיקָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַרְחִישׁ לֵיהּ נִיסָא. וּלְזִמְנִין דִּזְכוּ דְּאֲבָהָן מְסַיְּיעִין לֵיהּ לְבַר נָשׁ וְיִשְׁתְּזִיב מִנַּיְיהוּ. אֲבָל כֵּיוָן דְּיִתְמַסַּר בִּידָא דְשַׂנְאוֹי, זְעִירִין אִינּוּן דְּיָכְלִין לְאִשְׁתְּזָבָא.

וּבְגִין כָּךְ אָמַר, לְמַעַן הַצִּיל אוֹתוֹ מִיָּדָם. מִיָּדָם

לשון הקודש

אֶל אָבִיו, וְכָתוּב לְמַעַן הַצִּיל אוֹתוֹ?.

אֶלָּא שֶׁרָאָה רְאוּבֵן שֶׁהַנֶּזֶק נִמְצָא בִּידֵי אֶחָיו, מִשּׁוּם שֶׁיָּדַע כַּמָּה הֵם שׂוֹנְאִים אוֹתוֹ וּרְצוֹנָם לַהֲרֹג אוֹתוֹ. אָמַר רְאוּבֵן, טוֹב לְהַפִּיל אוֹתוֹ לְתוֹךְ בּוֹר הַנְּחָשִׁים וְהָעַקְרַבִּים וְלֹא יִמָּסֵר בִּידֵי שׂוֹנְאָיו שֶׁלֹּא מְרַחֲמִים עָלָיו. מִכָּאן אָמְרוּ, יַפִּיל אָדָם עַצְמוֹ לָאֵשׁ אוֹ לְבוֹר שֶׁל נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים וְלֹא יִמָּסֵר בִּידֵי שׂוֹנְאָיו [שֶׁמְּעַטִּים הֵם שֶׁיְּכוֹלִים לְהִנָּצֵל, וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם].

מִשּׁוּם שֶׁכָּאן בִּמְקוֹם הַנְּחָשִׁים וְהָעַקְרַבִּים – אִם הוּא צַדִּיק, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַרְחִישׁ לוֹ נֵס, וְלִפְעָמִים שֶׁזְּכוּת אָבוֹת מְסַיְּעִים לָאָדָם וְיִנָּצֵל מֵהֶם. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁנִּמְסָר בִּידֵי שׂוֹנְאָיו, מְעַטִּים הֵם שֶׁיְּכוֹלִים לְהִנָּצֵל.

וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ

דַּיְיקָא, וְלָא כְּתִיב לְמַעַן הַצִּיל אוֹתוֹ וְתוּ לָא. אֶלָּא אָמַר רְאוּבֵן, יִשְׁתְּזִיב מִן יְדַיְיהוּ, וְאִי יְמוּת בְּגוּבָא יְמוּת. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיַּצִּילֵהוּ מִיָּדָם.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה חֲסִידוּתֵיהּ דִּרְאוּבֵן, דִּבְגִין דְּיָדַע דְּשִׁמְעוֹן וְלֵוִי שׁוּתְּפוּתָא וַחֲכִימוּתָא וְחַבְרוּתָא דִלְהוֹן, קַשְׁיָא אִינּוּן. דְּכַד אִתְחַבָּרוּ בִּשְׁכֶם, קָטְלוּ כָּל דְּכוּרָא (ס"א ל"ג וְהָא דְקָטְלוּ כָּל דְּכוּרָא) לָא דַּי לוֹן. אֶלָּא דְּנָטְלִין נָשִׁין וָטַף וְכַסְפָּא וְדַהֲבָא וְכָל בְּעִירֵי וְכָל מָאנֵי דִיקָר וְכָל מָאן דְּאִשְׁתַּכַּח בְּקַרְתָּא. וְלָא דַּי כָּל דָּא, אֶלָּא דְּאָפִילוּ כָּל מַה דִּבְחַקְלָא נָטְלוּ. דִּכְתִיב, (בראשית לד) וְאֶת אֲשֶׁר בָּעִיר וְאֶת אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה לָקָחוּ.

אָמַר, וּמַה קַרְתָּא רַבְּתָא כִּי הַאי לָא אִשְׁתְּזִיב מִנְּהוֹן, אִלְמָלֵא רַבְיָא דָא יִפּוֹל בִּידַיְיהוּ, לָא יַשְׁאֲרוּן מִנֵּיהּ אוּמְצָא בְעַלְמָא. וְעַל דָּא אָמַר, טַב

לשון הקודש

מִיָּדָם, מִיָּדָם דַּוְקָא, וְלֹא כָּתוּב לְמַעַן הַצִּיל אוֹתוֹ וְיוֹתֵר לֹא. אֶלָּא אָמַר רְאוּבֵן, יִנָּצֵל מִיָּדָם, וְאִם יָמוּת בַּבּוֹר – יָמוּת. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיַּצִּילֵהוּ מִיָּדָם

בֹּא רְאֵה כַּמָּה הִיא חֲסִידוּתוֹ שֶׁל רְאוּבֵן, שֶׁמִּשּׁוּם שֶׁיָּדַע שֶׁשִּׁמְעוֹן וְלֵוִי, הַשֻּׁתָּפוּת וְהַחָכְמָה וְהַחֲבֵרוּת שֶׁלָּהֶם הֵם קָשִׁים, שֶׁכַּאֲשֶׁר הִתְחַבְּרוּ בִּשְׁכֶם הָרְגוּ כָּל זָכָר [ס"א וְזֶה שֶׁהָרְגוּ כָּל זָכָר], לֹא דַּי לָהֶם, אֶלָּא שֶׁנּוֹטְלִים נָשִׁים וָטַף וְכֶסֶף וְזָהָב וְכָל הַבְּהֵמוֹת וְכָל כְּלֵי יְקָר וְכָל מִי שֶׁנִּמְצָא בַּקִּרְיָה, וְלֹא דַּי, אֶלָּא שֶׁאֲפִלּוּ כָּל מַה שֶׁבַּשָּׂדֶה נָטְלוּ, שֶׁכָּתוּב (בראשית לד) וְאֶת אֲשֶׁר בָּעִיר וְאֶת אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה לָקָחוּ.

אָמַר, וּמָה הַקִּרְיָה הַגְּדוֹלָה כָּזוֹ לֹא נִצַּל מֵהֶם – אִלְמָלֵא הָעֶלֶם הַזֶּה יִפֹּל בִּידֵיהֶם, לֹא יַשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ חֲתִיכַת בָּשָׂר בָּעוֹלָם,

לְאִשְׁתְּזָבָא מִנַּיְיהוּ דְּלָא יַשְׁאֲרוּן מִנֵּיהּ אִשְׁתָּאֲרוּתָא בְּעַלְמָא, וְלָא יֶחֱמֵי אַבָּא מִנֵּיהּ כְּלוּם לְעָלְמִין.

וְהָכָא אִי יְמוּת, לָא יָכְלִין לֵיהּ וְיִשְׁתָּאַר כָּל גּוּפֵיהּ שְׁלִים, וַאֲתִיב לֵיהּ לְאַבָּא שְׁלִים. וְעַל דָּא לְמַעַן הַצִּיל אוֹתוֹ מִיָּדָם לַהֲשִׁיבוֹ אֶל אָבִיו, אַף עַל גַּב דִּימוּת הָתָם. וּבְגִין כָּךְ אָמַר הַיֶּלֶד אֵינֶנּוּ. וְלָא אָמַר אֵינֶנּוּ חָי, אֶלָּא אָמַר אֵינֶנּוּ, אֲפִילוּ מֵת.

תָּא חֲזֵי, מָאי דְּעָבַד, דְּאִיהוּ בְּחָכְמְתָא הָוָה שַׁתִּיף גַּרְמֵיהּ בַּהֲדַיְיהוּ, דִּכְתִיב לֹא נַכֶּנּוּ נָפֶשׁ, וְלָא כְתִיב לָא תַכּוּהוּ. וְאִיהוּ לָא הָוָה תַּמָּן כַּד אִזְדַּבַּן יוֹסֵף, דְּהָא כֻּלְּהוּ מְשַׁמְּשֵׁי לַאֲבוּהוֹן כָּל חַד וְחַד יוֹמָא חַד. וְהַהוּא יוֹמָא דְּרָאוּבֵן הָוָה. וְעַל דָּא בָּעָא דְּבְהַהוּא יוֹמָא דְּהָוָה שְׁמוּשָׁא דִּילֵיהּ לָא יִתְאַבִּיד יוֹסֵף. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב וַיָּשָׁב רְאוּבֵן אֶל הַבּוֹר וְהִנֵּה אֵין יוֹסֵף בַּבּוֹר

לשון הקודש

וְעַל כֵּן אָמַר טוֹב לְהִנָּצֵל מֵהֶם, שֶׁלֹּא יַשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ שְׁאֵרִית בָּעוֹלָם וְלֹא יִרְאֶה מִמֶּנּוּ אַבָּא כְּלוּם לְעוֹלָמִים.

וְכָאן אִם יָמוּת, לֹא יְכוֹלִים לוֹ, וְיִשָּׁאֵר כָּל גּוּפוֹ שָׁלֵם וְאָשִׁיב אוֹתוֹ לְאַבָּא שָׁלֵם, וְעַל כֵּן לְמַעַן הַצִּיל אוֹתוֹ מִיָּדָם לַהֲשִׁיבוֹ אֶל אָבִיו, אַף עַל גַּב שֶׁיָּמוּת שָׁם. וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר הַיֶּלֶד אֵינֶנּוּ, וְלֹא אָמַר אֵינֶנּוּ חַי, אֶלָּא אָמַר אֵינֶנּוּ – אֲפִלּוּ מֵת.

בֹּא רְאֵה מַה שֶּׁעָשָׂה, שֶׁהוּא בְּחָכְמָה הָיָה מִשְׁתַּתֵּף עַצְמוֹ עִמָּהֶם, שֶׁכָּתוּב לֹא נַכֶּנּוּ נָפֶשׁ, וְלֹא כָתוּב לֹא תַכּוּהוּ, וְהוּא לֹא הָיָה שָׁם כְּשֶׁנִּמְכַּר יוֹסֵף, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם שִׁמְּשׁוּ אֶת אֲבִיהֶם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד יוֹם אֶחָד, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הָיָה שֶׁל רְאוּבֵן, וְעַל כֵּן רָצָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁהָיָה הַשִּׁמּוּשׁ

וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו. וְהִנֵּה אֵין יוֹסֵף דַּיְּקָא. אֲפִילוּ (חֵי אוֹ) מִית, מִיָּד וַיָּשָׁב אֶל אֶחָיו וַיֹּאמֶר הַיֶּלֶד אֵינֶנּוּ.

וְאֲפִילוּ רְאוּבֵן לָא יָדַע מֵהַהוּא זְבִינָא דְּיוֹסֵף, וְהָא אוּקְמוּהָ דְּאִשְׁתַּתִּיף בְּהוּ שְׁכִינְתָּא, וְעַל דָּא לָא יָדַע רְאוּבֵן מֵהַהוּא זְבִינָא דְּיוֹסֵף וְלָא אִתְגַּלְיָיא לֵיהּ עַד הַהוּא זִמְנָא דְּאִתְגְּלֵי יוֹסֵף לַאֲחוֹהִי.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה גָּרִים לֵיהּ לְרְאוּבֵן בְּגִין דְּאִיהוּ אִשְׁתַּדַּל לְאַחֲיָיא לֵיהּ לְיוֹסֵף, מַה כְּתִיב, (דברים לג) יְחִי רְאוּבֵן וְאַל יָמוֹת וְגוֹ'. דְּהָא בְּגִין דָּא, אַף עַל גַּב דְּיָדַע דְּאִשְׁתְּקִיל בְּכֵירוּתֵיהּ מִנֵּיהּ וְאִתְיְהִיב לְיוֹסֵף, אִשְׁתַּדַּל לְאַחֲיָיא לֵיהּ, וְצַלֵּי מֹשֶׁה וְאָמַר יְחִי רְאוּבֵן וְאַל יָמוֹת, וְאִתְקְיַים בְּעַלְמָא דֵּין וְאִתְקְיַים בְּעַלְמָא דְּאָתֵי. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דָּא, וּבְגִין דְּעָבַד תְּשׁוּבָה

לשון הקודש

שֶׁלּוֹ לֹא יַאֲבֵד יוֹסֵף, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב וַיָּשָׁב רְאוּבֵן אֶל הַבּוֹר וְהִנֵּה אֵין יוֹסֵף בַּבּוֹר וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו. וְהִנֵּה אֵין יוֹסֵף דַּיְּקָא, אֲפִלּוּ [חֵי אוֹ] מֵת, מִיָּד וַיָּשָׁב אֶל אֶחָיו וַיֹּאמֶר הַיֶּלֶד אֵינֶנּוּ.

וַאֲפִלּוּ רְאוּבֵן לֹא יָדַע מֵאוֹתָהּ הַמְּכִירָה שֶׁל יוֹסֵף. וַהֲרֵי בֵּאֲרוּהוּ שֶׁהַשְּׁכִינָה הִשְׁתַּתְּפָה עִמָּהֶם, וְעַל כֵּן לֹא יָדַע רְאוּבֵן מֵהַמְּכִירָה הַהִיא שֶׁל יוֹסֵף, וְלֹא הִתְגַּלְּתָה לוֹ עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁיּוֹסֵף הִתְגַּלָּה לְאֶחָיו.

בֹּא רְאֵה כַּמָּה גָּרַם לִרְאוּבֵן מִשּׁוּם שֶׁהוּא הִשְׁתַּדֵּל לְהַחֲיוֹת אֶת יוֹסֵף. מַה כָּתוּב? (דברים לג) יְחִי רְאוּבֵן וְאַל יָמוֹת וְגוֹ'. שֶׁהֲרֵי מִשּׁוּם זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁיָּדַע שֶׁנִּלְקְחָה בְכוֹרָתוֹ מִמֶּנּוּ וְנִתְּנָה לְיוֹסֵף, הִשְׁתַּדֵּל לְהַחֲיוֹת אוֹתוֹ, וְהִתְפַּלֵּל מֹשֶׁה וְאָמַר יְחִי רְאוּבֵן וְאַל יָמוֹת, וְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם זֶה, וּמִשּׁוּם שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה

מֵהַהוּא עוֹבָדָא. דְּכָל מָאן דְּעָבִיד תְּשׁוּבָה, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קַיֵּים לֵיהּ בְּעַלְמָא דֵּין וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, וַיִּקְחוּ אֶת כְּתֹנֶת יוֹסֵף וְגוֹ', הָא אוּקְמוּהָ דִּבְגִין דְּדָמָא דְשָׁעִיר דַּמִּיָא לְדָמָא דְּבַר נָשׁ. אֲבָל תָּא חֲזֵי, אַף עַל גַּב דְּמִלָּה אַתְיָא כְּדְקָא חָזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְדַקְדֵּק בְּהוּ בְּצַדִּיקַיָּא אֲפִילוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה.

יַעֲקֹב עָבַד עוֹבָדָא כְּדְקָא יָאוֹת. בְּמַאי, בְּגִין דְּאַקְרִיב לְגַבּוֹי אֲבוֹי שָׂעִיר, דְּאִיהוּ סִטְרָא דְדִינָא קַשְׁיָא. וְעִם כָּל דָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ אַקְרִיב שָׂעִיר וְאַכְחִישׁ לֵיהּ לְאָבוֹי דְּאִיהוּ סִטְרָא דִילֵיהּ, אִתְעֲנַשׁ בְּהַאי שָׂעִיר אַחֲרָא, דְּאַקְרִיבוּ לֵיהּ בְּנוֹי דָּמָא דִילֵיהּ.

בְּאִיהוּ כְּתִיב, (בראשית כז) וְאֵת עֹרֹת גְּדָיֵי הָעִזִּים הִלְבִּישָׁה עַל יָדָיו וְעַל חֶלְקַת צַוָּארָיו, בְּגִין

לשון הקודש

מֵהַמַּעֲשֶׂה הַהוּא. שֶׁכָּל מִי שֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם אוֹתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב? וַיִּקְחוּ אֶת כְּתֹנֶת יוֹסֵף וְגוֹ'. הֲרֵי בֵּאֲרוּהוּ, שֶׁמִּשּׁוּם שֶׁדַּם הַשָּׂעִיר דּוֹמֶה לְדַם שֶׁל אָדָם. אֲבָל בֹּא רְאֵה, אַף עַל גַּב שֶׁהַדָּבָר בָּא כָּרָאוּי, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה.

יַעֲקֹב עָשָׂה מַעֲשֶׂה כָּרָאוּי, בַּמֶּה? מִשּׁוּם שֶׁהִקְרִיב לְאָבִיו שָׂעִיר, שֶׁהוּא צַד הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְעִם כָּל זֶה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הִקְרִיב שָׂעִיר וְהִכְחִישׁ אֶת אָבִיו שֶׁהוּא הַצַּד שֶׁלּוֹ, נֶעֱנַשׁ בַּשָּׂעִיר הָאַחֵר הַזֶּה שֶׁהִקְרִיבוּ לוֹ בָּנָיו אֶת הַדָּם שֶׁלּוֹ.

בּוֹ כָּתוּב (בראשית כז) וְאֵת עֹרֹת גְּדָיֵי הָעִזִּים

כָּךְ וַיִּטְבְּלוּ אֶת הַכְּתֹנֶת בַּדָּם, אַקְרִיבוּ לֵיהּ כְּתוֹנְתָּא לְאַכְחָשָׁא לֵיהּ, וְכֹלָּא דָּא לְקַבֵּל דָּא, אִיהוּ גָּרִים דִּכְתִיב וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד מְאֹד, בְּגִין כָּךְ גָּרְמוּ לֵיהּ דְּחָרַד חֲרָדָה בְּהַהוּא זִמְנָא דִּכְתִיב הַכֶּר נָא הַכְּתֹנֶת בִּנְךָ הִיא אִם לֹא. (דף קפו ע"א)

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, בֵּיהּ כְּתִיב, (בראשית כז) הַאַתָּה זֶה בְּנִי עֵשָׂו אִם לֹא. לֵיהּ כְּתִיב, הַכְּתֹנֶת בִּנְךָ הִיא אִם לֹא. וּבְגִין כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְדַקְדֵּק בְּהוּ בְּצַדִּיקַיָּא בְּכָל מַה דְּאִינוּן עָבְדִין.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, (נ"א אָמַר רִבִּי אַבָּא) כֵּיוָן דְּחָמוּ כֻּלְּהוּ שִׁבְטִין הַהוּא צַעֲרָא דְּאָבוּהוֹן, אִתְנָחֲמוּ וַדַּאי, וְיָהִיבוּ גַּרְמַיְיהוּ עֲלֵיהּ דְּיוֹסֵף, דְּיִפְּדוּן לֵיהּ אִלְמָלֵא יִשְׁכְּחוּן לֵיהּ. כֵּיוָן דְּחָמוּ דְּלָא יָכִילוּ, אַהֲדָרוּ לְגַבֵּיהּ דִּיהוּדָה וְאַעֲבָרוּ לֵיהּ מֵעֲלַיְיהוּ, בְּגִין דְּאִיהוּ הָוָה מַלְכָּא

לשון הקודש

הִלְבִּישָׁה עַל יָדָיו וְעַל חֶלְקַת צַוָּארָיו, מִשּׁוּם כָּךְ – וַיִּטְבְּלוּ אֶת הַכְּתֹנֶת בַּדָּם, הִקְרִיבוּ לוֹ כְּתֹנֶת לְהַכְחִישׁ אוֹתוֹ. וְהַכֹּל זֶה כְּנֶגֶד זֶה. הוּא גָּרַם שֶׁכָּתוּב וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד מְאֹד, מִשּׁוּם כָּךְ גָּרְמוּ לוֹ שֶׁחָרַד חֲרָדָה בַּזְּמַן הַהוּא, שֶׁכָּתוּב הַכֶּר נָא הַכְּתֹנֶת בִּנְךָ הִיא אִם לֹא.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, כָּתוּב בּוֹ (שם) הַאַתָּה זֶה בְּנִי עֵשָׂו אִם לֹא – לוֹ כָּתוּב, הַכְּתֹנֶת בִּנְךָ הִיא אִם לֹא. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים בְּכָל מַה שֶּׁהֵם עוֹשִׂים.

רַבִּי אַבָּא אָמַר (נ"א אָמַר רַבִּי אַבָּא), כֵּיוָן שֶׁכָּל הַשְּׁבָטִים רָאוּ אוֹתוֹ הַצַּעַר שֶׁל אֲבִיהֶם, וַדַּאי הִתְנַחֲמוּ וְנָתְנוּ עַצְמָם עַל יוֹסֵף שֶׁיִּפְדּוּ אוֹתוֹ אִלְמָלֵא יִמְצְאוּ אוֹתוֹ. כֵּיוָן שֶׁרָאוּ שֶׁלֹּא יְכוֹלִים, חָזְרוּ אֶל יְהוּדָה

עֲלַיְיהוּ. (וּכְדִין ס"א וְכֵיוָן דְּ) אַעֲבָרוּהוּ מֵעֲלַיְיהוּ, מַה כְּתִיב, וַיְהִי בָּעֵת הַהִיא וַיֵּרֶד יְהוּדָה וְגוֹ'.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים יח) וַיַּרְעֵם בַּשָּׁמַיִם יְיָ וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ בָּרָד וְגַחֲלֵי אֵשׁ. תָּא חָזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא, אַתְקִין לֵיהּ שִׁבְעָה סְמָכִין עַל מַה דְּקָיְימָא, וְכֻלְּהוּ סְמָכִין קָיְימֵי בְּחַד סָמְכָא יְחִידָאי, וְהָא אוּקְמוּהָ. דִּכְתִיב, (משלי ט) חַכְמוֹת בָּנְתָה בֵיתָהּ חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה. וְאִלֵּין כֻּלְּהוּ אִינוּן קָיְימֵי בְּחַד דַּרְגָּא מִנַּיְיהוּ דְּאִקְרֵי (משלי י) צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.

וְעַלְמָא כַּד אִתְבְּרֵי, מֵהַהוּא אֲתַר אִתְבְּרֵי. דְּאִיהוּ שִׁכְלוּלָא דְעַלְמָא, וְתִקּוּנוֹי. דְּאִיהוּ חַד נְקוּדָה דְעַלְמָא, וְאֶמְצָעִיתָא דְכֹלָּא. וּמַאן אִיהוּ, צִיּוֹן. דִּכְתִיב, (תהלים נ) מִזְמוֹר לְאָסָף אֵל אֱלֹהִים יְיָ דִּבֶּר

לשון הקודש

וְהֶעֱבִירוּ אוֹתוֹ מֵעֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָיָה מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם, [וְאָז ס"א וְכֵיוָן שֶׁ] הֶעֱבִירוּהוּ מֵעֲלֵיהֶם, מַה כָּתוּב? וַיְהִי בָּעֵת הַהִיא וַיֵּרֶד יְהוּדָה וְגוֹ'.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים יח) וַיַּרְעֵם בַּשָּׁמַיִם ה' וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ בָּרָד וְגַחֲלֵי אֵשׁ. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הִתְקִין לוֹ שִׁבְעָה עַמּוּדִים עַל מַה שֶּׁעוֹמֵד, וְכָל הָעַמּוּדִים עוֹמְדִים בְּעַמּוּד אֶחָד יְחִידִי, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁכָּתוּב (משלי ט) חָכְמוֹת בָּנְתָה בֵיתָהּ חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה, וְכָל אֵלֶּה הֵם עוֹמְדִים בְּדַרְגָּה אַחַת מֵהֶם שֶׁנִּקְרֵאת (שם י) צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.

וּכְשֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, נִבְרָא מֵאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁהוּא הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל הָעוֹלָם וְתִקּוּנוֹ, שֶׁהוּא נְקֻדָּה אַחַת שֶׁל הָעוֹלָם וְהָאֶמְצַע שֶׁל הַכֹּל, וּמִי הוּא? צִיּוֹן,

וַיִּקְרָא אָרֶץ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ. וּמֵאָן אֲתַר, מִצִּיּוֹן, דִּכְתִיב מִצִּיּוֹן מִכְלַל יֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִיהוּ סִטְרָא דְשִׁכְלוּלָא דִמְהֵימְנוּתָא שְׁלִימָתָא כְּדְקָא יְאוּת (והשתא (עי' קמא א כי שם מקומו) יִשְׂרָאֵל אִתְתַּקְּפוּ בֵּיהּ בְּרָזֵי דְפִקּוּדֵי דְאוֹרַיְיתָא בְּגִין דְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא אִתְתַּקַּף בַּר נָשׁ בְּצִיצִית דְּאִתְעַטַּף בֵּיהּ). **וְצִיּוֹן תַּקִּיפוּ וּנְקוּדָה דְכָל עַלְמָא, וּמֵהַהוּא אֲתַר אִשְׁתַּכְלַל כָּל עַלְמָא וְאִתְעֲבִיד, וּמִגַּוֵּיהּ כָּל עַלְמָא אִתְּזָן.**

וְתָא חֲזֵי, וַיַּרְעֵם בַּשָּׁמַיִם יְיָ וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ וְגוֹ', כֵּיוָן דְּאָמַר וַיַּרְעֵם בַּשָּׁמַיִם יְיָ, אַמַּאי כְּתִיב וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ. הָא (ס"א אֶלָּא) **הָכָא רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא,** (וְעַל מַה, ס"א עַלְמָא) **דְּאָמִינָא דְצִיּוֹן אִיהוּ שִׁכְלוּלָא וְשַׁפִּירוּ דְעַלְמָא, וְעַלְמָא מִגַּוֵּיהּ אִתְּזָן. בְּגִין דְּתְרֵין דַּרְגִּין אִינּוּן וְאִינּוּן חַד, אִינּוּן צִיּוֹן וִירוּשָׁלַם. דָּא דִינָא וְדָא רַחֲמֵי,**

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (תהלים נ) מִזְמוֹר לְאָסָף אֵל אֱלֹהִים ה' דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ. וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם? מִצִּיּוֹן, שֶׁכָּתוּב מִצִּיּוֹן מִכְלַל יֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. מֵאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁהוּא צַד הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה כָּרָאוּי (וְכָעֵת יִשְׂרָאֵל הֶחֱזִיקוּ בוֹ בְּסוֹדוֹת הַמִּצְוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם מַחֲזִיק אָדָם בַּצִּיצִית שֶׁמִּתְעַטֵּף בָּהּ), וְצִיּוֹן הַחֹזֶק וְהַנְּקֻדָּה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, וּמֵהַמָּקוֹם הַהוּא נִתְקַן כָּל הָעוֹלָם וְנַעֲשָׂה, וּמִתּוֹכוֹ נִזּוֹן כָּל הָעוֹלָם.

וּבָא וּרְאֵה, וַיַּרְעֵם בַּשָּׁמַיִם ה' וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ וְגוֹ'. כֵּיוָן שֶׁאָמַר וַיַּרְעֵם בַּשָּׁמַיִם ה', לָמָּה כָּתוּב וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ? הִנֵּה [ס"א אֶלָּא] כָּאן סוֹד הָאֱמוּנָה [עַל מָה עוֹלָם] שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁצִּיּוֹן הִיא הַשְּׁלֵמוּת וְהַיֹּפִי שֶׁל הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָם נִזּוֹן מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁתֵּי דְּרָגוֹת הֵן, וְהֵן אַחַת, הֵם צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם,

וְתַרְוַיְיהוּ חַד, מֵהָכָא דִּינָא וּמֵהָכָא רַחֲמֵי.

מֵעֵילָא לְעֵילָא נָפְקָא קוֹל דְּאִשְׁתְּמַע, לְבָתָר דְּהַהוּא קוֹל נָפְקָא וְאִשְׁתְּמַע, כְּדֵין נָפְקֵי דִינִין וְאָרְחֵי דְּדִינָא, וְרַחֲמֵי נָפְקִין וּמִתְפָּרְשָׁן מִתַּמָּן. וַיִּרְעֵם בַּשָּׁמַיִם יְיָ, דָּא בֵּי דִינָא בְּרַחֲמֵי. וְעֶלְיוֹן, אַף עַל גַּב דְּלָא אִשְׁתַּכַּח וְלָא אִתְיְדַע, כֵּיוָן דְּהַהוּא קוֹל נָפִיק כְּדֵין אִשְׁתַּכַּח כֻּלָּא, דִּינָא וְרַחֲמֵי. הָדָא הוּא דִכְתִיב וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ, כֵּיוָן דְּיִתֵּן קוֹלוֹ, כְּדֵין בָּרָד וְגַחֲלֵי אֵשׁ, מַיָּא וְאֶשָּׁא.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְיְלִיד יְהוּדָה מַה כְּתִיב, (בראשית כט) וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת, בְּגִין דְּדָא הוּא יְסוֹדָא רְבִיעָאָה מֵאִינּוּן אַרְבַּע דְּאִינּוּן רְתִיכָא עִלָּאָה, סַמְכָא חַד מֵאִינּוּן אַרְבַּע סַמְכִין. מַה כְּתִיב בֵּיהּ, וַיְהִי בָּעֵת הַהִיא וַיֵּרֶד יְהוּדָה מֵאֵת אֶחָיו, דְּהַוָּה

לשון הקודש

זֶה דִּין וְזֶה רַחֲמִים, וּשְׁנֵיהֶם אֶחָד, מִכָּאן דִּין וּמִכָּאן רַחֲמִים.

מִמַּעְלָה לְמַעְלָה יוֹצֵא קוֹל שֶׁנִּשְׁמָע. לְאַחַר שֶׁאוֹתוֹ הַקּוֹל יוֹצֵא וְנִשְׁמָע, אָז יוֹצְאִים הַדִּינִים וְדַרְכֵי הַדִּין, וְהָרַחֲמִים יוֹצְאִים וְנִפְרָדִים מִשָּׁם. וַיִּרְעֵם בַּשָּׁמַיִם ה', זֶה בֵּית הַדִּין בְּרַחֲמִים. וְעֶלְיוֹן, אַף עַל גַּב שֶׁאֵינוֹ נִמְצָא וְאֵינוֹ נוֹדָע, כֵּיוָן שֶׁהַקּוֹל הַהוּא יוֹצֵא, אָז נִמְצָא הַכֹּל, דִּין וְרַחֲמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ. כֵּיוָן שֶׁיִּתֵּן קוֹלוֹ, אָז בָּרָד וְגַחֲלֵי אֵשׁ, מַיִם וְאֵשׁ.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁנּוֹלַד יְהוּדָה, מַה כָּתוּב? (בראשית כט) וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת, מִשּׁוּם שֶׁזֶּה הוּא הַיְסוֹד הָרְבִיעִי מֵאוֹתָם הָאַרְבָּעָה שֶׁהֵם הַמֻּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה, עַמּוּד אֶחָד מֵאוֹתָם אַרְבָּעָה הָעֲמוּדִים, מַה כָּתוּב בּוֹ? וַיְהִי בָּעֵת הַהִיא וַיֵּרֶד יְהוּדָה

מַלְכָּא עֲלַיְיהוּ. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּיוֹסֵף נָחֲתוּ לֵיהּ לְמִצְרָיִם כִּדְקָאֲמָרָן:

וַיַּרְא שָׁם יְהוּדָה בַּת אִישׁ כְּנַעֲנִי. וְכִי כְּנַעֲנִי הָוָה, אֶלָּא הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ עֵר, תְּלַת בְּנִין הֲווֹ לֵיהּ לִיהוּדָה, וְלָא אִשְׁתָּאֲרוּ מִנַּיְיהוּ בַּר חַד, וְדָא הוּא שֵׁלָה.

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִיָּיא הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי אֶלְעָזָר, אַמַּאי כְּתִיב בִּבְנוֹי דִיהוּדָה, בְּקַדְמָאָה וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ עֵר, וּבְתְרֵין אַחֲרָנִין כְּתִיב וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אוֹנָן, וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁלָה.

אָמַר לֵיהּ תָּא חֲזֵי, הַאי פָּרְשָׁתָא רָזָא עִלָּאָה אִיהוּ, וְכֹלָּא אִיהוּ כִּדְקָא חָזֵי. וַיֵּרֶד יְהוּדָה מֵאֵת אֶחָיו, דְּהָא אִתְכַּסְיָא סִיהֲרָא, וְנָחֲתַת מִדַּרְגָּא דְתִקְּנָא

לשון הקודש

מֵאֵת אֶחָיו, שֶׁהָיָה מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוֹרִידוּ אֶת יוֹסֵף לְמִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

וַיַּרְא שָׁם יְהוּדָה בַּת אִישׁ כְּנַעֲנִי, וְכִי כְּנַעֲנִי הָיָה? אֶלָּא הִנֵּה פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים. וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ עֵר. שְׁלֹשָׁה בָּנִים הָיוּ לִיהוּדָה, וְלֹא נִשְׁאַר מֵהֶם רַק אֶחָד, וְזֶה הוּא שֵׁלָה.

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִיָּיא הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי אֶלְעָזָר, לָמָּה כָּתוּב בִּבְנֵי יְהוּדָה, בָּרִאשׁוֹן – וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ עֵר, וּבִשְׁנֵי הָאַחֵרִים כָּתוּב, וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אוֹנָן, וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁלָה?

אָמַר לוֹ, בֹּא רְאֵה, הַפָּרָשָׁה הַזּוֹ הִיא סוֹד עֶלְיוֹן, וְהַכֹּל הוּא כָּרָאוּי. וַיֵּרֶד

לְגוֹ דַּרְגָּא אוֹחֲרָא, דְּאִתְחַבַּר בֵּיהּ חִוְיָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וַיֵּט עַד אִישׁ עֲדֻלָּמִי וּשְׁמוֹ חִירָה.

וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ עֵר, וְאִיהוּ רַע, וְכֹלָּא חַד, דְּאַתְיָא מִסִּטְרָא דְּיֵצֶר הָרָע. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ, וְלָא כְּתִיב וַיִּקְרָא שְׁמוֹ. (דף קפו ע"ב) בְּיַעֲקֹב כְּתִיב וַיִּקְרָא שְׁמוֹ, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרָא לֵיהּ יַעֲקֹב. וְהָכָא אֶת לְאַסְגָּאָה דַּרְגָּא אַחֲרָא דְּזוּהֲמָא דְּמִסָּאֲבָא אִתְיְלִיד, וְדָא הוּא עֵר רַע, וְכֹלָּא חַד.

לְבָתָר לָא אִתְבַּסַּם אַתְרָא, עַד דְּאַתָּא שֵׁלָה דְּהַוָּה עִקָּרָא דְּכֻלְּהוּ. מַה כְּתִיב וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי יְיָ, כְּתִיב הָכָא רַע, וּכְתִיב הָתָם (בראשית ח) כִּי יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעֻרָיו, רַע דְּאוֹשִׁיד דָּמִין, אוֹשִׁיד זַרְעָא עַל אַרְעָא. וּבְגִין כָּךְ וַיְמִיתֵהוּ יְיָ. מַה

לשון הקודש

יְהוּדָה מֵאֵת אֶחָיו, שֶׁהִנֵּה נִכְסְתָּה הַלְּבָנָה וְיָרְדָה מֵהַדַּרְגָּה שֶׁל תִּקּוּן לְתוֹךְ דַּרְגָּה אַחֶרֶת, שֶׁהִתְחַבֵּר בָּהּ הַנָּחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיֵּט עַד אִישׁ עֲדֻלָּמִי וּשְׁמוֹ חִירָה.

וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ עֵר, וְהוּא רַע, וְהַכֹּל אֶחָד, שֶׁבָּא מִצַּד הַיֵּצֶר הָרָע, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ וְלֹא כָּתוּב וַיִּקְרָא שְׁמוֹ. בְּיַעֲקֹב כָּתוּב וַיִּקְרָא שְׁמוֹ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרָא לוֹ יַעֲקֹב, וְכָאן אֶת – לְרַבּוֹת דַּרְגָּה אַחֶרֶת שֶׁזְّהֲמַת הַטֻּמְאָה נוֹלַד, וְזֶה הוּא עֵר רַע, וְהַכֹּל אֶחָד.

אַחַר כָּךְ לֹא הִתְבַּסֵּם הַמָּקוֹם עַד שֶׁבָּא שֵׁלָה שֶׁהָיָה הָעִקָּר שֶׁל כֻּלָּם. מַה כָּתוּב? וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי ה'. כָּתוּב כָּאן רַע, וְכָתוּב שָׁם (בראשית ח) כִּי יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעֻרָיו. רַע שֶׁשּׁוֹפֵךְ

כְּתִיב בַּתְּרֵיהּ, וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְאוֹנָן בֹּא אֶל אֵשֶׁת אָחִיךָ וְגוֹ':

וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְאוֹנָן בֹּא אֶל אֵשֶׁת אָחִיךָ וְגוֹ'. רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מא) הַעִירוֹתִי מִצָּפוֹן וַיֵּאת מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ יִקְרָא בִשְׁמִי וְיָבֹא סְגָנִים כְּמוֹ חֹמֶר וּכְמוֹ יוֹצֵר יִרְמָס טִיט. תָּא חֲזֵי, כַּמָּה אִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא טִפְּשִׁין דְּלָא יָדְעִין וְלָא מִסְתַּכְּלִין לְמִנְדַּע אָרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּהָא כֻּלְּהוּ נַיְימִין, דְּלָא מִתְעָרֵי שֵׁינְתָּא בְּחוֹרֵיהוֹן.

תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבַד לֵיהּ לְבַר נָשׁ, בְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. כֹּלָּא אִיהוּ בְּחָכְמְתָא. דְּלֵית לָךְ שַׁיְיפָא וְשַׁיְיפָא בְּבַר נָשׁ דְּלָא קָיְימָא בְּחָכְמְתָא עִלָּאָה. דְּהָא כֵּיוָן דְּאִתְתַּקַּן כָּל גּוּפָא בְּשַׁיְיפוּי כְּדְקָא יְאוּת, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתַּתַּף (נ"א אִתְתַּקַּף) בַּהֲדֵיהּ,

לשון הקודש

דָּמִים, שׁוֹפֵךְ זֶרַע עַל הָאָרֶץ, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיְמִתֵהוּ ה'. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְאוֹנָן בֹּא אֶל אֵשֶׁת אָחִיךָ וְגוֹ'. **וַיֹּאמֶר** יְהוּדָה לְאוֹנָן בֹּא אֶל אֵשֶׁת אָחִיךָ וְגוֹ'. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מא) הַעִירוֹתִי מִצָּפוֹן וַיֵּאת מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ יִקְרָא בִשְׁמִי וְיָבֹא סְגָנִים כְּמוֹ חֹמֶר וּכְמוֹ יוֹצֵר יִרְמָס טִיט. בֹּא רְאֵה כַּמָּה בְּנֵי אָדָם הֵם טִפְּשִׁים שֶׁאֵין יוֹדְעִים וְאֵין מִסְתַּכְּלִים לָדַעַת דִּבְרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהִנֵּה כֻּלָּם יְשֵׁנִים, שֶׁאֵין מִתְעוֹרְרִים, וְשֵׁנָה בְּנִקְבֵי עֵינֵיהֶם. **בֹּא** רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אֶת הָאָדָם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, הַכֹּל הוּא בְּחָכְמָה, וְאֵין לְךָ אֵיבָר וְאֵיבָר בָּאָדָם שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד בְּחָכְמָה עֶלְיוֹנָה. שֶׁהֲרֵי כֵּיוָן שֶׁנִּתְקַן כָּל הַגּוּף בְּאֵיבָרָיו כָּרָאוּי, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִשְׁתַּתֵּף [הִתְחַזֵּק] עִמּוֹ

וְאָעִיל בֵּיהּ נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא. בְּגִין לְאוֹלָפָא לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמֵהַךְ בְּאָרְחוֹי דְּאוֹרַיְיתָא וּלְמִיטַר פִּקּוּדוֹי, בְּגִין דְּיִתְתַּקַּן בַּר נָשׁ כְּדְקָא יְאוּת.

(ס"א וּבְגִין דָּא בְּעוֹד) (וּבְגִין ס"א וּבְעוֹד) **דְּאִית בֵּיהּ נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא מִיבְעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאַסְגָּאָה דִּיוּקְנָא דְּמַלְכָּא עִלָּאָה בְּעַלְמָא. וְרָזָא דָא, דְּהָא הַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק לָא פָּסְקָן מֵימוֹי לְעָלְמִין. וְעַל דָּא מִיבְעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ דְּלָא יַפְסִיק נַהֲרָא וּמְקוֹרָא דִּילֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא** (גליון נָהָ"ר רֶמֶז לְקַיְימָא קַדִּישָׁא דְּחָתִים בִּבְשָׂרֵיהּ, דְּאִיהוּ דּוּגְמָא דְּהַהוּא נָהָ"ר רָזָא דְּצַדִּיק דְּאִתְחַבַּר בְּצֶדֶ"ק כַּחֲדָא לְעֵילָא, בְּגִין כַּךְ בָּעֵי בַּר נָשׁ לְתַתָּא לְאִתְחַבְּרָא בְּאִתְּתֵיהּ בִּקְדֻשָּׁה בְּגִין דְּאִתְתַּקַּף בֵּיהּ בְּהַהוּא עַלְמָא). **וְכָל זִמְנָא דְּבַר נָשׁ לָא יַצְלַח בְּהַאי עָלְמָא** (ס"א וְעַל דָּא מִבָּעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ דְּלָא יַפְסִיק נַהֲרָא וּמְקוֹרָא דִּילֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, וְאִי לָא) **קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָקַר לֵיהּ וְנָטַע לֵיהּ בְּכַמָּה זִמְנִין כְּמִלְּקַדְּמִין.**

לשון הקודש

וְהִכְנִיס בּוֹ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה כְּדֵי לְלַמֵּד אֶת הָאָדָם לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו, כְּדֵי שֶׁאָדָם יִתְתַּקֵּן כָּרָאוּי.

[וּמִשּׁוּם זֶה] [וּבְעוֹד] שֶׁיֵּשׁ בּוֹ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה, צָרִיךְ לָאָדָם לְהַגְדִּיל אֶת דְּמוּת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן בָּעוֹלָם. וְסוֹד זֶה, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ הַנָּהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא לֹא פוֹסְקִים מֵימָיו לְעוֹלָמִים, וְעַל זֶה צָרִיךְ לָאָדָם שֶׁלֹּא יַפְסִיק אֶת הַנָּהָר וְהַמָּקוֹר שֶׁלּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. [נָהָ"ר רֶמֶז לִבְרִית הַקֹּדֶשׁ שֶׁחָתוּם בִּבְשָׂרוֹ, שֶׁהוּא דֻּגְמָא שֶׁל אוֹתוֹ הַנָּהָ"ר הַסּוֹד שֶׁל צַדִּיק שֶׁמִּתְחַבֵּר עִם צֶדֶ"ק יַחַד לְמַעְלָה. מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ אָדָם לְמַטָּה לְהִתְחַבֵּר עִם אִשְׁתּוֹ בִּקְדֻשָּׁה כְּדֵי שֶׁיִּתְחַזֵּק בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם.] וְכָל זְמַן שֶׁאָדָם לֹא יַצְלִיחַ בָּעוֹלָם הַזֶּה [ס"א וְעַל כֵּן צָרִיךְ לָאָדָם שֶׁלֹּא יַפְסִיק אֶת הַנָּהָר וְהַמָּקוֹר שֶׁלּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאִם לֹא] הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹקֵר אוֹתוֹ וְנוֹטֵעַ אוֹתוֹ בְּכַמָּה פְּעָמִים כְּמוֹ מִקֹּדֶם.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, הַעִירוֹתִי מִצָּפוֹן וַיֵּאת. הַעִירוֹתִי, דָּא אִתְעָרוּתָא דְזִוּוּגָא דְבַר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא, דְּאִיהוּ אִתְעָרוּתָא מִסִּטְרָא דְצָפוֹן. וַיֵּאת, דָּא הִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא דְאַתְיָא מִלְּעֵילָא, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁדַּר לָהּ מִלְּעֵילָא. אַתְיָא בְּהַאי עָלְמָא וְעָאלַת בְּגוֹ בְּנֵי נָשָׁא כִּדְקָאֲמָרָן.

מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ, דָּא אֲתַר דְּהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק דְּמִתַּמָּן נָפְקַת נִשְׁמָתָא וְאִתְנְהִירַת. וְיָבֹא סְגָנִים (כְּמוֹ חֹמֶר) אִלֵּין אִינּוּן חֵילִין דְּעָלְמָא דְאַתְיָין בְּגִין (ס"א בְּגוֹ) הַהוּא אִתְעָרוּתָא דְנִשְׁמָתִין. כְּמוֹ חוֹמֶר, כְּגַוְונָא דְאִתְעַר בַּר נָשׁ בְּגוּפָא.

דְּהָא בְּגִין דָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד זִוּוּגִין וְאַטִּיל נִשְׁמָתִין בְּעַלְמָא, וְחַבְרוּתָא אִשְׁתַּכַּח לְעֵילָא וְתַתָּא וּמִקּוֹרָא דְכֹלָּא הוּא (ס"א יְהֵא) בָּרוּךְ. וּבְגִין כָּךְ

לשון הקודש

בא רְאֵה מַה כָּתוּב, הַעִירוֹתִי מִצָּפוֹן וַיֵּאת. הַעִירוֹתִי – זוֹ הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל הַזִּוּוּג שֶׁל הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהִיא הִתְעוֹרְרוּת מִצַּד הַצָּפוֹן. וַיֵּאת – זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁבָּאָה מִלְּמַעְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵחַ אוֹתָהּ מִלְּמַעְלָה, בָּאָה לָעוֹלָם הַזֶּה וְנִכְנֶסֶת לְתוֹךְ בְּנֵי אָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ – זֶה הַמָּקוֹם שֶׁל אוֹתוֹ הַנָּהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵאת הַנְּשָׁמָה וּמְאִירָה. וְיָבֹא סְגָנִים [כְּמוֹ חֹמֶר] – אֵלּוּ הֵם חֵילוֹת הָעוֹלָם שֶׁבָּאִים מִשּׁוּם [בְּתוֹךְ] אוֹתָהּ הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת. כְּמוֹ חֹמֶר – כְּמוֹ שֶׁמִּתְעוֹרֵר אָדָם בַּגּוּף. **שֶׁהֲרֵי** מִשּׁוּם זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה זִוּוּגִים וּמַטִּיל נְשָׁמוֹת בָּעוֹלָם,

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבַד לֵיהּ לְבַר נָשׁ בְּגִין לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאָרְחוֹי, וְלָא יַפְסִיק מְקוֹרֵיהּ וּמַבּוּעָא דִּילֵיהּ לְעָלְמִין.

וְכָל מָאן דְּפָסִיק מְקוֹרֵיהּ, (מִתַּתָּא וּמְיָבֵשׁ לֵיהּ כַּבְיָכוֹל כְּאִלּוּ גָּרִים לֵיהּ לְאִתְפַּסְּקָא לְעֵילָא, כְּדֵין (איוב יד) אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ, הוֹאִיל וּבַר נָשׁ אִתְּקַם לְתַתָּא כְּדוּגְמָא דִּלְעֵילָא, מָאן דִּמְקוֹרֵיהּ יַמִּישׁ מִלְּמֶעְבַּד פֵּירִין, כְּגוֹן דֵּין דְּלָא בָעָא לְמֵיתַב אִיתְתָא, אוֹ נָסִיב לָהּ דְּאִשְׁתַּדַּל וְלָא יְכִיל, אֵלּוּ דִּתְרֵין הֲפָכִין אִינּוּן דָּא מִדָּא, (אוֹ ס"א הַהוּא) דְּיָמִישׁ מִלְּמֶעְבַּד פֵּירִין, לֵית לֵיהּ תָּקָנָה לְעוֹלָם.

מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקֹן, (קהלת א) בְּגִין דְּלָא בָעָא לְמִיסַּב אִיתְתָא וּלְאִשְׁתַּדְּלָא בְּפִרְיָה וְרִבְיָה, וְהַהוּא דְּאִשְׁתַּדַּל וְנָסַב אִיתְתָא וְלָא יְכִיל, דָּא מִתְתַּקֵּן בִּפְרִיקֵיהּ דְּקָרִיב לֵיהּ דְּהוּא אֲחוֹי, וְהַהוּא דְּמִית בְּלָא בְּנִין) **כַּד נָפִיק מֵהַאי עַלְמָא הַהוּא בַּר נָשׁ לָא עָאל בְּפַרְגּוֹדָא וְלָא נָטִיל חוּלַק בְּהַהוּא עַלְמָא** (וְנִשְׁמָתֵיהּ לָא אִתְכְּלִילַת בַּאֲתַר דְּכָל נִשְׁמָתִין אִתְכְּלִילוּ, וְאִתְגְּזַר דִּיוּקְנֵיהּ מִתַּמָּן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ויקרא כב) וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִלְּפָנַי, הוֹאִיל וּכְדֵין הוּא, בָּרָא לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּרִיק (דף קפז ע"א) דְּיִפְרוֹק לֵיהּ מִיָּדָא דִּמְחַבְּלִין, וְדָא אֲחוֹי דְּקָרִיב לֵיהּ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כה) כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּיו וְגו'. וּכְתִיב בֹּא אֵל אֵשֶׁת אָחִיךָ וְיַבֵּם אוֹתָהּ וְגו'. בְּגִין דְּנִשְׁמָתֵיהּ

לשון הקודש

וְנִמְצֵאת חֲבֵרוּת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהַמָּקוֹר שֶׁל הַכֹּל הוּא [ס"א יִהְיֶה] בָּרוּךְ. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אֶת הָאָדָם, כְּדֵי לְהִשְׁתַּדֵּל בִּדְרָכָיו, וְלֹא יַפְסִיק אֶת מְקוֹרוֹ וּמַעְיָנוֹ לְעוֹלָמִים.

וְכָל מִי שֶׁמַּפְסִיק מְקוֹרוֹ [מִלְּמַטָּה וּמְיַבֵּשׁ אוֹתוֹ, כִּבְיָכוֹל גּוֹרֵם לְהִפָּסֵק לְמַעְלָה, אָז (איוב יד) אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. וְהוֹאִיל וּבֶן אָדָם הוּקַם לְמַטָּה כַּדֻּגְמָא שֶׁלְּמַעְלָה – מִי שֶׁמְּקוֹרוֹ יָמִישׁ מֵעֲשׂוֹת פֵּרוֹת, כְּמוֹ זֶה שֶׁלֹּא רָצָה לִשָּׂא אִשָּׁה, אוֹ שֶׁנָּשָׂא אוֹתָהּ וְהִשְׁתַּדֵּל וְלֹא יָכֹל, אֵלּוּ שֶׁשְּׁנֵי הַפָּכִים הֵם זֶה מִזֶּה, (אוֹ אוֹתוֹ) שֶׁיָּמִישׁ מֵעֲשׂוֹת פֵּרוֹת, אֵין לוֹ תַּקָּנָה לְעוֹלָם.

(קהלת א) מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקֹן, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא רָצָה לִשָּׂא אִשָּׁה וּלְהִשְׁתַּדֵּל בִּפְרִיָּה וּרְבִיָּה. וְאוֹתוֹ שֶׁהִשְׁתַּדֵּל וְנָשָׂא אִשָּׁה וְלֹא יָכֹל, זֶה מִתְתַּקֵּן בְּגוֹאֲלוֹ שֶׁקָּרוֹב לוֹ, שֶׁהוּא אָחִיו שֶׁל אוֹתוֹ מֵת בְּלִי בָנִים]. כְּשֶׁיּוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתוֹ הָאִישׁ לֹא נִכְנָס לַפַּרְגּוֹד וְלֹא נוֹטֵל חֵלֶק בָּעוֹלָם הַהוּא וְנִשְׁמָתוֹ לֹא נִכְלֶלֶת בַּמָּקוֹם שֶׁכָּל הַנִּשְׁמוֹת נִכְלְלוּ, וְנִגְזֶרֶת דְּמוּתוֹ מִשָּׁם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִלְּפָנַי. הוֹאִיל וְכָךְ הוּא, בּוֹרֵא לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹאֵל שֶׁיִּגְאָלֶנּוּ מִיַּד הַמַּשְׁחִיתִים, וְזֶה אָחִיו שֶׁקָּרוֹב אֵלָיו, שֶׁנֶּאֱמַר

לָא עָאלַת קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא הִיא קַיְמָא לְבַר. בְּגִין דְּלָא זָכָה לְאַנְהֲרָא בְּהַאי עַלְמָא בְּהַהוּא גּוּפָא.

מָאן דְּלָא זָכָה בְּהַאי אֲתַר, יְהַךְ לַאֲתָר אַחֲרָא וְיִזְכֵּי בֵּיהּ. כְּגוֹנָא דָא אָעָא דְּדָלִיק וּנְהוֹרָא לָא סָלִיק יִבְטְשׁוּן לֵיהּ וִיסָלֵק נְהוֹרָא בֵּיהּ וְיַנְהִיר. אָעָא הוּא אָדָם דִּכְתִיב (שם כ) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר בָּר נָשׁ כַּד אִיהוּ בְּהַאי עַלְמָא וַאֲזָל וְתָאִיב וְאָכִיל וְשָׁתֵי וְאִזְדַּוַּג בְּאִיתְתָּא וְלָא זָכֵי לִבְנִין. דָּא הוּא אָעָא דְּדָלִיק וּנְהוֹרָא לָא סָלִיק, כְּלוֹמַר נִשְׁמָתֵיהּ לָא זָכְאַת בְּהַהוּא גּוּפָא לְאִתְנַהֲרָא אֶלָּא אִיהִי בַּחֲשׁוֹכָא).

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, (ישעיה מה) **לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דָּא עֲבַד לֵיהּ לְבַר נָשׁ כְּדְקָא יְאוּת כְּדְאַמְרָן. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבַד טִיבוּ עִם עַלְמָא. תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב,** (בראשית כה) **וַיֹּסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וּשְׁמָהּ קְטוּרָה, דָּזָא דְּנִשְׁמָתָא אָתַת לְאִתְתַּקָּנָא כְּמִלְּקַדְמִין.**

תָּא חֲזֵי, הַהוּא גּוּפָא מַה כְּתִיב, (ישעיה נג) **וַיָּיַ חָפֵץ**

לשון הקודש

(דברים כה) כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וְגוֹ'. וְכָתוּב בֹּא אֶל אֵשֶׁת אָחִיךָ וְיַבֵּם אֹתָהּ וְגוֹ', מִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁמָתוֹ לֹא נִכְנֶסֶת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֶלָּא הִיא עוֹמֶדֶת בַּחוּץ, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא זָכָה לְהָאִיר בָּעוֹלָם הַזֶּה בַּגּוּף הַהוּא.

מִי שֶׁלֹּא זוֹכֶה בַּמָּקוֹם הַזֶּה, יֵלֵךְ לְמָקוֹם אַחֵר וְיִזְכֶּה בוֹ. כְּמוֹ כֵן עֵץ שֶׁדּוֹלֵק וְאוֹרוֹ לֹא עוֹלֶה, יַכּוּ אוֹתוֹ וְיַעֲלֶה בוֹ אוֹר וְיָאִיר. עֵץ הוּא אָדָם, שֶׁכָּתוּב (שם כ) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה. רוֹצֶה לוֹמַר, שֶׁהָאָדָם כְּשֶׁהוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהוֹלֵךְ וְתָאֵב וְאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה וּמִזְדַּוֵּג עִם אִשָּׁה וְלֹא זוֹכֶה לְבָנִים, זֶהוּ עֵץ שֶׁדּוֹלֵק וְאוֹרוֹ לֹא עוֹלֶה, כְּלוֹמַר, נִשְׁמָתוֹ לֹא זוֹכָה בְּאוֹתוֹ הַגּוּף לִהְיוֹת מוּאֶרֶת, אֶלָּא הִיא בַּחֲשֵׁכָה].

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (ישעיה מה) **לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ,** שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם כָּרָאוּי, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם הָעוֹלָם בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, (בראשית כה) וַיֹּסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וּשְׁמָהּ קְטוּרָה. סוֹד הַנִּשְׁמָה שֶׁבָּאָה לְהִתְתַּקֵּן כְּמוֹ מִקֹּדֶם.

בֹּא רְאֵה בְּאוֹתוֹ הַגּוּף מַה כָּתוּב, (ישעיה נג) וַה' חָפֵץ דַּכְּאוֹ הֶחֱלִי אִם תָּשִׂים אָשָׁם

דַּכְּאוֹ הֶחֱלִי אִם תָּשִׂים אָשָׁם נַפְשׁוֹ יִרְאֶה זֶרַע יַאֲרִיךְ יָמִים וְחֵפֶץ יְיָ בְּיָדוֹ יִצְלָח. וַיְיָ חָפֵץ דַּכְּאוֹ, הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ, אַמַּאי חָפֵץ בְּגִין דְּיִתְדַּכֵּי. אִם תָּשִׂים אָשָׁם, אִם יָשִׂים אָשָׁם מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי אִם תָּשִׂים. אֶלָּא לְנִשְׁמָתָא אַהֲדַר מִלָּה. אִי הַהִיא נִשְׁמָתָא בַּעְיָא לְאִתְתַּקָּנָא כְּדְקָא יָאוֹת, יִרְאֶה זֶרַע. בְּגִין דְּהַהִיא נִשְׁמָתָא אָזְלַת וְשָׁאטַת וְאִיהִי זְמִינָא לְאָעָלָא בְּהַהוּא זֶרַע דְּאִתְעַסַּק בָּהּ בַּר נָשׁ פְּרִיָה וְרִבְיָה, וּכְדֵין יַאֲרִיךְ יָמִים. וְחֵפֶץ יְיָ דָּא אוֹרַיְיתָא בִּידֵיהּ אַצְלַח.

תָּא חֲזֵי, אַף עַל גַּב דְּכַר נָשׁ אִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא יְמָמָא וְלֵילְיָא, וּמְקוֹרֵיהּ וּמַבּוּעֵיהּ קָיְימָא בֵּיהּ לְמַגְנָא, לֵית לֵיהּ אֲתַר לְאַעָלָא לְפַרְגּוֹדָא. וְהָא אִתְּמַר דְּבֵירָא דְּמַיָּא אִי הַהוּא מְקוֹרָא וּמַבּוּעָא לָא עָאל בֵּיהּ, לָאו אִיהוּ בְּאֵר, דְּבֵירָא וּמְקוֹרָא, כְּחֲדָא אִינּוּן, וְרָזָא חָדָא אִיהוּ, וְאוֹקִימְנָא.

לשון הקודש

נַפְשׁוֹ יִרְאֶה זֶרַע יַאֲרִיךְ יָמִים וְחֵפֶץ ה' בְּיָדוֹ יִצְלָח. וַה' חָפֵץ דַּכְּאוֹ, בַּפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, לָמָּה חָפֵץ? כְּדֵי שֶׁיִּטְהַר. אִם תָּשִׂים אָשָׁם – הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת אִם יָשִׂים אָשָׁם! מַה זֶּה אִם תָּשִׂים? אֶלָּא עַל הַנְּשָׁמָה חוֹזֵר הַדָּבָר. אִם הַנְּשָׁמָה הַהִיא רוֹצָה לְהִתְתַּקֵּן כָּרָאוּי – יִרְאֶה זֶרַע, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה הוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת וּמְזֻמֶּנֶת לְהִכָּנֵס לְאוֹתוֹ הַזֶּרַע שֶׁהִתְעַסֵּק בָּהּ הָאָדָם בִּפְרִיָּה וּרְבִיָּה, וְאָז יַאֲרִיךְ יָמִים, וְחֵפֶץ ה' – זוֹ הַתּוֹרָה – בְּיָדוֹ יִצְלָח.

בֹּא רְאֵה, אַף עַל גַּב שֶׁאָדָם מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יוֹמָם וָלַיְלָה וּמְקוֹרוֹ וּמַעְיָנוֹ עוֹמֵד בּוֹ לְחַנָּם, אֵין לוֹ מָקוֹם לְהִכָּנֵס לַפַּרְגּוֹד. וַהֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁבְּאֵר הַמַּיִם, אִם לֹא נִכְנָס

כְּתִיב, (תהלים קכז) שָׁוְא לָכֶם מַשְׁכִּימֵי קוּם מְאַחֲרֵי שֶׁבֶת אֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצָבִים כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָא. תָּא חֲזֵי, כַּמָּה חֲבִיבִין אִינּוּן מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. דְּכָל מִלָּה וּמִלָּה דְאוֹרַיְיתָא אִית בֵּיהּ רָזִין עִלָּאִין קַדִּישִׁין. וְהָא אִתְּמַר דְּכַד יָהַב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, כָּל גְּנִיזִין עִלָּאִין קַדִּישִׁין כֻּלְּהוּ יָהַב לְהוּ (וְכֻלְּהוּ) בְּאוֹרַיְיתָא, וְכֻלְּהוּ אִתְיְהִיבוּ לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּשַׁעְתָּא דְקַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא בְּסִינַי.

תָּא חֲזֵי, שָׁוְא לָכֶם מַשְׁכִּימֵי קוּם, אִלֵּין אִינּוּן יְחִידִים דְּאִשְׁתַּכָּחוּ, דְּלָאו אִינּוּן דְּכַר וְנוּקְבָא כְּדְקָא יָאוּת, וְאַקְדְּמָן בְּצַפְרָא לַעֲבִידְתַּיְהוּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (קהלת ד) יֵשׁ אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי וְגו' וְאֵין קֵץ לְכָל עֲמָלוֹ. מְאַחֲרֵי שֶׁבֶת. מְאַחֲרִין נַיְיחָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, כִּי

לשון הקודש

בָּה אוֹתוֹ הַמָּקוֹר וְהַמַּעְיָן, אֵינָהּ בְּאֵר, שֶׁהַבְּאֵר וְהַמָּקוֹר הֵם יַחַד וְהֵם סוֹד אֶחָד, וּבְאַרְנוּ.

כָּתוּב (תהלים קכז) שָׁוְא לָכֶם מַשְׁכִּימֵי קוּם מְאַחֲרֵי שֶׁבֶת אֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצָבִים כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָא. בֹּא רְאֵה כַּמָּה הֵם חֲבִיבִים דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, שֶׁבְּכָל דָּבָר וְדָבָר בַּתּוֹרָה יֵשׁ בּוֹ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים, וַהֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁכַּאֲשֶׁר נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, אֶת כָּל הַגְּנָזִים הָעֶלְיוֹנִים הַקְּדוֹשִׁים כֻּלָּם נָתַן לָהֶם [וְכֻלָּם] בַּתּוֹרָה, וְכֻלָּם נִתְּנוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּשָׁעָה שֶׁקִּבְּלוּ הַתּוֹרָה בְּסִינַי.

בֹּא רְאֵה, שָׁוְא לָכֶם מַשְׁכִּימֵי קוּם – אֵלּוּ הֵם הַיְחִידִים שֶׁנִּמְצָאִים, שֶׁאֵינָם זָכָר וּנְקֵבָה כָּרָאוּי, וּמַקְדִּימִים בַּבֹּקֶר לַעֲבוֹדָתָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ד) יֵשׁ אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי וְגו', וְאֵין קֵץ לְכָל עֲמָלוֹ. מְאַחֲרֵי שֶׁבֶת – מְאַחֲרִים הַמְּנוּחָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי בוֹ שָׁבַת, מִשּׁוּם שֶׁהָאִשָּׁה אֶל

בוֹ שָׁבַת. בְּגִין דְּאִתְּתָא לְגַבֵּי בַר נָשׁ אִיהִי נַיְיחָא לְגַבֵּיהּ וַדָּאי.

אֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצָבִים, מָאי לֶחֶם הָעֲצָבִים. דְּכַד בַּר נָשׁ אִית לֵיהּ בְּנִין, הַהוּא נַהֲמָא דְּאָכִיל, אָכִיל לֵיהּ בְּחֶדְוָה וּבִרְעוּתָא דְּלִבָּא. וְהַהוּא דְּלֵית לֵיהּ בְּנִין, הַהוּא נַהֲמָא דְּאָכִיל אִיהוּ נַהֲמָא דַּעֲצִיבוּ. וְאִלֵּין אִינּוּן אוֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצָבִים וַדָּאי.

כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָא, מָאי יִתֵּן לִידִידוֹ, דָּא הוּא דִּמְקוֹרֵיהּ מְבָרַךְ, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהֵב לֵיהּ שֵׁינָה בְּהַהוּא עַלְמָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (משלי ג) וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ. בְּגִין דְּאִית לֵיהּ חוּלָקָא בְּעַלְמָא דְּאָתֵי. בְּגִין דְּהַהוּא בַר נָשׁ שָׁכִיב וְיִתְהַנֵּי בְּהַהוּא עַלְמָא דְּאָתֵי כְּדְקָא יְאוּת.

יֵשׁ אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי וְגוֹ'. יֵשׁ אֶחָד, דָּא הוּא בַר נָשׁ

לשון הקודש

הָאָדָם הִיא נַחַת וַדַּאי אֶצְלוֹ.

אֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצָבִים, מַה זֶּה לֶחֶם הָעֲצָבִים? שֶׁכַּאֲשֶׁר לָאָדָם יֵשׁ בָּנִים, אוֹתוֹ הַלֶּחֶם שֶׁאוֹכֵל, אוֹכֵל אוֹתוֹ בְּשִׂמְחָה וּבִרְצוֹן הַלֵּב. וְזֶה שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים, אוֹתוֹ לֶחֶם שֶׁאוֹכֵל הוּא לֶחֶם שֶׁל עֶצֶב, וְאֵלּוּ הֵם אֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצָבִים וַדַּאי.

כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָא, מַה זֶּה יִתֵּן לִידִידוֹ? זֶהוּ שֶׁמְּקוֹרוֹ מְבֹרָךְ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לוֹ שֵׁנָה בָּעוֹלָם הַהוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ג) וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק בָּעוֹלָם הַבָּא, כְּדֵי שֶׁאוֹתוֹ הָאִישׁ יִשְׁכַּב וְיֵהָנֶה בָּעוֹלָם הַבָּא הַהוּא כָּרָאוּי.

יֵשׁ אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי וְגוֹ', יֵשׁ אֶחָד – זֶהוּ אָדָם שֶׁהוּא יְחִידִי בָּעוֹלָם, לֹא יְחִידִי

דְּאִיהוּ יְחִידָאי בְּעַלְמָא, לָא יְחִידָאי כְּדְקָא יָאוּת, אֶלָּא דְּאִיהוּ בְּלָא זִוּוּגָא. וְאֵין שֵׁנִי, דְּלֵית עִמֵּיהּ סֶמֶךְ. גַּם בֵּן, דְּיוֹקִים שְׁמֵיהּ בְּיִשְׂרָאֵל לָא שָׁבַק. וָאָח אֵין לוֹ לְאַיְתָאָה לֵיהּ לְתִקּוּנָא.

וְאֵין קֵץ לְכָל עֲמָלוֹ, דְּאִיהוּ עָמֵל תָּדִיר דְּאַקְדִּים יְמָמָא וְלֵילְיָא. גַּם עֵינוֹ לֹא תִשְׂבַּע עֹשֶׁר, וְלֵית לֵיהּ לִבָּא לְאַשְׁגָּחָא וּלְמֵימַר לְמִי אֲנִי עָמֵל וּמְחַסֵּר אֶת נַפְשִׁי (דף קפז ע"ב) מִטּוֹבָה.

וְאִי תֵּימָא דִּבְגִין דְּיֵיכוּל וְיִשְׁתֵּי יַתִּיר וְיַעֲבֵד מִשְׁתַּיָּא בְּכָל יוֹמָא תָּדִיר, לָאו הָכִי. דְּהָא נַפְשָׁא לָא אִתְהַנֵּי מִנֵּיהּ, אֶלָּא וַדָּאי אִיהוּ מְחַסֵּר לְנַפְשֵׁיהּ מִטִּיבוּ דְּנְהוֹרָא דְעַלְמָא דְּאָתֵי. בְּגִין דְּדָא הִיא נַפְשָׁא חַסְרָא, דְּלָא אִשְׁתַּלִּימַת כְּדְקָא יָאוּת. תָּא חֲזֵי, כַּמָּה חָס קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל עוֹבָדוֹי, בְּגִין דְּקָא בָעֵי דְּיִתְתַּקַּן,

לשון הקודש

כָּרָאוּי, אֶלָּא שֶׁהוּא בְּלִי זִוּוּג. וְאֵין שֵׁנִי – שֶׁאֵין עִמּוֹ סֶמֶךְ. גַּם בֵּן – שֶׁיָּקִים שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל לֹא הִשְׁאִיר. וָאָח אֵין לוֹ – שֶׁיָּבִיא אוֹתוֹ לְתִקּוּן.

וְאֵין קֵץ לְכָל עֲמָלוֹ – שֶׁהוּא עָמֵל תָּמִיד, שֶׁמַּקְדִּים יוֹם וָלַיְלָה. גַּם עֵינוֹ לֹא תִשְׂבַּע עֹשֶׁר – וְאֵין לוֹ לֵב לְהַשְׂגִּיחַ וְלוֹמַר, לְמִי אֲנִי עָמֵל וּמְחַסֵּר אֶת נַפְשִׁי מִטּוֹבָה.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁכְּדֵי שֶׁיֹּאכַל וְיִשְׁתֶּה יוֹתֵר וְיַעֲשֶׂה מִשְׁתֶּה בְּכָל יוֹם תָּמִיד – לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי הַנֶּפֶשׁ אֵינָהּ נֶהֱנֵית מִמֶּנּוּ. אֶלָּא וַדַּאי הוּא מְחַסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ מִטּוּב שֶׁל הָאוֹר שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא מִשּׁוּם שֶׁזּוּהִי נֶפֶשׁ חֲסֵרָה, שֶׁלֹּא הֻשְׁלְּמָה כָּרָאוּי. בֹּא רְאֵה כַּמָּה חָס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל

וְלָא יִתְאַבִּיד מֵהַהוּא עַלְמָא דְאָתֵי כִּדְקָאֲמָרָן.

רִבִּי חִיָּיא בָּעָא, הַאי דְּאִיהוּ זַכָּאָה שְׁלֵימָא וְאִשְׁתְּדָל בְּאוֹרַיְיתָא יוֹמֵי וְלֵילֵי וְכָל עוֹבָדוֹי לִשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא זָכָה לִבְנִין בְּהַאי עַלְמָא כְּגוֹן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּהוּ וְלָא זָכָה, אוֹ דְּהֲווּ לֵיהּ וּמִיתוּ. מַה אִינוּן לְעַלְמָא דְאָתֵי. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי, עוֹבָדוֹי וְהַהִיא אוֹרַיְיתָא, קָא מָגִינָן עֲלֵיהּ לְהַהוּא עַלְמָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, עֲלַיְיהוּ וְעַל אִינוּן זַכָּאֵי קְשׁוֹט, (כְּגוֹן רִבִּי יוֹחָנָן דְּהֲווּ לֵיהּ בְּנִין וּמִיתוּ, וּכְגוֹן רִבִּי חִזְקִיָּה דְּאִיהוּ עַקָּר) עֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (ישעיה נו) כִּי כֹה אָמַר יְיָ לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי וּבָחֲרוּ בַּאֲשֶׁר חָפָצְתִּי וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי. מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ, וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֵּן לוֹ אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת. בְּגִין דְּאִלֵּין אִית לוֹן חוּלָקָא לְעַלְמָא דְאָתֵי.

לשון הקודש

מַעֲשָׂיו, מִשּׁוּם שֶׁרוֹצֶה שֶׁיִּתְקַן וְלֹא יֹאבַד מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

רַבִּי חִיָּיא שָׁאַל, זֶה שֶׁהוּא צַדִּיק שָׁלֵם וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יָמִים וְלֵילוֹת וְכָל מַעֲשָׂיו לִשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא זָכָה לְבָנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁהִשְׁתַּדֵּל בָּהֶם וְלֹא זָכָה, אוֹ שֶׁהָיוּ לוֹ וּמֵתוּ – מַה הֵם לָעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, מַעֲשָׂיו וְהַתּוֹרָה הַהִיא מְגִנִּים עָלָיו לָעוֹלָם הַהוּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עֲלֵיהֶם וְעַל אוֹתָם צַדִּיקֵי הָאֱמֶת, וּכְמוֹ רַבִּי יוֹחָנָן שֶׁהָיוּ לוֹ בָּנִים וּמֵתוּ, וּכְמוֹ רַבִּי חִזְקִיָּה שֶׁהוּא עָקָר] עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה נו) כֹּה אָמַר ה' לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי וּבָחֲרוּ בַּאֲשֶׁר חָפַצְתִּי וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֵּן

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי, יָאוֹת הוּא וְשַׁפִּיר.

תָּא חֲזֵי, זַכָּאָה שְׁלִים דְּהֲווּ כָּל אִלֵּין בֵּיהּ, וְאִשְׁתְּלִים כְּדְקָא יְאוּת, וּמִית בְּלָא בְנִין, וְהָא קָא יָרִית דּוּכְתֵּיהּ בְּהַהוּא עַלְמָא, אִתְּתֵיהּ בָּעְיָא לִיבּוּמֵי אוֹ לָא. אִי תֵּימָא דְּלִבָּעֵי לִיבּוּמֵי, הָא בְּרֵיקַנְיָא אִיהוּ, דְּהָא אַתְרֵיהּ קָא יָרִית בְּהַהוּא עַלְמָא.

אֶלָּא וַדַּאי בָּעְיָא לִיבּוּמֵי, בְּגִין דְּלָא יַדְעִינָן אִי הָוָה שְׁלִים בְּעוֹבָדוֹי אִי לָאו. וְהִיא אִי אִתְיַיבְּמַת לָא הָוָה בְּרֵיקַנְיָא. בְּגִין דְּאַתַּר אִית לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּהָא בַּר נָשׁ הָוָה בְּעַלְמָא וּמִית בְּלָא בְנִין וּפוּרְקָא לָא חֲזֵי לֵיהּ בְּעַלְמָא, כֵּיוָן דְּמִית הַאי זַכָּאָה שְׁלִים וְאִתְּתֵיהּ אִתְיַיבְּמַת, וְאִיהוּ אַתְרֵיהּ יָרִית. אָתָא הַהוּא בַּר נָשׁ וְאִשְׁתַּלִּים הָכָא, וּבֵין כָּךְ וּבֵין כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲתַר זַמִּין לֵיהּ לְעַלְמָא עַד דְּיֵימוּת

לשון הקודש

לוֹ אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת, מִשּׁוּם שֶׁלְּאֵלֶּה יֵשׁ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, נָאֶה הוּא וְיָפֶה.

בֹּא רְאֵה, צַדִּיק שָׁלֵם שֶׁהָיוּ בוֹ כָּל אֵלֶּה וְהֶשְׁלֵם כָּרָאוּי וּמֵת בְּלִי בָנִים, וְהִנֵּה יוֹרֵשׁ מְקוֹמוֹ בָּעוֹלָם הַהוּא – הַאִם אִשְׁתּוֹ צְרִיכָה יִבּוּם אוֹ לֹא? אִם תֹּאמַר שֶׁצְּרִיכָה לְהִתְיַבֵּם, הֲרֵי זֶה לְרֵיקָנוּת, שֶׁהֲרֵי אֶת מְקוֹמוֹ יָרַשׁ בָּעוֹלָם הַהוּא.

אֶלָּא וַדַּאי צְרִיכָה לְיִבּוּם, מִשּׁוּם שֶׁאֵינֶנּוּ יוֹדְעִים אִם הָיָה שָׁלֵם בְּמַעֲשָׂיו וְאִם לֹא. וְאִם הִיא מִתְיַבֶּמֶת, זֶה לֹא הָיָה בְּרֵיקָנוּת, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ מָקוֹם לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לָאִישׁ הַזֶּה שֶׁהָיָה בָּעוֹלָם וּמֵת בְּלִי בָנִים וְגוֹאֵל לֹא הָיָה לוֹ בָּעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁהַצַּדִּיק הַשָּׁלֵם הַזֶּה מֵת וְאִשְׁתּוֹ מִתְיַבֶּמֶת, וְהוּא יָרַשׁ אֶת מְקוֹמוֹ, בָּא הָאִישׁ הַהוּא וּמִשְׁתַּלֵּם כָּאן,

הַאי זַכָּאָה שְׁלִים, וְיִשְׁתְּלִים אִיהוּ בְּעַלְמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (במדבר לה) כִּי בְּעִיר מִקְלָטוֹ יֵשֵׁב עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְגוֹ'.

וְדָא הוּא דְתָנִינָן, בְּנִין זְמִינִין אִינּוּן לְצַדִּיקַיָּא בְּמִיתָתְהוֹן, בְּחַיֵּיהוֹן לָא זָכוּ וּבְמִיתָתְהוֹן זָכוּ. וּבְגִין כָּךְ כָּל עוֹבָדוֹי דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֻּלְּהוּ קְשׁוֹט וּזְכוּ, (ס"א וְחַיִּים) וְחַיִּים עַל כֻּלָּא. (קהלת ד) טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם שָׂכָר טוֹב בַּעֲמָלָם, אִלֵּין אִינּוּן דְּמִתְעַסְּקִין בְּהַאי עַלְמָא לְאוֹלָדָא בְנִין. דְּאִינּוּן בְּנִין דְּשָׁבְקוּ, בְּגִינֵיהוֹן אִית לוֹן אֲגַר טַב בְּהַהוּא עַלְמָא, וּבְגִינֵיהוּ יַרְתִּין אֲבָהָן דִּלְהוֹן חוּלָקָא בְּהַהוּא עַלְמָא וְאוּקְמוּהָ.

תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטַע אִילָנִין בְּהַאי עַלְמָא אִי אַצְלָחוּ יָאוֹת, לָא אַצְלָחוּ אַעֲקַר לוֹן וְשָׁתַל

לשון הקודש

וּבֵין כָּךְ וּבֵין כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַזְמִין לוֹ מָקוֹם לָעוֹלָם עַד שֶׁיָּמוּת הַצַּדִּיק הַשָּׁלֵם הַזֶּה וְהוּא יִשְׁתַּלֵּם בָּעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר לב) כִּי בְּעִיר מִקְלָטוֹ יֵשֵׁב עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְגוֹ'. וְזֶהוּ שֶׁשָּׁנִינוּ, בָּנִים מְזֻמָּנִים לַצַּדִּיקִים בְּמִיתָתָם. בְּחַיֵּיהֶם לֹא זָכוּ, וּבְמִיתָתָם זָכוּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּל מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כֻּלָּם אֱמֶת וּזְכוּת, [וְחָס] וְחַיִּים עַל הַכֹּל. (קהלת ד) טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם שָׂכָר טוֹב בַּעֲמָלָם – אֵלּוּ הֵם שֶׁמִּתְעַסְּקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהוֹלִיד בָּנִים, שֶׁאוֹתָם בָּנִים שֶׁהִשְׁאִירוּ, בִּגְלָלָם יֵשׁ לָהֶם שָׂכָר טוֹב בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבִגְלָלָם יוֹרְשִׁים אֲבוֹתֵיהֶם חֵלֶק בָּעוֹלָם הַהוּא, וּבֵאֲרוּהוּ.

בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹטֵעַ אִילָנוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה. אִם הִצְלִיחוּ –

לוֹן אֲפִילוּ כַּמָּה זִמְנִין. וּבְגִין כָּךְ כָּל אָרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֻּלְּהוּ לְטַב וּלְאַתְקָנָא עָלְמָא:

בֹּא אֶל אֵשֶׁת אָחִיךָ וְיַבֵּם אוֹתָהּ, דְּהָא יְהוּדָה וְכֻלְּהוּ שִׁבְטִין הֲווֹ יָדְעֵי דָא. וְעִקָּרָא דְמִלְּתָא, וְהָקֵם זֶרַע. בְּגִין דְּהַהוּא זֶרַע אִצְטְרִיךְ לְאִתְתַּקָּנָא מִלָּה וּלְמִגְּלַם גּוֹלָמָא לְתִקּוּנָא דְלָא יִתְפְּרַשׁ גּוּזְעָא מִשָּׁרְשֵׁיהּ כְּדְקָא יְאוּת, הָדָא הוּא דִכְתִיב (איוב לד) וְאָדָם עַל עָפָר יָשׁוּב.

וְכַד מִתְתַּקַּן לְבָתָר כְּדְקָא יָאוֹת, אִלֵּין מִשְׁתַּבְּחִין בְּהַהוּא עַלְמָא בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בְּהוּ. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (קהלת ד) וְשַׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ, דַּיְיקָא. מִן הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים עֲדֶנָה. מָאי עֲדֶנָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית יח) אַחֲרֵי בְלֹתִי הָיְתָה לִּי עֶדְנָה. וּכְתִיב (איוב לג) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו.

לשון הקודש

יָפֶה. לֹא הִצְלִיחוּ – עוֹקֵר אוֹתָם וְשׁוֹתֵל אוֹתָם אֲפִלּוּ כַּמָּה פְּעָמִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּל דַּרְכֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵן לְטוֹב וּלְתַקֵּן אֶת הָעוֹלָם.

בֹּא אֶל אֵשֶׁת אָחִיךָ וְיַבֵּם אֹתָהּ. שֶׁהֲרֵי יְהוּדָה וְכָל הַשְּׁבָטִים הָיוּ יוֹדְעִים אֶת זֶה וְעִקַּר הַדָּבָר וְהָקֵם זֶרַע, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הַזֶּרַע צָרִיךְ לְהִתְתַּקֵּן הַדָּבָר וְלִגְלֹם גֹּלֶם לְתִקּוּן שֶׁלֹּא יִפָּרֵד הַזֶּרַע מִשָּׁרְשׁוֹ כָּרָאוּי, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב לד) וְאָדָם עַל עָפָר יָשׁוּב.

וּכְשֶׁנִּתְקָן אַחַר כָּךְ כָּרָאוּי, אֵלּוּ מִשְׁתַּבְּחִים בָּעוֹלָם הַהוּא, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה בָּהֶם, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב (קהלת ד) וְשַׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ, דַּיְיקָא, מִן הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עֲדֶנָה. מַה זֶּה עֲדֶנָה? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יח) אַחֲרֵי בְלֹתִי

וְטוֹב מִשְּׁנֵיהֶם אֵת אֲשֶׁר עֲדֶן לֹא הָיָה (דְּלָא שָׁב לִימֵי עֲלוּמָיו) אֲשֶׁר לֹא רָאָה אֶת הַמַּעֲשֶׂה הָרַע אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. וְטוֹב מִשְּׁנֵיהֶם אֶת אֲשֶׁר עֲדֶן לֹא הָיָה, דְּלָא שָׁב לִימֵי עֲלוּמָיו וְלָא אִצְטְרִיךְ לְאִתְתַּקְּנָא, וְלָא סָבִיל חוֹבִין קַדְמָאֵי, בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (דף קפח ע"א) יָהֵב לֵיהּ אֲתַר מִתַּקְּנָא בְּהַהוּא עַלְמָא כְּדְקָא יָאוֹת.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, (קהלת ח) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וְגוֹ', כְּמָה דְּאִתְּמַר. בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד טִיבוּ וְלָא בָּעָא לְשֵׁצָאָה עַלְמָא אֶלָּא כְּמָה דְּאִתְּמַר, וְכָל אָרְחוֹי כֻּלְּהוּ קְשׁוֹט וּזְכוּ לְאוֹטָבָא לְהוּ בְּהַאי עַלְמָא וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי. זַכָּאָה חוּלְקֵהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא דְּאִינוּן אָזְלֵי בְּאֹרַח קְשׁוֹט, עֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (תהלים לז) צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ:

לשון הקודש

הָיְתָה לִי עֶדְנָה, וְכָתוּב (איוב לג) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו.

וְטוֹב מִשְּׁנֵיהֶם אֵת אֲשֶׁר עֲדֶן לֹא הָיָה [שֶׁלֹּא שָׁב לִימֵי עֲלוּמָיו] אֲשֶׁר לֹא רָאָה אֶת הַמַּעֲשֶׂה הָרַע אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. וְטוֹב מִשְּׁנֵיהֶם אֵת אֲשֶׁר עֲדֶן לֹא הָיָה, שֶׁלֹּא שָׁב לִימֵי עֲלוּמָיו וְלֹא צָרִיךְ לְהִתְתַּקֵּן וְלֹא סוֹבֵל חֲטָאִים רִאשׁוֹנִים, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לוֹ מָקוֹם מִתֻּקָּן בָּעוֹלָם הַהוּא כָּרָאוּי.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב? (קהלת ח) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וְגוֹ', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה חֶסֶד וְלֹא רוֹצֶה לְכַלּוֹת אֶת הָעוֹלָם, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְכָל דְּרָכָיו כֻּלָּם אֱמֶת וּזְכוּת לְהֵיטִיב לָהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (תהלים לז)

וַיֵּרַע בְּעֵינֵי יְיָ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיָּמֶת גַּם אֹתוֹ. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (קהלת יא) בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת זַרְעֶךָ וְלָעֶרֶב אַל תַּנַּח יָדֶךָ וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, כַּמָּה אִתְחֲזֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִזְדַּהֲרָא מֵחוֹבוֹי, וּלְאִזְדַּהֲרָא בְּעוֹבָדוֹי קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין דְּכַמָּה שְׁלִיחָן וְכַמָּה מְמַנָּן אִינּוּן בְּעַלְמָא, דְּאִינּוּן אָזְלִין וְשָׁאטִין, וְחָמָאן עוֹבָדֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא, וְסָהֲדִין עֲלוֹי (ז"ח עֲלֵיהוּ) וְכֹלָּא בְּסִפְרָא כְּתִיבִין.

וְתָא חֲזֵי, בְּכָל אִינּוּן חוֹבִין דְּאִסְתָּאַב בְּהוּ בַּר נָשׁ בְּהַאי עַלְמָא, דָּא אִיהוּ חוֹבָא דְּאִסְתָּאַב בֵּיהּ בַּר נָשׁ יַתִּיר בְּהַאי עַלְמָא וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי. מָאן דְּאוֹשִׁיד זַרְעֵיהּ בְּרֵיקַנְיָא, וְאַפִּיק זַרְעָא לְמַגְּנָא בִידָא אוֹ בְּרַגְלָא וְאִסְתָּאַב בֵּיהּ. כַּמָּה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגֻרְךָ רָע.

לשון הקודש

צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ.

וַיֵּרַע בְּעֵינֵי ה' אֲשֶׁר עָשָׂה וַיָּמֶת גַּם אֹתוֹ. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (קהלת יא) בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת זַרְעֶךָ וְלָעֶרֶב אַל תַּנַּח יָדֶךָ וְגוֹ'. בֹּא רְאֵה כַּמָּה רָאוּי לָאָדָם לְהִזָּהֵר מֵחֲטָאָיו וּלְהִזָּהֵר בְּמַעֲשָׂיו לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁכַּמָּה שְׁלוּחִים וְכַמָּה מְמֻנִּים הֵם בָּעוֹלָם שֶׁהֵם הוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים וְרוֹאִים אֶת מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם וּמְעִידִים עָלָיו [ז"ח עֲלֵיהֶם], וְהַכֹּל כְּתוּבִים בַּסֵּפֶר.

וּבֹא וּרְאֵה, בְּכָל אוֹתָם הַחֲטָאִים שֶׁנִּטְמָא בָהֶם הָאָדָם יוֹתֵר בָּעוֹלָם הַזֶּה, זֶהוּ חֵטְא שֶׁנִּטְמָא בּוֹ אָדָם יוֹתֵר בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא – מִי שֶׁשּׁוֹפֵךְ זַרְעוֹ לָרִיק וּמוֹצִיא זֶרַע לְחִנָּם בַּיָּד אוֹ בָרֶגֶל וְנִטְמָא בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגֻרְךָ רָע.

בְּגִין דָּא לָא עָאל לְפַרְגּוֹדָא, וְלָא חָמֵי סְבָר אַפֵּי עַתִּיק יוֹמִין, כְּמָה דְתָנֵינָן כְּתִיב הָכָא לֹא יְגוּרְךָ רָע, וּכְתִיב וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי יְיָ. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (ישעיה א) יְדֵיכֶם דָּמִים מָלֵאוּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּבַר נָשׁ דְּדָחִיל לְמָאֲרֵיהּ וְיהֵא נְטִיר מֵאוֹרַח בִּישָׁא, וְיַדְכֵּי גַּרְמֵיהּ לְאִשְׁתַּדָּלָא בִּדְחִילוּ דְמָאֲרֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, בַּבֹּקֶר זְרַע [אֶת] זַרְעֶךָ, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. בַּבֹּקֶר, דָּא הוּא בְּזִמְנָא דְּבַר נָשׁ אִתְקַיֵּים בְּחַיֵּלֵיהּ וְיהֵא בְּעוּלֵימוֹ, כְּדֵין אִשְׁתַּדַּל לְאוֹלָדָא בְּנִין בְּאִיתְתָּא דְּחַזְיָא לֵיהּ, דִּכְתִיב בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת זַרְעֶךָ.

דְּהָא כְּדֵין זִמְנָא אִיהוּ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים קכז) כְּחִצִּים בְּיַד גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים. בְּגִין דְּיָכִיל לְמֵילַף לְהוּ אָרְחוֹי דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיהֵא לֵיהּ אַגְרָא טָבָא לְעַלְמָא דְּאָתֵי. דִּכְתִיב אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר

לשון הקודש

בִּגְלַל זֶה לֹא נִכְנָס לַמְּחִצָּה וְלֹא רוֹאֶה תֹּאַר פָּנָיו שֶׁל עַתִּיק יוֹמִין, כְּמוֹ שֶׁלָּמַדְנוּ, כָּתוּב כָּאן לֹא יְגֻרְךָ רָע, וְכָתוּב וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי ה', וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב (ישעיה א) יְדֵיכֶם דָּמִים מָלֵאוּ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל הָאִישׁ שֶׁיָּרֵא מֵרִבּוֹנוֹ וְיִהְיֶה שָׁמוּר מִדֶּרֶךְ רָעָה, וִיטַהֵר עַצְמוֹ לְהִשְׁתַּדֵּל בְּיִרְאַת רִבּוֹנוֹ.

בא רְאֵה, בַּבֹּקֶר זְרַע [אֶת] זַרְעֶךָ. הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ, בַּבֹּקֶר – זֶהוּ בִּזְמַן שֶׁאָדָם עוֹמֵד בְּכֹחוֹ וְיִהְיֶה בַּעֲלוּמָיו, אָז יִשְׁתַּדֵּל לְהוֹלִיד בָּנִים עִם אִשָּׁה שֶׁרְאוּיָה לוֹ, שֶׁכָּתוּב בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת זַרְעֶךָ.

שֶׁהֲרֵי אָז הוּא הַזְּמַן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכז) כְּחִצִּים בְּיַד גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים, מִשּׁוּם שֶׁיָּכוֹל לְלַמֵּד אוֹתָם דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ

מִלֵּא אֶת אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם לֹא יֵבֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר. לֹא יֵבוֹשׁוּ בְּהַהוּא עָלְמָא, בְּזִמְנָא דְּמָארֵיהוֹן דְּדִינָא יֵיתוּן לְקַטְרְגָא עֲלוֹי. דְּלֵית לָךְ אַגְרָא טָבָא בְּהַהוּא עָלְמָא, כְּהַהוּא דְּאוֹלִיף לֵיהּ לִבְרֵיהּ דְּחִילוּ דְמָרֵיהּ בְּאָרְחוֹי דְאוֹרַיְיתָא.

תָּא חֲזֵי, מַה אָמַר בְּאַבְרָהָם, דִּכְתִיב, (בראשית יח) **כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ יְיָ לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וְעַל דָּא הַהוּא זְכוּ קָיְימָא לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא לְגַבֵּי כָּל מָארֵיהוֹן דְּדִינָא.**

וּבְגִין כָּךְ בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת זַרְעֶךָ, וְלָעֶרֶב אַל תַּנַּח יָדֶךָ, אֲפִילוּ בְּיוֹמֵי דְזִקְנָה, דְּאִיהוּ זִמְנָא דְסִיב **בַּר נָשׁ** (לָא יֵימָא כְּבָר אִשְׁתַּדְּלִית וְדַי לִי אוֹ כְּבָר אִשְׁתַּדְּלִית וְלָא יַכִּילְנָא וְהַשְׁתָּא דְּאֲנָא סִיב לֵית אֲנָא בָּעֵי וְעִם כָּל דָּא) **מַה כְּתִיב אַל תַּנַּח יָדֶךָ לָא**

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא, וְיִהְיֶה לוֹ שָׂכָר טוֹב לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם לֹא יֵבוֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשַּׁעַר. לֹא יֵבוֹשׁוּ – בָּעוֹלָם הַהוּא, בִּזְמַן שֶׁבַּעֲלֵי הַדִּין יָבוֹאוּ לְקַטְרֵג עָלָיו, שֶׁאֵין לְךָ שָׂכָר טוֹב בָּעוֹלָם הַהוּא כְּמוֹ הַהוּא שֶׁמְּלַמֵּד אֶת בְּנוֹ יִרְאַת רִבּוֹנוֹ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה.

בָּא רְאֵה מָה אָמַר בְּאַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית יח) כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, וְעַל כֵּן אוֹתָהּ הַזְּכוּת קַיֶּמֶת לוֹ בָּעוֹלָם הַהוּא אֵצֶל כָּל בַּעֲלֵי הַדִּין.

וּמִשּׁוּם כָּךְ בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת זַרְעֶךָ, וְלָעֶרֶב אַל תַּנַּח יָדֶךָ – אֲפִלּוּ בִּימֵי הַזִּקְנָה, שֶׁהוּא הַזְּמַן שֶׁאָדָם זָקֵן, ולֹא יֹאמַר כְּבָר הִשְׁתַּדַּלְתִּי וְדַי לִי, אוֹ – כְּבָר הִשְׁתַּדַּלְתִּי וְאֵינִי

יִשְׁבּוֹק מִלְּאוֹלָדָא בְּהַאי עַלְמָא. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּלָא תֵּדַע אֵיזֶה יִכְשַׁר הֲוֶה אוֹ זֶה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים.

בְּגִין דִּיקוּמוּן בְּגִינֵיהּ בְּהַהוּא עַלְמָא.

וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים קכז) הִנֵּה נַחֲלַת יְיָ בָּנִים, דָּא צְרוֹרָא דְּנִשְׁמָתָא סִטְרָא דְעַלְמָא דְאָתֵי, וּלְהַאי נַחֲלָה מָאן זָכֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאַעָלָא בְּהַהוּא נַחֲלַת יְיָ, בָּנִים. אִינּוּן בְּנִין זָכָאן לֵיהּ לְנַחֲלַת יְיָ, וְעַל דָּא זַכָּאָה הַהוּא בַר נָשׁ דְּזָכֵי לוֹן דְּיוֹלִיף לוֹן אָרְחוֹי דְאוֹרַיְיתָא כְּמָה דְאִתְּמַר:

וַתָּסַר בִּגְדֵי אַלְמְנוּתָהּ מֵעָלֶיהָ וְגו', תָּא חֲזֵי, תָּמָר בַּת כֹּהֵן הָוַת, וְכִי סַלְקָא דַעְתָּךְ דְּאִיהִי אָזְלָא בְּגִין לְאַזְנָאָה עִם חָמוּהָ, דְּהָא אִיהִי צְנִיעוּתָא אִשְׁתַּכְּחַת בָּהּ תָּדִיר. אֶלָּא אִיהִי צַדֶּקֶת הָוַת וּבְחָכְמָה עָבְדַת הַאי, דְּהָא אִיהִי לָא אַפְקָרַת גַּרְמָהּ לְגַבֵּיהּ,

לשון הקודש

יָכוֹל, וְכָעֵת שֶׁאֲנִי זָקֵן אֵינִי רוֹצֶה. וְעִם כָּל זֶה] מַה כָּתוּב? אַל תַּנַּח יָדֶךָ. לֹא יַנִּיחַ מִלְּהוֹלִיד בָּעוֹלָם הַזֶּה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא תֵדַע אֵיזֶה יִכְשַׁר הַזֶּה אוֹ זֶה. לִפְנֵי הָאֱלֹהִים – כְּדֵי שֶׁיַּעַמְדוּ בִּשְׁבִילוֹ בָּעוֹלָם הַהוּא.

וְעַל כֵּן כָּתוּב (תהלים קכז) הִנֵּה נַחֲלַת ה' בָּנִים. זֶהוּ צְרוֹר הַנְּשָׁמוֹת, הַצַּד שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא. וְלַנַּחֲלָה הַזּוֹ, מִי מְזַכֶּה אֶת הָאָדָם לְהִכָּנֵס לְאוֹתָהּ נַחֲלַת ה'? הַבָּנִים. אוֹתָם הַבָּנִים מְזַכִּים אוֹתוֹ לְנַחֲלַת ה', וְעַל כֵּן אַשְׁרֵי אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁמְּזַכֶּה אוֹתָם לְלַמֵּד אוֹתָם דַּרְכֵי הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וַתָּסַר בִּגְדֵי אַלְמְנוּתָהּ מֵעָלֶיהָ וְגו'. בֹּא רְאֵה, תָּמָר הָיְתָה בַּת כֹּהֵן, וְכִי תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהִיא הָלְכָה כְּדֵי לִזְנוֹת עִם חָמִיהָ? שֶׁהֲרֵי הִיא, צְנִיעוּת נִמְצְאָה בָּהּ

אֶלָּא בְּגִין דִּידִיעָה יָדְעַת וְחָכְמְתָא אִסְתַּכְּלַת. וְעַל דָּא אִיהִי אָתַת לְגַבֵּיהּ לְמֶעְבַּד (עִמֵּיהּ) טִיבוּ וּקְשׁוֹט, וְעַל דָּא אָתַת (לְהַדְיָהּ) וְאִשְׁתַּדְּלַת בְּעִסְקָא דָא.

תָּא חֲזֵי, בְּגִין דְּאִיהִי יָדְעַת יְדִיעָה וְאִשְׁתַּדְּלַת בְּעִסְקָא דָא. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבַד סִיּוּעָא תַּמָּן בְּהַהוּא עוֹבָדָא וְאִתְעַבְּרַת מִיָּד. וְכֹלָּא הָוָה (דף קפח ע"ב) מִנֵּיהּ. וְאִי תֵּימָא אַמַּאי לָא אַיְיתֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִינּוּן בְּנִין מֵאִתְּתָא אוֹחֲרָא, אַמַּאי מִן דָּא. אֶלָּא וַדַּאי אִיהִי אִצְטְרִיכָא לְעוֹבָדָא דָא וְלָא אִתְּתָא אַחֲרָא.

תְּרֵין נְשִׁין הֲווֹ דְּמִנַּיְיהוּ אִתְבְּנֵי זַרְעָא דִיהוּדָה, וְאַתּוּ מִנַּיְיהוּ דָּוִד מַלְכָּא וּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא וּמַלְכָּא מְשִׁיחָא. וְאִלֵּין תְּרֵין נְשִׁין דָּא כְּגַוְונָא דְדָא, תָּמָר וְרוּת דְּמִיתוּ בַּעֲלַיְיהוּ בְּקַדְמִיתָא, וְאִינּוּן אִשְׁתַּדְּלוּ לְעוֹבָדָא דָא.

לשון הקודש

תָּמִיד. אֶלָּא הִיא הָיְתָה צַדֶּקֶת, וּבְחָכְמָה עָשְׂתָה אֶת זֶה, שֶׁהֲרֵי הִיא לֹא הִפְקִירָה אֶת עַצְמָהּ אֵלָיו, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁיָּדְעָה יְדִיעָה וּבְחָכְמָה הִתְבּוֹנְנָה, וְעַל כֵּן הִיא בָּאָה אֵלָיו לַעֲשׂוֹת [עִמּוֹ] חֶסֶד וֶאֱמֶת, וְעַל זֶה בָּאָה [בִּפְרֵהֶסְיָא] וְהִשְׁתַּדְּלָה בָּעֵסֶק הַזֶּה.

בֹּא רְאֵה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא יָדְעָה יְדִיעָה וְהִשְׁתַּדְּלָה בְּעֵסֶק זֶה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה שָׁם סִיּוּעַ בַּמַּעֲשֶׂה הַהוּא וּמִיָּד הִתְעַבְּרָה, וְהַכֹּל הָיָה מִמֶּנּוּ. וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה לֹא הֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתָם בָּנִים מֵאִשָּׁה אַחֶרֶת? לָמָּה מִזּוּ? אֶלָּא וַדַּאי שֶׁהִיא הֶצְרְכָה לַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה וְלֹא אִשָּׁה אַחֶרֶת.

שְׁתֵּי נָשִׁים הָיוּ שֶׁמֵּהֶן נִבְנָה הַזֶּרַע שֶׁל יְהוּדָה, וּבָאוּ מֵהֶן דָּוִד הַמֶּלֶךְ וּשְׁלֹמֹה

תָּמָר אִשְׁתַּדְּלַת לְגַבֵּי חָמוּהָ דְּאִיהוּ קָרִיב יַתִּיר לִבְנוֹי דְּמִיתוּ. מָאי טַעְמָא אִיהִי אִשְׁתַּדְּלַת לְגַבֵּיהּ, דִּכְתִיב כִּי רָאָתָה כִּי גָדַל שֵׁלָה וְהִיא לֹא נִתְּנָה לוֹ לְאִשָּׁה. וּבְגִין דָּא אִשְׁתַּדְּלַת בְּעוֹבָדָא דָא לְגַבֵּי חָמוּהָ.

רוּת מִית בַּעֲלָהּ וּלְבָתַר אִשְׁתַּדְּלַת בְּעוֹבָדָא דָא לְגַבֵּיהּ דְּבֹעַז דִּכְתִיב, (רות ג) וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב. וְאִשְׁתַּדְּלַת בַּהֲדֵיהּ וּלְבָתַר אוֹלִידַת לֵיהּ לְעוֹבֵד. וְאִי תֵּימָא אַמַּאי לָא נָפִיק עוֹבֵד מֵאִתְּתָא אַחֲרָא, אֶלָּא וַדַּאי הִיא אִצְטְרִיכַת וְלָא אִתְּתָא אַחֲרָא. וּמִתְּרֵין אִלֵּין אִתְּבְּנֵי וְאִשְׁתַּכְלִיל זַרְעָא דִיהוּדָה, וְתַרְוַוְיֵיהוּ בְּכַשְׁרוּת עָבְדוּ לְמֶעְבַּד טִיבוּ עִם אִינּוּן מֵיתַיָּיא לְאִתְּתַקְּנָא עַלְמָא לְבָתָר.

לשון הקודש

הַמֶּלֶךְ וּמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, וּשְׁתֵּי הַנָּשִׁים הַלָּלוּ זוֹ כְּמוֹ זוֹ, תָּמָר וְרוּת שֶׁמֵּתוּ בַּעֲלֵיהֶן בָּרִאשׁוֹנָה, וְהֵן הִשְׁתַּדְּלוּ לַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה.

תָּמָר הִשְׁתַּדְּלָה אֵצֶל חָמִיהָ, שֶׁהוּא יוֹתֵר קָרוֹב לְבָנָיו שֶׁמֵּתוּ. מָה הַטַּעַם הִיא הִשְׁתַּדְּלָה אֶצְלוֹ? שֶׁכָּתוּב כִּי רָאָתָה כִּי גָדַל שֵׁלָה וְהִיא לֹא נִתְּנָה לוֹ לְאִשָּׁה, וּמִשּׁוּם זֶה הִשְׁתַּדְּלָה בַּמַּעֲשֶׂה הַזֶּה אֵצֶל חָמִיהָ.

רוּת מֵת בַּעְלָהּ, וְאַחַר כָּךְ הִשְׁתַּדְּלָה בַּמַּעֲשֶׂה הַזֶּה אֵצֶל בֹּעַז, שֶׁכָּתוּב (רות ג) וַתְּגַל מַרְגְּלֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, וְהִשְׁתַּדְּלָה עִמּוֹ, וְאַחַר כָּךְ הוֹלִידָה אֶת עוֹבֵד. וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה לֹא יָצָא עוֹבֵד מֵאִשָּׁה אַחֶרֶת? אֶלָּא וַדַּאי הִיא הֶצְרְכָה וְלֹא אִשָּׁה אַחֶרֶת. וּמִשְּׁתֵּי אֵלּוּ נִבְנָה וְנִתְקַן זַרְעוֹ שֶׁל יְהוּדָה, וּשְׁתֵּיהֶן עָשׂוּ בְּכַשְׁרוּת, לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם אוֹתָם הַמֵּתִים לְתַקֵּן אֶת הָעוֹלָם לְאַחַר מִכֵּן.

וְדָא הוּא כְּמָה דְּאִתְּמָר (קהלת ד) **וְשַׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ, דְּהָא כַּד הֲווֹ חַיִּין בְּקַדְמִיתָא לָא הֲוָה בְּהוּ שְׁבָחָא** (זח"ח ולְבָתַר הֲוָה בְּהוּ שְׁבָחָא)**, וְתַרְוַוּיְיהוּ אִשְׁתַּדְּלוּ לְמֶעְבַּד טִיבוּ וּקְשׁוֹט עִם אִנּוּן מֵיתַיָּיא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סְיֵיעַ בְּהַהוּא עוֹבָדָא וְכֹלָּא הֲוָה כְּדְקָא יָאוֹת. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא יְמָמָא וְלֵילְיָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר,** (יהושע א) **וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל הַכָּתוּב בּוֹ כִּי אָז תַּצְלִיחַ אֶת דְּרָכֶךָ וְגוֹ':**

וְיוֹסֵף הוּרַד מִצְרָיְמָה וַיִּקְנֵהוּ פוֹטִיפַר וְגוֹ'. (מה כתיב לְעֵיל וַיָּבֶר יְהוּדָה וַיֹּאמֶר, אִיהוּ אֲמַר לְגַבֵּי אֲבוֹי הַכֶּר נָא וְגוֹ', וְעַל דָּא וַיָּבֶר יְהוּדָה. וּכְתִיב וְהִנֵּה תְאוֹמִים בְּבִטְנָהּ. תְּאוֹמִין הֲווֹ מִקַּדְמַת דְּנָא אַחִין הֲווֹ. רִבִּי חִזְקִיָּה אֲמַר, לֹא אִשְׁתְּמַע הֲכִי. אֶלָּא בְּנִין אַחֲרָנִין אִתְּיְלִידוּ. אֲמַר רִבִּי אַבָּא, בְּגִין כַּךְ אִשְׁתַּדְּלַת לְאַשְׁכָּחָא אוֹבָדָא דְּאִתְאֲבִיד. תָּא חֲזֵי מָה כְּתִיב, וַיְהִי כְּמֵשִׁיב יָדוֹ וְהִנֵּה יָצָא אָחִיו וַתֹּאמֶר מַה־פָּרַצְתָּ עָלֶיךָ פָּרֶץ. רָמַז הָכָא פְּרִיצוּתָא קַדְמָאָה דְּפָרִיץ הַהוּא דְּמִית עָלֵיהּ מַשְׁמַע דִּכְתִיב פָּרַצְתָּ

לשון הקודש

וְזֶהוּ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ד) **וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ,** שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁהָיוּ חַיִּים בַּהַתְחָלָה, לֹא הָיָה בָּהֶם שֶׁבַח [זח"ח וְאַחַר כָּךְ הָיָה בָּהֶם שֶׁבַח], וּשְׁתֵּיהֶן הִשְׁתַּדְּלוּ לַעֲשׂוֹת חֶסֶד וֶאֱמֶת עִם אוֹתָם הַמֵּתִים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סִיַּע בְּאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה וְהַכֹּל הָיָה כָּרָאוּי. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יוֹמָם וָלַיְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יהושע א) **וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל הַכָּתוּב בּוֹ כִּי אָז תַּצְלִיחַ אֶת דְּרָכֶךָ וְגוֹ'.**

וְיוֹסֵף הוּרַד מִצְרָיְמָה וַיִּקְנֵהוּ פוֹטִיפַר וְגוֹ'. וּמַה כָּתוּב לְמַעְלָה? וַיִּכֶּר יְהוּדָה וַיֹּאמֶר. הוּא אָמַר לְאָבִיו הַכֶּר נָא וְגוֹ', וְעַל כֵּן וַיִּכֶּר יְהוּדָה. וְכָתוּב וְהִנֵּה תְאוֹמִים בְּבִטְנָהּ. תְּאוֹמִים הָיוּ מִקֶּדֶם לְכֵן אַחִים הָיוּ. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, לֹא כָּךְ נִשְׁמַע, אֶלָּא בָּנִים אֲחֵרִים נוֹלְדוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, מִשּׁוּם כָּךְ הִשְׁתַּדַּלְתָּ לִמְצֹא הָאֲבֵדָה שֶׁנֶּאֱבְדָה בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, וַיְהִי כְּמֵשִׁיב יָדוֹ וְהִנֵּה יָצָא אָחִיו וַתֹּאמֶר מַה–פָּרַצְתָּ עָלֶיךָ פָּרֶץ. רָמַז

עָלֶיךָ פְּרִיצוּתָא בְּגִין דְּאִצְטְרִיכַת לְאַטְרָחָא לְמָרָךְ וּבְגִין כַּךְ פְּרִיצוּתָא תַּעְבִּיד בִּשְׂאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְעַל דָּא וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ פָּרֶץ. וּלְבָתַר דְּכָל עוֹבָדָא דִּיהוּדָה אִתְּמַר דִּיהוּדָה זַבִּין לֵיהּ לְיוֹסֵף. וְאִיהוּ גָּרִים לֵיהּ לְכָל הַאי. דְּאִי יְהוּדָה הָוָה אֲמָר נְהֶדָּר לֵיהּ לְאָבוּנָא הֲווֹ עַבְדִּין לֵיהּ אַחוּי הֲכִי וְעַל דָּא נַחְתּוּ לֵיהּ אֲחוּי מִשָּׁלְטָנוּתָא דְעָלַיְהוּ. לְבָתָר דְּאִתְגְּלֵי מֵאַחוּי וַאֲתָא עָלֵיהּ כָּל דָּא אַהְדַּר וְאָמַר וְיוֹסֵף הוּרַד מִצְרַיְמָה) **מָאי הוּרַד. דְּאִסְתַּכַּם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהוּא עוֹבָדָא לְקַיְּימָא גְּזֵרָה דִילֵיהּ דִּגְזַר בֵּין הַבְּתָרִים דִּכְתִיב,** (בראשית טו) **יָדוֹעַ תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ וְגו'. וַיִּקְנֵהוּ פּוֹטִיפַר לְסִטַר חֲטָאָה קָנָה לֵיהּ.**

פָּתַח וְאָמַר, (איוב ט) **הָאֹמֵר לַחֶרֶס וְלֹא יִזְרָח וּבְעַד כּוֹכָבִים יַחְתֹּם. תָּא חֲזֵי, שִׁבְעָה כֹּכְבַיָּא עֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּרְקִיעָא, וְכָל רְקִיעָא וּרְקִיעָא אִית בֵּיהּ כַּמָּה שַׁמָּשִׁין מְמַנִּין לְשַׁמָּשָׁא לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.**

לשון הקודש

כָּאן הִתְפָּרְצוּת רִאשׁוֹנָה שֶׁפָּרַץ זֶה שֶׁמֵּת עָלָיו, מִמִּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב פָּרַצְתָּ עָלֶיךָ, הִתְפָּרְצוּת בִּגְלַל שֶׁהִצְטָרַכְתָּ לְהַטְרִיחַ לַאֲדוֹנְךָ, וּמִשּׁוּם כָּךְ הִתְפָּרְצוּת תַּעֲשֶׂה בִּשְׂאָר אֻמּוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְעַל זֶה וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פָּרֶץ. וּלְאַחַר שֶׁכָּל מַעֲשֶׂה שֶׁל יְהוּדָה נֶאֱמַר שֶׁיְּהוּדָה מָכַר לוֹ לְיוֹסֵף, וְהוּא גָּרַם לוֹ לְכָל זֶה, שֶׁאִם יְהוּדָה הָיָה אוֹמֵר נַחֲזִיר אוֹתוֹ לְאָבִינוּ, הָיוּ עוֹשִׂים לוֹ אֶחָיו כָּךְ, וְעַל זֶה הוֹרִידוּ אוֹתוֹ אֶחָיו מִשִּׁלְטוֹנוֹ שֶׁעֲלֵיהֶם. וּלְבַסּוֹף שֶׁנִּגְלָה מֵאֶחָיו וּבָא עָלָיו כָּל זֶה, חָזַר וְאָמַר וְיוֹסֵף הוּרַד מִצְרַיְמָה] מַה זֶּה הוּרַד? שֶׁהִסְכִּים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה לְקַיֵּם אֶת הַגְּזֵרָה שֶׁלּוֹ שֶׁגָּזַר בֵּין הַבְּתָרִים, שֶׁכָּתוּב (בראשית טו) יָדוֹעַ תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ וְגו'. וַיִּקְנֵהוּ פּוֹטִיפַר, לְצַד הַחֵטְא קָנָה אוֹתוֹ.

פָּתַח וְאָמַר, (איוב ט) הָאֹמֵר לַחֶרֶס וְלֹא יִזְרָח וּבְעַד כּוֹכָבִים יַחְתֹּם. בֹּא רְאֵה, שִׁבְעָה כּוֹכָבִים עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרְקִיעַ, וּבְכָל רָקִיעַ וְרָקִיעַ יֵשׁ כַּמָּה שַׁמָּשִׁים מְמֻנִּים לְשַׁמּוּשׁוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

בְּגִין דְּלֵית לָךְ שַׁמָּשָׁא אוֹ מְמַנָּא דְּלֵית לֵיהּ פּוּלְחָנָא וְשִׁמּוּשָׁא לְמָארֵיהּ, וְקָיְימֵי כָּל חַד וְחַד עַל הַהוּא שִׁמּוּשָׁא דְּאִתְפַּקְדָא בֵּיהּ, וְכָל חַד יָדַע עֲבִידְתֵּיהּ לְשַׁמָּשָׁא.

מִנְּהוֹן מְשַׁמְּשֵׁי בִּשְׁלִיחוּתָא דְּמָרֵיהוֹן וְאִתְפַּקְדָן בְּעַלְמָא עַל כָּל עוֹבָדֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא, וּמִנְּהוֹן דְּקָא מְשַׁבְּחִין לֵיהּ וְאִינוּן (הָא) אִתְפַּקְדָן עַל שִׁירָתָא. וְאַף עַל גַּב דְּאִינוּן אִתְפַּקְדָן בְּהַאי, לֵית לָךְ כָּל חֵילָא בִּשְׁמַיָּא וְכֻכָּבִין וּמַזָּלֵי דְּכֻלְּהוּ לָא מְשַׁבְּחָן לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

דְּהָא בְּשַׁעְתָּא דְּעָאל לֵילְיָא כְּדֵין אִתְפַּרְשָׁן תְּלַת סִטְרִין מַשְׁרְיָין לִתְלַת סִטְרֵי עַלְמָא, וּבְכָל סִטְרָא וְסִטְרָא אֶלֶף אַלְפִין וְרִבּוֹא רִבְבָן וְכֻלְּהוּ מְמַנָּן עַל (דף קפט ע"א) שִׁירָתָא.

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁאֵין לְךָ שַׁמָּשׁ אוֹ מְמֻנֶּה שֶׁאֵין לוֹ עֲבוֹדָה וְשִׁמּוּשׁ לַאֲדוֹנוֹ, וְעוֹמְדִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל אוֹתוֹ הַשִּׁמּוּשׁ שֶׁנִּתְמַנָּה בוֹ, וְכָל אֶחָד יוֹדֵעַ עֲבוֹדָתוֹ לְשַׁמָּשׁ.

מֵהֶם שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים בִּשְׁלִיחוּת רִבּוֹנָם וּמֻפְקָדִים בָּעוֹלָם עַל כָּל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם, וּמֵהֶם שֶׁמְּשַׁבְּחִים אוֹתוֹ, וְהֵם [הֲרֵי] מֻפְקָדִים עַל הַשִּׁירָה. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם מֻפְקָדִים עַל זֶה, אֵין לְךָ כָּל חַיִל בַּשָּׁמַיִם וְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁכֻּלָּם לֹא מְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָס הַלַּיְלָה, אָז נִפְרָדִים שְׁלֹשָׁה צְדָדִים מַחֲנוֹת לִשְׁלֹשֶׁת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וּבְכָל צַד וְצַד אֶלֶף אַלָּפִים וְרִבּוֹא רְבָבוֹת, וְכֻלָּם מְמֻנִּים עַל הַשִּׁירָה.

תְּלַת מַשְׁרְיָין אִינּוּן, וְחַד חֵיוָתָא קַדִּישָׁא מְמַנָּא עֲלַיְיהוּ וְקָיְימָא עֲלַיְיהוּ, וְכֻלְּהוּ קָא מְשַׁבְּחָן לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד דְּאָתֵי צַפְּרָא, כַּד אָתֵי צַפְּרָא, כָּל אִינּוּן דְּבִסְטַר דָּרוֹם וְכָל כּוֹכְבַיָּא דְנַהֲרֵי, כֻּלְּהוּ מְשַׁבְּחָן וְאָמְרֵי שִׁירָתָא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר, אִלֵּין כּוֹכְבַיָּא דְבִסְטַר דָּרוֹם כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית יט) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר. וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, אִלֵּין אִינּוּן דְּבִסְטַר שְׂמָאלָא דְּאִתְכְּלִילוּ בִּימִינָא.

וּכְדֵין צַפְּרָא נָהִיר, וְיִשְׂרָאֵל נָטְלֵי שִׁירָתָא וּמְשַׁבְּחָן לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּימָמָא, תְּלַת זְמִנִין בִּימָמָא, לָקָבֵל תְּלַת זְמִנִין דְּלֵילְיָא. וְקָיְימִין אִלֵּין לָקָבֵיל אִלֵּין, עַד דְּיִסְתַּלַּק יְקָרָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

שְׁלֹשָׁה מַחֲנוֹת הֵם, וְחַיָּה קְדוֹשָׁה אַחַת מְמֻנָּה עֲלֵיהֶם וְעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם, וְכֻלָּם מְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁבָּא הַבֹּקֶר. כְּשֶׁבָּא הַבֹּקֶר, כָּל אוֹתָם שֶׁבְּצַד דָּרוֹם וְכָל הַכּוֹכָבִים שֶׁמְּאִירִים, כֻּלָּם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים שִׁירָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר – אֵלּוּ הַכּוֹכָבִים שֶׁבְּצַד דָּרוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יט) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר. וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים – אֵלּוּ הֵם שֶׁבְּצַד שְׂמֹאל שֶׁנִּכְלְלוּ בַּיָּמִין.

וְאָז מֵאִיר הַבֹּקֶר, וְיִשְׂרָאֵל נוֹשְׂאִים שִׁירָה וּמְשַׁבְּחִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא בַּיּוֹם, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ פְּעָמִים שֶׁל הַלַּיְלָה, וְעוֹמְדִים אֵלֶּה כְּנֶגֶד אֵלֶּה, עַד שֶׁמִּתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ

בִּימָמָא וּבְלֵילְיָא כְּדְקָא יְאוּת, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתַּלַּק בְּהוּ בְּשִׁית אִלֵּין.

הַהוּא חֵיוָתָא קַדִּישָׁא דְקַיְימָא עֲלַיְיהוּ לְעֵילָא קַיְימָא עַל יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בְּגִין לְאַתְקָנָא כֹּלָּא כְּדְקָא יְאוּת. מַה כְּתִיב בָּהּ (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ. וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ אִלֵּין אִינּוּן מַשִּׁירְיָין דִּלְעֵילָא, וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ אִלֵּין מַשִּׁרְיָין דְּיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, וּבְגִין כָּךְ יְקָרָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתַּלַּק מִכָּל סִטְרִין מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא. וְעַל דָּא כֹּלָּא הָוָה (ס"א הוא) בִּרְשׁוּתֵיהּ קַיְימָא, וְכֹלָּא אִיהוּ בִּרְעוּתֵיהּ.

הָאֹמֵר לַחֶרֶס וְלֹא יִזְרָח. (איוב ט) רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, דָּא יוֹסֵף. וּבְעַד כּוֹכָבִים יַחְתֹּם, אִלֵּין אִינּוּן אֲחוֹי דִּכְתִיב בְּהוּ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי.

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה כָּרָאוּי, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעַלֶּה בַּשֵּׁשׁ הַלָּלוּ.

אוֹתָהּ הַחַיָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם לְמַעְלָה, עוֹמֶדֶת עַל יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה כְּדֵי לְתַקֵּן הַכֹּל כָּרָאוּי. מַה כָּתוּב בָּהּ? (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ. וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ – אֵלּוּ אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת שֶׁלְּמַעְלָה. וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ – אֵלּוּ הַמַּחֲנוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה. וּמִשּׁוּם כָּךְ כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעַלֶּה מִכָּל הַצְּדָדִים, מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה, וְעַל כֵּן הַכֹּל הָיָה [הוּא] עוֹמֵד בִּרְשׁוּתוֹ וְהַכֹּל הוּא בִּרְצוֹנוֹ.

(איוב ט) הָאֹמֵר לַחֶרֶס וְלֹא יִזְרָח – רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר זֶה יוֹסֵף. וּבְעַד כּוֹכָבִים יַחְתֹּם – אֵלּוּ הֵם אֶחָיו, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם

דָּבָר אַחֵר הָאוֹמֵר לַחֶרֶס, דָּא יַעֲקֹב, בְּשַׁעְתָּא דְאָמְרוּ לוֹ הַכֶּר נָא. וְלֹא יִזְרָח, בְּשַׁעְתָּא דְאִסְתַּלְקַת שְׁכִינְתָּא מִנֵּיהּ. וּבְעַד כּוֹכָבִים יַחְתֹּם, בְּגִין בְּנוֹי אִתְחַתַּם וְאַסְתִּים נְהוֹרָא דִילֵיהּ, שִׁמְשָׁא אִתְחַשַּׁךְ וְכוֹכְבַיָּא לָא נְהִירוּ בְּגִין דְּיוֹסֵף אִתְפְּרַשׁ מֵאֲבוֹי. וְתָא חָזֵי, מֵהַהוּא יוֹמָא דְהַהוּא עוֹבָדָא דְיוֹסֵף, אִתְפְּרַשׁ יַעֲקֹב מִשִּׁמּוּשָׁא דְעַרְסָא וְאִשְׁתָּאַר אֲבֵלָא עַד הַהוּא יוֹמָא דְאִתְבַּשַּׁר בְּשׂוֹרָה דְיוֹסֵף:

וַיְהִי יְיָ אֶת יוֹסֵף וַיְהִי אִישׁ מַצְלִיחַ וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו וְגו'. רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (תהלים לז) כִּי ה' אֹהֵב מִשְׁפָּט וְלֹא יַעֲזֹב אֶת חֲסִידָיו לְעוֹלָם נִשְׁמָרוּ. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ בְּאַבְרָהָם, אֶת חֲסִידָיו, חֲסִידוֹ כְּתִיב, וְהָא אִתְּמַר.

לשון הקודש

וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לוֹ. דָּבָר אַחֵר, הָאוֹמֵר לַחֶרֶס – זֶה יַעֲקֹב בְּשָׁעָה שֶׁאָמְרוּ לוֹ הַכֶּר נָא. וְלֹא יִזְרָח – בְּשָׁעָה שֶׁהִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ הַשְּׁכִינָה. וּבְעַד כּוֹכָבִים יַחְתֹּם – מִשּׁוּם בָּנָיו נֶחְתַּם וְנִסְתַּם הָאוֹר שֶׁלּוֹ, הַשֶּׁמֶשׁ חָשַׁךְ וְהַכּוֹכָבִים לֹא הֵאִירוּ, מִשּׁוּם שֶׁיּוֹסֵף נִפְרַד מֵאָבִיו. וּבֹא וּרְאֵה, מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹסֵף, נִפְרַד יַעֲקֹב מִשִּׁמּוּשׁ הַמִּטָּה, וְנִשְׁאַר אָבֵל עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁהִתְבַּשֵּׂר בְּשׂוֹרַת יוֹסֵף.

וַיְהִי ה' אֶת יוֹסֵף וַיְהִי אִישׁ מַצְלִיחַ וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו וְגו'. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (תהלים לז) כִּי ה' אֹהֵב מִשְׁפָּט וְלֹא יַעֲזֹב אֶת חֲסִידָיו לְעוֹלָם נִשְׁמָרוּ. הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ בְּאַבְרָהָם. אֶת חֲסִידָיו, כָּתוּב חֲסִידוֹ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

תָּא חֲזֵי, בְּכָל אֲתַר דְּצַדִּיקַיָּא אָזְלֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לוֹן וְלָא שָׁבִיק לוֹן. דָּוִד אָמַר, (תהלים כג) גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ וְגו'. בְּכָל אֲתַר דְּצַדִּיקַיָּא אָזְלֵי, שְׁכִינְתָּא אָזְלָא עִמְּהוֹן וְלָא שָׁבִיק לוֹן.

יוֹסֵף אָזַל בְּגֵיא צַלְמָוֶת וְנָחֲתוּ לֵיהּ לְמִצְרָיִם, שְׁכִינְתָּא הֲוַת עִמֵּיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיְהִי יְיָ אֶת יוֹסֵף. וּבְגִין דְּהֲוַת עִמֵּיהּ שְׁכִינְתָּא בְּכָל מַה דְּהֲוָה עָבִיד הֲוָה מַצְלַח בִּידֵיהּ. דְּאָפִילוּ מָאי דְּהֲוָה בִידֵיהּ וְהֲוָה תָּבַע לֵיהּ מָארֵיהּ בְּגַוְונָא אַחֲרָא, הֲוָה מִתְהַפֵּךְ בִּידֵיהּ לְהַהוּא גַּוְונָא דִּרְעוּתָא דְמָארֵיהּ הֲוָה רָעֵי בֵיהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, וַיַּרְא אֲדֹנָיו כִּי יְיָ אִתּוֹ וְכֹל אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה יְיָ מַצְלִיחַ בְּיָדוֹ, מַצְלִיחַ בְּיָדוֹ וַדָּאי, כִּי יְיָ אִתּוֹ.

לשון הקודש

בא רְאֵה, בְּכָל מָקוֹם שֶׁהַצַּדִּיקִים הוֹלְכִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אוֹתָם וְלֹא עוֹזֵב אוֹתָם. דָּוִד אָמַר (שם כג) גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ וְגו'. בְּכָל מָקוֹם שֶׁהַצַּדִּיקִים הוֹלְכִים, הַשְּׁכִינָה הוֹלֶכֶת עִמָּהֶם וְלֹא עוֹזֶבֶת אוֹתָם.

יוֹסֵף הָלַךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת וְהוֹרִידוּ אוֹתוֹ לְמִצְרַיִם – הַשְּׁכִינָה הָיְתָה עִמּוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי ה' אֶת יוֹסֵף. וּמִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה הָיְתָה עִמּוֹ – בְּכָל מַה שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה, הָיָה מַצְלִיחַ בְּיָדוֹ. שֶׁאֲפִלּוּ מַה שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ וְהָיָה מְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ אֲדוֹנוֹ בְּגָוֶן אַחֵר – הָיָה מִתְהַפֵּךְ בְּיָדוֹ לְאוֹתָהּ הַצּוּרָה שֶׁרְצוֹן אֲדוֹנוֹ הָיָה רוֹצֶה בָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּרְא אֲדֹנָיו כִּי ה' אִתּוֹ וְכֹל אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה ה' מַצְלִיחַ בְּיָדוֹ. מַצְלִיחַ בְּיָדוֹ וַדַּאי, כִּי ה' אִתּוֹ.

תָּא חֲזֵי, וַיֵּדַע אֲדֹנָיו כִּי יְיָ אִתּוֹ לָא כְּתִיב, אֶלָּא וַיַּרְא אֲדֹנָיו, דְּהָא בְּעֵינוֹי הֲוָה חָמֵי עוֹבָדָא דְּנִסִּין בְּכָל יוֹמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד בִּידֵיהּ, וְעַל דָּא וַיְבָרֶךְ יְיָ אֶת בֵּית הַמִּצְרִי בִּגְלַל יוֹסֵף. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לוֹן לְצַדִּיקַיָּא וּבְגִינֵיהוֹן נָטַר לוֹן לְרַשִּׁיעַיָּא, דְּהָא רַשִּׁיעַיָּא מִתְבָּרְכִין בְּגִינֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא. כְּגַוְונָא דָא כְּתִיב, (שמואל ב ו) וַיְבָרֶךְ יְיָ, אֶת בֵּית עֹבֵד אֱדֹם [הַגִּתִּי], בַּעֲבוּר אֲרוֹן הָאֱלֹהִים.

צַדִּיקַיָּא, אַחֲרָנִין מִתְבָּרְכִין בְּגִינַיְיהוּ, וְאִינוּן לָא יָכְלוּ לְאִתְזָנָא (ס"א לְאִשְׁתְּזָבָא) בִּזְכוּתַיְיהוּ, וְהָא אוּקְמוּהָ. יוֹסֵף אִתְבָּרֵךְ מָאֲרֵיהּ בְּגִינֵיהּ, וְאִיהוּ לָא יְכִיל לְאִשְׁתְּזָבָא בִּזְכוּתֵיהּ מִנֵּיהּ וּלְנַפְקָא לְחֵירוּ.

וּלְבָתַר אָעִיל לֵיהּ בְּבֵית הַסֹּהַר כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קה) עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלוֹ בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ,

לשון הקודש

בא רְאֵה, וַיֵּדַע אֲדֹנָיו כִּי ה' אִתּוֹ לֹא כָּתוּב, אֶלָּא וַיַּרְא אֲדֹנָיו, שֶׁהָרֵי בְּעֵינוֹ הָיָה רוֹאֶה מַעֲשֶׂה נִסִּים בְּכָל יוֹם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה בְּיָדוֹ, וְעַל כֵּן וַיְבָרֶךְ ה' אֶת בֵּית הַמִּצְרִי בִּגְלַל יוֹסֵף. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אֶת הַצַּדִּיקִים, וּבִגְלָלָם הוּא שׁוֹמֵר אֶת הָרְשָׁעִים, שֶׁהָרֵי הָרְשָׁעִים מִתְבָּרְכִים מִשּׁוּם הַצַּדִּיקִים. כְּמוֹ כֵן כָּתוּב (שמואל-ב ו) וַיְבָרֶךְ ה', אֶת בֵּית עֹבֵד אֱדֹם, [הַגִּתִּי] בַּעֲבוּר אֲרוֹן הָאֱלֹהִים.

הַצַּדִּיקִים, מִתְבָּרְכִים הָאֲחֵרִים בִּגְלָלָן, וְהֵם לֹא יָכְלוּ לְהִזּוֹן [ס"א לְהִנָּצֵל] בִּזְכוּתָם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. יוֹסֵף הִתְבָּרֵךְ אֲדוֹנוֹ בִּגְלָלוֹ, וְהוּא לֹא יָכֹל לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ בִּזְכוּתוֹ וְלָצֵאת לְחֵרוּת.

וְאַחַר כָּךְ הִכְנִיס אוֹתוֹ לְבֵית הַסֹּהַר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קה) עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלוֹ

עַד דִּלְבָתַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפִּיק לֵיהּ לְחֵירוּ וְשַׁלְטֵיהּ עַל כָּל אַרְעָא דְּמִצְרָיִם. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב וְלֹא יַעֲזֹב אֶת חֲסִידָיו לְעוֹלָם (דף קפט ע"ב) נִשְׁמָרוּ, חֲסִידוֹ כְּתִיב וְאִתְּמַר. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָגִין עֲלַיְיהוּ דְּצַדִּיקַיָּא, בְּעַלְמָא דֵּין וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי. דִּכְתִיב, (תהלים ה) וְיִשְׂמְחוּ כָל חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנְּנוּ וְתָסֵךְ עֲלֵימוֹ וְיַעֲלְצוּ בְךָ אוֹהֲבֵי שְׁמֶךָ:

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתִּשָּׂא אֵשֶׁת אֲדֹנָיו אֶת עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קג) בָּרְכוּ יְיָ מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ. תָּא חֲזֵי, כַּמָּה אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּמְּרָא מֵחוֹבוֹי, וּלְמֵיהַךְ בְּאֹרַח מִתְּתַקְּנָא. בְּגִין דְּלָא יִסְטֵי לֵיהּ הַהוּא יֵצֶר הָרָע, דְּאִיהוּ מְקַטְרְגָא לֵיהּ כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, כַּמָּה דְּאִתְּמַר.

לשון הקודש

בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ, עַד שֶׁלְּאַחַר מִכֵּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹצִיא אוֹתוֹ לַחֵרוּת וְהִשְׁלִיט אוֹתוֹ עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם. וּמְשׁוּם כָּךְ כָּתוּב וְלֹא יַעֲזֹב אֶת חֲסִידָיו לְעוֹלָם נִשְׁמָרוּ. כָּתוּב חֲסִידוֹ וְנִתְבָּאֵר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵגֵן עַל הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב (תהלים ה) וְיִשְׂמְחוּ כָל חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנְּנוּ וְתָסֵךְ עֲלֵימוֹ וְיַעֲלְצוּ בְךָ אֹהֲבֵי שְׁמֶךָ.

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתִּשָּׂא אֵשֶׁת אֲדֹנָיו אֶת עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (שם קג) בָּרְכוּ ה' מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ בֹּא רְאֵה כַּמָּה צָרִיךְ הָאָדָם לְהִשָּׁמֵר מֵחֲטָאָיו וְלָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ מְתֻקָּנֶת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָסִיט אוֹתוֹ הַיֵּצֶר הָרָע הַהוּא, שֶׁהוּא מְקַטְרֵג לוֹ כָּל יוֹם וָיוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.

וּבְגִין דְּאִיהוּ מִקַּטְרְגָא לֵיהּ תָּדִיר, בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאִתְתַּקְּפָא עֲלֵיהּ, וּלְאִסְתַּלְקָא עֲלֵיהּ בְּאֲתַר תָּקִיפוּ. דְּבָעֵי לְמֶהֱוֵי גָּבַר עֲלֵיהּ, וּלְאִשְׁתַּתְּפָא בְּאֲתַר דִּגְבוּרָה. בְּגִין דְּכַד בַּר נָשׁ אִתְקַף עֲלֵיהּ, כְּדֵין אִיהוּ בִּסְטַר גְּבוּרָה, וְאִתְדָּבַּק בֵּיהּ לְאִתְתַּקְּפָא. וּבְגִין דְּהַהוּא יֵצֶר הָרָע תַּקִּיף, בָּעֵי בַּר נָשׁ דְּיֵהֵא תַּקִּיף מִינֵיהּ.

וְאִלֵּין בְּנֵי נָשָׁא דְּאִתְתַּקְּפוּ עֲלֵיהּ, אִקְרוּן גִּבּוֹרֵי כֹּחַ, לְאִשְׁתַּכְּחָא זִינָא עִם זִינֵיהּ. וְאִלֵּין אִינּוּן מַלְאָכָיו דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה קַשְׁיָא, לְאִתְתַּקְּפָא עֲלֵיהּ, גִּבּוֹרֵי כֹּחַ עוֹשֵׂי דְּבָרוֹ. בָּרְכוּ יְיָ מַלְאָכָיו, כְּיוֹסֵף, דְּאִקְרֵי צַדִּיק וְגִבּוֹר וְנָטַר בְּרִית קַדִּישָׁא דְּאִתְרְשִׁים בְּגַוֵּיהּ.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, מָאי הִיא, הָא אוּקְמוּהָ אֲתַר דָּא דְּיֵצֶר הָרָע מִקַּטְרֵג,

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא מִקַּטְרֵג לוֹ תָּמִיד, צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו וּלְהִתְעַלּוֹת עָלָיו בְּמָקוֹם שֶׁל חֹזֶק, שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת גּוֹבֵר עָלָיו וּלְהִשְׁתַּתֵּף בְּמָקוֹם שֶׁל גְּבוּרָה, מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר אָדָם גּוֹבֵר עָלָיו, אָז הוּא בְּצַד הַגְּבוּרָה וְנִדְבָּק בּוֹ לְהִתְגַּבֵּר, וּמִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע תַּקִּיף, צָרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת תַּקִּיף מִמֶּנּוּ.

וּבְנֵי הָאָדָם הַלָּלוּ שֶׁמִּתְגַּבְּרִים, נִקְרָאִים גִּבּוֹרֵי כֹּחַ, שֶׁיִּמָּצֵא מִין עִם מִינוֹ, וְאֵלּוּ הֵם מַלְאָכָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבָּאִים מִצַּד הַגְּבוּרָה הַקָּשָׁה, לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו, גִּבֹּרֵי כֹּחַ עֹשֵׂי דְּבָרוֹ. בָּרְכוּ ה' מַלְאָכָיו – כְּמוֹ יוֹסֵף שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק וְגִבּוֹר וְשָׁמַר בְּרִית הַקֹּדֶשׁ הָרְשׁוּמָה בְּתוֹכוֹ.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, מַה זֶּה הִיא? הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, מָקוֹם

דְּאִיהוּ דַרְגָּא אַחַר הַדְּבָרִים. בְּגִין דְּיוֹסֵף יָהַב לֵיהּ דּוּכְתָּא לְקַטְרָגָא, דְּהַוָה יוֹסֵף מְסַלְסֵל בְּשַׁעֲרֵיהּ וְאַתְקִין גַּרְמֵיהּ וְקַשִּׁיט לֵיהּ, כְּדֵין אִתְיְהִיב דּוּכְתָּא לַיֵּצֶר הָרָע לְקַטְרְגָא. דְּאָמַר, וּמַה אֲבוֹי דְּאִיהוּ מִתְאַבֵּל עֲלֵיהּ, וְיוֹסֵף מְקַשִּׁיט גַּרְמֵיהּ, וּמְסַלְסֵל בְּשַׁעֲרֵיהּ, כְּדֵין אִתְגָּרֵי בֵּיהּ דּוּבָּא וְקַטְרִיג לֵיהּ:

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. תָּא חֲזֵי, בְּזִמְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁגַּח בֵּיהּ בְּעַלְמָא, לְמֵידַן יָתֵיהּ, וְאַשְׁכַּח חַיָּיבִין בְּעַלְמָא, מַה כְּתִיב, (דברים יא) וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ, וּכְדֵין וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה. דְּהָא בְּגִין חוֹבִין דִּבְנֵי נָשָׁא, שְׁמַיָּא וְאַרְעָא אִתְעַצָּרוּ, וְלָא נָהֲגֵי נִמּוּסֵיהוֹן כְּדְקָא יְאוּת.

וְתָא חֲזֵי, אִינּוּן דְּלָא נָטְרוּ לְהַאי אֶת קְיָימָא

לשון הקודש

זֶה שֶׁיֵּצֶר הָרָע מְקַטְרֵג, שֶׁהוּא הַדַּרְגָּה אַחַר הַדְּבָרִים. מִשּׁוּם שֶׁיּוֹסֵף נָתַן לוֹ מָקוֹם לְקַטְרֵג, שֶׁהָיָה יוֹסֵף מְסַלְסֵל בִּשְׂעָרוֹ וּמְתַקֵּן אֶת עַצְמוֹ וּמְקַשֵּׁט אוֹתוֹ, אָז נָתַן מָקוֹם לַיֵּצֶר הָרָע לְקַטְרֵג, שֶׁאָמַר: וּמָה אָבִיו מִתְאַבֵּל עָלָיו, וְיוֹסֵף מְקַשֵּׁט אֶת עַצְמוֹ וּמְסַלְסֵל בִּשְׂעָרוֹ?! אָז הִתְגָּרָה בּוֹ הַדֹּב וְקִטְרֵג לוֹ.

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. בֹּא רְאֵה, בִּזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁגִּיחַ בָּעוֹלָם לָדוּן אוֹתוֹ וּמוֹצֵא רְשָׁעִים בָּעוֹלָם, מַה כָּתוּב? (דברים יא) וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ. וְאָז – וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה. שֶׁהֲרֵי מִשּׁוּם חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם הַשָּׁמַיִם נֶעֱצָרִים וְלֹא נוֹהֲגִים בְּחֻקּוֹתֵיהֶם כָּרָאוּי. **וּבָא** וּרְאֵה, אוֹתָם שֶׁלֹּא שׁוֹמְרִים אֶת בְּרִית הַקֹּדֶשׁ הַזּוֹ, גּוֹרְמִים הִתְפָּרְדוּת

דְּקוּדְשָׁא, גָּרְמֵי פְּרִישׁוּ בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא, בְּגִין דִּכְתִיב וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם, וּכְתִיב וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר. דְּהַאי אִיהוּ כְּמַאן דְּסָגִיד לֵאלָהָא אַחֲרָא, דְּמְשַׁקֵּר בְּהַאי אָת קְיָימָא קַדִּישָׁא.

וְכַד אָת קְיָימָא קַדִּישָׁא אִתְנְטִיר בְּעַלְמָא כְּדְקָא יָאוֹת, כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב בִּרְכָאן לְעֵילָא לְאַתְרָקָא בְעַלְמָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים סח) גֶּשֶׁם נְדָבוֹת תָּנִיף אֱלֹהִים נַחֲלָתְךָ וְנִלְאָה אַתָּה כוֹנַנְתָּה. גֶּשֶׁם נְדָבוֹת, דָּא גֶּשֶׁם דִּרְעוּתָא. כַּד אִתְרָעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּבָעֵי לַאֲרָקָא לָהּ בִּרְכָאן, כְּדֵין נַחֲלָתְךָ וְנִלְאָה אַתָּה כוֹנַנְתָּה.

נַחֲלָתְךָ, אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן אַחְסַנְתֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (דברים לב)

לשון הקודש

בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם, וְכָתוּב וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר. שֶׁזֶּהוּ כְּמוֹ שֶׁמִּשְׁתַּחֲוֶה לֵאלוֹהַּ אַחֵר, שֶׁמְּשַׁקֵּר בְּאוֹת הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה הַזוֹ.

וְכַאֲשֶׁר הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה נִשְׁמֶרֶת בָּעוֹלָם כָּרָאוּי, אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן בְּרָכוֹת לְמַעְלָה לְהָרִיק בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים סח) גֶּשֶׁם נְדָבוֹת תָּנִיף אֱלֹהִים נַחֲלָתְךָ וְנִלְאָה אַתָּה כוֹנַנְתָּה. גֶּשֶׁם נְדָבוֹת – זֶהוּ גִּשְׁמֵי רָצוֹן, כְּשֶׁמִּתְרַצֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְרוֹצֶה לְהָרִיק לָהּ בְּרָכוֹת, אֲזַי נַחֲלָתְךָ וְנִלְאָה אַתָּה כוֹנַנְתָּה.

נַחֲלָתְךָ – הֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם נַחֲלָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר

יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ. וְנִלְאָה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי נִלְאָה בְּאַרְעָא אַחֲרָא, דְּאִיהִי צַחְיָא לְמִשְׁתֵּי, וּכְדֵין אִיהִי נִלְאָה. וְכַד הַהוּא גֶּשֶׁם דִּרְעוּתָא אִתְיְהִיב, כְּדֵין אַתָּה כּוֹנַנְתָּה.

וְעַל דָּא, שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וְכָל חֵילֵיהוֹן, כֻּלְּהוּ קָיְימָא עַל קִיּוּמָא דָא. דִּכְתִיב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. וּבְגִין כָּךְ בָּעֵי לְאִזְדַּהֲרָא בְדָא, וְהָא אוּקְמוּהָ. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, וַיְהִי יוֹסֵף יְפֵה תֹאַר וִיפֵה מַרְאֶה, וּבַתְרֵיהּ כְּתִיב וַתִּשָּׂא אֵשֶׁת אֲדֹנָיו אֶת עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף.

וַיְהִי כְּדַבְּרָהּ אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם. רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (משלי ו) לִשְׁמָרְךָ מֵאֵשֶׁת רָע וְגוֹ', זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּיָדְעֵי אָרְחוֹי דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמֵיזַל בְּהוּ. בְּגִין דְּאִינּוּן מִשְׁתַּדְּלֵי בְאוֹרַיְיתָא יְמָמָא

לשון הקודש

(דברים לב) יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ. וְנִלְאָה – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא נִלְאָה בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת. שֶׁהִיא צְמֵאָה לִשְׁתּוֹת, וְאָז הִיא נִלְאָה. וּכְשֶׁאוֹתוֹ גֶּשֶׁם שֶׁל רָצוֹן נִתָּן, אָז אַתָּה כּוֹנַנְתָּה.

וְעַל כֵּן שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם, כֻּלָּם עוֹמְדִים עַל הַקִּיּוּם הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי, וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְהִזָּהֵר בָּזֶה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב וַיְהִי יוֹסֵף יְפֵה תֹאַר וִיפֵה מַרְאֶה, וְאַחֲרָיו כָּתוּב וַתִּשָּׂא אֵשֶׁת אֲדֹנָיו אֶת עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף.

וַיְהִי כְּדַבְּרָהּ אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (משלי ו) לִשְׁמָרְךָ מֵאֵשֶׁת רָע וְגוֹ'. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים

וְלֵילְיָא. דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא יוֹמֵי וְלֵילֵי, אַחְסִין תְּרֵין עָלְמִין, עַלְמָא עִלָּאָה, וְעַלְמָא (דף קצ ע"א) תַתָּאָה. אַחְסִין הַאי עַלְמָא, אַף עַל גַּב דְּלָא אִתְעַסַּק בָּהּ בַּר נָשׁ לִשְׁמָהּ, וְאַחְסִין הַהוּא עַלְמָא עִלָּאָה, כַּד אִתְעַסַּק בָּהּ בַּר נָשׁ לִשְׁמָהּ.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, (משלי ג) אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד. אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ, מָאן דְּאָזִיל לִימִינָא דְּאוֹרַיְיתָא, אָרְכָא דְּחַיִּין אִיהוּ לְעַלְמָא דְּאָתֵי. דְּזָכֵי תַּמָּן לִיקָרָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהוּ יְקָרָא וְכִתְרָא, לְאִתְעַטְּרָא עַל כֻּלָּא. דְּכִתְרָא דְּאוֹרַיְיתָא בְּהַהוּא עַלְמָא אִיהוּ. בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד, בְּהַאי עַלְמָא, דְּאַף עַל גַּב דְּלָא אִתְעַסַּק בָּהּ לִשְׁמָהּ, זָכֵי בְּהַאי עַלְמָא בְּעוּתְרָא וִיקָרָא.

לשון הקודש

אֶת דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָלֶכֶת בָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה יוֹמָם וָלַיְלָה, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יָמִים וְלֵילוֹת, נוֹחֵל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת – הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. נוֹחֵל אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה – אַף עַל גַּב שֶׁאֵין הָאָדָם מִתְעַסֵּק בָּהּ לִשְׁמָהּ. וְיוֹרֵשׁ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הַהוּא – כְּשֶׁמִּתְעַסֵּק בָּהּ הָאָדָם לִשְׁמָהּ.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, (משלי ג) אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד. אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ – מִי שֶׁהוֹלֵךְ לִימִין הַתּוֹרָה, אֹרֶךְ שֶׁל חַיִּים הוּא לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁזּוֹכֶה שָׁם לִכְבוֹד הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא כָּבוֹד וְכֶתֶר לְהִתְעַטֵּר עַל הַכֹּל, שֶׁכֶּתֶר הַתּוֹרָה הוּא בָּעוֹלָם הַהוּא. בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד – בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁאֵינוֹ מִתְעַסֵּק בָּהּ לִשְׁמָהּ, זוֹכֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה לְעֹשֶׁר וְכָבוֹד.

דְּהָא רִבִּי חִיָּיא כַּד אָתָא מֵהָתָם לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, קָרָא בְּאוֹרַיְיתָא, עַד דְּהָווּ אַנְפּוֹי נְהִירִין כְּשִׁמְשָׁא. וְכַד הֲווֹ קָיְימִין קַמֵּיהּ כָּל אִינּוּן דְּלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא. הָוָה אָמַר, דָּא אִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא לִשְׁמָהּ, וְדָא לָא אִשְׁתַּדַּל לִשְׁמָהּ, וְהַוָּה צַלֵּי עַל הַהוּא דְּאִתְעַסַּק לִשְׁמָהּ, דְּלֶיהֱוֵי הָכִי תָּדִיר, וְיִזְכֵּי לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְצַלֵּי עַל הַהוּא דְּלָא אִתְעַסַּק בָּהּ לִשְׁמָהּ, דְּיֵיתֵי לְאִתְעַסְּקָא בָּהּ לִשְׁמָהּ, וְיִזְכֵּי לְחַיֵּי עָלְמָא.

יוֹמָא חַד, חָמָא חַד תַּלְמִיד דְּהַוָּה לָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְאַנְפּוֹי מוֹרִיקָן. אָמַר, וַדַּאי מְהַרְהֵר בְּחֶטְאָה אִיהוּ דְּנָא. אָחִיד לֵיהּ לְקַמֵּיהּ, וְאַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ בְּמִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, עַד דְּאִתְיַישַׁב רוּחֵיהּ בְּגַוֵּיהּ. מִן הַהוּא יוֹמָא וּלְהָלְאָה, שַׁוֵּי עַל רוּחֵיהּ, דְּלָא יִרְדּוֹף בָּתַר אִינּוּן הִרְהוּרִין בִּישִׁין, וְיִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא לִשְׁמָהּ.

לשון הקודש

שֶׁחֲרֵי רַבִּי חִיָּא, כַּאֲשֶׁר בָּא מִשָּׁם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, קָרָא בַּתּוֹרָה, עַד שֶׁהָיוּ פָּנָיו מְאִירִים כְּמוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, וּכְשֶׁהָיוּ עוֹמְדִים לְפָנָיו כָּל אוֹתָם שֶׁעָסְקוּ בַתּוֹרָה, הָיָה אוֹמֵר: זֶה הִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ, וְזֶה לֹא הִשְׁתַּדֵּל לִשְׁמָהּ. וְהָיָה מִתְפַּלֵּל עַל אוֹתוֹ שֶׁמִּתְעַסֵּק לִשְׁמָהּ, שֶׁכָּךְ יִהְיֶה תָּמִיד וְיִזְכֶּה לָעוֹלָם הַבָּא. וּמִתְפַּלֵּל עַל אוֹתוֹ שֶׁלֹּא הִתְעַסֵּק לִשְׁמָהּ, שֶׁיָּבֹא לְהִתְעַסֵּק בָּהּ לִשְׁמָהּ וְיִזְכֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם.

יוֹם אֶחָד רָאָה תַּלְמִיד אֶחָד שֶׁהָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּפָנָיו מוֹרִיקִים. אָמַר, וַדַּאי מְהַרְהֵר בַּעֲבֵרָה הוּא זֶה. אָחַז אוֹתוֹ לְפָנָיו, וְהִמְשִׁיךְ עָלָיו דִּבְרֵי תּוֹרָה עַד שֶׁהִתְיַשְּׁבָה רוּחוֹ בְּתוֹכוֹ. מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם וָהָלְאָה שָׂם עַל רוּחוֹ שֶׁלֹּא יִרְדֹּף אַחַר אוֹתָם הַהִרְהוּרִים הָרָעִים וְיִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כַּד חָמֵי בַר נָשׁ דְּהַרְהוּרִין בִּישִׁין אַתְיָין לְגַבֵּיהּ, יִתְעַסַּק בְּאוֹרַיְיתָא, וּכְדֵין יִתְעַבְּרוּן מִנֵּיהּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כַּד הַהוּא סִטְרָא בִישָׁא אָתֵי לְמִפְּתֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ, יְהֵא מָשִׁיךְ לֵיהּ לְגַבֵּי אוֹרַיְיתָא, וְיִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, דְּהָא תָּנֵינָן, דְּכַד הַאי סִטְרָא בִישָׁא קָיְימָא קַמֵּיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַסְטָאָה עַל עַלְמָא בְּגִין עוֹבָדִין בִּישִׁין. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עַל עַלְמָא, וְיָהִיב עֵיטָא לִבְנֵי נָשָׁא, לְאִשְׁתְּזָבָא מִנֵּיהּ. וְלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהוֹן וְלָא עַל עוֹבָדֵיהוֹן, וּמַאי אִיהוּ עֵיטָא, לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִשְׁתֵּזְבוּ מִנֵּיהּ. מְנָלָן, דִּכְתִיב, (משלי ו) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר. מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ לִשְׁמָרְךָ מֵאֵשֶׁת רָע מֵחֶלְקַת לָשׁוֹן נָכְרִיָּה.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כְּשֶׁאָדָם רוֹאֶה שֶׁבָּאִים אֵלָיו הִרְהוּרִים רָעִים, יִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, וְאָז יַעַבְרוּ מִמֶּנּוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּשֶׁאוֹתוֹ הַצַּד הָרָע בָּא לְפַתּוֹת אֶת הָאָדָם, יִמְשֹׁךְ אוֹתוֹ לַתּוֹרָה, וְיִפָּרֵד מִמֶּנּוּ.

בֹּא רְאֵה, שֶׁהִנֵּה שָׁנִינוּ, שֶׁכַּאֲשֶׁר הַצַּד הָרָע הַזֶּה עוֹמֵד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַשְׁטִין עַל הָעוֹלָם מִשּׁוּם מַעֲשִׂים רָעִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עַל הָעוֹלָם, וְנוֹתֵן עֵצָה לִבְנֵי אָדָם לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ, וְלֹא יוּכַל לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם וְלֹא עַל מַעֲשֵׂיהֶם. וּמַה הִיא הָעֵצָה? לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, וְנִצּוֹלִים מִמֶּנּוּ. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (שם ו) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? לִשְׁמָרְךָ מֵאֵשֶׁת רָע מֵחֶלְקַת לָשׁוֹן נָכְרִיָּה.

וְדָא הוּא סִטְרָא מְסָאֲבָא, סִטְרָא אַחֲרָא. דְּאִיהִי קַיְימָא תָּדִיר קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאַסְטָאָה עַל חוֹבֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא. וְקַיְימָא תָּדִיר לְאַסְטָאָה לְתַתָּא לִבְנֵי נָשָׁא. קַיְימָא תָּדִיר לְעֵילָא, בְּגִין לְאַדְכָּרָא חוֹבֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא, וּלְאַסְטָאָה לוֹן עַל עוֹבָדֵיהוֹן. וּבְגִין דְּאִתְיְהִיבוּ בִּרְשׁוּתֵיהּ, כְּמָה דְּעָבַד לֵיהּ לְאִיּוֹב.

וְכֵן קַיְימָא עֲלַיְיהוּ לְאַסְטָאָה דְּיִשְׂרָאֵל וּלְאַדְכָּרָא חוֹבֵיהוֹן בְּכָל מַה דְּעָבָדוּ, בְּאִינּוּן זִמְנִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קַיְימָא עֲלַיְיהוּ בְּדִינָא. כְּדֵין קָאִים לְאַסְטָאָה לוֹן וּלְאַדְכָּרָא חוֹבֵיהוֹן. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וְיָהַב לוֹן עֵיטָא לְאִשְׁתְּזָבָא מִנֵּיהּ. וּבְמָה, בַּשּׁוֹפָר בְּיוֹמָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וּבְיוֹמָא דְּכִפּוּרֵי בְּשָׁעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ דְּיָהֲבִין

לשון הקודש

זֶהוּ צַד הַטֻּמְאָה. הַצַּד הָאַחֵר – שֶׁעוֹמֵד תָּמִיד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַשְׁטִין עַל חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם, וְעוֹמֵד תָּמִיד לְהַשְׁטִין לְמַטָּה לִבְנֵי אָדָם. עוֹמֵד תָּמִיד לְמַעְלָה כְּדֵי לְהַזְכִּיר חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם וּלְהַשְׁטִין לָהֶם עַל מַעֲשֵׂיהֶם, וּמִשּׁוּם שֶׁנִּתְּנוּ בִּרְשׁוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה לוֹ לְאִיּוֹב. **וְכֵן** עוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְהַשְׁטִין אֶת יִשְׂרָאֵל וּלְהַזְכִּיר חֲטָאֵיהֶם בְּכָל מַה שֶּׁעָשׂוּ בְּאוֹתָן הַפְּעָמִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹמֵד עֲלֵיהֶם בְּדִין, אֲזַי עוֹמֵד לְהַשְׁטִין לָהֶם וּלְהַזְכִּיר חֲטָאֵיהֶם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עַל יִשְׂרָאֵל וְנוֹתֵן לָהֶם עֵצָה לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ, וּבַמֶּה? בַּשּׁוֹפָר, בַּיּוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים בַּשָּׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ, כְּדֵי לְהִפָּרֵד

לֵיהּ, בְּגִין לְאִתְפְּרָשָׁא מִנַּיְיהוּ, וּלְאִשְׁתַּדְּלָא בְּהַהוּא חוּלָקֵיהּ, וְהָא אוּקְמוּהָ.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, (משלי ה) רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמֹכוּ. וּבְרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא מַה כְּתִיב, (משלי ג) דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם. וְאִלֵּין אִינּוּן אָרְחִין וּשְׁבִילִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְכֹלָּא חַד. הַאי שָׁלוֹם וְהַאי מָוֶת, וְכֹלָּא הֲפִיכָן דָּא מִן דָּא.

זַכָּאָה חוּלְקֵהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן מִתְדַּבְּקִין בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדְקָא חָזֵי, וְיָהִיב לוֹן עֵיטָא לְאִשְׁתְּזָבָא מִכָּל סִטְרִין אַחֲרָנִין דְּעַלְמָא. בְּגִין דְּאִינּוּן עַמָּא קַדִּישָׁא לְאַחְסָנְתֵּיהּ וְחוּלָקֵיהּ, וְעַל דָּא יָהִיב לוֹן עֵיטָא בְּכֹלָּא. זַכָּאִין אִינּוּן בְּעַלְמָא דֵּין, וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי.

תָּא חֲזֵי, כַּד הַאי סִטְרָא בִישָׁא נָחַת וְשָׁאט בְּעַלְמָא,

לשון הקודש

מֵהֶם וּלְהִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹתוֹ הַחֵלֶק שֶׁלּוֹ, וַהֲרֵי בֵּאֲרוּהָ.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, (שם ה) רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמֹכוּ. וּבְסוֹד הָאֱמוּנָה מַה כָּתוּב? (שם ג) דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם. וְאֵלּוּ הֵם דַּרְכֵי וּשְׁבִילֵי הַתּוֹרָה, וְהַכֹּל אֶחָד. זֶה שָׁלוֹם וְזֶה מָוֶת, וְהַכֹּל הֲפוּכִים זֶה מִזֶּה.

אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּדְבָּקִים בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא כָּרָאוּי וְנוֹתֵן לָהֶם עֵצָה לְהִנָּצֵל מִכָּל הַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים שֶׁל הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם עַם קָדוֹשׁ לְנַחֲלָתוֹ וְחֶלְקוֹ, וְעַל כֵּן נוֹתֵן לָהֶם עֵצָה בַּכֹּל.

אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁהַצַּד הָרָע הַזֶּה יוֹרֵד

וְחָמֵי עוֹבָדִין דִּבְנֵי נָשָׁא, דְּאִינוּן כֻּלְּהוּ סָטְאִין אָרְחַיְיהוּ בְּעַלְמָא. סָלִיק לְעֵילָא וְאַסְטִין לוֹן, וְאִלְמָלֵא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָיִים עַל עוֹבָדֵי יְדוֹי, לָא יִשְׁתָּאֲרוּן בְּעַלְמָא.

מַה כְּתִיב וַיְהִי כְּדַבְּרָהּ אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם. כְּדַבְּרָהּ, דְּסָלְקָא וְסָאטֵי בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, וְאָמַר קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּמָּה בִּישִׁין כַּמָּה דִּלְטוֹרִין, בְּגִין לְשֵׁיצָאָה בְּנֵי עַלְמָא. (דף קצ ע"ב)

מַה כְּתִיב, וְלֹא שָׁמַע אֵלֶיהָ לִשְׁכַּב אֶצְלָהּ לִהְיוֹת עִמָּהּ. וְלֹא שָׁמַע אֵלֶיהָ, בְּגִין דְּאִיהוּ חָיִים עַל עַלְמָא. לִשְׁכַּב אֶצְלָהּ, מַהוּ לִשְׁכַּב אֶצְלָהּ. בְּגִין לְנַסְבָא שָׁלְטָנוּ, לְשַׁלְטָאָה עַל עַלְמָא, וְשָׁלְטָנוּ לָא שָׁלְטָא, עַד דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ.

לשון הקודש

וּמְשׁוֹטֵט בָּעוֹלָם וְרוֹאֶה אֶת מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם, שֶׁהֵם כֻּלָּם סוֹטִים דַּרְכֵיהֶם בָּעוֹלָם, הוּא עוֹלֶה וּמַשְׁטִין עֲלֵיהֶם, וְאִלְמָלֵא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עַל מַעֲשֵׂי יָדָיו, הֵם לֹא הָיוּ נִשְׁאָרִים בָּעוֹלָם.

מַה כָּתוּב? וַיְהִי כְּדַבְּרָהּ אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם. כְּדַבְּרָהּ – שֶׁעוֹלֶה וּמַעֲלֶה בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וְאוֹמֵר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כַּמָּה רָעוֹת, כַּמָּה מַלְשִׁינוּת, כְּדֵי לְכַלּוֹת בְּנֵי אָדָם.

מַה כָּתוּב? וְלֹא שָׁמַע אֵלֶיהָ לִשְׁכַּב אֶצְלָהּ לִהְיוֹת עִמָּהּ. וְלֹא שָׁמַע אֵלֶיהָ – מִשּׁוּם שֶׁהוּא חָס עַל הָעוֹלָם. לִשְׁכַּב אֶצְלָהּ, מַהוּ לִשְׁכַּב אֶצְלָהּ? כְּדֵי לָקַחַת שִׁלְטוֹן לִשְׁלֹט עַל הָעוֹלָם, וְהַשִּׁלְטוֹן לֹא שׁוֹלֵט עַד שֶׁנִּתֶּנֶת לוֹ רְשׁוּת.

דָּבָר אַחֵר לִשְׁכַּב אֶצְלָהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ויקרא טו) וְלְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם טְמֵאָה. לִהְיוֹת עִמָּהּ לְמֵיהַב לָהּ רְבוּ וּבִרְכָאן וְסִיַּיעְתָּא. דְּאִלְמָלֵא סִיּוּעָא הָוָה לָהּ מִלְּעֵילָא, לָא אִשְׁתָּאַר בְּעַלְמָא אֲפִילוּ חַד. אֲבָל בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָיִים עַל עַלְמָא, אִשְׁתָּאַר עַלְמָא בְּקִיּוּמֵיהּ.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, כֹּלָּא אִיהוּ אָרְחָא חָדָא, אֲבָל יֵצֶר הָרָע הוּא דְקָא אָזִיל וּמְפַתֵּי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא, בְּגִין לְאַסְטָאָה אָרְחַיְיהוּ וּלְאִתְדַּבְּקָא בְּהוּ, בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, וּבְכָל עִידָן וְעִידָן. סָטֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ מֵאָרְחָא דִקְשׁוֹט, בְּגִין לְדַחְיָיא לֵיהּ מֵאָרְחָא דְחַיֵּי, לְאַמְשָׁכָא לֵיהּ לַגֵּיהִנֹּם.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּעָבִיד וְנָטִיר (נ"א זַכָּאָה מָאי עָבִיד, נָטִיר) אָרְחוֹי וּשְׁבִילוֹי, בְּגִין דְּלָא יִתְדַּבַּק בֵּיהּ. הַיְינוּ דִכְתִיב וַיְהִי כְּדַבְּרָהּ אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם וְלֹא שָׁמַע

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר לִשְׁכַּב אֶצְלָהּ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא טו) וְלְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם טְמֵאָה. לִהְיוֹת עִמָּהּ – לָתֵת לָהּ גַּדְלוּת וּבְרָכוֹת וְסִיּוּעַ, שֶׁאִלְמָלֵא הָיָה לָהּ סִיּוּעַ מִלְּמַעְלָה, לֹא נִשְׁאַר בָּעוֹלָם אֲפִלּוּ אֶחָד, אֲבָל מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עַל הָעוֹלָם, נִשְׁאַר הָעוֹלָם בְּקִיּוּמוֹ.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, הַכֹּל הוּא דֶּרֶךְ אַחַת, אֲבָל יֵצֶר הָרָע הוּא שֶׁהוֹלֵךְ וּמְפַתֶּה אֶת בְּנֵי הָאָדָם כְּדֵי לְהַסִּטוֹת אֶת דַּרְכֵיהֶם וּלְהִדָּבֵק בָּהֶם בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וּבְכָל עִדָּן וְעִדָּן. מַסִּטָּה אֶת הָאָדָם מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת כְּדֵי לִדְחוֹתוֹ מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים, לִמְשֹׁךְ אוֹתוֹ לַגֵּיהִנֹּם.

אַשְׁרָיו מִי שֶׁעוֹשֶׂה וְשׁוֹמֵר [וַאֲשֶׁרֵי מִי שֶׁעוֹשֶׂה, שׁוֹמֵר] דְּרָכָיו וּשְׁבִילָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא

אֵלֶיהָ, כְּמָה (נ"א בְּמָה) דְּאִיהִי אֲמִרַת לֵיהּ בְּכָל יוֹמָא. דְּהָא רוּחַ מְסָאֲבָא, יֵצֶר הָרָע, אִיהוּ מְפַתֵּי לֵיהּ לְבַר נָשׁ, בְּכָל יוֹמָא, לִשְׁכַּב אֶצְלָהּ, גּוֹ גֵּיהִנֹּם, וּלְאִתְדַּנָּא תַּמָּן, לִהְיוֹת עִמָּהּ.

תָּא חָזֵי, כַּד בַּר נָשׁ אִתְדַּבַּק בְּהַהוּא סִטְרָא, אִתְמְשַׁךְ אֲבַתְרָהּ, וְאִסְתָּאַב עִמָּהּ בְּהַאי עַלְמָא, וְאִסְתָּאַב עִמָּהּ בְּעַלְמָא אַחֲרָא. תָּא חָזֵי, הַאי סִטְרָא מְסָאֲבָא, מְנוּוָלָא אִיהוּ, לְכָלוּכָא אִיהוּ. כְּדִכְתִיב, (ישעיה ל) צֵא תֹאמַר לוֹ, צוֹאָה מַמָּשׁ. וּבֵיהּ אִתְדָּן מָאן דְּאַסְטֵי אָרְחוֹי מִן אוֹרַיְיתָא, וּבֵיהּ אִתְדָּנוּ אִינּוּן חַיָּיבִין דְּעַלְמָא, דְּלֵית לוֹן מְהֵימְנוּתָא בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

מַה כְּתִיב, וַיְהִי כְּהַיּוֹם הַזֶּה וַיָּבֹא הַבַּיְתָה לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ וְאֵין אִישׁ מֵאַנְשֵׁי הַבַּית שָׁם בַּבָּיִת. וַיְהִי כְּהַיּוֹם הַזֶּה, יוֹמָא דְּיֵצֶר הָרָע שָׁלְטָא בְּעַלְמָא,

לשון הקודש

יִדְבַּק בּוֹ, הֵינוּ מַה שֶּׁכָּתוּב וַיְהִי כְּדַבְּרָהּ אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם וְלֹא שָׁמַע אֵלֶיהָ, כְּמוֹ [בְּמָה] שֶׁהִיא אוֹמֶרֶת לוֹ בְּכָל יוֹם. שֶׁהֲרֵי רוּחַ הַטֻּמְאָה, יֵצֶר הָרָע, מְפַתֶּה אֶת הָאָדָם בְּכָל יוֹם לִשְׁכַּב אֶצְלָהּ, בְּתוֹךְ הַגֵּיהִנֹּם, וּלְהִדּוֹן שָׁם, לִהְיוֹת עִמָּהּ.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁאָדָם נִדְבָּק לְאוֹתוֹ הַצַּד, נִמְשָׁךְ אַחֲרֶיהָ, וְנִטְמָא עִמָּהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִטְמָא עִמָּהּ בָּעוֹלָם הָאַחֵר. בֹּא רְאֵה, צַד הַטֻּמְאָה הַזֶּה הוּא מְנֻוָּל, הוּא מְלֻכְלָךְ, כַּכָּתוּב (ישעיה ל) צֵא תֹאמַר לוֹ, צוֹאָה מַמָּשׁ, וּבוֹ נִדּוֹן מִי שֶׁמַּסְטֶה דַּרְכּוֹ מֵהַתּוֹרָה, וּבוֹ נִדּוֹנִים אוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁאֵין לָהֶם אֱמוּנָה בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא.

מַה כָּתוּב? וַיְהִי כְּהַיּוֹם הַזֶּה וַיָּבֹא הַבַּיְתָה לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ וְאֵין אִישׁ מֵאַנְשֵׁי הַבַּית שָׁם בַּבָּיִת. וַיְהִי כְּהַיּוֹם

וְנָחֲתָא לְאַסְטָאָה לִבְנֵי נָשָׁא. אֵימָתַי, יוֹמָא דְאָתֵי בַּר נָשׁ לְאֲתָבָא בִּתְיוּבְתָּא עַל חוֹבוֹי, אוֹ לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא, וּלְמֶעְבַּד פִּקּוּדֵי דְאוֹרַיְיתָא. וּכְדֵין בְּהַהוּא זִמְנָא נָחֲתָא, בְּגִין לְאַסְטָאָה לִבְנֵי עָלְמָא.

וַיָּבֹא הַבַּיְתָה לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ, בְּגִין לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא וּלְמֶעְבַּד פִּקּוּדֵי דְאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהוּ מְלַאכְתּוֹ דְּבַר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא. וְכֵיוָן דְּעָבִידְתָּא דְּבַר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא, הוּא עָבִידְתָּא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בָּעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְמֶהֱוֵי תַּקִּיפָא כְּאַרְיָא בְּכָל סִטְרוֹי, בְּגִין דְּלָא יִשְׁלוֹט עֲלוֹי סִטְרָא אַחֲרָא, וְלָא יְכִיל לְמִפְּתֵּי לֵיהּ. מַה כְּתִיב וְאֵין אִישׁ, לֵית גְּבַר דְּיֵקוּם לְקָבְלֵיהּ דְּיֵצֶר הָרָע, וְיִגַּח בֵּיהּ קְרָבָא כְּדְקָא יָאוֹת.

מָאי אוֹרְחֵיהּ דְּיֵצֶר הָרָע, כֵּיוָן דְּחָמֵי דְּלֵית בַּר נָשׁ קָאִים לְקָבְלֵיהּ וּלְאַגָּחָא בֵּיהּ קְרָבָא, מִיָּד:

לשון הקודש

הַזֶּה – הַיּוֹם שֶׁיֵּצֶר הָרָע שׁוֹלֵט בָּעוֹלָם וְיוֹרֵד לְהַשְׁטִין לִבְנֵי הָאָדָם. מָתַי? הַיּוֹם שֶׁבָּא אָדָם לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל חֲטָאָיו, אוֹ לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְלַעֲשׂוֹת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְאָז יוֹרֵד בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן כְּדֵי לְהַשְׁטִין לִבְנֵי הָאָדָם.

וַיָּבֹא הַבַּיְתָה לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ, כְּדֵי לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְלַעֲשׂוֹת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא מְלַאכְתּוֹ שֶׁל הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְכֵיוָן שֶׁעֲבוֹדַת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה הִיא עֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, צָרִיךְ לָאָדָם לִהְיוֹת תַּקִּיף כְּאַרְיֵה בְּכָל צְדָדָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט עָלָיו הַצַּד הָאַחֵר וְלֹא יוּכַל לְפַתּוֹת אוֹתוֹ. מַה כָּתוּב? וְאֵין אִישׁ, אֵין גֶּבֶר שֶׁיַּעֲמֹד לִפְנֵי הַיֵּצֶר הָרָע וְיִלָּחֵם בּוֹ קְרָב כָּרָאוּי.

מַה דַּרְכּוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרָע? כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵין הָאָדָם עוֹמֵד כְּנֶגְדּוֹ וְיוֹצֵא לִקְרָב

וַתִּתְפְּשֵׂהוּ בְּבִגְדוֹ לֵאמֹר שִׁכְבָה עִמִּי. וַתִּתְפְּשֵׂהוּ בְּבִגְדוֹ, בְּגִין דְּכַד שַׁלִּיט יֵצֶר הָרָע עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, אַתְקִין לֵיהּ, וְקַשִּׁיט לֵיהּ לְבוּשׁוֹי, מְסַלְסֵל בְּשַׂעֲרֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַתִּתְפְּשֵׂהוּ בְּבִגְדוֹ לֵאמֹר שִׁכְבָה עִמִּי, אִתְדָּבַּק עִמִּי.

מָאן דְּאִיהוּ זַכָּאָה, אִתְתַּקַּף לְקָבְלֵיהּ, וְאַגַּח בֵּיהּ קְרָבָא. מַה כְתִיב, וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ בְּיָדָהּ וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה, יִשְׁבּוֹק לֵיהּ, וְיִתְתַּקַּף לְקָבְלֵיהּ. (ס"א וְאַגַּח בֵּיהּ קְרָבָא) וְיֵעָרוֹק מִנֵּיהּ, בְּגִין לְאִשְׁתְּזָבָא מִנֵּיהּ, וְלָא יִשְׁלוֹט עָלוֹי.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, זְמִינִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא לְמֶחֱמֵי לְיֵצֶר הָרָע, כְּחַד טוּרָא רַבְרְבָא, וְיִתְמְהוּן וְיֵימְרוּן. אֵיךְ יָכִילְנָא לְאַכְּפְיָא לֵיהּ לְטוּרָא רַבְרְבָא הָדֵין עִלָּאָה. וּזְמִינִין רַשִׁיעַיָּא לְמֶחֱמֵי לֵיהּ לְיֵצֶר הָרָע, דַּקִּיק כְּחוּטָא דְשַׂעֲרָא, וְיִתְמְהוּן וְיֵימְרוּן. הֵיךְ לָא יָכִילְנָא

לשון הקודש

אִתּוֹ, מִיָּד – וַתִּתְפְּשֵׂהוּ בְּבִגְדוֹ לֵאמֹר שִׁכְבָה עִמִּי. וַתִּתְפְּשֵׂהוּ בְּבִגְדוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר יֵצֶר הָרָע שׁוֹלֵט עַל הָאָדָם, מַתְקִין אוֹתוֹ וּמְקַשֵּׁט לוֹ אֶת לְבוּשׁוֹ, מְסַלְסֵל בִּשְׂעָרוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתִּתְפְּשֵׂהוּ בְּבִגְדוֹ לֵאמֹר שִׁכְבָה עִמִּי, הִדָּבֵק עִמִּי.

מִי שֶׁהוּא צַדִּיק, מִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ וְנִלְחָם בּוֹ קְרָב. מַה כָּתוּב? וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ בְּיָדָהּ וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה. יַעֲזֹב אוֹתוֹ וְיִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ [וְיִלָּחֵם בּוֹ קְרָב] וְיִבְרַח מִמֶּנּוּ כְּדֵי לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ, וְלֹא יִשְׁלֹט עָלָיו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עֲתִידִים הֵם הַצַּדִּיקִים לִרְאוֹת אֶת יֵצֶר הָרָע כְּמוֹ הַר גָּדוֹל, וְיִתְמְהוּ וְיֹאמְרוּ, אֵיךְ יָכֹלְנוּ לְהַכְנִיעַ אֶת הָהָר הַגָּדוֹל הָעֶלְיוֹן הַזֶּה?! וַעֲתִידִים הָרְשָׁעִים לִרְאוֹת אֶת הַיֵּצֶר הָרָע דַּקִּיק כְּמוֹ חוּט שֶׁל שַׂעֲרָה, וְיִתְמְהוּ וְיֹאמְרוּ, אֵיךְ לֹא יָכֹלְנוּ לְהַכְנִיעַ אֶת חוּט הַשַּׂעֲרָה

לְאַכְפְיָא לְחוּטָא דְשַׁעֲרָא כְּדָא דַקִּיק. אִלֵּין יִבְכּוּן וְאִלֵּין יִבְכּוּן. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְבַעֵר לֵיהּ מֵעַלְמָא, וְיִכּוֹם לֵיהּ לְעֵינַיְיהוּ, וְלָא יִשְׁלוֹט עוֹד בְּעַלְמָא, וְיֶחֱמוּן צַדִּיקַיָּא וְיֶחֱדוּן. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ. (דף קצא ע"א)

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חָטְאוּ מַשְׁקֵה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְגוֹ'. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (עמוס ג) הֲיִשָּׁאֵג אַרְיֵה בַּיַּעַר וְטֶרֶף אֵין לוֹ הֲיִתֵּן כְּפִיר קוֹלוֹ מִמְּעוֹנָתוֹ בִּלְתִּי אִם לָכָד. הֲיִשָּׁאֵג אַרְיֵה בַּיַּעַר.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה אִית לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא לְאַשְׁגָּחָא בְּפוּלְחָנָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, וּבְפוּלְחָנָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דַּחַלְתֵּיהּ וְאֵימָתֵיהּ הוּא עַל כֹּלָּא. דְּהָא כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא, עֲבַד כָּל בִּרְיָין דְּעַלְמָא, כָּל חַד וְחַד בְּדִיוּקְנֵיהּ כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. וּלְבָתַר בָּרָא

לשון הקודש

כָּזֶה דַּקִּיק?! אֵלּוּ יִבְכּוּ וְאֵלּוּ יִבְכּוּ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְבַעֵר אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם וְיִשְׁחַט אוֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם, וְלֹא יִשְׁלֹט עוֹד בָּעוֹלָם, וְיִרְאוּ הַצַּדִּיקִים וְיִשְׂמְחוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ.

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חָטְאוּ מַשְׁקֵה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְגוֹ'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (עמוס ג) הֲיִשָּׁאֵג אַרְיֵה בַּיַּעַר וְטֶרֶף אֵין לוֹ הֲיִתֵּן כְּפִיר קוֹלוֹ מִמְּעוֹנָתוֹ בִּלְתִּי אִם לָכָד. הֲיִשָּׁאֵג אַרְיֵה בַּיַּעַר.

בָּא רְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לַאֲנָשִׁים לְהַשְׁגִּיחַ בַּעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וּבַעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, פַּחְדּוֹ וְיִרְאָתוֹ הֵם עַל הַכֹּל, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת

לֵיהּ לְבַר נָשׁ בְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה, וְשַׁלְטֵיהּ עַל כֻּלְּהוּ, בְּדִיוּקְנָא דָא.

דְּכָל זִמְנָא דְּבַר נָשׁ קָאִים בְּעַלְמָא, כָּל אִינּוּן כְּרָיָין דְּעַלְמָא זָקְפִין רֵישָׁא, וּמִסְתַּכְּלָן בְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה דְּבַר נָשׁ. כְּדֵין כֻּלְּהוּ דַּחֲלִין וְזָעִין מִקַּמֵּיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (בראשית ט) וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם וְגו', וְהַנֵּי מִילֵּי, כַּד מִסְתַּכְּלָן וְחָמָאן בֵּיהּ, הַאי דְּיוּקְנָא, וְנִשְׁמָתָא בֵּיהּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אַף עַל גַּב דְּנִשְׁמָתָא לָאו בֵּיהּ, צַדִּיקַיָּא לָא מִשְׁתַּנְיָין מִכְּמָה דְּהֲוָה דְּיוּקְנְהוֹן בְּקַדְמִיתָא. וְכַד בַּר נָשׁ לָא אָזִיל בְּאָרְחוֹי דְּאוֹרַיְיתָא, הַאי דְּיוּקְנָא קַדִּישָׁא אִתְחַלַּף לֵיהּ. וּכְדֵין חֵיוַת בָּרָא וְעוֹפָא דִּשְׁמַיָּא יָכְלִין לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ, בְּגִין דְּאִתְחַלַּף

לשון הקודש

הָעוֹלָם, עָשָׂה אֶת כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּדְמוּתוֹ כָּרָאוּי לוֹ, וְאַחַר כָּךְ בָּרָא אֶת הָאָדָם בִּדְמוּת עֶלְיוֹנָה, וְהִשְׁלִיט אוֹתוֹ עַל כֻּלָּם בַּדְּמוּת הַזּוֹ.

שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאָדָם עוֹמֵד בָּעוֹלָם, כָּל אוֹתָם הַבְּרִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם זוֹקְפִים רֹאשָׁם וּמִסְתַּכְּלִים בַּדְּמוּת הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הָאָדָם, אָז כֻּלָּם פּוֹחֲדִים וְזָעִים מִלְּפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם וְגו'. וְהַדְּבָרִים הַלָּלוּ, כְּשֶׁמִּסְתַּכְּלִים וְרוֹאִים אוֹתוֹ, הַדְּמוּת הַזּוֹ, וְהַנְּשָׁמָה בּוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַף עַל גַּב שֶׁאֵין בּוֹ נְשָׁמָה, הַצַּדִּיקִים לֹא מִשְׁתַּנִּים מִכְּמוֹ שֶׁהָיְתָה דְּמוּתָם בַּהַתְחָלָה, וּכְשֶׁאָדָם לֹא הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, הַדְּמוּת הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ מִתְחַלֶּפֶת לוֹ, וְאָז חַיַּת הַבָּר וְעוֹף הַשָּׁמַיִם יְכוֹלִים לִשְׁלֹט עָלָיו, מִשּׁוּם

לֵיהּ הַאי דְיוּקְנָא קַדִּישָׁא, אִתְחַלַּף לֵיהּ הַאי דְיוּקְנָא דְּבַר נָשׁ.

וְתָא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחְלַף עוֹבָדִין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, בְּגִין לְאַהֲדָרָא מִלִּין לְאַתְרַיְיהוּ, וּלְאִשְׁתַּכְּחָא רְעוּתֵיהּ בְּכָל עוֹבָדֵי דְעַלְמָא. דָּנִיֵּאל לָא אִשְׁתַּנִּי דְיוּקְנֵיהּ כַּד אַפִּילוּ לֵיהּ בְּגוּבָא דְאַרְיְוָתָא, וּבְגִין כָּךְ אִשְׁתֵּזִיב. אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, אִי הָכִי, הָא כְתִיב, (דניאל ו) אֱלָהִי שְׁלַח מַלְאָכֵהּ וּסְגַר פֻּם אַרְיָוָתָא וְלָא חַבְּלוּנִי. מַשְׁמַע דִּבְגִין מַלְאָכָא דְסָגַר לְפוּמַיְיהוּ, לָא אִתְחַבַּל.

אָמַר לֵיהּ, בְּגִין דָּא לָא אִתְחַבַּל, דְּהָא הַהוּא דְיוּקְנֵיהּ דְּבַר נָשׁ זַכָּאָה, אִיהוּ מַלְאָכָא מַמָּשׁ, דִּסְגִיר פּוּמָא, וְקָשִׁיר לוֹן, לְנַטְרָא לֵיהּ, דְּלָא יְחַבְּלוּן לֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ אֱלָהִי שְׁלַח מַלְאָכֵיהּ, הַהוּא דְכָל

לשון הקודש

שֶׁהַדְּמוּת הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ הִתְחַלְּפָה לוֹ, הִתְחַלְּפָה לוֹ הַדְּמוּת הַזּוֹ שֶׁל בֶּן אָדָם.

וּבָא וּרְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַחֲלִיף הַמַּעֲשִׂים שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה כְּדֵי לְהַחֲזִיר הַדְּבָרִים לִמְקוֹמָם, וְשֶׁיִּמָּצֵא רְצוֹנוֹ בְּכָל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם. הַדְּמוּת שֶׁל דָּנִיֵּאל לֹא הִשְׁתַּנְּתָה כְּשֶׁהִפִּילוּ אוֹתוֹ לְגֹב הָאֲרָיוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִצּוֹל. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, אִם כָּךְ, הִנֵּה כָּתוּב (דניאל ו) אֱלֹהַי שָׁלַח אֶת מַלְאָכוֹ וְסָגַר אֶת פִּי הָאֲרָיוֹת וְלֹא חִבְּלוּ אוֹתִי. מַשְׁמָע שֶׁמִּשּׁוּם הַמַּלְאָךְ שֶׁסָּגַר אֶת פִּיהֶם, לֹא נִזּוֹק.

אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם זֶה לֹא נִזּוֹק, שֶׁהֲרֵי אוֹתָהּ דְּמוּת הָאָדָם הַצַּדִּיק הִיא הַמַּלְאָךְ מַמָּשׁ, שֶׁסּוֹגֵר אֶת הַפֶּה וְקוֹשֵׁר אוֹתָם לִשְׁמֹר אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ לוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ אֱלֹהַי

דִּיוּקְנִין דְּעַלְמָא מִתְחַקְּקָן בֵּיהּ, וְאִיהוּ אַתְקִיף דִּיוּקְנִי בִּי, וְלָא יָכִילוּ לְשַׁלְטָאָה בִּי, וְסָגַר פּוּמַיְיהוּ, וְעַל דָּא שָׁלַח מַלְאֲכֵיהּ וַדָּאי.

וְהַאי מַלְאָכָא, הַהוּא דְּכָל דִּיוּקְנִין מִתְחַקְּקָן בֵּיהּ.

דִּכְתִיב, (תהלים קי) **יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת, אִיהוּ דְּלָא אִשְׁתַּנּוּ קַמֵּיהּ כָּל דִּיוּקְנִין דְּעַלְמָא. וְעַל דָּא מִיבְעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְאִסְתַּמְּרָא אָרְחוֹי וּשְׁבִילוֹי, בְּגִין דְּלָא יֶחֱטָא קַמֵּיהּ דְּמָארֵיהּ, וְיִתְקַיֵּים בְּדִיוּקְנָא דְאָדָם.**

תָּא חָזֵי, יְחֶזְקֵאל נָטַר פּוּמֵיהּ מִמַּאֲכָלֵי דְּאִיסּוּרֵי,

דִּכְתִיב, (יחזקאל ד) **וְלָא בָא בְּפִי בְּשַׂר פִּגּוּל, זָכָה וְאִקְרֵי בֶּן אָדָם. דָּנִיֵּאל מַה כְּתִיב בֵּיהּ,** (דניאל א) **וַיָּשֶׂם דָּנִיֵּאל עַל לִבּוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְגָּאַל בְּפַת בַּג הַמֶּלֶךְ וּבְיֵין מִשְׁתָּיו, זָכָה הוּא, וְאִתְקְיַים בְּדִיוּקְנֵיהּ דְּאָדָם. בְּגִין דְּכָל מִלִּין דְּעַלְמָא, כֻּלְּהוּ דַּחֲלִין מִקַּמֵּי דִּיוּקְנָא דְאָדָם,**

לשון הקודש

שִׁלַּח מַלְאָכֵהּ, אוֹתוֹ שֶׁכָּל הַדְּמְיוֹת שֶׁבָּעוֹלָם חֲקוּקוֹת בּוֹ, וְהוּא הֶחֱזִיק בִּי אֶת דְּמוּתִי וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁלֹט בִּי, וְסָגַר אֶת פִּיהֶם. וְעַל זֶה שָׁלַח וַדַּאי אֶת מַלְאָכוֹ.

וְהַמַּלְאָךְ הַזֶּה, אוֹתוֹ שֶׁכָּל הַדְּמְיוֹת חֲקוּקוֹת בּוֹ, שֶׁכָּתוּב (תהלים קי) יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת, הוּא שֶׁלֹּא מִשְׁתַּנֶּה לְפָנָיו כָּל דְּמְיוֹת הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לִשְׁמֹר דְּרָכָיו וּשְׁבִילָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יֶחֱטָא לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, וְיִתְקַיֵּם בִּדְמוּת שֶׁל אָדָם.

בֹּא רְאֵה, יְחֶזְקֵאל שָׁמַר אֶת פִּיו מִמַּאֲכָלוֹת אֲסוּרִים, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל ד) וְלֹא בָא בְּפִי בְּשַׂר פִּגּוּל, זָכָה וְנִקְרָא בֶּן אָדָם. מַה כָּתוּב בְּדָנִיֵּאל? (דניאל א) וַיָּשֶׂם דָּנִיֵּאל עַל לִבּוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְגָּאַל בְּפַת בַּג הַמֶּלֶךְ וּבְיֵין מִשְׁתָּיו, זָכָה הוּא וְהִתְקַיֵּם בִּדְמוּת

דְּאִיהוּ שַׁלִּיטָא עַל כֻּלְּהוּ, וְאִיהוּ מַלְכָּא עַל כֹּלָּא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בְּגִין דָּא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְאִסְתַּמְּרָא מֵחוֹבוֹי, וְלָא יִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. וְעִם כָּל דָּא, בָּעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמִבְדַּק בְּחוֹבוֹי בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא. דְּהָא כַּד בַּר נָשׁ קָאִים מֵעַרְסֵיהּ, תְּרֵין סַהֲדִין קָיְימִין קַמֵּיהּ, וְאָזְלֵי בַּהֲדֵיהּ כָּל יוֹמָא.

בָּעֵי בַּר נָשׁ לְמֵיקַם, אִינּוּן סַהֲדֵי אַמְרִין לֵיהּ בְּשַׁעְתָּא דְּאַפְּתַּח עֵינוֹי, (משלי ד) עֵינֶיךָ לְנֹכַח יַבִּיטוּ וְעַפְעַפֶּיךָ יַיְשִׁירוּ נֶגְדֶּךָ. קָם וְאַתְקִין רַגְלוֹי לְמֵהַךְ, אִינּוּן סַהֲדִין אַמְרִין לֵיהּ, (שם) פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ וְגוֹ'. וְעַל דָּא כַּד אָזִיל בַּר נָשׁ, בְּכָל יוֹמָא, בָּעֵי לֵיהּ לְאִסְתַּמְּרָא מֵחוֹבוֹי.

בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, כַּד אָתֵי לֵילְיָא, בָּעֵי לְאִסְתַּכְּלָא

לשון הקודש

שֶׁל אָדָם. מִשּׁוּם שֶׁכָּל דִּבְרֵי הָעוֹלָם, כֻּלָּם מְפַחֲדִים מִלִּפְנֵי דְּמוּתוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁהוּא שַׁלִּיט עַל כֻּלָּם וְהוּא הַמֶּלֶךְ עַל הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מִשּׁוּם זֶה צָרִיךְ לָאָדָם לְהִשָּׁמֵר מֵחֲטָאָיו וְלֹא יִסְטֶה לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, וְעִם כָּל זֶה צָרִיךְ לָאָדָם לִבְדֹּק בַּחֲטָאָיו בְּכָל יוֹם וָיוֹם, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד מִמִּטָּתוֹ, שְׁנֵי עֵדִים עוֹמְדִים לְפָנָיו וְהוֹלְכִים עִמּוֹ כָּל הַיּוֹם.

רוֹצֶה הָאָדָם לָקוּם – אוֹתָם הָעֵדִים אוֹמְרִים לוֹ בְּשָׁעָה שֶׁפּוֹתֵחַ עֵינָיו: (משלי ד) עֵינֶיךָ לְנֹכַח יַבִּיטוּ וְעַפְעַפֶּיךָ יַיְשִׁירוּ נֶגְדֶּךָ. קָם וּמְסַדֵּר רַגְלָיו לָלֶכֶת – אוֹתָם הָעֵדִים אוֹמְרִים לוֹ: (שם) פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ וְגוֹ'. וְעַל כֵּן, כְּשֶׁהוֹלֵךְ הָאָדָם בְּכָל יוֹם, צָרִיךְ לוֹ לְהִשָּׁמֵר מֵחֲטָאָיו.

בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כְּשֶׁבָּא הַלַּיְלָה, צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן וְלִבְדֹּק בְּכָל מַה שֶּׁעָשָׂה כָּל

וּלְמִבְדַּק, בְּכָל מַה דְּעָבַד כָּל הַהוּא יוֹמָא, בְּגִין דְּיֵיתוּב מִנַּיְיהוּ, וְיִסְתַּכֵּל בְּהוּ תָּדִיר, בְּגִין דְּיֵיתוּב קַמֵּי מָאֲרֵיהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים נא) וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד, בְּגִין דְּיֵיתוּב מִנַּיְיהוּ.

וְתָא חֲזֵי, בְּזִמְנָא דְּהֲווּ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, לָא אִשְׁתַּכַּח בִּידַיְיהוּ חוֹבָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. בְּגִין דְּאִינּוּן קָרְבָּנִין, דְּהֲווּ מַקְרְבִין בְּכָל יוֹמָא, (דף קצא ע"ב) הֲווּ מְכַפְּרֵי עֲלַיְיהוּ. הַשְׁתָּא דְּאִתְגָּלוּן יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא, וְלֵית מָאן דִּמְכַפֵּר עֲלַיְיהוּ, אוֹרַיְיתָא הִיא מְכַפְּרָא עֲלַיְיהוּ, וְעוֹבָדִין דְּכַשְׁרָן, בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא. וּמַאן דְּאִיהוּ לָא מִסְתַּכֵּל בְּאָרְחוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, גָּרִים לִשְׁכִינְתָּא לְאִתְכַּפְיָא בְגוֹ עַפְרָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה כו) יַשְׁפִּילֶנָּה יַשְׁפִּילָהּ עַד אֶרֶץ וְגוֹ'.

לשון הקודש

הַיּוֹם הַהוּא כְּדֵי שֶׁיָּשׁוּב מֵהֶם וְיִסְתַּכֵּל בָּהֶם תָּמִיד, כְּדֵי שֶׁיָּשׁוּב לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים נא) וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד, כְּדֵי שֶׁיָּשׁוּב מֵהֶם.

וּבָא וּרְאֵה, בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ בְּאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, לֹא נִמְצָא בִּידֵיהֶם חֵטְא, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ מַקְרִיבִים בְּכָל יוֹם הָיוּ מְכַפְּרִים עֲלֵיהֶם. עַכְשָׁו שֶׁיִּשְׂרָאֵל גָּלוּ מִן הָאָרֶץ וְאֵין מִי שֶׁמְּכַפֵּר עֲלֵיהֶם, הַתּוֹרָה מְכַפֶּרֶת עֲלֵיהֶם וּמַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁכִינָה עִמָּהֶם בַּגָּלוּת, וּמִי שֶׁאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל בְּדַרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, גּוֹרֵם לַשְּׁכִינָה לְהִכָּנַע בְּתוֹךְ הֶעָפָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כו) יַשְׁפִּילֶנָּה יַשְׁפִּילָהּ עַד אֶרֶץ וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וְכֵן מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא וּבְעוֹבָדִין דְּכַשְׁרָן, גָּרִים לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לַאֲרָמָא רֵישָׁא בְּגוֹ גָלוּתָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּאִינוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא יְמָמָא וְלֵילֵי.

תָּא חָזֵי, גְּלֵגֵל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גְּלִגּוּלִין בְּעַלְמָא, בְּגִין לַאֲרָמָא רֵישָׁא דְּצַדִּיקַיָּא, דְּהָא בְּגִין דְּיָרִים יוֹסֵף רֵישֵׁיהּ בְּעַלְמָא, עַל דְּאִשְׁתַּכַּח זַכָּאָה קַמֵּיהּ, אַרְגִּיז רִבּוֹנָא עַל עַבְדּוֹי. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר חָטְאוּ מַשְׁקֵה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְהָאֹפֶה לַאֲדֹנֵיהֶם לְמֶלֶךְ מִצְרָיִם. וְכֹלָּא בְּגִין לַאֲרָמָא רֵישָׁא דְיוֹסֵף זַכָּאָה. וְתָא חָזֵי, עַל יְדָא דְחֶלְמָא, אִתְכַּפְיָיא מֵעַם אֲחוֹי, וְעַל יְדָא דְחֶלְמָא אִתְרַבֵּי עַל אֲחוֹי, וְאִתְרַבֵּי עַל כָּל עַלְמָא:

וַיַּחַלְמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם אִישׁ חֲלֹמוֹ בְּלַיְלָה אֶחָד אִישׁ כְּפִתְרוֹן וְגוֹ', תָּא חָזֵי, דְּהָא אִתְּמַר דְּכָל

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכֵן מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים, גּוֹרֵם לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְהָרִים רֹאשׁ בְּתוֹךְ הַגָּלוּת. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה יָמִים וְלֵילוֹת.

בֹּא רְאֵה, גִּלְגֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גִּלְגּוּלִים בָּעוֹלָם כְּדֵי לְהָרִים אֶת רֹאשׁ הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵרֵי כְּדֵי שֶׁיּוֹסֵף יָרִים אֶת רֹאשׁוֹ בָּעוֹלָם עַל שֶׁנִּמְצָא צַדִּיק לְפָנָיו, הִרְגִּיז אֶת הָאָדוֹן עַל עֲבָדָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר חָטְאוּ מַשְׁקֵה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְהָאֹפֶה לַאֲדֹנֵיהֶם לְמֶלֶךְ מִצְרָיִם, וְהַכֹּל כְּדֵי לְהָרִים אֶת רֹאשׁוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק. וּבֹא וּרְאֵה, עַל יְדֵי הַחֲלוֹם נִכְנַע מֵעַם אֶחָיו, וְעַל יְדֵי הַחֲלוֹם הִתְגַּדֵּל עַל אֶחָיו, וְהִתְגַּדֵּל עַל כָּל הָעוֹלָם.

וַיַּחַלְמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם אִישׁ חֲלֹמוֹ בְּלַיְלָה אֶחָד אִישׁ כְּפִתְרוֹן וְגוֹ'. בֹּא רְאֵה שֶׁהִנֵּה

חֶלְמִין אָזְלִין בָּתַר פּוּמָא, יוֹסֵף כַּד פָּשַׁר לְהוּ חֶלְמָא, אַמַּאי פָּשַׁר לְהַאי פִּישְׁרָא טָבָא, וּלְהַאי פִּישְׁרָא בִישָׁא. אֶלָּא, אִינּוּן חֶלְמִין עֲלֵיהּ דְּיוֹסֵף הָוָה, וּבְגִין דְּיָדַע מִלָּה עַל עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דִילָהּ, בְּגִין כָּךְ פָּשַׁר חֶלְמָא לְהוּ כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ. לְכָל חַד וְחַד פָּשַׁר לְהוֹן פִּישְׁרָא, לְאַהֲדָרָא מִלָּה עַל אַתְרֵיהּ.

מַה כְּתִיב וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יוֹסֵף הֲלוֹא לֵאלֹהִים פִּתְרֹנִים סַפְּרוּ נָא לִי. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהָכִי מִיבְעֵי לֵיהּ לְמִפְשַׁר חֶלְמָא, לְפָקְדָא פִּישְׁרָא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּתַמָּן אִיהוּ קִיּוּמָא דְכֹלָּא, וּבֵיהּ קָיְימָא פִּישְׁרָא.

תָּא חֲזֵי, הָא אִתְּמַר דְּדַרְגָּא דְחֶלְמָא לְתַתָּא אִיהוּ, וְאִיהוּ דַרְגָּא שְׁתִיתָאָה. בְּגִין דְּהָא מֵאַתַר דְּנְבוּאָה שַׁרְיָא עַד הַאי דַרְגָּא דְחֶלְמָא, שִׁיתָּא דַרְגִּין

לשון הקודש

נֶאֱמַר שֶׁכָּל הַחֲלוֹמוֹת הוֹלְכִים אַחֲרֵי הַפֶּה. כַּאֲשֶׁר יוֹסֵף פָּתַר לָהֶם אֶת הַחֲלוֹם, לָמָּה לָזֶה פָּתַח פִּתְרוֹן טוֹב, וְלָזֶה פִּתְרוֹן רַע? אֶלָּא שֶׁאוֹתָם הַחֲלוֹמוֹת הָיוּ עַל יוֹסֵף, וּמִשּׁוּם שֶׁיָּדַע הַדָּבָר עַל עִקָּרוֹ וְשָׁרְשׁוֹ, מִשּׁוּם כָּךְ פָּתַר לָהֶם הַחֲלוֹם כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, לְכָל אֶחָד וְאֶחָד פָּתַר לָהֶם פִּתְרוֹן לְהַחֲזִיר הַדָּבָר עַל מְקוֹמוֹ.

מַה כָּתוּב? וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יוֹסֵף הֲלוֹא לֵאלֹהִים פִּתְרֹנִים סַפְּרוּ נָא לִי. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּךְ צָרִיךְ לוֹ לִפְתֹּר הַחֲלוֹם – לְהַפְקִיד אֶת הַפִּתְרוֹן לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם הוּא הַקִּיּוּם שֶׁל הַכֹּל וּבוֹ עוֹמֵד הַפִּתְרוֹן.

בֹּא רְאֵה, הֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁדַּרְגַּת הַחֲלוֹם לְמַטָּה הִיא, וְהִיא הַדַּרְגָּה הַשִּׁשִּׁית, מִשּׁוּם

אינון. וְסָלְקָא פִּישְׁרָא מִדַּרְגָּא דְחֶלְמָא, לְדַרְגָּא אַחֲרָא. חֶלְמָא אִיהוּ דַרְגָּא דִלְתַתָּא, וּפִישְׁרָא קָיְימָא עֲלַיְיהוּ. וּפִישְׁרָא קָיְימָא בְּדִבּוּר, וְעַל דָּא בְּדִבּוּר קָיְימָא מִלָּה. דִּכְתִיב הֲלֹא לֵאלֹהִים פִּתְרֹנִים, הֲלֹא לֵאלֹהִים וַדָּאי.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, וַיְסַפֵּר שַׂר הַמַּשְׁקִים אֶת חֲלֹמוֹ לְיוֹסֵף וְגו'. רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (מלכים ב ב) וַיְהִי כְעָבְרָם וְאֵלִיָּהוּ אָמַר אֶל אֱלִישָׁע שְׁאַל מָה אֶעֱשֶׂה לָךְ בְּטֶרֶם אֶלָּקַח מֵעִמָּךְ וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי. הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, דְּהַאי קְרָא תְּוָוהָא אִיהוּ. וְאֵלִיָּהוּ אָמַר אֶל אֱלִישָׁע שְׁאַל מָה אֶעֱשֶׂה לָךְ, וְכִי בִּרְשׁוּתֵיהּ קָיְימָא, וְהָא בִּרְשׁוּתֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ. וְתוּ, דֶּאֱלִישָׁע הָכִי נָמֵי אִיהוּ הָוָה יָדַע, מָאי טַעְמָא אָמַר, וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי.

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי מִמְּקוֹם הַנְּבוּאָה הִיא שׁוֹרָה, עַד הַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁל הַחֲלוֹם, שֵׁשׁ דְּרָגוֹת הֵן, וְעוֹלֶה הַפִּתְרוֹן מִדַּרְגַּת הַחֲלוֹם לְדַרְגָּה אַחֶרֶת. הַחֲלוֹם הוּא הַדַּרְגָּה שֶׁלְּמַטָּה, וְהַפִּתְרוֹן עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, וְהַפִּתְרוֹן עוֹמֵד בְּדִבּוּר, וְעַל כֵּן בְּדִבּוּר עוֹמֵד הַדָּבָר, שֶׁכָּתוּב הֲלוֹא לֵאלֹהִים פִּתְרֹנִים. הֲלוֹא לֵאלֹהִים וַדַּאי.

בָּא רְאֵה מַה כָּתוּב. וַיְסַפֵּר שַׂר הַמַּשְׁקִים אֶת חֲלוֹמוֹ לְיוֹסֵף וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (מלכים-ב ב) וַיְהִי כְעָבְרָם וְאֵלִיָּהוּ אָמַר אֶל אֱלִישָׁע שְׁאַל מָה אֶעֱשֶׂה לָךְ בְּטֶרֶם אֶלָּקַח מֵעִמָּךְ וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי. כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, שֶׁהַפָּסוּק הַזֶּה הוּא תְּמִיהָה. וְאֵלִיָּהוּ אָמַר אֶל אֱלִישָׁע שְׁאַל מָה אֶעֱשֶׂה לָךְ, וְכִי בִּרְשׁוּתוֹ זֶה עוֹמֵד? וַהֲרֵי הוּא בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ

אֶלָּא וַדַּאי, מָאן דְּאָחִיד בִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְכָל עַלְמָא, הֵיךְ לָא יְהֵא בִּרְשׁוּתֵיהּ דָּא. וַדַּאי אֵלִיָּהוּ, וּשְׁאָר צַדִּיקִים, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד רְעוּתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא תָּדִיר. דִּכְתִיב, (תהלים קמה) רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה, וְכָל שֶׁכֵּן דְּהַהוּא רוּחָא קַדִּישָׁא, דִּי עֲלֵיהּ, יָרִית לֵיהּ לְצַדִּיקָא דֶּאֱלִישָׁע, דְּהַוָּה שַׁמָּשָׁא דִילֵיהּ. וְהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לֵיהּ (מלכים א יט) וְאֶת אֱלִישָׁע בֶּן שָׁפָט מֵאָבֵל מְחוֹלָה תִּמְשַׁח לְנָבִיא תַּחְתֶּיךָ, וְעַל דָּא הַוָּה לֵיהּ לֶאֱלִישָׁע לְיָרְתָא לֵיהּ.

פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ, מָאי פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלַי, וְכִי סַלְקָא דַעְתָּךְ, דְּעַל חַד תְּרֵין שָׁאִיל, וּמַה דְּלָא הָוָה בִּרְשׁוּתֵיהּ, הֵיךְ שָׁאַל מִינֵיהּ. אֶלָּא, אִיהוּ לָא שָׁאִיל רוּחַ עַל חַד תְּרֵין, אֶלָּא (אִיהוּ) הָכִי שָׁאַל מִינֵיהּ,

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא! וְעוֹד, שֶׁאֱלִישָׁע גַּם כֵּן הָיָה יוֹדֵעַ, מָה הַטַּעַם שֶׁאָמַר וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלַי?

אֶלָּא וַדַּאי, מִי שֶׁאוֹחֵז בַּשָּׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל הָעוֹלָמוֹת, אֵיךְ זֶה לֹא יִהְיוּ בִּרְשׁוּתוֹ? וַדַּאי שֶׁאֵלִיָּהוּ וּשְׁאָר הַצַּדִּיקִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה תָּמִיד אֶת רְצוֹנָם, שֶׁכָּתוּב (תהלים קמה) רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאוֹתָהּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעָלָיו הוֹרִישׁ לֶאֱלִישָׁע הַצַּדִּיק, שֶׁהָיָה הַשַּׁמָּשׁ שֶׁלּוֹ, וְהִנֵּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ (מלכים-א יט) וְאֶת אֱלִישָׁע בֶּן שָׁפָט מֵאָבֵל מְחוֹלָה תִּמְשַׁח לְנָבִיא תַּחְתֶּיךָ, וְעַל כֵּן הָיָה לֶאֱלִישָׁע לָרֶשֶׁת אוֹתוֹ.

פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ, מַה זֶּה פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלַי? וְכִי יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁעַל אֶחָד בִּקֵּשׁ שְׁנַיִם? וּמַה שֶּׁלֹּא הָיָה בִּרְשׁוּתוֹ אֵיךְ בִּקֵּשׁ מִמֶּנּוּ? אֶלָּא הוּא לֹא בִּקֵּשׁ רוּחַ עַל כָּל אֶחָד שְׁנַיִם, אֶלָּא [הוּא]

בְּהַהוּא רוּחָא דְּהַוָה לֵיהּ, דְּיַעֲבִיד (ד"א ל"ג חַד) תְּרֵין נִמּוּסִין בְּעַלְמָא, בְּהַהוּא רוּחָא.

מַה כְּתִיב וַיֹּאמֶר הִקְשֵׁיתָ לִשְׁאוֹל אִם תִּרְאֶה אֹתִי לֶקַח מֵאִתְּךָ יְהִי לְךָ כֵן וְאִם אַיִן לֹא יִהְיֶה. מָאי טַעְמָא אִם תִּרְאֶה אוֹתִי. אֶלָּא הָכִי אָמַר לֵיהּ, אִם תֵּיכוֹל לְמֵיקַם עַל עִקָּרָא דְּרוּחָא דְשָׁבַקְנָא לָךְ, בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְנַסִּיבְנָא מִינָךְ, יְהֵא לְךָ כְּדֵין. דְּהָא כָּל הַהוּא עִקָּרָא דְּרוּחָא בְּשַׁעְתָּא דְּיִסְתַּכֵּל בֵּיהּ, כַּד חָמֵי לֵיהּ לְאֵלִיָּהוּ, יֶחֱוֵי דְּבֵיקוּתָא בֵּיהּ, כְּדְקָא יְאוּת. (דף קצב ע"א):

תָּא חֲזֵי, הַאי מָאן דְּאִסְתַּכֵּל בְּמָה דְאוֹלִיף מֵרַבֵּיהּ, וְחָמֵי לֵיהּ בְּהַהוּא חָכְמָתָא, יְכִיל לְאִתּוֹסְפָא בְּהַהוּא רוּחָא יַתִּיר. תָּא חֲזֵי, דְּהָא יוֹסֵף בְּכָל מַה דְּאִיהוּ עָבִיד, הֲוֵי חָמֵי בְּרוּחָא דְחָכְמָתָא לְהַהוּא

לשון הקודש

כָּךְ בִּקֵּשׁ מִמֶּנּוּ – בְּאוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁהָיְתָה לוֹ, שֶׁיַּעֲשֶׂה שְׁתֵּי הַנְהָגוֹת בָּעוֹלָם בְּאוֹתָהּ הָרוּחַ.

מַה כָּתוּב? וַיֹּאמֶר הִקְשֵׁיתָ לִשְׁאוֹל אִם תִּרְאֶה אֹתִי לֶקַח מֵאִתְּךָ יְהִי לְךָ כֵן וְאִם אַיִן לֹא יִהְיֶה. מָה הַטַּעַם אִם תִּרְאֶה אֹתִי? אֶלָּא אָמַר לוֹ, אִם תּוּכַל לַעֲמֹד עַל עִקַּר הָרוּחַ שֶׁהִשְׁאַרְתִּי לְךָ בְּשָׁעָה שֶׁאֶלָּקַח מִמְּךָ – יִהְיֶה לְךָ כָּזֶה, שֶׁהֲרֵי כָּל אוֹתוֹ הָעִקָּר שֶׁל הָרוּחַ בְּשָׁעָה שֶׁיִּתְבּוֹנֵן בּוֹ, כַּאֲשֶׁר יִרְאֶה אֶת אֵלִיָּהוּ, תִּהְיֶה דְּבֵקוּת בּוֹ כָּרָאוּי.

בֹּא רְאֵה, מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּמַה שֶׁלּוֹמֵד מֵרַבּוֹ וְרוֹאֶה אוֹתוֹ בְּאוֹתָהּ הַחָכְמָה, יָכוֹל לְהִתּוֹסֵף יוֹתֵר בְּאוֹתָהּ הָרוּחַ. בֹּא רְאֵה, שֶׁהֲרֵי יוֹסֵף בְּכָל מַה שֶׁעָשָׂה הָיָה רוֹאֶה בָּרוּחַ שֶׁל הַחָכְמָה אֶת אוֹתָהּ הַדְּמוּת שֶׁל אָבִיו. הָיָה מִתְבּוֹנֵן, וּמִשּׁוּם

דִּיוּקְנָא דְּאַבּוֹי, הָוָה מִסְתַּכֵּל. וּבְגִין כָּךְ הָוָה מִסְתַּיְיעָא לֵיהּ מִלְּתָא, וְאִתּוֹסְפָא לֵיהּ רוּחָא אַחֲרָא, בִּנְהִירוּ עִלָּאָה יַתִּיר.

בְּשַׁעְתָּא דְּאָמַר לֵיהּ הַהוּא רָשָׁע, וְהִנֵּה גֶּפֶן לְפָנַי, אִזְדַּעְזַע יוֹסֵף. דְּלָא הָוָה יָדַע עַל מַה תֵּיתֵי מִלָּה, כֵּיוָן דְּאָמַר וּבַגֶּפֶן שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִם, מִיָּד אִתְעַר רוּחֵיהּ, וְאִתּוֹסַף בִּנְהִירוּ, וְאִסְתַּכֵּל בְּדִיוּקְנָא דְּאַבּוֹי, כְּדֵין אִתְנְהִיר רוּחֵיהּ, וְיָדַע מִלָּה.

מַה כְּתִיב, וּבַגֶּפֶן שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִם. אָמַר יוֹסֵף, הָא וַדַּאי בְּשׁוֹרָה דְּחֶדְוָה בִּשְׁלִימוּ אִיהוּ, מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהַאי גֶּפֶן עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְחֲזֵי לֵיהּ, וְאִתְבַּשַּׂר יוֹסֵף בְּהַאי. וּבַגֶּפֶן שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִים, אִלֵּין אִינּוּן תְּלָתָא דַרְגִּין עִלָּאִין, דְּנָפְקֵי מֵהַאי גֶּפֶן, כַּהֲנֵי לֵיוָאֵי וְיִשְׂרָאֵלֵי.

לשון הקודש

כָּךְ הָיָה הַדָּבָר מִסְתַּיֵּעַ לוֹ, וְנוֹסְפָה לוֹ רוּחַ אַחֶרֶת בְּאוֹר יוֹתֵר עֶלְיוֹן.

בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ אוֹתוֹ הָרָשָׁע וְהִנֵּה גֶּפֶן לְפָנַי, הִזְדַּעְזַע יוֹסֵף, שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ עַל מַה יָּבֹא הַדָּבָר. כֵּיוָן שֶׁאָמַר וּבַגֶּפֶן שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִם, מִיָּד הִתְעוֹרְרָה רוּחוֹ וְנוֹסַף בְּאוֹר, וְהִסְתַּכֵּל בִּדְמוּת אָבִיו, וְאָז הֵאִירָה רוּחוֹ וְיָדַע אֶת הַדָּבָר.

מַה כְּתוּב? וּבַגֶּפֶן שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִם. אָמַר יוֹסֵף, הִנֵּה וַדַּאי בְּשׂוֹרָה שֶׁל שִׂמְחָה בִּשְׁלֵמוּת הִיא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַגֶּפֶן הַזּוֹ נִרְאֵית עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְהִתְבַּשֵּׂר יוֹסֵף עַל זֶה. וּבַגֶּפֶן שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִם – אֵלּוּ הֵם שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת מִן הַגֶּפֶן הַזּוֹ, כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים.

וְהִיא כְּפֹרַחַת עָלְתָה נִצָּהּ, דְּהָא בְּגִינֵיהוֹן סָלְקָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאִתְבָּרְכַת מֵעֵם מַלְכָּא עִלָּאָה. הִבְשִׁילוּ אַשְׁכְּלֹתֶיהָ עֲנָבִים, אִלֵּין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא דְעַלְמָא, דְּאִינּוּן כַּעֲנָבִים מְבוּשָׂלִים כְּדְקָא חָזֵי. דָּבָר אַחֵר הִבְשִׁילוּ אַשְׁכְּלֹתֶיהָ עֲנָבִים, דָּא הוּא יַיִן דְּאִתְנְטִיר בְּעִנְבַיְיהוּ מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. עַד הָכָא אִתְבַּשַּׁר יוֹסֵף בְּחֶלְמֵיהּ, מִכָּאן וּלְהָלְאָה חֶלְמָא אִיהוּ דִילֵיהּ, בְּגִין דְּאִית חֶלְמִין לֵיהּ, וּלְאַחֲרָנִין. וָאֶקַּח אֶת הָעֲנָבִים, דְּאִיהוּ לֵיהּ לְגַרְמֵיהּ.

תָּנִינָן, הַאי מָאן דְּחָמֵי עִנְבִין חִוָּורִין בְּחֶלְמָא, סִימָן יָפֶה לוֹ, אוּכְמֵי לָא. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִיהוּ רָזָא דִתְרֵין דַּרְגִּין יְדִיעָן, אִינּוּן אוּכְמֵי וְחִוָּורֵי. הַאי אִיהוּ טַב, וְהַאי אִיהוּ דְלָא טַב, וְכֻלְּהוּ עִנְבִין בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא תַלְיָין. וְעַל דָּא מִתְפַּרְשָׁן

לשון הקודש

וְהִיא כְּפֹרַחַת עָלְתָה נִצָּהּ, שֶׁהֲרֵי בִּגְלָלָם עוֹלָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וּמִתְבָּרֶכֶת מֵעֵם הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. הִבְשִׁילוּ אַשְׁכְּלֹתֶיהָ עֲנָבִים – אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁהֵם כְּמוֹ עֲנָבִים מְבֻשָּׁלִים כָּרָאוּי. דָּבָר אַחֵר הִבְשִׁילוּ אַשְׁכְּלֹתֶיהָ עֲנָבִים – זֶהוּ הַיַּיִן הַמְשֻׁמָּר בַּעֲנָבָיו מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. עַד כָּאן הִתְבַּשֵּׂר יוֹסֵף בַּחֲלוֹמוֹ, מִכָּאן וָהָלְאָה הַחֲלוֹם הוּא שֶׁלּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֲלוֹמוֹת, וְלַאֲחֵרִים. וָאֶקַּח אֶת הָעֲנָבִים, שֶׁהוּא לוֹ, לְעַצְמוֹ.

שָׁנִינוּ, מִי שֶׁרוֹאֶה עֲנָבִים לְבָנִים בַּחֲלוֹם, סִימָן יָפֶה לוֹ. שְׁחוֹרִים – לֹא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַסּוֹד שֶׁל שְׁתֵּי דְּרָגוֹת יְדוּעוֹת, אוֹתָם שְׁחוֹרִים וּלְבָנִים. זֶה הוּא טוֹב, וְזֶה הוּא לֹא טוֹב, וְכָל הָעֲנָבִים תְּלוּיִים בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, וְעַל כֵּן נִפְרָדִים בְּחָכְמָה, הֵן לְטוֹב הֵן לְרַע. אֵלּוּ

בְּחָכְמְתָא, הֵן לְטַב, הֵן לְבִישׁ. אִלֵּין צְרִיכִין רַחֲמֵי, וְאִלֵּין אַשְׁגָּחוּתָא דְרַחֲמֵי.

תָּא חֲזֵי, אָדָם הָרִאשׁוֹן, אִנְתְּתֵיהּ סָחֲטָא לֵיהּ עִנְבִין, וְגָרִימַת לֵיהּ מוֹתָא, וּלְכָל יִשְׂרָאֵל, וּלְכָל עָלְמָא. נֹחַ אָתָא לְהַנֵּי עִנְבִין, וְלָא אִתְנְטַר כְּדְקָא יְאוּת, מַה כְּתִיב, (בראשית ט) וַיִּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלֹה, בְּהֵ"א. בְּנֵי אַהֲרֹן, שָׁתוּ חַמְרָא מִנַּיְיהוּ, וְקָרִיבוּ קָרְבָּנָא בְּהַהוּא חַמְרָא, וּמִיתוּ, וְהָא אִתְּמַר. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (דברים לב) עֲנָבֵמוֹ עִנְבֵי רוֹשׁ אַשְׁכְּלֹת מְרֹרֹת לָמוֹ, בְּגִין דְּאִינוּן עִנְבִין גָּרְמֵי הַאי.

חָמָא עִנְבִין דְּאִינוּן טָבִין, בְּהַהוּא כֶּרֶם, דְּקָא סָלְקִין נַיְיחָא וְרֵיחָא בְּדַרְגִּין שְׁלֵימִין, כְּדְקָא יְאוּת. וְעַל דָּא יוֹסֵף יָדַע מִלָּה, וְאִסְתַּכַּל בְּעִקָּרָא, וּפָשַׁר חֶלְמָא עַל בְּרֵיהּ. בְּגִין דְּאִתְבַּשַּׁר בְּהַהוּא

לשון הקודש

צְרִיכִים רַחֲמִים, וְאֵלּוּ הַשְּׁגָחָה שֶׁל רַחֲמִים.

בָּא רְאֵה, אָדָם הָרִאשׁוֹן, אִשְׁתּוֹ סָחֲטָה לוֹ עֲנָבִים וְגָרְמָה לוֹ מָוֶת וּלְכָל יִשְׂרָאֵל וּלְכָל הָעוֹלָם. נֹחַ בָּא לָעֲנָבִים הַלָּלוּ, וְלֹא נִשְׁמַר כָּרָאוּי, מַה כָּתוּב? (בראשית ט) וַיִּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלֹה, בְּהֵ"א. בְּנֵי אַהֲרֹן שָׁתוּ יַיִן מֵהֶם, וְהִקְרִיבוּ קָרְבָּן בְּאוֹתוֹ הַיַּיִן וּמֵתוּ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב (דברים לב) עֲנָבֵמוֹ עִנְבֵי רוֹשׁ אַשְׁכְּלֹת מְרֹרֹת לָמוֹ, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם הָעֲנָבִים גָּרְמוּ אֶת זֶה.

רָאָה עֲנָבִים שֶׁהֵם טוֹבִים בְּאוֹתוֹ הַכֶּרֶם שֶׁמַּעֲלִים נַחַת וְרֵיחַ בִּדְרָגוֹת שְׁלֵמוֹת כָּרָאוּי. וְעַל זֶה יוֹסֵף יָדַע אֶת הַדָּבָר וְהִסְתַּכֵּל בָּעִקָּר וּפָתַר הַחֲלוֹם עַל בְּרִיוֹ,

חֶלְמָא, כְּדְקָא יְאוּת. וּבְגִין כָּךְ פָּשַׁר פִּשְׁרָא לְטַב, וְאִתְקַיֵּים הָכִי.

מַה כְּתִיב. וַיַּרְא שַׂר הָאֹפִים כִּי טוֹב פָּתָר וַיֹּאמֶר אֶל יוֹסֵף אַף אֲנִי בַּחֲלוֹמִי וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סַלֵּי חֹרִי עַל רֹאשִׁי. תָּא חֲזֵי, אֲרוּרִין אִינּוּן רַשִׁיעַיָּא, דְּכָל עוֹבָדֵיהוֹן כֻּלְּהוֹן לְבִישׁ. וְכָל אִינּוּן מִלִּין דְּאִינּוּן אַמְרִין, כֻּלְּהוּ לְבִישׁ, וּלְאַבְאָשָׁא.

כֵּיוָן דְּפָתַח פּוּמֵיהּ בְּאַף, מִיָּד דָּחִיל יוֹסֵף, וְיָדַע דְּכָל מִלּוֹי אִינּוּן לְאַבְאָשָׁא, וּבְשׁוֹרָה דְּבִישׁ בְּפוּמֵיהּ. וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סַלֵּי חֹרִי עַל רֹאשִׁי, כְּדֵין יָדַע יוֹסֵף דְּאִתְבַּשַּׁר עַל חֲרִיבוּ דְּבֵי מַקְדְּשָׁא, וְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, דְּיִתְגָּלוּן מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא.

חָמֵי מַה כְּתִיב, וּבַסֵּל הָעֶלְיוֹן מִכֹּל מַאֲכַל פַּרְעֹה מַעֲשֵׂה אֹפֶה וְהָעוֹף אֹכֵל אֹתָם מִן הַסַּל מֵעַל

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁהִתְבַּשֵּׂר בְּאוֹתוֹ הַחֲלוֹם כָּרָאוּי, וּמִשּׁוּם כָּךְ פָּתַר הַפִּתְרוֹן לְטוֹב וְכָךְ הִתְקַיֵּם.

מַה כָּתוּב? וַיַּרְא שַׂר הָאֹפִים כִּי טוֹב פָּתָר וַיֹּאמֶר אֶל יוֹסֵף אַף אֲנִי בַּחֲלוֹמִי וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סַלֵּי חֹרִי עַל רֹאשִׁי. בֹּא רְאֵה, אֲרוּרִים הֵם הָרְשָׁעִים, שֶׁכָּל מַעֲשֵׂיהֶם כֻּלָּם לְרַע, וְכָל אוֹתָם הַדְּבָרִים שֶׁהֵם אוֹמְרִים, כֻּלָּם לְרַע וּלְהָרַע.

כֵּיוָן שֶׁפָּתַח אֶת פִּיו בְּאַף, מִיָּד פָּחַד יוֹסֵף, וְיָדַע שֶׁכָּל דְּבָרָיו הֵם לְהָרַע וּבְשׂוֹרָה שֶׁל רַע בְּפִיו. וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סַלֵּי חֹרִי עַל רֹאשִׁי. אָז יָדַע יוֹסֵף שֶׁהִתְבַּשֵּׂר עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְיִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, שֶׁיִּגְלוּ מִן הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה.

רְאֵה מַה כָּתוּב, וּבַסֵּל הָעֶלְיוֹן מִכֹּל

רֹאשִׁי. אִלֵּין אִינּוּן שְׁאַר עַמִּין, דְּמִתְכַּנְּשֵׁי עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וְקָטְלֵי לוֹן, וְחָרְבֵי בֵּיתַיְיהוּ, וּמְפַזְּרֵי לוֹן לְאַרְבַּע סִטְרֵי דְעַלְמָא. וְכֹלָּא אִסְתַּכַּל יוֹסֵף, וְיָדַע דְּהַהוּא חֶלְמָא עַל יִשְׂרָאֵל, כַּד יְהוֹן בְּחִיוּבָא כַּמֵּי מַלְכָּא, מִיָּד פָּשַׁר לֵיהּ פִּשְׁרָא לְבִישׁ, וְאִתְקַיַּים בֵּיהּ.

וְתָא חָזֵי, תְּרֵין דַּרְגִּין אִלֵּין, דְּקָא חָמָא הַאי, וְחָמָא הַאי. דָּא חָמָא (דְּהַא) (דף קצב ע"ב) כַּד סָלִיק, וְקָא שַׁלִּיט דַּרְגָּא עִלָּאָה, וְאִתְנְהִיר סִהֲרָא. וְדָא חָמָא, דְּאִתְחַשַּׁךְ וְשַׁלִּיט עֲלָהּ חִיוָיָא בִישָׁא. וּבְגִין כָּךְ אִסְתַּכַּל יוֹסֵף בְּהַהוּא חֶלְמָא, וּפָשַׁר לֵיהּ פִּשְׁרָא לְבִישׁ. וְעַל דָּא, כֹּלָּא בְּפִישְׁרָא קָיְימָא, וְדָא וְדָא חָמוּ, בְּאִלֵּין תְּרֵין דַּרְגִּין, דְּשַׁלִּיט דָּא, וְשַׁלִּיט דָּא.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים נא) לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ,

לשון הקודש

מַאֲכַל פַּרְעֹה מַעֲשֵׂה אֹפֶה וְהָעוֹף אֹכֵל אֹתָם מִן הַסַּל מֵעַל רֹאשִׁי. אֵלּוּ הֵם שְׁאָר הָעַמִּים שֶׁמִּתְכַּנְּסִים עַל יִשְׂרָאֵל וְהוֹרְגִים אוֹתָם וּמַחֲרִיבִים בֵּיתָם וּמְפַזְּרִים אוֹתָם לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. וְהַכֹּל הִסְתַּכֵּל יוֹסֵף, וְיָדַע שֶׁאוֹתוֹ הַחֲלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁיִּהְיוּ בְּחִיּוּב לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. מִיָּד פָּתַר לוֹ פִּתְרוֹן לְרַע, וְהִתְקַיֵּם בּוֹ.

וּבֹא וּרְאֵה, שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ שֶׁרָאָה זֶה וְרָאָה זֶה – זֶה רָאָה כְּשֶׁעוֹלָה וְשׁוֹלֶטֶת הַדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה וּמְאִירָה הַלְּבָנָה, וְזֶה רָאָה שֶׁנֶּחְשָׁךְ וְשׁוֹלֵט עָלֶיהָ הַנָּחָשׁ הָרַע, וּמִשּׁוּם כָּךְ הִסְתַּכֵּל יוֹסֵף בַּחֲלוֹם הַהוּא, וּפָתַר אוֹתוֹ פִּתְרוֹן לְרַע. וְעַל כֵּן הַכֹּל עוֹמֵד בְּפִתְרוֹן, וְזֶה וְזֶה רָאוּ, בִּשְׁתֵּי הַדַּרְגּוֹת הַלָּלוּ, שֶׁשּׁוֹלֵט זֶה וְשׁוֹלֵט זֶה.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים נא) לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי. אֶת

אֲבָל לֵב טָהוֹר, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (מלכים א ג) וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ וְגו', וּכְתִיב (משלי טו) וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָּמִיד, וּבְגִין כָּךְ לֵב טָהוֹר וַדַּאי.

וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי, דָּא הוּא רוּחַ נָכוֹן וַדַּאי. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (בראשית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. וְאִתְעָרוּ, זֶה רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ. וְאִתְעָרוּ, (יחזקאל יא) וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם. וְצַלֵּי דָוִד, הַהוּא רוּחַ נָכוֹן, חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי.

בְּגִין דְּאִית מִסִּטְרָא אַחֲרָא, לֵב טָמֵא וְרוּחַ עִוְעִים, דְּאַסְטֵי לִבְנֵי עַלְמָא, וְדָא הוּא רוּחַ טוּמְאָה, דְּאִקְרֵי רוּחַ עִוְעִים. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה יט) יְיָ מָסַךְ בְּקִרְבָּהּ רוּחַ עִוְעִים. וְעַל דָּא וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי. מָאי חָדֵשׁ. דָּא חִדּוּשָׁא דְסִיהֲרָא. בְּשַׁעְתָּא דְאִתְחַדַּשׁ סִיהֲרָא, דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם וּבְגִין כָּךְ חָדֵשׁ.

לשון הקודש

הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ, אֲבָל לֵב טָהוֹר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א ג) וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ וְגו', וְכָתוּב (משלי טו) וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָּמִיד, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֵב טָהוֹר וַדַּאי.

וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי – זֶהוּ רוּחַ נָכוֹן וַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, וְהִתְעוֹרְרוּ, זוֹ רוּחוֹ שֶׁל הַמָּשִׁיחַ, וְהִתְעוֹרְרוּ (יחזקאל יא) וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם. וְדָוִד הִתְפַּלֵּל, אוֹתוֹ רוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי.

מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ מֵהַצַּד הָאַחֵר לֵב טָמֵא וְרוּחַ עִוְעִים שֶׁמַּסְטֶה אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם, וְזוֹ הִיא רוּחַ טֻמְאָה שֶׁנִּקְרֵאת רוּחַ עִוְעִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יט) ה' מָסַךְ בְּקִרְבָּהּ רוּחַ עִוְעִים, וְעַל כֵּן וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי. מַה זֶּה חַדֵּשׁ? זֶה חִדּוּשׁ הַלְּבָנָה. בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְחַדֶּשֶׁת הַלְּבָנָה, דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם, וּמִשּׁוּם כָּךְ חַדֵּשׁ.

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי יוֹסֵי הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי אֶלְעָזָר, הַאי דִּכְתִיב, (מלכים א כב) **וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי יְיָ וַיֹּאמֶר אֲנִי אֲפַתֶּנּוּ וַיֹּאמֶר יְיָ אֵלָיו בַּמָּה וַיֹּאמֶר אֵצֵא וְהָיִיתִי רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָּל נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תְּפַתֶּה וְגַם תּוּכָל צֵא וַעֲשֵׂה כֵן. וְתָנִינָן דְּהַוָּה רוּחַ נְבוּת הַיִּזְרְעֵאלִי. וְכִי נִשְׁמָתִין, כֵּיוָן דְּסָלְקִין וְקָיְימִין לְעֵילָא, אִינּוּן יָכְלִין לְאֲתָבָא בְּהַאי עַלְמָא, וּמִלָּה תְּמִיהָה, דְּאָמַר אֵצֵא וְהָיִיתִי רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי וְגוֹ'.**

וְתוּ, מָאי טַעְמָא אִתְעֲנַשׁ עֲלֵיהּ אַחְאָב, דְּהָא דִינָא דְאוֹרַיְיתָא, דְּשַׁוֵּי שְׁמוּאֵל קַמַּיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, הָכִי הוּא. דִּכְתִיב, (שמואל א ח) **אֶת שְׂדוֹתֵיכֶם וְכַרְמֵיכֶם וְזֵיתֵיכֶם הַטּוֹבִים יִקָּח. וְאִי אַחְאָב נָטַל הַהוּא כֶּרֶם בְּנָבוֹת, דִּינָא הָוָה. וְתוּ, דְּהַוָּה יָהִיב לֵיהּ כַּרְמָא אַחֲרָא, אוֹ דַּהֲבָא, וְלָא בָּעָא.**

לשון הקודש

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי אֶלְעָזָר, זֶה שֶׁכָּתוּב (מלכים–א כב) **וַיֵּצֵא** הָרוּחַ וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי ה' וַיֹּאמֶר אֲנִי אֲפַתֶּנּוּ וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו בַּמָּה. וַיֹּאמֶר אֵצֵא וְהָיִיתִי רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָּל נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תְּפַתֶּה וְגַם תּוּכָל צֵא וַעֲשֵׂה כֵן. וְשָׁנִינוּ שֶׁהָיְתָה רוּחַ נְבוּת הַיִּזְרְעֵאלִי. וְכִי הַנְּשָׁמוֹת, כֵּיוָן שֶׁעוֹלוֹת וְעוֹמְדוֹת לְמַעְלָה, הֵן יְכוֹלוֹת לָשׁוּב לָעוֹלָם הַזֶּה? וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ שֶׁאָמַר, אֵצֵא וְהָיִיתִי רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי וְגוֹ'.

וְעוֹד, מָה הַטַּעַם נֶעֱנַשׁ עָלָיו אַחְאָב? שֶׁהֲרֵי דִּין הַתּוֹרָה שֶׁשָּׂם שְׁמוּאֵל לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (שמואל–א ח) **אֶת שְׂדוֹתֵיכֶם וְכַרְמֵיכֶם וְזֵיתֵיכֶם הַטּוֹבִים יִקָּח,** וְאִם אַחְאָב נָטַל אוֹתָהּ כֶּרֶם בְּנָבוֹת, דִּין הָיָה! וְעוֹד, שֶׁהָיְתָה לוֹ כֶּרֶם אַחֶרֶת, אוֹ זָהָב, וְלֹא רָצָה!

אָמַר לֵיהּ, יָאוֹת שְׁאַלְתְּ. תָּא חֲזֵי, הַאי רוּחַ דְּקָאֲמְרוּ דְּאִיהוּ רוּחַ דְּנָבוֹת, הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא. וְכִי רוּחָא דְּנָבוֹת יְכִיל לְסַלְקָא וּלְקַיְּימָא קַמֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמִתְבַּע שִׁקְרָא. דִּכְתִיב וַיֵּצֵא הָרוּחַ. וְאִי צַדִּיקָא הוּא, אֵיךְ יִבָּעֵי שִׁקְרָא בְּהַהוּא עָלְמָא, דְּאִיהוּ עָלְמָא דִּקְשׁוֹט. וּמַה בְּהַאי עָלְמָא, לָא בָּעֵי זַכָּאָה שִׁקְרָא, בְּהַהוּא עָלְמָא, לָא כָל שֶׁכֵּן. וְאִי לָאו זַכָּאָה אִיהוּ, הֵיךְ יְכִיל לְקַיְּימָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אֶלָּא וַדַּאי נָבוֹת לָאו זַכָּאָה הֲוָה כָּל כָּךְ לְקַיְּימָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא רוּחָא אַחֲרָא הֲוָה, דְּשַׁלְטָא בְּעָלְמָא. דְּדָא הוּא רוּחָא דְּקַיְּימָא תָּדִיר וְסָלְקָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְדָא הוּא דְּאַסְטֵי לִבְנֵי עָלְמָא בְּשִׁקְרָא. וּמַאן דְּאִיהוּ רָגִיל בְּשִׁקְרָא, אִשְׁתַּדַּל תָּדִיר בְּשִׁקְרָא. וְעַל דָּא אָמַר אֵצֵא

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, יָפֶה שָׁאַלְתָּ. בֹּא רְאֵה, הָרוּחַ הַזּוֹ שֶׁאָמְרוּ שֶׁהִיא רוּחַ שֶׁל נְבוֹת, כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל – וְכִי הָרוּחַ שֶׁל נְבוֹת יְכוֹלָה לַעֲלוֹת וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַקֵּשׁ שֶׁקֶר, שֶׁכָּתוּב וַיֵּצֵא הָרוּחַ? וְאִם הוּא צַדִּיק, אֵיךְ יְבַקֵּשׁ שֶׁקֶר בָּעוֹלָם הַהוּא, שֶׁהוּא עוֹלָם שֶׁל אֱמֶת? וּמָה בָּעוֹלָם הַזֶּה לֹא צָרִיךְ צַדִּיק שֶׁקֶר, בָּעוֹלָם הַהוּא לֹא כָּל שֶׁכֵּן? וְאִם אֵינוֹ צַדִּיק, אֵיךְ יָכוֹל לַעֲמֹד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא?

אֶלָּא וַדַּאי נָבוֹת לֹא הָיָה כָּל כָּךְ צַדִּיק לַעֲמֹד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֶלָּא רוּחַ אַחֶרֶת הָיְתָה שֶׁשָּׁלְטָה בָּעוֹלָם, שֶׁזּוֹהִי רוּחַ שֶׁתָּמִיד עוֹמֶדֶת וְעוֹלָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְזוֹהִי שֶׁמַּסְטָה אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם לְשַׁקֵּר, וּמִי שֶׁהוּא רָגִיל בְּשֶׁקֶר, מִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד בְּשֶׁקֶר, וְעַל זֶה אָמַר אֵצֵא וְהָיִיתִי רוּחַ שֶׁקֶר וְגוֹ', וְעַל כֵּן

וְהָיִיתִי רוּחַ שֶׁקֶר וְגו'. וְעַל דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לֵיהּ, צֵא וַעֲשֵׂה כֵּן. פּוּק מֵהָכָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ דִּכְתִיב, (תהלים קא) דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי.

וּבְגִין דָּא אִיהוּ רוּחַ שֶׁקֶר וַדַּאי.

וְתוּ, עַל מַה דְּקָטַל לֵיהּ לְנָבוֹת וְנָטַל כַּרְמָא דִילֵיהּ, קָטוּלָא אַמַּאי קָטִיל לֵיהּ. אֶלָּא עַל דְּקָטִיל לֵיהּ בְּלָא דִינָא, אִתְעַנַּשׁ. קָטִיל לֵיהּ בְּלָא דִינָא, וְנָסִיב כַּרְמָא דִילֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (מלכים א כא) הֲרָצַחְתָּ וְגַם יָרָשְׁתָּ, וְעַל דָּא אִתְעַנַּשׁ. וְתָא חָזֵי, כַּמָּה אִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא בְּעַלְמָא, דְּאַסְטֵי לוֹן הַאי רוּחַ שִׁקְרָא בְּשִׁקְרָא. וְשַׁלִּיט אִיהוּ בְּעַלְמָא בְּכַמָּה סִטְרִין וּבְכַמָּה עוֹבָדִין, וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי.

וְעַל דָּא דָּוִד מַלְכָּא בָּעָא לְאִסְתַּמְרָא מִנֵּיהּ, וּבָעָא לְאַפָּקָא מִגּוֹ מְסָאֲבוּ. דִּכְתִיב, (תהלים נא) לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי. דָּא הוּא רוּחַ

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ צֵא וַעֲשֵׂה כֵּן. צֵא מִכָּאן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קא) דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי, וּמִשּׁוּם זֶה הִיא רוּחַ שֶׁקֶר וַדַּאי.

וְעוֹד, עַל מַה שֶּׁהָרַג אֶת נָבוֹת וְנָטַל אֶת כַּרְמוֹ, לָמָּה הָרַג אוֹתוֹ הֶרֶג? אֶלָּא שֶׁהָרַג אוֹתוֹ בְּלִי דִין נֶעֱנַשׁ. הָרַג אוֹתוֹ בְּלִי דִין וְנָטַל אֶת כַּרְמוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב (מלכים–א כא) הֲרָצַחְתָּ וְגַם יָרָשְׁתָּ, וְעַל כֵּן נֶעֱנַשׁ. וּבֹא וּרְאֵה כַּמָּה הֵם בְּנֵי אָדָם בָּעוֹלָם שֶׁרוּחַ הַשֶּׁקֶר הַזּוֹ מַסְטָה אוֹתָם בְּשֶׁקֶר, וְהוּא שׁוֹלֵט בָּעוֹלָם בְּכַמָּה צְדָדִים וּבְכַמָּה מַעֲשִׂים, וְהִנֵּה בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים.

וְעַל כֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ בִּקֵּשׁ לְהִשָּׁמֵר מִמֶּנּוּ וְרָצָה לָצֵאת מִתּוֹךְ הַטֻּמְאָה, שֶׁכָּתוּב

נָכוֹן, וְאָחֳרָא אִיהוּ רוּחַ שֶׁקֶר. וְעַל דָּא תְּרֵין דַּרְגִּין אִינּוּן, חַד קַדִּישָׁא, וְחַד מְסָאֲבָא.

פָּתַח וְאָמַר, (יואל ב) וַיְיָ נָתַן קוֹלוֹ לִפְנֵי חֵילוֹ כִּי רַב מְאֹד מַחֲנֵהוּ כִּי עָצוּם עֹשֵׂה דְבָרוֹ וְגו', הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל וַיְיָ, בְּכָל אֲתַר הוּא וּבֵי דִינֵיהּ. נָתַן קוֹלוֹ, דָּא הוּא קָלָא דִּכְתִיב, (דברים ד) קוֹל דְּבָרִים. וּכְתִיב הָתָם, (שמות ד) לֹא אִישׁ דְּבָרִים. מָאן אִישׁ דְּבָרִים. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (דברים לג) אִישׁ הָאֱלֹהִים. לִפְנֵי חֵילוֹ, אִלֵּין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל.

כִּי רַב מְאֹד מַחֲנֵהוּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (איוב כה) הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו. (דף קצג ע"א) דְּכַמָּה מְמַנָּן וּשְׁלִיחָן אִית לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכֻלְּהוּ קָיְימֵי לְאַסְטָאָה עֲלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל (זהר חדש ל"ג בְּגִין לְאִסְתָּאֲבָא לְהוּ). וְעַל דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִזְדַּמַּן קַמַּיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל בְּגִין

לשון הקודש

(תהלים נא) לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי. זוֹ הִיא רוּחַ נָכוֹן, וְהָאַחֵר הוּא רוּחַ שֶׁקֶר. וְעַל כֵּן שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן, אַחַת קְדוֹשָׁה וְאַחַת טְמֵאָה.

פָּתַח וְאָמַר, (יואל ב) וַה' נָתַן קוֹלוֹ לִפְנֵי חֵילוֹ כִּי רַב מְאֹד מַחֲנֵהוּ כִּי עָצוּם עֹשֵׂה דְבָרוֹ וְגו'. אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ. אֲבָל וַה', בְּכָל מָקוֹם הוּא וּבֵית דִּינוֹ. נָתַן קוֹלוֹ – זֶהוּ הַקּוֹל שֶׁכָּתוּב (דברים ד) קוֹל דְּבָרִים. וְכָתוּב שָׁם (שמות ד) לֹא אִישׁ דְּבָרִים. מִי אִישׁ הַדְּבָרִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לג) אִישׁ הָאֱלֹהִים. לִפְנֵי חֵילוֹ – אֵלּוּ הֵם יִשְׂרָאֵל.

כִּי רַב מְאֹד מַחֲנֵהוּ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כה) הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו. שֶׁכַּמָּה מְמֻנִּים וּשְׁלוּחִים יֵשׁ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְכֻלָּם עוֹמְדִים לְהַשְׁטִין עַל יִשְׂרָאֵל (ז"ח כְּדֵי לְטַמֵּא אוֹתָם), וְעַל כֵּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

לְנַטְרָא לְהוּ, וְלָא יָכִילוּ לְקַטְרְגָא לְהוּ.

כִּי עָצוּם עוֹשֵׂה דְבָרוֹ. מָאן עָצוּם, דָּא הוּא זַכָּאָה הַהוּא דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא יְמָמָא וְלֵילֵי. דָּבָר אַחֵר כִּי עָצוּם, דָּא הוּא מְקַטְרְגָא דְּאִשְׁתַּכַּח קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִיהוּ תַּקִּיפָא כְּפַרְזְלָא תַּקִּיפָא כְּטִינָרָא. עוֹשֵׂה דְבָרוֹ, דְּנָטִיל רְשׁוּת מִלְּעֵילָא וְנָטִיל נִשְׁמָתָא מִתַּתָּא.

כִּי גָדוֹל יוֹם יְיָ וְנוֹרָא מְאֹד וּמִי יְכִילֶנּוּ. דְּאִיהוּ שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא, וְעִלָּאָה וְתַקִּיפָא עַל כֻּלְּהוּ, וְכֻלְּהוּ תְּחוֹת שָׁלְטָנֵיהּ. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בְּהוּ תָּדִיר, לְזַכָּאָה לוֹן לְעַלְמָא דְּאָתֵי וּלְמֶחֱדֵי לְהוּ בְּחֵידוּ דְצַדִּיקַיָּיא דִּזְמִינִין לְמֶחֱדֵי בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דִּכְתִיב, (תהלים ה) וְיִשְׂמְחוּ כָל חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנְּנוּ וְתָסֵךְ עֲלֵימוֹ וְיַעֲלְצוּ בְךָ אוֹהֲבֵי שְׁמֶךָ. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

לשון הקודש

מִזְדַּמֵּן לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לִשְׁמֹר אוֹתָם, וְלֹא יוּכְלוּ לְקַטְרֵג לָהֶם.

כִּי עָצוּם עֹשֵׂה דְבָרוֹ, מִי עָצוּם? זֶהוּ הַצַּדִּיק, אוֹתוֹ שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה יוֹמָם וָלַיְלָה. דָּבָר אַחֵר כִּי עָצוּם – זֶה הַמְקַטְרֵג שֶׁנִּמְצָא לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא חָזָק כְּבַרְזֶל, קָשֶׁה כַּסֶּלַע. עֹשֵׂה דְבָרוֹ – שֶׁנּוֹטֵל רְשׁוּת מִלְּמַעְלָה, וְנוֹטֵל אֶת הַנְּשָׁמָה מִלְּמַטָּה.

כִּי גָדוֹל יוֹם ה' וְנוֹרָא מְאֹד וּמִי יְכִילֶנּוּ – שֶׁהוּא שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל וְעֶלְיוֹן וְתַקִּיף עַל כֻּלָּם, וְכֻלָּם תַּחַת שִׁלְטוֹנוֹ. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בָּהֶם תָּמִיד לְזַכּוֹת אוֹתָם לָעוֹלָם הַבָּא וּלְשַׂמֵּחַ אוֹתָם בְּשִׂמְחַת הַצַּדִּיקִים שֶׁעֲתִידִים לִשְׂמֹחַ עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (תהלים ה) וְיִשְׂמְחוּ כָל חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנְּנוּ וְתָסֵךְ עֲלֵימוֹ וְיַעֲלְצוּ בְךָ אוֹהֲבֵי שְׁמֶךָ. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת וַיְהִי מִקֵּץ

וַיְהִי מִקֵּץ, רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (איוב כח) **קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר אֶבֶן אֹפֶל וְצַלְמָוֶת, הַאי קְרָא אִתְּמַר. קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ, דָּא אִיהוּ קֵץ דִּשְׁמָאלָא, דְּאִיהוּ שָׁאט בְּעַלְמָא, וְשָׁאט לְעֵילָא, וְקָיְימָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַסְטֵי, וְקַטְרִיג עַל עַלְמָא, וְהָא אִתְּמַר. וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר, דְּהָא כָּל עוֹבָדוֹי לָאו אִינּוּן לְטַב, אֶלָּא לְשֵׁיצָאָה תָּדִיר וּלְמֶעְבַּד כְּלָיָה בְּעָלְמָא.**

אֶבֶן אֹפֶל וְצַלְמָוֶת, דָּא אֶבֶן נֶגֶף, דְּבָהּ כָּשְׁלִין חַיָּיבִין, וְקָיְימָא בְּהַאי דְּאִקְרֵי, (איוב י) **אֶרֶץ עֲפָתָה כְּמוֹ אֹפֶל. תָּא חֲזֵי, אִית אֶרֶץ חַיִּים לְעֵילָא, וְהַאי אִיהִי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.** (ד"א וְאִית אֶרֶץ לְתַתָּא וְנִקְרָא) **אֹפֶל**

לשון הקודש

פָּרָשַׁת וַיְהִי מִקֵּץ

וַיְהִי מִקֵּץ. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (איוב כח) קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר אֶבֶן אֹפֶל וְצַלְמָוֶת. הַפָּסוּק הַזֶּה נִתְבָּאֵר, קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ – זֶהוּ הַקֵּץ שֶׁל הַשְּׂמֹאל, שֶׁהוּא מְשׁוֹטֵט בָּעוֹלָם וּמְשׁוֹטֵט לְמַעְלָה, וְעוֹמֵד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמַסְטִין וּמְקַטְרֵג עַל הָעוֹלָם, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר – שֶׁהֲרֵי כָּל מַעֲשָׂיו אֵינָם לְטוֹב, אֶלָּא תָּמִיד לְכַלּוֹת וְלַעֲשׂוֹת כְּלָיָה בָּעוֹלָם.

אֶבֶן אֹפֶל וְצַלְמָוֶת – זוֹ אֶבֶן נֶגֶף שֶׁבָּהּ נִכְשָׁלִים הָרְשָׁעִים, וְעוֹמֶדֶת בָּזֶה שֶׁנִּקְרֵאת (שם י) אֶרֶץ עֲפָתָה כְּמוֹ אֹפֶל. בֹּא רְאֵה, יֵשׁ אֶרֶץ חַיִּים לְמַעְלָה, וְזוֹ הִיא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. [וְיֵשׁ אֶרֶץ לְמַטָּה, וְנִקְרֵאת]

וְצַלְמָוֶת, אֹפֶל דְּנַפְקָא מֵאֶרֶץ עֲפָתָה. מָאי אֹפֶל וְצַלְמָוֶת, דָּא הוּא קֵץ דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דְחֹשֶׁךְ, זוֹהֲמָא דְדַהֲבָא, וְהָא אִתְּמַר.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה אִית לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא לְאִסְתַּכָּלָא בְּפוּלְחָנָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא יְמָמָא וְלֵילֵי, בְּגִין דְּיִנְדְּעוּן וְיִסְתַּכְּלוּן בְּפוּלְחָנֵיהּ, דְּהָא אוֹרַיְיתָא אִיהִי מַכְרְזָא בְּכָל יוֹמָא קַמֵּיהּ דְּבַר נָשׁ וְאָמְרָה, (משלי ט) מִי פֶתִי יָסוּר הֵנָּה חֲסַר לֵב וְאָמְרָה לוֹ, וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי.

וְכַד בַּר נָשׁ אִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִתְדָּבַּק בָּהּ, זָכֵי לְאִתְתַּקְפָּא בְּאִילָנָא דְחַיֵּי, דִּכְתִיב, (משלי ג) עֵץ חַיִּים וְגו'. וְתָא חֲזֵי, כַּד בַּר נָשׁ אִתְתַּקַּף בְּאִילָנָא דְחַיֵּי בְּהַאי עַלְמָא, אִתְתַּקַּף בֵּיהּ לְעַלְמָא דְאָתֵי. דְּהָא כַּד

לשון הקודש

אֹפֶל וְצַלְמָוֶת. אֹפֶל שֶׁיָּצְאָה מֵאֶרֶץ עֲפָתָה. מַהוּ אֹפֶל וְצַלְמָוֶת? זֶהוּ הַקֵּץ, שֶׁהוּא מִצַּד שֶׁל הַחֹשֶׁךְ, זֻהֲמַת הַזָּהָב, וְהִנֵּה נִתְבָּאֵר

בָּא רְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לִבְנֵי אָדָם לְהִתְבּוֹנֵן בַּעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יָמִים וְלֵילוֹת כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ וְיִסְתַּכְּלוּ בַּעֲבוֹדָתוֹ, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה מַכְרִיזָה בְּכָל יוֹם לִפְנֵי הָאָדָם וְאוֹמֶרֶת: (משלי ט) מִי פֶתִי יָסֹר הֵנָּה חֲסַר לֵב וְאָמְרָה לוֹ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים.

וּכְשֶׁאָדָם מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְנִדְבָּק בָּהּ, זוֹכֶה לְהִתְחַזֵּק בְּעֵץ הַחַיִּים, שֶׁכָּתוּב (שם ג) עֵץ חַיִּים וְגו'. וּבֹא וּרְאֵה, כְּשֶׁאָדָם מַחֲזִיק בְּעֵץ הַחַיִּים בָּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא מַחֲזִיק בּוֹ לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁהֲרֵי כְּמוֹ

נִשְׁמָתִין נָפְקִין מֵהַאי עַלְמָא, הָכִי אִתְתַּקְּנָן לְהוּ דַּרְגִּין לְעַלְמָא דְּאָתֵי.

תָּא חֲזֵי, אִילָנָא דְּחַיֵּי, אִיהוּ בְּכַמָּה דַּרְגִּין מִתְפָּרְשָׁן דָּא מִן דָּא, וְכֻלְּהוּ חַד. דְּהָא בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי אִית דַּרְגִּין אִלֵּין עַל אִלֵּין. עַנְפִּין, וְעָלִין, וּקְלִיפִּין, וְגוּפָא דְּאִילָנָא, שָׁרָשִׁין. וְכֹלָּא הוּא אִילָנָא. כְּגַוְונָא דָא, כָּל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, אִיהוּ אִתְתַּקַּן וְאִתְתַּקַּף בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי.

וְכָל בְּנֵי דִּמְהֵימְנוּתָא יִשְׂרָאֵל, כֻּלְּהוֹן מִתְתַּקְּפִין בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, כֻּלְּהוּ אֲחִידִין בְּאִילָנָא מַמָּשׁ. מִנְּהוֹן בְּהַהוּא גּוּפָא דְּבֵיהּ, מִנְּהוֹן אֲחִידָן בְּעַנְפִּין, מִנְּהוֹן בְּעָלִין, מִנְּהוֹן בְּשָׁרָשִׁין. אִשְׁתַּכָּחוּ דְּכֻלְּהוּ אֲחִידָן בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי. וְאִינוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא (דף קצג ע"ב) כֻּלְּהוּ אֲחִידָן בְּגוּפָא דְּאִילָנָא. וּבְגִין כָּךְ מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל

לשון הקודש

הַנִּשְׁמוֹת יוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ מְתֻקָּנוֹת לָהֶן דְּרָגוֹת לָעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא רְאֵה, עֵץ הַחַיִּים הוּא בְּכַמָּה דְּרָגוֹת נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה, וְכֻלָּם אֶחָד. שֶׁהֲרֵי בְּעֵץ הַחַיִּים יֵשׁ דְּרָגוֹת אֵלּוּ עַל אֵלּוּ, עֲנָפִים וְעָלִים, קְלִפּוֹת, וְגוּף הָאִילָן, שָׁרָשִׁים, וְהַכֹּל הוּא הָאִילָן. כְּמוֹ כֵּן כָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, הוּא נִתְקָן וּמִתְחַזֵּק בְּעֵץ הַחַיִּים.

וְכָל בְּנֵי הָאֱמוּנָה, יִשְׂרָאֵל, כֻּלָּם מִתְגַּבְּרִים בְּעֵץ הַחַיִּים, כֻּלָּם אֲחוּזִים בָּעֵץ מַמָּשׁ, מֵהֶם בְּאוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁבּוֹ, מֵהֶם אֲחוּזִים בָּעֲנָפִים, מֵהֶם בָּעָלִים, מֵהֶם בַּשָּׁרָשִׁים. נִמְצְאוּ שֶׁכֻּלָּם אֲחוּזִים בְּעֵץ הַחַיִּים. וְאוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, כֻּלָּם אֲחוּזִים בְּגוּף הָאִילָן. וּמִשּׁוּם כָּךְ מִי

בְּאוֹרַיְיתָא, אִיהוּ אָחִיד בְּכֹלָּא, וְהָא אוּקְמוּהָ וְאִתְּמָר.

וַיְהִי מִקֵּץ, מָאי מִקֵּץ. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, אֲתַר דְּלֵית בָּהּ זְכִירָה, וְדָא הוּא קֵץ דִּשְׁמָאלָא. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דִּכְתִיב, (בראשית מ) כִּי אִם זְכַרְתַּנִי אִתְּךָ כַּאֲשֶׁר יִיטַב לָךְ. וְכִי הָכִי אִתְחֲזֵי לֵיהּ לְיוֹסֵף צַדִּיקָא, דְּאִיהוּ אָמַר כִּי אִם זְכַרְתַּנִי אִתְּךָ. אֶלָּא כֵּיוָן דְּאִסְתַּכַּל יוֹסֵף בְּחֶלְמֵיהּ. אָמַר, וַדַּאי חֶלְמָא דִּזְכִירָה אִיהוּ. וְאִיהוּ טָעָה בְּהַאי, דְּהָא בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוֵי כֹּלָּא.

וְעַל דָּא אֲתַר דְּהַוָּה בֵּיהּ נַשְׁיוּ קָם קַמֵּיהּ, מַה כְּתִיב וְלֹא זָכַר שַׂר הַמַּשְׁקִים אֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁכָּחֵהוּ. כֵּיוָן דְּאָמַר וְלֹא זָכַר שַׂר הַמַּשְׁקִים, מַהוּ וַיִּשְׁכָּחֵהוּ. אֶלָּא וַיִּשְׁכָּחֵהוּ אֲתַר דְּאִית בֵּיהּ שִׁכְחָה, וְדָא הוּא קֵץ דִּסְטְרָא דְחִשֶּׁךְ. שְׁנָתַיִם יָמִים, מָאי שְׁנָתַיִם. דְּתָב דַּרְגָּא, לְדַרְגָּא דְּאִית בֵּיהּ זְכִירָה.

לשון הקודש

שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, הוּא אָחוּז בַּכֹּל, וְהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ וְנִתְבָּאֵר.

וַיְהִי מִקֵּץ, מַה זֶּה מִקֵּץ? רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הַמָּקוֹם שֶׁאֵין בּוֹ זְכִירָה, וְזֶהוּ קֵץ הַשְּׂמֹאל. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (בראשית מ) כִּי אִם זְכַרְתַּנִי אִתְּךָ כַּאֲשֶׁר יִיטַב לָךְ. וְכִי כָּךְ רָאוּי לְיוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא אָמַר כִּי אִם זְכַרְתַּנִי אִתְּךָ? אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהִסְתַּכֵּל יוֹסֵף בַּחֲלוֹמוֹ, אָמַר, וַדַּאי חֲלוֹם שֶׁל זְכִירָה הוּא, וְהוּא טָעָה בָּזֶה, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל הָיָה בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא.

וְעַל כֵּן הַמָּקוֹם שֶׁהָיְתָה בּוֹ שִׁכְחָה, עָמַד לְפָנָיו. מַה כָּתוּב? וְלֹא זָכַר שַׂר הַמַּשְׁקִים אֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁכָּחֵהוּ. כֵּיוָן שֶׁאָמַר וְלֹא זָכַר שַׂר הַמַּשְׁקִים, מַה זֶּה וַיִּשְׁכָּחֵהוּ? אֶלָּא וַיִּשְׁכָּחֵהוּ, הַמָּקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שִׁכְחָה, וְזֶהוּ

וּפַרְעֹה חוֹלֵם וְהִנֵּה עוֹמֵד עַל הַיְאֹר, דָּא חֶלְמָא דְיוֹסֵף הָוָה. בְּגִין דְּכָל נָהָר, דְיוֹסֵף הַצַּדִּיק אִיהוּ. וְרָזָא דָא הֲוֵי, הַאי מָאן דְּחָמֵי נָהָר בַּחֲלוֹם, חָמֵי שָׁלוֹם. דִּכְתִיב, (ישעיה סו) הִנְנִי נוֹטֶה אֵלֶיהָ כְּנָהָר שָׁלוֹם:

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (משלי כט) מֶלֶךְ בַּמִּשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ וְאִישׁ תְּרוּמוֹת יֶהֱרְסֶנָּה, תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא עִלָּאָה, אַתְקִין כֹּלָּא כְּדְקָא יְאוּת, וְאַפִּיק נְהוֹרִין עִלָּאִין מְנַהֲרִין לְכָל סִטְרִין, וְכֹלָּא אִיהוּ חַד. וּבָרָא שָׁמַיִם דִּלְעֵילָא וְאֶרֶץ דִּלְעֵילָא, לְאִתְתַּקְנָא כֻּלְּהוּ כְּחֲדָא, לְתוֹעַלְתָּא דְתַתָּאֵי.

תָּא חֲזֵי, מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ. מָאן מֶלֶךְ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בַּמִּשְׁפָּט, דָּא יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ

לשון הקודש

הַקֵּץ שֶׁל צַד הַחֹשֶׁךְ. שְׁנָתַיִם יָמִים, מַה זֶּה שְׁנָתַיִם? שֶׁשָּׁבָה הַדַּרְגָּה לַדַּרְגָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ זְכִירָה.

וּפַרְעֹה חֹלֵם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַיְאֹר. זֶה הָיָה הַחֲלוֹם שֶׁל יוֹסֵף, מִשּׁוּם שֶׁכָּל נָהָר הוּא שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁמִּי שֶׁרוֹאֶה נָהָר בַּחֲלוֹם רוֹאֶה שָׁלוֹם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) הִנְנִי נֹטֶה אֵלֶיהָ כְּנָהָר שָׁלוֹם.

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (משלי כט) מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ וְאִישׁ תְּרוּמוֹת יֶהֱרְסֶנָּה. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, הִתְקִין הַכֹּל כָּרָאוּי, וְהוֹצִיא אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים מְאִירִים לְכָל הַצְּדָדִים, וְהַכֹּל הוּא אֶחָד. וּבָרָא שָׁמַיִם שֶׁלְּמַעְלָה, וְאֶרֶץ שֶׁלְּמַעְלָה, לְתַקֵּן כֻּלָּם יַחַד לְתוֹעַלְתָּם שֶׁל הַתַּחְתּוֹנִים.

בֹּא רְאֵה, מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ, מִי

קִיּוּמָא דְאַרְעָא. וְעַל דָּא, ו' אִתְּזָן מִן ה' עִלָּאָה, ה' תַּתָּאָה אִתְּזָנַת מִן ו', דְּקִיּוּמָא דְאַרְעָא אִיהוּ בְּמִשְׁפָּט. דְּהָא מִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ בְּכָל תִּקּוּנוֹי, וְזָן לָהּ.

דָּבָר אַחֵר, מֶלֶךְ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּמִשְׁפָּט, דָּא יוֹסֵף. יַעֲמִיד אָרֶץ, דִּכְתִיב (בראשית מא) **וְכָל הָאָרֶץ בָּאוּ מִצְרַיְמָה לִשְׁבּוֹר אֶל יוֹסֵף. וּבְגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בֵּיהּ בְּיַעֲקֹב, עָבַד לֵיהּ לְיוֹסֵף שַׁלִּיטָא עַל אַרְעָא.**

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, מֶלֶךְ, דָּא יוֹסֵף. בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ, דָּא יַעֲקֹב. דְּהָא עַד לָא אָתָא יַעֲקֹב לְמִצְרָיִם, לָא הֲוָה קִיּוּמָא בְּאַרְעָא, מִגּוֹ כַּפְּנָא. כֵּיוָן דְּאָתָא יַעֲקֹב לְמִצְרָיִם, בִּזְכוּתֵיהּ אִסְתַּלַּק כַּפְּנָא, וְאִתְקַיַּים אַרְעָא.

לשון הקודש

הַמֶּלֶךְ? זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בְּמִשְׁפָּט – זֶה יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הַקִּיּוּם שֶׁל הָאָרֶץ, וְעַל כֵּן ו' נִזּוֹנִית מֵה' הָעֶלְיוֹנָה, ה' הַתַּחְתּוֹנָה נִזּוֹנִית מִן ו', שֶׁקִּיּוּם הָאָרֶץ הוּא בְּמִשְׁפָּט, שֶׁהֲרֵי הַמִּשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ בְּכָל תִּקּוּנֶיהָ וְזָן אוֹתָהּ.

דָּבָר אַחֵר, מֶלֶךְ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בְּמִשְׁפָּט – זֶה יוֹסֵף. יַעֲמִיד אָרֶץ – שֶׁכָּתוּב (בראשית מא) וְכָל הָאָרֶץ בָּאוּ מִצְרַיְמָה לִשְׁבֹּר אֶל יוֹסֵף. וּמִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בְּיַעֲקֹב, עָשָׂה אֶת יוֹסֵף שַׁלִּיט עַל הָאָרֶץ.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, מֶלֶךְ – זֶה יוֹסֵף. בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ – זֶה יַעֲקֹב. שֶׁהֲרֵי עַד שֶׁלֹּא בָּא יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, לֹא הָיָה קִיּוּם בָּאָרֶץ מִתּוֹךְ הָרָעָב. כֵּיוָן שֶׁבָּא יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, בִּזְכוּתוֹ הִסְתַּלֵּק הָרָעָב וְהִתְקַיְּמָה הָאָרֶץ.

דָּבָר אַחֵר, מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ, דָּא דָוִד מַלְכָּא, דִּכְתִיב, (שמואל ב ח) וַיְהִי דָוִד עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל עַמּוֹ, וְאִיהוּ קַיֵּים אַרְעָא, וּבִזְכוּתֵיהּ קָיְמָא לְבָתָר דְּנָא. וְאִישׁ תְּרוּמוֹת יֶהֱרְסֶנָּה, דָּא רְחַבְעָם.

תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, אַף עַל גַּב דְּפוּרְעָנוּתָא אִתְגְּזַר עַל עַלְמָא, מִתְעַכְּבָא בְּגִינֵיהוֹן וְלָא שָׁלְטָא עַל עַלְמָא. כָּל יוֹמוֹי דְּדָוִד מַלְכָּא אִתְקָיְמָא אַרְעָא בְּגִינֵיהּ, לְבָתָר דְּמִית אִתְקָיְמָא בִּזְכוּתֵיהּ. דִּכְתִיב, (מלכים ב כ) וְגַנּוֹתִי עַל הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעֲנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי. כְּגַוְונָא דָא, כָּל יוֹמוֹי דְיַעֲקֹב וְכָל יוֹמוֹי דְיוֹסֵף, לָא שָׁלְטָא פּוּרְעָנוּתָא בְעַלְמָא.

תָּא חֲזֵי, מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ, דָּא יוֹסֵף. וְאִישׁ

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר, מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ – זֶה דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּתוּב (שמואל-ב ח) וַיְהִי דָוִד עֹשֶׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל עַמּוֹ, וְהוּא קַיֵּם אֶת הָאָרֶץ, וּבִזְכוּתוֹ עָמְדָה לְאַחַר מִכֵּן. וְאִישׁ תְּרוּמוֹת יֶהֱרְסֶנָּה – זֶה רְחַבְעָם.

בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיקִים, אַף עַל גַּב שֶׁפֻּרְעָנוּת נִגְזְרָה עַל הָעוֹלָם, הִיא מִתְעַכֶּבֶת בִּגְלָלָם וְלֹא שׁוֹלֶטֶת עַל הָעוֹלָם. כָּל יְמֵי דָוִד הַמֶּלֶךְ הִתְקַיְּמָה הָאָרֶץ בִּגְלָלוֹ. לְאַחַר שֶׁמֵּת, הִתְקַיְּמָה בִּזְכוּתוֹ, שֶׁכָּתוּב (מלכים-ב כ) וְגַנּוֹתִי עַל הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעֲנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי. כְּמוֹ כֵן כָּל יְמֵי יַעֲקֹב וְכָל יְמֵי יוֹסֵף לֹא שָׁלְטָה הַפֻּרְעָנוּת בָּעוֹלָם.

בֹּא רְאֵה, מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ – זֶה יוֹסֵף. וְאִישׁ תְּרוּמוֹת יֶהֱרְסֶנָּה – זֶה

תְּרוּמוֹת יֶהֱרְסֶנָּה, דָּא פַּרְעֹה. דְּהָא בְּגִין דְּאַקְשֵׁי לְבֵיהּ לְגַבֵּי דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חָרִיב אַרְעָא דְמִצְרָיִם. וּבְקַדְמִיתָא עַל יְדָא דְיוֹסֵף אִתְקַיַּים אַרְעָא בְּהַהוּא חֶלְמָא דְּחָלַם. דִּכְתִיב, וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וְגוֹ'.

וַיְהִי מִקֵּץ וְגוֹ'. רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (תהלים יח) **חַי יְיָ וּבָרוּךְ צוּרִי וְיָרוּם אֱלֹהֵי יִשְׁעִי. אֱלוֹהֵי כְתִיב, בְּוי"ו. הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ. חַי יְיָ, דָּא חַי צַדִּיקָא יְסוֹדָא דְעַלְמָא, דְּאִקְרֵי חַי דְעָלְמִין. וּבָרוּךְ צוּרִי, דָּא הוּא דִכְתִיב** (תהלים קמד) **בָּרוּךְ יְיָ צוּרִי, וְדָא עַלְמָא דְאִתְקְיַים עֲלֵיהּ צַדִּיקָא דָא. וְיָרוּם אֱלֹהֵי יִשְׁעִי. וְיָרוּם דָּא עַלְמָא עִלָּאָה. אֱלוֹהֵי בְּוא"ו, דָּא שָׁמַיִם, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר,** (תהלים קטז) **הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיְיָ.**

תָּא חֲזֵי, (כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר) (תהלים סח) **בָּרוּךְ אֲדֹנָ"י יוֹם יוֹם יַעֲמָס לָנוּ. בָּרוּךְ אֲדֹנָ"י, בְּאָלֶ"ף דָּלֶ"ת נוּ"ן יוּ"ד,**

לשון הקודש

פַּרְעֹה, שֶׁהֲרֵי מִשּׁוּם שֶׁהִקְשָׁה אֶת לִבּוֹ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, הֶחֱרִיב אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם. וּבָרִאשׁוֹנָה עַל יְדֵי יוֹסֵף הִתְקַיְּמָה הָאָרֶץ, בְּאוֹתוֹ הַחֲלוֹם שֶׁחָלַם, שֶׁכָּתוּב וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וְגוֹ'.

וַיְהִי מִקֵּץ וְגוֹ'. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (תהלים יח) חַי ה' וּבָרוּךְ צוּרִי וְיָרוּם אֱלוֹהֵי יִשְׁעִי. אֱלוֹהֵי כָּתוּב בְּוָי"ו. הַפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ, חַי ה' – זֶה חַי, צַדִּיק יְסוֹד הָעוֹלָם, שֶׁנִּקְרָא חַי הָעוֹלָמִים. וּבָרוּךְ צוּרִי – זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם קמד) בָּרוּךְ ה' צוּרִי, וְזֶה הָעוֹלָם שֶׁמִּתְקַיֵּם עַל הַצַּדִּיק הַזֶּה. וְיָרוּם אֱלוֹהֵי יִשְׁעִי. וְיָרוּם – זֶה הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. אֱלוֹהֵי בְּוָא"ו זֶה שָׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קטז) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַה'. **בָּא** רְאֵה, [כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר] (שם סח) בָּרוּךְ

וְהַאי קְרָא רָזָא דְחָכְמְתָא אִיהוּ. יוֹם יוֹם, אֵלּוּ שְׁנָתַיִם יָמִים, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (דף קצד ע"א) וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חוֹלֵם וְהִנֵּה עוֹמֵד עַל הַיְאוֹר, רָזָא אִיהוּ, כְּמָה דְאִתְּמַר דָּא יוֹסֵף. דְּנָהָר (ס"א דְּכָל נָהָר) דָּא, יוֹסֵף הַצַּדִּיק הוּא.

וְהִנֵּה מִן הַיְאוֹר עוֹלוֹת שֶׁבַע פָּרוֹת יְפוֹת מַרְאֶה וּבְרִיאוֹת בָּשָׂר וַתִּרְעֶינָה בָּאָחוּ. וְהִנֵּה מִן הַיְאוֹר, דְּהָא מִנָּהָר דָּא אִתְּבָּרְכָאן כָּל אִינּוּן דַּרְגִּין דִּלְתַתָּא. בְּגִין דְּהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק, אִיהוּ אַשְׁקֵי וְזָן לְכֹלָּא. וְיוֹסֵף אִיהוּ נָהָר, לְאִתְּבָּרְכָא כָּל אַרְעָא דְמִצְרַיִם בְּגִינֵיהּ.

וְתָא חֲזֵי, הַהוּא נָהָר, שֶׁבַע דַּרְגִּין אִתְּשַׁקְיָין וְאִתְּבָּרְכָן מִנֵּיהּ, וְאִלֵּין אִינּוּן יְפוֹת מַרְאֶה וּבְרִיאוֹת בָּשָׂר. וַתִּרְעֶינָה בָּאָחוּ, בְּחִבּוּרָא בְּאַחֲוָותָא

לשון הקודש

אֲדֹנָ"י יוֹם יוֹם יַעֲמֹס לָנוּ. בָּרוּךְ אֲדֹנָ"י, בְּאָלֶ"ף דָּלֶ"ת נו"ן יו"ד, וְהַפְּסוּק הַזֶּה הוּא סוֹד הַחָכְמָה. יוֹם יוֹם – אֵלּוּ שְׁנָתַיִם יָמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים. וּפַרְעֹה חֹלֵם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַיְאֹר – סוֹד הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, זֶה יוֹסֵף, שֶׁנָּהָר [שֶׁכָּל הַנָּהָר] הַזֶּה הוּא יוֹסֵף הַצַּדִּיק. **וְהִנֵּה** מִן הַיְאֹר עֹלֹת שֶׁבַע פָּרוֹת יְפוֹת מַרְאֶה וּבְרִיאֹת בָּשָׂר וַתִּרְעֶינָה בָּאָחוּ. וְהִנֵּה מִן הַיְאֹר, שֶׁהֵרֵי מֵהַנָּהָר הַזֶּה מִתְּבָּרְכוֹת כָּל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת שֶׁלְּמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא הוּא מַשְׁקֶה וְזָן אֶת הַכֹּל, וְיוֹסֵף הוּא נָהָר שֶׁתִּתְבָּרֵךְ כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם בִּשְׁבִילוֹ. **וּבָא** רְאֵה, אוֹתוֹ הַנָּהָר, שֶׁבַע דַּרְגוֹת נִשְׁקוֹת וּמִתְּבָּרְכוֹת מִמֶּנּוּ, וְאֵלּוּ הֵם

דְּלָא אִשְׁתַּכַּח בְּהוּ פִּירוּדָא. וְכֻלְּהוּ לְשַׁבָּחָא קָיְימִין, דְּהָא כָּל הַנֵּי דַּרְגִּין שֶׁבַע דְּקָאֲמָרָן, רָזָא אִיהוּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (אסתר ב) **וְאֵת שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאֻיוֹת לָתֵת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וְגו'. וְעַל דָּא שֶׁבַע פָּרוֹת יְפוֹת מַרְאֶה, וְלָקֶבֶל דָּא כְּתִיב שִׁבְעַת הַסָּרִיסִים הַמְשָׁרְתִים אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְגו'.**

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, שֶׁבַע פָּרוֹת הַטּוֹבוֹת, דַּרְגִּין אִינּוּן עִלָּאִין עַל אַחֲרָנִין. וְשֶׁבַע הַפָּרוֹת הָרָעוֹת, דַּרְגִּין אַחֲרָנִין דִּלְתַתָּא. אִלֵּין מִסִּטְרָא דִּקְדוּשָׁה, וְאִלֵּין מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבָא.

שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים, רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִלֵּין קֶדֶמָאי אִינּוּן טָבִין, בְּגִין דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דִימִינָא דִּכְתִיב בֵּיהּ כִּי טוֹב. וְאִלֵּין בִּישִׁין אִינּוּן לְתַתָּא מִנַּיְיהוּ. שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים אִינּוּן מִסִּטְרָא דְדַכְיוּ, וְאִלֵּין מִסִּטְרָא

לשון הקודש

יְפוֹת מַרְאֶה וּבְרִיאוֹת בָּשָׂר. וַתִּרְעֶינָה בָּאָחוּ, בְּחִבּוּר וְאַחֲוָה, שֶׁאֵין נִמְצָא בָּהֶם פֵּרוּד וְכֻלָּם לְשֶׁבַח עוֹמְדִים. שֶׁהִנֵּה כָּל שֶׁבַע הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ שֶׁאָמַרְנוּ הוּא סוֹד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (אסתר ב) וְאֵת שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאֻיוֹת לָתֵת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וְגו'. וְעַל כֵּן שֶׁבַע פָּרוֹת יְפוֹת מַרְאֶה, וּכְנֶגֶד זֶה כָּתוּב שִׁבְעַת הַסָּרִיסִים הַמְשָׁרְתִים אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְגו'.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, שֶׁבַע הַפָּרוֹת הַטּוֹבוֹת הֵם דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת עַל הָאַחֵרוֹת, וְשֶׁבַע הַפָּרוֹת הָרָעוֹת – הַדְּרָגוֹת הָאַחֵרוֹת שֶׁלְּמַטָּה. אֵלּוּ מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה, וְאֵלּוּ מִצַּד הַטֻּמְאָה.

שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים – רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֵלּוּ הָרִאשׁוֹנוֹת הֵן טוֹבוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהֵן מִצַּד הַיָּמִין שֶׁכָּתוּב בּוֹ כִּי טוֹב, וְאֵלּוּ הָרָעִים הֵם לְמַטָּה מֵהֶם. שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים הֵן מִצַּד

דִּמְסָאֲבוּ, וְכֻלְּהוּ דַּרְגִּין קָיְימִין אִלֵּין עַל אִלֵּין, וְאִלֵּין לָקֶבֶל אִלֵּין, וְכֻלְּהוּ קָא חָמָא פַּרְעֹה בְּחֶלְמֵיהּ.

אָמַר רִבִּי יֵיסָא, וְכִי לְהַהוּא חַיְיָבָא דְּפַרְעֹה אַחְזָיָין לֵיהּ כָּל הַנֵּי. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה, כְּגַוְונָא דִּלְהוֹן חָמָא. דְּכַמָּה דַּרְגִּין עַל דַּרְגִּין, אִלֵּין לָקֶבֶל אִלֵּין, וְאִלֵּין עַל אִלֵּין, וְאִיהוּ חָמָא בְּאִינוּן דַּרְגִּין דִּלְתַתָּא.

וְהָא תְּנִינָן, דְּהָא כְּמָה דְּאִיהוּ בַּר נָשׁ, הָכִי אַחְזָיָין לֵיהּ בְּחֶלְמֵיהּ, וְהָכִי חָמֵי. וְנִשְׁמָתָא הָכִי סָלְקַת לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא. כָּל חַד וְחַד כְּפוּם דַּרְגֵּיהּ כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, וּבְגִין כָּךְ פַּרְעֹה חָמָא כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, וְלָא יַתִּיר:

וַיְהִי מִקֵּץ וְגוֹ', רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ג) לַכֹּל זְמַן וְעֵת לְכָל חֵפֶץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם. תָּא חֲזֵי, כָּל מַה דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתַתָּא, לְכֹלָּא שַׁוֵּי זִמְנָא

לשון הקודש

הַטָּהֳרָה, וְאֵלּוּ מִצַּד הַטֻּמְאָה, וְכָל הַדְּרָגוֹת עוֹמְדוֹת אֵלּוּ עַל אֵלּוּ וְאֵלּוּ כְּנֶגֶד אֵלּוּ, וְאֶת כֻּלָּם רָאָה פַּרְעֹה בַּחֲלוֹמוֹ.

אָמַר רַבִּי יֵיסָא, וְכִי לְאוֹתוֹ פַּרְעֹה הָרָשָׁע הֶרְאוּ לוֹ אֶת כָּל אֵלֶּה? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, כְּמוֹתָם רָאָה, שֶׁכַּמָּה דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת אֵלּוּ כְּנֶגֶד אֵלּוּ וְאֵלּוּ עַל אֵלּוּ, וְהוּא רָאָה בְּאוֹתָן הַדְּרָגוֹת שֶׁלְּמַטָּה.

וְהִנֵּה שָׁנִינוּ, שֶׁהֲרֵי כְּמוֹ שֶׁהוּא הָאָדָם, כָּךְ מַרְאִים לוֹ בַּחֲלוֹמוֹ, וְכָךְ רוֹאֶה, וְכָךְ הַנְּשָׁמָה עוֹלָה לְהַכִּיר, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי דַּרְגָּתוֹ כָּרָאוּי לוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ פַּרְעֹה רָאָה כָּרָאוּי לוֹ, וְלֹא יוֹתֵר.

וַיְהִי מִקֵּץ וְגוֹ'. רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ג) לַכֹּל זְמַן וְעֵת לְכָל חֵפֶץ תַּחַת

וּזְמַן קָצוּב. זִמְנָא שַׁוֵּי לִנְהוֹרָא וְלַחֲשׁוֹכָא, זִמְנָא שַׁוֵּי לִנְהוֹרָא דִשְׁאָר עַמִּין, דְּאִינוּן שָׁלְטִין הַשְׁתָּא עַל עָלְמָא. וְזִמְנָא שַׁוֵּי לַחֲשׁוֹכָא, דְּאִיהוּ גָּלוּתָא דְיִשְׂרָאֵל תְּחוֹת שָׁלְטָנוּתָא דִלְהוֹן. זִמְנָא שַׁוֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכֹלָּא, בְּגִין כָּךְ לַכֹּל זְמַן וְעֵת לְכָל חֵפֶץ. מָאי וְעֵת לְכָל חֵפֶץ. זִמְנָא וְעִדָּן הוּא לְכֹלָּא, לְכָל הַהוּא רְעוּתָא דְאִשְׁתַּכַּח לְתַתָּא.

דָּבָר אַחֵר וְעֵת לְכָל חֵפֶץ, מָאי עֵת. כְּדִכְתִיב, (תהלים קיט) עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ. וּכְתִיב, (ויקרא יז) וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. וְאִיהוּ דַרְגָּא מְמַנָּא, וְהָא אוּקְמוּהָ. וּבְגִין כָּךְ עֵת אִיהוּ מְמַנָּא, לְכָל חֵפֶץ תַּחַת הַשָּׁמָיִם. וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים, מִסִּטְרָא דְהַהוּא קֵץ דְּחֹשֶׁךְ חָמָא פַּרְעֹה בְּחֶלְמֵיהּ, וּמִתַּמָּן יָדַע וְאִתְגְּלִי לֵיהּ הַהוּא חֶלְמָא.

לשון הקודש

הַשָּׁמָיִם. בֹּא רְאֵה, כָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַטָּה, לַכֹּל שָׁם עֵת וּזְמַן קָצוּב. שָׁם זְמַן לָאוֹר וְלַחֹשֶׁךְ, שָׁם זְמַן לָאוֹר שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים, שֶׁהֵם שׁוֹלְטִים עַכְשָׁו עַל הָעוֹלָם, וּזְמַן שָׁם לַחֲשֵׁכָה, שֶׁהִיא הַגָּלוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל תַּחַת שִׁלְטוֹנָם. זְמַן שָׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַכֹּל, וּמִשּׁוּם כָּךְ לַכֹּל זְמַן וְעֵת לְכָל חֵפֶץ. מַה זֶּה וְעֵת לְכָל חֵפֶץ? זְמַן וְעִדָּן הוּא לַכֹּל, לְכָל אוֹתוֹ הָרָצוֹן שֶׁנִּמְצָא לְמַטָּה.

דָּבָר אַחֵר וְעֵת לְכָל חֵפֶץ – מַה זֶּה עֵת? כַּכָּתוּב (תהלים קיט) עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ. וְכָתוּב (ויקרא יז) וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. וְהִיא הַדַּרְגָּה הַמְמֻנָּה, וְהִנֵּה פֵּרַשׁוּהָ. וּמִשּׁוּם כָּךְ עֵת הוּא הַמְמֻנֶּה לְכָל חֵפֶץ תַּחַת הַשָּׁמָיִם. וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים, מֵהַצַּד שֶׁל אוֹתוֹ קֵץ הַחֹשֶׁךְ רָאָה פַּרְעֹה בַּחֲלוֹמוֹ, וּמִשָּׁם יָדַע וְהִתְגַּלָּה לוֹ אוֹתוֹ הַחֲלוֹם.

וַיְהִי בַבֹּקֶר וַתִּפָּעֶם רוּחוֹ וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת כָּל חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם וְאֶת כָּל חֲכָמֶיהָ וְגוֹ'. וַתִּפָּעֶם רוּחוֹ. מָאי וַתִּפָּעֶם. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, הָא אוּקְמוּהָ בְּפַרְעֹה כְּתִיב וַתִּפָּעֶם, וּבִנְבוּכַדְנֶצַּר כְּתִיב, (דניאל ב) **וַתִּתְפָּעֶם, וְאוּקְמוּהָ דְּהָא בְּפַרְעֹה כְּתִיב וַתִּפָּעֶם, בְּגִין דְּהַוָּה יָדַע חֶלְמָא, וּפִשְׁרָא לָא הַוָּה יָדַע, אֲבָל נְבוּכַדְנֶצַּר, חָמָא חֶלְמָא, וְחָמָא פִּשְׁרָא, וְאִתְנְשֵׁי כֻּלָּא מִנֵּיהּ.**

אֲבָל תָּא חֲזֵי, וַתִּפָּעֶם רוּחוֹ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שופטים יג) **לְפַעֲמוֹ, דְּהַוָּה אָתֵי רוּחָא וְאָזִיל, וְאָתֵי וְאָזִיל. וְלָא הַוָּה מִתְיַשְּׁבָא עִמֵּיהּ עַדַּיִן כְּדְקָא יָאוּת. וְעַל דָּא כְּתִיב,** (שופטים יג) **וַתָּחֶל רוּחַ יְיָ לְפַעֲמוֹ, דִּכְדֵין הַוָּה שֵׁירוּתָא. אוֹף הָכָא רוּחֵיהּ אִתְעַר בֵּיהּ, וְאָזִיל וְאִתְעַר, וְלָא הַוָּה מִתְיַשְּׁבָא עִמֵּיהּ לְמִנְדַּע. נְבוּכַדְנֶצַּר**

לשון הקודש

וַיְהִי בַבֹּקֶר וַתִּפָּעֶם רוּחוֹ וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת כָּל חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם וְאֶת כָּל חֲכָמֶיהָ וְגוֹ'. וַתִּפָּעֶם רוּחוֹ, מַה זֶּה וַתִּפָּעֶם? רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, הִנֵּה פֵּרוּשׁוֹ שֶׁבְּפַרְעֹה כָּתוּב וַתִּפָּעֶם, וּבִנְבוּכַדְנֶצַּר כָּתוּב (דניאל ב) וַתִּתְפָּעֶם, וּבְאֵרוּהָ שֶׁהִנֵּה בְּפַרְעֹה כָּתוּב וַתִּפָּעֶם מִשּׁוּם שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ אֶת הַחֲלוֹם, וְהַפִּתְרוֹן לֹא הָיָה יוֹדֵעַ, אֲבָל נְבוּכַדְנֶצַּר רָאָה הַחֲלוֹם וְרָאָה הַפִּתְרוֹן, וְהַכֹּל נִשְׁכַּח מִמֶּנּוּ.

אֲבָל בֹּא רְאֵה, וַתִּפָּעֶם רוּחוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שופטים יג) לְפַעֲמוֹ, שֶׁהָיְתָה הָרוּחַ בָּאָה וְהוֹלֶכֶת וּבָאָה וְהוֹלֶכֶת וְלֹא הָיְתָה מִתְיַשֶּׁבֶת עִמּוֹ עֲדַיִן כָּרָאוּי, וְעַל כֵּן כָּתוּב (שם) וַתָּחֶל רוּחַ ה' לְפַעֲמוֹ, שֶׁאָז הָיְתָה הָרִאשׁוֹנָה. אַף כָּאן רוּחוֹ הִתְעוֹרְרָה בּוֹ, וְהָלַךְ וְהִתְעוֹרֵר, וְלֹא הָיְתָה מְיֻשֶּׁבֶת עִמּוֹ לָדַעַת. נְבוּנַדְנֶצַּר וַתִּתְפָּעֶם רוּחוֹ,

וַתִּתְפָּעֵם רוּחוֹ, בְּאִתְעָרוּתָא הָוָה אִתְעַר עַל חַד תְּרֵין, תַּיְיבִין וְאָזְלִין וְתָיְיבִין, וְדָא הוּא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (במדבר כד) כְּפַעַם בְּפַעַם. פַּעַם בְּהַאי, (דף קצד ע"ב) וּפַעַם בְּהַאי, וְלָא מִתְיַשְּׁבָא דַעְתֵּיהּ וְרוּחֵיהּ.

וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת כָּל חַרְטֻמֵּי מִצְרָיִם, אִלֵּין חָרָשִׁין. וְאֶת כָּל חֲכָמֶיהָ, אִלֵּין חַכִּימִין בְּטַיְירָא, וְכֻלְּהוּ הֲווֹ מִסְתַּכְּלָן לְמִנְדַּע וְלֹא יָכִילוּ לְאַדְבָּקָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אַף עַל גַּב דְּאִתְּמַר דְּלָא אַחְזְיָין לֵיהּ לְבַר נָשׁ אֶלָּא בְּהַהוּא דַּרְגָּא דִילֵיהּ, שָׁאנֵי לִמְלָכִים, דְּאַחְזְיָין לוֹן מִלִּין עִלָּאִין, וּמְשַׁנְיָין מִבְּנֵי נָשָׁא אַחֲרָנִין. כְּמָה דְמַלְכָּא דַּרְגֵּיהּ עִלָּאָה עַל כָּל שְׁאַר אַחֲרָנִין, הָכִי נָמֵי אַחֲזִיאוּ לֵיהּ בְּדַרְגָּא עִלָּאָה עַל כָּל שְׁאַר אַחֲרָנִין. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר אֶת אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים

לשון הקודש

בְּהִתְעוֹרְרוּת הָיָה מִתְעוֹרֵר עַל כָּל אֶחָד פַּעֲמַיִם, שָׁבִים וְהוֹלְכִים וְשָׁבִים. וְזֶהוּ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כד) כְּפַעַם בְּפַעַם, פַּעַם בָּזֶה וּפַעַם בָּזֶה, וְלֹא מִתְיַשֶּׁבֶת דַּעְתּוֹ וְרוּחוֹ.

וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת כָּל חַרְטֻמֵּי מִצְרָיִם – אֵלּוּ הַמְכַשְּׁפִים. וְאֶת כָּל חֲכָמֶיהָ – אֵלּוּ חַכְמֵי הַמַּזָּלוֹת. וְכֻלָּם הָיוּ מִסְתַּכְּלִים לָדַעַת וְלֹא יָכְלוּ לְהַשִּׂיג.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַף עַל גַּב שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁאֵין מַרְאִים לְאָדָם אֶלָּא בְּאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁלּוֹ – שׁוֹנֶה אֵצֶל הַמְּלָכִים, שֶׁמַּרְאִים לָהֶם דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים וּמְשֻׁנִּים מִבְּנֵי אָדָם אֲחֵרִים. כְּמוֹ שֶׁמֶּלֶךְ דַּרְגָּתוֹ עֶלְיוֹנָה עַל כָּל שְׁאָר הָאֲחֵרִים, כָּךְ גַּם מַרְאִים לוֹ בְּדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה עַל כָּל שְׁאָר הָאֲחֵרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֵת אֲשֶׁר

עוֹשֶׂה הֶרְאָה אֶת פַּרְעֹה. אֲבָל לִשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא, לָא גָּלֵי לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַה דְּאִיהוּ עָבִיד, בַּר לִנְבִיאֵי אוֹ לַחֲסִידֵי אוֹ לְחַכִּימֵי דָרָא, וְהָא אוּקְמוּהָ.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, אוֹתִי הֵשִׁיב עַל כַּנִּי וְאוֹתוֹ תָלָה, מִכָּאן דְּחֶלְמָא אָזִיל בָּתַר פִּישְׁרָא. הֵשִׁיב עַל כַּנִּי מָאן, אֶלָּא דָא יוֹסֵף. וְאוֹתוֹ תָלָה, בְּהַהוּא פִּישְׁרָא דְקָא פָּשַׁר לֵיהּ, וּכְתִיב וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ כֵּן הָיָה:

וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיצֻהוּ מִן הַבּוֹר וְגוֹ'. רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קמז) רוֹצֶה יְיָ אֶת יְרֵאָיו אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ. כַּמָּה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִתְרָעֵי בְּהוּ בְּצַדִּיקַיָּא, בְּגִין דְּצַדִּיקַיָּא אִינּוּן עַבְדִּין (שְׁלָמָא וְעַבְדֵי) שְׁלָמָא לְעֵילָא, וְעַבְדֵי שְׁלָמָה לְתַתָּא, וְאָעֲלִין כֻּלָּה בְּכַעֲלָה. וּבְגִין כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

הָאֱלֹהִים עֹשֶׂה הֶרְאָה אֶת פַּרְעֹה, אֲבָל לִשְׁאָר בְּנֵי הָאָדָם אֵין מְגַלֶּה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת מַה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה, פְּרָט לַנְּבִיאִים אוֹ לַחֲסִידִים אוֹ לְחַכְמֵי הַדּוֹר, וְהִנֵּה פֵּרְשׁוּהָ.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב אֹתִי הֵשִׁיב עַל כַּנִּי וְאֹתוֹ תָלָה. מִכָּאן שֶׁהַחֲלוֹם הוֹלֵךְ אַחַר הַפִּתְרוֹן. מִי הֵשִׁיב עַל כַּנִּי? אֶלָּא זֶה יוֹסֵף. וְאֹתוֹ תָלָה – בְּאוֹתוֹ הַפִּתְרוֹן שֶׁפָּתַר לוֹ, וְכָתוּב וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ כֵּן הָיָה.

וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיצֻהוּ מִן הַבּוֹר וְגוֹ'. רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קמז) רוֹצֶה ה' אֶת יְרֵאָיו אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ. כַּמָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה בַּצַּדִּיקִים, מִשּׁוּם שֶׁהַצַּדִּיקִים הֵם עוֹשִׂים [שָׁלוֹם וְעוֹשִׂים] שָׁלוֹם לְמַעְלָה וְעוֹשִׂים שָׁלוֹם לְמַטָּה,

אִתְרָעֵי בְּהוּ, בְּאִנּוּן דְּדַחֲלִין לֵיהּ וְעָבְדִין רְעוּתֵיהּ.

לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ, מָאן אִינּוּן מְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ. הֲוֵי אִימָא אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא בְּלֵילְיָא, וְאִשְׁתַּתְּפוּ בַּהֲדֵי שְׁכִינְתָּא. וְכָד אָתֵי צַפְּרָא, אִינּוּן מְחַכָּאן לְחַסְדּוֹ. וְהָא אוּקְמוּהָ, בְּזִמְנָא דְּבַר נָשׁ אִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא בְּלֵילְיָא, חוּטָא דְחֶסֶד אִתְמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ בִּימָמָא. כְּדִכְתִיב, (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי. מָאי טַעְמָא יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ חַסְדּוֹ, מִשּׁוּם דְּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי. וּבְגִין כָּךְ רוֹצֶה יְיָ אֶת יְרֵאָיו כְּתִיב, וְלֹא בִּירֵאָיו. כְּמַאן דְּרָעֵי בִּרְעוּתֵיהּ לְאַחֲרָא, וְאִתְרְעֵי לֵיהּ לְאִתְפַּיְיסָא בַּהֲדֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ רוֹצֶה יְיָ אֶת יְרֵאָיו, וְלֹא בִּירֵאָיו.

כְּגַוְונָא דָא, יוֹסֵף הָוָה עָצִיב בַּעֲצִיבוּ דְּרוּחָא,

לשון הקודש

וּמַכְנִיסִים כַּלָּה לְבַעְלָהּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה בָּהֶם בְּאוֹתָם שֶׁיְּרֵאִים מִמֶּנּוּ וְעוֹשִׂים אֶת רְצוֹנוֹ.

לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ, מִי הֵם הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ? הֲוֵה אוֹמֵר, אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה וּמִשְׁתַּתְּפִים עִם הַשְּׁכִינָה. וּכְשֶׁבָּא הַבֹּקֶר, הֵם מְצַפִּים לְחַסְדּוֹ, וַהֲרֵי בֵּאַרוּהָ, בִּזְמַן שֶׁאָדָם מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, חוּט שֶׁל חֶסֶד נִמְשָׁךְ עָלָיו בַּיּוֹם, כַּכָּתוּב (שם מב) יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי. מָה הַטַּעַם יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ? מִשּׁוּם שֶׁבַּלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב רוֹצֶה ה' אֶת יְרֵאָיו, וְלֹא בִּירֵאָיו. כְּמִי שֶׁרוֹצֶה בִּרְצוֹנוֹ אֶת הָאַחֵר וּמִתְרַצֶּה לוֹ לְהִתְפַּיֵּס עִמּוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ רוֹצֶה ה' אֶת יְרֵאָיו וְלֹא בִּירֵאָיו.

כְּמוֹ כֵּן יוֹסֵף הָיָה עָצוּב בְּעֶצֶב הָרוּחַ

בַּעֲצִיבוּ דְּלִבָּא, דְּהַוָּה אָסִיר תַּמָּן. כֵּיוָן דְּשַׁדַּר פַּרְעֹה בְּגִינֵיהּ, מַה כְּתִיב. וַיָּרִיצוּהוּ, אִתְפַּיְּסוּ לֵיהּ וְאַהֲדָרוּ לֵיהּ מִלִּין דְּחֶדְוָה, מִלִּין לְמֶחֱדֵי לִבָּא, בְּגִין דְּהַוָּה עָצִיב מִן בֵּירָא. תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא נָפַל בְּבֵירָא, בְּבֵירָא אִסְתַּלַּק לְבָתָר.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, עַד לָא אֵירַע לְיוֹסֵף הַהוּא עוֹבָדָא, לָא אִקְרֵי צַדִּיק. כֵּיוָן דְּנָטַר הַהוּא בְּרִית קַיָּימָא, אִקְרֵי צַדִּיק. וְהַהוּא דַּרְגָּא דִּבְרִית קַדִּישָׁא אִתְעַטַּר בַּהֲדֵיהּ, וּמַאי דְּהַוָּה (עֵיר) בַּבּוֹר בְּקַדְמִיתָא, אִסְתַּלַּק בַּהֲדֵיהּ, וּכְתִיב וַיָּרִיצֻהוּ מִן הַבּוֹר. אִסְתַּלַּק מִן דָּא, וְאִתְעַטַּר בִּבְאֵר מַיִם חַיִּים.

וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף, לִקְרֹא לְיוֹסֵף מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (תהלים קה) עַד עֵת בֹּא דְבָרוֹ אִמְרַת

לשון הקודש

וּבְעֻצָּב הַלֵּב, שֶׁהָיָה אָסוּר שָׁם. כֵּיוָן שֶׁפַּרְעֹה שָׁלַח בִּשְׁבִילוֹ, מַה כָּתוּב? וַיָּרִיצֻהוּ. הִתְפַּיְּסוּ לוֹ וְהֶחֱזִירוּ לוֹ דִּבְרֵי שִׂמְחָה, דְּבָרִים לְשַׂמֵּחַ אֶת הַלֵּב, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה עָצוּב מִן הַבּוֹר. בֹּא רְאֵה, בָּרִאשׁוֹנָה נָפַל בְּבוֹר, וּבְבוֹר הִתְעַלָּה אַחַר כָּךְ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בְּטֶרֶם אֵרַע לְיוֹסֵף אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה, לֹא נִקְרָא צַדִּיק. כֵּיוָן שֶׁשָּׁמַר אוֹתָהּ בְּרִית הַמִּילָה, נִקְרָא צַדִּיק, וְאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁל בְּרִית הַקֹּדֶשׁ הִתְעַטְּרָה עִמּוֹ, וּמַה שֶּׁהָיָה [וּעוֹשֶׂה] בַּבּוֹר בָּרִאשׁוֹנָה, הִתְעַלָּה עִמּוֹ. וְכָתוּב וַיָּרִיצֻהוּ מִן הַבּוֹר. הִתְעַלָּה מִזֶּה וְהִתְעַטֵּר בִּבְאֵר מַיִם חַיִּים.

וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף, הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת לִקְרֹא לְיוֹסֵף! אֶלָּא, וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא,

יְיָ צְרָפָתְהוּ. עַד עֵת בֹּא דְבָרוֹ, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף, כְּתִיב הָכָא וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף, וּכְתִיב הָתָם וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה: וַיְגַלַּח וַיְחַלֵּף שִׂמְלוֹתָיו, בְּגִין יְקָרָא דְמַלְכָּא, וְהָא אוּקְמוּהָ.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (תהלים קה) **וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ חָם. תָּא חֲזֵי, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְגַלְגֵּל גִּלְגּוּלִין בְּעַלְמָא, וּמְקַיֵּים אֲסָרִין וְקִיּוּמִין, בְּגִין לְקַיְּמָא קִיּוּמָא וּגְזֵרָה דְאִיהוּ גָזִיר.**

דְּהָא תְּנַן, אִלְמָלֵא חֲבִיבוּ וּרְחִימוּ דְרָחִים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַאֲבָהָן, הָוָה אִתְחֲזֵי לְנָחֲתָא יַעֲקֹב לְמִצְרָיִם בְּשַׁלְשְׁלֵי דְפַרְזְלָא. וּבְרִחִימוּ דִלְהוֹן, שַׁלְטֵיהּ לְיוֹסֵף בְּרֵיהּ, וְעֲבַד לֵיהּ מַלְכָּא דְשַׁלִּיטָא עַל כָּל אַרְעָא, וְנָחֲתוּ כֻּלְּהוּ שִׁבְטִין בִּיקָרָא, וְיַעֲקֹב כְּמַלְכָּא.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (שם קה) עַד עֵת בֹּא דְבָרוֹ אִמְרַת ה' צְרָפָתְהוּ. עַד עֵת בֹּא דְבָרוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף. כָּתוּב כָּאן וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף, וְכָתוּב שָׁם וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. וַיְגַלַּח וַיְחַלֵּף שִׂמְלֹתָיו, בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ, וְהִנֵּה פֵּרְשׁוּהָ.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, ((תהלים קה) וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ חָם. בֹּא רְאֵה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְגַלְגֵּל גִּלְגּוּלִים בָּעוֹלָם, וּמְקַיֵּם נְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת כְּדֵי לְקַיֵּם שְׁבוּעָה וּגְזֵרָה שֶׁהוּא גוֹזֵר.

שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, אִם לֹא שֶׁחֲבִיבוּת וְאַהֲבָה שֶׁאָהַב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָבוֹת, הָיָה רָאוּי לְהוֹרִיד אֶת יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם בִּכְבָלִים שֶׁל בַּרְזֶל. וּבְאַהֲבָתוֹ אוֹתָם הִמְלִיךְ לְיוֹסֵף בְּנוֹ, וְעָשָׂה אוֹתוֹ מֶלֶךְ שֶׁשּׁוֹלֵט עַל כָּל הָאָרֶץ, וְיָרְדוּ כָל הַשְּׁבָטִים בְּכָבוֹד, וְיַעֲקֹב כְּמֶלֶךְ.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ חָם, כֵּיוָן דִּכְתִיב וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם, לָא יְדַעְנָא דְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ חָם, אַמַּאי אִצְטְרִיךְ דָּא. אֶלָּא וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ חָם, דָּא יַעֲקֹב, דְּהָא בְּגִינֵיהּ דְּיַעֲקֹב וּבְנוֹי, אָתַת שְׁכִינְתָּא לְמִצְרָיִם. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גִּלְגֵּל גְּלְגּוּלִין, (דף קצה ע"א) **וְאָחִית לֵיהּ לְיוֹסֵף בְּקַדְמִיתָא. דְּבִזְכוּתֵיהּ אִתְקַיֵּים בְּרִית בַּהֲדֵיהּ, וְשַׁלְטֵיהּ עַל כָּל אַרְעָא.**

מַה כְּתִיב, שָׁלַח מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ מוֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כְּתִיב, (תהלים קמו) **יְיָ מַתִּיר אֲסוּרִים וְגוֹ',** (וְהָא) **וְהָכָא כְּתִיב, שָׁלַח מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ, אַמַּאי מוֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ. אֶלָּא, שָׁלַח מֶלֶךְ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מוֹשֵׁל עַמִּים, דָּא קֻדְשָׁא**

לשון הקודש

בא רְאֵה מַה כָּתוּב? (שם) וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ חָם. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם, לֹא יָדַעְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ חָם? לָמָּה צָרִיךְ אֶת זֶה? אֶלָּא, וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ חָם – זֶה יַעֲקֹב. שֶׁהֲרֵי בִּשְׁבִיל יַעֲקֹב וּבָנָיו בָּאָה הַשְּׁכִינָה לְמִצְרַיִם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גִּלְגֵּל גִּלְגּוּלִים וְהוֹרִיד אֶת יוֹסֵף בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁבִּזְכוּתוֹ הִתְקַיְּמָה הַבְּרִית עִמּוֹ, וְהִשְׁלִיט אוֹתוֹ עַל כָּל הָאָרֶץ.

מַה כָּתוּב? שָׁלַח מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ מֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כָּתוּב (תהלים קמו) ה' מַתִּיר אֲסוּרִים וְגוֹ', וְכָאן כָּתוּב שָׁלַח מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ, לָמָּה מֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ? אֶלָּא שָׁלַח מֶלֶךְ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מֹשֵׁל עַמִּים – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שָׁלַח מֶלֶךְ – הַמֶּלֶךְ

בְּרִיךְ הוּא. שָׁלַח מֶלֶךְ, מֶלֶךְ עִלָּאָה שָׁלַח וַיַּתִּירֵהוּ, וּמַאן אִיהוּ דְּשָׁלַח לֵיהּ, דָּא מַלְאָךְ הַגּוֹאֵל, דְּאִיהוּ מוֹשֵׁל עַמִּים, דְּאִיהוּ מוֹשֵׁל עַל תַּתָּאֵי. וְכֹלָּא מֵעִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ.

וַיְרִיצֶהוּ חָסֵר וא"ו, וּמַאן אִיהוּ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין דְּהָא לֵית מָאן דְּאָסִיר וּפַתַּח, בַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (איוב יב) יִסְגֹּר עַל אִישׁ וְלֹא יִפָּתֵחַ. וּכְתִיב, (איוב לד) וְהוּא יַשְׁקִיט וּמִי יַרְשִׁיעַ וַיַּסְתֵּר פָּנִים וּמִי יְשׁוּרֶנּוּ וְעַל גּוֹי וְעַל אָדָם יָחַד, דְּהָא כֹּלָּא בֵּיהּ. וּכְתִיב, (דניאל ד) וּכְמִצְבְּיֵהּ עָבֵד בְּחֵיל שְׁמַיָּא וְדָיְרֵי אַרְעָא וְלָא אִיתַי דִּי יְמַחֵי בִּידֵיהּ וְיֵאמַר לֵיהּ מָה עֲבַדְתְּ. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, וַיְרִיצֶהוּ מִן הַבּוֹר וְגוֹ'.

מָאי וַיְרִיצֶהוּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (איוב לג) יֶעָתֵר אֶל אֱלוֹהַּ וַיִּרְצֵהוּ. כְּגַוְונָא דָּא וַיְרִיצֶהוּ מִן הַבּוֹר,

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹן שָׁלַח וַיַּתִּירֵהוּ. וּמִי הוּא שֶׁשָּׁלַח לוֹ? זֶה הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל, שֶׁהוּא מוֹשֵׁל עַמִּים, שֶׁהוּא מוֹשֵׁל עַל הַתַּחְתּוֹנִים, וְהַכֹּל הוּא מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וַיְרִיצֶהוּ – חָסֵר וָא"ו, וּמִי הוּא? זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁאֵין מִי שֶׁאוֹסֵר וּפוֹתֵחַ, רַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (איוב יב) יִסְגֹּר עַל אִישׁ וְלֹא יִפָּתֵחַ, וְכָתוּב (שם לד) וְהוּא יַשְׁקִיט וּמִי יַרְשִׁיעַ וַיַּסְתֵּר פָּנִים וּמִי יְשׁוּרֶנּוּ וְעַל גּוֹי וְעַל אָדָם יָחַד, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל בּוֹ, וְכָתוּב (דניאל ד) וְכִרְצוֹנוֹ עוֹשֶׂה בְּצְבָא הַשָּׁמַיִם וְדַיָּרֵי הָאָרֶץ, וְאֵין מִי שֶׁיִּמְחֶה בְּיָדוֹ וְיֹאמַר לוֹ מָה עָשִׂיתָ. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב וַיְרִיצֶהוּ מִן הַבּוֹר וְגוֹ'.

מַה זֶה וַיְרִיצֶהוּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לג)

וּלְבָתַר וַיָּבֹא אֶל פַּרְעֹה. דְּבָר אַחֵר וַיְרִיצֻהוּ, דְּאַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ חוּטָא דְּחֶסֶד, לְמֵיהַב לֵיהּ חִנָּא קַמֵּיהּ דְּפַרְעֹה. (מָה כְּתִיב), אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פַּרְעֹה, בְּגִין לְאַקְדָּמָא לֵיהּ שָׁלוֹם וּלְמִפְתַּח בְּשָׁלוֹם.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, תָּא חֲזֵי, בְּהַהוּא רָשָׁע דְּפַרְעֹה. דְּאִיהוּ אָמַר, (שמות ה) לֹא יָדַעְתִּי אֶת יְיָ, וּפַרְעֹה חַכִּים הָוָה מִכָּל חַרְטֻמֵּי. אֶלָּא וַדַּאי שְׁמָא דְּאֱלֹהִים הָוָה יָדַע, דְּהָא כְּתִיב, הֲנִמְצָא כָזֶה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ. וּבְגִין דְּמֹשֶׁה לָא אָתָא לְגַבֵּיהּ אֶלָּא בִּשְׁמָא דַיְיָ וְלֹא בִּשְׁמָא דְּאֱלֹהִים. וְדָא הָוָה קַשְׁיָא קַמֵּיהּ מִכֹּלָּא, דְּאִיהוּ הָוָה יָדַע דְּהָא שְׁמָא דְּאֱלֹהִים שַׁלִּיט בְּאַרְעָא. וּבִשְׁמָא דַיְיָ לָא הָוָה יָדַע, וְעַל דָּא קַשְׁיָא קַמֵּיהּ שְׁמָא דָא.

וְדָא הוּא דִכְתִיב (שמות ט) וַיְחַזֵּק יְיָ אֶת לֵב פַּרְעֹה,

לשון הקודש

יֶעְתַּר אֶל אֱלוֹהַּ וַיִּרְצֵהוּ. כְּמוֹ כֵּן וַיִּרְיְצֵהוּ מִן הַבּוֹר, וְאַחַר כָּךְ וַיָּבֹא אֶל פַּרְעֹה. דָּבָר אַחֵר וַיִּרְיְצֵהוּ, שֶׁהִמְשִׁיךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד לָתֵת לוֹ חֵן לִפְנֵי פַּרְעֹה. אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פַּרְעֹה, כְּדֵי לְהַקְדִּים לוֹ שָׁלוֹם וְלִפְתֹּחַ בְּשָׁלוֹם.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, בֹּא רְאֵה, בְּאוֹתוֹ פַּרְעֹה הָרָשָׁע, שֶׁהוּא אָמַר (שמות ד) לֹא יָדַעְתִּי אֶת ה', וּפַרְעֹה הָיָה חָכָם מִכָּל מְכַשְּׁפָיו, אֶלָּא וַדַּאי הַשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים הָיָה יוֹדֵעַ, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב הֲנִמְצָא כָזֶה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ. וּמִשּׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה לֹא בָא אֵלָיו אֶלָּא בַּשֵּׁם שֶׁל ה', וְלֹא בַּשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים, וְזֶה הָיָה קָשֶׁה לְפָנָיו מִן הַכֹּל, שֶׁהוּא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהֲרֵי הַשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים שׁוֹלֵט בָּאָרֶץ, וּבַשֵּׁם שֶׁל ה' לֹא הָיָה יוֹדֵעַ, וְעַל כֵּן קָשֶׁה לְפָנָיו הַשֵּׁם הַזֶּה.

וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ט) וַיְחַזֵּק ה' אֶת לֵב

דְּמִלָּה דָּא הָוָה אַתְקִיף לְבֵיהּ, וְאַקְשֵׁי לֵיהּ. וְעַל דָּא מֹשֶׁה לֹא אוֹדַע לֵיהּ מִלָּה דְשִׁמָּא אַחֲרָא, אֶלָּא שְׁמָא דַיְיָ בִּלְחוֹדוֹי, וְאוּקְמוּהָ.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קיג) מִי כַיְיָ אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת וְגו'. מִי כַיְיָ אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת, דְּאִסְתַּלַּק מֵעַל כָּרְסֵי יְקָרֵיהּ, (ס"א עַל כָּרְסֵי יְקָרֵיהּ לְעֵילָא) וְלָא אִתְגְּלִי לְתַתָּא. בְּשַׁעְתָּא דְלָא אִשְׁתַּכָּחוּ זַכָּאִין בְּעַלְמָא, הָא אִיהוּ אִסְתַּלַּק מִנַּיְיהוּ, וְלָא אִתְגְּלִי לְהוּ. הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת, בְּשַׁעְתָּא דְאִינּוּן זַכָּאִין אִשְׁתַּכָּחוּ בְעַלְמָא. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית בְּדַרְגּוֹי לְקִבְלֵיהוֹן דְּתַתָּאֵי, לְאַשְׁגָּחָא עַל עַלְמָא, לְאוֹטָבָא לְהוּ.

דְהָא כַּד זַכָּאִין לָא אִשְׁתַּכָּחוּ בְעַלְמָא, אִיהוּ אִסְתַּלַּק, וְאַסְתִּיר אַנְפִּין מִנַּיְיהוּ, וְלֹא אַשְׁגַּח עֲלַיְיהוּ. בְּגִין דְּצַדִּיקַיָּא אִינּוּן יְסוֹדָא וְקִיּוּמָא דְעַלְמָא,

לשון הקודש

פַּרְעֹה. שֶׁדָּבָר זֶה הָיָה מְחַזֵּק אֶת לִבּוֹ וּמַקְשֶׁה אוֹתוֹ, וְעַל כֵּן מֹשֶׁה לֹא הוֹדִיעַ לוֹ דָּבָר שֶׁל שֵׁם אַחֵר, אֶלָּא הַשֵּׁם שֶׁל ה' לְבַדּוֹ, וּפֵרְשׁוּהָ.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קיג) מִי כַה' אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת וְגו'. מִי כַה' אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת – שֶׁהִתְעַלָּה מֵעַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ, [עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ לְמַעְלָה] וְלֹא הִתְגַּלָּה לְמַטָּה. בְּשָׁעָה שֶׁאֵין נִמְצָאִים צַדִּיקִים בָּעוֹלָם, הֲרֵי הוּא מִסְתַּלֵּק מֵהֶם וְלֹא מִתְגַּלֶּה לָהֶם. הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת – בְּשָׁעָה שֶׁהַצַּדִּיקִים הֵם נִמְצָאִים בָּעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹרֵד בְּדַרְגּוֹתָיו כְּנֶגֶד הַתַּחְתּוֹנִים לְהַשְׁגִּיחַ עַל הָעוֹלָם, לְהֵיטִיב לָהֶם.

שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁאֵין נִמְצָאִים הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם, הוּא מִסְתַּלֵּק וּמַסְתִּיר מֵהֶם פָּנִים וְלֹא מַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהַצַּדִּיקִים הֵם

דִּכְתִיב, (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.

וְעַל דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא גַּלֵּי שְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא, בַּר לְיִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדוֹי, דְּאִינּוּן חוּלַּק עַדְבֵיהּ וְאַחְסַנְתֵּיהּ. וְעַלְמָא פָּלִיג לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִמְמַנָּן תְּרִיסִין, וְהָא אִתְּמַר. דִּכְתִיב, (דברים לב) בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם וְגוֹ'. וּכְתִיב, כִּי חֵלֶק יְיָ עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי חִיָּיא, תְּוַוהְנָא עַל הַאי דְּקָאֲמַר שְׁלֹמֹה, כָּל מִלּוֹי (מילין) סְתִימִין וְלָא אִתְיַדְעוּן, דְּהָא קֹהֶלֶת סָתִים (מילין) סְתִימִין.

פָּתַח וְאָמַר, (קהלת א) כָּל הַדְּבָרִים יְגֵעִים לֹא יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר לֹא תִשְׂבַּע עַיִן לִרְאוֹת וְלֹא תִמָּלֵא אֹזֶן מִשְּׁמוֹעַ. כָּל הַדְּבָרִים יְגֵעִים, וְכִי כָּל הַדְּבָרִים יְגֵעִים

לשון הקודש

הַיְסוֹד וְהַקִּיּוּם שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.

וְעַל כֵּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא גִּלָּה אֶת שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ, רַק לְיִשְׂרָאֵל לְבַדָּם, שֶׁהֵם חֵלֶק גּוֹרָלוֹ וְנַחֲלָתוֹ, וְאֶת הָעוֹלָם חִלֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִמְמֻנִּים מְגֻנִּים, וְהִנֵּה נִתְבָּאֵר, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם וְגוֹ', וְכָתוּב כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

רִבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי חִיָּיא, תְּמֵהַנִי עַל זֶה שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה, כָּל הַדְּבָרִים [הַמִּלִּים] סְתוּמִים וְלֹא נוֹדָעִים, שֶׁהֲרֵי קֹהֶלֶת סְתוּם [הַמִּלִּים] הַסְּתוּמִים.

פָּתַח וְאָמַר, (קהלת א) כָּל הַדְּבָרִים יְגֵעִים לֹא יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר לֹא תִשְׂבַּע עַיִן

אִינּוּן לְמַלָּלָא, דְּקָאֲמַר לֹא יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר. וְלֹא תִשְׁבַּע עַיִן לִרְאוֹת וְלֹא תִמָּלֵא אֹזֶן מִשְּׁמוֹעַ, מָאי טַעְמָא אִלֵּין. אֶלָּא בְּגִין דִּתְרֵין מִנְהוֹן, וְאִינּוּן עַיְינִין וְאוּדְנִין, לָא קַיְּימִין בִּרְשׁוּתֵיהּ דְּבַר נָשׁ, וּפוּמָא אִיהוּ בִּרְשׁוּתֵיהּ. וְכָל (מה) **אִלֵּין תְּלַת לָא יָכְלִין לְאַשְׁלָמָא כֹּלָּא, וּלְאַדְבָּקָא כֹּלָּא.**

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, הָכִי הוּא, דְּדִבּוּרָא דְּבַר נָשׁ לָא יְכִיל לְמַלָּלָא, וְעַיְינִין לְמֶחֱמֵי, וְאוּדְנִין לְמִשְׁמַע, וְאֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. וְתָא חֲזֵי, אֲפִילוּ בִּרְיָין וְקַסְטוֹרִין, דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, לָא יָכְלִין לְמַלָּלָא כָּל מִלִּין דְּעַלְמָא, וְעֵינָא לָא יְכִיל (דף קצה ע"ב) לְמִשְׁלַט וּלְמֶחֱמֵי, וְאוּדְנָא לְמִשְׁמָע. וּבְגִין כָּךְ שְׁלֹמֹה דְּהַוָּה יָדַע כָּל מִלָּה, הַוָּה אָמַר דָּא.

לשון הקודש

לִרְאוֹת וְלֹא תִמָּלֵא אֹזֶן מִשְּׁמֹעַ. כָּל הַדְּבָרִים יְגֵעִים, וְכִי כָּל הַדְּבָרִים יְגֵעִים הֵם לְדִבּוּר שֶׁאָמַר לֹא יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר? וְלֹא תִשְׂבַּע עַיִן לִרְאוֹת וְלֹא תִמָּלֵא אֹזֶן מִשְּׁמֹעַ, מָה הַטַּעַם אֵלּוּ? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁשְּׁנַיִם מֵהֶם, וְהֵם הָעֵינַיִם וְהָאָזְנַיִם, לֹא עוֹמְדִים בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְהַפֶּה הוּא בִּרְשׁוּתוֹ, וְכָל [מה] שְׁלֹשֶׁת הַלָּלוּ לֹא יְכוֹלִים לְהַשְׁלִים אֶת הַכֹּל וּלְהַשִּׂיג אֶת הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כָּךְ זֶה, שֶׁדִּבּוּר שֶׁל אָדָם לֹא יָכוֹל לְדַבֵּר, וְהָעֵינַיִם לִרְאוֹת וְהָאָזְנַיִם לִשְׁמֹעַ, וְאֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. וּבֹא רְאֵה, אֲפִלּוּ בְּרִיּוֹת וְרוּחוֹת שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יְכוֹלִים לְדַבֵּר כָּל דִּבְרֵי הָעוֹלָם, וְהָעַיִן לֹא יְכוֹלָה לִשְׁלֹט וְלִרְאוֹת וְהָאֹזֶן לִשְׁמֹעַ. וּמִשּׁוּם כָּךְ שְׁלֹמֹה שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ כָּל דָּבָר הָיָה אוֹמֵר אֶת זֶה.

וְתָא חֲזֵי, כָּל עוֹבָדִין דְּעַלְמָא, בְּכַמָּה קַסְטְרִין תַּלְיָין, וְכָל בְּנֵי עַלְמָא לָא יָדְעִין, וְלָא מַשְׁגִּיחִין עַל מַה קָיְימֵי בְעַלְמָא, וְאֲפִילוּ שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, דְּהַוָה חָכִים מִכָּל בְּנֵי עַלְמָא, לָא יְכִיל לְקָיְימָא בְהוּ.

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ג) אֶת הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְעִתּוֹ גַּם אֶת הָעוֹלָם נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא יִמְצָא הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים וְגו'. תָּא חֲזֵי, זַכָּאִין אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְאוֹרַיְיתָא וְיָדְעֵי לְאִסְתַּכָּלָא בְרוּחָא (ס"א בְּרָזָא) דְּחָכְמְתָא.

אֶת הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְעִתּוֹ, כָּל עוֹבָדִין דְּעֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְעַלְמָא, בְּכָל עוֹבָדָא וְעוֹבָדָא, אִית דַּרְגָּא מְמַנָּא עַל הַהוּא עוֹבָדָא בְעַלְמָא, הֵן לְטַב הֵן לְבִישׁ. מִנְּהוֹן דַּרְגִּין לִימִינָא, וּמִנְּהוֹן דַּרְגִּין לִשְׂמָאלָא. אָזִיל בַּר נָשׁ לִימִינָא, הַהוּא עוֹבָדָא דְעָבִיד,

לשון הקודש

ובא וּרְאֵה, כָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם תְּלוּיִים בְּכַמָּה רוּחוֹת, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים עַל מָה עוֹמְדִים בָּעוֹלָם, וַאֲפִלּוּ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, שֶׁהָיָה חָכָם מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, לֹא יָכֹל לַעֲמֹד בָּהֶם.

פתח (קהלת ג) אֶת הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְעִתּוֹ גַּם אֶת הָעֹלָם נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא יִמְצָא הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים וְגו'. בֹּא רְאֵה, אַשְׁרֵי אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְיוֹדְעִים לְהִסְתַּכֵּל בָּרוּחַ [בַּסּוֹד] שֶׁל הַחָכְמָה.

אֶת הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְעִתּוֹ – בְּכָל הַמַּעֲשִׂים שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם, בְּכָל מַעֲשֶׂה וּמַעֲשֶׂה יֵשׁ דַּרְגָּה מְמֻנָּה עַל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה בָּעוֹלָם, הֵן לְטוֹב וְהֵן לְרַע. מֵהֶם דְּרָגוֹת לְיָמִין, וּמֵהֶם דְּרָגוֹת

הַהוּא דַּרְגָּא מְמַנָּא (ס"א דִּימִינָא) לְהַהוּא סִטְרָא, עָבִיד לֵיהּ סִיּוּעָא, וְכַמָּה אִינּוּן דִּמְסַיְּיעֵי לֵיהּ. אָזַל בַּר נָשׁ לִשְׂמָאלָא, וְעָבִיד עוֹבָדוֹי, הַהוּא עוֹבָדָא דְּעָבִיד, מְמַנָּא (ס"א דַּרְגָּא דִשְׂמָאלָא) אִיהוּ לְהַהוּא סִטְרָא, וְקָא מְקַטְרֵג לֵיהּ, וְאוֹבִיל לֵיהּ לְהַהוּא סִטְרָא, וְאַסְטֵי לֵיהּ.

וּבְגִין כָּךְ, הַהוּא עוֹבָדָא דְּעָבִיד בַּר נָשׁ כְּדְקָא חָזֵי, הַהוּא מְמַנָּא דִּסְטַר יְמִינָא קָא מְסַיְּיעַ לֵיהּ. וְדָא הוּא בְּעִתּוֹ, יָפֶה בְּעִתּוֹ, דְּהַהוּא עוֹבָדָא מִתְקַשְּׁרָא בְּעִתּוֹ, כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ.

גַּם אֶת הָעוֹלָם נָתַן בְּלִבָּם. כָּל עַלְמָא, וְכָל עוֹבָדוֹי דְּעַלְמָא, לָאו אִינּוּן אֶלָּא בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא, כַּד סָלִיק בִּרְעוּתָא (דְּלִבָּא, וְכַד סָלִיק בִּרְעוּתָא) דְּבַר נָשׁ. זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא דְּאַמְשִׁיכוּ עוֹבְדִין טָבִין, לְאוֹטָבָא לוֹן וּלְכָל עַלְמָא, וְאִינּוּן יָדְעִין לְאִתְדַּבְּקָא בְּעֵת שָׁלוֹם. וּבְחֵילָא

לשון הקודש

לִשְׂמֹאל. הוֹלֵךְ הָאָדָם לְיָמִין, אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁעָשָׂה, אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה הַמְמֻנָּה [שֶׁל יָמִין] לַצַּד הַהוּא וְעוֹשָׂה לוֹ סִיּוּעַ, וְכַמָּה הֵם שֶׁמְּסַיְּעִים לוֹ. הוֹלֵךְ אָדָם לִשְׂמֹאל וְעוֹשֶׂה מַעֲשָׂיו, אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁעָשָׂה, הוּא [דַּרְגַּת הַשְּׂמֹאל] הַמְמֻנָּה לַצַּד הַהוּא, וּמְקַטְרֵג לוֹ וּמוֹבִיל אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ הַצַּד וּמַסְטֶה אוֹתוֹ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה כָּרָאוּי, אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה שֶׁל צַד הַיָּמִין מְסַיֵּעַ לוֹ. וְזֶה הוּא בְּעִתּוֹ, יָפֶה בְּעִתּוֹ, שֶׁאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה מִתְקַשֵּׁר בְּעִתּוֹ כָּרָאוּי לוֹ.

גַּם אֶת הָעֹלָם נָתַן בְּלִבָּם – כָּל הָעוֹלָם וְכָל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם אֵינָם אֶלָּא בִּרְצוֹן הַלֵּב, כְּשֶׁעוֹלֶה בִּרְצוֹן [הַלֵּב, וּכְשֶׁעוֹלֶה בִּרְצוֹן] הָאָדָם. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁמּוֹשְׁכִים

דִּצְדָקָה דְּעָבְדִין לְתַתָּא, אִינּוּן מָשְׁכִין לְהַהוּא דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי כָּל, לְאַנְהָרָא בְּעִתּוֹ.

וַוי לוֹן לְחַיָּיבַיָּא דְּלָא יָדְעִין עֵת דְּהַהוּא עוֹבָדָא, וְלָא מַשְׁגִּיחִין לְמֶעְבַּד עוֹבָדֵיהוֹן בְּעַלְמָא עַל תִּקּוּנָא דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְעַלְמָא. וּלְאַתְקָנָא עוֹבָדָא בְּהַהוּא דַּרְגָּא דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּלָא יָדְעִין.

וְעַל דָּא אִתְיְהִיב כֹּלָּא בִּרְעוּתְהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא. דִּכְתִיב, מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא יִמְצָא הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף. וּבְגִין כָּךְ דְּאִינּוּן עוֹבָדִין לָא אִתְעֲבִידוּ לְאַתְקָנָא בְּדַרְגֵּיהוּ כִּדְקָחָזֵי, דְּיִתְכְּלִיל עוֹבָדָא דָא בְּדַרְגָּא דָא, דְּלָאו כְּתִקּוּנָא אֶלָּא כְּפוּם רְעוּתָא דְּבַר נָשׁ.

מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ יָדַעְתִּי כִּי אֵין טוֹב בָּם כִּי אִם

לשון הקודש

מַעֲשִׂים טוֹבִים לְהֵיטִיב לָהֶם וּלְכָל הָעוֹלָם, וְהֵם יוֹדְעִים לְהִתְדַּבֵּק בְּעֵת שָׁלוֹם, וּבְכֹחַ הַצְּדָקָה שֶׁעוֹשִׂים לְמַטָּה הֵם מוֹשְׁכִים אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁנִּקְרֵאת כֹּל, לְהָאִיר בְּעִתּוֹ.

אוֹי לָרְשָׁעִים שֶׁאֵין יוֹדְעִים הָעֵת שֶׁל אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה וְלֹא מַשְׁגִּיחִים לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂיהֶם בָּעוֹלָם עַל הַתִּקּוּן שֶׁצָּרִיךְ לָעוֹלָם וּלְתַקֵּן הַמַּעֲשֶׂה בְּאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁרְאוּיָה לוֹ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים.

וְעַל כֵּן נִתַּן הַכֹּל בִּרְצוֹנָם שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם, שֶׁכָּתוּב מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא יִמְצָא הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף. וּמִשּׁוּם כָּךְ שֶׁאוֹתָם הַמַּעֲשִׂים לֹא נַעֲשׂוּ לְתַקֵּן בְּדַרְגָּתָם כָּרָאוּי שֶׁיִּכָּלֵל הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה בַּדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁלֹּא כְּתִקּוּן, אֶלָּא כְּפִי רְצוֹן הָאָדָם.

מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? יָדַעְתִּי כִּי אֵין טוֹב בָּם כִּי אִם לִשְׂמוֹחַ וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּיו. יָדַעְתִּי

לִשְׂמוֹחַ וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּיו. יָדַעְתִּי כִּי אֵין טוֹב בָּם, בְּאִינּוּן עוֹבָדִין, דְּלָא אִתְעֲבִידוּ כְּדְקָא יְאוּת. כִּי אִם לִשְׂמוֹחַ, בְּכָל מַה דְּיֵיתֵי עֲלוֹי, וּלְמֵיהַב הוֹדָאָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּיו, דְּהָא אִי הַהוּא עוֹבָדָא גָּרִים לֵיהּ בִּישָׁא, בְּגִין הַהוּא דַּרְגָּא דְקָא מִמַּנָּא עֲלוֹי, אִית לֵיהּ לְמֶחֱדֵי בֵּיהּ, וּלְאוֹדָאָה עֲלֵיהּ. דְּאִיהוּ גָּרִים לֵיהּ לְנַפְשֵׁיהּ, וְאִיהוּ אָזִיל בְּלָא יְדִיעָא, בְּצִיפֻּרָא דָא בְּגוֹ קוּסְטִירָא.

וְכָל דָּא מְנָלָן, דִּכְתִיב, (קהלת ט) כִּי גַם לֹא יֵדַע הָאָדָם אֶת עִתּוֹ, כַּדָּגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בִּמְצוֹדָה רָעָה וְכַצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח כָּהֵם יוּקָשִׁים בְּנֵי הָאָדָם לְעֵת רָעָה כְּשֶׁתִּפּוֹל עֲלֵיהֶם פִּתְאוֹם. כִּי גַם לֹא יָדַע הָאָדָם אֶת עִתּוֹ. מָאי עִתּוֹ, עִתּוֹ דְּהַהוּא עוֹבָדָא דְקָא עָבִיד. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, אֶת הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְעִתּוֹ, וּבְגִין כָּךְ אִינּוּן כַּצִּפֳּרִים הָאֲחוּזוֹת בַּפָּח. וּבְגִין כָּךְ זַכָּאִין אִינּוּן

לשון הקודש

כִּי אֵין טוֹב בָּם, בְּאוֹתָם הַמַּעֲשִׂים שֶׁלֹּא נַעֲשׂוּ כָּרָאוּי. כִּי אִם לִשְׂמוֹחַ, בְּכָל מַה שֶׁיָּבֹא עָלָיו וְלָתֵת הוֹדָאָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּיו. שֶׁהֲרֵי אִם אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה גּוֹרֵם לוֹ רַע, מִשּׁוּם אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁמְּמֻנֶּה עָלָיו, יֵשׁ לוֹ לִשְׂמֹחַ בּוֹ וּלְהוֹדוֹת עָלָיו, שֶׁהוּא גָּרַם לְעַצְמוֹ, וְהוּא הוֹלֵךְ בְּלִי יְדִיעָה כַּצִּפּוֹר הַזּוֹ בְּתוֹךְ מַלְכֹּדֶת.

וְכָל זֶה מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (שם ט) כִּי גַם לֹא יֵדַע הָאָדָם אֶת עִתּוֹ כַּדָּגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בִּמְצוֹדָה רָעָה וְכַצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח כָּהֵם יוּקָשִׁים בְּנֵי הָאָדָם לְעֵת רָעָה כְּשֶׁתִּפּוֹל עֲלֵיהֶם פִּתְאוֹם. כִּי גַם לֹא יֵדַע הָאָדָם אֶת עִתּוֹ, מַה זֶּה עִתּוֹ? עִתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁעוֹשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֶת

דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְיָדְעֵי אוֹרְחוֹי וּשְׁבִילוֹי דְּאוֹרַיְיתָא דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, לְמֵיהַךְ בָּהּ בְּאֹרַח קְשׁוֹט.

וְתָא חֲזֵי, לְעוֹלָם אַל יִפְתַּח בַּר נַשׁ פּוּמֵיהּ לְבִישׁ, דְּאִיהוּ לָא יָדַע מָאן נָטִיל הַהִיא מִלָּה. וְכַד לָא יָדַע בַּר נָשׁ אִתְכְּשַׁל בָּהּ. וְצַדִּיקַיָּא כַּד פָּתְחֵי פּוּמַיְיהוּ כֻּלְּהוּ שְׁלָם.

תָּא חֲזֵי, יוֹסֵף כַּד שָׁרָא לְמַלָּלָא לְפַרְעֹה. מַה כְּתִיב, אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פַּרְעֹה. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הָא אִתְּמַר. דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עַל שְׁלָמָא דְּמַלְכוּתָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שמות ו) וַיְצַוֵּם אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם (דף קצו ע"א) וְאוּקְמוּהָ.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, פַּרְעֹה בָּעָא לְנַסָּאָה לֵיהּ לְיוֹסֵף, וְאַחְלַף לֵיהּ חֶלְמָא. וְיוֹסֵף בְּגִין דְּהַוָּה יָדַע

לשון הקודש

הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְּעִתּוֹ. וּמִשּׁוּם כָּךְ הֵם כַּצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח. וּמִשּׁוּם כָּךְ אַשְׁרֵי אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְיוֹדְעִים דַּרְכֵי וּשְׁבִילֵי הַתּוֹרָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן לָלֶכֶת בָּהּ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת.

וּבָא רְאֵה, לְעוֹלָם אַל יִפְתַּח אָדָם אֶת פִּיו לְרָעָה, שֶׁהוּא לֹא יוֹדֵעַ מִי נוֹטֵל אוֹתוֹ הַדָּבָר, וּכְשֶׁלֹּא יוֹדֵעַ אָדָם, נִכְשָׁל בָּהּ. וְכַאֲשֶׁר הַצַּדִּיקִים פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם, כֻּלָּם שָׁלוֹם.

בָּא רְאֵה, כְּשֶׁיּוֹסֵף הִתְחִיל לְדַבֵּר עִם פַּרְעֹה, מַה כָּתוּב? אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פַּרְעֹה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הִנֵּה נִתְבָּאֵר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עַל שְׁלוֹם הַמַּלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְצַוֵּם אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם, וּבֵאֲרוּהוּ.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, פַּרְעֹה רָצָה לְנַסּוֹת אֶת

דַּרְגִּין, אִסְתַּכַּל בְּכָל מִלָּה וּמִלָּה. וְאָמַר, כָּךְ חֲמִיתָא, כָּל מִלָּה וּמִלָּה כְּדְקָא חָזֵי.

הָדָא הוּא דִּכְתִיב **וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל יוֹסֵף אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים אוֹתְךָ אֶת כָּל זֹאת אֵין נָבוֹן וְחָכָם כָּמוֹךָ. אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים, אַחֲרֵי הֲוֵית בְּהַהִיא שַׁעְתָּא דַּחֲלָמִית חֶלְמָא, תַּמָּן הֲוֵית שְׁכִיחַ. וּבְגִין כָּךְ אָמַר** (ס"א אֱמֶת אֶת כָּל זֹאת יָדַעְתָּ, וְאֵיךְ יָדַעְתָּ פִּשְׁרֵיהּ) **אֶת כָּל זֹאת יָדַעְתָּ חֶלְמָא הֵיךְ הָוָה, וְיָדַעְתָּ פִּשְׁרֵיהּ.**

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אִי הָכִי יוֹסֵף אָמַר כֹּלָּא, חֶלְמָא וּפִשְׁרָא. כְּדָנִיֵּאל דְּאָמַר חֶלְמָא וּפִשְׁרֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, לָאו הַאי כְּהַאי (ז"ח ל"ג דְּהַא). יוֹסֵף אִסְתַּכַּל מִגּוֹ מִלּוּלָא דְּפַרְעֹה דְּהָוָה אָמַר בְּדַרְגִּין יְדִיעָן, וְחָמָא לֵיהּ דְּקָא טָעָה, וְאָמַר לֵיהּ לָאו הָכִי, אֶלָּא הָכִי הוּא. בְּגִין דְּדַרְגִּין כְּסִדְרָן אַתְיָין. אֲבָל דָּנִיֵּאל לָא אִסְתַּכַּל מִגּוֹ

לשון הקודש

יוֹסֵף, וְהֶחֱלִיף לוֹ אֶת הַחֲלוֹם, וּמִשּׁוּם שֶׁיּוֹסֵף יָדַע אֶת הַדְּרָגוֹת, הִסְתַּכֵּל בְּכָל דָּבָר וְדָבָר וְאָמַר כָּךְ רָאִיתָ, כָּל דָּבָר וְדָבָר כָּרָאוּי לוֹ.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב: וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל יוֹסֵף אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים אוֹתְךָ אֶת כָּל זֹאת אֵין נָבוֹן וְחָכָם כָּמוֹךָ. אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים, אַחֲרֵי הָיִיתָ בַּשָּׁעָה הַהִיא שֶׁחָלַמְתִּי אֶת הַחֲלוֹם, שָׁם הָיִיתָ מָצוּי. וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר [אֱמֶת אֶת כָּל זֹאת יָדַעְתָּ, וְאֵיךְ יָדַעְתָּ פִּתְרוֹנוֹ] אֶת כָּל זֹאת, יָדַעְתָּ אֶת הַחֲלוֹם אֵיךְ הָיָה וְיָדַעְתָּ פִּתְרוֹנוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כָּךְ, יוֹסֵף אָמַר הַכֹּל, הַחֲלוֹם וּפִתְרוֹנוֹ, כְּמוֹ דָּנִיֵּאל שֶׁאָמַר אֶת הַחֲלוֹם וְאֶת פִּתְרוֹנוֹ! אָמַר לוֹ, לֹא זֶה כְּמוֹ זֶה. [שֶׁהֲרֵי] יוֹסֵף הִסְתַּכֵּל מִתּוֹךְ דִּבּוּרוֹ שֶׁל פַּרְעֹה, שֶׁהָיָה אוֹמֵר בְּדַרְגוֹת יְדוּעוֹת, וְרָאָה אוֹתוֹ שֶׁטָּעָה, וְאָמַר לוֹ לֹא כָּךְ,

מִלּוּלָא דִּנְבוּכַדְנֶצַּר כְּלוּם. (דְּלָא) וְכֹלָּא קָאֲמַר לֵיהּ חֶלְמָא וּפִשְׁרֵיהּ. מַה כְּתִיב בְּדָנִיֵּאל, (דניאל ב) אֱדַיִן לְדָנִיֵּאל בְּחֶזְוָא דִּי לֵילְיָא רָזָא גְּלִי בְּחֶזְוָא דִּי לֵילְיָא. מָאן חֶזְוָא דִּי לֵילְיָא, דָּא גַּבְרִיאֵל, דְּאִיהוּ חֶזְוָא חֵיזוּ מִן חֵיזוּ.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, (יחזקאל מג) וְהִנֵּה כְּבוֹד אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל בָּא מִדֶּרֶךְ הַקָּדִים וְקוֹלוֹ כְּקוֹל מַיִם רַבִּים וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבוֹדוֹ. מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ, וּכְמַרְאֵה הַמַּרְאָה אֲשֶׁר רָאִיתִי כְּבֹאִי לְשַׁחֵת אֶת הָעִיר וּמַרְאוֹת כַּמַּרְאָה אֲשֶׁר רָאִיתִי אֶל נְהַר כְּבָר וָאֶפֹּל אֶל פָּנָי. כָּל אִלֵּין מַרְאוֹת, אִינּוּן שִׁית, דְּאִינּוּן מַרְאוֹת וְחֵיזוּ דְּחֶזְוָא. חֵיזוּ אִית לֵיהּ, לְאִתְחַזָּאָה בֵּיהּ גְּוָונִין דִּלְעֵילָא, וְאִתְחֲזוּן כְּהַהוּא חֵיזוּ. וְאִית חֵיזוּ לְחֵיזוּ, וְחֵיזוּ לְחֵיזוּ, דָּא עַל דָּא. וְכֻלְּהוּ קָיְימִין כְּדַרְגִּין יְדִיעָן

לשון הקודש

אֶלָּא כָּךְ זֶה, מִשּׁוּם שֶׁהַדְּרָגוֹת בָּאוֹת כְּסִדְרָן. אֲבָל דָּנִיֵּאל לֹא הִסְתַּכֵּל מִתּוֹךְ דִּבּוּרוֹ שֶׁל נְבוּכַדְנֶצַּר כְּלוּם, [שֶׁלֹּא] וְהַכֹּל אָמַר לוֹ, אֶת הַחֲלוֹם וּפִתְרוֹנוֹ. מַה כָּתוּב בְּדָנִיֵּאל? (דניאל ב) אָז לְדָנִיֵּאל בְּחֶזְיוֹן הַלַּיְלָה סוֹד גֻּלָּה. בְּחֶזְיוֹן הַלַּיְלָה, מִי חֶזְיוֹן הַלַּיְלָה? זֶה גַּבְרִיאֵל, שֶׁהוּא חִזָּיוֹן, מַרְאָה מִן מַרְאָה.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, (יחזקאל מג) וְהִנֵּה כְּבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּא מִדֶּרֶךְ הַקָּדִים וְקוֹלוֹ כְּקוֹל מַיִם רַבִּים וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבוֹדוֹ. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? וּכְמַרְאֵה הַמַּרְאָה אֲשֶׁר רָאִיתִי כְּבֹאִי לְשַׁחֵת אֶת הָעִיר וּמַרְאוֹת כַּמַּרְאָה אֲשֶׁר רָאִיתִי אֶל נְהַר כְּבָר וָאֶפֹּל אֶל פָּנָי. כָּל הַמַּרְאוֹת הַלָּלוּ הֵן שֵׁשׁ. שֶׁאוֹתָן הַמַּרְאוֹת, וּמַרְאָה שֶׁל הַחִזָּיוֹן, מַרְאָה יֵשׁ לוֹ, שֶׁיֵּרָאוּ בוֹ הַגְּוָנִים שֶׁלְּמַעְלָה, וְנִרְאִים בַּמַּרְאָה הַהוּא. וְיֵשׁ

וְשָׁלְטֵי, וְאִקְרוּן חֵיזוּ דְּלֵילְיָא, וּבְהוּ מִתְפָּרְשִׁין כָּל חֶלְמִין דְּעַלְמָא, וְאִלֵּין אִינּוּן כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא עֲלַיְיהוּ.

וּבְגִין כָּךְ דָּנִיֵּאל בְּחֶזְוָא דְּלֵילְיָא רָזָא גְּלִי. אִתְגְּלִי לָא כְּתִיב, אֶלָּא רָזָא גְּלִי, חַד מֵאִלֵּין דַּרְגִּין, גַּלֵּי לֵיהּ הַהוּא חֶלְמָא וּפִשְׁרֵיהּ. אֲבָל יוֹסֵף, מִגּוֹ מִלּוֹי דְּפַרְעֹה, אִסְתַּכַּל בְּדַרְגִּין עִלָּאִין וְקָאָמַר.

וּבְגִין כָּךְ פַּקִּדֵיהּ עַל כָּל אַרְעָא דְּמִצְרָיִם, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִדִּילֵיהּ דְּיוֹסֵף קָא יָהִיב לֵיהּ. פּוּמָא דְּלָא נָשַׁק לַעֲבִירָה, כְּתִיב וְעַל פִּיךָ יִשַּׁק כָּל עַמִּי. יָדָא דְּלָא קָרִיב לַעֲבִירָה, כְּתִיב וַיִּתֵּן אוֹתָהּ עַל יַד יוֹסֵף. צַוָּאר דְּלָא קָרִיב לַעֲבִירָה, כְּתִיב וַיָּשֶׂם רְבִד הַזָּהָב עַל צַוָּארוֹ. גּוּפָא דְּלָא קָרִיב לַעֲבִירָה, וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ בִּגְדֵי שֵׁשׁ. רֶגֶל דְּלָא רָכִיב לַעֲבִירָה, כְּתִיב וַיַּרְכֵּב אֹתוֹ בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה אֲשֶׁר לוֹ. הַמַּחֲשָׁבָה

לשון הקודש

מַרְאֶה לַמַּרְאֶה, וּמַרְאֶה לַמַּרְאֶה זֶה עַל זֶה, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בִּדְרָגוֹת יְדוּעוֹת וְשׁוֹלְטִים, וְנִקְרָאִים מַרְאֵה הַלַּיְלָה, וּבָהֶם מִתְפָּרְשִׁים כָּל הַחֲלוֹמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וְאֵלּוּ הֵם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, עֲלֵיהֶם.

וּמִשּׁוּם כָּךְ דָּנִיֵּאל בְּחֶזְיוֹן הַלַּיְלָה גִּלָּה סוֹד. לֹא כָּתוּב הִתְגַּלָּה, אֶלָּא סוֹד גִּלָּה, אַחַת מֵאֵלּוּ הַדְּרָגוֹת, גִּלָּה לוֹ אוֹתוֹ חֲלוֹם וּפִתְרוֹנוֹ. אֲבָל יוֹסֵף מִתּוֹךְ דִּבְרֵי פַרְעֹה הִסְתַּכֵּל בַּדְּרָגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְאָמַר.

וּמִשּׁוּם כָּךְ מִנָּה אוֹתוֹ עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לְיוֹסֵף מִשֶּׁלּוֹ. עַל הַפֶּה שֶׁלֹּא נָשַׁק לָעֲבִרָה, כָּתוּב וְעַל פִּיךָ יִשַּׁק כָּל עַמִּי. הַיָּד שֶׁלֹּא קָרְבָה לָעֲבִרָה, כָּתוּב וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל יַד יוֹסֵף. הַצַּוָּאר שֶׁלֹּא קָרַב לָעֲבִרָה, כָּתוּב וַיָּשֶׂם רְבִד הַזָּהָב עַל צַוָּארוֹ. הַגּוּף שֶׁלֹּא קָרַב לָעֲבִרָה – וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ בִּגְדֵי שֵׁשׁ.

דְּלָא חָשַׁב, נִקְרָא נָבוֹן וְחָכָם. לֵב שֶׁלֹּא הִרְהֵר, וַיִּקְרְאוּ לְפָנָיו אַבְרֵךְ. וְכֹלָּא מִדִּילֵיהּ נָטַל.

מַה כְּתִיב. וַיֵּצֵא יוֹסֵף מִלִּפְנֵי פַרְעֹה וַיַּעֲבֹר בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם. אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, מָאי טַעְמָא וַיַּעֲבוֹר בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם. בְּגִין לְשַׁלְטָאָה, דְּמַכְרְזֵי קַמֵּיהּ הָכִי. וּבְגִין לְמִכְנַשׁ עִבּוּרָא בְּכָל אֲתַר וַאֲתַר. רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּנַשׁ יוֹסֵף עִיבּוּר בְּכָל אֲתַר, בְּגִין דְּלָא יִתְרַקַּב.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל מַה דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כֹּלָּא אִיהוּ לְגַלְגֻּלָּא גִּלְגּוּלִין, בְּגִין דְּבָעֵי לְקָיְמָא קִיּוּמָא. תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא, אַיְיתֵי כָּל מַה דְּאִצְטְרִיךְ עַלְמָא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר אַיְיתֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְעַלְמָא, וְאַשְׁכַּח מְזוֹנָא.

לשון הקודש

הָרֶגֶל שֶׁל רָכְבָה לָעֲבָרָה, כָּתוּב וַיַּרְכֵּב אֹתוֹ בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה אֲשֶׁר לוֹ. הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁלֹּא חָשַׁב – נִקְרָא נָבוֹן וְחָכָם. הַלֵּב שֶׁלֹּא הִרְהֵר – וַיִּקְרְאוּ לְפָנָיו אַבְרֵךְ. וְהַכֹּל מִשֶּׁלּוֹ הוּא נָטַל.

מַה כָּתוּב? וַיֵּצֵא יוֹסֵף מִלִּפְנֵי פַרְעֹה וַיַּעֲבֹר בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, מָה הַטַּעַם וַיַּעֲבֹר בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם? כְּדֵי לִשְׁלֹט, שֶׁכָּךְ מַכְרִיזִים לְפָנָיו, וּכְדֵי לִכְנֹס הַתְּבוּאָה בְּכָל מָקוֹם וּמָקוֹם. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כִּנֵּס יוֹסֵף תְּבוּאָה בְּכָל מָקוֹם כְּדֵי שֶׁלֹּא תִרְקַב.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל מַה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה, הַכֹּל הוּא לְגַלְגֵּל גִּלְגּוּלִים, מִשּׁוּם שֶׁרָצָה לְקַיֵּם הַגְּזֵרָה. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הֵבִיא כָּל מַה שֶׁצָּרִיךְ הָעוֹלָם בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ הֵבִיא אֶת הָאָדָם לָעוֹלָם וּמָצָא מָזוֹן.

(ז"ח ל"ג תָּא חֲזֵי) כְּגַוְונָא דָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לְאַבְרָהָם, (בראשית טו) יָדוֹעַ תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְגו', וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל. כַּד אָתָא יוֹסֵף לְאַרְעָא דְמִצְרָיִם, לָא אִשְׁתְּכַח בָּהּ רְכוּשׁ גָּדוֹל. גִּלְגֵּל גִּלְגּוּלִין, וְאַיְיתֵי כַּסְפָּא עַל עַלְמָא. וְכָל עַלְמָא הֲווֹ מַיְיתִין כַּסְפָּא וְדַהֲבָא לְמִצְרָיִם, וְאִתְמְלֵי כָּל אַרְעָא דְמִצְרָיִם כַּסְפָּא וְדַהֲבָא. לְבָתָר דְּאִתְתַּקַּן כֹּלָּא רְכוּשׁ גָּדוֹל, אַיְיתֵי יַעֲקֹב לְמִצְרָיִם.

דְּהָכִי אָרְחֵי דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּקַדְמִיתָא בָּאֵרֵי (ס"א אַקְדִּים) אַסְוָותָא, וּלְבָתַר מָחֵי. כָּךְ בְּקַדְמִיתָא אַתְקִין רְכוּשׁ גָּדוֹל, וּלְבָתַר (דף קצו ע"ב) אַיְיתֵי לוֹן לְגָלוּתָא. וְעַל דָּא גִּלְגֵּל גִּלְגּוּלִין וְאַיְיתֵי כַּסְפָּא עַל כָּל עַלְמָא, בְּגִין דְּלֵיהֱוֵוּ מַיְיתִין כַּסְפָּא וְדַהֲבָא כָּל עַלְמָא לְמִצְרָיִם.

תָּא חֲזֵי, בְּגִין כָּךְ יוֹסֵף דְּאִיהוּ צַדִּיק, אִיהִי גָּרִים

לשון הקודש

[בא ראה] כְּמוֹ כֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לְאַבְרָהָם, (בראשית טו) יָדֹעַ תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְגו', וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל. כְּשֶׁבָּא יוֹסֵף לְאֶרֶץ מִצְרַיִם, לֹא מָצָא בָּהּ רְכוּשׁ גָּדוֹל. גִּלְגֵּל גִּלְגּוּלִים, וְהֵבִיא רָעָב עַל הָעוֹלָם, וְכָל הָעוֹלָם הָיוּ מְבִיאִים כֶּסֶף וְזָהָב לְמִצְרַיִם, וְהִתְמַלְּאָה כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם כֶּסֶף וְזָהָב. לְאַחַר שֶׁהַכֹּל נִתְקַן רְכוּשׁ גָּדוֹל, הֵבִיא אֶת יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם.

שֶׁכָּךְ דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – בָּרִאשׁוֹנָה בּוֹרֵא [מַקְדִּים] רְפוּאָה, וְאַחַר כָּךְ מַכֶּה. כָּךְ בָּרִאשׁוֹנָה הִתְקִין רְכוּשׁ גָּדוֹל, וְאַחַר כָּךְ הֵבִיא אוֹתָם לַגָּלוּת, וְעַל כֵּן גִּלְגֵּל גִּלְגּוּלִים וְהֵבִיא רָעָב עַל [כָּל] הָעוֹלָם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ מְבִיאִים כֶּסֶף וְזָהָב כָּל הָעוֹלָם לְמִצְרַיִם.

בֹּא רְאֵה, מִשּׁוּם יוֹסֵף שֶׁהוּא צַדִּיק, הוּא

עוּתְרָא כַּסְפָּא וְדַהֲבָא, לְנַטְלָא יִשְׂרָאֵל. כְּדִכְתִיב, (תהלים קה) וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאֵין בִּשְׁבָטָיו כּוֹשֵׁל. וּמִן יְדָא דְּצַדִּיק, אָתָא דָא לְיִשְׂרָאֵל. וְכֹלָּא לְמִזְכֵּי לוֹן לְעַלְמָא דְּאָתֵי.

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ וְגו'. תָּא חֲזֵי, הַאי קְרָא בְּרָזָא עִלָּאָה אִיהוּ, וְאוּקְמוּהָ. רְאֵה חַיִּים, אִלֵּין חַיִּין דְּעַלְמָא דְּאָתֵי, דְּזַכָּאָה הוּא בַר נָשׁ דְּזָכֵי בֵּיהּ כְּדְקָא יָאוּת.

עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּכָתִיב אַהֲבָה. דִּכְתִיב, (ירמיה לא) וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ, אֵימָתַי. בְּשַׁעְתָּא דְּסִטְרָא דִימִינָא אָחִיד בָּהּ. דִּכְתִיב, (ירמיה לא) עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד.

כָּל יְמֵי חַיֵּי הֶבְלֶךָ, (קהלת ט) בְּגִין דְּאִיהִי אִתְקַשְּׁרַת בַּחַיִּים, וְאִיהִי עוֹלָם דְּחַיִּין שָׁרְיָין בֵּיהּ. דְּהָא

לשון הקודש

גָּרַם עֹשֶׁר שֶׁל כֶּסֶף וְזָהָב שֶׁיִּטְלוּ יִשְׂרָאֵל, כַּכָּתוּב (תהלים קה) וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאֵין בִּשְׁבָטָיו כּוֹשֵׁל. וּמִיָּדוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק זֶה בָּא לְיִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל לְזַכּוֹת אוֹתָם לָעוֹלָם הַבָּא.

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ וְגו'. בֹּא רְאֵה, הַפָּסוּק הַזֶּה הוּא בְּסוֹד עֶלְיוֹן, וּבֵאֲרוּהוּ. רְאֵה חַיִּים – אֵלּוּ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁאַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁזּוֹכֶה לוֹ כָּרָאוּי.

עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁבָּהּ כָּתוּב אַהֲבָה, שֶׁכָּתוּב (ירמיה לא) וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ. מָתַי? בְּשָׁעָה שֶׁצַּד הַיָּמִין אוֹחֵז אוֹתָהּ, שֶׁכָּתוּב (שם) עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד.

כָּל יְמֵי חַיֵּי הֶבְלֶךָ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא נִקְשֶׁרֶת

עַלְמָא דָא, לָא שַׁרְיָין בֵּיהּ חַיִּים. בְּגִין דְּאִינּוּן תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, וְלָא מָטָאן הָכָא אִינּוּן נְהוֹרִין דְּהַהוּא שִׁמְשָׁא, וְאִסְתַּלָּקוּ מֵעַלְמָא מִיּוֹמָא דְּאִתְחָרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא. דִּכְתִיב, (ישעיה יג) חָשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ וְגוֹ'. מָאי חָשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ, דְּסָלִיק נְהוֹרֵיהּ וְלָא נָהִיר. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבַד וְגוֹ'.

כִּי הוּא חֶלְקֵךְ בַּחַיִּים, דָּא הוּא שִׁמְשָׁא בְּסִיהֲרָא, וּבְעִינָן לְמֵיעַל סִיהֲרָא בְּשִׁמְשָׁא וְשִׁמְשָׁא בְּסִיהֲרָא, דְּלָא לְאַפְּרָשָׁא לוֹן. וְדָא הוּא חוּלָקָא דְּבַר נָשׁ, לְמֵיעַל בְּהוּ לְעַלְמָא דְּאָתֵי.

מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ, (קהלת ט) כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה כִּי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה בִּשְׁאוֹל אֲשֶׁר אַתָּה הוֹלֵךְ שָׁמָּה. הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ. כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ

לשון הקודש

בַּחַיִּים, וְהִיא הָעוֹלָם שֶׁשּׁוֹרִים בָּהּ חַיִּים. שֶׁהֲרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה לֹא שׁוֹרִים בּוֹ חַיִּים, מִשּׁוּם שֶׁהֵם תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, וְלֹא מַגִּיעִים לְכָאן אוֹתָם הָאוֹרוֹת שֶׁל אוֹתָהּ הַשֶּׁמֶשׁ, וְהִסְתַּלְּקוּ מֵהָעוֹלָם מִיּוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה יג) חָשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ וְגוֹ'. מַה זֶּה חָשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ? שֶׁסִּלֵּק אֶת אוֹרוֹ וְלֹא מֵאִיר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם נז) הַצַּדִּיק אָבַד וְגוֹ'.

כִּי הוּא חֶלְקֵךְ בַּחַיִּים – זֶהוּ הַשֶּׁמֶשׁ עִם הַלְּבָנָה. וּצְרִיכִים לְהַכְנִיס הַלְּבָנָה בַּשֶּׁמֶשׁ וְהַשֶּׁמֶשׁ בַּלְּבָנָה שֶׁלֹּא לְהַפְרִידָם, וְזֶה הוּא חֵלֶק הָאָדָם לְהִכָּנֵס עִמָּם לָעוֹלָם הַבָּא.

מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? (קהלת ט) כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה כִּי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה בִּשְׁאוֹל אֲשֶׁר אַתָּה הוֹלֵךְ שָׁמָּה. הַפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ. כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ

לַעֲשׂוֹת, וְכִי הוּתְּרָה רְצוּעָה לְמֶעְבַּד בַּר נָשׁ כָּל מַה דְּיָכִיל. אֶלָּא, לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ כְּתִיב, מָאי בְּכֹחֲךָ. דָּא נִשְׁמָתֵיהּ דְּבַר נָשׁ, דְּאִיהִי חֵילָא דְּבַר נָשׁ, לְמִזְכֵּי בָּהּ לְעַלְמָא דֵּין וּלְעַלְמָא דְּאָתֵי.

דָּבָר אַחֵר בְּכֹחֲךָ, דָּא הִיא אִשָּׁה דְקָאֲמָרָן, דְּאִיהִי חֵילָא לְאִתְתַּקְּפָא בָּהּ, בְּעַלְמָא דֵּין וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי. וּבָעֵי בַּר נָשׁ לְמִזְכֵּי בָּהּ בְּהַאי עַלְמָא בְּהַאי חֵילָא, בְּגִין דְּיִתְתַּקַּף בָּהּ בְּהַהוּא עַלְמָא.

מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּלְבָתַר דְּיִפּוּק בַּר נָשׁ מֵהַאי עַלְמָא, לֵית בֵּיהּ חֵילָא לְמֶעְבַּד מִידִּי וְלוֹמַר, הַשְׁתָּא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה אַעֲבִיד עוֹבָדִין טָבִין. דְּוַדַּאי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה בִּשְׁאוֹל אֲשֶׁר וגו'. אִי לָא זָכֵי בַּר נָשׁ בְּהַאי עַלְמָא, לָא יְזַכֵּי בֵּיהּ לְבָתָר בְּהַהוּא עַלְמָא. וְאוּקְמוּהָ, מָאן דְּלָא אַתְקִין

לשון הקודש

לַעֲשׂוֹת, וְכִי הֻתְּרָה הָרְצוּעָה שֶׁאָדָם יַעֲשֶׂה כָּל מַה שֶּׁיָּכוֹל? אֶלָּא כָּתוּב לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ. מַה זֶּה בְּכֹחֲךָ? זוֹ נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם, שֶׁהִיא הַכֹּחַ שֶׁל הָאָדָם, לִזְכּוֹת בָּהּ לָעוֹלָם הַזֶּה וְלָעוֹלָם הַבָּא.

דָּבָר אַחֵר בְּכֹחֲךָ – זוֹ הָאִשָּׁה שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהִיא הַכֹּחַ לְהִתְחַזֵּק בָּהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. וְצָרִיךְ בֶּן אָדָם לִזְכּוֹת בָּהּ בְּזֶה הָעוֹלָם בְּכֹחַ זֶה, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר בָּהּ לָעוֹלָם הַהוּא.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאַחַר שֶׁיָּצָא הָאָדָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, אֵין בּוֹ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת דָּבָר וְלוֹמַר, עַכְשָׁו מִכָּאן וָהָלְאָה אֶעֱשֶׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים. שֶׁוַּדַּאי שֶׁאֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה בִּשְׁאוֹל אֲשֶׁר וְגו'. אִם לֹא זוֹכֶה אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, לֹא יִזְכֶּה

זָוְדִין לְמֵיהַךְ מֵהַאי עַלְמָא, לָא יֵיכוּל בְּהַהוּא עַלְמָא. וְאִית עוֹבָדִין טָבִין דְּעָבִיד בַּר נָשׁ בְּהַאי עַלְמָא, דְּיֵיכוּל מִנַּיְיהוּ הָכָא. וְכֹלָּא אִשְׁתָּאַר לְעַלְמָא דְּאָתֵי וּלְאִתְזְנָא מִנַּיְיהוּ.

תָּא חֲזֵי, יוֹסֵף זָכָה בְּהַאי עַלְמָא וְזָכָה בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, בְּגִין דְּבָעָא לְאִתְאַחֲדָא בְּאִשָּׁה יִרְאַת יְיָ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (בראשית לט) וְחָטָאתִי לֵאלֹהִים. וּבְגִין כָּךְ זָכָה לְמִשְׁלַט בְּהַאי עַלְמָא, וְזָכָה לוֹן לְיִשְׂרָאֵל.

מַה כְּתִיב, (בראשית מז) וַיְלַקֵּט יוֹסֵף אֶת כָּל הַכֶּסֶף. וְהָכִי אִתְחֲזֵי, דְּהָא הַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק, אִיהוּ לָקִיט כֹּלָּא, וְכָל עוּתְרָא בֵּיהּ קָיְימָא. וְדָא הוּא רָזָא דִכְתִיב, (בראשית א) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְכֹלָּא אִיהוּ כְּדְקָא יָאוּת, וַדַּאי יוֹסֵף בָּעֵי לְמִשְׁלַט עַל מַלְכוּתָא.

לשון הקודש

בּוֹ אַחַר כָּךְ לָעוֹלָם הַהוּא. וּבֵאֲרוּהָ, מִי שֶׁלֹּא מַתְקִין צֵידָה לָלֶכֶת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, לֹא יֹאכַל בָּעוֹלָם הַהוּא. וְיֵשׁ מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁעוֹשֶׂה אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁיֹּאכַל מֵהֶם כָּאן, וְהַכֹּל נִשְׁאָר לָעוֹלָם הַבָּא וּלְהִזּוֹן מֵהֶם.

בֹּא רְאֵה, יוֹסֵף זָכָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְזָכָה בָּעוֹלָם הַבָּא, מִשּׁוּם שֶׁרָצָה לְהֵאָחֵז בְּאִשָּׁה יִרְאַת ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית לט) וְחָטָאתִי לֵאלֹהִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ זָכָה לִשְׁלֹט בָּעוֹלָם הַזֶּה וְזִכָּה אֶת יִשְׂרָאֵל.

מַה כָּתוּב? (שם מז) וַיְלַקֵּט יוֹסֵף אֶת כָּל הַכֶּסֶף, וְכָךְ רָאוּי. שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, הוּא לוֹקֵט הַכֹּל, וְכָל הָעֹשֶׁר עוֹמֵד בּוֹ. וְזֶה סוֹד הַכָּתוּב (שם א) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְהַכֹּל הוּא כָּרָאוּי, וַדַּאי יוֹסֵף צָרִיךְ לִשְׁלֹט עַל הַמַּלְכוּת.

וְתָא חֲזֵי, כְּתִיב, וַיַּרְכֵּב אוֹתוֹ בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה. מָאן מִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לֵיהּ לַצַּדִּיק שַׁלִּיטָא, בְּגִין דְּהָא מִנֵּיהּ אִתְּזַן עַלְמָא, וְאִצְטְרִיךְ לְאִתְּזָנָא. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִית לֵיהּ רְתִיכָא עִלָּאָה, וְאִית לֵיהּ רְתִיכָא תַּתָּאָה. רְתִיכָא תַּתָּאָה אִיהִי מִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה, וְיוֹסֵף צַדִּיק אִקְרֵי, וְלֵיהּ אִתְחֲזֵי לְמֶהֱוֵי רָכִיב עַל מִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה אֲשֶׁר לוֹ, לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֹלָּא אִיהוּ בְּרָזָא עִלָּאָה, לְמֶהֱוֵי כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא.

תָא חֲזֵי, וַיִּקְרְאוּ לְפָנָיו אַבְרֵךְ, מָאי אַבְרֵךְ. קְשִׁירוּ דְּאִתְקַשַּׁר שְׁמְשָׁא בְּסִיהֲרָא, וְכֹלָּא כָּרְעִין לָקָבֵל אֲתַר דָּא. וְנָתוֹן אוֹתוֹ עַל כָּל עַלְמָא, וְכֻלְּהוּ אוֹדָן לְגַבֵּיהּ, (דף קצז ע"א) וּבְגִין דָּא כֹּלָּא בְּרָזָא עִלָּאָה אִיהוּ.

תָא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבַד מַלְכוּתָא דְּאַרְעָא,

לשון הקודש

וּבֹא רְאֵה, כָּתוּב וַיַּרְכֵּב אֹתוֹ בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה. מִי מִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אֶת הַצַּדִּיק שַׁלִּיט, מִשּׁוּם שֶׁהִנֵּה מִמֶּנּוּ נִזּוֹן הָעוֹלָם, וְצָרִיךְ לְהִזּוֹן, וְלַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא יֵשׁ מֶרְכָּבָה עֶלְיוֹנָה, וְיֵשׁ לוֹ מֶרְכָּבָה תַּחְתּוֹנָה. הַמֶּרְכָּבָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא מִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה, וְיוֹסֵף נִקְרָא צַדִּיק, וְלוֹ רָאוּי לִהְיוֹת רוֹכֵב עַל מִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה אֲשֶׁר לוֹ, לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְהַכֹּל הוּא בְּסוֹד עֶלְיוֹן שֶׁיִּהְיֶה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

בֹּא רְאֵה. וַיִּקְרְאוּ לְפָנָיו אַבְרֵךְ, מַה זֶּה אַבְרֵךְ? הַקֶּשֶׁר שֶׁנִּקְשָׁרִים הַשֶּׁמֶשׁ עִם הַלְּבָנָה, וְהַכֹּל כּוֹרְעִים כְּנֶגֶד הַמָּקוֹם הַזֶּה. וְנָתוֹן אוֹתוֹ עַל כָּל הָעוֹלָם, וְכֻלָּם מוֹדִים אֵלָיו, מִשּׁוּם זֶה הַכֹּל הוּא בְּסוֹד עֶלְיוֹן.

בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אֶת מַלְכוּת הָאָרֶץ כְּעֵין מַלְכוּת הָרָקִיעַ, וְהַכֹּל

בְּעֵין מַלְכוּתָא דִּרְקִיעָא, וְכֹלָּא דָא כְּגַוְונָא דָא. וְכָל מַה דְּאִתְעֲבִיד בְּאַרְעָא קָיְימָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקַדְמִיתָא.

תָּא חֲזֵי, מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, לָא קַבִּיל מַלְכוּתָא שְׁלֵימָתָא, עַד דְּאִתְחַבַּר בַּאֲבָהָן. בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבַד לָהּ לְמַלְכוּ עִלָּאָה, לְאִתְנַהֲרָא מֵרָזָא דְּאַבָּהָן.

וְכַד יוֹסֵף הַצַּדִּיק נָחַת לְמִצְרָיִם בְּקַדְמִיתָא, אִיהוּ מָשִׁיךְ לָהּ לִשְׁכִינְתָּא לְבָתָר עִמֵּיהּ, דְּהָא שְׁכִינְתָּא לָא אָזְלָא אֶלָּא בַתְרָא דְצַדִּיק. וּבְגִין כָּךְ אִתְמְשַׁךְ יוֹסֵף לְמִצְרָיִם בְּקַדְמִיתָא, וְנָטִיל כָּל עוּתְרָא דְעַלְמָא כְּדְקָא יְאוּת, וּלְבָתַר נָחֲתַת שְׁכִינְתָּא לְמִצְרָיִם, וְכֻלְּהוּ שִׁבְטִין בַּהֲדָהּ.

וּבְגִינֵי כָּךְ, יוֹסֵף דְּנָטַר לֵיהּ לַבְּרִית, זָכָה לְאִתְעַטְרָא

לשון הקודש

זֶה כְּמוֹ זֶה. וְכָל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בָּאָרֶץ, עוֹמֵד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרִאשׁוֹנָה.

בֹּא רְאֵה, הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה לֹא קִבְּלָה מַלְכוּת שְׁלֵמָה עַד שֶׁהִתְחַבְּרָה עִם הָאָבוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אוֹתָהּ הַמַּלְכוּת הָעֶלְיוֹנָה שֶׁתָּאִיר מִסּוֹד הָאָבוֹת.

וּכְשֶׁיּוֹסֵף הַצַּדִּיק יָרַד לְמִצְרַיִם בָּרִאשׁוֹנָה, הוּא מָשַׁךְ אַחַר כָּךְ עִמּוֹ אֶת הַשְּׁכִינָה, שֶׁהֲרֵי אֵין שְׁכִינָה הוֹלֶכֶת אֶלָּא אַחַר הַצַּדִּיק, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִמְשַׁךְ יוֹסֵף לְמִצְרַיִם בָּרִאשׁוֹנָה, וְנָטַל אֶת כָּל עֹשֶׁר הָעוֹלָם כָּרָאוּי, וְאַחַר כָּךְ יָרְדָה שְׁכִינָה לְמִצְרַיִם וְכָל הַשְּׁבָטִים עִמָּהּ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ יוֹסֵף, שֶׁשָּׁמַר אֶת הַבְּרִית, זָכָה לְהִתְעַטֵּר בִּמְקוֹמוֹ, וְזָכָה לַמַּלְכוּת

בְּאַתְרֵיהּ, וְזָכָה לְמַלְכוּתָא דִלְעֵילָא, וּלְמַלְכוּתָא דִלְתַתָּא. וְעַל דָּא כָּל מָאן דְּנָטַר בְּרִית קַדִּישָׁא, כְּאִילּוּ קַיֵּים אוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא כוּלָּה, דְּהָא בְּרִית שָׁקִיל כְּכָל אוֹרַיְיתָא:

וַיַּרְא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו וְגוֹ'. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (זכריה יב) מַשָּׂא דְבַר יְיָ עַל יִשְׂרָאֵל נְאֻם יְיָ נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ וְיוֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ. הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ. מַשָּׂא דְבַר יְיָ, בְּכָל הַנֵּי אֲתַר דְּקָאֲמַר מַשָּׂא, מַשָּׂא אַמַּאי. אֶלָּא, בְּכָל אֲתַר דְּאִיהוּ עַל דִּינָא דִשְׂאָר עַמִּין וְאָמַר מַשָּׂא, לְטַב. בְּכָל אֲתַר דְּאִיהוּ עַל יִשְׂרָאֵל וְאָמַר מַשָּׂא, לְבִישׁ.

בְּכָל אֲתַר דְּאִיהוּ עַל דִּינָא דִשְׂאָר עַמִּין, לְטַב. בְּגִין דְּמַשָּׂא מָטוּלָא אִיהוּ. כַּבְיָכוֹל מָטוּלָא אִיהוּ עֲלֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שָׁלוֹם דְּעַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה וְלַמַּלְכוּת שֶׁלְּמַטָּה. וְעַל כֵּן, כָּל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר בְּרִית הַקֹּדֶשׁ כְּאִלּוּ קַיֵּם כָּל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כֻּלָּהּ, שֶׁהֲרֵי הַבְּרִית שְׁקוּלָה כְּכָל הַתּוֹרָה.

וַיַּרְא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (זכריה יב) מַשָּׂא דְבַר ה' עַל יִשְׂרָאֵל נְאֻם ה' נֹטֶה שָׁמַיִם וְיֹסֵד אָרֶץ וְיֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ. בַּפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן. מַשָּׂא דְבַר ה'. בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת הָאֵלֶּה שֶׁאָמַר מַשָּׂא, לָמָּה מַשָּׂא? אֶלָּא בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא עַל הַדִּין שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים וְאָמַר מַשָּׂא – זֶה לְטוֹב. בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא עַל יִשְׂרָאֵל וְאוֹמֵר מַשָּׂא – זֶה לְרָע.

בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא עַל הַדִּין שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים לְטוֹב, מִשּׁוּם שֶׁמַּשָּׂא הוּא

וּמַזָּלוֹת. וְכַד אִתְגְּזַר דִּינָא עֲלַיְיהוּ מַעֲבַר מִגֵּיהּ הַהוּא מָטוּלָא דְּאִיהוּ סָבִיל עֲלַיְיהוּ. בְּכָל אֲתַר דְּדִינָא אִתְגְּזַר עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וְאָמַר מַשָּׁא, כַּבְיָכוֹל מָטוּלָא אִיהוּ עֲלֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין כָּךְ מַשָּׁא מֵהַאי גִּיסָא, וּמֵהַאי גִּיסָא, מָטוּלָא אִיהוּ.

כֵּיוָן דְּאָמַר נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ, אַמַּאי אִצְטְרִיךְ וְיוֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ. וְכִי לָא הֲוֵינָא יָדְעֵי דְּאִיהוּ יוֹצֵר רוּחַ אָדָם. אֶלָּא לְאַחֲזָאָה דַּרְגָּא יְדִיעָא, דְּכָל רוּחִין וְנִשְׁמָתִין דְּעַלְמָא, בְּהַהוּא דַּרְגָּא קָיְימִין.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הַאי קְרָא קַשְׁיָא, אִי אָמַר וְיוֹצֵר רוּחַ אָדָם וְלָא יַתִּיר יָאוֹת, אֲבָל בְּקִרְבּוֹ מַהוּ. אֶלָּא רָזָא אִיהוּ בִּתְרֵין סִטְרִין, דְּהָא מֵהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק, מִתַּמָּן נָפְקֵי וּפָרְחֵי נִשְׁמָתִין כֻּלְּהוּ, וְאִתְכְּנִישׁוּ בְּאֲתַר חָד. וְהַהוּא דַּרְגָּא אִיהוּ

לשון הקודש

מַעֲמָסָה, כִּבְיָכוֹל זוֹ מַעֲמָסָה עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַשָּׁלוֹם שֶׁל הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וּכְשֶׁנִּגְזָר הַדִּין עֲלֵיהֶם, עוֹבֶרֶת מִמֶּנּוּ הַמַּעֲמָסָה הַזוֹ שֶׁהוּא סוֹבֵל עֲלֵיהֶם. בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּגְזָר דִּין עַל יִשְׂרָאֵל וְאוֹמֵר מַשָּׂא, כִּבְיָכוֹל מַעֲמָסָה הִיא עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוּם כָּךְ מַשָּׂא מֵהַצַּד הַזֶּה וּמֵהַצַּד הַזֶּה, זֶה מַשָּׂא.

כֵּיוָן שֶׁאָמַר נֹטֶה שָׁמַיִם וְיֹסֵד אָרֶץ, לָמָּה צָרִיךְ וְיֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ? וְכִי לֹא הָיִינוּ יוֹדְעִים שֶׁהוּא יֹצֵר רוּחַ אָדָם? אֶלָּא לְהַרְאוֹת דַּרְגָּה יְדוּעָה, שֶׁכָּל הָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם עוֹמְדוֹת בְּאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הַפָּסוּק הַזֶּה קָשֶׁה. אִם אָמַר וְיֹצֵר רוּחַ אָדָם וְלֹא יוֹתֵר – יָפֶה. אֲבָל מַה זֶּה בְּקִרְבּוֹ? אֶלָּא זֶה סוֹד בִּשְׁנֵי צְדָדִים, שֶׁהֲרֵי מֵהַנָּהָר הַהוּא שֶׁשּׁוֹפֵעַ

יוֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ. וְהַאי כְּאִתְּתָא דְּאִתְעַבְּרָא מִן דְּכוּרָא, וְהַהוּא וְלָדָא צָרַת לָהּ בִּמְעָהָא. עַד דְּאִצְטַיֵּיר כֻּלָּא בְּצִיּוּרָא שְׁלִימוּ בִּמְעָהָא. כָּךְ וְיוֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ, בְּקִרְבּוֹ קָיְימָא. עַד דְּאִתְּבְּרֵי בַּר נָשׁ בְּעַלְמָא וְיָהִיב לֵיהּ.

דָּבָר אַחֵר, וְיוֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ, בְּקִרְבּוֹ דְּאָדָם מַמָּשׁ. בְּגִין דְּכַד אִתְּבְּרֵי בַּר נָשׁ, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לֵיהּ נִשְׁמָתֵיהּ, וְנָפִיק לַאֲוִירָא דְּעַלְמָא. הַהוּא רוּחָא דִּבְגַוֵּיהּ, לָא אַשְׁכַּח גּוּפָא לְאִתְפַּשְׁטָא בְּגַוֵּיהּ, וְקָיְימָא בְּסִטְרָא חַד בְּגַוֵּיהּ.

וְכַד בַּר נָשׁ אִתְפַּשַּׁט גּוּפֵיהּ, הַהוּא רוּחָא אִתְפַּשַּׁט, וְיָהִיב בֵּיהּ חֵילָא, וְכֵן כְּגַוְונָא דְּגוּפָא אִתְרַבֵּי, הָכִי רוּחָא יָהִיב חֵילָא בֵּיהּ, לְאִתְתַּקְּפָא בַּר נַשׁ בַּחֲדֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ יוֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ מַמָּשׁ.

לשון הקודש

וְיוֹצֵא, מִשָּׁם יוֹצְאוֹת וּפוֹרְחוֹת כָּל הַנְּשָׁמוֹת וּמִתְכַּנְּסוֹת לְמָקוֹם אֶחָד, וְאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה הִיא יֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ. וְזֶה כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת מִן הַזָּכָר, וְאוֹתוֹ הַוָּלָד מְצַיֶּרֶת לָהּ בְּמֵעֶיהָ, עַד שֶׁהַכֹּל מִצְטַיֵּר בְּצִיּוּר מֻשְׁלָם בְּמֵעֶיהָ. כָּךְ וְיֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ, בְּקִרְבּוֹ זֶה עוֹמֵד, עַד שֶׁנִּבְרָא הָאָדָם בָּעוֹלָם וְנוֹתֵן לוֹ.

דָּבָר אַחֵר וְיֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ – בְּקִרְבּוֹ שֶׁל אָדָם מַמָּשׁ. מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר נִבְרָא הָאָדָם וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לוֹ אֶת נִשְׁמָתוֹ וְיוֹצֵא לָאֲוִיר שֶׁל הָעוֹלָם, אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁבְּתוֹכוֹ לֹא מוֹצֵאת גּוּף לְהִתְפַּשֵּׁט בְּתוֹכוֹ, וְעוֹמֶדֶת בְּצַד אֶחָד בְּתוֹכוֹ.

וּכְשֶׁאָדָם מִתְפַּשֵּׁט גּוּפוֹ, אוֹתָהּ הָרוּחַ מִתְפַּשֶּׁטֶת וְנוֹתֶנֶת בּוֹ כֹּחַ. וְכֵן כְּמוֹ שֶׁהַגּוּף מִתְגַּדֵּל, כָּךְ הָרוּחַ נוֹתֶנֶת בּוֹ כֹּחַ שֶׁיִּתְחַזֵּק

וְאִי תֵּימָא יוֹצֵר רוּחַ אָדָם מַהוּ, בְּגִין דְּהַהוּא רוּחָא, אִצְטְרִיךְ חֵילָא דִלְעֵילָא יַתִּיר לְאִסְתַּיְיעָא בַּהֲדֵיהּ. וְעַל דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ יוֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ, וְיָהִיב לֵיהּ סִיּוּעָא בְּבַר נָשׁ.

תָּא חֲזֵי, כַּד הַהוּא רוּחָא אִצְטְרִיךְ סִיּוּעָא, כְּגַוְונָא דְּאִיהוּ הַהוּא בַּר נָשׁ, וּכְגַוְונָא דְּהַהוּא גּוּפָא אִתְתַּקַּן, הָכִי נָמֵי הַהוּא רוּחָא מִתַּקְנִין לֵיהּ, וְאוֹסְפִין לֵיהּ רוּחָא לְאִתְתַּקְנָא. וְדָא הוּא יוֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ.

וְתָא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּאִתְאֲבִיד יוֹסֵף מֵאֲבוֹי, יַעֲקֹב אָבִיד הַהוּא תּוֹסֶפֶת רוּחָא דְּהֲוָה לֵיהּ, וְאִסְתַּלְקַת מִנֵּיהּ שְׁכִינְתָּא. לְבָתָר מַה כְּתִיב, (בראשית מה) וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. וְכִי עַד הַשְׁתָּא (דף קצז ע"ב) מִית הֲוָה. אֶלָּא הַהוּא תּוֹסֶפֶת רוּחָא אִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ שְׁכִינְתָּא, וְלָא הֲוָה

לשון הקודש

הָאָדָם עִמָּהּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ יֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ מַמָּשׁ.

וְאִם תֹּאמַר, יֹצֵר רוּחַ אָדָם מַה זֶּה? מִשּׁוּם שֶׁהָרוּחַ הַהִיא צְרִיכָה כֹּחַ שֶׁלְּמַעְלָה יוֹתֵר לְהִסְתַּיֵּעַ עִמָּהּ, וְעַל כֵּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא יֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ, וְנוֹתֵן לוֹ סִיּוּעַ לָאָדָם.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁאוֹתָהּ הָרוּחַ צְרִיכָה סִיּוּעַ – כְּמוֹ שֶׁהוּא אוֹתוֹ הָאָדָם וּכְמוֹ שֶׁאוֹתוֹ הַגּוּף נִתְקָן, כָּךְ גַּם מִתַּקְנִים לוֹ אֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ וּמוֹסִיפִים לוֹ רוּחַ לְהִתְתַּקֵּן, וְזֶה הוּא יֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ.

וּבֹא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁאָבַד יוֹסֵף מֵאָבִיו, יַעֲקֹב אִבֵּד אוֹתָהּ תּוֹסֶפֶת הָרוּחַ שֶׁהָיְתָה בּוֹ, וְהִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ הַשְּׁכִינָה. אַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב? (בראשית מה) וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. וְכִי עַד עַכְשָׁו הָיָה מֵת? אֶלָּא אוֹתָהּ תּוֹסֶפֶת הָרוּחַ הִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ

בְּגַוַּיְיהוּ. בְּגִין דְּעִצְבּוֹנָא דְּהֲוָה בֵּיהּ גָּרְמָא לֵיהּ, (וְאִי גָּרְמָא לֵיהּ הָא) דְּלָא הֲוָה רוּחֵיהּ בְּקִיּוּמֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. וְהָכָא כְּתִיב וַיַּרְא יַעֲקֹב, דְּעַד כְּעָן לָא אִתְבַּשַּׁר, מִנָּא הֲוָה יָדַע. אֶלָּא וַיַּרְא יַעֲקֹב, דְּהָמָא לְכָל דַּיְירֵי אַרְעָא דְּאָזְלֵי לְמִצְרַיִם, וּמַיְיתָן עִבּוּרָא הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וַיַּרְא יַעֲקֹב.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, תָּא חֲזֵי, דָּוִד מַלְכָּא זָכָה לְאִתְחַבְּרָא בַּאֲבָהָן, וְיָרֵית דּוּכְתֵּיהּ בְּגַוַּוְיְיהוּ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.

רִבִּי יֵיסָא וְרִבִּי חִזְקִיָּה הֲווֹ אָזְלֵי מִקַּפּוֹטְקִיָּא לְלוּד, וְהֲוָה עִמְּהוֹן חַד יוּדָאי בְּמָטוּל דְּקַפְּטִירָא דְּחַמְרָא, עַד דְּהֲווּ אָזְלֵי, אָמַר רִבִּי יֵיסָא לְרִבִּי חִזְקִיָּה, אַפְּתַח פּוּמָךְ וְאֵימָא חַד מִלָּה מֵאִינּוּן מִילֵי

לשון הקודש

הַשְּׁכִינָה וְלֹא הָיְתָה בְּתוֹכוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהָעֶצֶב שֶׁהָיָה בּוֹ גָּרַם לוֹ, וְאִם גָּרְמָה לוֹ לָזֶה] שֶׁלֹּא הָיְתָה רוּחַ בְּקִיּוּמָהּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. וְכָאן כָּתוּב וַיַּרְא יַעֲקֹב, שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא הִתְבַּשֵּׂר. מִנַּיִן הָיָה יוֹדֵעַ? אֶלָּא וַיַּרְא יַעֲקֹב, שֶׁרָאָה אֶת כָּל דַּיָּרֵי הָאָרֶץ שֶׁהוֹלְכִים לְמִצְרַיִם וּמְבִיאִים תְּבוּאָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא יַעֲקֹב.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, בֹּא רְאֵה, דָּוִד הַמֶּלֶךְ זָכָה לְהִתְחַבֵּר עִם הָאָבוֹת, וְיָרַשׁ אֶת מְקוֹמוֹ בְּתוֹכָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.

רִבִּי יֵיסָא וְרַבִּי חִזְקִיָּה הָיוּ הוֹלְכִים מִקַּפּוֹטְקִיָּא לְלוּד, וְהָיָה עִמָּהֶם יְהוּדִי אֶחָד שֶׁמַּחֲזִיק נוּד שֶׁל יַיִן. בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יֵיסָא לְרַבִּי חִזְקִיָּה, פְּתַח פִּיךָ

מַעַלְיָיתָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאַתְּ אָמֵר בְּכָל יוֹמָא קַמֵּי בּוּצִינָא קַדִּישָׁא.

פְּתַח וְאָמַר, (משלי ג) דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נוֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם. דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם, אִלֵּין אָרְחִין דְּאוֹרַיְיתָא. דְּמַאן דְּאָזִיל בְּאָרְחֵי דְּאוֹרַיְיתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁרֵי עֲלֵיהּ נְעִימוּתָא דִשְׁכִינְתָּא, דִּי לָא תַעֲדֵי מִנֵּיהּ לְעָלְמִין. וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם, דְּכֻלְּהוּ נְתִיבִין דְּאוֹרַיְיתָא כֻּלְּהוּ שְׁלָם, שְׁלָם לֵיהּ לְעֵילָא, שְׁלָם לֵיהּ לְתַתָּא. שְׁלָם לֵיהּ בְּעַלְמָא דֵין, שְׁלָם לֵיהּ בְּעַלְמָא דְאָתֵי.

אָמַר הַהוּא יוּדָאי, אִיסִירָא (אִסְתֵּרָא) בְּקִיסְטְרָא בְּהַאי קְרָא אִשְׁתַּכַּח, אָמְרוּ לֵיהּ, מִנַּיִן לָךְ. אָמַר לוֹן, מֵאַבָּא שְׁמַעְנָא, וְאוֹלִיפְנָא הָכָא בְּהַאי קְרָא מִלָּה (טָבָא). פְּתַח וְאָמַר, הַאי קְרָא בִּתְרֵין גְּוָונִין אִיהוּ, וּבִתְרֵין

לשון הקודש

וֶאֱמֹר דָּבָר אֶחָד מֵאוֹתָם הַדְּבָרִים הַמְּעֻלִּים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר כָּל יוֹם לִפְנֵי הַמָּאוֹר הַקָּדוֹשׁ.

פְּתַח וְאָמַר, (משלי ג) דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם. דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם – אֵלּוּ דַּרְכֵי הַתּוֹרָה. שֶׁמִּי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁרֶה עָלָיו אֶת נְעִימוּת הַשְּׁכִינָה שֶׁלֹּא תָזוּז מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם – שֶׁכָּל נְתִיבוֹת הַתּוֹרָה כֻּלָּם שָׁלוֹם. שָׁלוֹם לוֹ לְמַעְלָה, שָׁלוֹם לוֹ לְמַטָּה. שָׁלוֹם לוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, שָׁלוֹם לוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר הַיְּהוּדִי הַהוּא, כְּמוֹ מַטְבֵּעַ בְּכִיס נִמְצָא בַּפָּסוּק הַזֶּה. אָמְרוּ לוֹ, מִנַּיִן לְךָ? אָמַר לָהֶם, שָׁמַעְתִּי מֵאַבָּא, וְלָמַדְתִּי כָּאן דָּבָר [טוֹב] בַּפָּסוּק הַזֶּה. פְּתַח וְאָמַר,

סִטְרִין. קָרֵי בֵּיהּ דְּרָכִים, וְקָרֵי בֵּיהּ נְתִיבוֹת. קָרֵי בֵּיהּ נֹעַם, וְקָרֵי בֵּיהּ שָׁלוֹם. מָאן דְּרָכִים, וּמַאן נְתִיבוֹת. מָאן נֹעַם, וּמַאן שָׁלוֹם.

אֶלָּא דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם. הַיְינוּ דִכְתִיב, (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דָּרֶךְ, דְּהָא בְּכָל אֲתַר דְּאִקְרֵי בְּאוֹרַיְיתָא דֶּרֶךְ, הוּא אוֹרַח פְּתִיחָא לְכֹלָּא. כְּהַאי אָרְחָא, דְּאִיהוּ פְּתִיחַ לְכָל בַּר נָשׁ. כָּךְ דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם, אִילֵּין אִינּוּן דְּרָכִים דְּאִינּוּן פְּתִיחָן מֵאֲבָהָן, דְּכָרָאן בְּיַמָּא רַבָּא, וְעָאלִין בְּגַוֵּיהּ, וּמֵאִינּוּן אוֹרְחִין מִתְפַּתְּחִין לְכָל עֵיבַר וּלְכָל סִטְרֵי עַלְמָא.

וְהַאי נֹעַם, הוּא נְעִימוּ דְנָפֵק מֵעַלְמָא דְאָתֵי. וּמֵעַלְמָא דְאָתֵי נָהֲרִין כָּל בּוּצִינִין, וּמִתְפַּרְשָׁן לְכָל עֵיבַר. וְהַהוּא טִיבוּ וְהַהוּא נְהוֹרָא דְעַלְמָא דְאָתֵי, דְּיָנְקִין (נ"א דְיָרְתִין) אֲבָהָן, אִקְרֵי נֹעַם. דָּבָר אַחֵר, עַלְמָא

לשון הקודש

הַפָּסוּק הַזֶּה הוּא בִּשְׁנֵי גְוָנִים וּבִשְׁנֵי צְדָדִים. קוֹרְאִים בּוֹ דְּרָכִים וְקוֹרְאִים בּוֹ נְתִיבוֹת. קוֹרְאִים בּוֹ נֹעַם, וְקוֹרְאִים בּוֹ שָׁלוֹם. מִי הַדְּרָכִים וּמִי הַנְּתִיבוֹת? מִי הַנֹּעַם וּמִי הַשָּׁלוֹם?

אֶלָּא דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דָּרֶךְ. שֶׁהֲרֵי בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא בַתּוֹרָה דֶּרֶךְ, זוֹ דֶּרֶךְ פְּתוּחָה לַכֹּל. כַּדֶּרֶךְ הַזּוֹ שֶׁפְּתוּחָה לְכָל אָדָם, כָּךְ דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם. אֵלּוּ הַדְּרָכִים שֶׁפְּתוּחִים מִן הָאָבוֹת, שֶׁכָּרוּ בַּיָּם הַגָּדוֹל, וְנִכְנָסִים לְתוֹכוֹ, וּמֵאוֹתָם הַדְּרָכִים נִפְתָּחִים לְכָל עֵבֶר וּלְכָל צִדְדֵי הָעוֹלָם.

וְהַנֹּעַם הַזֶּה הִיא נְעִימוּת שֶׁיּוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם הַבָּא, וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא מְאִירִים כָּל הַמְּאוֹרוֹת וְנִפְרָדִים לְכָל עֵבֶר, וְאוֹתוֹ

דְּאָתֵי אִקְרֵי נֹעַם, וְכַד אִתְעַר עַלְמָא דְּאָתֵי, כָּל חֵדוּ וְכָל טִיבוּ וְכָל נְהוֹרִין וְכָל חֵירוּ דְּעַלְמָא אִתְעַר, וּבְגִינֵי כָּךְ אִקְרֵי נֹעַם.

וְעַל דָּא תָּנֵינָן, חַיָּיבִין דִּיהוֹן בְּגֵיהִנֹּם, בְּשַׁעְתָּא דְּעָאל שַׁבַּתָּא, נָיְחִין כֻּלְּהוּ, וְאִית לְהוּ חֵירוּת וְנַיְיחָא. בְּשַׁעְתָּא דְּנָפִיק שַׁבַּתָּא, אִית לָן לְאִתְעָרָא חֵידוּ עִלָּאָה עֲלָנָא, דְּנִשְׁתֵּזִיב מֵהַהוּא עוֹנָשָׁא דְּחַיָּיבַיָּא דְּאִתְדָּנוּ (ס"א דְּאַהַדְּרוּ) מֵהַהִיא שַׁעְתָּא וּלְהָלְאָה. וְאִית לָן לְאִתְעָרָא וְלֵימָא, (תהלים צ) וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. דָּא הוּא נֹעַם עִלָּאָה, חֵידוּ (ס"א חֵירוּ) דְּכֹלָּא, וְעַל דָּא דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם.

וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם, מָאן נְתִיבוֹתֶיהָ. אִלֵּין אִינּוּן שְׁבִילִין דְּנָפְקִין מִלְּעֵילָא, וְכֻלְּהוּ נָקִיט לוֹן בְּרִית יְחִידָאי, דְּאִיהוּ אִקְרֵי שָׁלוֹם, שְׁלָמָא דְּבֵיתָא. וְאָעִיל

לשון הקודש

הַטּוֹב וְאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁיּוּנְקִים [שֶׁיּוֹרְשִׁים] הָאָבוֹת נִקְרָא נֹעַם. דָּבָר אַחֵר – הָעוֹלָם הַבָּא נִקְרָא נֹעַם, וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֵר הָעוֹלָם הַבָּא, כָּל הַשִּׂמְחָה וְכָל הַטּוּב וְכָל הָאוֹרוֹת וְכָל הַחֵרוּת שֶׁל הָעוֹלָם מִתְעוֹרְרִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא נֹעַם. **וְעַל** זֶה שָׁנִינוּ, הָרְשָׁעִים שֶׁל הַגֵּיהִנֹּם, בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנֶסֶת הַשַּׁבָּת, כֻּלָּם נָחִים, וְיֵשׁ לָהֶם חֵרוּת וּמְנוּחָה. בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצֵאת הַשַּׁבָּת, יֵשׁ לָנוּ לְעוֹרֵר שִׂמְחָה עֶלְיוֹנָה עָלֵינוּ שֶׁנִּנָּצֵל מֵאוֹתוֹ הָעֹנֶשׁ שֶׁל הָרְשָׁעִים שֶׁנִּדּוֹנוּ [שֶׁחָזְרוּ] מִן הַשָּׁעָה הַהִיא וָהָלְאָה. וְיֵשׁ לָנוּ לְהִתְעוֹרֵר וְלוֹמַר, (תהלים צ) וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. זֶהוּ הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן, שִׂמְחַת [וְחֵרוּת] הַכֹּל, וְעַל כֵּן דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם.

וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם, מִי זֶה נְתִיבוֹתֶיהָ? אֵלּוּ הֵם הַשְּׁבִילִים שֶׁיּוֹצְאִים מִלְּמַעְלָה,

לוּן לְיַמָּא רַבָּא, כַּד אִיהוּ בְּתוּקְפֵּיהּ, וּכְדֵין יָהִיב לֵיהּ שְׁלָמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם (ע"כ). תָּא חֲזֵי, יוֹסֵף בְּרִית שָׁלוֹם הָוָה, וְהָוָה בְּמִצְרָיִם מַלְכָּא, וְשַׁלִּיט עַל אַרְעָא. וְיַעֲקֹב בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ שְׁכִינְתָּא, לָא הָוָה יָדַע.

וְעִם כָּל דָּא, יַעֲקֹב הָוָה לֵיהּ תַּבְרָא, בְּגִין לְמִזְבַּן עִבּוּרָא בְּמִצְרָיִם. וְחָמָא דְּאִיהוּ תְּבִירָא עַל תְּבִירָא, דְּיֵיחָתוּן בְּנוֹי לְמִצְרָיִם. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִתְרָאוּ, בְּגִין דְּלָא תַחֲמוּן גּוּפַיְיכוּ, אֶלָּא כִּרְעֵבִין, כְּגוּבְרִין דְּלֵית לוּן שָׂבְעָא.

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, וַדַּאי רָזָא הָכָא. דְּהָא בְּכָל זִמְנָא דְּצַעֲרָא אִיהוּ בְּעַלְמָא, לָא בָּעֵי בַּר נָשׁ, לְאַחֲזָאָה גַּרְמֵיהּ בְּשׁוּקָא, בְּגִין דְּלָא יִתָּפֵס בְּחוֹבוֹי. וְעַל דָּא אָמַר לָמָּה תִתְרָאוּ, וְהָא אִתְּמַר.

לשון הקודש

וְאֶת כֻּלָּם לוֹקֵחַ הַבְּרִית הַיְחִידִי שֶׁנִּקְרָא שָׁלוֹם, שְׁלוֹם הַבַּיִת, וּמַכְנִיס אוֹתָם לַיָּם הַגָּדוֹל כְּשֶׁהוּא בִּגְבוּרָתוֹ, וְאָז נוֹתֵן לוֹ שָׁלוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם. בֹּא רְאֵה, יוֹסֵף הָיָה בְּרִית שָׁלוֹם, וְהָיָה מֶלֶךְ בְּמִצְרַיִם וְשַׁלִּיט עַל הָאָרֶץ, וְיַעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁהִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ הַשְּׁכִינָה, לֹא הָיָה יוֹדֵעַ.

וְעִם כָּל זֶה, לְיַעֲקֹב הָיָה שֶׁבֶר, כְּדֵי לִקְנוֹת תְּבוּאָה בְּמִצְרַיִם, וּרְאָה שֶׁהוּא שֶׁבֶר עַל שֶׁבֶר, שֶׁיֵּרְדוּ בָנָיו לְמִצְרַיִם, וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִתְרָאוּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא תַרְאוּ עַצְמְכֶם אֶלָּא כְּמוֹ רְעֵבִים, כְּמוֹ אֲנָשִׁים שֶׁאֵין לָהֶם שֹׂבַע.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, וַדַּאי סוֹד יֵשׁ כָּאן, שֶׁהֲרֵי בְּכָל זְמַן שֶׁהוּא צַעַר בָּעוֹלָם, לֹא

דְּבָר אַחֵר **וַיַּרְא** יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ (דף קצח ע"א) שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם, עִבּוּר מַמָּשׁ. דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל דָּא שַׁדַּר כַּפְּנָא בְּעַלְמָא, בְּגִין לְנַחֲתָא לְיַעֲקֹב וּבְנוֹי לְתַמָּן, וְעַל דָּא חָמָא בְּנֵי אַרְעָא, דְּהַוּ מַיְיתִין מִתַּמָּן עִבּוּר.

וַיַּרְא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם, בְּשַׁעְתָּא דְּמִית יִצְחָק, אָתוּ יַעֲקֹב וְעֵשָׂו לְמִפְלַג. וְעֵשָׂו נָפַק מֵחוּלָקֵיהּ דְּאַרְעָא וּמִכֹּלָּא, וְיַעֲקֹב דְּיִסְבּוֹל גָּלוּתָא יִטּוֹל כֹּלָּא. וְעַל דָּא חָמָא הַהוּא תְּבִירָא דְּהַוָּה לֵיהּ בְּמִצְרָיִם, הוּא וּבְנוֹי לְמִסְבַּל גָּלוּתָא. וְעַל דָּא וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִתְרָאוּ. מִקַּמֵּי דִּינָא דִּלְעֵילָא, דְּלָא יִשְׁתַּכַּח עֲלֵיכוּ מְקַטְרְגָא. וַיֹּאמֶר הִנֵּה שָׁמַעְתִּי כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם רְדוּ שָׁמָּה. הָא אוּקְמוּהָ רד"ו, חוּשְׁבַּן דָּא הֲוֹוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרָיִם:

לשון הקודש

צָרִיךְ הָאָדָם לְהַרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ בַּשּׁוּק, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתָּפֵס בַּחֲטָאָיו, וְעַל כֵּן אָמַר לָמָּה תִתְרָאוּ, וְהִנֵּה נִתְבָּאֵר.

דְּבָר אַחֵר **וַיַּרְא** יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם – תְּבוּאָה מַמָּשׁ, שֶׁהֲרֵי עַל כֵּן שָׁלַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָעָב לָעוֹלָם, כְּדֵי לְהוֹרִיד אֶת יַעֲקֹב וְאֶת בָּנָיו לְשָׁם, וְעַל זֶה רָאָה אֶת בְּנֵי הָאָרֶץ שֶׁהָיוּ מְבִיאִים מִשָּׁם תְּבוּאָה.

וַיַּרְא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם. בְּשָׁעָה שֶׁמֵּת יִצְחָק, בָּאוּ יַעֲקֹב וְעֵשָׂו לַחֲלֹק, וְעֵשָׂו יָצָא מֵחֶלְקוֹ שֶׁל הָאָרֶץ וּמֵהַכֹּל, וְיַעֲקֹב שֶׁיִּסְבֹּל אֶת הַגָּלוּת יִטֹּל הַכֹּל. וְעַל זֶה רָאָה אוֹתוֹ הַשֶּׁבֶר שֶׁהָיָה לוֹ בְּמִצְרַיִם הוּא וּבָנָיו לִסְבֹּל אֶת הַגָּלוּת, וְעַל זֶה וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִתְרָאוּ, מִלִּפְנֵי הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁלֹּא יִמָּצֵא עֲלֵיכֶם מְקַטְרֵג. וַיֹּאמֶר הִנֵּה שָׁמַעְתִּי כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם רְדוּ שָׁמָּה. הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ רד"ו, כַּחֶשְׁבּוֹן הַזֶּה הָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם.

וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט עַל הָאָרֶץ וְגוֹ', רִבִּי יֵיסָא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כז) וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי עַל אוֹיְבַי סְבִיבוֹתַי וְאֶזְבְּחָה בְאָהֳלוֹ זִבְחֵי תְרוּעָה אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לַיְיָ.

תָּא חֲזֵי, כַּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ, זָקִיף לֵיהּ עַל כָּל בְּנֵי עַלְמָא. וְעָבִיד לֵיהּ רֵישָׁא דְכֹלָּא, וְכֻלְּהוּ שָׁנְאוֹי אִתְכַּפְיָין תְּחוֹתוֹי.

דָּוִד מַלְכָּא, שָׁנְאוּ לֵיהּ אֲחוֹי, דָּחוּ לֵיהּ מִנַּיְיהוּ. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָרִים לֵיהּ עַל כָּל בְּנֵי עַלְמָא. אָתָא חֲמוֹי, עָרַק מִקַּמֵּיהּ. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָרִים לֵיהּ עַל כָּל מַלְכוּתֵיהּ, וְכֻלְּהוּ הֲווֹ כָּרְעִין וְסָגְדִין קַמֵּיהּ. וְיוֹסֵף דָּחוּ לֵיהּ אֲחוֹי, לְבָתָר כֻּלְּהוּ כָּרְעוּ וּסְגִידוּ קַמֵּיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיָּבֹאוּ אֲחֵי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ אַפַּיִם אָרְצָה.

לשון הקודש

וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט עַל הָאָרֶץ וְגוֹ'. רַבִּי יֵיסָא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כז) וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי עַל אוֹיְבַי סְבִיבוֹתַי וְאֶזְבְּחָה בְאָהֳלוֹ זִבְחֵי תְרוּעָה אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לַה'.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה מֵהָאָדָם, הוּא זוֹקֵף אוֹתוֹ עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ הָרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל, וְכָל שׂוֹנְאָיו נִכְנָעִים תַּחְתָּיו.

אֶת דָּוִד הַמֶּלֶךְ שָׂנְאוּ אֶחָיו, דָּחוּ אוֹתוֹ מֵהֶם – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵרִים אוֹתוֹ עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. בָּא חָמִיו – בָּרַח מִלְּפָנָיו, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵרִים אוֹתוֹ עַל כָּל מַלְכוּתוֹ, וְכֻלָּם הָיוּ כוֹרְעִים וְסוֹגְדִים לְפָנָיו. וְאֶת יוֹסֵף דָּחוּ אֶחָיו, אַחַר כָּךְ כֻּלָּם כָּרְעוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְפָנָיו, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּבֹאוּ אֲחֵי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ אַפַּיִם אָרְצָה.

דְּבָר אַחֵר, וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי, מָאי וְעַתָּה, כְּמוֹ וְאַתָּה. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, הָא אִתְּמָר, עֵת דְּאִיהוּ דַּרְגָּא עִלָּאָה, וּמַאן אִיהוּ הַהוּא עֵת. דָּא ה"א, וְאִקְרֵי עַתָּה. וְעַתָּה, דָּא אִיהוּ וּבֵי דִּינֵיהּ.

יָרוּם רֹאשִׁי, לַאֲרָמָא לָהּ בִּיקָרָא וּמַלְכוּתָא. עַל אוֹיְבַי סְבִיבוֹתַי, אִלֵּין שְׁאַר מַלְכֵי אַרְעָא. וְאֶזְבְּחָה בְּאָהֳלוֹ, דָּא יְרוּשָׁלַיִם. בְּאָהֳלוֹ, דָּא אֹהֶל מוֹעֵד. זִבְחֵי תְרוּעָה, לְמִשְׁמַע כָּל עַלְמָא. אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה, מֵהַהוּא סִטְרָא דִּתְרוּעָה הִיא. דְּהָא מִתַּמָּן, מֵהַהוּא סִטְרָא דִּתְרוּעָה, הִיא אַתְיָא שִׁירָה וְתוּשְׁבַּחְתָּא.

דְּבָר אַחֵר, וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. עַל אוֹיְבַי סְבִיבוֹתַי, דָּא עֵשָׂו וְכָל אֲפַרְכִין דִּילֵיהּ. וְאֶזְבְּחָה בְּאָהֳלוֹ, אִלֵּין יִשְׂרָאֵל. זִבְחֵי תְרוּעָה,

לשון הקודש

דְּבָר אַחֵר וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי – מַה זֶּה וְעַתָּה? כְּמוֹ וְאַתָּה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הִנֵּה נִתְבָּאֵר, עֵת שֶׁהִיא הַדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה. וּמִי הִיא אוֹתָהּ הָעֵת? זוֹ הֵ"א, וְנִקְרֵאת עַתָּה. וְעַתָּה – זֶה הוּא וּבֵית דִּינוֹ.

יָרוּם רֹאשִׁי – לְהָרִים אוֹתָהּ בְּכָבוֹד וּמַלְכוּת. עַל אֹיְבַי סְבִיבוֹתַי – אֵלּוּ שְׁאָר מַלְכֵי הָאָרֶץ. וְאֶזְבְּחָה בְּאָהֳלוֹ – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם. בְּאָהֳלוֹ – זֶה אֹהֶל מוֹעֵד. זִבְחֵי תְרוּעָה – שֶׁיִּשְׁמַע כָּל הָעוֹלָם. אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה – מֵאוֹתוֹ צַד שֶׁהִיא הַתְּרוּעָה. שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם, מֵהַצַּד שֶׁל הַתְּרוּעָה, בָּאָה הַשִּׁירָה וְהַתְּשְׁבַּחַת.

דְּבָר אַחֵר וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. עַל אֹיְבַי סְבִיבוֹתַי – זֶה עֵשָׂו וְכָל הַשָּׂרִים שֶׁלּוֹ. וְאֶזְבְּחָה בְּאָהֳלוֹ – אֵלּוּ

דִּכְתִיב, (תהלים נא) זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה, בְּגִין לְאַעֲבָרָא דִינָא מֵעַלְמָא. אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה, לְאוֹדָאָה וּלְשַׁבְּחָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּלָא פְּסִיקוּ לְעוֹלָם.

דָּבָר אַחֵר, וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי, בְּכֹלָּא, יֵצֶר טוֹב עַל יֵצֶר רָע. דִּכְתִיב, עַל אוֹיְבַי סְבִיבוֹתַי, דָּא יֵצֶר הָרָע, דְּאִיהוּ סַחֲרָנֵיהּ דְּבַר נָשׁ, וְאִיהוּ שָׂנְאֵיהּ בְּכֹלָּא. וְאָזְבְּחָה בְאָהֳלוֹ זִבְחֵי תְרוּעָה, דָּא אוֹרַיְיתָא, דְּאִתְיְהִיבַת מִסִּטְרָא דְאֶשָּׁא, כְּדִכְתִיב (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. דְּהָא בְּגִין אוֹרַיְיתָא, יָרוּם רֵישֵׁיהּ דְּבַר נָשׁ, וְאִתְּבְרוּ כָּל שָׂנְאוֹי קֳדָמוֹי. כְּדִכְתִיב, (תהלים יח) תַּכְרִיעַ קָמַי תַּחְתָּי.

דָּבָר אַחֵר וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי, לְאִתְכַּלְלָא בַּאֲבָהָן, דְּהָא דָוִד מַלְכָּא, אִית לֵיהּ לְאִתְדַּבְּקָא בַּאֲבָהָן, וּכְדֵין יִתְרוֹמֵם וְסָלִיק לְעֵילָא, וְאִיהוּ בְּחַד קִשּׁוּרָא בְּהוּ.

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל. זִבְחֵי תְרוּעָה – שֶׁכָּתוּב (שם נא) זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה, כְּדֵי לְהַעֲבִיר אֶת הַדִּין מִן הָעוֹלָם. אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה – לְהוֹדוֹת וּלְשַׁבֵּחַ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לְלֹא הֶפְסֵק לְעוֹלָם.

דָּבָר אַחֵר וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי – בַּכֹּל, יֵצֶר טוֹב עַל יֵצֶר רָע, שֶׁכָּתוּב עַל אֹיְבַי סְבִיבוֹתַי, זֶה הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהוּא סָבִיב הָאָדָם, וְהוּא שׂוֹנֵא אוֹתוֹ בַּכֹּל. וְאָזְבְּחָה בְאָהֳלוֹ זִבְחֵי תְרוּעָה – זוֹ הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה מִצַּד הָאֵשׁ, כַּכָּתוּב (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. שֶׁהֲרֵי בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה יָרוּם רֹאשׁוֹ [שֶׁל הָאָדָם] וְנִשְׁבָּרִים כָּל שׂוֹנְאָיו לְפָנָיו, כַּכָּתוּב (תהלים יח) תַּכְרִיעַ קָמַי תַּחְתָּי. **דָּבָר** אַחֵר וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי – לְהִכָּלֵל עִם הָאָבוֹת, שֶׁהֲרֵי דָּוִד הַמֶּלֶךְ יֵשׁ לוֹ

עַל אוֹיְבֵי סְבִיבוֹתַי, אִלֵּין אִינּוּן דְּבִסְטַר שְׂמָאלָא, כֻּלְּהוּ מָאֲרֵי דִינִין, דְּמִתְכַּוְּנִין לְחַבָּלָא. וּכְדֵין שִׁמְשָׁא אִתְחַבַּר בְּסִיהֲרָא, וְהֲוֵי כֹּלָּא חָד.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט עַל הָאָרֶץ, דָּא שִׁמְשָׁא דְּשַׁלִּיט בְּסִיהֲרָא, וְנָהִיר לָהּ וְזָן לָהּ. הוּא הַמַּשְׁבִּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ, דְּהָא הַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק, מִנֵּיהּ אִתְּזָנוּ כֻּלְּהוּ, וּמִתַּמָּן פָּרְחִין נִשְׁמָתִין לְכֹלָּא. וּבְגִין דָּא, כֻּלְּהוּ סָגְדִין לְגַבֵּיהּ דְּהַהוּא אֲתַר, דְּהָא לֵית לָךְ מִלָּה בְּעַלְמָא, דְּלָא תָלֵי בְּמַזְּלָא וְאוּקְמוּהָ:

וַיַּכֶּר יוֹסֵף אֶת אֶחָיו וְהֵם לֹא הִכִּירוּהוּ. רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מט) לָמָּה אִירָא בִימֵי רָע עֲוֹן עֲקֵבַי יְסֻבֵּנִי. תָּא חֲזֵי, תְּלַת אִינּוּן דְּדָחֲלִין וְלָא יָדְעִין מִמַּה דָּחֲלִין, וְאוּקְמוּהָ. אֲבָל אִית מָאן דְּדָחִיל,

לשון הקודש

לְהִדָּבֵק עִם הָאָבוֹת, וְאָז יִתְרוֹמֵם וְיַעֲלֶה לְמַעְלָה, וְהוּא בְּקֶשֶׁר אֶחָד עִמָּם. עַל אֹיְבֵי סְבִיבוֹתַי – אֵלּוּ הֵם שֶׁבְּצַד הַשְּׂמֹאל, כֻּלָּם בַּעֲלֵי הַדִּינִים שֶׁמִּתְכַּוְּנִים לְחַבֵּל, וְאָז הַשֶּׁמֶשׁ מִתְחַבֵּר לַלְּבָנָה, וְהַכֹּל הוּא אֶחָד.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט עַל הָאָרֶץ. זֶה הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁשּׁוֹלֵט בַּלְּבָנָה וּמֵאִיר לָהּ וְזָן אוֹתָהּ. הוּא הַמַּשְׁבִּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ, שֶׁהֵרֵי אוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, מִמֶּנּוּ כֻּלָּם נִזּוֹנִים וּמִשָּׁם פּוֹרְחוֹת הַנְּשָׁמוֹת לַכֹּל, וּמִשּׁוּם כָּךְ כֻּלָּם מִשְׁתַּחֲוִים אֶל אוֹתוֹ הַמָּקוֹם, שֶׁהֲרֵי אֵין לְךָ דָּבָר בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא תָלוּי בְּמַזָּל, וּבֵאֲרוּהוּ.

וַיַּכֵּר יוֹסֵף אֶת אֶחָיו וְהֵם לֹא הִכִּירֻהוּ. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מט) לָמָּה אִירָע בִּימֵי רָע עֲוֹן עֲקֵבַי יְסוּבֵּנִי. בֹּא

וְלָא יָדַע מִמַּה אִיהוּ דָּחִיל, בְּגִין אִינּוּן חֶטְאֵי. דְּלָא יָדַע דְּאִינּוּן חֲטָאִין, וְלָא אַשְׁגַּח בְּהוּ, וְאִיהוּ דָּחִיל מִימֵי רָע.

מָאן אִינּוּן יְמֵי רָע, אִלֵּין אִינּוּן יוֹמִין דְּאִינּוּן אִזְדַּמְּנָן בְּהַהוּא (דף קצח ע"ב) רָע. וּמַאן אִינּוּן, (ד"א אִיהוּ) דָּא יֵצֶר הָרָע, דְּאִיהוּ אִקְרֵי רָע. וְאִית לֵיהּ יוֹמִין יְדִיעָן, דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ בְּעַלְמָא, לְאַסְטָאָה לְכָל אִינּוּן דִּמְסָאֲבֵי אָרְחַיְיהוּ. דְּמַאן דְּאָתֵי לְאִסְתָּאֲבָא, מְסָאֲבֵי לֵיהּ. וְאִלֵּין אִינּוּן אִקְרוּן יְמֵי רָע, וְאִלֵּין מְמַנָּן עַל אִינּוּן חוֹבִין דְּדָשִׁין בְּהוּ בְּנֵי נָשָׁא בַּעֲקִבַיְיהוּ.

תָּא חָזֵי, כָּל אִינּוּן דִּמְסָאֲבֵי אָרְחַיְיהוּ, כַּמָּה חֲבִילֵי טְהִירִין אִזְדַּמְּנָן לְגַבַּיְיהוּ, וּמְסָאֲבֵי לְהוּ. בְּאָרְחָא דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְמֵיהַךְ, בְּהַהוּא אָרְחָא

לשון הקודש

רֵאֵה, שְׁלֹשָׁה הֵם שֶׁפּוֹחֲדִים וְלֹא יוֹדְעִים מִמָּה הֵם פּוֹחֲדִים, וּבֵאֲרוּהוּ. אֲבָל מִי שֶׁפּוֹחֵד וְלֹא יוֹדֵעַ מִמָּה הוּא פּוֹחֵד – מִשּׁוּם אוֹתָם הַחֲטָאִים שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ שֶׁהֵם חֲטָאִים, וְלֹא מַשְׁגִּיחַ בָּהֶם, וְהוּא פּוֹחֵד מִימֵי רָע.

מִי הֵם יְמֵי רָע? אֵלּוּ הֵם הַיָּמִים שֶׁהֵם מִזְדַּמְּנִים בְּאוֹתוֹ רָע, וּמִי הֵם? זֶה [הוּא] יֵצֶר הָרָע, שֶׁהוּא נִקְרָא רָע, וְיֵשׁ לוֹ יָמִים יְדוּעִים שֶׁנִּתְּנָה לוֹ רְשׁוּת בָּעוֹלָם לְהַסְטִין לְכָל אוֹתָם שֶׁמִּטַּמְּאִים אֶת דַּרְכֵּיהֶם. שֶׁמִּי שֶׁבָּא לְהִטָּמֵא – מְטַמְּאִים אוֹתוֹ, וְאֵלֶּה הֵם שֶׁנִּקְרָאִים יְמֵי רָע, וְאֵלּוּ מְמֻנִּים עַל אוֹתָם חֲטָאִים שֶׁדָּשִׁים אוֹתָם בְּנֵי אָדָם בְּעִקְּבֵיהֶם.

בֵּא רְאֵה, כָּל אוֹתָם שֶׁמִּטַּמְּאִים אֶת דַּרְכֵּיהֶם, כַּמָּה קִבּוּצוֹת שֶׁל מַזִּיקִים מִזְדַּמְּנִים אֶצְלָם וּמְטַמְּאִים אוֹתָם. בְּדֶרֶךְ

מְדַבְּרִין לֵיהּ מַמָּשׁ. אָתֵי בַר נָשׁ לְאִתְדַּכָּאָה, כַּמָּה אִינּוּן דִּמְסַיְּיעִין לֵיהּ.

הָא תְּנִינָן, דְּכַד בַּר נָשׁ קָם בְּצַפְּרָא, בָּעֵי לְאַסְחָאָה יְדוֹי, מִגּוֹ נַטְלָא דְּמַיָּא, דְּאִיהוּ מָאנָא לִיטּוֹל מִנֵּיהּ מַיָּא. מִגּוֹ מָאן דְּאַסְחֵי יְדוֹי בְּקַדְמִיתָא, כַּמָּה דְּאוּקְמוּהָ. וְתָא חָזֵי, בְּגִין נַטְלָא דָא, אוֹקִימְנָא מִלָּה.

וְתוּ, דְּבָעְיָא לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְנַטְלָא יְדָא יְמִינָא בִּשְׂמָאלָא. בְּגִין לְשַׁלְטָאָה יְמִינָא עַל שְׂמָאלָא, וְיִתְסָחֵי יְמִינָא מִן שְׂמָאלָא, וּבְגִין כָּךְ אִיהוּ נְטִילָא. וְעַל דָּא, מָאן דְּנָטִיל יְדוֹי, יִטּוֹל יְמִינָא בִּשְׂמָאלָא, לְשַׁלְטָאָה יְמִינָא עַל שְׂמָאלָא. בְּגִין דְּלָא יָהִיב דּוּכְתָּא לְיֵצֶר הָרָע לְשַׁלְטָאָה כְּלַל, וְהָא אוֹקִימְנָא.

תָּא חָזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְּדִינָא בִישָׁא שָׁלְטָא, לָא אָתִיב יְדֵיהּ מִלְּאַבְאָשָׁא. וּבְשַׁעְתָּא דִּימִינָא שָׁלְטָא עַל

לשון הקודש

שֶׁאָדָם רוֹצֶה לָלֶכֶת – בְּאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ מַנְהִיגִים אוֹתוֹ מַמָּשׁ. בָּא אָדָם לְהִטָּהֵר – כַּמָּה הֵם שֶׁמְּסַיְּעִים לוֹ.

חֲרֵי שָׁנִינוּ, שֶׁכְּשֶׁאָדָם קָם בַּבֹּקֶר, צָרִיךְ לִרְחֹץ יָדָיו מִתּוֹךְ נַטְלָה שֶׁל מַיִם, שֶׁהוּא כְּלִי לִטֹּל מִמֶּנּוּ מַיִם, מִתּוֹךְ מִי שֶׁרָחַץ יָדוֹ בָּרִאשׁוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ. וּבָא רְאֵה, בִּשְׁבִיל הַנַּטְלָה הַזּוֹ בֵּאַרְנוּ אֶת הַדָּבָר.

וְעוֹד, שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לִטֹּל יַד יָמִין בִּשְׂמֹאל, כְּדֵי לְהַשְׁלִיט יָמִין עַל שְׂמֹאל, וְיִרְחַץ הַיָּמִין מִן הַשְּׂמֹאל, וּמִשּׁוּם זֶה הִיא נְטִילָה. וְעַל כֵּן מִי שֶׁנּוֹטֵל יָדוֹ, יִטֹּל יָמִין בִּשְׂמֹאל, לְהַשְׁלִיט הַיָּמִין עַל הַשְּׂמֹאל, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתֵּן מָקוֹם לַיֵּצֶר הָרָע לִשְׁלֹט כְּלָל, וְהִנֵּה בֵּאַרְנוּ.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁדִּין הָרָע שׁוֹלֵט, לֹא

עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לְתַבְּרָא לוֹן, חָיִים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלַיְיהוּ, וְלָא שָׁצֵי לוֹן.

וּבְגִין כָּךְ, כָּל מָאן דְּאִיהוּ חָטֵי, בְּאִינּוּן חֶטְאִין דְּדָשׁ בְּהוּ בְּרַגְלוֹי, לָא יָדַע בְּהוּ, וְדָחִיל תְּדִירָא. דָּוִד מַלְכָּא הָוָה אִסְתַּמַּר תָּדִיר מֵחוֹבִין אִלֵּין, וְכַד הָוָה נָפִיק לִקְרָבָא, הָוָה מְפַשְׁפֵּשׁ לוֹן. וְעַל דָּא לָא דָחִיל לַאֲגָחָא עִמְּהוֹן קְרָבָא.

וְתָא חֲזֵי, אַרְבַּע מַלְכִין הֲווֹ, מָאן דְּשָׁאִיל דָּא לָא שָׁאִיל דָּא. דָּוִד אָמַר, (תהלים יח) אֶרְדּוֹף אוֹיְבַי וְאַשִּׂיגֵם וְלֹא אָשׁוּב עַד כַּלּוֹתָם. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהָוָה אִסְתַּמַּר מֵאִלֵּין חוֹבִין, וְלָא יָהִיב דּוּכְתָּא לְשַׂנְאוֹי לְשַׁלְטָאָה. וְעַל דָּא בָּעֵי לְמִרְדַּף אֲבַתְרַיְיהוּ תָּדִיר, וְלָא יִרְדְּפוּן אִינּוּן אֲבַתְרֵיהּ לְמִתְבַּע חוֹבוֹי, וְיִפּוֹל בִּידַיְיהוּ.

לשון הקודש

מֵשִׁיב יָדוֹ מִלְּהָרַע, וּבְשָׁעָה שֶׁהַיָּמִין שׁוֹלֵט עַל הָעַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לִשְׁבּוֹר אוֹתָם, חָס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם וְלֹא מְכַלֶּה אוֹתָם.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, כָּל מִי שֶׁהוּא חוֹטֵא, בְּאוֹתָם הַחֲטָאִים שֶׁדָּשׁ בָּהֶם בְּרַגְלָיו, לֹא יָדַע עֲלֵיהֶם, וּפוֹחֵד תָּמִיד. דָּוִד הַמֶּלֶךְ הָיָה תָּמִיד נִשְׁמָר מֵהַחֲטָאִים הַלָּלוּ, וּכְשֶׁהָיָה יוֹצֵא לַקְּרָב, הָיָה מְפַשְׁפֵּשׁ בָּהֶם, וְעַל כֵּן לֹא פָּחַד לְהִלָּחֵם עִמָּהֶם בַּקְּרָב.

וּבֹא רְאֵה, אַרְבָּעָה מְלָכִים הָיוּ, מַה שֶּׁבִּקֵּשׁ זֶה לֹא בִּקֵּשׁ זֶה. דָּוִד אָמַר (תהלים יח) אֶרְדּוֹף אוֹיְבַי וְאַשִּׂיגֵם וְלֹא אָשׁוּב עַד כַּלּוֹתָם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהָיָה נִשְׁמָר מִן הַחֲטָאִים הַלָּלוּ, וְלֹא נָתַן מָקוֹם לְשׂוֹנְאָיו לִשְׁלֹט, וְעַל כֵּן רָצָה לִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם תָּמִיד, וְהֵם לֹא יִרְדְּפוּ אַחֲרָיו לִתְבֹּעַ אֶת חֲטָאָיו וְיִפֹּל בִּידֵיהֶם.

אָסָא הָוָה דָחִיל יַתִּיר, אַף עַל גַּב דְּהַוָה מְפַשְׁפֵּשׁ בְּחֶטְאוֹי, וְלָא כְּדָוִד מַלְכָּא. אִיהוּ בָּעֵי לְמִרְדַּף אֲבַתְרַיְיהוּ, וְלָא יַגִּיחַ לוֹן, וְיִקְטוֹל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכָךְ הָוָה. דִּכְתִיב, (דברי הימים ב יד) וַיִּרְדְּפֵם אָסָא וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ וְגו', וּכְתִיב וַיִּגּוֹף יְיָ אֶת הַכּוּשִׁים לִפְנֵי אָסָא וְלִפְנֵי יְהוּדָה וַיָּנוּסוּ הַכּוּשִׁים. (וְכֵן) דָּוִד מַה כְּתִיב בֵּיהּ, (שמואל א ל) וַיַּכֵּם דָּוִד מֵהַנֶּשֶׁף וְעַד הָעֶרֶב לְמָחֳרָתָם. אֲבָל אָסָא אִיהוּ רָדִיף וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָחֵי.

יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה, אוֹף הָכִי נָמֵי הָוָה שָׁאִיל. וְאָמַר, לָא יָכִילְנָא לְמִרְדַּף וְלָא לְקָטְלָא. אֶלָּא אֲנָא אָזַמֵּר, וְאַתְּ קָטִיל לוֹן. בְּגִין דְּלָא הָוָה מְפַשְׁפֵּשׁ כָּל כָּךְ כְּאָסָא. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבַד לֵיהּ הָכִי. דִּכְתִיב, (דברי הימים ב כ) וּבְעֵת הֵחֵלּוּ בְּרִנָּה וּתְהִלָּה

לשון הקודש

אָסָא הָיָה מְפַחֵד יוֹתֵר. אַף עַל גַּב שֶׁהָיָה מְפַשְׁפֵּשׁ בַּחֲטָאָיו, וְלֹא כְּמוֹ דָוִד הַמֶּלֶךְ, הוּא רָצָה לִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם, וְלֹא לְהַלָּחֵם בָּהֶם, וְיַהֲרֹג אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכָךְ הָיָה, שֶׁכָּתוּב (דברי הימים-ב יד) וַיִּרְדְּפֵם אָסָא וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ וְגו', וְכָתוּב וַיִּגֹּף ה' אֶת הַכּוּשִׁים לִפְנֵי אָסָא וְלִפְנֵי יְהוּדָה וַיָּנֻסוּ הַכֻּשִׁים. [וְכֵן] מַה כָּתוּב בְּדָוִד? (שמואל א ל) וַיַּכֵּם דָּוִד מֵהַנֶּשֶׁף וְעַד הָעֶרֶב לְמָחֳרָתָם. אֲבָל אָסָא, הוּא רוֹדֵף וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכֶּה.

גַּם יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה כָּךְ הָיָה מְבַקֵּשׁ וְאוֹמֵר, אֵינִי יָכוֹל לִרְדֹּף וְלֹא לַהֲרֹג, אֶלָּא אֲנִי אֲזַמֵּר, וְאַתָּה תַּהֲרֹג אוֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הָיָה כָּל כָּךְ מְפַשְׁפֵּשׁ כְּמוֹ אָסָא, וְכָךְ עָשָׂה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (דברי הימים-ב כ) וּבְעֵת הֵחֵלּוּ בְּרִנָּה וּתְהִלָּה נָתַן ה' מְאָרְבִים עַל בְּנֵי עַמּוֹן מוֹאָב וְהַר שֵׂעִיר

נָתַן יְיָ מְאָרְבִים עַל בְּנֵי עַמּוֹן מוֹאָב וְהַר שֵׂעִיר הַבָּאִים לִיהוּדָה וַיִּנָּגְפוּ.

חִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה, אוֹף הָכִי נָמֵי אָמַר. אֲנָא לָא יָכִילְנָא, לָא לְזַמָּרָא, וְלָא לְמִרְדַּף, וְלָא לַאֲנָחָא קְרָבָא. בְּגִין דְּדָחִיל מֵאִלֵּין חוֹבִין דְּקָאֲמָרָן. מַה כְּתִיב, (מלכים ב יט) וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֵּצֵא מַלְאַךְ יְיָ וַיַּךְ בְּמַחֲנֵה אַשּׁוּר מֵאָה וּשְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אָלֶף וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וְהִנֵּה כֻלָּם פְּגָרִים מֵתִים. וְחִזְקִיָּה הָוָה יָתִיב בְּבֵיתֵיהּ וְשָׁכִיב בְּעַרְסֵיהּ, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָטִיל לוֹן.

וּמַה צַדִּיקִים אִלֵּין הֲווֹ דָּחֲלִין מֵאִלֵּין חוֹבִין, שְׁאַר בְּנֵי עַלְמָא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. בְּגִין כָּךְ אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּמְּרָא מֵאִלֵּין חוֹבִין, וּלְפַשְׁפְּשָׁא בְּחוֹן כִּדְקָאֲמָרָן. בְּגִין דְּלָא יִשְׁלְטוּן עֲלוֹי אִינּוּן יְמֵי רָע, דְּלָא מְרַחֲמֵי עֲלֵיהּ.

לשון הקודש

הַבָּאִים לִיהוּדָה וַיִּנָּגְפוּ.

חִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה אַף כָּךְ גַּם אָמַר, אֵינִי יָכוֹל לֹא לְזַמֵּר וְלֹא לִרְדֹּף וְלֹא לְהִלָּחֵם בַּקְּרָב, מִשּׁוּם שֶׁפָּחַד מֵהַחֲטָאִים הַלָּלוּ שֶׁאָמַרְנוּ. מַה כָּתוּב? (מלכים-ב יט) וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֵּצֵא מַלְאַךְ ה' וַיַּךְ בְּמַחֲנֵה אַשּׁוּר מֵאָה וּשְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אָלֶף וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וְהִנֵּה כֻלָּם פְּגָרִים מֵתִים. וְחִזְקִיָּה הָיָה יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ, וְשׁוֹכֵב בְּמִטָּתוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָרַג אוֹתָם. **וּמָה** הַצַּדִּיקִים הַלָּלוּ הָיוּ פּוֹחֲדִים מִן הַחֲטָאִים הַלָּלוּ – שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. מִשּׁוּם כָּךְ יֵשׁ לָאָדָם לְהִשָּׁמֵר מֵהַחֲטָאִים הַלָּלוּ וּלְפַשְׁפֵּשׁ בָּהֶם

תָּא חֲזֵי, וַיַּכֵּר יוֹסֵף אֶת אֶחָיו. בְּשַׁעְתָּא דְנָפְלוּ בִידֵיהּ, אִיהוּ רָחִים עֲלַיְיהוּ, בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁלִים. וְהֵם לֹא הִכִּירוּהוּ, דְּאִינוּן שִׁמְעוֹן וְלֵוִי, אָתוּ מִסִּטְרָא דְדִינָא קַשְׁיָא, וְעַל דָּא לָא רְחִימוּ עֲלֵיהּ. דְּהָא כָּל אִינּוּן מָאֲרֵיהוֹן דְּדִינָא קַשְׁיָא, לָא מְרַחֲמֵי עֲלַיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא בְּשַׁעְתָּא דְנָפְלֵי בִידַיְיהוּ.

וּבְגִין כָּךְ אָמַר דָּוִד, (תהלים מט) **לָמָּה אִירָא. יָרֵאתִי לָא כְּתִיב, אֶלָּא אִירָא,** (אֶלָּא) **דְּאִית** (נ"א דְּלֵית) **לִי לְמִדְחַל** (דף קצט ע"א) **מֵאִינּוּן יְמֵי רָע, כִּדְקָאֲמָרָן. עָוֹן עֲקֵבַי יְסֻבֵּנִי, מָאן עֲקֵבַי. אִלֵּין אִינּוּן בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא. דִּכְתִיב,** (בראשית כה) **וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו, דָּא הוּא עֲקֵיבָא. וְאִינּוּן עֲקֵיבִין דִּמְסְתַּכְּלִין בְּהוּ תָּדִיר בְּהַהוּא חוֹבָא דְדָשׁ בֵּיהּ בַּר נָשׁ תָּדִיר בַּעֲקֵבוֹי.**

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עָלָיו אוֹתָם יְמֵי רָע, שֶׁלֹּא מְרַחֲמִים עָלָיו.

בֹּא רְאֵה, וַיַּכֵּר יוֹסֵף אֶת אֶחָיו. בְּשָׁעָה שֶׁנָּפְלוּ בְיָדוֹ, הוּא רִחַם עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שָׁלֵם, וְהֵם לֹא הִכִּירֻהוּ. שֶׁאוֹתָם שִׁמְעוֹן וְלֵוִי בָּאוּ מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְעַל כֵּן לֹא רִחֲמוּ עָלָיו, שֶׁהֲרֵי כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי הַדִּין הַקָּשֶׁה לֹא מְרַחֲמִים עַל בְּנֵי אָדָם בְּשָׁעָה שֶׁנּוֹפְלִים בִּידֵיהֶם.

וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר דָּוִד (תהלים מט) לָמָּה אִירָא. לֹא כָתוּב יָרֵאתִי, אֶלָּא אִירָא, [אֶלָּא] שֶׁיֵּשׁ [שֶׁאֵין] לִי לִפְחֹד מֵאוֹתָם יְמֵי רָע, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. עָוֹן עֲקֵבַי יְסוּבֵּנִי, מִי הֵם עֲקֵבַי? אֵלּוּ הֵם בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית כה) וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו. זֶה הוּא הָעָקֵב, וְהֵם הָעֲקֵבִים שֶׁמִּסְתַּכְּלִים בָּהֶם תָּמִיד, בְּאוֹתוֹ הַחֵטְא שֶׁאָדָם דָּשׁ בּוֹ תָּמִיד בַּעֲקֵבוֹ.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, (ישעיה ה) **הוֹי מוֹשְׁכֵי הָעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה. בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא, דְּדָשׁ בֵּיהּ בַּעֲקֵבָא וְלָא חַיִּישׁ עֲלֵיהּ. וּלְבָתַר אִתְתַּקַּף וְאִתְעֲבִיד** (בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא) **כַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה, וְאִתְתַּקַּף הַהוּא חֶטְאָה. וְאַסְטֵי לֵיהּ בְּהַאי עַלְמָא וּבְעַלְמָא דְאָתֵי.**

זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּיָדְעִין לְאִסְתַּמְּרָא מֵחוֹבֵיהוֹן, וְאִינּוּן מְפַשְׁפְּשִׁין תָּדִיר בְּעוֹבָדַיְיהוּ. בְּגִין דְּלָא יִשְׁתַּכַּח עֲלַיְיהוּ מְקַטְרְגָא בְּהַאי עַלְמָא, וְלָא יִסְטוּן עֲלַיְיהוּ לְעַלְמָא דְאָתֵי. דְּהָא אוֹרַיְיתָא מְתַקְּנָא לְהוּ אָרְחִין וּשְׁבִילִין לְמֵיהַךְ בְּהוּ, דִּכְתִיב, (משלי ג) **דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם:**

וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלוֹמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וְגו'. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (משלי כד) **בִּנְפוֹל אוֹיִבְךָ אַל תִּשְׂמַח וּבִכָּשְׁלוֹ אַל יָגֵל לִבֶּךָ. תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא**

לשון הקודש

בא רְאֵה מַה כָּתוּב? (ישעיה ה) הוֹי מֹשְׁכֵי הָעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה. בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא – שֶׁדָּשׁ בּוֹ בָּעָקֵב וְלֹא חוֹשֵׁשׁ עָלָיו, וְאַחַר כָּךְ מִתְחַזֵּק וְנַעֲשָׂה [בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא] כַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה, וּמִתְחַזֵּק אוֹתוֹ הַחֵטְא, וּמַסְטֶה אוֹתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים לְהִשָּׁמֵר מֵחֲטָאֵיהֶם, וְהֵם תָּמִיד מְפַשְׁפְּשִׁים בְּמַעֲשֵׂיהֶם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּצֵא עֲלֵיהֶם מְקַטְרֵג בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא יַשִּׁטוּנוּ עֲלֵיהֶם לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה מְתַקֶּנֶת לָהֶם דְּרָכִים וּשְׁבִילִים לָלֶכֶת בָּהֶם, שֶׁכָּתוּב (משלי ג) דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם.

וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֵת הַחֲלֹמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וְגו'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (שם כד) בִּנְפֹל אוֹיִבְךָ אַל תִּשְׂמָח וּבִכָּשְׁלוֹ אַל יָגֵל

בְּרִיךְ הוּא עֲבַד לֵיהּ לְבַר נָשׁ, דְּיִזְכֵּי לִיקָרָא דִּילֵיהּ, וּלְשַׁמָּשָׁא קַמֵּיהּ תְּדִירָא, וּלְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא יְמָמָא וְלֵילֵי. בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בָּהּ בְּאוֹרַיְיתָא תָּדִיר.

וְכֵיוָן דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם, יָהַב קַמֵּיהּ אוֹרַיְיתָא, וְאוֹלִיף לֵיהּ בָּהּ לְמִנְדַּע אָרְחָהָא. מְנָלָן, דִּכְתִיב, (איוב כח) אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ הֱכִינָהּ וְגַם חֲקָרָהּ. וּלְבָתַר, וַיֹּאמֶר לָאָדָם הֵן יִרְאַת יְיָ הִיא חָכְמָה וְסוּר מֵרָע בִּינָה. כֵּיוָן דְּאִסְתַּכַּל בָּהּ וְלָא נָטִיר לָהּ, עֲבַר עַל פִּקּוּדָא דְּמָאֵרֵיהּ וְאִתְפַּס בְּחוֹבֵיהּ.

וְכָל אִינּוּן דְּעָבְרוּ עַל מִלָּה חָדָא דְּאוֹרַיְיתָא, אִתְפָּסוּ בָּהּ. שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְּאִתְחַכַּם עַל כָּל בְּנֵי עַלְמָא, עֲבַר עַל מִלָּה חָדָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְגָרִים לֵיהּ לְאִתְעֲבָרָא מַלְכוּתֵיהּ מִנֵּיהּ, וּלְאִתְפַּלְגָּא מַלְכוּתָא מִן בְּנוֹי. מָאן

לשון הקודש

לִבֵּךְ. בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אֶת הָאָדָם שֶׁיִּזְכֶּה לִכְבוֹדוֹ וּלְשַׁמֵּשׁ לְפָנָיו תָּמִיד וּלְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יָמִים וְלֵילוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה בָּהּ בַּתּוֹרָה תָּמִיד.

וְכֵיוָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָאָדָם, נָתַן לְפָנָיו תּוֹרָה, וְלִמֵּד אוֹתוֹ בָּהּ לָדַעַת אֶת דְּרָכֶיהָ. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (איוב כח) אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ הֱכִינָהּ וְגַם חֲקָרָהּ. וְאַחַר כָּךְ, וַיֹּאמֶר לָאָדָם הֵן יִרְאַת ה' הִיא חָכְמָה וְסוּר מֵרָע בִּינָה. כֵּיוָן שֶׁהִסְתַּכֵּל בָּהּ וְלֹא שָׁמַר אוֹתָהּ, עָבַר עַל מִצְוַת רִבּוֹנוֹ וְנִתְפַּס בְּחֶטְאוֹ.

וְכָל אוֹתָם שֶׁעָבְרוּ עַל דָּבָר אֶחָד שֶׁל הַתּוֹרָה נִתְפְּסוּ בָהּ. שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ שֶׁהִתְחַכֵּם עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, עָבַר עַל דָּבָר אֶחָד שֶׁל הַתּוֹרָה, וְגָרַם לוֹ לְהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ אֶת מַלְכוּתוֹ וּלְפַלֵּג אֶת הַמַּלְכוּת

דְּאַעֲבַר עַל אוֹרַיְיתָא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וְיוֹסֵף דְּהַוָּה יָדַע אוֹרַיְיתָא, וַאֲחוֹי נָפְלוּ בִידֵיהּ, אַמַּאי גְּלִגֵּל עֲלַיְיהוּ כָּל גְּלְגּוּלָא דָּא. וְהָא אִיהוּ יָדַע אוֹרַיְיתָא דְּאוֹלִיף לֵיהּ אֲבוּי. אֶלָּא, חַס וְשָׁלוֹם דְּיוֹסֵף גְּלְגֵּל עֲלַיְיהוּ גִּלְגּוּלִין לְנַקְמָא מִנַּיְיהוּ. אֶלָּא כָּל דָּא לָא עָבַד, אֶלָּא לְאַיְיתָאָה לַאֲחוּהָ בִּנְיָמִין לְגַבֵּיהּ, דְּתִאוּבְתֵּיהּ הָוָה לְגַבֵּיהּ. וְאִיהוּ לָא שָׁבַק לַאֲחוֹי לְמִנְפַּל, דְּהָא כְתִיב, וַיְצַו יוֹסֵף וַיְמַלְּאוּ אֶת כְּלֵיהֶם בָּר וְגו', וְכָל דָּא בְּגִין דְּלָא יִנְפְּלוּן.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, כַּד בְּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְסִיהֲרָא, הָוָה אִסְתַּכַּל בָּהּ תָּדִיר, כְּדִכְתִיב, (דברים יא) תָּמִיד עֵינֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בָּהּ, אַשְׁגָּחוּתָא דִילֵיהּ בָּהּ תָּדִיר, וּכְתִיב אָז רָאָהּ, דְּהָא שִׁמְשָׁא בְּאַשְׁגָּחוּתָא דִילֵיהּ בָּהּ, אִתְנְהִיר. וַיְסַפְּרָהּ, מָאי וַיְסַפְּרָהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (איוב כח) מְקוֹם סַפִּיר אֲבָנֶיהָ.

לשון הקודש

מִבְּנוֹ. מִי שֶׁעוֹבֵר עַל הַתּוֹרָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וְיוֹסֵף שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ תּוֹרָה, וְאֶחָיו נָפְלוּ בְיָדוֹ, לָמָּה גִּלְגֵּל עֲלֵיהֶם כָּל הַגִּלְגּוּל הַזֶּה, וַהֲרֵי הוּא יָדַע אֶת הַתּוֹרָה שֶׁלִּמֵּד אוֹתוֹ אָבִיו? אֶלָּא חַס וְשָׁלוֹם שֶׁיּוֹסֵף גִּלְגֵּל עֲלֵיהֶם גִּלְגּוּלִים לִנְקֹם מֵהֶם, אֶלָּא כָּל זֶה לֹא עָשָׂה אֶלָּא לְהָבִיא אֶת אָחִיו בִּנְיָמִין אֶצְלוֹ, שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ הָיְתָה אֵלָיו, וְהוּא לֹא הִשְׁאִיר אֶת אָחִיו לִפֹּל, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וַיְצַו יוֹסֵף וַיְמַלְּאוּ אֶת כְּלֵיהֶם בָּר וְגו', וְכָל זֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְּלוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַלְּבָנָה, הָיָה תָּמִיד מִסְתַּכֵּל בָּהּ, כַּכָּתוּב (דברים יא) תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ. הַשְׁגָּחָתוֹ בָהּ תָּמִיד. וְכָתוּב אָז רָאָהּ,

הֲכִינָה, דְּאִיהִי יָתְבָא בְּתִקּוּנָא, בִּתְרֵיסַר תְּחוּמִין, מִתְפַּלְּגָא בְּשִׁבְעִין קְסִירִין. אַתְקִין לָהּ בְּשִׁבְעָה סַמְכִין עִלָּאִין, לְאִתְנַהֲרָא וּלְיַתְבָא עַל שְׁלִימוּ. וְגַם חֲקָרָהּ, לְאַשְׁגָּחָא עֲלָהּ תָּדִיר, זִמְנָא בָתַר זִמְנָא, דְּלָא פָּסִיק לְעָלְמִין.

וּלְבָתַר אַזְהַר לֵיהּ לְבַר נָשׁ, וְאָמַר וַיֹּאמֶר לָאָדָם הֵן יִרְאַת יְיָ הִיא חָכְמָה וְסוּר מֵרָע בִּינָה. דְּהַאי מִתְעַטְּרָא עַל תַּתָּאֵי, לְדַחֲלָא וּלְמִנְדַּע לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינָהּ. וְסוּר מֵרָע בִּינָה, בְּרִירוּ מִפְּסָלוּתָא, דְּלָא לְמִקְרַב בַּהֲדֵיהּ. וּכְדֵין אַשְׁגָּחוּתָא (נ"א אַשְׁכָּחוּתָא) דְּבִינָה, לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכְּלָא בִיקָרָא דְּמַלְכָּא עִלָּאָה.

רִבִּי יוֹסֵי קָם בְּלֵילְיָא חַד לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא, וְהָוָה תַּמָּן עִמֵּיהּ חַד יוּדָאי, דְּאָעֲרַע בֵּיהּ בְּהַהוּא

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי הַשֶּׁמֶשׁ בְּהַשְׁגָּחָתוֹ בָהּ מְאִירָהּ. וַיְסַפְּרָהּ, מַה זֶּה וַיְסַפְּרָהּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כח) מְקוֹם סַפִּיר אֲבָנֶיהָ.

הֲכִינָה, שֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת בְּתִקּוּן בִּשְׁנֵים עָשָׂר תְּחוּמִים מְחֻלֶּקֶת לְשִׁבְעִים שָׂרִים, הִתְקִין אוֹתָהּ בְּשִׁבְעָה עַמּוּדִים עֶלְיוֹנִים לְהֵאוֹר וְלָשֶׁבֶת עַל שְׁלֵמוּת. וְגַם חֲקָרָהּ, לְהַשְׁגִּיחַ עָלֶיהָ תָּמִיד, פַּעַם אַחַר פַּעַם, שֶׁאֵין פּוֹסֵק לְעוֹלָמִים.

וְאַחַר כָּךְ הִזְהִיר אֶת הָאָדָם וְאָמַר, וַיֹּאמֶר לָאָדָם הֵן יִרְאַת ה' הִיא חָכְמָה וְסוּר מֵרָע בִּינָה, שֶׁהֲרֵי הִיא מִתְעַטֶּרֶת עַל הַתַּחְתּוֹנִים לִירָא וְלָדַעַת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּגְלָלָהּ. וְסוּר מֵרָע בִּינָה, בֵּרוּר מֵהַפְּסֹלֶת שֶׁלֹּא לִקְרַב עִמּוֹ, וְאָז הַשְּׁגָחַת [הַמְּצָאוּת] הַבִּינָה לָדַעַת וּלְהִסְתַּכֵּל בִּכְבוֹד הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן.

רִבִּי יוֹסֵי קָם לַיְלָה אֶחָד לְהִשְׁתַּדֵּל

בֵּיתָא. פָּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (משלי י) לֹא יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רֶשַׁע וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת. לֹא יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רֶשַׁע, אִלֵּין אִינּוּן דְּלָא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְאָזְלֵי בָּתַר מִלֵּי דְעַלְמָא, וּלְמִכְנַשׁ אוֹצְרִין דְּחִיּוּבָא. מַה כְּתִיב, וְאָבַד הָעֹשֶׁר הַהוּא בְּעִנְיַן רָע. בְּגִין דְּאִינּוּן אוֹצְרוֹת רֶשַׁע.

וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת, אִלֵּין דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְיָדְעִין אוֹרְחָהָא לְאִשְׁתַּדְּלָא בָּהּ. דְּהָא אוֹרַיְיתָא עֵץ חַיִּים אִקְרֵי, וְאִתְקְרִיאַת צְדָקָה. דִּכְתִיב, וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָנוּ.

דָּבָר אַחֵר, וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת, דָּא צְדָקָה מַמָּשׁ, וּבִתְרֵין גְּוָונִין אִיהוּ, וּבִתְרֵין סִטְרִין. קָרֵי בֵּיהּ אוֹרַיְיתָא, (דף קצט ע"ב) וְקָרֵי בֵּיהּ צְדָקָה, וְכֹלָּא חַד.

אָמַר הַהוּא יוּדָאי, וְקָרֵי בֵּיהּ שָׁלוֹם. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי,

לשון הקודש

בַּתּוֹרָה, וְהָיָה שָׁם עִמּוֹ יְהוּדִי אֶחָד שֶׁפָּגַשׁ בּוֹ בְּאוֹתוֹ הַבַּיִת. פָּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (משלי י) לֹא יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רֶשַׁע וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת. לֹא יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רֶשַׁע – אֵלּוּ הֵם שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, וְהוֹלְכִים אַחַר דִּבְרֵי הָעוֹלָם וְלִכְנֹס אוֹצְרוֹת רֶשַׁע. מַה כָּתוּב? (קהלת ה) וְאָבַד הָעֹשֶׁר הַהוּא בְּעִנְיַן רָע, מִשּׁוּם שֶׁהֵם אוֹצְרוֹת רֶשַׁע.

וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת – אֵלּוּ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְיוֹדְעִים דְּרָכֶיהָ לְהִשְׁתַּדֵּל בָּהּ, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת עֵץ חַיִּים, וְנִקְרֵאת צְדָקָה, שֶׁכָּתוּב (דברים ו) וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָנוּ. **דָּבָר** אַחֵר וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת – זוֹ צְדָקָה מַמָּשׁ, וְהִיא בִּשְׁנֵי גְוָנִים וּבִשְׁנֵי צְדָדִים. קוֹרֵא לוֹ תּוֹרָה וְקוֹרֵא לוֹ צְדָקָה, וְהַכֹּל אֶחָד.

אָמַר אוֹתוֹ הַיְּהוּדִי, וְקוֹרֵא לוֹ שָׁלוֹם.

הָכִי הוּא וַדָּאי דְּאִקְרֵי שָׁלוֹם. קָם הַהוּא יוּדָאי, וְאִשְׁתַּתַּף בַּהֲדֵיהּ, פָּתַח הַהוּא יוּדָאי וְאָמַר, (משלי כח) **עוֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע לָחֶם וּמְרַדֵּף רֵיקִים יִשְׂבַּע רִישׁ. הַאי קְרָא קַשְׁיָא, וְכִי שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְּאִיהוּ חַכִּים מִכָּל בְּנֵי עָלְמָא, הֵיךְ אָמַר דְּיִשְׁתָּדֵל בַּר נָשׁ לְמִפְּלַח אַרְעָא וּלְאִשְׁתַּדְּלָא אֲבַתְרֵיהּ, וְיִשְׁבּוֹק חַיֵּי עָלְמָא.**

אֶלָּא רָזָא אִיהוּ. **פָּתַח וְאָמַר,** (בראשית ב) **וַיִּקַּח יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּנִּיחֵהוּ בְגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ, וְאוּקְמוּהָ בְּרָזָא דְקָרְבָּנִין אִיהוּ. תָּא חֲזֵי, לְעָבְדָהּ, דָּא מַלְכָּא עִלָּאָה. וּלְשָׁמְרָהּ, דָּא מַלְכָּא תַּתָּאָה. עָלְמָא עִלָּאָה, וְעָלְמָא תַּתָּאָה. לְעָבְדָהּ** (לִדְכוּרָא) **בְּרָזָא דְזָכוֹר, וּלְשָׁמְרָהּ בְּרָזָא דְשָׁמוֹר.**

וּבְגִין כָּךְ, עוֹבֵד אַדְמָתוֹ, דָּא גַּן עֵדֶן. דְּאִצְטְרִיךְ לְמֶעְבַּד וּלְמִפְּלַח, וּלְאַמְשָׁכָא לָהּ בִּרְכָאן

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּךְ זֶה וַדַּאי שֶׁנִּקְרֵאת שָׁלוֹם. קָם אוֹתוֹ הַיְּהוּדִי וְהִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ. פָּתַח אוֹתוֹ הַיְּהוּדִי וְאָמַר, (משלי כח) עֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע לָחֶם וּמְרַדֵּף רֵיקִים יִשְׂבַּע רִישׁ. הַפָּסוּק הַזֶּה קָשֶׁה, וְכִי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא חָכָם מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, אֵיךְ אָמַר שֶׁיִּתְאַמֵּץ אָדָם לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה וּלְהִשְׁתַּדֵּל אַחֲרֶיהָ וְיַעֲזֹב חַיֵּי עוֹלָם?

אֶלָּא סוֹד הוּא. פָּתַח וְאָמַר, (בראשית ב) וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּנִּחֵהוּ בְגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ, וּבֵאֲרוּהוּ שֶׁהוּא בְּסוֹד הַקָּרְבָּנוֹת. בֹּא רְאֵה, לְעָבְדָהּ – זֶה הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. וּלְשָׁמְרָהּ – זֶה הַמֶּלֶךְ הַתַּחְתּוֹן. הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. לְעָבְדָהּ – [לַזָּכָר] בְּסוֹד שֶׁל זָכוֹר. וּלְשָׁמְרָהּ – בְּסוֹד שֶׁל שָׁמוֹר.

וּמִשּׁוּם כָּךְ עֹבֵד אַדְמָתוֹ זֶה גַּן עֵדֶן, שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת וְלַעֲבֹד וְלִמְשֹׁךְ לָהּ

מִלְּעֵילָא. וְכַד אִתְבָּרְכָא וְאִתְמַשְׁכָא לָהּ בִּרְכָאן מִלְּעֵילָא, אִיהוּ נָמֵי אִתְבָּרֵךְ בַּהֲדָהּ. תָּא חָזֵי, דְּכַהֲנָא דִּמְבָרֵךְ, מִתְבָּרֵךְ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (במדבר ו) וַאֲנִי אֲבָרְכֵם. וּבְגִין כָּךְ, עוֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע לָחֶם, דָּא הוּא מְזוֹנָא דִּלְעֵילָא. וּמְרַדֵּף רֵיקִים, מָאן דְּיִתְדַּבַּק בְּסִטְרָא אַחֲרָא, דְּאִיהוּ מְרַדֵּף רֵיקִים. יִשְׂבַּע רִישׁ וַדָּאי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, זַכָּאָה אַנְתְּ, דְּזָכִית לְהַאי מִלָּה.

תוּ פָּתַח וְאָמַר קְרָא אֲבַתְרֵיהּ, (משלי כח) אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת, דָּא הוּא בַר נָשׁ דְּמְהֵימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ, כְּגוֹן רִבִּי יֵיסָא סָבָא. דְּאַף עַל גַּב דְּהַוָּה לֵיהּ מֵיכְלָא דְהַהוּא יוֹמָא לְמֵיכַל, לָא הָוָה מַתְקִין לֵיהּ עַד דְּשָׁאִיל מְזוֹנֵיהּ קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא. לְבָתַר דְּצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ וְשָׁאִיל מְזוֹנֵיהּ קַמֵּי מַלְכָּא, כְּדֵין הָוָה מְתַקִּין. וְהָוָה אָמַר תָּדִיר, לָא נְתַקִּין, עַד דְּיִנָּתְנוּן מִבֵּי מַלְכָּא.

לשון הקודש

בִּרְכוֹת מִלְּמַעְלָה, וּכְשֶׁמִּתְבָּרֶכֶת וְנִמְשָׁכוֹת לָהּ בִּרְכוֹת מִלְּמַעְלָה, גַּם הוּא מִתְבָּרֵךְ עִמָּהּ. בֹּא רְאֵה שֶׁהַכֹּהֵן שֶׁמְּבָרֵךְ מִתְבָּרֵךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ו) וַאֲנִי אֲבָרְכֵם. וּמִשּׁוּם כָּךְ עֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע לָחֶם – זֶהוּ הַמָּזוֹן שֶׁלְּמַעְלָה. וּמְרַדֵּף רֵיקִים – מִי שֶׁיִּתְדַּבֵּק בַּצַּד הָאַחֵר שֶׁהוּא מְרַדֵּף רֵיקִים – יִשְׂבַּע רִישׁ וַדַּאי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אַשְׁרֶיךָ שֶׁזָּכִיתָ לַדָּבָר הַזֶּה.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר פָּסוּק אַחֲרָיו, (משלי כח) אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת. זֶהוּ אָדָם שֶׁבּוֹ אֱמוּנַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ רַבִּי יֵיסָא הַזָּקֵן, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהָיָה לוֹ מַאֲכָל שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם לֶאֱכֹל, לֹא הָיָה מַתְקִין אוֹתוֹ עַד שֶׁהָיָה מְבַקֵּשׁ מְזוֹנוֹ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. אַחַר שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ וּבִקֵּשׁ

וְאָץ לְהַעֲשִׁיר לֹא יִנָּקֶה, בְּגִין דְּלָא בָעָא לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי חַיִּין דְּעַלְמָא דֵּין, וְחַיִּין דְּעַלְמָא דְּאָתֵי. הַשְׁתָּא דְּאִיהִי שַׁעְתָּא לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא, נִשְׁתַּדֵּל.

פְּתַח הַהוּא גַּבְרָא בְּרָזָא דְּחֶלְמָא וְאָמַר, וַיִּזְכּוֹר יוֹסֵף אֶת הַחֲלוֹמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וְגו'. וַיִּזְכּוֹר יוֹסֵף אֶת הַחֲלוֹמוֹת, וְכִי יוֹסֵף אַמַּאי (נ"א אָמַר אוֹ) אַדְכַּר לוֹן אִינּוּן חֲלוֹמוֹת דְּחָלַם לְהוּ. וּמַה סַגְיָא לֵיהּ אִלּוּ לָא אַדְכַּר לְהוּ, דְּהָא יוֹסֵף חַכִּים הָוָה, וּכְתִיב, כָּל עָרוּם יַעֲשֶׂה בְדָעַת וּכְסִיל יִפְרֹשׂ אִוֶּלֶת.

אֲבָל, כֵּיוָן דְּחָמָא דְּאִינּוּן אָתוּ, וְסָגְדֵי לֵיהּ אַפִּין עַל אַרְעָא. כְּדֵין אִדְכַּר מִמַּה דְּחָלַם לְהוּ, כַּד הָוָה עִמְּהוֹן. דִּכְתִיב, וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי וְגַם נִצָּבָה וְהִנֵּה תְּסֻבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיָן לַאֲלֻמָּתִי. אָמַר יוֹסֵף

לשון הקודש

מְזוֹנוֹ מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ, אָז הָיָה מַתְקִין, וְהָיָה תָּמִיד אוֹמֵר: לֹא נַתְקִין עַד שֶׁיִּנָּתְנוּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ.

וְאָץ לְהַעֲשִׁיר לֹא יִנָּקֶה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא רָצָה לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, שֶׁהִיא הַחַיִּים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַחַיִּים שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא. עַכְשָׁו שֶׁהִיא הַשָּׁעָה לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה – נִשְׁתַּדֵּל.

פְּתַח אוֹתוֹ הָאִישׁ בְּסוֹד הַחֲלוֹם וְאָמַר, וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֵת הַחֲלֹמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וְגוֹ'. וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֵת הַחֲלֹמוֹת, וְכִי לָמָּה יוֹסֵף [אָמַר אוֹ] זָכַר לָהֶם אוֹתָם הַחֲלוֹמוֹת שֶׁחָלַם לָהֶם, וּמַה הוֹעִיל לוֹ אִלּוּ לֹא הִזְכִּיר לָהֶם, שֶׁהֲרֵי יוֹסֵף הָיָה חָכָם, וְכָתוּב כָּל עָרוּם יַעֲשֶׂה בְדָעַת וּכְסִיל יִפְרֹשׂ אִוֶּלֶת?

אֲבָל כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁהֵם בָּאוּ וּמִשְׁתַּחֲוִים לוֹ אַפַּיִם עַל הָאָרֶץ, אָז נִזְכַּר מִמַּה שֶׁחָלַם לָהֶם כְּשֶׁהָיָה עִמָּהֶם, שֶׁכָּתוּב וְהִנֵּה קָמָה

בְּשַׁעְתָּא דְּחָמָא דְּכָרְעִין אֲחוֹי קַמֵּיהּ. דִּכְתִיב, וַיָּבֹאוּ אֲחֵי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ אַפַּיִם אַרְצָה, כְּדֵין וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלֹמוֹת אֲשֶׁר חָלַם. דְּהָא חָמָא דְּהֲווּ מִתְקַיְּימֵי.

תוּ, וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלֹמוֹת אֲשֶׁר חָלַם, אַדְּכַּר לוֹן. בְּגִין דְּלֵית נַשְׁיוּ קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא חֶלְמָא דְּאִיהוּ טָבָא, בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאַדְכָּרָא לֵיהּ דְּלָא יִתְנְשֵׁי, וּכְדֵין אִתְקַיַּים. דְּהָא כְּמָה דְּאִתְנְשֵׁי קַמֵּיהּ דְּבַר נָשׁ, הָכִי אִתְנְשֵׁי עֲלֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, חֶלְמָא דְּלָא אִתְפַּשַּׁר, כְּאִגַּרְתָּא דְּלָא מִתְקַרְיָא, וְתָא חֲזֵי, בְּגִין דְּלָא אִדְכַּר, כְּמַאן דְּלָא יָדַע לֵיהּ. וְעַל דָּא, מָאן דְּאִתְנְשֵׁי מִנֵּיהּ חֶלְמָא וְלָא יָדַע לֵיהּ, לָא קָיְימָא עֲלֵיהּ לְאִתְקָיְימָא. וּבְגִין דָּא יוֹסֵף הָוָה דָכִיר חֶלְמֵיהּ, בְּגִין לְאִתְקַיְּימָא. בְּגִין דְּלָא

לשון הקודש

אַלְמָתִי וְגַם נִצָּבָה וְהִנֵּה תְּסֻבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיָן לַאֲלֻמָּתִי. אָמַר יוֹסֵף בְּשָׁעָה שֶׁרָאָה שֶׁכּוֹרְעִים אֶחָיו לְפָנָיו, שֶׁכָּתוּב וַיָּבֹאוּ אֲחֵי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ אַפַּיִם אָרְצָה, אָז וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֵת הַחֲלֹמוֹת אֲשֶׁר חָלַם, שֶׁהֵרֵי רָאָה שֶׁהֵם קַיָּמִים.

עוֹד, וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֵת הַחֲלֹמוֹת אֲשֶׁר חָלַם – זָכַר אוֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁאֵין שִׂבְחָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהֵרֵי חֲלוֹם שֶׁהוּא טוֹב, צָרִיךְ אָדָם לְהַזְכִּירוֹ, שֶׁלֹּא יִשָּׁכַח, וְאָז מִתְקַיֵּם, שֶׁהֵרֵי כְּמוֹ שֶׁנִּשְׁכָּח לִפְנֵי הָאָדָם, כָּךְ נִשְׁכָּח עָלָיו.

בֹּא רְאֵה, חֲלוֹם שֶׁלֹּא נִפְתַּר, כְּאִגֶּרֶת שֶׁלֹּא נִקְרָאָה. וּבֹא רְאֵה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִזְכָּר, כְּמִי שֶׁלֹּא הִכִּיר אוֹתוֹ. וְעַל זֶה, מִי שֶׁנִּשְׁכַּח מִמֶּנּוּ חֲלוֹם וְלֹא יָדַע אוֹתוֹ, לֹא עוֹמֵד עָלָיו לְהִתְקַיֵּם. וּמִשּׁוּם זֶה יוֹסֵף הָיָה זוֹכֵר אֶת חֲלוֹמוֹ, כְּדֵי לְהִתְקַיֵּם, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יִשָּׁכַח הַחֲלוֹם מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם, וְהָיָה

יִתְנַשֵּׁי חֶלְמָא מִנֵּיהּ לְעָלַם, וְהַוָה מְחַכֶּה לֵיהּ תָּדִיר. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מְרַגְּלִים אַתֶּם, אִיהוּ דָּכִיר חֶלְמָא. אֲבָל מִלָּה לָא אָמַר לוֹן, אֶלָּא מְרַגְּלִים אַתֶּם.

פְּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (קהלת ה) כִּי בָא הַחֲלוֹם בְּרוֹב עִנְיָן וְקוֹל כְּסִיל בְּרוֹב דְּבָרִים. כִּי בָא הַחֲלוֹם בְּרוֹב עִנְיָן, הָא אוּקְמוּהָ. דְּכַמָּה אִינּוּן סְמִיכִין בְּחֶלְמָא, וּמְמַנָּן דַּרְגִּין עַל דַּרְגִּין. עַד דְּחָלְמִין מִנְּהוֹן קְשׁוֹט כֻּלְּהוּ, וּמִנְּהוֹן דְּאִית בְּהוֹן קְשׁוֹט וּכְדִיבוּ. אֲבָל לְאִינּוּן זַכָּאֵי קְשׁוֹט, לָא אִתְגְּלֵי לוֹן מִלִּין כְּדִיבָן כְּלוּם, אֶלָּא כֻּלְּהוּ קְשׁוֹט.

תָּא חֲזֵי, דָּנִיֵּאל מַה כְּתִיב בֵּיהּ, (דניאל ב) אֱדַיִן לְדָנִיֵּאל בְּחֶזְוָא דִּי לֵילְיָא (דף ר ע"א) רָזָא גַלֵי. וּכְתִיב, (דניאל ז) דָּנִיֵּאל חֵלֶם חֲזָה וְחֶזְוֵי רֵאשֵׁהּ עַל מִשְׁכְּבֵיהּ בֵּאדַיִן חֶלְמָא כְתַב. וְאִי אִית בֵּיהּ מִלִּין כְּדִיבָן, אַמַּאי אִיכְתִּיב

לשון הקודש

תָּמִיד מְצַפֶּה לוֹ. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מְרַגְּלִים אַתֶּם. הוּא זָכַר אֶת הַחֲלוֹם, אֲבָל לֹא אָמַר לָהֶם דָּבָר, אֶלָּא מְרַגְּלִים אַתֶּם.

פְּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (קהלת ה) כִּי בָא הַחֲלוֹם בְּרֹב עִנְיָן וְקוֹל כְּסִיל בְּרֹב דְּבָרִים. כִּי בָא הַחֲלוֹם בְּרֹב עִנְיָן, הִנֵּה פֵּרְשׁוּהָ שֶׁכַּמָּה הֵם הָעוֹזְרִים בַּחֲלוֹם, וּמְמֻנִּים דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, עַד שֶׁהַחֲלוֹמוֹת מֵהֶם כֻּלָּם אֱמֶת, וּמֵהֶם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אֱמֶת וְכָזָב. אֲבָל לְאוֹתָם צַדִּיקֵי הָאֱמֶת, אֵין מִתְגַּלִּים לָהֶם דְּבָרִים כּוֹזְבִים כְּלוּם, אֶלָּא כֻּלָּם אֱמֶת.

בֹּא רְאֵה דָּנִיֵּאל מַה כָּתוּב בּוֹ, (דניאל ב) אָז לְדָנִיֵּאל בְּחֶזְיוֹן הַלַּיְלָה סוֹד גִּלָּה, וְכָתוּב (שם ז) דָּנִיֵּאל רָאָה חֲלוֹם בִּהְיוֹתוֹ יָשֵׁן עַל מִשְׁכָּבוֹ, אָז כָּתַב אֶת הַחֲלוֹם. וְאִם יֵשׁ בּוֹ

בֵּין כְּתוּבִים. אֶלָּא אִינּוּן זַכָּאֵי קְשׁוֹט, בְּשַׁעְתָּא דְּנִשְׁמַתְהוֹן סָלְקִין. לָא מִתְחַבְּרָן בְּהוּ, אֶלָּא מִלִּין קַדִּישִׁין. דְּאוֹדְעִין לוֹן מִלֵּי דְקִשׁוֹט, מִלִּין קָיְמָן דְּלָא מִשַּׁקְּרָן לְעָלְמִין.

וְאִי תֵּימָא, הָא תְּנַן דְּדָוִד מַלְכָּא לָא חָמָא חֶלְמָא טָבָא. הָא אִשְׁתְּמַע דְּהַוָּה חָמֵי דָּוִד מִלִּין דְּלָא קְשׁוֹט. אֶלָּא וַדַּאי, כָּל יוֹמוֹי הָוָה מִשְׁתַּדֵּל לְאוֹשְׁדָּא דָּמִין, וְאַגַּח קְרָבִין, וְכָל חֶלְמוֹי לָא הֲווֹ אֶלָּא חֶלְמִין בִּישִׁין. חוּרְבָּא וְשׁוֹמְמוּתָא וְדָמָא וְאוֹשִׁידוּ דְדָמִין, וְלָא חֶלְמָא דִשְׁלָם.

וְאִי תֵּימָא, לְבַר נָשׁ טַב אַחֲזִיאוּ לֵיהּ חֶלְמָא בִישָׁא, הָכִי הוּא וַדַּאי. כָּל אִינּוּן בִּישִׁין דְּזַמִּינִין לְאִתְדַּבְּקָא עַל אִינּוּן דְּעָבְרֵי עַל פִּתְגָמֵי דְאוֹרַיְיתָא, וְאִינּוּן עוֹנָשִׁין דְּזַמִּינִין לְאִתְעָנָשָׁא בְּהַהוּא עָלְמָא,

לשון הקודש

דְּבָרִים כּוֹזְבִים, לָמָּה נִכְתַּב בֵּין הַכְּתוּבִים? אֶלָּא אוֹתָם צַדִּיקֵי אֱמֶת, בְּשָׁעָה שֶׁנִּשְׁמוֹתֵיהֶם עוֹלוֹת, לֹא מִתְחַבְּרִים בָּהֶם אֶלָּא דְּבָרִים קְדוֹשִׁים, שֶׁמּוֹדִיעִים לוֹ דִּבְרֵי אֱמֶת, דְּבָרִים קַיָּמִים, שֶׁלֹּא מְשַׁקְּרִים לְעוֹלָמִים.

וְאִם תֹּאמַר, הִנֵּה שָׁנִינוּ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ לֹא רָאָה חֲלוֹם טוֹב, הִנֵּה נִשְׁמַע שֶׁהָיָה רוֹאֶה דָּוִד דְּבָרִים שֶׁלֹּא אֱמֶת? אֶלָּא וַדַּאי, כָּל יָמָיו הָיָה מִשְׁתַּדֵּל לִשְׁפֹּךְ דָּמִים וְנִלְחַם קְרָבוֹת, וְכָל חֲלוֹמוֹת לֹא הָיוּ אֶלָּא חֲלוֹמוֹת רָעִים, חֻרְבָּן וּשְׁמָמָה וְדָם וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, וְלֹא חֲלוֹם שֶׁל שָׁלוֹם.

וְאִם תֹּאמַר, לְאָדָם טוֹב מַרְאִים חֲלוֹם רָע? כָּךְ זֶה וַדַּאי. כָּל אוֹתָם רָעוֹת שֶׁעֲתִידִים לְהַשִּׂיג – עַל אוֹתָם שֶׁעוֹבְרִים עַל דִּבְרֵי תוֹרָה, וְאוֹתָם עֲנָשִׁים שֶׁעֲתִידִים לְהֵעָנֵשׁ בָּעוֹלָם הַהוּא כֻּלָּם רוֹאֶה, כְּדֵי

כֻּלְּהוּ חָמֵי. בְּגִין דְּכָל שַׁעְתָּא יְהֵא דְּחִילוּ דְּמָרֵיהּ עֲלֵיהּ, וְהָא אִתְעָרוּ. דִּכְתִיב, (קהלת ג) וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו, זֶה חֲלוֹם רָע. וְעַל דָּא, לְהַהוּא זַכָּאָה, אַחֲזִיוּ לֵיהּ חֶלְמָא בִּישָׁא, כְּמָה דְּאִתְּמַר.

תָּא חֲזֵי, דְּהָא תָּנֵינָן, דְּהַהוּא בַּר נָשׁ דְּחָמֵי חֶלְמָא, בָּעֵי לֵיהּ לְמִפְּתַּח פּוּמֵיהּ בֵּיהּ קַמֵּי בְּנֵי נָשָׁא דְּרַחֲמֵי לֵיהּ. בְּגִין דְּיִסְתַּלַּק רְעוּתָא דִּלְהוֹן לְגַבֵּיהּ לְטַב, וְיִפְּתְּחוּן פּוּמַיְיהוּ לְטַב, וְיִשְׁתַּכַּח רְעוּתָא וּמִלָּה כֹּלָּא לְטַב. רְעוּתָא דְּאִיהִי מַחֲשָׁבָה, שֵׁרוּתָא דְּכֹלָּא, וּמִלָּה דְּאִיהִי סִיּוּמָא דְּכֹלָּא. וְעַל דָּא אִשְׁתַּכַּח דְּהָא שְׁלִימוּ אִיהוּ בְּרָזָא עִלָּאָה.

וּבְגִין כָּךְ אִתְקַיַּים כֹּלָּא, וּבְעִינָן רְחִימִין דְּבַר נָשׁ (נ"א רְחִימִין עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ) בְּגִין לְאִתְקַיְּימָא בְּהַהוּא פִּשְׁרָא טָבָא, וְכֹלָּא אִיהוּ כְּדְקָא יָאוּת. וּבְגִין כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

שֶׁכָּל שָׁעָה תִּהְיֶה יִרְאַת אֲדוֹנוֹ עָלָיו. וְהִנֵּה הֵעִירוּ שֶׁכָּתוּב (קהלת ג) וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו – זֶה חֲלוֹם רָע. וְעַל זֶה לְאוֹתוֹ צַדִּיק מַרְאִים לוֹ חֲלוֹם רָע, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

בֹּא רְאֵה, שֶׁהִנֵּה שָׁנִינוּ, שֶׁאוֹתוֹ אָדָם שֶׁרוֹאֶה חֲלוֹם, צָרִיךְ לוֹ לִפְתֹּחַ אֶת פִּיו בּוֹ לִפְנֵי אֲנָשִׁים שֶׁאוֹהֲבִים אוֹתוֹ, כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה רְצוֹנָם אֵלָיו לְטוֹב וְיִפְתְּחוּ פִּיהֶם לְטוֹב, וְיִמָּצֵא הָרָצוֹן וְהַדָּבָר הַכֹּל לְטוֹב. הָרָצוֹן שֶׁהוּא הַמַּחֲשָׁבָה רֵאשִׁית הַכֹּל, וְהַמִּלָּה שֶׁהִיא סִיּוּם הַכֹּל. וְעַל כֵּן נִמְצָא שֶׁהִנֵּה הוּא שְׁלֵמוּת בְּסוֹד עֶלְיוֹן.

וּמִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל מִתְקַיֵּם, וּצְרִיכִים אוֹהֲבֵי הָאִישׁ לְהִתְקַיֵּם בְּאוֹתוֹ פִּתְרוֹן טוֹב, וְהַכֹּל הוּא כָּרָאוּי. וּמִשּׁוּם כָּךְ

הוּא אוֹדַע לֵיהּ לְבַר נָשׁ, כָּל חַד וְחַד, בְּהַהוּא דַּרְגָּא דִילֵיהּ, כְּמָה דְאִיהוּ. וּבְהַהוּא גַּוְונָא דְכָל חַד וְחַד, כְּמָה דְאִיהוּ חֶלְמָא. אָמַר הַהוּא יוּדָאי, וַדַּאי דְחֶלְמָא לָאו אִיהוּ אֶלָּא לְבַר נָשׁ זַכָּאָה, דְאִיהוּ חָמָא חֶלְמָא כְּדְקָא חָזֵי.

וְתָא חָזֵי, דְּכַד בַּר נָשׁ נָאִים עַל עַרְסֵיהּ, נִשְׁמָתֵיהּ נָפְקָא וְשַׁטְיָא בְעַלְמָא לְעֵילָא, וְעָאלַת בְּאַתְרָא דְעָאלַת. וְכַמָּה חֲבִילֵי טְהִירִין, קָיְימִין וְאָזְלִין בְּעַלְמָא, וּפָגְעִין בָּהּ בְּהַהִיא נִשְׁמָתָא. אִי זַכָּאָה הִיא, סַלְקָא לְעֵילָא וְחָמַאת מַה דְּחָמַאת. וְאִי לָאו, אִתְאַחֲדַת בְּהַהוּא סִטְרָא, וּמוֹדִיעִין לָהּ מִלִּין כְּדִיבָן, אוֹ מִלִּין דְּזַמִּינִין לְמֵיתֵי לִזְמַן קָרִיב. וְכַד אִתְעַר הַהִיא נִשְׁמָתָא דְבֵיהּ, אִיהִי מוֹדְעָא לֵיהּ מַה דְּחָמַאת.

וְעַל דָּא, לְבַר נָשׁ דְּלָאו אִיהוּ זַכָּאָה, מוֹדִיעִין לֵיהּ

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹדִיעַ לָאָדָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁלּוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא, וּבְאוֹתוֹ גָּוֵן שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד אוֹמֵר שֶׁיִּהְיֶה חֲלוֹם. אָמַר אוֹתוֹ יְהוּדִי, וַדַּאי שֶׁהַחֲלוֹם אֵינוֹ אֶלָּא לְאָדָם צַדִּיק, שֶׁהוּא רָאָה חֲלוֹם כָּרָאוּי.

וּבָא וּרְאֵה, שֶׁכַּאֲשֶׁר אָדָם יָשֵׁן עַל מִטָּתוֹ, נִשְׁמָתוֹ יוֹצֵאת וּמְשׁוֹטֶטֶת בָּעוֹלָם לְמַעְלָה וְנִכְנֶסֶת לְמָקוֹם שֶׁנִּכְנֶסֶת, וְכַמָּה קְבוּצוֹת מַזִּיקִים עוֹמְדִים וְהוֹלְכִים בָּעוֹלָם וּפוֹגְשִׁים אֶת אוֹתָהּ הַנִּשְׁמָה. אִם הִיא צַדִּיקָה, עוֹלָה לְמַעְלָה וְרוֹאָה מַה שֶּׁרוֹאָה. וְאִם לֹא, נֶאֱחֶזֶת בַּצַּד הַהוּא, וּמוֹדִיעִים לָהּ דְּבָרִים כּוֹזְבִים אוֹ דְּבָרִים שֶׁעֲתִידִים לָבֹא לַזְּמַן הַקָּרוֹב. וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת אוֹתָהּ הַנִּשְׁמָה שֶׁבּוֹ, הִיא מוֹדִיעָה לוֹ מַה שֶּׁרָאֲתָה.

וְעַל כֵּן לְאָדָם שֶׁאֵינוֹ צַדִּיק מוֹדִיעִים לוֹ

חֶלְמָא טָבָא דְּלָאו אִיהוּ קְשׁוֹט. כֹּלָּא בְּגִין לְאַסְטָאָה לֵיהּ מֵהַהוּא אֹרַח קְשׁוֹט. כֵּיוָן דְּאִיהוּ אַסְטֵי אוֹרְחֵיהּ מֵאֹרַח קְשׁוֹט, מְסָאֲבִין לֵיהּ. דְּכָל מָאן דְּאָתֵי לְאִתְדַּכָּאָה, מְדַכְּאִין לֵיהּ. וּמַאן דְּאָתֵי לְאִסְתַּאֲבָא, מְסָאֲבִין לֵיהּ. וְהָא וַדָּאי אִתְּמַר הָכִי.

יָתְבוּ עַד דְּסָלִיק צַפְּרָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וַדָּאי לָא נִזְכַּר שְׁמֵיהּ דְּיוֹסֵף בְּאִינּוּן דְּגָלִים. דִּכְתִיב, דֶּגֶל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם, וְלָא כְתִיב דֶּגֶל מַחֲנֵה יוֹסֵף. בְּגִין דְּאִתְגָּאֵי עַל אֲחוֹי, וְהָא אִתְּמַר. (במדבר ב)

אָמַר הַהוּא יוּדָאי, וַדָּאי שְׁמַעְנָא דְּיוֹסֵף אִיהוּ בְעַלְמָא דִּדְכוּרָא, וְכֻלְּהוּ שִׁבְטִין בְּעַלְמָא דְּנוּקְבָא אִינּוּן. וְעַל דָּא לָא אִתְכְּלִיל יוֹסֵף עִמְּהוֹן, בְּגִין דְּאִיהוּ בְעַלְמָא דִּדְכוּרָא עִמְּהוֹן (נ"א ל"ג עִמְּהוֹן)**.**

מַה כְּתִיב, כֻּלָּנוּ בְּנֵי אִישׁ אֶחָד נָחְנוּ. נָחְנוּ, אֲנַחְנוּ

לשון הקודש

חֲלוֹם טוֹב שֶׁאֵינוֹ אֱמֶת, הַכֹּל כְּדֵי לְהַסְטוֹתוֹ מֵאוֹתָהּ דֶּרֶךְ הָאֱמֶת. כֵּיוָן שֶׁהוּא הֵסִיט אֶת דַּרְכּוֹ מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת, מְטַמְּאִים אוֹתוֹ. שֶׁכָּל מִי שֶׁבָּא לְהִטָּהֵר – מְטַהֲרִים אוֹתוֹ, וּמִי שֶׁבָּא לְהִטָּמֵא – מְטַמְּאִים אוֹתוֹ. הִנֵּה וַדַּאי כָּךְ נִתְבָּאֵר.

יָשְׁבוּ עַד שֶׁעָלָה הַבֹּקֶר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי לֹא זָכַר שְׁמוֹ שֶׁל יוֹסֵף בְּאוֹתָם דְּגָלִים, שֶׁכָּתוּב (במדבר ב) דֶּגֶל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם, וְלֹא כָתוּב דֶּגֶל מַחֲנֵה יוֹסֵף, מִשּׁוּם שֶׁהִתְגָּאָה עַל אֶחָיו, וְהִנֵּה נִתְבָּאֵר. **אָמַר** אוֹתוֹ הַיְּהוּדִי, וַדַּאי שָׁמַעְתִּי, שֶׁיּוֹסֵף הוּא בְּעוֹלַם הַזָּכָר, וְכָל הַשְּׁבָטִים הֵם בְּעוֹלַם הַנְּקֵבָה, וְעַל כֵּן לֹא נִכְלָל יוֹסֵף עִמָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא בְּעוֹלַם הַזָּכָר עִמָּהֶם. **מַה** כָּתוּב? כֻּלָּנוּ בְּנֵי אִישׁ אֶחָד נָחְנוּ.

מִיבְעֵי לֵיהּ. אַמַּאי חָסֵר א'. אֶלָּא, בְּגִין דְּרָזָא דִּבְרִית לָא אִשְׁתַּכַּח עִמְּהוֹן, אִסְתַּלַּק מִתַּמָּן א'. דְּהָא א' דְּכוּרָא אִיהוּ. וְעַל דָּא ב' אִיהִי נוּקְבָא, א' דְּכוּרָא. וּבְגִין דָּא אִסְתַּלַּק א' מִתַּמָּן, וְאִשְׁתָּאֲרוּ אִינּוּן נוּקְבֵי לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא.

וּלְבָתַר אָמְרוּ, כֵּנִים אֲנַחְנוּ, אִתּוֹסַף א'. אָמְרוּ וְלָא יָדְעֵי מַה קָאֲמְרוּ. בְּגִין דְּיוֹסֵף אִשְׁתַּכַּח תַּמָּן, וְאַשְׁלִימוּ מִלָּה, וְאָמְרוּ אֲנַחְנוּ. מְנָלָן, דִּכְתִיב וַיֹּאמְרוּ שְׁנֵים עָשָׂר עֲבָדֶיךָ אַחִים אֲנָחְנוּ, וְיוֹסֵף אִיהוּ בְּחוּשְׁבָּנָא, כַּד עָאל בְּחוּשְׁבָּנָא, אָמְרוּ אֲנַחְנוּ. וְכַד לָא עָאל בְּחוּשְׁבָּנָא, אָמְרוּ נָחְנוּ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כָּל הָנֵי מִלִּין דְּקָאֲמָרָן הָכָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בְּהוּ, דְּהָא שְׁכִינְתָּא (דף ר ע"ב) לָא אַעֲדֵי מֵהָכָא. כְּדִכְתִיב, (מלאכי ג) אָז נִדְּבְרוּ יִרְאֵי יְיָ

לשון הקודש

נָחְנוּ? אַחְנוּ הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב! לָמָּה חָסֵר א'? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁסּוֹד הַבְּרִית לֹא נִמְצָא עִמָּם. הִסְתַּלֵּק מִשָּׁם א', שֶׁהֲרֵי א' הוּא זָכָר. וְעַל כֵּן ב' הִיא נְקֵבָה, א' זָכָר. וּמִשּׁוּם כָּךְ א' הִסְתַּלֵּק מִשָּׁם, וְנִשְׁאֲרוּ אוֹתָן נְקֵבוֹת אֵצֶל הַשְּׁכִינָה.

אַחַר כָּךְ אָמְרוּ כֵּנִים אֲנַחְנוּ. נוֹסְפָה א'. אָמְרוּ וְלֹא יָדְעוּ מָה אָמְרוּ, מִשּׁוּם שֶׁיּוֹסֵף נִמְצָא שָׁם, וְהִשְׁלִימוּ הַדָּבָר וְאָמְרוּ אֲנַחְנוּ. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמְרוּ שְׁנֵיהֶם עָשָׂר עֲבָדֶיךָ אַחִים אֲנַחְנוּ. וְיוֹסֵף הוּא בַּחֶשְׁבּוֹן. כְּשֶׁנִּכְנַס בַּחֶשְׁבּוֹן, אָמְרוּ אֲנַחְנוּ. וּכְשֶׁלֹּא נִכְנַס בַּחֶשְׁבּוֹן, אָמְרוּ נָחְנוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ שֶׁאָמַרְנוּ כָּאן, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָהֶם, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה לֹא זָזָה מִכָּאן,

אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב יְיָ וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי יְיָ וּלְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ:

וַיֶּאֱסוֹף אוֹתָם אֶל מִשְׁמָר שְׁלֹשֶׁת יָמִים. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הַלָּלוּ לָמָּה? אֶלָּא שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הַלָּלוּ כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים שֶׁל שְׁכֶם, שֶׁכָּתוּב (בראשית לד) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹתָם כֹּאֲבִים.

בָּא רְאֵה מַה כָּתוּב בּוֹ, וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי זֹאת עֲשׂוּ וְחְיוּ. לְאַחֲזָאָה דְּלָא עָבַד אִיהוּ, כְּמָה דְּאִינוּן עָבְדוּ בִּשְׁכֶם. דְּגָרְמוּ לְאַנְשֵׁי שְׁכֶם לְקַבְּלָא עֲלַיְיהוּ הַאי זֹאת, רָזָא דִּבְרִית. וּלְבָתַר דְּעָבָדוּ קִיּוּמָא דָא, קָטִילוּ לוֹן, וְלָא אִשְׁתָּאַר מִנְּהוֹן חַד. וְאִיהוּ מַה כְּתִיב, זֹאת עֲשׂוּ וְחְיוּ. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאֶת הָאֱלֹהִים אֲנִי יָרֵא, נָטִיר קְיָימָא. וְכָל גִּלְגּוּלָא דָא לָא הָוָה אֶלָּא בְּגִינֵיהּ דִּבְנְיָמִין:

לשון הקודש

כַּכָּתוּב (מלאכי ג) אָז נִדְּבְרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב ה' וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי ה' וּלְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ.

וַיֶּאֱסֹף אֹתָם אֶל מִשְׁמָר שְׁלֹשֶׁת יָמִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הַלָּלוּ לָמָּה? אֶלָּא שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הַלָּלוּ כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים שֶׁל שְׁכֶם, שֶׁכָּתוּב (בראשית לד) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹתָם כֹּאֲבִים.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב בּוֹ, וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי זֹאת עֲשׂוּ וְחְיוּ. לְהַרְאוֹת שֶׁהוּא לֹא עָשָׂה כְּמוֹ שֶׁהֵם עָשׂוּ בִּשְׁכֶם, שֶׁגָּרְמוּ לְאַנְשֵׁי שְׁכֶם לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם אֶת זֹאת, סוֹד הַבְּרִית, וְאַחַר שֶׁעָשׂוּ הַבְּרִית הַזּוֹ, הָרְגוּ אוֹתָם, וְלֹא נִשְׁאַר מֵהֶם אֶחָד. וְהוּא מַה כָּתוּב? זֹאת עֲשׂוּ וְחְיוּ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאֶת הָאֱלֹהִים אֲנִי יָרֵא, שָׁמַר הַבְּרִית. וְכָל הַגִּלְגּוּל הַזֶּה לֹא הָיָה אֶלָּא בִּשְׁבִיל בִּנְיָמִין.

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו אֲבָל אֲשֵׁמִים אֲנַחְנוּ עַל אָחִינוּ וְגוֹ'. וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו, דָּא שִׁמְעוֹן וְלֵוִי, כְּמָה דְּהֲוָה בְּקַדְמִיתָא. דִּכְתִיב, (בראשית לז) **וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו הִנֵּה בַּעַל הַחֲלֹמוֹת הַלָּזֶה בָּא. מַה לְּהַלָּן שִׁמְעוֹן וְלֵוִי, אוֹף הָכָא שִׁמְעוֹן וְלֵוִי.**

תָּא חֲזֵי, מָאן אִישׁ וּמַאן אָחִיו. אֶלָּא אִישׁ, דָּא שִׁמְעוֹן, כְּתִיב הָכָא אִישׁ, וּכְתִיב הָתָם (במדבר כה) **וְהִנֵּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא. מַה לְּהַלָּן מִשִּׁמְעוֹן, אוֹף הָכָא נָמֵי שִׁמְעוֹן. וּבְגִין דְּאַהֲדַר בִּתְשׁוּבָה, בָּכָה וְאִתְנֶחָם עַל דָּא. וְאָמַר לְלֵוִי, אֲבָל אֲשֵׁמִים אֲנַחְנוּ. עַל דָּא אִתְּבְּנֵי מַזָּלֵיהּ שׁוֹר, כְּגַוְונָא דְּמַזָּלֵיהּ דְּיוֹסֵף שׁוֹר. דִּכְתִיב,** (דברים לג) **בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ, וּמַזָּלֵיהּ דְּשִׁמְעוֹן שׁוֹר אִיהוּ.**

וְעַל דָּא, וַיִּקַּח מֵאִתָּם אֶת שִׁמְעוֹן, בְּגִין דְּלָא יְקַטְרֵג

לשון הקודש

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו אֲבָל אֲשֵׁמִים אֲנַחְנוּ עַל אָחִינוּ וְגוֹ'. וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו – זֶה שִׁמְעוֹן וְלֵוִי, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בָּרִאשׁוֹנָה שֶׁכָּתוּב (שם לז) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו הִנֵּה בַּעַל הַחֲלֹמוֹת הַלָּזֶה בָּא. מַה לְּהַלָּן שִׁמְעוֹן וְלֵוִי – אַף כָּאן שִׁמְעוֹן וְלֵוִי. **בָּא** רְאֵה, מִי אִישׁ וּמִי אָחִיו? אֶלָּא אִישׁ זֶה שִׁמְעוֹן. כָּתוּב כָּאן אִישׁ, וְכָתוּב שָׁם (במדבר כה) וְהִנֵּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא. מַה לְּהַלָּן מִשִּׁמְעוֹן – אַף כָּאן גַּם שִׁמְעוֹן. וּמִשּׁוּם שֶׁחָזַר בִּתְשׁוּבָה, בָּכָה וְהִתְנַחֵם עַל זֶה, וְאָמַר לְלֵוִי אֲבָל אֲשֵׁמִים אֲנַחְנוּ. עַל כֵּן נִבְנָה מַזָּלוֹ שׁוֹר, כְּמוֹ שֶׁמַּזָּלוֹ שֶׁל יוֹסֵף שׁוֹר, שֶׁכָּתוּב (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ. וּמַזָּלוֹ שֶׁל שִׁמְעוֹן הוּא שׁוֹר. **וְעַל** כֵּן וַיִּקַּח מֵאִתָּם אֶת שִׁמְעוֹן, כְּדֵי

בַּהֲדֵיהּ דְּלֵוִי. בְּגִין דְּשִׁמְעוֹן וְלֵוִי, כַּד מִתְחַבְּרָן תַּרְוַיְיהוּ יָכְלֵי לְקַטְרְגָא: וַיֶּאֱסוֹר אוֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם, הָא אוּקְמוּהָ, לְעֵינֵיהֶם אֲסָרוֹ. וּלְבָתַר דְּנָפְקוּ הָוָה מַאֲכִיל לֵיהּ, וּמַשְׁקֵי לֵיהּ.

וְאִי תֵּימָא דִּרְעוּתָא דְיוֹסֵף אִיהוּ, בְּגִין דִּכְתִיב, (משלי כה) אִם רָעֵב שׂוֹנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לֶחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מַיִם. אִי הָכִי, יוֹסֵף דְּאִיהוּ זַכָּאָה, הֵיכִי עָבִיד הָכִי. דְּהָא כְּתִיב, (משלי כה) כִּי גֶחָלִים אַתָּה חוֹתֶה עַל רֹאשׁוֹ וַיְיָ יְשַׁלֶּם לָךְ.

אֶלָּא, חַס וְשָׁלוֹם דְּיוֹסֵף לְהָכִי הוּא דְּחָיִיש. אֶלָּא כְּבַר נָשׁ לְאַחוֹי, הָכִי נָמֵי הָוָה עָבִיד. וְאִתְנְהִיג עִמֵּיהּ בְּאַחֲוָה, וְלָא בְּגַוְוָנָא אַחֲרָא. וְלָא עִמֵּיהּ בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא עִם כָּל אֲחוֹי. כְּמָה דִּכְתִיב, וַיְצַו יוֹסֵף וַיְמַלְּאוּ אֶת כְּלֵיהֶם בָּר וּלְהָשִׁיב כַּסְפֵּיהֶם אִישׁ אֶל

לשון הקודש

שֶׁלֹּא יְקַטְרֵג עִם לֵוִי, מִשּׁוּם שֶׁשִּׁמְעוֹן וְלֵוִי, כְּשֶׁשְּׁנֵיהֶם מִתְחַבְּרִים, יְכוֹלִים לְקַטְרֵג. וַיֶּאֱסֹר אֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם. הִנֵּה פֵּרְשׁוּהָ, לְעֵינֵיהֶם אֲסָרוֹ, וְאַחַר שֶׁיָּצְאוּ הָיָה מַאֲכִיל אוֹתוֹ וּמַשְׁקֶה אוֹתוֹ.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהוּא רְצוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (משלי כה) אִם רָעֵב שֹׂנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם. אִם כָּךְ, יוֹסֵף שֶׁהוּא צַדִּיק אֵיךְ עָשָׂה כָּךְ, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (שם) כִּי גֶחָלִים אַתָּה חֹתֶה עַל רֹאשׁוֹ וַה' יְשַׁלֶּם לָךְ?.

אֶלָּא חַס וְחָלִילָה שֶׁיּוֹסֵף לְכָךְ הוּא חָשַׁשׁ, אֶלָּא כְּאָדָם לְאָחִיו כָּךְ גַּם הָיָה עוֹשֶׂה, הִתְנַהֵג עִמּוֹ בְּאַחֲוָה וְלֹא בְּצוּרָה אַחֶרֶת, וְלֹא עִמּוֹ בִּלְבַדּוֹ, אֶלָּא עִם כָּל אֶחָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיְצַו יוֹסֵף וַיְמַלְּאוּ אֶת כְּלֵיהֶם בָּר

שַׁקּוֹ וְלָתֵת לָהֶם צֵדָה לַדֶּרֶךְ וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן, בְּגִין לְאַנְהָגָא עִמְּהוֹן בְּאַחֲוָה.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (נחום א) אִם שְׁלֵמִים וְכֵן רַבִּים וְכֵן נָגוֹזוּ וְעָבָר וְעִנִּתִךְ לֹא אֶעֱנֶךָּ עוֹד, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. דְּכַד עַמָּא כֻּלְּהוּ אִית בְּהוּ שְׁלָם, וְלָא אִית בְּהוּ מָארֵי דְּבָבוּ. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָיִים עֲלַיְיהוּ, וְדִינָא לָא שָׁלְטָא בְּהוּ. וְאַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ פָּלְחֵי לְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְאִינוּן בִּשְׁלָם, דִּינָא לָא שַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ, וְאוּקְמוּהָ. דִּכְתִיב, (הושע ד) חֲבוּר עֲצַבִּים אֶפְרָיִם הַנַּח לוֹ.

וְכֵן נָגוֹזוּ וְעָבָר, מַאי וְכֵן נָגוֹזוּ, וְנָגוֹזוּ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא, דָּא הוּא רֵישָׁא דִּקְרָא דְּאִיהוּ שְׁלָם, אוֹף הָכָא שְׁלָם. וּמַאי אִיהוּ, דָּא צְדָקָה. בְּגִין דִּצְדָקָה דָּא הוּא שָׁלוֹם, וּמַאן דְּאַסְגֵּי בִּצְדָקָה, אַסְגֵּי שְׁלָם לְעֵילָא, וְאַסְגֵּי שְׁלָם לְתַתָּא. וּבְגִין כָּךְ וְכֵן נָגוֹזוּ וְעָבָר, דְּגָזְזֵי

לשון הקודש

וּלְהָשִׁיב כַּסְפֵּיהֶם אִישׁ אֶל שַׁקּוֹ וְלָתֵת לָהֶם צֵדָה לַדֶּרֶךְ וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן, כְּדֵי לְהִתְנַהֵג עִמָּם בְּאַחֲוָה.

רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (נחום א) אִם שְׁלֵמִים וְכֵן רַבִּים וְכֵן נָגוֹזוּ וְעָבָר וְעִנִּתִךְ לֹא אֶעֱנֶךָּ עוֹד. הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ, שֶׁכַּאֲשֶׁר הָעָם בְּכֻלָּם יֵשׁ שָׁלוֹם וְאֵין בָּהֶם בַּעֲלֵי שִׂנְאָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עֲלֵיהֶם, וְהַדִּין לֹא שׁוֹלֵט בָּהֶם. וְאַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם עוֹבְדִים לְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְהֵם בְּשָׁלוֹם – הַדִּין לֹא שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, וּבֵאֲרוּהָ שֶׁכָּתוּב (הושע ד) חֲבוּר עֲצַבִּים אֶפְרַיִם הַנַּח לוֹ.

וְכֵן נָגוֹזוּ וְעָבָר, מַה זֶּה וְכֵן נָגוֹזוּ? הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת וְנָגוֹזוּ! אֶלָּא זֶהוּ רֹאשׁ הַפָּסוּק שֶׁהוּא שָׁלוֹם, אַף כָּאן שָׁלוֹם, וּמִי הוּא? זֶהוּ צְדָקָה. מִשּׁוּם שֶׁצְּדָקָה זֶהוּ שָׁלוֹם, וּמִי

מָמוֹנְהוֹן בִּצְדָקָה. וְעָבָר, וְעָבְרוּ מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי וְעָבָר. אֶלָּא דָּא הוּא דִינָא דְרוּגְזָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, עַד יַעֲבָר זָעַם, עָבַר דִינָא מֵעָלַיְיהוּ. (ישעיה כו)

דָּבָר אַחֵר, כֹּה אָמַר יְיָ אִם שְׁלֵמִים, אִלֵּין יִשְׂרָאֵל. דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לוֹן בְּרִית קַיָּימָא לְנַטְרָא לֵיהּ תָּדִיר, וּלְמֶהֱוֵי בֵיהּ בַּר נָשׁ שְׁלִים בְּכָל סִטְרִין לְעֵילָּא וְתַתָּא. וְאִי לָא נָטִיר לֵיהּ בַּר נָשׁ תָּדִיר, הָא אִיהוּ פָּגִים, פָּגוּם בְּכוּלָּא. מְנָלָן, דִּכְתִיב, (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. מָאי תָּמִים, שְׁלִים. דְּעַד לָא אִתְקַיַּים בֵּיהּ בְּרִית, אִיהוּ פָּגִים.

וּבְגִין כָּךְ, אִם שְׁלֵמִים וְכֵן רַבִּים. אִם שְׁלֵמִים דְּנָטְרֵי פִּקּוּדָא דָא, לְמֶהֱוֵי שְׁלִימִין, דְּלָא יְהוֹן פְּגִימִין, וְכֵן רַבִּים, יִפְּשׁוּן (דף רא ע"א) וְיִסְגּוּן בֵּיהּ. בְּגִין דְּנִשְׁמָתִין לָא נָפְקֵי לְעַלְמָא, אֶלָּא בְּהַאי בְּרִית. וְכֵן נָגוּזוּ, הַאי

לשון הקודש

שֶׁמַּרְבֶּה בִּצְדָקָה, מַרְבֶּה שָׁלוֹם לְמַעְלָה וּמַרְבֶּה שָׁלוֹם לְמַטָּה, וּמִשּׁוּם כָּךְ וְכֵן נָגוּזוּ וְעָבָר, שֶׁגּוּזְזִים מָמוֹנָם בִּצְדָקָה. וְעָבָר? הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת וְעָבְרוּ. מַה זֶּה וְעָבָר? אֶלָּא זֶה הַדִּין שֶׁל הָרוֹגֶז, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כו) עַד יַעֲבָר זָעַם. עָבַר הַדִּין מֵעֲלֵיהֶם.

דָּבָר אַחֵר כֹּה אָמַר ה' אִם שְׁלֵמִים – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם בְּרִית הַקֹּדֶשׁ לִשְׁמֹר אוֹתוֹ תָּמִיד, וְשֶׁהָאָדָם יִהְיֶה בּוֹ שָׁלֵם בְּכָל הַצְּדָדִים, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְאִם אֵין הָאָדָם שׁוֹמֵר אוֹתוֹ תָּמִיד, הֲרֵי הוּא פָּגוּם, פָּגוּם בַּכֹּל. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. מַה זֶּה תָּמִים? שָׁלֵם. שֶׁעַד שֶׁלֹּא הִתְקַיְּמָה בּוֹ בְּרִית, הוּא פָּגוּם.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, אִם שְׁלֵמִים וְכֵן רַבִּים – אִם שְׁלֵמִים שֶׁשּׁוֹמְרִים הַמִּצְוָה הַזּוֹ לִהְיוֹת שְׁלֵמִים, שֶׁלֹּא יִהְיוּ פְּגוּמִים. וְכֵן רַבִּים –

אִם שְׁלֵמִים דְּנַטְרֵי לֵיהּ תָּדִיר, נָגוּזוּ מָאן דְּאִתְגְּזַר וְקִבֵּל עֲלֵיהּ קְיָימָא דָא. וְעָבָר, מָאי וְעָבָר. הַהוּא זוּהֲמָא דְעָרְלָה, דְּהַוָה בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא.

דָּבָר אַחֵר, כֹּה אָמַר יְיָ אִם שְׁלֵמִים וְכֵן רַבִּים, אִלֵּין בְּנֵי יַעֲקֹב. דְּהָא כָּל זִמְנָא דְהַוּ לְגַבֵּיהּ דְּיוֹסֵף, אִינּוּן שְׁלֵמִים, דְּקָיְימֵי בַּהֲדֵיהּ דִּבְרִית. וְכֵן נָגוּזוּ, דְּאָזְלוּ וְשָׁבְקוּ לֵיהּ לְיוֹסֵף וּלְשִׁמְעוֹן. וְעָבָר, כְּדֵין דִּינָא שַׁרְיָא בְּגִינַיְיהוּ (נ"א שְׁכִינְתָּא שָׁרְיָא בֵּינַיְיהוּ), כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמות יב) וְעָבַר יְיָ לִנְגּוֹף אֶת מִצְרָיִם.

תָּא חֲזֵי, אִית דִּינָא קַשְׁיָא, וְאִית דִּינָא רַפְיָא. דִּינָא קַשְׁיָא תַּקִּיף, דִּינָא רַפְיָא חֲלָשׁ, וְכַד יָנְקָא הַאי דִּינָא רַפְיָא, מִדִּינָא קַשְׁיָא, כְּדֵין אִתְתַּקַּף, וְאִיהוּ תַּקִּיף.

לשון הקודש

יִרְבּוּ וְיִגְדְּלוּ בוֹ, מִשּׁוּם שֶׁאֵין הַנְּשָׁמוֹת יוֹצְאוֹת לָעוֹלָם אֶלָּא עִם הַבְּרִית הַזֹּו. וְכֵן נָגוּזוּ – זֶה אִם שְׁלֵמִים שֶׁשּׁוֹמְרִים אוֹתוֹ תָּמִיד, נָגוּזוּ מִי שֶׁנִּמּוֹל וְקִבֵּל עָלָיו אֶת הַבְּרִית הַזֹּו. וְעָבָר – מַה זֶּה וְעָבָר? אוֹתָהּ זֻהֲמַת הָעָרְלָה שֶׁהָיְתָה בּוֹ בָּרִאשׁוֹנָה.

דָּבָר אַחֵר כֹּה אָמַר ה' אִם שְׁלֵמִים וְכֵן רַבִּים – אֵלּוּ בְּנֵי יַעֲקֹב. שֶׁהֲרֵי כָּל זְמַן שֶׁהָיוּ אֵצֶל יוֹסֵף, הֵם שְׁלֵמִים, שֶׁעוֹמְדִים עִם הַבְּרִית. וְכֵן נָגוּזוּ – שֶׁהָלְכוּ וְהִשְׁאִירוּ אֶת יוֹסֵף וְאֶת שִׁמְעוֹן. וְעָבָר – אָז הַדִּין שׁוֹרֶה בִּגְלָלָם [וַהַשְׁכִינָה שָׁרְתָה בֵּינֵיהֶם], כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יב) וְעָבַר ה' לִנְגֹּף אֶת מִצְרַיִם.

בֹּא רְאֵה, יֵשׁ דִּין קָשֶׁה וְיֵשׁ דִּין רָפֶה. הַדִּין הַקָּשֶׁה חָזָק, הַדִּין הָרָפֶה חַלָּשׁ. וְכַאֲשֶׁר יוֹנֵק הַדִּין הָרָפֶה הַזֶּה מֵהַדִּין הַקָּשֶׁה, אָז מִתְגַּבֵּר, וְהוּא חָזָק.

בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְעֲבִיד דִּינָא עַל יִשְׂרָאֵל, אִתְעֲבִיד בְּהַאי דִּינָא רַפְיָא, וְלָא אִתְתַּקַּף בְּהַהוּא דִּינָא קַשְׁיָא. וְכַד דִּינָא אִתְעֲבִיד עֲלַיְיהוּ דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, אִתְתַּקַּף הַאי דִּינָא רַפְיָא, בְּדִינָא קַשְׁיָא דִּלְעֵילָא, בְּגִין לְאִתְתַּקְּפָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וְעָבַר יְיָ לִנְגּוֹף אֶת מִצְרָיִם. וְעָבַר, דְּאִתְמְלֵי עֶבְרָה וְזַעֲמָא, וְאִתְתַּקַּף בְּדִינָא קַשְׁיָא, אוֹף הָכָא וְעָבַר. וְתָא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְּמִתְכַּנְּשֵׁי עֲשָׂרָה בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא, וְחַד מִנַּיְיהוּ אִשְׁתְּמִיט, כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַרְגִּיז עֲלֵיהּ.

דָּבָר אַחֵר וְכֵן נָגוּזוּ, כַּד מִתְעַבְּרֵי מִנַּיְיהוּ אִינּוּן עוֹבְדִין בִּישִׁין, כְּדֵין וְעָבָר. מָאי וְעָבָר, רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בְּזִמְנָא דְּנִשְׁמָתָא נָפְקַת מֵהַאי עַלְמָא, בְּכַמָּה דִּינִין אִתְדָּנַת עַד לָא תִּיעוּל לְאַתְרָהּ. לְבָתָר, כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין אִית לוֹן לְמֶעֱבַר, בְּהַדְּ נְהַר דִּינוּר

לשון הקודש

בְּשָׁעָה שֶׁנַּעֲשָׂה דִּין עַל יִשְׂרָאֵל, נַעֲשָׂה בַּדִּין הָרָפֶה הַזֶּה, וְאֵינוֹ מִתְגַּבֵּר בְּאוֹתוֹ הַדִּין הַקָּשֶׁה. וּכְשֶׁהַדִּין נַעֲשָׂה עַל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, מִתְגַּבֵּר הַדִּין הָרָפֶה הַזֶּה בַּדִּין הַקָּשֶׁה שֶׁלְּמַעְלָה כְּדֵי לְהִתְגַּבֵּר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְעָבַר ה' לִנְגֹּף אֶת מִצְרַיִם. וְעָבָר – שֶׁהִתְמַלֵּא עֶבְרָה וָזַעַם וְהִתְגַּבֵּר בַּדִּין הַקָּשֶׁה. אַף כָּאן וְעָבָר. וּבֹא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְכַּנְּסִים עֲשָׂרָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְאֶחָד מֵהֶם נִשְׁמָט, אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹגֵז עָלָיו.

דָּבָר אַחֵר וְכֵן נָגוּזוּ – כְּשֶׁמִּתְבַּטְּלִים מֵהֶם אוֹתָם הַמַּעֲשִׂים הָרָעִים, אֲזַי וְעָבָר. מַה זֶּה וְעָבָר? רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בִּזְמַן שֶׁהַנִּשְׁמָה יוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, הִיא נִדּוֹנִית בְּכַמָּה דִּינִים בְּטֶרֶם תִּכָּנֵס

דְּנָגִיד וְנָפִיק, וּלְאִסְתַּחָאָה תַּמָּן. וּמַאן אִיהוּ דְיָקוּם תַּמָּן, וְיַעֲבָר בְּלָא דְחִילוּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְהַר יְיָ וְגו'. וְנִשְׁמָתָא דְזַכָּאָה אַעֲבַר בְּלָא דְחִילוּ וְיָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ.

וּמַאן דְּאִשְׁתַּדַּל בִּצְדָקָה בְּהַאי עָלְמָא, וְיִתֵּן מִמָּמוֹנֵיהּ בִּצְדָקָה. כְּדֵין, וְעָבַר בְּהַהוּא אֲתַר, וְלָא דָחִיל, וְכָרוֹזָא קָרֵי לָהּ לְהַהִיא נִשְׁמָתָא, (נחום א) וְעִנִּיתִךְ לֹא אֲעַנֶּךָּ עוֹד. מָאן דְּזָכָה לְמֶעֱבַר בְּהַאי, לֵית לֵיהּ דִּינָא יַתִּיר כְּלָל.

תָּא חֲזֵי, כָּל דָּא דְיוֹסֵף עִם אֲחוֹי, וְכָל הַנֵּי מִילֵי, אַמַּאי אִצְטְרִיךְ. אֶלָּא אוֹרַיְיתָא דְקִשׁוֹט אִיהִי אוֹרַיְיתָא, וְכָל אָרְחָהָא אָרְחִין קַדִּישִׁין. וְלֵית לָךְ מִלָּה בְּאוֹרַיְיתָא דְּלָאו אִית בָּהּ רָזִין עִלָּאִין וְקַדִּישִׁין, וְאָרְחִין לִבְנֵי נָשָׁא לְאִתְתַּקְּפָא בְּהוּ.

לשון הקודש

לִמְקוֹמָהּ. אַחַר כָּךְ כָּל אוֹתָן הַנִּשְׁמוֹת יֵשׁ לָהֶן לַעֲבֹר בְּזֶה הַנָּהָר דִּינוּר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא וְלִרְחֹץ שָׁם. וּמִי הוּא שֶׁיַּעֲמֹד שָׁם וְיַעֲבֹר בְּלִי פַּחַד? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְהַר ה' וְגו', וְנִשְׁמַת הַצַּדִּיק עוֹבֶרֶת בְּלִי פַּחַד, וְיָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ.

וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בִּצְדָקָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְיִתֵּן מִמָּמוֹנוֹ לִצְדָקָה, אֲזַי וְעָבַר בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם וְלֹא פוֹחֵד, וְהַכָּרוֹז קוֹרֵא לַנִּשְׁמָה הַהִיא, (נחום א) וְעִנִּיתִךְ לֹא אֲעַנֶּךָּ עוֹד. מִי שֶׁזָּכָה לַעֲבֹר בָּזֶה, אֵין לוֹ יוֹתֵר דִּין כְּלָל.

בֹּא רְאֵה, כָּל זֶה שֶׁל יוֹסֵף עִם אֶחָיו וְכָל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ לָמָּה צָרִיךְ? אֶלָּא תּוֹרַת אֱמֶת הִיא הַתּוֹרָה, וְכָל דְּרָכֶיהָ דְּרָכִים קְדוֹשׁוֹת, וְאֵין לְךָ דָּבָר בַּתּוֹרָה שֶׁאֵין בּוֹ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים וּקְדוֹשִׁים וּדְרָכִים לִבְנֵי אָדָם לְהִתְחַזֵּק בָּהֶם.

פְּתַח וְאָמַר, (משלי כ) אַל תֹּאמַר אֲשַׁלְּמָה רָע וְגו'. תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְאִתְתַּקְּפָא בָּהּ בְּאוֹרַיְיתָא, וּלְמֵיהַךְ בְּאֹרַח קְשׁוֹט, וְלִסְטַר יְמִינָא, וְלָא יְהַךְ לִסְטַר שְׂמָאלָא. וּבְגִין דְּבָעֵי לְהוּ לְמֵיהַךְ לִסְטַר יְמִינָא, אִית לוֹן לְאַסְגָּאָה רְחִימוּ דָא עִם דָּא, וְלָא יְהֵא דְּבָבוּ דָא עִם דָּא. בְּגִין דְּלָא לְאַכְחָשָׁא יְמִינָא, דְּאִיהוּ אֲתַר דְּיִשְׂרָאֵל מִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ.

וְתָא חֲזֵי, בְּגִין כָּךְ אִיהוּ יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע, וְיִשְׂרָאֵל בָּעְיָין לְאִתְתַּקְּפָא לְיֵצֶר טוֹב עַל יֵצֶר רָע, בְּאִינּוּן עוֹבָדִין דְּכָשְׁרָן, וְאִי סָטֵי בַּר נָשׁ לִשְׂמָאלָא, כְּדֵין אִתְתַּקַּף יֵצֶר רָע עַל יֵצֶר טוֹב. וּמַאן דְּהַוָּה פָּגִים, אַשְׁלִים לֵיהּ בְּחֶטְאוֹי, דְּהָא לָא אִשְׁתַּלִּים דָּא מְנוּוָלָא, אֶלָּא בְּחֶטְאִין דִּבְנֵי נָשָׁא.

וּבְגִין כָּךְ בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאִזְדַּהֲרָא, דְּלָא יִשְׁתַּלִּים

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, (משלי כ) אַל תֹּאמַר אֲשַׁלְּמָה רָע וְגו'. בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָאָדָם שֶׁיִּתְגַּבֵּר בַּתּוֹרָה, וְלָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, וּלְצַד הַיָּמִין, וְלֹא יֵלֵךְ לְצַד הַשְּׂמֹאל. וּמִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ לָהֶם לָלֶכֶת לְצַד הַיָּמִין, יֵשׁ לָהֶם לְהַרְבּוֹת אַהֲבָה זֶה עִם זֶה, וְלֹא תִהְיֶה שִׂנְאָה זֶה עִם זֶה, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַכְחִישׁ אֶת הַיָּמִין, שֶׁהוּא הַמָּקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִדְבָּקִים בּוֹ.

וּבָא וּרְאֵה, מִשּׁוּם כָּךְ הוּא יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע, וְיִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְחַזֵּק אֶת יֵצֶר טוֹב עַל יֵצֶר רָע בְּאוֹתָם הַמַּעֲשִׂים הַכְּשֵׁרִים, וְאִם אָדָם סוֹטֶה לִשְׂמֹאל, אָז מִתְגַּבֵּר יֵצֶר רָע עַל יֵצֶר טוֹב. וּמִי שֶׁהָיָה פָּגוּם, מַשְׁלִים לוֹ בְּחֶטְאוֹ, שֶׁהֲרֵי אֵין הַמְנָוָל הַזֶּה נִתְקָן אֶלָּא בַּחֲטָאִים שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם.

וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ הָאָדָם לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִתְקַן אוֹתוֹ יֵצֶר רָע בְּחֶטְאוֹ, וְתָמִיד יִשָּׁמֵר,

הַהוּא יֵצֶר רַע בְּחֶטְאוֹי, וְיִסְתַּמֵּר תָּדִיר. דְּהָא יֵצֶר טוֹב בָּעֵי לְאַשְׁלָמָא לֵיהּ בִּשְׁלֵימוּת תָּדִיר, וְלֹא יֵצֶר הָרָע. וּבְגִין כָּךְ, אַל תֹּאמַר אֲשַׁלְּמָה רַע קַוֵּה אֶל יְיָ וְיוֹשַׁע לָךְ.

דָּבָר אַחֵר אַל תֹּאמַר אֲשַׁלְּמָה רַע, כִּדְכְתִיב, (תהלים לח) וּמְשַׁלְּמֵי רָעָה תַּחַת טוֹבָה, לְמַאן דְּשַׁלִּים לֵיהּ טוֹבָה, דְּלֹא יַשְׁלִים לֵיהּ רָע, בְּגִין (דְּחִילוּ דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, זֹאת עֲשׂוּ וְחְיוּ. וְאוּף אִיהוּ חֵוֵי תָּדִיר עֲבִיד) דִּכְתִיב, (משלי יז) מֵשִׁיב רָעָה תַּחַת טוֹבָה לֹא תָמוּשׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ. אֲפִילוּ לְמַאן דְּאַשְׁלִימוּ לֵיהּ בִּישִׁין, לָא אִית לֵיהּ לְאַשְׁלָמָא בִּישָׁא, חֲלַף הַהוּא בִּישָׁא דְשַׁלִּימוּ לֵיהּ. אֶלָּא, קַוֵּה לַיְיָ וְיוֹשַׁע לָךְ.

וְהַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, בְּיוֹסֵף זַכָּאָה, דְּלָא בָעָא לְאַשְׁלָמָא בִּישָׁא לַאֲחוֹי, בְּשַׁעְתָּא דְנָפְלוּ בִידוֹי. קַוֵּה לַיְיָ וְיוֹשַׁע לָךְ, בְּגִין דְּהוּא הָוָה (דף רא ע"ב) דָּחִיל

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי יֵצֶר טוֹב רוֹצֶה לְהַשְׁלִימוֹ תָּמִיד בִּשְׁלֵמוּת, וְלֹא יֵצֶר הָרָע. וּמִשּׁוּם כָּךְ, אַל תֹּאמַר אֲשַׁלְּמָה רָע קַוֵּה אֶל ה' וְיוֹשַׁע לָךְ. דָּבָר אַחֵר אַל תֹּאמַר אֲשַׁלְּמָה רָע – כַּכָּתוּב (תהלים לח) וּמְשַׁלְּמֵי רָעָה תַּחַת טוֹבָה. לְמִי שֶׁשִּׁלֵּם לוֹ טוֹבָה – שֶׁלֹּא יְשַׁלֵּם לוֹ רָע, מִשּׁוּם (יִרְאַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר זֹאת עֲשׂוּ וְחְיוּ. וְגַם הוּא תָּמִיד עוֹשֶׂה) שֶׁכָּתוּב (משלי יז) מֵשִׁיב רָעָה תַּחַת טוֹבָה לֹא תָמוּשׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ. אֲפִלּוּ לְמִי שֶׁהִשְׁלִימוּ לוֹ רָעוֹת, אֵין לוֹ לְהַשְׁלִים רָע תְּמוּרַת אוֹתוֹ הָרָע שֶׁשִּׁלְּמוּ לוֹ, אֶלָּא קַוֵּה אֶל ה' וְיוֹשַׁע לָךְ.

וְהַפָּסוּק הַזֶּה בְּאֲרוּהוּ בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁלֹּא רָצָה לְשַׁלֵּם רָע לְאֶחָיו בְּשָׁעָה שֶׁנָּפְלוּ בְיָדוֹ. קַוֵּה אֶל ה' וְיוֹשַׁע לָךְ,

לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דִּכְתִיב, זֹאת עֲשׂוּ וִחְיוּ וְגו'. (וְאוּף) וְאִיהוּ תָּדִיר הָוָה מְחַכֶּה לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (ס"א כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, קַוֵּה לַיְיָ וְיוֹשַׁע לָךְ).

רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (משלי כ) מַיִם עֲמוּקִים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלֶנָּה. מַיִם עֲמוּקִים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין דְּאִיהוּ עָבִיד עֵצוֹת, דְּאַיְיתֵי טַעֲמִין לְגַלְגֻּלָּא גִּלְגּוּלִין עַל עַלְמָא עַל יְדָא דְיוֹסֵף, לְקַיְימָא הַהִיא גְּזֵרָה, דְּגָזַר כַּפְּנָא עַל אַרְעָא (נ"א עַלְמָא). וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלֶנָּה, דָּא יוֹסֵף. דְּגָלֵי אִינּוּן עֲמִיקִין, דְּגָזַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל עַלְמָא.

תָּא חֲזֵי, יוֹסֵף לֹא דַּי לֵיהּ דְּאִיהוּ לָא שַׁלִּים בִּישָׁא לַאֲחוֹי, אֶלָּא דְּעָבַד עִמְּהוֹן טִיבוּ וּקְשׁוֹט. וְכָךְ אָרְחֵיהוֹן דְּזַכָּאֵי תָּדִיר. בְּגִין דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָיִים עֲלַיְיהוּ תָּדִיר, בְּעַלְמָא דֵין וּבְעַלְמָא דְאָתֵי.

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָיָה יָרֵא מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב זֹאת עֲשׂוּ וִחְיוּ וְגו'. [וְגַם] וְהוּא הָיָה תָּמִיד מְצַפֶּה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. [כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, קַוֵּה לַה' וְיוֹשַׁע לָךְ.]

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (משלי כ) מַיִם עֲמֻקִים עֵצָה בְּלֶב אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלֶנָּה. מַיִם עֲמֻקִים עֵצָה בְּלֶב אִישׁ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹשֶׂה עֵצוֹת, שֶׁמֵּבִיא טְעָמִים לְגַלְגֵּל גִּלְגּוּלִים עַל הָעוֹלָם עַל יְדֵי יוֹסֵף לְקַיֵּם אֶת אוֹתָהּ הַגְּזֵרָה שֶׁגָּזַר רָעָב עַל הָאָרֶץ [הָעוֹלָם]. וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלֶנָּה – זֶה יוֹסֵף שֶׁגִּלָּה אוֹתָם עֲמָקִים שֶׁגָּזַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הָעוֹלָם.

בֹּא רְאֵה, לֹא דַּי לְיוֹסֵף שֶׁהוּא לֹא שִׁלֵּם רָע לְאֶחָיו, אֶלָּא שֶׁעָשָׂה עִמָּהֶם חֶסֶד וֶאֱמֶת, וְכָךְ דַּרְכֵּי הַצַּדִּיקִים תָּמִיד.

מַיִם עֲמוּקִים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ, דָּא יְהוּדָה. וְהָא אוּקְמוּהָ, בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְקָרִיב לְגַבֵּיהּ דְּיוֹסֵף, עַל עִסְקָא דְּבִנְיָמִין. וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלֶנָּה, דָּא יוֹסֵף.

רִבִּי אַבָּא הָוָה יָתִיב אֲתַרְעָא דְּאַבָּבָא דְּלוּד, חָמָא חַד בַּר נָשׁ דְּהַוָּה אָתֵי, וְיָתִיב בְּחַד קוּלְטָא דְּתָלָא דְּאַרְעָא, וְהַוָּה לָאֵי מֵאָרְחָא, וְיָתִיב וְנָאִים תַּמָּן. אַדְּהָכִי חָמֵי חַד חִוְיָא, דְּהַוָּה אָתֵי לְגַבֵּיהּ, נָפַק קוֹסְטְפָּא דְּגוּרְדְּנָא, וְקָטִיל לֵיהּ לְחִוְיָא. כַּד אִתְעַר הַהוּא בַּר נָשׁ, חָמָא הַהוּא חִוְיָא לְקָבְלֵיהּ, דְּהַוָּה מִית. אִזְדַּקַּף הַהוּא בַּר נָשׁ, וְנָפַל הַהוּא קוּלְטָא לְעוּמְקָא דְּתָחוֹתוֹי וְאִשְׁתֵּזִיב.

אָתָא רִבִּי אַבָּא לְגַבֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ, אִימָא לִי מָאן עוֹבָדָךְ. דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָחִישׁ לָךְ אִלֵּין תְּרֵין נִסִּין, לָאו אִינּוּן לְמַגְנָא. אָמַר לֵיהּ הַהוּא

לשון הקודש

מִשּׁוּם זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עֲלֵיהֶם תָּמִיד, בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ – זֶה יְהוּדָה, וְהִנֵּה פֵּרוּשׁוֹ, בְּשָׁעָה שֶׁהִתְקָרֵב לְיוֹסֵף עַל הָעֵסֶק שֶׁל בִּנְיָמִין. וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלֶנָּה – זֶה יוֹסֵף.

רַבִּי אַבָּא הָיָה יוֹשֵׁב עַל שַׁעַר הַכְּנִיסָה שֶׁל לוּד. רָאָה אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא, וְיָשַׁב עַל בְּלִיטָה בְּצַד הָהָר, וְהָיָה עָיֵף מִן הַדֶּרֶךְ, וְיָשַׁן שָׁם. בֵּינְתַּיִם רָאָה נָחָשׁ אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא אֵלָיו. יָצָא קוֹסְטְפָּא דְּגוּרְדְּנָא (מין שֶׁרֶץ) וְהָרַג אֶת הַנָּחָשׁ. כְּשֶׁהִתְעוֹרֵר אוֹתוֹ הָאִישׁ, רָאָה אֶת אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ כְּנֶגְדּוֹ שֶׁהָיָה מֵת. הִזְדַּקֵּף אוֹתוֹ הָאִישׁ, וְנָפְלָה אוֹתָהּ הַבְּלִיטָה לָעֹמֶק שֶׁתַּחְתֶּיהָ וְנִצּוֹל.

בָּא אֵלָיו רַבִּי אַבָּא, אָמַר לוֹ, אֱמֹר לִי מַה מַּעֲשֶׂיךָ, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִרְחִישׁ

בַּר נָשׁ, כָּל יוֹמָאי לָא אַשְׁלִים לִי בַּר נָשׁ בִּישָׁא בְּעַלְמָא, דְּלָא אִתְפַּיְיסְנָא בַּהֲדֵיהּ, וּמָחִילְנָא לֵיהּ. וְתוּ, אִי לָא יָכִילְנָא לְאִתְפַּיְיסָא בַּהֲדֵיהּ, לָא סָלִיקְנָא לְעַרְסִי, עַד דְּמָחִילְנָא לֵיהּ, וּלְכָל אִינּוּן דִּמְצַעֲרוּ לִי, וְלָא חַיִּישְׁנָא כָּל יוֹמָא לְהַהוּא בִּישָׁא דְּאַשְׁלִים לִי. וְלָאו דַּי לִי דָּא, אֶלָּא דִּמְהַהוּא יוֹמָא וּלְהָלְאָה, אִשְׁתַּדַּלְנָא לְמֶעְבַּד עִמְּהוֹן טָבָא.

בָּכָה רִבִּי אַבָּא וְאָמַר, יַתִּיר עוֹבָדוֹי דְּדֵין מִיּוֹסֵף, דְּיוֹסֵף הֲווֹ אֲחוֹי וַדָּאי, וְהָוָה לֵיהּ לְרַחֲמָא עֲלוֹי. אֲבָל מַה דְּעָבִיד דָּא, יַתִּיר הוּא מִיּוֹסֵף. יָאוֹת הוּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַרְחִישׁ לֵיהּ נִיסָּא עַל נִיסָּא.

פָּתַח וְאָמַר, (משלי י) הוֹלֵךְ בַּתֹּם יֵלֶךְ בָּטֵחַ וּמְעַקֵּשׁ דְּרָכָיו יִוָּדֵעַ. הוֹלֵךְ בַּתּוֹם יֵלֶךְ בָּטֵחַ, דָּא הַהוּא בַּר נָשׁ, דְּאָזִיל בְּאָרְחִין דְּאוֹרַיְיתָא. יֵלֶךְ בָּטֵחַ, דְּלָא

לשון הקודש

לֵךְ שְׁנֵי הַנִּסִּים הַלָּלוּ שֶׁאֵינָם לְחִנָּם? אָמַר לוֹ אוֹתוֹ הָאִישׁ, כָּל יָמַי לֹא שִׁלֵּם לִי אִישׁ רָע בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא הִתְפַּיַּסְתִּי עִמּוֹ וּמָחַלְתִּי לוֹ. וְעוֹד, אִם לֹא יָכֹלְתִּי לְהִתְפַּיֵּס עִמּוֹ, לֹא עָלִיתִי עַל מִטָּתִי עַד שֶׁמָּחַלְתִּי לוֹ וּלְכָל אוֹתָם שֶׁצִּעֲרוּ אוֹתִי, וְלֹא חָשַׁשְׁתִּי כָּל הַיּוֹם לְאוֹתוֹ הָרָע שֶׁשִּׁלֵּם לִי, וְלֹא דַּי לִי זֶה, אֶלָּא שֶׁמֵּאוֹתוֹ הַיּוֹם וָהָלְאָה הִשְׁתַּדַּלְתִּי לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם טוֹב.

בָּכָה רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, מַעֲשָׂיו שֶׁל זֶה הֵם יוֹתֵר מִיּוֹסֵף, שֶׁיּוֹסֵף הָיוּ אֶחָיו וַדַּאי, וְהָיָה לוֹ לְרַחֵם עֲלֵיהֶם, אֲבָל מַה שֶּׁזֶּה עָשָׂה – יוֹתֵר מִיּוֹסֵף, נָאֶה הוּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַרְחִישׁ לוֹ נֵס עַל נֵס.

פָּתַח וְאָמַר, (שם י) הוֹלֵךְ בַּתֹּם יֵלֶךְ בָּטֵחַ וּמְעַקֵּשׁ דְּרָכָיו יִוָּדֵעַ. הוֹלֵךְ בַּתֹּם יֵלֶךְ בָּטֵחַ

יָכִילוּ נִזְקֵי דְעַלְמָא לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ. וּמְעַקֵּשׁ דְּרָכָיו יִוָּדֵעַ, מָאן יִוָּדֵעַ. דָּא הוּא מָאן דְּאַסְטֵי מֵאָרְחָא דִקְשׁוֹט, וּבָעֵי גַּבֵּי דְחַבְרֵיהּ. יִוָּדֵעַ, מַהוּ יִוָּדֵעַ, יִשְׁתְּמוֹדַע אִיהוּ בְעֵינֵיהוֹן דְּכָל מָארֵי דְדִינָא, דְּלָא יִתְאַבִּיד מִנַּיְיהוּ דִיוּקְנָא דְהַהוּא בַּר נָשׁ. בְּגִין לְאַיְיתָאָה לֵיהּ לְאַתְרָא דְיִנְקְמוּן מִנֵּיהּ, וּבְגִין כָּךְ יִוָּדֵעַ.

וְתָא חֲזֵי, הַהוּא דְאָזִיל בְּאוֹרַח קְשׁוֹט, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָפֵי עֲלֵיהּ, בְּגִין דְּלָא אִתְיְדַע, וְלָא אִשְׁתְּמוֹדַע, לְגַבֵּי מָארֵיהוֹן דְּדִינָא. אֲבָל מְעַקֵּשׁ דְּרָכָיו יִוָּדֵעַ, וְיִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבַּיְיהוּ. זַכָּאִין אִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא דְּאָזְלֵי בְּאוֹרַח קְשׁוֹט, וְאָזְלֵי לְרוֹחֲצָן עַל עַלְמָא. דְּלָא דָחֲלֵי אִינּוּן בְּעַלְמָא דֵין, וְלָא בְעַלְמָא דְאָתֵי:

וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוּבְאוּ בֵית יוֹסֵף. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא, דְּלָא יָדְעֵי וְלָא

לשון הקודש

– זֶה הָאָדָם הַהוּא שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, יֵלֵךְ בֶּטַח – שֶׁלֹּא יְכוֹלִים נִזְקֵי הָעוֹלָם לְהָרַע לוֹ. וּמְעַקֵּשׁ דְּרָכָיו יִוָּדֵעַ – מִי יִוָּדֵעַ? זֶה הוּא מִי שֶׁסּוֹטֶה מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת וְרוֹצֶה לִגְּבוֹת מֵחֲבֵרוֹ, יִוָּדֵעַ. מַה זֶּה יִוָּדֵעַ? הוּא יָכֵר בְּעֵינֵי כָּל בַּעֲלֵי הַדִּין שֶׁלֹּא יֹאבַד מֵהֶם הַדְּמוּת שֶׁל אוֹתוֹ הָאָדָם, כְּדֵי לְהָבִיא אוֹתוֹ לְמָקוֹם שֶׁיִּנָּקְמוּ מִמֶּנּוּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ יִוָּדֵעַ.

וּבָא וּרְאֵה, אוֹתוֹ שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְכַסֶּה עָלָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יִוָּדַע וְלֹא יָכֵר לְבַעֲלֵי הַדִּין, אֲבָל מְעַקֵּשׁ דְּרָכָיו יִוָּדֵעַ וְיָכֵר לָהֶם. אַשְׁרֵי אוֹתָם בְּנֵי הָאָדָם שֶׁהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אֱמֶת וְהוֹלְכִים לָבֶטַח עַל הָעוֹלָם, שֶׁהֵם אֵינָם פּוֹחֲדִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא.

וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוּבְאוּ בֵית יוֹסֵף. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, אוֹי לָהֶם לִבְנֵי הָאָדָם

מִסְתַּכְּלִין בְּאָרְחֵי דְאוֹרַיְיתָא. וַוי לוֹן בְּשַׁעְתָּא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֵיתֵי לְמִתְבַּע לוֹן דִּינָא עַל עוֹבָדֵיהוֹן, וְיָקוּם גּוּפָא וְנַפְשָׁא לְמֵיהַב חֶשְׁבָּנָא מִכָּל עוֹבָדֵיהוֹן, עַד לָא יִתְפָּרְשׁוּן נַפְשָׁא מִן גּוּפָא.

וְהַהוּא יוֹמָא, יוֹמָא דְדִינָא אִיהוּ, יוֹמָא דְסִפְרִין פְּתִיחָן, וּמָאנֵיהוֹן דְּדִינָא קָיְימִין. בְּגִין דְּהַהוּא זִמְנָא, קָיְימָא נָחָשׁ בְּקִיּוּמֵיהּ, לְנַשְׁכָא לֵיהּ. וְכָל שַׁיְיפֵי מִתְרַגְּשִׁין לְגַבֵּיהּ, וְנִשְׁמָתָא אִתְפָּרְשָׁא מִן גּוּפָא, וְאָזְלָא וְשַׁטְיָא. וְלָא יָדְעַת לְאָן אָרְחָא תְּהַךְ, וּלְאָן אֲתַר סָלְקִין לָהּ.

וַוי לְהַהוּא יוֹמָא, יוֹמָא דְרוּגְזָא וּנְאִיצוּ הַהוּא יוֹמָא, בְּגִין כָּךְ אִבָּעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְאַרְגָּזָא יִצְרֵיהּ כָּל יוֹמָא, לְאַדְכָּרָא קַמֵּיהּ הַהוּא יוֹמָא, דְּיֵיקוּם בְּדִינָא דְמַלְכָּא, דְּקָא עָאלִין לֵיהּ תְּחוֹת אַרְעָא לְאִתְרַקְּבָא, וְנִשְׁמָתָא אִתְפָּרְשָׁא (דף רב ע"א) מִנֵּיהּ.

לשון הקודש

שֶׁאֵין יוֹדְעִים וְאֵין מִסְתַּכְּלִים בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה. אוֹי לָהֶם בְּשָׁעָה שֶׁיָּבֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִתְבֹּעַ אוֹתָם עַל דִּין מַעֲשֵׂיהֶם, וְיָקוּם הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ לָתֵת חֶשְׁבּוֹן עַל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם בְּטֶרֶם יִפָּרְדוּ הַנֶּפֶשׁ מִן הַגּוּף.

וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הוּא יוֹם הַדִּין, הַיּוֹם שֶׁסְּפָרִים פְּתוּחִים וּבַעֲלֵי הַדִּין עוֹמְדִים, מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתוֹ הַזְּמַן עוֹמֵד הַנָּחָשׁ בְּקִיּוּמוֹ לִנְשֹׁךְ אוֹתוֹ, וְכָל הָאֵיבָרִים מִתְרַגְּשִׁים אֶצְלוֹ, וְהַנְּשָׁמָה נִפְרֶדֶת מִן הַגּוּף וְהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת, וְאֵין יוֹדַעַת לְאֵיזוֹ דֶּרֶךְ תֵּלֵךְ וּלְאֵיזֶה מָקוֹם מַעֲלִים אוֹתָהּ.

אוֹי לְאוֹתוֹ הַיּוֹם! הַיּוֹם שֶׁל רֹגֶז וּנְאָצָה אוֹתוֹ הַיּוֹם. מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לָאָדָם לְהַרְגִּיז אֶת יִצְרוֹ כָּל יוֹם, לְהַזְכִּיר לְפָנָיו אוֹתוֹ יוֹם שֶׁיַּעֲמֹד בְּדִין הַמֶּלֶךְ, שֶׁמַּכְנִיסִים

וּתְנַן, לְעוֹלָם יַרְגִּיז אָדָם יֵצֶר טוֹב עַל יֵצֶר הָרָע, וְיִשְׁתַּדֵּל אֲבַתְרֵיהּ. אִי אָזִיל מִנֵּיהּ, יָאוּת. וְאִי לָאו, יִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא. דְּהָא לֵית לָךְ מִלָּה לְתַבְרָא יֵצֶר הָרָע אֶלָּא אוֹרַיְיתָא. אִי אָזִיל, מוּטָב. וְאִי לָאו, יַדְכַּר לֵיהּ יוֹמָא דְמוֹתָא, כְּגִין לְתַבְרָא לֵיהּ.

הָכָא אִית לְאִסְתַּכָּלָא, דְּהָא דָא הוּא יֵצֶר הָרָע, וְדָא הוּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְכִי מַלְאַךְ הַמָּוֶת מִתְּבַר מִקַּמֵּי יוֹמָא דְמוֹתָא. וְהָא אִיהוּ קָטוֹלָא דִבְנֵי נָשָׁא חֲוֵי, וְאִשְׁתְּמַע דְּחֶדְוָה הוּא דִילֵיהּ. וּכְגִין כָּךְ אַסְטֵי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא תָּדִיר, כְּגִין לְאַמְשָׁכָא לוֹן לְדָא.

אֶלָּא וַדַּאי מַה דְּאִתְּמַר, דְּיִדְכּוֹר לֵיהּ בַּר נָשׁ הַהוּא יוֹמָא דְמוֹתָא. וַדַּאי הָכִי הוּא, כְּגִין דְּמִתְּבַר לִבָּא דְבַר נָשׁ. דְּהָא יֵצֶר הָרָע לָא שַׁרְיָא אֶלָּא בְּאַתַר דְּאִשְׁתַּכַּח חֶדְוָה דְחַמְרָא, וְגַסּוּתָא דְרוּחָא. וְכַד

לשון הקודש

אוֹתוֹ תַּחַת הָאָרֶץ לְהֵרָקֵב, וְהַנִּשְׁמָה נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ.

וְשָׁנִינוּ, לְעוֹלָם יַרְגִּיז אָדָם יֵצֶר טוֹב עַל יֵצֶר הָרָע וְיִשְׁתַּדֵּל אַחֲרָיו. אִם הוֹלֵךְ מִמֶּנּוּ – יָפֶה, וְאִם לָאו – יִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, שֶׁהִנֵּה אֵין לְךָ דָּבָר לִשְׁבֹּר אֶת הַיֵּצֶר הָרָע אֶלָּא הַתּוֹרָה. אִם הוֹלֵךְ – מוּטָב, וְאִם לֹא – יַזְכִּיר לוֹ אֶת יוֹם הַמָּוֶת, כְּדֵי לִשְׁבֹּר אוֹתוֹ.

כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, שֶׁהֲרֵי זֶה הוּא יֵצֶר הָרָע, וְזֶה הוּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְכִי מַלְאַךְ הַמָּוֶת נִשְׁבָּר לִפְנֵי יוֹם הַמָּוֶת, וַהֲרֵי הוּא הַהֶרֶג שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם, וְנִשְׁמָע שֶׁזּוֹ שִׂמְחָה שֶׁלּוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ מַסְטֶה אֶת בְּנֵי הָאָדָם תָּמִיד כְּדֵי לְהַמְשִׁיכָם לָזֶה?.

אֶלָּא וַדַּאי מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר שֶׁיִּזְכֹּר לוֹ אָדָם אוֹתוֹ יוֹם הַמָּוֶת – וַדַּאי כֵּן זֶה, כְּדֵי לִשְׁבֹּר אֶת לֵב הָאָדָם, שֶׁהֲרֵי אֵין יֵצֶר הָרָע שׁוֹרֶה

אִשְׁתַּכַּח רוּחָא תְּבִירָא, כְּדֵין אִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ, וְלָא שַׁרְיָא בַּהֲדֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ בָּעֵי לְאַדְכָּרָא לֵיהּ יוֹמָא דְמוֹתָא, וְיִתְבַּר גּוּפֵיהּ, וְאִיהוּ אָזִיל לֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, יֵצֶר טוֹב בָּעֵי חֶדְוָה דְאוֹרַיְיתָא, וְיֵצֶר רָע חֶדְוָה דְחַמְרָא, וְנִיאוּפִין וְגַסּוּתָא דְרוּחָא. וּבְגִין כָּךְ בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאַרְגָּזָא (לֵיהּ) תָּדִיר, מֵהַהוּא יוֹמָא רַבָּא, יוֹמָא דְדִינָא, יוֹמָא דְחוּשְׁבְּנָא. דְּלֵית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לַאֲגָנָא עֲלֵיהּ, אֶלָּא עוֹבָדוֹי דְכַשְׁרָן, דְּאִיהוּ עָבִיד בְּהַאי עַלְמָא. בְּגִין דְּיָגִינוּ עֲלֵיהּ בְּהַהִיא שַׁעְתָּא.

תָּא חֲזֵי, וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוּבְאוּ בֵית יוֹסֵף. וּמַה כֻּלְּהוּ הֲווֹ גִּיבָּרִין, כֻּלְּהוּ תַּקִּיפִין, וְחַד עוּלֵימָא דְאַיְיתֵי לוֹן לְבֵיתָא דְיוֹסֵף, דַּחֲלוּ. כַּד יֵיתֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִתְבַּע לֵיהּ לְדִינָא לְבַר נָשׁ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

לשון הקודש

אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצֵאת שִׂמְחַת הַיַּיִן וְגַסּוּת הָרוּחַ, וּכְשֶׁנִּמְצֵאת רוּחַ שְׁבוּרָה, אָז נִפְרָד מִמֶּנּוּ וְאֵין שׁוֹרֶה עִמּוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְהַזְכִּירוֹ אֶת יוֹם הַמָּוֶת, וְיִשָּׁבֵר גּוּפוֹ, וְהוּא הוֹלֵךְ לוֹ.

בֹּא רְאֵה, יֵצֶר טוֹב צָרִיךְ שִׂמְחָה שֶׁל תּוֹרָה, וְיֵצֶר הָרָע שִׂמְחָה שֶׁל יַיִן וְנִאוּפִים וְגַסּוּת רוּחַ, וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ אָדָם לִרְגֹּז תָּמִיד מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם הַגָּדוֹל, יוֹם הַדִּין, יוֹם הַחֶשְׁבּוֹן, שֶׁאֵין לוֹ לָאָדָם לְהָגֵן עָלָיו אֶלָּא מַעֲשָׂיו הַכְּשֵׁרִים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיָּגִנּוּ עָלָיו בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה.

בֹּא רְאֵה, וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוּבְאוּ בֵית יוֹסֵף. וּמַה כֻּלָּם הָיוּ גִּבּוֹרִים, כֻּלָּם חֲזָקִים, וְעֶלֶם אֶחָד שֶׁהֵבִיא אוֹתָם לְבֵית יוֹסֵף פָּחֲדוּ – כְּשֶׁיָּבֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִתְבֹּעַ אוֹתוֹ לְדִין אֶת הָאָדָם עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

בְּגִין כָּךְ בָּעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְאִזְדַּהֲרָא בְּהַאי עַלְמָא. לְאִתְתַּקְּפָא בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיַשְׁוֵי בֵּיהּ רוּחֲצָנֵיהּ. דְּאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ חָטֵי, אִי יֶהֱדַר מִנֵּיהּ בִּתְיוּבְתָּא שְׁלֵימְתָּא, הָא תַּקִּיף אִיהוּ, וְיִתְתַּקַּף בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּאִילוּ לָא חָטָא.

דְּהָא שְׁבָטִין, בְּגִין דְּחָטוּ עַל גְּנֵיבַת יוֹסֵף, הֲווֹ דַּחֲלִין. דְּאִלְמָלֵא לָא חָטוּ, לָא הֲווֹ דָּחֲלִין כְּלַל. בְּגִין דְּחוֹבוֹי דְּבַר נָשׁ מִתַּבְּרִין לְבֵיהּ, וְלֵית לֵיהּ חֵילָא כְּלַל. מָאי טַעְמָא, דְּהָא הַהוּא יֵצֶר הַטּוֹב אִתְבַּר עִמֵּיהּ, וְלֵית לֵיהּ חֵילָא לְאִתְתַּקְּפָא עַל הַהוּא יֵצֶר הָרָע. וְעַל דָּא כְּתִיב, (דברים כ) מִי הָאִישׁ הַיָּרֵא וְרַךְ הַלֵּבָב, הַיָּרֵא (דְּיִרְאָה דָא) מֵחוֹבִין דְּבִידוֹי, דְּאִינוּן תְּבִירָא דְּלִבָּא דְּבַר נָשׁ.

וְתָא חֲזֵי, לְכַמָּה דָרִין אִתְפְּרַע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

לשון הקודש

מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לָאָדָם לְהִזָּהֵר בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהִתְחַזֵּק בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְיָשִׂים בּוֹ אֶת בִּטְחוֹנוֹ. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהוּא חוֹטֵא, אִם יַחֲזוֹר מִמֶּנּוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, הֲרֵי הוּא תַּקִּיף חָזָק, וְיִתְחַזֵּק בּוֹ בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא כְּאִלּוּ לֹא חָטָא.

שֶׁהֲרֵי הַשְּׁבָטִים, מִשּׁוּם שֶׁחָטְאוּ עַל גְּנֵבַת יוֹסֵף הָיוּ פּוֹחֲדִים, שֶׁאִלְמָלֵא לֹא חָטְאוּ לֹא הָיוּ פּוֹחֲדִים כְּלָל, מִשּׁוּם שֶׁחֲטָאֵי הָאָדָם מְשַׁבְּרִים אֶת לִבּוֹ, וְאֵין לוֹ כֹּחַ לָל כְּלָל. מָה הַטַּעַם? שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ יֵצֶר הַטּוֹב נִשְׁבָּר עִמּוֹ, וְאֵין לוֹ כֹּחַ לְהִתְחַזֵּק עַל אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע, וְעַל זֶה כָּתוּב (דברים כ) מִי הָאִישׁ הַיָּרֵא וְרַךְ הַלֵּבָב, הַיָּרֵא [שֶׁיִּרְאָה זוֹ] מִן הַחֲטָאִים שֶׁבִּידוֹ, שֶׁהֵם שֶׁבֶר הַלֵּב שֶׁל הָאָדָם.

וּבָא רְאֵה לְכַמָּה דּוֹרוֹת נִפְרָע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאוֹתָם חֲטָאֵי הַשְּׁבָטִים,

מֵאִינּוּן חוֹבִין דְּשִׁבְטִין, דְּהָא לָא אִתְאֲבִיד מִקַּמֵּיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּלוּם. וְאִתְפְּרַע מִדָּרָא לְדָרָא, וְדִינָא קָיְימָא קַמֵּיהּ תָּדִיר, עַד דְּאִתְפְּרַע, וְשָׁרֵי דִּינָא בְּאַתַר דְּאִצְטְרִיךְ.

מְנָלָן, מֵחִזְקִיָּהוּ. חִזְקִיָּהוּ חָב הַהוּא חוֹבָא, דְּגָלֵי סְתִירִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לִשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, דְּלָא הָוָה אִצְטְרִיךְ לְגַלָּאָה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁדַּר לֵיהּ לִישַׁעְיָהוּ, וְאָמַר לֵיהּ, (ישעיה לט) הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְנִשָּׂא כָל אֲשֶׁר בְּבֵיתֶךָ וַאֲשֶׁר אָצְרוּ אֲבוֹתֶיךָ עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְגו'.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה גָּרִים הַהוּא חוֹבָא, בְּגִין דְּגַלֵּי מַה דְּהָוָה סָתִים. דְּכֵיוָן דְּאִתְגְּלֵי, אִתְיְיהִיב דּוּכְתָּא לְאַתַר אַחֲרָא דְּלָא אִצְטְרִיךְ, לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ. בְּגִין כָּךְ לָאו בְּרָכָה שַׁרְיָא, אֶלָּא בְּאַתַר סָתִים. וְאוּקְמוּהָ,

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי אֵין נֶאֱבָד מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלוּם, וְנִפְרָע מִדּוֹר לְדוֹר, וְהַדִּין תָּמִיד עוֹמֵד לְפָנָיו עַד שֶׁנִּפְרָע, וְשוֹרֶה הַדִּין בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ.

מִנַּיִן לָנוּ? מֵחִזְקִיָּהוּ. חִזְקִיָּהוּ חָטָא אֶת אוֹתוֹ הַחֵטְא, שֶׁגִּלָּה אֶת נִסְתָּרוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, שֶׁלֹּא הָיָה צָרִיךְ לְגַלּוֹת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁלַח אֶת יְשַׁעְיָהוּ וְאָמַר לוֹ, (ישעיה לט) הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְנִשָּׂא כָל אֲשֶׁר בְּבֵיתֶךָ וַאֲשֶׁר אָצְרוּ אֲבֹתֶיךָ עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְגו'

בָּא רְאֵה כַּמָּה גָּרַם אוֹתוֹ הַחֵטְא מִשּׁוּם שֶׁגִּלָּה מַה שֶּׁהָיָה נִסְתָּר, שֶׁכֵּיוָן שֶׁהִתְגַּלָּה, נִתַּן הַמָּקוֹם לְמָקוֹם אַחֵר שֶׁלֹּא צָרִיךְ לִשְׁלֹט עָלָיו. מִשּׁוּם כָּךְ אֵין

מַה דְּאִיהוּ (הָוָה) סָתִים, בְּרָכָה (דְּהַוָּה) שַׁרְיָא עֲלוֹי, כֵּיוָן דְּאִתְגְּלֵי אִתְיְהִיב דּוּכְתָּא, לְאַתַּר אַחֲרָא לְשַׁלְטָאָה עֲלוֹי.

כְּתִיב, (איכה א) כָּל מְכַבְּדֶיהָ הִזִּילוּהָ כִּי רָאוּ עֶרְוָתָהּ, וְאוּקְמוּהָ. אֲבָל כָּל מְכַבְּדֶיהָ הִזִּילוּהָ, דָּא הוּא מַלְכוּת בָּבֶל, דְּהָא מִתַּמָּן אִשְׁתַּדַּר דּוֹרוֹן לִירוּשְׁלֵם. דִּכְתִיב, (ישעיה לט) בָּעֵת הַהִיא שָׁלַח מְרוֹדָךְ בַּלְאֲדָן בֶּן בַּלְאֲדָן מֶלֶךְ בָּבֶל סְפָרִים וּמִנְחָה אֶל חִזְקִיָּהוּ.

וּמַה כְּתִיב בְּהוּ, שְׁלָם לְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה, וּשְׁלָם לֵאלָהָא רַבָּא וּשְׁלָם לִירוּשְׁלֵם. כֵּיוָן דְּנָפַק פִּתְקֵיהּ מִנֵּיהּ, אַהֲדַר לְלִבֵּיהּ וְאָמַר, לָא יָאוֹת עָבְדִית לְאַקְדָּמָא שְׁלָמָא דְעַבְדָּא, לִשְׁלָמָא דְמָארֵיהּ. קָם מִכּוּרְסְיֵיהּ וּפָסַע תְּלַת פְּסִיעָן וְאַהֲדַר פִּתְקֵיהּ, וְכָתַב

לשון הקודש

בְּרָכָה שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמָקוֹם נִסְתָּר. וּבֵאֲרוּהָ, מַה שֶּׁהוּא [הָיָה] נִסְתָּר, הַבְּרָכָה [שֶׁהָיְתָה] שׁוֹרָה עָלָיו. כֵּיוָן שֶׁנִּתְגַּלָּה, נִתַּן מָקוֹם לְמָקוֹם אַחֵר לִשְׁלֹט עָלָיו.

כָּתוּב (איכה א) כָּל מְכַבְּדֶיהָ הִזִּילוּהָ כִּי רָאוּ עֶרְוָתָהּ, וּבֵאֲרוּהָ. אֲבָל כָּל מְכַבְּדֶיהָ הִזִּילוּהָ – זוֹ מַלְכוּת בָּבֶל, שֶׁהֵרֵי מִשָּׁם נִשְׁלַח דּוֹרוֹן לִירוּשָׁלַיִם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה לט) בָּעֵת הַהִיא שָׁלַח מְרֹאדַךְ בַּלְאֲדָן בֶּן בַּלְאֲדָן מֶלֶךְ בָּבֶל סְפָרִים וּמִנְחָה אֶל חִזְקִיָּהוּ.

וּמַה כָּתוּב בָּהֶם? שָׁלוֹם לְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וְשָׁלוֹם לָאֱלֹהִים הַגָּדוֹל וְשָׁלוֹם לִירוּשָׁלַיִם. כֵּיוָן שֶׁיָּצָא הַפִּתְקָ שֶׁלּוֹ מִמֶּנּוּ, הֶחֱזִיר עַל לִבּוֹ וְאָמַר: לֹא נָאֶה שֶׁעָשִׂיתִי שֶׁהִקְדַּמְתִּי אֶת שְׁלוֹם הָעֶבֶד לִשְׁלוֹם רַבּוֹ.

אַחֲרַנִּין תְּחוֹתַיְיהוּ, וְכָתַב הָכִי. שְׁלָם לֵאלָהָא רַבָּא, שְׁלָם לִירוּשָׁלַם, וּשְׁלָם לְחִזְקִיָּה, וְדָא הוּא מְכַבְּדֵיהָ.

(דף רב ע"ב).

וּלְבָתַר הִזִּילוּהָ, מָאי טַעְמָא הִזִּילוּהָ. בְּגִין כִּי רָאוּ עֶרְוָתָה, דְּאַחְזֵי לוֹן חִזְקִיָּה. דְּאִלְמָלֵא כָּךְ, לֹא הִזִּילוּהָ לְבָתָר. מִגּוֹ דְּהַוָה זַכָּאָה חִזְקִיָּהוּ יַתִּיר, אִתְעַכַּב מִלָּה מִלְּאַיְיתָאָה, וְלָא אָתָא בְיוֹמוֹי. דִּכְתִיב, (ישעיה לט) כִּי יִהְיֶה שָׁלוֹם וֶאֱמֶת בְּיָמַי. וּלְבָתַר פַּקִּיד הַהוּא חוֹבָא לִבְנוֹי אַבַּתְרֵיהּ.

כְּגַוְונָא דָא, הַהוּא חוֹבָא דְשִׁבְטִין, קָאִים עַד לְבָתָר. בְּגִין דְּדִינָא דִלְעֵילָא, לָא יְכִיל לְשַׁלְּטָאָה עֲלַיְיהוּ, עַד דְּאִשְׁתַּכַּח שַׁעְתָּא לְאִתְפְּרָעָא, וְאִתְפְּרַע מִינַיְיהוּ. וּבְגִין כָּךְ כָּל מָאן דְּאִית חוֹבִין בִּידוֹי, דָּחִיל תְּדִיר. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (דברים כח) וּפָחַדְתָּ לַיְלָה וְיוֹמָם

לשון הקודש

קָם מִכִּסְאוֹ וּפָסַע שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת, וְהֶחֱזִיר אֶת הַפֶּתֶק שֶׁלּוֹ, וְכָתַב אַחֲרִים תַּחְתֵּיהֶם. וְכָךְ כָּתַב: שָׁלוֹם לָאֱלוֹהַּ הַגָּדוֹל, שָׁלוֹם לִירוּשָׁלַיִם, וְשָׁלוֹם לְחִזְקִיָּה. וְזֶהוּ מְכַבְּדֶיהָ. **וְאַחַר** כָּךְ הִזִּילוּהָ. מָה הַטַּעַם הִזִּילוּהָ? מִשּׁוּם כִּי רָאוּ עֶרְוָתָהּ, שֶׁהֶרְאָה לָהֶם חִזְקִיָּה, שֶׁאִלְמָלֵא כָּךְ לֹא הִזִּילוּהָ אַחַר כָּךְ. מִתּוֹךְ שֶׁחִזְקִיָּהוּ הָיָה יוֹתֵר צַדִּיק, הִתְעַכֵּב הַדָּבָר מִלָּבֹא, וְלֹא בָא בְּיָמָיו, שֶׁכָּתוּב (ישעיה לט) כִּי יִהְיֶה שָׁלוֹם וֶאֱמֶת בְּיָמָי. וְאַחַר כָּךְ פָּקַד אֶת אוֹתוֹ הַחֵטְא עַל בָּנָיו אַחֲרָיו.

כְּמוֹ כֵּן אוֹתוֹ הַחֵטְא שֶׁל הַשְּׁבָטִים עָמַד עַד לְאַחַר מִכֵּן, מִשּׁוּם שֶׁהַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה לֹא יָכֹל לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁנִּמְצְאָה הַשָּׁעָה לְהִפָּרַע וְנִפְרַע מֵהֶם. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ חֲטָאִים, תָּמִיד פּוֹחֵד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כח) וּפָחַדְתָּ לַיְלָה וְיוֹמָם

וְגו'. וְעַל דָּא וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוּבְאוּ וְגו':

וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא אֶת בִּנְיָמִין אָחִיו בֶּן אִמּוֹ וְגו'. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (משלי יג) תּוֹחֶלֶת מְמוּשָׁכָה מַחֲלָה לֵב וְעֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָּאָה. דָּא הוּא דִּתְנַן, דְּלֵית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּכְּלָא בְּבָעוּתֵיהּ לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי אָתֵי, אִי לָא אָתֵי. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִי אִיהוּ אִסְתַּכֵּל בֵּיהּ, כַּמָּה מָארֵיהוֹן דְּדִינָא, אָתוּ לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ בְּעוֹבָדוֹי.

וְרָזָא אִיהוּ, דְּהָא הַהוּא אִסְתַּכְּלוּתָא, דְּאִיהוּ מִסְתַּכֵּל בְּהַהוּא בָּעוּתָא, גָּרִים לֵיהּ לְמַחֲלַת לֵב. מָאי מַחֲלָה לֵב, דָּא אִיהוּ מָאן דְּקָאִים תָּדִיר עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, לְאַסְטָאָה לְעֵילָא וְתַתָּא.

וְעֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָּאָה. תְּנִינָן, מָאן דְּבָעֵי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְקַבֵּל צְלוֹתֵיהּ, יִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא,

לשון הקודש

וְגו'. וְעַל כֵּן וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוּבְאוּ וְגו'.

וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא אֶת בִּנְיָמִין אָחִיו בֶּן אִמּוֹ וְגו'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (משלי יג) תּוֹחֶלֶת מְמֻשָּׁכָה מַחֲלָה לֵב וְעֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָּאָה. זֶה הוּא שֶׁשָּׁנִינוּ, שֶׁאֵין לָאָדָם לְהִתְבּוֹנֵן בְּבַקָּשָׁתוֹ אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אִם בָּאָה וְאִם לֹא בָּאָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאִם הוּא מִתְבּוֹנֵן בָּהּ, כַּמָּה בַּעֲלֵי הַדִּין בָּאִים לְהִתְבּוֹנֵן בְּמַעֲשָׂיו.

וְסוֹד הוּא, שֶׁהֲרֵי אוֹתָהּ הַהִתְבּוֹנְנוּת שֶׁהוּא מִתְבּוֹנֵן בְּאוֹתָהּ הַבַּקָּשָׁה, גּוֹרֶמֶת לוֹ לְמַחֲלַת לֵב. מַה זֶּה מַחֲלַת לֵב? זֶהוּ מִי שֶׁעוֹמֵד תָּמִיד עַל הָאָדָם לְהַסְטִין לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וְעֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָּאָה. שָׁנִינוּ, מִי שֶׁרוֹצֶה

דְּאִיהִי עֵץ חַיִּים. וּכְדֵין תַּאֲוָה בָּאָה. מָאן תַּאֲוָה, דָּא הוּא דַּרְגָּא דְּכָל צְלוֹתִין דְּעַלְמָא בִּידֵיהּ, וְאַעִיל לוֹן קַמֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה. כְּתִיב הָכָא בָּאָה, וּכְתִיב הָתָם, בָּעֶרֶב הִיא בָּאָה. וְדָא הוּא תַּאֲוָה בָּאָה, בָּאָה קַמֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה, לְאַשְׁלָמָא רְעוּתָא דְּהַהוּא בַּר נָשׁ. (אסתר ב)

דָּבָר אַחֵר, תּוֹחֶלֶת מְמוּשָׁכָה מַחֲלָה לֵב, דָּא הוּא אֲתַר, דְּאִתְיְיהִיב הַהִיא מִלָּה, בְּאֲתַר אַחֲרָא דְּלָא אִצְטְרִיךְ. וְאִתְמַשְׁכָא עַד דְּאִתְיְיהִיב מִיָּדָא לְיָדָא, וּלְזִמְנִין דְּלָא יֵיתֵי. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִתְפַּשְׁטָא וְאִתְמַשְׁכָא בְּכָל אִינּוּן מְמַנָּן, לְנַחֲתָא לֵיהּ לְעַלְמָא.

וְעֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָּאָה, דָּא הוּא תּוֹחֶלֶת, דְּלָא אִתְמַשְׁכָא, בְּגִין אִינּוּן מְמַנָּן רְתִיכִין, אֶלָּא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב (לון) **לֵיהּ לְאַלְתָּר. בְּגִין דְּכַד אִתְמַשְׁכָא בֵּין אִינּוּן מְמַנָּן רְתִיכִין, כַּמָּה אִינּוּן**

לשון הקודש

שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְקַבֵּל אֶת תְּפִלָּתוֹ, יִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, שֶׁהִיא עֵץ חַיִּים, וְאָז תַּאֲוָה בָּאָה. מִי הַתַּאֲוָה? זוֹ הַדַּרְגָּה שֶׁכָּל תְּפִלּוֹת הָעוֹלָם בְּיָדֶיהָ, וּמַכְנִיסָה אוֹתָם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. כָּתוּב כָּאן בָּאָה, וְכָתוּב שָׁם (אסתר ב) בָּעֶרֶב הִיא בָּאָה. וְזוֹ הִיא תַּאֲוָה בָּאָה, בָּאָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן לְהַשְׁלִים אֶת רְצוֹן אוֹתוֹ הָאִישׁ.

דָּבָר אַחֵר תּוֹחֶלֶת מְמֻשָׁכָה מַחֲלָה לֵב – זֶהוּ הַמָּקוֹם שֶׁנִּתָּן אוֹתוֹ הַדָּבָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ, וְנִמְשָׁךְ עַד שֶׁנִּתָּן מִיָּד לְיָד, וְלִפְעָמִים שֶׁלֹּא יָבֹא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט וְנִמְשָׁךְ עִם כָּל אוֹתָם הַמְּמֻנִּים לְהוֹרִיד אוֹתוֹ לָעוֹלָם.

וְעֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָּאָה – זוֹ הִיא הַתּוֹחֶלֶת שֶׁלֹּא נִמְשֶׁכֶת, מִשּׁוּם אוֹתָם מְמֻנֵּי הַמֶּרְכָּבוֹת, אֶלָּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן [לָהֶם] לוֹ מִיָּד, מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר

מָאֵרֵיהוֹן דְּדִינָא דְּאִתְיְיהִיב לוֹן רְשׁוּתָא. לְעַיְינָא וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּדִינֵיהּ, עַד לָא יִנָּתְנוּן לֵיהּ. וּמַה דְּנָפִיק מִבֵּי מַלְכָּא וְאִתְיְיהִיב לֵיהּ לְבַר נָשׁ, בֵּין דְּזָכֵי, בֵּין דְּלָא זָכֵי, אִתְיְיהִיב מִיָּד. וְדָא הוּא עֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָאָה.

דָּבָר אַחֵר, תּוֹחֶלֶת מְמוּשָׁכָה, דָּא יַעֲקֹב. דְּאִתְמַשְׁכָא לֵיהּ תּוֹחַלְתָּא דְּיוֹסֵף עַד זְמַן אָרִיךְ. וְעֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָאָה, דָּא הוּא בִּנְיָמִין. דְּהָא מִזְּמָנָא דְּתָבַע לֵיהּ יוֹסֵף, עַד הַהוּא זִמְנָא דְּאָתָא לְגַבֵּיהּ, לָא הָוָה אֶלָּא זִמְנָא זְעֵיר. דְּלָא אִתְמַשְׁכָא הַהוּא זִמְנָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא אֶת בִּנְיָמִין אָחִיו בֶּן אִמּוֹ. מָאי בֶּן אִמּוֹ. דְּדִיוּקְנֵיהּ דְּאִמֵּיהּ הָוָה בֵּיהּ, וְהָוָה דָּמֵי דִיוּקְנֵיהּ לְדִיוּקְנָא דְּרָחֵל. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב, וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא אֶת בִּנְיָמִין אָחִיו בֶּן אִמּוֹ.

לשון הקודש

נִמְשֶׁכֶת בֵּין אוֹתָם מִמֶּנִּי הַמֶּרְכָּבוֹת, כַּמָּה הֵם בַּעֲלֵי הַדִּין שֶׁנִּתֶּנֶת לָהֶם רְשׁוּת לְעַיֵּן וּלְהִסְתַּכֵּל בְּדִינוֹ טֶרֶם יִתְּנוּ לוֹ, וּמַה שֶּׁיָּצָא מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וְנִתַּן לוֹ לָאָדָם, בֵּין שֶׁזּוֹכֶה בֵּין שֶׁלֹּא זוֹכֶה – נִתָּן מִיָּד, וְזֶהוּ עֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָאָה.

דָּבָר אַחֵר תּוֹחֶלֶת מְמֻשָּׁכָה – זֶה יַעֲקֹב, שֶׁנִּמְשְׁכָה לוֹ הַתּוֹחֶלֶת שֶׁל יוֹסֵף עַד לִזְמַן אָרֹךְ. וְעֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָאָה – זֶה הוּא בִּנְיָמִין, שֶׁהֵרֵי מִזְּמַן שֶׁבִּקֵּשׁ אוֹתוֹ יוֹסֵף עַד אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא בָּא אֵלָיו לֹא הָיָה אֶלָּא זְמַן מוּעָט, שֶׁאוֹתוֹ הַזְּמַן לֹא נִמְשַׁךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא אֶת בִּנְיָמִין אָחִיו בֶּן אִמּוֹ. מַה זֶּה בֶּן אִמּוֹ? שֶׁדְּמוּת אִמּוֹ הָיְתָה בּוֹ, וְהָיְתָה דּוֹמָה דְּמוּתוֹ לְדְמוּת רָחֵל, מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא אֶת בִּנְיָמִין אָחִיו בֶּן אִמּוֹ.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, וְהָא כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא, וַיַּרְא יוֹסֵף אִתָּם אֶת בִּנְיָמִין. וְהַשְׁתָּא כְּתִיב, וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא אֶת בִּנְיָמִין אָחִיו. מָאי רְאִיָּה הָכָא. אֶלָּא חָמָא בְּרוּחָא דְקוּדְשָׁא לְבִנְיָמִין, דְּחוּלָקֵיהּ הָוָה עִמְּהוֹן בְּאַרְעָא. וּבְחוּלָקֵיהּ דְּבִנְיָמִין וִיהוּדָה תִּשְׁרֵי שְׁכִינְתָּא. דְּהָא חָמָא לֵיהּ לִיהוּדָה וּבִנְיָמִין, דְּבְחוּלְקֵהוֹן הָוָה מַקְדְּשָׁא. וְדָא הוּא וַיַּרְא יוֹסֵף אִתָּם אֶת בִּנְיָמִן. לֵיהּ חָמָא עִמְּהוֹן, וְיוֹסֵף דְּהָוָה אֲחוּהָ לָא חָמָא עִמְּהוֹן בְּהַהוּא חוּלָקָא.

אוֹף הָכָא, וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא אֶת בִּנְיָמִין אָחִיו בֶּן אִמּוֹ. מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ. וַיְמַהֵר יוֹסֵף כִּי נִכְמְרוּ רַחֲמָיו אֶל אָחִיו וַיְבַקֵּשׁ לִבְכּוֹת וַיָּבֹא הַחַדְרָה וַיֵּבְךְּ שָׁמָּה.

רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כב) מַשָּׂא גֵיא חִזָּיוֹן מַה לָּךְ אֵיפֹה כִּי עָלִית כֻּלָּךְ לַגַּגּוֹת. תָּא חֲזֵי, הָא

לשון הקודש

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, וַהֲרֵי כָּתַב בָּרִאשׁוֹנָה וַיַּרְא יוֹסֵף אִתָּם אֶת בִּנְיָמִין, וְכָאן כָּתוּב וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא אֶת בִּנְיָמִין אָחִיו, אֵיזוֹ רְאִיָּה רָאָה? אֶלָּא רָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֶת בִּנְיָמִין שֶׁחֶלְקוֹ הָיָה עִמָּהֶם בָּאָרֶץ, וּבְחֶלְקָם שֶׁל בִּנְיָמִין וִיהוּדָה תִּשְׁרֶה הַשְּׁכִינָה, שֶׁהֲרֵי רָאָה אֶת יְהוּדָה וְאֶת בִּנְיָמִין שֶׁבְּחֶלְקָם יִהְיֶה הַמִּקְדָּשׁ. וְזֶהוּ וַיַּרְא יוֹסֵף אִתָּם אֶת בִּנְיָמִין, רָאָה אוֹתוֹ עִמָּהֶם, וְאֶת יוֹסֵף שֶׁהָיָה אָחִיו לֹא רָאָה עִמָּהֶם בְּאוֹתוֹ הַחֵלֶק.

אַף כָּאן, וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא אֶת בִּנְיָמִין אָחִיו בֶּן אִמּוֹ. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? וַיְמַהֵר יוֹסֵף כִּי נִכְמְרוּ רַחֲמָיו אֶל אָחִיו וַיְבַקֵּשׁ לִבְכּוֹת וַיָּבֹא הַחַדְרָה וַיֵּבְךְּ שָׁמָּה.

רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כב) מַשָּׂא

אוּקְמוּהָ בְּזִמְנָא דְּאִתְחָרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְהֲווּ מוֹקְדִין לֵיהּ בְּנוּרָא, סְלִיקוּ כָּל אִינּוּן כַּהֲנֵי (דף רג ע"א) עַל כּוֹתְלֵיהוֹן (נ"א גְּגֵיהוֹן) דְּמַקְדְּשָׁא, וְכָל מַפְתֵּחִין בִּידַיְיהוּ, וְאָמְרוּ. עַד הָכָא הֲוֵינָא גִּזְבָּרִין דִּילָךְ, מִכָּאן וָאֵילָךְ טוֹל דִּילָךְ.

אֲבָל תָּא חֲזֵי, גֵּיא חִזָּיוֹן, דָּא שְׁכִינְתָּא דְּהַוַּת בְּמַקְדְּשָׁא. וְכָל בְּנֵי עַלְמָא, מִינָּהּ הֲווּ יָנְקִין יְנִיקוּ דְּנְבוּאָה. דְּאַף עַל גַּב דְּכָל נְבִיאִין, קָא הֲווּ מִתְנַבְּאִין מֵאֲתַר אַחֲרָא, מִגַּוָּוהּ הֲווּ יָנְקִין נְבוּאַתְהוֹן. וְעַל דָּא אִתְקְרֵי אִיהִי גֵּיא חִזָּיוֹן. חִזָּיוֹן, הָא אוּקְמוּהָ, דְּאִיהוּ חֵיזוּ דְּכָל גְּוָונִין עִלָּאִין.

מַה לָּךְ אֵפוֹא כִּי עָלִית כֻּלָּךְ לַגַּגּוֹת, דְּהָא כַּד אִתְחָרַב מַקְדְּשָׁא, שְׁכִינְתָּא אָתָאת, וּסְלִיקַת בְּכָל אִינּוּן אַתְרִין, דְּהֲוָה מְדוֹרָהּ בְּהוּ בְּקַדְמִיתָא. וַהֲוַת בָּכַת

לשון הקודש

גֵּיא חִזָּיוֹן מַה לָּךְ אֵפוֹא כִּי עָלִית כֻּלָּךְ לַגַּגּוֹת. בֹּא רְאֵה, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, בִּזְמַן שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהָיוּ שׂוֹרְפִים אוֹתוֹ בָּאֵשׁ, עָלוּ כָּל אוֹתָם הַכֹּהֲנִים עַל כָּתְלֵי [וגגות] הַמִּקְדָּשׁ, וְכָל הַמַּפְתֵּחוֹת בִּידֵיהֶם, וְאָמְרוּ: עַד כָּאן הָיִינוּ גִּזְבָּרִים שֶׁלְּךָ. מִכָּאן וְאֵילָךְ טֹל אֶת שֶׁלְּךָ.

אֲבָל בֹּא רְאֵה, גֵּיא חִזָּיוֹן – זוֹ הַשְּׁכִינָה שֶׁהָיְתָה בַּמִּקְדָּשׁ, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם מִמֶּנָּה הָיוּ יוֹנְקִים יְנִיקַת הַנְּבוּאָה. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁכָּל הַנְּבִיאִים הָיוּ מִתְנַבְּאִים מִמָּקוֹם אַחֵר – מִתּוֹכָהּ הָיוּ יוֹנְקִים אֶת נְבוּאָתָם, וְעַל כֵּן הִיא נִקְרֵאת גֵּיא חִזָּיוֹן. חִזָּיוֹן, הִנֵּה פֵּרְשׁוּהָ שֶׁהוּא הַמַּרְאֶה שֶׁל כָּל הַגְּוָנִים הָעֶלְיוֹנִים.

מַה לָּךְ אֵפוֹא כִּי עָלִית כֻּלָּךְ לַגַּגּוֹת, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁנֶּחֱרַב הַמִּקְדָּשׁ, הַשְּׁכִינָה בָּאָה וְעָלְתָה לְכָל אוֹתָם הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהָיָה

עַל בֵּית מִדּוֹרָהּ, וְעַל יִשְׂרָאֵל דְּאַזְלוּ בְּגָלוּתָא, וְעַל כָּל אִינּוּן צַדִּיקֵי וַחֲסִידֵי דְּהַוּוּ תַּמָּן וְאִתְאֲבִידוּ. וּמְנָלָן, דִּכְתִיב, (ירמיה לא) **כֹּה אָמַר יְיָ קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ, וְהָא אִתְּמָר. וּכְדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁאִיל לָהּ לִשְׁכִינְתָּא, וְאָמַר לָהּ. מַה לָּךְ אֵפוֹא כִּי עָלִית כֻּלָּךְ לַגַּגּוֹת.**

מַהוּ כֻּלָּךְ, דְּהָא כִּי עָלִית סַגְיָא, מַהוּ כֻּלָּךְ. לְאַכְלָלָא בַּהֲדָהּ כָּל חֵילִין וְכָל רְתִיכִין אַחֲרָנִין, דְּכֻלְּהוּ בְּכוּ עִמָּהּ עַל חֻרְבַּן בֵּי מַקְדְּשָׁא.

וּבְגִין כָּךְ, מַה לָּךְ אֵפוֹא. אָמְרָה קַמֵּיהּ, וְכִי בָנַי בְּגָלוּתָא, וּמַקְדְּשָׁא אִתּוֹקְדָא, וְאָנָא מַה לִּי הָכָא. שָׁרִיאַת וְאָמְרַת, (ישעיה כב) **תְּשׁוּאוֹת מְלֵאָה עִיר הוֹמִיָּה קִרְיָה עַלִּיזָה חֲלָלַיִךְ לֹא חַלְלֵי חֶרֶב וְלֹא מֵתֵי מִלְחָמָה עַל כֵּן אָמַרְתִּי שְׁעוּ מִנִּי אֲמָרֵר בַּבֶּכִי וְגו'.**

לשון הקודש

בָּהֶם מִדּוֹרָהּ בָּרִאשׁוֹנָה, וְהָיְתָה בּוֹכָה עַל בֵּית מִדּוֹרָהּ, וְעַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהָלְכוּ לַגָּלוּת, וְעַל כָּל אוֹתָם הַחֲסִידִים וְהַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ שָׁם וְנֶאֱבְדוּ. וּמִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (ירמיה לא) כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ, וַהֲרֵי נִתְבָּאַר. וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹאֵל אֶת הַשְּׁכִינָה וְאוֹמֵר לָהּ: מַה לָּךְ אֵפוֹא כִּי עָלִית כֻּלָּךְ לַגַּגּוֹת.

מַה זֶה כֻּלָּךְ, שֶׁהֲרֵי כִּי עָלִית זֶה מַסְפִּיק. מַה זֶּה כֻּלָּךְ? לְהַכְלִיל עִמָּהּ כָּל הַצְּבָאוֹת וְהַמֶּרְכָּבוֹת הָאֲחֵרִים שֶׁכֻּלָּם בָּכוּ עִמָּהּ עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ מַה לָּךְ אֵפוֹא. אָמְרָה לְפָנָיו: וְכִי בָנַי בַּגָּלוּת, וְהַמִּקְדָּשׁ נִשְׂרַף, וַאֲנִי מַה לִּי כָּאן? הִתְחִילָה וְאוֹמֶרֶת, (ישעיה כב) תְּשׁוּאוֹת מְלֵאָה עִיר הוֹמִיָּה קִרְיָה עַלִּיזָה חֲלָלַיִךְ לֹא חַלְלֵי חֶרֶב וְלֹא מֵתֵי מִלְחָמָה.

וְהָא אוֹקִימְנָא, דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לָהּ, (ירמיה לא) כֹּה אָמַר יְיָ מִנְּעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְגוֹ'.

וְתָא חֲזֵי, מִיּוֹמָא דְּאִתְחָרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא, לָא הֲוָה יוֹמָא דְּלָא אִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ לְוָוטִין. בְּגִין דְּכַד בֵּי מַקְדְּשָׁא הֲוָה קַיָּים, הֲווּ יִשְׂרָאֵל פָּלְחִין פּוּלְחָנִין וְקָרְבִּין עִלָּוָון וְקָרְבָּנִין, וּשְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא בְּבֵי מַקְדְּשָׁא עֲלַיְיהוּ, כְּאִמָּא דְּרִבִּיעָא עַל בְּנַיָּא. וְהֲווּ כָּל אַנְפִּין נְהִירִין, עַד דְּאִשְׁתַּכָּחוּ בִּרְכָאן לְעֵילָּא וְתַתָּא. וְלָא הֲוָה יוֹמָא, דְּלָא אִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ בִּרְכָאן וְחֶדְוָון. וְהֲווּ יִשְׂרָאֵל שָׁרָאן לְרַחֲצָן בְּאַרְעָא, וְכָל עַלְמָא הֲוָה אִתְּזָן בְּגִינַיְיהוּ.

הַשְׁתָּא דְּאִתְחָרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא, וּשְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא, לֵית לָךְ יוֹמָא דְּלָא אִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ לְוָוטִין, וְעַלְמָא אִתְלַטְיָא. וְחֶדְוָון לָא אִשְׁתַּכָּחוּ לְעֵילָּא וְתַתָּא.

לשון הקודש

עַל כֵּן אָמַרְתִּי שֶׁעוּ מִנִּי אֲמָרֵר בַּבֶּכִי וְגוֹ'. וְהִנֵּה בֵּאַרְנוּ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לָהּ (ירמיה שם) כֹּה אָמַר ה' מִנְּעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְגוֹ'.

וּבָא וּרְאֵה, מִיּוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לֹא הָיָה יוֹם שֶׁלֹּא נִמְצְאוּ בוֹ קְלָלוֹת, מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, הָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹבְדִים עֲבוֹדוֹת וּמַקְרִיבִים עוֹלוֹת וְקָרְבָּנוֹת, וְהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עֲלֵיהֶם כְּמוֹ אֵם שֶׁרוֹבֶצֶת עַל בָּנֶיהָ, וְהָיוּ כָּל הַפָּנִים מְאִירוֹת, עַד שֶׁנִּמְצְאוּ בְּרָכוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְלֹא הָיָה יוֹם שֶׁלֹּא נִמְצְאוּ בוֹ בְּרָכוֹת וּשְׂמָחוֹת, וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל שְׁרוּיִים לָבֶטַח בָּאָרֶץ, וְכָל הָעוֹלָם הָיָה נִזּוֹן בִּגְלָלָם.

עַכְשָׁו שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהַשְּׁכִינָה עִמָּהֶם בַּגָּלוּת, אֵין לְךָ יוֹם שֶׁלֹּא נִמְצָאִים בוֹ קְלָלוֹת, וְהָעוֹלָם מְקֻלָּל, וְאֵין נִמְצָאוֹת

וְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאַקָּמָא לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מֵעַפְרָא, כְּמָה דְאִתְּמַר. וּלְמֶחֱוֵי עַלְמָא בְּכֹלָּא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה נו) וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי וְגו'. וּכְתִיב, (ירמיה לא) בִּבְכִי יָבוֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם. כְּמָה דִּבְקַדְמִיתָא, דִּכְתִיב, (איכה א) בָּכֹה תִבְכֶּה בַלַּיְלָה וְדִמְעָתָהּ עַל לֶחֱיָהּ. הָכִי נָמֵי לְבָתָר, בִּבְכִי יִתְהַדְּרוּן. דִּכְתִיב, בִּבְכִי יָבֹאוּ וְגו':

הַבֹּקֶר אוֹר וְהָאֲנָשִׁים שֻׁלְּחוּ הֵמָּה וַחֲמוֹרֵיהֶם, רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הָכָא אִית לְאִסְתַּכָּלָא, אִי אִינּוּן הֲווֹ אָזְלֵי וְאִשְׁתַּדָּרוּ, מַה לָּן לְמִכְתַּב בְּאוֹרַיְיתָא, הֵמָּה וַחֲמוֹרֵיהֶם. אֶלָּא בְּגִין דִּכְתִיב וְלָקַחַת אוֹתָנוּ לַעֲבָדִים וְאֶת חֲמֹרֵינוּ, בְּגִין כָּךְ וְהָאֲנָשִׁים שֻׁלְּחוּ הֵמָּה וַחֲמוֹרֵיהֶם. בְּגִין דְּלָא יִשְׁתָּאֲרוּן אִינּוּן וַחֲמוֹרֵיהוֹן, כִּדְקָאֲמְרוּ.

לשון הקודש

שִׂמְחוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָקִים אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִן הֶעָפָר כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וּלְשַׂמֵּחַ אֶת הָעוֹלָם בַּכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נו) וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי וְגו', וְכָתוּב (ירמיה לא) בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם. כְּמוֹ שֶׁבַּהַתְחָלָה, שֶׁכָּתוּב (איכה א) בָּכֹה תִבְכֶּה בַּלַּיְלָה וְדִמְעָתָהּ עַל לֶחֱיָהּ, כָּךְ גַּם כֵּן לְאַחַר כָּךְ בִּבְכִי יַחֲזִרוּ, שֶׁכָּתוּב בִּבְכִי יָבֹאוּ וְגו'.

הַבֹּקֶר אוֹר וְהָאֲנָשִׁים שֻׁלְּחוּ הֵמָּה וַחֲמֹרֵיהֶם. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּאן יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, אִם הֵם הָיוּ הוֹלְכִים וְנִשְׁלָחִים, לָמָּה לָנוּ לִכְתֹּב בַּתּוֹרָה הֵמָּה וַחֲמֹרֵיהֶם? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב וְלָקַחַת אֹתָנוּ

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית כב) **וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ וְגו'**, הַהוּא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם הָוָה נָהִיר, לְקַיְּימָא עֲלַיְיהוּ בִּזְכוּתֵיהּ. כְּדֵין זְכוּתָא דְּאַבְרָהָם קָיְּימָא עֲלַיְיהוּ, וְאֲזָלוּ בִּשְׁלָם, וְאִשְׁתְּזִיבוּ מִן דִּינָא. בְּגִין דְּהַהִיא שַׁעְתָּא, קָיְּימָא עֲלַיְיהוּ דִּינָא, לְאִתְפְּרָעָא מִנַּיְיהוּ. בַּר דִּזְכוּתָא דְּהַהוּא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, אָגִין עֲלַיְיהוּ. וְאִשְׁתַּלָּחוּ מִן דִּינָא, דְּלָא שַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ בְּהַהוּא זִמְנָא.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (שמואל ב כג) **וּכְאוֹר בֹּקֶר יִזְרַח שָׁמֶשׁ**. דָּא הוּא נְהוֹרָא, דְּהַהוּא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם. יִזְרַח שֶׁמֶשׁ, דָּא הוּא שִׁמְשָׁא דְּיַעֲקֹב. דִּכְתִיב, (בראשית לב) **וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ**. בֹּקֶר לֹא עָבוֹת, דְּהַהוּא בֹּקֶר לָאו אִיהוּ עָבוֹת כָּל כָּךְ, אֶלָּא מִנֹּגַהּ מִמָּטָר. נֹגַהּ מִמָּטָר, אִיהוּ מִטְּרָא דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְּיִצְחָק, דְּהַהוּא מִטְרָא אַפִּיק דֶּשֶׁא מֵאָרֶץ.

לשון הקודש

לַעֲבָדִים וְאֶת חֲמֹרֵינוּ, מִשּׁוּם כָּךְ וְהָאֲנָשִׁים שֶׁלְּחוּ הֵמָּה וַחֲמֹרֵיהֶם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשָּׁאֲרוּ הֵם וַחֲמוֹרֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ. **פָּתַח** וְאָמַר, (בראשית כב) **וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ וְגו'**. אוֹתוֹ הַבֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם הָיָה מֵאִיר לַעֲמֹד עֲלֵיהֶם בִּזְכוּתוֹ, אָז זְכוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם עָמְדָה עֲלֵיהֶם וְהָלְכוּ בְּשָׁלוֹם וְנִצְּלוּ מִן הַדִּין, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ הַשָּׁעָה עָמַד עֲלֵיהֶם הַדִּין לְהִפָּרַע מֵהֶם, רַק שֶׁזְּכוּת אוֹתוֹ הַבֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם הֵגֵנָּה עֲלֵיהֶם וְנִשְׁלְחוּ מִן הַדִּין, שֶׁלֹּא שָׁלַט עֲלֵיהֶם בְּאוֹתוֹ זְמַן.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (שמואל–ב כג) **וּכְאוֹר בֹּקֶר יִזְרַח שָׁמֶשׁ** – זֶהוּ הָאוֹר שֶׁל אוֹתוֹ בֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם. יִזְרַח שָׁמֶשׁ – זֶה הוּא הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב (בראשית לב)

דָּבָר אַחֵר, וּכְאוֹר בֹּקֶר, בְּהַהוּא נְהִירוּ דְּבֹקֶר דְּאַבְרָהָם. (דף רג ע"ב) יִזְרַח שָׁמֶשׁ, דָּא הוּא יַעֲקֹב. דִּנְהִירוּ דִּילֵיהּ, כְּנְהִירוּ דְּהַהוּא בֹּקֶר. בֹּקֶר לֹא עָבוֹת, בְּגִין דְּהַהוּא בֹּקֶר, לָאו אִיהוּ חָשׁוּךְ, אֶלָּא נָהִיר. דְּהָא בְּשַׁעְתָּא דְּאָתֵי בֹּקֶר, לָא שָׁלְטָא דִינָא כְּלַל. אֶלָּא כֹּלָּא נָהִיר, בְּסִטְרָא דְּאַבְרָהָם. מִנֹּגַהּ מִמָּטָר, דָּא הוּא סִטְרָא דְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק, דְּאִיהוּ אַמְטִיר עַל אַרְעָא, לְאַפָּקָא דְשָׁאָה, וְכָל טִיבוּ דְעָלְמָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְּלֵילְיָא עָאל, וּפָרִישׁ גַּדְפּוֹי עַל עָלְמָא, כַּמָּה גַּרְדִּינֵי טְהִירִין, זְמִינִין לְנַפְקָא, וּלְשַׁלְטָאָה בְעָלְמָא. וְכַמָּה מָאֲרֵיהוֹן דְּדִינִין, מִתְעָרִין בְּכַמָּה סִטְרִין לִזְנָיְיהוּ, וְשָׁלְטֵי עַל עָלְמָא. כֵּיוָן דְּאָתֵי צַפְרָא וְנָהִיר, כֻּלְּהוּ מִסְתַּלְּקִי, וְלָא

לשון הקודש

וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. בֹּקֶר לֹא עָבוֹת – שֶׁאוֹתוֹ בֹּקֶר הוּא לֹא כָּל כָּךְ עָבוֹת, אֶלָּא מִנֹּגַהּ מִמָּטָר. נֹגַהּ מִמָּטָר – הוּא הַמָּטָר שֶׁבָּא מִצַּד יִצְחָק, שֶׁאוֹתוֹ מָטָר מוֹצִיא דֶּשֶׁא מִן הָאָרֶץ.

דָּבָר אַחֵר וּכְאוֹר בֹּקֶר – בְּאוֹתוֹ אוֹר הַבֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם יִזְרַח שָׁמֶשׁ, זֶה הוּא יַעֲקֹב, שֶׁאוֹרוֹ כְּאוֹתוֹ אוֹר שֶׁל הַבֹּקֶר. בֹּקֶר לֹא עָבוֹת – מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ בֹּקֶר אֵינוֹ חָשׁוּךְ, אֶלָּא מֵאִיר, שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁבָּא הַבֹּקֶר, הַדִּין לֹא שׁוֹלֵט כְּלָל, אֶלָּא הַכֹּל מֵאִיר בַּצַּד שֶׁל אַבְרָהָם. מִנֹּגַהּ מִמָּטָר – זֶהוּ הַצַּד שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא מַמְטִיר עַל הָאָרֶץ לְהוֹצִיא דֶּשֶׁא וְכָל טוּב הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָס הַלַּיְלָה וּפוֹרֵשׂ כְּנָפָיו עַל הָעוֹלָם, כַּמָּה שׁוֹמְרִים מַזִּיקִים מְזֻמָּנִים לָצֵאת וְלִשְׁלֹט בָּעוֹלָם, וְכַמָּה בַּעֲלֵי הַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים בְּכַמָּה צְדָדִים לְמִינָם, וְשׁוֹלְטִים עַל הָעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעַ הַבֹּקֶר

שָׁלְטֵי, וְכָל חַד וְחַד עָאל לְדוּכְתֵּיהּ, וְתָב לְאַתְרֵיהּ.

כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, הַבֹּקֶר אוֹר, דָּא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם. וְהָאֲנָשִׁים שֻׁלְּחוּ, אִלֵּין מָאֲרֵיהוֹן דְּדִינָא, דְּהַוּוּ שָׁלְטִין בְּלֵילְיָא. הֵמָּה וַחֲמוֹרֵיהֶם (ס"א הֵמָּה אִינּוּן מָאֲרֵיהוֹן דְּדִינָא דְּקָאַמְרָן, וַחֲמוֹרֵיהֶם) אִינּוּן גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין, דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבָא. דְּלָאו אִינּוּן קַדִּישִׁין, וְלָא שָׁלְטִין, וְלָא אִתְחֲזוּן מֵכִי אָתֵי צַפְרָא. וְאִינּוּן מִסִּטְרָא דְּאִינּוּן חֲמָרֵי, גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין דְּקָאַמְרָן.

דְּהָא לֵית לָךְ דַּרְגִּין עִלָּאִין. דְּלָא אִית (אית) בְּהוּ יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, רַחֲמֵי וְדִינָא. דַּרְגִּין עַל דַּרְגִּין קַדִּישִׁין, מִסִּטְרָא דִּקְדוּשָׁה. וּמְסָאֲבִין, מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבָא. וְכֻלְּהוּ דַּרְגִּין עַל דַּרְגִּין, אִלֵּין עַל אִלֵּין. וּבְכָל אֲתַר דְּבֹקֶר דְּאַבְרָהָם אִתְעַר בְּעַלְמָא, כֻּלְּהוּ מִתְעַבְּרֵי, וְלָא שָׁלְטֵי. בְּגִין דְּלֵית לוֹן (ז"ח קיומא) לְקָיְמָא

לשון הקודש

וּמֵאִיר, כֻּלָּם מִסְתַּלְּקִים וְלֹא שׁוֹלְטִים, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נִכְנָס לִמְקוֹמוֹ וְשָׁב לִמְקוֹמוֹ.

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַבֹּקֶר אוֹר – זֶה בֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם. וְהָאֲנָשִׁים שֻׁלְּחוּ – אֵלּוּ בַּעֲלֵי הַדִּין, שֶׁהָיוּ שׁוֹלְטִים בַּלַּיְלָה. הֵמָּה וַחֲמֹרֵיהֶם – וְהֵמָּה – אוֹתָם בַּעֲלֵי הַדִּינִים שֶׁאָמַרְנוּ. וַחֲמֹרֵיהֶם –] הֵם שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים שֶׁבָּאִים מִצַּד הַטֻּמְאָה, שֶׁאֵינָם קְדוֹשִׁים וְלֹא שׁוֹלְטִים וְלֹא נִרְאִים מִכְּשֶׁבָּא הַבֹּקֶר. וְהֵם מִצַּדָּם שֶׁל אוֹתָם הַחֲמוֹרִים, שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים שֶׁאָמְרוּ.

שֶׁהֲרֵי אֵין לְךָ דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁאֵין [יֵשׁ] בָּהֶם יָמִין וּשְׂמֹאל, רַחֲמִים וְדִין, דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת קְדוֹשׁוֹת מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה, וּטְמֵאוֹת מִצַּד הַטֻּמְאָה, וְכֻלָּם דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, אֵלּוּ עַל אֵלּוּ. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁמִּתְעוֹרֵר הַבֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם בָּעוֹלָם, כֻּלָּם עוֹבְרִים וְלֹא שׁוֹלְטִים, מִשּׁוּם שֶׁאֵין

בִּסְטַר יְמִינָא, אֶלָּא בִּסְטַר שְׂמָאלָא. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבַד יְמָמָא וְלֵילְיָא, לְאַנְהָגָא כָּל חַד וְחַד לְסִטְרֵיהּ כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, בְּעַלְמָא דֵין, וּבְעַלְמָא דְאָתֵי.

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (מלאכי ג) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפָיהָ. תָּא חָזֵי, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַנְהָרָא לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, הַהוּא שִׁמְשָׁא, דְּגָנִיז קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִיּוֹמָא דְאִתְבְּרֵי עַלְמָא. (דְּגָנִיז קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) מִקַּמֵּי רַשִׁיעֵי דְעַלְמָא. כְּמָה דִכְתִיב, (איוב לח) וְיִמָּנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם.

וְהַהוּא נְהוֹרָא גָּנִיז לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכַד נָפַק בְּקַדְמִיתָא, הָוָה נָהִיר מִסְּיָפֵי עַלְמָא, וְעַד סְיָפֵי עַלְמָא. כֵּיוָן דְּאִסְתַּכַּל בְּדָרֵיהּ דֶּאֱנוֹשׁ וּבְדָרֵיהּ דְּמַבּוּל. וּבְדָרֵיהּ דְּפַלְגָה, וּבְכָל אִינּוּן חַיָּיבַיָּא. גָּנִיז לֵיהּ לְהַהוּא נְהוֹרָא.

לשון הקודש

לָהֶם [קיום] לַעֲמֹד בְּצַד יָמִין, אֶלָּא בְּצַד שְׂמֹאל. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה יוֹמָם וָלַיִל לְהַנְהִיג כָּל אֶחָד וְאֶחָד לַצַּד שֶׁלּוֹ כָּרָאוּי לוֹ. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (מלאכי ג) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפָיהָ. בֹּא רְאֵה, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָאִיר לְיִשְׂרָאֵל אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁגָּנַז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם [שֶׁגָּנַז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא] מִלִּפְנֵי הָרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב לח) וְיִמָּנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם.

וְאֶת אוֹתוֹ הָאוֹר גָּנַז אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁכַּאֲשֶׁר יָצָא בָּרִאשׁוֹנָה, הָיָה מֵאִיר מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם. כֵּיוָן

כֵּיוָן דְּאָתָא יַעֲקֹב, וְאִתְדַּבַּק בְּהַהוּא מְמַנָּא רַבְּרְבָא דְּעֵשָׂו, וְאַכִּיש לֵיהּ בִּירְכָא דִּילֵיהּ, וְהַוָה נָכֵי. כְּדֵין מַה כְּתִיב, וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, מָאן שֶׁמֶשׁ, הַהוּא שִׁמְשָׁא דְגָנֵיז. בְּגִין דְּאִית בֵּיהּ אֲסוּתָא, לְאִתְסָאָה לֵיהּ מֵאַרְכּוּבָתֵיהּ, וּלְבָתַר אִתְּסֵי בְּהַהוּא שִׁמְשָׁא. דִּכְתִיב, וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם, שָׁלֵם בְּגוּפֵיהּ דְּאִתְּסֵי. (בראשית לג)

וְעַל דָּא, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַלָּאָה הַהוּא שִׁמְשָׁא, וּלְאַנְהָרָא לֵיהּ לְיִשְׂרָאֵל. דִּכְתִיב, וְזָרְחָה לָכֶם יְרֵאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה, מָאי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה. דָּא שִׁמְשָׁא דְיַעֲקֹב, דְּאִתְּסֵי בֵּיהּ. וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ, דְּבְהַהוּא שִׁמְשָׁא, יִתְסוּן כֻּלְּהוּ. בְּגִין דְּהָא בְּזִמְנָא דִיקוּמוּן יִשְׂרָאֵל מֵעַפְרָא, כַּמָּה חִגְרִין וְכַמָּה סוּמִין יְהוֹן בְּהוֹן. וּכְדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַנְהִיר לוֹן הַהוּא

לשון הקודש

שֶׁהִסְתַּכֵּל בְּדוֹר אֱנוֹשׁ וּבְדוֹר הַמַּבּוּל וּבְדוֹר הַפְּלַגָּה וּבְכָל אוֹתָם הָרְשָׁעִים, גָּנַז אֶת אוֹתוֹ הָאוֹר.

כֵּיוָן שֶׁבָּא יַעֲקֹב וְנִדְבַּק בְּאוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה הַגָּדוֹל שֶׁל עֵשָׂו וְהִכִּישׁ אוֹתוֹ בִּירֵכוֹ, וְהָיָה נָכֶה, אָז מַה כָּתוּב? וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. אֵיזֶה שֶׁמֶשׁ? אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁגָּנַז, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רְפוּאָה לְרַפֵּא אוֹתוֹ מֵאַרְכֻּבָּתוֹ, וְאַחַר כָּךְ נִרְפָּא בַּשֶּׁמֶשׁ הַהוּא, שֶׁכָּתוּב וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם, שָׁלֵם בְּגוּפוֹ, (בראשית לג) שֶׁנִּרְפָּא.

וְעַל כֵּן עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְגַלּוֹת אֶת הַשֶּׁמֶשׁ הַהוּא וּלְהָאִיר אוֹתוֹ לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב וְזָרְחָה לָכֶם יְרֵאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה. מַה זֶּה שֶׁמֶשׁ צְדָקָה? זֶה הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁנִּרְפָּא בּוֹ. וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ – שֶׁל אוֹתָהּ שֶׁמֶשׁ כֻּלָּם יִתְרַפְּאוּ. מִשּׁוּם שֶׁהִנֵּה בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל יָקוּמוּ מִן הֶעָפָר, כַּמָּה חִגְרִים וְכַמָּה סוּמִים יִהְיוּ בָהֶם, וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָאִיר לָהֶם

שִׁמְשָׁא לְאַתְסָאָה בָּהּ. דִּכְתִיב וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ.

וּכְדֵין, יִתְנְהִיר הַהוּא שִׁמְשָׁא, מִסְּיָיפֵי עַלְמָא, עַד סְיָיפֵי עַלְמָא. וּלְיִשְׂרָאֵל יְהֵא אַסְוָותָא, וְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בֵּיהּ יִתּוֹקְדוּן. אֲבָל לְיִשְׂרָאֵל מַה כְּתִיב, (ישעיה נח) אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וַאֲרֻכָתְךָ מְהֵרָה תִצְמָח וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ כְּבוֹד יְיָ יַאַסְפֶךָ.

אַהֲדַרְנָא לְמִילֵי קַדְמָאֵי: וּלְיוֹסֵף יֻלַּד שְׁנֵי בָנִים בְּטֶרֶם תָּבוֹא שְׁנַת הָרָעָב וְגוֹ'. רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (מיכה ה) וְהָיָה שְׁאֵרִית יַעֲקֹב בַּגּוֹיִם בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים כְּטַל מֵאֵת יְיָ כִּרְבִיבִים עֲלֵי עֵשֶׂב אֲשֶׁר לֹא יְקַוֶּה לְאִישׁ וְלֹא יְיַחֵל לִבְנֵי אָדָם. תָּא חֲזֵי, בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, כַּד נְהוֹרָא סָלְקָא. אִתְעַר חַד צִיפָּרָא בְּאִילָנָא דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, וְקָרֵי תְּלַת זִמְנִין. וְשַׁרְבִיטָא

לשון הקודש

אוֹתָהּ הַשֶּׁמֶשׁ לְהַרְפֵּא בָּהּ, שֶׁכָּתוּב וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ.

וְאָז יוּאַר אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶשׁ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם, וּלְיִשְׂרָאֵל תִּהְיֶה רְפוּאָה, וְהָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת יִשָּׂרְפוּ בּוֹ. אֲבָל לְיִשְׂרָאֵל מַה כָּתוּב? (ישעיה נח) אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וַאֲרֻכָתְךָ מְהֵרָה תִצְמָח וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ.

אָנוּ חוֹזְרִים לַדְּבָרִים הָרִאשׁוֹנִים. וּלְיוֹסֵף יֻלַּד שְׁנֵי בָנִים בְּטֶרֶם תָּבוֹא שְׁנַת הָרָעָב וְגוֹ'. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (מיכה ה) וְהָיָה שְׁאֵרִית יַעֲקֹב בַּגּוֹיִם בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים כְּטַל מֵאֵת ה' כִּרְבִיבִים עֲלֵי עֵשֶׂב אֲשֶׁר לֹא יְקַוֶּה לְאִישׁ וְלֹא יְיַחֵל לִבְנֵי אָדָם. בֹּא רְאֵה, בְּכָל יוֹם וָיוֹם כְּשֶׁהָאוֹר עוֹלֶה, מִתְעוֹרֶרֶת צִפּוֹר אַחַת בְּעֵץ שֶׁל גַּן הָעֵדֶן, וְקוֹרֵאת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, וְהַשַּׁרְבִיט מִזְדַּקֵּף,

יִזְדַּקַּף, וְכָרוֹזָא קָרֵי בְּחַיִל, לְכוֹן אַמְרִין, הוּרְמָנֵי דְּבוֹרְיָירֵי. מָאן מִנְּכוֹן דְּחָמֵי וְלָא חָמֵי. דְּקָיְימָא בְּעַלְמָא, וְלָא יָדְעֵי עַל מַה קָיְימֵי, לָא מַשְׁגִּיחִין בִּיקָרָא דְּמָארֵיהוֹן. (דף רד ע"א) אוֹרַיְיתָא קָיְימָא קַמַּיְיהוּ, וְלָא מִשְׁתַּדְּלֵי בָהּ. טַב לוֹן דְּלָא יִבְּרוּן, עַל מַה יְקוּמוּן בְּלָא סָכְלְתָּנוּ. וַוי לוֹן כַּד יִתְעָרוּן יוֹמֵי דְּרַע עֲלַיְיהוּ, וְיִטְרְדוּן לְהוֹן מֵעָלְמָא.

מָאן אִינּוּן יוֹמִין דְּרַע, אִי סַלְקָא דַעְתָּךְ דְּאִינּוּן יוֹמֵי דְּסִיבוּ, לָאו הָכִי. דְּהָא יוֹמֵי דְּסִיבוּ, אִי זָכָה בִּבְנִין וּבְנֵי בְנִין, יוֹמֵי דְטַב אִינּוּן. מָאן אִינּוּן יוֹמִין דְּרַע, אֶלָּא אִינּוּן כְּמָה דְאִתְּמַר. דִּכְתִיב, (קהלת יב) וּזְכוֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְּחוּרוֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה, לָאו אִינּוּן יוֹמִין דְּסִיבוּ. אֶלָּא רָזָא דְּמִלָּה, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא, בָּרָא לֵיהּ בְּאַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא. וְכָל אָת וְאָת עָאֲלַת קַמֵּיהּ, עַד דְּאִתְקָיְימוּ

לשון הקודש

וְהַכָּרוּז קוֹרֵא בְּחַיִל: לָכֶם אוֹמְרִים שָׂרֵי הַמֶּמְשָׁלָה, מִי מִכֶּם שֶׁרוֹאֶה וְלֹא רוֹאֶה, שֶׁעוֹמֵד בָּעוֹלָם וְלֹא יוֹדְעִים עַל מָה קַיָּמִים, וְלֹא מַשְׁגִּיחִים בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם, הַתּוֹרָה עוֹמֶדֶת לִפְנֵיהֶם וְלֹא מִשְׁתַּדְּלִים בָּהּ – טוֹב לָהֶם שֶׁלֹּא נִבְרְאוּ, עַל מָה יָקוּמוּ בְּלִי שֵׂכֶל. אוֹי לָהֶם כְּשֶׁיִּתְעוֹרְרוּ יְמֵי רָע וְיִטְרְדוּ אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.

מִי הֵם הַיָּמִים שֶׁל רָע? אִם תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהֵם יְמֵי הַזִּקְנָה – לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי יְמֵי הַזִּקְנָה, אִם זָכָה בְּבָנִים וּבְנֵי בָנִים – הֵם יְמֵי טוֹב. מִי הֵם יְמֵי רָע? אֶלָּא הֵם כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שֶׁכָּתוּב (קהלת יב) וּזְכֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְּחוּרֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה. אֵינָם יְמֵי הַזִּקְנָה. אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר– כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

כֻּלְּהוּ אַתְוָון בְּאָת בֵּי"ת. וְכָל אִינּוּן אַלְפָּא בֵּיתוֹת דְּאִתְגַּלְגְּלוּ אַתְוָון, כֻּלְּהוּ קַיְּימֵי (כֻּלְּהוּ) לְמִבְרֵי עָלְמָא.

כֵּיוָן דְּאִתְגַּלְגְּלוּ וְאִתְחַבְּרוּ תְּרֵין אַתְוָון אִלֵּין ט"ר כְּחֲדָא, סַלְקָא טי"ת וְלָא אִתְיַישְׁבַת, עַד דְּגָעַר בָּהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאָמַר לָהּ, טי"ת טי"ת, עַל מָה אַתְּ סָלְקָא וְלָא אִתְיַישְׁבַת בְּדוּכְתִּיךְ. אָמְרָה קַמֵּיהּ. וְכִי עָבְדַת לִי לְמֶהֱוֵי אָת בְּרֵישָׁא דְטוֹב, דְּהָא אוֹרַיְיתָא פָּתַח בִּי כִּי טוֹב. הֵיךְ אֲנָא מִתְחַבְּרָא לְאִתְיַישְׁבָא בְּאָת רַע.

אָמַר לָהּ, תּוּב לְאַתְרִיךְ, דְּהָא אַתְּ צָרִיךְ לָהּ. דְּהָא בַּר נָשׁ דְּאֲנָא בָעֵי לְמִבְרֵי בְּכוֹן, תַּרְוַוּיְיכוּ אִתְכְּלִיל כְּחֲדָא, וְיִתְבְּרֵי. אֲבָל אַתְּ לִימִינָא, וְאִיהִי לִשְׂמָאלָא. וּכְדֵין תָּבוּ וְאִתְיַישְׁבוּ דָא בְדָא כְּחֲדָא.

לשון הקודש

אֶת הָעוֹלָם, בָּרָא אוֹתוֹ בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְכָל אוֹת וְאוֹת נִכְנְסָה לְפָנָיו, עַד שֶׁהִתְקַיְּמוּ כָּל אוֹתִיּוֹת בָּאוֹת בֵּי"ת. וְכָל אוֹתָן אַלְפָּא בֵּיתוֹת שֶׁהִתְגַּלְגְּלוּ הָאוֹתִיּוֹת, כֻּלָּן עוֹמְדוֹת (וְכֻלָּן) לִבְרֹא הָעוֹלָם.

כֵּיוָן שֶׁהִתְגַּלְגְּלוּ וְהִתְחַבְּרוּ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ ט"ר כְּאֶחָד, עָלְתָה טֵי"ת, וְלֹא הִתְיַשְּׁבָה, עַד שֶׁגָּעַר בָּהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמַר לָהּ: טֵי"ת טֵי"ת, עַל מָה אַתְּ עוֹלָה וְאֵינֵךְ מִתְיַשֶּׁבֶת בִּמְקוֹמֵךְ? אָמְרָה לְפָנָיו: וְכִי עָשִׂיתָ אוֹתִי לִהְיוֹת אוֹת בְּרֹאשׁ שֶׁל טוֹב, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה פָּתְחָה בִּי כִּי טוֹב, אֵיךְ אֲנִי מִתְחַבֶּרֶת לְהִתְיַשֵּׁב עִם אוֹת רָע?

אָמַר לָהּ: שׁוּבִי לִמְקוֹמֵךְ, שֶׁהֲרֵי אַתְּ צְרִיכָה אוֹתָהּ, שֶׁהֲרֵי הָאָדָם שֶׁאֲנִי רוֹצֶה לִבְרֹא בָּכֶם, שְׁתֵּיכֶן נִכְלָלִים יַחַד וְיִבָּרֵא, אֲבָל אַתְּ לְיָמִין, וְהוּא לִשְׂמֹאל. וְאָז שָׁבוּ וְהִתְיַשְּׁבוּ זוֹ עִם זוֹ יַחַד.

בְּהַהִיא שַׁעְתָּא פָּרִישׁ לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבָרָא לוֹן לְכָל חַד וְחַד, יוֹמִין וּשְׁנִין יְדִיעָן. אִלֵּין לִימִינָא וְאִלֵּין לִשְׂמָאלָא. אִלֵּין דְּיָמִינָא, אִתְקְרוּן יְמֵי הַטּוֹב, וְאִלֵּין דִּשְׂמָאלָא אִתְקְרוּן יְמֵי הָרָעָה. וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה, עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה. דְּאִלֵּין מְסַחֲרִין לֵיהּ לְבַר נָשׁ בְּחוֹבוֹי דְּאִיהוּ עָבִיד. כֵּיוָן דְּאִתְבְּרוּן יוֹמִין דְּטוֹב, וְיוֹמִין דְּרַע, כְּדֵין תָּבוּ וְאִתְיַישְׁבוּ, לְאִתְכְּלָלָא בְּהוּ בְּבַר נָשׁ.

וּבְגִינֵי כָּךְ אָמַר דָּוִד, (תהלים מט) לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע עֲוֹן עֲקֵבַי יְסֹבְבֵנִי. יְמֵי רָע וַדַּאי. וְרָזָא דָא, אִלֵּין אִקְרוּן יְמֵי רָעָב, שְׁנִין דְּרָעָב, וְאִלֵּין אִקְרוּן יְמֵי שָׂבָע, שְׁנֵי שָׂבָע.

וְרָזָא דְּמִלָּה, דְּלָא לְאַפָּקָא מַבּוּעָא דִּבְרִית קַדִּישָׁא, בְּיוֹמֵי רָעָב, בִּשְׁנַת הָרָעָב. וּבְגִין כָּךְ יוֹסֵף

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִפְרִיד אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבָרָא אוֹתָן אֶת כָּל אַחַת וְאַחַת יָמִים וְשָׁנִים יְדוּעוֹת, אֵלּוּ לְיָמִין וְאֵלּוּ לִשְׂמֹאל. אֵלּוּ שֶׁל הַיָּמִין נִקְרָאִים יְמֵי הַטּוֹב, וְאֵלּוּ שֶׁל הַשְּׂמֹאל נִקְרָאִים יְמֵי הָרָעָה. וְעַל כֵּן אָמַר שְׁלֹמֹה, עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה, שֶׁאֵלּוּ סוֹבְבִים אֶת הָאָדָם בַּחֲטָאָיו שֶׁהוּא עָשָׂה. כֵּיוָן שֶׁנִּבְרְאוּ יָמִים שֶׁל טוֹב וְיָמִים שֶׁל רָע, אֲזַי שָׁבוּ וְהִתְיַשְּׁבוּ לְהִכָּלֵל בָּאָדָם.

וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר דָּוִד, (תהלים מט) לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע עֲוֹן עֲקֵבַי יְסוֹבְבֵנִי. יְמֵי רָע וַדַּאי, וְזֶה הַסּוֹד. אֵלּוּ נִקְרָאִים יְמֵי רָעָב, שְׁנוֹת הָרָעָב, וְאֵלּוּ נִקְרָאִים יְמֵי הַשָּׂבָע, שְׁנוֹת הַשָּׂבָע.

וְסוֹד הַדָּבָר – שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא אֶת מַעְיַן הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ בִּימֵי הָרָעָב, בִּשְׁנַת

דְּאִיהוּ רָזָא דִּבְרִית, סָתִים מַבּוּעֵיהּ בִּשְׁנַת הָרָעָב. וְלָא יָהַב לֵיהּ דּוּכְתָּא לְאַסְגָּאָה בְּעַלְמָא. וְדָא בָּעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ, דְּכַד שָׁלְטָא שְׁנַת הָרָעָב, דְּיַסְתִּים מַבּוּעָא דִּבְרִית קַדִּישָׁא דִּילֵיהּ. בְּגִין דְּלָא יָהַב לֵיהּ דּוּכְתָּא לְאַסְגָּאָה בְּעַלְמָא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, רָזָא דָא אִיהוּ רָזָא עִלָּאָה. בְּהַהִיא שְׁנַת הָרָעָב, כֵּיוָן דְּאִיהִי שָׁלְטָא, בָּעֵי לְאַסְתָּמָא מַבּוּעֵיהּ. בְּגִין דְּאִי לָא סָתִים לֵיהּ, גָּרִים לְאַמְשָׁכָא רוּחָא לְהַהוּא וַלְדָא מֵהַהוּא סִטְרָא. וְיָהִיב דּוּכְתָּא לְהַהוּא סִטְרָא לְמִפְּשֵׁי בְּעַלְמָא, סִטְרָא דְּמִסָּאֲבָא בְּסִטְרָא דְּקוּדְשָׁא. וְתוּ רָזָא, דִּכְתִיב, (משלי ל) תַּחַת שָׁלֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְגו'.

וּבְגִין כָּךְ יוֹסֵף צַדִּיקָא, רָזָא דִּבְרִית, סָלִיק וְסָתִים מַבּוּעֵיהּ, בִּשְׁנַת הָרָעָב. דְּלָא לְאִתְעָרְבָא בַּהֲדָהּ

לשון הקודש

הָרָעָב. ומִשּׁוּם כָּךְ יוֹסֵף, שֶׁהוּא סוֹד הַבְּרִית, סָתַם אֶת מַעְיָנוֹ בִּשְׁנַת הָרָעָב וְלֹא נָתַן לוֹ מָקוֹם לִרְבּוֹת בָּעוֹלָם. וְזֶה צָרִיךְ לָאָדָם, שֶׁכַּאֲשֶׁר שׁוֹלֶטֶת שְׁנַת הָרָעָב, שֶׁיִּסְתֹּם אֶת מַעְיַן הַבְּרִית קֹדֶשׁ שֶׁלּוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתֵּן לוֹ מָקוֹם לִרְבּוֹת בָּעוֹלָם.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, סוֹד זֶה הוּא סוֹד עֶלְיוֹן. בִּשְׁנַת הָרָעָב הַהִיא, כֵּיוָן שֶׁהִיא שׁוֹלֶטֶת, צָרִיךְ לִסְתֹּם אֶת מַעְיָנוֹ, מִשּׁוּם שֶׁאִם אֵינוֹ סוֹתֵם אוֹתוֹ, גּוֹרֵם לִמְשֹׁךְ רוּחַ לְאוֹתוֹ הַוָּלָד מֵהַצַּד הַהוּא, וְנוֹתֵן מָקוֹם לַצַּד הַהוּא לִגְדֹּל בָּעוֹלָם, צַד הַטֻּמְאָה בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה. וְעוֹד סוֹד, שֶׁכָּתוּב (משלי ל) תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְגו'.

וּמִשּׁוּם כָּךְ יוֹסֵף הַצַּדִּיק, סוֹד הַבְּרִית,

כְּלַל, וּלְמֵיהַב לָהּ דּוּכְתָּא. וּמַאן דְּאַפְּתַח מַבּוּעֵיהּ בְּהַהוּא זִמְנָא, עֲלֵיהּ כְּתִיב, (הושע ה) בַּיְיָ בָּגָדוּ כִּי בָנִים זָרִים יָלָדוּ עַתָּה יֹאכְלֵם וְגו'. דְּהָא אִלֵּין אִקְרוּן בָּנִים זָרִים וַדָּאי. בַּיְיָ בָּגָדוּ וַדָּאי. וּבְגִין כָּךְ זַכָּאָה חוּלַקְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין, דְּלָא אַחְלָפוּ דּוּכְתָּא קַדִּישָׁא, בְּדוּכְתָּא מְסָאֲבָא.

וְעַל דָּא כְּתִיב, וּלְיוֹסֵף יֻלַּד שְׁנֵי בָנִים בְּטֶרֶם תָּבוֹא שְׁנַת הָרָעָב. דְּהָא מֵהַהוּא זִמְנָא דְשָׁלְטָא שְׁנַת הָרָעָב, אַסְתִּים מַבּוּעֵיהּ וְסָלִיק מְקוֹרֵיהּ, דְּלָא לְמֵיהַב בְּנִין לְסִטְרָא מְסָאֲבָא, וְלָא לְאַחְלָפָא דּוּכְתָּא דְקוּדְשָׁא, בְּדוּכְתָּא דְמְסָאֲבָא. וּבָעֵי בַר נָשׁ לְחַכָּאָה לְמָאֲרֵיהּ דְּקוּדְשָׁא, כַּד יֵיתֵי וְיִשְׁלוֹט, כְּדִכְתִיב, (ישעיה ח) וְחִכִּיתִי לַיְיָ הַמַּסְתִּיר פָּנָיו מִבֵּית יַעֲקֹב וְקִוֵּיתִי לוֹ.

לשון הקודש

סִלֵּק וְסָתַם אֶת מַעְיָנוֹ בִּשְׁנַת הָרָעָב, שֶׁלֹּא לְהִתְעָרֵב עִמָּהּ כְּלָל וְלָתֵת לָהּ מָקוֹם, וּמִי שֶׁפּוֹתֵחַ מַעְיָנוֹ בַּזְּמַן הַהוּא, עָלָיו כָּתוּב (הושע ה) בַּה' בָּגָדוּ כִּי בָנִים זָרִים יָלָדוּ עַתָּה יֹאכְלֵם וְגו'. שֶׁהֲרֵי אֵלּוּ נִקְרָאִים בָּנִים זָרִים וַדַּאי. בַּה' בָּגָדוּ וַדַּאי. וּמִשּׁוּם כָּךְ אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים שֶׁלֹּא הֶחֱלִיפוּ מָקוֹם קָדוֹשׁ בְּמָקוֹם טָמֵא.

וְעַל זֶה כָּתוּב וּלְיוֹסֵף יֻלַּד שְׁנֵי בָנִים בְּטֶרֶם תָּבֹא שְׁנַת הָרָעָב, שֶׁהֲרֵי מֵהַזְּמַן הַהוּא שֶׁשָּׁלְטָה שְׁנַת הָרָעָב, סָתַם אֶת מַעְיָנוֹ וְסִלֵּק אֶת מְקוֹרוֹ שֶׁלֹּא לָתֵת בָּנִים לְצַד הַטֻּמְאָה וְלֹא לְהַחֲלִיף מָקוֹם שֶׁל קֹדֶשׁ בְּמָקוֹם שֶׁל טֻמְאָה. וְצָרִיךְ אָדָם לְצַפּוֹת לְרִבּוֹנוֹ כְּשֶׁיָּבֹא וְיִשְׁלֹט, כַּכָּתוּב (ישעיה ח) וְחִכִּיתִי לַה' הַמַּסְתִּיר פָּנָיו מִבֵּית יַעֲקֹב וְקִוֵּיתִי לוֹ.

זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּיָדְעִין אוֹרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְנָטְרֵי פִּקּוּדֵי דְאוֹרַיְיתָא לְמֵיהַךְ בְּהוּ. דִּכְתִיב, (הושע יד) **כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם. וּכְתִיב,** (דברים ד) **וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.** (ד"א ל"ג וּכְתִיב וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם וְהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אָנִי (יְיָ). דְּהָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְקַדְּשָׁא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל (דף רד ע"ב) בְּכֹלָּא וְלָא יְהֵא לוֹן בְּסִטְרָא דִמְסָאֲבָא כְּלוּם) (תָּא חָזֵי כַּד סִטְרָא דָא שָׁלְטָא בְּעָלְמָא לָא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִתְחַזָּאָה בְּשׁוּקָא קַמֵּיהּ בְּגִין דְּיָכִיל לְנָזְקָא וְאִתְיְיהִיב לֵיהּ רְשׁוּתָא לְחַבָּלָא. וְתָא חָזֵי בְּיַעֲקֹב מָה כְּתִיב וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִתְרָאוּ, דְּלָא בָּעֵי לְאִתְחַזָּאָה קַמֵּיהּ).

וּבְגִין דָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַזְהַר לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל לְאִתְקַדָּשָׁא. (דְּאִתְמַר) (ד"א דִּכְתִיב), **וְהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אָנִי. מָאן אָנִי. דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַלְכוּת שָׁמַיִם קַדִּישָׁא. מַלְכוּתָא אַחְרָא דְעוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, אִקְרֵי אַחֵר. דִּכְתִיב,** (שמות לד)

לשון הקודש

אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים אֶת דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹמְרִים אֶת מִצְוֹות הַתּוֹרָה לָלֶכֶת בָּהֶם, שֶׁכָּתוּב (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם. וְכָתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. [ר"א ל"ג וְכָתוּב (ויקרא כ) וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם וְהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אָנִי [ה']. שֶׁהֵרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לְקַדֵּשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל בַּכֹּל, וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם כְּלוּם בְּצַד הַטֻּמְאָה] [בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁהַצַּד הַזֶּה שׁוֹלֵט בָּעוֹלָם, לֹא צָרִיךְ לְאָדָם לְהֵרָאוֹת לְפָנָיו בַּשּׁוּק, מִשּׁוּם שֶׁיָּכוֹל לְהַזִּיק וְנִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְהַשְׁחִית. וּבֹא וּרְאֵה מַה כָּתוּב בְּיַעֲקֹב, וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִתְרָאוּ, שֶׁלֹּא רָצָה לְהֵרָאוֹת לְפָנָיו].

וּמִשּׁוּם זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל לְהִתְקַדֵּשׁ, שֶׁכָּתוּב וְהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אָנִי. מִי זֶה אָנִי? זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם הַקְּדוֹשָׁה. הַמַּלְכוּת הָאַחֶרֶת שֶׁל עוֹבְדֵי

כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר כִּי יְיָ קַנָּא שְׁמוֹ.

וְתָא חֲזֵי, אֲנִי, שָׁלְטָנוּ דְּעַלְמָא דֵּין, וְעַלְמָא דְּאָתֵי, וְכֹלָּא בֵּיהּ תַּלְיָא. אַחֵר, סִטְרָא מְסָאֲבָא. אַחֵר, סִטְרָא אַחֲרָא בְּסִטְרָא מְסָאֲבָא, וְשׁוּלְטָנוּ דִּילֵיהּ בְּהַאי עַלְמָא, וְלֵית לֵיהּ בְּעַלְמָא דְּאָתֵי כְּלוּם. וּבְגִין דָּא מָאן דְּאִתְדָּבַּק בְּהַאי אֲנִי, אִית לֵיהּ חוּלָקָא בְּעַלְמָא דֵּין וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי.

וּמַאן דְּאִתְדָּבַּק בְּהַאי אַחֵר, אִתְאֲבִיד מֵהַהוּא עַלְמָא, וְלֵית לֵיהּ חוּלָקָא בְּעַלְמָא דְּאָתֵי. וְאִית לֵיהּ חוּלָקָא בְּהַאי עַלְמָא, בִּמְסָאֲבוּ. בְּגִין דְּהַהוּא מַלְכוּ אַחֲרָא עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, כַּמָּה אִינּוּן תְּרֵיסִין גַּרְדִּינִין מְמַנָּן בֵּיהּ, לְשַׁלְטָאָה בְּהַאי עַלְמָא.

וּבְגִינֵי כָּךְ, אֱלִישָׁע אַחֵר, דְּנָחַת וְאִתְדָּבַּק בְּהַאי דַּרְגָּא, אִתְטְרִיד מֵהַהוּא עַלְמָא דְּאָתֵי, וְלָא

לשון הקודש

עֲבוֹדָה זָרָה נִקְרֵאת אַחֵר, שֶׁכָּתוּב (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר כִּי ה' קַנָּא שְׁמוֹ.

וּבֹא רְאֵה, אֲנִי – שִׁלְטוֹן הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא, וְהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ. אַחֵר – צַד הַטֻּמְאָה, אַחֵר, צַד הָאַחֵר בְּצַד הַטֻּמְאָה, וְשִׁלְטוֹנוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֵין לוֹ כְּלוּם בָּעוֹלָם הַבָּא, וּמִשּׁוּם זֶה מִי שֶׁנִּדְבָּק בָּאֲנִי הַזֶּה, יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

וּמִי שֶׁנִּדְבָּק בָּאַחֵר הַזֶּה, נֶאֱבָד מִן הָעוֹלָם הַהוּא וְאֵין לוֹ חֵלֶק בָּעוֹלָם הַבָּא. וְיֵשׁ לוֹ חֵלֶק בָּעוֹלָם הַזֶּה בַּטֻּמְאָה, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ הַמַּלְכוּת הָאַחֶרֶת, עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, כַּמָּה הֵם מְגִנִּים שׁוֹמְרִים מְמֻנִּים בָּהּ לִשְׁלֹט בָּעוֹלָם הַזֶּה. **וּמִשּׁוּם** כָּךְ אֱלִישָׁע אַחֵר שֶׁיָּרַד וְנִדְבַּק בַּדַּרְגָּה הַזּוֹ, נִטְרַד מִן הָעוֹלָם הַבָּא

אִתְיְיהִיב לֵיהּ רְשׁוּ לְמֶהֱוֵי דַּר בִּתְיוּבְתָּא, וְאִתְטְרִיד מֵהַהוּא עַלְמָא, וְעַל דָּא אִקְרֵי אַחֵר.

וּבְגִין כָּךְ בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאִתְפְּרָשָׁא מִכָּל סִטְרִין, דְּלָא לְאִסְתָּאֲבָא בְּהַהוּא סִטְרָא, לְמִזְכֵּי בְּהַאי עַלְמָא וּבְעַלְמָא דְאָתֵי. וְעַל דָּא, דָּא בְּרָכָה, וְדָא קִלְלָה. דָּא שָׁבָע, וְדָא רָעָב. כֹּלָּא בְּהִפּוּכָא דָא מִן דָּא. וְהָא אוֹקִימְנָא.

וּבְגִין כָּךְ, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּשִׁנַּת הָרָעָב, לֵית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִתְחַזָּאָה בְּשׁוּקָא, וְלָא לְאַפְּתָחָא מַבּוּעֵיהּ לְאוֹלָדָא, לְמֵיהַב בְּנִין לְאֵל אַחֵר, וְהָא אִתְּמַר.

זַכָּאָה אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּאִסְתַּמַּר לְמֵיהַךְ בְּאֹרַח קְשׁוֹט, וּלְאִתְדַּבְּקָא בְּמָאֲרֵיהּ תָּדִיר. דִּכְתִיב, (דברים י) **וּבוֹ תִדְבָּק.** (וּכְתִיב, אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ תִּירָא אֹתוֹ תַעֲבֹד וּבוֹ תִדְבָּק) **וּבִשְׁמוֹ תִשָּׁבֵעַ, וּבוֹ תִשָּׁבֵעַ, לָא כְתִיב, אֶלָּא**

לשון הקודש

הַהוּא, וְלֹא נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה וְנִטְרַד מִן הָעוֹלָם הַהוּא, וְעַל כֵּן נִקְרָא אַחֵר.

וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ אָדָם לְהִפָּרֵד מִכָּל הַצְּדָדִים שֶׁלֹּא לְהִטָּמֵא בַּצַּד הַהוּא, לִזְכּוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל כֵּן זֶה בְּרָכָה וְזֶה קִלְלָה, זֶה שָׂבָע וְזֶה רָעָב. הַכֹּל בְּהִפּוּךְ זֶה מִזֶּה, וְהִנֵּה בֵּאַרְנוּ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁל שְׁנַת הָרָעָב, אֵין לְאָדָם לְהֵרָאוֹת בַּשּׁוּק, וְלֹא לִפְתֹּחַ מַעְיָנוֹ לְהוֹלִיד בָּנִים לְאֵל אַחֵר, וְהִנֵּה נִתְבָּאַר.

אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁנִּשְׁמָר לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת וּלְהִדָּבֵק תָּמִיד בְּרִבּוֹנוֹ, שֶׁכָּתוּב (דברים י) וּבוֹ תִדְבָּק (וְכָתוּב אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ תִּירָא אֹתוֹ תַעֲבֹד וּבוֹ תִדְבָּק) וּבִשְׁמוֹ תִשָּׁבֵעַ. וּבוֹ תִשָּׁבֵעַ לֹא

וּבִשְׁמוֹ. מָאי תִּשְׁבֵּעַ, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, לְמֶהֱוֵי מִתְדְּבַּק בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא.

שִׁבְעָה דַּרְגִּין לְעֵילָא עִלָּאִין עַל כֹּלָּא, רָזָא דִּשְׁלִימוּ דִּמְהֵימְנוּתָא. וְרָזָא דְּשִׁבְעָה דַרְגִּין דִּלְתַתָּא מִנַּיְיהוּ, דְּאִינּוּן חִבּוּרָא חַד, וְקִשּׁוּרָא חַד, אִלֵּין בְּאִלֵּין, לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ חַד. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (מלכים א ח) שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם. וְכֹלָּא חַד, וְקִשּׁוּרָא חַד, וְעַל דָּא כְּתִיב וּבִשְׁמוֹ תִּשְׁבֵּעַ, מִלְּעֵילָא וּמִתַּתָּא. **זַכָּאָה אִיהוּ** (נ"א מָאן דְּזָכֵי לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיה בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדְקָא יֵאוֹת. זַכָּאָה הוּא בְּעַלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּתַח לֵיהּ אוֹצָרִין טָבִין קַדִּישִׁין בְּשַׁעְתָּא דְּאִצְטְרִיךְ לְקַבְּלָא צְלוֹתָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר).

(נ"א וּמַאן דְּמְיַיחֵד אִלֵּין בְּאִלֵּין, עֲלַיְיהוּ כְּתִיב), (דברים כח) **יִפְתַּח יְיָ לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם, אִלֵּין אוֹצָרִין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא. שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים כֻּלְּהוּ חַד. דִּכְתִיב,**

לשון הקודש

כָּתוּב, אֶלָּא וּבִשְׁמוֹ. מַה זֶּה תִּשָּׁבֵעַ? כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, לִהְיוֹת דָּבֵק בְּסוֹד הָאֱמוּנָה.

שֶׁבַע דְּרָגוֹת לְמַעְלָה עֶלְיוֹנוֹת עַל הַכֹּל, הַסּוֹד שֶׁל שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה וְהַסּוֹד שֶׁל שֶׁבַע דְּרָגוֹת שֶׁלְּמַטָּה מֵהֶם, שֶׁהֵם חִבּוּר אֶחָד וְקֶשֶׁר אֶחָד, אֵלּוּ עִם אֵלּוּ, שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ אֶחָד. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב (מלכים-א ח) שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם, וְהַכֹּל אֶחָד וְקֶשֶׁר אֶחָד. וְעַל כֵּן כָּתוּב וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ, מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה. אַשְׁרָיו [מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְדַּבֵּק בַּקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בָּרָאוּי, צַדִּיק הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פּוֹתֵחַ לוֹ אוֹצָרוֹת טוֹבִים קְדוֹשִׁים בְּשָׁעָה שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְקַבָּלַת הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר]

[וּמִי שֶׁמְּיַחֵד אֵלּוּ עִם אֵלּוּ, עָלָיו כָּתוּב] (דברים כח) יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם. אֵלּוּ הָאוֹצָרוֹת שֶׁלְּמַעְלָה

אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם. אוֹצָרוֹ חַד, וְאִיהוּ אֶת הַשָּׁמַיִם. (זכריה ד) **שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת, וְאִינוּן חַד.**

רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא, אַדְּהָכִי חָמוּ חַד בַּר נָשׁ דְּהֲוָה אָתֵי, מִתְעַטֵּף בְּעִטּוּפָא דְּמִצְוָה וּכְלֵי זַיְינִין קְטוּרִין תְּחוֹתוֹי. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, בַּר נָשׁ דֵּין, חַד מִתְּרֵין אִית בֵּיהּ. אוֹ זַכָּאָה שְׁלִים אִיהוּ, אוֹ לְרַמָּאָה (אֶת) בְּנֵי עַלְמָא אִיהוּ.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי, הָא חֲסִידֵי עֶלְיוֹנִין אָמְרוּ, הֲוֵי דָן לְכָל בַּר נָשׁ לְזִכּוּ. הָא תָּנֵינָן, בַּר נָשׁ דְּנָפִיק לְאָרְחָא, יִתְכַּוֵּין לִתְלַת מִלִּין. לְדוֹרוֹן, לִקְרָבָא, לִצְלוֹתָא. מְנָלָן מִיַּעֲקֹב, דְּהָא לִתְלַת אִלֵּין אִתְכַּוֵּון, וְזַרִיז גַּרְמֵיהּ לְדוֹרוֹן, לִקְרָבָא, לִצְלוֹתָא. וְהַאי בַּר נָשׁ, אָזִיל בְּאָרְחָא אִיהוּ. הָא בֵּיהּ עִטּוּפָא דְּמִצְוָה,

לשון הקודש

וּלְמַטָּה. שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים כֻּלָּם אֶחָד, שֶׁכָּתוּב אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם. אוֹצָרוֹ אֶחָד, וְהוּא אֶת הַשָּׁמַיִם. (זכריה ד) שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת, וְהֵם אֶחָד.

רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. בֵּינְתַיִם רָאוּ אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא מִעֻטָּף בְּעִטּוּף שֶׁל מִצְוָה וּכְלֵי זַיִן קְשׁוּרִים תַּחְתָּיו. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, הָאִישׁ הַזֶּה, אֶחָד מִן הַשְּׁנַיִם יֵשׁ בּוֹ – אוֹ שֶׁהוּא צַדִּיק שָׁלֵם, אוֹ שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל לְרַמּוֹת אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם.

אָמַר לוֹ רִבִּי יוֹסֵי, הֲרֵי הַחֲסִידִים הָעֶלְיוֹנִים אָמְרוּ, הֱוֵי דָן כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת. הִנֵּה שָׁנִינוּ, אָדָם שֶׁיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ, יִתְכַּוֵּן לִשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים – לְדוֹרוֹן, לִקְרָב, וְלִתְפִלָּה. מִנַּיִן לָנוּ? מִיַּעֲקֹב. שֶׁהֲרֵי הוּא הִתְכַּוֵּן לִשְׁלֹשֶׁת אֵלּוּ, וְזֵרֵז עַצְמוֹ לְדוֹרוֹן, לִקְרָב וְלִתְפִלָּה. וְהָאִישׁ הַזֶּה הוּא הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, הִנֵּה יֵשׁ בּוֹ עִטּוּף שֶׁל מִצְוָה

לִצְלוֹתָא. וְהָא בֵּיהּ כְּלֵי זַיְינִין, לִקְרָבָא. כֵּיוָן דִּתְרֵין אִלֵּין אִית בֵּיהּ, תְּלִיתָאָה לָא לְמִרְדַּף אֲבַתְרָהּ.

כַּד קָרִיב לְגַבֵּיהוּ, יַהֲבוּ לֵיהּ שְׁלָם וְלָא אָתִיב לוֹן.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, הָא חַד מֵאִינּוּן (דף רה ע"א) תְּרֵין, דְּאִתְחַזְיָין לְמֶהֱוֵי בֵּיהּ לֵית בֵּיהּ, דְּהָא לָא אַתְקִין גַּרְמֵיהּ לְדוֹרוֹן, וּבְדוֹרוֹן שְׁלָמָא כָּלִיל בֵּיהּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, דִּילְמָא אִיהוּ מִשְׁתַּדֵּל בִּצְלוֹתֵיהּ, אוֹ מַרְחִישׁ תַּלְמוּדֵיהּ בְּגִין דְּלָא יְעָקַר לֵיהּ.

אַזְלֵי כְּחֲדָא, וְלָא מַלִּיל הַהוּא בַּר נָשׁ בַּהֲדַיְיהוּ. לְבָתָר אִשְׁתְּמִיטוּ רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי וְאִשְׁתַּדָּלוּ בְּאוֹרַיְיתָא. כֵּיוָן דְּחָמָא הַהוּא בַּר נָשׁ דְּהֲווּ מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, קָרִיב לְגַבֵּיהוּ וְיָהִיב לוֹן שְׁלָם.

אָמַר לוֹן, רַבּוֹתַי, בְּמָה חֲשַׁדְתּוּן לִי, כַּד יַהֲבִיתוּ לִי שְׁלָם, וְלָא אֲתִיבְנָא לְכוּ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי,

לשון הקודש

לַתְּפִלָּה, וְהִנֵּה בּוֹ כְּלֵי זַיִן לִקְרָב. כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁנֵי אֵלֶּה, הַשְּׁלִישִׁי אֵין לִרְדֹּף אַחֲרֵיהָ.

כְּשֶׁקָּרַב אֲלֵיהֶם, נָתְנוּ לוֹ שָׁלוֹם וְלֹא הֵשִׁיב לָהֶם. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, הִנֵּה אֶחָד מֵאוֹתָם הַשְּׁנַיִם שֶׁרְאוּיִים לִהְיוֹת בּוֹ – אֵין בּוֹ, שֶׁהֲרֵי לֹא תִּקֵּן עַצְמוֹ לְדוֹרוֹן, וּבְדוֹרוֹן כָּלוּל הַשָּׁלוֹם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אוּלַי הָיָה מִשְׁתַּדֵּל בִּתְפִלָּתוֹ, אוֹ שֶׁמַּרְחִישׁ תַּלְמוּדוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח אוֹתוֹ.

הָלְכוּ יַחַד, וְלֹא דִּבֵּר אוֹתוֹ הָאִישׁ עִמָּהֶם. אַחַר כָּךְ נִשְׁמְטוּ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי וְהִשְׁתַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים הָיוּ בַּתּוֹרָה, קָרַב אֲלֵיהֶם וְנָתַן לָהֶם שָׁלוֹם.

אָמַר לָהֶם, רַבּוֹתַי, בַּמָּה חֲשַׁדְתֶּם אוֹתִי כְּשֶׁנְּתַתֶּם לִי שָׁלוֹם וְלֹא הֵשַׁבְתִּי לָכֶם?

דִּילְמָא צְלוֹתָא הֲוֵית אָמַר, אוֹ מַרְחִישׁ בְּתַלְמוּדָךְ.
אָמַר לוֹן, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָדִין לְכוּ לְכַף זְכוּ.

אֲבָל אִימָא לְכוּ. יוֹמָא חַד הֲוֵינָא אָזִיל בְּאָרְחָא,
אַשְׁכַּחְנָא חַד בַּר נָשׁ, וְאַקְדִּימְנָא לֵיהּ שְׁלָם.
וְהַהוּא גַּבְרָא הָוָה לִסְטִים, וְקָם עָלַי, וְצִעֵר לִי.
וְאִלְמָלֵא דְּאִתְתַּקַּפְנָא בֵּיהּ אִצְטָעַרְנָא. מֵהַהוּא יוֹמָא
נָדַרְנָא, דְּלָא לְאַקְדָּמָא שְׁלָם, בַּר לְבַר נָשׁ זַכָּאָה.
אֶלָּא אִי יְדַעְנָא בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין דְּיָכִיל לְצַעֲרָא
לִי, וְיִתַּתַּקַּף בִּי בְּחֵילָא. בְּגִין דְּאָסִיר לְאַקְדָּמָא שְׁלָם
לְבַר נָשׁ חַיָּיבָא. דִּכְתִיב, (ישעיה מט) אֵין שָׁלוֹם אָמַר
יְיָ לָרְשָׁעִים.

וְהַהִיא שַׁעְתָּא דְּחָמֵינָא לְכוּ, וְיַהֲבִיתוּ לִי שְׁלָם וְלָא
אֲתִיבְנָא לְכוּ. חֲשִׁידְנָא לְכוּ. בְּגִין דְּלָא
חָמֵינָא בְּכוּ מִצְוָה דְּאִתְחֲזֵי לְבַר. וַהֲוֵינָא כְּמוֹ כֵן

לשון הקודש

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, אוּלַי הָיִיתָ אוֹמֵר תְּפִלָּה אוֹ מַרְחִישׁ בְּתַלְמוּדְךָ. אָמַר לָהֶם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָדוּן אֶתְכֶם לְכַף זְכוּת.
אֲבָל אֹמַר לָכֶם, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, מָצָאתִי אִישׁ אֶחָד וְהִקְדַּמְתִּי לוֹ שָׁלוֹם, וְאוֹתוֹ אִישׁ הָיָה שׁוֹדֵד, וְקָם עָלַי וְצִעֵר אוֹתִי, וְאִלְמָלֵא שֶׁהִתְגַּבַּרְתִּי עָלָיו הִצְטַעַרְתִּי. מֵאוֹתוֹ יוֹם נָדַרְתִּי שֶׁלֹּא לְהַקְדִּים שָׁלוֹם, רַק לְאָדָם צַדִּיק, אֶלָּא אִם הִכַּרְתִּיו בָּרִאשׁוֹנָה, מִשּׁוּם שֶׁיָּכוֹל לְצַעֵר אוֹתִי וְיִתְגַּבֵּר עָלַי בְּכֹחַ, מִשּׁוּם שֶׁאָסוּר לְהַקְדִּים שָׁלוֹם לְאִישׁ רָשָׁע, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מט) אֵין שָׁלוֹם אָמַר ה' לָרְשָׁעִים.
וְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁרָאִיתִי אֶתְכֶם וּנְתַתֶּם לִי שָׁלוֹם וְלֹא הֵשַׁבְתִּי לָכֶם, חָשַׁדְתִּי אֶתְכֶם, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא רָאִיתִי בָּכֶם מִצְוָה שֶׁנִּרְאֵית בַּחוּץ, וּכְמוֹ כֵן הָיִיתִי חוֹזֵר עַל

מִהַדַּר תַּלְמוּדָאי. אֲבָל הַשְׁתָּא דְּחָמֵינָא בְּכוֹ דְּאַתּוּן זַבָּאִין, הָא אָרְחָא מִתְתַּקְּנָא קֶדְמָי.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים עג) מִזְמוֹר לְאָסָף אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְבָרֵי לֵבָב. תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבַד יְמִינָא וְעָבַד שְׂמָאלָא, לְאַנְהָגָא עָלְמָא. חַד אִקְרֵי טוֹב וְחַד אִקְרֵי רָע. וּבִתְרֵין אִלֵּין אִתְכְּלִיל בַּר נָשׁ, וְאִתְקְרִיב בְּכֹלָּא.

וְהַהוּא רַע דְּאִיהוּ שְׂמָאלָא, אִתְכְּלִילוּ בֵּיהּ עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְאִתְיְהִיב בְּסִטְרָא דִלְהוֹן. בְּגִין דְּאִינּוּן עַרְלֵי לִבָּא, וְעַרְלֵי בְשָׂרָא, וּלְאִסְתָּאֲבָא בֵּיהּ. אֲבָל בְּיִשְׂרָאֵל מַה כְּתִיב, אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל.

וְאִי תֵּימָא לְכֻלְּהוּ, לָאו. אֶלָּא לְאִינּוּן דְּלָא אִסְתַּאֲבֵי בַּהֲדֵי הַהוּא רָע. דִּכְתִיב, לְבָרֵי לֵבָב. בְּגִין דְּדָא

לשון הקודש

תַּלְמוּדִי, אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁרָאִיתִי אֶתְכֶם שֶׁאַתֶּם צַדִּיקִים, הִנֵּה הַדֶּרֶךְ מְתֻקֶּנֶת לְפָנַי.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים עג) מִזְמוֹר לְאָסָף אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְבָרֵי לֵבָב. בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אֶת הַיָּמִין וְעָשָׂה שְׂמֹאל לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם. אֶחָד נִקְרָא טוֹב, וְאֶחָד נִקְרָא רָע. וּבִשְׁנֵי אֵלֶּה נִכְלָל הָאָדָם, וְהִתְקָרֵב בַּכֹּל.

וּבְאוֹתוֹ הָרָע, שֶׁהוּא הַשְּׂמֹאל, נִכְלְלוּ עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְנִתַּן בַּצַּד שֶׁלָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם עַרְלֵי לֵב וְעַרְלֵי בָשָׂר וּלְהִטָּמֵא בּוֹ. אֲבָל בְּיִשְׂרָאֵל מַה כָּתוּב? אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל.

וְאִם תֹּאמַר, לְכֻלָּם? לֹא, אֶלָּא לְאוֹתָם שֶׁלֹּא נִטְמְאוּ עִם אוֹתוֹ הָרָע, שֶׁכָּתוּב

טוֹב וְדָא רַע. טוֹב לְיִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדַיְיהוּ, וְרַע לְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל, בְּגִין לְאִדְבָּקָא בֵּיהּ. וּבְהַאי אִתְדַּבָּקוּ יִשְׂרָאֵל, בְּרָזָא עִלָּאָה, בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, זַכָּאִין אֲנַן, דְּלָא שַׁבַּשְׁנָא בָךְ. וְהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁדְּרָךְ לְגַבָּן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בְּגִין דְּטוֹב הוּא לְיִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל אִית לוֹן חוּלָקָא בְּעַלְמָא דֵּין וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי. לְמֶחֱמֵי עֵינָא בְּעֵינָא חֵיזוּ יְקָרָא. כְּמָה דִּכְתִיב, (ישעיה נב) **כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְיָ צִיּוֹן. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:** (ע"כ פרשת מקץ).

פָּרָשַׁת וַיִּגַּשׁ אֵלָיו

וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וְגו', רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (ישעיה סג) **כִּי אַתָּה אָבִינוּ כִּי אַבְרָהָם לֹא יֵדָעֵנוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא יַכִּירֵנוּ אַתָּה ה' אָבִינוּ גֹּאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ. הַאי קְרָא**

לשון הקודש

לְבָרֵי לֵבָב, מִשּׁוּם שֶׁזֶּה טוֹב וְזֶה רָע. טוֹב לְיִשְׂרָאֵל לְבַדָּם, וְרָע לָעַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְהִדָּבֵק בּוֹ, וּבָזֶה נִדְבְּקוּ יִשְׂרָאֵל בְּסוֹד עֶלְיוֹן, בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה אֶחָד.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אַשְׁרֵינוּ שֶׁלֹּא טָעִינוּ בְּךָ, וַהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁלַח אוֹתְךָ אֵלֵינוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מִשּׁוּם שֶׁטּוֹב הוּא לְיִשְׂרָאֵל, יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל חֵלֶק לָעוֹלָם הַזֶּה, וּבָעוֹלָם הַבָּא לִרְאוֹת עַיִן בְּעַיִן אֶת מַרְאֵה הַכָּבוֹד, כַּכָּתוּב (ישעיה נב) כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת וַיִּגַּשׁ אֵלָיו

וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (ישעיה סג) כִּי אַתָּה אָבִינוּ כִּי

אוּקְמוּהָ, אֲבָל תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא, כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, עָבִיד עֲבִידְתָּא כְּדְקָא חָזֵי. בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ. כֵּיוָן דְּאָתָא יוֹמָא שְׁתִיתָאָה וְאִצְטְרִיךְ לְמִבְרֵי אָדָם, אָתַת אוֹרַיְיתָא קַמֵּיהּ. אָמְרָה (קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא). הַאי אָדָם דְּאַתְּ (דף רה ע"ב) בָּעֵי לְמִבְרֵי, זַמִּין הוּא לְאַרְגָּזָא קַמָּךְ. אִלְמָלֵא לָא תַאֲרִיךְ רוּגְזָךְ, טַב לֵיהּ דְּלָא יִתְבְּרֵי. אָמַר לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי לְמַגְּנָא אִתְקְרֵינָא אֶרֶךְ אַפַּיִם.

אֶלָּא, כֹּלָּא בְּאוֹרַיְיתָא אִתְבְּרֵי, וְכֹלָּא בְּאוֹרַיְיתָא אִשְׁתַּכְלַל. בְּגִין דְּעַד לָא בָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא, אַתּוּן כָּל אַתְוָון קַמֵּיהּ, וְעָאלוּ כָּל חַד וְחַד לְמַפְּרֵעַ.

עָאֲלַת תי"ו. אָמְרָה קַמֵּיהּ, רְעוּתָךְ לְמִבְרֵי בִּי עַלְמָא, אָמַר לַהּ לָאו, דְּבָךְ זְמִינִין כַּמָּה

לשון הקודש

אַבְרָהָם לֹא יְדָעָנוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא יַכִּירֵנוּ אַתָּה ה' אָבִינוּ גֹּאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ. הַפָּסוּק הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ. אֲבָל בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, כָּל יוֹם וָיוֹם עָשָׂה מַעֲשֵׂהוּ כָּרָאוּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. כֵּיוָן שֶׁבָּא הַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהִצְטָרֵךְ לִבְרֹא אָדָם, בָּאָה לְפָנָיו הַתּוֹרָה. אָמְרָה (לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא): הָאָדָם הַזֶּה שֶׁאַתָּה רוֹצֶה לִבְרֹא, עָתִיד הוּא לְהַרְגִּיז לְפָנֶיךָ. אִלְמָלֵא לֹא תַאֲרִיךְ רָגְזְךָ, טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא יִבָּרֵא. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: וְכִי לְחִנָּם נִקְרֵאתִי אֶרֶךְ אַפַּיִם?

אֶלָּא הַכֹּל נִבְרָא בַּתּוֹרָה וְהַכֹּל נִתְקַן בַּתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁבְּטֶרֶם בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, בָּאוּ לְפָנָיו כָּל הָאוֹתִיּוֹת, וְנִכְנְסוּ כָּל אַחַת לְמַפְּרֵעַ.

נִכְנְסָה תִּי"ו, אָמְרָה לְפָנָיו: רְצוֹנְךָ

צַדִּיקַיָּא לְמֵימַת, דִּכְתִיב, (יחזקאל ט) וְהִתְוֵיתָ תָּיו עַל מִצְחוֹת הָאֲנָשִׁים וְגוֹ'. וְתָנִינָן, דִּכְתִיב וּמִמִּקְדָּשִׁי תָּחֵלוּ. אַל תִּקְרֵי מִמִּקְדָּשִׁי, אֶלָּא מִמְּקוּדָּשַׁי. וּבְגִין כָּךְ עַלְמָא לָא יִתְבְּרֵי בָךְ.

עָאלוּ תְּלַת אַתְוָון, שִׁי"ן, קוּ"ף, רֵי"ש, כָּל חַד וְחַד בִּלְחוֹדוֹי. אָמַר לְהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָאו אַתּוּן כְּדַאי לְמִבְרֵי בְכוּ עַלְמָא, דְּהָא אַתּוּן אַתְוָון דְּאִתְקְרֵי בְכוּ שֶׁקֶר, וְשֶׁקֶר לָאו אִיהוּ כְּדַאי לְמֵיקַם קַמַּאי, וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְעָלוּ פ"א צד"י, וְכֵן כֻּלְּהוּ, עַד דְּמָטוּ אַתְוָון לְאָת כ"ף. כֵּיוָן דְּנָחַת כ"ף מֵעַל כִּתְרָא, אִזְדַּעְזָעוּ עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי וכו', עַד דְּאִתְקַיֵּים כֻּלָּא בְאָת בֵּי"ת, דְּאִיהוּ סִימָן בְּרָכָה, וּבֵיהּ אִשְׁתָּכְלַל עַלְמָא וְאִתְבְּרֵי.

לשון הקודש

לִבְרֹא בִּי אֶת הָעוֹלָם? אָמַר לָהּ: לֹא, שֶׁכָּךְ עֲתִידִים כַּמָּה צַדִּיקִים לָמוּת, שֶׁכָּתוּב וְהִתְוִיתָ תָּו עַל מִצְחוֹת הָאֲנָשִׁים וְגוֹ'. וְשָׁנִינוּ, שֶׁכָּתוּב וּמִמִּקְדָּשִׁי תָּחֵלוּ, אַל תִּקְרֵי מִמִּקְדָּשִׁי אֶלָּא מִמְּקֻדָּשַׁי. וּמִשּׁוּם כָּךְ הָעוֹלָם לֹא יִבָּרֵא בָּךְ.

נִכְנְסוּ שְׁלֹשׁ הָאוֹתִיּוֹת שִׁי"ן קוּ"ף רֵי"ש, כָּל אַחַת וְאַחַת לְבַדָּהּ. אָמַר לָהֶן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אֵינְכֶן כְּדָאיוֹת לִבְרֹא בָכֶן אֶת הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי אַתֶּן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּקְרָא בָכֶן שֶׁקֶר, וְהַשֶּׁקֶר אֵינוֹ כְּדַאי לַעֲמֹד לְפָנַי, וְהִנֵּה פֵּרְשׁוּהָ.

וְנִכְנְסוּ פֵּ"א צָדִי"י, וְכֵן כֻּלָּן, עַד שֶׁהִגִּיעוּ הָאוֹתִיּוֹת לָאוֹת כָּ"ף. כֵּיוָן שֶׁיָּרְדָה כָּ"ף מֵעַל הַכֶּתֶר, הִזְדַּעְזְעוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְכוּ', עַד שֶׁהַכֹּל הִתְקַיֵּם בָּאוֹת בֵּי"ת, שֶׁהִיא סִימַן בְּרָכָה, וּבָהּ הִשְׁתַּכְלֵל הָעוֹלָם וְנִבְרָא.

וְאִי תֵּימָא, דְּאל"ף אִיהוּ רֵישָׁא דְּכָל (אינון) אַתְוָון, (לָאו) יָאוֹת אִיהוּ. אֶלָּא בְּגִין דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ אָרוּר (וּבְגִין דְּאִתְקְרֵי בָּהּ אָרוּר). וּבְגִין דָּא לָא אִתְבְּרֵי בֵּיהּ עַלְמָא, אַף עַל גַּב דְּאל"ף אִיהוּ אָת דְּרָזָא עִלָּאָה. בְּגִין דְּלָא לְמֵיהַב דּוּכְתָּא לְסִטְרָא אַחֲרָא דְּאִקְרֵי אָרוּר, לָא אִתְבְּרֵי בֵּיהּ עַלְמָא. וְאִשְׁתַּכְלַל בְּבֵי"ת עַלְמָא, וּבֵיהּ אִתְבְּרֵי.

תָּא חֲזֵי, כִּי אַתָּה אָבִינוּ, בְּגִין דְּהַאי עַלְמָא, בְּהַאי דַּרְגָּא אִשְׁתַּכְלַל וְאִתְבְּרֵי. וּבַר נַשׁ בֵּיהּ אִתְבְּרֵי, וְנָפַק לְעַלְמָא. כִּי אַבְרָהָם לֹא יְדָעָנוּ, דְּהָא אַף עַל גַּב דְּבֵיהּ קִיּוּמָא דְעַלְמָא. לָא אִשְׁתַּדַּל עֲלָן, כְּמָה דְּאִשְׁתַּדַּל עַל יִשְׁמָעֵאל. דְּאָמַר, (בראשית יז) לוּ יִשְׁמָעֵאל יִחְיֶה לְפָנֶיךָ. וְיִשְׂרָאֵל לֹא יַכִּירֶנּוּ, בְּגִין דְּכָל בִּרְכָאן דְּאִצְטְרִיךְ לְבָרְכָא לִבְנוֹי, שָׁבַק לְהַאי דַּרְגָּא לְבָרְכָא כֻּלְּהוּ.

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר שֶׁאָלֶ"ף הִיא הָרֹאשׁ שֶׁל כָּל [אוֹתָן] הָאוֹתִיּוֹת – [לֹא] נָאֶה הוּא. אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁנִּקְרָא בּוֹ אָרוּר [מִשּׁוּם שֶׁנִּקְרָא בָּהּ אָרוּר], וּמִשּׁוּם זֶה לֹא נִבְרָא בּוֹ הָעוֹלָם, אַף עַל גַּב שֶׁאָלֶ"ף הִיא אוֹת שֶׁל סוֹד עֶלְיוֹן. כְּדֵי לֹא לָתֵת מָקוֹם לַצַּד הָאַחֵר שֶׁנִּקְרָא אָרוּר, לֹא נִבְרָא בּוֹ הָעוֹלָם, וְנִתְקַן הָעוֹלָם בְּבֵי"ת, וּבוֹ הוּא נִבְרָא.

בֹּא רְאֵה, כִּי אַתָּה אָבִינוּ, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה נִתְקַן וְנִבְרָא בַּדַּרְגָּה הַזּוֹ, וְהָאָדָם נִבְרָא בָּהּ וְיָצָא לָעוֹלָם. כִּי אַבְרָהָם לֹא יְדָעָנוּ, שֶׁהֵרֵי אַף עַל גַּב שֶׁבּוֹ קִיּוּם הָעוֹלָם, לֹא הִשְׁתַּדֵּל עָלֵינוּ כְּמוֹ שֶׁהִשְׁתַּדֵּל עַל יִשְׁמָעֵאל, שֶׁאָמַר לוּ יִשְׁמָעֵאל יִחְיֶה לְפָנֶיךָ. וְיִשְׂרָאֵל לֹא יַכִּירֶנּוּ, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁהִצְטָרֵךְ

אַתָּה ה' אָבִינוּ, דְּהָא אַנְתְּ קַיְּימָא עֲלָן תָּדִיר לְבָרְכָא, וּלְאַשְׁגָּחָא עֲלָן, כְּאַבָּא דְּאַשְׁגַּח עַל בְּנִין בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ לוֹן. גּוֹאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ, דְּהָא אַנְתְּ הוּא גּוֹאֵל, דְּהָכִי אִתְקְרֵי הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל. וְדָא גּוֹאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ, שְׁמֶךָ וַדָּאי. תָּנֵינָן, אֵין מַפְסִיקִין בֵּין גְּאוּלָּה לִתְפִלָּה, כְּמָה דְּלָא מַפְסִיקִין בֵּין תְּפִלָּה שֶׁל יַד לִתְפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ. דְּבָעֵי לְמֶחֱזֵי דְּכֹלָּא חַד, וְהָא אוּקְמוּהָ.

רִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי יְהוּדָה הֲווֹ יַתְבֵי לֵילְיָא חַד וְלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק לְרִבִּי יְהוּדָה, הָא תָּנֵינָן דְּכַד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא, עֲבַד עַלְמָא תַּתָּאָה כְּגַוְונָא דְעַלְמָא עִלָּאָה. וְכֹלָּא דָא לְקָבֵל דָּא. (ד"א ציין זה בְּגִין לְמֶחֱוֵי דָא לְקָבֵל דָּא) **וְאִיהוּ יְקָרֵיהּ לְעֵילָא וְתַתָּא.**

לשון הקודש

לְבָרֵךְ אֶת בָּנָיו, הִשְׁאִיר לַדַּרְגָּה הַזוֹ לְבָרֵךְ אֶת כֻּלָּם.

אַתָּה ה' אָבִינוּ, שֶׁהֲרֵי אַתָּה תָּמִיד עוֹמֵד עָלֵינוּ לְבָרֵךְ וּלְהַשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ, כְּמוֹ אָב שֶׁמַּשְׁגִּיחַ עַל הַבָּנִים בְּכָל מַה שֶׁצָּרִיךְ לָהֶם. גֹּאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ, שֶׁהֲרֵי אַתָּה הוּא גּוֹאֵל, שֶׁכָּךְ נִקְרָא הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל, וְזֶה גֹּאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ, שְׁמֶךָ וַדַּאי. שָׁנִינוּ, אֵין מַפְסִיקִים בֵּין גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁלֹּא מַפְסִיקִים בֵּין תְּפִלָּה שֶׁל יָד לִתְפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁצָּרִיךְ לְהַרְאוֹת שֶׁהַכֹּל אֶחָד, וְהִנֵּה פֵּרְשׁוּהָ.

רִבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ יוֹשְׁבִים לַיְלָה אֶחָד וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי יְהוּדָה, הִנֵּה שָׁנִינוּ, שֶׁכַּאֲשֶׁר בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, עָשָׂה אֶת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ שֶׁהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְהַכֹּל זֶה כְּנֶגֶד זֶה, וּכְדֵי לִהְיוֹת זֶה כְּנֶגֶד זֶה] וְהוּא כְּבוֹדוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הָכִי הוּא וַדָּאי. וּבְרָא אָדָם עַל כֹּלָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מ) אָנֹכִי עָשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיהָ בָרָאתִי. אָנֹכִי עָשִׂיתִי אֶרֶץ וַדָּאי. מָאי טַעְמָא עָשִׂיתִי אֶרֶץ, בְּגִין דְּאָדָם עָלֶיהָ בָרָאתִי, דְּאִיהוּ קִיּוּמָא דְעַלְמָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא בִּשְׁלִימוּ חַד.

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה מב) כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיהֶם רוֹקַע הָאָרֶץ וְצֶאֱצָאֶיהָ נוֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ וְרוּחַ לַהוֹלְכִים בָּהּ. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל, כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיהֶם, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָּא לְעֵילָּא. דְּאִיהוּ בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם, וְאַתְקִין לֵיהּ תָּדִיר בְּכָל זִמְנָא. רוֹקַע הָאָרֶץ וְצֶאֱצָאֶיהָ, דָּא אַרְעָא קַדִּישָׁא, צְרוֹרָא דְחַיֵּי. נוֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ. (הָאָרֶץ) דָּא הִיא דְיַהֲבָה נְשָׁמָה וְגו'.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּךְ זֶה וַדַּאי, וּבָרָא אָדָם עַל הַכֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מה) אָנֹכִי עָשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיהָ בָרָאתִי. אָנֹכִי עָשִׂיתִי אֶרֶץ, וַדַּאי. מָה הַטַּעַם עָשִׂיתִי אֶרֶץ? מִשּׁוּם שֶׁאָדָם עָלֶיהָ בָרָאתִי, שֶׁהוּא קִיּוּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת אַחַת.

פְּתַח וְאָמַר, (שם מב) כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיהֶם רֹקַע הָאָרֶץ וְצֶאֱצָאֶיהָ נֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ וְרוּחַ לַהֹלְכִים בָּהּ. הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ, אֲבָל כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיהֶם – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה לְמַעְלָה, שֶׁהוּא בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם, וְהִתְקִינָם תָּמִיד, בְּכָל זְמַן. רֹקַע הָאָרֶץ וְצֶאֱצָאֶיהָ – זוֹ הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, צְרוֹר הַחַיִּים. נֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ. [הָאָרֶץ] זוֹ הִיא שֶׁנּוֹתֶנֶת נְשָׁמָה וְגו'.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כֹּלָּא אִיהוּ לְעֵילָּא, דְּהָא מִתַּמָּן נָפְקָא נִשְׁמָתָא דְחַיֵּי לְהַאי אֶרֶץ. וְהַאי אֶרֶץ, נָקְטָא נִשְׁמָתָא לְמֵיהַב לְכֹלָּא. בְּגִין דְּהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק, אִיהוּ יָהִיב וְעָיֵיל נִשְׁמָתִין לְהַאי אֶרֶץ, וְאִיהוּ נָקְטָא לוֹן וְיָהֲבָא לְכֹלָּא.

תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵיהּ לְאָדָם, אַכְנִיס עַפְרֵיהּ מֵאַרְבַּע סִטְרִין דְּעַלְמָא. וְעֲבַד גַּרְמֵיהּ בְּאַתַר דְּמַקְדְּשָׁא לְתַתָּא, וְאַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ נִשְׁמָתָא דְחַיֵּי מִבֵּי מַקְדְּשָׁא לְעֵילָּא.

וְנִשְׁמָתָא אִיהִי כְּלִילָא בִתְלַת דַּרְגִּין, וְעַל דָּא (דף רו ע"א) תְּלַת שְׁמָהָן אִינּוּן לְנִשְׁמָתָא, כְּגַוְונָא דְרָזָא עִלָּאָה. נֶפֶ"שׁ, רוּ"חַ, נְשָׁמָ"ה. נֶפֶשׁ, הָא אוּקְמוּהָ דְּאִיהִי תַתָּאָה מִכֹּלָּא. רוּחַ, אִיהוּ קִיּוּמָא דְשָׁלְטָא עַל נֶפֶשׁ, וְאִיהוּ דַּרְגָּא עִלָּאָה עֲלָהּ, לְקַיְּימָא עֲלָהּ בְּכֹלָּא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַכֹּל הוּא לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם יוֹצֵאת נִשְׁמַת חַיִּים לָאָרֶץ הַזּוֹ, וְהָאָרֶץ הַזּוֹ לוֹקַחַת הַנְּשָׁמָה לָתֵת לַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁהַנָּהָר הַהוּא שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, הוּא נוֹתֵן וּמַכְנִיס נְשָׁמוֹת לָאָרֶץ הַזּוֹ, וְהִיא לוֹקַחַת אוֹתָן וְנוֹתֶנֶת לַכֹּל.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, כִּנֵּס אֶת עֲפָרוֹ מֵאַרְבָּעָה הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְעָשָׂה אֶת עַצְמוֹ בִּמְקוֹם הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה, וְהִמְשִׁיךְ עָלָיו נִשְׁמַת חַיִּים מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמַעְלָה.

וְהַנְּשָׁמָה הִיא כְּלוּלָה בְּשָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת, וְעַל כֵּן שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת הֵם לַנְּשָׁמָה, כְּמוֹ שֶׁהַסּוֹד הָעֶלְיוֹן: נֶפֶ"שׁ, רוּ"חַ, נְשָׁמָ"ה. נֶפֶשׁ, הִנֵּה פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁהִיא תַּחְתּוֹנָה מֵהַכֹּל. רוּחַ, הִיא הַקִּיּוּם שֶׁשּׁוֹלֵט עַל

כְּדְקָא חָזֵי. נְשָׁמָה, אִיהִי קִיּוּמָא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא, וְשָׁלְטָא עַל כֹּלָּא, דַּרְגָּא קַדִּישָׁא עִלָּאָה עַל כֻּלְּהוּ.

וְאִלֵּין תְּלַת דַּרְגִּין, כְּלִילָן בְּהוּ בִּבְנֵי נָשָׁא, לְאִינּוּן דְּזָכָאן לְפוּלְחָנָא דְמָארֵיהוֹן. דְּהָא בְקַדְמִיתָא אִית בֵּיהּ נֶפֶשׁ, וְאִיהוּ תִּקּוּנָא קַדִּישָׁא לְאִתְתַּקָּנָא בָּהּ בַּר נָשׁ. כֵּיוָן דְּאָתֵי בַּר נָשׁ לְאִתְדַּכָּאָה בְּהַאי דַּרְגָּא, אִתְתַּקַּן לְאִתְעַטְּרָא בְּרוּחַ. דְּאִיהוּ דַּרְגָּא קַדִּישָׁא דְשַׁרְיָא עַל נֶפֶשׁ לְאִתְעַטְּרָא בֵּיהּ בַּר נָשׁ, הַהוּא דְזָכֵי.

כֵּיוָן דְּאִסְתַּלַּק בְּהוּ, בְּנֶפֶשׁ וְרוּחַ, וְעָאל וְאִתְתַּקַּן בְּפוּלְחָנָא דְמָארֵיהּ כְּדְקָא יָאוּת. כְּדֵין שַׁרְיָא עֲלֵיהּ נְשָׁמָה. דַּרְגָּא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, דְּשָׁלְטָא עַל כֹּלָּא. בְּגִין לְאִתְעַטְּרָא בְּדַרְגָּא עִלָּאָה קַדִּישָׁא. וּכְדֵין אִיהוּ שְׁלִימָא דְכֹלָּא, שְׁלִים בְּכָל סִטְרִין, לְמִזְכֵּי בְעַלְמָא דְאָתֵי. וְאִיהוּ רְחִימָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְאַתְּ

לשון הקודש

הַנֶּפֶשׁ, וְהִיא דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה עָלֶיהָ לַעֲמֹד עָלֶיהָ בַּכֹּל כָּרָאוּי. הַנְּשָׁמָה הִיא הַקִּיּוּם הָעֶלְיוֹן עַל הַכֹּל, וְשׁוֹלֶטֶת עַל הַכֹּל, דַּרְגָּה קְדוֹשָׁה, עֶלְיוֹנָה עַל כֻּלָּם.

אֵלּוּ שְׁלֹשׁ הַדְּרָגוֹת כְּלוּלוֹת בִּבְנֵי הָאָדָם, לְאוֹתָם שֶׁזּוֹכִים לַעֲבוֹדַת רִבּוֹנָם. שֶׁהֲרֵי בַּהַתְחָלָה יֵשׁ בּוֹ נֶפֶשׁ, וְהוּא הַתִּקּוּן הַקָּדוֹשׁ לְתַקֵּן בּוֹ אֶת הָאָדָם. כֵּיוָן שֶׁבָּא הָאָדָם לְהִטָּהֵר בַּדַּרְגָּה הַזּוֹ, נִתְקַן לְהִתְעַטֵּר בְּרוּחַ, שֶׁהִיא דַּרְגָּה קְדוֹשָׁה שֶׁשּׁוֹרָה עַל הַנֶּפֶשׁ לְהִתְעַטֵּר בָּאָדָם הַהוּא שֶׁזּוֹכֶה.

כֵּיוָן שֶׁהִתְעַלָּה בָהֶם, בַּנֶּפֶשׁ וְהָרוּחַ, וְנִכְנַס וְנִתְקַן בַּעֲבוֹדַת רִבּוֹנוֹ כָּרָאוּי, אָז שׁוֹרָה עָלָיו נְשָׁמָה, דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה קְדוֹשָׁה, שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הַכֹּל, כְּדֵי לְהִתְעַטֵּר בְּדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה קְדוֹשָׁה. וְאָז הוּא הַשָּׁלֵם שֶׁל הַכֹּל, שָׁלֵם בְּכָל

אָמֵר, (משלי ח) לְהַנְחִיל אוֹהֲבַי יֵשׁ. מָאן אִינּוּן אוֹהֲבַי, אִלֵּין אִינּוּן דְּנִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא בְּהוּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִי הָכִי הָא כְּתִיב, (בראשית ז) כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו וְגו'. אָמַר לֵיהּ, הָכִי הוּא וַדַּאי. דְּהָא לָא אִשְׁתָּאַר בְּהוּ.

השלמה מהחשמטות (סימן כ)

כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו מִכָּל אֲשֶׁר בְּחָרָבָה מֵתוּ. שָׁאַל רִבִּי חִיָּיא לְרִבִּי אַבָּא אֲמַרְתּוּן דְּנִשְׁמָתָא לָא עֲיָילָא בְּבַר נָשׁ עַד דְּאִסְתַּכְּלָת בְּפוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְדֵין לֵיהֲוֵי לֵיהּ הַהִיא נִשְׁמָתָא. וְאַמְרִיתּוּן דְּנִשְׁמָתָא הִיא קַדִּישָׁא מַעַלְיָא עַל כֹּלָּא אִם כֵּן מָאי הוּא דְּאָמַר קְרָא כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים וְגו', הוֹאִיל וַהֲוָה לְהוּ נִשְׁמָתָא, הָוָה לְהוּ לְאִשְׁתֵּזָבָא. לָא הָוָה בִּידֵיהּ.

לשון הקודש

הַצַּדִּיקִים, לִזְכּוֹת בָּעוֹלָם הַבָּא, וְהוּא אוֹהֲבוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ. מִי הֵם אוֹהֲבַי? אֵלּוּ הֵם שֶׁבָּהֶם נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כָּךְ, הֲרֵי כָּתוּב כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו וְגו'. אָמַר לוֹ, כָּךְ הוּא וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי לֹא נִשְׁאַר בָּהֶם.

השלמה מהחשמטות (סימן כ)

כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרָבָה מֵתוּ (בראשית ז). שָׁאַל רַבִּי חִיָּיא אֶת רַבִּי אַבָּא, אֲמַרְתֶּם שֶׁנִּשְׁמָה לֹא נִכְנֶסֶת לְבֶן אָדָם עַד שֶׁמִּסְתַּכֵּל בַּעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָז תִּהְיֶה לוֹ אוֹתָהּ נְשָׁמָה, וַאֲמַרְתֶּם שֶׁהַנְּשָׁמָה הִיא קְדוֹשָׁה מְעֻלָּה עַל הַכֹּל. אִם כֵּן, מַה זֶּה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים וְגו'? הוֹאִיל וְהָיְתָה לָהֶם נְשָׁמָה, הָיָה לָהֶם לְהִנָּצֵל! לֹא הָיָה בְּיָדוֹ.

אָתוּ שֶׁיְּיִלּוּהָ לְר' אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר לְהוּ כַּךְ הוּא, וְהָא קְרָא מְסַיֵּיעַ לֵיהּ דְּהַכִּי אָמַר אֲבוּי (אַבָּא), דְּכִי אָתָא טוֹפָנָא לָא חָזָא (הָוָה) בָּר נָשׁ דְּיַעֲבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינֵיהּ, אֶלָּא נֹחַ. וּזְכוּתֵיהּ לָא הָוָה אֶלָּא לְאַגָּנָא עֲלֵיהוֹן וְעַל בָּתֵּיהוֹן דְּלָא הָוָה זְכוּתֵיהּ כָּל כַּךְ לְאַגָּנָא עַל כָּל דָּרָא וְאִינּוּן דַּהֲווּ זַכָּאִין בְּקַדְמִיתָא כְּגוֹן חֲנוֹךְ יֶרֶד דַּהֲווּ לְהוּ נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, וְחַזְיָיאן לְמֶעְבַּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינֵיהוֹן בֶּחָרְבָה מֵתוּ. וְהַיְינוּ דְּאָמַר כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו אִינּוּן דְּנִשְׁמַתָּא קַדִּישָׁא הָוָה בְּהוֹן וְלָא תֵּימָא דְּעַל אִינּוּן דַּהֲווּ בְּטוֹפָנָא אָמַר, אֶלָּא אָתָא קְרָא וְאָמַר מִכָּל אֲשֶׁר בֶּחָרְבָה מֵתוּ: (עד כאן מההשמטות)

מִכָּל אִינּוּן דְּהֲווּ בְּהוּ נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא. כְּגוֹן חֲנוֹךְ, יֶרֶד וְכֻלְּהוּ צַדִּיקַיָּא, בְּגִין לַאֲגָנָא עַל אַרְעָא,

לשון הקודש

בָּאוּ וְשָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לָהֶם, כָּךְ הוּא, וּפָסוּק זֶה מְסַיֵּעַ לוֹ, שֶׁכָּךְ אָמַר אָבִיו [אָבִי], שֶׁכַּאֲשֶׁר בָּא הַמַּבּוּל, לֹא רָאָה [הָיָה] אָדָם שֶׁיַּעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁבִילוֹ אֶלָּא נֹחַ, וּזְכוּתוֹ לֹא הָיְתָה אֶלָּא לְהָגֵן עֲלֵיהֶם וְעַל בָּתֵּיהֶם, שֶׁלֹּא הָיְתָה זְכוּתוֹ כָּל כָּךְ לְהָגֵן עַל כָּל הַדּוֹר, וְאוֹתָם שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים בַּתְּחִלָּה, כְּמוֹ חֲנוֹךְ וְיֶרֶד, שֶׁהָיְתָה לָהֶם נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה וּרְאוּיִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעֲשֶׂה בִּשְׁבִילָם – בֶּחָרְבָה מֵתוּ. וְהַיְינוּ שֶׁאָמַר כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו, אוֹתָם שֶׁנִּשְׁמָה קְדוֹשָׁה הָיְתָה בָהֶם. וְאַל תֹּאמַר שֶׁעַל אֵלּוּ שֶׁהָיוּ בַּמַּבּוּל הוּא אָמַר, אֶלָּא בָּא הַכָּתוּב וְאָמַר מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרְבָה מֵתוּ: ע"כ מהשמטות

מִכָּל אוֹתָם שֶׁהָיְתָה בָהֶם נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה

דְּלָא יִשְׁתֵּצֵי בְּגִינַיְיהוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרָבָה מֵתוּ. כְּבָר מֵתוּ וְאִסְתַּלָּקוּ מֵעַלְמָא, וְלָא אִשְׁתָּאַר מִנְּהוֹן מָאן דְּיָגִין עַל עַלְמָא בְּהַהוּא זִמְנָא.

תָּא חֲזֵי, כֹּלָּא אִינּוּן דַּרְגִּין, אִלֵּין עַל אִלֵּין. נֶפֶ"שׁ, רוּ"חַ, נְשָׁמָ"ה. דַּרְגָּא עַל דַּרְגָּא. נֶפֶשׁ בְּקַדְמִיתָא, וְאִיהִי דַרְגָּא תַתָּאָה כְּדְקָאֲמָרָן. רוּחַ לְבָתָר, דְּשַׁרְיָא עַל נֶפֶשׁ וְקָיְימָא עֲלָהּ. נְשָׁמָה, דַּרְגָּא דְּסָלְקָא עַל כֹּלָּא, וְאוּקְמוּהָ.

נֶפֶשׁ, דָּא נֶפֶשׁ דָּוִד, וְאִיהִי דְקָיְימָא לְקַבְּלָא נֶפֶשׁ מֵהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק. רוּחַ, דָּא רוּחַ דְּקָיְימָא עֲלֵיהּ דְּנַפְשָׁא, וְלֵית קִיּוּמָא לְנֶפֶשׁ אֶלָּא בְּרוּחַ. וְדָא אִיהוּ רוּחַ דְּשַׁרְיָא בֵּין אֵשָׁא וּמַיָּא, וּמֵהָכָא אִתְּזָן הַאי נֶפֶשׁ.

לשון הקודש

כְּמוֹ חֲנוּךְ, יֶרֶד, וְכָל הַצַּדִּיקִים, כְּדֵי לְהָגֵן עַל הָאָרֶץ שֶׁלֹּא תֻּשְׁמַד בִּגְלָלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרָבָה מֵתוּ, כְּבָר מֵתוּ וְהִסְתַּלְּקוּ מִן הָעוֹלָם, וְלֹא נִשְׁאַר מֵהֶם מִי שֶׁיָּגֵן עַל הָעוֹלָם בַּזְּמַן הַהוּא.

בֹּא רְאֵה, הַכֹּל הֵם דְּרָגוֹת אֵלּוּ עַל אֵלּוּ, נֶפֶ"שׁ, רוּ"חַ, נְשָׁמָ"ה, דַּרְגָּה עַל דַּרְגָּה. הַנֶּפֶשׁ בָּרִאשׁוֹנָה, וְהִיא הַדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. אַחַר כָּךְ רוּחַ, שֶׁשּׁוֹרָה עַל הַנֶּפֶשׁ וְעוֹמֶדֶת עָלֶיהָ. הַנְּשָׁמָה הַדַּרְגָּה שֶׁעוֹלָה עַל הַכֹּל, וּבֵאַרוּהָ.

נֶפֶשׁ – זוֹ נֶפֶשׁ דָּוִד, וְהִיא שֶׁעוֹמֶדֶת לְקַבֵּל הַנֶּפֶשׁ מֵאוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא. רוּחַ – זוֹ הָרוּחַ שֶׁעוֹמֶדֶת עַל הַנֶּפֶשׁ, וְאֵין קִיּוּם לַנֶּפֶשׁ אֶלָּא בָּרוּחַ, וְזוֹ הָרוּחַ שֶׁשּׁוֹרָה בֵּין הָאֵשׁ וְהַמַּיִם, וּמִכָּאן נִזּוֹנִית הַנֶּפֶשׁ הַזּוֹ.

רוּחַ, קָיְמָא בְּקִיּוּמָא דְּדַרְגָּא אוֹחֲרָא עִלָּאָה דְּאִקְרֵי נְשָׁמָה, דְּהָא מִתַּמָּן נָפְקֵי נֶפֶשׁ וְרוּחַ. מִתַּמָּן אִתְּזָן רוּחַ. וְכַד נָטִיל רוּחַ, כְּדֵין נָטְלָא נֶפֶשׁ, וְכֹלָּא חַד. וְאִתְקְרִיבוּ דָא בְדָא. נֶפֶשׁ אִתְקְרִיב בְּרוּחַ, וְרוּחַ אִתְקְרִיב בִּנְשָׁמָה, וְכֹלָּא חַד.

תָּא חֲזֵי, וַיִּגַּשׁ אֵלָיו, תַּקְרוּבְתָּא דְעַלְמָא בְעַלְמָא, לְאִתְאַחֲדָא דָא בְדָא לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד. בְּגִין דִּיהוּדָה אִיהוּ מֶלֶךְ וְיוֹסֵף מֶלֶךְ. אִתְקְרִיבוּ דָא בְדָא, וְאִתְאַחִידוּ דָא בְדָא.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מח) כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ, דָּא יְהוּדָה וְיוֹסֵף. בְּגִין דְּתַרְוַוייְהוּ מְלָכִים, וְאִתְקְרִיבוּ דָא בְדָא לְאִתְוַוכְּחָא תַּרְוַוייְהוּ כָּחֲדָא. בְּגִין דִּיהוּדָה אִתְעָרֵב בֵּיהּ בְּבִנְיָמִין, וְהַוָה עָרֵב לְגַבֵּיהּ דְּאָבוֹי בֵּיהּ, בְּהַאי עַלְמָא וּבְעַלְמָא דְאָתֵי. וְעַל

לשון הקודש

הָרוּחַ עוֹמֶדֶת בְּקִיּוּם שֶׁל דַּרְגָּה אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת נְשָׁמָה, שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם יוֹצְאוֹת נֶפֶשׁ וְרוּחַ, מִשָּׁם נִזּוֹנִית הָרוּחַ. וּכְשֶׁנּוֹסַעַת הָרוּחַ, אָז נוֹסַעַת הַנֶּפֶשׁ, וְהַכֹּל אֶחָד. וּמִתְקָרְבִים זֶה לָזֶה. הַנֶּפֶשׁ נִקְרֶבֶת לָרוּחַ, וְהָרוּחַ נִקְרֶבֶת לַנְּשָׁמָה, וְהַכֹּל אֶחָד.

בֹּא רְאֵה, וַיִּגַּשׁ אֵלָיו, הִתְקָרְבוּת שֶׁל עוֹלָם עִם עוֹלָם, לְהֵאָחֵז זֶה עִם זֶה, שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה אֶחָד. מִשּׁוּם שֶׁיְּהוּדָה הוּא מֶלֶךְ וְיוֹסֵף מֶלֶךְ, הִתְקָרְבוּ זֶה לָזֶה וְנֶאֱחֲזוּ זֶה עִם זֶה.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מח) כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ – זֶה יְהוּדָה וְיוֹסֵף, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁנֵיהֶם מְלָכִים, וְהִתְקָרְבוּ זֶה לָזֶה לְהִתְוַכֵּחַ שְׁנֵיהֶם יַחַד, מִשּׁוּם שֶׁיְּהוּדָה עָרֵב לְבִנְיָמִין, וְהָיָה עָרֵב לְאָבִיו בּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וְעַל כֵּן הִתְקָרֵב

דָּא אִתְקְרִיב קַמֵּיהּ דְּיוֹסֵף, לְאִתְוַוכְּחָא עִמֵּיהּ עַל עִסְקָא דְּבִנְיָמִין, דְּלָא לְמֶהֱוֵי בְּנִדּוּי בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית מג) אָנֹכִי אֶעֱרְבֶנּוּ מִיָּדִי תְּבַקְּשֶׁנּוּ אִם לֹא הֲבִיאוֹתִיו אֵלֶיךָ וְהִצַּגְתִּיו לְפָנֶיךָ וְחָטָאתִי לְךָ כָּל הַיָּמִים. בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

וְעַל דָּא, כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּיו, אִתְרְגִּיזוּ כְּחֲדָא, וְאִתְרְגִּיזוּ דָּא בְדָא בְּגִינֵיהּ דְּבִנְיָמִין. מַה כְּתִיב, הֵמָּה רָאוּ כֵּן תָּמָהוּ נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם, לְכָל אִינּוּן דְּהֲווּ תַּמָּן. (לְכֻלְּהוּ שְׁאַר שִׁבְטִין דְּהֲווּ תַּמָּן).

חִיל כַּיּוֹלֵדָה, בְּגִין דְּהֲווּ דַּחֲלִין, לְקָטְלָא וּלְאִתְקְטָלָא, וְכֹלָּא בְּגִינֵיהּ דְּבִנְיָמִין. (ד"א ציין זה מַה כְּתִיב כֵּן תָּמָהוּ נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ וְכֹלָּא בְּגִינֵיהּ) דְּהָא יוֹסֵף אִזְדַּבַּן בְּגִינֵיהּ דִּיהוּדָה,

לשון הקודש

לִפְנֵי יוֹסֵף לְהִתְוַכֵּחַ עִמּוֹ עַל עִסְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין, שֶׁלֹּא לִהְיוֹת בְּנִדּוּי בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מג) אָנֹכִי אֶעֱרְבֶנּוּ מִיָּדִי תְּבַקְּשֶׁנּוּ אִם לֹא הֲבִיאֹתִיו אֵלֶיךָ וְהִצַּגְתִּיו לְפָנֶיךָ וְחָטָאתִי לְךָ כָּל הַיָּמִים, בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. **וְעַל** כֵּן, כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּו, הִתְרַגְּזוּ יַחַד וְהִתְרַגְּזוּ זֶה עִם זֶה בִּשְׁבִיל בִּנְיָמִין. מַה כָּתוּב? הֵמָּה רָאוּ כֵּן תָּמָהוּ נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם, לְכָל אוֹתָם שֶׁהָיוּ שָׁם. [וְלְכָל שְׁאָר הַשְּׁבָטִים שֶׁהָיוּ שָׁם.]

חִיל כַּיּוֹלֵדָה, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ פּוֹחֲדִים לַהֲרֹג וּלְהֵהָרֵג, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל בִּנְיָמִין. [מַה כָּתוּב? כֵּן תָּמָהוּ נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ, וְהַכֹּל בִּגְלָלוֹ] שֶׁהֲרֵי יוֹסֵף נִמְכַּר בִּגְלַל יְהוּדָה וְאָבַד

וְאִתְאֲבִיד מֵאֲבוֹי. וְהַשְׁתָּא אִתְעָרַב בֵּיהּ בְּבִנְיָמִין, וְדָחִיל דְּלָא יִתְאֲבִיד. וּבְגִין כָּךְ וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה.

דְּבָר אַחֵר, כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ, דָּא יְהוּדָה וְיוֹסֵף, (דף רו ע"ב) דְּאִזְדַּמְּנוּ לְאִתְוַכְּחָא דָא עִם דָּא, לְאִתְוַכְּחָא תַּרְוַוּיְיהוּ כְּחֲדָא. בְּגִין דִּיהוּדָה הָוָה מֶלֶךְ, וְיוֹסֵף הָוָה מֶלֶךְ, וְתַרְוַוּיְיהוּ אָתוּ כְּחֲדָא לְאִתְוַכְּחָא דָא עִם דָּא. דָּא עַל בִּנְיָמִן, וְדָא עַל בִּנְיָמִן.

כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא הָכָא, דְּהָא כַּד רְעוּתָא אִשְׁתַּכַּח, וְקִשּׁוּרָא אִתְעַטַּר כְּחֲדָא, כְּדֵין תְּרֵין עָלְמִין מִתְקַשְּׁרָן כְּחֲדָא וְאִזְדַּמְּנָן כְּחֲדָא. דָּא לְאַפְּתָחָא אוֹצָרָא, וְדָא לְלַקְטָא וּלְמִכְנַשׁ בְּגַוֵּיהּ. וּכְדֵין כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ, תְּרֵין עָלְמִין קַדִּישִׁין, עַלְמָא עִלָּאָה וְעַלְמָא תַּתָּאָה.

לשון הקודש

לְאָבִיו, וְכָעֵת עָרַב לוֹ לְבִנְיָמִין, וּפָחַד שֶׁלֹּא יֹאבַד, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה.

דְּבָר אַחֵר כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ – זֶה יְהוּדָה וְיוֹסֵף שֶׁהִזְדַּמְּנוּ לְהִתְוַכֵּחַ זֶה עִם זֶה, לְהִתְוַכֵּחַ שְׁנֵיהֶם יַחַד, מִשּׁוּם שֶׁיְּהוּדָה הָיָה מֶלֶךְ וְיוֹסֵף הָיָה מֶלֶךְ, וּשְׁנֵיהֶם בָּאוּ יַחַד לְהִתְוַכֵּחַ זֶה עִם זֶה, זֶה עַל בִּנְיָמִין – וְזֶה עַל בִּנְיָמִין.

כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, סוֹד הָאֱמוּנָה כָּאן, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁנִּמְצָא הָרָצוֹן, וְהַקֶּשֶׁר מִתְעַטֵּר יַחַד, אֲזַי שְׁנֵי עוֹלָמוֹת נִקְשָׁרִים יַחַד וּמִזְדַּמְּנִים יַחַד, זֶה לִפְתֹּחַ אֶת הָאוֹצָר – וְזֶה לְלַקֵּט וְלִכְנֹס לְתוֹכוֹ. וְאָז, כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ, שְׁנֵי עוֹלָמוֹת קְדוֹשִׁים, הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן.

עָבְרוּ יַחְדָּיו, רָזָא דְּמִלָּה, דְּכַד מִתְחַבְּרָן כְּחֲדָא, כְּדֵין עָבְרוּ יַחְדָּיו. בְּגִין דְּכָל חִיּוּבִין דְּעַלְמָא לָא אִתְעַבְּרָן לְאִתְכַּפְּיָא, עַד דְּמִתְחַבְּרָן כְּחֲדָא. כְּדְכְתִיב, (מיכה ז) וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע. וְעַל דָּא עָבְרוּ יַחְדָּיו. עָבְרוּ, אִינּוּן חוֹבִין אִתְכַּפָּרוּ. בְּגִין דְּהָא כְּדֵין כָּל אַנְפִּין נְהִירִין, וְכָל חוֹבִין אִתְעֲבָרוּ.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, רָזָא דָא בְּתִקּוּנָא דְּקָרְבָּנָא אִיהוּ. דְּהָא כַּד קָרְבָּנָא אִתְקְרִיב וְכֹלָּא מִסְתַּפְּקִין, וְכָל חַד וְחַד כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, כְּדֵין אִתְקַשַּׁר כֹּלָּא כְּחֲדָא. וְכָל אַנְפִּין נְהִירִין, וְקִשּׁוּרָא חַד אִשְׁתַּכַּח. וּכְדֵין הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ וְאִזְדַּמְּנוּ כְּחֲדָא, לְכַפָּרָא עַל חוֹבִין, לְאַעֲבָרָא עֲלַיְיהוּ. וּכְדֵין הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ, וְאִתְקַשְּׁרָן כְּחֲדָא. עָבְרוּ יַחְדָּיו, לְאַנְהָרָא כָּל אַנְפִּין, וּלְמֶהֱוֵי כֹּלָּא רְעוּתָא חָדָא.

לשון הקודש

עָבְרוּ יַחְדָּו, סוֹד הַדָּבָר – שֶׁכַּאֲשֶׁר מִתְחַבְּרִים יַחַד, אֲזַי עָבְרוּ יַחְדָּו, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַחֲטָאִים שֶׁל הָעוֹלָם לֹא מִתְבַּטְּלִים לְהִכָּנַע עַד שֶׁמִּתְחַבְּרִים יַחַד, כַּכָּתוּב וְעֹבֵר עַל פֶּשַׁע, וְעַל כֵּן עָבְרוּ יַחְדָּו. עָבְרוּ – אוֹתָם הַחֲטָאִים הִתְכַּפְּרוּ, מִשּׁוּם שֶׁהִגִּיעַ אָז כָּל הַפָּנִים מְאִירוֹת וְכָל הַחֲטָאִים הִתְבַּטְּלוּ.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, הַסּוֹד הַזֶּה הוּא בְּתִקּוּן הַקָּרְבָּן, שֶׁהֲרֵי כַּאֲשֶׁר נִקְרָב הַקָּרְבָּן, וְכֻלָּם מְקַבְּלִים הַסְפָּקָתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, אָז הַכֹּל נִקְשָׁר יַחַד וְכָל הַפָּנִים מְאִירוֹת, וְנִמְצָא קֶשֶׁר אֶחָד, וְאָז הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ וּמִזְדַּמְּנִים יַחַד לְכַפֵּר עַל הַחֲטָאִים, לְהַעֲבִיר אוֹתָם. וְאָז הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ וְנִקְשָׁרִים יַחַד. עָבְרוּ יַחְדָּו, לְהָאִיר כָּל הַפָּנִים, וְשֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל רָצוֹן אֶחָד.

הֵמָּה רָאוּ כֵּן תָּמָהוּ, סַלְקָא דַעְתָּךְ דְּאִינוּן מְלָכִים. אֶלָּא אִלֵּין מָאֲרֵיהוֹן דְּדִינִין, דְּחֶדְוָה דִלְהוֹן לְמֶעְבַּד הַהוּא דִינָא דְאִתְפַּקְּדוּ עֲלֵיהּ. וּכְדֵין, כַּד מְלָכִים אִזְדַּמְּנוּ תַּרְוַוּיְיהוּ בִּרְעוּתָא חָדָא, כְּדֵין הֵמָּה רָאוּ הַהוּא רְעוּתָא דִתְרֵין עָלְמִין. כֵּן תָּמָהוּ נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ מָאֲרֵי דְדִינָא אִתְכַּפְיָין וּמִתְעַבְּרָן מֵעַלְמָא, וְלָא יָכְלֵי לְשַׁלְטָאָה. וּכְדֵין מִתְעַבְּרִין קִיּוּמֵיהוֹן, מְעַבְּרִין שָׁלְטָנְהוֹן.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה. מָאי טַעְמָא יְהוּדָה, בְּגִין דְּהָכִי אִצְטְרִיךְ, דְּאִיהוּ עָרַב. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, כִּי עַבְדְּךָ עָרַב אֶת הַנַּעַר. וְרָזָא דְמִלָּה, יְהוּדָה וְיוֹסֵף הָכִי אִצְטְרִיכוּ לְאִתְקָרְבָא כְּחֲדָא. בְּגִין דְּיוֹסֵף אִיהוּ צַדִּיק, יְהוּדָה אִיהוּ מֶלֶךְ. וְעַל דָּא וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה. בְּגִין דְּקוּרְבָא דִלְהוֹן דְּאִתְקְרִיבוּ כְּחֲדָא,

לשון הקודש

הֵמָּה רָאוּ כֵּן תָּמָהוּ, הֲתַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהֵם מְלָכִים? אֶלָּא אֵלּוּ בַּעֲלֵי הַדִּינִים, שֶׁשִּׂמְחָתָם לַעֲשׂוֹת אֶת הַדִּין הַהוּא שֶׁהִצְטַוּוּ עָלָיו. וְאָז, כְּשֶׁהַמְּלָכִים מִזְדַּמְּנִים שְׁנֵיהֶם בְּרָצוֹן אֶחָד, אָז הֵמָּה רָאוּ אוֹתוֹ הָרָצוֹן שֶׁל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת. כֵּן תָּמָהוּ נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ, מִשּׁוּם שֶׁכָּל בַּעֲלֵי הַדִּין נִכְנָעִים וְעוֹבְרִים מִן הָעוֹלָם וְלֹא יְכוֹלִים לִשְׁלֹט, וְאָז קִיּוּמָם עוֹבֵר, וּמַעֲבִירִים אֶת שִׁלְטוֹנָם.

רִבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה. מָה הַטַּעַם יְהוּדָה? מִשּׁוּם שֶׁכָּךְ צָרִיךְ, שֶׁהוּא עָרֵב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי עַבְדְּךָ עָרַב אֶת הַנַּעַר. וְסוֹד הַדָּבָר – יְהוּדָה וְיוֹסֵף כָּךְ הִצְטָרְכוּ לְהִתְקָרֵב יַחַד, מִשּׁוּם שֶׁיּוֹסֵף הוּא צַדִּיק, יְהוּדָה הוּא מֶלֶךְ, וְעַל כֵּן וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּרָבָה שֶׁלָּהֶם, שֶׁהִתְקָרְבוּ יַחַד, גָּרְמָה לְכַמָּה טוֹבוֹת

גָּרַם כַּמָּה טָבִין לְעַלְמָא. גָּרַם שְׁלָמָא לְכֻלְּהוּ שִׁבְטִין. גָּרַם שְׁלָמָא בֵּינַיְיהוּ. גָּרַם לְיַעֲקֹב דְּאִתְקְיַים רוּחָא דִילֵיהּ. כַּמָּה דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית מה) וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. וְעַל דָּא קְרִיבוּ דְּדָא עִם דָּא אִצְטְרִיךְ, בְּכֻלְּהוּ סִטְרִין לְעֵילָא וְתַתָּא.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מח) יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רָב. הַאי קְרָא רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא אִיהוּ. יְפֵה נוֹף, דָּא אִיהוּ יוֹסֵף הַצַּדִּיק, דִּכְתִיב בֵּיהּ, וַיְהִי יוֹסֵף יְפֵה תֹאַר וְיִפֵּה מַרְאֶה. מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ, אִיהוּ חֶדְוָה וְחֵדוּ לְעֵילָא וְתַתָּא. הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן, בְּגִין דִּבְחוּלְקֵיהּ קָאִים מַשְׁכְּנָא דְשִׁילֹה, הַר צִיּוֹן דָּא יְרוּשָׁלָם. יַרְכְּתֵי צָפוֹן, הָכִי הוּא וַדָּאי לְעֵילָא וְתַתָּא.

קִרְיַת מֶלֶךְ רָב, אֲתַר אִיהוּ מְתַקְּנָא, לָקְבֵיל מֶלֶךְ

לשון הקודש

בְּעוֹלָם, גָּרְמָה שָׁלוֹם לְכָל הַשְּׁבָטִים, גָּרְמָה לְשָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, גָּרְמָה לְיַעֲקֹב שֶׁהִתְקַיְּמָה רוּחוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מה) וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. וְעַל כֵּן הַהִתְקָרְבוּת שֶׁל זֶה עִם זֶה הֶצְרְכָה בְּכָל הַצְּדָדִים, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מח) יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רָב. הַפָּסוּק הַזֶּה הוּא סוֹד הָאֱמוּנָה. יְפֵה נוֹף – זֶהוּ יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁכָּתוּב בּוֹ וַיְהִי יוֹסֵף יְפֵה תֹאַר וְיִפֵּה מַרְאֶה. מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ – הוּא חֶדְוָה וְשִׂמְחָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן – מִשּׁוּם שֶׁבְּחֶלְקוֹ עוֹמֵד מִשְׁכַּן שִׁילֹה. הַר צִיּוֹן – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם. יַרְכְּתֵי צָפוֹן, כָּךְ זֶה וַדַּאי לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

קִרְיַת מֶלֶךְ רָב – מָקוֹם מְתֻקָּן הוּא כְּנֶגֶד מֶלֶךְ רָב, זֶה הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַכֹּל, קֹדֶשׁ

רָב, דָּא מַלְכָּא עִלָּאָה דְכוֹלָּא, קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. דְּהָא מִתַּמָּן אַתְיָא כָּל נְהִירוּ וְכָל בִּרְכָאן וְכָל חֵידוּ דְכוֹלָּא. דְּהָא מִתַּמָּן נָהֲרִין כָּל אַנְפִּין, וּבֵי מַקְדְּשָׁא אִתְבָּרְכָא מִתַּמָּן. וְכַד אִיהִי מִתְבָּרְכָא, מִתַּמָּן נָפְקֵי בִרְכָאן לְכָל עַלְמָא, דְּהָא כָּל עַלְמָא מִתַּמָּן אִתְבָּרְכָא.

רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יוֹסֵי אִעָרְעוּ בִּכְפַר חָנֵן. עַד דְּהַוּוּ יָתְבֵי בֵּי אוּשְׁפִּיזַיְיהוּ, אָתָא חַד בַּר נָשׁ וְחַד מָטוּלָא דְחַמְרָא קַמֵּיהּ וְעָאל בְּבֵיתָא. אַדְּהָכִי, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לְרִבִּי יוֹסֵי, הָא תָּנֵינָן, דְּדָוִד מַלְכָּא הָוָה מִתְנַמְנֵם כְּסוּס, וְשֵׁינְתֵּיהּ זְעֵיר, הֵיךְ הָוָה קָם בְּפַלְגוּת לֵילְיָא. הַאי שִׁעוּרָא זְעֵיר אִיהוּ וְלָא הָוָה אִתְעַר אֲפִילוּ בִּתְלָתוּת לֵילְיָא.

אָמַר לֵיהּ, בְּשַׁעְתָּא דְעָאל לֵילְיָא, הָוָה יָתִיב עִם כָּל רַבְרְבֵי בֵיתֵיהּ וְדָאִין דִּינָא, וְעָסִיק בְּמִלֵּי

לשון הקודש

הַקָּדָשִׁים, שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם בָּא כָּל הָאוֹר וְכָל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַכֹּל, שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם כָּל הַפָּנִים מְאִירוֹת, וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ מִתְבָּרֵךְ מִשָּׁם, וּכְשֶׁהִיא מִתְבָּרֶכֶת, מִשָּׁם יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם כָּל הָעוֹלָם מִתְבָּרֵךְ.

רִבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי נִפְגְּשׁוּ לִכְפַר חָנָן. בְּעוֹדָם יוֹשְׁבִים בְּבֵית מְלוֹנָם, בָּא אִישׁ אֶחָד, וּמַשָּׂא שֶׁל חֲמוֹר לְפָנָיו, וְנִכְנַס לַבַּיִת. בֵּין כָּךְ אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסִי, הִנֵּה שָׁנִינוּ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ הָיָה מִתְנַמְנֵם כְּמוֹ סוּס וּשְׁנָתוֹ מוּעֶטֶת, אֵיךְ הָיָה קָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, הַשִּׁעוּר הַזֶּה הוּא קָטָן, וְלֹא הָיָה מִתְעוֹרֵר אֲפִלּוּ בִּשְׁלִישׁ הַלַּיְלָה?.

אָמַר לוֹ, בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנַס הַלַּיְלָה, הָיָה

דְאוֹרַיְיתָא. וּלְבָתַר הָוָה נָאִים שֵׁינְתֵּיהּ עַד פַּלְגוּת לֵילְיָא, וְקָם בְּפַלְגוּת לֵילְיָא וְאִתְעַר, וְאִשְׁתְּדָל בְּפוּלְחָנָא דְמָארֵיהּ, בְּשִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן.

אַדְהָכִי אָמַר (דף רז ע"א) הַהוּא בַּר נָשׁ, וְכִי הַאי מִלָּה דְקָאַמְרִיתוּ, הָכִי הוּא. דָּזָא דְמִלָּה הָכָא, דְּהָא דָוִד מַלְכָּא חַי וְקַיָּים לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין. וְדָוִד מַלְכָּא הָוָה נָטִיר כָּל יוֹמוֹי דְּלָא יִטְעַם טַעַם מִיתָה. בְּגִין דְּשֵׁינְתָּא חַד מִשְּׁתִּין בְּמִיתָה אִיהוּ. וְדָוִד בְּגִין דּוּכְתֵּיהּ דְּאִיהוּ חַי, לָא הָוָה נָאִים אֶלָּא שִׁיתִּין נִשְׁמֵי. דְּעַד שִׁתִּין נִשְׁמֵי חָסֵר חַד, אִיהוּ חַי. מִתַּמָּן וּלְהָלְאָה, טָעִים בַּר נָשׁ טַעְמָא דְמוֹתָא, וְשַׁלִּיט בֵּיהּ סִטְרָא דְרוּחַ מְסָאֲבָא.

וְדָא הָוָה נָטִיר דָּוִד מַלְכָּא, דְּלָא יִטְעַם טַעְמָא דְמוֹתָא, וְשַׁלִּיט (ס"א דְּלָא יַשְׁלִיט) בֵּיהּ סִטְרָא דְרוּחָא

לשון הקודש

יוֹשֵׁב עִם כָּל גְּדוֹלֵי בֵיתוֹ וְדָן אֶת הַדִּין וְעוֹסֵק בְּדִבְרֵי תוֹרָה, וְאַחַר כָּךְ הָיָה יָשֵׁן שְׁנָתוֹ עַד חֲצוֹת הַלַּיְלָה, וְקָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וּמִתְעוֹרֵר, וּמִשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוֹדַת רִבּוֹנוֹ בְּשִׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת.

בֵּינְתַּיִם אָמַר הָאִישׁ הַהוּא, וְכִי הַדָּבָר הַזֶּה שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים הוּא כָּךְ? סוֹד הַדָּבָר יֵשׁ כָּאן, שֶׁהִנֵּה דָּוִד הַמֶּלֶךְ חַי וְקַיָּם לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים, וְדָוִד הַמֶּלֶךְ הָיָה שׁוֹמֵר כָּל יָמָיו שֶׁלֹּא יִטְעַם טַעַם מִיתָה, מִשּׁוּם שֶׁהַשֵּׁנָה אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה הִיא, וְדָוִד, מִשּׁוּם מְקוֹמוֹ שֶׁהוּא חַי, לֹא הָיָה יָשֵׁן אֶלָּא שִׁשִּׁים נְשִׁימוֹת, שֶׁעַד שִׁשִּׁים נְשִׁימוֹת חָסֵר אַחַת הוּא חַי, מִשָּׁם וָהָלְאָה טוֹעֵם אָדָם טַעַם מִיתָה וְשׁוֹלֵט בּוֹ הַצַּד שֶׁל רוּחַ הַטֻּמְאָה.

וְזֶה הָיָה שׁוֹמֵר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁלֹּא יִטְעַם טַעַם שֶׁל מִיתָה, וְשׁוֹלֵט (שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט) בּוֹ

אַחֲרָא, בְּגִין דְּשִׁתִּין נִשְׁמֵי חָסֵר חַד, אִיהוּ רָזָא דְחַיִּים דִּלְעֵילָא. עַד שִׁתִּין נִשְׁמֵי, דְּאִינוּן שִׁתִּין (ד"א ל"ג חָסֵר חַד נִשְׁמֵי) נִשְׁמֵי עִלָּאִין, וְאִילֵּין רָזָא דִלְהוֹן, דְּתַלְיָין בְּהוֹן חַיֵּי וּמִכָּאן וּלְתַתָּא, רָזָא דְמוֹתָא הוּא.

וְעַל דָּא, דָּוִד מַלְכָּא הָוָה מְשַׁעֵר שְׁעוֹרָא דְלֵילְיָא, בְּגִין דְּיִתְקַיֵּים בַּחַיִּים, דְּלָא יִשְׁלוֹט בֵּיהּ טַעְמָא דְמוֹתָא. וְכַד אִתְפְּלִיג לֵילְיָא, הָוָה דָוִד מִתְקַיֵּים בְּאַתְרֵיהּ. בְּגִין דְּכַד אִתְעַר פַּלְגוּ לֵילְיָא וְכִתְרָא קַדִּישָׁא אִתְעַר, בָּעָא דְלָא לְאַשְׁכָּחָא לֵיהּ לְדָוִד מִתְקַשֵּׁר בְּאָתַר אַחֲרָא, בְּאָתַר דְּמוֹתָא.

בְּגִין דְּכַד אִתְפְּלִיג לֵילְיָא וּקְדוּשָׁה עִלָּאָה אִתְעַר, וּבַר נָשׁ דְּנָאִים בְּעַרְסֵיהּ וְלָא אִתְעַר לְאַשְׁגָּחָא בִּיקָרָא דְמָארֵיהּ. הָא אִיהוּ אִתְקַשַּׁר בְּרָזָא דְמוֹתָא וּמִתְדַּבַּק בְּאָתַר אַחֲרָא, וְעַל דָּא דָוִד מַלְכָּא הָוָה

לשון הקודש

צַד שֶׁל רוּחַ אַחֶרֶת, מִשּׁוּם שֶׁשִּׁשִּׁים נְשִׁימוֹת חָסֵר אַחַת הוּא הַסּוֹד שֶׁל הַחַיִּים שֶׁלְּמַעְלָה, עַד שִׁשִּׁים נְשִׁימוֹת שֶׁהֵם שִׁשִּׁים [וְחָסֵר נְשִׁימָה אַחַת] נְשִׁימוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וְאֵלּוּ הַסּוֹד שֶׁלָּהֶן, שֶׁהַחַיִּים תְּלוּיִים בָּהֶם, וּמִכָּאן וָמַטָּה הוּא סוֹד הַמָּוֶת.

וְעַל כֵּן דָּוִד הָיָה מְשַׁעֵר אֶת שִׁעוּר הַלַּיְלָה כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם בַּחַיִּים, שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בּוֹ טַעַם הַמָּוֶת, וּכְשֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה הָיָה דָוִד עוֹמֵד בִּמְקוֹמוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר מִתְעוֹרֵר חֲצוֹת הַלַּיְלָה וְהַכֶּתֶר הַקָּדוֹשׁ מִתְעוֹרֵר, צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִמְצָא אֶת דָּוִד קָשׁוּר בְּמָקוֹם אַחֵר, בִּמְקוֹם הַמָּוֶת.

מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר נֶחֱלַק הַלַּיְלָה וְהַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה מִתְעוֹרֶרֶת, וְאָדָם שֶׁיָּשֵׁן בְּמִטָּתוֹ וְלֹא מִתְעוֹרֵר לְהַשְׁגִּיחַ בִּכְבוֹד רִבּוֹנוֹ, הִנֵּה הוּא נִקְשָׁר בְּסוֹד הַמָּוֶת, וְנִדְבָּק לְמָקוֹם

קָאִים לְאַשְׁגָּחָא בִיקָרָא דְמָאֲרֵיהּ תָּדִיר. חָי לְגַבֵּי חָי, וְלָא נָאִים בְּשֵׁינְתָּא לְטָעֲמָא טַעְמָא דְמוֹתָא. וּבְגִין כָּךְ, הָוָה מִתְנַמְּנֵם כְּסוּם שִׁתִּין נִשְׁמֵי, וְלָא בִשְׁלִימוּ.

אָתוּ רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יוֹסֵי וּנְשָׁקוּהָ, אָמְרוּ לֵיהּ, מַה שְׁמָךְ. אָמַר לְהוֹן, חִזְקִיָּה. אָמְרוּ לֵיהּ, יִתְיַישַׁר חֵילָךְ וְיִתְתַּקַּף אוֹרַיְיתָךְ. יְתִיבוּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הוֹאִיל וְשָׁרִית, אִימָא לָן מֵהַנֵּי רָזִין עִלָּאִין דְּקָאֲמַרְתְּ.

פָּתַח וְאָמַר, (משלי ג) ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה. תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא, חָמָא דְּלָא יְכִיל לְאִתְקָיְּמָא, עַד דְּבָרָא אוֹרַיְיתָא. בְּגִין דְּמִנָּהּ נָפְקִין כָּל נִמּוּסִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וּבָהּ קָיְּמֵי עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. הָדָא הוּא דִכְתִיב, ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה. דְּהָא בְחָכְמָה קָיְּמִין כָּל קִיּוּמִין דְּעַלְמָא, וְכֻלְּהוּ נָפְקֵי מִגַּוָּהּ.

לשון הקודש

אַחֵר, וְעַל כֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ הָיָה עוֹמֵד לְהַשְׁגִּיחַ בִּכְבוֹד רִבּוֹנוֹ תָּמִיד, חַי אֵצֶל חַי, וְלֹא נִרְדַּם בַּשֵּׁנָה לִטְעֹם טַעַם הַמָּוֶת, וּמִשּׁוּם כָּךְ הָיָה מִתְנַמְנֵם כְּמוֹ סוּס, שִׁשִּׁים נְשִׁימוֹת, וְלֹא בִּשְׁלֵמוּת.

בָּאוּ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי וּנְשָׁקוּהוּ. אָמְרוּ לוֹ, מַה שִּׁמְךָ? אָמַר לָהֶם, חִזְקִיָּה. אָמְרוּ לוֹ, יִישַׁר כֹּחֲךָ וְתִתְחַזֵּק תּוֹרָתְךָ. יָשְׁבוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הוֹאִיל וְהִתְחַלְתָּ, אֱמֹר לָנוּ מֵעַתָּה סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁאָמַרְתָּ.

פָּתַח וְאָמַר, (משלי ג) ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, רָאָה שֶׁלֹּא יָכוֹל לַעֲמֹד, עַד שֶׁבָּרָא אֶת הַתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁמִּמֶּנָּה יוֹצְאִים כָּל הַנְהָגוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וּבָהּ עוֹמְדִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה,

דָּבָר אַחֵר ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, עַלְמָא עִלָּאָה לָא אִתְבְּרֵי אֶלָּא מִגּוֹ חָכְמָה. וְעַלְמָא תַתָּאָה לָא אִתְבְּרֵי אֶלָּא מִגּוֹ חָכְמָה תַתָּאָה. וְכֻלְּהוּ נָפְקָן מִגּוֹ חָכְמָה עִלָּאָה וּמִגּוֹ חָכְמָה תַתָּאָה. כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה. כּוֹנֵן, מָאי כּוֹנֵן. אֶלָּא, כּוֹנֵן כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא וְלָא פָּסִיק, וְלָא אִתְתַּקַּן בְּזִמְנָא חָדָא, אֶלָּא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא אַתְקִין לֵיהּ.

וְהַיְינוּ רָזָא דִכְתִיב, (איוב טו) וְשָׁמַיִם לֹא זַכּוּ בְעֵינָיו. וְכִי סַלְקָא דַעְתָּךְ, דִּגְרִיעוּתָא אִיהוּ מִשָּׁמַיִם, אֶלָּא חֲשִׁיבוּ מִשָּׁמַיִם אִיהוּ, בְּגִין חֲבִיבוּ וּרְעוּ סַגְיָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָעֵי בְּהוּ, וַחֲבִיבוּתַיְהוּ לְגַבֵּיהּ. דְּהָא אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ מַתְקִין לוֹן כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, לָא דָמֵי בְעֵינוֹי דְּאִינוּן מִתְתַּקְּנָן בְּדָקָא יָאוּת. בְּגִין דִּרְחִימוּתָא דִלְהוֹן לְגַבֵּיהּ, וּרְעוּתֵיהּ לְאַנְהָרָא לוֹן

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי בְּחָכְמָה עוֹמְדִים כָּל הַקִּיּוּמִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְכֻלָּם יוֹצְאִים מִתּוֹכָהּ.

דָּבָר אַחֵר ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ – הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן לֹא נִבְרָא אֶלָּא מִתּוֹךְ הַחָכְמָה, וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן לֹא נִבְרָא אֶלָּא מִתּוֹךְ הַחָכְמָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְכֻלָּם יוֹצְאִים מִתּוֹךְ הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה וּמִתּוֹךְ הַחָכְמָה הַתַּחְתּוֹנָה. כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה. כּוֹנֵן, מַה זֶּה כּוֹנֵן? אֶלָּא כּוֹנֵן כָּל יוֹם וְיוֹם וְלֹא פּוֹסֵק, וְלֹא נִתְקַן בִּזְמַן אֶחָד, אֶלָּא בְּכָל יוֹם וְיוֹם מַתְקִין אוֹתוֹ.

וְהַיְינוּ סוֹד הַכָּתוּב (איוב טו) וְשָׁמַיִם לֹא זַכּוּ בְעֵינָיו. וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהַחִסָּרוֹן הוּא מִשָּׁמַיִם? אֶלָּא חֲשִׁיבוּת הַשָּׁמַיִם הִיא מִשּׁוּם הַחֲבִיבוּת וְרָצוֹן רַב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בָהֶם וַחֲבִיבוּתָם אֶצְלוֹ, שֶׁהֲרֵי אַף עַל גַּב שֶׁהוּא מַתְקִין אוֹתָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם, אֵין דּוֹמֶה בְּעֵינָיו שֶׁהֵם

תָּדִיר בְּלָא פְּסִיקוּ. דְּהָא עַלְמָא דְּאָתֵי אַפִּיק נְהוֹרִין זְהִירִין כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא תָּדִיר בְּלָא פְּסִיקוּ, בְּגִין לְאַנְהָרָא לוֹן תָּדִיר. וְעַל דָּא לֹא זַכּוּ בְּעֵינָיו. לֹא זַכּוּ בִּלְחוֹדוֹי לָא כְּתִיב, אֶלָּא לֹא זַכּוּ בְּעֵינָיו. וּבְגִין כָּךְ, כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה.

מָאן שָׁמַיִם. דָּא הוּא רָזָא דְּאַבָּהָן, וְרָזָא דְּאַבָּהָן דָּא הוּא יַעֲקֹב דְּאִיהוּ כְּלָלָא דִּלְהוֹן. בְּגִין דְּיַעֲקֹב תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּאַבָּהָן אִיהוּ, וְאִיהוּ קָיְימָא לְאַנְהָרָא עַל עַלְמָא.

וּבְגִין דְּאִיהוּ אִסְתָּלַק גּוֹ עַלְמָא דְּאָתֵי, נָפַק מִנֵּיהּ עֲנָפָא חָדָא שַׁפִּירָא בְּחֵיזוּ, וְכָל נְהוֹרִין מִינֵּיהּ נָפְקִין. וְכָל שָׂבְעָא וּמְשַׁח רְבוּ לְאַנְהָרָא לְאַרְעָא, וּמַאן אִיהוּ. דָּא יוֹסֵף הַצַּדִּיק, דְּאִיהוּ יָהִיב שָׂבְעָא לְכָל עַלְמָא, וְעַלְמָא מִנֵּיהּ אִתְּזָן. וּבְגִין כָּךְ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

מִתְקָנִים כָּרָאוּי, מִשּׁוּם שֶׁאַהֲבָתָם אֲצִלוֹ, וּרְצוֹנוֹ לְהָאִיר לָהֶם תָּמִיד בְּלִי הֶפְסֵק, שֶׁהֲרֵי הָעוֹלָם הַבָּא מוֹצִיא אוֹרוֹת זוֹהֲרִים כָּל יוֹם וְיוֹם תָּמִיד בְּלִי הֶפְסֵק, כְּדֵי לְהָאִיר לָהֶם תָּמִיד, וְעַל כֵּן לֹא זַכּוּ בְּעֵינָיו. לֹא זַכּוּ לְבַדּוֹ לֹא כָתוּב, אֶלָּא לֹא זַכּוּ בְּעֵינָיו, וּמִשּׁוּם כָּךְ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה. **מִי** הַשָּׁמַיִם? זֶה הַסּוֹד שֶׁל הָאָבוֹת, וְהַסּוֹד שֶׁל הָאָבוֹת זֶהוּ יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הַכְּלָלוּת שֶׁלָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב הוּא הַבָּחִיר שֶׁבָּאָבוֹת, וְהוּא עוֹמֵד לְהָאִיר עַל הָעוֹלָם. **וּמִשּׁוּם** שֶׁהוּא הִסְתַּלֵּק לְתוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא, יָצָא מִמֶּנּוּ עָנָף אֶחָד יָפֶה לְמַרְאֶה, וְכָל הָאוֹרוֹת יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ וְכָל הַשָּׂבָע וְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה לְהָאִיר לָאָרֶץ, וּמִי הוּא? זֶה יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא נוֹתֵן שָׂבָע לְכָל

הוּא כָּל מַה דְּעָבַד בְּעַלְמָא, כֹּלָּא אִיהוּ בְּרָזָא עִלָּאָה, וְכֹלָּא כְּדְקָא חָזֵי.

אַדְהָכִי אָתָא רִבִּי אֶלְעָזָר, כֵּיוָן דְּחָמָא לוֹן אָמַר, וַדַּאי שְׁכִינְתָּא הָכָא. אָמַר לְהוֹן בְּמַאי עַסְקִיתוּ. אָמְרוּ לֵיהּ (דף רז ע"ב) כָּל עוֹבָדָא. אָמַר, וַדַּאי שַׁפִּיר קָאֲמַר. אֲבָל אִינּוּן שִׁתִּין נִשְׁמֵי, וַדַּאי שִׁתִּין נִשְׁמֵי אִינּוּן דְּחַיִּין, בֵּין לְעֵילָא בֵּין לְתַתָּא. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, אִיכָּא שִׁתִּין נִשְׁמִין אַחֲרָנִין, דְּאִינּוּן כֻּלְּהוּ מִסִּטְרָא דְמוֹתָא, וְדַרְגָּא דְמוֹתָא עֲלַיְיהוּ, וְאִקְרוּן דּוּרְמִיטָא, וְכֻלְּהוּ טַעֲמָא דְמוֹתָא.

וּבְגִין כָּךְ דָּוִד מַלְכָּא הָוָה אִיהוּ מִתְדַּבַּק בְּאִינּוּן שִׁתִּין נִשְׁמִין דְּחַיִּין, וּמִתַּמָּן וּלְהָלְאָה לָא נָאִים כְּלַל. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קלב) אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה. וְעַל דָּא שַׁפִּיר קָאֲמַר, בְּגִין דְּיָקוּם

לשון הקודש

הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָם נִזּוֹן מִמֶּנּוּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כָּל מַה שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם, הַכֹּל הוּא בְּסוֹד עֶלְיוֹן, וְהַכֹּל כָּרָאוּי.

בֵּינְתַּיִם בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתָם, אָמַר, וַדַּאי שֶׁהַשְּׁכִינָה כָּאן. אָמַר לָהֶם, בַּמָּה עֲסַקְתֶּם? אָמְרוּ לוֹ אֶת כָּל הַמַּעֲשֶׂה. אָמַר, וַדַּאי שֶׁיָּפֶה אָמַר, אֲבָל אוֹתָם שִׁשִּׁים הַנִּשִׁימוֹת, וַדַּאי שֶׁשִּׁשִּׁים נִשִׁימוֹת הֵן שֶׁל חַיִּים, בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה. מִכָּאן וָהָלְאָה יֵשׁ שִׁשִּׁים נִשִׁימוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁהֵן כֻּלָּן מִצַּד הַמָּוֶת, וְדַרְגַּת הַמָּוֶת עֲלֵיהֶן, וְנִקְרָאוֹת תַּרְדֵּמָה, וְכֻלָּן טַעַם הַמָּוֶת.

וּמִשּׁוּם כָּךְ דָּוִד הַמֶּלֶךְ הוּא הָיָה נִדְבָּק לְאוֹתָם שִׁשִּׁים הַנִּשִׁימוֹת שֶׁל חַיִּים, וּמִשָּׁם וָהָלְאָה לֹא יָשַׁן כְּלָל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים

דָּוִד חָי, בְּסִטְרָא דְחַי וְלָא בְסִטְרָא דְמוֹתָא. יָתְבוּ כֻּלְּהוּ וְאִשְׁתַּדְּלוּ בְּאוֹרַיְיתָא וְאִתְחַבָּרוּ כְּחַדָּא.

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים פח) **ה' אֱלֹקֵי יְשׁוּעָתִי יוֹם צָעַקְתִּי בַלַּיְלָה נֶגְדֶּךָ. תָּא חֲזֵי, דָּוִד מַלְכָּא הָוָה קָם בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, וְאִשְׁתְּדָל בְּאוֹרַיְיתָא בְּשִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן, לְחֶדְוָה דְמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא. וְדָא הָוָה חֶדְוָה דִמְהֵימְנוּתָא בְּאַרְעָא. בְּגִין דְּהַאי אִיהוּ שְׁבָחָא דִמְהֵימְנוּתָא דְאִתְחֲזֵי בְּאַרְעָא.**

דְּהָא לְעֵילָא פָּתְחֵי בְחֶדְוָה שִׁירָתָא כַּמָּה מַלְאָכִין עִלָּאִין, בְּכַמָּה זִינִין דְּקָא מְשַׁבְּחָן בְּלֵילְיָא בְכָל סִטְרִין. כְּהַאי גַּוְונָא לְתַתָּא בְּאַרְעָא, מָאן דְּמְשַׁבַּח לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא בְּלֵילְיָא, רָעֵי בֵיהּ (בְּעֵי) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכָל אִינּוּן מַלְאָכִין קַדִּישִׁין דְּקָא מְשַׁבְּחָן לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כֻּלְּהוּ צַיְיתִין לְהַהוּא

לשון הקודש

קלב) אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינַי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה. וְעַל כֵּן יָפֶה אָמַר, כְּדֵי שֶׁיָּקוּם דָּוִד חַי, בַּצַּד שֶׁל הַחַי, וְלֹא בְּצַד הַמָּוֶת. כֻּלָּם יָשְׁבוּ וְהִשְׁתַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה וְהִתְחַבְּרוּ יַחַד.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (שם פח) ה' אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי יוֹם צָעַקְתִּי בַלַּיְלָה נֶגְדֶּךָ. בֹּא רְאֵה, דָּוִד הַמֶּלֶךְ הָיָה קָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בְּשִׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת לְשִׂמְחַת הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה, וְזוֹ הָיְתָה שִׂמְחַת הָאֱמוּנָה בָּאָרֶץ, מִשּׁוּם שֶׁזֶּהוּ הַשֶּׁבַח שֶׁל הָאֱמוּנָה שֶׁנִּרְאֶה בָּאָרֶץ.

שֶׁהֲרֵי לְמַעְלָה פּוֹתְחִים בְּשִׂמְחָה שִׁירָה, כַּמָּה מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים בְּכַמָּה מִינִים שֶׁמְּשַׁבְּחִים בַּלַּיְלָה בְּכָל הַצְּדָדִים. כְּמוֹ כֵן לְמַטָּה בָּאָרֶץ, מִי שֶׁמְּשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ בַּלַּיְלָה, בּוֹ חָפֵץ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכָל אוֹתָם הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמְּשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

דְּקָא מְשַׁבַּח לֵיהּ בְּלֵילְיָא בְּאַרְעָא. דְּהַאי תּוּשְׁבַּחְתָּא אִיהוּ בִּשְׁלִימוּ, לְסַלְקָא יְקָרֵי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתַּתָּא, וּלְזַמְּרָא בְּחֶדְוָה דְּיִחוּדָא.

תָּא חָזֵי, דָּוִד מַלְכָּא כָּתַב, ה' אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי וְגוֹ', ה' אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי, אֵימָתַי אִיהוּ יְשׁוּעָתִי. בְּהַהוּא יוֹמָא דְּאַקְדִּימִית תּוּשְׁבַּחְתָּא בְּלֵילְיָא לְגַבָּךְ, כְּדֵין אִיהוּ יְשׁוּעָתִי בִּימָמָא.

וְתָא חָזֵי, דְּהָא בְּלֵילְיָא, מָאן דִּמְשַׁבַּח לְמָארֵיהּ בְּתוּשְׁבַּחְתָּא דְּאוֹרַיְיתָא, כְּדֵין אַתְקַף בִּתְקִיפוּ בִּימָמָא בְּסִטְרָא דִּימִינָא. דְּהָא חוּטָא חַד נַפְקָא מִסִּטְרָא דִּימִינָא, וּכְדֵין אִתְמָשַׁךְ עֲלֵיהּ וְאִתְתַּקַּף בֵּיהּ. וְעַל דָּא אָמַר, ה' אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי יוֹם צָעַקְתִּי וְגוֹ'.

וּבְגִין כָּךְ אָמַר, (תהלים קטו) **לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ. לֹא הַמֵּתִים, בְּגִין דְּאִצְטְרִיךְ לְשַׁבְּחָא חָי לְחַי. וּמֵת**

לשון הקודש

הוּא, כֻּלָּם מַקְשִׁיבִים לְאוֹתוֹ שֶׁמְּשַׁבֵּחַ אוֹתוֹ בַּלַּיְלָה בָּאָרֶץ, שֶׁהַשֶּׁבַח הַזֶּה הוּא בִּשְׁלֵמוּת, לְהַעֲלוֹת אֶת כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִלְّמַטָּה וּלְזַמֵּר בַּשִּׂמְחָה שֶׁל הַיִּחוּד.

בָּא רְאֵה, דָּוִד הַמֶּלֶךְ כָּתַב, ה' אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי וְגוֹ'. ה' אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי, מָתַי הוּא יְשׁוּעָתִי? בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁהִקְדַּמְתִּי שֶׁבַח בַּלַּיְלָה אֵצְלְךָ, אָז הוּא יְשׁוּעָתִי בַּיּוֹם.

וּבָא רְאֵה, שֶׁהֲרֵי בַּלַּיְלָה, מִי שֶׁמְּשַׁבֵּחַ אֶת רִבּוֹנוֹ בַּשֶּׁבַח שֶׁל הַתּוֹרָה, אָז מִתְחַזֵּק בְּחֹזֶק בַּיּוֹם בְּצַד הַיָּמִין, שֶׁהִנֵּה חוּט אֶחָד יוֹצֵא מִצַּד הַיָּמִין, וְאָז נִמְשָׁךְ עָלָיו וּמִתְגַּבֵּר בּוֹ, וְעַל כֵּן אָמַר ה' אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי יוֹם צָעַקְתִּי וְגוֹ'.

וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ.

לְחַי לָאו הָכִי, דִּכְתִיב לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ, וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ, דְּהָא אֲנַן חַיִּין וְלֵית לָן חוּלָקָא בְּסִטְרָא דְמוֹתָא כְּלַל. חִזְקִיָּהוּ אָמַר, (ישעיה לח) חַי חַי הוּא יוֹדֶךָ כָּמוֹנִי, בְּגִין דְּחַי אִתְקְרַב לְחַי. דָּוִד מַלְכָּא אִיהוּ חַי, וְקוּרְבָא דִילֵיהּ לְחַי הָעוֹלָמִים. וּמַאן דְּאִתְקְרִיב לְגַבֵּיהּ, אִיהוּ חַי. דִּכְתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. וּכְתִיב, (שמואל ב כ"ג) וּבְנָיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חַי רַב פְּעָלִים מִקַּבְצְאֵל.

פָּתַח הַהוּא יוּדָאי אֲבַתְרֵיהּ וְאָמַר, (דברים ח) וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ. וְכִי לָא מְבָרְכִינָן לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד לָא נִיכּוֹל, וְהָא אִית לָן לְאַקְדּוּמֵי בְּצַפְרָא וּלְסִדּוּרֵי שְׁבָחָא דִילֵיהּ (דְּמָארֵיהּ) כְּדְקָא יְאוּת, וּלְבָרְכָא בִּשְׁמֵיהּ עַד לָא יְבָרֵךְ לְאַחֲרָא בְּעַלְמָא. וּכְתִיב (ויקרא יט) לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם,

לשון הקודש

לֹא הַמֵּתִים, מִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ לְשַׁבֵּחַ חַי לְחַי. וּמֵת לְחַי לֹא כֵּן, שֶׁכָּתוּב לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ, וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ, שֶׁהֲרֵי אָנוּ חַיִּים, וְאֵין לָנוּ חֵלֶק בְּצַד הַמָּוֶת כְּלָל. חִזְקִיָּהוּ אָמַר, (ישעיה לח) חַי חַי הוּא יוֹדֶךָ כָּמוֹנִי, מִשּׁוּם שֶׁחַי מִתְקָרֵב לְחַי. דָּוִד הַמֶּלֶךְ הוּא חַי, וְהַקִּרְבָה שֶׁלּוֹ לְחַי הָעוֹלָמִים, וּמִי שֶׁנִּקְרָב אֵלָיו הוּא חַי, שֶׁכָּתוּב וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם, וְכָתוּב וּבְנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חַי רַב פְּעָלִים מִקַּבְצְאֵל. **פָּתַח** אוֹתוֹ הַיְּהוּדִי אַחֲרָיו וְאָמַר, (דברים ח) וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ. וְכִי לֹא מְבָרְכִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טֶרֶם נֹאכַל, וַהֲרֵי יֵשׁ לָנוּ לְהַקְדִּים בַּבֹּקֶר, וּלְסַדֵּר אֶת הַשֶּׁבַח שֶׁלּוֹ [שֶׁל רִבּוֹנוֹ] כָּרָאוּי, וּלְבָרֵךְ אֶת שְׁמוֹ טֶרֶם שֶׁיְּבָרֵךְ מִישֶׁהוּ אַחֵר בָּעוֹלָם, וְכָתוּב (ויקרא יט) לֹא תֹאכְלוּ עַל

אָסוּר לֵיהּ לְמֵיכַל עַד לָא יְבָרֵךְ לְמָארֵיהּ. וְהַשְׂתָּא כְּתִיב וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ.

אֶלָּא, דָּא בִּרְכָתָא דִּצְלוֹתָא דְּיִחוּדָא, וְדָא בִּרְכָתָא דִּמְזוֹנָא. לְאַחֲזָאָה לְגַבֵּי דַּרְגָּא דִּמְהֵימְנוּתָא, שָׂבָע כְּדְקָא יָאוֹת. וּכְדֵין בְּעֵי לְבָרְכָא לֵיהּ כְּדְקָא יְאוֹת, דְּהַהוּא דַּרְגָּא דִּמְהֵימְנוּתָא יִתְרַוֵּי וְיִתְבָּרַךְ, וְיִתְמַלֵּא חֵידוּ מֵחַיִּין דִּלְעֵילָא כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ, בְּגִין לְמֵיהַב לָן מְזוֹנֵי.

דְּהָא קָשִׁין מְזוֹנָא דְּבַר נָשׁ קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כִּקְרִיעַת יַם סוּף. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דִּמְזוֹנָא דְּעַלְמָא דִּלְעֵילָא הוּא, דִּתְנַן בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי וְכוּ', וּבְגִין כָּךְ קַשְׁיָין קַמֵּיהּ מְזוֹנֵי דְּעַלְמָא. דְּהָא בְּמַזָּלָא תַלְיָא מִילְתָא. דְּמִנֵּיהּ נָפְקֵי מְזוֹנֵי וְחַיֵּי וּבָנֵי. וּבְגִין כָּךְ קָשִׁין קַמֵּיהּ מְזוֹנֵי דְּעַלְמָא, דְּהָא לָאו בִּרְשׁוּתֵיהּ קָיְימָא, עַד דְּיִתְבָּרֵךְ אִיהוּ.

לשון הקודש

הַדָּם, אָסוּר לוֹ לֶאֱכֹל טֶרֶם שֶׁיְּבָרֵךְ אֶת רִבּוֹנוֹ, וְעַכְשָׁו כָּתוּב וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ?.

אֶלָּא, זוֹ הַבְּרָכָה שֶׁל תְּפִלַּת הַיִּחוּד, וְזוֹ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, לְהַרְאוֹת כְּלַפֵּי דַּרְגַּת הָאֱמוּנָה שָׂבָע כָּרָאוּי. וְאָז צָרִיךְ לְבָרֵךְ אוֹתוֹ כָּרָאוּי, שֶׁאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁל הָאֱמוּנָה תִּתְרַוֶּה וְתִתְבָּרֵךְ, וְיִתְמַלֵּא שִׂמְחָה מֵהַחַיִּים שֶׁלְּמַעְלָה כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, כְּדֵי לָתֵת לָנוּ מְזוֹנוֹת.

שֶׁהֲרֵי קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ קְרִיעַת יַם סוּף, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַמָּזוֹן שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה הוּא, שֶׁשָּׁנִינוּ בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת וְכוּ'. וּמִשּׁוּם כָּךְ קָשִׁים לְפָנָיו מְזוֹנוֹת הָעוֹלָם. שֶׁהֲרֵי בְּמַזָּל תָּלוּי הַדָּבָר

כְּגַוְונָא דָא זִיוָגִין דְּעַלְמָא קָשִׁין כַּמִּיהּ, וְכֹלָּא בְּגִין דְּרָקִיעַ וִילוֹן לָא מְשַׁמֵּשׁ כְּלוּם. וְכָל שֶׁכֵּן אִלֵּין מִלִּין דְּקָיְימִין לְעֵילָּא בְּאֲתַר אַחֲרָא, וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ לְאִתְבָּרְכָא.

תָּא חֲזֵי, כָּל זִוּוּגִין דְּעַלְמָא קָשִׁין כַּמִּיהּ הַאי דַּרְגָּא, בְּגִין דְּכַד הַאי זִוּוּגָא קַדִּישָׁא אִשְׁתַּכַּח, כָּל (דף רח ע"א) נִשְׁמָתִין נָפְקִין מִגּוֹ הַאי מַזָּלָא לְעֵילָּא, דְּאִיהוּ הַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק. וְכַד תִּיאוּבְתָּא אִשְׁתַּכַּח מִלְּרַע לְעֵילָּא, כְּדֵין פָּרְחִין נִשְׁמָתִין, וְאִתְיְיהִיבוּ כֻּלְּהוּ כְּלִילָן דְּכַר וְנוּקְבָא כְּחֲדָא בְּהַאי דַּרְגָּא. וּלְבָתַר אִיהוּ פָּרִישׁ לוֹן כָּל חַד וְחַד לְאַתְרֵיהּ כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. וּלְבָתַר קָשִׁין כַּמִּי הַאי דַּרְגָּא לְחַבְּרָא לוֹן כְּקַדְמִיתָא, בְּגִין דְּלָא מִתְחַבְּרָן, בַּר כְּאִינּוּן אָרְחֵי דְּבַר נָשׁ, וְכֹלָּא לְעֵילָּא תַּלְיָין.

לשון הקודש

שֶׁיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ מְזוֹנוֹת וְחַיִּים וּבָנִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ קָשִׁים לְפָנָיו הַמְּזוֹנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי זֶה לֹא עוֹמֵד בִּרְשׁוּתוֹ עַד שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ.

כְּמוֹ כֵּן הַזִּוּוּגִים שֶׁל הָעוֹלָם קָשִׁים לְפָנָיו, וְהַכֹּל מִשּׁוּם שֶׁרְקִיעַ וִילוֹן אֵינוֹ מְשַׁמֵּשׁ כְּלוּם, וְכָל שֶׁכֵּן הַדְּבָרִים הַלָּלוּ שֶׁעוֹמְדִים לְמַעְלָה בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהִתְבָּרֵךְ.

בֹּא רְאֵה, כָּל הַזִּוּוּגִים שֶׁל הָעוֹלָם קָשִׁים לִפְנֵי הַדַּרְגָּה הַזּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר הַזִּוּוּג הַקָּדוֹשׁ נִמְצָא, יוֹצְאוֹת כָּל הַנְּשָׁמוֹת מִתּוֹךְ הַמַּזָּל הַזֶּה לְמַעְלָה, שֶׁהוּא אוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא. וְכַאֲשֶׁר הַהִשְׁתּוֹקְקוּת נִמְצֵאת מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, וְאָז פּוֹרְחוֹת הַנְּשָׁמוֹת, וְנִתָּנוֹת כֻּלָּן זָכָר וּנְקֵבָה יַחַד בַּדַּרְגָּה הַזּוֹ, וְאַחַר כָּךְ הוּא מַפְרִיד אוֹתָן, כָּל אַחַת וְאַחַת לִמְקוֹמָהּ כָּרָאוּי לָהּ. וְאַחַר כָּךְ קָשִׁים לִפְנֵי הַדַּרְגָּה הַזּוֹ לְחַבֵּר אוֹתָם כְּבָרִאשׁוֹנָה, מִשּׁוּם שֶׁאֵין

וְעַל דָּא קָשִׁין כַּמֵּיהּ כִּקְרִיעַת יַם סוּף. דְּהָא קְרִיעַת יַמָּא לְאִתְפַּתְּחָא בֵּיהּ שְׁבִילִין, לְעֵילָּא אִיהוּ. וּכְמָה דְּמִתְפַּתְּחִין שְׁבִילִין וְאוֹרְחִין בֵּיהּ, הָכִי אִתְבַּקַּע וְאִתְפַּתַּח. וּבְגִין כָּךְ כֹּלָּא תַלְיָא לְעֵילָּא, וּבְעִינָן לְבָרְכָא לֵיהּ, וּלְמֵיהַב לֵיהּ תֻּקְפָּא מִתַּתָּא, בְּגִין דְּיִתְבָּרְכָא מִלְּעֵילָּא, וְיִתְתַּקַּף כְּדְקָא חָזֵי. וְעַל דָּא כְּתִיב, וּבֵרַכְתָּ אֶת ה', אֶת דַּיְיקָא.

וּלְגַבֵּי הַאי אֲתַר, אִצְטְרִיךְ לְאַחֲזָאָה קַמֵּיהּ שָׂבְעָא וּנְהִירוּ דְּאַנְפִּין. וּלְגַבֵּי סִטְרָא אַחֲרָא, בְּזִמְנָא דְּאִיהִי שָׁלְטָא בְּעַלְמָא, בְּעֵי לְאַחֲזָאָה קַמֵּיהּ כַּפְנָא. דְּהַהוּא דַּרְגָּא רָעָב אִיהוּ, וְאִתְחֲזֵי לְאַחֲזָאָה קַמֵּיהּ כַּפְנָא וְלָא שׂוֹבְעָא, הוֹאִיל וְשָׂבָע לָא שָׁלְטָא בְּעַלְמָא. וְעַל דָּא, וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הָכִי הוּא וַדַּאי, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ.

לשון הקודש

מִתְחַבְּרִים, רַק בְּאוֹתָם דַּרְכֵּי הָאָדָם, וְהַכֹּל תְּלוּיִים לְמַעְלָה.

וְעַל כֵּן קָשִׁים לְפָנָיו כִּקְרִיעַת יַם סוּף. שֶׁהֲרֵי קְרִיעַת הַיָּם שֶׁיִּפְתְּחוּ בוֹ שְׁבִילִים הִיא לְמַעְלָה, וּכְמוֹ שֶׁנִּפְתָּחִים בוֹ שְׁבִילִים וּדְרָכִים, כָּךְ נִבְקָע וְנִפְתָּח. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל תָּלוּי לְמַעְלָה, וּצְרִיכִים לְבָרֵךְ אוֹתוֹ וְלָתֵת לוֹ חֹזֶק מִלְּמַטָּה כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרֵךְ מִלְּמַעְלָה וְיִתְחַזֵּק כָּרָאוּי, וְעַל כֵּן כָּתוּב וּבֵרַכְתָּ אֶת ה', דַּוְקָא אֶת.

וּכְלַפֵּי הַמָּקוֹם הַזֶּה צָרִיךְ לְהַרְאוֹת לְפָנָיו שֹׂבַע וְהֶאָרַת פָּנִים, וּכְלַפֵּי הַצַּד הָאַחֵר, בִּזְמַן שֶׁשּׁוֹלֵט בָּעוֹלָם, צָרִיךְ לְהַרְאוֹת לְפָנָיו רָעָב, שֶׁאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה הִיא שֶׁל רָעָב, וְרָאוּי לְהַרְאוֹת לְפָנֶיהָ רָעָב וְלֹא שָׂבָע, הוֹאִיל וְהַשָּׂבָע לֹא שׁוֹלֵט בָּעוֹלָם, וְעַל כֵּן וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּךְ זֶה וַדַּאי וְכָךְ צָרִיךְ!

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא דְּקוּרְבָּא דִּלְהוֹן אִיהוּ שְׁלָמָא בְּעַלְמָא. כְּגִין דְּיָדְעֵי לְיַחֲדָא יְחוּדָא, וּמְקַרְבֵּי קוּרְבָּא לְאַסְגָּאָה שְׁלָמָא בְּעַלְמָא. דְּהָא יוֹסֵף וִיהוּדָה עַד לָא אִתְקְרִיבוּ דָּא עִם דָּא, לָא הֲוָה שְׁלָמָא. כֵּיוָן דְּאִתְקְרִיבוּ יוֹסֵף וִיהוּדָה כְּחֲדָא, כְּדֵין אַסְגִּיאוּ שְׁלָמָא בְּעַלְמָא. וְחֵידוּ אִתּוֹסַף לְעֵילָא וְתַתָּא, כְּמָה דְּקוּרְבָּא דִּיהוּדָה וְיוֹסֵף וְכֻלְּהוּ שִׁבְטִין אִשְׁתַּכְּחוּ כְּחֲדָא בֵּיהּ בְּיוֹסֵף. וְהַהוּא קוּרְבָּא אַסְגֵּי שְׁלָמָא בְּעַלְמָא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. דִּכְתִיב, וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה:

וְלֹא יָכוֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנִּצָּבִים עָלָיו וְגוֹ', רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיב) פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים צִדְקָתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד קַרְנוֹ תָּרוּם בְּכָבוֹד. תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרָא עַלְמָא, וְאַשְׁלִיט עֲלֵיהּ לְאָדָם, דִּיהֵא מַלְכָּא עַל כֹּלָּא.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁקִּרְבָתָם הִיא שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁיּוֹדְעִים לְיַחֵד אֶת הַיִּחוּד וּמְקָרְבִים קִרְבָה לְהַרְבּוֹת שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי יוֹסֵף וִיהוּדָה בְּטֶרֶם הִתְקָרְבוּ זֶה עִם זֶה, לֹא הָיָה שָׁלוֹם. כֵּיוָן שֶׁהִתְקָרְבוּ יוֹסֵף וִיהוּדָה יַחַד, אָז הִרְבּוּ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, וְהַשִּׂמְחָה נוֹסְפָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁהַקִּרְבָה שֶׁל יְהוּדָה וְיוֹסֵף, וְכָל הַשְּׁבָטִים נִמְצְאוּ יַחַד עִם יוֹסֵף, וְאוֹתָהּ הַקִּרְבָה הִרְבְּתָה שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה.

וְלֹא יָכֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכֹל הַנִּצָּבִים עָלָיו וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיב)

וְהַאי בַּר נָשׁ, מִתְפָּרְשָׁן מִנֵּיהּ בְּעַלְמָא כַּמָּה זִינִין. מִנְּהוֹן צַדִּיקַיָּא וּמִנְּהוֹן רַשִּׁיעַיָּא. מִנְּהוֹן טִפְּשִׁין וּמִנְּהוֹן חַכִּימִין. וְכֻלְּהוּ אִתְקָיְּימוּ בְּעַלְמָא, עֲתִירִין וּמִסְכֵּנִין. וְכֻלְּהוּ בְּגִין לְמִזְכֵּי אִלֵּין בְּאִלֵּין, לְמִזְכֵּי צַדִּיקַיָּא עִם רַשִּׁיעַיָּא, לְמִזְכֵּי חַכִּימִין עִם טִפְּשִׁין, לְמִזְכֵּי עֲתִירִין עִם מִסְכֵּנִין. דְּהָא בְּגִין כָּךְ, זָכֵי בַּר נָשׁ לְחַיֵּי עָלְמָא, וְאִתְקַשַּׁר בְּאִילָנָא דְחַיֵּי. וְלָא עוֹד, אֶלָּא דְּהָא צְדָקָה דְּאִיהוּ עָבִיד, קָאִים לְעָלְמִין. דִּכְתִיב וְצִדְקָתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד.

פִּזֵּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים. רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא, קָאִים לֵיהּ עַל סַמְכָא חַד, וְצַדִּיק שְׁמֵיהּ, וְהַאי צַדִּיק אִיהוּ קִיּוּמָא דְעַלְמָא, וְדָא אִיהוּ דְאַשְׁקֵי, וְזָן לְכֹלָּא. דִּכְתִיב, (בראשית ב) וְנָהָר

לשון הקודש

פִּזֵּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים צִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד קַרְנוֹ תָּרוּם בְּכָבוֹד. בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם וְהִשְׁלִיט עָלָיו אֶת הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה מֶלֶךְ עַל הַכֹּל.

וְהָאָדָם הַזֶּה נִפְרָדִים מִמֶּנּוּ בָּעוֹלָם כַּמָּה מִינִים, מֵהֶם צַדִּיקִים וּמֵהֶם רְשָׁעִים, מֵהֶם טִפְּשִׁים וּמֵהֶם חֲכָמִים, וְכֻלָּם מִתְקַיְּמִים בָּעוֹלָם, עֲשִׁירִים וַעֲנִיִּים, וְכֻלָּם כְּדֵי לִזְכּוֹת אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, לִזְכּוֹת צַדִּיקִים עִם רְשָׁעִים, לִזְכּוֹת חֲכָמִים עִם טִפְּשִׁים, לִזְכּוֹת עֲשִׁירִים עִם עֲנִיִּים, שֶׁהֲרֵי מִשּׁוּם כָּךְ זוֹכֶה הָאָדָם לְחַיֵּי הָעוֹלָם וְנִקְשָׁר בְּעֵץ הַחַיִּים. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהִנֵּה הַצְּדָקָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה עוֹמֶדֶת לְעוֹלָמִים, שֶׁכָּתוּב וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד.

פִּזֵּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הֶעֱמִיד אוֹתוֹ עַל עַמּוּד אֶחָד וּשְׁמוֹ צַדִּיק, וְהַצַּדִּיק הַזֶּה הוּא הַקִּיּוּם שֶׁל הָעוֹלָם, וְזֶה הוּא שֶׁמַּשְׁקֶה וְזָן לַכֹּל, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב)

יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים.

וּמִשָּׁם יִפָּרֵד, מַהוּ יִפָּרֵד. אֶלָּא, הַהוּא מְזוֹנָא וּמַשְׁקַיָּא דְּהַהוּא נָהָר, נָטִיל גִּנְתָּא כֻּלָּא, וּלְבָתַר אִתְבַּדַּר הַהוּא מַשְׁקַיָּא לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעַלְמָא. וְכַמָּה אִינּוּן דְּמִצַּפָּאן לְאִתְשַׁקְיָיא וּלְאִתְזְנָא מִתַּמָּן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים קמה) עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׁבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ. וּבְגִין כָּךְ פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים, דָּא צַדִּיק. צִדְקָתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. דִּבְגִין כָּךְ, אִיהִי קָיְימָא בְּרָזָא דִשְׁלָם, בְּקִיּוּמָא שְׁלִים. רָשָׁע יִרְאֶה וְכָעַס, דָּא מַלְכוּת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

תָּא חֲזֵי, מַלְכוּת שָׁמַיִם, אִיהִי בֵּי מַקְדְּשָׁא. לְקָיְימָא כָּל מִסְכְּנֵי בְגוֹ צִלָּא דְשֵׁרוּתָא דִשְׁכִינְתָּא. וְצַדִּיק

לשון הקודש

וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים.

וּמִשָּׁם יִפָּרֵד, מַה זֶּה יִפָּרֵד? אֶלָּא הַמָּזוֹן הַהוּא וְהַמַּשְׁקֶה שֶׁל הַנָּהָר הַהוּא נוֹטֵל הַגָּן הַכֹּל, וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּזֵּר הַמַּשְׁקֶה הַהוּא לְאַרְבָּעָה צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְכַמָּה הֵם שֶׁמְּצַפִּים לִהְיוֹת מֻשְׁקִים וּלְהִזּוֹן מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמה) עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׁבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ. וּמִשּׁוּם כָּךְ פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים – זֶה צַדִּיק. צִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ הִיא עוֹמֶדֶת בְּסוֹד שֶׁל שָׁלוֹם בְּקִיּוּם שָׁלֵם. רָשָׁע יִרְאֶה וְכָעַס – זוֹ מַלְכוּת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

בֹּא רְאֵה, מַלְכוּת שָׁמַיִם הִיא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לְקַיֵּם כָּל הָעֲנִיִּים בְּתוֹךְ הַצֵּל שֶׁל

דָּא אִיהוּ אִקְרֵי גַּבָּאי צְדָקָה, לְמֵיחַן וּלְמֵיזַן לְכֹלָּא. דִּכְתִיב פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים. בְּגִין כָּךְ, גַּבָּאֵי צְדָקָה נָטְלֵי אַגְרָא לָקֳבֵיל כֻּלְּהוּ דְיַהֲבֵי צְדָקָה.

תָּא חֲזֵי, וְלֹא יָכוֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנִּצָּבִים, אִלֵּין אִינּוּן כָּל דְּקָיְימֵי לְאִתְזָנָא וּלְאִתְשַׁקְיָא מִנֵּיהּ. וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוֹ (דף רח ע"ב) בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף אֶל אֶחָיו. אִתּוֹ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אֶחָיו, אִלֵּין שְׁאַר רְתִיכִין חֲיָילִין, דִּכְתִיב בְּהוּ (תהלים קכב) לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי.

דָּבָר אַחֵר, וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוֹ. בְּזִמְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתֵי לְאִזְדַּוְּוגָא בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף אֶל אֶחָיו, בְּזִמְנָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה מִתְחַבֵּר בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּאִינּוּן נָטְלֵי בִּלְחוֹדַיְיהוּ, וְלָא חִבּוּרָא דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בַּהֲדַיְיהוּ. בְּגִין כָּךְ (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי

לשון הקודש

רֵאשִׁית הַשְּׁכִינָה, וְהַצַּדִּיק הַזֶּה הוּא נִקְרָא גַּבַּאי צְדָקָה, לָחֹן וְלָזוּן אֶת הַכֹּל, שֶׁכָּתוּב פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים, מִשּׁוּם כָּךְ גַּבָּאֵי צְדָקָה נוֹטְלִים שָׂכָר כְּנֶגֶד כָּל הַנּוֹתְנִים צְדָקָה.

בָּא רְאֵה, וְלֹא יָכֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנִּצָּבִים – אֵלּוּ הֵם כָּל הָעוֹמְדִים לְהִזּוֹן וּלְהִשָּׁקוֹת מִמֶּנּוּ. וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוֹ בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף אֶל אֶחָיו. אִתּוֹ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אֶחָיו – אֵלּוּ שְׁאָר הַמֶּרְכָּבוֹת הַחֲיָלוֹת, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם לְמַעַן אַחַי וְרֵעַי.

דָּבָר אַחֵר וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוֹ – בִּזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא לְהִתְחַבֵּר עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף אֶל אֶחָיו, בִּזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה מִתְחַבֵּר בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהֵם נוֹטְלִים לְבַדָּם, וְלֹא חִבּוּר שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת עִמָּם. מִשּׁוּם כָּךְ,

עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם. דְּהָא בְּזִמְנָא דָא, אִיהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, בְּחִבּוּרָא חָדָא עִם יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב בְּהוּ אֲחַי וְרֵעַי כְּמָה דְאוּקְמוּהָ.

רִבִּי יֵיסָא פָּתַח קְרָא, בְּזִמְנָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹקִים לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מֵעַפְרָא, וְיִבָּעֵי לְאִנָּקְמָא נִקְמָתָא מֵעַמְמַיָּא עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, כְּדֵין כְּתִיב, (ישעיה סג) וּמֵעַמִּים אֵין אִישׁ אִתִּי. וּכְתִיב הָכָא, וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוֹ בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף אֶל אֶחָיו. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה סג) וַיְנַטְּלֵם וַיְנַשְּׂאֵם כָּל יְמֵי עוֹלָם.

וְלֹא יָכוֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק, רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קכג) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי הַיּוֹשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ וְאִתְּמַר. אֲבָל תָּא חֲזֵי, אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי, וּכְתִיב, (תהלים קכא) אֶשָּׂא

לשון הקודש

(במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם, שֶׁהֲרֵי בַּזְּמַן הַזֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ בְּחִבּוּר אֶחָד עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם לְמַעַן אַחַי וְרֵעַי, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ.

רַבִּי יֵיסָא פָּתַח הַפָּסוּק, בִּזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָקִים אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִן הֶעָפָר וְיִרְצֶה לְהִנָּקֵם נְקָמָה מֵעַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, אֲזַי כָּתוּב (ישעיה סג) וּמֵעַמִּים אֵין אִישׁ אִתִּי, וְכָתוּב כָּאן וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוֹ בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף אֶל אֶחָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְנַטְּלֵם וַיְנַשְּׂאֵם כָּל יְמֵי עוֹלָם.

וְלֹא יָכֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק. רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קכג) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי הַיּוֹשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם. הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ וְנִתְבָּאֵר, אֲבָל בֹּא רְאֵה,

עֵינַי אֶל הֶהָרִים. אֶלָּא, דָּא לְעֵילָא וְדָא לְתַתָּא. אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים, דָּא לְעֵילָא. בְּגִין לְאַמְשָׁכָא בִּרְכָאן מֵעֵילָא לְתַתָּא, מֵאִלֵּין הָרִים עִלָּאִין, לְאַמְשָׁכָא מִנַּיְיהוּ בִּרְכָאן לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִתְבָּרְכָא מִנַּיְיהוּ. אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי, לְמִצְפֵּי וּלְחַכָּאָה לְאִנּוּן בִּרְכָאן דְּנָחֲתוּ מִתַּמָּן לְתַתָּא.

הַיּוֹשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם, דְּכָל תּוּקְפָּהָא וְחֵילָאָה וְקִיּוּמָהָא, אִיהוּ בַּשָּׁמַיִם. בְּגִין דְּכַד יוֹבֵלָא אַפְּתַח מַבּוּעֵי דְכָל אִינּוּן תַּרְעִין, כֻּלְּהוּ קָיְימֵי בַּשָּׁמַיִם. וְכֵיוָן דְּשָׁמַיִם נָטִיל כָּל אִינּוּן נְהוֹרִין דְּנָפְקֵי מִיּוֹבֵלָא, כְּדֵין אִיהוּ זָן וְאַשְׁקֵי לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַל יְדָא דְצַדִּיק חַד.

וְכֵיוָן דְּדָא אִתְעַר לְגַבָּהּ, כַּמָּה אִינּוּן דְּקָיְימָן בְּכָל סִטְרִין לְאִתְשַׁקְאָה וּלְאִתְבָּרְכָא מִתַּמָּן. כְּמָה

לשון הקודש

אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי, וְכָתוּב (תהלים קכא) אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים. אֶלָּא, זֶה לְמַעְלָה וְזֶה לְמַטָּה. אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים – זֶה לְמַעְלָה, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּרָכוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה, מֵהֶהָרִים הַלָּלוּ הָעֶלְיוֹנִים לִמְשֹׁךְ מֵהֶם בְּרָכוֹת לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְבָּרֶכֶת מֵהֶם. אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי, לְצַפּוֹת וּלְחַכּוֹת לְאוֹתָן בְּרָכוֹת שֶׁיּוֹרְדוֹת מִשָּׁם לְמַטָּה.

הַיּוֹשְׁבִי בַּשָּׁמַיִם, שֶׁכָּל תָּקְפָּהּ וְקִיּוּמָהּ וְחֵילָהּ הוּא בַּשָּׁמַיִם. מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר הַיּוֹבֵל פּוֹתֵחַ הַמַּעְיָנוֹת שֶׁל כָּל אוֹתָם הַשְּׁעָרִים, כֻּלָּם עוֹמְדִים בַּשָּׁמַיִם. וְכֵיוָן שֶׁשָּׁמַיִם נוֹטְלִים כָּל אוֹתָם אוֹרוֹת שֶׁיּוֹצְאִים מֵהַיּוֹבֵל, אָז הוּא זָן וּמַשְׁקֶה אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי צַדִּיק אֶחָד.

וְכֵיוָן שֶׁזֶּה מִתְעוֹרֵר אֵלֶיהָ, כַּמָּה הֵם שֶׁעוֹמְדִים בְּכָל הַצְּדָדִים לִהְיוֹת מֻשְׁקִים

דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים קד) הַכְּפִירִים שׁוֹאֲגִים לַטָּרֶף וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל אָכְלָם. וּכְדֵין, אִיהִי סָלְקָא בְּרָזָא דְּרָזִין כְּדְקָא חָזֵי (ד"א ל"ג לֵיהּ), וּמְקַבְּלָא עִדּוּנִין מִבַּעֲלָהּ כְּדְקָא יְאוּת, וְכֻלְּהוּ דְּקַיְּימִין בְּכָל סִטְרִין עָמְדֵי בִּלְחוֹדַיְיהוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוֹ, דִּכְתִיב, וַיִּקְרָא הוֹצִיאוּ כָל אִישׁ מֵעָלַי, וּלְבָתַר דְּאִיהִי מְקַבְּלָא עִדּוּנִין מִבַּעֲלָהּ, כֻּלְּהוּ אִתְשַׁקְיָין לְבָתָר וְאִתְּזָנוּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים קד) יַשְׁקוּ כָל חַיְתוֹ שָׂדָי יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים צְמָאָם.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח קְרָא בְּאֵלִיָּהוּ, דִּכְתִיב, (מלכים א יז) וַיִּקְרָא אֶל ה' וַיֹּאמַר ה' אֱלֹהָי הֲגַם עַל הָאַלְמָנָה אֲשֶׁר אֲנִי מִתְגּוֹרֵר עִמָּהּ הֲרֵעוֹתָ לְהָמִית אֶת בְּנָהּ. תָּא חָזֵי, תְּרֵי הֲווֹ דְּקָאָמְרִין מִלִּין לָקָבֵיל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֹשֶׁה וְאֵלִיָּהוּ. מֹשֶׁה אָמַר, (שמות ה) לָמָּה הֲרֵעוֹתָ לָעָם

לשון הקודש

וּלְהִתְבָּרֵךְ מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל אָכְלָם. וְאָז הִיא עוֹלָה בְּסוֹד הַסּוֹדוֹת כָּרָאוּי (לו), וּמְקַבֶּלֶת עִדּוּנִים מִבַּעְלָהּ כָּרָאוּי, וְכָל הָעוֹמְדִים בְּכָל הַצְּדָדִים עוֹמְדִים לְבַדָּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא הוֹצִיאוּ כָל אִישׁ מֵעָלַי. וְאַחַר שֶׁהִיא מְקַבֶּלֶת עִדּוּנִים מִבַּעְלָהּ, כֻּלָּם נִשְׁקִים לְאַחַר מִכֵּן וְנִזּוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יַשְׁקוּ כָל חַיְתוֹ שָׂדָי יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים צְמָאָם.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח הַפָּסוּק בְּאֵלִיָּהוּ, שֶׁכָּתוּב (מלכים–א יז) וַיִּקְרָא אֶל ה' וַיֹּאמַר ה' אֱלֹהָי הֲגַם עַל הָאַלְמָנָה אֲשֶׁר אֲנִי מִתְגּוֹרֵר עִמָּהּ הֲרֵעוֹתָ לְהָמִית אֶת בְּנָהּ. בֹּא רְאֵה, שְׁנַיִם הָיוּ שֶׁאָמְרוּ דְּבָרִים כְּנֶגֶד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מֹשֶׁה וְאֵלִיָּהוּ. מֹשֶׁה אָמַר (שמות ה) לָמָּה הֲרֵעֹתָה לָעָם הַזֶּה. וְאֵלִיָּהוּ אָמַר,

הַזֶּה. וְאֵלִיָּהוּ אָמַר, הֲרֵעוֹתָ לְהָמִית אֶת בְּנָהּ, וְתַרְוַיְיהוּ מִלָּה חָדָא קָאֲמְרוּ.

מָאי טַעְמָא. אֶלָּא רָזָא אִיהוּ. מֹשֶׁה אָמַר, לָמָּה הֲרֵעוֹתָ, מָאי טַעְמָא. אֶלָּא, בְּגִין דְּאִתְיְהִיב רְשׁוּ לְסִטְרָא אַחֲרָא לְשַׁלְטָאָה עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, הֲרֵעוֹתָ, יְהַבְתְּ רְשׁוּ לְסִטְרָא אַחֲרָא דְּרַע, לְמִשְׁלַט עֲלַיְיהוּ. אֵלִיָּהוּ אָמַר, הֲרֵעוֹתָ יְהַבְתְּ רְשׁוּ לְסִטְרָא דְּרַע, לִיטוֹל נִשְׁמָתָא דְּדָא. וְדָא הוּא הֲרֵעוֹתָ, וְכֹלָּא רָזָא חָדָא.

תָּא חֲזֵי, אֵלִיָּהוּ אָמַר, הֲגַם עַל הָאַלְמָנָה אֲשֶׁר אֲנִי מִתְגּוֹרֵר עִמָּהּ. בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לֵיהּ לְאֵלִיָּהוּ, הִנֵּה צִוִּיתִי שָׁם אִשָּׁה אַלְמָנָה לְכַלְכְּלֶךָ. וְכָל מָאן דְּזָן וּמְפַרְנֵס לְמַאן דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ, וְכָל שֶׁכֵּן בְּיוֹמֵי דְכַפְּנָא, הָא אִתְאַחִיד בְּאִילָנָא דְחַיֵּי, וְגָרִים לֵיהּ חַיִּים וְלִבְנוֹי, וְהָא אוֹקִימְנָא. וְהַשְׁתָּא אֵלִיָּהוּ אָמַר, כָּל

לשון הקודש

הֲרֵעוֹתָ לְהָמִית אֶת בְּנָהּ. וּשְׁנֵיהֶם אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד.

מָה הַטַּעַם? אֶלָּא סוֹד הוּא. מֹשֶׁה אָמַר לָמָּה הֲרֵעֹתָה, מָה הַטַּעַם? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לַצַּד הָאַחֵר לִשְׁלֹט עַל יִשְׂרָאֵל. הֲרֵעֹתָה – נָתַתָּ רְשׁוּת לַצַּד הָאַחֵר שֶׁל רַע לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם. אֵלִיָּהוּ אָמַר הֲרֵעוֹתָ – נָתַן רְשׁוּת לַצַּד הָרָע לִטֹּל נִשְׁמָתוֹ שֶׁל זֶה, וְזֶהוּ הוּא הֲרֵעוֹתָ, וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד.

בֹּא רְאֵה, אֵלִיָּהוּ אָמַר, הֲגַם עַל הָאַלְמָנָה אֲשֶׁר אֲנִי מִתְגּוֹרֵר עִמָּהּ. מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ לְאֵלִיָּהוּ, הִנֵּה צִוִּיתִי שָׁם אִשָּׁה אַלְמָנָה לְכַלְכְּלֶךָ, וְכָל מִי שֶׁזָּן וּמְפַרְנֵס לְמִי שֶׁצָּרִיךְ לוֹ, וְכָל שֶׁכֵּן בִּימֵי רָעָב, הֲרֵי נֶאֱחָז בְּעֵץ הַחַיִּים, וְגוֹרֵם לוֹ וּלְבָנָיו חַיִּים, וְהִנֵּה בֵּאַרְנוּ. וְעַכְשָׁו אֵלִיָּהוּ אָמַר, כָּל מִי שֶׁמְּקַיֵּם נֶפֶשׁ בְּעוֹלָם, זוֹכֶה

מָאן דְּקַיֵּים נַפְשָׁא בְּעַלְמָא, זָכֵי לֵיהּ חַיִּים וְזָכֵי לְאִתְאַחֲדָא בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי. וְהַשְׁתָּא שָׁלְטָא אִילָנָא דְּמוֹתָא סִטְרָא דְּרַע עַל הָאַלְמָנָה דְּאַנְתְּ פְּקַדְתְּ לְמֵיזַן לִי. בְּגִין כָּךְ הֲרַעוֹתָ (לָמָּה הֲרַעוֹתָ).

וְאִי תֵּימָא דְּרַע לָא אִתְעֲבִיד לְבַר נָשׁ מֵעֵם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. תָּא חֲזֵי, בְּזִמְנָא דְּבַר נָשׁ אָזִיל לִימִינָא, נְטִירוּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָּדִיר לְגַבֵּיהּ, וְלָא יְכִיל סִטְרָא אַחֲרָא לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ. וְהַאי רָע אִתְכַּפְיָא קַמֵּיהּ, וְלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה. וְכֵיוָן דִּנְטִירָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַבְרָא מִנֵּיהּ, בְּגִין (דף רט ע"א) דְּאִיהוּ אִתְדָּבַּק בְּרָע, כְּדֵין הַהוּא רָע, כֵּיוָן דְּחָמֵי דְּלָאו עִמֵּיהּ נְטִירוּ, כְּדֵין שַׁלִּיט עֲלֵיהּ, וְאָתֵי לְשֵׁיצָאָה לֵיהּ, וּכְדֵין אִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ, וְנָטִיל נִשְׁמָתֵיהּ.

מֹשֶׁה אָמַר לָמָּה הֲרַעֹתָה, דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ

לשון הקודש

לוֹ חַיִּים, וְזוֹכֶה לְהֵאָחֵז בְּעֵץ הַחַיִּים, וְעַכְשָׁו שׁוֹלֵט עֵץ הַמָּוֶת, הַצַּד שֶׁל רַע, עַל הָאַלְמָנָה שֶׁאַתָּה צִוִּיתָ לָזוּן אוֹתִי, מִשּׁוּם כָּךְ הֲרַעוֹתָ [לָמָּה הֲרַעֹתָה].

וְאִם תֹּאמַר שֶׁרַע לֹא נַעֲשָׂה לְאִישׁ מֵעֵם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – בֹּא רְאֵה, בִּזְמַן שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ לְיָמִין, שְׁמִירָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תָּמִיד אֶצְלוֹ, וְלֹא יָכוֹל הַצַּד הָאַחֵר לִשְׁלֹט עָלָיו, וְהָרָע הַזֶּה נִכְנָע לְפָנָיו וְלֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט. וְכֵיוָן שֶׁשְּׁמִירַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹבֶרֶת מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִדְבָּק בָּרָע, אָז אוֹתוֹ הָרָע, כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵין עִמּוֹ שְׁמִירָה, אָז שׁוֹלֵט עָלָיו וּבָא לְהַשְׁמִיד אוֹתוֹ, וְאָז נִתֶּנֶת לוֹ רְשׁוּת וְנוֹטֵל אֶת נִשְׁמָתוֹ.

מֹשֶׁה אָמַר לָמָּה הֲרַעֹתָה, שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת

לְסִטְרָא דְרָע, לְמִשְׁלַט עֲלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, לְמֶהֱוֵי בְשִׁעְבּוּדָא דִילֵיהּ. דָּבָר אַחֵר לָמָּה הֲרֵעֹתָה, דְּחָמָא כַּמָּה מִנְהוֹן דְּהֲווּ מֵתִין, וְאִתְמְסָרוּ בְסִטְרָא דְרָע.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְטוֹב אִתְעַר, דְּאִיהוּ יְמִינָא, כָּל חֵידוּ, וְכָל טִיבוּ, וְכָל בִּרְכָאן מִשְׁתַּכְּחָן, וְכֹלָּא בַּחֲשַׁאי אִיהוּ, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, דְּאָמְרֵי בָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בַּחֲשַׁאי, וְרָזָא דָא בְּגִין (ס"א דְהַאי אִיהוּ יְהוּדָא) דְּאִיהוּ כְּדֵין יְהוּדָא כְּדְקָא חָזֵי.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, וְכִי אֵלִיָּהוּ, כֵּיוָן דְּאִיהוּ גָּזַר, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקַיֵּים. וְאִיהוּ גָּזִיר עַל שְׁמַיָּא, דְּלָא לַאֲחָתָא מִטְרָא וְטַלָּא, הֵיךְ דָּחִיל אִיהוּ מֵאִיזֶבֶל, דְּשַׁדְּרַת לֵיהּ. דִּכְתִיב, (מלכים א יט) כִּי כָּעֵת מָחָר אָשִׂים אֶת נַפְשְׁךָ כְּנֶפֶשׁ אַחַד מֵהֶם, וּמִיָּד דָּחִיל וְעָרַק עַל נַפְשֵׁיהּ.

לשון הקודש

לַצַּד הָרָע לִשְׁלֹט עַל יִשְׂרָאֵל, לִהְיוֹת בַּשִּׁעְבּוּד שֶׁלּוֹ. דָּבָר אַחֵר לָמָּה הֲרֵעֹתָה – שֶׁרָאָה כַּמָּה מֵהֶם שֶׁהָיוּ מֵתִים וְנִמְסְרוּ לַצַּד הָרָע.

בּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַטּוֹב מִתְעוֹרֵר, שֶׁהוּא הַיָּמִין, כָּל הַשִּׂמְחָה וְכָל הַטּוּב וְכָל הַבְּרָכוֹת נִמְצָאוֹת, וְהַכֹּל הוּא בַּחֲשַׁאי, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ שֶׁאוֹמְרִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בַּחֲשַׁאי, וְזֶה הַסּוֹד, מִשּׁוּם [שֶׁזֶּהוּ יְהוּדָה] שֶׁאָז הוּא הַיִּחוּד כָּרָאוּי.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וְכִי אֵלִיָּהוּ, כֵּיוָן שֶׁהוּא גּוֹזֵר וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם, וְהוּא גָּזַר עַל הַשָּׁמַיִם שֶׁלֹּא לְהוֹרִיד טַל וּמָטָר, אֵיךְ הוּא פָּחַד מֵאִיזֶבֶל שֶׁשָּׁלְחָה לוֹ, שֶׁכָּתוּב (מלכים–א יט) כִּי כָּעֵת מָחָר אָשִׂים אֶת נַפְשְׁךָ כְּנֶפֶשׁ אַחַד מֵהֶם, וּמִיָּד פָּחַד וּבָרַח עַל

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי, הָא אוּקְמוּהָ, דְּצַדִּיקַיָּא לָא בָעָאן לְאַטְרָחָא לְמָארֵיהוֹן, בְּאַתַּר דְּנִזְקָא אִשְׁתַּכְּחַת (לֵיהּ) לְעֵינָא. כְּגַוְונָא דְשִׁמוּאֵל, דִּכְתִיב, (שמואל א טז) אֵיךְ אֵלֵךְ וְשָׁמַע שָׁאוּל וַהֲרָגָנִי, אָמַר לֵיהּ, עֶגְלַת בָּקָר תִּקַּח בְּיָדֶךָ. בְּגִין דְּצַדִּיקַיָּא לָא בָעָאן לְאַטְרָחָא לְמָארֵיהוֹן בְּאַתַּר דְּנִזְקָא אִשְׁתַּכַּח. אוֹף הָכִי אֵלִיָּהוּ, כֵּיוָן דְּחָמָא דְנִזְקָא אִשְׁתַּכַּח, לָא בָעֵי לְאַטְרָחָא לְמָארֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ, אֲנָא מִלָּה שְׁמַעְנָא, דְּהָא בְּאֵלִיָּהוּ לָא כְתִיב בֵּיהּ וַיִּירָא וַיֵּלֶךְ אֶל נַפְשׁוֹ, אֶלָּא (מלכים א יט) וַיַּרְא. רְאִיָּה חָמָא. וּמַה חָמָא, אֶלָּא חָמָא דְהָא מִכַּמָּה שְׁנִין אֲזַל בַּתְרֵיהּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְלָא אִתְמַסַּר בִּידֵיהּ. וְהַשְׁתָּא וַיֵּלֶךְ אֶל נַפְשׁוֹ, מָאי וַיֵּלֶךְ אֶל נַפְשׁוֹ, אֲזַל לְקִיּוּמָא דְנַפְשָׁא, וּמַאן אִיהוּ אִילָנָא דְחַיֵּי לְאִתְדַּבְּקָא תַּמָּן.

לשון הקודש

נַפְשׁוֹ?

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, הִנֵּה פֵּרְשׁוּהָ שֶׁהַצַּדִּיקִים לֹא רוֹצִים לְהַטְרִיחַ אֶת רִבּוֹנָם בְּמָקוֹם שֶׁנֶּזֶק נִמְצָא [לוֹ] לָעַיִן, כְּמוֹ שֶׁשְּׁמוּאֵל, שֶׁכָּתוּב (שמואל–א טז) אֵיךְ אֵלֵךְ וְשָׁמַע שָׁאוּל וַהֲרָגָנִי. אָמַר לוֹ, עֶגְלַת בָּקָר תִּקַּח בְּיָדֶךָ, מִשּׁוּם שֶׁצַּדִּיקִים לֹא רוֹצִים לְהַטְרִיחַ אֶת רִבּוֹנָם בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצָא נֶזֶק. אַף כָּךְ אֵלִיָּהוּ, כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁנֶּזֶק נִמְצָא, לֹא רָצָה לְהַטְרִיחַ אֶת רִבּוֹנוֹ.

אָמַר לוֹ, אֲנִי שָׁמַעְתִּי דָּבָר, שֶׁהִנֵּה בְּאֵלִיָּהוּ לֹא כָתוּב בּוֹ וַיִּירָא וַיֵּלֶךְ אֶל נַפְשׁוֹ, אֶלָּא וַיַּרְא, רְאִיָּה רָאָה. וּמָה רָאָה? אֶלָּא רָאָה שֶׁהִנֵּה מִכַּמָּה שָׁנִים הוֹלֵךְ אַחֲרָיו מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְלֹא נִמְסָר בְּיָדוֹ, וְעַכְשָׁו וַיֵּלֶךְ אֶל נַפְשׁוֹ. מַה זֶּה וַיֵּלֶךְ אֶל

תָּא חֲזֵי, כֻּלְּהוּ כְּתִיב אֶת נַפְשׁוֹ, וְהָכָא כְּתִיב אֶל נַפְשׁוֹ, וְרָזָא דָא שְׁמַעְנָא, דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל נִשְׁמָתִין דְּעַלְמָא, כֻּלְּהוּ נָפְקֵי מֵהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק, וְכֻלְּהוּ נָקִיט לוֹן הַהוּא צְרוֹרָא דְּחַיֵּי, וְכַד נוּקְבָא אִתְעַבְּרַת מִן דְּכוּרָא, כֻּלְּהוּ בְּתִיאוּבְתָּא דִתְרֵין סִטְרִין, בְּתִיאוּבְתָּא דְּנוּקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא, וְכַד תִּיאוּבְתָּא דִדְכוּרָא נָפְקָא בִּרְעוּתָא, כְּדֵין אִינּוּן נִשְׁמָתִין בְּקִיּוּמָא יַתִּיר, בְּגִין דְּכֹלָּא בְּתִיאוּבְתָּא וּרְעוּ דְּאִילָנָא דְּחַיָּיא. וְאֵלִיָּהוּ, בְּגִין דְּהַוָּה מֵהַהוּא רְעוּתָא יַתִּיר מִבַּר נָשׁ אַחֲרָא, אִתְקַיַּים.

וּבְגִין כָּךְ אֶל נַפְשׁוֹ כְּתִיב, וְלָא כְּתִיב אֶת נַפְשׁוֹ. דְּהָא אֶת נַפְשׁוֹ דָּא הִיא נוּקְבָא. וְאִי תֵּימָא וְאֶל הָאִשָּׁה אָמַר, כְּלָלָא דִדְכַר וְנוּקְבָא. כַּד הִיא בְּגוֹ דְכוּרָא, כְּדֵין וְאֶל הָאִשָּׁה אָמַר. אֶת הָאִשָּׁה,

לשון הקודש

נַפְשׁוֹ? הָלַךְ לְקִיּוּם הַנֶּפֶשׁ, וּמִי הוּא? עֵץ הַחַיִּים לְהִדָּבֵק שָׁם.

בֹּא רְאֵה, כֻּלָּם כָּתוּב אֶת נַפְשׁוֹ, וְכָאן כָּתוּב אֶל נַפְשׁוֹ, וְסוֹד זֶה שָׁמַעְתִּי, שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, כֻּלָּם יוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, וְאֶת כֻּלָּם הוּא לוֹקֵחַ אוֹתוֹ צְרוֹר הַחַיִּים, וּכְשֶׁהַנְּקֵבָה מִתְעַבֶּרֶת מִן הַזָּכָר, כֻּלָּם בִּתְשׁוּקַת שְׁנֵי הַצְּדָדִים, בִּתְשׁוּקַת הַנְּקֵבָה לַזָּכָר, וּכְשֶׁתְּשׁוּקַת הַזָּכָר יוֹצֵאת בְּרָצוֹן, אָז אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת בְּקִיּוּם יוֹתֵר, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל בִּתְשׁוּקָה וְרָצוֹן שֶׁל עֵץ הַחַיִּים. וְאֵלִיָּהוּ, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה מֵאוֹתוֹ רָצוֹן יוֹתֵר מֵאָדָם אַחֵר, הִתְקַיֵּם.

וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב אֶל נַפְשׁוֹ, וְלֹא כָּתוּב אֶת נַפְשׁוֹ, שֶׁהֲרֵי אֶת נַפְשׁוֹ – זוֹ הַנְּקֵבָה. וְאִם תֹּאמַר וְאֶל הָאִשָּׁה אָמַר – הַכְּלָלוּת שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה כְּשֶׁהִיא בְּתוֹךְ הַזָּכָר, אָז

נוּקְבָא בִּלְחוּדָהָא, וְלָא כְּלִילוּ דִּדְכוּרָא. כְּגַוְונָא דָא אֶל נַפְשׁוֹ, דְּכָר בִּלְחוֹדוֹי, אֶת נַפְשׁוֹ נוּקְבָא בִּלְחוּדָהָא וְלָא כְּלִילוּ דִּדְכוּרָא. וּבְגִין דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דִּדְכוּרָא יַתִּיר מִכָּל בְּנֵי עַלְמָא, אִתְקַיַּים בְּקִיּוּמֵיהּ יַתִּיר, וְלָא מִית כִּשְׁאָר בְּנֵי עַלְמָא. בְּגִין דְּכֹלָּא אִיהוּ מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי, וְלָא מִגּוֹ עַפְרָא. וּבְגִין דָּא אִסְתַּלַּק לְעֵילָא, וְלָא מִית כְּאֹרַח כָּל בְּנֵי עַלְמָא. דִּכְתִיב, (מלכים ב ב) וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמַיִם.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב וְהִנֵּה רֶכֶב אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ וְגוֹ', דְּהָא כְּדֵין אִתְפַּשַּׁט גּוּפָא מִן רוּחָא, וְאִסְתַּלַּק דְּלָא כִּשְׁאָר אֹרַח בְּנֵי עַלְמָא. וְאִשְׁתָּאַר מַלְאָכָא קַדִּישָׁא, כִּשְׁאָר קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין, וְעָבִיד שְׁלִיחוּתָא בְּעַלְמָא. וְהָא אוּקְמוּהָ, דְּנִסִּין דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעַלְמָא, עַל יְדֵיהּ אִתְעֲבִידָן.

לשון הקודש

וְאֶל הָאִשָּׁה אָמַר. אֶת הָאִשָּׁה – הַנְּקֵבָה לְבַדָּהּ, וְלֹא שֶׁל הַזָּכָר. כְּמוֹ זֶה אֶל נַפְשׁוֹ – הַזָּכָר לְבַדּוֹ. אֶת נַפְשׁוֹ – הַנְּקֵבָה לְבַדָּהּ וְלֹא הִתְכַּלְּלוּת שֶׁל זָכָר. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא מִצַּד הַזָּכָר יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, הִתְקַיֵּם בְּקִיּוּמוֹ יוֹתֵר, וְלֹא מֵת כִּשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל הוּא מֵעֵץ הַחַיִּים, וְלֹא מִתּוֹךְ הֶעָפָר. וּמִשּׁוּם כָּךְ הִסְתַּלֵּק לְמַעְלָה וְלֹא מֵת כְּדֶרֶךְ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (מלכים–ב ב) וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, וְהִנֵּה רֶכֶב אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ וְגוֹ', שֶׁהֲרֵי אָז הִתְפַּשֵּׁט הַגּוּף מִן הָרוּחַ וְהִסְתַּלֵּק שֶׁלֹּא כִּשְׁאָר דֶּרֶךְ בְּנֵי הָעוֹלָם, וְנִשְׁאָר מַלְאָךְ קָדוֹשׁ כִּשְׁאָר קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, וְעוֹשֶׂה שְׁלִיחוּת בָּעוֹלָם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁהַנִּסִּים שֶׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם, נַעֲשִׂים עַל יָדוֹ.

וְתָא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, (מלכים א יט) וַיִּשְׁאַל אֶת נַפְשׁוֹ. בְּקַדְמִיתָא, וַיֵּלֶךְ אֶל נַפְשׁוֹ, כְּמָה דְּאִתְּמַר בְּקִיּוּמָא. וְהָכָא אֶת נַפְשׁוֹ לָמוּת, אִילָנָא דְּבֵיהּ שַׁרְיָא מוֹתָא. וְתַמָּן אִתְּגְּלִי עֲלֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דִּכְתִיב, (מלכים א יט) צֵא וְעָמַדְתָּ בָּהָר. מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ, וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ לֹא בָאֵשׁ ה' וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, דָּא הוּא אֲתַר פְּנִימָאָה דְּכֹלָּא, דְּמִנֵּיהּ נָפְקִין כָּל נְהוֹרִין.

מַה כְּתִיב, (מלכים א יט) וַיְהִי כִשְׁמֹעַ אֵלִיָּהוּ וַיָּלֶט פָּנָיו בְּאַדַּרְתּוֹ וגו' וְהִנֵּה אֵלָיו קוֹל וַיֹּאמֶר מַה לְּךָ פֹּה אֵלִיָּהוּ וַיֹּאמֶר קַנֹּא קִנֵּאתִי, אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַד מָתַי אַתָּה מְקַנֵּא לִי, טְרָקַת גַּלָּא דְּלָא (דף רט ע"ב) יְכִיל לְשַׁלְטָאָה בָּךְ מוֹתָא לְעָלְמָא, וְעַלְמָא לָא יְכִיל לְמִסְבְּלָךְ עִם בְּנֵי (נְשָׁא). אָמַר לֵיהּ, כִּי עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. אָמַר לֵיהּ, חַיֶּיךָ, דְּבְכָל אֲתַר

לשון הקודש

וּבָא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, וַיִּשְׁאַל אֶת נַפְשׁוֹ. בָּרִאשׁוֹנָה וַיֵּלֶךְ אֶל נַפְשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בַּקִּיּוּם, וְכָאן אֶת נַפְשׁוֹ לָמוּת, הָעֵץ שֶׁבּוֹ שׁוֹרֶה הַמָּוֶת, וְשָׁם נִגְלָה עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כַּכָּתוּב צֵא וְעָמַדְתָּ בָּהָר. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ לֹא בָאֵשׁ ה' וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל דְּמָמָה דַקָּה. זֶהוּ הַמָּקוֹם הַפְּנִימִי שֶׁל הַכֹּל, שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאִים כָּל הָאוֹרוֹת.

מַה כָּתוּב? וַיְהִי כִשְׁמֹעַ אֵלִיָּהוּ וַיָּלֶט פָּנָיו בְּאַדַּרְתּוֹ וְגו' וְהִנֵּה אֵלָיו קוֹל וַיֹּאמֶר מַה לְּךָ פֹּה אֵלִיָּהוּ. וַיֹּאמֶר קַנֹּא קִנֵּאתִי. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַד מָתַי אַתָּה מְקַנֵּא לִי? סָגַרְתָּ אֶת הַדֶּלֶת שֶׁלֹּא יָכוֹל לִשְׁלֹט בְּךָ הַמָּוֶת לְעוֹלָם, וְהָעוֹלָם לֹא יָכוֹל לִסְבֹּל אוֹתְךָ עִם בְּנֵי [אָדָם]. אָמַר לוֹ, כִּי

דְּבָנַי (נְשָׁא) **יְקַיְּימוּ קְיָים קַדִּישָׁא, אַנְתְּ תְּהֵא זַמִּין תַּמָּן.**
(ד"א וְהָא אִתְּמָר בְּגִין כָּךְ מְתַקְּנִין כּוּרְסְיָא לְאֵלִיָּהוּ דְּאִיהוּ זַמִּין תַּמָּן)

תָּא חָזֵי, מַה גָּרַם הַהִיא מִלָּה דְּאֵלִיָּהוּ, דִּכְתִיב, (מלכים א יט) **וְהִשְׁאַרְתִּי בְיִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֲלָפִים כָּל הַבִּרְכַּיִם אֲשֶׁר לֹא כָרְעוּ לַבַּעַל וְכָל הַפֶּה אֲשֶׁר לֹא נָשַׁק לוֹ. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה, דְּלָא יְכִיל עַלְמָא לְמִסְבְּלָךְ עִם בָּנַי** (נְשָׁא)**. וְאֶת אֱלִישָׁע בֶּן שָׁפָט מֵאָבֵל מְחוֹלָה תִּמְשַׁח לְנָבִיא תַּחְתֶּיךָ. יְהֵא נְבִיאָה אַחֲרָא לְגַבֵּי בָּנַי** (נְשָׁא)**, וְאַתְּ תִּסְתַּלַּק לְאַתְרָךְ.**

וְתָא חָזֵי, כָּל הַהוּא בַּר נָשׁ דִּמְקַנֵּי לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא יְכִיל מַלְאָכָא דְמוֹתָא לְשַׁלְטָאָה בֵּיהּ, כִּשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא. וְיִתְקַיֵּים בֵּיהּ שָׁלָם, וְהָא אוּקְמוּהָ. כְּמָה דְּאִתְּמָר בְּפִנְחָס, (במדבר כה) לָכֵן

לשון הקודש

עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. אָמַר לוֹ, חַיֶּיךָ שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁבָּנַי [אָדָם] יְקַיְּמוּ אֶת בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, אַתָּה תִּהְיֶה מְזֻמָּן לְשָׁם. [וְדַרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ מְתַקְּנִים כִּסֵּא לְאֵלִיָּהוּ, שֶׁהוּא מְזֻמָּן לְשָׁם.]

בֹּא רְאֵה מַה גָּרַם אוֹתוֹ הַדִּבּוּר שֶׁל אֵלִיָּהוּ, שֶׁכָּתוּב וְהִשְׁאַרְתִּי בְיִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֲלָפִים כָּל הַבִּרְכַּיִם אֲשֶׁר לֹא כָרְעוּ לַבַּעַל וְכָל הַפֶּה אֲשֶׁר לֹא נָשַׁק לוֹ. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִכָּאן וָהָלְאָה, שֶׁאֵין הָעוֹלָם לִסְבֹּל אוֹתְךָ עִם בָּנַי [אָדָם]. וְאֶת אֱלִישָׁע בֶּן שָׁפָט מֵאָבֵל מְחוֹלָה תִּמְשַׁח לְנָבִיא תַּחְתֶּיךָ, יִהְיֶה נָבִיא אַחֵר אֵצֶל בָּנַי [אָדָם], וְאַתָּה תִּסְתַּלֵּק לִמְקוֹמְךָ.

וּבֹא רְאֵה, כָּל אוֹתוֹ אָדָם שֶׁמְּקַנֵּא לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, לֹא יָכוֹל מַלְאַךְ הַמָּוֶת לִשְׁלֹט בּוֹ כִּשְׁאָר בְּנֵי אָדָם, וְיִתְקַיֵּים בּוֹ שָׁלוֹם, וְהִנֵּה פֵּרוּשׁוֹ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּפִנְחָס, (במדבר כה) לָכֵן אֱמֹר הִנְנִי נֹתֵן לוֹ

אֱמוֹר הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם: וַיִּפֹּל עַל צַוָּארֵי בִנְיָמִן אָחִיו וַיֵּבְךְּ וּבִנְיָמִן בָּכָה עַל צַוָּארָיו. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, הָא אוּקְמוּהָ, דְּבָכָה עַל מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן וְעַל מִקְדָּשׁ שֵׁנִי.

פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ד) כְּמִגְדַּל דָּוִיד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים. כְּמִגְדַּל דָּוִיד, מָאן מִגְדַּל דָּוִד. דָּא מִגְדַּל דָּוִד וַדַּאי, דְּבָנָה לֵיהּ דָּוִד, וְסָלִיק לֵיהּ גּוֹ יְרוּשָׁלַיִם. אֶלָּא כְּמִגְדַּל דָּוִיד, דָּא יְרוּשָׁלָם דִּלְעֵילָא, דִּכְתִיב בֵּיהּ, (משלי יח) מִגְדַּל עֹז שֵׁם ה' בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב. מָאן נִשְׂגָּב, אֶלָּא הַהוּא מִגְדַּל נִשְׂגָּב, בְּגִין דְּבֵיהּ יָרוּץ צַדִּיק.

צַוָּארֵךְ, דָּא בֵית מַקְדְּשָׁא דִּלְתַתָּא, דְּאִיהוּ קָאִים בְּתִקּוּנָא דְשַׁפִּירוּ, כְּקַדְלָא לְגוּפָא. מַה צַוָּאר, אִיהוּ שַׁפִּירוּ דְכָל גּוּפָא, הָכִי נָמֵי בֵי מַקְדְּשָׁא,

לשון הקודש

אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. וַיִּפֹּל עַל צַוָּארֵי בִנְיָמִן אָחִיו וַיֵּבְךְּ וּבִנְיָמִן בָּכָה עַל צַוָּארָיו. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הִנֵּה פֵּרְשׁוּהָ שֶׁבָּכָה עַל מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן וְעַל מִקְדָּשׁ שֵׁנִי.

פָּתַח וְאָמַר, כְּמִגְדַּל דָּוִיד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים. כְּמִגְדַּל דָּוִיד, מִי מִגְדַּל דָּוִיד? זֶה וַדַּאי מִגְדַּל דָּוִד שֶׁבָּנָה אוֹתוֹ דָּוִד וְהֶעֱלָה אוֹתוֹ לְתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם. אֶלָּא כְּמִגְדַּל דָּוִיד – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, שֶׁכָּתוּב בָּהּ (משלי יא) מִגְדַּל עֹז שֵׁם ה' בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב. מִי הַנִּשְׂגָּב? אֶלָּא אוֹתוֹ מִגְדָּל נִשְׂגָּב, מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ יָרוּץ צַדִּיק.

צַוָּארֵךְ – זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁעוֹמֵד בְּתִקּוּן שֶׁל יֹפִי כְּצַוָּאר לַגּוּף. מָה הַצַּוָּאר הוּא הַיֹּפִי שֶׁל כָּל הַגּוּף – כָּךְ גַּם

אִיהוּ שַׁפִּירוּ דְּכָל עַלְמָא.

בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת, תִּלָּא דְּכָל בְּנֵי עַלְמָא הֲווֹ מִסְתַּכְּלָן בֵּיהּ, וְהָכִי אוּקְמוּהָ, תַּלְפִּיּוֹת, תֵּל דְּכָל פִּיּוֹת דְּעַלְמָא מְשַׁבְּחָן וּמְצַלָּאן לְגַבֵּיהּ.

אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו, אִלֵּין אֶלֶף תִּקּוּנִין, דִּמְתַקְּנִין בֵּיהּ כְּדְקָא יְאוּת. כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים, דְּכֻלְּהוּ קָא אַתְיָין מִסִּטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא.

מַה צַוָּאר, כָּל תִּקּוּנִין דְּאִתְּתָא בֵּיהּ תַּלְיָין. כָּךְ בְּמַקְדְּשָׁא, כָּל תִּקּוּנִין דְּעַלְמָא בֵּיהּ תַּלְיָין וְשָׁרְיָין. וְהָא אוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב, (איכה ה) עַל צַוָּארֵינוּ נִרְדָּפְנוּ, עַל בֵּי מַקְדְּשָׁא, דְּאִיהוּ צַוָּאר וְשַׁפִּירוּ דְּכָל עַלְמָא. נִרְדָּפְנוּ, יָגַעְנוּ לְמִבְנֵי לֵיהּ תְּרֵין זִמְנִין, וְלָא הוּנַח לָנוּ. דְּהָא לָא שָׁבְקוּהָ לָן, וְאִתְחָרַב וְלָא אִתְבְּנֵי לְבָתָר.

לשון הקודש

בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא הַיּפִי שֶׁל כָּל הָעוֹלָם.

בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת – תֵּל שֶׁכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם הָיוּ מִסְתַּכְּלִים בּוֹ. וְכָךְ בֵּאֲרוּהוּ, תַּלְפִּיּוֹת – תֵּל שֶׁכָּל הַפִּיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם מְשַׁבְּחִים וּמִתְפַּלְּלִים אֵלָיו.

אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו – אֵלּוּ אֶלֶף הַתִּקּוּנִים שֶׁמִּתַּקְּנִים בּוֹ כָּרָאוּי. כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים – שֶׁכֻּלָּם בָּאִים מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה.

מָה הַצַּוָּאר כָּל תִּקּוּנֵי הָאִשָּׁה תְּלוּיִים בּוֹ – כָּךְ בַּמִּקְדָּשׁ כָּל תִּקּוּנֵי הָעוֹלָם תְּלוּיִים וּשְׁרוּיִים בּוֹ. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁכָּתוּב (איכה ה) עַל צַוָּארֵנוּ נִרְדָּפְנוּ, עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא הַצַּוָּאר וְהַיּפִי שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. נִרְדָּפְנוּ יָגַעְנוּ, לִבְנוֹת אוֹתוֹ פַּעֲמַיִם. וְלֹא הוּנַח לָנוּ, שֶׁהֲרֵי לֹא הִשְׁאִירוּהוּ לָנוּ, וְנֶחֱרַב וְלֹא נִבְנָה לְאַחַר מִכֵּן.

מַה צַוָּאר, כֵּיוָן דְּאִשְׁתֵּצִי, כָּל גּוּפָא אִשְׁתֵּצִי עִמֵּיהּ.
הָכִי נָמֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא, כֵּיוָן דְּאִיהוּ אִשְׁתֵּצִי וְאִתְחַשַּׁךְ, כָּל עַלְמָא הָכִי נָמֵי אִתְחַשַּׁךְ, וְלָא נָהִיר שִׁמְשָׁא, וְלָא שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְכֹכְבַיָּא.

בְּגִין כָּךְ בָּכָה יוֹסֵף עַל דָּא. וּלְבָתַר דְּבָכָה עַל דָּא, בָּכָה עַל שִׁבְטִין דְּאִתְגָּלוּ. כַּד אִתְחָרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא, כֻּלְּהוּ שִׁבְטִין אִתְגָּלוּ מִיָּד, וְאִתְבַּדְּרוּ בֵּינֵי עַמְמַיָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיְנַשֵּׁק לְכָל אֶחָיו וַיֵּבְךְּ עֲלֵהֶם, עֲלֵהֶם וַדַּאי.

עַל כֻּלָּם בָּכָה, עַל בֵּי מַקְדְּשָׁא דְּאִתְחָרִיב תְּרֵין זִמְנִין, וְעַל אֲחוֹי עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים, דְּאִתְגָּלוּ בְגָלוּתָא וְאִתְבַּדְּרוּן בֵּינֵי עַמְמַיָּא. וְאַחֲרֵי כֵּן דִּבְּרוּ אֶחָיו אִתּוֹ, וְלָא כְּתִיב וַיִּבְכּוּ, דְּהָא אִיהוּ בָכָה, דְּנִצְנְצָה בֵּיהּ רוּחָא קַדִּישָׁא, וְאִינּוּן לָא בָכוּ, דְּלָא שָׁרָא עֲלַיְיהוּ רוּחַ קֻדְשָׁא:

לשון הקודש

מָה הַצַּוָּאר, כֵּיוָן שֶׁהֻשְׁמַד, כָּל הַגּוּף מֻשְׁמָד עִמּוֹ – כָּךְ גַּם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כֵּיוָן שֶׁהֻשְׁמַד וְנֶחְשַׁךְ, כָּל הָעוֹלָם כָּךְ גַּם נֶחְשַׁךְ, וְלֹא מֵאִיר הַשֶּׁמֶשׁ, וְלֹא שָׁמַיִם וְאֶרֶץ וְכוֹכָבִים.

מִשּׁוּם כָּךְ בָּכָה עַל זֶה יוֹסֵף, וְאַחַר שֶׁבָּכָה עַל זֶה, בָּכָה עַל הַשְּׁבָטִים שֶׁיָּגְלוּ. כְּשֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כָּל הַשְּׁבָטִים גָּלוּ מִיָּד וְהִתְפַּזְּרוּ בֵּין הָעַמִּים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְנַשֵּׁק לְכָל אֶחָיו וַיֵּבְךְּ עֲלֵהֶם. עֲלֵהֶם וַדַּאי.

עַל כֻּלָּם בָּכָה, עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנֶּחֱרַב פַּעֲמַיִם, וְעַל אֶחָיו עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים שֶׁהֻגְלוּ לַגָּלוּת וְהִתְפַּזְּרוּ בֵּין הָעַמִּים. וְאַחֲרֵי כֵּן דִּבְּרוּ אֶחָיו אִתּוֹ, וְלֹא כָתוּב וַיִּבְכּוּ, שֶׁהֲרֵי הוּא בָכָה, שֶׁנִּצְנְצָה בּוֹ רוּחַ

וְהַקֹּל נִשְׁמַע בֵּית פַּרְעֹה. רִבִּי (אֶלְעָזָר) **אַבָּא פָּתַח וְאָמַר,** (תהלים פד) **נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת ה' לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל אֵל חָי. תָּא חֲזֵי, כָּל בַּר נָשׁ דְּצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ** (וְקָם) **קַמֵּי מָארֵיהּ, אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְאַקְדָּמָא לֵיהּ בִּרְכָאן בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, וּלְצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ קַמֵּי מָארֵיהּ בְּזִמְנָא דְּאִצְטְרִיךְ.**

בְּצַפְרָא, לְאַחֲדָא בִימִינָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּמִנְחָה, לְאַחֲדָא בִשְׂמָאלָא. וּצְלוֹתָא וּבָעוּתָא, אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא בְּגִין לְאִתְאַחֲדָא בֵיהּ. וְאוֹקִימְנָא, מָאן דְּצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ, (וְקָם) **קַמֵּי מָארֵיהּ, אִצְטְרִיךְ לֵיהּ דְּלָא לְמִשְׁמַע קָלֵיהּ בִּצְלוֹתֵיהּ. וּמַאן דְּאַשְׁמַע קָלֵיהּ בִּצְלוֹתֵיהּ, צְלוֹתֵיהּ לָא אִשְׁתְּמַע.**

מָאי טַעְמָא. בְּגִין (דף רי ע"א) **דִּצְלוֹתָא, לָאו אִיהִי הַהִיא**

לשון הקודש

הַקֹּדֶשׁ, וְהֵם לֹא בָכוּ, שֶׁלֹּא שָׂרְתָה עֲלֵיהֶם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

וְהַקֹּל נִשְׁמַע בֵּית פַּרְעֹה. רַבִּי [אֶלְעָזָר] אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים פד) נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת ה' לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל אֵל חָי. בֹּא רְאֵה, כָּל אָדָם שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ [וְקָם] לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, צָרִיךְ לוֹ לְהַקְדִּים לוֹ בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם וָיוֹם וּלְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ בַּזְּמַן שֶׁצָּרִיךְ.

בַּבֹּקֶר לֶאֱחֹז בִּימִין שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּמִנְחָה לֶאֱחֹז בַּשְּׂמֹאל. וּתְפִלָּה וּבַקָּשָׁה צָרִיךְ לָאָדָם בְּכָל יוֹם וָיוֹם כְּדֵי לְהֵאָחֵז בּוֹ. וּבֵאַרְנוּ, מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ [וְעוֹמֵד] לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, צָרִיךְ לוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמֹעַ קוֹלוֹ בִּתְפִלָּתוֹ, וּמִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ קוֹלוֹ בִּתְפִלָּתוֹ, תְּפִלָּתוֹ לֹא נִשְׁמַעַת.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַתְּפִלָּה אֵינָהּ אוֹתוֹ

קָלָא דְּאִשְׁתְּמַע. דְּהַהוּא קוֹל דְּאִשְׁתַּמַּע לָאו הִיא צְלוֹתָא. וּמַאן אִיהִי צְלוֹתָא. דָּא קָלָא אַחֲרָא, דְּתַלְיָא בְּקָלָא דְּאִשְׁתְּמַע, וּמַאן הוּא קָלָא דְּאִשְׁתְּמַע. דָּא הַהוּא קוֹל דְּהוּא בְּוא"ו, קָלָא דְּתַלְיָא בֵּיהּ, דָּא הַהוּא קֹל בְּלָא וא"ו.

וּבְגִין כָּךְ, לָא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמִשְׁמַע קָלֵיהּ בְּצְלוֹתֵיהּ, אֶלָּא לְצַלָּאָה בְלַחַשׁ, בְּהַהוּא קָלָא דְלָא אִשְׁתְּמַע. וְדָא הִיא צְלוֹתָא דְּאִתְקַבָּלַת תָּדִיר. וְסִימָנִיךְ, וְהַקֹּל נִשְׁמַע, קֹל בְּלָא וא"ו, נִשְׁמַע. דָּא הִיא צְלוֹתָא דְּהִיא בַּחֲשַׁאי. דִּכְתִיב בְּחַנָּה, (שמואל א א) וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמַע. דָּא הִיא צְלוֹתָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קַבִּיל, כַּד אִתְעֲבִיד גּוֹ רְעוּתָא וְכַוָּונָה וְתִקּוּנָא כְּדְקָא יָאוֹת, וּלְיַחֲדָא יִחוּדָא דְמָרֵיהּ כְּדְקָא יָאוֹת בְּכָל יוֹמָא. (וְהַקֹּל נִשְׁמָע בֵּית פַּרְעֹה. וְהַקֹּל נִשְׁמָע חָסֵר וא"ו, מָאי טַעְמָא, אֲמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, דָּא הִיא שְׁכִינְתָּא דְּבָכַאת עַל חֲרוּב בֵּי מַקְדְּשָׁא וְעַל גָּלוּתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. כְּתִיב הָכָא, וְהַקֹּל נִשְׁמָע, וּכְתִיב הֲתָם,

לשון הקודש

הַקּוֹל שֶׁנִּשְׁמָע, שֶׁאוֹתוֹ קוֹל שֶׁנִּשְׁמָע אֵינוֹ תְּפִלָּה. וּמַה הִיא תְּפִלָּה? זֶהוּ קוֹל אַחֵר שֶׁתָּלוּי בַּקּוֹל שֶׁנִּשְׁמָע. וּמִי הוּא הַקּוֹל שֶׁנִּשְׁמָע? זֶה אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁהוּא בְּוָא"ו, הַקּוֹל שֶׁתָּלוּי בּוֹ, זֶהוּ קֹל בְּלִי וָא"ו.

וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא צָרִיךְ לָאָדָם לִשְׁמֹעַ קוֹלוֹ בִּתְפִלָּתוֹ, אֶלָּא לְהִתְפַּלֵּל בְּלַחַשׁ בְּאוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁלֹּא נִשְׁמָע, וְזוֹ הַתְּפִלָּה שֶׁמִּתְקַבֶּלֶת תָּמִיד, וְסִימָן לַדָּבָר – וְהַקֹּל נִשְׁמַע. קֹל בְּלִי וָא"ו, נִשְׁמַע. זוֹ הִיא הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בַּחֲשַׁאי, שֶׁכָּתוּב בְּחַנָּה וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמֵעַ. זוֹ הִיא הַתְּפִלָּה שֶׁמְּקַבֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁנַּעֲשֵׂית בְּתוֹךְ רָצוֹן וְכַוָּנָה וְתִקּוּן כָּרָאוּי, וּלְיַחֵד אֶת הַיִּחוּד שֶׁל רִבּוֹנוֹ כָּרָאוּי בְּכָל יוֹם. וְהַקֹּל נִשְׁמַע בֵּית פַּרְעֹה. וְהַקֹּל נִשְׁמַע, חָסֵר וָא"ו, מָה הַטַּעַם? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זוֹ הִיא הַשְּׁכִינָה שֶׁבּוֹכָה עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל גָּלוּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. כָּתוּב כָּאן וְהַקֹּל

(ירמיה לא) קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע. מָה לְהַלָּן שְׁכִינְתָּא, אַף כָּאן נָמֵי שְׁכִינְתָּא).

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, קָלָא בַּחֲשַׁאי, דָּא הִיא קָלָא עִלָּאָה, דְּכָל קָלִין נָפְקִין מִתַּמָּן. אֲבָל קוֹל בְּלָא ו', דָּא הִיא צְלוֹתָא דִּלְתַתָּא, דְּאִיהִי אָזְלָא לְאִסְתַּלְקָא בְּוא"ו וּלְאִתְחַבְּרָא בֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, וְהַקּוֹל נִשְׁמַע, דָּא הוּא קוֹל בְּלָא וא"ו. דָּא הִיא קָלָא דְּבָכַאת עַל מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן וְעַל מִקְדָּשׁ שֵׁנִי. נִשְׁמַע, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע. בְּרָמָה, מָאי בְּרָמָה. דָּא הוּא עַלְמָא עִלָּאָה, עַלְמָא דְּאָתֵי. וְסִימָנִיךְ, מִן הָרָמָה וְעַד בֵּית אֵל, (תהלים קו) **מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. הָכָא בְּרָמָה, דָּא עַלְמָא עִלָּאָה. דְּהָא בְּהַהִיא שַׁעְתָּא דִּי בְרָמָה נִשְׁמַע. כְּדֵין מַה כְּתִיב,** (ישעיה כב) **וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לִבְכִי וּלְמִסְפֵּד וְגו'.**

לשון הקודש

נִשְׁמַע, וְכָתוּב שָׁם, (ירמיה לא) קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע. מַה לְּפָנֵינוּ שְׁכִינָה, אַף כָּאן גַּם כֵּן שְׁכִינָה).

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הַקּוֹל בַּחֲשַׁאי זֶהוּ קוֹל עֶלְיוֹן שֶׁכָּל הַקּוֹלוֹת יוֹצְאִים מִשָּׁם. אֲבָל קוֹל בְּלִי וָא"ו, זוֹהִי הַתְּפִלָּה שֶׁל מַטָּה, שֶׁהִיא הוֹלֶכֶת לְהִתְעַלּוֹת בְּוָא"ו וּלְהִתְחַבֵּר בּוֹ.

בָּא רְאֵה, וְהַקּוֹל נִשְׁמַע, זֶה הוּא הַקּוֹל בְּלִי וָא"ו, זֶהוּ הַקּוֹל שֶׁבָּכָה עַל מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן וְעַל מִקְדָּשׁ שֵׁנִי. נִשְׁמַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע. בְּרָמָה, מַה זֶּה בְּרָמָה? זֶה הוּא הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, הָעוֹלָם הַבָּא, וְסִימָן לַדָּבָר – מִן הָרָמָה וְעַד בֵּית אֵל, (תהלים קו) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. כָּאן בְּרָמָה – זֶה הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהֲרֵי בַּשָּׁעָה הַהִיא שֶׁבְּרָמָה נִשְׁמָע, אָז מַה כָּתוּב? (ישעיה כב) וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לִבְכִי וּלְמִסְפֵּד וְגו'.

וְהַקֹּל נִשְׁמַע, לְעֵילָא לְעֵילָא. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּוא"ו אִתְרַחַק וְאִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ, וּכְדֵין רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ כִּי אֵינֶנּוּ. כִּי אֵינֶנּוּ, כִּי אֵינָם מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא כִּי אֵינֶנּוּ, וְהָא אוֹקִימְנָא, כִּי אֵינֶנּוּ, דְּבַעֲלָה לָא אִשְׁתַּכַּח עִמָּהּ. דְּאִלְמָלֵא בַעֲלָה יִשְׁתַּכַּח עִמָּהּ, תִּתְנַחֵם עֲלַיְיהוּ. דְּהָא כְּדֵין בְּנָהָא, לָא יְהוֹן בְּגָלוּתָא. וּבְגִין דְּאֵינֶנּוּ, לָאו אִיהִי מִתְנַחֲמָא עַל בְּנָהָא, בְּגִין דִּבְנָהָא אִתְרַחֲקוּ מִנָּהּ, עַל דְּאֵינֶנּוּ עִמָּהּ.

תָּא חֲזֵי, בֵּית פַּרְעֹה, דָּא הוּא סִימָנִיךְ לְעֵילָא, בֵּיתָא דְּאִתְפְּרָעוּ וְאִתְגַּלְיָין מִנֵּיהּ כָּל נְהוֹרִין וְכָל בּוּצִינִין, כָּל מַה דְּהֲוָה סָתִים, מִתַּמָּן אִתְגְּלִי. וּבְגִין כָּךְ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפִּיק כָּל נְהוֹרִין וְכָל בּוּצִינִין, בְּגִין לְאַנְהָרָא לְהַהוּא קוֹל, דְּאִקְרֵי קֹל בְּלָא וא"ו.

לשון הקודש

וְהַקֹּל נִשְׁמַע, לְמַעְלָה לְמַעְלָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁוָּא"ו הִתְרַחֵק וְהִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה, וְאָז רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ כִּי אֵינֶנּוּ. כִּי אֵינֶנּוּ? כִּי אֵינָם צָרִיךְ הָיָה לִהְיוֹת! אֶלָּא כִּי אֵינֶנּוּ, וְהִנֵּה בֵּאַרְנוּ כִּי אֵינֶנּוּ, שֶׁבַּעְלָהּ לֹא נִמְצָא עִמָּהּ, שֶׁאִלְמָלֵא הָיָה בַּעְלָהּ נִמְצָא עִמָּהּ, תִּתְנַחֵם עֲלֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי אָז בָּנֶיהָ לֹא יִהְיוּ בַּגָּלוּת, וּמִשּׁוּם שֶׁאֵינֶנּוּ, אֵינָהּ מִתְנַחֶמֶת עַל בָּנֶיהָ, מִשּׁוּם שֶׁבָּנֶיהָ הִתְרַחֲקוּ מִמֶּנָּה עַל שֶׁאֵינֶנּוּ עִמָּהּ.

בֹּא רְאֵה, בֵּית פַּרְעֹה – זֶה הוּא סִימָן לַדָּבָר לְמַעְלָה, הַבַּיִת שֶׁנִּפְרָעִים וּמִתְגַּלִּים מִמֶּנּוּ כָּל הָאוֹרוֹת וְכָל הַמְּאוֹרוֹת, כָּל מַה שֶּׁהָיָה סָתוּם מִשָּׁם הִתְגַּלָּה, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹצִיא אֶת כָּל הָאוֹרוֹת וְכָל הַמְּאוֹרוֹת, כְּדֵי לְהָאִיר לְאוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁנִּקְרָא קֹל בְּלִי וָא"ו.

תָּא חֲזֵי, כַּד יָקִים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַאי קֹל מֵעַפְרָא, וְיִתְחַבַּר בְּוא"ו, כְּדֵין כָּל מַה דְּאִתְאֲבִיד מִנַּיְיהוּ בְּזִמְנָא דְגָלוּתָא, יִתְהַדַּר וְיִתְעַדְּנוּן בִּנְהוֹרִין עִלָּאִין דְּאִתּוֹסְפָן מִגּוֹ עַלְמָא עִלָּאָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה כז) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְהִשְׁתַּחֲוּו לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלָם:

וְאַתָּה צִוִּיתָה זֹאת עֲשׂוּ קְחוּ לָכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וְגו'. רִבִּי חִיָּא פָּתַח, (ישעיה סו) שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָהּ כָּל אוֹהֲבֶיהָ שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ וְגו'. תָּא חֲזֵי, כַּד אִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא וְגָרְמוּ חוֹבִין, וְאִתְגְּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא, אִסְתַּלַּק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא לְעֵילָא, וְלָא אַשְׁגַּח עַל חָרוּב בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְעַל עַמֵּיהּ דְּאִתְגְּלוּ, וּכְדֵין שְׁכִינְתָּא אִתְגָּלַת עִמְּהוֹן.

לשון הקודש

בא רְאֵה, כַּאֲשֶׁר יָקִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזֶה הַקּוֹל מֵהֶעָפָר וְיִתְחַבֵּר בָּאוֹת וָא"ו, אָז כָּל מַה שֶּׁנֶּאֱבַד מֵהֶם בִּזְמַן הַגָּלוּת יַחֲזֹר, וְיִתְעַדְּנוּ בְּאוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁנּוֹסָפִים מִתּוֹךְ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְהִשְׁתַּחֲוּו לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלָם.

וְאַתָּה צִוִּיתָה זֹאת עֲשׂוּ קְחוּ לָכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וְגו'. רַבִּי חִיָּא פָּתַח, שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָהּ כָּל אוֹהֲבֶיהָ שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ וְגו'. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְגָרְמוּ הַחֲטָאִים וְגָלוּ יִשְׂרָאֵל מִן הָאָרֶץ, הִסְתַּלֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְלֹא הִשְׁגִּיחַ עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל עַמּוֹ שֶׁגָּלוּ, וְאָז הַשְּׁכִינָה גָּלְתָה עִמָּהֶם.

כַּד נָחַת, אַשְׁגַּח עַל בֵּיתֵיהּ דְּאִתּוֹקַד, אִסְתַּכַּל עַל עַמֵּיהּ וְהָא אִתְגְּלִי. שָׁאַל עַל מַטְרוֹנִיתָא וְאִתְתָּרְכַת. כְּדֵין וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לִבְכִי וּלְמִסְפֵּד וּלְקָרְחָה וְלַחֲגֹר שָׂק. וְהִיא גַּם הִיא מַה כְּתִיב בָּהּ, (יואל א) אֱלִי כִּבְתוּלָה חֲגֹרַת שַׂק עַל בַּעַל נְעוּרֶיהָ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר כִּי אֵינֶנּוּ, בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק מִינָהּ, וְאִשְׁתַּכַּח פִּירוּדָא.

וְאַפִּילוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, כֻּלְּהוּ אִתְאַבָּלוּ, דִּכְתִיב, (ישעיה נ) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם. מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי כֻּלְּהוּ אִתְאַבָּלוּ עֲלֵיהּ, דִּכְתִיב, (ישעיה לג) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה מַלְאַכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן. שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא אִתְאַבָּלוּ וְחָשְׁכוּ נְהוֹרֵיהוֹן. דִּכְתִיב, (ישעיה יג) חָשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ וְגו', וְכֹלָּא עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, בָּכוּ עֲלָהּ (דף רי ע"ב) וְאִתְאַבָּלוּ. מָאי

לשון הקודש

כְּשֶׁיָּרַד, הִשְׁגִּיחַ עַל בֵּיתוֹ שֶׁנִּשְׂרַף, הִסְתַּכֵּל עַל עַמּוֹ – וְהִנֵּה הָגְלָה. שָׁאַל עַל הַגְּבִירָה – וְהִיא גֹּרְשָׁה. אָז וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לִבְכִי וּלְמִסְפֵּד וּלְקָרְחָה וְלַחֲגֹר שַׂק. וְהִיא גַּם הִיא מַה כָּתוּב בָּהּ? (יואל א) אֱלִי כִּבְתוּלָה חֲגֹרַת שַׂק עַל בַּעַל נְעוּרֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי אֵינֶנּוּ, מִשּׁוּם שֶׁהִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה וְנִמְצָא פֵּרוּד.

וַאֲפִלּוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ כֻּלָּם הִתְאַבְּלוּ עָלָיו, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נ) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם. מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים כֻּלָּם הִתְאַבְּלוּ עָלֶיהָ, שֶׁנֶּאֱמַר הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן. הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה הִתְאַבְּלוּ וְהֶחְשִׁיכוּ אֶת אוֹרָם, שֶׁכָּתוּב חָשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ וְגו', וְכָל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים בָּכוּ עָלֶיהָ וְהִתְאַבְּלוּ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁשּׁוֹלֵט

טַעְמָא, בְּגִין דְּשַׁלְטָא עֲלָהּ סִטְרָא אַחֲרָא, דְּשַׁלְטָא עַל אַרְעָא קַדִּישָׁא.

פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל ז) וְאַתָּה בֶּן אָדָם כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים לְאַדְמַת יִשְׂרָאֵל קֵץ בָּא הַקֵּץ עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. הַאי קְרָא רָזָא עִלָּאָה אִיהוּ. לְאַדְמַת יִשְׂרָאֵל קֵץ, מָאי אִיהוּ. וְכִי אַדְמַת יִשְׂרָאֵל קֵץ הִיא. אֶלָּא הָכִי הוּא וַדַּאי וְאִתְּמָר, קֵץ אִיהוּ לִימִינָא, קֵץ אִיהוּ לִשְׂמָאלָא. קֵץ לִימִינָא, דִּכְתִיב, (דניאל יב) לְקֵץ הַיָּמִין. קֵץ לִשְׂמָאלָא, דִּכְתִיב, (איוב כח) קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר, וְדָא הוּא (בראשית ו) קֵץ כָּל בָּשָׂר, כְּמָה דְּאִתְּמָר.

קֵץ דִּימִינָא, הַיְינוּ דִּכְתִיב לְאַדְמַת יִשְׂרָאֵל קֵץ. בָּא הַקֵּץ, דָּא קֵץ דִּשְׂמָאלָא. קֵץ דִּימִינָא, דָּא קֵץ דְּיֵצֶר הַטּוֹב. קֵץ דִּשְׂמָאלָא, דָּא קֵץ דְּיֵצֶר הָרָע, וְדָא

לשון הקודש

עָלֶיהָ הַצַּד הָאַחֵר שֶׁשּׁוֹלֵט עַל הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה.

פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל ז) וְאַתָּה בֶּן אָדָם כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים לְאַדְמַת יִשְׂרָאֵל קֵץ בָּא הַקֵּץ עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. הַפָּסוּק הַזֶּה הוּא עֶלְיוֹן. מַה זֶּה לְאַדְמַת יִשְׂרָאֵל קֵץ, וְכִי אַדְמַת יִשְׂרָאֵל הִיא קֵץ? אֶלָּא כָּךְ זֶה וַדַּאי, וְנִתְבָּאֵר. הַקֵּץ הוּא לְיָמִין, וְהַקֵּץ הוּא לִשְׂמֹאל. קֵץ לְיָמִין – שֶׁכָּתוּב (דניאל יב) לְקֵץ הַיָּמִין. קֵץ לִשְׂמֹאל – שֶׁכָּתוּב (בראשית ו) קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר, וְזֶהוּ קֵץ כָּל בָּשָׂר, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

קֵץ שֶׁל הַיָּמִין – הַיְנוּ שֶׁכָּתוּב לְאַדְמַת יִשְׂרָאֵל קֵץ. בָּא הַקֵּץ – זֶה קֵץ הַשְּׂמֹאל. הַקֵּץ שֶׁל הַיָּמִין זֶה הַקֵּץ שֶׁל יֵצֶר הַטּוֹב. הַקֵּץ שֶׁל הַשְּׂמֹאל זֶה הַקֵּץ שֶׁל יֵצֶר הָרָע.

אִיהוּ דְּכַד חוֹבִין גָּרְמוּ וְאִתְגַּבְּרוּ, אִתְגְּזַר וְאִתְיְיהִיב שָׁלְטָנָא לְמַלְכוּת הָרְשָׁעָה לְשַׁלְטָאָה, וּלְחָרְבָא בֵּיתֵיהּ וּמִקְדְּשֵׁיהּ. וְדָא הוּא דִּכְתִיב, (יחזקאל ז) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים רָעָה אַחַר רָעָה הִנֵּה בָאָה, וְכֹלָּא חַד.

וּבְגִין כָּךְ, אִתְאַבְּלוּ עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי עַל דְּאִתְיְיהִיב שָׁלְטָנוּ לְהַאי קֵץ דִּשְׂמָאלָא. וּבְגִין כָּךְ, כֵּיוָן דְּמַלְכוּ קַדִּישָׁא, מַלְכוּת שָׁמַיִם אִתְכַּפְיָא, וּמַלְכוּת חַיָּיבָא (אַחֲרָא) אִתְגַּבַּר. (כְּדֵין) אִית לֵיהּ לְכָל בַּר נָשׁ, לְאִתְאַבְּלָא עִמָּהּ, וּלְאִתְכַּפְיָא עִמָּהּ. וּבְגִין דְּכַד אִיהִי יְזַדְקְפָא, וְעַלְמָא יִתְחַדֵּי, יִתְחַדֵּי אִיהוּ בַּהֲדָהּ. דִּכְתִיב, (ישעיה סו) שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב בְּהוּ בְּמִצְרָיִם, (ירמיה מו) עֶגְלָה יְפֵיפִיָּה מִצְרָיִם. וְרָזָא דְּעֶגְלָה דָּא, הֲוֹוּ יִשְׂרָאֵל תְּחוֹת שָׁלְטָנֵיהּ כַּמָּה זִמְנִין וְכַמָּה שְׁנִין. וּבְגִין דִּזְמִינִין יִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

וְזֶה הוּא שֶׁכַּאֲשֶׁר הַחֲטָאִים גָּרְמוּ וְהִתְגַּבְּרוּ, נִגְזַר וְנִתַּן הַשִּׁלְטוֹן לְמַלְכוּת הָרִשְׁעָה לִשְׁלֹט וּלְהַחֲרִיב בֵּיתוֹ וּמִקְדָּשׁוֹ, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל ז) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים רָעָה אַחַת רָעָה הִנֵּה בָאָה, וְהַכֹּל אֶחָד.

וּמִשּׁוּם כָּךְ הִתְאַבְּלוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, עַל שֶׁנִּתַּן הַשִּׁלְטוֹן לַקֵּץ הַזֶּה שֶׁל הַשְּׂמֹאל. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כֵּיוָן שֶׁהַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה, מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם נִכְנְעָה, וּמַלְכוּת הָרִשְׁעָה [הָאַחֶרֶת] הִתְגַּבְּרָה, [אָז] יֵשׁ לְכָל אָדָם לְהִתְאַבֵּל עִמָּהּ וּלְהִכָּנַע עִמָּהּ, וּמִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר הִיא תִּזְדַּקֵּף וְהָעוֹלָם יִתְחַדֵּשׁ הוּא יִתְחַדֵּשׁ עִמָּהּ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב בְּמִצְרַיִם (ירמיה מו) עֶגְלָה יְפֵה פִיָּה מִצְרָיִם, וְהַסּוֹד שֶׁל הָעֶגְלָה הַזּוֹ

לְשַׁלְטָאָה לְבָתָר עֲלָהּ, אִתְרְמִיז לוֹן הַשְׁתָּא עֲגָלוֹת.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, רֶמֶז רָמַז לֵיהּ יוֹסֵף לְיַעֲקֹב עַל עֶגְלָה עֲרוּפָה. דְּהָא בְּהַהוּא פִּרְקָא אִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ. וְאוּקְמוּהָ, עֶגְלָה עֲרוּפָה, דְּאִיהִי אַתְיָא עַל דְּאִשְׁתַּכַּח קָטוֹלָא, וְלָא אִתְיְדַע מָאן קָטִיל לֵיהּ. וּבְגִין דְּלָא יִשְׁלְטוּן עַל אַרְעָא רוּחִין בִּישִׁין דְּלָא אִצְטְרִיכוּ, יַהֲבִין הַאי עֶגְלָה לְתִקּוּנָא, בְּגִין דְּלָא יִשְׁתְּמוֹדְעוּן לְגַבֵּיהּ, וְלָא יִשְׁלְטוּ עֲלַיְיהוּ.

תָּא חֲזֵי, כָּל בְּנֵי נָשָׁא כֻּלְּהוּ עָבְרִין עַל יְדֵי דְמַלְאַךְ הַמָּוֶת, בַּר מֵהַאי דְּאַקְדִּימוּ לֵיהּ בְּנֵי נָשָׁא, עַד לָא יִמְטֵי זִמְנָא לְשַׁלְטָאָה בֵּיהּ וְלִיטוֹל רְשׁוּ. דְּהָא לָא שַׁלִּיט בְּבַר נָשׁ, עַד דְּנָטִיל רְשׁוּ.

וּבְגִין כָּךְ, אִית לֵיהּ דִּינָא לְשַׁלְטָאָה עַל הַהוּא אֲתַר.

לשון הקודש

הָיוּ יִשְׂרָאֵל תַּחַת שִׁלְטוֹנָהּ כַּמָּה פְּעָמִים וְכַמָּה שָׁנִים. וּמִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל עֲתִידִים אַחַר כָּךְ לִשְׁלֹט עָלֶיהָ, נִרְמָז לָהֶם כָּאן עֲגָלוֹת.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, רֶמֶז רָמַז יוֹסֵף לְיַעֲקֹב עַל עֶגְלָה עֲרוּפָה, שֶׁהֵרֵי בְּאוֹתוֹ פֶּרֶק נִפְרַד מִמֶּנּוּ. וּבֵאֲרוּהָ, עֶגְלָה עֲרוּפָה, שֶׁהִיא בָּאָה עַל שֶׁנִּמְצָא הָרוּג וְלֹא נוֹדָע מִי הָרַג אוֹתוֹ, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עַל הָאָרֶץ רוּחוֹת רָעוֹת שֶׁאֵינָן צְרִיכוֹת, נוֹתְנִים אֶת הָעֶגְלָה הַזּוֹ לְתִקּוּן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְוַדְּעוּ אֵלָיו וְלֹא יִשְׁלְטוּ עֲלֵיהֶם.

בֹּא רְאֵה, כָּל בְּנֵי הָאָדָם, כֻּלָּם עוֹבְרִים עַל יְדֵי מַלְאַךְ הַמָּוֶת, פְּרָט לָזֶה, שֶׁהִקְדִּימוּ אוֹתוֹ בְּנֵי אָדָם טֶרֶם הִגִּיעַ זְמַנּוֹ לִשְׁלֹט בּוֹ וְלִטֹּל רְשׁוּת, שֶׁהֵרֵי אֵין שׁוֹלֵט בָּאָדָם עַד שֶׁנּוֹטֵל רְשׁוּת.

וּמִשּׁוּם כָּךְ יֵשׁ לוֹ דִּין לִשְׁלֹט עַל אוֹתוֹ

כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (דברים כא) לֹא נוֹדַע מִי הִכָּהוּ. הָכִי נָמֵי אִית לֵיהּ דִּינָא דְּלָא אִתְיְדַע, בְּגִין לְקַטְרְגָא עַל הַהוּא אֲתַר. וְעַל דָּא, (דברים כא) וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִיא עֶגְלַת בָּקָר וְגוֹ'. בְּגִין לְאַעֲבָרָא דִּינֵיהּ דְּהַהוּא אֲתַר, וּלְאִתְתַּקָּנָא דְּלָא יִשְׁלוֹט בֵּיהּ מְקַטְרְגָא, וּלְאִשְׁתְּזָבָא מִנֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, יוֹסֵף כַּד אִתְפְּרַשׁ מֵאֲבוֹי, בְּלָא לְוָיָה, וּבְלָא אֲכִילָה אִשְׁתַּדַּר, וְהֲוָה מַה דְּהֲוָה. וְכַד אָמַר יַעֲקֹב, (בראשית לז) טָרוֹף טוֹרַף יוֹסֵף, אָמַר, כִּי אֵרֵד אֶל בְּנִי אָבֵל שְׁאוֹלָה, דְּאֲנָא גָּרִימְנָא לֵיהּ. וְתוּ, דַּהֲוֵינָא יָדַע דַּאֲחוֹי סַנְיָין לֵיהּ, וְשַׁדַּרְנָא לֵיהּ. וְרֶמֶז קָא רָמִיז לֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה, אִינּוּן עֲגָלוֹת עַל פִּי פַּרְעֹה שַׁדַּר לוֹן, דִּכְתִיב וַיִּתֵּן לָהֶם יוֹסֵף עֲגָלוֹת עַל פִּי פַּרְעֹה. אָמַר לֵיהּ, דִּיוּקָא דְּמִלָּה, דִּכְתִיב וְאַתָּה

לשון הקודש

מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֹא נוֹדַע מִי הִכָּהוּ. גַּם כָּךְ יֵשׁ לוֹ דִּין שֶׁלֹּא נוֹדַע כְּדֵי לְקַטְרֵג עַל אוֹתוֹ מָקוֹם, וְעַל כֵּן (דברים כא) וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִיא עֶגְלַת בָּקָר וְגוֹ', כְּדֵי לְהַעֲבִיר דִּינוֹ שֶׁל הַמָּקוֹם הַהוּא, וּלְהִתַּקֵּן שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בּוֹ הַמְקַטְרֵג וּלְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁנִּפְרַד יוֹסֵף מֵאָבִיו, בְּלִי לְוָיָה וּבְלִי אֲכִילָה נִשְׁלַח, וְהָיָה מַה שֶׁהָיָה, וּכְשֶׁאָמַר יַעֲקֹב (בראשית לז) טָרוֹף טֹרַף יוֹסֵף, אָמַר כִּי אֵרֵד אֶל בְּנִי אָבֵל שְׁאוֹלָה, שֶׁאֲנִי גָּרַמְתִּי לוֹ, וְעוֹד – שֶׁהָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁאֶחָיו שׂוֹנְאִים אוֹתוֹ וְשָׁלַחְתִּי אוֹתוֹ, וְרֶמֶז הוּא רָמַז לוֹ.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, אֶת אוֹתָם הָעֲגָלוֹת שָׁלַח אוֹתָם עַל פִּי פַּרְעֹה, שֶׁכָּתוּב וַיִּתֵּן לָהֶם יוֹסֵף עֲגָלוֹת עַל פִּי פַּרְעֹה. אָמַר לוֹ,

צְוֵיתָה זֹאת עֲשׂוּ. וְאַתָּה צְוֵיתָה דַיְיקָא, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בְּה"א, מַשְׁמַע דְּיוֹסֵף תָּבַע לוֹן, וּבְגִין כָּךְ וַיִּתֵּן לָהֶם יוֹסֵף עֲגָלוֹת עַל פִּי פַּרְעֹה. וְיַעֲקֹב לָא אִתְקַיַּים בְּמִלָּה, עַד דְּהָמָא לוֹן. דִּכְתִיב, וַיַּרְא אֶת הָעֲגָלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לָשֵׂאת אוֹתוֹ וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּקַדְמִיתָא וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב, וּלְבָתַר וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנִי חָי. אֶלָּא, בְּקַדְמִיתָא קָרֵי לֵיהּ אוֹרַיְיתָא יַעֲקֹב, בְּגִין שׁוּתָּפוּתָא, דְּאִשְׁתַּתְּפוּ שְׁכִינְתָּא בְּהַהוּא חֶרֶם, כַּד אִזְדַּבַּן יוֹסֵף. וְהַשְׁתָּא דִּשְׁכִינְתָּא סָלְקָא, כְּדֵין אִיהוּ, וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם, וְדָא הוּא רָזָא דִּשְׁכִינְתָּא. וּבָתַר דְּאִיהִי קָיְמָא בְּקִיּוּמָא, (בְּגִין) כְּדֵין דַּרְגָּא דִּלְעֵילָא, אִתְעַבַּר לְגַבָּהּ, דַּרְגָּא דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל. (נ"א כְּדֵין דַּרְגָּא דִּלְעֵילָא, אִתְעַר לְגַבָּהּ, וְאִיהוּ דַרְגָּא דְיִשְׂרָאֵל) מִכָּאן, דְּדַרְגָּא דִּלְעֵילָא

לשון הקודש

דִּיוּקוֹ שֶׁל דָּבָר, שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה צִוִּיתָה זֹאת עֲשׂוּ. וְאַתָּה צִוִּיתָה דַּוְקָא, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בְּהֵ"א, מַשְׁמָע שֶׁיּוֹסֵף בִּקֵּשׁ אוֹתָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיִּתֵּן לָהֶם יוֹסֵף עֲגָלוֹת עַל פִּי פַּרְעֹה, וְיַעֲקֹב לֹא עָמַד בַּדָּבָר עַד שֶׁרָאָה אוֹתָם, שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא אֶת הָעֲגָלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לָשֵׂאת אֹתוֹ וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בָּרִאשׁוֹנָה וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב, וְאַחַר כָּךְ וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנִי חָי. אֶלָּא בָּרִאשׁוֹנָה קָרְאָה לוֹ הַתּוֹרָה יַעֲקֹב, מִשּׁוּם הַשֻּׁתָּפוּת, שֶׁשִּׁתְּפוּ אֶת הַשְּׁכִינָה בְּאוֹתוֹ חֵרֶם כְּשֶׁנִּמְכַּר יוֹסֵף, וְעַכְשָׁו שֶׁשְּׁכִינָה עָלְתָה, אָז הִיא וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם, וְזֶה הוּא סוֹד הַשְּׁכִינָה. וְאַחַר שֶׁהִיא עֲמָדָה בְּקִיּוּם, (מִשּׁוּם) אָז הַדַּרְגָּה שֶׁלְּמַעְלָה עָבְרָה אֵלֶיהָ, הַדַּרְגָּה שֶׁהִיא יִשְׂרָאֵל. וְאָז הַדַּרְגָּה שֶׁלְּמַעְלָה הִתְעוֹרְרָה

לָא אִתְעַר לְעֵילָא, עַד דְּאִתְעַר בְּקַדְמִיתָא לְתַתָּא, דְּהָא הָכָא וַתְּחִי רוּחַ (דף ריא ע"א) יַעֲקֹב בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמַרְאֹת הַלַּיְלָה, בְּמַרְאַת כְּתִיב. תָּא חֲזֵי, וַיִּזְבַּח זְבָחִים לֵאלֹהֵי אָבִיו יִצְחָק, בְּקַדְמִיתָא. בְּגִין לְאַתְעָרָא שְׁמָאלָא בְּרָזָא דִּרְחִימוּ. וּכְדֵין וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמַרְאוֹת הַלַּיְלָה, בְּהַאי דַּרְגָּא דְּקָאֲמָרָן דְּאִיהִי מַרְאוֹת הַלַּיְלָה.

וַיֹּאמֶר אָנֹכִי הָאֵל אֱלֹהֵי אָבִיךָ, מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּסִטְרָא דְקִדּוּשָׁה דִלְעֵילָא, הָכִי הוּא. דְּהָא סִטְרָא דִמְסָאֲבָא, לָא אַדְכַּר שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכָל סְטָר דִּקְדוּשָׁה אִדְכַּר בִּשְׁמֵיהּ. אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְגוֹ', מִכָּאן, דִּשְׁכִינְתָּא נָחֲתַת עִמֵּיהּ בְּגָלוּתָא,

לשון הקודש

אֵלֶיהָ, וְזוֹהִי דַּרְגָּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל] מִכָּאן שֶׁהַדַּרְגָּה שֶׁלְּמַעְלָה לֹא מִתְעוֹרֶרֶת לְמַעְלָה עַד שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת בָּרִאשׁוֹנָה לְמַטָּה, שֶׁהֲרֵי כָּאן וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמַרְאֹת הַלַּיְלָה. בְּמַרְאַת כָּתוּב. בֹּא רְאֵה, וַיִּזְבַּח זְבָחִים לֵאלֹהֵי אָבִיו יִצְחָק, בָּרִאשׁוֹנָה, כְּדֵי לְהָעִיר אֶת הַשְּׂמֹאל בַּסּוֹד שֶׁל הָאַהֲבָה. וְאָז – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמַרְאֹת הַלַּיְלָה, בַּדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהִיא מַרְאוֹת הַלַּיְלָה.

וַיֹּאמֶר אָנֹכִי הָאֵל אֱלֹהֵי אָבִיךָ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁצַּד הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלְּמַעְלָה כָּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי צַד הַטֻּמְאָה לֹא מַזְכִּיר אֶת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכָל צַד הַקְּדֻשָּׁה נִזְכָּר בִּשְׁמוֹ. אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְגוֹ'. מִכָּאן שֶׁשְּׁכִינָה יָרְדָה עִמּוֹ

וּבְכָל אֲתַר דְּיִשְׂרָאֵל אִתְגָּלוּ, שְׁכִינְתָּא אִתְגָּלַת עִמְּהוֹן, וְהָא אוּקְמוּהָ.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה עֲגָלוֹת הֲווֹ. שִׁית. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (במדבר ו) שֵׁשׁ עֲגָלוֹת צָב. דָּבָר אַחֵר, שִׁיתִּין הֲווֹ, וְכֹלָּא רָזָא חָדָא. בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב בָּעֲגָלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף, וּלְבַסּוֹף אֲשֶׁר שָׁלַח פַּרְעֹה. אֶלָּא, כֻּלְּהוּ דְשַׁדַּר יוֹסֵף, הֲווֹ בְּחוּשְׁבָּנָא כְּדְקָא חָזֵי. וְאִינּוּן דְּשַׁדַּר פַּרְעֹה יַתִּיר מִנַּיְיהוּ, לָא הֲווֹ בְּרָזָא דָא, וְלָא הֲווֹ בְּחוּשְׁבָּנָא.

וְאִלֵּין וְאִלֵּין קָאָתוּ. בְּגִין כָּךְ, אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף, אֲשֶׁר שָׁלַח פַּרְעֹה. וְכַד יִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא מַה כְּתִיב, (ישעיה סו) וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַה' וְגו':

וַיֶּאֱסוֹר יוֹסֵף מֶרְכַּבְתּוֹ, רִבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל א) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין

לשון הקודש

בַּגָּלוּת, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל גָּלוּ – שְׁכִינָה גָּלְתָה עִמָּהֶם, וְהִנֵּה פֵּרְשׁוּהָ.

בֹּא רְאֵה, כַּמָּה עֲגָלוֹת הָיוּ? שֵׁשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ז) שֵׁשׁ עֲגָלוֹת צָב. דָּבָר אַחֵר, שִׁשִּׁים הָיוּ, וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד. בָּרִאשׁוֹנָה כָּתוּב בָּעֲגָלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף, וּלְבַסּוֹף – אֲשֶׁר שָׁלַח פַּרְעֹה. אֶלָּא כֻּלָּם שֶׁשָּׁלַח יוֹסֵף הָיוּ בַּחֶשְׁבּוֹן כָּרָאוּי, וְאוֹתָם שֶׁשָּׁלַח פַּרְעֹה יוֹתֵר מֵהֶם, לֹא הָיוּ בְּסוֹד זֶה וְלֹא הָיוּ בַּחֶשְׁבּוֹן.

וְאֵלֶּה וְאֵלֶּה בָּאוּ, מִשּׁוּם כָּךְ אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף, אֲשֶׁר שָׁלַח פַּרְעֹה. וּכְשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת מַה כָּתוּב? (ישעיה סו) וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַה' וְגו'.

וַיֶּאֱסֹר יוֹסֵף מֶרְכַּבְתּוֹ. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח

הַקְּרַח הַנּוֹרָא נָטוּי עַל רָאשֵׁיהֶם מִלְּמַעְלָה, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל תָּא חֲזֵי, אִית חַיָּה לְעֵילָא מִן חַיָּה, וְאִית חַיָּה קַדִּישָׁא דְקָיְימָא עַל רֵישׁ חֵיוָתָא.

וְאִית חַיָּה עִלָּאָה, לְעֵילָא עַל כָּל שְׁאַר חֵיוָתָא, וְהַאי (נ"א וְאִית) חַיָּה שָׁלְטָא עַל כֻּלְּהוּ. בְּגִין דְּכַד הַאי חֵיוָתָא יָהֲבָא וְנָהֲרָא לְכֻלְּהוּ, כְּדֵין כֻּלְּהוּ נָטְלִין לְמַטְלָנוֹי, וִיהִיבַת דָּא לְדָא, וְשָׁלְטָא דָא עַל דָּא.

וְאִית חֵיוָתָא לְעֵילָא עַל תַּתָּאֵי, עַל שְׁאַר חֵיוָתָא לְתַתָּא, וְכֻלְּהוּ אִתְּזָנוּ מִינָהּ, וְאַרְבַּע סִטְרֵי דְעַלְמָא רְשִׁימִין בָּהּ. אַנְפִּין נְהִירִין יְדִיעָן (דִּינִין) לְכָל סְטָר, וְאִיהִי שָׁלְטָא עַל אַרְבַּע סִטְרֵי. וְהָא אוּקְמוּהָ, דְּאִינּוּן תְּלַת לְסְטַר דָּא, וּתְלַת לְסְטַר דָּא, וְכֵן לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעַלְמָא.

לשון הקודש

וְאָמַר, (יחזקאל א) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא נָטוּי עַל רָאשֵׁיהֶם מִלְּמַעְלָה. הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּהוּ, אֲבָל בֹּא רְאֵה, יֵשׁ חַיָּה לְמַעְלָה מִן הַחַיָּה, וְיֵשׁ חַיָּה קְדוֹשָׁה שֶׁעוֹמֶדֶת עַל רֹאשׁ הַחַיּוֹת.

וְיֵשׁ חַיָּה עֶלְיוֹנָה לְמַעְלָה עַל כָּל שְׁאָר הַחַיּוֹת, וְזוֹ [וְיֵשׁ] הַחַיָּה שׁוֹלֶטֶת עַל כֻּלָּם, מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר הַחַיָּה הַזּוֹ נוֹתֶנֶת וּמְאִירָה לְכֻלָּם, אָז כֻּלָּן נוֹסְעוֹת לְמַסְעוֹתֵיהֶן וְנוֹתְנוֹת זוֹ לָזוֹ וְשׁוֹלְטוֹת זוֹ עַל זוֹ.

וְיֵשׁ חַיָּה לְמַעְלָה עַל הַתַּחְתּוֹנִים עַל שְׁאָר הַחַיּוֹת שֶׁלְּמַטָּה, וְכֻלָּם נִזּוֹנִים מִמֶּנָּה, וְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם רְשׁוּמִים בָּהּ, פָּנִים מְאִירוֹת יְדוּעוֹת [דִּינִים] לְכָל צַד, וְהִיא שׁוֹלֶטֶת עַל אַרְבָּעָה צְדָדִים, וְהִנֵּה פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ לְצַד זֶה וְשָׁלֹשׁ לְצַד זֶה, וְכֵן לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם.

וְאִית רָקִיעַ לְעֵילָא מִן רָקִיעַ, וְהַאי רָקִיעַ דְּשָׁלְטָא עֲלַיְיהוּ, כֻּלְּהוּ מִסְתַּכְּלָן לְגַבֵּיהּ. מַה כְּתִיב, (יחזקאל א) וְתַחַת הָרָקִיעַ כַּנְפֵיהֶם יְשָׁרוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ וְגו'. בְּגִין דְּכֻלְּהוּ שָׁלְטִין עַל מַה דְּאִתְפָּקְדוּ, וּשְׁלִיחוּ דְּקוּסְטָא דְקוּפְּטְרָא בְּהוּ.

וְאִינוּן לְכָל סְטָר תִּשְׁעָה, לְד' סִטְרִין דְּעַלְמָא, וְאִינוּן ל"ו בְּחוּשְׁבְּנָא. וְכַד מִתְחַבְּרָן כֻּלְּהוּ, אִתְעֲבִידוּ רְשִׁימָא חָדָא בְּרָזָא דִשְׁמָא חָדָא, בְּיִחוּדָא שְׁלִים כִּדְקָחָזֵי.

וְכַד מִתְתַּקְּנֵי לְגַבֵּי כָּרְסְיָא, מַה כְּתִיב. וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֶה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה, וְהָא אוֹקִימְנָא (נ"א דְיוּקְנָא) דְּהַאי אֶבֶן טָבָא בְּכָרְסְיָא דְקַיְּימָא עַל ד' קַיְּימִין, וְעַל הַהוּא

לשון הקודש

וְיֵשׁ רָקִיעַ לְמַעְלָה מִן הָרָקִיעַ, וְהָרָקִיעַ הַזֶּה שֶׁשּׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, כֻּלָּם מִסְתַּכְּלִים כְּלַפָּיו. מַה כָּתוּב? (יחזקאל א) וְתַחַת הָרָקִיעַ כַּנְפֵיהֶם יְשָׁרוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ וְגו', מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם שׁוֹלְטִים עַל מַה שֶׁנִּפְקְדוּ, וּשְׁלִיחוּת שֶׁל מִדַּת הַחֶבֶל בָּהֶם.

וְהֵם תִּשְׁעָה לְכָל צַד, לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְהֵם ל"ו בְּחֶשְׁבּוֹן. וּכְשֶׁכֻּלָּם מִתְחַבְּרִים, נַעֲשִׂים רִשּׁוּם אֶחָד, בְּסוֹד שֶׁל שֵׁם אֶחָד, בְּיִחוּד שָׁלֵם כָּרָאוּי.

וּכְשֶׁנִּתְקָנִים כְּלַפֵּי הַכִּסֵּא, מַה כָּתוּב? וּמִמַّעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, [דְּמוּת] שֶׁהָאֶבֶן הַטּוֹבָה הַזּוֹ בַּכִּסֵּא, שֶׁעוֹמֵד עַל אַרְבָּעָה עַמּוּדִים, וְעַל אוֹתוֹ

כָּרְסְיָא דִיוּקְנָא דְאָדָם, לְאִתְחַבְּרָא בֵּיהּ כְּחֲדָא, וּלְאִתְבָּרְכָא כְּדְקָא יָאוּת.

וְכַד אִיהִי מִתְתַּקְנָא לְגַבֵּיהּ דְּאָדָם, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא רְתִיכָא (נ"א קַדִּישָׁא, וּכְדֵין כֹּלָּא רְתִיכָא) חָדָא, לְהַאי אָדָם. כְּדֵין כְּתִיב, וַיֶּאֱסוֹר יוֹסֵף מֶרְכַּבְתּוֹ דָּא צַדִּיק. וַיַּעַל לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל אָבִיו גֹּשְׁנָה. לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל, דָּא רָזָא דְאָדָם. גֹּשְׁנָה, תִּקְרוּבְתָּא חָדָא, לְאִתְקְרָבָא כְּחֲדָא, בְּקָרְבָּנָא חָדָא וְיִחוּדָא חָדָא.

וַיֵּרָא אֵלָיו, דְּכַד אִתְחֲזֵי שִׁמְשָׁא בְּסִיהֲרָא, כְּדֵין נָהִיר סִיהֲרָא וְאַנְהִיר לְכֻלְּהוּ דִלְתַתָּא. וְכֵן כְּגַוְונָא דָא, כָּל זִמְנָא דִקְדוּשָׁה דִלְעֵילָא שָׁרָא עַל מַקְדְּשָׁא דִלְתַתָּא, אִתְנְהִיר בֵּי מַקְדְּשָׁא וְקָיְימָא בִּשְׁלִימוּתֵיהּ. וְכַד אִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ וְאִתְחָרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא, כְּדֵין, וַיֵּבְךְ עַל צַוָּארָיו עוֹד. דְּבָכוּן כֹּלָּא עַל מַקְדְּשָׁא דְאִתְחָרִיב.

לשון הקודש

הַכִּסֵּא דְּמוּת שֶׁל אָדָם, לְהִתְחַבֵּר בּוֹ יַחַד וּלְהִתְבָּרֵךְ כָּרָאוּי.

וּכְשֶׁהִיא נִתְקֶנֶת כְּלַפֵּי אָדָם, שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה מֶרְכָּבָה [נ"א קְדוֹשָׁה, וְאָז כָּל הַמֶּרְכָּבָה] אַחַת לָאָדָם הַזֶּה, אָז כָּתוּב: וַיֶּאֱסֹר יוֹסֵף מֶרְכַּבְתּוֹ – זֶה הַצַּדִּיק. וַיַּעַל לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל אָבִיו גֹּשְׁנָה. לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל – זֶה הַסּוֹד שֶׁל אָדָם. גֹּשְׁנָה – הִתְקָרְבוּת אַחַת, לְהִתְקָרֵב יַחַד בְּקָרְבָּן אֶחָד וְיִחוּד אֶחָד.

וַיֵּרָא אֵלָיו – שֶׁכְּשֶׁנִּרְאָה הַשֶּׁמֶשׁ עִם הַלְּבָנָה, אָז מְאִירָה הַלְּבָנָה, וּמְאִירָה לְכֻלָּם שֶׁלְּמַטָּה. וְכֵן כְּמוֹ זֶה, כָּל זְמַן שֶׁהַקְּדֻשָּׁה שֶׁלְּמַעְלָה שׁוֹרָה עַל הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַטָּה, מֵאִיר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעוֹמֵד בִּשְׁלֵמוּתוֹ. וּכְשֶׁמִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ וְנֶחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אָז וַיֵּבְךְ עַל צַוָּארָיו עוֹד, שֶׁכֻּלָּם

עוֹד, מָאי עוֹד. דָּא גָּלוּתָא בַּתְרָאָה.

כְּדֵין כֵּיוָן דְּחָמָא יַעֲקֹב וְאִסְתַּכַּל דְּהָא תִּקּוּנָא דִלְתַתָּא אִשְׁתַּכְלַל כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, כְּדֵין אָמַר אָמוּתָה הַפָּעַם וְגו'. כִּי עוֹדְךָ חָי, דְּאִתְקַיְּימַת בְּרָזָא דִבְרִית קַדִּישָׁא, (דף ריא ע"ב) דְּאִקְרֵי חַי הָעוֹלָמִים, וּכְגִין כָּךְ כִּי עוֹדְךָ חָי. וְעַל דָּא בְּקַדְמִיתָא אָמַר, רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנִי חָי, דְּאִצְטְרִיךְ לְמֵיקַם בְּרָזָא דְחַי, וְהָא אִתְּמַר.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת פַּרְעֹה, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, פַּרְעֹה אַף עַל גַּב דְּאוּקְמוּהָ בְּרָזָא אוֹחֲרָא, סָמֶךְ דְּקָא סַמְכִינָן בְּעַלְמָא.

אֲבָל תָּא חֲזֵי, (שיר השירים א) לְסוּסָתִי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה דְּמִיתִיךְ רַעְיָתִי, תָּא חֲזֵי, אִית רְתִיכִין לִשְׂמָאלָא בְּרָזָא דְסִטְרָא אַחֲרָא, וְאִית רְתִיכִין לִימִינָא

לשון הקודש

בָּכוּ עַל הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנֶּחֱרַב. עוֹד, מַה זֶּה עוֹד? זוֹ הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה.

אָז כֵּיוָן שֶׁרָאָה יַעֲקֹב וְהִסְתַּכֵּל שֶׁהִנֵּה הַתִּקּוּן שֶׁלְּמַטָּה נִתְקַן כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, אָז אָמַר אָמוּתָה הַפָּעַם וְגו'. כִּי עוֹדְךָ חָי, שֶׁהִתְקַיֵּמְתָּ בַּסּוֹד שֶׁל הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא חַי הָעוֹלָמִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ כִּי עוֹדְךָ חָי. וְעַל כֵּן בָּרִאשׁוֹנָה אָמַר, רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנִי חָי, שֶׁצָּרִיךְ לַעֲמֹד בַּסּוֹד שֶׁל חַי, וְהִנֵּה נִתְבָּאֵר.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת פַּרְעֹה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, פַּרְעֹה, אַף עַל גַּב שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בְּסוֹד אַחֵר, סָמֶךְ שֶׁסּוֹמְכִים בָּעוֹלָם.

אֲבָל בֹּא רְאֵה, (שיר א) לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה דְּמִיתִיךְ רַעְיָתִי. בֹּא רְאֵה, יֵשׁ

בְּרָזָא דִלְעֵילָא דִקְדוּשָׁה, וְאִלֵּין לָקָבֵל אִלֵּין. אִלֵּין דְּרַחֲמֵי וְאִלֵּין דְּדִינָא.

וְכַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבַד דִּינָא בְּמִצְרָאֵי, כָּל דִּינָא דְעָבִיד, כְּהַהוּא גַּוְונָא דְאִינוּן רְתִיכִין מַמָּשׁ, וּכְגַוְונָא דִילֵיהּ דְּהַהוּא סִטְרָא מַמָּשׁ. מַה הַהוּא סִטְרָא (מַמָּשׁ) קָטִיל וְאַפִּיק נִשְׁמָתִין, אוֹף קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד כְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ. דִּכְתִיב, (שמות יג) וַיַּהֲרֹג ה' כָּל בְּכוֹר, וְכֵן כֻּלָּא בְּמִצְרָיִם, כְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ. וּבְגִין כָּךְ דִּמִיתִיךְ רַעְיָתִי, כְּגַוְונָא דִילָהּ מַמָּשׁ לְקָטְלָא. דִּכְתִיב, כִּי אֲנִי ה' אֶנִי הוּא וְלֹא אַחֵר. וּלְזִמְנָא דְאָתֵי מַה כְּתִיב, (ישעיה סג) מִי זֶה בָא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד.

לשון הקודש

מֶרְכָּבוֹת לִשְׂמֹאל בַּסּוֹד שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, וְיֵשׁ מֶרְכָּבוֹת לְיָמִין בַּסּוֹד שֶׁל לְמַעְלָה שֶׁל קְדֻשָּׁה, וְאֵלֶּה כְּנֶגֶד אֵלֶּה. אֵלֶּה שֶׁל רַחֲמִים, וְאֵלֶּה שֶׁל דִּין.

וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה דִּין בְּמִצְרַיִם, כָּל הַדִּין שֶׁעָשָׂה, בְּאוֹתָהּ צוּרָה, שֶׁהֵם הַמֶּרְכָּבוֹת מַמָּשׁ, וּכְמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד מַמָּשׁ. מָה אוֹתוֹ הַצַּד [מַמָּשׁ] הוֹרֵג וּמוֹצִיא נְשָׁמוֹת, כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה כְּאוֹתָהּ צוּרָה מַמָּשׁ, שֶׁכָּתוּב (שמות יג) וַיַּהֲרֹג ה' כָּל בְּכוֹר, וְכֵן בְּכָל מִצְרַיִם בְּאוֹתָהּ צוּרָה מַמָּשׁ. וּמִשּׁוּם כָּךְ דִּמִיתִיךְ רַעְיָתִי, כְּמוֹ שֶׁלָּהּ מַמָּשׁ לַהֲרֹג, שֶׁכָּתוּב כִּי אֲנִי ה' אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר. וְלֶעָתִיד לָבֹא מַה כָּתוּב? (ישעיה סג) מִי זֶה בָא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה וְגוֹ'

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב. וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ

וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ, אַחְסָנַת עָלְמִין. וְיֵאָחֲזוּ בָהּ, דְּהָא לְהוֹן אִתְחֲזֵי, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ. (ד"א ל"ג אָמַר רִבִּי יוֹסֵי) **וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד, וַדַּאי, דְּהָא צַעֲרָא לָא שָׁרַאת בְּהוּ, וְקָיְימֵי בְּתַפְנוּקֵי עַלְמָא, וּבְגִין כָּךְ וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:**

פָּרָשַׁת וַיְחִי

(אמרו המגיהים מתוך הלשון ניכר שאינו מספר הזוהר (עד ויחי יעקב. רִבִּי חייא פתח וכו' בדף רט"ו ע"א) (והאור ניכר מתוך החושך. ולדעתינו כי הוא ממדרש הנעלם ובלשון הקודש היה. והמתחכמים להתהלל שנו שפת אמת והפסידו כונת והבנת המאמר כי לא ידעו ולא הבינו לעשות הלשון על מתכונתו והנה יהיה בעיני כל מעיין כדברי הספר החתום וכבר היינו משמיטין אותו כי בהעתקה שבא מצפת תוב"ב לא מצאנו אותו. אלא מפני הרואים שלא יתפארו עלינו לאמר כי מלאכתנו חסרה הדפסנו אותו כאשר הוא ואין כח בידינו לתקן את אשר עותו)

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְגו'. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, לְבָא חָמָא בִּנְבוּאָה, בְּמִצְרָיִם, דִּיהוֹן בְּנוֹהִי בְּכַמָּה גַלָּוָון, עַד הָכָא וְעַד עִדָּנָא דְקֵץ מְשִׁיחָא. וְלָא מָטָא לִנְבוּאָה דְוַיְחִי אֶלָּא בְּמִצְרָיִם.

לשון הקודש

מְאֹד. וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ – יְרֻשַּׁת עוֹלָמִים. וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ – שֶׁהֲרֵי לָהֶם רְאוּיָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ. [אָמַר רַבִּי יוֹסֵי] וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד, וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי הַצַּעַר לֹא שָׁרָה בָהֶם וְעָמְדוּ בְּתַפְנוּקֵי הָעוֹלָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת וַיְחִי יַעֲקֹב

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְגו'. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַלֵּב רוֹאֶה בַּנְּבוּאָה, בְּמִצְרַיִם, שֶׁיִּהְיוּ בָנָיו בְּכַמָּה גָלֻיּוֹת, עַד כָּאן, וְעַד עִדָּן שֶׁל קֵץ הַמָּשִׁיחַ. וְלֹא הִגִּיעָה לַנְּבוּאָה שֶׁל וַיְחִי אֶלָּא בְּמִצְרַיִם, וְהִיא הַנְּבוּאָה הַמְעֻלָּה

וְהִיא נְבוּאָתָא מַעֲלַיְיתָא, מִדְּאִתְנַבִּיאוּ (ד"א לָא אִתְנַבִּיאוּ) דְּכַוָּותָה, וְלָא מָטָא לְהוּ שׁוּם אִינִישׁ מִן בְּנֵי נְבִיאָה, אֶלָּא הוּא וּמֹשֶׁה. בְּמֹשֶׁה כְּתִיב, (שמות לג) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי. בְּיַעֲקֹב כְּתִיב, וַיְחִי יַעֲקֹב. וַיְחִי, נְבוּאָתָה דְּנַחֲתָא מֵאַסְפַּקְלַרְיָאה (מְאִירָתָא) דְּנַהֲרָא.

בָּעֵי לְמֵימַר (חַפֵּץ הַהוּא הָוָה בְּעֵינוֹהִי) נְבוּאָן דְּגָלוּתָא דְּעַרְעָן לִבְנוֹהִי בְּאַרְעָא דִכְנָעַן וּבְכָל אַרְעָא דְּאִתּוֹתַב בָּהּ. מֵאַרְעָא דְּמִצְרָיִם הָוָה תְּבִיר לְבֵיהּ. דִּכְתִיב, (בראשית מב) כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם.

וְעַל דָּא מָטָא, וַיְחִי יַעֲקֹב בְּמִצְרָיִם, וְלָא הָוָה חַדֵּי. כִּי בְּאַרְעָא (דף ריב ע"א) הַהִיא סְפֵיקָן דְּעַמִּין, סַפִּרִין דְּכוּרְסֵי יְקָרָא. וְלָא מָטָא לְהוֹן שׁוּם אֵינִישׁ, לָא מִן עִלָּאָה וְלָא מִן תַּתָּאָה, אֶלָּא ח"י. וְרָזָא דָא, כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי. כַּמָּה הוּא רָזָא עִלָּאָה

לשון הקודש

מִשֶּׁהִתְנַבְּאוּ [שֶׁלֹּא הִתְנַבְּאוּ] כְּמוֹתָהּ וְלֹא הִגִּיעָה לְשׁוּם אִישׁ מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים, אֶלָּא הוּא וּמֹשֶׁה. בְּמֹשֶׁה כָּתוּב (שמות לג) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי. בְּיַעֲקֹב כָּתוּב וַיְחִי יַעֲקֹב. וַיְחִי, נְבוּאָה שֶׁיָּרְדָה מֵהָאַסְפַּקְלַרְיָה [מְאִירָה] הַמְּאִירָה.

רָצָה לוֹמַר, [חֵפֶץ הַהוּא הָיָה בְּעֵינָיו] נְבוּאַת הַגָּלוּת שֶׁתִּקְרֶה לְבָנָיו בְּאֶרֶץ כְּנַעַן וּבְכָל אֶרֶץ הִתְיַשֵּׁב בָּהּ, מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הָיָה שָׁבוּר לִבּוֹ, שֶׁכָּתוּב כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרַיִם. **וְעַל** כֵּן הִגִּיעַ וַיְחִי יַעֲקֹב בְּמִצְרַיִם, וְלֹא הָיָה שָׂמֵחַ, כִּי בָּאֶרֶץ הַהִיא קִשְׁרָם שֶׁל הָעַמִּים, סַפִּירִים שֶׁל כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְלֹא הִגִּיעַ לָהֶם שׁוּם אִישׁ, לֹא מֵהָעֶלְיוֹנִים וְלֹא מִן הַתַּחְתּוֹנִים, אֶלָּא ח"י, וְסוֹד זֶה – כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי. כַּמָּה הוּא סוֹד עֶלְיוֹן

בְּדָא קְרָא, וְאֲנַן חַבְרַיָּיא תְּמֵיהִין עֲלַיְיהוּ, עַל וַיְחִי דְּדָכִיר עִמֵּיהּ יַעֲקֹב. הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר קַמֵּי יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל מִנַּיִן, דִּכְתִיב, (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית וְגו'. (שמות ד) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל. רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, וְכִי לָא אָמַר קְרָא, (בראשית כה) וַיִּמְכֹּר אֶת בְּכֹרָתוֹ לְיַעֲקֹב.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּהָ, בְּעִידְנָא דְּהֲווּ יִשְׂרָאֵל קְשִׁיטִין וְזַכָּאִין וְעָבְדִין זְכוּ, וְלָא הֲווּ רְתִיתִין יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא יַעֲקֹב לְחוּדֵיהּ. בְּדִין טָבָאן דְּעָבְדִין, הָוָה לְמֶעְבַּד לְהוּ טָבָאן סַגִּיאִין דָּא בְדָא.

מִדְּחָבוּ, וְאִתְגְּלִיאוּ עַל חוֹבֵיהוֹן, וְעַל עוֹבָדֵיהוֹן בִּישִׁין, לָא הֲווּ סָבְלִין יָתֵיהּ, דְּלָא יֶהֱוֵיָן לְעַלְמָא, בְּקוּשְׁטָא עַל חוֹבֵיהוֹן. וְעַל דָּא אָתֵי מְכִילְתָּא דְּרַחֲמֵי וְדִינָא לְחוּד, יִשְׂרָאֵל, וְיַהֲבִית יַתְהוֹן בְּאַרְעָא

לשון הקודש

בַּפָּסוּק הַזֶּה, וְאָנוּ הַחֲבֵרִים תְּמֵהִים עֲלֵיהֶם, עַל וַיְחִי שֶׁמַּזְכִּיר עִמּוֹ יַעֲקֹב, הָיָה לוֹ לוֹמַר לְפָנָיו יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל מִנַּיִן? שֶׁכָּתוּב (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית וְגו'. (שמות ד) בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, וְכִי לֹא אָמַר הַכָּתוּב (בראשית כה) וַיִּמְכֹּר אֶת בְּכֹרָתוֹ לְיַעֲקֹב?

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו, בִּזְמַן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל אֲמִתִּיִּים וְצַדִּיקִים וְעוֹשִׂים זְכֻיּוֹת וְלֹא הָיוּ פּוֹחֲדִים יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא יַעֲקֹב לְבַדּוֹ. מִשּׁוּם הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשׂוּ הָיָה לַעֲשׂוֹת לָהֶם טוֹבוֹת רַבּוֹת זֶה בָּזֶה.

מִשֶּׁחָטְאוּ וְהֻגְלוּ עַל חֲטָאֵיהֶם וְעַל מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים, לֹא הָיוּ סוֹבְלִים אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִשָּׁאֲרוּ בָּעוֹלָם בֶּאֱמֶת עַל חֲטָאֵיהֶם, וְעַל זֶה בָּאָה מִדַּת הָרַחֲמִים וְהַדִּין לְחוּד, יִשְׂרָאֵל, וְנָתְנָה אוֹתָם בְּאֶרֶץ גָּלוּתָם. יָפֶה

גָּלוּתְהוֹן. יָאוֹת בָּעֵי בְּרִי, אֲבָל אִינִישׁ מִסְתַּכֵּל וְיִנְדַּע יָתֵיהּ, יַעֲקֹב דְּמִתְלַף עִם וַיְחִי, קֹדֶשׁ. וְעַל דְּנָא רָזָא אַמְרִין, יַעֲקֹב בָּחַר יָתֵיהּ סַפִּירָא בְּכוּרְסֵי יְקָרָא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה נז) וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים. לֵב נִדְכָּאִים, דָּא יַעֲקֹב. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, תְּחוֹת מִן דַּרְגָּא נְחִיתַת עֲלוֹהִי נְבִיאִין בִּרְכָאן בְּמִצְרָיִם. תָּנָא אָמַר רִבִּי אַבָּא, לִבָּא חָמָא, דְּיַעֲקֹב דְּהֲוָה בְּמִצְרָיִם לֵית נְבוּאָתֵיהּ מַעֲלִיוּתָא. (ס"א דְאַרְעָא סַגִּיאָה) אַרְעָא סַגִּיאָה.

תָּא חֲזֵי, לָא זָכֵי לְבָרֵךְ לְחַד מִבְּנוֹהִי, וְלָא הֲוָה בִּידֵיהּ רוּחָא לְבָרֵךְ אֶלָּא בְּמִצְרָיִם, כַּד בָּרִיךְ יַתְהוֹן כָּל חַד וְחַד בְּרָזָא. וְרָזָא (בראשית מב) וַיַּרְא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִתְרָאוּ. תָּא חֲזֵי, דְּלָא אִתְיְהִיבַת נְבוּאָתָא, אֶלָּא

לשון הקודש

שָׁאַלְתָּ, בְּנִי, אֲבָל אִישׁ הַמִּסְתַּכֵּל וְיוֹדֵעַ אוֹתוֹ, יַעֲקֹב הַמְחֻבָּר עִם וַיְחִי הוּא קֹדֶשׁ, וְעַל סוֹד זֶה אוֹמְרִים, יַעֲקֹב בָּחַר אוֹתוֹ לִהְיוֹת סַפִּיר בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה נז) וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים. לֵב נִדְכָּאִים – זֶה יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, תַּחַת מֵהַדַּרְגָּה יָרְדָה עָלָיו נְבוּאוֹת וּבְרָכוֹת בְּמִצְרַיִם. שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי אַבָּא, הַלֵּב רוֹאֶה, שֶׁהָיָה יַעֲקֹב בְּמִצְרַיִם אֵין נְבוּאָתוֹ מְעֻלָּה. [וְשֶׁהָאָרֶץ שְׁנוּאָה]. אֶרֶץ גְּדוֹלָה.

בָּא רְאֵה, לֹא זָכָה לְבָרֵךְ אֶת אֶחָד מִבָּנָיו וְלֹא הָיְתָה בְּיָדוֹ רוּחַ לְבָרֵךְ אֶלָּא בְּמִצְרַיִם, כְּשֶׁבֵּרֵךְ אוֹתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּסוֹד, וְסוֹד – (בראשית מב) וַיַּרְא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרַיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִתְרָאוּ בָּא רְאֵה שֶׁלֹּא נִתְּנָה הַנְּבוּאָה

לִתְבִירֵי לִבָּא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (בראשית מב) רְדוּ שָׁמָּה וְשִׁבְרוּ לָנוּ מִשָּׁם וְנִחְיֶה וְלֹא נָמוּת.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, תְּחוֹת כָּרְסֵי יְקָרָא קַדִּישָׁא, יַעֲקֹב סַפִּיר, דְּאִיהִי מְכִילְתָּא דְדִינָא לְסִטְרֵיהּ, אָתָא אָמַר, (בראשית לב) לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעִם אֲנָשִׁים וַתּוּכָל. אַתְּ מַשְׁכַּח דְּיַעֲקֹב חָזָא לְסִטְרֵיהּ מְכִילְתָּא דְדִינָא, וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל וְגוֹ', וְרָזָא דְמִלָּה (ירמיה ו) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כַּד אִתְגְּלִיאוּ מִן יְרוּשָׁלֵם, וְאַעֲדִיאוּ תְּדִירָא, וְסָאִיב מְסַנְאָה יַת הֵיכָלָא. בְּעִדָּנָא הַהִיא לָא סוֹבְלַת מַלְכוּתָא לְיִשְׂרָאֵל עַל חוֹבֵיהוֹן, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּהִיא מִתְּרֵי גִיסָא, רַחֲמֵי וְדִינָא.

לשון הקודש

אֶלָּא לִשְׁבוּרֵי הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רְדוּ שָׁמָּה וְשִׁבְרוּ לָנוּ מִשָּׁם וְנִחְיֶה וְלֹא נָמוּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, תַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד הַקָּדוֹשׁ, יַעֲקֹב סַפִּיר, שֶׁהִיא מִדַּת הַדִּין לְצִדּוֹ. בָּא וְאָמַר, (שם לב) לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעִם אֲנָשִׁים וַתּוּכָל. אַתָּה מוֹצֵא שֶׁיַּעֲקֹב רָאָה לְצִדּוֹ מִדַּת הַדִּין. וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל וְגוֹ', וְסוֹד הַדָּבָר – (ירמיה ו) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כְּשֶׁהֶגְלוּ מִירוּשָׁלַיִם וְהוּסַר הַתָּמִיד, וְטִמֵּא הַשּׂוֹנֵא אֶת הַהֵיכָל, בַּזְּמַן הַהוּא לֹא סָבְלָה הַמַּלְכוּת אֶת יִשְׂרָאֵל מִשּׁוּם חֲטָאֵיהֶם, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מִשְּׁנֵי צְדָדִים – רַחֲמִים וְדִין.

וּמִלָּה דְּלֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל, כַּד אִתְפְּרִישׁ בִּסְבִירֵיהּ. יִשְׂרָאֵל יַעֲקֹב עִלָּאָה דָּא מִן דָּא, וּבְגִינֵיהוֹן הָוָה חוּטְרָא דְּמֹשֶׁה גְּלִיפָּא מִתְּרֵין סִטְרוֹי מִשְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא, חַד רַחֲמֵי בְּדִינָא, וְחַד דִּינָא בְּדִינָא.

וְרָזָא (במדבר כג) לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל, מִדַּאֲנַן בְּגָלוּתָא, דְּחִיקָן בֵּין שָׂנְאֵי, וְאִסְתַּלִּיקַת מַטְרוֹנִיתָא מִן מַלְכָּא, וְאִתְרְחִיקַת מִנֵּיהּ, הוּא יַשְׁרֵי שְׁכִינְתָּא בֵּינָנָא וְיִפְרְקִינָנָא. וְרָזָא (ישעיה מד) כֹּה אָמַר ה' מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ ה' צְבָאוֹת. וַיְחִי חָי, (ישעיה סו) כֹּה אָמַר ה' הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי.

בִּנְיָן עִלָּאָה, שְׁתֵּי"י רַגְלַי חָי, לי' רַבָּתָא, י' לְח' זְעֵירְתָּא, ח' לְתיו, וי' לְו', ו' לְד', הָדָא הוּא דְּנָפִיק מֵעִלָּאָה. תְּחוֹת כָּרְסֵיהּ יְקָרָא, מֵאֶבֶן טָבָא

לשון הקודש

וְהַמִּלָּה שֶׁל לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל, כַּאֲשֶׁר מִתְבָּאֵר בִּסְבָרָא. יִשְׂרָאֵל וְיַעֲקֹב – זֶה עֶלְיוֹן מִזֶּה, וּבִגְלָלָם הָיָה מַטֵּה מֹשֶׁה חָקוּק מִשְּׁנֵי צִדָּדָיו מִשְּׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ, אֶחָד רַחֲמִים בְּדִין, וְאֶחָד דִּין בְּדִין.

וְסוֹד (במדבר כג) לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל – מִשֶּׁאָנוּ בַּגָּלוּת דְּחוּקִים בֵּין שׂוֹנְאִים, וְהִסְתַּלְּקָה הַמַּלְכָּה מִן הַמֶּלֶךְ וְהִתְרַחֲקָה מִמֶּנּוּ, הוּא יַשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ בֵּינֵינוּ וְיִגְאָלֵנוּ, וְהַסּוֹד שֶׁל (ישעיה מד) כֹּה אָמַר ה' מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ ה' צְבָאוֹת. וַיְחִי חַי, כֹּה אָמַר ה' הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי.

בִּבְנָיָן הָעֶלְיוֹן שְׁתֵּי"י רַגְלַיִם חַי, לְי' גְּדוֹלָה י' לְח' קְטַנָּה, ח' לְתָי"ו, וְי' לְו', ו'

בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם. הַיְינוּ דִּכְתִיב, (ישעיה יט) וְנָגַף ה' אֶת מִצְרָיִם וְגוֹ', ב' פְּרִישָׁא. (ישעיה כו) כִּי טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ

א' בְּגִין פְּרִישָׁא.

וּבְגִין דָּא מִתְחַלַּף כְּחֲדָא, ב' פְּרִישָׁא גָּלוּתָא, א' פְּרִישָׁא קַדְמַיְיתָא. תָּא חֲזֵי, מָאי דִּכְתִיב, (ישעיה ב) בֵּית יַעֲקֹב לְכוּ וְנֵלְכָה בְּאוֹר ה', בְּגָלוּתָא, אַתְוָון דְּאִתְגְּזַר עֲלֵיהוֹן, עַל חוֹבֵיהוֹן, בְּקוּשְׁטָא בְּדִינָא הֲווֹ, בְּאוֹרַיְיתָא תַּקַּנְתָּא, וְתִפְּקוּן מִן חַמְרָא טִינָא, דְּהִיא גָּלוּתָא, וְתַהֲכוּ לְנַהֲרָא דַיְיָ.

א' רְצוֹנוֹ לוֹמַר בָּאֶרֶץ, אִתְצַפֵּי אָתָא בְּתִיגְנָא דְּסִיפְרָא דְאוֹרַיְיתָא. וְאֲנָא אִתְפַּלַּג בָּאֶרֶץ, בָּאֶרֶץ אַתְּ מַשְׁכַּח בְּתִיגְנָא דְּסִפְרָא דְאוֹרַיְיתָא, ר"ץ מִתְלַפִּין כְּחֲדָא גָּלוּתָא. מָאי גָּלוּתָא דְּמִצְרָאֵי. אַרְבַּע (דף ריב ע"ב) מְאָה שְׁנִין הֲוָה אָמַר לְאַבְרָהָם, דְּיֵהֵא גָּלוּתָא לְבָנוֹהִי

לשון הקודש

לֵד', זֶה מַה שֶּׁיּוֹצֵא מֵהָעֶלְיוֹן. תַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד מֵאֵבֶן טוֹבָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, הַיְינוּ מַה שֶּׁכָּתוּב וְנָגַף ה' אֶת מִצְרַיִם וְגוֹ', שְׁתֵּי חֲלֻקּוֹת. כִּי טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ – מִשּׁוּם חֲלֻקָּה אַחַת.

וְלָכֵן מִתְחַלְּפִים כְּאֶחָד. ב' הַפְּרוּשׁ עַל הַגָּלוּת, א' הַפְּרוּשׁ הָרִאשׁוֹן. בֹּא רְאֵה מַה שֶּׁכָּתוּב, בֵּית יַעֲקֹב לְכוּ וְנֵלְכָה בְּאוֹר ה', בַּגָּלוּת, הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּגְזַר עֲלֵיהֶן עַל חֲטָאֵיהֶם, בֶּאֱמֶת בְּדִין הָיוּ. בַּתּוֹרָה יֵשׁ תַּקָּנָה, וְתֵצְאוּ מֵחֹמֶר הַטִּיט, שֶׁהִיא גָּלוּת, וְתֵלְכוּ לְאוֹר ה'.

א', רְצוֹנוֹ לוֹמַר בָּאֶרֶץ, נִרְאֵית בָּאָה בִּגְזֵרַת סֵפֶר הַתּוֹרָה, וְהֵם מִתְחַלְּקִים בָּאֶרֶץ בָּאֶרֶץ אַתָּה מוֹצֵא בִּגְזֵרַת סֵפֶר הַתּוֹרָה, ר"ץ מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד גָּלוּת. מַהִי גָּלוּת מִצְרַיִם? אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה הָיָה אוֹמֵר לְאַבְרָהָם שֶׁתִּהְיֶה גָּלוּת לְבָנָיו

בְּמִצְרָאֵי, וְכִי הֲוֵית מָנֵיתָא יַתְהוֹן, מָאתָן וְתִשְׁעִין שְׁנִין הֲווֹ.

תָּא חֲזֵי, וַיָּמָת יוֹסֵף בֶּן מֵאָה וְעֶשֶׂר שָׁנִים. רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה ו) הִנֵּה הָעַלְמָה הָרָה וְיוֹלֶדֶת בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ עִמָּנוּאֵל, עִדּוּי וְלֵידָה, דְּאִתְמְלֵי לְגַלְוָואן וְעָקְתָן סַגִּיאִין וְעִידָן בִּישִׁין. וְאַף עַל גַּב דִּיהוּ בְּאִלֵּין, מַטְרוּנִיתָא אִזְדַּעְזַעַת וְאִתְרַחֲקַת מִן בַּעֲלָהּ, תְּהֵא עִמָּנָא בְּגָלוּתָא, בֶּן מֵאָה וְעֶשֶׂר הָוָה גְּלוּפָא דְּאִתּוֹסַף, יִתְרְעֵי לְמֵימַר וְהָוָה עָבַר מִן גָּלוּתָא מֵאָה וְעֶשֶׂר שְׁנִין, וּמָאתָן וְתִשְׁעִין, הֲוֵי אַרְבַּע מְאָה שְׁנִין, וְלָא אִתְמְנֵי גָּלוּתָא דְּיַעֲקֹב, אֶלָּא מִדִּמִּית יוֹסֵף.

וַיְחִי יְמֵי יַעֲקֹב שְׁנֵי חַיָּיו שֶׁבַע שָׁנִים וְאַרְבָּעִים וּמְאַת שָׁנָה, הָכָא רָזָא בְּגָלוּתָא בְּמִנְיָינָא, תַּקּוּנְתָּא יְהוֹן בְּנַיָּיא דְּאִתְגַּלְיָין בְּמִכִּילָתָא דְּדִינָא תְּלָתָא גַּלָּוָון.

לשון הקודש

בְּמִצְרַיִם, וּכְשֶׁהָיִיתָ מוֹנֶה אוֹתָם, מָאתַיִם וְתִשְׁעִים שָׁנִים הָיוּ.

בֹּא רְאֵה, וַיָּמָת יוֹסֵף בֶּן מֵאָה וְעֶשֶׂר שָׁנִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה ז) הִנֵּה הָעַלְמָה הָרָה וְיֹלֶדֶת בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ עִמָּנוּאֵל. הֵרָיוֹן וְלֵדָה, שֶׁנִּתְמַלְּאוּ לְגָלְיוֹת וּלְצָרוֹת רַבּוֹת וְעִדָּנִים רָעִים. וְאַף עַל גַּב שֶׁיִּהְיֶה עִמָּנוּ, הַמַּלְכָּה מִזְּדַעְזַעַת וּמִתְרַחֶקֶת מִבַּעְלָהּ, תִּהְיֶה עִמָּנוּ בַּגָּלוּת, בֶּן מֵאָה וְעֶשֶׂר הָיְתָה הַחֲקִיקָה שֶׁנּוֹסְפָה. יִרְצֶה לוֹמַר שֶׁהָיָה עוֹבֵר מִן הַגָּלוּת מֵאָה וְעֶשֶׂר שָׁנִים וּמָאתַיִם וְתִשְׁעִים, וְיִהְיוּ אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה. וְלֹא נִמְנֵית גָּלוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אֶלָּא מִשֶּׁמֵּת יוֹסֵף.

וַיְחִי יְמֵי יַעֲקֹב שְׁנֵי חַיָּיו שֶׁבַע שָׁנִים וְאַרְבָּעִים וּמְאַת שָׁנָה. כָּאן סוֹד בַּגָּלוּת

קַדְמָאָה דְּמִצְרָאֵי, דְּאִתְמְתַל בִּשְׁבַע שְׁנִין. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ב) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת וְגוֹ'.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר מֵהָכָא, (ירמיה לא) מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ וְגוֹ'. הָכָא רָזָא בְּגָלוּתָא תַּקַּנְתָּא יְהוֹן בְּנוֹהִי דְּיִשְׂרָאֵל. מִשְּׁתְּרֵי גַּלְיָיא וְיִתְרְעֵי לְמֵימַר, יְהוֹן בְּנָיָא קַדִּישָׁא דְּאִתְגַּלְוָון עַל חוֹבֵיהוֹן בְּדִינָא, שְׁנִין סַגִּיאִין יְהֵא. (ויקרא כו) שֶׁבַע כְּחַטֹּאתֵיכֶם, (בראשית ד) כִּי שִׁבְעָתַיִם יוּקַם קָיִן, בְּגָלוּתָא קַדְמָאָה דְּמִצְרָאֵי, דְּהִיא זְעֵירָא.

תִּנְיָינָא, גָּלוּתָא דְשׁוֹפְטִים, דְּאִתְמְתַל לְאַרְבָּעִים שְׁנִין, בִּשְׁבַע דְּאִינְהוּ סַגִּיאֵי מִנֵּיהּ. תְּלִיתָאֵי, גָּלוּתָא דַאֲנַן בֵּיהּ אֲרִיכָא, דְּאִתְמְתַל לִמְאָה שְׁנִין, לְאַרְבְּעִין וְהַיְינוּ דְּגָלֵי עִלָּאָה דְּאָמַר (דניאל יב) וּמֵעֵת

לשון הקודש

בְּמִנְיָן, תִּקּוּנֵי הַגָּלֻיּוֹת שֶׁיִּהְיוּ הַבָּנִים בְּמִדַּת הַדִּין שָׁלֹשׁ גָּלֻיּוֹת. רִאשׁוֹנָה שֶׁל מִצְרַיִם, שֶׁנִּמְשַׁל בְּשֶׁבַע שָׁנִים. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (שיר ב) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת וְגוֹ'.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, מִכָּאן (ירמיה לא) מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ וְגוֹ'. כָּאן סוֹד הַגָּלוּת, הַתַּקָּנָה שֶׁיִּהְיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְשֻׁחְרָרִים מִגָּלֻיּוֹת, וְיִתְרַצֶּה לוֹמַר שֶׁיִּהְיוּ הַבָּנִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֻגְּלוּ עַל חֲטָאֵיהֶם בְּדִין, שָׁנִים רַבּוֹת יִהְיֶה, (ויקרא כו) שֶׁבַע כְּחַטֹּאתֵיכֶם, (בראשית ד) כִּי שִׁבְעָתַיִם יֻקַּם קָיִן, בַּגָּלוּת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁהִיא קְטַנָּה.

שֵׁנִית – גָּלוּת הַשּׁוֹפְטִים שֶׁנִּמְשְׁלָה לְאַרְבָּעִים שָׁנִים, בְּשֶׁבַע שֶׁהֵם רַבִּים מִמֶּנּוּ. שְׁלִישִׁית – הַגָּלוּת שֶׁאָנוּ בָהּ, אֲרֻכָּה, שֶׁנִּמְשְׁלָה לְמֵאָה שָׁנִים,

הוּסַר הַתָּמִיד וְלָתֵת שִׁקּוּץ שׁוֹמֵם וְגו׳:

וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת. רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, חֲמָא דָא עַקְתָּא דְגָלוּתָא דְהַוָה עָרְעָן לִבְנוֹהִי, קְרִיבָא אֲנַפְשֵׁיהּ וּדְחִיקַת לִמְמָת, לָא אִשְׁתָּאַר חָי, כַּד הָוָה נָחִית מִדַּרְגִּין, בְּדִיל חוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, לָא נָחִית עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא, זַכָּאָה חוּלְקֵהוֹן, דְּאִי לָא נָחִית עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא, אִשְׁתָּאֲרָן בֵּינֵי עַמְמַיָּא, וְאַתְּ אֲמַרְתְּ (ישעיה נ) מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה. וְאֵין עוֹנֶה, דָּא יִשְׂרָאֵל, בָּאתִי וְאֵין אִישׁ, דָּא שְׁכִינָה. הַקָּצוֹר קָצְרָה יָדִי מִפְּדוּת וְאִם אֵין בִּי כֹחַ לְהַצִּיל הֵן בְּגַעֲרָתִי אַחֲרִיב יָם אָשִׂים נְהָרוֹת מִדְבָּר. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב חוּלָקָא לְיִשְׂרָאֵל דְּלָא יִשְׁלוֹט רַבְרְבָנָא אַחֲרָא בְּהוֹן. נָחֲתוּ לְגָלוּתָא, שְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן וְהוּא רָחִיק מִמַּטְרוֹנִיתָא:

לשון הקודש

לְאַרְבָּעִים. וְהֵינוּ שֶׁגְּלָה הָעֶלְיוֹן שֶׁאָמַר (דניאל יב) וּמֵעֵת הוּסַר הַתָּמִיד וְלָתֵת שִׁקּוּץ שֹׁמֵם וְגו׳.

וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, רָאָה צָרָה זוֹ שֶׁל הַגָּלוּת שֶׁהָיְתָה קוֹרֵאת לְבָנָיו קִרְבָה עַל נַפְשׁוֹ וְדָחֲקָה לָמוּת, לֹא נִשְׁאַר חַי. כְּשֶׁהָיָה יוֹרֵד מִדְּרָגוֹת מִשּׁוּם חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל, לֹא יָרַד עִמָּם בַּגָּלוּת. אַשְׁרֵי חֶלְקָם. שֶׁאִם לֹא יָרַד עִמָּם בַּגָּלוּת, יִשָּׁאֲרוּ בֵּין הָעַמִּים, וְאַתָּה אָמַרְתָּ (ישעיה נ) מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה. וְאֵין עוֹנֶה – זֶה יִשְׂרָאֵל. בָּאתִי וְאֵין אִישׁ – זוֹ שְׁכִינָה. הַקָּצוֹר קָצְרָה יָדִי מִפְּדוּת וְאִם אֵין בִּי כֹחַ לְהַצִּיל הֵן בְּגַעֲרָתִי אַחֲרִיב יָם אָשִׂים נְהָרוֹת מִדְבָּר. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן חֵלֶק לְיִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט גָּדוֹל אַחֵר עֲלֵיהֶם. יָרְדוּ לַגָּלוּת – שְׁכִינָה עִמָּהֶם, וְהוּא רָחוֹק מִן הַמַּלְכָּה.

וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ, חָקַר יַת בְּנוֹהִי כֻּלְּהוֹן, וְאָמַר לְהוֹן, עַקְתָּן סַגִּיאִין, בִּישִׁין רַבְּרְבִין, חָמִית לְמֵיעַל לְדָרֵיכוֹן אַשְׁכְּחָן רַחֲמֵי עִלָּאֵי.

וְאִי אַתּוּן בָּעָאן לְמֵיפַּק מִכָּל עָקְתָּא, קַיְימוּ לִי, וְהֲבוּ בֵּינָנָא רִבּוֹן עָלְמָא וְתַעַבְדוּן קְשׁוֹט וְדִינָא, וְתֶהֱוֵי כַּאֲבָהַתְכוֹן, וּפַקִּידֵי בְּכָל דָּר וְדָר דְּיֵיתֵי בַתְּרֵיכוֹן, וְאִי אַתּוּן בָּעָאן לְמֶעְבַּד הָכִי, תִּפְקוּן מִכָּל עַקְתָּא דְּיֵיתֵי עֲלֵיכוֹן.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, (עמוס ה) וְהַצִּיגוּ בַשַּׁעַר מִשְׁפָּט אוּלַי יֶחֱנַן ה' אֱלֹהֵי צְבָאוֹת שְׁאֵרִית יוֹסֵף. וְאִי תַעַבְדוּן הָכִי, לָא תִקְבְּרוּן חַד מִן בְּרִי, אֶלָּא אִתִּי תְּתוּבוּן לְאַרְעֲכוֹן בִּשְׁלָמָא.

הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית כד) שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי,

לשון הקודש

וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ. חָקַר אֶת בָּנָיו כֻּלָּם וְאָמַר לָהֶם: צָרוֹת רַבּוֹת, רָעוֹת גְּדוֹלוֹת, אֲנִי רוֹאֶה לָבֹא עַל דּוֹרוֹתֵיכֶם נִמְצְאוּ רַחֲמִים עֶלְיוֹנִים.

וְאִם אַתֶּם רוֹצִים לָצֵאת מִכָּל צָרָה, הִשָּׁבְעוּ לִי וּתְנוּ בֵינֵינוּ רִבּוֹן הָעוֹלָם, וְתַעֲשׂוּ אֱמֶת וְדִין, וְתִהְיוּ כַּאֲבוֹתֵיכֶם, וְצַוּוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם. וְאִם אַתֶּם רוֹצִים לַעֲשׂוֹת כָּךְ, תֵּצְאוּ מִכָּל צָרָה שֶׁתָּבֹא עֲלֵיכֶם.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, (עמוס ה) וְהַצִּיגוּ בַשַּׁעַר מִשְׁפָּט אוּלַי יֶחֱנַן ה' אֱלֹהֵי צְבָאוֹת שְׁאֵרִית יוֹסֵף. וְאִם תַּעֲשׂוּ כָּךְ, לֹא תִקְבְּרוּ אֶחָד מִן בָּנַי, אֶלָּא אִתִּי תָּשׁוּבוּ לְאַרְצְכֶם בְּשָׁלוֹם.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית כד) שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי. מַהוּ יָדְךָ? פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מה)

מַהוּ יָדְךָ. פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מה) חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ, סַיְיפָא דְקָאי בָּהּ חֶסֶד וֶאֱמֶת, תְּרֵין סְפִירָן, וְלָא שָׁבְקִין דָּא לְדָא. וְעַל דָּא אָמַר, (תהלים פט) חֶסֶד וֶאֱמֶת יְקַדְּמוּ פָּנֶיךָ, (איכה ד) פְּנֵי ה' חִלְּקָם. וְאִי הֲווֹ טָבָאן בְּנוֹהִי, וְעֲבִידוּ מַה דְקָיְימוּ, לָא מִית חַד מִבְּנַיְיהוּ בְּמִצְרָאֵי, דְּכָל טַב וְטַב דְּגָזִיר שְׁמָא דֵאלָהָא עַל אֵינָשָׁא, לָא הֲוֵי אֶלָּא עַל דִּיהוֹן טָבִין. וְאִי לָא, לָא. כְּמָה דְאָמַר דָּוִד, (מלכים א ב) לְמַעַן יָקִים ה' אֶת דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלַי לֵאמֹר אִם יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ אֶת דַּרְכָּם לָלֶכֶת לְפָנַי בֶּאֱמֶת. וְאִי לָא, לָא.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה הוּא עָדִיף רוּחָא דְאַבָּא מֵרוּחָא דְבָרָא. דְּרוּחָא דְאַבָּא הוּא רוּחָא דִבְרָא, רוּחָא מֵרוּחָא סָלְקָא. וְאִי סַיְיעַת אֲוִירָא אַחֲרָא בְּרוּחָא, לָא נָפִיק שְׁלִים. (דף ריג ע"א) דְּהָא חָסִיר הוּא בְּהַאי

לשון הקודש

חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ. חֶרֶב שֶׁיֵּשׁ בָּהּ חֶסֶד וֶאֱמֶת, שְׁתֵּי סְפִירוֹת, וְלֹא עוֹזְבִים זֶה אֶת זֶה. וְלָכֵן אָמַר חֶסֶד וֶאֱמֶת יְקַדְּמוּ פָּנֶיךָ, (איכה ד) פְּנֵי ה' חִלְּקָם. וְאִם יִהְיוּ בָנָיו טוֹבִים וְעוֹשִׂים מַה שֶׁנִּשְׁבְּעוּ, לֹא מֵת אֶחָד מִבְּנֵיהֶם בְּמִצְרַיִם, שֶׁכָּל טוֹב וְטוֹב שֶׁגָּזַר שֵׁם הָאֱלוֹהַּ עַל אֲנָשִׁים, אֵינוֹ אֶלָּא עַל שֶׁיִּהְיוּ טוֹבִים, וְאִם לֹא – לֹא, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד (מלכים–א ב) לְמַעַן יָקִים ה' אֶת דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלַי לֵאמֹר אִם יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ אֶת דַּרְכָּם לָלֶכֶת לְפָנַי בֶּאֱמֶת. וְאִם לֹא – לֹא.

בֹּא רְאֵה כַּמָּה הוּא עָדִיף רוּחַ הָאָב מֵרוּחַ הַבֵּן, שֶׁרוּחַ הָאָב הוּא רוּחַ הַבֵּן, רוּחַ מֵרוּחַ עוֹלֶה. וְאִם סִיְעָה אֲוִיר אַחֶרֶת בָּרוּחַ, לֹא יוֹצֵא שָׁלֵם, שֶׁהֲרֵי הוּא חָסֵר

אֲוִירָא. וְהַיְינוּ (ירמיה ב) פֶּרֶה לִמֻּד מִדְבָּר בְּאַוַּת נַפְשָׁהּ שָׁאֲפָה רוּחַ.

תָּנָא, רַב הַמְנוּנָא סָבָא אֲזַל לְקַפּוֹטְקִיָּא, עָאל לְקַמֵּיהוּ רַב יֵיסָא סָבָא. אָמַר לֵיהּ, בְּמַאי עַסְקִיתוּ. וַוי לֵיהּ, וַוי לְנַפְשֵׁיהּ. אִי אִשְׁתְּלַף רוּחָא דִמְסָאֲבָא דְאִשְׁתַּכַּח עִמֵּיהּ וְאוֹרִית לֵיהּ לִבְרֵיהּ. וְהַאי אִיהוּ דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵית לֵיהּ חוּלָקָא. שָׁבִיק לֵיהּ חוּלָקָא שָׁבִיק לֵיהּ לְשֵׁיצָאָה לֵיהּ לְעַלְמָא דְאָתֵי. אָמַר לֵיהּ, מֵנָא לָךְ הָא. אָמַר לֵיהּ, הָכָא אוֹלִיפְנָא, דְּהַאי יְרוּתָא בִישְׁתָּא, אַחְסְנִין כֻּלְּהוּ בְּנוֹי אִי לָא יְתוּבוּן, דְּהָא לֵית מִלָּה קָיְימָא קַמֵּי תְּשׁוּבָה.

וְאָנָא הָכִי אוֹלִיפְנָא, דְּהָא אַסְוָותָא דָא יַהֲבוּ לִי זִמְנָא חָדָא, דְּהֲוֵינָא רְשִׁים בְּאַנְפִּי, וְיוֹמָא חַד הֲוֵינָא אָזִיל בְּאָרְחָא וְעַרְעָנָא בְּחַד זַכָּאָה, וְעַל יְדוֹי

לשון הקודש

בָּאֲוִיר הַזֶּה, וְהַיְנוּ (ירמיה ב) פֶּרֶה לִמֻּד מִדְבָּר בְּאַוַּת נַפְשָׁהּ שָׁאֲפָה רוּחַ.

לָמַדְנוּ, רַב הַמְנוּנָא הַזָּקֵן הָלַךְ לְקַפּוֹטְקִיָּא. נִכְנַס לִפְנֵיהֶם רַב יֵיסָא הַזָּקֵן. אָמַר לוֹ, בַּמָּה עֲסַקְתֶּם? אוֹי לוֹ אוֹי לְנַפְשׁוֹ אִם נִשְׁלְפָה רוּחַ טֻמְאָה שֶׁנִּמְצֵאת עִמּוֹ וְהוֹרִישׁ אוֹתָהּ לִבְנוֹ. וְזֶהוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין לוֹ חֵלֶק, מַשְׁאִיר לוֹ חֵלֶק וּמַשְׁאִיר אוֹתוֹ לְהִשָּׁמֵד מִן הָעוֹלָם הַבָּא. אָמַר לוֹ, מִנַּיִן לְךָ זֶה? אָמַר לוֹ, כָּךְ לָמַדְתִּי, שֶׁהַיְרֻשָּׁה הָרָעָה הַזּוֹ יוֹרְשִׁים כָּל בָּנָיו אִם לֹא יָשׁוּבוּ, שֶׁהֲרֵי אֵין דָּבָר הָעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה.

וַאֲנִי כָּךְ לָמַדְתִּי, שֶׁהֲרֵי רְפוּאָה זוֹ נָתְנוּ לִי פַּעַם אַחַת שֶׁהָיִיתִי רָשׁוּם בְּפָנַי, וְיוֹם אֶחָד הָיִיתִי הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וּפָגַשְׁתִּי צַדִּיק

אִתְעַבַּר מִנָּאי הַהוּא רְשִׁימָא. אָמַר לֵיהּ מַה שְׁמָךְ, אָמַר לֵיהּ אֶלְעָזָר, וְקָרֵינָא לֵיהּ אֶלְעָזָר אַחֲרָא, אָמַר לֵיהּ בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּחָמֵינָא לָךְ, זַכָּאָה חוּלָקָךְ בְּעַלְמָא דֵּין, וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי:

וַיֹּאמֶר הִשְׁבִּעָה לִי וְגו'. רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה סב) **נִשְׁבַּע** ה' בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ, קַיֵּים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיִפּוּק לְיִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא דְּלְהוֹן, וְדָא קַיֵּים לְהוֹן, קַיָּים, דְּלָא יִשְׁבּוֹק לוֹן בְּאַרַע שַׂנְאֵיהוֹן. (בראשית לב) וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלֶּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי. מָאן בֵּרַכְתָּנִי. יָהַב לוֹן גָּלוּתָא, וְקַיֵּים לוֹן דְּיִפְּקוּן מִנֵּיהּ.

תָּנָא, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבָרֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּיִהוֹן כָּל חַד וְחַד תְּחוֹת כָּרְסֵיהּ, וִיהוֹן מַעַלְיָין מִכָּל עִלָּאֵי, בְּגִין דָּא תִּשְׁבַּח וא"ו אֲרִיכָא. קַיֵּים קֻדְשָׁא

לשון הקודש

אֶחָד, וְעַל יָדוֹ עָבַר מִמֶּנִּי אוֹתוֹ הָרִשֻׁם. אָמַר לוֹ, מַה שִׁמְךָ? אָמַר לוֹ, אֶלְעָזָר, וְקָרָאתִי לוֹ אֶלְעָזָר אַחֵר. אָמַר לוֹ, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁרָאִיתִי אוֹתְךָ, אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

וַיֹּאמֶר הִשְׁבִּעָה לִי וְגו'. רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה סב) נִשְׁבַּע ה' בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ. נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיּוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מֵהַגָּלוּת שֶׁלָּהֶם, וְזֶה נִשְׁבַּע לָהֶם שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא יַעֲזֹב אוֹתָם בְּאֶרֶץ שׂוֹנְאֵיהֶם. וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלֶּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי (בראשית לב). מַה זֶּה בֵּרַכְתָּנִי? נָתַן לָהֶם גָּלוּת, וְנִשְׁבַּע לָהֶם שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנָּה.

שָׁנִינוּ, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד תַּחַת כִּסְאוֹ

בְּרִיךְ הוּא לִשְׁלֵמוּתָא דְּוֹ' דָּרָא וּבְגִין שִׁתָּא וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה. סְגִיד יִשְׂרָאֵל דְּלֵיתֵי מְשִׁיחָא בְּסוֹף מִנְיָינָא דָא, וְתִשְׁרֵי שְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן.

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חוֹלֶה וְגוֹ': מַתְנִיתִין, אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, לָא אָתָא קְרָא לְאַשְׁמוּעִינָן מָה דְּעָבַד, אֶלָּא אָתָא קְרָא לְאַתְיָא מַה דְּיֶהֱוֵי בְּסוֹף גָּלוּתָא, כָּל אִלֵּין לְסוֹף מִנְיָינָא דְּאִתְמְנֵי. צָבֵי לְמֵימַר דְּיֵיתֵי מְשִׁיחָא, וְיֵימָא לֵיהּ אָבוּךָ דְּבִשְׁמַיָּא בָּהִיל לִסְבַר אַפָּךְ, סָפִין לְקִצָּא דִּמְשִׁיחָא. יְהֵא רַעֲוָא מִן אֱלָהָא דִּשְׁמַיָּא, דְּיִסַּב בְּרֵיהּ דְּאַסְגִּיאוּ בְּגָלוּתָא, וּמִדְּאִתְנְשִׁיאוּ בְּהוּ, דְּנָשֵׁי יַתְהוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּחוֹבֵיהוֹן בְּקוּשְׁטָא.

כַּד אָתָא רִבִּי אַבָּא אָמַר, לָאו לִדְרָשָׁא קָא אֲתִינָא, חֲשׁוֹב רָזָא דְּמִלְּתָא (בראשית ל) יוֹסֵף ה' לִי בֵּן אַחֵר,

לשון הקודש

וְיִהְיוּ מְעֻלִּים מִכָּל הָעֶלְיוֹנִים. בִּשְׁבִיל זֶה תִּמְצָא וָא"ו אֲרֻכָּה. נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַשְׁלֵמוּת שֶׁל שִׁשָּׁה דוֹרוֹת, וּבִשְׁבִיל שֵׁשׁ וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה. הִשְׁתַּחֲוָה יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּבֹא הַמָּשִׁיחַ בְּסוֹף הַמִּנְיָן הַזֶּה וְתִשְׁרֶה שְׁכִינָה עִמָּם.

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חוֹלֶה וְגוֹ'. מִשְׁנָה, אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, לֹא בָא הַכָּתוּב לְהַשְׁמִיעֵנוּ מַה שֶּׁעָשָׂה, אֶלָּא בָּא הַכָּתוּב לְהָבִיא מַה שֶּׁיִּהְיֶה בְּסוֹף הַגָּלוּת כָּל אֵלֶּה לְסוֹף הַמִּנְיָן שֶׁנִּמְנָה. רוֹצֶה לוֹמַר שֶׁיָּבֹא הַמָּשִׁיחַ, וְיֹאמַר לוֹ, אָבִיךָ שֶׁבַּשָּׁמַיִם מְמַהֵר לְקַבֵּל פָּנֶיךָ הַצּוֹפוֹת לְקֵץ הַמָּשִׁיחַ. יְהִי רָצוֹן מֵאֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם שֶׁיִּשָּׂא בָנָיו שֶׁהִרְבּוּ בַגָּלוּת וּמִשֶּׁנִּשְׁכְּחוּ בָהֶם, שֶׁשָּׁכַח אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּחֲטָאֵיהֶם בֶּאֱמֶת.

כְּשֶׁבָּא רַבִּי אַבָּא, אָמַר, לֹא לִדְרָשָׁה

כִּדְפָרִישְׁנָא לְעֵיל, הַאי שְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא בְּיוֹסֵף, יה"ו יֹאמַר, הָא אֲבוּךְ מָארֵי עַלְמָא, דְּאָתֵי לְמֶעְבַּד טָבָא לִבְרֵיהּ, דְּיִפְּקוּן מִן גָּלוּתָא דִלְהוֹן. וְאִי אַתְּ לָא רָעֵי בְּקוּשְׁטָךְ, רִבּוּעָא יהו"ה אֶחָד יַעֲבֵד יָתָךְ, וְיָדְעֵי דְּתֵיתוּב מַטְרוֹנִיתָא לְאַתְרָא.

דַּאֲבָהָתָנָא אִינּוּן רְתִיכִין דִּלְעֵילָא, (בראשית יז) **וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם, אֲבָהָן שׁוֹקֵי עַלְמָא,** (מיכה ז) **תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם, תָּנָא דְּיֵתִי מְשִׁיחָא.**

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (זכריה ד) **וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יְוֻדַע לַה' לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה וְהָיָה לְעֵת עֶרֶב יִהְיֶה אוֹר. רוֹצָה לְמֵימַר, תְּרֵין מְעַרְעִין בִּישִׁין דְּאָתָן לִבְנוֹהִי לְמֶהֱוֵי בְּגָלוּתָא בְּאַרַע שַׂנְאֵיהוֹן, וְלָא יִסְתְּכֵי בְּהוֹן, כַּמָּה שְׁנִין סַגִּיאִין, עַל חוֹבֵיהוֹן בְּקוּשְׁטָא, הָכִי**

לשון הקודש

בָּאתִי, חֵשֶׁב סוֹד הַדָּבָר (שם ל) יֹסֵף ה' לִי בֵּן אַחֵר, כְּפִי שֶׁפֵּרַשְׁנוּ לְעֵיל. הֲרֵי שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּיוֹסֵף, יה"ו יֹאמַר, הֲרֵי אָבִיךָ רִבּוֹן הָעוֹלָם שֶׁבָּא לַעֲשׂוֹת טוֹב לְבָנָיו שֶׁיֵּצְאוּ מֵהַגָּלוּת שֶׁלָּהֶם, וְאִם אֵינְךָ רוֹצֶה בַּאֲמִתְּךָ, הָרִבּוּעַ ידו"ד אֶחָד יַעֲשֶׂה אוֹתְךָ, וְיוֹדְעִים שֶׁתָּשׁוּב הַמַּלְכָּה לִמְקוֹמָהּ.

שֶׁאֲבוֹתֵינוּ הֵם מֶרְכָּבוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם, הָאָבוֹת שׁוֹקֵי הָעוֹלָם, (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. שָׁנִינוּ שֶׁיָּבֹא הַמָּשִׁיחַ.

רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (זכריה יד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יְוֻדַע לַה' לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה וְהָיָה לְעֵת עֶרֶב יִהְיֶה אוֹר. רוֹצֶה לוֹמַר, שְׁנֵי מִקְרִים רָעִים שֶׁבָּאוּ לְבָנָיו לִהְיוֹת בַּגָּלוּת בְּאֶרֶץ שׂוֹנְאֵיהֶם, וְלֹא יִסְתַּכֵּל

יִזְנַח יַתְהוֹן בְּאַרַע שַׂנְאֵיהוֹן. וְיִסַּב בְּנַיְיהוּ דְּאַרַע לְהוֹן בִּישִׁין אִלֵּין, וְיַדְבֵּר לְהוֹן לַאֲרַע טַב כְּפִירוּשָׁא דִּקְרָא. **וְהָוָה** תְּרֵי רַבְּרְבָן סַגִּיאִין מַעַלְיָיאן הָוָה מְטַרְקָן תְּחוֹת כָּרְסֵי יְקָרָא, דְּאַפַּטְרוֹפָּא דְּיִשְׂרָאֵל מְכִילָתָא חֲמִישָׁאָה, בְּדִיל דִּיהוֹן בְּגָלוּתָא כָּל עִדָּנָא הָדֵין, וְאַרַע דְּנָשֵׁי יַתְהוֹן בְּאַרַע שַׂנְאֵיהוֹן. **וְהוּא** תְּרֵין מְכִילָתָן, בִּתְרֵין סָפִין, נָפַק חָדָא וּמַלִּיל לָקֳבֵל רִבּוֹן עָלְמָא, וְיָהִיב לֵיהּ רְשׁוּ דִּימַלֵּל כָּל מָאן דְּבָעֵי, וְחָזֵי בְּיִשְׂרָאֵל מִן גִּיסָא חָדָא לְמִגְזַר בְּהוֹן בְּיִשְׂרָאֵל, דְּיִפְקוּן מִן גָּלוּתָא, בְּדִין אֲבָהַתְהוֹן. וּמִן גִּיסָא אַחֲרִינָא, רָעָא לְמִגְזַר עֲלֵיהוֹן, בְּדִיל חוֹבֵיהוֹן, דְּאָמְרוּ עֲלַיְיהוּ בִּישָׁא סַגִּיאָה. הָא אַרְבַּע מְכִילָתָן, וְלָא הָוָה בְהוֹן מְכִילָתָא חֲמִישָׁאָה אַפַּטְרוֹפָּא דְּיִשְׂרָאֵל, וּמַלִּילוּ כָּל דִּרְעוּ. (דף ריג ע"ב).

לשון הקודש

בָּהֶם כַּמָּה שָׂנִים רַבּוֹת עַל חֲטָאֵיהֶם בֶּאֱמֶת, כֵּן יִזְנַח אוֹתָם בְּאֶרֶץ שׂוֹנְאֵיהֶם, וְיִשָּׂא בָנָיו שֶׁאֵרְעוּ לָהֶם הָרָעוֹת הַלָּלוּ, וְיַנְהִיגֵם לְאֶרֶץ טוֹבָה כְּפֵרוּשׁ הַכָּתוּב.

וְהָיָה שְׁנֵי גְדוֹלִים רַבִּים מְעֻלִּים הָיוּ דּוֹפְקִים תַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִדָּה חֲמִישִׁית, מִשּׁוּם הֱיוֹתָם בַּגָּלוּת כָּל הַזְּמַן הַזֶּה, וְקָרָה שֶׁיִּשְׁכַּח אוֹתָם בְּאֶרֶץ שׂוֹנְאֵיהֶם.

וְהוּא שְׁתֵּי מִדּוֹת בִּשְׁתֵּי חֲלָקוֹת. יָצְאָה אַחַת וְדִבְּרָה כְּנֶגֶד רִבּוֹן הָעוֹלָם, וְנָתַן לָהּ רְשׁוּת לְדַבֵּר כָּל מַה שֶּׁתִּרְצֶה, וְרָאֲתָה בְּיִשְׂרָאֵל מִצַּד אֶחָד לִגְזֹר עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּצְאוּ מֵהַגָּלוּת בִּזְכוּת אֲבוֹתֵיהֶם, וּמִצַּד אַחֵר רָצְתָה לִגְזֹר עֲלֵיהֶם בִּשְׁבִיל חֲטָאֵיהֶם כְּשֶׁאָמְרוּ עֲלֵיהֶם רָעָה גְּדוֹלָה, הֲרֵי אַרְבַּע מִדּוֹת, וְלֹא הָיְתָה בָּהֶם מִדָּה חֲמִישִׁית אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְדִבְּרוּ כָּל מַה שֶּׁרָצוּ.

עַד דְּמָטָא לְוַותְהוֹן מְכִילָתָא חֲמִישָׁאָה, וְהַוָה בְּכַרְסֵי יְקָרָא מִן שְׁמָא קַדִּישָׁא, וְאָמַר עַל בְּנוֹהִי דְיִשְׂרָאֵל טַב, וְלָא הֲווֹ רַתְיָין תְּרֵין מְכִילָתָן קַמַּיְיתָא לְמַלְּלָא קַמֵּיהּ, בְּדִיל מְכִילָתָא חֲמִישָׁאָה דְּאִתְמְתַל לְלֵילְיָא, וְנָפַק לְנְהוֹרָא דְלְהוֹן. וְעַל דָּא פָּתַח, וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַה' לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה וְהָיָה לְעֵת עֶרֶב יִהְיֶה אוֹר.

תְּנִינָא (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, וְהָתָם אָמַר וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, וְקַשְׁיָא דִידֵיהּ אֲדִידֵיהּ. אָתָא רִבִּי אֶלְעָזָר לְרִבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּי, וְאָמַר לֵיהּ אַבָּא מָארִי, מָאי דָא. אָמַר לֵיהּ, מִבְּרֵאשִׁית עַד שִׁשָּׁה דוֹרוֹת בָּרָא יהו"ה אֶחָד, צָבֵי לְמֵימַר, ו' דִּשְׁמֵיהּ, יָהַב בֵּיהּ רוּחַ חָכְמָה, עַד הָכָא לָא הָוָה מִנְדַּע מַהוּ חֹשֶׁךְ. קָם רִבִּי אֶלְעָזָר וְנָשַׁק יְדוֹי דְאַבוּי.

לשון הקודש

עַד שֶׁהִגִּיעָה לָהֶם הַמִּדָּה הַחֲמִישִׁית, וְהָיָה בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד מִן הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְאָמְרָה עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל טוֹב, וְלֹא הָיוּ פּוֹחֲדוֹת שְׁתֵּי מִדּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת לְדַבֵּר לְפָנָיו, בִּזְכוּת הַמִּדָּה הַחֲמִישִׁית שֶׁנִּמְשְׁלָה לְלַיְלָה, וְיָצְאָה לְהָאִיר לָהֶם. וְלָכֵן פָּתַח, וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַה' לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה וְהָיָה לְעֵת עֶרֶב יִהְיֶה אוֹר.

שְׁנִינוּ, (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה. וְשָׁם אָמַר וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. וְקָשֶׁה שֶׁלּוֹ עַל שֶׁלּוֹ. בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו וְאָמַר לוֹ, אָבִי מוֹרִי, מַה זֶּה? אָמַר לוֹ, מִבְּרֵאשִׁית עַד ו' דּוֹרוֹת בָּרָא יהו"ד אֶחָד, רוֹצֶה לוֹמַר, ו' שֶׁל שְׁמוֹ נָתַן בּוֹ רוּחַ חָכְמָה. עַד כָּאן לֹא הָיָה יוֹדֵעַ מַהוּ חֹשֶׁךְ. קָם רַבִּי אֶלְעָזָר וְנָשַׁק

קָם רִבִּי אַבָּא וְשָׁאַל, מָאי חֹשֶׁךְ. אִסְתַּחֲרוּ חַבְרַיָּא וְלָא מָטוּ מָאי דְשָׁאֲלוּ, עֲבָדוּ עוֹבָדָא, וּמָטָא קָלָא מִן קֶדֶם רִבּוֹן עַלְמָא, בְּהָאי קְרָא, (איוב י) אֶרֶץ עֵיפָתָה וְגו' צַלְמָוֶת וְלֹא סְדָרִים, וַתּוֹפַע כְּמוֹ אוֹפֶל, גֵּיהִנֹּם מִקַּמֵּי דְּאִתְבְּרֵי עַלְמָא, הֲוָה גָּנִיז לְרַשִּׁיעַיָּא, וַוי לְהוֹן לְחַיָּיבַיָּא, דְּיִחוּן כַּד יַעֲבִיד אֱלָהָא יַת אִלֵּין, (ישעיה ס) כִּי הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה אֶרֶץ וַעֲרָפֶל לְאֻמִּים וְעָלַיִךְ יִזְרַח יְיָ וּכְבוֹדוֹ עָלַיִךְ יֵרָאֶה. זַכָּאָה חוּלְקֵהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא בָּרָא לְהוֹן דָּא, (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

וַיַּגֵּד לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה בִנְךָ יוֹסֵף בָּא אֵלֶיךָ. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, מַלְאָכָא הוּא, דְּהַוָּה עָתִיד לְמֵימַר טַב עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כַּד יִתִּיבוּן לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּכָל עָקַתְהוֹן, כַּד יֵיתֵי קִצָּא דְמִשִּׁיחָא, בְּכָל עָקְתָא

לשון הקודש

יָדוֹ שֶׁל אָבִיו.

קָם רַבִּי אַבָּא וְשָׁאַל, מַה זֶּה חֹשֶׁךְ? סָבְבוּ הַחֲבֵרִים וְלֹא הִגִּיעוּ לְמַה שֶׁשָּׁאַל. עָשׂוּ מַעֲשֶׂה, וְהִגִּיעַ קוֹל מִלִּפְנֵי רִבּוֹן הָעוֹלָם בְּפָסוּק זֶה, (איוב י) אֶרֶץ עֵפָתָה וְגו', צַלְמָוֶת וְלֹא סְדָרִים וַתּוֹפַע כְּמוֹ אֹפֶל. גֵּיהִנֹּם מִלִּפְנֵי שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הָיָה גָּנוּז לָרְשָׁעִים. אוֹי לָרְשָׁעִים שֶׁיִּהְיוּ כְּשֶׁיַּעֲשֶׂה הָאֱלוֹהַּ אֶת אֵלֶּה, (ישעיה ס) כִּי הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה אֶרֶץ וַעֲרָפֶל לְאֻמִּים וְעָלַיִךְ יִזְרַח ה' וּכְבוֹדוֹ עָלַיִךְ יֵרָאֶה. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא בָּרָא לָהֶם זֶה. (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁה' אֱלֹהָיו.

וַיַּגֵּד לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה בִנְךָ יוֹסֵף בָּא אֵלֶיךָ. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, מַלְאָךְ הוּא שֶׁהָיָה עָתִיד לוֹמַר טוֹב עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁיָּשׁוּבוּ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא בְּכָל

דְּתֵיתֵי עֲלֵיהוֹן, יֵימְרוּן לִמְכִילְתָּא בְּרִיךְ אָתֵי לְוָתָךְ, וְיִתְפָּרְקוּן טָבָאי. זַכָּאָה חוּלְקֵהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְקְרִיאוּ בְּנוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִינוּן כְּמַלְאָכַיָּיא, (איוב לח) וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, הוי"ה מָאי.

תָּא חֲזֵי, מִנַּיִן שֶׁקָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיַעֲקֹב אֵ"ל, אַתְּ בְּעִלָּאָה, וְאֲנָא אֱהֵא בְּתַתָּאָה, (נ"א אַתְּ תְּהֵא בְּתַתָּאָה, וְאֲנָא אֱהֵא אֱלָהָא בְּעִלָּאָה), מָאי קָא מַיְירֵי. (בראשית יז) וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם, אֲבָהָתָן אִינוּן רְתִיכָאן דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. תָּנָא, (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם, הָא תְּרֵין סְפִירָן, בִּתְרֵין רְתִיכָן, רַבְּרְבָן עִלָּאִין.

תְּלִיתָאָה יִצְחָק, מָאי (בראשית לא) וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק. וּבְגִין פַּחַד יִצְחָק דְּהַוָּה סְפִירָה, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּהוּא כָּרְסֵי יִקָּרָא רְתִיכָא

לשון הקודש

צָרָתָם, כְּשֶׁיָּבֹא קֵץ הַמָּשִׁיחַ. בְּכָל צָרָה שֶׁתָּבֹא עֲלֵיהֶם יֹאמְרוּ לַמִּדָּה: בָּנַיִךְ בָּאִים אֵלַיִךְ. וְיִגָּאֲלוּ הַטּוֹבִים. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ בְּנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֵם כְּמוֹ מַלְאָכִים. (איוב לח) וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. הוי"ה מָה?

בֹּא רְאֵה, מִנַּיִן שֶׁקָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיַעֲקֹב אֵל? אַתָּה בָּעֶלְיוֹנִים, וַאֲנִי אֶהְיֶה בַּתַּחְתּוֹנִים, וואַתָּה תִּהְיֶה בַּתַּחְתּוֹנִים, וַאֲנִי אֶהְיֶה אֱלוֹהַּ בָּעֶלְיוֹנִים]. מַה זֶּה אוֹמֵר? (בראשית יז) וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם. הָאָבוֹת הֵם מֶרְכְּבוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שָׁנִינוּ (מיכה יז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. הֲרֵי שְׁתֵּי סְפִירוֹת בִּשְׁתֵּי מֶרְכָּבוֹת גְּדוֹלוֹת עֶלְיוֹנוֹת.

שְׁלִישִׁי יִצְחָק. מַה זֶּה (בראשית לא) וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק. וּמִשּׁוּם פַּחַד יִצְחָק שֶׁהָיָה סְפִירָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

עִלָּאָה, וּסְפִירָה דְּיִצְחָק הִיא מֵעִלָּאָה, מְפָרְשָׁא יַתִּיר מִכָּל סְפִירָן דַּאֲבָהָתָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (בראשית לא) אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי נָחוֹר יִשְׁפְּטוּ בֵינֵינוּ אֱלֹהֵי אֲבִיהֶם, וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק, מֵהַאי קְרָא אַתְּ יְכִיל לְמִנְדַּע דָּא.

וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל הַמִּטָּה, וְרָזָא דִּקְרָא, (דניאל יב) בָּעֵת הַהִיא יַעֲמוֹד מִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל הָעוֹמֵד עַל בְּנֵי עַמֶּךָ וְהָיְתָה עֵת צָרָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, דָּא גְּבוּרַת יְדָא דְּמִיכָאֵל רַבְּרְבָא. כְּמָה לֵיהּ הָוָה מִקַּדְמַת דְּנָא סְגִיד. לְמַאן הָוָה סְגִיד, סְגִיד לְעַרְסָא, הָוָה עַרְסָא פְּתִיחָא פָּנֵיהָ. לְמָהוּלְתָּא הָוָה סְגִיד, דְּהָא הֲוַת חֲבִיבָא מִינֵיהּ.

לשון הקודש

שֶׁהוּא כִּסֵּא כָּבוֹד, מֶרְכָּבָה עֶלְיוֹנָה, וּסְפִירָה שֶׁל יִצְחָק הִיא מֵעֶלְיוֹנִים, מְפֹרֶשֶׁת יוֹתֵר מִכָּל הַסְּפִירוֹת שֶׁל הָאָבוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי נָחוֹר יִשְׁפְּטוּ בֵינֵינוּ אֱלֹהֵי אֲבִיהֶם וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק. מִפָּסוּק זֶה אַתָּה יָכוֹל לָדַעַת זֶה.

וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל הַמִּטָּה. וְסוֹד הַכָּתוּב (דניאל יב) וּבָעֵת הַהִיא יַעֲמֹד מִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל הָעֹמֵד עַל בְּנֵי עַמֶּךָ וְהָיְתָה עֵת צָרָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, זוֹ גְּבוּרַת יַד מִיכָאֵל הַגָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁהָיָה מִשְׁתַּחֲוֶה לָהּ מִקֹּדֶם לָכֵן. לְמִי הָיָה מִשְׁתַּחֲוֶה? מִשְׁתַּחֲוֶה לַמִּטָּה. הָיְתָה הַמִּטָּה פְּתוּחָה פָּנֶיהָ. לַמִּילָה הָיָה מִשְׁתַּחֲוֶה, שֶׁהֲרֵי הָיְתָה חֲבִיבָה עָלָיו.

כִּי חִלֵּל יְהוּדָה קֹדֶשׁ ה' אֲשֶׁר אָהֵב וּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר, (מלאכי ב) כַּד אִסְתַּלַּק זִיוֵיהּ מִנֵּיהּ עַל חוֹבֵיהוֹן, לָא הֲוָה לֵיהּ לְמֵיקַם קַמֵּיהּ, וְאִתְּרְכַת מַטְרוֹנִיתָא מִן מַלְכָּא, בְּדִיל דְּלָא יָכְלָא לְשַׁבְקָא לָהּ לִבְרָהָא בֵּין עַמִּין לְמִקְטַלְהוֹן, וְהֲוָה בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא הוּא, בְּהָא דִּיהוֹן עַמִּין נוּכְרָאִין מִן עַמֵּיהּ. סָבֵי לְמֵימַר, עָאל שְׁכִינְתָּא בֵּינֵיהוֹן בְּגָלוּתָא, וְעִדָּנָא דְּלָא הֲוָה בְּאַרְעָא, וְהִיא בַּאֲרַע עַמִּמִין, בְּזִיוָא דְּיִשְׂרָאֵל, אִסְתַּמְּרוּ עַמְּמַיָּא דִּי בְסַחְרָנֵיהוֹן.

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, תְּרֵין רַבְּרְבִין הֲווֹ תְּחוֹת כָּרְסֵי יְקָרָא קַדִּישָׁא, וְהָא בִּשְׁמֵיהּ חַד מָאנֵי בְעַרְסָא, דְּהֲוָה שַׁדֵּי אֲגוּזֵיהּ דְּהֵיכָלָא. וְהָא אָנַן בְּגָלוּתָא, לָא אִשְׁתָּאַר בֵּינָנָא אֶלָּא דָא דְּבֵינֵי דְזִינֵיהּ, וְהוּא חָתוּךְ מִן שְׁמֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

כִּי חִלֵּל יְהוּדָה קֹדֶשׁ ה' אֲשֶׁר אָהֵב וּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר (מלאכי ב). כְּשֶׁהִסְתַּלֵּק זִיוּוֹ מִמֶּנּוּ עַל חֲטָאֵיהֶם, וְלֹא הָיָה לָהּ לַעֲמֹד לְפָנָיו, וְגֹרְשָׁה הַמַּלְכָּה מִן הַמֶּלֶךְ מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יָכְלָה לְהַשְׁאִיר אֶת בְּנָיהָ בֵּין הָעַמִּים לַהֲרֹג אוֹתָם, וְהוּא הָיָה בְּאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, בְּזֶה שֶׁיִּהְיוּ עַמִּים נָכְרִים מִן עַמּוֹ. רוֹצֶה לוֹמַר, הִכְנִיס שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם בַּגָּלוּת וּבִזְמַן שֶׁלֹּא הָיְתָה בָּאָרֶץ, וְהִיא בְּאֶרֶץ הָעַמִּים בַּזִּיו שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִשְׁמְרוּ הָעַמִּים שֶׁסְּבִיבוֹתֵיהֶם.

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שְׁנֵי גְדוֹלִים הָיוּ תַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד הַקָּדוֹשׁ, וַהֲרֵי שְׁמוֹ אֶחָד מֵהֶם הוּא מִטָּה, שֶׁהָיָה שׁוֹרֶה בָּאוֹצָר שֶׁל הַהֵיכָל. וַהֲרֵי אָנוּ בַּגָּלוּת, לֹא נִשְׁאַר בֵּינֵינוּ אֶלָּא זֶה שֶׁהוּא מַטְבֵּעַ שֶׁלּוֹ, וְהוּא חָתוּם מִשְּׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות כג) הִנֵּה אָנֹכִי שׁוֹלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ לִשְׁמָרְךָ וְגוֹ', לָא לְמַלְלָא הָכִי, אֶלָּא בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, כַּד פָּרִישְׁנָא בְּסִטְרִין וְהוּא צוּרִין בְּאָרְחָא, אֲנָא שָׁרֵינָא שְׁכִינְתָּא בֵּינֵיכוֹן לְמָאֵרִיהוֹן בְּגָלוּתָא וְהִיא נָטְרַת יַתְכוֹן, עַד (דף ריד ע"א) דְּתֵיתֵי יַתְכוֹן לְאַרְעֲכוֹן, כְּמָה דְּהַוְיתוּן מִקַּדְמַת דְּנָא. אֲשֶׁר הֲכִינוֹתִי, מוֹתָבָן מִקַּדְמַת דְּנָא.

דָּא שְׁכִינְתָּא מִן מטטרו"ן. וְאִתָּרְכַת מַטְרוֹנִיתָא מִן מַלְכָּא, עַד דְּתֵיתוּב לְאַתְרָהָא, וְרָזָא (דברים ג) כִּי רַק עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן נִשְׁאָר מִיֶּתֶר הָרְפָאִים הִנֵּה עַרְשׂוֹ עֶרֶשׂ בַּרְזֶל הֲלֹא הִוא בְּרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן, כִּדְפָרִישְׁנָא בְּאַתְרֵיהּ. וְאָרְחָא, דְּאִתְמְתַל לְגָלוּתָא, נָטַר יַתְהוֹן בְּגָלוּתָא, עַל עַקְתָּא דְּתֵתֵי עֲלֵיכוֹן, עַד דְּיֵיתֵי וְיֵיעוּל יַתְכוֹן לְאַרְעָא, דְּקַיִּים לַאֲבָהַתְכוֹן דְּאִתְנַטְרַת.

לשון הקודש

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כג) הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ לִשְׁמָרְךָ וְגוֹ'. לֹא לְדַבֵּר כָּךְ, אֶלָּא בָּעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁנוּ בִּמְקוֹמוֹ וְהִיא הַשְּׁמִירָה בַּדֶּרֶךְ, אֲנִי הִשְׁרֵיתִי שְׁכִינָה בֵּינֵיכֶם לִשְׁמֹר אֶתְכֶם בַּגָּלוּת, וְהִיא שָׁמְרָה אֶתְכֶם עַד שֶׁתָּבִיא אֶתְכֶם לְאַרְצְכֶם כְּמוֹ שֶׁהֱיִיתֶם מִקֹּדֶם לָזֶה. אֲשֶׁר הֲכִנֹתִי – מוֹשָׁבוֹת מִקֹּדֶם לָזֶה.

זוֹ שְׁכִינָה מִן מטטרו"ן, וְגֹרְשָׁה הַמַּלְכָּה מֵהַמֶּלֶךְ עַד שֶׁתָּשׁוּב לִמְקוֹמָהּ, וְסוֹד – כִּי רַק עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן נִשְׁאַר מִיֶּתֶר הָרְפָאִים הִנֵּה עַרְשׂוֹ עֶרֶשׂ בַּרְזֶל הֲלֹה הִוא בְּרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁנוּ בִּמְקוֹמוֹ. וְהַדֶּרֶךְ, שֶׁנִּמְשְׁלָה לַגָּלוּת, שָׁמַר אוֹתָם בַּגָּלוּת עַל צָרָה שֶׁתָּבֹא עֲלֵיכֶם, עַד שֶׁיָּבֹא וְיַכְנִיס אֶתְכֶם לָאָרֶץ שֶׁנִּשְׁבַּע לַאֲבוֹתֵיכֶם שֶׁנִּשְׁמְרָה.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר (רות ג) לִינִי הַלַּיְלָה וְהָיָה בַּבֹּקֶר אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, שֵׁלִיט רַחֲמֵי עַל דִּינָא. (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, טוֹב וְאוֹר שָׁוִין, דְּהוּא מַבּוּעוֹי דְנַהֲלִין, דְּנָפַק מִנְּהוֹן יַמָּא וְנַהֲלָא דִּבְעָלְמָא.

תָּנָא אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, זִמְנָא חָדָא סָלִיקְנָא וְנָחִיתְנָא לְאַנְהָרָא בְּמַבּוּעֵי דְנַהֲלִין, וְסָלִיק בַּתְרָאי רִבִּי אַבָּא. אָמַר לִי, בְּמַאי עַסְקִיתוּ. אָמְרִית לֵיהּ, בְּהַאי קְרָא (קהלת א) דְּכָל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא. מִזִּוּיֵיהּ אִתְבְּרִיאוּ כָּל רַבְרְבַיָּיא דְּמִן עַלְמָא, וּמִן זִוּיֵיהּ אִתְנְבִיעוּ כָּל נַחֲלַיָּיא, נַחֲלַיָּיא הֲווֹ אִינּוּן לְהַאי קְרָא, דְּמֵאִיכֵי בְּהַאי גָּלוּתָא, דְּהָא חֲשׁוֹכָא כָּמוּפְלָא, חִבָּתָא דְּאִמָּא עָבִיד לְהוּ, וְאִי לָאו, נַחֲלָא עָבִיד בְּרַתֵּיהּ. רַבְרְבָא תְּנַיְיתָא הוּא, הוּא תְּחוֹת קַדִּישָׁא, דְּגָנֵי אֲגָנִים דְּהֵיכָלָא. דְּהָא רַבְרְבָא דְּיִשְׂרָאֵל דְּאִתְמַנֵּי

לשון הקודש

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (רות ג) לִינִי הַלַּיְלָה וְהָיָה בַּבֹּקֶר אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הִשְׁלִיט רַחֲמִים עַל הַדִּין. (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. אוֹר וְטוֹב שָׁוִים, שֶׁהוּא מַבּוּעֵי הַנְּחָלִים שֶׁיּוֹצֵא מֵהֶם הַיָּם וְהַנַּחַל שֶׁבָּעוֹלָם.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, פַּעַם אַחַת עָלִיתִי וְיָרַדְתִּי לְהָאִיר בְּמַבּוּעֵי הַנְּחָלִים, וְעָלָה אַחֲרַי רַבִּי אַבָּא. אָמַר לִי, בַּמָּה עֲסַקְתֶּם? אָמַרְתִּי לוֹ, בַּפָּסוּק הַזֶּה (קהלת א) שֶׁכָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא. מִזִּיווֹ נִבְרְאוּ כָּל הַגְּדוֹלִים שֶׁמִּן הָעוֹלָם, וּמִזִּיווֹ נוֹבְעִים כָּל הַנְּחָלִים, הַנְּחָלִים שֶׁהֵם בַּפָּסוּק הַזֶּה נְמוּכִים בַּגָּלוּת הַזֹּאת, שֶׁהֲרֵי חֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה, חִבַּת הָאֵם עָשָׂה לָהֶם, וְאִם לֹא, הַנַּחַל עוֹשֶׂה לְבִתּוֹ.

עֲלֵיהוֹן, בְּכָל עִידָן דְּהַוַּת מַטְרוֹנִיתָא עִם מַלְכָּא, הָוָה נָפִיק וְעָאל קֶדְמֵיהוֹן מטטרו"ן. וְהוּא קָבִיל פּוּלְחַנְהוֹן לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּנוּרָא. כַּד אִתְבַּטִּיל נוּרָא וְאִתְגַּלְיָיו, אִסְתַּלַּק זִיוָהּ, וְאִסְתַּלְקָא מַטְרוֹנִיתָא מִן מַלְכָּא. הָא לָא הָוָה שְׁלִים עַד דְּיֵיתֵי גִּיסָא אַחֲרָא, דְּלָא הָוָה בְּגָלוּתָא מְנִיתָא.

וּשְׁמָהָן דְּאִתְקְרִיאַת יַד, הִיא מַבּוּעָא לְכֹלָּא, וְתִשְׁכַּח יַד הוי"ה, (ישעיה נט) הֵן לֹא קָצְרָה יַד יְהוָה, דְּלָא אִדְכַּר יָדָא אֶלָּא בִּשְׁמָא דְּחַד.

אָתָא רִבִּי אֶלְעָזָר, וְשָׁאַל לְרִבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּי, וּבְכָה וְאָמַר לֵיהּ, גַּלֵּי לִי הַאי רָזָא אַבָּא מָארִי. אָמַר לֵיהּ בְּהַאי קְרָא אִתְגְּלִי לָךְ, (שמות יז) כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַיְיָ, כֵּס בְּגִין הוי"ה, שַׁלִּיט רַחֲמֵי עַל דִּינָא. צָבֵי לְמֵימַר, יְהֵא רַעֲוָא דִּיהֵא לְעַלְמָא בְּאַתַּר

לשון הקודש

גְּדֻלָּה שְׁנִיָּה הוּא, הוּא תַּחַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁשּׁוֹכֵב עַל גַּנֵּי הַהֵיכָל, שֶׁהֲרֵי הַשַּׂר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה מְמֻנֶּה עֲלֵיהֶם, בְּכָל זְמַן שֶׁהָיְתָה הַגְּבִירָה עִם הַמֶּלֶךְ, הָיָה יוֹצֵא וּבָא לִפְנֵיהֶם מטטרו"ן, וְהוּא מַקְרִיב עֲבוֹדָתָם לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּאֵשׁ. כַּאֲשֶׁר הִתְבַּטְּלָה הָאֵשׁ וְנָגְלוּ, הִסְתַּלֵּק זִיוָהּ, וְהִסְתַּלְּקָה הַגְּבִירָה מִן הַמֶּלֶךְ. זֶה לֹא הָיָה שָׁלֵם עַד שֶׁיָּבֹא צַד אַחֵר שֶׁלֹּא הָיָה נִמְנֶה בַּגָּלוּת.

וְהַשֵּׁמוֹת שֶׁנִּקְרָאִים יָד, הִיא מַבּוּעַ לַכֹּל, וְתִמְצָא יַד הוי"ה, (ישעיה נט) הֵן לֹא קָצְרָה יַד יְהוָה, שֶׁלֹּא נִזְכַּר יָד אֶלָּא בַּשֵּׁם אֶחָד. **בָּא** רַבִּי אֶלְעָזָר וְשָׁאַל לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו, וּבָכָה וְאָמַר לוֹ, גַּלֵּה לִי זֶה הַסּוֹד אָבִי מוֹרִי. אָמַר לוֹ, בְּזֶה הַפָּסוּק יִתְגַּלֶּה לְךָ, (שמות יז) כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַה'. כֵּס מִשּׁוּם הוי"ה, שׁוֹלְטִים רַחֲמִים עַל דִּין.

גְּבוּרָת, יַד יְיָ רַבָּתָא קְרָבָא דְּהַוַּת בְּמִצְרָיִם, וְאִי לָאו הֲווֹ בְּדִינֵי.

וְכַד יֵיתֵי מְשִׁיחָא, יֵיתֵי בְּחַדְתּוּ בִידָא רַבָּתָא, וְיִגַּח קְרָבָא בַּעֲמָלֵק. (שמות יג) בְּחוֹזֶק יָד הוֹצִיאֲךָ ה' מִמִּצְרָיִם, וְכַד יֵיתֵי שְׁמָא דְיַד בְּתוּקְפָּא יְדָא לְחוּדֵיהּ, הוּא בְּעִידָנָא, דְּיַגִּיחַ קְרָבָא בַּעֲמָלֵק, לֵיתֵי מְשִׁיחָא. רִבִּי אֶלְעָזָר מְסַיֵּיעַ, (זכריה יד) וְיָצָא יְיָ וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם כְּיוֹם הִלָּחֲמוֹ בְּיוֹם קְרָב. כ"ס בְּגִין יהו"ה.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה הִיא יְדָא רַבָּתָא דְּלָא מָטָא לְהַאי יְדָא עִלָּאָה, לַאֲבָהָן רַבְּרְבָא לָא אֲגָנִים. וּבְדָא יְדָא נָפְקוּ מִמִּצְרַיִם, בְּגִין דְּמִשְׁוָיִין שָׁוִין, מַנִּי י' לִי' ד' לְד', שָׁוִין דָּא לְדָא, שְׁמָא דְיָדָא רַבָּתָא, דְּיִפּוּק מִן אִינּוּן שָׁוִין בְּאַתְוָותְהוֹן דְּמִנְיָנֵיהוֹן כְּמִנְיָנֵיהוֹן, דְּקִבְּלָא תְּרֵין יַד, תְּרֵין.

לשון הקודש

רוֹצֶה לוֹמַר, יְהִי רָצוֹן שֶׁיִּהְיֶה לָעוֹלָם בְּמִקּוֹם הַגְּבוּרָה יַד ה' הַגְּדוֹלָה מִלְּחָמָה שֶׁהָיְתָה בְּמִצְרַיִם, וְאִם לֹא, הָיוּ בְּדִינִים. **וּכְשֶׁיָּבֹא** הַמָּשִׁיחַ, יָבֹא בְּהִתְחַדְּשׁוּת בְּיָד גְּדוֹלָה וְיַעֲרֹךְ קְרָב בַּעֲמָלֵק. בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאֲךָ ה' מִמִּצְרַיִם. וּכְשֶׁיָּבֹא שֵׁם שֶׁל יָד בְּחֹזֶק יָד לְבַדּוֹ, הוּא בִּזְמַן שֶׁיַּעֲרֹךְ קְרָב בַּעֲמָלֵק, יָבֹא הַמָּשִׁיחַ. רַבִּי אֶלְעָזָר מְסַיֵּעַ, (זכריה יד) וְיָצָא ה' וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם כְּיוֹם הִלָּחֲמוֹ בְּיוֹם קְרָב. כ"ס בִּשְׁבִיל יהו"ה.

בֹּא רְאֵה, כַּמָּה הִיא יָד הַגְּדוֹלָה שֶׁלֹּא מַגִּיעָה לַיָּד הַזּוֹ הָעֶלְיוֹנָה, לָאָבוֹת הַגְּדוֹלָה לֹא אֲגָנִים. וּבְזוֹ הַיָּד יָצְאוּ מִמִּצְרַיִם מִשּׁוּם שֶׁמִּנְיָנָם שָׁוֶה, מוֹנֶה י' לִי', ד' לְד', שָׁוִים זֶה לָזֶה, שֵׁם שֶׁל הַיָּד הַגְּדוֹלָה שֶׁיָּצָא מֵהֶם שָׁוִים בְּאוֹתִיּוֹתֵיהֶם, שֶׁמִּנְיָנָם כְּמִנְיָנָם, שֶׁקִּבְּלָה שְׁתֵּי יָדַיִם, שְׁתַּיִם.

כֵּיצַד לָא אִתְמְנָעוּ דָא מִן דָּא, וְלָא שָׁוִין. אִתְפְּרַשׁ תְּרֵין אִלֵּין בְּרִיךְ הוּא דִּבְאַתְוָותְהוֹן סַיְיעָאן יַד בַּעֲלָה ה', תְּרֵין לְאָב מִנְיָנֵיהוֹן מִתְפָּרַשׁ. מֵאִלֵּין אִתְבְּרִיאוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וּדְעִמֵּיהּ. וְאִינוּן סְפִירָא קַדְמָאָה, דְּהִיא כִּתְרָא עִלָּאָה. (משלי טו) בְּכָל מָקוֹם עֵינֵי ה' צוֹפוֹת רָעִים וְטוֹבִים. הֵם מְסַיַּעְתָּן לִשְׁמָא חַד ו' דְּעָבַד כַּמָּה אַתְוָון בְּאַרְעָא דְּמִצְרָיִם.

מצד ימין העיגול
יוד ו' לוא"ו לד' י"ד לו"ו
דל"ת ד' לד' ל"ל ל"ת
שדי

עליון העיגול
ו"ו לדל"ת דל"ת ללמ"ד למ"ד לתי"ו
א' ללמ"ד ל' למ"ם מ' לד' ד' לת' ה' ל'
יהוה
י"ד
מרכבה דאבהן ישראל

(דף ריד ע"ב)

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל יוֹסֵף אֵל שַׁדַּי נִרְאָה אֵלַי בְּלוּז בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. רִבִּי אַבָּא אָמַר, לוּז דָּא יְרוּשָׁלֵם עִלָּאָה, דְּאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתָּא בֵּינָהָא. אָמַר יַעֲקֹב עִלָּאָה לְתַתָּא, הַב לִי בִּרְכָתָא דְּהוּא בָעֵי,

לשון הקודש

כֵּיצַד לֹא נִמְנְעוּ זֶה מִזֶּה, וְלֹא שָׁוִים? נִתְבָּאֵר שְׁנֵי אֵלֶּה שֶׁבְּאוֹתִיּוֹתֵיהֶם יָד הֵם שָׁוִים בָּעִנְיָן, שְׁנַיִם לֹא בְּעִנְיֵנֵיהֶם מִתְבָּאֵר. מֵאֵלּוּ נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְשֶׁעִמָּהֶם. וְאֵלּוּ סְפִירָה רִאשׁוֹנָה, שֶׁהִיא כֶּתֶר עֶלְיוֹן. (משלי טו) בְּכָל מָקוֹם עֵינֵי ה' צוֹפוֹת רָעִים וְטוֹבִים. הֵן מְסַיְּעוֹת לַשֵּׁם אֶחָד אוֹת ו' שֶׁעָשָׂה כַּמָּה אוֹתוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. (ראה ציור למעלה)

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל יוֹסֵף אֵל שַׁדַּי נִרְאָה אֵלַי בְּלוּז בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. רִבִּי אַבָּא אָמַר, לוּז זוֹ יְרוּשָׁלַיִם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁשּׁוֹרָה שְׁכִינָה

לְאַנְפִּישׁ יַתְכוֹן אֲנָא, וּלְמִיתַּן יַת אַרְעָא לִבְנֵיכוֹן. לוּז זוֹ יְרוּשָׁלָם עִלָּאָה, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הַב רַבְרְבָא דְּהַוְוָיָן בְּרָכָה דָּא עַל יְדֵיהּ, בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, אֲבָל בְּרָא, לְאַרְעָא אַחֲרָא, לָא יְהֵא בִּרְכָתָא.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (משלי כז) מְבָרֵךְ רֵעֵהוּ בְּקוֹל גָּדוֹל בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּים קְלָלָה תֵחָשֶׁב לוֹ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרָא לְיִשְׂרָאֵל אַחִים וְרֵעִים. מָאי בִּרְכָתָא יָהַב לוֹן, דִּיהוֹן הַאי עַמָּא דַכְיָא תְּחוֹת יְדֵיהּ, וְלִמְהֱוֵי עֲלֵיהוֹן נָטִיר.

זַכָּאָה חוּלְקֵהוֹן דְּהַאי עַמָּא דַכְיָא, דְּהוּא עֲלֵיהוֹן, דְּאִקְרֵי בְּעִלָּאָה בָּנִים חֲבִיבִים יַתִּיר מֵעִלָּאָה, כְּתִיב, (דברים ד) בָּנִים אַתֶּם לַה', מָאי כֻּלָּא בְּדִיל דָּא. מָאי הוּא, בְּדִיל דְּאִשְׁתְּלִים שְׁמָא בְּחוֹתָמָא דִלְהוֹן, דְּאִינוּן גְּזִירִין.

לשון הקודש

בִּתוֹכָהּ. אָמַר יַעֲקֹב הָעֶלְיוֹן לְמַטָּה, תֵּן לִי בְּרָכָה שֶׁהוּא רוֹצֶה, לְהַרְבּוֹת אֶתְכֶם אֲנִי, וְלָתֵת אֶת הָאָרֶץ לִבְנֵיכֶם. לוּז זוֹ יְרוּשָׁלַיִם הָעֶלְיוֹנָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, נָתַן הַשַּׂר שֶׁהָיוּ בְּרָכָה זוֹ עַל יָדוֹ בְּאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ, אֲבָל מִחוּץ לְאֶרֶץ אַחֶרֶת לֹא תִהְיֶה בְּרָכָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (משלי כז) מְבָרֵךְ רֵעֵהוּ בְּקוֹל גָּדוֹל בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּים קְלָלָה תֵחָשֶׁב לוֹ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרָא לְיִשְׂרָאֵל אַחִים וְרֵעִים. אֵיזוֹ בְּרָכָה נָתַן לָהֶם? שֶׁיִּהְיוּ עַם זֶה טָהוֹר תַּחַת יָדוֹ, וְלִהְיוֹת עֲלֵיהֶם שׁוֹמֵר.

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל הָעָם הַטָּהוֹר הַזֶּה שֶׁהוּא עֲלֵיהֶם, שֶׁנִּקְרָאִים בָּעֶלְיוֹנִים בָּנִים חֲבִיבִים יוֹתֵר מֵהָעֶלְיוֹנִים. כָּתוּב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה', מַהוּ הַכֹּל בִּשְׁבִיל זֶה. מַה

תָּא חֲזֵי, בְּאַנְפּוֹי דְּאִינָשָׁא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְחַסְרָא יו"ד מִנֵּיהּ, וְלָא אִשְׁתְּלִים. אָתָא אַבְרָהָם וְחִבֵּב לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָמַר לֵיהּ בָּךְ אִשְׁתְּלִים שְׁמָא, וְאִתְּגְּזַר, וְאִשְׁתְּלִים שְׁמָא בְּיו"ד דְּמִילָה. בְּאַנְפּוֹי דְּאִינָשָׁא שי"ן דְּשד"י, וְד', חָסֵר יו"ד, אִשְׁתְּלִים בְּיו"ד דְּמִילָה, וּכְדֵין אִקְרוּן בָּנִים לַה', בְּנִין קַדִּישִׁין.

וְכַד מְסָאֲבִין לֵיהּ לְהַאי אָת קַיְּימָא קַדִּישָׁא, וְעָאִיל לֵיהּ לִרְשׁוּ אַחֲרָא, סָלִיק מִנֵּיהּ הַאי קִדּוּשָׁא דְּחוֹתָמָא, וְהוּא כְּמָה דְּחָרִיב עַלְמָא, וְסָאִיב חוֹתָמָא, דְּאִשְׁתְּלִים בֵּיהּ שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהָא הוּא חָרִיב עַלְמָא.

רִבִּי אַבָּא הָוָה אָזִיל מִקַּפּוֹטְקִיָּא, וְהָוָה עִמֵּיהּ רִבִּי יוֹסֵי. עַד דְּהֲווּ אָזְלֵי, חָמוּ חַד בַּר נָשׁ דְּהָוָה אָתֵי, וּרְשִׁימָא חַד בְּאַנְפּוֹי, אֲבָל וַוי לוֹן לְחַיָּיבַיָּא,

לשון הקודש

הוּא? בִּשְׁבִיל שֶׁהִשְׁתַּלֵּם הַשֵּׁם בַּחוֹתָם שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם מְהוּלִים.

בָּא רְאֵה, בִּפְנֵי הָאָדָם שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְחָסֵר יו"ד מִמֶּנּוּ וְלֹא נִתְקַן. בָּא אַבְרָהָם וְחִבֵּב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָמַר לוֹ, בְּךָ יִתְקַן הַשֵּׁם, וְנִמּוֹל, וְנִתְקַן הַשֵּׁם בַּיו"ד שֶׁל הַמִּילָה. בִּפְנֵי הָאָדָם שִׁי"ן שֶׁל שַׁדַּ"י וְד', חָסֵר יו"ד, נִתְקַן בַּיו"ד שֶׁל הַמִּילָה, וְאָז נִקְרָאוּ בָּנִים לַה', בָּנִים קְדוֹשִׁים.

וּכְשֶׁמְּטַמְּאִים אֶת אוֹת הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה וּמַכְנִיסוֹ לְרָשׁוּת אַחֶרֶת, עוֹלָה מִמֶּנּוּ קְדֻשַּׁת הַחוֹתָם, וְהוּא כְּמוֹ שֶׁהֶחֱרִיב עוֹלָם, וְטִמֵּא אֶת הַחוֹתָם שֶׁנִּתְקַן בּוֹ שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַהֲרֵי הוּא הֶחֱרִיב אֶת הָעוֹלָם.

רִבִּי אַבָּא הָיָה הוֹלֵךְ מִקַּפּוֹטְקִיָּא, וְהָיָה עִמּוֹ רִבִּי יוֹסֵי. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ

דִּימוּתוּן בְּלָא תְּשׁוּבָה, דְּלָא יַעֲדֵי מִינַיְיהוּ רְשִׁימָא, לָא בְּעַלְמָא דֵּין, וְלָא בְּעַלְמָא דְּאָתֵי:

וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנְנִי מַפְרְךָ וְהַרְבִּיתִיךָ. רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, הַאי קְרָא (ישעיה כט) לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ. וְכִי אֵינִישׁ דְּאָמַר טַב לְבַר נָשׁ כַּוָּוֹתֵיהּ. אִי לָא יַשְׁלִים מַה דְּאָמַר, אַפּוֹהִי מִתְבַּיְישָׁן, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה מִן עִלָּאֵי לְבַר נָשׁ, דְּאִי לָא מַיְיתֵי כָּל טַב דְּאָמַר עַל בְּנוֹהִי, אַנְפּוֹהִי מִתְבַּיְישָׁן.

אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵיהּ, אֲנָא יִשְׂרָאֵל עִלָּאָה, דְּאֲנָא מַפְשִׁינָךְ וְאַסְגִּינָךְ. הַאי בִּרְכָתָא דְיָהִיב לִי, וְאֶתֵּן יַת אַרְעָא הָדָא לִבְרִיכוֹן, לָא הָוָה בְּאַרְעָא, לָא הָוָה עִמְּהוֹן. כַּד יֵיתֵי קִיצָא דִּמְשִׁיחָא וְיִשְׁתְּלִים, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב, כְּעַן

לשון הקודש

אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא וְרִשֵּׁם אֶחָד בְּפָנָיו. אֲבָל אוֹי לָהֶם לָרְשָׁעִים שֶׁיְּמוּתוּ בְּלִי תְשׁוּבָה, שֶׁלֹּא יָזוּז מִמֶּנּוּ הָרִשֵּׁם לֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא.

וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנְנִי מַפְרְךָ וְהַרְבִּיתִיךָ. רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, פָּסוּק זֶה (ישעיה כט) לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ, וְכִי אִישׁ שֶׁאוֹמֵר טוֹב לְבֶן אָדָם כְּמוֹתוֹ, אִם לֹא יַשְׁלִים מַה שֶּׁאָמַר, פָּנָיו מִתְבַּיְּשׁוֹת, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה מֵהָעֶלְיוֹנִים לִבְנֵי אָדָם, שֶׁאִם לֹא מֵבִיא כָּל טוֹב שֶׁאָמַר עַל בָּנָיו, פָּנָיו מִתְבַּיְּשׁוֹת. **אָמַר** לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲנִי יִשְׂרָאֵל הָעֶלְיוֹן שֶׁאֲנִי מַרְבְּךָ וּמְגַדֶּלְךָ, הַבְּרָכָה הַזּוֹ שֶׁנָּתַן לִי, וְאֶתֵּן אֶרֶץ זוֹ לִבְנֵיכֶם לֹא הָיְתָה בָּאָרֶץ, לֹא הָיָה עִמָּם כְּשֶׁיָּבֹא קֵץ הַמָּשִׁיחַ וְיִתְקַן. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב – כָּעֵת (לא) פְּנֵי יַעֲקֹב

(לא) אַנְפּוֹי דְיַעֲקֹב דְּלְעֵילָא, לָא מִתְבַּיְּשָׁן מִדַּאֲמַר לְהוֹן אֶתֵּן, אֲרֵי עַד כְּעַן לָא הֲווֹ בִּידֵיהּ, וְהֲווּ אַנְפּוֹהִי מִתְבַּיְּשָׁן, כְּעַן דִּילֵיהּ מִסְתַּיֵּעַ מִן קֶדֶם מָארֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא.

כְּמָה דְּאַמְרִינָן, אֲגָחְנָא דַעֲמָלֵק, כַּד יִשְׂתְּלִים קִיצָא, לָא יְהֵא אֶלָּא בִתְקוֹף יְדָא, כְּמָה דְהֲוִית בְּיוֹם קְרָב, וְיָצָא ה' וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם, דִּידֵיהּ וְלָא אַחֲרָא:

וְעַתָּה שְׁנֵי בָנֶיךָ הַנּוֹלָדִים לְךָ, דָּא יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, דְּאַתְרִיהוֹן בְּגָלוּתָא, בְּנוּי דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְיְלִידוּ בֵּינֵי עַמְמַיָּא. תָּנָא אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, יִשְׂרָאֵל כַּד יְהוֹן בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל, דָּר בְּאַרְעָא, כַּד יֵיתֵי מְשִׁיחָא, יְהוֹן עִם אֲחוּהוֹן דִּילָווּן בָּתְרֵיהוֹן. דְּלָא אִתְקְרֵי גָּלוּת, אֶלָּא לְמַאן דְּאִיהוּ דָּר בְּאַרְעָא נוּכְרָאָה, אִינּוּן אִתְקַרְיָין גָּלְיָין.

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה לֹא מִתְבַּיְּשִׁים מִשֶּׁאָמַר לָהֶם אֶתֵּן, הֲרֵי עַד עַכְשָׁו לֹא הָיוּ בְיָדוֹ, וְהָיוּ פָּנִים מְבֻיָּשׁוֹת. כָּעֵת שֶׁלּוֹ מִסְתַּיֵּעַ מִלִּפְנֵי רִבּוֹן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ.

כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, נִלְחָמִים בַּעֲמָלֵק כְּשֶׁיִּשְׁתַּלֵּם הַקֵּץ, וְלֹא יִהְיֶה אֶלָּא בְּחֹזֶק יָד, כְּמוֹ שֶׁהָיִיתָ בְּיוֹם קְרָב, וְיָצָא ה' וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם, שֶׁלּוֹ וְלֹא אַחֵר.

וְעַתָּה שְׁנֵי בָנֶיךָ הַנּוֹלָדִים לְךָ – זֶה יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַטָּה שֶׁמְּקוֹמָם בַּגָּלוּת, בָּנָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנּוֹלְדוּ בֵּין הָעַמִּים. לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁיִּהְיוּ בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל דָּרִים בָּאָרֶץ, כְּשֶׁיָּבֹא הַמָּשִׁיחַ יִהְיוּ עִם אַחֵיהֶם שֶׁיִּלְּווּ אַחֲרֵיהֶם, שֶׁלֹּא נִקְרָא גָּלוּת אֶלָּא לְמִי שֶׁהוּא דָּר בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה, הֵם נִקְרָאִים גּוֹלִים.

וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב, (ויקרא כו) **וא"ו יְתֵירָה, תֵּיתֵי וא"ו דְּאִסְתַּלְּקַת כַּד אִתְחָרִיב בֵּיתָא, וּתְהֵא סִיּוּעָא לְיַעֲקֹב, כַּד יְהֵא דָא, וְיֵהֵא לִבְרָא קַדִּישָׁא אַרְעָא אַחְסָנַת עָלַם, וִיהוֹן בְּנוֹהִי בְּאַרְעֲהוֹן, דְּדָארוּ מִקַּדְמַת דְּנָא בְּאַרְעֲהוֹן, זַכָּאָה חוּלְקֵהוֹן.**

כְּעַן בָּרְיָא, דְּהַוָּה עַרְעָן לְהוֹן, (תְּהוֹן אָזְלִין רַבְּרְבִין) **דְּאִתְגְּלִיאוּ מִן לְבַר לְאַרְעָא וְאִתְנְשִׁיאוּ, וְאַנְפִּישׁוּ. וְיֵימָא יַעֲקֹב עִלָּאָה לְתַתָּא, בָּרֵי דִילָךְ דְּאִינוּן לְבַר לְאַרְעָא דְּאִתְיְלִידוּ בְּגָלוּתָא, בְּכָל אַרְעָא וְאַרְעָא, עַד דְּאֲנָא אִיעוֹל לְמִצְרָאֵי, וְאַעֲבִיד לְהוֹן דִּינָא** (דף רטו ע"א) **עַל חוֹבֵיהוֹן, לָאו אֲנָא מַסְקִית בְּרָךְ, דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּגָלוּתָא, לְבַר לְאַרְעָא בְּאַרְעָא רְחִיקָא. וְאַף עַל גַּב דְּאִינוּן סַגִּיאִין, וְאִתְנְשִׁיאוּ, דִּילִי אִינוּן. כַּד חָזֵיתִי דָא גָּלוּתָא דִלְהוֹן, וְאַסֵּיתִי לְכֵיבֵיהוֹן, וְשָׁמְעִית קָלֵיהוֹן. רְאוּבֵן,** (בראשית כט) **כִּי רָאָה ה' אֶת עָנְיִי. שִׁמְעוֹן, כִּי שָׁמַע**

לשון הקודש

וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִית יַעֲקוֹב (ויקרא כו), וָא"ו יְתֵרָה. תָּבֹא וָא"ו שֶׁהִסְתַּלְּקָה כְּשֶׁחָרַב הַבַּיִת, וְתִהְיֶה סִיּוּעַ לְיַעֲקֹב כְּשֶׁזֶּה יִהְיֶה, וְיִהְיֶה לְבֵן קָדוֹשׁ אֶרֶץ יְרֻשַּׁת עוֹלָם, וְיִהְיוּ בָנָיו בְּאַרְצָם, שֶׁגָּרוּ בָהּ מִקֹּדֶם לָזֶה בְּאַרְצָם. אַשְׁרֵי חֶלְקָם.

כְּעַת בָּנִים, שֶׁקָּרָה לָהֶם [וְתִהְיוּ הוֹלְכִים גְּדוֹלִים] שֶׁהֻגְלוּ לְחוּץ לָאָרֶץ וְנִשְׁכְּחוּ, וְהִתְרַבּוּ, וְיֹאמַר יַעֲקֹב הָעֶלְיוֹן לַתַּחְתּוֹן: בָּנִים שֶׁלְּךָ שֶׁהֵם בְּחוּץ לָאָרֶץ שֶׁנּוֹלְדוּ בַּגָּלוּת בְּכָל אֶרֶץ וְאֶרֶץ, עַד שֶׁאֲנִי אֶכָּנֵס לְמִצְרַיִם וְאֶעֱשֶׂה בָהֶם דִּין עַל חֲטָאֵיהֶם, אֵינִי מַעֲלֶה אֶת בָּנֶיךָ שֶׁנִּבְרְאוּ בַּגָּלוּת בְּחוּץ לָאָרֶץ בְּאֶרֶץ רְחוֹקָה, וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם רַבִּים וְנִשְׁכְּחוּ הֵם שֶׁלִּי, כְּשֶׁרָאִיתִי גָּלוּת זוֹ שֶׁלָּהֶם וְרִפֵּאתִי אֶת כְּאֵבֵיכֶם

ה' כִּי שְׁנוּאָה אָנֹכִי, וְחָשִׁיב בְּלִבָּךְ, כְּאִילוּ יֶהֱוְיָין קָדָמַי אִינּוּן, וּמִדִּינָתוּב מִמִּצְרָאֵי, מִלְּמֶעְבַּד דִּינָא, נָסִיק יַתְהוֹן מֵאַרַע גָּלוּתָא.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, מֵהָכָא (ישעיה סו) וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַה'. צָבֵי לְמֵימַר, כַּד יֵהֵא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדִינָא בְּמִצְרָאֵי, בְּעִדָּנָא הַהִיא יֵיתוּן כָּל עַמְּמַיָּא מִנְחָה, כַּד שְׁמָעוּ שְׁמוּעָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הַיְינוּ (ישעיה ב) וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם.

תָּנָא, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, עָתִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיעְבַּד לְכָל זַכָּאָה וְזַכָּאָה, חוּפָּה בִּירוּשָׁלַם, (ירמיה טז) קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה, כַּד תִּיתוּב מַטְרוֹנִיתָא לְמַלְכָּא, וְעָבִיד לָהּ אֵרוּסִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ג) צְאֶנָה וּרְאֶינָה וְגו' בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ. בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ זֶה מַתַּן

לשון הקודש

וְשָׁמַעְתִּי אֶת קוֹלָם. רְאוּבֵן – (בראשית כט) כִּי רָאָה ה' אֶת עָנְיִי. שִׁמְעוֹן – כִּי שָׁמַע ה' כִּי שְׂנוּאָה אָנֹכִי. וְחָשַׁבְתָּ בְּלִבְּךָ כְּאִלּוּ יִהְיוּ לְפָנַי הֵם, וּמִשֶּׁנִּשּׁוּב מִמִּצְרַיִם מִלַּעֲשׂוֹת דִּין, נַעֲלֶה אוֹתָם מֵאֶרֶץ גָּלוּתָם.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, מִכָּאן (ישעיה סו) וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַה'. רוֹצֶה לוֹמַר, כְּשֶׁיִּהְיֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּדִין בְּמִצְרַיִם, בְּאוֹתוֹ זְמַן יָבִיאוּ כָּל הָעַמִּים מִנְחָה כְּשֶׁיִּשְׁמְעוּ שְׁמוּעָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַיְינוּ (שם ב) וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק חֻפָּה בִּירוּשָׁלַיִם, (ירמיה טז) קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה, כְּשֶׁתָּשׁוּב הַמַּלְכָּה לַמֶּלֶךְ וְיַעֲשֶׂה לָהּ אֵרוּסִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ג) צְאֶינָה וּרְאֶינָה וְגו' בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם

תּוֹרָה, וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ זֶה בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁיִּבָּנֶה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

וּמוֹלַדְתְּךָ אֲשֶׁר הוֹלַדְתָּ אַחֲרֵיהֶם לְךָ יִהְיוּ, דָּא יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, לַאֲבָהָן דְּאִינוּן רְתִיכִין, תְּהֵא שְׁמָהַתְהוֹן בְּרָזָא דְּאִתְיַלִּידוּ לְבָתָר דְּנָן, עַל שְׁמָא דַּאֲחֵיהוֹן יְהוֹן מַקְרִיבִין בְּאַחְסָנָא דִלְהוֹן.

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, וּמוֹלַדְתְּךָ, דָּא יְרוּשָׁלָם דִּלְתַתָּא, (ויקרא יח) **מוֹלֶדֶת בַּיִת בְּפָרָשַׁת עֲרָיוֹת, יְרוּשָׁלָם לְתַתָּא, גּוּבְרִין דְּאִתְיְלִידוּ דָא יְרוּשָׁלָם, בָּתַר דְּנָא, דִּיתוּבוּן עַלְמָא לְמָארֵי שְׁמַיָּא בִירוּשָׁלַם, כַּד גִּיּוֹרִין לָא אִתְקָרוּן אֶלָּא עַל שְׁמָהָן, דְּהוּא בַר יִשְׂרָאֵל, וְלָא יִתְקָרוּן כַּד אֲבָהַתְהוֹן, גִּיּוֹרָא מִקַּפּוֹטְקִיָּא, אֶלָּא בְּהָא יִשְׂרָאֵל.**

לשון הקודש

שִׂמְחַת לִבּוֹ. בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ – זֶה מַתַּן תּוֹרָה. וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ – זֶה בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁיִּבָּנֶה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ.

וּמוֹלַדְתְּךָ אֲשֶׁר הוֹלַדְתָּ אַחֲרֵיהֶם לְךָ יִהְיוּ, זֶה יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, לָאָבוֹת שֶׁהֵם מֶרְכָּבוֹת יִהְיוּ שְׁמוֹתֵיהֶם בְּסוֹד שֶׁנּוֹלְדוּ לְאַחַר מִכֵּן, עַל שֵׁם שֶׁאַחֵיהֶם יִהְיוּ מַקְרִיבִים בַּיְרֻשָּׁה שֶׁלָּהֶם.

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וּמוֹלַדְתְּךָ – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה, (ויקרא יח) מוֹלֶדֶת בַּיִת, בְּפָרָשַׁת עֲרָיוֹת. יְרוּשָׁלַיִם לְמַטָּה. גְּבָרִים שֶׁנּוֹלְדוּ זוֹ יְרוּשָׁלַיִם. אַחַר זֶה שֶׁיָּשׁוּבוּ הָעוֹלָם לְרִבּוֹן הַשָּׁמַיִם בִּירוּשָׁלַיִם, כְּשֶׁהִתְגַּיְּרוּ לֹא נִקְרְאוּ אֶלָּא עַל שְׁמָם, שֶׁהוּא בֶּן יִשְׂרָאֵל, וְלֹא יִקָּרְאוּ כְּמוֹ שֶׁאֲבוֹתֵיהֶם, גֵּר מִקַּפּוֹטְקִיָּא, אֶלָּא בְּזֶה יִשְׂרָאֵל.

לְךָ יִהְיוּ, צָבֵי לְמֵימַר, עַל שְׁמֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל יִתְקָרוּן, עַל שֵׁם אֲחֵיהוֹן יִקָּרְאוּ בְּנַחֲלָתָם, וְכַד יְתוּבוּן לָא יִתְחַסְּנוּן אִלֵּין עִם יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא, וְיִפַּב כָּל שִׁבְטָא וְשִׁבְטָא, דִּידֵיהּ וְגוּבְרִין מִנְּהוֹן, כָּל חָדָא לְפוּם מִנְיָנֵיהּ.

וַאֲנִי בְּבֹאִי מִפַּדַּן מֵתָה עָלַי רָחֵל בַּדֶּרֶךְ וְגו', רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (ירמיה לא) כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע וְגו', מַה כְּתִיב בַּתְּרֵיהּ, כֹּה אָמַר ה' מִנְּעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ וְגו' וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם, לֹא אָמַר וְיָשׁוּבוּ, אֶלָּא וְשָׁבוּ, כְּבָר שָׁבוּ.

תָּא חֲזֵי, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, בְּשַׁעְתָּא דְּיֵהֵא דִּינָא עַל טוּרָא, תִּתְעַטַּר מַטְרוֹנִיתָא עַל טוּרָא, וְהִיא סָבְרַת דִּבְנֵיהוֹן אָבְדִין בְּדִינָא, וְרָזָא (ישעיה נד) רָנִי עֲקָרָה לֹא יָלָדָה פִּצְחִי רִנָּה וְצַהֲלִי וְגו'. תָּנָא, סַגְּיָין יְהוֹן בְּנֵי

לשון הקודש

לְךָ יִהְיוּ – צָרִיךְ לוֹמַר עַל שֵׁם יִשְׂרָאֵל הֵם יִקָּרְאוּ, עַל שֵׁם אֲחֵיהֶם יִקָּרְאוּ בְּנַחֲלָתָם, וּכְשֶׁיָּשׁוּבוּ לֹא יְקַבְּלוּ יֶרֶשָׁה אֵלּוּ עִם יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ, וְיִטֹּל כָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט אֶת שֶׁלּוֹ, וְהָאֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ, כָּל אֶחָד לְפִי מִנְיָנוֹ. **וַאֲנִי** בְּבֹאִי מִפַּדַּן מֵתָה עָלַי רָחֵל בַּדֶּרֶךְ וְגו'. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (ירמיה לא) כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע וְגו'. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? כֹּה אָמַר ה' מִנְּעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ וְגו' וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם. לֹא אָמַר וְיָשׁוּבוּ, אֶלָּא וְשָׁבוּ, כְּבָר שָׁבוּ.

בֹּא רְאֵה, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּשָׁעָה שֶׁיִּהְיֶה דִּין עַל הָהָר, תִּתְעַטֵּר הַגְּבִירָה עַל הָהָר, וְהִיא סְבוּרָה שֶׁבְּנֵיהֶם אוֹבְדִים בַּדִּין, וְסוֹד – (ישעיה נד) רָנִי עֲקָרָה לֹא יָלָדָה

כְּרְסְיָיא מִן דִּידָהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, כִּי רַבִּים בְּנֵי שׁוֹמֵמָה מִבְּנֵי בְעוּלָה, תִּיתוּב מַטְרוֹנִיתָא לְבַעֲלָהּ, (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

מִן קַדְמַת דְּנָא, תֵּימָא מַטְרוֹנִיתָא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּנַיָּיא דִילִי אָן. יֵימָא לָהּ, בְּדִינָא. הִיא תִסְבַּר דְּאָבְדִין בְּדִינָא, וּבָכָה עַל דִּינָא לִבְנַיָּא דִידָהּ, כִּי אֲרֵי סַגִּי אִית לָךְ לְמֵיסַב מִנִּי בְדִלְהוֹן, דְּהַוַּת עִמְּהוֹן, וְהָא תָּבוּ מֵאַרְעָא דְשַׂנְאָה.

וְכִי לָא הָוָה יָדַע יוֹסֵף דְּמֵתָה אִמֵּיהּ, תַּמָּן הָוָה עִמָּהּ כַּד מֵתָה. אֶלָּא יֹאמַר יִשְׂרָאֵל עִלָּאָה, כַּד נִיתֵי מִפּוּרְקָנֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, תִּתְעַר מַטְרוֹנִיתָא, וְתִתְעַר כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְתִגַּח קְרָבָא עִם עַמְּמִין, וִימוּתוּן מִנְּהוֹן, וְיִתְקָרְבוּן בִּזְעֵיר לְמֵיתֵי אַרְעָא. יֵימַר לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד הִיא בָכָה. לָא תִדְחֲלִי, אַגְרָא

לשון הקודש

פִּצְחִי רִנָּה וְצַהֲלִי וְגוֹ'. לָמַדְנוּ, רַבִּים יִהְיוּ בְּנֵי הַכִּסֵּא מִשֶּׁלָּהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי רַבִּים בְּנֵי שׁוֹמֵמָה מִבְּנֵי בְעוּלָה. תָּשׁוּב הַגְּבִירָה לְבַעְלָהּ, (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

מִקֶּדֶם לָכֵן תֹּאמַר הַגְּבִירָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, אֵיפֹה הַבָּנִים שֶׁלִּי? הוּא יֹאמַר לָהּ, הֵם בְּדִין. הִיא תַּחְשֹׁב שֶׁהֵם אוֹבְדִים בַּדִּין, וּבוֹכָה עַל הַדִּין שֶׁל בָּנֶיהָ, כִּי הֲרֵי הַרְבֵּה יֵשׁ לְךָ לָקַחַת מִמֶּנִּי בְּשֶׁלָּהֶם, שֶׁהָיְתָה עִמָּם, וַהֲרֵי שָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב.

וְכִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁאִמּוֹ מֵתָה? שָׁם הָיָה עִמָּהּ כְּשֶׁמֵּתָה. אֶלָּא יֹאמַר יִשְׂרָאֵל הָעֶלְיוֹן, כְּשֶׁתָּבֹא גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל, תִּתְעוֹרֵר הַגְּבִירָה, וְתִתְעוֹרֵר כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְתַעֲרֹךְ קְרָב עִם הָעַמִּים, וְיָמוּתוּ מֵהֶם, וְיִתְקָרְבוּ כִּמְעַט לָבֹא אַרְצָה. יֹאמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ

לְהוֹן בְּנַיָּיא דְּמִיתָן עַל שְׁמִי, אַחֲרָנִין הָא תָּבוּ, אִינּוּן יְתוּבוּן לְחַיֵּי מֵיתַיָּיא.

מֵתָה עָלַי רָחֵל, מֵתָה עַל יִחוּד שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל דָּא אִתְּמָר בְּעוֹד כִּבְרַת אֶרֶץ לָבֹא, דְּמִיתוּ עַל יִחוּד שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְבַר לְאַרְעָא, בְּאַרְעָא דָא, לָא יָמוּת חַד מִנְּהוֹן.

תָּנָא, אָמַר רִבִּי אַבָּא, עֲתִידִין יִשְׂרָאֵל לַאֲגָחָא קְרָבָא בְּאָרְחָא דְּאֶפְרָת, וִימוּתוּן עַמָּא סַגְיָא מִנְּהוֹן, וּבָתַר כֵּן לְחַיֵּי מֵיתַיָּא יְקוּמוּן. וְיַתִּיר שַׁלְטָנָא יְהֵא לְהוֹן דְּמִיתִין בְּאָרְחָא הָדֵין, מִכָּל דִּיהֵא קָדָמֵיהוֹן בִּירוּשָׁלַם.

וְלָמָּה אִתְקְרֵי שְׁמָא דְּאַתְרָא קַדִּישָׁא, (דף רטו ע"ב) דְּאַתְרָא הָדֵין לָחֶם. בְּדִיל דְּהוּא מִן שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ, דִּימוּתוּן תַּמָּן עַל שְׁמֵיהּ,

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא, כְּשֶׁהִיא בּוֹכָה: אַל תִּפַּחֲדִי, יֵשׁ שָׂכָר לַבָּנִים שֶׁמֵּתוּ עַל שְׁמִי, הָאַחֵרִים הֲרֵי שָׁבוּ, אֵלּוּ יָשׁוּבוּ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים.

מֵתָה עָלַי רָחֵל. מֵתָה עַל יִחוּד שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְלָכֵן נֶאֱמַר בְּעוֹד כִּבְרַת אֶרֶץ לָבֹא, שֶׁמֵּתוּ עַל יִחוּד שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִחוּץ לָאָרֶץ, בְּאֶרֶץ זוֹ לֹא יָמוּת אֶחָד מֵהֶם.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי אַבָּא, עֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לַעֲרֹב קְרָב בַּדֶּרֶךְ אֶפְרָת וְיָמוּתוּ מֵהֶם עַם רַב, וְאַחַר כָּךְ יָקוּמוּ בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים. יוֹתֵר שִׁלְטוֹן יִהְיֶה לָהֶם שֶׁמֵּתוּ בְּדֶרֶךְ זוֹ מִכָּל שֶׁהָיָה לִפְנֵיהֶם בִּירוּשָׁלַיִם.

וְלָמָּה נִקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל מָקוֹם זֶה לֶחֶם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא מִשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁבּוֹ, שֶׁיָּמוּתוּ שָׁם עַל

י"ד, דִּימוּתוּן תַּמָּן עַל שְׁמֵיהּ י"ה, לֶחֶם בְּגָלוּתָא, בְּדִיל דְּהוּא מִן שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:

וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (ישעיה מט) **וְאָמַרְתְּ בִּלְבָבֶךָ מִי יָלַד לִי אֶת אֵלֶּה, מָאי קָא מַיְירֵי, יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, חָזֵי דְּיֵיתוּן בְּנוֹהִי דְּיִשְׂרָאֵל קַדְמֵיהּ, כַּד יֵיתוּן** (ישעיה יא) **מֵעֵילָם וּמִשִּׁנְעָר וּמֵחֲמָת וּמֵאִיֵּי הַיָּם וְאִתְכְּנָשׁוּ כֻּלְּהוּ וִיהוֹן סַגִּיאִין. תֵּימָא שְׁכִינְתָּא מֵאָן אִינּוּן כֻּלְּהוֹן, וְלָא בְּהוֹן פְּסוּל מִבְּנֵי נוּכְרָאָה. יֵימְרוּן לֵיהּ, אֲנַחְנָא כֻּלָּנָא מִבֵּרַךְ, וְלֵית בְּנָא נוּכְרָאָה בַּהֲדָן, דְּיִתְפְּרְשׁוּן דָּא מִן דָּא וְכָרַת לְהוֹן כְּחֲדָא, וְיִתְגַּיְּרוּן, יְתוּבוּן גִּיּוּרִין עִם יִשְׂרָאֵל, וִיהוֹן כְּחֲדָא.**

תָּנָא, קָשִׁים גֵּרִים לְיִשְׂרָאֵל כְּסַפַּחַת בְּעוֹר הַחַי, לְאַרְעָהוֹן. כְּתִיב (ישעיה יא) **כִּי יְרַחֵם ה' אֶת יַעֲקֹב**

לשון הקודש

שְׁמוֹ י"ד, שֶׁיְּמוּתוּ שָׁם עַל שְׁמוֹ י"ה, לֶחֶם בַּגָּלוּת, בִּשְׁבִיל שֶׁהוּא מִשְּׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (ישעיה מט) וְאָמַרְתְּ בִּלְבָבֶךָ מִי יָלַד לִי אֶת אֵלֶּה. מָה רָצָה בָּזֶה? יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַטָּה רָאָה שֶׁיָּבֹאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְפָנָיו, כְּשֶׁיָּבֹאוּ (שם יא) מֵעֵילָם וּמִשִּׁנְעָר וּמֵחֲמָת וּמֵאִיֵּי הַיָּם, וְיִתְכַּנְּסוּ כֻּלָּם וְיִהְיוּ רַבִּים, תֹּאמַר הַשְּׁכִינָה: מֵאֵיפֹה כָּל אֵלֶּה, וְאֵין בָּהֶם פְּסוּל מִבְּנֵי נָכְרִים? יֹאמְרוּ לוֹ, אֲנַחְנוּ כֻּלָּנוּ מִבָּנֶיךָ וְאֵין בָּנוּ נָכְרִי עִמָּנוּ, שֶׁיִּפָּרְדוּ זֶה מִזֶּה וְיִכָּרְתוּ אוֹתָם כְּאֶחָד, וְיִתְגַּיְּרוּ, וְיָשׁוּבוּ גֵּרִים עִם יִשְׂרָאֵל וְיִהְיוּ כְּאֶחָד.

שָׁנִינוּ, קָשִׁים גֵּרִים לְיִשְׂרָאֵל כְּסַפַּחַת

וּבָחַר עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל וגו' וְנִלְוָה הַגֵּר עֲלֵיהֶם וְנִסְפְּחוּ עַל בֵּית יַעֲקֹב, כַּד יְתוּבוּן לְאַרְעֲהוֹן בְּרָיָא, וִיהֶוְיָין רְחִימוּ בְהוֹן, (זכריה יד) יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, יִתְלַוּוּן גִּיּוֹרִין עִם יִשְׂרָאֵל וִיהֶוְיָין לְהוֹן כְּעוּמְקָא בְּבִשְׂרֵיהוֹן.

וְכָל כָּךְ לָמָּה. תָּא שְׁמַע, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, עַל תְּחוּמִין דְּאַרְעָא, דְּכָל חַד יְהֵא רַעֲוָא לְמֵידַר בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וְתִסְתָּעַר דִּיּוּרִין. כְּתִיב, (ישעיה נד) וִיתֵדוֹתַיִךְ חֲזַקִי, צָבֵי לְמֵימַר, סִיכְיָא דְהַוְיָין עִמָּךְ מֵעִקָּרָא, אַתְקִיף יַתְהוֹן, וְסַיֵּיע יַתְהוֹן יַתִּיר מִשְּׁאָר עַמָּמִין. כַּבְיָכוֹל דְּאַתְּ סָכֵי לְאִתְתַּקְּפָא יַתְהוֹן בְּכָל עַמְּמַיָּא אַחֲרָא, וִיהוֹן סַגִּיאִין:

וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָבִיו בָּנַי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בָּזֶה, רִבִּי שִׁמְעוֹן תָּאנֵי מֵהָכָא, (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, יֹאמַר

לשון הקודש

בְּעוֹר הַחַי, לְאַרְצָם. כָּתוּב (שם יד) כִּי יְרַחֵם ה' אֶת יַעֲקֹב וּבָחַר עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל [וְגוֹ'] וְנִלְוָה הַגֵּר עֲלֵיהֶם וְנִסְפְּחוּ עַל בֵּית יַעֲקֹב. כְּשֶׁיָּשׁוּבוּ לְאַרְצָם הַבָּנִים וְתִהְיֶה בֵּינֵיהֶם אַהֲבָה, יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, יִתְלַוּוּ גֵּרִים עִם יִשְׂרָאֵל וְיִהְיוּ לָהֶם כְּסַפַּחַת בְּבְשָׂרָם.

וְכָל כָּךְ לָמָּה? בֹּא שְׁמַע, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, עַל תְּחוּמֵי הָאָרֶץ שֶׁלְּכָל אֶחָד יִהְיֶה רָצוֹן לָדוּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְיִתְרָאוּ הַדַּיָּרִים כָּתוּב (שם נד) וִיתֵדֹתַיִךְ חַזֵּקִי. רוֹצֶה לוֹמַר, הַיְתֵדוֹת שֶׁהָיוּ עִמָּךְ מֵהַהַתְחָלָה, חַזְּקִי אוֹתָם, וַעֲזוֹר לָהֶם יוֹתֵר מִשְּׁאָר הָעַמִּים כִּבְיָכוֹל, שֶׁאַתָּה הִסְתַּכַּלְתָּ לְחַזֵּק אוֹתָם בְּכָל הָעַמִּים הָאֲחֵרִים, וְיִהְיוּ רַבִּים.

וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָבִיו בָּנַי הֵם אֲשֶׁר נָתַן

יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, כַּד יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהוֹן לְעֵילָא, בָּנַי אִינּוּן, דְּיָהַב לִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרַיְיתָא, כַּמָּה דַתְּהוֹן וְנִימוּסֵיהוֹן קְשִׁיטִין, בְּנִימוּסֵי אוֹרַיְיתָא (דְּאִתְיְהִיבַת לְהוֹן.

תָּא חָזֵי, כַּד יְהוֹן יִשְׂרָאֵל תְּחוֹת גַּדְפֵּי שְׁכִינְתָּא, אוֹרַיְיתָא) דִּלְהוֹן אִתְקְרִיאַת זֶה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות טו) זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ, וּבְכָל עִדָּן דְּלָא הָוָה דָּוִד מְמַלֵּל תְּחוֹת גַּדְפֵּי שְׁכִינְתָּא דָּא מִלְּתָא, אֶלָּא אִתְנַבֵּי מַה דְּלֶיהֱוֵי, אִתְקְרִינָא זֹאת.

רַב נַחְמָן אָמַר מֵהָכָא, (תהלים כז) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי וְגו' בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ, זֹאת דָּא אוֹרַיְיתָא וּתְהֵא לֵייתֵי מְשִׁיחָא, וּבְגִין דָּא, (שיר השירים ב) וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. עַל מָה אִתְמַתְּלַת אוֹרַיְיתָא, לְגוּזָלָא. מַה גּוּזָלָא קָלֵיהּ עָרֵב, אַף פִּתְגָמֵי אוֹרַיְיתָא קָלֵיהּ עָרֵב, וְדָא קָלָא יְהֵא לֵייתֵי מְשִׁיחָא, לְיוֹמָא דְּדִינָא.

לשון הקודש

לִי אֱלֹהִים בָּזֶה. רַבִּי שִׁמְעוֹן שָׁנָה, מִכָּאן (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. יֹאמַר יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עֲלֵיהֶם מִלְּמַעְלָה, בָּנַי הֵם, שֶׁנָּתַן לִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹרָה, כַּמָּה שֶׁדָּתָם וּמִנְהַגֵּיהֶם אֲמִתִּיִּים בְּהַנְהָגוֹת הַתּוֹרָה (שֶׁנִּתְּנָה לָהֶם.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, הַתּוֹרָה) שֶׁלָּהֶם נִקְרֵאת זֶה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות טו) זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ. וּבְכָל זְמַן שֶׁלֹּא הָיָה דָּוִד מְדַבֵּר תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה דָּבָר זֶה, אֶלָּא מִתְנַבֵּא מַה שֶּׁיִּהְיֶה, נִקְרֵאת זֹאת.

רַב נַחְמָן אָמַר מִכָּאן, (תהלים כז) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי וְגו' בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ, זֹאת – זוֹ תּוֹרָה תִּהְיֶה לִכְשֶׁיָּבֹא הַמָּשִׁיחַ, וְלָכֵן (שיר ב) וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. לָמָּה נִמְשְׁלָה הַתּוֹרָה לְגוּזָל? מַה

תָּנָא, הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָּאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. הַנִּצָּנִים, דָּא אֲבָהָתָן דְּמֶרְכָּבָה, דְּמִן עַלְמָא יְקוּמוּן וְיִתְחֲזוּ. עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ, תּוּשְׁבַּחְתָּא דִּישַׁבְּחוּן לֵיוָאֵי, כַּד יְתוּבוּן לְפוּלְחָנֵיהוֹן כִּדְבְקַדְמִיתָא. וְקוֹל הַתּוֹר, אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בָּזֶה, פִּתְגָמֵי דְאוֹרַיְיתָא, דְּאִינוּן עֲרֵבִין כְּקָלָא דְתוֹרָא דָּא, זֶ"ה וְזֹא"ת תּוֹר שָׁוִין.

מָאי קָא מַיְירֵי. וְרָזָא דְמִלְּתָא, בְּעִדָּנָא דְלָא תֶהֱוֵיָין תְּחוֹת גַּדְפֵּי שְׁכִינְתָּא, א' דִּלְזֹאת נָחִית, וְהוּא מִתְּחוֹת לְכֹלָּא, וּסְלִיקַת ה', דְּזֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ, מִדְּחָרַב בֵּיתָא, דְּה"א, לָא יָכְלָא לָדוּר וּלְמֶהֱוֵי בֵּין עַמְּמִין נוּכְרָאִין, דְּה"א קַדִּישָׁא חֲתוּכָא מִן שְׁמָא. ה"א אָלֶף, ה"א עֲדִיפַת בִּקְדוּשָׁא, א' עֲדִיפַת לְאַתְוָון. כַּד יְתוּבוּן יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָהוֹן, ה"א

לשון הקודש

גוֹזָל קוֹלוֹ עָרֵב – אַף דִּבְרֵי הַתּוֹרָה קוֹלָם עָרֵב, וְהַקּוֹל הַזֶּה יִהְיֶה כְּשֶׁיָּבֹא הַמָּשִׁיחַ לְיוֹם הַדִּין.

לָמַדְנוּ, הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָּאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. הַנִּצָּנִים – אֵלּוּ הָאָבוֹת שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה שֶׁמִּן הָעוֹלָם הֵם יָקוּמוּ וְיִתְרָאוּ. עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ – הַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁיְּשַׁבְּחוּ הַלְוִיִּים כְּשֶׁיָּשׁוּבוּ לַעֲבוֹדָתָם כְּבַתְּחִלָּה. וְקוֹל הַתּוֹר – אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בָּזֶה, דִּבְרֵי תוֹרָה שֶׁהֵם עֲרֵבִים כְּקוֹל הַתּוֹר הַזֶּה, זֶ"ה וְזֹא"ת תּוֹר שָׁוִים.

מָה רוֹצֶה לוֹמַר? וְסוֹד הַדָּבָר – בִּזְמַן שֶׁלֹּא תִהְיוּ תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, א' שֶׁל זֹאת יוֹרֵד, וְהוּא מִתַּחַת לַכֹּל, וְעוֹלָה ה' שֶׁל זֶה אֶל וְאַנְוֵהוּ מִשֶּׁחָרַב הַבַּיִת, שֶׁהֵ"א לֹא יָכְלָה לָדוּר וְלִהְיוֹת בֵּין עַמִּים נָכְרִים, שֶׁהֵ"א קְדוֹשָׁה חֲתוּכָה מִן הַשֵּׁם. הֵ"א

קַדִּישָׁא דְּהִיא חֲתוּכָא מִן שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, תֵּיתוּב בָּזֶה וְיִפּוּק מִנְיָינָא תַּקַּנְתָּא.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מ) מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן, זֶה תּוֹר, שָׁוִין כַּבְיָכוֹל, ז' לְר', ר' לְת', ו' לְה', זַרְתָּא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּשִׁית מְאָה וְשִׁבְעִין שְׁנִין, מֵהָכָא מִן שְׁמַיָּא, וְעַד אַרְעָא, כֵּיצַד תו"ר, זֶרֶת ו"ה ה"ו תר"ז, אִתְקַדְּמַת ה' לְו'. וְאִתְקַדְּמַת ו' לְת', ת' לְר', ר' לְז', (שמות כח) רָבוּעַ יִהְיֶה כָּפוּל זֶרֶת אָרְכּוֹ וְזֶרֶת רָחְבּוֹ כָּפוּל.

וַיֹּאמַר קָחֶם נָא אֵלַי וַאֲבָרֲכֵם, יֹאמַר מִדַּהֲווֹ בְּפִתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא מִתְעַסְּקִין, וְהוּא דָּא מְכִילָתָא בֵּין חַכִּימַיְהוּ, אֲבָרְכִינוּן, וְרָזָא (בראשית לב) וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַה שְׁמֶךָ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב. וַיֹּאמֶר (דף רטז ע"א) לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי, וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב, מִנְיָינָא דָא, לְמִנְיָינָא

לשון הקודש

אָלֶף: הֵ"א עֲדִיפָה בַּקֹּדֶשׁ, א' עֲדִיפָה לָאוֹתִיּוֹת. כְּשֶׁיָּשׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָם, הֵ"א קְדוֹשָׁה שֶׁהִיא חֲתוּכָה מִן הַשֵּׁם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, תָּשׁוּב בָּזֶה וְיֵצֵא מִנְיָן מְתֻקָּן.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מ) מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן. זֶה תּוֹר, שָׁוִין כִּבְיָכוֹל ז' לְר', ר' לְת', ו' לְה', זֶרֶת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁבְעִים שָׁנִים. מִכָּאן מִן הַשָּׁמַיִם וְעַד הָאָרֶץ, כֵּיצַד? תו"ר, זֶרֶת ו"ה ה"ו תר"ז. הֻקְדְּמָה ה' לְו' וְהֻקְדְּמָה ו' לְת', ת' לְר', ר' לְז', (שמות כח) רָבוּעַ יִהְיֶה כָּפוּל זֶרֶת אָרְכּוֹ וְזֶרֶת רָחְבּוֹ כָּפוּל.

וַיֹּאמַר קָחֶם נָא אֵלַי וַאֲבָרֲכֵם. יֹאמַר, מִשֶּׁהָיוּ מִתְעַסְּקִים בְּדִבְרֵי תוֹרָה וְהָיְתָה מִדָּה זוֹ בֵּין חַכְמֵיהֶם, אֲבָרֵךְ אוֹתָם, וְהַסּוֹד – (בראשית לב) וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַה שְׁמֶךָ

קַדְמִיתָא דְקַמֵּיהּ, כְּדְפָרִישְׁנָא בְאַתְרֵיהּ.

וְרָזָא אַחֲרָא, וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וְגו' וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ שָׁם, הָא לָא עָתִיד, אֶלָּא בִּזְכוּתָא דְזֶה, לְבָרְכֵהוֹן. וְרָזָא סַגִּיאָה תְּנִינָא, בְּאַתְרָה דְּהַאי קְרָא, אֲבָל לָא אָתֵינָא לְקַמָּן דְּלָא לְאַשְׁמוּעִינָן הַאי קְרָא דְאָמַרְנָא, מִקַּמֵּיהּ דְּאֲמִינָא לָךְ דְּאִתְקְרִיאַת אוֹרַיְיתָא זֶה. כְּתִיב, (שופטים ה) **זֶה סִינַי מִפְּנֵי ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, כַּד אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא עַל יְדָא דְמֹשֶׁה,** (שמות לב) **כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ** (שמות טו) **זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ, אוֹרַיְיתָא הָוָה נָחֲתַת מִן קַמֵּי אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל.**

וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל כָּבְדוּ מִזֹּקֶן וְגו', וּבְגִין דָּא, לָא אַתְּ מַשְׁכַּח דְּכַוָּתֵיהּ, וְכַד יְהוֹן בְּגָלוּתָא כָּל זִמְנָא חֲרוּבָא הָדִין, סִיבוּ. לָא יָכְלִין לְמֶחֱזֵי אַפֵּי שְׁכִינְתָּא, עַד דְּתֵיתֵי רוּחָא אַחֲרָא בְהוֹן.

לשון הקודש

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב. וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב, מִנָּיִן זֶה לַמִּנְיָן הָרִאשׁוֹן שֶׁלְּפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁנוּ בִּמְקוֹמוֹ. **וְסוֹד** אַחֵר – וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וְגו', וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם. זֶה לֹא עָתִיד, אֶלָּא בִּזְכוּתוֹ שֶׁל זֶה לְבָרֵךְ אוֹתָם. וְסוֹד גָּדוֹל שֵׁנִי בַּמָּקוֹם שֶׁל הַפְּסוּק הַזֶּה, אֲבָל לֹא בָּאתִי לְפָנֶיךָ אֶלָּא לְהַשְׁמִיעַ פָּסוּק זֶה שֶׁאָמַרְתִּי מִלִּפְנֵי שֶׁאָמַרְתִּי לְךָ שֶׁהַתּוֹרָה נִקְרֵאת זֶה. כָּתוּב (שופטים ה) זֶה סִינַי מִפְּנֵי ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה, (שמות לב) כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ, (שמות טו) זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ. הַתּוֹרָה הָיְתָה יוֹרֶדֶת מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל כָּבְדוּ מִזֹּקֶן וְגו'. וְלָכֵן אֵינְךָ מוֹצֵא כְּמוֹתוֹ, וּכְשֶׁיִּהְיוּ בַּגָּלוּת כָּל זְמַן הַחֻרְבָּן הַזֶּה, יִזְדַּקְּנוּ, וְלֹא יוּכְלוּ לִרְאוֹת

מִקַּדְמַת דְּנָא אִסְתָּאִיבוּ בַּאֲרַע עַמְּמַיָּא, וְלָא הֲווֹ בְּנִימוּסֵי אוֹרַיְיתָא. כְּמָה דִּיהוֹן כָּהִיל לְמֵיהַךְ, וְתָבוּ עִדָּנָא סַגִּי בֵּינֵי נֻכְרָאִין, דְּרָא בָתַר דְּרָא, וְאוֹלִיפוּ מִן אָרְחֵיהוֹן, כַּד יְתוּבוּן אַפֵּי שְׁכִינְתָּא לְאַרְעֲהוֹן, בְּקַדְמִיתָא לָא יָכְלִין לְמֶחֱמֵי אַפֵּי שְׁכִינְתָּא, עַד דְּיָהִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוּחָא דִּילֵיהּ לְהוֹן.

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (יחזקאל לו) וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם, לְבָתָר וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם, מִן בָּתַר דְּיָהַב רוּחִין בְּכוֹן וּקְדוּשָׁה, בְּנִימוּסֵי תֵּהֲכוּן וְתִתְהַכּוּן.

לֹא יוּכַל לִרְאוֹת, רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (משלי טז) בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים וּרְצוֹנוֹ כְּעָב מַלְקוֹשׁ, כַּד יִסְבְּרוּן אַפֵּי שְׁכִינְתָּא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיִתְעַסְּקוּן בְּאִינוּן רְתִיכִין דְּמִנְּהוֹן חֵיָוָן דְּעָלְמָא.

לשון הקודש

פְּנֵי שְׁכִינָה עַד שֶׁתָּבֹא בָהֶם רוּחַ אַחֶרֶת. **מִקַּדְּם** לָכֵן נִטְמְאוּ בְּאֶרֶץ הָעַמִּים וְלֹא הָיוּ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לָלֶכֶת, וְיָשְׁבוּ זְמַן רַב בֵּין נָכְרִים דּוֹר אַחֲרֵי דּוֹר וְלָמְדוּ מִדַּרְכֵיהֶם. כְּשֶׁיָּשׁוּבוּ פְּנֵי הַשְּׁכִינָה לְאַרְצָם, בַּתְּחִלָּה לֹא יוּכְלוּ לִרְאוֹת פְּנֵי שְׁכִינָה עַד שֶׁיִּתֵּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוּחוֹ לָהֶם.

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (יחזקאל לו) וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם. וְאַחַר כָּךְ, וְעָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם. מֵאַחַר שֶׁיִּתֵּן רוּחוֹת בָּכֶם וְגַם קְדֻשָּׁה, בִּדְרָכַי תֵּלֵכוּ וְתִתְהַלְּכוּ.

לֹא יוּכַל לִרְאוֹת. רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (משלי יז) בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים וּרְצוֹנוֹ כְּעָב מַלְקוֹשׁ. כְּשֶׁיִּקַּבְּלוּ פְּנֵי שְׁכִינָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיִתְעַסְּקוּ בְּאוֹתָן מֶרְכָּבוֹת שֶׁמֵּהֶן חַיּוֹת הָעוֹלָם.

תָּא חֲזֵי, לָא תִשְׁכַּח בְּהַנֵּי קְרָאֵי כֻּלְּהוֹן לִישְׁנָא, אֶלָּא לְאִינִישׁ, (תהלים עא) **גַּם לְשׁוֹנִי כָּל הַיּוֹם תֶּהְגֶּה צִדְקָתֶךָ. וְלָא אַתְּ מַשְׁכַּח בְּהַנֵּי קְרָאֵי בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִין כַּךְ יְתוּבוּן לְאַרְעָהוֹן, וְיָהַב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוּחַ חָכְמָתָא בְּהוֹן, לִישְׁנָא דִלְהוֹן תֶּהֱוְיָין תָּדִיר.**

(עַד כָּאן אינו מן הזהר):

וַיְחִי יַעֲקֹב וְגו', רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה ס) **וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ וְגו', זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, יַתִּיר מִכָּל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרָא לוֹן צַדִּיקִים. לְאַחְסִין לוֹן יְרוּתַת עַלְמִין בְּעַלְמָא דְאָתֵי, לְאִתְעַנְּגָא בְהַהוּא עַלְמָא, כְּמָה דִכְתִיב,** (ישעיה נח) **אָז תִּתְעַנַּג עַל ה'. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּמִתְדַּבְּקִין בְּגוּפָא דְמַלְכָּא, דִכְתִיב,** (דברים ד) **וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.**

לשון הקודש

בֹּא רְאֵה, לֹא תִמְצָא בַּפְּסוּקִים הַלָּלוּ כֻּלָּם לָשׁוֹן אֶלָּא לָאֲנָשִׁים, (תהלים עא) גַּם לְשׁוֹנִי כָּל הַיּוֹם תֶּהְגֶּה צִדְקָתֶךָ. וְלֹא תִמְצָא בַּפְּסוּקִים הַלָּלוּ בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוּם כָּךְ יָשׁוּבוּ לְאַרְצָם וְיִתֵּן בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוּחַ חָכְמָה, לְשׁוֹנָם תִּהְיֶה תָּמִיד. (עד כאן אינו מן הזהר)

וַיְחִי יַעֲקֹב וְגו'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ וְגו'. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִכָּל אֻמּוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרָא אוֹתָם צַדִּיקִים לְהוֹרִישׁ לָהֶם יְרֻשַּׁת עוֹלָמִים בָּעוֹלָם הַבָּא, לְהִתְעַנֵּג בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל ה'. מָה הַטַּעַם?

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ, הַאי קְרָא רָזָא עִלָּאָה אִיהוּ בֵּין מְחַצְדֵּי חַקְלָא, דְּהָא בְּרָזָא דְאַגַּדְתָּא תָּנֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן. דְּאַחְסָנַת יְרוּתָא עִלָּאָה דְהַהִיא אָרֶץ, לֵית מָאן דְּיָרִית לָהּ, בַּר הַהוּא דְּאִקְרֵי צַדִּיק. (ס"א דְהַאי אָרֶץ, וְלֵית מָאן דְּיָרִית לָהּ, בַּר הַהוּא דְּאִקְרֵי צַדִּיק, דְּהָא צַדִּיק יָרִית לְמַטְרוֹנִיתָא וַדָּאי) דְּהָא מַטְרוֹנִיתָא בֵּיהּ אִתְדַּבְּקַת לְאִתְבַּסְּמָא, וְצַדִּיק יָרִית לְמַטְרוֹנִיתָא וַדָּאי.

אוֹף הָכָא, בַּחֲבִיבוּתָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, אָמַר, וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים, וּבְגִין כָּךְ לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ, אִתְחֲזוּן לְיָרִית לְמַטְרוֹנִיתָא. מָאי טַעְמָא אִקְרוּן צַדִּיקִים, וּמַאי טַעְמָא יָרְתִין לְמַטְרוֹנִיתָא. בְּגִין דְּאִתְגַּזָּרוּ. כְּמָה דְתָנִינָן, כָּל מָאן דְּאִתְגְּזַר, וְעָיֵיל בְּהַאי (ס"א בְּרִית קַדִּישָׁא וְעָיֵיל בְּהַאי) אַחְסָנָא, וְנָטִיר לְהַאי בְּרִית, עָאל

לשון הקודש

בִּגְלַל שֶׁנִּדְבָּקִים בַּגּוּף שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ, פָּסוּק זֶה הוּא סוֹד עֶלְיוֹן בֵּין קוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה, שֶׁהֲרֵי בְּסוֹד הָאַגָּדָה שָׁנָה רַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁיְּרֻשַּׁת הַיְרֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל אוֹתָהּ אָרֶץ, אֵין מִי שֶׁיּוֹרֵשׁ אוֹתוֹ פְּרָט לְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק. [שֶׁל הָאָרֶץ הַזֹּאת, וְאֵין מִי שֶׁיּוֹרֵשׁ אוֹתָהּ פְּרָט לְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק, שֶׁהֲרֵי הַצַּדִּיק יוֹרֵשׁ אֶת הַגְּבִירָה וַדַּאי] שֶׁהֲרֵי הַגְּבִירָה נִדְבֶּקֶת בּוֹ לְהִתְבַּשֵּׂם, וְהַצַּדִּיק יוֹרֵשׁ וַדַּאי אֶת הַגְּבִירָה הַזּוֹ.

אַף כָּאן, בַּחֲבִיבוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל אָמַר וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים. וְלָכֵן לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ, רְאוּיִים לִירַשׁ אֶת הַגְּבִירָה. מָה הַטַּעַם נִקְרְאוּ צַדִּיקִים, וּמָה הַטַּעַם יוֹרְשִׁים אֶת הַגְּבִירָה? מִשּׁוּם שֶׁנִּמּוֹלוּ, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, כָּל מִי שֶׁנִּמּוֹל וְנִכְנַס [בִּבְרִית הַקֹּדֶשׁ וְנִכְנַס בְּזוֹ] בִּירֻשָּׁה זוֹ

וְאִתְדָּבַק בְּגוּפָא דְּמַלְכָּא, וְעָאל בְּהַאי צַדִּיק. וּבְגִינֵי כָּךְ אִקְרוּן צַדִּיקִים, וְעַל דָּא לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. מַאי אָרֶץ, דָּא אֶרֶץ הַחַיִּים.

אַהֲדַר וְאָמַר, נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר. נֵצֶר מַטָּעַי, עֲנָפָא מֵאִינּוּן עֲנָפִין, דְּנָטַע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד בָּרָא עַלְמָא. דִּכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם, וְהַאי אֶרֶץ חַד מִנַּיְיהוּ. בְּגִינֵי כָּךְ, נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר.

דְּבָר אַחֵר, וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים, דָּא יַעֲקֹב וּבְנוֹי דְּנָחֲתוּ לְמִצְרָיִם בֵּין עַם קֶשֵׁי קְדַל, וְאִשְׁתַּכְּחוּ כֻּלְּהוּ זַכָּאִין. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, לְעוֹלָם (דף רטז ע"ב) יִירְשׁוּ אָרֶץ דְּמִתַּמָּן סְלִיקוּ לִירַית אַרְעָא קַדִּישָׁא.

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם, אַמַּאי פַּרְשָׁתָא דָּא

לשון הקודש

וְשָׁמַר אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת, נִכְנָס וְנִדְבָּק בְּגוּף הַמֶּלֶךְ וְנִכְנָס בְּצַדִּיק זֶה, וְלָכֵן נִקְרָאוּ צַדִּיקִים, וְעַל כָּךְ לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. אֵיזוֹ אֶרֶץ? זוֹ אֶרֶץ הַחַיִּים.

חָזַר וְאָמַר, נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר. נֵצֶר מַטָּעַי – עָנָף מֵאוֹתָם עֲנָפִים שֶׁנָּטַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם, וְאֶרֶץ זוֹ הִיא אֶחָד מֵהֶם, וּמִשּׁוּם כָּךְ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר.

דְּבָר אַחֵר וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים – זֶה יַעֲקֹב וּבָנָיו שֶׁיָּרְדוּ מִצְרַיְמָה בֵּין עַם קֶשֵׁי עֹרֶף, וְנִמְצְאוּ כֻּלָּם צַדִּיקִים, וְלָכֵן כָּתוּב לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ, שֶׁמִּשָּׁם עָלוּ לָרֶשֶׁת אֶת הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה.

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. לָמָּה פָּרָשָׁה זוֹ סְתוּמָה? רַבִּי יַעֲקֹב אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁמֵּת

סְתִימָא. רִבִּי יַעֲקֹב אָמַר, בְּשַׁעְתָּא דְּמִית יַעֲקֹב, אִסְתִּימוּ עֵינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, דִּכְדֵין נָחֲתוּ לְגָלוּתָא, וְאִשְׁתַּעְבִּידוּ בְהוֹן.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, מַה כְּתִיב לְעֵילָא, וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד. וּכְתִיב וַיְחִי יַעֲקֹב, דְּלָא אִתְחֲזֵי לְאַפְרָשָׁא בֵּין דָּא לְדָא. מָה אִינּוּן קָיְימֵי בְתַפְנוּקִין דְּמַלְכִין, וְקַבִּילוּ עִנּוּגָא וְכִסּוּפִין לְגַרְמַיְיהוּ. אוּף יַעֲקֹב נָמֵי, קַיְּים בְּתַפְנוּקֵי מַלְכִין, בְּעִנּוּגָא וְכִסּוּפָא לְגַרְמֵיהּ, לָא אִתְפְּרַשׁ דָּא מִן דָּא.

וְהָכָא אִקְרֵי וַיְחִי. דְּהָא כָּל יוֹמוֹי לָא אִקְרֵי וַיְחִי, בְּגִין דְּכָל יוֹמוֹי בְּצַעֲרָא הֲווֹ, בְּצַעֲרָא אִשְׁתַּכְּחָן, עֲלֵיהּ כְּתִיב, (איוב ג) לֹא שָׁלַוְתִּי וְלֹא שָׁקַטְתִּי וְלֹא נָחְתִּי וַיָּבֹא רֹגֶז. בָּתַר דְּנָחַת לְמִצְרָיִם, אִקְרֵי

לשון הקודש

יַעֲקֹב, נִסְתְּמוּ עֵינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שֶׁאָז יָרְדוּ לַגָּלוּת וְהִשְׁתַּעְבְּדוּ בָהֶם.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד, וְכָתוּב וַיְחִי יַעֲקֹב, שֶׁלֹּא רָאוּי לְהַפְרִיד בֵּין זֶה לָזֶה. מַה הֵם עוֹמְדִים בְּתַפְנוּקִים שֶׁל מְלָכִים וּמְקַבְּלִים לְעַצְמָם עֹנֶג וְכִסּוּפִים, אַף יַעֲקֹב גַּם עוֹמֵד בְּתַפְנוּקֵי מְלָכִים בְּעֹנֶג וְכִסּוּף לְעַצְמוֹ, לֹא נִפְרָד זֶה מִזֶּה.

וְכָאן נִקְרָא וַיְחִי, שֶׁהֲרֵי כָּל יָמָיו לֹא נִקְרָא וַיְחִי, מִשּׁוּם שֶׁכָּל יָמָיו הָיוּ בְצַעַר, בְּצַעַר נִמְצְאוּ, כָּתוּב עָלָיו (איוב ג) לֹא שָׁלַוְתִּי וְלֹא שָׁקַטְתִּי וְלֹא נָחְתִּי וַיָּבֹא רֹגֶז. אַחַר שֶׁיָּרַד לְמִצְרַיִם נִקְרָא וַיְחִי. רָאָה אֶת

וַיְחִי. חָמָא לִבְרֵיהּ מַלְכָּא, חָמָא לְכָל בְּנוֹי זַכָּאִין צַדִּיקִין, וְכֻלְּהוּ בְּתַעֲנוּגֵי וְתַפְנוּקֵי עַלְמָא, וְהוּא יָתִיב בֵּינֵיהוֹן כַּחֲמַר טַב דְּיָתִיב עַל דּוּרְדַּיָּיהּ, כְּדֵין אִקְרֵי וַיְחִי יַעֲקֹב. וְלָא פָּרִישׁ בֵּין וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד לְוַיְחִי יַעֲקֹב, וְהָכִי אִתְחֲזֵי.

שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה, מָאי טַעְמָא שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה. אֶלָּא אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל יוֹמוֹי דְּיַעֲקֹב בְּצַעֲרָא הֲוָוֹ, בְּצַעֲרָא אַעֲבַר לוֹן בְּקַדְמִיתָא, כֵּיוָן דְּחָמָא לְיוֹסֵף, וְהַוָּה קָאִים קַמֵּיהּ, כַּד יַעֲקֹב מִסְתַּכֵּל בְּיוֹסֵף, הַוָּה אִשְׁתְּלִים בְּנַפְשֵׁיהּ, כְּאִילוּ חָמָא לְאִמֵּיהּ דְּיוֹסֵף. דְּשַׁפִּירוּ דְּיוֹסֵף דָּמֵי לְשַׁפִּירוּ דְּרָחֵל. וְהַוָּה דָּמֵי בְּגַרְמֵיהּ כְּמָה דְּלָא אַעֲבַר עֲלֵיהּ צַעֲרָא בְּיוֹמוֹי.

וְכַד יוֹסֵף אִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ, כְּדֵין אִתְקַיֵּים, לֹא שָׁלַוְתִּי וְלֹא שָׁקַטְתִּי וְלֹא נָחְתִּי וַיָּבֹא רֹגֶז. דְּדָא קַשְׁיָא

לשון הקודש

בְּנוֹ מֶלֶךְ, רָאָה אֶת כָּל בָּנָיו צַדִּיקִים וְכֻלָּם בְּתַפְנוּקֵי וְתַעֲנוּגוֹת הָעוֹלָם, וְהוּא יוֹשֵׁב בֵּינֵיהֶם כְּיַיִן טוֹב שֶׁשּׁוֹקֵט עַל שְׁמָרָיו, וְאָז נִקְרָא וַיְחִי יַעֲקֹב, וְלֹא הִפְרִיד בֵּין וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד לְבֵין וַיְחִי יַעֲקֹב, וְכָךְ רָאוּי.

שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה. מָה הַטַּעַם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה? אֶלָּא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל יְמֵי יַעֲקֹב הָיוּ בְּצַעַר. בְּצַעַר עָבַר אוֹתָם בַּהַתְחָלָה. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אֶת יוֹסֵף וְהָיָה עוֹמֵד לְפָנָיו, כְּשֶׁיַּעֲקֹב מִסְתַּכֵּל בְּיוֹסֵף, הָיָה נִשְׁלָם בְּנַפְשׁוֹ כְּאִלּוּ רָאָה אֶת אִמּוֹ שֶׁל יוֹסֵף, שֶׁיָּפְיוֹ שֶׁל יוֹסֵף דּוֹמֶה לְיָפְיָהּ שֶׁל רָחֵל, וְהָיָה מְדַמֶּה בְּעַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁלֹּא עָבַר עָלָיו צַעַר בְּיָמָיו.

וּכְשֶׁיּוֹסֵף נִפְרַד מִמֶּנּוּ, אָז הִתְקַיֵּים בּוֹ, לֹא שָׁלַוְתִּי וְלֹא שָׁקַטְתִּי וְלֹא נָחְתִּי וַיָּבֹא

לֵיהּ לְיַעֲקֹב מִכָּל מַה דְּעֲבַר, וּבְזִמְנָא דְּאִתְפְּרַשׁ יוֹסֵף מִנֵּיהּ, מַה כְּתִיב, (בראשית לז) **יוֹסֵף בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רוֹעֶה וְגו'. וְכָל יוֹמִין דְּיַעֲקֹב, לָא הֲוָה לֵיהּ צַעֲרָא כְּהַאי, וְהַוָּה בָּכֵי כָּל יוֹמָא לְאִינּוּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה דְּיוֹסֵף.**

מָאי קָאֲתִיבוּ לֵיהּ, (בראשית מו) **וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ, הָא לְךָ שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַחֲרָנִין, בְּעַנּוּגִין וְתַפְּנוּקִין וַהֲנָאוֹת וְכִסּוּפִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיִּחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְגו'. תָּנָא, כָּל אִינּוּן שְׁנִין, שְׁכִינְתָּא יְקָרָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עִמֵּיהּ אִשְׁתַּכְּחָא, וּבְגִין כָּךְ חַיִּים אִקְרוּן.**

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם, אִתְחֲזֵי דְּהָא בְּקַדְמִיתָא מִית הֲוָה הַהוּא רוּחָא דִּילֵיהּ, וְלָא הֲוָה מִתְכַּוֵּין לְקַבְּלָא רוּחָא אַחֲרָא. דְּהָא רוּחָא

לשון הקודש

רֹגֶז, שֶׁזֶּה הָיָה קָשֶׁה לְיַעֲקֹב מִכָּל מַה שֶׁעָבַר. וּבִזְמַן שֶׁיּוֹסֵף נִפְרַד מִמֶּנּוּ מַה כָּתוּב? (בראשית לז) יוֹסֵף בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רֹעֶה וְגו'. וְכָל יְמֵי יַעֲקֹב לֹא הָיָה לוֹ צַעַר כָּזֶה, וְהָיָה בּוֹכֶה כָּל יוֹם עַל אוֹתָן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה שֶׁל יוֹסֵף.

מַה הֵשִׁיבוּ לוֹ? (שם מו) וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ. הֲרֵי לְךָ שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנִים אֲחֵרוֹת בְּעַנּוּגִים וְתַפְּנוּקִים וַהֲנָאוֹת וְכִסּוּפִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְגו'. שָׁנִינוּ, שֶׁכָּל אוֹתָן שָׁנִים שְׁכִינַת כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצְאָה עִמּוֹ, וְלָכֵן אֵלּוּ נִקְרְאוּ חַיִּים.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. נִרְאֶה הָיָה שֶׁבַּתְּחִלָּה מֵתָה הָיְתָה אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁלּוֹ וְלֹא הָיָה מִתְכַּוֵּן לְקַבֵּל רוּחַ

דְּלְעֵילָא, לָא שַׁרְיָא בְּרִיקַנְיָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, שְׁכִינְתָּא לָא שַׁרְיָא, אֶלָּא בְּאַתַר שְׁלִים, וְלָא בְּאַתַר חָסֵר, וְלָא בְּאַתַר פָּגִים, וְלָא בְּאַתַר עָצִיב, אֶלָּא בְּאַתַר דְּאִתְכַּוֵּון, בְּאַתַר חֲדוּ. וּבְגִין כָּךְ, כָּל אִינּוּן שְׁנִין דְּיוֹסֵף אִתְפְּרַשׁ מֵאֲבוֹי, וְיַעֲקֹב הָוָה עָצִיב, לָא שַׁרְיָא בֵּיהּ שְׁכִינְתָּא.

תָּנָא, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רִבִּי אַבָּא, כְּתִיב, (תהלים ק) עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה. לְאַפָּקָא, דְּלֵית פּוּלְחָנָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא מִגּוֹ חֶדְוָה. דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, לֵית שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא מִגּוֹ עַצְבוּת, דִּכְתִיב (מלכים ב ג) וְעַתָּה קְחוּ לִי מְנַגֵּן וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן. מְנַגֵּן מְנַגֵּן תְּלַת זִימְנֵי אַמַּאי. בְּגִין לְאַתְעָרָא רוּחָא מִשְׁלֵימוּתָא דְּכֹלָּא, דְּהוּא רוּחַ שְׁלֵימָא.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, תַּמָּן תְּנִינָן, מֵאַרְבַּע סִטְרִין כֹּלָּא אִשְׁתַּכַּח, וְכָל שָׁרְשִׁין דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין בְּחוּ

לשון הקודש

אַחֶרֶת, שֶׁהֲרֵי רוּחַ שֶׁלְּמַעְלָה לֹא שׁוֹרָה בְּרֵיקָנוּת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שְׁכִינָה לֹא שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמָקוֹם שָׁלֵם, וְלֹא בְּמָקוֹם חָסֵר, וְלֹא בְּמָקוֹם פָּגוּם, וְלֹא בְּמָקוֹם עָצוּב, אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁהִתְכַּוֵּן, בְּמָקוֹם שִׂמְחָה, וְלָכֵן בְּכָל אוֹתָן שָׁנִים שֶׁיּוֹסֵף נִפְרַד מֵאָבִיו וְיַעֲקֹב הָיָה עָצוּב, לֹא שָׁרְתָה בּוֹ שְׁכִינָה.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּתוּב (תהלים ק) עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה. לְהוֹצִיא, שֶׁאֵין עֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא מִתּוֹךְ חֶדְוָה. שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵין שְׁכִינָה שׁוֹרָה מִתּוֹךְ עַצְבוּת, שֶׁכָּתוּב (מלכים–ב ג) וְעַתָּה קְחוּ לִי מְנַגֵּן וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן. מְנַגֵּן מְנַגֵּן שָׁלֹשׁ פְּעָמִים לְשֵׁם מָה? כְּדֵי לְעוֹרֵר רוּחַ מִשְּׁלֵמוּת הַכֹּל, שֶׁהוּא רוּחַ שָׁלֵם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, שָׁם שָׁנִינוּ, הַכֹּל נִמְצָא

אֲחִידָן. וְתָנָא דָא עָיֵיל וְדָא נָפִיק דָּא סָתִים וְדָא פָּרִישׁ, אִתְאֲחַד חַד בַּחֲבֵרְתָּהּ, וְאִינוּן אֲבָהָן דְּכֹלָּא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, (דברים י) רַק בַּאֲבוֹתֶיךָ חָשַׁק ה', כְּתִיב בַּאֲבוֹתֶיךָ, מַמָּשׁ תְּלָתָא, וּמַשְׁמַע דִּכְתִיב רַק, רַק מַמָּשׁ, וּמֵאִלֵּין מִתְפָּרְשָׁן וּמִתְאַחֲדָן כָּל שְׁאַר אַחֲרִנִּין, וְסָלְקִין שְׁמָא לְאִתְעַטְּרָא.

תָּנָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מִן יוֹמָא דְּאִסְתַּלִּיק רִבִּי שִׁמְעוֹן מִן מְעַרְתָּא, מִלִּין (אלין) לָא אִתְכַּסְיָין מִן חַבְרַיָּא, וְרָזִין עִלָּאִין הֲווֹ מִסְתַּכְּלָן וְאִתְגַּלְיָין מִבֵּינַיְיהוּ, כְּאִלּוּ אִתְיְיהִיבוּ הַהִיא שַׁעְתָּא בְּטוּרָא דְסִינַי. בָּתַר דְּשָׁכִיב כְּתִיב, (בראשית ח) וַיִּפָּקְחוּ מַעְיְנוֹת (דף ריז ע"א) תְּהוֹם וַאֲרֻבּוֹת הַשָּׁמַיִם, וְהֲווּ חַבְרַיָּא מְרַחֲשָׁן מִלֵּי, וְלָא מִתְקַיְּמֵי בְּהוּ.

לשון הקודש

מֵאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְכָל הַשָּׁרָשִׁים שֶׁל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים בָּהֶם אֲחוּזִים. וְשָׁנִינוּ, זֶה נִכְנָס וְזֶה יוֹצֵא, זֶה סָתוּם וְזֶה מְפֹרָשׁ, אָחוּז אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ, וְהֵם אָבוֹת הַכֹּל.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, (דברים י) רַק בַּאֲבֹתֶיךָ חָשַׁק ה'. כָּתוּב בַּאֲבֹתֶיךָ, מַמָּשׁ שְׁלֹשָׁה, וּמַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב רַק – רַק מַמָּשׁ, וּמֵאֵלֶּה נִפְרָדִים וְנֶאֱחָזִים כָּל שְׁאָר הָאֲחֵרִים וְעוֹלִים הַשֵּׁם לְהִתְעַטֵּר.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מִן הַיּוֹם שֶׁהִתְעַלָּה רַבִּי שִׁמְעוֹן מֵהַמְּעָרָה, הַדְּבָרִים הַלָּלוּ לֹא נִתְכַּסּוּ מִן הַחֲבֵרִים וּבְסוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים הָיוּ מִסְתַּכְּלִים וּמִתְגַּלִּים מִבֵּינֵיהֶם, כְּאִלּוּ שֶׁנִּתְּנוּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בְּהַר סִינַי, אַחַר שֶׁמֵּת כָּתוּב (בראשית ח) וַיִּפָּקְחוּ מַעְיְנוֹת תְּהוֹם וַאֲרֻבּוֹת הַשָּׁמַיִם, וְהָיוּ הַחֲבֵרִים מְרַחֲשִׁים דְּבָרִים, וְלֹא מִתְקַיְּמִים בָּהֶם.

דְּיוֹמָא חַד הֲוָה יָתִיב רִבִּי יְהוּדָה, אֲפִתְחָא דִּטְבֶרְיָה, וְחָמָא תְּרֵי גְּמַלֵּי, דְּסָלְקֵי קַטְפִּירָא מֵעֲלוֹי דְּכִתְפִּין, נָפַל מָטוּלָא דְּקַטְפִּירָא, וְאֲתוּ צִפָּרֵי. וְעַד לָא מָטוּ עֲלַיְיהוּ, אִתְבַּקְּעוּ.

לְבָתָר אָתוּ כַּמָּה צִפָּרִין, וְהֲווּ אָזְלֵי עֲלַיְיהוּ, וְשָׁרוּ (נ"א וְשָׁדְיוּ) לוֹן בְּטַרְטִישָׁא, וְלָא מִתְבַּקְּעִין. וְהֲווּ צָוְוחִין לוֹן, וְלָא הֲווּ מִתְפָּרְשָׁן. שָׁמְעוּ חַד קָלָא, עִטְרָא דְּעִטְרִין בְּקִדְרִין שַׁרְיָא, וּמָרֵיהּ לְבַר.

עַד דְּהַוָּה יָתִיב, עָבַר חַד גַּבְרָא, אַשְׁגַּח בְּהוּ. אָמַר, לָא קַיְּים דָּא, הָא דְּכְתִיב, (בראשית טו) וַיֵּרֶד הָעַיִט עַל הַפְּגָרִים וַיַּשֵּׁב אוֹתָם אַבְרָם. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וְהָא עֲבִידְנָא וְלָא אִתְפָּרְשָׁן. אַהֲדַר רֵישֵׁיהּ הַהוּא גַּבְרָא וְאָמַר, עַד לָא מָרִיט דָּא רֵישֵׁיהּ דְּמָרֵיהּ, וְעַד לָא גָּלִישׁ לְמַטְרוֹנִיתָא. רָהַט אֲבַתְרֵיהּ תְּלַת מִלִּין, וְלָא

לשון הקודש

שֶׁיּוֹם אֶחָד הָיָה יוֹשֵׁב רַבִּי יְהוּדָה עַל פִּתְחָהּ שֶׁל טִבֶרְיָה וְרָאָה שְׁנֵי גְּמַלִּים שֶׁמַּעֲלִים בִּגְדֵי צֶמֶר מֵעַל הַכְּתֵפַיִם. נָפַל הַמַּשָּׂא שֶׁל בִּגְדֵי הַצֶּמֶר, וּבָאוּ צִפָּרִים, וְעַד שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ עֲלֵיהֶם, הִתְבַּקְּעוּ.

אַחַר כָּךְ בָּאוּ כַּמָּה צִפָּרִים, וְהָיוּ הוֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם, וְשָׁהוּ [וְזָרְקוּ] אוֹתָם בְּסֶלַע, וְלֹא הִתְבַּקְּעוּ, וְהָיוּ צוֹוְחִים לָהֶם וְלֹא הָיוּ נִפְרָדִים. שָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד עֲטֶרֶת הָעֲטָרוֹת שׁוֹרֶה בַּחֲשֵׁכָה וְהַבְּעָלִים בַּחוּץ.

עַד שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב, עָבַר אִישׁ אֶחָד, הִשְׁגִּיחַ בָּהֶם וְאָמַר, לֹא קַיֵּם זֶה מַה שֶּׁכָּתוּב (בראשית טו) וַיֵּרֶד הָעַיִט עַל הַפְּגָרִים וַיַּשֵּׁב אֹתָם אַבְרָם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַהֲרֵי עָשִׂינוּ וְלֹא הִתְפָּרְדוּ. הֶחֱזִיר רֹאשׁוֹ אוֹתוֹ הָאִישׁ וְאָמַר, עֲדַיִן לֹא מָרַט זֶה רֹאשׁוֹ שֶׁל אֲדוֹנָיו וַעֲדַיִן לֹא הִקְרִיחַ אֶת

אָמַר לֵיהּ. חָלַשׁ דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יְהוּדָה.

יוֹמָא חַד, אִדְמוּךְ תְּחוֹת אִילָנָא, וְחָמָא בְּחֶלְמֵיהּ, אַרְבְּעָה גַּדְפִּין מִתְתַּקְּנָן, וְסָלִיק רִבִּי שִׁמְעוֹן עֲלַיְיהוּ, וְסֵפֶר תּוֹרָה עִמֵּיהּ. וְלָא שָׁבִיק כָּל סִפְּרֵי רָזִין עִלָּאִין וַאֲגַדְתָּא, דְּלָא סָלִיק לוֹן בַּהֲדֵיהּ. וְסָלִיק לְהוֹן (ס"א וְסָלִיקָן לֵיהּ) לְרָקִיעָא, וְחָמָא דְּמִתְכַּסְיָא מֵעֵינָא, וְלָא אִתְגַּלְיָא.

כַּד אִתְעַר, אָמַר, וַדַּאי מִדְּשָׁכִיב רִבִּי שִׁמְעוֹן, חָכְמָתָא אִסְתַּלְקַת מֵאַרְעָא. וַוי לְדָרָא דְּהַאי אַבְנָא טָבָא, דְּהָווּ מִתְחַזָּן (ס"א דְּמִתְאַחֲדָן) מִנֵּיהּ, וְסָמְכִין עֲלֵיהּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין, אִתְאֲבִיד מִנַּיְיהוּ.

אָתָא לְגַבֵּיהּ דְּרִבִּי אַבָּא, סָח לֵיהּ. סָלִיק רִבִּי אַבָּא יְדוֹי עַל רֵישֵׁיהּ, וּבְכָה וְאָמַר, רִבִּי שִׁמְעוֹן רֵיחַיָּיא דְּטַחֲנִין מִנֵּיהּ מַנָּא טָבָא כָּל יוֹמָא, וְלָקְטִין

לשון הקודש

הַגְּבִירָה. רָץ אַחֲרָיו שְׁלִשָּׁה מִילִין וְלֹא אָמַר לוֹ. חָלְשָׁה דַּעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה.

יוֹם אֶחָד נִרְדַּם תַּחַת עֵץ וְרָאָה בַּחֲלוֹמוֹ אַרְבַּע כְּנָפַיִם מִתְקָנוֹת וְעוֹלֶה עֲלֵיהֶן רַבִּי שִׁמְעוֹן וְסֵפֶר תּוֹרָה עִמּוֹ, וְלֹא הִשְׁאִיר כָּל סִפְרֵי הַסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְאַגָּדָה שֶׁלֹּא הֶעֱלָה אוֹתָם עִמּוֹ, וְהֶעֱלָה אוֹתָם [וְהֶעֱלוּ אוֹתוֹ] לָרָקִיעַ, וְרָאָה שֶׁהוּא מִתְכַּסֶּה מֵהָעֵינַיִם וְלֹא הִתְגַּלָּה.

כְּשֶׁהִתְעוֹרֵר, אָמַר, וַדַּאי מִשֶּׁמֵּת רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַחָכְמָה הִסְתַּלְּקָה מִן הָאָרֶץ. אוֹי לְדוֹר שֶׁהָאֶבֶן הַטּוֹבָה הַזּוֹ, שֶׁהָיוּ נִרְאִים [מִתְאַחֲדִים] מִמֶּנָּה וְסוֹמְכִים עָלֶיהָ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, נֶאֱבְדָה מֵהֶם.

בָּא אֶל רַבִּי אַבָּא, סִפֵּר לוֹ. הֵרִים רַבִּי אַבָּא אֶת יָדָיו עַל רֹאשׁוֹ וּבָכָה וְאָמַר,

לֵיהּ. כְּמָה דִכְתִיב, (במדבר יא) **הַמַּמְעִיט אָסַף עֲשָׂרָה חֳמָרִים, וְהַשְׁתָּא רֵיחַיָּיא וּמַנָּא אִסְתַּלְקוּ וְלָא אִשְׁתָּאַר בְּעַלְמָא מִינֵיהּ, בַּר כְּמָה דִכְתִיב,** (שמות טז) **קַח צִנְצֶנֶת אַחַת וְתֵן שָׁמָּה מְלֹא הָעֹמֶר מָן וְהַנַּח אוֹתוֹ לִפְנֵי ה' לְמִשְׁמֶרֶת. וְאִלּוּ בְּאִתְגַּלְיָיא לָא כְתִיב, אֶלָּא לְמִשְׁמֶרֶת, לְאַצְנָעוּתָא. הַשְׁתָּא מָאן יְכִיל לְגַלָּאָה רָזִין, וּמַאן יִנְדַּע לוֹן.**

לָחִישׁ לֵיהּ לְרִבִּי יְהוּדָה בִּלְחִישׁוּ, (אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא)

וַדַּאי הַהוּא גַּבְרָא דְחָמִית, אֵלִיָּהוּ הָוָה. וְלָא בָעָא לְגַלָּאָה רָזִין, בְּגִין דְּתִנְדַּע שְׁבָחָא דְרִבִּי שִׁמְעוֹן, דְּהָוָה בְּיוֹמוֹי, וְיִבְכּוֹן דָּרָא עֲלוֹי. אָמַר לֵיהּ, דַּי לְמִבְכֵּי בְּכִיָּה עֲלֵיהּ.

רִבִּי יְהוּדָה הָוָה בָכֵי כָּל יוֹמָא עֲלוֹי, דְּהָא אַעֲרַע עִמֵּיהּ בְּאִדְּרָא קַדִּישָׁא דְרִבִּי שִׁמְעוֹן, וּשְׁאָר

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן רֵחַיִם שֶׁטּוֹחֲנוֹת מִמֶּנּוּ מָן טוֹב כָּל יוֹם וְלוֹקְטִים אוֹתוֹ, כַּכָּתוּב (במדבר יא) הַמַּמְעִיט אָסַף עֲשָׂרָה חֳמָרִים, וְעַכְשָׁו הָרֵחַיִם וְהַמָּן הִסְתַּלְקוּ וְלֹא נִשְׁאַר מִמֶּנּוּ בָּעוֹלָם, פְּרָט לְמַה שֶּׁכָּתוּב (שמות טז) קַח צִנְצֶנֶת אַחַת וְתֵן שָׁמָּה מְלֹא הָעֹמֶר מָן וְהַנַּח אוֹתוֹ לִפְנֵי ה' לְמִשְׁמֶרֶת. וְאִלּוּ בְּהִתְגַּלּוּת לֹא כָתוּב אֶלָּא לְמִשְׁמֶרֶת, לְהַצְנָעָה. עַכְשָׁו מִי יָכוֹל לְגַלּוֹת סוֹדוֹת וּמִי יֵדַע אוֹתָם.

לָחַשׁ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה בְּלַחַשׁ, [אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא] וַדַּאי אוֹתוֹ אִישׁ שֶׁרָאִיתָ הָיָה אֵלִיָּהוּ, וְלֹא רָצָה לְגַלּוֹת סוֹדוֹת כְּדֵי שֶׁתֵּדַע אֶת שִׁבְחוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁהָיָה בְּיָמָיו וְיִבְכּוּ הַדּוֹר עָלָיו. אָמַר לוֹ, מַסְפִּיק לִבְכּוֹת בְּכִיָּה עָלָיו.

רַבִּי יְהוּדָה הָיָה בּוֹכֶה כָּל יוֹם עָלָיו, שֶׁהֲרֵי נִפְגַּשׁ עִמּוֹ בָּאִדְּרָא הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל

חַבְרַיָּיא. אָמַר לֵיהּ, וַוי דְּלָא אִסְתַּלַּקְנָא הַהוּא יוֹמָא עִם אִינּוּן תְּלָתָא דְּאִסְתַּלָּקוּ, וְלָא לֶחֱמֵי דָּרָא דָּא, דְּהָא אִתְהַפַּךְ.

אָמַר לֵיהּ, רִבִּי אִימָּא לִי, כְּתִיב, (שמות כט) וְהֵם יִקְחוּ אֶת הַזָּהָב וְאֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאַרְגָּמָן וְאֶת תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וְאֶת הַשֵּׁשׁ, וְאִילּוּ כֶּסֶף לָא כְּתִיב. וְהָא כְּתִיב זָהָב וָכֶסֶף. אָמַר לֵיהּ וְהָא נָמֵי נְחֹשֶׁת, דְּכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת בְּחֶשְׁבְּנָא הֲווֹ, וְהָכָא לָא. אֶלָּא, אִי לָא דְּגַלֵּי בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא בְּאַתְרֵיהּ, לָא אִצְטָרִיכְנָא לְגַלָּאָה.

פָּתַח וְאָמַר, (חגי ב) לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם ה', הַיְינוּ דִּכְתִיב, (תהלים קטו) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַה'. בְּכַמָּה אֲתַר אִסְתַּכַּלְנָא בְּאִלֵּין מָאנֵי דְקוּדְשָׁא, דִּכְתִיב, (ויקרא טו) בִּגְדֵי קֹדֶשׁ הֵם, וּכְתִיב, (שמות כח) וְעָשׂוּ בִּגְדֵי קֹדֶשׁ. מַאי קְדֻשָּׁה הָכָא. אֶלָּא הָכִי תָּנֵינָן, קְדֻשָּׁה אִינּוּן בְּכָל

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים. אָמַר לוֹ, אוֹי שֶׁלֹּא הִסְתַּלַּקְתִּי אוֹתוֹ יוֹם עִם אוֹתָם שְׁלֹשָׁה שֶׁהִסְתַּלְּקוּ, וְלֹא לִרְאוֹת דּוֹר זֶה, שֶׁהֲרֵי מִתְהַפֵּךְ.

אָמַר לוֹ, רַבִּי, אֱמֹר לִי, כָּתוּב (שם כח) וְהֵם יִקְחוּ אֶת הַזָּהָב וְאֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאַרְגָּמָן וְאֶת תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וְאֶת הַשֵּׁשׁ, וְאִלּוּ כֶּסֶף לֹא כָּתוּב, וַהֲרֵי כָּתוּב זָהָב וָכֶסֶף? אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי גַּם נְחֹשֶׁת, שֶׁכֶּסֶף וּנְחֹשֶׁת הָיוּ בַּחֶשְׁבּוֹן, וְכָאן לֹא. אֶלָּא אִם לֹא שֶׁגִּלָּה הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בִּמְקוֹמוֹ – לֹא הִצְטָרַכְתִּי לְגַלּוֹת.

פָּתַח וְאָמַר, (חגי ב) לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם ה'. הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קטו) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַה'. בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת הִסְתַּכַּלְתִּי בִּכְלֵי הַקֹּדֶשׁ הַלָּלוּ, שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) בִּגְדֵי קֹדֶשׁ הֵם, וְכָתוּב (שמות כח) וְעָשׂוּ בִּגְדֵי קֹדֶשׁ. אֵיזוֹ קְדֻשָּׁה כָּאן? אֶלָּא כָּךְ

אֲתַר. וּכְתִיב בִּגְדֵי קֹדֶשׁ הֵם. וְעָשִׂיתָ בִּגְדֵי קֹדֶשׁ, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא.

דְתַנְיָא כֹּהֵן גָּדוֹל לְעֵילָא, כֹּהֵן גָּדוֹל לְתַתָּא, לְבוּשִׁין דִיקָר לְעֵילָא, לְבוּשִׁין דִיקָר לְתַתָּא. וּמַה דְלָא אָמַר כֶּסֶף וּנְחֹשֶׁת, לְאַתַר אַחֲרָא אִסְתַּלִיקוּ. דִכְתִיב (שמות כז) כָּל עַמּוּדֵי הֶחָצֵר סָבִיב מְחֻשָּׁקִים כֶּסֶף וְגו', וּכְתִיב וְאַדְנֵיהֶם נְחֹשֶׁת. דְאִינוּן מָאנֵי שִׁמּוּשָׁא, לְאִשְׁתַּמָּשָׁא מַשְׁכְּנָא בְהוּ.

אֲבָל הָכָא בְאִלֵּין לְבוּשִׁין דִיקָר, לָא בָעֵי לְאִשְׁתַּמָּשָׁא בְהוּ בַר נָשׁ אַחֲרָא, בַּר מִכַּהֲנָא רַבָּא, דִרְבוּ מְשַׁח קֻדְשָׁא עַל רֵישֵׁיהּ. דִכְתִיב (שמות כח) וְעָשִׂיתָ בִּגְדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אָחִיךָ לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת. דִבְאִינוּן לְבוּשִׁין דָּמֵי לְגַוְונָא דִלְעֵילָא.

לשון הקודש

שֶׁנִּינוּ, קֹדֶשׁ הֵם בְּכָל מָקוֹם, וְכָתוּב בִּגְדֵי קֹדֶשׁ הֵם. וְעָשִׂיתָ בִּגְדֵי קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

שֶׁלָּמַדְנוּ, כֹּהֵן גָּדוֹל לְמַעְלָה, כֹּהֵן גָּדוֹל לְמַטָּה. לְבוּשֵׁי כָבוֹד לְמַעְלָה, וּלְבוּשֵׁי כָבוֹד לְמַטָּה. וּמַה שֶּׁלֹּא אָמַר כֶּסֶף וּנְחֹשֶׁת, לְמָקוֹם אַחֵר הֵם הִתְעַלּוּ, שֶׁכָּתוּב (שם כז) כָּל עַמּוּדֵי הֶחָצֵר סָבִיב מְחֻשָּׁקִים כֶּסֶף וְגו', וְכָתוּב וְאַדְנֵיהֶם נְחֹשֶׁת, שֶׁהֵם כֵּלִים לְשִׁמּוּשׁ שֶׁהַמִּשְׁכָּן יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם.

אֲבָל כָּאן בִּלְבוּשֵׁי כָבוֹד הָאֵלּוּ לֹא צָרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם אָדָם אַחֵר, פְּרָט לַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁשֶּׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ עַל רֹאשׁוֹ, שֶׁכָּתוּב (שם כח) וְעָשִׂיתָ בִּגְדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אָחִיךָ לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת, שֶׁבְּאוֹתָם לְבוּשִׁים הוּא דוֹמֶה לַגָּוֶן שֶׁלְּמַעְלָה.

השלמה מהחשמטות (סימן נ"ב)

לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב. מָאי לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב, מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה לְמֶלֶךְ שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁתֵּי אוֹצָרוֹת, אַחַת שֶׁל כֶּסֶף וְאַחַת שֶׁל זָהָב. שֶׁם שֶׁל כֶּסֶף בִּימִינוֹ וְשֶׁל זָהָב בִּשְׂמֹאלוֹ אָמַר זֶה יִהְיֶה מְזוּמָן וְקַל לְהוֹצָאָה וְעוֹשֶׂה דְּבָרָיו בְּנַחַת וְהוּא יִהְיֶה דָּבֵק עִם הָעֲנִיִּים וּמַנְהִיגָם בְּנַחַת. כְּהַהִיא דְּאַמְרִינָן, (שמות ט"ו) **יְמִינְךָ יְיָ נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ.**

וְאִם שָׁמֵחַ אָדָם בְּחֶלְקוֹ טוֹב, וְאִם לָאו, (שמות ט"ו) **יְמִינְךָ יְיָ תִּרְעַץ אוֹיֵב. מָאי יְמִינְךָ יְיָ תִּרְעַץ אוֹיֵב, אָמַר לוֹ, זֶה הַזָּהָב דִּכְתִיב לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב. לָמָה נִקְרָא שְׁמוֹ זָהָב שֶׁבּוֹ כְּלוּלוֹת שָׁלֹשׁ מִדּוֹת. הַז', ז' מִדּוֹת. הַה', ה' אַחֲדוֹת אַחֲרוֹנוֹת** (ס"א אַחֲרוֹנָה) **הַב' חָכְמָ"ה וּבִינָ"ה וְנִקְרֵאת נְשָׁמָה זוֹ עַל שֵׁם אַצִילוּת ה' סְפִירוֹת אַחֲרוֹנוֹת וְה' שֵׁמוֹת לַנְשָׁמָה** (ס"א נר"ן ח"י סִימָנָא נֶפֶשׁ

לשון הקודש

השלמה מהחשמטות (סימן נ"ב)

לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב. מַה זֶּה לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב? מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמֶלֶךְ שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי אוֹצָרוֹת, אֶחָד שֶׁל כֶּסֶף וְאֶחָד שֶׁל זָהָב, שֶׁם שֶׁל כֶּסֶף בִּימִינוֹ, וְשֶׁל זָהָב בִּשְׂמֹאלוֹ. אָמַר, זֶה יִהְיֶה מְזֻמָּן וְקַל לְהוֹצָאָה. וְעוֹשֶׂה דְּבָרָיו בְּנַחַת, וְהוּא יִהְיֶה דָּבֵק עִם הָעֲנִיִּים וּמַנְהִיגָם בְּנַחַת, כְּאוֹתָהּ שֶׁאָמַרְנוּ יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ.

וְאִם שָׁמֵחַ אָדָם בְּחֶלְקוֹ – טוֹב, וְאִם לָאו – יְמִינְךָ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב. מַה זֶּה יְמִינְךָ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב? אָמַר לוֹ, זֶה הַזָּהָב, שֶׁכָּתוּב לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב. וְלָמָה נִקְרָא שְׁמוֹ זָהָב? שֶׁבּוֹ כְּלוּלוֹת שָׁלֹשׁ מִדּוֹת. הַז' – שֶׁבַע מִדּוֹת, הַה' – חָמֵשׁ אֲחָדוֹת אַחֲרוֹנוֹת [וְאַחֲרוֹנָה], הַב' – חָכְמָה וּבִינָה.

רוּחַ נְשָׁמָה חַיָּה יְחִידָה). רוּחַ, חַיָּה, יְחִידָה, נְשָׁמָה, נֶפֶשׁ.

מָאי עֲבִידְתֵּיהּ כִּסֵּא הִיא ה' לְז'. דִּכְתִיב כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם וּב' הִיא קִיּוּמָם כְּמָה דְאַתְּ אָמַר בְּבְרֵאשִׁית. וּמָאי עֲבִידְתֵּיהּ הַכָּא, מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה לְאֶחָד שֶׁהָיָה לוֹ בַּת טוֹבָה וּנְעִימָה וּשְׁלֵמָה וְנָאָה וְהִשִּׁיאָהּ לְבֶן מֶלֶךְ וְהִלְבִּישָׁהּ וְעִטְּרָהּ וְקִישְׁטָהּ וּנְתָנָהּ לוֹ עִם מָמוֹן רַב. אָמַר אֶפְשָׁר לְמֶלֶךְ זֶה לָשֶׁבֶת חוּץ מִבֵּיתוֹ, אֲמַרְתָּ לֹא. אֶפְשָׁר לוֹ לָשֶׁבֶת כָּל הַיּוֹם תָּמִיד עִמָּהּ, אֲמַרְתָּ לֹא. הָא כֵּיצַד שָׁם חַלּוֹן בֵּינוֹ לְבֵינָהּ וְכָל שָׁעָה שֶׁצְּרִיכָה הַבַּת לְאָבִיהָ אוֹ הָאָב לְבִתּוֹ מִתְחַבְּרִין יַחַד בַּחַלּוֹן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים מ"ה) **כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ ע"כ.** (וּכְתִיב) (וַיְהֵם כָּסֶף) (שמות כ"ז)

לשון הקודש

וְנִקְרֵאת נְשָׁמָה זוֹ עַל שֵׁם אֲצִילוּת, חָמֵשׁ סְפִירוֹת אַחֲרוֹנוֹת, וְחָמֵשׁ שֵׁמוֹת לַנְּשָׁמָה [נר"ן ח"י הַסִּימָן – נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה חַיָּה יְחִידָה] – רוּחַ חַיָּה יְחִידָה נְשָׁמָה נֶפֶשׁ.

מַה מַעֲשֵׂהוּ? כִּסֵּא הִיא ה', לְז', שֶׁכָּתוּב כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם, וּב' הִיא קִיּוּמָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּבְרֵאשִׁית. וּמַה מַעֲשֵׂהוּ כָּאן? מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְאֶחָד שֶׁהָיָה לוֹ בַּת טוֹבָה וּנְעִימָה וּשְׁלֵמָה וְנָאָה, וְהִשִּׁיאָהּ לְבֶן מֶלֶךְ, וְהִלְבִּישָׁהּ וְעִטְּרָהּ וְקִשְׁטָהּ, וּנְתָנָהּ לוֹ עִם מָמוֹן רַב. אָמַר, אֶפְשָׁר לְמֶלֶךְ זֶה לָשֶׁבֶת חוּץ מִבֵּיתוֹ? אָמַרְתָּ לֹא. אֶפְשָׁר לוֹ לָשֶׁבֶת כָּל הַיּוֹם תָּמִיד עִמָּהּ? אָמַרְתָּ לֹא. הָא כֵּיצַד? שָׁם חַלּוֹן בֵּינוֹ לְבֵינָהּ, וְכָל שָׁעָה שֶׁצְּרִיכָה הַבַּת לְאָבִיהָ אוֹ הָאָב לְבִתּוֹ, מִתְחַבְּרִים יַחַד בַּחַלּוֹן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ (ע"כ). [וְכָתוּב] [וַיְהֵם כָּסֶף] וְאַדְנֵיהֶם נְחֹשֶׁת, שֶׁהֵם כְּלֵי שִׁמּוּשׁ שֶׁהַמִּשְׁכָּן

וְאַדְנֵיהֶם נְחֹשֶׁת, דְּאִינּוּן מָאנֵי שְׁמוּשָׁא לְאִשְׁתַּמְּשָׁא מַשְׁכְּנָא בְּהוּ.

אֲבָל הַכָּא בְּאִלֵּין לְבוּשִׁין דִּיְקָר לָא בָּעֵי לְאִשְׁתַּמְּשָׁא בְּהוּ בַּר נָשׁ אַחֲרָא בָּר כַּהֲנָא (נ"א מְכַהֲנָא) רַבָּא, דְּרִבּוּ מְשַׁח קֻדְשָׁא עַל רֵישֵׁיהּ. דִּכְתִיב (שמות כ"ח) (וְעָשִׂיתָ) בִּגְדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אָחִיךָ לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶ"ת, דְּבְּאִינּוּן לְבוּשִׁין דָּמֵי לְגוֹוָנָא דִלְעֵילָא: (עד כאן מההשמטות)

תַּנְיָא. וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וַוי לְעַלְמָא, דְּהָא בְּנֵי נָשָׁא לָא חָמָאן וְלָא שְׁמָעָן, וְלָא (דף ריז ע"ב) יָדְעִין דְּהָא כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, קָלָא דְּכָרוֹזָא אִשְׁתְּמַע, בְּמָאתָן וְחַמְשִׁין עָלְמִין.

תָּנָא עַלְמָא חָדָא, אִשְׁתְּמוֹדַע לְעֵילָא. וְכַד כָּרוֹזָא נָפִיק, הַהוּא עַלְמָא מִזְדַּעְזְעָא וּמִתְחַלְחָלָא. נָפְקֵי תְּרֵין צִפָּרִין, דְּאִסְתַּלָּקוּ מֵהַהוּא עַלְמָא, דִּמְדוֹרֵיהוֹן תְּחוֹת אִילָנָא דְחַיֵּיו דְחַיֵּי וּמוֹתָא בֵּיהּ.

לשון הקודש

יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם.

אֲבָל כָּאן בִּלְבוּשֵׁי הַכָּבוֹד הַלָּלוּ לֹא צָרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם אִישׁ אַחֵר פְּרָט כֹּהֵן (מֵהַכֹּהֵן) הַגָּדוֹל, שֶׁשֶּׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ עַל רֹאשׁוֹ, שֶׁכָּתוּב (וְעָשִׂיתָ) בִּגְדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אָחִיךָ לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת, בְּאוֹתָם לְבוּשִׁים דּוֹמֶה לְגָוֶן עֶלְיוֹן: ע"כ מההשמטות

לְמַדְנוּ, וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אוֹי לָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי בְּנֵי אָדָם לֹא רוֹאִים וְלֹא שׁוֹמְעִים וְלֹא יוֹדְעִים, שֶׁהֲרֵי כָּל יוֹם וָיוֹם קוֹל הַכָּרוֹז נִשְׁמָע בְּמָאתַיִם חֲמִשִּׁים עוֹלָמוֹת.

שָׁנִינוּ, עוֹלָם אֶחָד נוֹדָע לְמַעְלָה, וּכְשֶׁהַכָּרוֹז יוֹצֵא, אוֹתוֹ הָעוֹלָם מִזְדַּעְזֵעַ

נָפְקָא חַד צִפּוֹרָא לִסְטַר דָּרוֹמָא וְחַד צִפּוֹרָא לִסְטַר צָפוֹנָא, וְחַד צִפּוֹרָא כַּד נָהִיר יְמָמָא, וְחַד כַּד אִתְחֲשַׁךְ יְמָמָא. כָּל חַד וְחַד קָרֵי וּמַכְרְזָא, מַה דְּשָׁמְעִין מֵהַהוּא כָּרוֹזָא.

לְבָתָר בָּעוּ לְאִסְתַּלָּקָא לְאַתְרַיְיהוּ, וּמִשְׁתַּמְטֵי רַגְלַיְיהוּ בְּנוּקְבָא דִתְהוֹמָא רַבָּא, וּמִתְלַכְּדָן בְּגַוֵּיהּ, עַד דְּאִתְפְּלִיג לֵילְיָא. כַּד אִתְפְּלִיג לֵילְיָא, כָּרוֹזָא קָרֵי, (קהלת ט) וְכַצִּפָּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח כָּהֵם יוּקָשִׁים בְּנֵי הָאָדָם.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּשַׁעְתָּא דְמִתְלַכְּדָן רַגְלוֹי דִבְנֵי נָשָׁא, וְיוֹמוֹי אִתְקְרִיבוּ, הַהוּא יוֹמָא, אִתְקְרֵי יוֹם ה', לְאַתְבָּא רוּחֵיהּ לֵיהּ. תָּנָא בְּהַהִיא שַׁעְתָּא, פַּקְדָּא הַהוּא כִּתְרָא קַדִּישָׁא, עַל רוּחֵיהּ. וּמַאן אִיהוּ,

לשון הקודש

וּמִתְחַלְּחֵל יוֹצְאוֹת שְׁתֵּי צִפָּרִים שֶׁעוֹלוֹת מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם, שֶׁמִּדּוֹרָם תַּחַת הָעֵץ שֶׁבּוֹ מַרְאֵה הַחַיִּים וְהַמָּוֶת.

יוֹצֵאת צִפּוֹר אַחַת לְצַד דָּרוֹם, וְצִפּוֹר אַחַת לְצַד צָפוֹן, וְצִפּוֹר אַחַת כְּשֶׁמֵּאִיר הַיּוֹם, וְאַחַת כְּשֶׁנֶּחְשַׁךְ הַיּוֹם, וְכָל אַחַת וְאַחַת קוֹרֵאת וּמַכְרִיזָה מַה שֶּׁשּׁוֹמְעִים מֵאוֹתוֹ כָּרוֹז.

אַחַר כָּךְ רוֹצוֹת לְהִתְעַלּוֹת לִמְקוֹמָן, וְנִשְׁמָטוֹת רַגְלֵיהֶן בְּנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, וְנִלְכָּדוֹת בְּתוֹכָהּ עַד שֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה. וּכְשֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה, הַכָּרוֹז קוֹרֵא: (קהלת ט) וְכַצִּפָּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח כָּהֵם יוּקָשִׁים בְּנֵי הָאָדָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשָׁעָה שֶׁנִּלְכָּדוֹת רַגְלֵי בְּנֵי הָאָדָם וְיָמָיו מִתְקָרְבִים, אוֹתוֹ יוֹם נִקְרָא יוֹם ה' לְהָשִׁיב רוּחוֹ אֵלָיו. שָׁנִינוּ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה פּוֹקֵד אוֹתוֹ הַכֶּתֶר הַקָּדוֹשׁ

דִּכְתִיב, (תהלים צ) יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה. וְהִיא כִּתְרָא שְׁבִיעָאָה דְּכֹלָּא.

וְאִם מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה קָאָתֵי, כְּתִיב, וְאִם בִּגְבוּרוֹת שְׁמֹנִים שָׁנָה דִּכְתִרָא דִּגְבוּרָה תְּמִינָאָה הֲוֵי, מִכָּאן וּלְהָלְאָה, לֵית אֲתַר לְאִתְמְשַׁךְ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, וְרָהְבָם עָמָל וָאָוֶן. בְּאֲתַר דְּלָא הֲוֵי יְסוֹדָא, בִּנְיָינָא לָא אִתְקַיַּים.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, כַּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְאַתְבָּא רוּחֵיהּ לֵיהּ, וּלְשָׁאֲבָא הַהוּא רוּחָא בְּגַוֵּיהּ. דְּתַנְיָא, בְּשַׁעְתָּא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְאַתְבָּא רוּחֵיהּ לֵיהּ, אִי זַכָּאָה הוּא הַהוּא רוּחָא, מַה כְּתִיב, (קהלת יב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ.

וְאִי לָא אִשְׁתַּכַּח זַכָּאָה, וַוי לְהַהוּא רוּחָא, דְּבָעֵי

לשון הקודש

עַל רוּחוֹ, וּמִיהוּ? שֶׁכָּתוּב (תהלים צ) יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה. וְהִיא כֶּתֶר שֶׁל שְׁבִיעִי שֶׁל הַכֹּל.

וְאִם מִצַּד הַגְּבוּרָה הוּא בָּא – כָּתוּב וְאִם בִּגְבוּרוֹת שְׁמֹנִים שָׁנָה, שֶׁכֶּתֶר הַגְּבוּרָה הוּא הֲרֵי שְׁמִינִי. מִכָּאן וָהָלְאָה אֵין מָקוֹם לְהִמָּשֵׁךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְרָהְבָם עָמָל וָאָוֶן. בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא הָיָה יְסוֹד, הַבִּנְיָן לֹא עוֹמֵד.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהָשִׁיב אֵלָיו אֶת רוּחוֹ אֵלָיו וְלִשְׁאֹב אוֹתָהּ רוּחַ לְתוֹכוֹ. שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָשִׁיב אֵלָיו אֶת רוּחוֹ, אִם רוּחַ זוֹ הִיא שֶׁל צַדִּיק, מַה כָּתוּב? (קהלת יב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ.

וְאִם לֹא נִמְצָא צַדִּיק, אוֹי לְאוֹתָהּ רוּחַ

לְאִסְתַּחָאָה בְּנוּרָא דְּדָלִיק, וּלְאִתְתַּקָּנָא בְּגִין לְאִשְׁתָּאֲבָא בְּגוּפָא דְּמַלְכָּא וְאִי לָא אִתְתַּקָּנַת, וַוי לְהַהוּא רוּחָא, דְּמִתְגַּלְגְּלָא כְּאַבְנָא בְּקוֹסְפִּיתָא, דִּכְתִיב, (שמואל א כה) וְאֶת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע. תַּנְיָא, אִי הַהוּא רוּחָא זָכֵי, כַּמָּה טָבִין גְּנִיזִין לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא. דִּכְתִיב, (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כַּד הַהוּא בַּר נָשׁ אִתְקְרִיבוּ יוֹמוֹי, תְּלָתִין יוֹמִין מַכְרִיזֵי עֲלוֹי בְּעָלְמָא וְאֲפִילוּ צִפָּרֵי שְׁמַיָּא מַכְרִיזִין עֲלוֹי. וְאִי זַכָּאָה הוּא, תְּלָתִין יוֹמִין מַכְרִיזִין עֲלוֹי בֵּין צַדִּיקַיָּא, בְּגִינְתָּא דְּעֵדֶן.

תָּנָא, כָּל אִינּוּן תְּלָתִין יוֹמִין, נִשְׁמָתֵיהּ נָפְקַת מִנֵּיהּ בְּכָל לֵילְיָא, וְסָלְקַת וְחָמַאת דּוּכְתָּהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, וְהַהוּא בַּר נָשׁ לָא יָדַע, וְלָא אַשְׁגַּח, וְלָא

לשון הקודש

שֶׁצְּרִיכָה לִרְחֹץ בְּאֵשׁ שֶׁדּוֹלֶקֶת וּלְהִתְתַּקֵּן כְּדֵי לְהִשָּׁאֵב לְגוּף הַמֶּלֶךְ. וְאִם לֹא נִתְקֶנֶת, אוֹי לְאוֹתָהּ רוּחַ שֶׁמִּתְגַּלְגֶּלֶת כְּאֶבֶן בְּכַף הַקָּלַע, שֶׁכָּתוּב (שמואל–א כה) וְאֶת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע. שָׁנִינוּ, אִם אוֹתָהּ רוּחַ זוֹכָה, כַּמָּה טוֹבוֹת גְּנוּזִים לָהּ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם שֶׁכָּתוּב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כְּשֶׁמִּתְקָרְבִים יְמֵי אוֹתוֹ הָאִישׁ, שְׁלֹשִׁים יוֹם מַכְרִיזִים עָלָיו בָּעוֹלָם, וַאֲפִלּוּ צִפָּרֵי הַשָּׁמַיִם מַכְרִיזִים עָלָיו. וְאִם צַדִּיק הוּא, שְׁלֹשִׁים יוֹם מַכְרִיזִים עָלָיו בֵּין הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן.

שָׁנִינוּ, כָּל אוֹתָם שְׁלֹשִׁים יָמִים נִשְׁמָתוֹ יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ בְּכָל לַיְלָה, וְעוֹלָה וְרוֹאָה

שַׁלִּיט בְּנִשְׁמָתֵיהּ, כָּל אִינּוּן תְּלָתִין יוֹמִין כְּמָה דְּהַוָּה בְּקַדְמִיתָא. דִּכְתִיב, (קהלת ח) אֵין אָדָם שַׁלִּיט בָּרוּחַ לִכְלֹא אֶת הָרוּחַ וְגוֹ'. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מִכַּד שָׁרָאן אִינּוּן תְּלָתִין יוֹמִין, צַלְמָא דְּבַר נָשׁ אִתְחַשַּׁךְ, וְדִיוּקְנָא דְּאִתְחֲזֵי בְּאַרְעָא אִתְמְנָעַת.

רִבִּי יִצְחָק הָוָה יָתִיב יוֹמָא חַד אֲפִתְחָא דְּרִבִּי יְהוּדָה, וְהַוָּה עָצִיב. נָפִיק רִבִּי יְהוּדָה, אַשְׁכְּחֵיהּ לְתַרְעֵיהּ, דְּהַוָּה יָתִיב וְעָצִיב. אָמַר לֵיהּ (צ"ל מָה) מָאן יוֹמָא דֵּין מִשְּׁאָר יוֹמִין.

אָמַר לֵיהּ, אָתֵינָא לְגַבָּךְ, לְמִבְעֵי מִינָּךְ תְּלַת מִלִּין, חַד, דְּכַד תֵּימָא מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, וְתַדְכַּר מֵאִינּוּן מִלִּין דְּאֲנָא אֲמִינָא, דְּתֵימָא לוֹן מִשְּׁמִי, בְּגִין לְאַדְכָּרָא שְׁמִי. וְחַד דְּתִזְכֵּי לְיוֹסֵף בְּרִי בְּאוֹרַיְיתָא. וְחַד, דְּתֵיזִיל לְקִבְרִי כָּל ז' יוֹמִין, וְתִבְעֵי בָּעוּתִיךְ עָלַי.

לשון הקודש

אֶת מְקוֹמָהּ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְאוֹתוֹ אָדָם לֹא יוֹדֵעַ וְלֹא מַשִּׂגִּיחַ וְלֹא שׁוֹלֵט בְּנִשְׁמָתוֹ כָּל אוֹתָם שְׁלֹשִׁים יוֹם כְּמוֹ שֶׁהָיָה בַּתְּחִלָּה, שֶׁכָּתוּב (קהלת ח) אֵין אָדָם שַׁלִּיט בָּרוּחַ לִכְלֹא אֶת הָרוּחַ וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכְּשֶׁמַּתְחִילִים אוֹתָם שְׁלֹשִׁים יוֹם, צֶלֶם הָאָדָם נֶחְשָׁךְ, וְהַדְּמוּת שֶׁנִּרְאֵית בָּאָרֶץ נִמְנַעַת.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה יוֹשֵׁב יוֹם אֶחָד עַל פִּתְחוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה וְהָיָה עָצוּב. יָצָא רַבִּי יְהוּדָה וּמָצָא אוֹתוֹ בַּשַּׁעַר שֶׁלּוֹ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְעָצוּב. אָמַר לוֹ, מַה יוֹם זֶה מִשְּׁאָר יָמִים?

אָמַר לוֹ, בָּאתִי אֵלֶיךָ לְבַקֵּשׁ מִמְּךָ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים. אֶחָד – שֶׁכַּאֲשֶׁר תֹּאמַר דִּבְרֵי תוֹרָה וְתַזְכִּיר מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁאֲנִי אָמַרְתִּי, שֶׁתֹּאמַר אוֹתָם בִּשְׁמִי, כְּדֵי לְהַזְכִּיר אֶת שְׁמִי. וְאֶחָד – שֶׁתְּזַכֶּה אֶת

אָמַר לֵיהּ מִנַּיִן לָךְ. אָמַר לֵיהּ, הָא נִשְׁמָתִי אִסְתַּלְּקַת מִינִי בְּכָל לֵילְיָא, וְלָא אַנְהִיר לִי בְּחֶלְמָא כְּמָה דְּהַוָה בְּקַדְמִיתָא. וְעוֹד דְּכַד אֲנָא מַצְלֵינָא וּמָטִינָא לְשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, אַשְׁגַּחְנָא בְּצוּלְמִי דִילִי בְּכוּתְלָא, וְלָא חָמִינָא לֵיהּ. וְאַמִּינָא דְּהוּאִיל וְצַלְמָא אִתְעַבַּר וְלָא אִתְחֲזֵי, דְּהָא כָּרוּזָא נָפִיק וְכָרִיז. דִּכְתִיב, (תהלים לט) אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֶּךְ אִישׁ, כָּל זְמָנָא דְצוּלְמָא דְּבַר נָשׁ לָא יִתְעֲבַר מִגֵּיהּ, יִתְהַלֶּךְ אִישׁ, וְרוּחֵיהּ אִתְקַיְּימָא בְּגַוֵּיהּ. אִתְעַבַּר צוּלְמָא דְּבַר נָשׁ וְלָא אִתְחֲזֵי, אִתְעַבַּר מֵהַאי עָלְמָא.

אָמַר לֵיהּ, וּמֵהָכָא, דִּכְתִיב, (איוב ח) כִּי צֵל יָמֵינוּ עֲלֵי אָרֶץ. אָמַר לֵיהּ, כָּל אִלֵּין מִלִּין דְּאַתְּ בָּעֵי עַבִּידְנָא. אֲבָל בָּעִינָא מִינָּךְ (דף ריח ע"א) דִּבְהַהוּא עָלְמָא, תְּבָרִיר דּוּכְתָּאי גַּבָּךְ, כְּמָה דַּחֲוֵינָא בְּהַאי עָלְמָא. בָּכָה

לשון הקודש

יוֹסֵף בְּנִי בַּתּוֹרָה. וְאֶחָד – שֶׁתֵּלֵךְ לְקִבְרִי כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים וּתְבַקֵּשׁ בַּקָּשָׁתְךָ עָלַי. **אָמַר** לוֹ, מִנַּיִן לְךָ? אָמַר לוֹ, הֲרֵי נִשְׁמָתִי מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנִּי בְּכָל לַיְלָה, וְלֹא מְאִירָה לִי בַּחֲלוֹם כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה בַּתְּחִלָּה. וְעוֹד, שֶׁכַּאֲשֶׁר אֲנִי מִתְפַּלֵּל וּמַגִּיעַ לְשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, אֲנִי מַשְׁגִּיחַ בְּצִלְמִי שֶׁבַּכֹּתֶל וְלֹא רוֹאֶה אוֹתוֹ, וְאָמַרְתִּי, הוֹאִיל וְהַצֶּלֶם הָעֲבַר וְלֹא נִרְאֶה, שֶׁהֲרֵי הַכָּרוּז יוֹצֵא וּמַכְרִיז, שֶׁכָּתוּב (תהלים לט) אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ – כָּל זְמַן שֶׁצֶּלֶם הָאָדָם לֹא יַעֲבֹר מִמֶּנּוּ, יִתְהַלֵּךְ אִישׁ וְרוּחוֹ עוֹמֶדֶת בְּתוֹכוֹ. כְּשֶׁהֶעֱבַר צֶלֶם הָאָדָם וְלֹא נִרְאֶה, אָז הוּא מָעֱבָר מֵהָעוֹלָם הַזֶּה.

אָמַר לוֹ, וּמִכָּאן, שֶׁכָּתוּב (איוב ח) כִּי צֵל יָמֵינוּ עֲלֵי אָרֶץ. אָמַר לוֹ, כָּל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ שֶׁאַתָּה רוֹצֶה שֶׁאֲנִי אֶעֱשֶׂה, אֲבָל אֲבַקֵּשׁ מִמְּךָ, שֶׁבְּאוֹתוֹ עוֹלָם תְּבָרֵר אֶת

רִבִּי יִצְחָק וְאָמַר, בְּמָטוּ מִינָךְ, דְּלָא תִתְפָּרֵשׁ מִנָּאי כָּל אִלֵּין יוֹמִין.

אֲזָלוּ לְגַבֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, אַשְׁכְּחוּהוּ דְּהַוָּה לָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, זָקִיף עֵינוֹי רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְחָמָא לְרִבִּי יִצְחָק, וְחָמָא לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת דְּרָהִיט קַמֵּיהּ, וְרָקִיד קַמֵּיהּ. קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָחִיד בִּידֵיהּ דְּרִבִּי יִצְחָק. אָמַר, גּוֹזַרְנָא, מָאן דְּרָגִיל לְמֵיעַל, יֵעוּל. וּמַאן דְּלָא רָגִיל לְמֵיעָאל, לָא יֵעוּל. עָאלוּ רִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי יְהוּדָה, קָטִיר מַלְאַךְ הַמָּוֶת לְבַר.

אַשְׁגַּח רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְחָמָא דְעַד כְּעַן לָא מָטָא עִדָּנָא, דְּהָא עַד תְּמַנְיָא שַׁעָתֵי דְיוֹמָא הַוָּה זִמְנָא. אוֹתְבֵיהּ קַמֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְהַוָּה לָעֵי לֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, תִּיב אֲפִתְחָא וּמַה (צ"ל וּמַאן) דְּתֶחֱמֵי, לָא תִשְׁתָּעֵי בַּהֲדֵיהּ. וְאִי

לשון הקודש

מְקוֹמִי אֵצְלְךָ כְּמוֹ שֶׁהָיִיתִי בָּעוֹלָם הַזֶּה. בָּכָה רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ שֶׁלֹּא תִפָּרֵד מִמֶּנִּי כָּל הַיָּמִים הַלָּלוּ.

הָלְכוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, מְצָאוּהוּ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה. זָקַף עֵינָיו רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרָאָה אֶת רַבִּי יִצְחָק, וְרָאָה אֶת מַלְאַךְ הַמָּוֶת שָׁרֵץ לְפָנָיו וְרוֹקֵד לְפָנָיו. קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָחַז בְּיַד רַבִּי יִצְחָק. אָמַר, גּוֹזַרְנִי שֶׁמִּי שֶׁרָגִיל לְהִכָּנֵס – יִכָּנֵס, וּמִי שֶׁלֹּא רָגִיל לְהִכָּנֵס – לֹא יִכָּנֵס. נִכְנְסוּ רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה, קָשַׁר אֶת מַלְאַךְ הַמָּוֶת בַּחוּץ.

הִתְבּוֹנֵן רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְרָאָה שֶׁעַד עַכְשָׁו טֶרֶם הִגִּיעַ זְמַן, שֶׁהֲרֵי עַד שְׁמֹנֶה שָׁעוֹת שֶׁל הַיּוֹם הָיָה זְמַן. הוֹשִׁיבוֹ לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן וְהָיָה מְלַמְּדוֹ בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, שֵׁב עַל הַפֶּתַח, וּמַה (וּמִי) שֶׁתִּרְאֶה אַל תְּדַבֵּר

יִבְעֵי לְמֵיעָאל הָכָא, אוֹמֵי אוֹמָאָה דְּלָא לֵיעוֹל.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְרִבִּי יִצְחָק, חָמִית דִּיוּקְנָא דְּאָבוּךְ יוֹמָא דָא, אוֹ לָא. דְּהָא תָּנֵינָן, בְּשַׁעְתָּא דְּבַר נָשׁ אִסְתַּלַּק מֵעַלְמָא, אֲבוּי וְקְרֵיבוּי מִשְׁתַּכְּחִין תַּמָּן עִמֵּיהּ, וְחָמָא לוֹן וְאִשְׁתְּמוֹדַע לוֹן, וְכָל אִינּוּן דְּהַוָּה מִדּוֹרֵיהּ גַּבַּיְיהוּ בְּהַהוּא עַלְמָא בְּדַרְגָּא חַד, כֻּלְּהוּ מִתְכַּנְּשֵׁי וּמִשְׁתַּכְּחֵי עִמֵּיהּ, וְאָזְלִין עִם נִשְׁמָתֵיהּ, עַד אֲתַר דְּתִשְׁרֵי בְּאַתְרֵיהּ. אָמַר, עַד כְּעָן לָא חָמֵינָא.

אַדְּהָכִי קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, מָארֵי דְעַלְמָא, אִשְׁתְּמוֹדַע רִבִּי יִצְחָק לְגַבָּן, וּמֵאִנּוּן שִׁבְעָה עַיְינִין דְּהָכָא הוּא. הָא אֲחִידְנָא בֵּיהּ, וְהַב לִי. נָפַק קָלָא וְאָמַר, כּוּרְסְיָיא (ס"א טִסִּיסָה) דְּמָארֵיהּ קְרִיבָא בְּגַדְפּוֹי דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, הָא דִּידָךְ הוּא, וְעִמָּךְ תַּיְיתֵיהּ בְּזִימְנָא דְּתִיעוֹל לְמִשְׁרֵי בְּכוּרְסְיָךְ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, וַדָּאי.

לשון הקודש

עִמּוֹ. אִם יִרְצֶה לְהִכָּנֵס לְכָאן, תַּשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא יִכָּנֵס.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבִּי יִצְחָק, רָאִיתָ אֶת דְּמוּת אָבִיךָ הַיּוֹם אוֹ לֹא? שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם מִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, אָבִיו וּקְרוֹבָיו נִמְצָאִים שָׁם, וְרוֹאֶה אוֹתָם וְנוֹדָע לָהֶם, וְכָל אוֹתָם שֶׁיִּהְיֶה מְדוֹרוֹ עִמָּם שֶׁבְּאוֹתוֹ עוֹלָם בְּדַרְגָּה אַחַת, כֻּלָּם מִתְכַּנְּסִים וְנִמְצָאִים עִמּוֹ, וְהוֹלְכִים עִם נִשְׁמָתוֹ עַד הַמָּקוֹם שֶׁתִּשְׁרֶה בִּמְקוֹמָהּ. אָמַר, עַד עַכְשָׁו לֹא רָאִיתִי.

בֵּין כָּךְ קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, רִבּוֹן הָעוֹלָם, נוֹדָע רַבִּי יִצְחָק אֶצְלֵנוּ, וְהוּא מֵאוֹתָן שֶׁבַע עֵינַיִם שֶׁל כָּאן. הֲרֵי אָחַזְתִּי אוֹתוֹ וְתֵן לִי. יָצָא קוֹל וְאָמַר: כִּסֵּא

אַדְּהָכִי, חָמָא רִבִּי אֶלְעָזָר דְּהַוָּה אִסְתַּלִּיק מִלְּאַךְ הַמָּוֶת. וְאָמַר, לֵית קוּפְּטְרָא דְּטִיפְסָא, בְּאֲתַר דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי שְׁכִיחַ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, עוּל הָכָא, וְאָחִיד בֵּיהּ בְּרִבִּי יִצְחָק, דְּהָא חָמֵינָא בֵּיהּ דְּמִסְתָּפֵי. עָאל רִבִּי אֶלְעָזָר, וְאָחִיד בֵּיהּ. וְרִבִּי שִׁמְעוֹן אַהֲדַר אַנְפֵּיהּ וְלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא.

נַיִים רִבִּי יִצְחָק, וְחָמָא לְאֲבוּי. אָמַר לֵיהּ, בְּרִי, זַכָּאָה חוּלָקָךְ בְּעַלְמָא דֵּין וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי. דְּהָא בֵּין טַרְפֵּי אִילָנָא דְּחַיֵּי דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, אִתְיְהִיב (אַתּ יָתִיב) אִילָנָא רַבָּא וְתַקִּיף בִּתְרֵין עָלְמִין, רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי הוּא. דְּהָא הוּא אָחִיד לָךְ בְּעַנְפּוֹי, זַכָּאָה חוּלָקָךְ בְּרִי.

אָמַר לֵיהּ אַבָּא, וּמָה אֲנָא הָתָם. אָמַר לֵיהּ, תְּלַת

לשון הקודש

אֲדוֹנֵנוּ קָרְבָה בְּכַנְפֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲרֵי הוּא שֶׁלְּךָ וְעִמְּךָ יָבֹא בִּזְמַן שֶׁתִּכָּנֵס לִשְׁרוֹת בִּכְסֵאֲךָ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי.

בֵּין כָּךְ רָאָה רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁהָיָה מִסְתַּלֵּק מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְאָמַר, אֵין גְּזַר דִּין בְּמָקוֹם שֶׁמְּצוּי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, תִּכָּנֵס לְכָאן וֶאֱחֹז בְּרַבִּי יִצְחָק, שֶׁהֲרֵי רָאִיתִי בוֹ שֶׁהוּא פּוֹחֵד. נִכְנַס רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָחַז בּוֹ, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן הֶחֱזִיר פָּנָיו וְלָמַד תּוֹרָה.

נִרְדַּם רַבִּי יִצְחָק וְרָאָה אֶת אָבִיו. אָמַר לוֹ, בְּנִי, אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֲרֵי בֵּין הָעָלִים שֶׁל עֵ"ץ הַחַיִּים שֶׁבְּגַן עֵדֶן נָתוּן [וְאַתָּה יוֹשֵׁב] עֵ"ץ גָּדוֹל וְחָזָק בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, וְהוּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, שֶׁהֲרֵי הוּא אוֹחֵז אוֹתְךָ בַּעֲנָפָיו. אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ בְּנִי.

אָמַר לוֹ, אַבָּא, וּמָה אֲנִי שָׁם? אָמַר לוֹ, שְׁלֹשָׁה יָמִים הָיוּ שֶׁכִּסּוּ אֶת חֶדֶר

יוֹמִין הֲווֹ דְּחָפּוּ אִדְּרָא דְּמִשְׁכָּבָךְ, וְתַקִּינוּ לָךְ כָּוִין פִּתִּיחָן, לְאַנְהָרָא לָךְ מֵאַרְבַּע סִטְרִין דְּעַלְמָא, וְאֲנָא חָמֵינָא דּוּכְתֵּיךְ וְחָדֵינָא, דַּאֲמֵינָא זַכָּאָה חוּלָקָךְ בְּרִי. בַּר דְּעַד כְּעָן, בְּרָךְ לָא זָכֵי בְּאוֹרַיְיתָא.

וְהָא הַשְׁתָּא הֲוֵי זְמִינִין לְמֵיתֵי גַּבָּךְ, תְּרֵיסַר צַדִּיקַיָּא דְּחַבְרַיָּיא, וְעַד דַּהֲוֵינָא נָפְקֵי, אִתְעַר קָלָא בְּכֻלְּהוּ עַלְמִין, מָאן חַבְרִין (ס"א שְׁבִילִין) דְּקָיְימִין הָכָא, אִתְעֲטָרוּ, בְּגִינֵיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. שְׁאֵלְתָּא שָׁאִיל, וְאִתְיְיהִיב לֵיהּ.

וְלָא דָּא בִּלְחוֹדוֹי, דְּהָא שִׁבְעִין דּוּכְתֵּי מִתְעַטְּרָן הָכָא דִּילֵיהּ. וְכָל דּוּכְתָּא וְדוּכְתָּא, פָּתְחִין פִּתִּיחָן לְשִׁבְעִין עָלְמִין. וְכָל עַלְמָא וְעַלְמָא אִתְפַּתַּח לְשִׁבְעִין רְהִיטִין. וְכָל רְהִיטָא וּרְהִיטָא, אִתְפַּתַּח לְשִׁבְעִין כִּתְרִין עִלָּאִין. וּמִתַּמָּן אִתְפַּתְּחוּ אָרְחִין

לשון הקודש

מִשְׁכָּבְךָ, וְתִקְּנוּ לְךָ חַלּוֹנוֹת פְּתוּחִים לְהָאִיר לְךָ מֵאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וַאֲנִי רָאִיתִי מְקוֹמְךָ וְשָׂמַחְתִּי, שֶׁאָמַרְתִּי אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ בְּנִי, מִחוּץ לָזֶה שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא זָכָה בִּנְךָ בַּתּוֹרָה.

וַהֲרֵי עַכְשָׁו הָיוּ עֲתִידִים לָבֹא אֵלֶיךָ שְׁנֵים עָשָׂר צַדִּיקִים מֵהַחֲבֵרִים, וְעַד שֶׁהָיוּ יוֹצְאִים הִתְעוֹרֵר קוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת: מִי הֵם הַחֲבֵרִים [הַשְּׁבִילִים] שֶׁעוֹמְדִים כָּאן? הִתְעַטְּרוּ בִּשְׁבִיל רַבִּי שִׁמְעוֹן, בַּקָּשָׁה בִּקֵּשׁ וְנִתְּנָה לוֹ.

וְלֹא זֶה לְבַדּוֹ, שֶׁהֲרֵי שִׁבְעִים מְקוֹמוֹת מִתְעַטְּרִים כָּאן בִּשְׁבִילוֹ, וּבְכָל מָקוֹם וּמָקוֹם פְּתוּחִים פְּתָחִים לְשִׁבְעִים עוֹלָמוֹת, וְכָל עוֹלָם וְעוֹלָם נִפְתָּח לְשִׁבְעִים רְצִים, וְכָל רָץ וְרָץ נִפְתָּח לְשִׁבְעִים כִּתְרִים עֶלְיוֹנִים, וּמִשָּׁם נִפְתְּחוּ דְּרָכִים לְעַתִּיק, נִסְתַּר הַכֹּל, לִרְאוֹת

לְעַתִּיקָא סְתִימָאָה דְכֹלָּא, לְמֶחֱמֵי בְהַהוּא נְעִימוּתָא עִלָּאָה דְנַהֲרָא, וּמְהַנְיָא לְכֹלָּא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ. מַהוּ וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ. הַיְינוּ דִכְתִיב, (במדבר יב) בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא.

אָמַר לֵיהּ, אַבָּא, כַּמָּה זִמְנָא יְהִיבוּ לִי בְּהַאי עַלְמָא, אָמַר לֵיהּ, לֵית לִי רְשׁוּתָא וְלָא מוֹדָעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ. אֲבָל בְּהִלּוּלָא רַבָּא דְרִבִּי שִׁמְעוֹן, תְּהֵא מִתַּקֵּן פָּתוֹרֵיהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שיר השירים ג) צְאֶנָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ.

אַדְּהָכִי אִתְעַר רִבִּי יִצְחָק, וְהָוָה חָיֵיךְ, וְאַנְפּוֹי נְהִירִין. חָמָא רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְאִסְתַּכַּל בְּאַנְפּוֹי. אָמַר לֵיהּ, מִלָּה חַדְתָּא שְׁמַעְתָּא. אָמַר לֵיהּ, וַדַּאי. סָח לֵיהּ, אִשְׁתַּטַּח קַמֵּיהּ דְרִבִּי שִׁמְעוֹן.

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ נְעִימוּת עֶלְיוֹנָה שֶׁמְּאִירָה וּמְהַנָּה לַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פז) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ. מַה זֶּה וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ? הַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר יב) בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא.

אָמַר לוֹ, אַבָּא, כַּמָּה זְמַן נָתְנוּ לִי בָּעוֹלָם הַזֶּה? אָמַר לוֹ, אֵין רְשׁוּת וְלֹא מוֹדִיעִים לְאָדָם, אֲבָל בַּהִלּוּלָא הַגְּדוֹלָה שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן תִּהְיֶה עוֹרֵךְ שֻׁלְחָנוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ.

בֵּין כָּךְ הִתְעוֹרֵר רַבִּי יִצְחָק, וְהָיָה צוֹחֵק וּפָנָיו מְאִירִים. רָאָה רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְהִסְתַּכֵּל בְּפָנָיו. אָמַר לוֹ, דָּבָר חָדָשׁ שָׁמַעְתָּ? אָמַר לוֹ, וַדַּאי. אָמַר לוֹ. הִשְׁתַּטַּח לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן.

תָּאנָא, מֵהַהוּא יוֹמָא, הָוָה (דף ריח ע"ב) רִבִּי יִצְחָק אָחִיד לִבְרֵיהּ בִּידֵיהּ, וְלָעֵי לֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא הָוָה שַׁבְקֵיהּ. כַּד הָוָה עָאל קַמֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, אוֹתְבֵיהּ לִבְרֵיהּ לְבַר, וְיָתִיב קַמֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, וְהָוָה קָרֵי קַמֵּיהּ (ישעיה לח) ה' עָשְׂקָה לִי עָרְבֵנִי.

תָּנָא, בְּהַהוּא יוֹמָא תַּקִּיפָא וּדְחִילוּ דְּבַר נָשׁ, כַּד מָטֵי זִמְנֵיהּ לְאִסְתַּלָּקָא מֵעַלְמָא, אַרְבַּע סִטְרִין דְּעַלְמָא קָיְימִין בְּדִינָא תַּקִּיפָא, וּמִתְעָרִין דִּינִין מֵאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא. וְאַרְבַּע קִשּׁוּרִין נָצָאן, וּקְטָטוּתָא אִשְׁתַּכַּח בֵּינַיְיהוּ, וּבָעְיָין לְאִתְפְּרָשָׁא כָּל חַד לְסִטְרוֹי.

כָּרוֹזָא נָפִיק וּמַכְרְזָא בְּהַהוּא עַלְמָא, וְאִשְׁתְּמַע בְּמָאתָן וְשִׁבְעִין עָלְמִין. אִי זַכָּאָה הוּא, כֻּלְּהוּ עָלְמִין חָדָאן לְקָדָמוֹתֵיהּ. וְאִי לָאו, וַוי לְהַהוּא בַּר נָשׁ וּלְחוּלָקֵיהּ.

לשון הקודש

לָמַדְנוּ, מֵאוֹתוֹ יוֹם הָיָה רַבִּי יִצְחָק אוֹחֵז אֶת בְּנוֹ בְּיָדוֹ וּמְלַמֵּד אוֹתוֹ תּוֹרָה, וְלֹא הָיָה עוֹזֵב אוֹתוֹ. כְּשֶׁהָיָה נִכְנָס לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, הוֹשִׁיב אֶת בְּנוֹ בַּחוּץ, וְיָשַׁב לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְהָיָה קוֹרֵא לְפָנָיו, (ישעיה לח) ה' עָשְׂקָה לִי עָרְבֵנִי.

לָמַדְנוּ, בְּאוֹתוֹ יוֹם תַּקִּיף וּמַפְחִיד שֶׁל הָאָדָם, כְּשֶׁמַּגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם, אַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם עוֹמְדִים בַּדִּין הַקָּשֶׁה, וּמִתְעוֹרְרִי דִּינִים מֵאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְאַרְבָּעָה קְשָׁרִים נִיצִּים, וּקְטָטָה נִמְצֵאת בֵּינֵיהֶם, וְרוֹצִים לְהִפָּרִיד כָּל אֶחָד לְצִדּוֹ.

הַכָּרוֹז יוֹצֵא וּמַכְרִיז בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְנִשְׁמָע בְּמָאתַיִם שִׁבְעִים עוֹלָמוֹת. אִם צַדִּיק הוּא – כָּל הָעוֹלָמוֹת שְׂמֵחִים כְּנֶגְדּוֹ,

תָּנָא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּכָרוֹזָא כָּרִיז, כְּדֵין נָפַק חַד שַׁלְהוֹבָא מִסְּטַר צָפוֹן, וְאָזְלָא וְאִתּוֹקַד בְּנְהַר דִּינוּר, וּמִתְפָּרְשָׁא לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, וְאוֹקִיד נִשְׁמַתְהוֹן דְּחַיָּיבַיָּא. וְנָפַק הַהוּא שַׁלְהוֹבָא, וְסָלְקָא וְנָחֲתָא בְּעָלְמָא. וְהַהוּא שַׁלְהוֹבָא מָטָא בְּגַדְפּוֹי דְּתַרְנְגוֹלָא אוּכְמָא, וּבָטַשׁ בְּגַדְפּוֹי, וְקָרֵי בְּפִתְחָא בֵּין תַּרְעֵי.

זִמְנָא קַדְמָאָה קָרֵי וְאָמַר, (מלאכי ג) הִנֵּה יוֹם ה' בָּא בוֹעֵר כַּתַּנּוּר וְגו'. זִמְנָא תִּנְיָינָא קָרֵי וְאָמַר, (עמוס ד) כִּי הִנֵּה יוֹצֵר הָרִים וּבוֹרֵא רוּחַ וּמַגִּיד לְאָדָם מַה שֵּׂחוֹ. וְהַהִיא שַׁעֲתָא, יָתִיב בַּר נָשׁ בְּעוֹבָדוֹי, דְּסָהֲדִין קַמֵּיהּ, וְהוּא אוֹדֵי עֲלַיְיהוּ. זִמְנָא תְּלִיתָאָה, כַּד בָּעְיָין לְאֶפָּקָא נִשְׁמָתֵיהּ מִגֵּיהּ, קָרֵי תַּרְנְגוֹלָא וְאָמַר, (ירמיה י) מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה וְגו'.

לשון הקודש

וְאִם לֹא – אוֹי לְאוֹתוֹ הָאִישׁ וּלְחֶלְקוֹ.

לָמַדְנוּ, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהַכָּרוֹז מַכְרִיז, אָז יוֹצֵאת שַׁלְהֶבֶת מִצַּד צָפוֹן, וְהוֹלֶכֶת וּבוֹעֶרֶת בְּנְהַר דִּינוּר, וְנִפְרֶדֶת לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְשׂוֹרֶפֶת אֶת נִשְׁמוֹת הָרְשָׁעִים. וְיוֹצֵאת אוֹתָהּ שַׁלְהֶבֶת וְעוֹלָה וְיוֹרֶדֶת בָּעוֹלָם, וְאוֹתָהּ שַׁלְהֶבֶת מַגִּיעָה לְכַנְפֵי הַתַּרְנְגוֹל הַשָּׁחֹר, וּמַכֶּה בִּכְנָפָיו וְקוֹרֵא בַּפֶּתַח בֵּין הַשְּׁעָרִים.

פַּעַם רִאשׁוֹנָה קוֹרֵא וְאוֹמֵר, (מלאכי ג) הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בֹּעֵר כַּתַּנּוּר וְגו'. פַּעַם שְׁנִיָּה קוֹרֵא וְאוֹמֵר, (עמוס ד) כִּי הִנֵּה יוֹצֵר הָרִים וּבוֹרֵא רוּחַ וּמַגִּיד לְאָדָם מַה שֵּׂחוֹ. וְאוֹתָהּ שָׁעָה יוֹשֵׁב בֶּן אָדָם בְּמַעֲשָׂיו שֶׁמְּעִידִים לְפָנָיו, וְהוּא מוֹדֶה עֲלֵיהֶם. פַּעַם שְׁלִישִׁית, כְּשֶׁרוֹצִים לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶת נִשְׁמָתוֹ,

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, תַּרְנְגוֹלָא אוּכְמָא לְמַאי נַפְקָא. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה, כָּל מַה דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא, כֻּלְּהוּ רָמִיז בְּחָכְמָה, בַּר דִּבְנֵי נָשָׁא לָא יָדְעֵי. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶיךָ, וּמִשּׁוּם דְּאִתְעֲבִידוּ בְּחָכְמָה, כֻּלְּהוּ רְמִיזִין בְּחָכְמָה.

וְתַרְנְגוֹלָא אוּכְמָא, תְּנֵינָן, לֵית דִּינָא שַׁרְיָא אֶלָּא בְּאָתַר דְּהוּא זִינֵיהּ. וְאוּכְמָא מִסִּטְרָא דְדִינָא קָאָתֵי. וּבְגִין כָּךְ, בְּפַלְגוּת לֵילְיָא מַמָּשׁ, כַּד רוּחָא דְסִטְרָא דְּצָפוֹן אִתְעַר, חַד שַׁלְהוֹבָא נָפִיק, וּבָטַשׁ תְּחוֹת גַּדְפּוֹי דְתַרְנְגוֹלָא, וְקָרֵי. וְכָל שֶׁכֵּן בְּתַרְנְגוֹלָא אוּכְמָא, דְּאִתְכַּוֵּון יַתִּיר מֵאַחֲרָא.

אוֹף הָכָא, בְּשַׁעְתָּא דְדִינָא דְּבַר נָשׁ יִתְעַר, שָׁאֲרֵי וְקָרֵי לֵיהּ, וְלֵית דְּיָדַע לֵיהּ, בַּר הַהוּא בַּר נָשׁ

לשון הקודש

קוֹרֵא הַתַּרְנְגוֹל וְאוֹמֵר, (ירמיה י) מִי לֹא יִרְאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, תַּרְנְגוֹל שָׁחֹר לָמָּה יוֹצֵא? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ, הַכֹּל רָמוּז בַּחָכְמָה, רַק שֶׁבְּנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ. וּמִשּׁוּם שֶׁנַּעֲשׂוּ בְחָכְמָה, כֻּלָּם רְמוּזִים בַּחָכְמָה.

וְהַתַּרְנְגוֹל הַשָּׁחֹר, שָׁנִינוּ, אֵין דִּין שׁוֹרֶה אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁהוּא מִינוֹ, וְשָׁחֹר בָּא מִצַּד הַדִּין. וְלָכֵן בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה מַמָּשׁ, כְּשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת רוּחַ שֶׁל צַד צָפוֹן, שַׁלְהֶבֶת אַחַת יוֹצֵאת וּמַכָּה תַּחַת כַּנְפֵי הַתַּרְנְגוֹל וְהוּא קוֹרֵא. וְכָל שֶׁכֵּן בְּתַרְנְגוֹל שָׁחֹר, שֶׁמִּתְכַּוֵּן יוֹתֵר מֵאַחֵר.

אַף כָּאן, בְּשָׁעָה שֶׁדִּין הָאָדָם יִתְעוֹרֵר,

דְּשָׁכִיב. דְּתָנֵינָן, בְּשַׁעְתָּא דְּבַר נָשׁ שָׁכִיב, וְדִינָא שַׁרְיָא עֲלֵיהּ לְנַפְקָא מֵהַאי עַלְמָא, אִתּוֹסַף רוּחָא עִלָּאָה בֵּיהּ, מַה דְּלָא הֲוָה בְּיוֹמוֹי. וְכֵיוָן דְּשַׁרְיָא עֲלוֹי וְאִתְדְּבַּק בֵּיהּ, חָמֵי מַה דְּלָא זָכָה בְּיוֹמוֹי, מִשּׁוּם דְּאִתּוֹסַף בֵּיהּ הַהוּא רוּחָא. וְכַד אִתּוֹסַף בֵּיהּ וְחָמָא, כְּדֵין נָפִיק מֵהַאי עַלְמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קד) תּוֹסֶף רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן. כְּדֵין כְּתִיב, (שמות לג) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי, בְּחַיֵּיהוֹן לָא זָכָאן, בְּמִיתַתְהוֹן זָכָאן.

תָּאנָא, בְּשַׁעְתָּא דְּבַר נָשׁ מִית, אִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּתָא לְמֶחֱמֵי, וְחָמֵי גַּבֵּיהּ קְרִיבוֹי וְחַבְרוֹי מֵהַהוּא עָלְמָא, וְאִשְׁתְּמוֹדַע לְהוּ. וְכֻלְּהוּ גְּלִיפִין בְּדִיוּקְנֵיהוֹן כְּמָה דְּהֲווּ בְּהַאי עַלְמָא. אִי זַכָּאָה הַהוּא בַּר נָשׁ, כֻּלְּהוּ חֲדָאן קַמֵּיהּ, וּמַקְדְּמֵי לֵיהּ שְׁלָם.

לשון הקודש

מַתְחִיל וְקוֹרֵא לוֹ, וְאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בָּזֶה, פְּרָט לְאוֹתוֹ אִישׁ שֶׁשּׁוֹכֵב. שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהָאִישׁ שׁוֹכֵב וְהַדִּין שָׁרוּי עָלָיו לְהוֹצִיא מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, מִתּוֹסֶפֶת בּוֹ רוּחַ עֶלְיוֹנָה מַה שֶּׁלֹּא הָיָה בְּיָמָיו, וְכֵיוָן שֶׁשּׁוֹרָה עָלָיו וְנִדְבֶּקֶת בּוֹ, רוֹאֶה מַה שֶּׁלֹּא זָכָה בְּיָמָיו, מִשּׁוּם שֶׁהִתּוֹסְפָה בּוֹ אוֹתָהּ הָרוּחַ. וּכְשֶׁמִּתּוֹסֶפֶת בּוֹ וְרוֹאֶה, אָז יוֹצֵא מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) תּוֹסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן. אָז כָּתוּב (שמות לג) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי. בְּחַיֵּיהֶם לֹא זוֹכִים, בְּמִיתָתָם זוֹכִים.

לָמַדְנוּ, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם מֵת, נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לִרְאוֹת, וְרוֹאֶה אֶצְלוֹ קְרוֹבָיו וַחֲבֵרָיו מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְנוֹדָע לָהֶם, וְכֻלָּם חֲקוּקִים בִּדְמְיוֹתֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה. אִם צַדִּיק אוֹתוֹ הָאִישׁ, כֻּלָּם שְׂמֵחִים לְפָנָיו וּמַקְדִּימִים לוֹ שָׁלוֹם.

וְאִי זַכָּאָה לָא הֲוֵי, לָא אִשְׁתְּמוֹדְעָן גַּבֵּיהּ, בַּר מֵאִינּוּן חַיָּיבַיָּא, דְּטָרְדִין לוֹן בְּכָל יוֹמָא בַּגֵּיהִנָּם. וְכֻלְּהוּ עֲצִיבִין, וּפָתְחִין בְּוַוי וּמְסַיְּימִין בְּוַוי. וְסָלִיק עֵינוֹי, וְחָמָא לוֹן כְּטִיסָא דְּמִסְתַּלְּקָא מִן נוּרָא, אוֹף הָכִי, הוּא פָּתַח, וַוי.

תַּנְיָא, כְּשַׁעְתָּא דְנָפַק נִשְׁמָתֵיהּ דְּבַר נָשׁ, אָזְלִין כֻּלְּהוּ קְרִיבוֹי וְחַבְרוֹי דְּהַהוּא עָלְמָא עִם נִשְׁמָתֵיהּ, וּמַחְזְיָין לֵיהּ אַתְרָא דְעִדּוּנָא, וְאַתְרָא דְעוֹנְשָׁא. אִי זַכָּאָה הֲוֵי, חָמֵי דוּכְתֵּיהּ, וְסָלִיק וְיָתִיב, וְאִתְעֲדַן בְּעִדּוּנָא עִלָּאָה דְּהַהוּא עָלְמָא. וְאִי לָא הֲוֵי זַכָּאָה, אִשְׁתְּאָרַת הַהִיא נִשְׁמָתָא בְּהַאי עָלְמָא, עַד דְּאִטְמִיר גּוּפָא בְּאַרְעָא. כֵּיוָן דְּאִטְמַר, כַּמָּה גַרְדִּינִין דְּנִמּוּסִין אַחֲדָן בֵּיהּ, עַד דְּמָטָא לְדוּמָ"ה, וְעָאלִין לֵיהּ בְּמָדוֹרוֹי דְּגֵיהִנָּם.

לשון הקודש

וְאִם אֵינוֹ צַדִּיק, לֹא נוֹדָעִים אֵלָיו. פֵּרַט לְאוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁטּוֹרְדִים אוֹתָם בְּכָל יוֹם בַּגֵּיהִנֹּם, וְכֻלָּם עֲצוּבִים וּפוֹתְחִים בְּוַי וּמְסַיְּמִים בְּוַי, וּמֵרִים עֵינָיו וְרוֹאֶה אוֹתָם כְּמוֹ גֵץ שֶׁעוֹלֶה מֵהָאֵשׁ. אַף כָּךְ הוּא פּוֹתֵחַ וַי.

לָמַדְנוּ, בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצֵאת נִשְׁמַת הָאָדָם, הוֹלְכִים כָּל קְרוֹבָיו וַחֲבֵרָיו שֶׁבְּאוֹתוֹ עוֹלָם עִם נִשְׁמָתוֹ, וּמַרְאִים לוֹ מְקוֹם הָעִדּוּן וּמְקוֹם הָעֹנֶשׁ. אִם הוּא צַדִּיק, רוֹאֶה אֶת מְקוֹמוֹ, וְעוֹלֶה וְיוֹשֵׁב וּמִתְעַדֵּן בְּעִדּוּן עֶלְיוֹן שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם. וְאִם אֵינוֹ צַדִּיק, נִשְׁאֶרֶת אוֹתָהּ נְשָׁמָה בָּעוֹלָם הַזֶּה עַד שֶׁנִּטְמָן הַגּוּף בַּקַּרְקַע. כֵּיוָן שֶׁנִּטְמָן, כַּמָּה שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים אוֹחֲזִים בּוֹ עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְדוּמָ"ה, וּמַכְנִיסִים אוֹתוֹ בַּמָּדוֹר שֶׁלּוֹ שֶׁל הַגֵּיהִנֹּם.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כָּל ז' יוֹמִין, נִשְׁמָתָא אָזְלָא מִבֵּיתֵיהּ לְקִבְרֵיהּ, וּמִקִּבְרֵיהּ לְבֵיתֵיהּ, וְאִתְאַבְּלַת עֲלוֹי (דף ריט ע"א) דְּגוּפָא. דִּכְתִיב, (איוב יד) אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל. אָזְלָא וְיָתְבָא בְּבֵיתֵיהּ, חָמֵי לְכֻלְּהוּ עֲצִיבִין וּמִתְאַבְּלָא.

תָּנָא, בָּתַר ז' יוֹמִין, גּוּפָא הֲוֵי כְּמָה דְּהֲוָה, וְנִשְׁמָתֵיהּ עָאלַת לְדוּכְתָּא, עָאלַת לִמְעַרְתָּא דְכַפֵּלְתָּא, חָמַאת מַה דְּחָמַאת, וְעָאלַת לְאַתַר דְּעָאלַת, עַד דְּמָטַת לְגַן עֵדֶן, וְעַרְעָת לִכְרוּבִים, וְשָׁנַן דְּחַרְבָּא דִי בְגַן עֵדֶן דִּלְתַתָּא. אִי זַכָּאָה הוּא דְּתֵיעוּל, עָאלַת.

תָּאנָא, אַרְבַּע סַמְכִין זְמִינִין, וְחַד דִּיוּקְנָא דְגוּפָא בִּידַיְיהוּ, מִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ בְּחֶדְוָותָא וְיָתִיבַת בְּהַהוּא מָדוֹרָא דְגַן עֵדֶן דִּלְתַתָּא, עַד זִמְנָא דְאִתְגְּזַר עֲלָהּ. לְבָתַר פָּרוּזָא קָרֵי.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים הַנִּשְׁמָה הוֹלֶכֶת מֵהַבַּיִת לְקִבְרוֹ וּמִקִּבְרוֹ לַבַּיִת, וּמִתְאַבֶּלֶת עָלָיו עַל הַגּוּף, שֶׁכָּתוּב (איוב יד) אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל. הוֹלֶכֶת וְיוֹשֶׁבֶת בְּבֵיתוֹ, וְרוֹאָה אֶת כֻּלָּם עֲצוּבִים וַאֲבֵלִים.

לָמַדְנוּ, אַחַר שִׁבְעָה יָמִים הַגּוּף נִהְיָה כְּמוֹ שֶׁהָיָה, וְנִשְׁמָתוֹ עוֹלָה לִמְקוֹמָהּ. נִכְנֶסֶת לִמְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, רוֹאָה מַה שֶׁרוֹאָה, וְנִכְנֶסֶת לְמָקוֹם שֶׁנִּכְנֶסֶת, עַד שֶׁמַּגִּיעָה לְגַן עֵדֶן, וּפוֹגֶשֶׁת אֶת הַכְּרוּבִים וּשְׁנִינוּת הַחֶרֶב שֶׁבְּגַן עֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה. אִם צַדִּיק הוּא שֶׁתִּכָּנֵס, נִכְנֶסֶת.

שָׁנִינוּ, אַרְבָּעָה עַמּוּדִים זְמִינִים, וּדְמוּת אַחַת שֶׁל הַגּוּף בִּידֵיהֶם, מִתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ בְּחֶדְוָה וְיוֹשֶׁבֶת בְּאוֹתוֹ מָדוֹר שֶׁל גַּן עֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה עַד זְמַן שֶׁנִּגְזַר עָלֶיהָ, אַחַר כָּךְ הַפָּרוּז קוֹרֵא.

וְעַמּוּדָא דִּתְלַת גַּוְונֵי אִזְדַּמַּן, וְהַהוּא עַמּוּדָא אִתְקְרֵי, מְכוֹן הַר צִיּוֹן דִּכְתִיב, (ישעיה ד) וּבָרָא ה' עַל כָּל מְכוֹן הַר צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאָהּ עָנָן יוֹמָם וְעָשָׁן וְגוֹ'. סָלְקָא בְּהַהוּא עַמּוּדָא לְפִתְחָא דְּצֶדֶק, דְּצִיּוֹן וִירוּשָׁלַם בֵּיהּ.

אִי זָכֵי לְסַלְקָא יַתִּיר, טַב חוּלָקֵיהּ וְעַדְבֵיהּ, לְאִתְדַּבְּקָא בְּגוֹ גוּפָא דְמַלְכָּא. וְאִי לָא זָכֵי לְסַלְקָא יַתִּיר, כְּתִיב, (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ. וְאִי זָכֵי לְסַלְקָא יַתִּיר, זַכָּאָה הוּא. דְּזָכֵי לִיקָרָא דְמַלְכָּא, וּלְאִתְעַדְּנָא בְּעִדּוּנָא עִלָּאָה, דִּלְעֵילָא מֵאָתַר דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם. דִּכְתִיב, (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל ה', עַל ה' דַּיְיקָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמַאן דְּזָכֵי לְחֶסֶד דָּא, דִּכְתִיב, (תהלים קח) כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ.

לשון הקודש

וְעַמּוּד שֶׁל שְׁלֹשָׁה גְוָנִים מִזְדַּמֵּן, וְאוֹתוֹ הָעַמּוּד נִקְרָא מְכוֹן הַר צִיּוֹן, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ד) וּבָרָא ה' עַל כָּל מְכוֹן הַר צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאָהּ עָנָן יוֹמָם וְעָשָׁן וְגוֹ'. עוֹלֶה בְּאוֹתוֹ הָעַמּוּד לְפֶתַח שֶׁל צֶדֶק שֶׁצִּיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם בּוֹ.

אִם זָכָה לַעֲלוֹת יוֹתֵר – טוֹב חֶלְקוֹ וְגוֹרָלוֹ לְהִדָּבֵק בְּתוֹךְ הַגּוּף שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְאִם לֹא זוֹכֶה לַעֲלוֹת יוֹתֵר – כָּתוּב (שם) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ. וְאִם זָכָה לַעֲלוֹת יוֹתֵר – צַדִּיק הוּא, שֶׁזּוֹכֶה לַכָּבוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ וּלְהִתְעַדֵּן בְּעִדּוּן עֶלְיוֹן שֶׁלְּמַעְלָה מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, שֶׁכָּתוּב (שם נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל ה'. עַל ה' דַּיְקָא. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁזּוֹכֶה לַחֶסֶד הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב (תהלים קח) כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ.

וְכִי עַל הַשָּׁמַיִם הוּא, וְהָא כְתִיב, (תהלים נז) **כִּי גָדוֹל עַד שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אִית חֶסֶד, וְאִית חֶסֶד. חֶסֶד עִלָּאָה, וְחֶסֶד תַּתָּאָה. חֶסֶד עִלָּאָה מֵעַל שָׁמַיִם הוּא. חֶסֶד תַּתָּאָה, הוּא דִכְתִיב,** (ישעיה נה) **חַסְדֵּי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים, וּבְהַנֵּי כְתִיב עַד שָׁמַיִם.**

תַּנְיָא, אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כְתִיב, (תהלים קיג) **אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָה, אִמָּא יְדִיעָא, הַבָּנִים מָאן אִינּוּן. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָא תָּנֵינָן, תְּרֵין בְּנִין אִית לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חַד דְּכַר וְחַד נוּקְבָא. דְּכַר, יַהֲבֵיהּ לְיַעֲקֹב, דִכְתִיב,** (שמות ד) **בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וּכְתִיב,** (ישעיה מט) **יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. בַּת, יַהֲבָהּ לְאַבְרָהָם, דִכְתִיב,** (בראשית כד) **וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל, בַּת הָיְתָה לוֹ לְאַבְרָהָם, וּבַכֹּל שְׁמָהּ.**

לשון הקודש

וְכִי עַל הַשָּׁמַיִם הוּא, וַהֲרֵי כָּתוּב (שם נז) כִּי גָדֹל עַד שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, יֵשׁ חֶסֶד וְיֵשׁ חֶסֶד, חֶסֶד עֶלְיוֹן וְחֶסֶד תַּחְתּוֹן. חֶסֶד עֶלְיוֹן הוּא מֵעַל הַשָּׁמַיִם, וְחֶסֶד תַּחְתּוֹן הוּא שֶׁכָּתוּב (ישעיה נה) חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים, וּבְאֵלֶּה כָּתוּב עַד שָׁמַיִם.

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּתוּב (תהלים קיג) אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָהּ. הָאֵם הַיְדוּעָה. הַבָּנִים מִי הֵם? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲרֵי שְׁנֵינוּ שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי בָנִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, אֶחָד זָכָר וְאֶחָד נְקֵבָה. הַזָּכָר נָתַן אוֹתוֹ לְיַעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב (שמות ד) בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. בַּת נָתַן לְאַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית כד) וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. בַּת הָיְתָה לוֹ לְאַבְרָהָם, וּבַכֹּל שְׁמָהּ.

וְאִמָּא רְבִיעָא עֲלַיְיהוּ, דְּיָנְקָא לְהוּ, וְעַל הַאי כְּתִיב, (דברים קד) **לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים.** וְתָנִינָן, לָא יַסְגֵּי בַּר נָשׁ חוֹבוֹי לְתַתָּא, בְּגִין דְּיִסְתַּלַּק אִמָּא מֵעַל בְּנִין. וּכְתִיב, (ויקרא יח) **אִמְּךָ הִיא לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ,** וַוי לְמַאן דְּגָלֵי עֶרְיָיתָא.

וְכַד תָּיְיבִין בְּנֵי עַלְמָא, וְאַסְגִּין בִּזְכוּתָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִמָּא תָּבַת וְכַסְיָא עַל בְּנִין, כְּדֵין אִתְקְרֵי תְּשׁוּבָה. מָאי תְּשׁוּבָה. דָּא תְּשׁוּבָה דְּאִמָּא, דְּתָבַת בְּקִיּוּמָהָא, וּכְדֵין כְּתִיב, (תהלים קיג) **אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה, אֵם הַבָּנִים וַדָּאי.** וְעַל דָּא, לָא לִפְטַר אִינִישׁ מִפְּרִיָה וְרִבְיָה, עַד דְּאוֹלִיד בֵּן וּבַת.

תַּנְיָא אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כְּתִיב, (תהלים כז) **לַחֲזוֹת בְּנֹעַם** ה' **וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ,** תִּיאוּבְתָּא דְצַדִּיקַיָּא לְמֶחֱמֵי דָּא, וְאַתְּ אֲמַרְתְּ עַל ה'. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן,

לשון הקודש

וְהָאֵם רוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם, שֶׁמֵּינִיקָה אוֹתָם, וְעַל זֶה כָּתוּב לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים. וְשָׁנִינוּ, אַל יַרְבֶּה הָאָדָם חֲטָאָיו לְמַטָּה, כְּדֵי שֶׁתִּסְתַּלֵּק הָאֵם מֵעַל הַבָּנִים, וְכָתוּב (ויקרא יח) אִמְּךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ. אוֹי לְמִי שֶׁמְּגַלֶּה עֶרְוָתָהּ.

וּכְשֶׁשָּׁבִים בְּנֵי הָעוֹלָם וּמַרְבִּים בִּזְכֻיּוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהָאֵם שָׁבָה וּמְכַסָּה עַל הַבָּנִים, אָז זֶה נִקְרָא תְּשׁוּבָה. מַה זֶּה תְּשׁוּבָה? זוֹ תְּשׁוּבָה שֶׁל הָאֵם שֶׁשָּׁבָה בְּקִיּוּמָהּ, וְאָז כָּתוּב אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה. אֵם הַבָּנִים וַדַּאי. וְלָכֵן לֹא יִפָּטֵר הָאָדָם מִפְּרִיָה וּרְבִיָה עַד שֶׁמּוֹלִיד בֵּן וּבַת.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּתוּב (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ. תְּשׁוּקַת

כֹּלָּא חַד. מַשְׁמַע דִּכְתִיב נֹעַם ה', דְּאַתְיָא מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא לְהַאי שָׁמַיִם. וְתִיאוּבְתָּא דְצַדִּיקַיָּא כָּךְ הוּא וַדָּאי, וְעַל הַשָּׁמַיִם כְּתִיב, אָז תִּתְעַנַּג עַל ה'. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּזָכֵי. וַדָּאי זְעִירִין אִינּוּן.

תָּנִינָן, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כְּתִיב, (שיר השירים א) בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי שָׂמוּנִי נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים, בְּנֵי אִמִּי, כְּמָה דִכְתִיב, (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ, דְּכַד בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶחְרְבָא בֵּיתֵיהּ דִּלְתַתָּא, וּלְאַגְלָאָה יִשְׂרָאֵל בֵּינֵי עַמְמַיָּא, אַעֲבַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִקַּמֵּיהּ לְהַאי אֶרֶץ, וְאִתְרַחֲקָא מִנֵּיהּ. כְּדִכְתִיב, (שמות ב) וַתֵּתַצַּב אֲחוֹתוֹ מֵרָחוֹק. וְכַד הַאי אֶרֶץ אִתְרַחֲקָא מִשָּׁמַיִם דִּלְעֵילָא, הַאי אֶרֶץ דִּלְתַתָּא אִתְחָרְבָא, וְיִשְׂרָאֵל אִתְפַּזְּרוּ בֵּינֵי עַמְמַיָּא, אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, מָאן גָּרִים לִי הַאי וּמַאן עָבִיד לִי הַאי, בְּנֵי אִמִּי

לשון הקודש

הַצַּדִּיקִים לִרְאוֹת אֶת זֶה, וְאַתָּה אָמַרְתָּ עַל ה'? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַכֹּל אֶחָד, מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב נֹעַם ה', שֶׁבָּא מֵהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ לַשָּׁמַיִם הַזֶּה, וּתְשׁוּקַת הַצַּדִּיקִים כָּךְ הִיא וַדַּאי. וְכָתוּב עַל הַשָּׁמַיִם, אָז תִּתְעַנַּג עַל ה'. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁזּוֹכֶה. וַדַּאי מְעַטִּים הֵם.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב (שיר א) בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים. בְּנֵי אִמִּי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. שֶׁכְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲרִיב בֵּיתוֹ שֶׁלְּמַטָּה וּלְהַגְלוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְבֵין הָעַמִּים, הֶעֱבִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִלְּפָנָיו אֶת הָאָרֶץ הַזּוֹ, וְהִתְרַחֲקָה מִמֶּנּוּ, כַּכָּתוּב (שמות ב) וַתֵּתַצַּב אֲחוֹתוֹ מֵרָחוֹק. וּכְשֶׁאֶרֶץ זוֹ הִתְרַחֲקָה מִשָּׁמַיִם שֶׁלְּמַעְלָה, הָאָרֶץ הַזּוֹ שֶׁלְּמַטָּה נֶחְרְבָה, וְיִשְׂרָאֵל הִתְפַּזְּרוּ בֵּין

דְּנִחֲרוּ בִי, וְאִתְרַחֲקוּ מִנִּי, בְּנֵי אִמִּי וַדָּאי.

רִבִּי יוֹסֵי הָוָה אָזִיל בְּאָרְחָא, וְהַוָה עִמֵּיהּ רִבִּי חִיָּיא בַּר רַב. עַד דְּהַווּ אָזְלֵי, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי חִיָּיא, חֲמֵיתָא מַה דְּאֲנָא חָמִית. אָמַר לֵיהּ, חָמֵינָא גַּבְרָא חַד בְּנַהֲרָא, וְצִפֻּרָא חַד עַל (דף ריט ע"ב) רֵישֵׁיהּ, וְעִלְעָא בְּפוּמֵיהּ דְּצִפּוֹרָא, וְאָכְלָא וְרָפְסָא בְּרַגְלוֹי, וְהַהוּא גְּבַר רָמֵי קָלִין וְצַוָוח, וְלָא יְדַעְנָא מָאי קָאֲמַר.

אָמַר, נִקְרַב גַּבֵּיהּ וְנִשְׁמַע. אָמַר, מִסְתָּפִינָא לְמִקְרַב. אָמַר לֵיהּ, וְכִי בַּר נָשׁ הוּא בְּאַתַּר דָּא, אֶלָּא רְמִיזָא דְּחָכְמְתָא דְּרָמִיז לָן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. קְרִיבוּ גַּבֵּיהּ, שָׁמְעוּ דְּהַוָה אָמַר, עִטְרָא עִטְרָא, תְּרֵין בְּנִין שַׁרְיָין לְבַר, (ס"א שָׁרִיאוּ לְבָרָא) לָא נָח וְלָא נַיְיחָא, עַד דְּצִפּוֹרָא בְּקִיסְרָא רְמִיו.

לשון הקודש

הָעִמִּים. אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל: מִי גָּרַם לִי אֶת זֶה וּמִי עָשָׂה לִי אֶת זֶה? בְּנֵי אִמִּי שֶׁנִּחֲרוּ בִי וְהִתְרַחֲקוּ מִמֶּנִּי, בְּנֵי אִמִּי וַדַּאי.

רַבִּי יוֹסֵי הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי חִיָּיא בַּר רַב. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי חִיָּיא, רָאִיתָ מַה שֶּׁרָאִיתִי? אָמַר לוֹ, רָאִיתִי גֶּבֶר אֶחָד בַּנָּהָר, וְצִפּוֹר אַחַת עַל רֹאשׁוֹ, וְעֶלֶה בְּפִי הַצִּפּוֹר, וְאוֹכֶלֶת וְרוֹמֶסֶת בְּרַגְלֶיהָ, וְאוֹתוֹ גֶּבֶר מֵרִים קוֹלוֹת וְצוֹוֵחַ, וְלֹא יָדַעְתִּי מָה אָמַר.

אָמַר, נִקְרַב אֵלָיו וְנִשְׁמַע. אָמַר, אֲנִי פּוֹחֵד לְהִתְקָרֵב. אָמַר לוֹ, וְכִי בֶּן אָדָם הוּא בְּמָקוֹם זֶה? אֶלָּא רֶמֶז שֶׁל חָכְמָה שֶׁרָמַז לָנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. קָרְבוּ אֵלָיו. שָׁמְעוּ שֶׁהָיָה אוֹמֵר: כֶּתֶר, כֶּתֶר, שְׁנֵי בָנִים שְׁרוּיִים בַּחוּץ [וְזְרוּקִים לְבַחוּץ]. לֹא נָח וְלֹא מְנוּחָה, עַד שֶׁהַצִּפּוֹר בַּפַּח תִּפֹּל.

בְּכָה רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, הַיְינוּ דְתָנִינָן, בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי וְגוֹ', מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּכַרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי. אָמַר, וַדַּאי גָּלוּתָא אִתְמְשַׁךְ, וְעַל דָּא (ס"א דִּי) צִפֳּרֵי שְׁמַיָּא לָא אַעֲדִיו, עַד דִּי שָׁלְטָנוּתָא דְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אַעֲדִיאוּ מִן עַלְמָא. וְאֵימָתַי, עַד דְּיִמְטֵי יוֹמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַר דִּינוֹי בְּעַלְמָא. דִּכְתִיב, (זכריה יד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יְוֻדַע לַה' לֹא יוֹם וְלֹא לָיְלָה.

עַד דְּהֲווּ אָזְלִין, שָׁמְעוּ חַד קָלָא דְהֲוָה אָמַר, אוֹקִידָא דְקוּפְטִירָא מָטָא בְּדִינוֹי, נָפַק חַד שַׁלְהוֹבָא, וְאוֹקִיד לְהַהוּא צִפּוֹרָא. אָמַר, וַדַּאי, כְּמָה דִכְתִיב, (דניאל ז) וְיִהִיבַת לִיקִדַת אֵשָׁא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, לָא אַגְלֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְלָא אִשְׁתַּכַּח

לשון הקודש

בְּכָה רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, זֶהוּ שֶׁשָּׁנִינוּ בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי. אָמַר, וַדַּאי הַגָּלוּת נִמְשָׁךְ, וְעַל זֶה [וְשֶׁ]צִּפֳּרֵי הַשָּׁמַיִם לֹא זָזוֹת עַד שֶׁשִּׁלְטוֹן הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת יַעֲבֹר מֵהָעוֹלָם, וּמָתַי? עַד שֶׁיַּגִּיעַ הַיּוֹם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְעוֹרֵר דִּינָיו בָּעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (זכריה יד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יְוֻדַע לַה' לֹא יוֹם וְלֹא לָיְלָה.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, שָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד שֶׁהָיָה אוֹמֵר: שַׁלְהֶבֶת הַדִּין הִגִּיעָה בְּדִינָיו. יָצְאָה שַׁלְהֶבֶת אַחַת וְשָׂרְפָה אֶת אוֹתָהּ הַצִּפּוֹר. אָמַר, וַדַּאי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דניאל ז) וְנִתְּנָה לִשְׂרֵפַת הָאֵשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, לֹא הִגְלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁלֹּא נִמְצְאָה בֵּינֵיהֶם אֱמוּנָה, כְּשֶׁנִּמְנְעָה

מְהֵימְנוּתָא בֵּינַיְיהוּ. כַּד אִתְמְנַע מְהֵימְנוּתָא בֵּינַיְיהוּ, כַּבְיָכוֹל, הָכִי אִשְׁתַּכַּח בְּכֹלָּא. דִּכְתִיב, (ישעיה כח) וְכֹפֶר בְּרִיתְכֶם אֶת מָוֶת.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, מָאי דִּכְתִיב, (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח. אָמַר לֵיהּ, כַּד יִתְעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְמִינָא דִּילֵיהּ, אִתְמְנַע מוֹתָא מִן עָלְמָא. וְלָא יִתְעַר הַאי יְמִינָא, אֶלָּא כַּד יִתְעָרוּן יִשְׂרָאֵל בִּימִינָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמַאי נִיהוּ תּוֹרָה, דִּכְתִיב בָּהּ, (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. בְּהַהוּא זִמְנָא, (תהלים קיח) יְמִין ה' עוֹשָׂה חָיִל וְגו', לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ.

תָּנָא, הַהוּא זַכָּאָה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בֵּיהּ, וְכָרוֹזָא קָרֵי עֲלֵיהּ, תְּלָתִין יוֹמִין, בֵּינֵי צַדִּיקַיָּיא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן. כֻּלְּהוּ צַדִּיקַיָּא חָדָאן, כֻּלְּהוּ

לשון הקודש

בֵּינֵיהֶם הָאֱמוּנָה, כִּבְיָכוֹל, כָּךְ נִמְצָא בַּכֹּל, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כח) וְכֹפֶר בְּרִיתְכֶם אֶת מָוֶת.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מַהוּ שֶׁכָּתוּב בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח? אָמַר לוֹ, כְּשֶׁיְּעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יְמִינוֹ, יִמָּנַע מָוֶת מֵהָעוֹלָם, וְלֹא תִתְעוֹרֵר יָמִין זוֹ אֶלָּא כְּשֶׁיִּתְעוֹרְרוּ יִשְׂרָאֵל בִּימִינוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמַה זֶּה? תּוֹרָה שֶׁכָּתוּב בָּהּ (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. בְּאוֹתוֹ זְמַן (תהלים קיח) יְמִי ה' עֹשָׂה חָיִל וְגו', לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ.

לָמַדְנוּ, אוֹתוֹ הַצַּדִּיק שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה בּוֹ, וְהַכְּרוֹז קוֹרֵא עָלָיו שְׁלֹשִׁים יָמִים בֵּין צַדִּיקֵי גַּן הָעֵדֶן, כָּל הַצַּדִּיקִים שְׂמֵחִים, כָּל הַצַּדִּיקִים בָּאִים

צַדִּיקַיָּיא אַתְיָין, וּמְעַטְּרָן דּוּכְתֵּיהּ דְּהַהוּא צַדִּיקָא, עַד דְּיֵיתֵי לְמֵידַר דִּיוּרֵיהּ בֵּינַיְיהוּ. וְאִי חַיָּיבָא הוּא, כָּרוֹזָא קָרֵי עֲלֵיהּ בַּגֵּיהִנָּם תְּלָתִין יוֹמִין (עֲלֵיהּ), וְכֻלְּהוּ חַיָּיבַיָּא, כֻּלְּהוּ עֲצִיבִין.

כֻּלְּהוּ פָּתְחִין וַוי, דְּהָא דִּינָא חַדְתָּא אִתְעַר הַשְׁתָּא, בְּגִינֵיהּ דִּפְלַנְיָא. כַּמָּה גַרְדִּינִין דְּנִמּוּסִין מִזְדַּמְּנִין לְקָבְלֵיהּ, וּלְאַקְדָּמָא לֵיהּ וַוי. אוֹי לָרָשָׁע אוֹי לִשְׁכֵנוֹ. וְכֻלְּהוּ פָּתְחִין וְאָמְרִין, (ישעיה ג) אוֹי לָרָשָׁע רָע כִּי גְמוּל יָדָיו יֵעָשֶׂה לוֹ. מָאי (טַעְמָא) גְּמוּל יָדָיו. אָמַר רִבִּי יִצְחָק. לְאַכְלָלָא (לְאַפָּקָא) מָאן דְּזָנֵי בִּידוֹי, לְאַפָּקָא וּלְחַבְּלָא זַרְעֵיהּ בְּרִיקַנְיָא.

דְּהָא תָּנִינָן, כָּל מָאן דְּאַפִּיק זַרְעֵיהּ בְּרִיקַנְיָא, אִקְרֵי רָע, וְלָא חָמֵי אַפֵּי שְׁכִינְתָּא. דִּכְתִיב, (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אַתָּה לֹא יְגוּרְךָ רָע. וּכְתִיב,

לשון הקודש

וּמְעַטְּרִים מְקוֹמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּדִּיק עַד שֶׁיָּבֹא לְמַדֵּר אֶת דִּיּוּרוֹ בֵּינֵיהֶם. וְאִם רָשָׁע הוּא, הַכָּרוֹז קוֹרֵא עָלָיו בַּגֵּיהִנֹּם שְׁלֹשִׁים יוֹם [עָלָיו], וְכָל הָרְשָׁעִים כֻּלָּם עֲצוּבִים.

כֻּלָּם פּוֹתְחִים: וַי, שֶׁהֲרֵי דִּין חָדָשׁ מִתְעוֹרֵר כָּעֵת בִּגְלָלוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי. כַּמָּה שׁוֹמְרֵי הַחֹק מִזְדַּמְּנִים כְּנֶגְדּוֹ וּמַקְדִּימִים לוֹ: וַי, אוֹי לָרָשָׁע אוֹי לִשְׁכֵנוֹ. וְכֻלָּם פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: אוֹי לְרָשָׁע רָע כִּי גְמוּל יָדָיו יֵעָשֶׂה לוֹ. מַה זֶּה [טַעַם] גְּמוּל יָדָיו? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לִכְלֹל [לְהוֹצִיא] מִי שֶׁזּוֹנֶה בְּיָדוֹ לְהוֹצִיא וּלְהַשְׁחִית זַרְעוֹ לָרִיק.

שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, כָּל מִי שֶׁמּוֹצִיא זַרְעוֹ לָרִיק נִקְרָא רָע, וְלֹא רוֹאֶה פְּנֵי שְׁכִינָה,

(בראשית לח) וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע. אוֹף הָכָא, אוֹי לְרָשָׁע רָע. וַוי לְהַהוּא חַיָּיבָא דְּאִיהוּ רַע, דְּעָבַד גַּרְמֵיהּ רַע. כִּי גְמוּל יָדָיו יֵעָשֶׂה לוֹ, לְאַכְלָלָא מָאן דְּזָנֵי בִידוֹי, לְאַפָּקָא וּלְחַבְּלָא זַרְעֵיהּ בְּרֵיקַנְיָא, וּלְהַאי טָרְדִין בְּהַהוּא עַלְמָא יַתִּיר מִכֹּלָּא.

תָּא חֲזֵי, דְּהָא כְתִיב אוֹי לְרָשָׁע (רע), כֵּיוָן דִּכְתִיב אוֹי לְרָשָׁע, אַמַּאי רָע. אֶלָּא כְּמָה דְּאָמִינָא, דְּעָבַד גַּרְמֵיהּ רָע. וּכְתִיב לֹא יְגוּרְךָ רָע. וְכֻלְּהוּ סָלְקִין, וְהַאי לָא סָלִיק.

וְאִי תֵּימָא, שְׁאַר חַיָּיבִין דְּקָטְלוּ בְּנֵי נָשָׁא. תָּא חֲזֵי, כֻּלְּהוּ סָלְקִין וְהוּא לָא סָלִיק. מָאי טַעְמָא, אִינּוּן קְטִילוּ בְּנֵי נָשָׁא אַחֲרָא, וְהַאי קָטִיל בְּנוֹי מַמָּשׁ, אוֹשִׁיד דָּמִין סַגִּיאִין.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגֻרְךָ רָע, וְכָתוּב (בראשית לב) וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע. אַף כָּאן, אוֹי לְרָשָׁע רָע – אוֹי לְאוֹתוֹ רָשָׁע שֶׁהוּא רָע, שֶׁעָשָׂה עַצְמוֹ רָע, כִּי גְמוּל יָדָיו יֵעָשֶׂה לוֹ – לִכְלֹל מִי שֶׁזּוֹנֶה בְּיָדוֹ לְהוֹצִיא וּלְהַשְׁחִית זַרְעוֹ לָרִיק, וְלָזֶה טוֹרְדִים אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם יוֹתֵר מִכֻּלָּם.

בֹּא תִּרְאֶה, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב אוֹי לְרָשָׁע (רע). כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב אוֹי לְרָשָׁע, לָמָּה רָע? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁעָשָׂה עַצְמוֹ רָע, וְכָתוּב לֹא יְגֻרְךָ רָע, וְכֻלָּם עוֹלִים וְזֶה לֹא עוֹלֶה. **וְאִם** תֹּאמַר, שְׁאָר רְשָׁעִים שֶׁהָרְגוּ בְּנֵי אָדָם? בֹּא רְאֵה, כֻּלָּם עוֹלִים וְהוּא לֹא עוֹלֶה. מָה הַטַּעַם? הֵם הָרְגוּ בְּנֵי אָדָם אֲחֵרִים, וְזֶה הָרַג בָּנָיו מַמָּשׁ, שָׁפַךְ דָּמִים רַבִּים.

תָּא חֲזֵי, בִּשְׁאָר חַיָּיבֵי עַלְמָא, לָא כְּתִיב וַיֵּרַע בְּעֵינֵי ה', וְכָאן כְּתִיב, וַיֵּרַע בְּעֵינֵי ה' אֲשֶׁר עָשָׂה. מָאי טַעְמָא, מִשּׁוּם דִּכְתִיב וְשִׁחֵת אַרְצָה.

תְּנַן, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, לֵית לָךְ חוֹבָא בְּעַלְמָא דְּלָא אִית לֵיהּ תְּשׁוּבָה, בַּר מֵהַאי. וְלֵית לָךְ חַיָּיבָיָא דְּלָא חָמָאן אַפֵּי שְׁכִינְתָּא, בַּר מֵהַאי. דִּכְתִיב לֹא יְגוּרְךָ רָע, כְּלַל. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, בְּעַלְמָא דֵּין וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי. עֲלַיְיהוּ כְּתִיב, וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. מָאי לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כְּמָה דִּכְתִיב, אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: (ישעיה ס) (תהלים קטו)

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּגַוַּיְיהוּ. עַל דָּא לִבָּעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ דְּלָא לְאִתְעַרְבָּא צוּלְמָא דִּילֵיהּ בְּצוּלְמָא דְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, בְּגִין דְּהַאי קַדִּישָׁא וְהַאי מְסָאֲבָא. (דף רכ ע"א)

לשון הקודש

בא רְאֵה, בִּשְׁאָר רִשְׁעֵי הָעוֹלָם לֹא כָּתוּב וַיֵּרַע בְּעֵינֵי ה', וְכָאן כָּתוּב וַיֵּרַע בְּעֵינֵי ה' אֲשֶׁר עָשָׂה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב וְשִׁחֵת אַרְצָה.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין לְךָ חֵטְא בָּעוֹלָם שֶׁאֵין לוֹ תְּשׁוּבָה פְּרָט לָזֶה, וְאֵין לְךָ רָשָׁע שֶׁלֹּא רוֹאֶה פְּנֵי שְׁכִינָה פְּרָט לָזֶה, שֶׁכָּתוּב לֹא יְגֻרְךָ רָע, כְּלַל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. מַה זֶּה לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים קטז) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

וַיְחִי יַעֲקֹב, בְּתוֹכָם. לָכֵן צָרִיךְ לְאָדָם שֶׁלֹּא לְעָרֵב צֶלֶם שֶׁלּוֹ בְּצֶלֶם שֶׁל עוֹבְדֵי

תָּא חֲזֵי, מַה בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. דְּיִשְׂרָאֵל כַּד אִשְׁתַּכַּח בַּר נָשׁ מִית הוּא מְסָאֵב לְכָל גּוּפָא, וּבֵיתָא מְסָאֲבָא. וְגוּפָא דְעוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לָא מַסְאִיב לְאָחֳרָא, וְגוּפֵיהּ לָא מְסָאֲבָא כַּד אִיהוּ מִית. מָאי טַעְמָא. (נ"א וּבֵיתָא)

יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעְתָּא דְּאִיהוּ מִית כָּל קִדּוּשֵׁי דְּמָאֲרֵיהּ מִתְעַבְּרָן מִנֵּיהּ, אִתְעַבַּר מִנֵּיהּ הַאי צוּלְמָא קַדִּישָׁא, וְאִתְעֲבַר מִנֵּיהּ הַאי רוּחַ קֻדְשָׁא, אִשְׁתָּאַר גּוּפָא מְסָאֲבָא.

אֲבָל עוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, לֵית הָכִי. דִּבְחַיֵּי מְסָאַב בְּכָל סִטְרִין, צוּלְמָא דִילֵיהּ מְסָאֲבָא, וְרוּחָא דִילֵיהּ מְסָאֲבָא. וּבְגִין דְּסוֹאֲבוּתֵי אִלֵּין שַׁרְיָין בְּגַוֵּיהּ, אָסִיר לְמִקְרַב לְגַבֵּיהּ. כֵּיוָן דְּמִית, נָפְקֵי כָּל אִלֵּין מְסָאֲבוּתָא וְאִשְׁתָּאַר גּוּפָא בְּלָא מְסָאֲבוּתָא לְסוֹאֲבָא.

לשון הקודש

כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, מִשּׁוּם שֶׁזֶּה קָדוֹשׁ וְזֶה טָמֵא.

בֹּא רְאֵה מַה בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, שֶׁיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁנִּמְצָא אָדָם מֵת, הוּא מְטַמֵּא אֶת כָּל הַגּוּף, וְהַבַּיִת טָמֵא. וְגוּף שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לֹא מְטַמֵּא מִשֶּׁהוּ אַחֵר, וְגוּפוֹ [וּבֵיתוֹ] לֹא טָמֵא כְּשֶׁהוּא מֵת. מָה הַטַּעַם?

יִשְׂרָאֵל בְּשָׁעָה שֶׁהוּא מֵת, כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁל רִבּוֹנוֹ עוֹבְרוֹת מִמֶּנּוּ, וְעוֹבֵר מִמֶּנּוּ הַצֶּלֶם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, וְעוֹבֶרֶת מִמֶּנּוּ רוּחַ הַקְּדֻשָּׁה הַזּוֹ, נִשְׁאָר הַגּוּף טָמֵא.

אֲבָל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה לֹא כָּךְ, שֶׁבְּחַיָּיו טָמֵא בְּכָל הַצְּדָדִים, צַלְמוֹ טָמֵא וְרוּחוֹ טְמֵאָה, וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל הַטֻּמְאוֹת הַלָּלוּ שְׁרוּיוֹת בְּתוֹכוֹ,

וְאַף עַל גַּב דְּגוּפָא דִלְהוֹן מִסָּאַב, בֵּין בְּחַיֵּיהוֹן וּבֵין בְּמִיתַתְהוֹן. אֲבָל בְּחַיֵּיהוֹן דְּכָל אִינּוּן מְסָאֲבִין אִשְׁתַּכְּחֵי לְגַבַּיְיהוּ, אִית לוֹן חֵילָא לְסוֹאֲבָא לְאַחֲרִינֵי, בְּמִיתַתְהוֹן דְּנָפְקֵי כָּל אִינּוּן מְסָאֲבִין מִנַּיְיהוּ, לָא יָכְלִין לְסָאֲבָא. וּדְיִשְׂרָאֵל, יְכִיל לְסָאֲבָא לְאַחֲרִינֵי. בְּגִין דְּכָל קַדִּישִׁין נָפְקִין מִנֵּיהּ וְשָׁרָא עֲלֵיהּ סִטְרָא אַחֲרָא.

תָּא חֲזֵי, הַאי צֶלֶם קַדִּישָׁא, כַּד אָזִיל בַּר נָשׁ וְאִתְרַבֵּי, וְאִתְעֲבִיד מֵהַאי פַּרְצוּפָא דִיוּקְנָא דִילֵיהּ. אִתְעֲבִיד צוּלְמָא אַחֲרָא, וּמִתְחַבְּרָן כְּחֲדָא. וְדָא נָטִיל לְדָא, בְּשַׁעְתָּא דְּאִשְׁתַּכְּחוּ תְּרֵין צוּלְמִין, נָטִיר הוּא בַּר נָשׁ, וְגוּפָא דִילֵיהּ בְּקִיּוּמָא, וְרוּחֵיהּ שַׁרְיָא בְּגַוֵּיהּ. בְּשַׁעְתָּא דְּקָרִיבוּ יוֹמוֹי, מִתְעַבְּרָן מִנֵּיהּ, וְדָא סָלִיק לְדָא, וְאִשְׁתָּאַר בַּר נָשׁ בְּלָא נְטִירוּ. כְּדֵין, (שיר השירים ב) עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים, תְּרֵי.

לשון הקודש

אָסוּר לִקְרַב אֵלָיו. כֵּיוָן שֶׁמֵּת, יוֹצְאוֹת כָּל הַטֻּמְאוֹת הַלָּלוּ, וְנִשְׁאָר גּוּף בְּלִי טֻמְאָה לְטַמֵּא.

וְאַף עַל גַּב שֶׁגּוּפָם טָמֵא, בֵּין בְּחַיֵּיהֶם וּבֵין בְּמִיתָתָם, אֲבָל בְּחַיֵּיהֶם שֶׁכָּל אוֹתָן הַטֻּמְאוֹת שֶׁנִּמְצָאוֹת אֶצְלָהֶם, יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְטַמֵּא אֲחֵרִים. וּבְמִיתָתָם, כַּאֲשֶׁר יוֹצְאוֹת כָּל אוֹתָן הַטֻּמְאוֹת מֵהֶם, לֹא יְכוֹלִים לְטַמֵּא, וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל יָכוֹל לְטַמֵּא אֲחֵרִים, כִּי כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת יוֹצְאוֹת מִמֶּנּוּ, וְשׁוֹרֶה עָלָיו צַד הָאַחֵר.

בָּא רְאֵה, הַצֶּלֶם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, כְּשֶׁהוֹלֵךְ אָדָם וּמִתְגַּדֵּל וְנַעֲשֵׂית מֵהַפַּרְצוּף הַזֶּה הַדְּמוּת שֶׁלּוֹ, נַעֲשֶׂה צֶלֶם אַחֵר, וּמִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, וְזֶה נוֹטֵל אֶת זֶה. בְּשָׁעָה שֶׁנִּמְצָאִים שְׁנֵי צְלָמִים שָׁמוּר הוּא הָאָדָם, וְגוּפוֹ בְּקִיּוּם, וְרוּחַ שְׁרוּיָה בְּתוֹכוֹ. בְּשָׁעָה שֶׁקְּרֵבִים יָמָיו, הֵם עוֹבְרִים מִמֶּנּוּ,

תָּא חֲזֵי, כַּד אִתְעַר דִּינָא בְּעַלְמָא, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָתִיב עַל כָּרְסֵי דְדִינָא לְמֵידַן עַלְמָא, בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאַתְעָרָא (בְּדִינָא) תְּשׁוּבָה, דְּיֵיתוּב מֵחִיּוּבָא (נ"א מֵחוֹבוֹי). דְּהָא הַהוּא יוֹמָא, פִּתְקִין כְּתִיבוּ, וּמִשְׁתַּכְּחֵי כֻּלְּהוּ בְּאַחְמָתָא הָא כְּתִיבִין. אִי זָכֵי בַּר נָשׁ דְּיֵיתוּב קַמֵּי מָארֵיהּ, קָרְעִין פִּתְקִין דְּעָלֵיהּ.

לְבָתָר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין קַמֵּיהּ דְּבַר נָשׁ, יוֹמָא דְּכִפּוּרֵי יוֹמָא דִתְשׁוּבָה. אִי תָּב מֵחֶטְאוֹי טַב. וְאִי לָא, פַּקִּיד מַלְבָּא לְמִחְתַּם פִּתְקִין. וַוי, דְּהָא תְּשׁוּבָה בַּעְיָא לְאִסְתַּלָּקָא מִנֵּיהּ.

אִי זָכֵי בִתְשׁוּבָה, וְלָא שְׁלִימָתָא כְּדְקָא יְאוּת, תַּלְיָין לֵיהּ עַד הַהוּא יוֹמָא בַתְרָאָה דַעֲצֶרֶת, דְּהוּא תְּמִינָאָה לֶחָג. וְאִי עֲבַד תְּשׁוּבָה שְׁלִימָתָא לְקַמֵּי

לשון הקודש

וְזֶה עוֹלֶה לָזֶה, וְנִשְׁאָר אָדָם בְּלִי שְׁמִירָה, אָז (שיר ב) עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים, שְׁנַיִם.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר דִּין בָּעוֹלָם, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִין לָדוּן אֶת הָעוֹלָם, צָרִיךְ אָדָם לְעוֹרֵר [בְּדִין] תְּשׁוּבָה שֶׁיָּשׁוּב מֵהָרֶשַׁע [מֵחֶטְאָיו], שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ יוֹם נִכְתָּבִים פִּתָּקִים, וְכֻלָּם נִמְצָאִים בִּתִּיק כְּתוּבִים. אִם זָכָה אָדָם שֶׁיָּשׁוּב לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, קוֹרְעִים אֶת הַפִּתָּקִים שֶׁעָלָיו. **אַחַר** כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַזְמִין לִפְנֵי הָאָדָם אֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים, יוֹם הַתְּשׁוּבָה. אִם שָׁב מֵחֶטְאָיו – טוֹב. אִם לֹא – מְצַוֶּה הַמֶּלֶךְ לַחְתֹּם פִּתָּקִים. אוֹי כִּי הַתְּשׁוּבָה רוֹצָה לְהִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ.

אִם זָכָה בִּתְשׁוּבָה וְלֹא שְׁלֵמָה כָּרָאוּי – תּוֹלִים לוֹ עַד אוֹתוֹ יוֹם אַחֲרוֹן שֶׁל עֲצֶרֶת, שֶׁהוּא שְׁמִינִי לֶחָג. אִם עָשָׂה תְּשׁוּבָה

מָאֲרֵיהּ, אִתְקְרָעוּ. וְאִי לָא זָכֵי, אִינּוּן פִּתְקִין נָפְקִין מִבֵּי מַלְכָּא, וְאִתְמַסְּרָן בִּידוֹי דְּסַנְטִירָא, וְדִינָא מִתְעֲבִיד, וּפִתְקִין לָא מְהַדְּרָן תּוּ לְבֵי מַלְכָּא.

כְּדֵין צוּלְמִין אִתְעֲבָרוּ מִנֵּיהּ, וְלָא מִשְׁתַּכְּחִין עִמֵּיהּ.

כֵּיוָן דְּמִתְעַבְּרָן מִנֵּיהּ, הָא וַדַּאי טוּפְסְקָא דְּמַלְכָּא יַעֲבֹר עֲלֵיהּ, וְיִטְעוֹם כַּסָּא דְּמוֹתָא. וּבְהַהוּא לֵילְיָא דְּהַגָּא בַּתְרָאָה, סַנְטִירִין זְמִינִין, וּפִתְקִין נָטְלִין, בָּתַר דְּנַטְלֵי לוֹן, צוּלְמִין מִתְעַבְּרָן, וְלָא מִשְׁתַּכְּחִין (נ"א וְאִי מִשְׁתַּכְּחִין גְּרִיעִין יַעֲבֹר עֲלוֹי מַרְעִין וכו') בְּהוּ יָדֵי. וְאִי מִשְׁתַּכְּחִין בְּהוּ יָדֵי (יָעֲדֵי), דִּינָא גְּרִיעָא, אוֹ יַעֲבֹר עֲלוֹי דִּינָא מַרְעִין בִּישִׁין, בִּגְרִיעוּתָא דִּלְהוֹן, וְהָא אוֹקִימְנָא לְהָא.

וּבְסִפְרֵי קַדְמָאֵי אַמְרֵי יַתִּיר, כַּד רֵישָׁא אִגְרַע, וְיִשְׁתַּכַּח גּוּפָא. בְּרֵיהּ, אוֹ אִנְתְּתֵיהּ יִשְׁתַּכָּחוּ וְהוּא יִסְתַּלֵּק. וְהָנֵי מִילֵי, כַּד לָא אַהֲדַר כָּל הַהוּא

לשון הקודש

שְׁלֵמָה לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ – נִקְרָעִים. וְאִם לֹא זוֹכֶה – אוֹתָם פִּתָּקִים יוֹצְאִים מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וְנִמְסָרִים בִּידֵי מַלְאַךְ הַדִּין, וְהַדִּין נַעֲשֶׂה, וּפִתָּקִים יוֹתֵר לֹא חוֹזְרִים עוֹד לְבֵית הַמֶּלֶךְ.

אָז מָעֲבְרִים הַצְּלָמִים מִמֶּנּוּ וְלֹא נִמְצָאִים עִמּוֹ. כֵּיוָן שֶׁעָבְרוּ מִמֶּנּוּ, הֲרֵי וַדַּאי שֶׁעֹנֶשׁ הַמֶּלֶךְ יַעֲבֹר עָלָיו וְיִטְעַם מִכּוֹס הַמָּוֶת. וּבְאוֹתוֹ לַיְלָה שֶׁל חַג הָאַחֲרוֹן, הַמַּלְאָכִים הַמַּעֲנִישִׁים מְזֻמָּנִים, וְנוֹטְלִים אֶת הַפִּתָּקִים. וְאַחַר שֶׁנָּטְלוּ אוֹתָם, מָעֲבָרִים הַצְּלָמִים, וְלֹא נִמְצָאִים וְאִם נִמְצָאִים פְּגוּמִים, יַעֲבֹר עָלָיו מַחֲלוֹת וכו') בָּהֶם יָדַיִם. וְאִם נִמְצָאִים בָּהֶם יָדַיִם – דִּין גָּרוּעַ, אוֹ יַעֲבֹר עָלָיו דִּין שֶׁל מַחֲלוֹת רָעוֹת בִּפְגָם שֶׁלָּהֶם, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת זֶה.

וּבְסִפְרֵי הַקַּדְמוֹנִים אוֹמְרִים יוֹתֵר, כְּשֶׁהָרֹאשׁ נִגְרָע וְיִמָּצֵא הַגּוּף – בְּנוֹ אוֹ

זִמְנָא בִּתְיוּבְתָּא. אֲבָל אִי אַהֲדַר, טַעֲמָא דְּמוֹתָא יִטְעַם, וְיִתְסֵי.

וְאִי גּוּפָא לָא אִתְחֲזֵי, וְיִשְׁתַּכַּח רֵישָׁא. אִינּוּן סָלְקִין, וְהוּא אִתְקַיֵּים. וְהָנֵי מִילֵי, כַּד בְּרֵיהּ זְעֵירָא בִּרְשׁוּתֵיהּ. וְאִי יְדוֹי פְּגִימוּ, עֲבִידְתָּא דִּידוֹי פְּגִימִין. רַגְלוֹי, מַרְעִין רָדְפִין עֲלֵיהּ. עָרַק צוּלְמָא וְאַהֲדַר, עָרַק וְאַהֲדַר. עֲלֵיהּ כְּתִיב, (דברים כח) בַּבֹּקֶר תֹּאמַר מִי יִתֵּן עֶרֶב, וְהַאי כַּד נָהֲרָא סִיהֲרָא, וְלֵילְיָא אִתְתַּקַּן בִּנְהוֹרָא.

אֲבָל זַכָּאֵי חֲסִידֵי, בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא מִסְתַּכְּלֵי בְּלִבַּיְיהוּ, כְּאִלּוּ הַהוּא יוֹמָא מִסְתַּלְּקֵי מֵעַלְמָא, וְעָבְדִין תְּיוּבְתָּא שְׁלֵימָתָא קַמֵּי מָאֲרֵיהוֹן, וְלָא יִצְטָרְכוּן לְמִלָּה אַחֲרָא. זַכָּאָה חוּלְקֵהוֹן בְּעַלְמָא דֵּין וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי.

תָּא חֲזֵי, (ישעיה מג) כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי, כַּמָּה עִלָּאִין

לשון הקודש

אִשְׁתּוֹ יִמְצָאוּ, וְהוּא יִסְתַּלֵּק. וְזֶה מְדֻבָּר כְּשֶׁלֹּא חָזַר כָּל אוֹתוֹ זְמַן בִּתְשׁוּבָה. אֲבָל אִם חָזַר, טַעַם הַמָּוֶת יִטְעַם וְיִתְרַפֵּא.

וְאִם הַגּוּף לֹא נִרְאֶה וְיִמָּצֵא הָרֹאשׁ – הֵם מִסְתַּלְּקִים וְהוּא מִתְקַיֵּם, וְזֶה מְדֻבָּר כְּשֶׁבְּנוֹ הַקָּטָן בִּרְשׁוּתוֹ. וְאִם יָדָיו פְּגוּמִים, מַעֲשֵׂה יָדָיו פְּגוּמִים, רַגְלָיו – מַחֲלוֹת רוֹדְפוֹת אוֹתוֹ. בּוֹרֵחַ הַצֶּלֶם וְחוֹזֵר, בּוֹרֵחַ וְחוֹזֵר, עָלָיו כָּתוּב (דברים כח) בַּבֹּקֶר תֹּאמַר מִי יִתֵּן עֶרֶב. וְזֶה כְּשֶׁהַלְּבָנָה מְאִירָה וְהַלַּיְלָה מִתְקָן בְּאוֹר.

אֲבָל צַדִּיקִים חֲסִידִים, כָּל יוֹם וָיוֹם מִסְתַּכְּלִים בְּלִבָּם כְּאִלּוּ אוֹתוֹ יוֹם מִסְתַּלְּקִים מֵהָעוֹלָם, וְעוֹשִׂים תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה לִפְנֵי רִבּוֹנָם, וְלֹא יִצְטָרְכוּ לְדָבָר אַחֵר. אַשְׁרֵי חֶלְקָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא רְאֵה, כֹּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי – כַּמָּה

עוֹבָדֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, דְּהָא בְּאִינּוּן עוֹבָדֵי (נ"א בְּרִיָּין) דְּאִיהוּ עָבִיד לְתַתָּא קָטִיר לוֹן בְּמִלִּין עִלָּאִין דִּלְעֵילָא, וְכַד נָטְלִין לוֹן לְתַתָּא וְעָבְדֵי בְּהוּ עוֹבָדָא, אִתְעַר הַהוּא עוֹבָדָא דִּלְעֵילָא דְּקָטִיר בָּהּ. כְּגוֹן אֵזוֹבָא, עֵץ אֶרֶז, וְהָא אוֹקִימְנָא (דף רכ ע"ב) מִלֵּי.

וְאִית מִנַּיְיהוּ דְּאַחִידָן בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, כְּגוֹן לוּלָב, וְאֶתְרוֹג, הֲדַס, וַעֲרָבָה, דְּכֻלְּהוּ אַחִידָן בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא לְעֵילָא. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, לְאַחֲדָא לוֹן, וּלְמֶעְבַּד בְּהוּ עוֹבָדָא, כְּגִין לְאִתְעָרָא חֶדְוָה הַהוּא דְּאָחִיד בֵּיהּ. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, כְּמִלִּין וְעוֹבָדָא כָּעְיָין לְאַחֲזָאָה מִלָּה, כְּגִין לְאִתְעָרָא מִלָּה אַחֲרָא.

הָדָא הוּא דִּכְתִיב, כָּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי (בְּרָאתִיו), לְאַתְעָרָא יְקָרִי. בְּרָאתִיו, לְיַיחֲדָא לִי. יְצַרְתִּיו, לְמֶעְבַּד בֵּיהּ עוֹבָדָא (נ"א חֵילָא). אַף עֲשִׂיתִיו,

לשון הקודש

עֶלְיוֹנִים מַעֲשֵׂי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתָם מַעֲשִׂים [בְּרִיּוֹת] שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לְמַטָּה, קוֹשֵׁר אוֹתָם בִּדְבָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁלְּמַעְלָה, וּכְשֶׁנּוֹטְלִים אוֹתָם לְמַטָּה וְעוֹשִׂים בָּהֶם מַעֲשֶׂה, מִתְעוֹרֵר אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁקָּשׁוּר בּוֹ, כְּגוֹן אֵזוֹב וְעֵץ אֶרֶז, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַדְּבָרִים.

וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁאֲחוּזִים בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, כְּמוֹ לוּלָב, וְאֶתְרוֹג, הֲדַס, וַעֲרָבָה, שֶׁכֻּלָּם אֲחוּזִים בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לְמַעְלָה. וְעַל כָּךְ שָׁנִינוּ, לֶאֱחֹז אוֹתָם וְלַעֲשׂוֹת בָּהֶם מַעֲשֶׂה כְּדֵי לְעוֹרֵר חֶדְוָה אוֹתוֹ שֶׁאוֹחֵז בּוֹ. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, בִּדְבָרִים וּמַעֲשֶׂה צָרִיךְ לְהַרְאוֹת דָּבָר כְּדֵי לְעוֹרֵר דָּבָר אַחֵר.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי [בְּרָאתִיו] – לְעוֹרֵר כְּבוֹדִי. בְּרָאתִיו – לְיַחֵד לִי. יְצַרְתִּיו – לַעֲשׂוֹת בּוֹ מַעֲשֶׂה

לְאַתְעָרָא בֵּיהּ חֵילָא דִלְעֵילָא.

דָּבָר אַחֵר, כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי, הַיְינוּ דִכְתִיב (ויקרא כג) פְּרִי עֵץ הָדָר. וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו, הַיְינוּ כַּפּוֹת תְּמָרִים. יְצַרְתִּיו, הַיְינוּ וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת. אַף עֲשִׂיתִיו, הַיְינוּ וְעַרְבֵי נָחַל.

וְתִקּוּנָא דְהַאי דְאָמַר קְרָא, (ויקרא כג) וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, דַּיְיקָא. דְהוּא חֲמִישָׁאָה עַל עָשׂוֹר. אֲבָל בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, הַהוּא יוֹם רִאשׁוֹן מָאן הוּא. אֶלָּא יוֹם דְנָפִיק רִאשׁוֹן, לְנַטְלָא (ד"א לְכֹלָּא) בְּמַבּוּעוֹי דְמַיִין נְבִיעִין, וְאֲנַן בָּעְיָין לְאַמְשָׁכָא לֵיהּ לְעָלְמָא.

מְתָל לְמַלְכָּא דְקָטַר בְּנֵי נָשָׁא בְקִטְרוֹי, אִמֵּיהּ מַטְרוֹנִיתָא אָתַת, וַאֲפִיקַת לוֹן לְחֵירוּת, וּמַלְכָּא אַשְׁגַּח לִיקָרָא דִילָהּ, וְיָהַב לוֹן בִּידָהָא. אַשְׁכָּחַת לוֹן

לשון הקודש

[כּחַ]. אַף עֲשִׂיתִיו – לְעוֹרֵר בּוֹ כֹּחַ שֶׁלְּמַעְלָה.

דָּבָר אַחֵר כֹּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי – הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כג) פְּרִי עֵץ הָדָר. וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו – הַיְינוּ כַּפּוֹת תְּמָרִים. יְצַרְתִּיו – הַיְינוּ וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת. אַף עֲשִׂיתִיו – הַיְינוּ וְעַרְבֵי נָחַל.

וְתִקּוּן שֶׁל זֶה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, דַּוְקָא שֶׁהוּא חֲמִישִׁי עַל עָשׂוֹר. אֲבָל בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, אוֹתוֹ יוֹם רִאשׁוֹן מִי הוּא? אֶלָּא יוֹם שֶׁיָּצָא רִאשׁוֹן לִנְסֹעַ [לְכָל] בְּמַעְיְנָיו שֶׁל מַיִם נוֹבְעִים, וְאָנוּ רוֹצִים לְהַמְשִׁיכוֹ לָעוֹלָם.

מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁקִּשֵּׁר בְּנֵי אָדָם בְּמַאֲסָר. בָּאָה אִמּוֹ הַגְּבִירָה וְהוֹצִיאָה אוֹתָם לַחֵרוּת, וְהַמֶּלֶךְ מַשְׁגִּיחַ עַל כְּבוֹדָהּ וְנָתַן

כַּיְיפִין וְצַחִין, אֲמָרַתְּ, הָא אֲפִיקַת לוֹן לְחֵירוּ, אַיְיתֵי לוֹן מֵיכְלָא וּמִשְׁתַּיָּיא.

כָּךְ, הָא יוֹם הַכִּפּוּרִים אַפִּיק לְכֹלָּא לְחֵירוּ, וְאֲנַן כַּפְּנֵי מְזוֹנָא קָאִימְנָא, וְצַחִינָן לְמִשְׁתַּיָּא, הִיא אַעֲטָרַת לְמַלְכָּא בְּעִטְרוֹי. בְּהַאי יוֹמָא יְדַעְנָא, דְּהָא מַיִין נְבִיעִין עִמָּהּ שַׁרְיָין, שָׁאִילְנָא לְמִשְׁתַּיָּיא, לְמַאן דְּאַפִּיק לוֹן לְחֵירוּ. וְעַל דָּא קָרִינָן לֵיהּ יוֹם רִאשׁוֹן.

דָּא בְּסִפְרָא דְאַגַּדְתָּא וְשַׁפִּיר הוּא. אֲבָל בְּהַאי יוֹמָא, לְאַבְרָהָם שֵׁירוּתָא דְכֹלָּא, אִי בַּעֲנָנֵי יְקָר הוּא שֵׁירוּתָא, אִי בְּמַיָּא הוּא שֵׁירוּתָא. דְּאַבְרָהָם שָׁאֵרֵי לְמֶחְפְּרֵי בֵּירֵי דְמַיָּא.

פְּרִי עֵץ הָדָר, דָּא בֵּירָא דְיִצְחָק, דְּיִצְחָק אַהֲדַר לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְקָרָא לֵיהּ עֵץ הָדָר. פְּרִי דְהַאי עֵץ הָדָר יְדִיעָא. כַּפֹּת תְּמָרִים, דִּכְתִיב, (תהלים צב)

לשון הקודש

אוֹתָם בְּיָדֶיהָ. מָצְאָה אוֹתָם רְעֵבִים וּצְמֵאִים. אָמְרָה, הֲרֵי הוֹצֵאתִי אוֹתָם לַחֵרוּת, תָּבִיא לָהֶם אֹכֶל וּמַשְׁקֶה.

כָּךְ יוֹם הַכִּפּוּרִים הַזֶּה מוֹצִיא אֶת כֻּלָּם לַחֵרוּת, וְאָנוּ רְעֵבִים לְמָזוֹן וּצְמֵאִים לִשְׁתִיָּה. הִיא מְעַטֶּרֶת אֶת הַמֶּלֶךְ בְּעַטְרוֹתָיו. בַּיּוֹם הַזֶּה יָדַעְנוּ שֶׁמַּיִם נוֹבְעִים שׁוֹרִים עִמָּהּ, שׁוֹאֲלִים לִשְׁתּוֹת לְמִי שֶׁהוֹצִיא אוֹתָם לַחֵרוּת, וְעַל כָּךְ קוֹרְאִים לוֹ בְּיוֹם רִאשׁוֹן.

זֶה בְּסֵפֶר הָאַגָּדָה, וְהוּא יָפֶה. אֲבָל בַּיּוֹם הַזֶּה, לְאַבְרָהָם שֶׁהוּא רֵאשִׁית הַכֹּל, אִם בְּעַנְנֵי כָבוֹד הוּא הָרֵאשִׁית אוֹ בְּמַיִם הוּא הָרֵאשִׁית, שֶׁאַבְרָהָם הִתְחִיל לַחְפֹּר בּוֹרוֹת מַיִם.

פְּרִי עֵץ הָדָר – זוֹ בְּאֵר שֶׁל יִצְחָק, שֶׁיִּצְחָק הִדֵּר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְקָרָא לוֹ עֵץ הָדָר. פִּרְיוֹ שֶׁל עֵץ הֶהָדָר הַזֶּה יָדוּעַ.

צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, וְלָא אִשְׁתַּכַּח בֵּינַיְיהוּ פִּירוּדָא. וְעַל דָּא לָא כְּתִיב וְכַפֹּת, אֶלָּא כַּפֹּת. בְּגִין דְּלָא סָלִיק דָּא בְּלָא דָא, וּבְהַאי אִתְמַלְיָיא הַאי בְּאֵר, מִבְּאֵר מַיִם עִלָּאִין נְבִיעִין, הַהוּא אִתְמַלֵּי בְּקַדְמִיתָא, וּמִגֵּיהּ אִתְמַלְיָיא בֵּירָא, עַד דְּאִיהוּ נְבִיעוּ לְכֹלָּא.

וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת, דָּא עֲנָפָא דְּאִילָנָא רַבְּרָבָא, דְּאַתְקִיף וְאִשְׁתַּרְשָׁא בְּשָׁרְשׁוֹי, אִתְעֲבִיד אִילָנָא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא, דְּאָחִיד בְּכָל סִטְרֵיהּ, עָנָף דְּאִיהוּ עֵץ עָבוֹת, עֵץ דְּאָחִיד לֶעָבוֹת, דְּהָא מֵהַאי נָטַל יְסוֹדָא דְעַלְמָא, וְאִתְמַלְיָא לַאֲרָקָא בְּבֵירָא, הַאי הוּא עַלְמָא אַרְקָא דְשַׁקְיוּתָא.

וְעַרְבֵי נַחַל, תְּרֵי אִינּוּן, תְּרֵין נַחֲלִין דְּמַיָּיא אִתְכְּנִישׁ בְּהוּ, לַאֲרָקָא לַצַּדִּיק. דָּבָר אַחֵר, וְעַרְבֵי נַחַל, אִלֵּין אִינּוּן גְּבוּרָן, דְּאַחִידָן בֵּיהּ בְּיִצְחָק, דְּאַתְיָין

לשון הקודש

כַּפֹּת תְּמָרִים – שֶׁכָּתוּב (תהלים צב) צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, וְלֹא נִמְצָא בֵּינֵיהֶם פֵּרוּד. וְלָכֵן לֹא כָּתוּב וְכַפֹּת, אֶלָּא כַּפֹּת, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא עוֹלֶה זֶה בְּלִי זֶה. וּבָזֶה מִתְמַלֵּאת הַבְּאֵר הַזֹּאת, מִבְּאֵר מַיִם עֶלְיוֹנִים שֶׁנּוֹבְעִים. הַהוּא מִתְמַלֵּא בַּתְּחִלָּה, וּמִמֶּנּוּ מִתְמַלֵּאת הַבְּאֵר עַד שֶׁנּוֹבַעַת לַכֹּל.

וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת – זֶה עָנָף שֶׁל אִילָן הַגָּדוֹל שֶׁהִתְחַזֵּק וְנִשְׁרַשׁ בְּשָׁרְשׁוֹ, נַעֲשָׂה אִילָן עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל, שֶׁאָחוּז בְּכָל הַצְּדָדִים שֶׁלּוֹ, עָנָף שֶׁהוּא עֵץ עָבוֹת, עֵץ שֶׁאוֹחֵז אֶת הָעֲבוֹת, שֶׁהֲרֵי מִזֶּה נוֹטֵל יְסוֹד הָעוֹלָם וּמִתְמַלֵּא כְּדֵי לְהָרִיק בַּבְּאֵר, זֶהוּ עוֹלַם אֶרֶץ הַהַשְׁקָאָה.

וְעַרְבֵי נָחַל – שְׁנַיִם הֵם, שְׁנֵי נַחֲלֵי מַיִם מִתְכַּנְּסִים לְתוֹכָם לְהָרִיק לַצַּדִּיק. דָּבָר

מִסִּטְרָא דְהַהוּא נַחַל עִלָּאָה, וְלָא מִסִּטְרָא דְאַבָּא. בְּגִין כָּךְ, כֹּלָּא יָאֵי, וְלָא בְסִימָא לְפֵירִין, וְלָא עָבִיד פֵּירִין. וְעַרְבֵי נַחַל, תְּרֵין קְיָימִין, דְּגוּפָא קָיְימָא עֲלַיְיהוּ, אֲבָל וְעַרְבֵי נַחַל וַדָּאי, כְּמָה דְאִתְּמַר, וְאִלֵּין אִינּוּן כֻּלְּהוּ לַאֲרָקָא מַיָּא לְבֵירָא.

השלמה מהחשמטות (סימן ג"ן)

מָאי פְּרִי עֵץ הֲדַר אִילָנָא דְאֶתְרוֹגָא וּמָאי הֲדַר הַיְינוּ הֲדַר עַל הַכֹּל וְהַיְינוּ הֲדַר דְּשִׁיר הַשִּׁירִים דִּכְתִיב בֵּיהּ (שיר השירים ו') מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר. וְהַיְינוּ עַל שֵׁם נְקֵבָה וְעַל שְׁמָהּ נִלְקְחָה נְקֵבָה מֵאָדָם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּים עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּלָא נְקֵבָה. וּמָאי טַעְמָא אִקְרֵי נְקֵבָה עַל שֵׁם שֶׁנְּקֵבֵיהָ רְחָבִים וְיֵשׁ לָהּ נְקָבִים יְתֵרִים עַל הָאִישׁ. וּמָאי נִינְהוּ נְקָבִים שָׁדַיִם וְרֶחֶם וּבֵית קִיבּוּל הַוָּלָד.

לשון הקודש

אַחֵר וְעַרְבֵי נָחַל – אֵלֶּה הֵם גְּבוּרוֹת שֶׁאֲחוּזוֹת בִּיצְחָק, שֶׁבָּאִים מִצַּד אוֹתוֹ נַחַל עֶלְיוֹן וְלֹא מִצַּד הָאָב. לָכֵן הַכֹּל נָאֶה, וְלֹא מְבֻשָּׁם לַפֵּרוֹת, וְלֹא עוֹשֶׂה פֵּרוֹת. וְעַרְבֵי נָחַל – שְׁנֵי עַמּוּדִים שֶׁהַגּוּף עוֹמֵד עֲלֵיהֶם. אֲבָל וְעַרְבֵי נָחַל וַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְאֵלֶּה הֵם כֻּלָּם לְרוֹקֵן מַיִם לַבְּאֵר.

השלמה מהחשמטות (סימן ג"ן)

מַהוּ פְּרִי עֵץ הָדָר? עֵץ הָאֶתְרוֹג. וּמַהוּ הָדָר? הָדָר עַל הַכֹּל, וְהַיְנוּ הָדָר שֶׁל שִׁיר הַשִּׁירִים, שֶׁכָּתוּב בּוֹ מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר. וְהַיְנוּ עַל שֵׁם נְקֵבָה, וְעַל שְׁמָהּ נִלְקְחָה נְקֵבָה מֵאָדָם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּים עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּלֹא נְקֵבָה. וּמָה הַטַּעַם נִקְרֵאת נְקֵבָה? עַל שֵׁם שֶׁנְּקֵבֶיהָ רְחָבִים, וְיֵשׁ לָהּ נְקָבִים יְתֵרִים עַל הָאִישׁ, וּמַה הֵם הַנְּקָבִים: שָׁדַיִם וָרֶחֶם וּבֵית קִבּוּל הַוָּלָד.

וּמָאי נִיהוּ שֶׁאָמְרוּ שִׁיר הַשִּׁירִים, שֶׁהוּא הֶדַר לְכָל סִפְרֵי הַקֹּדֶשׁ אִין. דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, כָּל הַסְּפָרִים קֹדֶשׁ וְשִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וּמָאי נִיהוּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. אֶלָּא קֹדֶשׁ, שֶׁהוּא קֹדֶשׁ לְקָדָשִׁים. וּמָאי הֵם קָדָשִׁים אֵלּוּ שֶׁכְּנֶגֶד שֵׁשׁ קְצָוֹות שֶׁבָּאָדָם וְקֹדֶשׁ הֲוֵי לְהוּ קֹדֶשׁ לְכֻלְּהוּ.

וּמָאי נִיהוּ קֹדֶשׁ, זֶה אֶתְרוֹג שֶׁהוּא הֶדַר הַכֹּל. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ הֶדַר אַל תִּקְרֵי הֶדַר אֶלָּא ה' דָּר זֶה אֶתְרוֹג שֶׁהוּא נִפְרָד מֵאֶגֶד הַלּוּלָב וְאֵין מִצְוַת לוּלָב קַיֶּמֶת אֶלָּא בוֹ, וְהוּא גַּם כֵּן אֲגוּד עִם הַכֹּל. שֶׁעִם כָּל אֶחָד הוּא וְעִם כּוּלָּן יַחַד הוּא.

וּמָאי לוּלָב כְּנֶגֶד חוּט הַשִּׁדְרָה. וְעַנָּף עֵץ עָבוֹת שֶׁעֲנָפָיו חוֹפִין אֶת רוּבוֹ וְאִם אֵין עֲנָפָיו חוֹפִין אֶת רוּבוֹ אֵינוֹ כְּלוּם. מִפְּנֵי מָה, מָשָׁל לְאָדָם

לשון הקודש

וּמַה שֶׁאָמְרוּ, שִׁיר הַשִּׁירִים שֶׁהוּא הֶדַר לְכָל סִפְרֵי הַקֹּדֶשׁ – כֵּן. שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּל הַסְּפָרִים קֹדֶשׁ, וְשִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. וּמַהוּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים? אֶלָּא קֹדֶשׁ שֶׁהוּא קֹדֶשׁ לְקָדָשִׁים. וּמַה הֵם קָדָשִׁים? אֵלּוּ שֶׁכְּנֶגֶד שֵׁשׁ קְצָוֹות שֶׁבָּאָדָם, וְקֹדֶשׁ יִהְיֶה לָהֶם קֹדֶשׁ לְכֻלָּם. **וּמַהוּ** קֹדֶשׁ? זֶה אֶתְרוֹג, שֶׁהוּא הֶדֶר לַכֹּל. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ הֶדַר? אַל תִּקְרֵי הֶדֶר אֶלָּא ה' דָּר, זֶה אֶתְרוֹג שֶׁהוּא נִפְרָד מֵאֶגֶד הַלּוּלָב, וְאֵין מִצְוַת לוּלָב קַיֶּמֶת אֶלָּא בוֹ, וְהוּא גַּם כֵּן אָגוּד עִם הַכֹּל, שֶׁעִם כָּל אֶחָד הוּא, וְעִם כֻּלָּם יַחַד הוּא. **וּמַהוּ** הַלּוּלָב? כְּנֶגֶד חוּט הַשִּׁדְרָה. וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת – שֶׁעֲנָפָיו חוֹפִים אֶת רֻבּוֹ, וְאִם אֵין עֲנָפָיו חוֹפִים אֶת רֻבּוֹ – אֵינוֹ כְּלוּם.

שֶׁבִּזְרוֹעוֹתָיו יָגֵן עַל רֹאשׁוֹ, הֲרֵי זְרוֹעוֹתָיו שְׁנַיִם וְרֹאשׁוֹ שְׁלִשָׁה, וְהַיְינוּ עֲנָף לִשְׂמֹאל, עֲבוֹת לְיָמִין, וְנִמְצָא עֵץ בְּאֶמְצַע. וְלָמָּה נֶאֱמַר בּוֹ עֵץ שֶׁהוּא שׁוֹרֶשׁ הָאִילָן.

וּמָאי עַרְבֵי נַחַל שׁוֹקֵי הָאָדָם שֶׁהֵם שְׁתַּיִם. וּמָאי נִינְהוּ לִישָׁנָא דְּעַרְבֵי נַחַל, מִשּׁוּם דְּגָדוֹל שֶׁבָּהֶם הֲוֵי לְמַעֲרָב וּמִשָּׁם יוֹנֵק כֹּחוֹ. וְשֶׁל צָפוֹן הוּא קָטָן מִמֶּנּוּ מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְהוּא בְּרוּחַ צְפוֹנִית מַעֲרָבִית וּבוֹ פּוֹעֵל וְנִקְרָא עַל שְׁמוֹ וְהֵם שְׁנֵיהֶם עֵצִים. דָּבָר אַחֵר עַרְבֵי, שֶׁפְּעָמִים מֵעַרְבִין פְּעוּלָתָן זֶה עִם זֶה. מָאי עַרְבֵי נַחַל, נַחַל הֲוֵי, עַל שֵׁם הַמָּקוֹם שֶׁהֵם קְבוּעִים בּוֹ שֶׁשְּׁמוֹ נַחַל. כִּדְכְתִיב, (קֹהֶלֶת א') כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם.

מָאי נִיהוּ יָם, הֲוֵי אוֹמֵר זֶה אֶתְרוֹג. וּמְנָא לָן דְּכָל מִדָּה וּמִדָּה מֵאֵלּוּ הַשִּׁבְעָה אִקְרֵי נַחַל. שְׁנֶאֱמַר

לשון הקודש

מִפְּנֵי מָה? מָשָׁל לְאָדָם שֶׁבִּזְרוֹעוֹתָיו יָגֵן עַל רֹאשׁוֹ, הֲרֵי זְרוֹעוֹתָיו שְׁנַיִם וְרֹאשׁוֹ שְׁלִשָׁה, וְהַיְינוּ עֲנָף לִשְׂמֹאל, עָבוֹת לְיָמִין, וְנִמְצָא עֵץ בָּאֶמְצַע. וְלָמָּה נֶאֱמַר בּוֹ עֵץ? שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הָאִילָן.

וּמַה זֶה עַרְבֵי נָחַל? שׁוֹקֵי הָאָדָם שֶׁהֵם שְׁתַּיִם. וּמַהוּ לָשׁוֹן שֶׁל עַרְבֵי נָחַל? מִשּׁוּם שֶׁגָּדוֹל שֶׁבָּהֶם הוּא לַמַּעֲרָב, וּמִשָּׁם יוֹנֵק כֹּחוֹ, וְשֶׁל צָפוֹן הוּא קָטָן מִמֶּנּוּ מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וְהוּא בְּרוּחַ צְפוֹנִית מַעֲרָבִית, וּבוֹ פּוֹעֵל וְנִקְרָא עַל שְׁמוֹ, וְהֵם שְׁנֵיהֶם עֵצִים. דָּבָר אַחֵר עַרְבֵי – שֶׁפְּעָמִים מְעָרְבִים פְּעֻלָּתָם זֶה עִם זֶה. מַה זֶּה עַרְבֵי נָחַל? נַחַל הוּא עַל שֵׁם הַמָּקוֹם שֶׁהֵם קְבוּעִים בּוֹ שֶׁשְּׁמוֹ נַחַל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם.

מַהוּ יָם? הֲוֵי אוֹמֵר זֶה אֶתְרוֹג. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁכָּל מִדָּה וּמִדָּה מֵאֵלּוּ הַשִּׁבְעָה נִקְרֵאת

(במדבר כ"א) **וּמִמַּתָּנָה נַחֲלִיאֵל, אַל תִּקְרֵי נַחֲלִיאֵל אֶלָּא נַחֲלֵי אֵל. וְעוֹד שָׁם, מָה לֵב, הָדָר פְּרִי הַגּוּף, אַף יִשְׂרָאֵל פְּרִי עֵץ הָדָר. מָה אִילַן תָּמָר, עֲנָפָיו סְבִיבָיו וְלוּלָבוֹ בָּאֶמְצַע, אַף יִשְׂרָאֵל נָטְלוּ גּוּף הָאִילָן הַזֶּה שֶׁהוּא לִבּוֹ, וּכְנֶגֶד הַגּוּף חוּט הַשִּׁדְרָה בָּאָדָם שֶׁהוּא עִקַּר הַגּוּף. וּמַה לוּלָב זֶה כְּתִיב לוֹ לֵב, אַף לֵב מָסוּר לוֹ. וּמַה לֵב זֶה שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת חָכְמָה בּוֹ, אַף בְּכָל נָתִיב מֵהֶן צוּרָה שׁוֹמֶרֶת, שֶׁנֶּאֱמַר** (בְּרֵאשִׁית ג') **לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים:** (עד כאן מההשמטות)

דָּבָר אַחֵר, וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר, דָּא אַבְרָהָם. כַּפֹּת תְּמָרִים, דָּא יִצְחָק. וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת, דָּא יַעֲקֹב. וְעַרְבֵי נָחַל, אִלֵּין אִינּוּן תְּרֵין דַּרְגִּין דְּאֲמָרָן.

וּמַאן דְּמַתְנֵי הַאי, בְּגִין דְּעֵץ עָבוֹת דָּא יַעֲקֹב,

לשון הקודש

נַחַל? שֶׁנֶּאֱמַר וּמִמַּתָּנָה נַחֲלִיאֵל, אַל תִּקְרֵי נַחֲלִיאֵל אֶלָּא נַחֲלֵי אֵל. וְעוֹד שָׁם, מָה לֵב, הָדָר פְּרִי הַגּוּף, אַף יִשְׂרָאֵל פְּרִי עֵץ הָדָר. מָה אִילַן תָּמָר, עֲנָפָיו סְבִיבָיו וְלוּלָבוֹ בָּאֶמְצַע, אַף יִשְׂרָאֵל נָטְלוּ גּוּף הָאִילָן הַזֶּה שֶׁהוּא לִבּוֹ, וּכְנֶגֶד הַגּוּף חוּט הַשִּׁדְרָה בָּאָדָם שֶׁהוּא עִקַּר הַגּוּף. וּמַה לוּלָב זֶה כָּתוּב לוֹ לֵב, אַף לֵב מָסוּר לוֹ. וּמַה לֵב זֶה שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת חָכְמָה בּוֹ, אַף בְּכָל נָתִיב מֵהֶן צוּרָה שׁוֹמֶרֶת, שֶׁנֶּאֱמַר לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים: ע"כ מההשמטות

דָּבָר אַחֵר, וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר – זֶה אַבְרָהָם. כַּפֹּת תְּמָרִים – זֶה יִצְחָק. וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת – זֶה יַעֲקֹב. וְעַרְבֵי נָחַל – אֵלֶּה הֵן שְׁתֵּי הַדַּרְגּוֹת שֶׁאָמַרְנוּ.

וּמִי שֶׁשּׁוֹנֶה זֶה, מִשּׁוּם שֶׁעֵץ עָבוֹת זֶה

דְּאָחִיד לְכֻלְּהוּ חֲלָקִין, וַדַּאי דָּא יַעֲקֹב. אֲבָל הָא אוֹקִימְנָא, פְּרִי עֵץ הָדָר דָּא בֵּירָא דְיִצְחָק, דָּא גְבוּרָה תַתָּאָה. כַּפֹּת תְּמָרִים. כַּפֹּת חָסֵר, קִשּׁוּרָא דְאִתְקַשַּׁר בְּבֵירָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (דניאל ג) כְּפִיתוּ בְסַרְבָּלֵיהוֹן, בְּגִין דְּאִלֵּין לָא סָלְקִין דָּא בְלָא דָא. וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת, עֲנָפָא הוּא עִלָּאָה, דְּאִתְעֲבִיד עֵץ עָבוֹת, וְאָחִיד לְכָל סִטְרָא, כְּמָה דְאִתְּמַר. עַרְבֵי נַחַל דָּא יִצְחָק, בְּכָל סִטְרֵי, דְּאַחִידָן בְּסִטְרָא דְנַחֲלָא, וְלָא בְסִטְרָא דְאַבָּא. דְּתָנֵינָן, אַף עַל גַּב דִּבְהַאי נַחַל דִּינָא לָא אִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ, דִּינִין מִתְעָרִין מִנֵּיהּ.

וְרַב הַמְנוּנָא סָבָא פָּרִישׁ, וְעַרְבֵי נַחַל, אִינּוּן תְּרֵין קָיְימִין דְּקָאָמְרָן, דְּמַיָּיא נָפְקֵי מִנַּיְיהוּ, וְשַׁפִּיר. אֲבָל תָּא חֲזֵי, הָא חָזִינָן דִּתְרֵין דַּרְגִּין אִלֵּין דְּקָיְימֵי עַל דַּרְגָּא דְצַדִּיק, אִיבָּא וּכְנִישׁוּ רַבְרְבָא (ס"א דִּבְרְכָאן)

לשון הקודש

יַעֲקֹב, שֶׁאוֹחֵז אֶת כָּל הַחֲלָקִים, וַדַּאי זֶה יַעֲקֹב. אֲבָל הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, פְּרִי עֵץ הָדָר – זוֹ בְּאֵר יִצְחָק, זוֹ גְבוּרָה תַּחְתּוֹנָה. כַּפֹּת תְּמָרִים – כַּפֹּת חָסֵר, קֶשֶׁר שֶׁנִּקְשָׁר בַּבְּאֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ג) כְּפוּתִים בְּסַרְבְּלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁאֵלֶּה לֹא עוֹלִים זֶה בְּלִי זֶה. וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת, עָנָף הוּא עֶלְיוֹן שֶׁנַּעֲשָׂה עֵץ עָבוֹת וְאוֹחֵז לְכָל צַד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. עַרְבֵי נָחַל – זֶה יִצְחָק, בְּכָל הַצְּדָדִים שֶׁאֲחוּזִים בְּצַד הַנַּחַל וְלֹא בְּצַד הָאָב. שֶׁשָּׁנִינוּ, אַף עַל גַּב שֶׁבַּנַּחַל הַזֶּה לֹא נִמְצָא דִּין, מִתְעוֹרְרִים מִמֶּנּוּ דִּינִים. **וְרַב** הַמְנוּנָא הַזָּקֵן פֵּרַשׁ, וְעַרְבֵי נָחַל – אֵלּוּ שְׁנֵי הָעַמּוּדִים שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁיּוֹצְאִים מֵהֶם מַיִם, וְיָפֶה. אֲבָל בֹּא רְאֵה, הֲרֵי רָאִינוּ שֶׁשְּׁתֵּי דַּרְגּוֹת אֵלֶּה שֶׁעוֹמְדוֹת עַל דַּרְגָּה שֶׁל צַדִּיק, פְּרִי וְכִנּוּס גָּדוֹל [הַבְּרָכוֹת] יוֹצְאִים מֵהֶם, וְעַרְבֵי נַחַל לֹא

נָפְקֵי מִנַּיְיהוּ, וְעַרְבֵי נַחַל לָא נָפְקֵי מִנַּיְיהוּ, אִיבָּא, וְלָא טַעְמָא, וְלָא רֵיחָא. וְהָא אוֹקִימְנָא וְכֹלָּא שַׁפִּיר.

וְעַל דָּא אֶתְרוֹג (דף רכא ע"א) בִּשְׁמָאלָא, לָקְבֵיל לִבָּא. לוּלָב בִּימִינָא, כַּפּוֹת בְּכֹלָּא, וְקָטִיר בְּכֹלָּא. דְּהָא צַדִּיק כַּפּוֹת הוּא בְּכָל סִטְרִין, וְקָטִיר בְּכֹלָּא, וְדָא הוּא קִשּׁוּרָא דִּמְהֵימְנוּתָא.

וּבְסִפְרָא דְּאַגַּדְתָּא שַׁפִּיר קָאָמַר, דְּכָל אִלֵּין אִינּוּן אוּשְׁפִּיזִין, דְּזַמִּינִין עַמָּא קַדִּישָׁא בְּהַאי יוֹמָא, דְּבַעְיָין לְאַשְׁכָּחָא לְהוּ, כֵּיוָן דְּזַמִּין לוֹן. וּבְהוּ בָּעֵי בַּר נָשׁ לְמַלְכָּא בָּעוּתֵיהּ. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּיָדְעִין אָרְחוֹי דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְיָדְעִין אָרְחוֹי דְּאוֹרַיְיתָא, לְמֵהַךְ בְּאוֹרַח קְשׁוֹט, לְמִזְכֵּי בְּהוּ בְּעַלְמָא דֵּין וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי.

בְּיוֹמָא דָּא נָפְקֵי יִשְׂרָאֵל, בְּסִימָנִין רְשִׁימִין מִגּוֹ

לשון הקודש

יוֹצְאִים מֵהֶם לֹא פְּרִי וְלֹא טַעַם וְלֹא רֵיחַ, וַחֲרֵי בֵּאֵרְנוּ, וְהַכֹּל יָפֶה.

וְעַל כֵּן אֶתְרוֹג בִּשְׂמֹאל, כְּנֶגֶד הַלֵּב. לוּלָב בְּיָמִין. כַּפּוֹת בַּכֹּל, וְקָשׁוּר בַּכֹּל, שֶׁהֲרֵי צַדִּיק כַּפּוֹת הוּא בְּכָל הַצְּדָדִים וְקָשׁוּר בַּכֹּל, וְזֶהוּ קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה.

וְיָפֶה אָמַר בְּסֵפֶר הָאַגָּדָה שֶׁכָּל אֵלֶּה הֵם אוֹרְחִים שֶׁמַּזְמִינִים הָעָם הַקָּדוֹשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה, שֶׁצְּרִיכִים לִמְצֹא אוֹתָם, כֵּיוָן שֶׁהִזְמִין אוֹתָם, וּבָהֶם מְבַקֵּשׁ אָדָם בַּקָּשָׁתוֹ לַמֶּלֶךְ. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁיּוֹדְעִים דַּרְכֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְיוֹדְעִים דַּרְכֵי הַתּוֹרָה לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, לִזְכּוֹת בָּהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

בַּיּוֹם הַזֶּה יוֹצְאִים יִשְׂרָאֵל בְּסִימָנִים רְשׁוּמִים מִתּוֹךְ הַמֶּלֶךְ, מִשּׁוּם שֶׁהֵם נִצְּחוּ

מַלְכָּא, בְּגִין דְּאִינּוּן נָצְחִין דִּינָא. וּמַאי סִימָנִין אִינּוּן, סִימָנֵי מְהֵימְנוּתָא, חוֹתָמָא דְּמַלְכָּא עִלָּאָה. לִתְרֵי בְּנֵי נָשָׁא, דְּעָאלוּ קֶדֶם מַלְכָּא לְדִינָא, וְלָא יָדְעֵי עַלְמָא מָאן מִנַּיְיהוּ נָצַח. נָפַק חַד לִגְיוֹן מִבֵּי מַלְכָּא, שְׁאִילוּ לוֹ. אָמַר לוֹן, מָאן דְּיִפּוּק וּבִידוֹי סִימָנִין דְּמַלְכָּא, הוּא נָצַח.

כָּךְ, כּוּלֵּי עַלְמָא עָאלִין לְדִינָא, קֶדֶם מַלְכָּא עִלָּאָה, וְדָאִין לוֹן מִיּוֹמָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, עַד חֲמֵשׁ סָרֵי יוֹמִין לְיַרְחָא. וּבֵין כָּךְ אִשְׁתַּכָּחוּ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין כֻּלְּהוּ בִּתְיוּבְתָּא. טָרְחִין בְּסִכָּה וְלוּלָב וְאֶתְרוֹג, וְלָא יָדְעֵי מָאן נָצַח דִּינָא. מַלְאָכֵי עִלָּאֵי שָׁאֲלוּ מָאן נָצַח דִּינָא. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לְהוּ, אִינּוּן דְּמַפְּקֵי בִּידַיְיהוּ סִימָנִין דִּילִי, אִינּוּן נָצְחִין דִּינָא.

בְּהַאי יוֹמָא, נָפְקֵי יִשְׂרָאֵל בִּרְשִׁימוּ דְּמַלְכָּא,

לשון הקודש

בַּדִּין, וּמָהֵם הַסִּימָנִים? סִימָנֵי הָאֱמוּנָה, חוֹתַם הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. לִשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁנִּכְנְסוּ לִבְנֵי הַמֶּלֶךְ לְדִין, וּבָעוֹלָם לֹא יוֹדְעִים מִי מֵהֶם נִצַּח. יָצָא לִגְיוֹן אֶחָד מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ מִי נִצַּח? אָמַר לָהֶם, מִי שֶׁיֵּצֵא וּבְיָדוֹ סִימָנֵי הַמֶּלֶךְ, הוּא שֶׁנִּצַּח.

כָּךְ כָּל הָעוֹלָם נִכְנָסִים לְדִין לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, וְהוּא דָּן אוֹתָם מִיּוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, עַד חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה יוֹם לַחֹדֶשׁ, וּבֵין כָּךְ נִמְצְאוּ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים בִּתְשׁוּבָה, טוֹרְחִים בַּסֻּכָּה וְלוּלָב וְאֶתְרוֹג, וְלֹא יוֹדְעִים מִי נִצַּח בַּדִּין. הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים שׁוֹאֲלִים, מִי נִצַּח בַּדִּין? אוֹמֵר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵלֶּה שֶׁמּוֹצִיאִים בִּידֵיהֶם אֶת הַסִּימָנִים שֶׁלִּי, הֵם נִצְּחוּ בַּדִּין.

בַּיּוֹם הַזֶּה יוֹצְאִים יִשְׂרָאֵל בִּרְשֶׁם הַמֶּלֶךְ,

בְּתוּשְׁבַּחְתָּא דְּהַלֵּילָא. עָאלִין בַּסְּכָּה, אֶתְרוֹג בִּשְׂמָאלָא, לוּלָב בִּימִינָא. חָמָאן כֻּלְּהוּ, דְּיִשְׂרָאֵל רְשִׁימִין בִּרְשִׁימִין דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא. פָּתְחֵי וְאָמְרֵי, (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁה' אֱלֹהָיו.

עַד כָּאן חֶדְוָותָא דְכֹלָּא, חֶדְוָותָא דְאוּשְׁפִּיזִין, וְאֲפִילוּ אוּמּוֹת הָעוֹלָם חָדָאן בְּחֶדְוָותָא, וּמִתְבָּרְכִין מִנָּהּ. וְעַל דָּא קָרְבָּנִין בְּכָל יוֹמָא עֲלַיְיהוּ, לַאֲטָלָא עֲלַיְיהוּ שְׁלָם, וְיִתְבָּרְכוּן מִינָּן. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, יוֹמָא חַד, דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, דְּחָדֵי בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל. דִּכְתִיב, (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם. דְּהָא יוֹמָא דָא מִן מַלְכָּא בִּלְחוֹדוֹי, חֶדְוָותָא דִילֵיהּ בְּיִשְׂרָאֵל. לְמַלְכָּא דְזַמִּין אוּשְׁפִּיזִין וְכוּ'.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ב) אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים, כַּמָּה חֲבִיבָה כְּנֶסֶת

לשון הקודש

בְּתִשְׁבְּחוֹת הַהַלֵּל, נִכְנָסִים לַסֻּכָּה, אֶתְרוֹג בִּשְׂמֹאל, לוּלָב בִּימִין. כֻּלָּם רוֹאִים שֶׁיִּשְׂרָאֵל רְשׁוּמִים בִּרְשׁוּמֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁה' אֱלֹהָיו.

עַד כָּאן חֶדְוַת הַכֹּל, חֶדְוַת הָאוֹרְחִים, וַאֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם שְׂמֵחִים בַּחֶדְוָה וּמִתְבָּרְכִים מִמֶּנָּה, וְלָכֵן מַקְרִיבִים בְּכָל יוֹם עֲלֵיהֶם לְהַטִּיל עֲלֵיהֶם שָׁלוֹם, וְיִתְבָּרְכוּ מֵאִתָּנוּ. מִכָּאן וָהָלְאָה יוֹם אֶחָד שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן שֶׁשָּׂמֵחַ בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם. שֶׁהֲרֵי יוֹם זֶה מִן הַמֶּלֶךְ בִּלְבַדּוֹ חֶדְוָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל. מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהִזְמִין אוֹרְחִים וְכוּ'.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים. כַּמָּה חֲבִיבָה

יִשְׂרָאֵל קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁבַּח לָהּ, וְהִיא מְשַׁבַּחַת לֵיהּ תָּדִיר, וְכַמָּה מְשַׁבְּחִין וּמְזַמְּרִין אַזְמִינַת לֵיהּ תָּדִיר לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. זַכָּאָה חוּלְקֵהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאַחִידָן בֵּיהּ בְּעַדְבָא דְחוּלָקָא קַדִּישָׁא. כְּמָה דִכְתִיב, (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ וְגו'. אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּקַיְּימָא בְשַׁפִּירוּ דְנוּי בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. הַשָּׁרוֹן, דְּהִיא שָׁרָה וּמְשַׁבַּחַת לְמַלְכָּא עִלָּאָה.

דָּבָר אַחֵר אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן, דְּבָעְיָא לְאַשְׁקָאָה מִשַּׁקְיוּ דְנַחֲלָא עֲמִיקָא, מַבּוּעָא דְנַחֲלִין. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה לה) וְהָיָה הַשָּׁרָב לְאַגָּם. (נ"א (ישעיה לג) וְהָיָה הַשָּׁרוֹן כָּעֲרָבָה) שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים, דְּקַיְּימָא בַעֲמִיקְתָּא דְכֹלָּא. מָאן אִינּוּן עֲמָקִים. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים קל) מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה'. חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן. חֲבַצֶּלֶת,

לשון הקודש

כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשַׁבֵּחַ אוֹתָהּ, וְהִיא מְשַׁבַּחַת אוֹתוֹ תָּמִיד. וְכַמָּה מְשַׁבְּחִים וּמְזַמְּרִים מַזְמִינָה תָּמִיד לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁאֲחוּזִים בּוֹ בְּגוֹרָל הַחֵלֶק הַקָּדוֹשׁ, כַּכָּתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ וְגו'. אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁעוֹמֶדֶת בַּיֹּפִי שֶׁל נוּי בְּגַן עֵדֶן. הַשָּׁרוֹן – שֶׁהִיא שָׁרָה וּמְשַׁבַּחַת אֶת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן.

דָּבָר אַחֵר, אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן – שֶׁרוֹצָה לִהְיוֹת מֻשְׁקָה מֵהַשְּׁקָיַת הַנַּחַל הָעָמֹק, מְקוֹר הַנְּחָלִים, כַּנֶּאֱמַר וְהָיָה הַשָּׁרָב לַאֲגַם. [נ"א (ישעיה לג) וְהָיָה הַשָּׁרוֹן כָּעֲרָבָה] שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים – שֶׁעוֹמֶדֶת בְּעֹמֶק הַכֹּל. מִי הֵם הָעֲמָקִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קל) מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה'.

מֵהַהוּא אֲתַר, דְּשַׁקְיוּ דְנַחֲלִין נָפְקִין וְלָא פָּסְקִין לְעָלְמִין. שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים, שׁוֹשַׁנָּה מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי עֲמִיקָא דְכֹלָּא, סָתִים מִכָּל סִטְרִין.

תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא יְרוּקָא כַּחֲצֵצֶלֶת, דְּטַרְפִּין דִּילָהּ יְרוּקִין. לְבָתָר שׁוֹשַׁנַּת, סוּמְקָא בִּגְוָונִין חִוְרִין. שֶׁשַּׁנָּה בְּשִׁית טַרְפִּין, שֹׁשַׁנַּת, דְּאִשְׁתְּנִיאַת מִגַּוְונָא לְגַוְונָא, וְשַׁנִּיאַת גְּוַונָהָא.

שֹׁשַׁנַּת, בְּקַדְמִיתָא חֲצֵצֶלֶת, בְּעִדָּנָא דְבָעְיָא לְאִזְדַּוְוגָא בֵּיהּ בְּמַלְכָּא, אִקְרֵי חֲצֵצֶלֶת. בָּתַר דְּאִתְדַּבְּקַת בֵּיהּ בְּמַלְכָּא בְּאִינּוּן נְשִׁיקִין, אִקְרֵי שֹׁשַׁנַּת. בְּגִין דִּכְתִיב, (שיר השירים ה) שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים. שֹׁשַׁנַּת הָעֲמָקִים דְּהִיא מְשַׁנְיָא גְוָונָהָא, זִמְנִין לְטַב, וְזִמְנִין לְבִישׁ, זִמְנִין לְרַחֲמֵי, זִמְנָא לְדִינָא.

לשון הקודש

חֲצֵצֶלֶת הַשָּׁרוֹן. חֲצֵצֶלֶת – מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁל הַשְּׁקָאַת הַנְּחָלִים שֶׁיּוֹצְאִים וְלֹא פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים. שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים – שׁוֹשַׁנָּה מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא עֹמֶק הַכֹּל, נִסְתָּר מִכָּל הַצְּדָדִים.

בָּא רְאֵה, בַּתְּחִלָּה יְרֻקָּה כַּחֲצֵצֶלֶת, שֶׁהָעָלִים שֶׁלָּהּ יְרֻקִּים, אַחַר כָּךְ שׁוֹשַׁנָּה אֲדֻמָּה בִּגְוָנִים לְבָנִים. שׁוֹשַׁנָּה בְּשִׁשָּׁה עָלִים. שׁוֹשַׁנַּת – שֶׁמִּשְׁתַּנֵּית מִגָּוֵן לְגָוֵן וּמְשַׁנָּה אֶת גְּוָנֶיהָ.

שׁוֹשַׁנַּת – בַּתְּחִלָּה חֲצֵצֶלֶת. בִּזְמַן שֶׁרוֹצָה לְהִזְדַּוֵּג בַּמֶּלֶךְ נִקְרֵאת חֲצֵצֶלֶת, אַחַר שֶׁנִּדְבְּקָה עִם הַמֶּלֶךְ בְּאוֹתָן נְשִׁיקוֹת הִיא נִקְרֵאת שׁוֹשַׁנַּת, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (שיר ה) שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים. שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים – שֶׁהִיא מְשַׁנָּה אֶת גְּוָנֶיהָ לִפְעָמִים לְטוֹב וְלִפְעָמִים לְרַע, לִפְעָמִים לְרַחֲמִים וְלִפְעָמִים לְדִין.

וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם. (בראשית ג) תָּא חֲזֵי, דְּהָא בְּנֵי נָשָׁא לָא מִסְתַּכְּלִין, וְלָא יָדְעִין, וְלָא מַשְׁגִּיחִין. בְּשַׁעְתָּא דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם, וְאוֹקִיר לֵיהּ בִּיקִירוּ עִלָּאָה, בָּעָא מִנֵּיהּ לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ בְּגִין דְּיִשְׁתַּכַּח יְחִידָאי, וּבְלִבָּא יְחִידָאי, וּבַאֲתַר דְּדְבֵקוּתָא יְחִידָאי, דְּלָא (דף רכא ע"ב) אִשְׁתַּנֵּי, וְלָא מִתְהַפֵּךְ לְעָלְמִין, בְּהַהוּא קִשּׁוּרָא יְחִידָא, דְּכֹלָּא בֵּיהּ אִתְקַשַּׁר, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב) וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן.

לְבָתָר סָטוּ מֵאָרְחָא דִּמְהֵימְנוּתָא, וְשָׁבְקוּ אִילָנָא יְחִידָאי, עִלָּאָה מִכָּל אִילָנִין. וְאָתוּ לְאִתְדַּבְּקָא בְּאַתַר דְּמִשְׁתַּנֵּי, וּמִתְהַפֵּךְ מִגּוֹנָא לְגוֹנָא וּמִטַּב לְבִישׁ וּמִבִּישׁ לְטַב. וְנַחֲתֵי מֵעֵילָא לְתַתָּא, וְאִתְדַּבְּקוּ לְתַתָּא בְּשִׁנּוּיִין סַגִּיאִין. וְשָׁבְקוּ אִילָנָא יְחִידָאָה, עִלָּאָה מִכָּל אִילָנִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (קהלת

לשון הקודש

וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם (בראשית ב). בֹּא רְאֵה, שֶׁהֲרֵי בְּנֵי אָדָם לֹא מִסְתַּכְּלִים וְלֹא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים בְּשָׁעָה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם וְכִבֵּד אוֹתוֹ בְּכָבוֹד עֶלְיוֹן, רָצָה מִמֶּנּוּ לְהִדָּבֵק בּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּמָּצֵא יְחִידִי, וּבַלֵּב יְחִידִי, וּבְמָקוֹם שֶׁל דְּבֵקוּת יְחִידָה שֶׁלֹּא מִשְׁתַּנֶּה וְלֹא מִתְהַפֵּךְ לְעוֹלָמִים בְּאוֹתוֹ קֶשֶׁר יָחִיד שֶׁהַכֹּל נִקְשָׁר בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן.

אַחַר כָּךְ סָטוּ מִדֶּרֶךְ הָאֱמוּנָה וְעָזְבוּ אֶת הָעֵץ הַיְחִידִי, הָעֶלְיוֹן מִכָּל הָאִילָנוֹת, וּבָאוּ לְהִדָּבֵק בְּמָקוֹם שֶׁמִּשְׁתַּנֶּה וּמִתְהַפֵּךְ מִגָּוֵן לְגָוֵן וּמִטּוֹב לְרַע וּמֵרַע לְטוֹב, וְיָרְדוּ מִלְּמַעְלָה מַטָּה, וְנִדְבְּקוּ

ז) אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יָשָׁר וְגו'.

וַדָּאי כְּדֵין אִתְהַפַּךְ לִבַּיְיהוּ, בְּהַהוּא סִטְרָא מַמָּשׁ, זִמְנִין לְטַב, זִמְנִין לְבִישׁ, זִמְנִין לְרַחֲמֵי, זִמְנִין לְדִינָא. בְּהַאי מִלָּה דְּאִתְדַּבָּקוּ בָּהּ וַדָּאי, (קהלת ז) בִּקְשׁוּ חִשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים, וְאִתְדַּבָּקוּ בְּהוּ.

אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָדָם, שְׁבַקְתְּ חַיֵּי וְאִתְדָּבַקְתְּ בְּמוֹתָא. חַיֵּי, דִּכְתִיב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן, דְּאִקְרֵי חַיִּים. דְּמַאן דְּאָחִיד בֵּיהּ, לָא טָעִים מוֹתָא לְעָלְמִין. אִתְדָּבַקְתְּ בְּאִילָנָא אַחֲרָא, הָא וַדָּאי מוֹתָא הוּא לְקִבְלָךְ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת, וּכְתִיב, (קהלת ז) וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה. וַדָּאי בְּאֲתַר דְּמוֹתָא אִתְדָּבַק, וְשָׁבַק אֲתַר דְּחַיֵּי. בְּגִין כָּךְ אִתְגְּזַר עֲלֵיהּ וְעַל כָּל עָלְמָא מוֹתָא.

לשון הקודש

לְמַטָּה בְּשִׁנּוּיִים רַבִּים, וְעָזְבוּ אֶת הָאִילָן הַיְחִידִי הָעֶלְיוֹן מִכָּל הָאִילָנוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (קהלת ז) אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יָשָׁר וְגו'.

וַדַּאי שֶׁאָז הִתְהַפֵּךְ לִבָּם בְּאוֹתוֹ הַצַּד מַמָּשׁ, לִפְעָמִים לְטוֹב לִפְעָמִים לְרַע, לִפְעָמִים לְרַחֲמִים לִפְעָמִים לְדִין. בַּדָּבָר הַזֶּה נִדְבְּקוּ בוֹ וַדַּאי, בִּקְשׁוּ חִשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים וְנִדְבְּקוּ בָּהֶם.

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָדָם, עָזַבְתָּ חַיִּים וְנִדְבַּקְתָּ בַּמָּוֶת. חַיִּים – שֶׁכָּתוּב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן, שֶׁנִּקְרָא חַיִּים, שֶׁמִּי שֶׁאוֹחֵז בּוֹ לֹא טוֹעֵם מָוֶת לְעוֹלָמִים. נִדְבַּקְתָּ בְּעֵץ אַחֵר – הֲרֵי וַדַּאי הַמָּוֶת כְּנֶגְדְּךָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ה) רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת, וְכָתוּב (קהלת ז) וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה. וַדַּאי שֶׁנִּדְבַּק בִּמְקוֹם הַמָּוֶת וְעָזַב מְקוֹם הַחַיִּים. מִשּׁוּם כָּךְ נִגְזַר עָלָיו וְעַל כָּל הָעוֹלָם מָוֶת.

אִי הוּא חָטָא, כָּל עַלְמָא מַה חָטוּ. אִי תֵּימָא, דְּכָל עַלְמָא אָכְלֵי מֵאִילָנָא דָא, וְאִתְרַמֵּי לְכֹלָּא. לָאו הָכִי. אֶלָּא בְּשַׁעְתָּא דְּאָדָם קָאִים עַל רַגְלוֹי, חָמֵי לֵיהּ בִּרְיָין כֻּלְּהוּ, וּדְחִילוּ מִקַּמֵּיהּ, וְהֲווּ נָטְלִין אֲבַתְרֵיהּ, כְּעַבְדִין בָּתַר מַלְכָּא. וְהוּא אָמַר לוֹן, אֲנָא וְאַתּוּן, (תהלים צה) בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה וְגוֹ'. וְאֲזָלוּ כֻּלְּהוּ אֲבַתְרֵיהּ. כֵּיוָן דְּחָזוּ דְּאָדָם סְגִיד לְהַאי אֲתַר, וְאִתְדָּבַּק בֵּיהּ, כֻּלְּהוּ אִתְמַשְּׁכוּ אֲבַתְרֵיהּ וְגָרִים מוֹתָא לְכָל עָלְמָא.

וּכְדֵין אִשְׁתַּנֵּי אָדָם לְכַמָּה גַּוְונִין, זִמְנִין דִּינָא, זִמְנִין רַחֲמֵי זִמְנִין מוֹתָא, זִמְנִין חַיֵּי. וְלָא קָאִים בְּקִיּוּמָא תָּדִיר בְּחַד מִנַּיְיהוּ, בְּגִין דְּהַהוּא אֲתַר גָּרִים לֵיהּ. וְעַל דָּא אִקְרֵי, חֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, הַמִּתְהַפֶּכֶת מִסִּטְרָא דָא לְסִטְרָא דָא, מִטַּב לְבִישׁ, מֵרַחֲמֵי לְדִינָא, מִשְּׁלָם לְקָרְבָא, מִתְהַפֶּכֶת הִיא בְּכֹלָּא. טַב וְרַע

לשון הקודש

אִם הוּא חָטָא, מֶה חָטְאוּ כָּל הָעוֹלָם? אִם תֹּאמַר שֶׁכָּל הָעוֹלָם אָכְלוּ מֵהָעֵץ הַזֶּה וְזֶה קָרָא לְכֻלָּם – לֹא כָּךְ! אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם עָמַד עַל רַגְלָיו, רָאוּ אוֹתוֹ כָּל הַבְּרִיּוֹת וּפָחֲדוּ מִלְּפָנָיו, וְהָיוּ נוֹסְעִים אַחֲרָיו כַּעֲבָדִים אַחַר הַמֶּלֶךְ, וְהוּא אָמַר לָהֶם: אֲנִי וְאַתֶּם (תהלים צה) בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה וְגוֹ'. וְכֻלָּם הָלְכוּ אַחֲרָיו. כֵּיוָן שֶׁרָאוּ שֶׁאָדָם מִשְׁתַּחֲוֶה לְמָקוֹם זֶה וְנִדְבָּק בּוֹ, כֻּלָּם נִמְשְׁכוּ אַחֲרָיו, וְגָרַם מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם.

וְאָז הִשְׁתַּנָּה הָאָדָם לְכַמָּה גְוָנִים, לִפְעָמִים דִּין לִפְעָמִים רַחֲמִים, לִפְעָמִים מָוֶת לִפְעָמִים חַיִּים, וְלֹא עוֹמֵד בְּקִיּוּם תָּמִיד בְּאֶחָד מֵהֶם, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ מָקוֹם גָּרַם לוֹ, וְלָכֵן נִקְרָא חֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, הַמִּתְהַפֶּכֶת מִצַּד זֶה לְצַד זֶה, מִטּוֹב לְרַע, מֵרַחֲמִים לְדִין, מִשָּׁלוֹם לִקְרָב,

דִּכְתִיב, (בראשית ב) וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע.

וּמַלְכָּא עִלָּאָה, לְרַחֲמָא עַל עוֹבָדוֹי, אוֹכַח לֵיהּ, וְאָמַר לֵיהּ, וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ וְגוֹ', וְהוּא לָא קַבִּיל מִנֵּיהּ, וְאִתְמְשַׁךְ בָּתַר אִתְּתֵיהּ, וְאִתְתָּרַךְ לְעָלְמִין. דְּהָא אִתְּתָא לְאַתְרָא (ס"א לְאֲתַר דָּא) סַלְקָא וְלָא יַתִּיר, וְאִתְּתָא גָּרִים מוֹתָא לְכֹלָּא.

תָּא חֲזֵי, לְעַלְמָא דְאָתֵי כְּתִיב, (ישעיה סה) כִּי כִימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי, כִּימֵי הָעֵץ, הַהוּא דְאִשְׁתְּמוֹדָעָא, בֵּיהּ זִמְנָא כְּתִיב, (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ וְגוֹ'.

וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת. תָּאנָא, אָמַר רִבִּי חִיָּא, כְּתִיב וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה, הָתָם בְּקִיּוּמֵיהּ יַעֲקֹב, וְהָכָא בְּמִיתָתֵיהּ יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

מִתְהַפֶּכֶת הִיא בַּכֹּל, טוֹב וָרַע, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע.

וְהַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, לְרַחֵם עַל מַעֲשָׂיו, הוֹכִיחַ אוֹתוֹ וְאָמַר לוֹ, וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ וְגוֹ'. וְהוּא לֹא קִבֵּל מִמֶּנּוּ וְנִמְשַׁךְ אַחַר אִשְׁתּוֹ, וְגֹרֵשׁ לְעוֹלָמִים, שֶׁהֲרֵי אִשָּׁה עוֹלָה לְמָקוֹם [לְמָקוֹם זֶה] וְלֹא יוֹתֵר, וְהָאִשָּׁה גָּרְמָה מָוֶת לַכֹּל.

בֹּא רְאֵה, לָעוֹלָם הַבָּא כָּתוּב (ישעיה סה) כִּי כִימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי. כִּימֵי הָעֵץ – אוֹתוֹ שֶׁנּוֹדַע בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן. כָּתוּב (שם כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ וְגוֹ'.

וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת. שֶׁנִּינוּ, אָמַר רַבִּי חִיָּא, כָּתוּב וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה. שָׁם בְּקִיּוּמוֹ

דִּכְתִיב, וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הָכִי הוּא וַדָּאי, דְּהָא לָא כְתִיב וַיִּקְרַב יוֹם יִשְׂרָאֵל לָמוּת, אֶלָּא יְמֵי, וְכִי בְּכַמָּה יוֹמֵי מִית בַּר נָשׁ, וְהָא בְּשַׁעְתָּא חָדָא, בְּרִגְעָא חָדָא, מִית וְנָפִיק מֵעַלְמָא.

אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, כַּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְאַתְבָּא רוּחֵיהּ לֵיהּ, כָּל אִינּוּן יוֹמִין דְּקָאִים בַּר נָשׁ בְּהַאי עַלְמָא, אִתְפַּקְדָּן קַמֵּיהּ, וְעָאלִין בְּחוּשְׁבְּנָא. וְכַד אִתְקְרִיבוּ קַמֵּיהּ לְמֵיעַל בְּחוּשְׁבְּנָא, מִית בַּר נָשׁ, וְאָתִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוּחֵיהּ לֵיהּ, הַהוּא הֶבֶל דְּאַפִּיק וְנָפַח בֵּיהּ, אוֹתְבֵיהּ לְגַבֵּיהּ.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ, דְּיוֹמוֹי אִתְקְרִיבוּ גַּבֵּי מַלְכָּא בְּלָא כִסּוּפָא, וְלָא דָחֵי יוֹמָא מִנַּיְיהוּ לְבַר, דְּיִשְׁכַּח בְּהַהוּא יוֹמָא, דְּאִתְעֲבִיד בֵּיהּ חוֹבָא. בְּגִין

לשון הקודש

יַעֲקֹב, וְכָאן בְּמִיתָתוֹ יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּךְ הוּא וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי לֹא כָתוּב וַיִּקְרַב יוֹם יִשְׂרָאֵל לָמוּת, אֶלָּא יְמֵי, וְכִי בְּכַמָּה יָמִים מֵת בֶּן אָדָם? וַהֲרֵי בְּשָׁעָה אַחַת, בְּרֶגַע אֶחָד מֵת וְיוֹצֵא מִן הָעוֹלָם. **אֶלָּא** כָּךְ לָמַדְנוּ, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהָשִׁיב אֵלָיו אֶת רוּחוֹ, כָּל אוֹתָם יָמִים שֶׁעוֹמֵד בֶּן אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה נִפְקָדִים לְפָנָיו וְנִכְנָסִים בְּחֶשְׁבּוֹן, וּכְשֶׁנִּקְרָבִים לְפָנָיו לְהִכָּנֵס בְּחֶשְׁבּוֹן, מֵת הָאָדָם, וּמֵשִׁיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵלָיו אֶת רוּחוֹ. אוֹתוֹ הַהֶבֶל שֶׁהוֹצִיא וְנָפַח בּוֹ, מֵשִׁיב אוֹתוֹ אֵלָיו.

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שֶׁיָּמָיו הִתְקָרְבוּ אֶל הַמֶּלֶךְ בְּלִי בוּשָׁה, וְלֹא נִדְחָה יוֹם אֶחָד מֵהֶם הַחוּצָה שֶׁיִּמָּצֵא שֶׁבְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ חֵטְא, לָכֵן

כָּךְ, כְּתִיב בְּצַדִּיקַיָּא, קְרִיבָה. (וְהֵיךְ יִקְרְבוּן) מִשּׁוּם דְּקָרִיבוּ יוֹמוֹי קַמֵּי מַלְכָּא, בְּלָא כִסּוּפָא.

וַוי לְרַשִּׁיעַיָּא, דְּלָא כְתִיב בְּהוּ קְרִיבָה, וְהֵיךְ יִקְרְבוּן יוֹמֵי קַמֵּי מַלְכָּא, דְּהָא כָּל יוֹמוֹי בְּחוֹבֵי עַלְמָא אִשְׁתַּכָּחוּ. וּבְגִינֵי כָּךְ לָא יִקְרְבוּן קַמֵּי מַלְכָּא, וְלָא יִתְמַנּוּן קַמֵּיהּ, וְלָא יִדְכְּרוּ לְעֵילָא, אֶלָּא אִינּוּן שְׁצִיאָן מִגַּוַּוּיְהוּ. עֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (משלי ד) דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ. (דף רכב ע"א).

וְהָכָא וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָדַאי, בְּלָא כִסּוּפָא, בִּשְׁלִימוּתָא, בְּחֶדְוָותָא שְׁלִים. וּבְגִינֵי כָּךְ, יְמֵי יִשְׂרָאֵל, דְּהַוָּה שְׁלִים יַתִּיר יִשְׂרָאֵל מִיַּעֲקֹב. וְאִי תֵּימָא, וְהָא כְתִיב, (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, שְׁלִים. שְׁלִים הַוָּה, וְלָא שְׁלִים בְּדַרְגָּא עִלָּאָה כְּיִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

כָּתוּב בְּצַדִּיקִים קְרִיבָה. [וְאֵיךְ יִקְרְבוּ] מִשּׁוּם שֶׁקֵּרְבוּ יָמָיו לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלִי בוּשָׁה.

אוֹי לָרְשָׁעִים, שֶׁלֹּא כָתוּב בָּהֶם קְרִיבָה, וְאֵיךְ יִקְרְבוּ הַיָּמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֲרֵי כָּל יָמָיו נִמְצְאוּ בַּחֲטָאֵי הָעוֹלָם, וְלָכֵן לֹא יִקְרְבוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְלֹא יִמָּנוּ לְפָנָיו וְלֹא יִזָּכְרוּ לְמַעְלָה, אֶלָּא הֵם מִתְכַּלִּים מִתּוֹכָם. עֲלֵיהֶם כָּתוּב (משלי ד) דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ. **וְכָאן** וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת וַדַּאי, בְּלִי בוּשָׁה, בִּשְׁלֵמוּת, בְּחֶדְוָה שְׁלֵמָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ יְמֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיָה יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר שָׁלֵם מִיַּעֲקֹב. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, שָׁלֵם? שָׁלֵם הָיָה, אֲבָל לֹא שָׁלֵם בְּדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל.

תַּנְיָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בְּשַׁעְתָּא דְיוֹמוֹי דְבַר נָשׁ אִתְפַּקְּדָן קַמֵּי מַלְכָּא, אִית זַכָּאָה דְאִתְפַּקְּדָן יוֹמוֹי וּרְחִיקִין מִקַּמֵּי מַלְכָּא. וְאִית זַכָּאָה, דְּכַד מִתְפַּקְּדָן יוֹמוֹי, קְרִיבִין וּסְמִיכִין לְמַלְכָּא, וְלָא מִתְרַחֲקִין. בְּלָא כִּסּוּפָא עָאלִין, וְקָרִיבִין לְמַלְכָּא. זַכָּאָה חוּלְקֵהוֹן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת.

וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף, אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וְכִי שְׁאַר שִׁבְטִין לָאו בְּנוֹי אִינּוּן. אֶלָּא אָמַר רִבִּי אַבָּא, יוֹסֵף בְּנוֹ הָוָה יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ. דְּתָנֵינָן, בְּשַׁעְתָּא דְאִנְתְּתֵיהּ דְּפוֹטִיפַר דְּחָקַת לֵיהּ לְיוֹסֵף, מַה כְּתִיב, (בראשית לט) וַיָּבֹא הַבַּיְתָה לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ וְאֵין אִישׁ מֵאַנְשֵׁי הַבַּיִת. הַאי קְרָא הָכִי מִיבְעֵי לֵיהּ, וְאֵין אִישׁ בַּבַּיִת. מַהוּ מֵאַנְשֵׁי הַבַּיִת. אֶלָּא לְאַכְלָלָא דִיוּקְנָא דְיַעֲקֹב, דְּהָוָה תַּמָּן וְאִשְׁתַּכַּח תַּמָּן. וּבְגִינֵי

לשון הקודש

שֶׁנִּינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּשָׁעָה שֶׁיְּמֵי הָאָדָם נִפְקָדִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, יֵשׁ צַדִּיק שֶׁנִּפְקָדִים יָמָיו, וְהֵם רְחוֹקִים מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְיֵשׁ צַדִּיק שֶׁכַּאֲשֶׁר נִפְקָדִים יָמָיו, הֵם קְרוֹבִים וּסְמוּכִים לַמֶּלֶךְ וְלֹא מְרֻחָקִים, נִכְנָסִים בְּלִי בוּשָׁה וּקְרֵבִים לַמֶּלֶךְ. אַשְׁרֵי חֶלְקָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת.

וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכִי שְׁאָר הַשְּׁבָטִים לֹא בָנָיו הֵם? אֶלָּא, אָמַר רַבִּי אַבָּא, יוֹסֵף הָיָה בְּנוֹ יוֹתֵר מִכֻּלָּם, שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁאֵשֶׁת פּוֹטִיפַר דָּחֲקָה אֶת יוֹסֵף, מַה כָּתוּב? וַיָּבֹא הַבַּיְתָה לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ וְאֵין אִישׁ מֵאַנְשֵׁי הַבַּיִת. פָּסוּק זֶה הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב וְאֵין אִישׁ בַּבַּיִת, מַה זֶּה מֵאַנְשֵׁי הַבַּיִת? אֶלָּא

כָּךְ מֵאַנְשֵׁי הַבַּיִת, אֲבָל אִישׁ אַחֲרָא הָוָה תַּמָּן. כֵּיוָן דְּסָלִיק יוֹסֵף עֵינוֹי, וְחָמָא דִיוּקְנָא דַאֲבוֹי, יְתִיב בְּקִיּוּמֵיהּ, וְתָב לַאֲחוֹרָא.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, (בראשית לט) וַיְמָאֵן וַיֹּאמֶר אֶל אֵשֶׁת אֲדֹנָיו. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַתְּ אֲמַרְתְּ וַיְמָאֵן, וַיֹּאמֶר. חַיֶּיךָ, וַיְמָאֵן וַיֹּאמֶר אַחֲרָא, יֵיתֵי לְבָרְכָא לִבְנָךְ, וְיִתְבָּרְכוּן בֵּיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיְמָאֵן אָבִיו וַיֹּאמֶר יָדַעְתִּי בְנִי יָדַעְתִּי.

כֵּיוָן דְּאָמַר יָדַעְתִּי בְנִי, אַמַּאי אָמַר, יָדַעְתִּי אַחֲרָא. אֶלָּא אָמַר, יָדַעְתִּי בְנִי, בְּזִמְנָא דְקָיְימַת בְּגוּפָךְ דְּאַתְּ בָּרִי, כַּד חָמִית דִיוּקְנָא דִילִי, וְתָבַת בְּקִיּוּמָךְ. וּבְגִינֵי כָּךְ כְּתִיב, יָדַעְתִּי בְנִי, יָדַעְתִּי. עַל מַה דְאֲמַרְתְּ דְּהָא הוּא בּוּכְרָא, גַּם הוּא יִהְיֶה לְעָם וְגַם הוּא יִגְדָּל,

לשון הקודש

לְהַכְלִיל אֶת דְּמוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהָיְתָה שָׁם וְנִמְצְאָה שָׁם, וּמִשּׁוּם כָּךְ מֵאַנְשֵׁי הַבַּיִת, אֲבָל אִישׁ אַחֵר הָיָה שָׁם. כֵּיוָן שֶׁהֵרִים יוֹסֵף עֵינָיו וְרָאָה אֶת דְּמוּת אָבִיו, יָשַׁב בְּקִיּוּמוֹ וְנִרְתַּע לְאָחוֹר.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, וַיְמָאֵן וַיֹּאמֶר אֶל אֵשֶׁת אֲדֹנָיו. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַתָּה אָמַרְתָּ וַיְמָאֵן וַיֹּאמֶר, חַיֶּיךָ וַיְמָאֵן וַיֹּאמֶר אַחֵר יָבֹא לְבָרֵךְ אֶת בָּנֶיךָ וְיִתְבָּרְכוּ בוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְמָאֵן אָבִיו וַיֹּאמֶר יָדַעְתִּי בְנִי יָדַעְתִּי.

כֵּיוָן שֶׁאָמַר יָדַעְתִּי בְנִי, לָמָּה אָמַר יָדַעְתִּי אַחֵר? אֶלָּא אָמַר יָדַעְתִּי בְנִי, בִּזְמַן שֶׁעָמַדְתָּ בְּגוּפְךָ שֶׁאַתָּה בָּרוּר, כְּשֶׁרָאִיתָ אֶת דְּמוּתִי וְשַׁבְתָּ בְּקִיּוּמְךָ, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב יָדַעְתִּי בְנִי יָדַעְתִּי, עַל מַה שֶׁאָמַרְתָּ שֶׁזֶּהוּ הַבְּכוֹר, גַּם הוּא יִהְיֶה לְעָם וְגַם הוּא יִגְדָּל, וְכָאן מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב

וְהָכָא בְּגִין כָּךְ כְּתִיב, וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף, לִבְנוֹ לְיוֹסֵף מַמָּשׁ.

דָּבָר אַחֵר, וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף, דְּבְדִיוּקְנָא חַד הֲווֹ מִתְחַזְּיָין. דְּכָל מָאן דְּחָמֵי לְיוֹסֵף, הָוָה אַסְהִיד דִּבְרֵיהּ דְּיַעֲקֹב הָוָה. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, כֹּלָּא הָכִי הוּא. וְעוֹד דְּיוֹסֵף זָן לֵיהּ וְלִבְנוֹי בְּסִבּוּתֵיהּ, וּבְגִינֵי כָּךְ בְּנוֹ מַמָּשׁ, יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ. וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף, אַמַּאי לְיוֹסֵף וְלָא לְאָחֳרָא. מִשּׁוּם דִּרְשׁוּתָא הָוָה בִּידֵיהּ לְסַלְקֵיהּ מִתַּמָּן.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, כֵּיוָן דְּיַעֲקֹב הָוָה יָדַע דִּבְנוֹי יִשְׁתַּעְבְּדוּן בְּגָלוּתָא תַּמָּן בְּמִצְרָיִם, אַמַּאי לָא אִתְקַבַּר תַּמָּן בְּגִין דְּיָגִין זְכוּתֵיהּ עַל בְּנוֹי. אַמַּאי בָּעָא לְאִסְתַּלְקָא מִתַּמָּן. וְהָא כְתִיב, (תהלים קג) כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, אָן הוּא רַחְמָנוּתָא.

לשון הקודש

וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף, לִבְנוֹ לְיוֹסֵף מַמָּשׁ.

דָּבָר אַחֵר וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף – שֶׁבִּדְמוּת אַחַת הָיוּ נִרְאִים. שֶׁכָּל מִי שֶׁרָאָה אֶת יוֹסֵף, הָיָה מֵעִיד שֶׁבְּנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הָיָה. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, הַכֹּל כָּךְ הוּא, וְעוֹד, שֶׁיּוֹסֵף זָן אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו בְּזִקְנוּתוֹ, וְלָכֵן בְּנוֹ מַמָּשׁ יוֹתֵר מִכֻּלָּם. וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף, לָמָּה לְיוֹסֵף וְלֹא לְאַחֵר? מִשּׁוּם שֶׁהָיְתָה רְשׁוּת בְּיָדוֹ לְהַעֲלוֹתוֹ מִשָּׁם.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, כֵּיוָן שֶׁיַּעֲקֹב הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁבָּנָיו יִשְׁתַּעְבְּדוּ בַּגָּלוּת שָׁם בְּמִצְרַיִם, לָמָּה לֹא נִקְבַּר שָׁם כְּדֵי שֶׁזְּכוּתוֹ תָּגֵן עַל בָּנָיו? לָמָּה רָצָה לַעֲלוֹת מִשָּׁם, וַהֲרֵי כָּתוּב (תהלים קג) כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, אֵיפֹה הָרַחֲמָנוּת?

אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, בְּשַׁעְתָּא דְּהַוָּה נָחִית יַעֲקֹב לְמִצְרָיִם, הָוָה דָּחִיל. הָוָה אָמַר, דִּילְמָא חַס וְשָׁלוֹם יִשְׁתֵּצוּן בָּנַי בֵּינֵי עַמְּמַיָּא, וְדִילְמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְסַלֵּק שְׁכִינְתֵּיהּ מִינִי כְּקַדְמִיתָא. מַה כְּתִיב, (בראשית לה) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב וְגו'.(בראשית מו) (וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל) אַל תִּירָא מֵרְדָה מִצְרַיְמָה כִּי לְגוֹי גָּדוֹל אֲשִׂימְךָ שָׁם. וּמַה דְּאָמַרְתְּ דִּילְמָא אֲסַלֵּק שְׁכִינָתִי מִבֵּינָךְ, אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרָיְמָה.

אָמַר עוֹד, דָּחִילְנָא דִּילְמָא אִתְקַבַּר תַּמָּן, וְלָא אֶזְכֶּה עִם אֲבָהָתַי. אָמַר לֵיהּ וְאָנֹכִי אֲעַלְךָ גַּם עָלֹה. אֲעַלְךָ, מִמִּצְרַיִם. גַּם עָלֹה, לְאִתְקַבְּרָאָה בְּקִבְרָא דַּאֲבָהָתָךְ.

בְּגִינֵי כָּךְ, בָּעָא לְסַלְקָא גַּרְמֵיהּ מִמִּצְרָיִם. חַד, דְּלָא יַעַבְדּוּן מִנֵּיהּ דַּחֲלָא, דְּהָא חָמָא דְּקוּדְשָׁא

לשון הקודש

אֶלָּא, כָּךְ שָׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה יוֹרֵד יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, הָיָה פּוֹחֵד, וְהָיָה אוֹמֵר: חַס וְחָלִילָה יִכְלוּ בָנַי בֵּין הָעַמִּים, וְאוּלַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְסַלֵּק שְׁכִינָתוֹ מִמֶּנִּי כְּבַתְּחִלָּה. מַה כָּתוּב? וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב וְגו', [וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל] אַל תִּירָא מֵרְדָה מִצְרַיְמָה כִּי לְגוֹי גָּדוֹל אֲשִׂימְךָ שָׁם. וּמַה שֶּׁאָמַרְתָּ אוּלַי אֲסַלֵּק שְׁכִינָתִי מִבֵּינְךָ – אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה.

אָמַר עוֹד, פּוֹחֵד אֲנִי שֶׁמָּא אֶקָּבֵר שָׁם וְלֹא אֶזְכֶּה עִם אֲבוֹתַי. אָמַר לוֹ, וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָלֹה. אֲעַלְךָ – מִמִּצְרַיִם. גַּם עָלֹה – לְהִקָּבֵר בְּקֶבֶר אֲבוֹתֶיךָ.

מִשּׁוּם כָּךְ רָצָה לְהַעֲלוֹת עַצְמוֹ מִמִּצְרַיִם: אֶחָד – כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ מִמֶּנּוּ

בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לְאִתְפְּרָעָא מִדַּחֲלֵיהוֹן. וְחַד, דְּהָמָא דִשְׁכִינְתָּא יְשַׁוֵּי מְדוֹרֵיהּ בֵּין בְּנוֹי בְּגָלוּתָא. וְחַד, בְּגִין דְּיֵהֵא גוּפֵיהּ דַּיָּיר בֵּין גּוּפַיְיהוּ דַּאֲבָהָתוֹי לְאִתְכְּלָלָא בֵּינַיְיהוּ, וְלָא יִתְמַנֵּי עִם חַיָּיבַיָּא דְּמִצְרָאֵי.

וְתָנִינָן, גּוּפָא דְיַעֲקֹב, אִתְמְשִׁיךְ מִשּׁוּפְרוֹי דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן, וְהַוָּה דִּיוּקְנֵיהּ דְּיַעֲקֹב, דִּיוּקְנָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא. דִּיוּקְנָא דְכוּרְסְיָא קַדִּישָׁא, וְלָא בָעָא לְאִתְקְרָבָא בֵּינֵי חַיָּיבַיָּא. וְרָזָא דְמִלָּה, דְּבַאֲבָהָן לֵית פִּירוּדָא כְּלַל. וְעַל דָּא כְּתִיב וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבוֹתַי.

וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף, בְּנוֹ, בְּחַד דִּיוּקְנָא דְאַנְפִּין, בְּגִין דְּבִרְעוּתָא דְרוּחָא וְלִבָּא, אוֹלִיד לֵיהּ יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ. תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, (בראשית ל) הַמְּעַט קַחְתֵּךְ אֶת אִישִׁי, דְּכָל רְעוּתָא דְיַעֲקֹב בְּרָחֵל הָוָה, וּבְגִין כָּךְ (דף רכב ע"ב) וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף.

לשון הקודש

יִרְאָה, שֶׁהֲרֵי רָאָה שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִפָּרַע מִיִּרְאָתָם. וְאֶחָד – שֶׁרָאָה שֶׁשְּׁכִינָה תָּשִׂים מְדוֹרָהּ בֵּין בָּנָיו בַּגָּלוּת. וְאֶחָד – כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה גּוּפוֹ דָּר בֵּין גּוּפוֹת אֲבוֹתָיו לְהִכָּלֵל בֵּינֵיהֶם, וְלֹא יִמָּנֶה עִם רִשְׁעֵי מִצְרַיִם.

וְשָׁנִינוּ, הַגּוּף שֶׁל יַעֲקֹב נִמְשַׁךְ מִיָּפְיוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְהָיְתָה דְּמוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב דְּמוּת עֶלְיוֹנָה וּקְדוֹשָׁה, דְּמוּת שֶׁל הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ, וְלֹא רָצָה לְהִקָּבֵר בֵּין רְשָׁעִים. וְסוֹד הַדָּבָר, שֶׁבָּאבוֹת אֵין כְּלָל פֵּרוּד, וְעַל זֶה כָּתוּב וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבוֹתַי. **וַיִּקְרָא** לִבְנוֹ לְיוֹסֵף. בְּנוֹ – בִּדְמוּת אַחַת שֶׁל הַפָּנִים, מִשּׁוּם שֶׁבִּרְצוֹן הָרוּחַ וְהַלֵּב הוֹלִיד אוֹתוֹ יוֹתֵר מִכֻּלָּם בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, (בראשית ל) הַמְּעַט קַחְתֵּךְ אֶת אִישִׁי, שֶׁכָּל רְצוֹנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הָיָה בְּרָחֵל, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף.

תָּאנָא, רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (דברים כט) הַנִּסְתָּרוֹת לַה' אֱלֹקֵינוּ וְגו'. הַנִּסְתָּרוֹת לַה' אֱלֹקֵינוּ, תָּא חֲזֵי, כַּמָּה אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִזְדַּהֲרָא מֵחוֹבוֹי, וּלְאִסְתַּכָּלָא דְּלָא יַעֲבָר עַל רְעוּתֵיהּ דְּמָארֵיהּ. דְּתָנִינָן, כָּל מַה דְּבַר נָשׁ עָבִיד בְּהַאי עָלְמָא, בְּסִפְרָא כְּתִיבוּ אִינּוּן עוֹבָדִין, וְעָאלִין בְּחוּשְׁבְּנָא קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְכֹלָּא אִתְגַּלְיָיא קַמֵּיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ירמיה כג) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'. אִי הָכִי, אֵיךְ לָא יִסְתַּמַּר בַּר נָשׁ מִלְּמֵיחַב קַמֵּיהּ דְּמָארֵיהּ. וְתָנִינָן, אֲפִילּוּ הַהוּא (מָאן) מַה דְּחָשִׁיב בַּר נָשׁ וְאִסְתַּלַּק בִּרְעוּתֵיהּ, כֹּלָּא אִשְׁתַּכַּח קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא אִתְאֲבִיד מִנֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, בְּהַהוּא לֵילְיָא דְּעָאלַת לֵאָה לְגַבֵּיהּ דְּיַעֲקֹב, וְיַהֲבַת לֵיהּ אִינּוּן סִימָנִין דְּיָהַב יַעֲקֹב לְרָחֵל, סָלִיק בִּרְעוּתֵיהּ דְּאִיהִי רָחֵל, וְשַׁמַּשׁ שִׁמּוּשָׁא בָּהּ.

לשון הקודש

שָׁנִינוּ, רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (דברים כט) הַנִּסְתָּרֹת לַה' אֱלֹהֵינוּ וְגו'. הַנִּסְתָּרֹת לַה' אֱלֹהֵינוּ, בֹּא רְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לָאָדָם לְהִזָּהֵר מֵחֲטָאָיו וּלְהִסְתַּכֵּל שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עַל מִצְוַת רִבּוֹנוֹ, שֶׁשָּׁנִינוּ, כָּל מַה שֶּׁאָדָם עוֹשֶׂה בָּעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתָם מַעֲשִׂים כְּתוּבִים בַּסֵּפֶר וְנִכְנָסִים בְּחֶשְׁבּוֹן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְהַכֹּל גָּלוּי לְפָנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה כג) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'?! אִם כָּךְ, אֵיךְ לֹא יִשָּׁמֵר אָדָם מִלַּחֲטֹא לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ. וְשָׁנִינוּ, אֲפִלּוּ אוֹתוֹ [מִי] מַה שֶּׁחָשַׁב אָדָם וְעָלָה בִּרְצוֹנוֹ, הַכֹּל נִמְצָא לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא נֶאֱבַד מִמֶּנּוּ. **בֹּא** רְאֵה, בְּאוֹתוֹ לַיְלָה שֶׁנִּכְנְסָה לֵאָה אֶל יַעֲקֹב וְנָתְנָה לוֹ אוֹתָם סִימָנִים שֶׁנָּתַן

וְהַהִיא טִפָּה קַדְמִיתָא דְיַעֲקֹב הֲוַת. דִּכְתִיב, (בראשית מט) כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי, וְסָבַר דְּאִיהִי רָחֵל. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ גָּלֵי עֲמִיקָתָא וּמְסַתְּרָתָא, וְיָדַע מַה בַּחֲשׁוֹכָא, סָלִיק הַהוּא רְעוּתָא לְאַתְרֵיהּ, וּבְכִירוּתָא דִּרְאוּבֵן אִסְתַּלַּק לְיוֹסֵף. מָאי טַעְמָא, מִשּׁוּם דְּהָא דְרָחֵל הֲוַת, הַהִיא טִפָּה קַדְמִיתָא דְנָפְקַת מִיַּעֲקֹב. וּבְגִין דְּהֲוַת דִּילָהּ, הַהוּא בְּכִירוּתָא מַמָּשׁ דִּרְאוּבֵן, יָרִית יוֹסֵף. וְרָחֵל יָרְתָה לְהַהוּא דִילָהּ.

וּבְגִין כָּךְ, רָזָא דְמִלָּה, לָא אִסְתַּלַּק רְאוּבֵן בִּשְׁמָא כְּשְׁאָר שִׁבְטִין. אֶלָּא רְאוּבֵן. כְּלוֹמַר חֲמוּ בַר, רְאוּ בֵּן סְתָם. וְהַאי בֵּן לָא אִתְיְדַע שְׁמֵיהּ, וְעַל דָּא לָא קַרְיָא לֵאָה בְּנִי בְּהַאי שְׁמָא, וְלָא אִקְרֵי רְאוּ בְּנִי, דְּהָא לֵאָה יָדְעַת עוֹבָדָא.

לשון הקודש

יַעֲקֹב לְרָחֵל, עָלָה בִּרְצוֹנוֹ שֶׁהִיא רָחֵל וְשִׁמֵּשׁ בָּהּ תִּשְׁמִישׁ, וְאוֹתָהּ טִפָּה רִאשׁוֹנָה שֶׁל יַעֲקֹב הָיְתָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית מט) כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי, וְסָבַר שֶׁהִיא רָחֵל. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא מְגַלֶּה עֲמֻקּוֹת וְנִסְתָּרוֹת וְיוֹדֵעַ מַה שֶּׁבַּחֲשֵׁכָה, הֶעֱלָה אוֹתוֹ רָצוֹן לִמְקוֹמוֹ, וּבְכוֹרַת רְאוּבֵן עָלְתָה לְיוֹסֵף. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַרֵי שֶׁל רָחֵל הָיְתָה אוֹתָהּ טִפָּה רִאשׁוֹנָה שֶׁיָּצְאָה מִיַּעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁהָיְתָה שֶׁלָּהּ, אוֹתָהּ בְּכוֹרָה מַמָּשׁ שֶׁל רְאוּבֵן יָרַשׁ יוֹסֵף, וְרָחֵל יָרְשָׁה אֶת שֶׁלָּהּ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, סוֹד הַדָּבָר, לֹא הִתְעַלָּה רְאוּבֵן בַּשֵּׁם כִּשְׁאָר הַשְּׁבָטִים, אֶלָּא רְאוּבֵן, כְּלוֹמַר רְאוּ בֵּן. רְאוּ בֵּן סְתָם. וְהַבֵּן הַזֶּה לֹא נוֹדַע שְׁמוֹ. וְעַל כֵּן לֹא קָרְאָה לֵאָה בְּנִי בַּשֵּׁם הַזֶּה, וְלֹא נִקְרָא רְאוּ בְּנִי, שֶׁהַרֵי לֵאָה יָדְעָה אֶת הַמַּעֲשֶׂה.

וְתָנִינָן, גָּלֵי קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּיַעֲקֹב לָאו רְעוּתֵיהּ לְמֵיחַב קַמֵּיהּ בְּהַאי, וְלָא אִסְתַּכַּל בִּרְעוּתָא בְּאִתְּתָא אַחֲרָא בְּהַהִיא שַׁעְתָּא, כִּשְׁאָר חַיָּיבֵי עַלְמָא. וְעַל כָּךְ כְּתִיב, (בראשית לה) **וַיִּהְיוּ בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר. דְּהָא בְּנַיְיהוּ דִשְׁאָר חַיָּיבֵי עַלְמָא דְּעָבְדִין הַהוּא עוֹבָדָא, בִּשְׁמָא אַחֲרָא אִקְרוּן. וְהָא יְדִיעָא מִלָּה דָא לְגַבֵּי חַבְרַיָּא, וּבְגִינֵי כָּךְ וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף, בְּנוֹ מַמָּשׁ, מִשֵּׁירוּתָא וְסִיּוּמָא** (ד"א ל"ג בְּרֵיהּ) **בְּנוֹ הָוָה.**

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בַּמֶּה אוֹמֵי לֵיהּ יַעֲקֹב לְיוֹסֵף, דִּכְתִיב שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי. אֶלָּא בְּהַהוּא אָת קַיָּימָא, דְּהָוָה רָשִׁים בְּבִשְׂרֵיהּ, דְּדָא חֲשִׁיבוּתָא דְּאַבָהָן יַתִּיר מִכֹּלָּא. וְהַאי בְּרִית, רָזָא דְיוֹסֵף אִיהוּ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּאַבְרָהָם וּבְיַעֲקֹב כְּתִיב, שִׂים נָא

לשון הקודש

וְשָׁנִינוּ, גָּלוּי לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵין רְצוֹן יַעֲקֹב הָיָה לַחֲטֹא לְפָנָיו בָּזֶה וְלֹא הִסְתַּכֵּל בְּרָצוֹן בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כִּשְׁאָר רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, וְעַל כָּךְ כָּתוּב (שם לה) וַיִּהְיוּ בְּנֵי יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר, שֶׁהֲרֵי בְּנֵיהֶם שֶׁל שְׁאָר הָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם שֶׁעוֹשִׂים אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, נִקְרָאִים בְּשֵׁם אַחֵר, וַהֲרֵי דָּבָר זֶה יָדוּעַ בֵּין הַחֲבֵרִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף, בְּנוֹ מַמָּשׁ, מֵהַרֵאשִׁית וְעַד הַסִּיּוּם [בְּנוֹ] הָיָה בְּנוֹ.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בַּמֶּה הִשְׁבִּיעַ יַעֲקֹב אֶת יוֹסֵף, שֶׁכָּתוּב שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי? אֶלָּא בְּאוֹתוֹ אוֹת הַבְּרִית שֶׁהָיָה רָשׁוּם בִּבְשָׂרוֹ, שֶׁזּוֹ חֲשִׁיבוּת הָאָבוֹת יוֹתֵר מֵהַכֹּל, וּבְרִית זוֹ הִיא סוֹד שֶׁל יוֹסֵף.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּאַבְרָהָם וּבְיַעֲקֹב

יָדְךָ תַּחַת יֶרְכִּי, תְּחוֹת יֶרְכִּי, כְּלוֹמַר, בְּהַהוּא אֲתַר דִּרְמִיזָא בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְאַפִּיק זַרְעָא קַדִּישָׁא מְהֵימְנָא לְעַלְמָא. בְּיִצְחָק לֹא כְתִיב, בְּגִין דְּנָפִיק מִנֵּיהּ עֵשָׂו.

תוּ, מָאי טַעְמָא הָכָא, שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יֶרְכִּי אַל נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרָיִם. אֶלָּא אָמַר לֵיהּ יַעֲקֹב לְיוֹסֵף, בְּהַאי רְשִׁימָא קַדִּישָׁא אוֹמֵי לִי, דְּאַפִּיק זַרְעָא קַדִּישָׁא מְהֵימְנָא לְעַלְמָא, וְאִתְנְטִיר, וְלָא אִסְתָּאַב לְעָלְמִין. דְּלָא יִתְקַבַּר בֵּין אִינּוּן מְסָאֲבִין, דְּלָא נָטְרוּ לֵיהּ לְעָלְמִין. דִּכְתִיב בְּהוּ, (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם וְזִרְמַת סוּסִים זִרְמָתָם.

וְאִי תֵּימָא, הָא יוֹסֵף דְּנָטִיר לֵיהּ עַל כֹּלָּא, אַמַּאי אִתְקַבַּר בֵּינַיְיהוּ. אֶלָּא תָּנֵינָן, כְּתִיב, (יחזקאל א) הָיֹה הָיָה דְּבַר ה' אֶל יְחֶזְקֵאל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים

לשון הקודש

כָּתוּב שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יֶרְכִּי. תַּחַת יֶרְכִּי, כְּלוֹמַר בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁרָמוּז בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וּמוֹצִיא זֶרַע קֹדֶשׁ נֶאֱמָן לָעוֹלָם. בְּיִצְחָק לֹא כָתוּב, כִּי יָצָא מִמֶּנּוּ עֵשָׂו.

עוֹד, מָה הַטַּעַם שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יֶרְכִּי, אַל נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרָיִם? אֶלָּא אָמַר לוֹ יַעֲקֹב לְיוֹסֵף, בְּרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה הִשָּׁבַע לִי, שֶׁהוֹצִיא זֶרַע קָדוֹשׁ נֶאֱמָן לָעוֹלָם, וְנִשְׁמָר וְלֹא נִטְמָא לְעוֹלָמִים, שֶׁלֹּא יִקָּבֵר בֵּין אוֹתָם הַטְּמֵאִים שֶׁלֹּא שָׁמְרוּ אוֹתוֹ לְעוֹלָמִים, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם וְזִרְמַת סוּסִים זִרְמָתָם.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי יוֹסֵף, שֶׁשָּׁמַר אוֹתוֹ מֵעַל הַכֹּל, לָמָּה נִקְבַּר בֵּינֵיהֶם? אֶלָּא שָׁנִינוּ, כָּתוּב (שם א) הָיֹה הָיָה דְּבַר ה' אֶל

עַל נְהַר כְּבָר, וְהָא תָּנֵינָן, דִּשְׁכִינְתָּא לָא שַׁרְיָא אֶלָּא בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. אַמַּאי הָכָא שְׁכִינְתָּא. אֶלָּא עַל נְהַר כְּבָר כְּתִיב, וּכְתִיב וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד ה'. אוֹף הָכָא, יוֹסֵף בְּמַיָּא אִתְרַמֵּי אֲרוֹנָא דִילֵיהּ. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי יוֹסֵף אִסְתַּלַּק מֵהָכָא, גָּלוּתָא לָא אִתְקַיֵּים. אֶלָּא תְּהֵא קְבוּרְתֵּיהּ בְּאַתַר דְּלָא יִסְתָּאַב, וְיִסְבְּלוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גָּלוּתָא.

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, חָמָא יַעֲקֹב דְּהָא בְּכֹלָּא אִתְתַּקַּן לְכָרְסְיָא קַדִּישָׁא בַּאֲבָהָן (כְּאֲבָהָן). אָמַר, אִי הָכִי יִתְקַבַּר, הֵיךְ גּוּפָא דָא אֲחִידָא בַּאֲבָהָתָא, וְאֲפִילוּ מְעַרְתָּא דְּאִתְקַבַּר תַּמָּן אִקְרֵי כְּפֵילְתָּא. בְּגִין דְּכָל מִלָּה דְכְפֵילְתָּא הוּא תְּרֵין וְחַד, אוֹף מְעַרְתָּא תְּרֵין וְחַד.

וְתָא חֲזֵי, אַבְהָתָא זָכוּ לְאִתְקַבְּרָא תַּמָּן, אִינּוּן

לשון הקודש

יְחֶזְקֵאל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל נְהַר כְּבָר. וַהֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁשְּׁכִינָה לֹא שׁוֹרָה, רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אָז לָמָּה כָּאן שְׁכִינָה? אֶלָּא כָּתוּב עַל נְהַר כְּבָר, וְכָתוּב וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד ה'. אַף כָּאן, אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף נִשְׁלַךְ בְּתוֹךְ הַמַּיִם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִם יוֹסֵף יַעֲלֶה מִכָּאן, הַגָּלוּת לֹא תִתְקַיֵּם, אֶלָּא תִּהְיֶה קְבוּרָתוֹ בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא נִטְמָא, וְיִסְבְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַגָּלוּת.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, רָאָה יַעֲקֹב שֶׁהֲרֵי בַּכֹּל נִתְקַן לַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ בָּאָבוֹת [כְּאָבוֹת]. אָמַר, אִם כָּךְ, יִקָּבֵר, אֵיךְ הַגּוּף הַזֶּה יִתְאַחֵד בָּאָבוֹת. וַאֲפִלּוּ הַמְּעָרָה שֶׁנִּקְבַּר שָׁם נִקְרֵאת מַכְפֵּלָה, מִשּׁוּם שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁל מַכְפֵּלָה הוּא שְׁנַיִם וְאֶחָד, אַף הַמְּעָרָה שְׁנַיִם וְאֶחָד.

וּבָא וּרְאֵה, הָאָבוֹת זָכוּ לְהִקָּבֵר שָׁם הֵם

וְזִוּוּגֵיהוּ. יַעֲקֹב (דף רכג ע"א) הוּא וְלֵאָה, מָאי טַעְמָא רָחֵל לָא, וְהָא כְּתִיב, (בראשית כט) וְרָחֵל עֲקָרָה, דְּאִיהִי עִקָּרָא דְּבֵיתָא. אֶלָּא, לֵאָה זָכְתָה בֵּיהּ, לְאַפָּקָא שִׁית שִׁבְטִין מִגּוֹזְעָא קַדִּישָׁא בְּעַלְמָא יַתִּיר. וּבְגִינֵי כָּךְ, אִתְיַיהֲבַת עִמֵּיהּ לְזִוּוּגָא בִּמְעַרְתָּא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לֵאָה כָּל יוֹמָהָא, הֲוַת בְּפָרְשַׁת אוֹרְחִין קַיְּימָא, וּבָכַת בְּגִינֵיהּ דְּיַעֲקֹב, כַּד שָׁמְעַת דְּאִיהוּ צַדִּיקָא. וּצְלוֹתָא אַקְדָּמַת לֵיהּ. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (בראשית כט) וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, דְּמַקְדָּמַת וְיָתְבַת בְּפָרְשַׁת אוֹרְחִין לְמִשְׁאַל.

רָחֵל לָא נָפְקַת לְאוֹרְחִין לְעַלְמָא. בְּגִינֵי כָּךְ זָכְתָה לֵאָה לְאִתְקַבְּרָא עִמֵּיהּ. וְרָחֵל קַיְּימָת קְבוּרָתָהּ בְּפָרְשַׁת אוֹרְחִין וְאִתְקְבְּרַת תַּמָּן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַאֲנִי בְּבֹאִי מִפַּדָּן מֵתָה עָלַי רָחֵל. מַהוּ עָלַי. עָלַי וַדָּאי,

לשון הקודש

וְזִוּוּגֵיהֶם. יַעֲקֹב – הוּא וְלֵאָה. מָה הַטַּעַם רָחֵל לֹא, וַהֲרֵי כָּתוּב וְרָחֵל עֲקָרָה, שֶׁהִיא עִקַּר הַבַּיִת? אֶלָּא לֵאָה זָכְתָה בּוֹ לְהוֹצִיא שִׁשָּׁה שְׁבָטִים מִגֶּזַע קָדוֹשׁ בָּעוֹלָם יוֹתֵר, וּמִשּׁוּם כָּךְ הִיא נִתְּנָה עִמּוֹ לְזִוּוּג בַּמְּעָרָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל יָמֶיהָ הָיְתָה לֵאָה עוֹמֶדֶת בְּפָרְשַׁת דְּרָכִים, וּבָכְתָה בִּשְׁבִיל יַעֲקֹב, כְּשֶׁשָּׁמְעָה שֶׁהוּא צַדִּיק, וּתְפִלָּה הִיא הִקְדִּימָה לוֹ, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית כט) וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ שֶׁמַּקְדִּימָה וְיוֹשֶׁבֶת בְּפָרְשַׁת דְּרָכִים לִשְׁאֹל.

רָחֵל לֹא יָצְאָה לַדְּרָכִים לְעוֹלָם, מִשּׁוּם כָּךְ זָכְתָה לֵאָה לְהִקָּבֵר עִמּוֹ, וְרָחֵל קְבוּרָתָהּ עוֹמֶדֶת בְּפָרְשַׁת דְּרָכִים וְנִקְבְּרָה שָׁם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַאֲנִי בְּבֹאִי מִפַּדַּן אֲרָם

כְּלוֹמַר בְּגִינִי. בְּאֶרֶץ כְּנָעַן בַּדֶּרֶךְ, בְּגִינִי מִיתַת בַּדֶּרֶךְ, דְּלָא נָפְקַת בְּגִינִי לְעָלְמִין כַּאֲחָתָהּ.

בְּגִין כָּךְ, לֵאָה דְּנָפְקַת וּבָכַת בְּפָרָשַׁת אוֹרְחִין בְּגִינֵיהּ דְּיַעֲקֹב, זָכְתָה לְאִתְקְבָרָא עִמֵּיהּ. רָחֵל דְּלָא בָעֵאת לְמֵיפַּק וּלְמִשְׁאַל בַּהֲדֵיהּ, בְּגִין כָּךְ קְבוּרָתָהּ בְּפָרָשַׁת אוֹרְחִין. וְרָזָא דְּמִלָּה, הָא אוֹקִימְנָא וְאִתְּמַר, דָּא בְּאִתְגַּלְיָא, וְדָא בְּאִתְכַּסְיָא.

וְתָא חֲזֵי, דְּתַנְיָא, דְּמִעִין סַגִּיאִין שָׁדְיָאת הַהִיא צַדֶּקֶת לֵאָה, בְּגִין לְמֶהֱוֵי חוּלָקֵיהּ דְּיַעֲקֹב, וְלָא בְּהַהוּא רָשָׁע דְּעֵשָׂו. וְהַיְינוּ דְּתַנְיָנָן, כָּל בַּר נָשׁ דְּאוֹשִׁיד דְּמִעִין קַמֵּיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַף עַל גַּב דְּאִתְגְּזַר עֲלֵיהּ עוֹנְשָׁא, יִתְקָרַע, וְלָא יְכִיל הַהוּא עוֹנְשָׁא לְשַׁלְטָאָה בֵּיהּ. מְנָלָן, מִלֵּאָה, דְּהָא לֵאָה אִתְגְּזַר לְמֶהֱוֵי חוּלָקָא דְּעֵשָׂו, וְהִיא בְּבָעוּתָא אַקְדִּימַת

לשון הקודש

מֵתָה עָלַי רָחֵל. מַה זֶּה עָלַי? עָלַי וַדַּאי, כְּלוֹמַר בִּגְלָלִי. בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בַּדֶּרֶךְ – בִּגְלָלִי מֵתָה בַּדֶּרֶךְ, שֶׁלֹּא יָצְאָה בִּשְׁבִילִי לְעוֹלָמִים כְּמוֹ אֲחוֹתָהּ.

מִשּׁוּם כָּךְ, לֵאָה שֶׁיָּצְאָה וּבָכְתָה בְּפָרָשַׁת דְּרָכִים בִּשְׁבִיל יַעֲקֹב, זָכְתָה לְהִקָּבֵר עִמּוֹ. רָחֵל שֶׁלֹּא רָצְתָה לָצֵאת וְלִשְׁאֹל בִּשְׁבִילוֹ, מִשּׁוּם כָּךְ קְבוּרָתָהּ בְּפָרָשַׁת דְּרָכִים, וְסוֹד הַדָּבָר הֲרֵי בֵּאַרְנוּ וְנִתְבָּאֵר, זֶה בְּגָלוּי וְזֶה בְּנִסְתָּר.

וּבָא וּרְאֵה, שֶׁשָּׁנִינוּ, דְּמָעוֹת רַבּוֹת שָׁפְכָה אוֹתָהּ לֵאָה הַצַּדֶּקֶת כְּדֵי לִהְיוֹת חֶלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב וְלֹא שֶׁל אוֹתוֹ עֵשָׂו הָרָשָׁע. וְהַיְנוּ מַה שֶׁשָּׁנִינוּ, כָּל אָדָם שֶׁשּׁוֹפֵךְ דְּמָעוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַף עַל גַּב שֶׁנִּגְזַר עָלָיו עֹנֶשׁ – הוּא יִקָּרַע, וְלֹא יוּכַל אוֹתוֹ עֹנֶשׁ לִשְׁלֹט בּוֹ. מִנַּיִן לָנוּ. מִלֵּאָה, שֶׁהֲרֵי נִגְזַר עַל לֵאָה לִהְיוֹת חֶלְקוֹ

לֵיהּ לְיַעֲקֹב, וְלָא אִתְיְיהִיבַת לֵיהּ לְעֵשָׂו.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבוֹתַי וְגו'. רִבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, (קהלת א) מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. בְּכַמָּה אֲתַר אִתְּמַר דְּאִסְתַּכַּלְנָא בְּמִלּוֹי דִשְׁלֹמֹה וְאִתְחֲזֵי מִלּוֹי סְתִימִין, אֲבָל כֻּלְּהוּ מִלֵּי דִשְׁלֹמֹה, כֻּלְּהוּ אִקְרוּן בְּחָכְמָתָא.

דְּתַנְיָא כְּתִיב, (מלכים א ה) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, בְּיוֹמוֹי דִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, קָיְימָא סִיהֲרָא בְּאַשְׁלָמוּתָא. וְהַיְינוּ דִכְתִיב, וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם. תַּמָּן תָּנֵינָן, מָאן אִינּוּן בְּנֵי קֶדֶם, הָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל חָכְמַת בְּנֵי קֶדֶם, הִיא חָכְמָתָא דְיָרְתוּ מֵאַבְרָהָם.

דְּתַנְיָא כְּתִיב, (בראשית כה) וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק. מָאי אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ. דָּא

לשון הקודש

שֶׁל עֵשָׂו, הִיא בְּבַקָּשָׁתָהּ הִקְדִּימָה לְיַעֲקֹב וְלֹא נִתְּנָה לְעֵשָׂו.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבֹתַי. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, (קהלת א) מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת נִתְבָּאֵר שֶׁהִסְתַּכַּלְנוּ בְּדִבְרֵי שְׁלֹמֹה וְנִרְאָה שֶׁדְּבָרָיו סְתוּמִים, אֲבָל כָּל דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה, כֻּלָּם נִקְרָאוּ בְּחָכְמָה.

שֶׁשָּׁנִינוּ, כָּתוּב וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה. בִּימֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָמְדָה הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּת, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ה) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם. שָׁם שָׁנִינוּ, מִי הֵם בְּנֵי קֶדֶם? הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, אֲבָל חָכְמַת בְּנֵי קֶדֶם הִיא חָכְמָה שֶׁיָּרְשׁוּ מֵאַבְרָהָם.

שֶׁשָּׁנִינוּ, כָּתוּב (בראשית כה) וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק. מַה זֶּה אֶת כָּל

חָכְמָתָא עִלָּאָה דְּהַוָה יָדַע בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמַשְׁמַע אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ, דְּהַוָה דִּילֵיהּ. כִּדְתָנִינָן בְּהַהִיא בַּת דְּהַוַת לֵיהּ לְאַבְרָהָם, וּבַכֹּל שְׁמָהּ.

וְלִבְנֵי הַפִּילַגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם מַתָּנוֹת וְגו'. דְּיָהַב לְהוּ מִילִין יְדִיעָאן, בְּכִתְרִין תַּתָּאִין, וּבְאָן אֲתַר אַשְׁרֵי לוֹן, אֶל אֶרֶץ קֶדֶם. וּמִתַּמָּן יָרִיתוּ בְּנֵי קֶדֶם חָכְמָתָא, וְהַיְינוּ דִכְתִיב מֵחָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם.

תָּאנָא, יוֹמָא חַד הָוָה אָתֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן מִקַּפּוֹטְקִיָּא לְלוּד, וְהָוָה עִמֵּיהּ רִבִּי אַבָּא וְרִבִּי יְהוּדָה. רִבִּי אַבָּא הָוָה לָאֵי, וְהָוָה רָהִיט אֲבַתְרֵיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן דְּהַוָה רָכִיב. אָמַר רִבִּי אַבָּא, וַדַּאי (הושע יא) אַחֲרֵי ה' יֵלֵכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג.

לשון הקודש

אֲשֶׁר לוֹ? זוֹ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ בְּשֵׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמַשְׁמַע אֶת, אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ – שֶׁהָיָה שֶׁלּוֹ. כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּאוֹתָהּ בַּת שֶׁהָיְתָה לְאַבְרָהָם, וּבַכֹּל שְׁמָהּ.

וְלִבְנֵי הַפִּילַגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם מַתָּנוֹת וְגו'. שֶׁנָּתַן לָהֶם דְּבָרִים יְדוּעִים בַּכִּתְרִים הַתַּחְתּוֹנִים. וּבְאֵיזֶה מָקוֹם הִשְׁרָה אוֹתָם? אֶל אֶרֶץ קֶדֶם, וּמִשָּׁם יָרְשׁוּ בְּנֵי קֶדֶם חָכְמָה, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב מֵחָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם.

שָׁנִינוּ, יוֹם אֶחָד הָיָה בָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן מִקַּפּוֹטְקִיָּא לְלוּד, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אַבָּא הָיָה עָיֵף וְרָץ אַחֲרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁהָיָה רוֹכֵב. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וַדַּאי (הושע יא) אַחֲרֵי ה' יֵלֵכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג.

נָחַת רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ, וַדַּאי כְּתִיב, (דברים ט) וָאֵשֵׁב בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, וַדַּאי חָכְמָתָא לָא מִתְיַישְׁבָא, אֶלָּא כַּד בַּר נָשׁ יָתִיב וְלָא אָזִיל, אֶלָּא קָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ. וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי עַל מַה כְּתִיב וָאֵשֵׁב. הַשְׁתָּא בְּנַיְיחָא תַּלְיָיא מִילְתָא. יָתְבוּ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, כְּתִיב וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם וּמִכָּל חָכְמַת מִצְרָיִם. מָאי הִיא חָכְמַת שְׁלֹמֹה וּמַאי הִיא חָכְמַת מִצְרָיִם וּמַאי הִיא חָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם. אָמַר לֵיהּ, תָּא חָזֵי, בְּכַמָּה אֲתַר אוּקְמוּהָ בְּהַהוּא שְׁמָא, דְּסִיהֲרָא כַּד אִתְבָּרְכָא מִכֹּלָּא, כְּתִיב וַתֵּרֶב. בְּיוֹמוֹי דִשְׁלֹמֹה, דְּאִתְרְבִיאַת וְאִתְבָּרְכַת וְקָיְימָא בְּאַשְׁלָמוּתָא.

וְתָנִינָן, אֶלֶף טוּרִין מִתְרַבְּרְבִין קַמָּהּ, וְכֻלְּהוּ נְשִׁיבָא

לשון הקודש

יָרַד רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּתוּב (דברים ט) וָאֵשֵׁב בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה. וַדַּאי שֶׁחָכְמָה לֹא מִתְיַשֶּׁבֶת אֶלָּא כְּשֶׁאָדָם יוֹשֵׁב וְלֹא הוֹלֵךְ, אֶלָּא עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים עַל מַה כָּתוּב וָאֵשֵׁב. עַכְשָׁו בִּמְנוּחָה הַדָּבָר תָּלוּי. יָשְׁבוּ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, כָּתוּב וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם וּמִכָּל חָכְמַת מִצְרַיִם. מַה הִיא חָכְמַת שְׁלֹמֹה, וּמַה הִיא חָכְמַת מִצְרַיִם, וּמַה הִיא חָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם? אָמַר לוֹ, בֹּא רְאֵה, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת פֵּרְשׁוּהָ בְּאוֹתוֹ שֵׁם. שֶׁהַלְּבָנָה כְּשֶׁמִּתְבָּרֶכֶת מֵהַכֹּל כָּתוּב וַתֵּרֶב, בִּימֵי שְׁלֹמֹה, שֶׁהִתְרַבְּתָה וְהִתְבָּרְכָה וְעָמְדָה בִּשְׁלֵמוּת.

וְשָׁנִינוּ, אֶלֶף הָרִים מִתְגַּדְּלִים לְפָנֶיהָ, וְכֻלָּם הָיוּ לְפָנֶיהָ שְׁאִיבָה אַחַת, וְאֶלֶף

חַד הֲווֹ לְקַמָּהּ. אֶלֶף נַהֲרִין סַגִּיאִין לָהּ, וּבִגְמִיעָא חָדָא גָּמְעָא לוֹן. טוּפְרָהָא מֵאַחֲדָא לְאֶלֶף וְשִׁבְעִין עֵיבַר. (דף רכג ע"ב) יְדָהָא אֲחִידָן לְאַרְבַּע וְעֶשְׂרִין (וְחַמֵּשׁ) אֶלֶף עֵיבַר, לֵית דְּנָפִיק מִנָּהּ לִסְטַר הַאי, וְלֵית דְּנָפִיק מִנָּהּ לִסְטַר אַחֲרָא. כַּמָּה וְכַמָּה אֶלֶף תְּרֵיסִין, מִתְאַחֲדִין בְּשַׁעֲרָהָא.

חַד עוּלֵימָא, דְּאוֹרְכֵיהּ מֵרֵישָׁא דְעַלְמָא לְסַיְּפֵי דְעַלְמָא, נָפִיק בֵּין רַגְלָהָא. בְּשִׁתִּין פּוּלְסֵי דְנוּרָא מִתְלַבֵּשׁ, בְּגַוְונֵי דָא אִתְמַנָּא עַל תַּתָּאֵי (מִתְּחוֹת) מֵאַרְבַּע סִטְרָהָא. דָּא אִיהוּ נַעַר, דְּאָחִיד שִׁית מְאָה וּתְלַת עֲשַׂר מַפְתְּחָן עִלָּאִין מִסִּטְרָא דְאִמָּא. וְכֻלְּהוּ מַפְתְּחָן עִלָּאִין, בְּשִׁנְּנָא דְחַרְבָּא דַּחֲגִיר בְּחַרְצֵיהּ תַּלְיָין.

הַהוּא נַעַר, קָרוּן לֵיהּ חֲנוֹךְ בֶּן יֶרֶד, בְּאִינּוּן בְּרָיָיתֵי, דִּכְתִיב, (משלי כב) חֲנוֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ. וְאִי תֵימָא מַתְנִיתִין הִיא, וְלָא בְרָיְיתָא. בְּמַתְנִיתָא דִילָן

לשון הקודש

נְהָרוֹת גְּדוֹלִים לָהּ, וְגוֹמַעַת אֶת כֻּלָּם בִּגְמִיעָה אַחַת. צִפָּרְנֶיהָ אוֹחֲזוֹת בְּאֶלֶף וְשִׁבְעִים עֲבָרִים. יָדֶיהָ אֲחוּזוֹת לְעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה [וַחֲמִשָּׁה] אֶלֶף עֲבָרִים, אֵין יוֹצֵא מִמֶּנָּה לְצַד זֶה, וְאֵין יוֹצֵא מִמֶּנָּה לְצַד אַחֵר. כַּמָּה וְכַמָּה אַלְפֵי מָגִנִּים אֲחוּזִים בְּשַׁעֲרוֹתֶיהָ.

עָלֵם אֶחָד שֶׁאָרְכּוֹ מֵרֹאשׁ הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם יוֹצֵא בֵּין רַגְלֶיהָ, מִתְלַבֵּשׁ בְּשִׁשִּׁים מַכּוֹת אֵשׁ, בִּגְוָנִים אֵלּוּ הִתְמַנָּה עַל הַתַּחְתּוֹנִים [מִתַּחַת] מֵאַרְבָּעָה צִדָּדֶיהָ. זֶהוּ נַעַר שֶׁאוֹחֵז שֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מַפְתְּחוֹת עֶלְיוֹנִים מִצַּד הָאֵם, וְכָל הַמַּפְתְּחוֹת הָעֶלְיוֹנִים בְּלַהַט הַחֶרֶב שֶׁחוֹגֵר בְּמָתְנָיו תְּלוּיִים.

לְאוֹתוֹ נַעַר קוֹרְאִים חֲנוֹךְ בֶּן יֶרֶד, בְּאוֹתָן בְּרִיּוֹת, שֶׁכָּתוּב (משלי כב) חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ. וְאִם תֹּאמַר, מִשְּׁנָה

אוֹקִימְנָא מִילֵי, וְהָא אִתְּמָר, וְכֹלָּא מִלְּתָא חָדָא אִסְתַּכָּלוּ (נ"א אִשְׁתַּכְּלוּ). תְּחוֹתֵיהּ תִּטְלַל חֵיוַת בְּרָא. דְּתַנְיָא (נ"א דְּתָא חָזֵי), כְּמָה דְיִשְׂרָאֵל קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אִקְרֵי בֵּן לְאִמֵּיהּ, דִּכְתִיב, (משלי ד) כִּי בֵן הָיִיתִי לְאָבִי רַךְ וְיָחִיד לִפְנֵי אִמִּי, וּכְתִיב, (שמות ד) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, הָכִי נָמֵי לְתַתָּא, דָּא אִקְרֵי נַעַר לְאִמֵּיהּ. דִּכְתִיב, (הושע יא) כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאוֹהֲבֵהוּ, וּבְכַמָּה גַּוְונִין אִקְרֵי בֶּן יָרֵד, וְהָא אוֹקִימְנָא.

אֲבָל תָּא חֲזֵי, בֶּן יָרֵד מַמָּשׁ. דְּתָנֵינָן, עֶשֶׂר יְרִידוֹת יָרְדָה שְׁכִינָה לְאַרְעָא, וְכֻלְּהוּ אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא וְאִתְּמָר. וּתְחוֹת הַאי, כַּמָּה חֵיוָתָא קַיְימִין, דְּאִקְרוּן חֵיוַת בְּרָא מַמָּשׁ.

תְּחוֹת אִינּוּן חֵיוָתָא, מִתְאַחֲדָן שַׁעֲרָהָא דְּסִיהֲרָא, דְּאִקְרוּן כֹּכְבֵיָּא דְשַׁרְבִּיטָא, דְּשַׁרְבִּיט מַמָּשׁ,

לשון הקודש

הִיא וְלֹא בָּרִיתָא – בְּמִשְׁנָתֵנוּ בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד הִסְתַּכְּלוּ [נִתְקַנּוּ]. תַּחְתָּיו תּוֹפְסוֹת חַיּוֹת הַשָּׂדֶה, שֶׁשָּׁנִינוּ [שֶׁבָּא רְאֵה], כְּמוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן נִקְרָא בֵּן לְאִמּוֹ, שֶׁכָּתוּב (שם ד) כִּי בֵן הָיִיתִי לְאָבִי רַךְ וְיָחִיד לִפְנֵי אִמִּי, וְכָתוּב (שמות ד) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, כָּךְ גַּם לְמַטָּה זֶה נִקְרָא נַעַר לְאִמּוֹ, שֶׁכָּתוּב (הושע יא) כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ. וּבְכַמָּה גְוָנִים נִקְרָא בֶּן יָרֵד, וְהָרֵי בֵּאַרְנוּ.

אֲבָל בֹּא רְאֵה, בֶּן יָרֵד מַמָּשׁ, שֶׁשָּׁנִינוּ, עֶשֶׂר יְרִידוֹת יָרְדָה שְׁכִינָה אָרֶץ, וְאֶת כֻּלָּם בֵּאֲרוּ הַחֲבֵרִים וְנִתְבָּאֵר. וְתַחַת זֶה כַּמָּה חַיּוֹת עוֹמְדוֹת, שֶׁנִּקְרָאוֹת חַיּוֹת הַשָּׂדֶה מַמָּשׁ.

תַּחַת אוֹתָן הַחַיּוֹת נֶאֱחָזוֹת שַׁעֲרוֹת הַלְּבָנָה שֶׁנִּקְרָאוֹת כּוֹכְבֵי שַׁרְבִּיט, שֶׁל

מָארֵי דְּמָארִין, מָארֵי דְּמַתְקְלָא, מָארֵי דְקַשְׁיוּ, מָארֵי דְחוּצְפָּא. וְכֻלְּהוּ אִקְרוּן מָארֵי (נ"א שַׁעֲרֵי) דְּאַרְגְּוָונָא, יְדָהָא וְרַגְלָהָא אֲחִידָן בְּהַאי, כְּאַרְיֵה (קַדִּישָׁא) תַּקִּיפָא דְּאָחִיד עַל טַרְפֵּיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (מיכה ה) וְטָרַף וְאֵין מַצִּיל.

טוּפְרָהָא, כָּל אִינּוּן דְּאַדְכְּרִין חוֹבֵי בְּנֵי נָשָׁא, וְכָתְבִין וְרָשְׁמִין חוֹבַיְיהוּ בִּתְקִיפוּ דְּדִינָא קַשְׁיָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ירמיה יז) חַטַּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בְּעֵט בַּרְזֶל בְּצִפֹּרֶן שָׁמִיר. מַהוּ שָׁמִיר. הַהוּא דְּרָשִׁים וְנָקִיב אַבְנָא, וּפָסִיק לָהּ לְכָל סִטְרָא. זוֹהֲמָא דְטוּפְרָהָא, כָּל אִינּוּן דְּלָא מִתְדַּבְּקִין בְּגוּפָא דְמַלְכָּא, וְיָנְקִין מִסִּטְרָא דְמְסָאֲבוּתָא, כַּד שָׁאֲרֵי סִיהֲרָא בִּפְגִימוּ.

וּבְגִין דְּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא יָרְתָא לְסִיהֲרָא בִּשְׁלֵימוּתָא, בָּעֵי לְיָרְתָא לָהּ בִּפְגִימוּתָא, וְעַל דָּא אִשְׁתַּדַּל

לשון הקודש

שַׁרְבִּיט מַמָּשׁ, בַּעֲלֵי דִין, בַּעֲלֵי מִשְׁקָל, בַּעֲלֵי הַדִּין הַקָּשֶׁה, בַּעֲלֵי חֲצִפָּה, וְכֻלָּם נִקְרָאִים בַּעֲלֵי [שַׁעֲרוֹת] אַרְגָּמָן. יָדֶיהָ וְרַגְלֶיהָ אֲחוּזוֹת בָּזֶה כְּמוֹ אַרְיֵה [קָדוֹשׁ] חָזָק שֶׁאוֹחֵז בִּטְרִפּוֹ, וְעַל זֶה כָּתוּב (מיכה ה) וְטָרַף וְאֵין מַצִּיל.

צִפָּרְנֶיהָ – כָּל אוֹתָם שֶׁמַּזְכִּירִים אֶת חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם וְכוֹתְבִים וְרוֹשְׁמִים אֶת חֲטָאֵיהֶם בְּתֹקֶף הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְלָכֵן כָּתוּב (ירמיה טז) חַטַּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בְּעֵט בַּרְזֶל בְּצִפֹּרֶן שָׁמִיר. מַה זֶּה שָׁמִיר? אוֹתוֹ שֶׁרוֹשֵׁם וְנוֹקֵב בָּאֶבֶן וְחוֹתֵךְ אוֹתָהּ לְכָל צַד. זֻהֲמַת הַצִּפָּרְנַיִם – כָּל אֵלּוּ שֶׁלֹּא נִדְבָּקִים בְּגוּף הַמֶּלֶךְ וְיוֹנְקִים מִצַּד הַטֻּמְאָה כְּשֶׁמַּתְחִילָה הַלְּבָנָה לְהִפָּגֵם.

וּמִשּׁוּם שֶׁשְּׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ יָרַשׁ אֶת

לְמֵידַע, בְּדַעְתָּא (בִּרְעוּתָא) דְּרוּחִין וְשֵׁדִין, לְמֵירַת סִיהֲרָא בְּכָל סִטְרָא.

וּבְיוֹמוֹי דִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, בְּכֹלָּא אִתְנְהִיר סִיהֲרָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מלכים א ה) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, וַתֵּרֶב דַּיְיקָא. מֵחָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם, רָזָא עִלָּאָה הוּא, כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית לו) וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם וְגוֹ'. וְאִלֵּין אִקְרוּן בְּנֵי קֶדֶם, דְּכֻלְּהוּ לָא אִתְקַיְּימוּ, בַּר מֵהַאי דִכְלִילָא דְכַר וְנוּקְבָא דְאִקְרֵי הֲדַר. דִכְתִיב, (בראשית לו) וַיִּמְלוֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַר וְגוֹ'.

וְתָאנָא, דְּאַף עַל גַּב דְּאִתְקַיְּימַת (נ"א דְּאִתְנְהִירַת סִיהֲרָא), לָא אִתְנְהִירַת בְּאַשְׁלָמוּתָא. עַד דְּאָתָא שְׁלֹמֹה, דְּאִתְחֲזֵי לְקַבְלָהָא, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. דִּבְגִין כָּךְ אִמֵּיהּ בַּת שֶׁבַע הֲוַת.

לשון הקודש

הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּתָהּ, צָרִיךְ לִירַשׁ אוֹתָהּ בִּפְגִימָתָהּ, וְלָכֵן הִשְׁתַּדֵּל לָדַעַת אֶת דַּעַת [רְצוֹן] הָרוּחוֹת וְהַשֵּׁדִים, כְּדֵי לִירַשׁ אֶת הַלְּבָנָה בְּכָל צִדָּדֶיהָ.

וּבִימֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בַּכֹּל הֵאִירָה הַלְּבָנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלכים-א ה) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה. וַתֵּרֶב דַּוְקָא. מֵחָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם, סוֹד עֶלְיוֹן הוּא, כַּכָּתוּב (בראשית לו) וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם וְגוֹ', וְאֵלֶּה נִקְרָאִים בְּנֵי קֶדֶם, שֶׁכֻּלָּם לֹא הִתְקַיְּמוּ, פְּרָט לָזֶה שֶׁכָּלוּל זָכָר וּנְקֵבָה, שֶׁנִּקְרָא הֲדַר, שֶׁכָּתוּב וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַר וְגוֹ'.

וְשָׁנִינוּ, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהִתְקַיְּמָה [שֶׁהֵאִירָה הַלְּבָנָה], לֹא הֵאִירָה בִּשְׁלֵמוּת, עַד שֶׁבָּא שְׁלֹמֹה שֶׁרָאוּי כְּנֶגְדָּהּ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ אִמּוֹ הָיְתָה בַּת שֶׁבַע.

וּמִכָּל חָכְמַת מִצְרָיִם, דָּא חָכְמָה תַּתָּאָה, דְּאִקְרֵי שִׁפְחָה דְּבָתַר רֵיחַיָּא, וְכֹלָּא אִתְכְּלִילַת הַאי חָכְמָה דְשְׁלֹמֹה, חָכְמַת בְּנֵי קֶדֶם, וְחָכְמַת מִצְרָיִם. אָמַר רִבִּי אַבָּא, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא, דְּשָׁאִילְנָא קַמָּךְ מִלָּה דָא, דְּהָא בְּכָל הַנֵּי מִילֵי (מִלָּה דָא) זָכִינָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מִלִּין אִלֵּין, הָא אוֹקִימְנָא לוֹן, וְהָא אִתְּמָרוּ.

תָּאנָא, (קהלת א) מַה יִּתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ, יָכוֹל אַף עֲמָלָה דְאוֹרַיְיתָא, תַּלְמוּד לוֹמַר שֶׁיַּעֲמוֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ (כְּתִיב). שָׁאנֵי עֲמָלָה דְאוֹרַיְיתָא, דִּלְעֵילָא מִן שִׁמְשָׁא הוּא. רִבִּי חִיָּיא אָמַר, אַף עֲמָלָה דְאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהוּ עָמֵל בְּגִינֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא, אוֹ בְּגִין יְקָרָא דִילֵיהּ. הַאי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כְּתִיב. דְּהָא לָא סָלִיק לְעֵילָא. תַּנְיָא אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אֲפִילוּ אִי בַּר נָשׁ קַיָּים אֶלֶף שְׁנִין, הַהוּא יוֹמָא דְאִסְתַּלַּק מֵעַלְמָא, דָּמֵי

לשון הקודש

וּמִכָּל חָכְמַת מִצְרַיִם – זוֹ הַחָכְמָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת שִׁפְחָה שֶׁאַחַר הָרֵחַיִם, וְהַכֹּל כָּלוּלָה חָכְמָה זוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה – חָכְמַת בְּנֵי קֶדֶם וְחָכְמַת מִצְרַיִם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁשָּׁאַלְתִּי דָּבָר זֶה לְפָנֶיךָ, שֶׁהֲרֵי בְּכָל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ [וְדָבָר זֶה] זָכִיתִי. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּבָרִים אֵלּוּ הֲרֵי בֵּאַרְנוּם, וַהֲרֵי נֶאֱמְרוּ.

שָׁנִינוּ, (קהלת א) מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ. יָכוֹל אַף עֲמַל הַתּוֹרָה? תַּלְמוּד לוֹמַר, שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ [וְכָתוּב]. שׁוֹנָה עֲמָלָהּ שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַשֶּׁמֶשׁ. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, אַף עֲמָלָהּ שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁהוּא עָמֵל בִּגְלַל בְּנֵי אָדָם אוֹ בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ. עַל זֶה כָּתוּב תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, שֶׁזֶּה לֹא עוֹלֶה לְמַעְלָה. שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲפִלּוּ אִם אָדָם עוֹמֵד

לֵיהּ כְּאִילוּ לָא אִתְקַיֵּים בַּר יוֹמָא חַד:

וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבוֹתַי, זַכָּאָה חוּלְקֵהוֹן דַּאֲבָהָתָא, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לוֹן רְתִיכָא קַדִּישָׁא לְעֵילָא, וְאִתְרְעֵי בְּהוּ, לְאִתְעַטְּרָא עִמְּהוֹן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים י) **רַק בַּאֲבוֹתֶיךָ חָשַׁק ה' וְגוֹ'. אָמַר רִבִּי** (דף רכד ע"א) **אֶלְעָזָר, יַעֲקֹב הָוָה יָדַע, דְּהָא עִטּוּרָא דִילֵיהּ בַּאֲבָהָתֵיהּ הוּא, דְּהָא עִטּוּרָא דַּאֲבָהָן עִמֵּיהּ הוּא, וְהוּא עִמְּהוֹן. וְעַל דָּא בְּאַתְוָון גְּלִיפִין תָּנֵינָן, ש תְּלַת קִשְׁרִין, תְּרֵין קִשְׁרִין, חַד מֵהַאי סִטְרָא, וְחַד מֵהַאי סִטְרָא, וְחַד דְּכָלִיל לוֹן. וְדָא הוּא דְתָנִינָן,** (שמות כו) **וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבְּרִחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה, וְהַהוּא קִשְׁרָא דִבְאֶמְצָעִיתָא, אָחִיד לְהַאי סִטְרָא, וּלְהַאי סִטְרָא. וְעַל הַאי כְּתִיב, וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבוֹתַי וַדַּאי.**

לשון הקודש

אֶלֶף שָׁנִים, אוֹתוֹ יוֹם שֶׁמִּסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם דּוֹמֶה לוֹ כְּאִלּוּ לֹא הִתְקַיֵּים, רַק יוֹם אֶחָד.

וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבֹתַי. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הָאָבוֹת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אוֹתָם מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה לְמַעְלָה וְהִתְרַצָּה בָהֶם לְהִתְעַטֵּר עִמָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים י) רַק בַּאֲבֹתֶיךָ חָשַׁק ה' וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, יַעֲקֹב הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהָעִטּוּר שֶׁלּוֹ הוּא בַּאֲבוֹתָיו, שֶׁהֲרֵי הָעִטּוּר שֶׁל הָאָבוֹת הוּא עִמּוֹ, וְהוּא עִמָּהֶם. וְעַל זֶה בְּאוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת שָׁנִינוּ, ש שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים, שְׁנֵי קְשָׁרִים – אֶחָד מִצַּד זֶה וְאֶחָד מִצַּד זֶה, וְאֶחָד שֶׁכּוֹלֵל אוֹתָם. וְזֶהוּ שֶׁשָּׁנִינוּ, (שמות כו) וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבְּרִחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה. וְאוֹתוֹ קֶשֶׁר שֶׁבָּאֶמְצַע אָחוּז לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה, וְעַל זֶה כָּתוּב וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבֹתַי, וַדַּאי.

וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבוֹתַי וְגו'. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מב) הַחֵרְשִׁים שִׁמְעוּ וְהַעִוְרִים הַבִּיטוּ לִרְאוֹת. הַחֵרְשִׁים שִׁמְעוּ, אִלֵּין בְּנֵי נָשָׁא דְּלָא צַיְיתִין לְמִלּוֹלֵי אוֹרַיְיתָא, וְלָא פָּקְחִין אוּדְנַיְיהוּ, לְמִשְׁמַע לְפִקּוּדֵי דְּמָארֵיהוֹן. וְהַעִוְרִים, דְּלָא מִסְתַּכְּלִין לְמִנְדַּע עַל מָה אִינּוּן קָיְימִין. דְּהָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא כָּרוֹזָא נָפִיק וְקָרֵי, וְלֵית מָאן דְּיַשְׁגַּח.

דְּתַנְיָא, אִינּוּן יוֹמִין דְּבַר נָשׁ כַּד אִתְּבְּרֵי, בְּהַהוּא יוֹמָא דְּנָפַק לְעַלְמָא, כְּלְּהוּ קָיְימִין בְּקִיּוּמַיְיהוּ. וְאָזְלִין וְטָאסִין בְּעַלְמָא, נָחֲתִין וְאַזְדָּרָן לְבַר נָשׁ, כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא בִּלְחוֹדוֹי. וְכַד הַהוּא יוֹמָא אָתֵי וְאַזְדַּר לֵיהּ, וּבַר נָשׁ עָבִיד בְּהַהוּא יוֹמָא חוֹבָא קַמֵּי מָארֵיהּ. הַהוּא יוֹמָא סָלִיק בְּכִסּוּפָא, וְאַסְהִיד סַהֲדוּתָא, וְקָאִים בִּלְחוֹדוֹי לְבַר.

לשון הקודש

וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבֹתַי וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מב) הַחֵרְשִׁים שִׁמְעוּ וְהַעִוְרִים הַבִּיטוּ לִרְאוֹת. הַחֵרְשִׁים שִׁמְעוּ – אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא מַקְשִׁיבִים לְדִבּוּרֵי הַתּוֹרָה וְלֹא פּוֹקְחִים אָזְנֵיהֶם לִשְׁמֹעַ אֶת מִצְוֹת רִבּוֹנָם. וְהַעִוְרִים – שֶׁלֹּא מִסְתַּכְּלִים לָדַעַת עַל מָה הֵם עוֹמְדִים, שֶׁהֲרֵי בְּכָל יוֹם וָיוֹם הַכָּרוֹז יוֹצֵא וְקוֹרֵא, וְאֵין מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ.

שֶׁלָּמַדְנוּ, בְּאוֹתָם יָמִים שֶׁנִּבְרָא הָאָדָם, בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁיּוֹצֵא לָעוֹלָם, כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם וְהוֹלְכִים וְטָסִים בָּעוֹלָם, יוֹרְדִים וּמַזְהִירִים אֶת הָאָדָם כָּל יוֹם וָיוֹם לְבַדּוֹ. וּכְשֶׁאוֹתוֹ יוֹם בָּא וּמַזְהִירִים אוֹתוֹ, וּבֶן אָדָם עוֹשֶׂה בְּאוֹתוֹ יוֹם חֵטְא לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ – אוֹתוֹ יוֹם עוֹלֶה בְּבוּשָׁה וּמֵעִיד עֵדוּת, וְעוֹמֵד לְבַדּוֹ בַּחוּץ.

וְתָאנָא, בָּתַר דְּקָאִים בִּלְחוֹדוֹי, יָתִיב, עַד דְּבַר נָשׁ עָבִיד מִנֵּיהּ תְּשׁוּבָה. זָכָה, תָּב הַהוּא יוֹמָא לְאַתְרֵיהּ. לָא זָכָה, הַהוּא יוֹמָא נָחִית, וְאִשְׁתַּתַּף בְּהַהוּא רוּחָא דִלְבַר, וְתָב לְבֵיתֵיהּ. וְאִתְתַּקַּן בְּדִיוּקְנֵיהּ דְּהַהוּא בַר נָשׁ מַמָּשׁ, בְּגִין לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ, וְדַיָּיר עִמֵּיהּ בְּבֵיתָא. וְאִית דְּדִיוּרָא לְטַב אִי הוּא זָכֵי. וְאִי לָאו, דִּיוּרֵיהּ עִמֵּיהּ לְבִישׁ.

בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, אִתְפַּקְּדָן אִינּוּן יוֹמִין וְחֲסֵרִים, וְלָא עָאלִין בְּמִנְיָינָא דְּאִינּוּן דְּאִשְׁתָּאֲרוּ. וַוי לְהַהוּא בַר נָשׁ, דְּגָרַע יוֹמוֹי קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְלָא שָׁבִיק לְעֵילָא יוֹמִין, לְאִתְעַטְּרָא בְּהוּ בְּהַהוּא עָלְמָא, וּלְאִתְקָרְבָא בַּהֲדֵיהוּ קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא.

תָּא חֲזֵי, כַּד קְרִיבוּ אִינּוּן יוֹמִין קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא. אִי הוּא זַכָּאָה, הַאי בַר נָשׁ דְּנָפִיק מֵעָלְמָא,

---

לשון הקודש

וְשָׁנִינוּ, אַחַר שֶׁעוֹמֵד לְבַדּוֹ, יוֹשֵׁב, עַד שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ תְּשׁוּבָה. זָכָה – שָׁב אוֹתוֹ יוֹם לִמְקוֹמוֹ. לֹא זָכָה – אוֹתוֹ יוֹם יוֹרֵד וּמִשְׁתַּתֵּף עִם אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁבַּחוּץ, וְשָׁב לְבֵיתוֹ, וְנִתְקַן בִּדְמוּת אוֹתוֹ אָדָם מַמָּשׁ כְּדֵי לְהָרַע לוֹ, וְדָר עִמּוֹ בַּבַּיִת. וְיֵשׁ שֶׁדִּיּוּרוֹ לְטוֹב, אִם הוּא זוֹכֶה. וְאִם לָאו, הוּא דָּר עִמּוֹ לְרַע.

בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ נִפְקְדִים אוֹתָם יָמִים וַחֲסֵרִים, וְלֹא נִכְנָסִים בְּחֶשְׁבּוֹן שֶׁל אוֹתָם שֶׁנִּשְׁאֲרוּ. אוֹי לְאוֹתוֹ הָאָדָם שֶׁגּוֹרֵעַ יָמָיו לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְלֹא הִשְׁאִיר לְמַעְלָה יָמִים לְהִתְעַטֵּר בָּהֶם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם וּלְהִתְקָרֵב עִמָּם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁקְּרֵבִים אוֹתָם יָמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, אִם הוּא צַדִּיק, זֶה הָאָדָם

סָלִיק וְעָאל בְּאִינּוּן יוֹמִין. וְאִינּוּן לְבוּשֵׁי יְקָר, דְּמִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ נִשְׁמָתֵיהּ. וְאִינּוּן יוֹמִין הֲווֹ, דְּזָכָה בְּהוּ, וְלָא חָב בְּהוּ.

וַוי לְהַהוּא דְגָרַע יוֹמוֹי לְעֵילָא. דְּכַד בָּעָאן לְאַלְבָּשָׁא לֵיהּ בְּיוֹמוֹי, אִינּוּן יוֹמִין דְּפָגִים אִיהוּ בְּחוֹבוֹי, חָסְרִין מֵהַהוּא לְבוּשָׁא, וְאִתְלַבַּשׁ בְּמָנָא חֲסֵרָא. כָּל שֶׁכֵּן אִי סַגִּיאִין אִינּוּן, וְלָא לֶהֱוֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ בַּמֶּה דְאִתְלַבַּשׁ בְּהַהוּא עַלְמָא. כְּדֵין וַוי לֵיהּ, וַוי לְנַפְשֵׁיהּ, דְּדָיְינִין לֵיהּ בַּגֵּיהִנָּם עַל אִינּוּן יוֹמִין. יוֹמִין עַל יוֹמִין, יוֹמִין עַל חַד תְּרֵין. דְּכַד נָפִיק מֵהַאי עַלְמָא, לָא אַשְׁכַּח יוֹמִין דְּאִתְלַבַּשׁ בְּהוּ, וְלָא חֲוֵי לֵיהּ לְבוּשָׁא בַּמֶּה דְאִתְכַּסִּי. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּיוֹמֵיהוֹן כֻּלְּהוֹן טְמִירִין אִינּוּן לְגַבֵּיהּ דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְאִתְעֲבִיד מִנַּיְיהוּ לְבוּשֵׁי יְקָר, לְאִתְלַבְּשָׁא בְּהוּ בְּעַלְמָא דְאָתֵי.

לשון הקודש

שֶׁיּוֹצֵא מִן הָעוֹלָם וְנִכְנָס בְּאוֹתָם יָמִים, וְהֵם לְבוּשֵׁי כָבוֹד שֶׁנִּשְׁמָתוֹ מִתְלַבֶּשֶׁת בָּהֶם, וְהֵם אוֹתָם יָמִים שֶׁצַּדִּיק הָיָה בָהֶם וְלֹא הִרְשִׁיעַ בָּהֶם.

אוֹי לְאוֹתוֹ שֶׁגּוֹרֵעַ יָמָיו לְמַעְלָה, שֶׁכַּאֲשֶׁר רוֹצִים לְהַלְבִּישׁ אוֹתוֹ בְּיָמָיו, אוֹתָם יָמִים שֶׁפְּגָם בַּחֲטָאָיו חֲסֵרִים מֵאוֹתוֹ לְבוּשׁ, וּמִתְלַבֵּשׁ בְּבֶגֶד חָסֵר. כָּל שֶׁכֵּן אִם הֵם רַבִּים, וְאֵין לָאָדָם בַּמֶּה לְהִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, אַזַי אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ, שֶׁדָּנִים אוֹתוֹ בַּגֵּיהִנֹּם עַל אוֹתָם יָמִים, יָמִים עַל יָמִים, יָמִים עַל כָּל אֶחָד שְׁנַיִם. שֶׁכַּאֲשֶׁר יוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, אֵינוֹ מוֹצֵא יָמִים לְהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ לְבוּשׁ בַּמֶּה לְהִתְכַּסּוֹת. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁכָּל יְמֵיהֶם שְׁמוּרִים הֵם אֵצֶל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְנַעֲשִׂים מֵהֶם לְבוּשֵׁי כָבוֹד לְהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם בָּעוֹלָם הַבָּא.

תָּנִינָן בְּרָזָא דְמַתְנִיתִין, מָאי דִכְתִיב, (בראשית ג) **וַיֵּדְעוּ כִּי עֵרוּמִּם הֵם, יְדִיעָה יָדְעֵי מַמָּשׁ. דְּהַהוּא לְבוּשָׁא דִיקָר, דְּאִתְעֲבִיד מֵאִינּוּן יוֹמִין, גָּרַע מִנַּיְיהוּ, וְלָא אִשְׁתָּאַר יוֹמָא מֵאִינּוּן יוֹמִין לְאִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (תהלים קלט) **גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ. יָמִים יוּצָרוּ. יָמִים יוּצָרוּ וַדַּאי, וְלֹא אֶחָד בָּהֶם, דְּהָא לָא אִשְׁתָּאַר חַד מִנַּיְיהוּ לְאִתְלַבְּשָׁא בְּהוּ. עַד דְּאִשְׁתַּדַּל אָדָם, וְעָבַד תְּשׁוּבָה, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קַבִּיל לֵיהּ, וְעָבִיד לֵיהּ מָאנָא לְבוּשָׁא אַחֲרִנִּין, וְלָא מִן יוֹמוֹי. הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (בראשית ג) **וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם.**

תָּא חֲזֵי, בְּאַבְרָהָם דְּזָכָה, מַה כְּתִיב, (בראשית כד) **בָּא בַּיָּמִים, מִשּׁוּם דְּזָכָה. כַּד אִסְתַּלַּק מֵהַאי עָלְמָא, בְּאִינּוּן יוֹמִין מַמָּשׁ דִילֵיהּ, עָאל וְאִתְלַבַּשׁ בְּהוּ, וְלָא**

לשון הקודש

שָׁנִינוּ בְּסוֹד הַמִּשְׁנָה, מַה שֶּׁכָּתוּב (בראשית ג) **וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם** – יְדִיעָה מַמָּשׁ יָדְעוּ, שֶׁאוֹתוֹ לְבוּשׁ שֶׁל כָּבוֹד שֶׁנַּעֲשָׂה מֵאוֹתָם יָמִים נִגְרַע מֵהֶם, וְלֹא נִשְׁאַר יוֹם מֵאוֹתָם יָמִים לְהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קלט) **גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ יָמִים יֻצָּרוּ. יָמִים יֻצָּרוּ וַדַּאי. וְלֹא אֶחָד בָּהֶם, שֶׁהֲרֵי לֹא נִשְׁאַר אֶחָד לְהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ, עַד שֶׁהִשְׁתַּדֵּל אָדָם וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קִבֵּל אוֹתוֹ וְעָשָׂה לוֹ כְּלִי לְבוּשׁ אֲחֵרִים, וְלֹא מִן הַיָּמִים שֶׁלּוֹ.** זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) **וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם.**

בָּא רְאֵה, בְּאַבְרָהָם שֶׁזָּכָה מַה כָּתוּב? (שם כד) **בָּא בַּיָּמִים, מִשּׁוּם שֶׁזָּכָה.** כַּאֲשֶׁר

גָּרַע מֵהַהוּא לְבוּשׁ יְקָר כְּלוּם, דִּכְתִיב בָּא בַיָּמִים. בְּאִיּוֹב מַה כְּתִיב, (איוב א) וַיֹּאמֶר עָרוֹם יָצָאתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרוֹם אָשׁוּב שָׁמָּה. דְּהָא לָא אִשְׁתָּאַר לְבוּשָׁא לְאִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ.

תָּנָא, זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּיוֹמֵיהוֹן זַכָּאִין, וְאִשְׁתָּאֲרוּ לְעַלְמָא דְּאָתֵי (זַכָּאִין), וְכַד נָפְקִין, מִתְחַבְּרָן כֻּלְּהוּ, וְאִתְעֲבִידוּ (דף רכד ע"ב) לְבוּשֵׁי יְקָר, לְאִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ. וּבְהַהוּא לְבוּשָׁא, זָכָאן לְאִתְעַנָּגָא מֵעִנּוּגָא דְעַלְמָא דְּאָתֵי, וּבְהַהוּא לְבוּשָׁא, זְמִינִין לַאֲחָיָיא וּלְמֵיקַם. וְכָל אִינּוּן דְּאִית לְהוּ לְבוּשָׁא יְקוּמוּן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב לח) וַיִּתְיַצְּבוּ כְּמוֹ לְבוּשׁ. וַוי לְאִינּוּן חַיָּבֵי עַלְמָא, דְּיוֹמֵיהוֹן בְּחוֹבֵיהוֹן (עַלְמִין) חַסְרִין, וְלָא אִשְׁתָּאַר מִנַּיְיהוּ, בַּמֶּה דְּאִתְכַּסְיָין, כַּד יִפְקוּן מֵעַלְמָא.

לשון הקודש

הִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, מַמָּשׁ בְּאוֹתָם יָמִים שֶׁלּוֹ, נִכְנַס וְהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, וְלֹא נִגְרַע מֵאוֹתוֹ לְבוּשׁ כָּבוֹד כְּלוּם, שֶׁכָּתוּב בָּא בַיָּמִים. בְּאִיּוֹב מַה כָּתוּב? (איוב א) וַיֹּאמֶר עָרֹם יָצָתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרֹם אָשׁוּב שָׁמָּה, שֶׁהֲרֵי לֹא נִשְׁאַר לְבוּשׁ לְהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ.

שֶׁנִּינוּ, אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים, שֶׁיְּמֵיהֶם צַדִּיקִים, וְנִשְׁאֲרוּ לָעוֹלָם הַבָּא [צַדִּיקִים], וְכַאֲשֶׁר יוֹצְאִים, כֻּלָּם מִתְחַבְּרִים וְנַעֲשִׂים לְבוּשֵׁי כָבוֹד לְהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ, וּבְאוֹתוֹ לְבוּשׁ זוֹכִים לְהִתְעַנֵּג מֵעֹנֶג הָעוֹלָם הַבָּא, וּבְאוֹתוֹ לְבוּשׁ עֲתִידִים לָקוּם לִתְחִיָּה, וְכָל אוֹתָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם לְבוּשׁ יָקוּמוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב לח) וַיִּתְיַצְּבוּ כְּמוֹ לְבוּשׁ. אוֹי לְאוֹתָם רְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁיְּמֵיהֶם בַּחֲטָאֵיהֶם [עוֹלָמוֹת] חֲסֵרִים, וְלֹא נִשְׁאָר מֵהֶם בְּמַה שֶׁיִּתְכַּסּוּ כְּשֶׁיֵּצְאוּ מִן הָעוֹלָם.

תָּאנָא, כָּל אִינּוּן זַכָּאִין, דְּזָכוּ לְאִתְלַבְּשָׁא בִּלְבוּשׁ יְקָר בְּיוֹמֵיהוֹן, מִתְעַטְּרָן בְּהַהוּא עַלְמָא (ס"א גוּלְמָא), מֵעִטּוּרֵי דְמִתְעַטְּרֵי בְּהוּ אֲבָהָן, מֵהַהוּא נַחַל דְּנָגִיד וְנָפִיק לְגִנְתָּא דְעֵדֶן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מח) וְנָחֲךָ ה' תָּמִיד וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְגו'. וְאִינּוּן חַיָּיבֵי עַלְמָא, דְּלָא זָכוּ לְאִתְלַבְּשָׁא בִּלְבוּשָׁא דְיוֹמֵיהוֹן, עֲלַיְיהוּ כְתִיב, (ירמיה יז) וְהָיָה כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא טוֹב וְשָׁכַן חֲרֵרִים בַּמִּדְבָּר.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְיַעֲקֹב, דְּרָחֲצָנוּ יַתִּיר הָוָה לֵיהּ, דִכְתִיב וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבוֹתַי. דְּאֶזְכֵּי בְּהוּ וְלָא בְּאָחֳרָא. דְּאֶזְכֵּי בְּהוּ, לְאִתְלַבְּשָׁא בְיוֹמִין דִילֵיהּ, וּבְיוֹמִין דִלְהוֹן.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּתִיב, (בראשית כז) וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרֲכֵהוּ. בְּגָדָיו. בִּגְדֵי עֵשָׂו מִיבְעֵי לֵיהּ. דְּהָא

לשון הקודש

שֶׁנִּינוּ, כָּל אוֹתָם צַדִּיקִים שֶׁזָּכוּ לְהִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשׁ כָּבוֹד בִּימֵיהֶם, מִתְעַטְּרִים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם [לְבוּשׁ] מֵהָעִטּוּרִים שֶׁבָּהֶם מִתְעַטְּרִים הָאָבוֹת, מֵאוֹתוֹ נַחַל שֶׁיּוֹצֵא וְשׁוֹפֵעַ לְגַן עֵדֶן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנָחֲךָ ה' תָּמִיד וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְגו'. וְאוֹתָם רְשָׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא זָכוּ לְהִתְלַבֵּשׁ בַּלְבוּשׁ שֶׁל יְמֵיהֶם, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ירמיה יז) וְהָיָה כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא טוֹב וְשָׁכַן חֲרֵרִים בַּמִּדְבָּר.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁבִּטְחוֹן יָתֵר הָיָה לוֹ, שֶׁכָּתוּב וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבֹתַי, שֶׁאֶזְכֶּה בָהֶם וְלֹא בְאַחֵר. שֶׁאֶזְכֶּה בָהֶם לְהִתְלַבֵּשׁ בַּיָּמִים שֶׁלּוֹ וּבַיָּמִים שֶׁלָּהֶם.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, כָּתוּב (בראשית כז) וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרֲכֵהוּ. בְּגָדָיו? בִּגְדֵי

לָאו דִּידֵיהּ הֲווֹ, אֶלָּא דְּעֵשָׂו הֲווֹ הַנְהוּ בְּגָדִים. דִּכְתִיב, (בראשית כז) וַתִּקַּח רִבְקָה אֶת בִּגְדֵי עֵשָׂו בְּנָהּ הַגָּדוֹל הַחֲמוּדוֹת, בִּגְדֵי עֵשָׂו כְּתִיב (הָכָא), וְהָכָא רֵיחַ בְּגָדָיו, דְּיַעֲקֹב מַשְׁמַע.

אֶלָּא, הָכִי אוֹקִימְנָא, וַיָּרַח, כְּלוֹמַר, אִסְתָּכַּל לְהַלְּאָה, וְאָרַח רֵיחָא דִּלְבוּשׁוֹי דְּהַהוּא עַלְמָא, כְּדֵין בָּרְכֵיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה, דָּא הוּא חֲקַל דְּתַפּוּחִין קַדִּישִׁין. אָמַר, הוֹאִיל וְזָכִיתָ בְּאִינּוּן לְבוּשֵׁי יְקָר, וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם. מָאי מַשְׁמַע, בְּגִין דִּבְהַהוּא חֲקַל דְּתַפּוּחִין קַדִּישִׁין, נָטִיל (ס"א נָטִיף) טַלָּא כָּל יוֹמָא, מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם, דִּכְתִיב מִטַּל הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בְּכֹלָּא בָּרְכֵיהּ, מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּוַיָּרַח אֶת רֵיחַ

לשון הקודש

עֵשָׂו הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב, שֶׁהֲרֵי לֹא הָיוּ שֶׁלּוֹ, אֶלָּא שֶׁל עֵשָׂו הָיוּ בְּגָדִים אֵלּוּ, שֶׁכָּתוּב (שם) וַתִּקַּח רִבְקָה אֶת בִּגְדֵי עֵשָׂו בְּנָהּ הַגָּדֹל הַחֲמֻדֹת? בִּגְדֵי עֵשָׂו כָּתוּב [כָּאן], וְכָאן רֵיחַ בְּגָדָיו, שֶׁל יַעֲקֹב מַשְׁמָע. **אֶלָּא** כָּךְ בֵּאַרְנוּ, וַיָּרַח, כְּלוֹמַר שֶׁהִסְתַּכֵּל הָלְאָה, וְהֵרִיחַ אֶת רֵיחַ לְבוּשׁוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם וְאָז בֵּרְכוֹ, וְעַל זֶה כָּתוּב רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה, זֶהוּ שְׂדֵה הַתַּפּוּחִים הַקְּדוֹשִׁים. וְאָמַר, הוֹאִיל וְזָכִיתָ בְּאוֹתָם לְבוּשֵׁי כָבוֹד – וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם. מַה מַּשְׁמִיעַ? מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתוֹ שְׂדֵה תַּפּוּחִים קְדוֹשִׁים נוֹטֵל טַל כָּל יוֹם מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, שֶׁכָּתוּב מִטַּל הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בֵּרַךְ אוֹתוֹ בַּכֹּל – מִטַּל

בְּגַדָּיו. בְּגַדָּיו מַמָּשׁ, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. תָּנָא, אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה רֵיחִין, סָלְקִין בְּכָל יוֹמָא מִגַּן עֵדֶן, דְּמִתְבַּשְּׂמֵי בְּהוּ אִינּוּן לְבוּשִׁין דִּיקָר דְּהַהוּא עַלְמָא, דְּמִתְעַטְּרָן מִן יוֹמוֹי דְּבַר נָשׁ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כַּמָּה לְבוּשִׁין אִינּוּן. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, טוּרֵי דְעָלְמָא, עַל דָּא פְּלִיגוּ. אֲבָל תְּלָתָא אִינּוּן. חַד דְּמִתְלַבְּשֵׁי בְּהַהוּא לְבוּשָׁא, רוּחָא דִּבְגִנְתָא דְעֵדֶן דְּאַרְעָא. וְחַד יְקָרָא מִכֹּלָּא, דְּמִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ נִשְׁמָתָא בְּגוֹ צְרוֹרָא דְחַיֵּי, בֵּין פּוּרְפִּירָא דְמַלְכָּא. וְחַד לְבוּשָׁא דִלְבַר, דְּקָאִים וְלָא קָאִים, אִתְחֲזֵי וְלָא אִתְחֲזֵי. בְּהַאי מִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ נַפְשָׁא, וְאָזְלָא וְשָׁטָא בְעַלְמָא.

וּבְכָל רֵישׁ יַרְחֵי (שתא) וְשַׁבַּתָּא, אָזְלַת וְאִתְקַשְּׁרַת בְּרוּחָא דִּבְגִנְתָא דְעֵדֶן דְּאַרְעָא, דְּקָיְימָא בֵּין

לשון הקודש

הַשָּׁמַיִם וּמִשְּׁמַנֵּי הָאָרֶץ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁוִּירַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו, בְּגָדָיו מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. שָׁנִינוּ, אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת רֵיחוֹת עוֹלִים בְּכָל יוֹם מִגַּן עֵדֶן, שֶׁבָּהֶם מִתְבַּשְּׂמִים אוֹתָם לְבוּשֵׁי כָבוֹד שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם שֶׁמִּתְעַטְּרִים מִיָּמָיו שֶׁל בֶּן אָדָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כַּמָּה לְבוּשִׁים הֵם? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֶהָרִים שֶׁל הָעוֹלָם, עַל זֶה נֶחְלְקוּ, אֲבָל שְׁלֹשָׁה הֵם: אֶחָד שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים בְּאוֹתוֹ הַלְּבוּשׁ, הָרוּחַ שֶׁבְּגַן עֵדֶן שֶׁבָּאָרֶץ. וְאֶחָד נִכְבָּד מֵהַכֹּל, שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ הַנְּשָׁמָה בְּתוֹךְ צְרוֹר הַחַיִּים בֵּין אַדֶּרֶת הַמֶּלֶךְ. וְאֶחָד לְבוּשׁ שֶׁל בַּחוּץ, שֶׁעוֹמֵד וְלֹא עוֹמֵד, נִרְאֶה וְלֹא נִרְאֶה, בָּזֶה מִתְלַבֶּשֶׁת הַנֶּפֶשׁ וְהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת בָּעוֹלָם.

וּבְכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ (שָׁנָה) וְשַׁבָּת הוֹלֶכֶת

פַּרְגּוֹדָא יַקִּירָא, וּמִנֵּיהּ אוֹלִיף וְיָדַע מַה דְּיָדַע, וְשָׁט וְאוֹדַע לֵיהּ בְּעַלְמָא.

תָּנָא, בִּתְרֵין קִשּׁוּרִין אִתְקַשַּׁר נַפְשָׁא, בְּכָל רֵישׁ יַרְחָא וְשַׁבַּתָּא, בְּקִשּׁוּרָא דְרוּחָא, דִּי בֵּין רֵיחֵי בּוּסְמִין דִּבְגִנְתָּא דְעֵדֶן דְּאַרְעָא, וּמִתַּמָּן אָזִיל וְשָׁאט, וְאִתְקַשַּׁר עִם רוּחָא בְּנִשְׁמָתָא דִצְרִירָא בִּצְרוֹרָא דְחַיֵּי, וּמִתְרַוְיָא וּמִתְזָנַת מֵאִינּוּן זִיוִין יְקָרִין, דְּהַאי סִטְרָא, וּדְהַאי סִטְרָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְנָחֲךָ ה' תָּמִיד, תָּמִיד דַּיְיקָא.

וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ. מַהוּ בְּצַחְצָחוֹת. אֶלָּא צַחוּתָא חַד, כַּד אִתְקַשַּׁר בְּרוּחָא דִבְגִנְתָּא דִלְתַתָּא, צַחוּתָא דִלְגַו מִן צַחוּתָא, כַּד מִתְקַשְּׁרָן בְּנִשְׁמָתָא דִלְעֵילָא, בִּצְרוֹרָא דְחַיֵּי, וְהַיְינוּ בְּצַח חַד, צַחוֹת תְּרֵין, דְּאִינּוּן לְעֵילָא לְעֵילָא, בְּיַקִּירוּ דְנִשְׁמָתָא

לשון הקודש

וְנִקְשֶׁרֶת בָּרוּחַ שֶׁבְּגַן עֵדֶן שֶׁבָּאָרֶץ שֶׁעוֹמֶדֶת בֵּין פַּרְגּוֹד נִכְבָּד, וּמִמֶּנּוּ לוֹמֵד וְיוֹדֵעַ מַה שֶׁיּוֹדֵעַ, וּמְשׁוֹטֵט וּמוֹדִיעַ אוֹתוֹ בָּעוֹלָם.

לָמַדְנוּ, בִּשְׁנֵי קְשָׁרִים נִקְשֶׁרֶת הַנֶּפֶשׁ בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְשַׁבָּת, בַּקֶּשֶׁר שֶׁל הָרוּחַ שֶׁבֵּין רֵיחוֹת הַבְּשָׂמִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן שֶׁבָּאָרֶץ, וּמִשָּׁם הוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט, וְנִקְשָׁר עִם הָרוּחַ בַּנְּשָׁמָה שֶׁצְּרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים, וְנִרְוֵית וְנִזּוֹנִית מֵאוֹתוֹ זִיו הַנִּכְבָּד שֶׁל צַד זֶה וְשֶׁל צַד זֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנָחֲךָ ה' תָּמִיד, תָּמִיד דַּיְיקָא.

וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ. מַה זֶּה בְּצַחְצָחוֹת? אֶלָּא צַחוּת אַחַת, כְּשֶׁנִּקְשֶׁרֶת עִם הָרוּחַ שֶׁבַּגַּן שֶׁלְּמַטָּה, צַחוּת שֶׁלְּפָנִים מִן הַצַּחוּת, כְּשֶׁנִּקְשָׁרִים בַּנְּשָׁמָה שֶׁלְּמַעְלָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים. וְהַיְינוּ בְּצַח – אֶחָד, צָחוֹת – שְׁנַיִם, שֶׁהֵם לְמַעְלָה

וַדַּאי, כְּלוֹמַר צַחְצָחוֹת, מָאן יָרִית דָּא, נַפְשֶׁךָ. נַפְשֶׁךָ מַמָּשׁ. זַכָּאָה חוּלְקֵהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כַּד אֲנָא בֵּין אִינּוּן חַבְרַיָּיא דְּבָבֶל, מִתְכַּנְּשֵׁי גַּבָּאי, וְאוֹלְפֵי מִלֵּי בְּאִתְגַּלְיָיא, וְאִינּוּן עַיְילֵי לוֹן בְּגוּשְׁפַּנְקָא דְּפַרְזְלָא תַּקִּיפָא, סְתִימָא מִכָּל סִטְרִין. כַּמָּה זִמְנִין אוֹלִיפְנָא לוֹן אָרְחוֹי דְּגִנְתָּא דְּמַלְכָּא, אוֹרְחוֹי דְּמַלְכָּא. (נ"א כַּמָּה זִמְנִין אֲמִינָא לוֹן אָרְחוֹי דְּאוֹרַיְיתָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא וְאוֹרְחִין עִלָּאִין).

כַּמָּה זִמְנִין אוֹלִיפְנָא לוֹן כָּל אִנּוּן דַּרְגִּין דְּצַדִּיקַיָּיא דְּבְהַהוּא עַלְמָא, וְכֻלְּהוּ מִסְתָּפֵי לְמֵימַר (דף רכה ע"א) מִלִּין אִלֵּין, אֶלָּא לָעָאן (מַעֲלִעֵלִין) בְּגִמְגּוּמָא. בְּגִינֵי כָּךְ פְּסִילוּסִין אִקְרוּן, כְּהַהוּא פְּסִילוּתָא דְּמִגַּמְגֵּם בְּפוּמֵיהּ.

אֲבָל לִזְכוּתָא דָּאִינְנָא לְהוּ, הוּאִיל וּמִסְתָּפֵי. דְּהָא

לשון הקודש

לְמַעְלָה, בִּכְבוֹד הַנִּשְׁמָה וַדַּאי. כְּלוֹמַר, צַחְצָחוֹת, מִי יוֹרֵשׁ אֶת אֶת זֶה? נַפְשֶׁךָ, נַפְשֶׁךָ מַמָּשׁ. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים. **אָמַר** רַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּשֶׁאֲנִי בֵּין אוֹתָם הַחֲבֵרִים מִבָּבֶל, מִתְכַּנְּסִים אֵלַי, וְלוֹמְדִים דְּבָרִים בַּנִּגְלֶה, וְהֵם מַכְנִיסִים אוֹתָם בְּחוֹתַם בַּרְזֶל חָזָק, סָתוּם מִכָּל הַצְּדָדִים. כַּמָּה פְּעָמִים לִמַּדְתִּי אוֹתָם דַּרְכֵּי גִּנַּת הַמֶּלֶךְ, דַּרְכֵּי הַמֶּלֶךְ. וְכַמָּה פְּעָמִים אָמַרְתִּי לָהֶם דַּרְכֵּי הַתּוֹרָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וּדְרָכִים עֶלְיוֹנִים.]

כַּמָּה פְּעָמִים לִמַּדְתִּי אוֹתָם כָּל אוֹתָן דַּרְגּוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וְכֻלָּם פּוֹחֲדִים לוֹמַר דְּבָרִים הַלָּלוּ, אֶלָּא לוֹמְדִים בְּגִמְגּוּם, מִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָאִים כִּבְדֵי לָשׁוֹן, כְּמוֹ אוֹתוֹ כְּבַד לָשׁוֹן שֶׁמְּגַמְגֵּם בְּפִיו.

אֲבָל לִזְכוּת אֲנִי דָן אוֹתָם, הוּאִיל וּפּוֹחֲדִים, שֶׁהֲרֵי אֲוִיר הַקָּדוֹשׁ וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ

אֲוִירָא קַדִּישָׁא וְרוּחָא קַדִּישָׁא אִתְעֲדֵי מִנַּיְיהוּ, וְיָנְקֵי מֵאֲוִירָא וְרוּחָא דִּרְשׁוּתָא אַחֲרָא. וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּקֶשֶׁת אִתְחֲזֵי עֲלַיְיהוּ, וְלָאו אִינּוּן כְּדַאי לְמֶחֱמֵי סֵבֶר אַנְפּוֹי (ס"א דְּאֵלֵּיהוּ), כָּל שֶׁכֵּן סֵבֶר אַנְפִּין אַחֲרָנִין.

אֲבָל דָּא מְהַנְיָא לְהוּ, דְּאֲנָא שְׁכִיחַ בְּעַלְמָא וְאֲנָא סִימָנָא (נ"א סָמְכָא) בְּעַלְמָא, דְּהָא בְּחַיַּי לָא יָתִיב עַלְמָא בְּצַעֲרָא, וְלָא אִתְדָּן בְּדִינָא דִּלְעֵילָא, בַּתְרָאי לָא יָקוּם דָּרָא כְּדָרָא דָא. וְזַמִּין עַלְמָא דְּלָא יִשְׁתַּכַּח מָאן דְּיָגִין עֲלַיְיהוּ, וְכָל אַנְפִּין חֲצִיפִין יִשְׁתַּכְּחוּן בֵּין לְעֵילָא בֵּין לְתַתָּא. לְעֵילָא, בְּחוֹבַיְיהוּ דִּלְתַתָּא, וַחֲצִיפוּתָא דִּלְהוֹן.

וּזְמִינִין בְּנֵי עַלְמָא דְּצָוְוחִין, וְלֵית מָאן דְּיַשְׁגַּח עֲלַיְיהוּ. יְהַדְּרוּן רֵישָׁא לְכָל סִטְרֵי עַלְמָא, וְלָא יְתוּבוּן בְּאַסְוָותָא. אֲבָל חַד אָסוּתָא אַשְׁכַּחְנָא לְהוּ

לשון הקודש

עֲבָרָה מֵהֶם, וְיוֹנְקִים אֲוִיר וְרוּחַ שֶׁל רְשׁוּת אַחֶרֶת. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁנִּרְאֵית עֲלֵיהֶם קֶשֶׁת, וְאֵינָם כְּדָאִים לִרְאוֹת סֵבֶר פָּנָיו [שֶׁל אֵלֵּיהוּ], כָּל שֶׁכֵּן סֵבֶר פָּנִים אֲחֵרוֹת.

אֲבָל זֶה מוֹעִיל לָהֶם שֶׁאֲנִי מָצוּי בָּעוֹלָם וַאֲנִי סִימָן [תּוֹמֵךְ] בָּעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי בְּחַיַּי לֹא יָשַׁב הָעוֹלָם בְּצַעַר, וְלֹא נִדּוֹן בַּדִּין שֶׁלְּמַעְלָה, אַחֲרֵי לֹא יָקוּם דּוֹר כְּמוֹ הַדּוֹר הַזֶּה. וְעָתִיד הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יִמָּצֵא מִי שֶׁיָּגֵן עֲלֵיהֶם, וְכָל הַפָּנִים הַחֲצוּפוֹת יִמָּצְאוּ בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה. לְמַעְלָה – בַּחֲטָאֵי הַתַּחְתּוֹנִים וְהַחֻצְפָּה שֶׁלָּהֶם.

וַעֲתִידִים בְּנֵי הָעוֹלָם לִצְווֹחַ, וְאֵין מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם. יַחֲזִירוּ רֹאשׁ לְכָל הָרוּחוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וְלֹא יָשׁוּבוּ עִם רְפוּאָה. אֲבָל רְפוּאָה אַחַת מָצָאתִי לָהֶם

בְּעַלְמָא וְלָא יַתִּיר, בְּהַהוּא אֲתַר דְּיִשְׁתַּכְּחוּן אִינּוּן דְּלָעֵאן בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִשְׁתַּכַּח בֵּינַיְיהוּ סֵפֶר תּוֹרָה דְּלָא מִשְׁתַּקַּר בֵּיהּ. כַּד מַפְּקֵי הַאי, בְּגִינֵיהּ מִתְעָרֵי עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. וְכָל שֶׁכֵּן אִי אַכְתִּיב בֵּיהּ שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא חָזֵי, וְהָא אוֹלִיפְנָא מִלָּה.

וַוי לְדָרָא דְּאִתְגַּלְיָיא בֵּינַיְיהוּ סֵפֶר תּוֹרָה, וְלָא מִתְעָרֵי עֲלֵיהּ לְעֵילָא וְתַתָּא. מָאן אִתְעַר עֲלֵיהּ בְּשַׁעְתָּא דְעַלְמָא בְּצַעֲרָא טְפֵי, וְאִצְטְרִיךְ עַלְמָא לְמִטְרָא, וְאִצְטְרִיךְ לְאַגְלָאָה סֵפֶר תּוֹרָה יַתִּיר בְּדוֹחֲקָא דְעַלְמָא.

דְּכַד עַלְמָא בְּצַעֲרָא, וּבָעָאן בְּנֵי נָשָׁא רַחֲמִין עֲלֵי קִבְרֵי, כֻּלְּהוּ מֵתִין מִתְעָרִין עֲלֵיהּ, דְּהָא נַפְשָׁא אַקְדִימַת וּמוֹדְעָא לְרוּחָא, דְּהָא סֵפֶר תּוֹרָה אִשְׁתַּכַּח בְּגָלוּתָא, דְּאִיגְלֵי בְּדוֹחֲקָא דְעַלְמָא, וְחַיָּיא אָתָאן וּבָעָאן רַחֲמֵי.

לשון הקודש

בָּעוֹלָם וְלֹא יוֹתֵר, בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁיִּמָּצְאוּ אוֹתָם שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וְנִמְצָא בֵּינֵיהֶם סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁאֵין בּוֹ שֶׁקֶר, כְּשֶׁמּוֹצִיאִים אוֹתוֹ, בִּגְלָלוֹ מִתְעוֹרְרִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. וְכָל שֶׁכֵּן אִם נִכְתַּב בּוֹ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי, וַהֲרֵי כְּבָר לָמַדְנוּ אֶת הַדָּבָר.

אוֹי לְדוֹר שֶׁהִתְגַּלָּה בֵּינֵיהֶם סֵפֶר תּוֹרָה, וְלֹא מִתְעוֹרְרִים עָלָיו לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. מִי מִתְעוֹרֵר עָלָיו בְּשָׁעָה שֶׁהָעוֹלָם בְּצַעַר יָתֵר, וְהָעוֹלָם צָרִיךְ לְמָטָר, וְצָרִיךְ לְהַגְּלוֹת סֵפֶר תּוֹרָה יוֹתֵר בְּצַעַר הָעוֹלָם.

שֶׁכַּאֲשֶׁר הָעוֹלָם בְּצַעַר וּמְבַקְּשִׁים בְּנֵי אָדָם רַחֲמִים עַל הַקְּבָרִים, כָּל הַמֵּתִים מִתְעוֹרְרִים עָלָיו, שֶׁהֲרֵי הַנֶּפֶשׁ מַקְדִּימָה וּמוֹדִיעָה לָרוּחַ, שֶׁהֲרֵי סֵפֶר תּוֹרָה נִמְצָא

כְּדֵין רוּחָא מוֹדְעָא לִנְשָׁמָה, וּנְשָׁמָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּכְדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַר, וְחָם עַל עַלְמָא, וְדָא עַל גָּלוּתָא דְּסֵפֶר תּוֹרָה מֵאַתְרֵיהּ, וְחַיָּיא אָתִין לְמִבְעֵי רַחֲמֵי עַל קִבְרֵי מֵתַיָּי. וַוי לְדָרָא אִי אִצְטְרִיךְ סֵפֶר תּוֹרָה לְאַגְלָאָה לֵיהּ מֵאָתַר לְאָתַר, אֲפִילוּ מִבֵּי כְּנִישְׁתָּא לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, דְּהָא לָא אִשְׁתַּכַּח בֵּינַיְיהוּ עַל מַה יִשְׁגְּחוּן עֲלַיְיהוּ.

וְדָא לָא יָדְעִין כֻּלְּהוּ בְּנֵי נָשָׁא, דְּהָא שְׁכִינְתָּא כַּד אִתְגַּלְיָיא גָּלוּתָא בַּתְרָאָה. עַד לָא תִסְתַּלַּק לְעֵילָא, מַה כְּתִיב, (ירמיה ט) מִי יִתְּנֵנִי בַּמִּדְבָּר מְלוֹן אוֹרְחִים. לְבָתַר בְּזִמְנָא דְּדָחֲקָא אִשְׁתַּכַּח טְפֵי בְּעַלְמָא, תַּמָּן אִשְׁתַּכְּחַת, וּבְגָלוּתָא דְּסֵפֶר תּוֹרָה, תַּמָּן הִיא, וְכֹלָּא מִתְעָרִין עֲלֵיהּ, עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי.

לשון הקודש

בַּגָּלוּת, שֶׁהֶגְלָה בְּצַעַר הָעוֹלָם, וְהַחַיִּים בָּאִים וּמְבַקְּשִׁים רַחֲמִים.

וְאָז הָרוּחַ מוֹדִיעָה לַנְּשָׁמָה, וְהַנְּשָׁמָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעוֹרֵר וְחָס עַל הָעוֹלָם, וְזֶה עַל גָּלוּת סֵפֶר תּוֹרָה מִמְּקוֹמוֹ, וְהַחַיִּים בָּאִים לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל קִבְרֵי הַמֵּתִים. אוֹי לַדּוֹר אִם צָרִיךְ סֵפֶר תּוֹרָה לְהַגְלוֹתוֹ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וַאֲפִלּוּ מִבֵּית כְּנֶסֶת לְבֵית כְּנֶסֶת, שֶׁהֲרֵי לֹא נִמְצָא בֵּינֵיהֶם עַל מַה יִשְׁגִּיחוּ עֲלֵיהֶם.

וְאֶת זֶה לֹא יוֹדְעִים כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי שְׁכִינָה, כְּשֶׁגָּלְתָה גָּלוּת אַחֲרוֹנָה, עַד שֶׁלֹּא עָלְתָה לְמַעְלָה מַה כָּתוּב? (ירמיה ט) מִי יִתְּנֵנִי בַּמִּדְבָּר מְלוֹן אֹרְחִים. אַחַר כָּךְ בִּזְמַן שֶׁדֹּחַק רַב נִמְצָא בָעוֹלָם, הִיא נִמְצֵאת שָׁם, וּבַגָּלוּת שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה שָׁם הִיא, וְהַכֹּל מִתְעוֹרְרִים עָלֶיהָ, עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אִי הַנֵּי בַבְלָאֵי טִפְּשָׁאֵי, יִנְדְּעוּן מִלִּין דְּרָזֵי דְחָכְמְתָא, עַל מַה קָאִים עַלְמָא, וְסָמְכוּי עַל מַה קָא מִתְרַגְּשָׁן, כַּד יִשְׁתַּכַּח בְּדוֹחֲקָא, יִנְדְּעוּן שִׁבְחָא דְּרַב (הַמְנוּנָא) יֵיבָא סָבָא, כַּד אִשְׁתַּכַּח בֵּינַיְיהוּ, וְלָא הֲווֹ יָדְעֵי שִׁבְחֵיהּ. וְהָא אַשְׁכַּחְנָא מִלּוֹי מִתְקַשְׁרָן בְּמִלּוֹי דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, בְּרָזָא עִלָּאָה דְחָכְמְתָא, וְאִינוּן לָא הֲווֹ יָדְעֵי שִׁבְחֵיהּ.

וְהַשְׁתָּא אָזְלִין בָּתַר מִלֵּי דְחָכְמְתָא, וְלֵית מָאן דְּקָאִים עֲלָהּ, וְלֵית מָאן דְּקָרֵי. וְעִם כָּל דָּא, אִית בֵּינַיְיהוּ פִּקְחִין בְּעִבּוּרָא דְשַׁתָּא וּבִקְבִיעוּתָא דְיַרְחֵי, אַף עַל גַּב דְּלָא אִתְיְיהִיב לְהוּ, וְלָא אִתְמַסַּר בִּידַיְיהוּ.

תָּנִינָן, תְּרֵיסַר יַרְחֵי, הַאי נֶפֶשׁ אִיהִי מִתְקַשְׁרָא בְּגוּפָא בִּקְבָרָא, וְאִתְדָּנוּ בְּדִינָא כְּחֲדָא, בַּר

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִם הַבַּבְלִים הַטִּפְּשִׁים הַלָּלוּ יֵדְעוּ דְּבָרִים שֶׁל סוֹדוֹת הַחָכְמָה עַל מָה עוֹמֵד הָעוֹלָם, וְתוֹמְכָיו עַל מַה מִתְרַגְּשִׁים כְּשֶׁהוּא נִמְצָא בְּצַעַר, אָז יֵדְעוּ שִׁבְחוֹ שֶׁל רַב (הַמְנוּנָא) יֵיבָא הַזָּקֵן כַּאֲשֶׁר הָיָה מָצוּי בֵּינֵיהֶם וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִים אֶת שִׁבְחוֹ. וַהֲרֵי מָצָאנוּ דְּבָרִים שֶׁלּוֹ קְשׁוּרִים לְדִבְרֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בְּסוֹד עֶלְיוֹן שֶׁל הַחָכְמָה, וְהֵם לֹא הָיוּ יוֹדְעִים אֶת שִׁבְחוֹ.

וְעַכְשָׁו הוֹלְכִים אַחַר דִּבְרֵי חָכְמָה, וְאֵין מִי שֶׁעוֹמֵד עָלֶיהָ וְאֵין מִי שֶׁקּוֹרֵא, וְעִם כָּל זֶה יֵשׁ בֵּינֵיהֶם פִּקְחִים בְּעִבּוּר שָׁנָה וּקְבִיעַת הַחֳדָשִׁים, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא נִתַּן לָהֶם וְלֹא נִמְסַר בִּידֵיהֶם.

שָׁנִינוּ, שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ הַנֶּפֶשׁ הַזּוֹ

הַהִיא נֶפֶשׁ דְּצַדִּיקַיָּא, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, וּזְמִינָא בְּקִבְרָא, וְיָדַע בְּצַעֲרָא דִילֵיהּ, וּבְצַעֲרָא דְחַיֵּי יָדַע (ס"א לָא יָדַע), וְלָא אִשְׁתַּדְּלַת עֲלַיְיהוּ.

וּלְבָתַר תְּרֵיסַר יַרְחֵי, אִתְלַבַּשׁ בִּלְבוּשָׁא חַד, וְאָזִיל וְשָׁאט בְּעַלְמָא, וְיָדַע מִן רוּחָא מַה דְיָדַע, וְאִשְׁתְּדָל צַעֲרָא לְעַלְמָא, וּלְמִבְּעֵי רַחֲמֵי, וּלְמִנְדַּע (לְהוּ) צַעֲרָא דְחַיֵּי.

וּמַאן אִתְעַר לְכָל הַאי, בְּזִמְנָא דְאִית זַכָּאָה, דְאוֹדַע לְהוּ כְּדְקָא יְאוּת, וְהַהוּא זַכָּאָה אִשְׁתְּמוֹדַע בֵּינַיְיהוּ. דְּתַנְיָא, זַכָּאָה כַּד אִשְׁתָּאַר בְּעַלְמָא, בֵּין חַיָּיא, וּבֵין מֵיתַיָּא אִשְׁתְּמוֹדַע, דְּהָא כָּל יוֹמָא מַכְרְזֵי עֲלֵיהּ בֵּינַיְיהוּ, וְכַד צַעֲרָא טָפֵי בְעַלְמָא, וְהוּא לָא יְכִיל לַאֲגָנָא עַל דָּרָא, הוּא אוֹדַע לְהוּ צַעֲרָא דְעַלְמָא.

לשון הקודש

מִתְקַשֶּׁרֶת בַּגּוּף בַּקֶּבֶר, וְנִדּוֹנִים בְּדִין אֶחָד, פְּרָט לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, וְנִמְצֵאת בַּקֶּבֶר וְיוֹדַעַת בַּצַּעַר שֶׁלּוֹ, וּבְצַעַר הַחַיִּים יוֹדַעַת [וְלֹא יוֹדַעַת], וְלֹא מִשְׁתַּדֶּלֶת עֲלֵיהֶם.

וְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ מִתְלַבֶּשֶׁת בִּלְבוּשׁ אֶחָד, וְהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת בָּעוֹלָם, וְיוֹדַעַת מִן הָרוּחַ מַה שֶּׁהִיא יוֹדַעַת, וּמִשְׁתַּדֶּלֶת עַל הַצַּעַר שֶׁל הָעוֹלָם, וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים, וְלָדַעַת אֶת צַעֲרָם שֶׁל הַחַיִּים.

וּמִי מִתְעוֹרֵר לְכָל זֶה? בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ צַדִּיק שֶׁמּוֹדִיעַ לוֹ כָּרָאוּי, וְאוֹתוֹ צַדִּיק נוֹדָע בֵּינֵיהֶם. שֶׁשָּׁנִינוּ, צַדִּיק אֶחָד נִשְׁאָר בָּעוֹלָם, בֵּין הַחַיִּים וּבֵין הַמֵּתִים הוּא נוֹדָע, שֶׁהֲרֵי כָּל יוֹם מַכְרִיזִים עָלָיו בֵּינֵיהֶם, וּכְשֶׁיֵּשׁ יוֹתֵר צַעַר בָּעוֹלָם וְהוּא לֹא יָכוֹל לְהָגֵן עַל הַדּוֹר, הוּא מוֹדִיעַ לָהֶם אֶת צַעַר הָעוֹלָם.

וְכַד לָא אִשְׁתַּכַּח זַכָּאָה (דף רכה ע"ב) דְּמַכְרְזֵי עֲלֵיהּ בֵּינַיְיהוּ, וְלָא אִשְׁתַּכַּח (ד"א ל"ג בֵּינַיְיהוּ) מָאן דְּאִתְעַר לְהוּ בְּצַעֲרָא דְעַלְמָא, אֶלָּא סֵפֶר תּוֹרָה. כְּדֵין עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי מִתְעָרִין עֲלֵיהּ, וּצְרִיכִין כֻּלָּא דְּיִשְׁתַּכְּחוּן בְּהַהִיא זִמְנָא בִּתְשׁוּבָה. וְאִי לָא מִשְׁתַּכְּחֵי, הָא מָארֵי דְּדִינָא אִתְעָרוּן עֲלַיְיהוּ, וְאֲפִילוּ רוּחַ דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, מִתְעָרִין עֲלַיְיהוּ, בְּגִינֵיהּ דְּסֵפֶר תּוֹרָה, כִּדְאִתְּמַר.

תָּאנָא, וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבוֹתַי, בְּגוּפָא, בְּנַפְשָׁא, בְּרוּחָא, בְּנִשְׁמָתָא, בִּרְתִיכָא חָדָא, בְּדַרְגָּא עִלָּאָה. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כַּמָּה אֲטִימִין מִכֹּלָּא בְּנֵי עַלְמָא, דְּלָא יָדְעֵי, וְלָא מַשְׁגִּיחֵי, וְלָא שָׁמְעֵי, וְלָא מִסְתַּכְּלֵי בְּמִלֵּי דְעַלְמָא. וְהֵיךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּכַּח עֲלַיְיהוּ בְּרַחֲמִין, בְּכָל זְמַן וְעִידָן, וְלֵית מָאן דְּיַשְׁגַּח.

לשון הקודש

וּכְשֶׁלֹּא נִמְצָא צַדִּיק בָּעוֹלָם שֶׁמַּכְרִיזִים עָלָיו בֵּינֵיהֶם, וְלֹא נִמְצָא (בֵּינֵיהֶם) מִי שֶׁיְעוֹרֵר אוֹתָם בַּצַּעַר שֶׁל הָעוֹלָם אֶלָּא סֵפֶר תּוֹרָה, אָז מִתְעוֹרְרִים עָלָיו עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וּצְרִיכִים כֻּלָּם לְהִמָּצֵא בְּאוֹתוֹ זְמַן בִּתְשׁוּבָה. וְאִם לֹא נִמְצָאִים, מִתְעוֹרְרִים עֲלֵיהֶם בַּעֲלֵי הַדִּין, וַאֲפִלּוּ רוּחַ שֶׁל גַּן עֵדֶן מִתְעוֹרְרִים עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם סֵפֶר תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

שָׁנִינוּ, וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבֹתַי – בְּגוּף, בְּנֶפֶשׁ, בְּרוּחַ, בִּנְשָׁמָה, בְּמֶרְכָּבָה אַחַת, בְּדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כַּמָּה אֲטוּמִים מֵהַכֹּל בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים וְלֹא שׁוֹמְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם, וְאֵיךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא עֲלֵיהֶם בְּרַחֲמִים בְּכָל זְמַן וְעִדָּן, וְאֵין מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ.

תְּלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא, עָאל רוּחָא חָדָא בִּמְעַרְתָּא דְּכַפֶּלְתָּא, וְנָשִׁיב בְּקִבְרֵי אֲבָהָתָא, וְאִתְסְיָין כָּל גַּרְמִין, וְקָיְימֵי בְּקִיּוּמָא, וְהַהוּא רוּחָא נָגִיד טַלָּא מִלְּעֵילָא, מֵרֵישָׁא דְמַלְכָּא, אֲתַר דְּמִשְׁתַּכְּחֵי אֲבָהָן עִלָּאֵי. וְכַד מָטֵי (ס"א מִתְעָר) הַהוּא טַלָּא מִנַּיְיהוּ, מִתְעָרִין אֲבָהָן דִּלְתַתָּא.

וְתָאנָא, נָחִית הַהוּא טַלָּא בְּדַרְגִּין יְדִיעָן, דַּרְגָּא דַּרְגָּא בָּתַר דַּרְגָּא, וּמָטֵי לְגַן עֵדֶן דִּלְתַתָּא. וּמֵהַהוּא טַלָּא, אִתְסְחֵי בְּבוּסְמִין דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. וְאִתְעַר רוּחָא חָדָא, דְּכָלִיל בִּתְרֵין אַחֲרָנִין וְסָלִיק וְשָׁאט בֵּינֵי בוּסְמִין, וְעָיֵיל בְּפִתְחָא דִמְעַרְתָּא, כְּדֵין מִתְעָרִין אֲבָהָן, אִינּוּן וְזִיווּגָן, וּבְעָאן רַחֲמֵי עַל בְּנוֹי.

וְכַד אִשְׁתַּכַּח עַלְמָא בְּצַעֲרָא, בְּגִין דְּאִינּוּן דְּמִיכִין עַל חוֹבֵי עַלְמָא, וְהַהוּא טַלָּא לָא אִתְנְגִיד וְלָא

לשון הקודש

שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם נִכְנֶסֶת רוּחַ אַחַת לִמְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, וְנוֹשֶׁבֶת בְּקִבְרֵי הָאָבוֹת, וּמִתְרַפְּאִים כָּל הָעֲצָמוֹת וְעוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם, וְאוֹתָהּ רוּחַ מַשְׁפִּיעָה טַל מִלְּמַעְלָה מֵרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ, מָקוֹם שֶׁנִּמְצָאִים הָאָבוֹת הָעֶלְיוֹנִים. וּכְשֶׁמַּגִּיעַ [וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֵר] אוֹתוֹ הַטַּל מֵהֶם, מִתְעוֹרְרִים הָאָבוֹת שֶׁלְּמַטָּה.

וְלָמַדְנוּ שֶׁיּוֹרֵד אוֹתוֹ הַטַּל בִּדְרָגוֹת יְדוּעוֹת, דַּרְגָּה אַחַר דַּרְגָּה, וּמַגִּיעַ לְגַן הָעֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה, וּמֵאוֹתוֹ הַטַּל רוֹחֲצִים בְּבְשָׂמִים שֶׁל גַּן עֵדֶן, וּמִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ אַחַת שֶׁכְּלוּלָה בִּשְׁתֵּי אֲחֵרוֹת, וְעוֹלָה וּמְשׁוֹטֶטֶת בֵּין הַבְּשָׂמִים, וְנִכְנֶסֶת בְּפֶתַח הַמְּעָרָה, וְאָז מִתְעוֹרְרִים הָאָבוֹת, הֵם וְזִווּגֵיהֶם, וּמְבַקְּשִׁים רַחֲמִים עַל בְּנֵיהֶם.

וְכַאֲשֶׁר נִמְצָא צַעַר בָּעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם יְשֵׁנִים עַל חֲטָאֵי הָעוֹלָם, וְאוֹתוֹ טַל

אִשְׁתַּכַּח, עַד דְּאִתְעַר סֵפֶר תּוֹרָה, כְּדְקָא חָזֵי בְּעַלְמָא. וְנַפְשָׁא אוֹדְעָא לְרוּחָא, וְרוּחָא לְנִשְׁמָתָא, וְנִשְׁמָתָא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּדֵין יָתִיב מַלְכָּא בְּכֻרְסְיָיא דְּרַחֲמֵי, וְנָגִיד מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, נְגִידוּ דְּטַלָּא דְּבָדוֹלְחָא. וּמָטֵי לְרֵישָׁא דְּמַלְכָּא, וּמִתְבָּרְכִין אֲבָהָן. וְנָגִיד הַהוּא טַלָּא, לְאִינּוּן דְּמִיכִין, וּכְדֵין מִתְחַבְּרָן (נ"א מִתְבָּרְכָן) כֻּלְּהוּ, וְחָיִים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל עַלְמָא.

וְתָאנָא, לָא חָיִים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל עַלְמָא, עַד דְּאוֹדַע לַאֲבָהָן וּבְגִינַיְיהוּ עַלְמָא אִתְבָּרְכָא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי הָכִי הוּא, וְהָא אַשְׁכַּחְנָא מִלֵּי בְּסִפְרָא דִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, הַהוּא עִלָּאָה, דְּקָרָא לֵיהּ עֵיטָא דְחָכְמְתָא דְכֹלָּא.

וְרַב הַמְנוּנָא, הָכִי גַּלֵּי וְאָמַר, דְּהָא אַחְזִיו לֵיהּ, דְּיַתִּיר עָבְדַת רָחֵל, דְּקָיְימָא בְּפָרָשַׁת אוֹרְחִין,

לשון הקודש

לֹא שׁוּפֵעַ וְלֹא נִמְצָא, עַד שֶׁמִּתְעוֹרֵר סֵפֶר תּוֹרָה כָּרָאוּי בָּעוֹלָם, וְהַנֶּפֶשׁ מוֹדִיעָה לָרוּחַ, וְהָרוּחַ לַנְּשָׁמָה, וְהַנְּשָׁמָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. אָז יוֹשֵׁב הַמֶּלֶךְ עַל כִּסֵּא רַחֲמִים, וְשׁוֹפֵעַ מֵהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁפַע שֶׁל טַל הַבְּדוֹלַח, וּמַגִּיעַ לְרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ, וּמִתְבָּרְכִים הָאָבוֹת. וְשׁוֹפֵעַ אוֹתוֹ טַל לְאוֹתָם יְשֵׁנִים, וְאָז כֻּלָּם מִתְחַבְּרִים [מִתְבָּרְכִים]. וְחָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הָעוֹלָם.

וְלָמַדְנוּ, לֹא חָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הָעוֹלָם עַד שֶׁמּוֹדִיעַ לָאָבוֹת, וּבִשְׁבִילָם הָעוֹלָם מִתְבָּרֵךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי כָּךְ זֶה, וַהֲרֵי מָצָאנוּ דְּבָרִים בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, אוֹתוֹ עֶלְיוֹן, שֶׁקּוֹרְאִים לוֹ עֵצָה שֶׁל חָכְמָה שֶׁל הַכֹּל.

וְרַב הַמְנוּנָא, כָּךְ גִּלָּה וְאָמַר, שֶׁהֵרֵי הֵרְאוּ לוֹ שֶׁרָחֵל עָשְׂתָה יוֹתֵר, שֶׁעוֹמֶדֶת

בְּכָל זִמְנָא דְּאִצְטְרִיךְ עַלְמָא, מִכֻּלְּהוּ. וְרָזָא דְּמִלָּה, אָרוֹן וְכַפֹּרֶת וּכְרוּבִים בְּחוּלְקָא דְּבִנְיָמִן, דְּאִתְיְלִיד בְּאוֹרְחָא, וּשְׁכִינְתָּא עַל כֻּלָּא:

וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, מָאן רֹאשׁ הַמִּטָּה. דָּא שְׁכִינְתָּא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, חַס וְשָׁלוֹם. אֶלָּא לְדִידֵיהּ כָּרַע וְסָגִיד. (אֶלָּא) תָּא חֲזֵי, מִטָּה, דָּא שְׁכִינְתָּא. דִּכְתִיב, (שיר השירים ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה. רֹאשׁ הַמִּטָּה מָאן הוּא. דָּא יְסוֹדָא דְּעַלְמָא, דְּהוּא רֵישָׁא דְּעַרְסָא קַדִּישָׁא. עַל רֹאשׁ, דָּא יִשְׂרָאֵל, דְּקָאִים עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה. בְּגִינֵי כָּךְ, יִשְׂרָאֵל לְדִידֵיהּ קָא סָגִיד.

וְאִי תֵּימָא, הָא בְּהַהוּא זִמְנָא לָא הָוָה מָרַע, דְּהָא לְבָתָר כְּתִיב, וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חוֹלֶה. וּבְשַׁעְתָּא דְּסָגִיד, לָא הָוָה

לשון הקודש

בְּפָרָשַׁת דְּרָכִים בְּכָל זְמַן שֶׁהָעוֹלָם צָרִיךְ, מִכֻּלָּם, וְסוֹד הַדָּבָר – אָרוֹן וְכַפֹּרֶת בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין, שֶׁנּוֹלַד בַּדֶּרֶךְ, וּשְׁכִינָה עַל הַכֹּל.

וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה. מַה זֶּה רֹאשׁ הַמִּטָּה? זוֹ הַשְּׁכִינָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, חַס וְחָלִילָה, אֶלָּא אֵלָיו כָּרַע וְהִשְׁתַּחֲוָה. אֶלָּא בֹּא רְאֵה, מִטָּה זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁכָּתוּב (שיר ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה. רֹאשׁ הַמִּטָּה מַה זֶּה? זֶה יְסוֹד הָעוֹלָם, שֶׁהוּא רֹאשׁ הַמִּטָּה הַקְּדוֹשָׁה. עַל רֹאשׁ – זֶה יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹמֵד עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, מִשּׁוּם כָּךְ יִשְׂרָאֵל לְשֶׁלּוֹ הוּא הִשְׁתַּחֲוָה.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי בְּאוֹתוֹ זְמַן הוּא לֹא הָיָה חוֹלֶה, שֶׁהֲרֵי אַחַר כָּךְ כָּתוּב וַיְהִי

חוֹלֶה, וְעַל דְּיָדַע דְּהָא בְהַהוּא זִמְנָא, סָלִיק בְּדַרְגָּא עִלָּאָה קַדִּישָׁא כֶּרְסְיָיא שְׁלֵימָתָא, בְּגִינֵי כָּךְ סָגִיד לְהַהוּא רְתִיכָא, כֶּרְסְיָיא עִלָּאָה, שְׁלִימוּ דְּאִילָנָא רַבְּרָבָא וְתַקִּיף, דְּאִקְרֵי עַל שְׁמֵיהּ. וְעַל דָּא, וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה וַדַּאי, דְּהָא אִסְתַּלַּק לְאַתְרֵיהּ וְאִתְעַטַּר בְּעִטְרוֹי דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא:

וַיֹּאמֶר הִשָּׁבְעָה לִי וַיִּשָּׁבַע לוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ז) כָּל זֹה נִסִּיתִי בַחָכְמָה אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי. הָא תָּנֵינָן, שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, יָרִית סִיהֲרָא מִכָּל סִטְרוֹי, וּבְיוֹמוֹי קָיְימָא בִשְׁלֵימוּתָא, הַהִיא סִיהֲרָא דְּאִתְבָּרְכָא מִכֹּלָּא, וְכַד בָּעָא לְמֵיקַם עַל נִימוּסֵי אוֹרַיְיתָא. אָמַר, אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְגוֹ'.

לשון הקודש

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חוֹלֶה, וּבְשָׁעָה שֶׁהִשְׁתַּחֲוָה לֹא הָיָה חוֹלֶה, וְעַל שֶׁיָּדַע שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן עָלָה לְדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה קְדוֹשָׁה כִּסֵּא שָׁלֵם, מִשּׁוּם כָּךְ הִשְׁתַּחֲוָה לְאוֹתָהּ מֶרְכָּבָה, כִּסֵּא עֶלְיוֹן, שְׁלֵמוּת הָאִילָן הַגָּדוֹל וְהֶחָזָק שֶׁנִּקְרָא עַל שְׁמוֹ, וְעַל זֶה וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה. וַדַּאי עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, שֶׁהֲרֵי עָלָה לִמְקוֹמוֹ וְהִתְעַטֵּר בְּעַטְרוֹת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

וַיֹּאמֶר הִשָּׁבְעָה לִי וַיִּשָּׁבַע לוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ז) כָּל זֹה נִסִּיתִי בַחָכְמָה אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי. הֲרֵי שָׁנִינוּ, שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ יָרַשׁ אֶת הַלְּבָנָה מִכָּל צְדָדֶיהָ, וּבְיָמָיו עָמְדָה בִּשְׁלֵמוּת אוֹתָהּ הַלְּבָנָה שֶׁהִתְבָּרְכָה מֵהַכֹּל, וּכְשֶׁרָצָה לַעֲמֹד עַל הַנְהָגוֹת הַתּוֹרָה אָמַר, אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, יַעֲקֹב אָמַר, וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבוֹתַי וּנְשָׂאתַנִי מִמִּצְרַיִם וּקְבַרְתַּנִי בִּקְבוּרָתָם, תַּמָּן תָּנֵינָן, מָאן דְּנָפַק נִשְׁמָתֵיהּ בְּרִשׁוּתָא אַחֲרָא, (דף רכו ע"א) וְגוּפָא דִּילֵיהּ אִתְקַבַּר בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, עֲלֵיהּ כְּתִיב, (ירמיה ב) וַתָּבֹאוּ וַתְּטַמְּאוּ אֶת אַרְצִי וְנַחֲלָתִי שַׂמְתֶּם לְתוֹעֵבָה, וְיַעֲקֹב אָמַר וּקְבַרְתַּנִי בִּקְבוּרָתָם, וְנִשְׁמָתֵיהּ נָפְקָא בְּרִשׁוּתָא אַחֲרָא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, שָׁאנֵי יַעֲקֹב, דִּשְׁכִינְתָּא הֲוַת אֲחִידַת בֵּיהּ, וְאִתְדַּבְּקַת בֵּיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית מו) אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה, לְדָיְרָא עִמָּךְ בְּגָלוּתָא. וְאָנֹכִי אֶעֱלְךָ גַּם עָלֹה, לְאִזְדַּוְּוגָא בִּי נִשְׁמָתָךְ, וּלְאִתְקְבָרָא גּוּפָךְ בְּקִבְרֵי אֲבָהָתָךְ. מָאי קָא מַיְירֵי, (אַף עַל גַּב דְּקָא) (נ"א דְּהָא לָא) נָפְקַת נִשְׁמָתֵיהּ בְּרִשׁוּתָא אַחֲרָא. (נ"א וְעַל דָּא וְאָנֹכִי אֶעֱלְךָ גַּם עָלֹה כְּתִיב).

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יַעֲקֹב אָמַר וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבֹתַי וּנְשָׂאתַנִי מִמִּצְרַיִם וּקְבַרְתַּנִי בִּקְבֻרָתָם. שָׁם שָׁנִינוּ, מִי שֶׁיָּצְאָה נִשְׁמָתוֹ בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת, וְגוּפוֹ נִקְבָּר בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, כָּתוּב עָלָיו (ירמיה כ) וַתָּבֹאוּ וַתְּטַמְּאוּ אֶת אַרְצִי וְנַחֲלָתִי שַׂמְתֶּם לְתוֹעֵבָה. וְיַעֲקֹב אָמַר וּקְבַרְתַּנִי בִּקְבֻרָתָם, וְנִשְׁמָתוֹ יָצְאָה בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת?!

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שׁוֹנֶה יַעֲקֹב, שֶׁהַשְּׁכִינָה הָיְתָה אֲחוּזָה בּוֹ וּדְבוּקָה בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מו) אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה – לָדוּר עִמְּךָ בַּגָּלוּת, וְאָנֹכִי אַעֲלְךָ גַּם עָלֹה – לְזַוֵּג בִּי אֶת נִשְׁמָתְךָ וְלִקְבֹּר אֶת גּוּפְךָ בְּקִבְרֵי אֲבוֹתֶיךָ. מַה זֶּה אוֹמֵר? [אַף עַל גַּב שֶׁ] [שֶׁהֲרֵי לֹא] יָצְאָה נִשְׁמָתוֹ בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת. [וְעַל זֶה וְאָנֹכִי אַעֲלְךָ גַּם עָלֹה כָּתוּב.]

וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ, יוֹסֵף דַּאי, דְּהָא הוּא בּוּכְרָא דְּהִרְהוּרָא דְּלִבָּא, בּוּכְרָא דְטִפָּה קַדְמָאָה חֲוַת, כִּדְאִתְּמַר. וּבְגִין דְּיָדַע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טְמִירָא דָא, אִתְבַּשַּׁר לֵיהּ בְּיוֹסֵף, דְּהָא כָּל רְחִימוּתָא בֵּיהּ תַּלְיָא.

יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ. מַאי קָא מַיְירֵי. אָמַר רִבִּי יֵיסָא, בְּגִין יְקָרָא דְיַעֲקֹב, וּלְאִתְבַּשְּׂרָא דְּהָא יוֹסֵף קַיָּים, וְיִשְׁתַּכַּח עֲלֵיהּ בְּמִיתָתֵיהּ. רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, מִלָּה אוֹלִיפְנָא, וְדָחִילְנָא לְגַלָּאָה, וּבְעוֹבָדֵי עַלְמָא חָכְמָתָא אִשְׁתַּכַּח. אָתָא רִבִּי אַבָּא, (ד"א ל"ג וּנְשָׁקֵיהּ) בָּטַשׁ בֵּיהּ. אָמַר, אִימָא מִילָּךְ, וְזַיִּין זַיְינָךְ. בְּיוֹמוֹי דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן מִלִּין אִתְגַּלְיָין.

אָמַר, אוֹלִיפְנָא מִפִּרְקִין דְּרַב יֵיסָא סָבָא, בְּנִמּוּסֵי עַלְמָא. בַּר נָשׁ דְּזָכֵי לְבַר בְּהַאי עַלְמָא, לִיבְעֵי

לשון הקודש

וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ. יוֹסֵף דַּאי, שֶׁהֲרֵי הוּא בְּכוֹר שֶׁל הִרְהוּר הַלֵּב, בְּכוֹר שֶׁל טִפָּה רִאשׁוֹנָה הָיָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וּמִשּׁוּם שֶׁיָּדַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סֵתֶר זֶה, הִתְבַּשֵּׂר לוֹ בְּיוֹסֵף, שֶׁהֲרֵי כָּל אַהֲבָתוֹ בּוֹ הָיְתָה תְּלוּיָה.

יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ, מַה זֶּה אוֹמֵר? אָמַר רַבִּי יֵיסָא, בִּשְׁבִיל כְּבוֹד יַעֲקֹב, וּלְבַשֵּׂר לוֹ שֶׁהֲרֵי יוֹסֵף קַיָּם וְיִמָּצֵא אֶצְלוֹ בְּמִיתָתוֹ. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, לָמַדְתִּי דָּבָר, וַאֲנִי פּוֹחֵד לְגַלּוֹתוֹ, וּבְמַעֲשֵׂי הָעוֹלָם נִמְצֵאת חָכְמָה. בָּא רַבִּי אַבָּא, [וּנְשָׁקוֹ] וְהִכָּה בּוֹ. אָמַר לוֹ, אֱמֹר לוֹ דְּבָרֶיךָ וַחֲגֹר כְּלֵי זֵינֶיךָ. בִּימֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן דְּבָרִים מִתְגַּלִּים.

אָמַר, לָמַדְתִּי מִפִּרְקֵי רַבִּי יֵיסָא הַזָּקֵן

לֵיהּ לְנַגְדָּא עַפְרָא עַל עֵינוֹי כַּד אִתְקַבַּר, וְדָא הוּא יְקָרָא דִּילֵיהּ, לְאַחֲזָאָה דְּעַלְמָא אַסְתִּים מִנֵּיהּ, וְהוּא יָרֵית לֵיהּ לְעַלְמָא תְּחוֹתוֹי.

בְּגִין דְּעֵינוֹי דְּבַר נָשׁ, חֵיזוּ דְּעַלְמָא בֵּיהּ אִתְחֲזֵי, וְכָל גְּוָונִין הָכִי אִינּוּן דְּאַסְחָרוּ. חִוָּורָא דְּבֵיהּ, הוּא יַמָּא רַבָּא אוֹקְיָנוֹס, דְּאַסְחַר כָּל עַלְמָא בְּכָל סִטְרֵי. גּוֹוָנָא אַחֲרָא הוּא יַבֶּשְׁתָּא (דְּאַקִּיפוּ), דְּאַפִּיקוּ מַיָּא, וְיַבֶּשְׁתָּא קָאִים בֵּין מַיָּא, הָכִי הוּא גּוֹוָנָא בֵּין מַיָּא.

גּוֹוָנָא אַחֲרָא תְּלִיתָאָה, הִיא בִּמְצִיעוּתָא דְּבֵיהּ, דָּא יְרוּשְׁלֵם, דְּהִיא אֶמְצָעוּתָא דְּעַלְמָא. גּוֹוָנָא רְבִיעָאָה, הִיא חֵיזוּ דְּכָל עֵינָא, וְאִקְּרֵי בַּת עַיִן, דְּבְהַהוּא בַּת עַיִן, אִתְחֲזֵי פַּרְצוּפָא. וְחֵיזוּ יְקָרָא מִכֹּלָּא, דָּא צִיּוֹן, דְּאִיהִי נְקוּדָה אֶמְצָעוּתָא מִכֹּלָּא, דְּחֵיזוּ דְּכָל עַלְמָא תַּמָּן אִתְחֲזֵי. וְתַמָּן שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא, דְּהִיא

לשון הקודש

בְּהַנְהָגוֹת הָעוֹלָם, בֶּן אָדָם שֶׁזּוֹכֶה לְבֵן בָּעוֹלָם הַזֶּה, צָרִיךְ לָשִׂים עָפָר עַל עֵינָיו כְּשֶׁנִּקְבָּר, וְזֶהוּ כְּבוֹדוֹ, לְהַרְאוֹת שֶׁהָעוֹלָם נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, וְהוּא יוֹרֵשׁ אוֹתוֹ בָּעוֹלָם תַּחְתָּיו.

מִשּׁוּם שֶׁעֵינֵי הָאָדָם, מַרְאֵה הָעוֹלָם נִרְאֶה בָהֶם, וְכָל הַגְּוָנִים כָּךְ הֵם שֶׁסְּבִיבוֹ: הַלָּבָן שֶׁבּוֹ הוּא הַיָּם הַגָּדוֹל אוֹקְיָנוֹס, שֶׁמַּקִּיף אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּכָל הַצְּדָדִים. גָּוֶן אַחֵר הוּא הַיַּבָּשָׁה [שֶׁמְּקֻפֶּת] שֶׁמּוֹצִיאָה מַיִם, וְהַיַּבָּשָׁה עוֹמֶדֶת בֵּין הַמַּיִם, כָּךְ הוּא הַגָּוֶן בֵּין הַמַּיִם.

גָּוֶן אַחֵר שְׁלִישִׁי הוּא בָּאֶמְצַע שֶׁלּוֹ, זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהִיא אֶמְצַע הָעוֹלָם. גָּוֶן רְבִיעִי הוּא מַרְאֶה שֶׁל כָּל הָעַיִן, וְנִקְרָא בַּת עַיִן, שֶׁבְּאוֹתוֹ בַּת עַיִן נִרְאֶה הַפַּרְצוּף, וְהַמַּרְאֶה הַנִּכְבָּד מִכֹּל זוֹ צִיּוֹן, שֶׁהִיא נְקֻדָּה אֶמְצַע שֶׁל הַכֹּל, שֶׁמַּרְאֵה

שַׁפִּירוּ דְּכֹלָּא, וְחֵיזוּ דְּכֹלָּא, וְעֵינָא דָא הוּא יְרוּתַת עָלְמָא. וּבְנִינֵי כָּךְ, הַאי שָׁבִיק לֵיהּ, וְהַאי נָטִיל לֵיהּ, וְיָרִית לֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ, שַׁפִּיר קָאֲמַרְתְּ, אֲבָל מִלָּה סְתִימָא אִיהוּ יַתִּיר, וּבְנֵי עָלְמָא לָא יָדְעִין, וְלָא מִסְתַּכְּלָן, דְּהָא בְּשַׁעְתָּא דְּדַר נָשׁ נָפִיק מֵעָלְמָא. נַפְשָׁא דִּילֵיהּ טְמִירָא עִמֵּיהּ, וְעַד לָא נָפְקַת, עֵינוֹי דְּבַר נָשׁ חָמוּ מַה דְּחָמוּ, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא דִּכְתִיב, (שמות לג) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי. בְּחַיֵּיהוֹן לָא חָמָאן, אֲבָל בְּמִיתַתְּהוֹן חָמָאן.

וְעֵינוֹי פְּקִיחָן מֵהַהוּא חֵיזוּ דְּחָמָא, וְאִינוּן דְּקָיְימִין עֲלֵיהּ, בָּעָא לְשַׁוְאָה יָדָא עַל עֵינוֹי, וּלְאַסְתָּמָא עֵינוֹי, בְּגִין הַהוּא דְּאוֹלִיפְנָא בְּרָזָא דְּנִימוּסֵי עָלְמָא. דִּבְשַׁעְתָּא דְּאִשְׁתָּאֲרוּ עֵינוֹי פְּקִיחָן, מֵהַהוּא

לשון הקודש

כָּל הָעוֹלָם נִרְאֶה שָׁם, וְשָׁם שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא הַיֹּפִי שֶׁל הַכֹּל וּמַרְאֶה שֶׁל הַכֹּל, וְהָעַיִן הַזּוֹ הִיא יְרֻשַּׁת הָעוֹלָם. וְלָכֵן זֶה עוֹזֵב אוֹתָהּ וְזֶה נוֹטֵל אוֹתָהּ וְיוֹרֵשׁ אוֹתָהּ.

אָמַר לוֹ, יָפֶה אָמַרְתָּ, אֲבָל דָּבָר נִסְתָּר יוֹתֵר הוּא, וּבְנֵי הָעוֹלָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים, שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁבֶּן אָדָם יוֹצֵא מֵהָעוֹלָם, נַפְשׁוֹ נִסְתֶּרֶת עִמּוֹ, וְעַד שֶׁלֹּא יוֹצֵאת, עֵינֵי הָאָדָם רוֹאוֹת מַה שֶּׁרוֹאוֹת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ (שמות לג) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי – בְּחַיֵּיהֶם לֹא רוֹאִים, אֲבָל בְּמִיתָתָם רוֹאִים.

וְעֵינָיו פְּקוּחוֹת מֵאוֹתוֹ מַרְאֶה שֶׁרָאָה, וְאוֹתָם שֶׁעוֹמְדִים עָלָיו צְרִיכִים לָשִׂים יָד עַל עֵינָיו וְלִסְגֹּר אוֹתָם, מִשּׁוּם מַה שֶׁלָּמַדְנוּ בְּסוֹד נִימוּסֵי הָעוֹלָם, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁעֵינָיו נִשְׁאָרוֹת פְּקוּחוֹת מֵאוֹתוֹ מַרְאֶה

חֵיזוּ יַקִּירָא דְּחָמָא. אִי זָכֵי לְבַר, בְּרָא קָדִים לְשַׁוְאָה יָדֵיהּ עַל עֵינוֹי וּלְאַסְתָּמָא לוֹן, כְּמָה דִכְתִיב וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ. בְּגִין דְּהָא חֵיזוּ אַחֲרָא דְּלָא קַדִּישָׁא אִזְדַּמְּנַת לְקַבְלֵיהּ, וְעֵינָא דְחָמָא הַשְׁתָּא חֵיזוּ קַדִּישָׁא עִלָּאָה, לָא יִסְתַּכַּל בְּחֵיזוּ אַחֲרָא.

וְעוֹד, דְּהַהוּא נֶפֶשׁ סְמִיכַת לְקַבְלֵיהּ בְּבֵיתָא, וְאִי אִשְׁתָּאַר עֵינָא פְּקִיחָא, וְהַהוּא חֵיזוּ אַחֲרָא יִשְׁרֵי עַל עֵינוֹי, בְּכָל מַה דְּאִסְתַּכַּל אִתְלַטְיָא, וְלָאו יְקָרָא דְעֵינָא הוּא, וְכָל שֶׁכֵּן מִקְּרִיבוֹי, וְכָל שֶׁכֵּן מִן מִיתָא, דְּלָאו יְקָרָא דִילֵיהּ לְאִסְתַּכָּלָא בַּמֶּה דְּלָא אִצְטְרִיךְ, וּלְאַשְׁרָיָא עַל עֵינוֹי מִלָּה אַחֲרָא. לְבָתַר אִתְכַּסְיָא בְעַפְרָא, וְהָא אִתְעָרוּ חַבְרַיָא עַל דִּינָא דְקִבְרָא מַהוּ. וְיִקָּרָא הוּא, דְּיַסְתִּים עֵינָא מִן כֹּלָּא, עַל יְדָא דִבְרֵיהּ דְשָׁבַק בְּעַלְמָא.

לשון הקודש

נִכְבָּד שֶׁרָאָה – אִם זָכָה לְבֵן, הַבֵּן מַקְדִּים לָשִׂים יָדוֹ עַל עֵינָיו וְלִסְגֹּר אוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ. מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי מַרְאֶה אַחֵר לֹא קָדוֹשׁ מִזְּדַּמֵּן כְּנֶגְדּוֹ, וְהָעַיִן שֶׁרָאֲתָה כָּעֵת מַרְאֶה קָדוֹשׁ עֶלְיוֹן, לֹא תִסְתַּכֵּל בְּמַרְאֶה אַחֵר.

וְעוֹד, שֶׁאוֹתָהּ נֶפֶשׁ סְמוּכָה כְּנֶגְדּוֹ בַּבַּיִת, וְאִם הָעַיִן נִשְׁאֶרֶת פְּקוּחָה וְאוֹתוֹ מַרְאֶה אַחֵר יִשְׁרֶה עַל עֵינָיו – בְּכָל מַה שֶׁמִּסְתַּכֵּל מִתְקַלְקֵל, וְאֵין זֶה כְּבוֹד הָעַיִן, וְכָל שֶׁכֵּן מִקְּרוֹבָיו, וְכָל שֶׁכֵּן מִן הַמֵּת, שֶׁאֵין כְּבוֹדוֹ לְהִסְתַּכֵּל בְּמַה שֶׁלֹּא צָרִיךְ וּלְהַשְׁרוֹת עַל עֵינָיו דָּבָר אַחֵר. לְאַחַר כָּךְ מִתְכַּסֶּה בְּעָפָר, וַהֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים עַל דִּין הַקֶּבֶר מַהוּ, וְכָבוֹד הוּא שֶׁיִּסְתּוֹם הָעַיִן מֵהַכֹּל עַל יְדֵי בְּנוֹ שֶׁהִשְׁאִיר בָּעוֹלָם.

תָּא חֲזֵי, כָּל שִׁבְעָה יוֹמִין, נַפְשָׁא אָזְלָא מִבֵּיתָא לְקִבְרָא, וּמִקִּבְרָא לְבֵיתָא, וְאִתְאַבְּלַת עֲלֵיהּ, וּתְלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא, אִתְדָּנוּ כְּחֲדָא נַפְשָׁא וְגוּפָא, וְלֵית מָאן דְּיָדַע בְּעַלְמָא, וַיִּשְׁגַּח לְאַתְעָרָא לִבָּא.

לְבָתָר, גּוּפָא אִתְטְרִיד, וְנַפְשָׁא אָזְלָא וְאִסְתַּחְיָא (דף רכו ע"ב) בַּגֵּיהִנָּם, וְנָפְקָא וְשָׁטָא בְּעַלְמָא, וּמְבַקְּרָא לְקִבְרֵיהּ, עַד דְּמִתְלַבְּשָׁא בְּמָה דְּאִתְלַבְּשָׁא.

לְבָתָר תְּרֵיסַר יַרְחֵי, נְיִחִין כֻּלָּא. גּוּפָא שָׁבִיק (שכיח) בְּעַפְרָא. נַפְשָׁא אִתְצְרֵיר וְאִתְנְהִיר בְּרוּחָא, בְּמָאנָא דְּאִתְלַבַּשׁ. רוּחָא אִתְעַנַּג בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן. נִשְׁמָתָא סָלְקָא לִצְרוֹרָא דְּעִנּוּגָא דְּכָל עִנּוּגִין. וְכֻלָּא אִתְקַשַּׁר דָּא בְּדָא לְזִמְנִין יְדִיעָן.

תָּא חֲזֵי, וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא, דְּלָא מִסְתַּכְּלִין וְלָא יָדְעִין וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעָן, עַל מַה קָיְימֵי, וְיִתְנַשֵּׁי

לשון הקודש

בֹּא רְאֵה, כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים, הַנֶּפֶשׁ הוֹלֶכֶת מֵהַבַּיִת לַקֶּבֶר, וּמֵהַקֶּבֶר לַבַּיִת, וּמִתְאַבֶּלֶת עָלָיו, וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם נִדּוֹנִים כְּאֶחָד הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף, וְאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בָּעוֹלָם וַיַּשְׁגִּיחַ לְעוֹרֵר אֶת הַלֵּב. **אַחַר** כָּךְ הַגּוּף נִטְרָד, וְהַנֶּפֶשׁ הוֹלֶכֶת וּמִתְרַחֶצֶת בַּגֵּיהִנֹּם, וְיוֹצֵאת וּמְשׁוֹטֶטֶת בָּעוֹלָם וּמְבַקֶּרֶת אֶת קִבְרוֹ, עַד שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת בְּמַה שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת.

אַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ כֻּלָּם נָחִים. הַגּוּף נִשְׁאָר [נח] בֶּעָפָר. הַנֶּפֶשׁ נִצְרֶרֶת וּמְאִירָה בְּרוּחַ, בַּמַּלְבּוּשׁ שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת. הָרוּחַ מִתְעַנֶּגֶת בְּגַן עֵדֶן, וְהַנִּשְׁמָה עוֹלָה לִצְרוֹר שֶׁל עֹנֶג כָּל הָעִנּוּגִים, וְהַכֹּל נִקְשָׁר זֶה בָּזֶה לִזְמַנִּים יְדוּעִים.

בֹּא רְאֵה, אוֹי לָהֶם לִבְנֵי אָדָם שֶׁלֹּא

מִנַּיְיהוּ לְמֶעְבַּד פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא. דְּאִית פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא דְּעָבְדֵי לְבוּשׁ יְקָר לְעֵילָא. וְאִית פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא דְּעָבְדֵי לְבוּשׁ יְקָר לְתַתָּא. וְאִית פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא דְּעָבְדֵי לְבוּשֵׁי יְקָר לְהַאי עַלְמָא. וְכֹלָּא אִצְטְרִיכָן לֵיהּ לְבַר נָשׁ, וּמִן יוֹמוֹי מַמָּשׁ, כֻּלְּהוּ מִתְתַּקְּנָן, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא.

רִבִּי יְהוּדָה סָבָא, אִתְרַגִּישׁ בְּדַעְתֵּיהּ יוֹמָא חַד, וְאַחֲזוּ לֵיהּ בְּחֶלְמֵיהּ, חַד דְּיוּקְנָא מִנְּהוֹרָא דִּילֵיהּ, תַּקִּיף, דְּאִזְדְּהַר לְאַרְבַּע סִטְרִין, אָמַר לְהוּ, מָאי הַאי. אָמְרוּ לֵיהּ, לְבוּשָׁא דִּילָךְ הוּא, לְדִיוּרָא דְהָכָא, וּמֵהַהוּא יוֹמָא הָוָה חַדֵּי.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, רוּחִין דְּצַדִּיקַיָּיא יָתְבִין בִּלְבוּשֵׁיהוֹן, שׁוּרִין שׁוּרִין בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, וּמְשַׁבְּחָן לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּיקָרָא עִלָּאָה. הָדָא

לשון הקודש

מִסְתַּכְּלִים וְלֹא יוֹדְעִים וְלֹא מוּדָעִים עַל מָה עוֹמְדִים, וְנִשְׁכָּח מֵהֶם לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת הַתּוֹרָה. שֶׁיֵּשׁ מִצְוֹת תּוֹרָה שֶׁעוֹשׂוֹת לְבוּשׁ נִכְבָּד לְמַעְלָה, וְיֵשׁ מִצְוֹת תּוֹרָה שֶׁעוֹשׂוֹת לְבוּשׁ נִכְבָּד לְמַטָּה, וְיֵשׁ מִצְוֹת תּוֹרָה שֶׁעוֹשׂוֹת לְבוּשׁ נִכְבָּד לָעוֹלָם הַזֶּה, וְהַכֹּל צָרִיךְ לוֹ לָאָדָם, וּמִיָּמָיו מַמָּשׁ כֻּלָּם נִתְקָנִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. **רַבִּי** יְהוּדָה הַזָּקֵן הִתְרַגֵּשׁ בְּדַעְתּוֹ יוֹם אֶחָד, וְהֶרְאוּ לוֹ בַּחֲלוֹמוֹ דְּמוּת אַחַת מֵאוֹר שֶׁלּוֹ, חֲזָקָה, שֶׁזּוֹהֶרֶת לְאַרְבָּעָה צְדָדִים. אָמַר לָהֶם, מַה זֶּה? אָמְרוּ לוֹ, לְבוּשׁ שֶׁלְּךָ לַמָּדוֹר הַזֶּה, וּמֵאוֹתוֹ הַיּוֹם הָיָה שָׂמֵחַ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל יוֹם וָיוֹם רוּחוֹת הַצַּדִּיקִים יוֹשְׁבִים בִּלְבוּשֵׁיהֶם שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת בְּגַן עֵדֶן וּמְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָבוֹד עֶלְיוֹן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב

הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, בְּקַדְמִיתָא מַה כְּתִיב וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל וְגוֹ', כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, מָאן מִטָּה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. רֹאשׁ הַמִּטָּה, דָּא צַדִּיק. עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, דָּא מַלְכָּא קַדִּישָׁא, דִּשְׁלָמָא כֹּלָּה דִּילֵיהּ, כְּמָה דִּכְתִיב (שיר השירים ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה. דְּיַעֲקֹב לְדִידֵיהּ קָא סָגִיד, לְהַהוּא דְקָאִים עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, יִשְׂרָאֵל שְׁמֵיהּ, בְּגִינֵי כָּךְ, וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה.

לְבָתָר, כֵּיוָן דְּיָדַע יַעֲקֹב, דְּהָא בְּדַרְגָּא עִלָּאָה אִשְׁתְּלִים, וְדַרְגָּא דִּילֵיהּ הוּא לְעֵילָּא עִם אֲבָהָתָא, וְהוּא בִּלְחוֹדוֹי תִּקּוּנָא שְׁלִימָתָא, אַחְסִין לְבֵיהּ, וְחָדֵי וְאִתְתַּקַּף בִּרְעוּתָא עִלָּאָה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ. מַה כְּתִיב בֵּיהּ, וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל הַמִּטָּה, עַל הַמִּטָּה מַמָּשׁ, דְּהָא בְּדַרְגָּא עִלָּאָה יַתִּיר

לשון הקודש

(תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, בַּתְּחִלָּה מַה כָּתוּב? וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל וְגוֹ', כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. מִי הַמִּטָּה? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. רֹאשׁ הַמִּטָּה – זֶה צַדִּיק. עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה – זֶה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁל הַכֹּל שֶׁלּוֹ, שֶׁכָּתוּב (שיר ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה, שֶׁיַּעֲקֹב לְשֶׁלּוֹ הִשְׁתַּחֲוָה, לְאוֹתוֹ שֶׁעוֹמֵד עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, יִשְׂרָאֵל שְׁמוֹ, מִשּׁוּם כֵּן וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה.

אַחַר כָּךְ, כֵּיוָן שֶׁיַּעֲקֹב יָדַע, שֶׁהֲרֵי בְּדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה הִשְׁתַּלֵּם, וְדַרְגָּתוֹ הִיא לְמַעְלָה עִם הָאָבוֹת, וְהוּא לְבַדּוֹ תִּקּוּן שָׁלֵם, הִתְחַזֵּק לִבּוֹ וְשָׂמַח, וְהִתְחַזֵּק בְּרָצוֹן עֶלְיוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹ, מַה כָּתוּב בּוֹ?

אִשְׁתָּלַם, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ.

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּמַתְנִיתָא דִּילָן אוֹקִימְנָא, הָא דְּתָנֵינָן בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים בַּשָּׁנָה הָעוֹלָם נִדּוֹן, בַּפֶּסַח עַל הַתְּבוּאָה, בַּעֲצֶרֶת עַל פֵּרוֹת הָאִילָן, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כָּל בָּאֵי הָעוֹלָם עוֹבְרִים לְפָנָיו כִּבְנֵי מְרוֹן, וּבַחַג נִדּוֹנִין עַל הַמַּיִם, הָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי. וְרָזָא דְּמַתְנִיתָא אוֹקִימְנָא, בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה וְכוּ', לְקַבֵּיל רְתִיכָא עִלָּאָה, רָזָא דְּאֲבָהָן, וְדָוִד מַלְכָּא.

בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה, דְּהָכִי הוּא מַמָּשׁ, וְהָא אוֹקִימְנָא מִלָּה דָא, עַל מָה אַתְיָא מַצָּה בְּפֶסַח, וְהָא דִּינָא הוּא, דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא, וְדָא שֵׁירוּתָא דְּשָׁרִיאוּ יִשְׂרָאֵל לְמֵיעַל בְּחוּלָקָא קַדִּישָׁא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְבַעֲרָא מִנַּיְיהוּ חָמֵץ, דְּאִיהוּ טַעֲוָון אַחֲרָנִין דִּי מְמַנָּן עַל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת

לשון הקודש

וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל הַמִּטָּה, עַל הַמִּטָּה מַמָּשׁ, שֶׁהֲרֵי בִּדְרִגָּה עֶלְיוֹנָה יוֹתֵר הִשְׁתַּלֵּם. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּמִשְׁנָתֵנוּ בֵּאַרְנוּ, הֲרֵי שֶׁשָּׁנִינוּ בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים בְּשָׁנָה הָעוֹלָם נִדּוֹן: בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה, בַּעֲצֶרֶת עַל פֵּרוֹת הָאִילָן, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כָּל בָּאֵי הָעוֹלָם עוֹבְרִים לְפָנָיו כִּבְנֵי מָרוֹן, וּבֶחָג נִדּוֹנִים עַל הַמַּיִם. הֲרֵי בֵּאַרְנוּ דְּבָרִים, וְסוֹד הַמִּשְׁנָה בֵּאַרְנוּ, בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה וְכוּ', כְּנֶגֶד הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה, סוֹד הָאָבוֹת, וְדָוִד הַמֶּלֶךְ.

בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה, שֶׁכָּךְ זֶה מַמָּשׁ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ דָּבָר זֶה, עַל מַה בָּאָה מַצָּה בְּפֶסַח, וַהֲרֵי דִּין הוּא, דִּין הַמַּלְכוּת דִּין, וְזוֹ הָרֵאשִׁית שֶׁהִתְחִילוּ יִשְׂרָאֵל לְהִכָּנֵס בַּחֵלֶק הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְבַעֵר מֵהֶם חָמֵץ, שֶׁהִיא טָעֲיוֹת אֲחֵרוֹת

כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּאִקְרוּן אֱלֹהִים אֲחֵרִים, אֱלֹהֵי נֵכָר. וְאִקְרוּן חָמֵץ, יֵצֶר הָרָע, וּלְמֵיעַל בְּמַצָּה, חוּלָקָא קַדִּישָׁא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַמַּאי תְּבוּאָה. (ס"א ל"ג כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ירמיה ב) תְּבוּאָתָהּ בה"א, רָמִיז לְה"א קַדְמָאָה דִשְׁמָא קַדִּישָׁא) בְּגִין כָּךְ, בְּפֶסַח נִדּוֹנִין עַל הַתְּבוּאָה, וְאוֹקִימְנָא דְּעַלְמָא אִתְּדָן עַל דִּינָא דְה"א.

בַּעֲצֶרֶת עַל פֵּרוֹת הָאִילָן. פֵּרוֹת הָאִילָן, פֵּירוֹת הָאִילָנוֹת מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאן פֵּרוֹת הָאִילָן. אֶלָּא, דָּא הוּא אִילָנָא רַבְּרְבָא וְתַקִּיף לְעֵילָּא. פֵּרוֹת הָאִילָן, כְּמָה דִכְתִיב, (הושע יד) אֲנִי כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן מִמֶּנִּי פֶּרְיְךָ נִמְצָא.

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עוֹבְרִין לְפָנָיו כִּבְנֵי מָרוֹן. תָּנָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דָּא הוּא רֵישָׁא דְשַׁתָּא דְמַלְכָּא, וּמַאן הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דָּא יִצְחָק, דְּאִקְרֵי רֹאשׁ,

לשון הקודש

שֶׁמְּמֻנִּים עַל עַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁנִּקְרָאִים אֱלֹהִים אֲחֵרִים, אֱלֹהֵי נֵכָר, וְנִקְרָאִים חָמֵץ, יֵצֶר הָרָע, וּלְהִכָּנֵס בַּמַּצָּה, חֵלֶק הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. לָמָּה תְּבוּאָה? [כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר תְּבוּאָתָהּ בְּהֵ"א, רָמֵז לְהֵ"א רִאשׁוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ] לָכֵן בְּפֶסַח נִדּוֹנִים עַל הַתְּבוּאָה, וּבְאַרְנוּ שֶׁהָעוֹלָם נִדּוֹן עַל דִּין שֶׁל הֵ"א.

בַּעֲצֶרֶת עַל פֵּרוֹת הָאִילָן. פֵּרוֹת הָאִילָן?! פֵּרוֹת הָאִילָנוֹת צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה פֵּרוֹת הָאִילָן? אֶלָּא זֶהוּ הָאִילָן הַגָּדוֹל וְהֶחָזָק לְמַעְלָה. פֵּרוֹת הָאִילָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (הושע יד) אֲנִי כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן מִמֶּנִּי פֶּרְיְךָ נִמְצָא.

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עוֹבְרִין לְפָנָיו כִּבְנֵי מָרוֹן. שָׁנִינוּ, רֹאשׁ הַשָּׁנָה זֶהוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ. וּמִי הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה? זֶה יִצְחָק שֶׁנִּקְרָא רֹאשׁ, שֶׁהוּא רֹאשׁ אֶחָד שֶׁל

דְּאִיהוּ חַד רֵישָׁא דְּמַלְכָּא (נ"א לְעֵילָא), אֲתַר דְּאִקְרֵי שָׁנָה. בְּגִינֵי כָּךְ כָּל בָּאֵי עוֹלָם עוֹבְרִין לְפָנָיו כִּבְנֵי מָרוֹן. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּהָא בְּרֵישָׁא דְשַׁתָּא שָׁאֲרֵי יִצְחָק.

וּבַחַג נִדּוֹנִין עַל הַמַּיִם, דָּא הוּא שֵׁירוּתָא (דְּרֵישָׁא) דִּימִינָא דְּמַלְכָּא, וְעַל דָּא חֶדְוָותָא דְמַיָּא אִשְׁתַּכַּח בְּכֹלָּא, בְּשַׁעְתָּא דְנָסְכֵי מַיָּא, וְשָׁאֲבֵי לוֹן, בְּגִין דְּמַיִם הָא יְדִיעָא. וְעַל דָּא בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים אִלֵּין, כֹּלָּא מִשְׁתַּכְּחִין. (דף רכז ע"א)

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כַּד יִסְתַּכְּלוּן מִלֵּי, כֹּלָּא אִשְׁתַּכַּח בְּהַנֵּי פְּרָקִין, אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, דָּוִד מַלְכָּא. וּבְהַנֵּי עַלְמָא אִתְדָּן, וּבְאַרְבַּע פְּרָקִין בְּנֵי נָשָׁא אִתְדָּנוּ, בְּיוֹמִין דְּאִשְׁתַּכָּחוּ בְעַלְמָא. וּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, סִפְּרִין פִּתְיָחָן וְעוֹבָדִין כְּתִיבִין, וְלֵית מָאן דְּיַשְׁגַּח, וְלֵית מָאן דְּיַרְכִּין אוּדְנֵיהּ, וְאוֹרַיְיתָא אַסְהִידַת בֵּיהּ בְּכָל

לשון הקודש

הַמֶּלֶךְ [וְלְמַעְלָה], מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁנָה, לָכֵן כָּל בָּאֵי עוֹלָם עוֹבְרִים לְפָנָיו כִּבְנֵי מָרוֹן, וְעַל זֶה שָׁנִינוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהֲרֵי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שׁוֹרֶה יִצְחָק.

וּבֶחָג נִדּוֹנִים עַל הַמַּיִם, זוֹהִי רֵאשִׁית [שֶׁל רֹאשׁ] שֶׁל יְמִין הַמֶּלֶךְ, וְעַל זֶה שִׂמְחַת הַמַּיִם נִמְצֵאת בַּכֹּל בְּשָׁעָה שֶׁמְּנַסְּכִים מַיִם וְשׁוֹאֲבִים אוֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁמַּיִם זֶה יָדוּעַ, וְעַל זֶה בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים אֵלּוּ הַכֹּל נִמְצָאִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כְּשֶׁיִּסְתַּכְּלוּ בַּדְּבָרִים, הַכֹּל נִמְצָא בַּפְּרָקִים הַלָּלוּ, אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב, דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וּבְאֵלֶּה הָעוֹלָם נִדּוֹן, וּבְאַרְבָּעָה פְּרָקִים בְּנֵי אָדָם נִדּוֹנִים בַּיָּמִים שֶׁנִּמְצָאִים בָּעוֹלָם, וּבְכָל יוֹם וָיוֹם הַסְּפָרִים נִפְתָּחִים וְהַמַּעֲשִׂים נִכְתָּבִים,

יוֹמָא, וְקָלָא קָרֵי בְּחֵילָא, (משלי ט) מִי פֶתִי יָסֹר הֵנָּה חֲסַר לֵב אָמְרָה לוֹ, וְלֵית מָאן דְּיָצִית לְקָלֵיהּ.

תָּאנָא בְּשַׁעְתָּא דְּבַר נָשׁ קָאִים בְּצַפְרָא, סָהֲדִין קָיְימִין לְקָבְלֵיהּ, וְסָהֲדִין בֵּיהּ, וְהוּא לָא אַשְׁגַּח. נִשְׁמָתָא אַסְהִידַת עֲלֵיהּ, בְּכָל עִדָּן וּבְכָל שַׁעְתָּא, אִי אָצִית יָאוֹת. וְאִי לָאו, הָא סִפְרִין פְּתִיחִין וְעוֹבְדִין כְּתִיבִין. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּלָא מִסְתָּפּוּ מִן דִּינָא, לָא בְּעַלְמָא דֵּין, וְלָא בְּעַלְמָא דְּאָתֵי. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי כח) וְצַדִּיקִים כִּכְפִיר יִבְטָח. וּכְתִיב, (תהלים לז) צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ.

רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (בראשית טו) וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לָבֹא וְתַרְדֵּמָה נָפְלָה עַל אַבְרָם וְגוֹ', הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל דָּא יוֹמָא דְּדִינָא קַשְׁיָא, דְּאַפְקֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ מֵהַאי עַלְמָא. דְּתַנְיָא, (הַהוּא יוֹמָא) זִמְנָא דְמָטָא

לשון הקודש

וְאֵין מִי שֶׁיָּשִׂים לֵב, וְאֵין מִי שֶׁיַּרְכִּין אָזְנַיִם. וְהַתּוֹרָה מְעִידָה בּוֹ בְּכָל יוֹם, וְקוֹל קוֹרֵא בְחַיִל, (משלי ט) מִי פֶתִי יָסֹר הֵנָּה חֲסַר לֵב אָמְרָה לוֹ, וְאֵין מִי שֶׁיַּקְשִׁיב לְקוֹלוֹ.

לָמַדְנוּ, בְּשָׁעָה שֶׁבֶּן אָדָם קָם בַּבֹּקֶר, עֵדִים עוֹמְדִים כְּנֶגְדּוֹ וּמְעִידִים בּוֹ, וְהוּא אֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ. הַנְּשָׁמָה מְעִידָה עָלָיו בְּכָל זְמַן וּבְכָל שָׁעָה. אִם הִקְשִׁיב – יָפֶה, וְאִם לֹא – הֲרֵי הַסְּפָרִים פְּתוּחִים וְהַמַּעֲשִׂים נִכְתָּבִים. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁאֵינָם פּוֹחֲדִים מִן הַדִּין לֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם כח) וְצַדִּיקִים כִּכְפִיר יִבְטָח. וְכָתוּב (תהלים לז) צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ.

רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (בראשית טו) וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לָבֹא וְתַרְדֵּמָה נָפְלָה עַל אַבְרָם וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה בֵּאֲרוּהוּ, אֲבָל זֶה יוֹם הַדִּין

דְּבַר נָשׁ נָפִיק מֵהַאי עַלְמָא, הַהוּא (יומא) זִמְנָא יוֹמָא דְּדִינָא רַבָּא, דְּאִתְחַשַּׁךְ שִׁמְשָׁא מִן סִיהֲרָא, כְּמָה דִּכְתִיב, (קהלת יב) עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ, דָּא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, דְּאִתְמְנַעַת מִבַּר נָשׁ, תְּלָתִין יוֹמִין, עַד לָא יִפּוּק מֵעַלְמָא (וְהָא חָזֵי), וְחָמָא דְּצוּלְמָא דְּאִתְמְנַעַת מִנֵּיהּ וְלָא אִתְחֲזֵי.

מָאי טַעְמָא אִתְמְנַעַת מִנֵּיהּ. בְּגִין דְּנִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא סָלְקַת, וְאִתְעֲבָרַת מִנֵּיהּ, וְלָא אִתְחֲזֵי. דְּלָא תֵימָא, דְּכַד מִית בַּר נָשׁ וְאִתְחַלָּשׁ, הַאי נִשְׁמָתָא אִתְעֲבָרַת מִנֵּיהּ, אֶלָּא כַּד אִיהוּ בְּחַיָּיו, בְּתוּקְפֵּיהּ, אִתְעֲבָרַת מִנֵּיהּ (וְאִתְחַלָּשׁ) הַאי נִשְׁמָתָא, וְלָא נָהֲרָא לְרוּחָא, וְרוּחָא לָא נָהִיר לְנַפְשָׁא, כְּדֵין צוּלְמָא אִתְעֲבָרַת מִנֵּיהּ, וְלָא נָהִיר לֵיהּ. (אֶלָּא) מֵהַהוּא יוֹמָא, כֹּלָּא מַכְרִיזֵי עֲלֵיהּ, וְאַפִּילוּ צִפֳּרֵי שְׁמַיָּא. מָאי טַעְמָא.

לשון הקודש

הַקָּשֶׁה שֶׁמּוֹצִיאִים אֶת הָאָדָם מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. שֶׁשָּׁנִינוּ, [אותו יום] הַזְּמַן שֶׁמַּגִּיעַ שֶׁהָאָדָם יוֹצֵא מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתוֹ [יום] זְמַן יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל, שֶׁנֶּחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ מִן הַלְּבָנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת יב) עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ, זוֹ הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּמְנַעַת מִבֶּן הָאָדָם שְׁלֹשִׁים יוֹם עַד שֶׁלֹּא יָצָא מִן הָעוֹלָם, וְרוֹאֶה שֶׁהַצֶּלֶם שֶׁנִּמְנָע מִמֶּנּוּ וְלֹא נִרְאֶה.

מָה הַטַּעַם נִמְנָע מִמֶּנּוּ? מִשּׁוּם שֶׁהַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה עוֹלָה וּמָעֻבֶּרֶת מִמֶּנּוּ וְלֹא נִרְאֵית. שֶׁלֹּא תֹּאמַר, שֶׁכְּשֶׁמֵּת אָדָם וְנֶחֱלַשׁ, נִשְׁמָה זוֹ מָעֻבֶּרֶת מִמֶּנּוּ, אֶלָּא כְּשֶׁהוּא בְּחַיָּיו בְּכֹחוֹ, מָעֻבֶּרֶת מִמֶּנּוּ [וְנֶחֱלֶשֶׁת] נִשְׁמָה זוֹ וְלֹא מְאִירָה לָרוּחַ, וְהָרוּחַ לֹא מְאִירָה לַנֶּפֶשׁ, וְאָז מָעֻבָּר מִמֶּנּוּ הַצֶּלֶם וְלֹא מֵאִיר לוֹ. [אֶלָּא] מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם כֻּלָּם מַכְרִיזִים עָלָיו, וַאֲפִלּוּ צִפֳּרֵי

בְּגִין דְּנִשְׁמָתָא הָא סָלְקָא מִנֵּיהּ, וְרוּחָא לָא נָהִיר לְנַפְשָׁא, כְּדֵין נַפְשָׁא אִתְחַלְּשַׁת, וּמֵיכְלָא וְכָל תִּיאוּבְתָּא דְגוּפָא, סָלְקָא מִנֵּיהּ וְאִתְעֲבַר.

וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וְאֲפִילוּ כָּל זְמָנָא דְנָפִיל אִינִישׁ בְּבֵי מַרְעֵיהּ, וְלָא יְכִיל לְצַלָּאָה, נִשְׁמָתָא אִתְעֲבָרַת וְסָלְקָא מִנֵּיהּ, וּכְדֵין לָא נָהִיר רוּחָא לְנַפְשָׁא, עַד דְּדַיְינִין דִּינֵיהּ דְּבַר נָשׁ. וְאִי דָיְינִין לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְטַב, כְּדֵין נִשְׁמָתָא אִתְהַדְּרַת לְאַתְרָהּ, וּנְהִירָא לְכֹלָּא. הָא בְּזִמְנָא דְּקָיְימָא מִלָּה בְּדִינָא. וּבְזִמְנָא דְלָא קָיְימָא מִלָּה בְּדִינָא, תְּלָתִין יוֹמִין אַקְדִּימַת נִשְׁמָתָא לְכֹלָּא, וְצוּלְמָא אִתְעֲבַר מִנֵּיהּ.

תָּאנָא, בְּזִמְנָא דְדָיְינִין לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְעֵילָא, סָלְקִין לְנִשְׁמָתֵיהּ לְבֵי דִינָא, וְדָיְינִין עַל מֵימְרָהָא, וְהִיא אַסְהִידַת בְּכֹלָּא, וְאַסְהִידַת בְּכָל רַעְיוֹנֵי דְבַר נָשׁ,

לשון הקודש

הַשָּׁמַיִם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁמָה זוֹ עָלְתָה מִמֶּנּוּ, וְהָרוּחַ לֹא מְאִירָה לַנֶּפֶשׁ, וְאָז הַנֶּפֶשׁ נֶחֱלֶשֶׁת, וְהַמַּאֲכָל וְכָל תַּאֲוֹת הַגּוּף עוֹלִים מִמֶּנּוּ וּמָעֲבָרִים.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַאֲפִלּוּ כָּל פַּעַם שֶׁנּוֹפֵל אִישׁ בְּבֵית חָלְיוֹ וְלֹא יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל, הַנִּשְׁמָה מָעֲבֶרֶת וְעוֹלָה מִמֶּנּוּ, וְאָז הָרוּחַ לֹא מְאִירָה לַנֶּפֶשׁ, עַד שֶׁדָּנִים דִּינוֹ שֶׁל הָאָדָם. וְאִם דָּנִים אֶת הָאִישׁ לְטוֹב, אָז הַנִּשְׁמָה חוֹזֶרֶת לִמְקוֹמָהּ וּמְאִירָה לַכֹּל. הֲרֵי בִּזְמַן שֶׁעוֹמֵד הַדָּבָר בְּדִין, וּבִזְמַן שֶׁלֹּא עוֹמֵד הַדָּבָר בְּדִין, שְׁלֹשִׁים יוֹם מַקְדִּימָה הַנִּשְׁמָה לַכֹּל, וְהַצֶּלֶם מָעֲבָר מִמֶּנּוּ.

שָׁנִינוּ, בִּזְמַן שֶׁדָּנִים אֶת הָאָדָם לְמַעְלָה, מַעֲלִים אֶת נִשְׁמָתוֹ לְבֵית דִּין וְדָנִים אוֹתָהּ עַל פִּי דְּבָרֶיהָ, וְהִיא מְעִידָה בַּכֹּל וּמְעִידָה בְּכָל רַעְיוֹנוֹת הָאָדָם,

וּבְעוֹבָדִין לָא אַסְהִידַת, דְּהָא כֻּלְּהוּ בְּסִפְרָא כְּתִיבִין. וְכֻלְּהוּ דָּיְינִין לֵיהּ לְבַר נָשׁ, בְּהַהִיא שַׁעְתָּא דְּדָיְינִין לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְעֵילָא, כְּדֵין דְּחָקָא דְגוּפָא אִשְׁתַּכַּח, יַתִּיר מִשְּׁאָר זִמְנַיָּיא.

אִי דָּיְינִין לֵיהּ לְטַב, כְּדֵין אַרְפִּין מִנֵּיהּ. וְזֵיעָא אִתְכַּסְיָא עַל גּוּפָא, וְנִשְׁמָתָא אֲהַדְּרַת לְבָתָר, וְנָהֲרָא לְכֹלָּא. וְלָא סָלִיק בַּר נָשׁ מִבֵּי מַרְעֵיהּ לְעָלְמִין, עַד דְּדָיְינִין דִּינֵיהּ לְעֵילָא. וְאִי תֵּימָא, הָא כַּמָּה חַיָּיבֵי עָלְמָא, כַּמָּה רַשִּׁיעֵי עָלְמָא, קָיְימִין בְּקִיּוּמַיְיהוּ. אֶלָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁגַּח בְּדִינֵיהּ דְּבַר נָשׁ, אַף עַל גַּב דְּהַשְׁתָּא לָא זָכֵי, וְהוּא חָמֵי דְּהָא לְבָתָר זָכֵי, דְּאִין לֵיהּ לְטַב. אוֹ לְזִמְנִין דְּאוֹלִיד בַּר, דְּיֶיחֱוֵי זַכָּאָה בְּעָלְמָא, וְעַל דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּאִין לֵיהּ לְטַב. **וְכָל** עוֹבָדוֹי וְדִינוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְטַב, וּבְכֹלָּא

לשון הקודש

וּבַמַּעֲשִׂים לֹא מְעִידָה, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם כְּתוּבִים בַּסְּפָרִים, וְכֻלָּם דָּנִים אֶת הָאָדָם. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁדָּנִים אֶת הָאָדָם לְמַעְלָה, אָז דְּחַק הַגּוּף נִמְצָא יוֹתֵר מִשְּׁאָר הַזְּמַנִּים. **אִם** דָּנִים אוֹתוֹ לְטוֹבָה, אָז מַרְפִּים מִמֶּנּוּ, וְזֵעָה נִכְסָעַת עַל הַגּוּף, וְהַנְּשָׁמָה חוֹזֶרֶת אַחַר כָּךְ וּמְאִירָה לַכֹּל, וְלֹא עוֹלֶה אָדָם מִבֵּית חָלְיוֹ לְעוֹלָמִים עַד שֶׁדָּנִים דִּינוֹ לְמַעְלָה. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כַּמָּה חַיָּבֵי עוֹלָם, כַּמָּה רִשְׁעֵי עוֹלָם עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם? אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁגִּיחַ בְּדִין הָאָדָם, אַף עַל גַּב שֶׁכָּעֵת לֹא זוֹכֶה, וְהוּא רוֹאֶה שֶׁאַחַר כָּךְ יִזְכֶּה – דָּן אוֹתוֹ לְטוֹבָה. אוֹ לִפְעָמִים שֶׁמּוֹלִיד בֵּן שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק בָּעוֹלָם, וְעַל זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אוֹתוֹ לְטוֹבָה.

וְכָל מַעֲשָׂיו וְדִינָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְטוֹבָה, וּמַשְׁגִּיחַ בְּהַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב

אַשְׁגַּח. כְּמָה דִכְתִיב, (יחזקאל לג) חַי אָנִי נְאֻם ה' וְגוֹ' אִם אֶחְפּוֹץ בְּמוֹת הָרָשָׁע כִּי אִם בְּשׁוּב רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ. וּבְגִין דָּא, כָּל אִינּוּן חַיָּיבֵי עַלְמָא, דְּקָיְימִין בְּקִיּוּמַיְיהוּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּאִין לוֹן לְטַב.

וּלְזִמְנִין, דְּאִינּוּן מַרְעִין אִשְׁתַּלִּימוּ זִמְנַיְיהוּ, מִלְּמִשְׁרֵי תַּמָּן. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (דברים כח) וְחֳלָאִים רָעִים וְנֶאֱמָנִים, דְּעָבָדוּ מְהֵימְנוּתָא. דְּכַד שָׁרְיָאן עֲלֵיהּ דְּבַר (דף רכז ע"ב) נָשׁ, מִסְתַּלְּקֵי מִנֵּיהּ לְבָתָר דְּאַשְׁלִימוּ זִמְנַיְיהוּ, בֵּין לְצַדִּיקַיָּא, בֵּין לְחַיָּיבַיָּא, וְכֹלָּא אִתְעֲבַד בְּדִינָא כִּדְקָאֲמָרָן:

וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה, אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַאי קְרָא קַשְׁיָא, דִּכְתִיב וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל, וּכְתִיב וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל כָּבְדוּ מִזֹּקֶן לֹא יוּכַל לִרְאוֹת, אִי לֹא יוּכַל לִרְאוֹת, מַהוּ וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא

לשון הקודש

((יחזקאל לג) חַי אָנִי נְאֻם ה' וְגוֹ' אִם אֶחְפּוֹץ בְּמוֹת הָרָשָׁע כִּי אִם בְּשׁוּב רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ. וּבִגְלַל זֶה כָּל אוֹתָם רִשְׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁעוֹמְדִים בִּמְקוֹמָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אוֹתָם לְטוֹבָה.

וְלִפְעָמִים אוֹתָם הַחֳלָאִים נִשְׁלַם זְמַנָּם מִלִּשְׁרוֹת שָׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים מב) וְחֳלָאִים רָעִים וְנֶאֱמָנִים, שֶׁעָשׂוּ אֱמוּנָה, שֶׁכְּשֶׁשּׁוֹרִים עַל הָאָדָם מִסְתַּלְּקִים מִמֶּנּוּ לְאַחַר שֶׁהִשְׁלִימוּ זְמַנָּם, בֵּין לְצַדִּיקִים, בֵּין לִרְשָׁעִים, וְהַכֹּל נַעֲשָׂה בְּדִין, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, פָּסוּק זֶה קָשֶׁה, שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל כָּבְדוּ מִזֹּקֶן לֹא יוּכַל לִרְאוֹת. אִם

דְּחָמָא בְּרוּחַ קֻדְשָׁא, אִינּוּן בְּנֵי יוֹסֵף, דְּאִינּוּן יָדָבְעָם וַחֲבֵירָיו. דְּיָדָבְעָם עֲבַד תְּרֵין עֶגְלֵי זָהָב, וְאָמַר (מלכים א יב) אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל. וּבְגִין כָּךְ, מִי אֵלֶּה, מָאן הוּא דְּזַמִּין לְמֵימַר אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ לְטַעֲוָון אָחֳרָן, וּבְגִין כָּךְ וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף.

מִכָּאן, דְּצַדִּיקַיָּא חָמָאן עוֹבָדָא לְמֵרָחוֹק, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְעַטֵּר לוֹן בְּעִטְרָא דִּילֵיהּ, מַה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָמֵי לְמֵרָחוֹק, כְּמָה דִּכְתִיב, (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָמָא כָּל עוֹבָדִין, עַד לָא יַעֲבֵד לוֹן, וְכֻלְּהוּ אַעֲבָרוּ קַמֵּיהּ.

כְּגַוְונָא דָּא, כָּל דָּרִין דְּעַלְמָא, מִסְּיָיפֵי עַלְמָא, עַד סְיָיפֵי עַלְמָא, כֻּלְּהוּ אִתְעַתְּדוּ וְקָיְימוּ קַמֵּיהּ עַד לָא יֵיתוּן לְעַלְמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה מא)

לשון הקודש

לֹא יוּכַל לִרְאוֹת, אָז מַה זֶּה וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל? אֶלָּא שֶׁרָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹתָם בְּנֵי יוֹסֵף, שֶׁהֵם יָרָבְעָם וַחֲבֵרָיו, שֶׁיָּרָבְעָם עָשָׂה שְׁנֵי עֶגְלֵי זָהָב וְאָמַר (מלכים–א יב) אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן מִי אֵלֶּה, מִי הוּא שֶׁעָתִיד לוֹמַר אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ לַעֲבוֹדָה זָרָה, וְלָכֵן וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף.

מִכָּאן שֶׁצַּדִּיקִים רוֹאִים מַעֲשֶׂה לְמֵרָחוֹק, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְעַטֵּר אוֹתָם בַּעֲטַרְתּוֹ. מָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה לְמֵרָחוֹק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה כָּל הַמַּעֲשִׂים עַד שֶׁלֹּא עוֹשִׂים אוֹתָם, וְכֻלָּם עוֹבְרִים לְפָנָיו.

כְּמוֹ זֶה כָּל דּוֹרוֹת הָעוֹלָם מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם, כֻּלָּם הִתְיַצְּבוּ וְעָמְדוּ לְפָנָיו עַד שֶׁלֹּא יָבֹאוּ לָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב

קוֹרֵא הַדּוֹרוֹת מֵרֹאשׁ, עַד לָא אִתְבְּרֵי עַלְמָא. בְּגִין דְּכָל נִשְׁמָתִין דְּנָחֲתִין לְעַלְמָא, עַד לָא יֵיחֲתוּן, כֻּלְּהוּ קָיְימֵי קַמֵּיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּדִיוּקְנָא דְקָיְימֵי בְהַאי עַלְמָא, וְאִקְרוּן בִּשְׁמָהָן, דִּכְתִיב, (ישעיה מ) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא.

אוֹף הָכִי צַדִּיקַיָּיא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחְמֵי לוֹן כָּל דָּרִין דְּעַלְמָא, עַד לָא יֵיתוּן וְיִשְׁתַּכְּחוּן בְּעַלְמָא. מִנָּא לָן מֵאָדָם (דָּא אָדָם) דְּהַוָּה קַדְמָאָה, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחְמֵי לֵיהּ כָּל אִינּוּן דָּרִין עַד לָא יֵיתוּן, כְּדִכְתִיב, (בראשית ה) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת (אָדָם). דְּתָנֵינָן, אַחְמֵי לֵיהּ, כָּל אִינּוּן דָּרִין דְּזַמִּינִין לְמֵיתֵי לְעַלְמָא. וְכֵן לְמֹשֶׁה, דִּכְתִיב, (דברים לד) וַיַּרְאֵהוּ ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחְמֵי לֵיהּ כָּל דָּרִין דְּעַלְמָא, וְכָל אִינּוּן מַנְהִיגֵי עַלְמָא, וְכָל שְׁאַר נְבִיאֵי, עַד לָא יֵיתוּן לְעַלְמָא.

לשון הקודש

(ישעיה מא) קֹרֵא הַדּוֹרוֹת מֵרֹאשׁ, עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם. מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁיּוֹרְדוֹת לָעוֹלָם, עַד שֶׁלֹּא יָרְדוּ, כֻּלָּם עוֹמְדִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּדְּמוּת שֶׁעוֹמְדִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְנִקְרָאִים בְּשֵׁמוֹת, שֶׁכָּתוּב (שם מ) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא.

גַּם כָּךְ הַצַּדִּיקִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַרְאֶה לָהֶם כָּל דּוֹרוֹת הָעוֹלָם עַד שֶׁלֹּא יָבֹאוּ וְיִמָּצְאוּ בָּעוֹלָם. מִנַּיִן לָנוּ? מֵאָדָם [זֶה אָדָם] שֶׁהָיָה רִאשׁוֹן, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶרְאָה לוֹ כָּל אוֹתָם דּוֹרוֹת עַד שֶׁלֹּא יָבֹאוּ, כַּכָּתוּב (בראשית ה) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת [אָדָם], שֶׁשָּׁנִינוּ, הֶרְאָה לוֹ כָּל אוֹתָם דּוֹרוֹת שֶׁעֲתִידִים לָבֹא לָעוֹלָם. וְכֵן לְמֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב (דברים לד) וַיַּרְאֵהוּ ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶרְאָה לוֹ כָּל דּוֹרוֹת

אוֹף הָכָא, וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף, חָמָא לְמֵרָחוֹק, וְאִזְדַּעְזַע, וְאָמַר מִי אֵלֶּה. וְהַאי קְרָא אַשְׁלִים לִתְרֵין סִטְרִין, לְהַאי סִטְרָא, וּלְהַאי סִטְרָא. וְעַל דָּא אָתִיב יוֹסֵף וְאָמַר, בָּנַי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בָּזֶה. וּמְנָא לָן דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחְמֵי לֵיהּ בְּרוּחָא דְקוּדְשָׁא. דִּכְתִיב וְהִנֵּה הֶרְאָה אֹתִי אֱלֹהִים גַּם אֶת זַרְעֶךָ. גַּם, לְאַסְגָּאָה אִינּוּן דְּנָפְקִין מִנֵּיהּ כִּדְקָאֲמָרָן:

וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמַר הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר וְגוֹ', בְּהַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ, וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף, דְּלָא אַשְׁכְּחָן הָכָא בְּרָכָה דִּבְרִיךְ לֵיהּ לְיוֹסֵף אֶלָּא לִבְנוֹי. אִי לִבְנוֹי, וַיְבָרֲכֵם מִיבְּעֵי לֵיהּ, מַהוּ וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף, וְלָא אַשְׁכְּחָן הָכָא דְּאִתְבְּרִיךְ יוֹסֵף.

לשון הקודש

הָעוֹלָם וְכל אוֹתָם מַנְהִיגֵי הָעוֹלָם וְכָל שֶׁאָר הַנְּבִיאִים עַד שֶׁלֹּא יָבֹאוּ לָעוֹלָם.

גַּם כָּאן, וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף, רָאָה לְמֵרָחוֹק וְהִזְדַּעְזַע, וְאָמַר מִי אֵלֶּה? וּפָסוּק זֶה מַשְׁלִים לִשְׁנֵי צְדָדִים, לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה. וְלָכֵן הֵשִׁיב יוֹסֵף וְאָמַר, בָּנַי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בָּזֶה. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁהֶרְאָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ? שֶׁכָּתוּב וְהִנֵּה הֶרְאָה אֹתִי אֱלֹהִים גַּם אֶת זַרְעֶךָ. גַּם – לְרַבּוֹת אוֹתָם שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ.

וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמַר הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר וְגוֹ'. בַּפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ, וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף, שֶׁלֹּא מָצָאנוּ כָּאן בְּרָכָה שֶׁבֵּרַךְ אֶת יוֹסֵף, אֶלָּא אֶת בָּנָיו. אִם לְבָנָיו, אָז צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּתוּב וַיְבָרֲכֵם, אָז מַה זֶּה וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף, וְלֹא מָצָאנוּ כָּאן שֶׁיּוֹסֵף הִתְבָּרֵךְ?

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אֶת דַּיְיקָא, כְּתִיב אֶת יוֹסֵף, בִּרְכָתָא דִּבְנוֹי הָוָה, וְכַד אִתְבָּרְכָאן בְּנוֹי, אִיהוּ מִתְבָּרֵךְ. דִּבְרִכְתָא דִּבְנוֹי דְּבַר נָשׁ בִּרְכָתֵיהּ אִיהִי.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף, אֶת דַּיְיקָא, דְּבָרִיךְ לְאָת קַיָּימָא, רָזָא (נ"א דִּבְרִית בְּגִין דְּכֵיוָן דְּאָמַר בָּנַי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בָּזֶה, כְּדֵין בָּרִיךְ לְהַהוּא אֲתַר רָזָא) דִּבְרִית דְּנָטַר יוֹסֵף, וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי צַדִּיק, אֶת דְּיוֹסֵף, רָזָא דִּבְרִית דְּקָיְימָא בַּהֲדֵיהּ דְּיוֹסֵף:

הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלְּכוּ אֲבוֹתַי לְפָנָיו. הָאֱלֹהִים, דָּא רָזָא דִּבְרִית קַדִּישָׁא, קְיָימָא קַדִּישָׁא. אֲבוֹתַי לְפָנָיו, דַּיְיקָא לְפָנָיו, דְּאִינוּן קַדְמָאֵי עִלָּאֵי, מִקַּמֵּי רָזָא דְנָא, אַבְרָהָם וְיִצְחָק, דְּהָא מִנְּהוֹן אִתְּזָן וְיָנְקָא הַהוּא (נ"א מֵהַהוּא) אֲתַר.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, דַּוְקָא אֶת, כָּתוּב אֶת יוֹסֵף, הַבְּרָכָה שֶׁל בָּנָיו הָיְתָה, וְכַאֲשֶׁר מִתְבָּרְכִים בָּנָיו, הוּא מִתְבָּרֵךְ. שֶׁבִּרְכָה שֶׁל בָּנָיו שֶׁל אָדָם בִּרְכָתוֹ הִיא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף, דַּוְקָא אֶת, שֶׁבֵּרַךְ אֶת אוֹת הַבְּרִית, סוֹד [הַבְּרִית מִשּׁוּם שֶׁכֵּיוָן שֶׁאָמַר בָּנַי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בָּזֶה, אָז בֵּרַךְ לְאוֹתוֹ מָקוֹם סוֹד] הַבְּרִית שֶׁיּוֹסֵף שָׁמַר, וְלָכֵן נִקְרָא צַדִּיק. אֶת שֶׁל יוֹסֵף, סוֹד הַבְּרִית שֶׁעוֹמֶדֶת עִם יוֹסֵף.

הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלְּכוּ אֲבוֹתַי לְפָנָיו. הָאֱלֹהִים – זֶה סוֹד הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה, בְּרִית קֹדֶשׁ. אֲבוֹתַי לְפָנָיו – דַּוְקָא לְפָנָיו, שֶׁאוֹתָם רִאשׁוֹנִים עֶלְיוֹנִים מִלִּפְנֵי סוֹד שֶׁלָּנוּ, אַבְרָהָם וְיִצְחָק, שֶׁהֵרֵי מֵהֶם נִזּוֹן וְיוֹנֵק אוֹתוֹ [מֵאוֹתוֹ] מָקוֹם.

הָאֱלֹהִים הָרוֹעֶה אוֹתִי, מָאי טַעְמָא זִמְנָא אַחֲרָא הָאֱלֹהִים. אֶלָּא רָזָא עִלָּאָה אִיהוּ, וְהָכָא בָּרִיךְ לְהַהוּא אֲתַר, בְּרָזָא דְּאֱלֹהִים חַיִּים, מִקּוֹרָא דְחַיֵּי, דְּמִנֵּיהּ נָפְקִין בִּרְכָאן. וּבְגִין דָּא אַדְכַּר גַּרְמֵיהּ בְּהַאי אֲתַר, וְאָמַר, הָאֱלֹהִים הָרוֹעֶה אוֹתִי, בְּגִין דְּכָל בִּרְכָאן דְּנָגְדֵי מִמְּקוֹרָא דְחַיֵּי, יַעֲקֹב נָטִיל לוֹן. וְכֵיוָן דְּנָטִיל לוֹן אִיהוּ, הַאי אֲתַר נָטַל בִּרְכָאן, וְכֹלָּא אִיהוּ תַלְיָיא (נ"א בִּדְכוּרָא) בִּדְבוּרָא. וְעַל דָּא וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף כְּתִיב.

בְּגִין כָּךְ, בְּכָל אֲתַר דְּבִרְכָאן אִצְטְרִיכוּ לְבָרְכָא, בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְבָּרְכָא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר אִתְבָּרְכוּ אַחֲרָנִין, וְאִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִתְבָּרִיךְ בְּקַדְמִיתָא, אִינּוּן בִּרְכָאן לָא (דף רכח ע"א) מִתְקַיְּימִין.

לשון הקודש

הָאֱלֹהִים הָרֹעֶה אֹתִי, מָה הַטַּעַם פַּעַם אַחֶרֶת הָאֱלֹהִים? אֶלָּא סוֹד עֶלְיוֹן הוּא, וְכָאן בֵּרַךְ אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם בְּסוֹד שֶׁל אֱלֹהִים חַיִּים, מְקוֹר הַחַיִּים שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת, וְלָכֵן הִזְכִּיר עַצְמוֹ בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָמַר הָאֱלֹהִים הָרֹעֶה אֹתִי, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁשּׁוֹפְעוֹת מִמְּקוֹר הַחַיִּים יַעֲקֹב לָקַח אוֹתָן, וְכֵיוָן שֶׁהוּא לָקַח אוֹתָן, מָקוֹם זֶה לָקַח בְּרָכוֹת, וְהַכֹּל תָּלוּי [וַבְּזָכָר] בַּדִּבּוּר, וְעַל זֶה וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף כָּתוּב.

לָכֵן בְּכָל מָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ בְּרָכוֹת, צָרִיךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִתְבָּרֵךְ בַּהַתְחָלָה, וְאַחַר כָּךְ מִתְבָּרְכִים הָאֲחֵרִים. וְאִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מִתְבָּרֵךְ בַּהַתְחָלָה, אוֹתָן בְּרָכוֹת לֹא מִתְקַיְּמוֹת.

וְאִי תֵּימָא, הָא יַעֲקֹב דְּבָרְכֵיהּ אֲבוּהָ, וְלָא בָרְכֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקַדְמִיתָא. תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְּבָרִיךְ יִצְחָק לְיַעֲקֹב, לָא בָרְכֵיהּ, עַד דְּבָרִיךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקַדְמִיתָא. כֵּיוָן דְּבָרִיךְ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקַדְמִיתָא, בָּרְכֵיהּ לְיַעֲקֹב. מַנָּא לָן, דִּכְתִיב (בראשית כו) וַיֹּאמֶר רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ ה'. הָכָא קַיְּים בְּרָכָה לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דִּכְתִיב, אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ ה', אִתְבָּרֵךְ בְּקִיּוּמָא דְּבִרְכָאן, וּלְבָתַר כְּתִיב בַּתְרֵיהּ, וְיִתֶּן לְךָ וְגו'. כֵּיוָן דְּהַהוּא שָׂדֶה אִתְקַיַּים בְּקַיְּימָא דְּבִרְכָאן, (ס"א בְּבִרְכוֹי, מִיָּד בָּרְכֵיהּ, וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים, דְּהַהוּא שָׂדֶה רָזָא) דְּנָפְקֵי מִינֵיהּ בִּרְכָאן, לְבָתָר דְּאִיהוּ אִתְקַיַּים בְּבִרְכוֹי.

כְּגַוְונָא דָא בָּרִיךְ יַעֲקֹב בְּקַדְמִיתָא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְבָתַר בָּרִיךְ לִבְנוֹי. תָּא חֲזֵי, בְּצַפְרָא בָעֵי בַּר נָשׁ לְאַקְדָּמָא בִּרְכָאן לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי יַעֲקֹב, שֶׁבֵּרַךְ אוֹתוֹ אָבִיו וְלֹא בֵּרַךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּהַתְחָלָה – בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁבֵּרַךְ יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב, לֹא בֵּרְכוֹ עַד שֶׁבֵּרַךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּהַתְחָלָה. כֵּיוָן שֶׁבֵּרַךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּהַתְחָלָה, הוּא בֵּרַךְ אֶת יַעֲקֹב. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (בראשית כז) וַיֹּאמֶר רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ ה'. כָּאן עוֹמֶדֶת בְּרָכָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ ה'. הִתְבָּרֵךְ בְּקִיּוּם הַבְּרָכוֹת, וְאַחַר כָּךְ אַחֲרָיו וְיִתֶּן לְךָ וְגו'. כֵּיוָן שֶׁאוֹתוֹ שָׂדֶה הִתְקַיֵּם בַּעֲמִידַת הַבְּרָכוֹת, [בְּבִרְכוֹתָיו. מִיָּד בֵּרְכוֹ וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים, שֶׁאוֹתוֹ שָׂדֶה סוֹד] שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ בְּרָכוֹת, אַחַר שֶׁהוּא הִתְקַיֵּם בְּבִרְכוֹתָיו.

כְּמוֹ זֶה בֵּרַךְ יַעֲקֹב בַּתְּחִלָּה אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאַחַר כָּךְ בֵּרַךְ אֶת בָּנָיו. בֹּא

וּלְבָתַר לִשְׁאָר בְּנֵי עַלְמָא, וְהָא אוֹקִימְנָא דִּכְתִיב בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד וְגוֹ'.

וְתָא חֲזֵי, כַּד בָּעָא יַעֲקֹב לְבָרְכָא לְאִינּוּן בְּנֵי יוֹסֵף, חָמָא בְּרוּחַ קֻדְשָׁא דְּזַמִּין לְנָפְקָא מֵאֶפְרַיִם יָרָבְעָם בֶּן נְבָט. פְּתַח וְאָמַר, מִי אֵלֶּה. מַשְׁמַע (ס"א מָאי שְׁנָא) דְּאָמַר בַּעֲבוֹדָה דָא דְּסִטְרָא דְּעֲבוֹדָה זָרָה (שמות לב) אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא רָזָא אִיהוּ, כָּל אִינּוּן סִטְרִין דְּהַהוּא חִוְיָא בִּישָׁא, וּמִסִּטְרָא דְהַהוּא רוּחַ מְסָאֲבָא הַהוּא חִוְיָא. וְאִית מָאן דְּרָכִיב עֲלֵיהּ, וְכַד מִזְדַּוְוגָן, אִקְרוּן אֵלֶּה. וְאִינּוּן מִזְדַּמְּנִין בְּעַלְמָא, בְּכָל אִינּוּן סִטְרִין דִּלְהוֹן.

וְרוּחַ דְּקוּדְשָׁא אִקְרֵי זֹאת, דְּאִיהוּ רָזָא דִּבְרִית, רְשִׁימָא קַדִּישָׁא דְּאִשְׁתַּכַּח תָּדִיר בְּבַר נָשׁ, וְכֵן (שמות טו) זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ, (ישעיה כה) זֶה ה'. (ס"א הוּא

לשון הקודש

רְאֵה, בַּבֹּקֶר צָרִיךְ אָדָם לְהַקְדִּים בְּרָכוֹת לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְאַחַר כָּךְ לִשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם, וַהֲרֵי הֵקַמְנוּ בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד וְגוֹ'. **וּבָא** רְאֵה, כְּשֶׁרָצָה יַעֲקֹב לְבָרֵךְ אֶת אוֹתָם בְּנֵי יוֹסֵף, רָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעָתִיד לָצֵאת מֵאֶפְרַיִם יָרָבְעָם בֶּן נְבָט. פָּתַח וְאָמַר מִי אֵלֶּה? מַשְׁמָע [מַה שּׁוּנָה] שֶׁאָמַר בַּעֲבוֹדָה זוֹ שֶׁל צַד עֲבוֹדָה זָרָה אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל? אֶלָּא סוֹד הוּא, כָּל אוֹתָם הַצְּדָדִים שֶׁל אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הָרָע, וּמִצַּד אוֹתָהּ רוּחַ טֻמְאָה אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ, וְיֵשׁ מִי שֶׁרוֹכֵב עָלָיו, וּכְשֶׁמִּזְדַּוְוגִים נִקְרָאִים אֵלֶּה, וְהֵם מִזְדַּמְּנִים בָּעוֹלָם בְּכָל אוֹתָם צְדָדִים שֶׁלָּהֶם.

וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ נִקְרֵאת זֹאת, שֶׁהוּא סוֹד הַבְּרִית, רֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּמְצָא תָּמִיד

יְיָ) אֲבָל אִלֵּין, אִקְרוּן אֵלֶּ"ה, וְעַל דָּא כְּתִיב, אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל.

וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (ישעיה מט) גַּם אֵלֶּה תִּשְׁכַּחְנָה, וְאָנֹכִי רָזָא דְזֹאת, לֹא אֶשְׁכָּחֵךְ. וּכְתִיב, (איכה א) עַל אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה, דְּהַהוּא חוֹבָא גָּרְמָא לוֹן לְמִבְכֵּי כַּמָּה בְכִיָּין. דָּבָר אַחֵר עַל אֵלֶּה אֲנִי, מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּאִתְיְיהִיב רְשׁוּ לְאַתַּר דָּא לְשַׁלְטָאָה עַל יִשְׂרָאֵל, וּלְחָרְבָא בֵּי מַקְדְּשָׁא, וּבְגִין דְּאִתְיְיהִיב לוֹן רְשׁוּ לְשַׁלְטָאָה, (ס"א כְּתִיב, (איכה א) עַל אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה, רָזָא דְמִלָּה דָא סִטְרָא דְמִסְאָבָא דְאִתְיְיהִיב לוֹן רְשׁוּ לְשַׁלְטָאָה) אֲנִי בוֹכִיָּה, דָּא רוּחַ קֻדְשָׁא דְאִקְרֵי אֲנִי.

וְאִי תֵּימָא, הָא כְּתִיב, (דברים כח) אֵלֶּה דִּבְרֵי הַבְּרִית. הָכִי הוּא וַדָּאי, דְּכָל אִלֵּין לָא מִתְקַיְּימִי, אֶלָּא מִגּוֹ אֵלֶּה, דְּתַמָּן כָּל לְוָוטִין שָׁרְיָין, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא

לשון הקודש

בָּאָדָם. וְכֵן זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ – זֶה ה'. [הוּא ה'] אֲבָל אֵלֶּה נִקְרָאִים אֵלֶּה, וְעַל זֶה כָּתוּב (שמות לח) אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן כָּתוּב (ישעיה מט) גַּם אֵלֶּה תִּשְׁכַּחְנָה, וְאָנֹכִי – סוֹד שֶׁל זֹאת – לֹא אֶשְׁכָּחֵךָ, וְכָתוּב (איכה א) עַל אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה, שֶׁאוֹתוֹ הַחֵטְא גָּרַם לָהֶם לִבְכּוֹת כַּמָּה בְכִיּוֹת. דָּבָר אַחֵר עַל אֵלֶּה אֲנִי – מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לְמָקוֹם זֶה לִשְׁלֹט עַל יִשְׂרָאֵל וּלְהַחֲרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וּמִשּׁוּם שֶׁנִּתְּנָה לָהֶם רְשׁוּת לִשְׁלֹט, [כָּתוּב עַל אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה. סוֹד הַדָּבָר – זֶה צַד הַטֻּמְאָה שֶׁנִּתְּנָה לָהֶם רְשׁוּת לִשְׁלֹט] אֲנִי בוֹכִיָּה, זוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּקְרֵאת אֲנִי.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב (דברים כח) אֵלֶּה דִּבְרֵי הַבְּרִית – כָּךְ זֶה בְּוַדַּאי, שֶׁכָּל

דְּאִיהוּ אָרוּר. וּבְגִין דָּא אַקְדִּים וְאָמַר אֵלֶּה, דְּקַיְּימָא לְמַאן דְּעָבַר דִּבְרֵי הַבְּרִית.

אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה ה', (ויקרא כז) בְּגִין דְּכָל פִּקּוּדָא דְּאוֹרַיְיתָא לְאִתְדַּכָּאָה בַּר נָשׁ, וְלָא יִסְטֵי מֵאוֹרְחָא דָא, וְיִסְתַּמַּר מִתַּמָּן, וְיִתְפְּרַשׁ מִנַּיְיהוּ. וְאִי תֵימָא (בראשית ו) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נֹחַ. הָכִי הוּא וַדַּאי, דְּהָא נָפַק חָם, דְּאִיהוּ אֲבִי כְנַעַן, וּכְתִיב, (בראשית מט) אָרוּר כְּנַעַן וְאִיהוּ רָזָא דָא דְּאֵלֶּה.

וְעַל דָּא (ס"א כָּל חֲנֵי הִתּוּכָא סוֹסְפִּיתָא דְּדַהֲבָא, וְעַל דָּא כְּתִיב מִי אֵלֶּה, יִשְׂרָאֵל כַּד עֲבִדוּן עֶגְלָא) כְּתִיב וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל, וְכָל חֲנֵי הִתּוּכָא סוֹסְפִּיתָא דְּדַהֲבָא. אַהֲרֹן קָרִיב דַּהֲבָא, דְּאִיהוּ סִטְרָא דִּילֵיהּ, דְּכָלִיל אִיהוּ בְּתוּקְפָּא דְּאֶשָּׁא, וְכֹלָּא חַד, וְסִטְרָא דָא דַּהֲבָא וְאֶשָּׁא. (ד"א ל"ג לְאִתְתַּקְפָּא) רוּחַ מְסָאֲבָא, דְּאִשְׁתַּכַּח תָּדִיר בְּמַדְבְּרָא,

לשון הקודש

אֵלֶּה לֹא מִתְקַיְּמִים אֶלָּא מִתּוֹךְ אֵלֶּה שֶׁשָּׁם כָּל הַקְּלָלוֹת שְׁרוּיוֹת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ שֶׁהוּא אָרוּר, וְלָכֵן הִקְדִּים וְאָמַר אֵלֶּה, שֶׁעוֹמֵד לְמִי שֶׁעוֹבֵר עַל דִּבְרֵי הַבְּרִית.

אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה ה' (ויקרא כו), מִשּׁוּם שֶׁכָּל מִצְוָה שֶׁל הַתּוֹרָה לְטַהֵר אֶת הָאָדָם, וְלֹא יִסְטֶה מִדַּרְכּוֹ זוֹ, וְיִשָּׁמֵר מִשָּׁם וְיִפָּרֵד מֵהֶם. וְאִם תֹּאמַר, (בראשית ו) אֵלֶּה תוֹלְדֹת נֹחַ – כָּךְ הוּא וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי יָצָא חָם, שֶׁהוּא אֲבִי כְנַעַן, וְכָתוּב (שם ט) אָרוּר כְּנָעַן, וְהוּא סוֹד זֶה שֶׁל אֵלֶּה.

וְלָכֵן (וְכָל אֵלֶּה הִתּוּךְ פְּסֹלֶת הַזָּהָב, וְעַל זֶה כָּתוּב מִי אֵלֶּה, יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל) כָּתוּב וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל, וְכָל אֵלֶּה הִתּוּךְ פְּסֹלֶת הַזָּהָב. אַהֲרֹן הִקְרִיב זָהָב שֶׁהוּא צַד שֶׁלּוֹ שֶׁכָּלוּל הוּא בְּחֹזֶק הָאֵשׁ, וְהַכֹּל אֶחָד,

אַשְׁכַּח אֲתַר בְּהַהוּא זִמְנָא, לְאַתְקָפָא בֵּיהּ.

וּמַה דְּהַוּ יִשְׂרָאֵל דָּכְיָין מֵהַהוּא זוּהֲמָא קַדְמָאָה דְּאַטִּיל בְּעַלְמָא, דְּגָרִים מוֹתָא לְעַלְמָא, כַּד קָמוּ עַל טוּרָא דְּסִינַי, לְבָתַר אַהֲדָרוּ, וְגָרִים לוֹ כְּמִלְקַדְמִין, לְסָאֲבָא לוֹן, וּלְאִתְתַּקְפָּא עֲלַיְיהוּ. וְגָרִים לוֹן מוֹתָא, וּלְכָל עַלְמָא, לְדָרֵיהוֹן בַּתְרַיְיהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים פב) אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם וְגו' אָכֵן כְּאָדָם וְגו'.

וְעַל דָּא כַּד חָמָא יַעֲקֹב לְיָרָבְעָם בֶּן נְבָט דְּעָבַד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְאָמַר אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ, אִזְדַּעְזַע, וְאָמַר מִי אֵלֶּה. כַּד בָּעָא לְבָתַר לְבָרְכָא לוֹן, בָּרִיךְ לֵיהּ (ס"א לִשְׁכִינְתָּא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר) בָּרִיךְ (לוֹן) לִבְנוֹי. כֵּיוָן דְּבָרִיךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקַדְמִיתָא, לְבָתַר מֵהַהוּא אֲתַר דְּבָרִיךְ בְּקַדְמִיתָא, בָּרִיךְ לוֹן. הָדָא הוּא דִכְתִיב

לשון הקודש

וְצַד זֶה זָהָב וְאֵשׁ. [לְהַגְבִּיר] רוּחַ טֻמְאָה שֶׁנִּמְצֵאת תָּמִיד בַּמִּדְבָּר, מְצִיאָה מָקוֹם בְּאוֹתוֹ זְמַן לְהַחֲזִיק בּוֹ.

וּמַה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל טְהוֹרִים מֵאוֹתָהּ זֻהֲמָה רִאשׁוֹנָה שֶׁהִטִּיל בָּעוֹלָם, שֶׁגָּרַם מָוֶת לָעוֹלָם, כְּשֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי, אַחַר כָּךְ חָזְרוּ, וְגָרַם לָהֶם כְּמוֹ מִקֹּדֶם לְטַמֵּא אוֹתָם וּלְהִתְחַזֵּק עֲלֵיהֶם, וְגָרַם לָהֶם מָוֶת וּלְכָל הָעוֹלָם לְדוֹרוֹתֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים פג) אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם וְגו', אָכֵן כְּאָדָם וְגו'.

וְעַל זֶה, כְּשֶׁרָאָה יַעֲקֹב אֶת יָרָבְעָם בֶּן נְבָט שֶׁעוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְאָמַר אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ, הִזְדַּעְזַע וְאָמַר מִי אֵלֶּה. כְּשֶׁרָצָה אַחַר כָּךְ לְבָרְכָם, בֵּרַךְ אֶת [הַשְּׁכִינָה בַּתְּחִלָּה] וְאַחַר כָּךְ בֵּרַךְ [אֶת] בָּנָיו. כֵּיוָן שֶׁבֵּרַךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּתְּחִלָּה, אַחַר כָּךְ מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁבֵּרַךְ בַּתְּחִלָּה

הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע וְגו'.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה לח) וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה'. הָא אוּקְמוּהָ, דְּלָא לִצְלֵי בַּר נָשׁ אֶלָּא סָמוּךְ לְכוֹתְלָא, וְלָא יְהֵא מִלָּה חָצִיץ בֵּינֵיהּ לְבֵין כּוֹתְלָא. דִּכְתִיב וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר. מָאי שְׁנָא בְּכֻלְּהוּ דְצַלֵּי צְלוֹתָא, דְּלָא כְתִיב בְּהוּ וַיַּסֵּב פָּנָיו אֶל הַקִּיר, דְּהָא דַּי לֵיהּ דְּיֵימָא וְיִתְפַּלֵּל אֶל ה', דְּהָא מָאן דְּמַצְלֵי צְלוֹתָא, אִיהוּ כְּוַוּן דַּעְתֵּיהּ כְּדְקָא יָאוּת, דְּהָא כְּתִיב בְּמֹשֶׁה, (במדבר יא) וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה אֶל ה'. (שמות יא) וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל ה' וְלָא כְתִיב (דף רכח ע"ב) וַיַּסֵּב פָּנָיו. הָכָא בְּחִזְקִיָּהוּ, מָאי טַעְמָא וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר, וּלְבָתַר וַיִּתְפַּלֵּל.

אֶלָּא רָזָא דְּמִלָּה אִיהוּ, דְּתָנֵינָן, חִזְקִיָּה בְּהַהוּא זִמְנָא לָא הֲוָה נָסִיב, וְלָא הֲוָה לֵיהּ אִנְתּוּ,

לשון הקודש

בֵּרַךְ אוֹתָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רַע וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה לח) וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה'. הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁלֹּא יִתְפַּלֵּל אָדָם רַק סָמוּךְ לַכֹּתֶל, וְלֹא יִהְיֶה דָּבָר חוֹצֵץ בֵּינוֹ לְבֵין הַכֹּתֶל, שֶׁכָּתוּב וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר. מַה שּׁוֹנֶה בְּכֻלָּם שֶׁהִתְפַּלְּלוּ תְּפִלָּה, שֶׁלֹּא כָתוּב בָּהֶם וַיַּסֵּב פָּנָיו אֶל הַקִּיר? שֶׁהֲרֵי דַּי לוֹ לוֹמַר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה', שֶׁהֲרֵי מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה, הוּא מְכַוֵּן דַּעְתּוֹ כָּרָאוּי, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב בְּמֹשֶׁה (במדבר כב) וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה אֶל ה', וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל ה', וְלֹא כָתוּב וַיַּסֵּב פָּנָיו. כָּאן בְּחִזְקִיָּהוּ מָה הַטַּעַם וַיַּסֵּב חִזְקִיָּה פָּנָיו אֶל הַקִּיר וְאַחַר כָּךְ וַיִּתְפַּלֵּל?

אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר הוּא, שֶׁשָּׁנִינוּ, חִזְקִיָּה בְּאוֹתוֹ זְמַן לֹא הָיָה נָשׂוּי, וְלֹא הָיְתָה לוֹ

וְלָא אוֹלִיד בְּנִין, מַה כְּתִיב, (ישעיה לח) **וַיָּבֹא אֵלָיו וְגוֹ' כִּי מֵת אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה, וְתָנִינָן כִּי מֵת אַתָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלָא תִחְיֶה בָּעוֹלָם הַבָּא. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּלָא אוֹלִיד בְּנִין.**

דְּכָל מָאן דְּלָא אִשְׁתַּדַּל לְאוֹלָדָא בְנִין בְּהַאי עַלְמָא, לָא מִתְקַיֵּים בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, וְלָא יְהֵא לֵיהּ חוּלָקָא בְּהַהוּא עַלְמָא. וְאִתְתָּרְכַת נִשְׁמָתֵיהּ בְּעַלְמָא (דְּאָתֵי), **וְלָא אַשְׁכָּחַת נַיְיחָא בְּאַתַר דְּעַלְמָא. וְדָא הוּא עוֹנְשָׁא דִכְתִיב בְּאוֹרַיְיתָא,** (ויקרא כ) **עֲרִירִים יָמוּתוּ, וּמִתַּרְגְּמִינָן בְּלָא וְלָד. בְּגִין דְּמַאן דְּאִיהוּ בְלָא וְלַד, כַּד אָזִיל בְּהַהוּא עַלְמָא, מִית הוּא תַּמָּן. מִית בְּעַלְמָא דֵין, וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי. וְעַל דָּא כְּתִיב כִּי מֵת אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה.**

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּשְׁכִינְתָּא לָא שַׁרְיָא עֲלוֹי כְּלָל,

לשון הקודש

אִשָּׁה וְלֹא הוֹלִיד בָּנִים, מַה כָּתוּב? וַיָּבֹא אֵלָיו וְגוֹ' כִּי מֵת אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה. וְשָׁנִינוּ, כִּי מֵת אַתָּה – בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא תִחְיֶה – בָּעוֹלָם הַבָּא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הוֹלִיד בָּנִים.

שֶׁכָּל מִי שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדֵּל לְהוֹלִיד בָּנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, לֹא מִתְקַיֵּים בָּעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וּמִתְגָּרֶשֶׁת נִשְׁמָתוֹ בָּעוֹלָם (הַבָּא), וְלֹא מוֹצֵאת מְנוּחָה בִּמְקוֹם בָּעוֹלָם, וְזֶהוּ הָעֹנֶשׁ שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה (ויקרא כ) עֲרִירִים יָמוּתוּ, וּמְתַרְגְּמִים בְּלֹא וָלָד, מִשּׁוּם שֶׁמִּי שֶׁהוּא בְּלִי וָלָד, כְּשֶׁהוֹלֵךְ לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם מֵת הוּא שָׁם, מֵת בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וְלָכֵן כָּתוּב כִּי מֵת אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁשְּׁכִינָה לֹא שׁוֹרָה עָלָיו כְּלָל, אָז כָּתוּב וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל

כְּדֵין כְּתִיב וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר. אוֹלִיפְנָא דְשַׁוֵּי רַעְיוֹנוֹי, וְכַוֵּון אַנְפּוֹהִי לְמֵיסַב אִתְתָּא, בְּגִין דְּתִשְׁרֵי עֲלוֹי שְׁכִינְתָּא, רָזָא דְקִיר.

וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב לְבָתָר, וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה', מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, דְּמַאן דְּאִית בֵּיהּ חוֹבָא, וּבָעֵי לְמִבְעֵי רַחֲמֵי עֲלוֹי, יְכַוֵּין אַנְפּוֹי וְרַעְיוֹנוֹי, לְאַתְקָנָא גַּרְמֵיהּ מֵהַהוּא חוֹבָא, וּלְבָתַר יִבְעֵי צְלוֹתָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (איכה ג) נַחְפְּשָׂה דְרָכֵינוּ וְנַחְקוֹרָה בְקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר וְנָשׁוּבָה. אוֹף הָכָא, כֵּיוָן דְּיָדַע חִזְקִיָּהוּ חוֹבֵיהּ, מַה כְּתִיב וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר, שַׁוֵּי אַנְפּוֹי לְאַתְקָנָא לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא, דְּהָא לְגַבֵּי אֲתַר דָּא חָב.

בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא כָּל נוּקְבֵי דְעַלְמָא קַיְימִין בְּסִתְרָהָא. מָאן דְּאִית לֵיהּ נוּקְבָא, שַׁרְיָא אִיהִי לְגַבֵּיהּ, וּמַאן דְּלֵית לֵיהּ, לָא שַׁרְיָא לְגַבֵּיהּ. וְעַל דָּא אַתְקִין

לשון הקודש

הַקִּיר. לָמַדְנוּ שֶׁשָּׁם רַעְיוֹנוֹתָיו וְכִוֵּן אֶת פָּנָיו לָשֵׂאת אִשָּׁה, כְּדֵי שֶׁתִּשְׁרֶה עָלָיו הַשְּׁכִינָה, סוֹד שֶׁל הַקִּיר.

וְלָכֵן כָּתוּב אַחַר כָּךְ וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה'. מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁמִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֵטְא וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עָלָיו, יְכַוֵּן פָּנָיו וְרַעְיוֹנוֹתָיו לְתַקֵּן עַצְמוֹ מֵאוֹתוֹ חֵטְא, וְאַחַר כָּךְ יְבַקֵּשׁ לְהִתְפַּלֵּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איכה ג) נַחְפְּשָׂה דְרָכֵינוּ וְנַחְקוֹרָה – בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ – וְנָשׁוּבָה. גַּם כָּאן, כֵּיוָן שֶׁיָּדַע חִזְקִיָּהוּ חֶטְאוֹ, מַה כָּתוּב? וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר. שָׂם פָּנָיו לְתַקֵּן אֶל הַשְּׁכִינָה, שֶׁהֲרֵי אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה חָטָא.

מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁכִינָה, כָּל נְקֵבוֹת הָעוֹלָם עוֹמְדוֹת בְּצִדָּהּ. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְקֵבָה, שׁוֹרָה הִיא עָלָיו. וּמִי שֶׁאֵין לוֹ, לֹא שׁוֹרָה עָלָיו.

גַּרְמֵיהּ לְגַבָּהּ לְאַתְקָנָא, וְשַׁוֵּי עֲלֵיהּ לְאִתְנַסְּבָא, וּלְבָתַר וְיִתְפַּלֵּל אֶל יְיָ.

קִיר, דָּא הוּא אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ, וְדָא שְׁכִינְתָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. קִיר, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה כב) מְקַרְקַר קִיר וְשׁוֹעַ. קִרְקוּרָא וּנְהִימָא דְקִיר, דְּאִיהוּ אָדוֹן, כַּד אִתְחָרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ירמיה לא) רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ, וְהָא אוֹקִימְנָא. וּבְגִין כָּךְ וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר.

תָּא חֲזֵי, בִּצְלוֹתָא מַה כְּתִיב, (ישעיה לח) אָנָא יְיָ זְכָר נָא אֶת אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ, רָמַז הָכָא, דְּנָטַר בְּרִית קַדִּישָׁא, וְלָא סָאִיב לֵיהּ, וְנָטַר לֵיהּ כְּדְקָא יְאוּת. כְּתִיב הָכָא הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ, וּכְתִיב הָתָם (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים וְאֶתְּנָה בְרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶיךָ,

לשון הקודש

וְעַל זֶה תִּקֵּן עַצְמוֹ אֵלֶיהָ לְתַקֵּן, וְקִבֵּל עָלָיו לְהִנָּשֵׂא, וְאַחַר כָּךְ וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה'.

קִיר – זֶהוּ אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. קִיר – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כב) מְקַרְקַר קִר וְשׁוֹעַ, קִרְקוּר וּנְהִימַת הַקִּיר שֶׁהוּא אָדוֹן, כְּשֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לא) רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. וְלָכֵן וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר.

בָּא רְאֵה, בַּתְּפִלָּה מַה כָּתוּב? אָנָּה ה' זְכָר נָא אֵת אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ. רָמַז כָּאן שֶׁשָּׁמַר בְּרִית הַקֹּדֶשׁ וְלֹא טִמֵּא אוֹתוֹ, וְשָׁמַר אוֹתוֹ כָּרָאוּי. כָּתוּב כָּאן הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ, וְכָתוּב שָׁם (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים וְאֶתְּנָה בְרִיתִי

דְּנָטַר בְּרִית קַדִּישָׁא כְּדְקָא יְאוּת. בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם, דְּאִתְכַּוֵּון בְּכָל אִינּוּן רָזֵי מְהֵימְנוּתָא דִּכְלִילָן בֶּאֱמֶת.

וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי, דְּסָמַךְ גְּאוּלָה לִתְפִלָּה, וְהָא אוֹקִימְנָא. וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, דְּאִתְכַּוֵּון לְיַחֲדָא יְחוּדָא כְּדְקָא יְאוּת. וּבְגִין כָּךְ, וַיְבָרֶךְ חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גָדוֹל, דְּלֵית תַּרְעָא דְקָיְימָא קַמֵּי דִמְעִין. גְּאוּלָה, דָּא הוּא מַלְאָךְ הַגּוֹאֵל, דְּדָא אִיהוּ דְאִשְׁתַּכַּח בְּכָל פֵּרוֹקָא דְעַלְמָא, וְהָא אוֹקִימְנָא.

הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע. רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כֵּיוָן דְּבָרִיךְ יַעֲקֹב וְאִתְכַּוֵּון מִתַּתָּא לְעֵילָא, כְּדֵין אַמְשִׁיךְ מֵעֵילָא לְתַתָּא, דִּכְתִיב הָאֱלֹהִים הָרוֹעֶה אוֹתִי, כֵּיוָן דְּאִיהוּ נָטִיל, יָהִיב בִּרְכָאן לְהַאי אֲתַר, כֵּיוָן דְּאַמְטֵי בִּרְכָאן לְהַאי אֲתַר, כְּדֵין פָּתַח וְאָמַר הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל וְגו'.

לשון הקודש

בֵּינִי וּבֵינֶיךָ, שֶׁשָּׁמַר בְּרִית הַקֹּדֶשׁ כָּרָאוּי, בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם, שֶׁהִתְכַּוֵּן בְּכָל אוֹתָם סוֹדוֹת הָאֱמוּנָה שֶׁכְּלוּלִים בֶּאֱמֶת.

וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי, שֶׁסָּמַךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. וְהִנֵּה פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים, שֶׁהִתְכַּוֵּן לְיַחֵד יִחוּד כָּרָאוּי, וְלָכֵן וַיְבָרֶךְ חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גָדוֹל, שֶׁאֵין שַׁעַר שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי דְמָעוֹת. גְּאֻלָּה – זֶה הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל, שֶׁזֶּהוּ נִמְצָא בְּכָל גְּאֻלָּה שֶׁבָּעוֹלָם, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כֵּיוָן שֶׁבֵּרַךְ יַעֲקֹב וְהִתְכַּוֵּן מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, אָז הִמְשִׁיךְ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב הָאֱלֹהִים הָרֹעֶה אֹתִי. כֵּיוָן שֶׁהוּא לָקַח, נָתַן בְּרָכוֹת לְמָקוֹם זֶה. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ אֶת הַבְּרָכוֹת לַמָּקוֹם הַזֶּה, אָז פָּתַח וְאָמַר הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל וְכוּ'.

פְּתַח וְאָמַר, (מלכים א ח) כִּי הַכְּרוּבִים פּוֹרְשִׂים כְּנָפַיִם אֶל מְקוֹם הָאָרוֹן וְגו'. תָּא חֲזֵי, כְּרוּבִים בְּאָת וּבְנִיסָא הֲווֹ קָיְימֵי, תְּלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא הֲווֹ פָּרְשֵׂי גַּדְפֵּיהוֹן, וְסָכְכֵי עַל אֲרוֹנָא לְתַתָּא, דִּכְתִיב פּוֹרְשֵׂי כְּנָפַיִם, פְּרוּשֵׂי לָא כְּתִיב, אֶלָּא פּוֹרְשֵׂי.

וְתָא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לְתַתָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, כְּרוּבִים, דִּיוּקְנָא דִּלְהוֹן כְּחֵיזוּ רַבְיָין, וְקָיְימִין תְּחוֹת הַאי אֲתַר, מִימִינָא וּמִשְׂמָאלָא, וְאִלֵּין אִתְּבָּרְכָן בְּקַדְמִיתָא מֵהַנְהוּ בִּרְכָאן דְּנָגְדָן מֵעֵילָא, וּמֵהָכָא נַגְדֵי בִּרְכָאן לְתַתָּא.

וְעַל דָּא כְּתִיב, הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע. אוֹתִי, דְּנָטִיל בִּרְכָאן מִגַּוְונִין דִּלְעֵילָא, וְכֵיוָן דְּאִיהוּ נָטִיל, יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים, דָּא רָזָא דִּכְרוּבִים, דְּמִנַּיְיהוּ נָגְדֵי (דף רכט ע"א) בִּרְכָאן מֵעִילָּאֵי לְתַתָּאֵי (נ"א וְתַתָּאֵי):

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, (מלכים–א ח) כִּי הַכְּרוּבִים פֹּרְשִׂים כְּנָפַיִם אֶל מְקוֹם הָאָרוֹן וְגו'. בֹּא רְאֵה, הַכְּרוּבִים בְּאוֹת וּבְנֵס הָיוּ עוֹמְדִים, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם הָיוּ פוֹרְשִׂים כַּנְפֵיהֶם וְסוֹכְכִים עַל הָאָרוֹן לְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב (שמות כה, כ) פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם. פְּרוּשֵׂי כְנָפַיִם לֹא כָתוּב, אֶלָּא פֹּרְשֵׂי.

וּבֹא וּרְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. כְּרוּבִים דְּמוּתָם כְּמַרְאֵה תִּינוֹקוֹת, וְעוֹמְדִים תַּחַת מָקוֹם זֶה מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל, וְאֵלֶּה מִתְּבָּרְכִים בַּתְּחִלָּה מֵאוֹתָן בְּרָכוֹת שֶׁשּׁוֹפְעוֹת מִלְּמַעְלָה, וּמִכָּאן שׁוֹפְעוֹת הַבְּרָכוֹת לְמַטָּה.

וְלָכֵן כָּתוּב הַמַّלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע. אֹתִי – שֶׁנָּטַל בְּרָכוֹת מִגְּוָנִים שֶׁלְּמַעְלָה.

הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים וְגוֹ'. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (משלי יט) בַּיִת וָהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת, וְכִי נַחֲלַת אָבוֹת אִינְהוּ, וְהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב כֹּלָּא לְבַר נָשׁ. אֶלָּא, דְּכֵיוָן דְּאַחְסִין בֵּיתָא לְבַר נָשׁ וּמָמוֹנָא, לְזִמְנִין דְּיַחְסִין כֹּלָּא לִבְרֵיהּ, וִיהֵא אַחְסָנָא דְּאָבוֹת. אֲבָל וּמֵיָּיָ אִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת, בְּגִין דְּאִתְּתָא, כַּד אַחְסִין לָהּ בַּר נָשׁ, מֵעֵם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחְסִין לָהּ, דְּהָא לָא יַחְסִין לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נָשׁ, אֶלָּא כַּד מַכְרִיזִין עֲלֵיהּ בִּרְקִיעָא.

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזַוֵּג זִוּוּגִין, עַד לָא יֵיתוּן לְעַלְמָא. וְכַד זָכוּ בְּנֵי נָשָׁא לְפוּם עוֹבְדֵיהוֹן, הָכִי יַהֲבֵי לוֹן אִתְּתָא, וְכֹלָּא אִתְגַּלְיָין קַמֵּיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְפוּם עוֹבְדִין דְּזַכָּאִין, הָכִי מְזַוֵּג זִוּוּגִין.

לשון הקודש

וְכֵיוָן שֶׁהוּא נָטַל, יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים, זֶהוּ סוֹד הַכְּרוּבִים, שֶׁמֵּהֶם שׁוֹפְעוֹת בְּרָכוֹת מֵהָעֶלְיוֹנִים לַתַּחְתּוֹנִים [וְתַחְתּוֹנִים].

הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (משלי יט) בַּיִת וָהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת. וְכִי נַחֲלַת אָבוֹת הֵם, וַהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן הַכֹּל לִבְנֵי אָדָם? אֶלָּא, כֵּיוָן שֶׁמּוֹרִישׁ בַּיִת וּמָמוֹן לְבֶן הָאָדָם, לִפְעָמִים יוֹרִישׁ הַכֹּל לִבְנוֹ, וְיִהְיֶה יְרֻשַּׁת הָאָבוֹת, אֲבָל וּמֵה' אִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת, מִשּׁוּם שֶׁהָאִשָּׁה, כְּשֶׁיּוֹרִישׁ אוֹתָהּ הַבֶּן אָדָם, הוּא יוֹרִישׁ אוֹתָהּ מֵעֵם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי לֹא יוֹרִישׁ אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבֶן הָאָדָם אֶלָּא כְּשֶׁמַּכְרִיזִים עָלָיו בָּרָקִיעַ.

שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְזַוֵּג זִוּוּגִים עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ לָעוֹלָם. וּכְשֶׁזָּכוּ בְּנֵי אָדָם לְפִי מַעֲשֵׂיהֶם, כָּךְ נוֹתְנִים לָהֶם אִשָּׁה, וְהַכֹּל

וּלְזִמְנִין דְּקָא סְלִיקוּ בִּקְלִיטִין, וְאַסְטֵי הַהוּא בַּר נָשׁ אָרְחֵיהּ, סָלִיק זִוּוּגֵיהּ לְאָחֳרָא, עַד דְּיִכְשַׁר עוֹבָדוֹי, וְכַד יִכְשַׁר עוֹבָדוֹי, אוֹ דְּמָטֵי זִמְנֵיהּ, אִתְדָּחֵי גְּבַר מִקַּמֵּי גְּבַר, וְאָתֵי הַאי וְנָטִיל דִּילֵיהּ. וְדָא קָשֵׁי קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִכֹּלָּא לְדַחְיָא בַּר נָשׁ מִקַּמֵּי גַּבְרָא אַחֲרָא, וּבְגִין כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ יָהִיב אִתְּתָא לְבַר נָשׁ, וּמִגֵּיהּ אַתְיָין זִוּוּגִין. וְעַל דָּא וּמֵיָיְ אִשָּׁה מַשְׁכֶּלֶת.

בְּגִין כָּךְ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב כֹּלָּא לְבַר נָשׁ. וְאִי תֵּימָא אִשָּׁה מַשְׁכֶּלֶת וְלָא אַחֲרָא. תָּא חֲזֵי, אַף עַל גַּב דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַזְמִין טָבָאן לְבַר נָשׁ לְמֵיהַב לֵיהּ, וְהוּא אַסְטֵי אָרְחוֹי מֵעִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבֵּי סִטְרָא אַחֲרָא, מֵהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא דְּאִתְדַּבַּק בֵּיהּ, יֵיתֵי לֵיהּ מָאן דְּיֵיתֵי, בְּכָל (נ"א כָּל)

לשון הקודש

גָּלוּי לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּלְפִי מַעֲשִׂים שֶׁל צַדִּיקִים כָּךְ מְזַוֵּג זִוּוּגִים.

וְלִפְעָמִים שֶׁעוֹלִים בְּמֹאזְנַיִם, וּמַסְטֶה אוֹתוֹ הָאִישׁ דַּרְכּוֹ, עוֹלֶה זִוּוּגוֹ לְאַחֵר עַד שֶׁיַּכְשִׁיר מַעֲשָׂיו, וּכְשֶׁיַּכְשִׁיר מַעֲשָׂיו אוֹ שֶׁמַּגִּיעַ זְמַנּוֹ, נִדְחֶה אִישׁ מִפְּנֵי אִישׁ, וּבָא זֶה וְלוֹקֵחַ אֶת שֶׁלּוֹ. וְזֶה קָשֶׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵהַכֹּל, לִדְחוֹת אִישׁ מִפְּנֵי אִישׁ אַחֵר, וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא נוֹתֵן אִשָּׁה לְבֶן הָאָדָם, וּמִמֶּנּוּ בָּאִים הַזִּוּוּגִים. וְלָכֵן וּמֵה' אִשָּׁה מַשְׁכֶּלֶת.

לָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן הַכֹּל לְבֶן הָאָדָם. וְאִם תֹּאמַר, אִשָּׁה מַשְׁכֶּלֶת וְלֹא אַחֶרֶת – בֹּא רְאֵה, אַף עַל גַּב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַזְמִין טוֹב לָאָדָם לָתֵת לוֹ, וְהוּא מַסְטֶה דַּרְכּוֹ מֵעִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְצַד אַחֵר – מֵאוֹתוֹ צַד אַחֵר שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ יָבֹא לוֹ מַה שֶּׁיָּבֹא, בְּכָל [כָּל]

קִטְרוּגִין, וְכָל בִּישִׁין, וְלָא אַתְיָין לֵיהּ מִגּוֹ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא מֵהַהוּא סִטְרָא בִישָׁא דְּאִתְדָּבַּק בֵּיהּ, בְּאִינּוּן עוֹבָדִין דְּעָבַד.

וְעַל דָּא, אִתְּתָא דְּלָאו אִיהִי מַשְׁכֶּלֶת, קָרָא עַל דָּא שְׁלֹמֹה, (קהלת ז) וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה. בְּגִין דְּחוֹבוֹי דְּבַר נָשׁ, הוּא מָשִׁיךְ עֲלֵיהּ, בְּאִינּוּן עוֹבָדִין דְּעָבַד. וְעַל דָּא כַּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ, בְּגִין עוֹבָדוֹי דְכָשְׁרָן, אִיהוּ אַזְמִין לֵיהּ אִנְתּוּ דְּאִיהִי מַשְׁכֶּלֶת, וּפָרִיק לֵיהּ בְּפוּרְקָן, מִגּוֹ סִטְרָא אַחֲרָא.

וְעַל דָּא אָמַר יַעֲקֹב, הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע. מָאי מִכָּל רָע, דְּלָא אִזְדַּמְּנַת לִי אִתְּתָא, דְּאִיהִי מִגּוֹ סִטְרָא אַחֲרָא, וְלָא אִעָרַע פְּסוּל בְּזַרְעִי (ס"א בְּעַרְסִי), דְּכֻלְּהוּ צַדִּיקֵי וּשְׁלֵימֵי בִּשְׁלִימוּ, בְּגִין דְּאִתְפְּרַק מִכָּל

לשון הקודש

הַקִּטְרוּגִים וְכָל הָרָעוֹת, וְלֹא בָּאִים אֵלָיו מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא מֵאוֹתוֹ צַד רָע שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ בְּאוֹתָם מַעֲשִׂים שֶׁעָשָׂה.

וְעַל זֶה, אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ מַשְׁכֶּלֶת, קָרָא עַל זֶה שְׁלֹמֹה, (קהלת ז) וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה, מִשּׁוּם שֶׁחֲטָאֵי הָאָדָם הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו בְּאוֹתָם מַעֲשִׂים שֶׁעָשָׂה. וְלָכֵן, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה בָּאָדָם מִשּׁוּם מַעֲשָׂיו הַכְּשֵׁרִים, הוּא מַזְמִין לוֹ אִשָּׁה שֶׁהִיא מַשְׁכֶּלֶת, וּפוֹדֵהוּ בִּפְדוּת מִתּוֹךְ הַצַּד הָאַחֵר.

וְעַל זֶה אָמַר יַעֲקֹב הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע. מַה זֶּה מִכָּל רָע? שֶׁלֹּא הִזְדַּמְּנָה לִי אִשָּׁה שֶׁהִיא מִתּוֹךְ הַצַּד הָאַחֵר, וְלֹא קָרָה פְּסוּל בְּזַרְעִי [וּבְמִטָּתִי], שֶׁכֻּלָּם צַדִּיקִים וּשְׁלֵמִים בִּשְׁלֵמוּת, מִשּׁוּם

רָע, וְיַעֲקֹב לָא אִתְדְּבַּק בְּהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא כְּלָל.

וְעַל דָּא, הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים. מָאי טַעְמָא אִתְחֲזוּ לְאִתְבָּרְכָא, בְּגִין דְּנָטִיר יוֹסֵף אָת קַיְּימָא קַדִּישָׁא, וְעַל דָּא אָמַר יוֹסֵף בָּנַי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בָּזֶה, אַחְמֵי לֵיהּ רָזָא דִּבְרִית דְּנָטַר לֵיהּ. וּבְגִין דְּנָטַר לֵיהּ, אִתְחֲזוּ לְאִתְבָּרְכָא וְאִתְחֲזֵי אִיהוּ לְבִרְכָאן סַגִּיאִין. בְּגִין דָּא לְכֻלְּהוּ יָהַב בִּרְכָא חַד, וּלְיוֹסֵף בִּרְכָאן סַגִּיאִין, מַשְׁמַע דִּכְתִיב בִּרְכוֹת אָבִיךָ גָּבְרוּ עַל בִּרְכוֹת הוֹרַי וְגוֹ', בִּרְכוֹת שָׁדַיִם וָרָחַם תִּהְיֶיָן לְרֹאשׁ יוֹסֵף.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קכ"ג) אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי הַיּוֹשְׁבִי בַשָּׁמָיִם, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל תָּא חֲזֵי, צְלוֹתָא דְּבַר נָשׁ דְּאִתְכַּוֵּון בָּהּ, אִיהוּ לְעֵילָא לְעוּמְקָא עִלָּאָה, דְּמִתַּמָּן נָגְדֵי כָּל בִּרְכָאן וְכָל חֵירוּ,

לשון הקודש

שֶׁנִּפְדָּה מִכָּל רָע, וְיַעֲקֹב לֹא נִדְבַּק בְּאוֹתוֹ צַד הָאַחֵר כְּלָל.

וְעַל זֶה הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים. מָה הַטַּעַם נִרְאוּ לִבְרָכָה? מִשּׁוּם שֶׁשָּׁמַר יוֹסֵף אֶת אוֹת הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה, וְעַל זֶה אָמַר יוֹסֵף, בָּנַי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בָּזֶה. הֶרְאָה לוֹ סוֹד הַבְּרִית שֶׁשָּׁמַר אוֹתוֹ, וּמִשּׁוּם שֶׁשָּׁמַר אוֹתוֹ, רְאוּיִים לְהִתְבָּרֵךְ וְרָאוּי הוּא לִבְרָכוֹת רַבּוֹת. מִשּׁוּם כָּךְ לְכֻלָּם נָתַן בְּרָכָה אַחַת, וּלְיוֹסֵף בְּרָכוֹת רַבּוֹת, מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב בִּרְכֹּת אָבִיךָ גָּבְרוּ עַל בִּרְכֹּת הוֹרַי וְגוֹ', בִּרְכֹּת שָׁדַיִם וָרָחַם, תִּהְיֶיָן לְרֹאשׁ יוֹסֵף.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קכג) אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי הַיּוֹשְׁבִי בַשָּׁמָיִם. פָּסוּק זֶה בֵּאֲרוּהוּ, אֲבָל בֹּא רְאֵה, תְּפִלָּה שֶׁל בֶּן אָדָם שֶׁמִּתְכַּוֵּן בָּהּ, הוּא לְמַעְלָה לָעֹמֶק

וּמִתַּמָּן נָפְקֵי לְקַיְּימָא כֹּלָּא.

וְעַל דָּא יַתִּיר יו"ד, בְּגִין דְּלָא פָּסִיק יו"ד, מֵאֲתַר דָּא לְעָלְמִין. וּבְגִין דָּא כְּתִיב, הַיּוֹשְׁבִי בַשָּׁמָיִם, אָחִיד לְעֵילָא, בְּרָזָא דְחָכְמְתָא עִלָּאָה, וְאָחִיד לְתַתָּא, דְּיָתִיב עַל כָּרְסְיָא דְאֲבָהָן, יָתִיב עַל כָּרְסְיָא דְאִקְרֵי שָׁמָיִם, וּבְגִין כָּךְ הַיּוֹשְׁבִי בַשָּׁמָיִם כְּתִיב.

וּמֵהָכָא, כַּד בִּרְכָאן נָגְדֵי מֵעֵילָא מֵעוּמְקָא דָא, כֻּלְּהוּ נָטִיל לוֹן הַאי אֲתַר דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם, וּמֵהַאי נָגְדֵי לְתַתָּא, עַד דְּמָטוּ לְצַדִּיקַיָּיא קַיְּימָא דְעַלְמָא, וּמֵהָכָא מִתְבָּרְכִין כָּל אִינּוּן חַיָּילִין, וְכָל אִינּוּן מַשִּׁרְיָין לִזְנַיְיהוּ, וְהָא אוּקְמוּהָ.

תָּא חֲזֵי, בְּשִׁבְעִין וּתְרֵין נְהוֹרִין, אִסְתַּלַּק עֲטָרָא דְכָל מַשִּׁרְיָין, עִגּוּלָא דְעַלְמָא, בְּשִׁבְעִין דּוּכְתֵּי, חַד עִגּוּלָא לְכֻלְּהוּ בְּגוֹ הַהוּא עִגּוּלָא נְקוּדָה חָדָא דְּקַיְּימָא

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּשָּׁם שׁוֹפְעוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַחֵרוּת, וּמִשָּׁם יוֹצְאִים לְקַיֵּם אֶת הַכֹּל.

וְעַל זֶה יָתֵר יו"ד, מִשּׁוּם שֶׁיו"ד לֹא פוֹסֵק מִמָּקוֹם הַזֶּה לְעוֹלָמִים, וְלָכֵן כָּתוּב הַיּוֹשְׁבִי בַשָּׁמָיִם, אָחוּז לְמַעְלָה בְּסוֹד הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, וְאָחוּז לְמַטָּה שֶׁיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא הָאָבוֹת, יוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, וְלָכֵן כָּתוּב הַיּוֹשְׁבִי בַשָּׁמָיִם.

וּמִכָּאן, כְּשֶׁבְּרָכוֹת שׁוֹפְעוֹת מִלְּמַעְלָה מֵהָעֹמֶק הַזֶּה, אֶת כֻּלָּן נוֹטֵל הַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, וּמִזֶּה שׁוֹפְעִים לְמַטָּה, עַד שֶׁמַּגִּיעִים לְצַדִּיק עַמּוּד הָעוֹלָם, וּמִכָּאן מִתְבָּרְכִים כָּל אוֹתָם הַחֵילוֹת וְכָל אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת לְמִינֵיהֶם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

בֹּא רְאֵה, בְּשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם מְאוֹרוֹת עוֹלָה עֲטֶרֶת כָּל הַמַּחֲנוֹת, עִגּוּל הָעוֹלָם,

בְּאֶמְצָעִיתָא, מֵהַאי נְקוּדָה, אִתְּזָנַת כָּל הַהוּא עִגּוּלָא, בֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, אִיהוּ אֲתַר (דף רכט ע"ב) לְהַהוּא רוּחָא דְּכָל רוּחִין (ס"א הָכָא רָזָא דְּכָל רָזִין) אִתְטַמַּר בְּגַוָּיהּ. הַאי טְמִירוּ אִיהוּ בְּגוֹ חֵילָהָא, טְמִירָא אִיהוּ בְּגוֹ לְגוֹ, כַּד סָלְקָא דָא, כֻּלָּא סָלְקִין אֲבַתְרָהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים א) מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה.

רִבִּי חִזְקִיָּה וְרִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי יְהוּדָה הֲווֹ אָזְלֵי בְּאוֹרְחָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כָּל חַד וְחַד מִינָּן לֵימָא מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. פָּתַח רִבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים עט) אַל תִּזְכָּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשׁוֹנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ וְגו'. תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּרְחִימוּתָא דְּיִשְׂרָאֵל, רָחִים לוֹן, דְּאִינּוּן עַדְבֵיהּ וְאַחְסַנְתֵּיהּ, לָא מִסְתַּכַּל אַחֲרָא בְּדִינַיְיהוּ, כַּד אִיהוּ בִּלְחוֹדֵיהּ.

לשון הקודש

בְּשִׁבְעִים מְקוֹמוֹת, עִגּוּל אֶחָד לְכֻלָּם. בְּתוֹךְ אוֹתוֹ עִגּוּל נְקֻדָּה אַחַת שֶׁעוֹמֶדֶת בָּאֶמְצַע. מִנְּקֻדָּה זוֹ נִזּוֹן כָּל אוֹתוֹ עִגּוּל, בֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, הוּא מָקוֹם לְאוֹתָהּ רוּחַ כָּל הָרוּחוֹת, [כְּמוֹ סוֹד שֶׁל כָּל הַסּוֹדוֹת] נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ. סֵתֶר זֶה הוּא בְּתוֹךְ חֵילוֹתֶיהָ, טָמִיר הוּא לִפְנֵי וְלִפְנִים. כְּשֶׁעוֹלָה זוֹ, עוֹלִים כֻּלָּם אַחֲרֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר א) מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה.

רִבִּי חִזְקִיָּה וְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאִתָּנוּ יֹאמַר דִּבְרֵי תוֹרָה. פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים עט) אַל תִּזְכָּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשׁוֹנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ וְגו'. בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל אוֹהֵב אוֹתָם, שֶׁהֵם גּוֹרָלוֹ וִירֻשָּׁתוֹ, לֹא מִסְתַּכֵּל אַחֵר בְּדִינָם, פְּרָט לוֹ לְבַדּוֹ.

וְכֵיוָן דְּאִיהוּ מִסְתַּכֵּל בְּדִינַיְיהוּ, אִתְמָלֵי עֲלַיְיהוּ רַחֲמִין, בְּגִין דְּאִיהוּ כְּאָב דְּרָחִים עַל בָּנִים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים קג) כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים רִחַם ה' וְגו'. וְכֵיוָן דְּאִשְׁתַּכַּח לוֹן חוֹבִין, מַעֲבָר לוֹן רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, עַד דְּאַעֲבַר לוֹן לְכֻלְּהוּ מִקַּמֵּיהּ. וְכֵיוָן דְּאַעֲבַר לוֹן מִקַּמֵּיהּ, לָא אִשְׁתְּאַר עֲלַיְיהוּ חוֹבִין לְמֵיהַב שָׁלְטָנוּ לְסִטְרָא אַחֲרָא דְּדִינָא עֲלַיְיהוּ.

אָתֵי לְמֵיהַב קַמֵּיהּ כְּדְבְקַדְמִיתָא, אִינּוּן חוֹבִין קַדְמָאֵי דְּאַעֲבַר מִקַּמֵּיהּ חָשִׁיב עֲלַיְיהוּ, וְעַל דָּא כְּתִיב אַל תִּזְכָּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשׁוֹנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ וְגו'. דְּאִי רַחֲמֶיךָ לֹא יַקְדִּימוּ עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, לָא יָכְלִין לְקָיְימָא בְּעַלְמָא. בְּגִין דְּכַמָּה אִינּוּן מָארֵי דְּדִינָא קַשְׁיָא, מָארֵי תְּרֵיסִין, וְכַמָּה דְּלְטוֹרִין דְּקָיְימֵי עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל לְעֵילָא, וְאִלְמָלֵא דְּאַקְדִּים קֻדְשָׁא

לשון הקודש

וְכֵיוָן שֶׁהוּא מִסְתַּכֵּל בְּדִינָם, מִתְמַלֵּא עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, מִשּׁוּם שֶׁהוּא כְּאָב שֶׁמְּרַחֵם עַל הַבָּנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קג) כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים רִחַם ה' וְגו'. וְכֵיוָן שֶׁנִּמְצָאִים לָהֶם חֲטָאִים, מַעֲבִיר אוֹתָם רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, עַד שֶׁמַּעֲבִיר כֻּלָּם מִלְּפָנָיו. וְכֵיוָן שֶׁהֶעֱבִיר כֻּלָּם מִלְּפָנָיו, לֹא נִשְׁאָרִים עֲלֵיהֶם חֲטָאִים לָתֵת שִׁלְטוֹן לַצַּד הָאַחֵר שֶׁל דִּין עֲלֵיהֶם.

בָּא לַחֲטֹא לְפָנָיו כְּבַתְּחִלָּה – אוֹתָם חֲטָאִים רִאשׁוֹנִים שֶׁהֶעֱבִיר מִלְּפָנָיו, חָשַׁב עֲלֵיהֶם, וְלָכֵן כָּתוּב אַל תִּזְכָּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשׁוֹנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ וְגו'. שֶׁאִם רַחֲמֶיךָ לֹא יַקְדִּימוּ עַל יִשְׂרָאֵל, לֹא יוּכְלוּ לַעֲמֹד בָּעוֹלָם. מִשּׁוּם שֶׁכַּמָּה הֵם בַּעֲלֵי הַדִּין הַקָּשֶׁה, בַּעֲלֵי מָגִנִּים, וְכַמָּה מַלְשִׁינִים שֶׁעוֹמְדִים עֲלֵיהֶם שֶׁלְּיִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה, וְאִלְמָלֵא שֶׁהַקְּדִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

בְּרִיךְ הוּא רַחֲמִים עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, עַד לָא יִשְׁגַּח בְּדִינֵיהוֹן, לָא יָכְלִין לְקָיְימָא בְּעַלְמָא. וְעַל דָּא, מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד. דַּלּוּתָא דְעוֹבָדִין טָבִין, דַּלּוּתָא דְעוֹבָדִין דְּכָשְׁרָן. (קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא).

תָּא חָזֵי, אִלְמָלֵא יְסַגְּלוּן יִשְׂרָאֵל עוֹבָדִין דְּכָשְׁרָן קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא קַיְימִין עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בְּעַלְמָא, אֲבָל יִשְׂרָאֵל אִינּוּן גָּרְמִין לִשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לְזָקְפָא רֵישַׁיְיהוּ בְּעַלְמָא. דְּאִלְמָלֵי יִשְׂרָאֵל לָא יְהוֹן חָטָאן קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אִתְכַּפְיָין קַמַּיְיהוּ.

וְתָא חָזֵי, אִלְמָלֵא דְאַמְשִׁיכוּ יִשְׂרָאֵל בְּעוֹבָדִין בִּישִׁין לִסְטַר אַחֲרָא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, הָא אִתְּמַר, דְּלָא שָׁלְטוּ שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת

לשון הקודש

הוּא רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁלֹּא יַשְׁגִּיחַ בְּדִינָם, לֹא יוּכְלוּ לַעֲמֹד בָּעוֹלָם. וְעַל זֶה מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד, דַּלּוּת שֶׁל מַעֲשִׂים טוֹבִים, דַּלּוּת שֶׁל מַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים (לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא).

בֹּא תִרְאֶה, אִלְמָלֵא יְסַגְּלוּ יִשְׂרָאֵל מַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא הָיוּ עוֹמְדִים עַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בָּעוֹלָם, אֲבָל יִשְׂרָאֵל הֵם גּוֹרְמִים לִשְׁאָר עַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לִזְקוֹף רָאשֵׁיהֶם בָּעוֹלָם. שֶׁאִלְמָלֵא יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ חוֹטְאִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שְׁאָר עַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת נִכְפִּים לִפְנֵיהֶם.

וּבֹא רְאֵה, אִלְמָלֵא שֶׁהִמְשִׁיכוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲשִׂים רָעִים לְצַד אַחֵר בָּאָרֶץ

בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, וְלָא אִתְגָּלוּ מֵעַל אַרְעָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד. דְּלֵית לָן עוֹבָדִין דְּכָשְׁרָן כְּדְקָא חָזֵי. וּבְגִין כָּךְ כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד מֵהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ב) עִבְדוּ אֶת ה' בְּיִרְאָה וְגִילוּ בִּרְעָדָה, וּכְתִיב, (תהלים ק) עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה. תָּא חָזֵי, כָּל בַּר נָשׁ דְּאָתֵי לְמִפְּלַח לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּצַפְרָא וּבְפַנְיָא בָּעֵי לְמִפְּלַח לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

בְּצַפְרָא כַּד סָלִיק נְהוֹרָא, וְאִתְעָרוּתָא דִּסְטַר יְמִינָא אִתְעַר בְּעַלְמָא, כְּדֵין בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאִתְקַשְּׁרָא בִּימִינָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְמִפְּלַח קַמֵּיהּ בְּפוּלְחָנָא דִצְלוֹתָא. בְּגִין דִּצְלוֹתָא אַחְסִין תֻּקְפָּא לְעֵילָא, וְאַמְשִׁיךְ בִּרְכָאן מֵעוּמְקָא עִלָּאָה לְכֻלְּהוּ עַלְמִין, וּמִתַּמָּן אַמְשִׁיךְ בִּרְכָאן לְתַתָּאֵי. וְאִשְׁתַּכְּחוּ

לשון הקודש

הַקְּדוֹשָׁה, הֲרֵי נִתְבָּאֵר, שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְלֹא הֻגְלוּ מֵעַל הָאָרֶץ, וְעַל זֶה כָּתוּב כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד, שֶׁאֵין לָנוּ מַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים כָּרָאוּי, וְלָכֵן כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד מֵהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (שם ב) עִבְדוּ אֶת ה' בְּיִרְאָה וְגִילוּ בִּרְעָדָה, וְכָתוּב (שם ק) עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה. בֹּא רְאֵה, כָּל אָדָם שֶׁבָּא לַעֲבֹד לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב צָרִיךְ לַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

בַּבֹּקֶר, כְּשֶׁעוֹלֶה הָאוֹר, וְהִתְעוֹרְרוּת צַד הַיָּמִין מִתְעוֹרֶרֶת בָּעוֹלָם, אָז צָרִיךְ אָדָם לְהִתְקַשֵּׁר בִּימִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלַעֲבֹד לְפָנָיו בַּעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, מִשּׁוּם שֶׁתְּפִלָּה מַחֲזֶקֶת תֹּקֶף לְמַעְלָה, וּמַמְשִׁיכָה בְּרָכוֹת מֵהָעֹמֶק הָעֶלְיוֹן לְכָל הָעוֹלָמוֹת,

עִלָּאִין וְתַתָּאִין מִתְּבָרְכָאן, בְּהַהוּא פּוּלְחָנָא דִּצְלוֹתָא.

פּוּלְחָנָא דִּצְלוֹתָא, דְּקָא בָעֵי בַּר נָשׁ לְמִפְּלַח קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּשִׂמְחָה וּבְרִנָּנָה לְאַכְלָלָא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בֵּינַיְיהוּ, וּלְבָתַר לְיַיחֲדָא יְחוּדָא כְּדְקָא חָזֵי. דִּכְתִיב, (תהלים ק) דְּעוּ כִּי ה' הוּא אֱלֹהִים, דָּא רָזָא דְיִחוּדָא בְּרָזָא דְפוּלְחָנָא.

וְעִם כָּל דָּא, בָּעֵי בַּר נָשׁ לְמִפְּלַח קַמֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּחֶדְוָה, וּלְאַחֲזָאָה חֶדְוָה בְּפוּלְחָנֵיהּ, וְאִלֵּין תְּרֵין שִׂמְחָה וּרְנָנָה, לָקֳבֵל תְּרֵין אִלֵּין, תְּרֵין צְלוֹתִין, תְּרֵין קוּרְבָּנִין לְיוֹמָא לָקֳבֵל תְּרֵין אִלֵּין, דְּאִינוּן שִׂמְחָה וּרְנָנָה. שִׂמְחָה בְּצַפְּרָא, וּרְנָנָה בְּרַמְשָׁא. וְעַל דָּא, (במדבר כח) אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם.

לשון הקודש

וּמִשָּׁם מַמְשִׁיךְ בְּרָכוֹת לְמַטָּה לַתַּחְתּוֹנִים, וְנִמְצָאוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים מִתְבָּרְכִים בְּאוֹתָהּ עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה.

עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לַעֲבֹד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשִׂמְחָה וּבִרְנָנָה לְהַכְלִיל אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בֵּינֵיהֶם, וְאַחַר כָּךְ לְיַחֵד הַיִּחוּד כָּרָאוּי, שֶׁכָּתוּב דְּעוּ כִּי ה' הוּא אֱלֹהִים. זֶהוּ סוֹד הַיִּחוּד בְּסוֹד הָעֲבוֹדָה.

וְעִם כָּל זֶה צָרִיךְ אָדָם לַעֲבֹד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּחֶדְוָה וּלְהַרְאוֹת חֶדְוָה בַּעֲבוֹדָתוֹ, וּשְׁנֵי אֵלֶּה – שִׂמְחָה וּרְנָנָה – כְּנֶגֶד שְׁנֵי אֵלֶּה. שְׁתֵּי תְּפִלּוֹת, שְׁנֵי קָרְבָּנוֹת לְיוֹם כְּנֶגֶד שְׁנֵי אֵלֶּה, שֶׁהֵם שִׂמְחָה וּרְנָנָה. שִׂמְחָה בַּבֹּקֶר, וּרְנָנָה בַּלַּיְלָה. וְעַל זֶה (במדבר כח) אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם.

וְעַל דָּא, צְלוֹתָא דְעַרְבִית רְשׁוּת אִיהִי, בְּגִין דְּהַהִיא שַׁעְתָּא מְחַלֵּק טַרְפָּא לְכָל חֵילָהָא, וְלָאו שַׁעְתָּא לְאַדְכָּרָא (נ"א לְאִתְבָּרְכָא) אֶלָּא לְמֵיהַב מְזוֹנָא. בִּימָמָא הִיא מִתְבָּרֶכֶת מִתְּרֵין סִטְרִין אִלֵּין, בְּצַפְרָא וּבְרַמְשָׁא מִגּוֹ שִׂמְחָה וְרִנָּנָה, וּבְלֵילְיָא פָּלִיג בִּרְכָאן לְכֹלָּא כְּדְקָא חָזֵי, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְגוֹ'.

פָּתַח רִבִּי חִזְקִיָּה וְאָמַר, (תהלים קמא) תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ מַשְׂאַת כַּפַּי מִנְחַת עָרֶב. אַמַּאי מִנְחַת עָרֶב וְלָא צְלוֹתָא (דף רל ע"א) דְצַפְרָא, דְּלָא כְתִיב תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי בַּבֹּקֶר. אֶלָּא הָכִי אִתְּמַר, תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ, קְטֹרֶת לָא אַתְיָא אֶלָּא עַל חֶדְוָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי כז) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב. וְעַל דָּא כַּהֲנָא כַּד אַדְלִיק בּוֹצִינִין, הָוָה מַקְרִיב קְטֹרֶת, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמות ל) בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרוֹת יַקְטִירֶנָּה

לשון הקודש

וְעַל זֶה תְּפִלַּת עַרְבִית הִיא רְשׁוּת, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ שָׁעָה מְחַלֶּקֶת טֶרֶף לְכָל חֵילוֹתֶיהָ, וְלֹא שָׁעָה לְהַזְכִּיר (וְלְהִתְבָּרֵךְ), אֶלָּא לָתֵת מָזוֹן. בַּיּוֹם הַהוּא מִתְבָּרֶכֶת מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ, בַּבֹּקֶר וּבַלַּיְלָה, מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְרִנָּנָה, וּבַלַּיְלָה מְחַלֶּקֶת לַכֹּל כָּרָאוּי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְגוֹ'.

פָּתַח רַבִּי חִזְקִיָּה וְאָמַר, (תהלים קמא) תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ מַשְׂאַת כַּפַּי מִנְחַת עָרֶב. לָמָּה מִנְחַת עָרֶב וְלֹא תְּפִלַּת הַבֹּקֶר, שֶׁלֹּא כָתוּב תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי בַּבֹּקֶר? אֶלָּא כָּךְ נִתְבָּאֵר, תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ. קְטֹרֶת לֹא בָּאָה אֶלָּא רַק עַל חֶדְוָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי כז) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב. וְלָכֵן הַכֹּהֵן כְּשֶׁמַּדְלִיק נֵרוֹת, הָיָה מַקְרִיב

וּבְהַעֲלוֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרוֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה. בְּצַפְרָא, עַל חֶדְוָה, דְּשַׁעְתָּא גָרִים. בְּרַמְשָׁא, לְמֶחֱדֵי סִטְרָא שְׂמָאלָא, וְהָכִי אִתְחֲזֵי. וּלְעָלַם לָא אָתֵי אֶלָּא עַל חֶדְוָה.

וְתָא חֲזֵי קְטֹרֶת מְקַשֵּׁר קִשְׁרִין, וְאָחִיד לְעֵילָא וְתַתָּא, וְדָא אַעֲבַר מוֹתָא וְקִטְרוּגָא וְרוּגְזָא, דְּלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה בְעַלְמָא. כְּמָה דִכְתִיב, (במדבר יז) **וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קְטֹרֶת וְהוֹלֵךְ מְהֵרָה וְגו'. לְבָתָר דָּא כְתִיב, וַיָּרָץ** (אַהֲרֹן) **וְגו', וַיְכַפֵּר עַל הָעָם, וּכְתִיב, וַיַּעֲמֹד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתֵּעָצֵר הַמַּגֵּפָה. בְּגִין דְּלָא יָכְלִין כָּל סִטְרִין בִּישִׁין וְכָל מְקַטְרְגִין לְמֵיקַם קַמֵּי קְטֹרֶת. וְעַל דָּא אִיהוּ רָזָא** (ס"א חֶדְוָה) **דְכֹלָּא וְקִשּׁוּרָא דְכֹלָּא.**

לשון הקודש

קְטֹרֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ל) בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה. בַּבֹּקֶר עַל חֶדְוָה, שֶׁהַשָּׁעָה גּוֹרֶמֶת בָּעֶרֶב לְשַׂמֵּחַ צַד שְׂמֹאל, וְכָךְ רָאוּי, וּלְעוֹלָם לֹא בָא אֶלָּא עַל חֶדְוָה. **וּבָא** רְאֵה, קְטֹרֶת מְקַשֶּׁרֶת קְשָׁרִים וְאוֹחֶזֶת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְזֶה מַעֲבִיר מָוֶת וְקִטְרוּג וְרֹגֶז, שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לִשְׁלֹט בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (במדבר יז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קְטֹרֶת וְהוֹלֵךְ מְהֵרָה וְגו'. אַחַר זֶה כָּתוּב וַיָּרָץ וְגו', וַיְכַפֵּר עַל הָעָם, וְכָתוּב וַיַּעֲמֹד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתֵּעָצֵר הַמַּגֵּפָה. מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יְכוֹלִים כָּל הַצְּדָדִים הָרָעִים וְכָל הַמְקַטְרְגִים לַעֲמֹד לִפְנֵי הַקְּטֹרֶת, וְעַל זֶה הִיא סוֹד [חֶדְוַת] הַכֹּל וְקִשּׁוּר הַכֹּל.

וּבְשַׁעְתָּא דְּמִנְחָה, דְּדִינָא שַׁרְיָא בְּעַלְמָא, אִתְכַּוֵּון דָּוִד בְּהַהוּא צְלוֹתָא, דִּכְתִיב, תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ וְגו'. וְהַאי צְלוֹתָא דְּסָלִיק, יַעֲבֵר רוּגְזָא דְּדִינָא קַשְׁיָא, דְּשַׁלִּיט הַשְׁתָּא בְּהַאי זִמְנָא, בְּהַהוּא קְטֹרֶת, דְּדָחֵי וְאַעֲבַר קַמֵּיהּ כָּל רוּגְזָא, (דְּסָלִיק הַשְׁתָּא בְּהַאי שַׁעֲתָא בְּהַהוּא קְטֹרֶת דְּאַעֲדֵי כָּל רוּגְזָא) וְכָל קִטְרוּגָא דְעַלְמָא, (ס"א ל"ג הֵיינוּ דִכְתִיב) (ס"א מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּאִיהִי) מִנְחַת עָרֶב, דְּדִינָא תַלְיָא בְעַלְמָא.

תָּא חֲזֵי, כַּד אִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, בְּשַׁעְתָּא דְּאִתּוֹקַד, זְמַן מִנְחָה הָוָה. וְעַל דָּא כְתִיב, (ירמיה ו) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב. מָאן צִלְלֵי עָרֶב. אִינּוּן מְקַטְרְגִין דְּעַלְמָא, וְרוּגְזֵי דְדִינִין, דְּזִמִּינִין בְּהַהִיא שַׁעְתָּא. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, דְּכָעֵי בַּר נָשׁ לְכַוְּונָא דַעְתֵּיהּ, בְּצִלּוֹתָא דְּמִנְחָה. בְּכֻלְּהוּ צְלוֹתָא כָּעֵי בַּר נָשׁ לְכַוְּונָא

לשון הקודש

וּבְשַׁעַת הַמִּנְחָה, כְּשֶׁהַדִּין שָׁרוּי בָּעוֹלָם, הִתְכַּוֵּן דָּוִד בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה, שֶׁכָּתוּב תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ וְגו'. וּתְפִלָּה זוֹ שֶׁעוֹלָה תַּעֲבִיר רֹגֶז דִּין הַקָּשֶׁה שֶׁשּׁוֹלֵט כָּעֵת בַּזְּמַן הַזֶּה בְּאוֹתָהּ קְטֹרֶת, שֶׁדּוֹחָה וּמַעֲבִירָה מִלְּפָנָיו כָּל רֹגֶז [שֶׁעוֹלֶה כָּעֵת בְּשָׁעָה זוֹ בְּאוֹתָהּ קְטֹרֶת שֶׁמַּעֲבִירָה כָּל רֹגֶז] וְכָל קִטְרוּג שֶׁבָּעוֹלָם, [הֵינוּ מַה שֶּׁכָּתוּב] [מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִיא] מִנְחַת עָרֶב, כְּשֶׁהַדִּין תָּלוּי בָּעוֹלָם.

בֵּא רְאֵה, כְּשֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בְּשָׁעָה שֶׁנִּשְׂרַף, הָיָה זְמַן מִנְחָה, וְעַל זֶה כָּתוּב (ירמיה ו) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב. מַה זֶּה צִלְלֵי עָרֶב? אוֹתָם מְקַטְרְגִים שֶׁל הָעוֹלָם וְרָגְזֵי הַדִּינִים שֶׁמְּזֻמָּנִים בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְכַוֵּן דַּעְתּוֹ בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה. בְּכָל הַתְּפִלּוֹת צָרִיךְ

דַעְתֵּיהּ, וּבְהַאי צְלוֹתָא יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ, בְּגִין דְּדִינָא שַׁרְיָא בְעַלְמָא. וְעַל דָּא זְמַן צְלוֹתָא דְמִנְחָה, יִצְחָק תַּקִּין לֵיהּ, וְהָא אוּקְמוּהָ.

עַד דְּהַוּוּ אָזְלֵי, אָעֱלוּ בְּחַד טוּרָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הַאי טוּרָא דַחֲלָא, נֵהַךְ וְלָא נִתְעַכַּב הָכָא, בְּגִין דְּטוּרָא דְּחִילָא הוּא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִי הָוָה חַד, הָוָה אֲמִינָא הָכִי. דְּהָא תָּנֵינָן, דְּמַאן דְּאָזִיל יְחִידָאי בְּאוֹרְחָא, אִתְחַיַּיב בְּנַפְשֵׁיהּ. אֲבָל תְּלָתָא לָא. וְכָל חַד וְחַד מִינָּן, אִתְחֲזֵי דְּלָא תַעֲדֵי מִינָּן שְׁכִינְתָּא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הָא תָּנֵינָן דְּלָא יִסְמוֹךְ בַּר נָשׁ עַל נִסָּא. מְנָלָן, מִשְּׁמוּאֵל. דִּכְתִיב, (שמואל א טז) אֵיךְ אֵלֵךְ וְשָׁמַע שָׁאוּל וַהֲרָגָנִי, וְהָא אִתְחֲזֵי שְׁמוּאֵל יַתִּיר מִינָּן. אָמַר לֵיהּ, אֲפִילּוּ הָכִי, אִיהוּ הָוָה חַד, וְהֶזֵּיקָא אִשְׁתַּכַּח לְעֵינָא. אֲבָל אֲנַן תְּלָתָא, וְהֶזֵּיקָא לָא אִשְׁתַּכַּח

לשון הקודש

הָאָדָם לְכַוֵּן דַּעְתּוֹ, וּבִתְפִלָּה זוֹ יוֹתֵר מִכֻּלָּן, מִשּׁוּם שֶׁהַדִּין שָׁרוּי בָּעוֹלָם, וְעַל זֶה זְמַן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה יִצְחָק תִּקֵּן אוֹתָהּ, וְהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, עָלוּ בְּהַר אֶחָד. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הָהָר הַזֶּה מַפְחִיד, נֵלֵךְ וְלֹא נִתְעַכֵּב כָּאן, מִשּׁוּם שֶׁזֶּהוּ הַר מַפְחִיד. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם הָיָה אֶחָד – הָיִיתִי אוֹמֵר כָּךְ, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁמִּי שֶׁהוֹלֵךְ יְחִידִי בַּדֶּרֶךְ מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, אֲבָל שְׁלֹשָׁה לֹא, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵעִמָּנוּ, נִרְאֶה שֶׁלֹּא תָזוּז מֵעִמָּנוּ הַשְּׁכִינָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁלֹּא יִסְמֹךְ אָדָם עַל נֵס, מִנַּיִן לָנוּ? מִשְּׁמוּאֵל, שֶׁכָּתוּב אֵיךְ אֵלֵךְ וְשָׁמַע שָׁאוּל וַהֲרָגָנִי, וַהֲרֵי שְׁמוּאֵל רָאוּי יוֹתֵר מֵאִתָּנוּ. אָמַר לוֹ, אֲפִלּוּ כָּךְ, הוּא הָיָה אֶחָד, וְהֶזֵּק נִמְצָא לָעַיִן, אֲבָל אָנוּ שְׁלֹשָׁה, וְהֶזֵּק לֹא

לְעֵינָא. דְּאִי מִשּׁוּם מַזִּיקִין. הָא תָּנֵינָן, דְּלִתְלָתָא לָא מִתְחַזֵּי וְלָא מַזְקִי. וְאִי מִשּׁוּם לִסְטִים, לָא מִשְׁתַּכְּחֵי הָכָא, דְּהָא רָחִיק מֵיישׁוּבָא הַאי טוּרָא, וּבְנֵי נָשָׁא לָא מִשְׁתַּכְּחֵי הָכָא. בְּרַם דְּחִילוּ הוּא, דְּחֵיוָון בָּרָא דְּמִשְׁתַּכְּחִין הָכָא.

פָּתַח וְאָמַר. הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע, הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ, (ס"א ל"ג דְּהָא כְּתִיב) הַגּוֹאֵל, אֲשֶׁר גָּאַל מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי הַגּוֹאֵל. בְּגִין דְּהוּא מִשְׁתַּכַּח תָּדִיר לְגַבֵּי בְּנֵי נָשָׁא, וְלָא אַעֲדֵי מִבַּר נָשׁ זַכָּאָה לְעָלְמִין.

תָּא חֲזֵי, הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּאָזִיל עִמֵּיהּ דְּבַר נָשׁ תָּדִיר, וְלָא אַעֲדֵי מִנֵּיהּ, כַּד בַּר נָשׁ נָטִיר פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא. וְעַל דָּא יִזְדַּהֵר בַּר נָשׁ, דְּלָא יִפּוּק יְחִידָאי בְּאוֹרְחָא. מָאי יְחִידָאי,

לשון הקודש

נִמְצָא לָעַיִן. שֶׁאִם מִשּׁוּם מַזִּיקִים – הֲרֵי שְׁנֵינוּ שֶׁלִּשְׁלֹשָׁה לֹא נִרְאִים וְלֹא מַזִּיקִים, וְאִם מִשּׁוּם לִסְטִים – לֹא נִמְצָאִים כָּאן, שֶׁהֲרֵי הָהָר הַזֶּה רָחוֹק מִיּשׁוּב, וּבְנֵי אָדָם לֹא נִמְצָאִים כָּאן, בְּרַם פַּחַד הוּא, שֶׁחַיּוֹת הַשָּׂדֶה שֶׁנִּמְצָאוֹת כָּאן.

פָּתַח וְאָמַר, הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע. בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ, וְשֶׁהֲרֵי כָּתוּב] הַגֹּאֵל?! אֲשֶׁר גָּאַל צָרִיךְ הָיָה לִכְתֹּב! מַה זֶּה הַגֹּאֵל? מִשּׁוּם שֶׁהוּא תָּמִיד נִמְצָא אֵצֶל בְּנֵי אָדָם, וְלֹא זָז מֵאָדָם צַדִּיק לְעוֹלָמִים.

בֹּא רְאֵה, הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי – זוֹ הַשְּׁכִינָה שֶׁהוֹלֶכֶת עִם בֶּן הָאָדָם תָּמִיד, וְלֹא זָזָה מִמֶּנּוּ כְּשֶׁבֶּן הָאָדָם שׁוֹמֵר מִצְוֹת הַתּוֹרָה. וְעַל זֶה יִזְהַר בֶּן אָדָם שֶׁלֹּא יֵצֵא יְחִידִי בַּדֶּרֶךְ. מַה זֶּה יְחִידִי?

דְּיִזְדַּהֵר בַּר נָשׁ לְמִטַּר פִּקּוּדֵי דְאוֹרַיְיתָא, בְּגִין דְּלָא תַּעֲדֵי מִנֵּיהּ שְׁכִינְתָּא, וְיִצְטָרֵךְ לְמֵיזַל יְחִידָאי, בְּלָא זִוּוּגָא דִשְׁכִינְתָּא.

תָּא חֲזֵי, כַּד נָפִיק בַּר נָשׁ לְאוֹרְחָא, יְסַדַּר צְלוֹתָא קַמֵּי מָארֵיהּ, בְּגִין לְאַמְשָׁכָא עֲלֵיהּ שְׁכִינְתָּא, וּלְבָתַר יִפּוּק לְאוֹרְחָא, וְיִשְׁכַּח זִוּוּגָא דִשְׁכִינְתָּא, לְמִפְּרַק לֵיהּ בְּאוֹרְחָא, וּלְשֵׁזָבָא לֵיהּ בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ.

מַה כְּתִיב בְּיַעֲקֹב, (בראשית כח) אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי, דָּא זִוּוּגָא דִשְׁכִינְתָּא. וּשְׁמָרַנִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה, לְמִפְּרַק לִי מִכֹּלָּא, וְיַעֲקֹב יְחִידָאי הָוָה (דף רל ע"ב) בְּהַהוּא זִמְנָא, וּשְׁכִינְתָּא אָזְלַת קַמֵּיהּ. כָּל שֶׁכֵּן חַבְרַיָּיא דְּאִית בֵּינַיְיהוּ מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. (אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי כָּךְ הוּא, אַדְּהָכִי מָאִיךְ שִׁמְשָׁא לְעַרְבָּא.)

לשון הקודש

שֶׁיִּזָּהֵר בֶּן אָדָם לִשְׁמֹר מִצְוֹת הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁלֹּא תָזוּז מִמֶּנּוּ שְׁכִינָה, וְיִצְטָרֵךְ לָלֶכֶת יְחִידִי בְּלִי זִוּוּג הַשְּׁכִינָה.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁיּוֹצֵא בֶּן אָדָם לַדֶּרֶךְ, יְסַדֵּר תְּפִלָּה לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו שְׁכִינָה, וְאַחַר כָּךְ יֵצֵא לַדֶּרֶךְ, וְיִמְצָא זִוּוּג הַשְּׁכִינָה לִגְאֹל אוֹתוֹ בַּדֶּרֶךְ וּלְהַצִּילוֹ בְּכָל מַה שֶּׁיִּצְטָרֵךְ.

מַה כָּתוּב בְּיַעֲקֹב? (בראשית כח) אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי, זֶה זִוּוּג הַשְּׁכִינָה. וּשְׁמָרַנִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה, לִפְדּוֹת אוֹתִי מֵהַכֹּל. וְיַעֲקֹב הָיָה יְחִידִי בְּאוֹתוֹ זְמַן, וּשְׁכִינָה הוֹלֶכֶת לְפָנָיו, כָּל שֶׁכֵּן הַחֲבֵרִים שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וְאָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי כָּךְ הוּא. בֵּינְתַּיִם חָשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ לְהַעֲרִיב.]

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מָאי נַעֲבִיד, אִי נִתְעַכֵּב הָכָא, הָא יוֹמָא מָאִיךְ לְמֵיעַל. אִי נְהַךְ לְעֵילָא, טוּרָא רַב אִיהוּ, וּדְחִילוּ דְחֵיוָון חַקְלָא דָחִילְנָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, תְּוַוהְנָא עָלָךְ רִבִּי יוֹסֵי. אָמַר לֵיהּ הָא תָּנֵינָן דְּלָא יִסְמוֹךְ בַּר נָשׁ עַל נִיסָא, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא יַרְחִישׁ נִיסָא בְּכָל שַׁעְתָּא. אָמַר לֵיהּ, הֲנֵי מִילֵּי יְחִידָאי, אֲבָל אֲנַחְנָא תְּלָתָא, וּמִלֵּי אוֹרַיְיתָא בֵּינָנָא, וּשְׁכִינְתָּא עִמָּנָא, לָא דָחִילְנָא.

עַד דְּהַוּוּ אָזְלֵי, חָמוּ לְעֵילָא בְּטוּרָא, טִנָּרָא חַד, וְחַד מְעַרְתָּא בְּגַוָּוהּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, נֵיהַךְ וְנֵיסַק לְהַהוּא טִינָרָא, דְּאֲנָא חָמֵי חָדָא מְעַרְתָּא תַּמָּן. סְלִיקוּ לְתַמָּן, וְחָמוּ הַהִיא מְעַרְתָּא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, דָּחִילְנָא, דִּילְמָא הַהִיא מְעַרְתָּא אֲתַר דִּלְחֵיוָון אִיהוּ, וְלָא יִפְּגְּעוּ לוֹן הָכָא.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַה נַּעֲשֶׂה? אִם נִתְעַכֵּב כָּאן, הֲרֵי הַיּוֹם נִכְנָס לְהַחֲשִׁיךְ. אִם נֵלֵךְ לְמַעְלָה, הָהָר הוּא גָּדוֹל, וּמִפַּחַד חַיּוֹת הַשָּׂדֶה אָנוּ פּוֹחֲדִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תְּמֵהַנִי עָלֶיךָ רַבִּי יוֹסֵי. אָמַר לוֹ, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁלֹּא יִסְמֹךְ בֶּן אָדָם עַל הַנֵּס, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יַרְחִישׁ לוֹ נֵס בְּכָל שָׁעָה. אָמַר לוֹ, זֶה מְדֻבָּר בִּיחִידִי, אֲבָל אֲנַחְנוּ שְׁלֹשָׁה, וּבֵינֵינוּ דִּבְרֵי תוֹרָה וְהַשְּׁכִינָה עִמָּנוּ, לֹא נִפְחַד.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים רָאוּ לְמַעְלָה בְּהָר סֶלַע אֶחָד וּמְעָרָה בְּתוֹכוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נֵלֵךְ וְנַעֲלֶה לְאוֹתוֹ הַסֶּלַע, שֶׁאָנוּ רוֹאִים מְעָרָה אַחַת שָׁם. עָלוּ לְשָׁם וְרָאוּ אוֹתָהּ הַמְּעָרָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, פָּחַדְתִּי אוּלַי אוֹתָהּ מְעָרָה מָקוֹם שֶׁל חַיּוֹת הִיא וְלֹא יִפְּגְּעוּ בָּנוּ כָּאן.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לְרִבִּי חִזְקִיָּה, הָא חָמֵינָא דְּרִבִּי יוֹסֵי דָּחִיל אִיהוּ, אִי תֵימָא בְּגִין דְּאִיהוּ חַטָּאָה. דְּכָל מָאן דְּדָחִיל, חַטָּאָה אִיהוּ, דִּכְתִיב, (ישעיה לג) פָּחֲדוּ בְצִיּוֹן חַטָּאִים, הָא לָאו אִיהוּ חַטָּאָה, (וְהָא) דִּכְתִיב, (משלי כח) וְצַדִּיקִים כִּכְפִיר יִבְטָח. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בְּגִין דְּנִזְקָא שְׁכִיחַ.

אָמַר לֵיהּ, אִי נִזְקָא שְׁכִיחַ, הָכִי הוּא. אֲבָל הָכָא לָא אִשְׁתַּכַּח נִזְקָא. וּלְבָתַר דְּאֲנַן נֵיעוֹל לִמְעַרְתָּא, לָא לֵיעוּל נִזְקָא לְצַעֲרָא לָן. עָאלוּ לִמְעַרְתָּא, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, נִפְלוֹג לֵילְיָא לִתְלַת מִשְׁמָרוֹת דְּהֲוֵי לֵילְיָא, כָּל חַד וְחַד מִנָּן, לֵיקוּם עַל קִיּוּמֵיהּ, בְּהַנֵּי תְּלַת סִטְרֵי לֵילְיָא וְלָא נִדְמוּךְ.

פָּתַח רִבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים פט) מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי, הַאי תּוּשְׁבַּחְתָּא, אַבְרָהָם אָבִינוּ

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי חִזְקִיָּה, הֲרֵי רָאִיתִי שֶׁרַבִּי יוֹסֵי פּוֹחֵד. אִם תֹּאמַר מִשּׁוּם שֶׁהוּא חוֹטֵא, שֶׁכָּל מִי שֶׁפּוֹחֵד הוּא חוֹטֵא, שֶׁכָּתוּב (ישעיה לג) פָּחֲדוּ בְצִיּוֹן חַטָּאִים, הֲרֵי אֵינוֹ חוֹטֵא, (וַהֲרֵי) וְכָתוּב (משלי כח) וְצַדִּיקִים כִּכְפִיר יִבְטָח. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מִשּׁוּם שֶׁהַנֶּזֶק מָצוּי.

אָמַר לוֹ, אִם הַנֶּזֶק מָצוּי – כָּךְ הוּא, אֲבָל כָּאן לֹא נִמְצָא נֶזֶק, וְאַחַר שֶׁאָנוּ נִכָּנֵס לַמְּעָרָה, לֹא יִכָּנֵס הַנֶּזֶק לְצַעֵר אוֹתָנוּ. נִכְנְסוּ לַמְּעָרָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נְחַלֵּק אֶת הַלַּיְלָה לְשָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת, שֶׁהוּא הַלַּיְלָה. כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵעִמָּנוּ יַעֲמֹד עַל עָמְדוֹ בִּשְׁלֹשֶׁת הַצְּדָדִים הַלָּלוּ שֶׁל הַלַּיְלָה וְלֹא נִישַׁן.

פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים פט) מַשְׂכִּיל

אֲמָרָה, בְּשַׁעְתָּא דְּאִשְׁתַּדַּל בְּפוּלְחָנָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעָבִיד חֶסֶד עִם בְּנֵי עַלְמָא, דְּיִשְׁתְּמוֹדְעוּן כֹּלָּא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁלִּיט עַל אַרְעָא וְאִקְרֵי אֵיתָן, בְּגִין דְּאַתְקִיף בִּתְקִיפוּ בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

חַסְדֵּי ה' עוֹלָם אָשִׁירָה, וְכִי מִסִּטְרָא דַחֲסִידִים אַתְיָין לְזַמְּרָא, אֶלָּא הָכָא אִתְכְּלִיל סִטְרָא דְשִׂמְאָלָא בִּימִינָא, וְעַל דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נַסִּי לְאַבְרָהָם, וּבָחֵין לֵיהּ. וְהָא אִתְּמַר דְּיִצְחָק בַּר תְּלָתִין וּשְׁבַע שְׁנִין הָוָה בְּהַהוּא זִמְנָא. מָאי נִסָּה אֶת אַבְרָהָם, נִסָּה אֶת יִצְחָק מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא נִסָּה אֶת אַבְרָהָם, דְּיִשְׁתַּכַּח בְּדִינָא, וּלְאִתְכְּלָלָא בְּדִינָא, דְּיִשְׁתַּכַּח שְׁלִים בְּדִקָּא יָאוּת. וְעַל דָּא חַסְדֵּי ה' עוֹלָם אָשִׁירָה.

לשון הקודש

לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי. הַתְּשֻׁבָּחַת הַזּוֹ אַבְרָהָם אָמַר אוֹתָהּ בְּשָׁעָה שֶׁעָסַק בַּעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעָשָׂה חֶסֶד עִם בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁיּוֹדְעוּ כֻּלָּם לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עַל הָעוֹלָם, וְנִקְרָא אֵיתָן מִשּׁוּם שֶׁהִתְחַזֵּק בְּתֹקֶף בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא.

חַסְדֵּי ה' לְעוֹלָם אָשִׁירָה, וְכִי מִצַּד הַחֲסָדִים בָּאִים לְזַמֵּר? אֶלָּא כָּאן נִכְלַל צַד הַשְּׂמֹאל בַּיָּמִין, וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִסָּה אֶת אַבְרָהָם וּבָחַן אוֹתוֹ. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁיִּצְחָק בֶּן שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע שָׁנִים הָיָה בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, מַה זֶּה נִסָּה אֶת אַבְרָהָם? הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב נִסָּה אֶת יִצְחָק! אֶלָּא נִסָּה אֶת אַבְרָהָם שֶׁיִּמָּצֵא בַדִּין וּלְהִכָּלֵל בַּדִּין שֶׁיִּמָּצֵא שָׁלֵם כָּרָאוּי, וְעַל זֶה חַסְדֵּי ה' עוֹלָם אָשִׁירָה.

דָּבָר אַחֵר חַסְדֵּי ה' עוֹלָם אָשִׁירָה, אִינּוּן חֲסָדִים דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד עִם עַלְמָא. (תהלים פט) לְדוֹר וָדוֹר אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי, טִיבוּ וּקְשׁוֹט דְּעָבִיד עִם כֹּלָּא. לְדוֹר וָדוֹר אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ, דָּא מְהֵימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאוֹדַע אַבְרָהָם בְּעַלְמָא, וְאַדְכַּר לֵיהּ בְּפוּמָא דְכָל בְּרְיָין. וְעַל דָּא אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹדַע לֵיהּ לְאַבְרָהָם רָזָא דְמְהֵימְנוּתָא, וְכַד יָדַע רָזָא דְמְהֵימְנוּתָא, יָדַע דְּאִיהוּ עִיקָּרָא וְקִיּוּמָא דְעַלְמָא, דְּבְגִינֵיהּ אִתְבְּרֵי עַלְמָא, וְאִתְקַיַּים. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים פט) כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה וְגו'. דְּכַד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא, חָמָא דְּלָא יְכִיל לְמֵיקַם, עַד דְּאוֹשִׁיט יְמִינָא עֲלֵיהּ וְאִתְקַיַּים, וְאִי לָאו דְאוֹשִׁיט יְמִינָא עֲלֵיהּ, לָא אִתְקַיַּים, בְּגִין דְּעַלְמָא דָא בְּדִינָא אִתְבְּרֵי, וְהָא אוֹקִימְנָא.

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר חַסְדֵּי ה' עוֹלָם אָשִׁירָה – אוֹתָם חֲסָדִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה עִם הָעוֹלָם. לְדוֹר וָדוֹר אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי – טוֹב וֶאֱמֶת שֶׁעוֹשֶׂה עִם הַכֹּל. לְדוֹר וָדוֹר אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ – זוֹ אֱמוּנַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוֹדִיעַ אַבְרָהָם בָּעוֹלָם וְהִזְכִּירוֹ בְּפִי כָּל הַבְּרִיּוֹת, וְעַל זֶה אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי. **וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא** הוֹדִיעַ לְאַבְרָהָם סוֹד הָאֱמוּנָה, וּכְשֶׁיָּדַע סוֹד הָאֱמוּנָה, יָדַע שֶׁהוּא עִקַּר וְקִיּוּם הָעוֹלָם, שֶׁבִּגְלָלוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם וְהִתְקַיֵּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה וְגו'. כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, רָאָה שֶׁלֹּא יָכוֹל לַעֲמֹד, עַד שֶׁהוֹשִׁיט יָמִין עָלָיו וְהִתְקַיֵּם, וְאִם לֹא שֶׁהוֹשִׁיט יָמִין עָלָיו, לֹא הָיָה מִתְקַיֵּם, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה נִבְרָא

וְאִתְּמָר בְּרֵאשִׁית, וְרָזָא כְּלָלָא חָדָא, תְּרֵין גְּוָונִין הָכָא, בְּרֵאשִׁית, אַף עַל גַּב דְּאֲמָרָן שֵׁירוּתָא מִתַּתָּא לְעֵילָא, רֵאשִׁית הָכִי נָמֵי מֵעֵילָא לְתַתָּא, וְקָאַמְרִינָן ב' רֵאשִׁית, כִּדְקָאַמְרִינָן בֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, דְּהַאי אִתְיְיהִיבַת (אִיהִי בָּיִת) לְהַהוּא רֵאשִׁית, וּמִלָּה כְּלִילָא אִיהִי כְּחֲדָא.

וּבְהַאי בי"ת אִתְּבְּרֵי עַלְמָא דָא, וְלָא אִתְקַיַּים אֶלָּא בִּימִינָא. וְהָא אוּקְמוּהָ. בְּהִבָּרְאָם, בְּאַבְרָהָם כְּתִיב. וּבְגִין כָּךְ, אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. וּבְנִיָּנָא קַדְמָאָה דְעַלְמָא (הַהוּא עוֹלָם), הַהוּא נְהוֹרָא דְיוֹמָא קַדְמָאָה, הָוָה בֵּיהּ לְקַיְּימָא. וּלְבָתַר בְּיוֹמָא תִּנְיָינָא, בִּשְׁמָאלָא. וּבְהַנְהוּ אַתְקִין שָׁמַיִם. וּכְתִיב, שָׁמַיִם תָּכִין אֱמוּנָתְךָ בָּהֶם.

לשון הקודש

בִּדְין, וְכָךְ בֵּאַרְנוּ.

וְנֶאֱמַר בְּרֵאשִׁית, וְסוֹד כְּלָל אֶחָד, שְׁנֵי גְוָנִים כָּאן, בְּרֵאשִׁית. אַף עַל גַּב שֶׁאָמַרְנוּ רֵאשִׁית מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, רֵאשִׁית כָּךְ גַּם מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וְאָמַרְנוּ ב' רֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ בֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, שֶׁהֲרֵי נִתְּנָה [הִיא בַּיִת] לְאוֹתָהּ רֵאשִׁית, וְהַדָּבָר כָּלוּל הוּא כְּאֶחָד.

וּבְבֵי"ת הַזֶּה נִבְרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא הִתְקַיֵּם אֶלָּא בִּימִין, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ בְּהִבָּרְאָם – כָּתוּב בְּאַבְרָהָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ, אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. וּבִנְיָן הָרִאשׁוֹן שֶׁל הָעוֹלָם [אוֹתוֹ הָעוֹלָם], אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָיָה בּוֹ לְקַיֵּם, וְאַחַר כָּךְ בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי בִּשְׂמֹאל. וּבְאֵלֶּה תִּכֵּן שָׁמַיִם, וְכָתוּב שָׁמַיִם תָּכִין אֱמוּנָתְךָ בָּהֶם.

דְּבָר אַחֵר, שְׁמַיִם תָּכִין אֱמוּנָתְךָ בָּהֶם, שְׁמַיִם בְּאִינּוּן חֲסָדִים אִתַּקְנוּ, וְרָזָא דֶאֱמוּנָה אַתְקָנַת בְּהוּ, דְּלֵית תִּקּוּנָהָא אֶלָּא מִגּוֹ שְׁמַיִם. (תהלים פט) כָּרַתִּי בְרִית לִבְחִירִי, דָּא הוּא רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא.

דְּבָר אַחֵר, דָּא אִיהוּ (דף רלא ע"א) צַדִּיק דְּמִינֵיהּ נָפְקִין בִּרְכָאן לְכֻלְּהוּ תַּתָּאֵי, וְכָל (אינון) חֵיוָון קַדִּישָׁן, כֻּלְּהוּ אִתְבָּרְכָאן, מִן הַהוּא נְגִידוּ דְנָגִיד לְתַתָּאי, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, כָּרַתִּי בְרִית לִבְחִירִי.

נִשְׁבַּעְתִּי לְדָוִד עַבְדִּי, (תהלים פט) דָּא רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, דְּאִיהוּ קָיְימָא תָּדִיר בְּצַדִּיק דָּא. קִיּוּמָא דְעָלְמָא, דְּלָא יִתְבַּדְּרוּן לְעָלְמִין, בַּר בְּזִמְנָא דְגָלוּתָא, דְּנָגִידוּ דְּבִרְכָאן אִתְמְנָעוּ, וְרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא לָא אִשְׁתַּלִּים, וְכָל חֶדְוָון אִתְמְנָעוּ. וְכַד עָיֵיל לֵילְיָא, מֵהַהוּא זִמְנָא, חֶדְוָון לָא עָאלוּ קַמֵּי מַלְכָּא.

לשון הקודש

דְּבָר אַחֵר שָׁמַיִם תָּכִין אֱמוּנָתְךָ בָּהֶם – שָׁמַיִם נִתְקְנוּ בְּאוֹתָם חֲסָדִים, וְסוֹד הָאֱמוּנָה הִתְקִינָה בָהֶם, שֶׁאֵין תִּקּוּנֶיהָ אֶלָּא מִתּוֹךְ שָׁמַיִם. כָּרַתִּי בְרִית לִבְחִירִי – זֶהוּ סוֹד הָאֱמוּנָה.

דְּבָר אַחֵר, זֶהוּ צַדִּיק שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת לְכָל הַתַּחְתּוֹנִים, וְכָל [אוֹתָן] הַחַיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, כֻּלָּן מִתְבָּרְכוֹת מֵאוֹתוֹ הַשֶּׁפַע שֶׁשּׁוֹפֵעַ לַתַּחְתּוֹנִים, וְלָכֵן כָּתוּב כָּרַתִּי בְרִית לִבְחִירִי.

נִשְׁבַּעְתִּי לְדָוִד עַבְדִּי – זֶה סוֹד הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא עוֹמֵד תָּמִיד בַּצַּדִּיק הַזֶּה, קִיּוּם הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא יִתְפַּזְּרוּ לְעוֹלָמִים חוּץ מִזְּמַן הַגָּלוּת שֶׁנִּמְנַע שֶׁפַע הַבְּרָכוֹת, וְסוֹד הָאֱמוּנָה לֹא הֻשְׁלַם, וְכָל הַחֶדְוּוֹת נִמְנְעוּ. וּכְשֶׁנִּכְנָס הַלַּיְלָה, מֵאוֹתוֹ הַזְּמַן הַחֶדְוּוֹת לֹא נִכְנְסוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ.

וְאַף עַל גַּב דְּחֶדְוָון לָא אִתְעָרוּ, אֲבָל לְבַר קָיְימֵי וּמְזַמְּרֵי שִׁירָתָא. וְכַד אִתְפְּלִיג לֵילְיָא, וְאִתְעָרוּתָא סָלְקָא מִתַּתָּא לְעֵילָא, כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְעַר כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּא לִבְכִיָּה, וּבָעַט בִּרְקִיעָא, וְאִזְדַּעְזְעָן עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי.

וְלֵית נַיְיחָא קַמֵּיהּ, בַּר בְּזִמְנָא דְּמִתְעָרֵי לְתַתָּא בְּאוֹרַיְיתָא. כְּדֵין, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא (דְּעַמֵּיהּ), כֻּלְּהוּ צַיְיתִין וְחָדְיָין לְהַהוּא קָלָא וּכְדֵין נַיְיחָא. (ס"א קַמֵּיהּ וְאָתֵי נַיְיחָא לְכֻלְּהוּ נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא עַמֵּיהּ) (קַמֵּיהּ אִשְׁתַּכַּח). בְּגִין דְּמִיּוֹמָא דְּאִתְחָרִיב מַקְדְּשָׁא לְתַתָּא, אוֹמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא יֵיעוּל בְּגוֹ יְרוּשָׁלֶם דִּלְעֵילָא, עַד דְּיַעֲלוּן יִשְׂרָאֵל לִירוּשָׁלַם דִּלְתַתָּא. דִּכְתִיב, (הושע יא) בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר, וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא.

לשון הקודש

וְאַף עַל גַּב שֶׁהַחֲדָוּת לֹא הִתְעוֹרְרוּ, אֲבָל בַּחוּץ עוֹמְדִים וּמְזַמְּרִים שִׁירָה, וּכְשֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה וְהִתְעוֹרְרוּת עוֹלָה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְעוֹרֵר כָּל חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם לִבְכִיָּה, וּבוֹעֵט בָּרָקִיעַ, וּמִזְדַּעְזְעִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

וְאֵין מְנוּחָה לְפָנָיו, פְּרָט לַזְּמַן שֶׁמִּתְעוֹרְרִים לְמַטָּה בַּתּוֹרָה, אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכָל אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים [שֶׁעִמּוֹ], כֻּלָּם מַקְשִׁיבִים וּשְׂמֵחִים לְאוֹתוֹ קוֹל, וְאָז מְנוּחָה. [לְפָנָיו, וּבָאָה מְנוּחָה לְכָל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁעִמּוֹ] [לְפָנָיו נִמְצֵאת]. מִשּׁוּם שֶׁמִּיּוֹם שֶׁנֶּחֱרַב הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה, נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לְתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה עַד שֶׁיִּכָּנְסוּ יִשְׂרָאֵל לִירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה, שֶׁכָּתוּב (הושע יא) בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים.

וְכָל אִינּוּן מְזַמְּרֵי, קָיְימֵי לְבַר, וְאָמְרֵי שִׁירָתָא, בִּתְלַת פַּלְגֵי לֵילְיָא וְכֻלְּהוּ מְשַׁבְּחָן בִּתוּשְׁבָּחְתַּן יְדִיעָאן, וְכֻלְּהוּ חֵילֵי שְׁמַיָּא, כֻּלְּהוּ מִתְעָרֵי בְּלֵילְיָא, וְיִשְׂרָאֵל בִּימָמָא. וּקְדוּשָׁה לָא מִקַּדְּשֵׁי לְעֵילָּא, עַד דִּמְקַדְּשֵׁי יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, וּכְדֵין כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּא מְקַדְּשֵׁי שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּחֲדָא. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין, מִתְקַדְּשִׁין מֵעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי

(ס"א בְּגִין דִּקְדוּשָׁא דִשְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא סָלִיק אֶלָּא מֵעֵילָּא וּמִתַּתָּא)

כְּחֲדָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ויקרא יט) קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם.

פְּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (איוב לח) עַל מָה אֲדָנֶיהָ הָטְבָּעוּ, הַאי קְרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לֵיהּ, בְּגִין דְּכַד בָּרָא עַלְמָא, לָא בָרָא לֵיהּ אֶלָּא עַל סָמְכִין, דְּאִינּוּן שִׁבְעָה סָמְכִין דְּעַלְמָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (משלי

לשון הקודש

וְכָל אוֹתָם מְזַמְּרִים עוֹמְדִים בַּחוּץ וְאוֹמְרִים שִׁירָה בִּשְׁלֹשֶׁת חֶלְקֵי הַלַּיְלָה, וְכֻלָּם מְשַׁבְּחִים בְּתִשְׁבָּחוֹת יְדוּעוֹת, וְכָל חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם, כֻּלָּם מִתְעוֹרְרִים בַּלַּיְלָה, וְיִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם, וּקְדֻשָּׁה לֹא מְקַדְּשִׁים לְמַעְלָה עַד שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַדְּשִׁים לְמַטָּה, וְאָז כָּל חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם מְקַדְּשִׁים אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּאֶחָד. וְעַל זֶה יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים מִתְקַדְּשִׁים מֵעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים [מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא עוֹלָה אֶלָּא מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה] כְּאֶחָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא יט) קְדֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. **פְּתַח** רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (איוב לח) עַל מָה אֲדָנֶיהָ הָטְבָּעוּ. פָּסוּק זֶה אָמַר אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם, לֹא בָּרָא אוֹתוֹ אֶלָּא עַל עַמּוּדִים, שֶׁהֵם שִׁבְעַת עַמּוּדֵי הָעוֹלָם, כְּמוֹ

ט) חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה, וְאִינּוּן סָמְכִין לָא אִתְיְדַע עַל מָה קָיְמִין.

בְּגִין דְּאִיהוּ רָזָא עֲמִיקָא סְתִימָא דְּכָל סְתִימָן. וְעַלְמָא לָא אִתְבְּרֵי, עַד דְּנָטַל אַבְנָא חָדָא, וְאִיהוּ אַבְנָא דְּאִתְקְרֵי אֶבֶן שְׁתִיָּה, וְנָטַל לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְזָרַק לָהּ לְגוֹ תְּהוֹמָא, וְאִתְנְעִיץ מֵעֵילָא לְתַתָּא, וּמִנֵּיהּ אִשְׁתִּיל עַלְמָא. וְאִיהִי נְקוּדָה אֶמְצָעִיתָא דְּעַלְמָא, וּבְהַאי נְקוּדָה קָיְמָא קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב לח) **אוֹ מִי יָרָה אֶבֶן פִּנָּתָהּ.** כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה כח) **אֶבֶן בֹּחַן פִּנַּת יִקְרַת.** וּכְתִיב, (תהלים קיח) **אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.**

תָּא חֲזֵי, הַאי אֶבֶן אִתְבְּרֵי מֵאֶשָּׁא וּמֵרוּחָא וּמִמַּיָּא, וְאִתְגְּלִיד מִכֻּלְּהוּ, וְאִתְעֲבִיד אַבְנָא חָדָא, וְקָיְמָא עַל תְּהוֹמֵי, וּלְזִמְנִין נָבְעִין מִנֵּיהּ מַיָּא, וְאִתְמַלְיָין

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ט) חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה, וְאוֹתָם עַמּוּדִים לֹא נוֹדָע עַל מָה עוֹמְדִים.

מִשּׁוּם שֶׁהוּא סוֹד עָמֹק, נִסְתַּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, וְהָעוֹלָם לֹא נִבְרָא עַד שֶׁנָּטַל אֶבֶן אַחַת, וְהִיא אֶבֶן שֶׁנִּקְרֵאת אֶבֶן שְׁתִיָּה, וְלָקַח אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְזָרַק אוֹתָהּ לְתוֹךְ הַתְּהוֹם, וְנִנְעֲצָה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וּמִמֶּנָּה נִשְׁתַּל הָעוֹלָם, וְהִיא נְקֻדָּה בְּאֶמְצַע הָעוֹלָם, וּבִנְקֻדָּה זוֹ עוֹמֵד קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב לח) אוֹ מִי יָרָה אֶבֶן פִּנָּתָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כח) אֶבֶן בֹּחַן פִּנַּת יִקְרַת, וְכָתוּב (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.

בֹּא רְאֵה, אֶבֶן זוֹ נִבְרְתָה מֵאֵשׁ וּמֵרוּחַ וּמִמַּיִם, וְנִגְלְדָה מִכֻּלָּם, וְנֶעֱשְׂתָה אֶבֶן אַחַת, וְעוֹמֶדֶת עַל הַתְּהוֹמוֹת, וּלְפְעָמִים

תְּהוֹמֵי. וְהַאי אַבְנָא קָיְימָא לְאָת בְּאֶמְצָעִיתָא דְעַלְמָא, וְהַאי אִיהוּ אֶבֶן דְּקַיֵּים וְאַשְׁתִּיל יַעֲקֹב, שְׁתִילוּ וְקִיּוּמָא דְעַלְמָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית לא) וַיִּקַּח יַעֲקֹב אֶבֶן וַיְרִימֶהָ מַצֵּבָה.

וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה וְגו', (בראשית כט) וְכִי הַאי אֶבֶן שַׁוֵּי לֵיהּ יַעֲקֹב. וְהָא הַאי אֶבֶן אִתְּבְּרֵי בְּקַדְמִיתָא, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא. אֶלָּא דְשַׁוֵּי לָהּ (נ"א וְכִי הַשְׁתָּא שַׁוֵּי לֵיהּ יַעֲקֹב. וְהָא עַד לָא אִתְּבְּרֵי עַלְמָא הֲוָות, אֶלָּא דְיַעֲקֹב שַׁוֵּי לָהּ) קִיּוּמָא דִלְעֵילָא וְתַתָּא, וְעַל דָּא אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה כְּתִיב. מַאי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי, דִּכְתִיב, יִהְיֶה בֵית אֱלֹהִים, דְשַׁוֵּי מְדוֹרָא דִלְעֵילָא הָכָא.

תָּא חֲזֵי, הַאי אֶבֶן אִית עָלָהּ שִׁבְעָה עֵינַיִם. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (זכריה ג) עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינַיִם, עַל מָה אִתְקְרִיאַת שְׁתִיָּיה. חַד דְּמִנָּהּ אִשְׁתִּיל עַלְמָא.

לשון הקודש

נוֹבְעִים מִמֶּנּוּ מַיִם וּמִתְמַלְּאִים הַתְּהוֹמוֹת, וְאֶבֶן זוֹ עוֹמֶדֶת לְאוֹת בְּאֶמְצַע הָעוֹלָם, וְזוֹהִי אֶבֶן שֶׁהֶעֱמִיד וְהִשְׁתִּיל יַעֲקֹב שְׁתִילַת וְקִיּוּם הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית לא) וַיִּקַּח יַעֲקֹב אֶבֶן וַיְרִימֶהָ מַצֵּבָה.

וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה וְגו'. וְכִי אֶבֶן זֹאת שָׂם לוֹ יַעֲקֹב, וַהֲרֵי אֶבֶן הַזֹּאת נִבְרְאָה בַּתְּחִלָּה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם? אֶלָּא שֶׁשָּׂם אוֹתָהּ [וְכִי כָּעֵת שָׂם אוֹתָהּ יַעֲקֹב? וַהֲרֵי עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם הָיְתָה. אֶלָּא שֶׁיַּעֲקֹב שָׂם אוֹתָהּ] קִיּוּם שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְעַל זֶה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה כָּתוּב. מַה זֶּה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי? שֶׁכָּתוּב יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים, שֶׁשָּׂם מָדוֹר שֶׁלְּמַעְלָה כָּאן.

בֹּא רְאֵה, עַל אֶבֶן זוֹ יֵשׁ שִׁבְעָה עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה ג) עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה

וְחַד, שְׁתַיָּיה. שָׁת יָה, דְּשַׁוֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָהּ, לְאִתְבָּרְכָא מִנָּהּ עַלְמָא, בְּגִין דְּעַלְמָא מִנָּהּ מִתְבָּרְכָא.

וְתָא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְּעָאל שִׁמְשָׁא, הַנֵּי כְּרוּבִים דְּקָיְימִין בְּהַאי דוּכְתָּא, וְהַוּ יָתְבֵי בְּאָת, הֲוֹ אַקְשָׁן גַּדְפַּיְיהוּ לְעֵילָא, וּפָרְשֵׁי לוֹן, וְאִשְׁתְּמַע קוֹל נִגּוּנָא דְגַדְפַּיְיהוּ לְעֵילָא, וּכְדֵין שָׁרָאן לְנַגְנָא אִינּוּן מַלְאָכִין, דְּאָמְרֵי שִׁירָתָא בְשֵׁירוּתָא דְלֵילְיָא, בְּגִין דִּיסַלַּק יְקָרֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִתַּתָּא לְעֵילָא. וּמַאי שִׁירָתָא הֲוֹ אָמְרוּ, הַהוּא נִגּוּנָא דְגַדְפַּיְיהוּ דִכְרוּבִים, (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה' וְגו', שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וְגו', וּכְדֵין (אינון) אִיהוּ שִׁירָתָא לְאִינּוּן מַלְאָכֵי עִלָּאֵי לְזַמָּרָא.

בְּמִשְׁמַרְתָּא תִּנְיָינָא, הַנֵּי כְּרוּבִים (דף רלא ע"ב) אַקְשֵׁי

לשון הקודש

עֵינָיִם. עַל מַה נִּקְרֵאת שְׁתַיָּה? אֶחָד – שֶׁמִּמֶּנָּה הֶשְׁתַּל הָעוֹלָם, וְאֶחָד שְׁתַיָּה – שָׁת יָה, שֶׁשָּׂם אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִתְבָּרֵךְ מִמֶּנָּה הָעוֹלָם, בִּשְׁבִיל שֶׁמִּמֶּנָּה מִתְבָּרֵךְ הָעוֹלָם.

וּבֹא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָס הַשֶּׁמֶשׁ, הַכְּרוּבִים הַלָּלוּ שֶׁעוֹמְדִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְהָיוּ יוֹשְׁבִים בָּאוֹת, הָיוּ מַקִּישִׁים כַּנְפֵיהֶם לְמַעְלָה וּפוֹרְשִׁים אוֹתָם, וְנִשְׁמָע קוֹל נִגּוּן הַכְּנָפַיִם לְמַעְלָה, וְאָז מַתְחִילִים לְנַגֵּן אוֹתָם הַמַּלְאָכִים שֶׁאוֹמְרִים שִׁירָה בְּרֵאשִׁית הַלַּיְלָה, בִּשְׁבִיל שֶׁיַּעֲלֶה כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה. וְאֵיזוֹ שִׁירָה הָיוּ אוֹמְרִים? אוֹתוֹ נִגּוּן כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים, (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה' וְגו', שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וְגו', וְאָז (הם) הִיא שִׁירָה לְאוֹתָם מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים לְזַמֵּר.

בַּמִּשְׁמֶרֶת הַשְּׁנִיָּה הַכְּרוּבִים הַלָּלוּ מַקִּישִׁים כַּנְפֵיהֶם לְמַעְלָה, וְנִשְׁמָע קוֹל

גַּדְפַּיְיהוּ לְעֵילָא, וְאִשְׁתְּמַע קוֹל נִגּוּנָא דִּלְהוֹן, וּכְדֵין שָׁרָאן לְנַגְנָא אִינּוּן מַלְאָכִין דְּקָיְימִין בְּמִשְׁמַרְתָּא תְּנְיָינָא. וּמַאי שִׁירָתָא הֲוָוֹ אָמְרֵי בְּהַאי שַׁעְתָּא, נִגּוּנָא דְּגַדְפַּיְיהוּ דְּכְרוּבִים, (תהלים קכה) הַבּוֹטְחִים בַּה' כְּהַר צִיּוֹן לֹא יִמּוֹט וְגוֹ'. וּכְדֵין (הַהוּא) אִיהוּ (שִׁירָתָא) שֵׁירוּתָא לְאִינּוּן דְּקָיְימֵי בְּהַאי מִשְׁמָרָה תְּנְיָינָא לְנַגְנָא.

בְּמִשְׁמָרָה תְּלִיתָאָה, הַנֵּי כְּרוּבִים אַקְשׁוּ גַּדְפַּיְיהוּ וְאָמְרֵי שִׁירָתָא, וּמַאי הִיא. (תהלים קיג) הַלְלוּיָה הַלְּלוּ עַבְדֵי ה' וְגוֹ', יְהִי שֵׁם ה' מְבוֹרָךְ וְגוֹ', מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ וְגוֹ'. כְּדֵין אִינּוּן מַלְאָכִין דְּקָיְימֵי בְּמִשְׁמָרָה תְּלִיתָאָה, כֻּלְּהוּ אָמְרֵי שִׁירָתָא.

וְכֻלְּהוּ כּוֹכָבֵי וּמַזָּלֵי דְּבִרְקִיעָא פָּתְחֵי שִׁירָתָא. כְּמָה דִּכְתִיב, (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. וּכְתִיב, (תהלים קמח) הַלְלוּהוּ כָּל כּוֹכְבֵי

לשון הקודש

נִגּוּנָם, וְאָז מַתְחִילִים לְנַגֵּן אוֹתָם הַמַּלְאָכִים שֶׁעוֹמְדִים בַּמִּשְׁמֶרֶת הַשְּׁנִיָּה. וְאֵיזוֹ שִׁירָה הָיוּ אוֹמְרִים בַּשָּׁעָה הַזּוֹ? נִגּוּן כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים, (תהלים קכה) הַבּוֹטְחִים בַּה' כְּהַר צִיּוֹן לֹא יִמּוֹט וְגוֹ'. וְאָז [אוֹתָהּ] הִיא [שִׁירָה] תְּחִלָּה לְאוֹתָם הָעוֹמְדִים בַּמִּשְׁמֶרֶת הַשְּׁנִיָּה הַזּוֹ לְנַגֵּן.

בַּמִּשְׁמֶרֶת הַשְּׁלִישִׁית הַכְּרוּבִים הַלָּלוּ מַקִּישִׁים בְּכַנְפֵיהֶם וְאוֹמְרִים שִׁירָה, וּמַה הִיא? (שם קיג) הַלְלוּיָה הַלְּלוּ עַבְדֵי ה' וְגוֹ', יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ וְגוֹ', מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ וְגוֹ'. אָז אוֹתָם מַלְאָכִים שֶׁעוֹמְדִים בַּמִּשְׁמֶרֶת הַשְּׁלִישִׁית, כֻּלָּם אוֹמְרִים שִׁירָה.

וְכָל הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת הָרָקִיעַ פּוֹתְחִים בְּשִׁירָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב לח) בְּרָן יַחַד

אוֹר, דְּהָא אִינּוּן כּוֹכְבֵי דְּנְהוֹרָא, מְנַגְּנָן עַל נְהוֹרָא. (ס"א דְּמְמַנָּן עַל שִׁירָתָא).

כַּד אָתֵי צַפְרָא, וּכְדֵין נָטְלֵי שִׁירָתָא אֲבַתְרַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל (ס"א יִשְׂרָאֵל) לְתַתָּא, וְסָלְקָא יְקָרֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִתַּתָּא וּמִלְּעֵילָא. יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בִּימָמָא, וּמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי לְעֵילָא בְּלֵילְיָא, וּכְדֵין אִשְׁתְּלִים שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּכָל סִטְרִין.

וְהַאי אֶבֶן דְּקָאֲמַר, כֻּלְּהוּ מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי, וְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, כֻּלְּהוּ אִתְקָפוּ בְּהַאי אֶבֶן, וְאִיהִי סָלְקָא לְעֵילָא, לְאִתְעַטְּרָא גּוֹ אֲבָהָן בִּימָמָא. וּבְלֵילְיָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתֵי לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא עִם צַדִּיקַיָּא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן.

זַכָּאִין אִינּוּן כָּל דְּקָיְימֵי בְּקִיּוּמַיְיהוּ, וּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא בְּלֵילְיָא. בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

כּוֹכְבֵי בֹּקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, וְכָתוּב (תהלים קמח) הַלְלוּהוּ כָּל כּוֹכְבֵי אוֹר, שֶׁהֲרֵי אוֹתָם כּוֹכְבֵי הָאוֹר מְנַגְּנִים עַל אוֹר. [שֶׁמְּמֻנִּים עַל הַשִּׁירָה.]

כְּשֶׁמַּגִּיעַ הַבֹּקֶר, וְאָז לוֹקְחִים שִׁירָה אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, וְעוֹלֶה כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִלְּמַטָּה וּמִלְּמַעְלָה. יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה בַּיּוֹם, וּמַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים לְמַעְלָה בַּלַּיְלָה, וְאָז נִשְׁתַּלֵּם הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּכָל הַצְּדָדִים.

וְהָאֶבֶן הַזֹּאת שֶׁאָמַר, כָּל הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים וְיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, כֻּלָּם מַחֲזִיקִים בָּאֶבֶן הַזֹּאת, וְהִיא עוֹלָה לְמַעְלָה לְהִתְעַטֵּר בְּתוֹךְ הָאָבוֹת בַּיּוֹם, וּבַלַּיְלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן.

אַשְׁרֵיהֶם כָּל הָעוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

וְכָל אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא דִּבְגִנְתָּא דְעֵדֶן, שָׁמְעֵי קָלַיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא, אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְאוֹרַיְיתָא. כְּמָה דִכְתִיב, (שיר השירים ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים וְגו'.

תָּא חֲזֵי, הַאי אֶבֶן, אִיהוּ אֶבֶן טָבָא. וְדָא הוּא רָזָא דִכְתִיב, (שמות כח) וּמִלֵּאתָ בוֹ מִלּוּאַת אֶבֶן אַרְבָּעָה טוּרֵי אֶבֶן. וְאִלֵּין אִינּוּן סִדְרִין (דְּאַשְׁלְמוּתָא) דְּאֶבֶן טָבָא, אַשְׁלָמוּתָא דְאֶבֶן יְקָרָה. בְּגִין דְּאִית (אַשְׁלָמוּתָא) אֶבֶן אַחֲרָא. דִכְתִיב, (יחזקאל לו) וַהֲסִירוֹתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן וְגו'. וּכְתִיב, (יחזקאל לו) וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם. וְהַאי אִיהוּ (ישעיה כח) אֶבֶן בֹּחַן פִּנַּת יִקְרַת וְאוּקְמוּהָ.

וְעַל רָזָא דָא כְתִיב, (שמות לא) לוּחוֹת הָאֶבֶן, דְּאִינּוּן לוּחוֹת אִתְגְּזָרוּ מֵהָכָא, וְעַל דָּא אִקְרוּן עַל שְׁמֵיהּ דְּהַאי אֶבֶן. וְהַאי הוּא רָזָא דִכְתִיב, (בראשית מט) מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל (ס"א הָא וַדַּאי אֶבֶן יִשְׂרָאֵל אִקְרֵי) כְּמָה דְאִתְּמַר.

לשון הקודש

הוּא וְכָל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן שׁוֹמְעִים קוֹלוֹת בְּנֵי הָאָדָם אוֹתָם הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שיר ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים וְגו'.

בֹּא רְאֵה, אֶבֶן זוֹ הִיא אֶבֶן טוֹבָה, וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב (שמות כח) וּמִלֵּאתָ בוֹ מִלֻּאַת אֶבֶן אַרְבָּעָה טוּרִים אָבֶן. וְאֵלֶּה הֵם סִדְרִים [שֶׁל שְׁלֵמוּת] שֶׁל הָאֶבֶן הַטּוֹבָה, הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל אֶבֶן יְקָרָה, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ [שְׁלֵמוּת] אֶבֶן אַחֶרֶת, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לו) וַהֲסִרֹתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן וְגו', וְכָתוּב (שם) וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם. וְזֶהוּ (ישעיה כח) אֶבֶן בֹּחַן פִּנַּת יִקְרַת, וּבֵאֲרוּהָ.

וְעַל סוֹד זֶה כָּתוּב (שמות כד) לֻחֹת הָאֶבֶן, שֶׁהֵם לוּחוֹת שֶׁנִּגְזְרוּ מִכָּאן, וְלָכֵן נִקְרְאוּ עַל שְׁמָהּ שֶׁל הָאֶבֶן הַזֹּאת, וְזֶהוּ סוֹד

פְּתַח רִבִּי חִזְקִיָּה וְאָמַר, (שמות כח) **וְהָאֲבָנִים תִּהְיֶיךָ עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה, אִלֵּין אַבְנֵי יְקָרִין עִלָּאִין, דְּאִתְקָרוּן אַבְנֵי הַמָּקוֹם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר,** (בראשית כח) **וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם. וְהָא אוּקְמוּהָ. וְהָאֲבָנִים עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְּאִית** (י"ב אֲבָנִים) **תְּרֵיסַר שְׁבָטִים לְתַתָּא, הָכִי נָמֵי לְעֵילָּא תְּרֵיסַר שִׁבְטִין, וְאִינוּן תְּרֵיסַר אֲבָנִין יַקִּירִין, וּכְתִיב,** (תהלים קכב) **שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ** (דָּא רָזָא) **עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל, דָּא יִשְׂרָאֵל, רָזָא דִלְעֵילָּא. וְכֻלְּהוּ לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה', וְעַל דָּא וְהָאֲבָנִים תִּהְיֶיךָ עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.**

וּכְמָה דְּאִית תְּרֵיסַר שָׁעֵי בִּימָמָא, הָכִי אִית תְּרֵיסַר שָׁעֵי בְּלֵילְיָא, בְּיוֹמָא לְעֵילָּא, בְּלֵילְיָא לְתַתָּא, כֹּלָּא דָּא לָקֶבֶל דָּא, הַנֵּי תְּרֵיסַר שָׁעֵי דִבְלֵילְיָא מִתְפַּלְגֵי לִתְלַת פְּלָגָאן, וְכַמָּה מִמַּנֵּי תְּרֵיסִין קָיְימֵי

לשון הקודש

הַכָּתוּב (בראשית מט) מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל, [הֲרֵי וַדַּאי אֶבֶן יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת] כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. **פְּתַח** רַבִּי חִזְקִיָּה וְאָמַר, (שמות כח) **וְהָאֲבָנִים תִּהְיֶיךָ עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה** – אֵלּוּ אֲבָנִים יְקָרוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת אַבְנֵי הַמָּקוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כח) וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וְהָאֲבָנִים עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים לְמַטָּה, כָּךְ גַּם לְמַעְלָה שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, וְהֵם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים יְקָרוֹת, וְכָתוּב (תהלים קכב) שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים וְגוֹ'. עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל – זֶה יִשְׂרָאֵל, סוֹד שֶׁלְּמַעְלָה, וְכֻלָּם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה', וְעַל זֶה וְהָאֲבָנִים תִּהְיֶיךָ עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וּכְמוֹ שֶׁיֵּשׁ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת בַּיּוֹם, כָּךְ יֵשׁ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת בַּלַּיְלָה. בַּיּוֹם לְמַעְלָה, וּבַלַּיְלָה לְמַטָּה. הַכֹּל זֶה כְּנֶגֶד זֶה.

תְּחוֹתַיְיהוּ, דַּרְגִּין עַל דַּרְגִּין, כֻּלְּהוּ מְמַנָּן בְּלֵילְיָא, וְנָטְלֵי טַרְפָּא בְקַדְמֵיתָא.

וּכְדֵין כַּד אִתְפְּלִיג לֵילְיָא, קָיְימִין תְּרֵין (סִתְרִין) סִדְרִין מִסִּטְרָא דָא, וּתְרֵין סִדְרִין מִסִּטְרָא אַחֲרָא, (ס"א וְדָא) וְרוּחָא עִלָּאָה נָפַק (ס"א נָשִׁיב) בֵּינַיְיהוּ, וּכְדֵין כָּל אִינּוּן אִלָּנִין דִּבְגִנְתָּא דְעֵדֶן, כֻּלְּהוּ פָּתְחֵי שִׁירָתָא, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברי הימים א טז) אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלִּפְנֵי יְיָ, כִּי בָא לִשְׁפּוֹט אֶת הָאָרֶץ. כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה יא) וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים. בְּגִין דְּמִשְׁפָּט עָאל בֵּינַיְיהוּ וְאִתְמַלְיָיא מִנָּה (ס"א מִנֵּיהּ) גַּן עֵדֶן.

וְרוּחָא דְצָפוֹן אִתְעַר בְּעַלְמָא, וְחֶדְוָה אִשְׁתַּכַּח וְנָשִׁיב הַהוּא רוּחָא בְּאִינּוּן בּוֹסְמִין, וְסָלְקִין רֵיחִין לְעֵילָא, וּמִתְעַטְּרִין (ס"א וּמִתְעַרִין) צַדִּיקַיָּא בְּעִטְרַיְיהוּ,

לשון הקודש

הַשְּׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת שֶׁל הַלַּיְלָה הַלָּלוּ מִתְחַלְּקוֹת לִשְׁלֹשָׁה חֲלָקִים, וְכַמָּה מְמֻנֵּי מָגִנִּים עוֹמְדִים תַּחְתֵּיהֶם דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, כֻּלָּם מְמֻנִּים בַּלַּיְלָה, וְנוֹטְלִים טֶרֶף בַּהַתְחָלָה.

וְאָז כְּשֶׁנֶּחֱלָק הַלַּיְלָה, עוֹמְדִים שְׁנֵי [סִתְרִים] סִדְרִים מִצַּד זֶה וּשְׁנֵי סִדְרִים מִצַּד אַחֵר, [וְזוּ] וְרוּחַ עֶלְיוֹנָה יוֹצֵאת [נוֹשֶׁבֶת] בֵּינֵיהֶם, וְאָז כָּל אוֹתָם הָאִילָנוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן, כֻּלָּם פּוֹתְחִים בְּשִׁירָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס בְּגַן עֵדֶן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי ה' כִּי בָא לִשְׁפֹּט אֶת הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה יא) וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים. מִשּׁוּם שֶׁמִּשְׁפָּט נִכְנָס בֵּינֵיהֶם וּמִתְמַלֵּא מִמֶּנּוּ [מִמֶּנָּה] גַּן עֵדֶן.

וְרוּחַ צָפוֹן מִתְעוֹרֶרֶת בָּעוֹלָם, וְחֶדְוָה נִמְצֵאת, וְנוֹשֶׁבֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ בְּאוֹתָם בְּשָׂמִים, וְעוֹלִים רֵיחוֹת לְמַעְלָה,

וּמִתְהַנָּן מִגּוֹ זִיוָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָאה דְּנַהֲרָא.

זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּזָכָאן לְהַהוּא נְהוֹרָא עִלָּאָה, וְהַהוּא נְהוֹרָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָאה דְּנַהֲרָא, נָהִיר לְכָל סִטְרִין, וְכָל חַד וְחַד מֵאִלֵּין צַדִּיקַיָּא, נָטִיל לְחוּלָקֵיהּ כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, וְהֲוָה נָטִיל (ס"א וְהָכִי נָהִיר) כָּל חַד וְחַד כְּפוּם עוֹבָדוֹי דְּעָבַד בְּהַאי עַלְמָא, (מֵאִינּוּן) אִית מִנְּהוֹן דְּמִתְכַּסְּפֵי, מֵהַהוּא נְהִירוּ דְּנָטִיל חַבְרֵיהּ (דף רלב ע"א) יַתִּיר וְנָהִיר, וְהָא אוּקְמוּהָ.

חוּלָקֵיהּ דְּלֵילְיָא, מִכַּד שָׁאֲרֵי לֵילְיָא לְמֵיעַל. כַּמָּה גַּרְדִּינֵי נִמּוּסִין מִתְעָרִין, וְשָׁטָאן בְּעַלְמָא, וּפָתְחִין סְתִימִין, וּלְבָתַר כַּמָּה זִינִין לִזְנַיְיהוּ, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. וּכְדֵין כַּד אִתְפְּלִיג לֵילְיָא, סִטְרָא דְצָפוֹן נָחִית (נָהִיר נְהִירוּ) מֵעֵילָא לְתַתָּא, וְאָחִיד בֵּיהּ בְּלֵילְיָא, עַד תְּרֵין חוּלָקִין דְּלֵילְיָא.

לשון הקודש

וּמִתְעַטְּרִים [וּמִתְעוֹרְרִים] הַצַּדִּיקִים בְּעַטְרוֹתֵיהֶם וְנֶהֱנִים מִתּוֹךְ זִיו הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה.

אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁזּוֹכִים לְאוֹתוֹ הָאוֹר הָעֶלְיוֹן, וְאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה מֵאִיר לְכָל הַצְּדָדִים, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהַצַּדִּיקִים הַלָּלוּ נוֹטֵל אֶת חֶלְקוֹ כָּרָאוּי לוֹ, וְהָיָה נוֹטֵל [וְכָךְ מֵאִיר] כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַעֲשָׂיו שֶׁעָשָׂה בָּעוֹלָם הַזֶּה. יֵשׁ מֵהֶם שֶׁמִּתְבַּיְּשִׁים מֵאוֹתוֹ אוֹר שֶׁנָּטַל חֲבֵרָם יוֹתֵר וּמֵאִיר, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

חֶלְקוֹ שֶׁל הַלַּיְלָה, מִכָּאן מַתְחִיל הַלַּיְלָה לְהִכָּנֵס. כַּמָּה שׁוֹמְרֵי הַחֹק מִתְעוֹרְרִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם וּפוֹתְחִים הַסְּגוּרִים, וְאַחַר כָּךְ כַּמָּה מִינִים לְמִינֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְאָז, כְּשֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה, צַד צָפוֹן יוֹרֵד [מֵאִיר הֶאָרָה] מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וְאוֹחֵז בַּלַּיְלָה עַד שְׁנֵי חֲלָקִים שֶׁל הַלַּיְלָה.

וּלְבָתַר סִטְרָא דְּדָרוֹם אִתְעַר, עַד דְּאָתֵי צַפְרָא. וְכַד אָתֵי צַפְרָא, כְּדֵין דָּרוֹם וְצָפוֹן אֲחִידוּ בֵּיהּ, וּכְדֵין אָתָאן יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, סָלְקִין לָהּ בִּצְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן לְעֵילָא, עַד דְּסָלְקָא וְאִתְגְּנִיזַת בֵּינַיְיהוּ. וְנָטְלָא בִּרְכָאן מֵרֵישָׁא (דְּמַלְכָּא) דְּכָל רֵישִׁין.

וְאִתְבָּרְכָא מֵהַהוּא טַלָּא דְּאִתְמַשְׁכָא מִלְּעֵילָא. וּמֵהַהוּא טַלָּא פָּרִישׁ לְכַמָּה סִטְרִין, וְכַמָּה רַבְוָון אִתְּזָנוּ מִנֵּיהּ מֵהַהוּא טַלָּא, וּמִנֵּיהּ עָתִידִין לַאֲחָיָיא מֵיתַיָּיא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה כו) הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר כִּי טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ. טַלָּא מֵאִינוּן נְהוֹרִין עִלָּאִין דְּנָהֲרִין לְעֵילָא.

עַד דְּהַוּוּ יָתְבֵי אִתְפְּלִיג לֵילְיָא, אָמַר לֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה לְרִבִּי יוֹסֵי, הַשְׁתָּא רוּחָא דְצָפוֹן אִתְעַר, וְלֵילְיָא אִתְפְּלַג, וְהַשְׁתָּא עִדָּנָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָּאִיב

לשון הקודש

אַחַר כָּךְ מִתְעוֹרֵר צַד דָּרוֹם, עַד שֶׁמַּגִּיעַ הַבֹּקֶר, וּכְשֶׁמַּגִּיעַ הַבֹּקֶר אָז הַדָּרוֹם וְהַצָּפוֹן אוֹחֲזִים בּוֹ, וְאָז בָּאִים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, מַעֲלִים אוֹתָהּ בִּתְפִלּוֹתֵיהֶם וּבַקָּשׁוֹתֵיהֶם לְמַעְלָה, עַד שֶׁעוֹלָה וְנִגְנֶזֶת בֵּינֵיהֶם, וְנוֹטֶלֶת בְּרָכוֹת מֵהָרֹאשׁ [שֶׁל הַמֶּלֶךְ] שֶׁל כָּל הָרָאשִׁים.

וּמִתְבָּרֶכֶת מֵאוֹתוֹ הַטַּל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה, וּמֵאוֹתוֹ הַטַּל נֶחֱלָק לְכַמָּה צְדָדִים, וְכַמָּה רְבָבוֹת נִזּוֹנִים מֵאוֹתוֹ הַטַּל, וּמִמֶּנּוּ עֲתִידִים לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כו) הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר כִּי טַל אֹרוֹת טַלֶּךָ, טַל מֵאוֹתָם הָאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁמְּאִירִים לְמַעְלָה.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, נֶחֱלַק הַלַּיְלָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסֵי, עַכְשָׁו רוּחַ צָפוֹן

לְקָלְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא בְּהַאי עַלְמָא, אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא. הַשְׁתָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא צַיֵּית (לְקוֹל מִלַּיְיהוּ) לָן בְּהַאי אֲתַר, לָא נִפְסוֹק מִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא.

פְּתַח וְאָמַר, הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע, הָא אִתְּמַר וְאוּקְמוּהָ. אֲבָל תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, (שמות כג) הִנֵּה אָנֹכִי שׁוֹלֵחַ מַלְאָךְ וְגוֹ', דָּא הוּא מַלְאָךְ דְּאִיהוּ פָּרוֹקָא דְעַלְמָא, נְטִירוּ דִּבְנֵי נָשָׁא, וְהַאי אִיהוּ דְאַזְמִין בִּרְכָאן לְכָל עַלְמָא, בְּגִין דְּאִיהוּ נָטִיל לוֹן בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר אִיהוּ אַזְמִין לוֹן בְּעַלְמָא. וּבְגִין דָּא כְּתִיב, הִנֵּה אָנֹכִי שׁוֹלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ. (שמות לג) וְשָׁלַחְתִּי לְפָנֶיךָ מַלְאָךְ.

וְהַאי אִיהוּ מַלְאָךְ דִּלְזִמְנִין דָּכָר וּלְזִמְנִין נוּקְבָא, וְהָכִי אִיהוּ. דְּבְזִמְנָא דְאִיהוּ אַזְמִין בִּרְכָאן לְעַלְמָא (לְעֵילָא), כְּדֵין אִיהוּ דָכָר, וְאִקְרֵי דָכָר. כִּדְכוּרָא

לשון הקודש

מִתְעוֹרֶרֶת וְהַלַּיְלָה נֶחֱלָק, וְכָעֵת הַזְּמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְאַוֶּה לְקוֹל הַצַּדִּיקִים שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתָם שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. כָּעֵת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַקְשִׁיב [לְקוֹל דִּבְרֵיהֶם] לָנוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה, לֹא נַפְסִיק בְּדִבְרֵי הַתּוֹרָה.

פְּתַח וְאָמַר, הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע. הֲרֵי נִתְבָּאֵר וּפֵרְשׁוּהָ, אֲבָל בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (שמות כג) הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ וְגוֹ', זֶהוּ מַלְאָךְ גּוֹאֵל הָעוֹלָם, שְׁמִירָתָם שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם, וְזֶהוּ שֶׁמַּזְמִין בְּרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נוֹטֵל אוֹתָם בַּהַתְחָלָה, וְאַחַר כָּךְ הוּא מְזַמֵּן אוֹתָם לָעוֹלָם, וְלָכֵן כָּתוּב הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ. (שם לו) וְשָׁלַחְתִּי לְפָנֶיךָ מַלְאָךְ.

וְזֶהוּ מַלְאָךְ שֶׁלִּפְעָמִים זָכָר וְלִפְעָמִים נְקֵבָה, וְכָךְ הוּא, שֶׁבַּזְּמַן שֶׁהוּא מַזְמִין

דְּאַזְמִין בִּרְכָאן (לְתַתָּא) לְנוּקְבָא, הָכִי אִיהוּ אַזְמִין בִּרְכָאן לְעַלְמָא. וּבְזִמְנָא דְקָיְימָא בְּדִינָא עַל עַלְמָא, כְּדֵין אִקְרֵי נוּקְבָא. כְּנוּקְבָא דְּאִיהִי עוּבָּרָא, הָכִי אִיהוּ אִתְמְלֵי מִן דִּינָא, וּכְדֵין אִקְרֵי נוּקְבָא. וְעַל דָּא לְזִמְנִין אִקְרֵי דְכוּרָא, וּלְזִמְנִין אִקְרֵי נוּקְבָא, וְכֹלָּא רָזָא חָדָא. כְּגַוְונָא דָא כְּתִיב, (בראשית ג) וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, מַלְאָכִין אִית שְׁלוּחַן בְּעַלְמָא, דְּמִתְהַפְּכִין לְכַמָּה גַּוְונִין, לְזִמְנִין נוּקְבֵי, לְזִמְנִין דְּכוּרֵי, לְזִמְנִין דִּינָא, לְזִמְנִין רַחֲמֵי, וְכֹלָּא בְּחַד גַּוְונָא. כְּגַוְונָא דָא הַאי מַלְאָךְ, בִּגְוָונִין סַגִּיאִין אִיהוּ, וְכָל גְּוָונִין דְּעַלְמָא, כֻּלְּהוּ אִיתָנְהוּ בְּהַאי אֲתַר. וְרָזָא דָא, (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב הוּא מַרְאֵה דְמוּת כְּבוֹד ה'. וּכְמָה דְאִית בֵּיהּ כָּל אִינּוּן גְּוָונִין, הָכִי נָמֵי אַנְהִיג לְכָל עָלְמָא: (דף רלב ע"ב).

לשון הקודש

בְּרָכוֹת לָעוֹלָם [לְמַעְלָה], אָז הוּא זָכָר וְנִקְרָא זָכָר. כַּזָּכָר שֶׁמַּזְמִין בְּרָכוֹת [לְמַעְלָה] לַנְּקֵבָה, כָּךְ הוּא מַזְמִין בְּרָכוֹת לָעוֹלָם. וּבִזְמַן שֶׁעוֹמֵד בְּדִין עַל הָעוֹלָם, אָז נִקְרָא נְקֵבָה, כִּנְקֵבָה הַמְעֻבֶּרֶת, כָּךְ הוּא מִתְמַלֵּא מִן הַדִּין, וְאָז נִקְרָא נְקֵבָה. וְעַל זֶה לִפְעָמִים נִקְרָא זָכָר וְלִפְעָמִים נִקְרָא נְקֵבָה, וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד.

כְּמוֹ זֶה כָּתוּב (בראשית ג) וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. יֵשׁ מַלְאָכִים שְׁלוּחִים בָּעוֹלָם שֶׁמִּתְהַפְּכִים לְכַמָּה גְוָנִים, לִפְעָמִים נְקֵבוֹת לִפְעָמִים זְכָרִים, לִפְעָמִים דִּין לִפְעָמִים רַחֲמִים, וְהַכֹּל בְּגָוֵן אֶחָד. כְּמוֹ זֶה הַמַּלְאָךְ הַזֶּה הוּא בְּגְוָנִים רַבִּים, וְכָל הַגְּוָנִים שֶׁבָּעוֹלָם יֶשְׁנָם בַּמָּקוֹם הַזֶּה, וְסוֹד זֶה (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה

תוספתא

רְחִימֵי עִלָּאֵי, מָארֵי דְּסִכְלְתָּנוּ אִסְתַּכְּלוּ, הוּרְמָנֵי יְדִיעָן בְּקוּלְפֵּי דְּסִיכְתָּא, קְרִיבוּ לְמִנְדַּע, מָאן מִנְּכוֹן מָארֵי דְּעַיְינִין בְּסִכְלְתָּנוּ, וְיָדַע בְּשַׁעְתָּא דְּסָלִיק בִּרְעוּתָא דְּרָזָא דְּרָזִין, לְאַפָּקָא תְּלַת גְּוָונִין כְּחֲדָא כְּלִילָן, וְאִינוּן, חִוַּור וְסוּמָק וְיָרוֹק, תְּלַת גּוֹוָנִין כְּחֲדָא אִשְׁתְּלִיבָאן דָּא עִם דָּא, מִזְּדַוְּוגָן (ס"א מִזְּדַלְּגָן) דָּא עִם דָּא, מַגְרוּפָיָא תַּתָּאָה אִצְטַבַּע, וְנָפְקָא מִגּוֹ גּוֹוָנִין אִלֵּין.

וְכָל גּוֹוָנִין אִלֵּין, אִתְחֲזוּן בְּהַאי. חֵיזוּ אִיהוּ לְאִסְתַּכְּלָא, כְּעֵינָא דִּבְדוֹלְחָא אִתְחֲזֵי בְּשַׁעְתָּא. כְּגַוְונָא דְּבָטַשׁ בְּגַוָּוהּ, הָכִי אִתְחֲזֵי לְבַר. אִלֵּין תְּלַת גּוֹוָנִין סַחֲרָן לְהַאי, וְגוֹוָנָא אָזְלָא סָלְקָא וְנָחֲתָא קִסְטוֹרִין דְּקִטְרָא קְבִיעֵי בְּגַוָּון (ס"א בְּגַוָּוהּ).

גּוֹוָנִין סָחֲרִין (ס"א גּוֹוָנִין) כְּלִילָן כְּחֲדָא, סָלְקִין לָהּ לְעֵילָא בִּימָמָא, וְנָחֲתָא בְּלֵילְיָא. שְׁרַנָא דְּדָלִיק אִתְחֲזֵי בְּלֵילְיָא, בִּימָמָא אִסְתַּתָּרַת נְהוֹרָא, טְמִירָא בְּמָאתָן וְאַרְבָּעִין וּתְמַנְיָא עָלְמִין, כֻּלְּהוּ אָזְלִין לְגַוָּוהּ (ס"א בְּגִינָהּ) מִלְּעֵילָא לְתַתָּא, גּוֹ תְּלַת מְאָה וְשִׁתִּין וְחָמֵשׁ שַׁיְיפִין גְּנִיזָא וְאִתְכַּסְיָא לְתַתָּא.

לשון הקודש

בֶּעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד ה'. וּכְמוֹ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כָּל אֵלּוּ הַגְּוָנִים, כָּךְ גַּם מַנְהִיג אֶת כָּל הָעוֹלָם.

תּוֹסֶפְתָּא

אֲהוּבִים עֶלְיוֹנִים, בַּעֲלֵי הַתְּבוּנָה, הִתְבּוֹנְנוּ. מוֹשְׁלִים הַיּוֹדְעִים בְּהַכָּאַת הַהַבָּטָה הִתְקָרְבוּ לָדַעַת, מִי מִכֶּם בַּעֲלֵי עֵינַיִם בַּתְּבוּנָה, וְיוֹדֵעַ בְּשָׁעָה שֶׁעוֹלֶה בְּרָצוֹן שֶׁל סוֹד הַסּוֹדוֹת לְהוֹצִיא שְׁלֹשָׁה גְּוָנִים כְּלוּלִים כְּאֶחָד, וְהֵם לָבָן אָדֹם וְיָרֹק, שְׁלֹשָׁה גְּוָנִים מְשֻׁלָּבִים כְּאֶחָד זֶה בָּזֶה, מִתְיַחֲדִים זֶה עִם זֶה. מַגְרֵפָה תַּחְתּוֹנָה נִצְבַּעַת וְיוֹצֵאת מִתּוֹךְ הַגְּוָנִים הַלָּלוּ.

וְכָל הַגְּוָנִים הָאֵלּוּ נִרְאִים בָּזֶה, מַרְאֶה הוּא לְהִסְתַּכֵּל, כְּעֵין הַבְּדֹלַח נִרְאֶה בְּשָׁעָה. כְּמוֹ שֶׁמַּכֶּה בְּתוֹכָהּ, כָּךְ נִרְאֶה בַּחוּץ. שְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ סוֹבְבִים אֶת זֶה, וְהַגָּוָן הוֹלֵךְ, עוֹלֶה וְיוֹרֵד. הֵיכְלוֹת הַקֶּשֶׁר קְבוּעִים בְּגָוָן [בְּתוֹכָהּ].

גְּוָנִים מַקִּיפִים [גְּוָנִים] כְּלוּלִים כְּאֶחָד, מַעֲלִים אוֹתָהּ לְמַעְלָה בַּיּוֹם וּמוֹרִידִים בַּלַּיְלָה. נֵר שֶׁדּוֹלֵק נִרְאֶה בַּלַּיְלָה. בַּיּוֹם נִסְתָּר הָאוֹר וּמִתְחַבֵּא בְּמָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה עוֹלָמוֹת, שֶׁכֻּלָּם הוֹלְכִים לְתוֹכָהּ [בִּשְׁבִילָהּ] מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה בְּתוֹךְ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה אֵיבָרִים גְּנוּזָה, וּמְכוּסָה לְמַטָּה.

מָאן דִּמְפַשְּׁפֵשׁ לְאַשְׁכָּחָא לָהּ, יִתְבַּר גַּדְפִּין קְלִיפִּין טְמִירִין, וְיִפְּתַּח תַּרְעִין. מָאן דְּזָכֵי לְמֵיחֲמֵי, יֶחֱמֵי גּוֹ יְדִיעָה וְסֻכְלְתָנוּ, כְּמַאן דְּחָמֵי בָּתַר כּוֹתְלָא. בַּר מִן מֹשֶׁה נְבִיאָה מְהֵימְנָא עִלָּאָה, דְּהַוָּה חָמֵי לֵיהּ עֵינָא בְּעֵינָא, לְעֵילָא בְּאַתַּר דְּלָא אִתְיְדַע.

מָאן דְּלָא זָכֵי, דָּחוּ לֵיהּ לְבַר, כַּמָּה חֲבִילֵי טְהִירִין אִזְדַּמְּנוּ לְגַבֵּיהּ, אִזְדַּמְּנָן נָפְקֵי עֲלֵיהּ, וַאֲפִיקוּ לֵיהּ דְּלָא יִסְתַּכַּל בְּעִנּוּגָא דְמַלְכָּא. וַוי לוֹן לְאִינּוּן חַיָּיבִין דְּעַלְמָא, דְּלָא זָכָאן לְאִסְתַּכְּלָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (במדבר ד) וְלֹא יָבֹאוּ לִרְאוֹת כְּבַלַּע אֶת הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מִסְתַּכַּל הֲוֵינָא, וְהָא מִגּוֹ זְהִירִין אִלֵּין, מִסְתַּכְּלָן נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, כַּד אִתְדַּבְּקוּ בְּהַאי אֲתַר, מִגּוֹ זְהִירִין אִלֵּין מִסְתַּכְּלִין נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא. אִינּוּן גּוֹוָנִין, סָלְקִין וְאִתְכְּלִילָן כְּחֲדָא. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיָדַע לְאַכְלָלָא וּלְיַחֲדָא כֻּלְּהוּ כְּחֲדָא, לְאַתְקָנָא כֹּלָּא בְּאַתַּר דְּאִצְטְרִיךְ לְעֵילָא לְעֵילָא, וּכְדֵין אִתְנְטִיר בַּר נָשׁ בְּהַאי עַלְמָא, וּבְעַלְמָא דְאָתֵי. (ע"כ תוספתא):

פָּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (תהלים צט) וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפַּט אָהֵב אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים וְגוֹ'. וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפַּט

לשון הקודש

מִי שֶׁמְּחַפֵּשׂ לִמְצֹא אוֹתָהּ, יִשְׁבֹּר כְּנָפַיִם קְלִפּוֹת נִסְתָּרוֹת וְיִפְּתַּח שְׁעָרִים. מִי שֶׁזּוֹכֶה לִרְאוֹת, יִרְאֶה תּוֹךְ יְדִיעָה וּתְבוּנָה כְּמִי שֶׁרוֹאֶה אַחַר הַכֹּתֶל, פְּרָט לְמֹשֶׁה הַנָּבִיא הַנֶּאֱמָן הָעֶלְיוֹן שֶׁהָיָה רוֹאֶה אוֹתָהּ עַיִן בְּעַיִן, לְמַעְלָה בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא יָדוּעַ.

מִי שֶׁלֹּא זוֹכֶה, דּוֹחִים אוֹתוֹ הַחוּצָה. כַּמָּה קְבוּצוֹת בַּעֲלֵי דִין מִזְדַּמְּנִים אֵלָיו, מִזְדַּמְּנִים וְיוֹצְאִים עָלָיו, וּמוֹצִיאִים אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל בְּעֹנֶג הַמֶּלֶךְ. אוֹי לָהֶם לְאוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁלֹּא זוֹכִים לְהִסְתַּכֵּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא יָבֹאוּ לִרְאוֹת כְּבַלַּע אֶת הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָיִיתִי מִסְתַּכֵּל, וַהֲרֵי מִתּוֹךְ הַזְּהָרִים הַלָּלוּ מִסְתַּכְּלוֹת נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, כְּשֶׁנִּדְבְּקוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה. מִתּוֹךְ הַזְּהָרִים הַלָּלוּ מִסְתַּכְּלוֹת נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים. אוֹתָם גְּוָנִים עוֹלִים וְנִכְלָלִים כְּאֶחָד. אַשְׁרֵי מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַכְלִיל וּלְיַחֵד אֶת כֻּלָּם כְּאֶחָד, לְתַקֵּן הַכֹּל בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְאָז נִשְׁמָר הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. (ע"כ תוספתא)

פָּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (תהלים צט) וְעֹז מֶלֶךְ

אָהֵב, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעוֹז מֶלֶךְ, תְּקִפָּא דְּאַתְקִיף קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָאו אִיהוּ אֶלָּא בְּמִשְׁפָּט, דְּהָא בְּמִשְׁפָּט אִתְקַיַּים אַרְעָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (משלי כט) מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ.

וּבְגִין כָּךְ, וְעוֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב, וְלָא (אַתְקַף) אִתְתַּקְּנַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֶלָּא בְּמִשְׁפָּט, בְּגִין דְּמִתַּמָּן אִתְּזָנַת, וְכָל בִּרְכָאן דְּנָטְלָא, מִתַּמָּן נָטְלָא. וּבְגִין כָּךְ וְעוֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב, כָּל תְּאִיבוּ, וְכָל רְחִימוּ דִּילָהּ לָקְבֵיל מִשְׁפָּט. אַתָּה כוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים, רָזָא דִתְרֵין כְּרוּבִים לְתַתָּא, דְּאִינוּן תִּקּוּנָא וְיִישׁוּבָא דְעַלְמָא, וְהָא אִתְּמַר.

רִבִּי (יִצְחָק) חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קלה) הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי ה' הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה', הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, כֵּיוָן דְּאָמַר הַלְלוּיָהּ, אַמַּאי הַלְלוּ

לשון הקודש

מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה כוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים וְגוֹ'. וְעוֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְעוֹז מֶלֶךְ – תֹּקֶף שֶׁמְּחַזֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ אֶלָּא בְּמִשְׁפָּט, שֶׁהֲרֵי בְּמִשְׁפָּט עוֹמֶדֶת הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כט) מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, וְעוֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב, וְלֹא [מִתְחַזֶּקֶת] נִתְקֶנֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֶלָּא בְּמִשְׁפָּט, מִשּׁוּם שֶׁמִּשָּׁם נִזּוֹנִית, וְכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁנּוֹטֶלֶת, הִיא נוֹטֶלֶת מִשָּׁם, וְלָכֵן וְעוֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב – כָּל הַתְּשׁוּקָה וְכָל הָאַהֲבָה שֶׁלָּהּ כְּנֶגֶד הַמִּשְׁפָּט. אַתָּה כוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים – סוֹד שֶׁל שְׁנֵי הַכְּרוּבִים לְמַטָּה, שֶׁהֵם תִּקּוּן וְיִשּׁוּב הָעוֹלָם, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיג) הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי ה' הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה'. בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ. כֵּיוָן שֶׁאָמַר

עַבְדֵּי ה', וּלְבָתַר הַלְּלוּ אֶת שֵׁם ה'. אֶלָּא הָכִי תָּנִינָן, מָאן דִּמְשַׁבַּח (לַחֲדָא) לְאַחֲרָא, אִצְטְרִיךְ לְשַׁבָּחָא לֵיהּ כְּפוּם יְקָרֵיהּ, וּכְפוּם יְקָרֵיהּ הָכִי אִצְטְרִיךְ שִׁבְחֵיהּ, וְתָנִינָן מָאן דִּמְשַׁבַּח לְאַחֲרָא, בְּשִׁבְחָא דְּלֵית בֵּיהּ, הוּא גָּלֵי (גְּלוּתָא וְסָבֵב) גְּנוּתֵיהּ, וְצָבֵי לְגַלָּאָה לֵיהּ. וְעַל דָּא, מָאן דְּעָבִיד הֶסְפֵּדָא עַל בַּר נָשׁ, אִצְטְרִיךְ כְּפוּם יְקָרֵיהּ, וְלָא יַתִּיר. דְּמִגּוֹ שִׁבְחֵיהּ אָתֵי לְגְנוּתֵיהּ, וּבְכֹלָּא שְׁבָחָא אִצְטְרִיךְ כְּפוּם יְקָרֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, הַלְּלוּיָהּ, הָכָא אִית שְׁבָחָא עִלָּאָה דְּמָארֵי דְּכֹלָּא. אֲתַר דְּלָא שָׁלְטָא בֵּיהּ עֵינָא לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכָּלָא (ס"א אֲתַר), דְּאִיהוּ טְמִירָא דְּכָל טְמִירִין. וּמַאן אִיהוּ, י"ה. שְׁמָא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא.

וּבְגִין כָּךְ הַלְּלוּיָהּ, שְׁבָחָא וּשְׁמָא כְּחֲדָא, כְּלִילָן כְּחֲדָא. וְהָכָא סָתִים מִלָּה דְּאָמַר הַלְּלוּיָהּ, וְלָא

לשון הקודש

הַלְּלוּיָהּ, אָז לָמָּה הַלְּלוּ עַבְדֵי ה', וְאַחַר כָּךְ הַלְּלוּ אֶת שֵׁם ה'? אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, מִי שֶׁמְּשַׁבֵּחַ אֶת [הָאֶחָד] הָאַחֵר, צָרִיךְ לְשַׁבְּחוֹ לְפִי כְּבוֹדוֹ, וּלְפִי כְּבוֹדוֹ כָּךְ צָרִיךְ שִׁבְחוֹ. וְשָׁנִינוּ, מִי שֶׁמְּשַׁבֵּחַ אֶת הָאַחֵר בְּשֶׁבַח שֶׁאֵין בּוֹ – הוּא מְגַלֶּה [גְּלוּי וּמְסַבֵּב] אֶת גְּנוּתוֹ, וְרוֹצֶה לְגַלּוֹת אוֹתוֹ. וְעַל זֶה מִי שֶׁעוֹשֶׂה הֶסְפֵּד עַל בֶּן אָדָם, צָרִיךְ כְּפִי כְּבוֹדוֹ וְלֹא יוֹתֵר, שֶׁמִּתּוֹךְ שִׁבְחוֹ בָּא לִגְנוּתוֹ, וּבְכָל שֶׁבַח צָרִיךְ לְפִי כְּבוֹדוֹ.

בָּא רְאֵה, הַלְּלוּיָהּ, כָּאן יֵשׁ שֶׁבַח עֶלְיוֹן שֶׁל רִבּוֹן הַכֹּל, מָקוֹם שֶׁאֵין הָעַיִן שׁוֹלֶטֶת בּוֹ לָדַעַת וּלְהִתְבּוֹנֵן [מָקוֹם], שֶׁהוּא טָמִיר שֶׁל כָּל הַטְּמִירִים, וּמִיהוּ? י"ה, שֵׁם עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל.

וּמִשּׁוּם כָּךְ הַלְּלוּיָהּ, שֶׁבַח וְשֵׁם כְּאֶחָד, כְּלוּלִים כְּאֶחָד, וְכָאן נִסְתָּר הַדָּבָר

אָמַר מָאן הַלְלוּיָהּ, לְמַאן אָמְרוּ הַלְלוּ, אֶלָּא כְּמָה דְּי"ה סָתִים, הָכִי שְׁבָחָא דְשַׁבּוּחֵי סָתִים אִינּוּן, דְּמְשַׁבְּחֵי לָא יְדַעְנָא מָאן אִינּוּן, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ לְמֶחֱוֵי כֹּלָּא סָתִים, בְּרָזָא עִלָּאָה. וּלְבָתַר דְּסָתִים בְּרָזָא עִלָּאָה, גַּלֵּי וְאָמַר, הַלְלוּ עַבְדֵי ה' הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה'. בְּגִין דְּדָא אִיהוּ אֲתַר דְּלָא סָתִים כְּהַהוּא עִלָּאָה טְמִירָא דְכָל טְמִירִין. דָּא הוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי שֵׁם, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמואל ב ו) אֲשֶׁר נִקְרָא שֵׁם שֵׁם ה'.

קַדְמָאָה סָתִים דְּלָא (ס"א דָא) גַּלְיָא, (תִּנְיָינָא) סָתִים וְגַלְיָא, וּבְגִין דְּקַיְּימָא בְּאִתְגַּלְיָיא, אָמַר אִינּוּן דְּקָא מְשַׁבְּחֵי לְהַהוּא אֲתַר, מָאן אִינּוּן. וְקָאָמַר דְּאִינּוּן עַבְדֵי ה', דְּאִתְחַזּוּן לְשַׁבָּחָא לְאַתַּר דָּא.

יְהִי שֵׁם ה' מְבוֹרָךְ, מָאי שְׁנָא דְקָאָמַר יְהִי. אֶלָּא יְהִי, רָזָא דְאַמְשָׁכוּתָא מֵהַהוּא אֲתַר עִלָּאָה,

לשון הקודש

שֶׁאָמַר הַלְלוּיָהּ וְלֹא אָמַר מִי הַלְלוּיָהּ, לְמִי אָמְרוּ הַלְלוּ? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁי"ה נִסְתָּר, כָּךְ שֶׁבַח שֶׁמְּשַׁבְּחִים הֵם נִסְתָּרִים, שֶׁמְּשַׁבְּחִים לֹא יָדַעְנוּ מִי הֵם, וְכָךְ צָרִיךְ הַכֹּל לִהְיוֹת נִסְתָּר בְּסוֹד עֶלְיוֹן. וְאַחַר שֶׁנִּסְתָּר בְּסוֹד עֶלְיוֹן, גִּלָּה וְאָמַר הַלְלוּ עַבְדֵי ה' הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה', מִשּׁוּם שֶׁזֶּהוּ מָקוֹם שֶׁלֹּא נִסְתָּר, כְּאוֹתוֹ עֶלְיוֹן הַטָּמִיר שֶׁל כָּל הַטְּמִירִים. זֶהוּ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא שֵׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל-ב ו) אֲשֶׁר נִקְרָא שֵׁם שֵׁם ה'.

הָרִאשׁוֹן נִסְתָּר שֶׁאֵינוֹ [זֶה] גָּלוּי. [הַשֵּׁנִי] נִסְתָּר וְגָלוּי. וּמִשּׁוּם שֶׁעוֹמֵד בְּהִתְגַּלּוּת אָמַר, אוֹתָם שֶׁמְּשַׁבְּחִים לְאוֹתוֹ מָקוֹם מִי הֵם? וְאָמַר שֶׁהֵם עַבְדֵי ה' הָרְאוּיִים לְשַׁבֵּחַ אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה.

יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ, מַה שּׁוֹנֶה שֶׁאָמַר יְהִי? אֶלָּא יְהִי – סוֹד הַהַמְשָׁכָה מֵאוֹתוֹ

דְּאִיהוּ סָתִים דְּקָאֲמָרָן, דְּאִיהוּ י"ה, עַד רָזָא דִּבְרִית, דְּאִיהוּ יו"ד תַּתָּאָה, כְּגַוְונָא דְיו"ד עִלָּאָה, שֵׁירוּתָא כְסוֹפָא.

וּבְגִין כָּךְ יְהִי, רָזָא דְאַמְשְׁכוּתָא מִטְּמִירָא דְכָל טְמִירִין, עַד דַּרְגָּא תַתָּאָה. וּבְמִלָּה דָא אִתְקַיַּים כָּל עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, יְהִ"י רָקִיעַ, יְהִ"י מְאוֹרוֹת, יְהִ"י אוֹר. בְּכָל אִינּוּן עוֹבָדִין דִּלְעֵילָא כְתִיב יְהִי.

בְּכָל אִינּוּן עוֹבָדִין דִּלְתַתָּא, לָא כְתִיב יְהִ"י. בְּגִין דְּרָזָא דָא דְאִיהוּ (ס"א אַמְשָׁכוּתָא) מֵרָזָא עִלָּאָה, סְתִימִין דְּכָל סְתִימִין, לָא אִתְקַיַּים אֶלָּא בְמִלִּין עִלָּאֵי דִּלְעֵילָא, וְלָא אִתְּמַר בְּאִינּוּן (דף רלג ע"א) מִלִּין תַּתָּאִין דִּלְתַתָּא.

וּבְדָא מִתְּבָרַךְ שְׁמָא קַדִּישָׁא בְכֹלָּא, וְעַל דָּא כְתִיב

לשון הקודש

מָקוֹם עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא נִסְתָּר, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהוּא יָ"ה, עַד סוֹד הַבְּרִית שֶׁהוּא יו"ד תַּחְתּוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁיו"ד הָעֶלְיוֹנָה, הָרֵאשִׁית כַּסּוֹף.

וּמִשּׁוּם כָּךְ יְהִי, סוֹד הַהַמְשָׁכָה מִטָּמִיר שֶׁל כָּל הַטְּמִירִים עַד הַדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה, וּבַדָּבָר הַזֶּה מִתְקַיֵּם כָּל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יְהִ"י רָקִיעַ, יְהִ"י מְאֹרֹת, יְהִ"י אוֹר. בְּכָל אוֹתָם הַמַּעֲשִׂים שֶׁלְּמַעְלָה כָּתוּב יְהִי.

בְּכָל אוֹתָם מַעֲשִׂים שֶׁלְּמַטָּה לֹא כָּתוּב יְהִי, מִשּׁוּם שֶׁסּוֹד זֶה שֶׁהוּא [הַמְשָׁכָה] מִסּוֹד עֶלְיוֹן, נִסְתַּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, לֹא מִתְקַיֵּם אֶלָּא בִּדְבָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁלְּמַעְלָה, וְלֹא נֶאֱמַר בְּאוֹתָם דְּבָרִים תַּחְתּוֹנִים שֶׁלְּמַטָּה.

וּבָזֶה מִתְבָּרֵךְ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בַּכֹּל, וְעַל זֶה כָּתוּב יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ וְגו', מִמִּזְרַח

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבוֹרָךְ וְגוֹ', מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ, דָּא אֲתַר עִלָּאָה, דְּקָא נָהִיר מִנֵּיהּ שִׁמְשָׁא, וְנָהִיר לְכֹלָּא. וְדָא הוּא אֲתַר דְּרֵישָׁא עִלָּאָה סְתִימָאָה.

וְעַד מְבוֹאוֹ, דָּא הוּא אֲתַר קִשְׁרָא, דְּאִתְקַשַּׁר בֵּיהּ מְהֵימְנוּתָא כְּדְקָא חָזֵי, וּמִתַּמָּן נָפְקָן בִּרְכָאן לְכֹלָּא, וְעַלְמָא מֵהָכָא אִתְּזָן, כְּמָה דְאִתְּמַר. וּבְגִין כָּךְ קָיְימָא הַאי אֲתַר לְאִתְּזָנָא מֵעֵילָא, וּלְאִתְבָּרְכָא מִתַּמָּן. וְכֹלָּא קָיְימָא בְּאִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא, דְּמִתְעָרֵי אִינּוּן עַבְדֵי יְיָ, כַּד מְבָרְכֵי שְׁמָא קַדִּישָׁא, כְּדְקָאֲמָרָן. וּבְגִין כָּךְ דְּאִיהוּ בְּאִתְגַּלְיָיא, כְּתִיב הַלְּלוּ עַבְדֵי יְיָ הַלְּלוּ אֶת שֵׁם יְיָ.

אַדְהָכִי הָוָה נָהִיר צַפְרָא, נָפְקוּ מִן מְעָרְתָּא, וּבְהַהוּא לֵילְיָא לָא דְמִיכוּ. אָזְלוּ בְּאָרְחָא, כַּד נָפְקוּ מֵאִינּוּן טוּרִין, יָתְבוּ וְצַלּוּ צְלוֹתָא. מָטוּ לְחַד

לשון הקודש

שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ. זֶה מָקוֹם עֶלְיוֹן שֶׁמְּאִירָה מִמֶּנּוּ הַשֶּׁמֶשׁ וּמֵאִיר לַכֹּל, וְזֶהוּ מָקוֹם שֶׁל הָרֹאשׁ הָעֶלְיוֹן הַנִּסְתָּר.

וְעַד מְבוֹאוֹ – זֶהוּ מְקוֹם הַקֶּשֶׁר שֶׁנִּקְשֶׁרֶת בּוֹ הָאֱמוּנָה כָּרָאוּי, וּמִשָּׁם יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת לַכֹּל, וְהָעוֹלָם מִכָּאן נִזּוֹן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וּמִשּׁוּם כָּךְ עוֹמֵד מָקוֹם זֶה לְהִזּוֹן מִלְּמַעְלָה וּלְהִתְבָּרֵךְ מִשָּׁם, וְהַכֹּל עוֹמֵד בַּהִתְעוֹרְרוּת הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁמְּעוֹרְרִים אוֹתָם עַבְדֵי ה' כְּשֶׁמְּבָרְכִים אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ שֶׁהִיא בְּהִתְגַּלּוּת, כָּתוּב הַלְּלוּ עַבְדֵי ה' הַלְּלוּ אֶת שֵׁם ה'.

בֵּינְתַיִם הֵאִיר הַבֹּקֶר וְיָצְאוּ מֵהַמְּעָרָה, וּבְאוֹתוֹ הַלַּיְלָה לֹא יָשְׁנוּ. הָלְכוּ בַּדֶּרֶךְ. כְּשֶׁיָּצְאוּ מֵאוֹתָם הֶהָרִים, יָשְׁבוּ וְהִתְפַּלְּלוּ

כְּפַר, וְיָתְבוּ תַּמָּן כָּל הַהוּא יוֹמָא, בְּהַהוּא לֵילְיָא נָמוּ, עַד דְּהַוָּה פַּלְגוּת לֵילְיָא, קָמוּ לְאִתְעַסְּקָא בְּאוֹרַיְיתָא.

פְּתַח רִבִּי יְהוּדָה וְאָמַר וַיְבָרְכֵם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמוֹר בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל וְגוֹ', וַיְבָרְכֵם בַּיּוֹם הַהוּא, מָאי בַּיּוֹם הַהוּא, דְּהָא סַגִּי דְקָאָמַר וַיְבָרְכֵם. וְתוּ, כָּל לֵאמוֹר כְּתִיב חָסֵר, וְהָכָא לֵאמוֹר בְּוי"ו כְּתִיב, (בְּכֹלָּא כְּתִיב לֵאמוֹר, בְּלָא וא"ו, וְהָכָא כְּתִיב לֵאמוֹר) מָאי שְׁנָא.

אֶלָּא רָזָא אִיהוּ, וַיְבָרְכֵם בַּיּוֹם הַהוּא, מָאי בַּיּוֹם הַהוּא, רָזָא דְדַרְגָּא דְאִתְמַנָּא עַל בִּרְכָאן לְעֵילָּא. יוֹם הַהוּא, יוֹם מֵהַהוּא אֲתַר עִלָּאָה, דְּאִקְרֵי הוּא. וְהַאי יוֹם הַהוּא, דְּלֵית פִּירוּדָא בֵּין יוֹם וּבֵין הוּא, וּבְכָל אֲתַר הַיּוֹם הַהוּא, דָּא (הוּא) תְּרֵין דַּרְגִּין (עִלָּאִין), דַּרְגָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה דְּאִינוּן כְּחֲדָא.

לשון הקודש

תְּפִלָּה. הִגִּיעוּ לִכְפַר אֶחָד וְיָשְׁבוּ שָׁם כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה יָשְׁנוּ עַד שֶׁהָיָה חֲצוֹת הַלַּיְלָה, וְקָמוּ לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, וַיְבָרְכֵם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמוֹר בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. וַיְבָרְכֵם בַּיּוֹם הַהוּא, מַה זֶּה בַּיּוֹם הַהוּא? שֶׁהֲרֵי מַסְפִּיק שֶׁאָמַר וַיְבָרְכֵם. וְעוֹד, כָּל לֵאמוֹר כָּתוּב חָסֵר, וְכָאן לֵאמוֹר בְּאוֹת וָי"ו כָּתוּב, [שֶׁבְּכֻלָּם כָּתוּב לֵאמֹר בְּלִי אוֹת ו', וְכָאן כָּתוּב לֵאמוֹר] לָמָּה הַשִּׁנּוּי?

אֶלָּא סוֹד הוּא, וַיְבָרְכֵם בַּיּוֹם הַהוּא. מַה זֶּה בַּיּוֹם הַהוּא? סוֹד הַדַּרְגָּה הַמְמֻנָּה עַל הַבְּרָכוֹת לְמַעְלָה. יוֹם הַהוּא – יוֹם מֵאוֹתוֹ מָקוֹם עֶלְיוֹן שֶׁנִּקְרָא הוּא, וְיוֹם הַהוּא הַזֶּה שֶׁאֵין פֵּרוּד בֵּין יוֹם לְבֵין הוּא, וּבְכָל מָקוֹם הַיּוֹם הַהוּא, זֶה [הוּא] שְׁתֵּי דַּרְגּוֹת [עֶלְיוֹנוֹת], דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, שֶׁהֵן כְּאַחַת.

וּבְגִין כָּךְ, כַּד בָּעָא יַעֲקֹב לְבָרְכָא לִבְנוֹי דְיוֹסֵף, בָּרִיךְ לוֹן בִּיחוּדָא דִלְעֵילָא וְתַתָּא כֻּלְּהוּ כְּחֲדָא, (ס"א לֵאמוֹר בְּוא"ו דְאִתְכְּלִיל וא"ו בֵּינַיְיהוּ, עַל דָּא יִיחֵד לוֹן בִּיחוּדָא דִלְעֵילָא כֻּלְּהוּ כְּחֲדָא) **בְּגִין דְיִתְקַיֵּים בִּרְכָתְהוֹן, וּלְבָתַר כָּלִיל כֹּלָּא כְּחֲדָא. וְאָמַר, כְּךָ יְבָרֶךָ יִשְׂרָאֵל** (לֵאמֹר)**. מָאי כְּךָ. וַדָּאי דָּא רָזָא דִיחוּדָא, בְּקַדְמִיתָא מִתַּתָּא לְעֵילָא** (ס"א יוֹם הַהוּא מִתַּתָּא לְעֵילָא)**, וּלְבָתַר נָחִית לְאֶמְצָעִיתָא וּלְתַתָּא. לֵאמוֹר בְּוא"ו הָא אֶמְצָעִיתָא. וּלְבָתַר נָחִית לְתַתָּא כְּךָ. וְהָכִי הוּא יָאוֹת כְּדְקָא חָזֵי, מִתַּתָּא לְעֵילָא וּמֵעֵילָא לְתַתָּא.**

כְּךָ יְבָרֶךָ יִשְׂרָאֵל, מָאי יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָבָא. יְבוֹרָךְ יִשְׂרָאֵל לָא כְּתִיב, אֶלָּא יְבָרֶךָ, דְּהָא יִשְׂרָאֵל נָטִיל בִּרְכָאן מִלְּעֵילָא, וּלְבָתַר אִיהוּ מְבָרֵךְ לְכֹלָּא, בְּהַאי דַּרְגָּא תַּתָּאָה דַיְיקָא, דְּקָאֲמַר כְּךָ יְבָרֶךָ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר.

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ, כְּשֶׁרָצָה יַעֲקֹב לְבָרֵךְ אֶת בְּנֵי יוֹסֵף, בֵּרְכָם בַּיִּחוּד שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה כֻּלָּם כְּאֶחָד, [לֵאמוֹר בְּוא"ו, שֶׁנִּכְלָל וָא"ו בֵּינֵיהֶם. עַל זֶה יִחֵד אוֹתָם בַּיִּחוּד שֶׁלְּמַעְלָה כֻּלָּם כְּאֶחָד] כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיְּמוּ בִּרְכָתָם, וְאַחַר כָּךְ כָּלַל הַכֹּל כְּאֶחָד וְאָמַר כְּךָ יְבָרֶךָ יִשְׂרָאֵל [לֵאמֹר]. מַה זֶּה כְּךָ? וַדַּאי זֶה סוֹד הַיִּחוּד, בַּתְּחִלָּה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה [יוֹם הַהוּא מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה], וְאַחַר כָּךְ יוֹרֵד לָאֶמְצַע וּלְמַטָּה. לֵאמוֹר – בְּוָא"ו, הֲרֵי הָאֶמְצַע. וְאַחַר כָּךְ יוֹרֵד לְמַטָּה כְּךָ, וְכָךְ הוּא יָפֶה כָּרָאוּי, מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, וּמִמַּעְלָה לְמַטָּה.

כְּךָ יְבָרֶךָ יִשְׂרָאֵל, מַה זֶּה יִשְׂרָאֵל? יִשְׂרָאֵל הַזָּקֵן. לֹא כָתוּב יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא יְבָרֶךָ, שֶׁהֲרֵי יִשְׂרָאֵל נוֹטֵל בְּרָכוֹת מִלְּמַעְלָה, וְאַחַר כָּךְ הוּא מְבָרֵךְ אֶת הַכֹּל בַּדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה הַזּוֹ דַּוְקָא, שֶׁאָמַר כְּךָ יְבָרֶךָ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר.

יְשִׂימְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה, אַקְדִּים לֵיהּ לְאֶפְרַיִם בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין דְּאֶפְרַיִם עַל שְׁמָא (דְּיוֹסֵף) **דְּיִשְׂרָאֵל אִקְרֵי. מֵנָּא לָן. מֵהָא, דְּכַד שִׁבְטָא דְּאֶפְרַיִם נָפַק, עַד לָא אִשְׁתְּלִים זִמְנָא דְּשִׁעְבּוּדָא דְּמִצְרָיִם, דָּחֲקוּ שַׁעְתָּא וְנָפְקוּ מִן גָּלוּתָא, קָמוּ עֲלֵיהוֹן שַׁנְאֵיהוֹן וּקְטָלוּ לוֹן. וּכְתִיב,** (יחזקאל לו) **בֶּן אָדָם הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה. מַשְׁמַע דִּכְתִיב,** (יחזקאל לו) **כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה, וְעַל דָּא אַקְדִּים לְאֶפְרַיִם קָדָם מְנַשֶּׁה. בְּגִין כָּךְ אֶפְרַיִם מָטוּלֵיהּ לִסְטַר מַעֲרָב, וּמַטְלָנוֹי הָוָה.**

תָּא חֲזֵי, בִּרְכָתָא דְּבָרִיךְ לִבְנֵי יוֹסֵף, אַמַּאי אַקְדִּים לוֹן בִּרְכָאן, עַד לָא יְבָרֵךְ לִבְנוֹי. אֶלָּא מִכָּאן, דַּחֲבִיבוּתָא דִּבְנֵי בְנוֹי, חָבִיב עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ יַתִּיר מִבְּנוֹי. וּבְגִין כָּךְ, אַקְדִּים חֲבִיבוּתָא דִּבְנֵי בְנוֹי קוֹדֶם לִבְנוֹי, לְבָרְכָא לוֹן בְּקַדְמִיתָא.

לשון הקודש

יְשִׂימְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה. הִקְדִּים אֶת אֶפְרַיִם בַּתְּחִלָּה, מִשּׁוּם שֶׁאֶפְרַיִם עַל שֵׁם [שֶׁל יוֹסֵף] יִשְׂרָאֵל. מִנַּיִן לָנוּ? מִזֶּה שֶׁכְּשֶׁבֶט אֶפְרַיִם יָצָא, עַד שֶׁלֹּא הֻשְׁלַם זְמַן שִׁעְבּוּד מִצְרַיִם, דָּחֲקוּ אֶת הַשָּׁעָה וְיָצְאוּ מֵהַגָּלוּת, קָמוּ עֲלֵיהֶם שׂוֹנְאֵיהֶם וְהָרְגוּ אוֹתָם, וְכָתוּב בֶּן אָדָם הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה, מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לז) כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה, וְלָכֵן הִקְדִּים אֶת אֶפְרַיִם קֹדֶם מְנַשֶּׁה, וְלָכֵן אֶפְרַיִם מַשָּׂאוֹ לְצַד מַעֲרָב, וּמַסָּעוֹ הָיָה.

בֹּא רְאֵה, הַבְּרָכָה שֶׁבֵּרַךְ אֶת בְּנֵי יוֹסֵף, לָמָּה הִקְדִּים לָהֶם בְּרָכוֹת עַד שֶׁלֹּא יְבָרֵךְ אֶת בָּנָיו? אֶלָּא מִכָּאן שֶׁחֲבִיבוּת בְּנֵי בָנָיו שֶׁל אָדָם חֲבִיבָה עָלָיו יוֹתֵר מִבָּנָיו,

וַיְבָרֲכֵם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמוֹר, רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קטו) יְיָ זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְגו'. יְיָ זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ, אִלֵּין גּוּבְרִין. יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, אִלֵּין נָשִׁין. בְּגִין דִּדְכוּרִין בָּעְיָין לְאִתְבָּרְכָא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר נָשִׁין, וְנָשִׁין לָא מִתְבָּרְכָן אֶלָּא מִבִּרְכָתְהוֹן דִּדְכוּרִין, דְּכַד דְּכוּרִין מִתְבָּרְכָן כְּדֵין נָשִׁין מִתְבָּרְכָן. וְאִי תֵּימָא מֵהָא, דִּכְתִיב, (ויקרא טז) וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ, דְּבָעֵי לְכַפָּרָא עֲלֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר עַל בֵּיתֵיהּ, בְּגִין דְּמִתְבָּרְכָא מִנֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, דְּנָשִׁין לָא מִתְבָּרְכָן אֶלָּא מִגּוּבְרִין, כַּד אִתְבָּרְכָן אִינּוּן בְּקַדְמִיתָא, וּמֵהַאי בִּרְכָתָא מִתְבָּרְכָן. אֶלָּא בְּמַאי אוֹקִימְנָא יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב תּוֹסֶפֶת בִּרְכָאן

לשון הקודש

וְלָכֵן הִקְדִּים חֲבִיבוּת בְּנֵי בְנוֹ קֹדֶם לִבְנוֹ לְבָרֵךְ אוֹתָם בַּתְּחִלָּה.

וַיְבָרֲכֵם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמוֹר. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קטו) ה' זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְגו'. ה' זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ – אֵלּוּ הַגְּבָרִים. יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל – אֵלּוּ הַנָּשִׁים. מִשּׁוּם שֶׁזְּכָרִים צְרִיכִים לְהִתְבָּרֵךְ בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ נָשִׁים, וְנָשִׁים לֹא מִתְבָּרְכוֹת אֶלָּא מִבִּרְכַּת הַזְּכָרִים, שֶׁכְּשֶׁזְּכָרִים מִתְבָּרְכִים, אָז מִתְבָּרְכוֹת הַנָּשִׁים. וְאִם תֹּאמַר מִזֶּה שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ, שֶׁצָּרִיךְ לְכַפֵּר עָלָיו בַּתְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ עַל בֵּיתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמִּתְבָּרֵךְ מִמֶּנּוּ.

בָּא רְאֵה שֶׁנָּשִׁים לֹא מִתְבָּרְכוֹת אֶלָּא רַק מִגְּבָרִים, שֶׁכְּשֶׁמִּתְבָּרְכִים אֵלּוּ בַּתְּחִלָּה, וּמִבִּרְכָה זוֹ מִתְבָּרְכוֹת. אֶלָּא בַּמֶּה בֵּאַרְנוּ יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל? אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן תּוֹסֶפֶת

לִדְכוּרָא דְנָסִיב, בְּגִין דְּמִתְבָּרְכָא מִינֵיהּ אִתְּתָא. וְכֵן בְּכָל אֲתַר (דף רלג ע"ב) יָהִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תּוֹסֶפֶת בִּרְכָאן לִדְכוּרָא דְנָסִיב, בְּגִין דְּמִתְבָּרְכָא (מִנֵּיהּ אִתְּתָא וְכֵן בְּכָל אֲתַר יָהִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תּוֹסֶפֶת בִּרְכָאן לִדְכוּרָא דְנָסִיב, בְּגִין דְּתִתְבָּרַךְ מִנֵּיהּ נוּקְבָא) מֵהַהוּא תּוֹסֶפֶת דְּבִרְכָאן. כֵּיוָן דְּאִנְסִיב בַּר נָשׁ יָהִיב לֵיהּ תְּרֵין חוּלָקִין, חַד לֵיהּ וְחַד לְנוּקְבֵיהּ, וְאִיהוּ נָטִיל כֻּלָּא, חוּלָקֵיהּ וְחוּלַק נוּקְבֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, וַיְבָרֲכֵם בַּיּוֹם הַהוּא, (ס"א לֵאמוֹר בָּרִיךְ בִּרְכָאן לוֹן וּלְכָל דְּיִפְקוּן מִנַּיְיהוּ) לְבָתָר לֵאמוֹר בְּוא"ו, הָכָא אִתְרְמִיזָא בְּרָא בּוּכְרָא, (שמות ד) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וּכְתִיב, (ירמיה לא) וְאֶפְרַיִם בְּכוֹרִי הוּא, וְעַל דָּא תּוֹסֶפֶת וא"ו.

רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (תהלים קלט) גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ וְגו', הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ בְּכַמָּה אֲתַר. אֲבָל תָּא חֲזֵי, כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּהֲווּ

לשון הקודש

בְּרָכוֹת לַזָּכָר שֶׁנּוֹשֵׂא, מִשּׁוּם שֶׁמִּתְבָּרֶכֶת מִמֶּנּוּ הָאִשָּׁה, וְכֵן בְּכָל מָקוֹם נוֹתֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹסֶפֶת בְּרָכוֹת לַזָּכָר שֶׁנּוֹשֵׂא, מִשּׁוּם שֶׁמִּתְבָּרֵךְ [מִמֶּנּוּ אִשָּׁתוֹ. וְכֵן בְּכָל מָקוֹם נוֹתֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹסֶפֶת בְּרָכוֹת לַזָּכָר שֶׁנָּשָׂא כְּדֵי שֶׁתִּתְבָּרֵךְ מִמֶּנּוּ הַנְּקֵבָה] מֵאוֹתָהּ תּוֹסֶפֶת הַבְּרָכוֹת. כֵּיוָן שֶׁנָּשָׂא הָאָדָם, נוֹתֵן לוֹ שְׁנֵי חֲלָקִים, אֶחָד לוֹ וְאֶחָד לִנְקֵבָתוֹ, וְהוּא נוֹטֵל הַכֹּל – חֶלְקוֹ וְחֵלֶק נְקֵבָתוֹ.

בָּא רְאֵה, וַיְבָרֲכֵם בַּיּוֹם הַהוּא [לֵאמוֹר. בֵּרַךְ אוֹתָם בִּרְכוֹת וּלְכָל אֵלּוּ שֶׁיֵּצְאוּ מֵהֶם], אַחַר כָּךְ לֵאמוֹר בְּוָא"ו. כָּאן נִרְמַז בֵּן בְּכוֹר, (שמות ד) בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב (ירמיה לא) וְאֶפְרַיִם בְּכוֹרִי הוּא, וְעַל זֶה תּוֹסֶפֶת וָא"ו.

רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (תהלים קלט) גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ וְגו'. פָּסוּק

מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עַלְמָא, כֻּלְּהוּ קָיְימֵי קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד לָא נָחֲתוּ לְעַלְמָא, בְּהַהוּא דְּיוּקְנָא מַמָּשׁ דְּאִתְחֲזוּן לְבָתָר בְּעַלְמָא. וְהַהוּא חֵיזוּ דְּגוּפָא דְּבַר נָשׁ דְּקָאִים בְּהַאי עַלְמָא, הָכִי קָאִים לְעֵילָא.

וּבְשַׁעְתָּא דְּנִשְׁמָתָא דָא זְמִינָא לַאֲחָדָא בְּעַלְמָא, הַהִיא נִשְׁמָתָא בְּהַהִיא דְּיוּקְנָא מַמָּשׁ דְּקָיְימָא בְּהַאי עַלְמָא, הָכִי קָאִים (לְעֵילָא) קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאוֹמֵי לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיִטּוֹר פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, וְלָא יַעֲבָר עַל קְיָימִין.

וּמְנָא לָן דְּקָיְימִין קַמֵּיהּ, דִּכְתִיב, (מלכים א יז) חַי יְיָ אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו. עָמַדְתִּי וַדָּאי, וְהָא אוּקְמוּהָ. וּבְגִין כָּךְ גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ, עַד לָא יִתְחַזֵּי (צוּלְמָא) בְּעַלְמָא. וְעַל סִפְּרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ, דְּהָא כָּל נִשְׁמָתִין, בְּהַהוּא דְּיוּקְנָא דִּלְהוֹן, כֻּלְּהוּ בְּסִפְּרָא

לשון הקודש

זֶה בֵּאֲרוּהוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. אֲבָל בֹּא רְאֵה, כָּל אוֹתָן הַנִּשְׁמוֹת שֶׁהָיוּ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, כֻּלָּן עוֹמְדוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁלֹּא יָרְדוּ לָעוֹלָם בְּאוֹתָהּ דְּמוּת מַמָּשׁ שֶׁנִּרְאִים אַחַר כָּךְ בָּעוֹלָם, וְאוֹתוֹ מַרְאֶה שֶׁל גּוּף הָאָדָם שֶׁעוֹמֵד בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ עוֹמֵד לְמַעְלָה.

וּבְשָׁעָה שֶׁנִּשְׁמָה זוֹ מְזֻמֶּנֶת לָרֶדֶת לָעוֹלָם, אוֹתָהּ נִשְׁמָה בְּאוֹתָהּ דְּמוּת מַמָּשׁ שֶׁעוֹמֶדֶת בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ עוֹמֶדֶת [לְמַעְלָה] לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמַשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁתִּשְׁמֹר מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא לַעֲבֹר עַל הַבְּרִיתוֹת.

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁעוֹמֶדֶת לְפָנָיו? שֶׁכָּתוּב (מלכים–א יז) חַי ה' אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו. עָמַדְתִּי וַדַּאי, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וְלָכֵן גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ, עַד שֶׁלֹּא יִתְרָאֶה [הַצֶּלֶם] בָּעוֹלָם. וְעַל סִפְּרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ, שֶׁהֲרֵי כָּל

כְּתִיבִין. יָמִים יֶצָרוּ, הָא אוּקְמוּהָ יֶצָרוּ וַדָּאי, וְלֹא אֶחָד בָּהֶם, בְּהַאי עַלְמָא לְמֵיקַם בְּקִיּוּמָא דְּמָאֲרֵיהוֹן, כְּדְקָא חָזֵי.

תָּא חָזֵי, יוֹמִין דְּבַר נָשׁ, כַּד זָכֵי בְּהַאי עַלְמָא בְּעוֹבָדִין טָבָאן, יוֹמִין דִּילֵיהּ אִתְבָּרְכָאן לְעֵילָּא, מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִיהוּ מִדַּת יוֹמוֹי. פָּתַח וְאָמַר, (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי יְיָ קִצִּי וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא וְגוֹ', הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל תָּא חָזֵי, קִצִּי, דָּא קֵץ הַיָּמִין, דְּאִיהוּ מִתְקַשֵּׁר בֵּיהּ בְּדָוִד. וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא, דָּא אִיהוּ דְּאִתְמַנֵּי (נ"א דְּאִית מְמַנָּא) מַמָּשׁ עַל יוֹמוֹי.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הָא שָׁמַעְנָא מֵרִבִּי שִׁמְעוֹן, דְּהַאי קְרָא אִתְּמָר, עַל אִינּוּן יוֹמִין דְּאִתְגְּזָרוּ עֲלוֹי מֵאָדָם קַדְמָאָה, דְּאִינּוּן שִׁבְעִין. דְּהָא אִתְּמָר, דְּחַיִּין כְּלַל לָא הֲווֹ לֵיהּ, אֶלָּא דְיָהִיב לֵיהּ אָדָם מֵאִינּוּן יוֹמִין דִּילֵיהּ, שִׁבְעִין שְׁנִין.

לשון הקודש

הַנִּשְׁמוֹת בְּאוֹתָהּ דְּמוּת שֶׁלָּהֶם, כֻּלָּם בַּסֵּפֶר כְּתוּבִים. יָמִים יֶצָרוּ, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ יֶצָרוּ וַדַּאי. וְלֹא אֶחָד בָּהֶם, בָּעוֹלָם הַזֶּה לַעֲמֹד בְּקִיּוּם רִבּוֹנָם כָּרָאוּי.

בָּא רְאֵה, יְמֵי בֶּן הָאָדָם כְּשֶׁזּוֹכֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, הַיָּמִים שֶׁלּוֹ מִתְרַבִּים לְמַעְלָה מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהוּא מִדַּת יָמָיו. פָּתַח וְאָמַר, (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי ה' קִצִּי וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה בֵּאֲרוּהוּ. אֲבָל בֹּא רְאֵה, קִצִּי – זֶה קֵץ הַיָּמִין, שֶׁנִּקְשַׁר בְּדָוִד. וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא – זֶהוּ שֶׁמִּתְמַנֶּה [שֶׁיֵּשׁ מְמֻנֶּה] מַמָּשׁ עַל יָמָיו.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הֲרֵי שָׁמַעְתִּי מֵרַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁפָּסוּק זֶה נֶאֱמַר עַל אוֹתָם הַיָּמִים שֶׁנִּגְזְרוּ עָלָיו מֵאָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהֵם שִׁבְעִים, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁחַיִּים בִּכְלָל לֹא

וְרָזָא דָא, וִילוֹן לָא מְשַׁמֵּשׁ כְּלוּם, וְסִיהֲרָא לָא נָהֲרַת מִגַּרְמָהּ כְּלַל, וְשִׁבְעִין שְׁנִין נָהֲרִין לָהּ בְּכָל סִטְרָהָא, וְאִינוּן חַיֵּי דָוִד סְתָם. וְעַל דָּא בָּעָא דָוִד לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמִנְדַּע רָזָא דָא, עַל מָה לֵית לָהּ חַיִּין לְסִיהֲרָא מִגַּרְמָהּ, וּלְמִנְדַּע עִקָּרָא דִילָהּ.

וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא, דָּא הוּא דַּרְגָּא (ס"א דְּעָלְמָא) עִלָּאָה סְתִימָא, דְּאִיהוּ קָיְימָא עַל כָּל אִינּוּן יוֹמִין, דְּאִינּוּן חַיִּין דִילָהּ, אֲתַר דְּנָהִיר לְכֹלָּא. אֵדְעָה מָה חָדֵל אָנִי. אָמַר דָּוִד, אִנְדַּע עַל מַה חָדֵל אֲנָא נְהוֹרָא מִגַּרְמִי, וְאִתְמְנַע מִנִּי, כִּשְׁאָר כָּל אִינּוּן נְהוֹרָאִין עִלָּאִין דְּאִית לוֹן חַיִּין לְכֻלְּהוּ, וְאֲנָא עַל מַה אֲנָא חָדֵל, וְעַל מַה אִתְמְנַע מִנִּי. וְדָא הוּא דְּבָעָא דָוִד לְמִנְדַּע, וְלָא אִתְיְיהִיב לֵיהּ רְשׁוּתָא לְמִנְדַּע.

לשון הקודש

הָיוּ לוֹ, אֶלָּא שֶׁאָדָם נָתַן לוֹ מֵאוֹתָם יָמִים שֶׁלּוֹ שִׁבְעִים שָׁנִים.

וְסוֹד זֶה, וִילוֹן לֹא מְשַׁמֵּשׁ כְּלוּם, וְהַלְּבָנָה לֹא מְאִירָה כְּלָל מֵעַצְמָהּ, וְשִׁבְעִים שָׁנִים מְאִירוֹת לָהּ בְּכָל צִדָּדֶיהָ, וְהֵם חַיֵּי דָוִד סְתָם. וְעַל זֶה רָצָה דָּוִד מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָדַעַת סוֹד זֶה, וְעַל מָה אֵין חַיִּים לַלְּבָנָה מֵעַצְמָהּ, וְלָדַעַת אֶת הָעִקָּר שֶׁלָּהּ.

וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא – זוֹהִי דַּרְגָּה [שֶׁל הָעוֹלָם] עֶלְיוֹנָה נִסְתֶּרֶת שֶׁעוֹמֶדֶת עַל כָּל אוֹתָם הַיָּמִים שֶׁהֵם חַיִּים שֶׁלָּהּ, מָקוֹם שֶׁמֵּאִיר לַכֹּל. אֵדְעָה מָה חָדֵל אָנִי – אָמַר דָּוִד, אֵדַע עַל מָה חָדֵל אֲנִי אוֹר מֵעַצְמִי וְנִמְנָע מִמֶּנִּי כִּשְׁאָר כָּל אוֹתָם הָאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם לְכֻלָּם חַיִּים, וַאֲנִי עַל מָה אֲנִי חָדֵל וְעַל מַה נִמְנָע מִמֶּנִּי. וְזֶהוּ מַה שֶּׁרָצָה דָּוִד לָדַעַת, וְלֹא נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לָדַעַת.

תוספתא

קל גלגלא מתגלגלא מתתא לעילא, רתיכהא טורקהא אזלין ומתגלגלי. קל נעימותא סלקא ונחתא, אזלא ושטיא בעלמא. קל שופרא נגיד בעומקי דדרגי אסחר דרגא (ס"א גלגלא) סחרנהא. יתבין תרין מגרופין, מימינא ומשמאלא, בתרין גוונין משתאבין דא בדא, דא חוור ודא סומק, ותרוויהו סחרין גלגלא לעילא, אסחר לימינא חוורא סלקא, ואסחר לשמאלא סומקא נחתא. וגלגלא אסחר תדיר ולא שכיך.

תרין צפרין סלקין, דקא מצפצפן, חד לסטר דרום, וחד לסטר צפון. פרחין באוירא צפצופא, וקל נעימו דגלגלא מתחברן כחדא, כדין (תהלים צ"ב) מזמור שיר ליום השבת. וכל ברכאן נגדין בלחישו בדא נעימו (מקול), מגו רחימו דקול שופרא. לקבלא אינון ברכאן, נחתין מלעילא לתתא, ואתגניזו כחדא בגו (שמות ס"ג ע"ב) עומקא דבירא, נביעו דבירא דלא פסקא בלחישו, עד דאתמלייא ההוא גלגלא סחרא.

אינון תרין מגרופין סחרן, חד דימינא, קרא בחיל ואמר, זהירו דזהרין דסלקא ונחתא, תרי אלפי עלמי"ן אזדהרו. עלמא

לשון הקודש

תוספתא

קול גלגל מתגלגל ממטה למעלה, מרכבותיה סגורות, הולכות ומתגלגלות. קול נעימות עולה ויורד, הולך ומשוטט בעולם. קול שופר שופע בעמקי הדרגות מסובב דרגה [גלגל] סביבה. יושבות שתי מגרפות מימין ומשמאל, בשני גונים נשאבים זה בזה, זה לבן וזה אדם, ושניהם סובבים גלגל למעלה, סובב לימין – לבן עולה, וסובב לשמאל – אדם יורד, והגלגל סובב תמיד ולא שוכך.

שתי צפרים עולות, שמצפצפות, אחת לצד דרום ואחת לצד צפון. פורחים באויר צפצוף, וקול נעימת הגלגל מתחברים כאחד, ואז (תהלים צד) מזמור שיר ליום השבת. וכל הברכות שופעות בלחש בנעימות הזו [מקול], מתוך אהבת קול השופר. כנגד אותן ברכות יורדות מלמעלה למטה, ונגנזו כאחד בתוך עמק הבאר, נביעת הבאר שלא פוסקת בלחש, עד שמתמלא אותו גלגל סובב.

אותן שתי מגרפות סובבות, אחת

דְּאֶמְצָעִיתָא בְּגַוַּוייהוּ, אִזְדַּהַר בְּזוֹהֲרָא דְּמָארָךְ. כָּל אִינּוּן מָארֵי דְּעַיְינִין, אִסְתַּכְּלוּ וּפִקְּחוּ עֵינֵיכוֹן, וְתִזְכּוּן לְהַאי נְהִירוּ, לְהַאי עִדּוּנָא, אִלֵּין אִינּוּן בִּרְכָאן דְּנָגְדֵי מִלְּעֵילָא, מָאן דְּזָכֵי, גַּלְגַּלָּא סָלְקָא אַסְחַר לִימִינָא, וְאַנְגִיד וְאַמְשִׁיךְ לְהַהוּא דְּזָכֵי, וְאִתְעַדַּן מֵאִלֵּין בִּרְכָאן עִלָּאִין דְּזַהֲרָן, זַכָּאִין אִינּוּן דְּזָכָאן בְּהוּ.

וְכַד לָא זָכֵי, גַּלְגַּלָּא אַסְחַר, וְהַהוּא מַגְרוּפָא דִּלְסִטַר שְׂמָאלָא, אַסְחַר וְנָחַת לְתַתָּא, וְאַמְשִׁיךְ דִּינָא עַל הַאי דְּלָא זָכֵי, וְקָלָא נָפְקַת, וַוי לְאִינּוּן חַיָּיבִין דְּלָא זָכוּ. מֵהַהוּא סִטְרָא, נָפִיק אֵשָׁא דְּשַׁלְהוֹבָא דְּדָלִיק, דְּשָׁארֵי עַל רֵישֵׁיהוֹן דְּחַיָּיבַיָּא. זַכָּאִין אִינּוּן, כָּל אִינּוּן דַּאֲזִלוּ בְּאוֹרַח קְשׁוֹט בְּהַאי עָלְמָא, לְמִזְכֵּי לְהַהוּא נְהוֹרָא עִלָּאָה, בִּרְכָאן דְּצַחְצָחָן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה נח) **וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ** (עד כאן תוספתא)**:**

תָּא חֲזֵי, כָּל בִּרְכָאן עִלָּאִין, כֻּלְּהוּ אִתְמְסָרוּ לְהַאי דַּרְגָּא, לְבָרְכָא לְכֹלָּא. וְאַף עַל גַּב דְּלֵית לָהּ נְהוֹרָא מִגַּרְמָהּ, כָּל בִּרְכָאן, וְכָל חֵידוּ, וְכָל טִיבוּ, כֻּלְּהוּ

לשון הקודש

הַיְמָנִית, קוֹרֵאת בְּחַיִל וְאוֹמֶרֶת: זֹהַר שֶׁזּוֹהֲרִים שֶׁעוֹלֶה וְיוֹרֵד, שְׁנֵי אַלְפֵי עוֹלָמוֹ"ת הָאִירוּ. עוֹלַם הָאֶמְצַע בְּתוֹכָם הָאֵר בְּזֹהַר רִבּוֹנְךָ. כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי הָעֵינַיִם הִסְתַּכְּלוּ וּפִקְּחוּ עֵינֵיכֶם, וְתִזְכּוּ לָאוֹר הַזֶּה, לָעִדּוּן הַזֶּה. אֵלּוּ הֵן בִּרְכוֹת שֶׁשּׁוֹפְעוֹת מִלְּמַעְלָה, מִי שֶׁזּוֹכֶה, גַּלְגַּל עוֹלֶה סוֹבֵב יָמִינָה, וְשׁוֹפֵעַ וּמוֹשֵׁךְ לְאוֹתוֹ הַזּוֹכֶה, וּמִתְעַדֵּן מִבִּרְכוֹת אֵלּוּ הָעֶלְיוֹנוֹת הַזּוֹהֲרוֹת. אַשְׁרֵיהֶם אוֹתָם שֶׁזּוֹכִים בָּהֶם.

וּכְשֶׁלֹּא זוֹכֶה, גַּלְגַּל סוֹבֵב, וְאוֹתָהּ מַגְרֵפָה שֶׁל צַד שְׂמֹאל סוֹבֶבֶת וְיוֹרֶדֶת לְמַטָּה, וּמַמְשִׁיכָה דִּין עַל זֶה שֶׁלֹּא זוֹכֶה, וְקוֹל יוֹצֵא: אוֹי לְאוֹתָם רְשָׁעִים שֶׁלֹּא זָכוּ. מֵאוֹתוֹ צַד יוֹצֵאת אֵשׁ שֶׁל שַׁלְהֶבֶת שֶׁדּוֹלֶקֶת, שֶׁשּׁוֹרָה עַל רָאשֵׁי הָרְשָׁעִים. אַשְׁרֵיהֶם אוֹתָם כָּל אוֹתָם שֶׁהָלְכוּ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת בָּעוֹלָם הַזֶּה לִזְכּוֹת לְאוֹתוֹ אוֹר עֶלְיוֹן, בְּרָכוֹת מִצְחְצָחוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח) וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ. עד כאן

התוספתא

בֹּא רְאֵה, כָּל הַבְּרָכוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, כֻּלָּן נִמְסְרוּ לַדַּרְגָּה הַזּוֹ לְבָרֵךְ אֶת הַכֹּל. וְאַף עַל גַּב שֶׁאֵין לָהּ אוֹר מֵעַצְמָהּ, כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַשִּׂמְחָה וְכָל הַטּוּב, כֻּלָּם

קָיְימִין בָּהּ, וּמִנָּהּ (קָיְימֵי) נָפְקֵי, וְעַל דָּא אִתְקְרִיאַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה. וְאִקְרֵי בְּרָכָה מַמָּשׁ, כְּמָה דִכְתִיב, (משלי י) בִּרְכַּת ה' הִיא תַעֲשִׁיר, וְעַל דָּא כְתִיב, (דברים לג) וּמָלֵא בִּרְכַּת ה' יָם וְדָרוֹם יְרָשָׁה.

וּבְגִין כָּךְ אִית לָהּ בְּכֻלְּהוּ שִׁיּוּר, וּמִכֻּלְּהוּ אִתְמַלְיָיא, וּמִכֻּלְּהוּ אִית בָּהּ, וְאִתְבָּרְכָא מִכָּל (דף רלד ע"א) אִינּוּן בִּרְכָאן עִלָּאִין, וְאִתְמְסָרוּ לָהּ בִּרְכָאן לְבָרְכָא, מִנָּלָן. דְּאָמַר רִבִּי יִצְחָק, יַעֲקֹב בָּרִיךְ לִבְנוֹי דְיוֹסֵף, מֵאָתַר דָּא דְכָל בִּרְכָאן אִתְמְסָרוּ בִידֵיהּ לְבָרְכָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (בראשית יב) וֶהְיֵה בְרָכָה. מִכָּאן וּלְהַלְאָה בִּרְכָאן אִתְמְסָרוּ בְּיָדֶךָ.

תָּא חֲזֵי, כְּגַוְונָא דָא אֲנַן מְבָרְכָן וּמְשַׁבְּחִין לִשְׁמָא דָא, וְעַל דָּא הַלֵּילָא, דְּאִינּוּן יוֹמִין דְּקָאַמְרֵי הַלֵּילָא. דְּאָמַר רִבִּי חִיָּיא בְּהַלֵּילָא צְרִיכִין ג' דַּרְגִּין,

לשון הקודש

עוֹמְדִים בָּהּ וּמִמֶּנָּה [עוֹמְדִים] יוֹצְאִים, וְעַל זֶה נִקְרֵאת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, וְנִקְרֵאת בְּרָכָה מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי י) בִּרְכַּת ה' הִיא תַעֲשִׁיר. וְעַל זֶה כָּתוּב (דברים לג) וּמָלֵא בִּרְכַּת ה' יָם וְדָרוֹם יְרָשָׁה.

וְלָכֵן יֵשׁ לָהּ בְּכֻלָּם שִׁיּוּר, וּמִכֻּלָּם מִתְמַלֵּאת וּמִכֻּלָּם יֵשׁ בָּהּ, וּמִתְבָּרֶכֶת מִכָּל אוֹתָן בְּרָכוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וְנִמְסְרוּ לָהּ בְּרָכוֹת לְבָרֵךְ. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק, יַעֲקֹב בֵּרַךְ אֶת בְּנֵי יוֹסֵף מִמָּקוֹם זֶה שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת נִמְסְרוּ בְיָדוֹ לְבָרֵךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יב) וֶהְיֵה בְּרָכָה. מִכָּאן וָהָלְאָה הַבְּרָכוֹת נִמְסְרוּ בְיָדֶךָ.

בָּא רְאֵה, כְּמוֹ זֶה אָנוּ מְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה, וְעַל זֶה הַלֵּל, שֶׁאוֹתָם יָמִים שֶׁאוֹמְרִים הַלֵּל. שֶׁאָמַר

חֲסִידִים, צַדִּיקִים, וְיִשְׂרָאֵלִים. (ס"א בְּגִין דְּיִסְתַּלֵּק יְקָרָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כֹּלָּא בְּאִלֵּין דַּרְגִּין) חֲסִידִים, מִסִּטְרָא דִימִינָא, צַדִּיקִים מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְיִשְׂרָאֵל מִכָּל אִינּוּן סִטְרִין, בְּגִין (דְּיִשָּׂרִים) דְּיִשְׂרָאֵל כְּלִילָן מִכֻּלְּהוּ, וְעַל דָּא אִסְתַּלַּק תּוּשְׁבַּחְתָּא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִכֹּלָּא, וְכֵן בְּכָל אֲתַר דְּיִשְׂרָאֵל מְשַׁבְּחָן לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתַּתָּא, אִסְתַּלַּק יְקָרֵיהּ בְּכֹלָּא:

וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו וַיֹּאמֶר הֵאָסְפוּ וְגו', רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ק"ב) פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעַרְעָר וְלֹא בָזָה אֶת תְּפִלָּתָם. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, וְאַקְשׁוּ בֵּיהּ חַבְרַיָּיא. (אֶלָּא תּוּ אִית בֵּיהּ סְטָר קוּרְדִּיטָא) פָּנָה, הִקְשִׁיב מִיבְעֵי לֵיהּ, אוֹ שָׁמַע, מָאי פָּנָה.

אֶלָּא כָּל צְלוֹתִין דְּעַלְמָא צְלוֹתִין. וּצְלוֹתָא דְיָחִיד, לָא עָאל קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, אֶלָּא בְּחֵילָא הוּא מִלְּמַטָּה, עוֹלֶה כְּבוֹדוֹ בַּכֹּל.

וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו וַיֹּאמֶר הֵאָסְפוּ וְגו'. רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קב) פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעַרְעָר וְלֹא בָזָה אֶת תְּפִלָּתָם. פָּסוּק זֶה בְּאֲרוּהוּ, וְהִתְקַשּׁוּ בּוֹ הַחֲבֵרִים. (אֶלָּא עוֹד יֵשׁ בּוֹ צַד בְּצִיּוּרִים רַבִּים) פָּנָה?! הִקְשִׁיב הָיָה צָרִיךְ, אוֹ שָׁמַע. מַה זֶּה פָּנָה?

אֶלָּא כָּל תְּפִלּוֹת הָעוֹלָם – תְּפִלּוֹת, וּתְפִלַּת הַיָּחִיד לֹא נִכְנֶסֶת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ

לשון הקודש

רַבִּי חִיָּא, בְּהַלֵּל צְרִיכִים שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת: חֲסִידִים, צַדִּיקִים, וְיִשְׂרָאֵלִים. [מִשּׁוּם שֶׁנִּתְעַלָּה כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאֵלּוּ הַדַּרְגּוֹת] חֲסִידִים מִצַּד הַיָּמִין, צַדִּיקִים מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְיִשְׂרָאֵל מִכָּל אוֹתָם הַצְּדָדִים, מִשּׁוּם [שֶׁהַיְשָׁרִים] שֶׁיִּשְׂרָאֵל כְּלוּלִים מִכֻּלָּם, וְעַל זֶה עוֹלָה תִּשְׁבַּחַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵהַכֹּל, וְכֵן בְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

תַּקִּיפָא. דְּעַד לָא עָאֲלַת הַהִיא צְלוֹתָא לְאִתְעַטְּרָא בְּדוּכְתָּהּ, אַשְׁגַּח בָּהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִסְתְּכִי בָּהּ, וְאִסְתְּכִי בְּחוֹבוֹי וּבְזְכוּתֵיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ, מַה דְּלָא עָבִיד כֵּן בִּצְלוֹתָא דְּסַגִּיאִין. דִּצְלוֹתָא דְּסַגִּיאִין כַּמָּה אִינּוּן צְלוֹתִין דְּלָא (מִבְּנֵי) מִן זַכָּאִין אִינּוּן, וְעָאלִין כֻּלְּהוּ קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא אַשְׁגַּח בְּחוֹבַיְיהוּ.

בְּגִין כָּךְ, פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעַרְעָר, מְהַפֵּךְ וְאִסְתְּכִי בָּהּ, (בִּזְכוּתֵיהּ) וְאִסְתְּכִי בָּהּ בְּמָה רְעוּתָא אִתְעָבִיד, וּמַאן הַהוּא בַּר נָשׁ דְּצַלֵּי צְלוֹתָא דָא, וּמַאן אִינּוּן עוֹבָדוֹי. בְּגִין כָּךְ, לִיבְעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ, דְּלִצְלֵי צְלוֹתָא בְּצִבּוּרָא. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּלָא בָזָה אֶת תְּפִלָּתָם, אַף עַל גַּב דְּלָאו כֻּלְּהוּ בְּכַוָּונָה וּרְעוּתָא דְּלִבָּא.

דָּבָר אַחֵר פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעַרְעָר, דָּא יְחִידָאי

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ אֶלָּא בְּכֹחַ חָזָק. שֶׁעַד שֶׁלֹּא נִכְנֶסֶת אוֹתָהּ תְּפִלָּה לְהִתְעַטֵּר בִּמְקוֹמָהּ, מַשְׁגִּיחַ בָּהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמִסְתַּכֵּל בָּהּ, וּמִסְתַּכֵּל בַּחֲטָאֵי וּבִזְכוּת אוֹתוֹ הָאָדָם, מַה שֶּׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה כֵּן בִּתְפִלַּת הָרַבִּים, שֶׁתְּפִלַּת הָרַבִּים כַּמָּה הֵן תְּפִלּוֹת שֶׁאֵינָן [מִבְּנֵי] מִצַּדִּיקִים, וְכֻלָּן נִכְנָסוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא מַשְׁגִּיחַ בַּחֲטָאֵיהֶם.

מִשּׁוּם כָּךְ פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעַרְעָר, מְהַפֵּךְ וּמִסְתַּכֵּל בָּהּ, וּמִסְתַּכֵּל [בִּזְכוּתוֹ] בַּמָּה רָצוֹן נַעֲשָׂה, וּמִי אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה זוֹ וּמָהֵם מַעֲשָׂיו. מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בְּצִבּוּר. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא בָזָה אֶת תְּפִלָּתָם, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא כֻּלָּם בְּכַוָּנָה וּרְצוֹן הַלֵּב.

דָּבָר אַחֵר פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעַרְעָר – זֶה

דְּאִתְכְּלִיל בְּסַגִּיאִין. וּמַאן הוּא יְחִידָאי דְּאִתְכְּלִיל בְּסַגִּיאִין, הֲוֵי אִימָא דָא יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ כָּלִיל בִּתְרֵין סִטְרִין, וּקְרָא לִבְנוֹי, וְצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ עֲלַיְיהוּ. מָאן צְלוֹתָא דְּיִתְקַבְּלוּן בִּשְׁלִימוּ לְעֵילָא, צְלוֹתָא דְּלָא יִשְׁתֵּצוּן בְּגָלוּתָא.

בְּהַאי שַׁעְתָּא דְּיַעֲקֹב קָרָא לוֹן, אִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ שְׁכִינְתָּא, וְהָא אוּקְמוּהָ. וְתָא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְּיַעֲקֹב הָוָה קָאֲרֵי לִבְנוֹי, אִזְדַּמְּנוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק תַּמָּן, וּשְׁכִינְתָּא עַל גַּבַּיְיהוּ. וּשְׁכִינְתָּא הָוָה חַדֵּי בֵּיהּ בְּיַעֲקֹב, לְאִתְחַבְּרָא בַּאֲבָהָן, (דף רלד ע"ב) לְאִתְקַשְׁרָא עִם נַפְשַׁיְיהוּ כְּחַד, לְמֶהֱוֵי רְתִיכָא.

בְּשַׁעְתָּא דְּפָתַח יַעֲקֹב, וְאָמַר הֵאָסְפוּ וְאַגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. בְּאַחֲרִית, דָּא שְׁכִינְתָּא, כַּבְיָכוֹל יָהַב עֲצִיבוּ בֵּיהּ,

לשון הקודש

יְחִידִי שֶׁנִּכְלָל בְּרַבִּים. וּמִיהוּ יְחִידִי שֶׁנִּכְלָל בְּרַבִּים? הֲוֵי אוֹמֵר זֶה יַעֲקֹב, שֶׁהוּא כָּלוּל בִּשְׁנֵי צְדָדִים, וְקָרָא לְבָנָיו, וְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ עֲלֵיהֶם. אֵיזוֹ תְּפִלָּה שֶׁיִּתְקַבְּלוּ בִּשְׁלֵמוּת לְמַעְלָה? תְּפִלָּה שֶׁלֹּא יֵשְׁמְדוּ בַּגָּלוּת.

בְּשָׁעָה זוֹ שֶׁקָּרָא לָהֶם יַעֲקֹב, הִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ שְׁכִינָה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וּבֹא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁיַּעֲקֹב הָיָה קוֹרֵא לְבָנָיו, הִזְדַּמְּנוּ לְשָׁם אַבְרָהָם וְיִצְחָק, וּשְׁכִינָה עַל גַּבֵּיהֶם. וְהַשְּׁכִינָה הָיְתָה שְׂמֵחָה בְּיַעֲקֹב לְהִתְחַבֵּר בָּאָבוֹת, לְהִתְקַשֵּׁר עִם נַפְשׁוֹתֵיהֶם כְּאֶחָד, לִהְיוֹת מֶרְכָּבָה.

בְּשָׁעָה שֶׁפָּתַח יַעֲקֹב וְאָמַר, הֵאָסְפוּ וְהַגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, בְּאַחֲרִית – זוֹ

וְאִסְתַּלַּק. וּלְבָתַר אַהֲדָרוּ לָהּ בְּנוֹי, בְּיִחוּדֵי דְּמִילַיְיהוּ, וּפָתְחוּ וְאָמְרוּ, (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגו'. בְּהַהִיא שַׁעְתָּא קָאִים לָהּ יַעֲקֹב, וְאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, וְאִתְיַישְׁבַת שְׁכִינְתָּא בְּדוּכְתָּהּ. וַיִּקְרָא יַעֲקֹב, מַאי קְרִיאָה הָכָא. אֶלָּא קְרִיאָה, לְקַיְּימָא דוּכְתַּיְיהוּ, לְקַיְּימָא לוֹן לְעֵילָּא וְתַתָּא.

תָּא חֲזֵי, בְּכָל אֲתַר קְרִיאָה בְּהַאי גַּוְונָא, דִּכְתִיב, (במדבר יג) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֵׁעַ בִּן נוּן יְהוֹשֻׁעַ, לְקַיְּימָא דוּכְתֵּיהּ, בְּאֲתַר דְּאִצְטְרִיךְ, וּלְקָשְׁרָא לֵיהּ. וְכֵן (בראשית כה) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. וּכְתִיב, (בראשית לג) וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קַיְּים לֵיהּ לְאֲתַר דָּא בִּשְׁמָא דָא. קְרִיאָה לְקִיּוּמָא קָא אַתְיָא.

אִי תֵּימָא (יונה ג) וַיִּקְרְאוּ אֶל אֱלֹהִים, (יונה ב) קָרָאתִי מִצָּרָה לִי אֶל ה', הָכִי הוּא וַדָּאי, לְקָשְׁרָא

לשון הקודש

הַשְּׁכִינָה, כִּבְיָכוֹל נָתַן בּוֹ עַצְבוּת, וְהִסְתַּלֵּק. וְאַחַר כָּךְ הֶחֱזִירוּ אוֹתָהּ בָּנָיו בְּיִחוּד הַדְּבָרִים שֶׁלָּהֶם, וּפָתְחוּ וְאָמְרוּ (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגו'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הֶעֱמִידָהּ יַעֲקֹב, וְאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, וְהִתְיַשְּׁבָה הַשְּׁכִינָה בִּמְקוֹמָהּ. וַיִּקְרָא יַעֲקֹב, מַה קְרִיאָה כָּאן? אֶלָּא קְרִיאָה, לְקַיֵּם מְקוֹמָם, לְקַיֵּם אוֹתָם לְמַעְלָה וּמַטָּה.

בָּא רְאֵה, בְּכָל מָקוֹם קְרִיאָה בְּגָוֵן זֶה, שֶׁכָּתוּב (במדבר יג) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֵׁעַ בִּן נוּן יְהוֹשֻׁעַ, לְקַיֵּם מְקוֹמוֹ בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ וּלְקַשֵּׁר אוֹתוֹ. וְכֵן (בראשית כה) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. וְכָתוּב וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶעֱמִידוֹ לְמָקוֹם זֶה בְּשֵׁם זֶה. הַקְּרִיאָה בָּאָה לְקִיּוּם.

אִם תֹּאמַר וַיִּקְרְאוּ אֶל אֱלֹהִים, קָרָאתִי

וּלְקַיְּימָא קִיּוּמָא לְעֵילָא. וּמַאן אִיהוּ, סִדּוּרָא דְשִׁבְחָא דְמָאֲרֵיהּ. וְכָל אִינּוּן מִלִּין דְּבָעָאן קַמֵּי מָאֲרֵיהּ, קִיּוּמָא יָהִיב לֵיהּ לְמָאֲרֵיהּ, דְּאַחֲזֵי דְּבֵיהּ תַּלְיָא כֹּלָּא, וְלָא בְּאֲתַר אַחֲרָא, הָא כֹּלָּא קַיִּים קִיּוּמָא. כְּהַאי גַּוְונָא וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו, קַיֵּים לוֹן בְּקִיּוּמָא שְׁלִים. כְּגַוְונָא דָא וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, אִתְקַיַּים בְּקִיּוּמֵיהּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, א' דְּוַיִּקְרָא, אַמַּאי הִיא זְעֵירָא. אָמַר לֵיהּ, אִתְקַיַּים מֹשֶׁה בִּשְׁלִימוּ, וְלָא בְּכֹלָּא, דְּהָא אִסְתַּלַּק מֵאִתְּתֵיהּ. בְּסִפְּרֵי קַדְמָאֵי אָמְרֵי לְשִׁבְחָא, וְאֲנַן הָכִי תָּנֵינָן, מָאי דְּאִסְתַּלַּק לְעֵילָא, יִתְקַשַּׁר לְעֵילָא וּלְתַתָּא, וּכְדֵין, אִיהוּ שְׁלִים. תּוּ, אָלֵ"ף זְעֵירָא מֵאֲתַר זְעֵירָא הָוָה, זְעֵירָא דְּאִיהוּ רַב בְּאִתְחַבְּרוּתֵיהּ לְעֵילָא. (נ"א לְעֵילָא וְתַתָּא וּכְדֵין שְׁלִים).

לשון הקודש

מִצָּרָה לִי אֶל ה' – כָּךְ הוּא וַדַּאי, לְקַשֵּׁר וּלְקַיֵּם קִיּוּם הָעֶלְיוֹן, וּמַהוּ? סִדּוּר שֶׁל שֶׁבַח רִבּוֹנוֹ, וְכָל אוֹתָם דְּבָרִים שֶׁצְּרִיכִים לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, קִיּוּם נוֹתֵן לוֹ לְרִבּוֹנוֹ שֶׁמַּרְאֶה שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר, הֲרֵי הַכֹּל מַעֲמִיד קִיּוּם. כְּמוֹ זֶה וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו, הֶעֱמִידָם בְּקִיּוּם שָׁלֵם. כְּמוֹ זֶה וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, הִתְקַיֵּם בְּקִיּוּמוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, א' שֶׁל וַיִּקְרָא לָמָּה הִיא קְטַנָּה? אָמַר לוֹ, הִתְקַיֵּם מֹשֶׁה בִּשְׁלֵמוּת, וְלֹא בַּכֹּל, שֶׁהֲרֵי הִסְתַּלֵּק מֵאִשְׁתּוֹ. בְּסִפְרֵי הַקַּדְמוֹנִים אָמְרוּ לְשֶׁבַח, וְאָנוּ כָּךְ שָׁנִינוּ: מַה שֶּׁנִּתְעַלָּה לְמַעְלָה, יִתְקַשֵּׁר לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְאָז הוּא שָׁלֵם. עוֹד, אָלֵ"ף קְטַנָּה הָיְתָה מִמָּקוֹם קָטָן, קָטָן שֶׁהוּא גָּדוֹל בְּהִתְחַבְּרוּתוֹ לְמַעְלָה. וּלְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְאָז נִשְׁלָם.]

וַיֹּאמֶר, מָאי וַיֹּאמֶר. הָא אוּקְמוּהָ, (כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, וַיֹּאמֶר בְּלִבּוֹ) (ישעיה מט) **וְאָמַרְתָּ בִּלְבָבֶךָ, אֲמִירָה בַּחֲשַׁאי. הֵאָסְפוּ, אִסְפוּ מִיבְעֵי לֵיהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר,** (תהלים נ) **אִסְפוּ לִי חֲסִידָי. אֶלָּא** (ס"א קַיִּים לוֹן) **קַיִּים לָן הֵאָסְפוּ מֵאֲתַר דִּלְעֵילָא הוּא. הֵאָסְפוּ בְּקִשּׁוּרָא שְׁלִים בְּיִחוּדָא חַד. וְאַגִּידָה לָכֶם, מָאי וְאַגִּידָה, דָּזָא דְּחָכְמְתָא אִיהוּ.**

רִבִּי יוֹסֵי שָׁאִיל לְרִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ, **וְאַגִּידָה, אוֹ וְיַגֵּד, אוֹ וְיַגִּידוּ, וְכֵן כֻּלְּהוּ,** דְּתָנֵינָן דְּדָזָא דְּחָכְמְתָא אִיהִי, אַמַּאי בְּמִלָּה דָא (בְּכֻלְּהוּ) אִיהוּ דָּזָא דְּחָכְמְתָא. אָמַר לֵיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ מִלָּה דְּאַתְיָא בְּגִימֶ"ל דָּלֶ"ת בְּלָא פֵּירוּדָא, וְהַאי אִיהוּ דָּזָא דְּחָכְמְתָא. מִלָּה דְּאַתְיָא בִּשְׁלִימוּ בְּדָזָא דְּאַתְוָון, הָכִי הוּא, כַּד אִינוּן בְּחָכְמְתָא. אֲבָל דָּלֶ"ת בְּלָא גִימֶ"ל, לָאו הוּא שְׁלִימוּ, וְכֵן גִימֶ"ל בְּלָא דָּלֶ"ת. דְּהָא דָא בְּדָא אִתְקַשְּׁרוּ בְּלָא

לשון הקודש

וַיֹּאמֶר, מַה זֶּה וַיֹּאמֶר? הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, [כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר בְּלִבּוֹ] וְאָמַרְתָּ בִּלְבָבֶךָ – אֲמִירָה בַּחֲשַׁאי. הֵאָסְפוּ?! אִסְפוּ הָיָה צָרִיךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים נ) אִסְפוּ לִי חֲסִידָי. אֶלָּא [הֵקִים לָהֶם] קַיָּם לָנוּ, הֵאָסְפוּ מִמָּקוֹם שֶׁלְּמַעְלָה הוּא. הֵאָסְפוּ, בְּקִשּׁוּר שָׁלֵם בְּיִחוּד אֶחָד. וְאַגִּידָה לָכֶם, מַה זֶּה וְאַגִּידָה לָכֶם? סוֹד חָכְמָה הוּא.

רַבִּי יוֹסֵי שָׁאַל אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ, וְאַגִּידָה, אוֹ וְיַגֵּד, אוֹ וְיַגִּידוּ, וְכֵן כֻּלָּם, שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁסּוֹד הַחָכְמָה הִיא, לָמָּה בְּדָבָר זֶה [בְּכֻלָּם] הוּא בְּסוֹד הַחָכְמָה? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא דָּבָר שֶׁבָּא בְּגִימֶ"ל דָּלֶ"ת בְּלִי פֵּרוּד, וְזֶהוּ סוֹד הַחָכְמָה. דָּבָר שֶׁבָּא בִּשְׁלֵמוּת בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת כָּךְ הוּא כְּשֶׁהֵם בַּחָכְמָה, אֲבָל דָּלֶ"ת בְּלִי גִימֶ"ל אֵינוֹ שְׁלֵמוּת, וְכֵן גִימֶ"ל בְּלִי דָּלֶ"ת, שֶׁהֲרֵי זֶה בָּזֶה נִקְשְׁרוּ

פִּירוּדָא, וּמַאן דְּאַפְרִישׁ לוֹן, גָּרִים לְגַרְמֵיהּ מוֹתָא, וְרָזָא דָא חוֹבָא דְאָדָם.

בְּגִין כָּךְ, הוּא מִלָּה דְּרָזָא דְחָכְמְתָא, וְאַף עַל גַּב דְּאִית יו"ד לְזִמְנִין בֵּין גִּימֶ"ל לְדָלֶ"ת, לָאו הֲוֵי פִּירוּדָא, וְכֹלָּא קִשּׁוּרָא חָדָא, וְעַל דָּא מִלָּה דָא, הָכִי הוּא וַדַּאי. וְאַגִּידָה לָכֶם, רָזָא דְחָכְמְתָא, בָּעָא לְגַלָּאָה סוֹפָא דְכָל עוֹבָדֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

וְאִי תֵּימָא, דְּלָא גָּלֵי מָאי דְּבָעָא לְגַלָּאָה, אִי הָכִי, אַמַּאי כְּתִיב בְּאוֹרַיְיתָא מִלָּה דְּיַעֲקֹב שְׁלֵימָא, וְאִתְּפְּגִים לְבָתָר, וְלָא אִשְׁתְּלִים מִלָּה. אֶלָּא וַדַּאי אִשְׁתְּלִים, כָּל מַה דְּאִצְטְרִיךְ לְגַלָּאָה גַּלֵּי וְסָתִים, אָמַר מִלָּה וְגַלֵּי לְבַר וְסָתִים לְגוֹ. וּמִלָּה דְּאוֹרַיְיתָא לָא אִתְּפְּגִים לְעָלְמִין.

וְכֹלָּא הוּא סָתִים בֵּיהּ בְּאוֹרַיְיתָא, בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא

לשון הקודש

בְּלִי פֵּרוּד, וּמִי שֶׁמַּפְרִידָם, גּוֹרֵם לְעַצְמוֹ מָוֶת, וְסוֹד זֶה הוּא חֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם.

מִשּׁוּם כָּךְ הוּא דָּבָר שֶׁל סוֹד חָכְמָה. וְאַף עַל גַּב שֶׁיֵּשׁ יו"ד לִפְעָמִים בֵּין גִּימֶ"ל לְדָלֶ"ת, אֵין פֵּרוּד, וְהַכֹּל קֶשֶׁר אֶחָד. וְעַל זֶה דָּבָר זֶה כָּךְ הוּא וַדַּאי, וְאַגִּידָה לָכֶם – סוֹד הַחָכְמָה, שֶׁרָצָה לְגַלּוֹת אֶת סוֹף כָּל מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא גִּלָּה מַה שֶּׁרָצָה לְגַלּוֹת, אִם כָּךְ אָז לָמָּה כָּתוּב בַּתּוֹרָה דָּבָר שֶׁל יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם, וְאַחַר כָּךְ נִפְגַּם, וְלֹא הִשְׁתַּלֵּם הַדָּבָר? אֶלָּא וַדַּאי שֶׁהִשְׁתַּלֵּם, כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְגַלּוֹת גִּלָּה וְהִסְתִּיר, אָמַר דָּבָר וְגִלָּה בַּחוּץ וְהִסְתִּיר לִפְנִים. וּדְבַר תּוֹרָה לֹא נִפְגָּם לְעוֹלָמִים.

וְהַכֹּל הוּא נִסְתָּר בַּתּוֹרָה, מִשּׁוּם

הוּא שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא, שְׁלִימוּ דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, וְלָא אִית מִלָּה אוֹ אָת בְּאוֹרַיְיתָא פְּגִימוּ. וְיַעֲקֹב כָּל מַה דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְמֵימַר אָמַר, אֲבָל גַּלֵּי וְסָתִים, וְלָא פָּגִים מִכָּל מַה דְּבָעָא אֲפִילוּ אוֹת אַחַת.

רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יוֹסֵי הֲווֹ יַתְבֵי יוֹמָא חַד אֲפִתְחָא דְּלוּד. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי יְהוּדָה, הָא דְּחָמִינָן דְּיַעֲקֹב בָּרִיךְ לִבְנוֹי, חֲמִינָן מִמַּה דִּכְתִיב, וַיְבָרֶךְ אוֹתָם, אֲבָל אָן בִּרְכָתָא דִּלְהוֹן. אָמַר לֵיהּ, כֹּלָּא בִּרְכָאן אִינּוּן דְּבָרִיךְ לְהוּ. כְּגוֹן, יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ. דָּן יָדִין עַמּוֹ. מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ. וְכֵן כֻּלְּהוּ.

אֲבָל מַה דְּבָעֵי לְגַלֵּי לוֹן לָא גַּלֵּי, דְּבָעָא לְגַלָּאָה לְהוּ אֶת הַקֵּץ. וְהָא אוּקְמוּהָ, דְּאִית קֵץ לִימִינָא, וְאִית קֵץ לִשְׂמָאלָא, וּבָעָא לְגַלָּאָה לוֹן אֶת הַקֵּץ, בְּגִין לְאִסְתַּכְּלָא מֵעָרְלָה. (דף רלה ע"א) וּלְאִתְדַּכְּאָה מֵעָרְלָה.

לשון הקודש

שֶׁהַתּוֹרָה הִיא שְׁלֵמוּת הַכֹּל, שְׁלֵמוּת שֶׁל מַעְלָה וּלְמַטָּה, וְאֵין אוֹת אוֹ דָּבָר בַּתּוֹרָה פָּגוּם, וְיַעֲקֹב, כָּל מַה שֶׁהִצְטָרֵךְ לוֹמַר אָמַר, אֲבָל גִּלָּה וְהִסְתִּיר, וְלֹא פָּגַם מִכָּל מַה שֶׁרָצָה אֲפִלּוּ אוֹת אַחַת.

רִבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ יוֹשְׁבִים יוֹם אֶחָד עַל פֶּתַח לוֹד. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי יְהוּדָה, זֶה שֶׁרָאִינוּ שֶׁיַּעֲקֹב בֵּרַךְ אֶת בָּנָיו, רָאִינוּ מִמַּה שֶׁכָּתוּב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם, אֲבָל אֵיפֹה הַבְּרָכָה שֶׁלָּהֶם? אָמַר לוֹ, כָּל הַבְּרָכוֹת הֵם שֶׁבֵּרַךְ אוֹתָם, כְּמוֹ יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ, דָּן יָדִין עַמּוֹ, מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ, וְכֵן כֻּלָּם.

אֲבָל מַה שֶׁרָצָה לְגַלּוֹת לָהֶם לֹא גִּלָּה, שֶׁרָצָה לְגַלּוֹת לָהֶם אֶת הַקֵּץ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁיֵּשׁ קֵץ לַיָּמִין וְיֵשׁ קֵץ לַשְּׂמֹאל,

וּמַאן דְּגַלֵּי לוֹן אִתְיְדַע וְאִתְגַּלֵּי, עַד דְּעָאלוּ לְאַרְעָא קַדִּישָׁא. אֲבָל מִלִּין אַחֲרָנִין לָאו אִינּוּן בְּאִתְגַּלְיָיא, וּסְתִימִין אִינּוּן בְּאוֹרַיְיתָא, בְּהַאי פָּרְשָׁתָא דְיַעֲקֹב, וּבְאִינּוּן בִּרְכָאן.

פָּתַח וְאָמַר. רְאוּבֵן בְּכֹרִי אַתָּה כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי. מָאי קָא חָמָא יַעֲקֹב לְמִפְתַּח בִּרְאוּבֵן, לִיפְתַּח בִּיהוּדָה, דְּאִיהוּ קַדְמָאָה לְכָל מַשְׁרְיָין, וְאִיהוּ מַלְכָּא, וְחָמִינָן דְּלָא בָּרְכֵיהּ וְסָלִיק בִּרְכָאן מִנֵּיהּ, עַד דְּאָתָא מֹשֶׁה וְצַלֵּי צְלוֹתָא עֲלֵיהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (דברים לג) יְחִי רְאוּבֵן וְאַל יָמוּת.

אֲבָל וַדַּאי בָּרְכֵיהּ, וְסָלְקָא הַהוּא בִּרְכָתָא לְאַתְרֵיהּ. לְבַר נָשׁ דְּחַוָּה לֵיהּ בַּר, כַּד מָטָא זְמַנֵּיהּ לְאִסְתַּלְקָא מֵעַלְמָא, אָתָא מַלְכָּא עֲלֵיהּ, אָמַר, הָא כָּל מָמוֹנָא דִילִי, לֶיהֱוֵי בִידָא דְמַלְכָּא נָטִיר לִבְרָאי. כַּד

לשון הקודש

וְרָצָה לְגַלּוֹת לָהֶם אֶת הַקֵּץ כְּדֵי לְהִשָּׁמֵר וּלְהִטָּהֵר מֵעֲרְלָה. וּמַה שֶּׁגִּלָּה לָהֶם נוֹדַע וְהִתְגַּלָּה עַד שֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, אֲבָל דְּבָרִים אֲחֵרִים אֵינָם בְּגָלוּי, וְהֵם נִסְתָּרִים בַּתּוֹרָה בַּפָּרָשָׁה הַזּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב וּבְאוֹתָן הַבְּרָכוֹת.

פָּתַח וְאָמַר, רְאוּבֵן בְּכֹרִי אַתָּה כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי. מָה רָאָה יַעֲקֹב לִפְתֹּחַ בִּרְאוּבֵן? שֶׁיִּפְתַּח בִּיהוּדָה, שֶׁהוּא רִאשׁוֹן לְכָל הַמַּחֲנוֹת, וְהוּא מֶלֶךְ, וְרָאִינוּ שֶׁלֹּא בֵּרַךְ אוֹתוֹ וְסִלֵּק בְּרָכוֹת מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה וְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לג) יְחִי רְאוּבֵן וְאַל יָמוּת.

אֲבָל וַדַּאי בֵּרְכוֹ, וְעָלְתָה אוֹתָהּ בְּרָכָה לִמְקוֹמָהּ. לְאָדָם שֶׁהָיָה לוֹ בֵּן. כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, בָּא הַמֶּלֶךְ

חָמֵי מַלְכָּא דִּבְרִי אִתְחַזֵּי, יָהִיב לֵיהּ. כָּךְ יַעֲקֹב אָמַר.

רְאוּבֵן בְּכֹרִי אַתָּה, רְחִימָא דְּמֵעַיי אַנְתְּ, אֲבָל בִּרְכָאן דִּילָךְ יִסְתַּלְקוּן בִּידָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, עַד דְּיֶחֱמֵי בָךְ, בְּגִין דְּאַזְלִתְּ לָקֳבֵל אַפָּךְ וְגוֹ', כְּתַרְגּוּמוֹ: רְאוּבֵן בְּכוֹרִי אַתָּה וְגוֹ'. רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל לז) וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא אֶל הָרוּחַ וְגוֹ'. כַּמָּה אֲטִימִין אִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא, דְּלָא יָדְעִין וְלָא מַשְׁגִּיחִין בִּיקָרָא דְּמַלְכָּא, דְּהָא אוֹרַיְיתָא אַכְרִיז עֲלַיְיהוּ בְּכָל יוֹמָא, וְלֵית מָאן דְּצַיִּית אוּדְנֵיהּ לְקָבְלֵיהּ. הַאי קְרָא קַשְׁיָא, כֵּיוָן דִּכְתִיב הִנָּבֵא אֶל הָרוּחַ, אַמַּאי זִמְנָא אַחֲרָא הִנָּבֵא בֶּן אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל הָרוּחַ.

אֶלָּא מִכָּאן אוֹלִיפְנָא רָזָא דְּחָכְמְתָא, תְּרֵין קָיְימִין הָכָא, חַד לְאִתְעָרָא מִתַּתָּא לְעֵילָּא, דְּאִי לָא מִתְעָרִין לְתַתָּא, לָא מִתְעָרִין לְעֵילָּא,

לשון הקודש

אֵלָיו. אָמַר, הֲרֵי כָּל מָמוֹנִי יִהְיֶה בְּיַד הַמֶּלֶךְ שָׁמוּר לִבְנִי. כְּשֶׁרָאָה הַמֶּלֶךְ שֶׁבְּנוֹ רָאוּי, אָז נָתַן לוֹ. כָּךְ יַעֲקֹב אָמַר.

רְאוּבֵן בְּכֹרִי אַתָּה, אָהוּב מֵעַי אַתָּה, אֲבָל הַבְּרָכוֹת שֶׁלְּךָ יַעֲלוּ בִּידֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ עַד שֶׁיִּרְאֶה אוֹתְךָ, מִשּׁוּם שֶׁהָלַכְתָּ כְּנֶגֶד אַפְּךָ וְגוֹ', כְּתַרְגּוּמוֹ. רְאוּבֵן בְּכֹרִי אַתָּה וְגוֹ'. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל לז) וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא אֶל הָרוּחַ וְגוֹ'. כַּמָּה אֲטוּמִים הֵם בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים בִּכְבוֹד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה מַכְרִיזָה עֲלֵיהֶם בְּכָל יוֹם, וְאֵין מִי שֶׁמַּקְשִׁיב בְּאָזְנָיו כְּנֶגְדָּהּ. פְּסוּק זֶה קָשֶׁה, כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב הִנָּבֵא אֶל הָרוּחַ, מַדּוּעַ פַּעַם נוֹסֶפֶת הִנָּבֵא בֶּן אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל הָרוּחַ? **אֶלָּא** מִכָּאן לָמַדְנוּ סוֹד הַחָכְמָה, שְׁנַיִם עוֹמְדִים כָּאן – אֶחָד לְעוֹרֵר מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, שֶׁאִם לֹא מִתְעוֹרְרִים לְמַטָּה לֹא

וּבְאִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵילָא. הִנָּבֵא אֶל הָרוּחַ מִתַּתָּא לְעֵילָא. הִנָּבֵא בֶּן אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל הָרוּחַ, מֵעֵילָא לְתַתָּא.

דְּהָא אֲפִילוּ לְעֵילָא, בְּאִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא, נָקִיט הַהוּא עִלָּאָה מֵעִלָּאָה מִגֵּיהּ. כְּגוֹן הַאי קְרָא, (יחזקאל לז) **כֹּה אָמַר ה' מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, מֵאַרְבַּע רוּחוֹת, דָּא דָרוֹם וּמִזְרָח וְצָפוֹן וּמַעֲרָב, וְרוּחַ אַתְיָא מִמַּעֲרָב, בְּאִתְחַבְּרוּתָא דְאִלֵּין אַחֲרָנִין. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר,** (במדבר כא) **כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם וְגוֹ'.**

וּמֵהָכָא נָפְקִין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין לִבְנֵי עָלְמָא לְאִצְטַיְּירָא בְּהוּ. וּפַחֵי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (בראשית ב) **וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. תָּא חֲזֵי, נָקִיט מֵהַאי גִּיסָא, וְיָהִיב בְּגִיסָא אַחֲרָא, וְעַל דָּא** (קהלת א) **כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא. אַמַּאי אֵינֶנּוּ מָלֵא, בְּגִין דְּנָקִיט וְיָהִיב, אָעִיל וְאַפִּיק.**

לשון הקודש

מִתְעוֹרְרִים לְמַעְלָה, וּבַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה. הִנָּבֵא אֶל הָרוּחַ – מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, הִנָּבֵא בֶּן אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל הָרוּחַ – מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה.

שֶׁהֲרֵי אֲפִלּוּ לְמַעְלָה, בַּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַטָּה לוֹקֵחַ אוֹתוֹ עֶלְיוֹן מֵהָעֶלְיוֹן מִמֶּנּוּ. כְּמוֹ פָּסוּק זֶה, כֹּה אָמַר ה' מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ. מֵאַרְבַּע רוּחוֹת – זֶה דָּרוֹם וּמִזְרָח וְצָפוֹן וּמַעֲרָב, וְרוּחַ בָּאָה מִמַּעֲרָב בְּהִתְחַבְּרוּת שֶׁל אֵלֶּה הָאֲחֵרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כא) כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם וְגוֹ'.

וּמִכָּאן יוֹצְאוֹת רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת לִבְנֵי הָעוֹלָם לְהִצְטַיֵּר בָּהֶם, וְנוֹשְׁבִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. בֹּא רְאֵה, לוֹקֵחַ מִצַּד זֶה וְנוֹתֵן בְּצַד אַחֵר, וְעַל זֶה (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים

רִבִּי אֶלְעָזָר שָׁאִיל שְׁאֵלְתָּא לְרִבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר, הוֹאִיל וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּלֵי קַמֵּיהּ דִּבְנֵי נָשָׁא יְמוּתוּן, אַמַּאי נָחִית נִשְׁמָתִין לְעַלְמָא, וְאַמַּאי אִצְטְרִיךְ לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, שְׁאֵלְתָּא דָא קַמַּיְיהוּ דְּרַבָּנָן שְׁאִילוּ כַּמָּה וְכַמָּה, וְאוֹקְמוּהָ. אֲבָל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב נִשְׁמָתִין דְּנָחֲתִין לְהַאי עַלְמָא, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא יְקָרֵיהּ, וְנָקִיט לוֹן לְבָתָר, אִי הָכִי אַמַּאי נָחֲתוּ.

אֶלָּא, רָזָא דָא, הָכִי הוּא. פָּתַח וְאָמַר, (משלי ה) **שְׁתֵה מַיִם מִבּוֹרֶךָ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ, הָא אוֹקִימְנָא. בּוֹר, אֲתַר דְּלָא נְבִיעַ מִגַּרְמֵיהּ, וְאֵימָתַי נָבְעִין הַנֵּי מַיָּא, בְּשַׁעְתָּא דְּאִשְׁתְּלִים נִשְׁמָתָא בְּהַאי עַלְמָא, כַּד סָלְקָא לְהַהוּא אֲתַר דְּאִתְקַשַּׁר בֵּיהּ, כְּדֵין הוּא שְׁלִים, מִכָּל סִטְרִין מִתַּתָּא וּמֵעֵילָא.** (ס"א וּמִכָּל סִטְרִין).

לשון הקודש

אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא. לָמָּה אֵינֶנּוּ מָלֵא? מִשּׁוּם שֶׁלּוֹקֵחַ וְנוֹתֵן, מַכְנִיס וּמוֹצִיא.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל שְׁאֵלָה אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר, הוֹאִיל וְגָלוּי לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁבְּנֵי אָדָם יָמוּתוּ, לָמָּה הוֹרִיד נְשָׁמוֹת לָעוֹלָם, וְלָמָּה הוּא צָרִיךְ אֶת זֶה? אָמַר לוֹ, שְׁאֵלָה זוֹ לִפְנֵי רַבָּנָן שָׁאֲלוּ כַּמָּה וְכַמָּה, וּבֵאֲרוּהָ, אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן נְשָׁמוֹת שֶׁיּוֹרְדוֹת לָעוֹלָם הַזֶּה לְהוֹדִיעַ אֶת כְּבוֹדוֹ, וְלוֹקֵחַ אוֹתָן אַחַר כָּךְ. אִם כָּךְ לָמָּה יָרְדוּ?

אֶלָּא סוֹד זֶה כָּךְ הוּא. פָּתַח וְאָמַר, (משלי ה) שְׁתֵה מַיִם מִבּוֹרֶךָ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ. הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, בּוֹר – מָקוֹם שֶׁלֹּא נוֹבֵעַ מֵעַצְמוֹ. וּמָתַי נוֹבְעִים הַמַּיִם הַלָּלוּ? בְּשָׁעָה שֶׁהִשְׁתַּלְּמָה הַנְּשָׁמָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּשֶׁעוֹלָה לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְשְׁרָה בּוֹ, אָז הוּא שָׁלֵם מִכָּל הַצְּדָדִים, מִמַּטָּה וּמִמַּעְלָה [וּמִכָּל הַצְּדָדִים].

וְכַד נִשְׁמָתָא סָלְקָא, כְּדֵין אִתְעַר תִּיאוּבְתָּא דְנוּקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא, וּכְדֵין נָבְעִין מַיָּא מִתַּתָּא לְעֵילָא. וּבוֹר, אִתְעֲבִיד בְּאֵר, מַיִין נְבִיעָאן. וּכְדֵין אִתְחַבְּרוּתָא וְיִחוּדָא (נ"א ויסודא) וְתִיאוּבְתָּא וְרַעֲוָא אִשְׁתַּכַּח. (לְהָא) דְּהָא בְּנִשְׁמָתָא דְצַדִּיקָא אִשְׁתְּלִים הַהוּא אֲתַר, וְאִתְעַר חֲבִיבוּתָא וּרְעוּתָא לְעֵילָא, וְאִתְחַבַּר כְּחַד.

רְאוּבֵן בְּכוֹרִי אַתָּה, הָכִי הוּא וַדַּאי, טִפָּה קַדְמָאָה דְיַעֲקֹב הָוָה, וּרְעוּתֵיהּ בְּאַתַר אַחֲרָא הָוָה כְּמָה דְאִתְּמַר. תָּא חֲזֵי, רְאוּבֵן וְכֻלְּהוּ שִׁבְטִין תְּרֵיסַר, כֻּלְּהוּ אִתְאַחֲדָן בִּשְׁכִינְתָּא, וְכַד הָמָא יַעֲקֹב לִשְׁכִינְתָּא עַל גַּבֵּיהּ, קָרָא לִבְנוֹי תְּרֵיסַר לְאִתְחַבְּרָא בָּהּ.

וְתָא חֲזֵי, עַרְסָא שְׁלֵימָתָא לָא אִשְׁתַּכַּח מִן יוֹמָא דְאִתְבְּרֵי עַלְמָא, כְּהַהִיא שַׁעְתָּא דְבָעָא (דף רלה ע"ב) יַעֲקֹב לְאִסְתַּלְּקָא מֵעַלְמָא, אַבְרָהָם מִימִינֵיהּ, יִצְחָק

לשון הקודש

וּכְשֶׁנִּשְׁמָה עוֹלָה, אָז מִתְעוֹרֶרֶת תְּשׁוּקַת הַנְּקֵבָה לַזָּכָר, וְאָז נוֹבְעִים מַיִם מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, וּבוֹר נַעֲשָׂה בְּאֵר, מַיִם נוֹבְעִים, וְאָז הִתְחַבְּרוּת וְיִחוּד [וְיסוֹד] וּתְשׁוּקָה וְרָצוֹן נִמְצָאִים, [לָזֶה] שֶׁהֲרֵי בְּנִשְׁמַת הַצַּדִּיק נִתְקַן אוֹתוֹ מָקוֹם, וּמִתְעוֹרֶרֶת חֲבִיבוּת וְרָצוֹן לְמַעְלָה וּמִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד.

רְאוּבֵן בְּכוֹרִי אַתָּה. כָּךְ הוּא וַדַּאי, טִפָּה רִאשׁוֹנָה שֶׁל יַעֲקֹב הָיְתָה, וּרְצוֹנוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר הָיָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. בֹּא רְאֵה, רְאוּבֵן וְכָל שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים, כֻּלָּם אֲחוּזִים בַּשְּׁכִינָה, וּכְשֶׁרָאָה יַעֲקֹב אֶת הַשְּׁכִינָה עָלָיו, קָרָא לִשְׁנֵים עָשָׂר בָּנָיו לְהִתְחַבֵּר עִמָּהּ.

וּבֹא וּרְאֵה, מִטָּה שְׁלֵמָה לֹא נִמְצְאָה מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם כְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁרָצָה יַעֲקֹב לְהִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם.

מִשְׁמָאלֵיהּ, יַעֲקֹב הָוָה שָׁכִיב בֵּינַיְיהוּ, שְׁכִינְתָּא קַמֵּיהּ. כֵּיוָן דְּחָמָא יַעֲקֹב כָּךְ, קָרָא לִבְנוֹי, וְאָחִיד לוֹן סַחֲרָנֵיהּ דִּשְׁכִינְתָּא, וְסִדֵּר לוֹן בְּסִדּוּרָא שְׁלִים.

מַנָּא לָן דְּסִדֵּר לוֹן סַחֲרָנֵיהּ דִּשְׁכִינְתָּא, דִּכְתִיב הֵאָסְפוּ, וּכְדֵין אִשְׁתַּכַּח תַּמָּן שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא, וְכַמָּה רְתִיכִין עִלָּאִין סַחֲרַנַיְיהוּ. פְּתְחֵי וְאָמְרֵי, (דברי הימים א כט) לְךָ ה' הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגו', כְּדֵין אִתְכְּנִיש שִׁמְשָׁא לְגַבֵּיהּ דְּסִיהֲרָא, וְאִתְקְרִיב מִזְרָח בְּמַעֲרָב. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיֶּאֱסוֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה, וְאִתְנְהִיר סִיהֲרָא, וְאִשְׁתַּכַּח בִּשְׁלִימוּ. וּכְדֵין וַדַּאי תָּנֵינָן, יַעֲקֹב אָבִינוּ לָא מִית. כֵּיוָן דְּחָמָא יַעֲקֹב (ס"א סִדּוּרָא) סִטְרָא שְׁלִים, מַה דְּלָא אִשְׁתַּכַּח הָכִי לְבַר נָשׁ אַחֲרָא, חַדֵּי, וְשַׁבַּח לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּפָתַח וּבָרִיךְ לִבְנוֹי, כָּל חַד וְחַד כְּדְקָא יְאוּת לֵיהּ.

לשון הקודש

אַבְרָהָם מִימִינוֹ, יִצְחָק מִשְּׂמֹאלוֹ (דיק), יַעֲקֹב הָיָה שׁוֹכֵב בֵּינֵיהֶם, שְׁכִינָה לְפָנָיו. כֵּיוָן שֶׁרָאָה כָּךְ יַעֲקֹב, קָרָא לְבָנָיו, וְאָחַז אוֹתָם סְבִיב הַשְּׁכִינָה, וְסִדֵּר אוֹתָם בְּסִדּוּר שָׁלֵם.

מִנַּיִן לָנוּ שֶׁסִּדְּרָם סְבִיב הַשְּׁכִינָה? שֶׁכָּתוּב הֵאָסְפוּ, וְאָז נִמְצְאָה שָׁם שְׁלֵמוּת הַכֹּל, וְכַמָּה מֶרְכָּבוֹת עֶלְיוֹנוֹת סְבִיבָם. פָּתְחוּ וְאָמְרוּ, לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגו'. אָז הִתְכַּנֵּס הַשֶּׁמֶשׁ אֶל הַלְּבָנָה, וְהִתְקָרֵב מִזְרָח לַמַּעֲרָב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה, וּמְאִירָה הַלְּבָנָה, וְנִמְצֵאת בִּשְׁלֵמוּת. וְאָז וַדַּאי שָׁנִינוּ, יַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא מֵת. כֵּיוָן שֶׁרָאָה יַעֲקֹב (סדר) צַד שָׁלֵם, מַה שֶּׁלֹּא נִמְצָא כָּךְ לְבֶן אָדָם אַחֵר, שָׂמַח וְשִׁבַּח אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּפָתַח וּבֵרַךְ אֶת בָּנָיו, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ.

רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי יֵיסָא הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא. אָמַר רִבִּי יֵיסָא הָא וַדַּאי תָּנִינָן, כָּל בְּנוֹי דְיַעֲקֹב אִתַּקָּנוּ בְּסִדּוּרָא שְׁלִים, וְאִתְבָּרְכוּ כָּל חַד וְחַד כְּדְקָא יְאוּת לֵיהּ, מָאי קָא נַיְמָא בְּהַאי קְרָא, דִּכְתִיב, מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ וְגו'. אָמַר לֵיהּ, לָא יְדַעְנָא, בְּגִין דְּלָא שְׁמַעְנָא בֵּיהּ מִבּוּצִינָא קַדִּישָׁא, אֶלָּא אַנְתְּ וְאַנָא נֵיזִיל לְגַבֵּי בּוּצִינָא קַדִּישָׁא. אָזְלֵי, כַּד מָטוּ לְגַבֵּי דְרִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמְרוּ מִלָּה וְשָׁאִילוּ שְׁאֵילְתָּא. אָמַר לוֹן, וַדַּאי רָזָא דְחָכְמְתָא הוּא.

פָּתַח וְאָמַר, (שופטים ה) אָשֵׁר יָשַׁב לְחוֹף יַמִּים וְעַל מִפְרָצָיו יִשְׁכּוֹן, אַמַּאי יָתִיב תַּמָּן. אֶלָּא מָאן דְיָתִיב בִּשְׁפָתָא דְיַמָּא, אִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַפְנוּקֵי עַלְמָא. (וְהָכָא אָשֵׁר דָּא פִּתְחָא עִלָּאָה דְצַדִּיק (ס"א דְצָדֵק) כַּד אִתְבָּרְכָא לַאֲרָקָא בִּרְכָאן בְּעַלְמָא. ס"א וְהָכָא סָמֵךְ לְהַאי קְרָא, מֵאָשֵׁר, שְׁמֵנָה לְפִתְחָא עִלָּאָה דְמִתַּמָּן אִתְרָקוּ בִּרְכָאן לְעַלְמָא) וְהַאי פִּתְחָא אִשְׁתְּמוֹדַע תְּדִיר לְבִרְכָאן דְעַלְמָא וְאִקְרֵי

לשון הקודש

רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי יֵיסָא הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ, אָמַר רַבִּי יֵיסָא, הֲרֵי וַדַּאי שָׁנִינוּ, כָּל בְּנֵי יַעֲקֹב נִתְקְנוּ בְּסֵדֶר שָׁלֵם וְהִתְבָּרְכוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, מַה נֹּאמַר בַּפָּסוּק הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ וְגו'? אָמַר לוֹ, לֹא יָדַעְתִּי, כִּי לֹא שָׁמַעְתִּי מֵהַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֶלָּא אַתָּה וַאֲנִי נֵלֵךְ לַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. הָלְכוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמְרוּ דָבָר וְשָׁאֲלוּ שְׁאֵלָה. אָמַר לָהֶם, וַדַּאי סוֹד הַחָכְמָה הוּא.

פָּתַח וְאָמַר, (שופטים ה) אָשֵׁר יָשַׁב לְחוֹף יַמִּים וְעַל מִפְרָצָיו יִשְׁכּוֹן. לָמָּה יָשַׁב שָׁם? אֶלָּא מִי שֶׁיּוֹשֵׁב עַל שְׂפַת הַיָּם, מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַפְנוּקֵי הָעוֹלָם. וְכָאן אָשֵׁר זֶהוּ פֶּתַח עֶלְיוֹן שֶׁל צַדִּיק (שֶׁל צָדֵק), כְּשֶׁמִּתְבָּרֵךְ לְהוֹרִיק בְּרָכוֹת לָעוֹלָם. וְכָאן סָמֵךְ לַפָּסוּק הַזֶּה מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה, לַפֶּתַח הָעֶלְיוֹן, שֶׁמִּשָּׁם מוֹרִיקִים

אָשֵׁר, וְדָא הוּא עַמּוּדָא מֵאִינּוּן דְּקָאִים עַלְמָא עֲלַיְיהוּ.

וְהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי לֶחֶם עוֹנִי, מֵהַהוּא אֲתַר אַתְקִין (הַהוּא). הָדָא הוּא דִכְתִיב מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ, מַה דְּהַוָה לַחְמָא דְמִסְכֵּנָא, אִתְהַדַּר לֶחֶם (עוֹנִי) פַּנָּג (שְׁמֵנָה). בְּגִין דְּאַרִיק וְאַרְמֵי בֵּיהּ בִּרְכָאן וְתַפְּנוּקִין, וְסוֹפָא דִקְרָא אוֹכַח, וְהוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ. מָאן מֶלֶךְ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּמִנָּהּ אִתְּזָן בְּתַפְּנוּקֵי עַלְמָא. וְדָא יָהִיב לְהַאי מֶלֶךְ כָּל בִּרְכָאן, כָּל חֵידוּ וְכָל טִיבוּ. הוּא יָהִיב וּמִנָּהּ נַפְקֵי. אָמְרוּ, אִי לָא אֲתֵינָא לְעַלְמָא, אֶלָּא לְמִנְדַּע דָּא, טַב לָן.

רְאוּבֵן בּוּכְרָא דְיַעֲקֹב הָוָה, אָמַר רִבִּי חִיָּא, לֵיהּ הָוָה אִתְחֲזֵי כֹּלָּא, וְאִתְעֲבַר מִינֵּהּ כֹּלָּא, וְאִתְיְהִיב מַלְכוּ לִיהוּדָה, בְּכֵירוּתָא לְיוֹסֵף, כְּהוּנָתָא

לשון הקודש

בִּרְכוֹת לָעוֹלָם] וּפֶתַח זֶה נוֹדָע תָּמִיד כַּבִּרְכוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וְנִקְרָא אָשֵׁר, וְזֶהוּ עַמּוּד מֵאוֹתָם עַמּוּדִים שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם.

וְהַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא לֶחֶם עֹנִי, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם נִתְקַן [הַהוּא]. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ. מַה שֶׁהָיָה לֶחֶם עֹנִי, הָפַךְ לִהְיוֹת לֶחֶם [עֹנִי] פַּנָּג [שְׁמֵנָה], מִשּׁוּם שֶׁהֵרִיק וְזָרַק בּוֹ בִּרְכוֹת וְתַפְּנוּקִים, וְסוֹף הַפָּסוּק מוֹכִיחַ – וְהוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ. מִי הַמֶּלֶךְ? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּמֶּנָּה נִזּוֹן בְּתַפְּנוּקֵי עוֹלָם, וְזֶה נוֹתֵן לַמֶּלֶךְ הַזֶּה כָּל הַבִּרְכוֹת, כָּל שִׂמְחָה וְכָל טוּב הוּא נוֹתֵן, וּמִמֶּנָּה יוֹצְאִים. אָמְרוּ, אִם לֹא בָּאנוּ לָעוֹלָם אֶלָּא רַק לָדַעַת אֶת זֶה – טוֹב לָנוּ.

רְאוּבֵן הָיָה בְּכוֹר שֶׁל יַעֲקֹב. אָמַר רַבִּי חִיָּא, לוֹ רָאוּי הַכֹּל, וְהַכֹּל הָעֲבַר מִמֶּנּוּ,

לְלֵוִי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר, לָא תִשְׁתָּאַר בְּהוּ. וּמַה דְּאָמַר כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי, הָכָא בָּרְכֵיהּ וּפַקְדֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לִרְחִימָא דְמַלְכָּא, (דְּבָעָא מִן מַלְכָּא לְמֶעְבַּד בֵּיהּ טִיבוּ) (נ"א דְּהַוָה לֵיהּ בְּרָא וְהַוָה בָּעֵי דְמַלְכָּא יַעֲבִיד לֵיהּ טִיבוּ) יוֹמָא חַד אַעֲבַר בְּרֵיהּ בְּשׁוּקָא, אָמַר לְמַלְכָּא, דָּא הוּא בְּרִי, וַדָּאי רְחִימָא דְנַפְשָׁאי. שָׁמַע מַלְכָּא, וְיָדַע דְּהָא שָׁאִיל עַל בְּרֵיהּ. כָּךְ יַעֲקֹב אָמַר, רְאוּבֵן בְּכוֹרִי אַתָּה כֹּחִי וְגוֹ', הָכָא פַּקְדֵיהּ לְמַלְכָּא.

פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר, הָכָא אָמַר מַה דְּאִעְרַע לֵיהּ, דְּלָא אִשְׁתָּאַר (לֵיהּ) בְּאַרְעָא, וְשָׁדֵי לֵיהּ לְבַר מֵאַרְעָא. לָקֵבֵל דָּא, חַד מְמַנָּא (תְּחוּמָא) מִסִּטְרָא דְמִשְׁכְּנָא לְעֵילָא, דִּי מְמַנָּא תְּחוֹת יָדָא דְמִיכָאֵל, וְאָמְרֵי לָהּ תְּחוֹת יְדָא דְגַבְרִ"יאֵל. וּמִיכָאֵל הוּא

לשון הקודש

וְנִתְּנָה הַמַּלְכוּת לִיהוּדָה, הַבְּכוֹרָה לְיוֹסֵף, וְהַכְּהֻנָּה לְלֵוִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר, לֹא תִשָּׁאֵר בָּהֶם. וּמַה שֶׁאָמַר כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי, כָּאן בֵּרְכוֹ וְהִפְקִידוֹ אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

לַאֲהוּב הַמֶּלֶךְ, [שֶׁבִּקֵּשׁ מֵהַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ טוֹבָה] [שֶׁהָיָה לוֹ בֵּן וְרָצָה שֶׁהַמֶּלֶךְ יַעֲשֶׂה לוֹ טוֹבָה] יוֹם אֶחָד עָבַר בְּנוֹ בַּשּׁוּק. אָמַר לַמֶּלֶךְ, זֶה בְּנִי, וַדַּאי אֲהוּב נַפְשִׁי. שָׁמַע הַמֶּלֶךְ, וְיָדַע שֶׁזֶּה בִּקֵּשׁ עַל בְּנוֹ. כָּךְ יַעֲקֹב אָמַר, רְאוּבֵן בְּכוֹרִי אַתָּה כֹּחִי וְגוֹ'. כָּאן צִוָּה אֶת הַמֶּלֶךְ.

פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר. כָּאן אָמַר מַה שֶּׁאֵרַע לוֹ, שֶׁלֹּא נִשְׁאַר [לוֹ] בָּאָרֶץ וְנִזְרַק לְחוּץ לָאָרֶץ. כְּנֶגֶד זֶה מְמֻנֶּה [וְתְחוּם] אֶחָד מִצַּד הַמִּשְׁכָּן הָעֶלְיוֹן שֶׁמְּמֻנֶּה תַּחַת יַד מִיכָאֵל, וְיֵשׁ אוֹמְרִים תַּחַת יַד גַּבְרִיאֵל. וּמִיכָאֵל הוּא רֹאשׁ בְּכָל מָקוֹם מִצַּד שֶׁל

רִישָׁא בְּכָל אֲתַר מִסִּטְרָא דְחֶסֶ"ד, וְגַבְרִיאֵל מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא דִגְבוּרָ"ה. (הושע יב) וִיהוּדָה עוֹד רָד עִם אֵל, סִטְרָא גְבוּרָה, בֵּי דִינָא אִקְרֵי, וְסָמִיךְ לֵיהּ רְאוּבֵן, אַף עַל גַּב דְּמַלְכוּ הָוָה דִיהוּדָה, רְאוּבֵן סָמוּךְ לְקָבְלֵיהּ הָוָה.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, זְמִינִין אִינּוּן בְּנֵי רְאוּבֵן, לַאֲגָחָא תְּרֵין קְרָבִין בְּגוֹ אַרְעָא. תָּא חֲזֵי, כְּתִיב כֹּחִי, בְּגָלוּתָא דְמִצְרָיִם. וְרֵאשִׁית אוֹנִי, דְּאִינּוּן הֲווֹ קַדְמָאִין לְגַבֵּי אֲחוּהוֹן לִקְרָבָא. יֶתֶר שְׂאֵת, לְגָלוּתָא דְאַשּׁוּר, דְּמִתַּמָּן גָּלוּ בְּנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן קַדְמָאֵי מִכֻּלְּהוּ, וְסָבְלֵי כַּמָּה בִישִׁין, וְכַמָּה עִנּוּיִין סָבְלוּ, וְלָא תָבוּ עַד כְּעָן.

וְיֶתֶר עָז, לְזִמְנָא דְמַלְכָּא מְשִׁיחָא יִתְעַר בְּעַלְמָא, אִינּוּן יִפְקוּן וְיִגְחוּן קְרָבִין בְּעַלְמָא, וִינַצְּחוּן, וְיִתַּקְּפוּן עַל עַמְמַיָּא. וּבְנֵי עַלְמָא יִדְחֲלוּן מִנַּיְיהוּ

לשון הקודש

הַחֶסֶ"ד, וְגַבְרִיאֵל מִצַּד שֶׁל שְׂמֹאל שֶׁל גְּבוּרָ"ה, וִיהוּדָה עוֹד רָד עִם אֵל, צַד הַגְּבוּרָה, נִקְרָא בֵּית דִּין, וְסָמוּךְ לוֹ רְאוּבֵן. וְאַף עַל גַּב שֶׁמַּלְכוּת הָיְתָה שֶׁל יְהוּדָה, רְאוּבֵן סָמוּךְ כְּנֶגְדּוֹ הָיָה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, עֲתִידִים אוֹתָם בְּנֵי רְאוּבֵן לְעוֹרֵר שְׁנֵי קְרָבוֹת בְּתוֹךְ הָאָרֶץ. בֹּא רְאֵה, כָּתוּב כֹּחִי – בְּגָלוּת מִצְרַיִם. וְרֵאשִׁית אוֹנִי – שֶׁהֵם הָיוּ רִאשׁוֹנִים לַאֲחֵיהֶם לַקְּרָב. יֶתֶר שְׂאֵת – לְגָלוּת אַשּׁוּר, שֶׁמִּשָּׁם גָּלוּ בְּנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן רִאשׁוֹנִים מִכֻּלָּם, וְסָבְלוּ כַּמָּה רָעוֹת, וְכַמָּה עִנּוּיִים סָבְלוּ, וְלֹא שָׁבוּ עַד כָּעֵת.

וְיֶתֶר עָז – לַזְּמַן שֶׁמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ יִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם, הֵם יֵצְאוּ וְיַעַרְכוּ קְרָבוֹת בָּעוֹלָם וִינַצְּחוּ, וְיִתְחַזְּקוּ עַל הָעַמִּים, וּבְנֵי הָעוֹלָם

וְיִרְתְּתוּן קַמַּיְיהוּ, (דף רלו ע"א) וְיַחְשִׁיבוּ לְאִתְגַּבְּרָא בְּמַלְכוּתָא, וְלָא יִשְׁתָּאֲרוּן בֵּיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר, מָאי טַעְמָא לָא יִשְׁתָּאֲרוּן בֵּיהּ, וְאֲפִילוּ בְּסִטְרָא חַד דְּעַלְמָא, בְּגִין כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ. דְּזִמִינִין לְאֲעָלָא וּלְאַגָּחָא קְרָבִין בְּגוֹ אַרְעָא קַדִּישָׁא, מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ דַּיְיקָא, זוֹ יְרוּשָׁלָם.

תָּא חֲזֵי, בְּאַרְבַּע סִטְרֵי עַלְמָא, אִתְבַּדְּרוּ בְּנֵי רְאוּבֵן בְּגָלוּתָא, לְקִבְלֵיהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל, דְּאִתְגָּלוּ בְּגָלוּתָא אַרְבַּע זִמְנִין בְּאַרְבַּע סִטְרֵי עַלְמָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, כֹּחִי חַד, וְרֵאשִׁית אוֹנִי תְּרֵי, יֶתֶר שְׂאֵת תְּלַת, וְיֶתֶר עָז אַרְבָּעָה. כְּגַוְונָא דָא זְמִינִין אִינּוּן לַאֲגָחָא קְרָבָא בְּאַרְבַּע סִטְרֵי עַלְמָא, וּלְמִשְׁלַט בְּקִרְבַּיְיהוּ עַל כֹּלָּא, וְינַצְּחוּן עַמְּמִין סַגִּיאִין, וְיִשְׁלְטוּן עֲלַיְיהוּ:

לשון הקודש

יִפְחֲדוּ מֵהֶם וְיִרְתְּתוּ לִפְנֵיהֶם וְיַחְשְׁבוּ לְהִתְגַּבֵּר בַּמַּלְכוּת, וְלֹא יִשָּׁאֲרוּ בָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר. מָה הַטַּעַם שֶׁלֹּא יִשָּׁאֲרוּ בָהּ וַאֲפִלּוּ בְּצַד אֶחָד שֶׁל הָעוֹלָם? מִשּׁוּם כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ, שֶׁעֲתִידִים לְהִכָּנֵס וְלַעֲרֹךְ קְרָבוֹת בְּתוֹךְ הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ דַּוְקָא, זוֹ יְרוּשָׁלַיִם.

בָּא רְאֵה, לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם הִתְפַּזְּרוּ בְּנֵי רְאוּבֵן בַּגָּלוּת, כְּנֶגֶד כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁגָּלוּ לַגָּלוּת אַרְבַּע פְּעָמִים בְּאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּחִי – אֶחָד, וְרֵאשִׁית אוֹנִי – שְׁנַיִם, יֶתֶר שְׂאֵת – שְׁלֹשָׁה, וְיֶתֶר עָז – אַרְבָּעָה. כְּמוֹ כֵן עֲתִידִים הֵם לַעֲרֹךְ קְרָב בְּאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם וְלִשְׁלֹט בְּקִרְבָּם עַל הַכֹּל, וְינַצְּחוּ עַמִּים רַבִּים וְיִשְׁלְטוּ עֲלֵיהֶם.

פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ, הָכָא אִתְּרְמִיז עַל הִרְהוּרָא קַדְמָאָה דְּהַוָה לֵיהּ לְיַעֲקֹב. בְּהַאי טִפָּה קַדְמָאָה בְּרָחֵל, דְּאִלְמָלֵא הִרְהוּרָא דְּהַהִיא טִפָּה הַוָה בְּאַתְרָהּ, אִשְׁתָּאַר רְאוּבֵן בְּכֹלָּא. אֲבָל פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ, עָלִיתָ, בְּהִרְהוּרָא אַחֲרָא, אָז חִלַּלְתָּ וְגוֹ'.

דָּבָר אַחֵר, פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר, דְּהָא כַּד יִגְּחוּן קְרָבָא בְּנֵי רְאוּבֵן בְּעַלְמָא, וְיִנַּצְּחוּן עֲמָמִין סַגִּיאִין, לָא יִשְׁתָּאֲרוּן בְּמַלְכוּתָא, מָאי טַעְמָא, כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי, דִּזְמִינִין לַאֲגָחָא קְרָבָא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא דַּיְיקָא, דִּכְתִיב כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ (ס"א דָא יְרוּשָׁלַיִם. מִשְׁכְּבֵי), מִשְׁכַּב מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא, אָבִיךָ דָּא יִשְׂרָאֵל סָבָא, מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ וְלָא מִשְׁכַּב, בְּגִין דְּהָא בִּתְרֵי זִמְנֵי אִתְּבְּנֵי יְרוּשָׁלָם, וּתְלִיתָאָה לְזִמְנָא דְּמַלְכָּא

לשון הקודש

פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר כִּי עָלִיתָ עַל מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ. כָּאן נִרְמָז עַל הִרְהוּר רִאשׁוֹן שֶׁהָיָה לְיַעֲקֹב בַּטִּפָּה הָרִאשׁוֹנָה בְּרָחֵל, שֶׁאִלְמָלֵא הִרְהוּר שֶׁל אוֹתָהּ טִפָּה הָיָה בִּמְקוֹמָהּ, נִשְׁאָר הָיָה רְאוּבֵן בַּכֹּל, אֲבָל פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ. עָלִיתָ – בְּהִרְהוּר אַחֵר, אָז חִלַּלְתָּ וְגוֹ'.

דָּבָר אַחֵר פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר – שֶׁהֲרֵי כַּאֲשֶׁר יַעַרְכוּ קְרָב בְּנֵי רְאוּבֵן בָּעוֹלָם וְיִנַּצְּחוּ עַמִּים רַבִּים, לֹא יִשָּׁאֲרוּ בַּמַּלְכוּת, מָה הַטַּעַם? כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ, שֶׁעֲתִידִים לַעֲרֹךְ קְרָב בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה דַּוְקָא, שֶׁכָּתוּב כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ, [זוֹ יְרוּשָׁלַיִם. מִשְׁכְּבֵי?!] מִשְׁכָּב הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב! אֶלָּא אָבִיךָ, זֶה יִשְׂרָאֵל הַזָּקֵן. מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ וְלֹא מִשְׁכָּב, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי פַּעֲמַיִם נִבְנְתָה

מְשִׁיחָא. וְעַל דָּא מִשִּׁבְטֵי אָבִיךָ. וְהָכָא אִתְגַּלְיָיא בְּרָכָה, וּמַאי דְּהַוָּה בְּהַהוּא זִמְנָא, וּמַאי דְּהַוָּה כַּד עָאלוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, וּמַה דְּיֵהֵא בְּזִמְנָא דְּמַלְכָּא מְשִׁיחָא בְּעוֹבָדָא דְּרָאוּבֵן:

שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אַחִים, אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הָכָא אָחִיד לוֹן בְּסִטְרָא שְׂמָאלָא דִשְׁכִינְתָּא. דְּחָמָא עוֹבָדִין דְּדִינָא קַשְׁיָא, דְּלָא יְכִיל עַלְמָא לְמִסְבַּל. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בִּרְכָתָא דִלְהוֹן אָן הִיא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, שִׁמְעוֹן לָא אִתְחֲזֵי לְהַאי, דְּחָמָא לֵיהּ כַּמָּה עוֹבָדִין בִּישִׁין. וְלֵוִי דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא, וּבִרְכָתָא לָא תַלְיָא בֵּיהּ. וְאֲפִילוּ כַּד אָתָא מֹשֶׁה, לָא תָלֵי בִּרְכָתֵיהּ בֵּיהּ. דִּכְתִיב, (דברים לג) בָּרֵךְ ה' חֵילוֹ וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה, בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תַּלְיָיא.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, (תהלים קד) זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם

לשון הקודש

יְרוּשָׁלַיִם, וּפַעַם שְׁלִישִׁית לִזְמַנּוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, וְלָכֵן מִשִּׁבְטֵי אָבִיךָ. וְכָאן הִתְגַּלְּתָה בְּרָכָה, וּמַה שֶּׁהָיָה בְּאוֹתוֹ זְמַן, וּמַה שֶּׁהָיָה כְּשֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ, וּמַה שֶּׁיִּהְיֶה בִּזְמַן מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בְּמַעֲשֵׂה רְאוּבֵן.

שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אַחִים. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּאן אֹחֵז אוֹתָם בְּצַד שְׂמֹאל שֶׁל הַשְּׁכִינָה, שֶׁרָאָה מַעֲשִׂים שֶׁל דִּין קָשֶׁה שֶׁלֹּא יָכוֹל הָעוֹלָם לִסְבֹּל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַבְּרָכָה שֶׁלָּהֶם אֵיפֹה הִיא? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שִׁמְעוֹן לֹא רָאוּי לָזֶה, שֶׁרָאָה לוֹ כַּמָּה מַעֲשִׂים רָעִים, וְלֵוִי שֶׁבָּא מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה, וּבְרָכָה לֹא תְלוּיָה בּוֹ, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁבָּא מֹשֶׁה לֹא תָלָה בּוֹ בִּרְכָתוֹ, שֶׁכָּתוּב (דברים לג) בָּרֵךְ ה' חֵילוֹ וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה. תָּלוּי בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (תהלים קד) זֶה הַיָּם גָּדוֹל

שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. זֶה הַיָּם גָּדוֹל, דָּא שְׁכִינְתָּא דְקַיְּימָא עֲלֵיהּ דְיַעֲקֹב כַּד בָּעָא לְאִסְתַּלְּקָא מֵעַלְמָא. וּרְחַב יָדַיִם, דְּהָא כָּל עַלְמָא אִמְלֵי וְאִשְׁתְּלִים וְאִתְצַמְּצֵם תַּמָּן. שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר, דְּכַמָּה מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי וְקַדִּישָׁאֵי אִשְׁתַּכָּחוּ תַּמָּן. חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת, אִלֵּין אִינּוּן תְּרֵיסַר שְׁבָטִין, בְּנוֹי דְיַעֲקֹב, דְּאִשְׁתַּכָּחוּ בְּהוֹן בִּשְׁלִימוּ. חַד אַיָּלָה, וְחַד זְאֵב, וְחַד אֲרִי, וְחַד טָלֶה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אַרְיֵה חַד, וְטָלֶה חַד, חַד זְאֵב, וְחַד גְּדִי, וְכֵן כֻּלְּהוּ, לְאִשְׁתַּכְּחָא חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, כֻּלְּהוּ שַׁפִּיר. אֲבָל יְהוּדָה אַרְיֵה, שִׁמְעוֹן שׁוֹר, וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא דְּהֲווּ מַשְׁגִּיחִין דָּא לָקֳבֵל דָּא, דָּא מִימִינָא, וְדָא מִשְּׂמָאלָא. לְתוֹרָא דְּעוֹבָדוֹי בִישִׁין, אָמְרוּ נְצַיֵּיר אִקּוּנִין דְּאַרְיֵה

לשון הקודש

וּרְחַב יָדַיִם שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. זֶה הַיָּם גָּדוֹל – זוֹ הַשְּׁכִינָה שֶׁעוֹמֶדֶת עַל יַעֲקֹב, כְּשֶׁרָצָה לְהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם. וּרְחַב יָדַיִם – שֶׁהֲרֵי כָּל הָעוֹלָם מִתְמַלֵּא וְנִשְׁלָם וּמִצְטַמְצֵם שָׁם. שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר – שֶׁכַּמָּה מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים וּקְדוֹשִׁים נִמְצְאוּ שָׁם. חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת – אֵלּוּ הֵם שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, בְּנֵי יַעֲקֹב שֶׁנִּמְצְאוּ בָּהֶם בִּשְׁלֵמוּת, אֶחָד אַיָּלָה, וְאֶחָד זְאֵב, וְאֶחָד אַרְיֵה, וְאֶחָד טָלֶה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַרְיֵה אֶחָד, וְטָלֶה אֶחָד, אֶחָד זְאֵב, וְאֶחָד גְּדִי, וְכֵן כֻּלָּם, לְהִמָּצֵא חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַכֹּל יָפֶה, אֲבָל יְהוּדָה אַרְיֵה וְשִׁמְעוֹן שׁוֹר, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים שֶׁהָיוּ מַשְׁגִּיחִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, זֶה מִיָּמִין וְזֶה מִשְּׂמֹאל. לְשׁוֹר שֶׁמַּעֲשָׂיו

בְּקוֹפְּטֵיהּ, וְיִסְתַּכֵּל בְּדָא וְיִדְחַל מִנֵּיהּ, כָּךְ שִׁמְעוֹן שׁוֹר, יְהוּדָה אַרְיֵה.

שִׁמְעוֹן לָא זָכָה לְבִרְכָאן, אֶלָּא טָפַל לֵיהּ מֹשֶׁה בִּיהוּדָה. כְּתִיב הָכָא (דברים לג) שְׁמַע ה' קוֹל יְהוּדָה, וּכְתִיב הָתָם (בראשית כט) כִּי שָׁמַע ה' כִּי שְׂנוּאָה אָנֹכִי. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, שִׁמְעוֹן וְלֵוִי, אֲבוּהוֹן סָלִיק לוֹן לְמֹשֶׁה. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי, מָאי טַעְמָא אֲבוּהוֹן סָלִיק לוֹן לְמֹשֶׁה. אָמַר לֵיהּ, אַף אֲנַן נַסְלִיק לֵיהּ לְבוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה.

אָתוּ שָׁאֲלוּ לֵיהּ לְרִבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר, כַּמָּה חֲבִיבִין מִלִּין. אַטְפַּח בִּידוֹי וּבָכָה, וְאָמַר מָאן יְגַלֵּי לָךְ מְהֵימְנָא קַדִּישָׁא, אִסְתַּלַּקְתְּ בְּחַיָּיךְ עַל בְּנֵי נָשָׁא, אִסְתַּלַּקְתְּ בְּמוֹתָךְ, וְאַסְתִּים דִּיוּקְנָךְ. מַפְּתְחָן דְּמָארַךְ אִתְמַסְרוּ בִּידָךְ תָּדִיר.

לשון הקודש

רָעִים, אָמְרוּ נְצִיר דְּמוּת שֶׁל אַרְיֵה בָּרֶפֶת שֶׁלּוֹ, וְיִסְתַּכֵּל בָּזֶה וְיִפְחַד מִמֶּנּוּ.

כָּךְ שִׁמְעוֹן שׁוֹר, יְהוּדָה אַרְיֵה.

שִׁמְעוֹן לֹא זָכָה לִבְרָכוֹת, אֶלָּא הִדְבִּיק אוֹתוֹ מֹשֶׁה לִיהוּדָה. כָּתוּב כָּאן (דברים לג) שְׁמַע ה' קוֹל יְהוּדָה, וְכָתוּב שָׁם (בראשית כט) כִּי שָׁמַע ה' כִּי שְׂנוּאָה אָנֹכִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שִׁמְעוֹן וְלֵוִי, אֲבִיהֶם הֶעֱלָם לְמֹשֶׁה. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, מָה הַטַּעַם אֲבִיהֶם הֶעֱלָם לְמֹשֶׁה? אָמַר לוֹ, אַף אָנוּ נַעֲלֵהוּ לַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הָעֶלְיוֹנָה.

בָּאוּ וְשָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר, כַּמָּה חֲבִיבִים דְּבָרִים אֵלּוּ. טָפַח בְּיָדוֹ וּבָכָה. אָמַר, מִי יְגַלֶּה אוֹתְךָ נֶאֱמָן הַקָּדוֹשׁ? הִתְעַלֵּיתָ בְּחַיֶּיךָ עַל בְּנֵי אָדָם, הִתְעַלֵּית בִּפְטִירָתְךָ וְנִסְתְּרָה דְּמוּתְךָ. מַפְּתְחוֹת רִבּוֹנְךָ נִמְסְרוּ בְּיָדְךָ תָּמִיד.

תָּא חֲזֵי, יַעֲקֹב הָוָה לֵיהּ אַרְבַּע נָשִׁין, וְאוֹלִיד בְּנִין מִכֻּלְּהוּ, (דף רלו ע"ב) וְאִסְתַּלִּיק (נ"א וְאִשְׁתְּלִים) בִּנְשׁוֹי. כַּד בָּעָא יַעֲקֹב לְאִסְתַּלָּקָא, שְׁכִינְתָּא קָיְימֵי עֲלוֹי, בָּעָא לִבְרוּכֵי לְאִלֵּין, וְלָא יְכִיל, מִקַּמֵּי שְׁכִינְתָּא דְּדָחִיל. אָמַר, הֵיךְ אַעֲבִיד, דְּהָא תַּרְוַוּיְיהוּ מִסִּטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא קָא אַתְיָין. אִי אַתְקִיף בִּשְׁכִינְתָּא לָא יָכִילְנָא, דְּהָא אַרְבַּע נָשִׁין הֲווֹ לִי, וְאִשְׁתַּלִּימְנָא בְּהוֹן. אֶלָּא אֲסַלֵּק לוֹן לְמָאנֵי דְּבֵיתָא, דְּהָא (בֵּיהּ) בֵּיתָא בִּרְעוּתֵיהּ קָיְימָא, וּמַה דְּבָעֵי יַעֲבִיד.

כָּךְ יַעֲקֹב אָמַר, חוּלָקִין דִּנְשִׁין וּבְנִין הָא נָסְבִית בְּהַאי עַלְמָא, וְאִשְׁתַּלַּמְנָא, הֵיךְ אַתְקִיף בְּמַטְרוֹנִיתָא יַתִּיר, אֶלָּא אֲסַלֵּק מִלִּין לְמָאנֵי מַטְרוֹנִיתָא, וְהוּא יַעֲבִיד מַה דְּבָעֵי, וְלָא יִדְחַל.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, (דברים לג) וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ

לשון הקודש

בא רְאֵה, לְיַעֲקֹב הָיוּ אַרְבַּע נָשִׁים, וְהוֹלִיד בָּנִים מִכֻּלָּן, וְהִתְעַלֶּה [וְנִתְקַן] בִּנְשׁוֹתָיו. כְּשֶׁרָצָה יַעֲקֹב לְהִסְתַּלֵּק, עָמְדָה עָלָיו שְׁכִינָה. רָצָה לְבָרֵךְ אֶת אֵלֶּה וְלֹא יָכֹל, מִלִּפְנֵי הַשְּׁכִינָה שֶׁפָּחַד. אָמַר, אֵיךְ אֶעֱשֶׂה, שֶׁהֲרֵי שְׁנֵיהֶם בָּאוּ מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה? אִם אַחֲזִיק בַּשְּׁכִינָה – לֹא יָכֹלְתִּי, שֶׁהֲרֵי הָיוּ לִי אַרְבַּע נָשִׁים וְנִתְקַנְתִּי בָּהֶן, אֶלָּא אַעֲלֶה אוֹתָן לְבַעַל הַבַּיִת, שֶׁהֲרֵי [בּוֹ] הַבַּיִת עוֹמֵד בִּרְשׁוּתוֹ, וּמַה שֶּׁיִּרְצֶה – יַעֲשֶׂה.

כָּךְ יַעֲקֹב אָמַר, חֲלָקִים שֶׁל נָשִׁים וּבָנִים הֲרֵי לָקַחְתִּי בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִשְׁתַּלַּמְתִּי, וְאֵיךְ אֶתְחַזֵּק בַּגְּבִירָה יוֹתֵר? אֶלָּא אַעֲלֶה הַדְּבָרִים לְבַעַל הַגְּבִירָה, וְהוּא יַעֲשֶׂה מַה שֶּׁיִּרְצֶה, וְלֹא יִפְחַד.

בא רְאֵה מַה כָּתוּב, (דברים לג) וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים,

מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים, מָאֲרֵיהּ דְּבֵיתָא, מָאֲרֵיהּ דְּמַטְרוֹנִיתָא. כְּמָה דִכְתִיב, (במדבר ל) אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ. דְּהָא (במדבר ז) כַּלּוֹת מֹשֶׁה כְתִיב. וְעַל דָּא, מֹשֶׁה בָּרִיךְ מָאן דְּבָעָא וְלָא דָּחִיל, כִּדְאוֹקִימְנָא. וּבְגִין כָּךְ אָמַר יַעֲקֹב, הָא חָמֵינָן דְּבָנַי אִלֵּין בְּסִטְרָא דְדִינָא קַשְׁיָא, (לֵיתֵיהּ) יֵיתֵי מָאֲרֵיהּ דְּבֵיתָא וִיבָרֵךְ לוֹן.

מֹשֶׁה וַדַּאי אִישׁ הָאֱלֹהִים הָיָה, וּרְעוּתֵיהּ עָבִיד בְּבֵיתֵיהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר י) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה ה'. וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר י) וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה ה'. וַדַּאי רְעוּתֵיהּ עָבַד מָאֲרֵיהּ דְּבֵיתָא וְלֵית דְּיִמְחֵי בִידֵיהּ. כְּבַר נָשׁ דְּגָזַר עַל אִנְתְּתֵיהּ, וְעָבְדָא רְעוּתֵיהּ. וְעַל דָּא יַעֲקֹב אַף עַל גַּב דְּהַוָה אָחִיד בְּאִילָנָא דְחַיֵּי, לָא הָוָה מָאֲרֵי דְבֵיתָא, אֶלָּא לְתַתָּא, מֹשֶׁה הוּא לְעֵילָא, בְּגִין כָּךְ סָלִיק לוֹן לְמָאֲרֵיהּ דְּבֵיתָא:

לשון הקודש

בַּעַל הַבַּיִת, בַּעַל הַגְּבִירָה, כַּכָּתוּב (במדבר ל) אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ, שֶׁהֲרֵי (שם ז) כַּלּוֹת מֹשֶׁה כָּתוּב. וְעַל כֵּן מֹשֶׁה מְבָרֵךְ אֶת מִי שֶׁרוֹצֶה בְּלִי פַּחַד, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְלָכֵן אָמַר יַעֲקֹב, הֲרֵי רָאִיתִי שֶׁבָּנַי אֵלֶּה הֵם בְּצַד הַדִּין הַקָּשֶׁה, [וְיָבוֹא] יָבֹא בַּעַל הַבַּיִת וִיבָרֵךְ אוֹתָם.

מֹשֶׁה וַדַּאי אִישׁ הָאֱלֹהִים הָיָה, וּרְצוֹנוֹ עוֹשֶׂה בְּבֵיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם י) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה ה'. וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה ה'. וַדַּאי שֶׁבַּעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה אֶת רְצוֹנוֹ וְאֵין מוֹחֶה בְּיָדוֹ, כְּמוֹ לְאָדָם שֶׁגּוֹזֵר עַל אִשְׁתּוֹ, וְהִיא עוֹשֶׂה רְצוֹנוֹ. וְעַל כָּךְ יַעֲקֹב, אַף עַל גַּב שֶׁהָיָה אָחוּז בְּעֵץ הַחַיִּים, לֹא הָיָה בַּעַל

בְּסוֹדָם אַל תָּבֹא נַפְשִׁי וְגוֹ', רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כה) סוֹד יְיָ לִירֵאָיו וְגוֹ'. סוֹד יְיָ לִירֵאָיו, דָּזָא עִלָּאָה דְּאוֹרַיְיתָא, לָא יָהִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלָּא לְאִינּוּן דַּחֲלֵי חַטָּאָה. וּמַאן דְּאִינּוּן דַּחֲלֵי חַטָּאָה, אִתְגְּלִי לוֹן דָּזָא עִלָּאָה דְּאוֹרַיְיתָא. וּמַאן אִיהוּ דָּזָא עִלָּאָה דְּאוֹרַיְיתָא, הֲוֵי אִמָּא דָּא אָת קַיְּמָא קַדִּישָׁא, דְּאִקְרֵי סוֹד יְיָ בְּרִית קֹדֶשׁ.

שִׁמְעוֹן וְלֵוִי, אַטְרְחוּ גַּרְמַיְיהוּ עַל הַאי סוֹד, בְּאַנְשֵׁי שְׁכֶם, דְּיִגְזְרוּן גַּרְמַיְיהוּ וְיִקַּבְּלוּ עֲלֵיהוֹן הַאי סוֹד. וּקְרָא אַסְהִיד, בְּמִרְמָה. תּוּ בְּעוֹבָדָא דְּזִמְרִי בֶּן סָלוּא, דְּפָסַל הַאי סוֹד. וְיַעֲקֹב אָמַר בְּסוֹדָם אַל תָּבֹא נַפְשִׁי. מָאי נַפְשִׁי. דָּא נַפְשָׁא דְּעָאֲלַת וְאִתְאַחֲדַת בִּבְרִית עִלָּאָה לְעֵילָא, וְאִקְרֵי נֶפֶשׁ צְרוֹרָא דְּחַיֵּי.

לשון הקודש

הַבַּיִת אֶלָּא לְמַטָּה. מֹשֶׁה הוּא לְמַעְלָה, וְלָכֵן הֶעֱלָה אוֹתָם לְבַעַל הַבַּיִת.

בְּסוֹדָם אַל תָּבֹא נַפְשִׁי וְגוֹ'. רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כה) סוֹד ה' לִירֵאָיו וְגוֹ'. סוֹד ה' לִירֵאָיו – הַסּוֹד הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה לֹא נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא לְאוֹתָם יִרְאֵי חֵטְא, וּמִי שֶׁהֵם יִרְאֵי חֵטְא, מִתְגַּלֶּה לָהֶם סוֹד עֶלְיוֹן שֶׁל תּוֹרָה. וּמִיהוּ סוֹד הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה? הֲוֵי אוֹמֵר זוֹ אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, שֶׁנִּקְרֵאת סוֹד ה' בְּרִית קֹדֶשׁ.

שִׁמְעוֹן וְלֵוִי הִטְרִיחוּ עַצְמָם עַל סוֹד זֶה בְּאַנְשֵׁי שְׁכֶם שֶׁיִּמּוֹלוּ עַצְמָם וִיקַבְּלוּ עֲלֵיהֶם סוֹד זֶה, וְהַפְּסוּק מֵעִיד שֶׁבְּמִרְמָה. וְעוֹד, בְּמַעֲשֵׂה זִמְרִי בֶּן סָלוּא שֶׁפָּסַל אֶת הַסּוֹד הַזֶּה. וְיַעֲקֹב אָמַר, בְּסוֹדָם אַל תָּבֹא נַפְשִׁי. מִי זוֹ נַפְשִׁי? זוֹ נֶפֶשׁ שֶׁנִּכְנֶסֶת וְנֶאֱחֶזֶת בַּבְּרִית הָעֶלְיוֹנָה לְמַעְלָה, וְנִקְרֵאת נֶפֶשׁ צְרוֹר הַחַיִּים.

בִּקְהָלָם אַל תֵּחַד כְּבוֹדִי. הָא אוּקְמוּהָ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (במדבר טז) וַיַּקְהֵל עֲלֵיהֶם קֹרַח. אַל תֵּחַד כְּבוֹדִי, דָּא כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל סְתָם. וְעַל דָּא לָא בָּרִיךְ לוֹן אֲבוּהוֹן, בְּגִין דְּסָלִיק לוֹן לְמֹשֶׁה. רִבִּי חִיָּיא אָמַר, מֵהַנֵּי קְרָאֵי (חסר) (וּבְגִינֵי כָּךְ) (ס"א מַשְׁמַע) דְּלָא אִתְאַחִיד דָּא בְּדָא, וְאִצְטְרִיךְ הָכִי. וְעַל דָּא אִית בֵּיהּ כֹּלָּא, וְלֵית לָךְ דָּרָא בְּעַלְמָא, דְּלָא נָחֲתָא דִּינָא דִּלְהוֹן לְקַטְרְגָא בְּעַלְמָא וְאַסְגִּיאוּ מְהַדְּרֵי עַל פִּתְחַיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא, הֵא לָךְ כֹּלָּא. (ס"א הָא לְקַבֵּל הָא):

יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ יָדְךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ וְגוֹ'. רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (תהלים קד) עָשָׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים וְגוֹ'. עָשָׂה יָרֵחַ בְּגִין לְקַדְּשָׁא בֵּיהּ רֵישׁ יַרְחִין, וְרֵישׁ שָׁתִין. וּלְעָלְמִין סִיהֲרָא לָא נָהִיר אֶלָּא מִשִּׁמְשָׁא, וְכַד שִׁמְשָׁא שַׁלִּיט, סִיהֲרָא לָא שָׁלְטָא. כַּד אִתְכְּנִישׁ

לשון הקודש

בִּקְהָלָם אַל תֵּחַד כְּבוֹדִי, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טז) וַיַּקְהֵל עֲלֵיהֶם קֹרַח. אַל תֵּחַד כְּבוֹדִי – זֶה כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל סְתָם. וְלָכֵן לֹא בֵרַךְ אוֹתָם אֲבִיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהֶעֱלָה אוֹתָם לְמֹשֶׁה. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, מֵהַפְּסוּקִים הַלָּלוּ [וּמִשּׁוּם כָּךְ] [מַשְׁמַע] שֶׁלֹּא נֶאֱחַז זֶה בָּזֶה, וְהִצְטָרֵךְ כָּךְ. וְלָכֵן יֵשׁ בּוֹ הַכֹּל, וְאֵין לְךָ דּוֹר בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יוֹרֵד דִּין שֶׁלָּהֶם לְקַטְרֵג בָּעוֹלָם, וּמִתְרַבִּים הַמְחַזְּרִים עַל הַפְּתָחִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם. הִנֵּה לְךָ הַכֹּל [וְזֶה כְּנֶגֶד זֶה].

יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ יָדְךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (תהלים קד) עָשָׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים וְגוֹ'. עָשָׂה יָרֵחַ, כְּדֵי לְקַדֵּשׁ בּוֹ רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְרָאשֵׁי שָׁנִים. וּלְעוֹלָמִים הַלְּבָנָה מְאִירָה רַק מִן הַשֶּׁמֶשׁ, וּכְשֶׁשּׁוֹלֶטֶת הַשֶּׁמֶשׁ – לֹא

שִׁמְשָׁא, כְּדֵין סִיהֲרָא שָׁלְטָא, וְלֵית חוּשְׁבַּן לְסִיהֲרָא אֶלָּא כַּד אִתְכְּנִישׁ שִׁמְשָׁא.

וְתַרְוַוּיְיהוּ עֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַנְהָרָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית א) **וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ וְגו'. וְהָיוּ לְאוֹתוֹת,** אִלֵּין שַׁבָּתוֹת, דִכְתִיב, (שמות לא) **כִּי אוֹת הִיא. וּלְמוֹעֲדִים,** אִינּוּן יוֹמִין טָבִין. **וּלְיָמִים,** אִלֵּין רֵישֵׁי יַרְחִין. **וּלְשָׁנִים,** אִלֵּין רֵישֵׁי שְׁנִין. דְּלֶהֱוֹוֹן אוּמּוֹת הָעוֹלָם עָבְדִין חֶשְׁבַּן לְשִׁמְשָׁא, וְיִשְׂרָאֵל לְסִיהֲרָא.

וְאָזְלָא הָא, כִּי הָא דְאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב, (ישעיה ט) **הִרְבִּיתָ הַגּוֹי לוֹ הִגְדַּלְתָּ הַשִּׂמְחָה. הִרְבִּיתָ הַגּוֹי,** אִלֵּין יִשְׂרָאֵל, דִכְתִיב בְּהוּ (דברים ד) **כִּי מִי גוֹי גָּדוֹל. וּכְתִיב,** (דברי הימים א יז) **גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. לוֹ,** בְּגִינֵיהּ. **הִגְדַּלְתָּ הַשִּׂמְחָה** (מַמָּשׁ)**,** דָּא סִיהֲרָא, דְּאִתְרְבִיאַת בִּנְהוֹרָא

לשון הקודש

שׁוֹלֶטֶת הַלְּבָנָה, וּכְשֶׁמִּתְכַּנֶּסֶת הַשֶּׁמֶשׁ, אָז שׁוֹלֶטֶת הַלְּבָנָה, וְאֵין חֶשְׁבּוֹן לַלְּבָנָה אֶלָּא רַק כְּשֶׁמִּתְכַּנֶּסֶת הַשֶּׁמֶשׁ.

וּשְׁנֵיהֶם עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָאִיר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) **וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ וְגו'. וְהָיוּ לְאוֹתוֹת,** שֶׁכָּתוּב (שמות לא) **כִּי אוֹת הִיא. וּלְמוֹעֲדִים** – אֵלּוּ יָמִים טוֹבִים. **וּלְיָמִים** – אֵלּוּ רָאשֵׁי חֳדָשִׁים. **וּלְשָׁנִים** – אֵלּוּ רָאשֵׁי שָׁנִים. שֶׁיִּהְיוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם עוֹשִׂים חֶשְׁבּוֹן לַשֶּׁמֶשׁ, וְיִשְׂרָאֵל לַלְּבָנָה.

וְזֶה הוֹלֵךְ כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּתוּב (ישעיה ט) **הִרְבִּיתָ הַגּוֹי לוֹ הִגְדַּלְתָּ הַשִּׂמְחָה. הִרְבִּיתָ הַגּוֹי** – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (דברים ד) **כִּי מִי גוֹי גָּדוֹל,** וְכָתוּב גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. **לוֹ** – בִּשְׁבִילוֹ. **הִגְדַּלְתָּ הַשִּׂמְחָה** [מַמָּשׁ] – זוֹ הַלְּבָנָה

בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. אוּמּוֹת הָעוֹלָם לְשִׁמְשָׁא, וְיִשְׂרָאֵל לְסִיהֲרָא, הֵי מִנַּיְיהוּ עָדִיף. וַדַּאי סִיהֲרָא (דף רלז ע"א) לְעֵילָא, וְשִׁמְשָׁא דְּאוּמּוֹת הָעוֹלָם, תְּחוֹת הַאי סִיהֲרָא הוּא, וְהַהוּא שִׁמְשָׁא מֵהַאי (ס"א סִטְרָא) סִיהֲרָא נָהִיר.

חָמֵי מַה בֵּין יִשְׂרָאֵל, לְהוּ. יִשְׂרָאֵל אֲחִידוּ בְּסִיהֲרָא, וְאִשְׁתַּלְשְׁלוּ בְּשִׁמְשָׁא עִלָּאָה, וְאִתְאַחֲדוּ בְּאַתַּר (בֵּיהּ) (ס"א דְּנָהִיר לְשִׁמְשָׁא) דְּנָהִירָא מִשִּׁמְשָׁא עִלָּאָה, וּמִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ, דִּכְתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

יְהוּדָה אַתָּה וְגו'. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, מַלְכוּ לִיהוּדָה אִתְקַיַּים, וְהַיְינוּ דְּאַמְרִינָן, מָאי דִּכְתִיב, (בראשית כט) הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה', בְּגִין דְּאִיהוּ רְבִיעָאָה, אוֹדֶה אֶת ה', בְּגִין דְּאִיהוּ רַגְלָא רְבִיעָאָה לְכָרְסְיָא. יה"ו, דָּא רְשִׁימָא דְשִׁמָא עִלָּאָה, וּבְמָה אִשְׁתְּלִים, בְּה"א (ס"א

לשון הקודש

שֶׁמִּתְגַּדֶּלֶת בָּאוֹר בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל. אֻמּוֹת הָעוֹלָם לַשֶּׁמֶשׁ, וְיִשְׂרָאֵל לַלְּבָנָה, אֵיזֶה מֵהֶם עָדִיף? וַדַּאי הַלְּבָנָה לְמַעְלָה, וְהַשֶּׁמֶשׁ שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם תַּחַת הַלְּבָנָה הוּא, וְאוֹתוֹ הַשֶּׁמֶשׁ מִזּוֹ [הַצַּד] הַלְּבָנָה מֵאִיר.

רְאֵה מַה בֵּינָם לְבֵין יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל אֲחוּזִים בַּלְּבָנָה, וְהִשְׁתַּלְשְׁלוּ בַּשֶּׁמֶשׁ הָעֶלְיוֹנָה, וְנֶאֱחֲזוּ בְּמָקוֹם [בּוֹ] [שֶׁמֵּאִיר לַשֶּׁמֶשׁ] שֶׁמִּאִירָה מֵהַשֶּׁמֶשׁ הָעֶלְיוֹן וְנִדְבָּקִים בּוֹ, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. יְהוּדָה אַתָּה וְגו'. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, מַלְכוּת הִתְקַיְּמָה לִיהוּדָה, וְהַיְנוּ מַה שֶּׁאָמַרְנוּ, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית כט) הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה', מִשּׁוּם שֶׁהוּא רְבִיעִי אוֹדֶה אֶת ה', מִשּׁוּם שֶׁהוּא רֶגֶל רְבִיעִי לַכִּסֵּא. יה"ו זֶה רֹשֶׁם שֶׁל הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן, וּבַמֶּה

בְּדל"ת), וְהַיְינוּ ה"א בַּתְרָאָה דִשְׁמָא קַדִּישָׁא. שְׁמָא קַדִּישָׁא שְׁלִים בְּאַתְוִוי, וְקֶשֶׁר דְּאָחִיד לוֹן, עַל דָּא יוֹדוּךָ אַחֶיךָ, דְּמַלְכוּ לָךְ אִתְחַזְיָא לְאִתְקַיְּמָא וַדַּאי. (הושע יב) וִיהוּדָה עוֹד רָד עִם אֵל וְעִם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן, מָאן קְדוֹשִׁים, אִלֵּין קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִין, דְּכֻלְּהוּ אוֹדָן לְגַבֵּיהּ, וְשַׁוְיוּהָ נֶאֱמָן, בְּגִין כָּךְ הוּא קַדְמָאָה בְּכוֹלָא, הוּא מַלְכָּא עַל כֹּלָּא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מה) כָּל כְּבוּדָה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה. כָּל כְּבוּדָה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּבוּדָה, בְּגִין דְּאִיהוּ כָּבוֹד, דָּא עַל דָּא, דָּא דָּכָר, וְדָא נוּקְבָא (ס"א דָּא נוּקְבָא), וְאִתְקְרֵי כְּבוּדָה. בַּת מֶלֶךְ, הַיְינוּ בַּת שֶׁבַע, בַּת קוֹל דְּאִיהוּ קוֹל גָּדוֹל, וְהַאי מֶלֶךְ עִלָּאָה הוּא. פְּנִימָה, בְּגִין דְּאִית מֶלֶךְ דְּלָאו אִיהוּ לְגוֹ כַּוָּוֹתֵיהּ, וְהַאי כְּבוּדָה בַּת מֶלֶךְ.

לשון הקודש

נִשְׁלָם? בְּהֵ"א [בְּדָלֶ"ת], וְהַיְינוּ הֵ"א אַחֲרוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִשְׁלָם בְּאוֹתִיּוֹתָיו, וְקֶשֶׁר שֶׁאוֹחֵז אוֹתָן, עַל כָּךְ יוֹדוּךָ אַחֶיךָ, שֶׁהַמַּלְכוּת לְךָ רְאוּיָה לְהִתְקַיֵּם וַדַּאי. (הושע יד) וִיהוּדָה עוֹד רָד עִם אֵל וְעִם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן. מִי הַקְּדוֹשִׁים? אֵלּוּ קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, שֶׁכֻּלָּם מוֹדִים לוֹ וְשָׂמוּ אוֹתוֹ נֶאֱמָן, לָכֵן הוּא רִאשׁוֹן בַּכֹּל, הוּא מֶלֶךְ עַל כֻּלָּם.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מה) כָּל כְּבוּדָה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה. כָּל כְּבוּדָה – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּבוּדָה – מִשּׁוּם שֶׁהוּא כָּבוֹד, זֶה עַל זֶה. זֶה זָכָר וְזוֹ נְקֵבָה [זוֹ נְקֵבָה], וְנִקְרֵאת כְּבוּדָה. בַּת מֶלֶךְ – הַיְינוּ בַּת שֶׁבַע, בַּת קוֹל שֶׁהוּא קוֹל גָּדוֹל, וְזֶהוּ מֶלֶךְ הָעֶלְיוֹן. פְּנִימָה – מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ מֶלֶךְ שֶׁאֵינוֹ לִפְנִים כְּמוֹתוֹ, וְזוֹ כְּבוּדָה בַּת מֶלֶךְ.

מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ, בְּגִין דְּאִתְלַבְּשַׁת וְאִתְאַחֲדַת בִּגְבוּרָתָא עִלָּאָה, וְהַאי, אוֹף נָמֵי מֶלֶךְ אִקְרֵי, וּבְגִינָהּ קָיְימָא אַרְעָא. אֵימָתַי, בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְאַחֲדַת בְּמִשְׁפָּט. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (משלי כט) מֶלֶךְ בַּמִּשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ. וְדָא קָרֵינָן מַלְכוּ דִשְׁמַיָּא, וִיהוּדָה אִתְאֲחִיד בָּהּ, וְיָרֵית מַלְכוּתָא דִבְאַרְעָא.

רִבִּי (אַבָּא) יְהוּדָה וְרִבִּי יִצְחָק הֲווֹ קָאָזְלֵי בְּאָרְחָא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, נִפְתַּח בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא וְנֵיזִיל. פָּתַח רִבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (בראשית ג) וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן וְגוֹ'. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. אֲבָל וַיְגָרֶשׁ, כְּבַר נָשׁ דְּגָרִישׁ לְאִנְתְּתֵיהּ, אֶת הָאָדָם דַּיְיקָא.

תָּא חֲזֵי, רָזָא דְמִלָּה, אָדָם בְּמָה דְחָטָא אִתְּפַס, וְגָרִים מוֹתָא לֵיהּ וּלְכָל עַלְמָא, וְגָרִים לְהַהוּא

לשון הקודש

מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ, מִשּׁוּם שֶׁהִתְלַבְּשָׁה וְנֶאֱחֲזָה בִּגְבוּרָה עֶלְיוֹנָה, וְגַם זֶה נִקְרָא מֶלֶךְ, וּבִשְׁבִילָהּ עוֹמֶדֶת הָאָרֶץ, מָתַי? בְּשָׁעָה שֶׁנֶּאֱחֶזֶת בְּמִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כט) מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ. וְלָזוֹ קוֹרְאִים מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם, וִיהוּדָה נֶאֱחַז בָּהּ, וְיָרַשׁ הַמַּלְכוּת שֶׁבָּאָרֶץ.

רִבִּי [אַבָּא] יְהוּדָה וְרִבִּי יִצְחָק הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, נִפְתַּח בְּדִבְרֵי תוֹרָה וְנֵלֵךְ. פָּתַח רִבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (בראשית ג) וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה בֵּאֲרוּהוּ הַחֲבֵרִים, אֲבָל וַיְגָרֶשׁ, כְּמוֹ בֶּן אָדָם שֶׁמְּגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, אֶת הָאָדָם דַּוְקָא.

בָּא רְאֵה סוֹד הַדָּבָר, אָדָם נִתְפַּס בְּמַה

אִילָנָא דְּחָטָא בֵּיהּ תֵּירוּכִין, לְאִתְּרָכָא בֵּיהּ, וּלְאִתְּתָרְכָא בִּבְנוֹי לְעָלְמִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיְגָרֵשׁ אֶת הָאָדָם, אֶת דַּיְיקָא, כְּמָה דִּכְתִיב, (ישעיה ז) וָאֶרְאֶה אֶת ה'. אוֹף הָכִי אֶת הָאָדָם.

וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן וְגוֹ', הַאי לְתַתָּא. וּכְמָה דִּכְרוּבִים לְעֵילָא, אִית כְּרוּבִים לְתַתָּא, וְהַאי אִילָנָא אַשְׁרֵי עֲלַיְיהוּ. וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, אִינּוּן טָפְסֵי דְּשַׁלְהוֹבֵי דְּאֶשָּׁא, מֵהַהוּא חַרְבָּא דְּמִתְלַהֶטָא. הַמִּתְהַפֶּכֶת, דָּא הַאי חַרְבָּא, דְּיָנְקָא בִּתְרֵין סִטְרִין, וְאִתְהַפְּכָא מִסִּטְרָא דָא לְסִטְרָא אַחֲרָא.

דָּבָר אַחֵר הַמִּתְהַפֶּכֶת, דָּא לַהַט אִינּוּן טָפְסֵי דְּשַׁלְהוֹבָא (ס"א דְּמַלְכוּתָא) דְּקָאֲמָרָן, דְּמִתְהַפְּכָן לְזִמְנִין גּוּבְרִין וּלְזִמְנִין נָשִׁין, וּמִתְהַפְּכָן מִדּוּכְתַּיְיהוּ

לשון הקודש

שֶׁחָטָא, וְגָרַם מָוֶת לוֹ וּלְכָל הָעוֹלָם, וְגָרַם לְאוֹתוֹ עֵץ שֶׁחָטָא בּוֹ גֵּרוּשִׁים, לְהִגָּרֵשׁ בּוֹ וּלְהִתְגָּרֵשׁ בְּבָנָיו לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְגָרֵשׁ אֶת הָאָדָם, אֶת דַּוְקָא, כַּכָּתוּב (ישעיה ו) וָאֶרְאֶה אֶת ה'. אַף כָּאן אֶת הָאָדָם.

וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן וְגוֹ' – זֶה לְמַטָּה. כְּמוֹ שֶׁכְּרוּבִים לְמַעְלָה, יֵשׁ כְּרוּבִים לְמַטָּה, וְהַשְּׁרָה הָעֵץ הַזֶּה עֲלֵיהֶם. וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת אֵלּוּ דֻּגְמַת שַׁלְהֶבֶת שֶׁל אֵשׁ מֵאוֹתָהּ הַחֶרֶב שֶׁמִּתְלַהֶטֶת. הַמִּתְהַפֶּכֶת – זוֹ הַחֶרֶב הַזּוֹ, שֶׁיּוֹנֶקֶת בִּשְׁנֵי צְדָדִים, וּמִתְהַפֶּכֶת מִצַּד זֶה לְצַד אַחֵר.

דָּבָר אַחֵר, הַמִּתְהַפֶּכֶת – זוֹ לַהַט אוֹתָן צוּרוֹת הַשַּׁלְהֶבֶת [שֶׁל הַמַּלְכוּת] שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁמִּתְהַפְּכוֹת לִפְעָמִים גְּבָרִים וְלִפְעָמִים נָשִׁים, וּמִתְהַפְּכוֹת מִמְּקוֹמָם לַכֹּל, וְכָל זֶה

לְכוֹלָא. וְכָל דָּא, לִשְׁמוֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים. מָאן דֶּרֶךְ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דָּרֶךְ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה שַׁפִּיר, וְהָכִי הוּא וַדָּאי, דְּגָרִים אָדָם לְהַהוּא אִילָנָא דְחָטָא בֵּיהּ לְאִתְּרָכָא, וְאֲפִילוּ שְׁאַר בְּנֵי עַלְמָא נָמֵי, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה ב) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, אֲבָל שַׁפִּיר קָאֲמַרְתְּ, דְּהָא מִדּוּכְתֵּיהּ מַשְׁמַע, דִּכְתִיב וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם, בְּגִין דְּדָא שְׁלִימוּ דְּאָדָם הוּא.

וּמֵהַהוּא יוֹמָא אִתְּפְּגִים סִיהֲרָא, עַד דְּאָתָא נֹחַ וְעָאל בְּתִיבוּתָא (נ"א בְּתִיבוּתָא). אָתוּ חַיָּיבַיָּא וְאִתְּפְּגִים. עַד דְּאָתָא אַבְרָהָם (וְאִתְקַיְּימוּ), וְקָיְימָא בִּשְׁלִימוּ דְיַעֲקֹב וּבְנוֹי. וְאָתָא יְהוּדָה וְאָחִיד בֵּיהּ, וְאִתְקַף בְּמַלְכוּתָא, וְאַחְסִין לֵיהּ אַחְסָנַת עָלְמִין, הוּא וְכָל בְּנוֹי בַּתְרוֹי, הָדָא הוּא דִכְתִיב, יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ.

לשון הקודש

כְּדֵי לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים. אֵיזוֹ דֶּרֶךְ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דָּרֶךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יָפֶה, וְכָךְ זֶה וַדַּאי שֶׁגָּרַם אָדָם לְאוֹתוֹ עֵץ שֶׁחָטָא בּוֹ לְהִתְגָּרֵשׁ, וְגַם לִשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ב) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, אֲבָל יָפֶה אָמַרְתָּ, שֶׁהֲרֵי מִמְּקוֹמוֹ מַשְׁמָע, שֶׁכָּתוּב וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם, מִשּׁוּם שֶׁזּוֹהִי שְׁלֵמוּת הָאָדָם.

וּמֵאוֹתוֹ יוֹם נִפְּגְּמָה הַלְּבָנָה, עַד שֶׁבָּא נֹחַ וְנִכְנַס בִּתְשׁוּבָה [לַתֵּבָה]. בָּאוּ הָרְשָׁעִים וְנִפְּגַם. עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם [וְעָמְדוּ] וְעָמַד בִּשְׁלֵמוּת שֶׁל יַעֲקֹב וּבָנָיו. וּבָא יְהוּדָה וְאָחַז בָּהּ, וְהִתְחַזֵּק בַּמַּלְכוּת, וְיָרַשׁ אוֹתָהּ יְרֻשַּׁת עוֹלָמִים הוּא וְכָל

(ס"א בְּגִין דְּדִילֵיהּ מַלְכוּתָא עֲלַיְיהוּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (דברי הימים א ה) כִּי יְהוּדָה גָּבַר בְּאֶחָיו, יוֹדוּךָ אַחֶיךָ) וַדָּאי בְּשַׁעְתָּא דְקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל יַמָּא, דְּכֻלְּהוּ אוֹדוּ לֵיהּ, וְנָחֲתוּ אֲבַתְרֵיהּ בְּיַמָּא.

יָדְךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שופטים א) יְהוּדָה יַעֲלֶה (בַּתְּחִילָּה). יִשְׁתַּחֲוּוּ לְךָ בְּנֵי אָבִיךָ, כְּלָלָא דְכָל אִינּוּן שְׁאַר שִׁבְטִין, בְּגִין דָּא בְּנֵי אָבִיךָ, וְלָא בְּנֵי אִמֶּךָ. בְּנֵי אָבִיךָ, הָא כֻּלְּהוּ שְׁאַר שִׁבְטִין, דְּאַף עַל גַּב (בספרים ישנים דְּאִינּוּן אִתְּפְּלִיגוּ) דְּאִתְּפְּלִיג לִתְרֵין מַלְכְּוָון, כַּד הֲווֹ סָלְקִין לִירוּשָׁלַם, הֲווֹ סָגְדִין וְכָרְעָן לְמַלְכָּא דְבִירוּשָׁלַם, בְּגִין דְּמַלְכוּתָא דִירוּשָׁלַם, (דף רלז ע"ב) מִמַּלְכוּתָא קַדִּישָׁא (שְׁלֹטָא) מִנֵּיהּ הָוָה.

יִשְׁתַּחֲוּוּ לְךָ, וְלָא כְתִיב וְיִשְׁתַּחֲוּוּ, דְּאִי כְתִיב וְיִשְׁתַּחֲוּוּ, לְאוֹסָפָא לִשְׁאָר עַמִּין. וְיִשְׁתַּחֲוּוּ

לשון הקודש

בָּנָיו אַחֲרָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ. [מִשּׁוּם שֶׁהַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברי הימים–א ה) כִּי יְהוּדָה גָּבַר בְּאֶחָיו. יוֹדוּךָ אַחֶיךָ] וַדַּאי בְּשָׁעָה שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַיָּם, שֶׁכֻּלָּם הוֹדוּ לוֹ וְיָרְדוּ אַחֲרָיו לַיָּם.

יָדְךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שופטים א) יְהוּדָה יַעֲלֶה [בַּתְּחִלָּה]. יִשְׁתַּחֲוּוּ לְךָ בְּנֵי אָבִיךָ, כְּלָל שֶׁל כָּל אוֹתָם שְׁאָר הַשְּׁבָטִים, מִשּׁוּם זֶה בְּנֵי אָבִיךָ וְלֹא בְּנֵי אִמֶּךָ. בְּנֵי אָבִיךָ – הֲרֵי כָּל שְׁאָר הַשְּׁבָטִים. שֶׁאַף עַל גַּב [שֶׁהֵם נֶחְלְקוּ] שֶׁנֶּחְלְקוּ לִשְׁתֵּי מַלְכֻיּוֹת, כְּשֶׁהָיוּ עוֹלִים לִירוּשָׁלַיִם הָיוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לַמֶּלֶךְ שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם, מִשּׁוּם שֶׁמַּלְכוּת יְרוּשָׁלַיִם מִמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה. [שׁוֹלֶטֶת] מִמֶּנּוּ הָיְתָה

יִשְׁתַּחֲוּוּ לְךָ, וְלֹא כָתוּב וְיִשְׁתַּחֲוּוּ,

לָא כְּתִיב, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, דִּכְתִיב, (ישעיה מט) שָׂרִים וְיִשְׁתַּחֲווּ, הַשְׁתָּא דְּאָמַר יִשְׁתַּחֲווּ, לְאַחֲזָאָה דְּיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ בִּלְחוֹדַיְיהוּ, כֻּלְּהוּ יִפְּלְחוּן לְרִישָׁא דְּגוֹלָה, לְרֹאשׁ דְּבָבֶל, וְלָא שְׁאַר עַמִּין:

גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה, בְּקַדְמִיתָא גּוּר, וּלְבָתַר אַרְיֵה, וְדָזָא דְּמִלָּה בְּקַדְמִיתָא נַעַר, וּלְבָתַר אִישׁ, (שמות טו) יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה. מִטֶּרֶף בְּנִי עָלִיתָ, מָאי מִטֶּרֶף. לְאַכְלָלָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת, דְּאִיהוּ קָיְימָא עַל טֶרֶף, לְשֵׁיצָאָה בְּנֵי עַלְמָא, וְלָא מְשֵׁזִיב. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (מיכה ה) וְטָרַף וְאֵין מַצִּיל. (וּמַהוּ) וּמֵהַהוּא טֶרֶף אִסְתַּלְּקַת שְׁכִינְתָּא.

כָּרַע, בְּגָלוּתָא דְּבָבֶל. רָבַץ, בְּגָלוּתָא דֶּאֱדוֹם. כְּאַרְיֵה, דְּאִיהוּ תַקִּיפָא. וּכְלָבִיא, דְּאִיהוּ תַקִּיפָא יַתִּיר. כָּךְ יִשְׂרָאֵל תַּקִּיפִין אִינּוּן. דִּבְנֵי עַלְמָא

לשון הקודש

שֶׁאִם כָּתוּב וְיִשְׁתַּחֲווּ – לְהוֹסִיף אֶת שְׁאָר הָעַמִּים. לֹא כָּתוּב וְיִשְׁתַּחֲווּ אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מט) שָׂרִים וְיִשְׁתַּחֲווּ. עַכְשָׁו שֶׁאָמַר יִשְׁתַּחֲווּ, לְהַרְאוֹת שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל לְבַדָּם, כֻּלָּם יַעַבְדוּ לְרֹאשׁ הַגּוֹלָה, לָרֹאשׁ שֶׁל בָּבֶל, וְלֹא שְׁאָר הָעַמִּים.

גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה, בַּתְּחִלָּה גּוּר וְאַחַר כָּךְ אַרְיֵה. וְסוֹד הַדָּבָר – בַּתְּחִלָּה נַעַר וְאַחַר כָּךְ אִישׁ, (שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. מִטֶּרֶף בְּנִי עָלִיתָ, מַה זֶּה מִטֶּרֶף? לְהַכְלִיל אֶת מַלְאַךְ הַמָּוֶת, שֶׁהוּא עוֹמֵד עַל טֶרֶף לְכַלּוֹת אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם וְלֹא מַצִּיל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מיכה ה) וְטָרַף וְאֵין מַצִּיל. [וּמַהוּ] וּמֵאוֹתוֹ טֶרֶף מִסְתַּלֶּקֶת הַשְּׁכִינָה.

כָּרַע – בְּגָלוּת בָּבֶל. רָבַץ – בְּגָלוּת אֱדוֹם. כְּאַרְיֵה – שֶׁהוּא חָזָק. וּכְלָבִיא –

עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מְפַתִּין וְדָחֲקִין לוֹן, וְאִינוּן קָיְימֵי בְדָתֵיהוֹן וּבְנִימוּסֵיהוֹן כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא.

כָּךְ שְׁכִינְתָּא, דְּאַף עַל גַּב דִּכְתִיב, (עמוס ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, הִיא תַּקִּיפָא כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא בְּהַאי נְפִילָה. מַה אַרְיֵה וְלָבִיא לָא נָפְלִין, אֶלָּא בְּגִין לְמִטְרַף טַרְפָּא וּלְשַׁלְטָאָה, דְּהָא מֵרָחִיק אָרַח טַרְפֵּיהּ, וּמִשַּׁעְתָּא דְאָרַח נָפַל, וְלָא קָם עַד דְּדָלִיג עַל טַרְפֵּיהּ וְאָכִיל לָהּ. כָּךְ שְׁכִינְתָּא לָא נָפְלָה אֶלָּא כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא, בְּגִין לְנַקְמָא מֵעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וּלְדַלְגָא עֲלַיְיהוּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה סג) צוֹעֶה בְּרוֹב כֹּחוֹ.

מִי יְקִימֶנּוּ, הוּא לָא יָקוּם לְנַקְמָא מִנַּיְיהוּ נוּקְמָא זְעֵירָא, אֶלָּא מִי יְקִימֶנּוּ. מִי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (איכה ב) מִי יִרְפָּא לָךְ, וְהוּא אִיהוּ עַלְמָא עִלָּאָה, דְּבֵיהּ

לשון הקודש

שֶׁהוּא יוֹתֵר חָזָק, כָּךְ יִשְׂרָאֵל הֵם חֲזָקִים, שֶׁבְּנֵי הָעוֹלָם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מְפַתִּים וְדוֹחֲקִים אוֹתָם, וְהֵם עוֹמְדִים בְּדָתָם וּבְמִנְהֲגֵיהֶם כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא.

כָּךְ שְׁכִינָה, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁכָּתוּב (עמוס ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, הִיא חֲזָקָה כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא בַּנְּפִילָה הַזּוֹ. מָה אַרְיֵה וְלָבִיא לֹא נוֹפְלִים אֶלָּא כְּדֵי לִטְרֹף טֶרֶף וְלִשְׁלֹט, שֶׁהֲרֵי מֵרָחוֹק מֵרִיחַ אֶת טַרְפּוֹ, וּמִשָּׁעָה שֶׁמֵּרִיחַ נוֹפֵל, וְלֹא קָם עַד שֶׁקּוֹפֵץ עַל טַרְפּוֹ וְאוֹכְלוֹ, כָּךְ שְׁכִינָה לֹא נוֹפֶלֶת אֶלָּא כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא, כְּדֵי לִנְקֹם מֵעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְלִקְפֹּץ עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סג) צוֹעֶה בְּרֹב כֹּחוֹ.

מִי יְקִימֶנּוּ – הוּא לֹא יָקוּם לִנְקֹם מֵהֶם נְקָמָה קְטַנָּה, אֶלָּא מִי יְקִימֶנּוּ. מִ"י, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איכה ב) מִי יִרְפָּא לָךְ, וְהוּא עוֹלָם

שֶׁלְּטָנוּתָא לְאִתַּקְּפָא לְכֹלָּא. וּכְתִיב, (איוב לח) מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקָּרַח וְאוּקְמוּהָ:

לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה וְגוֹ', אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּא, אֲבָל עַד כִּי יָבֹא שִׁיל"ה בְּה"א, בְּגִין דְּשְׁאַר בְּנוֹ', לְאַחֲזָאָה הָכָא רָזָא (הָכָא) דְּשְׁמָא קַדִּישָׁא י"ה, בְּאַתַּר אַחֲרָא שִׁילוֹ בְּלָא ה', בְּאַתַּר אַחֲרָא שִׁלֹּה בְּלָא י', וְהָכָא שִׁיל"ה בְּיו"ד ה"א, רָזָא דְשְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, דְּשְׁכִינְתָּא תָּקוּם בִּשְׁמָא (ס"א דָא) דְּי"ה וְאִיהוּ רָזָא דְּי' (ס"א מ"י), כִּדְקָאַמְרִינָן.

השלמה מהחשמטות (סימן כא)

אוֹסְרִי לַגֶּפֶן עִיר"ה וְלַשֹּׂרֵקָ"ה בְּנִי אֲתוֹנוֹ כִּבֵּס בַּיַּיִן לְבֻשׁוֹ וּבְדַם עֲנָבִים סוּתֹה. תְּמַנְיָא דַרְגִּין כְּלִילָן בְּהָאי קְרָא. אַרְבַּע מִנְּהוֹן דְּמַיָּין אַהֲדָדֵי, תְּרֵין מִנְּהוֹן דְּמַיָּין אַהֲדָדֵי, וּתְרֵין אַחֲרָנִין דְּמַיָּין אַהֲדָדֵי.

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹן שֶׁבּוֹ שִׁלְטוֹן לְחַזֵּק לַכֹּל, וְכָתוּב (איוב לח) מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקָּרַח, וּבֵאֲרוּהָ.

לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה וְגוֹ', בֵּאֲרוּ הַחֲבֵרִים, אֲבָל עַד כִּי יָבֹא שִׁיל"ה, בְּהֵ"א, מִשּׁוּם שֶׁבַּשְּׁאָר בָּנוֹ', לְהַרְאוֹת כָּאן אֶת סוֹד [וְכָאן] הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ י"ה. בְּמָקוֹם אַחֵר שִׁילוֹ בְּלִי הֵ"א, וּבְמָקוֹם אַחֵר שִׁלֹּה בְּלִי יו"ד, וְכָאן שִׁיל"ה בְּיו"ד הֵ"א, סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, שֶׁשְּׁכִינָה תָּקוּם בַּשֵּׁם [זֶה] שֶׁל י"ה, וְהוּא סוֹד שֶׁל י' [מ"י], כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ.

השלמה מהחשמטות (סימן כא)

אֹסְרִי לַגֶּפֶן עִירֹה וְלַשֹּׂרֵקָה בְּנִי אֲתֹנוֹ כִּבֵּס בַּיַּיִן לְבֻשׁוֹ וּבְדַם עֲנָבִים סוּתֹה (בראשית מט). שְׁמוֹנֶה דְּרָגוֹת כְּלוּלוֹת בְּפָסוּק זֶה. אַרְבַּע מֵהֶן דּוּמּוֹת זוֹ לָזוֹ, שְׁתַּיִם מֵהֶן דּוּמּוֹת זוֹ לָזוֹ, וּשְׁתַּיִם אֲחֵרוֹת דּוּמּוֹת זוֹ לָזוֹ. אַרְבַּע שֶׁדּוּמּוֹת זוֹ לָזוֹ הֵן

אַרְבַּע דְּדַמְיָין אַהֲדָדֵי אִינּוּן גֶּפֶן שׂוֹרֵקָה, הַיְינוּ גֶּפֶן הַיְינוּ שׂוֹרֵקָה דְּמִנְהוֹן נָפְקִין עֲנָבִים וּמִנְהוֹן מִתְעָבִיד חַמְרָא דְּאִיקְרֵי יַיִן וְכֻלְּהוּ רָזָא חָדָא וּמִשְׁרְשָׁא חַד נָפְקִין וְנַגְדִּין. וּתְרֵין דְּדַמְיָין אַהֲדָדֵי עִירָה אֲתוֹנוֹ, הַיְינוּ עִירָה הַיְינוּ אֲתוֹנוֹ וְרָזָא חָדָא נִינְהוּ וּבְדַרְגָּא חָדָא כְּלִילָן וּמְרָזָא חָדָא נָגְדִּין.

לְבוּשׁ"וֹ סוּת"ה הַיְינוּ מִלָּה חָדָא וְרָזָא חַדָּא (שמות כ"ג) כִּי הִיא כְּסוּתוֹ לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ. זִמְנָא קַרְיֵיהּ כְּסוּת וְזִמְנָא אַחֲרָא קַרְיֵיהּ לְבוּשׁ וְזִמְנָא אַחֲרָא קַרְיֵיהּ שִׂמְלָה וְכֻלְּהוּ מִשְׁרְשָׁא חָדָא נָגְדִּין וּמִלָּה חָדָא עָבְדִין וְחִלּוּפָא דִשְׁמָהָן רָזִין עִלָּאִין כְּלִילָן בְּהוּ, וּמָאן דְּדָיִיק טַעִים מִידִי. וּמָאן דְּלָא דָיִיק, לָא טַעִים וְלָא מִידִי. וְהָנֵי תְּמַנְיָא דַרְגִּין רָזִין עִלָּאִין רְמִיזִין בְּהוּ, אֲבָל קְרָא בִּפְשָׁטֵיהּ קָאֵי.

לשון הקודש

גֶּפֶן שׂוֹרֵקָה, הַיְינוּ גֶּפֶן הַיְינוּ שׂוֹרֵקָה, שֶׁמֵּהֶם יוֹצְאִים עֲנָבִים וּמֵהֶם נַעֲשֶׂה יַיִן שֶׁנִּקְרָא יַיִן, וְכֻלָּן סוֹד אֶחָד וּמִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד יוֹצְאוֹת וְשׁוֹפְעוֹת. וּשְׁתַּיִם שֶׁדּוֹמוֹת זוֹ לָזוֹ – עִירָה אֲתוֹנוֹ, הַיְינוּ עִירָה הַיְינוּ אֲתוֹנוֹ, וְסוֹד אֶחָד הֵם, וּבְדַרְגָּה אַחַת כְּלוּלוֹת וּמְסוֹד אֶחָד שׁוֹפְעוֹת.

לְבֻשׁוֹ סוּתָה זֶה דָּבָר אֶחָד וְסוֹד אֶחָד, (שמות כב) כִּי הִיא כְּסוּתָה לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעֹרוֹ. פַּעַם קוֹרֵא לוֹ כְּסוּת, וּפַעַם אַחֶרֶת קוֹרְאֵהוּ לְבוּשׁ, וּפַעַם אַחֶרֶת קוֹרְאֵהוּ שִׂמְלָה, וְכֻלָּם מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד שׁוֹפְעִים וְדָבָר אֶחָד עוֹשִׂים, וְחִלּוּף הַשֵּׁמוֹת כְּלוּלִים בָּהֶם סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, וּמִי שֶׁדַּיֵּק טַעַם מַשֶּׁהוּ, וּמִי שֶׁלֹּא דַיֵּק – לֹא טָעַם וְלֹא מַשֶּׁהוּ. וּשְׁמוֹנֶה הַדַּרְגּוֹת הַלָּלוּ רְמוּזִים בָּהֶן סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, אֲבָל הַפָּסוּק עוֹמֵד כִּפְשׁוּטוֹ.

תָּא חֲזֵי, יַעֲקֹב שְׁלִימָא דְּאַבָּהָן הֲוָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בְּרֵאשִׁית כ"ה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם וְגוֹ' מַאי אִישׁ תָּם דְּאִשְׁתַּכְלַל מֵחָכְמָתָא דִּלְעֵילָא וּמֵחָכְמָתָא דִּלְתַתָּא וְהַיְינוּ דִּכְתִיב יוֹשֵׁב אֹהָלִים, תְּרֵין אֹהָלִים נִינְהוּ. אֹהֶל דְּאִיקְרֵי לְפָנִים מִן הַפַּרְגּוֹד וְאֹהֶל דְּאִיקְרֵי אֲחוֹרֵי הַפַּרְגּוֹד וְכַלִּיל הֲוָה מִתְּרֵין סִטְרִין, מִבָּתֵּי גַוָּאי וּמִבָּתֵּי בָרָאי וּמָאן אוֹלִיף לֵיהּ לְיַעֲקֹב כּוּלֵּי הַאי.

תָּא חֲזֵי, דְּהָא אִינּוּן שְׁנֵי דַּהֲוָה טָמִיר וְגָנִיז בַּהֲדַיְיהוּ דְּשֵׁם וְעֵבֶר, שֵׁם אוֹלִיף לֵיהּ חָכְמָתָא עִלָּאָה דְּבָתֵּי גַוָּאי. וְעֵבֶר אוֹלִיף לֵיהּ חָרְשָׁתָא (ס"א חָכְמָתָא) תַּתָּאָה וְסִימָנִיךְ (יְהוֹשֻׁעַ כ"ד) בְּעֵבֶר הַנָּהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם. מַאי בְּעֵבֶר הַנָּהָר אֶלָּא רָזָא הוּא דְּכָל יוֹמֵיהוֹן דְּאִינּוּן קַדְמָאֵי לָא הֲווֹ אוֹלִיפָן אֶלָּא חָכְמָתָא תַּתָּאָה דְּאַתְיָא מִבָּתֵּי בָרָאי דְּאִיקְרֵי אֲחוֹרֵי הַפַּרְגּוֹד וּבְאִינּוּן

לשון הקודש

בא רְאֵה, יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם שֶׁבָּאָבוֹת הָיָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם וְגוֹ'. מַה זֶּה אִישׁ תָּם? שֶׁנִּתְקַן מִן הַחָכְמָה שֶׁלְּמַעְלָה וּמֵהַחָכְמָה שֶׁלְּמַטָּה, וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב יֹשֵׁב אֹהָלִים. שְׁנֵי אֹהָלִים הֵם – אֹהֶל שֶׁנִּקְרָא לִפְנִים מִן הַפַּרְגּוֹד, וְאֹהֶל שֶׁנִּקְרָא אֲחוֹרֵי הַפַּרְגּוֹד, וְכָלוּל הָיָה מִשְּׁנֵי צְדָדִים – מִבָּתִּים פְּנִימִיִּים וּמִבָּתִּים חִיצוֹנִיִּים, וּמִי לִמֵּד אֶת יַעֲקֹב כָּל זֶה?

בא רְאֵה, שֶׁהֵרֵי אוֹתָן שְׁנַיִם שֶׁהָיָה טָמוּן וְגָנוּז עִם שֵׁם וָעֵבֶר, שֵׁם לִמֵּד אוֹתוֹ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה שֶׁל בָּתִּים פְּנִימִיִּים. וְעֵבֶר לִמֵּד אוֹתוֹ כִּשְׁפוּת [חָכְמָה] תַּחְתּוֹנָה, וְסִימָן לַדָּבָר – (יהושע כד) בְּעֵבֶר הַנָּהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם. מַה זֶּה בְּעֵבֶר הַנָּהָר? אֶלָּא סוֹד הוּא, שֶׁכָּל יְמֵיהֶם שֶׁל אוֹתָם קַדְמוֹנִים לֹא הָיוּ לוֹמְדִים אֶלָּא

דְּאֲחוֹרֵי הַפַּרְגּוֹד הֲוּוֹ מִתְדַּבְּקִין וַהֲווּ מוֹדִיעִין לוֹן מִילִין דַּעֲתִידִין לְמֵיתֵי לְעַלְמָא בִּישׁ אוֹ טָב וּכְדֵין הֲוּוֹ כָּל אִינּוּן דָּרִין עַד דְּאָתָא הַהוּא סִטְרָא דִּקְדוּשָׁא עִלָּאָה וְאַמְשִׁיךְ לֵיהּ לְאַבְרָהָם וְאוֹדָע לֵיהּ מִלִּין דְּשָׁרְשָׁא דְּאִתְמָשְׁכָאן לְעַלְמָא דִּלְהוֹן מִבָּתֵּי גָוָאי וּמִתַּמָּן שׁאֲבִין כָּל אִינּוּן דְּאִקְרוּן בָּתֵּי בָרָאי וּמִתַּמָּן מִתְהַוָּון קְצַת מִילִין לָא כֹלָּא, וְסִימָנִיךְ מִתַּמְצִית גּוּפָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָעוֹלָם שׁוֹתֵה.

וּמֵהָאי שַׁעְתָּא דְּקָאִים אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם עַל הַהוּא סִטְרָא קַדִּישָׁא דְּמִינֵּיהּ כֹּלָּא נָפִיק וְנָגִיד וּבֵיהּ כֹּלָּא תַּלְיָין נָפַק לֵיהּ לְשַׁעֲתֵיהּ מֵהַאי סִטְרָא דְּאִינּוּן בְּנֵי עֵבֶר הַנָּהָר וְאָתָא לֵיהּ לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (יְהוֹשֻׁעַ כ"ד) וָאֶקַּח אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הַנָּהָר וָאוֹלֵךְ אֹתוֹ בְּכָל

לשון הקודש

חָכְמָה תַּחְתּוֹנָה שֶׁבָּאָה מִבָּתִּים חִיצוֹנִיִּים שֶׁנִּקְרָאִים אֲחוֹרֵי הַפַּרְגּוֹד, וּבְאוֹתָם שֶׁאֲחוֹרֵי הַפַּרְגּוֹד הָיוּ דְּבֵקִים, וְהָיוּ מוֹדִיעִים לָהֶם דְּבָרִים שֶׁעֲתִידִים לָבֹא לָעוֹלָם, טוֹב אוֹ רַע, וְאָז הָיוּ כָּל אוֹתָם דּוֹרוֹת, עַד שֶׁבָּא אוֹתוֹ צַד הַקְּדֻשָּׁה וְהִמְשִׁיךְ לוֹ לְאַבְרָהָם וְהוֹדִיעוֹ דְּבָרִים שֶׁל שֹׁרֶשׁ שֶׁנִּמְשָׁכִים לָעוֹלָם שֶׁלָּהֶם מִבָּתִּים פְּנִימִיִּים, וּמִשָּׁם שׁוֹאֲבִים כָּל אֵלּוּ שֶׁנִּקְרָאִים בָּתִּים חִיצוֹנִיִּים, וּמִשָּׁם מִתְהַוִּים קְצַת דְּבָרִים, לֹא הַכֹּל, וְסִימָן לַדָּבָר – מִתַּמְצִית גּוּפָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָעוֹלָם שׁוֹתֵה.

וּמִשָּׁעָה זוֹ שֶׁעָמַד אַבְרָהָם אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַל אוֹתוֹ צַד הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁמִּמֶּנּוּ הַכֹּל יוֹצֵא וְשׁוֹפֵעַ וּבוֹ הַכֹּל תָּלוּי, יָצָא לוֹ לִשְׁעָתוֹ מִצַּד זֶה שֶׁהֵם בְּנֵי עֵבֶר הַנָּהָר, וּבָא לוֹ לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה. זֶהוּ

אֶרֶץ כְּנָעַן. אֶרֶץ כְּנָעַן מַמָּשׁ אַרְעָא דִשְׁאָר חֵילִין עִלָּאִין תְּבִירִין תְּחוֹתָהּ תַּמָּן וְלֵית לְהוֹן קִיּוּמָא בַּהֲדָהּ:

(עד כאן מההשמטות)

אִסְרִי לַגֶּפֶן עִירֹה וְלַשֹּׂרֵקָה בְּנִי אֲתֹנוֹ וְגו'. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (תהלים קכא) ה' יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ, כֵּיוָן דְּאָמַר ה' יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע, אַמַּאי יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ. אֶלָּא ה' יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע, בְּהַאי עַלְמָא. יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ בְּהַהוּא עַלְמָא.

שְׁמִירָה דְּהַאי עַלְמָא הוּא, לְמֶהֱוֵי נָטִיר בַּר נָשׁ מִכַּמָּה זִינִין בִּישִׁין מְקַטְרְגִין, דְּאָזְלִין לְקַטְרְגָא בְּנֵי נָשָׁא בְּעַלְמָא, וּלְאִתְדַּבְּקָא בְּהוּ. בְּהַהוּא עַלְמָא מָאי הוּא, כְּמָה דְּאָמְרָן. כַּד נָפִיק בַּר נָשׁ מֵהַאי עַלְמָא, אִי אִיהוּ זָכֵי, נִשְׁמָתָא דִילֵיהּ סָלְקָא וְאִתְעַטְּרַת בְּאַתְרֵיהּ. וְאִי לָא, כַּמָּה חֵבִילִין

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (יהושע כד) וָאֶקַּח אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הַנָּהָר וָאוֹלֵךְ אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ כְּנָעַן, אֶרֶץ כְּנָעַן מַמָּשׁ, אֶרֶץ שֶׁשְּׁאָר הַחֵילוֹת הָעֶלְיוֹנִים נִשְׁבָּרִים תַּחְתֶּיהָ שָׁם, וְאֵין לָהֶם קִיּוּם עִמָּהּ: ע"כ

מההשמטות

אִסְרִי לַגֶּפֶן עִירֹה וְלַשֹּׂרֵקָה בְּנִי אֲתֹנוֹ וְגו'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (תהלים קכא) ה' יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ. כֵּיוָן שֶׁאָמַר ה' יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע, לְשֵׁם מָה יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ? אֶלָּא ה' יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע – בָּעוֹלָם הַזֶּה, יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ – בְּאוֹתוֹ עוֹלָם.

שְׁמִירָה שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא, לִהְיוֹת הָאָדָם שָׁמוּר מִכַּמָּה מִינִים רָעִים מְקַטְרְגִים שֶׁהוֹלְכִים לְקַטְרֵג בְּנֵי הָאָדָם בָּעוֹלָם וְלִדְבֹּק בָּהֶם. בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם מַה זֶּה? כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, כְּשֶׁיּוֹצֵא אָדָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, אִם הוּא זוֹכֶה – נִשְׁמָתוֹ עוֹלָה וּמִתְעַטֶּרֶת בִּמְקוֹמָהּ, וְאִם לֹא –

טְרִיקִין אִזְדַּמְּנָן, לְאִנְגְּדָא לֵיהּ לַגֵּיהִנֹּם, וּלְאִמְסְרָא לֵיהּ בִּידָא דְּדוּמָה, דְּאִתְמַסְּרָא לִמְמַנָּא עַל גֵּיהִנֹּם, וּתְלֵיסַר אֶלֶף רִבּוֹא מְמַנָּן עִמֵּיהּ, וְכֻלְּהוּ אִזְדַּמְּנָן עַל נַפְשַׁיְיהוּ דְּחַיָּיבַיָּא.

תָּא חֲזֵי, שִׁבְעָה מָדוֹרִין אִית בֵּיהּ בַּגֵּיהִנָּם, וְשִׁבְעָה פִּתְחִין. וְנִשְׁמָתָא דְּחַיָּיבַיָּא עָאלַת, וְכַמָּה טְרִיקִין, טְהִירִין, נְטוּרֵי תַּרְעֵי, וְעַלַיְיהוּ חַד מְמַנָּא בְּכָל תַּרְעָא וְתַרְעָא, וְנִשְׁמַתְהוֹן דְּחַיָּיבַיָּא אִתְמַסְּרוּן לְאִינּוּן מְמַנָּן, עַל יְדָא דְּדוּמָה. כֵּיוָן דְּאִתְמַסְּרָן בִּידַיְיהוּ, סָתְמִין תַּרְעִין דְּאֶשָּׁא דִּמְלַהֲטָא.

דְּהָא תַּרְעִין בָּתַר תַּרְעִין הֲווֹ, תַּרְעִין כֻּלְּהוּ פְּתִיחִין וּסְתִימִין, אִינּוּן דִּלְבַר פְּתִיחִין, דִּלְגַו סְתִימִין. וּבְכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת כֻּלְּהוּ פְּתִיחִין, וְנָפְקִין חַיָּיבַיָּא עַד אִינּוּן פִּתְחִין דִּלְבַר, וּפָגְעִין נִשְׁמָתִין אַחֲרָנִין,

לשון הקודש

כַּמָּה קְבוּצוֹת שֶׁל מְחַבְּלִים מְזֻמָּנִים לִמְשֹׁךְ אוֹתוֹ לַגֵּיהִנֹּם וְלִמְסֹר אוֹתוֹ בִּידֵי דוּמָה, שֶׁנִּמְסָר לַמְמֻנֶּה עַל הַגֵּיהִנֹּם, וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה אֶלֶף רִבּוֹא מְמֻנִּים עִמּוֹ, וְכֻלָּם מְזֻמָּנִים עַל נַפְשׁוֹת הָרְשָׁעִים.

בֹּא רְאֵה, שִׁבְעָה מְדוֹרִים יֵשׁ בַּגֵּיהִנֹּם, וְשִׁבְעָה פְּתָחִים. וְנִשְׁמַת הָרָשָׁע נִכְנֶסֶת, וְכַמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, רוּחוֹת, שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים, וַעֲלֵיהֶם מְמֻנֶּה אֶחָד בְּכָל שַׁעַר וְשַׁעַר, וְנִשְׁמוֹת הָרְשָׁעִים נִמְסָרוֹת לְאוֹתָם מְמֻנִּים עַל יְדֵי דוּמָה. כֵּיוָן שֶׁנִּמְסָרוֹת בִּידֵיהֶם, סוֹתְמִים שְׁעָרִים שֶׁל אֵשׁ לוֹהֵט.

שֶׁהֲרֵי יֵשׁ שְׁעָרִים אַחַר שְׁעָרִים. כָּל הַשְּׁעָרִים פְּתוּחִים וּסְתוּמִים, הַחִיצוֹנִיִּים פְּתוּחִים וְהַפְּנִימִיִּים סְתוּמִים, וּבְכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת כֻּלָּם פְּתוּחִים, וְיוֹצְאִים הָרְשָׁעִים עַד לְאוֹתָם הַשְּׁעָרִים

דְּמִתְעַבְּבִין בְּפִתְחִין דִּלְבַר. כַּד נָפַק שַׁבַּתָּא, כָּרוֹזָא קָאֵי בְּכָל פִּתְחָא וּפִתְחָא, וְאָמַר (תהלים ט) יָשׁוּבוּ רְשָׁעִים לִשְׁאוֹלָה וְגו'.

תָּא חֲזֵי, נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּיא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לוֹן, דְּלָא יִתְמַסְּרוּן בִּידָא דְּדוּמָה, דְּהוּא מְמַנָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ וּכְתִיב יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ. (דף רלח ע"א)

אִסְרִי לַגֶּפֶן עִירָה. מַאי גֶּפֶן, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמָא דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים פ) גֶּפֶן מִמִּצְרַיִם תַּסִּיעַ. וּכְתִיב, (תהלים קכ"ח) אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה, אֶשְׁתְּךָ, כְּהַאי גֶּפֶן קַדִּישָׁא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הַאי גֶּפֶן דִּמְבָרְכִינָן בֵּיהּ בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן. בּוֹרֵא, הַיְינוּ דִּכְתִיב, עֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי. פְּרִי הַגֶּפֶן, דָּא עֵץ פְּרִי. עוֹשֶׂה פְּרִי, דְּכַר, עֵץ פְּרִי דָּא נוּקְבָא. בְּגִינֵי כָּךְ, בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן דָּא

לשון הקודש

הַחִיצוֹנִיִּים, וּפוֹגְשִׁים נִשְׁמוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁמִּתְעַכְּבוֹת בַּפְּתָחִים הַחִיצוֹנִיִּים. וּכְשֶׁיּוֹצֵאת שַׁבָּת, הַכָּרוֹז עוֹמֵד בְּכָל פֶּתַח וּפֶתַח וְאוֹמֵר: (תהלים ט) יָשׁוּבוּ רְשָׁעִים לִשְׁאוֹלָה וְגו'.

בֹּא רְאֵה, נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אוֹתָן שֶׁלֹּא יִמָּסְרוּ לִידֵי דוּמָה, שֶׁהוּא הַמְמֻנֶּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִשְׁמֹר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ, וְכָתוּב יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ.

אִסְרִי לַגֶּפֶן עִירָה. מַהִי הַגֶּפֶן? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פ) גֶּפֶן מִמִּצְרַיִם תַּסִּיעַ, וְכָתוּב (שם קכח) אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה. אֶשְׁתְּךָ כַּגֶּפֶן הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, זוֹ הַגֶּפֶן שֶׁמְּבָרְכִים בָּהּ בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן. בּוֹרֵא – הַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) עֵץ עֹשֶׂה פְּרִי. פְּרִי הַגֶּפֶן – זֶה עֵץ פְּרִי. עֹשֶׂה פְּרִי – זָכָר. עֵץ פְּרִי – זוֹ

דְּכַר וְנוּקְבָא כְּחֲדָא. (ס"א נִשְׁמָתֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא אִינּוּן פְּרִי הַגֶּפֶן כְּדְאָמַר בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן).

אִסְרִי לַגֶּפֶן עִירָהּ, דָּא מַלְכָּא מְשִׁיחָא, דְּזַמִּין לְשַׁלְטָאָה עַל כָּל חֵילֵי עַמְמַיָּא, חֵילִין דִּי מְמַנָּן עַל עַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְאִינּוּן תֻּקְפָּא דִלְהוֹן לְאִתְתַּקְפָּא, וְזַמִּין מַלְכָּא מְשִׁיחָא לְאִתְגַּבְּרָא עֲלַיְיהוּ.

בְּגִין דְּהַאי גֶּפֶן, שַׁלִּיט עַל כָּל אִלֵּין כִּתְרִין תַּתָּאִין, דְּשָׁלְטֵי בְּהוּ עַמְמַיָּא עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, הַאי נָצַח לְעֵילָא. יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן שֹׁרֶקָה, יְשֵׁיצוּן וְינַצְּחוּן חֵילִין אַחֲרָנִין לְתַתָּא, וְעַל כֻּלְּהוּ יִתְגַּבֵּר מַלְכָּא מְשִׁיחָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (זכריה ט) **עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר וְעַל עַיִר. עַיִר וַחֲמוֹר תְּרֵין כִּתְרִין אִינּוּן, דְּשָׁלְטֵי בְּהוּ עַמְמַיָּא עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְאִינּוּן מִסְּטַר שְׂמָאלָא סִטְרָא דְחוֹל.**

לשון הקודש

נִקְבָה. מִשּׁוּם כָּךְ בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן, זֶה זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד. [נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים הֵן פְּרִי הַגֶּפֶן, כְּמוֹ שֶׁאָמַר בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן.]

אִסְרִי לַגֶּפֶן עִירָהּ – זֶה מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ שֶׁעָתִיד לִשְׁלֹט עַל כָּל חֵילוֹת הָעַמִּים, הַחֵילוֹת הַמְמֻנִּים עַל עַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְהֵם חֹזֶק שֶׁלָּהֶם לְהִתְחַזֵּק, וְעָתִיד מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם.

מִשּׁוּם שֶׁגֶּפֶן זוֹ שׁוֹלֶטֶת עַל כָּל אוֹתָם הַכִּתְרִים הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁשּׁוֹלְטִים בָּהֶם עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, זוֹ מְנַצַּחַת לְמַעְלָה. יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שֹׁרֶקָה, יְכַלּוּ וִינַצְּחוּ הַחֵילוֹת הָאֲחֵרִים לְמַטָּה, וְעַל כֻּלָּם יִתְגַּבֵּר מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (זכריה ט) עָנִי וְרֹכֵב עַל חֲמוֹר וְעַל

וּמַה דְּאָמַר עָנִי, וְכִי מַלְכָּא מְשִׁיחָא עָנִי אִקְרֵי. אֶלָּא הָכִי אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּגִין דְּלֵית לֵיהּ מִדִּילֵיהּ וְקָרִינָן לֵיהּ מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. דָּא הוּא סִיהֲרָא קַדִּישָׁא לְעֵילָא, דְּלֵית לָהּ נְהוֹרָא אֶלָּא מִשִּׁמְשָׁא.

מַלְכָּא מְשִׁיחָא דָּא, יִשְׁלוֹט בְּשָׁלְטָנֵיהּ, יִתְיַיחֵד בְּדוּכְתֵּיהּ, וּכְדֵין (זכריה ט) הִנֵּה מַלְכֵּךְ יָבֹא לָךְ, סְתָם. אִי לְתַתָּא עָנִי הוּא, דְּהָא בְּסִטְרָא דְּסִיהֲרָא הוּא. אִי לְעֵילָא עָנִי, אַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נָהֲרָא. לֶחֶם עֹנִי. וְעִם כָּל דָּא, רוֹכֵב עַל חֲמוֹר וְעַל עַיִר, תֶּקְפָּא דְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, לְאִכַּפְיָיא תְּחוֹתֵיהּ, וְיִתְתַּקַּף קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדוּכְתֵּיהּ.

כִּבֵּס בַּיַּיִן לְבוּשׁוֹ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה סג) מִי זֶה בָּא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה, וּכְתִיב

לשון הקודש

עַיִר. עַיִר וַחֲמוֹר הֵם שְׁנֵי כִּתָּרִים שֶׁשּׁוֹלְטִים בָּהֶם עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְהֵם מִצַּד הַשְּׂמֹאל, צַד הַחֹל.

וּמַה שֶׁאָמַר עָנִי – וְכִי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ נִקְרָא עָנִי? אֶלָּא כָּךְ אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִשּׁוּם שֶׁאֵין לוֹ מִשֶּׁלּוֹ, וְקוֹרְאִים לוֹ מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. זוֹהִי הַלְּבָנָה הַקְּדוֹשָׁה לְמַעְלָה שֶׁאֵין לָהּ אוֹר אֶלָּא מִן הַשֶּׁמֶשׁ.

מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ הַזֶּה יִשְׁלֹט בְּשִׁלְטוֹנוֹ, יִתְיַחֵד בִּמְקוֹמוֹ, וְאָז (שם) הִנֵּה מַלְכֵּךְ יָבוֹא לָךְ, סְתָם. אִם לְמַטָּה – עָנִי הוּא, שֶׁהֲרֵי בְּצַד הַלְּבָנָה הוּא. אִם לְמַעְלָה – עָנִי, אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, לֶחֶם עֹנִי. וְעִם כָּל זֶה, רֹכֵב עַל חֲמוֹר וְעַל עַיִר, חָזְקָם שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לִכְפּוֹתָם תַּחְתָּיו, וְיִתְחַזֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּמְקוֹמוֹ.

כִּבֵּס בַּיַּיִן לְבוּשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סג) מִי זֶה בָּא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה,

פּוּרָה דָּרַכְתִּי לְבַדִּי וְגוֹ'. כִּבְבֵס בַּיַּיִן דָּא סְטָר גְּבוּרָה, דִּינָא קַשְׁיָא, לְמֶהֱוֵי עַל עֲמָמַיָּא עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וּבְדַם עֲנָבִים סוּתֹה, דָּא אִילָנָא לְתַתָּא, בֵּי דִינָא דְּאִקְרֵי עֲנָבִים, וְיֵינָא אִתְמַסַּר (ס"א אִסְתְּמַר) בְּדַם עֲנָבִים, בְּגִין לְאִתְלַבְּשָׁא בְּתַרְוַוְיֵיהוּ, לְתַבְרָא תְּחוֹתֵיהּ כָּל שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וּמַלְכִין דְּעַלְמָא.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר. אִסְרִי לַגֶּפֶן עִירֹה. וּכְתִיב, (בראשית מ) וּבַגֶּפֶן שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִם וְהִיא כְּפוֹרַחַת עָלְתָה נִצָּהּ. תָּא חֲזֵי, כַּמָּה אֲטִימִין אִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא, דְּלָא יָדְעִין וְלָא מַשְׁגִּיחִין בִּיקָרָא דְּמָארֵיהוֹן, וְלָא מִסְתַּכְּלֵי בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, וְלָא יָדְעֵי אָרְחַיְיהוּ בְּמָה יִתְּפְסוּן. דִּכְתִיב, (משלי ד) דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כַּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ.

לשון הקודש

וְכָתוּב פּוּרָה דָּרַכְתִּי לְבַדִּי וְגוֹ'. כִּבְבֵס בַּיַּיִן – זֶה הַצַּד שֶׁל גְּבוּרָה, דִּין הַקָּשֶׁה, לִהְיוֹת עַל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וּבְדַם עֲנָבִים סוּתֹה – זֶה הָעֵץ לְמַטָּה, בֵּית דִּין שֶׁנִּקְרָא עֲנָבִים, וְהַיַּיִן נִמְסָר [ונִשְׁמָר] בְּדַם עֲנָבִים כְּדֵי לְהִתְלַבֵּשׁ בִּשְׁנֵיהֶם, לִשְׁבֹּר תַּחְתָּיו כָּל שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וּמַלְכֵי הָעוֹלָם.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, אִסְרִי לַגֶּפֶן עִירֹה, וְכָתוּב (בראשית מ) וּבַגֶּפֶן שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִם וְהוּא כְּפוֹרַחַת עָלְתָה נִצָּהּ. בֹּא רְאֵה כַּמָּה אֲטוּמִים הֵם בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בְּדִבְרֵי הַתּוֹרָה וְלֹא יוֹדְעִים דַּרְכֵיהֶם בַּמֶּה יִתְּפְסוּ, שֶׁכָּתוּב (משלי ד) דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ.

בְּזִמְנָא קַדְמָאָה הֲוַת נְבוּאָה שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא, וְהֲווּ יָדְעִין וּמִסְתַּכְּלֵי לְמִנְדַּע בִּיקָרָא עִלָּאָה. כֵּיוָן דְּפָסְקָא נְבוּאָה מִנַּיְיהוּ, הֲווֹ מִשְׁתַּמְּשֵׁי בְּבַת קוֹל. הַשְׁתָּא פָּסְקָא נְבוּאָה וּפָסְקָא בַת קוֹל, וְלָא מִשְׁתַּמְּשֵׁי בְּנֵי נָשָׁא אֶלָּא בְּחֶלְמָא.

וְחֶלְמָא דַּרְגָּא תַּתָּאָה הוּא לְבַר, דְּהָא תָּנֵינָן חֶלְמָא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים לִנְבוּאָה. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאַתְיָא מִדַּרְגָּא שְׁתִיתָאָה לְתַתָּא, וְהָא אִתְּמַר. תָּא חֲזֵי, חֶלְמָא לְכֹלָּא אִתְחֲזֵי, בְּגִין דְּחֶלְמָא מִסְּטַר שְׂמָאלָא אַתְיָא, וְנָחִית בְּכַמָּה דַרְגִּין, וְאִתְחֲזֵי חֶלְמָא, אֲפִילוּ לְחַיָּיבַיָּא. וְאֲפִילוּ לְעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

בְּגִין דְּזִמְנִין נַקְטִין חֶלְמָא וְשָׁמְעִין הַנֵּי זִינֵי בִּישִׁין, וּמוֹדְעִין לִבְנֵי נָשָׁא, מִנַּיְיהוּ דְּחַיְיכָן (בְּהוּ) בִּבְנֵי נָשָׁא, וּמוֹדִיעִין לוֹן מִלִּין כְּדִיבִין. וּלְזִמְנִין מִלִּין

לשון הקודש

בִּזְמַן קַדְמוֹן הָיְתָה נְבוּאָה שׁוֹרָה עַל בְּנֵי אָדָם, וְהָיוּ יוֹדְעִים וּמִתְבּוֹנְנִים לָדַעַת בַּכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן. כֵּיוָן שֶׁפָּסְקָה מֵהֶם נְבוּאָה, הָיוּ מִשְׁתַּמְּשִׁים בְּבַת קוֹל. עַכְשָׁו פָּסְקָה נְבוּאָה וּפָסְקָה בַת קוֹל, וְלֹא מִשְׁתַּמְּשִׁים בְּנֵי אָדָם אֶלָּא בַּחֲלוֹם.

וַחֲלוֹם הוּא דַּרְגָּה תַּחְתּוֹנָה הִיא חִיצוֹנָה, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, חֲלוֹם הוּא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים שֶׁל נְבוּאָה, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁבָּא מִדַּרְגָּה שִׁשִּׁית לְמַטָּה, וַהֲרֵי נִתְבָּאַר. בֹּא רְאֵה, הַחֲלוֹם נִרְאָה לְכֻלָּם, מִשּׁוּם שֶׁחֲלוֹם בָּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְיוֹרֵד בְּכַמָּה דְרָגוֹת, וְנִרְאֶה חֲלוֹם, אֲפִלּוּ לְחַיָּבִים וַאֲפִלּוּ לְעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

מִשּׁוּם שֶׁלִּפְעָמִים לוֹקְחִים חֲלוֹם וְשׁוֹמְעִים אוֹתָם הַמִּינִים הָרָעִים, וּמוֹדִיעִים לִבְנֵי אָדָם. מֵהֶם שֶׁצּוֹחֲקִים [בָּהֶם] עַל בְּנֵי אָדָם וּמוֹדִיעִים לָהֶם דְּבָרִים

דִּקְשׁוֹט דְּשָׁמְעִין. וּלְזִמְנִין דְּאִינוּן שְׁלוּחִין לְחַיָּיבַיָּא, וּמוֹדְעֵי לוֹן מִלִּין עִלָּאִין.

הַאי רָשָׁע מָאי כְּתִיב בֵּיהּ, חָמָא חֶלְמָא דִּקְשׁוֹט, דִּכְתִיב וּבַגֶּפֶן שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִם. מָאי גֶּפֶן. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב, (תהלים פ) הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה וּפְקוֹד גֶּפֶן זֹאת. מִשָּׁמַיִם, דְּהָא מֵאַתַר דָּא אִתְרְמֵי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. וּפְקוֹד גֶּפֶן זֹאת, גֶּפֶן דְּהִיא זֹאת, וַדַּאי.

שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִם, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (בראשית כט) שְׁלֹשָׁה עֶדְרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ. וְהִיא כְּפוֹרַחַת, דִּכְתִיב, (מלכים א ה) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, דְּאִתְנְהִיר סִיהֲרָא. עָלְתָה נִצָּה, דָּא יְרוּשָׁלָם דִּלְתַתָּא.

דָּבָר אַחֵר, עָלְתָה נִצָּה, לְעֵילָא, הַהוּא דַּרְגָּא דְקָיְימָא עֲלָה וְיַנִּיק לָהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (דף רלח

לשון הקודש

כּוֹזְבִים, וְלִפְעָמִים שׁוֹמְעִים דִּבְרֵי אֱמֶת, וְלִפְעָמִים שֶׁהֵם שְׁלוּחִים לָרְשָׁעִים וּמוֹדִיעִים לָהֶם דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים.

מַה כָּתוּב בָּרָשָׁע הַזֶּה? רָאָה חֲלוֹם אֱמֶת, שֶׁכָּתוּב וּבַגֶּפֶן שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִם. מַהִי גֶּפֶן? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (תהלים פ) הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה וּפְקֹד גֶּפֶן זֹאת. מִשָּׁמַיִם, שֶׁהֲרֵי מִמָּקוֹם זֶה נִזְרְקָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. וּפְקֹד גֶּפֶן זֹאת, גֶּפֶן שֶׁהִיא זֹאת, וַדַּאי.

שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִם – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כט) שְׁלֹשָׁה עֶדְרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ. וְהִיא כְּפֹרַחַת – שֶׁכָּתוּב (מלכים-א ה) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, שֶׁהֵאִירָה הַלְּבָנָה. עָלְתָה נִצָּה – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה.

דָּבָר אַחֵר עָלְתָה נִצָּה – לְמַעְלָה, אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁעוֹמֶדֶת עָלֶיהָ וּמֵינִיקָה אוֹתָהּ,

ע"ב) (בראשית א) אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ. הִבְשִׁילוּ אַשְׁכְּלוֹתֶיהָ עֲנָבִים, לְנַטְרָא בְּהוּ יַיִן דְּמִנְטְרָא.

חָמֵי כַּמָּה חָמָא הַהוּא רָשָׁע. מַה כְּתִיב, (בראשית מ) וְכוֹס פַּרְעֹה בְּיָדִי וָאֶקַּח אֶת הָעֲנָבִים וָאֶשְׂחַט אוֹתָם. הָכָא חָמָא הַהוּא כּוֹס תַּרְעֵלָה, יַנִּיקָא דְּבֵי דִינָא, דְּנָפִיק מֵאִינּוּן עֲנָבִים דְּאִתְיְהִיב לְפַרְעֹה וְשָׁתֵי לֵיהּ, כְּמָה דְּהַוָּה בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. כֵּיוָן דְּשָׁמַע יוֹסֵף דָּא, חַדֵּי, וְיָדַע מִלָּה דְּקִשׁוֹט בְּהַאי חֶלְמָא. בְּגִינֵי כָּךְ פָּשַׁר לֵיהּ חֶלְמָא לְטַב, עַל דְּבַשַּׂר לֵיהּ לְיוֹסֵף בְּהַאי.

תָּא חֲזֵי, אִסְרִי לַגֶּפֶן עִירֹה, דְּאִתְכַּפְיָין תְּחוֹת הַאי גֶּפֶן כָּל אִינּוּן חֵילִין תַּקִּיפִין דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, כִּדְאֲמָרָן, בְּגִין הַאי גֶּפֶן, אִתְקַשַּׁר וְאִתְכַּפְיָא הַהוּא חֵילָא דִלְהוֹן. וְאִתְמַר.

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ. הִבְשִׁילוּ אַשְׁכְּלוֹתֶיהָ עֲנָבִים – לִשְׁמֹר בָּהֶם יַיִן הַמִּשְׁמָר.

רְאֵה כַּמָּה רָאָה אוֹתוֹ רָשָׁע. מַה כָּתוּב? (שם מ) וְכוֹס פַּרְעֹה בְּיָדִי וָאֶקַּח אֶת הָעֲנָבִים וָאֶשְׂחַט אֹתָם. כָּאן רָאָה אוֹתָהּ כּוֹס הַתַּרְעֵלָה, יְנִיקַת בֵּית הַדִּין, שֶׁיּוֹצֵאת מֵאוֹתָם עֲנָבִים שֶׁנָּתְנוּ לְפַרְעֹה וְשָׁתָה אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל. כֵּיוָן שֶׁשָּׁמַע אֶת זֶה יוֹסֵף, שָׂמַח וְיָדַע דְּבַר אֱמֶת בַּחֲלוֹם הַזֶּה. לָכֵן פָּתַר לוֹ חֲלוֹם לְטוֹב עַל שֶׁבִּשַּׂר אֶת יוֹסֵף בָּזֶה.

בֹּא רְאֵה, אִסְרִי לַגֶּפֶן עִירֹה – שֶׁנִּכְפִּים תַּחַת הַגֶּפֶן הַזֹּאת כָּל אוֹתָם חֵילוֹת חֲזָקִים שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, בִּשְׁבִיל גֶּפֶן זֹאת נִקְשָׁר וְנִכְפֶּה אוֹתוֹ הַכֹּחַ שֶׁלָּהֶם, וְנִתְבָּאֵר.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, אִית גֶּפֶן, וְאִית גֶּפֶן. אִית גֶּפֶן קַדִּישָׁא עִלָּאָה, וְאִית גֶּפֶן דְּאִקְרֵי, (דברים לב) גֶּפֶן סְדוֹם, וְאִית (ירמיה ב) גֶּפֶן נָכְרִיָּה בַּת אֵל נֵכָר. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב גֶּפֶן זֹאת, הַהִיא דְּאִקְרֵי כֻּלָּה זֶרַע אֱמֶת. שׂוֹרֵק אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, דְּנָפְקֵי מֵהַאי גֶּפֶן. כַּד חָבוּ יִשְׂרָאֵל, וְשָׁבְקוּ לְהַאי גֶּפֶן, מַה כְּתִיב, כִּי מִגֶּפֶן סְדוֹם גַּפְנָם וְגוֹ'. וּבְגִין כָּךְ אִית גֶּפֶן וְאִית גֶּפֶן.

רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יִצְחָק הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לְרִבִּי יִצְחָק, נֵיזִיל בְּהַאי חֲקַל, דְּהוּא אֹרַח מֵישַׁר יַתִּיר. אֲזָלוּ. עַד דְּהֲווּ אָזְלֵי, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב, (משלי לא) לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבוּשׁ שָׁנִים. הַאי קְרָא, רִבִּי חִזְקִיָּה חַבְרָנָא אוֹקִים בֵּיהּ. דְּאָמַר, דִּינָא דְּחַיָּיבֵי דְּגֵיהִנֹּם תְּרֵיסַר יַרְחִין, פַּלְגָא מִנַּיְיהוּ בְּחַמָּה וּפַלְגָא מִנַּיְיהוּ בְּתַלְגָא.

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, יֵשׁ גֶּפֶן וְיֵשׁ גֶּפֶן. יֵשׁ גֶּפֶן קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה, וְיֵשׁ גֶּפֶן שֶׁנִּקְרֵאת (דברים לב) גֶּפֶן סְדוֹם, וְיֵשׁ (ירמיה ב) גֶּפֶן נָכְרִיָּה בַּת אֵל נֵכָר. מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב גֶּפֶן זֹאת, אוֹתָהּ שֶׁנִּקְרֵאת כֻּלָּה זֶרַע אֱמֶת. שׂוֹרֵק – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁיּוֹצְאִים מֵהַגֶּפֶן הַזּוֹ. כְּשֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְעָזְבוּ אֶת הַגֶּפֶן הַזּוֹ, מַה כָּתוּב? כִּי מִגֶּפֶן סְדוֹם גַּפְנָם וְגוֹ', וְלָכֵן יֵשׁ גֶּפֶן וְיֵשׁ גֶּפֶן.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק, נֵלֵךְ בַּשָּׂדֶה הַזֶּה, שֶׁהוּא דֶּרֶךְ יוֹתֵר יְשָׁרָה. הָלְכוּ. עַד שֶׁהָלְכוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּתוּב (משלי לא) לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים. פָּסוּק זֶה רַבִּי חִזְקִיָּה חֲבֵרֵנוּ בֵּאֵר בּוֹ, שֶׁאָמַר, דִּין הָרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, חֲצִי מֵהֶם בַּחַמָּה וַחֲצִי מֵהֶם בַּשֶּׁלֶג.

בְּשַׁעְתָּא דְּעָאלִין לְנוּרָא, אִינּוּן אָמְרֵי דָּא הוּא וַדָּאי גֵּיהִנֹּם, עָאלִין לְתַלְגָּא, אָמְרֵי דָּא חֲרִיפָא דְּסִיטָא (דְּסִיתְוָא) דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. שָׁרָאן וְאָמְרִין וַה, וּלְבָתַר אַמְרִין וַוי. וְדָוִד אָמַר (תהלים מ) וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן וַיָּקֶם וְגוֹ'. מֵאַתַר דְּאָמְרֵי וַה, וּלְבָתַר וַוי.

וְהֵיכָן מִשְׁתַּלְּמֵי נַפְשַׁיְיהוּ, בַּשֶּׁלֶג. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים סח) בְּפָרֵשׂ שַׁדַּי מְלָכִים בָּהּ תַּשְׁלֵג בְּצַלְמוֹן. יָכוֹל אַף יִשְׂרָאֵל כֵּן, תַּלְמוּד לוֹמַר לֹא תִּירָא לְבֵיתָהּ מִשֶּׁלֶג. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּכָל בֵּיתָהּ לָבוּשׁ שָׁנִים. אַל תִּקְרֵי שָׁנִים אֶלָּא שְׁנַיִם. כְּגוֹן מִילָה וּפְרִיעָה, צִיצִית וּתְפִילִין, מְזוּזָה וְנֵר חֲנוּכָּה כו'.

תָּא חֲזֵי, לֹא תִּירָא לְבֵיתָהּ מִשֶּׁלֶג, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי כָּל בֵּיתָהּ לָבוּשׁ שָׁנִים, כְּמָה דְּאֲמָרָן.

לשון הקודש

בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָסִים לָאֵשׁ, הֵם אוֹמְרִים: זֶהוּ וַדַּאי גֵּיהִנֹּם. נִכְנָסִים לַשֶּׁלֶג, אוֹמְרִים: זוֹ חֲרִיפוּת הַחֹרֶף [הַקֹּר] שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מַתְחִילִים וְאוֹמְרִים: וָה, וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים: וַי. וְדָוִד אָמַר, (תהלים מ) וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן וַיָּקֶם וְגוֹ'. מִמָּקוֹם שֶׁאוֹמְרִים וָה, וְאַחַר כָּךְ וַי.

וְהֵיכָן נִתְקָנוֹת נַפְשָׁם? בַּשֶּׁלֶג, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים סח) בְּפָרֵשׂ שַׁדַּי מְלָכִים בָּהּ תַּשְׁלֵג בְּצַלְמוֹן. יָכוֹל אַף יִשְׂרָאֵל כֵּן? תַּלְמוּד לוֹמַר, לֹא תִּירָא לְבֵיתָהּ מִשֶּׁלֶג. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים. אַל תִּקְרֵי שָׁנִים אֶלָּא שְׁנַיִם, כְּמוֹ מִילָה וּפְרִיעָה, צִיצִית וּתְפִלִּין, מְזוּזָה וְנֵר חֲנֻכָּה וְכוּ'.

בֹּא רְאֵה, לֹא תִּירָא לְבֵיתָהּ מִשֶּׁלֶג – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא כָּל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ

דִּכְתִיב, חֲמוּץ בְּגָדִים וְגוֹ', לְבוּשָׁא דְּדִינָא קַשְׁיָא, לְאִתְפְּרָעָא מֵעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה. וְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִלְבַּשׁ לְבוּשָׁא סוּמְקָא, וְחַרְבָּא סוּמְקָא, וּלְאִתְפְּרָעָא מִן סוּמְקָא. לְבוּשָׁא סוּמְקָא, דִּכְתִיב, (ישעיה סג) חֲמוּץ בְּגָדִים, וּכְתִיב, (ישעיה סג) מַדּוּעַ אָדוֹם לִלְבוּשֶׁךָ. סְיָיפָא סוּמְקָא, דִּכְתִיב, (ישעיה לד) חֶרֶב לַה' מָלְאָה דָם. וּלְאִתְפְּרָעָא מִן סוּמְקָא, דִּכְתִיב, (ישעיה לד) כִּי זֶבַח לַה' בְּבָצְרָה וְגוֹ'. תּוּ, כִּי כָל בֵּיתָה לָבוּשׁ שָׁנִים דְּהָא מִסִּטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא קָא אַתְיָיא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וַדַּאי הָכִי הוּא, אֶלָּא כָל בֵּיתָה לָבוּשׁ שָׁנִים, מַאי שָׁנִים, אִלֵּין שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, בְּגִין דְּאִיהִי אִתְכְּלִילַת מִכֻּלְּהוּ, וְיָנְקָא מִכָּל סִטְרִין, כְּדִכְתִיב, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם.

עַד דְּהַוּוּ אָזְלֵי, פָּגְעוּ בֵּיהּ בְּהַהוּא יְנוּקָא, דְּהַוָּה אָזִיל

לשון הקודש

שָׁנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סג) חֲמוּץ בְּגָדִים וְגוֹ', לְבוּשׁ שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה, לְהִפָּרַע מֵעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִלְבֹּשׁ לְבוּשׁ אָדֹם וְחֶרֶב אֲדֻמָּה וּלְהִפָּרַע מֵהָאָדֹם. לְבוּשׁ אָדֹם, שֶׁכָּתוּב חֲמוּץ בְּגָדִים, וְכָתוּב (שם) מַדּוּעַ אָדֹם לִלְבוּשֶׁךָ. הַסַּיִף אֲדֻמָּה, שֶׁכָּתוּב (שם לד) חֶרֶב לַה' מָלְאָה דָם. וּלְהִפָּרַע מִן הָאָדֹם, שֶׁכָּתוּב כִּי זֶבַח לַה' בְּבָצְרָה וְגוֹ'. עוֹד כִּי כָל בֵּיתָה לָבֶשׁ שָׁנִים – שֶׁהֲרֵי זֶה בָּא מִצַּד שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וַדַּאי זֶה כָּךְ, אֶלָּא כָּל בֵּיתָה לָבֶשׁ שָׁנִים, מָהֵם הַשָּׁנִים? אֵלּוּ שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהִיא נִכְלֶלֶת מִכֻּלָּם וְיוֹנֶקֶת מִכָּל הַצְּדָדִים, כַּכָּתוּב (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּגְשׁוּ בְּאוֹתוֹ תִּינוֹק

לְקַפּוֹטְקִיָּא בְּקַסְטִירָא דְּחַמְרָא, וְחַד סָבָא רָכִיב. אָמַר הַהוּא סָבָא לְהַהוּא יְנוּקָא, בְּרִי, אִימָּא לִי קְרָאִיךְ. אָמַר לֵיהּ, קְרָאי לָאו חַד הוּא, אֶלָּא חוּת לְתַתָּא, אוֹ אֶרְכַּב לְקַמָּךְ וְאֵימָא לָךְ. אָמַר לֵיהּ, לָא בָעִינָא. דְּאֲנָא סָבָא וְאַנְתְּ רַבְיָא, דְּאַתְקַל גַּרְמִי בַּהֲדָךְ. אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי אַמַּאי שְׁאַלְתְּ קְרָאי. אָמַר לֵיהּ, בְּגִין דְּיֵיזִיל בְּאוֹרְחָא. אָמַר, תִּיפַּח רוּחֵיהּ דְּהַהוּא סָבָא, דְּהוּא רָכִיב וְלָא יָדַע מִלָּה, וְאָמַר דְּלָא יִתְקַל בַּהֲדִי. אִתְפְּרַשׁ מֵהַהוּא סָבָא, וַאֲזִיל לֵיהּ בְּאוֹרְחָא.

כַּד מָטוּ רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יִצְחָק, קָרִיב לְגַבֵּיהוּ. שְׁאִילוּ לֵיהּ, וְסָח לוֹן עוֹבָדָא, אָמַר לֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה, שַׁפִּיר קָא עָבַדְתְּ. זִיל בַּהֲדָן, וְגֵיתִיב הָכָא, וְנִשְׁמַע מִלָּה מִפּוּמָךְ. אָמַר לוֹן, לָאֵי (ס"א רָבָּא) אֲנָא, דְּלָא (דף רלט ע"א) אָכִילְנָא יוֹמָא דֵין. אַפִּיקוּ נַהֲמָא, וִיהִיבוּ

לשון הקודש

שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ לְקַפּוֹטְקִיָּא מֵאַחֲרֵי הַחֲמוֹר, וְזָקֵן אֶחָד רוֹכֵב. אָמַר אוֹתוֹ זָקֵן לְאוֹתוֹ תִּינוֹק, בְּנִי, אֱמֹר לִי אֶת פְּסוּקְךָ. אָמַר לוֹ, פְּסוּקִי אֵינוֹ אֶחָד, אֶלָּא רֵד לְמַטָּה אוֹ אֶרְכַּב לְפָנֶיךָ וְאֹמַר לְךָ. אָמַר לוֹ, לֹא רוֹצֶה, אֲנִי זָקֵן וְאַתָּה תִּינוֹק, שֶׁאֶשְׁקֹל אֶת עַצְמִי עִמְּךָ. אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ, אָז לָמָּה שָׁאַלְתָּ פָּסוּק? אָמַר לוֹ, כְּדֵי שֶׁנֵּלֵךְ בַּדֶּרֶךְ. אָמַר, תִּפַּח רוּחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ זָקֵן, שֶׁהוּא רוֹכֵב וְלֹא יוֹדֵעַ דָּבָר, וְאָמַר שֶׁלֹּא יִהְיֶה שָׁקוּל עִמִּי. נִפְרַד מֵאוֹתוֹ זָקֵן וְהָלַךְ לוֹ בַּדֶּרֶךְ.

כְּשֶׁהִגִּיעוּ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק, קָרַב אֲלֵיהֶם. שָׁאֲלוּ אוֹתוֹ וְסָח לָהֶם אֶת הַמַּעֲשֶׂה. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, יָפֶה עָשִׂיתָ, לֵךְ עִמָּנוּ וְנֵשֵׁב כָּאן וְנִשְׁמַע דָּבָר מִפִּיךָ. אָמַר לָהֶם, אֲנִי עָיֵף, שֶׁלֹּא אָכַלְתִּי הַיּוֹם הַזֶּה. הוֹצִיאוּ לֶחֶם וְנָתְנוּ לוֹ. הִתְרַחֵשׁ לָהֶם

לֵיהּ. אִתְרְחִישׁ לוֹן נִיסָּא, וְאַשְׁכָּחוּ חַד נְבִיעָא דְּמַיָּא דַּקִּיק תְּחוֹת אִילָנָא, שָׁתֵי מִנַּיְיהוּ, וְאִינּוּן שָׁתוּ וְיִתִּיבוּ.

פָּתַח הַהוּא יְנוּקָא וְאָמַר, (תהלים לז) לְדָוִד אַל תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים אַל תְּקַנֵּא בְּעוֹשֵׂי עַוְלָה. לְדָוִד, אִי שִׁירָתָא, לָא קָאֲמַר. אִי תְּפִלָּה, לָא קָאֲמַר. אֶלָּא בְּכָל אֲתַר לְדָוִד סְתָם, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֲמָרוֹ.

אַל תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים. מָאי אַל תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים, אַל תִּתְחַבֵּר מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא אַל תַּעֲבִיד תַּחֲרוּת בַּמְּרֵעִים, בְּגִין דְּלָא יָדַעְתְּ יְסוֹדָא דְּגַרְמָךְ, וְלָא תֵּיכוּל לֵיהּ, דִּילְמָא אִיהוּ אִילָנָא דְּלָא אִתְעַקַּר לְעָלְמִין, וְתִדְחֵי קַמֵּיהּ.

וְאַל תְּקַנֵּא בְּעוֹשֵׂי עַוְלָה, דְּלָא תַשְׁגַּח בְּעוֹבָדֵיהוֹן, וְלָא תֵּיתֵי לְקַנְאָה עֲלַיְיהוּ, דְּכָל מָאן דְּחָמֵי עוֹבָדֵיהוֹן, וְלָא קַנֵּי לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַעֲבַר עַל

לשון הקודש

גַּם וּמָצְאוּ מַעְיַן מַיִם דַּקִּיק תַּחַת עֵץ. שָׁתוּ מִמֶּנּוּ, וְהֵם שָׁתוּ וְיָשְׁבוּ.

פָּתַח אוֹתוֹ תִּינוֹק וְאָמַר, (תהלים לז) לְדָוִד אַל תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים אַל תְּקַנֵּא בְּעֹשֵׂי עַוְלָה. לְדָוִד, אִם שִׁירָה – לֹא אָמַר, אִם תְּפִלָּה – לֹא אָמַר. אֶלָּא בְּכָל מָקוֹם לְדָוִד סְתָם, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמַר אֶת זֶה.

אַל תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים, מַה זֶּה אַל תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים? הָיָה צָרִיךְ (לִכְתֹּב) אַל תִּתְחַבֵּר! אֶלָּא אַל תַּעֲשֶׂה תַּחֲרוּת בַּמְּרֵעִים, כִּי לֹא יָדַעְתָּ יְסוֹד עַצְמְךָ וְלֹא תוּכַל לוֹ, אוּלַי הוּא עֵץ שֶׁלֹּא נֶעֱקַר לְעוֹלָמִים וְתִדָּחֶה מִלְּפָנָיו.

וְאַל תְּקַנֵּא בְּעֹשֵׂי עַוְלָה, שֶׁלֹּא תַשְׁגִּיחַ בְּמַעֲשֵׂיהֶם וְלֹא תָּבֹא לְקַנֵּא בָהֶם, שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹאֶה אֶת מַעֲשֵׂיהֶם וְלֹא מְקַנֵּא

תְּלַת לָאוִין. דִּכְתִיב, (שמות כ) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי. לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה. לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא.

בְּגִין כָּךְ, בָּעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִתְפָּרְשָׁא מִנַּיְיהוּ, וּלְמִסְטֵי אוֹרְחֵיהּ מִנַּיְיהוּ, עַל דָּא אִתְפְּרְשְׁנָא וְסָטִינָא אָרְחָאי. מִכָּאן וּלְהָלְאָה דְּאַשְׁכַּחְנָא לְכוּ, אִימָא הַנֵּי קְרָאֵי קַמֵּיכוֹן.

פָּתַח וְאָמַר, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, הָכָא אָלֶ"ף זְעֵירָא. אַמַּאי, בְּגִין דְּהַאי קְרִיאָה לָא הָוָה בִּשְׁלִימוּ. מָאי טַעְמָא, דְּהָא לָא הָוָה אֶלָּא בְּמִשְׁכְּנָא, וּבְאַרְעָא אַחֲרָא. בְּגִין דִּשְׁלִימוּ לָא אִשְׁתַּכַּח אֶלָּא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא.

תּוּ, הָכָא שְׁכִינְתָּא, (ס"א ל"ג הָתָם וגרים נוּקְבָא) הָתָם שְׁלִימוּ

לשון הקודש

לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, עוֹבֵר עַל שְׁלֹשָׁה לָאוִים, שֶׁכָּתוּב (שמות כ) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי. לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה. לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא.

לָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִפָּרֵד מֵהֶם וְלִסְטוֹת דַּרְכּוֹ מֵהֶם, לָכֵן נִפְרַדְתִּי וְסָטִיתִי אֶת דַּרְכִּי. מִכָּאן וָהָלְאָה שֶׁמָּצָאתִי אֶתְכֶם,

אֲנִי אוֹמֵר פְּסוּקִים הַלָּלוּ לִפְנֵיכֶם.

פָּתַח וְאָמַר, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, כָּאן אָלֶ"ף קְטַנָּה לָמָּה. מִשּׁוּם שֶׁקְּרִיאָה זוֹ לֹא הָיְתָה בִּשְׁלֵמוּת. מָה הַטַּעַם? שֶׁזֶּה לֹא הָיָה אֶלָּא בַּמִּשְׁכָּן, וּבְאֶרֶץ אַחֶרֶת מִשּׁוּם שֶׁשְּׁלֵמוּת לֹא נִמְצֵאת אֶלָּא בָּאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה.

עוֹד, כָּאן שְׁכִינָה, [שָׁם, נְקֵבָה] שָׁם שְׁלֵמוּת שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, אָדָם שֵׁת

דִּדְכַר וְנוּקְבָא, (דברי הימים א א) אָדָם שֵׁת אֱנוֹשׁ. אָדָם, שְׁלִימוּ דְכַר וְנוּקְבָא, הָכָא נוּקְבָא. תּוּ סֵיפָא דִקְרָא, וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר, בְּגִין כָּךְ אָלֵ"ף זְעֵירָא.

תּוּ אָלֵ"ף זְעֵירָא, מִתָּל לְמַלְכָּא, דְּהַוָה יָתִיב בְּכָרְסְיֵהּ, וְכִתְרָא דְמַלְכוּתָא עֲלֵיהּ, אִקְרֵי מֶלֶךְ עִלָּאָה. כַּד נָחִית וְאֲזַל לְבֵי עַבְדֵיהּ, מֶלֶךְ זוּטָא אִקְרֵי. כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל זִמְנָא דְאִיהוּ לְעֵילָא עַל כֹּלָא, מֶלֶךְ עִלָּאָה אִקְרֵי. כֵּיוָן דְּנָחִית מָדוֹרֵיהּ לְתַתָּא, מֶלֶךְ אִיהוּ, אֲבָל לָאו עִלָּאָה כְּקַדְמִיתָא, בְּגִין כָּךְ אָלֵ"ף זְעֵירָא.

וַיִּקְרָא, הָכִי תָּנִינָן, זַמִּין לֵיהּ לְהֵיכָלֵיהּ. מֵאֹהֶל מוֹעֵד. מָאן אֹהֶל מוֹעֵד. אֹהֶל דְּבֵיהּ תַּלְיָין מוֹעֵד וְחַגָּא וְשַׁבָּתָא לְמִמְנֵי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (בראשית א) וְהָיוּ לְאוֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים, בֵּיהּ שַׁרְיָא חוּשְׁבְּנָא לְמִמְנֵי.

לשון הקודש

אֱנוֹשׁ. אָדָם – שְׁלֵמוּת זָכָר וּנְקֵבָה. כָּאן נְקֵבָה. עוֹד, סוֹף הַפָּסוּק, וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר, מִשּׁוּם כָּךְ אָלֵ"ף קְטַנָּה.

עוֹד אָלֵ"ף קְטַנָּה, מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בְּכִסְאוֹ וְכֶתֶר הַמַּלְכוּת עָלָיו, נִקְרָא מֶלֶךְ עֶלְיוֹן. כְּשֶׁיּוֹרֵד וְהוֹלֵךְ לְבֵית עַבְדּוֹ, נִקְרָא מֶלֶךְ קָטָן. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּל זְמַן שֶׁהוּא לְמַעְלָה עַל הַכֹּל, נִקְרָא מֶלֶךְ עֶלְיוֹן. כֵּיוָן שֶׁהוֹרֵד מְדוֹרוֹ לְמַטָּה, הוּא מֶלֶךְ, אֲבָל לֹא עֶלְיוֹן כְּמוֹ מִקֹּדֶם, וְלָכֵן אָלֵ"ף קְטַנָּה.

וַיִּקְרָא, כָּךְ שָׁנִינוּ, זְמַן אוֹתוֹ לְהֵיכָלוֹ. מֵאֹהֶל מוֹעֵד, מַה זֶּה אֹהֶל מוֹעֵד? הָאֹהֶל שֶׁבּוֹ תְּלוּיִים מוֹעֵד וְחַג וְשַׁבָּת לִמְנוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) וְהָיוּ לְאוֹתֹת

וּמַאן אִיהוּ, סִיהֲרָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה לג) **אֹהֶל בַּל יִצְעָן בַּל יִסַּע יְתֵדוֹתָיו לָנֶצַח.**

לֵאמֹר, מָאי לֵאמֹר. בְּגִין לְגַלָּאָה, (אֲבָל כֻּלָּא חַד וְשַׁפִּיר הוּא, בְּגִין דְּשְׁלִימוּ וְשַׁפִּירוּ הוּא אֲתַר לְגַלָּאָה) **מַה דְּהֲוָה סָתִים לְגוֹ. וּבְכָל אֲתַר לֵאמֹר, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, דְּאִתְיְיהִיב רְשׁוּ לְגַלָּאָה. אֲבָל כֻּלָּא חַד הוּא, וְשַׁפִּיר הוּא, בְּגִין דְּהָא אִתְמַנִּי לְסִיהֲרָא הַהִיא מִלָּה, מֵאֲתַר דְּמֹשֶׁה קָיְימָא.**

וַיְדַבֵּר, ה' לְעֵילָא. אֶל מֹשֶׁה, בְּאֶמְצָעִיתָא. לֵאמֹר, בַּתְרַיְיתָא. אֲתַר, דְּאִית רְשׁוּ לְגַלָּאָה. תּוּ, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה מַה כְּתִיב לְעֵילָא, (שמות לט) **וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה וְגוֹ'. אַמַּאי אֶל מֹשֶׁה. הָכִי אָמְרוּ, בְּגִין דְּמֹשֶׁה חָמָא לֵיהּ בְּטוּרָא, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחְמֵי לֵיהּ בְּחֵיזוּ דְעֵינָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר,**

לשון הקודש

וּלְמוֹעֲדִים. בּוֹ מַתְחִיל הַחֶשְׁבּוֹן לְהִמָּנוֹת, וּמִיהוּ? הַלְּבָנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לג) אֹהֶם בַּל יִצְעָן בַּל יִסַּע יְתֵדוֹתָיו לָנֶצַח. **לֵאמֹר,** מַה זֶּה לֵאמֹר? כְּדֵי לְגַלּוֹת וְאֲבָל הַכֹּל אֶחָד וְיָפֶה הוּא, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁלֵמוּת וְהַיֹּפִי הוּא מָקוֹם לְגַלּוֹת] מַה שֶּׁהָיָה נִסְתָּר פְּנִימָה. וּבְכָל מָקוֹם לֵאמֹר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לְגַלּוֹת, אֲבָל הַכֹּל אֶחָד, וְיָפֶה הוּא, מִשּׁוּם שֶׁהֵרֵי נִמְנָה לַלְּבָנָה הַדָּבָר הַהוּא, מִמָּקוֹם שֶׁמֹּשֶׁה עוֹמֵד.

וַיְדַבֵּר ה' – לְמַעְלָה. אֶל מֹשֶׁה – בָּאֶמְצַע. לֵאמֹר – אַחֲרוֹן, מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ רְשׁוּת לְגַלּוֹת. וְעוֹד וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? (שמות טל) וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה וְגוֹ'. לָמָּה אֶל מֹשֶׁה? כָּךְ אָמְרוּ, מִשּׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה רָאָה אוֹתוֹ בֶּהָר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶרְאָה לוֹ בְּמַרְאֵה הָעַיִן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם כז) כַּאֲשֶׁר

(שמות כז) כַּאֲשֶׁר הֶרְאָה אוֹתְךָ בָּהָר, וּכְתִיב, (במדבר ח) כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה ה' אֶת מֹשֶׁה וְגו'. וּכְתִיב (שמות כח) וּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אַתָּה מָרְאֶה בָּהָר, הַשְׁתָּא אַיְיתִיאוּ לֵיהּ, בְּגִין דְּיֶחֱמֵי, אִי אִיהוּ כְּהַהוּא מִשְׁכְּנָא דְחָמָא.

אֲבָל אַמַּאי וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה. אֶלָּא, לְמַלְכָּא דְּבָעָא לְמִבְנֵי פַּלְטְרִין לְמַטְרוֹנִיתָא, פַּקִּיד לְאוּמָנִין הֵיכָלָא דָא בְּדוֹךְ פְּלַן, וְהֵיכָלָא דָא בְּדוֹךְ פְּלַן, הָכָא אֲתַר לְעַרְסָא, וְהָכָא אֲתַר לְנַיְיחָא. כֵּיוָן דַּעֲבִידוּ לוֹן אֻמָּנִין, אַחְמִיוּ לְמַלְכָּא. כָּךְ וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה, מָארֵי דְּבֵיתָא, אִישׁ הָאֱלֹהִים, כֵּיוָן דְּאִשְׁתַּכְלַל הֵיכָלָא, מַטְרוֹנִיתָא זְמִינַת לְמַלְכָּא לְהֵיכָלָא, זְמִינַת לְבַעֲלָהּ עִמָּהּ, בְּגִין כָּךְ וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה.

לשון הקודש

הֶרְאָה אֹתְךָ בָּהָר. וְכָתוּב וּכְתִיב, (המדבר ח) כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה ה' אֶת מֹשֶׁה וְגו'. (שמות כח) וּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אַתָּה מָרְאֶה בָּהָר. עַכְשָׁו הֵבִיאוּ לוֹ כְּדֵי שֶׁיִּרְאֶה, אִם הוּא כְּמוֹ אוֹתוֹ מִשְׁכָּן שֶׁרָאָה.

אֲבָל לָמָּה וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה? אֶלָּא, לְמֶלֶךְ שֶׁרָצָה לִבְנוֹת פַּלְטֵרִין לַגְּבִירָה, צִוָּה אֶת הָאֻמָּנִים: הֵיכָל זֶה בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, וְהֵיכָל זֶה בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, כָּאן מָקוֹם לַמִּטָּה, וְכָאן מָקוֹם לִמְנוּחָה. כֵּיוָן שֶׁעָשׂוּ אוֹתָם הָאֻמָּנִים, הֶרְאוּ לַמֶּלֶךְ. כָּךְ וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה, בַּעַל הַבַּיִת, אִישׁ הָאֱלֹהִים. כֵּיוָן שֶׁנִּשְׁלַם הַהֵיכָל, הִזְמִינָה הַגְּבִירָה אֶת הַמֶּלֶךְ לַהֵיכָל, הִזְמִינָה אֶת בַּעְלָהּ אִתָּהּ, מִשּׁוּם כָּךְ וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה.

וּבְגִין דְּמֹשֶׁה מָאֲרֵי דְּבִיתָא אִיהוּ, מַה כְּתִיב, (שמות לג) וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה, מֹשֶׁה דְּאִיהוּ מָאֲרֵי דְּבִיתָא, (דף רלט ע"ב) עָבִיד הָכִי, מַה דְּלֵית רְשׁוּ לְבַר נָשׁ אַחֲרָא לְמֶעְבַּד הָכִי.

וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו, דַּרְגָּא אַחֲרָא עִלָּאָה, וּכְדֵין בְּשַׁעְתָּא דְּאִזְדַּמַּן מֹשֶׁה לְמֵיעַל, כְּדֵין פָּתַח וְאָמַר, (ויקרא א) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם. מָאי אָדָם הָכָא. אֶלָּא כַּד אִתְחַבְּרוּ שְׁמֹשָׁא וְסִיהֲרָא כְּחֲדָא, פָּתַח וְאָמַר אָדָם. כְּדִכְתִיב, (חבקוק ג) שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ עָמַד זְבוּלָה, עָמַד, וְלֹא עָמְדוּ.

כִּי יַקְרִיב מִכֶּם, הָכָא אִתְרְמִיז, מָאן דְּיַעֲבִיד פּוּלְחָנָא דְּקָרְבְּנָא שְׁלִים, דְּיִשְׁתַּכַּח דְּכַר וְנוּקְבָא. מַשְׁמַע דִּכְתִיב מִכֶּם, דְּיִשְׁתַּכַּח בְּחֵיזוּ דִּלְכוֹן. קָרְבָּן לַה' דְּאַקְרִיב כֻּלָּא, לְאִתְאַחֲדָא כְּחֲדָא, לְעֵילָא וְתַתָּא.

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה הוּא בַּעַל הַבַּיִת, מַה כָּתוּב? (שמות לג) וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה. מֹשֶׁה שֶׁהוּא בַּעַל הַבַּיִת עָשָׂה כָּךְ, מַה שֶּׁאֵין רְשׁוּת לְאִישׁ אַחֵר לַעֲשׂוֹת כָּךְ.

וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו – דַּרְגָּה אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה. וְאָז, בְּשָׁעָה שֶׁהִזְדַּמֵּן מֹשֶׁה לְהִכָּנֵס, אָז פָּתַח וְאָמַר, אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם. מָה אָדָם עוֹשֶׂה כָּאן? אֶלָּא כְּשֶׁהִתְחַבְּרוּ שֶׁמֶשׁ וּלְבָנָה כְּאֶחָד, פָּתַח וְאָמַר אָדָם, כַּכָּתוּב (חבקוק ג) שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ עָמַד זְבֻלָה. עָמַד, וְלֹא עָמְדוּ.

כִּי יַקְרִיב מִכֶּם – כָּאן נִרְמָז, מִי שֶׁיַּעֲשֶׂה עֲבוֹדַת קָרְבָּן הַשָּׁלֵם, שֶׁיִּמָּצֵא זָכָר וּנְקֵבָה. מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב מִכֶּם, שֶׁיִּמָּצֵא בַּמַּרְאֶה שֶׁלָּכֶם. קָרְבָּן לַה' – שֶׁמַּקְרִיב הַכֹּל לְהֵאָחֵז כְּאֶחָד, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

מִן הַבְּהֵמָה, לְאַחֲזָאָה אָדָם וּבְהֵמָה, כֹּלָּא כְּחַדָּא. מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן, אִלֵּין רְתִיכִין, דְּאִינוּן דַּכְיָין. דְּכֵיוָן דְּאָמַר מִן הַבְּהֵמָה, יָכוֹל מִכֹּלָּא, בֵּין דַּכְיָין בֵּין מְסַאֲבָן. הֲדַר וְאָמַר, מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן.

תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם. קָרְבָּנִי מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי קָרְבַּנְכֶם. אֶלָּא בְּקַדְמִיתָא קָרְבָּן לַה', וְהַשְׁתָּא קָרְבַּנְכֶם. קָרְבָּן לַה' אָדָם. קָרְבַּנְכֶם מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן, לְאַחֲזָאָה יְחוּדָא מִתַּתָּא לְעֵילָּא, וּמֵעֵילָּא לְתַתָּא. מִתַּתָּא לְעֵילָּא, הַיְינוּ קָרְבָּן לַה'. מֵעֵילָּא לְתַתָּא, הַיְינוּ קָרְבַּנְכֶם.

לְמַלְכָּא, דְּאִיהוּ יָתִיב בְּטוּרְסְקָא עִלָּאָה, לְעֵילָּא לְעֵילָּא, וְכָרְסְיָא אִתְתַּקַּן עַל הַהוּא טוּרְסְקָא, וּמַלְכָּא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא. בַּר נָשׁ דְּקָרִיב דּוּרוֹנָא לְמַלְכָּא, בָּעָא לְסַלְקָא מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, עַד

לשון הקודש

מִן הַבְּהֵמָה – לְהַרְאוֹת אָדָם וּבְהֵמָה הַכֹּל כְּאֶחָד. מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן – אֵלּוּ הַמֶּרְכָּבוֹת הַטְּהוֹרוֹת. שֶׁכֵּיוָן שֶׁאָמַר מִן הַבְּהֵמָה, יָכוֹל מִן הַכֹּל, בֵּין טְהוֹרוֹת וּבֵין טְמֵאוֹת? חָזַר וְאָמַר מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן. **תַּקְרִיבוּ** אֶת קָרְבַּנְכֶם, קָרְבָּנִי הָיָה צָרִיךְ (לכתב)! מַה זֶּה קָרְבַּנְכֶם? אֶלָּא בַּתְּחִלָּה קָרְבָּן לַה', וְעַכְשָׁו קָרְבַּנְכֶם. קָרְבָּן לַה' אָדָם. קָרְבַּנְכֶם מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן, לְהַרְאוֹת יִחוּד מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה וּמִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה הַיְנוּ קָרְבָּן לַה'. מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה הַיְנוּ קָרְבַּנְכֶם. **לְמֶלֶךְ** שֶׁיּוֹשֵׁב עַל הַר עֶלְיוֹן, לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְכִסֵּא מֻתְקָן עַל אוֹתוֹ הַר, וּמֶלֶךְ עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל. אָדָם שֶׁמַּקְרִיב דּוּרוֹן לַמֶּלֶךְ, צָרִיךְ לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה עַד

דְּסָלִיק מִתַּתָּא לְעֵילָא לְאַתַר דְּמַלְכָּא יָתִיב, עִלָּאָה עַל כֹּלָּא. וּכְדֵין יָדְעִין דְּהָא סָלְקִין דּוֹרוֹנָא לְמַלְכָּא, וְהַהוּא דּוֹרוֹנָא דְּמַלְכָּא אִיהוּ. נָחִית דּוֹרוֹנָא מֵעֵילָא לְתַתָּא, הָא יָדְעִין דְּהַהוּא דּוֹרוֹנָא דְּמַלְכָּא נָחִית מֵעֵילָא, לְרִחִימָא דְּמַלְכָּא דְּאִיהוּ לְתַתָּא.

כָּךְ בְּקַדְמִיתָא, אָדָם סָלִיק בְּדַרְגּוֹי מִתַּתָּא לְעֵילָא, וּכְדֵין קָרְבָּן לַה'. מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר, נָחִית בְּדַרְגּוֹי מֵעֵילָא לְתַתָּא, וּכְדֵין קָרְבַּנְכֶם. בְּגִינֵי כָּךְ כְּתִיב, (שיר השירים ה) אָכַלְתִּי יַעֲרִי עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי. הַיְינוּ אָדָם וְקָרְבָּן לַה'. אִכְלוּ רֵעִים, הַיְינוּ מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן, וּכְדֵין תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם.

אָתוּ רִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי יְהוּדָה וּנְשָׁקוּהוּ עַל רֵישֵׁיהּ. אָמְרוּ, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּזַכֵּינָא לְמִשְׁמַע דָּא,

לשון הקודש

שֶׁעוֹלֶה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, לַמָּקוֹם שֶׁהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל, וְאָז יוֹדְעִים שֶׁהֲרֵי מַעֲלִים דּוֹרוֹן לַמֶּלֶךְ, וְאוֹתוֹ דּוֹרוֹן הוּא שֶׁל הַמֶּלֶךְ. יוֹרֵד הַדּוֹרוֹן מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, הֲרֵי יוֹדְעִים שֶׁאוֹתוֹ דּוֹרוֹן שֶׁל הַמֶּלֶךְ יוֹרֵד מִלְּמַעְלָה לַאֲהוּב הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא לְמַטָּה.

כָּךְ בַּתְּחִלָּה, אָדָם עוֹלֶה בְּדַרְגוֹתָיו מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, וְאָז קָרְבָּן לַה'. מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר, יוֹרֵד בְּדַרְגוֹתָיו מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וְאָז זֶה קָרְבַּנְכֶם. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב (שיר ה) אָכַלְתִּי יַעֲרִי עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי, הַיְינוּ אָדָם וְקָרְבָּן לַה'. אִכְלוּ רֵעִים, הַיְינוּ מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן, וְאָז תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם.

בָּאוּ רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה וּנְשָׁקוּהוּ עַל רֹאשׁוֹ. אָמְרוּ, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁזָּכִינוּ לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה, וּבָרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁלֹּא

וּבְרִיךְ רַחֲמָנָא, דְּלָא אִתְאֲבִידוּ מִלִּין אִלֵּין בְּהַהוּא סָבָא. קָמוּ וְאֲזָלוּ. עַד דְּהֲווּ אָזְלֵי, חָמוּ חַד גֻּפָּן נְטִיעַ בְּחַג גִּנָּא.

פְּתַח הַהוּא יְנוּקָא וְאָמַר, אִסְרִי לַגֻּפָּן עִירָה וְלַשֹּׂרֵקָה בְּנִי אֲתוֹנוֹ הַאי קְרָא רָזָא עִלָּאָה הוּא. אִסְרִי, אָסַר מִיבְעֵי לֵיהּ. עִירָה, עַיִר מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא רָזָא הוּא, לְדַרְדְּקֵי דְּאִינּוּן בְּנֵי רַב, לְאִסְתַּמְּרָא מֵהַהוּא גִּירָא דְעַיִר, וּשְׁמָא קַדִּישָׁא אִתְכְּלִיל תַּמָּן י"ה.

וּכְמָה דְּהָכָא אִתְרְמִיז שְׁמָא קַדִּישָׁא, הָכִי נָמֵי וְלַשֹּׂרֵקָה, שׂוֹרֵק מִיבְעֵי לֵיהּ. אִתְכְּלִיל תַּמָּן ו"ה. בְּנִי בֶּן מִיבְעֵי לֵיהּ. שׂוֹרֵק, כִּדְכְתִיב, (ירמיה ב) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק. בֵּן, כְּמָא דְאַתְּ אָמֵר, (זכריה ט) בֶּן אֲתוֹנוֹת. אַמַּאי שׂוֹרֵקָה, וְאַמַּאי בְּנִי.

לשון הקודש

נֶאֱבְדוּ הַדְּבָרִים הֵלָּלוּ בְּאוֹתוֹ זָקֵן. קָמוּ וְהָלְכוּ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ גֶּפֶן אַחַת נְטוּעָה בְּגִנָּה אַחַת.

פְּתַח אוֹתוֹ תִּינוֹק וְאָמַר, אִסְרִי לַגֶּפֶן עִירָה וְלַשֹּׂרֵקָה בְּנִי אֲתוֹנוֹ. פָּסוּק זֶה הוּא סוֹד עֶלְיוֹן. אִסְרִי?! אָסַר הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב! עִירָה?! עַיִר הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב! אֶלָּא סוֹד הוּא לַדַּרְדַּקִּים שֶׁהֵם בְּבֵית רַבָּן לְהִשָּׁמֵר מֵאוֹתוֹ הַחֵץ שֶׁל עַיִר, וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִכְלָל שָׁם י"ה.

וּכְמוֹ שֶׁכָּאן רָמוּז הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, כָּךְ גַּם וְלַשֹּׂרֵקָה, שׂוֹרֵק הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב! נִכְלָל שָׁמָה ו"ה. בְּנִי?! בֵּן הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב! שׂוֹרֵק, כַּכָּתוּב (ירמיה ב) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק. בֵּן, כַּכָּתוּב (זכריה ט) בֶּן אֲתֹנוֹת. לָמָּה שֹׂרֵקָה, וְלָמָּה בְּנִי?

אֶלָּא, כְּמָה דְּאִית שְׁמָא קַדִּישָׁא לְאַכְפָּיָא לְעַיִר, הָכִי נָמֵי, אִית שְׁמָא קַדִּישָׁא, לְאַכְפָּיָא חֵילָא אַחֲרָא, דְּאִיהִי חַמְרָא, דְּאִלְמָלֵא דְשִׁמָּא קַדִּישָׁא אִתְרְמִיז הָכָא, הֲווֹ מִטַּרְטְשֵׁי עַלְמָא, י"ה בְּחֵילָא דָא, (ס"א וי"ה) ו"ה בְּחֵילָא דָא, לְאִסְתַּמְּרָא עַלְמָא מִנַּיְיהוּ, וּלְאִסְתַּמְּרָא בַּר נָשׁ, דְּלָא יִשְׁלְטוּן בֵּיהּ בְּעַלְמָא.

אִסְרִי לַגֶּפֶן, מָאי גֶּפֶן. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אַמַּאי אִתְקְרִיאַת גֶּפֶן. אֶלָּא מַה גֶּפֶן, לָא מִקַּבְּלָא עֲלָהּ נְטִיעָא אַחֲרָא, הָכִי נָמֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לָא מִקַּבְּלָא עֲלָהּ אֶלָּא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אִתְכַּפְיָין קַמָּהּ כָּל חֵילִין אַחֲרָנִין, וְלָא יָכְלִין לְאַבְאָשָׁא וּלְשַׁלְטָאָה בְּעַלְמָא. וְעַל דָּא אַטִּיל קְרָא שְׁמָא קַדִּישָׁא בֵּינַיְיהוּ, בְּהַאי גִּיסָא וּבְהַאי גִּיסָא. בְּנִי אֲתוֹנוֹ, דְּאִתְעַקַּר בְּגִין הַהוּא שׁוֹרֵק, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק וְגו'.

לשון הקודש

אֶלָּא, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ שֵׁם קָדוֹשׁ לִכְפּוֹת אֶת הָעַיִר, כָּךְ גַּם יֵשׁ שֵׁם קָדוֹשׁ לִכְפּוֹת כֹּחַ אַחֵר, שֶׁהוּא חֲמוֹר, שֶׁאִלְמָלֵא הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ רָמוּז כָּאן, הָיוּ מַחֲרִיבִים עוֹלָם, י"ה בְּכֹחַ זֶה, וְוי"ה ו"ה בְּכֹחַ זֶה, לִשְׁמֹר מֵהֶם אֶת הָעוֹלָם, וְלִשְׁמֹר אֶת הָאָדָם שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בּוֹ בָּעוֹלָם.

אָסְרִי לַגֶּפֶן, אֵיזוֹ גֶּפֶן? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְלָמָּה נִקְרֵאת גֶּפֶן? אֶלָּא מַה גֶּפֶן לֹא מְקַבֶּלֶת עָלֶיהָ נְטִיעָה אַחֶרֶת, כָּךְ גַּם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא מְקַבֶּלֶת עָלֶיהָ אֶלָּא אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוּם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִכְפִּים לְפָנֶיהָ כָּל הַכֹּחוֹת הָאֲחֵרִים וְלֹא יְכוֹלִים לְהָרַע וְלִשְׁלֹט בָּעוֹלָם, וְלָכֵן הִטִּיל הַכָּתוּב אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בֵּינֵיהֶם בְּצַד זֶה וּבְצַד זֶה. בְּנִי

כִּבֵּס בַּיִּין לְבֻשׁוֹ וְגוֹ', כִּבֵּס, כּוֹבֵס מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא כִּבֵּס, מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עַלְמָא, וּמַאן אִיהוּ, דָּא מַלְכָּא מְשִׁיחָא. בַּיִּין סְטָר שְׂמָאלָא. וּבְדַם עֲנָבִים סְטָר שְׂמָאלָא לְתַתָּא. וְזַמִּין מַלְכָּא מְשִׁיחָא (דף רמ ע"א) לְשַׁלְטָאָה לְעֵילָּא עַל כָּל חֵילִין אַחֲרָנִין דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וּלְתַבְרָא תוֹקְפֵיהוֹן מֵעֵילָּא וּמִתַּתָּא.

דָּבָר אַחֵר, כִּבֵּס בַּיִּין לְבֻשׁוֹ, כְּגַוְונָא דְּהַאי חַמְרָא, אַחֲזֵי חֵידוּ, וְכוּלֵיהּ דִּינָא (לְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת). הָכִי נָמֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, יֶחֱזֵי חֵדוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְכוּלֵיהּ דִּינָא לְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. כְּתִיב, (בראשית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, דָּא רוּחָא דְּמַלְכָּא מְשִׁיחָא, וּמִן יוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עַלְמָא,

לשון הקודש

אֲתוֹנוֹ, שֶׁנֶּעֱקַר מִשּׁוּם אוֹתוֹ שׁוֹרֵק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךָ שׂוֹרֵק וְגוֹ'.

כִּבֵּס בַּיִּין לְבֻשׁוֹ וְגוֹ'. כִּבֵּס?! כּוֹבֵס הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב! אֶלָּא כִּבֵּס מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וּמִיהוּ? זֶה מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. בַּיִּין – צַד הַשְּׂמֹאל. וּבְדַם עֲנָבִים – צַד הַשְּׂמֹאל, לְמַטָּה. וְעָתִיד מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ לִשְׁלֹט לְמַעְלָה עַל כָּל הַכֹּחוֹת הָאֲחֵרִים שֶׁל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְלִשְׁבֹּר אֶת כֹּחָם מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה.

דָּבָר אַחֵר כִּבֵּס בַּיִּין לְבֻשׁוֹ – כְּמוֹ הַיַּיִן הַזֶּה, מַרְאֶה שִׂמְחָה, וְכֻלּוֹ דִּין [לְעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת]. כָּךְ גַּם מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, יַרְאֶה שִׂמְחָה לְיִשְׂרָאֵל, וְכֻלּוֹ דִּין לָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. כָּתוּב (בראשית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, זוֹ רוּחוֹ שֶׁל מֶלֶךְ

אַסְחֵי לְבוּשֵׁיהּ בְּחַמְרָא עִלָּאָה.

חָמֵי מַה כְּתִיב בַּתְּרֵיהּ, חַכְלִילִי עֵינַיִם מִיָּיִן וּלְבֶן שִׁנַּיִם מֵחָלָב, דָּא חַמְרָא עִלָּאָה, (ס"א דְּמַרְוֵי דְּאוֹרַיְיתָא) **דְּאוֹרַיְיתָא דְּמַרְוֵי, מִנֵּיהּ שָׁתֵי. וּלְבֶן שִׁנַּיִם מֵחָלָב, דְּהָא אוֹרַיְיתָא יַיִן וְחָלָב, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.**

כְּתִיב, (תהלים קד) **וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ** (ס"א אַמַּאי, בְּגִין דְּמֵאַתַר דְּחֶדְוָה קָאָתֵי, וּמָאן הוּא סוֹפֵיהּ דִּקְרָא) **לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן, וַדַּאי מֵאַתַר דְּאִתְקְרֵי שָׁמֶן. תָּא חָזֵי, שֵׁירָתָא דְּחַמְרָא חֶדְוָה, הוּא אֲתַר דְּכָל חֵידוּ מִנֵּיהּ נַפְקָא. וְסוֹפֵיהּ דִּינָא. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּסוֹפָא דִּילֵיהּ, אֲתַר כְּנִישׁוּ דְּכוּלָּא, דִּינָא הוּא, וּבֵיהּ אִתְדָּן עַלְמָא. וְעַל דָּא שֵׁירוּתָא חֶדְוָה, וְסוֹפָא דִּינָא. בְּגִינֵי כָּךְ, לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן. מֵאַתַר דְּכָל חֶדְוָה מִנֵּיהּ נַפְקָא.**

לשון הקודש

הַמָּשִׁיחַ, וּמִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הוּא רוֹחֵץ לְבוּשׁוֹ בַּיַּיִן הָעֶלְיוֹן.

רְאֵה מַה כָּתוּב אַחֲרָיו, חַכְלִילִי עֵינַיִם מִיָּיִן וּלְבֶן שִׁנַּיִם מֵחָלָב. זֶה יַיִן הָעֶלְיוֹן, [שֶׁמַּרְוֶה שֶׁל הַתּוֹרָה] שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁמַּרְוֶה, מִמֶּנּוּ שׁוֹתֶה. וּלְבֶן שִׁנַּיִם מֵחָלָב, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה יַיִן וְחָלָב, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

כָּתוּב (תהלים קד) וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ [לָמָה? מִשּׁוּם שֶׁמִּמָּקוֹם שֶׁל שִׂמְחָה הוּא בָּא, וּמַהוּ סוֹף הַפָּסוּק?] לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן, וַדַּאי מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמֶן. בֹּא רְאֵה, שִׁירַת הַיַּיִן חֶדְוָה, הוּא מָקוֹם שֶׁכָּל שִׂמְחָה יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ, וְסוֹפוֹ דִּין, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁסּוֹפוֹ מְקוֹם כִּנּוּס שֶׁל הַכֹּל, דִּין הוּא, וּבוֹ נִדּוֹן הָעוֹלָם, וְלָכֵן רֵאשִׁית חֶדְוָה, וְסוֹף דִּין. מִשּׁוּם כָּךְ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן, מִמָּקוֹם שֶׁכָּל חֶדְוָה יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ.

וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד, מָאן לֶחֶם. אֶלָּא לֶחֶם עַלְמָא סָעִיד (סָמִיךְ), וְאִי תֵּימָא, דְּבֵיהּ תַּלְיָיא סְעִידוּ דְעַלְמָא בִּלְחוֹדוֹי, לָאו הָכִי, דְּהָא לֵילְיָא בְּלָא יוֹמָא, לָא אִשְׁתַּכַּח, וְלָא בָּעֵי לְאַפְּרָשָׁא לוֹן. וּמַאן דְּאַפְּרִישׁ לוֹן, יִתְפָּרַשׁ מֵחַיִּין, וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (דברים ח) לְמַעַן הוֹדִיעֲךָ כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם. בְּגִין דְּלָא בָּעֵי לְאִתְפָּרְשָׁא.

וְאִי תֵּימָא, דָּוִד הֵיךְ קָאָמַר וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד, הוֹאִיל וְלָא תַּלְיָיא בֵּיהּ בִּלְחוֹדוֹי סְעִידוּ דְעַלְמָא. אֶלָּא דַּיְיקָא דְמִלָּה, וְלֶחֶם, וא"ו אִיתּוֹסַף, כְּמוֹ וַיְיָ, וְעַל דָּא, כֻּלָּא אִשְׁתַּכַּח כְּחֲדָא.

תָּא חֲזֵי, מָאן דִּמְבָרֵךְ עַל מְזוֹנָא, לָא יְבָרֵךְ עַל פְּתוֹרָא רֵיקַנְיָא, וּבָעֵי נַהֲמָא לְאִשְׁתַּכְּחָא עַל פָּתוֹרָא, וְכַסָּא דְחַמְרָא בִימִינָא. מָאי טַעְמָא, בְּגִין

לשון הקודש

וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד, אֵיזֶה לֶחֶם? אֶלָּא לֶחֶם סוֹעֵד [סוֹמֵךְ] אֶת הָעוֹלָם. וְאִם תֹּאמַר שֶׁבּוֹ תָּלוּי לְבַדּוֹ סַעַד הָעוֹלָם – לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי לַיְלָה בְּלִי יוֹם לֹא נִמְצָא, וְלֹא צָרִיךְ לְהַפְרִידָם. וּמִי שֶׁמַּפְרִידָם יִתְפָּרֵד מֵהַחַיִּים, וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ח) לְמַעַן הוֹדִיעֲךָ כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְהַפְרִיד.

וְאִם תֹּאמַר, דָּוִד אֵיךְ אָמַר וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד, הוֹאִיל וְלֹא תָּלוּי בּוֹ לְבַדּוֹ סַעַד כָּל הָעוֹלָם? אֶלָּא דִּיּוּק הַדָּבָר וְלֶחֶם, וָא"ו הִתּוֹסֵף, כְּמוֹ וַה', וְעַל זֶה הַכֹּל נִמְצָא כְּאֶחָד.

בֹּא רְאֵה, מִי שֶׁמְּבָרֵךְ עַל הַמָּזוֹן, לֹא יְבָרֵךְ עַל שֻׁלְחָן רֵיק, וְצָרִיךְ לְהִמָּצֵא לֶחֶם עַל הַשֻּׁלְחָן וְכוֹס שֶׁל יַיִן בִּימִין, מָה

לְקַשְׁרָא שְׁמָאלָא בִּימִינָא, וְנַהֲמָא דְיִתְבָּרַךְ מִנַּיְיהוּ, וּלְאִתְקַשְׁרָא בְּהוּ, וּלְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד קִשּׁוּרָא, לְבָרְכָא שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יְאוּת. דְּהָא לֶחֶם אִתְקַשַּׁר בְּיַיִן, וְיַיִן בִּימִינָא, וּכְדֵין בִּרְכָאן שַׁרְיָין בְּעַלְמָא, וּפָתוֹרָא אִשְׁתְּלִים כְּדְקָא יְאוּת.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אִלְמָלֵא לָא אִזְדַּמְּן לָן אוֹרְחָא דָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע מִלִּין אִלֵּין, דַּי לָן. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, יָאוֹת הוּא לְהַאי יְנוּקָא דְּלָא יְנְדַע כָּל הַאי, וְאֲנָא מִסְתָּפִינָא עֲלֵיהּ. אִי יִתְקַיֵּים בְּעַלְמָא בְּגִין הַאי. אָמַר רִבִּי יִצְחָק וְלָמָּה. אָמַר לֵיהּ, בְּגִין דְּהַאי רַבְיָא יְכִיל לְאִסְתַּכְּלָא בְּאַתְרָא דְּלֵית רְשׁוּ לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ. וּמִסְתָּפִינָא עֲלוֹי, דְּעַד לָא יִמְטֵי לְפִרְקוֹי, יִשְׁגַּח וְיִסְתַּכַּל וְיַעֲנְשׁוּן לֵיהּ.

שָׁמַע הַהוּא יְנוּקָא. אָמַר, לָא מִסְתָּפִינָא מֵעוֹנְשָׁא

לשון הקודש

הַטַּעַם? בִּשְׁבִיל לְקַשֵּׁר שְׂמֹאל בַּיָּמִין, וְלֶחֶם שֶׁיִּתְבָּרֵךְ מֵהֶם וּלְהִתְקַשֵּׁר בָּהֶם, וּלְהְיוֹת הַכֹּל קֶשֶׁר אֶחָד, לְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי. שֶׁהֲרֵי לֶחֶם נִקְשָׁר בְּיַיִן, וְיַיִן בְּיָמִין, וְאָז הַבְּרָכוֹת שׁוֹרוֹת בָּעוֹלָם, וְהַשֻּׁלְחָן נִתְקַן כָּרָאוּי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִלְמָלֵא לֹא הִזְדַּמְּנָה לָנוּ דֶּרֶךְ זוֹ אֶלָּא לִשְׁמֹעַ הַדְּבָרִים הַלָּלוּ – דַּי לָנוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נָאֶה הוּא לְתִינוֹק זֶה שֶׁלֹּא יֵדַע כָּל זֶה, וַאֲנִי פּוֹחֵד עָלָיו אִם יִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם מִשּׁוּם זֶה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְלָמָּה? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁתִּינוֹק זֶה יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בְּמָקוֹם שֶׁאֵין רְשׁוּת לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, וַאֲנִי פּוֹחֵד עָלָיו, שֶׁעַד שֶׁלֹּא יַגִּיעַ לְפִרְקוֹ יִשְׁגִּיחַ וְיִסְתַּכֵּל וְיַעֲנִישׁוּ אוֹתוֹ.

שָׁמַע אוֹתוֹ הַתִּינוֹק. אָמַר, אֵינִי פּוֹחֵד מֵעֹנֶשׁ לְעוֹלָמִים, שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁאַבָּא

לְעָלְמִין, דְּהָא בְּשַׁעְתָּא דְּאִסְתַּלִּיק אַבָּא מֵעַלְמָא, בָּרִיךְ לִי וְצַלֵּי עָלַי. וִידַעְנָא דִּזְכוּתָא דְּאַבָּא יָגִין עָלַי. אָמְרוּ לֵיהּ, וּמַאן הוּא אֲבוּךְ. אָמַר, (נ"א לֵיתָא רִבִּי יְהוּדָה) בְּרֵיהּ דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, נָטַלוּ לֵיהּ, וְאַרְכְּבוּהוּ עַל כִּתְפַּיְיהוּ תְּלַת מִילִין.

קָרוּ עֲלֵיהּ, (שופטים יד) מֵהָאֹכֵל יָצָא מַאֲכָל וּמֵעַז יָצָא מָתוֹק וְגוֹ'. אָמַר לוֹן הַהוּא יְנוּקָא, מִלָּה אָתָא לִידַיְיכוּ, פְּרִישׁוּ לָהּ. אָמְרוּ לֵיהּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לָן אָרְחָא דְּחַיֵּי, אִימָא אַנְתְּ.

פָּתַח וְאָמַר, מֵהָאֹכֵל יָצָא מַאֲכָל וּמֵעַז יָצָא מָתוֹק. הַאי קְרָא, אַסְמַכְתָּא אִית לָן בֵּיהּ, מֵהָאֹכֵל, דָּא צַדִּיק, דִּכְתִיב, (משלי יג) צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ. צַדִּיק אוֹכֵל וַדָּאי, וְנָטִיל כֻּלָּא, אַמַּאי, לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ. לְמֵיהַב שָׂבְעָא, לְהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי נַפְשׁוֹ דְּדָוִד. יָצָא

לשון הקודש

הִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, בֵּרַךְ אוֹתִי וְהִתְפַּלֵּל עָלַי, וְיָדַעְתִּי שֶׁזְּכוּת אָבִי תָּגֵן עָלַי. אָמְרוּ לוֹ, וּמִי הוּא אָבִיךָ? אָמַר, [אֵין רַבִּי יְהוּדָה] בְּנוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא הַזָּקֵן. לָקְחוּ אוֹתוֹ וְהִרְכִּיבוּ אוֹתוֹ עַל כִּתְפֵּיהֶם שְׁלֹשָׁה מִילִין.

קָרְאוּ עָלָיו, (שופטים יד) מֵהָאֹכֵל יָצָא מַאֲכָל וּמֵעַז יָצָא מָתוֹק וְגוֹ'. אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ תִּינוֹק, דָּבָר בָּא לִידֵיכֶם, פָּרְשׁוּ אוֹתוֹ. אָמְרוּ לוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זִמֵּן לָנוּ אֶת דֶּרֶךְ הַחַיִּים, אֱמֹר אַתָּה.

פָּתַח וְאָמַר, מֵהָאֹכֵל יָצָא מַאֲכָל וּמֵעַז יָצָא מָתוֹק, פָּסוּק זֶה יֵשׁ לָנוּ בּוֹ סֶמֶךְ. מֵהָאֹכֵל – זֶה צַדִּיק, שֶׁכָּתוּב (משלי יג) צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ. צַדִּיק אוֹכֵל וַדַּאי וְנוֹטֵל הַכֹּל, לָמָּה? לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ, לָתֵת שֹׂבַע לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא נֶפֶשׁ דָּוִד. יָצָא מַאֲכָל – שֶׁאִלְמְלֵא אוֹתוֹ צַדִּיק

מַאֲכָל, דְּאִלְמָלֵא הַהוּא צַדִּיק, לָא יִפּוּק מִזּוֹנָא לְעָלְמִין, וְלָא יְכִיל עַלְמָא לְקַיְּימָא (בֵּיהּ). וּמֵעַז יָצָא מָתוֹק, דָּא יִצְחָק, דְּבָרִיךְ לְיַעֲקֹב בְּטַל הַשָּׁמַיִם וּמִשְּׁמַנֵּי הָאָרֶץ.

תוּ, אַף עַל גַּב דְּכֹלָּא חַד, אִלְמָלֵא תֶּקְפָּא דְּדִינָא קַשְׁיָא, לָא נָפְקָא דְּבַשׁ. מָאן דְּבַשׁ. דָּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דִּכְתִיב, (תהלים יט) וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים. וּמֵעַז, דָּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, דִּכְתִיב, (תהלים כט) ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יָצָא מָתוֹק, דָּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. (דף רמ ע"ב):

אֲזָלוּ כְּחֲדָא תְּלַת יוֹמִין, עַד דְּמָטוּ לְטוּרְסָא דְּקִירָא דְּאִמֵּיהּ. כֵּיוָן דְּחָמַאת לוֹן אַתְקָנִית בֵּיתָא, וְיַתְבוּ תַּמָּן תְּלַת יוֹמִין אַחֲרָנִין. בֵּרְכוּהוּ, וְאָזְלוּ, וְסִדְּרוּ מִלִּין קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר, וַדַּאי יְרוּתַת אוֹרַיְיתָא אַחְסִין, וְאִלְמָלֵא זְכוּתָא דַּאֲבָהָן יִתְעַנַּשׁ מִלְּעֵילָא, אֲבָל

לשון הקודש

לֹא יֵצֵא מָזוֹן לְעוֹלָמִים וְלֹא יוּכַל הָעוֹלָם לַעֲמֹד [בּוֹ]. וּמֵעַז יָצָא מָתוֹק – זֶה יִצְחָק שֶׁבֵּרַךְ אֶת יַעֲקֹב (בראשית כז) בְּטַל הַשָּׁמַיִם וּמִשְּׁמַנֵּי הָאָרֶץ.

עוֹד, אַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל אֶחָד, אִלּוּלֵא תֹּקֶף הַדִּין הַקָּשֶׁה, לֹא יוֹצֵא דְּבַשׁ. מִי הַדְּבַשׁ? זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁכָּתוּב (תהלים יט) וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים. וּמֵעַז – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁכָּתוּב (שם כט) ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יָצָא מָתוֹק – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

הָלְכוּ כְּאֶחָד שְׁלֹשָׁה יָמִים, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לַמָּבוֹי שֶׁל הַקִּיר שֶׁל אִמּוֹ. כֵּיוָן שֶׁרָאָתָה אוֹתוֹ, סִדְּרָה אֶת הַבַּיִת, וְיָשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה יָמִים אֲחֵרִים. בֵּרְכוּ אוֹתוֹ וְהָלְכוּ, וְסִדְּרוּ דְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר, וַדַּאי יְרֻשַּׁת הַתּוֹרָה יָרַשׁ, וְאִלְמָלֵא זְכוּת אָבוֹת יֵעָנֵשׁ מִלְּמַעְלָה. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִינּוּן דְּאָזְלִין בָּתַר אוֹרַיְיתָא, אַחְסִינוּ לָהּ אִינּוּן וּבְנַיְיהוּ לְעָלְמִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה נט) וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר ה' רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וגו'.

זְבוּלוּן לְחוֹף יַמִּים יִשְׁכּוֹן וְהוּא לְחוֹף אֳנִיּוֹת וְיַרְכָתוֹ וגו'. (בראשית מט יג) רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים מה) חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ. וְכִי דָא הוֹד וְהָדָר, לְמִיזַן זַיְינָא, וּלְאִזְדַּרְזָא בְּהַאי. מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, וְאַגַּח קְרָבָא בְּאוֹרַיְיתָא, וְזָרִיז גַּרְמֵיהּ בָּהּ, דָּא הוּא שְׁבָחָא (דְּמָארֵיהּ), דָּא הוּא הוֹד וְהָדָר, וְאַתְּ אָמַרְתְּ חֲגוֹר חַרְבְּךָ.

אֶלָּא, וַדַּאי עִקָּרָא דְּמִלָּה, אָת קַיְּימָא קַדִּישָׁא יָהַב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְרָשִׁים לֵיהּ בִּבְנֵי נָשָׁא, בְּגִין דְּיִנְטְרוּן לֵיהּ, וְלָא יִפְּגְּמוּן לֵיהּ בִּפְגִימוּ לְהַאי

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא לְאוֹתָם שֶׁהוֹלְכִים אַחַר הַתּוֹרָה, יוֹרְשִׁים אוֹתָהּ הֵם וּבְנֵיהֶם לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נט) וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר ה' רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וגו'.

זְבוּלֻן לְחוֹף יַמִּים יִשְׁכֹּן וְהוּא לְחוֹף אֳנִיּוֹת וְיַרְכָתוֹ וגו'. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים מה) חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ. וְכִי זֶה הוֹד וְהָדָר לַחֲגֹר כְּלֵי זַיִן וּלְהִזְדָּרֵז בָּזֶה? מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְעוֹרֵךְ קְרָב בַּתּוֹרָה וּמְזָרֵז עַצְמוֹ בָּהּ – זֶהוּ שֶׁבַח [שֶׁל רִבּוֹנוֹ], זֶהוּ הוֹד וְהָדָר, וְאַתָּה אוֹמֵר חֲגוֹר חַרְבְּךָ?

אֶלָּא וַדַּאי שֶׁעִקַּר הַדָּבָר, אוֹת בְּרִית הַקֹּדֶשׁ נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְרָשַׁם אוֹתוֹ בִּבְנֵי אָדָם כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמְרוּ אוֹתוֹ וְלֹא יִפְּגְּמוּ

רְשִׁימָא דְמַלְכָּא. וּמַאן דְּפָגִים לֵיהּ, הָא קָאִים לְקָבְלֵיהּ חֶרֶב נֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית, לְנַקְמָא נוּקְמָא דִבְרִית (ויקרא כו) קַדִּישָׁא, דְּאִתְרְשִׁים בֵּיהּ, וְהוּא פָּגִים לֵיהּ.

וּמַאן דְּבָעֵי לְנַטְרָא הַאי אֲתַר, יְזַדְּרֵז וִיתַקֵּן גַּרְמֵיהּ, וִישַׁוֵּי לְקָבְלֵיהּ, בְּשַׁעְתָּא דְיִצְרָא בִישָׁא יִתְקַף עֲלוֹי, לְהַאי חֶרֶב דְּקָיְימָא עַל יָרֵךְ, לְאִתְפְּרְעָא מִמַּאן דְּפָגִים הַאי אֲתַר. וּכְדֵין, חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר, גִּבּוֹר אִיהוּ, גִּבּוֹר אִתְקְרֵי. וְעַל דָּא הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ.

דָּבָר אַחֵר, חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר. מָאן דְּנָפִיק בְּאָרְחָא, יְתַקֵּן גַּרְמֵיהּ בִּצְלוֹתָא דְמָארֵיהּ, וְיִזְדְּרֵז בְּהַאי צֶדֶק, חֶרֶב עִלָּאָה, בִּצְלוֹתָא וּבָעוּתִין עַד לָא יִפּוֹק לְאָרְחָא. כְּדִכְתִיב, (תהלים פה) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו.

לשון הקודש

אוֹתוֹ בִּפְגָם אֶת רֹשֶׁם הַמֶּלֶךְ הַזֶּה, וּמִי שֶׁפּוֹגֵם אוֹתוֹ, הֲרֵי עוֹמֶדֶת נֶגְדּוֹ (ויקרא כו) חֶרֶב נֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית, לִנְקֹם נִקְמַת הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּרְשָׁם בּוֹ, וְהוּא פּוֹגֵם אוֹתוֹ.

וּמִי שֶׁרוֹצֶה לִשְׁמֹר מָקוֹם זֶה, יְזַדְּרֵז וִיתַקֵּן עַצְמוֹ וְיָשִׂים כְּנֶגְדּוֹ בְּשָׁעָה שֶׁהַיֵּצֶר תּוֹקֵף אוֹתוֹ אֶת הַחֶרֶב שֶׁעוֹמֶדֶת עַל הַיָּרֵךְ, לְהִפָּרַע מִמִּי שֶׁפּוֹגֵם מָקוֹם זֶה, וְאָז חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר. גִּבּוֹר הוּא, וְגִבּוֹר נִקְרָא. וְעַל כָּךְ הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ.

דָּבָר אַחֵר חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר – מִי שֶׁיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ, יְתַקֵּן עַצְמוֹ בִּתְפִלָּה שֶׁל רִבּוֹנוֹ וְיִזְדְּרֵז בַּצֶּדֶק הַזֶּה, חֶרֶב עֶלְיוֹנָה, בִּתְפִלָּה וּבַקָּשׁוֹת עַד שֶׁלֹּא יֵצֵא לַדֶּרֶךְ, כַּכָּתוּב (תהלים פה) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו.

תָּא חֲזֵי, זְבוּלוּן נָפִיק תְּדִירָא לִשְׁבִילִין וְאָרְחִין, וְאַגַּח קְרָבִין, וְאִזְדַּרֵז בְּהַאי חֶרֶב עִלָּאָה, בִּצְלוֹתָא וּבָעוּתִין, עַד לָא נָפִיק בְּאָרְחָא, וּכְדֵין נָצַח עַמִּין, וְאִתְתַּקַּף עֲלַיְיהוּ. וְאִי תֵּימָא יְהוּדָה, הָא אִתְתַּקַּן בְּהַאי, לְאַגָּחָא קְרָבִין, וְתִקּוּנִין, בְּהַאי חֶרֶב, אַמַּאי זְבוּלוּן.

אֶלָּא. תָּא חֲזֵי, הַנֵּי תְּרֵיסַר שִׁבְטִין, כֻּלְּהוּ תִּקּוּנָא דְּמַטְרוֹנִיתָא הֲווֹ. תְּרֵין תִּקּוּנִין דְּנוּקְבֵי אָמַר שְׁלֹמֹה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, חַד לְרַעֲיָא עִלָּאָה יוֹבֵלָא, וְחַד לְכַלָּה, שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה. חַד תִּקּוּנָא לְעֵילָא, וְחַד תִּקּוּנָא לְתַתָּא. עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, הָכִי הוּא נָמֵי, בְּהַנֵּי תְּרֵי אַתְרֵי, חַד עוֹבָדָא לְעֵילָא, וְחַד עוֹבָדָא לְתַתָּא, וְעַל דָּא פְּתִיחָא דְאוֹרַיְיתָא בְּב'. עוֹבָדָא דִּלְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, דָּא עֲבַד עַלְמָא עִלָּאָה, וְדָא עֲבַד עַלְמָא תַתָּאָה. כְּגַוְונָא דָא.

לשון הקודש

בא רְאֵה, זְבוּלוּן תָּמִיד יָצָא לַדְּרָכִים וְלַשְּׁבִילִים וְעָרַךְ קְרָבוֹת, וְהִזְדָּרֵז בַּחֶרֶב הָעֶלְיוֹנָה הַזוֹ בִּתְפִלָּה וּבַקָּשׁוֹת עַד שֶׁלֹּא יָצָא לַדֶּרֶךְ, וְאָז נִצַּח אֶת הָעַמִּים וְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם. וְאִם תֹּאמַר, יְהוּדָה הֲרֵי נִתְקַן לָזֶה לַעֲרֹךְ קְרָבוֹת וְתִקּוּנִים בַּחֶרֶב הַזוֹ, לָמָּה זְבוּלוּן?

אֶלָּא. בֹּא רְאֵה, שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים הֵלָּלוּ, כֻּלָּם תִּקּוּן שֶׁל הַמַּלְכָּה הֵם. שְׁנֵי תִּקּוּנִים שֶׁל נְקֵבוֹת אָמַר שְׁלֹמֹה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, אֶחָד לָרוֹעֶה הָעֶלְיוֹן – יוֹבֵל, וְאֶחָד לַכַּלָּה – שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה. תִּקּוּן אֶחָד לְמַעְלָה, וְתִקּוּן אֶחָד לְמַטָּה. גַּם מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית הוּא כָּךְ, בִּשְׁנֵי הַמְּקוֹמוֹת הֵלָּלוּ. מַעֲשֶׂה אֶחָד לְמַעְלָה, וּמַעֲשֶׂה אֶחָד לְמַטָּה, וְלָכֵן נִפְתְּחָה הַתּוֹרָה בְּב', מַעֲשֶׂה שֶׁלְּמַטָּה

תְּרֵין תִּקּוּנִין דְּנוּקְבֵי קָאֲמַר שְׁלֹמֹה, חַד לְעֵילָא, וְחַד לְתַתָּא. חַד לְעֵילָא, בְּתִקּוּנָא עִלָּאָה דְשִׁמָּא קַדִּישָׁא. חַד לְתַתָּא, בְּתִקּוּנָא תַתָּאָה כְּגַוְונָא דְלְעֵילָא.

תָּא חֲזֵי, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְיַעֲקֹב קַדִּישָׁא, דְזָכָה לְהַאי. וְהָא אִתְּמַר, מִיּוֹמָא דְאִתְבְּרֵי עַלְמָא, לָא אִשְׁתַּכַּח עַרְסָא שְׁלֵימְתָּא כְּעַרְסֵיהּ דְיַעֲקֹב. וּבְשַׁעְתָּא דְבָעָא לְאִסְתַּלְּקָא מֵעַלְמָא, כְּדֵין הָוָה שְׁלִים, בְּכָל סִטְרוֹי. אַבְרָהָם מִימִינֵיהּ, יִצְחָק מִשְּׂמָאלֵיהּ, הוּא בְּאֶמְצָעִיתָא, שְׁכִינְתָּא קַמֵּיהּ. כֵּיוָן דְּחָמָא יַעֲקֹב הַאי, קָרָא לִבְנוֹי, וְאָמַר לוֹן הֵאָסְפוּ, בְּגִין דְּיִשְׁתַּכַּח תִּקּוּנָא דִלְעֵילָא וְתַתָּא.

תָּא חֲזֵי, רָזָא דְמִלָּה, תְּרֵין תִּקּוּנִין אִשְׁתַּכָּחוּ תַּמָּן, חַד עִלָּאָה, וְחַד תַתָּאָה, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא שְׁלִים בְּדִקָּא יָאוּת. תִּקּוּנָא עִלָּאָה, תִּקּוּנָא סָתִים וְגַלְיָא, דְּהָא

לשון הקודש

כְּמַעֲשֶׂה שֶׁלְּמַעְלָה. זֶה עוֹשֶׂה עוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְזֶה עוֹשֶׂה עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. כְּמוֹ זֶה. **שְׁנֵי** תִּקּוּנִים שֶׁל נְקֵבוֹת אָמַר שְׁלֹמֹה, אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה. אֶחָד לְמַעְלָה – בְּתִקּוּן עֶלְיוֹן שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. אֶחָד לְמַטָּה – בְּתִקּוּן תַּחְתּוֹן כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. **בֹּא** רְאֵה, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הַקָּדוֹשׁ שֶׁזָּכָה לָזֶה. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר, מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם לֹא נִמְצְאָה מִטָּה שְׁלֵמָה כְּמוֹ מִטָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, וּבְשָׁעָה שֶׁרָצָה לְהִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, אָז הָיָה שָׁלֵם בְּכָל צְדָדָיו. אַבְרָהָם מִימִינוֹ, יִצְחָק מִשְּׂמֹאלוֹ, הוּא בָּאֶמְצַע, שְׁכִינָה לְפָנָיו. כֵּיוָן שֶׁרָאָה יַעֲקֹב אֶת זֶה, קָרָא לְבָנָיו וְאָמַר לָהֶם הֵאָסְפוּ, כְּדֵי שֶׁיִּמָּצֵא תִּקּוּן שֶׁלְּמַעְלָה וְשֶׁלְּמַטָּה.

בֹּא רְאֵה אֶת סוֹד הַדָּבָר. שְׁנֵי תִּקּוּנִים נִמְצְאוּ שָׁם, אֶחָד עֶלְיוֹן וְאֶחָד תַּחְתּוֹן,

תִּקּוּנָא דְיוֹבֵלָא אִיהוּ, הַהוּא דְאָמַר שְׁלֹמֹה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים כִּדְקָאֲמָרָן, רֵישָׁא סָתִים הָוָה דְלָא אִתְגַּלְיָיא הָכָא, וְלָא יָאוֹת לְאִתְגַּלְיָיא. דְּרוֹעִין וְגוּפָא אִתְגַּלְיָין, וְהָא יְדִיעִין. שׁוֹקִין סְתִימוּ וְלָא אִתְגַּלְיָין. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דִּנְבוּאָה לָא שַׁרְיָא אֶלָּא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא. וְתִקּוּנָא דָא סָתִים וְגַלְיָיא.

תִּקּוּנָא אַחֲרָא תַּתָּאָה, תִּקּוּנָא דְכַלָּה דְקָאֲמַר שְׁלֹמֹה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, הַאי תִּקּוּנָא דְאִתְגַּלְיָיא יַתִּיר, וְתִקּוּנָא דָא בִּתְרֵיסַר שִׁבְטִין (דף רמא ע"א) דְּאִינוּן תְּחוֹתָהּ, וְתִקּוּנָא דְגוּפָא דִילָהּ.

פָּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר, (מלכים א ז) וַיַּעַשׂ אֶת הַיָּם מוּצָק וְגו'. וּכְתִיב עוֹמֵד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פֹנִים צָפוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה פֹנִים יָמָּה וּשְׁלֹשָׁה פֹנִים נֶגְבָּה וְגו' וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מִלְּמַעְלָה וְגו'. וּכְתִיב וְאֶת הַבָּקָר

לשון הקודש

שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל שָׁלֵם כָּרָאוּי. תִּקּוּן עֶלְיוֹן, תִּקּוּן נִסְתָּר וְנִגְלֶה, שֶׁהֲרֵי תִּקּוּן שֶׁל הַיּוֹבֵל הוּא, אוֹתוֹ שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, הָרֹאשׁ הַנִּסְתָּר שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה כָּאן וְלֹא יָפֶה לְגַלּוֹתוֹ. הַזְּרוֹעוֹת וְהַגּוּף הִתְגַּלּוּ, וְהֵם יְדוּעִים. שׁוֹקַיִם נִסְתְּרוּ וְלֹא הִתְגַּלּוּ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁנְּבוּאָה לֹא שׁוֹרָה כִּי אִם בְּאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְתִקּוּן זֶה נִסְתָּר וְנִגְלֶה.

תִּקּוּן אַחֵר לְמַטָּה – תִּקּוּן הַכַּלָּה שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, זֶהוּ תִּקּוּן שֶׁהִתְגַּלָּה יוֹתֵר, וְתִקּוּן זֶה בִּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, שֶׁהֵם תַּחְתֶּיהָ, וְתִקּוּן הַגּוּף שֶׁלָּהּ.

פָּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר, (מלכים-א ז) וַיַּעַשׂ אֶת הַיָּם מוּצָק וְגו'. וְכָתוּב עֹמֵד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פֹּנִים צָפוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה פֹּנִים יָמָּה וּשְׁלֹשָׁה פֹּנִים נֶגְבָּה וְגו' וְהַיָּם

שְׁנֵים עָשָׂר תַּחַת הַיָּם (וגו'). עוֹמֵד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר, הָכִי הוּא וַדָּאי, דְּדָא יָם מִתַּקְנָא בְּתְרֵיסַר בִּתְרֵין עָלְמִין, בִּתְרֵיסַר לְעֵילָא רְתִיכִין מְמַנָּן. לְעֵילָא בִּתְרֵיסַר, לְתַתָּא תְרֵיסַר שִׁבְטִין. כֵּיוָן דְּהָכָא יַעֲקֹב תִּקּוּנָא עִלָּאָה, וְהָכָא שְׁכִינְתָּא קָאִים לְקַבְלֵיהּ, בָּעָא לְאַשְׁלָמָא תִּקּוּנָהָא, קָרָא לִבְנוֹהִי תְּרֵיסַר, וְאָמַר לוֹן הֵאָסְפוּ. אַתְקִינוּ גַּרְמַיְיכוּ לְאַשְׁלָמָא מְהֵימְנוּתָא.

תָּא חֲזֵי, תְּרֵיסַר שִׁבְטִין, בְּאַרְבַּע דִּגְלִין, בְּאַרְבַּע סִטְרִין, שְׁלֹשָׁה פּוּנִים צָפוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה פּוּנִים יָמָה וּשְׁלֹשָׁה פּוּנִים נֶגְבָּה וּשְׁלֹשָׁה פּוּנִים מִזְרָחָה וְהַיָּם עֲלֵיהֶם. וְהָכִי הוּא וַדָּאי, תְּלַת שִׁבְטִין לְכָל סִטָּר לְאַרְבַּע רוּחֵי עַלְמָא, וּתְלַת שִׁבְטִין לִדְרוֹעָא דִימִינָא, וּתְלַת שִׁבְטִין לִדְרוֹעָא דִשְׂמָאלָא, וּתְלַת שִׁבְטִין,

לשון הקודש

עֲלֵיהֶם מִלְּמַעְלָה וְגו'. וְכָתוּב וְאֶת הַבָּקָר שְׁנֵים עָשָׂר תַּחַת הַיָּם (וגו'). עוֹמֵד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר, כָּךְ הוּא וַדַּאי, שֶׁהַיָּם הַזֶּה מְתֻקָּן בִּשְׁנֵים עָשָׂר בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, בִּשְׁנֵים עָשָׂר לְמַעְלָה מֻרְכָּבוֹת מְמֻנּוֹת לְמַעְלָה בִּשְׁנֵים עָשָׂר, לְמַטָּה שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים. כֵּיוָן שֶׁרָאָה יַעֲקֹב אֶת הַתִּקּוּן הָעֶלְיוֹן וְרָאָה שְׁכִינָה עוֹמֶדֶת מוּלוֹ, רָצָה לְהַשְׁלִים תִּקּוּנֶיהָ. קָרָא לִשְׁנֵים עָשָׂר בָּנָיו, וְאָמַר לָהֶם הֵאָסְפוּ, הַתְקִינוּ עַצְמְכֶם לְהַשְׁלִים אֶת הָאֱמוּנָה.

בא רְאֵה, שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים בְּאַרְבָּעָה דְגָלִים בְּאַרְבָּעָה צְדָדִים, שְׁלֹשָׁה פּוּנִים צָפוֹנָה, וּשְׁלֹשָׁה פּוּנִים יָמָה, וּשְׁלֹשָׁה פּוּנִים נֶגְבָּה, וּשְׁלֹשָׁה פּוּנִים מִזְרָחָה, וְהַיָּם עֲלֵיהֶם. וְכָךְ הוּא וַדַּאי, שְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לְכָל צַד, לְאַרְבָּעָה רוּחוֹת הָעוֹלָם, וּשְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לִזְרוֹעַ יָמִין, וּשְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לִזְרוֹעַ שְׂמֹאל, וּשְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לְיֶרֶךְ יָמִין, וּשְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים

לְיַרְכָא יְמִינָא, וּתְלַת שִׁבְטִין לְיַרְכָא שְׂמָאלָא, וְגוּפָא דִשְׁכִינְתָּא עֲלַיְיהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְהַיָּם עֲלֵיהֶם.

מָאי טַעְמָא תְּלַת שִׁבְטִין לִדְרוֹעָא, וּתְלַת שִׁבְטִין לְיַרְכָא, וְכֵן לְכֹלָּא. אֶלָּא רָזָא דְמִלָּה, תְּלַת קִשְׁרִין אִינּוּן בִּדְרוֹעָא יְמִינָא, וּתְלַת בִּשְׂמָאלָא, וּתְלַת בְּיַרְכָא יְמִינָא, וּתְלַת קִשְׁרִין בְּיַרְכָא שְׂמָאלָא, אִשְׁתַּכָּחוּ תְּרֵיסַר קִשְׁרִין לְאַרְבַּע סִטְרִין, וְגוּפָא עֲלַיְיהוּ. אִשְׁתַּכָּחוּ תְּרֵיסַר עִם גּוּפָא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. מִנָּא לָן, דִכְתִיב, כָּל אֵלֶּה שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנֵים עָשָׂר. וְזֹאת, בְּגִין דְּבָה אִשְׁתְּלִים חוּשְׁבְּנָא, כְּמָה דְאִתְּמַר וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מִלְּמַעְלָה.

שִׁבְעָה עֵינֵי ה', (זכריה ד) אִינּוּן שִׁבְעָה עֵינֵי הָעֵדָה. שִׁבְעִין סַנְהֶדְרִין. שַׁעֲרָהָא, כְּמָה דִכְתִיב, (במדבר כ) כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחֲנֵה יְהוּדָה מְאַת אֶלֶף וְגו'. כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחֲנֵה רְאוּבֵן, וְכֵן לְכֻלְּהוּ.

לשון הקודש

לְיָרֵךְ שְׂמֹאל, וְגוּף הַשְּׁכִינָה עֲלֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהַיָּם עֲלֵיהֶם.

מָה הַטַּעַם שְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לִזְרוֹעַ וּשְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לְיָרֵךְ וְכֵן לַכֹּל? אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר – שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים הֵם בִּזְרוֹעַ יָמִין, וּשְׁלֹשָׁה בִּשְׂמֹאל, וּשְׁלֹשָׁה בְּיָרֵךְ יָמִין, וּשְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים בְּיָרֵךְ שְׂמֹאל. נִמְצְאוּ שְׁנֵים עָשָׂר קְשָׁרִים לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְהַגּוּף עֲלֵיהֶם. נִמְצְאוּ שְׁנֵים עָשָׂר עִם הַגּוּף כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (בראשית מט) כָּל אֵלֶּה שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנֵים עָשָׂר, וְזֹאת, מִשּׁוּם שֶׁבָּהּ הִשְׁתַּלֵּם הַחֶשְׁבּוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מִלְּמַעְלָה.

שִׁבְעָה עֵינֵי ה' (זכריה ז) – הֵם שִׁבְעָה עֵינֵי הָעֵדָה, שִׁבְעִים סַנְהֶדְרִין. שַׁעֲרוֹתֶיהָ,

וְאִי תֵּימָא, בְּמִצְרָיִם בִּסְלִיקוּ דְיַעֲקֹב מֵעַלְמָא, דְּאִשְׁתַּכַּח שְׁלִימוּ בְהַהִיא שַׁעְתָּא, כּוּלֵּי הַאי אָן הוּא. וַדַּאי שִׁבְעִין נַפְשִׁין הֲווֹ, וְכָל אִינּוּן דְּאוֹלִידוּ בִשְׁבַע עֶשְׂרֵה שְׁנִין, דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבְּנָא. כְּמָה דִכְתִיב (שמות א) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעַצְמוּ בִּמְאֹד מְאֹד. וּכְתִיב, (תהלים מ) עָצְמוּ מִשַּׁעֲרוֹת רֹאשִׁי. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְיַעֲקֹב שְׁלֵימָא, דְּהוּא אִשְׁתְּלִים לְעֵילָא וְתַתָּא.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי הָכִי הוּא, אֲבָל בְּתִקּוּנָא עִלָּאָה דְיוֹבֵלָא, הֵיךְ אִשְׁתַּכַּח כּוּלֵּי הַאי. אָמַר לֵיהּ, אַרְיָא, כֵּיוָן דְּסַדַּר רַגְלוֹי לְמֵיעָאל בְּכַרְמָא, מָאן אִיהוּ דְעָיִיל בַּהֲדֵיהּ.

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (איוב כג) וְהוּא בְּאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה וַיַּעַשׂ. הַאי תִּקּוּנָא עִלָּאָה,

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (במדבר ב) כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחֲנֵה יְהוּדָה מְאַת אֶלֶף וְגוֹ'. כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחֲנֵה רְאוּבֵן, וְכֵן לְכֻלָּם.

וְאִם תֹּאמַר, בְּמִצְרַיִם בְּהִסְתַּלְּקוּת יַעֲקֹב מֵהָעוֹלָם, שֶׁנִּמְצְאָה שְׁלֵמוּת בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, כָּל זֶה אֵיפֹה הוּא? וַדַּאי שִׁבְעִים נְפָשׁוֹת הָיוּ, וְכָל אוֹתָם שֶׁהוֹלִידוּ בִּשְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנִים שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, כַּכָּתוּב (שמות א) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעַצְמוּ בִּמְאֹד מְאֹד, וְכָתוּב (תהלים מ) עָצְמוּ מִשַּׁעֲרוֹת רֹאשִׁי. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם, שֶׁהוּא הִשְׁתַּלֵּם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי כָּךְ הוּא, אֲבָל בַּתִּקּוּן הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַיּוֹבֵל אֵיךְ נִמְצָא כָּל זֶה? אָמַר לוֹ, אַרְיֵה, כֵּיוָן שֶׁסִּדֵּר רַגְלָיו לְהִכָּנֵס לַכֶּרֶם, מִיהוּ שֶׁיִּכָּנֵס עִמּוֹ?

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (איוב כג) וְהוּא

הוּא כֹּלָּא חַד, לָא הֲוֵי בֵּיהּ פִּירוּדָא כְּהַאי תַּתָּאָה, דְּהָא כְּתִיב, (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. וְאַף עַל גַּב דְּאִית בֵּיהּ פִּירוּדָא, כַּד יִסְתַּכְּלוּן מִלֵּי, כֹּלָּא סַלְקָא לְחַד.

אֲבָל הַאי תִּקּוּנָא עִלָּאָה דְּיוֹבֵלָא, קָיְימָא עַל תְּרֵיסַר, כְּהַאי תַּתָּאָה. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ חַד, הַאי חַד אַשְׁלִים לְכָל סְטָר, כְּהַאי סְטָר, וּכְהַאי סְטָר. אִינּוּן שִׁית סִטְרִין עִלָּאִין תְּרֵיסַר הֲווֹ. דְּכָל חַד אוֹזִיף לְחַבְרֵיהּ, וְאִתְכְּלִיל מִנֵּיהּ, וְאִשְׁתַּכָּחוּ תְּרֵיסַר, וְגוּפָא, וְכֹלָּא קָיְימָא עַל תְּרֵיסַר. מָאן גּוּפָא, דָּא יַעֲקֹב, וְהָא אִתְּמַר, אֶלָּא רֵישָׁא וְגוּפָא בְּחַד קָיְימֵי.

תּוּ תְּרֵיסַר, תְּלַת קִשְׁרִין דְּדְרוֹעָא יְמִינָא חֶסֶ"ד חֲסָדִים. תְּלַת קִשְׁרִין דְּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא גְּבוּרָ"ה גְּבוּרוֹת. תְּלַת קִשְׁרִין בְּיַרְכָּא יְמִינָא, נֶצַ"ח נְצָחִים.

לשון הקודש

בְּאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה וַיַּעַשׂ. זֶה תִּקּוּן הָעֶלְיוֹן הַזֶּה, הוּא הַכֹּל אֶחָד, לֹא הָיָה בּוֹ פֵּרוּד כַּתַּחְתּוֹן הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. וְאַף עַל גַּב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ פֵּרוּד, כְּשֶׁיִּתְבּוֹנְנוּ בַּדְּבָרִים, הַכֹּל עוֹלֶה לְאֶחָד.

אֲבָל תִּקּוּן הַיּוֹבֵל הַזֶּה עוֹמֵד עַל שְׁנַיִם עָשָׂר, כְּמוֹ הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה, וְאַף עַל גַּב שֶׁהוּא אֶחָד, הָאֶחָד הַזֶּה מַשְׁלִים לְכָל צַד, כְּצַד זֶה וּכְצַד זֶה. אוֹתָם שִׁשָּׁה צְדָדִים עֶלְיוֹנִים הֵם שְׁנַיִם עָשָׂר, שֶׁכָּל אֶחָד מַלְוֶה לַחֲבֵרוֹ וְנִכְלָל מִמֶּנּוּ, וְנִמְצְאוּ שְׁנַיִם עָשָׂר, וְהַגּוּף וְהַכֹּל עוֹמֵד עַל שְׁנַיִם עָשָׂר. מִי הַגּוּף? זֶה יַעֲקֹב, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר, אֶלָּא רֹאשׁ וְגוּף כְּאֶחָד עוֹמְדִים.

עוֹד שְׁנַיִם עָשָׂר – שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים שֶׁל זְרוֹעַ יָמִין, חֶסֶ"ד חֲסָדִים. שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים

תְּלַת קִשְׁרִין בִּיַרְכָא שְׂמָאלָא, הו"ד וְהוֹדוֹת. הָא תְּרֵיסַר. וְגוּפָא קָיְימָא עֲלַיְיהוּ הָא תְּלֵיסַר. תּוּ, בִּתְלֵיסַר מְכִילָן אוֹרַיְיתָא אִתְפְּרַשׁ, וְכֹלָּא חַד, מֵעֵילָא לְתַתָּא בְּיִחוּדָא, עַד הַהוּא אֲתַר דְּקָיְימָא עַל פִּירוּדָא.

שִׁבְעָה עֵינִין עִלָּאִין, אִלֵּין דִּכְתִיב, (זכריה ד) עֵינֵי ה' הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים דְּכוּרִין, דְּהָא אֲתַר דִּדְכוּרָא אִיהוּ. **הָכָא** (דברי הימים ב טז) עֵינֵי ה' מְשׁוֹטְטוֹת, בְּתִקּוּנֵי שְׁכִינְתָּא לְתַתָּא, אֲתַר דְּנוּקְבָא (זהר חדש ל"ג קָיְימָא). **שִׁבְעָה** עֵינִין עִלָּאִין, לָקְבֵיל הָא דִכְתִיב, (דברי הימים א כט) לְךָ ה' הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגו'. הַאי אֲתַר, אַשְׁלִים לְכָל סִטְרָא.

תּוּ שַׁעֲרָא, כְּמָה דִכְתִיב, (תהלים קו) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה'. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים מ) עָצְמוּ מִשַּׁעֲרוֹת רֹאשִׁי. וּכְתִיב, (איכה ג) חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ וְגו'.

לשון הקודש

שֶׁל זְרוֹעַ שְׂמֹאל, גְּבוּרָ"ה גְּבוּרוֹת. שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים בְּיֶרֶךְ יָמִין, נֵצַ"ח נְצָחִים. שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים בְּיֶרֶךְ שְׂמֹאל, הו"ד וְהוֹדוֹת – הֲרֵי שְׁנֵים עָשָׂר. וְהַגּוּף עוֹמֵד עֲלֵיהֶם – הֲרֵי שְׁלֹשָׁה עָשָׂר. עוֹד, בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה מִתְפָּרֶשֶׁת, וְהַכֹּל אֶחָד, מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה בְּיִחוּד, עַד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁעוֹמֵד עַל פֵּרוּד.

שִׁבְעָה עֵינַיִם עֶלְיוֹנִים, אֵלֶּה שֶׁכָּתוּב (זכריה ד) עֵינֵי ה' הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים, זְכָרִים, שֶׁהֲרֵי זֶהוּ מָקוֹם שֶׁל זָכָר הוּא. כָּאן עֵינֵי ה' מְשׁוֹטְטוֹת, בְּתִקּוּן הַשְּׁכִינָה לְמַטָּה, מָקוֹם שֶׁל הַנְּקֵבָה (ועוֹמֶדֶת). שֶׁבַע עֵינַיִם עֶלְיוֹנוֹת כְּנֶגֶד זֶה שֶׁכָּתוּב לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגו'. מָקוֹם זֶה מַשְׁלִים לְכָל צַד. **עוֹד** הַשַּׁעַר, כַּכָּתוּב (תהלים קו) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה'. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם מ) עָצְמוּ מִשַּׁעֲרוֹת רֹאשִׁי. וְכָתוּב (איכה ג) חַסְדֵי ה'

וְתִקּוּנִין אִלֵּין אִסְתַּלָּקוּ (מֵאַתַר) לְאַתַר אַחֲרָא. וְאַף עַל גַּב דְּהָכָא אִתְּמַר טְפֵי, וְאִסְתַּלִּיק בְּמַתְקְלָא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא אֲמָרָן, וְאִצְטָרִיכְנָא לְפָרְשָׁא לוֹן. זַכָּאָה חוּלְקֵהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא יַתִּיר, דְּיָדְעִין אָרְחָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהָכָא כֹּלָּא אִתְגַּלְיָיא לְיָדְעֵי מִדִּין.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, זְבוּלֻן וְיִשָּׂשכָר תְּנַאי עֲבָדוּ, חַד יָתִיב וְלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְחַד נָפִיק וְעָבִיד פְּרַקְמַטְיָא, וְתָמִיךְ לְיִשָּׂשכָר, דִּכְתִיב, (משלי ג) וְתוֹמְכֶיהָ מְאוּשָׁר. וְהַוָה פָּרִישׁ בְּיַמֵּי לְמֶעְבַּד פְּרַקְמַטְיָא, וְחוּלָקֵיהּ הָכִי הָוָה, דְּהָא יַמָּא הָוָה אַחְסַנְתֵּיהּ. וּבְגִינֵי כָּךְ קָרֵי לֵיהּ יָרֵךְ. דַּרְכֵּיהּ דְּיָרֵךְ לְנַפְקָא וּלְמֵיעַל, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים לג) שְׂמַח זְבוּלוּן בְּצֵאתֶךָ וְיִשָּׂשכָר בְּאֹהָלֶיךָ. לְחוֹף יַמִּים יִשְׁכּוֹן, בְּאִינּוּן פְּרִישֵׁי יַמִּים, לְמֶעְבַּד פְּרַקְמַטְיָא. לְחוֹף יַמִּים, אַף עַל גַּב דְּחַד יַמָּא

לשון הקודש

כִּי לֹא תָמְנוּ וְגוֹ'. וְתִקּוּנִים אֵלּוּ הִתְעַלּוּ [מִמָּקוֹם] לְמָקוֹם אַחֵר. וְאַף עַל גַּב שֶׁכָּאן נֶאֱמַר יוֹתֵר, וְעָלָה בְּמִשְׁקָל עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן, וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אֲמָרָם וְהִצְטָרַכְנוּ לְפָרְשָׁם. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים יוֹתֵר, שֶׁיּוֹדְעִים דֶּרֶךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכָאן הַכֹּל הִתְגַּלָּה לְיוֹדְעֵי מִדּוֹת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זְבוּלֻן וְיִשָּׂשכָר תְּנַאי עָשׂוּ. אֶחָד יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְאֶחָד יוֹצֵא וְעוֹשֶׂה מִסְחָר, וְתוֹמֵךְ בְּיִשָּׂשכָר, שֶׁכָּתוּב (משלי ג) וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר. וְהָיָה פּוֹרֵשׁ לַיָּמִים לַעֲשׂוֹת מִסְחָר, וְחֶלְקוֹ כָּךְ הָיָה, שֶׁהֲרֵי הַיָּם הָיָה יְרֻשָּׁתוֹ. וְלָכֵן קוֹרֵא לוֹ יָרֵךְ. דֶּרֶךְ הַיָּרֵךְ לָצֵאת וּלְהִכָּנֵס. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לג) שְׂמַח זְבוּלֻן בְּצֵאתֶךָ וְיִשָּׂשכָר בְּאֹהָלֶיךָ. לְחוֹף יַמִּים יִשְׁכֹּן – בְּאוֹתָם יוֹרְדֵי הַיָּם לַעֲשׂוֹת מִסְחָר. לְחוֹף

הָוָה לֵיהּ בְּאַחְסַנְתֵּיהּ, בִּתְרֵין יַמִּין שָׁרְיָיא.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, כָּל שְׁאַר יַמִּין הֲוֹוּ מְהַדְּרָן קַרְפּוֹלִין בְּיַמָּא דִּילֵיהּ. וְהוּא לְחוֹף אֲנִיּוֹת, אֲתַר דְּכָל אַרְבִּין מִשְׁתַּכְּחִין לְמֶעְבַּד סְחוֹרְתָּא. וְיַרְכָתוֹ, אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה יַרְכָתֵיהּ דִּילֵיהּ מָטֵי עַל סְפַר צִידוֹן, וּתְחוּמָא פָּרִישׁ לְהַהוּא אֲתַר, וּפְרַקְמַטְיָא דְּכָל מָאנֵי סְחוֹרְתָּא, סָחֲרִין וְתָיְיבִין בִּסְחוֹרְתַיְהוּ לְהַהוּא אֲתַר.

רִבִּי אַחָא אָמַר, כְּתִיב, (ויקרא ב) וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתֶךָ עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח, וְכִי אַמַּאי מֶלַח. אֶלָּא בְּגִין דְּאִיהוּ מְמָרֵק וּמְבַשֵּׁם מְרִירָא לְאַטְעָמָא, וְאִי לָאו הֲוֵי (בְּגִין) מִלְחָא, לָא יְכִיל עַלְמָא לְמִסְבַּל מְרִירָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה כו) כִּי כַאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לָאָרֶץ צֶדֶק לָמְדוּ יוֹשְׁבֵי תֵבֵל. וּכְתִיב, (תהלים פט) צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ.

לשון הקודש

יַמִּים – אַף עַל גַּב שֶׁיָּם אֶחָד הָיָה בִּירֻשָּׁתוֹ, בִּשְׁנֵי יַמִּים הוּא שׁוֹרֶה.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, כָּל שְׁאָר הַיַּמִּים הָיוּ מְחַפְּשִׂים סְחוֹרָה בַּיָּם שֶׁלּוֹ. וְהוּא לְחוֹף אֲנִיּוֹת, מָקוֹם שֶׁשָּׁם נִמְצָאוֹת כָּל הָאֲנִיּוֹת לַעֲשׂוֹת סְחוֹרָה. וְיַרְכָתוֹ, אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, יַרְכָתוֹ מַגִּיעָה עַד גְּבוּל צִידוֹן, וּתְחוּם שֶׁלּוֹ נִפְרָד עַד אוֹתוֹ מָקוֹם, וּסְחוֹרָה שֶׁל כָּל בַּעֲלֵי הַסְּחוֹרָה סוֹבְבִים, וְשָׁבִים בִּסְחוֹרָתָם לְאוֹתוֹ מָקוֹם.

רִבִּי אָחָא אָמַר, כָּתוּב (ויקרא ב) וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתֶךָ עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח. וְכִי לָמָה מֶלַח? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְמָרֵק וּמְבַשֵּׁם אֶת הַמַּר לָתֵת לוֹ טַעַם, וְאִם לֹא הָיָה [מִשּׁוּם] מֶלַח, לֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לְסִבֹּל אֶת הַמַּר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כו) כִּי כַאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לָאָרֶץ צֶדֶק לָמְדוּ יֹשְׁבֵי תֵבֵל.

וּמֶלַח אִיהוּ בְּרִית דְּעַלְמָא קָיְימָא בֵּיהּ. דִּכְתִיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. בְּגִין כָּךְ, אִקְרֵי בְּרִית אֱלֹהֶיךָ, וְאִקְרֵי יַם הַמֶּלַח, וְיַמָּא אִקְרֵי עַל שְׁמֵיהּ.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, כְּתִיב, (תהלים יא) כִּי צַדִּיק ה' צְדָקוֹת אָהֵב, דָּא מִלְּחָא בְיַמָּא (בְּמַיָּא). וּמַאן דְּפָרִישׁ לוֹן, גָּרִים לְגַרְמֵיהּ מִיתָה. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב, לֹא תַשְׁבִּית מֶלַח, דְּהָא דָא בְּלָא דָא לָא אָזְלָא.

אָמַר רִבִּי אַחָא, יַם חַד הוּא, וְאִקְרֵי (שמות מח) יַמִּים. אֶלָּא אֲתַר אִית בְּיַמָּא דְּאִיהוּ מַיִין צְלִילָן, וַאֲתַר דְּאִית בֵּיהּ מַיִין מְתִיקָן, וַאֲתַר דְּאִית בֵּיהּ מַיִין מְרִירָן, בְּגִין כָּךְ יַמִּים קָרִינָן, וְעַל דָּא לְחוֹף יַמִּים. אָמַר רִבִּי אַבָּא, כָּל שִׁבְטָא וְשִׁבְטָא, וְכָל חַד וְחַד קִשְׁרָא חַד, מֵאִינּוּן קִשְׁרִין דְּמִתְחַבְּרָן בְּגוּפָא.

לשון הקודש

וְכָתוּב (תהלים פט) צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ.

וּמֶלַח הִיא בְּרִית שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד בּוֹ, שֶׁכָּתוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. וְלָכֵן נִקְרָא בְּרִית אֱלֹהֶיךָ, וְנִקְרָא יָם הַמֶּלַח, וְהַיָּם נִקְרָא עַל שְׁמוֹ.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, כָּתוּב (תהלים יא) כִּי צַדִּיק ה' צְדָקוֹת אָהֵב, זֶה הַמֶּלַח בַּיָּם [בַּמַּיִם], וּמִי שֶׁמַּפְרִידָם גּוֹרֵם לְעַצְמוֹ מִיתָה, לָכֵן כָּתוּב לֹא תַשְׁבִּית מֶלַח, שֶׁהֲרֵי זֶה לֹא הוֹלֵךְ בְּלִי זֶה.

אָמַר רַבִּי אָחָא, יָם אֶחָד הוּא, וְנִקְרָא יַמִּים. אֶלָּא יֵשׁ מָקוֹם בַּיָּם שֶׁהוּא מַיִם צְלוּלִים, וְיֵשׁ מָקוֹם שֶׁבּוֹ מַיִם מְתוּקִים, וְיֵשׁ מָקוֹם בּוֹ מַיִם מָרִים, וְלָכֵן קוֹרְאִים יַמִּים, וְעַל זֶה לְחוֹף יַמִּים. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט וְכָל אֶחָד וְאֶחָד

רִבִּי אַבָּא הָוָה יָתִיב לֵילְיָא חַד וְקָם לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא. עַד דְּהֲוָה יָתִיב, אָתָא רִבִּי יוֹסֵי, וּבָטַשׁ אֲפִתְחָא. אָמַר, סִיפְטָא בְטוּפְסְרָא קַפְּטְלָאֵי שְׁכִיחֵי.

יָתְבוּ וְלָעוּ בְּאוֹרַיְיתָא. אַדְהָכִי קָם בְּרֵיהּ דְּאוּשְׁפִּיזָא וְיָתִיב קַמַּיְיהוּ, אָמַר לוֹן מָאי דִּכְתִיב, (יהושע ב) וְהַחֲיִיתֶם אֶת אָבִי וְאֶת אִמִּי וְגו'. וּכְתִיב וּנְתַתֶּם לִי אוֹת אֱמֶת. מָאי קָא בָעֵאת מִנַּיְיהוּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא יָאוֹת שָׁאַלְתְּ, אֲבָל אִי שָׁמַעְתְּ מִידִי אִימָּא בְּרִי. אָמַר, תּוּ שְׁאֵלְתָּא, דְּהָא אִינּוּן יַהֲבוּ לָהּ מַה דְּלָא בָעֵאת מִנַּיְיהוּ, דִּכְתִיב, אֶת תִּקְוַת חוּט הַשָּׁנִי הַזֶּה תִּקְשְׁרִי בַּחַלּוֹן וְגו'.

אֶלָּא הָכִי אוֹלִיפְנָא, הִיא בָעֵאת סִימָנָא דְּחַיֵּי, דִּכְתִיב וְהַחֲיִיתֶם אֶת אָבִי וְגו', וַאֲמָרָה, סִימָנָא

לשון הקודש

קֶשֶׁר אֶחָד מֵאוֹתָם קְשָׁרִים שֶׁמִּתְחַבְּרִים בַּגּוּף.

רִבִּי אַבָּא הָיָה יוֹשֵׁב לַיְלָה אֶחָד, וְקָם לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. עַד שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב, בָּא רַבִּי יוֹסֵי וְהִכָּה בַּפֶּתַח. אָמַר, בְּתֵבַת הַשָּׁרִים מְצוּיִים תַּכְשִׁיטִים.

יָשְׁבוּ וְעָסְקוּ בַּתּוֹרָה. בֵּין כָּךְ קָם בֶּן הַמְּאָרֵחַ וְיָשַׁב לִפְנֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, מַה שֶׁכָּתוּב (יהושע ב) וְהַחֲיִיתֶם אֶת אָבִי וְאֶת אִמִּי וְגו', וְכָתוּב וּנְתַתֶּם לִי אוֹת אֱמֶת, מָה רָצְתָה מֵהֶם? אָמַר רַבִּי אַבָּא, יָפֶה שָׁאַלְתָּ, אֲבָל אִם שָׁמַעְתָּ דָּבָר – אֱמֹר בְּנִי. אָמַר, עוֹד שְׁאֵלָה, שֶׁהֲרֵי הֵם נָתְנוּ לָהּ מַה שֶּׁלֹּא רָצְתָה מֵהֶם, שֶׁכָּתוּב אֶת תִּקְוַת חוּט הַשָּׁנִי הַזֶּה תִּקְשְׁרִי בַּחַלּוֹן וְגו'. **אֶלָּא** כָּךְ לָמַדְנוּ, הִיא רָצְתָה סִימַן חַיִּים,

דְּחַיֵּי לָא שַׁרְיָיא, אֶלָּא בְּאוֹת אֱמֶת, וּמַאי אִיהוּ אוֹת אֱמֶת, דָּא אָת ו', בְּגִין דְּבֵיהּ שַׁרְיָין חַיִּין. הָכִי אוֹלִיפְנָא, סִימָנָא דְּמִשֶּׁה קָא בָעֵאת, וְאִינוּן אַמַּאי יַהֲבוּ לָהּ תִּקְוַת חוּט הַשָּׁנִי.

אֶלָּא אִינוּן אָמְרֵי, מִשֶּׁה הָא אִסְתַּלַּק מֵעַלְמָא, דְּהָא אִתְכְּנִיש שִׁמְשָׁא, וְהָא מָטָא זִמְנָא דְּסִיהֲרָא לְמִשְׁלַט, סִימָנָא דְּסִיהֲרָא אִית לָן לְמֵיהַב לָךְ, וּמַאי אִיהוּ, תִּקְוַת חוּט הַשָּׁנִי הַזֶּה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שיר השירים ד) כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ. סִימָנָא דִּיהוֹשֻׁעַ יְהֵא גַבָּךְ, בְּגִין דְּשׁוּלְטָנוּתָא דְּסִיהֲרָא הַשְׁתָּא. קָמוּ רִבִּי אַבָּא וְרִבִּי יוֹסֵי (דף רמב ע"א) וּנְשָׁקוּהוּ. אָמְרוּ, וַדָּאי זַמִּין אַנְתְּ לְמֶהֱוֵי רֵישׁ מִתִּיבְתָּא, אוֹ גַּבְרָא רַבָּא בְּיִשְׂרָאֵל, וּמַנּוּ. רִבִּי בּוֹן.

תּוּ שָׁאִיל וְאָמַר, בְּנוּי דְּיַעֲקֹב כֻּלְּהוּ תְּרֵיסַר שִׁבְטִין,

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב וְהַחַיֹּתָם אֶת אָבִי וְגוֹ', וְאָמְרָה, סִימַן חַיִּים אֵינוֹ שׁוֹרֶה אֶלָּא בְּאוֹת אֱמֶת, וּמַהִי אוֹת אֱמֶת? זוֹ אוֹת ו', מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ שְׁרוּיִים חַיִּים. כָּךְ לָמַדְנוּ, סִימָן שֶׁל מֹשֶׁה בִּקְשָׁה, וְהֵם לָמָּה נָתְנוּ לָהּ תִּקְוַת חוּט הַשָּׁנִי?

אֶלָּא, הֵם אָמְרוּ, מֹשֶׁה הֲרֵי הִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי הִתְכַּנֵּס הַשֶּׁמֶשׁ, וַהֲרֵי הִגִּיעַ זְמַן הַלְּבָנָה לִשְׁלֹט, סִימָן שֶׁל הַלְּבָנָה יֵשׁ לָנוּ לָתֵת לָךְ, וּמַהוּ? תִּקְוַת חוּט הַשָּׁנִי הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ד) כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ. סִימָן שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ יִהְיֶה אֶצְלֵךְ, מִשּׁוּם שֶׁכָּעֵת שִׁלְטוֹן הַלְּבָנָה. קָמוּ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יוֹסֵי וּנְשָׁקוּהוּ. אָמְרוּ, וַדַּאי עָתִיד אַתָּה לִהְיוֹת רֹאשׁ יְשִׁיבָה אוֹ אִישׁ גָּדוֹל בְּיִשְׂרָאֵל, וּמִיהוּ? רַבִּי בּוֹן.

עוֹד שָׁאַל וְאָמַר, כָּל בְּנֵי יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, הִסְתַּדְּרוּ לְמַטָּה כְּמוֹ

אִתְסַדְּרוּ לְתַתָּא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, אַמַּאי אַקְדִּים בְּבִרְכָאן זְבוּלוּן לְיִשָּׂשכָר תָּדִיר, וְהָא יִשָּׂשכָר אִשְׁתַּדְּלוּתֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא, וְאוֹרַיְיתָא אַקְדִּים בְּכָל אֲתַר, אַמַּאי אַקְדִּים לֵיהּ זְבוּלוּן בְּבִרְכָאן. אֲבוֹי אַקְדִּים לֵיהּ, מֹשֶׁה אַקְדִּים לֵיהּ.

אֶלָּא זְבוּלוּן זָכָה עַל דְּאַפִּיק פִּתָּא מִפּוּמֵיהּ, וְיָהַב לְפוּמֵיהּ דְּיִשָּׂשכָר, בְּגִינֵי כָּךְ אַקְדִּים לֵיהּ בְּבִרְכָאן. מֵהָכָא אוֹלִיפְנָא, מָאן דְּסָעִיד לְמָרֵיהּ דְּאוֹרַיְיתָא, נָטִיל בִּרְכָאן מֵעֵילָא וְתַתָּא. וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּזָכֵי לִתְרֵי פָּתוֹרֵי, מַה דְּלָא זָכֵי בַּר נָשׁ אַחֲרָא. זָכֵי לְעוּתְרָא דְּיִתְבָּרַךְ בְּהַאי עַלְמָא, וְזָכֵי לְמֶהֱוֵי לֵיהּ חוּלָקָא בְּעַלְמָא דְּאָתֵי. הָדָא הוּא דִכְתִיב, זְבוּלוּן לְחוֹף יַמִּים יִשְׁכּוֹן וְהוּא לְחוֹף אֳנִיּוֹת. כֵּיוָן דִּכְתִיב לְחוֹף יַמִּים, אַמַּאי וְהוּא לְחוֹף אֳנִיּוֹת. אֶלָּא, לְחוֹף יַמִּים, בְּעַלְמָא דֵין. לְחוֹף אֳנִיּוֹת, בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, כְּמָא דְּאַתְּ

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה, לָמָּה הִקְדִּים בַּבְּרָכוֹת אֶת זְבוּלוּן לְיִשָּׂשכָר תָּמִיד, וַהֲרֵי יִשָּׂשכָר הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ בַּתּוֹרָה, וְתוֹרָה מַקְדִּימָה בְּכָל מָקוֹם? לָמָּה הִקְדִּים אֶת זְבוּלוּן בַּבְּרָכוֹת? אָבִיו הִקְדִּים אוֹתוֹ, מֹשֶׁה הִקְדִּים אוֹתוֹ? **אֶלָּא** זְבוּלוּן זָכָה עַל שֶׁהוֹצִיא פַּת מִפִּיו וְנָתַן לְפִיו שֶׁל יִשָּׂשכָר, מִשּׁוּם כָּךְ הִקְדִּימוֹ בַּבְּרָכוֹת. מִכָּאן לָמַדְנוּ, מִי שֶׁסּוֹעֵד אֶת בַּעַל הַתּוֹרָה, נוֹטֵל בְּרָכוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁנֵי שֻׁלְחָנוֹת, מַה שֶּׁלֹּא זוֹכֶה בֶּן אָדָם אַחֵר. זוֹכֶה לְעֹשֶׁר שֶׁיִּתְבָּרֵךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְזוֹכֶה לִהְיוֹת לוֹ חֵלֶק בָּעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זְבוּלֻן לְחוֹף יַמִּים יִשְׁכֹּן וְהוּא לְחוֹף אֳנִיּוֹת. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב לְחוֹף יַמִּים, אָז לָמָּה וְהוּא לְחוֹף אֳנִיּוֹת? אֶלָּא לְחוֹף יַמִּים – בָּעוֹלָם

אָמַר, (תהלים קד) שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן וְגו', דְּתַמָּן הוּא נְגִידוּ דְּעַלְמָא דְּאָתֵי.

פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ג) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדִי מַה תַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי. וְכִי מָאן קָרִיב לְמַלְכָּא כִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי אָמְרַת אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדִי מַה תַּגִּידוּ לוֹ. אֶלָּא בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, אִלֵּין אִינוּן נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא דְּאִינוּן קְרִיבִין לְמַלְכָּא תָּדִיר, וּמוֹדְעִין לְמַלְכָּא בְּכָל יוֹמָא עִסְקוֹי דְּמַטְרוֹנִיתָא.

דְּהָכִי אוֹלִיפְנָא, בְּשַׁעְתָּא דְּנִשְׁמָתָא נָחֲתַת לְעַלְמָא, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עָאלַת עֲלָהּ בְּקִיּוּמָא דְּאוֹמָאָה, דִּיחֲוֵי לְמַלְכָּא, וְיוֹדַע לֵיהּ רְחִימוּתָא דִּילָהּ לְגַבֵּיהּ, בְּגִין לְאִתְפַּיְיסָא בַּהֲדֵיהּ.

וּבְמָה, בְּגִין דְּחִיּוּבָא עַל בַּר נָשׁ לְיַחֲדָא שְׁמָא

לשון הקודש

הַזֶּה, לְחוֹף אֳנִית – בָּעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן וְגו'.

שֶׁשָּׁם הוּא שֶׁפַע הָעוֹלָם הַבָּא.

פָּתַח וְאָמַר, (שיר ה) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדִי מַה תַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי. וְכִי מִי קָרוֹב לַמֶּלֶךְ כְּמוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא אוֹמֶרֶת, אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדִי מַה תַּגִּידוּ לוֹ? אֶלָּא בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם אֵלּוּ הֵם נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם תָּמִיד קְרוֹבִים לַמֶּלֶךְ, וּמוֹדִיעִים לַמֶּלֶךְ בְּכָל יוֹם אֶת עִסְקֵי הַגְּבִירָה.

שֶׁכָּךְ לָמַדְנוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהַנְּשָׁמָה יוֹרֶדֶת לָעוֹלָם, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִכְנֶסֶת עָלֶיהָ בְּקִיּוּם שֶׁל שְׁבוּעָה, שֶׁתַּגִּיד לַמֶּלֶךְ וְתוֹדִיעַ לוֹ אַהֲבָתָהּ אֵלָיו, כְּדֵי לְהִתְפַּיֵּס עִמּוֹ.

וּבַמֶּה? מִשּׁוּם שֶׁחִיּוּב עַל בֶּן אָדָם לְיַחֵד

קַדִּישָׁא בְּפוּמָא, בְּלִבָּא בְּנַפְשָׁא, וּלְאַקְשָׁרָא כֹּלָּא, כְּשַׁלְהוֹבָא דְּאִתְקַשְׁרָא בְּטִיפְסָא, וּבְהַהוּא יְחוּדָא דְּעָבִיד, גָּרִים לְאִתְפַּיְיסָא מַלְכָּא בְּמַטְרוֹנִיתָא, וְאוֹדַע לֵיהּ לְמַלְכָּא רְחִימוּתָא דִּילָהּ לְגַבֵּיהּ.

דָּבָר אַחֵר, בְּנוֹת יְרוּשָׁלָם, אִלֵּין תְּרֵיסַר שִׁבְטִין. דְּתָנִינָן, יְרוּשָׁלָם עַל תְּרֵיסַר טוּרִין קָיְימָא. וּמַאן דְּאָמַר עַל שִׁבְעָה, לָא קָאֲמַר לְאַשְׁלָמָא שְׁלִימוּ, וְאַף עַל גַּב דְּכֹלָּא חַד, דְּאִית שִׁבְעָה, וְאִית אַרְבַּע, וְאִית תְּרֵיסַר, וְכֹלָּא חַד.

וַדַּאי עַל תְּרֵיסַר טוּרִין קָיְימָא, תְּלַת טוּרִין לְסִטְרָא דָא, וּתְלַת טוּרִין לְסִטְרָא דָא, וְכֵן לְאַרְבַּע זְוִיָּין, וּכְדֵין אִתְקְרֵי חַיָּה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (יחזקאל י) הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. וְאִלֵּין אִקְרוּן בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, בְּגִין דְּקָיְימָא עֲלַיְיהוּ. וְאִינוּן

לשון הקודש

אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בַּפֶּה, בְּלֵב וָנֶפֶשׁ, וְלִקְשֹׁר הַכֹּל כְּשַׁלְהֶבֶת הַקְּשׁוּרָה בַּגַּחֶלֶת, וּבְאוֹתוֹ הַיִּחוּד שֶׁעוֹשֶׂה, גּוֹרֵם לְפַיֵּס הַמֶּלֶךְ עִם הַגְּבִירָה, וּמוֹדִיעַ לַמֶּלֶךְ אַהֲבָתָהּ אֵלָיו.

דָּבָר אַחֵר בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם – אֵלּוּ שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, שֶׁשָּׁנִינוּ, יְרוּשָׁלַיִם עוֹמֶדֶת עַל שְׁנֵים עָשָׂר הָרִים. וּמִי שֶׁאָמַר עַל שִׁבְעָה, לֹא אָמַר לְהַשְׁלִים שְׁלֵמוּת. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל אֶחָד, שֶׁיֵּשׁ שִׁבְעָה וְיֵשׁ אַרְבָּעָה וְיֵשׁ שְׁנֵים עָשָׂר, וְהַכֹּל אֶחָד.

וַדַּאי עַל שְׁנֵים עָשָׂר הָרִים עוֹמֶדֶת, שְׁלֹשָׁה הָרִים לְצַד זֶה, וּשְׁלֹשָׁה הָרִים לְצַד זֶה, וְכֵן לְאַרְבַּע זָוִיּוֹת, וְאָז נִקְרֵאת חַיָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל י) הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. וְאֵלֶּה נִקְרָאוֹת בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, מִשּׁוּם שֶׁעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶן, וְהֵן מְעִידוֹת עֵדוּת לַמֶּלֶךְ עַל

סָהֲדֵי סַהֲדוּתָא לְמַלְכָּא עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קכ"ב) שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְיָ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, זַכָּאָה חוּלְקֵהוֹן דְיִשְׂרָאֵל, דְיָדְעֵי אוֹרְחוֹי דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עֲלַיְיהוּ כְתִיב, (דברים יד) כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ וּבְךָ בָּחַר יְיָ וְגוֹ':

יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גָּרֶם רוֹבֵץ בֵּין הַמִּשְׁפְּתָיִם. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי יִשָּׂשכָר חֲמוֹר אִקְרֵי. אִי בְּגִין דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, נִקְרֵייֵה לֵיהּ סוּס אוֹ אַרְיֵה, אוֹ נָמֵר, אַמַּאי חֲמוֹר. אֶלָּא אָמְרוּ, בְּגִין דַּחֲמוֹר נָטִיל מָטוּלָא, וְלָא בָעִיט בְּמָאֲרֵיהּ כִּשְׁאָר בְּעִירֵי, וְלָא אִית בֵּיהּ גַּסּוּת הָרוּחַ, וְלָא חַיִּישׁ לְמִשְׁכַּב בְּאֲתַר מִתְתַּקַּן. אוּף הָכִי יִשָּׂשכָר, דְּאִשְׁתַּדְּלוּתֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא, נָטִיל מָטוּלָא דְאוֹרַיְיתָא, וְלָא בָעִיט בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא אִית בֵּיהּ גַּסּוּת הָרוּחַ, כַּחֲמוֹר דְּלָא חָיִישׁ

לשון הקודש

כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קכב) שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיּוֹדְעִים דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (דברים יד) כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַה' אֱלֹהֶיךָ וּבְךָ בָּחַר ה' וְגוֹ'.

יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גָּרֶם רֹבֵץ בֵּין הַמִּשְׁפְּתָיִם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי יִשָּׂשכָר נִקְרָא חֲמוֹר? אִם מִשּׁוּם שֶׁהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, נִקְרָא לוֹ סוּס אוֹ אַרְיֵה אוֹ נָמֵר, לָמָּה חֲמוֹר? אֶלָּא אָמְרוּ, מִשּׁוּם שֶׁחֲמוֹר נוֹשֵׂא מַשָּׂא, וְלֹא בוֹעֵט בַּאֲדוֹנוֹ כְּמוֹ שְׁאָר הַבְּהֵמוֹת, וְאֵין בּוֹ גַּסּוּת הָרוּחַ, וְלֹא חוֹשֵׁשׁ לִשְׁכַּב בְּמָקוֹם מְתֻקָּן. אַף כָּךְ יִשָּׂשכָר, שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּתוֹ בַּתּוֹרָה, נוֹטֵל מַשָּׂא הַתּוֹרָה, וְלֹא בוֹעֵט בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְאֵין בּוֹ גַּסּוּת הָרוּחַ, כְּמוֹ הַחֲמוֹר שֶׁלֹּא חוֹשֵׁשׁ לִכְבוֹדוֹ

לִיקָרָא דִילֵיהּ, אֶלָּא לִיקָרָא דְמָרֵיהּ (ס"א דְרַבֵּיהּ). רוֹבֵץ בֵּין הַמִּשְׁפְּתָיִם, כִּדְאַמְרִינָן וְעַל הָאָרֶץ תִּישַׁן, וְחַיֵּי צַעַר תִּחְיֶה, וּבַתּוֹרָה אַתָּה עָמֵל.

דָּבָר אַחֵר יִשָּׁשכָר חֲמוֹר גֶּרֶם רוֹבֵץ וְגו'. פָּתַח וְאָמַר, לְדָוִד ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא יְיָ (תהלים כז) מָעוֹז חַיַּי מִמִּי אֶפְחָד, כַּמָּה חֲבִיבִין אִינּוּן מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, כַּמָּה חֲבִיבִין אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְאוֹרַיְיתָא, קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, לָא דָחִיל מִפִּגְעֵי עַלְמָא, נָטִיר הוּא לְעֵילָא, נָטִיר הוּא לְתַתָּא. וְלָא עוֹד, אֶלָּא (דף רמב ע"ב) דְּכָפִית לְכָל פִּגְעֵי דְעַלְמָא, וְאָחִית לוֹן לְעוּמְקֵי דִתְהוֹמָא רַבָּא.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְעָאל לֵילְיָא, פָּתְחִין סְתִימִין, וְכַלְבֵּי וַחֲמָרֵי שַׁרְיָין וְשָׁטָאן בְּעַלְמָא, וְאִתְיְיהִיבַת

לשון הקודש

אֶלָּא לִכְבוֹד רִבּוֹנוֹ (וְרִבּוֹ). רוֹבֵץ בֵּין הַמִּשְׁפְּתָיִם, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ (אבות פ"ו) וְעַל הָאָרֶץ תִּישַׁן, וְחַיֵּי צַעַר תִּחְיֶה, וּבַתּוֹרָה אַתָּה עָמֵל.

דָּבָר אַחֵר יִשָּׁשכָר חֲמוֹר גֶּרֶם רוֹבֵץ וְגו' – פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כז) לְדָוִד ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָע ה' מָעוֹז חַיַּי מִמִּי אֶפְחָד. כַּמָּה חֲבִיבִים הֵם דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, כַּמָּה חֲבִיבִים אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, לֹא פוֹחֵד מִפִּגְעֵי הָעוֹלָם, שָׁמוּר הוּא לְמַעְלָה, שָׁמוּר הוּא לְמַטָּה. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁכּוֹפֵת כָּל פִּגְעֵי הָעוֹלָם וּמוֹרִיד אוֹתָם לְעֹמֶק תְּהוֹם רַבָּה. **בָּא** רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָס הַלַּיְלָה, הַפְּתָחִים נִסְתָּמִים, וּכְלָבִים וַחֲמוֹרִים

רְשׁוּ לְהַבָּלָא, וְכָל בְּנֵי עַלְמָא נַיְימֵי בְּעַרְסַיְיהוּ, וְנִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא סָלְקִין לְאִתְעַנָּגָא לְעֵילָא. כַּד אִתְעַר רוּחַ צָפוֹן, וְאִתְפְּלִיג לֵילְיָא, אִתְעָרוּתָא קַדִּישָׁא אִתְעַר בְּעַלְמָא, וְאִתְמָר בְּכַמָּה דוּכְתֵּי.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ, דְּאִיהוּ קָאִים בְּהַהִיא שַׁעְתָּא, וְאִשְׁתְּדָל בְּאוֹרַיְיתָא. כֵּיוָן דְּאִיהוּ פָּתַח בְּאוֹרַיְיתָא, כָּל אִינּוּן זִינִין בִּישִׁין, אָעִיל לוֹן בְּנוּקְבֵי דִתְהוֹמָא רַבָּה, וְכָפִית לֵיהּ לַחֲמוֹר, וְנָחִית לֵיהּ בְּטַפְסְרֵי דִתְחוֹת עַפְרָא, דְּזוּהֲמֵי קִסְרָא.

בְּגִינֵי כָּךְ, יִשָּׁשׂכָר, דְּאִשְׁתַּדְּלוּתֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא, כָּפֵית לֵיהּ לַחֲמוֹר, וְנָחִית לֵיהּ. מֵהַהוּא גְּרַם הַמַּעֲלוֹת, דְּאִיהוּ סָלִיק לְנִזְקָא עַלְמָא, וְשַׁוֵּי מָדוֹרֵיהּ בֵּין הַמִּשְׁפְּתָיִם, בֵּין זוּהֲמֵי דְטַפְסְרֵי דְעַפְרָא.

לשון הקודש

שׁוֹרִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם, וְנִתֶּנֶת רְשׁוּת לְהַשְׁחִית, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם יְשֵׁנִים בְּמִטּוֹתֵיהֶם, וְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים עוֹלוֹת לְהִתְעַנֵּג לְמַעְלָה. כְּשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת רוּחַ צָפוֹן וְנֶחֱלָק הַלַּיְלָה, הִתְעוֹרְרוּת קְדֻשָּׁה מִתְעוֹרֶרֶת בָּעוֹלָם, וְזֶה נֶאֱמַר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שֶׁעוֹמֵד בְּאוֹתָהּ שָׁעָה וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה. כֵּיוָן שֶׁהוּא פּוֹתֵחַ בַּתּוֹרָה, אֶת כָּל אוֹתָם הַמִּינִים הָרָעִים הוּא מַכְנִיס לְנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, וְכוֹפֵת אֶת הַחֲמוֹר, וּמוֹרִידוֹ בַּשָּׁרִים שֶׁתַּחַת הֶעָפָר שֶׁל זֻהֲמַת הַקֶּשֶׁר. **מִשּׁוּם** כָּךְ יִשָּׁשׂכָר, שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּתוֹ בַּתּוֹרָה, כּוֹפֵת אֶת הַחֲמוֹר וּמוֹרִיד אוֹתוֹ מֵאוֹתוֹ גֶּרֶם הַמַּעֲלוֹת, שֶׁהוּא עוֹלֶה לְהַזִּיק לָעוֹלָם, וְשָׂם מְדוֹרוֹ בֵּין הַמִּשְׁפְּתָיִם, בֵּין זֻהֲמַת הַשָּׁרִים שֶׁבֶּעָפָר.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב. וַיַּרְא מְנֻחָה כִּי טוֹב וְאֶת הָאָרֶץ כִּי נָעֵמָה וַיֵּט שִׁכְמוֹ לִסְבֹּל וַיְהִי לְמַס עוֹבֵד. וַיַּרְא מְנֻחָה כִּי טוֹב, דָּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְאֶת הָאָרֶץ כִּי נָעֵמָה, דָּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וַיֵּט שִׁכְמוֹ לִסְבּוֹל, לְמִסְבַּל עוּלָא דְאוֹרַיְיתָא, וּלְדָבְקָא בָּהּ יוֹמֵי וְלֵילֵי. וַיְהִי לְמַס עוֹבֵד, לְמֶהֱוֵי פָּלַח לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ, וּלְאַתְּשָׁא גַּרְמֵיהּ בָּהּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן וְרִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִיָּיא הֲווֹ קָא אָזְלֵי מִגְּלִילָא עִלָּאָה לִטְבֶרְיָה, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, נֵיהַךְ וְנִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, דְּכָל מָאן דְּיָדַע לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא אִשְׁתַּדַּל, אִתְחַיֵּיב בְּנַפְשֵׁיהּ. וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּיַהֲבִין לֵיהּ עוּלָא דְאַרְעָא, וְשִׁעְבּוּדָא בִישָׁא, דִּכְתִיב בְּיִשָּׁשכָר, וַיֵּט שִׁכְמוֹ לִסְבֹּל, מַהוּ וַיֵּט, סָטָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמואל א ח) וַיִּטוּ אַחֲרֵי הַבָּצַע. מָאן

לשון הקודש

בא רְאֵה מַה כָּתוּב, וַיַּרְא מְנֻחָה כִּי טוֹב וְאֶת הָאָרֶץ כִּי נָעֵמָה וַיֵּט שִׁכְמוֹ לִסְבֹּל וַיְהִי לְמַס עֹבֵד. וַיַּרְא מְנֻחָה כִּי טוֹב – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְאֶת הָאָרֶץ כִּי נָעֵמָה – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וַיֵּט שִׁכְמוֹ לִסְבֹּל – לִסְבֹּל עֹל הַתּוֹרָה וּלְדִבֹּק בָּהּ יָמִים וְלֵילוֹת. וַיְהִי לְמַס עֹבֵד – לִהְיוֹת עוֹבֵד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלִדְבֹּק בּוֹ וּלְהַתִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בָּהּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִיָּיא הָיוּ הוֹלְכִים מֵהַגְּלִיל הָעֶלְיוֹן לְטִבֶרְיָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, נֵלֵךְ וְנִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, שֶׁכָּל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְלֹא מִשְׁתַּדֵּל – מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא נוֹתְנִים עָלָיו עֹל הָאָרֶץ וְשִׁעְבּוּד רַע, שֶׁכָּתוּב בְּיִשָּׁשכָר וַיֵּט שִׁכְמוֹ לִסְבֹּל. מַה זֶּה וַיֵּט? סָטָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–א ח) וַיִּטוּ אַחֲרֵי הַבָּצַע. מִי שֶׁסּוֹטֶה דַּרְכּוֹ וְעַצְמוֹ שֶׁלֹּא

דְּסָטָא אָרְחֵיהּ וְגַרְמֵיהּ, דְּלָא לְמִסְבַּל עוּלָא דְאוֹרַיְיתָא, מִיָּד וַיְהִי לְמַס עוֹבֵד.

פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (משלי ח) לְהַנְחִיל אוֹהֲבַי יֵשׁ וְאוֹצְרוֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא. זַבָּאִין אִינּוּן בְּנֵי עָלְמָא, אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתָּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, אִתְרָחִים לְעֵילָא, וְאִתְרָחִים לְתַתָּא, וְאַחְסִין בְּכָל יוֹמָא, יְרוּתָא דְעָלְמָא דְאָתֵי. הָדָא הוּא דִכְתִיב, לְהַנְחִיל אוֹהֲבַי יֵשׁ. מָאי יֵשׁ. דָּא עָלְמָא דְאָתֵי דְּלָא פָּסַק מִימוֹי לְעָלְמִין, וְנָטַל אֲגַר טַב עִלָּאָה, דְּלָא זָכֵי בֵּיהּ בַּר נָשׁ אַחֲרָא, וּמַאי אִיהוּ. יֵ"שׁ. וּבְגִינֵי כָּךְ, רָמִיז לָן שְׁמָא דְיִשָּׁשכָר דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, יֵשׁ שָׂכָר. דָּא הוּא אַגְרָא דְּאִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, יֵ"שׁ.

כְּתִיב, (דניאל ז) חָזֵה הֲוֵית עַד דִּי כָרְסָוָן רְמִיו וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִב וְגו'. חָזֵה הֲוֵית עַד דִּי כָרְסָוָן

לשון הקודש

לִסְבֹּל עֹל תּוֹרָה, מִיָּד וַיְהִי לְמַס עֹבֵד.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (משלי ח) לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא. אַשְׁרֵיהֶם בְּנֵי הָעוֹלָם, אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, נֶאֱהָב לְמַעְלָה וְנֶאֱהָב לְמַטָּה, וְיוֹרֵשׁ בְּכָל יוֹם יְרֻשַּׁת הָעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ. מַה זֶּה יֵשׁ? זֶהוּ עוֹלָם הַבָּא שֶׁלֹּא פוֹסְקִים מֵימָיו לְעוֹלָמִים וְנוֹטֵל שָׂכָר טוֹב עֶלְיוֹן שֶׁלֹּא זוֹכֶה בּוֹ אָדָם אַחֵר, וּמִיהוּ? יֵ"שׁ. וּמִשּׁוּם כָּךְ רָמַז לָנוּ בִּשְׁמוֹ שֶׁל יִשָּׂשכָר שֶׁהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה – יֵשׁ שָׂכָר. זֶהוּ שָׂכָר שֶׁל אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, יֵ"שׁ.

כָּתוּב (דניאל ז) חָזֵה הֲוֵית עַד דִּי כָרְסָוָן רְמִיו וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִב וְגו' חָזֵה הֲוֵית עַד

רְמִיו, כַּד אִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, תְּרֵי כָּרְסָוָון נָפְלוּ, תְּרֵי לְעֵילָא, תְּרֵי לְתַתָּא. תְּרֵי לְעֵילָא, בְּגִין דְּאִתְרְחִיקַת תַּתָּאָה מֵעִלָּאָה, כֻּרְסְיָיא דְיַעֲקֹב אִתְרְחִיקַת מִכֻּרְסְיָיא דְדָוִד. וְכֻרְסְיָיא דְדָוִד נָפְלַת. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. תְּרֵי כָּרְסָוָון לְתַתָּא, יְרוּשָׁלֵם, וְאִינוּן מָאתַיִם דְּאוֹרַיְיתָא. וְכָרְסָוָון דִּלְתַתָּא כְּגַוְונָא דְכָרְסָוָון דִּלְעֵילָא, מָרֵיהוֹן דְּאוֹרַיְיתָא הֲוֵינוּ כֻּרְסְיָיא דְיַעֲקֹב. יְרוּשָׁלֵם הֲוֵינוּ כֻּרְסְיָיא דְדָוִד, וְעַל דָּא כְּתִיב, עַד דִּי כָּרְסָוָון, וְלָא כֻּרְסְיָא. כָּרְסָוָון סַגִּיאִין נָפְלוּ, וְכֻלְּהוּ לָא נָפְלוּ, אֶלָּא מֵעֶלְבּוֹנָהּ דְּאוֹרַיְיתָא.

תָּא חֲזֵי, כַּד אִינוּן זַכָּאֵי קְשׁוֹט מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, כָּל אִינוּן תּוּקְפִּין דְּשְׁאָר עַמִּין, דְּשְׁאָר חֵילִין, וְכָל חֵילִין דִּלְהוֹן, אִתְכַּפְיָין וְלָא שָׁלְטֵי בְּעַלְמָא, וְיִשְׂרָאֵל (נ"א וי"ש) אִזְדַּמַּן עֲלַיְיהוּ לְסַלְקָא לוֹן עַל כֹּלָּא.

לשון הקודש

דִּי כָּרְסָוָון רְמִיו – כְּשֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׁנֵי כִּסְאוֹת נָפְלוּ, שְׁנַיִם לְמַעְלָה וּשְׁנַיִם לְמַטָּה. שְׁנַיִם לְמַעְלָה, כִּי הִתְרַחֲקָה הַתַּחְתּוֹנָה מֵהָעֶלְיוֹנָה. כִּסֵּא שֶׁל יַעֲקֹב הִתְרַחֵק מִכִּסֵּא דָוִד, וְכִסֵּא דָוִד נָפַל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. שְׁנֵי כִּסְאוֹת לְמַטָּה – יְרוּשָׁלַיִם, וְאוֹתָם בַּעֲלֵי הַתּוֹרָה. וְהַכִּסְאוֹת שֶׁלְּמַטָּה כְּמוֹ הַכִּסְאוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, בַּעֲלֵי הַתּוֹרָה, הֵינוּ כִּסֵּא שֶׁל יַעֲקֹב. יְרוּשָׁלַיִם הֵינוּ כִּסֵּא שֶׁל דָּוִד. וְעַל זֶה כָּתוּב עַד דִּי כָּרְסָוָון, וְלֹא כִּסֵּא. כִּסְאוֹת רַבִּים נָפְלוּ, וְכֻלָּם לֹא נָפְלוּ אֶלָּא מֵעֶלְבּוֹנָהּ שֶׁל תּוֹרָה.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁאוֹתָם צַדִּיקֵי אֱמֶת מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, כָּל אוֹתָם כֹּחוֹת שְׁאָר הָעַמִּים, שֶׁל שְׁאָר הַחֵילוֹת, כָּל הַחֵילוֹת שֶׁלָּהֶם נִכְפִּים וְלֹא שׁוֹלְטִים בָּעוֹלָם, וְיִשְׂרָאֵל [וְיש] מְזֻמָּנִים עֲלֵיהֶם לְהַעֲלוֹתָם

וְאִי לָא, חֲמוֹר גָּרְמָא לוֹן לְיִשְׂרָאֵל לְמֵיהַךְ בְּגָלוּתָא, וּלְמִנְפַּל בֵּינֵי עַמְּמַיָּא, וּלְמִשְׁלַט עֲלַיְיהוּ. וְכָל דָּא אַמַּאי, בְּגִין, וַיַּרְא מְנֻחָה כִּי טוֹב, וּמִתַּקְנָא קַמֵּיהּ, וְיָכִיל לְמִרְוַוח בְּגִינָהּ כַּמָּה טָבִין וְכַמָּה כִּסּוּפִין, וְסָטָא אוֹרְחֵיהּ דְּלָא לְמִסְבַּל עוּלָא דְאוֹרַיְיתָא. בְּגִין כָּךְ וַיְהִי לְמַס עוֹבֵד.

כְּתִיב, (שיר השירים ו) הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ וְעַל פְּתָחֵינוּ כָּל מְגָדִים חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים וְגו'. הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ, (הַדּוּדָאִים) אִלֵּין אִינּוּן דְּאַשְׁכַּח רְאוּבֵן. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (בראשית ל) וַיִּמְצָא (דף רמג ע"א) דּוּדָאִים בַּשָּׂדֶה, וְלָא אִתְחַדְּשָׁן מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, אֶלָּא עַל יְדוֹי בְּיִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (דברי הימים א יב) וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לְעִתִּים וְגו'.

וְעַל פְּתָחֵינוּ כָּל מְגָדִים, אִינּוּן גָּרְמוּ לְמֶהֱוֵי עַל

לשון הקודש

עַל הַכֹּל. וְאִם לֹא, חֲמוֹר גּוֹרֵם לְיִשְׂרָאֵל לָלֶכֶת לַגָּלוּת וְלִפֹּל בֵּין הָעַמִּים וְלִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם, וְכָל זֶה לָמָּה? מִשּׁוּם וַיַּרְא מְנֻחָה כִּי טוֹב, וּמִתְקָן לְפָנָיו, וְיָכוֹל לְהַרְוִיחַ בִּגְלָלָהּ כַּמָּה טוֹבוֹת וְכַמָּה כִּסּוּפִים, וְהִטָּה דַּרְכּוֹ שֶׁלֹּא לִסְבֹּל עֹל תּוֹרָה, מִשּׁוּם כָּךְ וַיְהִי לְמַס עֹבֵד.

כָּתוּב (שיר ז) הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ וְעַל פְּתָחֵינוּ כָּל מְגָדִים חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים וְגו'. הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ – [הַדּוּדָאִים] אֵלּוּ אוֹתָם שֶׁמָּצָא רְאוּבֵן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ל) וַיִּמְצָא דוּדָאִים בַּשָּׂדֶה, וְלֹא הִתְחַדְּשׁוּ דִּבְרֵי תּוֹרָה אֶלָּא עַל יָדָיו בְּיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים וְגו'.

וְעַל פְּתָחֵינוּ כָּל מְגָדִים – הֵם גָּרְמוּ

פְּתָחֵינוּ, עַל פִּתְחֵי בָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, כָּל מְגָדִים. חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים, כַּמָּה מִלֵּי חַדְתָּאן וְעַתִּיקִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְגַּלְיָין עַל יָדַיְיהוּ, לְקָרְבָא לְיִשְׂרָאֵל לַאֲבוּהוֹן דִּלְעֵילָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברי הימים א יב) לָדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל.

דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ. (שיר השירים ז) מֵהָכָא אוֹלִיפְנָא, כָּל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא כְּדְקָא יָאוּת, וְיָדַע לְמֶחֱדֵי מִלִּין, וּלְחַדְּתוּתֵי מִלִּין כְּדְקָא יָאוּת, אִינוּן מִלִּין סָלְקִין עַד כֶּרְסְיָיא דְמַלְכָּא, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל פָּתַח לוֹן תַּרְעִין, וְגָנִיז לוֹן. וּבְשַׁעְתָּא דְעָאל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא עִם צַדִּיקַיָּיא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, אֲפִיקַת לוֹן קַמֵּיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִסְתַּכֵּל בְּהוּ וְחָדֵי, כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְעַטַּר בְּעִטְרִין עִלָּאִין, וְחָדֵי בְּמַטְרוֹנִיתָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ. וּמֵהַהִיא שַׁעְתָּא, מִלּוּי

לשון הקודש

לִהְיוֹת עַל פִּתְחֵינוּ, עַל פִּתְחֵי בָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, כָּל מְגָדִים. חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים – כַּמָּה דְבָרִים חֲדָשִׁים וְעַתִּיקִים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהִתְגַּלּוּ עַל יְדֵיהֶם, לְקָרֵב אֶת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁלְּמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לָדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל.

דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ (שיר ז) – מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה כָּרָאוּי וְיוֹדֵעַ לְחַדֵּשׁ דְּבָרִים וּלְחַדֵּד דְּבָרִים כָּרָאוּי, אוֹתָם הַדְּבָרִים עוֹלִים עַד כִּסֵּא הַמֶּלֶךְ, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל פּוֹתַחַת לָהֶם שְׁעָרִים וְגוֹנֶזֶת אוֹתָם. וּבְשָׁעָה שֶׁנִּכְנָס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן, מוֹצִיאָה אוֹתָם לְפָנָיו, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִסְתַּכֵּל בָּהֶם וְשָׂמֵחַ. אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעַטֵּר בַּעֲטָרוֹת עֶלְיוֹנוֹת

כְּתִיבִין בְּסִפְרָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מלאכי ג) וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא כְּדְקָא יְאוּת, זַכָּאָה הוּא בְּהַאי עָלְמָא, וְזַכָּאָה הוּא בְּעָלְמָא דְאָתֵי. עַד הָכָא שׁוּלְטָנוּתָא דִיהוּדָה, דְּרוֹעָא דְאִתְכְּלִיל בְּכֹלָא, בְּחֵילָא דְכָל סִטְרִין, תְּלַת קִשְׁרִין דִּדְרוֹעָא, לְאִתְגַּבְּרָא עַל כֹּלָא:

דָּן יָדִין עַמּוֹ כְּאַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל. רִבִּי חִיָּיא אָמַר, הַאי קְרָא הָכִי אִית לֵיהּ לְמֵימַר, דָּן יָדִין לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל, אוֹ דָּן יָדִין לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל כְּאֶחָד, מַהוּ דָּן יָדִין עַמּוֹ, וּלְבָתַר כְּאַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא דָּן, הוּא דִכְתִיב בֵּיהּ, (במדבר י) מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת, דְּהוּא יַרְכָּא שְׂמָאלָא, וְאָזִיל לְבַתְרַיְיתָא.

לשון הקודש

וְשָׁמֵחַ בַּגְּבִירָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ. וּמֵאוֹתָהּ שָׁעָה דְּבָרָיו כְּתוּבִים בַּסֵּפֶר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלאכי ג) וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו.

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה כְּרָאוּי, אַשְׁרָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַשְׁרָיו בָּעוֹלָם הַבָּא. עַד כָּאן שִׁלְטוֹן יְהוּדָה, זְרוֹעַ שֶׁנִּכְלֶלֶת בַּכֹּל, בַּכֹּחַ שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים, שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים שֶׁל הַזְּרוֹעַ לְהִתְגַּבֵּר עַל הַכֹּל.

דָּן יָדִין עַמּוֹ כְּאַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, פָּסוּק זֶה כָּךְ יֵשׁ לוֹ לוֹמַר, דָּן יָדִין לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל, אוֹ דָּן יָדִין לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל כְּאֶחָד. מַהוּ דָּן יָדִין עַמּוֹ, וְאַחַר כָּךְ כְּאַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל? אֶלָּא דָּן, הוּא שֶׁכָּתוּב בּוֹ (במדבר י) מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת, שֶׁהוּא יֶרֶךְ שְׂמֹאל, וְהוֹלֵךְ בַּסּוֹף.

תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דִּיהוּדָה וּרְאוּבֵן נָטְלִין, לֵיוָאֵי וַאֲרוֹנָא פָּרְשִׁין דִּגְלִין, וְנָטִיל דִּגְלָא דְאֶפְרַיִם דְּאִיהוּ לְמַעֲרָב, יַרְכָא יְמִינָא נָטִיל, בְּקַפְסִירֵי קִסְטָא. וְאִי תֵּימָא זְבוּלֻן דְּאִיהוּ עָאל, וְנָפִיק, דִּכְתִיב בֵּיהּ, (דברים לג) שְׂמַח זְבוּלֻן בְּצֵאתֶךָ, וּכְתִיב וַיַּרְכָתוֹ וְגוֹ'. אֶלָּא וַדַּאי, יְהוּדָה אִתְכְּלִיל מִכֹּלָא.

תָּא חֲזֵי, מַלְכוּ דְּלְעֵילָא אִתְכְּלִיל מִכֹּלָא, וִיהוּדָה אִיהוּ מַלְכוּ תַּתָּאָה. כְּמָה דְּמַלְכוּ עִלָּאָה אִתְכְּלִיל מִכֹּלָא, הָכִי נָמֵי מַלְכוּ תַּתָּאָה, אִתְכְּלִיל מִכֹּלָא מִגּוּפָא מִיַּרְכָא, בְּגִין לְאִתְגַּבְּרָא בְּתוּקְפֵּיהּ.

כְּתִיב, (דברים לג) מִימִינ"וֹ אֵ"שׁ דָּ"ת לָמוֹ, אוֹרַיְיתָא מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה אִתְיְיהִיב, וּגְבוּרָה אִתְכְּלִיל בִּימִינָא, וּבְגוּפָא, וְיַרְכָא, וּבְכֹלָּא. הָכִי נָמֵי סִדְרָא קַדְמָאָה, יְהוּדָה אִיהוּ, מַלְכוּ דְּאָתֵי מִסִּטַּר גְּבוּרָה,

לשון הקודש

בא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁיְּהוּדָה וּרְאוּבֵן נוֹסְעִים, הַלְוִיִּם וְהָאָרוֹן פּוֹרְשִׁים דְּגָלִים, וְנוֹסֵעַ דֶּגֶל אֶפְרַיִם שֶׁהוּא לְמַעֲרָב. יָרֵךְ יָמִין נוֹסַעַת מֵחֶלְיוֹת הַמִּדָּה. וְאִם תֹּאמַר, זְבוּלוּן שֶׁהוּא נִכְנָס וְיוֹצֵא, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (דברים לג) שְׂמַח זְבוּלֻן בְּצֵאתֶךָ, וְכָתוּב וַיַּרְכָתוֹ וְגוֹ'. אֶלָּא וַדַּאי יְהוּדָה נִכְלָל מֵהַכֹּל.

בא רְאֵה, מַלְכוּת הָעֶלְיוֹנָה נִכְלֶלֶת מֵהַכֹּל, וִיהוּדָה הוּא מַלְכוּת תַּחְתּוֹנָה. כְּמוֹ שֶׁמַּלְכוּת עֶלְיוֹנָה נִכְלֶלֶת מֵהַכֹּל, כָּךְ גַּם מַלְכוּת תַּחְתּוֹנָה נִכְלֶלֶת מֵהַכֹּל, מִגּוּף, מִיָּרֵךְ, כְּדֵי לְהִתְגַּבֵּר בְּכֹחוֹ.

כָּתוּב מִימִינ"וֹ אֵ"שׁ דָּ"ת לָמוֹ. תּוֹרָה נִתְּנָה מִצַּד הַגְּבוּרָה, וּגְבוּרָה נִכְלֶלֶת בְּיָמִין וּבַגּוּף וְיָרֵךְ וּבַכֹּל. כָּךְ גַּם הַסֵּדֶר הָרִאשׁוֹן הוּא יְהוּדָה, מַלְכוּת שֶׁבָּאָה מִצַּד שֶׁל גְּבוּרָה וְנִכְלֶלֶת בַּיָּמִין, בַּגּוּף

וְאִתְכְּלִיל בִּימִינָא בְּגוּפָא וּבִיַרְכָא, בְּכֹלָּא אִתְכְּלִיל. כְּמָה דְּמַלְכוּ דִלְעֵילָא, אִתְכְּלִיל מִכֹּלָּא.

סִדְרָא תִּנְיָינָא רְאוּבֵן, דְּאִיהוּ לִסְטַר דָּרוֹם, וְדָרוֹם אִיהוּ יְמִינָא, וְכָל חֵילָא דִימִינָא, יְהוּדָה נָטִיל לֵיהּ, בְּגִין דִּרְאוּבֵן (ס"א אִתְעֲבִיד) אִתְעֲבִיר מִגֵּיהּ מַלְכוּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר, וְנָטִיל לֵיהּ יְהוּדָה, וְאִתְגַּבַּר בְּתוּקְפָּא דִימִינָא, דְּהַוָה מֵרְאוּבֵן, וְכֵן כְּתִיב בְּדָוִד, (תהלים קי) נְאֻם יְיָ לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי. בְּגִין דִּשְׂמָאלָא אִתְכְּלִיל בִּימִינָא, וְאִתְתַּקַּף בְּחֵילֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קיח) יְמִין יְיָ עוֹשָׂה חָיִל וְגוֹ'. יְהוּדָה וּרְאוּבֵן תְּרֵין דְּרוֹעִין הֲווֹ.

סִדְרָא תְּלִיתָאָה, אֶפְרַיִם, דְּאִיהוּ יַרְכָא יְמִינָא, וְנָטְלָא קַמֵּי שְׂמָאלָא תָּדִיר, וְדָן (דָא) דְּאִיהוּ יַרְכָא שְׂמָאלָא, נָטִיל לְבַתְרַיְיתָא, וְעַל דָּא הוּא

לשון הקודש

וּבַיָּרֵךְ, וּבַכֹּל נִכְלֶלֶת, כְּמוֹ שֶׁהַמַּלְכוּת הָעֶלְיוֹנָה נִכְלֶלֶת מֵהַכֹּל.

סֵדֶר שֵׁנִי רְאוּבֵן, שֶׁהוּא לְצַד דָּרוֹם, וְדָרוֹם הוּא יָמִין. אֶת כָּל כֹּחַ הַיָּמִין נָטַל יְהוּדָה, מִשּׁוּם [שֶׁנֶּעֱשְׂתָה] שֶׁהָעֲבָרָה הַמַּלְכוּת מֵרְאוּבֵן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר, וְנָטַל אוֹתָהּ יְהוּדָה, וְהִתְגַּבֵּר בְּתֹקֶף הַיָּמִין שֶׁהָיָה מֵרְאוּבֵן, וְכָךְ כָּתוּב בְּדָוִד, (תהלים קיא) נְאֻם ה' לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי, מִשּׁוּם שֶׁשְּׂמֹאל נִכְלֶלֶת בַּיָּמִין וּמִתְחַזֵּק בְּכֹחוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם קיח) יְמִין ה' עֹשָׂה חָיִל וְגוֹ'.

יְהוּדָה וּרְאוּבֵן הָיוּ שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת.

סֵדֶר שְׁלִישִׁי אֶפְרַיִם, שֶׁהוּא יֶרֶךְ יָמִין, וְנוֹסֵעַ לִפְנֵי הַשְּׂמֹאל תָּמִיד. וְדָן [זֶה], שֶׁהוּא יֶרֶךְ שְׂמֹאל, נוֹסֵעַ בַּסּוֹף, וְעַל כָּךְ

הַמְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת לְצִבְאוֹתָם, וְאָזִיל לְבַתְרַיְיתָא. יְהוּדָה נָטִיל חֵילָא בִתְרֵין דְּרוֹעִין, בְּגִין דְּרָאוּבֵן דְּאִיהוּ יְמִינָא, (ס"א אִתְעַבִּיר) אִתְאֲבִיד מִגֵּיהּ בְּכֵירוּתָא כְּהוּנָתָא וּמַלְכוּתָא, וְעַל דָּא כְּתִיב בִּיהוּדָה, (דברים לג) יָדָיו רָב לוֹ וְעֵזֶר מִצָּרָיו תִּהְיֶה.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, (מלכים א י) וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כִּסֵּא שֵׁן גָּדוֹל. כֻּרְסְיָיא דִשְׁלֹמֹה, עֲבַד לֵיהּ כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, וְכָל דִּיוּקְנִין (דְּהָכָא) דִּלְעֵילָא עֲבַד הָכָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (דברי הימים א כט) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה' לְמֶלֶךְ, מֶלֶךְ מִלָּה סְתִימָא הוּא. וְכֵן (מלכים א ב) וּשְׁלֹמֹה יָשַׁב עַל כִּסֵּא דָוִד אָבִיו וַתִּכֹּן מַלְכוּתוֹ מְאֹד, דְּקָיְימָא סִיהֲרָא בְּאַשְׁלָמוּתָא.

דָּן יָדִין עַמּוֹ בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל כְּאַחַד, כְּיִחוּדוֹ שֶׁל עוֹלָם (דף רמג ע"ב) כְּמָה דְּהַוָה

לשון הקודש

הוּא הַמְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת לְצִבְאוֹתָם וְהוֹלֵךְ בַּסּוֹף.

יְהוּדָה נוֹטֵל כֹּחַ בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, מִשּׁוּם שֶׁרְאוּבֵן, שֶׁהוּא יָמִין, [הָעֲבָרָה] אָבְדָה מִמֶּנּוּ הַבְּכוֹרָה, הַכְּהֻנָּה וְהַמַּלְכוּת, וְעַל זֶה כָּתוּב בִּיהוּדָה (דברים לג) יָדָיו רָב לוֹ וְעֵזֶר מִצָּרָיו תִּהְיֶה.

בָּא רְאֵה, כָּתוּב (מלכים-א י) וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כִּסֵּא שֵׁן גָּדוֹל. הַכִּסֵּא שֶׁל שְׁלֹמֹה עָשָׂה אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְכָל הַדְּיוּקָנָאוֹת [שֶׁל כָּאן] שֶׁלְּמַעְלָה עָשָׂה כָּךְ. וְעַל זֶה כָּתוּב וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה' לְמֶלֶךְ, מֶלֶךְ דָּבָר סָתוּם הוּא. וְכֵן (מלכים-א ב) וּשְׁלֹמֹה יָשַׁב עַל כִּסֵּא דָוִד אָבִיו וַתִּכֹּן מַלְכָּתוֹ מְאֹד, שֶׁעָמְדָה הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּת.

דָּן יָדִין עַמּוֹ – בַּהַתְחָלָה, וְאַחַר כָּךְ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל כְּאַחַד, כְּיִחוּדוֹ שֶׁל עוֹלָם,

בְּשִׁמְשׁוֹן, דְּאִיהוּ יְחִידָאי עָבִיד דִּינָא בְּעַלְמָא, וְדָאִין וְקָטִיל כְּחֲדָא, וְלָא אִצְטְרִיךְ סֻמָּךְ.

דָּן יָדִין עַמּוֹ. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, דָּן, הַיְינוּ חִוְיָא, כְּמִין עַל אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין. וְאִי תֵּימָא דְּעַל שִׁמְשׁוֹן בִּלְחוֹדוֹי הוּא. אוֹף הָכִי נָמֵי לְעֵילָא, דָּא הוּא נֶפֶשׁ אַחֲרָא (ס"א נָחָשׁ זוּטָא) מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת, וְכְמִין לְאוֹרְחִין וּשְׁבִילִין. לְבָתָר, חֵילִין וּמַשִּׁירְיָין מֵהָכָא נָפְקֵי, אִינּוּן דְּכְמָאן לִבְנֵי נָשָׁא, עַל חוֹבִין, דְּרָאמִין לְהוּ לַאֲחוֹרָא בָּתַר כִּתְפַיְיהוּ. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי לְעֵילָא, עַד דְּלָא יִתְבַּסֵּם בְּחַמְרָא דְחֵידוּ.

נָחָשׁ עֲלֵי דֶּרֶךְ. תָּא חֲזֵי, כְּמָה דְאִית דֶּרֶךְ לְעֵילָא, הָכִי נָמֵי אִית דֶּרֶךְ לְתַתָּא, וּמִתְפָּרְשָׁא יַמָּא, לְכַמָּה אוֹרְחִין בְּכָל סְטָר. וְאִית אוֹרְחָא חַד, דְּאָתֵי וְאַסְגֵּי יַמָּא, וְרַבֵּי נוּנִין בִּישִׁין לִזְנַיְיהוּ, כְּמָה דַאֲפִיקוּ

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּשִׁמְשׁוֹן, שֶׁהוּא יְחִידִי עָשָׂה דִּין בָּעוֹלָם, וְדָן וְהָרַג כְּאֶחָד, וְלֹא הִצְטָרֵךְ סֻמָּךְ.

דָּן יָדִין עַמּוֹ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, דָּן, הַיְנוּ נָחָשׁ, אוֹרֵב עַל דְּרָכִים וּשְׁבִילִים. וְאִם תֹּאמַר עַל שִׁמְשׁוֹן לְבַדּוֹ הוּא, אַף כָּךְ גַּם לְמַעְלָה, זֶהוּ נֶפֶשׁ אַחֶרֶת [נָחָשׁ קָטָן] מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת, וְאוֹרֵב בַּדְּרָכִים וּבַשְּׁבִילִים. אַחַר כָּךְ מִכָּאן יוֹצְאִים חֵילוֹת וּמַחֲנוֹת, אוֹתָם שֶׁאוֹרְבִים לָאֲנָשִׁים עַל חֲטָאִים, שֶׁזּוֹרְקִים אוֹתָם לְאָחוֹר אַחֲרֵי כִּתְפֵיהֶם. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי לְמַעְלָה, עַד שֶׁלֹּא יִתְבַּסֵּם בְּיַיִן שֶׁל שִׂמְחָה.

נָחָשׁ עֲלֵי דֶּרֶךְ. בֹּא רְאֵה, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ דֶּרֶךְ לְמַעְלָה, כָּךְ גַּם יֵשׁ דֶּרֶךְ לְמַטָּה, וְהַיָּם נִפְרָד לְכַמָּה דְרָכִים בְּכָל צַד. וְיֵשׁ דֶּרֶךְ אַחַת שֶׁבָּאָה וּמַגְדִּילָה אֶת הַיָּם,

מַיִין לְתַתָּא נוּנִין טָבִין, (שמות ל) נוּנִין בִּישִׁין, נוּנֵי עוּרְדְּעָנַיָּא, כְּגַוְונָא דָא, נוּנִין בִּישִׁין לִזְנָיֵיהוּ.

וְכַד מִשְׁתַּמְּטֵי מֵאָרְחָא דְיַמָּא, אִתְחֲזוּן רָכְבִין עַל סוּסַיְיהוּ. וְאִלְמָלֵא דְהַאי חִוְיָא, דְּאִיהוּ כָּנִישׁ לְכָל מַשִּׁירְיָין, כָּמִין לְסוֹף אָרְחִין, וּבַדַּר לוֹן לַאֲחוֹרָא, הֲווֹ מִטַּשְׁטְשֵׁי עַלְמָא. מִסִּטְרָא דְהַנֵּי נָפְקִין חֲרָשִׁין לְעָלְמָא. תָּא חֲזֵי, בְּבִלְעָם כְּתִיב, (במדבר כד) וְלֹא הָלַךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לִקְרַאת נְחָשִׁים, בְּגִין דְּאִינּוּן קָיְימִין לְלַחֲשָׁא בַּחֲרָשֵׁי עַלְמָא.

חָמֵי מַה כְּתִיב, יְהִי דָן נָחָשׁ עֲלֵי דֶרֶךְ. מָאי עֲלֵי דֶרֶךְ. אֶלָּא נָחָשׁ, מָאן דְּאִשְׁתְּדַל אֲבַתְרֵיהּ, אַכְחִישׁ פַּמַלְיָא דִלְעֵילָא, וּמַאי אִיהוּ, הַהוּא דֶרֶךְ עִלָּאָה דְנָפַק מִלְּעֵילָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וְגו'. נָחָשׁ, מָאן דְּאִשְׁתְּדַל אֲבַתְרֵיהּ, כְּאִילוּ

לשון הקודש

וּמְגַדֵּל דָּגִים רָעִים לְמִינֵיהֶם. כְּמוֹ שֶׁהוֹצִיאוּ מַיִם לְמַטָּה, דָּגִים טוֹבִים, דָּגִים רָעִים, דְּגֵי צְפַרְדֵּעַ, כְּמוֹ זֶה דָּגִים רָעִים לְמִינֵיהֶם.

וּכְשֶׁמִּשְׁתַּמְּטִים מִדֶּרֶךְ הַיָּם, נִרְאִים רוֹכְבִים עַל סוּסֵיהֶם. וְאִלְמָלֵא הַנָּחָשׁ הַזֶּה, שֶׁהוּא כּוֹנֵס אֶת כָּל הַמַּחֲנוֹת, אוֹרֵב בְּסוֹף הַדְּרָכִים וּמְפַזֵּר אוֹתָם לְאָחוֹר, הָיוּ מַחֲרִיבִים אֶת הָעוֹלָם. מִצַּד שֶׁל אֵלֶּה יוֹצְאִים מְכַשְּׁפִים לָעוֹלָם. בֹּא רְאֵה, בְּבִלְעָם כָּתוּב, (במדבר כד) וְלֹא הָלַךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לִקְרַאת נְחָשִׁים, מִשּׁוּם שֶׁהֵם עוֹמְדִים לְלַחֵשׁ בְּכִשְׁפֵי הָעוֹלָם.

רְאֵה מַה כָּתוּב? יְהִי דָן נָחָשׁ עֲלֵי דֶרֶךְ. מַה זֶּה עֲלֵי דֶרֶךְ? אֶלָּא נָחָשׁ, מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל אַחֲרָיו, מַכְחִישׁ פָּמַלְיָה שֶׁל מַעְלָה, וּמִיהוּ? אוֹתָהּ דֶּרֶךְ עֶלְיוֹנָה שֶׁיּוֹצֵאת מִלְּמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מג)

אָזִיל עַל הַהוּא דֶּרֶךְ עִלָּאָה לְאַכְחָשָׁא לֵיהּ, בְּגִין דִּמְהַהוּא דֶּרֶךְ, אִתְזָנוּ עַלְמִין עִלָּאֵי.

וְאִי תֵּימָא, דָּן, אַמַּאי אִיהוּ בְּדַרְגָּא דָא, אֶלָּא כְּדִכְתִיב, (בראשית ג) וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמוֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים. הָכִי נָמֵי הַנּוֹשֵׁךְ עִקְּבֵי סוּס וְגוֹ', בְּגִין לְנַטְרָא לֵיהּ לְכָל מַשִּׁירְיָין. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, תִּקּוּנָא דְכוּרְסְיָיא אִיהוּ. תָּא חֲזֵי, כֻּרְסְיָיא דִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, חַד חִוְיָא מְרַפְּרֵף בְּקִטּוּרֵי שַׁרְבִּיטָא לְעֵילָא מֵאַרְיְוָתָא.

כְּתִיב, (שופטים יג) וַתָּחֶל רוּחַ ה' לְפַעֲמוֹ בְּמַחֲנֵה דָן וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, שִׁמְשׁוֹן נְזִיר עוֹלָם הָוָה, וּפָרֵישׁ עַלְמָא אִיהוּ, וְאִתְגַּבַּר בֵּיהּ חֵילָא תַקִּיפָא, וְהוּא הָוָה חִוְיָא בְּהַאי עַלְמָא, לָקֶבֶל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, דְּהָא אַחְסָנַת חוּלָקָא דִבְרָכָתָא דְדָן אֲבוּהִי

לשון הקודש

הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וְגוֹ'. נָחָשׁ, מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל אַחֲרָיו, כְּאִלּוּ הוֹלֵךְ עַל אוֹתָהּ דֶּרֶךְ עֶלְיוֹנָה לְהַכְחִישׁוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמֵּאוֹתָהּ דֶּרֶךְ נִזּוֹנִים הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים.

וְאִם תֹּאמַר, דָּן לָמָּה הוּא בַּדַּרְגָּה הַזּוֹ? אֶלָּא כַּכָּתוּב (בראשית ג) וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים. כָּךְ גַּם הַנּוֹשֵׁךְ עִקְּבֵי סוּס וְגוֹ', כְּדֵי לִשְׁמֹר אוֹתוֹ לְכָל הַמַּחֲנוֹת. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תִּקּוּן הַכִּסֵּא הוּא. בֹּא רְאֵה, כִּסֵּא שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, נָחָשׁ אֶחָד מְנַעְנֵעַ בְּקִשְׁרֵי הַשַּׁרְבִּיט שֶׁלְּמַעְלָה מֵהָאֲרָיוֹת.

כָּתוּב (שופטים ג) וַתָּחֶל רוּחַ ה' לְפַעֲמוֹ בְּמַחֲנֵה דָן וְגוֹ'. בֹּא רְאֵה, שִׁמְשׁוֹן הָיָה נְזִיר עוֹלָם, וּפָרוּשׁ מִן הָעוֹלָם הוּא, וְהִתְגַּבֵּר בּוֹ כֹּחַ חָזָק, וְהוּא הָיָה נָחָשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּנֶגֶד עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, שֶׁהֲרֵי יְרֻשַּׁת חֵלֶק

יָרִית, דִּכְתִיב, יְהִי דָן נָחָשׁ עֲלֵי דֶרֶךְ וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, נָחָשׁ יְדִיעָא, שְׁפִיפוֹן מָאי נִיהוּ. אָמַר לֵיהּ, רָזָא דְתִקּוּנָא דַחֲרָשִׁין, דְּנָחָשׁ אִיהוּ שְׁפִיפוֹן, הָכִי נָמֵי הַהוּא רָשָׁע דְּבִלְעָם, בְּכֹלָּא הָוָה יָדַע. תָּא חֲזֵי כְּתִיב, (במדבר כג) וַיֵּלֶךְ שָׁפִי, לְזִמְנִין בְּהַאי, וּלְזִמְנִין בְּהַאי.

וְאִי תֵּימָא דָן, לָאו דַּרְגֵּיהּ בְּהַאי. הָכִי הוּא וַדַּאי. אֶלָּא אִתְמַנָּא עַל דַּרְגָּא דָא (לְהַהוּא), לְמֶהֱוֵי סִטְרָא בַּתְרַיְיתָא, וּשְׁבָחָא אִיהוּ דִילֵיהּ, מְמַנָּן דְּמַלְכָּא בְּהַאי, וּמְמַנָּא עַל הַאי, וִיקָרָא אִיהוּ לְכָל אִינּוּן מְמֻנִּין. וְכֻרְסְיָיא דְמַלְכָּא, בְּכָל אִינּוּן מְמַנָּן אִתְתַּקָּן, בְּכָל הַנֵּי מְמַנָּן תְּחוֹתַיְיהוּ מִתְפָּרְשָׁן אוֹרְחִין וְדַרְגִּין, הֵן לְטַב, הֵן לְבִישׁ, וְכֻלְּהוּ אִתְאַחֲדָן בְּהַנֵּי תִּקּוּנֵי דְכֻרְסְיָיא. וּבְגִינֵי כָּךְ דָּן לִסְטַר צָפוֹן, בְּנוּקְבָא דְתִהוֹמָא רַבָּא. דִּסְטַר

לשון הקודש

בִּרְכַּת דָּן אָבִיו יָרַשׁ, שֶׁכָּתוּב יְהִי דָן נָחָשׁ עֲלֵי דֶרֶךְ וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, נָחָשׁ יָדוּעַ, שְׁפִיפוֹן מַהוּ? אָמַר לוֹ, סוֹד הַתִּקּוּן שֶׁל מְכַשְּׁפִים שֶׁנָּחָשׁ הוּא שְׁפִיפוֹן, כָּךְ גַּם אוֹתוֹ בִּלְעָם הָרָשָׁע, בַּכֹּל הָיָה יוֹדֵעַ. בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (במדבר כג) וַיֵּלֶךְ שָׁפִי, לִפְעָמִים בָּזֶה וְלִפְעָמִים בָּזֶה.

וְאִם תֹּאמַר, דָּן אֵין דַּרְגָּתוֹ בָּזֶה – כָּךְ זֶה וַדַּאי, אֶלָּא הִתְמַנָּה עַל דַּרְגָּה זוֹ [לְאוֹתוֹ] לִהְיוֹת צַד אַחֲרוֹן, וְשֶׁבַח הוּא שֶׁלּוֹ, מְמֻנִּים שֶׁל הַמֶּלֶךְ בָּזֶה, וּמְמֻנֶּה עַל זֶה, וְכָבוֹד הוּא לְכָל אוֹתָם הַמְמֻנִּים. וְכִסֵּא הַמֶּלֶךְ נִתְקָן בְּכָל אוֹתָם הַמְמֻנִּים, בְּכָל אוֹתָם הַמְמֻנִּים שֶׁתַּחְתֵּיהֶם נִפְרָדוֹת דְּרָכִים וּדְרָגוֹת, הֵן לְטוֹב וְהֵן לְרַע, וְכֻלָּם נֶאֱחָזִים בְּתִקּוּנֵי הַכִּסֵּא הַלָּלוּ. וְלָכֵן דָּן לְצַד צָפוֹן, בְּנֶקֶב תְּהוֹם

צָפוּן כַּמָּה חֲבִילֵי טְרִיקִין אִזְדַּמְּנָן תַּמָּן, וְכֻלְּהוּ טַפְסִירָא דְקִסְטְרָא לְאַבְאָשָׁא עַלְמָא.

בְּגִינֵי כָּךְ צַלֵּי יַעֲקֹב וְאָמַר, לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה'. בְּכָל שְׁבָטִים לָא קָאֲמַר לִישׁוּעָתְךָ אֶלָּא בְהַאי. בְּגִין דְּחָמָא לֵיהּ תְּקִפָּא תַּקִּיפָא דְחִוְיָא, מְרַחֲשָׁא דִינָא לְאִתְגַּבְּרָא.

רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִזְקִיָּה הֲווֹ אָזְלֵי לְמֶחֱמֵי לְרִבִּי שִׁמְעוֹן בְּקַפּוּטְקִיָּא, אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, הַאי דְאַמְרִינָן לְעוֹלָם יְסַדֵּר בַּר נָשׁ שְׁבָחָא דְמָרֵיהּ, וּלְבָתַר יְצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ, הַאי מָאן דְּלִבֵּיהּ טָרִיד, וּבָעֵי לְצַלָּאָה צְלוֹתֵיהּ, וְאִיהוּ בְעָקוּ, וְלָא יְכִיל לְסַדְּרָא שְׁבָחָא דְמָרֵיהּ כְּדְקָא יְאוּת, מָאי הוּא.

אָמַר לֵיהּ, אַף עַל גַּב דְּלָא יְכִיל לְכַוְּנָא לִבָּא וּרְעוּתָא, סִדּוּרָא וְשִׁבְחָא דְמָרֵיהּ אַמַּאי גָּרַע,

לשון הקודש

רַבָּה. שֶׁבְּצַד צָפוּן כַּמָּה קְבוּצוֹת מְחַבְּלִים הִזְדַּמְּנוּ לְשָׁם, וְכֻלָּם שָׂרִים מְמֻנִּים לְהָרַע אֶת הָעוֹלָם.

לָכֵן הִתְפַּלֵּל יַעֲקֹב וְאָמַר לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה', בְּכָל הַשְּׁבָטִים לֹא אָמַר לִישׁוּעָתְךָ אֶלָּא בָּזֶה, מִשּׁוּם שֶׁרָאָה לוֹ תֹּקֶף חָזָק שֶׁל הַנָּחָשׁ, מְרַחֵשׁ דִּין לְהִתְגַּבֵּר.

רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִזְקִיָּה הָיוּ הוֹלְכִים לִרְאוֹת אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּקַפּוּטְקִיָּא. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה זֶה שֶׁאָמַרְנוּ לְעוֹלָם יְסַדֵּר אָדָם שִׁבְחוֹ שֶׁל רִבּוֹנוֹ וְאַחַר כָּךְ יִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ. מִי שֶׁלִּבּוֹ טָרוּד וְרוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, וְהוּא בְּצָרָה, וְלֹא יָכוֹל לְסַדֵּר אֶת שֶׁבַח רִבּוֹנוֹ כָּרָאוּי, מַה הוּא?

אָמַר לוֹ, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא יָכוֹל לְכַוֵּן לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ, סִדּוּר וְשֶׁבַח שֶׁל רִבּוֹנוֹ לָמָּה

אֶלָּא יְסַדֵּר שִׁבְחֵיהּ דְּמָארֵיהּ, אַף עַל גַּב (דף רמד ע"א) דְּלָא יְכִיל לְכַוְּונָא, וִיצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים יז) תְּפִלָּה לְדָוִד שִׁמְעָה ה' צֶדֶק הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי, שִׁמְעָה ה' צֶדֶק בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין דְּאִיהוּ סִדּוּרָא דְשִׁבְחָא דְמָרֵיהּ. וּלְבָתַר הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי הַאֲזִינָה תְּפִלָּתִי. מָאן דְּיָכִיל לְסַדְּרָא שִׁבָחָא דְמָרֵיהּ, וְלָא עָבִיד, עָלֵיהּ כְּתִיב, (ישעיה ס) גַּם כִּי תַרְבּוּ תְּפִלָּה אֵינֶנִּי שׁוֹמֵעַ יְדֵיכֶם וְגוֹ'.

כְּתִיב, (שמות כט) אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם. תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין תִּקְּנוּם. תָּא חֲזֵי, בְּאִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא, אִתְעַר הָכִי נָמֵי לְעֵילָא. וּבְאִתְעָרוּתָא דִלְעֵילָא, הָכִי נָמֵי לְעֵילָא מִגֵּיהּ, עַד דְּמָטֵי אִתְעָרוּתָא לְאַתַר דְּבָעְיָא בּוּצִינָא לְאַדְלָקָא וְאַדְלִיק. וּבְאִתְעָרוּתָא דִתְתָּנָא דִלְתַתָּא, אַדְלִיק בּוּצִינָא לְעֵילָא, וְכַד הַאי אַדְלִיק

לשון הקודש

שֶׁיִּגָּרַע? אֶלָּא יְסַדֵּר אֶת שֶׁבַח רִבּוֹנוֹ אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא יָכוֹל לְכַוֵּן, וְיִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תְּפִלָּה לְדָוִד שִׁמְעָה ה' צֶדֶק הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי. שִׁמְעָה ה' צֶדֶק – בַּתְּחִלָּה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא סִדּוּר שֶׁל שֶׁבַח רִבּוֹנוֹ. וְאַחַר כָּךְ הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי הַאֲזִינָה תְּפִלָּתִי. מִי שֶׁיָּכוֹל לְסַדֵּר שֶׁבַח רִבּוֹנוֹ וְלֹא עוֹשֶׂה, עָלָיו כָּתוּב (ישעיה א) גַּם כִּי תַרְבּוּ תְּפִלָּה אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ יְדֵיכֶם וְגוֹ'.

כָּתוּב (שמות כט) אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם. תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין תִּקְּנוּם. בֹּא רְאֵה, בַּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרֵר גַּם לְמַעְלָה, וּבַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַעְלָה גַּם כָּךְ לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁמַּגִּיעָה הַהִתְעוֹרְרוּת לְמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ הַנֵּר לְהִדָּלֵק וְנִדְלָק, וּבְהִתְעוֹרְרוּת הָעָשָׁן שֶׁלְּמַטָּה נִדְלָק נֵר לְמַעְלָה, וּכְשֶׁזֶּה נִדְלָק

(בּוּצִינִין), כֻּלְּהוּ בּוּצִינִין אַחֲרָנִין דָּלְקִין, וּמִתְבָּרְכָאן מִגֵּיהּ כֻּלְּהוּ עָלְמִין. אִשְׁתַּכַּח, דְּאִתְעָרוּתָא דְקָרְבָּנָא תִּקּוּנָא דְעַלְמָא, וּבִרְכָאן דְּעַלְמִין כֻּלְּהוּ.

הָא כֵּיצַד, שְׁאָרֵי תְּנָנָא לְסָלְקָא, אִינּוּן דְּיוּקְנִין קַדִּישִׁין דִּמְמַנָּן עַל עַלְמָא אִתְהַנּוּן (ס"א אִתְתַּקְּנָן) לְאַתְעָרָא, וּמִתְעָרִין לְדַרְגִּין בְּכִסּוּפָא דִלְעֵילָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים קד) הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף וְגו'. אִלֵּין אִתְעָרִין לְדַרְגִּין עִלָּאִין דְּעַלַיְיהוּ, עַד דְּמָטֵי אִתְעָרוּתָא, עַד דְּבָעֵי מַלְכָּא לְאִתְחַבְּרָא בְּמַטְרוֹנִיתָא.

וּבְכִסּוּפָא דִלְתַתָּא, נָבְעִין מַיִין תַּתָּאִין, לְקָבְלָא מַיִין עִלָּאִין, דְּהָא לָא נָבְעִין מַיִין עִלָּאִין, אֶלָּא בְּאִתְעָרוּתָא דְכִסּוּפָא דִלְתַתָּא, וּכְדֵין תִּיאוּבְתָּא אִתְדָּבַּק, וְנָבְעִין מַיִין תַּתָּאִין לָקָבֵל מַיִין עִלָּאִין,

לשון הקודש

[מְנוֹרוֹת], כָּל הַמְּנוֹרוֹת הָאֲחֵרוֹת דּוֹלְקוֹת, וּמִתְבָּרְכִים מִמֶּנּוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת. נִמְצָא שֶׁהִתְעוֹרְרוּת הַקָּרְבָּן תִּקּוּן הָעוֹלָם וְהַבְּרָכוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת.

הֲרֵי כֵּיצַד? מַתְחִיל הֶעָשָׁן לַעֲלוֹת, אוֹתָם דְּיוּקְנָאוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁמְּמֻנִּים עַל הָעוֹלָם נֶהֱנִים [נִתְקָנִים] לְהִתְעוֹרֵר, וּמְעוֹרְרִים אֶת הַדְּרָגוֹת בִּתְשׁוּקָה עֶלְיוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף וְגו'. אֵלֶּה מְעוֹרְרִים לְדַרְגּוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁמַּעֲלֵיהֶן עַד שֶׁהַהִתְעוֹרְרוּת מַגִּיעָה, עַד שֶׁרוֹצֶה הַמֶּלֶךְ לְהִתְגַּבֵּר בַּגְּבִירָה.

וּבְתִשּׁוּקָה שֶׁלְּמַטָּה נוֹבְעִים מַיִם תַּחְתּוֹנִים כְּנֶגֶד מַיִם עֶלְיוֹנִים, שֶׁהֲרֵי לֹא נוֹבְעִים מַיִם עֶלְיוֹנִים אֶלָּא בַּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל תְּשׁוּקָה שֶׁלְּמַטָּה, וְאָז הַתְּשׁוּקָה נִדְבֶּקֶת, וְנוֹבְעִים מַיִם תַּחְתּוֹנִים כְּנֶגֶד

וְעָלְמִין מִתְבָּרְכָאן, וּבוּצִינִין כֻּלְּהוּ דְּלִיקָן, וְעִלָּאִין וְתַתָּאִין מִשְּׁתַּכְּחֵי בְּבִרְכָאן.

תָּא חֲזֵי, כֹּהֲנֵי וְלֵיוָאֵי. מִתְעָרֵי לְאִתְחַבְּרָא שְׂמָאלָא בִּימִינָא. אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, כֹּלָּא הָכִי הוּא וַדַּאי, אֲבָל הָכִי שְׁמַעְנָא, כֹּהֲנֵי וְלֵיוָאֵי, דָּא אִתְעַר שְׂמָאלָא, וְדָא אִתְעַר יְמִינָא, בְּגִין דְּאִתְחַבְּרוּתָא דִּדְכוּרָא לְגַבֵּי נוּקְבָא, לָאו אִיהוּ אֶלָּא בִּשְׂמָאלָא וִימִינָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. וּכְדֵין אִתְחַבַּר דְּכַר בְּנוּקְבָא, וְתִיאוּבְתָּא אִשְׁתַּכַּח, וְעַלְמִין מִתְבָּרְכִין, וְעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי בְּחֵידוּ.

וְעַל דָּא, כֹּהֲנֵי וְלֵיוָאֵי, מִתְעָרֵי מִלָּה לְתַתָּא, לְאִתְעָרָא כִּסּוּפָא וַחֲבִיבוּתָא לְעֵילָא, דְּכֹלָּא תַלְיָא בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא. אִשְׁתַּכַּח דְּקָרְבָּנָא יְסוֹדָא דְּעָלְמָא, תִּקּוּנָא דְּעַלְמָא, חֵידוּ דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין. אָמַר

לשון הקודש

מַיִם עֶלְיוֹנִים, וְהָעוֹלָמוֹת מִתְבָּרְכִים, וְכָל הַמְּנוֹרוֹת דּוֹלְקוֹת, וְעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים נִמְצָאִים בִּבְרָכוֹת.

בֹּא רְאֵה, כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם מִתְעוֹרְרִים לְחַבֵּר שְׂמֹאל בְּיָמִין. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, הַכֹּל כָּךְ הוּא וַדַּאי, אֲבָל כָּךְ שָׁמַעְתִּי, כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם, זֶה מְעוֹרֵר שְׂמֹאל, וְזֶה מְעוֹרֵר יָמִין, מִשּׁוּם שֶׁהִתְחַבְּרוּת זָכָר אֶל הַנְּקֵבָה אֵינוֹ אֶלָּא בִּשְׂמֹאל וְיָמִין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. וְאָז מִתְחַבֵּר הַזָּכָר בַּנְּקֵבָה, וּתְשׁוּקָה נִמְצֵאת, וְהָעוֹלָמוֹת מִתְבָּרְכִים, וְעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּשִׂמְחָה.

וְלָכֵן כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם מְעוֹרְרִים דָּבָר לְמַטָּה, לְעוֹרֵר תְּשׁוּקָה וַחֲבִיבוּת לְמַעְלָה, שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בַּיָּמִין וּבַשְּׂמֹאל. נִמְצָא שֶׁהַקָּרְבָּן יְסוֹד הָעוֹלָם, תִּקּוּן שֶׁל

רִבִּי יוֹסֵי וַדַּאי שַׁפִּיר קָא אֲמַרְתְּ, וְהָכִי הוּא, וְהָכִי שְׁמַעְנָא מִלָּה, וְאַנְשֵׁינָא לָהּ, וְאֲנָא שְׁמַעְנָא הָא, וְכֹלָּא בְּחַד סַלְקָא.

הַשְׁתָּא צְלוֹתָא בְּאַתַּר דְּקָרְבָּנָא, וּבְעֵי בַּר נָשׁ לְסַדְּרָא שְׁבָחָא דְמָרֵיהּ כְּדְקָא יְאוּת, וְאִי לָא יְסַדַּר צְלוֹתֵיהּ, לָאו צְלוֹתֵיהּ צְלוֹתָא. תָּא חֲזֵי, סִדּוּרָא שְׁלִים דְּשִׁבְחָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָאן דְּיָדַע לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יְאוּת, דְּבְהַאי מִתְעָרִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְנַגְדֵי בִּרְכָאן לְכֻלְּהוּ עָלְמִין.

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, לָא אַשְׁרֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא בֵּינֵי עַמְמַיָּא, אֶלָּא בְּגִין דְּיִתְבָּרְכוּן שְׁאַר עַמִּין בְּגִינֵיהוֹן, דְּהָא אִינּוּן נָגְדִין בִּרְכָאן מִלְּעֵילָא לְתַתָּא כָּל יוֹמָא.

לשון הקודש

הָעוֹלָם, שִׂמְחָה שֶׁל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי יָפֶה אָמַרְתָּ, וְכָךְ הוּא, וְכָךְ שָׁמַעְתִּי הַדָּבָר וְשָׂכַחְתִּי אוֹתוֹ, וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי זֶה, וְהַכֹּל בְּאֶחָד עוֹלֶה.

עַכְשָׁו תְּפִלָּה בִּמְקוֹם קָרְבָּן, וְצָרִיךְ אָדָם לְסַדֵּר שֶׁבַח רִבּוֹנוֹ כָּרָאוּי, וְאִם לֹא יְסַדֵּר, אֵין תְּפִלָּתוֹ תְּפִלָּה. בֹּא רְאֵה, סִדּוּר שָׁלֵם שֶׁל שִׁבְחוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי, שֶׁבָּזֶה מִתְעוֹרְרוֹת וְנִשְׁפָּעוֹת בְּרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, לֹא הִשְׁרָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת בֵּין הָעַמִּים אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרְכוּ שְׁאָר הָעַמִּים בִּגְלָלָם, שֶׁהֲרֵי הֵם מַשְׁפִּיעִים בְּרָכוֹת מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה בְּכָל יוֹם.

אֲזָלוּ, עַד דְּהַוּוּ אָזְלֵי, חָמוּ חַד חִוְיָא דְּהַוָה קָמַסְחַר (וְאָסְטָר) בְּאָרְחָא. סָטוּ מֵאָרְחָא. אָתָא בַר נָשׁ אַחֲרָא לְגַבֵּיהוּ, קָטִיל לֵיהּ חִוְיָא. אַהֲדָרוּ רֵישַׁיְיהוּ, וְחָמוּ לֵיהּ, לְהַהוּא בַר נָשׁ דְּמִית. אָמְרוּ, וַדַּאי הַהוּא נָחָשׁ, שְׁלִיחוּתָא דְּמָרֵיהּ קָא עָבִיד. בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּשֵׁזְבִינָנָא.

פְּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, יְהִי דָן נָחָשׁ עֲלֵי דֶּרֶךְ. אֵימָתַי הָוָה דָן נָחָשׁ, בְּיוֹמוֹי דִּירָבְעָם, דִּכְתִיב, (מלכים א יב) וְאֶת הָאֶחָד נָתַן בְּדָן אַמַּאי אִתְיְיהִיב תַּמָּן עֲלֵי דֶּרֶךְ. עַל הַהוּא אֹרַח, דְּיִתְמְנַע (הַהוּא דֶּרֶךְ דְּסָלְקִין) דְּלָא יִסְלְקוּן לִירוּשָׁלַם (וְלָא יִסְלְקוּן תַּמָּן). וְדָא דָן, הָוָה לוֹן נָחָשׁ לְיִשְׂרָאֵל עֲלֵי דֶּרֶךְ, עֲלֵי דֶּרֶךְ וַדַּאי, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (מלכים א יב) וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ וְגו'. שְׁפִיפוֹן עֲלֵי אֹרַח. דְּעָקִיץ לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. וְכֹלָּא לָא הָוָה אֶלָּא עֲלֵי דֶּרֶךְ, וַעֲלֵי אוֹרְחָא, לְאִתְמְנָעָא מִיִּשְׂרָאֵל דְּלָא יִסְלְקוּן לִירוּשָׁלַם,

לשון הקודש

הָלְכוּ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ נָחָשׁ אֶחָד שֶׁהָיָה מִסְתּוֹבֵב [וּמְצַדֵּד] בַּדֶּרֶךְ, וְסָטוּ מִן הַדֶּרֶךְ. בָּא אֲלֵיהֶם אִישׁ אֶחָד. הָרַג אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ. הֶחֱזִירוּ רָאשֵׁיהֶם וְרָאוּ אֶת אוֹתוֹ אִישׁ שֶׁמֵּת. אָמְרוּ, וַדַּאי אוֹתוֹ נָחָשׁ עָשָׂה אֶת שְׁלִיחוּת רִבּוֹנוֹ. בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁהִצִּילָנוּ.

פְּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, יְהִי דָן נָחָשׁ עֲלֵי דֶּרֶךְ, מָתַי הָיָה דָן נָחָשׁ? בִּימֵי יָרָבְעָם, שֶׁכָּתוּב (מלכים-א יב) וְאֶת הָאֶחָד נָתַן בְּדָן. לָמָּה נִתַּן שָׁם עֲלֵי דֶּרֶךְ, עַל אוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ? כְּדֵי לִמְנֹעַ [אוֹתוֹ דֶּרֶךְ שֶׁעוֹלִים] שֶׁלֹּא יַעֲלוּ לִירוּשָׁלַיִם [וְלֹא יַעֲלוּ שָׁם]. וְזֶה דָן הָיָה לָהֶם נָחָשׁ לְיִשְׂרָאֵל עֲלֵי דֶּרֶךְ, עֲלֵי דֶּרֶךְ וַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ וְגו'. שְׁפִיפֹן עֲלֵי אֹרַח, שֶׁעָקַץ אֶת יִשְׂרָאֵל. וְהַכֹּל לֹא

לְמֵיחַג חֲגַיְיהוּ, וּלְקָרְבָּא קָרְבָּנִין וְעֹלָוָן, לְמִפְלַח תַּמָּן.
(דף רמד ע"ב)

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְמָטוּ בִרְכָאן לִידָא דְמשֶׁה, לְבָרְכָא לְכֻלְּהוּ שְׁבָטִים, חָמָא לְדָן דְּהַוָה קָטִיר בְּחִוְיָא, אַהֲדַר קָטַר לֵיהּ בְּאַרְיָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים לג) וּלְדָן אָמַר דָּן גּוּר אַרְיֵה יְזַנֵּק מִן הַבָּשָׁן. מָאי טַעְמָא, בְּגִין (דְּאִיהוּ) דְּיֵהֵא שֵׁירוּתָא וְסוֹפָא דְאַרְבַּע דִּגְלִין קָטִיר בִּיהוּדָה דְאִיהוּ מַלְכָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה, וְהוּא שֵׁירוּתָא דְּדִגְלִין. וְסוֹפָא דְדִגְלִין דָּן, דִּכְתִיב דָּן גּוּר אַרְיֵה וְגו', לְמֶהֱוֵי שֵׁירוּתָא וְסוֹפָא קָטִיר בְּחַד אֲתַר:

לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה', רִבִּי חִיָּיא אָמַר, (כְּדִכְתִיב) כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שופטים יג) וְהוּא יָחֵל לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים. אָמַר (ס"א רִבִּי אַחָא), וְכִי אַמַּאי

לשון הקודש

הָיָה אֶלָּא עֲלֵי דֶּרֶךְ וַעֲלֵי אֹרַח, לִמְנֹעַ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יַעֲלוּ לִירוּשָׁלַיִם לַחְגֹּג חַגֵּיהֶם וּלְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹת וְעוֹלוֹת וְלַעֲבֹד שָׁם.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהִגִּיעוּ הַבְּרָכוֹת לְיַד מֹשֶׁה לְבָרֵךְ אֶת כָּל הַשְּׁבָטִים, רָאָה אֶת דָּן שֶׁהָיָה קָשׁוּר בְּנָחָשׁ, חָזַר וְקָשַׁר אוֹתוֹ בְּאַרְיֵה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לג) וּלְדָן אָמַר דָּן גּוּר אַרְיֵה יְזַנֵּק מִן הַבָּשָׁן. מָה הַטַּעַם? כְּדֵי [שֶׁהוּא] שֶׁיִּהְיֶה רֵאשִׁית וָסוֹף, שֶׁל אַרְבָּעָה הַדְּגָלִים קָשׁוּר בִּיהוּדָה, שֶׁהוּא מֶלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה, וְהוּא רֵאשִׁית הַדְּגָלִים, וְסוֹף הַדְּגָלִים הוּא דָּן, שֶׁכָּתוּב דָּן גּוּר אַרְיֵה וְגו', לִהְיוֹת רֵאשִׁית וָסוֹף קְשׁוּרִים בְּמָקוֹם אֶחָד.

לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה'. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שופטים יג) וְהוּא יָחֵל לְהוֹשִׁיעַ

קִוִּיתִי וְהָא סָלִיק הָוָה יַעֲקֹב מֵעַלְמָא בְּהַהוּא זִמְנָא מִכַּמָּה שְׁנִין. אַמַּאי אָמַר דְּאִיהוּ מְחַכֶּה לְהַהוּא יְשׁוּעָה. (ס"א אֶלָּא וַדַּאי) אָמַר לֵיהּ וַדַּאי רָזָא דְמִלָּה, כִּדְכְתִיב, (שמות יז) וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סְתָם. אוֹף הָכָא וְהוּא יָחֵל לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סְתָם. בְּגִינֵי כָּךְ אָמַר, לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה'.

אָמַר רִבִּי חִיָּא. וַדַּאי הָכִי הוּא, וְשַׁפִּיר. זַכָּאָה חוּלְקֵהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, דְּיַדְעֵי לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא, לְמִזְכֵּי בָּהּ לְחַיִּין דִּלְעֵילָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (דברים ל) כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ לָשֶׁבֶת עַל הָאֲדָמָה וְגוֹ'.

גָּד גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ וְהוּא יָגֶד עָקֵב. רִבִּי יֵיסָא אָמַר, מִגָּד אִשְׁתְּמַע, דְּהָא חֵילִין יִפְקוּן לַאֲגָחָא קְרָבָא,

לשון הקודש

אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים. אָמַר [רִבִּי אָחָא], וְכִי לָמָּה קִוִּיתִי, וַהֲרֵי הִסְתַּלֵּק יַעֲקֹב מִן הָעוֹלָם בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן מִלִּפְנֵי שָׁנִים? לָמָּה אָמַר שֶׁהוּא מְחַכֶּה לְאוֹתָהּ הַיְשׁוּעָה? [וְאֶלָּא וַדַּאי] אָמַר לוֹ, וַדַּאי סוֹד הַדָּבָר כַּכָּתוּב (שמות יז) וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סְתָם. אַף כָּאן וְהוּא יָחֵל לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל – יִשְׂרָאֵל סְתָם. לָכֵן אָמַר לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה'.

אָמַר רַבִּי חִיָּא, וַדַּאי כָּךְ הוּא, וְיָפֶה. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה כְּדֵי לִזְכּוֹת בָּהּ בַּחַיִּים שֶׁלְּמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ל) כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ לָשֶׁבֶת עַל הָאֲדָמָה וְגוֹ'. **גָּד** גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ וְהוּא יָגֶד עָקֵב. רַבִּי

מַשְׁמַע דִּכְתִיב גָּד, בְּכָל אֲתַר גִּימֶ"ל דָּלֶ"ת, חֵילִין וּמַשְׁרְיָין נָפְקֵי מִנַּיְיהוּ. דְּהָא גִּימֶ"ל יָהִיב, וְדָלֶ"ת לָקִיט. וּמֵהָכָא (נ"א וּמַשְׁכָּא) כַּמָּה חֵילִין וְכַמָּה מַשְׁרְיָין תַּלְיָין בְּהוּ.

תָּא חֲזֵי, הַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵעֵדֶן, לָא פָּסְקִין מִימוֹי לְעָלְמִין, וְהוּא אַשְׁלִים לְמִסְכְּנֵי, וְעַל דָּא קָיְימֵי כַּמָּה חֵילִין וְכַמָּה מַשְׁרְיָין, וְאִתְּזָנוּ מֵהָכָא. וְעַל דָּא גָּד, דָּא אַפִּיק וְיָהִיב, וְדָא לָקִיט וְנָקִיט, וְאִתְּזָן בֵּיתָא וְכָל אַנְשֵׁי בֵיתָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אִלְּמָלֵא דְּחַיֵּי גָּד מִבְּנֵי שִׁפָּחוֹת, שַׁעְתָּא קַיְימָא לֵיהּ לְאַשְׁלָמָא יַתִּיר מִכֹּלָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית ל) בָּא גָּד קְרִי, וּכְתִיב בָּגָד חָסֵר אָלֶ"ף, דְּהָא שַׁעְתָּא קָיְימָא בִּשְׁלִימוּ, וְאִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב ו) אַחַי בָּגְדוּ כְּמוֹ נָחַל,

לשון הקודש

יֵיסָא אָמַר, מִגָּד נִשְׁמָע שֶׁהֲרֵי חֲיָלוֹת יֵצְאוּ לַעֲרֹךְ קְרָב, מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב גָּד. בְּכָל מָקוֹם גִּימֶ"ל דָּלֶ"ת, חֲיָלוֹת וּמַחֲנוֹת יוֹצְאִים מֵהֶם, שֶׁהֲרֵי גִּימֶ"ל נוֹתֵן וְדָלֶ"ת לוֹקֵחַ, וּמִכָּאן [וּמוֹשֶׁכָּת] כַּמָּה חֲיָלוֹת וְכַמָּה מַחֲנוֹת תְּלוּיִים בָּהֶם.

בֹּא רְאֵה, אוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן, לֹא פּוֹסְקִים מֵימָיו לְעוֹלָמִים, וְהוּא מַשְׁלִים לָעֲנִיִּים, וְלָכֵן עוֹמְדִים כַּמָּה חֲיָלוֹת וְכַמָּה מַחֲנוֹת וְנִזּוֹנִים מִכָּאן. וְעַל זֶה גָּד, זֶה מוֹצִיא וְנוֹתֵן, וְזֶה לוֹקֵט וְלוֹקֵחַ, וְנִזּוֹנִים הַבַּיִת וְכָל אַנְשֵׁי הַבַּיִת. **אָמַר** רַבִּי יִצְחָק, אִלְּמָלֵא שֶׁהָיָה גָּד מִבְּנֵי הַשְּׁפָחוֹת, הַשָּׁעָה עָמְדָה לוֹ לְהַשְׁלִים יוֹתֵר מֵהַכֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ל) בָּא גָּד, קְרִי, וְכָתוּב בָּגָד חָסֵר אָלֶ"ף, שֶׁהֲרֵי הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת בִּשְׁלֵמוּת, וְהִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב ו) אַחַי

בְּגִין דְּהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד, אִסְתַּלַּק בְּהַהִיא שַׁעְתָּא, וּכְתִיב בָּגָד חָסֵר אָלֶ"ף, וְעַל דָּא, לָא זָכָה בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא וְאִסְתַּלַּק מִינָּהּ.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִנַּיִן לִרְאוּבֵן דְּהֲוָה כְּהַאי גַּוְונָא, כְּדִכְתִיב, פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר דְּאִסְתַּלְּקוּ מַיִין וְלָא נְגִידוּ, וְהָא אִתְּמַר בְּמָה אַפְּגִים. וְתַרְוַוּיְיהוּ לָא זָכוּ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, וְחֵילִין וּמַשִּׁירְיָין אַפִּיקוּ לְאַחְסָנָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל אַרְעָא. תָּא חָזֵי, מַה דְּאִתְּפַּגִּים בְּגָד, אִשְׁתְּלִים בְּאָשֵׁר, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ וְהוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ. הַשְׁתָּא אַשְׁלִים גִּימֶ"ל לְדָלֶ"ת.

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא אִשְׁתְּמִיטוּ בִּמְעָרְתָּא דְּלוּד, דְּעָאלוּ קַמֵּי תֶּקְפָּא דְשִׁמְשָׁא, דְּהֲווּ אָזְלֵי בְּאָרְחָא. אָמַר רִבִּי אַבָּא נַסְחַר הַאי מְעָרְתָּא בְּמִלֵּי

לשון הקודש

בְּגִדוּ כְּמוֹ נָחַל, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוּפַּע הִסְתַּלֵּק בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, וְכָתוּב בָּגָד חָסֵר אָלֶ"ף, וְלָכֵן לֹא זָכָה בְּאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ וְהִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִנַּיִן לִרְאוּבֵן שֶׁהָיָה כָּזֶה? כַּכָּתוּב פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר, שֶׁהִסְתַּלְּקוּ הַמַּיִם וְלֹא שָׁפְעוּ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר בַּמָּה פָּגַם, וּשְׁנֵיהֶם לֹא זָכוּ בָּאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ, וַחֲיָלוֹת וּמַחֲנוֹת לְהַנְחִיל לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ. בֹּא רְאֵה, מַה שֶּׁנִּפְגַּם בְּגָד, הִשְׁתַּלֵּם בְּאָשֵׁר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ וְהוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ. עַכְשָׁו הִשְׁלִים גִּימֶ"ל לְדָלֶ"ת.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא נִשְׁמְטוּ בִּמְעָרַת לוּד, שֶׁנִּכְנְסוּ מִפְּנֵי תֹּקֶף הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהָיוּ

דְאוֹרַיְיתָא. פְּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (שיר השירים ח) שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ וְגו', רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָהּ, הַאי קְרָא אִתְעָרְנָא בֵּיהּ. אֲבָל לֵילְיָא חַד הָוָה כַּד הֲוֵינָא קָאִים קַמֵּי אַבָּא, וְשָׁמַעְנָא מִנֵּיהּ מִלָּה, דְּלֵית שְׁלִימוּ וּרְעוּתָא וְכִסּוּפָא דִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא בְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא. דְּאִינוּן מִתְעָרֵי נְבִיעוּ דְמַיָּא תַתָּאֵי, לְקִבְלֵי עִלָּאֵי. וּבְהַהִיא שַׁעְתָּא שְׁלִימוּ דִּרְעוּתָא וְכִסּוּפָא בִּדְבִיקוּ חָדָא לְמֶעְבַּד פֵּירִין.

תָּא חֲזֵי, בָּתַר דְּאִתְדַּבְּקוּ דָא בְדָא, וְהִיא קַבִּילַת רְעוּתָא, הִיא אֲמָרַת שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, אַמַּאי כַּחוֹתָם. אֶלָּא אָרְחֵיהּ דְּחוֹתָם, כֵּיוָן דְּאִתְדָּבַק בְּאָתַר חַד, אַף עַל גַּב דְּאִתְעֲדֵי מִינֵיהּ, הָא אִשְׁתָּאַר רְשִׁימוּ בְּהַהוּא אָתַר, וְלָא אַעֲדֵי מִנֵּיהּ. דְּכָל רְשִׁימוּ,

לשון הקודש

הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, נְסוֹבֵב אֶת הַמְּעָרָה הַזּוֹ בְּדִבְרֵי תוֹרָה. פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ וְגו', רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָהּ. בְּפָסוּק זֶה הִתְעוֹרַרְנוּ, אֲבָל לַיְלָה אֶחָד הָיָה, כְּשֶׁהָיִיתִי עוֹמֵד לִפְנֵי אַבָּא וְשָׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ דָּבָר, שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת וְרָצוֹן וּתְשׁוּקַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא אֶלָּא בְּנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם מְעוֹרְרִים נְבִיעַת הַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים כְּנֶגֶד הָעֶלְיוֹנִים, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁלֵמוּת הָרָצוֹן וְהַתְּשׁוּקָה בִּדְבֵקוּת אַחַת לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת.

בָּא רְאֵה, אַחַר שֶׁנִּדְבְּקוּ זֶה בָּזֶה וְהִיא קִבְּלָה רָצוֹן, הִיא אוֹמֶרֶת, שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ. לָמָּה כַּחוֹתָם? אֶלָּא דַּרְכּוֹ שֶׁל חוֹתָם, כֵּיוָן שֶׁנִּדְבָּק בְּמָקוֹם אֶחָד, אַף עַל גַּב שֶׁזָּז מִמֶּנּוּ, הֲרֵי נִשְׁאָר

וְכָל דְּיוּקְנָא דִּילֵיהּ, בֵּיהּ אִשְׁתָּאַר. כָּךְ אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הָא אִתְדְּבַּקְנָא בָךְ, אַף עַל גַּב דְּאִתְעֲדֵי מִינָךְ וְאָזִיל (דף רמה ע"א) בְּגָלוּתָא. שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, בְּגִין דְּיִשְׁתָּאַר כָּל דְּיוּקְנִי בָךְ, כְּהַאי חוֹתָם דְּיִשְׁתָּאַר כָּל דְּיוּקְנֵיהּ, בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִתְדְּבַק בֵּיהּ.

כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, תַּקִּיפָא הִיא, כִּפְרִישׁוּ דְרוּחָא מִן גּוּפָא. דְּתָנֵינָן, בְּשַׁעְתָּא דְּכַר נָשׁ מָטֵי לְאִסְתַּלָּקָא מִן עַלְמָא וְחָמֵי מַה דְּחָמֵי, רוּחָא אָזְלָא בְּכָל שַׁיְיפֵי דְגוּפָא וְסָלִיק גַּלְגַּלּוֹי, כְּמַאן דְּאָזִיל בְּיַמָּא בְּלָא שַׁיָּיטִין, סָלִיק וְנָחִית וְלָא מְהַנְיָיא לֵיהּ, אָתָא וְאִישְׁתָּאִיל מִכָּל שַׁיְיפֵי גוּפָא, וְלֵית (לְהוֹן) תַּקִּיפוּ כְּיוֹמָא דְּפָרִישׁ רוּחָא מִן גּוּפָא. כָּךְ תַּקִּיפוּ דְּרַחִימוּ דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּתַקִּיפוּ דְּמוֹתָא, בְּשַׁעְתָּא דְּכָעֵי רוּחָא לְאִתְפְּרָשָׁא מִן גּוּפָא.

לשון הקודש

רֹשֶׁם בְּאוֹתוֹ מָקוֹם וְלֹא זָז מִמֶּנּוּ, שֶׁכָּל הָרֹשֶׁם וְכָל הַדְּמוּת שֶׁלּוֹ נִשְׁאָר בּוֹ. כָּךְ אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הֲרֵי נִדְבַּקְתִּי בְּךָ, אַף עַל גַּב שֶׁזַּזְתִּי מִמְּךָ וְהָלַכְתִּי לַגָּלוּת, שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר כָּל דְּמוּתִי בְּךָ כַּחוֹתָם הַזֶּה שֶׁיִּשָּׁאֵר כָּל דְּמוּתוֹ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ.

כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, חֲזָקָה הִיא, כִּפְרֵדַת הָרוּחַ מֵהַגּוּף. שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם מַגִּיעַ לְהִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם וְרוֹאֶה מַה שֶּׁרוֹאֶה, הָרוּחַ הוֹלֶכֶת בְּכָל אֵיבְרֵי הַגּוּף וְהַגַּלִּים עוֹלִים, כְּמִי שֶׁהוֹלֵךְ בַּיָּם בְּלִי מְשׁוֹטִים, עוֹלֶה וְיוֹרֵד וְלֹא מוֹעִיל לוֹ. בָּא וְנִפְרָד מִכָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף, וְאֵין [לָהֶם] כֹּשִׁי כְּמוֹ הַיּוֹם שֶׁנִּפְרֶדֶת הָרוּחַ מֵהַגּוּף. כָּךְ חֹזֶק הָאַהֲבָה שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא כְּחֹזֶק הַמָּוֶת בְּשָׁעָה שֶׁרוֹצָה הָרוּחַ לְהִפָּרֵד מֵהַגּוּף.

קָשָׁה כִּשְׁאוֹל קִנְאָה, כָּל מָאן דְּרָחִים, וְלָא קָשִׁיר עִמֵּיהּ קִנְאָה, לָאו רְחִימוּתֵיהּ רְחִימוּתָא. כֵּיוָן דְּקַנֵּי, הָא רְחִימוּתָא אִשְׁתְּלִים. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְקַנָּאָה לְאִנְתְּתֵיהּ, בְּגִין דְּיִתְקַשַּׁר עִמָּהּ רְחִימוּתָא שְׁלִים, דְּהָא מִגּוֹ כָּךְ לָא יָהִיב עֵינוֹי בְּאִינְתּוּ אַחֲרָא. מַהוּ קָשָׁה כִּשְׁאוֹל. אֶלָּא, מַה שְׁאוֹל קַשְׁיָא בְּעֵינַיְיהוּ דְּחַיָּיבִין לְמֵיחַת בֵּיהּ, כָּךְ קִנְאָה קַשְׁיָא בְּעֵינַיְיהוּ דְּמַאן דְּרָחִים וְקַנֵּי, לְאִתְפְּרָשָׁא מֵרְחִימוּתָא.

דָּבָר אַחֵר, קָשָׁה כִּשְׁאוֹל קִנְאָה, מַה שְׁאוֹל, בְּשַׁעְתָּא דְּנָחֲתִין לוֹן לְחַיָּיבַיָּא בֵּיהּ, מוֹדִיעִין לוֹן חוֹבַיְיהוּ עַל מָה נָחֲתִין לֵיהּ, וְקַשְׁיָא לְהוּ. כָּךְ, מָאן דְּקַנֵּי, הוּא תָּבַע עַל חוֹבֵיהּ, וְחָשִׁיב (נ"א וְחָשִׁיד) כַּמָּה עוֹבָדִין, וּכְדֵין קִשּׁוּרָא דִּרְחִימוּתָא אִתְקַשַּׁר בֵּיהּ.

לשון הקודש

קָשָׁה כִּשְׁאוֹל קִנְאָה, כָּל מִי שֶׁאוֹהֵב וְלֹא קוֹשֵׁר עִמּוֹ קִנְאָה, אֵין אַהֲבָתוֹ אַהֲבָה. כֵּיוָן שֶׁקִּנֵּא, הֲרֵי הָאַהֲבָה הֶשְׁלְמָה. מִכָּאן לָמַדְנוּ שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְקַנֵּא לְאִשְׁתּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּתְקַשֵּׁר עִמָּהּ אַהֲבָה שְׁלֵמָה, שֶׁהֲרֵי מִתּוֹךְ כָּךְ לֹא יִתֵּן עֵינוֹ בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת. מַה זֶּה קָשָׁה כִּשְׁאוֹל? אֶלָּא מַה שְׁאוֹל קָשֶׁה בְּעֵינֵי הָרְשָׁעִים לָרֶדֶת אֵלָיו, כָּךְ קִנְאָה קָשָׁה בְּעֵינֵי מִי שֶׁאוֹהֵב וּמְקַנֵּא לְהִפָּרֵד מֵאַהֲבָה.

דָּבָר אַחֵר קָשָׁה כִּשְׁאוֹל קִנְאָה – מַה שְׁאוֹל, בְּשָׁעָה שֶׁמּוֹרִידִים אֵלֶיהָ אֶת הָרְשָׁעִים, מוֹדִיעִים לָהֶם חֲטָאֵיהֶם עַל מָה הוֹרִידוּ אוֹתָם, וְקָשֶׁה לָהֶם, כָּךְ מִי שֶׁמְּקַנֵּא, הוּא תּוֹבֵעַ עַל חֶטְאוֹ וּמְחַשֵּׁב [וְחוֹשֵׁד] כַּמָּה מַעֲשִׂים, וְאָז נִקְשָׁר בּוֹ קֶשֶׁר הָאַהֲבָה.

רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָהּ. מָאן שַׁלְהֶבֶת יָהּ, דָּא שַׁלְהוֹבָא דְּאִתּוֹקְדָא וְנַפְקָא מִגּוֹ שׁוֹפָר, דְּאִיהוּ אִתְעַר וְאוֹקִיד, וּמַאן אִיהוּ, שְׁמָאלָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. דָּא אוֹקִיד שַׁלְהוֹבָא דִּרְחִימוּ דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וּבְגִינֵי כָּךְ, (שיר השירים ח) מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה. דְּהָא כַּד אָתֵי יְמִינָא דְּאִיהוּ מַיִם, אוֹסִיף יְקִידוּ דִּרְחִימוּתָא, וְלָא כָּבֵי שַׁלְהוֹבָא דִּשְׂמָאלָא, כְּמָא דְּאַתְּ אָמֵר וּימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי, הַאי אִיהוּ מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה, וְכֵן כֻּלָּא כְּהַאי גַּוְונָא.

עַד דְּהַוּוּ יַתְבֵי, שִׁמְעוֹן קָלֵיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, דְּהַוָּה אָתֵי בְּאוֹרְחָא, הוּא וְרִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יִצְחָק.

לשון הקודש

רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָהּ, מַה זֶּה שַׁלְהֶבֶת יָהּ? זוֹ שַׁלְהֶבֶת שֶׁבּוֹעֶרֶת וְיוֹצֵאת מִתּוֹךְ שׁוֹפָר שֶׁהוּא מִתְעוֹרֵר וְשׁוֹרֵף, וּמִיהוּ? הַשְּׂמֹאל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי, זֶה שׁוֹרֵף שַׁלְהֶבֶת שֶׁל הָאַהֲבָה שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְלָכֵן (שם ח) מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה. שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁבָּא הַיָּמִין שֶׁהוּא מַיִם, מוֹסִיף שְׂרֵפַת הָאַהֲבָה, וְלֹא נִכְבְּתָה שַׁלְהֶבֶת הַשְּׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי, זֶהוּ מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה, וְכֵן הַכֹּל כַּגָּוֶן הַזֶּה.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, שָׁמְעוּ אֶת קוֹלוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁהָיָה בָּא בַּדֶּרֶךְ, הוּא וְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק. הִתְקָרֵב לַמְּעָרָה,

קָרִיב לִמְעַרְתָּא, נָפְקוּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מִכּוֹתְלֵי דִמְעַרְתָּא חָמִינָא דִשְׁכִינְתָּא הָכָא. יָתְבוּ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בְּמַאי עַסְקִיתוּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, בִּרְחִימוּתָא דִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְרִבִּי אֶלְעָזָר פָּרִישׁ הַאי קְרָא בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ וְגו'. אָמַר לֵיהּ, אֶלְעָזָר בִּרְחִימוּ עִלָּאָה וּקְשִׁירוּ דַּחֲבִיבוּתָא אִסְתַּכַּלְתְּ.

אִשְׁתִּיק רִבִּי שִׁמְעוֹן שַׁעְתָּא. אָמַר, בְּכָל אֲתַר דַּעְיָיא שְׁתִיקוּ, בַּר שְׁתִיקוּ דְאוֹרַיְיתָא. גִּינְזָא חָדָא אִית לִי גְנִיזָא, וְלָא בָעֵינָא דְיִתְאֲבִיד מִנַּיְיכוּ, וְהִיא מִלָּה עִלָּאָה, וְאַשְׁכַּחְנָא לָהּ בְּסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא.

תָּא חֲזֵי, בְּכָל אֲתַר דְּכוּרָא רָדִיף בָּתַר נוּקְבָא, וְאִתְעַר לְגַבָּהּ רְחִימוּתָא, וְהָכָא אַשְׁכַּחְנָא, דְּהִיא

לשון הקודש

יָצְאוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִכָּתְלֵי הַמְּעָרָה רָאִיתִי שֶׁשְּׁכִינָה כָּאן. יָשְׁבוּ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בַּמָּה עֲסַקְתֶּם? אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּאַהֲבַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְרַבִּי אֶלְעָזָר פֵּרַשׁ פָּסוּק זֶה בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ וְגו'. אָמַר לוֹ, אֶלְעָזָר, בְּאַהֲבָה עֶלְיוֹנָה וְקֶשֶׁר הַחֲבִיבוּת הִסְתַּכַּלְתָּ.

שָׁתַק רַבִּי שִׁמְעוֹן שָׁעָה. אָמַר, בְּכָל מָקוֹם צָרִיךְ שְׁתִיקָה, חוּץ מִשְּׁתִיקָה שֶׁל הַתּוֹרָה. גְּנִיזָה אַחַת יֵשׁ לִי גְּנוּזָה, וְאֵינִי רוֹצֶה שֶׁתֹּאבַד מִכֶּם, וְהִיא דָּבָר עֶלְיוֹן, וּמָצָאתִי אוֹתוֹ בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא הַזָּקֵן.

בֹּא רְאֵה, בְּכָל מָקוֹם הַזָּכָר רוֹדֵף אַחַר הַנְּקֵבָה וּמְעוֹרֵר אֵלֶיהָ אַהֲבָה, וְכָאן מָצָאנוּ שֶׁהִיא מְעוֹרֶרֶת אַהֲבָה וְרוֹדֶפֶת

אִתְעֲרַת רְחִימוּתָא וְרָדְפָה אֲבַתְרֵיהּ, וְאוֹרְחֵיהּ דְּעַלְמָא, דְּלֵית שְׁבָחָא דְנוּקְבָא, לְמִרְדַּף בַּתְרֵיהּ דִּדְכוּרָא. אֶלָּא, מִלָּה סְתִימָא הִיא, וּמִלָּה עִלָּאָה דְּבֵי גְנָזַיָּא דְמַלְכָּא.

תָּא חֲזֵי, תְּלַת נִשְׁמָתִין אִינּוּן, וְאִינּוּן סָלְקִין בְּדַרְגִּין עִלָּאִין יְדִיעָן, וְעַל דְּאִינּוּן תְּלָתָא אַרְבַּע אִינּוּן. חַד נִשְׁמָתָא עִלָּאָה דְּלָא אִתְּפַס, וְלָא אִתְעַר בֵּיהּ גִּוְבְּרָא (ס"א גִּוְעָא) דְּקַרְטִיטָאָה עִלָּאָה, כָּל שֶׁכֵּן תַּתָּאָה. וְהַאי נִשְׁמָתָא לְכָל נִשְׁמָתִין. וְהוּא סָתִים, וְלָא אִתְגַּלְיָא לְעָלְמִין, וְלָא אִתְיְדַע, וְכֻלְּהוּ בֵּיהּ תַּלְיָין.

וְהַאי אִתְעַטַּף בְּעִטּוּפָא דְזָהֲרָא דְכַרְמְלָא, (נ"א דְּבָדוֹלְחָא) בְּגוֹ זְהִירוּתָא וְנָטִיף טִפִּין טִפִּין מַרְגְּלָאן וְאִתְקַשְּׁרוּ כֻּלְּהוּ כְּחַד, כְּקִשְׁרִין דְּשַׁיְיפֵי דְגוּפָא חַד. וְהוּא אָעִיל בְּגַוַּוְיֵיהוּ, וְאַחֲזֵי בְּהוּ עֲבִידְתֵּיהּ. הוּא וְאִינּוּן חַד הוּא, וְלֵית בְּהוּ פְּרִישׁוּ. הַאי נִשְׁמָתָא עִלָּאָה טְמִירוּ דְכֹלָּא.

לשון הקודש

אַחֲרָיו, וְדֶרֶךְ הָעוֹלָם שֶׁאֵין שֵׁבַח הַנְּקֵבָה לִרְדֹּף אַחֲרֵי הַזָּכָר, אֶלָּא דָּבָר נִסְתָּר הוּא, וְדָבָר עֶלְיוֹן מִבֵּית גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ.

בֹּא רְאֵה, שָׁלֹשׁ נְשָׁמוֹת הֵן, וְהֵן עוֹלוֹת בִּדְרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת יְדוּעוֹת, וְעַל שֶׁהֵן שָׁלֹשׁ – הֵן אַרְבַּע. אַחַת נְשָׁמָה עֶלְיוֹנָה שֶׁלֹּא נִתְפֶּסֶת וְלֹא מִתְעוֹרֵר בָּהּ הַגִּוְבָּר [הַגֶּוַע] שֶׁל הָאוֹצָר הָעֶלְיוֹן, כָּל שֶׁכֵּן הַתַּחְתּוֹן. וְזוֹ נְשָׁמָה לְכָל הַנְּשָׁמוֹת, וְהִיא נִסְתֶּרֶת וְלֹא נִגְלֵית לְעוֹלָמִים וְלֹא נוֹדַעַת, וְכֻלָּם בָּהּ תְּלוּיוֹת.

וְזוֹ מִתְעַטֶּפֶת בְּעִטּוּף שֶׁל זֹהַר הַכַּרְמֶל [שֶׁל הַבְּדוֹלַח] בְּתוֹךְ הַזֹּהַר, וְנוֹטֵף טִפּוֹת טִפּוֹת מַרְגָּלִיּוֹת, וְנִקְשָׁרִים כֻּלָּם כְּאֶחָד, כְּמוֹ הַקְּשָׁרִים שֶׁל אֵיבְרֵי גּוּף אֶחָד, וְהוּא נִכְנָס לְתוֹכָם וּמַרְאֶה בָּהֶם מַעֲשָׂיו. הוּא

נִשְׁמָתָא אַחֲרָא, נוּקְבָא דְּמִטַּמְּרָא בְּגוֹ חֵילָהָא, וְהִיא נִשְׁמָתָא לְהוּ, וּמִנַּיְיהוּ אֲחִידָא (דף רמה ע"ב) גּוּפָא, לְאַחֲזָאָה בְּהוּ עֲבִידְתָּא לְכָל עַלְמָא. כְּגוּפָא דְּאִיהוּ מָאנָא לְנִשְׁמָתָא, לְמֶעְבַּד בֵּיהּ עֲבִידְתָּא. וְאִלֵּין כְּגַוְונָא דְּאִינּוּן קְשִׁירִין טְמִירִין דִּלְעֵילָא.

נִשְׁמָתָא אַחֲרָא, הִיא נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא לְתַתָּא. נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא אַתְיָין מֵאִינּוּן נִשְׁמָתִין עִלָּאִין, מִנִּשְׁמָתָא דְּנוּקְבָא, וּמִנִּשְׁמָתָא דִּדְכוּרָא. וּבְגִין כָּךְ, נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּיא עִלָּאִין, עַל כָּל אִינּוּן חֵילִין וּמַשְׁרְיָין דִּלְעֵילָא.

וְאִי תֵּימָא, הָא עִלָּאִין אִינּוּן מִתְּרֵין סִטְרִין, אַמַּאי נַחֲתִין לְהַאי עַלְמָא, וְאַמַּאי אִסְתַּלְּקוּ מִנֵּיהּ. לְמַלְכָּא דְּאִתְיְלִיד לֵיהּ בַּר, שַׁדַּר לֵיהּ לְחַד כְּפַר לְמַרְבֵּה לֵיהּ, וּלְגַדְּלָא לֵיהּ עַד דְּיִתְרַבֵּי (לֵיהּ), וְיוֹלְפוּן

לשון הקודש

וְהֵם אֶחָד הֵם, וְאֵין בָּהֶם הַפְרָדָה. זוֹ נְשָׁמָה עֶלְיוֹנָה טְמִירָה שֶׁל הַכֹּל.

נְשָׁמָה אַחֶרֶת נְקֵבָה נִסְתֶּרֶת בְּתוֹךְ חֵילוֹתֶיהָ, וְהִיא נְשָׁמָה לָהֶם, וּמֵהֶם אָחוּז הַגּוּף לְהַרְאוֹת בָּהֶם מַעֲשֶׂיהָ לְכָל הָעוֹלָם, כְּמוֹ גּוּף שֶׁהוּא כְּלִי לַנְּשָׁמָה לַעֲשׂוֹת בּוֹ מַעֲשֶׂה, וְאֵלֶּה כְּמוֹ אוֹתָם הַקְּשָׁרִים הַטְּמִירִים שֶׁלְּמַעְלָה.

נְשָׁמָה אַחֶרֶת הִיא נִשְׁמַת הַצַּדִּיקִים לְמַטָּה. נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים בָּאוֹת מֵאוֹתָן נְשָׁמוֹת עֶלְיוֹנוֹת, מִנִּשְׁמַת הַנְּקֵבָה וּמִנִּשְׁמַת הַזָּכָר, וְלָכֵן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים הֵן עֶלְיוֹנוֹת עַל כָּל אוֹתָם הַחֵילוֹת וְהַמַּחֲנוֹת שֶׁלְּמַעְלָה.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי הֵם עֶלְיוֹנִים מִשְּׁנֵי צְדָדִים, לָמָּה יָרְדוּ לָעוֹלָם הַזֶּה וְלָמָּה הִסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ? לְמֶלֶךְ שֶׁנּוֹלַד לוֹ בֵּן, שָׁלַח אוֹתוֹ לִכְפָר אֶחָד לְגַדְּלוֹ, וּלְגַדֵּל

לֵיהּ אָרְחֵי דְּהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא. שָׁמַע מַלְכָּא דְּהָא בְּרֵיהּ רַב וְאִתְרַבִּי. מַה עָבַד בִּרְחִימוּ דִּבְרֵיהּ, מְשַׁדֵּר לָהּ לְמַטְרוֹנִיתָא אִמֵּיהּ בְּגִינֵיהּ, וְאָעִיל לְהֵיכְלֵיהּ, וְחָדֵי עִמֵּיהּ כָּל יוֹמָא.

כַּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אוֹלִיד בַּר בְּמַטְרוֹנִיתָא, וּמַאי אִיהוּ, נִשְׁמָתָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, שַׁדַּר לֵיהּ לִכְפַר, לְהַאי עַלְמָא, דְּיִתְרַבֵּי בֵּיהּ, וְיוֹלְפוּן לֵיהּ אוֹרְחֵי דְּהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא. כֵּיוָן דְּיָדַע מַלְכָּא דְּהָא בְּרֵיהּ אִתְרַבֵּי בְּהַאי כְּפַר, וְעִידָן הוּא לְמַיְיתֵי לֵיהּ לְהֵיכָלֵיהּ. מַה עָבַד בִּרְחִימוּ דִּבְרֵיהּ, מְשַׁדֵּר לְמַטְרוֹנִיתָא בְּגִינֵיהּ וְאָעִיל לֵיהּ לְהֵיכָלֵיהּ. נִשְׁמָתָא לָא סַלְקָא מֵהַאי עַלְמָא, עַד דְּאָתַת מַטְרוֹנִיתָא בְּגִינָהּ, וְאָעִילַת לָהּ בְּהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, וְיָתִיבַת תַּמָּן לְעָלְמִין.**

לשון הקודש

אותו עַד שֶׁיִּגְדַּל [ולו], וילַמְּדוּ אותו דַּרְכֵי הֵיכַל הַמֶּלֶךְ. שָׁמַע הַמֶּלֶךְ שֶׁהֲרֵי בְּנוֹ גָּדַל וְהִתְגַּדֵּל, מָה עָשָׂה בְּאַהֲבַת בְּנוֹ? שׁוֹלֵחַ לוֹ אֶת הַגְּבִירָה אִמּוֹ בִּשְׁבִילוֹ, וּמַכְנִיסוֹ לְהֵיכָלוֹ, וְשָׂמֵחַ עִמּוֹ כָּל הַיּוֹם.

כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹלִיד בֵּן מֵהַגְּבִירָה, וּמִיהוּ? זוֹ נְשָׁמָה עֶלְיוֹנָה קְדוֹשָׁה. שָׁלַח אוֹתָהּ לִכְפָר, לָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁתִּתְגַּדֵּל בּוֹ וילַמְּדוּ אוֹתָהּ דַּרְכֵי הֵיכַל הַמֶּלֶךְ. כֵּיוָן שֶׁיּוֹדֵעַ הַמֶּלֶךְ שֶׁהֲרֵי בְּנוֹ גָּדַל בַּכְּפָר הַזֶּה וּזְמַן הִגִּיעַ לַהֲבִיאוֹ לְהֵיכָלוֹ, מָה עָשָׂה בְּאַהֲבַת בְּנוֹ? שׁוֹלֵחַ אֶת הַגְּבִירָה בִּשְׁבִילוֹ וּמַכְנִיס אוֹתוֹ לְהֵיכָלוֹ. הַנְּשָׁמָה לֹא עוֹלָה מִן הָעוֹלָם הַזֶּה עַד שֶׁבָּאָה הַגְּבִירָה בִּשְׁבִילָהּ, וּמַכְנִיסָה אוֹתָהּ לְהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, וְיוֹשֶׁבֶת שָׁם לְעוֹלָמִים.

וְעַם כָּל דָּא, אוֹרְחָא דְעַלְמָא, דְּאִינוּן בְּנֵי כְּפַר בָּכָאן עַל פְּרִישׁוּ דִבְרֵיהּ דְּמַלְכָּא מִנַּיְיהוּ. חַד פִּקֵּחַ הֲוָה תַּמָּן, אָמַר לוֹן, עַל מָה אַתּוּן בָּכָאן, וְכִי לָאו בְּרֵיהּ דְּמַלְכָּא אִיהוּ, וְלָא אִתְחֲזֵי לְמֵידַר יַתִּיר בֵּינַיְיכוּ, אֶלָּא בְּהֵיכָלָא דְּאֲבוּי. כָּךְ מִשֶּׁה, דְּהֲוָה פִּקֵּחַ, חָמָא בְּנֵי כְּפַר דְּהֲוָה בָכָאן. עַל דָּא אָמַר, (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגּוֹדְדוּ.

תָּא חֲזֵי, אִילוּ הֲווֹ יָדְעִין כֻּלְּהוּ צַדִּיקַיָּיא הַאי, הֲווֹ חָדָאן הַהוּא יוֹמָא דְמָטֵי לוֹן לְאִסְתַּלְקָא מֵהַאי עַלְמָא. וְכִי לָאו יְקָרָא עִלָּאָה הוּא, דְּמַטְרוֹנִיתָא אָתַת בְּגִינַיְיהוּ, וּלְאוֹבָלָא לוֹן לְהֵיכָלָא לְמַלְכָּא, לְמֶחֱדֵי בְּהוּ מַלְכָּא כָּל יוֹמָא, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִשְׁתַּעְשַׁע אֶלָּא בְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא.

תָּא חֲזֵי, אִתְעָרוּתָא דְרַחִימוּ דְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לְגַבֵּי

לשון הקודש

וְעַם כָּל זֶה, דֶּרֶךְ הָעוֹלָם שֶׁאוֹתָם בְּנֵי הַכְּפָר בּוֹכִים עַל פְּרֵדַת בֶּן הַמֶּלֶךְ מֵהֶם. פִּקֵּחַ אֶחָד הָיָה שָׁם, אָמַר לָהֶם, עַל מָה אַתֶּם בּוֹכִים, וְכִי לֹא בֶּן הַמֶּלֶךְ הוּא, וְלֹא נִרְאֶה יוֹתֵר לָדוּר בֵּינֵיכֶם אֶלָּא בַּהֵיכָל שֶׁל אָבִיו? כָּךְ מֹשֶׁה, שֶׁהָיָה פִּקֵּחַ, רָאָה בְּנֵי כְּפָר שֶׁהָיוּ בּוֹכִים, וְעַל זֶה אָמַר (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגּוֹדְדוּ.

בֹּא רְאֵה, אִלּוּ הָיוּ יוֹדְעִים אֶת זֶה כָּל הַצַּדִּיקִים, הָיוּ שְׂמֵחִים אוֹתוֹ יוֹם שֶׁמַּגִּיעַ לָהֶם לְהִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, וְכִי לֹא כָּבוֹד עֶלְיוֹן הוּא שֶׁהַגְּבִירָה בָּאָה בִּשְׁבִילָם, וּלְהוֹבִיל אוֹתָם לְהֵיכַל הַמֶּלֶךְ שֶׁיִּשְׂמַח בָּהֶם הַמֶּלֶךְ כָּל יוֹם? שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מִשְׁתַּעְשֵׁעַ אֶלָּא בְּנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים.

בֹּא רְאֵה, הִתְעוֹרְרוּת הָאַהֲבָה שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, נִשְׁמוֹת

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא לְתַתָּא מִתְעָרִין לָהּ. בְּגִין דְּאִינּוּן אַתְיָין מִסִּטְרָא דְמַלְכָּא, מִסִּטְרָא דִּדְכוּרָא, וְאִתְעָרוּתָא דָא מָטֵי לְנוּקְבָא מִסִּטְרָא דִּדְכוּרָא, וְאִתְעַר רְחִימוּתָא. אִשְׁתַּכַּח דִּדְכוּרָא אִתְעַר חֲבִיבוּ וּרְחִימוּתָא לְנוּקְבָא, וּכְדֵין נוּקְבָא אִתְקַשְּׁרַת בְּרְחִימוּתָא, לְגַבֵּי דְכוּרָא.

כְּהַאי גַּוְונָא, תִּיאוּבְתָּא דְנוּקְבָא לְמִשְׁדֵּי מַיִין תַּתָּאִין לָקָבֵל מַיִין עִלָּאִין, לָאו אִיהוּ אֶלָּא בְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, דְּעָלַיְיהוּ קָיְימִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין. וְעַל דָּא (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם כְּתִיב, סְתָם.

וְרָזָא דְּכֹלָּא, צַדִּיק, אִיהוּ יְסוֹדָא דִלְעֵילָא, וְאִיהוּ יְסוֹדָא לְתַתָּא, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְכְּלִילַת מִצַּדִּיק, מִלְּעֵילָא וּמִתַּתָּא. צַדִּיק מֵהַאי סִטְרָא, וְצַדִּיק

לשון הקודש

הַצַּדִּיקִים לְמַטָּה מְעוֹרְרִים אוֹתָהּ, מִשּׁוּם שֶׁהֵם בָּאִים מִצַּד הַמֶּלֶךְ, מִצַּד הַזָּכָר, וְהִתְעוֹרְרוּת זוֹ מַגִּיעָה לַנְּקֵבָה מִצַּד שֶׁל הַזָּכָר, וּמִתְעוֹרֶרֶת אַהֲבָה. נִמְצָא שֶׁזָּכָר מְעוֹרֵר חֲבִיבוּת וְאַהֲבָה לַנְּקֵבָה, וְאָז הַנְּקֵבָה נִקְשֶׁרֶת בְּאַהֲבָה לַזָּכָר.

כְּמוֹ זֶה תְּשׁוּקַת הַנְּקֵבָה לִשְׁפֹּךְ מַיִם תַּחְתּוֹנִים כְּנֶגֶד מַיִם עֶלְיוֹנִים אֵינָהּ אֶלָּא בִּנְשָׁמוֹת הַצַּדִּיקִים. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁעֲלֵיהֶם קַיָּמִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְעַל זֶה (משלי ח) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, כָּתוּב סְתָם.

וְסוֹד הַכֹּל – צַדִּיק, הוּא יְסוֹד שֶׁלְּמַעְלָה, וְהוּא יְסוֹד לְמַטָּה, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִכְלֶלֶת מִצַّדִּיק מִלְּמַעְלָה וּמִמַּטָּה. צַדִּיק מִצַּד זֶה וְצַדִּיק מִצַּד זֶה יוֹרְשִׁים אוֹתָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב

מֵהַאי סִטְרָא, יַרְתִּין לָהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים לז) צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ. יִרְשׁוּ אָרֶץ וַדַּאי.

תָּא חֲזֵי, צַדִּיק אַחְסִין לָהּ לְהַאי אֶרֶץ, וְאָרִיק עֲלָהּ בִּרְכָאן בְּכָל יוֹמָא, וְיָהִיב לָהּ תַּפְּנוּקִין וְעִדּוּנִין, בִּנְגִידוּ עִלָּאָה דְּנָגִיד עֲלָהּ, וְהָא אוֹקִימְנָא מִלָּה.

וְרָזָא דִכְתִיב (בראשית מט) מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ וְהוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ. וְעִם כָּל דָּא, מִלָּה אַחֲרָא, כְּמָה דִכְתִיב, (שיר השירים ו) רָאוּהָ בָּנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ, וְעַל דָּא אָמְרָה לֵאָה, (בראשית ל) בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת וְכֹלָּא שַׁפִּיר.

וְתָא חֲזֵי, מֵעַלְמָא דְאָתֵי, אִתְמְשִׁיךְ וְנָגִיד לְהַאי צַדִּיק, לְמֵיהַב תַּפְּנוּקִין וְעִדּוּנִין לְהַאי אֶרֶץ, דְּאִיהוּ לֶחֶם עוֹנִי, וְאִתְעֲבִיד לֶחֶם פַּנֵּג, הָדָא הוּא דִכְתִיב, מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ וְהוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ וַדַּאי, וְהָא אוֹקִימְנָא. (דף רמו ע"א)

לשון הקודש

(תהלים לז) צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ, יִירְשׁוּ אָרֶץ וַדַּאי.

בֹּא רְאֵה, צַדִּיק יוֹרֵשׁ אֶרֶץ זוֹ וּמוֹרִיק עָלֶיהָ בִּרְכוֹת בְּכָל יוֹם, וְנוֹתֵן לָהּ תַּפְּנוּקִים וְעִדּוּנִים בְּשֶׁפַע עֶלְיוֹן שֶׁשּׁוֹפֵעַ עָלֶיהָ, וְהַרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדָּבָר.

וְסוֹד הַכָּתוּב – (בראשית מט) מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ וְהוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ. וְעִם כָּל זֶה דָּבָר אַחֵר, שֶׁכָּתוּב (שיר ו) רָאוּהָ בָּנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ, וְעַל זֶה אָמְרָה לֵאָה, (בראשית ל) בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת, וְהַכֹּל יָפֶה.

וּבֹא רְאֵה, מִן הָעוֹלָם הַבָּא נִמְשָׁךְ וְשׁוֹפֵעַ לְצַדִּיק הַזֶּה לָתֵת תַּפְּנוּקִים וְעִדּוּנִים לָאָרֶץ הַזּוֹ, שֶׁהִיא לֶחֶם עֹנִי, וְנַעֲשָׂה לֶחֶם מְעֻנָּג.

תָּא חֲזֵי, מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ. דָּא הוּא אֲתַר דְּכֹלָּא מְאַשְׁרִין לֵיהּ. וּמַאי אִיהוּ, עַלְמָא דְאָתֵי. דְּעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי מְאַשְׁרִין לֵיהּ, וּמְכַפְּפִין לֵיהּ. שְׁמֵנָה לַחְמוֹ, מָאן, עַד כָּאן לָא פָּרִישׁ מָאן הוּא אֲתַר. אֶלָּא, אִית לֶחֶם, וְאִית לֶחֶם, כְּמָה דְאִית אִילָנָא, וְאִית אִילָנָא. אִית אִילָנָא דְחַיֵּי, וְאִית אִילָנָא דְתַלְיָיא בֵּיהּ מוֹתָא. אִית לֶחֶם דְּאִקְרֵי לֶחֶם עוֹנִי, וְאִית לֶחֶם דְּאִקְרֵי לֶחֶם פַּנַּג. וּמַאן אִיהוּ (לֶחֶם). דָּא ו', וְדָא הוּא לַחְמ"וֹ, לֶחֶ"ם ו'. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמות טז) הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, מִן הַשָּׁמַיִם וַדָּאי.

וְעַל דָּא, מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ, לֶחֶם ו', דְּהָא מִינֵיהּ אִתְּזָן הַאי אִילָנָא, וְהוּא מְעַטְּרָא לֵיהּ, כְּדִכְתִיב, (שיר השירים ג) בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ. וְכַד אִיהוּ נָקִיט, וַדָּאי הוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ. וּמַאן מֶלֶךְ. דָּא כְּנֶסֶת

לשון הקודש

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ וְהוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ, וַדַּאי, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

בֹּא רְאֵה, מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ, זֶהוּ מָקוֹם שֶׁהַכֹּל מְאַשְּׁרִים אוֹתוֹ, וּמִיהוּ? הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים מְאַשְּׁרִים אוֹתוֹ וּמִשְׁתּוֹקְקִים אֵלָיו. שְׁמֵנָה לַחְמוֹ, מִי? עַד כָּאן לֹא פֵּרֵשׁ מִי הוּא הַמָּקוֹם. אֶלָּא, יֵשׁ לֶחֶם וְיֵשׁ לֶחֶם, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ אִילָן וְיֵשׁ אִילָן. יֵשׁ עֵץ הַחַיִּים, וְיֵשׁ עֵץ שֶׁתָּלוּי בּוֹ הַמָּוֶת. יֵשׁ לֶחֶם שֶׁנִּקְרָא לֶחֶם עֹנִי, וְיֵשׁ לֶחֶם שֶׁנִּקְרָא לֶחֶם מְעֻנָּג. וּמִיהוּ (לֶחֶם)? זֶה ו', וְזֶה הוּא לַחְמ"וֹ, לֶחֶ"ם ו', וְעַל זֶה כָּתוּב (שמות טז) הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, מִן הַשָּׁמַיִם וַדַּאי.

וְעַל זֶה, מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ, לֶחֶם ו', שֶׁהֵרֵי מִמֶּנּוּ נִזּוֹן הָעֵץ הַזֶּה, וְהוּא מְעַטֵּר אוֹתוֹ, כַּכָּתוּב (שיר ג) בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ

יִשְׂרָאֵל, דְּהָא מִגֵּיהּ אִתְּזָנַת, וְהוּא יָהִיב לָהּ עַל יְדָא דְצַדִּיק, דַּרְגָּא קַדִּישָׁא אָת קַיְּימָא. וּמֵהָכָא לִשְׁאָר דַּרְגִּין דִּלְתַתָּא, וְכֻלְּהוּ כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא.

בְּסִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, אָמַר הָכִי, מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ, דָּא לֶחֶם שַׁבָּת, דְּאִיהוּ פַּנַּג, עַל חַד תְּרֵין. כְּדִכְתִיב, (שמות טז) לָקְטוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה. מָאי לֶחֶם מִשְׁנֶה. אֶלָּא, תְּרֵי לֶחֶם, לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, וְלֶחֶם מִן הָאָרֶץ. דָּא הוּא לֶחֶם פַּנַּג, וְדָא הוּא לֶחֶם דְּמִסְכֵּנָא, וּבְשַׁבָּת אִתְכְּלִיל לֶחֶם תַּתָּאָה בְּלֶחֶם עִלָּאָה, וְאִתְבָּרֵךְ הַאי בְּגִינֵי הַאי, וְאִיהוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה.

וְתוּ הָוָה אָמַר, לֶחֶם מִשְׁנֶה דְשַׁבָּת, נָקִיט מִשַּׁבָּת עִלָּאָה, דְּאִיהוּ נָגִיד וְאַנְהִיר לְכֹלָּא, וְאִתְחַבַּר לֶחֶם בְּלֶחֶם, וְאִיהוּ מִשְׁנֶה. וּבְכָל אֲתַר, רָזָא דְלֶחֶם, נוּקְבָא הִיא. בְּגִין כָּךְ שְׁמֵנָה כְתִיב וְלֹא שָׁמֵן. וּכְתִיב,

לשון הקודש

אִמּוֹ. וּכְשֶׁהוּא לוֹקֵחַ, וַדַּאי הוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ. וּמִי הַמֶּלֶךְ? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲרֵי מִמֶּנּוּ נִזּוֹנִית, וְהוּא נוֹתֵן לָהּ עַל יַד הַצַּדִּיק דַּרְגָּה קְדוֹשָׁה אוֹת הַבְּרִית, וּמִכָּאן לִשְׁאָר הַדְּרָגוֹת שֶׁלְּמַטָּה, וְכֻלָּם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא הַזָּקֵן אָמַר כָּךְ: מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ – זֶה לֶחֶם שַׁבָּת, שֶׁהוּא מְעֻנָּג, עַל אֶחָד שְׁנַיִם, כַּכָּתוּב לָקְטוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה. מַה זֶּה לֶחֶם מִשְׁנֶה? אֶלָּא שְׁנֵי לֶחֶם, לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם וְלֶחֶם מִן הָאָרֶץ. זֶהוּ לֶחֶם עֹנֶג, וְזֶהוּ לֶחֶם עֹנִי. וּבְשַׁבָּת נִכְלָל לֶחֶם הַתַּחְתּוֹן בַּלֶּחֶם הָעֶלְיוֹן, וּמִתְבָּרֵךְ זֶה מִשּׁוּם זֶה, וְהוּא לֶחֶם מִשְׁנֶה.

וְעוֹד הָיָה אוֹמֵר, לֶחֶם מִשְׁנֶה שֶׁל שַׁבָּת לוֹקֵחַ מִשַּׁבָּת הָעֶלְיוֹנָה שֶׁשּׁוֹפַעַת וּמְאִירָה לַכֹּל, וּמִתְחַבֵּר לֶחֶם בְּלֶחֶם,

(בראשית מט) כִּי אִם הַלֶּחֶם אֲשֶׁר הוּא אוֹכֵל, דָּא אִנְתְּתֵיהּ.

וְאִי תֵימָא (שמואל א ט) וְהַלֶּחֶם אָזַל מִבֵּלֵינוּ, וְלָא כְתִיב אָזְלַת. שְׁאַר מְזוֹנָא לֶחֶם קָרִינָן לֵיהּ, וְאִשְׁתְּמוֹדְעָן מִלִּין, מָאן הוּא שְׁאַר מְזוֹנָא, וּמַאן הוּא לֶחֶם מַמָּשׁ. לֶחֶם דִּלְעֵילָא, בְּכָל אֲתַר דְּכַר, לֶחֶם תַּתָּאָה, בְּכָל אֲתַר נוּקְבָא וְאֲנַן אַשְׁכְּחִינָא דְּזִמְנִין כְּתִיב דְּכַר, וּלְזִמְנִין נוּקְבָא, וְכוּלָּא חַד מִלָּה, הַאי כְּהַאי, וְשַׁפִּיר כּוּלָּא.

תָּא חֲזֵי, אֲשֵׁר, רָשִׁים לְעֵילָא וְרָשִׁים לְתַתָּא, בְּתִקּוּנֵי כַּלָּה. וְכֻלְּהוּ תְּרֵיסַר שִׁבְטִין יַמָּא קָאִים עֲלַיְיהוּ, וְאִתְתַּקַּן בְּהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מלכים א ז) וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מִלְּמָעְלָה. וְרָזָא דְמִלָּה, אִתְתַּקַּן לְעֵילָא וְאִתְתַּקַּן לְתַתָּא בְּאַרְעָא. אִתְתַּקַּן לְעֵילָא בְּתִקּוּנִין יְדִיעָן, בְּגַוְונָא דְעַלְמָא עִלָּאָה. וְאִתְתַּקַּן לְתַתָּא בְּהַנֵי תְּרֵיסַר שִׁבְטִין

לשון הקודש

וְהוּא מִשְּׁנָה. וּבְכָל מָקוֹם סוֹד שֶׁל לֶחֶם נְקֵבָה הִיא, מִשּׁוּם כָּךְ שְׁמֵנָה כָּתוּב וְלֹא שָׁמֵן, וְכָתוּב (בראשית לט) כִּי אִם הַלֶּחֶם אֲשֶׁר הוּא אוֹכֵל, זוֹ אִשְׁתּוֹ.

וְאִם תֹּאמַר, (שמואל-א ט) וְהַלֶּחֶם אָזַל מִבֵּלֵינוּ, וְלֹא כָתוּב אָזְלָה? לִשְׁאָר הַמָּזוֹן קוֹרְאִים לֶחֶם, וְהַדְּבָרִים יְדוּעִים מַה הוּא שְׁאָר הַמָּזוֹן וּמַה הוּא לֶחֶם מַמָּשׁ. לֶחֶם שֶׁלְּמַעְלָה בְּכָל מָקוֹם זָכָר, לֶחֶם תַּחְתּוֹן בְּכָל מָקוֹם נְקֵבָה. וְאָנוּ מָצָאנוּ שֶׁלִּפְעָמִים כָּתוּב זָכָר וְלִפְעָמִים נְקֵבָה, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד, זֶהוּ כְּמוֹ זֶה, וְהַכֹּל יָפֶה.

בֹּא רְאֵה, אֲשֶׁר רָשׁוּם לְמַעְלָה וְרָשׁוּם לְמַטָּה בְּתִקּוּנֵי כַּלָּה, וְעַל כָּל שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים הַיָּם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם וְנִתְקָן בָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלכים-א ז) וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מִלְּמַעְלָה. וְסוֹד הַדָּבָר – נִתְקָן לְמַעְלָה וְנִתְקָן לְמַטָּה בָּאָרֶץ. נִתְקָן לְמַעְלָה

כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. וְעַל דָּא שְׁכִינְתָּא לְעֵילָא וּשְׁכִינְתָּא לְתַתָּא בְּגִינַיְיהוּ (בְּגַוַוייהוּ) דְיִשְׂרָאֵל, וּבְתְרֵיסַר שִׁבְטִין (נ"א וּבתְרין שִׁבְטִין) (נ"א וּבתְרין סִטְרִין) אִתְכְּלִילַת וְאִתְתַּקְּנַת. אֲשֶׁר בְּתִקּוּנָהָא קָיְימָא, כִּשְׁאָר שִׁבְטִין.

וְאִי לָאו דְגָלֵי מֹשֶׁה, לָא אִתְיְידַע. דִּכְתִיב, (דברים לג) וְטוֹבֵל בַּשֶּׁמֶן רַגְלוֹ. לְאַחֲזָאָה אָן הוּא קִשְׁרָא דִילֵיהּ בְּאַתְרֵיהּ, דְאִיהוּ נָגִיד הַהוּא מְשַׁח רְבוּת מִלְעֵילָא. בְּגִינֵי כָּךְ כְּתִיב, בָּרוּךְ מִבָּנִים אָשֵׁר וְגו'.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר נַפְתָּלִי אַיָּלָה שְׁלוּחָה הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר. הָא אִתְּמַר, דְעַלְמָא עִלָּאָה עַלְמָא דִדְכוּרָא אִיהוּ, כֵּיוָן דְסָלְקָא מִלָּה מִכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וּלְעֵילָא, כֹּלָּא הוּא דְכַר. מְנָלָן, מֵעוֹלָה, אַמַּאי אִתְקְרֵי עוֹלָה, בְּגִין דְסָלְקָא לְעֵילָא מִן נוּקְבָא. וּבְגִינֵי כָּךְ, (ויקרא א) עוֹלָה זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ וְגו'.

לשון הקודש

בְּתִקּוּנִים יְדוּעִים כְּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְנִתְקָן לְמַטָּה בִּשְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים הַלָּלוּ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְעַל כָּךְ שְׁכִינָה לְמַעְלָה וּשְׁכִינָה לְמַטָּה בִּשְׁבִיל [בְּתוֹכָם שֶׁל] יִשְׂרָאֵל, וּבִשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים [וּבִשְׁנֵי שְׁבָטִים] [וּבִשְׁנֵי צְדָדִים] נִכְלֶלֶת וְנִתְקֶנֶת. אֲשֶׁר בְּתִקּוּנֶיהָ עוֹמֵד כִּשְׁאָר הַשְּׁבָטִים.

וְאִם לֹא שֶׁגִּלָּה מֹשֶׁה – לֹא נוֹדַע, שֶׁכָּתוּב (דברים לג) וְטֹבֵל בַּשֶּׁמֶן רַגְלוֹ, לְהַרְאוֹת אֵיפֹה הַקֶּשֶׁר שֶׁלּוֹ בִּמְקוֹמוֹ, שֶׁהוּא מַשְׁפִּיעַ אוֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחָה מִלְּמַעְלָה. מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בָּרוּךְ מִבָּנִים אָשֵׁר וְגו'.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, נַפְתָּלִי אַיָּלָה שְׁלֻחָה הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר. הֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הוּא עוֹלָם שֶׁל זָכָר. כֵּיוָן שֶׁעוֹלֶה דָּבָר מִכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וָמַעְלָה, הַכֹּל הוּא זָכָר. מִנַּיִן לָנוּ? מֵעוֹלָה. לָמָּה נִקְרֵאת עוֹלָה? מִשּׁוּם שֶׁעוֹלָה מֵעַל

אַמַּאי תָּמִים, וְכִי פִּיסְקֵי פִּיסְקֵי בְּעִינָן לֵיהּ, דְּאָמַר תָּמִים, מַהוּ תָּמִים. אֶלָּא, כְּדִכְתִיב, (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. אֵימָתַי תָּמִים, בְּשַׁעְתָּא (ס"א בְּאַתַר) דְּאִתְגְּזַר, דְּהָא דְכוּרָא לָא חָוֵי, וְלָא אִשְׁתְּמוֹדַע, אֶלָּא בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי תָּמִים. וּמַאן אִיהוּ, דָּא אָת קַיְּימָא, דְּבֵיהּ אִשְׁתְּמוֹדַע דְּכוּרָא מִן נוּקְבָא. כְּדִכְתִיב, (בראשית ו) אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה. בְּגִינֵי כָּךְ זָכָר תָּמִים, דְּאִשְׁתְּמוֹדַע בֵּיהּ הַאי שַׁיְיפָּא, וְלָא יְסָרְסוּן לֵיהּ.

וְאִי תֵּימָא, הָא כְתִיב, (ויקרא ד) נְקֵבָה תְּמִימָה. הָכִי הוּא וַדַּאי, כְּמָה דְּאִקְרֵי צַדִּיק תָּמִים, כָּךְ אִקְרֵי צֶדֶק תְּמִימָה. בְּגִין דְּכֹלָּא, נָטְלָא מִנֵּיהּ, בְּגִינֵי כָּךְ, עוֹלָה דְּסָלְקָא מִן נוּקְבָא לִדְכוּרָא, וּמֵהַאי אֲתַר וּלְעֵילָא, כֹּלָּא הוּא דְכוּרָא. וּמִן נוּקְבָא (דף רמו ע"ב) וּלְתַתָּא, כֹּלָּא הוּא נוּקְבָא, וְהָא אוֹקִימְנָא.

לשון הקודש

הַנְּקֵבָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ (ויקרא א) עֹלָה זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ וְגוֹ'.

לָמָּה תָּמִים? וְכִי חֲתִיכוֹת חֲתִיכוֹת צָרִיךְ אוֹתוֹ שֶׁאוֹמֵר תָּמִים?! מַה זֶּה תָּמִים? אֶלָּא כַּכָּתוּב, הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. מָתַי תָּמִים? בְּשָׁעָה [בְּמָקוֹם] שֶׁנִּמּוֹל, שֶׁהֲרֵי הַזָּכָר אֵינוֹ, וְלֹא נוֹדָע אֶלָּא רַק בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא תָּמִים, וּמַהוּ? זוֹ אוֹת הַבְּרִית, שֶׁבָּהּ נוֹדָע הַזָּכָר מִן הַנְּקֵבָה, כַּכָּתוּב (שם י) אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה. מִשּׁוּם כָּךְ זָכָר תָּמִים, שֶׁנּוֹדָע בּוֹ אֵיבָר זֶה וְלֹא יְסָרְסוּ אוֹתוֹ.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב (ויקרא ד) נְקֵבָה תְּמִימָה? כָּךְ הוּא וַדַּאי. כְּמוֹ שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק תָּמִים, כָּךְ נִקְרָא צֶדֶק תְּמִימָה, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל נָטְלָה מִמֶּנּוּ. מִשּׁוּם כָּךְ עוֹלָה, שֶׁעוֹלָה מִן הַנְּקֵבָה לַזָּכָר, וּמִמָּקוֹם זֶה וָמַעְלָה הַכֹּל הוּא זָכָר, וּמִן הַנְּקֵבָה וָמַטָּה הַכֹּל הוּא נְקֵבָה, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

וְאִי תֵּימָא, הָכִי נָמֵי נוּקְבָא דִּלְעֵילָא. אֶלָּא, סִיּוּמָא דְגוּפָא אַחֲזֵי עַל כָּל גּוּפָא דְאִיהוּ דְכַר, רֵישָׁא דְגוּפָא נוּקְבָא, עַד דְּנָחִית לְסִיּוּמָא, וְכַד סִיּוּמָא אִתְחֲזֵי, הָא עָבִיד כֹּלָּא דְכַר. אֲבָל הָכָא, רֵישָׁא וְסוֹפָא נוּקְבָא, דְּהָא כָּל תִּקּוּן גּוּפָא נוּקְבָא.

תָּא חֲזֵי, חַד רָזָא עִלָּאָה אִית בְּמִלָּה דָא, דְּהָא חֲמֵינָן דְּיַעֲקֹב בָּרִיךְ לְיוֹסֵף בְּגוֹ אֲחוֹהִי, כֵּיוָן דְּמַנִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַרְבַּע דְּגָלִים בִּשְׁכִינְתָּא, בִּתְרֵיסַר שִׁבְטִין לְאִתְתַּקְּנָא בְהוּ, גָּרַע מִנַּיְיהוּ לְיוֹסֵף, וְשַׁוֵּי לְאֶפְרַיִם בְּאַתְרֵיהּ. מָאי טַעְמָא אִסְתַּלַּק יוֹסֵף מִנַּיְיהוּ. אִי תֵּימָא בְּגִין חוֹבוֹי, לָאו הָכִי, דְּהָא זַכָּאָה אִיהוּ.

אֶלָּא, רָזָא דְמִלָּה, יוֹסֵף רְשִׁימָא דְדִכּוּרָא הָוָה, דִּכְתִיב בֵּן פּוֹרָת יוֹסֵף בֵּן פּוֹרָת עֲלֵי עָיִן.

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר, כָּךְ גַּם הַנְּקֵבָה שֶׁלְּמַעְלָה. אֶלָּא סִיּוּם הַגּוּף מַרְאֶה עַל כָּל הַגּוּף שֶׁהוּא זָכָר, רֹאשׁ הַגּוּף נְקֵבָה, עַד שֶׁיּוֹרֵד לַסִּיּוּם, וּכְשֶׁהַסִּיּוּם נִרְאֶה, הֲרֵי עוֹשֶׂה הַכֹּל זָכָר. אֲבָל כָּאן רֹאשׁ וְסוֹף נְקֵבָה, שֶׁהֲרֵי כָּל תִּקּוּן הַגּוּף נְקֵבָה.

בָּא רְאֵה, סוֹד עֶלְיוֹן אֶחָד יֵשׁ בְּדָבָר זֶה, שֶׁהֲרֵי רָאִינוּ שֶׁיַּעֲקֹב בֵּרַךְ אֶת יוֹסֵף בְּתוֹךְ אֶחָיו. כֵּיוָן שֶׁצִּוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַרְבָּעָה דְגָלִים בַּשְּׁכִינָה, בִּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים לְהִתַּקֵּן בָּהֶם, גָּרַע מֵהֶם אֶת יוֹסֵף, וְשָׂם בִּמְקוֹמוֹ אֶת אֶפְרַיִם. מָה הַטַּעַם הִסְתַּלֵּק מֵהֶם יוֹסֵף? אִם תֹּאמַר מִשּׁוּם חֶטְאוֹ – לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי הוּא צַדִּיק.

אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר – יוֹסֵף הָיָה רֹשֶׁם שֶׁל

וּכְתִיב מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל, מִתַּמָּן אִתְּזָן הַאי אֶבֶן יִשְׂרָאֵל. אֶבֶן, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְעָלָה אָמַר דָּוִד (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. וּבְגִין דְּיוֹסֵף אִיהוּ רְשִׁימוּ דִּדְכוּרָא, אִקְרֵי יוֹסֵף הַצַּדִּיק, דְּהָא אִיהוּ צַדִּיק וַדַּאי, מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל.

וּבְגִין דְּכָל תִּקּוּנֵי שְׁכִינְתָּא אִינּוּן נוּקְבָן, אִסְתַּלַּק יוֹסֵף מִתַּמָּן, וְאִתְמַנֵּי תְּחוֹתֵיהּ אֶפְרַיִם, וְאִיהוּ נוּקְבָא לְתִקּוּנָהָא. וּבְגִין דְּאִיהוּ הָכִי, אִתְמַנֵּי לִסְטַר מַעֲרָב, אֲתַר דְּנוּקְבָא שַׁרְיָא, וְהַהוּא רְשִׁימוּ דְּאִיהוּ דְּכוּרָא, אִסְתַּלַּק מִתִּקּוּנָהָא, בְּגִין דְּאִיהוּ עַלְמָא דְּנוּקְבָא, וְלָא עַלְמָא דִּדְכוּרָא, וְכָל תִּקּוּנָהָא בְּעַיָּין נוּקְבֵי.

וּבְגִין כָּךְ, יוֹסֵף דְּאִיהוּ צַדִּיק, אִסְתַּלַּק מִתִּקּוּנָהָא, וְאִתְמַנֵּי אֶפְרַיִם תְּחוֹתֵיהּ. וְעַל דָּא, כֻּלְּהוּ

לשון הקודש

זָכָר, שֶׁכָּתוּב בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף בֵּן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן, וְכָתוּב מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל, מִשָּׁם נִזּוֹנִית אֶבֶן יִשְׂרָאֵל הַזֹּאת. אֶבֶן – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְעָלֶיהָ אָמַר דָּוִד (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. וּמִשּׁוּם שֶׁיּוֹסֵף הוּא רֹשֶׁם שֶׁל זָכָר, נִקְרָא יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁהֲרֵי הוּא וַדַּאי צַדִּיק, מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל.

וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל תִּקּוּנֵי הַשְּׁכִינָה הֵן נְקֵבוֹת, הִסְתַּלֵּק יוֹסֵף מִשָּׁם וְהִתְמַנָּה תַּחְתָּיו אֶפְרַיִם, וְהוּא נְקֵבָה לְתִקּוּנֶיהָ. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא כָּךְ, הִתְמַנָּה לְצַד מַעֲרָב, מָקוֹם שֶׁשּׁוֹרָה הַנְּקֵבָה, וְאוֹתוֹ רֹשֶׁם שֶׁהוּא זָכָר הִסְתַּלֵּק מִתִּקּוּנֶיהָ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹלָם שֶׁל נְקֵבָה וְלֹא עוֹלָם שֶׁל זָכָר, וְכָל תִּקּוּנֶיהָ דּוֹרְשִׁים נְקֵבוֹת.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, יוֹסֵף שֶׁהוּא צַדִּיק, הִסְתַּלֵּק מִתִּקּוּנֶיהָ, וְהִתְמַנָּה אֶפְרַיִם תַּחְתָּיו. וְעַל

תְּרֵיסַר שִׁבְטִין, תִּקּוּנֵי שְׁכִינְתָּא אִינּוּן, וְכֻלְּהוּ בָּעְיָין כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, בַּר דַּרְגָּא דְצַדִּיק, דְּאִיהוּ עָבִיד כָּל שַׁיְיפִין דְּכַר, וְלָא בָּעֵי לְאַכְּחָשָׁא (נ"א לֵיהּ).

נַפְתָּלִי אַיָּלָה שְׁלֻחָה הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר, הַיְינוּ דִכְתִיב, (שיר השירים ד) וּמִדְבָּרֵךְ נָאוָה, בְּגִין דְּקוֹל מַדְבַּר לֵיהּ לְדִבּוּר, וְלֵית קוֹל בְּלָא דִבּוּר. וְהַהוּא קוֹל אִשְׁתַּלַּח מֵאֲתַר עֲמִיקָא דִלְעֵילָא, וּשְׁלִיחַ מִקַּמֵּיהּ, לְאַנְהָגָא לְדִבּוּר, דְּהָא לֵית קוֹל בְּלָא דִבּוּר, וְלָא דִבּוּר בְּלָא קוֹל. וְדָא כְּלַל דְּצָרִיךְ לִפְרַט, וּפְרַט דְּצָרִיךְ לִכְלַל. וְדָא קוֹל נַפְקָא מִדָּרוֹם, וּמַדְבַּר לְמַעֲרָב, יָרֵית לִתְרֵין סִטְרִין. וְדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים לג) וּלְנַפְתָּלִי אָמַר וְגוֹ', יָם וְדָרוֹם יְרָשָׁה, לְעֵילָא דְכַר, לְתַתָּא נוּקְבָא, בְּגִין כָּךְ נַפְתָּלִי אַיָּלָה שְׁלוּחָה נוּקְבָא לְתַתָּא. כְּגַוְונָא דָא דְכַר לְעֵילָא, דִּכְתִיב הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר, הַנּוֹתֵן כְּתִיב, וְלֹא הַנּוֹתֶנֶת.

לשון הקודש

כֵּן כָּל שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים הֵם תִּקּוּנִים שֶׁל שְׁכִינָה, וְכֻלָּם צְרִיכִים כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, חוּץ מִדַּרְגַּת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כָּל הָאֵיבָרִים זָכָר, וְלֹא צָרִיךְ לְהַכְחִישׁ [אותו].

נַפְתָּלִי אַיָּלָה שְׁלֻחָה הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר, הַיְנוּ מַה שֶּׁכָּתוּב (שיר ד) וּמִדְבָּרֵךְ נָאוָה. מִשּׁוּם שֶׁקּוֹל מַנְהִיג אֶת הַדִּבּוּר, וְאֵין קוֹל בְּלִי דִבּוּר. וְאוֹתוֹ הַקּוֹל נִשְׁלָח מִמָּקוֹם עָמֹק שֶׁלְּמַעְלָה, וְשָׁלוּחַ מִלְּפָנָיו לְהַנְהִיג הַדִּבּוּר, שֶׁאֵין קוֹל בְּלִי דִבּוּר, וְלֹא דִבּוּר בְּלִי קוֹל. וְזֶה כְּלָל שֶׁצָּרִיךְ אֶת הַפְּרָט, וּפְרָט שֶׁצָּרִיךְ אֶת הַכְּלָל, וְזֶה קוֹל שֶׁיּוֹצֵא מִדָּרוֹם וּמַנְהִיג אֶת הַמַּעֲרָב, יוֹרֵשׁ לִשְׁנֵי צְדָדִים. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לג) וּלְנַפְתָּלִי אָמַר וְגוֹ', יָם וְדָרוֹם יְרָשָׁה.

תָּא חֲזֵי, מַחְשָׁבָה רֵאשִׁיתָא דְכֹלָּא, וּבְגִין דְּאִיהִי מַחְשָׁבָה, אִיהִי לְגוֹ סְתִימָא וְלָא אִתְיְדַע. כָּד אִתְפַּשַּׁט הַאי מַחְשָׁבָה יַתִּיר, אַתְיָא לְאַתַּר דְּרוּחָא שַׁרְיָא, וְכַד מָטֵי לְהַהוּא אַתַּר אִקְרֵי בִינָ"ה, וְהָא לָאו סָתִים כִּדְקַדְמִיתָא, וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ סָתִים, הַאי רוּחָא אִתְפַּשַּׁט, וְאַפִּיק קָלָא, כָּלִיל מֵאֶשָּׁא וּמַיָּא וְרוּחָא, דְּאִינוּן צָפוֹן וְדָרוֹם וּמִזְרָח. וְהַאי קָלָא, כְּלָלָא דְכָל שְׁאַר חֵילִין, וְקָלָא דָא מַדְבַּר לְדִבּוּר, וְדָא יָהִיב מִלָּה בְתִקּוּנָא, בְּגִין דְּקוֹל אִשְׁתַּלַּח מֵאַתַּר דְּרוּחָא, וְאָתֵי לְדַבְּרָא מִלָּה, לְאַפָּקָא מִלִּין תְּרִיצִין.

וְכַד תִּסְתַּכֵּל בְּדַרְגִּין, הוּא מַחְשָׁבָה, הוּא בִינָה, הוּא קוֹל, הוּא דִבּוּר, וְכֹלָּא חַד, וְהִיא הִיא מַחְשָׁבָה, רֵאשִׁיתָא דְכֹלָּא, וְלָא חֲזֵי פֵּרוּד, אֶלָּא כֹּלָּא חַד,

לשון הקודש

לְמַעְלָה זָכָר, לְמַטָּה נְקֵבָה. מִשּׁוּם כָּךְ נַפְתָּלִי אַיָּלָה שְׁלֻחָה, נְקֵבָה לְמַטָּה. כְּמוֹ זֶה זָכָר לְמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב הַנֹּתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר. הַנֹּתֵן כָּתוּב, וְלֹא הַנּוֹתֶנֶת.

בֹּא רְאֵה, מַחֲשָׁבָה רֵאשִׁית הַכֹּל, וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא מַחֲשָׁבָה, הִיא בִּפְנִים נִסְתֶּרֶת וְלֹא נוֹדַעַת, כַּאֲשֶׁר מִתְפַּשֶּׁטֶת מַחֲשָׁבָה זוֹ יוֹתֵר, בָּאָה לְמָקוֹם שֶׁשּׁוֹרָה הָרוּחַ, וּכְשֶׁמַּגִּיעָה לְאוֹתוֹ מָקוֹם נִקְרֵאת בִּינָ"ה, וְזֶה לֹא נִסְתָּר כְּבַתְּחִלָּה. וְאַף עַל גַּב שֶׁהוּא נִסְתָּר, רוּחַ זוֹ מִתְפַּשֶּׁטֶת וּמוֹצִיאָה קוֹל כָּלוּל מֵאֵשׁ מַיִם וְרוּחַ, שֶׁהֵם צָפוֹן דָּרוֹם וּמִזְרָח. וְהַקּוֹל הַזֶּה כְּלַל שֶׁל כָּל שְׁאָר הַחֵילוֹת, וְקוֹל זֶה מַנְהִיג אֶת הַדִּבּוּר, וְזֶה נוֹתֵן דָּבָר מְתֻקָּן, מִשּׁוּם שֶׁקּוֹל נִשְׁלַח מִמְּקוֹם הָרוּחַ, וּבָא לְהַנְהִיג הַדִּבּוּר, לְהוֹצִיא דְּבָרִים יְשָׁרִים.

וּכְשֶׁתִּסְתַּכֵּל בַּדְּרָגוֹת, הוּא מַחֲשָׁבָה, הוּא בִינָה, הוּא קוֹל, הוּא דִבּוּר, וְהַכֹּל אֶחָד. וְהִיא הִיא הַמַּחֲשָׁבָה, רֵאשִׁית הַכֹּל,

וְקִשּׁוּרָא חַד, דְּאִיהוּ מַחְשָׁבָה מַמָּשׁ אִתְקַשַּׁר בְּאַיִן, וְלָא אִתְפָּרַשׁ לְעָלְמִין, וְדָא הוּא (זכריה יד) ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

וְעַל דָּא, הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר כְּתִיב, דָּא גּוּפָא.

סִיּוּמָא דְּגוּפָא דָא, דִּכְתִיב בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף בֵּן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן, אַמַּאי תְּרֵי זִמְנֵי. אֶלָּא בֵּן פֹּרָת לְעֵילָא. בֵּן פֹּרָת לְתַתָּא. וְאַמַּאי לָאו אִיהוּ בֵּן פֹּרָת לְתַתָּא, בְּתִקּוּנֵי מַטְרוֹנִיתָא. בְּגִין דְּבָנוֹת צָעֲדָה, לְמֶהֱוֵי עֲלֵי שׁוּר, דְּבָעְיָין בָּנוֹת לְתִקּוּנָהָא וְלָא בָּנִים. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (משלי לא) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְגוֹ'. רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל, אִלֵּין תְּרֵיסַר שִׁבְטִין.

תָּא חֲזֵי, מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, לָא קַבִּיל מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא שְׁלִימָתָא, עַד דְּאִתְחַבַּר בַּאֲבָהָן, וְכַד אִתְחַבַּר בַּאֲבָהָן, אִתְבְּנֵי בְּנְיָינָא שְׁלִימָא מֵעַלְמָא (דף רמז ע"א) עִלָּאָה, דְּאִיהוּ עַלְמָא דִּדְכוּרָא, וְעַלְמָא עִלָּאָה אִקְרֵי שֶׁבַע שְׁנִין, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ שֶׁבַע שְׁנִין בֵּיהּ.

לשון הקודש

וְלֹא הָיָה פֵּרוּד, אֶלָּא הַכֹּל אֶחָד וְקָשֵׁר אֶחָד, שֶׁהִיא מַחֲשָׁבָה מַמָּשׁ שֶׁנִּקְשְׁרָה בְּאַיִן וְלֹא נִפְרָד לְעוֹלָמִים, וְזֶה הוּא (זכריה יד) ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וְעַל זֶה הַנֹּתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר כָּתוּב, זֶה הַגּוּף.

סִיּוּם הַגּוּף, זֶה שֶׁכָּתוּב בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף בֵּן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן. לָמָּה פַּעֲמַיִם? אֶלָּא בֵּן פֹּרָת לְמַעְלָה, בֵּן פֹּרָת לְמַטָּה. וְלָמָּה אֵינוֹ בֵּן פֹּרָת לְמַטָּה בְּתִקּוּנֵי הַמַּלְכָּה? מִשּׁוּם שֶׁבָּנוֹת צָעֲדָה לִהְיוֹת עֲלֵי שׁוּר, שֶׁצְּרִיכִים בָּנוֹת לְתִקּוּנָיהָ וְלֹא בָּנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי לא) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְגוֹ'. רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל, אֵלּוּ שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים.

בֹּא רְאֵה, מַלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה לֹא מְקַבֶּלֶת מַלְכוּת קְדוֹשָׁה שְׁלֵמָה עַד שֶׁמִּתְחַבֶּרֶת בָּאָבוֹת, וּכְשֶׁמִּתְחַבֶּרֶת בָּאָבוֹת, נִבְנֶה

וְסִימָנִיךְ (מלכים א ו) **וַיִּבְנֵהוּ שֶׁבַע שָׁנִים, דָּא עַלְמָא עִלָּאָה, וְלָא כְתִיב בְּשֶׁבַע שָׁנִים, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר,** (שמות לא) **כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְלָא כְתִיב בְּשֵׁשֶׁת וּכְתִיב,** (בראשית ב) **אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּאַבְרָהָם. וְאַבְרָהָם, שֶׁבַע יָמִים אִקְרֵי, וּבֵיהּ אִתְבְּנֵי עַלְמָא עִלָּאָה,** (ס"א כְּגַוְונָא דָא וַיִּבְנֵהוּ שֶׁבַע שָׁנִים) **וְאִלֵּין אִקְרוּן עַלְמָא דִּדְכוּרָא**

(ס"א וּבֵיהּ אִתְבְּנֵי עַלְמָא לְתַתָּא).

כְּגַוְונָא דָא לְתַתָּא אִית שֶׁבַע שְׁנִין, רָזָא דְעַלְמָא תַתָּאָה, וְרָזָא דָא, דִּכְתִיב, (מלכים א ה) **שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם. דְּכֵיוָן דְּאָמַר שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים, לָא יְדַעְנָא דְאַרְבֵּיסַר אִינּוּן. אֶלָּא, לְאַחֲזָאָה עַלְמָא עִלָּאָה, וְעַלְמָא תַתָּאָה.**

לשון הקודש

בִּנְיָן שֶׁלֵּם מֵהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא עוֹלַם הַזָּכָר, וְעוֹלָם הָעֶלְיוֹן נִקְרָא שֶׁבַע שָׁנִים, כִּי כָּל שֶׁבַע הַשָּׁנִים בּוֹ.

וְסִימָן לַדָּבָר – (מלכים–א ו) וַיִּבְנֵהוּ שֶׁבַע שָׁנִים, זֶה עוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְלֹא כָתוּב בְּשֶׁבַע שָׁנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְלֹא כָתוּב בְּשֵׁשֶׁת, וְכָתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּאַבְרָהָם. וְאַבְרָהָם נִקְרָא שִׁבְעָה יָמִים, וּבוֹ נִבְנָה הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן [כְּמוֹ זֶה וַיִּבְנֵהוּ שֶׁבַע שָׁנִים], וְאֵלֶּה נִקְרָאִים עוֹלַם הַזָּכָר [וּבוֹ נִבְנָה הָעוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה].

כְּמוֹ זֶה לְמַטָּה יֵשׁ שֶׁבַע שָׁנִים, סוֹד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְסוֹד זֶה שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ח) שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם. שֶׁכֵּיוָן שֶׁאָמַר שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים, לֹא יָדַעְנוּ שֶׁהֵם אַרְבָּעָה עָשָׂר? אֶלָּא לְהַרְאוֹת עוֹלָם עֶלְיוֹן וְעוֹלָם תַּחְתּוֹן, וְהֵם שִׁבְעַת יָמִים

וְאִינּוּן שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים. אִלֵּין דְּכוּרִין, וְאִלֵּין נוּקְבִין. אִלֵּין נוּקְבֵי הַאי עַלְמָא עַלַיְיהוּ. דִּכְתִיב, (משלי לא) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל, אִלֵּין תְּרֵיסַר שִׁבְטִין, דְּאִינּוּן עָשׂוּ חָיִל. כְּדִכְתִיב, (במדבר ב) כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחֲנֵה יְהוּדָה וְגו', וְכֵן כֻּלְּהוּ.

וְאִי תֵּימָא רַבּוֹת, וְהָא תְּרֵיסַר אִינּוּן, וְלָא יַתִּיר, בַּר הַהוּא חַיִל דְּעָבְדוּ, מַאי רַבּוֹת. אֶלָּא כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית יח) זַעֲקַת סְדוֹם וַעֲמוֹרָה כִּי רַבָּה, כְּמוֹ גָּדְלָה. וְכֵן רַבּוֹת גְּדוֹלוֹת, עִלָּאִין, וְרַבְרְבִין עַל כֹּלָּא. וְאִלֵּין אִקְרוּן חַיּוֹת גְּדוֹלוֹת. עָשׂוּ חָיִל, הַהוּא חַיִל דְּעָבְדוּ דְּסָמִיכִין עֲלַיְיהוּ, אִקְרוּן חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת, לְאִתְחַבְּרָא כְּחָדָא, לְאִתְתַּקְּנָא בְּהוּ מַטְרוֹנִיתָא, לְמֶחֱדֵי בְּהוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים קד) לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ, בְּגִינֵי כָּךְ רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ

לשון הקודש

וְשִׁבְעַת יָמִים. אֵלּוּ זְכָרִים וְאֵלּוּ נְקֵבוֹת. אֵלּוּ הַנְּקֵבוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה עֲלֵיהֶם, שֶׁכָּתוּב (משלי לא) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל, אֵלּוּ שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁהֵם עָשׂוּ חַיִל, כַּכָּתוּב (במדבר ב) כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחֲנֵה יְהוּדָה וְגו', וְכֵן כֻּלָּם.

וְאִם תֹּאמַר רַבּוֹת, וַהֲרֵי הֵם שְׁנֵים עָשָׂר וְלֹא יוֹתֵר, חוּץ מֵאוֹתוֹ הַחַיִל שֶׁעָשׂוּ, מַה זֶּה רַבּוֹת? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית יח) זַעֲקַת סְדֹם וַעֲמֹרָה כִּי רָבָּה, כְּמוֹ גָּדְלָה. וְכֵן רַבּוֹת גְּדוֹלוֹת, עֶלְיוֹנִים וּגְדוֹלִים עַל הַכֹּל, וְאֵלּוּ נִקְרָאִים (תהלים קד) חַיּוֹת גְּדֹלוֹת. עָשׂוּ חָיִל – אוֹתוֹ חַיִל שֶׁעָשׂוּ שֶׁסְּמוּכִים עֲלֵיהֶם נִקְרָאִים חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת, לְהִתְחַבֵּר כְּאֶחָד, לְתַקֵּן בָּהֶם אֶת הַמַּלְכָּה, לְשַׂמֵּחַ בָּהֶם עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ. מִשּׁוּם כָּךְ רַבּוֹת בָּנוֹת

חָיִל. (ס"א וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (מלכים א ז) עֹמֵד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פָּנִים צָפוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה וגו' וּכְתִיב וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מִלְּמַעְלָה הַיְינוּ וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה).

וְעַל דָּא בָּנוֹת צָעֲדָה עֲלֵי שׁוּר. בָּנוֹת צָעֲדָה, צוֹעֲדוֹת מִיבְעֵי לֵיהּ, אֶלָּא הַהוּא עַיִן דִּכְתִיב לְעֵילָא, וּמָאן אִיהוּ, עַיִן מִשְׁפָּט, וְאִיהוּ קָאִים עֲלֵי עָיִן, וְאִיהוּ עַיִן, צָעֲדָה, וּפָסְעַת לְמֵיטַל בָּנוֹת לְתִקּוּנָהָא, וְהַיְינוּ בָּנוֹת צָעֲדָה, וְלָא בָּנִים, בָּנוֹת צָעֲדָה, אִסְתַּכְּלַת לְתִקּוּנָהָא, וְלָא בָּנִים. וַיְמָרְרוּהוּ וָרֹבּוּ, בְּאִסְתַּכְּלוּתָא דִרְחִימוּ לְגַבֵּיהּ. כְּדִכְתִיב, (שיר השירים ו) הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבוּנִי. וְעַל דָּא וַיִּשְׁטְמוּהוּ בַּעֲלֵי חִצִּים.

וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ דָּא קֶשֶׁת. מַה קֶּשֶׁת דָּא בַּת זוּגוֹ. בְּאֵיתָן, תְּקֵפָא אַלְבִּישַׁת עֲלוֹי, דְּלָא אַחְלָשַׁת חֵילָא, דְּהָא יָדְעַת דְּיוֹסֵף לָא יִסְטֵי בְּהַהוּא דַרְגָּא, דְּאָת קַיְּמָא דִּילֵיהּ, לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא.

לשון הקודש

עָשׂוּ חָיִל. וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א ז) עֹמֵד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פָּנִים צָפוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה וגו', וְכָתוּב וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מִלְּמַעְלָה. הַיְינוּ וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה.]

וְעַל זֶה בָּנוֹת צָעֲדָה עֲלֵי שׁוּר. בָּנוֹת צָעֲדָה?! צוֹעֲדוֹת הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב! אֶלָּא אוֹתָהּ הָעַיִן שֶׁכְּתוּבָה לְמַעְלָה, וּמִיהוּ? עַיִן מִשְׁפָּט, וְהוּא עוֹמֵד עֲלֵי עַיִן, וְהוּא עַיִן, צָעֲדָה וּפוֹסַעַת לָקַחַת בָּנוֹת לְתִקּוּנֶיהָ, וְזֶהוּ בָּנוֹת צָעֲדָה, וְלֹא בָּנִים. בָּנוֹת צָעֲדָה, הִסְתַּכְּלָה לְתִקּוּנֶיהָ, וְלֹא בָּנִים. וַיְמָרְרוּהוּ וָרֹבּוּ – בְּהִסְתַּכְּלוּת שֶׁל אַהֲבָה אֵלָיו, כַּכָּתוּב (שיר ו) הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי. וְעַל זֶה וַיִּשְׂטְמֻהוּ בַּעֲלֵי חִצִּים.

וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ, זוֹ קֶשֶׁת. מַה זֶּה קֶשֶׁת? זוֹ בַּת זוּגוֹ. בְּאֵיתָן – חֹזֶק הִלְבִּישָׁה עָלָיו, שֶׁלֹּא נֶחֱלַשׁ כֹּחָהּ, שֶׁהֲרֵי

וַיָּפֹזוּ, מָאי וַיָּפֹזוּ. אֶלָּא כִּדְכְתִיב, (תהלים יט) **הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפָּז רָב. וּכְתִיב,** (איוב כח) **וּתְמוּרָתָהּ כְּלִי פָז. אִתְיַיקְרוּ דְרוֹעוֹי בְּמַרְגָּלִיתָא עִלָּאָה. מִידֵי אֲבִיר יַעֲקֹב, מֵאִינּוּן תְּרֵין סִטְרִין, דְּאַתְקִיף בְּהוּ יַעֲקֹב. מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל, מִתַּמָּן אִתְּזָן הַהוּא אֶבֶן יְקָרָה, כִּדְקָאֲמָרָן. תּוּ, מֵאִינּוּן תְּרֵיסַר סִטְרִין, אִתְּזָן הַהוּא אֶבֶן יְקָרָה, דְּאִינּוּן צָפוֹן וְדָרוֹם, וְהִיא אִתְיַיהֲבַת בֵּינַיְיהוּ, וְאִתְבָּרְכָא מִנַּיְיהוּ, וְאִתְּזְנָא מִנְּהוֹן עַל** (דַּרְגָּא) **יְדָא דְצַדִּיק.**

תָּא חֲזֵי, לְיוֹסֵף אִתּוֹסַף לֵיהּ בְּרָכָה אַחֲרָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, מֵאֵל אָבִיךָ וְיַעַזְרֶךָ וְגוֹ'. הַאי קְרָא קַשְׁיָא. מֵאֵל אָבִיךָ, אֵל אָבִיךָ יַעַזְרֶךָ מִיבְעֵי לֵיהּ. מָאי מֵאֵל אָבִיךָ וּלְבָתַר יַעַזְרֶךָ. וְאֵת שַׁדַּי, וְאֵל שַׁדַּי מִיבְעֵי לֵיהּ, כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית מג) **וְאֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים**

לשון הקודש

יָדְעָה שֶׁיּוֹסֵף לֹא יִסְטֶה בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁל אוֹת הַבְּרִית שֶׁלּוֹ לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל. **וַיָּפֹזוּ,** מַה זֶּה וַיָּפֹזוּ? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים יט) הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפָּז רָב, וְכָתוּב (איוב כח) וּתְמוּרָתָהּ כְּלִי פָז. הִתְכַּבְּדוּ זְרוֹעוֹתָיו בְּמַרְגָּלִית עֶלְיוֹנָה. מִידֵי אֲבִיר יַעֲקֹב – מֵאוֹתָם שְׁנֵי צְדָדִים שֶׁהִתְחַזֵּק בָּהֶם יַעֲקֹב. מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל – מִשָּׁם נִזּוֹנִית אוֹתָהּ אֶבֶן יְקָרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. עוֹד, מֵאוֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר צְדָדִים נִזּוֹנִית אוֹתָהּ אֶבֶן יְקָרָה, שֶׁהֵם צָפוֹן וְדָרוֹם, וְהִיא נִתְּנָה בֵּינֵיהֶם וְהִתְבָּרְכָה מֵהֶם, וְנִזּוֹנָה מֵהֶם עַל [דַּרְגָּה] יְדֵי צַדִּיק.

בֹּא רְאֵה, לְיוֹסֵף נוֹסְפָה בְּרָכָה אַחֶרֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מֵאֵל אָבִיךָ וְיַעְזְרֶךָ וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה קָשֶׁה. מֵאֵל אָבִיךָ וְיַעְזְרֶךָ, אֵל אָבִיךָ יַעַזְרֶךָ צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה מֵאֵל אָבִיךָ וְאַחַר כָּךְ וְיַעְזְרֶךָ? וְאֵת שַׁדַּי, וְאֵל שַׁדַּי צָרִיךְ לִהְיוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית מג)

לִפְנֵי הָאִישׁ. וִיבָרֲכֶךָ, יְבָרֶכְךָ מִבָּעֵי לֵיהּ.

אֶלָּא אַחְסִין לֵיהּ לְעֵילָּא וְתַתָּא. אַחְסִין לֵיהּ לְעֵילָּא, מֵאֵל אָבִיךָ, דְּאִיהוּ אַחְסָנָא עִלָּאָה, אֲתַר דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם. וְיַעַזְרֶךָ, בְּגִין דְּלָא יַחֲלִיף הַאי אֲתַר לְאֲתַר אַחֲרָא, וְסִיּוּעָא דִילֵיהּ לֶיהֱוֵי מֵאֲתַר דָּא, וְלָא מֵאַחֲרָא.

וְאֵת שַׁדַּי, מַהוּ וְאֵת שַׁדַּי, אֶלָּא, אִיהוּ דַרְגָּא אַחֲרָא תַּתָּאָה, דְּהָא תָּנֵינָן, בְּכָל אֲתַר אֶת ה', דָּא שְׁכִינְתָּא, כְּמוֹ (ישעיה ו) וָאֵרָא אֶת ה', אֶת לְרַבּוֹת. וְאֶת לְאַכְלָלָא יוֹם בְּלַיְלָה, וְלַיְלָה בְיוֹם, כִּדְכְתִיב וְאֵת שַׁדַּ"י, דְּהָא מִתַּמָּן נָפְקִין בִּרְכָאן לְבָרְכָא עָלְמִין.

תּוּ, אַמַּאי לָא קָאָמַר וְאֵל שַׁדַּי, דְּהָא הָכָא נָמֵי מַשְׁמַע כִּדְקָאַמְרִינָן. דִּכְתִיב, וְאֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים, כֹּלָּא אֲתַר חַד הוּא, אַמַּאי שָׁבַק ל' וְכָתַב

לשון הקודש

וְאֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָהֶם רַחֲמִים לִפְנֵי הָאִישׁ. וִיבָרֲכֶךָ, יְבָרֶכְךָ צָרִיךְ לִהְיוֹת!

אֶלָּא הוֹרִישׁוֹ מִלְּמַעְלָה וּמִטָּה. הוֹרִישׁוֹ מִלְּמַעְלָה, מֵאֵל אָבִיךָ, שֶׁהוּא יְרֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם. וְיַעַזְרֶךָ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחֲלִיף מָקוֹם זֶה לְמָקוֹם אַחֵר, וְשֶׁסִּיּוּעוֹ יִהְיֶה מִמָּקוֹם זֶה וְלֹא מֵאַחֵר.

וְאֵת שַׁדַּי, מַה זֶּה וְאֵת שַׁדַּי? אֶלָּא זוֹ דַרְגָּה אַחֶרֶת תַּחְתּוֹנָה, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, בְּכָל מָקוֹם אֶת ה' – זוֹ הַשְּׁכִינָה, כְּמוֹ (ישעיה ו) וָאֵרָא אֶת ה', אֶת לְרַבּוֹת. וְאֶת – לְהַכְלִיל יוֹם בְּלַיְלָה וְלַיְלָה בְּיוֹם, כַּכָּתוּב וְאֵת שַׁדַּ"י, שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת לְבָרֵךְ אֶת הָעוֹלָמוֹת.

עוֹד, לָמָּה לֹא אָמַר וְאֵל שַׁדַּי, שֶׁהֲרֵי גַּם כֵּן מַשְׁמָע כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב וְאֵל

ת'. אֶלָּא רָזָא אִיהוּ, דְּכַד אִינּוּן שְׁבִילִין נָפְקִין מֵעֵילָא, כְּלָלָא דְאוֹרַיְיתָא, אַחְסִין שָׁמַיִם. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר אֵת הַשָּׁמַיִם, כְּלָלָא דְעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון. וּמֵהָכָא נָפְקֵי לְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה דְּאִקְרֵי אֶרֶץ, כִּדְקָאַמְרִינָן וְאֵת הָאָרֶץ, כְּלָלָא דְעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון. וְשָׁמַיִם כָּלִיל כֹּלָּא כְּחֲדָא, וּכְדֵין מִתְעַטְרָא סִיהֲרָא בְּכֹלָּא, וְיַתְבָא בְּאַשְׁלָמוּתָא, וּבְרָכָאן נָגְדִין כְּדֵין מִתַּמָּן, וְעַל דָּא וְאֵת שַׁדַּי.

(דף רמז ע"ב)

וִיבָרְכֶךָ, כְּגִין דְּיִהֵא לֵיהּ קַיּוּם תָּדִיר וְיַתִּיר, דְּהָא בְּכָל אֲתַר דְּאִית בֵּיהּ וא"ו, תּוֹסֶפֶת אִית לֵיהּ, וְקַיּוּמָא. עַד כָּאן כְּלַל, וּלְבָתַר עָבִיד פְּרַט, דִּכְתִיב בִּרְכוֹת שָׁמַיִם וְגו':

בִּרְכוֹת אָבִיךָ גָּבְרוּ עַל בִּרְכוֹת הוֹרַי. בִּרְכוֹת אָבִיךָ

לשון הקודש

שַׁדַּי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים, הַכֹּל מָקוֹם אֶחָד הוּא, לָמָּה הִשְׁאִיר ל' וְכָתַב ת'? אֶלָּא זֶהוּ סוֹד, שֶׁכְּשֶׁאוֹתָם שְׁבִילִים יוֹצְאִים מִלְּמַעְלָה, כְּלָל שֶׁל הַתּוֹרָה, מוֹרִישׁ אֶת הַשָּׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֵת הַשָּׁמַיִם – כְּלָל שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת. וּמִכָּאן יוֹצְאִים לַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁנִּקְרֵאת אֶרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ וְאֵת הָאָרֶץ – כְּלָל שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת. וְהַשָּׁמַיִם כּוֹלְלִים הַכֹּל כְּאֶחָד, וְאָז מִתְעַטֶּרֶת הַלְּבָנָה בַּכֹּל וְיוֹשֶׁבֶת בִּשְׁלֵמוּת, וְהַבְּרָכוֹת שׁוֹפְעוֹת אָז מִשָּׁם, וְעַל זֶה וְאֵת שַׁדַּי.

וִיבָרֲכֶךָ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ תָּמִיד קַיּוּם וְיוֹתֵר, שֶׁהֲרֵי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ וָא"ו, יֵשׁ לוֹ תּוֹסֶפֶת וְקַיּוּם. עַד כָּאן כְּלָל, וְאַחַר כָּךְ עָשָׂה פְּרָט, שֶׁכָּתוּב בִּרְכֹּת שָׁמַיִם וְגו'.

בִּרְכֹּת אָבִיךָ גָּבְרוּ עַל בִּרְכֹּת הוֹרַי. וַדַּאי שֶׁבִּרְכֹּת אָבִיךָ גָּבְרוּ, שֶׁהֲרֵי יַעֲקֹב

גְּבְרוּ וַדָּאי, דְּהָא יַעֲקֹב אַחְסִין שְׁבָחָא דְכֹלָּא, יַתִּיר מֵאֲבָהָן, דְּהָא הוּא שְׁלִים הָוָה בְכֹלָּא. וְכֹלָּא יָהַב לֵיהּ לְיוֹסֵף, מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּהָכִי אִתְחֲזֵי, דְּהָא צַדִּיק כֹּלָּא נָטִיל, וְאַחְסִין כֹּלָּא כְּחֲדָא, וְכָל בִּרְכָאן בֵּיהּ שַׁרְיָין. הוּא אָרִיק בִּרְכָאן מֵרֵישָׁא לְעֵילָּא, וְכָל שַׁיְיפֵי גוּפָא כֻּלְּהוּ אִתְתַּקְנָן, לַאֲרָקָא בֵּיהּ בִּרְכָאן, וּכְדֵין אִתְעֲבִיד נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן.

מָאי מֵעֵדֶן, אֶלָּא, בְּכָל שַׁעְתָּא דְכָל שַׁיְיפִין יָתְבִין בְּקִשּׁוּרָא חָדָא, וְאִינּוּן בְּעִדּוּנָא דְתִיאוּבְתָּא מֵרֵישָׁא לְעֵילָּא וּלְתַתָּא, וְכֻלְּהוּ מֵעִדּוּנָא וְתִיאוּבְתָּא דִלְהוֹן, מְרִיקִין בֵּיהּ, וְאִתְעֲבִיד נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵעֵדֶן וַדָּאי. תּוּ מֵעֵדֶן מֵחָכְמָה עִלָּאָה, נָגִיד כֹּלָּא לְאִתְמַשְׁכָא, וְעָבִיד נַהֲרָא, וְאִתְמַשְׁכָא עַד דְּמָטֵי לְהַאי דַרְגָּא, וּכְדֵין כֹּלָּא בְּבִרְכָאן, וְכֹלָּא חַד.

לשון הקודש

הוֹרִיש שֶׁבַח שֶׁל הַכֹּל יוֹתֵר מֵהָאָבוֹת, שֶׁהֲרֵי הוּא הָיָה שָׁלֵם בַּכֹּל, וְהַכֹּל נָתַן לְיוֹסֵף. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּךְ רָאוּי, שֶׁהֲרֵי צַדִּיק נוֹטֵל הַכֹּל וְיוֹרֵשׁ הַכֹּל כְּאֶחָד, וְכָל הַבְּרָכוֹת שְׁרוּיוֹת בּוֹ. הוּא מוֹרִיק בְּרָכוֹת מֵהָרֹאשׁ לְמַעְלָה, וְכָל אֵיבְרֵי הַגּוּף כֻּלָּם נִתְקְנוּ לְהוֹרִיק בּוֹ בְּרָכוֹת, וְאָז נַעֲשָׂה נָהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן.

מַה זֶּה מֵעֵדֶן? אֶלָּא בְּכָל שָׁעָה שֶׁכָּל הָאֵיבָרִים יוֹשְׁבִים בְּקֶשֶׁר אֶחָד, וְהֵם בְּעִדּוּן שֶׁל הִשְׁתּוֹקְקוּת מֵהָרֹאשׁ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְכֻלָּם מֵעִדּוּן וְהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁלָּהֶם מְרִיקִים בּוֹ, וְנַעֲשָׂה נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן וַדַּאי. עוֹד מֵעֵדֶן – מֵחָכְמָה עֶלְיוֹנָה שׁוֹפֵעַ הַכֹּל לְהִמָּשֵׁךְ, וְעוֹשֶׂה נָהָר, וְנִמְשָׁךְ עַד שֶׁמַּגִּיעַ לַדַּרְגָּה הַזּוֹ, וְאָז הַכֹּל בִּבְרָכוֹת, וְהַכֹּל אֶחָד.

עַד תַּאֲוַת גִּבְעוֹת עוֹלָם, (ס"א הַאי עַד) תִּיאוּבְתָּא דְּאִינוּן גִּבְעוֹת עוֹלָם. וּמַאי נִינְהוּ, תְּרֵי נוּקְבֵי. חַד לְעֵילָא, וְחַד לְתַתָּא, דְּכָל חַד אִקְרֵי עוֹלָם. וְתִיאוּבְתָּא דְּכָל שַׁיְיפֵי גוּפָא, בְּאִינוּן תְּרֵין אִמָּהָן. תִּיאוּבְתָּא לְיָנְקָא מֵאִמָּא עִלָּאָה. תִּיאוּבְתָּא לְאִתְקַשְּׁרָא בְּאִמָּא תַתָּאָה. וְתִיאוּבְתָּא דְּכֹלָּא חַד, בְּגִין כָּךְ כֻּלְּהוּ, (כְּדְקָא חָזֵי). תִּהְיֶינָה לְרֹאשׁ יוֹסֵף וְגו', לְאִתְבָּרְכָא הַהוּא דַּרְגָּא דְּצַדִּיק, וּלְנַטְלָא כֹּלָּא כְּדְקָא חָזֵי.

זַכָּאִין אִינוּן דְּאִקְרוּן צַדִּיקִים, דְּהָא צַדִּיק לָא אִקְרֵי, אֶלָּא מָאן דְּנָטִיר הַאי דַּרְגָּא, הַאי אָת קַיָּימָא קַדִּישָׁא. זַכָּאִין אִינוּן בְּעַלְמָא דֵּין, וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי. נָפְקוּ מִן מְעָרְתָּא, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל חַד וְחַד לֵימָא מִלָּה, וְנֵיהַךְ בְּאָרְחָא.

לשון הקודש

עַד תַּאֲוַת גִּבְעַת עוֹלָם, [זֶה עַד] תְּשׁוּקַת אוֹתָן גִּבְעוֹת עוֹלָם, וּמִי הֵם? שְׁתֵּי נְקֵבוֹת, אַחַת לְמַעְלָה וְאַחַת לְמַטָּה, שֶׁכָּל אַחַת נִקְרֵאת עוֹלָם. וּתְשׁוּקַת כָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף בְּאוֹתָן שְׁתֵּי אִמָּהוֹת. תְּשׁוּקָה לִינֹק מֵהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה (בִּינָה), וּתְשׁוּקָה לְהִקָּשֵׁר בָּאֵם הַתַּחְתּוֹנָה, וּתְשׁוּקַת הַכֹּל אֶחָד. מִשּׁוּם כָּךְ כֻּלָּם [כְּרָאוּי]. תִּהְיֶיָן לְרֹאשׁ יוֹסֵף וְגו', לְהִתְבָּרֵךְ אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁל צַדִּיק וְלִטֹּל הַכֹּל כָּרָאוּי.

אַשְׁרֵי אוֹתָם שֶׁנִּקְרָאִים צַדִּיקִים, שֶׁהֲרֵי צַדִּיק לֹא נִקְרָא אֶלָּא מִי שֶׁשּׁוֹמֵר דַּרְגָּה זוֹ, אוֹת הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ, אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. יָצְאוּ מִן הַמְּעָרָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֹאמַר דָּבָר, וְנֵלֵךְ בַּדֶּרֶךְ.

פְּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר קְרָא אֲבַתְרֵיהּ, בִּנְיָמִין זְאֵב יִטְרָף וְגוֹ'. בִּנְיָמִין זְאֵב יִטְרָף, זְאֵב אַמַּאי. אֶלָּא בְּגִין דְּהָכִי אִתְרְשִׁים בְּכֶרְסְיָיא, דְּהָא כָּל חֵיוָון רַבְרְבִין זְעִירִין רְשִׁימִין תַּמָּן. כְּמָה דִכְתִיב, (תהלים קד) חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. וְכֶרְסְיָיא דְעֲבַד שְׁלֹמֹה, הָכִי אִתְרְשִׁים, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא.

תוּ זְאֵב יִטְרָף, דְּהָא מִזְּבֵּחַ בְּחוּלָּקֵיהּ הָוָה. וּמִזְּבֵּחַ אִיהוּ זְאֵב. דְּאִי תֵּימָא בִּנְיָמִין אִיהוּ זְאֵב, לָאו הָכִי. אֶלָּא מִזְּבֵּחַ דְּהַוָּה בְּחוּלָּקֵיהּ, הוּא זְאֵב, דְּהַוָּה אָכִיל בְּשָׂרָא כָּל יוֹמָא וּבִנְיָמִין הָוָה זָן לֵיהּ, בְּגִין דְּהָא בְּחוּלָּקֵיהּ הָוָה, כַּבְיָכוֹל אִיהוּ מְפַרְנֵס וְזָן לְהַאי זְאֵב. תוּ זְאֵב יִטְרָף, זְאֵב יָזוּן. וּמַאן אִיהוּ, אִילֵּין מָאנֵי דְבָבוּ, דְּאִינּוּן קָיְימֵי לְעֵילָא לְקַטְרְגָא, וְכֻלְּהוּ אִתְהֲנוּ וְאִתְתַּקְנָן מִקָּרְבָּנָא, וּמִתְעָרֵי אִתְעָרוּתָא לְעֵילָא.

לשון הקודש

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר פָּסוּק אַחֲרָיו, בִּנְיָמִין זְאֵב יִטְרָף וְגוֹ'. בִּנְיָמִין זְאֵב יִטְרָף, לָמָּה זְאֵב? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁכָּךְ נִרְשָׁם בַּכִּסֵּא, שֶׁהֲרֵי כָּל הַחַיּוֹת, קְטַנּוֹת וּגְדוֹלוֹת, רְשׁוּמוֹת שָׁם, כַּכָּתוּב (תהלים קד) חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת, וְהַכִּסֵּא שֶׁעָשָׂה שְׁלֹמֹה כָּךְ נִרְשָׁם, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

עוֹד זְאֵב יִטְרָף, שֶׁהֲרֵי הַמִּזְבֵּחַ הָיָה בְּחֶלְקוֹ, וּמִזְּבֵּחַ הוּא זְאֵב. שֶׁאִם תֹּאמַר שֶׁבִּנְיָמִין הוּא זְאֵב – לֹא כָּךְ, אֶלָּא הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהָיָה בְּחֶלְקוֹ הוּא זְאֵב, שֶׁהָיָה אוֹכֵל בָּשָׂר כָּל יוֹם, וּבִנְיָמִין הָיָה זָן אוֹתוֹ. מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי הָיָה בְּחֶלְקוֹ, כִּבְיָכוֹל הוּא מְפַרְנֵס וְזָן אֶת הַזְּאֵב הַזֶּה. עוֹד זְאֵב יִטְרָף – זְאֵב יָזוּן, וּמִיהוּ? אֵלֶּה בַּעֲלֵי יְרִיבוֹת שֶׁעוֹמְדִים לְמַעְלָה לְקַטְרֵג, וְכֻלָּם נֶהֱנוּ וְנִתְקְנוּ מֵהַקָּרְבָּן, וּמְעוֹרְרִים הִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַעְלָה.

בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד וְלָעֶרֶב יְחַלֵּק שָׁלָל. מָאי בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד. אֶלָּא בְּצַפְּרָא, דְּאַבְרָהָם אִתְעַר בְּעַלְמָא, וְשַׁעְתָּא דְרַעֲוָא אִשְׁתַּכַּח, קָרְבָּנָא עָבִיד אִתְעֲרוּתָא וְנַיְיחָא וְסַלְקָא עַד ע"ד. הַהוּא אֲתַר, דִּכְתִיב, (דברים ל) וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ.

תוּ בַּבֹּקֶר, מָאי בַּבֹּקֶר, דָּא אַבְרָהָם כִּדְקָאֲמָרָן, דִּכְתִיב, (בראשית כב) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר, בְּזִמְנָא דְרַעֲוָא אִשְׁתַּכַּח, בְּהַהִיא שַׁעְתָּא לָא הָוָה אָכִיל קָרְבָּנָא אַחֲרָא, וּמַאן הָוָה אָכִיל, הַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי ע"ד, וְאִיהוּ כֶּרְסְיָיא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ עֲדֵי עַד, כְּדִכְתִיב עֲדֵי עַד וְגו'. וּזְמַן אֲכִילָה, בְּצַפְּרָא דְע"ד הוּא, וְהַאי עַד, (הָכִי נָמִי) לְעֵילָא (הָכִי אִתְקְרֵי), דִּכְתִיב, (ישעיה כו) בִּטְחוּ בַיְיָ עֲדֵי עַד. וּבַבֹּקֶר, הַיְינוּ קָרְבַּן לַה', וַדַּאי. יֹאכַל עַד, וְלָא אַחֲרָא.

לשון הקודש

בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד וְלָעֶרֶב יְחַלֵּק שָׁלָל. מַה זֶּה בַּבֹּקֶר יְחַלֵּק עַד? אֶלָּא בַּבֹּקֶר, שֶׁאַבְרָהָם מִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם וְנִמְצֵאת שְׁעַת רָצוֹן, הַקָּרְבָּן עוֹשֶׂה הִתְעוֹרְרוּת וְנַחַת רוּחַ וְעוֹלֶה עַד עַ"ד, אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁכָּתוּב (דברים ל) וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ.

עוֹד בַּבֹּקֶר, מַה זֶּה בַּבֹּקֶר? זֶה אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב (בראשית כב) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר. בִּזְמַן שֶׁנִּמְצָא רָצוֹן, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לֹא הָיָה אוֹכֵל קָרְבָּן אַחֵר, וּמָה הָיָה אוֹכֵל? אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא עַ"ד, וְהוּא כִּסֵּא עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא עֲדֵי עַד, כַּכָּתוּב עֲדֵי עַד וְגו'. וּזְמַן אֲכִילָה בַּבֹּקֶר שֶׁל עַ"ד הוּא, וְהָעַ"ד הַזֶּה [כָּךְ גַּם כֵּן] לְמַעְלָה [כָּךְ נִקְרָא], שֶׁכָּתוּב (ישעיה כו) בִּטְחוּ בַה' עֲדֵי עַד. וּבַבֹּקֶר, הַיְנוּ קָרְבָּן לַה' וַדַּאי. יֹאכַל עַד, וְלֹא אַחֵר.

תְּנָנָא סָלִיק, וְאִתְעָרוּתָא דְּרַחִימוּ קָשִׁיר, וְאִתְעַר לְעֵילָא וְקָיְימָא דָא לְקַבֵּל דָּא, (דף רמח ע"א) וְנוּרָא (נ"א וְשָׁרְנָא) דָּלִיק, וְאַנְהִיר בְּהַאי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. וְכַהֲנָא אִתְעַר, וְלֵיוָאֵי מְשַׁבְּחָן, וְאַחְזָיָין חֵידוּ, וּכְדֵין חַמְרָא אִתְנְסַךְ, לְאִתְקַשְׁרָא בְּמַיָּא, וְחַמְרָא נָהִיר וְאַחֲזֵי חֵידוּ, בְּגִינֵי כָּךְ, חַמְרָא טַב לְתַתָּא, לְאַחֲזָאָה חֵידוּ, לְחַמְרָא אַחֲרָא דִּלְעֵילָא, וְכֹלָּא אִתְעַר, לְאִתְקַשְׁרָא שְׂמָאלָא בִּימִינָא.

וְלֶחֶם דְּאִיהוּ סֹלֶת, מַלְכוּתָא דְּאִתְעַר אִתְעָרוּתָא, נַקְטִין לָהּ שְׂמָאלָא בִּימִינָא, וּמְקַשְּׁרֵי לָהּ בְּגוּפָא, וּכְדֵין נָגִיד מִשְׁחָא עִלָּאָה, וְלָקְטָא לֵיהּ עַל יְדָא דְצַדִּי"ק. וְעַל דָּא בָּעֵי לְמֶעְבַּד אִתְעָרוּתָא דְסֹלֶת בְּמִשְׁחָא, וְאִתְקַשַּׁר כֹּלָּא כְּחֲדָא, וּכְדֵין עִדּוּנָא וְנַיְיחִין דְּיִחוּדָא חַד, וְלָקְטִין עִדּוּנָא וְנַיְיחָא דְיִחוּדָא, כָּל אִינּוּן

לשון הקודש

עוֹלֶה עָשָׁן, וְהִתְעוֹרְרוּת הָאַהֲבָה נִקְשֶׁרֶת, וּמִתְעוֹרֶרֶת לְמַעְלָה וְעוֹמְדִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, וְאֵשׁ [וְנֵר] דּוֹלֶקֶת וּמְאִירָה בַּהִתְעוֹרְרוּת הַזּוֹ שֶׁלְּמַטָּה, וְכֹהֵן מִתְעוֹרֵר, וּלְוִיִּם מְשַׁבְּחִים וּמַרְאִים שִׂמְחָה, וְאָז מִתְנַסֵּךְ הַיַּיִן לְהִתְקַשֵּׁר בַּמַּיִם, וְהַיַּיִן מֵאִיר וּמַרְאֶה שִׂמְחָה. מִשּׁוּם כָּךְ, יַיִן טוֹב לְמַטָּה לְהַרְאוֹת שִׂמְחָה לְיַיִן אַחֵר שֶׁלְּמַעְלָה, וְהַכֹּל מִתְעוֹרֵר לְקֶשֶׁר שְׂמֹאל בַּיָּמִין.

וְלֶחֶם שֶׁהוּא סֹלֶת, מַלְכוּת שֶׁמְּעוֹרֶרֶת הִתְעוֹרְרוּת, לוֹקְחִים אוֹתָהּ שְׂמֹאל בַּיָּמִין, וּמְקַשְּׁרִים אוֹתָהּ בְּגוּף, וְאָז שׁוֹפֵעַ שֶׁמֶן עֶלְיוֹן, וְלוֹקֶטֶת אוֹתוֹ עַל יַד הַצַּדִּי"ק. וְעַל זֶה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל סֹלֶת בְּשֶׁמֶן, וְנִקְשָׁר הַכֹּל כְּאֶחָד, וְאָז עִדּוּן וְנַחַת שֶׁל יִחוּד אֶחָד, וְלוֹקְטִים עִדּוּן וְנַחַת שֶׁל הַיִּחוּד כָּל

כִּתְרִין, וְאִתְקַשַּׁר דָּא בְדָא, וְאִתְנַהִיר סִיהֲרָא, וְאִתְקַשְּׁרָא בְּשִׁמְשָׁא, וְיָתִיב כֻּלָּא בְעִדּוּנָא.

וּכְדֵין קָרְבַּן לַיְיָ, וְלָא לְאָחֳרָא. וְעַל דָּא, בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד, וְלָא לְאָחֳרָא (עד), יֹאכַל עַד, וְיִתְעֲדָן וְיִתְקַשַּׁר בְּקִשּׁוּרֵיהּ בְּקַדְמִיתָא. אֵימָתַי, בַּבֹּקֶר. דְּבָעֵי לְאִתְבָּרְכָא שְׁמָא קַדִּישָׁא בְקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר יִתְבָּרְכוּן אַחֲרָנִין.

וְעַל דָּא, אָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְבָרְכָא לְחַבְרֵיהּ בְּצַפְרָא, עַד דִּיבָרֵךְ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ בָעֵי לְאִתְבָּרְכָא בְּרֵישָׁא, וְהַיְינוּ בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד. וּלְבָתַר יִתְבָּרְכוּן אַחֲרָנִין, וְלָעֶרֶב יְחַלֵּק שָׁלָל. דְּהָא קָרְבָּנוֹת דְּהַוָּה בְרַמְשָׁא, כֻּלָּא אִתְקְרַב לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְעֲרוּתָא סַלְקָא תַּמָּן. וּבְגִין דְּהָא הוּא אִתְבָּרַךְ, הַוָּה מְקַשַּׁר קִשְׁרִין לְכָל שְׁאַר חֵילִין עִלָּאִין, וּמַפְלִיג

לשון הקודש

אוֹתָם כִּתְרִים, וְנִקְשָׁרִים זֶה בָּזֶה, וְהַלְּבָנָה מְאִירָה, וְנִקְשֶׁרֶת בַּשֶּׁמֶשׁ, וְיוֹשֵׁב הַכֹּל בְּעִדּוּן.

וְאָז קָרְבָּן לַה', וְלֹא לְאַחֵר, וְעַל זֶה בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד, וְלֹא לְאַחֵר [עַד]. יֹאכַל עַד וְיִתְעַדֵּן וְיִתְקַשֵּׁר בְּקִשְׁרוֹ בַּתְּחִלָּה. מָתַי? בַּבֹּקֶר, שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְבָּרֵךְ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ יִתְבָּרְכוּ הָאֲחֵרִים.

וְעַל כָּךְ אָסוּר לוֹ לָאָדָם לְבָרֵךְ אֶת חֲבֵרוֹ בַּבֹּקֶר עַד שֶׁיְּבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהִתְבָּרֵךְ בָּרִאשׁוֹנָה, וְהַיְנוּ בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד, וְאַחַר יִתְבָּרְכוּ הָאֲחֵרִים. וְלָעֶרֶב יְחַלֵּק שָׁלָל, שֶׁהֲרֵי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ בַּבֹּקֶר, הַכֹּל נִקְרַב לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהַהִתְעוֹרְרוּת עוֹלָה לְשָׁם. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא הִתְבָּרֵךְ, הָיָה קוֹשֵׁר קְשָׁרִים לְכָל שְׁאָר הַחֵילוֹת

לוֹן בִּרְכָאן, לְכָל חַד וְחַד כְּדְקָא חָזֵי וְיָאוֹת לֵיהּ, וּמִתְכַּסְּמָן עָלְמִין, וְאִתְבָּרְכָאן עִלָּאִין וְתַתָּאִין.

וְהַיְינוּ רָזָא דִכְתִיב, (שיר השירים ה) **אָכַלְתִּי יַעֲרִי עִם** דִּבְשִׁי וְגו', בְּקַדְמִיתָא, לְבָתָר פָּלִיג לְכֻלְּהוּ, וְאָמַר, אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוֹדִים. אָרִיק בִּרְכָאן לְכֻלְּהוּ, וּמַפְלִיג לוֹן, לְכָל חַד וְחַד כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, וְעַל דָּא וְלָעֶרֶב יְחַלֵּק שָׁלָל. דְּהָא שְׁמָא קַדִּישָׁא יִתְבָּרַךְ בְּקַדְמִיתָא, וְהַשְׁתָּא פָּלִיג בִּרְכָאן לְכֻלְּהוּ עָלְמִין. דְּלָא תֵימָא דְקָרְבָּנָא מִתְקָרֵב לוֹן, וְלָא לְשׁוּם חֵילָא אַחֲרָא, אֶלָּא כֹּלָּא מִתְקָרֵב לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהוּא אָרִיק בִּרְכָאן, וּמַפְלִיג בִּרְכָאן לְכֻלְּהוּ עָלְמִין, וּבְגִין כָּךְ קָרְבַּן לַיְיָ, וְלָא לְאָחֲרָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִי, שַׁפִּיר קָא אֲמַרְתְּ. תּוּ אִתְעָרוּתָא אַחֲרָא דְקָרְבָּנָא, כֹּלָּא בְּגִין

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנִים, וּמְחַלֵּק לָהֶם בְּרָכוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי, וְנָאֶה לוֹ, וְהָעוֹלָמוֹת מִתְבַּשְּׂמִים, וּמִתְבָּרְכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

וְהַיְינוּ סוֹד הַכָּתוּב (שיר ה) אָכַלְתִּי יַעֲרִי עִם דִּבְשִׁי וְגו', בַּתְּחִלָּה. אַחַר כָּךְ חִלֵּק לְכֻלָּם, וְאָמַר, אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוֹדִים. מוֹרִיק בְּרָכוֹת לְכֻלָּם, וּמְחַלֵּק לָהֶם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, וְלָכֵן וְלָעֶרֶב יְחַלֵּק שָׁלָל, שֶׁהֲרֵי הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ יִתְבָּרֵךְ בַּתְּחִלָּה, וְכָעֵת מְחַלֵּק בְּרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת. שֶׁלֹּא תֹאמַר שֶׁהַקָּרְבָּן נִקְרָב לָהֶם וְלֹא לְשׁוּם כֹּחַ אַחֵר, אֶלָּא הַכֹּל נִקְרָב לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְהוּא מוֹרִיק בְּרָכוֹת וּמְחַלֵּק בְּרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ קָרְבָּן לַה', וְלֹא לְאַחֵר.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּנִי, יָפֶה אָמַרְתָּ.

לְאַמְשָׁכָא בִרְכָאן, וּלְאַתְעָרָא בִּרְכָאן, דְּיִתְבָּרְכוּן כֻּלְּהוּ עָלְמִין. בְּקַדְמִיתָא קָרְבָּן לַיְיָ, וְלָא לְאָחֳרָא, הַשְׁתָּא תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם, דְּיִתְקַשְּׁרוּן כֻּלְּהוּ עָלְמִין כְּחֲדָא, וְיִתְחַבְּרָן וְיִתְבָּרְכוּן עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי.

פָּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר קְרָא אֲבַתְרֵיהּ, כָּל אֵלֶּה שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנֵים עָשָׂר וְגו', כָּל אֵלֶּה שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל, אֵלֶּה שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי כָּל אֵלֶּה. אֶלָּא, לְאַחְבָּרָא (ס"א לְמִחְתַּם) לוֹן, בְּאַתַר דְּכָל בִּרְכָאן מְרִיקִין תַּמָּן. שְׁנֵים עָשָׂר. שְׁנֵים עָשָׂר וַדָּאי, קִשְׁרִין דְּתִקּוּנֵי מַטְרוֹנִיתָא, וְאִיהִי אִתְחַבְּרַת בַּהֲדַיְיהוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב שְׁנֵים עָשָׂר. וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם וַיְבָרֶךְ אוֹתָם, דְּהָא בְּאַתַר דָּא, דִּבּוּר שַׁרְיָא.

אֲשֶׁר דִּבֶּר, הָכָא קִשְׁרָא חַד, לְאִתְחַבְּרָא מִתַּתָּא

לשון הקודש

עוֹד, הִתְעוֹרְרוּת אַחֶרֶת שֶׁל הַקָּרְבָּן, [הַכֹּל] כְּדֵי לִמְשֹׁךְ בְּרָכוֹת וּלְעוֹרֵר בְּרָכוֹת, שֶׁיִּתְבָּרְכוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת. בַּתְּחִלָּה קָרְבָּן לַה', וְלֹא לְאַחֵר. עַכְשָׁו תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם, שֶׁיִּתְקַשְּׁרוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת כְּאֶחָד, וְיִתְחַבְּרוּ וְיִתְבָּרְכוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

פָּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר פָּסוּק אַחֲרָיו, כָּל אֵלֶּה שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנֵים עָשָׂר וְגו'. כָּל אֵלֶּה שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל?! הָיָה צָרִיךְ (לִכְתֹּב) אֵלֶּה שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל, מַה זֶּה כָּל אֵלֶּה? אֶלָּא לְחַבֵּר [וַלְחְתֹּם] אוֹתָם לְמָקוֹם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת מוֹרִיקִים לְשָׁם שְׁנֵים עָשָׂר. שְׁנֵים עָשָׂר וַדַּאי, קְשָׁרִים שֶׁל תִּקּוּנֵי הַגְּבִירָה, וְהִיא מִתְחַבֶּרֶת עִמָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שְׁנֵים עָשָׂר. וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם וַיְבָרֶךְ אוֹתָם, שֶׁהֲרֵי בְּמָקוֹם זֶה הַדִּבּוּר שׁוֹרֶה.

אֲשֶׁר דִּבֶּר, כָּאן קֶשֶׁר אֶחָד לְהִתְחַבֵּר מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, וּמִלְּמַעְלָה לְמַטָּה.

לְעֵילָא, וּמֵעֵילָא לְתַתָּא. מִתַּתָּא, בְּאִלֵּין תְּרֵיסַר שִׁבְטִין, וְזֹאת, אִתְחַבְּרָא בַּהֲדַיְיהוּ. אֲשֶׁר דִּבֶּר, הָא חִבּוּרָא דְכַר וְנוּקְבָא, קִשּׁוּרָא לִתְרֵין סִטְרִין, מִתַּתָּא וּמִלְּעֵילָא, לְסוֹף קָשַׁר לוֹן בְּאַתַר דִּלְעֵילָא, דְּכַר וְנוּקְבָא כְּחַדָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב אִישׁ אֲשֶׁר כְּבִרְכָתוֹ וְגוֹ'. מָאי כְּבִרְכָתוֹ. אֶלָּא כְּבִרְכָתוֹ בַּת זוּגוֹ. אִישׁ אֲשֶׁר כְּבִרְכָתוֹ תַּרְוַוְיְיהוּ כְּחַדָּא.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְטוּב יְרוּשָׁלִָם וְגוֹ', יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן, דְּמִנֵּיהּ נָפְקִין בִּרְכָאן, לְאַשְׁקָאָה לְגִינְתָא. וְהוּא כָּלִיל כָּל בִּרְכָאן, וְיָהִיב לָהּ, וּלְבָתַר וּרְאֵה בְטוּב יְרוּשָׁלִָם. לְאַחֲזָאָה דְכָל בִּרְכָאן אַתְיָין מִדְּכַר וְנוּקְבָא. כְּגַוְונָא דָא (במדבר ז) יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ. יְבָרֶכְךָ יְיָ מִדְּכוּרָא. וְיִשְׁמְרֶךָ מִנּוּקְבָא. יְבָרֶכְךָ יְיָ מִזָּכוּר. וְיִשְׁמְרֶךָ מִשָּׁמוּר. וְכֹלָּא חַד מִלָּה,

לשון הקודש

מִלְּמַטָּה בִּשְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים הַלָּלוּ, וְזֹאת הִתְחַבְּרָה עִמָּם. אֲשֶׁר דִּבֶּר, הֲרֵי חִבּוּר זָכָר וּנְקֵבָה קָשׁוּר לִשְׁנֵי צְדָדִים, מִלְּמַטָּה וּמִלְּמַעְלָה. לַסּוֹף קָשַׁר אוֹתָם בַּמָּקוֹם שֶׁלְּמַעְלָה, זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִישׁ אֲשֶׁר כְּבִרְכָתוֹ וְגוֹ'. מַה זֶּה כְּבִרְכָתוֹ? אֶלָּא כְּבִרְכַּת בַּת זוּגוֹ. אִישׁ אֲשֶׁר כְּבִרְכָתוֹ, שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קכח) יְבָרֶכְךָ ה' מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְטוּב יְרוּשָׁלִָם וְגוֹ'. יְבָרֶכְךָ ה' מִצִּיּוֹן, שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאִים בְּרָכוֹת לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, וְהוּא כּוֹלֵל כָּל הַבְּרָכוֹת וְנוֹתֵן לָהּ. וְאַחַר כָּךְ וּרְאֵה בְטוּב יְרוּשָׁלִָם, לְהַרְאוֹת שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת בָּאוֹת מִזָּכָר וּנְקֵבָה. כְּמוֹ זֶה (במדבר ו) יְבָרֶכְךָ ה' וְיִשְׁמְרֶךָ. יְבָרֶכְךָ ה' – מִזָּכָר, וְיִשְׁמְרֶךָ – מִנְּקֵבָה. יְבָרֶכְךָ ה' – מִזָּכוּר, וְיִשְׁמְרֶךָ – מִשָּׁמוּר, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד, מִשּׁוּם

בְּגִין דְּמִתַּרְוַוּיְיהוּ נָפְקִין בִּרְכָאן לְעָלְמִין. וְעַל דָּא, אִישׁ אֲשֶׁר כְּבִרְכָתוֹ בֵּרַךְ אוֹתָם. (דף רמח ע"ב)

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח קְרָא וְאָמַר, וַיְכַל יַעֲקֹב לְצַוּוֹת אֶת בָּנָיו וְגו'. וַיְכַל יַעֲקֹב לְצַוּוֹת אֶת בָּנָיו, לְצַוּוֹת, לְבָרֵךְ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא דְּפָקִיד לוֹן לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא, לְאִתְקַשְּׁרָא בַּהֲדָהּ. תּוּ, דְּפָקִיד לוֹן עַל עִסְקֵי מְעַרְתָּא, דְּהִיא קְרִיבָא לְגַן עֵדֶן, דְּתַמָּן הוּא אָדָם הָרִאשׁוֹן קָבוּר.

תָּא חֲזֵי, הַהוּא אֲתַר אִקְרֵי קִרְיַת אַרְבַּע. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּתַמָּן אִתְקְבָרוּ אַרְבַּע זוּגוֹת, אָדָם וְחַוָּה. אַבְרָהָם וְשָׂרָה. יִצְחָק וְרִבְקָה. יַעֲקֹב וְלֵאָה. (דף רמח ע"ב).

הָא קוּשְׁיָא הָכָא, דְּתָנֵינָן, אֲבָהָן אִינּוּן רְתִיכָא קַדִּישָׁא, וּרְתִיכָא לָאו פָּחוֹת מֵאַרְבַּע, וְתָנִינָן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְחַבַּר לְמַלְכָּא דָּוִד בַּהֲדַיְיהוּ,

לשון הקודש

שֶׁמִּשְׁנֵיהֶם יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת לָעוֹלָמוֹת. וְעַל זֶה, אִישׁ אֲשֶׁר כְּבִרְכָתוֹ בֵּרַךְ אֹתָם. **רַבִּי** יְהוּדָה פָּתַח פָּסוּק וְאָמַר, וַיְכַל יַעֲקֹב לְצַוּוֹת אֶת בָּנָיו וְגו'. וַיְכַל יַעֲקֹב לְצַוּוֹת אֶת בָּנָיו, לְצַוּוֹת? הָיָה צָרִיךְ (לכתב) לְבָרֵךְ! אֶלָּא שֶׁצִּוָּה אוֹתָם אֶל הַשְּׁכִינָה לְהִתְקַשֵּׁר אֵלֶיהָ. עוֹד, שֶׁצִּוָּה אוֹתָם עַל עִסְקֵי הַמְּעָרָה, שֶׁהִיא קְרוֹבָה לְגַן עֵדֶן, שֶׁשָּׁם קָבוּר אָדָם הָרִאשׁוֹן.

בֹּא רְאֵה, אוֹתוֹ מָקוֹם נִקְרָא קִרְיַת אַרְבַּע. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם נִקְבְּרוּ אַרְבָּעָה זוּגוֹת: אָדָם וְחַוָּה, אַבְרָהָם וְשָׂרָה, יִצְחָק וְרִבְקָה, יַעֲקֹב וְלֵאָה. **הֲרֵי** יֵשׁ כָּאן קֻשְׁיָא, שֶׁשָּׁנִינוּ, הָאָבוֹת הֵם מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה, וּמֶרְכָּבָה לֹא פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה, וְשָׁנִינוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

וְאִתְעֲבִידוּ רְתִיכָא שְׁלֵימָתָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קיח) **אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים וְגוֹ'. דְּדָוִד מַלְכָּא אִתְחַבַּר לְמֶהֱוֵי רְתִיכָא שְׁלֵימָתָא בַּהֲדַיְיהוּ. אִי הָכִי דָּוִד בָּעְיָא** (נ"א לְאִתְקַשְּׁרָא) **לְאִתְקְבָרָא בְגוֹ אֲבָהָן, וְיֶהֱוֵי קִרְיַת אַרְבַּע בַּהֲדֵיהּ, מָאי טַעְמָא לָא אִתְקַבַּר בַּהֲדַיְיהוּ.**

אֶלָּא, דָּוִד מַלְכָּא אֲתַר מִתְתַּקֵּן הָוָה לֵיהּ כְּדְקָא יָאוּת, וּמַאן הוּא צִיּוֹן, לְאִתְחַבְּרָא לֵיהּ כְּחַדָּא. וְאָדָם דְּאִתְקַבַּר בְּגוֹ אֲבָהָן, הָא אִינּוּן אִתְקְבָרוּ בַּהֲדֵיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ מֶלֶךְ קַדְמָאָה הָוָה, וְאִתְעֲבַר מִנֵּיהּ מַלְכוּ, וְאִתְיְהַב לְדָוִד מַלְכָּא. וּמִיּוֹמוֹי דְּאָדָם, אִתְקַיֵּים דָּוִד מַלְכָּא. דְּאָדָם אֶלֶף שְׁנִין אִתְגְּזַר עֲלוֹי, וְאִתְעֲבָרוּ מִנֵּיהּ שִׁבְעִין שְׁנִין, יוֹמוֹי דְּדָוִד מַלְכָּא, וְהוּא יָהִיב לוֹן. וְאֲבָהָן הֵיךְ יְקוּמוּן עַד דְּיֵיתֵי דָּוִד מַלְכָּא, אֶלָּא זְכָה לְאַתְרֵיהּ, כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, בְּגִינֵי כָּךְ לָא אִתְקְבַר לְגַבֵּי אֲבָהָן.

לשון הקודש

חִבֵּר אֶת דָּוִד הַמֶּלֶךְ עִמָּהֶם וְנַעֲשׂוּ מֶרְכָּבָה שְׁלֵמָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים וְגוֹ', שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ הִתְחַבֵּר לִהְיוֹת מֶרְכָּבָה שְׁלֵמָה עִמָּהֶם. אִם כָּךְ, דָּוִד צָרִיךְ [לְהִתְקַשֵּׁר] לְהִקָּבֵר בְּתוֹךְ הָאָבוֹת, וְיִהְיֶה קִרְיַת אַרְבַּע עִמּוֹ, אָז מָה הַטַּעַם לֹא נִקְבַּר עִמָּהֶם?

אֶלָּא, דָּוִד הַמֶּלֶךְ מָקוֹם מְתֻקָּן הָיָה לוֹ כָּרָאוּי, וּמִיהוּ? צִיּוֹן, לְחַבֵּר אוֹתוֹ כְּאֶחָד. וְאָדָם שֶׁנִּקְבַּר בְּתוֹךְ הָאָבוֹת, הֲרֵי הֵם נִקְבְּרוּ עִמּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָיָה מֶלֶךְ רִאשׁוֹן, וְנֶעֱבְרָה מִמֶּנּוּ הַמַּלְכוּת וְנִתְּנָה לְדָוִד הַמֶּלֶךְ, וּמִימָיו שֶׁל אָדָם הִתְקַיֵּם דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁעַל אָדָם נִגְזְרוּ אֶלֶף שָׁנִים, וְהָעֲבִרוּ מִמֶּנּוּ שִׁבְעִים שָׁנִים, יָמָיו שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְהוּא נָתַן אוֹתָם, וְהָאָבוֹת

תוּ, אֲבָהָן בְּאֲתַר דִּדְכוּרָא שַׁרְיָין, וְדָוִד בְּאֲתַר דְּנוּקְבָא, וַאֲבָהָן נוּקְבָן אִתְקְבָרוּ בַּהֲדַיְיהוּ. וְדָוִד אִתְקְבַר וְאִתְחַבַּר בְּאֲתַר דִּדְכוּרָא, מִלָּה כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ.

וַיֶּאֱסוֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה, בְּגִין דְּהָא אִיהוּ בְּאֲתַר דְּחַיִּין יָתִיב. כַּד בָּעָא לְאִסְתַּלָּקָא מֵעַלְמָא, נָחִית רַגְלוֹי לְגַבֵּי מִטָּה, וְאִתְכְּנִיש וְאִסְתְּלַק מֵעַלְמָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיִּגְוַע וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו. פְּתָח וְאָמַר, (תהלים פד) נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת ה', מִלָּה דָּא הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא.

אֲבָל תָּא חָזֵי, אִית מָדוֹרִין תַּתָּאִין, וְאִית מָדוֹרִין עִלָּאִין. בְּעִלָּאִין לָאו (מָדוֹרִין) שַׁרְיָין תַּמָּן, וּמַאן אִינוּן, אִינוּן בָּתֵּי גַוָּאֵי, וּבָתֵּי בְרָאֵי. אִינוּן אִקְרוּן

לשון הקודש

אֵיךְ יָקוּמוּ עַד שֶׁיָּבֹא דָוִד הַמֶּלֶךְ? אֶלָּא זָכָה לִמְקוֹמוֹ כָּרָאוּי לוֹ, מִשּׁוּם כָּךְ לֹא נִקְבַּר עִם הָאָבוֹת.

זֹאת וְעוֹד, הָאָבוֹת שְׁרוּיִים בְּמָקוֹם שֶׁל זָכָר, וְדָוִד בְּמָקוֹם שֶׁל נְקֵבָה, וְהָאָבוֹת נִקְבְּרוּ עִמָּם הַנְּקֵבוֹת, וְדָוִד נִקְבַּר וְהִתְחַבֵּר בְּמָקוֹם שֶׁל זָכָר, דָּבָר כָּרָאוּי לוֹ.

וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי הוּא יוֹשֵׁב בְּמָקוֹם שֶׁל חַיִּים. כְּשֶׁרָצָה לְהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם, הוֹרִיד רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה, וְהִתְכַּנֵּס וְהִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּגְוַע וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו. פְּתַח וְאָמַר, (שם פב) נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת ה'. דָּבָר זֶה הֲרֵי בֵּאֲרוּהוּ הַחֲבֵרִים.

אֲבָל בֹּא רְאֵה, יֵשׁ מְדוֹרִים תַּחְתּוֹנִים וְיֵשׁ מְדוֹרִים עֶלְיוֹנִים. בָּעֶלְיוֹנִים לֹא [מְדוֹרִים] שׁוֹרִים שָׁם, וּמִי הֵם? אוֹתָם בָּתִּים פְּנִימִיִּים וּבָתִּים חִיצוֹנִיִּים הֵם

חַצְרוֹת ה', בְּגִין דְּאִינּוּן קַיְימֵי בִּרְחִימוּ וְתִיאוּבְתָּא לְגַבֵּי נוּקְבָא. תָּא חֲזֵי, כַּד נִשְׁמָתָא סַלְקָא אִתְעַר כֹּלָּא לְגַבֵּי נוּקְבָא, דְּהָא אִיהִי אִתְאַחֲדַת בְּתִיאוּבְתָּא שְׁלֵימָתָא וְאִתְקַשְּׁרַת בֵּיהּ.

יַעֲקֹב לָא מִית, בְּגִין כָּךְ לָא אִתְּמַר בֵּיהּ מִוֹתָא, אֶלָּא וַיִּגְוַע וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו. חָמֵי מַה כְּתִיב, וַיֶּאֱסוֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה, דְּאִתְכְּנִישׁ שִׁמְשָׁא לְגַבֵּי סִיהֲרָא, שִׁמְשָׁא לָא מִית, אֶלָּא אִתְכְּנִישׁ מֵעַלְמָא, וְאָזִיל לְגַבֵּי סִיהֲרָא.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְכְּנִישׁ יַעֲקֹב, אִתְנְהִיר סִיהֲרָא, וְתִיאוּבְתָּא דְּשִׁמְשָׁא עִלָּאָה אִתְעַר לְגַבָּהּ, בְּגִין דְּשִׁמְשָׁא כַּד סָלִיק, אִתְעַר שִׁמְשָׁא אַחֲרָא, וְאִתְדְּבַק דָּא בְּדָא, וְאִתְנְהִיר סִיהֲרָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, שַׁפִּיר קָא אָמַרְתְּ, אֲבָל הָא אִתְּמַר,

לשון הקודש

נִקְרָאִים חַצְרוֹת ה', מִשּׁוּם שֶׁהֵם עוֹמְדִים שָׁם בְּאַהֲבָה וּתְשׁוּקָה אֶל הַנְּקֵבָה. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁנִּשְׁמָה עוֹלָה, הַכֹּל מִתְעוֹרֵר לַנְּקֵבָה, שֶׁהֲרֵי הִיא אֲחוּזָה בִּתְשׁוּקָה שְׁלֵמָה וְנִקְשֶׁרֶת בּוֹ.

יַעֲקֹב לֹא מֵת, מִשּׁוּם כָּךְ לֹא נֶאֱמַר בּוֹ מָוֶת, אֶלָּא וַיִּגְוַע וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו. רְאֵה מַה כָּתוּב, וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה, שֶׁהִתְכַּנֵּס הַשֶּׁמֶשׁ אֶל הַלְּבָנָה. הַשֶּׁמֶשׁ לֹא מֵת, אֶלָּא מִתְכַּנֵּס מִן הָעוֹלָם וְהוֹלֵךְ לַלְּבָנָה.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהִתְכַּנֵּס יַעֲקֹב, הֵאִירָה הַלְּבָנָה, וּתְשׁוּקַת הַשֶּׁמֶשׁ הָעֶלְיוֹן הִתְעוֹרְרָה אֵלָיו, מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר הַשֶּׁמֶשׁ עוֹלֶה, מִתְעוֹרֵר שֶׁמֶשׁ אַחֵר, וְנִדְבָּקִים זֶה בָּזֶה וְהַלְּבָנָה מְאִירָה.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, יָפֶה אָמַרְתָּ, אֲבָל הֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁהָעֶלְיוֹן, עוֹלַם הַזָּכָר,

דְּעִלָּאָה עַלְמָא דִּדְכוּרָא, אִתְקַשַּׁר בְּתַתָּאָה דְּאִיהוּ עַלְמָא דְּנוּקְבָא, וְתַתָּאָה אִתְקַשַּׁר בְּעִלָּאָה, וְכֹלָּא דָּא כְּגַוְונָא דָא.

וְהָא אִתְּמַר תְּרֵין עָלְמִין נִינְהוּ, כְּדִכְתִיב, (דברי הימים א טז) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. וְאַף עַל גַּב דִּתְרֵין נוּקְבֵי נִינְהוּ, חַד מִתְתַּקֵּן בִּדְכוּרָא, וְחַד בְּנוּקְבָא. דָּא שֶׁבַע (שַׁבָּת), וְדָא בַּת שֶׁבַע. דָּא אֵם, וְדָא אֵם, דָּא אִקְרֵי אֵם הַבָּנִים, וְדָא אִקְרֵי אֵם שְׁלֹמֹה. כְּדִכְתִיב, (שיר השירים ג) צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְגו'. בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, בַּמֶּלֶךְ דְּכָל שְׁלָמָא דִּילֵיהּ. דָּא אֵם שְׁלֹמֹה. כְּדִכְתִיב, (מלכים א א) בַּת שֶׁבַע אֵם שְׁלֹמֹה.

וּכְתִיב, (מלכים א ה) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה. חָכְמַת שְׁלֹמֹה, דָּא אֵם שְׁלֹמֹה. דִּכְתִיב, (משלי לא) דִּבְרֵי לְמוּאֵל מֶלֶךְ מַשָּׂא אֲשֶׁר יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ. דִּבְרֵי לְמוּאֵל מֶלֶךְ,

לשון הקודש

נִקְשָׁר בַּתַּחְתּוֹן, שֶׁהוּא עוֹלַם הַנְּקֵבָה, וְהַתַּחְתּוֹן נִקְשָׁר לָעֶלְיוֹן, וְהַכֹּל זֶה כְּמוֹ זֶה.

וַחֲרֵי נֶאֱמַר שְׁנֵי עוֹלָמוֹת הֵם, כַּכָּתוּב מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. וְאַף עַל גַּב שֶׁשְּׁתֵּי נְקֵבוֹת הֵן – אֶחָד מִתְקָן בַּזָּכָר וְאֶחָד בַּנְּקֵבָה. זֶה שֶׁבַע (שַׁבָּת), וְזֶה בַּת שֶׁבַע. זוֹ אֵם וְזוֹ אֵם. זוֹ נִקְרֵאת אֵם הַבָּנִים, וְזוֹ נִקְרֵאת אֵם שְׁלֹמֹה, כַּכָּתוּב (שיר ג) צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְגו'. בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה – בַּמֶּלֶךְ שֶׁכָּל הַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, זוֹ אֵם שְׁלֹמֹה, כַּכָּתוּב (מלכים–א יא) בַּת שֶׁבַע אֵם שְׁלֹמֹה.

וְכָתוּב (שם ה) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה. חָכְמַת שְׁלֹמֹה – זוֹ אֵם שְׁלֹמֹה, שֶׁכָּתוּב (משלי לא) דִּבְרֵי לְמוּאֵל מֶלֶךְ מַשָּׂא אֲשֶׁר

הַאי קְרָא לָאו אִתְיְידַע מַהוּ סְתִימָא דִילֵיהּ. אֶלָּא, דִּבְרֵי לְמוּאֵל מֶלֶךְ, דְּבָרִים דְּאִתְּמָר בְּגִין אֵל (דף רמט ע"א) דְּאִיהוּ מֶלֶךְ, וּמַאן אִיהוּ. דָּא (תהלים ז) וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם. וְאֵל שַׁדַּי. כְּמָה דְּאִתְּמָר. לְמוּאֵל כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (איוב מ) לְמוֹ פִּי. לְמוּאֵל מֶלֶךְ, דְּאִיהוּ בַּת שֶׁבַע. מַשָּׂא אֲשֶׁר יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ, כַּד אִתְּגְּלִי עֲלוֹי בְּגִבְעוֹן, בְּחֶלְמָא דְּלֵילְיָא.

תָּא חֲזֵי, יַעֲקֹב אִתְכְּנִיש לְגַבֵּי סִיהֲרָא, וְעָבִיד בָּהּ פֵּירִין לְעַלְמָא. וְלֵית לָךְ דָּרָא בְּעַלְמָא, דְּלָא אִית בֵּיהּ אִיבָּא דְיַעֲקֹב, בְּגִין דְּהָא אִיהוּ אִתְעַר אִתְעֲרוּתָא לְעֵילָא, בְּגִין דִּכְתִיב, וַיֶּאֱסוֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה, דְּאִיהוּ מִטָּתֵיהּ דְיַעֲקֹב וַדַּאי.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְיַעֲקֹב, דְּהָא אִשְׁתְּלִים לְעֵילָא וְתַתָּא, דִּכְתִיב, (ירמיה ל) וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נְאֻם ה'

לשון הקודש

יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ. דִּבְרֵי לְמוּאֵל מֶלֶךְ, פָּסוּק זֶה לֹא נוֹדָע מַהוּ הַסֵּתֶר שֶׁלּוֹ, אֶלָּא דִּבְרֵי לְמוּאֵל מֶלֶךְ – דְּבָרִים שֶׁנֶּאֱמְרוּ מִשּׁוּם אֵל שֶׁהוּא מֶלֶךְ. וּמִיהוּ? זֶה (תהלים ז) וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם. וְאֵל שַׁדַּי, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. לְמוּאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב מ) לְמוֹ פִּי. לְמוּאֵל מֶלֶךְ, שֶׁהִיא בַּת שֶׁבַע. מַשָּׂא אֲשֶׁר יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ, כְּשֶׁהִתְגַּלָּה עָלָיו בְּגִבְעוֹן בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה.

בא רְאֵה, יַעֲקֹב הִתְכַּנֵּס לַלְּבָנָה וְעָשָׂה בָּהּ פֵּרוֹת לָעוֹלָם, וְאֵין לְךָ דּוֹר בָּעוֹלָם שֶׁאֵין בּוֹ פְּרִי שֶׁל יַעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי הוּא עוֹרֵר הִתְעוֹרְרוּת לְמַעְלָה, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה, שֶׁהִיא מִטָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב וַדַּאי.

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁהֲרֵי הִשְׁתַּלֵּם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב (ירמיה ל) וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נְאֻם ה' וְגוֹ' כִּי

וְגוֹ' כִּי אִתְּךָ אָנִי. כִּי אִתִּי אַתָּה לָא אִתְּמָר, אֶלָּא כִּי אִתְּךָ אָנִי, וְהָא אִתְּמָר.

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, וַיָּבֹאוּ עַד גֹּרֶן הָאָטָד וְגוֹ', וּכְתִיב, וַיַּרְא יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי אֶת הָאֵבֶל בְּגֹרֶן הָאָטָד וְגוֹ'. הַנֵּי קְרָאֵי אִית לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ, מָאי אִיכְּפַת לָן דְּאִינּוּן אָתוּ עַד גֹּרֶן הָאָטָד. וּמַאי טַעְמָא אִתְּכָּנַת אֲבֵלוּתָא דָא לְמִצְרָיִם, דְּהָא אֵבֶל יִשְׂרָאֵל מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי טַעְמָא לְמִצְרָיִם.

אֶלָּא הָכִי אָמְרוּ, כָּל הַהוּא זִמְנָא דְּהֲוָה יַעֲקֹב בְּמִצְרָיִם, אִתְּבָרַךְ אַרְעָא בְּגִינֵיהּ, וְנִילוּס הֲוָה נָפִיק וְאַשְׁקֵי אַרְעָא, וְעוֹד דְּפָסַק כַּפְנָא בְּגִינֵיהּ דְּיַעֲקֹב. וְעַל דָּא, מִצְרָאֵי עֲבָדוּ אֲבֵלוּתָא, וְאִתְּכַּנֵּי עֲלַיְיהוּ.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קו) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְיָ יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל מַהוּ יְמַלֵּל,

---

לשון הקודש

אִתְּךָ אָנִי. כִּי אִתִּי אַתָּה לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא כִּי אִתְּךָ אָנִי, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, וַיָּבֹאוּ עַד גֹּרֶן הָאָטָד וְגוֹ', וְכָתוּב וַיַּרְא יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי אֶת הָאֵבֶל בְּגֹרֶן הָאָטָד וְגוֹ'. בַּפְּסוּקִים הַלָּלוּ יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בָּהֶם, מָה אִכְּפַת לָנוּ שֶׁהֵם בָּאוּ עַד גֹּרֶן הָאָטָד? וּמָה הַטַּעַם כִּנּוּ אֲבֵלוּת זוֹ לְמִצְרַיִם, הֲרֵי צָרִיךְ הָיָה לִכְתֹּב אֵבֶל יִשְׂרָאֵל, מָה הַטַּעַם לְמִצְרַיִם?

אֶלָּא כָּךְ אָמְרוּ, כָּל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהָיָה יַעֲקֹב בְּמִצְרַיִם, הִתְבָּרְכָה הָאָרֶץ בִּגְלָלוֹ, וְנִילוּס הָיָה יוֹצֵא וּמַשְׁקֶה אֶת הָאָרֶץ. וְעוֹד, שֶׁפָּסַק הָרָעָב בִּגְלַל יַעֲקֹב, וְעַל כָּךְ הַמִּצְרִים עָשׂוּ אֵבֶל, וְהִתְכַּנָּה עֲלֵיהֶם.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קו) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת

יְדַבֵּר מִיבְעֵי לֵיהּ. וְאִי תֵּימָא דְּאָרְחֵיהּ דִּקְרָא הָכִי הוּא, דְּהָא קְרָאֵי אִינּוּן הָכִי. לָא. דְּכֻלְּהוּ לְאַחֲזָאָה מִלָּה קָא אַתְיָין. אוֹף הָכָא, לְאַחֲזָאָה מִלָּה קָא אַתְיָא, מִי יְמַלֵּל (גְּבוּרוֹת יְיָ), כִּדְכְתִיב, (דברים כג) וְקָטַפְתָּ מְלִילֹת. גְּבוּרוֹת ה', בְּגִין דְּסַגִּיאִין אִינּוּן, דְּהָא כָּל גְּזֵרָא דְּדִינָא, מִתַּמָּן קָא אַתְיָא, וְעַל דָּא, מָאן אִיהוּ דִּיסַלֵּק וְיַעֲבֵר גְּזֵרָה חָדָא, מֵאִינּוּן גְּבוּרָאן דְּעָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תּוּ, מִי יְמַלֵּל, וִידַבֵּר, כֹּלָּא חַד. יְדַבֵּר, דְּהָא כַּמָּה וְכַמָּה גְּבוּרָאן אִינּוּן, דְּלֵית לוֹן חֶשְׁבָּנָא, כַּמָּה מָאנֵי דְּדִינִין, כַּמָּה מָאנֵי תְּרֵיסִין, כַּמָּה גַּרְדִּינֵי נִמּוּסִין, וּמִלּוּלָא לָא יְכִיל לְמַלָּלָא לוֹן.

וּבְמָה יְדִיעָן, כֻּלְּהוּ בְּהַגָּדָה, דְּאִית בֵּיהּ רָזָא דְּחָכְמְתָא, דְּהָא בְּמִלּוּלָא וּבַאֲמִירָה לָא יְכִיל לְמַלָּלָא לוֹן. לְמִנְדַּע לוֹן, אֲבָל בְּהַגָּדָה יְדִיעָן, כַּמָּה

לשון הקודש

ה' יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ. פָּסוּק זֶה בֵּאֲרוּהוּ, אֲבָל מַה זֶּה יְמַלֵּל? יְדַבֵּר הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב! וְאִם תֹּאמַר שֶׁזּוֹ דֶּרֶךְ הַכָּתוּב, שֶׁהֲרֵי הַפְּסוּקִים הֵם כָּךְ – לֹא, שֶׁכֻּלָּם בָּאִים לְהַרְאוֹת דָּבָר, אַף כָּאן בָּא לְהַרְאוֹת דָּבָר. מִי יְמַלֵּל וּגְבוּרוֹת ה', כַּכָּתוּב (דברים כג) וְקָטַפְתָּ מְלִילֹת. גְּבוּרוֹת ה', מִשּׁוּם שֶׁהֵם רַבִּים, שֶׁהֲרֵי כָּל גְּזֵרַת הַדִּין בָּאָה מִשָּׁם, וְלָכֵן מִי הוּא שֶׁיְּסַלֵּק וְיַעֲבִיר גְּזֵרָה אַחַת מֵאוֹתָן גְּבוּרוֹת שֶׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא?

עוֹד, מִי יְמַלֵּל וִידַבֵּר, הַכֹּל אֶחָד. יְדַבֵּר, שֶׁהֲרֵי כַּמָּה וְכַמָּה גְּבוּרוֹת הֵן שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, כַּמָּה בַּעֲלֵי דִינִים, כַּמָּה בַּעֲלֵי מָגִנִּים, כַּמָּה שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים, וְהַדִּבּוּר לֹא יָכוֹל לְדַבֵּר לָהֶם.

וּבַמָּה יְדוּעוֹת? כֻּלָּם בְּהַגָּדָה, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ סוֹד הַחָכְמָה, שֶׁהֲרֵי בְּדִבּוּר וּבַאֲמִירָה

דִּכְתִיב, (תהלים קמה) דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ, בְּרָזָא דָא יָדְעִין, אֲבָל גְּבוּרָתְךָ דְּהִיא גְבוּרָה תַּתָּאָה, יְדַבֵּרוּ, דִּכְתִיב וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ.

יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ, דְּסַגִּיאִין אִינּוּן (נ"א דַּרְגִּין) דִּינִין, דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָן וּמִתְחַבְּרָן בִּתְהִלָּה, וְכַמָּה חֵילִין, וְכַמָּה מַשִּׁירְיָין דְּמִתְחַבְּרָן בָּהּ, כְּדִכְתִיב, (איוב כה) הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו, וְעַל דָּא, מָאן יְכִיל לְאִשְׁתְּמַע כָּל תְּהִלָּתוֹ.

תָּא חֲזֵי, מִצְרָאֵי כֻּלְּהוּ חַכִּימִין הֲווֹ, וּמִסִּטְרָא דִגְבוּרָה קָא נָפְקִי, כַּמָּה חֵילִין וְכַמָּה מַשִּׁירְיָין, וְכַמָּה דַרְגִּין עַל דַּרְגִּין, עַד דְּמָטוּ לְגַבֵּי דַרְגִּין תַּתָּאִין, וּמִצְרָאֵי הֲווֹ חָרָשִׁין וְחַכִּימִין בְּהוּ, וְיָדְעִין סְתִימִין דְּעַלְמָא, וְאִסְתַּכְּלוּ הָא, דְּבִזְמְנָא דְיַעֲקֹב קַיָּים בְּעַלְמָא,

לשון הקודש

לֹא יָכוֹל לְדַבֵּר לָהֶם וְלָדַעַת אוֹתָם, אֲבָל בְּהַגָּדָה הֵן יְדוּעוֹת, כַּכָּתוּב (תהלים קמה) דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ. בְּסוֹד זֶה יוֹדְעִים, אֲבָל גְּבוּרָתְךָ, שֶׁהִיא גְּבוּרָה תַּחְתּוֹנָה, יְדַבֵּרוּ, שֶׁכָּתוּב וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ.

יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ, שֶׁרַבִּים הֵם [הַדַּרְגּוֹת] הַדִּינִים שֶׁנּוֹדָעִים וּמְחֻבָּרִים בִּתְהִלָּה, וְכַמָּה חֵילוֹת וְכַמָּה מַחֲנוֹת שֶׁמִּתְחַבְּרִים בָּהּ, כַּכָּתוּב (איוב כה) הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו, וְעַל זֶה מִי יָכוֹל לְהַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ?

בֹּא רְאֵה, הַמִּצְרִים כֻּלָּם הָיוּ חֲכָמִים, וּמִצַּד הַגְּבוּרָה יָצְאוּ, כַּמָּה חֵילוֹת וְכַמָּה מַחֲנוֹת וְכַמָּה דְרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, עַד שֶׁמַּגִּיעִים לַדְּרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת, וְהַמִּצְרִים הָיוּ מְכַשְּׁפִים וַחֲכָמִים בָּהֶם, וְיוֹדְעִים נִסְתָּרוֹת הָעוֹלָם, וְהִסְתַּכְּלוּ,

לָא אִית עַמָּא דְשָׁלְטָא עַל בְּנוֹי, וְיָדְעוּ דְהָא יִשְׁתַּעְבְּדוּ בְהוּ בְיִשְׂרָאֵל זְמִנִּין סַגִּיאִין.

כֵּיוָן דְמִית יַעֲקֹב חָדוּ, אִסְתַּכְּלוּ מַה יְהֵא בְסוֹפָא, עַד דְמָטוּ לְגוֹרָן הָאָטָד, דְּאִיהוּ גְזֵרָא דְדִינָא שַׁלִּיטָא, אָטָ"ד בְּגִימַטְרִיָּא יַד, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שמות יד) וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה וְגוֹ', כֵּיוָן דְמָטוּ לְאַתַר דָּא, חָמוּ גְּבוּרָאן דְּנָפְקֵי מֵהַאי אָטָד. אַמַּאי אִקְרֵי אָטָד. אֶלָּא, מַה אָטָד נָפְקֵי כּוּבִין לְהַאי סִטְרָא וּלְהַאי סִטְרָא, הָכִי נָמֵי י"ד, נָפְקֵי מִינָהּ אֶצְבָּעָאן, לְהַאי סִטְרָא וּלְהַאי סִטְרָא, וְכָל אֶצְבָּעָא וְאֶצְבָּעָא סָלִיק בְּכַמָּה גְבוּרָאן, בְּכַמָּה דִינִין, וּבְכַמָּה נִמּוּסִין, כְּדֵין וַיִּסְפְּדוּ שָׁם מִסְפֵּד גָּדוֹל וְכָבֵד מְאֹד עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ אָבֵל מִצְרָיִם, וַדַּאי אֵבֶל כָּבֵד זֶה לְמִצְרָיִם, וְלָא לְאַחֲרָא.

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי שֶׁבִּזְמַן שֶׁיַּעֲקֹב קַיָּם בָּעוֹלָם, אֵין עַם שֶׁיִּשְׁלֹט עַל בָּנָיו, וְיָדְעוּ שֶׁהֲרֵי יִשְׁתַּעְבְּדוּ בְיִשְׂרָאֵל זְמַנִּים רַבִּים.

כֵּיוָן שֶׁיַּעֲקֹב מֵת, שָׂמְחוּ. הִסְתַּכְּלוּ מַה יִּהְיֶה בַּסּוֹף, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְגֹרֶן הָאָטָד, שֶׁהוּא גְּזֵרַת הַדִּין הַשּׁוֹלֵט. אָטָ"ד בְּגִימַטְרִיָּא יָד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יד) וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה וְגוֹ'. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעוּ לְמָקוֹם זֶה, רָאוּ הַגְּבוּרוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת מֵהָאָטָד הַזֶּה. וְלָמָּה נִקְרָא אָטָד? אֶלָּא מָה אָטָד יוֹצְאִים קוֹצִים לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה, כָּךְ גַּם י"ד יוֹצְאוֹת מִמֶּנָּה אֶצְבָּעוֹת לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה, וְכָל אֶצְבַּע וְאֶצְבַּע עוֹלָה בְּכַמָּה גְבוּרוֹת, בְּכַמָּה דִינִים, בְּכַמָּה הַנְהָגוֹת, אָז וַיִּסְפְּדוּ שָׁם מִסְפֵּד גָּדוֹל וְכָבֵד מְאֹד עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ אָבֵל מִצְרַיִם. וַדַּאי אֵבֶל כָּבֵד זֶה לְמִצְרַיִם, וְלֹא לְאַחֵר.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּרִישׁ פָּרְשָׁתָא. יָתְבוּ לְגוֹ מְעַרְתָּא. אָמַר חָמֵינָא דְיוֹמָא דֵין יִנְפּוֹל בֵּיתָא בְמָתָא, וְיֶעְדְּרוּן תְּרֵי (בֵּי) רוֹמָאֵי מְקַטְרְגִין. אִי אֲנָא בְמָתָא לָא יִנְפּוֹל בֵּיתָא. אַהֲדָרוּ לְגוֹ מְעַרְתָּא יָתְבוּ.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (ישעיה י) צַהֲלִי קוֹלֵךְ בַּת גַּלִּים וְגו'. (דף רמט ע"ב) צַהֲלִי קוֹלֵךְ, הַאי קְרָא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְּמָר, בְּגִין דְּאִיהִי מְשַׁבַּחַת לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּקָלָא מְשַׁבְּחָא, וְעַל דָּא צַהֲלִי קוֹלֵךְ. מֵהָכָא אוֹלִיפְנָא, כָּל מָאן דְּבָעֵי לְשַׁבְּחָא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקָלָא, בָּעְיָא לֵיהּ קָלָא נְעִימוּתָא, דְּיֶעֱרַב לְאָחֲרָנִין דְּשָׁמְעִין לֵיהּ, וְאִי לָאו, לָא יָקוּם לַאֲרָמָא קָלָא.

תָּא חֲזֵי, לֵיוָאֵי דְאַתְיָין מִסִּטְרָא דָא, דִּכְתִיב, (במדבר ח) וּמִבֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה יָשׁוּב מִצְּבָא הָעֲבוֹדָה וְגו'.

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן פֵּרַשׁ אֶת הַפָּרָשָׁה. יָצְאוּ מִתּוֹךְ הַמְּעָרָה. אָמַר, רָאִיתִי שֶׁיּוֹם זֶה יִפֹּל בַּיִת בָּעִיר, וְיֶעְדְּרוּ שְׁנֵי [בְּנֵי] רוֹמָאִים מְקַטְרְגִים. אִם אֲנִי בָּעִיר, לֹא יִפֹּל הַבַּיִת. חָזְרוּ לְתוֹךְ הַמְּעָרָה וְיָשְׁבוּ.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (ישעיה י) צַהֲלִי קוֹלֵךְ בַּת גַּלִּים וְגו'. צַהֲלִי קוֹלֵךְ, פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מְשַׁבַּחַת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּקוֹל מְשֻׁבָּח, וְעַל כָּךְ צַהֲלִי קוֹלֵךְ. מִכָּאן לָמַדְנוּ, כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּקוֹל, צָרִיךְ לוֹ קוֹל נָעִים שֶׁיֶּעֱרַב לָאֲחֵרִים שֶׁשּׁוֹמְעִים אוֹתוֹ, וְאִם לֹא – לֹא יָקוּם לְהָרִים קוֹל.

בֹּא רְאֵה, לְוִיִּם שֶׁבָּאוּ מִצַּד זֶה, שֶׁכָּתוּב (במדבר ח) וּמִבֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה יָשׁוּב מִצְּבָא

מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּקָלֵיהּ (דַּרְגֵּיהּ, וְאִי) נָמִיךְ, וְלָא יֶעֱרַב לְאוּדְנִין, כִּשְׁאָר חַבְרוֹי, כְּדֵין מְעַבְּרִין לֵיהּ מֵהַאי צְבָא הָעֲבוֹדָה (מֵהַיְלִין) דְּלְעֵילָא, דְּקָיְימִין לְנַגָּנָא לְגַבֵּי הַאי עֲבוֹדָה, וּלְיַקְּרָא שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא חָזֵי.

חֵילִין לְעֵילָא, חֵילִין וּמַשְׁרְיָין לְגַבֵּי תַּתָּאֵי, לְשַׁבְּחָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, וּלְזַמְּרָא לוֹן. וּבְגִינֵי כָּךְ יָשׁוּב מִצְּבָא הָעֲבוֹדָה. וּבְגִין דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קָא מְשַׁבְּחָא לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָמַר קְרָא, צַהֲלִי קוֹלֵךְ בַּת גַּלִּים, בַּת אֲבָהָן.

תּוּ, בַּת גַּלִּים, עַלְמָא דְּאָתֵי אִקְרֵי גַּלִּים, בְּגִין דְּכֹלָּא קָיְימָא בֵּיהּ, וְאִתְכְּלִיל בֵּיהּ תִּלֵּי תִּלִּים, וְנַפְקָא מִנֵּיהּ לְכֹלָּא. תּוּ בַּת גַּלִּים, כְּדְכְתִיב, (שיר השירים ד) גַּל נָעוּל, וְכָל אִינּוּן גַּלִּים וּמַבּוּעִין, כֻּלְּהוּ נָפְקֵי מֵעַלְמָא דְּאָתֵי, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִיהִי בַּת גַּלִּים.

לשון הקודש

הָעֲבוֹדָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁקּוֹלוֹ [דַּרְגָּתוֹ, וְאִם] נָמוּךְ, וְלֹא יֶעֱרַב לָאָזְנַיִם כִּשְׁאָר חֲבֵרָיו, אָז מַעֲבִירִים מִצְּבָא הָעֲבוֹדָה הַזֶּה [מֵהַחַיָּלִים] שֶׁל מַעְלָה, שֶׁעוֹמְדִים לְנַגֵּן לָעֲבוֹדָה הַזּוֹ וּלְכַבֵּד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי.

הַחֵילוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, חֵילוֹת וּמַחֲנוֹת כְּנֶגֶד הַתַּחְתּוֹנִים, לְשַׁבֵּחַ אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וּלְזַמֵּר לָהֶם, וּמִשּׁוּם כָּךְ יָשׁוּב מִצְּבָא הָעֲבוֹדָה. וּמִשּׁוּם שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְשַׁבַּחַת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָמַר הַכָּתוּב צַהֲלִי קוֹלֵךְ בַּת גַּלִּים, בַּת הָאָבוֹת.

עוֹד בַּת גַּלִּים – הָעוֹלָם הַבָּא נִקְרָא גַּלִּים, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל עוֹמֵד בּוֹ, וְנִכְלָל בּוֹ תִּלֵּי תִּלִּים, וְיוֹצֵא מִמֶּנּוּ לַכֹּל. עוֹד בַּת גַּלִּים – כַּכָּתוּב (שיר ד) גַּל נָעוּל, וְכָל אוֹתָם גַּלִּים וּמַעְיָנוֹת, כֻּלָּם יוֹצְאִים

תָּא חֲזֵי, הַאי קְרָא קַשְׁיָא, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב צַהֲלִי קוֹלֵךְ, דְּהוּא בְּגִין לְזַמְּרָא וְלַאֲרָמָא קָלָא, וּלְבָתַר כְּתִיב הַקְשִׁיבִי. אִי הָכִי אַמַּאי צַהֲלִי קוֹלֵךְ, כֵּיוָן דִּכְתִיב הַקְשִׁיבִי. אֶלָּא, צַהֲלִי, בְּגִין לְשַׁבָּחָא וּלְזַמְּרָא.

תָּא חֲזֵי, אִי יִשְׂרָאֵל שָׁרָאן לְשַׁבְּחָא וּלְזַמְּרָא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּדֵין כְּתִיב הַקְשִׁיבִי, מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל אִינּוּן מְשַׁבְּחָן וּמְזַמְּרָן בְּגִינָהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל דָּא כְּתִיב צַהֲלִי קוֹלֵךְ, וּכְתִיב הַקְשִׁיבִי.

לַיְשָׁה, בְּגִין דְּאַתְיָא מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (משלי ל) לַיִשׁ גִּבּוֹר בַּבְּהֵמָה. וְהַאי לַיְשָׁה, גְּבוּרָה, לְתַבְּרָא חֵילִין וְתוּקְפִּין. עֲנִיָּה עֲנָתוֹת, בְּגִין דְּאִיהִי אַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נָהֲרָא (עֵלָּה), עֲנִיָּה וַדָּאי,

לשון הקודש

מֵהָעוֹלָם הַבָּא, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִיא בַּת גַּלִּים.

בֹּא רְאֵה, פָּסוּק זֶה קָשֶׁה. בַּתְּחִלָּה כָּתוּב צַהֲלִי קוֹלֵךְ, שֶׁהוּא כְּדֵי לְזַמֵּר וּלְהָרִים קוֹל, וְאַחַר כָּךְ כָּתוּב הַקְשִׁיבִי. אִם כָּךְ, אָז לָמָּה צַהֲלִי קוֹלֵךְ, כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב הַקְשִׁיבִי? אֶלָּא צַהֲלִי כְּדֵי לְשַׁבֵּחַ וּלְזַמֵּר.

בֹּא רְאֵה, אִם יִשְׂרָאֵל מַתְחִילִים לְשַׁבֵּחַ וּלְזַמֵּר לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, אָז כָּתוּב הַקְשִׁיבִי, מָה הַטַּעַם? בִּשְׁבִיל שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְשַׁבְּחִים וּמְזַמְּרִים בִּשְׁבִילָהּ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעַל זֶה כָּתוּב צַהֲלִי קוֹלֵךְ, וְכָתוּב הַקְשִׁיבִי.

לַיְשָׁה – מִשּׁוּם שֶׁבָּאָה מִצַּד הַגְּבוּרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ל) לַיִשׁ גִּבּוֹר בַּבְּהֵמָה. וְלַיְשָׁה זוֹ גְּבוּרָה, לִשְׁבֹּר כֹּחוֹת וָחֲזָקִים. עֲנִיָּה עֲנָתוֹת – מִשּׁוּם שֶׁהִיא אַסְפַּקְלַרְיָה

לֵית לָהּ נְהוֹרָא לְסִיהֲרָא מִגַּרְמָהּ, אֶלָּא מַה דְּיָהִיב לָהּ שִׁמְשָׁא.

עֲנָתוֹת אִיהוּ חֲקַל, כְּפַר חַד, וְשָׁרְיָין בֵּיהּ כֹּהֲנֵי מִסְכְּנֵי דְּאַהֲדְרָן עַל פִּתְחִין (דְּלֵוָאֵי), וְלֵית מָאן דְּיַשְׁגַּח בְּהוּ, בְּגִין דְּכָל אִינּוּן בְּנֵי הַהוּא כְּפָרָא (ס"א קְלִישִׁין), קְלִיסִין הֲווֹ בְּעֵינֵיהוּ דְּעַמָּא, וּבֵיתֵיהוּ רִיקַנְיָין יַתִּיר מִכָּל עַמָּא, בַּר מַה דְּיָהֲבִין לוֹן, כְּמִסְכְּנֵי (ס"א קְלִישִׁין) קְלִיסִין דְּעַמָּא. בְּגִין כָּךְ, סִיהֲרָא לֵית לָהּ נְהוֹרָא מִגַּרְמָהּ, אֶלָּא בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְחַבַּר עִמָּהּ שִׁמְשָׁא אִתְנְהִיר.

תָּא חֲזֵי, דִּכְתִיב, (מלכים א ב) וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן אָמַר הַמֶּלֶךְ עֲנָתֹת לֵךְ עַל שָׂדֶיךָ כִּי אִישׁ מָוֶת אָתָּה. וְכִי עַל דְּזַמִּין לֵיהּ אֲדוֹנֵיהוּ, אִישׁ מָוֶת אִקְרֵי. אֶלָּא, בְּגִין דְּהַוָּה מֵאָתַר מִסְכֵּנָא, דְּאִידְבַּק בֵּיהּ סִיהֲרָא, דְּאִיהִי עֲנִיָּה עֲנָתוֹת.

לשון הקודש

שֶׁלֹּא מְאִירָה [עָלֶיהָ], עֲנִיָּה וַדַּאי, אֵין לָהּ לַלְּבָנָה אוֹר מִשֶּׁל עַצְמָהּ, אֶלָּא רַק מַה שֶּׁנּוֹתֵן לָהּ הַשֶּׁמֶשׁ.

עֲנָתוֹת הוּא שָׂדֶה, כְּפָר אֶחָד, וְשׁוֹרִים בּוֹ כֹּהֲנִים עֲנִיִּים שֶׁמְּחַזְּרִים עַל הַפְּתָחִים [שֶׁל הַלְוִיִּם], וְאֵין מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ בָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁכָּל אוֹתָם בְּנֵי אוֹתוֹ כְּפָר [קַלִּים], בְּזוּיִים הָיוּ בְּעֵינֵי הָעָם, וּבֵיתָם יוֹתֵר רֵיק מִכָּל הָעָם, פְּרָט לְמַה שֶּׁנּוֹתְנִים לָהֶם, כְּמוֹ עֲנִיִּים [קַלִּים] בְּזוּיֵי עַם. מִשּׁוּם כָּךְ לַלְּבָנָה אֵין אוֹר מִשֶּׁל עַצְמָהּ, אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְחַבֵּר עִמָּהּ הַשֶּׁמֶשׁ הִיא מְאִירָה.

בָּא רְאֵה, שֶׁכָּתוּב (מלכים-א ב) וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן אָמַר הַמֶּלֶךְ עֲנָתֹת לֵךְ עַל שָׂדֶיךָ כִּי אִישׁ מָוֶת אָתָּה. וְכִי עַל שֶׁהִזְמִין אֶת אֲדוֹנֵיהוּ נִקְרָא אִישׁ מָוֶת? אֶלָּא מִשּׁוּם

וְאִי תֵּימָא, (מלכים א ב) וְכִי הִתְעַנִּיתָ בְּכֹל אֲשֶׁר הִתְעַנָּה אָבִי, בְּגִינֵי כָּךְ זַכָּאָה דְּלָא קָטִיל לֵיהּ. אֶלָּא אֶבְיָתָר, בְּגִין דְּהַוָה מֵאַתַר מִסְכֵּנָא, זָכָה בֵּיהּ דָּוִד, עַד לָא סָלִיק לְמַלְכוּ, כַּד הָוָה מִכַּמָּאן לֵיהּ שָׁאוּל, וְהֲוֵי אָרְחוֹי כְּמִסְכֵּנָא, (לְבָתָר) אֶבְיָתָר כְּגַוְונָא דָא, וּלְזִמְנָא דְשָׁלַט שְׁלֹמֹה, סִיהֲרָא קָיְמָא בְּאַשְׁלָמוּתָא, וְהַוָה בְּחֶדְוָותָא דַעֲתִירוּ, דְּכֹלָּא הָוָה לֵיהּ, לָא זָכָה בֵּיהּ אֶבְיָתָר.

וַדַּאי שְׂדֵה עֲנָתוֹת, רָזָא דְמִלָּה הָוָה, וְיִרְמְיָה דְקָנֵי לֵיהּ, כֹּלָּא הָוָה, בְּגִין לְאַחְסָנָא רָזָא עִלָּאָה. תָּא חֲזֵי, כַּד שָׁלְטָא סִיהֲרָא, שְׂדֵה תַּפּוּחִים אִקְרֵי, כַּד אִיהוּ בְּמִסְכֵּנוּ, שְׂדֵה עֲנָתוֹת. בְּגִינֵי כָּךְ, תּוּשְׁבַּחְתָּא דִלְתַתָּא, עָבִיד לֵיהּ עֲתִירוּ, וּשְׁלֵימוּתָא.

לשון הקודש

שֶׁהָיָה מִמָּקוֹם עָנִי, שֶׁנִּדְבְּקָה בּוֹ הַלְּבָנָה, שֶׁהִיא עֲנִיָּה עֲנָתוֹת.

וְאִם תֹּאמַר, (שם) וְכִי הִתְעַנִּיתָ בְּכֹל אֲשֶׁר הִתְעַנָּה אָבִי, מִשּׁוּם כָּךְ צַדִּיק שֶׁלֹּא הָרַג אוֹתוֹ? אֶלָּא אֶבְיָתָר, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה מִמָּקוֹם עָנִי, זָכָה בּוֹ דָּוִד עַד שֶׁלֹּא עָלָה לַמַּלְכוּת, כְּשֶׁהָיָה אוֹרֵב לוֹ לְשָׁאוּל, וְהָיָה דַּרְכּוֹ כְּעָנִי, [אַחַר כָּךְ] כְּמוֹ זֶה אֶבְיָתָר. וּלְזְמַן שֶׁשָּׁלַט שְׁלֹמֹה, עָמְדָה הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּת, וְהָיְתָה בְּחֶדְוָה שֶׁל עֹשֶׁר, שֶׁהַכֹּל הָיָה לוֹ, לֹא זָכָה בְּאֶבְיָתָר.

וַדַּאי שְׂדֵה עֲנָתוֹת סוֹד הַדָּבָר הָיָה, וְיִרְמְיָה שֶׁקָּנָה אוֹתוֹ, הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל לָרֶשֶׁת סוֹד עֶלְיוֹן. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁשּׁוֹלֶטֶת הַלְּבָנָה, הִיא נִקְרֵאת שְׂדֵה תַּפּוּחִים. כְּשֶׁהִיא בְּעֹנִי, שְׂדֵה עֲנָתוֹת. מִשּׁוּם כָּךְ תִּשְׁבַּחַת שֶׁלְּמַטָּה עוֹשָׂה לָהּ עֹשֶׁר וּשְׁלֵמוּת.

כְּמָה דְּדָוִד, כָּל יוֹמוֹי אִשְׁתַּדַּל לְמֶעְבַּד שְׁלִימוּ לָהּ, וּלְנַגְּנָא זַמָּרֵי, לְזַמְּרָא וּלְשַׁבְּחָא לְתַתָּא. וְכַד דָּוִד אִסְתַּלִּיק מֵעַלְמָא, שָׁבִיק לָהּ בִּשְׁלִימוּ, וּשְׁלֹמֹה נָטַל לָהּ בְּעוּתְרָא, בִּשְׁלֵימוּתָא, דְּהָא סִיהֲרָא נָפְקָא מִמִּסְכֵּנוּ, וְעָאלַת לְעוּתְרָא, דִּבְהַדְּ עוּתְרָא, שָׁלַט עַל כָּל מַלְכֵי אַרְעָא.

וְעַל דָּא (מלכים א ו) אֵין כֶּסֶף לֹא נֶחְשַׁב בִּימֵי שְׁלֹמֹה. אֶלָּא כֹּלָּא דְּהַב, דְּאִתְרַבֵּי דְּהַב, וּבְהַהוּא זִמְנָא כְּתִיב, (איוב כח) וְעַפְרוֹת זָהָב לוֹ, דְּהָא עָפָר דִּלְעֵילָא, הָוָה מִסְתַּכֵּל בֵּיהּ שִׁמְשָׁא, וּבְאִסְתַּכְּלוּתָא דְשִׁמְשָׁא וְתוּקְפֵּיהּ, עַפְרָא עָבִיד וְאַסְגֵּי דְּהַב.

תָּא חֲזֵי, מִטּוּרֵי דִּנְהִירוּ, דְּתוּקְפָּא דְשִׁמְשָׁא תַּמָּן, עַפְרָא (דף רנ ע"א) דְּאַרְעָא בֵּינֵי טוּרֵי, כֻּלְּהוּ עָבְדֵי דְּהַב, וְאִלְמָלֵא חֵיוָון בִּישִׁין דִּרְבִיאוּ תַּמָּן, בְּנֵי נָשָׁא

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁדָּוִד, כָּל יָמָיו הִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת לָהּ שְׁלֵמוּת וּלְנַגֵּן מִינֵי זֶמֶר לְזַמֵּר וּלְשַׁבֵּחַ לְמַטָּה, וּכְשֶׁדָּוִד הִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם, הִשְׁאִיר אוֹתָהּ בִּשְׁלֵמוּת, וּשְׁלֹמֹה לָקַח אוֹתָהּ בְּעֹשֶׁר, בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁהֲרֵי הַלְּבָנָה יָצְאָה מֵהָעֹנִי וְנִכְנְסָה לָעֹשֶׁר, שֶׁבָּעֹשֶׁר הַזֶּה שָׁלַט עַל כָּל מַלְכֵי הָאָרֶץ.

וְעַל זֶה, (שם י) אֵין כֶּסֶף [לֹא] נֶחְשָׁב בִּימֵי שְׁלֹמֹה. אֶלָּא הַכֹּל זָהָב, שֶׁהִתְרַבָּה הַזָּהָב, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן כָּתוּב (איוב כח) וְעַפְרוֹת זָהָב לוֹ, שֶׁהֲרֵי עָפָר שֶׁלְּמַעְלָה הָיָה מִסְתַּכֵּל בּוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, וּבַהִסְתַּכְּלוּת שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ וְתָקְפּוֹ, הֶעָפָר נַעֲשָׂה וּמִתְרַבֶּה הַזָּהָב.

בֹּא רְאֵה, מִן הֶהָרִים שֶׁכֹּחַ הַשֶּׁמֶשׁ מֵאִיר שָׁם, עֲפַר הָאָרֶץ שֶׁבֵּין הֶהָרִים כֻּלָּם

לָא הֲוֹו מִסְכְּנֵי, בְּגִין דְּתוּקְפָּא דְשִׁמְשָׁא אַסְגֵּי דְהַב.

בְּגִין כָּךְ, בְּיוֹמוֹי דִשְׁלֹמֹה, אֵין כֶּסֶף נֶחְשַׁב לִמְאוּמָה, דְּהָא תַקִּיפָא דְשִׁמְשָׁא אִסְתַּכַּל בְּעַפְרָא, וְאַסְגֵּי לֵיהּ דְּהַב. וְעוֹד דְּהַהוּא עַפְרָא, סִטְרָא דְדִינָא אִיהוּ. כַּד אִסְתַּכַּל בֵּיהּ שִׁמְשָׁא, נָטַל תֻּקְפָּא וְאִתְרַבֵּי דַהֲבָא. כֵּיוָן דְּאִסְתַּכַּל שְׁלֹמֹה בָּהּ, שַׁבַּח וְאַכְרִיז וְאָמַר, (קהלת ג) הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְגו'.

וְעַל דָּא שְׁלֹמֹה לָא אִצְטְרִיךְ לְנַגְּנָא כְּדָוִד, אֶלָּא שִׁירָתָא דְּאִיהוּ רְחִימֵי דְעוּתְרָא, דְּהוּא נְהִירוּ וּרְחִימוּ דְכָל תֻּשְׁבְּחָן דְּעַלְמָא בֵּיהּ הֲוֹו, תּוּשְׁבַּחְתָּא דְמַטְרוֹנִיתָא כַּד יָתְבָא בְּכֻרְסְיָיא לְקָבְלֵיהּ דְמַלְכָּא קָאֲמַר.

כְּתִיב, (מלכים א י) וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת הַכֶּסֶף בִּירוּשָׁלִַם כָּאֲבָנִים, בְּגִין דְכֹלָּא הָוָה דְהַב, וְעַפְרָא

לשון הקודש

עוֹשִׁים זָהָב, וְאִלְמָלֵא חַיּוֹת רָעוֹת שֶׁרַבּוֹת שָׁם, לֹא הָיוּ אֲנָשִׁים עֲנִיִּים, מִשּׁוּם שֶׁתֹּקֶף הַשֶּׁמֶשׁ מַרְבֶּה אֶת הַזָּהָב.

מִשּׁוּם כָּךְ בִּימֵי שְׁלֹמֹה אֵין כֶּסֶף נֶחְשָׁב לִמְאוּמָה, שֶׁהֲרֵי תֹּקֶף הַשֶּׁמֶשׁ מִסְתַּכֵּל בֶּעָפָר וּמַרְבֶּה אֶת הַזָּהָב. וְעוֹד, שֶׁאוֹתוֹ עָפָר הוּא צַד הַדִּין. כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל בּוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, נוֹטֵל תֹּקֶף וּמִתְרַבֶּה זָהָב. כֵּיוָן שֶׁהִסְתַּכֵּל שְׁלֹמֹה בָּהּ, שִׁבַּח וְהִכְרִיז וְאָמַר, (קהלת ג) הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְגו'.

וְעַל זֶה שְׁלֹמֹה לֹא הִצְטָרֵךְ לְנַגֵּן כְּמוֹ דָוִד, אֶלָּא שִׁירָה שֶׁהִיא אַהֲבָה שֶׁל עֹשֶׁר, שֶׁהִיא אוֹר וְאַהֲבָה שֶׁכָּל הַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הָיוּ בָּהּ, הַשֶּׁבַח שֶׁל הַגְּבִירָה כְּשֶׁיּוֹשֶׁבֶת בַּכִּסֵּא כְּנֶגֶד הַמֶּלֶךְ הוּא אָמַר.

כְּתוּב (מלכים–א י) וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת הַכֶּסֶף

אִתְקַשַּׁר בִּשְׂמָאלָא, בְּסִטְרָא דִרְחִימוּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי, וְשִׂמְאָלָא אִתְדְּבַּק בַּהֲדָהּ, וְלָא אִתְעֲדֵי מִינָהּ.

שְׁלֹמֹה טָעָה בְּהַאי, דְּהָא חָמָא דְאִתְקְרִיב סִיהֲרָא בְּשִׂמְאָלָא, וִימִינָא מְחַבְּקָא, וּשְׂמָאלָא תְּחוֹת רֵישָׁא, כֵּיוָן דְּאִתְקְרִיבוּ דָא בְדָא, אָמַר, הָא אִתְקְרִיבוּ כְּחֲדָא, יְמִינָא מַה הָכָא. דְּהָא יְמִינָא לָאו אִיהוּ אֶלָּא בְּגִין לְקָרְבָא, כֵּיוָן דְּאִתְקְרִיבוּ דָא בְדָא לְמַאי אִצְטְרִיךְ, מִיָּד אֵין כֶּסֶף לֹא נֶחְשַׁב בִּימֵי שְׁלֹמֹה.

אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַנְתְּ דָּחִית יְמִינָא, חַיָּיךְ, אַנְתְּ תִּצְטָרֵךְ לְחֶסֶד בְּנֵי נָשָׁא, וְלָא תִּשְׁכַּח. מִיָּד סָטָא שִׂמְשָׁא מִלְּקַבֵּל סִיהֲרָא, וְסִיהֲרָא שַׁרְיָא לְאִתְחַשְׁכָא, וְהַוָה שְׁלֹמֹה מְהַדַּר עַל פִּתְחִין, וְאָמַר, (קהלת א) אֲנִי קֹהֶלֶת, וְלָא הַוָה מָאן דְּיַעֲבִיד עִמֵּיהּ

לשון הקודש

בִּירוּשָׁלַם כַּאֲבָנִים, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל הָיָה זָהָב, וְהֶעָפָר נִקְשָׁר בַּשְּׂמֹאל בְּצַד הָאַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי, וְהַשֶּׁמֶשׁ נִדְבָּק עִמָּהּ וְלֹא זָז מִמֶּנָּה.

שְׁלֹמֹה טָעָה בָּזֶה, שֶׁהֵרֵי רָאָה שֶׁהַלְּבָנָה קְרֻבָה לַשֶּׁמֶשׁ, וְהַיָּמִין מְחַבֶּקֶת, וְהַשְּׂמֹאל תַּחַת הָרֹאשׁ. כֵּיוָן שֶׁהִתְקָרְבוּ זֶה לָזוּ, אָמַר, הֲרֵי הִתְקָרְבוּ כְּאֶחָד, יָמִין מַה כָּאן עוֹשָׂה, שֶׁהֲרֵי יָמִין אֵינָהּ אֶלָּא כְּדֵי לְקָרֵב? כֵּיוָן שֶׁקָּרְבוּ זֶה בָּזֶה, לָמָּה צָרִיךְ? מִיָּד אֵין כֶּסֶף [לֹא] נֶחְשָׁב בִּימֵי שְׁלֹמֹה.

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אַתָּה דָּחִיתָ אֶת הַיָּמִין – חַיֶּיךָ, אַתָּה תִּצְטָרֵךְ לְחֶסֶד בְּנֵי אָדָם וְלֹא תִּמְצָא. מִיָּד סָטָה הַשֶּׁמֶשׁ מִכְּנֶגֶד הַלְּבָנָה, וְהַלְּבָנָה הִתְחִילָה לְהֵחָשֵׁךְ, וְהָיָה שְׁלֹמֹה מְחַזֵּר עַל הַפְּתָחִים וְאוֹמֵר (קהלת א) אֲנִי קֹהֶלֶת, וְלֹא הָיָה מִי

חֶסֶד, מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּדָחָה יְמִינָא, וְלָא חָשִׁיב לֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מלכים א י) אֵין כֶּסֶף לֹא נֶחְשַׁב בִּימֵי שְׁלֹמֹה לִמְאוּמָה.

וְעַל דָּא, כָּל דְּאַסְגֵּי תְשִׁבְחָן לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַסְגֵּי שְׁלָמָא לְעֵילָא, בְּגִינֵי כָּךְ הַקְשִׁיבִי לַיְשָׁה. כְּתִיב, (איוב ו) לַיִּשׁ אוֹבֵד מִבְּלִי טֶרֶף וְגו', לַיִּשׁ הַיְינוּ לַיְשָׁה, כְּדִכְתִיב, חָק חֻקָּה. אוֹבֵד, כְּדִכְתִיב, (ישעיה כז) וּבָאוּ הָאוֹבְדִים. מִבְּלִי טֶרֶף, בְּגִין, דְּאִיהִי תָּבְעָה (ס"א עִילָּה) עָלֶיהָ לְמֵיהַב, כְּדִכְתִיב, (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ.

וּבְנֵי לָבִיא יִתְפָּרְדוּ. בְּגִין דְּכֻלְּהוּ חֵילִין, כַּד אִיהִי יְהִיבַת לְהוֹן טֶרֶף, כֻּלְּהוּ מִתְחַבְּרָן כְּחַד, וְיָנְקִין כְּחַד. וְכַד אִיהִי יָתְבָא מִבְּלִי טֶרֶף, דְּגָרַם גָּלוּתָא, וַדַּאי בְּנֵי לָבִיא יִתְפָּרְדוּ, מִתְפָּרְשָׁן כֻּלְּהוּ לְכַמָּה סִטְרִין

לשון הקודש

שֶׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ חֶסֶד. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁדָּחָה אֶת הַיָּמִין וְלֹא הֶחְשִׁיב אוֹתוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלכים-א י) אֵין כֶּסֶף [לֹא] נֶחְשָׁב בִּימֵי שְׁלֹמֹה לִמְאוּמָה.

וְלָכֵן כָּל הַמַּרְבֶּה תִשְׁבָּחוֹת לַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא, מַרְבֶּה שָׁלוֹם לְמַעְלָה, מִשּׁוּם כָּךְ (ישעיה י) הַקְשִׁיבִי לַיְשָׁה. כָּתוּב (איוב ד) לַיִּשׁ אֹבֵד מִבְּלִי טֶרֶף וְגו'. לַיִּשׁ – הַיְנוּ לַיְשָׁה, כַּכָּתוּב חֹק חֻקָּה. אֹבֵד – כַּכָּתוּב (ישעיה כז) וּבָאוּ הָאֹבְדִים. מִבְּלִי טֶרֶף – מִשּׁוּם שֶׁהִיא בִּקְשָׁה [וסִבָּה] עָלֶיהָ לָתֵת, כַּכָּתוּב (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ.

וּבְנֵי לָבִיא יִתְפָּרְדוּ – מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַחֵילִים, כְּשֶׁהִיא נוֹתֶנֶת לָהֶם טֶרֶף, כֻּלָּם מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד וְיוֹנְקִים כְּאֶחָד. וּכְשֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת מִבְּלִי טֶרֶף, שֶׁהַגָּלוּת גּוֹרֵם, וַדַּאי בְּנֵי לָבִיא יִתְפָּרְדוּ, כֻּלָּם

וְאָרְחִין, בְּגִין לְאַשְׁכָּחָא לְמֶעְבַּד דִּינָא. וְעַל דָּא, בְּזִמְנָא דְקָרְבָּנָא אִתְעֲבִיד, כֹּלָּא מִתְתַּקְנָן, וּמִתְקָרְבִין כְּחֲדָא כִּדְקָאֲמָרָן. הַשְׁתָּא דְקָרְבָּנָא לֹא אִתְעֲבִיד, וַדַּאי בְּנֵי לָבִיא יִתְפָּרְדוּ, וּבְגִינֵי כָּךְ, לֵית לָן יוֹם דְּלָא אִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ דִּינָא, דְּהָא לָא מִתְעָרִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין בִּשְׁלִימוּ עִלָּאָה כִּדְקָאֲמָרָן.

תָּא חֲזֵי, הַשְׁתָּא צְלוֹתָא דְּבַר נָשׁ, אִתְעַר שְׁלִימוּ לְעֵילָא וְתַתָּא, וּבְרִכְתָּא דְּבָרִיךְ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִתְבָּרְכִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין. וְעַל דָּא בִּצְלוֹתָא דְיִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכָאן עָלְמִין. מָאן דִּמְבָרֵךְ לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יִתְבָּרַךְ. מָאן דְּלָא בָרִיךְ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא יִתְבָּרַךְ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמואל א ב) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבֹזַי יֵקָלוּ.

לשון הקודש

נִפְרָדִים לְכַמָּה צְדָדִים וּדְרָכִים כְּדֵי לִמְצֹא לַעֲשׂוֹת דִּין. וְלָכֵן כְּשֶׁהַקָּרְבָּן נַעֲשָׂה, הַכֹּל מִתְקָנִים וּמִתְקָרְבִים כְּאֶחָד, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. עַכְשָׁו שֶׁקָּרְבָּן לֹא נַעֲשָׂה, וַדַּאי שֶׁבְּנֵי לָבִיא יִתְפָּרְדוּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ אֵין לָנוּ יוֹם שֶׁלֹּא נִמְצָא בּוֹ דִּין, שֶׁהֲרֵי לֹא מִתְעוֹרְרִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בִּשְׁלֵמוּת עֶלְיוֹנָה כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

בֹּא רְאֵה, עַכְשָׁו תְּפִלַּת הָאָדָם מְעוֹרֶרֶת שְׁלֵמוּת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וּבִבְרָכָה שֶׁמְּבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְבָּרְכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְלָכֵן בַּתְּפִלָּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכִים הָעוֹלָמוֹת. מִי שֶׁמְּבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – יִתְבָּרֵךְ. מִי שֶׁלֹּא מְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – לֹא מִתְבָּרֵךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמואל–א ב) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבֹזַי יֵקָלוּ.

רַב הַמְנוּנָא סָבָא, כַּסָּא דִּבְרָכָתָא לָא יָהִיב לֵיהּ לְבַר נָשׁ אַחֲרָא לְבָרְכָא, (דְּבָעֵי לְאִתְנַטְּלָא) אֶלָּא אִיהוּ אַקְדִּים וְנָטִיל לֵיהּ (בִּימִינָא וּבִשְׂמָאלָא) בִּתְרֵי יְדוֹי וּמְבָרֵךְ. וְהָא אֲמָרָן, דְּבָעֵי לְנַטְּלָא לֵיהּ בִּימִינָא (ס"א וְלֹא בִּשְׂמָאלָא) וּבִשְׂמָאלָא, וְאַף עַל גַּב דְּכֹלָּא אִתְעָרוּ בֵּיהּ, שַׁפִּיר הוּא.

אֲבָל כַּסָּא דִּבְרָכָה הָכִי אִצְטְרִיךְ כּוֹס, דִּכְתִיב, (תהלים קטז) כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא, דְּהָא בְּהַאי כּוֹס, אִתְנְגִידוּ בִּרְכָאן מֵאִינּוּן יְשׁוּעוֹת דִּלְעֵילָא, וְהוּא נָטִיל לוֹן, וְכָנִיש לוֹן לְגַבֵּיהּ, וְתַמָּן אִתְנְטִיר (לוֹן) חַמְרָא עִלָּאָה וְאִתְכְּנִיש בְּהַהוּא כּוֹס. וּבַעֵינָן לְבָרְכָא לֵיהּ בִּימִינָא, (ס"א וּבִשְׂמָאלָא) וְלֹא בִּשְׂמָאלָא, וְחַמְרָא דְּאִיהוּ בְּהַאי כּוֹס כָּנִיש, דְּיִתְבָּרְכוּן כְּחָדָא, וּבָעֵינָן לְבָרְכָא פָּתוֹרָא, דְּלָא תְּהֵא רֵיקַנְיָא מִנַּהֲמָא וְחַמְרָא, כֹּלָּא כְּחָדָא. (חַד)

לשון הקודש

רַב הַמְנוּנָא הַזָּקֵן לֹא נָתַן כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה לְאָדָם אַחֵר לְבָרֵךְ, [שֶׁרָצָה לִטֹּל] אֶלָּא הוּא הִקְדִּים וְנָטַל אוֹתוֹ [בִּימִין וּבִשְׂמֹאל] בִּשְׁתֵּי יָדָיו וּמְבָרֵךְ. וַהֲרֵי אָמַרְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לִטֹּל אוֹתוֹ בִּימִין [וְלֹא בִּשְׂמֹאל] וּבִשְׂמֹאל, וְאַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם הִתְעוֹרְרוּ בוֹ – יָפֶה הוּא.

אֲבָל כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה כָּךְ צָרִיךְ כּוֹס, שֶׁכָּתוּב (תהלים קטז) כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא, שֶׁהֵרֵי בְּכוֹס זוֹ שׁוֹפְעוֹת הַבְּרָכוֹת מֵאוֹתָן יְשׁוּעוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, וְהוּא נוֹטֵל אוֹתָם וְכוֹנֵס אוֹתָם אֵלָיו, וְשָׁם נִשְׁמָר [לָהֶם] יַיִן הָעֶלְיוֹן וּמִתְכַּנֵּס בְּאוֹתוֹ כּוֹס, וּצְרִיכִים לְבָרֵךְ אוֹתוֹ בִּימִין [וּבִשְׂמֹאל] וְלֹא בִּשְׂמֹאל, וְהַיַּיִן שֶׁהוּא כָּנוּס בַּכּוֹס הַזֹּאת, שֶׁיִּתְבָּרְכוּ כְּאֶחָד, וּצְרִיכִים לְבָרֵךְ אֶת הַשֻּׁלְחָן שֶׁלֹּא יִהְיֶה רֵיק מִלֶּחֶם וְיַיִן, הַכֹּל [אֶחָד] כְּאֶחָד.

תָּא חֲזֵי, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה אִקְרֵי, וְכֵיוָן דְּאִיהוּ כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, בַּעֵינָן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא לְנַטְלָא לֵיהּ, וְהַהוּא כּוֹס אִתְיְהִיב בֵּין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וּבְעֵי דְּאִתְמַלְיָיא חַמְרָא, בְּגִין חַמְרָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהוּ נָפִיק מֵעַלְמָא דְּאָתֵי. (וּבְעֵי) (דף רנ ע"ב)

וְתָא חֲזֵי, כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, (הָכָא) בְּהַאי אִתְגַּלְיָין מִלִּין עִלָּאִין, הָכָא דְּאָנַן בִּמְעַרְתָּא, אִימָא הָכָא אִתְגַּלְיָיא רָזָא דִּרְתִיכָא קַדִּישָׁא. כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה בָּעֵי לְקַבְּלָא לֵיהּ בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, דָּא צָפוֹן וְדָרוֹם, וְכוֹס שֶׁל בְּרָכָה דִּיהֵא נָטִיל בְּרָכָה מִנַּיְיהוּ.

מָאן כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, דָּא מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה, דִּבְעֵינָן דְּאִתְיְהִיב בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, וּבְעֵי לַאֲנָחָא לָהּ בִּימִינָא, וְגוּפָא דִּיתְתַּקֵּן בַּהֲדַיְיהוּ, וְיַשְׁגַּח בֵּיהּ בְּהַהוּא כּוֹס, לְבָרְכָא לֵיהּ בְּאַרְבַּע בִּרְכָאן, בְּגִין דִּכְתִיב, (דברים

לשון הקודש

בא רְאֵה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, וְכֵיוָן שֶׁהִיא כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, צָרִיךְ יָמִין וּשְׂמֹאל [וְצָרִיךְ] לִטֹּל אוֹתָהּ, וְאוֹתָהּ כּוֹס נִתֶּנֶת בֵּין יָמִין לִשְׂמֹאל, וּצְרִיכָה לְהִתְמַלֵּא יַיִן בִּשְׁבִיל יַיִן הַתּוֹרָה שֶׁיּוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַבָּא.

ובא רְאֵה, כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, [כָּאן] בָּזֶה הִתְגַּלּוּ דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים כָּאן שֶׁאָנוּ בַּמְּעָרָה, אוֹמֵר כָּאן נִתְגַּלָּה סוֹד הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה, כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה צָרִיךְ לְקַבְּלָהּ בְּיָמִין וּבִשְׂמֹאל, זֶה צָפוֹן וְדָרוֹם, וְכוֹס שֶׁל בְּרָכָה שֶׁיִּהְיֶה נוֹטֵל בְּרָכָה מֵהֶם.

מי זוֹ כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה? זוֹ (שיר ג) מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה, שֶׁצָּרִיךְ שֶׁתִּנָּתֵן בֵּין צָפוֹן וְדָרוֹם, וְצָרִיךְ לְהַנִּיחָהּ בְּיָמִין, וְהַגּוּף שֶׁיִּתְתַּקֵּן עִמָּהֶם, וְיַשְׁגִּיחַ בְּאוֹתָהּ כּוֹס שֶׁל

יא) תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ וְגוֹ'. אִשְׁתַּכַּח בְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, צָפוֹן וְדָרוֹם וּמִזְרָח וּמַעֲרָב, הָא רְתִיכָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ.

וּפָתוֹרָא בְּנַהֲמָא, בְּגִין דְּיִתְבָּרְכָא הַהוּא לֶחֶם דִּלְתַתָּא, וְיִתְבָּרַךְ לֶחֶם עוֹנִי, וְיֵהֵא לֶחֶם פַּנַּג, וְהָא אוֹקִימְנָא. וְיִשְׁתַּכַּח דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכָא בְּאַרְבַּע סִטְרֵי עַלְמָא, לְעֵילָא וְתַתָּא לְעֵילָא (בְּהַהוּא נַהֲמָא שֶׁל בְּרָכָה). וְכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, לְאִתְחַבְּרָא דָּוִד מַלְכָּא בַּאֲבָהָן, וְיִתְבָּרַךְ לְתַתָּא, דְּיִתְבָּרַךְ (נ"א וּפָתוֹרָא בְּנַהֲמָא בְּגִין דְּיִתְבָּרַךְ מִכֹּל סִטְרִין מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא לְעֵילָא בְּרָזָא דְכוֹס שֶׁל בְּרָכָה לְאִתְחַבְּרָא דָּוִד מַלְכָּא בְּאַבָּהָן וְיִתְבָּרַךְ לְתַתָּא דְּיִתְבָּרַךְ לֶחֶם עוֹנִי וְיֵהֵא לֶחֶם פַּנַּג וְהָא אוּקְמוּהָ וְיִתְבָּרַךְ)

פָּתוֹרָא דְּבַר נָשׁ, לְאִשְׁתַּכְּחָא בֵּיהּ מְזוֹנָא תָּדִיר.

לשון הקודש

בְּרָכָה לְבָרֵךְ אוֹתָהּ בְּאַרְבַּע בְּרָכוֹת, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (דברים יא) תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ וְגוֹ'. נִמְצָא בְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה סוֹד הָאֱמוּנָה, צָפוֹן וְדָרוֹם וּמִזְרָח וּמַעֲרָב, הֲרֵי מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה כָּרָאוּי לוֹ.

וְשֻׁלְחָן בְּלֶחֶם, כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרֵךְ אוֹתוֹ לֶחֶם שֶׁלְּמַטָּה וְיִתְבָּרֵךְ לֶחֶם עֹנִי, וְיִהְיֶה לֶחֶם עֹנֶג, וְהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. וְיִמָּצֵא שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרֶכֶת בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, לְמַעְלָה [בְּאוֹתוֹ לֶחֶם שֶׁל בְּרָכָה]. וְכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, לְחַבֵּר דָּוִד הַמֶּלֶךְ בָּאָבוֹת, וְיִתְבָּרֵךְ לְמַטָּה, שֶׁיִּתְבָּרֵךְ [וְהַשֻּׁלְחָן בְּלֶחֶם מִשּׁוּם שֶׁיִּתְבָּרֵךְ מִכָּל הַצִּדָּדִים, מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה לְמַעְלָה בְּסוֹד כוֹס שֶׁל בְּרָכָה, שֶׁיִּתְחַבֵּר דָּוִד הַמֶּלֶךְ בָּאָבוֹת וְיִתְבָּרֵךְ לְמַטָּה, שֶׁיִּתְבָּרֵךְ לֶחֶם עֹנִי וְיִהְיֶה לֶחֶם עֹנֶג, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. וְיִתְבָּרֵךְ] שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל הָאָדָם, שֶׁיִּמָּצֵא בוֹ מָזוֹן תָּמִיד.

קָמוּ כֻּלְּהוּ וּנְשָׁקוּ יְדוֹי, אָמְרוּ בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּאָעִילְנָא הָכָא, וּשְׁמַעְנָא מִלִּין אִלֵּין. נָפְקוּ מִן מְעָרְתָּא וְאָזְלוּ, כַּד עָאלוּ בְּמָתָא, חָמוּ עִיטְרָא דְּבְנֵי נָשָׁא דְּמִיתוּ, דְּנָפַל בֵּיתָא עֲלַיְיהוּ, יָתְבוּ וְחָמוּ דְּקָא סַפְּדֵי לְאִינּוּן דְּמִיתוּ, עִם אִינּוּן רוֹמָאֵי.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר וַיָּבֹאוּ עַד גֹּרֶן הָאָטָד, מָאן גֹּרֶן הָאָטָד. אֶלָּא, הָכָא אִתְּרְמִיז שָׁלְטָנוּתָא דְּמִצְרָאֵי דְּאִתְעֲדֵי. גֹּרֶן הָאָטָד, דָּא מְמַנָּא שׁוּלְטָנָא דְּמִצְרָאֵי, דְּאִתְעֲדֵי מִקַּמֵּי שׁוּלְטָנוּתָא דְּיִשְׂרָאֵל, דְּהָא חָמוּ (גו"ר). כְּמָא דְּאַתְּ אָמֵר, (מלכים א כב) מְלוּבָּשִׁים בְּגָדִים בְּגֹרֶן. וְעַל דָּא וַיִּסְפְּדוּ שָׁם מִסְפֵּד גָּדוֹל וְכָבֵד מְאֹד וְגו'.

עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ אָבֵל מִצְרָיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה, דְּוַדַּאי מִמִּצְרַיִם הָוָה, אוֹף הָכָא לָאו דְּיוּדָאֵי

לשון הקודש

קָמוּ כֻּלָּם וְנָשְׁקוּ יָדוֹ. אָמְרוּ, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁנִּכְנַסְנוּ לְכָאן וְשָׁמַעְנוּ דְּבָרִים אֵלּוּ. יָצְאוּ מִן הַמְּעָרָה וְהָלְכוּ. כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לָעִיר, רָאוּ קְבוּצַת אֲנָשִׁים שֶׁמֵּתוּ, שֶׁנָּפַל עֲלֵיהֶם בַּיִת. יָשְׁבוּ, וְרָאוּ שֶׁסּוֹפְדִים לְאוֹתָם שֶׁמֵּתוּ עִם אוֹתָם הָרוֹמָאִים.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, וַיָּבֹאוּ עַד גֹּרֶן הָאָטָד, מַה זֶּה גֹּרֶן הָאָטָד? אֶלָּא כָּאן רָמוּז שִׁלְטוֹן מִצְרַיִם שֶׁיָּעֲבֹר. גֹּרֶן הָאָטָד – זֶה מְמֻנֶּה הַשִּׁלְטוֹן שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁיָּעֲבֹר מִלִּפְנֵי שִׁלְטוֹן יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵרֵי רָאוּ (גו"ר), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א כב) מְלֻבָּשִׁים בְּגָדִים בְּגֹרֶן. וְעַל זֶה וַיִּסְפְּדוּ שָׁם מִסְפֵּד גָּדוֹל וְכָבֵד מְאֹד וְגו'.

עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ אָבֵל מִצְרָיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה, שֶׁוַּדַּאי הָיָה מִמִּצְרַיִם. אַף כָּאן לֹא

נִינְהוּ אִלֵּין בָּכְיָין, אַף עַל גַּב דְּמִיתוּ בֵּיהּ יוּדָאֵי, וְאִלֵּין יוּדָאֵי, אִלְמָלֵא הֲווֹ יוּדָאֵי, לָא מִיתוּ, וְכֵיוָן דְּמִיתוּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְכַפֵּר חוֹבַיְיהוּ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן תָּא חֲזֵי, דְּיַעֲקֹב אַף עַל גַּב דְּנָפְקַת נִשְׁמָתֵיהּ בְּמִצְרָיִם, לָאו בְּרִשׁוּתָא אַחֲרָא נָפְקַת. מַאי טַעְמָא, כְּמָה דְּאִתְּמַר, דְּלָא הֲוָה מִיּוֹמָא דְּאִתְּבְּרֵי עָלְמָא עַרְסָא שְׁלֵימְתָּא כְּהַהוּא עַרְסָא דְּיַעֲקֹב. בְּשַׁעְתָּא דְּהַוָּה סָלִיק מֵעַלְמָא נִשְׁמָתֵיהּ, מִיָּד אִתְקַשַּׁר בְּאַתְרֵיהּ, וְהָא אוֹקִימְנָא.

תָּא חֲזֵי, כַּד הֲוָה עָאל יַעֲקֹב בִּמְעַרְתָּא, כָּל רֵיחִין דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן אִשְׁתַּכַּח בִּמְעַרְתָּא, וּמְעַרְתָּא סָלְקָא נְהוֹרָא, וּשְׁרַגָּא חַד דָּלִיק. וְכַד עָאלוּ אֲבָהָן לְגַבֵּי דְּיַעֲקֹב לְמִצְרָיִם, לְאִשְׁתַּכְּחָא עִמֵּיהּ, אִסְתַּלַּק נְהוֹרָא דְשַׁרְגָּא. כֵּיוָן דְּעָאל יַעֲקֹב

לשון הקודש

שֶׁל יְהוּדִים הֵם אֵלֶּה בּוֹכִים, אַף עַל גַּב שֶׁמֵּתוּ בּוֹ יְהוּדִים, וְאֵלֶּה יְהוּדִים, שֶׁאִלְמָלֵא הָיוּ יְהוּדִים לֹא מֵתוּ, וְכֵיוָן שֶׁמֵּתוּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְכַפֵּר עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֹּא רְאֵה, שֶׁיַּעֲקֹב, אַף עַל גַּב שֶׁיָּצְאָה נִשְׁמָתוֹ בְּמִצְרַיִם, לֹא יָצְאָה בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת, מָה הַטַּעַם? כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם לֹא הָיְתָה מִטָּה שְׁלֵמָה כְּמוֹ מִטָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב. בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה עוֹלֶה מִן הָעוֹלָם, נִשְׁמָתוֹ מִיָּד נִקְשְׁרָה לִמְקוֹמָהּ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁהָיָה יַעֲקֹב נִכְנָס לַמְּעָרָה, נִמְצְאוּ בַּמְּעָרָה כָּל הָרֵיחוֹת שֶׁל גַּן עֵדֶן, וְהַמְּעָרָה הֶעֱלְתָה אוֹר, וְנֵר אֶחָד דּוֹלֵק. וּכְשֶׁנִּכְנְסוּ הָאָבוֹת לְיַעֲקֹב לְמִצְרַיִם

בִּמְעָרְתָּא, הַדְרָא שְׁרַגָּא לְאַתְרֵיהּ, כְּדֵין אִשְׁתְּלִים מְעָרְתָּא מִכָּל מַה דְּאִצְטְרִיךְ.

וְעַד יוֹמֵי עַלְמָא, לָא קַבִּילַת מְעָרְתָּא בַּר נָשׁ אַחֲרָא, וְלָא תְקַבֵּל. וְנִשְׁמָתִין דְּזַכָּאן אִעַבְּרָן מִקַּמַּיְיהוּ בְּבֵי מְעָרְתָּא, בְּגִין דְּיִתְעָרוּן, וְחָמִין זַרְעָא דִשְׁבָקוּ בְּעַלְמָא, וְיֶחֱדוּ קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמַר רִבִּי אַבָּא, חֲנִיטָא דְיַעֲקֹב מָאי אִיהוּ, אָמַר לֵיהּ, זִיל שָׁאִיל לְאַסְיָא.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב וַיְצַו יוֹסֵף אֶת עֲבָדָיו אֶת הָרֹפְאִים לַחֲנוֹט אֶת אָבִיו וַיַּחַנְטוּ הָרֹפְאִים אֶת יִשְׂרָאֵל, סַלְקָא דַעְתָּךְ כִּשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא הָוָה חֲנִיטָא דָא. אִי תֵימָא בְּגִין אוֹרְחָא הוּא דְעַבְדוּ, הָא כְּתִיב וַיָּמָת יוֹסֵף בֶּן וְגוֹ' וַיִּישַׂם בָּאָרוֹן בְּמִצְרָיִם, הָא לָא אֲזָלוּ עִמֵּיהּ בְּאָרְחָא, דְּהָא תַּמָּן אִתְקַבַּר, וּכְתִיב וַיַּחַנְטוּ אוֹתוֹ.

לשון הקודש

לְהִמָּצֵא עִמּוֹ, עָלָה אוֹר הַנֵּר. כֵּיוָן שֶׁנִּכְנַס יַעֲקֹב לַמְּעָרָה, חָזַר הַנֵּר לִמְקוֹמוֹ, וְאָז הִשְׁתַּלְּמָה הַמְּעָרָה מִכָּל מַה שֶׁצָּרִיךְ.

וְעַד יְמֵי הָעוֹלָם לֹא קִבְּלָה הַמְּעָרָה אִישׁ אַחֵר וְלֹא תְקַבֵּל, וּנְשָׁמוֹת שֶׁזּוֹכוֹת עוֹבְרוֹת לִפְנֵיהֶם בְּבֵית הַמְּעָרָה, כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ וְיִרְאוּ אֶת הַזֶּרַע שֶׁהִשְׁאִירוּ בָּעוֹלָם, וְיִשְׂמְחוּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמַר רַבִּי אַבָּא, חֲנִיטָה שֶׁל יַעֲקֹב מַה הִיא? אָמַר לוֹ, לֵךְ שְׁאַל אֶת הָרוֹפֵא.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב וַיְצַו יוֹסֵף אֶת עֲבָדָיו אֶת הָרֹפְאִים לַחֲנֹט אֶת אָבִיו וַיַּחַנְטוּ הָרֹפְאִים אֶת יִשְׂרָאֵל. הֲתַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁחֲנִיטָה זוֹ הָיְתָה כְּמוֹ שֶׁל שְׁאָר בְּנֵי אָדָם? אִם תֹּאמַר שֶׁבִּשְׁבִיל הַדֶּרֶךְ הוּא שֶׁעָשׂוּ, הֲרֵי כָּתוּב וַיָּמָת יוֹסֵף בֶּן וְגוֹ' וַיִּישַׂם בָּאָרוֹן בְּמִצְרָיִם, הֲרֵי לֹא הָלְכוּ עִמּוֹ בַּדֶּרֶךְ, שֶׁהֲרֵי שָׁם נִקְבַּר, וְכָתוּב וַיַּחַנְטוּ אֹתוֹ?

אֶלָּא, אָרְחָא דְּמַלְכִין אִינּוּן, בְּגִין לְקַיְּימָא גּוּפַיְּיהוּ, חֲנָטֵי לוֹן בִּמְשַׁח רְבוּת, עִלָּאָה עַל כָּל מִשְׁחִין, מְעוֹרָב בְּבוּסְמִין, וְשָׁאִיב לֵיהּ בְּגוּפָא יוֹמָא בָתַר יוֹמָא בְּהַהוּא מִשְׁחָא טָבָא, אַרְבְּעִין יוֹמִין. דִּכְתִיב, וַיִּמְלְאוּ לוֹ אַרְבָּעִים יוֹם כִּי כֵן יִמְלְאוּ יְמֵי הַחֲנוּטִים. בָּתַר דְּאִשְׁתְּלִים דָּא, קָיְימָא גּוּפָא שְׁלִים זִמְנִין סַגִּיאִין.

בְּגִין דְּכָל הַהוּא אַרְעָא דִכְנַעַן, וְאַרְעָא דְמִצְרָיִם, מְכַלָּה גּוּפָא וּמְרַקֵּב לֵיהּ (דף רנא ע"א) לְזִמַּן זְעִיר מִכָּל שְׁאַר אַרְעָא, וּבְגִין לְקַיְּימָא גּוּפָא עָבְדֵי דָא, וְעָבְדֵי חֲנִיטָא דָא מִגּוֹ וּמִבָּרָא. מִגּוֹ דְּשַׁוְיָן הַהוּא מִשְׁחָא עַל טַבּוּרָא, וְהוּא עָאל בְּטַבּוּרָא לְגוֹ וְאִשְׁתְּאִיב בְּמֵעוֹי, וְקָאִים לֵיהּ לְגוּפָא מִגּוֹ וּמִבָּרָא לְזִמְנִין סַגִּיאִין.

וְיַעֲקֹב הָכִי הֲוָה בְּקִיּוּמָא דְגוּפָא, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ. דְּגוּפָא דְּאַבָּהָן אִיהוּ, וְהֲוָה בְּקִיּוּמָא בְּגוּפָא

לשון הקודש

אֶלָּא הֵם דַּרְכֵּי הַמְּלָכִים, כְּדֵי לְהַעֲמִיד אֶת גּוּפָם חוֹנְטִים אוֹתָם בְּשֶׁמֶן מִשְׁחָה, עֶלְיוֹן עַל כָּל הַשְּׁמָנִים, מְעֹרָב בְּבְשָׂמִים, וְשׁוֹאֲבִים אוֹתוֹ לַגּוּף יוֹם אַחַר יוֹם בְּאוֹתוֹ שֶׁמֶן טוֹב אַרְבָּעִים יוֹם, שֶׁכָּתוּב וַיִּמְלְאוּ לוֹ אַרְבָּעִים יוֹם כִּי כֵּן יִמְלְאוּ יְמֵי הַחֲנֻטִים. אַחַר שֶׁזֶּה הֶשְׁלַם, עוֹמֵד הַגּוּף שָׁלֵם זְמַן רַב.

מִשּׁוּם שֶׁכָּל אוֹתָהּ אֶרֶץ כְּנַעַן וְאֶרֶץ מִצְרַיִם מְכַלּוֹת וּמַרְקִיבוֹת אֶת הַגּוּף בִּזְמַן קָצָר מִכָּל שְׁאָר הָאֲרָצוֹת, וּבִשְׁבִיל לְקַיֵּם אֶת הַגּוּף עוֹשִׂים אֶת זֶה, וְעוֹשִׂים חֲנִיטָה זוֹ מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ. מִתּוֹךְ שֶׁשָּׂמִים אוֹתוֹ שֶׁמֶן עַל הַטַּבּוּר, הוּא נִשְׁאָב לִפְנִים מִן הַטַּבּוּר, וְנִשְׁאָב לְמֵעָיו, וּמַעֲמִיד אֶת הַגּוּף מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ זְמַן רַב.

וְיַעֲקֹב כָּךְ הָיָה בְּקִיּוּם הַגּוּף, וְכָךְ צָרִיךְ, שֶׁגּוּף הָאָבוֹת הוּא, וְהָיָה בְּקִיּוּם בַּגּוּף

וְנַפְשָׁא. כְּגַוְונָא דָא לְיוֹסֵף, דְּאִיהוּ דּוּגְמָא דְגוּפָא, וּבְקִיּוּמָא דְגוּפָא וְנַפְשָׁא הוּא. בְּקִיּוּמָא דְגוּפָא, דִּכְתִיב וַיַּחַנְטוּ אוֹתוֹ, בְּקִיּוּמָא דְנַפְשָׁא, דִּכְתִיב וַיִּישֶׂם בָּאָרוֹן בְּמִצְרָיִם.

וְתָנִינָן תְּרֵי יוּדִי"ן אַמַּאי. אֶלָּא, יוֹסֵף נָטַר לֵיהּ בְּרִית לְתַתָּא, וְנָטִיר לֵיהּ בְּרִית דִּלְעֵילָא, אִסְתַּלַּק מֵעַלְמָא, אִתְשַׁוִּי בִתְרֵי אֲרוֹנֵי, (אתר) בְּאָרוֹן לְתַתָּא וּבְאָרוֹן לְעֵילָא. אָרוֹן דִּלְעֵילָא מָאן אִיהוּ. אֶלָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (יהושע ו) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ, דְּאָרוֹן דִּלְעֵילָא אֲרוֹן הַבְּרִית אִקְרֵי, דְּהָא לָא יָרִית לֵיהּ אֶלָּא מָאן דְּנָטַר בְּרִית, וּבְגִין דְּיוֹסֵף נָטַר לֵיהּ לִבְרִית, אִתְשַׁוִּי בִתְרֵי אֲרוֹנֵי.

וַיִּישֶׂם בָּאָרוֹן בְּמִצְרָיִם, הָכִי הוּא וַדַּאי. וּקְרָא אוֹכַח רָזָא אַחֲרָא, דְּאַף עַל גַּב דְּנַפְקַת נִשְׁמָתֵיהּ

לשון הקודש

וְנֶפֶשׁ. כְּמוֹ זֶה לְיוֹסֵף שֶׁהוּא דֻּגְמַת הַגּוּף, וְהוּא בְּקִיּוּם שֶׁל גּוּף וָנֶפֶשׁ. בְּקִיּוּם הַגּוּף, שֶׁכָּתוּב וַיַּחַנְטוּ אֹתוֹ. וּבְקִיּוּם הַנֶּפֶשׁ, שֶׁכָּתוּב וַיִּישֶׂם בָּאָרוֹן בְּמִצְרָיִם.

וְשָׁנִינוּ, לְשֵׁם מָה שְׁנֵי יוּדִי"ם? אֶלָּא יוֹסֵף שָׁמַר אֶת הַבְּרִית לְמַטָּה, וְשָׁמְרוּ אוֹתָהּ הַבְּרִית שֶׁלְּמַעְלָה. כְּשֶׁהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם, הוּשַׂם בִּשְׁנֵי אֲרוֹנוֹת, [מָקוֹם] בָּאָרוֹן לְמַטָּה וּבָאָרוֹן לְמַעְלָה. אָרוֹן שֶׁלְּמַעְלָה מַהוּ? אֶלָּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ, שֶׁאָרוֹן שֶׁלְּמַעְלָה נִקְרָא אֲרוֹן הַבְּרִית, שֶׁהֲרֵי לֹא יוֹרֵשׁ אוֹתוֹ אֶלָּא מִי שֶׁשָּׁמַר בְּרִית, וּמִשּׁוּם שֶׁיּוֹסֵף שָׁמַר אֶת הַבְּרִית, הוּשַׂם בִּשְׁנֵי אֲרוֹנוֹת.

וַיִּישֶׂם בָּאָרוֹן בְּמִצְרָיִם, כָּךְ זֶה וַדַּאי.

בִּרְשׁוּ אַחֲרָא, אִתְקַשַּׁר בִּשְׁכִינְתָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיִּישֶׁם בָּאָרוֹן, לְעֵילָא וּלְתַתָּא, בְּגִין דְּהַוָה צַדִּיק. דְּכָל צַדִּיק יָרִית אַרְעָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אָרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

סָלִיק סֵפֶר בְּרֵאשִׁית

לשון הקודש

וְהַפָּסוּק מוֹכִיחַ סוֹד אַחֵר, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁיָּצְאָה נִשְׁמָתוֹ בְּרָשׁוּת אַחֶרֶת, נִקְשַׁר בַּשְׁכִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּישֶׁם בָּאָרוֹן, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה צַדִּיק, שֶׁכָּל צַדִּיק יוֹרֵשׁ אֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הָעֶלְיוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

סְלִיק סֵפֶר בְּרֵאשִׁית

פָּרָשַׁת שְׁמוֹת

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיְמָה אֵת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ (שמות א'), **וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד** (דניאל י"ב). **וְהַמַּשְׂכִּילִים: אִלֵּין אִינּוּן דְּמִסְתַּכְּלֵי בְרָזָא דְחָכְמְתָא.** (נ"א יַזְהִירוּ דְנַצְּצִין בְּרָזָא דְחָכְמְתָא) **יַזְהִירוּ: נַהֲרִין, וְנַצְּצִין בְּזִיוָא דְחָכְמְתָא עִלָּאָה. כְּזֹהַר: נְהִירוּ וּנְצִיצוּ דְנַהֲרָא דְנָפִיק מֵעֵדֶן. וְדָא אִיהוּ רָזָא סְתִימָא, דְּאִקְרֵי רָקִיעַ. בֵּיהּ קַיָּמִין כּוֹכָבַיָּא וּמַזָּלֵי שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא, וְכָל אִינּוּן בּוּצִינִין דִּנְהוֹרָא.**

זֹהַר דְּהַאי רָקִיעַ נָהִיר בִּנְהִירוּ עַל גִּנְתָּא. וְאִילָנָא דְחַיֵּי קַיָּים בִּמְצִיעוּת גִּנְתָּא. דְּעַנְפּוֹי חַפְיָין (ד"א עָלֶיהָ) (נ"א עַל) **כָּל אִינּוּן דִּיוּקְנִין וְאִילָנִין וּבוּסְמִין דִּבְגִנְתָּא, בְּמָאנִין דְּכַשְׁרָן. וּמְטַלְלִין תְּחוֹתֵיהּ כָּל**

לשון הקודש

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיְמָה אֵת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ (שמות א) **וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד** (דניאל יב). **וְהַמַּשְׂכִּילִים** – אֵלּוּ הֵם שֶׁמִּסְתַּכְּלִים בְּסוֹד הַחָכְמָה [נ"א יַזְהִרוּ, שֶׁנּוֹצְצִים בְּסוֹד הַחָכְמָה]. **יַזְהִרוּ** – מְאִירִים וְנוֹצְצִים בְּזִיו הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה. **כְּזֹהַר** – אוֹר וְהִתְנוֹצְצוּת שֶׁמֵּאִיר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן. וְזֶה סוֹד נִסְתָּר שֶׁנִּקְרָא הָרָקִיעַ, בּוֹ עוֹמְדִים כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, שֶׁמֶשׁ וּלְבָנָה, וְכָל אוֹתָם מְאוֹרוֹת שֶׁל אוֹר.

זֹהַר הָרָקִיעַ הַזֶּה מֵאִיר בְּאוֹר עַל הַגָּן. וְעֵץ הַחַיִּים עוֹמֵד בְּאֶמְצַע הַגָּן, שֶׁעֲנָפָיו מְכַסִּים (עָלֶיהָ) (עַל) כָּל אוֹתָם דְּיוֹקְנָאוֹת וְעֵצִים וּבְשָׂמִים שֶׁבַּגָּן בְּכֵלִים כְּשֵׁרִים.

חַיּוֹת בָּרָא. וְכֹל צִפֳּרֵי שְׁמַיָּא יְדוּרוּן תְּחוֹת אִינּוּן עַנְפִּין.

זֹהַר אִיבָּא דְּאִילָנָא, יָהִיב חַיִּין לְכֹלָּא. קִיּוּמֵיהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין סִטְרָא אַחֲרָא לָא שַׁרְיָא בֵּיהּ, אֶלָּא סִטְרָא דִּקְדוּשָׁה. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן אִינּוּן דְּטַעֲמִין מִנֵּיהּ, אִינּוּן קַיְּימִין לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין. אִלֵּין אִקְרוּן מַשְׁכִּילִים, וְזַכָּאָן חַיִּין בְּהַאי עָלְמָא, וְחַיִּין בְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

זֹהַר אִילָנָא דָא, זַקְפָּא לְעֵילָא לְעֵילָא. חֲמֵשׁ מְאָה פַּרְסֵי הִלּוּכֵיהּ, שִׁתִּין רִבּוֹא אִיהוּ, בִּפְשִׁיטוּתֵיהּ. בְּהַאי אִילָנָא, קַיְּימָא חַד זֹהֲרָא, כָּל גַּוְונִין קַיָּימִין בֵּיהּ אִינּוּן גַּוְונִין סָלְקִין וְנַחְתִּין, לָא מִתְיַשְׁבֵי בְּדוּכְתָּא אַחֲרָא בַּר בְּהַהוּא אִילָנָא.

לשון הקודש

וּמִסְתּוֹפְפִים תַּחְתָּיו כָּל חַיּוֹת הַשָּׂדֶה, וְכָל צִפֳּרֵי הַשָּׁמַיִם דָּרִים תַּחַת אוֹתָם הָעֲנָפִים. **זֹהַר** פְּרִי הָאִילָן נוֹתֵן חַיִּים לַכֹּל, קִיּוּמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. הַצַּד הָאַחֵר אֵינוֹ שָׁרוּי בּוֹ, אֶלָּא רַק צַד הַקְּדֻשָּׁה. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל אֵלֶּה שֶׁטּוֹעֲמִים מִמֶּנּוּ, הֵם עוֹמְדִים לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. אֵלֶּה נִקְרָאִים מַשְׁכִּילִים וְצַדִּיקִים וְזוֹכִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְחַיִּים לָעוֹלָם הַבָּא.

זֹהַר הָעֵץ הַזֶּה זָקוּף לְמַעְלָה לְמַעְלָה. חֲמֵשׁ מֵאוֹת פַּרְסָאוֹת הִלּוּכוֹ, הוּא שִׁשִּׁים רִבּוֹא בְּהִתְפַּשְׁטוּתוֹ. בָּעֵץ הַזֶּה קַיָּם זֹהַר אֶחָד שֶׁכָּל הַגְּוָנִים קַיָּמִים בּוֹ הֵם גְּוָנִים שֶׁעוֹלִים וְיוֹרְדִים, לֹא מִתְיַשְׁבִים בְּמָקוֹם אַחֵר פְּרָט לְאוֹתוֹ הָאִילָן.

כַּד נַפְקֵי מִגֵּיהּ לְאִתְחַזָּאָה בְּגוֹ זֹהַר דְּלָא נַהֲרָא, מִתְיַשְּׁבָן וְלָא מִתְיַשְּׁבָן, קַיְימָן וְלָא קַיְימָן, בְּגִין דְּלָא מִתְיַשְּׁבָן בְּאַתָּר אַחֲרָא. מֵאִילָּנָא דָא נַפְקֵי תְּרֵיסַר שְׁבָטִין. דְּמִתְחַמָּן בֵּיהּ, וְאִינּוּן נַחְתּוּ בְּהַאי זֹהַר דְּלָא נַהֲרָא, לְגוֹ גָּלוּתָא דְּמִצְרַיִם, בְּכַמָּה מַשִּׁירְיָין עִלָּאִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (יחזקאל א') הָיֹה הָיָה דְּבַר ה', הָיֹה הָיָה תְּרֵי (דף ב' ע"ב) זִמְנֵי אֲמַאי. וְתוּ אִית לְשָׁאֲלָה, אִי יְחֶזְקֵאל נְבִיאָה מְהֵימְנָא הָוָה, אֲמַאי גַּלֵּי כָּל מַה דְּחָמָא, מָאן דְּמַלְכָּא אָעִיל לֵיהּ בְּהֵיכָלֵיהּ אִית לֵיהּ לְגַלָּאָה רָזִין דְּחָמֵי. אֶלָּא וַדַּאי יְחֶזְקֵאל נְבִיאָה מְהֵימְנָא הָוָה, וְכָל מַה דְּחָמָא בִּמְהֵימְנוּתָא אִיהוּ, וּבִרְשׁוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גַּלֵּי כָּל מַה דְּגַלֵּי, וְכֹלָּא אִצְטְרִיךְ.

לשון הקודש

כְּשֶׁיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ לְהֵרָאוֹת בְּתוֹךְ זֹהַר שֶׁלֹּא מֵאִיר, מִתְיַשְּׁבִים וְלֹא מִתְיַשְּׁבִים, עוֹמְדִים וְלֹא עוֹמְדִים, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא מִתְיַשְּׁבִים בְּמָקוֹם אַחֵר. מֵעֵץ זֶה יוֹצְאִים שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁמִּתְחַמִּים בּוֹ, וְהֵם יוֹרְדִים בַּזֹּהַר הַזֶּה שֶׁלֹּא מֵאִיר לְתוֹךְ גָּלוּת מִצְרַיִם בְּכַמָּה מַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (יחזקאל א) הָיֹה הָיָה דְּבַר ה'. הָיֹה הָיָה פַּעֲמַיִם לְשֵׁם מָה? וְעוֹד יֵשׁ לִשְׁאֹל, אִם יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא נֶאֱמָן הָיָה, לָמָּה גִּלָּה כָּל מַה שֶּׁרָאָה? מִי שֶׁהַמֶּלֶךְ מַכְנִיס אוֹתוֹ לְהֵיכָלוֹ, יֵשׁ לוֹ לְגַלּוֹת סוֹדוֹת שֶׁרָאָה? אֶלָּא וַדַּאי שֶׁיְּחֶזְקֵאל הָיָה נָבִיא נֶאֱמָן, וְכָל מַה שֶּׁרָאָה הוּא רָאָה בֶּאֱמוּנָה, וּבִרְשׁוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא גִּלָּה

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מָאן דְּרָגִיל לְמִסְבַּל צַעֲרָא אַף עַל גַּב דְּאָתֵי לְפוּם שַׁעְתָּא צַעֲרָא, סָבִיל מַטְלָנוּי, וְלָא חָיִישׁ, אֲבָל מָאן דְּלָא רָגִיל בְּצַעֲרָא, וַהֲוָה כָּל יוֹמוֹי בְּתַפְּנוּקִין וְעִידּוּנִין, וְאָתֵי לֵיהּ צַעֲרָא, דָּא אִיהוּ צַעֲרָא שְׁלִים, וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ לְמִבְכֵּי. **כַּךְ** יִשְׂרָאֵל, כַּד נַחְתּוּ לְמִצְרַיִם, רְגִילִין בְּצַעֲרָא הֲווֹ, דְּהָא כָּל יוֹמוֹי דְּהַהוּא זַכָּאָה אֲבוּהוֹן בְּצַעֲרָא הֲוָה, וְעַל דָּא סָבְלוּ גָּלוּתָא כְּדְקָא יָאוּת. אֲבָל גָּלוּתָא דְּבָבֶל הַהוּא הֲוָה צַעֲרָא שְׁלִים, הַהוּא הֲוָה צַעֲרָא דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין כָּאן עָלֵיהּ.

עִלָּאִין: דִּכְתִיב, (ישעיה ל״ג) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה וְגוֹ׳. **תַּתָּאִין:** דִּכְתִיב, (תהלים קל״ז) עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ וְגוֹ׳ כֻּלְּהוֹן בָּכוּ עַל גָּלוּתָא דְּבָבֶל. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דַּהֲווֹ בְּתַפְּנוּקֵי מַלְכִין דִּכְתִיב, (איכה ד׳) בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים וְגוֹ׳.

לשון הקודש

כָּל מַה שֶּׁגָּלָה, וְהַכֹּל הֶצְרֵךְ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִי שֶׁרָגִיל לִסְבֹּל צַעַר, אַף עַל גַּב שֶׁבָּא לְפִי שָׁעָה צַעַר, סוֹבֵל מַשָּׂאוֹ וְלֹא חוֹשֵׁשׁ. אֲבָל מִי שֶׁלֹּא רָגִיל בְּצַעַר, וְכָל יָמָיו הָיָה בְּתַפְּנוּקִים וְעִדּוּנִים, וּבָא לוֹ צַעַר – זֶהוּ צַעַר שָׁלֵם, וְעַל זֶה צָרִיךְ לִבְכּוֹת.

כָּךְ יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁיָּרְדוּ לְמִצְרַיִם הָיוּ רְגִילִים בְּצַעַר, שֶׁהֲרֵי כָּל יְמֵי אוֹתוֹ אֲבִיהֶם הַצַּדִּיק הָיוּ בְּצַעַר, וְלָכֵן סָבְלוּ אֶת הַגָּלוּת כָּרָאוּי. אֲבָל גָּלוּת בָּבֶל הַהִיא הָיְתָה צַעַר שָׁלֵם, אוֹתוֹ הַצַּעַר שֶׁעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בָּכוּ עָלָיו.

עֶלְיוֹנִים, שֶׁכָּתוּב (ישעיה לג) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה וְגוֹ׳. **תַּחְתּוֹנִים,** שֶׁכָּתוּב (תהלים קלז) עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ וְגוֹ׳, וְכֻלָּם

(אד״ג דִּתְנַן אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מָאי דִּכְתִיב, (ירמיה ט׳) עַל הֶהָרִים אֶשָּׂא בְכִי וָנֶהִי. אֶלָּא, אִלֵּין אִינּוּן טוּרַיָּא רַמְיָא דְעָלְמִין. וּמַאן אִינּוּן טוּרַיָּא רַמְיָא, אִינּוּן, בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים הַמְסֻלָּאִים בַּפָּז) **וְהַשְׁתָּא הֲווֹ נַחְתִּין בְּגָלוּתָא, בְּרִיחַיָּא עַל קַדְלֵיהוֹן וִידֵיהוֹן מְהַדְּקָן לַאֲחוֹרָא. וְכַד** (הֲווֹ עָאלוּ) **בְּגָלוּתָא בְּבָבֶל, חָשִׁיבוּ דְּהָא לֵית לְהוּ קִיּוּמָא לְעָלְמִין, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁבִיק לוֹן, וְלָא יִשְׁגַּח בְּהוֹן לְעָלְמִין.**

וְתָנֵינָן, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא קָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכָל פָּמַלְיָא דִילֵיהּ, וְכָל רְתִיכִין קַדִּישִׁין, וְכָל חֵילֵיהּ וּמַשְׁרְיָיתֵיהּ, וְרַבְרְבָנוֹי, וְכָל חֵילָא דִשְׁמַיָּא, וְאָמַר לוֹן, מָה אָתוּן עַבְדִּין הָכָא, וּמַה בְּנֵי רְחִימָאי בְּגָלוּתָא דְבָבֶל, וְאָתוּן הָכָא, קוּמוּ חוּתוּ כֻּלְּכוֹן לְבָבֶל, וַאֲנָא עִמְּכוֹן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מ״ג) **כֹּה אָמַר ה׳ לְמַעַנְכֶם**

לשון הקודש

בָּכוּ עַל גָּלוּת בָּבֶל. מָה הַטַּעַם? כִּי הָיוּ בִּתַּפְנוּקֵי מְלָכִים, שֶׁכָּתוּב (איכה ד) בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים וְגוֹ׳.

(**שֶׁשָּׁנִינוּ,** אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה ט) עַל הֶהָרִים אֶשָּׂא בְכִי וָנֶהִי? אֶלָּא אֵלֶּה הֵם הָרִים רָמִים שֶׁל הָעוֹלָמִים. וּמִי הֵם אוֹתָם הָרִים רָמִים? אֵלּוּ בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים הַמְסֻלָּאִים בַּפָּז.) וְעַכְשָׁו הָיוּ יוֹרְדִים לַגָּלוּת עִם רֵחַיִם עַל צַוָּארָם, וִידֵיהֶם מְהֻדָּקוֹת לְאָחוֹר. וְכַאֲשֶׁר (נִכְנְסוּ) לְגָלוּת בָּבֶל, חָשְׁבוּ שֶׁאֵין לָהֶם קִיּוּם לְעוֹלָמִים, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָזַב אוֹתָם, וְלֹא יַשְׁגִּיחַ בָּהֶם לְעוֹלָמִים.

וְשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה קָרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְכָל הַפָּמַלְיָא שֶׁלּוֹ, וְכָל הַמֶּרְכָּבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, וְכָל חֵילוֹתָיו וּמַחֲנוֹתָיו וּגְדוֹלָיו וְכָל חֵיל הַשָּׁמַיִם, וְאָמַר לָהֶם: מָה אַתֶּם עוֹשִׂים כָּאן? וּמַה בָּנַי אֲהוּבַי בְּגָלוּת בָּבֶל, וְאַתֶּם כָּאן? קוּמוּ רְדוּ כֻּלְּכֶם לְבָבֶל, וַאֲנִי עִמָּכֶם.

שׁלַחְתִּי בָבֶלָה וְגוֹ׳. לְמַעַנְכֶם שׁלַחְתִּי בָבֶלָה, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהוֹרַדְתִּי בָרִיחִים כּוּלָּם, אִלֵּין כָּל רְתִיכִין וּמַשְׁרְיָין עִלָּאִין.

כַּד נַחְתּוּ לְבָבֶל, אִתְפַּתְּחוּ שְׁמַיָּא, וְשָׁרָאת רוּחַ נְבוּאָה קַדִּישָׁא עַל יְחֶזְקֵאל, וְחָמָא כָּל מַה דְּחָמָא, וְאָמַר לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, הָא מָארֵיכוֹן הָכָא, וְכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא וּרְתִיכוֹי, דְּאָתוּ לְמֵידָר בֵּינֵיכוֹן. לָא הֵימְנוּהוּ, עַד דְּאִצְטְרִיךְ לְגַלָּאָה כָּל מַה דְּחָמָא, וָאֵרָא כָּךְ, וָאֵרָא כָּךְ. וְאִי גַּלֵּי יַתִּיר, מַה דְּגַלֵּי כֹּלָּא אִצְטְרִיךְ. כֵּיוָן דְּחָמוּ יִשְׂרָאֵל כָּךְ, חַדּוּ. וְכַד שָׁמְעוּ מִלִּין מִפּוּמֵיהּ דִּיחֶזְקֵאל, לָא חַיְישׁוּ עַל גָּלוּתְהוֹן כְּלָל, דְּהָא יָדְעוּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שָׁבִיק לוֹן. וְכָל מַה דְּגַלֵּי בִּרְשׁוּתָא גַּלֵּי.

לשון הקודש

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מג) כֹּה אָמַר ה׳ לְמַעַנְכֶם שׁלַחְתִּי בָבֶלָה וְגוֹ׳. לְמַעַנְכֶם שׁלַחְתִּי בָבֶלָה – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְהוֹרַדְתִּי בָרִיחִים כֻּלָּם – אֵלֶּה כָּל הַמֶּרְכָּבוֹת וְהַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים.

כְּשֶׁיָּרְדוּ לְבָבֶל, נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם, וְשָׁרְתָה נְבוּאָה קְדוֹשָׁה עַל יְחֶזְקֵאל, וְרָאָה כָּל מַה שֶּׁרָאָה, וְאָמַר לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל: הֲרֵי אֲדוֹנְכֶם כָּאן, וְכָל חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם וּמַרְכְּבוֹתָיו שֶׁבָּאוּ לָדוּר בֵּינֵיכֶם. לֹא הֶאֱמִינוּ לוֹ, עַד שֶׁהִצְטָרֵךְ לְגַלּוֹת כָּל מַה שֶּׁרָאָה, וָאֵרָא כָּךְ, וָאֵרָא כָּךְ. וְאִם גִּלָּה יוֹתֵר – כָּל מַה שֶּׁגִּלָּה הֶצְרַךְ. כֵּיוָן שֶׁרָאוּ כָּךְ יִשְׂרָאֵל, שָׂמְחוּ. וּכְשֶׁשָּׁמְעוּ דְּבָרִים מִפִּי יְחֶזְקֵאל, לֹא חָשְׁשׁוּ עַל גָּלוּתָם כְּלָל, שֶׁהֲרֵי יָדְעוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא עָזַב אוֹתָם, וְכָל מַה שֶּׁגִּלָּה – גִּלָּה בִּרְשׁוּת.

וְתָנֵינָן בְּכָל אֲתָר דְּיִשְׂרָאֵל גָּלוּ, תַּמָּן שְׁכִינְתָּא גָּלְתָה עִמְּהוֹן, וְהָכָא בְּגָלוּתָא דְּמִצְרַיִם מַה כְּתִיב, וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ׳. כֵּיוָן דִּכְתִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מַהוּ אֵת יַעֲקֹב, הַבָּאִים אִתּוֹ אִצְטְרִיךְ לְמֵימָר. אֶלָּא, אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִינּוּן דְּתִיכִין וּמַשְׁרְיָין עִלָּאִין, דְּנַחְתּוּ עִם יַעֲקֹב, בַּהֲדֵי שְׁכִינְתָּא, בְּגָלוּתָא דְּמִצְרַיִם

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיְמָה אֵת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ. (שמות א׳) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח (שיר השירים ד׳) אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן מִמְּעֹנוֹת אֲרָיוֹת מֵהַרְרֵי נְמֵרִים. הַאי קְרָא עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְּמַר, בְּשַׁעֲתָא דְּנַפְּקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וּקְרִיבוּ לְטוּרָא דְסִינַי לְקַבְּלָא אוֹרַיְיתָא, אָמַר לָהּ

לשון הקודש

וְשָׁנִינוּ, בְּכָל מָקוֹם שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל, שָׁם הַשְּׁכִינָה גָּלְתָה עִמָּהֶם. וְכָאן בְּגָלוּת מִצְרַיִם מַה כָּתוּב? וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ׳. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מַה זֶּה אֵת יַעֲקֹב? הַבָּאִים אִתּוֹ הִצְטָרֵךְ לוֹמַר! אֶלָּא, אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הֵם אוֹתָם מֶרְכָּבוֹת וּמַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁיָּרְדוּ עִם יַעֲקֹב עִם הַשְּׁכִינָה לְגָלוּת מִצְרַיִם.

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיְמָה אֵת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (שיר ד) אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן מִמְּעֹנוֹת אֲרָיוֹת מֵהַרְרֵי נְמֵרִים. פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. בְּשָׁעָה שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְקָרְבוּ לְהַר סִינַי לְקַבֵּל תּוֹרָה, אָמַר לָהּ

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִתִּי מִלְּבָנוֹן: מִן הַהוּא עִדּוּנָא עִלָּאָה קָא אָתָאת. כַּלָּה: שְׁלֵימָתָא, כְּהַאי סִיהֲרָא דְּאִשְׁתְּלִימַת מִן שִׁמְשָׁא בְּכָל נְהוֹרָא וּנְצִיצוּ, (דף ג׳ ע״א) אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי, בְּגִין לְקַבְּלָא בָּנַיִךְ אוֹרַיְיתָא.

תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה, תָּשׁוּרִי: כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שמואל א׳, ט׳) וּתְשׁוּרָה אֵין לְהָבִיא. תְּקַבִּיל (נ״א תְּקַבְּלִי) תַּקְרוּבְתָּא עַל בָּנַיִךְ. מֵרֹאשׁ אֲמָנָה: מֵרֵאשִׁיתָא דְּעָאלוּ בִּמְהֵימָנוּתָא עִלָּאָה, וְאָמְרוּ (שמות כ״ד) כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה׳ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, וַהֲווּ כְּמַתְקְלָא חָדָא כְּמַלְאָכִין עִלָּאִין, דְּהָכִי כְּתִיב בְּהוּ, (תהלים ק״ג) בָּרְכוּ ה׳ מַלְאָכָיו גִּבּוֹרֵי כֹחַ עוֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמוֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ. כְּדֵין קַבִּילַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל תְּשׁוּרָה.

מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן: דָּא טוּרָא דְּסִינַי, דְּקָרִיבוּ לְגַבֵּיהּ, וְאִתְעַתָּדוּ תְּחוֹתֵיהּ. דִּכְתִיב, (שמות

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִתִּי מִלְּבָנוֹן – מֵאוֹתוֹ עִדּוּן הָעֶלְיוֹן בָּאָה. כַּלָּה – שְׁלֵמָה, כְּמוֹ הַלְּבָנָה כְּשֶׁמִּשְׁתַּלֶּמֶת מֵהַשֶּׁמֶשׁ בְּכָל אוֹר וְהִתְנוֹצְצוּת. אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי – כְּדֵי שֶׁיְּקַבְּלוּ בָּנַיִךְ תּוֹרָה.

תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה. תָּשׁוּרִי – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–א ט) וּתְשׁוּרָה אֵין לְהָבִיא. תְּקַבְּלִי תִּקְרֹבֶת עַל בָּנַיִךְ. מֵרֹאשׁ אֲמָנָה – מֵהָרֵאשִׁית, כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה וְאָמְרוּ (שמות כד) כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה׳ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, וְהָיוּ בְּמִשְׁקָל אֶחָד כְּמַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים, שֶׁכָּךְ כָּתוּב בָּהֶם, (תהלים קג) בָּרְכוּ ה׳ מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ. אָז קִבְּלָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל תְּשׁוּרָה.

מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן – זֶה הַר סִינַי,

(י״ט) וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר. מִמְּעוֹנוֹת אֲרָיוֹת: אִלֵּין בְּנֵי שֵׂעִיר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לוֹן בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא בָּעוּ לְקַבְּלָהּ, מֵהַרְרֵי נְמֵרִים: אִלֵּין בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל. דִּכְתִיב, (דברים ל״ג) ה׳ מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן וְאָתָא מֵרִבְבוֹת קֹדֶשׁ.

מָאי וְאָתָא מֵרִבְבוֹת קֹדֶשׁ. דְּתָנֵינָן, כַּד בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיהַב אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, אָתוּ מַשְׁרְיָין דְּמַלְאָכִין עִלָּאִין, פָּתְחוּ וְאָמְרוּ, (תהלים ח׳) ה׳ אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמָיִם. בָּעָאן דְּיִתְיְהִיב לוֹן אוֹרַיְיתָא.

אָמַר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי אִית בְּכוֹן מוֹתָא, דִּכְתִיב, (במדבר י״ט) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל. (דברים

לשון הקודש

שֶׁקָּרְבוּ אֵלָיו וְהִתְיַצְּבוּ תַּחְתָּיו, שֶׁכָּתוּב (שמות יט) וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר. מִמְּעוֹנוֹת אֲרָיוֹת – אֵלּוּ בְּנֵי שֵׂעִיר שֶׁהִזְמִינָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְקַבֵּל תּוֹרָה וְלֹא רָצוּ לְקַבְּלָהּ. מֵהַרְרֵי נְמֵרִים – אֵלּוּ בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל, שֶׁכָּתוּב (דברים לג) ה׳ מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן וְאָתָה מֵרִבְבֹת קֹדֶשׁ.

מַה זֶּה וְאָתָה מֵרִבְבֹת קֹדֶשׁ? שֶׁשָּׁנִינוּ, כְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָתֵת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, בָּאוּ מַחֲנוֹת שֶׁל מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים. פָּתְחוּ וְאָמְרוּ, (תהלים ח) ה׳ אֲדֹנֵנוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמָיִם, וְרָצוּ שֶׁתּוֹרָה תִּנָּתֵן לָהֶם.

אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכִי יֵשׁ

כ״א) וְכִי יִהְיֶה בְּאִישׁ חֵטְא מִשְׁפַּט מָוֶת וְהוּמָת. חֵטְא אִית בֵּינַיְיכוּ, וְכִי אַתּוּן בָּעָאן לְדִינִין. אִית בֵּינַיְיכוּ גְּזֵל. אוֹ גְּנֵבָה, דִּכְתִיב, (שמות כ׳) לֹא תִגְנֹוב. אִית בֵּינַיְיכוּ נָשִׁין דִּכְתִיב, (שמות כ׳) לֹא תִנְאָף. אִית בֵּינַיְיכוּ שִׁקְרָא, דִּכְתִיב, (שמות כ׳) לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר. אִית בֵּינַיְיכוּ חֶמְדָּה, דִּכְתִיב, (שמות כ׳) לֹא תַחְמֹוד. מַה אָתּוּן בָּעָאן אוֹרַיְיתָא. מִיָּד פָּתְחוּ וְאָמְרוּ, ה׳ אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. וְאִלּוּ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמָיִם לָא כְתִיב. וְעַל דָּא וְאָתָא מֵרִבְבוֹת קֹדֶשׁ, כְּדֵין מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.

רַבִּי יוֹסֵי אוֹקִים לְהַאי קְרָא, כַּד נַחְתָּא שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא דְּמִצְרַיִם. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הַאי קְרָא, עַל רָזָא דְּיִחוּדָא דְּמְהֵימְנוּתָא אִתְּמַר, אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה, קוֹל אָמַר לְדִבּוּר אִתִּי, בְּגִין דְּהָא קוֹל

לשון הקודש

בָּכֶם מָוֶת? שֶׁכָּתוּב (במדבר יט) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל. (דברים כא) וְכִי יִהְיֶה בְּאִישׁ חֵטְא מִשְׁפַּט מָוֶת וְהוּמָת. יֵשׁ בֵּינֵיכֶם חֵטְא? וְכִי אַתֶּם צְרִיכִים דִּינִים? יֵשׁ בֵּינֵיהֶם גָּזֵל אוֹ גְּנֵבָה? שֶׁכָּתוּב (שמות כ) לֹא תִגְנֹב. יֵשׁ בֵּינֵיכֶם נָשִׁים? שֶׁכָּתוּב לֹא תִנְאָף. יֵשׁ בֵּינֵיכֶם שֶׁקֶר? שֶׁכָּתוּב לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר. יֵשׁ בֵּינֵיכֶם חֶמְדָּה? שֶׁכָּתוּב לֹא תַחְמֹד. אָז לְשֵׁם מָה אַתֶּם רוֹצִים תּוֹרָה? מִיָּד פָּתְחוּ וְאָמְרוּ, (תהלים ח) ה׳ אֲדֹנֵנוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. וְאִלּוּ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם לֹא כָתוּב. וְעַל כָּךְ וְאָתָה מֵרִבְבֹת קֹדֶשׁ, אָז מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.

רַבִּי יוֹסֵי בֵּאֵר פָּסוּק זֶה כְּשֶׁיָּרְדָה שְׁכִינָה לְגָלוּת מִצְרַיִם, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, פָּסוּק זֶה עַל סוֹד יִחוּד הָאֱמוּנָה נֶאֱמַר. אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה, הַקּוֹל אָמַר לַדִּבּוּר אִתִּי,

אָתֵי לְדִבּוּר, וּמְדַבֵּר לָהּ בַּהֲדֵיהּ, לְמֶהֱוֵי כַּחֲדָא בְּלָא פְּרוּדָא כְּלָל. בְּגִין דְּקוֹל אִיהוּ כְּלָל, דִּבּוּר אִיהוּ פְּרַט. וְעַל דָּא כְּלָל אִצְטְרִיךְ לִפְרָט, וּפְרָט אִצְטְרִיךְ לִכְלָל. דְּהָא לֵית קוֹל בְּלָא דִבּוּר, וְלֵית דִּבּוּר בְּלָא קוֹל. וְעַל דָּא אִתֵּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה וְגוֹ׳, דְּעִקָּרָא דְתַרְוַיְיהוּ מִלְּבָנוֹן קָא אַתְיָין.

תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה: דָּא אִיהוּ גָּרוֹן, דְּמִתַּמָּן נַפְקָא רוּחָא לְאַשְׁלְמָא כֹּלָּא, (נ״א כֻּלָּהּ) מֵרָזָא דִלְבָנוֹן סָתִים וְגָנִיז. מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן: דָּא אִיהִי לִישָׁנָא רֵישָׁא וְאֶמְצָעִיתָא, דִּמְחַתְּכָא לְדִבּוּר. מִמְּעוֹנוֹת אֲרָיוֹת: אִלֵּין אִינּוּן שִׁינַיִם. מֵהַרְרֵי נְמֵרִים: אִלֵּין אִינּוּן שִׁפְוָון, שְׁלִימוּ דְּאִשְׁתְּלִים בְּהוּ דִבּוּר.

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (משלי כ״ג) אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עַיִן וְאַל תִּתְאָו

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי קוֹל בָּא לַדִּבּוּר, וּמַנְהִיגוֹ עִמּוֹ לִהְיוֹת כְּאֶחָד בְּלִי פֵּרוּד כְּלָל, מִשּׁוּם שֶׁקּוֹל הוּא כְּלָל, דִּבּוּר הוּא פְּרָט, וְלָכֵן כְּלָל הִצְטָרֵךְ לַפְּרָט, וּפְרָט הִצְטָרֵךְ לַכְּלָל, שֶׁהֲרֵי אֵין קוֹל בְּלִי דִבּוּר, וְאֵין דִּבּוּר בְּלִי קוֹל. וְעַל זֶה אִתֵּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה וְגוֹ׳, שֶׁעִקַּר שְׁנֵיהֶם בָּאִים מִלְּבָנוֹן.

תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה – זֶהוּ גָּרוֹן שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵאת רוּחַ לְהַשְׁלִים לַכֹּל, (כֻּלָּהּ) מִסּוֹד הַלְּבָנוֹן הַנִּסְתָּר וְהַגָּנוּז. מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן – זוֹהִי לָשׁוֹן רֹאשׁ וְאֶמְצַע, שֶׁחוֹתֶכֶת אֶת הַדִּבּוּר. מִמְּעוֹנוֹת אֲרָיוֹת – אֵלֶּה הֵם שִׁנַּיִם. מֵהַרְרֵי נְמֵרִים – אֵלֶּה הֵם שְׂפָתַיִם, הַשְּׁלֵמוּת שֶׁבָּהֶם נִשְׁלָם הַדִּבּוּר.

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (משלי כג) אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עַיִן

לְמַטְעַמּוֹתָיו. אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עַיִן, בְּגִין דְּנַהֲמָא אוֹ הֲנָאָה דְּהַהוּא בַּר נָשׁ דְּהַוֵּי רַע עַיִן, לָאו אִיהוּ כְּדַאי לְמֵיכַל וּלְאִתְהֲנֵי מִנֵּיהּ. דְּאִי כַּד נַחְתּוּ יִשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם, לָא יִטְעֲמוּן נַהֲמָא דְּמִצְרָאֵי, לָא אִשְׁתְּבָקוּ בְּגָלוּתָא, וְלָא יְעִיקוּן לוֹן מִצְרָאֵי.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יִצְחָק, וְהָא גְּזֵרָא אִתְגְּזַר. אֲמַר לֵיהּ, כֹּלָּא אִיהוּ כְּדְקָא יָאוּת, דְּהָא לָא אִתְגְּזַר בְּמִצְרַיִם דַּוְוקָא, דְּהָא לָא כְּתִיב (בראשית ט״ו) כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֶלָּא בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, וַאֲפִילוּ בְּאַרְעָא אַחֲרָא.

אָמַר ר׳ יִצְחָק, מָאן דְּאִיהוּ בַּעַל נֶפֶשׁ, (ס״א לֹא יֵכוּל עִם בַּר נַשׁ) דְּמֵיכְלֵיהּ יַתִּיר מִשְּׁאָר בְּנֵי נָשָׁא, אוֹ מָאן דְּהוּא אָזִיל בָּתַר מֵעוֹי, אִי אִעֲרַע בְּהַהוּא רַע עַיִן, יְכוּם גַּרְמֵיהּ וְלָא יֵיכוּל מִנַּהֲמָא דִּילֵיהּ, דְּלֵית

לשון הקודש

וְאַל תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו. אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עַיִן – מִשּׁוּם שֶׁלֶּחֶם אוֹ הֲנָאָה מֵאוֹתוֹ אִישׁ שֶׁהוּא רַע עַיִן, אֵינוֹ כְּדַאי לֶאֱכֹל וְלֵהָנוֹת מִמֶּנּוּ. שֶׁאִלּוּ כְּשֶׁיָּרְדוּ יִשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם לֹא טָעֲמוּ לֶחֶם שֶׁל הַמִּצְרַיִם, לֹא הָיוּ נִשְׁאָרִים בַּגָּלוּת, וְלֹא הָיוּ מְצִיקִים לָהֶם הַמִּצְרִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק, וַהֲרֵי נִגְזְרָה גְּזֵרָה? אָמַר לוֹ, הַכֹּל הוּא כָּרָאוּי, שֶׁהֲרֵי לֹא נִגְזַר דַּוְקָא בְּמִצְרַיִם, שֶׁהֲרֵי לֹא כָּתוּב כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֶלָּא (בראשית טו) בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, וַאֲפִלּוּ בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִי שֶׁהוּא בַּעַל נֶפֶשׁ, (לֹא יֹאכַל עִם אָדָם) שֶׁמַּאֲכָלוֹ יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר שְׁאָר בְּנֵי אָדָם, אוֹ מִי שֶׁהוֹלֵךְ אַחַר מֵעָיו, אִם יִפְגֹּשׁ בְּאוֹתוֹ רַע עַיִן, יִשְׁחַט עַצְמוֹ וְלֹא

נַהֲמָא בִישָׁא בְעָלְמָא, בַּר מֵהַהוּא לֶחֶם רַע עַיִן, מַה כְתִיב (בראשית מ״ג) כִּי לֹא יוּכְלוּן הַמִּצְרִים לֶאֱכֹל אֶת הָעִבְרִים לֶחֶם כִּי תוֹעֵבָה הִיא לְמִצְרָיִם, הָא לָךְ לֶחֶם רַע עַיִן.

תְּלָתָא אִינּוּן דְּדַחְיָין שְׁכִינְתָּא מֵעָלְמָא, וְגַרְמִין, דְּדִיוּרֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא הֲוֵי בְעָלְמָא, וּבְנֵי נָשָׁא צַוְוחִין וְלָא אִשְׁתְּמַע קַלֵּיהוֹן. וְאִלֵּין אִינּוּן: מָאן (דף ג׳ ע״ב) דְּשָׁכִיב בַּנִּדָּה, בְּגִין דְּלֵית מִסְאֲבוּ תַּקִּיף בְּעָלְמָא בַּר מִסְּאֲבוּ דְנִדָּה. מִסְאֲבוּ דְנִדָּה כַּשְׁיָא מִכָּל מִסְאֲבוּ דְעָלְמָא, אִסְתְּאַב אִיהוּ, וְכָל דְּמִתְקָרְבִין בַּהֲדֵיהּ יִסְתַּאֲבוּן עִמֵּיהּ, בְּכָל אֲתָר דְּאַזְלִין אִתְדַּחְיָא שְׁכִינְתָּא מִן קַמַּיְיהוּ.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּגָרִים מַרְעִין בִּישִׁין עַל גַּרְמֵיהּ, וְעַל הַהוּא זַרְעָא דְיוֹלִיד, דְּכֵיוָן דְּיִקְרַב בַּר

לשון הקודש

יֹאכַל מִלַּחְמוֹ, שֶׁאֵין לֶחֶם רַע בָּעוֹלָם חוּץ מֵאוֹתוֹ לֶחֶם שֶׁל בַּעַל עַיִן הָרָע. מַה כָּתוּב? כִּי לֹא יוּכְלוּן הַמִּצְרִים לֶאֱכֹל אֶת הָעִבְרִים לֶחֶם כִּי תוֹעֵבָה הִיא לְמִצְרָיִם. הֲרֵי לְךָ לֶחֶם שֶׁל רַע עַיִן.

שְׁלֹשָׁה הֵם שֶׁדּוֹחִים שְׁכִינָה מִן הָעוֹלָם וְגוֹרְמִים שֶׁדִּיּוּרוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יִהְיֶה בָּעוֹלָם וּבְנֵי אָדָם צוֹוְחִים וְלֹא נִשְׁמָע קוֹלָם, וְאֵלֶּה הֵם: מִי שֶׁשּׁוֹכֵב עִם נִדָּה, מִשּׁוּם שֶׁאֵין טֻמְאָה חֲזָקָה בָּעוֹלָם חוּץ מִטֻּמְאַת הַנִּדָּה, וְטֻמְאַת הַנִּדָּה קָשָׁה מִכָּל טֻמְאָה בָּעוֹלָם. הוּא נִטְמָא, וְכָל הַמִּתְקָרְבִים אֵלָיו נִטְמָאִים עִמּוֹ. בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוֹלְכִים, נִדְחֵית שְׁכִינָה מִלִּפְנֵיהֶם.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁגּוֹרֵם צָרוֹת רָעוֹת עַל

נָשׁ לְגַבֵּי נִדָּה, הַהוּא מִסְאֲבוּ דָּלִיג עֲלוֹי, וְיִשְׁתָּאַר בְּכָל שַׁיְיפִין דִּילֵיהּ, זַרְעָא דְּיוֹלִיד בְּהַהוּא שַׁעֲתָא, (ס״א מְסַאֲבוּ) מַשְׁכִּין עֲלוֹי רוּחַ מִסְאֲבוּ. וְכָל יוֹמוֹי יְהֵא בִּמְסָאֲבוּ, דְּהָא בִּנְיָנָא וִיסוֹדָא דִּילֵיהּ אִיהוּ בִּמְסָאֲבוּ רַב וְתַקִּיף מִכָּל מְסַאֲבָא דְּעָלְמָא, דְּמִיָּד דְּקָרִיב בַּר נָשׁ לְגַבֵּי נִדָּה, הַהוּא מִסְאֲבוּ דָּלִיג עֲלוֹי, דִּכְתִיב, (ויקרא ט״ו) וּתְהִי נִדָּתָהּ עָלָיו.

מָאן דְּשָׁכִיב בְּבַת אֵל נֵכָר, דְּאָעִיל בְּרִית קוֹדֶשׁ וְאָת קַיָּימָא בִּרְשׁוּ אַחֲרָא, דִּכְתִיב, (מלאכי ב׳) וּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר. וְתָנֵינָן, לֵית קִנְאָה קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בַּר קִנְאָה דִּבְרִית קַדִּישָׁא, דְּאִיהוּ קַיָּימָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְרָזָא דִּמְהֵימָנוּתָא. מָה כְתִיב (במדבר כ״ה) וַיָּחֶל הָעָם לִזְנוֹת אֶל בְּנוֹת מוֹאָב מִיַּד וַיִּחַר אַף ה׳ בְּיִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

עַצְמוֹ וְעַל אוֹתוֹ זֶרַע שֶׁיּוֹלִיד. שֶׁכֵּיוָן שֶׁיִּקְרַב אָדָם לְנִדָּה, אוֹתָהּ טֻמְאָה קוֹפֶצֶת עָלָיו וְנִשְׁאֶרֶת בְּכָל אֵיבָרָיו, אוֹתוֹ זֶרַע שֶׁיּוֹלִיד בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, (טְמֵאִים) מוֹשְׁכִים עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה, וְכָל יָמָיו יִהְיֶה בְּטֻמְאָה, שֶׁהֲרֵי הַבִּנְיָן וְהַיְסוֹד שֶׁלּוֹ הוּא בְּטֻמְאָה רַבָּה וְתַקִּיפָה מִכָּל טֻמְאָה שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁמִּיָּד שֶׁקָּרַב אָדָם לְנִדָּה, אוֹתָהּ טֻמְאָה קוֹפֶצֶת עָלָיו, שֶׁכָּתוּב (ויקרא ט) וּתְהִי נִדָּתָהּ עָלָיו.

מִי שֶׁשּׁוֹכֵב עִם בַּת אֵל נֵכָר, שֶׁמַּכְנִיס בְּרִית קֹדֶשׁ וְאוֹת הַבְּרִית לְרָשׁוּת אַחֶרֶת, שֶׁכָּתוּב וּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר, וְשָׁנִינוּ שֶׁאֵין קִנְאָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חוּץ מִקִּנְאָה שֶׁל בְּרִית קֹדֶשׁ, שֶׁהִיא בְּרִית שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְסוֹד הָאֱמוּנָה. מַה כָּתוּב? (במדבר כה) וַיָּחֶל הָעָם לִזְנוֹת אֶל בְּנוֹת מוֹאָב. מִיָּד – וַיִּחַר אַף ה׳ בְּיִשְׂרָאֵל.

רִישֵׁי עַמָּא דְיָדְעוּ וְלָא מִחוּ בִידַיְיהוּ, אִתְעַנְשׁוּ בְּקַדְמִיתָא, דִּכְתִיב, (במדבר כ״ה) קַח אֶת כָּל רָאשֵׁי הָעָם וְהוֹקַע אוֹתָם לַה׳ נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ. רִבִּי אַבָּא אָמַר, מָאי נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ. נֶגֶד הַבְּרִית דְּאִקְרֵי שֶׁמֶשׁ, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (תהלים פ״ד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה׳ אֱלֹהִים. שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן דָּא בְּרִית קַדִּישָׁא. מַה שֶׁמֶשׁ זָרַח וְאַנְהִיר עַל עָלְמָא, אוֹף הָכִי בְּרִית קַדִּישָׁא זָרַח וְאַנְהִיר גּוּפָא דְּבַר נָשׁ. מָגֵן: מַה מָגֵן אִיהוּ לְאַגָּנָא עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, אוֹף הָכִי בְּרִית קַדִּישָׁא מָגֵן עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, וּמַאן דְּנָטִיר לֵיהּ, לֵית נִזְקָא בְּעָלְמָא, דְּיָכִיל לְמִקְרַב בַּהֲדֵיהּ וְדָא הוּא נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ.

רִישֵׁי עַמָּא, יִתְפְּסוּן בְּכָל דָּרָא וְדָרָא בְּחוֹבָא דָא, אִי יָדְעִין וְלָא מְקַנְּאִין לֵיהּ. בְּגִין דְּחוֹבָא דָא עָלַיְיהוּ, לְקַנָּאָה לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַאי

לשון הקודש

רָאשֵׁי הָעָם שֶׁיּוֹדְעִים וְלֹא מוֹחִים בִּידֵיהֶם, נֶעֱנָשִׁים בַּתְּחִלָּה, שֶׁכָּתוּב קַח אֶת כָּל רָאשֵׁי הָעָם וְהוֹקַע אוֹתָם לַה׳ נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ. רַבִּי אַבָּא אָמַר, מַה זֶּה נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ? נֶגֶד הַבְּרִית שֶׁנִּקְרֵאת שֶׁמֶשׁ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה׳ אֱלֹהִים. שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן – זוֹ בְּרִית קֹדֶשׁ. מַה שֶׁמֶשׁ זוֹרֵחַ וּמֵאִיר לָעוֹלָם, אַף כָּךְ בְּרִית קֹדֶשׁ זוֹרֵחַ וּמֵאִיר אֶת גּוּף הָאָדָם. מָגֵן – מַה מָגֵן הוּא כְּדֵי לְהָגֵן עַל הָאָדָם, אַף כָּךְ בְּרִית קֹדֶשׁ מְגִנָּה עַל הָאָדָם, וּמִי שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹתָהּ, אֵין נֶזֶק בָּעוֹלָם שֶׁיּוּכַל לִקְרַב אֵלָיו, וְזֶהוּ נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ.

רָאשֵׁי הָעָם יִתְפְּסוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּחֵטְא זֶה, אִם יוֹדְעִים וְלֹא מְקַנְּאִים לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁחוֹבָה זוֹ עֲלֵיהֶם לְקַנֵּא לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

בְּרִית, מָאן דְּאָעִיל קְדוּשָׁה דָא בִּרְשׁוּתָא אַחֲרָא, עֲלֵיהּ כְּתִיב (שמות כ׳) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנַי. לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי אָנֹכִי ה׳ אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא וְכֹלָּא קִנְאָה חָדָא. וְעַל דָּא אִתְדַּחְיָא שְׁכִינְתָּא מִקָּמֵיהּ. מָאן דִּמְשַׁקֵּר בִּבְרִית קַדִּישָׁא דְּחָתִים בִּבְשָׂרֵיהּ דְּבַר נָשׁ, כְּאִילּוּ מְשַׁקֵּר בִּשְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָאן דִּמְשַׁקֵּר חוֹתָמָא דְּמַלְכָּא, מְשַׁקֵּר בֵּיהּ בְּמַלְכָּא, לֵית לֵיהּ חוּלָקָא בֶּאֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל, אִי לָא בְּחֵילָא דְּתִיּוּבְתָּא תָּדִיר.

(ס״א יַתִּיר)

רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (שמואל א׳, י״ב) **וַיִּשְׁכְּחוּ אֶת ה׳ אֱלֹהֵיהֶם וְגוֹ׳, וַיַּעַזְבוּ אֶת ה׳. מָאי וַיִּשְׁכְּחוּ וַיַּעַזְבוּ. דְּדָחוּ מִנַּיְיהוּ בְּרִית קַיָּמָא קַדִּישָׁא, הֲווֹ גַּזְרִין וְלָא פַּרְעִין, עַד דְּאָתַת דְּבוֹרָה וּנְדִיבַת בְּהַאי לְכָל יִשְׂרָאֵל כְּמָה דִכְתִיב,** (שופטים ה׳) **בִּפְרוֹעַ פְּרָעוֹת**

לשון הקודש

הוּא בַּבְּרִית הַזֹּאת, מִי שֶׁמַּכְנִיס קְדֻשָּׁה זוֹ לִרְשׁוּת אַחֶרֶת, עָלָיו כָּתוּב (שמות ב) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנַי. לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי אָנֹכִי ה׳ אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא. וְהַכֹּל קִנְאָה אַחַת. וְלָכֵן נִדְחֵית שְׁכִינָה מִלְּפָנָיו. מִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בִּבְרִית קֹדֶשׁ שֶׁחֲתוּמָה בִּבְשַׂר הָאָדָם, כְּאִלּוּ מְשַׁקֵּר בְּשֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בְּחוֹתַם הַמֶּלֶךְ, מְשַׁקֵּר בַּמֶּלֶךְ, וְאֵין לוֹ חֵלֶק בֵּאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אִם לֹא בְּכֹחַ תְּשׁוּבָה מַתְמֶדֶת (יִתְרָה).

רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (שמואל–א יב) וַיִּשְׁכְּחוּ אֶת ה׳ אֱלֹהֵיהֶם וְגוֹ׳. וַיַּעַזְבוּ אֶת ה׳. מַה זֶּה וַיִּשְׁכְּחוּ וַיַּעַזְבוּ? שֶׁדָּחוּ מֵהֶם בְּרִית קֹדֶשׁ, שֶׁמָּלוּ וְלֹא פָּרְעוּ, עַד שֶׁבָּאָה דְּבוֹרָה וְנִדְבָה בָּזֶה אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב

בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עָם בָּרְכוּ ה׳.

מָאן דְּקָטִיל בְּנוֹי, הַהוּא עוֹבָרָא דְּמִתְעַבְּרָא אִתְּתֵיהּ, וְגָרִים לְקַטָּלָא לֵיהּ בְּמְעָהָא, דְּסָתִיר בְּנַיְיָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוּמָנוּתָא דִּילֵיהּ. אִית מָאן דְּקָטִיל בַּר נָשׁ, וְהַאי קַטִּיל בְּנוֹי.

תְּלָתָא בִּישִׁין עָבִיד דְּכָל עָלְמָא לָא יְכִיל לְמִסְבַּל, וְעַל דָּא עָלְמָא מִתְמוֹגְגָא זְעֵיר זְעֵיר, וְלֹא יְדִיעַ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתָּלֵק מֵעָלְמָא, וְחַרְבָּא וְכַפְנָא וּמוֹתָנָא אַתְיָין עַל עָלְמָא. וְאִלֵּין אִינוּן: קָטִיל בְּנוֹי, סָתִיר בְּנַיְיָנָא דְּמַלְכָּא, דְּחֵיא שְׁכִינְתָּא, דְּאַזְלָא וּמְשַׁטְטָא בְּעָלְמָא, וְלָא אַשְׁכַּחַת נַיְיחָא. וְעַל (דָּא) אִלֵּין, רוּחָא (ס״א רוּחִין) דְּקוּדְשָׁא (עָבִיד) בָּכְיָה, וְעָלְמָא אִתְדָּן בְּכָל הֲנֵי דִינִין. וַוי לְהַהוּא בַּר נָשׁ, וַוי לֵיהּ, טָב לֵיהּ דְּלָא יִתְבְּרֵי בְּעָלְמָא.

לשון הקודש

(שופטים ה) בִּפְרֹעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עָם בָּרְכוּ ה׳.

מִי שֶׁהוֹרֵג בְּנוֹ, אוֹתוֹ עֻבָּר שֶׁאִשְׁתּוֹ הִתְעַבְּרָה, וְגוֹרֵם לְהָרְגוֹ בְּמֵעֶיהָ, שֶׁסּוֹתֵר בִּנְיָנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאֻמָּנוּת שֶׁלּוֹ. יֵשׁ מִי שֶׁהוֹרֵג אָדָם, וְזֶה הוֹרֵג בְּנוֹ. **שָׁלֹשׁ** רָעוֹת עוֹשֶׂה שֶׁכָּל הָעוֹלָם לֹא יָכוֹל לִסְבֹּל, וְעַל זֶה הָעוֹלָם מִתְמוֹגֵג לְאַט לְאַט, וְלֹא יָדוּעַ לָמָּה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם, וְחֶרֶב וְרָעָב וּמָוֶת בָּאִים עַל הָעוֹלָם, וְאֵלֶּה הֵם: הוֹרֵג בְּנוֹ, סוֹתֵר בִּנְיַן הַמֶּלֶךְ. וְדוֹחֶה אֶת הַשְּׁכִינָה, שֶׁהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת בָּעוֹלָם וְלֹא מוֹצֵאת מְנוּחָה, וְעַל (זֶה) אֵלּוּ רוּחַ (רוּחוֹת) הַקֹּדֶשׁ (עוֹשָׂה) בּוֹכָה, וְהָעוֹלָם נִדּוֹן בְּכָל הַדִּינִים הַלָּלוּ. אוֹי לְאוֹתוֹ הָאִישׁ, אוֹי לוֹ! טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא בָּעוֹלָם!

זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאַף עַל גַּב דַּהֲווּ בְּגָלוּתָא דְּמִצְרַיִם, אִסְתָּמָרוּ מִכָּל הֲנֵי תְלָתָא, מִנִּדָּה, וּמִבַּת אֵל נֵכָר, וּמִקְּטוֹל זַרְעָא, וְאִשְׁתָּדְּלוּ בְּפַרְהֶסְיָא בְּפִרְיָה וְרִבְיָה. דְּאַף עַל גַּב דִּגְזֵרָה אִתְגַּזְרַת (שמות א׳) כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְּאוֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ, לָא אִשְׁתְּכַח בֵּינֵיהוֹן מָאן דְּקָטִיל עוּבָּרָא בִּמְעָהָא דְּאִתְּתָא, כָּל שֶׁכֵּן לְבָתָר. וּבִזְכוּתָא דָא נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא.

מִנִּדָּה: דְּתָנֵי רִבִּי חִיָּיא מָאי (דף ד׳ ע״א) דִּכְתִיב, (שמות ל״ח) וַיַּעַשׂ אֶת הַכִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְאֶת כַּנּוֹ נְחֹשֶׁת בְּמַרְאֹת הַצֹּבְאֹת. מִפְּנֵי מַה זָּכוּ נָשִׁין לְהַאי, בְּגִין דְּאִסְתָּמָרוּ גַּרְמַיְיהוּ בְּגָלוּתָא דְּמִצְרַיִם, דִּלְבָתַר דְּאִתְדַּכְיָין הֲווּ אַתְיָין מִתְקַשְּׁטָן וּמִסְתַּכְּלָן בַּמַּרְאָה בִּבְעָלֵיהוֹן, וּמְעוֹרְרָן לוֹן בְּפִרְיָה וְרִבְיָה.

מִבַּת אֵל נֵכָר, דִּכְתִיב, (שמות י״ב) יָצְאוּ כָל צִבְאוֹת

לשון הקודש

אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהָיוּ בְּגָלוּת מִצְרַיִם, נִשְׁמְרוּ מִכָּל שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה – מִנִּדָּה, מִבַּת אֵל נֵכָר, וּמֵהֲרֵג שֶׁל זֶרַע, וְהִשְׁתַּדְּלוּ בְּפַרְהֶסְיָא בִּפְרִיָּה וּרְבִיָּה. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁנִּגְזְרָה הַגְּזֵרָה כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְּאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ, לֹא נִמְצָא בֵּינֵיהֶם מִי שֶׁהוֹרֵג עֻבָּר בִּמְעֵי אִשָּׁה, כָּל שֶׁכֵּן אַחַר כָּךְ. וּבִזְכוּת זוֹ יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מֵהַגָּלוּת.

מִנִּדָּה – שֶׁשָּׁנָה רַבִּי חִיָּיא, מַה שֶּׁכָּתוּב (שמות לח) וַיַּעַשׂ אֶת הַכִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְאֶת כַּנּוֹ נְחֹשֶׁת בְּמַרְאֹת הַצֹּבְאֹת. מִפְּנֵי מָה זָכוּ נָשִׁים לָזֶה? מִשּׁוּם שֶׁשָּׁמְרוּ עַצְמָן בְּגָלוּת מִצְרַיִם, שֶׁלְּאַחַר שֶׁנִּטְהַרוּ הָיוּ בָּאוֹת מְקֻשָּׁטוֹת, וּמִסְתַּכְּלוֹת בַּמַּרְאָה בְּבַעֲלֵיהֶן, וּמְעוֹרְרוֹת אוֹתָם לִפְרִיָּה וּרְבִיָּה.

מִבַּת אֵל נֵכָר – שֶׁכָּתוּב יָצְאוּ כָל צִבְאוֹת ה׳ וְגוֹ׳, וְכָתוּב (תהלים קכב) שִׁבְטֵי יָהּ

ה׳ וְגוֹ׳. וּכְתִיב (תהלים קכ״ב) שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל. עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל וַדָּאי. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שִׁבְטֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וְאִי תֵּימָא וְהָא כְתִיב וְהוּא בֶּן אִישׁ מִצְרִי. הָא וַדָּאי חַד הָוָה, וּפִרְסְמוֹ קְרָא, דִּכְתִיב, (ויקרא כ״ד) וְהוּא בֶּן אִישׁ מִצְרִי וְגוֹ׳ וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת דִּבְרִי לְמַטֵּה דָן. פִּרְיָה וְרִבְיָה דִכְתִיב, (שמות א׳) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וְגוֹ׳. וּמִכָּל הֲנֵי אִסְתָּמָרוּ יִשְׂרָאֵל. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עָאלוּ, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נָפְקוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ׳.

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי יוֹסֵי הֲווֹ אַזְלֵי בְּאוֹרְחָא, עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לְרִבִּי יוֹסֵי, אַפְתַּח פּוּמָךְ, וְיִנְהֲרוּן מִילָּךְ אָמַר לֵיהּ נִיחָא קָמֵיהּ דְּמַר, דְּאֶשְׁאַל מִלָּה חָדָא

לשון הקודש

עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל. עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל וַדָּאי. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שִׁבְטֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וְאִם תֹּאמַר, וַהֲרֵי כָּתוּב וְהוּא בֶּן אִישׁ מִצְרִי? הֲרֵי וַדָּאי אֶחָד הָיָה, וּפִרְסְמוֹ הַכָּתוּב, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כד) וְהוּא בֶּן אִישׁ מִצְרִי וְגוֹ׳, וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת דִּבְרִי לְמַטֵּה דָן. פִּרְיָה וּרְבִיָּה – שֶׁכָּתוּב וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וְגוֹ׳. וּמִכָּל אֵלֶּה נִשְׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִכְנְסוּ – בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָצְאוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ׳.

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי יוֹסֵי, פְּתַח פִּיךָ וְיָאִירוּ דְּבָרֶיךָ. אָמַר לוֹ, נוֹחַ

דְּקַשְׁיָא לִי, הָא שְׁמַעְנָא מִבּוּצִינָא קַדִּישָׁא, דְּהַוָּה אָמַר, וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָבָא. כָּל אִינּוּן חֵילִין וּמַשְׁרְיָין דְּהַוּוֹ נַחְתִּין לְגָלוּתָא בַּהֲדֵי יַעֲקֹב, דִּכְתִיב, אֵת יַעֲקֹב. מַהוּ דִּכְתִיב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ. אָמַר לֵיהּ, וַדַּאי הָכִי הוּא. אֶלָּא הָא תָּנֵינָן, כָּל דִּמְקַבֵּל מֵאָחֳרָא, אִיהוּ בֵיתָא מֵהַהוּא דְיָהִיב, וְעַל דָּא אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ.

פְּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (מלכים א׳, ט׳) וַיְהִי כְּכַלּוֹת שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת בֵּית ה׳ וְאֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְגוֹ׳. וְכִי כֵּיוָן דְּאָמַר אֶת בֵּית ה׳, מַהוּ וְאֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ, אִי בְּגִין שְׁלֹמֹה אִתְּמַר, לָאו הָכִי, אֶלָּא אֶת בֵּית ה׳ דָּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְאֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ דָּא קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים.

לשון הקודש

לִפְנֵי מַר שֶׁאֶשְׁאַל דָּבָר אֶחָד שֶׁקָּשֶׁה לִי? הֲרֵי שָׁמַעְתִּי מֵהַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהָיָה אוֹמֵר, וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – יִשְׂרָאֵל סָבָא, כָּל אוֹתָם חֵילוֹת וּמַחֲנוֹת שֶׁהָיוּ יוֹרְדִים לַגָּלוּת עִם יַעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב אֵת יַעֲקֹב. מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ? אָמַר לוֹ, וַדַּאי זֶה כָּךְ, אֶלָּא הֲרֵי שָׁנִינוּ, כָּל הַמְקַבֵּל מֵאַחֵר, הוּא בַּיִת לְאוֹתוֹ שֶׁנָּתַן, וְעַל זֶה אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (מלכים–א ט) וַיְהִי כְּכַלּוֹת שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת בֵּית ה׳ וְאֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְגוֹ׳. וְכִי כֵּיוָן שֶׁאָמַר אֶת בֵּית ה׳, מַה זֶּה וְאֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ? אִם בִּשְׁבִיל שְׁלֹמֹה זֶה נֶאֱמַר – לֹא כָּךְ! אֶלָּא בֵּית ה׳ זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְאֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ זֶה קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים.

בֵּית ה׳ דְּאִיהוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כְּגוֹן: עֲזָרוֹת וּלְשָׁכוֹת וּבֵית הָאוּלָם וְהַדְּבִיר, דָּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וַדַּאי אִקְרֵי בֵּית ה׳. בֵּית הַמֶּלֶךְ: דָּא קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, דְּאִיהוּ פְּנִימָאָה דְּכֹלָּא, הַמֶּלֶךְ סְתָם. מֶלֶךְ דָּא, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ מֶלֶךְ עִלָּאָה, אִיהוּ נוּקְבָא לְגַבֵּי נְקוּדָה עִלָּאָה, סְתִימָא דְּכֹלָּא. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ נוּקְבָא, אִיהוּ דְּכוּרָא לְגַבֵּי מֶלֶךְ דִּלְתַתָּא, וּבְגִין כָּךְ כֹּלָּא כְּגַוְונָא דָא וְעַל דָּא, תַּתָּאֵי, בְּרָזָא דָא כְּתִיב בְּהוּ, אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ.

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת, רִבִּי (אֶלְעָזָר) יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ד׳) גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַּלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם. גַּן נָעוּל: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא גַּן נָעוּל. דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מַה הַגַּן הַזֶּה צָרִיךְ לִשְׁמוֹר, לַעְדּוֹר, וּלְהַשְׁקוֹת, וְלִזְמוֹר. כַּךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, צְרִיכָה לַעְדּוֹר, וְלִשְׁמוֹר, וּלְהַשְׁקוֹת, וְלִזְמוֹר, וְנִקְרֵאת גַּן,

לשון הקודש

בֵּית ה׳ שֶׁהוּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ עֲזָרוֹת וּלְשָׁכוֹת וּבֵית הָאוּלָם וְהַדְּבִיר, זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וַדַּאי נִקְרָא בֵּית ה׳. בֵּית הַמֶּלֶךְ – זֶה קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, שֶׁהוּא הַפְּנִימִי שֶׁל הַכֹּל, הַמֶּלֶךְ סְתָם. מֶלֶךְ זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁהוּא מֶלֶךְ עֶלְיוֹן, הוּא נְקֵבָה אֶל נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, נִסְתֶּרֶת הַכֹּל. וְאַף עַל גַּב שֶׁהוּא נְקֵבָה, הוּא זָכָר לַמֶּלֶךְ שֶׁלְּמַטָּה, וְלָכֵן הַכֹּל כְּמוֹ זֶה וְעַל זֶה, תַּחְתּוֹנִים, בְּסוֹד זֶה כָּתוּב בָּהֶם אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ.

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת. רַבִּי [אֶלְעָזָר] יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר (שיר ד) גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַּלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם. גַּן נָעוּל – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא גַּן נָעוּל. שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מָה הַגָּן הַזֶּה צָרִיךְ לִשְׁמֹר, לַעְדֹּר וּלְהַשְׁקוֹת וְלִזְמֹר – כָּךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל צְרִיכָה לַעְדֹּר

וְנִקְרֵאת כֶּרֶם, מַה הַכֶּרֶם הַזֶּה צָרִיךְ לַעְדּוֹר וּלְהַשְׁקוֹת וְלִזְמוֹר וְלַחְפּוֹר, כַּךְ יִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה ה׳) כִּי כֶרֶם ה׳ צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל וּכְתִיב, (ישעיה ה׳) וַיְעַזְּקֵהוּ וַיְסַקְּלֵהוּ וְגוֹ׳.

תוספתא

מַתְנִיתִין: אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֲנַן פַּתְחִין עֵינָנָא חֲמָאן, גַּלְגַּלֵּי רְתִיכָתָא קַדִּישָׁתָא נַטְלִין בְּמַטְלָנוֹי, וְקַל שִׁירָתָא בְּסִימָא לְאוּדְנִין, יָאָה לְלִבָּא, סַלְקָא וְנַחְתָּא, אַזְלָא וְלָא נַטְלָא, מִזְדַּעְזְעִין אֶלֶף אַלְפִּין, וְרִבּוֹא רִבְבָן וּפַתְחִין שִׁירָתָא מִלְּרַע לְעֵילָא. לְקָל נְעִימוּתָא הַהוּא, קַיְימִין מָאן דְּקַיְימִין, וּמִתְכַּנְּפִין בִּכְנוּפְיָא לְסִטְרָא דִימִינָא, אַרְבַּע מְאָה וְחַמְשִׁין אַלְפִּין מָארֵי דְעַיְינִין. הַמָּאן וְלָא חַמָּאן, קַיְימִין בְּקִיּוּמֵיהוֹן. תְּרֵין סִטְרִין אַחֲרָנִין

לשון הקודש

וְלִשְׁמֹר וּלְהַשְׁקוֹת וְלִזְמֹר, וְנִקְרֵאת גַּן, וְנִקְרֵאת כֶּרֶם. מָה הַכֶּרֶם הַזֶּה צָרִיךְ לַעְדֹּר וּלְהַשְׁקוֹת וְלִזְמֹר וְלַחְפֹּר – כָּךְ יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ה) כִּי כֶרֶם ה׳ צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב וַיְעַזְּקֵהוּ וַיְסַקְּלֵהוּ וְגוֹ׳.

תּוֹסֶפְתָּא

מִשְׁנָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָנוּ פּוֹקְחִים עֵינֵינוּ רוֹאִים, גַּלְגַּלֵּי מֶרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה נוֹסְעִים בְּמַסְעוֹתֵיהֶם, וְקוֹל שִׁירָה מְבֻשֶּׁמֶת לָאָזְנַיִם, יָפָה לַלֵּב, עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, הוֹלֶכֶת וְלֹא נוֹסַעַת, מִזְדַּעְזְעִים אֶלֶף אַלְפִּים וְרִבּוֹא רְבָבוֹת, וּפוֹתְחִים בְּשִׁירָה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה.

לְקוֹל הַנְּעִימוּת הַזוֹ עוֹמְדִים מִי שֶׁעוֹמְדִים, וּמִתְכַּנְּסִים בְּהִתְכַּנְּסוּת לְצַד הַיָּמִין, אַרְבַּע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף בַּעֲלֵי עֵינַיִם. רוֹאִים וְלֹא רוֹאִים. עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם. שְׁנֵי

אִתְחַזְּוֹרוּ (ס״א אִתְחָזְרוּ) בְּגִינֵיהוֹן. וּלְסִטְרָא דִשְׂמָאלָא מָאתָן וְחַמְשִׁין אַלְפִין.

אִינוּן מָארֵיהוֹן דִּיבָבָא, מְיַבְּבִין וּמְיַלְּלִין מֵאֲתַר בֵּית מוֹתְבֵיהוֹן, פַּתְחִין בְּדִינָא וּמְסַיְּימִין בְּדִינָא. מְיַבְּבִין תְּנָיְינוּת, וְדִינָא יָתִיב, וְסִפְּרִין פְּתִיחוּ. בֵּיהּ שַׁעֲתָא, סָלִיק מָארֵיהּ דְּדִינָא, דְּקָאִים עֲלֵיהוֹן, וְיָתִיב בְּכוּרְסַיָּיא דְדִינָא, וְשִׁירָתָא אִשְׁתְּכַךְ, עַד לָא תִסְתַּיָּים דִּינָא סָחֲרָן מָארֵי דְעַיְּינִין דִּלְסִטְרָא יְמִינָא, וְעִמְּהוֹן (דף ד׳ ע״ב) תַּמְנֵיסַר אַלְפִין אַחֲרָנִין תַּקְעִין, וְלָא מְיַבְּבִין וְלָא מְיַלְּלִין (ס״א לֹא מְיַלְּלִין וְלֹא מְיַבְּבִין) פַּתְחִין שִׁירָתָא, מִזְּדַעְזְעָן מָאתָן וְחַמְשִׁין אַלְפִין מָארֵי דִּיבָבָא.

תַּקַּע תְּנָיְינוּת וְלָא מְיַבְּבִין (ס״א וְלֹא מְיַבְּבִין וְלֹא מְיַלְּלִין) נָטִיל פַּטְרוֹנָא, מֵהַהוּא כֻּרְסְיָיא וְיָתִיב בְּכוּרְסַיָּיא דְוַותְרָנוּתָא. בֵּיהּ זִמְנָא הַוָּה (נ״א הוּא) מִדְּכַר שְׁמָא

לשון הקודש

צְדָדִים אֲחֵרִים מִתְלַבְּנִים (מִתְהַפְּכִים) בִּשְׁבִילָם, וּלְצַד שְׂמֹאל מָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף.

אוֹתָם בַּעֲלֵי יְבָבָה מְיַבְּבִים וּמְיַלְּלִים מִמְּקוֹם בֵּית מוֹשָׁבָם, פּוֹתְחִים בְּדִין וּמְסַיְּמִים בְּדִין. מְיַבְּבִים שֵׁנִית, וְדִין יוֹשֵׁב, וּסְפָרִים נִפְתָּחִים. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עוֹלֶה בַּעַל הַדִּין שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם, וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִין, וְשִׁירָה שׁוֹכֶכֶת עַד שֶׁלֹּא יִסְתַּיֵּם הַדִּין. סוֹבְבִים בַּעֲלֵי הָעֵינַיִם שֶׁלְּצַד יָמִין, וְעִמָּם שְׁמוֹנָה עָשָׂר אֶלֶף תּוֹקְעִים, וְלֹא מְיַבְּבִים וְלֹא מְיַלְּלִים (ס״א לֹא מְיַלְּלִין וְלֹא מְיַבְּבִין) וּפוֹתְחִים בְּשִׁירָה. מִזְּדַעְזְעִים מָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף בַּעֲלֵי יְבָבָה.

תּוֹקַע שֵׁנִית וְלֹא מְיַבְּבִים (וְלֹא מְיַבְּבִים וְלֹא מְיַלְּלִים). נוֹטֵעַ הַפַּטְרוֹן מֵאוֹתוֹ כִּסֵּא וְיוֹשֵׁב בְּכִסֵּא הַוַּתְרָנוּת. בְּאוֹתוֹ זְמַן הָיָה (הוּא)

קַדִּישָׁא עִלָּאָה רַבָּא, דִּבְהַהוּא שְׁמָא חַיִּים לְכֹלָּא.

פָּתַח וְאָמַר זִמְנָא חָדָא יו״ד הֵ״א וָי״ו הֵ״א (ס״א יו״ד הֵ״א וָא״ו הֵ״א) כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שמות ל״ד) וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְהוָה. פַּתְחִין כִּקַדְמִיתָא מָאֲרֵי גַלְגַּלֵּי קַדִּישִׁין. וְאֶלֶף אַלְפִּין, וְרִבּוֹא רִבְבָן, וְאַמְרֵי שִׁירָתָא, מְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין, בְּרִיךְ יְקָרָא דַה׳ מֵאֲתָר בֵּית שְׁכִינְתֵּיהּ.

אַתְיָא הַהוּא גִּנְתָּא, דְּהַוָּת (נ״א דְּאִיהִי) טְמִירָא בְּמָאתָן וְחַמְשִׁין עָלְמִין, הוּא שְׁכִינְתָּא יְקָרָא בְּזִיוָהּ, דְּנָפִיק מִזִּיוָא לְזִיוָא, וְזִיוָהּ נָגִיד מִנֵּיהּ, לְאַרְבַּע סִטְרִין רֵישִׁין, לְקַדְמָאֵי (ס״א לְקַיְּמָא), מֵהַהוּא זִיוָא נָפֵק (ס״א אִתְמְשָׁךְ) לְכֻלְּהוּ דְּאִינּוּן לְתַתָּא, וְהַהִיא אִקְרֵי גִּנְתָּא דְעֵדֶן.

פָּתַח תִּנְיָינוּת הַהוּא סָבָא, פַּטְרוֹנָא דְכֹלָּא וּמִדְּכַר שְׁמֵיהּ יו״ד הֵ״א וָא״ו הֵ״א, וְכֻלְּהוּ פַּתְחֵי

לשון הקודש

מַזְכִּיר שֵׁם קָדוֹשׁ עֶלְיוֹן וְגָדוֹל, שֶׁבְּאוֹתוֹ שֵׁם יֵשׁ חַיִּים לַכֹּל.

פָּתַח וְאָמַר פַּעַם אַחַת יו״ד הֵ״א וָי״ו הֵ״א (יו״ד הֵ״א וָא״ו הֵ״א), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לד) וַיִּקְרָא בְשֵׁם ה׳. פּוֹתְחִים כְּבַתְּחִלָּה בַּעֲלֵי גַלְגַּלִּים קְדוֹשִׁים, וְאֶלֶף אֲלָפִים וְרִבּוֹא רְבָבוֹת, וְאוֹמְרִים שִׁירָה, מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים, בָּרוּךְ כְּבוֹד ה׳ מִמְּקוֹם בֵּית שְׁכִינָתוֹ.

בָּא אוֹתוֹ הַגָּן, שֶׁהָיְתָה (שֶׁהִיא) שְׁמוּרָה בְּמָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים עוֹלָמוֹת, הִיא שְׁכִינָה נִכְבָּדָה בְּזִיוָהּ, שֶׁיּוֹצֵאת מִזִּיו לְזִיו, וְזִיוָהּ שׁוֹפֵעַ מִמֶּנָּה לְאַרְבָּעָה צְדָדִים רָאשִׁיִּים לָרִאשׁוֹנִים (לְקַיְּמָם). מֵאוֹתוֹ זִיו יוֹצֵא (נִמְשָׁךְ) לְכָל אוֹתָם לְמַטָּה, וְהִיא נִקְרֵאת גַּן עֵדֶן.

פָּתַח שֵׁנִית אוֹתוֹ זָקֵן, הַפַּטְרוֹן שֶׁל הַכֹּל, וּמַזְכִּיר שְׁמוֹ יו״ד הֵ״א וָא״ו הֵ״א, וְכֻלָּם

בִּתְלֵיסָר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי. מָאן חָמֵי כָּל אִלֵּין תַּקִּיפִין, רָאמִין דְּרָאמִין, תַּקִּיפִין דְּתַקִּיפִין, רְתִיכִין קַדִּישִׁין, וּשְׁמַיָּא, וְכָל חֵילֵהוֹן, מִזְדַּעְזְעִין וּמִתְחַלְחֲלָן בְּאֵימָתָא סַגְיָא, מְשַׁבְּחָן שְׁמָא קַדִּישָׁא, וְאַמְרִין שִׁירָתָא. זַכָּאִין אִינּוּן נִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, דְּאִינּוּן בְּהַהוּא עִדּוּנָא, וְיַדְעִין דָּא, עַל הַאי אִתְּמַר (ירמיה י׳) מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה וְגוֹ׳. (ע״כ תוספתא)

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כַּד נַחְתַּת שְׁכִינְתָּא לְמִצְרַיִם, נַחְתַּת חַיָּה חָדָא, דִּשְׁמָהּ יִשְׂרָאֵל, בְּדִיוּקְנָא דְּהַהוּא סָבָא, וְאַרְבְּעִין וּתְרֵין שַׁמָּשִׁין קַדִּישִׁין עִמֵּיהּ, וְכָל חַד וְחַד אָת קַדִּישָׁא עִמֵּיהּ, מִשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְכֻלְּהוּ נַחְתָּן עִם יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיְמָה אֵת יַעֲקֹב. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מִמַּשְׁמַע דְּקָאָמַר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כָּךְ אֵת יַעֲקֹב, וְלֹא נֶאֱמַר אִתּוֹ.

לשון הקודש

פּוֹתְחִים בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים. מִי רָאָה כָּל הַתַּקִּיפִים הַלָּלוּ, רָמִים שֶׁל רָמִים, תַּקִּיפִים שֶׁל תַּקִּיפִים, מֶרְכָּבוֹת קְדוֹשִׁים, וְשָׁמַיִם וְכָל חֵילֵיהֶם, מִזְדַּעְזְעִים וּמִתְחַלְחֲלִים בְּאֵימָה רַבָּה, מְשַׁבְּחִים אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְאוֹמְרִים שִׁירָה. אַשְׁרֵיהֶם נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּאוֹתוֹ הָעִדּוּן וְיוֹדְעִים אֶת זֶה, עַל זֶה נֶאֱמַר (ירמיה י׳) מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה וְגוֹ׳.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּשֶׁיָּרְדָה שְׁכִינָה לְמִצְרַיִם, יָרְדָה חַיָּה אַחַת שֶׁשְּׁמָהּ יִשְׂרָאֵל בְּדִיוּקָן אוֹתוֹ הַזָּקֵן, וְאַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם שַׁמָּשִׁים קְדוֹשִׁים עִמּוֹ, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד אוֹת קְדוֹשָׁה עִמּוֹ מֵהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְכֻלָּם יָרְדוּ עִם יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיְמָה

שָׁאַל רִבִּי יְהוּדָה לְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, (אָמַר לֵיהּ) כֵּיוָן דְּשַׁמְעַת מֵאָבוּךְ, פָּרָשַׁת וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּרָזָא עִלָּאָה, מָאי קָאָמַר אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ. אָמַר לֵיהּ, הַהוּא מִלָּה דְּהַוָּה אָמַר אַבָּא, אִינּוּן הָווּ מַלְאָכִין עִלָּאִין, דְּאִינּוּן לְעֵילָא עַל תַּתָּאֵי מִנְּהוֹן, הַיְינוּ דִּכְתִיב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ, וְהָכִי אָמַר אַבָּא, כָּל אִינּוּן מַלְאָכִין דִּבְדַרְגָּא עִלָּאָה, אִקְרוּן גּוּבְרִין דּוּכְרִין, וְאִינּוּן דִּבְדַרְגָּא תַּתָּאָה מִנְּהוֹן, אִתְקְרוּן (נוּקְבָתָא) בַּיִת, דְּאִתְתָּא נוּקְבָא דִּמְקַבְּלָא מִן דְּכוּרָא. **רִבִּי** יִצְחָק הָוָה קָאִים קָמֵיהּ דְּרִבִּי אֶלְעָזָר בַּר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ שְׁכִינְתָּא נַחְתַּת לְמִצְרַיִם עִם יַעֲקֹב. אָמַר לֵיהּ וְלָא, וְהָא כְתִיב (בראשית מ״ו) אָנֹכִי אֵרֵד עִמָּךְ. אָמַר לֵיהּ תָּא חֲזֵי, שְׁכִינְתָּא נַחְתַּת לְמִצְרַיִם אֵת יַעֲקֹב וְשִׁית מְאָה אַלְפִין רְתִיכִין

לשון הקודש

אֵת יַעֲקֹב. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִמַּשְׁמָע שֶׁאָמַר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כָּךְ אֵת יַעֲקֹב, וְלֹא נֶאֱמַר אִתּוֹ.

שָׁאַל רַבִּי יְהוּדָה אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן, [אָמַר לוֹ] כֵּיוָן שֶׁשָּׁמַעְתָּ מֵאָבִיךָ אֶת פָּרָשַׁת וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּסוֹד עֶלְיוֹן, מַה זֶּה שֶׁאָמַר אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ? אָמַר לוֹ, אוֹתָהּ מִלָּה שֶׁהָיָה אוֹמֵר אַבָּא, אֵלּוּ הֵם מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵם מֵעַל הַתַּחְתּוֹנִים מֵהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ. וְכָךְ אָמַר אַבָּא, כָּל אוֹתָם מַלְאָכִים שֶׁבְּדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה, נִקְרָאִים גְּבָרִים זְכָרִים, וְאוֹתָם שֶׁבְּדַרְגָּה תַּחְתּוֹנָה מֵהֶם, נִקְרָאִים (נְקֵבוֹת) בַּיִת, שֶׁאִשָּׁה נְקֵבָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת מִן הַזָּכָר.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה עוֹמֵד לִפְנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ, שְׁכִינָה יָרְדָה עִם יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם? אָמַר לוֹ, וְלֹא? וַהֲרֵי כָּתוּב (בראשית מו) אָנֹכִי אֵרֵד עִמָּךְ. אָמַר לוֹ, בֹּא תִרְאֶה, שְׁכִינָה יָרְדָה לְמִצְרַיִם אֵת יַעֲקֹב, וְשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף מֶרְכָּבוֹת קְדוֹשׁוֹת

קַדִּישִׁין (אַחֲרָנִין) עִמָּהּ, וְהַיְינוּ דִּכְתִיב כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי, תְּנֵינָן שִׁית מֵאָה אַלְפִין רְתִיכִין קַדִּישִׁין נַחְתּוּ עִם יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, וְכֻלְּהוּ סְלִיקוּ מִתַּמָּן, כַּד נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות י״ב) וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמְסֵס סֻכּוֹתָה כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי וְגוֹ׳. שֵׁשׁ מֵאוֹת לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת, כְּגַוְונָא דְּנָפְקוּ אִלֵּין, כַּךְ נָפְקוּ אִלֵּין.

וְתָא חֲזֵי רָזָא דְּמִלָּה, בְּעִדָּנָא דְּנָפְקוּ אִלֵּין רְתִיכִין קַדִּישִׁין, מַשִּׁירְיָיתָא קַדִּישָׁתָא, חָמוּ יִשְׂרָאֵל וְיָדְעוּ, דַּהֲווּ מִתְעַכְּבִין בְּגִינֵיהוֹן, וְכֻלְּהוּ בְּהִילוּ דְּעָבְדוּ יִשְׂרָאֵל, בְּגִינֵיהוֹן הָוָה, וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (שמות י״ב) וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ, הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר וְלָא רָצוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ אֲבָל לָא כְּתִיב אֶלָּא וְלֹא יָכְלוּ. וְאִתְיְדַעוּ (ס״י וְאִיתְנְדַע) מַמָּשׁ, דְּכֻלְּהוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הֲווּ

לשון הקודש

[אַחֵרוֹת] עִמָּהּ, וְהַיְינוּ מַה שֶּׁכָּתוּב כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי. שָׁנִינוּ, שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף מֶרְכָּבוֹת קְדוֹשׁוֹת יָרְדוּ עִם יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, וְכֻלָּם עָלוּ מִשָּׁם כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות יב) וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמְסֵס סֻכֹּתָה כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי וְגוֹ׳. שֵׁשׁ מֵאוֹת לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת. כְּמוֹ שֶׁיָּצְאוּ אֵלֶּה, כָּךְ יָצְאוּ אֵלֶּה.

וּבָא רְאֵה סוֹד הַדָּבָר, בִּזְמַן שֶׁיָּצְאוּ הַמֶּרְכָּבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַלָּלוּ וְהַמַּחֲנוֹת הַקְּדוֹשִׁים, רָאוּ יִשְׂרָאֵל וְיָדְעוּ שֶׁהֵם מִתְעַכְּבִים בִּשְׁבִילָם, וְכָל הַחִפָּזוֹן שֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל הָיָה בִּגְלָלָם, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ, הָיָה לוֹ לוֹמַר וְלֹא רָצוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ, אֲבָל לֹא כָּתוּב אֶלָּא וְלֹא יָכְלוּ. וְנוֹדְעוּ (אז נודע) מַמָּשׁ, שֶׁכָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁל הָרָקִיעַ, וְהַיְינוּ

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִּרְקִיעָא, וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיְמָה אֵת יַעֲקֹב, וְעַל דָּא לָא נֶאֱמַר וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיְמָה אִתּוֹ, אֶלָּא וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיְמָה אֵת יַעֲקֹב, הַבָּאִים מִצְרָיְמָה בְּקַדְמִיתָא וְעִם מִי, אֵת יַעֲקֹב.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, (נ״א רִבִּי יִצְחָק נ״א רִבִּי יוֹסִי) קַל וָחוֹמֶר, וּמַה כַּד אִשְׁתְּזִיב יַעֲקֹב מִלָּבָן, כְּתִיב, (בראשית ל״ב) וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים. כַּד נָחַת בְּגָלוּתָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרָיְמָה, (דף ה׳ ע״א) לָאו דִּינָא, הוֹאִיל וּפַטְרוֹנָא נַחְתָּא דְּיֵיחְתּוּן שַׁמָּשׁוֹי עִמֵּיהּ, הַיְינוּ דִּכְתִיב הַבָּאִים מִצְרָיְמָה אֵת יַעֲקֹב. רִבִּי יַעֲקֹב דִּכְפַר חָנָן אָמַר מִשְּׁמֵיהּ דְּרִבִּי אַבָּא, מָאן אִינּוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּהָכָא. אִינּוּן דְּאִתְקְרוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ.

לשון הקודש

מַה שֶּׁכָּתוּב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיְמָה אֵת יַעֲקֹב, וְעַל זֶה לֹא נֶאֱמַר וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיְמָה אִתּוֹ, אֶלָּא וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיְמָה אֵת יַעֲקֹב. הַבָּאִים מִצְרָיְמָה בָּרִאשׁוֹנָה, וְעִם מִי? אֵת יַעֲקֹב.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, [נ״א רַבִּי יִצְחָק] [נ״א רַבִּי יוֹסֵי] קַל וָחֹמֶר, וּמַה כְּשֶׁנִּצַּל יַעֲקֹב מִלָּבָן כָּתוּב (בראשית לב) וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים – כְּשֶׁיָּרַד לַגָּלוּת וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה, אֵינוֹ דִּין שֶׁהוֹאִיל וְהַפַּטְרוֹן יוֹרֵד, שֶׁיֵּרְדוּ גַּם שַׁמָּשָׁיו עִמּוֹ? הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב הַבָּאִים מִצְרָיְמָה אֵת יַעֲקֹב. רַבִּי יַעֲקֹב מִכְּפַר חָנָן אָמַר מִשְּׁמוֹ שֶׁל רַבִּי אַבָּא, מִי הֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁל כָּאן? אוֹתָם

רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מ״ו) **לְכוּ חֲזוּ מִפְּעֻלוֹת יְיָ׳ אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. אַל תִּקְרֵי שַׁמּוֹת. אֶלָּא שֵׁמוֹת. וְאַזְלָא הָא כְּהָא דְּאָמַר רִבִּי חִיָּיא, כְּגַוְונָא דִּרְקִיעָא, עָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא בִּרְקִיעַ אִית שְׁמָהָן קַדִּישִׁין, בְּאַרְעָא אִית שְׁמָהָן קַדִּישִׁין.**

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה (נ״א רִבִּי יוֹסֵי) **בְּהַהוּא יוֹמָא דְּנָחַת יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, נָחֲתוּ עִמֵּיהּ שִׁתִּין רְבוֹא דְּמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח,** (שיר השירים ג׳) **הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב וְגוֹ׳ קוּזְמִיטִין דִּגְלִיפִּין בְּקַלְדִּיטָא, סָחֲרָן בְּדוּכְתֵּיהּ קוּזְמִיטִין בִּשְׁבִיעָאָה, גְּלִיפִּין בִּשְׁתִיתָאָה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ.**

הִנֵּה מִטָּתוֹ: דָּא אִיהִי (בראשית רכ״ה) **שְׁכִינְתָּא.**

לשון הקודש

שֶׁנִּקְרְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מו) לְכוּ חֲזוּ מִפְּעֻלוֹת יְיָ אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ, אַל תִּקְרֵי שַׁמּוֹת אֶלָּא שֵׁמוֹת. וְהוֹלֵךְ זֶה כָּזֶה, שֶׁאָמַר רַבִּי חִיָּיא, כְּמוֹ בָּרָקִיעַ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ. בָּרָקִיעַ יֵשׁ שֵׁמוֹת קְדוֹשִׁים, וּבָאָרֶץ יֵשׁ שֵׁמוֹת קְדוֹשִׁים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה [נ״א רַבִּי יוֹסֵי], בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁיָּרַד יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, יָרְדוּ עִמּוֹ שִׁשִּׁים רִבּוֹא מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב וְגוֹ׳, שִׁלְטוֹנִים שֶׁחֲקוּקִים בְּמַפְּתֵּחַ, סוֹבְבִים בִּמְקוֹמוֹ הַשִּׁלְטוֹנִים בַּשְּׁבִיעִי, וַחֲקוּקִים בַּשִּׁשִּׁי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ.

הִנֵּה מִטָּתוֹ – זוֹהִי שְׁכִינָה. שֶׁלִּשְׁלֹמֹה – הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים

שֶׁלִּשְׁלֹמֹה: מַלְכָּא דִשְׁלָמָא דִילֵיהּ. שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ: אִלֵּין אִינּוּן שִׁתִּין רִבּוֹא דְמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי, דְּאִינּוּן מֵחֵילָא דִשְׁכִינְתָּא, דְּנַחְתָּת עִם יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם. מִגִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל: יִשְׂרָאֵל דִּלְעֵילָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ׳, אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ: אִינּוּן וְנִימוּסֵיהוֹן.

רַבִּי חִיָּיא הָוָה אָזִיל מֵאוּשָׁא לְלוּד, וַהֲוָה רָכִיב עַל חֲמָרָא, וַהֲוָה ר׳ יוֹסֵי עִמֵּיהּ, נָחִית ר׳ חִיָּיא, וְשַׁקְלֵיהּ בִּידוֹי לְר׳ יוֹסֵי, אֲמַר לֵיהּ, אִי בְנֵי עָלְמָא יַדְעִין יְקָרָא סַגִּיאָה דְיַעֲקֹב, בְּשַׁעְתָּא דְאֲמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרָיְמָה, הָווּ מְלַחֲכֵי עַפְרָא, תְּלַת פַּרְסֵי קָרִיב לְקִבְרֵיהּ, דְּהָכִי מְפַרְשֵׁי מָרָנָא רַבְרְבֵי עָלְמָא, מָארֵיהוֹן דְּמַתְנִיתָא, כְּתִיב (שמות י״ח) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה לִקְרַאת חוֹתְנוֹ, אַהֲרֹן חָמָא לְמֹשֶׁה דְנָפַק, וְנָפַק עִמֵּיהּ, וְאֶלְעָזָר וּנְשֹׂיאֵי וְסָבֵי

לשון הקודש

סָבִיב לָהּ – אֵלּוּ הֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵם מֵחֵיל הַשְּׁכִינָה שֶׁיָּרְדָה עִם יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם. מִגִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל – יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ׳, אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ – הֵם וּמִנְהַגֵּיהֶם.

רַבִּי חִיָּיא הָיָה הוֹלֵךְ מֵאוּשָׁא לְלוּד, וְהָיָה רוֹכֵב עַל חֲמוֹר, וְהָיָה רַבִּי יוֹסֵי עִמּוֹ. יָרַד רַבִּי חִיָּיא וְתָפַס יְדֵי רַבִּי יוֹסֵי. אָמַר לוֹ, אִם בְּנֵי הָעוֹלָם הָיוּ יוֹדְעִים כְּבוֹדוֹ הָרַב שֶׁל יַעֲקֹב בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה, הָיוּ מְלַחֲכִים אֶת הֶעָפָר שָׁלֹשׁ פַּרְסָאוֹת קָרוֹב לְקִבְרוֹ, שֶׁכָּךְ מְפָרְשִׁים מוֹרֵינוּ גְּדוֹלֵי עוֹלָם בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּתוּב (שמות ח) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה לִקְרַאת חֹתְנוֹ, אַהֲרֹן רָאָה שֶׁמֹּשֶׁה

נַפְקוּ עִמֵּיהּ, רָאשֵׁי אֲבָהָן, וּמְעַרְעֵי כְּנִשְׁתָּא, וְכָל יִשְׂרָאֵל נַפְקוּ עִמְּהוֹן, אִשְׁתַּכָּחוּ דְּכָל יִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ, נָפְקוּ לְקָבְלֵיהּ דְּיִתְרוֹ, מָאן חָמָא לְמֹשֶׁה דְּנָפִיק וְלָא יִפּוֹק, לְאַהֲרֹן וּלְרַבְרְבֵי דְנַפְקֵי, וְלָא יִפּוֹק. אִשְׁתְּכַח, דִּבְגִין מֹשֶׁה נָפְקוּ כוּלְּהוֹן. וּמָה, אִי בְּגִין מֹשֶׁה כַּךְ, בְּגִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד אָמַר אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

עַד דַּהֲווּ אַזְלֵי, פָּגַע בְּהוּ ר׳ אַבָּא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הָא שְׁכִינְתָּא הָכָא, דְּחָד מִמָּאֵרֵיהוֹן דְּמַתְנִיתִין עִמָּנָא. אָמַר ר׳ אַבָּא, בְּמָאי עַסְקִיתוּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בְּהַאי קְרָא, דִּכְתִיב אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְגוֹ׳. כַּד נָחַת יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, דִּכְתִיב, וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיְמָה, אַתְּ אוֹלִיף, דְּכֻלְּהוּ נָחֲתוּ עִם יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם.

לשון הקודש

יוֹצֵא, וְיָצָא עִמּוֹ, וְאֶלְעָזָר וּנְשִׂיאִים וּזְקֵנִים יָצְאוּ עִמּוֹ, רָאשֵׁי אָבוֹת וּקְרוּאֵי הָעֵדָה, וְכָל יִשְׂרָאל יָצְאוּ עִמָּם. נִמְצָא שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם יָצְאוּ לִקְרַאת יִתְרוֹ. מִי רָאָה אֶת מֹשֶׁה יוֹצֵא וְלֹא יֵצֵא? אֶת אַהֲרֹן וְהַגְּדוֹלִים שֶׁיּוֹצְאִים וְהוּא לֹא יֵצֵא? נִמְצָא שֶׁבִּגְלַל מֹשֶׁה יָצְאוּ כֻּלָּם. וּמָה אִם בִּשְׁבִיל מֹשֶׁה כָּךְ – בִּשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁאָמַר אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּגַשׁ בָּהֶם רַבִּי אַבָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הֲרֵי שְׁכִינָה כָּאן, שֶׁאֶחָד מִבַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה עִמָּנוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, בַּמֶּה עֲסַקְתֶּם? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בַּפָּסוּק הַזֶּה שֶׁכָּתוּב אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְגוֹ׳. כְּשֶׁיָּרַד יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, שֶׁכָּתוּב וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיְמָה, אַתָּה לָמֵד שֶׁכֻּלָּם יָרְדוּ עִם יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם.

אָמַר לֵיהּ ר׳ אַבָּא, וְדָא לְחוּד הֲוַת. פְּתַח וְאָמַר (יחזקאל א׳) הָיֹה הָיָה דְּבַר יְיָ׳ אֶל יְחֶזְקֵאל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל נְהַר כְּבָר. תְּלַת פְּלוּגְתָּן הָכָא. חָדָא, דְּתָנֵינָן, אֵין שְׁכִינָה שׁוֹרָה בְּחוּצָה לָאָרֶץ. וַחֲדָא, דְּלָא הֲוָה מְהֵימָן כְּמֹשֶׁה, דִּכְתִיב בֵּיתִי (במדבר י״ב) בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא, וְהוּא, גַּלֵּי וּפַרְסֵם כָּל גְּנָזַיָּיא דְּמַלְכָּא. וַחֲדָא, דְּאִתְחָזֵי כְּמַאן דְּלָא שְׁלִים בְּדַעְתֵּיהּ.

אֶלָּא הָכִי אַסִּיקְנָא בְּמַתְנִיתָא דִּילָן, חַם וְשָׁלוֹם דְּהָא יְחֶזְקֵאל נְבִיאָה שְׁלֵימָא הֲוָה, וּבִרְשׁוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גַּלֵּי כָּל מַה דְּגַלֵּי. וְכֻלְּהוּ אִצְטְרִיךְ דִּיגַלֵּי וּיפַרְסֵם, עַל חַד תְּרֵין מִמַּה דְגַלֵּי, דְּהָכִי תְּנַן, מָאן דְּרָגִיל לְמִסְבַּל צַעֲרָא וכו׳. וְכֹלָּא אִצְטְרִיךְ, וּמֵעָלְמִין לָא שָׁבִיק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, עַד דְּהַוָה אָתֵי לְמֵידַר

לשון הקודש

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, וְזֶה הָיָה לְחוּד? פְּתַח וְאָמַר, (יחזקאל א) הָיֹה הָיָה דְּבַר ה׳ אֶל יְחֶזְקֵאל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל נְהַר כְּבָר. שָׁלֹשׁ קֻשְׁיוֹת כָּאן, אֶחָד – שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁאֵין שְׁכִינָה שׁוֹרָה בְּחוּץ לָאָרֶץ, וְאַחַת – שֶׁלֹּא הָיָה נֶאֱמָן כְּמֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (במדבר יב) בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא, וְהוּא גִּלָּה וּפִרְסֵם אֶת כָּל גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ, וְאַחַת – שֶׁנִּרְאֶה כְּמִי שֶׁלֹּא שָׁלֵם בְּדַעְתּוֹ.

אֶלָּא כָּךְ הִסַּקְנוּ בְּמִשְׁנָתֵנוּ, חַס וְחָלִילָה, שֶׁהֲרֵי יְחֶזְקֵאל הָיָה נָבִיא שָׁלֵם, וּבִרְשׁוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גִּלָּה כָּל מַה שֶּׁגִּלָּה, וְהַכֹּל הוּא הִצְטָרֵךְ לְגַלּוֹת וּלְפַרְסֵם, עַל כָּל אֶחָד פִּי שְׁנַיִם מִמַּה שֶּׁגִּלָּה. שֶׁכָּךְ שָׁנִינוּ, מִי שֶׁרָגִיל לִסְבֹּל צַעַר וכו׳, וְהַכֹּל הִצְטָרֵךְ, וּמֵעוֹלָמִים לֹא עָזַב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

דִּיוֹרֵיהּ עִמְּהוֹן, כָּל שֶׁכֵּן בְּיַעֲקֹב, דְּהַוָה נָחִית בְּגָלוּתָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְקַדִּישִׁין עִלָּאִין, (וְתַתָּאִין) וּרְתִיכִין, דְּנָחְתוּ כֻּלְּהוּ עִם יַעֲקֹב, הָדָא הוּא דִּכְתִיב הַבָּאִים מִצְּרָיְמָה אֵת יַעֲקֹב.

דָּבָר אַחֵר ר׳ אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ד׳) אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי. תָּא חֲזֵי, וַוי לוֹן בְּנֵי נָשָׁא דְּלָא יַדְעִין, וְלָא מַשְׁגִּיחִין בְּפוּלְחָנָא דְּמָארֵיהוֹן, דְּתַנְיָא אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא בַּת קוֹל נַפְּקַת מִטּוּרָא דְּחוֹרֵב, וְאָמְרָה, וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא מִפּוּלְחָנָא דְּמָארֵיהוֹן, וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא מֵעֶלְבּוֹנָהּ (דף ה׳ ע״ב) דְּאוֹרַיְיתָא. דְּאָמַר ר׳ יְהוּדָה, כָּל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא בְּהַאי עָלְמָא, וּמְסַגֵּל עוֹבָדִין טָבִין יָרֵית עָלְמָא שְׁלִימָא. וְכָל מָאן דְּלָא אִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא בְּהַאי עָלְמָא, וְלָא עָבִיד עוֹבָדִין

לשון הקודש

הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, עַד שֶׁהָיָה בָּא לָדוּר בְּמִדּוֹרוֹ עִמָּהֶם, כָּל שֶׁכֵּן בְּיַעֲקֹב שֶׁהָיָה יוֹרֵד לַגָּלוּת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ וּקְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים [וְתַחְתּוֹנִים] וּמֶרְכָּבוֹת, שֶׁכֻּלָּם יָרְדוּ עִם יַעֲקֹב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַבָּאִים מִצְרָיְמָה אֵת יַעֲקֹב.

דָּבָר אַחֵר, רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (שיר ד) אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי. בֹּא וּרְאֵה, אוֹי לָהֶם לִבְנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים בִּכְבוֹד אֲדוֹנָם, שֶׁלִּמַּדְנוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּכָל יוֹם וָיוֹם יוֹצֵאת בַּת קוֹל מֵהַר חוֹרֵב וְאוֹמֶרֶת: אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת מֵעֲבוֹדַת רִבּוֹנָם! אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת מֵעֶלְבּוֹנָהּ שֶׁל תּוֹרָה! שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וּמְסַגֵּל מַעֲשִׂים טוֹבִים, יוֹרֵשׁ עוֹלָם שָׁלֵם. וְכָל מִי שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא עוֹשֶׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים,

טָבִין, לָא יָרִית לָא הַאי וְלָא הַאי. וְהָא תְנַן, אִית מָאן דְּיָרִית עַלְמֵיהּ כְּפוּם אַתְרֵיהּ, וּכְפוּם מַה דְּחָזֵי לֵיהּ. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, לָא תְנַן, אֶלָּא מָאן דְּלֵית לֵיהּ עוֹבָדִין טָבִין כְּלָל.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִלְמָלֵא הֲווֹ יַדְעִין בְּנֵי נָשָׁא, רְחִימוּתָא דְּרָחִים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, הֲווֹ שָׁאֲגִין כִּכְפִירַיָּא לְמִרְדַּף אֲבַתְרֵיהּ. דְּתַנְיָא, בְּשַׁעֲתָא דְנָחַת יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, קָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְפָמַלְיָא דִילֵיהּ אָמַר לְהוֹן, כֻּלְּכוֹן חוּתוּ לְמִצְרַיִם, וַאֲנָא אֵיחוּת עִמְּכוֹן. אָמְרָה שְׁכִינְתָּא רִבּוֹנָא דְעָלְמָא, אִית צְבָאוֹת בְּלָא מַלְכָּא, אָמַר לָהּ, אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה, מִלְּבָנוֹן: מֵאַתְרָא דְעֵדֶן, דִּמְלוּבָּן בְּכָל עוֹבָדוֹי. כַּלָּה: דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּהִיא כַּלָּה בְּחוּפָּה. וְאַזְלָא הָא כְּהָא דְתַנְיָא אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מָאי דִכְתִיב, (במדבר ז׳) וַיְהִי בְיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה, כַּלַּת

לשון הקודש

לֹא יוֹרֵשׁ לֹא זֶה וְלֹא זֶה. וַהֲרֵי שָׁנִינוּ, יֵשׁ מִי שֶׁיּוֹרֵשׁ עוֹלָמוֹ כְּפִי מְקוֹמוֹ וּכְפִי מַה שֶּׁרָאוּי לוֹ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא שָׁנִינוּ אֶלָּא בְּמִי שֶׁאֵין לוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים כְּלָל.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִלְמָלֵא הָיוּ יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם אֶת הָאַהֲבָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אֶת יִשְׂרָאֵל, הָיוּ שׁוֹאֲגִים כְּמוֹ כְּפִיר לִרְדֹּף אַחֲרָיו. שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁיָּרַד יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, קָרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְפָמַלְיָה שֶׁלּוֹ וְאָמַר לָהֶם: כֻּלְּכֶם רְדוּ לְמִצְרַיִם, וַאֲנִי אֵרֵד עִמָּכֶם. אָמְרָה שְׁכִינָה: רִבּוֹן הָעוֹלָם, יֵשׁ צְבָאוֹת בְּלִי מֶלֶךְ? אָמַר לָהּ: אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה. מִלְּבָנוֹן – מִמְּקוֹם הָעֵדֶן, שֶׁמְּלֻבָּן בְּכָל מַעֲשָׂיו. כַּלָּה – זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁהִיא כְּמוֹ כַּלָּה בְּחֻפָּה. וְהוֹלֵךְ זֶה כְּמוֹ זֶה, שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר

כְּתִיב, בְּיוֹמָא דְעָאלַת כַּלָּה לַחוּפָּה, וּשְׁכִינְתָּא דָא הִיא כַּלָּה.

אִתֵּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי, מֵאַתָּר בֵּי מַקְדְּשָׁא דִלְעֵילָא. תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה, מֵרֵישָׁא דְמַאן. מֵרָאשֵׁיהוֹן דִּבְנֵי מְהֵימְנוּתָא. וּמַאן נִינְהוּ. יַעֲקֹב וּבְנוֹי. מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן, דְּאִינּוּן עֲתִידִין לְקַבְּלָא אוֹרַיְיתָא דִילִי, מִטּוּרָא דְּחֶרְמוֹן, וּלְאַגָּנָא עָלַיְיהוּ בְּגָלוּתְהוֹן. מִמְּעוֹנוֹת אֲרָיוֹת: אִלֵּין אִינּוּן עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, (נ״א בְּנֵי נָשָׁא דִמְהֵימְנוּתָא) דְּדַמְיָין לְאַרְיָוָתָא וּנְמֵרִין, דִּמְעַנִּין לְהוֹן בְּכָל פּוּלְחָנָא דְקַשְׁיוּ.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, אִתֵּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה וְגוֹ׳. וְכִי מִלְּבָנוֹן אָתַת, וַהֲלֹא לַלְּבָנוֹן עוֹלָה. אֶלָּא אָמַר רִבִּי אַבָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּנַחְתַּת שְׁכִינְתָּא לְמִצְרַיִם, נַחְתּוּ

לשון הקודש

רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (במדבר ז) וַיְהִי בְּיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה? כָּתוּב כַּלַּת, בְּיוֹם שֶׁנִּכְנְסָה כַּלָּה לַחֻפָּה, וּשְׁכִינָה זוֹ הַכַּלָּה. אִתֵּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה – מִמָּקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַעְלָה. תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה – מֵרֹאשׁ שֶׁל מִי? מֵרָאשֵׁיהֶם שֶׁל בְּנֵי הָאֱמוּנָה, וּמִי הֵם? יַעֲקֹב וּבָנָיו. מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן – שֶׁהֵם עֲתִידִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁלִּי מֵהַר חֶרְמוֹן, וּלְהָגֵן עֲלֵיהֶם בְּגָלוּתָם. מִמְּעוֹנוֹת אֲרָיוֹת – אֵלּוּ הֵם עַמִּים עוֹבְדֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, [נ״א בְּנֵי אָדָם שֶׁל אֱמוּנָה] שֶׁדּוֹמִים לַאֲרָיוֹת וּנְמֵרִים, שֶׁמְּעַנִּים אוֹתָם בְּכָל עֲבוֹדָה קָשָׁה.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, אִתֵּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה וְגוֹ׳, וְכִי מִלְּבָנוֹן בָּאָה, וַהֲלֹא לִלְּבָנוֹן עוֹלָה? אֶלָּא, אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּשָׁעָה שֶׁיָּרְדָה

בַּהֲדָהּ שִׁתִּין רִבּוֹא שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקַדְמִיתָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (מיכה ב׳) וַיַּעֲבוֹר מַלְכָּם לִפְנֵיהֶם וַה׳ בְּרֹאשָׁם.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה, דָּא אִיהִי שְׁכִינְתָּא. אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבֹאִי, מֵאַתָּר בֵּי מַקְדְּשָׁא דִּלְעֵילָא. תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה, מֵאַתָּר בֵּי מַקְדְּשָׁא דִּלְעֵילָא, וּמֵאַתָּר בֵּי מַקְדְּשָׁא דִּלְתַתָּא דְּאָמַר ר׳ יְהוּדָה, מֵעוֹלָם לֹא זָזָה שְׁכִינְתָּא מִכּוֹתְלָא דְּמַעַרְבָּא, דְּבֵי מַקְדְּשָׁא, דִּכְתִיב, (שיר השירים ב׳) הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ. וְהוּא רֹאשׁ אֲמָנָה לְכָל עָלְמָא. מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן מֵאַתְרָא דְּאוֹרַיְיתָא נַפְּקַת לְעָלְמָא, וְלָמָּה. לְאַגָּנָא עַל יִשְׂרָאֵל, מִמְּעוֹנוֹת אֲרָיוֹת: אִלֵּין עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. ר׳ יוּדָן אוֹמֵר, מִמְּעוֹנוֹת אֲרָיוֹת: אִלֵּין אִינּוּן תַּלְמִידֵי

לשון הקודש

שְׁכִינָה לְמִצְרַיִם, יָרְדוּ עִמָּהּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרִאשׁוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּעֲבֹר מַלְכָּם לִפְנֵיהֶם וַה׳ בְּרֹאשָׁם.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה – זוֹהִי שְׁכִינָה. אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי – מִמְּקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַעְלָה. תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה – מִמְּקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַעְלָה וּמִמְּקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַטָּה. שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵעוֹלָם לֹא זָזָה שְׁכִינָה מִכֹּתֶל הַמַּעֲרָבִי שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁכָּתוּב (שיר ב) הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַת כָּתְלֵנוּ, וְהוּא רֹאשׁ אֲמָנָה לְכָל הָעוֹלָם. מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן – מִמָּקוֹם שֶׁהַתּוֹרָה יָצְאָה לָעוֹלָם, וְלָמָּה? לְהָגֵן עַל יִשְׂרָאֵל. מִמְּעוֹנוֹת אֲרָיוֹת – אֵלּוּ עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. רַבִּי יוּדָן אוֹמֵר, מִמְּעוֹנוֹת אֲרָיוֹת – אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁעוֹסְקִים

חֲכָמִים, דְּעַסְקֵי בְּאוֹרַיְיתָא בִּמְעוֹנוֹת הַמִּדְרָשׁוֹת, וּבְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת, דְּאִינּוּן אַרְיָוָן וּנְמֵרִים בְּאוֹרַיְיתָא.

רַבִּי חִיָּיא הָוָה יָתִיב קָמֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ, מַה חָמָת אוֹרַיְיתָא לְמִמְנֵי בְּנוֹי דְיַעֲקֹב, דְּאִינּוּן תְּרֵיסָר בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר כֵּן שִׁבְעִים דִּכְתִיב, (בראשית מ״ו) כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיְמָה שִׁבְעִים. וּמַאי טַעְמָא שִׁבְעִים וְלָא יַתִּיר. אָמַר לֵיהּ, לְקָבֵיל ע׳ אוּמִין, דְּאִינּוּן בְּעָלְמָא, וְאִינּוּן הַוּוּ אוּמָה יְחִידָאָה לְקַבֵּל כֻּלְּהוֹן.

וְתוּ אָמַר לֵיהּ, תָּא חֲזֵי, קַלְדִּיטִין דְּנַהֲרִין (גוּבְּרִין) עֲנַפִּין יַתְבִין בְּמַטְלְנֵיהוֹן, (נ״א בְּמַטּוּלְהוֹן) מְמַנָּן עַל שִׁבְעִין עַמְּמִין, נָפְקִין מִתְּרֵיסָר גְּלִיפִין קְטוּרִין דְּאִסְתַּחֲרָן בְּמַטְלְנֵיהוֹן, לְמִתְקְלָן לְאַרְבַּע רוּחֵי עָלְמָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים ל״ב) יַצֵּב גְּבוּלוֹת

לשון הקודש

בַּתּוֹרָה בִּמְעוֹנוֹת הַמִּדְרָשׁוֹת וּבְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת, שֶׁהֵם אֲרָיוֹת וּנְמֵרִים בַּתּוֹרָה.

רַבִּי חִיָּיא הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לוֹ, מָה רָאִתָּה הַתּוֹרָה לִמְנוֹת אֶת בְּנֵי יַעֲקֹב, שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ שִׁבְעִים, שֶׁכָּתוּב כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיְמָה שִׁבְעִים. וּמָה הַטַּעַם שִׁבְעִים וְלֹא יוֹתֵר? אָמַר לוֹ, כְּנֶגֶד שִׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁהֵם בָּעוֹלָם, וְהֵם הָיוּ אֻמָּה יְחִידָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם.

וְעוֹד אָמַר לוֹ, בֹּא רְאֵה, מַפְּתְּחוֹת שֶׁמְּאִירִים (שָׂרִים) עֲנָפִים יוֹשְׁבִים בְּמַסְעֵיהֶם (בְּצֵלָם), מְמֻנִּים עַל שִׁבְעִים עַמִּים, יוֹצְאִים מִתְּרֵיסַר חֲקִיקוֹת וְקִשּׁוּרִים שֶׁמִּסְתּוֹבְבִים בְּמַסְעוֹתֵיהֶם בְּמִשְׁקָל לְאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים

עַמִּים לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (זכריה ב׳) כִּי כְּאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם פֵּרַשְׂתִּי אֶתְכֶם, לְאַחֲזָאָה דְּאִינּוּן קַיְימִין בְּגִין יִשְׂרָאֵל. בְּאַרְבַּע לָא נֶאֱמַר, אֶלָּא כְּאַרְבַּע. כְּמָה דְּאִי אֶפְשָׁר לְעָלְמָא בְּלֹא אַרְבַּע רוּחוֹת כַּךְ אִי אֶפְשָׁר לְעָלְמָא בְּלֹא יִשְׂרָאֵל.

וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ. (שמות א׳) **ר׳ אַבָּא פָּתַח** (ישעיה ל״ב) אַשְׁרֵיכֶם זוֹרְעֵי עַל כָּל מָיִם מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר, זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּהוּ מִכָּל שְׁאַר עַמִּין, וְקָרִיב לוֹן לְגַבֵּיהּ, דִּכְתִיב, (דברים י״ד) וּבְךָ בָּחַר יְיָ׳ לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה וְגוֹ׳, וּכְתִיב (דברים ל״ב) כִּי חֵלֶק יְיָ׳ עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ, יִשְׂרָאֵל מִתְדַּבְּקִין בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (דברים ד׳) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ׳ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם (דף ו׳ ע״א) הַיּוֹם.

לשון הקודש

לב) יַצֵּב גְּבֻלֹת עַמִּים לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (זכריה ב) כִּי כְּאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם פֵּרַשְׂתִּי אֶתְכֶם, לְהַרְאוֹת שֶׁהֵם עוֹמְדִים בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל. בְּאַרְבַּע לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא כְּאַרְבַּע. כְּמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָעוֹלָם בְּלִי אַרְבַּע רוּחוֹת, כָּךְ אִי אֶפְשָׁר לָעוֹלָם בְּלִי יִשְׂרָאֵל.

וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (ישעיה לב) אַשְׁרֵיכֶם זֹרְעֵי עַל כָּל מָיִם מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָּהֶם מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים וְקֵרֵב אוֹתָם אֵלָיו, שֶׁכָּתוּב (דברים יד) וּבְךָ בָּחַר ה׳ לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה וְגוֹ׳, וְכָתוּב כִּי חֵלֶק ה׳ עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ. יִשְׂרָאֵל נִדְבָּקִים בַּקָּדוֹשׁ– בָּרוּךְ– הוּא, שֶׁכָּתוּב וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה׳ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

וְעַל דָּא זַכָּאִין אִינּוּן קָמֵיהּ, בְּגִין דְּאִינּוּן זַרְעִין עַל כָּל מָיִם. מָאי עַל כָּל מָיִם. דְּזַרְעִין לִצְדָקָה. וּמַאן דְּזָרַע לִצְדָקָה, כְּתִיב בֵּיהּ (תהלים נ״ז) (הָדָא הוּא דִכְתִיב, כִּי גָדוֹל עַד שָׁמַיִם עַל כָּל מַיִם הָדָא הוּא דִכְתִיב,) (תהלים ק״ח) כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ, מֵעַל שָׁמַיִם עַל כָּל מַיִם אִיהוּ הֲוֵי, וּמַאן אִיהוּ מֵעַל שָׁמַיִם. דָּא עָלְמָא דְאָתֵי. וְיִשְׂרָאֵל זַרְעֵי זַרְעָא עַל כָּל מַיִם.

בְּסִפְרָא דְּרַב יֵיבָא סָבָא הָכִי אָמַר, כְּתִיב (דניאל ד׳) בִּגְזֵרַת עִירִין פִּתְגָּמָא וּמֵאמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתָּא, כָּל דִּינִין דְּהַאי עָלְמָא, וְכָל גְּזֵרִין, וְכָל שְׁאֵלְתִּין, כֻּלְּהוּ קַיְימֵי בְּחַד הֵיכָלָא, דְּתַמָּן תְּרֵין וְשִׁבְעִין סַנְהֶדְרִין מְעַיְּינִין בְּדִינִין דְּעָלְמָא. וְהַהוּא הֵיכָלָא אִקְרֵי הֵיכָל זְכוּתָא, בְּגִין, דְּכַד דַּיְינִין דִּינָא, מְהַפְּכִין בִּזְכוּתָא דְּבַר נָשׁ בְּקַדְמִיתָא.

לשון הקודש

וְלָכֵן זַכָּאִים הֵם לְפָנָיו, מִשּׁוּם שֶׁהֵם זוֹרְעִים עַל כָּל מַיִם. מַה זֶּה עַל כָּל מָיִם? שֶׁזּוֹרְעִים לִצְדָקָה, וּמִי שֶׁזּוֹרֵעַ לִצְדָקָה, **כָּתוּב בּוֹ** (תהלים נז) וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי גָדֹל עַד שָׁמַיִם. עַל כָּל מָיִם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב) ((שם קח) כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ. מֵעַל שָׁמַיִם, עַל כָּל מַיִם הוּא הָיָה, וּמִי הוּא מֵעַל שָׁמַיִם? זֶה עוֹלָם הַבָּא, וְיִשְׂרָאֵל זוֹרְעִים עַל כָּל מַיִם.

בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב יֵיבָא סָבָא כָּךְ אָמַר, כָּתוּב (דניאל ד) בִּגְזֵרַת מַלְאָכִים דָּבָר, וּמַאֲמַר קְדוֹשִׁים שְׁאֵלָה. כָּל דִּינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְכָל הַגְּזֵרוֹת וְכָל הַבַּקָּשׁוֹת, כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּהֵיכָל אֶחָד שֶׁשָּׁם שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם סַנְהֶדְרִין מְעַיְּנִים בְּדִינֵי הָעוֹלָם, וְאוֹתוֹ הֵיכָל נִקְרָא הֵיכַל הַזְּכוּת, מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁדָּנִים דִּין, מְהַפְּכִים בִּזְכוּת הָאָדָם בָּרִאשׁוֹנָה.

מַה דְּלָאו הָכִי, בְּדַרְגָּא דְּהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, דְּתַמָּן אִיהוּ אֲתָר דְּאִקְרֵי חוֹבָ״ה, בְּגִין דְּכָל עוֹבָדוֹי דְּהַהוּא אֲתָר, דְּנָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים, לָא אִיהוּ אֶלָּא לִמְהַפְּכָא בְּחוֹבָה דְּבַר נָשׁ, וּלְמִלְשָׁן עַבְדָּא לְמָארֵיהּ.

אִינּוּן דְּהֵיכְלָא דְּזִכּוּתָא, אִקְרוּן מַיִם מְתוּקִים, מַיִם צְלוּלִין. אִינּוּן דְּהֵיכָלָא דְּחוֹבָה, אִקְרוּן מַיִין מְרִירִין, (במדבר ה׳) מֵי הַמָּרִים הַמְאָרֲרִים. בְּהַהוּא הֵיכָלָא דִּזְכוּתָא, לָא קַיְימֵי אִלֵּין תְּלַת: בְּנֵי, חַיֵּי, וּמְזוֹנֵי. וְלָאו בְּהַהוּא אֲתָר דְּחוֹבָה, לָא בְּמַיִם מְתִיקָן וּצְלִילָן, וְלָאו בְּמַיִם מְרִירִין מְלַטְּטִין.

וְעַל דָּא, יִשְׂרָאֵל זַרְעֵי עַל כָּל מַיִם, זַרְעָא קַדִּישָׁא דְּאוֹלִידוּ עַל כָּל מַיִם, אִיהוּ, דְּהָא לָאו נָכוֹן זַרְעָא דִּילְהוֹן אֶלָּא לְעֵילָא. וְעַל דָּא אוּקְמוּהָ מָארֵי

לשון הקודש

מַה שֶׁאֵין כֵּן בְּדַרְגַּת אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר, שֶׁשָּׁם הוּא מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא חוֹבָ״ה, מִשּׁוּם שֶׁכָּל מַעֲשֵׂי אוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁל נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים אֵינוֹ אֶלָּא לְהַפֵּךְ בְּחֶטְאוֹ שֶׁל הָאָדָם, וּלְהַלְשִׁין עֶבֶד לַאֲדוֹנוֹ.

אוֹתָם שֶׁל הֵיכַל הַזְּכוּת נִקְרָאִים מַיִם מְתוּקִים, מַיִם צְלוּלִים. אוֹתָם שֶׁל הֵיכַל הַחוֹבָה נִקְרָאִים מַיִם מְרִירִים, (במדבר ה) מֵי הַמָּרִים הַמְאָרֲרִים. בְּאוֹתוֹ הֵיכַל הַזְּכוּת לֹא עוֹמְדִים שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה: בָּנִים, חַיִּים וּמְזוֹנוֹת. וְלֹא בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁל חוֹבָה, וְלֹא בְּמַיִם מְתוּקִים וּצְלוּלִים, וְלֹא בְּמַיִם מְרִירִים מְאָרֲרִים.

וְעַל זֶה יִשְׂרָאֵל זוֹרְעִים עַל כָּל מַיִם, זֶרַע קָדוֹשׁ שֶׁהוֹלִידוּ עַל כָּל מַיִם הוּא, שֶׁהֲרֵי לֹא נָכוֹן זֶרַע שֶׁלָּהֶם אֶלָּא לְמַעְלָה. וְלָכֵן

מַתְנִיתִין, בְּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי, לָאו בִּזְכוּתָא תַלְיָא מִלְּתָא, אֶלָּא בְּמַזָּלָא קַדִּישָׁא תַלְיָא מִלְּתָא, וַאֲתָר דָּא עַל כָּל מַיָּא אִיהוּ.

מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר, דְּלָא אִית לוֹן בְּהַהוּא סִטְרָא בִּישָׁא כְּלוּם, וּמְשַׁדְּרָן מִנַּיְיהוּ כָּל חוּלָקִין בִּישִׁין, וּמִתְדַּבְּקִין בְּהַהוּא סִטְרָא טָבָא, דְּכָל קְדוּשִׁין עִלָּאִין, שׁוֹר וַחֲמוֹר כַּד מִזְדַּוְּוגָן כַּחֲדָא, תְּרֵין פִּגְעִין בִּישִׁין אִינּוּן לְעָלְמָא. שׁוֹר: סִטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא אִיהוּ, וְאִתְדַּבְּקוּתָא דְסִטְרָא קַדִּישָׁא אִיהוּ. חֲמוֹר: כַּד אִזְדַּוַּוג בַּהֲדֵיהּ, דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא אַחֲרָא, תְּרֵין פִּגְעִין בִּישִׁין אִינּוּן לְעָלְמָא.

וְעַל דָּא, שִׁמְעוֹן תְּקִפָּא דְּדִינָא קַשְׁיָא הָוָה בֵּיהּ, וְכַד מִזְדַּוְּוג בְּלֵוִי כַּחֲדָא, לָא יְכִיל עָלְמָא לְמִסְבַּל, וּבְגִין כָּךְ, (דברים כ״ב) **לֹא תַחֲרוֹשׁ** בְּשׁוֹר

לשון הקודש

פֵּרוּשׁוֹ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת אֵין הַדָּבָר תָּלוּי בִּזְכוּת, אֶלָּא הַדָּבָר תָּלוּי בַּמַּזָּל הַקָּדוֹשׁ, וּמָקוֹם זֶה הוּא עַל כָּל מַיִם.

מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר, שֶׁאֵין לָהֶם בְּאוֹתוֹ צַד הָרַע כְּלוּם, וְשׁוֹלְחִים מֵהֶם כָּל הַחֲלָקִים הָרָעִים, וְנִדְבָּקִים בְּאוֹתוֹ הַצַּד הַטּוֹב שֶׁל כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת. שׁוֹר וַחֲמוֹר כַּאֲשֶׁר הֵם מִזְדַּוְּגִים כְּאֶחָד, הֵם שְׁנֵי פְּגָעִים רָעִים לָעוֹלָם. שׁוֹר הוּא צַד הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְהוּא נִדְבָּק בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה. הַחֲמוֹר, כְּשֶׁמִּזְדַּוֵּג עִמּוֹ, שֶׁהוּא מִצַּד הָאַחֵר, הֵם שְׁנֵי פְּגָעִים רָעִים לָעוֹלָם.

וְעַל זֶה שִׁמְעוֹן הָיָה תֹּקֶף הַדִּין הַקָּשֶׁה, וּכְשֶׁמִּזְדַּוֵּג עִם לֵוִי כְּאֶחָד, לֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לִסְבֹּל, וּמִשּׁוּם כָּךְ (דברים כב) **לֹא תַחֲרֹשׁ**

וּבַחֲמוֹר יַחְדָּו. וְעַל דָּא, שָׁדַר יַעֲקֹב לְעֵשָׂו מִלָּה דָּא, דִּכְתִיב, (בראשית ל״ב) וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר. וְאִי לָאו דְּמָאִיךְ יַעֲקֹב גַּרְמֵיהּ, דְּחִילוּ סַגְיָא נָפַל בֵּיהּ בְּעֵשָׂו.

וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם. בְּסִפְּרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא הָכִי אִתְּמַר, מָאי דִּכְתִיב וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם, תָּא חֲזֵי, כָּל עַמִּין דְּעָלְמָא, וְכָל מַלְכִין דְּעָלְמָא, לָא אִתְּתָקָפוּ בְּשׁוּלְטָנֵיהוֹן, אֶלָּא בְּגִינַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, מִצְרַיִם לָא הֲווֹ שַׁלְטִין עַל כָּל עָלְמָא, עַד דְּאָתוּ יִשְׂרָאֵל, וְעָאלוּ תַּמָּן בְּגָלוּתָא, כְּדֵין אִתְּתָקָפוּ עַל שְׁאַר עַמִּין דְּעָלְמָא. בָּבֶל לָא אִתְּתָקָפוּ עַל כָּל עַמִּין דְּעָלְמָא, אֶלָּא בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל דְּלֶהֱוֵיָין בְּגָלוּתְהוֹן. אֱדוֹם לָא אִתְּתָקָפוּ עַל כָּל עַמִּין דְּעָלְמָא אֶלָּא בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּלֶהֱוֵיָין בְּגָלוּתְהוֹן. דְּהָא עַמִּין אִלֵּין בְּשִׁפְלוּתָא הֲווֹ בִּשְׁאַר עַמִּין, וּמְאִיכִין הֲווֹ מִכֻּלְּהוּ, וּבְגִין יִשְׂרָאֵל אִתְּתָקָפוּ.

לשון הקודש

בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּו. וְעַל זֶה שָׁלַח יַעֲקֹב לְעֵשָׂו דָּבָר זֶה, שֶׁכָּתוּב (בראשית לב) וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר. וְאִם יַעֲקֹב לֹא הִנְמִיךְ עַצְמוֹ, פַּחַד רַב הָיָה נוֹפֵל עַל עֵשָׂו.

וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרָיִם. בְּסִפְּרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא כָּךְ נֶאֱמַר, מַהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרָיִם? בֹּא וּרְאֵה, כָּל עַמֵּי הָעוֹלָם וְכָל מַלְכֵי הָעוֹלָם לֹא הִתְחַזְּקוּ בִּשְׁלִטוֹנָם אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל. מִצְרַיִם לֹא הָיוּ שׁוֹלְטִים עַל הָעוֹלָם עַד שֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל וְנִכְנְסוּ שָׁם לַגָּלוּת, אָז הִתְחַזְּקוּ עַל שְׁאָר עַמֵּי הָעוֹלָם. בָּבֶל לֹא הִתְחַזְּקוּ עַל כָּל עַמֵּי הָעוֹלָם אֶלָּא בִּשְׁבִיל שֶׁיִּשְׂרָאֵל יִהְיוּ בַּגָּלוּת שֶׁלָּהֶם. אֱדוֹם לֹא הִתְחַזְּקוּ עַל כָּל עַמֵּי הָעוֹלָם אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל יִהְיוּ בַּגָּלוּת שֶׁלָּהֶם. שֶׁהֲרֵי עַמִּים

מִצְרַיִם: דִּכְתִיב, (שמות כ׳) מִבֵּית עֲבָדִים. עֲבָדִים אִקְרוּן מַמָּשׁ, דְּהָא מִצְרַיִם בְּשִׁפְלוּתָא דִּשְׁאַר עַמִּין הֲווֹ. בָּבֶל: דִּכְתִיב, (ישעיה כ״ג) הֵן אֶרֶץ כַּשְׂדִּים זֶה הָעָם לֹא הָיָה. אֱדוֹם: דִּכְתִיב, (עבדיה א׳) הִנֵּה קָטֹן נְתַתִּיךָ בַגּוֹיִם בָּזוּי אַתָּה מְאֹד.

וְכֻלְּהוּ לָא נַטְלוּ תוֹקְפָּא אֶלָּא בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. דְּכַד יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתְהוֹן מִיַּד מִתְתַּקְפִּי עַל כָּל שְׁאַר עַמִּין דְּעָלְמָא. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל אִינּוּן בִּלְחוֹדַיְיהוּ, לָקֶבֶל כָּל (ט״ז א׳) עַמִּין דְּעָלְמָא. כַּד עָאלוּ יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא דְּמִצְרַיִם, מִיַּד הָוָה קִימָה לְמִצְרַיִם, וְאִתְתָּקַף שׁוּלְטָנוּתָא דִּלְהוֹן לְעֵילָא עַל כָּל שְׁאַר עַמִּין, דִּכְתִיב וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם, וַיָּקָם: קִימָה הָוָה לוֹן, דְּאִתְתָּקַף וְקָם הַהוּא מְמָנָא שׁוּלְטָנָא דְּמִצְרַיִם, וְאִתְיְיהִיב לֵיהּ תוֹקְפָּא

לשון הקודש

אֵלּוּ הָיוּ בְּשִׁפְלוּת מִשְּׁאָר הָעַמִּים, וּנְמוּכִים הָיוּ מִכֻּלָּם, וּבִגְלַל יִשְׂרָאֵל הִתְחַזְּקוּ.

מִצְרַיִם – שֶׁכָּתוּב (שמות כ) מִבֵּית עֲבָדִים. עֲבָדִים מַמָּשׁ נִקְרְאוּ, שֶׁהֲרֵי מִצְרַיִם הָיוּ בַּשִּׁפְלוּת שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים. בָּבֶל – שֶׁכָּתוּב (ישעיה כג) הֵן אֶרֶץ כַּשְׂדִּים זֶה הָעָם לֹא הָיָה. אֱדוֹם – שֶׁכָּתוּב (עובדיה א) הִנֵּה קָטֹן נְתַתִּיךָ בַגּוֹיִם בָּזוּי אַתָּה מְאֹד.

וְכֻלָּם לֹא נָטְלוּ תֹּקֶף אֶלָּא בִּגְלַל יִשְׂרָאֵל. שֶׁכְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת שֶׁלָּהֶם, מִיָּד מִתְחַזְּקִים עַל כָּל שְׁאָר הָעַמִּים שֶׁבָּעוֹלָם, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם לְבַדָּם כְּנֶגֶד כָּל עַמֵּי הָעוֹלָם. כְּשֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לְגָלוּת מִצְרַיִם, מִיָּד הָיְתָה קִימָה לְמִצְרַיִם, וְהִתְחַזֵּק שִׁלְטוֹנָם מֵעַל כָּל שְׁאָר הָעַמִּים, שֶׁכָּתוּב וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם. וַיָּקָם – קִימָה הָיְתָה לָהֶם, שֶׁהִתְחַזֵּק וְקָם אוֹתוֹ

וְשֶׁלְטָנוּתָא, עַל כָּל מִמָּנָן דִּשְׁאַר עַמִּין דְּהָא בְּקַדְמִיתָא אִית שׁוּלְטָנוּתָא לְהַהוּא מִמָּנָא דִּלְעֵילָא, וּלְבָתַר לְעַמָּא דִּילֵיהּ (דף ו׳ ע״ב) דִּלְתַתָּא.

וּבְגִין כָּךְ, וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם. דָּא הוּא מִמָּנָא דִּלְהוֹן, חָדָשׁ הָוָה, דְּעַד יוֹמָא הָדֵין לָא הָוָה לֵיהּ שׁוּלְטָנָא עַל שְׁאַר עַמִּין, וְהַשְׁתָּא אִתְקַם לְשַׁלְטָאָה עַל כָּל שְׁאַר עַמִּין דְּעָלְמָא, וּכְדֵין אִתְקָיָּים (משלי ל׳) תַּחַת שָׁלֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, תְּלָתִין יוֹמִין עַד לָא יֵיתֵי תּוּקְפָּא לְעַמָּא בְּאַרְעָא, אוֹ עַד לָא תֵּיתֵי תְּבִירוּ לְעַמָּא בְּאַרְעָא, מַכְרִיזֵי בְּעָלְמָא הַהוּא מִלָּה, וּלְזִמְנִין דְּאִתְמְסַר הַהוּא מִלָּה בְּפוּמָא דְּרַבְיֵיא, וּלְזִימְנִין לְאִינוּן בְּנֵי נָשָׁא דְּלֵית בְּהוּ דַּעְתָּא וּלְזִמְנִין דְּהַהוּא מִלָּה אִתְמְסַר בְּפוּמָא דְעוֹפֵי וּמַכְרִיזֵי בְּעָלְמָא, וְלֵית

לשון הקודש

מְמֶנָּה הַשִּׁלְטוֹן שֶׁל מִצְרַיִם, וְנִתְּנוּ לוֹ תֹּקֶף וְשִׁלְטוֹן עַל כָּל מְמֻנֵּי שְׁאָר הָעַמִּים, שֶׁהֲרֵי בָּרִאשׁוֹנָה יֵשׁ שִׁלְטוֹן לְאוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה שֶׁלְּמַעְלָה, וְאַחַר כָּךְ לָעָם שֶׁלּוֹ שֶׁלְּמַטָּה. **וּמִשּׁוּם** כָּךְ וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם. זֶהוּ הַמְמֻנֶּה שֶׁלָּהֶם, חָדָשׁ הָיָה, שֶׁעַד הַיּוֹם הַזֶּה לֹא הָיָה לוֹ שִׁלְטוֹן עַל שְׁאָר הָעַמִּים, וְעַכְשָׁו הוּקַם לִשְׁלֹט עַל כָּל שְׁאָר עַמֵּי הָעוֹלָם, וְאָז הִתְקַיֵּם (משלי ל) תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ, תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, שְׁלֹשִׁים יוֹם עַד שֶׁלֹּא יָבֹא תֹּקֶף לָעָם בָּאָרֶץ, אוֹ עַד שֶׁלֹּא יָבֹא שֶׁבֶר לָעָם בָּאָרֶץ, מַכְרִיזִים בָּעוֹלָם עַל אוֹתוֹ הַדָּבָר, וְלִפְעָמִים שֶׁנִּמְסָר הַדָּבָר בְּפִי הַתִּינוֹקוֹת, וְלִפְעָמִים לְאוֹתָם בְּנֵי אָדָם חַסְרֵי דַעַת, וְלִפְעָמִים נִמְסָר אוֹתוֹ

מָאן דְּיִשְׁגַּח בְּהוּ. כַּד עַמָּא זַכָּאִין, אִתְמְסַר הַהוּא מִלָּה לְאִינּוּן רֵישִׁין זַכָּאִין דְּעָלְמָא, בְּגִין דְּיוֹדִיעוּ לוֹן, וְיִתּוּבוּן לְמָאֲרֵיהוֹן, וְכַד לָאו אִינּוּן זַכָּאִין, הֲוֵי כִּדְקָאמְרַן.

רַבִּי אֶלְעָזָר, הָוָה יָתִיב יוֹמָא חַד אַתְּרָעָא דְּלוּד, וַהֲוָה יָתִיב עִמֵּיהּ רִבִּי אַבָּא, וְרִבִּי יְהוּדָה, וְרִבִּי יוֹסֵי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אִימָא לְכוּ, מַה דְּחָמִית יוֹמָא דָא. בְּצַפְרָא קָמֵית בִּנְהוֹרָא, חָמִית חַד עוֹפָא, דְּהֲוָה טָאִים זָקַף לְעֵילָא תְּלַת זִמְנֵי, וּמָאִיךְ חַד, וַהֲוָה אָמַר, עִלָּאֵי עִלָּאֵי, בְּיוֹמָא דָא טָסֵי (ס״א דְּקִיקִים) רְקִיעִין (לִימִינָא) תְּלַת מִמָּנָן זַקְפִּין שָׁלְטָנִין עַל אַרְעָא, חָד יָתִיב דְּלָא יָתִיב, אַעְבְּרוּ לֵיהּ בְּנוּרָא דְּדָלִיק, מְעַבְּרִין קַיָּימֵיהּ, מְעַבְּרִין שֶׁלְטָנֵיהּ, תְּלַת סַמְכִין שַׁלִּיטִין עִלָּאִין, קַיְּימִין עַל עָלְמָא.

לשון הקודש

הַדָּבָר בְּפִי הָעוֹפוֹת, וּמַכְרִיזִים בָּעוֹלָם, וְאֵין מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ בָּהֶם. כְּשֶׁהָעָם הֵם צַדִּיקִים, נִמְסָר אוֹתוֹ דָּבָר לְאוֹתָם רָאשִׁים צַדִּיקִים שֶׁל הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיּוֹדִיעוּ לָהֶם וְיָשׁוּבוּ לְרִבּוֹנָם, וּכְשֶׁאֵינָם צַדִּיקִים, זֶה כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה יוֹשֵׁב יוֹם אֶחָד עַל שַׁעַר לוּד, וְהָיָה יוֹשֵׁב עִמּוֹ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֹמַר לָכֶם מַה שֶּׁרָאִיתִי הַיּוֹם הַזֶּה בַּבֹּקֶר קַמְתִּי בָּאוֹר, רָאִיתִי עוֹף אֶחָד שֶׁהָיָה טָס וְעוֹלֶה לְמַעְלָה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, וּמַנְמִיךְ פַּעַם אַחַת, וְהָיָה אוֹמֵר: עֶלְיוֹנִים עֶלְיוֹנִים, בְּיוֹם זֶה פּוֹרְחִים [דַּקִּיקִים] הָרְקִיעִים [לְיָמִין] שְׁלֹשָׁה מְמֻנִּים זְקוּפִים מוֹשְׁלִים עַל הָאָרֶץ, אֶחָד יוֹשֵׁב שֶׁלֹּא יוֹשֵׁב, הֶעֱבִירוּ אוֹתוֹ בְּאֵשׁ דּוֹלֶקֶת, מַעֲבִירִים אֶת קִיּוּמוֹ, מַעֲבִירִים אֶת שִׁלְטוֹנוֹ. שְׁלֹשָׁה תּוֹמְכִים שַׁלִּיטִים עֶלְיוֹנִים עוֹמְדִים עַל הָעוֹלָם.

רָמִינָא לְהַהוּא עוֹפָא קַלָּא, אֲמִינָא לֵיהּ עוֹפָא עוֹפָא, אִימָא לִי תְּלַת דְּקַיְימִין מְמָנָן, וְחַד דְּמִעַבְּרִין שֶׁלְטָנֵיהּ, מָאן אִינּוּן. רָמָא לִי תְּלַת גִּירִין אִלֵּין מִגַּדְפָּא יְמִינָא, וְדֵין חַד מִשְּׂמָאלָא, (ס״א וּמִגַּדְפָּא שְׂמֹאלָא חָד) וְלָא יָדַעְנָא מָאי רְמִיזָא.

נָסִיב לְהוּ רִבִּי אֶלְעָזָר, נָחֵית לְהוּ לִנְחִירוֹי, נָפַק דָּמָא מִנְּחִירוֹי. אָמַר, וַדַּאי תְּלַת שָׁלְטָנֵי עָמְמִין קַיְימִין בְּרוֹמִי בְּאַרְעָא, וּזְמִינִין לְמֶעְבַּד גְּזֵרִין בִּישִׁין לְיִשְׂרָאֵל, מִסִּטְרָא דְּרוֹמָאֵי. נָסִיב הַהוּא גִּירָא דְּמִגַּדְפָּא שְׂמָאלָא, אָרַח, וְנָפַק אֶשָּׁתָא אוּכְמָא מִגֵּיהּ, אָמַר שֶׁלְטָנָא דְּמִצְרָאֵי אַעְדִּיאוּ וְזַמִּין חַד מַלְכָּא דְּרוֹמָאֵי, לְאַעְבְּרָא בְּכָל אַרְעָא (ס״א דְּמִצְרַיִם), וּלְמַנָּאָה בְּמִצְרַיִם רַבְּרְבֵי תְּרִיסִין, וְסָתִיר בִּנְיָן, וּבָנֵי סְתִירִין. (ס״א וְזַמִּין חַד מַלְכָּא מֵאִינּוּן תְּלַת דְּקַאֲמְרָן לְמִשְׁלַט בָּהּ וְסָתִיר בִּנְיָנָא

לשון הקודש

זָרַקְתִּי לְאוֹתוֹ עוֹף רֶגֶב עָפָר, וְאָמַרְתִּי לוֹ: עוֹף עוֹף, אֱמֹר לִי שְׁלֹשָׁה שֶׁעוֹמְדִים מְמֻנִּים וְאֶחָד שֶׁהֶעֱבִירוּ שִׁלְטוֹנוֹ מִי הֵם. זָרַק לִי שְׁלֹשָׁה חִצִּים מִכְּנַף יְמִינוֹ, וְזֶה אֶחָד מִשְּׂמֹאל (וּמִכְּנַף שְׂמֹאל אֶחָד), וְלֹא יָדַעְתִּי לְמָה הוּא רוֹמֵז.

לָקַח אוֹתָם רַבִּי אֶלְעָזָר, הוֹרִיד אוֹתָם לִנְחִירָיו, וְיָצָא דָּם מִנְּחִירָיו. אָמַר, וַדַּאי שְׁלֹשָׁה שַׁלִּיטֵי עַמִּים עוֹמְדִים בְּרוֹמִי בָּאָרֶץ וַעֲתִידִים לַעֲשׂוֹת גְּזֵרוֹת רָעוֹת לְיִשְׂרָאֵל מִצַּד הָרוֹמָאִים. לָקַח אוֹתוֹ חֵץ מִכְּנַף שְׂמֹאל, הֵרִיחַ, וְיָצְאָה אֵשׁ שְׁחוֹרָה מִמֶּנּוּ. אָמַר, שִׁלְטוֹן הַמִּצְרִים הֶעֱבִירוּ, וְעָתִיד לַעֲבֹר מֶלֶךְ אֶחָד שֶׁל הָרוֹמָאִים בְּכָל הָאָרֶץ (מִצְרַיִם), וּלְמַנּוֹת בְּמִצְרַיִם שָׂרֵי מִלְחָמָה גְּדוֹלִים, וְסוֹתֵר בִּנְיָן וּבוֹנֶה אֶת הַסְּתוּרִים. (וְעָתִיד מֶלֶךְ אֶחָד מֵאוֹתָם הַשְּׁלֹשָׁה שֶׁאָמַרְנוּ לִשְׁלֹט בָּהּ, וְסוֹתֵר בִּנְיָנִים וּבוֹנֶה בָּהּ בִּנְיָנִים) **זָרַק אוֹתָם**

וּבְנֵי בָּהּ בִּנְיָנָא) רָמָא לוֹן ר׳ אֶלְעָזָר לְאַרְעָא, נַפְּלוּ אִלֵּין תְּלַת עַל חַד דְּמִסְטְרָא שְׂמָאלָא.

עַד דְּהַוּוּ יַתְבֵי, אַעְבַּר חַד יְנוֹקָא, וַהֲוָה קָאֲרֵי (ישעיה י״ט) מַשָּׂא מִצְרַיִם הִנֵּה ה׳ רוֹכֵב עַל עָב קַל וּבָא מִצְרַיִם. אַעְבַּר תְּנַיְיָנָא חַבְרֵיהּ, וְאָמַר, וְאֶרֶץ מִצְרַיִם תִּהְיֶה שְׁמָמָה. אַעְבַּר תְּלִיתָאָה חַבְרֵיהּ, וְאָמַר, וְאָבְדָה חָכְמַת מִצְרַיִם. חָמוּ הַהוּא גִּירָא דְּגַדְפָּא שְׂמָאלָא דְּאִתּוֹקַד, וּתְלַת אַחֲרָנִין דְּהַוּוּ עָלֵיהּ לָא אִתּוֹקְדָן.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הַאי דְּעוֹפָא, וְהַאי דְּדַרְדְּקֵי כֻּלָּא הוּא חַד, וְכֻלָּא נְבוּאָה עִלָּאָה הוּא, (ס״א כֻּלָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְּחָכְמָתָא) וּבָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחֲזָאָה לָן, סִתְרֵי עִלָּאֵי דְּהוּא עָבִיד, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (עמוס ג׳) כִּי לֹא יַעֲשֶׂה ה׳ אֱלֹהִים דָּבָר כִּי אִם גָּלָה סוֹדוֹ אֶל עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים.

לשון הקודש

רִבִּי אֶלְעָזָר לָאָרֶץ. נָפְלוּ שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה עַל הָאֶחָד שֶׁמִּצַּד שְׂמֹאל.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, עָבַר תִּינוֹק אֶחָד וְהָיָה קוֹרֵא, (ישעיה יט) מַשָּׂא מִצְרָיִם הִנֵּה ה׳ רֹכֵב עַל עָב קַל וּבָא מִצְרַיִם. עָבַר חֲבֵרוֹ הַשֵּׁנִי וְאָמַר, וְאֶרֶץ מִצְרַיִם תִּהְיֶה שְׁמָמָה. עָבַר חֲבֵרוֹ הַשְּׁלִישִׁי וְאָמַר, וְאָבְדָה חָכְמַת מִצְרַיִם. רָאוּ שֶׁאוֹתוֹ חֵץ שֶׁל כְּנַף שְׂמֹאל נִשְׂרַף, וּשְׁלֹשֶׁת הָאֲחֵרִים שֶׁהָיוּ עָלָיו לֹא נִשְׂרְפוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה שֶּׁאָמַר הָעוֹף וְהַתִּינוֹקוֹת, הַכֹּל דָּבָר אֶחָד, וְהַכֹּל הוּא נְבוּאָה עֶלְיוֹנָה, (וְהַכֹּל הוּא בְּסוֹד הַחָכְמָה) וְרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַרְאוֹת לָנוּ נִסְתָּרוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁהוּא עוֹשֶׂה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (עמוס ג) כִּי לֹא יַעֲשֶׂה ה׳ אֱלֹהִים דָּבָר כִּי אִם גָּלָה

וְחַכִּימֵי עֲדִיפֵי מִנְּבִיאֵי בְּכָל זְמָן, דְּהָא לִנְבִיאֵי לְזִמְנִין שָׁרַת עָלַיְיהוּ רוּחַ קֻדְשָׁא, וּלְזִמְנִין לָא, וְחַכִּימִין לָא אַעְדֵּי מִנְּהוֹן רוּחַ קֻדְשָׁא אֲפִילוּ רִגְעָא חָדָא, (זְעִיר) דְּיַדְעִין מַה דִּי לְעֵילָא וְתַתָּא, וְלָא בָעוּ לְגַלָּאָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי (יְהוּדָה) כֹּלָּא חָכְמָתָא, וְחָכְמְתָא דר׳ אֶלְעָזָר יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ. רִבִּי אַבָּא אָמַר, אִלְּמָלֵא לָא הֲווֹ חַכִּימִין, לָא הֲווֹ יַדְעִין בְּנֵי נָשָׁא, מַהוּ אוֹרַיְיתָא, וּמַה פִּקּוּדוֹי דְּמָארֵי עָלְמָא, וְלָא אִתְפָּרְשָׁא רוּחָא דִּבְנֵי נָשָׁא, מֵרוּחָא דִּבְעִירָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כַּד אַיְיתֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא עַל עַמָּא, בְּקַדְמִיתָא עָבִיד דִּינָא, בְּהַהוּא מְמָנָא דְּמְמָנָא עָלַיְיהוּ לְעֵילָא, דִּכְתִיב, (ישעיה כ״ד) יִפְקֹוד ה׳ עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְעַל מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל הָאֲדָמָה.

לשון הקודש

סוֹדוֹ אֶל עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים.

וַעֲדִיפִים חֲכָמִים מִנְּבִיאִים בְּכָל זְמַן, שֶׁהֲרֵי עַל הַנְּבִיאִים לִפְעָמִים שׁוֹרָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְלִפְעָמִים לֹא, וּמֵהַחֲכָמִים לֹא זָזָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד [קָטָן], שֶׁיּוֹדְעִים מַה שֶּׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְלֹא רָצוּ לְגַלּוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי [יְהוּדָה], הַכֹּל זֶה חָכְמָה, וְחָכְמַת רַבִּי אֶלְעָזָר יְתֵרָה מִכֻּלָּם. רַבִּי אַבָּא אָמַר, אִלְּמָלֵא לֹא הָיוּ חֲכָמִים, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם מַהִי תּוֹרָה וּמָה הַמִּצְוֹת שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם, בְּלִי הֶבְדֵּל בֵּין רוּחַ בְּנֵי אָדָם לְרוּחַ הַבְּהֵמָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּשֶׁמֵּבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּין עַל הָעָם, בָּרִאשׁוֹנָה הוּא עוֹשֶׂה דִּין בְּאוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה עֲלֵיהֶם לְמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כד) יִפְקֹד ה׳ עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְעַל מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל הָאֲדָמָה.

בְּמַאי דִּינָא אִתְּדָן הַהוּא מִמָּנָא דִּלְעֵילָא. אַעְבְּרוּ לֵיהּ בְּהַהוּא נְהַר דִּינוּר דְּנָגִיד וְנָפִיק, וּכְדֵין אַעְדִּיו הַהוּא שׁוּלְטָנוּתָא דִּילֵיהּ, וּמִיַּד מַכְרִיזֵי עָלֵיהּ בִּרְקִיעָא, שׁוּלְטָנוּתָא דִּמְמָנָא פְּלַנְיָא אַעְדִּיו מִנֵּיהּ (דף ז׳ ע״א) עַד דְּמָטֵי הַהוּא קַלָּא בְּכָל אִינּוּן רְקִיעִין עַד דְּמָטֵי בְּאִינּוּן דְּשַׁלְטִין בְּהַאי עָלְמָא, וְנָפִיק קָלָא וְאַכְרִיז בְּכָל עָלְמָא, עַד דְּמָטֵי לְעוֹפֵי וְלִינוֹקֵי, וּלְאִינּוּן טִפְּשִׁין דִּבְנֵי נָשָׁא דְּלָא יַדְעִין.

וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ. רִבִּי חִיָּיא אָמַר, מֶלֶךְ חָדָשׁ, חָדָשׁ מַמָּשׁ הָוָה. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר דְּהָוָה מְחַדֵּשׁ גְּזֵירִין, דְּלָא חִידֵּשׁ מַלְכָּא אַחֲרָא מִקַּדְמַת דְּנָא. אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף. כָּל הַהוּא טִיבוּ, דְּעָבַד יוֹסֵף בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם, דִּכְתִיב, (בראשית מ״ז) וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת הַכֶּסֶף בֵּיתָה פַּרְעֹה. וְקַיִּים לוֹן בִּשְׁנֵי כַּפְּנָא, כָּל הַאי לָא דָכִיר, וְעָבִיד גַּרְמֵיהּ דְּלָא יָדַע בֵּיהּ.

לשון הקודש

בְּאֵיזֶה דִּין נִדּוֹן אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה שֶׁלְּמַעְלָה? מַעֲבִירִים אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ נְהַר דִּינוּר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, וְאָז מַעֲבִירִים אֶת אוֹתוֹ שִׁלְטוֹן שֶׁלּוֹ, וּמִיָּד מַכְרִיזִים עָלָיו בָּרָקִיעַ: שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל הַמְמֻנֶּה פְּלוֹנִי הָעֲבַר מִמֶּנּוּ. עַד שֶׁמַּגִּיעַ אוֹתוֹ קוֹל לְכָל אוֹתָם הָרְקִיעִים, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְאוֹתָם שֶׁשּׁוֹלְטִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְיוֹצֵא קוֹל וּמַכְרִיז בְּכָל הָעוֹלָם, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לָעוֹפוֹת וְלַתִּינוֹקוֹת וּלְאוֹתָם הַטִּפְּשִׁים שֶׁל בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵין בָּהֶם דַּעַת. **וַיָּקָם** מֶלֶךְ חָדָשׁ. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, מֶלֶךְ חָדָשׁ – חָדָשׁ מַמָּשׁ הָיָה. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, שֶׁהָיָה מְחַדֵּשׁ גְּזֵרוֹת שֶׁלֹּא חִדֵּשׁ מֶלֶךְ אַחֵר מִקֹּדֶם לָכֵן. אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף – כָּל אוֹתוֹ טוֹב שֶׁעָשָׂה יוֹסֵף בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, שֶׁכָּתוּב (בראשית מז) וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת

רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי יְהוּדָה, הֲווֹ יַתְבִי וְלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא קָמֵיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הַאי דִּכְתִיב וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם, וְתָנֵינָן, דְּאִיהוּ קָם מִגַּרְמֵיהּ, מַה דְּהַוָה שָׁפַל, קָם, וְלָא אִתְחֲזֵי לְמַלְכָּא, וּבְעוּתְרָא קָם. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כֹּלָּא הָכִי הוּא, כְּגַוְונָא דְּאַחַשְׁוֵרוֹשׁ דְּלָא אִתְחֲזֵי לְמַלְכָּא, וְקָם מִגַּרְמֵיהּ, וְקָם בְּעוּתְרָא, וּבָעָא לְאוֹבָדָא לְיִשְׂרָאֵל מֵעָלְמָא, אוֹף הָכָא, הַאי לָא אִתְחֲזֵי לְמַלְכָּא, וְקָם מִגַּרְמֵיהּ, וּבָעָא לְאוֹבָדָא לְיִשְׂרָאֵל מֵעָלְמָא, דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ וְגוֹ׳, הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ וְגוֹ׳, וְכַד הַוָה קָם מַלְכָּא לְעֵילָא, קָם מַלְכָּא לְתַתָּא.

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא וְרִבִּי יוֹסֵי, הֲווֹ אַזְלֵי מִטְּבֶרְיָא לְצִפּוֹרִי, עַד דַּהֲווּ אַזְלֵי, פָּגַע בְּהוּ חַד יוּדָאִי, פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה י״ט) מַשָּׂא מִצְרַיִם הִנֵּה

לשון הקודש

הַכֶּסֶף בֵּיתָה פַּרְעֹה, וְקַיֵּם אוֹתָם בִּשְׁנֵי הָרָעָב, כָּל זֶה לֹא זָכַר, וְעָשָׂה עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ אוֹתוֹ.

רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ יוֹשְׁבִים וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם, וְשָׁנִינוּ שֶׁהוּא קָם מֵעַצְמוֹ, מַה שֶּׁהָיָה שָׁפָל – קָם, וְלֹא רָאוּי הָיָה לְמֶלֶךְ, וּבְעֹשֶׁר הוּא קָם. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַכֹּל כָּךְ הוּא, כְּמוֹ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁלֹּא הָיָה רָאוּי לְמֶלֶךְ, וְקָם מֵעַצְמוֹ, וְקָם בְּעֹשֶׁר, וְרָצָה לְהַאֲבִיד אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם, אַף כָּאן זֶה לֹא רָאוּי לִמְלוּכָה, וְעָמַד מֵעַצְמוֹ, וְרָצָה לְהַאֲבִיד אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ וְגוֹ׳, הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ וְגוֹ׳. וּכְשֶׁהָיָה עוֹמֵד מֶלֶךְ לְמַעְלָה – עוֹמֵד מֶלֶךְ לְמַטָּה.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ

ה׳ רוֹכֵב עַל עָב קַל וּבָא מִצְרַיִם וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפָּנָיו. תָּא חֲזֵי, כָּל מַלְכִין דְּעָלְמָא, וְכָל עַמִּין דְּעָלְמָא, לָא חֲשִׁיבֵי כְּלוּם קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (דניאל ד׳) **וְכָל דַּיְּרֵי אַרְעָא כְּלָא חֲשִׁיבִין וּכְמִצְבְּיֵהּ עָבִיד בְּחֵיל שְׁמַיָּא. וְהָכָא בְּמִצְרַיִם, אַף עַל גַּב דְּכָל אִינּוּן גְּבוּרָאן, וְדַרְעָא מְרוֹמְמָא גַּלֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, מַה כְּתִיב הִנֵּה ה׳ רוֹכֵב עַל עָב קַל וּבָא מִצְרַיִם. מָאי שְׁנָא, בְּכָל עַמִּין דְּעָלְמָא, דְּלָא הָוָה הָכִי, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּזַר גְּזֵרָה וְאִתְעָבִיד, וְהָכָא אִיהוּ אָתָא, דִּכְתִיב וּבָא מִצְרַיִם. וּכְתִיב,** (שמות י״ב) **וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגוֹ׳ אֲנִי ה׳.**

אֶלָּא, בְּגִין דְּמַלְכָּא הָוָה אָתֵי, לְאַפָּקָא לְמַטְרוֹנִיתָא דַּהֲוָות תַּמָּן. וּבְגִין יְקָרָא דְּמַטְרוֹנִיתָא הָוָה

לשון הקודש

הוֹלְכִים מִטְּבֶרְיָה לְצִפּוֹרִי. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּגַע בָּהֶם יְהוּדִי אֶחָד. פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה יט) מַשָּׂא מִצְרָיִם הִנֵּה ה׳ רֹכֵב עַל עָב קַל וּבָא מִצְרַיִם וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפָּנָיו. בֹּא רְאֵה, כָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם וְכָל עַמֵּי הָעוֹלָם לֹא נֶחְשָׁבִים לְכְלוּם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (דניאל ד) וְכָל דַּיְּרֵי דָאָרְעָא כְּלָא חֲשׁוּבִים, וְכִרְצוֹנוֹ עוֹשֶׂה בְּחֵיל הַשָּׁמַיִם. וְכָאן בְּמִצְרַיִם, אַף עַל גַּב שֶׁכָּל אוֹתָן הַגְּבוּרוֹת וּזְרוֹעַ רָמָה גִּלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, מַה כָּתוּב? הִנֵּה ה׳ רֹכֵב עַל עָב קַל וּבָא מִצְרַיִם. מַה שּׁוֹנֶה בְּכָל עַמֵּי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא הָיָה כָּךְ, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּזַר גְּזֵרָה וְנֶעֱשְׂתָה, וְכָאן הוּא בָּא, שֶׁכָּתוּב וּבָא מִצְרַיִם, וְכָתוּב (שמות יב) וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגוֹ׳ אֲנִי ה׳?

אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהַמֶּלֶךְ הָיָה בָּא לְהוֹצִיא

אָתֵי. וְעַל דָּא הָוָה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרָהּ, וְאָתֵי לְגַבָּהּ לַאֲקָמָא לָהּ, וּלְמֵיהַב לָהּ יְדָא, וּלְזַקְפָּא לָהּ, כְּמָה דְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד בְּסוֹף גָּלוּתָא דֶאֱדוֹם.

אָמַר רִבִּי יֵיסָא, אִי הָכִי, דִּבְגִין דְּמַטְרוֹנִיתָא הָוָה, הָא בְּגָלוּתָא דְבָבֶל, מַטְרוֹנִיתָא תַּמָּן הֲוַת, אֲמַאי לָא הָוָה כַּךְ. אָמַר לֵיהּ, הָא תָּנֵינָן, דְּחַטָּאָה גָּרַם, דְּנָטְלוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת, וְאָעִילוּ בְּרִית קַיָּימָא קַדִּישָׁא בִּרְשׁוּתָא אַחֲרָא. וּבְגִין כַּךְ אִתְאֲבִידוּ מִנְּהוֹן נִסִּין, וְאַתְוָון, דְּאִתְחָזֵי לְמֶעְבַּד לְהוּ, מַה דְּלָא הָוָה הָכִי בְּגָלוּתָא דְמִצְרַיִם, דְּכֻלְּהוּ הֲווֹ שִׁבְטֵי יָהּ, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עָאלוּ, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נָפְקוּ.

בְּגָלוּתָא דֶאֱדוֹם, בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְיַקְּרָא בְּעָלְמָא, וּלְמֵיתֵי אִיהוּ

לשון הקודש

אֶת הַגְּבִירָה שֶׁהָיְתָה שָׁם, וּבִשְׁבִיל כְּבוֹד הַגְּבִירָה הָיָה בָּא. וְעַל כָּךְ הָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בִּכְבוֹדָהּ, וּבָא אֵלֶיהָ לַהֲקִימָהּ וְלָתֵת לָהּ יָד וְלִזְקֹף אוֹתָהּ, כְּמוֹ שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת בְּסוֹף גָּלוּת אֱדוֹם.

אָמַר רַבִּי יֵיסָא, אִם כָּךְ שֶׁבִּשְׁבִיל הַגְּבִירָה זֶה הָיָה, הֲרֵי בְּגָלוּת בָּבֶל הָיְתָה שָׁם הַגְּבִירָה, וְלָמָּה לֹא הָיָה כָּךְ? אָמַר לוֹ, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁהַחֵטְא גָּרַם, שֶׁנָּשְׂאוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת וְהִכְנִיסוּ אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ לְרָשׁוּת אַחֶרֶת, וְלָכֵן נֶאֱבְדוּ מֵהֶם הַנִּסִּים וְהָאוֹתוֹת שֶׁרְאוּיִים הָיוּ לְהֵעָשׂוֹת לָהֶם, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה כָּךְ בְּגָלוּת מִצְרַיִם, שֶׁכֻּלָּם הָיוּ שִׁבְטֵי יָהּ, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִכְנְסוּ, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יָצְאוּ.

בְּגָלוּת אֱדוֹם רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִתְכַּבֵּד בָּעוֹלָם וְלָבֹא הוּא לְהָקִים אֶת

לְאַקָּמָא לְמַטְרוֹנִיתָא, וּלְנַעֲרָא לָהּ מֵעַפְרָא. וַוי לְמַאן דִּיעֲרַע תַּמָּן קָמֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְיֵיתָא (ישעיה נ״ב) הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַיִם הִתְפַּתְּחִי מוֹסְרֵי צַוָּארֵךְ. מָאן הוּא מַלְכָּא וְעַמָּא דְיֵיקוּם קָמֵיהּ.

וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפָּנָיו, (ישעיה י״ט) אֱלִילֵי מִצְרַיִם, לָאו עַל אֲבָנִין וְאָעִין אִתְמַר, אֶלָּא עַל כָּל אִינּוּן דַּרְגִּין מְמָנָן עִלָּאִין, וְעַל אִינּוּן פּוּלְחָנִין תַּתָּאִין דִּלְהוֹן. וּבְכָל אֲתָר דְּגָלוּ יִשְׂרָאֵל, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי עָלַיְיהוּ, וְאִתְקָבִיל מֵאִינּוּן עַמִּין.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, (ישעיה נ״ב) כֹּה אָמַר ה׳ מִצְרַיִם יָרַד עַמִּי בָרִאשׁוֹנָה לָגוּר שָׁם וְאַשּׁוּר בְּאֶפֶס עֲשָׁקוֹ תּוּרְעֲמָא דְּאִתְרְעַם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל אַשּׁוּר, וְאָמַר, חָמוּ מַה עָבֵד לִי אַשּׁוּר, דְּהָא מִצְרַיִם דַּאֲנָא עֲבָדִית בְּהוּ כָּל אִינּוּן דִּינִין, וְעַמִּי (אינון) נַחְתּוּ

לשון הקודש

הַגְּבִירָה וּלְנַעֵר אוֹתָהּ מֵהֶעָפָר. אוֹי לְמִי שֶׁיִּמָּצֵא שָׁם לְפָנָיו בְּשָׁעָה שֶׁיֹּאמַר (ישעיה נב) הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלָם הִתְפַּתְּחִי מוֹסְרֵי צַוָּארֵךְ. מִי הוּא הַמֶּלֶךְ וְהָעָם שֶׁיַּעֲמֹד לְפָנָיו?

וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפָּנָיו. אֱלִילֵי מִצְרַיִם, לֹא עַל עֵצִים וַאֲבָנִים נֶאֱמַר, אֶלָּא עַל כָּל אוֹתָם דְּרָגוֹת מְמֻנּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וְעַל אוֹתָם הָעֲבוֹדוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם, וּמִתְרַעֵם וְנִפְרָע מֵאוֹתָם עַמִּים.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, כֹּה אָמַר ה׳ אֱלֹהִים מִצְרַיִם יָרַד עַמִּי בָרִאשׁוֹנָה לָגוּר שָׁם וְאַשּׁוּר בְּאֶפֶס עֲשָׁקוֹ. תַּרְעֹמֶת שֶׁהִתְרַעֵם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל אַשּׁוּר, וְאָמַר, רְאוּ מָה עָשָׂה לִי אַשּׁוּר, שֶׁהֲרֵי בְּמִצְרַיִם שֶׁאֲנִי עָשִׂיתִי בָהֶם כָּל אוֹתָם הַדִּינִים, וְעַמִּי [הֵם]

תַּמָּן, לְדַיָּרָא בֵּינֵיהוֹן, וְקִבְּלוּם מִצְרָאֵי בֵּינַיְיהוּ, וְיָהֲבוּן לוֹן שְׁפַר אַרְעָא אֶרֶץ גּוֹשֶׁן, וְאַף עַל גַּב דְּאָעִיקוּ לוֹן בְּגָלוּתָא, לָא אַעְדּוּ אַרְעָא מִנְּהוֹן, דִּכְתִיב, (שמות ט׳) רַק בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן אֲשֶׁר שָׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ׳. וּמֵיטַב אַרְעָא דְּמִצְרַיִם הָוָה, דִּכְתִיב, (בראשית מ״ו) בְּמֵיטַב הָאָרֶץ בְּאֶרֶץ רַעְמְסֵס. וְתוּ, דְּלָא אַעְדּוּ מִדְּלְהוֹן כְּלוּם, דִּכְתִיב, (שמות ט׳) וּמִמִּקְנֵה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ׳. וְעִם כָּל דָּא אִתְּדָנוּ בְּכַמָּה דִינִין.

אֲבָל אַשּׁוּר בְּאֶפֶס עֲשָׂקוֹ, אַטִּיל (דף ז׳ ע״ב) לוֹן בְּאַרְעָא דְּסַיְיפֵי עָלְמָא, וְנָטַל לוֹן אַרְעָא דִּלְהוֹן. וּמַה מִצְרָאֵי, דְּעָבְדֵי כָּל הַנֵּי טָבָאן לְיִשְׂרָאֵל, אִתְּדָנוּ בְּכָל אִינּוּן דִּינִין. אַשּׁוּר וֶאֱדוֹם וּשְׁאַר עַמִּין, דְּמְעִיקִין לוֹן, וְקַטְלִין לוֹן, וְנַטְלִין לוֹן מָמוֹנֵיהוֹן, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְיַקָּרָא שְׁמֵיהּ

לשון הקודש

יָרְדוּ לְשָׁם לָדוּר בֵּינֵיהֶם, וְקִבְּלוּם הַמִּצְרִים בֵּינֵיהֶם, וְנָתְנוּ לָהֶם הֵיטֵי שֶׁל הָאָרֶץ, אֶרֶץ גֹּשֶׁן. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵצִיקוּ לָהֶם בַּגָּלוּת, לֹא לָקְחוּ מֵהֶם אֶת הָאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב (שמות ט) רַק בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן אֲשֶׁר שָׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ׳. וּמֵיטַב אֶרֶץ מִצְרַיִם הָיְתָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית מז) בְּמֵיטַב הָאָרֶץ בְּאֶרֶץ רַעְמְסֵס. וְעוֹד, שֶׁלֹּא הֶעֱבִירוּ מִשֶּׁלָּהֶם כְּלוּם, שֶׁכָּתוּב (שמות ט) וּמִמִּקְנֵה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ׳, וְעִם כָּל זֶה נִדּוֹנוּ בְּכַמָּה דִינִים.

אֲבָל אַשּׁוּר בְּאֶפֶס עֲשָׂקוֹ, הִטִּיל אוֹתָם בְּאֶרֶץ שֶׁבְּסוֹף הָעוֹלָם, וְנָטַל אֶת אַרְצָם מֵהֶם. וּמָה הַמִּצְרִים שֶׁעָשׂוּ כָּל הַטּוֹבוֹת הַלָּלוּ לְיִשְׂרָאֵל נִדּוֹנוּ בְּכָל אוֹתָם דִּינִים – אַשּׁוּר וֶאֱדוֹם וּשְׁאָר הָעַמִּים שֶׁמְּצִיקִים לָהֶם, וְהוֹרְגִים אוֹתָם, וְנוֹטְלִים אֶת מָמוֹנָם, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ

עָלַיְיהוּ, דִּכְתִיב, (יחזקאל ל״ח) וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְנוֹדַעְתִּי. הָתָם בְּמִצְרַיִם בְּמַלְכָּא חַד, וְהָכָא בְּכָל מַלְכִין דְּעָלְמָא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן זָקַף יְדוֹי וּבָכָה, וְאָמַר, וַוי מָאן דְּיִזְדַּמַּן בְּהַהוּא זִמְנָא, וְזַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּיִזְדַּמַּן וְיִשְׁתְּכַּח בְּהַהוּא זִמְנָא, וַוי מָאן דְּיִזְדַּמַּן בְּהַהוּא זִמְנָא, בְּגִין דְּכַד יֵיתֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְפַקְדָּא לְאַיְלְתָּא, יִסְתָּכַּל מָאן אִינּוּן דְּקַיְימִין בַּהֲדָהּ, בְּכָל אִינּוּן דְּמִשְׁתַּכְּחֵי עִמָּהּ, בְּכָל עוֹבָדוֹי דְכָל חַד וְחַד, וְלָא יִשְׁתְּכַּח זַכָּאי. דִּכְתִיב, (ישעיה ס״ג) וְאַבִּיט וְאֵין עוֹזֵר. וְכַמָּה עַקְתִּין עַל עַקְתִּין לְיִשְׂרָאֵל.

זַכָּאָה מָאן דְּיִזְדַּמַּן וְיִשְׁתְּכַּח בְּהַהוּא זִמְנָא, בְּגִין דְּהַהוּא דְּיִתְקָיֵים בְּהַהוּא זִמְנָא בִּמְהֵימָנוּתָא, יִזְכֶּה לְהַהוּא נְהִירוּ דְּחֶדְוָה דְּמַלְכָּא.

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְכַבֵּד אֶת שְׁמוֹ עֲלֵיהֶם, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לח) וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְנוֹדַעְתִּי. שָׁם בְּמִצְרַיִם בְּמֶלֶךְ אֶחָד, וְכָאן בְּכָל מַלְכֵי הָעוֹלָם.

רַבִּי שִׁמְעוֹן הֵרִים יָדָיו, וּבָכָה וְאָמַר, אוֹי לְמִי שֶׁיִּזְדַּמֵּן בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְאַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁיִּזְדַּמֵּן בְּאוֹתוֹ זְמַן. אוֹי לְמִי שֶׁיִּזְדַּמֵּן בְּאוֹתוֹ זְמַן – מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁיָּבֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִפְקֹד אֶת הָאַיָּלָה, יִסְתַּכֵּל מִי הֵם אוֹתָם שֶׁעָמְדוּ עִמָּהּ, בְּכָל אוֹתָם שֶׁנִּמְצָאִים עִמָּהּ, בְּכָל מַעֲשֵׂי כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְלֹא יִמָּצֵא צַדִּיק, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סג) וְאַבִּיט וְאֵין עוֹזֵר. וְכַמָּה צָרוֹת עַל צָרוֹת לְיִשְׂרָאֵל.

אַשְׁרֵי מִי שֶׁיִּזְדַּמֵּן וְיִמָּצֵא בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן – מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ שֶׁיַּעֲמֹד בְּאוֹתוֹ זְמַן

וְעַל הַהוּא זִמְנָא כְּתִיב, (זכריה י״ג) **וּצְרַפְתִּים כִּצְרוֹף אֶת הַכֶּסֶף וּבְחַנְתִּים כִּבְחוֹן אֶת הַזָּהָב וְגוֹ׳.**

לְבָתָר דְּאִינּוּן עַקְתִּין מִתְעָרֵי עַל יִשְׂרָאֵל, וְכָל עַמִּין וּמַלְכֵיהוֹן יִתְיַיעֲטוּן כַּחֲדָא עָלַיְיהוּ, וּמִתְעָרֵי כַּמָּה גְזֵירִין בִּישִׁין, כֻּלְּהוּ סַלְקֵי בְּעִיטָא חָדָא עָלַיְיהוּ, וְיֵיתוּן עַקְתָּא עַל עַקְתָּא, בַּתְרַיְיתָא מְשַׁכְּחָן קָמַיְיתָא. כְּדֵין יִתְחָזֵי חַד עַמּוּדָא דְּאֶשָּׁא, קָאִים מֵעֵלָּא לְתַתָּא, אַרְבְּעִין יוֹמִין, וְכָל עַמִּין דְּעָלְמָא חָמָאן לֵיהּ.

בְּהַהוּא זִמְנָא, יִתְעַר מַלְכָּא מְשִׁיחָא, לְנַפְקָא מִגּוֹ גִּנְתָּא דְּעֵדֶן, מֵהַהוּא אֲתָר דְּאִתְקְרֵי קַ״ן צִפּו״ר, וְיִתְעָר בְּאַרְעָא דְּגָלִיל, וְהַהוּא יוֹמָא דְּיִפּוּק לְתַמָּן, יִתְרַגַּז כָּל עָלְמָא, וְכָל בְּנֵי עָלְמָא מִתְחַבְּאִין גּוֹ מְעָרָתֵי וְטִנָּרֵי, דְּלָא יַחְשְׁבוּן לְאִשְׁתְּזָבָא. וְעַל

לשון הקודש

בֶּאֱמוּנָה, יִזְכֶּה לְאוֹתוֹ אוֹר שֶׁל שִׁמְחַת הַמֶּלֶךְ, וְעַל אוֹתוֹ זְמַן כָּתוּב (זכריה יג) וּצְרַפְתִּים כִּצְרוֹף אֶת הַכֶּסֶף וּבְחַנְתִּים כִּבְחוֹן אֶת הַזָּהָב וְגוֹ׳.

לְאַחַר שֶׁאוֹתָן צָרוֹת יִתְעוֹרְרוּ עַל יִשְׂרָאֵל, וְכָל הָעַמִּים וּמַלְכֵיהֶם יִתְיַעֲצוּ כְּאֶחָד עֲלֵיהֶם, וּמְעוֹרְרִים כַּמָּה גְזֵרוֹת רָעוֹת, וְכֻלָּם עוֹלִים בְּעֵצָה אַחַת עֲלֵיהֶם, וְיָבֹאוּ צָרָה עַל צָרָה, אַחֲרוֹנוֹת מְשַׁכְּחוֹת אֶת הָרִאשׁוֹנוֹת, אָז יִתְרָאֶה עַמּוּד אֵשׁ אֶחָד עוֹמֵד מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה אַרְבָּעִים יוֹם, וְכָל עַמֵּי הָאָרֶץ רוֹאִים אוֹתוֹ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְעוֹרֵר מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ לָצֵאת מִתּוֹךְ גַּן עֵדֶן מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא קַ״ן צִפּו״ר, וְיִתְעוֹרֵר בְּאֶרֶץ הַגָּלִיל. וְאוֹתוֹ יוֹם שֶׁיֵּצֵא לְשָׁם, יִתְרַגֵּז כָּל הָעוֹלָם, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם מִתְחַבְּאִים בְּתוֹךְ מְעָרוֹת וּסְלָעִים שֶׁלֹּא יַחְשְׁבוּ לְהִנָּצֵל, וְעַל אוֹתוֹ זְמַן כָּתוּב

הַהוּא זִמְנָא כְּתִיב, (ישעיה ב׳) וּבָאוּ בִּמְעָרוֹת צוּרִים וּבִמְחִלּוֹת עָפָר מִפְּנֵי פַּחַד ה׳ וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ בְּקוּמוֹ לַעֲרוֹץ הָאָרֶץ.

מִפְּנֵי פַּחַד ה׳, דָּא הַהוּא רְגִיזוּ דְּכָל עָלְמָא. וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ דָּא מָשִׁיחַ. בְּקוּמוֹ לַעֲרֹץ הָאָרֶץ, כַּד יְקוּם וְיִתְגְּלֵי בְּאַרְעָא דְּגָלִיל, בְּגִין דְּאִיהוּ הוּא אֲתָר קַדְמָאָה דְּאִתְחָרְבָא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, וּבְגִין כָּךְ, יִתְגְּלֵי תַּמָּן קַדְמָאָה לְכָל אֲתָר, וּמִתַּמָּן יִתְעַר קְרָבִין לְכָל עָלְמָא.

לְבָתָר אַרְבְּעִין יוֹמִין, דְּעַמּוּדָא יְקוּם מֵאַרְעָא לִשְׁמַיָּא, לְעֵינֵיהוֹן דְּכָל עָלְמָא, וּמָשִׁיחַ יִתְגְּלֵי, יְקוּם מִסְּטָר מִזְרָח, חַד כּוֹכְבָא מְלַהֲטָא בְּכָל גַּוְונִין, וְשִׁבְעָה כּוֹכָבִין אַחֲרָנִין דְּסַחֲרָן לְהַהוּא כּוֹכְבָא, וְיַגִּיחוּן בֵּיהּ קְרָבָא בְּכָל סִטְרִין, תְּלַת זִמְנִין

לשון הקודש

(ישעיה ב) וּבָאוּ בִּמְעָרוֹת צֻרִים וּבִמְחִלּוֹת עָפָר מִפְּנֵי פַּחַד ה׳ וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ בְּקוּמוֹ לַעֲרֹץ הָאָרֶץ.

מִפְּנֵי פַּחַד ה׳ – זֶהוּ אוֹתוֹ רֹגֶז שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ – זֶה מָשִׁיחַ. בְּקוּמוֹ לַעֲרֹץ הָאָרֶץ – כְּשֶׁיָּקוּם וְיִתְגַּלֶּה בְּאֶרֶץ הַגָּלִיל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מָקוֹם רִאשׁוֹן שֶׁנֶּחֱרַב בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְלָכֵן יִתְגַּלֶּה שָׁם רִאשׁוֹן לְכָל מָקוֹם, וּמִשָּׁם יְעוֹרֵר קְרָבוֹת לְכָל הָעוֹלָם.

אַחַר אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁעַמּוּד יַעֲמֹד מֵאֶרֶץ לַשָּׁמַיִם לְעֵינֵי כָּל הָעוֹלָם וְיִתְגַּלֶּה הַמָּשִׁיחַ, יָקוּם מִצַּד מִזְרָח כּוֹכָב אֶחָד לוֹהֵט בְּכָל הַגְּוָנִים, וְשִׁבְעָה כּוֹכָבִים אֲחֵרִים שֶׁסּוֹבְבִים אוֹתוֹ הַכּוֹכָב, וְיַעֲרְכוּ בוֹ קְרָב בְּכָל הַצְּדָדִים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם, עַד

בְּיוֹמָא, עַד שִׁבְעִין יוֹמִין, וְכָל בְּנֵי עָלְמָא הָמָאן.

וְהַהוּא כּוֹכָבָא, יַגִּיחַ בְּהוּ קְרָבָא, בְּטִיסִין דְּנוּרָא, מְלַהֲטִין מְנַצְּצִין לְכָל עֵבֶר, וּבָטַשׁ בְּהוּ, עַד דְּבָלַע לוֹן, בְּכָל רַמְשָׁא וְרַמְשָׁא, וּבְיוֹמָא אַפִּיק לוֹן. וְיַגִּיחוּן קְרָבָא לְעֵינֵיהוֹן דְּכָל עָלְמָא, וְכֵן בְּכָל יוֹמָא, עַד שִׁבְעִין יוֹמִין. לְבָתָר שִׁבְעִין יוֹמִין, יִתְגְּנִיז הַהוּא כּוֹכָבָא, וְיִתְגְּנִיז מָשִׁיחַ, עַד תְּרֵיסָר יַרְחִין, וְיִתְהַדַּר הַהוּא עַמּוּדָא דְאֶשָּׁא כְּמִלְקַדְמִין, וּבֵיהּ יִתְגְּנִיז מָשִׁיחַ, וְהַהוּא עַמּוּדָא לָא יִתְחָזֵי.

לְבָתָר תְּרֵיסָר יַרְחִין, יְסַלְקוּן לֵיהּ לְמָשִׁיחַ, בְּהַהוּא עַמּוּדָא, לְגוֹ רְקִיעָא, וְתַמָּן יְקַבֵּל תּוּקְפָּא וְעִטְרָא דְּמַלְכוּתָא. וְכַד נָחִית, יִתְחָזֵי הַהוּא עַמּוּדָא דְאֶשָּׁא כְּמִלְקַדְמִין, לְעֵינֵיהוֹן דְּכָל עָלְמָא, וְיִתְגְּלֵי לְבָתָר מָשִׁיחַ, וְיִתְכַּנְּשׁוּן לְגַבֵּיהּ עַמִּין סַגִּיאִין, וְיִתְעַר

לשון הקודש

שִׁבְעִים יוֹם, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם רוֹאִים.

וְאוֹתוֹ כּוֹכָב יַעֲרֹךְ בָּהֶם קְרָב בְּלַפִּידֵי אֵשׁ לוֹהֲטִים וְנוֹצְצִים לְכָל עֵבֶר, וּמַכֶּה בָהֶם עַד שֶׁבּוֹלֵעַ אוֹתָם בְּכָל עֶרֶב וְעֶרֶב, וּבַיּוֹם מוֹצִיא אוֹתָם. וְיַעַרְכוּ קְרָב לְעֵינֵי כָּל הָעוֹלָם, וְכֵן בְּכָל יוֹם עַד שִׁבְעִים יוֹם. לְאַחַר שִׁבְעִים יוֹם יִגָּנֵז אוֹתוֹ כּוֹכָב, וְיִגָּנֵז הַמָּשִׁיחַ עַד שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים, וְיִחָזֵר אוֹתוֹ עַמּוּד אֵשׁ כְּמוֹ מִקֹּדֶם, וּבוֹ יִגָּנֵז הַמָּשִׁיחַ, וְאוֹתוֹ עַמּוּד לֹא יִתְרָאֶה.

לְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ יַעֲלוּ אֶת הַמָּשִׁיחַ בְּאוֹתוֹ הָעַמּוּד לְתוֹךְ הָרָקִיעַ, וְשָׁם יְקַבֵּל חֹזֶק וַעֲטֶרֶת מַלְכוּת. וּכְשֶׁיֵּרֵד, יִתְרָאֶה אוֹתוֹ עַמּוּד אֵשׁ כְּמוֹ מִקֹּדֶם לְעֵינֵי כָּל הָעוֹלָם, וְאַחַר כָּךְ יִתְגַּלֶּה הַמָּשִׁיחַ, וְיִתְכַּנְּסוּ אֵלָיו עַמִּים רַבִּים, וְיעוֹרֵר קְרָבוֹת

קְרָבִין בְּכָל עָלְמָא. וּבְהַהוּא זִמְנָא יִתְעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גְּבוּרָתֵיהּ לְכָל עַמִּין דְּעָלְמָא, וּמַלְכָּא מְשִׁיחָא יִתְיְדַע בְּכָל עָלְמָא, וְכָל מַלְכִין דְּעָלְמָא יִתְעָרוּן לְאִתְחַבְּרָא לְאַגָּחָא קְרָבָא בֵּיהּ.

וְכַמָּה (עַמִּין) מִפְּרִיצֵי יְהוּדָאִין יִתְהַפְּכוּ לְאָהַדְּרָא לְגַבֵּיהוּ, וְיֵיתוּן עִמְּהוֹן, לְאַגָּחָא קְרָבָא עַל מַלְכָּא מְשִׁיחָא. כְּדֵין יִתְחָשַׁךְ כָּל עָלְמָא חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה יוֹמִין, וְסַגִּיאִין מֵעַמָּא דְיִשְׂרָאֵל יְהוֹן מֵתִין בְּהַהוּא חֲשׁוֹכָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה ס׳) כִּי הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה אֶרֶץ וַעֲרָפֶל לְאֻמִּים.

פָּתַח וְאָמַר (דברים כ״ב) כִּי (דף ח׳ ע״א) יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַדֶּרֶךְ בְּכָל עֵץ אוֹ עַל הָאָרֶץ אֶפְרוֹחִים אוֹ בֵיצִים וְהָאֵם רֹבֶצֶת וְגוֹ׳, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְגוֹ׳, הַאי קְרָא אוֹקִימְנָא לֵיהּ, וְאִיהוּ חַד מִפִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא גְּנִיזִין, וַאֲנָן אִית לָן בֵּיהּ רָזֵי

לשון הקודש

בְּכָל הָעוֹלָם. וּבְאוֹתוֹ זְמַן יְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת גְּבוּרָתוֹ לְכָל עַמֵּי הָעוֹלָם, וּמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ יִוָּדַע בְּכָל הָעוֹלָם, וְכָל מַלְכֵי הָעוֹלָם יִתְעוֹרְרוּ לְהִתְחַבֵּר לַעֲרֹךְ בּוֹ קְרָב.

וְכַמָּה [עַמִּים] מִפָּרִיצֵי הַיְּהוּדִים יִתְהַפְּכוּ לַחֲזֹר אֲלֵיהֶם, וְיָבֹאוּ עִמָּהֶם לַעֲרֹךְ קְרָב עַל מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, וְאָז יֶחְשַׁךְ כָּל הָעוֹלָם חֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם, וְרַבִּים מֵעַם יִשְׂרָאֵל יָמוּתוּ בְּאוֹתוֹ חֹשֶׁךְ. וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה ס) כִּי הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה אֶרֶץ וַעֲרָפֶל לְאֻמִּים. **פָּתַח** וְאָמַר, (דברים כב) כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַדֶּרֶךְ בְּכָל עֵץ אוֹ עַל הָאָרֶץ אֶפְרֹחִים אוֹ בֵיצִים וְהָאֵם רֹבֶצֶת וְגוֹ׳, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְגוֹ׳. פָּסוּק זֶה בֵּאַרְנוּ אוֹתוֹ, וְהוּא אֶחָד מִמִּצְוֹוֹת הַתּוֹרָה

דְּאוֹרַיְיתָא גְּנִיזִין, שְׁבִילִין וְאָרְחִין יְדִיעָן לְחַבְרַיָּיא, בְּאִינּוּן תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין דְּאוֹרַיְיתָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, אֶלְעָזָר, בְּזִמְנָא דְּיִתְעַר מַלְכָּא מְשִׁיחָא, כַּמָּה אָתִין וְנִסִּין אָחֲרָנִין יִתְעָרוּן בְּעָלְמָא. תָּא חֲזֵי, בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן דִּלְתַתָּא, אִית אֲתָר חַד גָּנִיז וְטָמִיר דְּלָא אִתְיְדַע, וְאִיהוּ מְרֻקְּמָא בְּכַמָּה גַּוְונִין, וּבֵיהּ גְּנִיזִין אֶלֶף הֵיכָלִין דְּכִסּוּפִין. וְלֵית מָאן דְּעָיֵיל בְּהוּ, בַּר מָשִׁיחַ, דְּאִיהוּ קָאִים תָּדִיר בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן.

וְכָל גִּנְתָּא מְסַחֲרָא בִּרְתִיכִין סַגִּיאִין דְּצַדִּיקַיָּא, וּמָשִׁיחַ קָאִים עָלַיְיהוּ, וְעַל כַּמָּה חֵילִין וּמַשִּׁירְיָין דְּנִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא תַּמָּן, וּבְרָאשֵׁי יַרְחֵי, וּבְזִמַּנֵּי, וּבְשַׁבָּתֵי, מָשִׁיחַ עָאל בְּהַהוּא אֲתָר לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא בְּכָל אִינּוּן הֵיכָלִין.

לשון הקודש

הַגְּנוּזוֹת, וְלָנוּ יֵשׁ בּוֹ סוֹדוֹת תּוֹרָה גְּנוּזִים, שְׁבִילִים וּדְרָכִים יְדוּעוֹת לַחֲבֵרִים בְּאוֹתָם שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם נְתִיבוֹת הַתּוֹרָה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, אֶלְעָזָר, בִּזְמַן שֶׁיִּתְעוֹרֵר מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, כַּמָּה אוֹתוֹת וְנִסִּים אֲחֵרִים יִתְעוֹרְרוּ בָּעוֹלָם. בֹּא רְאֵה, בְּגַן עֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה יֵשׁ מָקוֹם אֶחָד גָּנוּז וְשָׁמוּר שֶׁלֹּא נוֹדָע, וְהוּא מְרֻקָּם בְּכַמָּה גְּוָנִים, וּבוֹ גְּנוּזִים אֶלֶף הֵיכָלוֹת שֶׁל כִּסּוּפִים, וְאֵין מִי שֶׁיִּכָּנֵס בָּהֶם פְּרָט לַמָּשִׁיחַ, שֶׁהוּא עוֹמֵד תָּמִיד בְּגַן עֵדֶן.

וְכָל הַגָּן מֻקָּף בְּמֶרְכָּבוֹת רַבּוֹת שֶׁל צַדִּיקִים, וּמָשִׁיחַ עוֹמֵד עֲלֵיהֶם וְעַל כַּמָּה חֵילוֹת וּמַחֲנוֹת שֶׁל נִשְׁמוֹת צַדִּיקִים שָׁם, וּבְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְחַגִּים וְשַׁבָּתוֹת נִכְנָס מָשִׁיחַ לְאוֹתוֹ מָקוֹם לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בְּכָל אוֹתָם הֵיכָלוֹת.

לְגוֹ לְגוֹ מִכָּל אִינּוּן הֵיכָלִין, אִית אֲתָר אַחֲרָא טָמִיר וְגָנִיז דְּלָא אִתְיְדַע כְּלָל, וְאִקְרֵי עֵדֶן. וְלֵית מָאן דְּיָכִיל לְמִנְדַּע בֵּיהּ. וּמָשִׁיחַ אַגְנִיז (ס״א יִתְגְּלֵי) לְבַר, סַחֲרָנֵיהּ דְּהַהוּא אֲתָר, עַד דְּאִתְגְּלֵי לֵיהּ חַד אֲתָר. דְּאִקְרֵי קַן צִפּוֹר, וְאִיהוּ אֲתָר דְּכָרִיז עָלֵיהּ הַהוּא צִפּוֹר. דְּאִתְעַר בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן בְּכָל יוֹמָא.

וּבְהַהוּא אֲתָר, מְרַקְּמָן דְּיוּקְנִין דְּכָל שְׁאַר עַמִּין, דְּאִתְכְּנָשׁוּ עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל לְאַבְאָשָׁא לוֹן. עָאל בְּהַהוּא אֲתָר, זָקִיף עֵינוֹי, וְחָזֵי אֲבָהָן, דְּעָאלִין בְּחָרְבַּן בֵּית אֱלָהָא, עַד דְּחָמֵי לְרָחֵל דְּדִמְעָהָא בְּאַנְפָּהָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְנַחֵם לָהּ, וְלָא צְבִיאַת לְקַבְּלָא תַּנְחוּמִין, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ירמיה ל״א) מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ. כְּדֵין. מָשִׁיחַ אָרִים קַלֵּיהּ וּבָכֵי, וְאִזְדַּעְזַע כָּל גִּנְתָּא דְעֵדֶן, וְכָל אִינּוּן צַדִּיקַיָּא דְתַמָּן גָּעוּ וּבָכוּ עִמֵּיהּ.

לשון הקודש

לִפְנֵי וְלִפְנִים מִכָּל אוֹתָם הֵיכָלוֹת יֵשׁ מָקוֹם אַחֵר טָמִיר וְגָנוּז שֶׁלֹּא נוֹדַע כְּלָל, וְנִקְרָא עֵדֶן, וְאֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לָדַעַת אוֹתוֹ, וּמָשִׁיחַ גָּנוּז בַּחוּץ סְבִיב אוֹתוֹ מָקוֹם, עַד שֶׁנִּתְגַּלָּה לוֹ מָקוֹם אֶחָד שֶׁנִּקְרָא קַן צִפּוֹר, וְהוּא מָקוֹם שֶׁמַּכְרִיזָה עָלָיו אוֹתָהּ צִפּוֹר שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת בְּגַן עֵדֶן בְּכָל יוֹם.

וּבְאוֹתוֹ מָקוֹם רְקוּמִים דְּיוּקְנָאוֹת שֶׁל כָּל שְׁאָר הָעַמִּים שֶׁהִתְכַּנְּסוּ עַל יִשְׂרָאֵל לְהָרַע לָהֶם. נִכְנָס לְאוֹתוֹ מָקוֹם, מֵרִים עֵינָיו וְרוֹאֶה אֶת הָאָבוֹת שֶׁנִּכְנָסִים לְחָרְבַּן בֵּית הָאֱלֹהִים, עַד שֶׁרוֹאֶה אֶת רָחֵל שֶׁדִּמְעוֹתֶיהָ בְּפָנֶיהָ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְנַחֵם אוֹתָהּ, וְלֹא מַסְכִּימָה לְקַבֵּל תַּנְחוּמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לא) מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ. אָז מָשִׁיחַ מֵרִים קוֹלוֹ

גָּעֵי וּבְכֵי זִמְנָא תִנְיָינָא, וְאִזְדַּעְזַע הַהוּא רְקִיעַ דְּעַל גַּבֵּי גִּנְתָּא, אֶלֶף וְחָמֵשׁ מֵאָה רִבּוֹא מַשְׁרְיָין עִלָּאִין, עַד דְּמָטֵי לְגוֹ כֶּרְסְיָיא עִלָּאָה. כְּדֵין, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָמִיז לְהַהוּא צִפָּרָא, וְעָאל לְהַהוּא קֵן דִּילָהּ, וְיָתְבָא לְגַבֵּי מָשִׁיחַ, וְקָרֵי מַה דְּקָרֵי, וְאִתְּעַר מַה דְּאִתְּעַר.

עַד דְּמִגּוֹ כֶּרְסְיָיא קַדִּישָׁא, אִתְקְרֵי תְּלַת זִמְנִין הַהוּא קֵן צִפּוֹר, וּמָשִׁיחַ, וְכֹלָּא סַלְקִין לְעֵילָּא, וְאוּמֵי לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאַעְבְּרָא מָלְכוּ דַּיְיָבָא מִן עָלְמָא, עַל יְדָא דְּמָשִׁיחַ, וּלְנָקְמָא נַקְמִין דְּיִשְׂרָאֵל. וְכָל אִינּוּן טַבְוָון, דְּזָמִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד לְעַמֵּיהּ. וְתָב הַהוּא קֵן צִפּוֹר וּמָשִׁיחַ לְדוּכְתֵּיהּ. וְתָב מָשִׁיחַ וְאִתְגְּנִיז גּוֹ הַהוּא אֲתָר כְּמִלְּקַדְמִין.

לשון הקודש

ובוֹכֶה, ומִזְדַּעְזַע כָּל גַּן הָעֵדֶן, וְכָל אוֹתָם צַדִּיקִים שֶׁשָּׁם גּוֹעִים ובוֹכִים עִמּוֹ.

גּוֹעֶה ובוֹכֶה פַּעַם שְׁנִיָּה, ומִזְדַּעְזַע אוֹתוֹ רָקִיעַ שֶׁעַל גַּבֵּי הַגָּן, אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת רִבּוֹא מַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְתוֹךְ הַכִּסֵּא הָעֶלְיוֹן, וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹמֵז לְאוֹתָהּ צִפּוֹר, וְנִכְנֶסֶת לְאוֹתוֹ קֵן שֶׁלָּהּ וְיוֹשֶׁבֶת אֵצֶל הַמָּשִׁיחַ, וְקוֹרֵא מַה שֶּׁקּוֹרֵא, ומִתְעוֹרֵר מַה שֶּׁמִּתְעוֹרֵר.

עַד שֶׁמִּתּוֹךְ הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ נִקְרָא שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אוֹתוֹ קֵן צִפּוֹר, וְהַמָּשִׁיחַ, וְכֻלָּם עוֹלִים לְמַעְלָה, ומַשְׁבִּיעַ אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִיר מַלְכוּת הָרִשְׁעָה מִן הָעוֹלָם עַל יְדֵי הַמָּשִׁיחַ וְלִנְקֹם אֶת נִקְמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְכָל אוֹתָן טוֹבוֹת שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. וְשָׁב אוֹתוֹ קֵן צִפּוֹר וְהַמָּשִׁיחַ לִמְקוֹמוֹ, וְשָׁב הַמָּשִׁיחַ וְנִגְנָז לְתוֹךְ אוֹתוֹ מָקוֹם כְּמוֹ מִקֹּדֶם.

וּבְזִמְנָא דְּיִתְעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַתְקָנָא עָלְמִין, וְאִתְנְהִירוּ אַתְוָון דְּשְׁמֵיהּ בִּשְׁלִימוּ, יו"ד בְּהֵ"א, (לְאַתְקָנָא) וָא"ו בְּהֵ"א, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא בִּשְׁלִימוּ חַד. כְּדֵין יִתְעַר חַד כּוֹכָבָא דְּחִילָא, בְּאֶמְצַע רְקִיעָא, כְּגַוָּן אַרְגְּוָונָא, לָהִיט וְנָצִיץ בְּיוֹמָא לְעֵינֵיהוֹן דְּכָל עָלְמָא.

וְיִקוּם חַד שַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא מִסִּטְרָא דְצָפוֹן, גּוֹ רְקִיעָא, וְיִקוּם דָּא לָקָבֵל דָּא אַרְבְּעִין יוֹמִין וְיִתְבָּהֲלוּן כָּל בְּנֵי עָלְמָא. לְסוֹף אַרְבְּעִין יוֹמִין, יַגִּיחוּן קְרָבָא, כּוֹכָבָא וְשַׁלְהוֹבָא, לְעֵינֵיהוֹן דְּכֹלָּא, וְיִתְפַּשַּׁט הַהוּא שַׁלְהוֹבָא בִּיקִידוּ דְּאֶשָּׁא, מִסִּטְרָא דְצָפוֹן, גּוֹ רְקִיעָא, וְיַחֲשׁוֹב לְמִבְלַע הַהוּא כּוֹכָבָא, וְכַמָּה שַׁלִּיטִין וּמַלְכִין וְאוּמַיָּא וְעַמַּמְיָא, יִתְבָּהֲלוּן מֵהַאי.

לשון הקודש

וּבִזְמַן שֶׁיִּתְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְתַקֵּן אֶת הָעוֹלָמוֹת וּמְאִירוֹת אוֹתִיּוֹת שְׁמוֹ בִּשְׁלֵמוּת, יו"ד בְּהֵ"א (וּלְתַקֵּן) וָא"ו בְּהֵ"א, לִהְיוֹת הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת אַחַת, אָז יִתְעוֹרֵר כּוֹכָב אֶחָד מַפְחִיד בְּאֶמְצַע הָרָקִיעַ כְּגוֹן אַרְגָּמָן, לוֹהֵט וְנוֹצֵץ בַּיּוֹם לְעֵינֵי כָּל הָעוֹלָם.

וְתָקוּם שַׁלְהֶבֶת אֵשׁ אַחַת מִצַּד צָפוֹן, תּוֹךְ הָרָקִיעַ, וְתָקוּם זֶה כְּנֶגֶד זֶה אַרְבָּעִים יוֹם, וְיִבָּהֲלוּ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. לְסוֹף אַרְבָּעִים יוֹם יַעַרְכוּ קְרָב הַכּוֹכָב וְהַשַּׁלְהֶבֶת לְעֵינֵי הַכֹּל, וְתִתְפַּשֵּׁט אוֹתָהּ שַׁלְהֶבֶת בִּשְׁרֵפַת אֵשׁ מִצַּד הַצָּפוֹן, תּוֹךְ הָרָקִיעַ, וַיַּחְשֹׁב לִבְלֹעַ אוֹתוֹ כּוֹכָב, וְכַמָּה שַׁלִּיטִים וּמְלָכִים וְאֻמּוֹת וְעַמִּים יִתְבַּהֲלוּ מִזֶּה.

כְּדֵין יִסְתַּלֵּק הַהוּא כּוֹכָבָא לִסְטַר דָּרוֹם, וְיִשְׁלוֹט עַל הַהוּא שַׁלְהוֹבָא, וְהַהוּא שַׁלְהוֹבָא יִתְבְּלַע זְעֵיר זְעֵיר בִּרְקִיעָא, מִקָּמֵי הַהוּא כּוֹכָבָא, עַד דְּלָא יִתְחָזֵי כְּלָל. כְּדֵין, הַהוּא כּוֹכָבָא יַעְבֵּיד אוֹרְחִין בִּרְקִיעַ, בִּתְרֵיסַר תְּחוּמִין, וְקַיְּימִין אִינּוּן נְהוֹרִין בִּרְקִיעָא תְּרֵיסַר יוֹמִין אַחֲרָנִין.

לְבָתָר תְּרֵיסַר יוֹמִין אַחֲרָנִין יִזְדַּעְזְעוּן כָּל בְּנֵי עָלְמָא, וְיִתְחַשַּׁךְ שִׁמְשָׁא בְּפַלְגוּת יוֹמָא, כְּמָה דְּאִתְחַשַּׁךְ יוֹמָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, עַד דְּלָא יִתְחַזּוּן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא. וְיִתְעַר חַד קָלָא בְּרַעַם וְזִיקִין, וְאִתְחַלְחַלָא אַרְעָא מֵהַהוּא קָלָא, וְכַמָּה חֵילִין וּמַשִּׁירְיָין יְמוּתוּן מִנֵּיהּ.

וְהַהוּא יוֹמָא, יִתְעַר בְּקַרְתָּא דְּרוֹמִי רַבְּתָא, חַד שַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא, בְּהַהוּא קָלָא דְּיִתְעַר בְּכָל (דף ח׳ ע״ב) עָלְמָא. וְיוֹקִיד כַּמָּה מִגְּדָלִין, וְכַמָּה

לשון הקודש

אָז יִסְתַּלֵּק אוֹתוֹ כּוֹכָב לְצַד דָּרוֹם וְיִשְׁלֹט עַל אוֹתָהּ שַׁלְהֶבֶת, וְאוֹתָהּ שַׁלְהֶבֶת תִּבָּלַע מְעַט מְעַט בָּרָקִיעַ מִלִּפְנֵי אוֹתוֹ כּוֹכָב, עַד שֶׁלֹּא תֵרָאֶה כְּלָל. אָז אוֹתוֹ כּוֹכָב יַעֲשֶׂה דְּרָכִים בָּרָקִיעַ בִּשְׁנֵים עָשָׂר תְּחוּמִים, וְעוֹמְדִים אוֹתָם אוֹרוֹת בָּרָקִיעַ שְׁנֵים עָשָׂר יָמִים נוֹסָפִים.

אַחַר שְׁנֵים עָשָׂר יָמִים נוֹסָפִים יִזְדַּעְזְעוּ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְיֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בַּחֲצוֹת הַיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּחְשַׁךְ בַּיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עַד שֶׁלֹּא יֵרָאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְיִתְעוֹרֵר קוֹל אֶחָד בִּרְעָמִים וּבְרָקִים, וְתִתְחַלְחֵל הָאָרֶץ מֵאוֹתוֹ קוֹל, וְכַמָּה חֲיָלוֹת וּמַחֲנוֹת יָמוּתוּ מִמֶּנּוּ.

וְאוֹתוֹ יוֹם תִּתְעוֹרֵר בָּעִיר רוֹמִי רַבָּתִי שַׁלְהֶבֶת אֵשׁ אַחַת, בְּאוֹתוֹ קוֹל שֶׁיִּתְעוֹרֵר

הֵיכָלִין, וְכַמָּה מִגְדָּלִין יִפְּלוּן, וְכַמָּה פַּרְדַּשְׁכֵּי וְרַבְרְבֵי יִפְּלוּן בְּהַהוּא יוֹמָא, וְכֻלְּהוּ יִתְכַּנְּשׁוּן עָלָה לְבִישׁ. וְכָל בְּנֵי עָלְמָא לָא יַכְלִין (ס״א יַחְשְׁבוּן) לְאִשְׁתְּזָבָא.

מֵהַהוּא יוֹמָא, עַד תְּרֵיסַר יַרְחִין, יִתְיַעֲטוּן כָּל מַלְכַיָּא, וְיִגְזְרוּן כַּמָּה גְזֵרוֹת, וְכַמָּה שְׁמָדוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, וְיִצְלְחוּן בֵּיהּ (נ״א בְּהוֹן), כְּמָה דְּאִתְּמַר זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיִעְרַע תַּמָּן, וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּלָא יְעַרַע תַּמָּן וְכָל עָלְמָא יְהֵא בְּעִרְבּוּבְיָא סַגְיָא.

לְסוֹף תְּרֵיסַר יַרְחֵי, יָקוּם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל, דָּא מַלְכָּא מְשִׁיחָא, דְּיִתְעַר גּוֹ גִּנְתָּא דְעֵדֶן. וְכָל אִינּוּן צַדִּיקַיָּא יַעְטְרוּן לֵיהּ תַּמָּן, וְיַחְגְּרוּן לֵיהּ מָאנֵי זַיְינָא, בְּאַתְוָון רְשִׁימָן דְּמָאנֵי דִשְׁמָא קַדִּישָׁא.

לשון הקודש

בְּכָל הָעוֹלָם, וְיִשְׂרֹף כַּמָּה מִגְדָּלִים וְכַמָּה הֵיכָלוֹת, וְכַמָּה מִגְדָּלִים יִפְּלוּ, וְכַמָּה גְדוֹלִים וְשָׂרִים יִפְּלוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם, וְכֻלָּם יִתְכַּנְּסוּ עָלֶיהָ לְרַע, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא יוּכְלוּ (יַחְשְׁבוּ) לְהִנָּצֵל.

מֵאוֹתוֹ יוֹם וְעַד שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים יִתְיַעֲצוּ כָּל הַמְּלָכִים וְיִגְזְרוּ כַּמָּה גְזֵרוֹת וְכַמָּה שְׁמָדוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, וַיַּצְלִיחוּ בָהֶם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר אַשְׁרֵי מִי שֶׁיִּהְיֶה שָׁם וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה שָׁם, וְכָל הָעוֹלָם יִהְיֶה בְּעִרְבּוּבְיָה גְדוֹלָה.

לְסוֹף שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים יָקוּם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל, זֶה מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ שֶׁיִּתְעוֹרֵר תּוֹךְ גַּן הָעֵדֶן, וְכָל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים יְעַטְּרוּ אוֹתוֹ שָׁם, וַיַּחְגְּרוּ לוֹ כְּלֵי זַיִן בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת שֶׁל כֵּלִים שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

וְקָלָא יִתְפּוֹצֵץ בְּעַנְפֵּי אִילָנִין דְּגִנְתָּא, קָרֵי בְּחַיִל, וְאָמַר, אִתְעָרוּ קַדִּישִׁין עֶלְיוֹנִין, קוּמוּ מִקָּמֵי מְשִׁיחָא, הָא עִדָּנָא לְאִתְחַבְּרָא אִיתְתָּא בְּבַעְלָהּ, וּבַעְלָהּ בָּעֵי לְנַקְמָא לָהּ נוּקְמִין דְּעָלְמָא, וּלְאָקָמָא לָהּ, וּלְאַנְעָרָה לָהּ מֵעַפְרָא.

כְּדֵין יְקוּמוּן כֻּלְּהוּ, וְיַחְגְּרוּן לֵיהּ כְּמִלְּקַדְּמִין מָאנֵי זַיְינֵיהּ, אַבְרָהָם מִימִינֵיהּ, יִצְחָק מִשְּׂמָאלֵיהּ, יַעֲקֹב קָמֵיהּ, מֹשֶׁה רַעְיָא מְהֵימְנָא, עַל כָּל אִלֵּין צַדִּיקַיָּא, אָזִיל וְרָקִיד גּוֹ גִּנְתָּא דְעֵדֶן.

כֵּיוָן דְּאִתְקַן מָשִׁיחַ, עַל יְדָא דְצַדִּיקַיָּא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. יֵעוּל בְּהַהוּא דוּכְתָּא דְאִקְרֵי קַ״ן צִפּו״ר כְּמִלְּקַדְּמִין, וְחָמֵי תַּמָּן הַהוּא דִיוּקְנָא דְחָרְבַּן בֵּית מַקְדְּשָׁא, וְכֻלְּהוּ צַדִּיקַיָּא דְאִתְקְטָלוּ בֵּיהּ. כְּדֵין נָטִיל מִתַּמָּן (ס״א עֶשֶׂר) לְבוּשִׁין, וְאִינּוּן (נ״א וְאִקְרוּן) עֶשֶׂר

לשון הקודש

וְקוֹל יִתְפּוֹצֵץ בְּעַנְפֵי עֲצֵי הַגָּן, קוֹרֵא בְּחַיִל וְאוֹמֵר: הִתְעוֹרְרוּ קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, קוּמוּ מִלִּפְנֵי הַמָּשִׁיחַ, הֲרֵי זְמַן שֶׁתִּתְחַבֵּר אִשָּׁה בְּבַעְלָהּ, וּבַעְלָהּ רוֹצֶה לִנְקֹם לָהּ נְקָמוֹת בָּעוֹלָם וְלַהֲקִימָהּ, וּלְנַעֵר אוֹתָהּ מִן הֶעָפָר.

אָז יָקוּמוּ כֻּלָּם וְיַחְגְּרוּ אוֹתוֹ כְּמוֹ מִקֹּדֶם בִּכְלֵי זֵינוֹ. אַבְרָהָם מִימִינוֹ, יִצְחָק מִשְּׂמֹאלוֹ, יַעֲקֹב לְפָנָיו. מֹשֶׁה רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן עַל כָּל אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הוֹלֵךְ וְרוֹקֵד בְּתוֹךְ גַּן הָעֵדֶן.

כֵּיוָן שֶׁנִּתְקַן מָשִׁיחַ עַל יְדֵי צַדִּיקֵי גַּן הָעֵדֶן, יִכָּנֵס לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא קַ״ן צִפּו״ר כְּמוֹ מִקֹּדֶם, וְרוֹאֶה שָׁם אוֹתוֹ דְּיוֹקֶן שֶׁל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁנֶּהֱרְגוּ בוֹ, וְאָז נוֹטֵל מִשָּׁם (עֲשָׂרָה)

לְבוּשֵׁי קִנְאָה. וְיִתְגְּנִיז תַּמָּן אַרְבְּעִין יוֹמִין, דְּלָא אִתְגַּלְיָא כְּלָל.

לְסוֹף אַרְבְּעִין יוֹמִין, קָלָא חַד יִתְעַר, וְיִתְקְרֵי מִגּוֹ כּוּרְסְיָיא עִלָּאָה, הַהוּא קַ״ן צִפּוֹ״ר בְּמַלְכָּא מְשִׁיחָא דְּאִתְגְּנִיז בֵּיהּ. וּכְדֵין סַלְקִין לֵיהּ לְעֵילָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָמֵי לֵיהּ לְמַלְכָּא מְשִׁיחָא, מִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשָׁא נוּקְמָא, וְחָגִיר מָאנֵי זַיְינֵי, נָטִיל לֵיהּ וְנָשִׁיק לֵיהּ עַל רֵישֵׁיהּ.

כְּדֵין, מִזְּדַעְזְעָן תְּלַת מְאָה וְתִשְׁעִין רְקִיעִין, וְאַרְמִיז קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְחַד רְקִיעָא מֵאִינּוּן דְּהַוָּה גָּנִיז מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְאַפִּיק מֵחַד הֵיכְלָא דִּבְהַהוּא רְקִיעָא חַד כִּתְרָא גְּלִיפָא, מְחַקְּקָא בִּשְׁמָהָן קַדִּישִׁין. בְּהַהוּא עִטְרָא אִתְעַטַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל יַת יַמָּא, לְמֵיטַל נוּקְמִין מִכָּל רְתִיכֵי פַּרְעֹה וּפָרָשׁוֹי, וְאַעְטַר לֵיהּ לְמַלְכָּא מְשִׁיחָא.

לשון הקודש

לְבוּשִׁים, וְהֵם (נִקְרָאִים) עֲשָׂרָה לְבוּשֵׁי קִנְאָה, וְיִגָּנֵז שָׁם אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁלֹּא יִתְגַּלֶּה כְּלָל. לְסוֹף אַרְבָּעִים יוֹם קוֹל אֶחָד יִתְעוֹרֵר, וְיִקָּרֵא מִתּוֹךְ הַכִּסֵּא הָעֶלְיוֹן, אוֹתוֹ קַ״ן צִפּוֹ״ר בַּמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ שֶׁנִּגְנַז בּוֹ, וְאָז מַעֲלִים אוֹתוֹ לְמַעְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה אֶת מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ מִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשׁ נְקָמָה וְחָגוּר כְּלֵי קְרָב, נוֹטֵל אוֹתוֹ וּמְנַשֵּׁק אוֹתוֹ עַל רֹאשׁוֹ.

אָז מִזְּדַעְזְעִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים רְקִיעִים, וְרוֹמֵז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְרָקִיעַ אֶחָד מֵאוֹתָם שֶׁהָיוּ גְּנוּזִים מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וּמוֹצִיא מֵהֵיכָל אֶחָד שֶׁבְּאוֹתוֹ רָקִיעַ כֶּתֶר חָקוּק אֶחָד, מְחֻקָּק בַּשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים. בְּאוֹתָהּ עֲטָרָה הִתְעַטֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּם,

כֵּיוָן דְּאִתְעַטָּר וְאִתְתַּקַּן בְּכָל הֲנֵי תִקּוּנִין, נָטִיל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְנָשִׁיק לֵיהּ כְּמִלְּקַדְּמִין. מָאן חָמֵי, רְתִיכִין קַדִּישִׁין, וּמַשְׁרְיָין עִלָּאִין, דְּסָחֲרִין לֵיהּ, וְיָהֲבִין לֵיהּ מַתְּנָן וּנְבִזְבִּזָן סַגִּיאִין, וְיִתְעַטָּר מִכֻּלְּהוּ.

עָאל תַּמָּן בְּחַד הֵיכְלָא, וְחָמֵי כָּל אִינּוּן מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי, דְּאִקְרוּן אֲבֵלֵי צִיּוֹן, אִינּוּן דְּבָכוּ עַל חָרְבַּן בֵּי מַקְדְּשָׁא, וּבָכָאן תָּדִיר, וְאִינּוּן יַהֲבִין לֵיהּ חַד פּוּרְפִּירָא סוּמָקָא, לְמֶעְבַּד נוּקְמִין. כְּדֵין, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּנִיז לֵיהּ בְּהַהוּא קַן צִפּוֹר, וְאִתְכַּסֵּי תַּמָּן תְּלָתִין יוֹמִין.

לְבָתָר תְּלָתִין יוֹמִין, בְּהַהוּא קַן צִפּוֹר, יַחוּת מְעֻטָּר בְּכָל אִינּוּן תִּקּוּנִין מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא, כַּמָּה מַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין סַחֲרָנֵיהּ, וְיַחְמוּן כָּל עָלְמָא, חַד

לשון הקודש

לִטֹּל נְקָמוֹת מִכָּל מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וּפָרָשָׁיו, וּמְעַטֵּר אֶת מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בָּהּ.

כֵּיוָן שֶׁהִתְעַטֵּר וְהִתְתַּקֵּן בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַלָּלוּ, נוֹטֵל אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמְנַשֵּׁק אוֹתוֹ כְּמוֹ מִקֹּדֶם. מִי רָאָה מֶרְכָּבוֹת קְדוֹשׁוֹת וּמַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁסּוֹבְבִים אוֹתוֹ וְנוֹתְנִים לוֹ מַתָּנוֹת וּמוֹתָרוֹת רַבּוֹת, וְיִתְעַטֵּר מִכֻּלָּם.

נִכְנָס לְשָׁם לְהֵיכָל אֶחָד, וְרוֹאֶה כָּל אוֹתָם מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים שֶׁנִּקְרָאִים אֲבֵלֵי צִיּוֹן, אוֹתָם שֶׁבָּכוּ עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וּבוֹכִים תָּמִיד, וְהֵם נוֹתְנִים לוֹ לְבוּשׁ אָדֹם אֶחָד לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת. אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹנֵז אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ קַן צִפּוֹר, וּמִתְכַּסֶּה שָׁם שְׁלֹשִׁים יוֹם.

לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם, בְּאוֹתוֹ קַן צִפּוֹר, יֵרֵד מְעֻטָּר בְּכָל אוֹתָם תִּקּוּנִים מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה, כַּמָּה מַחֲנוֹת קְדוֹשִׁים סְבִיבוֹ,

נְהִירוּ, תָּלֵי מֵרְקִיעָא לְאַרְעָא, וְיֵקוּם שִׁבְעָה יוֹמִין, וְכָל בְּנֵי עָלְמָא יִתְמְהוּן וְיִתְבָּהֲלוּן, וְלָא יִנְדְּעוּן כְּלַל, בַּר אִינּוּן חַכִּימִין, דְּיַדְעִין בְּרָזִין אִלֵּין, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן.

וְכָל אִינּוּן שִׁבְעָה יוֹמִין יִתְעַתֵּד (ס״א יִתְעַטַּר) בְּאַרְעָא, בְּהַהוּא קַ״ן צִפּוֹ״ר. בְּאָן אֲתָר. בְּדֶרֶךְ, דָּא קְבוּרַת רָחֵל, דְּאִיהִי קַיְימָא בְּפָרָשַׁת אוֹרְחִין. וְיִבַשֵּׁר לָהּ, וַיְנַחֵם לָהּ, וּכְדֵין תְּקַבֵּל תַּנְחוּמִין, וְתָקוּם וְתְנַשִּׁיק לֵיהּ.

לְבָתָר יֵקוּם הַהוּא נְהִירוּ מֵהַהוּא אֲתָר, וְשָׁרֵי בִּירֵיחוֹ קַרְתָּא דְּאִילָנֵי. בְּכָל עֵץ דָּא יְרִיחוֹ. אוֹ עַל הָאָרֶץ, דָּא יְרוּשָׁלַיִם. וְיֶהֱא גָּנִיז בְּהַהוּא נְהִירוּ דְקַ״ן צִפּוֹ״ר תְּרֵיסַר יַרְחֵי.

בָּתַר תְּרֵיסַר יַרְחֵי, יִזְדַּקֵּף הַהוּא נְהִירוּ בֵּין שְׁמַיָּא

לשון הקודש

וְיִרְאוּ כָּל הָעוֹלָם אוֹר אֶחָד תָּלוּי מֵהָרָקִיעַ לָאָרֶץ, וַיַּעֲמֹד שִׁבְעָה יָמִים, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם יִתְמְהוּ וְיִבָּהֲלוּ, וְלֹא יֵדְעוּ כְּלָל, פְּרָט לְאוֹתָם חֲכָמִים שֶׁיּוֹדְעִים בַּסּוֹדוֹת הַלָּלוּ, אַשְׁרֵי חֶלְקָם.

וְכָל אוֹתָם שִׁבְעָה יָמִים יִתְיַצֵּב (יִתְעַטֵּר) בָּאָרֶץ בְּאוֹתוֹ קַ״ן צִפּוֹ״ר. בְּאֵיזֶה מָקוֹם? בַּדֶּרֶךְ, זוֹ קְבוּרַת רָחֵל שֶׁעוֹמֶדֶת בְּפָרָשַׁת דְּרָכִים. וִיבַשֵּׁר לָהּ וִינַחֵם אוֹתָהּ, וְאָז תִּקַּבֵּל תַּנְחוּמִים, וְתָקוּם וּתְנַשֵּׁק אוֹתוֹ.

אַחַר כָּךְ יָקוּם אוֹתוֹ אוֹר מֵאוֹתוֹ מָקוֹם, וְשׁוֹרֶה בִּירִיחוֹ עִיר הָאִילָנוֹת. בְּכָל עֵץ – זֶה יְרִיחוֹ. אוֹ עַל הָאָרֶץ – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם. וְיִהְיֶה גָּנוּז בְּאוֹתוֹ אוֹר שֶׁל קַ״ן צִפּוֹ״ר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ.

אַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ יִזְדַּקֵּף אוֹתוֹ אוֹר

וְאַרְעָא, וְיִשְׂרֵי בְּאַרְעָא דְגָלִיל, דְּתַמָּן הָוָה שֵׁירוּתָא דְגָלוּתָא דְיִשְׂרָאֵל. וְתַמָּן יִתְגְּלֵי מֵהַהוּא נְהִירוּ דְקַן צִפּוֹר, וְתָב לְאַתְרֵיהּ. וְהַהוּא יוֹמָא יִזְדַּעְזַע כָּל אַרְעָא כְּמִלְקַדְמִין, מִסַּיְיפֵי שְׁמַיָּא עַד (דף ט׳ ע״א) סַיְיפֵי שְׁמַיָּא, וּכְדֵין יֶחֱזוּן (יִגְדְּעוּן) כָּל עָלְמָא, דְּהָא אִתְגְּלֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, בְּאַרְעָא דְגָלִיל.

וְיִתְכַּנְּשׁוּן לֵיהּ כָּל אִינּוּן דְּלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִינּוּן זְעִירִין בְּעָלְמָא. וּבִזְכוּת יְנוּקֵי דְּבֵי רַב, יִתְתַּקֵּף חֵילֵיהּ לְאִתְגַּבְּרָא, וְרָזָא דָא אֶפְּרוֹחִים. וְאִי לָא יִשְׁתְּכְּחוּן אִלֵּין, הָא יְנוּקֵי דְיַתְבִין בְּתוּקְפָּא דְאִמְּהוֹן וְיַנְקֵי, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה כ״ח) גְּמוּלֵי מֵחָלָב עַתִּיקֵי מִשָּׁדָיִם. וְהַיְינוּ אוֹ בֵיצִים, דִּבְגִין אִלֵּין, שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן דְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא.

דְּהָא חַכִּימִין זְעִירִין אִינּוּן דְּיִשְׁתַּכְּחוּן בְּהַהוּא

לשון הקודש

בֵּין שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְיִשְׁרֶה בְּאֶרֶץ הַגָּלִיל, שֶׁשָּׁם הָיְתָה רֵאשִׁית גָּלוּת יִשְׂרָאֵל, וְשָׁם יִתְגַּלֶּה מֵאוֹתוֹ אוֹר שֶׁל קַן צִפּוֹר, וְשָׁב לִמְקוֹמוֹ. וְאוֹתוֹ יוֹם תִּזְדַּעְזַע כָּל הָאָרֶץ כְּמוֹ מִקֶּדֶם מִסּוֹף הַשָּׁמַיִם עַד סוֹף הַשָּׁמַיִם, וְאָז יִרְאוּ (יֵדְעוּ) כָּל הָעוֹלָם שֶׁהֲרֵי הִתְגַּלָּה מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בְּאֶרֶץ הַגָּלִיל.

וְיִתְכַּנְּסוּ אֵלָיו כָּל אֵלּוּ שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וְהֵם מְעַטִּים בָּעוֹלָם. וּבִזְכוּת תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן יִתְחַזֵּק כֹּחוֹ לְהִתְגַּבֵּר, וְסוֹד זֶה אֶפְרוֹחִים. וְאִם לֹא יִמָּצְאוּ אֵלּוּ, הֲרֵי תִּינוֹקוֹת שֶׁיּוֹשְׁבִים בְּתֹקֶף אִמָּם וְיוֹנְקִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כח) גְּמוּלֵי מֵחָלָב עַתִּיקֵי מִשָּׁדָיִם. וְהַיְנוּ אוֹ בֵיצִים, שֶׁבִּשְׁבִיל אֵלֶּה שׁוֹרָה שְׁכִינָה עִם יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת.

שֶׁהֲרֵי מְעַטִּים הַחֲכָמִים שֶׁיִּמָּצְאוּ בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְהַיְנוּ (דברים כב) וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל

זִמְנָא, וְהַיְינוּ (דברים כ״ב) **וְהָאֵם רוֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים אוֹ עַל הַבֵּצִים, לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים** (דְּהָא בֵּיהּ לֹא קַיְימָא מִילָּא לְאַפְּקָא לָהּ מִן מִגְּלוּתָא אֶלָּא בְּמָלְכָּא עִלָּאָה, דְּכֵיוָן דְּאִינוּן רָבְיָין וְיָנוּקִין יַהֲבִין תּוּקְפָּא לְמַלְכָּא מְשִׁיחָא כְּדֵין אִימָא עִלָּאָה דְּהִיא רְבִיעָא עֲלַיְיהוּ יִתְעָרַת לְגַבֵּי בַּעְלָהּ) **וְיִתְעַכָּב** (הָכִי) **עַד תְּרֵיסַר יַרְחִין אַחֲרָנִין. לְבָתָר, יֵיתֵי בַּעְלָהּ, וְיוֹקִים לָהּ מֵעַפְרָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר,** (עמוס ט׳) **אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנֹּפֶלֶת.**

בְּהַהוּא יוֹמָא, מַלְכָּא מְשִׁיחָא שָׁאֲרֵי וְיִכְנוֹשׁ גָּלוּתָא, מִסַּיְיפֵי עָלְמָא עַד סַיְיפֵי עָלְמָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (דברים ל׳) **אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם וְגוֹ׳. מֵהַהוּא יוֹמָא, כָּל אָתִין וְנִסִּין וּגְבוּרָאן דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, יַעֲבִיד לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר** (מיכה ז׳) **כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.**

לשון הקודש

הָאֶפְרֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים, לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, [שֶׁהֲרֵי בּוֹ לֹא עוֹמֵד הַדָּבָר לְהוֹצִיא מִן הַגָּלוּת אֶלָּא בַּמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. שֶׁכֵּיוָן שֶׁהֵם יְלָדִים וְתִינוֹקוֹת, נוֹתְנִים תֹּקֶף לְמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. אָז הָאִמָּא הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא רוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם, מִתְעוֹרֶרֶת לְגַבֵּי בַּעְלָהּ] וְיִתְעַכֵּב [וְכָךְ] עַד שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים אֲחֵרִים. אַחַר כָּךְ יָבֹא בַּעְלָהּ וְיָקִים אוֹתָהּ מֵהֶעָפָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עמוס ט) אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת.

בְּאוֹתוֹ יוֹם מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ יַתְחִיל וְיִכְנֹס הַגָּלוּת מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ל) אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם וְגוֹ׳. מֵאוֹתוֹ יוֹם כָּל הָאוֹתוֹת וְהַנִּסִּים וְהַגְּבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, יַעֲשֶׂה אוֹתָם לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר בְּרִי, כָּל אִלֵּין מִלִּין תִּשְׁכַּח בְּרָזָא דִתְלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין דִּבִשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְעַד דְּנִסִּין אִלֵּין לָא יִתְעָרוּן בְּעָלְמָא, לָא יִשְׁתְּלִים רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְלָא תִתְעַר לְאַהֲבָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שיר השירים ב׳) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם בִּצְבָאוֹת. בִּצְבָאוֹת: דָּא מַלְכָּא (נ״א מְשִׁיחָא) דְּאִקְרֵי צְבָאוֹת. אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה שְׁאַר חֵילִין וּמַשְׁרְיָין דִּלְתַתָּא. אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה: דָּא יְמִינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִקְרֵי אַהֲבָ״ה. עַד שֶׁתֶּחְפַּץ הַהִיא דִשְׁכִיבַת לְעַפְרָא, וִיהֵא רְעוּתָא דְמַלְכָּא בָה. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיִזְכֵּי לְהַהוּא דָרָא, זַכָּאָה אִיהוּ בְּעָלְמָא דֵין, וְזַכָּאָה אִיהוּ בְּעָלְמָא דְאָתֵי.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָרִים יְדוֹי בִּצְלוֹ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר בְּנִי, כָּל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ תִּמְצָא בְּסוֹד שֶׁל שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְעַד שֶׁהַנִּסִּים הַלָּלוּ לֹא יִתְעוֹרְרוּ בָעוֹלָם, לֹא יִשְׁתַּלֵּם סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְלֹא תִתְעוֹרֵר לְאַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ב) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם בִּצְבָאוֹת. בִּצְבָאוֹת – זֶה מֶלֶךְ (הַמָּשִׁיחַ) שֶׁנִּקְרָא צְבָאוֹת. אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה – שְׁאָר הַחֵילוֹת וְהַמַּחֲנוֹת שֶׁלְּמַטָּה. אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה – זֶה יָמִין שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנִּקְרָא אַהֲבָ״ה. עַד שֶׁתֶּחְפַּץ – אוֹתָהּ שֶׁשּׁוֹכֶבֶת לֶעָפָר, וְיִהְיֶה רְצוֹן הַמֶּלֶךְ בָּהּ. אַשְׁרֵי מִי שֶׁיִּזְכֶּה לְאוֹתוֹ דּוֹר. אַשְׁרָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַשְׁרָיו בָּעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי שִׁמְעוֹן הֵרִים יָדָיו בִּתְפִלָּה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ.

וְצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ, לְבָתָר דְּצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ, אָתוּ ר׳ אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, וְר׳ אַבָּא וְיָתְבוּ קָמֵיהּ. עַד דְּהָווּ יַתְבֵי קָמֵיהּ, חָמוּ חַד נְהִירוּ דִּימָמָא דְּאִתְחַשָּׁךְ, וְאִשְׁתְּקַע חַד צִנּוֹרָא (צְרוֹרָא) דְּשַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא גּוֹ יַמָּא דִּטְבֶרְיָה, וְאִזְדַּעְזַע כָּל הַהוּא אֲתָר.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי הַשְׁתָּא הוּא עִדָּנָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִדְכַּר לִבְנוֹי, וְאָחִית תְּרֵין דִּמְעִין לְגוֹ יַמָּא רַבָּא. וְכַד נַחְתִּין, פַּגְעִין בְּהַאי צִנּוֹרָא דְּשַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא, וְיִשְׁתַּקְעוּ דָּא בְּדָא בְּיַמָּא. בְּכָה רִבִּי שִׁמְעוֹן וּבָכוּ חַבְרַיָּיא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָא אִתְעַרְנָא בְּרָזֵי דְּאַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, בְּסִתְרָא דְּאִתְעָרוּתָא דִּילֵיהּ, לְגַבֵּי בְנוֹי, אֲבָל הַשְׁתָּא, אִית לִי לְגַלָּאָה, מַה דְּלָא אִתְיְהִיב רְשׁוּ לְבַר נָשׁ אַחֲרָא לְגַלָּאָה.

לשון הקודש

אַחֲרֵי שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, בָּאוּ רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ וְרַבִּי אַבָּא וְיָשְׁבוּ לְפָנָיו. עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים לְפָנָיו, רָאוּ אוֹר יוֹם אֶחָד שֶׁנֶּחְשָׁךְ וְנִשְׁקָע צִנּוֹר (צְרוֹר) אֶחָד שֶׁל שַׁלְהֶבֶת אֵשׁ בְּתוֹךְ הַיָּם שֶׁל טִבֶרְיָה, וְהִזְדַּעֲזַע כָּל אוֹתוֹ מָקוֹם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי עַכְשָׁו הוּא זְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִזְכָּר בְּבָנָיו וּמוֹרִיד שְׁתֵּי דְּמָעוֹת לַיָּם הַגָּדוֹל, וְכַאֲשֶׁר יוֹרְדוֹת, הֵן פּוֹגְעוֹת בַּצִּנּוֹר הַזֶּה שֶׁל שַׁלְהֶבֶת אֵשׁ, וְיִשְׁתַּקְּעוּ זֶה בָּזֶה בַּיָּם. בָּכָה רַבִּי שִׁמְעוֹן וּבָכוּ הַחֲבֵרִים.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲרֵי הִתְעוֹרַרְנוּ בְּסוֹדוֹת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּסִתֶּר הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלּוֹ אֶל בָּנָיו, אֲבָל עַכְשָׁו יֵשׁ לִי לְגַלּוֹת מַה שֶּׁלֹּא נִתְּנָה רְשׁוּת

אֶלָּא זְכוּ דְּדָרָא דָא, יְקַיֵּים עָלְמָא עַד דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְר׳ אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ וּלְרִבִּי אַבָּא, קוּמוּ בְּקִיּוּמַיְיכוּ. קָמוּ ר׳ אֶלְעָזָר ור׳ אַבָּא. בָּכָה רִבִּי שִׁמְעוֹן זִמְנָא אַחֲרָא, אָמַר וַוי מָאן יְקוּם בְּמַה דְּאַמִּינָא (נ״א דַּחֲמִינָא) גָּלוּתָא יִתְמְשַׁךְ, מָאן יְכִיל לְמִסְבַּל.

אוֹף אִיהוּ קָם וְאָמַר (ישעיה כ״ו) ה׳ אֱלֹהֵינוּ בְּעָלוּנוּ אֲדֹנִים זוּלָתֶךָ לְבַד בְּךָ נַזְכִּיר שְׁמֶךָ הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל בְּהַאי קְרָא אִית רָזָא עִלָּאָה, גּוֹ מְהֵימְנוּתָא. ה׳ אֱלֹהֵינוּ: דָּא הוּא שֵׁירוּתָא דְּרָזִין עִלָּאִין, אֲתָר דְּמִתַּמָּן נָפְקִין כָּל נְהִירוּ דְשַׁרְגִּין כֻּלְּהוּ לְאַדְלְקָא. וְתַמָּן תַּלְיָא כָּל רָזָא דִּמְהֵימָנוּתָא, שְׁמָא דָא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא.

בְּעָלוּנוּ אֲדֹנִים זוּלָתֶךָ. דְּהָא עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל, לֵית

לשון הקודש

לְשׁוּם אָדָם אַחֵר לְגַלּוֹת, אֶלָּא זְכוּת הַדּוֹר הַזֶּה תַּעֲמִיד אֶת הָעוֹלָם עַד שֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ וּלְרַבִּי אַבָּא, עִמְדוּ בְּעָמְדְכֶם. קָמוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא. בָּכָה רַבִּי שִׁמְעוֹן פַּעַם אַחֶרֶת וְאָמַר, אוֹי מִי יַעֲמֹד בְּמַה שֶׁאָמַרְתִּי (שֶׁרָאִיתִי) שֶׁתִּמְשֵׁךְ הַגָּלוּת, מִי יָכוֹל לִסְבֹּל?

אַף הוּא קָם וְאָמַר, (עמוס ט) ה׳ אֱלֹהֵינוּ בְּעָלוּנוּ אֲדֹנִים זוּלָתֶךָ לְבַד בְּךָ נַזְכִּיר שְׁמֶךָ. הַפָּסוּק הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ, אֲבָל בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ סוֹד עֶלְיוֹן בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה. ה׳ אֱלֹהֵינוּ – זֶהוּ רֵאשִׁית הַסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים, מָקוֹם שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִים כָּל הָאוֹרוֹת שֶׁל כָּל הַנֵּרוֹת כֻּלָּם לְהַדְלִיק, וְשָׁם תָּלוּי כָּל סוֹד הָאֱמוּנָה, שֵׁם זֶה שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל.

בְּעָלוּנוּ אֲדֹנִים זוּלָתֶךָ – שֶׁהֲרֵי עַל עַם יִשְׂרָאֵל אֵין מִי שֶׁשּׁוֹלֵט עָלָיו פְּרָט לַשֵּׁם

מָאן דְּשַׁלִּיט עָלֵיהּ בַּר שְׁמָא עִלָּאָה דָא. וְהַשְׁתָּא בְּגָלוּתָא שַׁלִּיט עָלֵיהּ סִטְרָא אַחֲרָא.

לְבַד בְּךָ נַזְכִּיר שְׁמֶךָ. רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, כְּלָלָא דְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לָא מִתְבָּרְכָא אֶלָּא מִגּוֹ שְׁמָא דָא דְּאִקְרֵי בְּךָ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות ל״ב) אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ (בראשית מ״ח) בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל. (תהלים י״ח) כִּי בְךָ אָרוּץ גְּדוּד. וּבִזְמָנָא דְשָׁלִימוּ אִשְׁתְּכַח, לָא הָוָה מִתְפְּרַשׁ דָּא מִן דָּא. וְאָסִיר (דף ט ע״ב) לְאַפְרָשָׁא דָא מִן דָּא, אִתְּתָא מִבַּעְלָהּ, לָאו בְּרַעְיוֹנֵי, וְלָאו בִּדְכִירוּ, בְּגִין דְּלָא לְאַחֲזָאָה פְּרוּדָא, וְהַשְׁתָּא בְּגָלוּתָא פְּרוּדָא אִשְׁתְּכַח, דְּמִגּוֹ עָאקוּ דְכָל זִמְנָא וְזִמְנָא, אֲנָן עַבְדִּין פְּרוּדָא, לְאַדְכָּרָא הַהוּא שֵׁם, בַּר מִבַּעְלָהּ, בְּגִין דְּאִיהִי שְׁכִיבַת לְעַפְרָא, וְהַיְינוּ לְבַד בְּךָ נַזְכִּיר שְׁמֶךָ.

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹן הַזֶּה, וְעַכְשָׁו בַּגָּלוּת שׁוֹלֵט עָלָיו הַצַּד הָאַחֵר.

לְבַד בְּ״ךָ נַזְכִּיר שְׁמֶךָ – סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, כְּלָל שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא מִתְבָּרֶכֶת אֶלָּא מִתּוֹךְ שֵׁם זֶה שֶׁנִּקְרָא בְּךָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לב) אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ. (בראשית מח) בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל. כִּי בְךָ אָרוּץ גְּדוּד. וּבִזְמַן שֶׁנִּמְצֵאת שְׁלֵמוּת, לֹא הָיָה נִפְרָד זֶה מִזֶּה, וְאָסוּר לְהַפְרִיד זֶה מִזֶּה, אִשָּׁה מִבַּעְלָהּ, לֹא בְּרַעְיוֹנוֹת וְלֹא בְּאַזְכָּרָה, כְּדֵי לֹא לְהַרְאוֹת פֵּרוּד, וְעַכְשָׁו בַּגָּלוּת נִמְצָא פֵּרוּד, שֶׁמִּתּוֹךְ צָרָה שֶׁל כָּל זְמַן וּזְמַן אָנוּ עוֹשִׂים פֵּרוּד לְהַזְכִּיר אוֹתוֹ שֵׁם, פְּרָט לְבַעְלָהּ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא שׁוֹכֶבֶת לֶעָפָר, וְהַיְינוּ לְבַד בְּךָ נַזְכִּיר שְׁמֶךָ.

בַּר מִבַּעְלָהּ, אֲנָן דַּכְרִין לְהַאי שֵׁם בְּפֵרוּדָא, בְּגִין דַּאֲנַן רְחִיקִין מִינָךְ, וְשַׁלְטִין אַחֲרָנִין עֲלָן, וּשְׁמָךְ אִיהוּ בְּפֵרוּדָא מִן שְׁמָא דְּאִקְרֵי בְּךָ, וְהַאי בְּיוֹמֵי דְּגָלוּתָא.

בְּגִין דְּגָלוּתָא קַדְמָאָה הָוָה מִבַּית רִאשׁוֹן, וּבַית רִאשׁוֹן הוּא רָזָא דְה' קַדְמָאָה, וְלָקֳבֵל שִׁבְעִין שְׁנִין דִּילָהּ, גָּלוּתָא דְבַית רִאשׁוֹן הָוָה שִׁבְעִין שְׁנִין, וְאִינּוּן שִׁבְעִין שְׁנִין לָא אִשְׁתְּכַחַת אִמָּא רְבִיעָא עָלַיְיהוּ, וַהֲוָה פְּרוּדָא מִן שְׁמָא עִלָּאָה, רָזָא דְה' עִלָּאָה. וּכְדֵין יו"ד, רָזָא עִלָּאָה, אִסְתַּלָּק לְעֵילָא לְעֵילָא לְאֵין סוֹף, וּבַית רִאשׁוֹן עִלָּאָה קַדִּישָׁא, לָא נְבִיעַ נְבִיעוּ דְמַיִין חַיִּין, דְּהָא מְקוֹרָא דִילָהּ אִסְתַּלָּק.

וְאִיהִי שִׁבְעִין שְׁנִין בְּגָלוּתָא, בְּגִין דְּאִיהִי שֶׁבַע שְׁנִין אִקְרֵי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (מלכים א', ו')

לשון הקודש

פֵּרָט לְבַעְלָהּ, אָנוּ זוֹכְרִים שֵׁם זֶה בְּפֵרוּד מִשּׁוּם שֶׁאָנוּ רְחוֹקִים מִמְּךָ וַאֲחֵרִים שׁוֹלְטִים עָלֵינוּ, וְשִׁמְךָ הוּא בְּפֵרוּד מִן הַשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא בְּךָ, וְזֶה בִּימֵי הַגָּלוּת.

מִשּׁוּם שֶׁגָּלוּת רִאשׁוֹנָה הָיְתָה מִבַּית רִאשׁוֹן, וּבַית רִאשׁוֹן הוּא סוֹד שֶׁל ה' רִאשׁוֹנָה, וּכְנֶגֶד שִׁבְעִים שָׁנָה שֶׁלָּהּ גָּלוּת שֶׁל בַּית רִאשׁוֹן הָיְתָה שִׁבְעִים שָׁנָה, וְאוֹתָם שִׁבְעָה שָׁנָה לֹא נִמְצֵאת הָאֵם רוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם, וְהָיָה פְּרוּד מִן הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן, סוֹד שֶׁל ה' הָעֶלְיוֹנָה. וְאָז יו"ד, סוֹד עֶלְיוֹן, הִתְעַלָּה לְמַעְלָה לְמַעְלָה לְאֵין סוֹף, וְהַבַּית הָרִאשׁוֹן הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ לֹא הִנְבִּיעַ נְבִיעַת מַיִם חַיִּים, שֶׁהֲרֵי מְקוֹרָהּ הִסְתַּלֵּק.

וְהִיא שִׁבְעִים שָׁנָה בַּגָּלוּת, מִשּׁוּם שֶׁהִיא

וַיִּבְנֵהוּ שֶׁבַע שָׁנִים. וְאִי תֵּימָא, דְּשָׁלְטָא מַלְכוּת בָּבֶל לְעֵילָא בְּרָזָא דְעֹ' שְׁנִין, חַס וְשָׁלוֹם. אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּהַוָּה בֵּי מַקְדְּשָׁא קַיָּים, נְהוֹרָא וּנְבִיעוּ דְּאִמָּא עִלָּאָה, הָוָה נָהִיר וְנָחִית לְתַתָּא. כֵּיוָן דְּחָטוּ יִשְׂרָאֵל, וְאִתְחָרַב מַקְדְּשָׁא, וְשָׁלְטָא מַלְכוּת בָּבֶל, הָוָה חָפֵי, וְאַחְשִׁיךְ הַהוּא נְהִירוּ, וְתַתָּאֵי קַדִּישִׁין לָא הֲווֹ נְהִירִין.

כֵּיוָן דְּתַתָּאֵי לָא הֲווֹ נְהִירִין, בְּגִין (מִגּוֹ) שָׁלְטָנוּ דְּמַלְכוּתָא דְּבָבֶל. אִסְתַּלָּק הַהוּא נְהוֹרָא, וְהַהוּא מַבּוּעָא עִלָּאָה דְּהַוָּה נְבִיעַ רָזָא דִי', אִסְתַּלָּק לְעֵילָא לְעֵילָא בְּאֵין סוֹף, כְּדֵין אִינּוּן שִׁבְעִין שְׁנִין לָא הֲווֹ נְהִירִין, בְּגִין הַהוּא נְהִירוּ דְּאִתְמְנַע. וְדָא הוּא וַדָּאי גָּלוּתָא דְשִׁבְעִין שְׁנִין.

כֵּיוָן דְּאַעְדִּיאוּ שֶׁלְטָנוּ דְּבָבֶל, וְשָׁרִיאַת הֵ"א תַּתָּאָה

לשון הקודש

נִקְרֵאת שֶׁבַע שָׁנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א ו) וַיִּבְנֵהוּ שֶׁבַע שָׁנִים. וְאִם תֹּאמַר שֶׁשָּׁלְטָה מַלְכוּת בָּבֶל לְמַעְלָה בְּסוֹד שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה – חַס וְחָלִילָה. אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהָיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם, הָאוֹר וּנְבִיעַת הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה (בינה) הָיָה מֵאִיר וְיוֹרֵד לְמַטָּה. כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְנֶחֱרַב הַמִּקְדָּשׁ וְשָׁלְטָה מַלְכוּת בָּבֶל, הָיָה מְכַסֶּה וּמַחְשִׁיךְ אוֹתוֹ אוֹר, וְהַתַּחְתּוֹנִים הַקְּדוֹשִׁים לֹא הָיוּ מְאִירִים.

כֵּיוָן שֶׁהַתַּחְתּוֹנִים לֹא הָיוּ מְאִירִים, מִשּׁוּם (מתוך) שִׁלְטוֹן מַלְכוּת בָּבֶל, הִסְתַּלֵּק אוֹתוֹ אוֹר, וְאוֹתוֹ מַעְיָן עֶלְיוֹן שֶׁהָיָה נוֹבֵעַ סוֹד שֶׁל י' הִסְתַּלֵּק לְמַעְלָה לְאֵין סוֹף, אָז אוֹתָם שִׁבְעִים שָׁנָה לֹא הָיוּ מְאִירִים, מִשּׁוּם אוֹתוֹ אוֹר שֶׁנִּמְנַע. וְזוֹהִי וַדַּאי גָּלוּת שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה.

כֵּיוָן שֶׁהָעֲבַר שִׁלְטוֹן בָּבֶל, וְהִתְחִילָה

לְאַנְהָרָא. יִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ, לָא אָהַדְּרוּ לְאַדְכָּאָה (נ"א לְשַׁלְטָאָה) לְמֶהֱוֵי סְגוּלָה שְׁלֵימָתָא כְּמִלְּקַדְּמִין, אֶלָּא זְעֵיר זְעֵיר, (בְּעַרְבּוּבְיָא) וְכֵיוָן דְּשְׁלִימוּ לָא אִשְׁתְּכַח, (וְשָׁרִיאַת ה"א תָּתָּאַה לְשַׁלְטָאָה) כְּדֵין, י' נְבִיעוּ עִלָּאָה לָא נָחִית כָּל כַּךְ לְאַנְהָרָא, כְּמָה דְּהַוָּה כְּמִלְּקַדְּמִין, אֶלָּא זְעֵיר זְעֵיר בְּעַרְבּוּבְיָא, דְּלָא הֲווֹ דַּכְיָין כְּמִלְּקַדְּמִין כְּמָה דְּאִתְחָזֵי, וְעַל כָּךְ נְבִיעוּ עִלָּאָה, לָא נְבִיעַ, וְלָא נָהִיר, אֶלָּא דְּאַהֲדָר לְאַנְהָרָא זְעֵיר זְעֵיר, מִגּוֹ דְּחֲקָא (דְּשְׁמֹאלָא) דְּשְׂמָאלָא. (נ"א דְּגָלוּתָא וְדִינָא).

וְעַל דָּא, אִתְגָּרוּ בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל קְרָבִין סַגִּיאִין, עַד דְּהַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה אֶרֶץ, וְה' תַּתָּאָה אִתְחֲשָׁךְ, וְנַפְּלַת לְאַרְעָא, וּנְבִיעוּ עִלָּאָה אִסְתַּלָּק כְּמִלְּקַדְּמִין, בְּגִין דְּמַלְכוּת אֱדוֹם אִתְתַּקַּף, וְיִשְׂרָאֵל אָהַדְּרוּ לְסַרְחָנַיְיהוּ.

לשון הקודש

הֵ"א תַּחְתּוֹנָה לְהָאִיר, לֹא כָּל יִשְׂרָאֵל חָזְרוּ לְהִטָּהֵר (לְשַׁלְט) לִהְיוֹת סְגֻלָּה שְׁלֵמָה כְּמוֹ מִקֶּדֶם, אֶלָּא מְעַט מְעַט [בְּעַרְבּוּבְיָה], וְכֵיוָן שֶׁלֹּא נִמְצְאָה שְׁלֵמוּת, [וְשָׁרְתָה הֵ"א תַּחְתּוֹנָה לְשַׁלְט] אָז י', מַעְיָן עֶלְיוֹן, לֹא יָרַד כָּל כָּךְ לְהָאִיר כְּמוֹ שֶׁהָיָה מִקֶּדֶם, אֶלָּא לְאַט לְאַט בְּעַרְבּוּבְיָה, שֶׁלֹּא הָיוּ טְהוֹרִים כְּמוֹ קֹדֶם כְּמוֹ שֶׁרָאוּי, וְעַל כָּךְ מַעְיָן הָעֶלְיוֹן לֹא נוֹבֵעַ וְלֹא מֵאִיר, אֶלָּא שֶׁחָזַר לְהָאִיר מְעַט מְעַט מִתּוֹךְ הַחַק [שֶׁל הַשְּׂמֹאל] שֶׁל הַשֵּׁם (שֶׁל גְּלוּת וְהַדִּין).

וְלָכֵן הִתְגָּרוּ בְּיִשְׂרָאֵל קְרָבוֹת רַבִּים, עַד שֶׁהַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה אֶרֶץ, וְה' הַתַּחְתּוֹנָה נֶחְשְׁכָה וְנָפְלָה לָאָרֶץ, וְהַמַּעְיָן הָעֶלְיוֹן הִסְתַּלֵּק כְּמוֹ מִקֶּדֶם, מִשּׁוּם שֶׁמַּלְכוּת אֱדוֹם הִתְחַזְּקָה, וְיִשְׂרָאֵל חָזְרוּ לְסִרְחוֹנָם.

וְעַל דָּא ה', בֵּית שֵׁנִי אִתְחָרַב, וְכָל אִינּוּן תְּרֵיסַר שְׁבָטִין דִּילָהּ, כְּחוּשְׁבָּן מַשְׁרְיָין דִּלְהוֹן, אִינּוּן בְּגָלוּתָא דְּמַלְכוּת אֱדוֹם. וּנְבִיעוּ עִלָּאָה, אִסְתַּלָּק מֵהַהוּא נְבִיעוּ, דְּקַיְּימָא עָלָהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה נ"ז) הַצַּדִּיק אָבָד, אֲבַד הַהוּא נְבִיעוּ דִּמְקוֹרָא עִלָּאָה, דְּהֲוָה נָגִיד וּמָשִׁיךְ מִלְּעֵילָא. (נ"א קְרַבִּין סָגִיאִין וּמַלְכוּת יָוָן שָׁלְטָא עֲלַיְיהוּ לְבַתָּר דְּהַדְרוּ בְּתִיּוּבְתָּא אִתְתַּקְפוּ עֲלַיְיהוּ וְאִתְקְפִיאוּ לוֹן וּבְנִין דְּיִשְׂרָאֵל הֲדְרוּ לְסָרְחָנָיְיהוּ מַלְכוּת אֱדוֹם אִתְתְּקַף וּבֵית שֵׁנִי אִתְחֲרַב וה"א תָּתָּאָה אִתְחַשְּׁכַת וְנַפְלַת לְאַרְעָא וּנְבִיעוּ עִלָּאָה אִסְתַּלַּק מֵהַהוּא מָבוּעָא דְּקַיְּימָא עֲלֵיהּ כְּמָה דְּאַת אָמֵר הַצַּדִּיק אָבָד, אָבָד הַהוּא נְבִיעוּ דִּמְקוֹרָא עִלָּאָה דְּהֲוָה נָגִידוּ וּמָשִׁיךְ עֲלֵיהּ מִלְּעֵילָא, מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה אֶרֶץ).

וּכְדֵין הֲוָה פְּרוּדָא בְּהֵ"א, בֵּית שֵׁנִי, וְאִיהִי בְּגָלוּתָא דֶּאֱדוֹם, בְּכָל אִינּוּן תְּרֵיסַר שְׁבָטִין (נ"א דִילָהּ) וּמַשְׁרְיָין דִּילְהוֹן, תְּרֵיסַר שְׁבָטִין סַלְקִין לְחוּשְׁבַּן סַגִּי, וְעַל דְּרָזָא (נ"א וְעַל דָּא רָזָא) דְּה' הֲוָה בְּהוּ בְּכָל הַהוּא,

לשון הקודש

וְעַל ה' הַזֹּאת בֵּית שֵׁנִי נֶחֱרַב, וְכָל אוֹתָם תְּרֵיסַר שְׁבָטִים שֶׁלָּהּ כְּחֶשְׁבּוֹן מַחֲנוֹתֵיהֶם הֵם בַּגָּלוּת שֶׁל מַלְכוּת אֱדוֹם, וְהַמַּעְיָן הָעֶלְיוֹן הִסְתַּלֵּק מֵאוֹתוֹ מַעְיָן שֶׁעָמַד עָלֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבָד. אָבַד אוֹתוֹ מַעְיָן שֶׁל מָקוֹר עֶלְיוֹן שֶׁהָיָה שׁוֹפֵעַ וּמוֹשֵׁךְ מִלְּמַעְלָה. (קְרָבוֹת גְּדוֹלִים וּמַלְכוּת יָוָן שָׁלְטָה עֲלֵיהֶם, וּלְאַחַר שֶׁחָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה, הִתְחַזְּקוּ עֲלֵיהֶם וְהִתְקִיפוּ אוֹתָם, וּמִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל חָזְרוּ לְסִרְחוֹנָם, מַלְכוּת אֱדוֹם הִתְחַזְּקָה וּבֵית שֵׁנִי נֶחֱרַב, וְהַ"א תַּחְתּוֹנָה נֶחְשְׁכָה וְנָפְלָה לָאָרֶץ, וְהַמַּעְיָן הָעֶלְיוֹן נִסְתַּלֵּק מֵאוֹתוֹ מַעְיָן שֶׁעוֹמֵד עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַצַּדִּיק אָבָד. אָבַד אוֹתוֹ מַעְיָן שֶׁל הַמָּקוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁהָיָה שׁוֹפֵעַ וּמוֹשֵׁךְ עָלָיו מִלְּמַעְלָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה אֶרֶץ).

וְאָז הָיָה פֵּרוּד בְּהֵ"א, בֵּית שֵׁנִי, וְהִיא בְּגָלוּת אֱדוֹם, בְּכָל אוֹתָם תְּרֵיסַר שְׁבָטִים (שֶׁלָּהּ) וּמַחֲנוֹת שֶׁלָּהֶם, שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים עוֹלִים לְחֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל, וְעַל שֶׁסּוֹד (וְעַל זֶה סוֹד) שֶׁל ה' הָיָה בָּהֶם בְּכָל אוֹתוֹ (וְעַל זֶה סוֹד שֶׁל ה'

(נ"א וְעַל דָּא רָזָא דְה' בְּכָל הַהוּא) **חֶשְׁבָּנָא,** (נ"א חֲשׁוֹכָא)
גָּלוּתָא אִתְמְשַׁךְ.

רָזָא דְּרָזִין לְחַכִּימֵי לִבָּא אִתְמְסָר. עֶשֶׂר שְׁבָטִין אֶלֶף שְׁנִין, תְּרֵין שְׁבָטִין מָאתַן שְׁנִין. שָׁארוּ דִּמְעִין לְמִנְפַּל, פְּתַח וְאָמַר, (איכה א') בָּכוֹ תִבְכֶּה בַּלַּיְלָה וְדִמְעָתָהּ עַל לֶחֱיָהּ. לְסוֹף תְּרֵיסַר שְׁבָטִין דְּגָלוּתָא, לֵילְיָא יִתְחַשַּׁךְ לְיִשְׂרָאֵל, עַד דְּיִתְעַר וָא"ו, לִזְמַן שִׁתִּין וְשִׁית שְׁנִין.

לְבָתָר תְּרֵיסַר שְׁבָטִין, דְּאִינּוּן אֶלֶף וּמָאתָן שְׁנִין דְּגָלוּתָא, וּלְבָתַר שִׁתִּין וְשִׁית שְׁנִין בְּחָשׁוֹכָא דְּלֵילְיָא, כְּדֵין, (ויקרא כ"ו) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב. דָּא אִתְעָרוּתָא דְאָת ו', דְּאִיהוּ נֶפֶשׁ דְּבֵית יַעֲקֹב. וְרָזָא דָא, (בראשית מ"ו) כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיְמָה וְגוֹ' שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ, וְאִיהוּ ו', נֶפֶשׁ דְּבֵית שֵׁנִי,

לשון הקודש

בְּכָל אוֹתוֹ) חֶשְׁבּוֹן, (חֹשֶׁךְ) נִמְשְׁכָה הַגָּלוּת.

סוֹד הַסּוֹדוֹת לְחַכְמֵי הַלֵּב נִמְסָר. עֲשָׂרָה שְׁבָטִים אֶלֶף שָׁנִים, שְׁנֵי שְׁבָטִים מָאתַיִם שָׁנָה. הִתְחִילוּ הַדְּמָעוֹת לִפֹּל, פָּתַח וְאָמַר, (איכה א) בָּכֹה תִבְכֶּה בַּלַּיְלָה וְדִמְעָתָהּ עַל לֶחֱיָהּ. לְסוֹף שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים שֶׁל הַגָּלוּת, הַלַּיְלָה נֶחְשָׁךְ לְיִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר וָא"ו לִזְמַן שִׁשִּׁים וְשֵׁשׁ שָׁנָה.

לְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, שֶׁהֵם אֶלֶף וּמָאתַיִם שְׁנוֹת גָּלוּת, וְאַחַר שִׁשִּׁים וְשֵׁשׁ שָׁנָה בְּחֹשֶׁךְ הַלַּיְלָה, אָז (ויקרא כו) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב. זוֹ הִתְעוֹרְרוּת הָאוֹת ו', שֶׁהִיא נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב. וְסוֹד זֶה – (בראשית מו) כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיְמָה וְגוֹ' שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ. וְהוּא ו', נֶפֶשׁ שֶׁל בַּית שֵׁנִי, סוֹד שֶׁל ה' תַּחְתּוֹנָה, וְזֶה ו'

רָזָא דְה' תַּתָּאָה, וְדָא ו' רָזָא דְשִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ, שִׁשִּׁים: לְאִתְעָרוּתָא דְיַעֲקֹב. וְשֵׁשׁ: לְאִתְעָרוּתָא דְיוֹסֵף. וְעַל דָּא אִיהוּ וָ"ו, דְּאִנּוּן תְּרֵין בְּחִבּוּרָא חָדָא, וְרָזָא חָדָא.

מִתַּמָּן וּלְהָלְאָה, יִתְעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִינּוּן נִסִּין וְאָתִין (דף י' ע"א) דְּקָאַמְרָן, וְיִתְעָרוּן עַל יִשְׂרָאֵל אִינּוּן עַקְתִּין דְּקָאַמְרָן, וּכְדֵין, (ס"א וְרָזָא דָא) וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק. וּלְבָתַר כַּד יַגִּיחַ מַלְכָּא מְשִׁיחָא קְרָבִין בְּכָל עָלְמָא בִּימִינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות ט"ו) יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ. כְּדֵין, וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכּוֹר, וּלְבָתַר וְהָאָרֶץ אֶזְכּוֹר, דָּא ה' בַּתְרָאָה, בְּהַהוּא זִמְנָא כְּתִיב, (זכריה י"ד) וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

לשון הקודש

סוֹד שֶׁל שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ. שִׁשִּׁים – לְהִתְעוֹרְרוּת יַעֲקֹב, וָשֵׁשׁ – לְהִתְעוֹרְרוּת יוֹסֵף. וְלָכֵן הוּא ו"ו, שֶׁהֵם שְׁנַיִם בְּחִבּוּר אֶחָד וְסוֹד אֶחָד.

מִשָּׁם וָהָלְאָה יִתְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאוֹתָם נִסִּים וְאוֹתוֹת שֶׁאָמַרְנוּ, וְיִתְעוֹרְרוּ עַל יִשְׂרָאֵל אוֹתָן צָרוֹת שֶׁאָמַרְנוּ, וְאָז – (וְסוֹד זֶה) וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק. אַחַר כָּךְ יַעֲרֹךְ מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ קְרָבוֹת בְּכָל הָעוֹלָם בִּימִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טו) יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ. אָז, וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר, וְאַחַר כָּךְ וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר, זוֹ ה' אַחֲרוֹנָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן כָּתוּב, (זכריה יד) וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

לְסוֹף שִׁתִּין וְשִׁית שְׁנִין אַחֲרָנִין, דְּאִינּוּן מֵאָה וּתְלָתִין וּתְרֵין שְׁנִין, יִתְחַזּוּן אַתְוָון בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, גְּלִיפָן בִּשְׁלִימוּ, עֵילָא וְתַתָּא כְּדְקָא יֵאוֹת. וְרָזָא דָא ה״ה עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וְכָל אִינּוּן שְׁבִילִין, דְּאִינּוּן תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁנִין דִּכְלִילָן בְּרָזָא דְאָת ו׳, הו״ה, (נ״א יוה״ה) רָזָא דִשְׁלִימוּ דְמֵאָה וּתְלָתִין וּתְרֵין.

לְסוֹף מֵאָה וּתְלָתִין וּתְרֵין שְׁנִין אַחֲרָנִין, יִתְקַיֵּים, לֶאֱחוֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וְיִנָּעֲרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנָּה. וְיִתְדַּכֵּי אַרְעָא קַדִּישָׁא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְעַר מֵתַיָּא דְאַרְעָא קַדִּישָׁא, וִיקוּמוּן חַיָּילִין חַיָּילִין בְּאַרְעָא דְגָלִיל.

וּכְדֵין יִתְעַר סְתִימוּ דִנְבִיעוּ עִלָּאָה אָת י׳, וְיִתְקַיְּימוּן תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין בִּשְׁלִימוּ, לְנַגְדָּא לְתַתָּא, וְיִתְקַיְּימוּן אַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא

לשון הקודש

לְסוֹף שִׁשִּׁים וְשֵׁשׁ שָׁנִים אֲחֵרוֹת, שֶׁהֵם מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנִים, יֵרָאוּ אוֹתִיּוֹת בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ חֲקוּקִים בִּשְׁלֵמוּת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה כָּרָאוּי, וְסוֹד זֶה ה״ה עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, וְכָל אוֹתָן דְּרָכִים שֶׁהֵם שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנִים הַכְּלוּלוֹת בַּסּוֹד שֶׁל אוֹת ו׳, הו״ה, (יוה״ה) סוֹד שֶׁל שְׁלֵמוּת מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם.

לְסוֹף מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנִים אֲחֵרוֹת יִתְקַיֵּם, לֶאֱחֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ, וְיִנָּעֲרוּ הָרְשָׁעִים מִמֶּנָּה, וְתִטָּהֵר הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְעוֹרֵר אֶת הַמֵּתִים בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְיָקוּמוּ חֲיָלוֹת חֲיָלוֹת בְּאֶרֶץ הַגָּלִיל.

וְאָז יִתְעוֹרֵר סֵתֶר הַמַּעְיָן הָעֶלְיוֹן אוֹת י׳, וְיִתְקַיְּמוּ שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים

כֻּלְּהוּ בְּקִיּוּמַיְיהוּ יהו״ה, דְּעַד כְּעַן לָא יְהוֹן בִּשְׁלִימוּ. עַד זְמָן דְּיַנְגִּיד וְיִתְמְשַׁךְ הַהוּא נְבִיעוּ עִלָּאָה, בְּחִבּוּרָה דְּאַתְוָון, גּוֹ ה׳ (נ״א ו״ה) בַּתְרָאָה, וְדָא אִיהוּ לְסוֹף תַּשְׁלוּם מֵאָה וְאַרְבְּעִין וְאַרְבְּעָה שְׁנִין אַחֲרָנִין דְּיִשְׁתַּלְּמוּן. וְיִתְעָרוּן שְׁאַר מְתֵי יִשְׂרָאֵל דְּבִשְׁאַר אַרְעָאן.

דְּיִשְׁתְּכַח כָּל דָּא בְּחֶשְׁבַּן חֵ״ת, דְּאִתְיְישִׁיב עָלְמָא וְיִתְכַּסֵּם, וְיִתְעֲבַר סִטְרָא אַחֲרָא (חִוְיָא בִּישָׁא) מֵעָלְמָא. וְהֵ״א תַּתָּאָה תִּתְמְלֵי מִגּוֹ נְבִיעוּ עִלָּאָה, וְתִתְעַטָּר וְתִתְנַהִיר בִּשְׁלִימוּ. וּכְדֵין כְּתִיב, (ישעיה ל׳) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם.

עַד דִּיהֵא שַׁבָּת לַה׳, לְאַלְקָטָא נִפְּשִׁין בְּתַעֲנוּגֵי קְדוּשָׁא, (דָּא ה׳ בְּתַרְאָה) כָּל הַהוּא אֶלֶף שְׁבִיעָאָה, וְדָא אִיהוּ אִתְעָרוּתָא דְּרוּחִין קַדִּישִׁין, דְּעַמָּא

לשון הקודש

בִּשְׁלֵמוּת לְהַשְׁפִּיעַ לְמַטָּה, וְכָל אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ יִתְקַיְּמוּ בְּקִיּוּמָם יהו״ה, שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא הָיוּ בִּשְׁלֵמוּת. עַד הַזְּמַן שֶׁיַּשְׁפִּיעַ וְיִמָּשֵׁךְ אוֹתוֹ מַעְיָן עֶלְיוֹן בְּחִבּוּר הָאוֹתִיּוֹת לְתוֹךְ ה׳ (ו״ה) אַחֲרוֹנָה, וְזֶהוּ לְסוֹף תַּשְׁלוּם מֵאָה וְאַרְבָּעִים וְאַרְבַּע שָׁנִים אֲחֵרוֹת שֶׁיִּשְׁתַּלְּמוּ. וְיִתְעוֹרְרוּ שְׁאָר מֵתֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁבִּשְׁאָר הָאֲרָצוֹת.

שֶׁיִּמָּצֵא כָּל זֶה בְּחֶשְׁבּוֹן חֵ״ת, שֶׁהִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם וְיִתְכַּסֵּם, וְיַעֲבֹר הַצַּד הָאַחֵר (הַנָּחָשׁ הָרָע) מִן הָעוֹלָם. וְהֵ״א תַּחְתּוֹנָה תִּתְמַלֵּא מִתּוֹךְ הַמַּעְיָן הָעֶלְיוֹן, וְתִתְעַטֵּר וְתָאִיר בִּשְׁלֵמוּת, וְאָז כָּתוּב (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם.

עַד שֶׁתִּהְיֶה שַׁבָּת לַה׳ לִלְקֹט נִפְשׁוֹת

דְּיִשְׂרָאֵל, לְאִתְלַבְּשָׁא לְבָתָר שַׁבָּת, בְּגוּפִין אַחֲרָנִין קַדִּישִׁין, לְאִתְקְרֵי קַדִּישִׁין, דִּכְתִיב, (ישעיה ד׳) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלִַם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ. עַד כָּאן מִלִּין דְּרָזִין סְתִימִין.

וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ. ר׳ יוֹסִי אָמַר, בְּכָל יוֹמָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד מַלְאָכִין שְׁלִיחָן עַל עָלְמָא, דִּכְתִיב, (תהלים ק״ד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת. עָשָׂה לָא כְתִיב, אֶלָּא עוֹשֶׂה, בְּגִין דְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא עוֹשֶׂה. וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְמְנָא מִמְּנָא חַד עַל מִצְרַיִם, וְדָא אִיהוּ דִכְתִיב וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ, חָדָשׁ וַדַּאי.

אֲשֶׁר לָא יָדַע אֶת יוֹסֵף: דְּהָא מֵאַתָּר דְּפַרְעֹה הֲוָוֹ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (בראשית ב׳) וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְקַדְמָאָה מֵהַהוּא פַּרְעֹה, נַהֲרָא דְמִצְרַיִם אִיהוּ.

לשון הקודש

בְּתַעֲנוּגֵי קְדֻשָּׁה, (זוֹ ה׳ אַחֲרוֹנָה) כָּל אוֹתוֹ אֶלֶף שְׁבִיעִי, וְזוֹהִי הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל רוּחוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, לְהִתְלַבֵּשׁ אַחַר שַׁבָּת בְּגוּפוֹת אֲחֵרִים קְדוֹשִׁים, לְהִקָּרֵא קְדוֹשִׁים, שֶׁכָּתוּב וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלִַם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ. עַד כָּאן דִּבְרֵי סוֹדוֹת נִסְתָּרִים.

וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, בְּכָל יוֹם עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַלְאָכִים שְׁלוּחִים עַל הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת. עָשָׂה לֹא כָתוּב, אֶלָּא עוֹשֶׂה, מִשּׁוּם שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם עוֹשֶׂה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן הִתְמַנָּה מְמֻנֶּה אֶחָד עַל מִצְרַיִם, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ, חָדָשׁ וַדַּאי.

אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף, שֶׁהָיָה מִמָּקוֹם שֶׁל פַּרְעֹה הָיוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפָּרֵד. וְהָרִאשׁוֹן מֵאוֹתוֹ הַפַּרְעֹה

וּבְגִין כַּךְ אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף, אֲתָר דְּכָל יְהוּדָא שַׁרְיָא בֵּיהּ, דְּאִקְרֵי צַדִּיק.

רַבִּי אֶלְעָזָר ור׳ יוֹסֵי הֲווֹ אַזְלֵי בְּאוֹרְחָא, וְאַקְדִּימוּ בִּנְהוֹרָא לְמֵיזָל. חָמוּ חַד כּוֹכְבָא דְּהַוָּה רָהִיט מִסִּטְרָא דָא, וְכוֹכְבָא אַחֲרָא מִסִּטְרָא דָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הַשְׁתָּא מָטָא זִמְנָא דְּכוֹכְבֵי בֹּקֶר לְשַׁבְּחָא לְמָאֲרֵיהוֹן, וְרַהֲטֵי מִדְּחִילוּ וְאֵימָתָא דְּמָאֲרֵיהוֹן, לְשַׁבְּחָא וּלְזַמְּרָא לֵיהּ, חָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב ל״ח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹּקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. בְּגִין דְּכֻלְּהוּ בִּיחוּדָא חָדָא קָא מְשַׁבְּחָן לֵיהּ.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים כ״ב) לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד. אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר: דְּכָד נְהִירוּ אַנְפּוֹי דְּמִזְרָח, וְאִתְפַּרְשָׁא חֲשׁוֹכָא דְּלֵילְיָא, חַד מִמָּנָא אִית לְסִטַר מִזְרָח, וּמָשִׁיךְ חַד חוּטָא דְּנְהִירוּ

לשון הקודש

הוּא נְהַר מִצְרַיִם, וְלָכֵן אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף, מָקוֹם שֶׁכָּל הַיִּחוּד שׁוֹרֶה בּוֹ, שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ, וְהִקְדִּימוּ לָלֶכֶת בָּאוֹר. רָאוּ כּוֹכָב אֶחָד שֶׁהָיָה רָץ מִצַּד זֶה, וְכוֹכָב אַחֵר מִצַּד זֶה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עַכְשָׁו הִגִּיעַ זְמַן שֶׁל כּוֹכְבֵי הַבֹּקֶר לְשַׁבֵּחַ אֶת אֲדוֹנָם, וְהֵם רָצִים מִפַּחַד וְאֵימַת רִבּוֹנָם לְשַׁבֵּחַ וּלְזַמֵּר לוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹּקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם בְּיִחוּד אֶחָד מְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים כב) לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד. אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר – שֶׁכְּשֶׁמֵּאִירִים פְּנֵי הַמִּזְרָח וְנִפְרָד חֹשֶׁךְ הַלַּיְלָה, יֵשׁ מְמֻנֶּה אֶחָד לְצַד מִזְרָח,

דִּסְטַר דָּרוֹם, עַד דְּאָתֵי וְנָפִיק שִׁמְשָׁא, וּבָקַע בְּאִינּוּן כַּוֵּי רְקִיעָא, וְאַנְהִיר עָלְמָא, וְהַהוּא חוּטָא אַפְּרִישׁ חֲשׁוֹכָא דְּלֵילְיָא.

כְּדֵין אַיָּלְתָּא דְשַׁחְרָא אָתֵי, וְאָתֵי נְהִירוּ אוֹכְמָא בְּקַדְרוּ, לְאִתְחַבְּרָא בִּימָמָא, וְנָהִיר יְמָמָא. וּנְהִירוּ דִּימָמָא, כָּלִיל וְשָׁאִיב בְּגַוֵּיהּ, לְהַהִיא אַיָּלְתָּא, וְעַל הַאי אַיָּלְתָּא, כַּד אִתְפְּרַשׁ מִיּוֹמָא, לְבָתָר דְּכָלִיל לָהּ, אָמַר דָּוִד שִׁירָתָא, דִּכְתִיב לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר.

וּמָאי קָא אָמַר (דף י׳ ע״ב) אֵלִי אֵלִי לָמָה עֲזַבְתָּנִי. דְּהָא אִתְפְּרַשׁ אַיָּלְתָּא דְשַׁחְרָא, מִנְּהִירוּ דִּימָמָא. עַד דַּהֲווּ אַזְלֵי, נָהִיר יְמָמָא, וּמַטָּא עִידָן צְלוֹתָא, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, נְצַלֵּי צְלוֹתָא וְנֵיזִיל, יָתְבוּ וְצַלּוּ. לְבָתָר קָמוּ וְאָזְלוּ.

לשון הקודש

וּמוֹשֵׁךְ חוּט אֶחָד שֶׁל חֹשֶׁךְ לְצַד דָּרוֹם, עַד שֶׁבָּא וְיוֹצֵא הַשֶּׁמֶשׁ, וּבוֹקֵעַ בְּאוֹתָם חַלּוֹנֵי הָרָקִיעַ וּמֵאִיר לָעוֹלָם, וְאוֹתוֹ חוּט מַפְרִיד אֶת חֹשֶׁךְ הַלַּיְלָה.

אָז בָּאָה אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, וּבָא אוֹר שָׁחֹר בְּקַדְרוּת לְהִתְחַבֵּר בַּיּוֹם, וּמֵאִיר הַיּוֹם. וְאוֹר הַיּוֹם כָּלוּל וְשָׁאוּב בְּתוֹכוֹ אֶת אוֹתָהּ הָאַיֶּלֶת. וְעַל הָאַיֶּלֶת הַזֹּאת, כְּשֶׁנִּפְרָד מֵהַיּוֹם אַחַר שֶׁכָּלָל אוֹתָהּ, אָמַר דָּוִד שִׁירָה, שֶׁכָּתוּב לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר.

וּמָה אָמַר? אֵלִי אֵלִי לָמָה עֲזַבְתָּנִי. שֶׁהֲרֵי נִפְרְדָה אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מֵאוֹר הַיּוֹם. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הֵאִיר הַיּוֹם וְהִגִּיעַ זְמַן תְּפִלָּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, נִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה וְנֵלֵךְ. יָשְׁבוּ וְהִתְפַּלְּלוּ, אַחַר כָּךְ קָמוּ וְהָלְכוּ.

פתח ר׳ אלעזר ואמר (קהלת ח׳) יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים וגו׳ אמרתי שגם זה הבל. האי קרא אוקמוה ואתמר, אבל יש הבל, שלמה מלכא עבד ספרא דא, ואוקים ליה על שבעה הבלים, דעלמא קיימא עליהו.

ואינון שבעה עמודין סמכין דעלמא, לקבל שבעה רקיעים, ואלין אינון: וילו״ן. רקי״ע, שחקי״ם זבו״ל. מעו״ן. מכו״ן. ערבו״ת. ולקבליהו הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל.

כמה דאינון שבעה רקיעין, ואית אחרנין דדבקי בהו, ומתפשטי ונפקי מנייהו, הכי נמי אית הבלים אחרנין, דמתפשטי ונפקי מאלין, וכלהו אמר שלמה.

לשון הקודש

פתח רבי אלעזר ואמר, (קהלת ח) יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים וגו׳ אמרתי שגם זה הבל. פסוק זה פרשוהו ונתבאר, אבל יש הבל, שלמה המלך עשה ספר זה והקים אותו על שבעה הבלים שהעולם עומד עליהם.

והם שבעה עמודים תומכים של העולם כנגד שבעה רקיעים, ואלו הם: וילו״ן. רקי״ע. שחקי״ם. זבו״ל. מעו״ן. מכו״ן. ערבו״ת. וכנגדם אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל.

כמו שאותם שבעה רקיעים, ויש אחרים שנדבקים בהם ומתפשטים ויוצאים מהם, כך גם יש הבלים אחרים שמתפשטים ויוצאים מאלה, וכלם אמר

וְהָכָא רָזָא דְּחָכְמְתָא אִית בֵּיהּ. יֵשׁ הֶבֶל, דְּנַפְקָא מֵאִינּוּן הֲבָלִים עִלָּאִין, דְּעָלְמָא קַיְימָא עָלַיְיהוּ, וְדָא נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְאִתְקַיַּים בְּקִיּוּמֵיהּ, וְאִתְתַּקַּף בְּתוּקְפֵּיהּ בְּעוּבְדֵי אַרְעָא, וּבְסִלִּיקוּ דְּסַלְקָא מֵאַרְעָא, וְדָא אִתְמָנָא עַל אַרְעָא, וְכָל תּוּקְפָּא וְקִיּוּמָא דִּילֵיהּ, בְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא, דְּאִתְלְקִיטוּ מֵאַרְעָא, כַּד אִינּוּן זַכָּאִין, עַד לָא סָרְחוּ, בְּעוֹד דְּיָהֲבֵי רֵיחָא טָב, כְּגוֹן חֲנוֹךְ, דִּכְתִיב בֵּיהּ, (בראשית ה׳) וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים. וְנָטַל לֵיהּ עַד לָא מָטָא זִמְנֵיהּ, וְאִשְׁתַּעֲשַׁע בֵּיהּ, וְכֵן שְׁאַר זַכָּאִין דְּעָלְמָא.

דְּתָנְיָנָן, עַל תְּרֵין מִלִּין, צַדִּיקַיָּא מִסְתַּלְּקֵי מֵעָלְמָא עַד לָא יִמְטֵי זִמְנַיְיהוּ, חַד, עַל חוֹבֵי דָּרָא, דְּכַד אַסְגִּיאוּ חַיָּיבַיָּא בְּעָלְמָא, אִינּוּן זַכָּאִין דְּמִשְׁתַּכְּחֵי בֵּינַיְיהוּ, אִתָּפְסוּן בְּחוֹבֵיהוֹן, וְחַד כַּד

לשון הקודש

שְׁלֹמֹה.

וְכָאן יֵשׁ בּוֹ סוֹד הַחָכְמָה. יֵשׁ הֶבֶל שֶׁיּוֹצֵא מֵאוֹתָם הַבְלִים עֶלְיוֹנִים, שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, וְזֶה נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְהִתְקַיֵּם בְּקִיּוּמוֹ וְהִתְחַזֵּק בְּתָקְפּוֹ בְּמַעֲשֵׂי הָאָרֶץ וּבַעֲלִיָּה שֶׁעוֹלֶה מֵהָאָרֶץ, וְזֶה הִתְמַנָּה עַל הָאָרֶץ, וְכָל תֹּקֶף וְקִיּוּם שֶׁלּוֹ בְּאוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּלְקְטוּ מִן הָאָרֶץ כְּשֶׁהֵם צַדִּיקִים, עַד שֶׁלֹּא סָרְחוּ, בְּעוֹד שֶׁנּוֹתְנִים רֵיחַ טוֹב כְּמוֹ חֲנוֹךְ, שֶׁכָּתוּב בּוֹ וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים. וְנָטַל אוֹתוֹ כְּשֶׁעָדַיִן לֹא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ, וּמִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בּוֹ, וְכֵן שְׁאָר צַדִּיקֵי עוֹלָם.

שֶׁשָּׁנִינוּ, עַל שְׁנֵי דְּבָרִים צַדִּיקִים מִסְתַּלְּקִים מִן הָעוֹלָם טֶרֶם הִגִּיעַ זְמַנָּם, אֶחָד עַל חֲטָאֵי הַדּוֹר, שֶׁכְּשֶׁמִּתְרַבִּים

אִתְּגְּלֵי קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיִסְרְחוּן לְבָתָּר, סָלִיק לוֹן מֵעָלְמָא, עַד לָא מָטָא זִמְנַיְיהוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (קהלת ח׳) אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, מָטֵי עָלַיְיהוּ דִּינָא דִּלְעֵילָא, כְּאִילוּ עָבְדוּ חוֹבִין וְעוֹבָדִין דְּרַשִׁיעַיָּיא.

דְּהָא זִמְנָא חָדָא, שָׁאִיל רִבִּי יוֹסֵי בֶּן רִבִּי יַעֲקֹב, אִישׁ כְּפַר אוֹנוֹ בְּזִמְנָא דְּרִבִּי עֲקִיבָא וְחַבְרוֹי אִסְתָּלְקוּ מֵעָלְמָא, וּמִיתוּ בְּהַהוּא גַּוְונָא, לְרִבִּי מֵאִיר, אָמַר לֵיהּ, וְכִי כְתִיב דָּא בְּכָל אוֹרַיְיתָא כֻּלָּהּ, אָמַר לֵיהּ וְלָא, וְהָא אָמַר שְׁלֹמֹה, אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים. מָטֵי עָלַיְיהוּ דִּינָא מִלְּעֵילָא, כְּאִילוּ עָבְדוּ חוֹבִין וְעוֹבָדִין דְּרַשִׁיעַיָּיא. וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים, יַתְבֵי בְשֶׁקֶט וּשְׁלָם בְּהַאי עָלְמָא, דִּינָא לָא מָטָא עָלַיְיהוּ,

לשון הקודש

רְשָׁעִים בָּעוֹלָם, אוֹתָם צַדִּיקִים שֶׁנִּמְצָאִים בֵּינֵיהֶם נִתְפָּסִים בַּחֲטָאֵיהֶם. וְאֶחָד כְּשֶׁמִּתְגַּלֶּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּסְרְחוּ אַחַר כָּךְ, הוּא מְסַלֵּק אוֹתָם מֵהָעוֹלָם טֶרֶם הִגִּיעַ זְמַנָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים. מַגִּיעַ עֲלֵיהֶם דִּין שֶׁלְּמַעְלָה כְּאִלּוּ עָשׂוּ חֲטָאִים וּמַעֲשִׂים שֶׁל רְשָׁעִים.

שֶׁהֲרֵי פַּעַם אַחַת שָׁאַל רַבִּי יוֹסֵי בַּר רַבִּי יַעֲקֹב, אִישׁ כְּפַר אוֹנוֹ, בִּזְמַן שֶׁרַבִּי עֲקִיבָא וַחֲבֵרָיו הִסְתַּלְּקוּ מִן הָעוֹלָם וּמֵתוּ בְּאוֹתוֹ אֹפֶן, אֶת רַבִּי מֵאִיר, אָמַר לוֹ, וְכִי זֶה כָּתוּב בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ? אָמַר לוֹ, וְלֹא? וַהֲרֵי אָמַר שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, מַגִּיעַ עֲלֵיהֶם דִּין מִלְּמַעְלָה כְּאִלּוּ עָשׂוּ חֲטָאִים וּמַעֲשִׂים שֶׁל רְשָׁעִים. וְיֵשׁ רְשָׁעִים

כְּאִילוּ עָבְדוּ עוֹבָדִין דְּצַדִּיקַיָּיא.

אֲמַאי, אִי בְּגִין דְּאִתְגְּלֵי קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּיִתּוּבוּן בְּתִיּוּבְתָּא, אוֹ דְּיִפּוֹק מִנַּיְיהוּ זַרְעָא, דְּיֶהֱוֵא קְשׁוֹט בְּעָלְמָא, כְּגוֹן תֶּרַח דְּנָפַק מִנֵּיהּ זַרְעָא דְּקְשׁוֹט, אַבְרָהָם. אָחָז, דְּנָפַק מִנֵּיהּ חִזְקִיָּהוּ. וּשְׁאַר חַיָּיבִין דְּעָלְמָא. וּבְגִין כַּךְ, בְּסִטְרָא דָא, וּבְסִטְרָא דָא, הֶבֶל דְּקָאַמְרָן, נַעֲשָׂה וְאִתְתָּקַף עַל הָאָרֶץ, כְּדְקָאמְרַן.

דָּבָר אַחֵר יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, כְּדְקָאמְרַן דְּאִתְתָּקַף (וְאִתְתָּקַף) עַל עָלְמָא. בְּמַאי, בְּגִין דְּיֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, מָטָאן לִידַיְיהוּ כְּאִינּוּן עוֹבָדִין דְּחַיָּיבַיָּא, כְּגוֹן בַּת עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, אוֹ חַד מֵאִינּוּן עוֹבָדִין, דְּאִינּוּן מִמַּעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, וְאִינּוּן

לשון הקודש

שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים, יוֹשְׁבִים בְּשֶׁקֶט וְשָׁלוֹם בָּעוֹלָם הַזֶּה, דִּין לֹא מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם, כְּאִלּוּ עָשׂוּ מַעֲשִׂים שֶׁל צַדִּיקִים. **לָמָּה?** אִם מִשּׁוּם שֶׁגָּלוּי לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיָּשׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה אוֹ שֶׁיֵּצֵא מֵהֶם זֶרַע שֶׁיִּהְיֶה אֱמֶת בָּעוֹלָם, כְּמוֹ תֶּרַח שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ זֶרַע אֱמֶת – אַבְרָהָם. אָחָז שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ חִזְקִיָּהוּ, וּשְׁאָר הָרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם. וְלָכֵן, בְּצַד זֶה וּבְצַד זֶה, הֶבֶל שֶׁאָמַרְנוּ נַעֲשָׂה וְנִתְחַזֵּק עַל הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

דָּבָר אַחֵר יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁהִתְחַזֵּק (וְהִתְחַזֵּק) עַל הָעוֹלָם. בַּמֶּה? מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, מַגִּיעַ לִידֵיהֶם כְּאוֹתָם מַעֲשֵׂי הָרְשָׁעִים כְּמוֹ בַּת עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, אוֹ אֶחָד מֵאוֹתָם מַעֲשִׂים שֶׁהֵם מִמַּעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, וְהֵם

קַיְימֵי בְקִיּוּמַיְיהוּ, מִדְּחִילוּ דְמָאֲרֵיהוֹן, וְלָא בָעָאן לְאִסְתַּאֲבָא, כְּגוֹן כַּמָּה זַכָּאֵי קְשׁוֹט דְּמָטוּ לִידַיְיהוּ כְּעוֹבָדִין אִלֵּין, וְאִינּוּן גִּבּוֹרֵי כֹּחַ, דְּעַבְדֵי רְעוּתָא דְמָאֲרֵיהוֹן, וְלָא חָטְאוּ. וְעַל דָּא, הֶבֶל נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ וְאִתְתָּקַף בְּתוּקְפֵּיהּ.

וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים, מָטֵי לִידַיְיהוּ חַד מִצְוָה, דְּאִיהוּ עוֹבָדָא דְצַדִּיקַיָּא, וְזַכָּאן בָּהּ, וְעַבְדִּין יָתָהּ. כְּגוֹן לִסְטִים מְקַפְּחָא הָוָה מִשְׁתְּכַח בְּטוּרַיָּא, בַּהֲדֵי אִינּוּן לִסְטִים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וְכַד הָוָה יוּדָאי אַעְבַּר תַּמָּן, הָוָה מַשְׁזִיב לֵיהּ, וְנָטִיר לֵיהּ מִנַּיְיהוּ, וַהֲוָה קָרֵי עָלֵיהּ רִבִּי עֲקִיבָא, יֵשׁ רְשָׁעִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים.

וּכְגוֹן הַהוּא חַיָּיבָא, דְּהֲוָה (דף יא ע״א) בְּשִׁבְבוּתֵיהּ דְּרִבִּי חִיָּיא, דְּלֵילְיָא חַד פָּגַע בָּהּ בְּהַהִיא אִתְּתָא

לשון הקודש

עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם מִפַּחַד רִבּוֹנָם, וְלֹא רוֹצִים לְהִטָּמֵא כְּמוֹ כַּמָּה צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבָּאוּ לִידֵיהֶם כַּמַּעֲשִׂים הַלָּלוּ, וְהֵם גִּבּוֹרֵי כֹּחַ שֶׁעוֹשִׂים רְצוֹן אֲדוֹנָם וְלֹא חָטְאוּ, וְעַל זֶה הֶבֶל נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ וּמִתְחַזֵּק בְּתָקְפּוֹ.

וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים, בָּאָה לִידֵיהֶם מִצְוָה אַחַת שֶׁהִיא מַעֲשֶׂה שֶׁל צַדִּיקִים, וְזוֹכִים בָּהּ וְעוֹשִׂים אוֹתָהּ, כְּמוֹ לִסְטִים מְקַפֵּחַ שֶׁהָיָה נִמְצָא בֶּהָרִים יַחַד עִם לִסְטִים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וּכְשֶׁהָיָה עוֹבֵר שָׁם יְהוּדִי, הָיָה מַצִּיל אוֹתוֹ וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ מֵהֶם, וְהָיָה קוֹרֵא עָלָיו רַבִּי עֲקִיבָא: יֵשׁ רְשָׁעִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים.

וּכְמוֹ אוֹתוֹ רָשָׁע שֶׁהָיָה בִּסְבִיבָתוֹ שֶׁל

דַּהֲוַת אַזְלַת לְבֵי בְרַתָּהּ. בָּעָא לְמִתְקַף בָּהּ, אָמְרָה לֵיהּ, בְּמָטוּ מִינָךְ, אוֹקִיר לְמָרָךְ, וְלָא תֶחֱטָא גַּבָּאי. שַׁבְקָהּ וְלָא חָב בָּהּ. הֲוֵי אוֹמֵר, וְיֵשׁ רְשָׁעִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים אָמַרְתִּי שֶׁגַּם זֶה הָבֶל, כְּמָה דְּאִתְתַּקַּף הַהוּא הֶבֶל, בַּהֲדֵי אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּמָטוּ לִידַיְיהוּ עוֹבְדֵי דְּחַיָּיבַיָּא, וְלָא חָטָאן. אוֹף הָכִי, אִתְתַּקַּף בַּהֲדֵי אִינּוּן חַיָּיבַיָּא, דְּמָטֵי לִידַיְיהוּ עוֹבָדֵי דְּאִינּוּן צַדִּיקַיָּא, וְעַבְדֵי לְהוּ.

דְּתָנֵינָן עָבֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא צַדִּיקִים וּרְשָׁעִים בְּעָלְמָא. וְכַמָּה דְּאִתְיַקַּר אִיהוּ בְּעָלְמָא, בְּעוֹבְדֵי דְצַדִּיקַיָּא, הָכִי נָמֵי אִתְיַקַּר אִיהוּ בְּרַשִׁיעַיָּיא, כַּד עַבְדֵי עוֹבָדָא טָבָא בְּעָלְמָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (קהלת ג') אֶת הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְּעִתּוֹ. וַוי לַחַיָּיבָא, כַּד עָבִיד גַּרְמֵיהּ רַע, וְאִתְתַּקַּף בְּחוֹבֵיהּ,

לשון הקודש

רַבִּי חִיָּיא, שֶׁלַּיְלָה אֶחָד פָּגַשׁ אֶת אוֹתָהּ אִשָּׁה שֶׁהָיְתָה הוֹלֶכֶת לְבֵית בִּתָּהּ, רָצָה לִתְקֹף אוֹתָהּ. אָמְרָה לוֹ, בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ, כַּבֵּד אֶת רִבּוֹנְךָ וְאַל תֶּחֱטָא עִמִּי. עָזַב אוֹתָהּ וְלֹא חָטָא בָּהּ. הֲוֵי אוֹמֵר, וְיֵשׁ רְשָׁעִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים אָמַרְתִּי שֶׁגַּם זֶה הָבֶל. כְּמוֹ שֶׁהִתְחַזֵּק אוֹתוֹ הֶבֶל עִם אוֹתָם הַצַּדִּיקִים שֶׁבָּאוּ לִידֵיהֶם מַעֲשֵׂי רְשָׁעִים וְלֹא חָטְאוּ, אַף כָּךְ הִתְחַזֵּק עִם אוֹתָם רְשָׁעִים שֶׁהִגִּיעוּ לִידֵיהֶם מַעֲשֵׂי אוֹתָם הַצַּדִּיקִים וְעוֹשִׂים אוֹתָם.

שֶׁשָּׁנִינוּ, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צַדִּיקִים וּרְשָׁעִים בָּעוֹלָם, וּכְמוֹ שֶׁהוּא מִתְכַּבֵּד בָּעוֹלָם בְּמַעֲשֵׂי הַצַּדִּיקִים, כָּךְ גַּם הוּא מִתְכַּבֵּד בָּרְשָׁעִים כְּשֶׁעוֹשִׂים מַעֲשֶׂה טוֹב בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ג) אֶת הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְּעִתּוֹ. אוֹי לָרָשָׁע כְּשֶׁעוֹשֶׂה אֶת

כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה ג') אוֹי לָרָשָׁע רָע וְגוֹ'.

תּוּ פְּתַח וְאָמַר, אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי וְגוֹ'.

הַאי קְרָא אוֹף הָכִי אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, אֲבָל כַּד אִתְיְהִיב חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה, חָמָא כּוּלָּא, בְּזִמְנָא דְשַׁלְטָא סִיהֲרָא, יֵשׁ צַדִּיק דָּא עַמּוּדָא דְעָלְמָא. אוֹבֵד: כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה ג') הַצַּדִּיק אָבָד, בְּזִמְנָא דְגָלוּתָא בְּצִדְקוֹ: בְּגִין דְּהִיא שְׁכִיבַת לְעַפְרָא, צֶדֶק דָּא, כָּל זִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, אִיהִי עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא, וּבְגִין כַּךְ, (קהלת ז') צַדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ. דְּהָא לָא מָטָאן לְגַבֵּיהּ אִינּוּן בִּרְכָּאן עִלָּאִין.

וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ, דָּא סמאל, דְּאוֹרִיךְ שֶׁקֶט וְשַׁלְוָה לֶאֱדוֹם, כְּמַאי בְּרָעָתוֹ. בְּהַהִיא רָעָה אִתְּתֵיהּ, (נ"א אִשָּׁה רָעָה אֵשֶׁת זְנוּנִים) (הושע א') נָחָשׁ תַּקִּיפָא, דְּהָא לָא מָטָא עָלַיְיהוּ שֶׁקֶט

לשון הקודש

עַצְמוֹ רַע וּמִתְחַזֵּק בְּחֶטְאוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ג) אוֹי לָרָשָׁע רָע וְגוֹ'.

עוֹד פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ז) אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה אַף כָּךְ בֵּאֲרוּהוּ הַחֲבֵרִים, אֲבָל כַּאֲשֶׁר נִתְּנָה חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה, רָאָה הַכֹּל בִּזְמַן שֶׁשּׁוֹלֶטֶת הַלְּבָנָה. יֵשׁ צַדִּיק – זֶה עַמּוּד הָעוֹלָם. אֹבֵד – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַצַּדִּיק אָבָד, בִּזְמַן הַגָּלוּת. בְּצִדְקוֹ – מִשּׁוּם שֶׁהִיא שׁוֹכֶבֶת לֶעָפָר. צֶדֶק זֶה, כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, הִיא עִמָּם בַּגָּלוּת, וּמִשּׁוּם כָּךְ, צַדִּיק אֹבֵד בְּצִדְקוֹ, שֶׁהֲרֵי אֵין מַגִּיעוֹת אֵלָיו אוֹתָן בְּרָכוֹת עֶלְיוֹנוֹת.

וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ – זֶה סָמָאֵ"ל, שֶׁהֶאֱרִיךְ שֶׁקֶט וְשַׁלְוָה לֶאֱדוֹם, בַּמֶּה? בְּרָעָתוֹ, בְּאוֹתָהּ רָעָה אִשְׁתּוֹ, (אִשָּׁה רָעָה אֵשֶׁת זְנוּנִים) נָחָשׁ הַתַּקִּיף, שֶׁהֲרֵי לֹא מַגִּיעַ עֲלֵיהֶם שֶׁקֶט וְשַׁלְוָה אֶלָּא רַק מִשּׁוּם שֶׁנִּדְבָּק

וְשַׁלְוָה, אֶלָּא בְּגִין דְּאִתְדַּבָּק בְּהַהִיא נוּקְבָא. כְּגַוְונָא דָא לִשְׁאַר מַלְכְּוָון, עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָקִים מֵעַפְרָא, לְהַהִיא סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת, דִּכְתִיב, (עמוס ז') אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֵוִי. (שמות ב') רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח (שיר השירים ו') דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרֻגוֹת הַבֹּשֶׂם וְגוֹ'. לְגַנּוֹ: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּהִיא עֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם, דְּאִיהִי כְּלִילָא מִכָּל סִטְרֵי (נ"א זִינֵי) בּוֹסְמִין וְרֵיחִין דְּעָלְמָא דְּאָתֵי. בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית לְגִנְתָּא דָא (נ"א דְּעֵדֶן) כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, מִתְעַטְּרָן תַּמָּן, כֻּלְּהוּ יַהֲבֵי רֵיחָא, כְּמָה דְּאַת אָמַר וְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ מִכָּל בְּשָׂמִים, (נ"א וְרֵיחַ אַפֶּךָ כַּתַּפּוּחִים) אִלֵּין אִינּוּן נִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, דְּאָמַר רִבִּי יִצְחָק, כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא, דְּהָווּ בְּהַאי עָלְמָא, וְכָל אִינּוּן נִשְׁמָתִין, דְּזִמִּינִין לְנַחְתָּא לְהַאי עָלְמָא, כֻּלְּהוּ

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ נְקֵבָה. כְּמוֹ זֶה לִשְׁאָר הַמַּלְכֻיּוֹת, עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָקִים מִן הֶעָפָר אֶת אוֹתָהּ סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת, שֶׁכָּתוּב (עמוס ט) אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֵוִי. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (שיר ו) דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרֻגוֹת הַבֹּשֶׂם וְגוֹ'. לְגַנּוֹ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהִיא עֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִכָּל צִדְדֵי (מִינֵי) בְּשָׂמִים וְרֵיחוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא. בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹרֵד לַגָּן הַזֶּה (שֶׁל עֵדֶן), כָּל אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים מִתְעַטְּרוֹת שָׁם, כֻּלָּן נוֹתְנוֹת רֵיחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ מִכָּל בְּשָׂמִים (וְרֵיחַ אַפֶּךָ כַּתַּפּוּחִים) – אֵלּוּ הֵם נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, שֶׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְכָל אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת שֶׁעֲתִידוֹת לָרֶדֶת

בְּגִנְתָּא (דָּא קַיְימִין בְּגִנְתָּא) דִּי בְאַרְעָא, (כֻּלְּהוּ) קַיְימִין בְּדִיוּקְנָא וְצִיּוּרָא דְהַוּוּ קַיְימִין בְּהַאי עָלְמָא, וְסִתְרָא וְרָזָא דָא אִתְמְסַר לְחַכִּימֵי.

רוּחָא דְנָחִית לִבְנֵי נָשָׁא, דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דְנוּקְבָּא, מִתְגַּלְּפָא תָּדִיר בְּגִלּוּפָא כְהַאי חוֹתָם. צִיּוּרָא דְגוּפָא דְבַר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא, בָּלִיט לְבַר, וְרוּחָא אִתְגְּלִיף לְגוֹ. כַּד אִתְפְּשַׁט רוּחָא מִן גּוּפָא, הַהוּא רוּחַ בָּלִיט בְּגִנְתָּא דְאַרְעָא, בְּצִיּוּרָא וּדְיוּקְנָא דְגוּפֵיהּ מַמָּשׁ דִּבְהַאי עָלְמָא, בְּגִין דְּהַוָה תָּדִיר כַּחוֹתָם.

וְעַל דָּא אָמְרָה אִיהִי, (שיר השירים ח') שִׂימֵנִי כַחוֹתָם, מַה חוֹתָם גָּלִיף בְּגִלּוּפָא לְגוֹ, וְאִתְצַיַּיר בְּצִיּוּרָא בְּלִיטָא לְבַר. אוּף הָכִי אִיהִי רוּחָא, דְּהַוָה מִסִּטְרָא דִילָהּ, כְּהַאי גַּוְונָא מַמָּשׁ בְּהַאי עָלְמָא, גָּלִיף בְּגִלּוּפָא לְגוֹ, וְכַד אִתְפְּשַׁט מִן גּוּפָא, וְעָאל

לשון הקודש

לָעוֹלָם הַזֶּה, כֻּלָּן (עוֹמְדוֹת בְּגַן הַזֶּה). בַּגָּן שֶׁבָּאָרֶץ כֻּלָּם עוֹמְדִים בִּדְיוּקָן וְצִיּוּר שֶׁהָיוּ עוֹמְדִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְסֵתֶר וְסוֹד זֶה נִמְסָר לַחֲכָמִים.

רוּחַ שֶׁיּוֹרֶדֶת לִבְנֵי אָדָם, שֶׁהוּא מִצַּד הַנְּקֵבָה, נֶחְקֶקֶת תָּמִיד בַּחֲקִיקָה כַּחוֹתָם הַזֶּה. צִיּוּר הַגּוּף שֶׁל אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה בּוֹלֵט הַחוּצָה, וְרוּחַ נֶחְקֶקֶת פְּנִימָה. כְּשֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת הָרוּחַ מִן הַגּוּף, אוֹתָהּ רוּחַ בּוֹלֶטֶת בַּגָּן שֶׁל הָאָרֶץ בְּצִיּוּר וּדְיוּקָן שֶׁל גּוּפוֹ מַמָּשׁ שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה תָּמִיד כְּמוֹ חוֹתָם.

וְעַל זֶה הִיא אָמְרָה (שיר ח) שִׂימֵנִי כַחוֹתָם. מַה חוֹתָם חָקוּק בַּחֲקִיקָה פְּנִימָה וּמִצְטַיֵּר בְּצִיּוּר בּוֹלֵט הַחוּצָה, אַף כָּךְ הִיא הָרוּחַ שֶׁהָיְתָה מִצַּד שֶׁלָּהּ, כְּמוֹ זֶה מַמָּשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה חָקוּק בַּחֲקִיקָה פְּנִימָה, וּכְשֶׁמִּתְפַּשֵּׁט מֵהַגּוּף וְנִכְנָס לַגָּן שֶׁבָּאָרֶץ, הָאֲוִיר שֶׁשָּׁם

בְּגִנְתָּא דְּאַרְעָא, אֲוִירָא דְתַמָּן בָּלִיט הַהוּא גְּלוּפָא לְאִתְצַיְּירָא לְבַר, וְאִתְצַיָּיר בְּצִיּוּרָא בְּלִיטָא לְבַר, כְּגַוְונָא דְצִיּוּרָא דְגוּפָא בְּהַאי עָלְמָא (לְעֵילָא).

נִשְׁמָתָא, דְּאִיהִי מֵאִילָנָא דְחַיָּיא, אִתְצַיָּיר תַּמָּן לְעֵילָא, בְּהַהוּא צִרוֹרָא דְחַיֵּי, לְאִתְעַנְּגָא בְּנוֹעַם יְיָ', כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים כ"ז) לַחֲזוֹת בְּנוֹעַם יְיָ' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֵוִי, דָּא גַּבְרִיאֵל, כְּמָה דְאַת אָמַר (דניאל ט') וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל אֲשֶׁר רָאִיתִי בֶּחָזוֹן וְגוֹ'. מִבֵּית לֵוִי: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאַתְיָא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא. וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי דָּא נִשְׁמָתָא.

דְּתָנִינָן, בְּשַׁעֲתָא דְאִתְיְלִיד גּוּפָא דְצַדִּיק, בְּהַאי עָלְמָא, (דף י"א ע"ב) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרֵי לֵיהּ לְגַבְרִיאֵל, וְנָטִיל הַהִיא נִשְׁמָתָא (הַצַּדִּיק) דִּי

לשון הקודש

בּוֹלֵט אוֹתוֹ חֲקִיקָה לְהִצְטַיֵּר הַחוּצָה, וּמִצְטַיֵּר בְּצִיּוּר בּוֹלֵט הַחוּצָה, כְּמוֹ שֶׁצִּיּוּר שֶׁל הַגּוּף בָּעוֹלָם הַזֶּה (וּלְמַעְלָה).

הַנִּשְׁמָה שֶׁהִיא מֵעֵץ הַחַיִּים מִצְטַיֶּרֶת שָׁם לְמַעְלָה בְּאוֹתוֹ צְרוֹר הַחַיִּים לְהִתְעַנֵּג בְּנֹעַם ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֵוִי – זֶה גַּבְרִיאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ט) וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל אֲשֶׁר רָאִיתִי בֶּחָזוֹן וְגוֹ'. מִבֵּית לֵוִי – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁבָּאָה מִצַּד הַשְּׂמֹאל. וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי – זוֹ הַנְּשָׁמָה.

שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁנּוֹלַד גּוּף שֶׁל צַדִּיק בָּעוֹלָם הַזֶּה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹרֵא לְגַבְרִיאֵל וְנוֹטֵל אוֹתָהּ נְשָׁמָה (שֶׁל צַדִּיק) שֶׁבַּגָּן, וּמוֹרִיד אוֹתָהּ לַגּוּף הַזֶּה שֶׁל

בְּגִנְתָּא, וְנַחְתָּא לָהּ לְהַאי גּוּפָא דְצַדִּיקַיָּא, דְּאִתְיְלִיד בְּהַאי עָלְמָא, וְאִיהוּ אִתְפְּקַד עָלָה וְנָטִיר לָהּ.

וְאִי תֵּימָא, הַהוּא מַלְאָכָא דְּאִתְמָנָא עַל רוּחֵיהוֹן דְצַדִּיקַיָּא, לַיְלָה שְׁמֵיהּ, וְאַתְּ אַמְרְתְּ דְּאִיהוּ גַּבְרִיאֵל. הָכִי הוּא וַדָּאי, בְּגִין דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְכָל מָאן דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא הָכִי אִקְרֵי.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ: דָּא עַמְרָם. וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי: דָּא יוֹכֶבֶד. וּבַת קוֹל נַחְתַּת וְאַמְרַת לֵיהּ לְאִזְדַּוְּוגָא בָּהּ, דְּהָא קָרִיב זִמְנָא דְפוּרְקָנָא דְיִשְׂרָאֵל, עַל יְדָא דְבְּרָא דְאִתְיְלִיד מִנַּיְיהוּ.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סִיְּיעַ בֵּיהּ, דְּתָנֵינָן, שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא עַל עַרְסַיְיהוּ וּרְעוּתָא דְלְהוֹן בְּדְבֵקוּתָא חָדָא, הָוָה בָּהּ בִּשְׁכִינְתָּא, וְעַל דָּא, לָא אִתְעָדֵי שְׁכִינְתָּא, מֵהַהוּא בְּרָא דְאוֹלִידוּ, לְקַיְּימָא

לשון הקודש

הַצַּדִּיק שֶׁנּוֹלַד בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהוּא נִפְקָד עָלֶיהָ וְשׁוֹמֵר אוֹתָהּ.

וְאִם תֹּאמַר, אוֹתוֹ מַלְאָךְ שֶׁהִתְמַנָּה עַל רוּחוֹת הַצַּדִּיקִים שְׁמוֹ לַיְלָה, וְאַתָּה אוֹמֵר שֶׁשְּׁמוֹ גַּבְרִיאֵל? כָּךְ הוּא וַדַּאי, מִשּׁוּם שֶׁבָּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְכָל מִי שֶׁבָּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל כָּךְ נִקְרָא.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ – זֶה עַמְרָם. וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי – זוֹ יוֹכֶבֶד. וּבַת קוֹל יָרְדָה וְאָמְרָה לוֹ לְהִזְדַּוֵּג בָּהּ, שֶׁהֲרֵי קָרֵב זְמַן גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַבֵּן שֶׁנּוֹלַד מֵהֶם.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סִיַּע בּוֹ, שֶׁשָּׁנִינוּ, שְׁכִינָה שָׁרְתָה עַל מִטָּתָם, וְהָרָצוֹן שֶׁלָּהֶם בִּדְבֵקוּת אַחַת הָיְתָה בַּשְּׁכִינָה, וְלָכֵן לֹא

דִּכְתִיב, (ויקרא י"א) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים. בַּר נָשׁ דִּמְקַדֵּשׁ גַּרְמֵיהּ מִלְּרַע, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקַדֵּשׁ לֵיהּ לְעֵילָא, כְּמָה דִּרְעוּתָא דִלְהוֹן הָוָה בִּדְבֵקוּתָא דִשְׁכִינְתָּא. הָכִי אִתְדַּבְּקָא שְׁכִינְתָּא, בְּהַהוּא עוֹבָדָא מַמָּשׁ דְּעָבְדוּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא דִּרְעוּתָא דִלְהוֹן בִּדְבֵקוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָּדִיר, וְכְמָה דְּאִינּוּן מִתְדַּבְּקִין בֵּיהּ תָּדִיר, הָכִי נָמֵי אִיהוּ אִתְדַּבָּק בְּהוּ, וְלָא שָׁבִיק לוֹן לְעָלְמִין. וַוי לְרַשִׁיעַיָּא, דִּרְעוּתָא דִלְהוֹן, וּדְבֵקוּתָא דִלְהוֹן, מִתְרַחֲקָא מִנֵּיהּ. וְלָא דַי לְהוּ דְּמִתְרַחֲקָן מִנֵּיהּ, אֶלָּא דְּמִתְדַּבְּקָן בְּסִטְרָא אַחֲרָא. תָּא חֲזֵי, עַמְרָם דְּאִתְדַּבָּק בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. נָפַק מִנֵּיהּ מֹשֶׁה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אַעְדֵּי מִנֵּיהּ לְעָלְמִין, וּשְׁכִינְתָּא אִתְדַּבְּקַת בַּהֲדֵיהּ תָּדִיר, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ.

לשון הקודש

זֶזֶה שְׁכִינָה מֵאוֹתוֹ בֵּן שֶׁהוֹלִידוּ, לְקַיֵּם מַה שֶׁכָּתוּב (ויקרא כ) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים. בֶּן אָדָם שֶׁמְּקַדֵּשׁ עַצְמוֹ מִלְּמַטָּה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה. כְּמוֹ שֶׁהָרָצוֹן שֶׁלָּהֶם הָיָה בַּדְּבֵקוּת שֶׁל הַשְּׁכִינָה, כָּךְ הַשְּׁכִינָה נִדְבָּקָה מַמָּשׁ בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁעָשׂוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהָרָצוֹן שֶׁלָּהֶם בַּדְּבֵקוּת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תָּמִיד. וּכְמוֹ שֶׁהֵם מִתְדַּבְּקִים בּוֹ תָּמִיד, כָּךְ גַּם הוּא נִדְבָּק בָּהֶם וְלֹא עוֹזֵב אוֹתָם לְעוֹלָמִים. אוֹי לָרְשָׁעִים שֶׁהָרָצוֹן שֶׁלָּהֶם וְהַדְּבֵקוּת שֶׁלָּהֶם מְרֻחֶקֶת מִמֶּנּוּ, וְלֹא דַי לָהֶם שֶׁמִּתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ, אֶלָּא שֶׁנִּדְבָּקִים בַּצַּד הָאַחֵר. בֹּא רְאֵה, עַמְרָם שֶׁנִּדְבַּק בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, יָצָא

וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא. (שמות ב׳) מָאי כִּי טוֹב הוּא. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, דְּאִתְיְלִיד מָהוּל. בְּגִין, דְּרָזָא דִבְרִית, טוֹב אִקְרֵי, דִּכְתִיב, (ישעיה ג׳) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, נְהִירוּ דִשְׁכִינְתָּא דְנָהִיר בֵּיהּ חָמָאת, דִּבְשַׁעֲתָא דְאִתְיְלִיד אִתְמַלְיָא כָּל בֵּיתָא נְהוֹרָא, דִּכְתִיב וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, וּכְתִיב (בראשית א׳) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וְעַל דָּא כִּי טוֹב הוּא כְתִיב, וְכֹלָּא חָדָה.

וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יְרָחִים, שְׁלֹשָׁה יְרָחִים מָאי קָא מַיְירֵי. אָמַר ר׳ יְהוּדָה, דְּמָז הוּא דְקָא רָמַז, דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדָע מֹשֶׁה בְּזֹהֲרָא עִלָּאָה, עַד שְׁלֹשָׁה יְרָחִים. דִּכְתִיב, (שמות י״ט) בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי, דְּהָא כְּדֵין אִתְיְהִיבַת תּוֹרָה עַל יְדוֹי, וּשְׁכִינְתָּא

לשון הקודש

מִמֶּנּוּ מֹשֶׁה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא זָז מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים, וּשְׁכִינָה נִדְבְּקָה עִמּוֹ תָּמִיד. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ.

וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא. מַה זֶּה כִּי טוֹב הוּא? אָמַר רַבִּי חִיָּיא, שֶׁנּוֹלַד מָהוּל. מִשּׁוּם שֶׁסּוֹד הַבְּרִית נִקְרָא טוֹב, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, רָאָתָה בּוֹ אוֹר הַשְּׁכִינָה שֶׁמֵּאִיר בּוֹ, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁנּוֹלַד, הִתְמַלֵּא כָּל הַבַּיִת אוֹר, שֶׁכָּתוּב וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, וְכָתוּב (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וְעַל זֶה כָּתוּב כִּי טוֹב הוּא, וְהַכֹּל הָיָה.

וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יְרָחִים. מָה אוֹמְרִים שְׁלֹשָׁה יְרָחִים? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, דְּמָז הוּא שֶׁרָמַז, שֶׁלֹּא נוֹדַע מֹשֶׁה בְּזֹהַר עֶלְיוֹן עַד שְׁלֹשָׁה יְרָחִים, שֶׁכָּתוּב (שמות יט) בַּחֹדֶשׁ

אִתְגַּלְיָא, וְשַׁרְיָא עֲלוֹי לְעֵינֵיהוֹן דְּכֹלָּא, דִּכְתִיב, (שמות י״ט) וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו יְיָ׳.

וְלֹא יָכְלָה עוֹד הַצְּפִינוֹ, (שמות ב׳) דְּעַד הַהוּא שַׁעְתָּא, לָא אִשְׁתְּמוֹדַע מִלּוֹלֵיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּכְתִיב מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל.

וַתִּקַּח לוֹ תֵּבַת גֹּמֶא, רֶמֶז עַל הָאָרוֹן, דְּלוּחוֹת קַיָּמָא עָאלִין בְּגַוֵּיהּ, תֵּיבַת גֹּמֶא, אָרוֹן הַבְּרִית אִיהוּ. וַתַּחְמְרָה בַחֵמָר וּבַזָּפֶת (דְּהַהִיא תֵּיבָה דְּאִיהוּ) דְּהָא הָאָרוֹן הָוָה מְחוּפֶּה מִלְّגָו וּמִלְּבַר. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, דָּא הִיא אוֹרַיְיתָא, דְּהֶחֱמִירָה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה וּבְמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה.

וַתָּשֶׂם בָּהּ אֶת הַיֶּלֶד, אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (הושע י״א) כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ. **וַתָּשֶׂם** בַּסּוּף דְּלָא הֲווֹ פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא חוּמְרָא

לשון הקודש

הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהֲרֵי אָז נִתְּנָה תוֹרָה עַל יָדוֹ, וּשְׁכִינָה הִתְגַּלְּתָה וְשָׁרְתָה עָלָיו לְעֵינֵי כֻּלָּם, שֶׁכָּתוּב וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו ה׳.

וְלֹא יָכְלָה עוֹד הַצְּפִינוֹ, שֶׁעַד אוֹתָהּ שָׁעָה לֹא נוֹדַע דִּבּוּרוֹ בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְכָתוּב מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל.

וַתִּקַּח לוֹ תֵּבַת עֲצֵי גֹּמֶא, רֶמֶז עַל הָאָרוֹן שֶׁלּוּחוֹת הַבְּרִית נִכְנָסִים לְתוֹכוֹ. תֵּבַת גֹּמֶא הִיא אָרוֹן הַבְּרִית. וַתַּחְמְרָה בַחֵמָר וּבַזָּפֶת, [שֶׁאוֹתָהּ תֵּבָה שֶׁהוּא] שֶׁהֲרֵי הָאָרוֹן הָיָה מְצֻפֶּה מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, זוֹהִי הַתּוֹרָה שֶׁהֶחְמִירָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה וּבְמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה.

וַתָּשֶׂם בָּהּ אֶת הַיֶּלֶד – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יא) כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ. וַתָּשֶׂם בַּסּוּף – שֶׁלֹּא הָיוּ מִצְוֹת הַתּוֹרָה

לְמֶעְבַּד, עַד סוֹף, דְּעָאלוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, לְסוֹף אַרְבְּעִין שְׁנִין. עַל שְׂפַת הַיְאוֹר: עַל מֵימְרָא דְּאִינּוּן דְּמוֹרִים אוֹרַיְיתָא וְחוּקָה לְיִשְׂרָאֵל. (נ"א רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר חֲכִי אוּלִיפְּנָא)

דָּבָר אַחֵר וַיֵּלֶךְ אִישׁ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (שמות ט"ו) יְיָ' אִישׁ מִלְחָמָה. מִבֵּית לֵוִי, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲתָר דְּחָכְמָה עִלָּאָה, וְהַהוּא נָהָר, מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, וְלָא מִתְפָּרְשִׁין לְעָלְמִין. מִבֵּית לֵוִי דְּאַשְׁרֵי לִוְיָתָן (נ"א כָּל חֵידוּ) לְחִידוּ בְּעָלְמָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים ק"ד) לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ. וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲתָר דְּנְהִירוּ דְסִיהֲרָא נָהִיר.

וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן. הָאִשָּׁה וַדַּאי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (בראשית ב') לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה. בְּקַדְמִיתָא בַּת לֵוִי, וְהָכִי הוּא וַדַּאי, וְכִי בַּת לֵוִי בְּקַדְמִיתָא, (דף

לשון הקודש

חֹמֶר לַעֲשׂוֹת עַד סוֹף, שֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ לְסוֹף אַרְבָּעִים שָׁנָה. עַל שְׂפַת הַיְאֹר – עַל מַאֲמָר שֶׁל אוֹתָם שֶׁמּוֹרִים תּוֹרָה וְחֻקָּה לְיִשְׂרָאֵל. (רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, כָּךְ לָמַדְנוּ).

דָּבָר אַחֵר וַיֵּלֶךְ אִישׁ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב ה' אִישׁ מִלְחָמָה. מִבֵּית לֵוִי – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַמָּקוֹם שֶׁהַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה וְאוֹתוֹ נָהָר מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד וְלֹא נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים. מִבֵּית לֵוִי – שֶׁהִשְׁרָה לִוְיָתָן (כָּל שִׂמְחָה) לְשִׂמְחָה בָּעוֹלָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ. וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מָקוֹם שֶׁאוֹר הַלְּבָנָה מֵאִיר.

וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן. הָאִשָּׁה וַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה. בַּתְּחִלָּה

(י״ב ע״א) **וְהַשְׁתָּא אִשָּׁה. אֶלָּא הָכִי הוּא וַדָּאי, וְהָכִי אוֹלִיפְנָא, אִתְּתָא עַד לָא אִזְדַּוְּוּגַת, אִתְקְרִיאַת בַּת פְּלוֹנִי, בָּתַר דְּאִזְדַּוְּוּגַת אִתְקְרִיאַת אִשָּׁה. וְהָכָא, בַּת, וְאִשָּׁה, וְכֹלָּא, חַד דַּרְגָּא אִיהוּ.**

וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יְרָחִים. (שמות ב׳) **אִלֵּין תְּלַת יַרְחִין, דְּדִינָא קַשְׁיָא שַׁרְיָא בְּעָלְמָא וּמָאי נִינְהוּ. תַּמּוּז, אָב, טֵבֵת,** (נ״א שְׁבָט) **מָאי מַשְׁמַע. דְּעַד לָא נָחַת מֹשֶׁה לְעָלְמָא, שְׁכִיחַ הָוָה אִיהוּ לְעֵילָא, וְעַל דָּא אִזְדַּוְּוּגַת בֵּיהּ שְׁכִינְתָּא, מִיּוֹמָא דְּאִתְיְלִיד. מִכָּאן אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, רוּחֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, שְׁכִיחִין אִינּוּן לְעֵילָא, עַד לָא יֶחֱתוּן לְעָלְמָא.**

וְלֹא יָכְלָה עוֹד הַצְּפִינוֹ וְגוֹ׳. (שמות ב׳) **מָאי וַתִּקַּח לוֹ תֵּבַת גֹּמֶא. דְּחָפַת לֵיהּ בְּסִימָנָהָא, לְמֶהֱוֵי נָטִיר מֵאִינּוּן נוּנֵי יַמָּא, דְּשָׁאטִין בְּיַמָּא רַבָּא, דִּכְתִיב,**

לשון הקודש

בַּת לֵוִי, וְכָךְ זֶה וַדַּאי. וְכִי בַּת לֵוִי בַּתְּחִלָּה וְעַכְשָׁו אִשָּׁה? אֶלָּא כָּךְ זֶה בְּוַדַּאי, וְכָךְ לָמַדְנוּ, עַד שֶׁלֹּא הִזְדַּוְּגָה אִשָּׁה, הִיא נִקְרֵאת בַּת פְּלוֹנִי. אַחַר שֶׁהִזְדַּוְּגָה, נִקְרֵאת אִשָּׁה. וְכָאן בַּת וְאִשָּׁה, דַּרְגָּה אַחַת הִיא.

וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יְרָחִים – אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הַיְּרָחִים שֶׁהַדִּין הַקָּשֶׁה שָׁרוּי בָּעוֹלָם, וְאֵלּוּ הֵם: תַּמּוּז, אָב וְטֵבֵת (שְׁבָט). מַה מַּשְׁמִיעַ? שֶׁעַד שֶׁלֹּא יָרַד מֹשֶׁה לָעוֹלָם, הוּא הָיָה מָצוּי לְמַעְלָה, וְעַל זֶה הִזְדַּוְּגָה בּוֹ שְׁכִינָה מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַד. מִכָּאן, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁרוּחוֹת הַצַּדִּיקִים מְצוּיוֹת הֵן לְמַעְלָה עַד שֶׁלֹּא יוֹרְדוֹת לָעוֹלָם.

וְלֹא יָכְלָה עוֹד הַצְּפִינוֹ וְגוֹ׳. מַה זֶּה וַתִּקַּח לוֹ תֵּבַת גֹּמֶא? שֶׁכִּסְּתָה אוֹתוֹ בְּסִימָנֶיהָ

(תהלים ק״ד) שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר. וְהִיא חָפַת לֵיהּ, לְמֶהֱוֵי נָטִיר מִנַּיְיהוּ, בְּחָפּוּ (בְּסִטְרָא דְיוֹבְלָא) (נ״א דְטִיסַת רוֹכְלָא) (נ״א דְטִים רוֹבִילָא) יַקִּירָא, דְּתְרֵין גַּוְונִין חִוָּור וְאוּכָם, וְאָנַח לֵיהּ לְמֹשֶׁה בֵּינַיְיהוּ, דְּיִשְׁתְּמוֹדָע עִמְּהוֹן, בְּגִין דְּזָמִין לְסַלְקָא (בֵּינַיְיהוּ) זִמְנָא אַחֲרָא, לְקַבְּלָא אוֹרַיְיתָא.

וַתֵּרֶד בַּת פַּרְעֹה לִרְחוֹץ עַל הַיְאוֹר. (שמות ב׳) דָּא אִיהִי דְּאַתְיָא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא דְּדִינָא קַשְׁיָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, לִרְחוֹץ עַל הַיְאוֹר, עַל הַיְאוֹר דַּיְיקָא, וְלֹא עַל הַיָּם.

וְאִי תֵּימָא, וְהָא כְּתִיב, (שמות י״ז) וּמַטְּךָ אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיְאוֹר, וּמֹשֶׁה לָא מָחָא אֶלָּא יַמָּא, וְקַרְיֵיהּ יְאוֹר. אֶלָּא יְאוֹר הָוָה דְּמָחָא אַהֲרֹן עַל יְדֵי דְמֹשֶׁה, וְשַׁוְיֵיהּ קְרָא דְּאִיהוּ עָבִיד.

לשון הקודש

לִהְיוֹת שָׁמוּר מֵאוֹתָם הַדָּגִים שֶׁל הַיָּם שֶׁשָּׁטִים בַּיָּם הַגָּדוֹל, שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר. וְהִיא כִּסְּתָה אוֹתוֹ לִהְיוֹת שָׁמוּר מֵהֶם בְּכִסּוּי [בְּצַד הַיּוֹבֵל] [טִיסַת הַרוֹכֵל] [טִס הַכְּבָרָה] נִכְבָּד שֶׁל שְׁנֵי גְוָנִים, לָבָן וְשָׁחֹר, וְהִנִּיחָה אֶת מֹשֶׁה בֵּינֵיהֶם שֶׁיִּוָּדַע עִמָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁעָתִיד לַעֲלוֹת [בֵּינֵיהֶם] פַּעַם אַחֶרֶת לְקַבֵּל תּוֹרָה.

וַתֵּרֶד בַּת פַּרְעֹה לִרְחֹץ עַל הַיְאֹר – זוֹהִי שֶׁבָּאָה מִצַּד הַשְּׂמֹאל שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ב) לִרְחֹץ עַל הַיְאֹר. עַל הַיְאֹר דַּיְקָא, וְלֹא עַל הַיָּם.

וְאִם תֹּאמַר, וַהֲרֵי כָּתוּב וּמַטְּךָ אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיְאֹר, וּמֹשֶׁה לֹא הִכָּה אֶלָּא עַל הַיָּם, וְקָרְאוּ לוֹ יְאֹר? אֶלָּא יְאֹר הָיָה שֶׁהִכָּה אַהֲרֹן עַל יְדֵי מֹשֶׁה, וְהֶחֱשִׁיב אוֹתוֹ הַכָּתוּב שֶׁהוּא עָשָׂה זֹאת.

כְּהַאי גַּוְונָא, (שמות ז') **וַיְמַלֵּא שִׁבְעַת יָמִים אַחֲרֵי הַכּוֹת ה' אֶת הַיְאוֹר. וְאַהֲרֹן הִכָּהוּ. אֶלָּא עַל דְּאָתָא מִסִּטְרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קַרְיֵיהּ קְרָא אַחֲרֵי הַכּוֹת ה', לְבָתַר קַרְיֵיהּ בִּשְׁמָא דְּמֹשֶׁה. וְנַעֲרוֹתֶיהָ הוֹלְכוֹת עַל יַד הַיְאוֹר, אִלֵּין שְׁאַר מַשְׁרְיָין דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דָא.**

וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד. (שמות ב') **וַתִּרְאֵהוּ וַתֵּרָא מִיבְעֵי לֵיהּ. מָאי וַתִּרְאֵהוּ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, לֵית לָךְ מִלָּה בְּאוֹרַיְיתָא, דְּלֵית בָּהּ רָזִין עִלָּאִין וְיַקִּירִין. אֶלָּא הָכִי אוֹלִיפְנָא, רְשִׁימָא דְּמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ, וְאִיהוּ רְשִׁימָא דְוָא"ו הֵ"א. וּמִיַּד וַתַּחְמוֹל עָלָיו וְגוֹ'. עַד כָּאן לְעֵילָּא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה לְתַתָּא, בַּר מֵהַאי קְרָא.**

וַתֵּתַצַּב אֲחוֹתוֹ מֵרָחֹק וְגוֹ'. (שמות ב') **וַתֵּתַצַּב אֲחוֹתוֹ, אֲחוֹתוֹ דְּמַאן. אֲחוֹתֵיהּ, דְּהַהוּא דְּקָרָא**

לשון הקודש

כְּמוֹ זֶה וַיְמַלֵּא שִׁבְעַת יָמִים אַחֲרֵי הַכּוֹת ה' אֶת הַיְאֹר. וְאַהֲרֹן הִכָּהוּ. אֶלָּא עַל שֶׁבָּא מִצַּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קְרָאוֹ הַכָּתוּב אַחֲרֵי הַכּוֹת ה', אַחַר כָּךְ קְרָאוֹ בְּשֵׁם מֹשֶׁה. וְנַעֲרֹתֶיהָ הֹלְכֹת עַל יַד הַיְאֹר – אֵלּוּ שְׁאָר הַמַּחֲנוֹת שֶׁבָּאִים מֵהַצַּד הַזֶּה.

וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד. וַתִּרְאֵהוּ?! וַתֵּרָא הָיָה צָרִיךְ (לכתב)! מַה זֶּה וַתִּרְאֵהוּ? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֵין לְךָ דָּבָר בַּתּוֹרָה שֶׁאֵין בּוֹ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים וְנִכְבָּדִים. אֶלָּא כָּךְ לָמַדְנוּ, רֹשֶׁם הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה נִמְצָא בּוֹ, וְהוּא רֹשֶׁם שֶׁל וָא"ו הֵ"א. וּמִיָּד – וַתַּחְמֹל עָלָיו וְגוֹ'. עַד כָּאן לְמַעְלָה. מִכָּאן וָהָלְאָה לְמַטָּה, חוּץ מֵהַכָּתוּב הַזֶּה.

וַתֵּתַצַּב אֲחֹתוֹ מֵרָחֹק וְגוֹ'. וַתֵּתַצַּב אֲחֹתוֹ, אֲחוֹתוֹ שֶׁל מִי? אֲחוֹתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ

לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֲחוֹתִי. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שיר השירים ה') פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי. מֵרָחוֹק: כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ירמיה ל"א) מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי.

(מ"א) מַשְׁמַע, דְּאִינּוּן זַכָּאִין, עַד לָא נַחְתּוּ לְעָלְמָא, אִשְׁתְּמוֹדְעָאן אִינּוּן לְעֵילָא, לְגַבֵּי כֹּלָּא, וְכָל שֶׁכֵּן מִשֶּׁה. וּמַשְׁמַע נָמֵי, דְּנִשְׁמָתֵהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, אִתְמְשָׁכוּ מֵאַתָּר עִלָּאָה, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. וְרָזָא דְמִלָּה אוֹלִיפְנָא, דְּמַשְׁמַע, דְּאָב וָאֵם אִית לְנִשְׁמְתָא, כְּמָה דְאִית אָב וָאֵם לְגוּפָא בְּאַרְעָא, וּמַשְׁמַע, דִּבְכָל סִטְרִין, בֵּין לְעֵילָא, בֵּין לְתַתָּא, מִדְּכַר וְנוּקְבָא אַתְיָין כֹּלָּא וּמִשְׁתַּכְחֵי. וְהָא אוּקְמוּהָ רָזָא, דִּכְתִיב, תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. הָאָרֶץ: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. נֶפֶשׁ חַיָּה: נַפְשָׁא דְאָדָם קַדְמָאָה עִלָּאָה, כְּמָה דְאִתְּמַר. אָתָא רִבִּי אַבָּא וּנְשָׁקֵיהּ. אָמַר וַדַּאי שַׁפִּיר קָאָמַרְתְּ, וְהָכִי הוּא וַדַּאי זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמִשֶּׁה נְבִיאָה

לשון הקודש

שֶׁקָּרָא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֲחוֹתִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ה) פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי. מֵרָחֹק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי. [איך] מַשְׁמָע שֶׁאוֹתָם צַדִּיקִים, עַד שֶׁלֹּא יָרְדוּ לָעוֹלָם, נוֹדָעִים הֵם לְמַעְלָה אֶל הַכֹּל, וְכָל שֶׁכֵּן מֹשֶׁה. וּמַשְׁמָע גַּם כֵּן שֶׁנִּשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים נִמְשָׁכוֹת מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, וְסוֹד הַדָּבָר לָמַדְנוּ, שֶׁמַּשְׁמָע שֶׁיֵּשׁ לַנְּשָׁמָה אָב וָאֵם, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לַגּוּף אָב וָאֵם בָּאָרֶץ, וּמַשְׁמָע שֶׁבְּכָל הַצְּדָדִים, בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה, הַכֹּל בָּא מִזָּכָר וּנְקֵבָה וְנִמְצָאִים. וַהֲרֵי בֵּאֲרוּ אֶת הַסּוֹד, שֶׁכָּתוּב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. הָאָרֶץ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. נֶפֶשׁ חַיָּה – נֶפֶשׁ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן הָעֶלְיוֹן כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. בָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוֹ. אָמַר, וַדַּאי יָפֶה אָמַרְתָּ,

מְהֵימְנָא, עַל כָּל שְׁאַר נְבִיאֵי עָלְמָא. (ע"כ)

(סתרי תורה) דָּבָר אַחֵר וַתֵּתַצֵּב אֲחוֹתוֹ דָּא הִיא חָכְמָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (משלי ז') אֱמוֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מֵעוֹלָם לָא אִתְעֲדִיאַת (נ"א אִתְעַר) גְּזֵרַת דִּינָא מֵעָלְמָא, דְּהָא בְּכָל שַׁעְתָּא דְּהַוּוּ יִשְׂרָאֵל חָטָאן, הָוָה דִּינָא מִקַּטְרְגָא עִמְּהוֹן, וּכְדֵין, וַתֵּתַצֵּב אֲחוֹתוֹ מֵרָחֹק. (ד"א מרחוק) כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי. (ע"כ)

וַתֵּרֶד בַּת פַּרְעֹה לִרְחוֹץ עַל הַיְאוֹר. בְּשַׁעְתָּא דַּהֲווּ פַּסְקֵי יִשְׂרָאֵל מֵאוֹרַיְיתָא, מִיָּד וַתֵּרֶד בַּת פַּרְעֹה לִרְחוֹץ עַל הַיְאוֹר. הֲוָת נַחְתַּת מִדַּת הַדִּין, (דף י"ב ע"ב) לְאִסְתַּחֲאָה מִדָּמָא דְיִשְׂרָאֵל, עַל עֶלְבּוֹנָה דְאוֹרַיְיתָא. וְנַעֲרוֹתֶיהָ הוֹלְכוֹת עַל יַד הַיְאוֹר, אִלֵּין אוּמַיָּא, דְּאִינּוּן אַזְלִין וְרַדְפִין אֲבַתְרַיְיהוּ, עַל יַד

לשון הקודש

וְכָךְ הוּא וַדַּאי. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הַנָּבִיא הַנֶּאֱמָן עַל כָּל שְׁאָר נְבִיאֵי הָעוֹלָם. **דָּבָר** אַחֵר וַתֵּתַצֵּב אֲחֹתוֹ – זוֹהִי חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ז) אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵעוֹלָם לֹא הָעֲבְרָה (הִתְעוֹרְרָה) מִדַּת הַדִּין מִן הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל חוֹטְאִים, הָיָה הַדִּין מִקַּטְרֵג עִמָּם, וְאָז וַתֵּתַצֵּב אֲחֹתוֹ מֵרָחֹק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי.

וַתֵּרֶד בַּת פַּרְעֹה לִרְחֹץ עַל הַיְאֹר. בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל פּוֹסְקִים מִן הַתּוֹרָה, מִיָּד – וַתֵּרֶד בַּת פַּרְעֹה לִרְחֹץ עַל הַיְאֹר. הָיְתָה יוֹרֶדֶת מִדַּת הַדִּין לִרְחֹץ מִדַּם יִשְׂרָאֵל עַל עֶלְבּוֹן הַתּוֹרָה. וְנַעֲרֹתֶיהָ הֹלְכֹת עַל יַד הַיְאֹר – אֵלּוּ הָאֻמּוֹת שֶׁהֵם הוֹלְכִים וְרוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם. עַל יַד הַיְאֹר – עַל

הַיְאוֹר, עַל סִבַּת עֶלְבּוֹנָה דְּאוֹרַיְיתָא, וְאִינּוּן דְּמוֹרִים (נ״א דְּמִיכִין) בָּהּ, דְּרָפוּ יְדַיְיהוּ מִינָּהּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כָּל מִלִּין דְּעָלְמָא, תַּלְיָין בִּתְשׁוּבָה, וּבְצִלּוֹתָא דְּצַלֵּי בַּר נָשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכָל שֶׁכֵּן, מָאן דְּאוֹשִׁיד דְּמְעִין בִּצְלוֹתֵיהּ, דְּלֵית לָךְ תַּרְעָא, דְּלָא עָאלִין אִינּוּן דְּמְעִין. מַה כְּתִיב וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד. וַתִּפְתַּח, דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּקַיְימָא עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, כְּאִימָּא עַל בְּנִין, וְהִיא פָּתְחָה תָּדִיר בִּזְכוּתֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

כֵּיוָן שֶׁפָּתְחָה, וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד, (ירמיה ל״א) יֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים. דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּמִתְחַטָּאן קָמֵי מַלְכֵיהוֹן (נ״א מַאֲבֵיהוֹן) בְּכֹלָּא, וּמִיָּד דְּמִתְחַנְּנָן קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הַדְרֵי בִתְשׁוּבָה, וּבָכָאן קָמֵיהּ,

לשון הקודש

סִבַּת עֶלְבּוֹן הַתּוֹרָה, וְאוֹתָם שֶׁמּוֹרִים (שֶׁיְּשֵׁנִים) בָּהּ, שֶׁרָפוּ יְדֵיהֶם מִמֶּנָּה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל דִּבְרֵי הָעוֹלָם תְּלוּיִים בִּתְשׁוּבָה וּבִתְפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלֵּל אָדָם לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְכָל שֶׁכֵּן מִי שֶׁשּׁוֹפֵךְ דְּמָעוֹת בִּתְפִלָּתוֹ, שֶׁאֵין לְךָ שַׁעַר שֶׁלֹּא נִכְנָסִים אוֹתָן דְּמָעוֹת. מַה כָּתוּב? וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד. וַתִּפְתַּח – זוֹ שְׁכִינָה שֶׁעוֹמֶדֶת עַל יִשְׂרָאֵל כְּאֵם עַל הַבָּנִים, וְהִיא תָּמִיד פּוֹתַחַת בִּזְכוּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

כֵּיוָן שֶׁפָּתְחָה – וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד, יֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּתְחַטְּאִים לִפְנֵי מַלְכָּם (מֵאֲבִיהֶם) בַּכֹּל, וּמִיָּד שֶׁמִּתְחַנְּנִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה וּבוֹכִים לְפָנָיו כְּמוֹ בֵּן

כִּבְרָא דְּבָכֵי קָמֵי אֲבוֹי, מַה כְּתִיב, וְהִנֵּה נַעַר בּוֹכֶה. כֵּיוָן דְּבָכֵי, אִתְעַדוּ (ס״א מִתְתַּבְּרֵי) כָּל גְּזָרִין בִּישִׁין דְּעָלְמָא, מַה כְּתִיב וַתַּחְמוֹל עָלָיו, אִתְעַר עֲלוֹי בְּרַחֲמִים, וּמְרַחֵם לֵיהּ.

וַתֹּאמֶר מִיַּלְדֵי הָעִבְרִים זֶה, דְּאִינּוּן רַבֵּי לִבָּא, וְלָא מִיַּלְדֵי הַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, דְּאִינּוּן קְשֵׁי קְדַל, וּקְשֵׁי לִבָּא. מִיַּלְדֵי הָעִבְרִים רַבֵּי לִבָּא מֵאֲבָהָן וּמֵאִמָּהָן לְאָתְבָא קָמֵי מָארֵיהוֹן. וַתִּקְרָא אֶת אֵם הַיֶּלֶד. שֶׁהָיְתָה בּוֹכָה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ירמיה ל״א) קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ וְגוֹ׳, הוּא בּוֹכֶה וְאֵם הַיֶּלֶד הִיא בּוֹכָה.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, לְזִמְנָא דְּאָתֵי מַה כְּתִיב, (ירמיה ל״א) בִּבְכִי יָבוֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים וְגוֹ׳. מַהוּ בִּבְכִי יָבוֹאוּ. בִּזְכוּת בְּכִי דְּאֵם הַיֶּלֶד, שֶׁהִיא רָחֵל, יָבוֹאוּ

לשון הקודש

שֶׁבּוֹכָה לִפְנֵי אָבִיו. מַה כָּתוּב? וְהִנֵּה נַעַר בּוֹכֶה. כֵּיוָן שֶׁבָּכָה, הָעָבְרוּ (נִשְׁתַּבְּרוּ) כָּל הַגְּזֵרוֹת הָרָעוֹת שֶׁל הָעוֹלָם. מַה כְּתוּב? וַתַּחְמֹל עָלָיו, הִתְעוֹרְרָה עָלָיו בְּרַחֲמִים וְרִחֲמָה עָלָיו.

וַתֹּאמֶר מִיַּלְדֵי הָעִבְרִים זֶה, שֶׁהֵם רַבֵּי לֵב, וְלֹא מִיַּלְדֵי הָעַכּוּ״ם שֶׁהֵם קְשֵׁי עֹרֶף וּקְשֵׁי לֵב. מִיַּלְדֵי הָעִבְרִים רַבֵּי לֵב מֵאָבוֹת וּמֵאִמָּהוֹת לָשׁוּב לִפְנֵי רִבּוֹנָם. וַתִּקְרָא אֶת אֵם הַיֶּלֶד, שֶׁהָיְתָה בּוֹכָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה לא) קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ וְגוֹ׳. הוּא בּוֹכֶה, וְאֵם הַיֶּלֶד הִיא בּוֹכָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֶעָתִיד לָבֹא מַה כָּתוּב? בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים וְגוֹ׳. מַהוּ בִּבְכִי יָבֹאוּ? בִּזְכוּת בְּכִי שֶׁל אֵם הַיֶּלֶד,

וְיִתְכַּנְּשׁוּן מִן גָּלוּתָא. וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק, פּוּרְקָנָא דְיִשְׂרָאֵל לָא תַלְיָא אֶלָּא בִּבְכִי, כַּד יִשְׁתַּלְּמוּן וְיִבְכּוֹן, בְּכִי דְמָעוֹת דְּבָכָה עֵשָׂו קָמֵי אָבִיו, דִּכְתִיב, (בראשית כ״ז) וַיִּשָּׂא עֵשָׂו קוֹלוֹ וַיֵּבְךְּ. (אָמַר רִבִּי יוֹסִי אוֹתוֹ בֶּכִי דְּבָכָה עֵשָׂו) וְאִינּוּן דִּמְעִין, אֲחִיתוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתֵיהּ. כֵּיוָן דְּיִבְכּוֹן אִינּוּן דִּמְעִין בְּבִכְיָה דְיִשְׂרָאֵל, יִפְקוּן מִגָּלוּתֵיהּ, הָדָא הוּא (ירמיה ל״א) דִּכְתִיב בִּבְכִי יָבוֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם.

וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה. (שמות ב׳) חָמָא בְּאִלֵּין נ׳ אַתְוָון, דִּמְיַחֲדִין לֵיהּ יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹמָא, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל פַּעֲמַיִם, דְּאִית בְּהוֹן כ״ה כ״ה תְּרֵי זִמְנֵי, וְלָא חָמָא בֵּיהּ. וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וְגוֹ׳. כֹּה וָכֹה, אָמַר רִבִּי אַבָּא, כֹּה חָמָא, אִי הֲווֹ בֵּיהּ עוֹבָדִין דְּכַשְׁרָן. וָכֹה אִי זַמִּין לְנָפְקָא מִנֵּיהּ בְּרָא מְעַלְיָא, מִיָּד וַיַּרְא כִּי

לשון הקודש

שֶׁהִיא רָחֵל, יָבוֹאוּ וְיִתְכַּנְּסוּ מֵהַגָּלוּת. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַגְּאֻלָּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל לֹא תְלוּיָה אֶלָּא רַק בִּבְכִי, כְּשֶׁיְּשַׁלְּמוּ וְיִבְכּוּ בְּכִי הַדְּמָעוֹת שֶׁבָּכָה עֵשָׂו לִפְנֵי אָבִיו, שֶׁכָּתוּב (בראשית כז) וַיִּשָּׂא עֵשָׂו קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ. [אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוֹתוֹ בֶּכִי שֶׁבָּכָה עֵשָׂו] וְאוֹתָן דְּמָעוֹת הוֹרִידוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לַגָּלוּת. כֵּיוָן שֶׁיִּבְכּוּ אוֹתָן דְּמָעוֹת בַּבְּכִיָּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, יֵצְאוּ מִגָּלוּתוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה לא) בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם.

וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה, רָאָה בְּאוֹתָן חֲמִשִּׁים אוֹתִיּוֹת שֶׁמְּיַחֲדִים אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל פַּעֲמַיִם, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כ״ה כ״ה פַּעֲמַיִם, וְלֹא רָאָה אוֹתָם בּוֹ. וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וְגוֹ׳. כֹּה וָכֹה, אָמַר רַבִּי אַבָּא, כֹּה – רָאָה אִם הָיוּ בוֹ מַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים. וָכֹה – אִם

אֵין אִישׁ. חָמָא בְּרוּחַ קֻדְשָׁא, דְּלָא זַמִּין לְנָפְקָא מִנֵּיהּ בְּרָא מְעַלְיָא.

דְּאָמַר רִבִּי אַבָּא, כַּמָּה חַיָּיבִין אִינּוּן בְּעָלְמָא, דְּמָפְקֵי בְּנֵי מְעַלְיָא, יַתִּיר מֵאִינּוּן זַכָּאִין. וְהַהוּא בְּרָא מְעַלְיָא דְּנָפַק מִן חַיָּיבָא, אִיהוּ מְעַלְיָא יַתִּיר, לְמֶהֱוֵי טָהוֹר מִטָּמֵא. נְהוֹרָא מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא. חָכְמָתָא מִגּוֹ טִפְּשׁוּתָא. וְדָא אִיהוּ מְעַלְיָא מִכֹּלָּא. וַיַּרְא. וַיַּרְא דְּהָכָא, כֹּלָּא בְּרוּחַ קֻדְשָׁא אִסְתָּכַל וְחָמָא, וּבְגִין כַּךְ אִסְתָּכַל בֵּיהּ וְקָטַל לֵיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סִבֵּב כֹּלָּא, לִמְהַךְ לְהַהוּא בֵּירָא, כְּמָה דְּאָזַל יַעֲקֹב לְגַבֵּי הַהוּא בֵּירָא, דִּכְתִיב, (שמות ב') וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר. בְּיַעֲקֹב כְּתִיב, (בראשית כ"ט) וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר. בְּמֹשֶׁה כְּתִיב, וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ מִדְיָן וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר. בְּגִין דְּמֹשֶׁה וְיַעֲקֹב, אַף עַל גַּב דִּבְדַרְגָּא חָדָא הֲווֹ, אִסְתָּלַק מֹשֶׁה בְּהַאי יַתִּיר מִנֵּיהּ.

לשון הקודש

עָתִיד לָצֵאת מִמֶּנּוּ בֵּן מְעֻלֶּה. מִיָּד – וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ. רָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלֹּא עָתִיד לָצֵאת מִמֶּנּוּ בֵּן מְעֻלֶּה.

שֶׁאָמַר רַבִּי אַבָּא, כַּמָּה רְשָׁעִים הֵם בָּעוֹלָם שֶׁמּוֹצִיאִים בָּנִים מְעֻלִּים יוֹתֵר מֵאוֹתָם צַדִּיקִים, וְאוֹתוֹ בֵּן מְעֻלֶּה שֶׁיּוֹצֵא מִן הָרָשָׁע הוּא מְעֻלֶּה יוֹתֵר, לִהְיוֹת טָהוֹר מִטָּמֵא, אוֹר מִתּוֹךְ חֲשֵׁכָה, חָכְמָה מִתּוֹךְ טִפְּשׁוּת, וְזֶהוּ הַמְּעֻלֶּה מֵהַכֹּל.

וַיַּרְא וַיַּרְא שֶׁל כָּאן, הַכֹּל בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הִסְתַּכֵּל וְרָאָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ הִסְתַּכֵּל וְהָרַג אוֹתוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סִבֵּב הַכֹּל לָלֶכֶת לְאוֹתָהּ בְּאֵר, כְּמוֹ שֶׁהָלַךְ יַעֲקֹב לְאוֹתָהּ בְּאֵר, שֶׁכָּתוּב וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר. בְּיַעֲקֹב כָּתוּב (בראשית כט) וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר. בְּמֹשֶׁה כָּתוּב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ מִדְיָן וַיֵּשֶׁב עַל

רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי יִצְחָק הֲווֹ אַזְלֵי בְּאוֹרְחָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הַהוּא בְּאֵר דְּחָמָא יַעֲקֹב, וְחָמָא מֹשֶׁה, אִי דָא הָוָה הַהוּא בֵּירָא, דְּחָפַר אַבְרָהָם וְיִצְחָק. אֲמַר לֵיהּ לָאו. אֶלָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, אִתְבְּרֵי הַאי בֵּירָא. וּבְעֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, אִתְבְּרֵי פּוּמָא דִּילֵיהּ, וְהַאי אִיהוּ בְּאֵר דְּחָמוּ יַעֲקֹב וּמֹשֶׁה.

מַתְנִיתִין. אִינּוּן דְּרִדְפֵי קְשׁוֹט, אִינּוּן דְּתַבְעֵי רָזָא דִּמְהֵימָנוּתָא. אִינּוּן דְּאִתְדְּבָקוּ בְּקִשּׁוּרָא מְהֵימָנָא. אִינּוּן דְּיָדְעִין אוֹרְחוֹי דְּמַלְכָּא עִלָּאָה. קְרִיבוּ שִׁמְעוּ.

כַּד סְלִיקוּ תְּרֵין, וְנַפְּקוּ לְקַדְמוּת חַד, מְקַבְּלִין לֵיהּ בֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין. תְּרֵין נַחְתֵּי לְתַלְתָּא (נ״א לְתַתָּא) תְּרֵין אִינּוּן, חַד מִינָּיְיהוּ חַקְלָא דְּתַפּוּחִין קַדִּישִׁין

לשון הקודש

הַבְּאֵר. מִשּׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה וְיַעֲקֹב, אַף עַל גַּב שֶׁבְּדַרְגָּה אַחַת הָיוּ, הִתְעַלָּה מֹשֶׁה בָּזֶה יוֹתֵר מִמֶּנּוּ.

רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אוֹתָהּ בְּאֵר שֶׁרָאָה יַעֲקֹב וְרָאָה מֹשֶׁה, הַאִם זוֹ הָיְתָה אוֹתָהּ בְּאֵר שֶׁחָפְרוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק? אָמַר לוֹ, לֹא. אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, נִבְרְאָה הַבְּאֵר הַזֹּאת, וּבְעֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת נִבְרָא הַפֶּה שֶׁלָּהּ, וְזוֹהִי הַבְּאֵר שֶׁרָאוּ יַעֲקֹב וּמֹשֶׁה.

מִשְׁנָה. אוֹתָם רוֹדְפֵי אֱמֶת, אוֹתָם הַמְבַקְּשִׁים סוֹד הָאֱמוּנָה, אוֹתָם שֶׁדְּבֵקִים בְּקֶשֶׁר נֶאֱמָן, אוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים דַּרְכֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, קִרְבוּ וְשִׁמְעוּ.

כְּשֶׁעָלוּ שְׁנַיִם וְיָצְאוּ לְמוּל אֶחָד, מְקַבְּלִים אוֹתוֹ בֵּין שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת. שְׁנַיִם יוֹרְדִים לִשְׁלִשָּׁה (לְמַטָּה) הֵם שְׁנַיִם, אֶחָד

אִיהוּ מֵהַאי בֵּירָא יַתְבֵי (תְּרֵין יַתְבֵי) מוֹתְבָא דְּנְבִיאֵי (ס"א בְּנוּי) יַנְקִין בְּהוּ. חַד בֵּינַיְיהוּ, חִבּוּרָא אִיהוּ דְּכֹלָּא, אִיהוּ נָטִיל מִכֹּלָּא (דף י"ג ע"א) הַהוּא בֵּירָא קַדִּישָׁא, קָאִים תְּחוֹתַיְיהוּ, חַקְלָא דְתַפּוּחִין (קַדִּישִׁין) אִיהוּ מֵהַאי בֵּירָא אִתְשַׁקְיָין עֲדָרַיָּיא, דְּרַעֵי מֹשֶׁה בְּמִדְבָּרָא, מֵהָאִי בֵּירָא אִתְשַׁקְיָין עֲדָרַיָּיא דְּבָרִיר יַעֲקֹב כָּד בָּרִיר לוֹן לְגוֹ חוּלָקֵיהּ כָּל אִינּוּן דְּתִיכִין, כָּל אִינּוּן מָאֲרֵי דְּגַדְפִּין.

תְּלַת קַיְימִין דְּבִיעִין עַל הַאי בֵּירָא. הַאי בֵּירָא מִנַּיְיהוּ אִתְמְלֵי. אֲדֹנָ"י אִתְקְרֵי, עַל דָּא כְּתִיב, (דברים ג') אֲדֹנָי יֱהוֹוִה אַתָּה הַחִלּוֹתָ וְגוֹ'. וּכְתִיב (דניאל ט') וְהָאֵר פָּנֶיךָ עַל מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמֵם לְמַעַן אֲדֹנָי, אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (יהושע ג') הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. בֵּיהּ גָּנִיז חַד מִקּוֹרָא

לשון הקודש

מֵהֶם הוּא שְׁדֵה תַפּוּחִים קְדוֹשִׁים, מֵהַבְּאֵר הַזֹּאת יוֹשְׁבִים [שְׁנַיִם יוֹשְׁבִים] הַמּוֹשָׁב שֶׁהַנְּבִיאִים (בָּנָיו) יוֹנְקִים מֵהֶם. אֶחָד בֵּינֵיהֶם הוּא חִבּוּר שֶׁל הַכֹּל, וְהוּא נוֹטֵל מֵהַכֹּל. אוֹתָהּ בְּאֵר קְדוֹשָׁה עוֹמֶדֶת תַּחְתֵּיהֶם, שְׁדֵה תַפּוּחִים [הַקְּדוֹשִׁים] הִיא. מֵהַבְּאֵר הַהִיא נִשְׁקִים הָעֲדָרִים שֶׁרָעָה מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר, מֵהַבְּאֵר הַזֹּאת נִשְׁקוּ הָעֲדָרִים שֶׁבֵּרַר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר בֵּרַר אוֹתָם לְתוֹךְ חֶלְקוֹ כָּל אוֹתָן מֶרְכָּבוֹת וְכָל אוֹתָם בַּעֲלֵי הַכְּנָפַיִם.

שְׁלֹשָׁה עוֹמְדִים רוֹבְצִים עַל הַבְּאֵר הַזֹּאת. בְּאֵר זוֹ מִתְמַלֵּאת מֵהֶם, וְנִקְרֵאת אֲדֹנָ"י, עַל זֶה כָּתוּב (דברים ג) אֲדֹנָי אֱלֹהִים אַתָּה הַחִלּוֹתָ וְגוֹ'. וְכָתוּב (דניאל ט) וְהָאֵר פָּנֶיךָ עַל מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמֵם לְמַעַן אֲדֹנָי, אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. בָּהּ גָּנוּז

קַדִּישָׁא, דִּנְבִיעַ בֵּיהּ תָּדִיר, וְאִמְּלֵי לֵיהּ, יְיָ׳ צְבָאוֹת אִקְרֵי. בְּרִיךְ הוּא לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין. (ע״כ)

וּלְכֹהֵן מִדִּין שֶׁבַע בָּנוֹת וַתָּבֹאנָה וַתִּדְלֶנָה וְגוֹ׳. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִי בֵּירָא דָא, אִיהוּ בֵּירָא דְיַעֲקֹב, הָא כְּתִיב בֵּיהּ, (בראשית כ״ט) וְנֶאֶסְפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים וְגָלְלוּ וְגוֹ׳. וְהָכָא בְּנוֹת יִתְרוֹ לָא אִצְטְרִיכוּ לְהַאי. אֶלָּא וַתָּבֹאנָה וַתִּדְלֶנָה בְּלֹא טוֹרַח אַחֲרָא.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, יַעֲקֹב אַעְדֵּי לָהּ מִן בֵּירָא, דְּהָא כְּתִיב, כַּד מִתְכַּנְּשֵׁי תַּמָּן כָּל עֲדָרַיָּיא, וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן. וּבְיַעֲקֹב, לָא כְּתִיב וַיָּשֶׁב אֶת הָאֶבֶן, דְּהָא לָא אִצְטְרִיךְ לְבָתָר כֵּן, דְּהָא בְּקַדְמִיתָא מַיָּא לָא הֲווֹ סַלְקִין, כֵּיוָן דְּאָתָא יַעֲקֹב, סְלִיקוּ מַיָּא לְגַבֵּיהּ, (ומשה אוף הכי סליקו מיא לגביה) וְהַהוּא אַבְנָא, לָא הָוָה

לשון הקודש

מָקוֹר קָדוֹשׁ שֶׁנּוֹבֵעַ בָּהּ תָּמִיד, וּמְמַלֵּא אוֹתָהּ, שֶׁנִּקְרָא ה׳ צְבָאוֹת. בָּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

וּלְכֹהֵן מִדִּין שֶׁבַע בָּנוֹת וַתָּבֹאנָה וַתִּדְלֶנָה וְגוֹ׳. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם בְּאֵר זוֹ שֶׁהִיא בְּאֵר יַעֲקֹב, הֲרֵי כָּתוּב בָּהּ (בראשית כט) וְנֶאֶסְפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים וְגָלְלוּ וְגוֹ׳. וְכָאן בְּנוֹת יִתְרוֹ לֹא הִצְטָרְכוּ אֶת זֶה, אֶלָּא וַתָּבֹאנָה וַתִּדְלֶנָה, בְּלִי טֹרַח אַחֵר.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, יַעֲקֹב הֵזִיז אוֹתָהּ מִן הַבְּאֵר, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב, כְּשֶׁמִּתְכַּנְּסִים שָׁם כָּל הָעֲדָרִים, וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן. וּבְיַעֲקֹב לֹא כָּתוּב וַיָּשֶׁב אֶת הָאֶבֶן, שֶׁהֲרֵי לֹא הִצְטָרֵךְ אַחַר כָּךְ, שֶׁהֲרֵי בַּתְּחִלָּה הַמַּיִם לֹא הָיוּ עוֹלִים. כֵּיוָן שֶׁבָּא יַעֲקֹב, עָלוּ הַמַּיִם אֵלָיו, (ומשה אף כך עלו המים אליו) וְאוֹתָהּ

עַל פּוּם בֵּירָא, וּבְגִין כַּךְ וַתָּבֹאנָה וַתִּדְלֶנָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְר׳ אַבָּא הֲווֹ אַזְלֵי מִטְּבֶרְיָא לְצִפּוֹרִי. עַד דַּהֲווּ אַזְלֵי, פָּגַע בְּהוּ חַד יְהוּדָאי, אִתְחַבָּר בַּהֲדַיְיהוּ, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כָּל חַד לֵימָא מִלָּה דְאוֹרַיְיתָא.

פָּתַח אִיהוּ וְאָמַר, (יחזקאל ל״ז) וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא אֶל הָרוּחַ הִנָּבֵא בֶן אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל הָרוּחַ וְגוֹ׳. מֵהַאי קְרָא יְדַעְנָא, אֲתַר דְּהָרוּחַ נַפְקָא מִגֵּיהּ, וְכִי יְכִיל הָוָה יְחֶזְקֵאל לְנַבְּאָה עַל הָרוּחַ, וְהָא כְּתִיב (קהלת ח׳) אֵין אָדָם שַׁלִּיט בָּרוּחַ לִכְלוֹא אֶת הָרוּחַ. אֶלָּא, בַּר נָשׁ לָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה בָּרוּחַ, אֲבָל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ שַׁלִּיט בְּכֹלָּא, וְעַל מֵימְרֵיהּ הָוָה מִתְנַבֵּי יְחֶזְקֵאל. וְתוּ דְּהָא רוּחַ הָוָה בְּגוּפָא בְּהַאי עָלְמָא, וּבְגִין כַּךְ אִתְנַבֵּי עָלֵיהּ, מֵאַרְבַּע

לשון הקודש

הָאֵבֶן לֹא הָיְתָה עַל פִּי הַבְּאֵר, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַתָּבֹאנָה וַתִּדְלֶנָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא הָיוּ הוֹלְכִים מִטְּבֶרְיָה לְצִפּוֹרִי. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּגַע בָּהֶם יְהוּדִי אֶחָד. הִתְחַבֵּר עִמָּם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל אֶחָד יֹאמַר דְּבַר תּוֹרָה.

פָּתַח הוּא וְאָמַר, (יחזקאל לז) וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא אֶל הָרוּחַ הִנָּבֵא בֶן אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל הָרוּחַ. מִפָּסוּק זֶה יָדַעְתִּי מָקוֹם שֶׁהָרוּחַ יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ, וְכִי יָכוֹל הָיָה יְחֶזְקֵאל לְנַבֵּא עַל הָרוּחַ, וַהֲרֵי כָּתוּב, אֵין אָדָם שׁוֹלֵט בָּרוּחַ לִכְלוֹא אֶת הָרוּחַ. אֶלָּא, בֶּן אָדָם לֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט בָּרוּחַ, אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא שׁוֹלֵט בַּכֹּל, וְעַל מַאֲמָרוֹ הָיָה מִתְנַבֵּא הַנָּבִיא יְחֶזְקֵאל. וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי רוּחַ הָיְתָה בַּגּוּף בָּעוֹלָם הַזֶּה,

רוּחוֹת בּוֹאֵי הָרוּחַ, מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִתְּחָם בְּסַמְכוּי בְּאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא.

דָּלִיג הַהוּא יוּדָאִי קָמֵיהּ, אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, מָאי חָמִית. אָמַר מִלָּה חֲמֵינָא. אָמַר לֵיהּ מָאי הִיא. אָמַר לֵיהּ רוּחַ בְּנֵי אָדָם, אִי אִתְלַבַּשׁ בְּגַן עֵדֶן בִּלְבוּשָׁא דְּדִיוּקְנָא בְּגוּפָא דְהַאי עָלְמָא, הָוָה לֵיהּ לְמִכְתַּב, כֹּה אָמַר ה' מִגַּן עֵדֶן בּוֹאֵי הָרוּחַ, מַהוּ מֵאַרְבַּע רוּחוֹת.

אָמַר לֵיהּ, רוּחָא לָא נַחְתָּא לְהַאי עָלְמָא, עַד דְּסַלְקָא מִגְּנָתָא דְאַרְעָא, לְגוֹ כּוּרְסְיָיא, דְּקַיְּימָא עַל אַרְבַּע סַמְכִין. כֵּיוָן דְּסַלְקָא תַּמָּן, אִסְתַּאֲבָא מִגּוֹ הַהוּא כּוּרְסְיָיא דְמַלְכָּא, וְנַחְתָּא לְהַאי עָלְמָא, גּוּפָא אִתְנְטִיל מֵאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, רוּחַ אוֹף הָכִי אִתְנְטִיל מֵאַרְבַּע סִטְרֵי דְכוּרְסְיָיא, דְּמִתַּתְקְנָא עָלַיְיהוּ.

לשון הקודש

וְלָכֵן הִתְנַבֵּא עָלֶיהָ מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בּוֹאֵי הָרוּחַ, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּתְחָם בְּעַמּוּדָיו בְּאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם.

קָפַץ אוֹתוֹ יְהוּדִי לְפָנָיו, אָמַר לוֹ, רַבִּי אֶלְעָזָר, מָה רָאִיתָ? אָמַר, דָּבָר רָאִיתִי. אָמַר לוֹ, מָה? אָמַר לוֹ, רוּחַ בְּנֵי אָדָם אִם מִתְלַבֵּשׁ בְּגַן עֵדֶן בִּלְבוּשׁ שֶׁל דְּיוּקָן בְּגוּף שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, הָיָה לוֹ לִכְתֹּב: כֹּה אָמַר ה' מִגַּן עֵדֶן בּוֹאֵי הָרוּחַ. מַהוּ מֵאַרְבַּע רוּחוֹת?

אָמַר לוֹ, רוּחַ לֹא יוֹרֶדֶת לָעוֹלָם הַזֶּה עַד שֶׁעוֹלָה מֵהַגָּן שֶׁבָּאָרֶץ לְתוֹךְ הַכִּסֵּא שֶׁעוֹמֵד עַל אַרְבָּעָה עַמּוּדִים. כֵּיוָן שֶׁעוֹלָה שָׁם, נִשְׁאֶבֶת מִתּוֹךְ אוֹתוֹ הַכִּסֵּא שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְיוֹרֶדֶת לָעוֹלָם הַזֶּה, הַגּוּף נִטָּל מֵאַרְבָּעָה צִדְדֵי הָעוֹלָם. אַף הָרוּחַ כָּךְ

אָמַר לֵיהּ הַהוּא בַּר נָשׁ, דְּלִיגָּא דְקָא דָלִיגְנָא קָמַיְיכוּ, מִלָּה חֲמֵינָא מֵהַאי סִטְרָא. בְּגִין דְּיוֹמָא חָדָא הֲוֵינָא אָזִיל בְּמַדְבְּרָא, וַחֲמֵינָא אִילָנָא חַד דְּמִרְגַּג לְמֵחֱזֵי, וְחַד מְעַרְתָּא תְּחוֹתֵיהּ, קָרִיבְנָא גַּבֵּיהּ וַחֲמֵינָא הַהִיא מְעַרְתָּא, דְּסַלְקָא רֵיחִין מִכָּל זִינֵי רֵיחִין דְּעָלְמָא. אִתְּתָקַפְנָא בְּגַרְמָאי וְאָעִילְנָא בְּהַהִיא מְעַרְתָּא, וְנָחִיתְנָא בְּדַרְגִּין יְדִיעָן בְּגוֹ דּוּכְתָּא חָדָא, דְּהַוּוּ בֵּיהּ אִלָּנִין סַגִּיאִין וְרֵיחִין וּבוּסְמִין, דְּלָא יָכִילְנָא לְמִסְבַּל.

וְתַמָּן חֲמֵינָא חַד בַּר נָשׁ, וְשַׁרְבִּיטָא חַד בִּידֵיהּ. וַהֲוָה קָאִים בְּחַד פִּתְחָא, כֵּיוָן דְּחָמָא לִי, תָּוֵה וְקָם לְגַבָּאי. אָמַר לִי, מָה אַתְּ הָכָא, וּמֵאָן אַתְּ, אֲנָא דָחִילְנָא סַגְיָא, אֲמֵינָא לֵיהּ, מָארִי, מִן חַבְרַיָּיא אֲנָא, כַּךְ וְכַךְ חֲמֵינָא בְּמַדְבְּרָא, וְעָאלְנָא בְּהַאי מְעַרְתָּא, וְנָחִיתְנָא הָכָא.

לשון הקודש

נִטֶּלֶת מֵאַרְבָּעָה צִדְדֵי הַכִּסֵּא שֶׁמִּתְקָן עֲלֵיהֶם.

אָמַר לוֹ אוֹתוֹ הָאִישׁ, הַקְּפִיצָה שֶׁקָּפַצְתִּי לִפְנֵיכֶם, דָּבָר רָאִיתִי מִצַּד זֶה. מִשּׁוּם שֶׁיּוֹם אֶחָד הָיִיתִי הוֹלֵךְ בַּמִּדְבָּר, וְרָאִיתִי עֵץ אֶחָד נָחְמָד לְמַרְאֶה וּמְעָרָה אַחַת תַּחְתָּיו. קָרַבְתִּי אֵלָיו, וְרָאִיתִי אוֹתָהּ מְעָרָה שֶׁמַּעֲלָה רֵיחוֹת מִכָּל מִינֵי רֵיחוֹת שֶׁל הָעוֹלָם. הִתְחַזַּקְתִּי בְּעַצְמִי וְנִכְנַסְתִּי לְאוֹתָהּ מְעָרָה, וְיָרַדְתִּי בְּמַדְרֵגוֹת יְדוּעוֹת לְתוֹךְ מָקוֹם אֶחָד שֶׁהָיוּ בוֹ עֵצִים גְּדוֹלִים וְרֵיחוֹת וּבְשָׂמִים שֶׁלֹּא יָכֹלְתִּי לִסְבֹּל.

וְשָׁם רָאִיתִי אִישׁ אֶחָד, וְשַׁרְבִיט אֶחָד בְּיָדוֹ, וְהָיָה עוֹמֵד בְּפֶתַח אֶחָד. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתִי, תָּמַהּ וְעָמַד אֵלַי. אָמַר לִי, מָה אַתָּה עוֹשֶׂה כָּאן וּמֵאֵיפֹה אַתָּה, אֲנִי

אָמַר לִי, הוֹאִיל וּמִן חַבְרַיָּיא אַנְתְּ, טוֹל הַאי קִיטְרָא דִּכְתָבָא, וְהָב לֵיהּ לְחַבְרַיָּיא, אִינּוּן דְּיַדְעִין רָזִין דְּרוּחֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא (דף י"ג ע"ב) בָּטַשׁ בִּי בְּהַהוּא שַׁרְבִּיטָא, וְדָמִיכְנָא. אַדְּהָכִי, חֲמֵינָא כַּמָּה חֵילִין וּמַשִּׁירְיָין גּוֹ שֵׁינָתָא, דַּהֲווֹ אַתְיָין בְּאוֹרְחָא, לְהַהוּא דוּכְתָּא. וְהַהוּא גַּבְרָא בָּטַשׁ בְּהַהוּא שַׁרְבִּיטָא, וְאָמַר בְּאוֹרְחָא דְּאִילָנֵי זִילוּ. אַדְּהָכִי דַּהֲווֹ אַזְלִי, פַּרְחֵי בַּאֲוִירָא וְסַלְקֵי, וְלָא יְדַעְנָא לְאָן אֲתָר. וּשְׁמַעְנָא קָלִין דְּמַשִּׁירְיָין סַגִּיאִין, וְלָא יְדַעְנָא מֵאָן (ס"א לְאָן אֲתַר) אִיהוּ. אִתְעַרְנָא, וְלָא חֲמֵינָא מִידִי, וְדָחִילְנָא בְּהַהוּא אֲתָר.

אַדְּהָכִי, חֲמֵינָא לְהַהוּא בַּר נָשׁ, אָמַר לִי, חָמִית מִידִי, אֲמֵינָא לֵיהּ, חֲמֵינָא גּוֹ שֵׁינָתָא כַּךְ וְכָךְ. אָמַר, בְּהַהוּא אָרְחָא אַזְלֵי רוּחֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא,

לשון הקודש

פָּחַדְתִּי הַרְבֵּה. אָמַרְתִּי לוֹ, מוֹרִי, אֲנִי מִן הַחֲבֵרִים, וְכָךְ וְכָךְ רָאִיתִי בַּמִּדְבָּר, וְנִכְנַסְתִּי לַמְּעָרָה הַזּוֹ, וְיָרַדְתִּי לְכָאן.

אָמַר לִי, הוֹאִיל וְאַתָּה מִן הַחֲבֵרִים, קַח אֶת הַכְּתָבִים הַקְּשׁוּרִים הַלָּלוּ וְתֵן אוֹתָם לַחֲבֵרִים, אוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים הַסּוֹדוֹת שֶׁל רוּחוֹת הַצַּדִּיקִים. הִכָּה בִּי בְּאוֹתוֹ שַׁרְבִּיט, וְנִרְדַּמְתִּי. בֵּין כָּךְ רָאִיתִי כַּמָּה חֵילוֹת וּמַחֲנוֹת בְּתוֹךְ הַשֵּׁנָה שֶׁהָיוּ בָּאִים בַּדֶּרֶךְ לְאוֹתוֹ מָקוֹם, וְאוֹתוֹ אִישׁ הִכָּה בְּאוֹתוֹ שַׁרְבִּיט וְאָמַר, לְכוּ בַּדֶּרֶךְ שֶׁל הָאִילָנוֹת. בֵּין כָּךְ שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּרְחוּ בָּאֲוִיר וְעָלוּ, וְלֹא יָדַעְתִּי לְאֵיפֹה. וְשָׁמַעְתִּי קוֹלוֹת שֶׁל מַחֲנוֹת גְּדוֹלִים, וְלֹא יָדַעְתִּי מֵהֵיכָן (לְאֵיזֶה מָקוֹם) הוּא. הִתְעוֹרַרְתִּי וְלֹא רָאִיתִי דָּבָר, וּפָחַדְתִּי בְּאוֹתוֹ מָקוֹם.

בֵּין כָּךְ רָאִיתִי אוֹתוֹ אִישׁ. אָמַר לִי, רָאִיתָ דָּבָר? אָמַרְתִּי לוֹ, רָאִיתִי בְּתוֹךְ

גּוֹ גִּנְתָּא דְּעֵדֶן לְאָעָלָא תַּמָּן. וּמַה דְּשַׁמְּעַת מִנַּיְיהוּ, הוּא, דְּקַיְּימֵי בְּגִנְתָּא בְּדִיוּקְנָא דְּהַאי עָלְמָא וְחַדָּאן בְּרוּחֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא דְּעָאלִין תַּמָּן.

וּכְמָה דְּגוּפָא אִתְּבְנֵי בְּהַאי עָלְמָא, מִקְּטוֹרָא דְּאַרְבַּע יְסוֹדֵי, וְאִתְצַיַּיר בְּהַאי עָלְמָא. אוֹף הָכִי רוּחָא, אִתְצַיָּיר בְּגִינְתָּא, מִקְּטוֹרָא דְּאַרְבַּע רוּחִין דְּקַיְּימָא בְּגִנְתָּא, וְהַהוּא רוּחָא, אִתְלַבְּשָׁא תַּמָּן, וּמִתְצַיְּרַת מִנַּיְיהוּ, בְּצִיּוּרָא דְּדִיוּקְנָא דְּגוּפָא, דְּאִתְצַיָּיר בְּהַאי עָלְמָא. וְאִלְמָלֵא אִינּוּן אַרְבַּע רוּחִין, דְּאִינּוּן אֲוִירִין דְּגִנְתָּא, רוּחָא לָא מִתְצַיְּירָא בְּצִיּוּרָא כְּלָל, וְלָא אִתְלַבְּשָׁא בְּהוּ.

אִינּוּן אַרְבַּע רוּחִין, קְטִירִין אִלֵּין בְּאִלֵּין כַּחֲדָא, וְהַהוּא רוּחַ אִתְצַיָּיר וְאִתְלַבַּשׁ בְּהוּ, כְּגַוְונָא דְּגוּפָא אִתְצַיָּיר בְּקִטּוֹרֵי, דְּאַרְבַּע יְסוֹדֵי עָלְמָא.

לשון הקודש

שְׁנָתִי כָּךְ וְכָךְ. אָמַר, בְּאוֹתָהּ דֶּרֶךְ הוֹלְכוֹת רוּחוֹת הַצַּדִּיקִים לְתוֹךְ הַגָּן עֵדֶן לְהִכָּנֵס לְשָׁם, וּמַה שֶׁשָּׁמַעְתָּ מֵהֶם, הוּא שֶׁעוֹמְדִים בַּגָּן בִּדְיוּקָן שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וּשְׂמֵחִים בְּרוּחוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּכְנָסִים לְשָׁם.

וּכְמוֹ שֶׁגּוּף נִבְנֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה מִקֶּשֶׁר שֶׁל אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וּמִצְטַיֵּר בָּעוֹלָם הַזֶּה, אַף כָּךְ הָרוּחַ מִצְטַיֶּרֶת בַּגָּן מִקֶּשֶׁר שֶׁל אַרְבַּע רוּחוֹת שֶׁעוֹמְדוֹת בַּגָּן. וְאוֹתָהּ רוּחַ מִתְלַבֶּשֶׁת שָׁם וּמִצְטַיֶּרֶת מֵהֶם בְּצִיּוּר שֶׁל דְּמוּת הַגּוּף שֶׁהִצְטַיֵּר בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאִלְמָלֵא אוֹתָן אַרְבַּע רוּחוֹת שֶׁהֵן אֲוִירִים שֶׁל הַגָּן, הָרוּחַ לֹא מִצְטַיֶּרֶת בְּצִיּוּר כְּלָל, וְלֹא מִתְלַבֶּשֶׁת בָּהֶם.

אוֹתָן אַרְבַּע רוּחוֹת קְשׁוּרוֹת אֵלֶּה בְּאֵלֶּה

וּבְגִין כַּךְ, מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בּוֹאִי הָרוּחַ, מֵאִינּוּן אַרְבַּע רוּחִין דְּגַן עֵדֶן, דְּאִתְלַבְּשָׁא וְאִתְצַיְּירַת בְּהוּ, וְהַשְׁתָּא טוֹל הַאי קִיטְרָא דִּכְתָבָא וְזִיל לְאָרְחָךְ, וְהָב לֵיהּ לְחַבְרַיָּיא.

אָתָא רִבִּי אֶלְעָזָר, וְאִינּוּן חַבְרַיָּיא, וְנְשָׁקוּהוּ בְּרֵישֵׁיהּ, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא, דְּשַׁדְרָךְ הָכָא, דְּוַדַּאי דָּא הוּא בְּרִירָא דְּמִלָּה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַזְמִין לְפוּמִי הַאי קְרָא. יְהָב לוֹן הַהוּא קִיטְרָא דִּכְתָבָא, כֵּיוָן דְּנָטַל לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, וּפָתַח לֵיהּ, נָפַק אֲפוּתָא דְּאֶשָּׁא, וְאַסְחַר לֵיהּ, חָמָא בֵיהּ מַה דְּחָמָא, וּפָרַח מִן יְדוֹי.

בָּכָה ר׳ אֶלְעָזָר, וְאָמַר מָאן יְכִיל לְקַיְּימָא בְּגִנְזַיָּיא דְּמַלְכָּא, (תהלים ט״ו) ה׳ מִי יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ מִי יִשְׁכֹּן בְּהַר קָדְשֶׁךָ. זַכָּאָה הַאי אוֹרְחָא, וְהַהִיא

לשון הקודש

כְּאֶחָד, וְאוֹתָהּ רוּחַ מִצְטַיֶּרֶת וּמִתְלַבֶּשֶׁת בָּהֶן, כְּמוֹ שֶׁהַגּוּף מִצְטַיֵּר בַּקְּשָׁרִים שֶׁל אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הָעוֹלָם. וְלָכֵן מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בּאִי הָרוּחַ, מֵאוֹתָן אַרְבַּע רוּחוֹת שֶׁל גַּן עֵדֶן שֶׁהִתְלַבְּשָׁה וְהִצְטַיְּרָה בָּהֶן. וְעַכְשָׁו קַח קֶשֶׁר זֶה שֶׁל כְּתָבִים וְלֵךְ לְדַרְכְּךָ, וְתֵן אוֹתָם לַחֲבֵרִים.

בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְאוֹתָם הַחֲבֵרִים וּנְשָׁקוּהוּ בְּרֹאשׁוֹ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁשִּׁלַּחֲךָ לְכָאן, שֶׁוַּדַּאי זֶהוּ בֵּרוּר הַדָּבָר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִזְמִין לְפִי פָּסוּק זֶה. נָתַן לָהֶם אוֹתוֹ צְרוֹר כְּתָבִים. כֵּיוָן שֶׁנָּטַל אוֹתוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר וּפָתַח אוֹתוֹ, יָצָא חֶדֶר אֵשׁ וְהִקִּיפוֹ. רָאָה בּוֹ מַה שֶּׁרָאָה, וּפָרַח מִיָּדָיו.

בָּכָה רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, מִי יָכוֹל לַעֲמֹד

שַׁעֲתָא דְּאִעְרַעְנָא בָּךְ. וּמֵהַהוּא יוֹמָא הָוָה חַדֵּי רִבִּי אֶלְעָזָר, וְלֹא אָמַר כְּלוּם לְחַבְרַיָּיא, עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי, פָּגְעוּ בְּחַד בֵּירָא דְּמַיָּא, קַיְימוּ עָלֵיהּ, וְשָׁתוּ מִן מַיָּא.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, יַעֲקֹב עָרַק מִקָּמֵי אֲחוֹי, וְאִזְדְּמַן לֵיהּ בֵּירָא, כֵּיוָן דְּבֵירָא הָכָא לֵיהּ, מַיָּא אִשְׁתְּמוֹדָעוּ לְמָארֵיהוֹן, וְסַלְקִין לְגַבֵּיהּ, וְחַדּוּ בַּהֲדֵיהּ, וְתַמָּן אִזְדַּוְּוגַת לֵיהּ בַּת זוּגֵיהּ. מֹשֶׁה עָרַק מִקָּמֵי פַּרְעֹה, וְאִזְדְּמַן לֵיהּ הַהוּא בֵּירָא, וּמַיִין חָמוּ לֵיהּ, וְאִשְׁתְּמוֹדָעוּ לְמָארֵיהוֹן, וְסַלְקוּ לְגַבֵּיהּ, וְתַמָּן אִזְדַּוְּוגַת לֵיהּ בַּת זוּגֵיהּ.

מַה בֵּין מֹשֶׁה לְיַעֲקֹב, יַעֲקֹב כְּתִיב בֵּיהּ, (בראשית כ״ט) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רָחֵל וְגוֹ׳. וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיָּגֶל אֶת הָאֶבֶן וְגוֹ׳. מֹשֶׁה מַה כְּתִיב בֵּיהּ, וַיָּבוֹאוּ הָרוֹעִים וַיְגָרְשׁוּם וַיָּקָם מֹשֶׁה וַיּוֹשִׁיעָן וְגוֹ׳.

לשון הקודש

בְּגִנְזֵי הַמֶּלֶךְ, (תהלים טו) ה׳ מִי יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ מִי יִשְׁכֹּן בְּהַר קָדְשֶׁךָ. אַשְׁרֵי דָּרֶךְ זוֹ וְאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁפָּגַשְׁתִּי אוֹתְךָ. וּמֵאוֹתוֹ יוֹם הָיָה שָׂמֵחַ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְלֹא אָמַר כְּלוּם לַחֲבֵרִים. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּגְשׁוּ בְּאֵר מַיִם אַחַת. עָמְדוּ עָלֶיהָ וְשָׁתוּ מִן הַמַּיִם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים. יַעֲקֹב בָּרַח מִלִּפְנֵי אָחִיו, וְהִזְדַּמְּנָה לוֹ בְּאֵר. כֵּיוָן שֶׁהַבְּאֵר רָאֲתָה אוֹתוֹ, הַמַּיִם נוֹדְעוּ לַאֲדוֹנֵיהֶם וְעָלוּ אֵלָיו וְשָׂמְחוּ עִמּוֹ, וְשָׁם הִזְדַּוְּגָה לוֹ בַּת זוּגוֹ. מֹשֶׁה בָּרַח מִלִּפְנֵי פַּרְעֹה וְהִזְדַּמְּנָה לוֹ אוֹתָהּ בְּאֵר, וְהַמַּיִם רָאוּ אוֹתוֹ וְנוֹדְעוּ לַאֲדוֹנֵיהֶם וְעָלוּ אֵלָיו, וְשָׁם הִזְדַּוְּגָה לוֹ בַּת זוּגוֹ.

מַה בֵּין מֹשֶׁה לְיַעֲקֹב? בְּיַעֲקֹב כָּתוּב (בראשית כט) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רָחֵל וְגוֹ׳. וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיָּגֶל אֶת הָאֶבֶן וְגוֹ׳. מַה

בְּוַדַּאי יָדַע הָוָה מֹשֶׁה, כֵּיוָן דְּהָמָא מַיָּא דְסַלְּקִין לְגַבֵּיהּ, דְּתַמָּן תִּזְדַּמֵּן לֵיהּ בַּת זוּגֵיהּ. וְתוּ, דְּהָא רוּחַ קֻדְשָׁא, לָא אִתְעָדֵי מִנֵּיהּ לְעָלְמִין וּבֵיהּ הָוָה יָדַע, דְּצִפּוֹרָה תֶּהֱוֵי בַּת זוּגֵיהּ. אָמַר מֹשֶׁה, וַדַּאי יַעֲקֹב אָתָא לְהָכָא, וּמַיָּא סְלִיקוּ לְגַבֵּיהּ, אִזְדַּמֵּן לֵיהּ בַּר נָשׁ דְּאַכְנִיס לֵיהּ לְבֵיתֵיהּ, וְיָהַב לֵיהּ כָּל מַה דְּאִצְטָרִיךְ. אָנָא אוֹף הָכִי.

אָמַר הַהוּא בַּר נָשׁ, הָכִי אוֹלִיפְנָא, דְּיִתְרוֹ כּוֹמֶר לְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת הָוָה. כֵּיוָן דְּהָמָא דְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לֵית בָּהּ מַמָּשׁוּ. אִתְפְּרָשׁ מִפּוּלְחָנָא דִילֵהּ. קָמוּ עַמָּא וְנִדּוּהוּ. כֵּיוָן דְּהָמוּ בְּנָתֵיהּ, הֲווֹ מִתְרָכָן לוֹן, דְּהָא בְּקַדְמִיתָא אִינּוּן הֲווֹ רַעָאן עָאנֵיהּ. כֵּיוָן דְּהָמָא מֹשֶׁה בְּרוּחַ קֻדְשָׁא, דְּעַל מִלָּה דְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת הֲווֹ עַבְדֵי, מִיָּד וַיָּקָם מֹשֶׁה

לשון הקודש

כָּתוּב בְּמֹשֶׁה? וַיָּבֹאוּ הָרֹעִים וַיְגָרְשׁוּם וַיָּקָם מֹשֶׁה וַיּוֹשִׁעָן וְגוֹ'. בְּוַדַּאי שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה יוֹדֵעַ, שֶׁכֵּיוָן שֶׁרָאָה מַיִם שֶׁעוֹלִים אֵלָיו, שֶׁשָּׁם תִּזְדַּמֵּן לוֹ בַּת זוּגוֹ. וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ לֹא זָזָה מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים, וּבָהּ הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁצִּפּוֹרָה תִּהְיֶה בַּת זוּגוֹ. אָמַר מֹשֶׁה, וַדַּאי יַעֲקֹב בָּא לְכָאן וְהַמַּיִם עָלוּ אֵלָיו, וְהִזְדַּמֵּן לוֹ אָדָם שֶׁהִכְנִיסוֹ לְבֵיתוֹ וְנָתַן לוֹ כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, אַף אֲנִי כָּךְ.

אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ, כָּךְ לָמַדְנוּ, שֶׁיִּתְרוֹ הָיָה כֹּמֶר לְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אֵין בָּהֶם מַמָּשׁ, נִפְרַד מֵעֲבוֹדָתָהּ. קָם הָעָם וְנִדָּה אוֹתוֹ. כֵּיוָן שֶׁרָאוּ אֶת בְּנוֹתָיו, הָיוּ מְגָרְשִׁים אוֹתָם, שֶׁהֲרֵי בַּהַתְחָלָה הֵן הָיוּ רוֹעוֹת צֹאנוֹ. כֵּיוָן שֶׁרָאָה מֹשֶׁה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעַל דָּבָר שֶׁל כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת הָיוּ עוֹשִׂים כָּךְ, מִיָּד –

וַיּוֹשִׁיעָן וַיַּשְׁק אֶת צֹאנָם. וְאִתְעָבִיד קִנְאָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכֹלָּא.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, אַנְתְּ לְגַבָּן, וְלָא יְדַעְנָא (דף י"ד ע"א) שְׁמֶךָ. אָמַר, אֲנָא יוֹעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב. אָתוּ חַבְרַיָּיא וּנְשָׁקוּהוּ, אָמְרוּ, וּמָה אַנְתְּ לְגַבָּן, וְלָא הֲוֵינָן יַדְעִין בָּךְ. אָזְלוּ כַּחֲדָא כָּל הַהוּא יוֹמָא לְיוֹמָא אַחֲרָא אוֹזְפוּהוּ תְּלַת מִילִין, וְאָזִיל לְאוֹרְחֵיהּ.

וַתֹּאמַרְן אִישׁ מִצְּרִי הִצִּילָנוּ. (שמות ב') רִבִּי חִיָּיא אָמַר, הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, דְּנִצְּנְצָא בְּהוּ רוּחַ קֻדְשָׁא, וְאָמְרוּ, וְלֹא יָדְעוּ מָה אָמְרוּ. לְבַר נָשׁ, דְּהַוָּה יָתִיב בְּמַדְבְּרָא, וַהֲווּ יוֹמִין דְּלָא אָכַל בִּשְׂרָא. יוֹמָא חַד אָתָא דּוֹבָא לְנַטְלָא חַד אִימְרָא, עָרַק אִימְרָא, וְדוֹבָא אֲבַתְרֵיהּ, עַד דְּמָטוּ לְגַבֵּי הַהוּא בַּר נָשׁ לְמַדְבְּרָא, חָמָא אִימְרָא, וְאַתְקִיף בֵּיהּ וּשְׁחָטֵיהּ וְאָכַל בִּשְׂרָא.

לשון הקודש

וַיָּקָם מֹשֶׁה וַיּוֹשִׁעָן וַיַּשְׁק אֶת צֹאנָם, וְנַעֲשָׂה קַנָּאי לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא בַּכֹּל. **אָמַר** לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַתָּה אֶצְלֵנוּ, וְלֹא יוֹדְעִים אֶת שִׁמְךָ. אָמַר, אֲנִי יוֹעֵזֶר בֶּן יַעֲקֹב. בָּאוּ הַחֲבֵרִים וּנְשָׁקוּהוּ. אָמְרוּ, וּמָה אַתָּה אֶצְלֵנוּ, וְאָנוּ לֹא הָיִינוּ יוֹדְעִים אוֹתְךָ? הָלְכוּ כְּאֶחָד כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם, וּלְיוֹם אַחֵר לִוּוּ אוֹתוֹ שְׁלֹשָׁה מִילִין, וְהָלַךְ לְדַרְכּוֹ.

וַתֹּאמַרְן אִישׁ מִצְּרִי הִצִּילָנוּ. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, הֲרֵי בֵּאֲרוּ הַחֲבֵרִים, שֶׁנִּצְּנְצָה בָהֶן רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְאָמְרוּ וְלֹא יָדְעוּ מָה אָמְרוּ. לְאִישׁ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בַּמִּדְבָּר, וְהָיוּ יָמִים שֶׁלֹּא אָכַל בָּשָׂר. יוֹם אֶחָד בָּא דֹּב לִטֹּל כֶּבֶשׂ אֶחָד. בָּרַח הַכֶּבֶשׂ, וְהַדֹּב אַחֲרָיו, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְאוֹתוֹ אִישׁ לַמִּדְבָּר. רָאָה כֶּבֶשׂ וְהֶחֱזִיק בּוֹ וּשְׁחָטוֹ, וְאָכַל בָּשָׂר.

דָּבָר אַחֵר (שמות א') **וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר,** (שיר השירים א') **שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה וגו'. שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּהִיא שְׁחוֹרָה מִן גָּלוּתָא, וְנָאוָה, דְּהִיא נָאוָה בְּאוֹרַיְיתָא, וּבְפִקּוּדִין, וּבְעוֹבָדִין דְּכַשְׁרָן. בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם, דְּעַל דָּא, זַכָּאִין לְיַרְתָּאָה יְרוּשְׁלֵם דִּלְעֵילָא. כְּאָהֳלֵי קֵדָר, אַף עַל גַּב דְּהִיא קוֹדֶרֶת בְּגָלוּתָא, בְּעוֹבָדִין הִיא כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, כִּירִיעוֹת, דְּמַלְכָּא דִשְׁלָמָא כֻּלָּא דִילֵיהּ.**

רִבִּי חִיָּיא רַבָּא, הָוָה אָזִיל לְגַבֵּי מָארֵיהוֹן דְּמַתְנִיתָא, לְמֵילַף מִנַּיְיהוּ. אָזָל לְגַבֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, וְחָמָא פַּרְגּוֹד חַד, דְּהָוָה פָּסִיק בְּבֵיתָא. תָּוָה רִבִּי חִיָּיא, אָמַר, אֶשְׁמַע מִלָּה מִפּוּמֵיהּ מֵהָכָא.

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (שיר א) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה וגו'. שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא שְׁחוֹרָה מִן הַגָּלוּת. וְנָאוָה – שֶׁהִיא נָאוָה בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת וּמַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים. בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם – שֶׁעַל זֶה זַכָּאִים לָרֶשֶׁת אֶת יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה. כְּאָהֳלֵי קֵדָר – אַף עַל גַּב שֶׁהִיא קוֹדֶרֶת בַּגָּלוּת, בַּמַּעֲשִׂים הִיא כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, כִּירִיעוֹת שֶׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם כֻּלּוֹ שֶׁלּוֹ.

רַבִּי חִיָּיא הַגָּדוֹל הָיָה הוֹלֵךְ לְבַעֲלֵי הַמִּשְׁנָה לִלְמֹד מֵהֶם. הָלַךְ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, וְרָאָה פַּרְגּוֹד אֶחָד שֶׁהָיָה מַפְסִיק בַּבַּיִת. תָּמַה רַבִּי חִיָּיא. אָמַר, אֶשְׁמַע דָּבָר מִפִּיו מִכָּאן.

שָׁמַע דְּהַוָּה אָמַר, (שיר השירים ח׳) בְּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי אוֹ לְעוֹפֶר הָאַיָּלִים. כָּל כִּסּוּפָא דִכְסִיפוּ יִשְׂרָאֵל (מִקָּמֵיהּ) מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, תַּאֲוָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּהְיֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא הוֹלֵךְ וְלֹא מִתְרַחֵק, אֶלָּא בּוֹרֵחַ כַּצְּבִי אוֹ כְּעוֹפֶר הָאַיָּלִים.

מָאי טַעְמָא, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֵין חַיָּה בָּעוֹלָם עוֹשָׂה כְּמוֹ הַצְּבִי אוֹ כְּעוֹפֶר הָאַיָּלִים, בִּזְמָן שֶׁהוּא בּוֹרֵחַ הוֹלֵךְ מְעַט מְעַט, וּמַחֲזִיר אֶת רֹאשׁוֹ לְמָקוֹם שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ, וּלְעוֹלָם תָּמִיד הוּא מַחֲזִיר אֶת רֹאשׁוֹ לַאֲחוֹרָיו. כַּךְ אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם אָנוּ גּוֹרְמִים שֶׁתִּסְתַּלֵּק מִבֵּינֵינוּ, יְהִי רָצוֹן, שֶׁתִּבְרַח כְּמוֹ הַצְּבִי אוֹ כְּמוֹ עוֹפֶר הָאַיָּלִים, שֶׁהוּא בּוֹרֵחַ וּמַחֲזִיר אֶת רֹאשׁוֹ לְמָקוֹם שֶׁהִנִּיחַ,

לשון הקודש

שָׁמַע שֶׁהָיָה אוֹמֵר, בְּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים. כָּל הַכִּסּוּף שֶׁכּוֹסְפִים יִשְׂרָאֵל (מלפניו) מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, תַּאֲוָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא הוֹלֵךְ וְלֹא מִתְרַחֵק, אֶלָּא בּוֹרֵחַ כִּצְבִי אוֹ כְּעֹפֶר הָאַיָּלִים.

מָה הַטַּעַם? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֵין חַיָּה בָּעוֹלָם עוֹשָׂה כְּמוֹ הַצְּבִי אוֹ כְּעֹפֶר הָאַיָּלִים. בִּזְמַן שֶׁהוּא בּוֹרֵחַ, הוֹלֵךְ מְעַט מְעַט וּמַחֲזִיר אֶת רֹאשׁוֹ לַמָּקוֹם שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ, וּלְעוֹלָם הוּא תָּמִיד מַחֲזִיר אֶת רֹאשׁוֹ לַאֲחוֹרָיו. כָּךְ אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם אָנוּ גּוֹרְמִים שֶׁתִּסְתַּלֵּק מִבֵּינֵינוּ – יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּבְרַח כְּמוֹ הַצְּבִי אוֹ כְּמוֹ עֹפֶר הָאַיָּלִים, שֶׁהוּא בּוֹרֵחַ

הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ויקרא כ"ו) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכַלּוֹתָם. דָּבָר אַחֵר, הַצְּבִי כְּשֶׁהוּא יָשֵׁן, הוּא יָשֵׁן בְּעַיִן אַחַת, וְהָאַחֶרֶת הוּא נֵעוֹר, כַּךְ אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עֲשֵׂה כְּמוֹ הַצְּבִי, שֶׁהִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל.

שָׁמַע רִבִּי חִיָּיא וְאָמַר, אִי עִלָּאִין (פִּסְקִין) עַסְקִין בְּבֵיתָא, וַאֲנָא יָתִיב אַבְרָאי, בָּכָה. שָׁמַע רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, וַדַּאי שְׁכִינְתָּא לְבָרָא, מָאן יִפּוּק. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ. אִי אֲנָא קָלֵינָא, (כְּחוֹלָא) לָא קָלֵינָא דְּהָא שְׁכִינְתָּא בָרָא מִנָּנָא, לֵיעוּל שְׁכִינְתָּא, וְתֶיהֱוֵי אֶשְׁתָּא שְׁלֵימְתָּא. שָׁמַע קָלָא דְּאָמַר, עַד לָא סַמְכִין אִסְתְּמָכוּ, וְתַרְעִין לָא אִתְתָּקָנוּ, וּמִזּוּטְרֵי (נ"א וּמְטוּטָרֵי) דְּבוּסְמַיָּא דְּעֵדֶן דִּכְעָן הוּא, לָא נָפַק ר' אֶלְעָזָר.

לשון הקודש

וּמַחֲזִיר אֶת רֹאשׁוֹ לַמָּקוֹם שֶׁהִנִּיחַ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכַלּוֹתָם. דָּבָר אַחֵר – הַצְּבִי, כְּשֶׁהוּא יָשֵׁן, הוּא יָשֵׁן בְּעַיִן אַחַת, וְהָאַחֶרֶת הוּא נֵעוֹר. כָּךְ אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, עֲשֵׂה כְּמוֹ הַצְּבִי, שֶׁהִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישַׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל.

שָׁמַע רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, אִם עֶלְיוֹנִים [פוֹסְקִים] עוֹסְקִים בַּבַּיִת, וַאֲנִי יוֹשֵׁב בַּחוּץ?! בָּכָה. שָׁמַע רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, וַדַּאי שְׁכִינָה בַּחוּץ, מִי יֵצֵא? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, אִם אֲנִי אֶשָּׁרֵף – [כְּחוֹל] לֹא אֶשָּׁרֵף, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה מִחוּץ אֵלֵינוּ. שֶׁתִּכָּנֵס הַשְּׁכִינָה, וְתִהְיֶה אֵשׁ שְׁלֵמָה. שָׁמַע קוֹל שֶׁאוֹמֵר: עֲדַיִן לֹא נִסְמְכוּ הַסּוֹמְכִים,

יָתִיב רִבִּי חִיָּיא, בְּכָה וְאִתְגַּנַּח, פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ב') **סוֹב דְּמֵה לְךָ דּוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים. אִתְפְּתַח תַּרְעָא דְּפַרְגּוֹדָא, לָא עָיֵיל רִבִּי חִיָּיא, זָקִיף רִבִּי שִׁמְעוֹן עֵינוֹי וְאָמַר, שְׁמַע מִינָּהּ אִתְיְהָיב רְשׁוּתָא לְמַאן דְּאִיהוּ אַבְרָאי וַאֲנָן לְגוֹ. קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָזַל אֶשָּׁא מִדּוּכְתֵּיהּ, עַד דּוּכְתָּא דְּרִבִּי חִיָּיא, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, קוּזְטִיפָּא דִּנְהוֹרָא דְּקַלִּיטְרָא** (ס"א דְּקַלְדִּיטָא) **לְבַר, וַאֲנָא הָכָא לְגוֹ, אִתְאַלַּם פּוּמֵיהּ דְּרִבִּי חִיָּיא.**

כֵּיוָן דְּעָאל לְגוֹ, מַאִיךְ עֵינוֹי, וְלָא זָקִיף רֵישֵׁיהּ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, קוּם אַעְבָּר יָדָךְ אֲפוּמֵיהּ, דְּלָא יָדַע בְּהַאי, דְּלָא רָגִיל בֵּיהּ. קָם רִבִּי אֶלְעָזָר, אַעְבָּר יְדֵיהּ אֲפוּמֵיהּ דְּרִבִּי חִיָּיא, פָּתַח פּוּמֵיהּ רִבִּי חִיָּיא, וְאָמַר, הָמָא עֵינָא מַה

לשון הקודש

וְהַשְּׁעָרִים עֲדַיִן לֹא הֻתְקְנוּ, וּמִקְטַנֵּי (ומאהלי) הַבְּשָׂמִים שֶׁל עֵדֶן, שֶׁבָּעֵת הוּא. לֹא יָצָא רַבִּי אֶלְעָזָר.

יָשַׁב רַבִּי חִיָּיא, בָּכָה וְנֶאֱנַח. פָּתַח וְאָמַר, סֹב דְּמֵה לְךָ דּוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים. נִפְתַּח שַׁעַר הַפַּרְגּוֹד, לֹא נִכְנַס רַבִּי חִיָּיא. זָקַף רַבִּי שִׁמְעוֹן אֶת עֵינָיו וְאָמַר, מִזֶּה נִשְׁמַע שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לְמִישֶׁהוּ בַּחוּץ, וְאָנוּ בִּפְנִים?! קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן. הָלְכָה הָאֵשׁ מִמְּקוֹמָהּ עַד מְקוֹם רַבִּי חִיָּיא. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, נִיצוּץ אוֹר הַקְּלִיטָה בַּחוּץ, שֶׁל הַמַּפְתֵּחַ וְאָנוּ כָּאן בִּפְנִים?! הִתְאַלֵּם פִּיו שֶׁל רַבִּי חִיָּיא.

כֵּיוָן שֶׁנִּכְנַס פְּנִימָה, הוֹרִיד אֶת עֵינָיו וְלֹא זָקַף רֹאשׁוֹ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, קוּם הַעֲבֵר יָדְךָ עַל פִּיו, שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ בָּזֶה, שֶׁלֹּא רָגִיל בּוֹ. קָם רַבִּי אֶלְעָזָר וְהֶעֱבִיר יָדוֹ עַל פִּי רַבִּי חִיָּיא. פָּתַח פִּיו

דְּלָא חֲמֵינָא, אִזְדַּקַּף דְּלָא חֲשִׁיבְנָא, טָב לְמֵימַת בְּאֶשָּׁא דְּדַהֲבָא טָבָא דָּלִיק.

בְּאַתָּר דְּשִׁבִּיבִין זַרְקִין לְכָל עִיבָר, וְכָל שְׁבִיבָא וּשְׁבִיבָא, סָלִיק לִתְלַת מְאָה (דף י"ד ע"ב) וְשִׁבְעִין רְתִיכִין. וְכָל רְתִיכָא, אִתְפְּרַשׁ לְאֶלֶף אַלְפִּין, וְרִבּוֹא רִבְוָון, עַד דְּמָטוּ לְעַתִּיק יוֹמִין, דְּיָתִיב עַל כֻּרְסְיָיא, וְכֻרְסְיָיא מִזְּדַעְזְעָא מִגֵּיהּ, לְמָאתָן וְשִׁתִּין עָלְמִין.

עַד דְּמָטָא לַאֲתָר עִדּוּנָא דְצַדִּיקַיָּיא, עַד דְּאִשְׁתְּמַע בְּכָל רְקִיעִין, וְכָל עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְכֻלְּהוּ בְּזִמְנָא חָדָא, תָּוְוהִין וְאַמְרִין, הָדֵין הוּא רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּהַוָּה מַרְעִישׁ כֹּלָּא, מָאן יְכִיל לְמֵיקָם קָמֵיהּ. דֵּין הוּא רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דִּבְשַׁעֲתָא דְּפָתַח פּוּמֵיהּ לְמִשְׁרֵי לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, צַיְיתִין לְקַלֵּיהּ,

לשון הקודש

רַבִּי חִיָּא וְאָמַר, רָאִתָּה עֵינִי מַה שֶּׁלֹּא רָאִיתִי. הִזְדַּקַּפְתִּי שֶׁלֹּא חָשַׁבְתִּי, שֶׁטּוֹב לָמוּת בְּאֵשׁ שֶׁל זָהָב טוֹב שֶׁדּוֹלֵק.

בְּמָקוֹם שֶׁזּוֹרְקִים שְׁבִיבֵי אֵשׁ לְכָל עֵבֶר, וְכָל שְׁבִיב וּשְׁבִיב עוֹלֶה לִשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים מֶרְכָּבוֹת, וְכָל מֶרְכָּבָה נִפְרֶדֶת לְאֶלֶף אֲלָפִים וְרִבּוֹא רְבָבוֹת, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְעַתִּיק הַיָּמִים שֶׁיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא, וְהַכִּסֵּא מִזְּדַעְזֵעַ מִמֶּנּוּ לְמָאתַיִם וְשִׁשִּׁים עוֹלָמוֹת.

עַד שֶׁמַּגִּיעַ לִמְקוֹם עִדּוּן הַצַּדִּיקִים, עַד שֶׁנִּשְׁמָע בְּכָל הָרְקִיעִים, וְכָל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְכֻלָּם בִּזְמַן אֶחָד, תְּמֵהִים וְאוֹמְרִים: זֶהוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁהָיָה מַרְעִישׁ הַכֹּל, מִי יָכוֹל לַעֲמֹד לְפָנָיו. זֶהוּ הוּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁפּוֹתֵחַ פִּיו לְהַתְחִיל לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה,

כָּל כֶּרְסְוָון וְכָל רְקִיעִין וְכָל רְתִיכִין, וְכָל אִינּוּן דִּמְשַׁבְּחֵי לְמָרֵיהוֹן.

לֵית דְּפַתְחִין וְלֵית דִּמְסַיְּימִין, כֻּלְּהוּ מִשְׁתַּבְּחִין, עַד לָא אִשְׁתְּמַע (נ"א דְּלִשְׁתְּמָע) בְּכָל רְקִיעַיָּא דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, פִּטְרָא. כַּד מְסַיְּים רִבִּי שִׁמְעוֹן לְמִלְּעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, מָאן חָמֵי שִׁירִין, מָאן חָמֵי חֶדְוָתָא, דִּמְשַׁבְּחִין לְמָרֵיהוֹן, מָאן חָמֵי קָלִין דְּאַזְלִין בְּכֻלְּהוּ רְקִיעִין. אַתְיָין כֻּלְּהוּ בְּגִינֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְכַרְעִין וְסַגְּדִין קַמֵּי דְּמָרֵיהוֹן, סַלְקִין רֵיחִין דְּבוּסְמִין דְּעֵדֶן, עַד עַתִּיק יוֹמִין, וְכָל הַאי בְּגִינֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן פּוּמֵיהּ וְאָמַר, שִׁית דַּרְגִּין נַחְתּוּ עִמֵּיהּ דְּיַעֲקֹב לְמִצְרַיִם וְכָל חַד וְחַד עֲשָׂרָה אֶלֶף רִבּוֹא. וְלָקְבְּלֵיהוֹן שִׁית דַּרְגִּין לְיִשְׂרָאֵל. וְלָקְבְּלֵיהוֹן שִׁית דַּרְגִּין לְכֶרְסְיָיא דִּלְעֵילָא.

לשון הקודש

מַקְשִׁיבִים לְקוֹלוֹ כָּל הַכִּסְאוֹת וְכָל הָרְקִיעִים וְכָל הַמֶּרְכָּבוֹת, וְכָל אוֹתָם שֶׁמְּשַׁבְּחִים אֶת רִבּוֹנָם.

אֵין פּוֹתְחִים וְאֵין מְסַיְּמִים, כֻּלָּם נִמְצָאִים, עַד שֶׁלֹּא נִשְׁמָע (שֶׁיִּשְׁתַּמַּע) בְּכָל הָרְקִיעִים שֶׁלְּמַעְלָה וְשֶׁלְּמַטָּה פִּתְחוֹן פֶּה. כְּשֶׁמְּסַיֵּם רַבִּי שִׁמְעוֹן לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, מִי רוֹאֶה אֵיזֶה שִׁירִים? מִי רוֹאֶה אֵיזוֹ חֶדְוָה שֶׁמְּשַׁבְּחִים לְרִבּוֹנָם? מִי רוֹאֶה אֶת הַקּוֹלוֹת שֶׁהוֹלְכִים בְּכָל הָרְקִיעִים? כֻּלָּם בָּאִים בִּשְׁבִיל רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לִפְנֵי רִבּוֹנָם, מַעֲלִים רֵיחוֹת שֶׁל בְּשָׂמִים שֶׁל עֵדֶן עַד עַתִּיק הַיָּמִים, וְכָל זֶה מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן פִּיו וְאָמַר, שֵׁשׁ דְּרָגוֹת יָרְדוּ עִם יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, וְכָל אַחַת וְאַחַת עֲשָׂרָה אֶלֶף רִבּוֹא. וּכְנֶגְדָּן שֵׁשׁ דְּרָגוֹת לְיִשְׂרָאֵל, וּכְנֶגְדָּן שֵׁשׁ דְּרָגוֹת לַכִּסֵּא

וְלָקֻבְלֵיהוֹן שִׁית דַּרְגִּין לְכֻרְסְיָיא דִלְתַתָּא. דִּכְתִיב, (מלכים א', י') שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (יחזקאל ט"ז) רְבָבָה כְּצֶמַח הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךְ וְגוֹ', הֲרֵי שִׁית. וְלָקֻבְלֵיהוֹן כְּתִיב, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעַצְמוּ וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, כָּל חַד וְחַד סָלִיק לַעֲשָׂרָה, וַהֲווּ שִׁתִּין, וְאִינּוּן שִׁתִּין גַּבְרִין דִּבְסַחֲרָנֵי שְׁכִינְתָּא, וְאִינּוּן שִׁתִּין רִבְּבָן, דְּנַפְקוּ עִם יִשְׂרָאֵל מִגָּלוּתָא, וּדְעָאלוּ עִם יַעֲקֹב בְּגָלוּתָא.

אָמַר לֵיהּ ר' חִיָּיא, וְהָא הָווּ (ס"א חֲמִינָן) שִׁבְעָה, וְסַלְקִין לְשִׁבְעִין, אָמַר לֵיהּ ר' שִׁמְעוֹן, שִׁבְעִין לָאו מֵהָכָא, וְאִי סַלְקָא דַעְתָּךְ שִׁבְעָה, הָא כְתִיב (שמות כ"ה) וְשִׁשָּׁה קָנִים יוֹצְאִים מִצִּדֶּיהָ שְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנוֹרָה וְגוֹ'. וְקָנֶה הָאֶחָד הָאֶמְצָעִי לָאו

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹן, וּכְנֶגְדָּן שֵׁשׁ דְּרָגוֹת לַכִּסֵּא שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁכָּתוּב שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל טז) רְבָבָה כְּצֶמַח הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךְ וְגוֹ'. הֲרֵי שֵׁשׁ. וּכְנֶגְדָּן כָּתוּב וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעַצְמוּ וְגוֹ'.

בֹּא רְאֵה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹלֶה לַעֲשָׂרָה, וְהָיוּ שִׁשִּׁים, וְאוֹתָם שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים שֶׁסָּבִיב הַשְּׁכִינָה, וְהֵם שִׁשִּׁים רְבָבוֹת שֶׁיָּצְאוּ עִם יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת וְשֶׁנִּכְנְסוּ עִם יַעֲקֹב לַגָּלוּת.

אָמַר לוֹ רַבִּי חִיָּא, וַהֲרֵי הָיוּ (רואים) שִׁבְעָה וְעָלוּ לְשִׁבְעִים. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, שִׁבְעִים לֹא מִכָּאן. וְאִם תַּעֲלֶה בְּדַעְתְּךָ שִׁבְעָה, הֲרֵי כָּתוּב (שמות כה) וְשִׁשָּׁה קָנִים יֹצְאִים מִצִּדֶּיהָ שְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנֹרָה וְגוֹ'. וְקָנֶה אֶחָד הָאֶמְצָעִי לֹא בַּחֶשְׁבּוֹן, שֶׁכָּתוּב

בְּחֶשְׁבָּנָא, דִּכְתִיב, (במדבר ח') אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ וְגוֹ'.

עַד דְּהַוּוּ יַתְבֵי, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לְרִבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּי, מַה חָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְנַחְתָּא יִשְׂרָאֵל, לְמִצְרַיִם בְּגָלוּתָא. אֲמַר לֵיהּ חָדָא שְׁאֵלְתָּא אַתְּ שָׁאִיל, אוֹ תְּרֵין. אֲמַר לֵיהּ תְּרֵין. גָּלוּתָא לָמָּה. וּלְמִצְרַיִם לָמָּה. אֲמַר לֵיהּ תְּרֵין אִינּוּן וְאִתְחָזְרוּ לְחַד. אֲמַר לֵיהּ קוּם בְּקִיּוּמָךְ בְּגִינָךְ יִתְקְיָים לְעֵילָא, מִשְׁמָךְ הַאי מִלָּה, אִימָא בְּרִי אִימָא.

פָּתַח וְאָמַר (שיר השירים ו') שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וּשְׁמוֹנִים פִּילַגְשִׁים. שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, אִינּוּן גַּבְרַיָּא דִּלְעֵילָא מֵהֵילָא דִּגְבוּרָא דְּאִתְאַחֲדָן בְּקַלִּיפִּין (נ"א בְּגִלִּיפִּין), דְּהֵיוָתָא קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל. וּשְׁמוֹנִים פִּילַגְשִׁים, מְמָנָן בְּגִלִּיפוּי דְּתְחוֹתוֹי בְּחִזְרָא (ס"א בְּחָד) חַד מִמֵּאָה. וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר, כְּמָה דְּאַתְּ

לשון הקודש

(במדבר ח) אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ וְגוֹ'.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו, מָה רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹרִיד אֶת יִשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם בַּגָּלוּת? אָמַר לוֹ, שְׁאֵלָה אַחַת אַתָּה שׁוֹאֵל, אוֹ שְׁתַּיִם? אָמַר לוֹ, שְׁתַּיִם. גָּלוּת לָמָּה, וְלָמָּה דַּוְקָא לְמִצְרַיִם? אָמַר לוֹ, שְׁתַּיִם הֵן, וְחוֹזְרוֹת לִהְיוֹת אַחַת. אָמַר לוֹ, עֲמֹד בְּעָמְדְּךָ בִּשְׁבִילְךָ יִתְקַיֵּם לְמַעְלָה מִשְּׁמְךָ דָּבָר זֶה. אֱמֹר בְּנִי, אֱמֹר.

פָּתַח וְאָמַר, (שיר ו) שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וּשְׁמוֹנִים פִּילַגְשִׁים. שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת – אוֹתָם גִּבּוֹרִים שֶׁלְּמַעְלָה מִכֹּחַ הַגְּבוּרָה שֶׁנֶּאֱחָזִים בַּקְּלִיפּוֹת (בַּחֲקִיקוֹת) שֶׁל חַיָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וּשְׁמוֹנִים פִּילַגְשִׁים – מְמֻנִּים בַּחֲקִיקוֹת שֶׁתַּחְתֵּיהֶן בַּחֲזָרָה

אָמַר (איוב כ"ה) הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו. וְעַם כָּל דָּא כְּתִיב, (שיר השירים ו') אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ, דָּא הִיא שְׁכִינְתָּא קַדִּישָׁא דְּנָפְקָא מִתְּרִיסִין (נ"א מִתְּרֵיסַר) זִיהֲרָא, דְּזִהֲרָא דְּנָהִיר לְכֹלָּא, וְאִיהִי אִתְקְרֵי אִמָּא.

כְּגַוְונָא דָּא עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא, זָרִיק לְכָל עַמִּין לְכָל עִיבָּר, וּמָנֵי עֲלֵיהֶן רַבְּרְבֵי, הָדָא הוּא דִכְתִיב (דברים ד') אֲשֶׁר חָלַק ה' אֱלֹהֶיךָ אוֹתָם לְכֹל הָעַמִּים, וְהוּא נָסִיב לְחוּלָקֵיהּ כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים ל"ב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ. וְקָרָא לָהּ אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ, דָּא הִיא שְׁכִינַת יְקָרֵיהּ, דְּאַשְׁרֵי בֵּינֵיהוֹן, אַחַת הִיא וּמְיוּחֶדֶת לֵיהּ. רָאוּהָ בָּנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (משלי ל"א) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה. מְלָכוֹת וּפִילַגְשִׁים

לשון הקודש

(בְּאֶחָד) אֶחָד מִמֵּאָה. וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר – כַּנֶּאֱמַר הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו. וְעַם כָּל זֶה כָּתוּב, אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ. זוֹהִי הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיּוֹצֵאת מִבַּעֲלֵי הַמָּגֵן (מִשְּׁנַיִם עָשָׂר) אוֹרוֹת שֶׁזּוֹהֲרִים שֶׁמְּאִירִים לַכֹּל, וְהִיא נִקְרֵאת אֵם (בִּינָה). כְּמוֹ זֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ, זָרַק אֶת כָּל הָעַמִּים לְכָל עֵבֶר, וּמִנָּה עֲלֵיהֶם גְּדוֹלִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ד) אֲשֶׁר חָלַק ה' אֱלֹהֶיךָ אוֹתָם לְכֹל הָעַמִּים. וְהוּא לָקַח לְחֶלְקוֹ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ. וְקָרָא לָהּ אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ. זוֹהִי שְׁכִינַת כְּבוֹדוֹ שֶׁהִשְׁרָה בֵּינֵיהֶם, אַחַת הִיא וּמְיֻחֶדֶת לוֹ. רָאוּהָ בָּנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי

וַיְהַלְלוּהָ, אִלֵּין רַבְרְבֵי עַמִּין דְּאִתְפַּקְדָן עָלַיְיהוּ.

וְעוֹד רָזָא דְמִלָּה הִיא דְתְנַן בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם, וְכַד תִּסְתָּכַּל תְּלָתָא אִינּוּן, וְעָלְמָא בְּהוּ אִתְבְּרֵי, (שמות ל"א) בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת, וְעָלְמָא לָא אִתְבְּרֵי אֶלָּא בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, כַּד בָּעָא לְקַיְּימָא עָלְמָא, עָבֵד לְאַבְרָהָם בְּרָזָא דְחָכְמָה. לְיִצְחָק, בְּרָזָא דִתְבוּנָה. לְיַעֲקֹב בְּרָזָא דְדַעַת. וּבְהַאי אִתְקְרֵי, (משלי כ"ד) וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ. וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא אִשְׁתַּכְלַל כָּל עָלְמָא. וּמִדְּאִתְיְלִידוּ (דף ט"ו ע"א) לְיַעֲקֹב תְּרֵיסַר שְׁבָטִין, אִשְׁתָּכְלַל כֻּלָּא, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא.

כַּד חָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֶדְוָותָא סַגִּיאָה דְהַאי עָלְמָא תַתָּאָה, דְּאִשְׁתַּכְלַל כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, אָמַר, דִּילְמָא חַס וְשָׁלוֹם יִתְעָרְבוּן בִּשְׁאַר עַמְּמִין,

לשון הקודש

לא) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה. מְלָכוֹת וּפִילַגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ – אֵלּוּ גְּדוֹלֵי הָעַמִּים שֶׁנִּפְקְדוּ עֲלֵיהֶם.

וְעוֹד סוֹד הַדָּבָר הוּא, שֶׁשָּׁנִינוּ, בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם, וּכְשֶׁתִּסְתַּכֵּל הֵם שְׁלֹשָׁה, וְהָעוֹלָם נִבְרָא בָהֶם בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת, וְהָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁרָצָה לְהַעֲמִיד אֶת הָעוֹלָם, עָשָׂה אֶת אַבְרָהָם בְּסוֹד הַחָכְמָה, אֶת יִצְחָק בְּסוֹד הַתְּבוּנָה, וְאֶת יַעֲקֹב בְּסוֹד הַדַּעַת, וּבָזֶה נִקְרָא (משלי כד) וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה נִתְקַן כָּל הָעוֹלָם, וּמִשֶּׁנּוֹלְדוּ לְיַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, נִתְקַן הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

כְּשֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חֶדְוָה רַבָּה שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה שֶׁנִּתְקַן כְּמוֹ

וְיִשְׁתְּאַר פְּגִימוּתָא בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין. מַה עָבֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, טִלְטֵל לְכֻלְּהוּ מֵהָכָא לְהָכָא, עַד דְּנַחְתּוּ לְמִצְרַיִם, לְמֵידָר דְּיוּרֵיהוֹן בְּעַם קְשֵׁי קְדָל, דְּמְבַזִּין נִמּוּסֵיהוֹן, וּמְבַזִּין לְהוֹן לְאִתְחַתְּנָא בְּהוּ, וּלְאִתְעָרְבָא בַּהֲדַיְיהוּ, וַהֲשִׁיבוּ לְהוֹן עַבְדִּין. גּוּבְרִין גָּעֲלָן בְּהוֹן, נוּקְבָתָא גָּעֲלָן בְּהוֹן עַד דְּאִשְׁתַּכְלָל כֹּלָּא בְּזַרְעָא קַדִּישָׁא, וּבֵין כַּךְ וּבֵין כַּךְ שְׁלִים חוֹבָא דְשְׁאַר עַמִּין, דִּכְתִיב, (בראשית ט״ו) כִּי לֹא שָׁלֵם עֲוֹן הָאֱמֹרִי עַד הֵנָּה. וְכַד נָפְקוּ, נָפְקוּ זַכָּאִין קַדִּישִׁין, דִּכְתִיב, (תהלים קכ״ב) שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל. אָתָא ר׳ שִׁמְעוֹן וּנְשָׁקֵיהּ בְּרֵישֵׁיהּ, אֲמַר לֵיהּ קָאִים בְּרִי בְקִיּוּמָךְ, דְּשַׁעְתָּא קַיְּמָא לָךְ.

יָתִיב ר׳ שִׁמְעוֹן, וְר׳ אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ קָאִים וּמְפָרֵשׁ מִלֵּי דְּרָזֵי דְּחָכְמְתָא, וַהֲווּ אַנְפּוֹי נְהִירִין

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה, אָמַר, אוּלַי חַס וְשָׁלוֹם יִתְעָרְבוּ בִּשְׁאָר הָעַמִּים וְיִשָּׁאֵר פְּגָם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. מֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? טִלְטֵל אֶת כֻּלָּם מִכָּאן לְכָאן, עַד שֶׁיָּרְדוּ לְמִצְרַיִם לָדוּר אֶת דִּיּוּרָם בְּעַם קְשֵׁה עֹרֶף, שֶׁמְּבַזִּים אֶת מִנְהֲגֵיהֶם וּמְבַזִּים אוֹתָם לְהִתְחַתֵּן בָּהֶם וּלְהִתְעָרֵב עִמָּהֶם, וְחוֹשְׁבִים אוֹתָם לַעֲבָדִים. הַגְּבָרִים גָּעֲלוּ בָהֶם, וְהַנְּקֵבוֹת גָּעֲלוּ בָהֶם, עַד שֶׁנִּתְקַן הַכֹּל בְּזֶרַע קֹדֶשׁ, וּבֵין כָּךְ וּבֵין כָּךְ נִשְׁלַם חֵטְא שְׁאָר הָעַמִּים, שֶׁכָּתוּב (בראשית טו) כִּי לֹא שָׁלֵם עֲוֹן הָאֱמֹרִי עַד הֵנָּה. וּכְשֶׁיָּצְאוּ, יָצְאוּ צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים, שֶׁכָּתוּב שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל. בָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן וּנְשָׁקוֹ בְּרֹאשׁוֹ. אָמַר לוֹ, עֲמֹד בְּנִי בְּעָמְדְּךָ, כִּי הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לְךָ.

יָשַׁב רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ עוֹמֵד וּמְפָרֵשׁ דְּבָרִים שֶׁל סוֹדוֹת חָכְמָה, וְהָיוּ

כְּשִׁמְשָׁא. וּמִלִּין מִתְבַּדְּרִין וְטָאסִין בִּרְקִיעָא. יָתְבוּ תְּרֵין יוֹמִין דְּלָא אָכְלוּ וְלֹא שָׁתוּ, וְלָא הֲווֹ יַדְעִין אִי הָוָה יְמָמָא אוֹ לֵילְיָא. כַּד נָפְקוּ, יָדְעוּ דַּהֲווֹ תְּרֵין יוֹמִין דְּלָא טָעֲמוּ מִידִי. קָרָא עַל דָּא רִבִּי שִׁמְעוֹן, (שמות ל"ד) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וְגוֹ'. וּמָה אִי אֲנָן בְּשַׁעֲתָא חָדָא כַּךְ, מֹשֶׁה, דִּקְרָא אַסְהִיד בֵּיהּ, וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְגוֹ', עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

כַּד אָתָא רִבִּי חִיָּא קָמֵיהּ דְּרִבִּי, וְסָח לֵיהּ עוֹבָדָא, תָּוָה רִבִּי, וְאָמַר לֵיהּ ר' שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָבוּי, בְּרִי, ר' שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי אַרְיָא, וְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ אַרְיָא, וְלָאו ר' שִׁמְעוֹן כְּשְׁאַר אַרְיָוָתָא, עָלֵיהּ כְּתִיב (עמוס ג') אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא וְגוֹ'. וּמָה עָלְמִין דִּלְעֵילָא מִזְּדַעְזְעִין מִינֵּיהּ, אֲנָן עַל אַחַת כַּמָּה

לשון הקודש

פָּנָיו מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ. וְהַדְּבָרִים מִתְפַּזְּרִים וְטָסִים בָּרָקִיעַ. יָשְׁבוּ יוֹמַיִם וְלֹא אָכְלוּ וְלֹא שָׁתוּ, וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִים אִם הָיָה יוֹם אוֹ לַיְלָה. כְּשֶׁיָּצְאוּ, יָדְעוּ שֶׁהָיוּ יוֹמַיִם שֶׁלֹּא טָעֲמוּ דָּבָר. קָרָא עַל זֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וְגוֹ'. וּמָה אִם אָנוּ בְּשָׁעָה אַחַת כָּךְ – מֹשֶׁה, שֶׁהַכָּתוּב הֵעִיד בּוֹ וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְגוֹ', עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

כְּשֶׁבָּא רַבִּי חִיָּא לִפְנֵי רַבִּי וְסִפֵּר לוֹ אֶת הַמַּעֲשֶׂה, תָּמַהּ רַבִּי, וְאָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָבִיו, בְּנִי, רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי אַרְיֵה, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ אַרְיֵה, וְאֵין רַבִּי שִׁמְעוֹן כִּשְׁאָר אֲרָיוֹת, עָלָיו כָּתוּב (עמוס ג) אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא וְגוֹ'. וּמָה עוֹלָמוֹת שֶׁלְּמַעְלָה מִזְּדַעְזְעִים מִמֶּנּוּ – אָנוּ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אִישׁ שֶׁלֹּא גָּזַר

וְכַמָּה. גַּבְרָא דְּלָא גָּזַר תַּעֲנִיתָא לְעָלְמִין עַל מַה דְּשָׁאִיל וּבָעֵי, אֶלָּא הוּא גּוֹזֵר, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקַיֵּים. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גּוֹזֵר, וְאִיהוּ מְבַטֵּל. וְהַיְינוּ דִּתְנָן, מָאי דִּכְתִיב, (שמואל ב׳, כ״ג) מוֹשֵׁל בָּאָדָם צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁל בָּאָדָם, וּמִי מוֹשֵׁל בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, צַדִּיק. דְּאִיהוּ גּוֹזֵר גְּזֵרָה, וְהַצַּדִּיק מְבַטְּלָהּ.

תְּנָן, אָמַר ר׳ יְהוּדָה, אֵין לָךְ דָּבָר בַּחֲבִיבוּתָא קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמוֹ תְּפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים, וְאַף עַל גַּב דְּנִיחָא לֵיהּ, זִמְנִין דְּעָבִיד בָּעוּתְהוֹן, זִמְנִין דְּלָא עָבִיד.

תָּנוּ רַבָּנָן, זִמְנָא חָדָא הֲוָה עָלְמָא צְרִיכָא לְמִטְרָא, אָתָא רִבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְגָזַר אַרְבְּעִין תַּעֲנִיתָא, וְלָא אָתָא מִטְרָא, צַלֵּי צְלוֹתָא, וְלָא אָתָא מִטְרָא. אָתָא

לשון הקודש

תַּעֲנִית לְעוֹלָמִים עַל מַה שֶׁשָּׁאַל וּבִקֵּשׁ, אֶלָּא הוּא גּוֹזֵר וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר וְהוּא מְבַטֵּל, וְהַיְינוּ מַה שֶׁשָּׁנִינוּ מַה שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב כג) מוֹשֵׁל בָּאָדָם צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהִים. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁל בָּאָדָם. וּמִי מוֹשֵׁל בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא? צַדִּיק, שֶׁהוּא גּוֹזֵר גְּזֵרָה, וְהַצַּדִּיק מְבַטְּלָהּ.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין לְךָ דָּבָר בַּחֲבִיבוּת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ תְּפִלָּתָם שֶׁל צַדִּיקִים. וְאַף עַל גַּב שֶׁנּוֹחַ לוֹ, לִפְעָמִים שֶׁעוֹשֶׂה בַּקָּשָׁתָם וְלִפְעָמִים שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, פַּעַם אַחַת הָיָה הָעוֹלָם צָרִיךְ מָטָר. בָּא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְגָזַר אַרְבָּעִים תַּעֲנִיּוֹת וְלֹא בָא מָטָר. הִתְפַּלֵּל

רִבִּי עֲקִיבָא, וְקָם וְצַלִּי, אָמַר מַשִּׁיב הָרוּחַ, וְנָשַׁב זִיקָא, אָמַר וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם, וְאָתָא מִטְרָא. חָלַשׁ דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי אֱלִיעֶזֶר, אִסְתָּכַּל רִבִּי עֲקִיבָא בְּאַנְפּוֹי.

קָם רִבִּי עֲקִיבָא קָמֵי עַמָּא וְאָמַר, אֶמְשׁוֹל לָכֶם מָשָׁל, לְמַה הַדָּבָר דּוֹמֶה, רִבִּי אֱלִיעֶזֶר דָּמֵי לִרְחִימָא דְּמַלְכָּא, דְּרָחִים לֵיהּ יַתִּיר, וְכַד עָאל קָמֵי מַלְכָּא, נִיחָא לֵיהּ, וְלָא בָעֵי לְמֵיתָן לֵיהּ בָּעוּתֵיהּ בִּבְהִילוּ, כִּי הֵיכִי דְּלָא לִיתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ, דְּנִיחָא לֵיהּ דְּלִישְׁתְּעֵי בַּהֲדֵיהּ. וַאֲנָא דָּמֵי לְעַבְדָּא דְּמַלְכָּא, דְּבָעָא בָּעוּתֵיהּ קָמֵיהּ, וְלָא בָעֵי מַלְכָּא דְּלֵיעוּל לְתַרְעֵי פַּלְטֵרִין, וְכָל שֶׁכֵּן דְּלִישְׁתְּעֵי בַּהֲדֵיהּ, אָמַר מַלְכָּא, הָבוּ לֵיהּ בָּעוּתֵיהּ בִּבְהִילוּ, וְלָא לֵיעוּל הָכָא. כַּךְ רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אִיהוּ רְחִימָא דְּמַלְכָּא, וַאֲנָא עַבְדָּא, וּבָעֵי מַלְכָּא לְאִשְׁתְּעֵי בַּהֲדֵיהּ כָּל יוֹמָא, וְלָא

לשון הקודש

תְּפִלָּה וְלֹא בָא מָטָר. בָּא רַבִּי עֲקִיבָא וְעָמַד וְהִתְפַּלֵּל. אָמַר מַשִּׁיב הָרוּחַ, וְנָשְׁבָה רוּחַ. אָמַר וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם, וּבָא מָטָר. חָלְשָׁה דַעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר.

הִסְתַּכֵּל רַבִּי עֲקִיבָא בְּפָנָיו.

קָם רַבִּי עֲקִיבָא לִפְנֵי הָעָם וְאָמַר, אֶמְשֹׁל לָכֶם מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דּוֹמֶה לַאֲהוּב הַמֶּלֶךְ שֶׁאוֹהֵב אוֹתוֹ יוֹתֵר, וּכְשֶׁנִּכְנָס לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, נוֹחַ לוֹ, וְלֹא רוֹצֶה לָתֵת לוֹ בַּקָּשָׁתוֹ בְּחִפָּזוֹן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפָּרֵד מִמֶּנּוּ, שֶׁנּוֹחַ לוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ. וַאֲנִי דּוֹמֶה לְעֶבֶד הַמֶּלֶךְ שֶׁבִּקֵּשׁ בַּקָּשָׁתוֹ לְפָנָיו, וְלֹא רוֹצֶה הַמֶּלֶךְ שֶׁיִּכָּנֵס לְשַׁעֲרֵי אַרְמוֹנוֹ, וְכָל שֶׁכֵּן לְדַבֵּר עִמּוֹ. אָמַר הַמֶּלֶךְ, תְּנוּ לוֹ בַּקָּשָׁתוֹ בִּמְהִירוּת וְלֹא יִכָּנֵס לְכָאן. כָּךְ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הוּא אֲהוּב הַמֶּלֶךְ, וַאֲנִי הָעֶבֶד, וְהַמֶּלֶךְ רוֹצֶה לְדַבֵּר עִמּוֹ כָּל הַיּוֹם וְלֹא יִפָּרֵד מִמֶּנּוּ, וַאֲנִי – הַמֶּלֶךְ לֹא רוֹצֶה

יִתְפְּרִישׁ מִנֵּיהּ. וַאֲנָא, לָא בָּעֵי מַלְכָּא דְּאִיעוּל תַּרְעֵי דְּפַלְטֵרִין. נָח דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי אֱלִיעֶזֶר.

אָמַר לֵיהּ, עֲקִיבָא, תָּא וְאֵימָא לָךְ מִלְּתָא, דְּאִתְחַזְיָא לִי בְּחֶלְמָא הַאי פְּסוּקָא, דִּכְתִיב, (ירמיה ז') וְאַתָּה אַל תִּתְפַּלֵּל בְּעַד הָעָם הַזֶּה וְאַל תִּשָּׂא בַעֲדָם רִנָּה וּתְפִלָּה וְאַל תִּפְגַּע בִּי. תָּא חֲזֵי, תְּרֵיסַר טוּרֵי אֲפַרְסְמוֹנָא (דַכְיָא) עָאל הַהוּא דְּלָבִישׁ חוֹשְׁנָא וֶאֱפוֹדָא, וּבָעָא מִן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמֵיחָס עַל עָלְמָא וְעַד הָאִידָנָא תָּלֵי אִיהוּ. אִי הָכִי אֲמַאי חָלַשׁ דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי אֱלִיעֶזֶר. מִשּׁוּם בְּנֵי נָשָׁא, דְּלָא יַדְעִין בְּהַאי.

אָמַר רִבִּי אֱלִיעֶזֶר תַּמְנֵי סָרֵי טוּרֵי אֲפַרְסְמוֹנָא (דַכְיָא) עִלָּאִין, עָאלִין נִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, וְאַרְבְּעִין וְתִשְׁעָה רֵיחִין סַלְקִין (דף ט"ו ע"ב) בְּכָל יוֹמָא, עַד הַהוּא אֲתָר דְּאִתְקְרֵי עֵדֶן, דִּי לְקָבֵל דָּא,

לשון הקודש

שֶׁאֶכְנַס לְשַׁעֲרֵי אַרְמוֹנוֹ. וְנָחָה דַעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר.

אָמַר לוֹ, עֲקִיבָא, בֹּא וְאַגִּיד לְךָ דָּבָר, שֶׁנִּרְאָה לִי בַּחֲלוֹם פָּסוּק זֶה, שֶׁכָּתוּב (ירמיה ז) וְאַתָּה אַל תִּתְפַּלֵּל בְּעַד הָעָם הַזֶּה וְאַל תִּשָּׂא בַעֲדָם רִנָּה וּתְפִלָּה וְאַל תִּפְגַּע בִּי. בֹּא רְאֵה, שְׁנֵים עָשָׂר הָרֵי אֲפַרְסְמוֹן (טָהוֹר) נִכְנַס אוֹתוֹ שֶׁלּוֹבֵשׁ חֹשֶׁן וְאֵפוֹד, וּבִקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָחוּס עַל הָעוֹלָם, וְעַד עַכְשָׁו הוּא תָּלוּי. אִם כָּךְ, לָמָּה חָלְשָׁה דַעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר? מִשּׁוּם בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים בָּזֶה.

אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שְׁמוֹנָה עָשָׂר הָרֵי אֲפַרְסְמוֹן (טָהוֹר) עֶלְיוֹנִים, נִכְנָסִים נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, וְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה רֵיחוֹת עוֹלִים בְּכָל יוֹם עַד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא

אִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא, בִּתְשִׁעָה וְאַרְבְּעִין פָּנִים טָמֵא, וּבִתְשִׁעָה וְאַרְבְּעִין פָּנִים טָהוֹר. תִּשְׁעָה וְאַרְבְּעִין אַתְוָון בִּשְׁמָהָן דִּשְׁבָטֵי. תִּשְׁעָה וְאַרְבְּעִין יוֹמִין לְקַבְּלָא אוֹרַיְיתָא. תִּשְׁעָה וְאַרְבְּעִין יוֹמִין קַדִּישִׁין עִלָּאִין (יַתְבִּין) קַיְימִין, לְמִיטַל רְשׁוּתָא בְּכָל יוֹמָא מֵאֲבָנִין זְהִירִין, דְּגִלִּיפָּאן בְּהַהוּא חוֹשְׁנָא.

וְהַהוּא דְּלָבִישׁ חוֹשְׁנָא, יָתִיב בְּכֻרְסְיָיא קַדִּישָׁא יַקִּירָא, דְּאַרְבַּע סַמְכִין קַיְימִין מִסְתַּכְּלִין בְּחוֹשְׁנָא, עַל מֵימְרֵיהּ עָאלִין, וְעַל מֵימְרֵיהּ נָפְקִין, זַקְפָּן עַיְנִין וּמִסְתַּכְּלִין לְעֵילָא, חָמָאן צִיצָא, דְּלָהִיט בְּשִׁית מְאָה וְעֶשְׂרִין עִיבָּר, וּשְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, גָּלִיף עֲלוֹי, מִזְּדַעְזְעָן וּמִתְחַלְחֲלָן. קְטִירֵי בְּסִטְרוֹי דִימִינָא קַדִּישָׁא, דִּשְׂמָאלָא נָטִיל בִּידוֹי סַמְכֵי שְׂמָיָא, עָלִיל לוֹן, וְגַלֵּי לוֹן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה ל"ד) וְנָגוֹלוּ כַּסֵּפֶר הַשָּׁמָיִם.

לשון הקודש

עֵדֶן, שֶׁכְּנֶגֶד זֶה נִתְּנָה תּוֹרָה בְּמ"ט פָּנִים טָמֵא, וּבְמ"ט פָּנִים טָהוֹר. וְאַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת בִּשְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים, אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יָמִים כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה. מ"ט יָמִים קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים עוֹמְדִים לִטֹּל רְשׁוּת בְּכָל יוֹם מֵאֲבָנִים זוֹהֲרוֹת שֶׁחֲקוּקוֹת בְּאוֹתוֹ הַחֹשֶׁן.

וְאוֹתוֹ שֶׁלָּבוּשׁ בַּחֹשֶׁן יוֹשֵׁב בְּכִסֵּא קָדוֹשׁ נִכְבָּד, שֶׁאַרְבָּעָה תּוֹמְכִים עוֹמְדִים מִסְתַּכְּלִים בַּחֹשֶׁן. עַל מַאֲמָרוֹ נִכְנָסִים וְעַל מַאֲמָרוֹ יוֹצְאִים, מְרִימִים עֵינַיִם וּמִסְתַּכְּלִים לְמַעְלָה, רוֹאִים צִיץ שֶׁלּוֹהֵט בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים עֲבָרִים, וְשֵׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן חָקוּק עָלָיו. מִזְּדַעְזְעִים וּמִתְחַלְחֲלִים. קְשׁוּרִים בְּצִדָּיו שֶׁל הַיָּמִין הַקָּדוֹשׁ, שֶׁשְּׂמֹאל נוֹטֵל בְּיָדָיו תּוֹמְכֵי

אָמַר לֵיהּ רִבִּי עֲקִיבָא מָהוּ דִכְתִיב (שיר השירים ו') אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי. אָמַר לֵיהּ תָּא חֲזֵי, הַהוּא גִּנְתָּא נַפְקָא מֵעֵדֶן, וְדָא הִיא שְׁכִינְתָּא. אֱגוֹז: דָּא הִיא רְתִיכָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, דְּאִינוּן אַרְבַּע רֵישִׁין דְּנַהֲרִין, דְּמִתְפָּרְשָׁן מִן גִּנְתָּא, כְּהָאי אֱגוֹזָא, דְּאִינוּן אַרְבַּע רֵישִׁין קַדִּישִׁין לְגוֹ. וּמַאי דְּאָמַר יָרַדְתִּי, כְּמָה דִתְנָן, יָרַד פְּלוֹנִי לַמֶּרְכָּבָה.

אָמַר לֵיהּ ר' עֲקִיבָא, אִי הָכִי, הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר, לָאֱגוֹז יָרַדְתִּי, מַהוּ אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי. אָמַר לֵיהּ, מִשּׁוּם דְּהִיא שְׁבָחָא דֶאֱגוֹזָא. מָה אֱגוֹזָא, טְמִירָא וּסְתִימָא מִכָּל סִטְרוֹי, כַּךְ רְתִיכָא דְנַפְקָא מִגִּנְתָּא, סְתִימָא מִכָּל סִטְרוֹי. מַה אִינוּן אַרְבַּע קְרִישִׁין דִּי בֶאֱגוֹזָא, מִתְחַבְּרָן בְּהַאי גִּיסָא, וּמִתְפָּרְשָׁן מֵהַאי גִּיסָא. כַּךְ רְתִיכָא, מִתְחַבְּרָן בְּאַחֲדוּתָא

לשון הקודש

הַשָּׁמַיִם, מַכְנִיס אוֹתָם וּמְגַלֶּה אוֹתָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה לד) וְנָגֹלוּ כַּסֵּפֶר הַשָּׁמָיִם.

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (שיר ו) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי? אָמַר לוֹ, בֹּא רְאֵה, אוֹתוֹ גַּן יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְזוֹהִי הַשְּׁכִינָה. אֱגוֹז – זוֹ מֶרְכָּבָה עֶלְיוֹנָה קְדוֹשָׁה שֶׁל אוֹתָם אַרְבָּעָה רָאשִׁים שֶׁמְּאִירִים שֶׁנִּפְרָדִים מִן הַגָּן, כְּמוֹ הָאֱגוֹז הַזֶּה שֶׁאוֹתָם אַרְבָּעָה רָאשִׁים קְדוֹשִׁים לִפְנִים. וּמַה שֶּׁאָמַר יָרַדְתִּי, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, יָרַד פְּלוֹנִי לַמֶּרְכָּבָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, אִם כָּךְ, הָיָה לוֹ לוֹמַר לָאֱגוֹז יָרַדְתִּי, מַה זֶּה אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁזֶּהוּ שִׁבְחוֹ שֶׁל הָאֱגוֹז. מָה אֱגוֹז נִסְתָּר וְטָמִיר מִכָּל צְדָדָיו – כָּךְ הַמֶּרְכָּבָה שֶׁיּוֹצֵאת מֵהַגָּן נִסְתֶּרֶת מִכָּל צְדָדֶיהָ. וּמָה אוֹתָם אַרְבָּעָה קְרָשִׁים שֶׁבָּאֱגוֹז מִתְחַבְּרִים בְּצַד זֶה וְנִפְרָדִים בְּצַד זֶה – כָּךְ בַּמֶּרְכָּבָה מִתְחַבְּרִים בְּאַחְדוּת בְּחֶדְוָה וּשְׁלֵמוּת, וְנִפְרָד כָּל

בְּחֶדְוָותָא בִּשְׁלִימוּתָא (בִּשְׁלִימוּ), וּמִתְפָּרֵשׁ כָּל חַד בְּעִבְרוֹי, עַל מַה דְּאִתְמָנֵי הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית ב') הוּא הַסּוֹבֵב אֶת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה הוּא הַהוֹלֵךְ קִדְמַת אַשּׁוּר, וְכֵן כּוּלָּם.

אָמַר רִבִּי עֲקִיבָא, הַאי לִכְלוּכָא דְּהִיא בִּקְלִיפּוּי דֶּאֱגוֹזָא, לְמָאי רְמִיזָא. אָמַר לֵיהּ, אַף עַל גַּב דְּאוֹרַיְיתָא לָא גַּלֵּי לֵיהּ, בְּהַאי גַּלֵּי.

תָּא חֲזֵי, (ס"א שֶׁקֵּדִים), מִנְּהוֹן מְרִירָן, וּמִנְּהוֹן מְתִיקָן, וּרְמִיזָא אִית לוֹן, אִית מָאנֵי דְּדִינָא קַשְׁיָא, וְאִית מָאנֵי דְּשֵׁירוּתָא, אֲבָל כָּל רְמִיזָא דְּגַלֵּי בְּאוֹרַיְיתָא חָזְיָנָן דְּדִינָא הֲוֵי, וְהָכִי הָוָה לְיִרְמְיָהוּ, אַחְזוּ לֵיהּ בְּדִינָא, דִּכְתִיב, (ירמיה א') מַקֵּל שָׁקֵד אֲנִי רוֹאֶה. מָאי שָׁקֵד. שְׁקֵדִים מַמָּשׁ. וְכֵן בְּמַטֵּה אַהֲרֹן, (במדבר י"ז) וַיִּגְמוֹל שְׁקֵדִים. וּמִן תֵּיבוּתָא מַמָּשׁ, אִשְׁתְּמַע, דְּהוּא דִינָא קַשְׁיָא. דִּכְתִיב, (דניאל ט') וַיִּשְׁקוֹד

לשון הקודש

אֶחָד לְעֻבְרוֹ עַל מַה שֶׁהִתְמַנָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) הוּא הַסּוֹבֵב אֵת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה, הוּא הַהֹלֵךְ קִדְמַת אַשּׁוּר, וְכֵן כֻּלָּם.

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, הַלִּכְלוּךְ הַזֶּה שֶׁבִּקְלִפַּת הָאֱגוֹז לְמָה הוּא רוֹמֵז? אָמַר לוֹ, אַף עַל גַּב שֶׁהַתּוֹרָה לֹא גִּלְּתָה אוֹתוֹ – בָּזֶה מִתְגַּלֶּה.

בֹּא רְאֵה, (שֶׁקֵּדִים) מֵהֶם מָרִים וּמֵהֶם מְתוּקִים, וְרֶמֶז יֵשׁ לָהֶם: יֵשׁ בַּעֲלֵי דִין קָשֶׁה, וְיֵשׁ בַּעֲלֵי רֵאשִׁית, אֲבָל כָּל רֶמֶז שֶׁגִּלָּה בַּתּוֹרָה רָאִינוּ שֶׁהוּא דִין, וְכָךְ הוּא לִירְמְיָה הֶרְאוּ לוֹ בְּדִין, שֶׁכָּתוּב (ירמיה א) מַקֵּל שָׁקֵד אֲנִי רֹאֶה. מַה זֶּה שָׁקֵד? שְׁקֵדִים מַמָּשׁ. וְכֵן בְּמַטֵּה אַהֲרֹן, (במדבר ז) וַיִּגְמֹל שְׁקֵדִים. וּמִן הַתֵּבָה מַמָּשׁ נִשְׁמָע

ה' עַל הָרָעָה. וְכֵן (ירמיה א') שׁוֹקֵד אֲנִי עַל דְּבָרִי, וְכֵן כּוּלָּם. אָמַר לֵיהּ ר' עֲקִיבָא, מַשְׁמַע כָּל מַה דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמֵילַף מִנֵּיהּ חָכְמָתָא סַגִּיאָה, דִּכְתִיב, (משלי ט"ז) כָּל פָּעַל ה' לַמַּעֲנֵהוּ. ר' אֶלְעָזָר אָמַר מֵהָכָא, דִּכְתִיב, (בראשית א') וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. מַהוּ מְאֹד. לְמֵילַף מִנֵּיהּ חָכְמָתָא עִלָּאָה.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מָאי דִּכְתִיב, (קהלת ז') גַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. כְּגַוְונָא דִּרְקִיעָא, עָבֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא, וְכֻלְּהוּ רְמִיזָא לְמַה דִּלְעֵילָא. דְּכַד הָוָה חָמֵי ר' אַבָּא, חַד אִילָנָא, דְּאִבֵּיהּ אִתְעָבִיד עוֹפָא דְּפָרַח מִנֵּיהּ, הָוָה בָכֵי וְאָמַר, אִי הֲווֹ בְּנֵי נָשָׁא יַדְעֵי לְמַאי רְמִיזָאן, הֲווֹ מְבַזְעָן מַלְבּוּשֵׁיהוֹן עַד טַבּוּרֵיהוֹן, לְמַאי דְּאִתְנְשֵׁי

לשון הקודש

שֶׁהוּא דִּין קָשֶׁה, שֶׁכָּתוּב (דניאל ט) וַיִּשְׁקֹד ה' עַל הָרָעָה, וְכֵן שֹׁקֵד אֲנִי עַל דְּבָרִי, וְכֵן כֻּלָּם. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, מַשְׁמַע כָּל מַה שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לִלְמֹד מִמֶּנּוּ חָכְמָה רַבָּה, שֶׁכָּתוּב (משלי טז) כֹּל פָּעַל ה' לַמַּעֲנֵהוּ. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר מִכָּאן, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. מַה זֶּה מְאֹד? לִלְמֹד מִמֶּנּוּ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (קהלת ז) גַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים? כְּמוֹ שֶׁבָּרָקִיעַ – עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ, וְהַכֹּל רוֹמֵז לְמַה שֶׁלְּמַעְלָה. שֶׁכְּשֶׁהָיָה רוֹאֶה רַבִּי אַבָּא עֵץ אֶחָד שֶׁפִּרְיוֹ נַעֲשָׂה עוֹף שֶׁפּוֹרֵחַ מִמֶּנּוּ, הָיָה בּוֹכֶה וְאוֹמֵר: אִם הָיוּ בְּנֵי אָדָם יוֹדְעִים לְמָה רוֹמְזִים, הָיוּ קוֹרְעִים מַלְבּוּשֵׁיהֶם עַד טַבּוּרָם לְמַה שֶׁנִּשְׁכְּחָה מֵהֶם הַחָכְמָה. כָּל

חָכְמָה מִנְּהוֹן. כָּל שֶׁכֵּן בִּשְׁאַר מַה דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא.

כְּדְאָמַר ר' יוֹסֵי, אִלְּנִין, אִינּוּן דְּאִתְחָזֵי מִנְּהוֹן חָכְמָתָא, כְּגוֹן חֲרוּבָא, דְּקַל, פִּסְתּוּקָא, וְכַדּוּמָה לוֹן, כֻּלְּהוּ בְּחַד רְכִיבָא (רתיבא) אִתְרְכָבוּ. כָּל אִינּוּן דְּעַבְדִּין פֵּירִין, בַּר מִתַּפּוּחִין, רָזָא חָדָא אִינּוּן, בַּר שְׁבִילִין דְּאִתְפָּרְשָׁן.

כָּל אִינּוּן דְּלָא עַבְדִּין פֵּירִין, וְאִינּוּן רַבְרְבִין, בַּר מֵעַרְבִין דְּנַחֲלָא, דְּאִית לְהוּ רָזָא בִּלְחוֹדוֹי כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, מֵחַד יְנִיקָא יְנִיקוּ, וְכָל חַד מֵאִינּוּן דְּאִינְהוּ זוּטְרֵי, בַּר מֵאֵזוֹבָא, מֵאִימָא חָדָא אִתְיְלִידוּ.

כָּל עֲשָׂבִין דְּאַרְעָא, דְּאִתְמְנֵי עֲלֵיהוֹן רַבְרְבִין תַּקִּיפִין בִּשְׁמַיָּא. כָּל חַד וְחַד רָזָא בִּלְחוֹדוֹי, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, וּכְגִין כַּךְ כְּתִיב, (ויקרא י"ט) שָׂדְךָ לֹא

לשון הקודש

שֶׁכֵּן בִּשְׁאָר מַה שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ.

כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִילָנוֹת, אוֹתָם שֶׁנִּרְאֵתָה מֵהֶם חָכְמָה, כְּמוֹ חָרוּב, דֶּקֶל, פִּסְתּוּק, וְכַדּוּמָה לָהֶם, כֻּלָּם בְּהַרְכָּבָה [מֻרְכָּבָה] אַחַת הֻרְכְּבוּ. כָּל אוֹתָם שֶׁעוֹשִׂים פֵּרוֹת, פְּרָט לְתַפּוּחִים, סוֹד אֶחָד הֵם, פְּרָט לַשְּׁבִילִים שֶׁנִּפְרָדִים.

כָּל אוֹתָם שֶׁלֹּא עוֹשִׂים פֵּרוֹת, וְהֵם גְּדוֹלִים, פְּרָט לְעַרְבֵי נַחַל שֶׁיֵּשׁ לָהֶם סוֹד לְבַדָּם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, מִינִיקָה אַחַת יוֹנְקִים, וְכָל אֶחָד מֵאוֹתָם הַקְּטַנִּים, פְּרָט לָאֵזוֹב, מֵאֵם אַחַת נוֹלְדוּ.

כָּל עֵשֶׂב הָאָרֶץ שֶׁמְּמֻנִּים עֲלֵיהֶם, גְּדוֹלִים תַּקִּיפִים בַּשָּׁמַיִם. לְכָל אֶחָד וְאֶחָד סוֹד לְבַדּוֹ, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְלָכֵן כָּתוּב (ויקרא יט)

תִּזְרַע כִּלְאָיִם. דְּכָל חַד וְחַד עָאל בִּלְחוֹדוֹי, וְנָפִיק בִּלְחוֹדוֹי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב ל"ח) הֲיָדַעְתָּ חֻקּוֹת שָׁמָיִם אִם תָּשִׂים מִשְׁטָרוֹ בָּאָרֶץ. וּכְתִיב (דף ט"ז ע"א) (ישעיה מ') לְכֶלֶם בְּשֵׁם יִקְרָא. וּמַה (דִּי) בְּכָל מַה דִּבְעָלְמָא רָזָא בִּלְחוֹדוֹי וְלָא בָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַלָּאָה לוֹן, וּלְעַרְבְּבָא לוֹן, וּקְרָאן בִּשְׁמָהָן. בְּנֵי יַעֲקֹב דְּאִינּוּן שְׁבָטִין קַדִּישִׁין, דְּאִינּוּן קִיּוּמָא דְּעָלְמָא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

ר' יוֹסֵי בַּר' יְהוּדָה אָמַר, אִילוּ נֶאֱמַר אֵלֶּה שְׁמוֹת, מַשְׁמַע דְּהָכִי הוּא. הַשְׁתָּא דִּכְתִיב וְאֵלֶּה שְׁמוֹת, מַשְׁמַע דְּעַל הָרִאשׁוֹנִים מוֹסִיף, מַה הָרִאשׁוֹנִים בְּנֵי יַעֲקֹב, אַף כָּאן בְּנֵי יַעֲקֹב.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, חַס וְשָׁלוֹם, בְּשַׁעֲתָא דְּאָמַר

לשון הקודש

שֶׁדְּךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם. שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד נִכְנָס לְבַדּוֹ וְיוֹצֵא לְבַדּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב לח) הֲיָדַעְתָּ חֻקּוֹת שָׁמָיִם אִם תָּשִׂים מִשְׁטָרוֹ בָּאָרֶץ. וְכָתוּב (ישעיה מ) לְכֶלֶם בְּשֵׁם יִקְרָא. וּמַה שֶּׁבְּכָל מַה שֶּׁבְּעוֹלָם סוֹד בִּלְבַדּוֹ, וְלֹא רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְגַלּוֹת אוֹתָם וּלְעַרְבֵּב אוֹתָם, וּקְרָאָם בְּשֵׁמוֹת – בְּנֵי יַעֲקֹב, שֶׁהֵם שְׁבָטִים קְדוֹשִׁים, שֶׁהֵם קִיּוּם הָעוֹלָם, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

רִבִּי יוֹסֵי בְּרִבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִלּוּ נֶאֱמַר אֵלֶּה שְׁמוֹת, מַשְׁמַע שֶׁכָּךְ הוּא. עַכְשָׁו שֶׁכָּתוּב וְאֵלֶּה שְׁמוֹת, מַשְׁמַע שֶׁעַל הָרִאשׁוֹנִים מוֹסִיף, מָה הָרִאשׁוֹנִים בְּנֵי יַעֲקֹב – אַף כָּאן בְּנֵי יַעֲקֹב.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, חַס וְשָׁלוֹם, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (בראשית מו) אָנֹכִי

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (בראשית מ"ו) אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה, סַלְקָא דַעְתָּךְ דִּשְׁכִינְתָּא תֵּיחוֹת עִמֵּיהּ בְּהַהִיא שַׁעֲתָא (אָמַר לֵיהּ וְהָא כְּתִיב אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה, עִמְּךָ) מַמָּשׁ, אֶלָּא, בְּשַׁעֲתָא דַהֲוַת יְרִידָה לִבְנוֹהִי, נַחְתַּת שְׁכִינְתָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה, וְאָנֹכִי אֲעַלְךָ גַּם עָלֹה, כָּל זְמָנָא דִיהֲוֵי לָךְ עֲלִיָּיה, כַּבְיָכוֹל עֲלִיָּיה אִית לִי, וּבְשַׁעֲתָא דִיהֲוֵי לָךְ יְרִידָה, כַּבְיָכוֹל אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ. וְעַד דְּמִית יוֹסֵף וְכָל אָחוּי, וַהֲוַת לוֹן יְרִידָה, קָמַת שְׁכִינְתָּא וְנַחְתַּת עִמְּהוֹן, כְּמָה דְנַחְתּוּ אִלֵּין, כַּךְ נַחְתּוּ אִלֵּין.

אָמַר (ס"א ר' יוֹסֵי בַּר' יְהוּדָה,) ר' יְהוּדָה מַה כְּתִיב לְעֵיל מִנֵּיהּ, (בראשית נ') וַיָּמָת יוֹסֵף בֶּן מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים וְגוֹ', בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְמִית יוֹסֵף, וְכֻלְּהוּ שְׁבָטִין, וַהֲוָה לוֹן יְרִידָה, נַחְתּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, וּשְׁכִינְתָּא וּמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי נַחְתּוּ עִמְּהוֹן, הָדָא הוּא

לשון הקודש

אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה, סָבַרְתָּ שֶׁשְּׁכִינָה תֵּרֵד עִמּוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה (אָמַר לוֹ, וְהֲרֵי כָּתוּב אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה. עִמְּךָ) מַמָּשׁ? אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהָיְתָה יְרִידָה לְבָנָיו, יָרְדָה שְׁכִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָנֹכִי אֵרֵד מִצְרַיְמָה, וְאָנֹכִי אַעֲלֶךָ גַּם עָלֹה. כָּל זְמַן שֶׁתִּהְיֶה לְךָ עֲלִיָּה, כִּבְיָכוֹל יֵשׁ לִי גַּם עֲלִיָּה. וּבְשָׁעָה שֶׁתִּהְיֶה לְךָ יְרִידָה, כִּבְיָכוֹל אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ. וְעַד שֶׁמֵּת יוֹסֵף וְכָל אֶחָיו וְהָיְתָה לָהֶם יְרִידָה, קָמָה שְׁכִינָה וְיָרְדָה עִמָּם. כְּמוֹ שֶׁיָּרְדוּ אֵלֶּה, כָּךְ יָרְדוּ אֵלֶּה.

אָמַר (רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה) רַבִּי יְהוּדָה, מַה כָּתוּב לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ? וַיָּמָת יוֹסֵף בֶּן מֵאָה וְעֶשֶׂר שָׁנִים וְגוֹ'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁמֵּת יוֹסֵף וְכָל הַשְּׁבָטִים וְהָיְתָה לָהֶם יְרִידָה, יָרְדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַגָּלוּת, וּשְׁכִינָה וּמַלְאָכִים

דִּכְתִיב, וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן אִתּוֹסָפוּ עַל קַדְמָאֵי לְמֵיחַת בְּגָלוּתָא.

אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי, יַעֲקֹב הָוָה מִית אוֹ לָא. אָמַר לֵיהּ מִית. אָמַר לֵיהּ, וּמַהוּ דִּכְתִיב הַבָּאִים מִצְרַיְמָה אֵת יַעֲקֹב, אִי בְּחַיֵּי, אִיהָא אֵת יַעֲקֹב, וְאִי בָתַר דְּמִית, אַפִּיק מִתַּמָּן אֵת יַעֲקֹב. אֶלָּא תָּא חֲזֵי, לָא אָמַר קְרָא הַיּוֹרְדִים מִצְרַיְמָה אֵת יַעֲקֹב, דְּעַד כְּעָן לָא הֲוַת יְרִידָה לְיַעֲקֹב, אֶלָּא הַבָּאִים, אוֹלִיפְנָא דְּאָתוּ עִמֵּיהּ דְּיַעֲקֹב, וְאָזְלוּ לְהוֹן, עַד דְּנַחְתּוּ אִלֵּין בְּגָלוּתָא, נַחְתּוּ אִלֵּין עִמְּהוֹן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְאֵלֶּה שְׁמוֹת וְגוֹ'.

רַבִּי דּוֹסְתָּאי אָמַר, בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא הֲווֹ אַתְיָין, וְאַזְלִין לוֹן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב הַבָּאִים מִצְרַיְמָה, וְלָא כְתִיב אֲשֶׁר בָּאוּ, וְהַיְינוּ דִּכְתִיב

לשון הקודש

עֶלְיוֹנִים יָרְדוּ עִמָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם נוֹסְפוּ עַל הָרִאשׁוֹנִים לָרֶדֶת לַגָּלוּת.

אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ, יַעֲקֹב הָיָה מֵת אוֹ לֹא? אָמַר לוֹ, מֵת. אָמַר לוֹ, וּמַהוּ מַה שֶּׁכָּתוּב הַבָּאִים מִצְרַיְמָה אֵת יַעֲקֹב? אִם בַּחַיִּים, אֶמֹר אֵת יַעֲקֹב, וְאִם אַחַר שֶׁמֵּת, הוֹצֵא מִשָּׁם אֵת יַעֲקֹב. אֶלָּא בֹּא תִרְאֶה, לֹא אָמַר הַכָּתוּב הַיּוֹרְדִים מִצְרַיְמָה אֵת יַעֲקֹב, שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא הָיְתָה יְרִידָה לְיַעֲקֹב, אֶלָּא הַבָּאִים. לָמַדְנוּ שֶׁבָּאוּ עִם יַעֲקֹב, וְהָלְכוּ לָהֶם. עַד שֶׁיָּרְדוּ אֵלֶּה לַגָּלוּת, יָרְדוּ אֵלֶּה עִמָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵלֶּה שְׁמוֹת.

רַבִּי דּוֹסְתַּאי אָמַר, בְּכָל יוֹם וָיוֹם הָיוּ בָּאִים וְהוֹלְכִים לָהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַבָּאִים

הַבָּאִים מִצְרַיְמָה בְּקַדְמִיתָא אֵת יַעֲקֹב. וּלְבָתַר כַּד הֲוַת לוֹן יְרִידָה אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ. וְתָא חָזֵי, בְּנֵי יַעֲקֹב כֻּלְּהוּ הֲווֹ מֵתִין בְּהַהוּא זִמְנָא וְנַחְתּוּ אִלֵּין וְאִלֵּין.

רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי אֶלְעָזָר אָמְרוּ, הַאי פַּרְשְׁתָּא מִלִּין עִלָּאִין אִית בָּהּ, דִּתְנָן, בְּשַׁעֲתָא דְנַחְתּוּ אִלֵּין רְתִיכִין וּמַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין, דִּיוֹקְנֵיהוֹן דִּשְׁבָטִין, דִּגְלִיפִּין לְעֵילָא, כֻּלְּהוּ עָאלָן לְמֵידָר עִמְּהוֹן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ, וּכְתִיב רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי.

דָּבָר אַחֵר וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיְמָה אֵת יַעֲקֹב וְגוֹ'. אִתְחֲזַר פַּרְשְׁתָּא דָא, לְמָה דְּאָמַר רִבִּי יוֹסֵי בְּרִבִּי יְהוּדָה, וְכֹלָּא הָוָה.

וְתָא חָזֵי, רִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ, כַּד הָוָה מָטֵי לְהַאי פָּסוּק, הָוָה בָכֵי, דְּתַנְיָא, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן

לשון הקודש

מִצְרַיְמָה, וְלֹא כָתוּב אֲשֶׁר בָּאוּ, וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב הַבָּאִים מִצְרַיְמָה. בַּתְּחִלָּה אֵת יַעֲקֹב, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁהָיְתָה לָהֶם יְרִידָה, אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ. וּבֹא רְאֵה, כָּל בְּנֵי יַעֲקֹב הָיוּ מֵתִים בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְיָרְדוּ אֵלֶּה וְאֵלֶּה.

רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי אֶלְעָזָר אָמְרוּ, בְּפָרָשָׁה זוֹ יֵשׁ דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים, שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁיָּרְדוּ הַמֶּרְכָּבוֹת וְהַמַּחֲנוֹת הַקְּדוֹשִׁים, דְּיוֹקְנֵיהֶם שֶׁל הַשְּׁבָטִים שֶׁחֲקוּקִים לְמַעְלָה, כֻּלָּם נִכְנְסוּ לָדוּר עִמָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ, וְכָתוּב רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי.

דָּבָר אַחֵר וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיְמָה אֶת יַעֲקֹב וְגוֹ' – חָזְרָה פָּרָשָׁה זוֹ לְמַה שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה, וְהַכֹּל הָיָה.

וּבֹא רְאֵה, רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ, כְּשֶׁהָיָה מַגִּיעַ לַפָּסוּק הַזֶּה, הָיָה בּוֹכֶה. שֶׁשָּׁנִינוּ,

עֲרָךְ, בְּשַׁעֲתָא דְּאָזְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, אִתְכְּנָשׁוּ כֻּלְּהוּ נִשְׁמָתְהוֹן דִּשְׁבָטִין, לִמְעַרְתָּא דְכַפֶּלְתָּא, צָוְוחוּ וְאָמְרוּ: סָבָא סָבָא, כְּאֵבָא דְבְנִין לָאו בַּלָּאוּתָא (בְּגָלוּתָא) דְּעָלְמָא דֵין, בָּנֶיךָ כֻּלְּהוּ מִשְׁתַּעְבְּדִין בְּקַשְׁיוּ, עַם אַחֲרָן עַבְדִין בְּהוּ נוּקְמִין דְּעָלְמָא.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, אִתְּעַר רוּחֵיהּ דְּהַהוּא סָבָא, רְשׁוּתָא שָׁאִיל, וְנָחִית, קָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכָל רְתִיכוֹי וּמַשְׁרְיָיתֵיהּ, וּמַלְכֵיהוֹן בְּרָאשֵׁיהוֹן. וְנַחְתּוּ כֻּלְּהוּ עִם יַעֲקֹב וְעִם שִׁבְטוֹהִי. שִׁבְטִין נַחְתּוּ חַיִּין עִם אֲבוּהוֹן, וּשְׁבָטִין נַחְתּוּ מֵתִים עִם אֲבוּהוֹן, הָדָא הוּא דִכְתִיב וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיְמָה וְגוֹ' וּכְתִיב רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי וְגוֹ'. וְתָא חֲזֵי, מֵתִים הֲווֹ, וְנַחְתּוּ, וּכְתִיב וְיוֹסֵף הָיָה בְמִצְרָיִם. אָמַר רִבִּי אַבָּא, בְּהַאי אִתְקְרֵי (תהלים ק"ג) כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ, בְּשָׁעָה שֶׁהָלְכוּ יִשְׂרָאֵל לַגָּלוּת, הִתְכַּנְּסוּ כָּל נִשְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים לִמְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, צָוְחוּ וְאָמְרוּ: זָקֵן זָקֵן, כְּאֵב שֶׁל בָּנִים אֵין בֶּעָמָל [שֶׁל הַגָּלוּת] שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. בָּנֶיךָ כֻּלָּם מִשְׁעְבָּדִים בְּפֶרֶךְ, וְעַם אַחֵר עוֹשִׂים בָּהֶם נִקְמוֹת הָעוֹלָם.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִתְעוֹרְרָה רוּחַ שֶׁל אוֹתוֹ הַזָּקֵן, בִּקֵּשׁ רְשׁוּת וְיָרַד. קָרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְכָל מַרְכְּבוֹתָיו וּמַחֲנוֹתָיו וּמַלְכֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם, וְיָרְדוּ כֻּלָּם עִם יַעֲקֹב וְעִם שִׁבְטָיו. שְׁבָטִים יָרְדוּ חַיִּים עִם אֲבִיהֶם, וּשְׁבָטִים יָרְדוּ מֵתִים עִם אֲבִיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיְמָה וְגוֹ', וְכָתוּב רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי וְגוֹ'. וּבָא רְאֵה, מֵתִים הָיוּ,

רִבִּי יְהוּדָה בַּר שָׁלוֹם הַוָה אָזִיל בְּאוֹרְחָא וְרַבִּי אַבָּא הַוָה עִמֵּיה עֲאלוּ לְחַד אֲתְרָא וּבַתּוּ תָּמָן. אָכְלוּ כָּד בָּעוּ לְמִשְׁכַּב שָׁוּוּ רֵישֵׁיהוֹן בְּהַהוּא תְּלָא דְּאַרְעָא דְּהַוָה חַד קִבְרָא תָּמָן עַד לָא דְּמִיכוּ קָרָא חַד קַלָּא מִן קִבְרָא אָמַר זָרְעָא לְאַרְעָא אַזְלָא. תְּרֵיסַר שְׁנִין הַוָה (דף ט"ז ע"ב) דְּלָא אִתְעֲרִית בַּר הַאִידָנָא דְּפַרְצוּפָא דְּבְרִי חֲמִינָא הָכָא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מָאן אַתְּ. אֲמַר לֵיהּ יוּדָאי אֲנָא, וַאֲנָא יָתִיב נְזִיפָא, דַּאֲנָא לָא יָכִילְנָא לְמֵיעַל, בְּגִין הַהוּא צַעֲרָא דְּבְרִי, דְּגַנְבֵיהּ הַהוּא עוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, כַּד אִיהוּ הָוָה זְעֵירָא, וְאַלְקֵי לֵיהּ כָּל יוֹמָא, וְצַעֲרָא דִּילֵיהּ דָּחֵי לִי לְמֵיעָאל בְּדוּכְתָּאי, וּבְהַאי אַתְרָא לָא אִתְעָרִית, בַּר הָאִידָנָא.

לשון הקודש

וְיָרְדוּ, וְכָתוּב וְיוֹסֵף הָיָה בְּמִצְרָיִם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, בָּזֶה נִקְרָא (תהלים קג) כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים.

רִבִּי יְהוּדָה בַּר שָׁלוֹם הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, וְרַבִּי אַבָּא הָיָה עִמּוֹ. נִכְנְסוּ לְמָקוֹם אֶחָד וְלָנוּ שָׁם. אָכְלוּ. כְּשֶׁרָצוּ לִשְׁכַּב, שָׂמוּ רֹאשָׁם בְּאוֹתוֹ תֵּל שֶׁל הָאָרֶץ שֶׁהָיָה שָׁם קֶבֶר אֶחָד. עַד שֶׁלֹּא נִרְדְּמוּ, קָרָא קוֹל אֶחָד מֵהַקֶּבֶר וְאָמַר, הַזֶּרַע שֶׁלִּי הוֹלֵךְ לָאֲדָמָה. שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה שֶׁלֹּא הִתְעוֹרַרְתִּי פְּרָט לְעַכְשָׁו, שֶׁפַּרְצוּף בְּנִי אֲנִי רוֹאֶה כָּאן.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִי אַתָּה? אָמַר לוֹ, אֲנִי יְהוּדִי, וַאֲנִי יוֹשֵׁב נָזוּף, שֶׁאֵינִי יָכוֹל לְהִכָּנֵס מִשּׁוּם אוֹתוֹ צַעַר שֶׁל שְׁנֵי שֶׁגָּנַב אוֹתוֹ גּוֹי כְּשֶׁהָיָה קָטָן וּמַלְקֶה אוֹתוֹ כָּל יוֹם, וְהַצַּעַר שֶׁלִּי דּוֹחֶה אוֹתִי מִלְּהִכָּנֵס לִמְקוֹמִי, וּבְמָקוֹם זֶה לֹא הִתְעוֹרַרְתִּי פְּרָט לְעַכְשָׁו.

אָמַר לֵיהּ וְאָתוּן יַדְעִין בְּצַעֲרָא דְחַיֵּי. אֲמַר לֵיהּ, שָׁרֵי קִבְרִי, אִי לָאו בָּעוּתָא דִילָן עַל חַיֵּי, לָא יִתְקַיְּימוּן פַּלְגוּת יוֹמָא (נ"א בְּעָלְמָא), וְהָאִידָנָא אִתְעָרִית הָכָא, דְּהַווֹ אַמְרִין לִי כָּל יוֹמָא, דְּלַעֲנָלָא ייֵתִי בְּרִי הָכָא, וְלָא יָדַעְנָא אִי בְּחַיֵּי אִי בְּמוֹתָא.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה, מָאי עֲבִידְתַּיְיכוּ בְּהַהוּא עָלְמָא. אִתְרְגִישׁ קִבְרָא, וְאָמַר, אַזִילוּ קוּמוּ, דְּהָאִידָנָא יִלְקוּן לִבְרִי, תַּוְוּהוּ, וְעָרְקוּ מִתַּמָּן כְּפַלְגוּת מִיל, יָתְבוּ עַד דְּנָהִיר צַפְּרָא. קָמוּ לְמֵיזַל, חָמוּ חַד בַּר נָשׁ, דְּהַוָה רָהִיט וְעָרַק, וַהֲוָה שָׁתִית דָּמָא אֲכַתְפּוֹי, אַחְדוּ בֵּיהּ, וְסָח לְהוֹ עוֹבָדָא, אָמְרוּ לֵיהּ מַה שְׁמֶךָ. אָמַר לְהוּ, לַחְמָא בַר לֵיוָאֵי. אָמְרוּ, וּמַה (בַּר) לֵיוָאֵי בַּר לַחְמָא הָוָה הַהוּא מֵיתָא, וּמִסְתָּפֵינָא לְאִשְׁתַּעוּיֵי יַתִּיר בַּהֲדֵיהּ. לָא אָהַדְרוּ.

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, וְאַתֶּם הַאִם יוֹדְעִים בְּצַעַר הַחַיִּים? אָמַר לוֹ, נִשְׁבָּע בְּשַׁר הַקֶּבֶר, אִם לֹא בַּקָּשׁוֹתֵינוּ עַל הַחַיִּים, לֹא הָיוּ עוֹמְדִים אֲפִלּוּ חֲצִי יוֹם בָּעוֹלָם, וְעַכְשָׁו הִתְעוֹרַרְתִּי כָּאן, שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים לִי בְּכָל יוֹם שֶׁבִּמְהֵרָה יָבֹא לְכָאן בְּנִי, וְלֹא יָדַעְתִּי אִם בַּחַיִּים אוֹ בַּמָּוֶת.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, מַה מַּעֲשֵׂיכֶם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם? רָעַשׁ הַקֶּבֶר וְאָמַר, קוּמוּ לְכוּ, שֶׁעַכְשָׁו מַכִּים אֶת בְּנִי. תָּמְהוּ וּבָרְחוּ מִשָּׁם כַּחֲצִי מִיל. יָשְׁבוּ עַד שֶׁהֵאִיר הַבֹּקֶר. קָמוּ לָלֶכֶת, וְרָאוּ אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה רָץ וּבוֹרֵחַ, וְהָיָה שׁוֹתֵת דָּם עַל כְּתֵפָיו. אָחֲזוּ בוֹ, וְסִפֵּר לָהֶם אֶת הַמַּעֲשֶׂה. אָמְרוּ לוֹ, מַה שִׁמְךָ? אָמַר לָהֶם, לַחְמָא בַּר לֵיוָאֵי. אָמְרוּ, וּמָה (וּבֶן) לֵיוָאֵי בַּר לַחְמָא הָיָה אוֹתוֹ

אָמַר רִבִּי אַבָּא, הַאי דְּאָמְרוּ, דִּצְלוֹתְהוֹן דְּמִתַּיָּיא, מְגִינָן עַל חַיֵּי. מְנָלָן. דִּכְתִיב, (במדבר י"ג) וַיַּעֲלוּ בַנֶּגֶב וַיָּבֹא עַד חֶבְרוֹן.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, תָּא חֲזֵי, תְּרֵין נְדָרִין נָדַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיַעֲקֹב. חַד, דְּיֵיחוּת עִמֵּיהּ לְמֵידָר עִמֵּיהּ בְּגָלוּתָא, וְחַד דְּיֵיסְקִינֵיהּ מִקִּבְרֵיהּ, לְמֵחֱמֵי חֶדְוָותָא דְּסַיְּיעְתָּא קַדִּישָׁא דְּדַיְּירֵי עִם בְּנוֹהִי, הָדָא הוּא דִכְתִיב, אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרָיְמָה אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ בְּגָלוּתָא. וְאָנֹכִי אַעֲלְךָ גַּם עָלֹה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (יחזקאל ל"ז) וְהַעֲלֵיתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי. וּכְתִיב (תהלים קכ"ב) שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים וְגוֹ'.

דָּבָר אַחֵר (שמות א') וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם וְגוֹ', אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּהַהוּא יוֹמָא, אִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּתָא לְשָׁרוֹ שֶׁל מִצְרַיִם, עַל כָּל שְׁאַר עַמִּין,

לשון הקודש

הַמֵּת. וּפָחֲדוּ לְדַבֵּר אִתּוֹ יוֹתֵר, וְלֹא חָזְרוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, זֶהוּ שֶׁאָמְרוּ שֶׁתְּפִלּוֹת הַמֵּתִים מְגִנּוֹת עַל הַחַיִּים, מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב וַיַּעֲלוּ בַנֶּגֶב וַיָּבֹא עַד חֶבְרוֹן.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֹּא רְאֵה, שְׁנֵי נְדָרִים נָדַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיַעֲקֹב, אֶחָד שֶׁיֵּרֵד עִמּוֹ לָדוּר עִמּוֹ בַּגָּלוּת, וְאֶחָד שֶׁיַּעֲלֵהוּ מִקִּבְרוֹ לִרְאוֹת חֶדְוַת הַסִּיּוּעַ הַקָּדוֹשׁ שֶׁדָּר עִם בָּנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מו) אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה. אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ בַּגָּלוּת, וְאָנֹכִי אַעֲלְךָ גַּם עָלֹה, כַּנֶּאֱמַר (יחזקאל לז) וְהַעֲלֵיתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי, וְכָתוּב שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים וְגוֹ'.

דָּבָר אַחֵר וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם וְגוֹ' – אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּאוֹתוֹ יוֹם נִתְּנָה

דְּתָנָא, עַד דְּלָא מִית יוֹסֵף, לָא אִתְיְהִיב שֶׁלְטָנוּ לְשֶׁלְטָנָא דְּמִצְרַיִם עַל יִשְׂרָאֵל, כֵּיוָן דְּמִית יוֹסֵף, כְּדֵין וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם, וַיָּקָם: כְּמַאן דְּהַוָה מָאִיךְ וְקָם.

(וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ וכו') רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שיר השירים א') עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ: דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מ"ד) כֹּה אָמַר יְיָ' מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. וּכְתִיב (דברים ל"ג) וַיְהִי בִישׁוּרוּן מֶלֶךְ. בִּמְסִבּוֹ: בֵּין כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים. נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ, דְּגָרְמוּ לְאִסְתַּלְקָא מִבֵּינֵיהוֹן.

דָּבָר אַחֵר, עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ, בְּעוֹד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה יָהִיב אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב, (שמות ל"ד) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וְגוֹ'. בְּעוֹד דְּהַוָה

לשון הקודש

רְשׁוּת לְשָׁרוֹ שֶׁל מִצְרַיִם עַל כָּל שְׁאָר הָעַמִּים. שֶׁשָּׁנִינוּ, עַד שֶׁלֹּא מֵת יוֹסֵף, לֹא נִתַּן שִׁלְטוֹן לַשֶּׁלְטָן שֶׁל מִצְרַיִם עַל יִשְׂרָאֵל. כֵּיוָן שֶׁמֵּת יוֹסֵף, אָז וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם. וַיָּקָם – כְּמִי שֶׁהָיָה נָמוּךְ וְקָם.

[וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ וכו'] רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שיר א) עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מו) כֹּה אָמַר ה' מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב (דברים לג) וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ. בִּמְסִבּוֹ – בֵּין כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים. נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ – שֶׁגָּרְמוּ לְהִסְתַּלֵּק מִבֵּינֵיהֶם.

דָּבָר אַחֵר עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ – בְּעוֹד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה נוֹתֵן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (שמות לד) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וְגוֹ'. בְּעוֹד שֶׁהָיָה כוֹתֵב תּוֹרָה

כְּתִיב אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּקוּ רֵיחֵיהוֹן טָב, וְאָמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל.

דְּבָר אַחֵר עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ, בְּעוֹד דְּהֲוָה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית עַל טוּרָא דְּסִינַי, לְמִיהַב אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ, דִּכְתִיב, (שמות כ"ד) נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע.

רִבִּי תַּנְחוּם אָמַר, כָּל אוּמָה וְאוּמָה אִית לָהּ שַׂר לְעֵילָא, וְכַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב שֶׁלְטָנוּתָא לְדֵין, אַנְחִית לְדֵין, וְכַד יָהִיב שֶׁלְטָנוּתָא לְהַהוּא שַׂר, לֵית לֵיהּ שֶׁלְטָנוּתָא, אֶלָּא בְּגִין יִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איכה א') הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, יִשְׂרָאֵל אִינּוּן לָקְבֵיל כָּל שְׁאַר אוּמִין דְּעָלְמָא, מַה שְׁאַר עַמִּין אִינּוּן שִׁבְעִים, אוּף יִשְׂרָאֵל אִינּוּן שִׁבְעִים, הָדָא הוּא

לשון הקודש

לְיִשְׂרָאֵל, הוֹצִיאוּ רֵיחָם הַטּוֹב, וְאָמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל.

דְּבָר אַחֵר עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ – בְּעוֹד שֶׁהָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹרֵד עַל הַר סִינַי לָתֵת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל. נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ – שֶׁכָּתוּב נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע.

רַבִּי תַּנְחוּם אָמַר, לְכָל אֻמָּה וְאֻמָּה יֵשׁ שַׂר לְמַעְלָה, וּכְשֶׁנּוֹתֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שִׁלְטָה לָזֶה – מוֹרִיד אֶת זֶה, וּכְשֶׁנּוֹתֵן שִׁלְטָה לְאוֹתוֹ שַׂר, אֵין לוֹ שִׁלְטָה אֶלָּא מִשּׁוּם יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, יִשְׂרָאֵל הֵם כְּנֶגֶד כָּל שְׁאָר אֻמּוֹת הָעוֹלָם. מַה שְׁאָר הָעַמִּים הֵם

דִּכְתִיב, (בראשית מ"ו) כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיְמָה שִׁבְעִים. וּמַאן דְּשָׁלִיט עַל יִשְׂרָאֵל, כְּאִילוּ שָׁלִיט עַל כָּל עָלְמָא.

רִבִּי אַבָּא אָמַר מֵהָכָא, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וְגוֹ', הָא שִׁבְעָה. וְכָל דַּרְגָּא (נ"א סַלְקָא) לַעֲשָׂרָה, הָא שִׁבְעִים. מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ, וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם.

אָמַר רַב הוּנָא, אֲמַאי אִשְׁתַּעְבִּידוּ יִשְׂרָאֵל בְּכָל הָאוּמִין, בְּגִין דְּיִשְׁתְּאַר בְּהוֹן עָלְמָא, דְּאִינּוּן לָקֳבֵיל כָּל עָלְמָא, וּכְתִיב, (זכריה י"ד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וּמַה הוּא חַד, אוֹף יִשְׂרָאֵל חַד, דִּכְתִיב, (שמואל ב', ז') גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. מַה שְׁמֵיהּ חַד, וּנְתְפְּרַשׁ בְּשִׁבְעִין, אוֹף יִשְׂרָאֵל חַד, וּנְתְפְּרַשׁ בְּשִׁבְעִין.

לשון הקודש

שִׁבְעִים – אַף יִשְׂרָאֵל הֵם שִׁבְעִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיְמָה שִׁבְעִים. וּמִי שֶׁשּׁוֹלֵט עַל יִשְׂרָאֵל, כְּאִלּוּ שׁוֹלֵט עַל כָּל הָעוֹלָם.

רַבִּי אַבָּא אָמַר מִכָּאן, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וְגוֹ' – הֲרֵי שִׁבְעָה. וְכָל דַּרְגָּה (עולה) לַעֲשָׂרָה – הֲרֵי שִׁבְעִים. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרָיִם.

אָמַר רַב הוּנָא, לָמָּה הִשְׁתַּעְבְּדוּ יִשְׂרָאֵל בְּכָל הָאֻמּוֹת? בִּשְׁבִיל שֶׁיִּשָּׁאֵר בָּהֶם הָעוֹלָם, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד כָּל הָעוֹלָם, וְכָתוּב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וּמָה הוּא אֶחָד – אַף יִשְׂרָאֵל אֶחָד, שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב ז) גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. מַה שְׁמוֹ אֶחָד וְנִפְרָד בְּשִׁבְעִים – אַף יִשְׂרָאֵל אֶחָד וְנִפְרָד בְּשִׁבְעִים.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (משלי ל') תַּחַת שָׁלֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְגוֹ', תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ, דְּתַנְיָא (דף י"ז ע"א) לֵית לָךְ אוּמָא מְכִיכָא וּקְלִילָא וְנִבְזֵית קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּוָותַיְיהוּ דְּמִצְרָאֵי, וְיָהִיב לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֶׁלְטָנוּתָא בְּגִינַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ, דָּא הָגָר, דְּאוֹלִידַת לְיִשְׁמָעֵאל, שֶׁעָשָׂה כַּמָּה רָעוֹת לְיִשְׂרָאֵל, וְשָׁלַט בָּהֶם, וְעִינָּה אוֹתָם בְּכָל מִינֵי עִנּוּיִין, וְגָזַר עֲלֵיהֶם כַּמָּה שְׁמָדוֹת, וְעַד הַיּוֹם הֵם שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם, וְאֵינָם מַנִּיחִים לָהֶם לַעֲמוֹד בְּדָתָם. וְאֵין לָךְ גָּלוּת קָשָׁה לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ גָּלוּת יִשְׁמָעֵאל.

רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָוָה סָלִיק לִירוּשָׁלַם, וַהֲוָה אָזִיל בְּאוֹרְחָא, חָמָא חַד עַרְבָּאָה, דְּהֲוָה אָזִיל בְּאוֹרְחָא, וּבְרֵיהּ עִמֵּיהּ. פְּגָעוּ בִיהוּדָאי חַד. אָמַר לִבְרֵיהּ, הַאי יוּדָאי גְּעָלָא, דְּמָאִים בֵּיהּ מָרֵיהּ. נָוֹל

לשון הקודש

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (משלי ל) תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְגוֹ', תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ. שֶׁשָּׁנִינוּ, אֵין לְךָ אֻמָּה שְׁפָלָה וְנִקְלֵית וּבְזוּיָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ הַמִּצְרִים, וְנָתַן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שִׁלְיטָה מִשּׁוּם יִשְׂרָאֵל. וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ – זוֹ הָגָר שֶׁהוֹלִידָה אֶת יִשְׁמָעֵאל, שֶׁעָשָׂה כַּמָּה רָעוֹת לְיִשְׂרָאֵל, וְשָׁלַט בָּהֶם, וְעִנָּה אוֹתָם בְּכָל מִינֵי עִנּוּיִים, וְגָזַר עֲלֵיהֶם כַּמָּה שְׁמָדוֹת, וְעַד הַיּוֹם הֵם שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם, וְאֵינָם מַנִּיחִים לָהֶם לַעֲמֹד בְּדָתָם. וְאֵין לְךָ גָּלוּת קָשָׁה לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ גָּלוּת יִשְׁמָעֵאל.

רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָיָה עוֹלֶה לִירוּשָׁלַיִם, וְהָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ. רָאָה עַרְבִּי אֶחָד שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וּבְנוֹ עִמּוֹ. פָּגְשׁוּ בִּיהוּדִי

לֵיהּ, וְרָקִיק לֵיהּ בְּדִיקְנֵיהּ שִׁבְעָה זִמְנִין, דְּאִיהוּ מִזַּרְעָא דְּרָאמִין, דַּאֲנָא יָדַעְנָא דִּמְשַׁעְבְּדָן בְּהוּ שִׁבְעִין עֲמָמִין, אָזִיל בְּרֵיהּ וְאַחִיד בְּדִיקְנֵיהּ. אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ רָאמִין רָאמִין, גּוֹזַרְנָא עַל עִלָּאִין, דְּיֶחְתּוּן לְתַתָּא. עַד לָא סִיֵּים אִתְבְּלָעוּ בְּאַתְרֵיהוֹן.

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שיר השירים ב׳) עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים וְגוֹ׳, עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם, הַאי קְרָא עַל גָּלוּתָא דְּיִשְׂרָאֵל אִתְמַר, דְּאִינּוּן יִשְׁתַּעְבְּדוּן בְּגָלוּתָא, עַד דְּיִסְתַּיֵּים הַהוּא יוֹמָא דְּשֶׁלְטָנוּתָא דְּאוּמִין. דִּתְנָן, אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אֶלֶף שְׁנִין הוּא שֶׁלְטָנוּתָא דְּכָל אוּמִין כַּחֲדָא, עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. וְלֵית לָךְ אוּמָה דְּלָא יִשְׁתַּעְבַּד בְּהוֹן. וְיוֹמָא חָדָא, הוּא לְקָבְלֵיהּ דִּכְתִיב, (זכריה י״ד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַיְיָ׳ וְגוֹ׳.

לשון הקודש

אֶחָד, אָמַר לִבְנוֹ, הַיְּהוּדִי הַזֶּה גֹּעֵל, שֶׁמָּאַס בּוֹ אֲדוֹנוֹ. נַוֵּל אוֹתוֹ וְתִירַק לוֹ בִּזְקָנוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים, שֶׁהוּא מִזֶּרַע שֶׁל רָמִים, שֶׁאֲנִי יָדַעְתִּי שֶׁמִּשֶׁעְבָּדִים בָּהֶם שִׁבְעִים עַמִּמִים. הָלַךְ בְּנוֹ וְתָפַס בִּזְקָנוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, רָמִים רָמִים, גּוֹזַרְנִי עַל הָעֶלְיוֹנִים שֶׁיֵּרְדוּ לְמַטָּה. עַד שֶׁלֹּא סִיֵּם, נִבְלְעוּ בִּמְקוֹמָם.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שיר ב) עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים וְגוֹ׳. עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם – פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר עַל גָּלוּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם יִשְׁתַּעְבְּדוּ בַּגָּלוּת עַד שֶׁיִּסְתַּיֵּם אוֹתוֹ יוֹם שֶׁל שִׁלְטוֹן הָאֻמּוֹת. שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֶלֶף שָׁנִים הוּא שִׁלְטוֹן הָאֻמּוֹת כְּאֶחָד עַל יִשְׂרָאֵל, וְאֵין לְךָ אֻמָּה שֶׁלֹּא תִשְׁתַּעְבֵּד בָּהֶם, וְיוֹם אֶחָד הוּא כְּנֶגְדּוֹ, שֶׁכָּתוּב (זכריה יד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַה׳ וְגוֹ׳.

דָּבָר אַחֵר, עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם קֹדֶם דְּיָפוּחַ הַהוּא יוֹמָא דְּאוּמִין. וְנָסוּ הַצְּלָלִים, אִינּוּן שׁוּלְטָנִין דְּשַׁלְטוּ עֲלַיְיהוּ. אֵלֵךְ לִי אֶל הַר הַמּוֹר, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֵלֵךְ לִי, לְנַעֲרָא הָאוּמוֹת מִירוּשָׁלַם דְּהוּא הַר הַמּוֹר, כְּמָה דִּכְתִיב, בְּהַר הַמּוֹרִיָּה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם. וְאֶל גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה, דָּא בֵּי מַקְדְּשָׁא דִּי בְצִיּוֹן, דִּכְתִיב בֵּיהּ (תהלים מ"ח) יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן וְגוֹ', (אָמַר רַבִּי יְהוּדָה) כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (איוב ל"ח) לֶאֱחוֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וְיִנָּעֲרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנָּה. כְּהַאי דְּאָחִיד בְּטַלִּית, לְנַעֲרָא טִנּוּפָא מִנָּהּ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, עָתִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְגַּלְיָיא בִּירוּשָׁלַם דִּלְתַתָּא, וּלְדַכְּאָה יָתָהּ מִטִּנּוּפֵי עַמְמַיָּא, עַד דְּלָא אִשְׁתְּלִים הַהוּא יוֹמָא דְּאוּמִין. דְּאָמַר רִבִּי חִיָּיא, לֵית שׁוּלְטָנוּ לְאוּמִין עֲלַיְיהוּ

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם – קֹדֶם שֶׁיָּפוּחַ אוֹתוֹ יוֹם שֶׁל הָאֻמּוֹת. וְנָסוּ הַצְּלָלִים – אֵלּוּ שִׁלְטוֹנִים שֶׁשָּׁלְטוּ עֲלֵיהֶם. אֵלֵךְ לִי אֶל הַר הַמּוֹר – אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵלֵךְ לִי לְנַעֵר אֶת הָאֻמּוֹת מִירוּשָׁלַיִם, שֶׁהוּא הַר הַמּוֹר, כַּכָּתוּב בְּהַר הַמּוֹרִיָּה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם. וְאֶל גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה – זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבְּצִיּוֹן, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (משלי מח) יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן וְגוֹ', [אָמַר רַבִּי יְהוּדָה] כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לח) לֶאֱחֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וְיִנָּעֲרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנָּה. כְּמוֹ זֶה שֶׁאוֹחֵז בְּטַלִּית לְנַעֵר מִמֶּנָּה טִנֹּפֶת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִתְגַּלּוֹת בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַטָּה וּלְטַהֵר אוֹתָהּ מִטִּנּוּפֵי הָעַמִּים, עַד שֶׁלֹּא יִשְׁתַּלֵּם

דְּיִשְׂרָאֵל, אֶלָּא יוֹמָא חָדָא לְחוּד, דְּהוּא יוֹמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא אֶלֶף שָׁנִים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איכה א') נְתָנַנִי שׁוֹמֵמָה כָּל הַיּוֹם דָּוָה. יוֹמָא חַד לְחוּד, וְלָא יַתִּיר.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אִי יַתִּיר יִשְׁתַּעְבְּדוּן, לֹא עַל פּוּם גְּזֵרַת מַלְכָּא הוּא, אֶלָּא עַל דְּלָא בַעְיָין לְמֵיהַדָּר לָקָבְלֵיהּ, וּכְתִיב (דברים ל') וְהָיָה כִּי יָבוֹאוּ עָלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגוֹ', וּכְתִיב, (דברים ל') אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ וְגוֹ'.

וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ הִנֵּה עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. (שמות א') **אָמַר** רִבִּי שִׁמְעוֹן תָּא חֲזֵי, דְּהָא עַל כָּל פָּנִים מַלְאָכָא שִׁלְטוֹנָא דִּמְמָנָא עַל מִצְרָאֵי הָוָה, וְהָכִי הוּא, דְּרוּבָא דְּפַרְשְׁתָּא לָא אִתְמַר, אֶלָּא מֶלֶךְ מִצְרַיִם סְתָם, וְהַיְינוּ מְמָנָא רַבְרְבָא עַל מִצְרָאֵי.

לשון הקודש

אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁל הָאֻמּוֹת. שֶׁאָמַר רַבִּי חִיָּא, אֵין שִׁלְטוֹן לָאֻמּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל אֶלָּא יוֹם אֶחָד בִּלְבַד, שֶׁהוּא יוֹמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא אֶלֶף שָׁנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נְתָנַנִי שֹׁמֵמָה כָּל הַיּוֹם דָּוָה. יוֹם אֶחָד בִּלְבַד, וְלֹא יוֹתֵר.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִם יִשְׁתַּעְבְּדוּ יוֹתֵר, לֹא עַל פִּי גְּזֵרַת הַמֶּלֶךְ הוּא, אֶלָּא עַל שֶׁלֹּא רוֹצִים לַחֲזֹר אֵלָיו, וְכָתוּב (דברים ל) וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ עָלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגוֹ', וְכָתוּב אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ וְגוֹ'.

וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ הִנֵּה עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֹּא רְאֵה, שֶׁהֲרֵי עַל כָּל פָּנִים הַמַּלְאָךְ הַשַּׁלִּיט הַמְמֻנֶּה עַל הַמִּצְרִים הָיָה, וְכָךְ הוּא, שֶׁבְּרֹב הַפָּרָשָׁה

פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם, פַּרְעֹה מַמָּשׁ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, לְפִיכָךְ כְּתִיב וַיֹּאמֶר, כְּלוֹמַר אַכְנִים בְּלִבְּהוֹן מִלְּתָא דָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמואל ב׳, ט״ז) כִּי יְיָ׳ אָמַר לוֹ קַלֵּל אֶת דָּוִד. מַחֲשֶׁבֶת הַלֵּב בִּלְבַד. וְכֵן (אסתר ו׳) וַיֹּאמֶר הָמָן בְּלִבּוֹ, וְכֵן (בראשית י״ז) וַיֹּאמֶר בְּלִבּוֹ הַלְּבֶן מֵאָה שָׁנָה. אוֹף הָכָא נָמִי, אַכְנִים מַחֲשַׁבְתָּא בְּלִבְּהוֹן, דְּאָמְרוּ רַב וְעָצוּם מִמֶּנּוּ. מָאי מִמֶּנּוּ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר מִמָּנָא דִילְהוֹן, אִינּוּן אָמְרוּ בְּלִבַּיְיהוּ, דְּחֵילָא וְתוּקְפָּא דִילְהוֹן, רַבְּרְבָא וְתַקִּיפָא מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּלְטָנָא דִילְהוֹן.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּל אוּמִין דְּעָלְמָא, (בַּר יִשְׂרָאֵל) מַשְׁכִּין תּוּקְפָּא מִשָּׁרֵיהוֹן, וְיִשְׂרָאֵל נָגְדִּין חֵילֵיהוֹן מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִינּוּן אִתְקְרוּן עַמָּא דַיְיָ׳, וְלָא עַמָּא דְּשׁוּלְטָנַיָּא. ר׳ יְהוּדָה אָמַר, הָכָא

לשון הקודש

לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא מֶלֶךְ מִצְרַיִם סְתָם, וְהֵינוּ הַמְּמֻנֶּה הַגָּדוֹל עַל מִצְרַיִם. פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם, פַּרְעֹה מַמָּשׁ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, לְפִיכָךְ כָּתוּב וַיֹּאמֶר, כְּלוֹמַר הַכְּנִים בְּלִבָּם דָּבָר זֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–ב טז) כִּי ה׳ אָמַר לוֹ קַלֵּל אֶת דָּוִד. מַחֲשֶׁבֶת הַלֵּב בִּלְבַד. וְכֵן (אסתר ו) וַיֹּאמֶר הָמָן בְּלִבּוֹ, וְכֵן (בראשית יז) וַיֹּאמֶר בְּלִבּוֹ הַלְּבֶן מֵאָה שָׁנָה. אַף כָּאן גַּם, הִכְנִים מַחֲשָׁבָה בְּלִבָּם שֶׁאָמְרוּ רַב וְעָצוּם מִמֶּנּוּ. מַה זֶּה מִמֶּנּוּ? רָצָה לוֹמַר מְמֻנֶּה שֶׁלָּהֶם. הֵם אָמְרוּ בְּלִבָּם שֶׁחַיִל וְתֹקֶף שֶׁלָּהֶם גָּדוֹל וְתַקִּיף מִמֶּנּוּ, מֵהַשִּׁלְטוֹן שֶׁלָּהֶם.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם (חוץ מִיִּשְׂרָאֵל) מוֹשְׁכִים כֹּחָם מִשָּׁרֵיהֶם, וְיִשְׂרָאֵל מוֹשְׁכִים כֹּחָם מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהֵם נִקְרָאִים עַם ה׳, וְלֹא עַם שֶׁל הַשֶּׁלְטָנִים.

אִתְקְרוּן עַמּוֹ, דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ, וְהָתָם כְּתִיב, (שמות ג') רָאֹה רָאִיתִי אֶת עֳנִי עַמִּי, עַמִּי מַמָּשׁ יִשְׂרָאֵל אִקְרוּן עַם יְיָ', וּשְׁאַר אוּמִין אִקְרוּן, עַמּוֹ דְּשׁוּלְטָנָא דִילְהוֹן דִּכְתִיב, (מיכה ד') כִּי כָל הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו וַאֲנַחְנוּ נֵלֵךְ בְּשֵׁם יְיָ' אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, הַאי פְּסוּקָא, הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר (הִנֵּה עָם יִשְׂרָאֵל אוֹ) בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעָצוּם מִמֶּנּוּ, (אֶלָּא) מַהוּ עַם בְּנֵי. אֶלָּא עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ, מֵהַהוּא יִשְׂרָאֵל דִּלְעֵילָּא, דַּחֲשִׁיבוּ דְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֲווֹ, וְלֹא עַם יְיָ', וּכְתִיב (שמות א') וַיָּקוּצוּ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלָא כְתִיב מִפְּנֵי (דף י"ז ע"ב) עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ.

לשון הקודש

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כָּאן נִקְרְאוּ עַמּוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ, וְשָׁם כָּתוּב (שמות ג) רָאֹה רָאִיתִי אֶת עֳנִי עַמִּי, עַמִּי מַמָּשׁ. יִשְׂרָאֵל נִקְרְאוּ עַם ה', וּשְׁאָר הָאֻמּוֹת נִקְרְאוּ עַמּוֹ שֶׁל הַשַּׁלִּיט שֶׁלָּהֶם, שֶׁכָּתוּב (מיכה ד) כִּי כָל הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו וַאֲנַחְנוּ נֵלֵךְ בְּשֵׁם ה' אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, פָּסוּק זֶה הָיָה לוֹ לוֹמַר, [הִנֵּה עַם יִשְׂרָאֵל, אוֹ] בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעָצוּם מִמֶּנּוּ. [אֶלָּא] מַהוּ עַם בְּנֵי? אֶלָּא עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ, מֵאוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁחָשְׁבוּ שֶׁעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ, וְלֹא עַם ה', וְכָתוּב וַיָּקֻצוּ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא כָתוּב מִפְּנֵי עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ.

רִבִּי יוֹחָנָן הֲוָה קָאִים קָמֵיהּ דְּר' יִצְחָק, אָמַר, מָה חָמָא בָּלָק לְמֵימַר (במדבר כ"ב) הִנֵּה עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם, וְלֹא אָמַר הִנֵּה עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. (אֶלָּא) אָמַר לֵיהּ ר' יִצְחָק, בָּלָק מְכַשֵּׁף גָּדוֹל הֲוָה, וְכֵן דֶּרֶךְ הַמְכַשְּׁפִים לָקַחַת הַדָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ חֶשְׁדָּא, וְכֵן אֵין מַזְּכִּירִין לְעוֹלָם שֵׁם אָבִיו שֶׁל אָדָם, אֶלָּא שֵׁם אִמּוֹ, דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ חֶשְׁדָּא.

דְּכֵן דֶּרֶךְ הַשֵּׁדִים, דִּמְעַיְּינִים בְּהַהוּא מִלָּה דְּקַאֲמְרֵי לְהוּ, אִי אִיהוּ כְּדִיבָא, מוֹדִיעִין לֵיהּ מִלִּין כְּדִיבִין, וְאִי הוּא קְשׁוֹט, כָּל מַה דְּאַמְרִין לְזִמְנָא זְעֵירָא קוּשְׁטָא הוּא, כָּל שֶׁכֵּן לְמֶעְבַּד עֲבִידְתָּא. רִבִּי אָחָא אָמַר, בָּלָק אוֹרְחָא דְּקָלָנָא נָקַט, הִנֵּה עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם, כְּלוֹמַר, דְּלֵית אֲנָן יַדְעִין מִמָּאן אִינּוּן.

לשון הקודש

רִבִּי יוֹחָנָן הָיָה עוֹמֵד לִפְנֵי רַבִּי יִצְחָק. אָמַר, מָה רָאָה בָּלָק לוֹמַר (במדבר כב) הִנֵּה עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם, וְלֹא אָמַר הִנֵּה עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל? [אֶלָּא] אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק, בָּלָק מְכַשֵּׁף גָּדוֹל הָיָה, וְכֵן דֶּרֶךְ הַמְכַשְּׁפִים לָקַחַת דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ חֶשֶׁד, וְכֵן אֵין מַזְּכִּירִים לְעוֹלָם שֵׁם אָבִיו שֶׁל אָדָם, אֶלָּא שֵׁם אִמּוֹ, דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ חֶשֶׁד.

שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ הַשֵּׁדִים, שֶׁמְּעַיְּנִים בְּאוֹתוֹ דָּבָר שֶׁאוֹמְרִים לָהֶם, אִם הוּא כּוֹזֵב – מוֹדִיעִים לוֹ דְּבָרִים כּוֹזְבִים, וְאִם הוּא אֱמֶת – כָּל מַה שֶׁאוֹמְרִים לִזְמַן קָצָר אֱמֶת הוּא, כָּל שֶׁכֵּן לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה. רַבִּי אָחָא אָמַר, בָּלָק לָקַח דֶּרֶךְ שֶׁל קָלוֹן, הִנֵּה עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם, כְּלוֹמַר שֶׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִים מִמִּי הֵם.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, מִפְּנֵי מַה עַמָּא דְּרַבְּרְבִין נְטִירִין, וְעַמָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא נְטִירִין. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, לָא דָּמֵי מִסְכְּנָא לַעֲתִירָא. מִסְכְּנָא בָּעֵי לְנַטְרָא דִּילֵיהּ, עֲתִירָא לָא נָטִיר דִּילֵיהּ, וְכָל שֶׁכֵּן דְּיִשְׂרָאֵל, אִינּוּן מִמַּלְכָּא דְּרָחִים קְשׁוֹט וְדִינָא. וְדִינָא קַדְמָאָה עָבִיד בְּגוּבְרִין דְּבֵיתֵיהּ, דְּבָעֵי דְּאִינּוּן לֶהֱוֶוּן נְטִירִין מֵחַטָּאָה יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ הָדָא הוּא דִכְתִיב, (עמוס ג') רַק אֶתְכֶם יָדַעְתִּי מִכֹּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה וְגוֹ'.

רִבִּי יוֹסֵי נָפַק לָאוֹרְחָא, וַהֲוָה רִבִּי אַחָא בַּר יַעֲקֹב אָזִיל עִמֵּיהּ, עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי, שָׁתִיק רִבִּי יוֹסֵי, וְהִרְהֵר בְּמִלֵּי דְּעָלְמָא. וְרִבִּי אַחָא הִרְהֵר בְּמִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא. (עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי) חָמָא רִבִּי יוֹסֵי חַד חִוְיָא, דְּהֲוָה רָהִיט אֲבַתְרֵיהּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי אַחָא, חָזֵית הַאי חִוְיָא דְּרָהִיט אֲבַתְרָאי. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַחָא, אֲנָא לָא חֲמֵינָא לֵיהּ. רָהַט רִבִּי יוֹסֵי וְחִוְיָא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מִפְּנֵי מָה הָעָם שֶׁל הַגְּדוֹלִים שְׁמוּרִים, וְעַמּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינָם שְׁמוּרִים? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵין דּוֹמֶה עָנִי לְעָשִׁיר. הֶעָנִי צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת שֶׁלּוֹ, הֶעָשִׁיר לֹא שׁוֹמֵר אֶת שֶׁלּוֹ. וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם מִמֶּלֶךְ שֶׁאוֹהֵב אֱמֶת וָדִין, וְדִין רִאשׁוֹן עוֹשֶׂה בְּאַנְשֵׁי בֵיתוֹ, שֶׁרוֹצֶה שֶׁהֵם יִהְיוּ שְׁמוּרִים מֵחֵטְא יוֹתֵר מִכֻּלָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (עמוס ג) רַק אֶתְכֶם יָדַעְתִּי מִכֹּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה וְגוֹ'.

רִבִּי יוֹסֵי יָצָא לַדֶּרֶךְ, וְהָיָה רַבִּי אַחָא בַּר יַעֲקֹב הוֹלֵךְ עִמּוֹ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, שָׁתַק רַבִּי יוֹסֵי וְהִרְהֵר בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם, וְרַבִּי אַחָא הִרְהֵר בְּדִבְרֵי תוֹרָה. [עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים] רָאָה רַבִּי יוֹסֵי נָחָשׁ אֶחָד שֶׁהָיָה רָץ אַחֲרָיו. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי אַחָא, רָאִיתָ

אֲבַתְּרוֹי. נָפַל רִבִּי יוֹסֵי, וְדָמָא שָׁתַת וְנָחַת מֵחוֹטָמוֹי, שָׁמַע דַּהֲווֹ אַמְרִין, רַק אֶתְכֶם יָדַעְתִּי מִכֹּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה וְגוֹ׳, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וּמָה עַל שַׁעֲתָא חָדָא כַּךְ, מָאן דְּמִתְיָיאֵשׁ מִנָּה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

פְּתַח וְאָמַר, (דברים ב׳) כִּי ה׳ אֱלֹהֶיךָ בֵּרַכְךָ בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֶךָ יָדַע לֶכְתְּךָ וְגוֹ׳ הַמּוֹלִיכְךָ וְגוֹ׳, נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְגוֹ׳, נָחָשׁ שָׂרָף לָמָּה הָכָא. אֶלָּא, לָקַחַת עוֹנְשָׁן מִיִּשְׂרָאֵל, כָּל זְמָן שֶׁמִּתְפָּרְשִׁין מִן עֵץ הַחַיִּים. דִּכְתִיב, (דברים ל׳) כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאוֹרֶךְ יָמֶיךָ.

תָּא חֲזֵי, אָמַר רִבִּי חִיָּיא, כְּתִיב (משלי י״ג) חוֹשֵׂךְ שִׁבְטוֹ שׂוֹנֵא בְנוֹ וְגוֹ׳. וּכְתִיב (מלאכי א׳) אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר ה׳. וּכְתִיב, (מלאכי א׳) וְאֶת עֵשָׂו שָׂנֵאתִי. מַהוּ שָׂנֵאתִי, דִּכְתִיב חוֹשֵׂךְ שִׁבְטוֹ שׂוֹנֵא בְנוֹ. כְּלוֹמַר שָׂנֵאתִי אוֹתוֹ, וְעַל כֵּן חָשַׂכְתִּי שֵׁבֶט מֵהֶם, כָּל שֶׁכֵּן

לשון הקודש

אֶת הַנָּחָשׁ הַזֶּה שֶׂרָץ אַחֲרַי? אָמַר לוֹ רַבִּי אָחָא, אֲנִי לֹא רָאִיתִי אוֹתוֹ. רָץ רַבִּי יוֹסֵי, וְהַנָּחָשׁ אַחֲרָיו. נָפַל רַבִּי יוֹסֵי וְדָם שָׁתַת וְיָרַד מֵחָטְמוֹ. שָׁמַע שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים, רַק אֶתְכֶם יָדַעְתִּי מִכֹּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה וְגוֹ׳. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וּמָה עַל שָׁעָה אַחַת כָּךְ – מִי שֶׁמִּתְיָאֵשׁ מִמֶּנָּה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

פְּתַח וְאָמַר, (דברים ב) כִּי ה׳ אֱלֹהֶיךָ בֵּרַכְךָ בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֶךָ יָדַע לֶכְתְּךָ וְגוֹ׳ הַמּוֹלִיכְךָ וְגוֹ׳, נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְגוֹ׳. נָחָשׁ שָׂרָף לָמָּה כָּאן? אֶלָּא לָקַחַת עָנְשָׁם מִיִּשְׂרָאֵל כָּל זְמַן שֶׁפּוֹרְשִׁים מֵעֵץ הַחַיִּים, שֶׁכָּתוּב כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ.

בֹּא רְאֵה, אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כָּתוּב (משלי יג) חוֹשֵׂךְ שִׁבְטוֹ שׂוֹנֵא בְנוֹ וְגוֹ׳, וְכָתוּב (מלאכי א) אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר ה׳, וְכָתוּב וְאֶת עֵשָׂו שָׂנֵאתִי. מַה זֶּה שָׂנֵאתִי? שֶׁכָּתוּב

וְכָל שֶׁכֵּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, דְּלָא בָעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיִתְפָּרְשׁוּן מֵעֵץ הַחַיִּים אֲפִילוּ רִגְעָא חָדָא.

וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ. יָהַב לְהוֹן עֵיטָא, לְמֶעְבַּד עִמְּהוֹן בִּישָׁא. אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, יַדְעִין הֲווֹ מִצְרָאֵי בְּאִצְטַגְנִינוּת דִּלְהוֹן, שֶׁסּוֹפָן לְמִלְכֵי בְּגִין יִשְׂרָאֵל, וּלְכָךְ אַקְדִּים שׁוּלְטָנָא דִּלְהוֹן, לְמֶעְבַּד עִמְּהוֹן בִּישׁ.

רִבִּי יִצְחָק פְּגַע בְּהַהוּא טוּרָא, וְחָמָא חַד בַּר נָשׁ דְּהֲוָה נָאִים תְּחוֹת חַד אִילָן. יָתִיב תַּמָּן, אַדְהֲוָה יָתִיב, חָמָא אַרְעָא דְּמִתְחַלְחֲלָא, וְאִתְּבַר הַהוּא אִילָנָא, וְנָפַל, וְחָמָא בְּקִיעִין גּוּמִּין בְּאַרְעָא, וְאַרְעָא סַלְקָא וְנַחְתָּא.

אִתְעַר הַהוּא גַּבְרָא, צָוַוח לָקֻבְלֵיהּ דְּרִבִּי יִצְחָק, וְאָמַר לֵיהּ יוּדָאי יוּדָאי, בְּכֵי וְנָהִים, דְּהָאִידָנָא מְקִימִין בִּרְקִיעָא חַד רַבְרְבָא מְמָנָא

לשון הקודש

חוּשֵׁךְ שִׁבְטוֹ שׁוֹנֵא בְּנוֹ, כְּלוֹמַר שָׂנֵאתִי אוֹתוֹ, וְעַל כֵּן חָשַׂכְתִּי שִׁבְטוֹ מֵהֶם. כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא רוֹצֶה שֶׁיִּפָּרְשׁוּ מֵעֵץ הַחַיִּים אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד.

וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ, נָתַן לָהֶם עֵצָה לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם רַע. אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, יוֹדְעִים הָיוּ הַמִּצְרִים בָּאִצְטַגְנִינוּת שֶׁלָּהֶם שֶׁסּוֹפָם לִלְקוֹת בִּגְלַל יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן הִקְדִּים הַשַּׂלִּיט שֶׁלָּהֶם לַעֲשׂוֹת עִמָּם רַע.

רַבִּי יִצְחָק פָּגַשׁ בְּאוֹתוֹ הַר, וְרָאָה אִישׁ אֶחָד יָשֵׁן תַּחַת הָאִילָן. יָשַׁב שָׁם. עַד שֶׁיָּשַׁב, רָאָה שֶׁהָאָרֶץ מִתְחַלְחֶלֶת, וְנִשְׁבַּר אוֹתוֹ אִילָן וְנָפַל, וְרָאָה בְּקִיעִים וְגֻמּוֹת בָּאָרֶץ, וְהָאָרֶץ עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת.

הִתְעוֹרֵר אוֹתוֹ הָאִישׁ, וְצָוַח כְּנֶגֶד רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר לוֹ: יְהוּדִי יְהוּדִי, תִּבְכֶּה וְתִתְנַהֵם, שֶׁעַכְשָׁו מַעֲמִידִים בָּרָקִיעַ גָּדוֹל

שֶׁלְטָנָא עִלָּאָה, וְהוּא זַמִּין לְמֶעְבַּד עִמְּכוֹן בִּישׁ סַגִּי, וְהַאי רִגְשָׁא דְּאַרְעָא בְּגִינֵיכוֹן הֲוָה. דְּכָל זִמְנָא דְּרָגְשָׁא אַרְעָא, כַּד קָם מִמָּנָא, דְּיַעֲבִיד עִמְּכוֹן בִּישָׁא.

תָּוָוה רִבִּי יִצְחָק וְאָמַר, וַדַּאי כְּתִיב, (משלי ל׳) תַּחַת שָׁלֹשׁ רָגְזָה אָרֶץ, וּכְתִיב תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ. מִמָּנָא דְּהֲוָה (מִמָּנָא) תְּחוֹת שֶׁלְטָנָא אַחֲרָא, וּמָלִיךְ, וְיָהֲבִין לֵיהּ שֶׁלְטָנָא, וְכָל שֶׁכֵּן כַּד שָׁלִיט בְּיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רִבִּי חָמָא בַּר גּוּרְיָא, כַּד אֲנָח לְיִשְׂרָאֵל תְּחוֹת שֶׁלְטָנוּתָא דְּאוּמִּין, יָתִיב וְגָעֵי וּבָכֵי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ירמיה י״ג) בְּמִסְתָּרִים תִּבְכֶּה נַפְשִׁי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בְּמִסְתָּרִים דַּוְוקָא.

רִבִּי יְהוּדָה עָאל לְגַבֵּיהּ דְּרִבִּי אֶלְעָזָר, אַשְׁכְּחֵיהּ

לשון הקודש

מִמָּנָה אֶחָד שֵׁלִיט עֶלְיוֹן, וְהוּא עָתִיד לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם הַרְבֵּה רַע, וּרְעִידַת הָאֲדָמָה הַזֹּאת הָיְתָה בִּגְלַלְכֶם. שֶׁכָּל פַּעַם שֶׁרוֹעֶדֶת הָאָרֶץ, כְּשֶׁקָּם מִמָּנָה שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּכֶם רַע.

תָּמַהּ רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, וַדַּאי כָּתוּב (משלי ל) תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אָרֶץ, וְכָתוּב תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ. מִמָּנָה שֶׁהָיָה [מִמָּנָה] תַּחַת שִׁלְטוֹן אַחֵר וּמָלַךְ, וְנָתְנוּ לוֹ שִׁלְטוֹן, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁשּׁוֹלֵט בְּיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי חָמָא בַּר גּוּרְיָא, כְּשֶׁהִנִּיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל תַּחַת שִׁלְטוֹן הָאֻמּוֹת, יָשַׁב וְגָעָה וּבָכָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה יג) בְּמִסְתָּרִים תִּבְכֶּה נַפְשִׁי. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּמִסְתָּרִים דַּוְוקָא.

רִבִּי יְהוּדָה נִכְנַס אֶל רַבִּי אֶלְעָזָר וּמְצָאוֹ

דְּהַוָּה יָתִיב, וִידֵיהּ בְּפוּמֵיהּ, וַהֲוָה עָצִיב. אָמַר לֵיהּ, בְּמָאי (דף י״ח ע״א) קָא עָסִיק מֹר. אָמַר לֵיהּ דִּכְתִיב, (משלי ט״ז) בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים. אִי טַרְנָא עָצִיב, וְכָל שֶׁכֵּן דְּגָעֵי וּבָכֵי, שַׁמָּשׁוּי מָאי עַבְדֵי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה ל״ג) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה. מָאי חֻצָה. מָרֵיהוֹן בְּגוֹ, וְאִינּוּן לְבַר. מָרֵיהוֹן בְּבָתֵּי גָוָאי, וְאִינּוּן בְּבָתֵּי בָרָאי. בָּתֵּי גָוָאי מָאי אִינּוּן. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אִינּוּן מַעֲשָׂרָה כִּתְרֵי מַלְכָּא.

מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן, וְכִי יֵשׁ מַלְאָכִים שֶׁאֵינָם שֶׁל שָׁלוֹם. אָמַר לֵיהּ אִין. תָּא חֲזֵי, אִית מָארֵי דְּדִינָא קַשְׁיָא, וְאִית מָארֵי דְּדִינָא דְּלָא קַשְׁיָא, וְאִית מָארֵי דִּינָא (רַפְיָא) וְרַחֲמָנוּתָא. וְאִית מָארֵי דְּרַחֲמָנוּתָא דְּלֵית בְּהוּ דִּינָא כְּלָל. וְאִלֵּין אִתְקְרוּן מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם. וְעַל אִינּוּן דִּלְתַתָּא, כְּתִיב, (ישעיה נ׳) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם. וּכְתִיב

לשון הקודש

שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְיָדוֹ בְּפִיו, וְהָיָה עָצוּב. אָמַר לוֹ, בַּמָּה עוֹסֵק מֹר? אָמַר לוֹ, שֶׁכָּתוּב בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים. אִם הָאָדוֹן עָצוּב, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁגּוֹעֶה וּבוֹכֶה – מַה יַּעֲשׂוּ שַׁמָּשָׁיו? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה לג) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה. מַה זֶּה חֻצָה? שֶׁאֲדוֹנָם בִּפְנִים, וְהֵם בַּחוּץ. אֲדוֹנָם בַּבָּתִּים הַפְּנִימִיִּים, וְהֵם בַּבָּתִּים הַחִיצוֹנִיִּים. מִי הֵם בָּתִּים הַפְּנִימִיִּים? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹתָם מַעֲשָׂרָה כִּתְרֵי הַמֶּלֶךְ.

מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן, וְכִי יֵשׁ מַלְאָכִים שֶׁאֵינָם שֶׁל שָׁלוֹם? אָמַר לוֹ, כֵּן. בֹּא רְאֵה, יֵשׁ בַּעֲלֵי דִין קָשֶׁה, וְיֵשׁ בַּעֲלֵי דִין לֹא קָשֶׁה, וְיֵשׁ בַּעֲלֵי דִין (רַפֶּה) וְרַחֲמִים, וְיֵשׁ בַּעֲלֵי רַחֲמִים שֶׁאֵין בָּהֶם דִּין כְּלָל, וְאֵלֶּה נִקְרָאוּ מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם, וְעַל אוֹתָם

(ישעיה ל״ד) וְנָמַקּוּ כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם.

אִי הָכִי, כָּל אִינּוּן שׁוּלְטָנִין דִּמְמָנָן עַל שְׁאַר עַמִּין, כַּד חָמָאן לְמָרֵיהוֹן עָצִיב, לְמָאי עַבְדִּין פָּרוֹכָא לִבְנוֹהִי. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, לָא עַבְדִּי אֶלָּא מָאי דְּאִתְפְּקָדוּ, וּרְעוּתָא דְּמָרֵיהוֹן עַבְדִּין.

רַבִּי דּוֹסְתָּאי אָמַר בְּעִדָּנָא דְּאִתְמַסְּרָן בְּנוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְשׁוּלְטָנֵי עֲמָמִין, מִתְכַּנְּפִין תְּרֵיסַר בָּתֵּי דִּינִין, וּמִשְׁתַּקְּעָן גּוֹ תְּהוֹמָא רַבָּה, גָּעֵי טַרְנָא, גָּעִין, וּרְהִיטָן (נ״א תְּרִיסִין) וְנַחְתִּין תְּרֵין דִּמְעִין לִשְׁקִיעָא דְיַמָּא רַבָּה, הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים ל״ו) מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה. וּמִתְגַּלְגְּלָן עִלָּאִין לְתַתָּא, אִתְבַּקְּעָן תַּתָּאִין, וְנַחְתִּין מָאתַן וְאַרְבְּעִין דַּרְגִּין הָדָא הוּא דִכְתִיב, (עמוס ג׳) אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא.

לשון הקודש

שֶׁלְּמַטָּה כָּתוּב (שם נ) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְּרוּת וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם, וְכָתוּב (שם לד) וְנָמַקּוּ כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם.

אִם כָּךְ, כָּל אוֹתָם שַׁלִּיטִים הַמְמֻנִּים עַל שְׁאָר הָעַמִּים, כְּשֶׁרוֹאִים אֶת אֲדוֹנָם עָצוּב, לָמָּה עוֹבְדִים בְּפֶרֶךְ עִם בָּנָיו? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵינָם עוֹשִׂים אֶלָּא מַה שֶּׁהִצְטַוּוּ, וּרְצוֹן אֲדוֹנָם הֵם עוֹשִׂים.

רַבִּי דּוֹסְתַּאי אָמַר, בִּזְמַן שֶׁנִּמְסָרִים בְּנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְשַׁלִּיטֵי הָעַמִּים, מִתְכַּנְּסִים שְׁנֵים עָשָׂר בָּתֵּי דִין וְנִשְׁקָעִים לְתוֹךְ תְּהוֹם רַבָּה. גּוֹעָה הָאָדוֹן, גּוֹעִים וְרָצִים (בַּעֲלֵי מְגִנִּים), וְיוֹרְדוֹת שְׁתֵּי דְמָעוֹת לַשֶּׁקַע שֶׁל הַיָּם הַגָּדוֹל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לו) מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה. וּמִתְגַּלְגְּלִים עֶלְיוֹנִים לְמַטָּה, מִתְבַּקְּעִים הַתַּחְתּוֹנִים, וְיוֹרְדִים מָאתַיִם וְאַרְבָּעִים דְּרָגוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (עמוס ג) אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא.

תָּנָא, בְּשַׁעֲתָא דְּמָסַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל לְשָׁרָא דְּמִצְרָאֵי, גְּזַר עָלַיְיהוּ שֶׁבַע גְּזֵרוֹת, שֶׁיְּשַׁעֲבְּדוּ בְּהוֹן מִצְרָאֵי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות א׳) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים וְגוֹ׳. וְלָקֳבְלֵיהוֹן שִׁבְעָה לְטָב, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ, וַיִּשְׁרְצוּ, וַיִּרְבּוּ, וַיַּעַצְמוּ, בִּמְאֹד מְאֹד, וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אוֹתָם.

הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ. (שמות א׳) רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, אֵין הָבָה אֶלָּא לָשׁוֹן הַזְמָנָה, לְמֶעְבַּד דִּינָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (בראשית י״א) הָבָה נֵרְדָה. (שמואל א׳, י״ד) הָבָה תָמִים. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, הָבָה כוּלָּם, לְשׁוֹן הַסְכָּמָה וְהַזְמָנָה. כְּמוֹ (בראשית י״א) הָבָה נִבְנֶה לָּנוּ עִיר. (שופטים כ׳) הָבוּ לָכֶם עֵצָה. (תהלים כ״ט) הָבוּ לַה׳ בְּנֵי אֵלִים.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ נֶהֱוֵי בְּהַסְכָּמַת דִּינָא לְגַבֵּיהּ. פֶּן יִרְבֶּה, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמֶרֶת

לשון הקודש

שֶׁנִּינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁמָּסַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל לְשַׂר מִצְרַיִם, גָּזַר עֲלֵיהֶם שֶׁבַע גְּזֵרוֹת שֶׁיַּעַבְדוּ בָהֶם הַמִּצְרִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים וְגוֹ׳. וּכְנֶגְדָּם שֶׁבַע לְטוֹב – וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעַצְמוּ בִּמְאֹד מְאֹד וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אוֹתָם.

הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, אֵין הָבָה אֶלָּא לְשׁוֹן הַזְמָנָה לַעֲשׂוֹת דִּין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יא) הָבָה נֵרְדָה. (שמואל–א יד) הָבָה תָמִים. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הָבָה – כֻּלָּם לְשׁוֹן הַסְכָּמָה וְהַזְמָנָה, כְּמוֹ הָבָה נִבְנֶה לָּנוּ עִיר. (שופטים כ) הָבוּ לָכֶם עֵצָה. (תהלים כט) הָבוּ לַה׳ בְּנֵי אֵלִים.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ נִהְיֶה בְּהַסְכָּמַת הַדִּין אֵלָיו. פֶּן יִרְבֶּה, וְרוּחַ

כֵּן יִרְבֶּה, וְכֵן יִפְרוֹץ. וּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הֲווֹ לְהוּ לְשִׂבִּים וְלִצְנִינִים הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיָּקוּצוּ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. דַּהֲווֹ מִתְעַקְּצֵי מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, כְּהָנֵי קוֹצֵי דְמִתְעַקְּצֵי בְּהוּ אִינְשֵׁי.

אָמַר רִבִּי יוּדָאי אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מַה הָוָה מַחֲשַׁבְתְּהוֹן דְּמִצְרָאֵי, דְּמִמְנַע מִיִּשְׂרָאֵל פְּרִיָה וְרִבְיָה, וְשֶׁלְטָנָא דְּמָמָנָא עֲלֵיהוֹן דְּאָעִיל בְּלִבְּהוֹן כַּךְ. אֶלָּא, אָמַר לְהוֹן, הֲווֹ יַדְעִין, דְּזַמִּין בְּרָא חָדָא לְמֵיפַּק מִיִּשְׂרָאֵל, דְּיִתְעֲבִיד דִּינָא בֶּאֱלֹהֵיהוֹן עַל יְדֵיהּ.

דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר מֹשֶׁה, (שמות י״ב) וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים הָלַךְ דּוּמָה שָׁרוֹ שֶׁל מִצְרַיִם, אַרְבַּע מֵאוֹת פַּרְסָה. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, גְּזֵרָה נִגְזְרָה לְפָנַי, דִּכְתִיב, (ישעיה כ״ד) יִפְקֹד יְיָ עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְגוֹ׳.

לשון הקודש

הַקֹּדֶשׁ אוֹמֶרֶת כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ. וּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הָיוּ לָהֶם לְשִׂבִּים וְלִצְנִינִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּקוּצוּ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיוּ נֶעֱקָרִים מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, כְּמוֹ שֶׁאֲנָשִׁים נֶעֱקָצִים מֵהַקּוֹצִים הַלָּלוּ.

אָמַר רַבִּי יוּדַאי אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מָה הָיְתָה מַחֲשֶׁבֶת הַמִּצְרִים שֶׁתִּמָּנַע פְּרִיָה וּרְבִיָה מִיִּשְׂרָאֵל וְהַשִּׁלִּיט הַמְמֻנֶּה עֲלֵיהֶם שֶׁהִכְנִיס כָּךְ בְּלִבָּם? אֶלָּא אָמַר לָהֶם, הֱיוּ יוֹדְעִים שֶׁעָתִיד בֵּן אֶחָד לָצֵאת מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיַּעֲשֶׂה דִּין בֵּאלֹהֵיהֶם עַל יָדוֹ.

שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר מֹשֶׁה וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים, הָלַךְ דּוּמָה, שָׁרוֹ שֶׁל מִצְרַיִם, אַרְבַּע מֵאוֹת פַּרְסָה. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, גְּזֵרָה נִגְזְרָה לְפָנַי, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כד) יִפְקֹד ה׳ עַל

בְּאוֹתָה שָׁעָה נִטְלָה הַשְּׂרָרָה מִמֶּנּוּ, וְנִתְמַנָּה דּוּמָה שַׂר שֶׁל גֵּיהִנֹּם, לִידוֹן שָׁם נַפְשׁוֹת הָרְשָׁעִים. וְרִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר עַל הַמֵּתִים נִתְמַנָּה.

אָמַר רִבִּי חֲנִינָא, כְּתִיב (במדבר ל"ג) וּבֵאלֹהֵיהֶם עָשָׂה יְיָ' שְׁפָטִים. וְכִי בֶאלוֹהַּ שֶׁל כֶּסֶף, וְשֶׁל זָהָב, וְשֶׁל עֵץ, וְשֶׁל אֶבֶן, יֵשׁ שְׁפָטִים. אֶלָּא אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, שֶׁל כֶּסֶף וְשֶׁל זָהָב הָיוּ נִתָּכִים מֵאֲלֵיהֶם, וְשֶׁל עֵץ מִתְרַקְּבִין.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אֱלוֹהַּ שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁה הָיָה, וְצִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת בּוֹ שְׁפָטִים, לִשְׂרוֹף אוֹתוֹ בָּאֵשׁ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (דברים ז') פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ. כְּדֵי שֶׁיְּהֵא רֵיחוֹ נוֹדֵף. וְעוֹד, (שמות י"ב) רֹאשׁוֹ עַל כְּרָעָיו וְעַל קִרְבּוֹ. וְעוֹד, שֶׁעַצְמוֹתָיו מוּשְׁלָכִים בַּשּׁוּק. וְזֹאת הָיְתָה לְמִצְרַיִם קָשֶׁה מִכּוּלָּן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, שְׁפָטִים.

לשון הקודש

צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְגוֹ'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִטְלָה הַשְּׂרָרָה מִמֶּנּוּ, וְנִתְמַנָּה דּוּמָה שַׂר שֶׁל גֵּיהִנֹּם לִדּוֹן שָׁם נַפְשׁוֹת הָרְשָׁעִים. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, עַל הַמֵּתִים נִתְמַנָּה.

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, כָּתוּב (במדבר לג) וּבֵאלֹהֵיהֶם עָשָׂה ה' שְׁפָטִים. וְכִי בֵּאלוֹהַּ שֶׁל כֶּסֶף וְשֶׁל זָהָב וְשֶׁל עֵץ וְשֶׁל אֶבֶן יֵשׁ שְׁפָטִים? אֶלָּא, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שֶׁל כֶּסֶף וְשֶׁל זָהָב הָיוּ נִתָּכִים מֵאֲלֵיהֶם, וְשֶׁל עֵץ מִתְרַקְּבִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֱלוֹהַּ שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁה הָיָה, וְצִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת בּוֹ שְׁפָטִים, לִשְׂרוֹף אוֹתוֹ בָּאֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ז) פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא רֵיחוֹ נוֹדֵף. וְעוֹד, (שמות יב) רֹאשׁוֹ עַל כְּרָעָיו וְעַל קִרְבּוֹ. וְעוֹד, שֶׁעַצְמוֹתָיו

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בֵּאלֹהֵיהֶם מַמָּשׁ וְזֶהוּ שַׂר שֶׁלָּהֶם, לְקַיֵּים, יִפְקוֹד ה' עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְעַל מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל הָאֲדָמָה. וְכָל זֶה הָיוּ יוֹדְעִים הַחֲכָמִים שֶׁבָּהֶם, וְכָל שֶׁכֵּן שַׂר שֶׁלָּהֶם. עַל כֵּן כְּתִיב, הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ.

רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר, הַרְבֵּה עֲבוֹדָה זָרָה הָיוּ בְּמִצְרַיִם, וְנִילוּם אֱלוֹהַּ (דף י"ח ע"ב) שֶׁלָּהֶם הָיָה, וּבְכֻלָּל אֱלֹהֵיהֶם הָיָה הוּא, וּבְכוּלָּם עָשָׂה ה' שְׁפָטִים. אָמַר רִבִּי אַבָּא, הָא דְּר' יוֹחָנָן דַּיְיקָא, וּפְשִׁיטָא, מִשּׁוּם דֶּאֱלֹהֵיהֶם נִלְקִים בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כַּךְ הָאוּמָּה, וְכֵן נִילוּם נִלְקָה בַתְּחִלָּה, וְהָעֵצִים וְהָאֲבָנִים, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות ז') וַיְהִי הַדָּם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם וּבָעֵצִים וּבָאֲבָנִים, שֶׁהָיוּ לָהֶם אֱלֹהוּת מַמָּשׁ. וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק, עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם כְּתִיב, וְנִילוּם לֹא

לשון הקודש

מֻשְׁלָכִים בַּשּׁוּק. וְזֹאת הָיְתָה לְמִצְרַיִם קָשָׁה מִכֻּלָּן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שְׁפָטִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּאלֹהֵיהֶם מַמָּשׁ, וְזֶהוּ שַׂר שֶׁלָּהֶם, לְקַיֵּם יִפְקֹד ה' עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְעַל מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל הָאֲדָמָה. וְכָל זֶה הָיוּ יוֹדְעִים הַחֲכָמִים שֶׁבָּהֶם, וְכָל שֶׁכֵּן שַׂר שֶׁלָּהֶם, עַל כֵּן כָּתוּב הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, הַרְבֵּה עֲבוֹדָה זָרָה הָיוּ בְּמִצְרַיִם, וְנִילוּם אֱלוֹהַּ שֶׁלָּהֶם הָיָה, וּבְכֻלָּל אֱלֹהֵיהֶם הָיָה הוּא, וּבְכֻלָּם עָשָׂה ה' שְׁפָטִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא, זֶה שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן מְדֻיָּק וּפָשׁוּט, מִשּׁוּם שֶׁאֱלֹהֵיהֶם נִלְקִים בַּתְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ הָאֻמָּה, וְכֵן נִילוּם נִלְקָה בַתְּחִלָּה, וְהָעֵצִים וְהָאֲבָנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ז) וַיְהִי הַדָּם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם וּבָעֵצִים וּבָאֲבָנִים, שֶׁהָיוּ לָהֶם אֱלֹהוּת מַמָּשׁ. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַל צְבָא

הָיָה בַּמָּרוֹם. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, רוֹב מִימָיו כְּדוּגְמָתָן בַּמָּרוֹם. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, שַׂר שֶׁלָּהֶם נִלְקָה בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כַּךְ שְׁאַר אֱלֹהֵיהֶם.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בְּרִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, לְקוּת אֻמָּה שֶׁל מִצְרַיִם מַמָּשׁ, לֹא הָיָה אֶלָּא בַּיָּם, דִּכְתִיב, לֹא נִשְׁאַר בָּהֶם עַד אֶחָד. (שמות י״ד) וְקוֹדֶם זֶה, נַעֲשָׂה שְׁפָטִים בֵּאלֹהֵיהֶם. וְעַל דָּא כְּתִיב, הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ פֶּן יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי תִקְרֶאנָה. וְנִתְנַבְּאוּ עַל הֶעָתִיד, כְּפִי מַה שֶׁאֵירַע לָהֶם. וְנוֹסַף גַּם הוּא עַל שׂוֹנְאֵינוּ, נִבְּאוּ עַל מַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים, שֶׁיִּהְיוּ שְׁרוּיִים בְּתוֹכָם. וְנִלְחַם בָּנוּ, נִבְּאוּ עַל מַה דִּכְתִיב, (שמות י״ד) ה׳ יִלָּחֵם לָכֶם וְגוֹ׳. וְעָלָה מִן הָאָרֶץ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות י״ד) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיַד רָמָה.

לשון הקודש

הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם כָּתוּב, וְנִילוּס לֹא הָיָה בַּמָּרוֹם. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, רֹב מִימָיו כְּדֻגְמָתָם בַּמָּרוֹם. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שַׂר שֶׁלָּהֶם נִלְקָה בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ שְׁאָר אֱלֹהֵיהֶם.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, לְקוּת אֻמָּה שֶׁל מִצְרַיִם מַמָּשׁ לֹא הָיָה אֶלָּא בַּיָּם, שֶׁכָּתוּב (שם יד) לֹא נִשְׁאַר בָּהֶם עַד אֶחָד. וְקֹדֶם זֶה נַעֲשָׂה שְׁפָטִים בֵּאלֹהֵיהֶם. וְעַל זֶה כָּתוּב, הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ פֶּן יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי תִקְרֶאנָה. וְנִתְנַבְּאוּ עַל הֶעָתִיד כְּפִי מַה שֶׁאֵרַע לָהֶם. וְנוֹסַף גַּם הוּא עַל שׂוֹנְאֵינוּ – נִבְּאוּ עַל מַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁיִּהְיוּ שְׁרוּיִים בְּתוֹכָם. וְנִלְחַם בָּנוּ – נִבְּאוּ עַל מַה שֶׁכָּתוּב ה׳ יִלָּחֵם לָכֶם וְגוֹ׳. וְעָלָה מִן הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֹצְאִים בְּיַד רָמָה.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֵוִי וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי. (שמות ב') **רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח,** (שיר השירים א') **שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה. תָּנָא, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, עָלָה בְּחֵפֶץ לְפָנָיו, וּבָרָא אֶת הַשָּׁמַיִם בִּימִינוֹ וְהָאָרֶץ בִּשְׂמֹאלוֹ, וְעָלָה בְּחֵפֶץ לְפָנָיו, לִנְהוֹג הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה. וּבָרָא הַמַּלְאָכִים הַמְמוּנִים בְּחַסְדּוֹ, בַּיּוֹם. (נ"א לוֹמַר שִׁירָה בַּיּוֹם זְמַן הַחֶסֶד) וּבָרָא הַמַּלְאָכִים הַמְמוּנִים לוֹמַר שִׁירָה בַּלַּיְלָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (תהלים מ"ב) **יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי. אֵלּוּ מִיָּמִין, וְאֵלּוּ מִשְּׂמֹאל, אֵלּוּ מַקְשִׁיבִים שִׁירַת הַיּוֹם, וְאֵלּוּ מַקְשִׁיבִים שִׁירַת הַלַּיְלָה, שִׁירָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל קָדוֹשׁ. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, אוֹתָם שֶׁאוֹמְרִים שִׁירָה בַּלַּיְלָה, מַקְשִׁיבִים שִׁירָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם, הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (שיר השירים ח') **חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ.**

לשון הקודש

וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֵוִי וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה. שָׁנִינוּ, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, עָלָה בְּחֵפֶץ לְפָנָיו, וּבָרָא אֶת הַשָּׁמַיִם בִּימִינוֹ, וְהָאָרֶץ בִּשְׂמֹאלוֹ, וְעָלָה בְּחֵפֶץ לְפָנָיו לִנְהוֹג הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה. וּבָרָא הַמַּלְאָכִים הַמְמֻנִים בְּחַסְדּוֹ בַּיּוֹם. (לוֹמַר שִׁירָה בַּיּוֹם, זְמַן הַחֶסֶד) וּבָרָא הַמַּלְאָכִים הַמְמֻנִים לוֹמַר שִׁירָה בַּלַּיְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים כב) יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי. אֵלּוּ מִיָּמִין, וְאֵלּוּ מִשְּׂמֹאל, אֵלּוּ מַקְשִׁיבִים שִׁירַת הַיּוֹם, וְאֵלּוּ מַקְשִׁיבִים שִׁירַת הַלַּיְלָה, שִׁירָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל קָדוֹשׁ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אוֹתָם שֶׁאוֹמְרִים שִׁירָה בַּלַּיְלָה, מַקְשִׁיבִים שִׁירָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ח) חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כַּת אַחַת, כְּלוּלָה מִשָּׁלֹשׁ כִּתּוֹת, אוֹמֶרֶת שִׁירָה בַּלַּיְלָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ל"א) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, עֲשָׂרָה דְבָרִים נִבְרָאוּ בְיוֹם רִאשׁוֹן, מֵהֶם מִדַּת לַיְלָה, וּמֵהֶם מִדַּת יוֹם, וְעַל מִדַּת לַיְלָה כְּתִיב, וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (איוב ט"ז) אַפּוֹ טָרַף. וּכְתִיב, (מיכה ה') וְטָרַף וְאֵין מַצִּיל. וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות ט"ו) חֹק וּמִשְׁפָּט. (תהלים קמ"ז) חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו. (תהלים פ"א) כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפַּט וְגוֹ'. מִכָּאן שֶׁמִּדַּת הַדִּין שׁוֹלֶטֶת בַּלַּיְלָה.

וְתָנָא, אֵלּוּ הָאוֹמְרִים שִׁירָה בַּלַּיְלָה, אֵלּוּ הֵם שָׁרִים עַל כָּל בַּעֲלֵי שִׁיר. וּכְשֶׁפּוֹתְחִין הַחַיִּים שִׁירָה, מוֹסִיפִים הָעֶלְיוֹנִים כֹּחַ, לָדַעַת

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כַּת אַחַת, כְּלוּלָה מִשָּׁלֹשׁ כִּתּוֹת, אוֹמֶרֶת שִׁירָה בַּלַּיְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עֲשָׂרָה דְבָרִים נִבְרְאוּ בְיוֹם רִאשׁוֹן, מֵהֶם מִדַּת לַיְלָה וּמֵהֶם מִדַּת יוֹם, וְעַל מִדַּת לַיְלָה כָּתוּב וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב טז) אַפּוֹ טָרַף, וְכָתוּב (מיכה ה) וְטָרַף וְאֵין מַצִּיל. וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טז) חֹק וּמִשְׁפָּט. (תהלים קמז) חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו. (שם פא) כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפַּט וְגוֹ'.

מִכָּאן שֶׁמִּדַּת הַדִּין שׁוֹלֶטֶת בַּלַּיְלָה.

וְשָׁנִינוּ, אֵלּוּ הָאוֹמְרִים שִׁירָה בַּלַּיְלָה, אֵלּוּ הֵם שָׁרִים עַל כָּל בַּעֲלֵי שִׁיר. וּכְשֶׁפּוֹתְחִים הַחַיִּים שִׁירָה, מוֹסִיפִים

וּלְהַכִּיר וּלְהַשִּׂיג מַה שֶּׁלֹּא הִשִּׂיגוּ. שָׁמַיִם וָאָרֶץ, מוֹסִיפִין כֹּחַ בְּהַאי שִׁירָה.

אָמַר רִבִּי נְחֶמְיָה, אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָדַעַת בְּאוֹתוֹ שִׁיר, דְּתַנְיָא הַזּוֹכֶה בְּאוֹתוֹ שִׁיר, יֵדַע בְּעִנְיָנֵי הַתּוֹרָה וְהַחָכְמָה, וְיַאֲזִין וְיַחֲקוֹר וְיוֹסִיף כֹּחַ וּגְבוּרָה בַּמֶּה שֶׁהָיָה, וּבַמֶּה שֶׁעָתִיד לִהְיוֹת, וּבָזֶה זָכָה שְׁלֹמֹה לָדַעַת.

דְּתָנֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן, דָּוִד עָלָיו הַשָּׁלוֹם, יָדַע בָּזֶה, וְתִקֵּן שִׁירִים וְתוּשְׁבָּחוֹת הַרְבֵּה, וְרָמַז בָּהֶם הָעֲתִידוֹת לָבוֹא, וְהוֹסִיף כֹּחַ וּגְבוּרָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. יָדַע בְּעִנְיָנֵי הַתּוֹרָה וְהַחָכְמָה, וְאִזֵּן וְחִקֵּר וְהוֹסִיף כֹּחַ וּגְבוּרָה בְּלָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.

וּשְׁלֹמֹה זָכָה יוֹתֵר בְּאוֹתוֹ הַשִּׁיר, וְיָדַע הַחָכְמָה, וְאִזֵּן וְחִקֵּר וְתִקֵּן מְשָׁלִים הַרְבֵּה, וְעָשָׂה

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנִים כֹּחַ לָדַעַת וּלְהַכִּיר וּלְהַשִּׂיג מַה שֶּׁלֹּא הִשִּׂיגוּ. שָׁמַיִם וָאָרֶץ מוֹסִיפִים כֹּחַ בַּשִּׁירָה הַזּוֹ.

אָמַר רַבִּי נְחֶמְיָה, אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָדַעַת בְּאוֹתוֹ שִׁיר. שֶׁשָּׁנִינוּ, הַזּוֹכֶה בְּאוֹתוֹ שִׁיר, יֵדַע בְּעִנְיָנֵי הַתּוֹרָה וְהַחָכְמָה, וְיַאֲזִין וְיַחְקֹר וְיוֹסִיף כֹּחַ וּגְבוּרָה בְּמַה שֶׁהָיָה וּבַמֶּה שֶׁעָתִיד לִהְיוֹת, וּבָזֶה זָכָה שְׁלֹמֹה לָדַעַת.

שֶׁשָּׁנָה רַבִּי שִׁמְעוֹן, דָּוִד עָלָיו הַשָּׁלוֹם יָדַע בָּזֶה, וְתִקֵּן שִׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת הַרְבֵּה, וְרָמַז בָּהֶם הָעֲתִידוֹת לָבֹא, וְהוֹסִיף כֹּחַ וּגְבוּרָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. יָדַע בְּעִנְיָנֵי הַתּוֹרָה וְהַחָכְמָה, וְאִזֵּן וְחִקֵּר וְהוֹסִיף כֹּחַ וּגְבוּרָה בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.

וּשְׁלֹמֹה זָכָה יוֹתֵר בְּאוֹתוֹ הַשִּׁיר, וְיָדַע

סֵפֶר מֵאוֹתוֹ הַשִּׁיר מַמָּשׁ, וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (קהלת ב׳) **עָשִׂיתִי לִי שָׁרִים וְשָׁרוֹת. כְּלוֹמַר, קָנִיתִי לִי לָדַעַת שִׁיר, מֵאוֹתָן הַשִּׁירִים הָעֶלְיוֹנִים, וַאֲשֶׁר תַּחְתָּם. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, שִׁיר הַשִּׁירִים, כְּלוֹמַר, שִׁיר, שֶׁל אוֹתָם שָׁרִים שֶׁל מַעְלָה. שִׁיר, שֶׁכּוֹלֵל כָּל עִנְיְנֵי הַתּוֹרָה וְהַחָכְמָה, וְכֹחַ וּגְבוּרָה, בְּמַה שֶׁהָיָה, וְעָתִיד לִהְיוֹת, שִׁיר שֶׁהַשָּׁרִים שֶׁל מַעְלָה מְשׁוֹרְרִים.**

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אֵלּוּ הַשָּׁרִים, עָמְדוּ, עַד שֶׁנּוֹלַד לֵוִי, אֲבָל מִשֶּׁנּוֹלַד לֵוִי וְאֵילָךְ אָמְרוּ שִׁיר. כֵּיוָן שֶׁנּוֹלַד מֹשֶׁה וְנִמְשַׁח אַהֲרֹן, וְנִתְקַדְּשׁוּ הַלְוִיִּם, נִשְׁלַם הַשִּׁיר, וְעָמְדוּ עַל מִשְׁמְרוֹתָם.

וְאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, בְּאוֹתָה שָׁעָה שֶׁנּוֹלַד לֵוִי, פָּתְחוּ לְמַעְלָה וְאָמְרוּ, (שיר השירים ה׳) **מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי** (דף י״ט ע״א) **אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ אֶשָּׁקְךָ גַּם**

לשון הקודש

הַחָכְמָה, וְאִזֵּן וְחִקֵּר וְתִקֵּן מְשָׁלִים הַרְבֵּה, וְעָשָׂה סֵפֶר מֵאוֹתוֹ הַשִּׁיר מַמָּשׁ, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (קהלת ב) עָשִׂיתִי לִי שָׁרִים וְשָׁרוֹת. כְּלוֹמַר, קָנִיתִי לִי לָדַעַת שִׁיר מֵאוֹתָם הַשִּׁירִים הָעֶלְיוֹנִים, וַאֲשֶׁר תַּחְתָּם. וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב שִׁיר הַשִּׁירִים, כְּלוֹמַר, שִׁיר שֶׁל אוֹתָם שָׁרִים שֶׁל מַעְלָה. שִׁיר שֶׁכּוֹלֵל כָּל עִנְיְנֵי הַתּוֹרָה וְהַחָכְמָה וְכֹחַ וּגְבוּרָה בְּמַה שֶׁהָיָה וְעָתִיד לִהְיוֹת. שִׁיר שֶׁהַשָּׁרִים שֶׁל מַעְלָה מְשׁוֹרְרִים.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אֵלּוּ הַשָּׁרִים עָמְדוּ עַד שֶׁנּוֹלַד לֵוִי, אֲבָל מִשֶּׁנּוֹלַד לֵוִי וְאֵילָךְ אָמְרוּ שִׁיר. כֵּיוָן שֶׁנּוֹלַד מֹשֶׁה וְנִמְשַׁח אַהֲרֹן וְנִתְקַדְּשׁוּ הַלְוִיִּם, נִשְׁלַם הַשִּׁיר, וְעָמְדוּ עַל מִשְׁמְרוֹתָם.

וְאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, בְּאוֹתָה שָׁעָה שֶׁנּוֹלַד לֵוִי, פָּתְחוּ לְמַעְלָה וְאָמְרוּ, (שיר ח) מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ

לֹא יָבֶזוּ לִי. כֵּיוָן שֶׁיָּצְאוּ מִשֵּׁבֶט לֵוִי הַמְּשׁוֹרְרִים שֶׁל מַטָּה, וְנִתְקַדְּשׁוּ כּוּלָּם, וְעָמְדוּ עַל מִשְׁמְרוֹתָם, וְנִתְקַדְּשׁוּ אֵלֶּה לְנוֹכַח אֵלֶּה, חֲבֵרִים כְּאֶחָד, וְהָעוֹלָמוֹת אֶחָד, וּמֶלֶךְ אֶחָד שׁוֹכֵן עֲלֵיהֶם, בָּא שְׁלֹמֹה, וְעָשָׂה סֵפֶר מֵאוֹתוֹ שִׁיר שֶׁל אוֹתָם שָׁרִים, וְנִסְתַּם הַחָכְמָה בּוֹ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, לָמָּה נִקְרְאוּ הַשָּׁרִים שֶׁל מַטָּה לְוִיִּים, עַל שֶׁנִּלְוִים וְנֶחְבָּרִים לְמַעְלָה כְּאֶחָד. וְהַשּׁוֹמֵעַ, נִלְוָה וְנִדְבָּק נַפְשׁוֹ לְמַעְלָה. וְעַל כֵּן אָמְרָה לֵאָה, (בראשית כ"ט) יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי. רִבִּי תַּנְחוּם אָמַר, שֶׁבְּכֹל נִלְוָה זֶרַע לֵוִי עִם הַשְּׁכִינָה, בְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּמִרְיָם, וּבְכָל זַרְעוֹ אַחֲרָיו, וְהֵם הַנִּלְוִים אֶל ה' לְשָׁרְתוֹ.

תָּא חֲזֵי, בְּשָׁעָה שֶׁעָמְדוּ הַמְּשׁוֹרְרִים לְמַעְלָה, לֹא

לשון הקודש

אֶשְׁקֵךְ גַּם לֹא יָבֶזוּ לִי. כֵּיוָן שֶׁיָּצְאוּ מִשֵּׁבֶט לֵוִי הַמְּשׁוֹרְרִים שֶׁל מַטָּה, וְנִתְקַדְּשׁוּ כֻּלָּם וְעָמְדוּ עַל מִשְׁמְרוֹתָם, וְנִתְקַדְּשׁוּ אֵלֶּה לְנֹכַח אֵלֶּה, חֲבֵרִים כְּאֶחָד, וְהָעוֹלָמוֹת אֶחָד, וּמֶלֶךְ אֶחָד שׁוֹכֵן עֲלֵיהֶם – בָּא שְׁלֹמֹה, וְעָשָׂה סֵפֶר מֵאוֹתוֹ שִׁיר שֶׁל אוֹתָם שָׁרִים, וְנִסְתַּם הַחָכְמָה בּוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לָמָּה נִקְרְאוּ הַשָּׁרִים שֶׁל מַטָּה לְוִיִּים? עַל שֶׁנִּלְוִים וְנֶחְבָּרִים לְמַעְלָה כְּאֶחָד, וְהַשּׁוֹמֵעַ נִלְוֶה וְנִדְבָּק נַפְשׁוֹ לְמַעְלָה. וְעַל כָּךְ אָמְרָה לֵאָה (בראשית כט) יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי. רַבִּי תַּנְחוּם אָמַר, שֶׁבְּכֹל נִלְוֶה זֶרַע לֵוִי עִם הַשְּׁכִינָה, בְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּמִרְיָם, וּבְכָל זַרְעוֹ אַחֲרָיו, וְהֵם הַנִּלְוִים אֶל ה' לְשָׁרְתוֹ.

בָּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁעָמְדוּ הַמְּשׁוֹרְרִים

עָמְדוּ עַל מִשְׁמַרְתָּם, עַד שֶׁנּוֹלְדוּ שְׁלֹשָׁה הָאַחִים: מֹשֶׁה, אַהֲרֹן, וּמִרְיָם. תִּינַח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, מִרְיָם לָמָּה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (קהלת ב') וְשָׁרוֹת. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמות ט"ו) וַתַּעַן לָהֶם מִרְיָם.

תָּאנָא, בְּאוֹתָה שָׁעָה שֶׁנּוֹלַד לֵוִי, נְטָלוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבְחָרוֹ מִכָּל אֶחָיו וְהוֹשִׁיבוֹ בָּאָרֶץ, וְהוֹלִיד לִקְהָת, וּקְהָת הוֹלִיד לְעַמְרָם, וְהוּא הוֹלִיד לְאַהֲרֹן וּמִרְיָם. פֵּרַשׁ מֵאִשְׁתּוֹ, וְהֶחֱזִירָהּ, בְּאוֹתָה שָׁעָה הָיוּ הַמְשׁוֹרְרִים שֶׁל מַעְלָה עוֹמְדִים וּמְשׁוֹרְרִים, גָּעַר בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנִשְׁתַּכֵּךְ הַשִּׁיר, עַד שֶׁנָּטָה קַו יְמִינוֹ, וְהוֹשִׁיט לְעַמְרָם.

מָאי טַעְמָא נִקְרָא עַמְרָם. שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ עַם רָם עַל כָּל רָמִים, וְלֹא נִזְכַּר שְׁמוֹ. מָאי טַעְמָא לֹא נִזְכַּר שְׁמוֹ. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּשֵׁם רִבִּי אֲבָהוּ, מִפְּנֵי

לשון הקודש

לְמַעְלָה, לֹא עָמְדוּ עַל מִשְׁמַרְתָּם עַד שֶׁנּוֹלְדוּ שְׁלֹשֶׁת הָאַחִים: מֹשֶׁה, אַהֲרֹן וּמִרְיָם. מֵילָא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, מִרְיָם לָמָּה? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְשָׁרוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טו) וַתַּעַן לָהֶם מִרְיָם.

שָׁנִינוּ, בְּאוֹתָה שָׁעָה שֶׁנּוֹלַד לֵוִי, נְטָלוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבְחָרוֹ מִכָּל אֶחָיו וְהוֹשִׁיבוֹ בָּאָרֶץ, וְהוֹלִיד לִקְהָת, וּקְהָת הוֹלִיד לְעַמְרָם, וְהוּא הוֹלִיד לְאַהֲרֹן וּמִרְיָם. פֵּרַשׁ מֵאִשְׁתּוֹ, וְהֶחֱזִירָהּ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָיוּ הַמְשׁוֹרְרִים שֶׁל מַעְלָה עוֹמְדִים וּמְשׁוֹרְרִים. גָּעַר בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנִשְׁתַּכֵּךְ הַשִּׁיר, עַד שֶׁנָּטָה קַו יְמִינוֹ וְהוֹשִׁיט לְעַמְרָם.

מָה הַטַּעַם נִקְרָא עַמְרָם? שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ עַם רָם עַל כָּל רָמִים, וְלֹא נִזְכַּר שְׁמוֹ. מָה הַטַּעַם לֹא נִזְכַּר שְׁמוֹ? רַבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי אֲבָהוּ, מִפְּנֵי שֶׁבִּצְנִעָה הָלַךְ,

שֶׁבְּצִנְעָא הָלַךְ, וּבְצִנְעָא חָזַר לְאִשְׁתּוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַכִּירוּ בוֹ, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיֵּלֶךְ אִישׁ, וְלָא נֶאֱמַר וַיֵּלֶךְ עַמְרָם בְּפַרְהֶסְיָא. וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי, אַף הִיא בְּצִנְעָא חָזְרָה, וְלֹא נִזְכַּר שְׁמָהּ.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ. רִבִּי אֲבָהוּ אָמַר, וַיֵּלֶךְ אִישׁ, זֶה גַּבְרִיאֵל. דִכְתִיב, (דניאל ט') וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל. שֶׁהָלַךְ הוּא וְהֶחֱזִירָהּ לְעַמְרָם. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, עַמְרָם מַמָּשׁ הָיָה, וְלֹא נִזְכַּר שְׁמוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהַלִּיכָה זוֹ לֹא הָיְתָה מִמֶּנּוּ לְהִזְדַּוֵּג לְאִשְׁתּוֹ, אֶלָּא מִלְּמַעְלָה.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, בְּאַהֲרֹן וּמִרְיָם לֹא נֶאֱמַר זִיווּג אֲבוֹתָם בַּתּוֹרָה, וּבְמֹשֶׁה כְּתִיב וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי, לְהוֹרוֹת, שֶׁהַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת עַל שֵׁם לֵוִי. וְלֹא הָיָה עַמְרָם רָאוּי לְהוֹלִיד לְמֹשֶׁה, עַד שֶׁנָּטַל חֵלֶק בַּשְּׁכִינָה, וְהוֹלִיד לְמֹשֶׁה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיִּקַּח

לשון הקודש

וּבְצִנְעָה חָזַר לְאִשְׁתּוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַכִּירוּ בוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּלֶךְ אִישׁ, וְלֹא נֶאֱמַר וַיֵּלֶךְ עַמְרָם, בְּפַרְהֶסְיָא. וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי, אַף הִיא בְּצִנְעָה חָזְרָה, וְלֹא נִזְכַּר שְׁמָהּ.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ. רַבִּי אֲבָהוּ אָמַר, וַיֵּלֶךְ אִישׁ זֶה גַּבְרִיאֵל, שֶׁכָּתוּב (דניאל ט) וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל. שֶׁהָלַךְ הוּא וְהֶחֱזִירָהּ לְעַמְרָם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, עַמְרָם מַמָּשׁ הָיָה, וְלֹא נִזְכַּר שְׁמוֹ מִפְּנֵי שֶׁהַלִּיכָה זוֹ לֹא הָיְתָה מִמֶּנּוּ לְהִזְדַּוֵּג לְאִשְׁתּוֹ, אֶלָּא מִלְּמַעְלָה.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, בְּאַהֲרֹן וּמִרְיָם לֹא נֶאֱמַר זִיווּג אֲבוֹתָם בַּתּוֹרָה, וּבְמֹשֶׁה כָּתוּב וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי, לְהוֹרוֹת שֶׁהַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת עַל שֵׁם לֵוִי. וְלֹא הָיָה עַמְרָם רָאוּי לְהוֹלִיד לְמֹשֶׁה, עַד שֶׁנָּטַל חֵלֶק בַּשְּׁכִינָה, וְהוֹלִיד לְמֹשֶׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח אֶת בַּת

אֶת בַּת לֵוִי. וּלְפִיכָךְ כְּתִיב, (שמות ב') וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, זָכָה עַמְרָם שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ בֵּן, שֶׁזָּכָה לְקוֹל גָּדוֹל, דִּכְתִיב, (שמות י"ט) וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל. וְעַמְרָם זָכָה לְבַת קוֹל, דִּכְתִיב וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי. כְּלוֹמַר, בַּת קוֹל. וּלְפִיכָךְ כְּתִיב וַיֵּלֶךְ. כְּלוֹמַר, שֶׁהָלַךְ לְמַדְרֵגָה זוֹ. תָּאנָא, כְּשֶׁנּוֹלַד מֹשֶׁה, יִיחֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁמוֹ עָלָיו, דִּכְתִיב וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא. וּכְתִיב, (תהלים קמ"ה) טוֹב ה' לַכֹּל. וּכְתִיב, (תהלים ל"ד) טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב ה'.

וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם. (שמות ב') רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּסַכְנִין אָמַר, וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם, סוֹף גָּלוּתָם הָיָה, שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְשׁוּעֲבָדִים בְּכָל עֲבוֹדָה. בַּיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם, שֶׁהָיוּ רָבִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, וְכֵיוָן שֶׁנִּשְׁתַּלֵּם קֵץ גָּלוּתָם, מַה כְּתִיב,

לשון הקודש

לֵוִי. וּלְפִיכָךְ כָּתוּב וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, זָכָה עַמְרָם שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ בֵּן שֶׁזָּכָה לְקוֹל גָּדוֹל, שֶׁכָּתוּב (שמות יט) וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל. וְעַמְרָם זָכָה לְבַת קוֹל, שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי, כְּלוֹמַר בַּת קוֹל. וּלְפִיכָךְ כָּתוּב וַיֵּלֶךְ, כְּלוֹמַר, שֶׁהָלַךְ לְמַדְרֵגָה זוֹ. שָׁנִינוּ, כְּשֶׁנּוֹלַד מֹשֶׁה, יִחֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁמוֹ עָלָיו, שֶׁכָּתוּב וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, וְכָתוּב (תהלים קמט) טוֹב ה' לַכֹּל, וְכָתוּב טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב ה'.

וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מִסִּכְנִין אָמַר, וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם – סוֹף גָּלוּתָם הָיָה, שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְשֻׁעְבָּדִים בְּכָל עֲבוֹדָה. בַּיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם – שֶׁהָיוּ

וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם. מָאי טַעְמָא. שֶׁהוּרַד שַׂר מִצְרַיִם מִמַּעֲלָתוֹ, וְנָפַל מִגַּאֲוָתוֹ. וְכֵיוָן שֶׁנָּפַל מֶלֶךְ מִצְרַיִם, שֶׁהוּא שַׂר שֶׁלָּהֶן, זָכַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וְשָׁמַע תְּפִלָּתָם.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בֹּא וּרְאֵה שֶׁכָּךְ הוּא, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהַשַּׂר שֶׁלָּהֶם נִתְּנָה לוֹ שִׁרְרָה עַל יִשְׂרָאֵל, לֹא נִשְׁמַע צַעֲקָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כֵּיוָן שֶׁנָּפַל הַשַּׂר שֶׁלָּהֶם, כְּתִיב וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם, וּמִיָּד וַיֵּאָנְחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבוֹדָה וַיִּזְעָקוּ וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאֱלֹהִים. שֶׁעַד אוֹתָהּ שָׁעָה לֹא נַעֲנוּ בְּצַעֲקָתָם.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, בֹּא וּרְאֵה רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּשֶׁהוּא מְרַחֵם עַל יִשְׂרָאֵל, כּוֹפֶה לְמִדַּת הַדִּין, וּמוֹרִידָהּ, וּמְרַחֵם עֲלֵיהֶם. וְהַיְינוּ דִּתְנָן, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹרִיד שְׁתֵּי דְמָעוֹת לַיָּם

לשון הקודש

רַבִּים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם. וְכֵיוָן שֶׁנִּשְׁתַּלֵּם קֵץ גָּלוּתָם מַה כָּתוּב? וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם. מָה הַטַּעַם? שֶׁהוּרַד שַׂר מִצְרַיִם מִמַּעֲלָתוֹ וְנָפַל מִגַּאֲוָתוֹ. וְכֵיוָן שֶׁנָּפַל מֶלֶךְ מִצְרַיִם, שֶׁהוּא שַׂר שֶׁלָּהֶם, זָכַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַע תְּפִלָּתָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֹּא וּרְאֵה שֶׁכָּךְ הוּא, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהַשַּׂר שֶׁלָּהֶם נִתְּנָה לוֹ שִׁרְרָה עַל יִשְׂרָאֵל, לֹא נִשְׁמַע צַעֲקָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. כֵּיוָן שֶׁנָּפַל הַשַּׂר שֶׁלָּהֶם, כָּתוּב וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם, וּמִיָּד – וַיֵּאָנְחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֹדָה וַיִּזְעָקוּ וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאֱלֹהִים. שֶׁעַד אוֹתָהּ שָׁעָה לֹא נַעֲנוּ בְּצַעֲקָתָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֹּא וּרְאֵה רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כְּשֶׁהוּא מְרַחֵם עַל יִשְׂרָאֵל, כּוֹפֶה לְמִדַּת הַדִּין וּמוֹרִידָהּ וּמְרַחֵם עֲלֵיהֶם, וְהַיְינוּ שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ

הַגָּדוֹל. מָאן אִינּוּן שְׁתֵּי דְמָעוֹת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, לָאו (דף י"ט ע"ב) מִלָּא בְּרִירָא הִיא, דְּהָא אָמַר לֵיהּ לְאוֹבָא טַמְיָא, דְּהַוָה כָּדִיב, וּמִילּוֹהִי כְּדִיבָן.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, לָאו בָּתַר אוֹבָא טַמְיָא אַזְלִינָן, דְּבְרִירָא דְמִלָּה הוּא, דְּתָנָן, בַּעֲשָׂרָה כִּתְרֵי מַלְכָּא, אִית תְּרֵין דְּמְעִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהֵן שְׁתֵּי מִדּוֹת דִּין, שֶׁהַדִּין בָּא מִשְּׁתֵיהֶן, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה נ"א) שְׁתַּיִם הִנֵּה קוֹרְאֹתַיִךְ. וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זוֹכֵר אֶת בָּנָיו, הוּא מוֹרִיד אוֹתָם לַיָּם הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא יָם הַחָכְמָה לְהַמְתִּיקָן, וְהוֹפֵךְ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת רַחֲמִים, וּמְרַחֵם עֲלֵיהוּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, שְׁתֵּי דְמָעוֹת, שֶׁמֵּהֶם בָּאִים הַדְּמָעוֹת, מֵהֶם בָּא הַדִּין.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה כְּתִיב, (שמות י"ד) וְהִנֵּה מִצְרַיִם נוֹסֵעַ

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא מוֹרִיד שְׁתֵּי דְמָעוֹת לַיָּם הַגָּדוֹל. מֵהֵם אוֹתָם שְׁתֵּי דְמָעוֹת? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, לֹא דָּבָר בָּרוּר מַה הֵם, שֶׁהֲרֵי אָמַר לוֹ לְאוֹב עֲצָמוֹת, שֶׁהָיָה מְשַׁקֵּר וּדְבָרָיו שֶׁקָּרִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא הוֹלְכִים אַחַר אוֹב עֲצָמוֹת, שֶׁבְּרוּר הַדָּבָר הוּא, שֶׁשָּׁנִינוּ, בַּעֲשָׂרָה כִּתְרֵי הַמֶּלֶךְ יֵשׁ שְׁתֵּי דְמָעוֹת לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְהֵן שְׁתֵּי מִדּוֹת דִּין, שֶׁהַדִּין בָּא מִשְּׁתֵיהֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נא) שְׁתַּיִם הֵנָּה קֹרְאֹתַיִךָ. וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זוֹכֵר אֶת בָּנָיו, הוּא מוֹרִיד אוֹתָם לַיָּם הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא יָם הַחָכְמָה, לְהַמְתִּיקָן, וְהוֹפֵךְ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים וּמְרַחֵם עֲלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁתֵּי דְמָעוֹת, שֶׁמֵּהֶן בָּאוֹת הַדְּמָעוֹת, מֵהֶן בָּא הַדִּין.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּתוּב (שמות יד) וְהִנֵּה מִצְרַיִם נֹסֵעַ אַחֲרֵיהֶם. וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, זֶה

אַחֲרֵיהֶם. וְאָמַר רִבִּי יוֹסֵי זֶה שַׂר שֶׁל מִצְרַיִם הוּא, וְאַתְּ אָמַרְתְּ וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם, זֶה שַׂר שֶׁל מִצְרַיִם. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַאי מִלָּה קָא מְסַיֵּיעַ לְהַהוּא דִּלְעֵילָא, כְּתִיב הָכָא וְהִנֵּה מִצְרַיִם, וּכְתִיב הָתָם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם. מְלַמֵּד דְּעַכְשָׁיו לֹא הָיָה מֶלֶךְ, דְּהוֹרִידוּהוּ מִגְּדוּלָתוֹ. וּלְפִיכָךְ כְּתִיב, וְהִנֵּה מִצְרַיִם, וְלָא כְּתִיב מֶלֶךְ מִצְרַיִם. וּמַה דְּאָמַר וַיָּמָת. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות ד') כִּי מֵתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים הַמְבַקְּשִׁים אֶת נַפְשֶׁךָ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ, בֹּא וּרְאֵה, כָּל מַלְכֵי מִצְרַיִם פַּרְעֹה שְׁמָם. וּבְכָאן לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא מֶלֶךְ מִצְרַיִם סְתָם. וּבִמְקוֹמוֹ פַּרְעֹה, וְהוּא פַּרְעֹה מַמָּשׁ. תָּא חֲזֵי, בְּעוֹד דְּאִית שׁוּלְטָנוּתָא דִּלְעֵילָא, אִית שׁוּלְטָנוּתָא בְּעַמָּא דִּלְתַתָּא, אִתְעָדֵי שׁוּלְטָנוּתָא דִּלְעֵילָא, אִתְעָדֵי שׁוּלְטָנוּתָא דִּלְתַתָּא.

לשון הקודש

שַׂר שֶׁל מִצְרַיִם הוּא, וְאַתָּה אָמַרְתָּ וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם זֶה שַׂר שֶׁל מִצְרַיִם?! אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַדָּבָר הַזֶּה מְסַיֵּעַ לְאוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. כָּתוּב כָּאן וְהִנֵּה מִצְרַיִם, וְכָתוּב שָׁם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם. מְלַמֵּד שֶׁעַכְשָׁו לֹא הָיָה מֶלֶךְ, שֶׁהוֹרִידוּהוּ מִגְּדֻלָּתוֹ, וּלְפִיכָךְ כָּתוּב וְהִנֵּה מִצְרַיִם וְלֹא כָּתוּב מֶלֶךְ מִצְרַיִם. וּמַה שֶּׁאָמַר וַיָּמָת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ד) כִּי מֵתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים הַמְבַקְּשִׁים אֶת נַפְשֶׁךָ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, בֹּא רְאֵה, כָּל מַלְכֵי מִצְרַיִם פַּרְעֹה שְׁמָם, וּבְכָאן לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא מֶלֶךְ מִצְרַיִם סְתָם. וּבִמְקוֹמוֹ פַּרְעֹה, וְהוּא פַּרְעֹה מַמָּשׁ. בֹּא רְאֵה, בְּעוֹד שֶׁיֵּשׁ שִׁלְטוֹן שֶׁלְּמַעְלָה, יֵשׁ שִׁלְטוֹן בָּעָם שֶׁלְּמַטָּה. כְּשֶׁהֶעֱבַר הַשִּׁלְטוֹן

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כְּתִיב (זכריה י"ד) הִנֵּה יוֹם בָּא לַיְיָ' וְגוֹ' וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַיְיָ' וְגוֹ'. וְכִי שְׁאָר יוֹמִין לָאו אִינּוּן דִּילֵיהּ. אֶלָּא אָמַר רִבִּי אַבָּא, מְלַמֵּד, שֶׁשְּׁאָר הַיָּמִים, נִתָּנִים לְשָׂרִים, וְאוֹתוֹ יוֹם, אֵינוֹ שֶׁל הַשָּׂרִים, אֶלָּא שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת דִּין בַּעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. מִפְּנֵי שֶׁבְּאוֹתוֹ יוֹם, יִפְּלוּ כָּל הַשָּׂרִים מִמַּעֲלָתָם. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה ב') וְנִשְׂגַּב ה' לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא. שֶׁאוֹתוֹ יוֹם לֹא יִהְיֶה מַעֲלָה לְשָׂרִים.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִּין בַּשָּׂרִים שֶׁל מַעְלָה, מַה כְּתִיב, (ישעיה ל"ד) כִּי רִוְיָתָה בַשָּׁמַיִם חַרְבִּי. וְכִי חֶרֶב אִית לַיְיָ'. אֶלָּא אָמַר רִבִּי יִצְחָק, חֶרֶב אִית לֵיהּ, דִּכְתִיב, (ישעיה ל"ד) חֶרֶב לַיְיָ' מָלְאָה דָם. וּכְתִיב (ישעיה ס"ו) וּבְחַרְבּוֹ אֶת כָּל בָּשָׂר.

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה, מָעֲבָר הַשִּׁלְטוֹן שֶׁלְּמַטָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּתוּב (זכריה יד) הִנֵּה יוֹם בָּא לַה' וְגוֹ' וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַה' וְגוֹ'. וְכִי שְׁאָר הַיָּמִים אֵינָם שֶׁלּוֹ? אֶלָּא, אָמַר רַבִּי אַבָּא, מְלַמֵּד שֶׁשְּׁאָר הַיָּמִים נִתָּנִים לְשָׂרִים, וְאוֹתוֹ יוֹם אֵינוֹ שֶׁל הַשָּׂרִים, אֶלָּא שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת דִּין בְּעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, מִפְּנֵי שֶׁבְּאוֹתוֹ יוֹם יִפְּלוּ כָּל הַשָּׂרִים מִמַּעֲלָתָם, וְעַל זֶה כָּתוּב וְנִשְׂגַּב ה' לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא, שֶׁאוֹתוֹ יוֹם לֹא יִהְיֶה מַעֲלָה לְשָׂרִים.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִּין בַּשָּׂרִים שֶׁל מַעְלָה, מַה כָּתוּב? (ישעיה לד) כִּי רִוְיָתָה בַשָּׁמַיִם חַרְבִּי. וְכִי חֶרֶב יֵשׁ לַה'? אֶלָּא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, חֶרֶב יֵשׁ

אָמַר רִבִּי אַבָּא, הַחֶרֶב הַזֶּה הוּא הַדִּין שֶׁעוֹשֶׂה, דִּכְתִיב, (דברי הימים א', כ"א) **וַיַּרְא** אֶת מַלְאַךְ ה' עוֹמֵד בֵּין הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמַיִם וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְיָדוֹ. וְכִי חֶרֶב שְׁלוּפָה הָיְתָה בְּיַד הַמַּלְאָךְ, אֶלָּא, שֶׁהָיְתָה הָרְשׁוּת נְתוּנָה בְיָדוֹ לַעֲשׂוֹת דִּין.

וְהָא אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, אָמַר לִי מַלְאָךְ הַמָּוֶת, אִי לָאו דְּחַיְיסְנָא לִיקָרָא דְּבִרְיָיתָא, פָּרַעְנָא לְהוּ בֵּית הַשְׁחִיטָה, כַּבְּהֵמָה. אָמַר רִבִּי אַבָּא, כֹּלָּא מִשּׁוּם דְּאִתְיְיהִיב רְשׁוּתָא בִידֵיהּ, לְמֶעְבַּד גְּמַר דִּינָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (יהושע ה') וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְיָדוֹ, הָרְשׁוּת נְתוּנָה בְיָדוֹ לַעֲשׂוֹת דִּין. אִי הָכִי מָאי (דברי הימים א', כ"א) וַיָּשֶׁב חַרְבּוֹ אֶל נִדְנָהּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, שֶׁנֶּחֱזַר הַדִּין לְבַעַל הַדִּין, וְהָרְשׁוּת לְמִי שֶׁהָרְשׁוּת שֶׁלּוֹ.

לשון הקודש

לוֹ, שֶׁכָּתוּב חֶרֶב לַה' מָלְאָה דָם, וְכָתוּב וּבְחַרְבּוֹ אֶת כָּל בָּשָׂר.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, הַחֶרֶב הַזֶּה הוּא הַדִּין שֶׁעוֹשֶׂה, שֶׁכָּתוּב (דברי הימים–א כא) **וַיַּרְא** אֶת מַלְאַךְ ה' עֹמֵד בֵּין הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמַיִם וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְיָדוֹ. וְכִי חֶרֶב שְׁלוּפָה הָיְתָה בְּיַד הַמַּלְאָךְ? אֶלָּא שֶׁהָיְתָה הָרְשׁוּת נְתוּנָה בְיָדוֹ לַעֲשׂוֹת דִּין.

וַחֲרֵי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, אָמַר לִי מַלְאַךְ הַמָּוֶת, אִם לֹא שֶׁאֲנִי חָס עַל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת, אֶפְרַע לָהֶם אֶת בֵּית הַשְׁחִיטָה כַּבְּהֵמָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, הַכֹּל מִשּׁוּם שֶׁנִּתַּן רְשׁוּת בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת גְּמַר דִּין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יהושע ה) וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְיָדוֹ. הָרְשׁוּת נְתוּנָה בְיָדוֹ לַעֲשׂוֹת דִּין. אִם כָּךְ, מַה זֶּה וַיָּשֶׁב חַרְבּוֹ אֶל נִדְנָהּ? אָמַר רַבִּי אַבָּא, שֶׁנֶּחֱזַר הַדִּין לְבַעַל הַדִּין, וְהָרְשׁוּת לְמִי שֶׁהָרְשׁוּת שֶׁלּוֹ.

וַיֵּאָנְחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיִּתְאַנְּחוּ לָא כְתִיב, אֶלָּא וַיֵּאָנְחוּ, כְּלוֹמַר, נִתְאַנְּחוּ (ס״א הֶאֱנִיחוּ) **לוֹ לְמַעְלָה** (ס״א כְּלוֹמָר נֶאֱנְחוּ לְמַטָּה) **שֶׁהָאֲנָחָה הָיְתָה בִּשְׁבִילָם לְמַעְלָה.**

רַבִּי בְּרֶכְיָה אָמַר, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִּלְעֵילָא הֲווֹ, וּמַאן אִינּוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אִינּוּן דְּאִתְקְרוּן בְּנֵי פּוּלְחָנָא. כְּלוֹמַר, אוֹתָם שֶׁהֵם מִן הָעֲבוֹדָה שֶׁל מַעְלָה. וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאֱלֹהִים, שֶׁעַד אוֹתָהּ שָׁעָה לָא עָלְתָה שַׁוְעָתָם לְפָנָיו.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק כַּד עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא בְּפַמְלְיָא שֶׁל מַעְלָה, הַהוּא דִּינָא מָאי הֲוֵי. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מַעְבַּר לְהוּ בְּהַהוּא נְהַר דִּינוּר, וְאַעְבַּר לוֹן מִשּׁוּלְטָנֵיהוֹן, וּמָנֵי שׁוּלְטָנִין אַחֲרָנִין דִּשְׁאַר עַמִּין. אָמַר לֵיהּ וְהָא כְתִיב (תהלים ק״ד) מְשָׁרְתָיו

לשון הקודש

וַיֵּאָנְחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וַיִּתְאַנְּחוּ לֹא כָתוּב, אֶלָּא וַיֵּאָנְחוּ, כְּלוֹמַר, נִתְאַנְּחוּ (הֶאֱנִיחוּ) לוֹ לְמַעְלָה, (כְּלוֹמַר נֶאֱנְחוּ לְמַטָּה) שֶׁהָאֲנָחָה הָיְתָה בִּשְׁבִילָם לְמַעְלָה.

רַבִּי בְּרֶכְיָה אָמַר, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַעְלָה הָיוּ, וּמִי הֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל? אוֹתָם שֶׁנִּקְרָאוּ בְּנֵי הָעֲבוֹדָה, כְּלוֹמַר, אוֹתָם שֶׁהֵם מִן הָעֲבוֹדָה שֶׁל מַעְלָה. וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאֱלֹהִים, שֶׁעַד אוֹתָהּ שָׁעָה לֹא עָלְתָה שַׁוְעָתָם לְפָנָיו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּין בְּפַמְלִיָּא שֶׁל מַעְלָה, אוֹתוֹ דִּין מַה יִּהְיֶה? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַעֲבִיר אוֹתָם בְּאוֹתוֹ נְהַר דִּינוּר, וּמַעֲבִירָם מִשִּׁלְטוֹנָם, וּמְמַנֶּה שַׁלִּיטִים אֲחֵרִים שֶׁל שְׁאָר עַמִּים. אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי כָּתוּב מְשָׁרְתָיו

אֵשׁ לוֹהֵט. אָמַר לֵיהּ, אִית אֵשָׁא קַשְׁיָא מֵאֶשָּׁא, וְאִית אֵשָׁא דְּדַחְיָא אֵשָׁא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, תְּלַת עִנְיָנֵי הָכָא: אֲנָחָה, שַׁוְעָה, צְעָקָה. וְכָל חַד מִתְּפָרְשָׁא מְאַחֲרָא. אֲנָחָה: כְּתִיב, וַיֵּאָנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל. צְעָקָה: דִּכְתִיב, וַיִּצְעָקוּ. שַׁוְעָה: דִּכְתִיב, וַתַּעַל שַׁוְעָתָם. וְכָל חַד בִּלְחוֹדוֹי מִתְּפָרְשָׁא, וְכֻלְּהוּ עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, צְעָקָה וְשַׁוְעָה עָבְדוּ, אֲנָחָה לָא עָבְדוּ, מַשְׁמַע מִדִּכְתִיב וַיֵּאָנְחוּ וּלְמַעְלָה הָיְתָה הָאֲנָחָה בִּשְׁבִילָם.

צְעָקָה וְשַׁוְעָה בְּמַאי אִתְּפָרְשָׁן, אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אֵין לָךְ שַׁוְעָה, אֶלָּא בַּתְּפִלָּה. שֶׁנֶּאֱמַר, (תהלים ל"ט) שִׁמְעָה תְּפִלָּתִי יְיָ' וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה. (תהלים פ"ח) אֵלֶיךָ יְיָ' שִׁוַּעְתִּי. (תהלים ל') שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי. צְעָקָה שֶׁצּוֹעֵק וְאֵינוֹ אוֹמֵר כְּלוּם. אָמַר רִבִּי (דף כ' ע"א)

לשון הקודש

אֵשׁ לוֹהֵט? אָמַר לוֹ, יֵשׁ אֵשׁ קָשָׁה מֵאֵשׁ, וְיֵשׁ אֵשׁ שֶׁדּוֹחָה אֵשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁלֹשָׁה עִנְיָנִים כָּאן: אֲנָחָה, שַׁוְעָה, צְעָקָה, וְכָל אֶחָד מִתְּפָרֵשׁ מֵהָאַחֵר. אֲנָחָה – שֶׁכָּתוּב וַיֵּאָנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל. צְעָקָה – שֶׁכָּתוּב וַיִּצְעָקוּ. שַׁוְעָה – שֶׁכָּתוּב וַתַּעַל שַׁוְעָתָם. וְכָל אֶחָד לְבַדּוֹ מִתְּפָרֵשׁ, וְכֻלָּם עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, צְעָקָה וְשַׁוְעָה עָשׂוּ, אֲנָחָה לֹא עָשׂוּ, מַשְׁמַע מִשֶּׁכָּתוּב וַיֵּאָנְחוּ, וּלְמַעְלָה הָיְתָה הָאֲנָחָה בִּשְׁבִילָם.

צְעָקָה וְשַׁוְעָה בַּמֶּה הִתְפָּרְשׁוּ? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵין לְךָ שַׁוְעָה אֶלָּא בִּתְפִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לט) שִׁמְעָה תְּפִלָּתִי ה' וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה. אֵלֶיךָ ה' שִׁוַּעְתִּי. אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי. צְעָקָה, שֶׁצּוֹעֵק וְאֵינוֹ

יְהוּדָה, הִלְכָּךְ גְּדוֹלָה צְעָקָה מִכּוּלָּן, שֶׁצְּעָקָה הִיא בַּלֵּב. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איכה ב׳) צְעַק לִבָּם אֶל יְיָ׳. צְעָקָה וּזְעָקָה דָּבָר אֶחָד הוּא, וְזֶה קְרוֹבָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יוֹתֵר מִתְּפִלָּה וַאֲנָחָה, דִכְתִיב, (שמות כ״ב) כִּי אִם צָעוֹק יִצְעַק אֵלַי שָׁמֹעַ אֶשְׁמַע צַעֲקָתוֹ.

אָמַר רִבִּי בְּרֶכְיָה, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁמוּאֵל, (שמואל א׳ ט״ו) נִחַמְתִּי כִּי הִמְלַכְתִּי אֶת שָׁאוּל לְמֶלֶךְ. מַה כְּתִיב, וַיִּחַר לִשְׁמוּאֵל, וַיִּצְעַק אֶל יְיָ׳ כָּל הַלַּיְלָה. הִנִּיחַ הַכֹּל, וְלָקַח צְעָקָה, מִשּׁוּם דְּהִיא קְרוֹבָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלָי.

תָּנוּ רַבָּנָן, הַאי מָאן דְּצַלֵּי וּבָכֵי וְצָעִיק, עַד לָא יְכִיל לְמִרְחַשׁ בְּשִׁפְוָותֵיהּ, הַאי צְלוֹתָא

לשון הקודש

אוֹמֵר כְּלוּם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הִלְכָּךְ גְּדוֹלָה צְעָקָה מִכֻּלָּם, שֶׁצְּעָקָה הִיא בַּלֵּב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איכה ב) צְעַק לִבָּם אֶל ה׳. צְעָקָה וּזְעָקָה דָּבָר אֶחָד הוּא, וְזֶה קְרוֹבָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא יוֹתֵר מִתְּפִלָּה וַאֲנָחָה, שֶׁכָּתוּב (שמות כב) כִּי אִם צָעֹק יִצְעַק אֵלַי שָׁמֹעַ אֶשְׁמַע צַעֲקָתוֹ.

אָמַר רַבִּי בְּרֶכְיָה, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁמוּאֵל (שמואל–א טו) נִחַמְתִּי כִּי הִמְלַכְתִּי אֶת שָׁאוּל לְמֶלֶךְ, מַה כָּתוּב? וַיִּחַר לִשְׁמוּאֵל, וַיִּצְעַק אֶל ה׳ כָּל הַלַּיְלָה. הִנִּיחַ הַכֹּל וְלָקַח צְעָקָה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא קְרוֹבָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא יוֹתֵר מִכֻּלָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלָי.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, זֶה מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל וּבוֹכֶה וְצוֹעֵק עַד שֶׁלֹּא יָכוֹל לִרְחֹשׁ בִּשְׂפָתָיו – תְּפִלָּה זוֹ שְׁלֵמָה, שֶׁהִיא בַּלֵּב, וּלְעוֹלָם לֹא

שְׁלִימָתָא דְּהִיא בְּלִבָּא, וּלְעוֹלָם לָא הַדְרָא רֵיקָנָיָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, גְּדוֹלָה צְעָקָה, שֶׁקּוֹרֵעַ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל אָדָם מִכָּל יָמָיו.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, גְּדוֹלָה צְעָקָה, שֶׁמּוֹשֶׁלֶת עַל מִדַּת הַדִּין שֶׁל מַעְלָה. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, גְּדוֹלָה צְעָקָה, שֶׁמּוֹשֶׁלֶת בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. בִּשְׁבִיל צְעָקָה נוֹחֵל הָאָדָם הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא, דִּכְתִיב, (תהלים ק״ז) וַיִּצְעֲקוּ אֶל ה׳ בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יַצִּילֵם.

וּמֹשֶׁה הָיָה רוֹעֶה אֶת צֹאן יִתְרוֹ חֹתְנוֹ כֹּהֵן מִדְיָן. (שמות ג׳) רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (שיר השירים ב׳) דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת, שֶׁאֵינָם מַשְׁגִּיחִים וְאֵינָם יוֹדְעִים, בְּשָׁעָה שֶׁעָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא,

לשון הקודש

חוֹזֶרֶת רֵיקָם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, גְּדוֹלָה צְעָקָה שֶׁקּוֹרַעַת גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל אָדָם מִכָּל יָמָיו.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, גְּדוֹלָה צְעָקָה שֶׁמּוֹשֶׁלֶת עַל מִדַּת הַדִּין שֶׁל מַעְלָה. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, גְּדוֹלָה צְעָקָה שֶׁמּוֹשֶׁלֶת בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. בִּשְׁבִיל צְעָקָה נוֹחֵל הָאָדָם הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב (תהלים קז) וַיִּצְעֲקוּ אֶל ה׳ בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יַצִּילֵם.

וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה אֶת צֹאן יִתְרוֹ חֹתְנוֹ כֹּהֵן מִדְיָן. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (שיר ב) דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת שֶׁאֵינָם מַשְׁגִּיחִים וְאֵינָם יוֹדְעִים, בְּשָׁעָה שֶׁעָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא

לִבְרוֹא עוֹלָמוֹ, כָּל הָעוֹלָמוֹת עָלוּ בְּמַחֲשָׁבָה אַחַת, וּבְמַחֲשָׁבָה זוֹ נִבְרְאוּ כוּלָּם, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים ק״ד) כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. וּבְמַחֲשָׁבָה זוֹ, שֶׁהִיא הַחָכְמָה, נִבְרָא הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהָעוֹלָם שֶׁל מַעְלָה.

נָטָה יְמִינוֹ, וּבָרָא הָעוֹלָם שֶׁל מַעְלָה. נָטָה שְׂמֹאלוֹ, וּבָרָא הָעוֹלָם הַזֶּה, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מ״ח) אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם. קוֹרֵא אֲנִי אֲלֵיהֶם יַעַמְדוּ יַחְדָּו. וְכֻלָּם בְּרֶגַע אַחַת (וּבְשָׁעָה אַחַת נִבְרָאוּ), וְעָשָׂה הָעוֹלָם הַזֶּה, כְּנֶגֶד הָעוֹלָם שֶׁל מַעְלָה. וְכָל מַה שֶׁיֵּשׁ לְמַעְלָה, כְּדוּגְמָתוֹ לְמַטָּה. וְכָל מַה שֶׁיֵּשׁ לְמַטָּה, כְּדוּגְמָתוֹ בַּיָּם. וְהַכֹּל אֶחָד. בָּרָא בָעֶלְיוֹנִים הַמַּלְאָכִים, בָּרָא בָעוֹלָם הַזֶּה בְּנֵי אָדָם, בָּרָא בַיָּם לִוְיָתָן, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות ל״ו) לְחַבֵּר אֶת הָאֹהֶל לִהְיוֹת אֶחָד.

לשון הקודש

עוֹלָמוֹ, כָּל הָעוֹלָמוֹת עָלוּ בְּמַחֲשָׁבָה אַחַת, וּבְמַחֲשָׁבָה זוֹ נִבְרְאוּ כֻּלָּם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. וּבְמַחֲשָׁבָה זוֹ, שֶׁהִיא הַחָכְמָה, נִבְרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם שֶׁל מַעְלָה.

נָטָה יְמִינוֹ, וּבָרָא הָעוֹלָם שֶׁל מַעְלָה. נָטָה שְׂמֹאלוֹ, וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מח) אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם קוֹרֵא אֲנִי אֲלֵיהֶם יַעַמְדוּ יַחְדָּו. וְכֻלָּם בְּרֶגַע אַחַת (וּבְשָׁעָה אַחַת נִבְרָאוּ), וְעָשָׂה הָעוֹלָם הַזֶּה כְּנֶגֶד הָעוֹלָם שֶׁל מַעְלָה. וְכָל מַה שֶׁיֵּשׁ לְמַעְלָה, כְּדֻגְמָתוֹ לְמַטָּה. וְכָל מַה שֶׁיֵּשׁ לְמַטָּה, כְּדֻגְמָתוֹ בַּיָּם, וְהַכֹּל אֶחָד. בָּרָא בָעֶלְיוֹנִים הַמַּלְאָכִים – בָּרָא בָעוֹלָם הַזֶּה בְּנֵי אָדָם, בָּרָא בַיָּם לִוְיָתָן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לז)

כְּתִיב בָּאָדָם, (בראשית ט׳) **כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. וּכְתִיב,** (תהלים ח׳) **וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים. אִי בְּנֵי נָשָׁא יַקִּירִין בְּעוֹבַדָּיְיהוּ** (נ״א בְּעוֹבָדוֹי) **כָּל הַאי, וְאִינוּן מִתְאַבְּדִין** (מִטִּפָּה) **מֵעָפָר דְּבֵירָא, בְּמָה אַתְיָין לְשַׁאֲבָא מִנֵּיהּ. וּבָחַר בָּעֶלְיוֹנִים, וּבָחַר בְּיִשְׂרָאֵל, לָעֶלְיוֹנִים לֹא קָרָא בָּנִים, לַתַּחְתּוֹנִים קָרָא בָּנִים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (דברים י״ד) **בָּנִים אַתֶּם לַה׳ אֱלֹהֵיכֶם. הוּא קָרָא לָהֶם בָּנִים, וְהֵם קָרְאוּ לוֹ אָב, דִּכְתִיב,** (ישעיה ס״ג) **כִּי אַתָּה אָבִינוּ. וּכְתִיב דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ. הוּא בָּחַר בִּי, וַאֲנִי בָּחַרְתִּי בוֹ.**

הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, הוּא רוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, אַף עַל פִּי שֶׁהַקּוֹצִים סָבִיב לָהֶם, וְאֵין אַחֵר יָכוֹל לִרְעוֹת בַּשּׁוֹשַׁנִּים כְּמוֹתוֹ. דָּבָר אַחֵר הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, מַה שּׁוֹשָׁן זֶה הוּא אָדוֹם, וּמִימָיו לְבָנִים,

לשון הקודש

לְחַבֵּר אֶת הָאֹהֶל לִהְיוֹת אֶחָד.

כָּתוּב בָּאָדָם, כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וְכָתוּב (תהלים ח) וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים. אִם בְּנֵי אָדָם חֲשׁוּבִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם (בְּמַעֲשָׂיו) כָּל זֶה, וְהֵם אֲבוּדִים [מִטִּפָּה] מֵעֲפַר הַבְּאֵר, בַּמָּה בָּאִים לִשְׁאֹב מִמֶּנּוּ? וּבָחַר בָּעֶלְיוֹנִים, וּבָחַר בְּיִשְׂרָאֵל. לָעֶלְיוֹנִים לֹא קָרָא בָּנִים. לַתַּחְתּוֹנִים קָרָא בָּנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה׳ אֱלֹהֵיכֶם. הוּא קָרָא לָהֶם בָּנִים, וְהֵם קָרְאוּ לוֹ אָב, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סג) כִּי אַתָּה אָבִינוּ. וְכָתוּב דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ. הוּא בָּחַר בִּי, וַאֲנִי בָּחַרְתִּי בוֹ.

הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים – הוּא רוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, אַף עַל פִּי שֶׁהַקּוֹצִים סָבִיב לָהֶם, וְאֵין אַחֵר יָכוֹל לִרְעוֹת בַּשּׁוֹשַׁנִּים כְּמוֹתוֹ. דָּבָר אַחֵר הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים – מַה שּׁוֹשָׁן זֶה הוּא אָדֹם וּמֵימָיו לְבָנִים, כָּךְ הַקָּדוֹשׁ

כַּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַנְהִיג עוֹלָמוֹ, מִמִּדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים. וּכְתִיב (ישעיה א׳) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ.

רִבִּי אַבָּא הָוָה אָזִיל בְּאוֹרְחָא, וַהֲוָה עִמֵּיהּ רִבִּי יִצְחָק. אַדְהַוּוֹ אַזְלֵי, פָּגַע בְּאִינּוּן זְרָדִים, נָטַל חַד רִבִּי אַבָּא בִּידוֹי וַהֲוָה אָזִיל. פָּגַע בְּהוּ רִבִּי יוֹסֵי, אָמַר וַדַּאי שְׁכִינְתָּא הָכָא, וַאֲנָא חֲמֵינָא בִּידוֹי דְּרִבִּי אַבָּא, לְמֵילַף חָכְמָתָא סַגִּיאָה, דְּהָא יָדַעְנָא, דְּרִבִּי אַבָּא לָא נָטַל הַאי, אֶלָּא לְאַחֲזָאָה חָכְמָתָא.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, תִּיב בְּרִי תִּיב. יָתְבוּ. אָרַח רִבִּי אַבָּא בְּהַהוּא זְרָדָא, אָמַר, וַדַּאי אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּים אֶלָּא עַל הָרֵיחַ. דְּהָא חָזֵינָא דְּלֵית נַפְשָׁא מִתְקַיְּמָא אֶלָּא עַל רֵיחָא. וְעַל דָּא, הַדַּם בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת.

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא מַנְהִיג עוֹלָמוֹ מִמִּדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים, וְכָתוּב (שם א) אִם יִהְיֶה חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ.

רִבִּי אַבָּא הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיָה עִמּוֹ רִבִּי יִצְחָק. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּגַשׁ אֶת אוֹתָם זְרָדִים. נָטַל אֶחָד רִבִּי אַבָּא בְּיָדוֹ וְהָיָה הוֹלֵךְ. פָּגַשׁ בָּהֶם רִבִּי יוֹסֵי. אָמַר, וַדַּאי שֶׁשְּׁכִינָה כָּאן, וַאֲנִי רָאִיתִי בִּידֵי רִבִּי אַבָּא לִלְמֹד חָכְמָה רַבָּה, שֶׁהֲרֵי יָדַעְתִּי שֶׁרִבִּי אַבָּא לֹא נָטַל אֶת זֶה אֶלָּא לְהַרְאוֹת חָכְמָה.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, שֵׁב, בְּנִי, שֵׁב. יָשְׁבוּ. הֵרִיחַ רִבִּי אַבָּא בְּאוֹתוֹ הַזֶּרֶד. אָמַר, וַדַּאי אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא עַל הָרֵיחַ, שֶׁהֲרֵי רָאִיתִי שֶׁאֵין נֶפֶשׁ מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא עַל רֵיחַ, וְלָכֵן הַדַּם בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת.

פְּתַח וְאָמַר דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים. מִי גָּרַם לִי, שֶׁאֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַנְהִיג עוֹלָמוֹ בַּשּׁוֹשַׁנִּים. מַה שּׁוֹשָׁן יֵשׁ בּוֹ רֵיחַ, וְהוּא אָדוֹם, מוֹצְקִין אוֹתוֹ, וְהוּא מִתְהַפֵּךְ לַלָּבָן, וּלְעוֹלָם רֵיחוֹ לֹא זָז. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַנְהִיג עוֹלָמוֹ בְּדֶרֶךְ זֶה, שֶׁאִלְמָלֵא כֵּן לֹא יִתְקַיֵּים הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַחוֹטֵא. וְהַחוֹטֵא נִקְרָא אָדוֹם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג (דף כ׳ ע״ב) יַלְבִּינוּ, מַקְרִיב קָרְבָּנוֹ לָאֵשׁ שֶׁהוּא אָדוֹם. זוֹרֵק הַדָּם, סָבִיב לַמִּזְבֵּחַ שֶׁהוּא אָדוֹם. מִדַּת הַדִּין אָדוֹם, מוֹצְקִין אוֹתוֹ, (הָרֵיחַ) וְעוֹלֶה הֶעָשָׁן כֻּלּוֹ לָבָן, וְאָז הָאָדוֹם נֶהְפַּךְ לְלָבָן, נֶהְפַּךְ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים.

וְתָא חֲזֵי, כָּל מִדַּת הַדִּין, אֵין צָרִיךְ הָרֵיחַ שֶׁלּוֹ, אֶלָּא מִצַּד אוֹדֶם. וְהַיְינוּ דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה,

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים. מִי גָּרַם לִי שֶׁאֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי? מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַנְהִיג עוֹלָמוֹ בַּשּׁוֹשַׁנִּים. מַה שּׁוֹשָׁן יֵשׁ בּוֹ רֵיחַ וְהוּא אָדֹם, מוֹצְקִין אוֹתוֹ וְהוּא מִתְהַפֵּךְ לְלָבָן, וּלְעוֹלָם רֵיחוֹ לֹא זָז – כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַנְהִיג עוֹלָמוֹ בְּדֶרֶךְ זֶה, שֶׁאִלְמָלֵא כֵּן לֹא יִתְקַיֵּים הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַחוֹטֵא. וְהַחוֹטֵא נִקְרָא אָדֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ. מַקְרִיב קָרְבָּנוֹ לָאֵשׁ שֶׁהוּא אָדֹם. זוֹרֵק הַדָּם סָבִיב לַמִּזְבֵּחַ שֶׁהוּא אָדֹם. מִדַּת הַדִּין אָדֹם. מוֹצְקִין אוֹתוֹ (הָרֵיחַ), וְעוֹלֶה הֶעָשָׁן כֻּלּוֹ לָבָן, וְאָז הָאָדֹם נֶהְפַּךְ לְלָבָן, נֶהְפַּךְ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים.

וּבָא רְאֵה, כָּל מִדַּת הַדִּין אֵין צָרִיךְ הָרֵיחַ

מַה דִּכְתִיב, (מלכים א׳, י״ח) וַיִּתְגּוֹדְדוּ כְּמִשְׁפָּטָם וְגוֹ׳ עַד שְׁפָךְ דָּם עֲלֵיהֶם. אֶלָּא הָיוּ יוֹדְעִים, שֶׁלֹּא יַשִּׂיגוּ מִמִּדַּת הַדִּין כִּרְצוֹנָם, זוּלָתִי בָּאוֹדֶם.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וְעוֹד, אוֹדֶם וְלָבָן נִקְרַב לְעוֹלָם, וְהָרֵיחַ עוֹלֶה מִשְּׁתֵיהֶן. מַה הַשּׁוֹשָׁן אָדוֹם וְלָבָן, כַּךְ רֵיחַ הַקָּרְבָּן. וְהַקָּרְבָּן, מֵאָדוֹם וְלָבָן. בֹּא וּרְאֵה מֵרֵיחַ הַקְּטוֹרֶת, שֶׁהַסַּמָּנִים, מֵהֶם אֲדוּמִים, וּמֵהֶם לְבָנִים, כְּגוֹן הַלְּבוֹנָה, שֶׁהוּא לָבָן, מָר דְּרוֹר אָדוֹם, וְהָרֵיחַ עוֹלֶה מֵאָדוֹם וְלָבָן. וְעַל כֵּן מַנְהִיג עוֹלָמוֹ בַּשּׁוֹשַׁנִּים, שֶׁהוּא אָדוֹם וְלָבָן. וּכְתִיב (יחזקאל מ״ד) לְהַקְרִיב לִי חֵלֶב וָדָם.

כְּנֶגֶד זֶה, אָדָם מַקְרִיב חֶלְבּוֹ וְדָמוֹ, וּמִתְכַּפֵּר לוֹ, זֶה אָדוֹם, וְזֶה לָבָן. מַה הַשּׁוֹשָׁן שֶׁהוּא אָדוֹם וְהוּא לָבָן, אֵין מוֹצְקִין אוֹתוֹ לַחֲזוֹר כֻּלּוֹ לָבָן, אֶלָּא

לשון הקודש

שֶׁלּוֹ אֶלָּא מִצַּד אֹדֶם. וְהֵינוּ שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (מלכים–א יח) וַיִּתְגּוֹדְדוּ כְּמִשְׁפָּטָם וְגוֹ׳ עַד שְׁפָךְ דָּם עֲלֵיהֶם? אֶלָּא הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁלֹּא יַשִּׂיגוּ מִמִּדַּת הַדִּין כִּרְצוֹנָם, זוּלָתִי בָּאֹדֶם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְעוֹד – אֹדֶם וְלָבָן נִקְרָב לְעוֹלָם, וְהָרֵיחַ עוֹלֶה מִשְּׁתֵיהֶן. מָה הַשּׁוֹשָׁן אָדֹם וְלָבָן – כָּךְ רֵיחַ הַקָּרְבָּן. וְהַקָּרְבָּן מֵאָדֹם וְלָבָן. בֹּא וּרְאֵה מֵרֵיחַ הַקְּטֹרֶת, שֶׁהַסַּמָּנִים, מֵהֶם אֲדֻמִּים וּמֵהֶם לְבָנִים, כְּגוֹן הַלְּבוֹנָה שֶׁהוּא לָבָן, מָר דְּרוֹר אָדֹם, וְהָרֵיחַ עוֹלֶה מֵאָדֹם וְלָבָן. וְעַל כֵּן מַנְהִיג עוֹלָמוֹ בַּשּׁוֹשַׁנִּים, שֶׁהוּא אָדֹם וְלָבָן, וְכָתוּב (יחזקאל מד) לְהַקְרִיב לִי חֵלֶב וָדָם.

כְּנֶגֶד זֶה אָדָם מַקְרִיב חֶלְבּוֹ וְדָמוֹ וּמִתְכַּפֵּר לוֹ, זֶה אָדֹם וְזֶה לָבָן. מָה הַשּׁוֹשָׁן שֶׁהוּא אָדֹם וְהוּא לָבָן אֵין מוֹצְקִין אוֹתוֹ לַחֲזֹר כֻּלּוֹ לָבָן אֶלָּא בָּאֵשׁ – כָּךְ הַקָּרְבָּן

בָּאֵשׁ. כַּךְ הַקָּרְבָּן אֵין מוֹצִקִין אוֹתוֹ לַחֲזוֹר כֻּלּוֹ לָבָן, אֶלָּא בָּאֵשׁ. עַכְשָׁיו, מִי שֶׁיּוֹשֵׁב בְּתַעֲנִיתוֹ, וּמַקְרִיב חֶלְבּוֹ וְדָמוֹ, אֵינוֹ נִצְמָק לַחֲזוֹר כֻּלּוֹ לָבָן, אֶלָּא בָּאֵשׁ. דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מִתּוֹךְ תַּעֲנִיתוֹ שֶׁל אָדָם, מַחֲלִישִׁין אֵבָרָיו, וְגוֹבֵר עָלָיו הָאֵשׁ, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה, צָרִיךְ לְהַקְרִיב חֶלְבּוֹ וְדָמוֹ בְּאוֹתוֹ הָאֵשׁ, וְהוּא הַנִּקְרָא מִזְבַּח כַּפָּרָה.

וְהַיְינוּ דְּרִבִּי אֶלְעָזָר, כַּד הָוָה יָתִיב בְּתַעֲנִיתָא, הָוָה מְצַלֵּי וְאָמַר, גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ ה׳ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי, שֶׁהִקְרַבְתִּי לְפָנֶיךָ חֶלְבִּי וְדָמִי, וְהִרְתַּחְתִּי אוֹתָם בַּחֲמִימוּת חוּלְשַׁת גּוּפִי, יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, שֶׁיְּהֵא הָרֵיחַ הָעוֹלֶה מִפִּי בְּשָׁעָה זוֹ, כְּרֵיחַ הָעוֹלֶה מֵהַקָּרְבָּן בְּאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ, וְתִרְצֵנִי.

נִמְצָא, שֶׁאָדָם הוּא מַקְרִיב בְּתַעֲנִיתוֹ הַחֵלֶב וְהַדָּם,

לשון הקודש

אֵין מוֹצִקִין אוֹתוֹ לַחֲזוֹר כֻּלּוֹ לָבָן אֶלָּא בָּאֵשׁ. עַכְשָׁו, מִי שֶׁיּוֹשֵׁב בְּתַעֲנִיתוֹ וּמַקְרִיב חֶלְבּוֹ וְדָמוֹ, אֵינוֹ נִצְמָק לַחֲזוֹר כֻּלּוֹ לָבָן אֶלָּא בָּאֵשׁ. שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִתּוֹךְ תַּעֲנִיתוֹ שֶׁל אָדָם מַחֲלִישִׁין אֵיבָרָיו, וְגוֹבֵר עָלָיו הָאֵשׁ. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה צָרִיךְ לְהַקְרִיב חֶלְבּוֹ וְדָמוֹ בְּאוֹתוֹ הָאֵשׁ, וְהוּא הַנִּקְרָא מִזְבַּח כַּפָּרָה.

וְהַיְינוּ שֶׁרַבִּי אֶלְעָזָר, כְּשֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית, הָיָה מִתְפַּלֵּל וְאוֹמֵר: גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ ה׳ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁהִקְרַבְתִּי לְפָנֶיךָ חֶלְבִּי וְדָמִי, וְהִרְתַּחְתִּי אוֹתָם בַּחֲמִימוּת חֻלְשַׁת גּוּפִי, יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁיְּהֵא הָרֵיחַ הָעוֹלֶה מִפִּי בְּשָׁעָה זוֹ כְּרֵיחַ הָעוֹלֶה מֵהַקָּרְבָּן בְּאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ, וְתִרְצֵנִי.

נִמְצָא שֶׁאָדָם הוּא מַקְרִיב בְּתַעֲנִיתוֹ

(וְהָאֵשׁ) וְהָרֵיחַ שֶׁעוֹלֶה מִפִּיו, הוּא מִזְבַּח כַּפָּרָה, וּלְפִיכָךְ תִּקְנוּ הַתְּפִלָּה בִּמְקוֹם הַקָּרְבָּן, וּבְלִבַּד שֶׁיִּתְכַּוֵּין לְמָה דְּאַמָּרָן. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מִכָּאן וּלְהָלְאָה כְּתִיב, (במדבר ל״א) כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבוֹא בָאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ וְטָהֵר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כְּשֶׁהָיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּים, אָדָם מַקְרִיב קָרְבָּנוֹ בְּעִנְיָן זֶה, וּמִתְכַּפֵּר לוֹ. עַכְשָׁיו, תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם מְכַפֵּר לוֹ בִּמְקוֹם הַקָּרְבָּן, כִּי הַאי גַּוְונָא.

דָּבָר אַחֵר, דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים. מַה הַשּׁוֹשַׁנִּים קוֹצִין מְצוּיִין בְּתוֹכָם, אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַנְהִיג עוֹלָמוֹ בְּצַדִּיקִים וּרְשָׁעִים. מַה הַשּׁוֹשַׁנִּים, אִלְמָלֵא הַקּוֹצִים, אֵין הַשּׁוֹשַׁנִּים מִתְקַיְּימִין. כַּךְ אִלְמָלֵא הָרְשָׁעִים, אֵין הַצַּדִּיקִים נִכָּרִים. דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּמָה הַצַּדִּיקִים נִכָּרִים,

לשון הקודש

הַחֵלֶב וְהַדָּם, (וְהָאֵשׁ) וְהָרֵיחַ שֶׁעוֹלֶה מִפִּיו הוּא מִזְבַּח כַּפָּרָה, וּלְפִיכָךְ תִּקְנוּ הַתְּפִלָּה בִּמְקוֹם הַקָּרְבָּן, וּבְלִבַּד שֶׁיִּתְכַּוֵּן לְמַה שֶׁאָמַרְנוּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִכָּאן וּלְהָלְאָה כָּתוּב (במדבר לא) כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֹא בָאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ וְטָהֵר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כְּשֶׁהָיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם, אָדָם מַקְרִיב קָרְבָּנוֹ בְּעִנְיָן זֶה וּמִתְכַּפֵּר לוֹ. עַכְשָׁו תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם מְכַפֵּר לוֹ בִּמְקוֹם הַקָּרְבָּן, כְּמוֹ זֶה.

דָּבָר אַחֵר דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים – מָה הַשּׁוֹשַׁנִּים קוֹצִים מְצוּיִים בְּתוֹכָם, אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַנְהִיג עוֹלָמוֹ בְּצַדִּיקִים וּרְשָׁעִים. מָה הַשּׁוֹשַׁנִּים, אִלְמָלֵא הַקּוֹצִים אֵין הַשּׁוֹשַׁנִּים מִתְקַיְּמִים, כָּךְ אִלְמָלֵא הָרְשָׁעִים אֵין הַצַּדִּיקִים נִכָּרִים. שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בַּמֶּה הַצַּדִּיקִים נִכָּרִים? מִתּוֹךְ שֶׁיֵּשׁ רְשָׁעִים,

מִתּוֹךְ שֶׁיֵּשׁ רְשָׁעִים, דְּאִלְמָלֵא רְשָׁעִים אֵין הַצַּדִּיקִים נִכָּרִים. דָּבָר אַחֵר הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, הַמַּנְהִיג עוֹלָמוֹ בְּשֵׁשׁ שָׁנִים, וְהַשְּׁבִיעִית שַׁבָּת לַה׳. דָּבָר אַחֵר בַּשּׁוֹשַׁנִּים, בְּאוֹתָם שֶׁשּׁוֹנִים בַּתּוֹרָה.

וּמִשָּׁה הָיָה רוֹעֶה אֶת צֹאן יִתְרוֹ חוֹתְנוֹ כֹּהֵן מִדְיָן. רַבִּי חִיָּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כ״ג) מִזְמוֹר לְדָוִד יְיָ׳ רוֹעִי לֹא אֶחְסָר. כְּלוֹמַר, יְיָ׳ רוֹעִי: יְיָ׳ הָרוֹעֶה שֶׁלִּי. מַה הָרוֹעֶה מַנְהִיג אֶת הַצֹּאן, וּמוֹלִיכָם לְמִרְעֶה טוֹב, לְמִרְעֶה שָׁמֵן, בִּמְקוֹם נַחֲלֵי מָיִם, מְיַשֵּׁר הֲלִיכָתָן בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט. אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּתִיב בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי עַל מֵי מְנֻחוֹת יְנַהֲלֵנִי נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, דֶּרֶךְ הָרוֹעֶה, לִנְהוֹג בְּצֶדֶק אֶת צֹאנוֹ, לְהַרְחִיקָם מִן הַגָּזֵל, לְהַנְהִיגָם בְּמִישׁוֹר, וְהַשֵּׁבֶט בְּיָדוֹ שֶׁלֹּא יַטּוּ יָמִין וּשְׂמֹאל. כַּךְ

לשון הקודש

שֶׁאִלְמָלֵא רְשָׁעִים אֵין הַצַּדִּיקִים נִכָּרִים. דָּבָר אַחֵר הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים – הַמַּנְהִיג עוֹלָמוֹ בְּשֵׁשׁ שָׁנִים, וְהַשְּׁבִיעִית שַׁבָּת לַה׳. דָּבָר אַחֵר בַּשּׁוֹשַׁנִּים – בְּאוֹתָם שֶׁשּׁוֹנִים בַּתּוֹרָה.

וּמִשָּׁה הָיָה רוֹעֶה אֶת צֹאן יִתְרוֹ חוֹתְנוֹ כֹּהֵן מִדְיָן. רַבִּי חִיָּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כו) מִזְמוֹר לְדָוִד ה׳ רֹעִי לֹא אֶחְסָר. כְּלוֹמַר, ה׳ רֹעִי – ה׳ הָרוֹעֶה שֶׁלִּי. מָה הָרוֹעֶה מַנְהִיג אֶת הַצֹּאן וּמוֹלִיכָם לְמִרְעֶה טוֹב, לְמִרְעֶה שָׁמֵן, בִּמְקוֹם נַחֲלֵי מַיִם, מְיַשֵּׁר הֲלִיכָתָן בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט – אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּתוּב בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי עַל מֵי מְנֻחוֹת יְנַהֲלֵנִי נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, דֶּרֶךְ הָרוֹעֶה לִנְהוֹג בְּצֶדֶק אֶת צֹאנוֹ, לְהַרְחִיקָם מִן הַגָּזֵל, לְהַנְהִיגָם

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא רוֹעֶה אֶת יִשְׂרָאֵל לְהַנְהִיגָם בְּמִישׁוֹר, וּבְכָל עֵת הַשֵּׁבֶט בְּיָדוֹ שֶׁלֹּא יַטּוּ יָמִין וּשְׂמֹאל.

דָּבָר אַחֵר וּמִשֶּׁה הָיָה רוֹעֶה, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, תֵּדַע לְךָ, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהָרוֹעֶה חָכָם לְנַהֵל אֶת צֹאנוֹ, הוּא מוּכָן לְקַבֵּל עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם. וְאִם הָרוֹעֶה שׁוֹטֶה, עָלָיו נִקְרָא (משלי כ״ו) תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מֹשֶׁה חָכָם הָיָה, וּבָקִי לִנְהוֹג אֶת צֹאנוֹ. בֹּא וּרְאֵה, מִדָּוִד, שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל א׳, ט״ז) וְהִנֵּה רוֹעֶה בַּצֹּאן. לְלַמֶּדְךָ שֶׁדָּוִד (דף כ״א ע״א) חָכָם גָּדוֹל הָיָה, וְהָיָה רוֹעֶה צֹאנוֹ כַּדִּין וְכַשּׁוּרָה. לְפִיכָךְ, עֲשָׂהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֶלֶךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְלָמָּה צֹאן וְלֹא בָקָר. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים צֹאן. שֶׁנֶּאֱמַר, (יחזקאל ל״ד) וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם

לשון הקודש

בְּמִישׁוֹר, וְהַשֵּׁבֶט בְּיָדוֹ שֶׁלֹּא יַטּוּ יָמִין וּשְׂמֹאל. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא רוֹעֶה אֶת יִשְׂרָאֵל לְהַנְהִיגָם בְּמִישׁוֹר, וּבְכָל עֵת הַשֵּׁבֶט בְּיָדוֹ שֶׁלֹּא יַטּוּ יָמִין וּשְׂמֹאל.

דָּבָר אַחֵר וּמִשֶּׁה הָיָה רֹעֶה – אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, תֵּדַע לְךָ, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהָרוֹעֶה חָכָם לְנַהֵל אֶת צֹאנוֹ, הוּא מוּכָן לְקַבֵּל עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם. אִם הָרוֹעֶה שׁוֹטֶה, עָלָיו נִקְרָא (משלי כו) תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֹשֶׁה חָכָם הָיָה, וּבָקִי לִנְהוֹג אֶת צֹאנוֹ. בֹּא וּרְאֵה מִדָּוִד, שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–א טז) וְהִנֵּה רֹעֶה בַּצֹּאן. לְלַמֶּדְךָ שֶׁדָּוִד חָכָם גָּדוֹל הָיָה, וְהָיָה רוֹעֶה צֹאנוֹ כַּדִּין וְכַשּׁוּרָה, לְפִיכָךְ עֲשָׂהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֶלֶךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְלָמָּה צֹאן וְלֹא בָקָר? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים

אַתֶּם. וּכְתִיב, (יחזקאל ל״ו) בְּצֹאן קֳדָשִׁים בְּצֹאן יְרוּשָׁלַיִם.

מַה הַצֹּאן, כְּשֶׁיִּקָּרְבוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ, בִּשְׁבִילָם זוֹכֶה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. כַּךְ הַמַּנְהִיג לְיִשְׂרָאֵל כַּדִּין וְכַשּׁוּרָה, בִּשְׁבִילָם זוֹכֶה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְעוֹד, הָרוֹעֶה אֶת הַצֹּאן, כְּשֶׁהַצֹּאן יוֹלְדוֹת, הָרוֹעֶה נוֹטֵל אוֹתָם טְלָאִים בְּחֵיקוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִלְאוּ וְיִגָּעוּ, וּמוֹלִיכָם אַחֲרֵי אִמּוֹתָם, וּמְרַחֵם עֲלֵיהֶם. כַּךְ הַמַּנְהִיג לְיִשְׂרָאֵל, צָרִיךְ לְהַנְהִילָם בְּרַחֲמִים, וְלֹא בְּאַכְזָרִיּוּת. וְכֵן אָמַר מֹשֶׁה, (במדבר י״א) כִּי תֹאמַר אֵלַי, שָׂאֵהוּ בְחֵיקֶךָ וְגוֹ׳.

מַה הָרוֹעֶה אֶת הַצֹּאן, כְּשֶׁהוּא רוֹעֶה טוֹב, מַצִּיל אֶת הַצֹּאן מִן הַזְּאֵבִים, וּמִן הָאֲרָיוֹת. כַּךְ הַמַּנְהִיג לְיִשְׂרָאֵל, אִם הוּא טוֹב, מַצִּילָן מִן הַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וּמִדִּין שֶׁל מַטָּה, וּמִדִּין שֶׁל מַעְלָה,

לשון הקודש

צֹאן, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל לד) וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם. וְכָתוּב בְּצֹאן קֳדָשִׁים בְּצֹאן יְרוּשָׁלַם.

מָה הַצֹּאן, כְּשֶׁיִּקָּרְבוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ, בִּשְׁבִילָם זוֹכֶה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא – כָּךְ הַמַּנְהִיג לְיִשְׂרָאֵל כַּדִּין וְכַשּׁוּרָה, בִּשְׁבִילָם זוֹכֶה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְעוֹד, הָרוֹעֶה אֶת הַצֹּאן, כְּשֶׁהַצֹּאן יוֹלְדוֹת, הָרוֹעֶה נוֹטֵל אוֹתָם טְלָאִים בְּחֵיקוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִלְאוּ וְיִגָּעוּ, וּמוֹלִיכָם אַחֲרֵי אִמּוֹתָם וּמְרַחֵם עֲלֵיהֶם – כָּךְ הַמַּנְהִיג לְיִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהַנְהִילָם בְּרַחֲמִים, וְלֹא בְּאַכְזָרִיּוּת. וְכֵן אָמַר מֹשֶׁה, כִּי תֹאמַר אֵלַי, שָׂאֵהוּ בְחֵיקֶךָ וְגוֹ׳.

מָה הָרוֹעֶה אֶת הַצֹּאן, כְּשֶׁהוּא רוֹעֶה טוֹב, מַצִּיל אֶת הַצֹּאן מִן הַזְּאֵבִים וּמִן הָאֲרָיוֹת – כָּךְ הַמַּנְהִיג לְיִשְׂרָאֵל, אִם הוּא טוֹב, מַצִּילָם מִן הָעַכּו״ם, וּמִדִּין שֶׁל מַטָּה,

וּמַדְרִיכָן לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. כַּךְ מֹשֶׁה, רוֹעֶה נֶאֱמָן הָיָה, וְרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכְּדַאי הוּא לִרְעוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, בְּאוֹתוֹ הַדִּין מַמָּשׁ, שֶׁהָיָה רוֹעֶה אֶת הַצֹּאן, לַכְּשָׁבִים, כְּפִי הָרָאוּי לָהֶן, וְהַנְּקֵבוֹת כְּפִי הָרָאוּי לָהֶן.

וּלְפִיכָךְ כְּתִיב, וּמֹשֶׁה הָיָה רוֹעֶה אֶת צֹאן יִתְרוֹ חוֹתְנוֹ, וְלֹא שֶׁלּוֹ, דְּאָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וְכִי מִי שֶׁנָּתַן אֶת צִפּוֹרָה בִּתּוֹ לְמֹשֶׁה, לֹא נָתַן לוֹ צֹאן וּבָקָר, וַהֲלֹא יִתְרוֹ עָשִׁיר הָיָה. אֶלָּא מֹשֶׁה לֹא הָיָה רוֹעֶה אֶת צֹאנוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ בִּשְׁבִיל שֶׁהָיָה צֹאנוֹ עִמּוֹ, הָיָה רוֹעֶה אוֹתָן בְּטוֹב. וְלָכֵן כְּתִיב אֶת צֹאן יִתְרוֹ חוֹתְנוֹ, וְלֹא אֶת שֶׁלּוֹ. כֹּהֵן מִדְיָן, רִבִּי תַּנְחוּם אָמַר, אַף עַל גַּב שֶׁהָיָה עוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, בִּשְׁבִיל שֶׁהָיָה רוֹעֶה צֹאנוֹ כַּדִּין וְכַשּׁוּרָה, בְּמִרְעֶה טוֹב שָׁמֵן וְדָשֵׁן.

לשון הקודש

וּמִדִּין שֶׁל מַעְלָה, וּמַדְרִיכָם לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. כָּךְ מֹשֶׁה, רוֹעֶה נֶאֱמָן הָיָה, וְרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁכְּדַאי הוּא לִרְעוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ הַדִּין מַמָּשׁ, שֶׁהָיָה רוֹעֶה אֶת הַצֹּאן לַכְּשָׁבִים כְּפִי הָרָאוּי לָהֶם, וְהַנְּקֵבוֹת כְּפִי הָרָאוּי לָהֶם.

וּלְפִיכָךְ כָּתוּב וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה אֶת צֹאן יִתְרוֹ חֹתְנוֹ, וְלֹא שֶׁלּוֹ, שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְכִי מִי שֶׁנָּתַן אֶת צִפּוֹרָה בִּתּוֹ לְמֹשֶׁה, לֹא נָתַן לוֹ צֹאן וּבָקָר? וַהֲלֹא יִתְרוֹ עָשִׁיר הָיָה? אֶלָּא מֹשֶׁה לֹא הָיָה רוֹעֶה אֶת צֹאנוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ: בִּשְׁבִיל שֶׁהָיָה צֹאנוֹ עִמּוֹ, הָיָה רוֹעֶה אוֹתָם בְּטוֹב. וְלָכֵן כָּתוּב אֶת צֹאן יִתְרוֹ חֹתְנוֹ, וְלֹא אֶת שֶׁלּוֹ. כֹּהֵן מִדְיָן – רַבִּי תַּנְחוּם אָמַר, אַף עַל גַּב שֶׁהָיָה עוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, בִּשְׁבִיל

וַיִּנְהַג אֶת הַצֹּאן אַחַר הַמִּדְבָּר. (שמות ג') רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, מֹשֶׁה, מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַד, לֹא זָזָה מִמֶּנּוּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. רָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁאוֹתוֹ מִדְבָּר הָיָה קָדוֹשׁ, וּמוּכָן לְקַבֵּל עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם עָלָיו. מַה עָשָׂה, הִנְהִיג אֶת הַצֹּאן אַחַר הַמִּדְבָּר. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, אַחַר הַמִּדְבָּר עַל כָּל פָּנִים, וְלֹא בַּמִּדְבָּר, שֶׁלֹּא רָצָה שֶׁיִּכָּנְסוּ בְתוֹכוֹ, אֶלָּא הִרְחִיקָם אַחַר הַמִּדְבָּר.

וַיָּבֹא אֶל הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵבָה, (שמות ג') הוּא לְבַדּוֹ בְּלֹא צֹאן. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הַאי אַבְנָא, דִּמְקַבְּלָא פַּרְזְלָא, כַּד חָמֵי לֵיהּ, (מְחַטֵּא) מְדַלְגָא עִילָוֵי. כַּךְ מֹשֶׁה וְהַר סִינַי, כְּשְׁנִרְאוּ זֶה עִם זֶה, דִּלֵּג עָלָיו. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיָּבֹא אֶל הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵבָה.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, מוּכָנִים הָיוּ מִשִּׁשֶּׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית,

לשון הקודש

שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ חֶסֶד הָיָה רוֹעֶה צֹאנוֹ כַּדִּין וְכִשּׁוּרָה, בְּמִרְעֶה טוֹב שָׁמֵן וְדָשֵׁן.

וַיִּנְהַג אֶת צֹאנוֹ אַחַר הַמִּדְבָּר. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, מֹשֶׁה, מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַד, לֹא זָזָה מִמֶּנּוּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. רָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁאוֹתוֹ מִדְבָּר הָיָה קָדוֹשׁ, וּמוּכָן לְקַבֵּל עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם עָלָיו. מָה עָשָׂה? הִנְהִיג אֶת הַצֹּאן אַחַר הַמִּדְבָּר. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אַחַר הַמִּדְבָּר עַל כָּל פָּנִים, וְלֹא בַּמִּדְבָּר, שֶׁלֹּא רָצָה שֶׁיִּכָּנְסוּ בְתוֹכוֹ, אֶלָּא הִרְחִיקָם אַחַר הַמִּדְבָּר.

וַיָּבֹא אֶת הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵבָה, הוּא לְבַדּוֹ בְּלֹא הַצֹּאן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֶבֶן זוֹ שֶׁמְּקַבֶּלֶת בַּרְזֶל, כְּשֶׁרוֹאָה אוֹתוֹ, (מְחַטֵּא) מְדַלֶּגֶת עָלָיו. כָּךְ מֹשֶׁה וְהַר סִינַי, כְּשֶׁנִּרְאוּ זֶה עִם זֶה, דִּלֵּג עָלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּבֹא אֶל הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵבָה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מוּכָנִים הָיוּ מִשִּׁשֶּׁת יְמֵי

זֶה עִם זֶה. וְאוֹתוֹ הַיּוֹם, נִתְרַגֵּשׁ הָהָר לְמוּל מֹשֶׁה. וְכֵיוָן שֶׁרָאָהוּ שֶׁנִּכְנָס לְתוֹכוֹ, וְדִלֵּג בּוֹ, עָמַד הָהָר. מְלַמֵּד, שֶׁשִּׂמְּחִים הָיוּ זֶה עִם זֶה.

אָמַר רִבִּי יַנַּאי, (נ"א רִבִּי יוֹסִי) יוֹדֵעַ הָיָה מֹשֶׁה, שֶׁאוֹתוֹ הַר, הַר הָאֱלֹהִים הוּא. דִּכְתִיב וַיָּבֹא אֶל הַר הָאֱלֹהִים. דְּתָנָן, מָה רָאָה מֹשֶׁה בְּאוֹתוֹ הַר, רָאָה עוֹפוֹת שֶׁהָיוּ פּוֹרְחִים, וּפוֹרְשִׂים כַּנְפֵיהֶם וְלֹא הָיוּ נִכְנָסִים בּוֹ.

רִבִּי יִצְחָק (נ"א אָמַר ר' יִצְחָק) אוֹמֵר, רָאָה הָעוֹפוֹת פּוֹרְחִים וְטָסִים מִשָּׁם, וְנוֹפְלִים לְרַגְלָיו שֶׁל מֹשֶׁה, מִיַּד הִרְגִּישׁ בָּעִנְיָן, וְהֶעֱמִיד אֶת הַצֹּאן אַחַר הַמִּדְבָּר, וְהוּא נִכְנַס לְבַדּוֹ.

וַיֵּרָא מַלְאַךְ ה' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה. (שמות ג') רִבִּי תַּנְחוּם אוֹמֵר, שְׁעַת הַמִּנְחָה

לשון הקודש

בְּרֵאשִׁית זֶה עִם זֶה, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם נִתְרַגֵּשׁ הָהָר לְמוּל מֹשֶׁה. וְכֵיוָן שֶׁרָאָהוּ שֶׁנִּכְנָס לְתוֹכוֹ וְדִלֵּג בּוֹ, עָמַד הָהָר. מְלַמֵּד שֶׁשִּׂמְּחִים הָיוּ זֶה עִם זֶה.

אָמַר רַבִּי יַנַּאי, יוֹדֵעַ הָיָה מֹשֶׁה שֶׁאוֹתוֹ הַר, הַר הָאֱלֹהִים הוּא, שֶׁכָּתוּב וַיָּבֹא אֶל הַר הָאֱלֹהִים. שֶׁשָּׁנִינוּ, מָה רָאָה מֹשֶׁה בְּאוֹתוֹ הַר? רָאָה עוֹפוֹת שֶׁהָיוּ פּוֹרְחִים וּפוֹרְשִׂים כַּנְפֵיהֶם, וְלֹא הָיוּ נִכְנָסִים בּוֹ.

רִבִּי יִצְחָק (אָמַר רַבִּי יִצְחָק) אוֹמֵר, רָאָה הָעוֹפוֹת פּוֹרְחִים וְטָסִים מִשָּׁם, וְנוֹפְלִים לְרַגְלָיו שֶׁל מֹשֶׁה. מִיַּד הִרְגִּישׁ בָּעִנְיָן, וְהֶעֱמִיד אֶת הַצֹּאן אַחַר הַמִּדְבָּר, וְהוּא נִכְנַס לְבַדּוֹ.

וַיֵּרָא מַלְאַךְ ה' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה. רַבִּי תַּנְחוּם אוֹמֵר, שְׁעַת הַמִּנְחָה

הָיְתָה, שֶׁמִּדַּת הַדִּין שׁוֹלֶטֶת בּוֹ. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר, וְהָא כְּתִיב, (תהלים מ״ב) יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ׳ חַסְדּוֹ. מִדַּת חֶסֶד קָאָמַר, וְלֹא מִדַּת הַדִּין. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מִשֶּׁיּוֹצֵא הָאוֹר, עַד שֶׁנּוֹטָה לָרֶדֶת, נִקְרָא יוֹם, וְהוּא מִדַּת חֶסֶד. מִשֶּׁנּוֹטָה לָרֶדֶת, נִקְרָא עֶרֶב, וְהוּא מִדַּת הַדִּין. וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (בראשית א׳) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, שְׁעַת הַמִּנְחָה הוּא, מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַטָּה. דְּתַנְיָא ר׳ יִצְחָק אוֹמֵר, מַהוּ דִכְתִיב, (שמות ט״ז) בֵּין הָעַרְבַּיִם תֹּאכְלוּ בָשָׂר וּבַבֹּקֶר תִּשְׂבְּעוּ לָחֶם. בֵּין הָעַרְבַּיִם, דְּהוּא שַׁעֲתָא (דף כ״א ע״ב) דְּדִינָא תֹּאכְלוּ בָשָׂר. וּכְתִיב, (במדבר י״א) הַבָּשָׂר עוֹדֶנּוּ בֵין שִׁנֵּיהֶם וְאַף יְיָ׳ חָרָה בָעָם. מִשּׁוּם, דְּבֵין הָעַרְבַּיִם, דִּינָא דְמַלְכוּתָא שָׁלִיט. וּבַבֹּקֶר תִּשְׂבְּעוּ לָחֶם, מִשּׁוּם דְּאִקְרֵי חֶסֶד הַהוּא שַׁעֲתָא, וּכְתִיב, (תהלים נ״ב) חֶסֶד אֵל

לשון הקודש

הָיְתָה, שֶׁמִּדַּת הַדִּין שׁוֹלֶטֶת בּוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, וַהֲרֵי כָּתוּב (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה ה׳ חַסְדּוֹ. מִדַּת חֶסֶד אָמַר, וְלֹא מִדַּת הַדִּין. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשֶּׁיּוֹצֵא הָאוֹר עַד שֶׁנּוֹטָה לָרֶדֶת נִקְרָא יוֹם, וְהוּא מִדַּת חֶסֶד. מִשֶּׁנּוֹטָה לָרֶדֶת נִקְרָא עֶרֶב, וְהוּא מִדַּת הַדִּין. וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, שְׁעַת הַמִּנְחָה הוּא מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַטָּה. שֶׁלָּמַדְנוּ, רַבִּי יִצְחָק אוֹמֵר, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות טז) בֵּין הָעַרְבַּיִם תֹּאכְלוּ בָשָׂר וּבַבֹּקֶר תִּשְׂבְּעוּ לָחֶם? בֵּין הָעַרְבַּיִם, שֶׁהִיא שְׁעַת הַדִּין, תֹּאכְלוּ בָשָׂר. וְכָתוּב הַבָּשָׂר עוֹדֶנּוּ בֵין שִׁנֵּיהֶם וְאַף ה׳ חָרָה בָעָם, מִשּׁוּם שֶׁבֵּין הָעַרְבַּיִם, דִּין הַמַּלְכוּת שׁוֹלֵט. וּבַבֹּקֶר תִּשְׂבְּעוּ לָחֶם, מִשּׁוּם

כָּל הַיּוֹם. וּכְתִיב, (בראשית א׳) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם. דְּאִיהוּ מִצַּפְרָא.

רִבִּי תַּנְחוּם אוֹמֵר, דָּא סוּמָק, וְדָא חִוָּור. סוּמָק: בֵּין הָעַרְבַּיִם. דִּכְתִיב, (שמות ט״ז) בֵּין הָעַרְבַּיִם תֹּאכְלוּ בָשָׂר. וְחִוָּורָא: בְּצַפְרָא. דִּכְתִיב, וּבַבֹּקֶר תִּשְׂבְּעוּ לָחֶם. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּתִיב, (שמות י״ב) וְשָׁחֲטוּ אוֹתוֹ כָּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבַּיִם וְגוֹ׳. דְּהוּא שַׁעֲתָא לְמֶעְבַּד דִּינָא. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, יַלְפִּינָן מִשְּׁנֵי כְּבָשִׂים שֶׁבְּכָל יוֹם, הָאֶחָד מִתְקָרֵב כְּנֶגֶד מִדַּת הַחֶסֶד, וְהַשֵּׁנִי כְּנֶגֶד מִדַּת הַדִּין.

וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מַהוּ דִּכְתִיב, (במדבר כ״ח) אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר, וְלָא כְתִיב אֶת הַכֶּבֶשׂ הָרִאשׁוֹן, אֶלָּא אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד, מְיוּחָד, כְּנֶגֶד מִדַּת הַחֶסֶד. דִּבְכָל מָקוֹם, שֵׁנִי, לֹא נֶאֱמַר בּוֹ כִּי טוֹב.

לשון הקודש

שֶׁאוֹתָהּ שָׁעָה נִקְרֵאת חֶסֶד, וְכָתוּב (תהלים נב) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. וְכָתוּב (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם. שֶׁהוּא מֵהַבֹּקֶר. **רִבִּי** תַּנְחוּם אוֹמֵר, זֶה אָדֹם וְזֶה לָבָן. אָדֹם – בֵּין הָעַרְבַּיִם, שֶׁכָּתוּב (שמות טז) בֵּין הָעַרְבַּיִם תֹּאכְלוּ בָשָׂר. וְלָבָן בַּבֹּקֶר, שֶׁכָּתוּב וּבַבֹּקֶר תִּשְׂבְּעוּ לָחֶם. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּתוּב (שם יב) וְשָׁחֲטוּ אוֹתוֹ כָּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבָּיִם וְגוֹ׳, שֶׁהִיא שָׁעָה לַעֲשׂוֹת דִּין. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, לָמַדְנוּ מִשְּׁנֵי כְּבָשִׂים שֶׁבְּכָל יוֹם – הָאֶחָד מִתְקָרֵב כְּנֶגֶד מִדַּת הַחֶסֶד, וְהַשֵּׁנִי כְּנֶגֶד מִדַּת הַדִּין.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כט) אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר, וְלֹא כָתוּב אֶת הַכֶּבֶשׂ הָרִאשׁוֹן? אֶלָּא אֶת

רִבִּי תַּנְחוּם אָמַר, לְפִיכָךְ, יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד מִדַּת הַדִּין. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מִכָּאן, (ירמיה ו') אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב. כִּי פָנָה הַיּוֹם: זֶה מִדַּת הַחֶסֶד. כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב: שֶׁכְּבָר גָּבַר מִדַּת הַדִּין. אַבְרָהָם תִּקֵּן תְּפִלַּת שַׁחֲרִית, כְּנֶגֶד מִדַּת הַחֶסֶד.

תָּנוּ רַבָּנָן, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּעָאל מֹשֶׁה לְטוּרָא דְסִינַי, מָאי טַעְמָא אִתְגְּלֵי לֵיהּ בְּשַׁלְהוֹבֵי אֶשָּׁתָא, דְּהוּא דִּינָא. אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב (נ"א כְּעֵין) כְּעָן שַׁעֲתָא הָוָה (שַׁעֲתָא) גָּרִים. ר' יוֹסֵי אָמַר, כֹּלָּא לְחָד גִּוְעָא אִשְׁתָּרְשָׁא. כְּתִיב, וַיָּבֹא אֶל הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵבָה. וּכְתִיב, (דברים ט') וּבְחֹרֵב הִקְצַפְתֶּם אֶת יְיָ'. וּכְתִיב, וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְיָ' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה. מִתּוֹךְ שֶׁהֵם עֲתִידִים לִהְיוֹת כַּסְּנֶה, כְּהַאי

לשון הקודש

הַכֶּבֶשׁ הָאֶחָד, מְיֻחָד, כְּנֶגֶד מִדַּת הַחֶסֶד. שֶׁבְּכָל מָקוֹם, שֵׁנִי לֹא נֶאֱמַר בּוֹ כִּי טוֹב. **רִבִּי** תַּנְחוּם אָמַר, לְפִיכָךְ יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, שֶׁהִיא כְּנֶגֶד מִדַּת הַדִּין. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִכָּאן (ירמיה ו) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב. כִּי פָנָה הַיּוֹם – זֶה מִדַּת הַחֶסֶד. כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב – שֶׁכְּבָר גָּבַר מִדַּת הַדִּין. אַבְרָהָם תִּקֵּן תְּפִלַּת שַׁחֲרִית כְּנֶגֶד מִדַּת הַחֶסֶד.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁעָלָה מֹשֶׁה לְהַר סִינַי, מָה הַטַּעַם הִתְגַּלָּה לוֹ בְּשַׁלְהֲבוֹת אֵשׁ שֶׁהוּא דִּין? אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, (כְּעֵין) כָּעֵת הַשָּׁעָה הָיְתָה (הַשָּׁעָה) גּוֹרֶמֶת. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, הַכֹּל לְגֵזַע אֶחָד מִשְׁתָּרֵשׁ. כָּתוּב וַיָּבֹא אֶל הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵבָה, וְכָתוּב (דברים ט) וּבְחֹרֵב הִקְצַפְתֶּם אֶת ה'. וְכָתוּב וַיֵּרָא מַלְאַךְ ה' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה. מִתּוֹךְ שֶׁהֵם עֲתִידִים

דִּכְתִיב, (ישעיה ל"ג) קוֹצִים כְּסוּחִים בָּאֵשׁ יִצַּתּוּ.

אָמַר ר' יְהוּדָה, מִכָּאן לָמַדְנוּ, רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל מָקוֹם עַל הָרְשָׁעִים, דִּכְתִיב, וְהִנֵּה הַסְּנֶה בוֹעֵר בָּאֵשׁ, לַעֲשׂוֹת בָּהֶם דִּין בָּרְשָׁעִים, וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אוֹכֵל, (לַעֲשׂוֹת) אֵין בָּהֶם כְּלָיָה. בוֹעֵר בָּאֵשׁ, עַל כָּל פָּנִים רֶמֶז, לָאֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנָּם. אֲבָל הַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֹכֵל, לִהְיוֹת בָּהֶם כְּלָיָה.

דָּבָר אַחֵר וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְיָ' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ. מָאי טַעְמָא לְמֹשֶׁה בְּלַבַּת אֵשׁ, וְלִשְׁאַר נְבִיאִים לָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, לָאו מֹשֶׁה כִּשְׁאַר נְבִיאִים. דִּתְנָן, מָאן דְּקָרִיב לְאֶשָּׁא בֵּיהּ אִתּוֹקַד, וּמֹשֶׁה קָרִיב לְאֶשָּׁא וְלָא אִתּוֹקַד. דִּכְתִיב, (שמות כ') וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים. וּכְתִיב, וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְיָ' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה.

לשון הקודש

לִהְיוֹת כַּסְּנֶה, כְּמוֹ זֶה שֶׁכָּתוּב (ישעיה לג) קוֹצִים כְּסוּחִים בָּאֵשׁ יִצַּתּוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאן לָמַדְנוּ רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל מָקוֹם עַל הָרְשָׁעִים, שֶׁכָּתוּב וְהִנֵּה הַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ – לַעֲשׂוֹת בָּהֶם דִּין בָּרְשָׁעִים. וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֹכֵל – (לַעֲשׂוֹת) אֵין בָּהֶם כְּלָיָה. בֹּעֵר בָּאֵשׁ – עַל כָּל פָּנִים, רֶמֶז לָאֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנֹּם. אֲבָל הַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֹכֵל – לִהְיוֹת בָּהֶם כְּלָיָה.

דָּבָר אַחֵר וַיֵּרָא מַלְאַךְ ה' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ, מָה הַטַּעַם לְמֹשֶׁה בְּלַבַּת אֵשׁ וְלִשְׁאָר הַנְּבִיאִים לֹא? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין מֹשֶׁה כִּשְׁאָר הַנְּבִיאִים. שֶׁשָּׁנִינוּ, מִי שֶׁקָּרֵב לָאֵשׁ, בָּהּ נִשְׂרָף, וּמֹשֶׁה קָרַב לָאֵשׁ וְלֹא נִשְׂרַף, שֶׁכָּתוּב (שמות כ) וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים, וְכָתוּב וַיֵּרָא מַלְאַךְ ה' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, הַאי דְּמֹשֶׁה, אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ בְּחָכְמְתָא עִלָּאָה, עַל מַה כְּתִיב, כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִהוּ. מָאן דְּאִתְמְשָׁךְ מִן מַיָּא, (דִּינָא עִלָּאָה) לָא דָחִיל מִנּוּרָא. דְּתַנְיָא אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מֵאֲתָר דְּאִתְגְּזַר מֹשֶׁה, לָא אִתְגְּזַר בַּר נָשׁ אַחֲרָא. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, בַּעֲשָׂרָה דַרְגִּין אִשְׁתָּכְלָל. דִּכְתִיב, (במדבר י״ב) בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. וְלֹא נֶאֱמָן בֵּיתִי. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּבַר נָשׁ, דְּמָרֵיהּ אַסְהִיד כְּדֵין עֲלוֹי.

אָמַר רַב דִּימִי, וְהָא כְּתִיב (דברים ל״ד) וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה. וְאָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם, אֲבָל בְּאוּמּוֹת הָעוֹלָם קָם, וּמַנּוּ בִּלְעָם. אֲמַר לֵיהּ, וַדַּאי שַׁפִּיר קָאַמְרַת, אִשְׁתִּיק. כַּד אָתָא רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, אָתוּ, שָׁאִילוּ קָמֵיהּ הַאי מִלָּה.

לשון הקודש

רִבִּי אַבָּא אָמַר, זֶה שֶׁל מֹשֶׁה, יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ בְּחָכְמָה עֶלְיוֹנָה עַל מַה כָּתוּב כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִהוּ. מִי שֶׁנִּמְשַׁךְ מִן הַמַּיִם, (דִּין עֶלְיוֹן) לֹא פּוֹחֵד מֵאֵשׁ. שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִמָּקוֹם שֶׁנִּגְזַר מֹשֶׁה לֹא נִגְזַר אִישׁ אַחֵר. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בְּעֶשֶׂר דְּרָגוֹת נִתְקַן, שֶׁכָּתוּב (במדבר יב) בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. וְלֹא נֶאֱמָן בֵּיתִי. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל הָאִישׁ שֶׁאֲדוֹנוֹ מֵעִיד עָלָיו כָּךְ. **אָמַר** רַב דִּימִי, וַהֲרֵי כָּתוּב (דברים לד) וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה. וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם, אֲבָל בְּאֻמּוֹת הָעוֹלָם קָם, וּמִיהוּ? בִּלְעָם. אָמַר לוֹ, וַדַּאי יָפֶה אָמַרְתָּ. שָׁתַק. כְּשֶׁבָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, בָּאוּ וְשָׁאֲלוּ לְפָנָיו דָּבָר זֶה.

פְּתַח וְאָמַר, קוּטִיפָּא דְּקַרְנָטֵי, אִתְעָרְבָא בַּאֲפַרְסְמוֹנָא טָבָא חַס וְשָׁלוֹם. אֶלָּא, וַדַּאי כַּךְ הוּא, בְּאוּמוֹת הָעוֹלָם קָם, וּמַנּוֹ בִּלְעָם. מֹשֶׁה עוֹבָדוֹי לְעֵילָא, וּבִלְעָם לְתַתָּא. מֹשֶׁה, אִשְׁתַּמַּשׁ בְּכִתְרָא קַדִּישָׁא דְּמַלְכָּא עִלָּאָה לְעֵילָא. וּבִלְעָם, אִשְׁתַּמַּשׁ בְּכִתְרִין תַּתָּאִין דְּלָא קַדִּישִׁין לְתַתָּא. וּבְהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ כְּתִיב, (יהושע י״ג) וְאֶת בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֵם הָרְגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּחֶרֶב. וְאִי סַלְקָא דַּעְתָּךְ יַתִּיר, זִיל שָׁאִיל לְאַתְנֵיהּ. אָתָא רִבִּי יוֹסֵי, וְנָשַׁק יְדוֹי, אָמַר, הָא חֲמִידָא (נ״א חַמְרָא) דִּלְבָּאי נָפַק לְבַר.

דְּהָכָא מַשְׁמַע, דְּאִית עִלָּאִין וְתַתָּאִין, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, רַחֲמֵי וְדִינָא, יִשְׂרָאֵל וְעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. יִשְׂרָאֵל, מִשְׁתַּמְּשִׁין בְּכִתְרִין עִלָּאִין קַדִּישִׁין. עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, בְּכִתְרִין תַּתָּאִין

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, אֶשְׁכּוֹל שֶׁל זֶפֶת, יִתְעָרֵב בַּאֲפַרְסְמוֹן טוֹב? חַס וְשָׁלוֹם! אֶלָּא וַדַּאי כָּךְ הוּא, בְּאֻמּוֹת הָעוֹלָם קָם, וּמִיהוּ? בִּלְעָם. מֹשֶׁה מַעֲשָׂיו לְמַעְלָה, וּבִלְעָם לְמַטָּה. מֹשֶׁה הִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן שֶׁלְּמַעְלָה, וּבִלְעָם הִשְׁתַּמֵּשׁ בִּכְתָרִים תַּחְתּוֹנִים לֹא קְדוֹשִׁים לְמַטָּה. וּבְאוֹתָהּ צוּרָה מַמָּשׁ כָּתוּב, (יהושע יג) וְאֶת בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֵם הָרְגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּחֶרֶב. וְאִם עוֹלֶה עַל דַּעְתְּךָ יוֹתֵר, לֵךְ שְׁאַל אֶת אֲתוֹנוֹ. בָּא רַבִּי יוֹסֵי וְנָשַׁק יָדָיו. אָמַר, הֲרֵי הַחֶמְדָּה (הַיַּיִן) שֶׁבִּלְבִּי יָצָא הַחוּצָה.

שֶׁכָּךְ מַשְׁמַע, שֶׁיֵּשׁ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, יָמִין וּשְׂמֹאל, רַחֲמִים וְדִין, יִשְׂרָאֵל וְעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. יִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּמְּשִׁים

דְּלָא קַדִּישִׁין. אִלֵּין דִּימִינָא, וְאִלֵּין דִּשְׂמָאלָא, וְעַל כָּל פָּנִים, מִתְפָּרְשִׁין נְבִיאֵי עִלָּאֵי מִנְּבִיאֵי תַתָּאֵי. נְבִיאֵי דְקוּדְשָׁא, מִנְּבִיאֵי דְּלָאו דְקוּדְשָׁא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כְּגַוְונָא דְהַוָה (דף כ"ב ע"א) מֹשֶׁה, פָּרִישׁ מִכָּל נְבִיאֵי, בִּנְבוּאָה קַדִּישָׁא עִלָּאָה. כַּךְ הָוָה בִּלְעָם, פָּרִישׁ מִשְׁאָר נְבִיאֵי וָחָרָשֵׁי, בִּנְבוּאָה דְּלָאו קַדִּישָׁא לְתַתָּא. וְעַל כָּל פָּנִים מֹשֶׁה הָוָה לְעֵילָא, וּבִלְעָם לְתַתָּא, וְכַמָּה דַרְגִּין וְדַרְגִּין מִתְפָּרְשִׁין בֵּינַיְיהוּ.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מֹשֶׁה הָוָה מְהַרְהֵר וְאוֹמֵר, שֶׁמָּא חַס וְשָׁלוֹם יִשְׂרָאֵל יִכְלוּ בְּהַאי עֲבוֹדָה קָשָׁה, הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיַּרְא בְּסִבְלוֹתָם. לְפִיכָךְ, וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְיָ' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ וְגוֹ', וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בּוֹעֵר בָּאֵשׁ וְגוֹ'. כְּלוֹמַר,

לשון הקודש

בִּכְתָרִים עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים – עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בִּכְתָרִים תַּחְתּוֹנִים לֹא קְדוֹשִׁים. אֵלֶּה שֶׁל יָמִין, וְאֵלֶּה שֶׁל שְׂמֹאל. וְעַל כָּל פָּנִים נִפְרָדִים נְבִיאִים עֶלְיוֹנִים מִנְּבִיאִים תַּחְתּוֹנִים, נְבִיאֵי קֹדֶשׁ מִנְּבִיאִים שֶׁלֹּא מִקֹּדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּמוֹ שֶׁהָיָה מֹשֶׁה נִבְדָּל מִכָּל הַנְּבִיאִים בִּנְבוּאָה קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה, כָּךְ הָיָה בִּלְעָם נִבְדָּל מִשְׁאָר הַנְּבִיאִים וּמְכַשְּׁפִים בִּנְבוּאָה לֹא קְדוֹשָׁה לְמַטָּה. וְעַל כָּל פָּנִים מֹשֶׁה הָיָה לְמַעְלָה, וּבִלְעָם לְמַטָּה, וְכַמָּה דְרָגוֹת וּדְרָגוֹת מַפְרִידוֹת בֵּינֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֹשֶׁה הָיָה מְהַרְהֵר וְאוֹמֵר, שֶׁמָּא חַס וְשָׁלוֹם יִשְׂרָאֵל יִכְלוּ בָּעֲבוֹדָה הַקָּשָׁה הַזּוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא בְּסִבְלוֹתָם, לְפִיכָךְ – וַיֵּרָא מַלְאַךְ ה' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ וְגוֹ', וַיַּרְא וְהִנֵּה

מִשּׁוּעֲבָּדִים הֵם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה, אֲבָל וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּרִישׁ לוֹן מִכָּל עַמִּין, וְקָרָא לוֹן בְּנִין, דִּכְתִיב (דברים י״ד) בָּנִים אַתֶּם לַה׳ אֱלֹהֵיכֶם.

פָּרָשַׁת וָאֵרָא

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי יְיָ׳ (שמות ו׳) וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי וְגוֹ׳. רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (ישעיה כ״ו) בִּטְחוּ בַיְיָ׳ עָדֵי עַד כִּי בְיָהּ יְיָ׳ צוּר עוֹלָמִים. בִּטְחוּ בַיְיָ׳, כָּל בְּנֵי עָלְמָא בַּעְיָין לְאִתַּתְקְפָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְמֶהֱוֵי רָחְצָנוּ דִּלְהוֹן בֵּיהּ.

אִי הָכִי מַהוּ עָדֵי עַד. אֶלָּא, בְּגִין דִּיהֵא תֻּקְפָּא דְּבַר נָשׁ, בַּאֲתַר דְּאִיהוּ קִיּוּמָא וְקִשּׁוּרָא דְּכֹלָּא, וְאִקְרֵי עַד, וְהָא אוּקְמוּהָ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (בראשית

לשון הקודש

הַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ וְגוֹ׳. כְּלוֹמַר, מִשֶּׁעְבָּדִים הֵם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה, אֲבָל וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִבְדִּילָם מִכָּל הָעַמִּים וְקָרָא לָהֶם בָּנִים, שֶׁכָּתוּב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה׳ אֱלֹהֵיכֶם.

פָּרָשַׁת וָאֵרָא

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה׳ וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי וְגוֹ׳. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (ישעיה כו) בִּטְחוּ בַה׳ עָדֵי עַד כִּי בְיָהּ ה׳ צוּר עוֹלָמִים. בִּטְחוּ בַה׳ – כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם צְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְלִהְיוֹת בִּטְחוֹנָם בּוֹ.

אִם כָּךְ, מַהוּ עָדֵי עַד? אֶלָּא בִּשְׁבִיל שֶׁיִּהְיֶה הַתֹּקֶף שֶׁל הָאָדָם בְּמָקוֹם שֶׁהוּא

מ"ט) בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד. וְהַאי עַד, אֲתָר דְּאָחִיד לְכָל סִטְרִין, לְסִטְרָא דָא, וּלְסִטְרָא דָא, לְאִתְקַיְּימָא, וּלְאִתְקַשְּׁרָא קִשְׁרָא, דִּי לָא תַעְדֵּי.

וְהַאי עַד, תִּיאוּבְתָּא דְכֹלָּא בֵּיהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, עַד תַּאֲוַת גִּבְעוֹת עוֹלָם. מָאן אִינּוּן גִּבְעוֹת עוֹלָם. אִלֵּין אִינּוּן תְּרֵין אִמָּהָן נוּקְבֵי, יוֹבֵל, וּשְׁמִטָּה, דְּאִקְרוּן גִּבְעוֹת עוֹלָם. עוֹלָם: כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים ק"ו) **מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם.** (יוֹבֵל וּשְׁמִיטָה כָּל חַד מִנְּהוֹן אִקְרֵי עוֹלָם וְאִלֵּין אִקְרוּן גִּבְעוֹת עוֹלָם)

וְתִיאוּבְתָּא דִּילְהוֹן בְּהַאי עַד, דְּאִיהוּ קִיּוּמָא דְכָל סִטְרִין. (מָאי טַעֲמָא) **תִּיאוּבְתָּא דְיוֹבְלָא לְגַבֵּי דְעַד, לְאַעְטָרָא לֵיהּ, וּלְנַגְדָּא עָלֵיהּ בִּרְכָּאן, וּלְאַרְקָא עָלֵיהּ מַבּוּעִין מְתִיקִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (שיר השירים ג') **צְאֶנָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ**

לשון הקודש

קִיּוּם וְקִשּׁוּר שֶׁל הַכֹּל, וְנִקְרָא עַד, וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד. וְעַד, זֶה מָקוֹם שֶׁאָחוּז לְכָל הַצְּדָדִים, לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה, לְהִתְקַיֵּם וְלִקְשֹׁר קֶשֶׁר שֶׁלֹּא יָזוּז.

וְהָ"עַד" הַזֶּה תְּשׁוּקַת הַכֹּל בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מט) עַד תַּאֲוַת גִּבְעֹת עוֹלָם. מִי הֵם גִּבְעֹת עוֹלָם? אֵלֶּה הֵם שְׁתֵּי הָאִמָּהוֹת הַנְּקֵבוֹת, יוֹבֵל וּשְׁמִטָּה, שֶׁנִּקְרָאוֹת גִּבְעֹת עוֹלָם. עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קו) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם.

[יוֹבֵל וּשְׁמִטָּה, כָּל אֶחָד מֵהֶם נִקְרָא עוֹלָם, וְהֵם נִקְרָאִים גִּבְעֹת עוֹלָם].

וּתְשׁוּקָתָם בָּעַד הַזֶּה, שֶׁהוּא קִיּוּם שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים. [וּמָה הַטַּעַם] תְּשׁוּקַת הַיּוֹבֵל אֶל עַד, לְעַטֵּר אוֹתוֹ וּלְהַשְׁפִּיעַ עָלָיו בְּרָכוֹת, וּלְהַרִיק עָלָיו מַעְיָנוֹת מְתוּקִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ג) צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן

שְׁלֹמֹה בַּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ. תִּיאוּבְתָּא דִשְׁמִטָּה, לְאִתְבָּרְכָא מִנַּיהּ, וּלְאַתְנַהֲרָא מִנַּיהּ. וַדַּאי הַאי עַד תַּאֲוַת גִּבְעוֹת עוֹלָם אִיהוּ.

בְּגִין כַּךְ, בִּטְחוּ בַיְיָ׳ עָדֵי עַד, דְּהָא מִתַּמָּן וּלְעֵילָא, אֲתָר טָמִיר (הוא) וְגָנִיז אִיהוּ, דְּלָא יְכִיל לְאִתְדַּבְּקָא. אֲתָר הוּא, דְּמִנַּיהּ נָפְקוּ וְאִצְטָיְירוּ עָלְמִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב, כִּי בְיָהּ יְיָ׳ צוּר עוֹלָמִים וְהוּא אֲתָר גָּנִיז וְסָתִים, וְעַל דָּא בִּטְחוּ בַיְיָ׳ עָדֵי עַד, עַד הָכָא אִית רְשׁוּ לְכָל בַּר נָשׁ לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, מִכָּאן וּלְהָלְאָה, לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, דְּהָא אִיהוּ גָּנִיז מִכֹּלָּא, וּמַאן אִיהוּ יָהּ יְהוָה. דְּמִתַּמָּן אִצְטָיְירוּ עָלְמִין כֻּלְּהוּ, וְלֵית מָאן דְּקָאִים עַל הַהוּא אֲתָר.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, קְרָא אוֹכַח עָלֵיהּ, דִּכְתִיב, (דברים

לשון הקודש

בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ. תְּשׁוּקַת הַשְּׁמִטָּה לְהִתְבָּרֵךְ מִמֶּנּוּ וְלִהְיוֹת מְאִירָה מִמֶּנּוּ. וַדַּאי שֶׁעַד זֶה הוּא תַּאֲוַת גִּבְעוֹת עוֹלָם.

מִשּׁוּם כָּךְ, בִּטְחוּ בַה׳ עָדֵי עַד, שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם וּלְמַעְלָה מָקוֹם טָמִיר (הוא) וְגָנוּז הוּא, שֶׁלֹּא יָכוֹל לְהִתְדַּבֵּק. מָקוֹם הוּא שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצְאוּ וְהִצְטַיְּרוּ הָעוֹלָמוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי בְיָהּ ה׳ צוּר עוֹלָמִים. וְהוּא מָקוֹם גָּנוּז וְסָתוּם, וְעַל זֶה בִּטְחוּ בַה׳ עָדֵי עַד. עַד כָּאן יֵשׁ רְשׁוּת לְכָל אָדָם לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, מִכָּאן וָהָלְאָה אֵין רְשׁוּת לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, שֶׁהֲרֵי הוּא גָּנוּז מֵהַכֹּל, וּמִי הוּא יָהּ? יְהוָה. שֶׁמִּשָּׁם הִצְטַיְּרוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְאֵין מִי שֶׁעוֹמֵד עַל אוֹתוֹ מָקוֹם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכָּתוּב מוֹכִיחַ עָלָיו,

ד') כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשׁוֹנִים וְגוֹ'. עַד הָכָא אִית רְשׁוּ לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּכְּלָא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה לֵית מָאן דְּיָכִיל לְמֵיקָם עָלֵיהּ.

דָּבָר אַחֵר בִּטְחוּ בַיְיָ' עֲדֵי עַד, כָּל יוֹמוֹי דְּבַר נָשׁ, בָּעֵי לְאִתַּתְקְפָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

(דְּהָכִי אָמַר דָּוִד (תהלים כ"ה) אֱלֹהַי בְּךָ בָטַחְתִּי אַל אֵבוֹשָׁה אַל יַעַלְצוּ אוֹיְבַי לִי)

וּמַאן דְּשַׁוֵּי בֵּיהּ, בִּטְחוֹנֵיהּ וְתוּקְפֵּיהּ כְּדְקָא יֵאוֹת, לָא יַכְלִין לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ, כָּל בְּנֵי עָלְמָא. (דְּהָכִי אָמַר דָּוִד (תהלים כ"ה) אֱלֹהַי בְּךָ בָטַחְתִּי אַל אֵבוֹשָׁה אַל יַעַלְצוּ אוֹיְבַי לִי) דְּכָל מָאן דְּשַׁוֵּי תוּקְפֵּיהּ בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, אִתְקַיַּים בְּעָלְמָא.

מָאי טַעֲמָא, בְּגִין דְּעָלְמָא, בִּשְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא אִתְקַיַּים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה כ"ו) כִּי בְיָהּ יְיָ' (דף כ"ב ע"ב) צוּר עוֹלָמִים: צַיָּיר עָלְמִין. דְּהָא בִּתְרֵין אַתְוָון, אִתְבְּרוּן עָלְמִין, עָלְמָא דֵּין, וְעָלְמָא דְּאָתֵי.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (דברים ד) כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשׁוֹנִים וְגוֹ'. עַד כָּאן יֵשׁ רְשׁוּת לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל, מִכָּאן וּלְהָלְאָה אֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לַעֲמֹד עָלָיו.

דָּבָר אַחֵר בִּטְחוּ בַה' עֲדֵי עַד – כָּל יְמֵי הָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, (שֶׁכָּךְ אָמַר דָּוִד, (תהלים כה) אֱלֹהַי בְּךָ בָטַחְתִּי אַל אֵבוֹשָׁה אַל יַעַלְצוּ אוֹיְבַי לִי) וּמִי שֶׁשָּׂם בּוֹ בִּטְחוֹנוֹ וְתָקְפּוֹ כָּרָאוּי, לֹא יְכוֹלִים לְהָרַע לוֹ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. (שֶׁכָּךְ אָמַר דָּוִד, (תהלים כה) אֱלֹהַי בְּךָ בָטַחְתִּי אַל אֵבוֹשָׁה אַל יַעַלְצוּ אוֹיְבַי לִי) שֶׁכָּל מִי שֶׁשָּׂם תָּקְפּוֹ בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, מִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בִּשְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי בְיָהּ ה' צוּר עוֹלָמִים, צַיָּר הָעוֹלָמִים. שֶׁהֲרֵי בִּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת נִבְרְאוּ הָעוֹלָמוֹת, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא. הָעוֹלָם הַזֶּה נִבְרָא

עָלְמָא דָא, בְּדִינָא אִתְבְּרֵי, וְעַל דִּינָא קַיְימָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית א׳) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּיִתְנַהֲגוּן בְּנֵי נָשָׁא בְּדִינָא, וְלָא יִפְּקוּן מֵאוֹרְחָא לְבַר.

תָּא חֲזֵי כְּתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה, גְּזֵירַת דִּינָא דְּקַיְימָא עָלֵיהּ, מַה כְּתִיב לְעֵילָא, (שמות ה׳) וַיָּשָׁב מֹשֶׁה אֶל ה׳, וַיֹּאמַר אֲדֹנָ״י, בְּאָלֶ״ף דָּלֶ״ת נו״ן יו״ד. חָמֵי תּוּקְפָּא דְמֹשֶׁה, בְּשֵׁירוּתָא דְנְבִיאוּתֵיהּ, לָא נָח רוּחֵיהּ בְּהַאי אֲתָר, אָמַר, אֲדֹנָי לָמָה הֲרֵעֹתָה לָעָם הַזֶּה וְגוֹ׳, וּמֵאָז בָּאתִי אֶל פַּרְעֹה לְדַבֵּר בִּשְׁמֶךָ הֵרַע לָעָם הַזֶּה וְהַצֵּל לֹא הִצַּלְתָּ אֶת עַמֶּךָ. מָאן הוּא דְיֵימָא כְּדֵין, אֶלָּא מֹשֶׁה, דְּיָדַע, דְּהָא דַרְגָּא אַחֲרָא עִלָּאָה זַמִּין לֵיהּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בְּשֵׁירוּתָא דְאִתְיְהִיב לֵיהּ בֵּיתָא,

לשון הקודש

בְּדִין, וְעַל דִּין עוֹמֵד, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. מָה הַטַּעַם? כְּדֵי שֶׁיִּנְהֲגוּ בְּנֵי אָדָם בְּדִין, וְלֹא יֵצְאוּ מֵהַדֶּרֶךְ הַחוּצָה.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה, גְּזֵרַת הַדִּין שֶׁעוֹמֶדֶת עָלָיו. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? (שמות ה) וַיָּשָׁב מֹשֶׁה אֶל ה׳ וַיֹּאמַר אֲדֹנָ״י, בְּאָלֶ״ף דָּלֶ״ת נו״ן יו״ד. רָאָה תָּקְפּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה בְּרֵאשִׁית נְבוּאָתוֹ, לֹא נָחָה רוּחוֹ בַּמָּקוֹם הַזֶּה, אָמַר, אֲדֹנָי לָמָה הֲרֵעֹתָה לָעָם הַזֶּה וְגוֹ׳, וּמֵאָז בָּאתִי אֶל פַּרְעֹה לְדַבֵּר בִּשְׁמֶךָ הֵרַע לָעָם הַזֶּה וְהַצֵּל לֹא הִצַּלְתָּ אֶת עַמֶּךָ. מִי הוּא שֶׁיֹּאמַר כָּךְ? אֶלָּא מֹשֶׁה, שֶׁיָּדַע שֶׁדַּרְגָּה אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה מְעֻתֶּדֶת לוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּרֵאשִׁית שֶׁנִּתַּן לוֹ

פָּקִיד לָהּ, כְּבַר נָשׁ דְּפָקִיד לְבֵיתֵיהּ, וְאָמַר כָּל מָאן דְּבָעֵי בְּלָא דְחִילוּ. אוֹף הָכִי מֹשֶׁה, לְבֵיתֵיהּ קָאָמַר, וְלָא דָחִיל.

דָּבָר אַחֵר וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים, גְּזֵרַת דִּינָא, (בְּגִין כַּךְ) וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי יְיָ', דַּרְגָּא אַחְרָא דְרַחֲמֵי. וְהָכָא אִתְקַשַּׁר כּוּלָּא כַּחֲדָא, דִּינָא וְרַחֲמֵי. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי יְיָ'. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן (נ"א רִבִּי יוֹסֵי) אִי כְתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה אֲנִי ה', הֲוֵינָא אָמַר הָכִי. אֶלָּא לָא כְתִיב, אֶלָּא וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה', דְּמַשְׁמַע דַּרְגָּא בָתַר דַּרְגָּא.

וְאָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מֹשֶׁה, אִלְמָלֵא דְהֲוָה מָארֵיהּ דְּבֵיתָא, אִישׁ הָאֱלֹהִים, אִתְעַנָּשׁ עַל מַה דְּאָמַר, אֲבָל בְּגִינֵי הַאי, לָא אִתְעַנָּשׁ. לְבַר נָשׁ

לשון הקודש

הַבַּיִת, צִוָּה אוֹתָהּ כְּאִישׁ שֶׁמְּצַוֶּה אֶת בֵּיתוֹ וְאוֹמֵר כָּל מַה שֶׁרוֹצֶה לְלֹא פַּחַד. אַף כָּךְ מֹשֶׁה לְבֵיתוֹ אָמַר וְלֹא פָּחַד.

דָּבָר אַחֵר וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים – גְּזֵרַת הַדִּין. [מִשּׁוּם כָּךְ] וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה' – דַּרְגָּה אַחֶרֶת שֶׁל רַחֲמִים. וְכָאן נִקְשָׁר הַכֹּל כְּאֶחָד, דִּין וְרַחֲמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן (רַבִּי יוֹסֵי), אִם כָּתוּב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה אֲנִי ה', הָיִיתִי אוֹמֵר כָּךְ. אֶלָּא לֹא כָּתוּב, אֶלָּא וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה בַּהַתְחָלָה, וְאַחַר כָּךְ וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה', שֶׁמַּשְׁמַע דַּרְגָּה אַחַר דַּרְגָּה.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מֹשֶׁה אִלְמָלֵא שֶׁהָיָה בַּעַל הַבַּיִת, אִישׁ הָאֱלֹהִים, הָיָה נֶעֱנָשׁ עַל מַה שֶׁאָמַר, אֲבָל מִשּׁוּם זֶה לֹא נֶעֱנַשׁ.

דְּנָפַל לֵיהּ קְטָטָה בִּדְבִיתְהוּ, וְאָמַר לָהּ מִלִּין, שָׁרַאת הִיא לְאִתְרַעֲמָא, כֵּיוָן דְּשָׁאִרִית מִלָּה, הָוָה תַּמָּן מַלְכָּא, נָטַל מַלְכָּא מִלָּה, וְהִיא שַׁתְקַת וּפַסְקַת לְמַלְלָא. אָמַר לֵיהּ מַלְכָּא, וְכִי לָא יָדַעְתְּ דַּאֲנָא הוּא מַלְכָּא, וּמִקָּמָאי מַלִּילַת מִלִּין אִלֵּין, כַּבְיָכוֹל אוֹף הָכִי מֹשֶׁה, וַיָּשָׁב מֹשֶׁה אֶל יְיָ' וַיֹּאמַר אֲדֹנָי לָמָּה הֲרֵעוֹתָה וְגו'. מִיָּד, וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה, שָׁאֲרֵי לְאִתְרָעֲמָא, מִיָּד נָטַל מַלְכָּא מִלָּה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי יְיָ' וְלָא יָדַעְתְּ דַּאֲנָא הוּא מַלְכָּא, וּמִקָּמַאי מַלִּילַת מִלִּין אִלֵּין.

וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי. אֲמַאי שָׁנֵי שְׁמָא הָכָא מֵאִלֵּין דִּלְעֵילָא. אֶלָּא לְמַלְכָּא, דְּהָוָה לֵיהּ בְּרַתָּא, דְּלָא אִתְנְסִיבַת, וַהֲוָה לֵיהּ רְחִימָא. כַּד בָּעֵי מַלְכָּא לְמַלְלָא בְהַהוּא רְחִימָא, מְשַׁדַּר לִבְרַתֵּיהּ לְמַלְלָא

לשון הקודש

לְאָדָם שֶׁנָּפְלָה לוֹ קְטָטָה בְּאִשְׁתּוֹ, וְאָמַר לָהּ דְּבָרִים. הִיא הִתְחִילָה לְהִתְרַעֵם. כֵּיוָן שֶׁהִתְחִילָה דָּבָר, הָיָה שָׁם הַמֶּלֶךְ, נָטַל הַמֶּלֶךְ אֶת הַדִּבּוּר, וְהִיא שָׁתְקָה וּפָסְקָה לְדַבֵּר. אָמַר לוֹ הַמֶּלֶךְ: וְכִי לֹא יָדַעְתָּ שֶׁאֲנִי הַמֶּלֶךְ וּלְפָנַי דִּבַּרְתָּ דְּבָרִים אֵלּוּ? כִּבְיָכוֹל אַף כָּךְ מֹשֶׁה, וַיָּשָׁב מֹשֶׁה אֶל ה' וַיֹּאמַר אֲדֹנָי לָמָה הֲרֵעֹתָה וְגו'. מִיָּד – וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה, הִתְחִיל לְהִתְרַעֵם. מִיָּד נָטַל הַמֶּלֶךְ הַדִּבּוּר וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה', וְלֹא יָדַעְתָּ שֶׁאֲנִי הוּא הַמֶּלֶךְ וּלְפָנַי דִּבַּרְתָּ דְּבָרִים אֵלֶּה?!

וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי. לָמָּה שׁוֹנֶה הַשֵּׁם כָּאן מֵאֵלֶּה שֶׁלְּמַעְלָה? אֶלָּא, לְמֶלֶךְ שֶׁהָיְתָה לוֹ בַּת שֶׁלֹּא נִשֵּׂאָה, וְהָיָה לוֹ אָהוּב. כְּשֶׁרָצָה

עִמֵּיהּ, וַהֲוָה מַלְכָּא עַל יְדָא דִבְרַתֵּיהּ, מְמַלֵּיל עִמֵּיהּ. אָתָא זִמְנָא דִבְרַתֵּיהּ לְאִתְנַסְּבָא, הַהוּא יוֹמָא דְּאִתְנְסִיבַת, אָמַר מַלְכָּא, קָרוּן לָהּ לִבְרַתָּא, קְרוּסְפּוּנְיָא מַטְרוֹנִיתָא. וְאָמַר לָהּ, עַד הָכָא, מַלִּילְנָא עַל יְדָךְ, לְמַאן דְּמַלִּילְנָא מִכָּאן וּלְהָלְאָה אֲנָא אִימָא לְבַעְלִיךְ, וְהוּא יֵימָא לְמַאן דְּאִצְטְרִיךְ. לְיוֹמִין, אָמַר לָהּ בַּעְלָהּ מִלִּין קָמֵי מַלְכָּא, עַד דְּהִיא שָׁרָאת לְמַלְלָא, נָטַל מַלְכָּא מִלָּה, אָמַר לֵיהּ, וְלָאו אֲנָא מַלְכָּא, דְּעַד יוֹמָא דָא לָא מַלִּיל אֵינָשׁ עִמִּי, אֶלָּא עַל יְדָא דִבְרַתִּי, (עַד לָא אַנְסִיבַת) וַאֲנָא יָהִיבְנָא לָךְ בְּרַתִּי, וּמַלִּילְנָא עִמָּךְ בְּאִתְגַּלְיָא, מַה דְּלָא עֲבִידְנָא לְאָחֳרָא.

כַּךְ, וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי, כַּד אִיהִי בְּבֵיתִי וְלָא אִתְנְסִיבַת, וְלָא מַלִּילוּ עִמִּי אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, כְּמָה דְעַבִידְנָא לָךְ. וְאַתְּ,

לשון הקודש

הַמֶּלֶךְ לְדַבֵּר עִם אוֹתוֹ אָהוּב, שׁוֹלֵחַ אֶת בִּתּוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ, וְהָיָה הַמֶּלֶךְ עַל יַד בִּתּוֹ מְדַבֵּר עִמּוֹ. בָּא זְמַן בִּתּוֹ לְהִנָּשֵׂא. אוֹתוֹ יוֹם שֶׁנִּשְׂאָה אָמַר הַמֶּלֶךְ: קְרָאוּ אֶת הַבַּת מַלְכָּה גְּבִירָה. וְאָמַר לָהּ: עַד כָּאן דִּבַּרְתִּי עַל יָדֵךְ עִם מִי שֶׁדִּבַּרְתִּי, מִכָּאן וָהָלְאָה אֲנִי אוֹמַר לְבַעְלֵךְ, וְהוּא יֹאמַר לְמִי שֶׁצָּרִיךְ. לְיָמִים אָמַר לָהּ בַּעְלָהּ דְּבָרִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְעַד שֶׁהִיא הִתְחִילָה לְדַבֵּר, נָטַל הַמֶּלֶךְ אֶת הַדָּבָר וְאָמַר לוֹ: וְכִי אֵינִי הַמֶּלֶךְ?! שֶׁעַד הַיּוֹם הַזֶּה לֹא דִּבֵּר אִישׁ עִמִּי אֶלָּא עַל יְדֵי בִּתִּי, (עַד שֶׁלֹּא נִשֵּׂאָה) וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ אֶת בִּתִּי וְדִבַּרְתִּי עִמְּךָ בְּגָלוּי מַה שֶּׁלֹּא עָשִׂיתִי לְאַחֵר.

כָּךְ, וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי, כְּשֶׁהִיא בְּבֵיתִי טֶרֶם

בְּשֵׁירוּתָא דְּמִלּוּלָךְ, מַלִּילַת לִבְרַתִּי קָמָאי מִלִּין אִלֵּין, אֶלָּא בְּגִינֵי כַּךְ, וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי וּשְׁמִי יְיָ׳ לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, לְמַלְלָא עִמְּהוֹן בְּדַרְגָּא דָא דְּעִמָּךְ מַלִּילְנָא.

רִבִּי יוֹסֵי (נ״א רִבִּי יֵיסָא) **פָּתַח,** (תהלים כ״ד) לְדָוִד מִזְמוֹר לַיְיָ׳ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ. הָאָרֶץ: דָּא אַרְעָא קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי קַיְּימָא לְאִתְשַׁקְיָא מִנֵּיהּ, וּלְאִתְבָּרְכָא מִנֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר מִנָּהּ אִתְשַׁקְיָא עָלְמָא כֻּלָּא. תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ: דָּא שְׁאַר אַרְעָאן, דְּשַׁתְאָן מִינָהּ, מֵנָּא לָן. דִּכְתִיב, (תהלים ט׳) וְהוּא יִשְׁפּוֹט תֵּבֵל בְּצֶדֶק.

כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ, אִלֵּין (דף כ״ג ע״א) שִׁבְעָה עַמּוּדִים, דְּאַרְעָא סְמִיכָא עָלַיְיהוּ. וְאִינּוּן שִׁבְעָה יַמִּים. וְיַם כִּנֶּרֶת שַׁלְטָא עָלַיְיהוּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה,

לשון הקודש

שֶׁנִּשְׁאָה, וְלֹא דִּבְּרוּ עִמִּי פָּנִים בְּפָנִים כְּמוֹ שֶׁעָשִׂיתִי לְךָ, וְאַתָּה בְּרֵאשִׁית דְּבָרְךָ דִּבַּרְתָּ לְבִתִּי לְפָנַי דְּבָרִים אֵלּוּ? אֶלָּא מִשּׁוּם כָּךְ וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי וּשְׁמִי ה׳ לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, לְדַבֵּר עִמָּם בְּדַרְגָּה זוֹ שֶׁדִּבַּרְתִּי בָּהּ עִמָּךְ.

רַבִּי יוֹסֵי (רַבִּי יֵיסָא) **פָּתַח,** (תהלים כד) לְדָוִד מִזְמוֹר לַה׳ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ. הָאָרֶץ – זוֹ הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת לְהִשָּׁקוֹת מִמֶּנּוּ וּלְהִתְבָּרֵךְ מִמֶּנּוּ בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ מִמֶּנָּה נִשְׁקָה כָּל הָעוֹלָם. תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ – אֵלּוּ שְׁאָר הָאֲרָצוֹת שֶׁשּׁוֹתוֹת מִמֶּנָּה. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק.

כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ – אֵלּוּ שִׁבְעָה עַמּוּדִים שֶׁהָאָרֶץ נִסְמֶכֶת עֲלֵיהֶם, וְהֵם

לָא תֵּימָא דְּשַׁלְטָא עָלַיְיהוּ, אֶלָּא דְּאִתְמַלְיָיא מִנַּיְיהוּ. וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ, מָאן אִינּוּן נְהָרוֹת. אֶלָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים צ"ג) נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם, אִינּוּן נְהָרוֹת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (בראשית ב') וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, וּבְגִין כַּךְ, וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ.

תָּא חֲזֵי, הַאי אֶרֶץ, אִקְרֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. יַעֲקֹב דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל, אֲמַאי לָא שָׁלִיט עַל דָּא כְּמֹשֶׁה, דְּהָא כְּתִיב וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי וְלָא יַתִּיר.

אֶלָּא, יַעֲקֹב הָא אוֹקִימְנָא, נָטַל בֵּיתָא דִּלְתַתָּא, וְאִשְׁתְּבִיק מִנֵּיהּ בֵּיתָא דִּלְעֵילָא. וְעִם בֵּיתָא דִּלְתַתָּא, אַתְקִין בֵּיתָא דִּלְעֵילָא, בִּתְרֵיסָר שְׁבָטִין, בְּשִׁבְעִין עֲנָפִין, וְהָא אוּקְמוּהָ. מֹשֶׁה, נָטַל בֵּיתָא

לשון הקודש

שִׁבְעָה יַמִּים, וְיָם כִּנֶּרֶת שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אַל תֹּאמַר שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עֲלֵיהֶם, אֶלָּא שֶׁמִּתְמַלֵּאת מֵהֶם. וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ , מִי אֵלּוּ הַנְּהָרוֹת? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צג) נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם, אוֹתָם נְהָרוֹת כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ד) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, וּמִשּׁוּם כָּךְ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ.

בֹּא רְאֵה, אֶרֶץ זוֹ נִקְרֵאת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. יַעֲקֹב שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל לָמָּה לֹא שׁוֹלֵט עַל זֶה כְּמוֹ מֹשֶׁה, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי וְלֹא יוֹתֵר?

אֶלָּא יַעֲקֹב, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, נָטַל הַבַּיִת שֶׁלְּמַטָּה, וְנֶעֱזַב מִמֶּנּוּ הַבַּיִת שֶׁלְּמַעְלָה, וְעִם הַבַּיִת שֶׁלְּמַטָּה הִתְקִין אֶת הַבַּיִת שֶׁלְּמַעְלָה בִּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים וּבְשִׁבְעִים

דִּלְעֵילָא, וְשָׁבִיק בֵּיתָא דִּלְתַתָּא. וְעַל דָּא, כְּתִיב בְּיַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי. בְּאֵל שַׁדָּי מַלִּיל עִמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא יַתִּיר. וּשְׁמִי יְיָ' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, לְמַלְלָא עִמְּהוֹן בְּדַרְגָּא דָּא דְּאִיהוּ עִלָּאָה.

וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, תֶּשְׁבְּחָן דַּאֲבָהָן יַעֲקֹב הָוָה, דְּהוּא שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא. בְּכֻלְּהוּ כְּתִיב, אֶל אַבְרָהָם, אֶל יִצְחָק, וּבֵיהּ אִתּוֹסָף אָת חַד, דִּכְתִיב, וְאֶל יַעֲקֹב. אִתּוֹסָף בֵּיהּ ו', לְאַחֲזָאָה דְּאִיהוּ שְׁלֵימָא יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ. וְעִם כָּל דָּא, לָא זָכָה לְאִשְׁתַּמְּשָׁא בֵּיהּ כְּמִשֶּׁה.

וְגַם הֲקִימוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּם לָתֵת לָהֶם אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן, (שמות ו') בְּגִין דְּאִתְגְּזָרוּ. דְּכָל מָאן דְּאִתְגְּזַר, יָרִית אַרְעָא, דְּהָא לָא יָרִית אַרְעָא, אֶלָּא צַדִּיק, וְכָל מָאן דְּאִתְגְּזַר, אִקְרֵי צַדִּיק. דִּכְתִיב, (ישעיה ס') וְעַמֵּךְ

לשון הקודש

עֲנָפִים, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. מֹשֶׁה נָטַל אֶת הַבַּיִת שֶׁלְּמַעְלָה, וְעָזַב אֶת הַבַּיִת שֶׁלְּמַטָּה, וְלָכֵן כָּתוּב בְּיַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדַּי. בְּאֵל שַׁדַּי דִּבֵּר עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא יוֹתֵר. וּשְׁמִי ה' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, לְדַבֵּר עִמָּם בְּדַרְגָּה זוֹ שֶׁהִיא עֶלְיוֹנָה.

וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, בְּחִיר הָאָבוֹת הָיָה יַעֲקֹב, שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַכֹּל. בְּכֻלָּם כָּתוּב אֶל אַבְרָהָם, אֶל יִצְחָק, וּבוֹ הִתּוֹסְפָה אוֹת אַחַת, שֶׁכָּתוּב וְאֶל יַעֲקֹב. הִתּוֹסְפָה בּוֹ ו', לְהַרְאוֹת שֶׁהוּא שָׁלֵם יוֹתֵר מִכֻּלָּם, וְעִם כָּל זֶה לֹא זָכָה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ כְּמֹשֶׁה.

וְגַם הֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּם לָתֵת לָהֶם אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן, מִשּׁוּם שֶׁנִּמּוֹלוּ. שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּמּוֹל, יוֹרֵשׁ אֶת הָאָרֶץ, שֶׁהֲרֵי לֹא יוֹרֵשׁ

כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ, כָּל מָאן דְּאִתְגְּזַר, וְנָטִיר הַאי אָת קַיָּימָא, אִקְרֵי צַדִּיק, תָּא חָזֵי מִן יוֹסֵף, דְּכָל יוֹמוֹי לָא אִקְרֵי צַדִּיק, עַד דְּנָטִיר הַהוּא בְּרִית, אָת קַיָּימָא קַדִּישָׁא. כֵּיוָן דְּנָטַר לֵיהּ, אִקְרֵי צַדִּיק, יוֹסֵף הַצַּדִּיק.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה יָתִיב יוֹמָא, חַד, וְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, (עִמֵּיהּ) וְרִבִּי אַבָּא עִמֵּיהּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הַאי קְרָא דִּכְתִיב, וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב וְגוֹ'. מַהוּ וָאֵרָא, וַאֲדַבֵּר מִיבְעֵי לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, אֶלְעָזָר בְּרִי, רָזָא עִלָּאָה אִיהוּ.

תָּא חָזֵי, אִית גַּוְונִין דְּמִתְחַזְיָין, וְאִית גַּוְונִין דְּלָא מִתְחַזְיָין. וְאִלֵּין וְאִלֵּין, אִינּוּן רָזָא עִלָּאָה דְּמְהֵימְנוּתָא, וּבְנֵי נָשָׁא לָא יַדְעִין לֵיהּ, וְלָא מִסְתַּכְּלִין בֵּיהּ וְאִלֵּין דְּמִתְחַזְיָין, לָא זָכָה בְּהוּ בַּר

לשון הקודש

אֶרֶץ אֶלָּא צַדִּיק, וְכָל מִי שֶׁנִּמּוֹל נִקְרָא צַדִּיק, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. כָּל מִי שֶׁנִּמּוֹל וְשׁוֹמֵר אוֹת הַבְּרִית הַזֹּאת, נִקְרָא צַדִּיק. בֹּא רְאֵה מִיּוֹסֵף, שֶׁכָּל יָמָיו לֹא נִקְרָא צַדִּיק עַד שֶׁשָּׁמַר אוֹתָהּ בְּרִית, אוֹת בְּרִית הַקֹּדֶשׁ. כֵּיוָן שֶׁשָּׁמַר אוֹתוֹ, נִקְרָא צַדִּיק, יוֹסֵף הַצַּדִּיק.

רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה יוֹשֵׁב יוֹם אֶחָד, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ (עִמּוֹ), וְרַבִּי אַבָּא עִמּוֹ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, פָּסוּק זֶה שֶׁכָּתוּב וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב וְגוֹ', מַהוּ וָאֵרָא? וַאֲדַבֵּר הָיָה צָרִיךְ (לִכְתֹּב)! אָמַר לוֹ, אֶלְעָזָר בְּנִי, זֶהוּ סוֹד עֶלְיוֹן.

בֹּא רְאֵה, יֵשׁ גְּוָנִים שֶׁנִּרְאִים וְיֵשׁ גְּוָנִים שֶׁלֹּא נִרְאִים. וְאֵלּוּ וָאֵלּוּ הֵם סוֹד עֶלְיוֹן שֶׁל הָאֱמוּנָה, וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים אוֹתוֹ וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בּוֹ. וְאֵלֶּה שֶׁנִּרְאִים לֹא זָכָה

נָשׁ, עַד דְּאָתוּ אֲבָהָן, וְקָיְימוּ עָלַיְיהוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב וָאֵרָא, דְּחָמוּ, אִינּוּן גַּוְונִין דְּאִתְגַּלְיָין.

וּמַאן גַּוְונִין דְּאִתְגַּלְיָין. אִינּוּן דְּאֵל שַׁדָּי, דְּאִינּוּן גּוֹנָנִין דְּחֵיזוּ עִלָּאָה (נ"א חֵיזוּ דְּגַוְונִין עִלָּאִין,) וְאִלֵּין אִתְחַזְיָין. וּגַוְונִין דִּלְעֵילָא, סְתִימִין דְּלָא אִתְחַזְיָין, לָא קָאִים אִינִישׁ עָלַיְיהוּ, בַּר מִמֹּשֶׁה. וְעַל דָּא כְּתִיב, וּשְׁמִי יְיָ' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, לָא אִתְגַּלֵּיתִי לוֹן בִּגְוָונִין עִלָּאִין. וְאִי תֵּימָא, דַּאֲבָהָן לָא הֲווֹ יַדְעֵי בְּהוּ. אֶלָּא הֲווֹ יַדְעֵי, מִגּוֹ אִינּוּן דְּאִתְגַּלְיָין.

כְּתִיב (דניאל י"ב) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ, מָאן אִינּוּן מַשְׂכִּילִים. אֶלָּא דָּא הוּא, הַהוּא חָכָם דְּיִסְתַּכַּל מִגַּרְמֵיהּ מִלִּין, דְּלָא יְכִילִין בְּנֵי נָשָׁא לְמַלְלָא בְּפוּמָא, וְאִלֵּין אִקְרוּן

לשון הקודש

בָּהֶם אָדָם, עַד שֶׁבָּאוּ הָאָבוֹת וְעָמְדוּ עֲלֵיהֶם, וְעַל זֶה כָּתוּב וָאֵרָא, שֶׁרָאוּ אוֹתָם גְּוָנִים שֶׁהִתְגַּלּוּ.

וּמָה הַגְּוָנִים שֶׁהִתְגַּלּוּ? אוֹתָם שֶׁל אֵל שַׁדַּי, שֶׁהֵם גְּוָנִים שֶׁל מַרְאֶה עֶלְיוֹן (מַרְאֶה שֶׁל גְּוָנִים עֶלְיוֹנִים), וְאֵלּוּ נִרְאִים. וְהַגְּוָנִים שֶׁלְּמַעְלָה נִסְתָּרִים שֶׁלֹּא נִרְאִים, לֹא עָמַד אִישׁ עֲלֵיהֶם פְּרָט לְמֹשֶׁה. וְעַל זֶה כָּתוּב וּשְׁמִי ה' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, לֹא הִתְגַּלֵּיתִי לָהֶם בִּגְוָנִים עֶלְיוֹנִים. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהָאָבוֹת לֹא הִכִּירוּ אוֹתָם – אֶלָּא הֵם הִכִּירוּ אוֹתָם מִתּוֹךְ אֵלּוּ שֶׁהִתְגַּלּוּ.

כָּתוּב (דניאל יב) וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ, מִי הֵם הַמַּשְׂכִּילִים? אֶלָּא זֶהוּ אוֹתוֹ חָכָם שֶׁיִּסְתַּכֵּל עַל דְּבָרִים מֵעַצְמוֹ שֶׁלֹּא יְכוֹלִים בְּנֵי אָדָם לְדַבֵּר בַּפֶּה, וּלְאֵלֶּה קוֹרְאִים

מַשְׁכִּילִים. יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, מָאן ((זֹהַר) הוּא הַרָקִיעַ. דָּא הוּא רְקִיעַ דְּמַשֶּׁה, דְּקַיְּימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְהַאי זֹהַר דִּילֵיהּ, אִיהוּ סָתִים, וְלָא אִתְגַּלְיָיא מִגּוֹוָן דִּילֵיהּ קַיְּימָא עַל הַהִיא רְקִיעָא דְלָא נָהִיר, דְּאִתְחַזְיָין בֵּיהּ גַּוְונִין, וְאִינּוּן גַּוְונִין אַף עַל גַּב דְּאִתְחַזְיָין בֵּיהּ, לָא זַהֲרֵי כְּזִהֲרָא כְּגִין דְּאִינּוּן גַּוְונִין סְתִימִין.

תָּא חֲזֵי, אַרְבַּע נְהוֹרִין אִינּוּן. תְּלַת מִנַּיְיהוּ סְתִימִין, וְחַד דְּאִתְגַּלְיָיא: נְהוֹרָא דְנָהִיר. נְהוֹרָא דְזִהֲרָא. (וְאִינּוּן) וְאִיהוּ נָהִיר כְּזִהֲרוּ דְשִׁמַיָּא בְדַכְיוּ. נְהוֹרָא דְאַרְגְּוָונָא, דְּנָטִיל כָּל נְהוֹרִין. נְהוֹרָא דְלָא נָהִיר אִסְתַּכַּל לְגַבֵּי אִלֵּין, וְנָטִיל לוֹן. וְאִתְחַזְיָין אִינּוּן נְהוֹרִין בֵּיהּ, כַּעֲשָׁשִׁיתָא, לָקֳבֵל שִׁמְשָׁא.

וְאִלֵּין תְּלָת דְּקַאֲמָרָן, סְתִימִין וְקַיְּימִין עַל הַאי (דף

לשון הקודש

מַשְׁכִּילִים. יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. מִי (הַזֹּהַר) הוּא הָרָקִיעַ? זֶהוּ הָרָקִיעַ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁעוֹמֶדֶת בָּאֶמְצַע, וְהַזֹּהַר שֶׁלּוֹ הוּא נִסְתָּר וְלֹא הִתְגַּלָּה מֵהַגָּוֶן שֶׁלּוֹ, עוֹמֵד עַל אוֹתוֹ רָקִיעַ שֶׁלֹּא מֵאִיר שֶׁנִּרְאִים בּוֹ הַגְּוָנִים, וְאוֹתָם גְּוָנִים, אַף עַל פִּי שֶׁנִּרְאִים בּוֹ, לֹא זוֹהֲרִים כְּמוֹ זֹהַר, מִשּׁוּם שֶׁהֵם גְּוָנִים סְתוּמִים.

בֹּא רְאֵה, אַרְבָּעָה אוֹרוֹת הֵם, שְׁלֹשָׁה מֵהֶם נִסְתָּרִים, וְאֶחָד שֶׁהִתְגַּלָּה. אוֹר שֶׁמֵּאִיר. אוֹר שֶׁזּוֹהֵר. (וְהֵם) וְהוּא מֵאִיר כְּזֹהַר הַשָּׁמַיִם בְּטֹהַר. אוֹר שֶׁל אַרְגָּמָן, שֶׁנּוֹטֵל כָּל הָאוֹרוֹת. אוֹר שֶׁלֹּא מֵאִיר מִסְתַּכֵּל לְאֵלֶּה וְנוֹטֵל אוֹתָם, וְנִרְאִים אוֹתָם הַמְּאוֹרוֹת בּוֹ כַּעֲשָׁשִׁית נֶגֶד הַשֶּׁמֶשׁ.

וְאֵלֶּה הַשְּׁלֹשָׁה שֶׁאָמַרְנוּ נִסְתָּרִים וְעוֹמְדִים עַל זֶה שֶׁהִתְגַּלָּה, וְסוֹד זֶה הָעַיִן.

כ"ג ע"ב) דְּאִתְגַּלְיָיא. וְרָזָא דָא עֵינָא. תָּא חֲזֵי, בְּעֵינָא אִית תְּלַת גַּוְונִין, דְּאִתְגַּלְיָין רְשִׁימִין בֵּיהּ, וְכֻלְּהוּ לָא מִזְדַּהֲרֵי, בְּגִין דְּקַיְימֵי בִּנְהוֹרָא דְלָא נָהִיר. וְאִלֵּין אִינּוּן כְּגַוְונָא דְאִינּוּן סְתִימִין דְּקַיְימֵי עָלַיְיהוּ וְאִלֵּין אִינּוּן דְּאִתְחַזְיָין לַאֲבָהָן, לְמִנְדַּע אִינּוּן סְתִימִין דְּמִזְדַּהֲרִין, מִגּוֹ אִלֵּין דְּלָא מִזְדַּהֲרֵי. וְאִינּוּן דְּמִזְדַּהֲרֵי וְאִינּוּן סְתִימִין, אִתְגַּלְיָין לְמִשֶּׁה, בְּהַהוּא רְקִיעָא דִילֵיהּ. וְאִלֵּין קַיְימֵי, עַל אִינּוּן גַּוְונִין דְּאִתְחַזְיָין בֵּיהּ בְּעֵינָא.

וְרָזָא דָּא סָתִים עֵינָךְ, וְאַסְתַּר גַּלְגַּלָּךְ, וְיִתְגַּלְיָין אִינּוּן גַּוְונִין דְּנַהֲרִין, דְּמִזְדַּהֲרֵי, וְלָא אִתְיְיהִיב רְשׁוּ לְמֶיחֱמֵי, אֶלָּא בְּעַיְינִין סְתִימִין, בְּגִין דְּאִינּוּן סְתִימִין עִלָּאִין, קַיְימֵי עַל אִינּוּן גַּוְונִין דְּאִתְחַזְיָין, דְּלָא מִזְדַּהֲרֵי.

לשון הקודש

בֹּא רְאֵה, בָּעַיִן יֵשׁ שְׁלֹשָׁה גְוָנִים שֶׁהִתְגַּלּוּ רְשׁוּמִים בּוֹ, וְכֻלָּם לֹא זוֹהֲרִים, מִשּׁוּם שֶׁעוֹמְדִים בְּאוֹר שֶׁלֹּא מֵאִיר. וְאֵלֶּה הֵם כְּמוֹ שֶׁאוֹתָם הַנִּסְתָּרִים שֶׁעוֹמְדִים עֲלֵיהֶם, וְאֵלֶּה הֵם שֶׁנִּרְאוּ לָאָבוֹת לָדַעַת אוֹתָם נִסְתָּרִים שֶׁזּוֹהֲרִים מִתּוֹךְ אֵלֶּה שֶׁלֹּא זוֹהֲרִים, וְאוֹתָם שֶׁזּוֹהֲרִים וְהֵם סְתוּמִים, הִתְגַּלּוּ לְמֹשֶׁה בְּאוֹתוֹ רָקִיעַ שֶׁלּוֹ, וְאֵלֶּה עוֹמְדִים עַל אוֹתָם גְּוָנִים שֶׁנִּרְאִים בּוֹ בָּעַיִן. **וְסוֹד** זֶה סוֹתֵם עֵינֶיךָ וּמְסוֹבֵב גַּלְגַּלְּךָ, וְיִתְגַּלּוּ אוֹתָם גְּוָנִים שֶׁמְּאִירִים, שֶׁזּוֹהֲרִים, וְלֹא נִתְּנָה רְשׁוּת לִרְאוֹת אֶלָּא בְּעֵינַיִם סְתוּמוֹת, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם נִסְתָּרִים עֶלְיוֹנִים עוֹמְדִים עַל אוֹתָם גְּוָנִים שֶׁנִּרְאִים, שֶׁלֹּא זוֹהֲרִים.

וְעַל דָּא קָרֵינָן, מֹשֶׁה זָכָה בְּאַסְפָּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא דְּקַיְּימָא עַל הַהוּא דְּלָא נַהֲרָא. שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא, בְּהַהוּא אַסְפָּקְלַרְיָא דְּלָא נָהֲרָא. וַאֲבָהָן הֲווֹ חָמָאן מִגּוֹ אִלֵּין גַּוְונִין דְּאִתְגַּלְיָין, אִינּוּן סְתִימִין, דְּקַיְּימֵי עָלַיְיהוּ דְּאִינּוּן דְּלָא נָהֲרִין, וְעַל דָּא כְּתִיב, וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי, בְּאִינּוּן גַּוְונִין דְּאִתְחַזְיָין.

וּשְׁמִי יְיָ' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, אִלֵּין גַּוְונִין עִלָּאִין סְתִימִין דְּזַהֲרִין, דְּזָכָה בְּהוּ מֹשֶׁה לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוֹן. וְרָזָא דָא, דְּעֵינָא סָתִים וְגַלְיָא. סָתִים, חָמֵי אַסְפָּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא, אִתְגַּלְיָיא, חָמֵי אַסְפָּקְלַרְיָא דְּלָא נַהֲרָא. וְעַל דָּא, וָאֵרָא, בְּאַסְפָּקְלַרְיָא דְּלָא נָהֲרָא, דְּאִיהוּ בְּאִתְגַּלְיָיא, בֵּיהּ כְּתִיב רְאִיָּה. בְּאַסְפָּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא דְּאִיהוּ בִּסְתִימוּ,

לשון הקודש

וְעַל זֶה קָרָאנוּ, מֹשֶׁה זָכָה בְּאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה שֶׁעוֹמֶדֶת עַל אוֹתָהּ שֶׁלֹּא מְאִירָה. שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם בְּאוֹתָהּ אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה. הָאָבוֹת הָיוּ רוֹאִים מִתּוֹךְ הַגְּוָנִים הַלָּלוּ שֶׁהִתְגַּלּוּ, אוֹתָם סְתוּמִים, שֶׁעוֹמְדִים עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא מְאִירִים, וְלָכֵן כָּתוּב וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי, בְּאוֹתָם גְּוָנִים שֶׁנִּרְאִים.

וּשְׁמִי ה' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם – אֵלּוּ גְּוָנִים עֶלְיוֹנִים נִסְתָּרִים שֶׁזּוֹהֲרִים שֶׁזָּכָה בָּהֶם מֹשֶׁה לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם. וְסוֹד זֶה, שֶׁהָעַיִן סָתוּם וְגָלוּי. סָתוּם – רוֹאֶה אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה. נִגְלֶה – רוֹאֶה אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה. וְעַל זֶה וָאֵרָא, בְּאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה, שֶׁהִיא בְּהִתְגַּלּוּת, בָּהּ כָּתוּב רְאִיָּה. וְאוּלָם בְּאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁמְּאִירָה שֶׁהִיא בַּסֵּתֶר, כָּתוּב בָּהּ יְדִיעָה, שֶׁכָּתוּב

כְּתִיב בֵּיהּ יְדִיעָה, דִּכְתִיב לֹא נוֹדַעְתִּי. אָתוּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא וְנָשְׁקוּ יְדוֹי. בָּכָה רִבִּי אַבָּא, וְאָמַר, וַוי כַּד תִּסְתַּלַּק מֵעָלְמָא, וְיִשְׁתְּאַר עָלְמָא יָתוֹם מִינָךְ, מָאן יְכִיל לְאַנְהָרָא מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא.

פְּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר, (שמואל א׳, כ"ה) **וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי וְאַתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ שָׁלוֹם. וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי, וְכִי דָוִד לָא הָוָה יָדַע בֵּיהּ בְּנָבָל, דְּאִיהוּ אָמַר בְּגִינֵיהּ, וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי, אֶלָּא, הַהוּא יוֹמָא, יוֹמָא טָבָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הָוָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָתִיב בְּדִינָא עַל עָלְמָא, וּבְגִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאָמַר, וַאֲמַרְתֶּם כֹּה, לֶחָי, לְקַשְׁרָא כֹּה, לֶחָי, דְּכָל חַיִּין בֵּיהּ תַּלְיָין. וְאַתָּה שָׁלוֹם, מָאי וְאַתָּה אַתָּה מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא, וְאַתָּה כֹּלָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאָמַר, בְּגִין לְקַשְׁרָא קִשְׁרָא דִּמְהֵימָנוּתָא כַּדְקָא יֵאוֹת.**

לשון הקודש

לֹא נוֹדַעְתִּי. בָּאוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וְנָשְׁקוּ יָדָיו. בָּכָה רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, אוֹי כְּשֶׁתִּסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם וְיִשָּׁאֵר הָעוֹלָם יָתוֹם מִמְּךָ, מִי יָכוֹל לְהָאִיר דִּבְרֵי תוֹרָה? **פְּתַח** רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (שמואל–א כה) **וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי וְאַתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ שָׁלוֹם. וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי, וְכִי דָוִד לֹא הָיָה יוֹדֵעַ בּוֹ בְּנָבָל** שֶׁהוּא אוֹמֵר בִּשְׁבִילוֹ **וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי?** אֶלָּא אוֹתוֹ יוֹם, יוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הָיָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּדִין עַל הָעוֹלָם, וּבִשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא אָמַר **וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי**, לִקְשֹׁר כֹּה לֶחָי, שֶׁכָּל הַחַיִּים תְּלוּיִים בּוֹ. **וְאַתָּה שָׁלוֹם**, מַה זֶּה **וְאַתָּה**? אַתָּה הָיָה צָרִיךְ (לִכְתֹּב)! אֶלָּא **וְאַתָּה**, הַכֹּל לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא אָמַר,

מִכָּאן אוֹלִיפְּנָא, דְּהָא לְבַר נָשׁ חַיָּיבָא, אָסוּר לְאַקְדְּמָא לֵיהּ שְׁלָם, וְאִי אִצְטְרִיךְ, יַקְדִּים לֵיהּ כְּדָוִד, דְּבָרִיךְ לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְחַזֵּי דִּבְגִינֵיהּ קָאָמַר. וְאִי תֵּימָא דְּרַמָּאוּת הָוָה. לָאו. דְּהָא כָּל מָאן דְּסָלִיק לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְחַזֵּי דִּבְגִינֵיהּ קָאָמַר, לָאו רַמָּאוּת הוּא. וּמַאן דְּאַקְדִּים שְׁלָם לְזַכָּאָה, כְּאִילוּ אַקְדִּים לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל שֶׁכֵּן מַר, דְּאִיהוּ שְׁלָמָא לְעֵילָא וְתַתָּא.

וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי וּשְׁמִי יְיָ' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם. רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (תהלים ל"ב) אַשְׁרֵי אָדָם לֹא יַחְשֹׁב ה' לוֹ עָוֹן וְגוֹ'. כַּמָּה אִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא אֲטִימִין, דְּלָא יָדְעִין, וְלָא מִסְתַּכְּלָן, עַל מַה קַיְּימִין בְּעָלְמָא. דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד בָּרָא עָלְמָא, עָבַד לֵיהּ לְבַר נָשׁ

לשון הקודש

כְּדֵי לִקְשֹׁר קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה וְכָרָאוּי.

מִכָּאן לָמַדְנוּ שֶׁאָסוּר לְהַקְדִּים שָׁלוֹם לְאָדָם רָשָׁע, וְאִם צָרִיךְ, יַקְדִּים לוֹ כְּמוֹ דָוִד שֶׁבֵּרַךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנִרְאָה שֶׁאָמַר בִּגְלָלוֹ. וְאִם תֹּאמַר שֶׁזוֹ רַמָּאוּת – לֹא, שֶׁהֲרֵי כָּל מַה שֶׁמַּעֲלֶה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְנִרְאָה שֶׁבִּשְׁבִילוֹ אָמַר – אֵינוֹ רַמָּאוּת. וּמִי שֶׁמַּקְדִּים שָׁלוֹם לְצַדִּיק כְּאִלּוּ הִקְדִּים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, כָּל שֶׁכֵּן מֹר, שֶׁהוּא שָׁלוֹם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי וּשְׁמִי ה' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם. רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (תהלים לב) אַשְׁרֵי אָדָם לֹא יַחְשֹׁב ה' לוֹ עָוֹן וְגוֹ'. כַּמָּה אֲטוּמִים הֵם בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים עַל

בְּדִיוּקְנָא דִּילֵיהּ, וְאַתְקִין לֵיהּ בְּתִקּוּנוֹי, בְּגִין דְּיִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, וְיֵהַךְ בְּאוֹרְחוֹי.

דְּהָא כַּד אִתְבְּרֵי אָדָם, מֵעַפְרָא דְּמַקְדְּשָׁא דִּלְתַתָּא אִתְתַּקַּן וְאַרְבַּע סִטְרֵי דְעָלְמָא, אִתְחַבְּרוּ בְּהַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא. וְאִינּוּן אַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, אִתְחַבְּרוּ בְּאַרְבַּע סִטְרִין, דְּאִינּוּן יְסוֹדִין דְּעָלְמָא, אֵ"ש רו"ח וְמַי"ם וְעָפָ"ר, וְאִתְחַבְּרוּ אַרְבַּע סִטְרִין אִלֵּין, בְּאַרְבַּע סִטְרֵי (נ"א יְסוֹדִין) דְּעָלְמָא, וְאַתְקִין מִנַּיְיהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד גּוּפָא בְּתִקּוּנָא עִלָּאָה. וְהַאי גּוּפָא, אִתְחַבַּר מִתְּרֵין עָלְמִין, מֵעָלְמָא דָא תַתָּאָה, וּמֵעָלְמָא דִּלְעֵילָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, תָּא חֲזֵי, אַרְבַּע קַדְמָאֵי אִינּוּן רָזָא דִּמְהֵימָנוּתָא. וְאִינּוּן אֲבָהָן דְּכֻלְּהוּ עָלְמִין. וְרָזָא דִּרְתִיכָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא. וְאִינּוּן אַרְבַּע

לשון הקודש

מָה עוֹמְדִים בָּעוֹלָם, שֶׁהֵרֵי כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, עָשָׂה אֶת הָאָדָם בַּדִּיוּקָן שֶׁלּוֹ וְהִתְקִינוֹ בְּתִקּוּנָיו, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְיֵלֵךְ בִּדְרָכָיו.

שֶׁהֵרֵי כְּשֶׁנִּבְרָא אָדָם, מֵעֲפַר הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַטָּה נִתְקַן, וְאַרְבָּעָה צִדְדֵי הָעוֹלָם הִתְחַבְּרוּ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְאוֹתָם אַרְבָּעָה צִדְדֵי הָעוֹלָם הִתְחַבְּרוּ בְּאַרְבָּעָה צִדָּדִים, שֶׁהֵם יְסוֹדוֹת הָעוֹלָם אֵ"ש רו"ח וּמַי"ם וְעָפָ"ר, וְהִתְחַבְּרוּ אַרְבָּעָה צִדָּדִים אֵלּוּ בְּאַרְבָּעָה צִדְדֵי (יְסוֹדוֹת) הָעוֹלָם, וְהִתְקִין מֵהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוּף אֶחָד בְּתִקּוּן עֶלְיוֹן, וְגוּף זֶה הִתְחַבֵּר מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת, מֵהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה וּמֵהָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֹּא רְאֵה, אַרְבָּעָה רִאשׁוֹנִים הֵם סוֹד הָאֱמוּנָה, וְהֵם אָבוֹת שֶׁל כָּל עוֹלָמוֹת, וְסוֹד הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה

יְסוֹדִין: אֵ"שׁ רוּ"חַ וְמַי"ם וְעָפָ"ר. אִלֵּין אִינּוּן רָזָא עִלָּאָה. (וְאִילֵּין אִינּוּן אֲבָהָן דְּכוּלְּהוּ עַלְמִין אֲבָהָן דְּכֹלָּא) וּמֵאִינּוּן נָפְקִין, זָהָ"ב וָכֶסֶ"ף וּנְחֹשֶׁ"ת וּבַרְזֶ"ל. וּתְחוֹת (דף כ"ד ע"א) אִלֵּין מַתְּכָאן אַחֲרָנִין, דְּדַמְיָין לוֹן. (כְּגַוְנָא דְּאִלֵּין).

תָּא חֲזֵי. אֵ"שׁ רוּ"חַ וּמַי"ם וְעָפָ"ר, אִלֵּין אִינּוּן קַדְמָאֵי וְשָׁרָשִׁין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, וְתַתָּאִין וְעִלָּאִין עָלַיְיהוּ קַיְימִין. וְאִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע, לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, וְקַיְימִין בְּאַרְבַּע אִלֵּין: צָפוֹ"ן, וְדָרוֹ"ם, וּמִזְרָ"ח, וּמַעֲרָ"ב. אִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, וְקַיְימִין בְּאַרְבַּע אִלֵּין. אֵ"שׁ לִסְטַר צָפוֹ"ן. רוּ"חַ לִסְטַר מִזְרָ"ח. מַי"ם לִסְטַר דָּרוֹ"ם. בְּגִין דְּדָרוֹם אִיהוּ חָם וְיָבֵשׁ מָיִם קָרִים וְלַחִים עָפָ"ר לִסְטַר מַעֲרָ"ב. וְאַרְבַּע אִלֵּין, בְּאַרְבַּע אִלֵּין קִטִירִין, וְכֻלְּהוּ חַד, וְאִלֵּין עַבְדֵי אַרְבַּע מַתְּכָאן, דְּאִינּוּן זָהָ"ב וָכֶסֶ"ף

לשון הקודש

הַקְּדוֹשָׁה. וְאוֹתָם אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, אֵ"שׁ רוּ"חַ וּמַי"ם וְעָפָ"ר, אֵלֶּה הֵם סוֹד עֶלְיוֹן. [וְאֵלּוּ הֵם הָאָבוֹת, שֶׁכָּל הָעוֹלְמוֹת אָבוֹת שֶׁל הַכֹּל] וּמֵהֶם יוֹצְאִים זָהָ"ב וָכֶסֶ"ף וּנְחֹשֶׁ"ת וּבַרְזֶ"ל, וְתַחַת אֵלּוּ מַתְּכוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁדּוֹמִים לָהֶם [כְּמוֹ שֶׁאֵלּוּ].

בֵּא רְאֵה, אֵ"שׁ רוּ"חַ וּמַי"ם וְעָפָ"ר אֵלֶּה הֵם הָרִאשׁוֹנִים וְהַשָּׁרָשִׁים שֶׁלְּמַעְלָה וְשֶׁלְּמַטָּה, וְתַחְתּוֹנִים וְעֶלְיוֹנִים עוֹמְדִים עֲלֵיהֶם. וְאֵלֶּה הֵם אַרְבָּעָה, לְאַרְבָּעָה צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְעוֹמְדִים בְּאַרְבָּעָה אֵלּוּ: צָפוֹ"ן וְדָרוֹ"ם וּמִזְרָ"ח וּמַעֲרָ"ב. אֵלּוּ הֵם אַרְבָּעָה צִדְדִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְעוֹמְדִים בְּאַרְבָּעָה אֵלּוּ. אֵ"שׁ לְצַד צָפוֹ"ן, רוּ"חַ לְצַד מִזְרָ"ח. מַי"ם לְצַד דָּרוֹ"ם. מִשּׁוּם שֶׁהַדָּרוֹם הוּא חַם וְיָבֵשׁ. מַיִם קָרִים וְלַחִים. עָפָ"ר לְצַד מַעֲרָ"ב. וְאַרְבָּעָה אֵלּוּ קְשׁוּרִים בְּאַרְבָּעָה אֵלּוּ, וְכֻלָּם אֶחָד, וְאֵלֶּה

וּנְחֹשֶׁ"ת וּבַרְזֶ"ל הָא אִינּוּן תְּרֵיסָר, וְכֻלְּהוּ חַד.

תָּא חֲזֵי, אֵשׁ הוּא בִּשְׂמָאלָא, לִסְטַר צָפוֹן, דְּהָא אֵשׁ, תּוּקְפָּא דַּחֲמִימוּתָא בֵּיהּ, וְיָבִישׁוּ דִּילֵיהּ תַּקִּיף. וְצָפוֹן בְּהִפּוּכָא דִּילֵיהּ הוּא, וְאִתְמְזִיג חַד בְּחַד וְאִיהוּ חַד. מַיִם לִימִינָא, וְהוּא לִסְטַר דָּרוֹם. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְחַבְּרָא (לְאַחְזָרָא) לוֹן כַּחֲדָא, עָבִיד מִזְגָּא דָא כְּמִזְגָּא דָא.

צָפוֹן אִיהוּ קַר וְלַח, אֵשָׁא חַם וְיָבֵשׁ. אַחְלַף לוֹן לִסְטַר דָּרוֹם. דָּרוֹם, אִיהוּ חַם וְיָבֵשׁ. מַיִם קָרִים וְלַחִים. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָזִיג לוֹן כְּחַד דְּנַפְקֵי מַיָּא מִדָּרוֹם, וְעָאלִין בְּגוֹ צָפוֹן. וּמִצָּפוֹן נַגְדֵּי מַיָּא. נָפִיק אֵשָׁא מִצָּפוֹן, וְעָאל בְּתוּקְפָּא דְדָרוֹם, וּמִדָּרוֹם נָפִיק תּוּקְפָּא דַּחֲמִימוּתָא לְעָלְמָא. בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹזִיף דָּא בְדָא, וְכָל חַד וְחַד

לשון הקודש

עוֹשִׂים אַרְבַּע מַתְּכוֹת, שֶׁהֵם זָהָ"ב וָכֶסֶ"ף וּנְחֹשֶׁ"ת וּבַרְזֶ"ל. הֲרֵי הֵם שְׁנֵים עָשָׂר, וְכֻלָּם אֶחָד.

בֵּא רְאֵה, הָאֵשׁ הִיא בִּשְׂמֹאל, לְצַד צָפוֹן, שֶׁהֲרֵי הָאֵשׁ בּוֹ תֹּקֶף הַחֲמִימוּת, וְהַיֹּבֶשׁ שֶׁלּוֹ חָזָק. וְצָפוֹן הַהֵפֶךְ שֶׁלּוֹ, וְנִמְזָגִים אֶחָד בְּאֶחָד וְהוּא אֶחָד. מַיִם לְיָמִין, וְהוּא לְצַד דָּרוֹם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְחַבְּרָם (וּלְהַחֲזִירָם) בְּאֶחָד, עוֹשֶׂה מֶזֶג זֶה כְּמֶזֶג זֶה.

הַצָּפוֹן הוּא קַר וְלַח, הָאֵשׁ חַם וְיָבֵשׁ. הֶחֱלִיפָם לְצַד דָּרוֹם. דָּרוֹם הוּא חַם וְיָבֵשׁ. הַמַּיִם קָרִים וְלַחִים. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹזֵג אוֹתָם כְּאֶחָד, שֶׁיּוֹצְאִים מַיִם מִדָּרוֹם וְנִכְנָסִים לַצָּפוֹן, וּמִצָּפוֹן שׁוֹפְעִים מַיִם. יוֹצֵא אֵשׁ מִצָּפוֹן, וְנִכְנָס בְּתֹקֶף הַדָּרוֹם, וּמִדָּרוֹם יוֹצֵא תֹּקֶף הַחֲמִימוּת לָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לוֹוֶה זֶה מִזֶּה, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מַלְוֶה לַחֲבֵרוֹ מִשֶּׁלּוֹ

אוֹזִיף לְחַבְרֵיהּ מִדִּילֵיהּ כַּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. כְּגַוְונָא דָּא רוּחַ וּמִזְרָח, בְּגִין דְּיוֹזִיף כָּל חַד לְחַבְרֵיהּ, וְאִתְכְּלִיל דָּא בְדָא, לְאִתְחַבְּרָא כְּחַד.

תָּא חָזֵי, אֵשָׁא מִסִּטְרָא דָא, מַיִם מִסִּטְרָא דָא. וְאִינּוּן מַחֲלוֹקֶת. עָאל רוּחַ בֵּינַיְיהוּ, וְאָחִיד לִתְרֵין סִטְרִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית א') וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. דְּהָא אֵשָׁא קָאִים לְעֵילָא בְסִטְרָא דָא. וּמַיִם קַיְימֵי עַל אַפֵּי אַרְעָא. רוּחָא אָעִיל בֵּינַיְיהוּ, וְאָחִיד לִתְרֵין סִטְרִין, וְאַפְרִישׁ מַחֲלוֹקֶת. עָפָר, מַיָּא קַיְימֵי עָלֵיהּ וְרוּחָא וְאֶשָׁא וּמְקַבְּלָא מִכֻּלְּהוּ, בְּחֵילָא דִתְלָתָא אִלֵּין דְּקַיְימֵי עָלָהּ.

תָּא חָזֵי, רוּחַ וּמִזְרָח. מִזְרָח, חַם וְלַח, רוּחַ, (קַר וְיָבֵשׁ סִטְרָא דְאִיהוּ יְבֵישָׁא) חַם וְלַח אִיהוּ, וּבְגִינֵי כַּךְ, אָחִיד לִתְרֵין סִטְרִין, דְּהָא אֵשׁ חַם וְיָבֵשׁ, וּמַיִם קָרִים

לשון הקודש

כָּרָאוּי לוֹ. כְּמוֹ זֶה רוּחַ וּמִזְרָח, כְּדֵי שֶׁיַּלְוֶה כָּל אֶחָד לַחֲבֵרוֹ, וְנִכְלָלִים זֶה בָּזֶה לְהִתְחַבֵּר כְּאֶחָד.

בא רְאֵה, אֵשׁ מִצַּד זֶה, מַיִם מִצַּד זֶה, וְהֵם מַחֲלֹקֶת. נִכְנֶסֶת רוּחַ בֵּינֵיהֶם וְאוֹחֶזֶת אֶת שְׁנֵי הַצְּדָדִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, שֶׁהֲרֵי אֵשׁ עוֹמֶדֶת לְמַעְלָה בְּצַד זֶה, וּמַיִם עוֹמְדִים עַל פְּנֵי הָאָרֶץ. רוּחַ נִכְנֶסֶת בֵּינֵיהֶם וְאוֹחֶזֶת אֶת שְׁנֵי הַצְּדָדִים וּמַפְרִידָה מַחֲלֹקֶת. הָעָפָר, הַמַּיִם עוֹמְדִים עָלָיו, וְרוּחַ וְאֵשׁ, וּמְקַבֶּלֶת מִכֻּלָּם בַּכֹּחַ שֶׁל שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה שֶׁעוֹמְדִים עָלָיו.

בא רְאֵה. רוּחַ וּמִזְרָח. מִזְרָח חַם וְלַח, רוּחַ (קַר וְיָבֵשׁ. הַצַּד שֶׁהוּא יָבֵשׁ) חַם וְלַח הִיא, וְלָכֵן אוֹחֵז אֶת שְׁנֵי הַצְּדָדִים, שֶׁהֲרֵי אֵשׁ חַם

וְלַחִים, רוּחַ אִיהוּ חַם וְלַח, סִטְרָא דְּאִיהוּ חַם, אָחִיד בְּאֶשָּׁא. סִטְרָא דְּאִיהוּ לַח, אָחִיד בְּמַיָּא. וְעַל דָּא אַסְכִּים בֵּינַיְיהוּ, וְאַפְרִישׁ מַחֲלוֹקֶת דְּאֶשָּׁא וּמַיָּא.

עָפָר אִיהוּ קַר וְיָבֵשׁ, וְעַל דָּא מְקַבֵּל עָלֵיהּ כֻּלְּהוּ, וְכֻלְּהוּ עַבְדֵי בֵיהּ עֲבִידְתַּיְיהוּ, וּמְקַבְּלָא מִכֻּלְּהוּ, לְאַפָּקָא בְּחֵילֵיהוֹן מְזוֹנָא לְעָלְמָא. בְּגִין דְּבְמַעֲרָב אִתְאַחִיד עַפְרָא, דְּאִיהוּ קַר וְיָבֵשׁ. וְסִטְרָא דְּאִיהוּ קַר, אָחִיד בַּצָּפוֹן דְּאִיהוּ קַר וְלַח, דְּהָא קְרִירָא אִתְאַחִיד בִּקְרִירָא. בְּגִין כָּךְ צָפוֹן אִתְאַחִיד בַּמַּעֲרָב בְּסִטְרָא דָא. דָּרוֹם דְּאִיהוּ חַם וְיָבֵשׁ, בְּהַהוּא יְבִישׁוּתָא דִּילֵיהּ, אָחִיד לִיבֵשׁוּתָא דְּמַעֲרָב בְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְאִתְאַחִיד מַעֲרָב בִּתְרֵין סִטְרִין.

וְכֵן אִתְאַחִיד דָּרוֹם בְּמִזְרָח, דְּהָא חֲמִימוּתָא דְּדָרוֹם, אִתְאַחִיד בֵּיהּ בַּחֲמִימוּתָא דְּמִזְרָח. וּמִזְרָח אִתְאַחִיד בַּצָּפוֹן דְּהָא לָחוּתָא דִּילֵיהּ

לשון הקודש

וְיָבֵשׁ, וּמַיִם קָרִים וְלַחִים. רוּחַ הוּא חַם וְלַח. הַצַּד שֶׁהוּא חַם אָחוּז בָּאֵשׁ. הַצַּד שֶׁהוּא לַח אָחוּז בַּמַּיִם. וְעַל זֶה יֵשׁ הַסְכָּמָה בֵּינֵיהֶם, וּמַפְרִיד מַחֲלֹקֶת שֶׁל אֵשׁ וּמַיִם.

עָפָר הוּא קַר וְיָבֵשׁ, וְלָכֵן מְקַבֵּל עָלָיו אֶת כֻּלָּם, וְכֻלָּם עוֹשִׂים בּוֹ מַעֲשֵׂיהֶם, וּמְקַבֵּל מִכֻּלָּם לְהוֹצִיא בְּכֹחָם מָזוֹן לָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁבַּמַּעֲרָב נֶאֱחָז הֶעָפָר שֶׁהוּא קַר וְיָבֵשׁ, וְצַד שֶׁהוּא קַר אָחוּז בַּצָּפוֹן שֶׁהוּא קַר וְלַח, שֶׁהֲרֵי קֹר נֶאֱחָז בְּקֹר. מִשּׁוּם כָּךְ צָפוֹן נֶאֱחָז בַּמַּעֲרָב בְּצַד זֶה. דָּרוֹם שֶׁהוּא חַם וְיָבֵשׁ, בְּאוֹתוֹ הַיֹּבֶשׁ שֶׁלּוֹ אוֹחֵז אֶת הַיֹּבֶשׁ שֶׁל הַמַּעֲרָב בְּצַד אַחֵר, וְנֶאֱחָז מַעֲרָב בִּשְׁנֵי צְדָדִים.

וְכֵן נֶאֱחָז דָּרוֹם בַּמִּזְרָח, שֶׁהֲרֵי חֲמִימוּת הַדָּרוֹם נֶאֱחֶזֶת בַּחֲמִימוּת הַמִּזְרָח. וּמִזְרָח

אִתְאַחִיד בְּלָחוּתָא דְצָפוֹן. הַשְׁתָּא אִשְׁתְּכַח דְּרוֹמִי"ת מִזְרָחִי"ת. מִזְרָחִי"ת צְפוֹנִי"ת. צְפוֹנִי"ת מַעֲרָבִי"ת. מַעֲרָבִי"ת דְּרוֹמִי"ת וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן דָּא בְּדָא, לְאִשְׁתַּלְשְׁלָא חַד בְּחַד.

כְּגַוְונָא דָּא, צָפוֹן עָבִיד דַּהֲבָא. דְּמִסְטְרָא דְתוּקְפָּא דְאֶשָּׁא, אִתְעָבִיד דַּהֲבָא. וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (איוב ל"ז) מִצָּפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה. דְּאֵשׁ אִתְאַחִיד בֶּעָפָר, וְאִתְעָבִיד דַּהֲבָא. וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (איוב כ"ח) וְעַפְרוֹת זָהָב לוֹ. וְרָזָא דָא, שְׁנַיִם כְּרוּבִים זָהָב.

מַיִם אִתְאַחִיד בֶּעָפָר, וּקְרִירוּתָא בְּלָחוּתָא עָבִיד כֶּסֶף, הַשְׁתָּא הָא עָפָר אִתְאַחִיד בִּתְרֵין סִטְרִין, בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף, וְאִתְיְיהִיב בֵּינַיְיהוּ. רוּחָא אָחִיד לְמַיִם, וְאָחִיד (הגהה: תְּמִיהָה בְּמַה דְּאָמַר רוּחַ קַר וְיָבֵשׁ שֶׁאִם כֵּן עֵפַר וְרוּחַ שָׁוִים בְּטִבְעָם אֲבָל יֵשׁ אוֹמְרִים כִּי רוּחַ חַם וְלַח וְאִם כֵּן נוּכַל לוֹמַר דְּאַחִיד רוּחַ לִתְרֵין סִטְרִין אֵשׁ חַם וְיָבֵשׁ וְרוּחַ חַם וְלַח סִטְרָא דְאִיהוּ חַם אָחִיד בְּאֵשׁ וְסִטְרָא

לשון הקודש

נֶאֱחָז בַּצָּפוֹן, שֶׁהֲרֵי לַחוּתוֹ נֶאֱחֶזֶת בְּלַחוּת הַצָּפוֹן. עַכְשָׁו נִמְצָא דְּרוֹמִי"ת מִזְרָחִי"ת. מִזְרָחִי"ת צְפוֹנִי"ת. צְפוֹנִי"ת מַעֲרָבִי"ת. מַעֲרָבִי"ת דְּרוֹמִי"ת. וְכֻלָּם כְּלוּלִים זֶה בָּזֶה לְהִשְׁתַּלְשֵׁל אֶחָד בְּאֶחָד.

כְּמוֹ כֵּן צָפוֹן עוֹשֶׂה זָהָב, שֶׁמִּצַּד תֹּקֶף הָאֵשׁ נַעֲשֶׂה זָהָב, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (איוב לז) מִצָּפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה. שֶׁאֵשׁ אָחוּז בֶּעָפָר וְנַעֲשֶׂה זָהָב, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (שם כח) וְעַפְרוֹת זָהָב לוֹ. וְסוֹד זֶה שְׁנַיִם כְּרוּבִים זָהָב.

מַיִם נֶאֱחָזִים בֶּעָפָר, וּקְרִירוּת בְּלַחוּת עוֹשֶׂה כֶּסֶף, כָּעֵת הֲרֵי עָפָר נֶאֱחָז בִּשְׁנֵי צְדָדִים, בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף, וְנִתָּן בֵּינֵיהֶם. רוּחַ אוֹחֶזֶת אֶת הַמַּיִם, וְאוֹחֶזֶת (תְּמִיהָה, בְּמַה שֶׁאָמַר רוּחַ קַר וְיָבֵשׁ, שֶׁאִם כֵּן, רוּחַ וְעָפָר שָׁוִים בְּטִבְעָם, אֲבָל יֵשׁ אוֹמְרִים כִּי רוּחַ חַם וְלַח, וְאִם כֵּן נוּכַל לוֹמַר שֶׁאוֹחֵז הָרוּחַ לִשְׁנֵי צְדָדִים –

דְּאִיהוּ לַח אָחִיד בְּמָיָא וְאַפְּרִישׁ מַחֲלוֹקֶת דְּאֵשָׁא וּמַיָּא. עֲפַר אִיהוּ קַר וְיָבֵשׁ וּמַיִם קָרִים וְלַחִים וְסִטְרָא דְקַר אָחִיד בְּעָפָר בְּסִטְרָא דְקַר אִשְׁתְּכָח דְּעָפָר מְקַבֵּל עֲלֵיהּ כֻּלְּהוּ בְּגִין כַּךְ אָחִיד לִתְרֵין סִטְרִין דְּהָא אֵשׁ חַם וְיָבֵשׁ מָיִם קַר וְלַח ע"כ) (דף כ"ד ע"ב) **לְאֵשׁ, וְאַפִּיק תְּרֵין כְּחַד, דְּאִיהוּ** (יחזקאל א') **עֵין נְחֹשֶׁת קָלָל. וְעָפָר דְּקַאמְרָן, כַּד אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי, בִּיבִישׁוּ וּקְרִירוּ דִּילֵיהּ, נָפִיק בַּרְזֶל, וְסִימָנִיךְ,** (קהלת י') **אִם קֵהָה הַבַּרְזֶל וְגוֹ'**

וְהַאי עָפָר, אִתְאֲחִיד בְּכֻלְּהוּ, וְכֻלְּהוּ עַבְדִין בֵּיהּ כְּגַוְונָא דִּלְהוֹן. תָּא חֲזֵי, בְּלָא עָפָר, לֵית זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת, דְּהָא כָּל חַד וְחַד אוֹזִיף לְחַבְרֵיהּ מִדִּילֵיהּ, לְאִתְקַשְׁרָא דָא בְּדָא. וְאִתְאֲחִיד עָפָר בְּכֻלְּהוּ, בְּגִין דִּתְרֵין סִטְרִין אֲחִידָן לֵיהּ, אֵשָׁא וּמַיָּא. וְרוּחָא אִתְקְרִיב בֵּיהּ, בְּגִין אִלֵּין תְּרֵין וְעָבִיד בֵּיהּ עֲבִידְתָּא.

לשון הקודש

אֵשׁ חַם וְיָבֵשׁ, וְרוּחַ חַם וְלַח. הַצַּד שֶׁהוּא חַם אוֹחֵז בְּאֵשׁ, וְהַצַּד שֶׁהוּא לַח אוֹחֵז בְּמַיִם, וּמַפְרִיד מַחֲלֹקֶת שֶׁל אֵשׁ וּמַיִם. עָפָר הוּא קַר וְיָבֵשׁ, וּמַיִם קָרִים וְלַחִים, וְהַצַּד הַקַּר אוֹחֵז בֶּעָפָר בַּצַּד הַקַּר. נִמְצָא שֶׁעָפָר מְקַבֵּל עָלָיו כֻּלָּם, מִשּׁוּם כָּךְ אָחוּז לִשְׁנֵי הַצְּדָדִים, שֶׁהֲרֵי אֵשׁ חַם וְיָבֵשׁ, מַיִם קַר וְלַח. ע"כ) **אֶת הָאֵשׁ, וּמוֹצִיאָה שְׁנַיִם כְּאֶחָד, שֶׁהוּא עֵין נְחֹשֶׁת קָלָל. וְעָפָר שֶׁאָמַרְנוּ, כְּשֶׁהוּא לְבַדּוֹ בַּיִּבֵשׁ** וְהַקֹּר שֶׁלּוֹ, יוֹצֵא בַּרְזֶל, וְסִימָנְךָ – (קהלת י')

אִם קֵהָה הַבַּרְזֶל וְגוֹ'.

וְעָפָר זֶה נֶאֱחָז בְּכֻלָּם, וְכֻלָּם עוֹשִׂים בּוֹ כַּצּוּרָה שֶׁלָּהֶם. בֹּא רְאֵה, בְּלֹא עָפָר אֵין זָהָב וְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת, שֶׁהֲרֵי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַלְוֶה לַחֲבֵרוֹ מִשֶּׁלּוֹ לְהִתְקַשֵּׁר זֶה בָּזֶה. וְהֶעָפָר נֶאֱחָז בְּכֻלָּם, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁנֵי צְדָדִים אוֹחֲזִים אוֹתוֹ, אֵשׁ וּמַיִם. וְרוּחַ נִקְרֶבֶת לוֹ בִּשְׁבִיל שְׁנֵי אֵלֶּה וְעוֹשֶׂה בּוֹ מַעֲשֶׂה.

אִשְׁתְּכַח, דְּכַד אִתְחַבַּר עַפְרָא בַּהֲדֵיהוּ, עָבִיד וְאוֹלִיד עַפְרָא אַחֲרָנִין, כְּגַוְונָא דִלְהוֹן. כְּגַוְונָא דְזָהָב, אוֹלִיד עַפְרָא סוּסְפִּיתָא יְרוֹקָא, דְּאִיהוּ כְגַוְונָא דְדַהֲבָא מַמָּשׁ. כְּגַוְונָא דְכֶסֶף, אוֹלִיד עוֹפֶרֶת. כְּגַוְונָא דִנְחֹשֶׁת עִילָּאָה, אוֹלִיד קְסִיטְרָא דְּאִיהוּ נְחֹשֶׁת זוּטָא. כְּגַוְונָא דְבַרְזֶל, אוֹלִיד בַּרְזֶל, וְסִימָנֵךְ (משלי כ"ז) בַּרְזֶל בְּבַרְזֶל יָחַד.

תָּא חֲזֵי, אֵשׁ רוּחַ מַיִם וְעָפָר, כֻּלְּהוּ אֲחִידָן דָּא בְדָא, וְאִתְקַשְּׁרָן דָּא בְדָא. וְלָא הֲוֵי בְהוּ פְּרוּדָא. וְעָפָר דָּא, כַּד אִיהוּ אוֹלִיד לְבָתָר, לָא מִתְקַשְּׁרָן דָּא בְדָא כְּאִינּוּן עִלָּאֵי, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית ב') וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים, כְּאִלֵּין הֲוֵי פְּרוּדָא.

בְּגִין דְּהָא עָפָר, כַּד אִיהוּ אוֹלִיד בְּחֵילָא דִתְלַת עִלָּאֵי, אַפִּיק אַרְבָּעָה נַהֲרִין, דְּתַמָּן מִשְׁתַּכְּחֵי

לשון הקודש

נִמְצָא שֶׁכְּשֶׁמִּתְחַבֵּר עָפָר עִמָּם, עוֹשֶׂה וּמוֹלִיד עֲפָרוֹת אֲחֵרִים כְּמוֹ שֶׁלָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁזָּהָב מוֹלִיד עֲפַר פִּסֹּלֶת יֶרֶקֶת, שֶׁהִיא כְּמוֹ זָהָב מַמָּשׁ. כְּמוֹ שֶׁכֶּסֶף שֶׁמּוֹלִיד עֹפֶרֶת, וּכְמוֹ שֶׁנְּחֹשֶׁת הָעֶלְיוֹנָה מוֹלִידָה בְּדִיל שֶׁהוּא נְחֹשֶׁת קְטַנָּה. כְּמוֹ שֶׁבַּרְזֶל מוֹלִיד בַּרְזֶל, וְסִימָנֵךְ – (משלי כז) בַּרְזֶל בְּבַרְזֶל יָחַד.

בֹּא רְאֵה, אֵשׁ רוּחַ מַיִם וְעָפָר, כֻּלָּם אֲחוּזִים זֶה בָּזֶה וּקְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה, וְאֵין בָּהֶם פֵּרוּד. וְהֶעָפָר הַזֶּה, כְּשֶׁהוּא מוֹלִיד אַחַר כָּךְ, לֹא מִתְקַשְּׁרִים זֶה בָּזֶה כְּאוֹתָם עֶלְיוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים, כְּאֵלֶּה הָיָה פֵּרוּד.

מִשּׁוּם שֶׁהַרֵי הֶעָפָר, כְּשֶׁהוּא מוֹלִיד בַּכֹּחַ

אַבְנֵי יְקָר, וּבַאֲתַר חַד אִינּוּן, דִּכְתִיב שָׁם הַבְּדֹלַח וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם. וְאִלֵּין אַבְנֵי יָקָר אִינּוּן תְּרֵיסַר, וְאִינּוּן לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, לָקֳבֵיל תְּרֵיסַר שְׁבָטִין, דִּכְתִיב, (שמות כ״ח) וְהָאֲבָנִים תִּהְיֶיךָ עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עַל שְׁמוֹתָם. וְאִלֵּין תְּרֵיסַר בָּקָר, דְּאִינּוּן תְּחוֹת יַמָּא.

תָּא חֲזֵי, כָּל אַרְבְּעָה סִטְרִין עִלָּאִין דְּקַאמְרָן, אַף עַל גַּב דְּמִתְקַשְּׁרָן דָּא בְדָא, וְאִינּוּן קִיּוּמָא דִלְעֵילָא וְתַתָּא, קִיּוּמָא דְעָלְמָא יַתִּיר רוּחַ, בְּגִין דְּכֹלָּא קַיְּימָא בְּגִינֵיהּ, וְנַפְשָׁא לָא קַיְּימָא אֶלָּא בְרוּחָא, דְּאִי גָּרַע רוּחָא אֲפִילוּ רִגְעָא חָדָא, נַפְשָׁא לָא יָכִילַת לְאִתְקַיְּימָא, וְרָזָא דָא כְּתִיב, (משלי י״ט) גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב. נַפְשָׁא בְּלֹא רוּחָא לָאו אִיהוּ טוֹב, וְלָא יַכְלָא לְאִתְקַיְּימָא.

לשון הקודש

שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָעֶלְיוֹנִים, מוֹצִיא אַרְבָּעָה נְהָרוֹת שֶׁשָּׁם נִמְצָאוֹת אֲבָנִים יְקָרוֹת, וְהֵם בְּמָקוֹם אֶחָד, שֶׁכָּתוּב שָׁם הַבְּדֹלַח וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם. וְאוֹתָן אֲבָנִים יְקָרוֹת הֵן שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה, וְהֵן לְאַרְבָּעָה צִדְדֵי הָעוֹלָם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, שֶׁכָּתוּב (שמות כח) וְהָאֲבָנִים תִּהְיֶיךָ עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עַל שְׁמוֹתָם. וּשְׁנֵים עָשָׂר הַבָּקָר הַלָּלוּ שֶׁהֵם תַּחַת הַיָּם.

בֹּא רְאֵה, כָּל אַרְבַּעַת הַצְּדָדִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁאָמַרְנוּ, אַף עַל גַּב שֶׁנִּקְשָׁרִים זֶה בָּזֶה, וְהֵם הַקִּיּוּם שֶׁלְּמַעְלָה וָמַטָּה, קִיּוּם שֶׁל הָעוֹלָם יוֹתֵר הוּא הָרוּחַ, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל עוֹמֵד בִּגְלָלוֹ, וְנֶפֶשׁ לֹא עוֹמֶדֶת אֶלָּא בָּרוּחַ, שֶׁאִם נִגְרַעַת הָרוּחַ אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד, אֵין הַנֶּפֶשׁ יְכוֹלָה לְהִתְקַיֵּם, וְסוֹד זֶה כָּתוּב (משלי יט) גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב. נֶפֶשׁ בְּלִי רוּחַ אֵינָהּ טוֹב, וְלֹא יְכוֹלָה לְהִתְקַיֵּם.

וְתָא חֲזֵי, אִינּוּן תְּרֵיסָר דְּקַאמְרָן, דְּאִינּוּן תְּרֵיסַר אַבָּנִין, אִינּוּן תְּרֵיסַר בָּקָר, דִּתְחוֹת יַמָּא. בְּגִין כַּךְ, נָטַלוּ אִינּוּן תְּרֵיסָר נְשִׂיאִים, (במדבר ז') כָּל הַבָּקָר לָעֹלָה שְׁנֵים עָשָׂר פָּרִים וְגוֹ'. וְכֹלָּא רָזָא עִלָּאָה הוּא, וּמַאן דְּיַשְׂגַּח בְּמִלִּין אִלֵּין, יִשְׂגַּח בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא עִלָּאָה, דְּעִקָּר דְּכֹלָּא בֵּיהּ.

אָמַר ר' שִׁמְעוֹן, הָא דְּאָמַר ר' חִזְקִיָּה, דְּכַד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם, מֵעַפְרָא דְּמַקְדְּשָׁא דִּלְתַתָּא אִתְבְּרֵי, מֵעַפְרָא דְּמַקְדְּשָׁא דִּלְעֵילָּא אִתְיְהִיב בֵּיהּ נִשְׁמָתָא. כְּמָה דְּכַד אִתְבְּרֵי מֵעַפְרָא דִּלְתַתָּא, אִתְחַבְּרוּ בֵּיהּ תְּלַת סִטְרֵי יְסוֹדֵי עָלְמָא. הָכִי נָמֵי כַּד אִתְבְּרֵי מֵעַפְרָא דִּלְעֵילָּא, אִתְחַבְּרוּ בֵּיהּ תְּלַת סִטְרֵי יְסוֹדֵי עָלְמָא, וְאִשְׁתְּלִים אָדָם. וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (תהלים ל"ב) אַשְׁרֵי אָדָם לֹא יַחְשֹׁב יְיָ' לוֹ עָוֹן

לשון הקודש

וּבָא רְאֵה, אוֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהֵם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים, הֵם שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר שֶׁתַּחַת הַיָּם. מִשּׁוּם כָּךְ נָטְלוּ אוֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים (במדבר ז) כָּל הַבָּקָר לָעֹלָה שְׁנֵים עָשָׂר פָּרִים וְגוֹ'. וְהַכֹּל הוּא סוֹד עֶלְיוֹן, וּמִי שֶׁיַּשְׂגִּיחַ בַּדְּבָרִים הַלָּלוּ, יַשְׂגִּיחַ בְּסוֹד הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהָעִקָּר שֶׁל הַכֹּל בָּהּ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מַה שֶּׁאָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, שֶׁכְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, מֵעֲפַר הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַטָּה נִבְרָא, וּמֵעֲפַר הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַעְלָה נִתְּנָה בּוֹ נְשָׁמָה, וּכְמוֹ שֶׁכְּשֶׁנִּבְרָא מֵהֶעָפָר שֶׁלְּמַטָּה הִתְחַבְּרוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה צְדָדִים יְסוֹדוֹת הָעוֹלָם, כָּךְ גַּם כְּשֶׁנִּבְרָא מִן הֶעָפָר שֶׁלְּמַעְלָה הִתְחַבְּרוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה יְסוֹדוֹת שֶׁל הָעוֹלָם וְהִשְׁתַּלֵּם הָאָדָם, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לב) אַשְׁרֵי אָדָם לֹא יַחְשֹׁב ה' לוֹ עָוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה.

וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה. אֵימָתַי לֹא יַחְשֹׁב יְיָ' לוֹ עָוֹן, בִּזְמַן דְּאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה.

תָּא חֲזֵי, מֹשֶׁה אִשְׁתְּלִים יַתִּיר מֵאֲבָהָן, בְּגִין דְּמַלִּיל עִמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִדַּרְגָּא עִלָּאָה יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ, וּמֹשֶׁה פְּנִימָאָה דְּבֵי מַלְכָּא עִלָּאָה הָוָה, וְעַל דָּא כְּתִיב, וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב וְגוֹ', וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי.

לָכֵן אֱמֹר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְיָ' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם. (שמות ו') רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַאי קְרָא אִפְּכָא הוּא, דִּכְתִיב וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרַיִם בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעֲבוֹדָתָם, וּלְבָתַר וְגָאַלְתִּי אֶתְכֶם, הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר מֵעִיקָּרָא וְגָאַלְתִּי אֶתְכֶם, וּלְבָתַר וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם. אֶלָּא, עִקָּרָא דְּכֹלָּא בְּקַדְמִיתָא, דְּבָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַשְּׂרָא לוֹן בִּשְׂבָחָא דְּכֹלָּא בְּקַדְמִיתָא.

לשון הקודש

אֵימָתַי לֹא יַחְשֹׁב ה' לוֹ עָוֹן? בִּזְמַן שֶׁאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה.

בֹּא רְאֵה, מֹשֶׁה נִתְקַן יוֹתֵר מֵהָאָבוֹת, מִשּׁוּם שֶׁדִּבֵּר עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַדְרֵגָה יוֹתֵר עֶלְיוֹנָה מִכֻּלָּם, וּמֹשֶׁה מִפְּנִים בֵּית הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן הָיָה, וְעַל זֶה כָּתוּב וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב וְגוֹ', וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים.

לָכֵן אֱמֹר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, פָּסוּק זֶה הוּא הָפוּךְ, שֶׁכָּתוּב וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרַיִם בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעֲבוֹדָתָם, וְאַחַר כָּךְ וְגָאַלְתִּי אֶתְכֶם. הָיָה לוֹ לוֹמַר מִתְּחִלָּה

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וְהָא שִׁבְחָא דְכֹלָּא, וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהָיִיתִי (דף כ"ה ע"א) לָכֶם לֵאלֹהִים, וְאָמַר לֵיהּ לְבָתָר. אֲמַר לֵיהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא, לֵית לְהוּ שִׁבְחָא אֶלָּא יְצִיאָה. דְּחָשִׁיבִי דְלָא יִפְקוּן מֵעַבְדוּתְהוֹן לְעָלְמִין, בְּגִין דַּהֲווֹ חָמָאן תַּמָּן דְּכָל אֲסִירֵי דַהֲווֹ בֵּינַיְיהוּ מְקַשְּׁרוּ לוֹן בְּקִשְׁרָא דְחָרְשֵׁי, וְלָא יַכְלִין לְנָפְקָא מִבֵּינַיְיהוּ לְעָלְמִין. וּבְגִין כַּךְ, מַה דְּחָבִיב עָלַיְיהוּ מִכֹּלָּא, אִתְבַּשָּׂרוּ בֵּיהּ.

וְאִי תֵּימָא אַף עַל גַּב דְּנָפְקוּ, הָא דִילְמָא יִזְלוּן (חֵילֵיהוֹן) בַּתְרַיְיהוּ לְאַבְאָשָׁא לוֹן, כְּתִיב וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעֲבוֹדָתָם. וְאִי תֵּימָא הָא יִפְקוּן וְיִשְׁתֵּזְבוּן, וְלָא יְהֵא לוֹן פְּרִיקָא, תַּלְמוּד לוֹמַר וְגָאַלְתִּי אֶתְכֶם בִּזְרוֹעַ נְטוּיָה. וְאִי תֵּימָא לֹא יְקַבְּלֵם, הָא כְּתִיב וְלָקַחְתִּי. וְאִי תֵּימָא כְּשֶׁיְּקַבְּלֵם לֹא יְבִיאֵם לָאָרֶץ,

לשון הקודש

וְגָאַלְתִּי אֶתְכֶם, וְאַחַר כָּךְ וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם! אֶלָּא עִקָּר שֶׁל הַכֹּל בָּרִאשׁוֹנָה שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַשֵּׂר לָהֶם בַּמֻּבְחָר שֶׁל הַכֹּל בָּרִאשׁוֹנָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְהֲרֵי הַמֻּבְחָר שֶׁבַּכֹּל וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים, וְאָמַר אוֹתוֹ לְבַסּוֹף? אָמַר לוֹ, בְּאוֹתוֹ זְמַן אֵין הַמֻּבְחָר אֶלָּא הַיְצִיאָה, שֶׁחָשְׁבוּ שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מֵעַבְדוּתָם לְעוֹלָמִים, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ רוֹאִים שָׁם שֶׁכָּל הָאֲסִירִים שֶׁהָיוּ בֵּינֵיהֶם, קוֹשְׁרִים אוֹתָם בְּקִשְׁרֵי כִּשּׁוּף, וְלֹא יְכוֹלִים לָצֵאת מִבֵּינֵיהֶם לְעוֹלָמִים. וְלָכֵן הִתְבַּשְּׂרוּ בְּמַה שֶׁחָבִיב עֲלֵיהֶם מִכֹּל.

וְאִם תֹּאמַר, אַף עַל גַּב שֶׁיָּצְאוּ, הֲרֵי אוּלַי יֵלְכוּ (וחֵילוֹתָם) אַחֲרֵיהֶם לְהַזִּיק לָהֶם – כָּתוּב וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעֲבוֹדָתָם. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי יֵצְאוּ וְיִנָּצְלוּ וְלֹא תִהְיֶה לָהֶם גְּאֻלָּה – תַּלְמוּד לוֹמַר וְגָאַלְתִּי אֶתְכֶם בִּזְרוֹעַ נְטוּיָה. וְאִם תֹּאמַר לֹא יְקַבְּלֵם – הֲרֵי

הָא כְּתִיב וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם וְגוֹ'.

רעיא מהימנא

וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְיָ' אֱלֹהֵיכֶם וְגוֹ'. (שמות ו')

פִּקּוּדָא דָא קַדְמָאָה דְּכָל פִּקּוּדִין. רֵאשִׁיתָא קַדְמָאָה דְּכָל פִּקּוּדִין, לְמִנְדַּע לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּכְלָלָא. מָאי בִּכְלָלָא. לְמִנְדַּע דְּאִית שַׁלִּיטָא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ רִבּוֹן עָלְמָא, וּבָרָא עָלְמִין כֻּלְּהוּ, שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְכָל חֵילֵיהוֹן. וְדָא אִיהוּ בִּכְלָלָא. וְסוֹפָא דְּכֹלָּא בִּפְרָט, לְמִנְדַּע לֵיהּ בִּפְרָט.

וּכְלָל וּפְרָט אִיהוּ רֵישָׁא וְסוֹפָא רָזָא דְּכָר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא, וְאִשְׁתְּכַח בַּר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא, דְּאִתְעַסָּק בִּכְלָל וּפְרָט, בַּר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא אִיהוּ כְּלָל וּפְרָט. תִּקּוּנָא דְּהַאי עָלְמָא, אִיהוּ כְּלָל וּפְרָט.

לשון הקודש

כָּתוּב וְלָקַחְתִּי. וְאִם תֹּאמַר, כְּשֶׁיִּקַּבְּלֵם לֹא יִבִּיאֵם לָאָרֶץ – הֲרֵי כָּתוּב וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם וְגוֹ'.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְגוֹ'. מִצְוָה זוֹ רִאשׁוֹנָה שֶׁל כָּל הַמִּצְוֹות. רֵאשִׁית רִאשׁוֹנָה לְכָל הַמִּצְוֹות – לָדַעַת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּכְלָל. מַה זֶּה בִּכְלָל? לָדַעַת שֶׁיֵּשׁ שַׁלִּיט עֶלְיוֹן שֶׁהוּא רִבּוֹן הָעוֹלָם, וּבָרָא אֶל כָּל הָעוֹלָמוֹת, שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל חֵילוֹתֵיהֶם. וְזֶהוּ בִּכְלָל. וְסוֹף הַכֹּל בִּפְרָט, לָדַעַת אוֹתוֹ בִּפְרָט.

וּכְלָל וּפְרָט הוּא רֹאשׁ וְסוֹף, סוֹד שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד, וְנִמְצָא אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁמִּתְעַסֵּק בִּכְלָל וּפְרָט, אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה

בְּגִין כָּךְ, רֵאשִׁיתָא דְּכֹלָּא, לְמִנְדַּע דְּאִית שַׁלִּיט וְדַיָּין עַל עָלְמָא, וְאִיהוּ רִבּוֹן כָּל עָלְמִין. וּבָרָא לֵיהּ לְבַר נָשׁ מֵעַפְרָא, וְנָפַח בְּאַפּוֹי נִשְׁמָתָא דְּחַיֵּי, וְדָא אִיהוּ בְּאוֹרַח כְּלָל.

כַּד נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לָא הֲווֹ יַדְעֵי לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֵּיוָן דְּאָתָא מֹשֶׁה לְגַבַּיְיהוּ, פִּקּוּדָא קַדְמָאָה דָא אוֹלִיף לוֹן, דִּכְתִיב, וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְיָ' אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם וְגוֹ'. וְאִלְמָלֵא פִּקּוּדָא דָא, לָא הֲווֹ יִשְׂרָאֵל מֵהֵימְנִין, בְּכָל אִינּוּן נִיסִּין וּגְבוּרָן דְּעָבַד לוֹן בְּמִצְרַיִם. כֵּיוָן דְּיָדְעוּ פִּקּוּדָא דָא בְּאוֹרַח כְּלָל, אִתְעֲבִידוּ לְהוֹן נִסִּין וּגְבוּרָן.

וּלְסוֹף אַרְבְּעִין שְׁנִין, דְּקָא אִשְׁתְּדָלוּ בְּכָל אִינּוּן פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאוֹלִיף לוֹן מֹשֶׁה, בֵּין אִינּוּן דְּמִתְנָהֲגֵי בְּאַרְעָא בֵּין אִינּוּן דְּמִתְנָהֲגֵי לְבַר

לשון הקודש

הוּא כְּלָל וּפְרָט. תִּקּוּן שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא כְּלָל וּפְרָט. מִשּׁוּם כָּךְ, רֵאשִׁית הַכֹּל – שֶׁיֵּשׁ לָדַעַת שֶׁיֵּשׁ שַׁלִּיט וְדַיָּן עַל הָעוֹלָם, וְהוּא רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים, וּבָרָא אֶת הָאָדָם מִן הֶעָפָר, וְנָפַח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, וְזֶהוּ בְּדֶרֶךְ כְּלָל.

כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לֹא הָיוּ מַכִּירִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כֵּיוָן שֶׁבָּא מֹשֶׁה אֲלֵיהֶם, לִמֵּד אוֹתָם מִצְוָה רִאשׁוֹנָה זוֹ, שֶׁכָּתוּב וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם וְגוֹ'. וְאִלְמָלֵא מִצְוָה זוֹ, לֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל מַאֲמִינִים בְּכָל אוֹתָם נִסִּים וּגְבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה לָהֶם בְּמִצְרַיִם. כֵּיוָן שֶׁיָּדְעוּ מִצְוָה זוֹ בְּדֶרֶךְ כְּלָל, נַעֲשׂוּ לָהֶם נִסִּים וּגְבוּרוֹת.

וּלְסוֹף אַרְבָּעִים שָׁנָה, שֶׁכְּשֶׁהִשְׁתַּדְּלוּ

מֵאַרְעָא, כְּדֵין אוֹלִיף לוֹן בְּאוֹרַח פְּרָט, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים ד') וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ, הַיּוֹם דַּיְיקָא, מַה דְּלָא הָוָה רְשׁוּ מִקַּדְמַת דְּנָא. כִּי יְיָ' הוּא הָאֱלֹהִים, דָּא בְּאוֹרַח פְּרָט, בְּמִלָּה דָא, כַּמָּה רָזִין וְסִתְרִין אִית בָּהּ. וְדָא, וְהַהוּא דְּקַדְמֵיתָא, כֹּלָּא מִלָּה חָדָא, דָּא בִכְלָל, וְדָא בִפְרָט.

וְאִי תֵּימָא, הָא כְתִיב, (משלי א') יִרְאַת יְיָ' רֵאשִׁית דָּעַת. תִּירוּצָא, דָּא בְּאוֹרַח פְּרָט, לְמִנְדַּע מָאן אִיהוּ יִרְאַת יְיָ'. וְאַף עַל גַּב דְּאִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְדַחֲלָא מִנֵּיהּ, עַד לָא יִנְדַּע, אֲבָל הָכָא כְתִיב רֵאשִׁית דַּעַת, לְמִנְדַּע לֵיהּ דְּהָא אִיהוּ רֵאשִׁיתָא, לְמִנְדַּע לֵיהּ בְּאוֹרַח פְּרָט.

בְּגִין כַּךְ, פִּקּוּדָא קַדְמָאָה לְמִנְדַּע לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִכְלָל וּפְרָט, בְּרֵישָׁא וּבְסוֹפָא.

לשון הקודש

בְּכָל אוֹתָן מִצְוֹות שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁלִּמֵּד אוֹתָם מֹשֶׁה, בֵּין אוֹתָן שֶׁנּוֹהֲגוֹת בָּאָרֶץ וּבֵין אוֹתָן שֶׁנּוֹהֲגוֹת בְּחוּץ לָאָרֶץ, אָז לִמֵּד אוֹתָם בְּדֶרֶךְ פְּרָט. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ. הַיּוֹם דַּוְקָא, מַה שֶׁלֹּא הָיָה רְשׁוּת מִקֹּדֶם לָכֵן. כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים – זֶה בְּדֶרֶךְ פְּרָט. בְּדָבָר זֶה כַּמָּה סוֹדוֹת וּסְתָרִים יֵשׁ בּוֹ, וְזֶה וְאוֹתוֹ שֶׁבַּהַתְחָלָה הַכֹּל דָּבָר אֶחָד, זֶה בִּכְלָל וְזֶה בִּפְרָט.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב (משלי א) יִרְאַת ה' רֵאשִׁית דָּעַת – הַתֵּרוּץ, זֶה בְּדֶרֶךְ פְּרָט לָדַעַת מִי הִיא יִרְאַת ה'. וְאַף עַל גַּב שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם לִירָא מִמֶּנּוּ עַד שֶׁלֹּא יֵדַע, אֲבָל כָּאן כָּתוּב רֵאשִׁית דַּעַת, לָדַעַת אוֹתוֹ שֶׁהֲרֵי הוּא רֵאשִׁית, לָדַעַת אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ פְּרָט.

לָכֵן מִצְוָה רִאשׁוֹנָה לְהַכִּיר אֶת הַקָּדוֹשׁ

וְזָרְזָא דָא (ישעיה מ"ד) אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן. אֲנִי רִאשׁוֹן בִּכְלָל, וַאֲנִי אַחֲרוֹן בִּפְרָט. וְכֹלָּא בִּכְלָלָא חָדָא, וְזָרְזָא חָדָא. כֵּיוָן דְּיִנְדַּע דָּא בִּכְלָל, יַשְׁלִים כָּל שַׁיְיפוּי. וּמַאן אִינוּן. מָאתַיִם וּשְׁמֹנָה וְאַרְבָּעִים פִּקּוּדִין, דְּאִינוּן מָאתַיִם וּשְׁמֹנָה וְאַרְבָּעִים שַׁיְיפִין דְּבַר נָשׁ. כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּלִים בְּהוּ עַל הַאי בִּכְלָל, כְּדֵין יִנְדַּע בְּאוֹרַח פְּרָט, דְּדָא אִיהוּ אַסְוָותָא לְכֻלְּהוּ, וְיִנְדַּע כָּל יוֹמֵי שַׁתָּא, דְּמִתְחַבְּרָן לְמֵיהַב אַסְוָותָא לְכָל שַׁיְיפִין.

וְאִי תֵּימָא, כָּל יוֹמֵי שַׁתָּא, הֵיךְ יַהֲבִין אַסְוָותָא לְכָל שַׁיְיפִין. וַדַּאי הָכִי הוּא עֵילָא וְתַתָּא, שַׁתָּא וְיוֹמֵי דִּילֵיהּ, יַהֲבִין אַסְוָותָא לְכָל שַׁיְיפִין עֵילָא וְתַתָּא, (בְּזִמְנָא) דְּשַׁיְיפִין אֲרִיקוּ בִּרְכָּאן לְיוֹמֵי שַׁתָּא כְּדֵין אַסְוָותָא וְחַיִּין תַּלְיָין עֲלָן מִלְּעֵילָא,

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא בִּכְלָל וּפְרָט, בַּהַתְחָלָה וּבַסּוֹף, וְסוֹד זֶה – (ישעיה מד) אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן. אֲנִי רִאשׁוֹן בִּכְלָל, וַאֲנִי אַחֲרוֹן בִּפְרָט. וְהַכֹּל בִּכְלָל אֶחָד וְסוֹד אֶחָד. כֵּיוָן שֶׁיֵּדַע אֶת זֶה בִּכְלָל, יַשְׁלִים אֶת כָּל אֵיבָרָיו, וּמִי הֵם? מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה מִצְוֹות, שֶׁהֵם מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה אֵיבְרֵי הָאָדָם. כֵּיוָן שֶׁהִשְׁתַּלֵּם בָּהֶם עַל זֶה בִּכְלָל, אָז יֵדַע בְּדֶרֶךְ פְּרָט, שֶׁזֶּה הוּא רְפוּאָה לְכֻלָּם, וְיֵדַע אֶת כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה שֶׁמִּתְחַבְּרִים לָתֵת רְפוּאָה לְכָל הָאֵיבָרִים.

וְאִם תֹּאמַר, כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה אֵיךְ נוֹתְנִים רְפוּאָה לְכָל הָאֵיבָרִים? וַדַּאי כָּךְ הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. הַשָּׁנָה וְהַיָּמִים שֶׁלָּהּ נוֹתְנִים רְפוּאָה לְכָל הָאֵיבָרִים, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, (בְּזִמָּן) שֶׁהָאֵיבָרִים מְרִיקִים בְּרָכוֹת לִימוֹת הַשָּׁנָה, וְאָז רְפוּאָה וְחַיִּים תְּלוּיִים

וְאִתְמַלְיָין מִכֹּלָּא. מָאן גָּרִים לוֹן. יוֹמֵי שַׁתָּא.

אוֹף הָכִי נָמֵי לְתַתָּא, כַּד בַּר נָשׁ יַשְׁלִים גּוּפֵיהּ בְּאִינּוּן פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא לֵית לָךְ כָּל יוֹמָא דְּלָא אַתְיָיא לְאִתְבָּרְכָא מִנֵּיהּ, וְכַד אִינּוּן אִתְבָּרְכָאן מִנֵּיהּ, כְּדֵין חַיִּין וְאַסְוָותָא תַלְיָין עָלֵיהּ מִלְּעֵילָּא. מָאן גָּרִים לֵיהּ. אִינּוּן יוֹמֵי שַׁתָּא. כְּמָה דְּאִתְבָּרְכָאן מִלְּעֵילָּא מֵרָזָא (דף כ"ה ע"ב) דְּאָדָם. הָכִי נָמֵי אִתְבָּרְכָאן מִתַּתָּא מֵרָזָא דְּאָדָם.

זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּהַאי עָלְמָא, בְּאִלֵּין פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִקְרוּן אָדָם, דִּכְתִיב, (יחזקאל ל"ד) אָדָם אַתֶּם. אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם, וְעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לָא אִקְרוּן אָדָם. וּבְגִין דְּיִשְׂרָאֵל אִקְרֵי אָדָם, אִית לוֹן לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאִינּוּן פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד, בְּרָזָא דְּאָדָם.

לשון הקודש

עָלֵינוּ מִלְּמַעְלָה וּמִתְמַלְּאִים מֵהַכֹּל. מִי גָּרַם לָהֶם? יְמוֹת הַשָּׁנָה.

אַף כָּךְ גַּם לְמַטָּה, כְּשֶׁאָדָם יַשְׁלִים אֶת גּוּפוֹ בְּאוֹתָן מִצְוֹות הַתּוֹרָה, אֵין לְךָ כָּל יוֹם שֶׁלֹּא בָּא לְהִתְבָּרֵךְ מִמֶּנּוּ, וּכְשֶׁהֵם מִתְבָּרְכִים מִמֶּנּוּ, אָז חַיִּים וּרְפוּאָה תְּלוּיִים עָלָיו מִלְּמַעְלָה. מִי גָּרַם לוֹ? אוֹתָם יְמוֹת הַשָּׁנָה. יְמוֹת הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁמִּתְבָּרְכִים מִלְּמַעְלָה מִסּוֹד שֶׁל אָדָם, כָּךְ גַּם מִתְבָּרְכִים לְמַטָּה מִסּוֹד שֶׁל אָדָם. **אַשְׁרֵיהֶם** יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה, בְּאוֹתָם מִצְוֹות הַתּוֹרָה, שֶׁנִּקְרָאִים אָדָם, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לד) אָדָם אַתֶּם. אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם, וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם לֹא קְרוּיִים אָדָם. וּמִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ אָדָם, יֵשׁ לָהֶם לְהִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹתָן מִצְוֹות הַתּוֹרָה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד בְּסוֹד שֶׁל אָדָם.

כַּד יָהַב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְּסִינַי, מִלָּה קַדְמָאָה אִיהוּ אָנֹכִי, אָנֹכִי סַלְקָא לְרָזִין (עַלְמִין) סַגִּיאִין. וְהָכָא אִיהוּ רָזָא דְּפִקּוּדָא קַדְמָאָה, לְמִנְדַּע לֵיהּ בִּכְלָלָא. בְּגִין דִּכְתִיב אָנֹכִי, הָא קָא רָמִיז, דְּאִית אֱלָהָא שַׁלִּיטָא עִלָּאָה (דְּאִיהוּ) עַל עָלְמָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (דברים ד') כִּי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא, פִּקּוּדָא קַדְמָאָה בִּכְלָל. בִּפְרָט: בְּגִין דִּכְתִיב, ה' אֱלֹהֶיךָ דָּא פְּרָט, וְדָא כְּלָל וּפְרָט, פִּקּוּדָא קַדְמָאָה, דְּאִצְטְרִיךְ לְמִנְדַּע בְּרֵישָׁא וּבְסוֹפָא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. (ע"כ רעיא מהימנא).

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ. (שמות ו') מַאי מִקֹּצֶר רוּחַ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, דְּלָא הֲווֹ נְפִישֵׁי, וְלָא הֲווֹ לְקִיטֵי רוּחָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מִקֹּצֶר רוּחַ: דְּעַד לָא נָפַק יוֹבְלָא, לְמֵיהַב לוֹן נְפִישׁוּ. וְרוּחַ בַּתְרָאָה,

לשון הקודש

כְּשֶׁנָּתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, דָּבָר רִאשׁוֹן הוּא אָנֹכִי. אָנֹכִי עוֹלֶה לְסוֹדוֹת [עוֹלָמוֹת] רַבִּים, וְכָאן הוּא סוֹד שֶׁל מִצְוָה רִאשׁוֹנָה לְהַכִּיר אוֹתוֹ בַּכְּלָל. מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב אָנֹכִי, הֲרֵי רוֹמֵז שֶׁיֵּשׁ אֱלוֹהַּ שַׁלִּיט עֶלְיוֹן [שֶׁהוּא] עַל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא, מִצְוָה רִאשׁוֹנָה בִּכְלָל. בִּפְרָט, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (בראשית כא) ה' אֱלֹהֶיךָ. זֶה פְּרָט, וְזֶה כְּלָל וּפְרָט, מִצְוָה רִאשׁוֹנָה, שֶׁצָּרִיךְ לָדַעַת בָּרֹאשׁ וּבַסּוֹף כְּפִי שֶׁבֵּאַרְנוּ. (ע"כ רעיא מהימנא).

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ. מַה זֶּה מִקֹּצֶר רוּחַ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שֶׁלֹּא הָיוּ נָחִים וְלֹא הָיוּ אוֹסְפִים לְתוֹכָם רוּחַ. אָמַר רַבִּי

עַד לָא שַׁלְטָא לְמֶעְבַּד נִימוּסֵי, וּכְדֵין הָוָה עָאקוּ דְרוּחָא. מָאן אִיהוּ רוּחַ בַּתְרָאָה דְּקַאמְרָן. (נ"א דְּעַד לָא יַהֲב לֵיה יוֹבְלָא בְּרָכָה עַל הָאי רוּחָא לְאִתְקַיְּימָא נֶפֶשׁ תְּתָּאָה וְלָא שָׁלְטָא הָאי רוּחַ עַל נֶפֶשׁ אֶלָּא כָּד אִתְבָּרְכָא מִיּוֹבְלָא כְּדֵין יְהֵא רוּחָא וּמָאן אִיהוּ רוּח, דָּא יַעֲקֹב, דִּכְתִיב וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב וגו'.)

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (שמות ו') **הֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְאֵיךְ יִשְׁמָעֵנִי פַּרְעֹה וַאֲנִי עֲרַל שְׂפָתָיִם, מָאי וַאֲנִי עֲרַל שְׂפָתָיִם. וְהָא בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב** (שמות ד') **לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי וְגו' כִּי כְבַד פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן אָנֹכִי, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה אוֹתִיב לֵיהּ,** (שמות ד') **מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם וְגו', וְהוּא אָמַר** (שמות ד') **וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם פִּיךָ, סַלְקָא דַעְתָּךְ דְּלָא הָוָה כֵּן, וְהַשְׁתָּא אָמַר וַאֲנִי עֲרַל שְׂפָתָיִם, אִי הָכִי, אָן הוּא מִלָּה דְּאַבְטַח לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקַדְמִיתָא.**

לשון הקודש

שִׁמְעוֹן, מִקֹּצֶר רוּחַ – שֶׁעֲדַיִן לֹא יָצָא יוֹבֵל לָתֵת לָהֶם מְנוּחָה. וְרוּחַ אַחֲרוֹנָה עֲדַיִן לֹא שָׁלְטָה לַעֲשׂוֹת מִנְהָגָם, וְאָז הָיוּ בְּצָרוֹת שֶׁל רוּחַ, מוּעָקָה שֶׁל רוּחַ. מִיהוּ? רוּחַ אַחֲרוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. (שֶׁעַד שֶׁלֹּא נָתַן הַיּוֹבֵל בְּרָכָה עַל הָרוּחַ הַזּוֹ לְהִתְקַיֵּים הַנֶּפֶשׁ הַתַּחְתּוֹנָה, וְלֹא שׁוֹלֶטֶת הָרוּחַ הַזּוֹ עַל הַנֶּפֶשׁ אֶלָּא כַּאֲשֶׁר מִתְבָּרֶכֶת מֵהַיּוֹבֵל, אָז תִּהְיֶה רוּחַ. וּמִי הִיא הָרוּחַ הַזּוֹ? יַעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב וְגו').

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב הֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְאֵיךְ יִשְׁמָעֵנִי פַּרְעֹה וַאֲנִי עֲרַל שְׂפָתָיִם. מַה זֶּה וַאֲנִי עֲרַל שְׂפָתָיִם, וַהֲרֵי בַּתְּחִלָּה כָּתוּב לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי וְגו' כִּי כְבַד פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן אָנֹכִי, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה מֵשִׁיב לוֹ, מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם וְכוּ', וְהוּא אָמַר וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם פִּיךָ, הֲתַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁלֹּא הָיָה כָּךְ? וְעַתָּה אוֹמֵר וַאֲנִי עֲרַל שְׂפָתָיִם, אִם כָּךְ, אֵיפֹה הַדָּבָר שֶׁהִבְטִיחַ לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרִאשׁוֹנָה?

אֶלָּא רָזָא אִיהוּ, מֹשֶׁה קָלָא, וְדִבּוּר דְּאִיהוּ מִלָּה דִּילֵיהּ, הָוָה בְּגָלוּתָא, וַהֲוָה אִיהוּ אָטִים לְפָרְשָׁא מִלִּין, וּבְגִין דָּא אָמַר, וְאֵיךְ יִשְׁמָעֵנִי פַּרְעֹה, בְּעוֹד דְּמִלָּה דִּילִי אִיהִי בְּגָלוּתָא דִּילֵיהּ, דְּהָא לֵית לִי מִלָּה. הָא אֲנָא קָלָא מִלָּה גָּרַע, דְּאִיהִי בְּגָלוּתָא, וְעַל דָּא, שָׁתַף קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַהֲרֹן בַּהֲדֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, כָּל זִמְנָא דְּדִבּוּר הָוָה בְּגָלוּתָא, קָלָא אִסְתְּלַק מִנֵּיהּ, וּמִלָּה הָוָה אָטִים בְּלֹא קוֹל, כַּד אָתָא מֹשֶׁה, אָתָא קוֹל. וּמֹשֶׁה הָוָה קוֹל בְּלֹא מִלָּה, בְּגִין דְּהַוָּה בְּגָלוּתָא, וְכָל זִמְנָא דְּדִבּוּר הָוָה בְּגָלוּתָא, מֹשֶׁה אָזִיל קָלָא בְלָא דִבּוּר, וְהָכִי אָזִיל עַד דְּקָרִיבוּ לְטוּרָא דְסִינַי, וְאִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא, אִתְחַבָּר קָלָא בְּדִבּוּר, וּכְדֵין מִלָּה מַלִּיל, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות כ') וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. וּכְדֵין, מֹשֶׁה אִשְׁתְּכַח שְׁלִים

לשון הקודש

אֶלָּא סוֹד הוּא. מֹשֶׁה הוּא קוֹל, וְהַדִּבּוּר שֶׁהוּא הַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ הָיָה בַּגָּלוּת, וְהוּא הָיָה אָטוּם מִלְּפָרֵשׁ דְּבָרִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר וְאֵיךְ יִשְׁמָעֵנִי פַּרְעֹה, בְּעוֹד שֶׁהַדָּבָר שֶׁלִּי הִיא בַּגָּלוּת שֶׁלּוֹ, שֶׁהֲרֵי אֵין לִי דָּבָר. הֲרֵינִי קוֹל דָּבָר גָּרוּעַ, שֶׁהִיא בַּגָּלוּת, וְלָכֵן שִׁתֵּף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמּוֹ אֶת אַהֲרֹן.

בָּא רְאֵה, כָּל זְמַן שֶׁהַדִּבּוּר הָיָה בַּגָּלוּת, הַקּוֹל הִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ, וְהַדִּבּוּר הָיָה אָטוּם בְּלִי קוֹל. כְּשֶׁבָּא מֹשֶׁה בָּא הַקּוֹל, וּמֹשֶׁה הָיָה קוֹל בְּלִי דִבּוּר, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה בַּגָּלוּת, וְכָל זְמַן שֶׁהַדִּבּוּר הָיָה בַּגָּלוּת, מֹשֶׁה הָלַךְ בְּקוֹל בְּלִי דִבּוּר, וְכָךְ הָלַךְ עַד שֶׁקֵּרְבוּ לְהַר סִינַי וְנִתְּנָה תּוֹרָה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הִתְחַבֵּר קוֹל בְּדִבּוּר, וְאָז הַדָּבָר דִּבֵּר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים

בְּמִלָּה כְּדְקָא יֵאוֹת, קוֹל וְדִבּוּר כַּחֲדָא בִּשְׁלִימוּ.

וְעַל דָּא מֹשֶׁה אִתְרְעִים, דְּמִלָּה גָּרַע מִגֵּיהּ, בַּר הַהוּא זִמְנָא דְּמַלִּילַת לְאִתְרַעֲמָא עֲלוֹי, בְּזִמְנָא דִּכְתִיב, (שמות ו') וּמֵאָז בָּאתִי אֶל פַּרְעֹה לְדַבֵּר בִּשְׁמֶךָ, מִיָּד (שמות ו') וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה. תָּא חֲזֵי דְּהָכִי הוּא דְּשָׁרָא מִלָּה לְמַלְלָא וּפָסַק לָהּ, בְּגִין דְּעַד לָא מָטָא זִמְנָא דִּכְתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים וְגוֹ'. וּפָסַק וְאַשְׁלִים קָלָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'. בְּגִין דְּדִבּוּר חָזֶה בְּגָלוּתָא, וְלָא מָטָא זִמְנָא לְמַלְלָא. (וְתָא חֲזֵי)

בְּגִינֵי כַּךְ, מֹשֶׁה לָא חָזֶה שְׁלִים מִלָּה בְּקַדְמִיתָא, (דְּהַכִּי אִתְחֲזֵי) דְּאִיהוּ קוֹל, וְאָתֵי בְּגִין דִּבּוּר, לְאַפָּקָא לֵיהּ מִן גָּלוּתָא. כֵּיוָן דְּנָפַק מִן גָּלוּתָא, וְאִתְחַבָּרוּ קוֹל וְדִבּוּר כַּחֲדָא בְּטוּרָא דְסִינַי,

לשון הקודש

הָאֵלֶּה. וְאָז מֹשֶׁה נִמְצָא שָׁלֵם בַּדָּבָר כָּרָאוּי, קוֹל וְדִבּוּר אֶחָד בִּשְׁלֵמוּת.

וְעַל כָּךְ מֹשֶׁה הִתְרַעֵם, שֶׁהַדִּבּוּר נִגְרַע מִמֶּנּוּ, פֵּרַט לְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁדִּבְּרָה לִרְגֹּז עָלָיו, בִּזְמַן שֶׁכָּתוּב וּמֵאָז בָּאתִי אֶל פַּרְעֹה לְדַבֵּר בִּשְׁמֶךָ, מִיָּד – וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה. בֹּא רְאֵה שֶׁכָּךְ הוּא, שֶׁהִתְחִיל דָּבָר לְדַבֵּר וּמַפְסִיק אוֹתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ זְמַן שֶׁכָּתוּב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים וְגוֹ'. וּפָסַק וְהִשְׁלִים הַקּוֹל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'. מִשּׁוּם שֶׁהַדִּבּוּר הָיָה בַּגָּלוּת וְלֹא הִגִּיעַ זְמַן לְדַבֵּר. (ובא ראה)

מִשּׁוּם כָּךְ מֹשֶׁה לֹא הָיָה שָׁלֵם בַּדָּבָר בַּתְּחִלָּה, (שכך נראה) שֶׁהוּא קוֹל, וּבָא בִּשְׁבִיל דִּבּוּר לְהוֹצִיא אוֹתָהּ מִן הַגָּלוּת. כֵּיוָן שֶׁיָּצָא מִן הַגָּלוּת וְהִתְחַבְּרוּ קוֹל

אִשְׁתְּלִים מֹשֶׁה וְאִתְסֵי, וְאִשְׁתְּכַח כְּדֵין קוֹל וְדִבּוּר כַּחֲדָא בִּשְׁלִימוּ.

תָּא חֲזֵי, כָּל יוֹמִין דְּהֲוָה מֹשֶׁה בְּמִצְרַיִם, דְּבָעָא לְאַפָּקָא מִלָּה מִן גָּלוּתָא, לָא מַלִּיל מִלָּה, דְּאִיהוּ דִּבּוּר. כֵּיוָן דְּנָפִיק מִן גָּלוּתָא, וְאִתְחָבָּר קוֹל בְּדִבּוּר, הַהוּא מִלָּה דְּאִיהוּ דִּבּוּר, אַנְהִיג וְדָבַר לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל לָא מַלִּיל, עַד דְּקָרִיבוּ לְטוּרָא דְסִינַי, וּפָתַח בְּאוֹרַיְיתָא, דְּהָכִי אִתְחָזֵי. וְאִי תֵּימָא, (שמות י"ג) כִּי אָמַר אֱלֹהִים פֶּן יִנָּחֵם הָעָם, לָא כְּתִיב כִּי דִּבֵּר, אֶלָּא כִּי אָמַר, דְּאִיהוּ רְעוּתָא דְּלִבָּא בַּחֲשָׁאי, וְהָא אוֹקִימְנָא. (דף כ"ו ע"א).

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'. ר' יְהוּדָה פָּתַח, (שיר השירים ה') קַמְתִּי אֲנִי לִפְתּוֹחַ לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר וְגוֹ'. קַמְתִּי אֲנִי לִפְתּוֹחַ

לשון הקודש

וְדִבּוּר כְּאֶחָד בְּהַר סִינַי, הִשְׁתַּלֵּם מֹשֶׁה וְנִרְפָּא, וְנִמְצָא אָז קוֹל וְדִבּוּר כְּאֶחָד בִּשְׁלֵמוּת.

בֹּא רְאֵה, כָּל הַיָּמִים שֶׁהָיָה מֹשֶׁה בְּמִצְרַיִם שֶׁרָצָה לְהוֹצִיא הַדִּבּוּר מִן הַגָּלוּת, לֹא דִּבֵּר דָּבָר שֶׁהוּא דִּבּוּר. כֵּיוָן שֶׁיָּצְאָה מִן הַגָּלוּת וְהִתְחַבֵּר קוֹל בְּדִבּוּר, אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁהוּא דִּבּוּר הִנְהִיג וְהוֹלִיךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, אֲבָל לֹא דִּבֵּר, עַד שֶׁקָּרְבוּ לְהַר סִינַי וּפָתַח בַּתּוֹרָה, שֶׁכָּךְ רָאוּי. וְאִם תֹּאמַר, כִּי אָמַר אֱלֹהִים פֶּן יִנָּחֵם הָעָם, לֹא כָתוּב כִּי דִּבֵּר, אֶלָּא כִּי אָמַר, שֶׁהוּא רְצוֹן הַלֵּב בַּחֲשַׁאי, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, קַמְתִּי אֲנִי לִפְתּוֹחַ לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר וְגוֹ'. קַמְתִּי אֲנִי

לְדוֹדִי, דָּא קָלָא. תָּא חֲזֵי, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כַּד אִיהִי בְּגָלוּתָא, קָלָא אִסְתְּלַק מִינָהּ, וּמִלָּה אִשְׁתְּכַךְ מִינָהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים ל"ט) נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה. וְאִי אִתְעַר מִלְּתָא, מַה כְּתִיב, וְדוֹדִי חָמַק עָבָר, דְּהָא קָלָא אִסְתְּלַק מִינָהּ, וּפָסְקָא מִלָּה. (כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר) וְעַל דָּא וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה, שָׁרִיאַת לְמַלְלָא, וּפָסַק וְשָׁתִיק. לְבָתָר אַשְׁלִים קָלָא וְאָמַר וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'.

וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב, בְּיַעֲקֹב תּוֹסֶפֶת וָא"ו, דְּאִיהוּ שְׁלִימוּ דַּאֲבָהָן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב, בְּיַעֲקֹב תּוֹסֶפֶת וָא"ו. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אִי הָכִי, הָא כְּתִיב (בראשית כ"ח) אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי יִצְחָק, הָא בְּיִצְחָק תּוֹסֶפֶת וָא"ו.

לשון הקודש

לִפְתֹּחַ לְדוֹדִי – זֶה קוֹל. בֹּא רְאֵה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהִיא בַּגָּלוּת, קוֹל מִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה, וְהַדִּבּוּר נִשְׁתַּתֵּק מִמֶּנָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה. וְאִם מִתְעוֹרֵר דָּבָר, מַה כָּתוּב? וְדוֹדִי חָמַק עָבָר, שֶׁהֲרֵי קוֹל הִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה וְנִפְסַק הַדִּבּוּר, וְעַל זֶה וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה. הִתְחִילָה לְדַבֵּר, וְהִפְסִיקָה וְשָׁתְקָה. אַחַר כָּךְ הִשְׁלִים הַקּוֹל וְאָמַר וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'.

וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב. בְּיַעֲקֹב תּוֹסֶפֶת וָא"ו, שֶׁהוּא בְּחִיר הָאָבוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. בְּיַעֲקֹב תּוֹסֶפֶת וָא"ו. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִם כָּךְ, הֲרֵי כָּתוּב אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי יִצְחָק. הֲרֵי בְּיִצְחָק תּוֹסֶפֶת וָא"ו?

אָמַר לֵיהּ, שַׁפִּיר הָוָה, בְּגִין דְּיַעֲקֹב הָוָה קַיָּים, וְאַכְלִיל לֵיהּ לְיַעֲקֹב בְּיִצְחָק, (דְּהָוָה מֵיתִ) דְּאִתְחַשְׁכוּ עֵינוֹי, וַהֲוָה כְּמֵת, דְּהָא בְּעוֹד דְּבַר נָשׁ אִיהוּ קַיָּים בְּהַאי עָלְמָא, לָא אִדְכַּר עֲלוֹי שְׁמָא קַדִּישָׁא, וְעַל דָּא אַכְלִיל לֵיהּ בְּיִצְחָק. הַשְׁתָּא דְּמִית יַעֲקֹב, אָתָא מִלָּה בְּאַתְרֵיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב, בְּתוֹסֶפֶת ו'.

בְּאֵל שַׁדָּי: אִתְחָזֵינָא לְהוּ, מִגּוֹ אַסְפָּקְלַרְיָא דְּלָא נָהֲרָא. וְלָא אִתְחָזֵינָא מִגּוֹ אַסְפָּקְלַרְיָא דְּנָהֲרָא. וְאִי תֵימָא דְּהָא אִשְׁתַּמְּשׁוּ בְּנוּקְבָא בִּלְחוֹד וְלָא יַתִּיר. תָּא חֲזֵי, דְּלָא אִתְפָּרְשָׁן לְעָלְמִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְגַם הֲקִימוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּם, דְּהָא בְּרִית אִתְחַבַּר עִמָּהּ.

מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמֵילַף,

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, יָפֶה הָיָה, מִשּׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב הָיָה קַיָּם, וְהִכְלִיל אֶת יַעֲקֹב בְּיִצְחָק, (שֶׁהָיָה מֵת) שֶׁחָשְׁכוּ עֵינָיו וְהָיָה כְּמֵת, שֶׁהֲרֵי בְּעוֹד הָאָדָם קַיָּם בָּעוֹלָם הַזֶּה, לֹא נִזְכָּר עָלָיו הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְעַל כֵּן הִכְלִיל אוֹתוֹ בְּיִצְחָק. עַכְשָׁו שֶׁמֵּת יַעֲקֹב, בָּא הַדָּבָר לִמְקוֹמוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב, בְּתוֹסֶפֶת ו'.

בְּאֵל שַׁדָּי – נִרְאֵיתִי לָהֶם מִתּוֹךְ אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה, וְלֹא נִרְאֵיתִי מִתּוֹךְ אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהֲרֵי הִשְׁתַּמְּשׁוּ בִּנְקֵבָה לְבַד וְלֹא יוֹתֵר – בֹּא רְאֵה שֶׁאֵינָם נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְגַם הֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּם, שֶׁהֲרֵי הַבְּרִית הִתְחַבְּרָה עִמָּהּ.

מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יֵשׁ לָאָדָם לִלְמֹד,

דְּהָא אִיהוּ קָאָמַר דְּלָא פָּרִישׁ לוֹן, דִּכְתִיב בְּאֵל שַׁדָּי, וּכְתִיב וְגַם הֲקִימוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּם, בְּגִין לְקַיְּימָא קִיּוּמָא בִּיחוּדָא חַד, וְגַם הֲקִימוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּם וְגוֹ׳. הָא אִתְּמַר, מָאן דְּזַכֵּי לִבְרִית, יָרֵית לְאַרְעָא.

רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסִי, הֲווֹ שְׁכִיחֵי יוֹמָא חַד קָמֵיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (איוב י״ט) גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב כִּי חֵמָה עֲוֹנוֹת חָרֶב לְמַעַן תֵּדְעוּן שַׁדִּין. שַׁדִּין כְּתִיב. גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב, מָאן חֶרֶב. דָּא (ויקרא כ״ו) חֶרֶב נוֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית, דְּהָא הַאי חֶרֶב קָאִים לְאִסְתַּכְּלָא מָאן דִּמְשַׁקֵּר בִּבְרִית, דְּכָל מָאן דִּמְשַׁקֵּר בִּבְרִית, נוּקְמָא דְּנַקְמִין מִנֵּיהּ, הַאי חֶרֶב הוּא.

הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב י״ט) כִּי חֵמָה עֲוֹנוֹת חָרֶב. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּמַאן דִּמְשַׁקֵּר בִּבְרִית,

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי הוּא אָמַר שֶׁלֹּא נוֹדָע לָהֶם, שֶׁכָּתוּב בְּאֵל שַׁדָּי, וְכָתוּב וְגַם הֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּם, כְּדֵי לְקַיֵּם הַבְּרִית בְּיִחוּד אֶחָד, וְגַם הֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּם וְגוֹ׳. הֲרֵי נֶאֱמַר, מִי שֶׁזּוֹכֶה לִבְרִית יוֹרֵשׁ אֶת הָאָרֶץ.

רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסִי הָיוּ מְצוּיִים יוֹם אֶחָד לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב כִּי חֵמָה עֲוֹנוֹת חָרֶב לְמַעַן תֵּדְעוּן שַׁדִּין. שַׁדִּין כָּתוּב. גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב, אֵיזוֹ חֶרֶב? זוֹ (ויקרא כו) חֶרֶב נֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית, שֶׁהֲרֵי חֶרֶב זוֹ עוֹמֶדֶת לְהִסְתַּכֵּל עַל מִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בַּבְּרִית. שֶׁכָּל מִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בַּבְּרִית, הַנְּקָמָה שֶׁנּוֹקְמִים מִמֶּנּוּ זוֹ הַחֶרֶב הַזּוֹ.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי חֵמָה עֲוֹנוֹת חָרֶב. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁמִּי שֶׁמְּשַׁקֵּר בַּבְּרִית,

פָּרִישׁ תִּיאוּבְתָּא, וְלָא נָטִיל מָאן דְּנָטִיל, וְלָא יָהִיב לְאַתְרֵיהּ, דְּהָא לָא אִתְעַר לְגַבֵּיהּ אַתְרֵיהּ. וְכָל מָאן דְּנָטִיר לֵיהּ לְהַאי בְּרִית, אִיהוּ גָּרִים לְאִתְעָרָא לְהַאי בְּרִית לְאַתְרֵיהּ. וְאִתְבָּרְכָאן עִלָּאִין וְתַתָּאִין.

מָאן אִתְעַר הַאי בְּרִית לְאַתְרֵיהּ. כַּד אִשְׁתְּכָחוּ זַכָּאִין בְּעָלְמָא. מִנָּא לָן, מֵהָכָא, דִּכְתִיב, (שמות ו') וְגַם הֲקִימוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּם לָתֵת לָהֶם אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֶת אֶרֶץ מְגוּרֵיהֶם. מָאי מְגוּרֵיהֶם. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב. בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתָר, דְּאַשְׁדֵּי מָגוֹר בְּעָלְמָא, וְעַל דָּא גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב.

אֲשֶׁר גָּרוּ בָהּ, מִיּוֹמָא דְּאִתְקְרִיבוּ לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּחִילוּ בָהּ דְּחִילוּ, וּדְחִילוּ (נ"א וּדְחִילוּ דְחִילוּ) עִלָּאָה בָהּ לְמִיטַר פִּקּוּדוֹי. דְּאִי בְּהַאי

לשון הקודש

מַפְרִיד אֶת הַתְּשׁוּקָה, וְלֹא נוֹטֵל מִי שֶׁנּוֹטֵל, וְלֹא נוֹתֵן לִמְקוֹמוֹ, שֶׁהֲרֵי לֹא הִתְעוֹרֵר אֶל מְקוֹמוֹ. וְכָל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַבְּרִית הַזּוֹ, הוּא גּוֹרֵם לַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל בְּרִית זוֹ לִמְקוֹמָהּ, וּמִתְבָּרְכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

מִי מְעוֹרֵר בְּרִית זוֹ לִמְקוֹמָהּ? כְּשֶׁנִּמְצָאִים צַדִּיקִים בָּעוֹלָם. מִנַּיִן לָנוּ? מִכָּאן, שֶׁכָּתוּב וְגַם הֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּם לָתֵת לָהֶם אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֵת אֶרֶץ מְגֻרֵיהֶם. מַה זֶּה מְגֻרֵיהֶם? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מָקוֹם שֶׁמַּטִּיל מָגוֹר בָּעוֹלָם, וְעַל זֶה גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב.

אֲשֶׁר גָּרוּ בָהּ, מִיּוֹם שֶׁהִתְקָרְבוּ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא פָּחֲדוּ בָהּ פַּחַד,

לָא יִשְׁדֵי (נ"א דְּהָא אִי לָא יִשְׁדֵי) דְּחִילוּ עַל רֵישֵׁיהּ דְּבַר נָשׁ, לָא דָּחִיל לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעָלְמִין בִּשְׁאַר פִּקּוּדוֹי.

תָּא חֲזֵי, בְּאִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא, כַּד אִתְעָרוּ יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְצָוְוחוּ לָקָבְלֵיהּ, מַה כְּתִיב, וָאֶזְכּוֹר אֶת בְּרִיתִי, דְּהָא בִּבְרִית הֲוֵי זָכוֹר. וּכְדֵין אִתְּעַר תִּיאוּבְתָּא, לְאִתְקַשְׁרָא כֻּלָּא בְּקִשּׁוּרָא חַד. כֵּיוָן דְּהַאי בְּרִית אִתְּעַר, הָא קִשּׁוּרָא דְכֻלָּא אִתְּעַר. וָאֶזְכּוֹר אֶת בְּרִיתִי, לְאִזְדַּוְּוגָא לֵיהּ בְּאַתְרֵיהּ.

וְעַל דָּא, לָכֵן אֱמוֹר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה'.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן וַיְצַוֵּם אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם. (שמות ו')

ר' יוֹסֵי אָמַר, אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדַבְּרָא לוֹן בְּנַחַת כַּדְקָא חָזֵי, (דף כ"ו ע"ב) וְאֶל פַּרְעֹה: לְאַנְהָגָא בֵּיהּ יְקָר, וְאוּקְמוּהָ.

לשון הקודש

וּפַחַד (וּפָחֲדוּ פַּחַד) עֶלְיוֹן בָּהּ לִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו. שֶׁאִם בָּזֶה לֹא יַטִּיל פַּחַד (שֶׁהֲרֵי אִם לֹא יַטִּיל) עַל רֹאשׁ הָאָדָם, לֹא יִפְחַד מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעוֹלָמִים בִּשְׁאָר מִצְוֹתָיו.

בֹּא רְאֵה, בַּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַטָּה, כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים יִשְׂרָאֵל אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְצוֹוְחִים כְּנֶגְדּוֹ, מַה כָּתוּב? וָאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי, שֶׁהֲרֵי בַּבְּרִית יֵשׁ זָכוֹר, וְאָז מִתְעוֹרֶרֶת תְּשׁוּקָה לִקְשֹׁר הַכֹּל בְּקֶשֶׁר אֶחָד. כֵּיוָן שֶׁבְּרִית זוֹ מִתְעוֹרֶרֶת, הֲרֵי הַקֶּשֶׁר שֶׁל הַכֹּל מִתְעוֹרֵר. וָאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי, לְזַוְּגוֹ בִּמְקוֹמוֹ. וְעַל כָּךְ, לָכֵן אֱמֹר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה'.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן וַיְצַוֵּם אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – לְהַנְהִיגָם

אָמַר רִבִּי יֵיסָא, אֲמַאי סָמִיךְ הָכָא (שמות ו') אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵית אֲבֹתָם. אֶלָּא, אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דַּבְּרוּ לוֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּנַחַת, דְּאַף עַל גַּב דְּאִינּוּן יַתְבֵי בְּפוּלְחָנָא קַשְׁיָא, מַלְכִין בְּנֵי מַלְכִין אִינּוּן. וּבְגִין כַּךְ, כְּתִיב, אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵית אֲבֹתָם אִלֵּין דְּאַתְּ חָמֵי, רֵישֵׁי בֵית אֲבָהָן אִינּוּן.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, דְּכֻלְּהוּ לָא שַׁקְּרוּ נִימוּסֵיהוֹן, וְלָא אִתְעָרְבוּ בְעַמָּא אַחֲרָא אִלֵּין אִינּוּן דְּקַיְּימוּ בְּדוּכְתַּיְיהוּ קַדִּישָׁא, וְלָא שָׁקְרוּ לְאִתְעָרְבָא בְּהוּ בְּמִצְרָאֵי. אָמַר רִבִּי אָחָא, בְּגִין לְאַיְיתָאָה לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן, דְּאִינּוּן אִתְחַזּוּן לְאַפָּקָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וּלְמַלְלָא לְפַרְעֹה, וּלְרַדָּאָה לֵיהּ בְּחוּטְרָא, בְּגִין דִּבְכָל רֵישֵׁיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, לָא אִשְׁתְּכַח כְּוָוֹתַיְיהוּ.

לשון הקודש

בְּנַחַת כָּרָאוּי. וְאֶל פַּרְעֹה – לִנְהֹג בּוֹ כָּבוֹד, וּפֵרְשׁוּהָ.

אָמַר רַבִּי יֵיסָא, לָמָּה סָמַךְ כָּאן אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵית אֲבֹתָם? אֶלָּא, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַנְהִיגוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּנַחַת. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהֵם יוֹשְׁבִים בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה, הֵם מְלָכִים בְּנֵי מְלָכִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵית אֲבֹתָם. אֵלֶּה שֶׁאַתָּה רוֹאֶה, הֵם רָאשֵׁי בֵית אָבוֹת.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, שֶׁכֻּלָּם לֹא שִׁקְּרוּ בְּמִנְהֲגֵיהֶם, וְלֹא הִתְעָרְבוּ בְּעַם אַחֵר, אֵלֶּה הֵם שֶׁעָמְדוּ בִּמְקוֹמָם הַקָּדוֹשׁ וְלֹא שִׁקְּרוּ לְהִתְעָרֵב בַּמִּצְרִיִּים. אָמַר רַבִּי אָחָא, בִּשְׁבִיל לְהָבִיא אֶת מֹשֶׁה וְאֶת אַהֲרֹן, שֶׁהֵם רְאוּיִים לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל וּלְדַבֵּר לְפַרְעֹה וְלִרְדּוֹת אוֹתָם בְּמַקֵּל, מִשּׁוּם שֶׁכָּל רָאשֵׁי יִשְׂרָאֵל לֹא נִמְצְאוּ כְּמוֹתָם.

תָּא חֲזֵי, (שמות ו') **וְאֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן לָקַח לוֹ מִבְּנוֹת פּוּטִיאֵל לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת פִּינְחָס אֵלֶּה רָאשֵׁי אֲבוֹת הַלְוִיִּם. וְכִי אֵלֶּה רָאשֵׁי, וְהָא הוּא בִּלְחוֹדוֹי הֲוָה. אֶלָּא, בְּגִין דְּפִינְחָס קַיֵּים כַּמָּה אַלְפִּין וְרִבְוָון מִיִּשְׂרָאֵל, וְהוּא קַיֵּים לְרָאשֵׁי אֲבָהָן, (לֵיוָאֵי) כְּתִיב בֵּיהּ אֵלֶּה.**

תּוּ, וַתֵּלֶד לוֹ אֶת פִּינְחָס אֵלֶּה רָאשֵׁי, אוּבְדָא דְּרֵישֵׁי דְּלֵיוָאֵי אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ, וּמַה דְּאִינּוּן גָּרְעוּ וְאִתּוּקְדוּ, הוּא אַשְׁלִים, וְרָוַוח כְּהוּנָתָא דִּילְהוֹן, וְשַׁרְיָא בֵּיהּ טַסְטוּקָא דְּתַרְוַוּיְהוּ. אוּבְדָא דְּרֵישֵׁי דְּלֵיוָאֵי אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ, וּמַאן נִינְהוּ. נָדָב וַאֲבִיהוּא. אִינּוּן פְּרִישׁוּ אָת קַיְּימָא מֵאַתְרֵיהּ, וְהוּא אָתָא וְחָבַר לוֹן. בְּגִין כַּךְ, אִתְיְיהִיב לֵיהּ יָרוּתָא, וְרוּחָא דְּתַרְוַוּיְהוּ. וְאַדְכַּר הָכָא עַל מַה דְּלֶהֱוֵי לְבָתָר.

לשון הקודש

בא רְאֵה, וְאֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן לָקַח לוֹ מִבְּנוֹת פּוּטִיאֵל לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת פִּינְחָס אֵלֶּה רָאשֵׁי אֲבוֹת הַלְוִיִּם. וְכִי אֵלֶּה רָאשֵׁי, וַהֲרֵי הוּא לְבַדּוֹ הָיָה? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁפִּנְחָס קַיֵּם כַּמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל וְהוּא קַיֵּם אֶת רָאשֵׁי הָאָבוֹת, (לְוִיִּם) כָּתוּב בּוֹ אֵלֶּה.

עוֹד, וַתֵּלֶד לוֹ אֶת פִּינְחָס אֵלֶּה רָאשֵׁי. אֲבֵדַת רָאשֵׁי הַלְוִיִּים נִמְצְאָה בּוֹ. וּמַה שֶּׁהֵם נִגְרְעוּ וְנִשְׂרְפוּ – הוּא הִשְׁלִים, וְהִרְוִיחַ אֶת הַכְּהֻנָּה שֶׁלָּהֶם, וְשָׁרְתָה בּוֹ הַצּוּרָה שֶׁל שְׁנֵיהֶם. אֲבֵדַת רָאשֵׁי הַלְוִיִּים נִמְצֵאת בּוֹ. וּמִי הֵם? נָדָב וַאֲבִיהוּא, שֶׁהִפְרִידוּ אוֹת הַבְּרִית מִמְּקוֹמוֹ, וְהוּא בָּא וְחִבֵּר אוֹתָם, לָכֵן נִתְּנָה לוֹ הַיְרֻשָּׁה וְהָרוּחַ שֶׁל שְׁנֵיהֶם, וְנִזְכַּר כָּאן עַל מַה שֶׁיִּהְיֶה אַחַר כָּךְ.

וְאִי תֵּימָא, אֲמַאי אַדְכַּר הָכָא פִּינְחָס. אֶלָּא הָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַהֲרֹן, בְּשַׁעֲתָא דְּאָמַר וָאֶזְכּוֹר אֶת בְּרִיתִי, דִּזְמִינִין תְּרֵין בְּנוֹהִי דְּאַהֲרֹן לְאַפְּקָמָא לֵיהּ לְהַאי בְּרִית, וְהַשְׁתָּא דְקָא מְשַׁדֵּר לֵיהּ לְמִצְרַיִם, בָּעָא לְאַעְבְּרָא לֵיהּ לְאַהֲרֹן, דְּלָא לְמֵיהַךְ בִּשְׁלִיחוּתָא דָא. כֵּיוָן דְּחָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּקָאִים פִּינְחָס וְקַיֵּים לֵיהּ לְהַאי בְּרִית בְּאַתְרֵיהּ, וְאַתְקִין עֲקִימָא דִילְהוֹן, מִיָּד הוּא אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הַשְׁתָּא הוּא אַהֲרֹן, אִיהוּ אַהֲרֹן דְּקַדְמֵיתָא.

הוּא אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה אֲשֶׁר אָמַר ה' לָהֶם הוֹצִיאוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגוֹ'. (שמות ו') הוּא אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה. הֵם אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא, לְאַכְלָלָא דָא בְדָא, רוּחָא בְּמַיָּא. הוּא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן: לְאַכְלָלָא מַיָּא בְּרוּחָא, וְעַל דָּא כְּתִיב הוּא, וְלֹא הֵם.

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה נִזְכַּר כָּאן פִּנְחָס? אֶלָּא רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אַהֲרֹן בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר וָאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי, שֶׁעֲתִידִים שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן לִפְגֹּם אֶת הַבְּרִית הַזּוֹ, וְעַכְשָׁו שֶׁהוּא שׁוֹלֵחַ אוֹתוֹ לְמִצְרַיִם, רָצָה לְהַעֲבִיר אֶת אַהֲרֹן שֶׁלֹּא לָלֶכֶת בִּשְׁלִיחוּת זוֹ. כֵּיוָן שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁעָמַד פִּנְחָס וְקִיֵּם אֶת הַבְּרִית הַזּוֹ בִּמְקוֹמָהּ וְתִקֵּן אֶת הָעַקְמִימוּת שֶׁלָּהֶם, מִיָּד – הוּא אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַכְשָׁו הוּא אַהֲרֹן, הוּא אַהֲרֹן שֶׁל הַהַתְחָלָה.

הוּא אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה אֲשֶׁר אָמַר ה' לָהֶם הוֹצִיאוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגוֹ'. הוּא אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה, הֵם אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה הָיָה צָרִיךְ (לכתוב)! אֶלָּא לְהַכְלִיל זֶה בָּזֶה,

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא, הֲווֹ שְׁכִיחֵי לֵילְיָא חַד בְּבֵי אוֹשְׁפִּיזַיְיהוּ בְּלוּד, קָמוּ לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא. פְּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (דברים ד') **וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים. הַאי קְרָא הָכִי מִיבְעֵי לֵיהּ. וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים וְהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ.** (אֶלָּא זָכָאה הוּא מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא) **תּוּ,** (תָּא חֲזֵי) **וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לִבֶּךָ מִיבְעֵי לֵיהּ.**

אֶלָּא, אָמַר מֹשֶׁה, אִי אַתְּ בָּעֵי לְמֵיקָם עַל דָּא, וּלְמִנְדַּע כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים, וְהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ וּכְדֵין תִּנְדַּע לֵיהּ. לְבָבֶךָ: יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע, דְּאִתְכְּלִיל דָּא בְּדָא, וְאִיהוּ חַד, כְּדֵין תִּשְׁכַּח כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים, דְּהָא אִתְכְּלִיל דָּא בְּדָא, וְאִיהוּ חַד. וְעַל דָּא וְהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ, לְמִנְדַּע מִלָּה.

לשון הקודש

רוּחַ בְּמַיִם. הוּא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן – לְהַכְלִיל מַיִם בְּרוּחַ, וְעַל זֶה כָּתוּב הוּא וְלֹא הֵם.

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא הָיוּ מְצוּיִים לַיְלָה אֶחָד בְּבֵית מְלוֹנָם בְּלוּד. קָמוּ לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה. פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶת לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים. פָּסוּק זֶה כָּךְ צָרִיךְ (לכתב): וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ. [אֶלָּא אַשְׁרָיו מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה.] **עוֹד,** [בֹּא רְאֵה]

וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לִבֶּךָ הָיָה צָרִיךְ (לכתב)! **אֶלָּא,** אָמַר מֹשֶׁה, אִם אַתָּה רוֹצֶה לַעֲמֹד עַל זֶה וְלָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים – וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ, וְאָז תֵּדַע אוֹתוֹ. לְבָבְךָ זֶה יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רַע, שֶׁנִּכְלָל זֶה בָּזֶה, וְהוּא אֶחָד. אָז תִּמְצָא כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים, שֶׁהֲרֵי נִכְלָל זֶה בָּזֶה וְהוּא אֶחָד, וְעַל זֶה וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ לָדַעַת הַדָּבָר.

תּוּ אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, חַיָּיבִין, עַבְדִּין פְּגִימוּתָא לְעֵילָא, מָאי פְּגִימוּתָא. דְּשִׂמְאָלָא לָא אִתְכְּלִיל בִּימִינָא. דְּיֵצֶר רָע לָא אִתְכְּלִיל בְּיֵצֶר טוֹב, בְּגִין חוֹבַיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא. וּפְגִימוּ לָא עַבְדֵי, אֶלָּא לוֹן מַמָּשׁ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים ל"ב) **שִׁחֵת לוֹ לֹא בָנָיו מוּמָם. כַּבְיָכוֹל עַבְדֵי וְלָא עַבְדֵי. עַבְדֵי: דְּלָא יִתְמַשֵּׁךְ עָלַיְיהוּ בִּרְכָּאן דִּלְעֵילָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר** (דברים י"א) **וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר. וְלָא עַבְדֵי: דְּהָא שְׁמַיָּא נָטְלֵי לוֹן לְגַרְמַיְיהוּ בִּרְכָּאן מַה דְּאִצְטְרִיךְ. וְלָא נָטְלֵי לְאַמְשָׁכָא לְתַתָּא וַדָּאי מוּמָם דְּאִינּוּן חַיָּיבִין אִיהוּ.**

תּוּ, לוֹ בְּוֹ', דְּלָא אִתְכְּלִיל יְמִינָא בִּשְׂמָאלָא, בְּגִין דְּלָא יִתְמַשְּׁכוּן בִּרְכָּאן לְתַתָּא. לֹא בְּאָלֶ"ף, דְּהָא לָא נָטְלֵי לְאִתְמַשְּׁכָא לְתַתָּאֵי. מָאן גָּרִים דָּא.

לשון הקודש

עוֹד, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, רְשָׁעִים עוֹשִׂים פְּגָם לְמַעְלָה. מַהוּ הַפְּגָם? שֶׁהַשְּׂמֹאל לֹא נִכְלָל בַּיָּמִין, שֶׁיֵּצֶר הָרָע לֹא נִכְלָל בְּיֵצֶר טוֹב מִשּׁוּם חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם, וּפְגָם לֹא עוֹשִׂים אֶלָּא לָהֶם מַמָּשׁ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שִׁחֵת לוֹ לֹא בָנָיו מוּמָם. כִּבְיָכוֹל עוֹשִׂים וְלֹא עוֹשִׂים. עוֹשִׂים – כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּשְׁכוּ עֲלֵיהֶם בְּרָכוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר, וְלֹא עוֹשִׂים – שֶׁהֲרֵי הַשָּׁמַיִם נוֹטְלִים אוֹתָם לְעַצְמָם בְּרָכוֹת מַה שֶּׁצְּרִיכִים, וְלֹא נוֹטְלִים לְהַמְשִׁיךְ לְמַטָּה, וַדַּאי שֶׁזֶּהוּ מוּמָם שֶׁל אוֹתָם רְשָׁעִים.

עוֹד, לוֹ בְּוֹ', שֶׁלֹּא נִכְלָל יָמִין בִּשְׂמֹאל, בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יִתְמַשְּׁכוּ הַבְּרָכוֹת לְמַטָּה. לֹא בְּאָלֶ"ף, שֶׁהֲרֵי לֹא נוֹטְלִים לְהַמְשִׁיךְ

בְּגִין דְּחַיָּיבִין מַפְרִישִׁין יֵצֶר רָע מִיֵּצֶר טוֹב, וּמִתְדַּבְּקִין בְּיֵצֶר רָע.

תָּא חֲזֵי יְהוּדָה אָתֵי (דף כ"ז ע"א) מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְאִתְדְּבַק בִּימִינָא, בְּגִין לְנַצְּחָא עַמִּין, וּלְתַבְרָא חֵילֵיהוֹן. דְּאִי לָא אִתְדְּבָק בִּימִינָא, לָא יִתְבַּר חֵילֵיהוֹן. וְאִי תֵימָא אַמַּאי בִּימִינָא. וְהָא שְׂמָאלָא אִתְעַר דִּינִין בְּעָלְמָא.

אֶלָּא רָזָא דָא, בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּן לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, לָא דָּן לְהוּ אֶלָּא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, בְּגִין דִּיהֵא דָחֵי לוֹן בִּשְׂמָאלָא, וּמְקָרֵב בִּימִינָא. אֲבָל לִשְׁאַר עַמִּין, דָּחֵי לוֹן בִּימִינָא, וּמְקָרֵב לוֹן בִּשְׂמָאלָא. וְסִימָנִיךְ גֵּר צֶדֶק, דָּחֵי לוֹן בִּימִינָא, כְּמָה דִּכְתִיב, (שמות ט"ו) יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ יְמִינְךָ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב. מְקָרֵב לוֹן בִּשְׂמָאלָא כְּמָה דְאַמָּרָן.

לשון הקודש

לַתַּחְתּוֹנִים. מִי גָּרַם אֶת זֶה? מִשּׁוּם שֶׁרְשָׁעִים מַפְרִידִים יֵצֶר רַע מִיֵּצֶר טוֹב, וְנִדְבָּקִים בְּיֵצֶר רַע.

בּא רְאֵה, יְהוּדָה בָּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל וְנִדְבָּק בַּיָּמִין כְּדֵי לְנַצֵּחַ עַמִּים וְלִשְׁבֹּר חֵילָם. שֶׁאִם לֹא נִדְבָּק בַּיָּמִין, לֹא יִשְׁבֹּר אֶת חֵילָם. וְאִם תֹּאמַר לָמָּה בְּיָמִין, וַהֲרֵי שְׂמֹאל מְעוֹרֵר דִּינִים בָּעוֹלָם?

אֶלָּא סוֹד זֶה, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת יִשְׂרָאֵל, אֵינוֹ דָּן אוֹתָם אֶלָּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה דּוֹחֶה אוֹתָם בַּשְּׂמֹאל וּמְקָרֵב בַּיָּמִין. אֲבָל לִשְׁאָר הָעַמִּים דּוֹחֶה אוֹתָם בַּיָּמִין וּמְקָרֵב אוֹתָם בַּשְּׂמֹאל, וְסִימָנְךָ גֵּר צֶדֶק, דּוֹחֶה אוֹתָם בַּיָּמִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות טו) יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ יְמִינְךָ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב. מְקָרֵב

בְּגִינֵי כַּךְ, יְהוּדָה דְּאִיהוּ מִסְּטַר שְׂמָאלָא, אִתְדָּבַּק בִּימִינָא, וּמַטְלַנּוֹי לִימִינָא. וְאִינּוּן דְּעִמֵּיהּ אִתְחַבְּרוּ כֻּלְּהוּ לִימִינָא. יִשָּׁשְׂכָר דְּלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי יְמִינָא, דִּכְתִיב, (דברים ל״ג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. זְבוּלוּן דְּאִיהוּ תָּמִיךְ אוֹרַיְיתָא יְמִינָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר שׁוֹק הַיָּמִין. וְעַל דָּא יְהוּדָה אִתְקְשָׁר מִסִּטְרָא דָא וְדָא. צָפוֹן בַּמַּיִם, שְׂמָאלָא בִּימִינָא.

רְאוּבֵן דְּחָטָא לְגַבֵּי אֲבוֹי, שָׁרָא בִּימִינָא, וְאִתְקַשַּׁר בִּשְׂמָאלָא, וְאִתְדָּבַּק בֵּיהּ. וְעַל דָּא, אִינּוּן דְּאִשְׁתְּכָחוּ עִמֵּיהּ, אִינּוּן שְׂמָאלָא. שִׁמְעוֹן דְּאִיהוּ שְׂמָאלָא מִסִּטְרָא דְשׁוֹר, דִּכְתִיב, (יחזקאל א׳) וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל. גָּד שׁוֹקָא שְׂמָאלָא, כְּתִיב (בראשית מ״ט) גָּד גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ וְהוּא יָגוּד עָקֵב. הָכָא, אִתְדַּבַּק דָּרוֹם בְּאֶשָּׁא, יְמִינָא בִּשְׂמָאלָא.

לשון הקודש

אוֹתָם בַּשְּׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

מִשּׁוּם כָּךְ, יְהוּדָה שֶׁהוּא מִצַּד שְׂמֹאל, נִדְבָּק בַּיָּמִין, וּמַסָּעוֹתָיו לְיָמִין, וְאוֹתָם שֶׁעִמּוֹ הִתְחַבְּרוּ כֻּלָּם לְיָמִין. יִשָּׂשכָר שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה שֶׁהוּא יָמִין, שֶׁכָּתוּב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. זְבוּלוּן שֶׁהוּא תּוֹמֵךְ הַתּוֹרָה יָמִין, כַּנֶּאֱמַר שׁוֹק הַיָּמִין. וְלָכֵן יְהוּדָה נִקְשָׁר מִצַּד זֶה וָזֶה. צָפוֹן בְּמַיִם, שְׂמֹאל בְּיָמִין.

רְאוּבֵן שֶׁחָטָא לְאָבִיו שָׁרָה בַּיָּמִין, וְהִתְקַשֵּׁר בַּשְּׂמֹאל, וְנִדְבַּק בּוֹ. וְלָכֵן אוֹתָם שֶׁנִּמְצְאוּ עִמּוֹ הֵם שְׂמֹאל. שִׁמְעוֹן שֶׁהוּא שְׂמֹאל מִצַּד שֶׁל שׁוֹר, שֶׁכָּתוּב וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל. גָּד שׁוֹק שְׂמֹאל, כָּתוּב (בראשית מט) גָּד גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ וְהוּא יָגֻד עָקֵב. כָּאן נִדְבַּק דָּרוֹם בְּאֵשׁ, יָמִין בִּשְׂמֹאל.

וְעַל דָּא הָא דְּאַמְרָן וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ, לְאַכְלְלָא לוֹן כַּחֲדָא, שְׂמָאלָא בִימִינָא. כְּדֵין תֵּדַע (דברים ד') כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים. אָמַר רִבִּי אַבָּא וַדָּאי הָכִי הוּא, וְהַשְׁתָּא יְדִיעָא, הוּא אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה, הוּא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, רוּחָא בְמַיָּא, וּמַיָּא בְרוּחָא, לְמֶהֱוֵי חַד. וְעַל דָּא כְּתִיב הוּא.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (דברים ו') וְאָהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ. כְּהַאי גַּוְונָא הָכָא אִתְרְמִיז יְהוּדָא קַדִּישָׁא, וְאַזְהָרָה הוּא לְבַר נָשׁ, לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יָאוֹת, בִּרְחִימוּ עִלָּאָה. בְּכָל לְבָבְךָ: דָּא יְמִינָא וּשְׂמָאלָא (נ"א קַדִּישָׁא) דְּאִקְרֵי יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע. וּבְכָל נַפְשְׁךָ: דָּא נֶפֶשׁ דָּוִד, דְּאִתְיְהִיבַת בֵּינַיְיהוּ. וּבְכָל מְאֹדֶךָ לְאַכְלְלָא לוֹן לְעֵילָא בַּאֲתָר דְּלֵית בֵּיהּ שִׁעוּרָא. הָכָא הוּא יְהוּדָא שְׁלִים לְמִרְחַם לֵיהּ

לשון הקודש

וְעַל זֶה שֶׁאָמַרְנוּ וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ, לְהַכְלִילָם כְּאֶחָד, שְׂמֹאל בַּיָּמִין. אָז תֵּדַע (דברים ד) כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וַדַּאי כָּךְ הוּא, וְעַכְשָׁו יָדוּעַ, הוּא אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה, הוּא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, רוּחַ בְּמַיִם, וּמַיִם בְּרוּחַ, לִהְיוֹת אֶחָד, וְעַל זֶה כָּתוּב הוּא.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (שם ו) וְאָהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ. כְּמוֹ זֶה כָּאן נִרְמָז הַיִּחוּד הַקָּדוֹשׁ, וְאַזְהָרָה הוּא לָאָדָם לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי בְּאַהֲבָה עֶלְיוֹנָה. בְּכָל לְבָבְךָ – זֶה יָמִין וּשְׂמֹאל (קדוש) שֶׁנִּקְרָאִים יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רַע. וּבְכָל נַפְשְׁךָ – זוֹ נֶפֶשׁ דָּוִד שֶׁנִּתְּנָה בֵּינֵיהֶם. וּבְכָל מְאֹדֶךָ – לְהַכְלִילָם לְמַעְלָה בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בּוֹ שִׁעוּר.

לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדְקָא יֵאוֹת.

תּוּ, וּבְכָל מְאֹדֶךָ: דָּא יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ אָחִיד לְכָל סִטְרִין, וְכֹלָּא הוּא יְחוּדָא שְׁלִים כְּדְקָא יֵאוֹת, בְּגִינֵי כַּךְ, הוּא אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה הוּא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, כֹּלָּא הוּא חַד בְּלָא פְּרוּדָא.

כִּי יְדַבֵּר אֲלֵיכֶם פַּרְעֹה לֵאמֹר. (שמות ז') רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קי"ט) מָה אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי. וּכְתִיב, (תהלים קי"ט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ. תָּא חֲזֵי, דָּוִד אִיהוּ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל, וְאִצְטְרִיךְ לְמֵידָן עַמָּא, לְדַבְּרָא לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, כְּרַעְיָא דְּמַדְבַּר עָאנֵיהּ דְּלָא יִסְטוּן מֵאוֹרְחָא דְקִשׁוֹט. הָא בַּלַּיְלָה כְּתִיב, חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ. וְאִיהוּ אִתְעֲסַק בְּאוֹרַיְיתָא וּבְתוּשְׁבְּחָן דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַד דְּאָתֵי צַפְּרָא.

לשון הקודש

כָּאן הוּא יִחוּד שָׁלֵם לֶאֱהֹב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּרָאוּי.

עוֹד, וּבְכָל מְאֹדֶךָ – זֶה יַעֲקֹב, שֶׁהוּא אָחוּז לְכָל הַצְּדָדִים, וְהַכֹּל הוּא יִחוּד שָׁלֵם כָּרָאוּי, מִשּׁוּם כָּךְ הוּא אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה, הוּא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, הַכֹּל הוּא אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד.

כִּי יְדַבֵּר אֲלֵכֶם פַּרְעֹה לֵאמֹר. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיט) מָה אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי. וְכָתוּב חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ. בֹּא רְאֵה, דָּוִד הוּא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְהִצְטָרֵךְ לָדוּן אֶת הָעָם, לְהַנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל כְּרוֹעֶה הַמַּנְהִיג צֹאנוֹ שֶׁלֹּא יִסְטוּ מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת. הֲרֵי בַּלַּיְלָה כָּתוּב חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ, וְהוּא מִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וּבַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁל

וְאִיהוּ אִתְּעַר צַפְרָא, כְּמָה דִכְתִיב, (תהלים נ״ז) **עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחָר. כַּד אָתֵי יְמָמָא, אָמַר הַאי קְרָא, מָה אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי. מָאי כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי. אֶלָּא, מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, דְּכָל מָאן דְּיִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, לְאַשְׁלְמָא דִינָא עַל בְּרֵיהּ, כְּאִילּוּ קַיֵּים אוֹרַיְיתָא כֻּלָּא. בְּגִין כָּךְ, כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי.**

תָּא חֲזֵי, בְּיוֹמָא אִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, לְאַשְׁלְמָא דִינִין. בְּלֵילְיָא, אִשְׁתַּדַּל בְּשִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן, עַד דְּאָתֵי יְמָמָא. מָאי טַעְמָא. כָּל יוֹמָא אִתְעֲסַק לְאַשְׁלָמָא דִינִין, בְּגִין לְאַכְלָלָא שְׂמָאלָא בִימִינָא. בְּלֵילְיָא, בְּגִין לְאַכְלָלָא דַרְגָּא דְּלֵילְיָא בִימָמָא.

וְתָא חֲזֵי, בְּיוֹמֵי דְדָוִד מַלְכָּא, הָוָה מְקָרֵב כָּל אִינּוּן (תהלים ק״ד) **חַיְתוֹ שָׂדֶי, לְגַבֵּי יַמָּא. כֵּיוָן דְּאָתָא**

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁמַּגִּיעַ הַבֹּקֶר.

וְהוּא מְעוֹרֵר אֶת הַבֹּקֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם נז) עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר. כְּשֶׁבָּא הַיּוֹם, אָמַר פָּסוּק זֶה, מָה אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי. מַה זֶּה כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי? אֶלָּא מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לְהַשְׁלִים הַדִּין עַל בֶּרְיוֹ, כְּאִלּוּ קִיֵּם אֶת הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. מִשּׁוּם כָּךְ כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי.

בָּא רְאֵה, בַּיּוֹם הִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה לְהַשְׁלִים הַדִּינִים, וּבַלַּיְלָה הִתְעַסֵּק בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת עַד שֶׁבָּא הַיּוֹם. מָה הַטַּעַם? כָּל הַיּוֹם הִתְעַסֵּק לְהַשְׁלִים הַדִּינִים כְּדֵי לְהַכְלִיל שְׂמֹאל בַּיָּמִין, בַּלַּיְלָה, כְּדֵי לְהַכְלִיל דַּרְגַּת הַלַּיְלָה בַּיּוֹם.

וּבָא רְאֵה, בִּימֵי דָוִד הַמֶּלֶךְ הָיָה מַקְרִיב כָּל אוֹתָם חַיְתוֹ שָׂדֶי אֶל הַיָּם. כֵּיוָן שֶׁבָּא

שְׁלֹמֹה, נָפַק יַמָּא וְאִתְמְלֵי, וְאַשְׁקֵי לְהוּ. הֵי מִנַּיְיהוּ אִתְשַׁקְיָין בְּקַדְמִיתָא. הָא אוּקְמוּהָ. אִלֵּין תַּנִּינַיָּא רַבְרְבִין עִלָּאִין, דִּכְתִיב בְּהוּ, (בראשית א') וּמִלְּאוּ אֶת הַמַּיִם בַּיַּמִּים.

אָמַר רִבִּי (דף כ"ז ע"ב) אֶלְעָזָר, בְּסִטְרָא יְמִינָא עִלָּאָה, נָפְקִין תְּלֵיסָר מַבּוּעִין עִלָּאִין, נָהֲרִין עֲמִיקִין, אִלֵּין סַלְקִין, וְאִלֵּין נַחְתִּין, עָיֵיל כָּל חַד בְּחַבְרֵיהּ. חַד אַפִּיק רֵישֵׁיהּ, וְאָעִיל לֵיהּ בִּתְרֵין גּוּפִין, חַד גּוּפָא דְּנַהֲרָא נָטִיל מִיָּמִין לְעֵילָא, אַפְרִישׁ לְתַתָּא אֶלֶף יְאוֹרִין, נָפְקִין לְאַרְבַּע סִטְרִין.

מֵאִינּוּן נַהֲרִין מַבּוּעִין תְּלֵיסָר, מִתְפָּרְשָׁן תְּלֵיסַר יְאוֹרִין, עָאלִין וְנַטְלֵי מַיָּא, אַרְבַּע מֵאָה וְתִשְׁעִין וְתִשְׁעָה יְאוֹרִין וּפַלְגָּא, מִסִּטְרָא דָא. וְאַרְבַּע מְאָה וְתִשְׁעִין וְתִשְׁעָה יְאוֹרִין וּפַלְגָּא,

לשון הקודש

שְׁלֹמֹה, יָצָא הַיָּם וְהִתְמַלֵּא וְהִשְׁקָה אוֹתָם. אֵיזֶה מֵהֶם נִשְׁקִים בָּרִאשׁוֹנָה? הֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, אֵלּוּ הַתַּנִּינִים הַגְּדוֹלִים הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (בראשית א) וּמִלְּאוּ אֶת הַמַּיִם בַּיַּמִּים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּצַד יָמִין הָעֶלְיוֹן יוֹצְאִים שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מַעְיָנוֹת עֶלְיוֹנִים נְהָרוֹת עֲמֻקִים. אֵלֶּה עוֹלִים וְאֵלֶּה יוֹרְדִים. כָּל אֶחָד נִכְנָס בַּחֲבֵרוֹ. אֶחָד מוֹצִיא רֹאשׁוֹ וּמַכְנִיס אוֹתוֹ בִּשְׁנֵי גּוּפִים, גּוּף אֶחָד הַמֵּאִיר נוֹטֵל מִיָּמִין לְמַעְלָה, מַפְרִיד לְמַטָּה אֶלֶף יְאוֹרִים שֶׁיּוֹצְאִים לְאַרְבָּעָה צְדָדִים.

מֵאוֹתָם נְהָרוֹת וּמַעְיָנוֹת שְׁלֹשָׁה עָשָׂר, נִפְרָדִים שְׁלֹשָׁה עָשָׂר יְאוֹרִים. נִכְנָסִים וְנוֹטְלִים מַיִם אַרְבַּע מֵאוֹת וְתִשְׁעִים וְתִשְׁעָה יְאוֹרִים וָחֵצִי מִצַּד זֶה, וְאַרְבַּע מֵאוֹת וְתִשְׁעִים וְתִשְׁעָה יְאוֹרִים מִצַּד זֶה

מִסִּטְרָא דָא בִּשְׂמָאלָא. אִשְׁתְּאַר פַּלְגָּא מִכָּאן, וּפַלְגָּא מִכָּאן, וְאִתְעָבִיד חַד. דָּא אָעִיל בֵּין אִינּוּן יְאוֹרִין, וְאִתְעָבִיד חִוְיָא.

רֵישָׁא: סוּמָקָא כְּוַרְדָּא. קַשְׁקַשּׁוּי: תַּקִּיפִין כְּפַרְזְלָא. גַּדְפּוּי: גַּדְפִּין שָׁטָאן וְאִתְפָּרְשָׁן לְכָל אִינּוּן יְאוֹרִין. כַּד סָלִיק זַנְבֵּיהּ, (נ"א לְגַבֵּיהּ), מָחֵי וּבָטֵשׁ לִשְׁאַר נוּנִין, לֵית מָאן דְּיֵקוּם קָמֵיהּ.

פּוּמֵיהּ: מְלַהֲטָא אֵשָׁא. כַּד נָטִיל בְּכָל אִינּוּן יְאוֹרִין, מִזְדַּעְזְעָן שְׁאַר תַּנִּינַיָּא, וְעַרְקִין וְעָאלִין בְּיַמָּא. חַד לְשִׁבְעִין שְׁנִין רָבִיץ לְסִטְרָא דָא. וְחַד לְשִׁבְעִין שְׁנִין רָבִיץ לְסִטְרָא דָא. אֶלֶף יְאוֹרִין חָסֵר חַד אִתְמַלְיָין מִנֵּיהּ. דָּא תַּנִּינָא, רָבִיץ בֵּין אִינּוּן יְאוֹרִין.

כַּד נָטִיל נָפֵק חַד פָּסוּתָא דְּאֶשָׁא בִּקְלִיפִין, כֻּלְּהוּ

לשון הקודש

בִּשְׂמֹאל. נִשְׁאָר חֵצִי מִכָּאן וַחֵצִי מִכָּאן, וְנַעֲשֶׂה אֶחָד. זֶה נִכְנָס בֵּין הַיְאוֹרִים וְנַעֲשֶׂה נָחָשׁ.

רֹאשׁוֹ אָדֹם כַּשּׁוֹשַׁנָּה. קַשְׂקַשָּׂיו קָשִׁים כְּבַרְזֶל. כְּנָפָיו כְּנָפַיִם שָׁטִים וְנִפְרָדִים לְכָל אוֹתָם יְאוֹרִים. כְּשֶׁעוֹלֶה זְנָבוֹ (אֵלָיו), מַכֶּה וּבוֹעֵט אֶת שְׁאָר הַדָּגִים. אֵין מִי שֶׁיָּקוּם לְפָנָיו.

פִּיו לוֹהֵט אֵשׁ. כְּשֶׁנּוֹסֵעַ בְּכָל אוֹתָם יְאוֹרִים מִזְדַּעְזְעִים שְׁאָר הַתַּנִּינִים, וּבוֹרְחִים וְנִכְנָסִים לַיָּם. אַחַת לְשִׁבְעִים שָׁנָה רוֹבֵץ לְצַד זֶה, וְאַחַת לְשִׁבְעִים שָׁנָה רוֹבֵץ לְצַד זֶה. אֶלֶף יְאוֹרִים חָסֵר אֶחָד מִתְמַלְּאִים מִמֶּנּוּ. תַּנִּין זֶה רוֹבֵץ בֵּין אוֹתָם יְאוֹרִים.

כְּשֶׁנּוֹסֵעַ, יוֹצֵאת פִּסַּת יָד שֶׁל אֵשׁ

קַיְימִין וְזַעְפִּין בְּזַעְפּוֹי, (נ"א וְזַקְפִּין בְּעַנְפּוֹי) מִתְעָרְבִין אִינּוּן יְאוֹרִין לְעֵין (נ"א הָעַיִן) תְּכֵלָא אוּכְמָא. וְגַלְגֻּלִין נַטְלִין לְאַרְבַּע סִטְרֵי דְּעָלְמָא. זָקִיף זַנְבֵּיהּ, מָחֵי לְעֵילָא, מָחֵי לְתַתָּא, כֹּלָּא עַרְקִין מִקָּמֵיהּ.

עַד דְּלִסְטַר צָפוֹן, קָם חַד שַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא, וְכָרוֹזָא קָרֵי, אִזְדָּקְפוּ סַבְתִּין אִתְבְּדָרוּ לְאַרְבַּע זָוְיָין, הָא אִתְעַר מָאן דְּשַׁוֵּי קֶדְלַא, עַל אַנְפּוֹי דְתַנִּינָא, כְּמָה דְאִתְּמַר, (יחזקאל כ"ט) וְנָתַתִּי חַחִים בִּלְחָיֶיךָ וְגוֹ'. כְּדֵין כֻּלְּהוּ אִתְבַּדְּרוּן. וְנַקְטִין לֵיהּ לְתַנִּינָא, וְנָקְבֵי אַנְפּוֹי בִּסְטַר עִלְעוֹי, וְעָאלִין לֵיהּ לְנוּקְבָא דְתָהוֹמָא רַבָּא, עַד דְּאִתְבַּר חֵילֵיהּ, כְּדֵין אֲהַדְּרוּ לֵיהּ לְנַהֲרוֹי. (נ"א לְנַחֲרוֹי).

חַד לְשִׁבְעִין שְׁנִין עַבְדִּין לֵיהּ כְּדֵין, כְּגִין דְּלָא יְטַשְׁטֵשׁ אַתְרִין דִּרְקִיעִין וּסְמָכֵיהוּ. וְעָלַיְיהוּ

לשון הקודש

בַּקְלִפּוֹת. כֻּלָּם עוֹמְדִים וְזוֹעֲפִים בְּזַעְפָּם, (וְעוֹמְדִים בַּעֲנָפָיו) מִתְעָרְבִים אוֹתָם יְאוֹרִים לְעֵין (הָעַיִן) תְּכֵלֶת שְׁחוֹרָה. וְגַלְגַּלִּים נוֹסְעִים לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. זוֹקֵף זְנָבוֹ, מַכֶּה לְמַעְלָה, מַכֶּה לְמַטָּה, וְכֻלָּם בּוֹרְחִים לְפָנָיו.

עַד שֶׁלְּצַד צָפוֹן עוֹמֶדֶת שַׁלְהֶבֶת אֵשׁ אַחַת, וְהַכָּרוֹז יוֹצֵא: הִתְיַצְּבוּ זְקֵנוֹת וְהִתְפַּזְּרוּ לְאַרְבַּע זָוִיּוֹת, הֲרֵי הִתְעוֹרֵר מִי שֶׁשָּׂם קוֹלָר עַל פְּנֵי הַתַּנִּין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל כט) וְנָתַתִּי חַחִים בִּלְחָיֶיךָ וְגוֹ'. אָז כֻּלָּם הִתְפַּזְּרוּ, וְלוֹקְחִים אֶת הַתַּנִּין וְנוֹקְבִים פָּנָיו בְּצַד הַלְּחָיַיִם, וּמַכְנִיסִים אוֹתוֹ לְתוֹךְ נֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה עַד שֶׁנִּשְׁבָּר כֹּחוֹ, וְאָז מַחֲזִירִים אוֹתוֹ לְנַהֲרוֹתָיו (לְנַחֲרָיו).

אַחַת לְשִׁבְעִים שָׁנָה עוֹשִׂים לוֹ כָּךְ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל מְקוֹמוֹתוֹהֶם שֶׁל הָרְקִיעִים וְעַמּוּדֵיהֶם, וַעֲלֵיהֶם הַכֹּל מוּדִים וּמְבָרְכִים

כֹּלָּא אוֹדָן, וּמְבָרְכָאן וְאַמְרִין, (תהלים צ"ה) בּוֹאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי ה' עוֹשֵׂנוּ.

תַּנְיָנִיָּא עָאלִין (ס"א עֵלָּאִין) לְעֵילָּא קַיְימִין אִינּוּן דְּמִתְבָּרְכָאן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית א') וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אֱלֹהִים. אִלֵּין שַׁלְטִין עַל כָּל שְׁאַר נוּנִין, דִּכְתִיב וּמִלְאוּ אֶת הַמַּיִם בַּיַּמִּים. וְעַל דָּא כְתִיב, (תהלים ק"ד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ.

תוספתא

אֶשְׁכּוֹל הַכֹּפֶר דּוֹדִי לִי. (שיר השירים א') אֶשְׁכּוֹל: דָּא אִימָּא עִלָּאָה. מַה אֶשְׁכּוֹל מִתְקַשֵּׁט בְּכַמָּה עָלִין בְּכַמָּה זְמוֹרוֹת לְיִשְׂרָאֵל דְּאַכְלִין לֵיהּ, הָכִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, מִתְקַשֶּׁטֶת בְּכַמָּה קִשּׁוּטִין דִּשְׁמֹנָה כֵלִים, מִכַּמָּה קָרְבָּנִין, מִכַּמָּה מִינֵי תַּכְשִׁיטִין

לשון הקודש

וְאוֹמְרִים, (תהלים צה) בּוֹאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי ה' עוֹשֵׂנוּ.

הַתַּנְיָנִים נִכְנָסִים (הָעֶלְיוֹנִים) לְמַעְלָה, עוֹמְדִים אוֹתָם שֶׁמִּתְבָּרְכִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים. אֵלּוּ שׁוֹלְטִים עַל כָּל שְׁאָר הַדָּגִים, שֶׁכָּתוּב וּמִלְאוּ אֶת הַמַּיִם בַּיַּמִּים. וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ.

תּוֹסֶפְתָּא

אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר דּוֹדִי לִי. אֶשְׁכֹּל – זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. מָה אֶשְׁכּוֹל מִתְקַשֵּׁט בְּכַמָּה עָלִים בְּכַמָּה זְמוֹרוֹת לְיִשְׂרָאֵל שֶׁאוֹכְלִים אוֹתוֹ, כָּךְ הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה מִתְקַשֶּׁטֶת בְּכַמָּה קִשּׁוּטִים שֶׁל שְׁמוֹנָה כֵלִים, מִכַּמָּה קָרְבָּנוֹת, מִכַּמָּה מִינֵי תַּכְשִׁיטִים שֶׁל

דְּכַפְּרָה לִבְנָהָא, וְאִיהִי קָמַת בְּהוֹן קָמֵי מַלְכָּא, וּמִיַּד (בראשית ט') וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם. וְיַהִיבַת (ס"א לוֹן שְׁאֵלְתִּין דִּלְהוֹן) לָן שְׁאֵילְתִּין דִּילָהּ, בְּאִלֵּין בִּרְכָּאן דְּתָקִינוּ רַבָּנָן בִּצְלוֹתָא, לְמִשְׁאַל קַמֵּי מַלְכָּא.

בְּהַהוּא זִמְנָא, כָּל דִּינִין דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי הוה"י אֲדֹנָ"י, מִתְהַפְּכָן לְרַחֲמֵי, כְּגַוְונָא דָא יהו"ה, לְקַיֵּים (ישעיה א') אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ, יהו"ה. אִם יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע. הוה"י. כַּצֶּמֶר יִהְיוּ, יהו"ה. בְּכָל דִּינִין דָּא (נ"א כָּל דִּינִין דְּדָא,) מִתְלַבְּנִין מִשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה.

וְאִיהִי שְׁכִינְתָּא הוה"י, (בראשית ג') לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמוֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים. וְאוּקְמוּהָ רַבָּנָן, דִּמְהַפְּכָא זִמְנִין רַחֲמֵי, זִמְנִין דִּינָא. פְּעָמִים אֲנָשִׁים, פְּעָמִים נָשִׁים. זִמְנִין דִּינָא, כְּגַוְונָא

לשון הקודש

כַּפָּרָה לְבָנֶיהָ, וְהִיא עוֹמֶדֶת בָּהֶם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וּמִיָּד – וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם, וְנוֹתֶנֶת (לָהֶם מִשְּׁאֲלוֹתָם) לָנוּ אֶת בַּקָּשׁוֹתֶיהָ בַּבְּרָכוֹת הַלָּלוּ שֶׁתִּקְּנוּ רַבּוֹתֵינוּ בַּתְּפִלָּה לְבַקֵּשׁ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן כָּל הַדִּינִים שֶׁל הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא הוה"י אֲדֹנָ"י, מִתְהַפְּכִים לְרַחֲמִים, כְּמוֹ זֶה יהו"ה, לְקַיֵּם (ישעיה ה) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ – יהו"ה. אִם יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע – הוה"י. כַּצֶּמֶר יִהְיוּ – יהו"ה. בְּכָל דִּינִים זֶה (כָּל הַדִּינִים שֶׁל זֶה) מִתְלַבְּנִים מֵהַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה.

וְהִיא הַשְּׁכִינָה הוה"י, (בראשית ג) לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים. וּפֵרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, שֶׁמִּתְהַפֶּכֶת לִפְעָמִים רַחֲמִים, לִפְעָמִים דִּין, לִפְעָמִים אֲנָשִׁים, וְלִפְעָמִים נָשִׁים. לִפְעָמִים דִּין כְּמוֹ

דָּא הוה"י. זִמְנִין רַחֲמֵי, כְּגַוְונָא דָא יהו"ה. דְּהָא אִיהוּ מִסִּטְרָא דְאִילָנָא דְּחַיֵּי, כָּל דִּינִין מִתְהַפְּכִין לְרַחֲמֵי. וּמִסִּטְרָא דְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כָּל רַחֲמֵי מִתְהַפְּכָן לְדִינָא, לְמֵידָן בְּהוּ לְאִינּוּן דְּעַבְרֵי עַל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא.

וְעֵץ דָּא בְּעָלְמָא דְאָתֵי, דְּאִיהוּ בִּינָה, כָּל שְׁמָהָן דְּדִינָא מִתְהַפְּכִין בָּהּ (לְדִינָא) רַחֲמֵי, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ רַבָּנָן, לֹא כְּהָעוֹלָם הַזֶּה הָעוֹלָם הַבָּא. וּבְגִין דָּא, בִּינָה, אִיהִי לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, דְּמִתְהַפֶּכֶת מִדִּינָא לְרַחֲמֵי לַצַּדִּיקִים, לְמֵיהַב לוֹן אַגְרָא בְּעָלְמָא דְאָתֵי. מַלְכוּת, לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, מֵרַחֲמֵי לְדִינָא, לְמֵידָן בָּהּ לְרַשִׁיעַיָּיא (דף כ"ח ע"א) בְּעָלְמָא דֵּין.

אֲבָל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דְמַטָּה, זִמְנִין דְּמִתְהַפְּכִין הַנָּשִׁים לְשֵׁדוֹת, אֲנָשִׁים

לשון הקודש

זֶה הוה"י. לִפְעָמִים רַחֲמִים כְּמוֹ זֶה יהו"ה. שֶׁהֲרֵי הוּא מִצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, כָּל הַדִּינִים מִתְהַפְּכִים לְרַחֲמִים. וּמִצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כָּל הָרַחֲמִים מִתְהַפְּכִים לְדִין, לָדוּן בָּהֶם אֶת אוֹתָם שֶׁעוֹבְרִים עַל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה.

וְעֵץ זֶה בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא בִּינָה, כָּל שְׁמוֹת הַדִּין מִתְהַפְּכִים בָּהּ (וְדִינוּ) לְרַחֲמִים, מִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, לֹא כְּמוֹ הָעוֹלָם הַזֶּה הָעוֹלָם הַבָּא, וּמִשּׁוּם כָּךְ בִּינָה הִיא לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, שֶׁמִּתְהַפֶּכֶת מִדִּין לְרַחֲמִים לַצַּדִּיקִים, לָתֵת לָהֶם שָׂכָר בָּעוֹלָם הַבָּא. מַלְכוּת, לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת מֵרַחֲמִים לְדִין לָדוּן בָּהּ אֶת הָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם הַזֶּה.

אֲבָל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא כְּמוֹ

לְשֵׁדִים. וּבְגִין דָּא, (בראשית כ"ט) וַיַּגֵּד יַעֲקֹב לְרָחֵל. וּבְגִין דָּא, אוּקְמוּהָ רַבָּנָן, דְּלֵית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְשַׁמְּשָׁא עִם אִתְּתֵיהּ, עַד דִּמְסַפֵּר עִמָּהּ, שֶׁמָּא נִתְחַלְּפָה לוֹ בְּשֵׁידָה. בְּגִין דְּלַהַט בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, מִתְהַפֶּכֶת מִטּוֹב לָרָע, וְאִי תֵּימָא דִּמְכַשְּׁפֵי פַּרְעֹה, דִּכְתִיב וַיַּעֲשׂוּ כֵן הַחַרְטֻמִּים בְּלָטֵיהֶם. הֲווֹ מְהַפְּכִין אִינּוּן מַטּוֹת דִּלְהוֹן לִנְחָשִׁין. וּמִסִּטְרָא דְּאִלֵּין הִפּוּכָן יַכְלִין לְאִתְהַפְּכָא. (ע"כ תוספתא).

וְאָמַרְתָּ אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת מַטְּךָ. (שמות ז') מָאי טַעֲמָא מַטֵּה אַהֲרֹן, וְלֹא מַטֵּה מֹשֶׁה. אֶלָּא, הַהוּא דְּמֹשֶׁה אִיהוּ קַדִּישָׁא יַתִּיר, דְּאִתְגְּלִיף בְּגִנְתָּא עִלָּאָה בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְלָא בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְסָאֲבָא לֵיהּ בְּאִינּוּן חוּטְרִין דְּחַרְשַׁיָּא. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא לְאַכְפְּיָא לוֹן לְכָל אִינּוּן דְּאַתְיָין

לשון הקודש

הַמַּטֶּה, לִפְעָמִים מִתְהַפְּכִים הַנְּשִׁים לְשֵׁדוֹת, וַאֲנָשִׁים לְשֵׁדִים, וּמִשּׁוּם זֶה (בראשית כט) וַיַּגֵּד יַעֲקֹב לְרָחֵל. וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, שֶׁאֵין לוֹ לְאָדָם לְשַׁמֵּשׁ עִם אִשְׁתּוֹ עַד שֶׁיְּסַפֵּר עִמָּהּ, שֶׁמָּא נִתְחַלְּפָה לוֹ בְּשֵׁדָה, מִשּׁוּם שֶׁלַּהַט בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע מִתְהַפֶּכֶת מִטּוֹב לָרָע. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהַמְּכַשְּׁפִים שֶׁל פַּרְעֹה, שֶׁכָּתוּב וַיַּעֲשׂוּ כֵן הַחַרְטֻמִּים בְּלָטֵיהֶם, הָיוּ מְהַפְּכִים אוֹתָם הַמַּטּוֹת שֶׁלָּהֶם לִנְחָשִׁים. וּמִצַּד שֶׁל אֵלֶּה הַהִתְהַפְּכוּת יְכוֹלִים לְהִתְהַפֵּךְ. (ע"כ תוספתא)

וְאָמַרְתָּ אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת מַטְּךָ. מָה הַטַּעַם מַטֵּה אַהֲרֹן וְלֹא מַטֵּה מֹשֶׁה? אֶלָּא אוֹתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה יוֹתֵר קָדוֹשׁ, שֶׁנֶּחְקַק בַּגָּן הָעֶלְיוֹן בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְלֹא רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְטַמֵּא אוֹתוֹ בְּאוֹתָם מַטּוֹת שֶׁל הַמְּכַשְּׁפִים, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא לִכְפּוֹת אוֹתָם

מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, בְּגִין דְּאַהֲרֹן אָתָא מִימִינָא, וּשְׂמָאלָא אִתְכַּפְיָיא בִימִינָא.

רִבִּי חִיָּיא שָׁאִיל לְרִבִּי יוֹסֵי, הָא גַּלֵּי קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִינּוּן חֲרָשִׁין יַעַבְדוּן תַּנִּינַיָּיא, מַאי גְּבוּרְתָּא אִיהוּ לְמֶעְבַּד קָמֵי פַּרְעֹה תַּנִּינַיָּיא. אֲמַר לֵיהּ, בְּגִין דְּמִתַּמָּן הוּא שֵׁירוּתָא לְאַלְקָאָה, וּמִשֵּׁירוּתָא דְתַנִּינָא שָׁאַרִי שׁוּלְטָנֵיהּ, (נ״א לְשׁוּלְטָנֵיהּ וּמִשֵּׁירוּתָא דְשׁוּלְטָנֵיהּ שָׁרֵי לְאַלְקָאָה) כְּדֵין, חֲדוּ כּוּלְּהוּ חַרְשֵׁי, דְּהָא רֵישׁ חָכְמָתָא דְנָחָשׁ דִּילְהוֹן הָכִי הָוָה. מִיָּד אִתְהַדַּר הַהוּא תַּנִּינָא דְאַהֲרֹן לְאָעָא יְבֵישָׁא, וּבָלַע לוֹן.

וְעַל דָּא תַּוְוּהוּ, וְיָדְעוּ דְשׁוּלְטָנָא עִלָּאָה אִית בְּאַרְעָא, דְּאִינּוּן חֲשִׁיבוּ, דְּהָא לְתַתָּא (נ״א לְעֵילָא), בַּר מִנַּיְיהוּ לָא אִית שֻׁלְטָנָא לְמֶעְבַּד מִידִי,

לשון הקודש

לְכָל אוֹתָם הַבָּאִים מִצַּד הַשְּׂמֹאל, מִשּׁוּם שֶׁאַהֲרֹן בָּא מִיָּמִין, וְהַשְּׂמֹאל נִכְפֶּה לַיָּמִין. **רַבִּי** חִיָּיא שָׁאַל אֶת רַבִּי יוֹסֵי, הֲרֵי גָּלוּי לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאוֹתָם מְכַשְּׁפִים יַעֲשׂוּ תַּנִּינִים, מָה הַגְּבוּרָה לַעֲשׂוֹת לִפְנֵי פַּרְעֹה תַּנִּינִים? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמִּשָּׁם הִיא הָרֵאשִׁית לְהַלְקוֹת, וּמֵרֵאשִׁית הַתַּנִּין מַתְחִיל שִׁלְטוֹנוֹ, (לְשִׁלְטוֹנוֹ, וּמִתְּחִלַּת שִׁלְטוֹנוֹ הִתְחִיל לְהַלְקוֹת) אָז שְׂמֵחִים כָּל הַמְכַשְּׁפִים, שֶׁהֲרֵי רֹאשׁ הַחָכְמָה שֶׁל הַנָּחָשׁ שֶׁלָּהֶם כָּךְ הָיְתָה. מִיָּד חָזַר אוֹתוֹ תַּנִּין שֶׁל אַהֲרֹן לְעֵץ יָבֵשׁ וּבָלַע אוֹתָם.

וְעַל זֶה תָּמְהוּ וְיָדוּעַ שֶׁשִּׁלְטוֹן עֶלְיוֹן יֵשׁ בָּאָרֶץ, שֶׁהֵם חָשְׁבוּ שֶׁזֶּה לְמַטָּה (לְמַעְלָה),

כְּדֵין, וַיִּבְלַע מַטֵּה אַהֲרֹן, מַטֵּה אַהֲרֹן דַּיְיקָא, דְּאִתְהַדַּר לְאָעָא וּבָלַע לוֹן.

וְעַל דָּא עָבֵד אַהֲרֹן תְּרֵין אָתִין, חַד לְעֵילָא, וְחַד לְתַתָּא. חַד לְעֵילָא, תַּנִּינָא עִלָּאָה דְשַׁלְטָא עַל אִינּוּן דִּלְהוֹן. חַד לְתַתָּא, דְשָׁלִיט אָעָא עַל תַּנִּינָא דִילְהוֹן. וּפַרְעֹה חַכִּים הָוָה מִכָּל חַרְשׁוּי, וְאִסְתַּכַּל דְשֶׁלְטָנָא עִלָּאָה שָׁלִיט עַל אַרְעָא, שָׁלִיט לְעֵילָא שָׁלִיט לְתַתָּא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אִי תֵימָא, חַרְשַׁיָּא כָּל מַה דְעַבְדִין לָאו אִיהוּ אֶלָּא בְחֵיזוּ דְעֵינָא, דְּהָכִי אִתְחֲזֵי, וְלָא יַתִּיר, קָא מַשְׁמַע לָן וַיִּהְיוּ דַיְיקָא, דִּכְתִיב וַיִּהְיוּ לְתַנִּינִים. וְאָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אֲפִילוּ אִינּוּן תַּנִּינַיָּא דִילְהוֹן אֲהַדְּרוּ לְמֶהֱוֵי אָעִין, וְאָעָא דְאַהֲרֹן בָּלַע לוֹן.

לשון הקודש

חוּץ מֵהֶם אֵין שִׁלְטוֹן לַעֲשׂוֹת דָּבָר, וְאָז וַיִּבְלַע מַטֵּה אַהֲרֹן. דַּוְקָא מַטֵּה אַהֲרֹן שֶׁחָזַר לְעֵץ וּבָלַע אוֹתָם.

וְלָכֵן עָשָׂה אַהֲרֹן שְׁנֵי אוֹתוֹת, אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה. אֶחָד לְמַעְלָה, תַּנִּין עֶלְיוֹן שֶׁשּׁוֹלֵט עַל אוֹתָם שֶׁלָּהֶם. אֶחָד לְמַטָּה, שֶׁשּׁוֹלֵט הָעֵץ עַל הַתַּנִּין שֶׁלָּהֶם. וּפַרְעֹה הָיָה חָכָם מִכָּל מְכַשְּׁפָיו, וְהִסְתַּכֵּל שֶׁשִּׁלְטוֹן הָעֶלְיוֹן שׁוֹלֵט עַל הָאָרֶץ, שׁוֹלֵט לְמַעְלָה וְשׁוֹלֵט לְמַטָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִם תֹּאמַר שֶׁכָּל מַה שֶׁעוֹשִׂים הַמְכַשְּׁפִים אֵינוֹ אֶלָּא בִּמְרָאִית הָעַיִן, שֶׁכָּךְ נִרְאֶה וְלֹא יוֹתֵר – בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ וַיִּהְיוּ דַּוְקָא, שֶׁכָּתוּב וַיִּהְיוּ לְתַנִּינִם. וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֲפִלּוּ אוֹתָם תַּנִּינִים שֶׁלָּהֶם חָזְרוּ לִהְיוֹת עֵצִים, וְעֵץ אַהֲרֹן בָּלַע אוֹתָם.

כְּתִיב, (יחזקאל כ״ט) הִנְנִי עָלֶיךָ פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם הַתַּנִּים הַגָּדוֹל הָרֹבֵץ בְּתוֹךְ יְאֹרָיו. מִתַּמָּן שֵׁרוּתָא לְתַתָּא בְּשׁוּלְטָנָא דִילְהוֹן. אֲבָל חָכְמָתָא דִילְהוֹן, לְתַתָּא מִכֻּלְּהוּ דַּרְגִּין אִיהוּ. (אינון)

תָּא חֲזֵי, חָכְמָתָא דִילְהוֹן בְּדַרְגִּין תַּתָּאִין, לְאַכְפָּיָין לוֹן לְאִלֵּין דַּרְגִּין בְּדַרְגִּין עִלָּאִין, רֵישֵׁי שׁוּלְטָנוּתְהוֹן וְעִקָּרָא דִילְהוֹן, לְתַתָּא מֵהַהוּא תַּנִּינָא, וּמִשְׁתַּלְשְׁלָן בְּתַנִּינָא, דְּהָא מִתַּמָּן נָטִיל חֵילָא דַּרְגָּא עִלָּאָה דִילְהוֹן. מַשְׁמַע דִּכְתִיב, (שמות י״א) אֲשֶׁר אַחַר הָרֵחָיִם.

רִבִּי חִיָּיא, הָוָה יָתִיב יוֹמָא חָדָא, אֲבָבָא דְתַרְעָא דְאוּשָׁא. חָמָא לֵיהּ לְרִבִּי אֶלְעָזָר חָד קַטְפִּירָא טָאסָא גַּבֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ לְרִבִּי אֶלְעָזָר, מַשְׁמַע, דְּאֲפִילוּ בְּאוֹרְחָךְ כֹּלָּא תְּאִיבִין לְמֵהַךְ אֲבַתְרָךְ. אַהְדַּר רֵישָׁא וְחָמָא לֵיהּ. אָמַר, וַדַּאי שְׁלִיחוּתָא אִית

לשון הקודש

כָּתוּב (יחזקאל כט) הִנְנִי עָלֶיךָ פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם הַתַּנִּים הַגָּדוֹל הָרֹבֵץ בְּתוֹךְ יְאֹרָיו. מִשָּׁם רֵאשִׁית לְמַטָּה בַּשִּׁלְטוֹן שֶׁלָּהֶם, אֲבָל חָכְמָתָם לְמַטָּה מִכָּל הַדַּרְגּוֹת (הם).

בֹּא רְאֵה, חָכְמָתָם בִּדְרָגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת לִכְפּוֹתָם לְאוֹתָן דְּרָגוֹת בִּדְרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת, רֹאשׁ שִׁלְטוֹנָם וְעִקָּר שֶׁלָּהֶם לְמַטָּה מֵאוֹתוֹ תַּנִּין, וּמִשְׁתַּלְשְׁלִים בַּתַּנִּין, שֶׁהֵרֵי מִשָּׁם נוֹטֵל חַיִל דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה שֶׁלָּהֶם, מַשְׁמַע שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר אַחַר הָרֵחָיִם.

רַבִּי חִיָּיא הָיָה יוֹשֵׁב יוֹם אֶחָד עַל דֶּלֶת שַׁעַר שֶׁל אוּשָׁא. רָאָה אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר קַטְפִּירָא (סוג עוף) טָס אֵלָיו. אָמַר לוֹ לְרַבִּי אֶלְעָזָר, מַשְׁמַע שֶׁאֲפִלּוּ בְּדַרְכְּךָ הַכֹּל מִשְׁתּוֹקְקִים לָלֶכֶת אַחֲרֶיךָ. הֶחֱזִיר רֹאשׁוֹ וְרָאָה אוֹתוֹ. אָמַר, וַדַּאי יֵשׁ אֶצְלוֹ

גַּבֵּיהּ. דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכֹלָּא עָבִיד שְׁלִיחוּתֵיהּ, וְכַמָּה שְׁלִיחִין אִית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא תֵימָא מִלִּין דְּאִית בְּהוּ רוּחָא בִּלְחוֹדַיְיהוּ, אֶלָּא אֲפִילוּ אִינּוּן מִלִּין דְּלֵית בְּהוּ רוּחָא.

פָּתַח וְאָמַר, (חבקוק ב') כִּי אֶבֶן מִקִּיר תִּזְעָק וְכָפִים מֵעֵץ יַעֲנֶנָּה. כַּמָּה אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִזְדַּהֲרָא מֵחוֹבוֹי, דְּלָא יֶחֱטָא קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִי יֵימָא מָאן יַסְהִיד בֵּיהּ. הָא אַבְנֵי בֵיתֵיהּ וְאָעֵי בֵיתֵיהּ יַסְהִידוּ בֵיהּ. וּלְזִמְנִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד בְּהוּ שְׁלִיחוּתָא. תָּא חֲזֵי חוּטְרָא דְּאַהֲרֹן, דְּאִיהוּ אָעָא יְבֵישָׁא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֵׁירוּתָא דְּנִסִּין עָבֵד בֵּיהּ, וּתְרֵי שְׁלִיחוּתֵי בֵיהּ אִתְעֲבִידוּ. חַד דְּאִיהוּ אָעָא יְבֵישָׁא וּבָלַע לְאִינּוּן תַּנִּינַיָּא דִּילְהוֹן. וְחַד דְּהָא לְשַׁעֲתָא אִתְהַדַּר בְּרוּחָא וְאִתְעֲבִיד בִּרְיָה.

לשון הקודש

שְׁלִיחוּת, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה שְׁלִיחוּת בַּכֹּל, וְכַמָּה שְׁלוּחִים יֵשׁ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁלֹּא תֹּאמַר דְּבָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם רוּחַ בִּלְבַד, אֶלָּא אֲפִלּוּ אוֹתָם דְּבָרִים שֶׁאֵין בָּהֶם רוּחַ.

פָּתַח וְאָמַר, (חבקוק ב) כִּי אֶבֶן מִקִּיר תִּזְעָק וְכָפִים מֵעֵץ יַעֲנֶנָּה. כַּמָּה יֵשׁ לָאָדָם לְהִזָּהֵר מֵחֲטָאָיו שֶׁלֹּא יֶחֱטָא לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאִם יֹאמַר מִי יָעִיד בּוֹ? הֲרֵי אַבְנֵי בֵיתוֹ וְעֵצִים שֶׁל בֵּיתוֹ יָעִידוּ בוֹ. וְלִפְעָמִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה בָהֶם שְׁלִיחוּת. בֹּא רְאֵה, מַטֵּה אַהֲרֹן שֶׁהוּא עֵץ יָבֵשׁ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה בּוֹ אֶת רֵאשִׁית הַנִּסִּים, וּשְׁתֵּי שְׁלִיחֻיּוֹת נַעֲשׂוּ בּוֹ. אֶחָד שֶׁהוּא עֵץ יָבֵשׁ וּבָלַע אֶת אוֹתָם הַתַּנִּינִים שֶׁלָּהֶם, וְאֶחָד שֶׁהֲרֵי לְשָׁעָה אַחַת חָזַר בְּרוּחַ וְנַעֲשָׂה בְּרִיָּה.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, תִּפֵּח (דף כ״ח ע״ב) רוּחֵיהוֹן, דְּאִינּוּן דְּאַמְרִין, דְּלָא זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחֲיָיא מֵתַיָּיא, וְהֵיךְ יִתְעַבִּיד מִנַּיְיהוּ בְּרִיָּה חַדְתָּא. יֵיתוּן וְיֶחֱמוּן אִינּוּן טִפְּשָׁאִין חַיָּיבַיָּא, רְחִיקִין מֵאוֹרַיְיתָא, רְחִיקִין מִנֵּיהּ, בִּידֵיהּ דְּאַהֲרֹן הָוָה חוּטְרָא, אָעָא יְבֵישָׁא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְפוּם שַׁעֲתָא אַהְדָּר לֵיהּ בְּרִיָּה, מְשַׁנְיָא בְּרוּחָא וְגוּפָא. אִינּוּן גּוּפִין, דַּהֲווֹ בְּהוּ רוּחִין וְנִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין, וְנָטְרוּ פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, וְאִשְׁתַּדָּלוּ בְּאוֹרַיְיתָא יְמָמָא וְלֵילֵי, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טָמִיר לוֹן בְּעַפְרָא, לְבָתָר, בְּזִמְנָא דִּיחֲדֵי עָלְמָא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה דְּיַעֲבִד לְהוּ בְּרִיָּה חַדְתָּא.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּהַהוּא גּוּפָא דְּהָוָה, יָקוּם. מַשְׁמַע דִּכְתִיב, (ישעיה כ״ו) יִחְיוּ מֵתֶיךָ, וְלָא כְּתִיב יִבְרָא, מַשְׁמַע דְּבְרִיָּין אִינּוּן אֲבָל

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תִּפֵּח רוּחָם שֶׁל אוֹתָם שֶׁאוֹמְרִים, שֶׁלֹּא עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת מֵתִים, וְאֵיךְ יַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה. יָבֹאוּ יִרְאוּ אוֹתָם הַטִּפְּשִׁים אֶת הָרְשָׁעִים, הָרְחוֹקִים מִן הַתּוֹרָה, רְחוֹקִים מִמֶּנּוּ, בְּיַד אַהֲרֹן הָיָה מַטֶּה, עֵץ יָבֵשׁ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְפִי שָׁעָה הָפַךְ אוֹתוֹ לִבְרִיָּה מְשֻׁנָּה בְּרוּחַ וָגוּף. אוֹתָם גּוּפִים שֶׁהָיוּ בָהֶם רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת וְשָׁמְרוּ אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְהִשְׁתַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה יוֹמָם וָלַיְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טָמַן אוֹתָם בְּעָפָר – אַחַר כָּךְ בַּזְּמַן שֶׁיְּיַחֵד אֶת הָעוֹלָם עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁיַּעֲשֶׂה אוֹתָם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁאוֹתוֹ גּוּף שֶׁהָיָה, יָקוּם. מַשְׁמַע שֶׁכָּתוּב (ישעיה כו)

יִחְיוּ. דְּהָא גַּרְמָא חַד, יִשְׁתְּאַר מִן גּוּפָא תְּחוֹת אַרְעָא, וְהַהוּא לָא אִתְרְקַב וְלָא אִתְבְּלֵי בְּעַפְרָא לְעָלְמִין, וּבְהַהוּא זִמְנָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְרַכֵּךְ לֵיהּ, וְיַעְבִּיד לֵיהּ כַּחֲמִירָא בְּעִיסָה, וְיִסְתְּלַק וְיִתְפְּשַׁט לְאַרְבַּע זָוָיִן וּמִגֵּיהּ יִשְׁתַּכְלַל גּוּפָא וְכָל שַׁיְיפוּי. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב בֵּיהּ רוּחָא לְבָתָר. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר הָכִי הוּא. וְתָא חֲזֵי, הַהוּא גַּרְמָא בְּמָה אִתְרְכַךְ. בַּטָּל. דִּכְתִיב, (ישעיה כ"ו) כִּי טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ וְגוֹ'.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֱמוֹר אֶל אַהֲרֹן קַח מַטְּךָ וּנְטֵה יָדְךָ עַל מֵימֵי מִצְרַיִם עַל נַהֲרוֹתָם עַל יְאוֹרֵיהֶם וְעַל אַגְמֵיהֶם וְעַל כָּל מִקְוֵה מֵימֵיהֶם וַיִּהְיוּ דָם וְגוֹ'. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, וְהֵיךְ יְכִיל לְמֵהַךְ לְכָל הָנֵי אַתְרֵי.

לשון הקודש

יִחְיוּ מֵתֶיךָ וְלֹא כָתוּב יִבְרָא, מַשְׁמָע שֶׁהֵם בְּרִיּוֹת אֲבָל יִחְיוּ. שֶׁהֲרֵי עֶצֶם אַחַת נִשְׁאֶרֶת מִן הַגּוּף תַּחַת הָאֲדָמָה, וְהִיא לֹא נִרְקֶבֶת וְלֹא תִּבְלֶה בֶּעָפָר לְעוֹלָמִים, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְבָרֵךְ אוֹתוֹ, וְיַעֲשֶׂה אוֹתוֹ כְּמוֹ שְׂאוֹר שֶׁבָּעִסָּה, וְתַעֲלֶה וְתִתְפַּשֵּׁט לְאַרְבַּע פִּנּוֹת, וּמִמֶּנָּה יִשְׁתַּכְלֵל הַגּוּף וְכָל אֵיבָרָיו, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתֵּן בּוֹ רוּחַ אַחֵר כָּךְ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּךְ הוּא. וּבֹא רְאֵה, אוֹתָהּ עֶצֶם בַּמָּה הִתְרַכְּכָה? בְּטַל, שֶׁכָּתוּב כִּי טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ וְגוֹ'.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל אַהֲרֹן קַח מַטְּךָ וּנְטֵה יָדְךָ עַל מֵימֵי מִצְרַיִם עַל נַהֲרוֹתָם עַל יְאוֹרֵיהֶם וְעַל אַגְמֵיהֶם וְעַל כָּל מִקְוֵה מֵימֵיהֶם וַיִּהְיוּ דָם וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בַּפָּסוּק הַזֶּה, וְאֵיךְ יָכוֹל לָלֶכֶת לְכָל הַמְּקוֹמוֹת הַלָּלוּ? וְלֹא עוֹד,

(וְלֹא עוֹד אֶלָּא) וְתוּ, דְּהָא כְּתִיב וַיִּמָּלֵא שִׁבְעַת יָמִים אַחֲרֵי הַכּוֹת ה׳ אֶת הַיְאוֹר. אֶת הַיְאוֹר כְּתִיב, וְאַתְּ אָמַרְתְּ עַל מֵימֵי מִצְרַיִם עַל נַהֲרוֹתָם עַל יְאוֹרֵיהֶם וְעַל אַגְמֵיהֶם.

אֶלָּא, מֵימֵי מִצְרַיִם נִילוּס הָוָה. וּמִתַּמָּן אִתְמַלְיָין כָּל אִינּוּן שְׁאַר אֲגַמִּין וְיאוֹרִין וּמַבּוּעִין וְכָל מֵימִין דִּילְהוֹן. וְעַל דָּא, אַהֲרֹן לֹא נָטָה לְמַחֲאָה אֶלָּא לְנִילוּס בִּלְחוֹדוֹי. וְתָא חֲזֵי דְּהָכִי הוּא, דִּכְתִיב וְלֹא יָכְלוּ מִצְרַיִם לִשְׁתּוֹת מַיִם מִן הַיְאוֹר.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, תָּא חֲזֵי, מַיִין תַּתָּאִין מִתְפָּרְשָׁאן לְכַמָּה סִטְרִין, (נ״א וּמַיִין עִלָּאֵי עאכ״ו וְגו׳) (עִלָּאִין דְּהָא) וּמַיִין עִלָּאִין מִתְכַּנְּשֵׁי בְּבֵי כְּנִישׁוּ מַיָּא, דִּכְתִיב, (בראשית א׳) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד. וּכְתִיב וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים.

לשון הקודש

אֶלָּא] וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וַיִּמָּלֵא שִׁבְעַת יָמִים אַחֲרֵי הַכּוֹת ה׳ אֶת הַיְאֹר. אֶת הַיְאֹר כָּתוּב, וְאַתָּה אָמַרְתָּ עַל מֵימֵי מִצְרַיִם עַל נַהֲרֹתָם עַל יְאֹרֵיהֶם וְעַל אַגְמֵיהֶם?

אֶלָּא, מֵימֵי מִצְרַיִם הָיָה הַנִּילוּס, וּמִשָּׁם מִתְמַלְּאִים כָּל אוֹתָם שְׁאָר אֲגַמִּים וְיאוֹרִים וּמַעְיָנוֹת וְכָל מֵימֵיהֶם, וְעַל זֶה אַהֲרֹן לֹא נָטָה לְהַכּוֹת, רַק אֶת הַנִּילוּס לְבַדּוֹ. וּבֹא רְאֵה שֶׁכָּכָה זֶה, שֶׁכָּתוּב וְלֹא יָכְלוּ מִצְרַיִם לִשְׁתּוֹת מַיִם מִן הַיְאֹר.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בֹּא רְאֵה, מַיִם תַּחְתּוֹנִים נִפְרָדִים לְכַמָּה צְדָדִים, (וּמַיִם עֶלְיוֹנִים עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה וְגו׳) [וְעֶלְיוֹנִים שֶׁהֵרֵי] וּמַיִם עֶלְיוֹנִים מִתְכַּנְּסִים לְבֵית כִּנּוּס הַמַּיִם, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד, וְכָתוּב וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם

הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. וְתָא חֲזֵי, הַהוּא רְקִיעָא דְּאִית בֵּיהּ שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא כּוֹכָבַיָּיא וּמַזָּלֵי, דָּא אִיהוּ בֵּי כְּנִישׁוּת מַיָּא רַבָּא, דְּהוּא נָטִיל כָּל מַיִין, וְאַשְׁקֵי לְאַרְעָא, דְּהִיא עָלְמָא תַתָּאָה, כֵּיוָן, דְּנָטַלֵי מַיָּא בָּדַר לוֹן, וּפָלִיג לוֹן לְכָל עִיבָר, וּמִתַּמָּן אִתְשַׁקְיָין כֻּלָּא.

וּבְזִמְנָא דְּדִינָא שַׁרְיָא, עָלְמָא תַתָּאָה לָא יַנְקָא מִן הַהוּא רְקִיעָא, וְיַנְקָא מִסְּטַר שְׂמָאלָא, וּכְדֵין אִקְרֵי (ישעיה ל״ד) חֶרֶב לַה׳ מָלְאָה דָם. וַוי לְאִינּוּן דְּיַנְקִין כְּדֵין מִינָּהּ, וְאִתְשַׁקְיָין מִינָּהּ, דִּבְהַהוּא זִמְנָא יַמָּא יַנְקָא מִתְּרֵין סִטְרִין, הָוָה אִתְפְּלַג לִתְרֵין חוּלָקִין, חִוָּור וְסוּמָק. וּכְדֵין שַׁדֵּי לִיאוֹרָא חוּלָקָא דְּמִצְרַיִם, וְאַלְקֵי לְעֵילָא וְאַלְקֵי לְתַתָּא. וְעַל דָּא שָׁתָאן יִשְׂרָאֵל מַיָּא. וּמִצְרָאֵי דָּמָא.

לשון הקודש

קְרָא יַמִּים. הַפָּסוּק הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ, וּבֹא רְאֵה, אוֹתוֹ רָקִיעַ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שֶׁמֶשׁ וּלְבָנָה, כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, זֶהוּ בֵּית כִּנּוּס לַמַּיִם הָרַבִּים, שֶׁהוּא נוֹטֵל כָּל הַמַּיִם וּמַשְׁקֶה אֶת הָאָרֶץ, שֶׁהוּא עוֹלָם תַּחְתּוֹן, כֵּיוָן שֶׁנּוֹטֵל אֶת הַמַּיִם, מְפַזֵּר אוֹתָם וּמְחַלֵּק אוֹתָם לְכָל עֵבֶר, וּמִשָּׁם הוּא מַשְׁקֶה אֶת כֻּלָּם.

וּבִזְמַן שֶׁדִּין שׁוֹרֶה, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן לֹא יוֹנֵק מֵאוֹתוֹ רָקִיעַ, וְיוֹנֵק מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְאָז נִקְרָא (ישעיה לד) חֶרֶב לַה׳ מָלְאָה דָם. אוֹי לְאוֹתָם שֶׁיּוֹנְקִים מִמֶּנָּה אָז וּמֶשְׁקִים מִמֶּנָּה, שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן הַיָּם יוֹנֵק מִשְּׁנֵי צְדָדִים, הָיָה מִתְחַלֵּק לִשְׁנֵי חֲלָקִים, לָבָן וְאָדֹם, וְאָז שׁוֹפֵךְ לַיְּאוֹר אֶת הַחֵלֶק שֶׁל מִצְרַיִם, וּמַלְקֶה לְמַעְלָה וּמַלְקֶה לְמַטָּה, וְלָכֵן יִשְׂרָאֵל שׁוֹתִים מַיִם וְהַמִּצְרִים דָּם.

אִי תֵּימָא בְּגִין גִּיעוּלָא הָוָה וְלָא יַתִּיר. תָּא חָזֵי, שָׁתָאן דָּמָא וְעָאל לְמֵעַיְיהוּ, וְאִסְתַּלָּק וּבָקַע, עַד דַּהֲווֹ מְזַבְּנִין לוֹן יִשְׂרָאֵל מַיָּא בְּמָמוֹנָא, וּכְדֵין שָׁתָאן מַיָּא בְּגִינֵי כַּךְ שֵׁירוּתָא לְאַלְקָאָה לוֹן הָוָה דָּמָא.

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח הַאי קְרָא, (תהלים קמ"ה) אֲרוֹמִמְךָ אֱלֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד. תָּא חָזֵי, דָּוִד לָקֵבִיל דַּרְגָּא דִילֵיהּ קָאָמַר, דִּכְתִיב אֱלֹהַי דִּידִי. בְּגִין דְּבָעָא לְסַלְקָא שְׁבָחֵיהּ, וּלְאַעֲלָא לֵיהּ לִנְהוֹרָא עִלָּאָה, לְאִתְעָרְבָא דָא בְדָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד. בְּגִינֵי כַּךְ, אֲרוֹמִמְךָ אֱלֹהַי הַמֶּלֶךְ וְגוֹ'.

דְּתָנֵינָן, כָּל יוֹמוֹי דְּדָוִד, אִשְׁתַּדַּל לְאַתְקְנָא כּוּרְסְיָה, וּלְאַנְהָרָא אַנְפָּהָא, בְּגִין דְּיָגִין עָלֵיהּ וְאִיתְנְהִיר תְּדִיר נְהוֹרָא תַּתָּאָה (דף כ"ט ע"א) בִּנְהוֹרָא עִלָּאָה, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד. וְכַד אָתָא שְׁלֹמֹה,

לשון הקודש

אִם תֹּאמַר שֶׁזֶּה הָיָה מִשּׁוּם הַגֹּעַל וְלֹא יוֹתֵר – בֹּא רְאֵה, שׁוֹתִים אֶת הַדָּם וְנִכְנָס לִמְעֵיהֶם וּמִתְעַלֶּה וּבוֹקֵעַ, עַד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מוֹכְרִים לָהֶם מַיִם בְּמָמוֹן, וְאָז שׁוֹתִים מַיִם, וּמִשּׁוּם כָּךְ רֵאשִׁית הַלְקָאָתָם הָיְתָה דָּם.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח פָּסוּק זֶה, (תהלים קמה) אֲרוֹמִמְךָ אֱלֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד. בֹּא רְאֵה, דָּוִד כְּנֶגֶד דַּרְגָּתוֹ אוֹמֵר, שֶׁכָּתַב אֱלֹהַי, שֶׁלִּי. מִשּׁוּם שֶׁרָצָה לְהַעֲלוֹת שִׁבְחוֹ וּלְהַכְנִיס אוֹתוֹ לְאוֹר עֶלְיוֹן לְהִתְעָרֵב זֶה בָּזֶה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד, מִשּׁוּם כָּךְ אֲרוֹמִמְךָ אֱלֹהַי הַמֶּלֶךְ וְגוֹ'.

שֶׁשָּׁנִינוּ, כָּל יְמוֹת דָּוִד הִשְׁתַּדֵּל לְתַקֵּן אֶת הַכִּסֵּא וּלְהָאִיר פָּנָיהָ כְּדֵי שֶׁתָּגֵן עָלָיו, וְיוֹאַר תָּמִיד הָאוֹר הַתַּחְתּוֹן בָּאוֹר הָעֶלְיוֹן

אַשְׁכַּח עָלְמָא שְׁלִים, וְסִיהֲרָא דְּאִתְמַלְיָא, וְלָא אִצְטְרִיךְ לְאַטְרְחָא עָלָה לְאַנְהָרָא. (ע"כ)

תָּא חָזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּבָעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיסָב נוּקְמִין מֵעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, אִתְעַר שְׂמָאלָא, וְאִתְמַלְיָא סִיהֲרָא מֵהַהוּא סִטְרָא דָמָא. וּכְדֵין, נַבְעִין מַבּוּעִין וּנְחָלִין דִּלְתַתָּא, כָּל אִינּוּן דְּלִסְטַר שְׂמָאלָא דָמָא. וְעַל דָּא, דִּינָא דִילְהוֹן דָמָא.

תָּא חָזֵי, כַּד הַאי דָמָא אִתְעַר (נ"א כָּד דִּינָא אִתְעַר עַל עַלְמָא בְּגִין הַהוּא דָמָא דְּקַטּוֹלִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַר) עַל עַמָּא, הַהוּא דָמָא דְּקָטוּלִין אִיהוּ דְּיִתְעַר עָלַיְיהוּ עַמָּא אַחֲרָא וְקָטִיל לוֹן. אֲבָל (הַשְׁתָּא) בְּמִצְרַיִם, לָא בָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַיְיתָאָה עָלַיְיהוּ עַמָּא אַחֲרָא לְאַתְעָרָא עָלַיְיהוּ דָמָא בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל הֲווֹ בֵּינַיְיהוּ,

לשון הקודש

לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד. וּכְשֶׁבָּא שְׁלֹמֹה, מָצָא הָעוֹלָם שָׁלֵם, וְהַלְּבָנָה הִתְמַלְּאָה, וְלֹא צָרִיךְ לִטְרֹחַ עָלֶיהָ לַהֲאִירָהּ.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָקַחַת נְקָמוֹת מֵעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, הִתְעוֹרֵר הַשְּׂמֹאל, וְהִתְמַלְּאָה הַלְּבָנָה מֵאוֹתוֹ הַצַּד דָּם. וְאָז נָבְעוּ מַעְיָנוֹת וּנְחָלִים שֶׁל מַטָּה, כָּל אוֹתָם שֶׁל צַד שְׂמֹאל בְּדָם, וְלָכֵן הַדִּין שֶׁלָּהֶם דָּם.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁהַדָּם הַזֶּה מִתְעוֹרֵר (כְּשֶׁהַדִּין מִתְעוֹרֵר עַל הָעוֹלָם בִּגְלַל אוֹתוֹ דָּם שֶׁל הַהֲרוּגִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעוֹרֵר) עַל הָעָם, אוֹתוֹ דָּם שֶׁל הַהֲרוּגִים הוּא שֶׁיִּתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם עַם אַחֵר וְהוֹרֵג אוֹתָם, אֲבָל (כְּעַת) בְּמִצְרַיִם לֹא רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָבִיא עֲלֵיהֶם עַם אַחֵר לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם דָּם, מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ בֵּינֵיהֶם וְלֹא יִצְטַעֲרוּ מִשּׁוּם שֶׁדָּרִים

וְלָא יִצְטַעֲרוּן בְּגִין דְּדַיְירִין בְּאַרְעָא דִילְהוֹן, אֲבָל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָחָא לוֹן בְּדָמָא, בְּנַהֲרִין דִּלְהוֹן, דְּלָא הֲווֹ יַכְלִין לְמִשְׁתֵּי.

וּבְגִין דְּשׁוּלְטָנוּתָא דִלְהוֹן, שַׁלְטָא בְּהַהוּא נַהֲרָא, פָּקִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשׁוּלְטָנוּתָא דִלְהוֹן בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין דְּיַלְקֵי דַחֲלָא דִלְהוֹן בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין דְּנִילוּם חַד דַּחֲלָא דִלְהוֹן הָוָה, וְכֵן שְׁאַר דַּחֲלִין דִּלְהוֹן נַבְעִין דָּמָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב וְהָיָה דָם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם וּבָעֵצִים וּבָאֲבָנִים.

רַבִּי חִיָּא קָם לֵילְיָא חַד לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וַהֲוָה עִמֵּיהּ ר' יוֹסֵי זוּטָא, דְּהֲוָה רַבְיָא. פָּתַח ר' חִיָּא וְאָמַר, (קהלת ט') לֵךְ אֱכוֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה בְלֶב טוֹב יֵינֶךָ כִּי כְבָר רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֶׂיךָ. מַאי קָא חָמָא שְׁלֹמֹה דְּאָמַר הַאי קְרָא.

לשון הקודש

בְּאַרְצָם, אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִכָּה אוֹתָם בְּדָם בַּנְּהָרוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁלֹּא הָיוּ יְכוֹלִים לִשְׁתּוֹת.

וּמִשּׁוּם שֶׁהַשִּׁלְטוֹן שֶׁלָּהֶם שׁוֹלֵט בְּאוֹתוֹ נָהָר, צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַשַּׁלִּיט שֶׁלָּהֶם בָּרִאשׁוֹנָה, כְּדֵי שֶׁתִּלְקֶה יִרְאָתָם בָּרִאשׁוֹנָה, מִשּׁוּם שֶׁהַנִּילוּס הָיָה אֶחָד מִיִּרְאוֹתֵיהֶם, וְכֵן שְׁאָר הַיִּרְאוֹת שֶׁלָּהֶם נָבְעוּ דָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה דָם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם וּבָעֵצִים וּבָאֲבָנִים.

רַבִּי חִיָּא קָם לַיְלָה אֶחָד לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי יוֹסֵי הַקָּטָן, שֶׁהָיָה תִּינוֹק. פָּתַח רַבִּי חִיָּא וְאָמַר, (קהלת ט) לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה בְלֶב טוֹב יֵינֶךָ כִּי כְבָר רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֶׂיךָ. מָה רָאָה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ שֶׁאָמַר פָּסוּק זֶה?

אֶלָּא שְׁלֹמֹה כָּל מִלּוּי בְּחָכְמָה הֲוָוֹ, וְהַאי דְּאָמַר לֵךְ אֱכוֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ אָזִיל בְּאוֹרְחוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקָרֵב לֵיהּ לְגַבֵּיהּ, וְיָהִיב לֵיהּ שַׁלְוָה וְנַיְיחָא, כְּדֵין נַהֲמָא וְחַמְרָא דְּאָכִיל וְשָׁתֵי, בְּחֶדְוָה דְּלִבָּא, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּעוֹבָדוֹי.

אֲמַר לֵיהּ הַהוּא רַבְיָא, אִי הָכִי, הָא אָמַרְתְּ דְּכָל מִלּוּי דְּשְׁלֹמֹה בֶּחָכְמְתָא הֲוָוֹ, אָן הוּא חָכְמָתָא הָכָא. אֲמַר לֵיהּ בְּרִי תְּבַשֵּׁל בְּשׁוּלָךְ, וְתֶחֱמֵי הַאי קְרָא. אֲמַר לֵיהּ עַד לָא בָשִׁילְנָא יָדַעְנָא. אֲמַר לֵיהּ מֵנָּא לָךְ.

אֲמַר לֵיהּ קָלָא חַד שְׁמַעְנָא מֵאַבָּא, דְּהַוָּה אָמַר בְּהַאי קְרָא, דְּשְׁלֹמֹה קָא אַזְהַר לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְאַעְטְרָא לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּשִׂמְחָה, דְּאִיהוּ סִטְרָא דִּימִינָא, וְאִיהוּ נַהֲמָא, דְּיִתְעַטַּר בְּחֶדְוָה.

לשון הקודש

אֶלָּא שְׁלֹמֹה, כָּל דְּבָרָיו הָיוּ בְּחָכְמָה, וְזֶה שֶׁאָמַר לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ. בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקָרֵב אוֹתוֹ אֵלָיו וְנוֹתֵן לוֹ שַׁלְוָה וּמְנוּחָה, וְאָז הַלֶּחֶם וְהַיַּיִן שֶׁאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה בְּשִׂמְחַת הַלֵּב, בִּגְלַל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרֻצֶּה בְּמַעֲשָׂיו.

אָמַר לוֹ אוֹתוֹ תִּינוֹק, אִם כָּךְ, הֲרֵי אָמַרְתָּ שֶׁכָּל דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה הָיוּ בְּחָכְמָה, אֵיפֹה כָּאן הַחָכְמָה? אָמַר לוֹ, בְּנִי, בַּשֵּׁל אֶת בִּשּׁוּלְךָ וְתִרְאֶה אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה. אָמַר לוֹ, בְּטֶרֶם בִּשַּׁלְתִּי יָדַעְתִּי. אָמַר לוֹ, מִנַּיִן לְךָ? **אָמַר** לוֹ, קוֹל אֶחָד שָׁמַעְתִּי מֵאָבִי שֶׁהָיָה אוֹמֵר בַּפָּסוּק הַזֶּה, שֶׁשְּׁלֹמֹה מַזְהִיר אֶת הָאָדָם לְעַטֵּר אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּשִׂמְחָה, שֶׁהוּא צַד יָמִין, וְהוּא רָצוֹן, וְהוּא לֶחֶם

וּלְבָתַר, דְּיִתְעֲטַר בְּחַמְרָא, דְּאִיהוּ שְׂמָאלָא, בְּגִין דְּתִשְׁתְּכַח בִּמְהֵימְנוּתָא דְכוּלָּא, חֶדְוָותָא שְׁלִימָתָא, בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, וְכַד תֶּהֱוֵי בֵּין תַּרְוַוייהוּ כְּדֵין כָּל בִּרְכָּאן שַׁרָאן בְּעָלְמָא. וְכָל דָּא, כַּד אִתְרְעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבָדֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא, הָדָא הוּא דִכְתִיב כִּי כְּבָר רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֶׂיךָ. אָתָא ר׳ חִיָּיא וּנְשָׁקֵיהּ, אָמַר, חַיֶּיךָ בְּרִי הַאי מִלָּה שֶׁבַקְנָא בְּגִינָךְ, וְהַשְׁתָּא יָדַעְנָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְאַעְטְרָא לָךְ בְּאוֹרַיְיתָא.

תּוּ פָּתַח ר׳ חִיָּיא וְאָמַר, אֱמוֹר אֶל אַהֲרֹן קַח מַטְּךָ וּנְטֵה יָדְךָ עַל מֵימֵי מִצְרַיִם. מָאי טַעְמָא אַהֲרֹן וְלֹא מֹשֶׁה. אֶלָּא, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַהֲרֹן מַיִין קַיְימִין בְּדוּכְתֵּיהּ, וּשְׂמָאלָא בָּעֵי לְנַגְדָּא מַיִין מִתַּמָּן, אַהֲרֹן דְּאָתֵי מֵהַהוּא סִטְרָא יִתְעַר לֵיהּ, וְכַד שְׂמָאלָא נָקִיט לוֹן, אִינוּן יִתְהַדְּרוּן דָּמָא.

לשון הקודש

שֶׁיִּתְעַטֵּר בְּחֶדְוָה. וְאַחַר כָּךְ יִתְעַטֵּר בְּיַיִן, שֶׁהוּא שְׂמֹאל, כְּדֵי שֶׁתִּמָּצֵא בָּאֱמוּנָה שֶׁל הַכֹּל חֶדְוָה שְׁלֵמָה, בְּיָמִין וּשְׂמֹאל, וְכַאֲשֶׁר תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם, וְאָז כָּל הַבְּרָכוֹת שׁוֹרוֹת בָּעוֹלָם. וְכָל זֶה כְּשֶׁמִּתְרַצֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי כְּבָר רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֶׂיךָ. בָּא רַבִּי חִיָּיא וּנְשָׁקוֹ. אָמַר, חַיֶּיךָ בְּנִי, דָּבָר זֶה הִשְׁאַרְתִּי בִּשְׁבִילְךָ, וְעַכְשָׁו יָדַעְתִּי שֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעַטֵּר אוֹתְךָ בַּתּוֹרָה.

עוֹד פָּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, אֱמֹר אֶל אַהֲרֹן קַח מַטְּךָ וּנְטֵה יָדְךָ עַל מֵימֵי מִצְרַיִם. מָה הַטַּעַם אַהֲרֹן וְלֹא מֹשֶׁה? אֶלָּא, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַהֲרֹן הַמַּיִם עוֹמְדִים בִּמְקוֹמוֹ, וְהַשְׂמֹאל רוֹצֶה

תָּא חֲזֵי תַּתָּאָה דְּכָל דַּרְגִּין מָחָא בְּקַדְמִיתָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מִתַּתָּאָה שָׁרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְיַדָּא דִּילֵיהּ, מָחָא בְּכָל אֶצְבְּעָא וְאֶצְבְּעָא. וְכַד מָטָא לְדַרְגָּא עִלָּאָה דְּכָל דַּרְגִּין, עָבֵד אִיהוּ דִּילֵיהּ, וְעָבַר בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם, וְקָטַל כֹּלָּא. וּבְגִינֵי כַּךְ קָטַל כָּל בּוּכְרִין בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם, בְּגִין דְּאִיהוּ דַרְגָּא עִלָּאָה וּבוּכְרָא דְכֹלָּא.

וְתָא חֲזֵי, פַּרְעֹה הָוָה שׁוּלְטָנֵיהּ בְּמַיָּא, (נ"א בְּקַדְמִיתָא וּמִתַּתָּאָה שָׁרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכַד מָטָא לְדַרְגָּא עִלָּאָה דִילְהוֹן דְּאִיהוּ בּוּכְרָא דְכָל דַּרְגִּין דִילְהוֹן קַטָּל כָּל בּוּכְרָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם בְּגִין הַהוּא דַרְגָּא עִלָּאָה וּבוּכְרָא דְכוֹלָא וְתָא חֲזֵי פַּרְעֹה הָוָה בּוּכְרָא וְשׁוּלְטָנֵיהּ בְּמָיָא) **דִּכְתִיב,** (יחזקאל כ"ט) **הַתַּנִּים הַגָּדוֹל הָרוֹבֵץ בְּתוֹךְ יְאֹרָיו, בְּגִין כָּךְ אִתְהַפַּךְ נַהֲרֵיהּ בְּדָמָא בְּקַדְמִיתָא. לְבָתָר צְפַרְדְּעִים דְּמִשַּׁמְּשֵׁי לוֹן בְּקָלִין טְסִירִין מְקַרְקְרִין בְּגוֹ מֵעַיְיהוּ,**

לשון הקודש

לְהַשְׁפִּיעַ מַיִם מִשָּׁם. אַהֲרֹן שֶׁבָּא מֵאוֹתוֹ צַד יְעוֹרֵר אוֹתוֹ, וּכְשֶׁשְּׁמֹאל לוֹקֵחַ אוֹתָם, הֵם חוֹזְרִים לִהְיוֹת דָּם.

בֹּא רְאֵה, הַתַּחְתּוֹן שֶׁבְּכָל הַדְּרָגוֹת הוּא הִכָּה בַּתְּחִלָּה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מֵהַתַּחְתּוֹן מַתְחִיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיָדוֹ מַכָּה בְּכָל אֶצְבַּע וְאֶצְבַּע, וּכְשֶׁמַּגִּיעַ לַדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁבְּכָל הַדְּרָגוֹת, הוּא עוֹשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ וְעוֹבֵר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהוֹרֵג אֶת הַכֹּל, וּבִגְלַל כָּךְ הָרַג אֶת כָּל הַבְּכוֹרוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהִיא הַדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה וּבְכוֹרַת הַכֹּל.

וּבֹא רְאֵה, פַּרְעֹה הָיָה שִׁלְטוֹנוֹ בַּמַּיִם, (בְּרֵאשׁוֹנָה וּמֵהַתַּחְתּוֹנָה הִתְחִיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכַאֲשֶׁר הִגִּיעַ לְדַרְגָּתָם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא הַבְּכוֹרָה שֶׁבַּדַּרְגּוֹת, הָרַג כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה וְהַבְּכוֹרָה שֶׁל הַכֹּל. וּבֹא רְאֵה, פַּרְעֹה הָיָה בְּכוֹר, וְשִׁלְטוֹנוֹ בַּמַּיִם) **שֶׁכָּתוּב** (יחזקאל כט) הַתַּנִּים הַגָּדוֹל הָרֹבֵץ בְּתוֹךְ יְאֹרָיו. מִשּׁוּם כָּךְ הִתְהַפַּךְ נְהָרוֹ לְדָם בַּתְּחִלָּה. אַחַר כָּךְ הַצְּפַרְדְּעִים שֶׁהָיוּ נוֹגְפִים בָּהֶם בְּקוֹלוֹת,

(נ"א מְקַרְקְרִין בְּגוֹ יְאוֹרָא) וְנַפְקֵי מִגּוֹ יְאוֹרָא, וְסַלְקֵי בְּיַבֶּשְׁתָּא וְרָאמִין קָלִין בְּכָל סִטְרִין, עַד דְּאִינּוּן נַפְלִין כְּמֵתִין בְּגוֹ בֵּיתָא.

וְרָזָא דְּמִלָּה, כָּל אִינּוּן עֶשֶׂר אָתִין דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כֻּלְּהוּ הֲווֹ מִגּוֹ יָדָא תַּקִּיפָא, וְהַהוּא יָדָא אִתְתְּקַף עַל אִינּוּן דַּרְגִּין (דף כ"ט ע"ב) כּוּלְּהוּ שֶׁלְטָנוּתָא דִלְהוֹן, בְּגִין לְבַלְבְּלָא דַעְתַּיְיהוּ, וְלָא הֲווֹ יַדְעֵי לְמֶעְבַּד מִידִי. תָּא חֲזֵי, כָּל אִינּוּן דַּרְגִּין דִּלְהוֹן, כֵּיוָן דְּנַפְקֵי לְמֶעְבַּד מִידִי, דְּאִתְחָזֵי לְכֹלָּא לָא יַכְלִין (לְבַתָּר) לְמֶעְבַּד מִידִי. אֵימָתַי כָּד (נ"א בְּגִין הַהוּא) יָדָא תַּקִּיפָא (ס"א שַׁרְיָא) דְּשַׁרְיָא עָלַיְיהוּ. (דִּכְתִיב), (שמות ז') וְשָׁרַץ הַיְאוֹר צְפַרְדְּעִים וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתֶךָ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (ירמיה ל"א) קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ וְגו'.

לשון הקודש

רוֹעֲדִים וּמְקַרְקְרִים בְּתוֹךְ מְעֵיהֶם, (מְקַרְקְרִים בְּתוֹךְ הַיְאוֹר) וְיוֹצְאִים מִתּוֹךְ הַיְאוֹר וְעוֹלִים לַיַּבֶּשָׁה, וּמְרִימִים קוֹלוֹת לְכָל הַצְּדָדִים, עַד שֶׁהֵם נוֹפְלִים כְּמוֹ מֵתִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת. **וְסוֹד** הַדָּבָר – כָּל אוֹתָם עֲשָׂרָה אוֹתוֹת שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כֻּלָּם הָיוּ מִתּוֹךְ הַיָּד הַחֲזָקָה, וְאוֹתָהּ יָד הִתְחַזְּקָה עַל אוֹתָן דְּרָגוֹת כֻּלָּם וְהַשִּׁלְטוֹן שֶׁלָּהֶם כְּדֵי לְבַלְבֵּל אֶת דַּעְתָּם, וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִים לַעֲשׂוֹת דָּבָר. בֹּא רְאֵה, כָּל מַדְרֵגוֹתֵיהֶם, כֵּיוָן שֶׁיּוֹצְאִים לַעֲשׂוֹת דָּבָר, שֶׁהַכֹּל רוֹאִים שֶׁלֹּא יְכוֹלִים [אַחַר כָּךְ] לַעֲשׂוֹת דָּבָר. אֵימָתַי? כַּאֲשֶׁר (בְּגִלַּל אוֹתָהּ) יָד חֲזָקָה (שׁוֹרָה) שֶׁשָּׁרְתָה עֲלֵיהֶם. [שֶׁכָּתוּב] וְשָׁרַץ הַיְאוֹר צְפַרְדְּעִים וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתֶךָ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (ירמיה לא) קוֹל

תָּא חֲזֵי, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ בְּכַמָּה אַתְרֵי. וְהַאי קְרָא קַשְׁיָא, רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ, בְּנָהָא דְּרָחֵל יוֹסֵף וּבִנְיָמִין הֲווֹ וְלָא יַתִּיר, וְלֵאָה (כּוּלְהוּ) שִׁית שְׁבָטִין הֲווֹ דִּילָהּ, אֲמַאי בָּכַת רָחֵל וְלֹא לֵאָה.

אֶלָּא הָכִי אָמְרוּ כְּתִיב, (בראשית כ״ט) וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת. אֲמַאי רַכּוֹת. בְּגִין דְּכָל יוֹמָא נַפְקַת לְפָרָשַׁת אֹרְחִין, וְשָׁאֲלַת עַל עֵשָׂו, וַהֲווּ אַמְרִין לָהּ עוֹבָדוֹי דְּהַהוּא רָשָׁע, וְדָחִילַת לְמִנְפַּל בְּגוֹ עַדְבֵּיהּ, וַהֲוַת בָּכַת כָּל יוֹמָא, עַד דְּאִתְרְכָכוּ עֵינָהָא.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, אַנְתְּ בָּכַת בְּגִין הַהוּא צַדִּיקָא, דְּלָא תֶהֱוֵי בְּעַדְבֵּיהּ דְּהַהוּא רָשָׁע. חַיָּיךְ, אַחֲתָךְ תָּקוּם בְּפָרָשַׁת אֹרְחִין, וְתִבְכִּי עַל גָּלוּתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וְאַתְּ תָּקוּם לְגוֹ וְלָא תִבְכִּי עָלַיְיהוּ וְרָחֵל אִיהִי בָּכַת עַל גָּלוּתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ וְגוֹ׳. בֹּא רְאֵה, הַפָּסוּק הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וּפָסוּק זֶה קָשֶׁה, רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ – בְּנֵי רָחֵל הָיוּ יוֹסֵף וּבִנְיָמִין וְלֹא יוֹתֵר, וְלֵאָה (כֻּלָּם) שִׁשָּׁה שְׁבָטִים הָיוּ לָהּ, לָמָּה בָּכְתָה רָחֵל וְלֹא לֵאָה?

אֶלָּא כָּךְ אָמְרוּ, כָּתוּב (בראשית כט) וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת. לָמָּה רַכּוֹת? מִשּׁוּם שֶׁכָּל יוֹם יָצְאָה לְפָרָשַׁת דְּרָכִים וְשָׁאֲלָה עַל עֵשָׂו, וְהָיוּ אוֹמְרִים לָהּ אֶת מַעֲשָׂיו שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, וּפָחֲדָה לִפֹּל בְּגוֹרָלוֹ, וְהָיְתָה בּוֹכָה כָּל יוֹם עַד שֶׁהִתְרַכְּכוּ עֵינֶיהָ.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר: אַתְּ בָּכִית בִּשְׁבִיל אוֹתוֹ צַדִּיק כְּדֵי שֶׁלֹּא תִהְיֶי בְּגוֹרָלוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, חַיָּיךְ אֲחוֹתֵךְ תַּעֲמֹד בְּפָרָשַׁת דְּרָכִים וְתִבְכֶּה עַל גָּלוּת יִשְׂרָאֵל, וְאַתְּ תַּעַמְדִי בִּפְנִים וְלֹא תִבְכִּי

אֲבָל הַאי קְרָא, אִיהוּ עַל מַה דְּאַמְרָן. אֲבָל רָזָא דְמִלָּה, דְּרָחֵל וְלֵאָה תְּרֵי עָלְמִין נִינְהוּ. חַד עָלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא, וְחַד עָלְמָא דְּאִתְגַּלְיָא. וְעַל דָּא, דָּא אִתְקַבְּרַת וְאִתְחֲפִיאַת לְגוֹ בִּמְעַרְתָּא וְאִתְכְּסִיאַת. וְדָא קַיְימָא בְּפָרָשַׁת אָרְחִין בְּאִתְגַּלְיָא. וְכֹלָּא כְּגַוְונָא עִלָּאָה. וּבְגִין כַּךְ לָא אָעִיל לָהּ יַעֲקֹב בִּמְעַרְתָּא, וְלָא בַּאֲתָר אַחֲרָא, דְּהָא כְּתִיב (בראשית מ״ח) בְּעוֹד כִּבְרַת אֶרֶץ לָבוֹא אֶפְרָתָה, וְלָא אָעִיל לָהּ לְמָתָא. בְּגִין דְּהַוָה יָדַע דְּאַתְרָהּ הָוָה בְּאַתְרָא דְּאִתְגַּלְיָא.

תָּא חֲזֵי, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הָכִי אִקְרֵי, רָחֵל. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה נ״ב) וּכְרָחֵל לִפְנֵי גוֹזְזֶיהָ נֶאֱלָמָה. אֲמַאי נֶאֱלָמָה. דְּכַד שַׁלְטִין שְׂאַר עַמִּין, קָלָא אִתְפְּסָק מִינָהּ, וְהִיא אִתְאַלְּמַת.

לשון הקודש

עֲלֵיהֶם, וְרָחֵל הִיא הַבּוֹכָה עַל גָּלוּת יִשְׂרָאֵל.

אֲבָל פָּסוּק זֶה הוּא עַל מַה שֶּׁאָמַרְנוּ. אֲבָל סוֹד הַדָּבָר, שֶׁרָחֵל וְלֵאָה הֵן שְׁנֵי עוֹלָמוֹת, אֶחָד עוֹלָם הַנִּכְסֶה, וְאֶחָד עוֹלָם הַנִּגְלֶה, וְלָכֵן זוֹ נִקְבְּרָה וְנִסְתַּתְּרָה בְּתוֹךְ הַמְּעָרָה וְנִתְכַּסְּתָה, וְזוֹ עוֹמֶדֶת בְּפָרָשַׁת דְּרָכִים בַּנִּגְלֶה, וְהַכֹּל כַּצּוּרָה הָעֶלְיוֹנָה, וְלָכֵן לֹא הִכְנִיס אוֹתָהּ יַעֲקֹב לַמְּעָרָה וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (שם מח) בְּעוֹד כִּבְרַת אֶרֶץ לָבֹא אֶפְרָתָה, וְלֹא הִכְנִיס אוֹתָהּ לָעִיר, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁמְּקוֹמָהּ הָיָה בְּמָקוֹם הַנִּגְלֶה.

בֹּא רְאֵה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת כָּךְ: רָחֵל. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נג) וּכְרָחֵל לִפְנֵי גוֹזְזֶיהָ נֶאֱלָמָה. לָמָּה נֶאֱלָמָה? שֶׁכְּשֶׁשּׁוֹלְטִים שְׂאָר הָעַמִּים, הַקּוֹל נִפְסָק מִמֶּנָּה וְהִיא נֶאֱלֶמֶת.

וְדָא הוּא דִּכְתִיב, קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים. קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע דָּא יְרוּשָׁלַיִם לְעֵילָא. רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ, כָּל זִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל אִינּוּן בְּגָלוּתָא, אִיהִי מְבַכָּה עָלַיְיהוּ דְּאִיהִי אִמָּא דִלְהוֹן. מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ. מָאי טַעְמָא. כִּי אֵינֶנּוּ. כִּי אֵינָם מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא, בְּגִין דְּבַעְלָהּ דְּאִיהוּ קוֹל, אִסְתַּלָּק מִינָהּ, וְלָא אִתְחַבָּר בַּהֲדָהּ.

וְתָא חֲזֵי, לָאו שַׁעֲתָא חָדָא, אִיהִי דְּבָכַת עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, אֶלָּא בְּכָל זִמְנָא וְזִמְנָא דְּאִינּוּן בְּגָלוּתָא. וּבְגִינֵי כַּךְ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּרַם לוֹן קָלָא לְמִצְרָאֵי, דִּכְתִיב, (שמות י"א) וְהָיְתָה צְעָקָה גְּדוֹלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר כָּמוֹהוּ לֹא נִהְיָתָה וְגוֹ'. וְזָמִין לוֹן קָלִין אַחֲרָנִין, בְּאִינּוּן עוּרְדְּעָנִין, דְּרָמָאן קָלִין בְּמֵעַיְיהוּ, וַהֲווּ נַפְּלֵי בִּשְׁוָקֵי כַּמֵּתִים.

לשון הקודש

וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים. קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם לְמַעְלָה. רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ – כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם בַּגָּלוּת, הִיא מְבַכָּה עֲלֵיהֶם שֶׁהִיא הָאֵם שֶׁלָּהֶם. מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ, מָה הַטַּעַם? כִּי אֵינֶנּוּ. כִּי אֵינָם הָיָה צָרִיךְ (לִכְתֹּב)! אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁבַּעְלָהּ הוּא קוֹל, הִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה וְלֹא הִתְחַבֵּר עִמָּהּ.

וּבָא רְאֵה, לֹא שָׁעָה אַחַת הִיא בּוֹכָה עַל יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא בְּכָל זְמַן וּזְמַן שֶׁהֵם בַּגָּלוּת, וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּרַם לַמִּצְרִיִּים קוֹל, שֶׁכָּתוּב (שמות יא) וְהָיְתָה צְעָקָה גְּדֹלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר כָּמֹהוּ לֹא נִהְיָתָה וְגוֹ'. וְהִזְמִין לָהֶם קוֹלוֹת אֲחֵרִים בְּאוֹתָם הַצְּפַרְדְּעִים שֶׁהֵרִימוּ קוֹלוֹת בִּמְעֵיהֶם, וְהָיוּ נוֹפְלִים בַּשְּׁוָקִים כְּמוֹ מֵתִים.

וַתַּעַל הַצְּפַרְדֵּעַ, חָדָא הֲוָת, וְאוֹלִידַת, וְאִתְמַלְיָת אַרְעָא מִינַיְיהוּ. וַהֲווּ כֻּלְּהוּ מַסְרִין גַּרְמַיְיהוּ לְאֶשָּׁא, דִּכְתִיב וּבְתַנּוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ, וּמַאי הֲווּ אָמְרוּ. (תהלים ס״ו) בָּאנוּ בָּאֵשׁ וּבַמַּיִם וַתּוֹצִיאֵנוּ לָרְוָיָה. וְאִי תֵּימָא אִי הָכִי מָאי אִיכְּפַת לְהוּ לְמִצְרָאֵי דְּעָאלִין לְאֶשָּׁא כָּל אִינּוּן עוֹרְדֵעַנִין, אֶלָּא כֻּלְּהוּ עָאלִין לְאֶשָּׁא וְאָזְלִין בְּתַנּוּרָא וְלָא מֵתִין. וְאִינּוּן דְּמֵתִין מָאי קָא עַבְדֵי. נַהֲמָא הַוָּה בְּתַנּוּרָא וְעָאלִין בְּגוֹ נַהֲמָא וּמִתְבַּקְעִין וְנַפְקֵי מִנַּיְיהוּ אַחֲרָנִין וְאִשְׁתַּאֲבִין בְּנַהֲמָא. אָתוּ לְמֵיכַל מִינֵה הַהוּא פִּתָּא אִתְהַדְּרוּ עוֹרְדֵעַנָיָא בְּמֶעָיְיהוּ וְרַקְדָן וְרַמָּאן קַלִּין עַד דְּהַווּ מֵתִים. וְדָא קָשְׁיָא לוֹן מִכֹּלָּא.

תָּא חֲזֵי כְּתִיב וְשָׁרַץ הַיְאוֹר צְפַרְדְּעִים וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתֶךָ וּבַחֲדַר מִשְׁכָּבְךָ וְעַל מִטָּתֶךָ. פַּרְעֹה

לשון הקודש

וַתַּעַל הַצְּפַרְדֵּעַ. הָיְתָה אַחַת וְהוֹלִידָה, וְהִתְמַלְּאָה הָאָרֶץ מֵהֶם. וְהָיוּ כֻּלָּן מוֹסְרוֹת עַצְמָן לָאֵשׁ, שֶׁכָּתוּב וּבְתַנּוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ. וּמָה הָיוּ אוֹמְרוֹת? (תהלים סו) בָּאנוּ בָּאֵשׁ וּבַמַּיִם וַתּוֹצִיאֵנוּ לָרְוָיָה. וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ מָה אִכְּפַת לְמִצְרַיִם שֶׁכָּל אוֹתָן הַצְּפַרְדְּעִים נִכְנָסוֹת לָאֵשׁ? אֶלָּא כֻּלָּן נִכְנָסוֹת לָאֵשׁ וְהוֹלְכוֹת בַּתַּנּוּר וְלֹא מֵתוֹת. וְאוֹתָן שֶׁמֵּתוֹת מָה עָשׂוּ? לֶחֶם הָיָה בַּתַּנּוּר, וְנִכְנָסוֹת לְתוֹךְ הַלֶּחֶם וּמִתְבַּקְּעוֹת, וְיוֹצְאוֹת מֵהֶן אֲחֵרוֹת וְנִשְׁאָבוֹת לְתוֹךְ הַלֶּחֶם. בָּאוּ לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ, אוֹתָהּ פַּת הָפְכָה לִצְפַרְדֵּעַ בִּמְעֵיהֶם וְרוֹקְדוֹת, וּמְרִימוֹת קוֹלוֹת עַד שֶׁהָיוּ מֵתִים, וְזֶה קָשֶׁה לָהֶם מֵהַכֹּל.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב וְשָׁרַץ הַיְאוֹר צְפַרְדְּעִים

אִיהוּ אַלְקֵי קַדְמָאָה מִכֻּלְּהוּ וְיָתִיר מִכֻּלְּהוּ. לֵיהֱוֵי שְׁמֵיהּ דִּי אֱלָהָא מְבֹרָךְ מִן עַלְמָא וְעַד עַלְמָא דְּהוּא פָּקִיד עוֹבַדִּין דִּבְנֵי נָשָׁא בְּכָל מָה דְּעָבְדֵי.

כְּתִיב (בראשית י"ב) וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ שָׂרֵי פַּרְעֹה וַיְהַלְלוּ אוֹתָהּ אֶל פַּרְעֹה וַתֻּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית פַּרְעֹה. הַאי קְרָא לִדְרָשָׁא הוּא דְּאָתָא. תְּלַת פַּרְעֹה (דף ל' ע"א) הָכָא. חַד, בְּהַהוּא זִמְנָא. וְחַד, בְּיוֹמוֹי דְּיוֹסֵף. וְחַד, בְּיוֹמוֹי דְּמֹשֶׁה דְּאַלְקֵי בְּקוֹלְפּוֹי. (ס"א הָאי קְרָא כֻּלָּא אִתְּקַיָּים בְּפַרְעֹה קַדְמָאָה אֲבָל בְּשַׁעֲתָא וכו') (וְהָאי קְרָא אִתְּקַיָּים).

פַּרְעֹה קַדְמָאָה, בְּשַׁעֲתָה דְּאִתְנְסִיבַת שָׂרָה לְגַבֵּיהּ, דְּמַז לְאוּמָנִין, וְצִיְּירוּ הַהוּא דְּיוּקְנָא בְּאִדְּרֵיהּ, עַל עַרְסֵיהּ בְּכוֹתָלָא, לָא נָח דַּעְתֵּיהּ, עַד דְּעָבְדוּ דְּיוּקְנָא דְּשָׂרָה בִּנְסִירוּ, וְכַד סָלִיק לְעַרְסֵיהּ, סָלִיק לָהּ עִמֵּיהּ. כָּל מַלְכָּא דְּאָתָא אֲבַתְּרֵיהּ, הָוָה

לשון הקודש

וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתֶךָ וּבַחֲדַר מִשְׁכָּבְךָ וְעַל מִטָּתֶךָ. פַּרְעֹה לָקָה רִאשׁוֹן מִכֻּלָּם, וְיוֹתֵר מִכֻּלָּם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שֵׁם הָאֱלוֹהַּ מְבֹרָךְ מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, שֶׁהוּא פּוֹקֵד מַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם בְּכָל מַה שֶּׁעוֹשִׂים.

כָּתוּב (בראשית יב) וַיִּרְאוּ אֹתָהּ שָׂרֵי פַּרְעֹה וַיְהַלְלוּ אֹתָהּ אֶל פַּרְעֹה וַתֻּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית פַּרְעֹה. פָּסוּק זֶה לִדְרָשָׁה הוּא בָּא. שְׁלֹשָׁה פַּרְעֹה כָּאן. אֶחָד בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְאֶחָד בִּימֵי יוֹסֵף, וְאֶחָד בִּימֵי מֹשֶׁה שֶׁהִלְקָהוּ בְּמַקְּלוֹ. (הַפָּסוּק הַזֶּה כֻּלּוֹ הִתְקַיֵּם בְּפַרְעֹה הָרִאשׁוֹן, אֲבָל בְּשָׁעָה וְכוּ') (וְהַפָּסוּק הַזֶּה הִתְקַיֵּם).

פַּרְעֹה הָרִאשׁוֹן, בְּשָׁעָה שֶׁנִּלְקְחָה שָׂרָה אֵלָיו, רָמַז לְאָמָנִים וְצִיְּרוּ בְּחַדְרוֹ אֶת דְּמוּתָהּ עַל מִטָּתוֹ בַּכֹּתֶל. לֹא נָחָה דַּעְתּוֹ עַד שֶׁעָשׂוּ אֶת דְּמוּתָהּ שֶׁל שָׂרָה עַל לוּחַ עֵץ, וּכְשֶׁהָיָה עוֹלֶה לְמִטָּתוֹ, הֶעֱלָה אוֹתָהּ עִמּוֹ. כָּל מֶלֶךְ שֶׁבָּא אַחֲרָיו הָיָה רוֹאֶה

חָמֵי הַהוּא דְיוּקְנָא מְצַיְּירָא צִיּוּרָא, וַהֲווּ עָאלִין קָמֵיהּ בְּדִיחִין, כַּד סָלִיק לְעַרְסֵיהּ הָוָה אִתְהֲנֵי בְהַהוּא צִיּוּר. בְּגִין כַּךְ, מַלְכָּא אַלְקֵי הָכָא יַתִּיר מִכֹּלָא. (תָּא חֲזֵי) הַיְינוּ דִכְתִיב, וּבַחֲדַר מִשְׁכָּבְךָ וְעַל מִטָּתֶךָ. וּלְבָתַר, וּבְבֵית עֲבָדֶיךָ וּבְעַמֶּךָ. וּבְכֻלְּהוּ לָא כְתִיב עַל מִטָּתָם, אֶלָּא לֵיהּ בִּלְחוֹדֵיהּ.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (קהלת א׳) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא אֶל מָקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת. הַאי קְרָא אִתְמַר, וְאַמְרֵי לֵיהּ חַבְרַיָּיא. אֲבָל תָּא חֲזֵי, כַּד אִינּוּן נָחֲלִין עָאלִין לְגוֹ יַמָּא, וְיַמָּא נָקִיט לוֹן, וְשָׁאִיב לוֹן בְּגַוֵּיהּ, בְּגִין דְּקָקָפָאן מַיָּא בְגוֹ יַמָּא, וְהַהוּא גְלִידוּ שָׁאִיב כָּל מַיָּא דְעָאלִין בֵּיהּ, וּלְבָתַר נָפְקִין מַיָּא בְּתוּקְפָּא דְדָרוֹם, וְאַשְׁקֵי יַת כָּל חֵיוַת בָּרָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים ק״ד) יַשְׁקוּ כָל חַיְתוֹ שָׁדָי.

לשון הקודש

אוֹתוֹ דְיוּקָן מְצַיֵּר בְּצִיּוּר, וְהָיוּ נִכְנָסִים לְפָנָיו בַּדְּחָנִים, וּכְשֶׁעוֹלֶה לְמִטָּתוֹ הָיָה נֶהֱנֶה מֵאוֹתוֹ צִיּוּר, לָכֵן הַמֶּלֶךְ לָקָה כָּאן יוֹתֵר מֵהַכֹּל. (בא וראה) הַיְנוּ מַה שֶּׁכָּתוּב וּבַחֲדַר מִשְׁכָּבְךָ וְעַל מִטָּתֶךָ, וְאַחַר כָּךְ וּבְבֵית עֲבָדֶיךָ וּבְעַמֶּךָ. וּבְכֻלָּם לֹא כָתוּב עַל מִטָּתָם, אֶלָּא רַק לוֹ לְבַדּוֹ.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא אֶל מָקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת. פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר וְאָמְרוּ אוֹתוֹ הַחֲבֵרִים, אֲבָל בּוֹא רְאֵה, כְּשֶׁאוֹתָם נְחָלִים נִכְנָסִים לְתוֹךְ הַיָּם, וְהַיָּם לוֹקֵחַ אוֹתָם וְשׁוֹאֵב אוֹתָם לְתוֹכוֹ כְּשֶׁכִּיל שֶׁקּוֹפְאִים הַמַּיִם בְּתוֹךְ הַיָּם, וְאוֹתוֹ הַקֶּרַח שׁוֹאֵב אֶת הַמַּיִם שֶׁנִּכְנָס בּוֹ, וְאַחַר כָּךְ

(זהו הנזכר הכא) וְתָא חֲזֵי, יַמָּא דְקַקְפָּא שָׁאִיב כָּל מַיָּא, וְאִשְׁתְּרֵי בְּתוּקְפָּא דְדָרוֹם, כְּמָה דְאִתְּמַר, וּבְגִין כַּךְ אֵינֶנּוּ מָלֵא, וְאִתְּמַר.

וְהָא אִתְּעָרוּ בֵּיהּ חַבְרַיָּיא. אֶל מָקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת. מָאי טַעֲמָא הֵם שָׁבִים. בְּגִין דְּהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵעֵדֶן לָא פָּסִיק לְעָלְמִין, וְהוּא אַפִּיק תָּדִיר מַיָּא לְיַמָּא, וְעַל דָּא, מַיִין שָׁבִין לָלֶכֶת, וְתָבִין, וְאַזְלִין וְתָבִין, וְלָא פָּסְקִין לְעָלְמִין. וְכַד אִיהוּ תָּב לָלֶכֶת, בְּגִין לְמֵהַךְ לְאַשְׁקָאָה לְכֹלָּא, וְאָתֵי רוּחַ צָפוֹן וְקָפֵי מַיָּא, וְרוּחָא דְדָרוֹם דְּאִיהוּ חֲמִימָא, (ס״א שָׁרֵי) שָׁדֵי לוֹן לְמֵהַךְ לְכָל סְטָר. וְעַל דָּא, הַאי יַמָּא יָתִיב בֵּין תְּרֵי סִטְרֵי אִלֵּין, וּבְגִינַיְיהוּ קַיְּימָא, וְאַרְבִּין אַזְלִין וְנַטְלִין לְכָל סְטָר.

לשון הקודש

יוֹצְאִים הַמַּיִם בְּתֹקֶף שֶׁל הַדָּרוֹם, וּמַשְׁקֶה אֶת כָּל חַיּוֹת הַשָּׂדֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי.

וּבֹא רְאֵה, יָם שֶׁקּוֹפֵא שׁוֹאֵב אֶת כָּל הַמַּיִם וּמַפְשִׁיר בְּכֹחַ הַדָּרוֹם כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וּמִשּׁוּם כָּךְ אֵינֶנּוּ מָלֵא, וְנֶאֱמַר. **וַחֲרֵי** הִתְעוֹרְרוּ בוֹ הַחֲבֵרִים, אֶל מָקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת. מָה הַטַּעַם הֵם שָׁבִים? מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן לֹא פוֹסֵק לְעוֹלָמִים, וְהוּא מוֹצִיא תָּמִיד מַיִם לַיָּם, וְעַל זֶה הַמַּיִם שָׁבִים לָלֶכֶת, וְשָׁבִים, וְהוֹלְכִים וְשָׁבִים, וְלֹא פוֹסְקִים לְעוֹלָמִים. וּכְשֶׁהוּא שָׁב לָלֶכֶת, כְּדֵי לָלֶכֶת לְהַשְׁקוֹת אֶת הַכֹּל, וּבָאָה רוּחַ צָפוֹן וְהַמַּיִם קוֹפְאִים, וְרוּחַ הַדָּרוֹם שֶׁהִיא חֲמִימָה, (מפשירה) מַטִּילָה אוֹתָם לָלֶכֶת לְכָל צַד. וְעַל זֶה הַיָּם הַזֶּה יוֹשֵׁב בֵּין שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ, וּבִשְׁבִילָם הוּא עוֹמֵד, וָאֲנִיּוֹת הוֹלְכוֹת וְנוֹסְעוֹת לְכָל צַד.

תָּא חֲזֵי, כַּד מַלְכָּא, אָתֵי לְעַרְסֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְפְּלִיג לֵילְיָא, רוּחָא דְצָפוֹן אִתְעַר, דְּאִיהוּ אִתְעַר חֲבִיבוּתָא לְגַבֵּי מַטְרוֹנִיתָא, דְּאִלְמָלֵא אִתְעָרוּתָא דְצָפוֹן, לָא אִתְחַבָּר מַלְכָּא בַהֲדָהּ, בְּגִין דְּצָפוֹן שָׁאֵרֵי חֲבִיבוּתָא, כְּמָה דְּאִתְּמַר, (שיר השירים ב׳) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. וְדָרוֹם חָבִיק בִּרְחִימוּ דִּכְתִיב וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי, כְּדֵין כַּמָּה בְדִיחִין מִתְעָרִין שִׁירָתָא, עַד דְּאָתֵי צַפְרָא, דִּכְתִיב, (איוב ל״ח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

וְכַד אָתֵי צַפְרָא, כֻּלְּהוּ עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי אַמְרֵי שִׁירָתָא, וְיִשְׂרָאֵל כְּגַוְונָא דָא לְתַתָּא, דִּכְתִיב, (ישעיה ס״ב) הַמַּזְכִּירִים אֶת יְיָ׳ אַל דֳּמִי לָכֶם. אַל דֳּמִי לָכֶם לְתַתָּא דַּיְיקָא. (בַּלַּיְלָה).

לשון הקודש

בא רְאֵה, כְּשֶׁהַמֶּלֶךְ בָּא לְמִטָּתוֹ בְּשָׁעָה שֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה, רוּחַ צָפוֹן מִתְעוֹרֶרֶת, שֶׁהִיא מְעוֹרֶרֶת חֲבִיבוּת לַגְּבִירָה, שֶׁאִלְמָלֵא רוּחַ הַצָּפוֹן אֵין מִתְחַבֵּר הַמֶּלֶךְ עִמָּהּ, מִשּׁוּם שֶׁמִּצָּפוֹן מַתְחִילָה חֲבִיבוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. וְדָרוֹם מְחַבֵּק בְּאַהֲבָה, שֶׁכָּתוּב וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. וְאָז כַּמָּה בַּדְּחָנִים מְעוֹרְרִים שִׁירָה עַד שֶׁבָּא הַבֹּקֶר, שֶׁכָּתוּב (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

וּכְשֶׁבָּא הַבֹּקֶר, כָּל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים אוֹמְרִים שִׁירָה, וְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ כֵן לְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סב) הַמַּזְכִּירִים אֶת ה׳ אַל דֳּמִי לָכֶם. אַל דֳּמִי לָכֶם לְמַטָּה דַּוְקָא (בַּלַּיְלָה).

כַּד אִתְפְּלִיג לֵילְיָא, אִינּוּן דְּתִיאוּבְתָּא דִּילְהוֹן לְאַדְכְּרָא תָּדִיר לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא יָהֲבֵי שְׁכִיבוּ לְלִבָּא, וְקַיְימִין לְאַדְכְּרָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כַּד סָלִיק צַפְרָא מַקְדִּימִין לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, וּמְשַׁבְּחָאן לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֵן בָּתַר פַּלְגוּת יוֹמָא. וְכֵן בְּלֵילְיָא, כַּד אִתְחֲשָׁךְ וְאִתְדְּבַק לֵילְיָא בְּחָשׁוֹכָא, וּבַת שִׁמְשָׁא. עַל אִלֵּין כְּתִיב הַמַּזְכִּירִים אֶת יְיָ׳ אַל דָּמִי לָכֶם. וְדָא עַמָּא קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל.

וְעַל דָּא, אַדְכַּר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, וְסָלִיק עַל פַּרְעֹה, אִלֵּין דְּלָא מִשְׁתַּכְּחִי יְמָמָא וְלֵילְיָא, וּמַאן אִינּוּן. עוּרְדְּעַנְיָא, דְּקַלֵּהוֹן לָא מִשְׁתְּכַּךְ תָּדִיר, בְּגִין דְּאַתְקִיף בְּעַמָּא קַדִּישָׁא, דְּלָא מִשְׁתַּכְּחִי יְמָמָא וְלֵילֵי, לְשַׁבְּחָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְלָא הָוָה בַּר נָשׁ בְּמִצְרַיִם, דְּיָכִיל לְמִשְׁתָּעֵי

לשון הקודש

כְּשֶׁנֶּחֱלָק הַלַּיְלָה, אוֹתָם שֶׁתְּשׁוּקָתָם לְהַזְכִּיר תָּמִיד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא נוֹתְנִים שֵׁנָה לַלֵּב, וְעוֹמְדִים לְהַזְכִּיר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כְּשֶׁעוֹלֶה הַבֹּקֶר, מַקְדִּימִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּמְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכֵן אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם, וְכֵן בַּלַּיְלָה כְּשֶׁנֶּחְשָׁךְ וְנִדְבָּק הַלַּיְלָה בַּחֹשֶׁךְ וְלָן הַשֶּׁמֶשׁ, וְעַל אֵלֶּה כָּתוּב הַמַּזְכִּירִים אֶת ה׳ אַל דָּמִי לָכֶם. וְזֶה עַם יִשְׂרָאֵל הַקָּדוֹשׁ.

וְלָכֵן הִזְכִּירָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם וְעָלָה עַל פַּרְעֹה, אֵלּוּ שֶׁלֹּא שׁוֹכְבִים יוֹמָם וָלַיְלָה, וּמִי הֵם? צְפַרְדְּעִים, שֶׁקּוֹלָם לֹא שׁוֹכֵךְ תָּמִיד, מִשּׁוּם שֶׁהֶחֱזִיק בָּעָם הַקָּדוֹשׁ שֶׁלֹּא שׁוֹכְבִים יָמִים וְלֵילוֹת לְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא הָיָה אִישׁ

בַּחֲדֵי הֲדָדֵי. וּמִנַּיְיהוּ אִתְחַבְּלַת אַרְעָא. וּמִקַּלֵּהוֹן הֲווֹ יְנוֹקִין וְרַבְּיָין מֵתִין.

וְאִי תֵּימָא הֵיךְ לָא יַכְלִין לְקָטְלָא לוֹן. אֶלָּא, אִי אֲרִים בַּר נָשׁ חוּטְרָא, אוֹ אֲבָנָא, לְקָטְלָא חָדָא, אִתְבַּקְעַת, וְנָפְקִין שִׁית מִינָהּ, מִגּוֹ מְעָהָא, וְאַזְלֵי וְטַרְטָשֵׁי בְּאַרְעָא, עַד דְּהַוֵי, מִתְמַנָּע לְמִקְרַב בְּהוּ.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה נָהֲרִין, כַּמָּה יְאוֹרִין, נַפְקָא מִגּוֹ יַמָּא עִלָּאָה, כַּד אִתְמַשְׁכָן וּמִשְׁתְּרָן מַיָּא, וּמִתְפַּלְגִין (דף ל׳ ע״ב) כַּמָּה נְחָלִין, לְכַמָּה סִטְרִין, לְכַמָּה יְאוֹרִין, לְכַמָּה נָהֲרִין. וְחוּלָקָא דְּמְמָנָא דְּסִטְרָא דְּמִצְרַיִם אִינּוּן מַיִין מְרַחֲשָׁן אִלֵּין, דְּלֵית לָךְ מַיִין דְּנָפְקִין מִגּוֹ יַמָּא, דְּלָא מַפְקֵי נוּנִין לְזִינִין.

לשון הקודש

בְּמִצְרַיִם שֶׁיָּכֹל לְדַבֵּר זֶה עִם זֶה, וּמֵהֶם נִשְׁחַתָּה הָאָרֶץ, וּמִקּוֹלָם הָיוּ יוֹנְקִים וִילָדִים קְטַנִּים מֵתִים.

וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ לֹא יָכְלוּ לַהֲרֹג אוֹתָם? אֶלָּא אִם הֵרִים אָדָם מַקֵּל אוֹ אֶבֶן לַהֲרֹג אַחַת, הִתְבַּקְּעָה וְיָצְאוּ מִמֶּנָּה שֵׁשׁ מִתּוֹךְ מֵעֶיהָ, וְהוֹלְכוֹת וּמְקַלְקְלוֹת אֶת הָאָרֶץ עַד שֶׁהָיָה מֵהַנִּמְנָע לִקְרַב אֲלֵיהֶם.

בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה נְהָרוֹת, כַּמָּה יְאוֹרִים יוֹצְאִים מִתּוֹךְ הַיָּם הָעֶלְיוֹן, כְּשֶׁנִּמְשָׁכִים וּמַפְשִׁירִים הַמַּיִם וּמִתְחַלְּקִים כַּמָּה נְחָלִים לְכַמָּה צְדָדִים, לְכַמָּה יְאוֹרִים, לְכַמָּה נְהָרוֹת. הַחֵלֶק שֶׁל הַמְמֻנֶּה שֶׁל צַד מִצְרַיִם הֵם הַמַּיִם הַמְרַחֲשִׁים הָאֵלֶּה, שֶׁאֵין לְךָ מַיִם שֶׁיּוֹצְאִים מִתּוֹךְ הַיָּם שֶׁלֹּא מוֹצִיאִים דָּגִים לְמִינֵיהֶם.

מָאן אִינּוּן נוּנִין. אִינּוּן שְׁלִיחָן בְּעָלְמָא, מְמָנָן לְמֶעְבַּד רְעוּתָא דְמָארֵיהוֹן, מְמָנָן בְּרוּחָא דְחָכְמְתָא. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, אִית מַיִין מְגַדְּלִין חַכִּימִין. וְאִית מַיִין מְגַדְּלִין טִפְּשִׁין. לְפוּם אִינּוּן נָהֲרִין דְּמִתְחַלְּקִין לְכָל סִטְרִין.

וְהָכָא נַהֲרֵי דְמִצְרָאֵי, מְגַדְּלִין מָארֵי דְחָרָשִׁין, נוּנִין בְּסִיטִין קְפִיטִין בְּעֶשֶׂר דַּרְגִּין דְּחָרָשִׁין, דִּכְתִיב, (דברים י״ח) קוֹסֵם, קְסָמִים, מְעוֹנֵן, וּמְנַחֵשׁ, וּמְכַשֵּׁף, וְחוֹבֵר חָבֶר, וְשׁוֹאֵל אוֹב, וְיִדְּעוֹנִי, וְדוֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים. הָא עֶשֶׂר זִינִין דְּחָכְמְתָא דְחָרָשַׁיָּא.

וּבְהַהוּא זִמְנָא, אוֹשִׁיט קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶצְבְּעָא דִידֵיהּ, וּבַלְבֵּל אִינּוּן נְהָלִין נַהֲרִין דְּמִצְרָאֵי, וְאִתְמְנָעוּ אִינּוּן נוּנֵי דְחָכְמְתָא דִילְהוֹן. חַד אִתְהַפַּךְ לְדָמָא, וְחַד דְּסָלִיקוּ נוּנֵי קָלִין, (דְּכוּלְּהוּ

לשון הקודש

מִי הֵם הַדָּגִים? אוֹתָם שְׁלִיחִים בָּעוֹלָם מְמֻנִּים לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹן אֲדוֹנָם, מְמֻנִּים בְּרוּחַ שֶׁל חָכְמָה. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, יֵשׁ מַיִם מְגַדְּלִים חֲכָמִים, וְיֵשׁ מַיִם מְגַדְּלִים טִפְּשִׁים, לְפִי אוֹתָם נְהָרוֹת שֶׁמִּתְחַלְּקִים לְכָל הַצְּדָדִים.

וְכָאן נַהֲרוֹת מִצְרַיִם מְגַדְּלִים בַּעֲלֵי כְשָׁפִים, דָּגִים בְּסוּגִים שׁוֹנִים, בְּעֶשֶׂר דַּרְגּוֹת שֶׁל כְּשָׁפִים, שֶׁכָּתוּב (דברים יח) קוֹסֵם, קְסָמִים, מְעוֹנֵן, וּמְנַחֵשׁ, וּמְכַשֵּׁף, וְחוֹבֵר, חָבֶר, וְשׁוֹאֵל אוֹב, וְיִדְּעוֹנִי, וְדוֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים. הֲרֵי עֲשָׂרָה מִינִים שֶׁל חָכְמַת הַמְּכַשְּׁפִים.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן הוֹשִׁיט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶצְבַּע שֶׁלּוֹ וּבִלְבֵּל אוֹתָם נְהָלִים וּנְהָרוֹת שֶׁל מִצְרַיִם, וְנִמְנְעוּ אוֹתָם הַדָּגִים שֶׁל הַחָכְמָה שֶׁלָּהֶם. אֶחָד הִתְהַפֵּךְ לְדָם, וְאֶחָד שֶׁהֶעֱלוּ הַדָּגִים קוֹלוֹת [שֶׁכָּל הַדָּגִים תְּלוּיִים]

נוּנִין תְּלִיָּין) בְּלֹא תוֹעַלְתָּא, וְלָא אָתֵי עָלַיְיהוּ רוּחָא דְּאִינּוּן חָכְמָתָן.

עָרוֹב: כִּי הַאי גַּוְונָא, דְּעַרְבֵּב לוֹן זִינֵי דְחָכְמָתָא דִּילְהוֹן, וְלָא יַכְלִין לְאִתְדַּבְּקָא, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אֲפִילוּ דְּהָנֵי דְאִשְׁתְּכָחוּ בְאַרְעָא, מְחַבְּלָן לוֹן בְּאַרְעָא, וּמְחַבְּלָן אוֹרְחַיְיהוּ. עָרוֹב, מָאי עָרוֹב. עִרְבּוּבְיָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ויקרא י״ט) וּבֶגֶד כִּלְאַיִם. עֲרוּבִין: (ויקרא י״ט) שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם: זִינִין סַגִּיאִין בְּאָרְמוּת יָדָא.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה חֵילִין אִתְעָרוּ לְעֵילָא כְּחַד, וּבַלְבֵּל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּחֲדָא, בְּגִין לְבַלְבְּלָא חֵילַיְיהוּ תַּקִּיפָא לְעֵילָא. וְכָל אִינּוּן גְּבוּרָן דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, בִּידָא חָדָא הֲוָה, דְּאָרִים יְדֵיהּ עָלַיְיהוּ, לְעֵילָא וְתַתָּא, וּמִתַּמָּן אִתְאֲבִידַת

לשון הקודש

בְּלִי תוֹעֶלֶת, וְלֹא בָּאָה עֲלֵיהֶם רוּחַ שֶׁל אוֹתָן חָכְמוֹת.

עָרֹב – כְּאוֹתָהּ דֻּגְמָא, שֶׁעֵרְבֵּב לָהֶם מִינֵי חָכְמָה שֶׁלָּהֶם, וְלֹא יָכֹל לְהִדָּבֵק, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אֲפִלּוּ שֶׁאֵלֶּה שֶׁנִּמְצְאוּ בָּאָרֶץ, מַשְׁחִיתִים אוֹתָם בָּאָרֶץ וּמַשְׁחִיתִים אֶת דַּרְכֵיהֶם. עָרֹב, מַה זֶּה עָרֹב? עִרְבּוּבְיָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבֶגֶד כִּלְאַיִם. עֲרוּבִין – (ויקרא יט) שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם. מִינִים רַבִּים בַּהֲרָמַת יָד.

בֹּא רְאֵה כַּמָּה כֹּחוֹת הִתְעוֹרְרוּ לְמַעְלָה כְּאֶחָד, וּבִלְבֵּל אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּאֶחָד כְּדֵי לְבַלְבֵּל אֶת הַכֹּחַ הַתַּקִּיף שֶׁלָּהֶם לְמַעְלָה. וְכָל אוֹתָן גְּבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, בְּיָד אַחַת זֶה הָיָה, שֶׁהֵרִים יָדוֹ עֲלֵיהֶם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה,

חָכְמָתָא דְּמִצְרַיִם, דִּכְתִיב, (ישעיה כ״ט) וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו וּבִינַת נְבוֹנָיו תִּסְתַּתָּר.

וְתָא חָזֵי, כְּתִיב, (ישעיה י״ט) וְסִכְסַכְתִּי מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם. מִצְרַיִם לְעֵילָא, בְּמִצְרַיִם לְתַתָּא. בְּגִין דְּאִינּוּן חֵילִין לְעֵילָא, מְמָנָן עַל חֵילִין דִּלְתַתָּא, וְאִתְעָרְבוּ כֻּלְּהוּ. אִתְעָרְבוּ לְעֵילָא, דְּלָא הֲווֹ מִצְרָאֵי יַכְלֵי לְאִתְקַשְּׁרָא בְּחָרְשַׁיְיהוּ, בְּאִינּוּן דּוּכְתֵּי דַּהֲווֹ מִתְקַשְּׁרֵי בְּקַדְמִיתָא, דְּהָא אִתְבַּלְבָּלוּ. וְעַל דָּא אַיְיתֵי עָלַיְיהוּ עָרוֹב, חִיוָון דַּהֲווֹ מִתְעָרְבֵי דָא בְדָא.

כִּנִּים, דְּסַלְקָא עַפְרָא דְאַרְעָא. וְתָא חָזֵי, כָּל אִיבָּא דְּאִתְיְלִידַת בְּאַרְעָא, מֵחֵילָא דִלְעֵילָא מְמָנָא דְּאִזְדְּרַע עָלָה אִיהוּ, וְכֹלָּא הָוָה כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא.

וְתָא חָזֵי, שִׁבְעָה רְקִיעִין עָבֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

לשון הקודש

וּמִשָּׁם אָבְדָה חָכְמַת מִצְרַיִם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כט) וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו וּבִינַת נְבוֹנָיו תִּסְתַּתָּר.

וּבֹא רְאֵה, כָּתוּב (שם יט) וְסִכְסַכְתִּי מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם. מִצְרַיִם – לְמַעְלָה, בְּמִצְרַיִם – לְמַטָּה. מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם חֵילוֹת לְמַעְלָה מְמֻנִּים עַל הַחֵילוֹת שֶׁל מַטָּה, וְהִתְעָרְבוּ כֻּלָּם. הִתְעָרְבוּ לְמַעְלָה, שֶׁלֹּא הָיוּ הַמִּצְרִים יְכוֹלִים לְהִתְקַשֵּׁר לְכִשְׁפֵּיהֶם, בְּאוֹתָם מְקוֹמוֹת שֶׁהָיוּ מִתְקַשְּׁרִים בַּהַתְחָלָה, שֶׁהֲרֵי הִתְבַּלְבְּלוּ, וְעַל זֶה הֵבִיא עֲלֵיהֶם עָרֹב, חַיּוֹת שֶׁהָיוּ מְעֹרָבוֹת זֶה בָּזֶה.

כִּנִּים – שֶׁעָלָה עֲפַר הָאָרֶץ. וּבֹא רְאֵה, כָּל פְּרִי שֶׁנּוֹלָד בָּאָרֶץ, מֵחַיִל שֶׁלְּמַעְלָה מְמֻנֶּה שֶׁנִּזְרַע עָלֶיהָ הוּא, וְהַכֹּל הָיָה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

וּבֹא רְאֵה, שִׁבְעָה רְקִיעִים עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ

כְּגַוְונָא דָא שִׁבְעָה אַרְעָאן. וְאִינּוּן תְּחוּמִין דְּמִתְפָּרְשָׁן בְּדוּכְתַּיְיהוּ. שִׁבְעָה רְקִיעִין לְעֵילָא, שִׁבְעָה תְּחוּמֵי אַרְעָא לְעֵילָא, כְּהַאי גַּוְונָא לְתַתָּא מִתְפָּרְשָׁן דַּרְגִּין, שִׁבְעָה רְקִיעִין, וְשִׁבְעָה תְּחוּמֵי אַרְעָא. וְהָא אוּקְמוּהוּ חַבְרַיָּיא, בְּשִׁבְעָה אַרְעִין כְּסוּפְטָא דָא עַל דָּא.

וְאִינּוּן שִׁבְעָה תְּחוּמֵי אַרְעָא לְעֵילָא, כָּל חַד וְחַד (מִתְפָּרְשָׁאן לְשִׁבְעִין מְמַנָּן) מִתְפָּרְשָׁן לְעֶשֶׂר, וְאִינּוּן מִתְפַּלְגָּאן לְשִׁבְעִין מְמָנָן, דְּמִמָּנָן עַל שִׁבְעִין עַמִּין. וְהַהוּא אַרְעָא, תְּחוּמָא דְּכָל עַמָּא וְעַמָּא, סַחֲרָא לְאַרְעָא קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שיר השירים ג׳) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל וַעֲשָׂרָה בְּגַוָּוֵיהוּ טְמִירִין, וְאִינּוּן שִׁבְעִין דְּסַחֲרָן אַרְעָא קַדִּישָׁא. וְדָא הוּא לְעֵילָא, כְּגַוְונָא דָא לְתַתָּא.

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ זֶה שֶׁבַע אֲרָצוֹת. וְאוֹתָם תְּחוּמִים שֶׁנִּפְרָדִים בִּמְקוֹמָם. שִׁבְעָה רְקִיעִים לְמַעְלָה, שִׁבְעָה תְּחוּמֵי אֶרֶץ לְמַעְלָה, כְּמוֹ כֵן לְמַטָּה נִפְרָדוֹת הַדְּרָגוֹת, שִׁבְעָה רְקִיעִים, וְשִׁבְעָה תְּחוּמֵי אֶרֶץ. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים, בְּשֶׁבַע אֲרָצוֹת כְּגִלְדֵי בְּצָלִים זֶה עַל זֶה.

וְאוֹתָם שִׁבְעָה תְּחוּמִים שֶׁל הָאָרֶץ לְמַעְלָה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד [וְנִפְרָדִים לְשִׁבְעִים מְמֻנִּים] נִפְרָדִים לַעֲשָׂרָה, וְהֵם מִתְחַלְּקִים לְשִׁבְעִים מְמֻנִּים שֶׁמְּמֻנִּים עַל שִׁבְעִים עַמִּים, וְאוֹתָהּ אֶרֶץ תְּחוּם לְכָל עַם וְעַם סְבִיב הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל. וַעֲשָׂרָה בְּתוֹכָם טְמוּנִים, וְהֵם שִׁבְעִים

וְתָא חֲזֵי, הַהוּא אַרְעָא, תְּחוּמָא דְּחוּלָקָא דְּמִצְרָאֵי, בְּהַהוּא זִמְנָא, אוֹשִׁיט קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶצְבְּעָא דִּילֵיהּ, וְאִתְּיְלִידוּ טַפְסִירִין בְּהַהוּא תְּחוּמָא, וְאִתְּיְבָשׁוּ כָּל אִינּוּן תְּחוּמִין דְּרַכִּיכוּ מַיָּא. וְכָל יְרוֹקָא דְּמַיִין דְּנַבְעִין, כְּדֵין לְתַתָּא, אִתְּחֲזִיאוּ קִלְמִין מֵעַפְרָא דְּאַרְעָא.

וְהָא אִתְּמַר דְּאַהֲרֹן הָוָה מָחֵי. אֲבָל בְּגִין דָּא אַהֲרֹן הָוָה מָחֵי, לְאַחֲזָאָה דִּימִינָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָּבַר לְשַׂנְאִין, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שמות ט״ו) יְמִינְךָ יְיָ׳ תִּרְעַץ אוֹיֵב. כְּגַוְונָא דָא, זָמִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַיְיתָאָה עַל קַרְתָּא דְּרוֹמִי רַבְּתָא, דִּכְתִיב, (ישעיה ל״ד) וְנֶהֱפְכוּ נְחָלֶיהָ לְזֶפֶת וַעֲפָרָהּ לְגָפְרִית. וְעַל דָּא, כָּל עֲפַר הָאָרֶץ הָיָה כִנִּים בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם.

לשון הקודש

שֶׁסּוֹבְבִים אֶת הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְזֶהוּ לְמַעְלָה כְּמוֹ זֶה לְמַטָּה.

וּבֹא רְאֵה, אוֹתָהּ אֶרֶץ הַתְּחוּם שֶׁל חֵלֶק מִצְרַיִם, בְּאוֹתוֹ זְמַן הוֹשִׁיט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶצְבָּעוֹ, וְנוֹלְדוּ לַהֲבוֹת אֵשׁ בְּאוֹתוֹ תְּחוּם, וְהִתְיַבְּשׁוּ כָּל אוֹתָם תְּחוּמִים שֶׁמְּרֻכָּכִים בְּמַיִם. וְכָל הַיָּרֹק שֶׁל הַמַּיִם שֶׁנּוֹבְעִים אָז לְמַטָּה, נִרְאוּ הַכִּנִּים מֵעֲפַר הָאָרֶץ.

וַחֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁאַהֲרֹן הָיָה מַכֶּה, אֲבָל מִשּׁוּם זֶה אַהֲרֹן הָיָה מַכֶּה, לְהַרְאוֹת שֶׁיְּמִינוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹבֶרֶת שׂוֹנְאִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טו) יְמִינְךָ ה׳ תִּרְעַץ אוֹיֵב. כְּמוֹ זֶה עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָבִיא עַל הָעִיר רוֹמָא רַבְּתִי, שֶׁכָּתוּב (ישעיה לד) וְנֶהֱפְכוּ נְחָלֶיהָ לְזֶפֶת וַעֲפָרָהּ לְגָפְרִית. וְעַל זֶה, כָּל עֲפַר הָאָרֶץ הָיָה כִנִּים בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם.

רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי חִיָּיא, הֲווֹ אַזְלֵי בְּאוֹרְחָא. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, חַבְרַיָּיא כַּד אִינּוּן בְּאוֹרְחָא, (דף ל״א ע״א) בַּעְיָין לְמֵהַךְ בְּלִבָּא חַד. וְאִי אִיעֲרָעוּ, אוֹ אַזְלֵי בְּגַוְוַיְיהוּ חַיָּיבֵי עָלְמָא, אוֹ בְּנֵי נָשָׁא דְּלָאו אִינּוּן מֵהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, בָּעוּ לְאִתְפָּרְשָׁא מִנַּיְיהוּ. מִנָּא לָן. מִכָּלֵב, דִּכְתִיב, (במדבר י״ד) וְעַבְדִּי כָלֵב עֵקֶב הָיְתָה רוּחַ אַחֶרֶת עִמּוֹ וַיְמַלֵּא אַחֲרָי. מָאי רוּחַ אַחֶרֶת. דְּאִתְפְּרַשׁ מֵאִינּוּן מְאַלְּלִין, דִּכְתִיב, (במדבר י״ד) וַיַּעֲלוּ בַנֶּגֶב וַיָּבֹא עַד חֶבְרוֹן. דְּאִתְפְּרַשׁ מֵאִינּוּן מְאַלְּלִין וְאָתָא אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי לְחֶבְרוֹן, לְאִשְׁתַּטְּחָא עַל קִבְרֵי אֲבָהָן.

וְחֶבְרוֹן, אִתְיְהִיב לֵיהּ חוּלָק אַחֲסָנָא לְאִתַּתְקְפָּא בֵּיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (דברים א׳) וְלוֹ אֶתֵּן אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּרַךְ בָּהּ. אֲמַאי יָהִיבוּ לֵיהּ חֶבְרוֹן. אִי בְּגִין דְּאִשְׁתָּטַח בְּקִבְרֵי אֲבָהָן לְאִשְׁתְּזָבָא מֵהַהוּא

לשון הקודש

רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי חִיָּיא הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, כְּשֶׁחֲבֵרִים הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ, צְרִיכִים לָלֶכֶת בְּלֵב אֶחָד, וְאִם נִפְגְּשׁוּ אוֹ שֶׁהוֹלְכִים עִמָּם הָרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם, אוֹ בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵינָם מֵהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, צְרִיכִים לְהִפָּרֵד מֵהֶם. מִנַּיִן לָנוּ? מִכָּלֵב, שֶׁכָּתוּב (במדבר יד) וְעַבְדִּי כָלֵב עֵקֶב הָיְתָה רוּחַ אַחֶרֶת עִמּוֹ וַיְמַלֵּא אַחֲרָי. מַה זֶּה רוּחַ אַחֶרֶת? שֶׁנִּפְרַד מֵאוֹתָם מְרַגְּלִים, שֶׁכָּתוּב (שם יג) וַיַּעֲלוּ בַנֶּגֶב וַיָּבֹא עַד חֶבְרוֹן. שֶׁנִּפְרַד מֵאוֹתָם מְרַגְּלִים וּבָא לְבַדּוֹ לְחֶבְרוֹן לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל קִבְרֵי הָאָבוֹת.

וְחֶבְרוֹן נִתְּנָה לוֹ חֵלֶק יְרֻשָּׁה לְהַחֲזִיק בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים א) וְלוֹ אֶתֵּן אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּרַךְ בָּהּ. לָמָּה נִתְּנוּ לוֹ אֶת חֶבְרוֹן? אִם מִשּׁוּם שֶׁהִשְׁתַּטַּח בְּקִבְרֵי

עֵיטָא דִּילְהוֹן דְּאִשְׁתְּזִיב לָא.

אֶלָּא, רָזָא דְּמִלָּה שְׁמַעְנָא. כְּגַוְונָא דָא כְּתִיב, (שמואל ב׳, ב׳) וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיְיָ׳ לֵאמֹר הַאֶעֱלֶה בְּאַחַת עָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר יְיָ׳ אֵלָיו עֲלֵה וַיֹּאמֶר דָּוִד אָנָה אֶעֱלֶה וַיֹּאמֶר חֶבְרוֹנָה. הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, כֵּיוָן דְּהָא מִית שָׁאוּל, וְדָוִד בְּיוֹמֵי דְשָׁאוּל אִתְמְשַׁח לְקַבְּלָא מַלְכוּ. כֵּיוָן דְּמִית שָׁאוּל אֲמַאי לָא אַמְלִיכוּ לֵיהּ לְדָוִד, וְלָא קַבִּיל מַלְכוּ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאָתָא לְחֶבְרוֹן, וּמַלְכוּ קַבִּיל עַל יְהוּדָה בִּלְחוֹדוֹי שֶׁבַע שָׁנִים, וְאִתְעַכָּב תַּמָּן כָּל הָנֵי שֶׁבַע שָׁנִים. וּלְבָתַר דְּמִית אִישׁ בּוֹשֶׁת, קַבִּיל מָלְכוּ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַיִם.

אֶלָּא, כֹּלָּא הוּא רָזָא קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. תָּא חֲזֵי, מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא לָא קַבִּיל מַלְכוּ

לשון הקודש

הָאָבוֹת לְהִנָּצֵל מֵאוֹתָהּ עֵצָה שֶׁלָּהֶם שֶׁנִּצַּל – לֹא!

אֶלָּא, סוֹד הַדָּבָר שָׁמַעְתִּי, כְּמוֹ זֶה כָּתוּב (שמואל–א ב) וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּה׳ לֵאמֹר הַאֶעֱלֶה בְּאַחַת עָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר ה׳ אֵלָיו עֲלֵה וַיֹּאמֶר דָּוִד אָנָה אֶעֱלֶה וַיֹּאמֶר חֶבְרֹנָה. כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, כֵּיוָן שֶׁהֲרֵי מֵת שָׁאוּל, וְדָוִד נִמְשַׁח בִּימֵי שָׁאוּל לְקַבֵּל מַלְכוּת, כֵּיוָן שֶׁמֵּת שָׁאוּל לָמָּה לֹא הִמְלִיכוּ אֶת דָּוִד וְלֹא קִבֵּל מַלְכוּת עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וּבָא לְחֶבְרוֹן וְקִבֵּל מַלְכוּת עַל יְהוּדָה לְבַדָּהּ שֶׁבַע שָׁנִים, וְהִתְעַכֵּב שָׁם כָּל שֶׁבַע הַשָּׁנִים הַלָּלוּ, וְאַחַר שֶׁמֵּת אִישׁ בֹּשֶׁת קִבֵּל מַלְכוּת עַל כָּל יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַיִם?

אֶלָּא הַכֹּל הוּא סוֹד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בֹּא רְאֵה, הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה לֹא

שְׁלִימָתָא, עַד דְּאִתְחַבָּר בַּאֲבָהָן. וְכַד אִתְחַבָּר בְּהוּ, אִתְבְּנֵי בְּבִנְיָינָא שְׁלִימוּ, מֵעָלְמָא עִלָּאָה, וְעָלְמָא עִלָּאָה אִקְרֵי שֵׁבַע שָׁנִים, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ בֵּיהּ.

וְסִימָנִיךְ (מלכים א', ו') **וַיִּבְנֵהוּ שֵׁבַע שָׁנִים, דָּא עָלְמָא עִלָּאָה. וְלָא כְתִיב וַיִּבְנֵהוּ בְּשֶׁבַע שָׁנִים. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר,** (שמות ל"א) **כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. מָאן שֵׁשֶׁת יָמִים, דָּא אַבְרָהָם. דִּכְתִיב,** (בראשית ב') **אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּאַבְרָהָם. וְאַבְרָהָם שֵׁשֶׁת יָמִים אִקְרֵי. וּבְגִין** (נ"א וּבֵיהּ) **דְּאִיהוּ שֵׁשֶׁת יָמִים, אִתְבְּנֵי עָלְמָא. בְּהַהוּא** (נ"א בְּהַאי) **גַּוְונָא וַיִּבְנֵהוּ שֵׁבַע שָׁנִים.**

וְתָא חֲזֵי, דָּוִד בָּעָא לְאִתְבְּנָאָה בְּמַלְכוּ שְׁלִימָתָא לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, וְלָא אִתְבְּנֵי, עַד דְּאָתָא וְאִתְחַבָּר בַּאֲבָהָן. וְקָאִים שֵׁבַע שָׁנִים

לשון הקודש

קִבְּלָה מַלְכוּת שְׁלֵמָה עַד שֶׁהִתְחַבְּרָה בָּאָבוֹת, וּכְשֶׁהִתְחַבְּרָה בָּהֶם, נִבְנָה בִּנְיָן שָׁלֵם מֵעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן נִקְרָא שֵׁבַע שָׁנִים, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם בּוֹ.

וְסִימָנִךְ – (מלכים–א ו) וַיִּבְנֵהוּ שֵׁבַע שָׁנִים. זֶהוּ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. וְלֹא כָתוּב וַיִּבְנֵהוּ בְּשֶׁבַע שָׁנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. מִי אֵלּוּ שֵׁשֶׁת הַיָּמִים? זֶה אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּאַבְרָהָם. וְאַבְרָהָם נִקְרָא שֵׁשֶׁת יָמִים, וּמִשּׁוּם (וּבוֹ) שֶׁהוּא שֵׁשֶׁת יָמִים, נִבְנָה הָעוֹלָם בְּאוֹתוֹ (בְּזֶה) גָּוֶן, וַיִּבְנֵהוּ שֵׁבַע שָׁנִים.

וּבָא רְאֵה, דָּוִד רָצָה לְהִבָּנוֹת בְּמַלְכוּת שְׁלֵמָה לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְלֹא נִבְנָה

לְאִתְבְּנָאָה בְּגַוַוּיְיהוּ. לְבָתָר שֶׁבַע שָׁנִים, אִתְבְּנֵי בְּכֹלָּא, אִתְמַשְׁכָא מַלְכוּתֵיהּ דִּי לָא תַּעְדֵּי לְעָלְמִין. וְאִי לָאו דְּאִתְעֲבַד בְּחֶבְרוֹן לְאִתְחַבְּרָא בְּדוּכְתֵּיהּ, לָא אִתְבְּנֵי מַלְכוּתֵיהּ לְאִתְמַשְׁכָא כְּדְקָא יֵאוֹת. כְּהַאי גַּוְונָא כָּלֵב, אִתְנְהִיר בֵּיהּ רוּחָא דְּחָכְמְתָא, וְאָתָא לְחֶבְרוֹן, לְאִתְחַבְּרָא בַּאֲבָהָן, וּלְדוּכְתֵּיהּ אָזִיל, וּלְבָתַר, דּוּכְתֵּיהּ הָוָה, וְיָרִית לֵיהּ.

רִבִּי יֵיסָא וְרִבִּי חִזְקִיָּה, הֲווֹ אַזְלֵי מִקַּפּוּטְקִיָּא לְלוּד, וַהֲוָה עִמְּהוֹן חַד יוּדָאי בְּמָטוּל דְּקַטְפִּירָא דַּחֲמָרָא. עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי, אָמַר רִבִּי יֵיסָא לְרִבִּי חִזְקִיָּה, אַפְּתַח פּוּמָךְ, וְאֵימָא חַד מִלָּה, מֵאִינּוּן מִלֵּי מְעַלְיָיתָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאַתְּ אֲמַרְתְּ בְּכָל יוֹמָא, קָמֵי בּוּצִינָא קַדִּישָׁא.

לשון הקודש

עַד שֶׁבָּא וְהִתְחַבֵּר בָּאָבוֹת, וְעָמַד שֶׁבַע שָׁנִים לְהִבָּנוֹת בְּתוֹכָם. אַחַר שֶׁבַע שָׁנִים נִבְנָה בַּכֹּל, נִמְשְׁכָה מַלְכוּתוֹ שֶׁלֹּא תַעֲבֹר לְעוֹלָמִים. וְאִם לֹא שֶׁנַּעֲשָׂה בְּחֶבְרוֹן לְהִתְחַבֵּר בִּמְקוֹמוֹ, לֹא נִבְנְתָה מַלְכוּתוֹ לְהִמָּשֵׁךְ כָּרָאוּי. כְּמוֹ כֵן כָּלֵב, הֵאִירָה בּוֹ רוּחַ חָכְמָה, וּבָא לְחֶבְרוֹן לְהִתְחַבֵּר בָּאָבוֹת וְלִמְקוֹמוֹ הָלַךְ. אַחַר כָּךְ מְקוֹמוֹ הָיָה, וְיָרַשׁ אוֹתוֹ.

רַבִּי יֵיסָא וְרַבִּי חִזְקִיָּה הָיוּ הוֹלְכִים מִקַּפּוֹטְקִיָּא לְלוֹד, וְהָיָה עִמָּהֶם יְהוּדִי אֶחָד עִם מַשָּׂא שֶׁל עוֹפוֹת (שֶׁנִּקְרָאִים קַטְפִּירָא) עַל חֲמוֹר. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יֵיסָא לְרַבִּי חִזְקִיָּה, פְּתַח פִּיךָ וֶאֱמֹר דָּבָר אֶחָד מֵאוֹתָם דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַמְעֻלִּים שֶׁאַתָּה אוֹמֵר לִפְנֵי הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה.

פְּתַח וְאָמַר, (משלי ג') דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם. דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם, אִלֵּין אוֹרְחִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּמַאן דְּאָזִיל בְּאוֹרְחֵי דְּאוֹרַיְיתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַשְׁרֵי עָלֵיהּ נְעִימוּתָא דִּשְׁכִינְתָּא, דְּלָא תַעְדֵּי מִנֵּיהּ לְעָלְמִין. וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם, דְּכָל שְׁבִילִין דְּאוֹרַיְיתָא, כּוּלְּהוֹן שְׁלָם. שְׁלָם לֵיהּ לְעֵילָא, שְׁלָם לֵיהּ לְתַתָּא. שְׁלָם לֵיהּ בְּעָלְמָא דֵּין, שְׁלָם לֵיהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

אָמַר הַהוּא יוּדָאי, אִיסְתְּרָא בְּקִיסְטְרָא, בְּהַאי קְרָא אִשְׁתְּכַח. אָמַר לֵיהּ מְנַיִּין לָךְ. אָמַר לֵיהּ, מֵאַבָּא שְׁמַעְנָא, וְאוֹלִיפְנָא הָכָא בְּהַאי קְרָא מִלָּה טָבָא.

פְּתַח וְאָמַר, הַאי קְרָא בִּתְרֵין גַּוְונִין אִיהִי, וּבִתְרֵין סִטְרִין. קָרֵי בֵּיהּ דְּרָכִים, וְקָרֵי בֵּיהּ נְתִיבוֹת.

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, (משלי ג) דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם. דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם – אֵלּוּ דַּרְכֵי הַתּוֹרָה, שֶׁמִּי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁרֶה עָלָיו נֹעַם הַשְּׁכִינָה שֶׁלֹּא תָזוּז מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם – שֶׁכָּל שְׁבִילֵי הַתּוֹרָה כֻּלָּם שָׁלוֹם. שָׁלוֹם לוֹ לְמַעְלָה, שָׁלוֹם לוֹ לְמַטָּה. שָׁלוֹם לוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, שָׁלוֹם לוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר אוֹתוֹ יְהוּדִי, מַטְבֵּעַ בְּכִיס בְּפָסוּק זֶה נִמְצָא. אָמַר לוֹ, מִנַּיִן לְךָ? אָמַר לוֹ, שָׁמַעְתִּי מֵאָבִי, וְלָמַדְתִּי כָּאן בַּפָּסוּק הַזֶּה דָּבָר טוֹב.

פְּתַח וְאָמַר, פָּסוּק זֶה הוּא בִּשְׁתֵּי צוּרוֹת וּבִשְׁנֵי צְדָדִים. קוֹרְאִים בּוֹ דְּרָכִים, וְקוֹרְאִים בּוֹ נְתִיבוֹת. קוֹרְאִים בּוֹ נֹעַם,

קָרֵי בֵיהּ נוֹעַם, וְקָרֵי בֵיהּ שָׁלוֹם. מָאן דְּרָכִים. וּמַאן נְתִיבוֹת. מָאן נֹעַם. וּמַאן שָׁלוֹם.

אֶלָּא, דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם, הַיְינוּ דִכְתִיב, (ישעיה מ"ג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ. דְּהָא כָּל אֲתָר דְּאִקְרֵי בְּאוֹרַיְיתָא דֶּרֶךְ, הוּא אוֹרְחָא פְּתִיחָא לְכֹלָּא. כְּהַאי אוֹרְחָא דְּהוּא פָּתִיחַ לְכָל בַּר נָשׁ. כַּךְ דְּרָכֶיהָ, אִלֵּין דְּרָכִים דְּאִינּוּן פְּתִיחָן מֵאֲבָהָן, דְּכָרָאן בְּיַמָּא (דף ל"א ע"ב) רַבָּא, וְעָאלִין בְּגַוֵּיהּ. וְאִינּוּן אוֹרְחִין מִתְפַּתְּחִין לְכָל עִיבָר, וּלְכָל סִטְרֵי עָלְמָא.

וְהַאי נֹעַם, הוּא נְעִימוּ דְנָפִיק מֵעָלְמָא דְאָתֵי, (נ"א וּמֵעָלְמָא דְאָתֵי נַהֲרִין כָּל בּוּצִינִין) וְנָהִיר לְכָל בּוּצִינִין, וּמִתְפָּרְשִׁין (נ"א נְהוֹרִין) לְכָל עִיבָר, וְהַהוּא טִיבוּ, וּנְהוֹרָא דְעָלְמָא דְאָתֵי, דְּיַנְקִין אֲבָהָן, אִקְרֵי נֹעַם. דָּבָר אַחֵר, עָלְמָא דְאָתֵי, אִקְרֵי נֹעַם. וְכַד אִתְעַר עָלְמָא דְאָתֵי,

לשון הקודש

וְקוֹרְאִים בּוֹ שָׁלוֹם. מַה זֶּה דְּרָכִים, וּמַה זֶּה נְתִיבוֹת? מַה זֶּה נֹעַם, וּמַה זֶּה שָׁלוֹם?

אֶלָּא דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ. שֶׁהֲרֵי כָּל מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא בַּתּוֹרָה דֶּרֶךְ, הִיא דֶּרֶךְ פְּתוּחָה לַכֹּל, כְּמוֹ זֶה זוֹ שֶׁפְּתוּחָה לְכָל אָדָם – כָּךְ דְּרָכֶיהָ. אֵלּוּ דְּרָכִים שֶׁפְּתוּחִים מֵהָאָבוֹת, שֶׁכָּרוּ בַּיָּם הַגָּדוֹל וְנִכְנָסִים לְתוֹכוֹ. וְאוֹתָם דְּרָכִים נִפְתָּחוֹת לְכָל עֵבֶר וּלְכָל צִדְדֵי הָעוֹלָם.

וְנֹעַם זֶה הוּא נְעִימוּת שֶׁיּוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם הַבָּא, (וּמֵהָעוֹלָם הַבָּא מְאִירוֹת כָּל הַמְּנוֹרוֹת) וּמְאִירָה אֶת כָּל הַמְּנוֹרוֹת, וְנִפְרָדִים (הָאוֹרוֹת) לְכָל עֵבֶר. וְאוֹתוֹ טוּב וְאוֹר שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁיּוֹנְקִים הָאָבוֹת נִקְרָא נֹעַם. דָּבָר אַחֵר, הָעוֹלָם הַבָּא נִקְרָא נֹעַם. וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֵר

כָּל טִיבוּ, וְכָל חֵידוּ, וְכָל נְהוֹרִין, וְכָל חֵירוּ דְעָלְמָא אִתְעַר. וּבְגִינֵי כַּךְ, אִקְרֵי נֹעַם.

וְעַל דָּא תָּנֵינָן, חַיָּיבִין דְּגֵיהִנָּם, בְּשַׁעֲתָא דְעָאל שַׁבְּתָא, כֻּלְּהוּ נַיְיחִין, וְאִית לְהוּ (ס״א חֵירוּ) חֵידוּ, וְנַיְיחָא בְשַׁבָּתָא. כֵּיוָן דְּנָפִיק שַׁבְּתָא, אִית לָן לְאַתְעָרָא חֵידוּ עִלָּאָה עָלָנָא, דְּנִשְׁתֵּזִיב מֵהַהוּא עוֹנְשָׁא דְחַיָּבָיָא, דְּאִתְדָּנוּ מֵהַהִיא שַׁעֲתָא וּלְהָלְאָה. וְאִית לָן לְאַתְעָרָא וְלֵימָא, (תהלים צ׳) וִיהִי נֹעַם יְיָ׳ אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. דָּא הוּא נֹעַם עִלָּאָה, (חֵירוּ) חֵידוּ דְּכֹלָּא. וְעַל דָּא, דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם.

מָאן נְתִיבוֹתֶיהָ. אִלֵּין אִינּוּן נְתִיבוֹת וּשְׁבִילִין, דְּנַפְקֵי מִלְּעֵילָא, וְכֻלְּהוּ נָקִיט לוֹן בְּרִית יְחִידָאי, דְּאִיהוּ אִקְרֵי שָׁלוֹם, שְׁלָמָא דְבֵיתָא, וְעָאיל

לשון הקודש

הָעוֹלָם הַבָּא, אָז כָּל הַטּוּב וְכָל הַשִּׂמְחָה וְכָל הָאוֹרוֹת וְכָל הַחֵרוּת שֶׁל הָעוֹלָם מִתְעוֹרְרִים, וְלָכֵן נִקְרָא נֹעַם.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, רְשָׁעֵי הַגֵּיהִנֹּם, בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנֶסֶת שַׁבָּת, כֻּלָּם נָחִים, וְיֵשׁ לָהֶם (חֵרוּת) שִׂמְחָה וּמְנוּחָה בְּשַׁבָּת. וְכֵיוָן שֶׁיּוֹצֵאת שַׁבָּת, יֵשׁ לָנוּ לְעוֹרֵר שִׂמְחָה עֶלְיוֹנָה עָלֵינוּ כְּדֵי שֶׁנִּנָּצֵל מֵאוֹתוֹ הָעֹנֶשׁ שֶׁל הָרְשָׁעִים שֶׁנִּדּוֹנִים מֵאוֹתָהּ שָׁעָה וָהָלְאָה, וְיֵשׁ לָנוּ לְהִתְעוֹרֵר וְלוֹמַר, (תהלים צ׳) וִיהִי נֹעַם ה׳ אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. זֶהוּ נֹעַם עֶלְיוֹן, (חֵרוּת) שִׂמְחַת הַכֹּל. וְעַל זֶה, דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם.

מַה זֶּה נְתִיבוֹתֶיהָ? אֵלּוּ אוֹתָם נְתִיבוֹת וּשְׁבִילִים שֶׁיּוֹצְאִים מִלְּמַעְלָה, וְכֻלָּם לוֹקֵחַ אוֹתָם בְּרִית הַיְחִידִי שֶׁנִּקְרָא שָׁלוֹם, שְׁלוֹם

לוֹן לְיַמָּא רַבָּא, כַּד אִיהוּ בְּתוּקְפֵּיהּ. וּכְדֵין יָהִיב לֵיהּ שְׁלָם. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם. (ע"כ). אָתוּ רִבִּי יֵיסָא וּר' חִזְקִיָּה, וְנָשְׁקוּ לֵיהּ, אָמְרוּ וּמַה כָּל הַנֵּי מִלִּין עִלָּאִין טְמִירִין גַּבָּךְ, וְלָא יָדַעְנָא. אָזְלוּ. כַּד מָטוּ חַד בֵּי חַקַל, חָמוּ בְּעִירֵי דְּבֵי חַקַל מֵתִין, אָמְרוּ וַדָּאי דֶּבֶר דִּבְעִירֵי אִית בַּאֲתַר דָּא.

אָמַר הַהוּא יוּדָאִי, הָא דְּאַמְרִיתוּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָטַל בְּמִצְרַיִם, כָּל אִינּוּן עָאנֵי, כָּל אִינּוּן בְּעִירֵי. תְּלַת מוֹתָנֵי הֲווֹ בִּבְעִירֵי. חַד, דֶּבֶר. וְחַד, אִינּוּן דְּקָטִיל בָּרָד. וְחַד, אִינּוּן בּוּכְרֵי דִּבְעִירֵי.

וּמַה הָוָה מוֹתָנָא דִּילְהוֹן. אֶלָּא, הָא, כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא, (שמות ט') הִנֵּה יַד יְיָ' הוֹיָה בְּמִקְנְךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה, אֲמַאי בְּכֻלְּהוּ לָא כְּתִיב יַד יְיָ'. אֶלָּא, הָכָא (נ"א לָא כְּתִיב יָד אֱלֹהִים אֶלָּא יָד יְיָ) (ס"א אֶל יַד ה') אִיהוּ יָדָא

לשון הקודש

הַבַּיִת, וּמַכְנִיס אוֹתָם לַיָּם הַגָּדוֹל. כְּשֶׁהוּא בְּתָקְפּוֹ, וְאָז נוֹתֵן בּוֹ שָׁלוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם. בָּאוּ רַבִּי יֵיסָא וְרַבִּי חִזְקִיָּה וְנָשְׁקוּ לוֹ. אָמְרוּ, וּמַה כָּל הַדְּבָרִים הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ טְמוּנִים אֶצְלְךָ וְלֹא יָדַעְנוּ?! הָלְכוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְבֵית שָׂדֶה, רָאוּ בְּהֵמוֹת שֶׁל הַשָּׂדֶה מֵתִים. אָמְרוּ, וַדַּאי דֶּבֶר שֶׁל בְּהֵמוֹת יֵשׁ בְּמָקוֹם זֶה.

אָמַר אוֹתוֹ יְהוּדִי, זֶה שֶׁאָמַרְתֶּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָרַג בְּמִצְרַיִם כָּל אוֹתָם הַצֹּאן, כָּל אוֹתָם בְּהֵמוֹת. שְׁלֹשָׁה סוּגֵי מָוֶת הָיוּ בַּבְּהֵמוֹת, אֶחָד דֶּבֶר, וְאֶחָד אוֹתָם שֶׁהָרַג הַבָּרָד, וְאֶחָד אוֹתָם בְּכוֹרֵי הַבְּהֵמוֹת.

וּמָה הָיָה הַמָּוֶת שֶׁלָּהֶם? אֶלָּא זֶה כָּתוּב בַּתְּחִלָּה, הִנֵּה יַד ה' הוֹיָה בְּמִקְנְךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה. לָמָּה בְּכֻלָּם לֹא כָתוּב יַד ה'? אֶלָּא כָּאן (כָּתוּב יַד אֱלֹהִים, אֶלָּא יַד ה') (אֶל יַד ה') זֶה

בַּחֲמִשָּׁה אֶצְבְּעָאן. דְּהָא בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, אֶצְבַּע אֱלֹהִים הִיא. וְהָכָא כֻּלְּהוּ חָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן, וְכָל אֶצְבְּעָא וְאֶצְבְּעָא, קָטַל זִינָא חָדָא. וַחֲמִשָּׁה זִינִין הֲווֹ, דִּכְתִיב, בַּסּוּסִים, בַּחֲמוֹרִים, בַּגְּמַלִּים, בַּבָּקָר, וּבַצֹּאן. הָא חֲמִשָּׁה זִינִין, לַחֲמִשָּׁה אֶצְבְּעָאן, דְּאִקְרוּן יַד. בְּגִינֵי כַּךְ, הִנֵּה יַד יְיָ' הוֹיָה וְגוֹ' דֶּבֶר כָּבֵד מְאֹד. דַּהֲווֹ מֵתִים מִגַּרְמַיְיהוּ, וְאִשְׁתְּכָחוּ מֵתִים.

בָּתַר דְּלָא אֲהַדְּרוּ מִצְרָאֵי, אִינּוּן אַתְוָון מַמָּשׁ, אֲהַדְּרוּ וְקָטְלוּ כָּל אִינּוּן דְּאִשְׁתְּאָרוּ. וְדֶבֶר, אַהְדָּר בָּרָד. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא דָּא בְּנִיחוּתָא, וְדָא בִּתְקִיפוּ דְּרוּגְזָא. וּתְרֵין אִלֵּין, הֲווֹ בַּאֲתַר חַד, בְּחָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן.

תָּא חֲזֵי, דֶּבֶר אַתְוָון דַּהֲווֹ בְּנִיחוּתָא, מוֹתָנָא בְּנַיְיחָא, דַּהֲווֹ מֵתִין מִגַּרְמַיְיהוּ. בָּרָד,

לשון הקודש

יָד עִם חָמֵשׁ אֶצְבְּעוֹת, שֶׁהֲרֵי בַּתְּחִלָּה כָּתוּב אֶצְבַּע אֱלֹהִים הִיא, וְכָאן כָּל חֲמֵשׁ הָאֶצְבְּעוֹת, וְכָל אֶצְבַּע וְאֶצְבַּע הָרְגָה מִין אֶחָד. וַחֲמִשָּׁה מִינִים הָיוּ, שֶׁכָּתוּב בַּסּוּסִים, בַּחֲמוֹרִים, בַּגְּמַלִּים, בַּבָּקָר, וּבַצֹּאן. הֲרֵי חֲמִשָּׁה מִינִים לְחָמֵשׁ אֶצְבְּעוֹת, שֶׁנִּקְרֵאת יָד. מִשּׁוּם כָּךְ הִנֵּה יַד ה' הוֹיָה וְגוֹ' דֶּבֶר כָּבֵד מְאֹד. שֶׁהָיוּ מֵתִים מֵעַצְמָם וְנִמְצְאוּ מֵתִים.

מֵאַחַר שֶׁלֹּא חָזְרוּ הַמִּצְרִים, אוֹתָן אוֹתִיּוֹת מַמָּשׁ חָזְרוּ וְהָרְגוּ כָּל אוֹתָם שֶׁנִּשְׁאֲרוּ, וְדֶבֶר הָפַךְ לְבָרָד. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא זֶה בְּנוּחוּת, וְזֶה בְּתֹקֶף הָרֹגֶז, וּשְׁנֵי אֵלֶּה הָיוּ בְּמָקוֹם אֶחָד בְּחָמֵשׁ אֶצְבְּעוֹת.

בֹּא וּרְאֵה, דֶּבֶר אוֹתִיּוֹת שֶׁהָיוּ בְּנוּחוּת,

דְּאִתְהַדָּרוּ אַתְוָון בִּתְקוֹף רוּגְזָא, וְקָטַל כֹּלָּא. יָתְבוּ בְּהַהוּא חֲקָל, חָמוּ עָאנֵי דְּאַתְיָין לַאֲתָר חַד, וּמֵתִין תַּמָּן, קָם הַהוּא יוּדָאִי לְגַבֵּי הַהוּא אֲתָר, וְחָמָא תְּרֵין קַטְפִּירֵי, דְּמַלְיָין אַקוּסְטְרָא.

פָּתַח וְאָמַר, כְּתִיב (בראשית י"ב) וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וַאֲבָרֶכְךָ וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ וֶהְיֵה בְרָכָה, הַאי מִלָּה דְּרִבִּי אֶלְעָזָר, דְּאָמַר, וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל, לָקֳבֵל לֶךָ לְךָ. וַאֲבָרֶכְךָ, לָקֳבֵל מֵאַרְצְךָ. וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ, לָקֳבֵל וּמִמּוֹלַדְתְּךָ. וֶהְיֵה בְרָכָה, לָקֳבֵל וּמִבֵּית אָבִיךָ. וְדָא לָקֳבֵל דָּא.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, רָזָא דְּחָכְמְתָא הָכָא. וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל, לָקֳבֵל סְטָר יְמִינָא. וַאֲבָרֶכְךָ, לָקֳבֵל סְטָר שְׂמָאלָא. וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ, לָקֳבֵל סְטָר אֶמְצָעִיתָא. וֶהְיֵה בְרָכָה, לָקֳבֵל סְטָר אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל. וְכֹלָּא רָזָא דִּרְתִיכָא קַדִּישָׁא.

לשון הקודש

מָוֶת בִּמְנוּחָה, שֶׁהָיוּ מֵתִים מֵעַצְמָם. בָּרַד שֶׁהִתְהַפְּכוּ הָאוֹתִיּוֹת לְתֹקֶף הָרוֹגֶז וְהָרַג הַכֹּל. יָשְׁבוּ בְּאוֹתוֹ שָׂדֶה, רָאוּ צֹאן שֶׁבָּאִים לְמָקוֹם אֶחָד וּמֵתִים שָׁם. קָם אוֹתוֹ יְהוּדִי לְאוֹתוֹ מָקוֹם, וְרָאָה שְׁנֵי נֹאדוֹת מְלֵאִים אֶרֶס.

פָּתַח וְאָמַר, כָּתוּב וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וַאֲבָרֶכְךָ וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ וֶהְיֵה בְרָכָה. דָּבָר זֶה שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁאָמַר (בראשית יב) וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל – כְּנֶגֶד לֶךָ לְךָ. וַאֲבָרֶכְךָ – כְּנֶגֶד מֵאַרְצְךָ. וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ – כְּנֶגֶד וּמִמּוֹלַדְתְּךָ. וֶהְיֵה בְרָכָה – כְּנֶגֶד וּמִבֵּית אָבִיךָ, וְזֶה כְּנֶגֶד זֶה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, סוֹד הַחָכְמָה יֵשׁ כָּאן. וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל – כְּנֶגֶד צַד יָמִין. וַאֲבָרֶכְךָ – כְּנֶגֶד צַד שְׂמֹאל. וַאֲגַדְּלָה

תָּא חֲזֵי, בְּאִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא, אִתְעַר לְעֵילָא. וְעַד לָא יִתְעַר לְתַתָּא, לָא יִתְעַר לְעֵילָא, לְאַשְׁרָאָה עָלֵיהּ. מַה כְּתִיב בְּאַבְרָהָם, (בראשית י"א) וַיֵּצְאוּ אִתָּם מֵאוּר כַּשְׂדִּים. וַיֵּצְאוּ אִתָּם, וַיֵּצְאוּ אִתּוֹ מִיבְעֵי לֵיהּ. דְּהָא כְּתִיב וַיִּקַּח תֶּרַח אֶת אַבְרָם בְּנוֹ (וְאֶת לוֹט בֶּן הָרָן) וְגוֹ'. מַהוּ וַיֵּצְאוּ אִתָּם. אֶלָּא, תֶּרַח וְלוֹט נָפְקוּ עִם אַבְרָהָם וְשָׂרָה, דְּכֵיוָן דְּאִשְׁתְּזִיב אַבְרָהָם מִן נוּרָא, אִתְהַדַּר תֶּרַח לְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ. וּבְגִין (דף ל"ב ע"א) כַּךְ, וַיֵּצְאוּ אִתָּם. כֵּיוָן דְּאִינּוּן אִתְעָרוּ בְקַדְמִיתָא, אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֶךְ לְךָ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, לֶךְ לְךָ. לְתִקּוּנָךְ לְגַרְמָךְ. מֵאַרְצְךָ, מֵהַהוּא סִטְרָא דְיִשּׁוּבָא דְאַתְּ תָּקִיל, דְּאִתְיְלִידַת בֵּיהּ. וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, מֵהַהוּא תּוֹלְדָה דִילָךְ. וּמִבֵּית אָבִיךָ, דְּאַתְּ אַשְׁגַּח בְּשַׁרְשָׁא דִלְהוֹן. אֶל

לשון הקודש

שְׁמֶךָ – כְּנֶגֶד צַד הָאֶמְצַע. וֶהְיֵה בְּרָכָה – כְּנֶגֶד צַד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל סוֹד הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה.

בֹּא רְאֵה, בַּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה, וְעַד שֶׁלֹּא מִתְעוֹרֵר לְמַטָּה לֹא מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה לִשְׁרוֹת עָלָיו. מַה כָּתוּב בְּאַבְרָהָם? וַיֵּצְאוּ אִתָּם מֵאוּר כַּשְׂדִּים. וַיֵּצְאוּ אִתָּם – וַיֵּצְאוּ אִתּוֹ הָיָה צָרִיךְ (לִכְתֹּב)! שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וַיִּקַּח תֶּרַח אֶת אַבְרָם בְּנוֹ (וְאֶת לוֹט בֶּן הָרָן) וְגוֹ'. מַהוּ וַיֵּצְאוּ אִתָּם? אֶלָּא, תֶּרַח וְלוֹט יָצְאוּ עִם אַבְרָהָם וְשָׂרָה, שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּצּוֹל אַבְרָהָם מִן הָאֵשׁ, חָזַר תֶּרַח לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ, וְלָכֵן וַיֵּצְאוּ אִתָּם. כֵּיוָן שֶׁהֵם הִתְעוֹרְרוּ תְּחִלָּה, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֶךְ לְךָ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, לֶךְ לְךָ – לְתִקּוּנְךָ, לְעַצְמְךָ. מֵאַרְצְךָ – מֵאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל הַיִּשּׁוּב שֶׁאַתָּה שׁוֹקֵל, שֶׁנּוֹלַדְתָּ בּוֹ. וּמִמּוֹלַדְתְּךָ – מֵאוֹתוֹ תּוֹלְדָה שֶׁלְּךָ. וּמִבֵּית אָבִיךָ – שֶׁהֲרֵי הִשְׂגִּיחַ בַּשֹּׁרֶשׁ

הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ, תַּמָּן אִתְגְּלֵי לָךְ, מַה דְּאַתְּ בָּעֵי, הַהוּא חֵילָא דִּמְמָנָא עָלָה, דְּאִיהוּ עָמִיק וְסָתִים. מִיָּד, וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יְיָ'. וַאֲנָן קָא בָעֵינָן לְמֵהַךְ מֵהָכָא לְמִנְדַּע רָזָא דְּהָכְמְתָא (חסר).

(פְּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר (צפניה ג') כִּי אָז אֶהְפּוֹךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יְיָ' לְעָבְדוֹ שֶׁכֶם אֶחָד. וּכְתִיב (זכריה י"ד) וְהָיָה יְיָ' לְמֶלֶךְ וגו' בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד).

רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִיָּיא הֲווֹ אַזְלֵי בְּאוֹרְחָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי חִיָּיא, אֲמַאי אַתְּ שָׁתִיק, הָא אוֹרְחָא לָא אִתְתְּקַן, אֶלָּא בְּמִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא. אִתְנְגִיד רִבִּי חִיָּיא, וּבָכָה, פָּתַח וְאָמַר, (בראשית י"א) וַתְּהִי שָׂרַי עֲקָרָה אֵין לָהּ וָלָד וַוי עַל דָּא, וַוי עַל הַהוּא זִמְנָא דְּאוֹלִידַת הָגָר לְיִשְׁמָעֵאל.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי, אֲמַאי. וְהָא אוֹלִידַת לְבָתָר,

לשון הקודש

שֶׁלָּהֶם. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ – שָׁם אֲגַלֶּה לְךָ מַה שֶּׁאַתָּה מְבַקֵּשׁ. אוֹתוֹ כֹּחַ שֶׁמְּמֻנֶּה עָלֶיהָ, שֶׁהוּא עָמֹק וְסָתוּם, מִיָּד – וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה'. וְאָנוּ רָצִינוּ לָלֶכֶת מִכָּאן לָדַעַת סוֹד הַחָכְמָה.

(פְּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר (צפניה ג) כִּי אָז אֶהְפּוֹךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם ה' לְעָבְדוֹ שֶׁכֶם אֶחָד. וְכָתוּב (זכריה יד) וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ וְגו' בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד).

רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִיָּיא הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי חִיָּיא, לָמָּה אַתָּה שׁוֹתֵק, הֲרֵי הַדֶּרֶךְ לֹא מִתְקֶנֶת אֶלָּא רַק בְּדִבְרֵי תוֹרָה? נֶאֱנַח רִבִּי חִיָּיא וּבָכָה. (אָמַר לוֹ, מַהִיז? אָמַר לוֹ, אוֹי וְכוּ') פָּתַח וְאָמַר (בראשית יא) וַתְּהִי שָׂרַי עֲקָרָה אֵין לָהּ וָלָד. אוֹי עַל זֶה! אוֹי עַל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוֹלִידָה הָגָר אֶת יִשְׁמָעֵאל.

אָמַר לוֹ רִבִּי יוֹסֵי, לָמָּה? וַהֲרֵי הוֹלִידָה

וַהֲוָה לָהּ בְּרָא גִּזְעָא קַדִּישָׁא. אֲמַר לֵיהּ, אַתְּ הָמֵי, וַאֲנָא חֲמֵינָא, וְהָכִי שְׁמַעְנָא מִפּוּמוֹי דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן מִלָּה, וּבְכֵינָא (ס״א אָמַר לֵיהּ מָאי הִיא אָמַר לֵיהּ וַוי וכו׳) **וַוי עַל הַהוּא זִמְנָא, דִּבְגִין דְּשָׂרָה אִתְעַכְּבַת, כְּתִיב,** (בראשית ט״ז) **וַתֹּאמֶר שָׂרַי אֶל אַבְרָם וְגוֹ׳ בֹּא נָא אֶל שִׁפְחָתִי וְגוֹ׳. וְעַל דָּא, קַיְימָא שַׁעֲתָא לְהָגָר, לְמֵירַת לְשָׂרָה גְּבִירְתָּהּ, וַהֲוָה לָהּ בְּרָא מֵאַבְרָהָם.**

וְאַבְרָהָם אָמַר, (בראשית י״ז) **לוּ יִשְׁמָעֵאל יִחְיֶה לְפָנֶיךָ, וְאַף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה מְבַשֵּׁר לֵיהּ עַל יִצְחָק, אִתְדְּבַק אַבְרָהָם בְּיִשְׁמָעֵאל, עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתִיב לֵיהּ,** (בראשית י״ז) **וּלְיִשְׁמָעֵאל שְׁמַעְתִּיךָ וְגוֹ׳. לְבָתָר אִתְגְּזַר, וְעָאל בְּקַיְימָא קַדִּישָׁא, עַד לָא יִפּוּק יִצְחָק לְעָלְמָא.**

וְתָא חֲזֵי, אַרְבַּע מְאָה שְׁנִין, קַיְימָא הַהוּא מְמָנָא דִּבְנֵי יִשְׁמָעֵאל, וּבָעָא קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲמַר

לשון הקודש

אַחַר כָּךְ, וְהָיָה לָהּ בֵּן גֶּזַע קָדוֹשׁ? אָמַר לוֹ, אַתָּה רוֹאֶה וַאֲנִי רוֹאֶה. וְכָךְ שָׁמַעְתִּי מִפִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן דָּבָר, וּבָכִיתִי. (ס״א אָמַר לוֹ מַה הִיא אָמַר לוֹ ווי וכו׳) אוֹי עַל אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁבִּגְלַל שֶׁשָּׂרָה הִתְעַכְּבָה, כָּתוּב (בראשית טז) וַתֹּאמֶר שָׂרַי אֶל אַבְרָם וְגוֹ׳ בֹּא נָא אֶל שִׁפְחָתִי וְגוֹ׳. וְעַל זֶה עָמְדָה הַשָּׁעָה לְהָגָר לָרֶשֶׁת אֶת שָׂרָה גְּבִרְתָּהּ, וְהָיָה לָהּ בֵּן מֵאַבְרָהָם.

וְאַבְרָהָם אָמַר, לוּ יִשְׁמָעֵאל יִחְיֶה לְפָנֶיךָ. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה מְבַשֵּׁר לוֹ עַל יִצְחָק, נִדְבַּק אַבְרָהָם בְּיִשְׁמָעֵאל, עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵשִׁיב לוֹ, וּלְיִשְׁמָעֵאל שְׁמַעְתִּיךָ וְגוֹ׳. אַחַר כָּךְ נִמּוֹל וְנִכְנַס לַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ, עַד שֶׁנִּגְזַר יָצָא יִצְחָק לָעוֹלָם.

וּבָא רְאֵה, אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנִים עָמַד

לֵיהּ, מָאן דְּאִתְגְּזַר אִית לֵיהּ חוּלָקָא בִּשְׁמָךְ. אֲמַר לֵיהּ אִין. אֲמַר לֵיהּ וְהָא יִשְׁמָעֵאל דְּאִתְגְּזַר, (וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּאִתְגְּזַר בַּר תְּלֵיסָר שְׁנִין) **אֲמַאי לֵית לֵיהּ חוּלָקָא בָךְ כְּמוֹ יִצְחָק. אֲמַר לֵיהּ, דָּא אִתְגְּזַר כְּדְקָא יֵאוֹת וּכְתִיקּוּנוֹי, וְדָא לָאו הָכִי. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּאִלֵּין מִתְדַּבְּקִין בִּי כְדְקָא יֵאוֹת, לִתְמַנְיָא יוֹמִין וְאִלֵּין רְחִיקִין מִנִּי עַד כַּמָּה יָמִים. אֲמַר לֵיהּ, וְעִם כָּל דָּא, כֵּיוָן דְּאִתְגְּזַר לָא יְהֵא לֵיהּ אָגָר טָב בְּגִינֵיהּ.**

וַוי עַל הַהוּא זִמְנָא, דְּאִתְיְלִיד יִשְׁמָעֵאל בְּעָלְמָא, וְאִתְגְּזַר. מַה עָבֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַרְחִיק לְהוּ לִבְנֵי יִשְׁמָעֵאל, מִדְּבֵקוּתָא דִלְעֵילָא, וְיָהַב לְהוּ חוּלָקָא לְתַתָּא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, בְּגִין הַהוּא גְּזִירוּ דִבְּהוֹן.

וּזְמִינִין בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל, לְמִשְׁלָט בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא,

לשון הקודש

אוֹתוֹ מְמֻנֶּה שֶׁל בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל וּבִקֵּשׁ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמַר לוֹ, מִי שֶׁנִּמּוֹל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בִּשְׁמְךָ? אָמַר לוֹ, כֵּן. אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי יִשְׁמָעֵאל נִמּוֹל, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁנִּמּוֹל בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה אָז לָמָּה אֵין לוֹ חֵלֶק בְּךָ כְּמוֹ יִצְחָק? אָמַר לוֹ, זֶה נִמּוֹל כָּרָאוּי וּכְתִקּוּנוֹ, וְזֶה לֹא כָּךְ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁאֵלֶּה נִדְבָּקִים בִּי כָּרָאוּי לִשְׁמוֹנָה יָמִים, וְאֵלֶּה רְחוֹקִים מִמֶּנִּי עַד כַּמָּה יָמִים. אָמַר לוֹ, וְעִם כָּל זֶה, כֵּיוָן שֶׁנִּמּוֹל, לֹא יִהְיֶה לוֹ שָׂכָר טוֹב בִּשְׁבִיל זֶה?

אוֹי עַל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁנּוֹלַד יִשְׁמָעֵאל בָּעוֹלָם וְנִמּוֹל, מֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? הִרְחִיק אֶת בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל מִן הַדְּבֵקוּת הָעֶלְיוֹנָה, וְנָתַן לָהֶם חֵלֶק לְמַטָּה בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה בִּשְׁבִיל אוֹתָהּ הַמִּילָה שֶׁבָּהֶם.

וַעֲתִידִים בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל לִשְׁלֹט בָּאָרֶץ

כַּד אִיהִי רֵיקַנְיָא מִכֹּלָא, זִמְנָא סַגִּי, כְּמָה דִּגְזִירוּ דִּלְהוֹן בְּרֵיקַנְיָא בְּלָא שְׁלִימוּ. וְאִינּוּן יְעַכְּבוּן לְהוֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאָתָבָא לְדוּכְתַּיְיהוּ, עַד דְּאִשְׁתְּלִים הַהוּא זְכוּתָא דִּבְנֵי יִשְׁמָעֵאל.

וּזְמִינִין בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל, לְאַתְעָרָא קְרָבִין תַּקִּיפִין בְּעָלְמָא, וּלְאִתְכַּנְּשָׁא בְּנֵי אֱדוֹם עָלַיְיהוּ, וְיִתְעָרוּן קְרָבָא בְּהוּ, חַד עַל יַמָּא, וְחַד עַל יַבֶּשְׁתָּא וְחַד סָמוּךְ לִירוּשְׁלֵים, וְיִשְׁלְטוּן אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְאַרְעָא קַדִּישָׁא לָא יִתְמְסַר לִבְנֵי אֱדוֹם.

בְּהַהוּא זִמְנָא, יִתְעַר עַמָּא חַד מִסַּיְיפֵי עָלְמָא, עַל רוֹמִי חַיָּיבָא, וְיִגַּח בָּהּ קְרָבָא תְּלַת יַרְחִין, וְיִתְכַּנְּשׁוּן תַּמָּן עֲמַמְיָא, וְיִפְּלוּן בִּידַיְיהוּ, עַד דְּיִתְכַּנְּשׁוּן כָּל בְּנֵי אֱדוֹם עָלָה, מִכָּל סַיְיפֵי עָלְמָא. וּכְדֵין יִתְעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלַיְיהוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה ל״ד) כִּי זֶבַח לַיְיָ׳ בְּבָצְרָה וְגוֹ׳. וּלְבָתַר

לשון הקודש

הַקְּדוֹשָׁה כְּשֶׁהִיא רֵיקָה מֵהַכֹּל זְמַן רַב, כְּמוֹ שֶׁהַמִּילָה שֶׁלָּהֶם רֵיקָה בְּלִי שְׁלֵמוּת, וְהֵם יְעַכְּבוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב לִמְקוֹמָם, עַד שֶׁיִּשְׁתַּלֵּם אוֹתָהּ זְכוּת שֶׁל בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל.

וַעֲתִידִים בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל לְעוֹרֵר קְרָבוֹת חֲזָקִים בָּעוֹלָם וּלְהִתְכַּנְּסוּת בְּנֵי אֱדוֹם עֲלֵיהֶם, וִיעוֹרְרוּ בָהֶם קְרָב, אֶחָד עַל הַיָּם, וְאֶחָד עַל הַיַּבָּשָׁה, וְאֶחָד סָמוּךְ לִירוּשָׁלַיִם, וְיִשְׁלְטוּ אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה לֹא תִּמָּסֵר לִבְנֵי אֱדוֹם.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְעוֹרֵר עַם אֶחָד מִסּוֹף הָעוֹלָם עַל רוֹמִי הָרְשָׁעָה, וְיַעֲרֹךְ בָּהּ קְרָב שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים, וְיִתְכַּנְּסוּ שָׁם עַמִּים, וְיִפְּלוּ בִּידֵיהֶם, עַד שֶׁיִּתְכַּנְּסוּ כָּל בְּנֵי אֱדוֹם עָלֶיהָ מִסּוֹפֵי כָּל הָעוֹלָם, וְאָז

דָּא מַה כְּתִיב, לֶאֱחוֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וְגוֹ' וִישֵׁיצֵי לִבְנֵי יִשְׂמָעֵאל מִינָהּ, וְיִתְבַּר כָּל חֵילִין דִּלְעֵילָא וְלָא יִשְׁתְּאַר חֵילָא לְעֵילָא עַל עַמָּא דְעָלְמָא, אֶלָּא חֵילָא דְיִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדוֹי. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קכ"א) יְיָ' צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ.

בְּגִין דִּשְׂמָא קַדִּישָׁא בִימִינָא, וְאוֹרַיְיתָא בִימִינָא, וְעַל דָּא בִימִינָא תַלְיָא כֹלָּא וְתָנֵינָן, דְּכָעֵי לְזַקְפָּא יְמִינָא עַל שְׂמָאלָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ. דִּכְתִיב, (דברים ל"ג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. וּבְזִמְנָא דְאָתֵי, (תהלים ס') הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי. וּבְהַהוּא זִמְנָא כְתִיב, (צפניה ג') כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יְיָ' לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד. וּכְתִיב, (זכריה י"ד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. בָּרוּךְ יְיָ' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: (דף ל"ב ע"ב).

לשון הקודש

יִתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה לד) כִּי זֶבַח לַה' בְּבָצְרָה וְגוֹ'. אַחַר זֶה מַה כָּתוּב? לֶאֱחֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וְגוֹ'. וִיכַלֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂמָעֵאל מִמֶּנָּה, וְיִשָּׁבֵר כָּל הַחֲיָלוֹת–כֹּחוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, וְלֹא יִשָּׁאֵר כֹּחַ לְמַעְלָה עַל הָעָם שֶׁל הָעוֹלָם, אֶלָּא כֹּחַ יִשְׂרָאֵל לְבַדּוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קכא) ה' צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ.

מִשּׁוּם שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּיָמִין, וְתוֹרָה בְּיָמִין, וְעַל זֶה בְּיָמִין תָּלוּי הַכֹּל, וְשָׁנִינוּ שֶׁצָּרִיךְ לִזְקֹף אֶת הַיָּמִין עַל הַשְּׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּהָ, שֶׁכָּתוּב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. וּבַזְּמַן שֶׁיָּבֹא, (תהלים ס) הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי. וּבְאוֹתוֹ זְמַן כָּתוּב, כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם ה' לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד. וְכָתוּב בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פָּרָשַׁת בֹּא

וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פַּרְעֹה כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ וְגוֹ׳. (שמות י׳) רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים פ״ט) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה יְיָ׳ בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן. כַּמָּה אִצְטְרִיכוּ בְּנֵי נָשָׁא, לְמֵהַךְ בְּאָרְחֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְמִטַּר פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, בְּגִין דְּיִזְכּוּן בָּהּ לְעָלְמָא דְאָתֵי, וּלְשֵׁזָבָא לוֹן מִכָּל קִטְרוּגִין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא. בְּגִין, דְּהָא כְּמָה דְּאִשְׁתְּכָחוּ מְקַטְרְגִין בְּעָלְמָא לְתַתָּא, הָכִי נָמֵי אִשְׁתְּכָחוּ מְקַטְרְגִין לְעֵילָא דְּקַיְימֵי עָלַיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא.

אִינּוּן דְּעַבְדִּין פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, וְאַזְלֵי בְּאוֹרַח מֵישָׁר, בִּדְחֲלָא דְמָארֵיהוֹן, כַּמָּה אִינּוּן סַנֵּיגוֹרִין דְּקַיְימִין עָלַיְיהוּ לְעֵילָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (איוב ל״ג) אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף

לשון הקודש

פָּרָשַׁת בֹּא

וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פַּרְעֹה כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ וְגוֹ׳. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים פט) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה ה׳ בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן. כַּמָּה צְרִיכִים בְּנֵי אָדָם לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלִשְׁמֹר מִצְוֹת הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ בָהּ לָעוֹלָם הַבָּא, וּלְהַצִּיל אוֹתָם מִכָּל הַקַּטְרוּגִים שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָאִים מְקַטְרְגִים בָּעוֹלָם לְמַטָּה, כָּךְ גַּם נִמְצָאִים מְקַטְרְגִים לְמַעְלָה שֶׁעוֹמְדִים עַל בְּנֵי אָדָם.

אוֹתָם שֶׁעוֹשִׂים מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה בְּיִרְאַת אֲדוֹנָם, כַּמָּה סָנֵגוֹרִים שֶׁעוֹמְדִים עֲלֵיהֶם לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לג) אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ

וְגוֹ׳. וּכְתִיב וַיְחָנֻנוּ וַיֹּאמֶר פְּדָעֵהוּ מֵרֶדֶת שַׁחַת מָצָאתִי כֹפֶר. בְּגִין כַּךְ, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּנָטִיר פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִיָּיא, אִי הָכִי, אֲמַאי אִצְטְרִיךְ הָכָא מַלְאָךְ דְּלֵיהֲוֵי סַנֵּיגוֹרָא עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ וְהָא כְּתִיב (משלי ג׳) כִּי יְיָ׳ יִהְיֶה בְּכִסְלֶךָ וְשָׁמַר רַגְלְךָ מִלָּכֶד, וּכְתִיב (תהלים קכ״א) יְיָ׳ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע. דְּהָא חָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל מַה דְּבַר נָשׁ עָבִיד בְּעָלְמָא, הֵן טָב הֵן בִּישׁ. וְכֵן הוּא אוֹמֵר, (ירמיה כ״ג) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יְיָ׳.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה, כֹּלָּא הָכִי הוּא וַדַּאי. אֲבָל הָא כְּתִיב, (איוב ב׳) וְגַע אֶל עַצְמוֹ וְאֶל בְּשָׂרוֹ. וּכְתִיב, (איוב ב׳) וַתְּסִיתֵנִי בוֹ לְבַלְּעוֹ חִנָּם. לְאַחֲזָאָה דְּהָא רְשׁוּ אִתְמְסָר לְסִטְרָא אַחֲרָא לְקַטְרְגָא, (וּרְשׁוּ

לשון הקודש

אֶחָד מִנִּי אָלֶף וְגוֹ׳. וְכָתוּב וַיְחָנֻנוּ וַיֹּאמֶר פְּדָעֵהוּ מֵרֶדֶת שַׁחַת מָצָאתִי כֹפֶר. מִשּׁוּם כָּךְ אַשְׁרֵי מִי שֶׁשּׁוֹמֵר מִצְוֹת הַתּוֹרָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי חִיָּיא, אִם כָּךְ, לָמָּה צָרִיךְ כָּאן מַלְאָךְ שֶׁיִּהְיֶה סָנֵגוֹר עַל הָאָדָם, וַהֲרֵי כָּתוּב (משלי ג) כִּי ה׳ יִהְיֶה בְּכִסְלֶךָ וְשָׁמַר רַגְלְךָ מִלָּכֶד, וְכָתוּב (תהלים קכא) ה׳ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע. שֶׁהֲרֵי רוֹאֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל מַה שֶּׁאָדָם עוֹשֶׂה בָּעוֹלָם, הֵן לְטוֹב וְהֵן לְרַע. וְכֵן הוּא אוֹמֵר, (ירמיה כג) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה׳.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, הַכֹּל כָּךְ הוּא וַדַּאי, אֲבָל הֲרֵי כָּתוּב (איוב ב) וְגַע אֶל עַצְמוֹ וְאֶל בְּשָׂרוֹ. וְכָתוּב וַתְּסִיתֵנִי בוֹ לְבַלְּעוֹ חִנָּם. לְהַרְאוֹת שֶׁהֲרֵי רְשׁוּת נִמְסְרָה לַצַּד

אִתְמַסָּר) עַל מִלִּין דְּעָלְמָא, (לְמַאן דְּלָא אִצְטְרִיךְ) וּלְאִתְמַסְּרָא בִּידוֹי. וְכָל אִלֵּין אָרְחִין טְמִירִין קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֵית אַנְתְּ כְּדַאי לְמֵהַךְ אֲבַתְרַיְיהוּ, בְּגִין דְּאִינּוּן נִמּוּסִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְנֵי נָשָׁא לָאו אִינּוּן רַשָּׁאִין לְדַקְדְּקָא אֲבַתְרַיְיהוּ, בַּר אִינּוּן זַכָּאֵי קְשׁוֹט דְּיַדְעִין רָזֵי אוֹרַיְיתָא, וְאָזְלִין בְּאָרְחָא דְּחָכְמְתָא לְמִנְדַּע אִינּוּן מִלִּין סְתִימִין דְּאוֹרַיְיתָא.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (איוב א') וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל יְיָ' וַיָּבוֹא גַם הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם. וַיְהִי הַיּוֹם: דָּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאִים לְמֵידָן עָלְמָא. כְּגַוְונָא דָא, (מלכים ב', ד') וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹא שָׁמָּה. הַהוּא יוֹמָא יוֹם טוֹב דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הָוָה.

וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים, אִלֵּין רַבְּרְבִין מְמָנָן שְׁלִיחָן

לשון הקודש

הָאַחֵר לְקַטְרֵג [וְהָרְשׁוּת נִמְסָרָה] עַל דְּבָרִים שֶׁל הָעוֹלָם [וְלִמִי שֶׁלֹּא הִצְטָרֵךְ] וּלְהִמָּסֵר בְּיָדוֹ, וְכָל הַדְּרָכִים הַלָּלוּ טְמוּנִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאֵינְךָ כְּדַאי לָלֶכֶת אַחֲרֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁאֵלּוּ הַנְהָגוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאֵין בְּנֵי אָדָם רַשָּׁאִים לְדַקְדֵּק אַחֲרֵיהֶם, פְּרָט לְאוֹתָם צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיּוֹדְעִים אֶת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה וְהוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ שֶׁל הַחָכְמָה לָדַעַת אוֹתָם דְּבָרִים נִסְתָּרִים שֶׁל הַתּוֹרָה.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (שם א) וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל ה' וַיָּבוֹא גַם הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם. וַיְהִי הַיּוֹם – זֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹמֵד לָדוּן אֶת הָעוֹלָם, כְּמוֹ זֶה, וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹא שָׁמָּה. אוֹתוֹ יוֹם הָיָה יוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים – אֵלּוּ מְמֻנִּים

בְּעָלְמָא, לְאַשְׁגְּחָא בְּעוֹבָדִין דִּבְנֵי נָשָׁא. לְהִתְיַצֵּב עַל ה': כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (מלכים א', כ"ב) וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמְדִים עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ. אֲבָל לְהִתְיַצֵּב עַל ה' בְּהַאי קְרָא אַשְׁכַּחְנָא רְחִימוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל. בְּגִין, דְּהָנֵי שְׁלִיחָן, דְּאִינּוּן מִמָּנָן לְאַשְׁגָּחָא עַל עוֹבָדִין דִּבְנֵי נָשָׁא, אַזְלִין וְשָׁאטִין וְנַטְלִין אִינּוּן עוֹבָדִין כֻּלְּהוּ, וּבְיוֹמָא דְקָאֵי דִינָא לְמֵיקָם, לְמֵידָן עָלְמָא, אִתְעֲבִידוּ קַטֵּיגּוֹרִין לְמֵיקָם עָלַיְיהוּ דִבְנֵי נָשָׁא. וְתָא חֲזֵי, מִכָּל עַמִּין דְּעָלְמָא, לָא קַיְימִין לְאַשְׁגָּחָא בְּעוֹבָדֵיהוֹן, בַּר בְּיִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדַיְיהוּ, בְּגִין דְּאִלֵּין בְּנִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְכַד לָא אִשְׁתְּכָחוּ עוֹבָדִין דְּיִשְׂרָאֵל כְּדְקָא יֵאוֹת, כַּבְיָכוֹל אִינּוּן מִמָּנָן שְׁלִיחָן, כַּד בָּעָאן

לשון הקודש

גְּדוֹלִים שְׁלוּחִים בָּעוֹלָם, לְהַשְׁגִּיחַ בְּמַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם. לְהִתְיַצֵּב עַל ה' – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א כב) וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם עֹמֵד עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ. אֲבָל לְהִתְיַצֵּב עַל ה', בְּפָסוּק זֶה מָצָאנוּ אַהֲבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁלוּחִים הַלָּלוּ, שֶׁמְּמֻנִּים לְהַשְׁגִּיחַ עַל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם, הוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים וְלוֹקְחִים אֶת כָּל אוֹתָם הַמַּעֲשִׂים, וּבַיּוֹם שֶׁבָּא הַדִּין לַעֲמֹד לָדוּן הָעוֹלָם, נַעֲשִׂים קַטֵּגוֹרִים לַעֲמֹד עַל בְּנֵי אָדָם. וּבֹא רְאֵה, מִכָּל הָעַמִּים שֶׁבָּעוֹלָם לֹא עוֹמְדִים לְהַשְׁגִּיחַ בְּמַעֲשֵׂיהֶם רַק עַל יִשְׂרָאֵל לְבַדָּם, מִשּׁוּם שֶׁאֵלֶּה בָּנִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וּכְשֶׁלֹּא נִמְצָאִים הַמַּעֲשִׂים שֶׁל יִשְׂרָאֵל כָּרָאוּי, כִּבְיָכוֹל אוֹתָם שְׁלוּחִים מְמֻנִּים, כְּשֶׁרוֹצִים לַעֲמֹד עַל אוֹתָם מַעֲשִׂים שֶׁל

לְקַיְּימָא עַל אִינּוּן עוֹבָדִין דְּיִשְׂרָאֵל, עַל ה' וַדָּאי קַיְּימִין, דְּהָא כַּד יִשְׂרָאֵל עַבְדִין עוֹבָדִין דְּלָא כַּשְׁרָן, כַּבְיָכוֹל מַתִּישִׁין חֵילָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכַד עַבְדִין עוֹבָדִין דְּכַשְׁרָן, יַהֲבִין תּוּקְפָּא וְחֵילָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים ס"ח) תְּנוּ עֹז לֵאלֹהִים. בְּמָה. בְּעוֹבָדִין דְּכַשְׁרָן. וְעַל דָּא, בְּהַהוּא יוֹמָא, כֻּלְּהוּ רַבְּרְבָן מְמָנָן אִתְכָּנָשׁוּ עַל ה'. עַל ה' וַדָּאי, דְּהָא כֵּיוָן דְּעַל יִשְׂרָאֵל אִתְכָּנָשׁוּ, עָלֵיהּ אִתְכָּנָשׁוּ.

וַיָּבֹא גַּם הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם, גַּם, לְאַסְגָּאָה עָלַיְיהוּ, דְּכֻלְּהוּ אַתְיָין לְמֶהֱוֵי קַטֵּיגוֹרִין עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, (דף ל"ג ע"א) וְדָא אִתּוֹסָף עָלַיְיהוּ, בְּגִין דְּאִיהוּ דִּילְטוֹרָא רַבְּרְבָא מִכֻּלְּהוּ, קַטֵּיגוֹרָא מִכֻּלְּהוּ, כֵּיוָן דְּחָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכֻלְּהוּ אַתְיָין לְקַטְרְגָא. מִיָּד וַיֹּאמֶר יְיָ' אֶל הַשָּׂטָן מֵאַיִן תָּבֹא. וְכִי לֹא הָוָה

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל, הֵם עוֹמְדִים וַדַּאי עַל ה', שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂים מַעֲשִׂים שֶׁלֹּא כְּשֵׁרִים, כִּבְיָכוֹל מְתִשִּׁים כֹּחוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁעוֹשִׂים מַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים, נוֹתְנִים כֹּחַ וְתֹקֶף לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים סח) תְּנוּ עֹז לֵאלֹהִים. בַּמֶּה? בְּמַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים, וְעַל זֶה בְּאוֹתוֹ יוֹם כָּל הַשָּׂרִים הַגְּדוֹלִים הַמְמֻנִּים הִתְכַּנְּסוּ עַל ה'. עַל ה' וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי כֵּיוָן שֶׁהִתְכַּנְּסוּ עַל יִשְׂרָאֵל, הֵם הִתְכַּנְּסוּ עָלָיו.

וַיָּבוֹא גַּם הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם. גַּם – לְרַבּוֹתוֹ עֲלֵיהֶם, שֶׁכֻּלָּם בָּאִים לִהְיוֹת קָטֵגוֹרִים עַל יִשְׂרָאֵל, וְזֶה נוֹסַף עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַמַּלְשִׁין הַגָּדוֹל מִכֻּלָּם, קָטֵגוֹר מִכֻּלָּם. כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁכֻּלָּם בָּאִים לְקַטְרֵג, מִיָּד – וַיֹּאמֶר ה' אֶל

יָדַע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֵאָן הֲוָה אָתֵי. אֶלָּא לְאַיְיתָאָה עוֹבָדָא לִרְעוּתֵיהּ.

וַיֹּאמֶר יְיָ' אֶל הַשָּׂטָן וְגוֹ' וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת יְיָ' וַיֹּאמַר מִשּׁוּט בָּאָרֶץ. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, דְּיִשּׁוּבָא דְּאַרְעָא אִתְמְסָר לְסִטְרִין אַחֲרָנִין, בַּר אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדָהָא. כֵּיוָן דְּאָמַר מִשּׁוּט בָּאָרֶץ, אַשְׁגַּח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּבָעֵי לְמֶהֱוֵי דַּלְטוֹרָא עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. מִיָּד, (איוב א') וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמוֹהוּ בָּאָרֶץ.

חָמָא שַׁעֲתָא לְמֵיהַב לֵיהּ חוּלָקָא, בְּמָה דְּיִתְעַסַּק, וְיִתְפְּרַשׁ מִנַּיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וְהָא אוּקְמוּהָ, לְרַעְיָא דְּבָעָא לְמֶעְבַּר עָאנֵיהּ בְּחַד נַהֲרָא וְכוּ', מִיָּד אִתְעַסַּק בֵּיהּ הַהוּא שָׂטָן, וְלֹא קִטְרֵג עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

הַשָּׂטָן מֵאַיִן תָּבֹא. וְכִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאֵיפֹה הָיָה בָּא? אֶלָּא לְהָבִיא אֶת הַמַּעֲשֶׂה לִרְצוֹנוֹ.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשָּׂטָן וְגוֹ' וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת ה' וַיֹּאמַר מִשּׁוּט בָּאָרֶץ. מִכָּאן לָמַדְנוּ שֶׁיִּשּׁוּב הָאָרֶץ נִמְסָר לִצְדָדִים אֲחֵרִים, פְּרָט לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְבַדָּהּ. כֵּיוָן שֶׁאָמַר מִשּׁוּט בָּאָרֶץ, הִשְׁגִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁרוֹצֶה לִהְיוֹת מַלְשִׁין עַל יִשְׂרָאֵל. מִיָּד – וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בָּאָרֶץ.

רָאָה שָׁעָה לָתֵת לוֹ חֵלֶק בְּמַה שֶּׁיִּתְעַסֵּק, וְיִפָּרֵד מִיִּשְׂרָאֵל, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, לְרוֹעֶה שֶׁרָצָה לְהַעֲבִיר אֶת צֹאנוֹ בְּנָהָר אֶחָד וְכוּ', מִיָּד הִתְעַסֵּק בּוֹ אוֹתוֹ שָׂטָן וְלֹא קִטְרֵג עַל יִשְׂרָאֵל.

וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת יְיָ וַיֹּאמַר הֲחִנָּם יָרֵא אִיּוֹב אֱלֹהִים. לָאו תְּוָוהָא לְעַבְדָּא דְמָארֵיהּ עָבִיד לֵיהּ כָּל רְעוּתֵיהּ, דְּיהֵא דָחִיל לֵיהּ, אַעְדֵּי אַשְׁגָּחוּתָךְ מִנֵּיהּ, וְתֶחֱמֵי אִי דָחִיל לָךְ וְאִם לָאו.

תָּא חָזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְעָאקוּ, כַּד אִתְיְיהִב חוּלָקָא חָדָא לְהַאי סְטָר לְאִתְעַסְּקָא בֵּיהּ, אִתְפְּרִישׁ לְבָתָר מִכֹּלָּא. כְּגַוְונָא דָא שָׂעִיר בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ. שָׂעִיר בְּיוֹמָא דְכִפּוּרֵי. בְּגִין דְּאִתְעַסַּק בֵּיהּ, וְשָׁבִיק לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּמַלְכֵיהוֹן, וְהָכָא, מָטָא זִמְנָא לְמֵיטָל חוּלָקָא דָא, מִכָּל זַרְעָא דְּאַבְרָהָם, בְּסִטְרָא אַחֲרָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (בראשית כ"ב) הִנֵּה יָלְדָה מִלְכָּה גַּם הִיא וְגוֹ' אֶת עוּץ בְּכוֹרוֹ וְגוֹ'.

וְתָא חָזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְאָמַר מִשּׁוּט בָּאָרֶץ, בָּעָא מִינֵּיהּ, לְמֶעְבַּד דִּינָא בְיִשְׂרָאֵל, דְּהָא דִינָא הָוָה לֵיהּ עַל אַבְרָהָם, לְמִתְבַּע מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת ה' וַיֹּאמַר הַחִנָּם יָרֵא אִיּוֹב אֱלֹהִים. אֵין תְּמִיהָה עַל עֶבֶד שֶׁרַבּוֹ עוֹשֶׂה לוֹ כָּל רְצוֹנוֹ שֶׁיִּהְיֶה יָרֵא מִמֶּנּוּ. הָסֵר מִמֶּנּוּ אֶת הַשְּׁגָחָתְךָ, וְתִרְאֶה אִם יִפְחַד מִמְּךָ אִם לֹא.

בֹּא רְאֵה, בִּשְׁעַת צָרָה, כְּשֶׁנִּתַּן חֵלֶק אֶחָד לַצַּד הַזֶּה לְהִתְעַסֵּק בּוֹ, נִפְרָד אַחַר כָּךְ מֵהַכֹּל. כְּמוֹ זֶה שָׂעִיר בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, שָׂעִיר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּדֵי שֶׁיִּתְעַסֵּק בּוֹ וְיַעֲזֹב אֶת יִשְׂרָאֵל עִם מַלְכָּם, וְכָאן הִגִּיעַ זְמַן לִטֹּל חֵלֶק זֶה מִכָּל זֶרַע אַבְרָהָם בַּצַּד הָאַחֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כב) הִנֵּה יָלְדָה מִלְכָּה גַּם הִיא וְגוֹ' אֶת עוּץ בְּכוֹרוֹ וְגוֹ'.

וּבֹא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר מִשּׁוּט בָּאָרֶץ, רָצָה מִמֶּנּוּ לַעֲשׂוֹת דִּין בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲרֵי דִּין הָיָה לוֹ עַל אַבְרָהָם לִתְבֹּעַ מִן הַקָּדוֹשׁ

בְּגִין, דְּלָא אִתְעָבִיד דִּינָא בְּיִצְחָק, כַּד אִתְקְרִיב עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא, דְּהָא לָא הָוָה לֵיהּ לְאַחְלְפָא קָרְבְּנָא דְּאַזְמִין עַל מַדְבְּחָא, בָּאֲחָרָא, (וְכֵן בְּכָל סִטְרָא דִלֵּיהּ) כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ויקרא כ"ז) לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ. וְהָכָא קָאִים יִצְחָק עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא, וְלָא אִשְׁתְּלִים מִנֵּיהּ קָרְבְּנָא, וְלָא אִתְעָבִיד בֵּיהּ דִּינָא, וּבָעָא דָּא מֵעֵם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּבָעָא דִּינֵיהּ דְּיוֹסֵף לְכַמָּה דָּרִין. וְכָל מַה דְּבָעָא, בְּאוֹרַח דִּינָא בָּעָא.

וּמֵהַהוּא זִמְנָא דְּאִשְׁתְּזִיב יִצְחָק, וְאִתְחַלַּף קָרְבָּנֵיהּ, זַמִּין לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְהַהוּא מְקַטְרְגָא, הַאי לְחוּלָקֵיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר הִנֵּה יָלְדָה מִלְכָּה גַּם הִיא וְגוֹ' אֶת עוּץ בְּכוֹרוֹ. וְהָכָא, מָטָא לְמֵיטָל חוּלָקֵיהּ עָלֵיהּ, מִכָּל זַרְעֵיהּ דְּאַבְרָהָם, וְלָא יִקְרַב בְּסִטְרָא אַחֲרָא.

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה דִּין בְּיִצְחָק כְּשֶׁהֻקְרַב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁהֲרֵי לֹא הָיָה לוֹ לְהַחֲלִיף קָרְבָּן שֶׁמְּזֻמָּן עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּאַחֵר, וְכֵן בְּכָל צַד שֶׁלּוֹ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ. וְכָאן עָמַד יִצְחָק עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא הִשְׁתַּלֵּם מִמֶּנּוּ קָרְבָּן וְלֹא נַעֲשָׂה בּוֹ דִּין, וְרָצָה אֶת זֶה מֵעֵם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ שֶׁרָצָה אֶת דִּינוֹ שֶׁל יוֹסֵף לְכַמָּה דוֹרוֹת מְאֻחָר יוֹתֵר, וְכָל מַה שֶׁרָצָה – רָצָה בְּדֶרֶךְ דִּין.

וּמֵאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנִּצַּל יִצְחָק וְהִתְחַלֵּף קָרְבָּנוֹ, הִזְמִין לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מְקַטְרֵג זֶה לְחֶלְקוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּה יָלְדָה מִלְכָּה גַּם הִיא וְגוֹ' אֶת עוּץ בְּכוֹרוֹ. וְכָאן הִגִּיעַ לִטֹּל חֶלְקוֹ עָלָיו מִכָּל זַרְעוֹ שֶׁל אַבְרָהָם וְלֹא יִקְרַב לְצַד אַחֵר.

וְכֹלָּא בְּדִינָא אָתָא. (ס"א לְנַבֵּיהּ) כְּמָה דְּאִיהוּ דָּן, הָכִי אִתְּדָן. בְּגִין דְּאִיּוֹב מִקְּרִיבֵי עֵיטָא דְּפַרְעֹה הֲוָה, וְכַד קָם פַּרְעֹה עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, בָּעָא לְקָטְלָא לוֹן. אָמַר לֵיהּ לָא, אֶלָּא טוֹל מָמוֹנֵהוֹן וּשְׁלוֹט עַל גּוּפֵיהוֹן, בְּפוּלְחָנָא קַשְׁיָא, וְלָא תִּקְטוֹל לוֹן. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חַיֶּיךָ, בְּהַהוּא דִּינָא מַמָּשׁ, תְּהֵא דָּאִין, מַה כְּתִיב, (איוב ב׳) אוּלָם שְׁלַח נָא יָדְךָ וְגַע אֶל עַצְמוֹ וְאֶל בְּשָׂרוֹ וְגוֹ׳. כְּמָה דְּאִיהוּ דָּן, בֵּיהּ אִתְּדָן. וְאַף עַל גַּב דִּבְכָל שְׁאַר הֲוָה דָּחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, אַךְ אֶת נַפְשׁוֹ שְׁמוֹר. וְאִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ, לְמִשְׁלַט עַל בְּשָׂרָא, בְּגִין רָזָא דִּכְתִיב, (בראשית ו׳) קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי וְאוּקְמוּהָ, בָּא לְפָנַי וַדָּאי, וְדָא אִיהוּ קֵץ כָּל בָּשָׂר, וְלֹא רוּחָא.

לשון הקודש

וְהַכֹּל בָּא בְּדִין (אֶצְלוֹ). כְּמוֹ שֶׁהוּא דָּן – כָּךְ נִדּוֹן. מִשּׁוּם שֶׁאִיּוֹב מִקְּרוֹבֵי הָעֵצָה שֶׁל פַּרְעֹה הָיָה, וּכְשֶׁעָמַד פַּרְעֹה עַל יִשְׂרָאֵל, רָצָה לַהֲרֹג אוֹתָם. אָמַר לוֹ, לֹא, אֶלָּא קַח מָמוֹנָם וּשְׁלֹט עַל גּוּפָם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה, וְאַל תַּהֲרֹג אוֹתָם. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, חַיֶּיךָ, בְּאוֹתוֹ דִּין מַמָּשׁ תִּהְיֶה נִדּוֹן. מַה כְּתוּב? (איוב ב) אוּלָם שְׁלַח נָא יָדְךָ וְגַע אֶל עַצְמוֹ וְאֶל בְּשָׂרוֹ וְגוֹ׳. כְּמָה שֶׁהוּא דָּן – כָּךְ נִדּוֹן. וְאַף עַל גַּב שֶׁבְּכָל הַשְּׁאָר הָיָה יָרֵא מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

בָּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, אַךְ אֶת נַפְשׁוֹ שְׁמֹר. וְנִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לִשְׁלֹט עַל הַבָּשָׂר, מִשּׁוּם הַסּוֹד שֶׁכָּתוּב (בראשית ו) קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, וּפֵרְשׁוּהָ, בָּא לְפָנַי וַדַּאי. וְזֶהוּ קֵץ כָּל בָּשָׂר, וְלֹא רוּחַ. וְנֶאֱמַר שֶׁהוּא קֵץ שֶׁבָּא מִצַּד הַחֹשֶׁךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כח) קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וּלְכָל

וְאִיתְּמַר, דְּאִיהוּ קֵץ דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְחֹשֶׁךְ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (איוב כ"ח) קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר. וּלְכָל בִּשְׂרָא, בְּגִין דְּאִית קֵץ אַחֲרָא, וְאִקְרֵי (דניאל י"ב) קֵץ הַיָּמִין, וְדָא אִיהוּ קֵץ אַחֲרָא, מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, דְּאִיהוּ חֹשֶׁךְ. וְעַל דָּא אִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ בְּעַצְמוֹ וּבְשָׂרוֹ.

וַתְּסִיתֵנִי בוֹ לְבַלְּעוֹ. אִי הָכִי, לָאו בְּדִינָא הָוָה, אֶלָּא בְּמֵימַר הַהוּא מְקַטְרְגָא, דְּאָסִית לֵיהּ, וְאַסְיֵתֵי לֵיהּ. אֶלָּא, כֹּלָּא בְּדִינָא הָוָה, וְהָכִי אָמַר לוֹ אֱלִיהוּא, (איוב ל"ד) כִּי פֹּעַל אָדָם יְשַׁלֶּם לוֹ וּכְאֹרַח אִישׁ יַמְצִיאֶנּוּ. וְהָכִי הָוָה כְּמָה דְּאִתְּמַר, כְּמָה דְּאִיהוּ גָּזַר, הָכִי אִתְגְּזַר עָלֵיהּ.

וְהַאי דְּאָמַר וַתְּסִיתֵנִי בוֹ לְבַלְּעוֹ חִנָּם, וַתְּסִיתֵנִי לְבַלְּעוֹ לָא כְתִיב, אֶלָּא וַתְּסִיתֵנִי בוֹ, בֵּיהּ קַיְּמָא בְּדַעְתֵּיהּ, דְּאִיהוּ חָשִׁיב דְּהָא תְּסִיתֵנִי, כְּמָה

לשון הקודש

תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר. וּלְכָל בָּשָׂר, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ קֵץ אַחֵר, וְנִקְרָא קֵץ הַיָּמִין, וְזֶהוּ קֵץ אַחֵר מִצַּד הַשְּׂמֹאל שֶׁהוּא חֹשֶׁךְ, וְלָכֵן נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת בְּעַצְמוֹ וּבְשָׂרוֹ.

וַתְּסִיתֵנִי בוֹ לְבַלְּעוֹ. אִם כָּךְ, לֹא בְּדִין הָיָה, אֶלָּא בְּמַאֲמַר אוֹתוֹ מְקַטְרֵג שֶׁהֵסִית אוֹתוֹ וְהִסְּטָה אוֹתוֹ, אֶלָּא הַכֹּל הָיָה בְּדִין. וְכָךְ אָמַר לוֹ אֱלִיהוּא, (שם לד) כִּי פֹּעַל אָדָם יְשַׁלֶּם לוֹ וּכְאֹרַח אִישׁ יַמְצִיאֶנּוּ. וְכָךְ הָיָה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, כְּמוֹ שֶׁהוּא גָּזַר – כָּךְ נִגְזַר עָלָיו.

וְזֶה שֶׁאָמַר וַתְּסִיתֵנִי בוֹ לְבַלְּעוֹ חִנָּם. וַתְּסִיתֵי לְבַלְּעוֹ לֹא כָתוּב, אֶלָּא וַתְּסִיתֵנִי בוֹ, בּוֹ עוֹמֵד בְּדַעְתּוֹ, שֶׁהוּא חָשַׁב שֶׁהֲרֵי

דְּאַתְּ אָמֵר (איוב י') **וְעַל עֲצַת רְשָׁעִים הוֹפָעְתָּ.** (אָמַר אִיּוֹב אִתְּפַּתִּית עַל מֵימָר דְּהַהוּא מְקַטְרְגָּא) **כְּגַוְונָא דָא,** (תהלים ע"ה) **וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יְכַזְּבוּ לוֹ. וַיְפַתּוּהוּ וַיְכַזְּבוּ לוֹ. לָא כְּתִיב, אֶלָּא וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם. בְּפִיהֶם קַיְימָא מִלָּה דָא דְּהָא אִתְּפַּתָּה.** (דף ל"ג ע"ב).

אָמַר רִבִּי אַבָּא, כֹּלָּא הוּא שַׁפִּיר, אֲבָל הָכִי אוֹלִיפְנָא, דִּתְנָן, סָלִיק וְאַסְטִין. וְכִי אִיהוּ יְכִיל לְאַסְטָנָא, אִין. דְּהָא אִיהוּ מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל, דִּכְתִיב, (קהלת ד') **טוֹב יֶלֶד מִסְכֵּן וְחָכָם מִמֶּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל.** וְעַל דָּא, יְכִיל לְאַסְטָנָא לְבַר נָשׁ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּאִיהוּ מְהֵימָן עַל עוֹבָדוֹי דִּבְנֵי נָשָׁא.

תָּא חֲזֵי, הַאי בְּדִינָא דְיָחִיד, אֲבָל בְּדִינָא דְעָלְמָא, **כְּתִיב,** (בראשית י"א) **וַיֵּרֶד יְיָ' לִרְאוֹת.** (בראשית י"ח) **אֵרֲדָה נָא וָאֶרְאֶה. דְּלָא אִתְיְיהִיב מְהֵימְנוּתָא אֶלָּא**

לשון הקודש

תְּסִיתֵנִי, כְּמוֹ שֶׁאָמַר וְעַל עֲצַת רְשָׁעִים הוֹפָעְתָּ. (אָמַר אִיּוֹב, הִתְפַּתִּיתִי עַל דִּבְרֵי אוֹתוֹ מְקַטְרֵג) כְּמוֹ זֶה (תהלים עח) וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יְכַזְּבוּ לוֹ. וַיְפַתּוּהוּ וַיְכַזְּבוּ לוֹ לֹא כָתוּב, אֶלָּא וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם. בְּפִיהֶם עוֹמֵד הַדָּבָר הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי הִתְפַּתָּה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, הַכֹּל הוּא יָפֶה, אֲבָל כָּךְ לָמַדְנוּ, שֶׁשָּׁנִינוּ, עוֹלֶה וּמַסְטִין. וְכִי הוּא יָכוֹל לְהַסְטִין? כֵּן, שֶׁהֲרֵי הוּא מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל, שֶׁכָּתוּב (קהלת ד) טוֹב יֶלֶד מִסְכֵּן וְחָכָם מִמֶּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל. וְעַל זֶה יָכוֹל לְהַסְטִין לָאָדָם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא נֶאֱמָן עַל מַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם.

בָּא רְאֵה, זֶה בְּדִין הַיָּחִיד, אֲבָל בְּדִין הָעוֹלָם כָּתוּב (בראשית יא) וַיֵּרֶד ה' לִרְאוֹת. אֵרֲדָה נָא וְאֶרְאֶה. שֶׁלֹּא נִתְּנָה הָאֱמוּנָה

בִּידֵיהּ בִּלְחוֹדוֹי, דְּהָא לָא בָעָא לְאוֹבָדָא עָלְמָא, עַל מֵימָר דְּהַהוּא מְקַטְרְגָא, דְּתִיאוּבְתֵּיהּ אִיהוּ תָּדִיר לְשֵׁיצָאָה. מְנָלָן דִּכְתִיב, (איוב כ"ח) קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר. לְשֵׁיצָאָה כֻּלָּא, הוּא חוֹקֵר. וְדָא אִיהוּ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, וַדַּאי בְּגִין לְשֵׁיצָאָה.

וְתָא חֲזֵי, וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבוֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל יְיָ'. כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְהַהוּא יוֹמָא, קַיְימִין תְּרֵין סִטְרִין, לְקַבְּלָא בְּנֵי עָלְמָא. כָּל אִינּוּן דְּאַתְיָין קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּתְיוּבְתָּא וּבְעוֹבָדִין טָבִין, אִינּוּן זַכְיָין לְמֶהֱוֵי כְּתִיבִין לְגַבֵּיהּ דְּהַהוּא סִטְרָא דְּאִיהוּ חַיִּים, וְאַפִּיק תּוֹצְאוֹת חַיִּים. וּמַאן דְּאִיהוּ מִסִּטְרֵיהּ, אַכְתִּיב לְחַיִּים. וְכָל אִינּוּן דְּאַתְיָין בְּעוֹבָדִין בִּישִׁין, אִינּוּן כְּתִיבִין לְהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא דְּאִיהוּ מוֹתָא, וְאִקְרֵי מָוֶת, וּבֵיהּ שַׁרְיָא מוֹתָא.

לשון הקודש

אֶלָּא בְּיָדוֹ לְבַדּוֹ, שֶׁהֲרֵי לֹא רָצָה לְאַבֵּד אֶת הָעוֹלָם עַל מַאֲמַר אוֹתוֹ מְקַטְרֵג שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ תָּמִיד לְהַשְׁמִיד. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (איוב כח) קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר. לְהַשְׁמִיד הַכֹּל הוּא חוֹקֵר. וְזֶהוּ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, וַדַּאי כְּדֵי לְהַשְׁמִיד.

וּבָא רְאֵה, וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְאוֹתוֹ יוֹם עוֹמְדִים שְׁנֵי צְדָדִים כְּנֶגֶד בְּנֵי הָעוֹלָם. כָּל אוֹתָם שֶׁבָּאִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּתְשׁוּבָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, הֵם זוֹכִים לִהְיוֹת כְּתוּבִים אֵצֶל אוֹתוֹ צַד שֶׁהוּא חַיִּים, וּמוֹצִיא תּוֹצְאוֹת חַיִּים. וּמִי שֶׁהוּא מִצִּדּוֹ, נִכְתָּב לְחַיִּים. וְכָל אוֹתָם שֶׁבָּאִים בְּמַעֲשִׂים רָעִים לְאוֹתוֹ צַד, הֵם נִכְתָּבִים לְאוֹתוֹ צַד אַחֵר שֶׁהוּא מָוֶת, וְנִקְרָא מָוֶת, וּבוֹ שׁוֹרֶה הַמָּוֶת.

וּבְהַהוּא יוֹמָא, קַיְימִין אִלֵּין תְּרֵין סִטְרִין: חַיִּים, וּמָוֶת. אִית מָאן דְּאַכְתִּיב לְסִטְרָא דְחַיִּים. וְאִית מָאן דְּאַכְתִּיב לְסִטְרָא דְמָוֶת. וּלְזִמְנִין דְּעָלְמָא שַׁרְיָא בְּאֶמְצָעִיתָא, אִי קַיְימָא חַד זַכָּאָה בְּעָלְמָא, דְּאַכְרַע עָלַיְיהוּ, כֻּלְּהוּ קַיְימִין וְאַכְתִּיבוּ לְחַיִּים. וְאִי חַד חַיָּיבָא אַכְרַע עָלְמָא, כֻּלְּהוּ אַכְתִּיבוּ לְמִיתָה.

וְהַהוּא זִמְנָא, עָלְמָא הָוָה קַיָּים בְּאֶמְצָעִיתָא, וְהַהוּא מְקַטְרְגָא בָעָא לְאַסְטָאָה. מִיָּד מַה כְּתִיב, הֲשַׁמְתָּ לִבְּךָ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמוֹהוּ בָּאָרֶץ וְגוֹ'. כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּמוֹדָע אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי, מִיַּד אַתְקִיף בֵּיהּ מְקַטְרְגָא. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, דְּלָא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִתְפָּרְשָׁא מִכְּלָלָא דְסַגִּיאִין, בְּגִין דְּלָא יִתְרְשִׁים אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי, וְלָא יְקַטְרְגוּן עָלֵיהּ לְעֵילָא.

לשון הקודש

וּבְאוֹתוֹ יום עוֹמְדִים שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ – חַיִּים וּמָוֶת. יֵשׁ מִי שֶׁנִּכְתָּב לְצַד הַחַיִּים, וְיֵשׁ מִי שֶׁנִּכְתָּב לְצַד הַמָּוֶת. וּלִפְעָמִים שֶׁהָעוֹלָם שָׁרוּי בָּאֶמְצַע. אִם עוֹמֵד צַדִּיק אֶחָד בָּעוֹלָם שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם, כֻּלָּם עוֹמְדִים וְנִכְתָּבִים לְחַיִּים. וְאִם רָשָׁע אֶחָד מַכְרִיעַ אֶת הָעוֹלָם, כֻּלָּם נִכְתָּבִים לְמִיתָה.

וְאוֹתוֹ הַזְּמַן הָעוֹלָם הָיָה עוֹמֵד בָּאֶמְצַע, וְאוֹתוֹ מְקַטְרֵג רָצָה לְהַסְטִין. מִיָּד מַה כָּתוּב? הֲשַׁמְתָּ לִבְּךָ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמוֹהוּ בָּאָרֶץ וְגוֹ'. כֵּיוָן שֶׁנּוֹדַע הוּא לְבַדּוֹ, מִיָּד הֶחֱזִיק בּוֹ הַמְקַטְרֵג. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ שֶׁלֹּא צָרִיךְ לָאָדָם לְהִפָּרֵד מִכְּלָל שֶׁל רַבִּים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵרָשֵׁם לְבַדּוֹ, וְלֹא יְקַטְרְגוּ עָלָיו מִלְּמַעְלָה.

דִּכְתִיב, בַּשּׁוּנַמִּית, (מלכים ב׳, ד׳) **וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יוֹשָׁבֶת. לָא בְּעֵינָא לְאַפָּקָא גַּרְמָי מִכְּלָלָא דְּסַגִּיאִין, בְּתוֹךְ עַמִּי יָתִיבְנָא, עַד יוֹמָא דָא, וּבְתוֹךְ עַמִּי, בִּכְלָלָא חָדָא אִשְׁתְּמוֹדָע לְעֵילָא. וְהָכָא אִיּוֹב, כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּמוֹדָע לְעֵילָא וְאִתְּרְשִׁים, מִיָּד אַתְקִיף בֵּיהּ מְקַטְרְגָא, וְאָמַר הֲחִנָּם יָרֵא אִיּוֹב אֱלֹהִים, כָּל מַה דְּדָחִיל לָךְ וְאִתְּתָקַף, לָאו לְמַגְּנָא עָבִיד, הֲלֹא אַתָּה שַׂכְתָּ בַעֲדוֹ וּבְעַד וְגוֹ׳. אֲבָל טוֹל כָּל הַאי טָבָא דְּאַנְתְּ עָבֵד לֵיהּ, וּמִיָּד אִם לֹא עַל פָּנֶיךָ יְבָרְכֶךָ. יִשְׁבּוֹק לָךְ, וְיִתְדַּבַּק בְּסִטְרָא אַחֲרָא, דְּהָא הַשְׁתָּא בְּפָתוֹרָךְ אִיהוּ אָכִיל, סָלִיק פָּתוֹרָךְ מִנֵּיהּ, וְנָחֲזֵי מִמָּאן אִיהוּ, וּבְאָן סִטְרָא יִתְדַּבַּק.**

מִיָּד, וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל הַשָּׂטָן הִנֵּה כָל אֲשֶׁר לוֹ בְּיָדֶךָ. לְאַחֲזָאָה, דְּדָחִילוּ דְּאִיּוֹב לְגַבֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָוָה לְנַטְרָא עוּתְרֵיהּ. וּמֵהָכָא אוֹלִיפְנָא,

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב בַּשּׁוּנַמִּית, (מלכים-ב ד) **וַתֹּאמֶר** בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יֹשָׁבֶת. לֹא רוֹצָה לְהוֹצִיא אֶת עַצְמִי מִכְּלָל שֶׁל רַבִּים. בְּתוֹךְ עַמִּי יוֹשֶׁבֶת עַד יוֹם זֶה, וּבְתוֹךְ עַמִּי – בִּכְלָל אֶחָד נוֹדַעַת לְמַעְלָה. וְכָאן אִיּוֹב, כֵּיוָן שֶׁנּוֹדַע לְמַעְלָה וְנִרְשַׁם, מִיָּד הֶחֱזִיק בּוֹ הַמְקַטְרֵג וְאָמַר, הַחִנָּם יָרֵא אִיּוֹב אֱלֹהִים?! כָּל מַה שֶּׁפָּחַד מִמְּךָ וְהִתְחַזֵּק, לֹא לְחִנָּם עָשָׂה, הֲלֹא אַתָּה שַׂכְתָּ בַעֲדוֹ וּבְעַד וְגוֹ׳. אֲבָל טֹל אֶת כָּל הַטּוֹב שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה לוֹ, וּמִיָּד אִם לֹא עַל פָּנֶיךָ יְבָרְכֶךָ. יַעֲזֹב אוֹתְךָ וְיִדְבַּק בַּצַּד הָאַחֵר, שֶׁהֲרֵי עַכְשָׁו בְּשֻׁלְחָנְךָ הוּא אוֹכֵל. סַלֵּק מִמֶּנּוּ אֶת שֻׁלְחָנְךָ, וְנִרְאֶה מִמִּי הוּא וְאֵיזֶה צַד יִדְבַּק.

מִיָּד – וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל הַשָּׂטָן הִנֵּה כָל

דְּכָל אִינּוּן דְּדַחֲלִין לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל עוּתְרַיְיהוּ, אוֹ עַל בְּנַיְיהוּ, לָאו אִיהוּ דְּחִילוּ כְּדְקָא יֵאוֹת. וְעַל דָּא קִטְרֵג הַהוּא מְקַטְרְגָא וְאָמַר, הֲחִנָּם יָרֵא אִיּוֹב אֱלֹהִים הֲלֹא אַתָּה שַׂכְתָּ בַעֲדוֹ וְגוֹ' מַעֲשֵׂה יָדָיו בֵּרַכְתָּ. וְעַל דָּא אִיהוּ דָחִיל לָךְ וְאִתְיְיהִיב לֵיהּ רְשׁוּ לְקַטְרְגָא בֵּיהּ, וּלְאַחֲזָאָה, דְּלָא פָּלַח אִיּוֹב לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּרְחִימוּ.

דְּכֵיוָן דְּאִתְנַסֵּי, נָפַק מֵאוֹרְחָא, וְלָא קָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ, מַה כְּתִיב, בְּכָל זֹאת לֹא חָטָא אִיּוֹב בִּשְׂפָתָיו. לֹא חָטָא בִּשְׂפָתָיו אֲבָל בִּרְעוּתֵיהּ חָטָא, וּלְבָתַר חָטָא בְּכֹלָּא.

וְאִי תֵּימָא דְּלָא אִתְנַסֵּי בַּר נָשׁ, הָא כְתִיב (תהלים י"א) ה' צַדִּיק יִבְחָן וְגוֹ'. וּבְגִין כַּךְ אִתְנַסֵּי אִיּוֹב. וְאַף עַל גַּב דְּלָא קָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ כְּדְקָא

לשון הקודש

אֲשֶׁר לוֹ בְּיָדֶךָ. לְהַרְאוֹת שֶׁיִּרְאַת אִיּוֹב לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא הוּא כְּדֵי לִשְׁמֹר עָשְׁרוֹ. וּמִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁכָּל אוֹתָם הַיְּרֵאִים מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשּׁוּם עָשְׁרָם אוֹ בְּנֵיהֶם, זוֹ אֵינָהּ יִרְאָה כָּרָאוּי. וְעַל כֵּן קִטְרֵג אוֹתוֹ מְקַטְרֵג וְאָמַר, הַחִנָּם יָרֵא אִיּוֹב אֱלֹהִים הֲלֹא אַתָּה שַׂכְתָּ בַעֲדוֹ וְגוֹ' מַעֲשֵׂה יָדָיו בֵּרַכְתָּ. וְעַל כָּךְ הוּא יָרֵא מִמְּךָ. וְנִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְקַטְרֵג בּוֹ וּלְהַרְאוֹת שֶׁלֹּא עָבַד אִיּוֹב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאַהֲבָה.

שֶׁכֵּיוָן שֶׁהִתְנַסָּה, יָצָא מֵהַדֶּרֶךְ וְלֹא עָמַד בְּקִיּוּמוֹ. מַה כָּתוּב? בְּכָל זֹאת לֹא חָטָא אִיּוֹב בִּשְׂפָתָיו. לֹא חָטָא בִּשְׂפָתָיו, אֲבָל בִּרְצוֹנוֹ חָטָא, וְאַחַר כָּךְ חָטָא בַּכֹּל.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא מִתְנַסָּה בֶּן אָדָם, הֲרֵי כָּתוּב ה' צַדִּיק יִבְחָן וְגוֹ'. וּמִשּׁוּם כָּךְ הִתְנַסָּה אִיּוֹב. וְאַף עַל גַּב שֶׁלֹּא עָמַד

יֵאוֹת, לָא נָפֵק מִתְּחוֹת רְשׁוּתָא דְּמָרֵיהּ לְאִתְדַּבְּקָא בְּסִטְרָא אַחֲרָא.

וְכַמָּה הָוָה הַהוּא נִסּוּתָא דִּילֵיהּ. תְּרֵיסַר יַרְחֵי, שׁוּלְטָנוּתָא דְּהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא. כְּמָה דְּתָנִינָן, דִּינָא דְּחַיָּבַיָּא בַּגֵּיהִנָּם תְּרֵיסַר יַרְחֵי, וּבְגִין דְּלָא אִתְדַּבַּק בְּסִטְרָא אַחֲרָא כְּתִיב, (איוב מ"ב) וַיְיָ' בֵּרַךְ אֶת (דף ל"ד ע"א) אַחֲרִית אִיּוֹב מֵרֵאשִׁיתוֹ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הַאי דְּאִיּוֹב, לָאו נִסּוּתָא דְּנָפֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּנִסּוּתָא דִּשְׁאַר צַדִּיקַיָּא, דְּהָא לָא כְּתִיב וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אִיּוֹב, כְּמָה דִּכְתִיב, (בראשית כ"ב) וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם. דְּאַבְרָהָם, אִיהוּ בִּידֵיהּ אַקְרִיב לִבְרֵיהּ יְחִידָאי דִּילֵיהּ לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִיּוֹב לָא יָהִיב כְּלוּם, וְלָא מָסַר לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּלוּם.

לשון הקודש

בְּקִיּוּמוֹ כָּרָאוּי, לֹא יָצָא מִתַּחַת רְשׁוּת אֲדוֹנוֹ לְהִדָּבֵק בַּצַּד הָאַחֵר.

וְכַמָּה הָיָה אוֹתוֹ נִסָּיוֹן שֶׁלּוֹ? שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים הַשִּׁלְטוֹן שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ דִּין הָרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים, וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא דָבַק בַּצַּד הָאַחֵר, כָּתוּב (איוב מב) וַה' בֵּרַךְ אֶת אַחֲרִית אִיּוֹב מֵרֵאשִׁיתוֹ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, זֶה שֶׁל אִיּוֹב אֵינוֹ נִסָּיוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ נִסָּיוֹן שֶׁל שְׁאָר הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֲרֵי לֹא כָּתוּב וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אִיּוֹב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית כב) וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם. שֶׁאַבְרָהָם הוּא בְּיָדָיו הִקְרִיב אֶת בְּנוֹ הַיְחִידִי לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְאִיּוֹב לֹא נָתַן כְּלוּם, וְלֹא מָסַר לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא כְּלוּם.

וְלָא אִתְמַר לֵיהּ, דְּהָא גַּלֵּי קָמֵיהּ, דְּלָא יְכִיל לְקַיְּמָא בֵּיהּ, אֶבָל אִתְמְסָר בִּידָא דִּמְקַטְרְגָא. וּבְדִינָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעָבִיד, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַר דִּינָא (בְּדִינָא) דָּא, לְהַהוּא מְקַטְרְגָא לְגַבֵּיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב א׳) הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב וְגוֹ׳.

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית ד׳) וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה. מִקֵּץ יָמִים, וְלֹא מִקֵּץ יָמִין. אִיהוּ דָחָה לְקֵץ יָמִין, וְאִתְקְרִיב לְקֵץ יָמִים. וְהָא אוֹקִימְנָא, (דניאל י״ב) וְאַתָּה לֵךְ לְקֵץ. וְאָמַר דָּנִיאֵל, לְאָן קֵץ, לְקֵץ הַיָּמִין, אוֹ לְקֵץ הַיָּמִים. עַד דְּאָמַר לֵיהּ לְקֵץ הַיָּמִין. וְעַל דָּא דָּוִד דָּחִיל וְאָמַר, (תהלים ל״ט) הוֹדִיעֵנִי יְיָ׳ קִצִּי וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא, אוֹ לְקֵץ הַיָּמִים אוֹ לְקֵץ הַיָּמִין. וְהָכָא מַה כְּתִיב וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים, וְלֹא מִקֵּץ יָמִין, וּבְגִין כָּךְ לָא אִתְקַבַּל

לשון הקודש

וְלֹא נֶאֱמַר לוֹ, שֶׁהֵרֵי גָּלוּי לְפָנָיו שֶׁלֹּא יָכוֹל לַעֲמֹד בּוֹ, אֲבָל נִמְסַר בְּיַד הַמְקַטְרֵג, וּבַדִּין שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נַעֲשָׂה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵעִיר אֶת הַדִּין (בַּדִּין) הַזֶּה אֶל אוֹתוֹ מְקַטְרֵג אֵלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב וְגוֹ׳.

פְּתַח וְאָמַר, (שם ד) וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה. מִקֵּץ יָמִים וְלֹא מִקֵּץ יָמִין. הוּא דָּחָה אֶת קֵץ הַיָּמִין, וְהִתְקָרֵב לְקֵץ הַיָּמִים. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, (דניאל יב) וְאַתָּה לֵךְ לְקֵץ. וְאָמַר דָּנִיאֵל, לְאֵיזֶה קֵץ? לְקֵץ הַיָּמִין אוֹ לְקֵץ הַיָּמִים? עַד שֶׁאָמַר לוֹ לְקֵץ הַיָּמִין. וְעַל זֶה דָּוִד פָּחַד וְאָמַר, (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי ה׳ קִצִּי וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא, אוֹ לְקֵץ הַיָּמִים אוֹ לְקֵץ הַיָּמִין. וְכָאן

קָרְבָּנֵיהּ, דְּהָא מִסִּטְרָא אַחֲרָא הָוָה. (כלא).

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב וְהֶבֶל הֵבִיא גַּם הוּא. מָאי גַּם הוּא. לְאַסְגָּאָה דָּא בְּדָא, קָרְבָּנֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה כֻּלָּא, וְעִקָּרָא דְקָרְבְּנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיָהַב חוּלָקָא לְסִטְרָא אַחֲרָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וּמֵחֶלְבֵיהֶן. וְקַיִן, עִקָּרָא עָבֵד מִקֵּץ יָמִים, רָזָא דְסִטְרָא אַחֲרָא, וְיָהִיב חוּלָקָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל דָּא לָא אִתְקַבַּל.

בְּאִיּוֹב מַה כְּתִיב, (איוב א') וְהָלְכוּ בָנָיו וְעָשׂוּ מִשְׁתֶּה וְגוֹ', וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לִשְׁלֹשֶׁת אַחְיוֹתֵיהֶם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת עִמָּהֶם וַיְהִי כִּי הִקִּיפוּ יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה וְגוֹ', וּבְמִשְׁתְּיָא בְּכָל יוֹמָא מִקַּטְרְגָא שְׂכִיתַ, וְלָא יְכִיל לֵיהּ. מֵנָא לָן. דִּכְתִיב, (איוב א') הֲלֹא אַתָּה שַׂכְתָּ בַעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל אֲשֶׁר לוֹ מִסָּבִיב וּלְעוֹלָם לָא

לשון הקודש

מַה כָּתוּב? וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים, וְלֹא מִקֵּץ יָמִין, וְלָכֵן לֹא הִתְקַבֵּל קָרְבָּנוֹ, שֶׁהָרֵי הָיָה מִצַּד הָאַחֵר (הכל).

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב? וְהֶבֶל הֵבִיא גַּם הוּא. מַה זֶּה גַּם הוּא? לְרַבּוֹת זֶה עִם זֶה. קָרְבָּנוֹ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא הָיָה הַכֹּל, וְעִקַּר הַקָּרְבָּן לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְנָתַן חֶלְקוֹ לַצַּד הָאַחֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמֵחֶלְבֵיהֶן. וְקַיִן עִקָּרוֹ עָשָׂה מִקֵּץ יָמִים, הַסּוֹד שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, וְנָתַן חֵלֶק לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְלָכֵן לֹא הִתְקַבֵּל.

בְּאִיּוֹב מַה כָּתוּב? וְהָלְכוּ בָנָיו וְעָשׂוּ מִשְׁתֶּה וְגוֹ', וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לִשְׁלֹשֶׁת אַחְיוֹתֵיהֶם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת עִמָּהֶם וַיְהִי כִּי הִקִּיפוּ יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה וְגוֹ'. וּבְמִשְׁתֶּה בְּכָל יוֹם מָצוּי הַמְקַטְרֵג, וְלֹא יָכוֹל לוֹ. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב הֲלֹא אַתָּה שַׂכְתָּ בַעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל אֲשֶׁר לוֹ מִסָּבִיב,

יָהִיב חוּלָקָא כְּלָל לְגַבֵּיהּ, דְּהָא (נ"א מה) כְּתִיב (איוב א') וְהֶעֱלָה עוֹלוֹת מִסְפַּר כֻּלָּם. עוֹלָה סַלְקָא לְעֵילָא לְעֵילָא, וְלָא יָהִיב חוּלָקָא לְסִטְרָא אַחֲרָא. דְּאִלְמָלֵא יָהַב לֵיהּ חוּלָקָא, לָא יְכִיל לֵיהּ לְבָתָר, וְכָל מַה דְּנָטַל מִדִּילֵיהּ נָטַל.

וְאִי תֵּימָא אֲמַאי אַבְאִישׁ לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶלָּא. דְּאִלְמָלֵא יָהַב לֵיהּ חוּלָקָא, יִפְּנֵי אָרְחָא וְיִסְתַּלַּק מֵעַל מַקְדְּשָׁא, וְסִטְרָא דִּקְדוּשָׁה אִסְתְּלִיק לְעֵילָא לְעֵילָא. וְאִיהוּ לָא עָבֵד כֵּן, וְעַל דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָּבַע בְּדִינָא.

תָּא חֲזֵי, כְּמָה דְּאִיהוּ אִתְפְּרַשׁ, וְלָא אַכְלִיל טוֹב וָרָע, אִיהוּ דָּן לֵיהּ בְּהַהוּא גַּוְונָא, יָהִיב לֵיהּ טוֹב, וּלְבָתַר רָע, וּלְבָתַר אֲהַדְרֵיהּ לְטוֹב. דְּהָכִי אִתְחֲזֵי לְבַר נָשׁ, לְמִנְדַּע טוֹב, וּלְמִנְדַּע רַע, וּלְאַהְדָּרָא גַּרְמֵיהּ לְטוֹב, וְדָא אִיהוּ רָזָא

לשון הקודש

וּלְעוֹלָם לֹא נָתַן לוֹ חֵלֶק כְּלָל, שֶׁהֲרֵי (מה) כָּתוּב וְהֶעֱלָה עוֹלוֹת מִסְפַּר כֻּלָּם. הָעוֹלָה עוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְלֹא נָתַן חֵלֶק לַצַּד הָאַחֵר. שֶׁאִלְמָלֵא נָתַן לוֹ חֵלֶק, לֹא יָכֹל לוֹ אַחַר כָּךְ, וְעַל מַה שֶׁנָּטַל – מִשֶּׁלּוֹ נָטַל.

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה הֵרַע לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? אֶלָּא שֶׁאִלְמָלֵא נָתַן לוֹ חֵלֶק, יִפְּנֶה הַדֶּרֶךְ וְיִסְתַּלֵּק מֵעַל הַמִּקְדָּשׁ, וְצַד הַקְּדֻשָּׁה מִסְתַּלֵּק לְמַעְלָה לְמַעְלָה. וְהוּא לֹא עָשָׂה כֵּן, וְעַל כֵּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תָּבַע בְּדִין.

בֹּא רְאֵה, כְּמוֹ שֶׁהוּא נִפְרַד וְלֹא הִפְרִיד טוֹב וָרַע, הוּא דָּן אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ אֹפֶן. נָתַן לוֹ טוֹב, וְאַחַר כָּךְ רַע, וְאַחַר כָּךְ הֶחֱזִירוֹ לְטוֹב. שֶׁכֵּן רָאוּי לָאָדָם, לָדַעַת טוֹב

דִּמְהֵימָנוּתָא. תָּא חֲזֵי, אִיּוֹב מֵעַבְדֵי פַּרְעֹה הָוָה, וְדָא הוּא דִּכְתִיב בֵּיהּ, (שמות ט') הַיָּרֵא אֶת דְּבַר יְיָ' מֵעַבְדֵי פַּרְעֹה.

תָּא חֲזֵי, דְּלָא בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲקָרָא אִיּוֹב מֵאַתְרֵיהּ דְּאִיהוּ הָוָה מִכְּסֵי (נ"א כֹּלָּא בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲקָרָא מֵאַתְרֵיהוּ אִיּוֹב הָוָה מִכְּסֵי) (נ"א אִיּוֹב הַכִּים הָוָה) עַל פַּרְעֹה כֵּיוָן דְּאִתְחַלָּשׁ עָבַד נוּקְמִין לְפַרְעֹה)

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הַשְׁתָּא אִית לְגַלָּאָה רָזִין, דְּאִינּוּן מִתְדַּבְּקִין לְעֵילָּא וְתַתָּא, מַה כְּתִיב בֹּא אֶל פַּרְעֹה, לֵךְ אֶל פַּרְעֹה מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי בֹּא. אֶלָּא, דְּעָיִיל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִדְּרִין בָּתַר אִדָּרִין, לְגַבֵּי תַּנִּינָא חָדָא עִלָּאָה תַּקִּיפָא, דְּכַמָּה דַרְגִּין מִשְׁתַּלְשְׁלִין מִנֵּיהּ. וּמַאן אִיהוּ. רָזָא דְּהַתַּנִּין הַגָּדוֹל. וּמִשָּׁה דָּחִיל מִנֵּיהּ, וְלָא קָרִיב אֶלָּא לְגַבֵּי אִינּוּן יְאוֹרִין, וְאִינּוּן דַּרְגִּין דִּילֵיהּ, אֲבָל לְגַבֵּיהּ

לשון הקודש

וְלָדַעַת רַע וּלְהַחֲזִיר עַצְמוֹ לְטוֹב, וְזֶהוּ סוֹד הָאֱמוּנָה. בֹּא רְאֵה, אִיּוֹב הָיָה מֵעַבְדֵי פַּרְעֹה, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בּוֹ (שמות ט) הַיָּרֵא אֶת דְּבַר ה' מֵעַבְדֵי פַּרְעֹה.

בֹּא וּרְאֵה שֶׁלֹּא רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲקֹר אֶת אִיּוֹב מִמְּקוֹמוֹ, שֶׁהוּא הָיָה מֵגֵן (אֶת הַכֹּל רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲקֹר מִמְּקוֹמָם, אִיּוֹב הָיָה מֵגֵן (אִיּוֹב חָכָם הָיָה) עַל פַּרְעֹה. כֵּיוָן שֶׁנֶּחְלַשׁ, עָשָׂה נְקָמוֹת לְפַרְעֹה).

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּעֵת יֵשׁ לְגַלּוֹת סוֹדוֹת שֶׁנִּדְבָּקִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. מַה כָּתוּב? בֹּא אֶל פַּרְעֹה, הָיָה צָרִיךְ (לִכְתֹּב) לֵךְ אֶל פַּרְעֹה, מַה זֶּה בֹּא? אֶלָּא שֶׁהִכְנִיס אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חֲדָרִים אַחַר חֲדָרִים לְתַנִּין אֶחָד עֶלְיוֹן תַּקִּיף, שֶׁכַּמָּה דַרְגּוֹת מִשְׁתַּלְשְׁלוֹת מִמֶּנּוּ. וּמִיהוּ? סוֹד הַתַּנִּין הַגָּדוֹל.

וּמִשֶּׁה פָּחַד מִמֶּנּוּ, וְלֹא קָרַב אֶלָּא לְאוֹתָם יְאוֹרִים, וְאוֹתָן הַדַּרְגּוֹת שֶׁלּוֹ,

דְּחִיל וְלָא קָרִיב, בְּגִין דְּהָמָא לֵיהּ מִשְׁתָּרֵשׁ בְּשָׁרְשִׁין עִלָּאִין.

כֵּיוָן דְּהָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּדָחִיל מִשֶּׁה, וּשְׁלִיחָן מְמָנָן אַחֲרָנִין לְעֵילָא, לָא יַכְלִין לְקָרְבָא לְגַבֵּיהּ. אֲמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (יחזקאל כ"ט) הִנְנִי עָלֶיךָ פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם הַתַּנִּים הַגָּדוֹל הָרֹבֵץ בְּתוֹךְ יְאֹרָיו. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִצְטְרִיךְ לְאַגָּחָא בֵּיהּ קְרָבָא, וְלָא אַחֲרָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, אֲנִי ה', וְאוּקְמוּהָ רָזָא דְּהָכְמְתָא דְּהַתַּנִּים הַגָּדוֹל הָרוֹבֵץ בְּתוֹךְ יְאוֹרָיו לְאִינּוּן מָאֲרֵי מִדִּין, דְּיַדְעִין בְּרָזִין דְּמָאֲרֵיהוֹן.

פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (בראשית א') וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדוֹלִים וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרוֹמֶשֶׂת אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ לֵיהּ. אֲבָל וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִים הוּא

לשון הקודש

אֲבָל מִמֶּנּוּ הוּא פָּחַד וְלֹא הִתְקָרֵב, מִשּׁוּם שֶׁרָאָה אוֹתוֹ מֻשְׁרָשׁ בְּשָׁרָשִׁים עֶלְיוֹנִים.

כֵּיוָן שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמֹּשֶׁה פּוֹחֵד וּשְׁלוּחִים מְמֻנִּים אֲחֵרִים לְמַעְלָה לֹא יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (יחזקאל כט) הִנְנִי עָלֶיךָ פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם הַתַּנִּים הַגָּדוֹל הָרֹבֵץ בְּתוֹךְ יְאֹרָיו. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִצְטָרֵךְ לַעֲרֹךְ בּוֹ קְרָב וְלֹא אַחֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲנִי ה', וּפֵרְשׁוּהָ סוֹד הַחָכְמָה, שֶׁהַתַּנִּים הַגָּדוֹל הָרֹבֵץ בְּתוֹךְ יְאֹרָיו לְאוֹתָם בַּעֲלֵי הַדִּין שֶׁיּוֹדְעִים בְּסוֹדוֹת אֲדוֹנָם.

פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ. אֲבָל וַיִּבְרָא

רָזָא דָא (דף ל"ד ע"ב) לְוִיָתָן וּבַת זוּגוֹ. תַּנִּינִים חָסֵר כְּתִיב, בְּגִין דְּקָטַל לְנוּקְבָא, וְסַלְקָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצַדִּיקַיָּא וְאוּקְמוּהָ.

הַתַּנִּים הַגָּדוֹל, תֵּשַׁע יְאוֹרִין אִינּוּן, דְּאִיהוּ רָבִיץ בֵּינַיְיהוּ, וְחַד יְאוֹרָא אִיהוּ, דְּמֵימָיו שְׁכִיבִין, וּבְרֵכָאן דְּמֵימִין דְּגִנְתָּא, נַפְּלִין בֵּיהּ תְּלַת זִמְנִין בְּשַׁתָּא. וְכַד תְּרֵין זִמְנִין, מִתְבָּרֵךְ הַהוּא יְאוֹרָא וְלֹא כָל כַּךְ, וְכַד חַד לָאו הָכִי.

וְהַאי תַּנִּינָא, עָאל בְּהַהוּא יְאוֹרָא, אִתְתָּקִיף וְאָזִיל וְשָׁאט עָאל גּוֹ יַמָּא, וּבָלַע נוּנִין לְכַמָּה זִינִין, וְשָׁלִיט, וְתָב לְהַהוּא יְאוֹרָא. אִלֵּין תִּשְׁעָה יְאוֹרִין אַזְלִין וְסַלְקִין וְסַחֲרָנֵיהּ כַּמָּה אִילָנִין וַעֲשָׂבִין לְזִנְיֵיהוּ.

לשון הקודש

אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם – הוּא סוֹד זֶה לִוְיָתָן וּבַת זוּגוֹ. תַּנִּינִם חָסֵר כָּתוּב, מִשּׁוּם שֶׁהָרַג אֶת הַנְּקֵבָה, וְהֶעֱלָה אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַצַּדִּיקִים, וּפֵרְשׁוּהָ.

הַתַּנִּים הַגָּדוֹל – תִּשְׁעָה יְאוֹרִים הֵם, שֶׁהוּא רוֹבֵץ בֵּינֵיהֶם, וְיָאוֹר אֶחָד הוּא שֶׁמֵּימָיו שׁוֹכְבִים, וּבְרֵכוֹת מֵימֵי הַגָּן נוֹפְלִים בּוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה. וְכַאֲשֶׁר זֶה שְׁתֵּי פְּעָמִים, מִתְבָּרֵךְ אוֹתוֹ יְאוֹר וְלֹא כָּל כָּךְ, וּכְשֶׁאֶחָד בִּכְלָל לֹא.

וְהַתַּנִּין הַזֶּה נִכְנָס לְאוֹתוֹ יְאוֹר מִתְחַזֵּק וְהוֹלֵךְ וְשָׁט וְנִכְנָס לְתוֹךְ הַיָּם, וּבוֹלֵעַ דָּגִים מִכַּמָּה מִינִים, וְשׁוֹלֵט וְשָׁב לְאוֹתוֹ יְאוֹר. תִּשְׁעָה יְאוֹרִים הַלָּלוּ הוֹלְכִים וְעוֹלִים, וּסְבִיבוֹ כַּמָּה אִילָנוֹת וַעֲשָׂבִים לְמִינֵיהֶם.

יְאוֹרָא קַדְמָאָה, נָפְקָא מִסִּטְרָא שְׂמָאלָא, בְּחַד צִנּוֹרָא דְּנָגִיד וְנָפִיק תְּלַת טִפִּין, וְכָל טִפָּה וְטִפָּה אִתְפְּרַשׁ לִתְלַת טִפִּין, וְכָל טִפָּה וְטִפָּה אִתְעָבִיד מִנֵּיהּ יְאוֹרָא חַד, וְאִלֵּין אִינּוּן תִּשְׁעָה יְאוֹרִין, דְּמִתְתָּקְפִּין וְאַזְלִין וְשָׁטָאן וְסָחֲרָן בְּכָל אִינּוּן רְקִיעִין.

מִמַּה דְּאִשְׁתְּאַר מֵאִינּוּן טִפִּין כַּד סַיְימִין לְמֵיפַק, אִשְׁתְּאַר טִפָּה חָדָא, דְּנָפְקָא בִּשְׁכִיכוּ, נָפַל בֵּינַיְיהוּ, וְאִתְעָבִיד מִנֵּיהּ יְאוֹרָא חָדָא. הַאי יְאוֹרָא אִיהוּ, הַהוּא דְּאַמְרָן דְּאַזְלָא בִּשְׁכִיכוּ.

הַאי יְאוֹרָא, כַּד הַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק, אַפִּיק טִפִּין אַחֲרָנִין רַבְּרְבָא (ס"א דִּבְרִכָּאן,) מִסִּטְרָא דִּימִינָא, מַה דְּאִשְׁתְּאַר מֵאִינּוּן טִפִּין, אִשְׁתְּאַר טִפָּה חָדָא בִּשְׁכִיכוּ מֵאִינּוּן בִּרְכָּאן, וְנָפַל בְּהַהוּא יְאוֹרָא

לשון הקודש

הַיְאוֹר הָרִאשׁוֹן. יוֹצֵא מִצַּד שְׂמֹאל בְּצִנּוֹר אֶחָד שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא שָׁלֹשׁ טִפּוֹת, וְכָל טִפָּה וְטִפָּה נִפְרֶדֶת לְשָׁלֹשׁ טִפּוֹת, וְכָל טִפָּה וְטִפָּה נַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה יְאוֹר אֶחָד, וְאֵלֶּה הֵם תִּשְׁעָה יְאוֹרִים שֶׁמִּתְחַזְּקִים וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים וְסוֹבְבִים בְּכָל אוֹתָם הָרְקִיעִים.

מִמַּה שֶׁנִּשְׁאַר מֵאוֹתָן טִפּוֹת כְּשֶׁסִּיְּמוּ לָצֵאת, נִשְׁאֶרֶת טִפָּה אַחַת שֶׁיּוֹצֵאת בְּשֶׁקֶט, נוֹפֶלֶת בֵּינֵיהֶם, וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה יְאוֹר אֶחָד. הַיְאוֹר הַזֶּה הוּא שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁהוֹלֵךְ כְּשֶׁהוּא שׁוֹכֵךְ.

הַיְאוֹר הַזֶּה, כְּשֶׁאוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, מוֹצִיא טִפּוֹת אֲחֵרוֹת גְּדוֹלוֹת (שֶׁל בְּרָכוֹת) שֶׁל בְּרָכוֹת מִצַּד הַיָּמִין, מַה שֶׁנִּשְׁאַר מֵאוֹתָן טִפּוֹת, נִשְׁאֶרֶת טִפָּה

דְּאִיהוּ שָׁכִיךְ. וְהַאי אִיהוּ יְאוֹרָא דְּעָדִיף מִכֻּלְּהוּ.

כַּד נָפְקִין וּמִתְפָּרְשָׁן אִינּוּן אַרְבַּע נַהֲרִין דְּנָפְקִין מִגִּנְתָּא דְּעֵדֶן, הַהוּא דְּאִקְרֵי פִּישׁוֹן, נָפִיל בְּהַהוּא יְאוֹרָא וְאִתְכְּלִיל בֵּיהּ. וְעַל דָּא מַלְכוּת כֻּלָּא, אִתְכְּלִיל בְּהַאי. וּפִישׁוֹן אִיהוּ מַלְכוּת כֻּלָּא. מִיְּאוֹרָא דָּא אִתְּזָנוּ וְאִתְמַלְיָין כָּל אִינּוּן יְאוֹרִין אַחֲרָנִין.

בְּכָל יְאוֹרָא וְיאוֹרָא, אַזְלָא וְשָׁאט חַד תַּנִּינָא, וְאִינּוּן תֵּשַׁע. וְכָל חַד וְחַד נָקִיב נוּקְבָא בְּרֵישֵׁיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים ע"ד) שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי תַנִּינִים וְגוֹ'. וַאֲפִלּוּ הַאי הַתַּנִּין הַגָּדוֹל הָכִי הוּא, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ נַפְחִין רוּחִין לְגַבֵּי עֵילָא וְלֹא לְתַתָּא.

כְּתִיב (בראשית א') בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. וּכְתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִים הַגְּדוֹלִים, בְּכָל עוֹבָדָא דְּאִינּוּן עֶשֶׂר אֲמִירָן, קַיְימִין לְקַבְלַיְיהוּ אִינּוּן

לשון הקודש

אַחַת שׁוֹכֶכֶת מֵאוֹתָן בְּרָכוֹת, וְנוֹפֶלֶת בְּאוֹתוֹ יְאוֹר שֶׁהוּא שׁוֹכֵךְ, וְזֶהוּ הַיְּאוֹר שֶׁעָדִיף מִכֻּלָּם.

כְּשֶׁיּוֹצְאִים וְנִפְרָדִים אוֹתָם אַרְבָּעָה נְהָרוֹת שֶׁיּוֹצְאִים מִגַּן עֵדֶן, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא פִּישׁוֹן נוֹפֵל בְּאוֹתוֹ יְאוֹר וְנִכְלָל בּוֹ, וְלָכֵן מַלְכוּת בָּכֻל נִכְלֶלֶת בָּזֶה, וּפִישׁוֹן הוּא מַלְכוּת בָּכֻל. מֵהַיְּאוֹר הַזֶּה נִזּוֹנִים וּמִתְמַלְּאִים כָּל אוֹתָם הַיְּאוֹרִים הָאֲחֵרִים.

בְּכָל יְאוֹר וְיאוֹר הוֹלֵךְ וְשָׁט תַּנִּין אֶחָד, וְהֵם תִּשְׁעָה, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נוֹקֵב נֶקֶב בְּרֹאשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים עד) שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי תַנִּינִים וְגוֹ'. וַאֲפִלּוּ הַתַּנִּין הַגָּדוֹל הַזֶּה כָּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם נוֹפְחִים רוּחוֹת לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה.

כָּתוּב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. וְכָתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִים הַגְּדֹלִים, בְּכָל מַעֲשֶׂה שֶׁל אוֹתָם עֶשֶׂר אֲמִירוֹת,

עֲשֶׂר יְאוֹרִין. וְחַד תַּנִּינָא מִתְפָּרְפְּרָא (ס״א מִתְּפָרְשָׂא) (ס״א מִתְרַפְּרְפָּא) בְּרוּחָא, לְקַבֵּל כָּל חַד וְחַד.

וְעַל דָּא, חַד לְשִׁבְעִין שְׁנִין מִזְדַּעְזָע עָלְמָא, בְּגִין דְּהַאי תַּנִּין הַגָּדוֹל כַּד הוּא סָלִיק סְנַפִּירוֹי וְאִזְדַּעְזַע, כְּדֵין כֻּלְּהוּ מִזְדַּעְזְעָן בְּאִינּוּן יְאוֹרִין, וְכָל עָלְמָא מִזְדַּעְזְעָא, וְאַרְעָא מִתְחַלְחֶלֶת, וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּהַאי תַּנִּין הַגָּדוֹל.

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תוֹהוּ וְגוֹ׳, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, חַבְרַיָּא לָעָאן בֵּיהּ, וַיַּדְעִין בֵּיהּ, אֲבָל זְעִירִין אִינּוּן, דְּיַדְעִין לְרַמְזָא עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, בְּרָזָא דְתַנִּין הַגָּדוֹל. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, דְּכָל עָלְמָא לָא מִשְׁתַּלְשְׁלָא אֶלָּא עַל סְנַפִּירוֹי דְּדָא.

תָּא חֲזֵי וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְגוֹ׳, תָּנֵינָן הָיְתָה, וְאוֹקִימְנָא. בְּגִין דִּבְהַאי יְאוֹרָא קַדְמָאָה

לשון הקודש

עוֹמְדִים כְּנֶגְדָּם אוֹתָם עֲשָׂרָה יְאוֹרִים. וְתַנִּין אֶחָד מִתְפַּרְפֵּר (פּוֹרֵשׁ) (מִתְרַפְּרֵף) בָּרוּחַ כְּנֶגֶד כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

וְעַל זֶה אַחַת לְשִׁבְעִים שָׁנָה מִזְדַּעְזֵעַ הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהַתַּנִּין הַגָּדוֹל הַזֶּה מַעֲלֶה אֶת הַסְּנַפִּירִים שֶׁלּוֹ וּמִזְדַּעְזֵעַ, אָז כֻּלָּם מִזְדַּעְזְעִים בְּאוֹתָם יְאוֹרִים, וְכָל הָעוֹלָם מִזְדַּעְזֵעַ, וְהָאָרֶץ מִתְחַלְחֶלֶת, וְכֻלָּם כְּלוּלִים בַּתַּנִּין הַגָּדוֹל הַזֶּה.

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וְגוֹ׳. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית הַחֲבֵרִים עוֹסְקִים בּוֹ וְיוֹדְעִים בּוֹ, אֲבָל הֵם מְעַטִּים שֶׁיּוֹדְעִים אֶת רֶמֶז מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בְּסוֹד הַתַּנִּין הַגָּדוֹל. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, שֶׁכָּל הָעוֹלָם אֵינוֹ מִשְׁתַּלְשֵׁל אֶלָּא עַל סְנַפִּירָיו שֶׁל זֶה. **בָּא** רְאֵה, וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְגוֹ׳.

דְּקַאמְרָן, כַּד הַאי הַתַּנִּין הַגָּדוֹל עָאל בֵּיהּ, כְּדֵין אִתְמַלְיָיא, וְשָׁטִיף וְדָעִיךְ נִיצוֹצִין דְּאִתְלְקָטוּ בְּאִינּוּן עָלְמִין דְּאִתְחָרְבוּ בְּקַדְמִיתָא.

אִינּוּן תַּנִּינִין אַחֲרָנִין דְּקַאמְרָן, הֲווֹ וְלָא הֲווֹ, אֲמַאי. בְּגִין דְּאִתְחֲלָשׁ חֵילַיְיהוּ דְּלָא יְתַשְׁטְשׁוּן עָלְמָא, בַּר לְשִׁבְעִין שְׁנִין, חַד זִמְנָא, וְאִינּוּן אִתְתְּקָפוּ בְּחֵילָא דְּהַהוּא תַּנִּין הַגָּדוֹל, וְהַאי אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי לְאִתַּתְקְפָא. וְאִלְמָלֵא נוּקְבֵיהּ קַיְּימָת לְגַבֵּיהּ, לָא יְכִיל עָלְמָא לְמִסְבַּל לוֹן. (וּבְגִין כָּךְ)

עַד לָא קָטַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנוּקְבָא, דְּאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ. (וָבֹהוּ) תֹהוּ הָיְתָה. וּלְבָתַר דְּקָטַל לָהּ, הָוָה בֹהוּ, שָׁרָאת לְאִתְקַיְּימָא. וְחֹשֶׁךְ עַל. עַד לָא הֲוַת נְהִירָא עוֹבָדָא דְעָבַד.

מָה עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָחַץ רֵישֵׁיהּ דְּדִכּוּרָא

לשון הקודש

שָׁנִינוּ הָיְתָה, וּבֵאַרְנוּ. מִשּׁוּם שֶׁבִּיאוּר הָרִאשׁוֹן הַזֶּה שֶׁאָמַרְנוּ, כְּשֶׁהַתַּנִּין הַגָּדוֹל הַזֶּה נִכְנָס בּוֹ, אָז מִתְמַלֵּא, וְשׁוֹטֵף וְדוֹעֵךְ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּלְקְטוּ בְּאוֹתָן עוֹלָמוֹת שֶׁנֶּחְרְבוּ בַּתְּחִלָּה.

אוֹתָם תַּנִּינִים אֲחֵרִים שֶׁאָמַרְנוּ הָיוּ וְלֹא הָיוּ, לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁנֶּחֱלַשׁ כֹּחָם שֶׁלֹּא יַחֲרִיבוּ הָעוֹלָם, פְּרָט לְשִׁבְעִים שָׁנָה פַּעַם אַחַת, וְהֵם מִתְחַזְּקִים בְּכֹחַ הַתַּנִּין הַגָּדוֹל הַהוּא, וְהוּא לְבַדּוֹ מִתְחַזֵּק, וְאִלְמָלֵא נְקֵבָתוֹ הָיְתָה קַיֶּמֶת אֶצְלוֹ, לֹא יָכוֹל הָיָה הָעוֹלָם לִסְבֹּל אוֹתָם. [וּמִשּׁוּם כָּךְ]

עַד שֶׁלֹּא הָרַג הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַנְּקֵבָה, הָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ (וָבֹהוּ). תֹהוּ הָיְתָה. וְאַחַר שֶׁהָרַג אוֹתָהּ הָיְתָה בֹהוּ, הִתְחִילָה לְהִתְקַיֵּם. וְחֹשֶׁךְ עַל. עֲדַיִן לֹא הָיָה מֵאִיר הַמַּעֲשֶׂה שֶׁעָשָׂה.

מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? מָחַץ אֶת

לְעֵילָא, וְאִתְכַּפְיָא, בְּגִין דְּהָא תְהוֹמָא לְתַתָּא, לָא הָוָה נָהִיר. מָאי טַעְמָא לָא הָוָה נָהִיר, בְּגִין דְּהַאי הַתַּנִּין הַגָּדוֹל, הָוָה נָשִׁיב רוּחָא עַל תְּהוֹמָא, וְאַחְשִׁיךְ לֵיהּ, וְלָא מְרַפְרְפָא לְתַתָּא.

וְעָבַר (נ״א וְעִם כָּל דָּא) רוּחָא אַחֲרָא דְּלְעֵילָא, וְנָשַׁב (נ״א דְּנָשַׁב) וּבָטַשׁ בְּהַהוּא רוּחָא, וְשָׁכִיךְ לֵיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. וְהַיְינוּ דְּתָנֵינָן, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּטַשׁ רוּחָא בְּרוּחָא, וּבָרָא עָלְמָא.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, נָהִיר נְהִירוּ דְּלְעֵילָא, וּבָטַשׁ (דף ל״ה ע״א) עַל גַּבֵּי רוּחָא דְּנָשִׁיב, וְאִסְתַּלָּק מֵעַל תְּהוֹמָא, וְלָא חָפָא לֵיהּ. כֵּיוָן דְּתְהוֹמָא אִתְנְהִיר, וְאִיהוּ אִסְתַּלָּק, כְּדֵין הָוָה נְהִירוּ. דָּא נָהִיר עַל רֵישֵׁיהּ, וּמַיָּא הֲווֹ נַפְקֵי מִגּוֹ אֲפוּתֵיהּ,

לשון הקודש

רֹאשׁ הַזָּכָר לְמַעְלָה וְנִכְפָּה, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי הַתְּהוֹם לְמַטָּה לֹא הָיָה מֵאִיר. מָה הַטַּעַם לֹא הָיָה מֵאִיר? מִשּׁוּם שֶׁהַתַּנִּין הַגָּדוֹל הַזֶּה הָיָה מְנַשֵּׁב רוּחַ עַל הַתְּהוֹם וּמַחֲשִׁיךְ אוֹתוֹ, וְלֹא הָיָה מְרַחֵף לְמַטָּה.

וְעָבְרָה (וְעִם כָּל זֶה) רוּחַ אַחֶרֶת שֶׁלְּמַעְלָה, וְנָשְׁבָה (שֶׁנָּשְׁבָה) וְהִכְּתָה בְּאוֹתָהּ רוּחַ וְהִשְׁקִיטָה אוֹתָהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. וְזֶהוּ מַה שֶּׁשָּׁנִינוּ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִכָּה רוּחַ בְּרוּחַ וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. הֵאִיר הָאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה וְהִכָּה עַל גַּב הָרוּחַ שֶׁנָּשְׁבָה, וְהִסְתַּלֵּק מֵעַל הַתְּהוֹם וְלֹא כִּסָּה אוֹתוֹ. כֵּיוָן שֶׁהֵאִיר הַתְּהוֹם וְהוּא הִסְתַּלֵּק, אָז הָיָה אוֹר.

זֶה מֵאִיר עַל רֹאשׁוֹ, וּמַיִם הָיוּ יוֹצְאִים מִתּוֹךְ מִצְחוֹ, וְרוּחַ נוֹשֶׁבֶת לְמַעְלָה

וְרוּחָא נָשִׁיב לְעֵילָא. וְנָהִיר מִנְּהִירוּ דָא, עַד דְּהַוָה נָחִית נְהוֹרֵיהּ, מְנַצְנְצָא לְשִׁבְעִין וּתְרֵין נְהוֹרִין דְּשִׁמְשָׁא, כֵּיוָן דְּאִינּוּן נְהוֹרִין אִתְרְשִׁימוּ בְּגוֹ שִׁמְשָׁא לְתַתָּא, הֲווֹ חַיָּיבַיָּא דְעָלְמָא יַדְעִין בְּהוּ, וַהֲווּ פַּלְחִין לְשִׁמְשָׁא. כֵּיוָן דְּאִסְתַּכַּל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאִינּוּן חַיָּיבַיָּא, סָלִיק נְהוֹרֵיהּ וְגָנִיז לֵיהּ. אֲמַאי גָּנִיז לֵיהּ. בְּגִין דְּהַהוּא תַּנִּין, הָוָה סָלִיק וְנָחִית, וּבָטֵשׁ בְּאִינּוּן יְאוֹרִין, עַד דְּגָנַז לֵיהּ וְלָא אִתְגַּלְיָא.

וְזָרַע לֵיהּ זְרוּעָא בְּחַד צַדִּיק, דְּאִיהוּ גָּנְנָא דְּגִנְתָּא, וּזְרוּעָא דְזָרַע בְּגִנְתָּא, בִּגְנִיזוּ בִּטְמִירוּ (ס"א הַאי) דְּהַאי אוֹר אִיהוּ.

כַּד הַאי הַתַּנִּין הַגָּדוֹל, חָמֵי דְצָמַח בְּגִנְתָּא זְרוּעָא דְאוֹר דָּא, כְּדֵין אִתְעַר לְסִטְרָא אַחֲרָא, לְהַהוּא נָהָר דְּאִקְרֵי גִּיחוֹן. וְאִתְפְּלָגוּ מֵימוֹי דְהַאי גִּיחוֹן, חַד שְׁבִילָא דִילֵיהּ, אִיהוּ אָזִיל גּוֹ הַהוּא זְרוּעָא

לשון הקודש

וּמְאִירָה מֵאוֹר זֶה, עַד שֶׁהָיָה יוֹרֵד אוֹרוֹ, מְנַצְנֵץ לְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם אוֹרוֹת שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ. כֵּיוָן שֶׁאוֹתָם אוֹרוֹת נִרְשְׁמוּ בְּתוֹךְ הַשֶּׁמֶשׁ לְמַטָּה, הָיוּ הָרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם יוֹדְעִים בָּהֶם וְהָיוּ עוֹבְדִים לַשֶּׁמֶשׁ. כֵּיוָן שֶׁהִסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָם הָרְשָׁעִים, סִלֵּק אֶת אוֹרוֹ וְגָנַז אוֹתוֹ. לָמָּה גָּנַז אוֹתוֹ? מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ תַּנִּין הָיָה עוֹלֶה וְיוֹרֵד וּמַכֶּה בְּאוֹתָם יְאוֹרִים, עַד שֶׁגָּנַז אוֹתוֹ וְלֹא הִתְגַּלָּה.

וְזָרַע אוֹתוֹ הַזֶּרַע בְּצַדִּיק, שֶׁהוּא הַגַּנָּן שֶׁל הַגָּן, וְהַזֶּרַע שֶׁנִּזְרַע בַּגָּן הוּא גְּנִיזַת וּטְמִינַת (זֶה) שֶׁל הָאוֹר הַזֶּה הוּא.

כְּשֶׁהַתַּנִּין הַגָּדוֹל הַזֶּה רוֹאֶה שֶׁצּוֹמֵחַ בַּגָּן זֶרַע שֶׁל אוֹר זֶה, אָז מִתְעוֹרֵר לַצַּד הָאַחֵר לְאוֹתוֹ נָהָר שֶׁנִּקְרָא גִּיחוֹן.

דְּאַצְמְחָא גּוֹ גִּנְתָּא, וְאַנְהִיר בֵּיהּ בִּרְבוּ דִּזְרוּעָא דָּא, וְאִקְרֵי גִּיחוֹן.

וּמִגּוֹ הַהוּא רְבוּ דִּזְרוּעָא דָּא, אִסְתְּלַק לִרְבוּ דְּשִׁלְמֹה מַלְכָּא, כַּד אִסְתְּלַק לְמַלְכוּ, דִּכְתִיב, (מלכים א׳, א׳) וְהוֹרַדְתֶּם אֹתוֹ אֶל גִּיחוֹן, וּכְתִיב וּמָשַׁח אוֹתוֹ שָׁם. שָׁם, וְלֹא בַּאֲתַר אַחֲרָא, בְּגִין דְּהָוָה יָדַע דָּוִד מַלְכָּא דָּא, וּמֵימוֹי אַחֲרָנִין אִסְתָּלָקוּ לְמַלְכוּ אַחֲרָא, וְדָא אִיהוּ מַלְכָּא דְּאִיהוּ תַקִּיפָא.

וְהַאי הַתַּנִּין הַגָּדוֹל, אִתְעַר לֵיהּ, וְאִסְתַּלָּק סְנַפִּירוֹי דְּהַאי תַּנִּין, בְּהַהוּא נָהָר, לְאִתַּתְקָפָא בֵּיהּ. וְכָל אִינּוּן שְׁאַר יְאוֹרִין כֻּלְּהוּ, סַלְקִין וְנַחְתִּין בְּתֻקְפָּא דְּהַאי הַתַּנִּין הַגָּדוֹל, וְתָאַב וְעָאל לְהַהוּא יְאוֹרָא שְׁכִיכָא, וְאִשְׁתְּכַךְ בֵּיהּ.

לשון הקודש

וְנֶחְלָקִים מִימֵי הַגִּיחוֹן הַזֶּה, שְׁבִיל אֶחָד שֶׁלּוֹ, הוּא הוֹלֵךְ לְתוֹךְ אוֹתוֹ זֶרַע שֶׁצָּמַח בְּתוֹךְ הַגָּן, וּמֵאִיר בּוֹ בְּגֹדֶל הַזֶּרַע הַזֶּה, וְנִקְרָא גִּיחוֹן.

וּמִתּוֹךְ גֹּדְלוּת שֶׁל אוֹתוֹ הַזֶּרַע עָלָה לִגְדֻלָּה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, כְּשֶׁעָלָה לַמַּלְכוּת, שֶׁכָּתוּב (מלכים–א א) וְהוֹרַדְתֶּם אֹתוֹ אֶל גִּחוֹן, וְכָתוּב וּמָשַׁח אֹתוֹ שָׁם. שָׁם, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁאֶת זֶה יָדַע דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וּמֵימָיו הָאֲחֵרִים עָלוּ לְמַלְכוּת אַחֶרֶת, וְזֶהוּ הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא תַּקִּיף.

וְהַתַּנִּין הַגָּדוֹל הַזֶּה הִתְעוֹרֵר אֵלָיו, וְהִתְעַלּוּ סְנַפִּירָיו שֶׁל הַתַּנִּין הַזֶּה בְּאוֹתוֹ נָהָר לְהִתְחַזֵּק בּוֹ, וְכָל אוֹתָם שְׁאָר הַיְאוֹרִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בְּתָקְפּוֹ שֶׁל הַתַּנִּין הַגָּדוֹל הַזֶּה, וּמִשְׁתּוֹקֵק וְנִכְנָס לְתוֹךְ יְאוֹר הַשָּׁקֵט וְשׁוֹכֵךְ בּוֹ.

וּכְדֵין, כַּד הַהוּא אוֹר אִתְגְּנִיז (ס"א לְגַטְלָא) **לְעִיּוּלָא לֵיהּ הַהוּא גְּנָנָא דְקַאמְרָן, כְּדֵין נָפַק חֹשֶׁךְ קַדְמָאָה, וּכְטַשׁ עַל רֵישֵׁיהּ, בְּהַהוּא נוּקְבָא דְאִתְמַתְּחָא בֵּיהּ, וְאִתְפְּרַשׁ חַד חוּטָא, בֵּין הַהוּא נְהִירוּ דְאוֹר דָּא דְאִתְגְּנִיז, וּבֵין הַהוּא חֲשׁוֹכָא דְחֹשֶׁךְ דָּא, דִּכְתִיב,** (בראשית א') **וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ.**

הַאי תַּנְיָין, תָּב בְּהַהוּא פְּרִישׁוּ דְהַאי חוּטָא דְאַפְרִישׁ, וְאַפְרִישׁ לְאִינּוּן (נ"א בֵּין אִינּוּן) **יְאוֹרִין, גּוֹ חֲשׁוֹכָא, וְאִתְפְּרָשׁוּ נוּנִין לְזַנְיֵיהוּ אִלֵּין מֵאִלֵּין, בְּהַהוּא פְּרִישׁוּ.**

וְכַד אִתְפְּרָשׁוּ מַיִין עִלָּאִין קַדִּישִׁין, כָּל אִינּוּן יְאוֹרִין אִתְפְּרָשׁוּ, וְעָאלוּ לְגוֹ הַהוּא יְאוֹרָא שְׁכִיכָא דְאִתְבְּרִיר מִכֻּלְּהוּ, וְנָפְקִין וְעָאלִין בֵּיהּ תְּלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא.

לשון הקודש

וְאָז, כְּשֶׁאוֹתוֹ אוֹר נִגְנַז (לְהַסִּיעוֹ) לְהַעֲלוֹתוֹ אוֹתוֹ גַּנָּן שֶׁאָמַרְנוּ, אָז יוֹצֵא הַחֹשֶׁךְ הָרִאשׁוֹן וּמַכֶּה עַל רֹאשׁוֹ בְּאוֹתוֹ נֶקֶב שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ, וְנִפְרָד חוּט אֶחָד בֵּין אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל הָאוֹר הַזֶּה שֶׁנִּגְנַז, וּבֵין אוֹתָהּ חֲשֵׁכָה שֶׁל הַחֹשֶׁךְ הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ.

הַתַּנְיָין הַזֶּה שָׁב בְּאוֹתָהּ הַפְּרָדָה שֶׁל הַחוּט שֶׁהִפְרִיד, וְהִפְרִיד אֶת אוֹתָם (בֵּין אוֹתָם) יְאוֹרִים לְתוֹךְ הַחֲשֵׁכָה, וְנִפְרָדִים דָּגִים לְמִינֵיהֶם אֵלֶּה מֵאֵלֶּה בְּאוֹתָהּ הַפְּרָדָה.

וּכְשֶׁנִּפְרְדוּ הַמַּיִם הָעֶלְיוֹנִים הַקְּדוֹשִׁים, כָּל אוֹתָם הַיְּאוֹרִים נִפְרָדִים, וְנִכְנְסוּ לְתוֹךְ אוֹתוֹ הַיְּאוֹר הַשָּׁקֵט שֶׁנִּבְחָר מִכֻּלָּם, וְיוֹצְאִים וְנִכְנָסִים בּוֹ שָׁלֹשׁ

וְכָל אִינּוּן נוּנִין דִּמְגַדְּלָן גּוֹ אִינּוּן יְאוֹרִין, פְּרִישָׁן אִלֵּין מֵאִלֵּין, וְאִקְרוּן לֵילוֹת, וְאִלֵּין אִינּוּן רָאשִׁין לְכָל אִינּוּן נוּנִין דְּנָפְקִין לְבַר, וְאִלֵּין שַׁלְטִין עַל כֻּלְּהוּ. וְאִלֵּין אִקְרוּן בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם, וּמֵהָכָא אִתְבַּדָּר לְבַר בּוּכְרִין, וְכֻלְּהוּ אִתְּזָנוּ מִשַּׁקְיוּ דְּאִינּוּן יְאוֹרִין. וְהַאי הַתַּנִּין הַגָּדוֹל, שַׁלְטָא עַל כֻּלְּהוּ.

וְכֹלָּא בִּפְרִישׁוּ דְּמַיִין עִלָּאִין, דִּכְתִיב וְיִהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, וְאִתְרְשִׁימוּ מַיִין קַדִּישִׁין עִלָּאִין, וְאִתְפְּרָשׁוּ לְעֵילָא, וּמַיִין תַּתָּאִין, אִתְפְּרָשׁוּ כֻּלְּהוּ אִלֵּין מֵאִלֵּין, קַדִּישִׁין וּדְלָא קַדִּישִׁין, וְעַל דָּא אִקְרוּן מַלְאָכִין עִלָּאִין פְּרִישָׁן, בְּגִין דְּאִתְפְּרָשׁוּ אִלֵּין מֵאִלֵּין לְזִנְיֵיהוּ.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע, רָזָא דָא, כַּד הַאי הַתַּנִּין הַגָּדוֹל, הָוָה

לשון הקודש

פְּעָמִים בְּיוֹם.

וְכָל אוֹתָם דָּגִים שֶׁגְּדֵלִים תּוֹךְ אוֹתָם יְאוֹרִים, נִפְרָדִים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה, וְנִקְרָאִים לֵילוֹת, וְאֵלֶּה הֵם רָאשִׁים לְכָל אוֹתָם דָּגִים שֶׁיּוֹצְאִים הַחוּצָה, וְאֵלֶּה שׁוֹלְטִים עַל כֻּלָּם, וְאֵלֶּה נִקְרָאִים בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם. וּמִכָּאן הִתְפַּזְּרוּ הַחוּצָה הַבְּכוֹרִים, וְכֻלָּם נִזּוֹנִים מֵהַשְׁקָאַת אוֹתָם יְאוֹרִים. וְהַתַּנִּין הַגָּדוֹל הַזֶּה שׁוֹלֵט עַל כֻּלָּם.

וְהַכֹּל בְּהַבְדָּלַת הַמַּיִם הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁכָּתוּב וְיִהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, וְנִרְשְׁמוּ מַיִם הַקְּדוֹשִׁים הָעֶלְיוֹנִים וְנִפְרְדוּ לְמַעְלָה, וְהַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים, נִפְרְדוּ כֻּלָּם אֵלֶּה מֵאֵלֶּה, קְדוֹשִׁים וְשֶׁלֹּא קְדוֹשִׁים, וְעַל זֶה נִקְרְאוּ מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים פְּרוּדִים, מִשּׁוּם שֶׁנִּפְרְדוּ אֵלֶּה מֵאֵלֶּה לְמִינֵיהֶם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע. סוֹד זֶה, כְּשֶׁהַתַּנִּין

נָשִׁיב רוּחָא בְּהַהוּא נוּקְבָא, וּמְרַפְּרְפָא לְגַבֵּי עֵילָא, כָּל אִינּוּן עֲשָׂבִין הָוָה מְהַפֵּךְ לוֹן לִיבִישׁוּ, עַד דְּרוּחָא אַחֲרָא נָשִׁיב בְּהַהוּא רוּחָא, וְשָׁכִיךְ לֵיהּ לְתַתָּא, וַעֲשָׂבִין צָמְחוּ כְּמִלְקַדְמִין. וְשַׁלְטִין וּמְשַׁבְּחָן וְאוֹדָן קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

מִסְטַר שְׂמָאלָא, וּלְגוֹ יְאוֹרָא שְׁכִיבָא, נָפְקִין בְּעִירִין לְזַנְיֵיהוּ, וְאַזְלִין לְמִקְרַב לְגַבֵּי דְּאִינּוּן עֲשָׂבִין וְלָא יַכְלִין, וְתָבִין לְאַתְרַיְיהוּ. כָּל אִלֵּין יְאוֹרִין אַזְלִין וְשָׁאטִין, עִם הַהוּא תַּנִּינָא דְּשַׁלִּיט בְּהוּ, וְסַחֲרִין לְאִינּוּן עֲשָׂבִין, וְלָא יַכְלִין. בַּר לְזִמְנִין, דְּרוּחָא עִלָּאָה לָא נָשִׁיב, וְאִיהוּ מְרַפְּרְפָא רוּחָא בְּהַהוּא נוּקְבָא דִּלְעֵילָא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, כְּדֵין שָׁלִיט הַהוּא רוּחָא עַל אִינּוּן עֲשָׂבִין.

לשון הקודש

הַגָּדוֹל הָיָה מְנַשֵּׁב רוּחַ בְּאוֹתוֹ נֶקֶב וּמְרַחֵף כְּלַפֵּי מַעְלָה, אֶת כָּל אוֹתָם הָעֲשָׂבִים הָיָה הוֹפֵךְ אוֹתָם לְיֹבֶשׁ, עַד שֶׁרוּחַ אַחֶרֶת נוֹשֶׁבֶת בְּאוֹתָהּ רוּחַ וּמַשְׁקִיטָה אוֹתָהּ לְמַטָּה, וְהָעֲשָׂבִים צָמְחוּ כְּבַתְּחִלָּה, וְשוֹלְטִים וּמְשַׁבְּחִים וּמוֹדִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

מִצַּד שְׂמֹאל וּלְתוֹךְ הַיְאוֹר הַשָּׁקֵט יוֹצְאוֹת בְּהֵמוֹת לְמִינֵיהֶן, וְהוֹלְכִים לְהִתְקָרֵב לְאוֹתָם עֲשָׂבִים וְלֹא יְכוֹלִים, וְשָׁבִים לִמְקוֹמָם. כָּל הַיְאוֹרִים הַלָּלוּ הוֹלְכִים וְשָׁטִים עִם אוֹתוֹ הַתַּנִּין שֶׁשּׁוֹלְטִים בָּהֶם, וּמַקִּיפִים אֶת אוֹתָם הָעֲשָׂבִים וְלֹא יְכוֹלִים, פְּרָט לִפְעָמִים שֶׁרוּחַ עֶלְיוֹנָה אֵינָהּ נוֹשֶׁבֶת, וְהִיא מְרַחֶפֶת הָרוּחַ בְּאוֹתוֹ הַנֶּקֶב שֶׁלְּמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, וְאָז שׁוֹלֶטֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ עַל אוֹתָם עֲשָׂבִים.

וְיאוֹרָא שְׁכִיכָא תָּב לְאַתְרֵיהּ, וְסַלְקָא וְנַחְתָּא. וּבְגִין דְּמֵימוֹי שְׁכִיכִין, אָזִיל בִּשְׁכִיכוּ, וְהַאי הַתְּנִים הַגָּדוֹל סַלְקָא לְגַבֵּי אִינּוּן יְאוֹרִין, וַעֲשָׂבִין כֻּלְּהוּ מְגַדְּלָן סַחֲרָנֵיהּ דְּהַהוּא יְאוֹרָא שְׁכִיכָא וְאִלֵּין (נ"א וְאִינּוּן) מְגַדְּלִין בְּכָל עִיבָּר, כְּדֵין סַלְקָא הַהוּא תַּנִּינָא וְאִתְרַבֵּי בֵּינַיְיהוּ, וְתָב לְכָל אִינּוּן יְאוֹרִין.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, דָּא אִיהוּ נָחָשׁ בָּרִיחַ. אֲמַאי בָּרִיחַ. בְּגִין דְּסָגִיר לִתְרֵין סִטְרִין, וְלָא נָפִיק לְעָלְמִין אֶלָּא חַד זִמְנָא לְיוֹבְלָא.

וּבְסִפְרֵי קַדְמָאֵי, דָּא נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן, דְּאִיהוּ בְּעַקִּימוּ תָּדִיר, וְאַיְיתֵי לְוָוטִין עַל עָלְמָא, כַּד הַאי קָם, אִתְּבַר תּוּקְפֵּיהּ (דף ל"ה ע"ב) דְּהַהוּא תַּנִּינָא, וְלָא יְכִיל לְמֵיקָם, עַד דְּאָבִיד גִּשְׁמֵיהּ. בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּפִיף לֵיהּ גּוֹ יַמָּא, כַּד עָאל

לשון הקודש

וְהַיְאוֹר הַשָּׁקֵט שָׁב לִמְקוֹמוֹ, וְעוֹלֶה וְיוֹרֵד. וּמִשּׁוּם שֶׁמֵּימָיו שְׁקֵטִים, הוֹלֵךְ בְּשֶׁקֶט. וְהַתַּנִּים הַגָּדוֹל הַזֶּה עוֹלֶה לְאוֹתָם יְאוֹרִים, וְכָל הָעֲשָׂבִים מִתְגַּדְּלִים סְבִיב אוֹתוֹ הַיְאוֹר הַשָּׁקֵט, וְאֵלֶּה (וְהֵם) גְּדֵלִים בְּכָל עֵבֶר, וְאָז עוֹלֶה אוֹתוֹ תַּנִּין וּמִתְגַּדֵּל בֵּינֵיהֶם, וְשָׁב אֶל כָּל אוֹתָם יְאוֹרִים.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. זֶהוּ נָחָשׁ בָּרִיחַ. לָמָּה בָּרִיחַ? מִשּׁוּם שֶׁסּוֹגֵר אֶת שְׁנֵי הַצְּדָדִים, וְלֹא יוֹצֵא לְעוֹלָמִים, אֶלָּא פַּעַם אַחַת בַּיּוֹבֵל.

וּבְסִפְרֵי הָרִאשׁוֹנִים, זֶה נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן, שֶׁהוּא תָּמִיד בְּעַקְמִימוּת, וּמֵבִיא קְלָלוֹת עַל הָעוֹלָם. כְּשֶׁזֶּה קָם – נִשְׁבָּר תָּקְפּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַתַּנִּין, וְלֹא יָכוֹל לַעֲמֹד עַד שֶׁאוֹבֵד גּוּפוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כּוֹפֵף

לְגַבֵּיהּ. וְאִיהוּ דָּרַךְ עַל תֻּקְפֵּיהּ דְּיַמָּא. וְתֻקְפֵּיהּ דְּיַמָּא דָּא, אִיהוּ תַּנִּינָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (איוב ט') וְדוֹרֵךְ עַל בָּמְתֵי יָם.

וְכַד הַאי נָחָשׁ קָם, כְּדֵין מַה כְּתִיב, (ישעיה כ"ז) וְהָרַג אֶת הַתַּנִּין אֲשֶׁר בַּיָּם, דָּא אִיהוּ הַתַּנִּין הַגָּדוֹל. וְעַל דָּא כְּתִיב, (יחזקאל כ"ט) הִנְנִי עָלֶיךָ. וְדָא נָחָשׁ, אִיהוּ מְאֹרֹת, בִּלְוָוטִין לְכֹלָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ תַּקִּיפָא עָלֵיהּ, בְּתֻקְפֵּיהּ דְּהַהוּא נָהָר רַבְּרְבָא, דְּאִקְרֵי חִדֶּקֶל, וְדָא אוֹקִימְנָא.

הַהוּא נָחָשׁ אִיהִי בְּיַבֶּשְׁתָּא כַּד נָפְקִין דָּא בְדָא, דָּא דְּבְיַבֶּשְׁתָּא אִתְתְּקַף תָּדִיר, בְּגִין דְּכָל אוֹרְחוֹי וְתֻקְפּוֹי בְּיַבֶּשְׁתָּא אִיהוּ, וְאָכִיל אַרְעָא וְעַפְרָא תָּדִיר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית ג') וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. דָּא גַּדִּיל בְּעַפְרָא, וְדָא גַּדִּיל בְּמַיָּא.

לשון הקודש

אוֹתוֹ לְתוֹךְ הַיָּם כְּשֶׁנִּכְנָס אֵלָיו, וְהוּא דּוֹרֵךְ עַל תָּקְפּוֹ שֶׁל הַיָּם, וְתֹקֶף הַיָּם הַזֶּה הוּא תַּנִּין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ט) וְדוֹרֵךְ עַל בָּמְתֵי יָם.

וּכְשֶׁקָּם הַנָּחָשׁ הַזֶּה, אָז מַה כָּתוּב? (ישעיה נו) וְהָרַג אֶת הַתַּנִּין אֲשֶׁר בַּיָּם. זֶהוּ הַתַּנִּין הַגָּדוֹל. וְעַל זֶה כָּתוּב הִנְנִי עָלֶיךָ. וְנָחָשׁ זֶה הוּא מְאֹרֹת, בִּקְלָלוֹת לַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא חָזָק עָלָיו בְּחָזְקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַנָּהָר הַגָּדוֹל שֶׁנִּקְרָא חִדֶּקֶל, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁבַּיַּבָּשָׁה, כְּשֶׁיּוֹצְאִים (לְהִלָּחֵם) זֶה בָּזֶה, אוֹתוֹ שֶׁבַּיַּבָּשָׁה תָּמִיד מִתְגַּבֵּר, מִשּׁוּם שֶׁכָּל דַּרְכּוֹ וְחָזְקוֹ הוּא בַּיַּבָּשָׁה, וְאוֹכֵל אֶרֶץ וְעָפָר תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. זֶה גָּדֵל בֶּעָפָר, וְזֶה גָּדֵל בַּמַּיִם. נָחָשׁ

נָחָשׁ דְּאִתְגַּדִּיל בְּמַיָּא, לָאו תַּקִּיפָא כְּהַאי דְּאִתְגַּדִּיל בְּיַבֶּשְׁתָּא, וְעַל דָּא כְּתִיב (בראשית א') מְאֹרֹת חָסֵר.

וְדָא אִזְדַּמַּן לְגַבֵּי הַהוּא דְּמַיָּא. וְאַף עַל גַּב (וְדָא לָא) דְּאִזְדַּמַּן לְגַבֵּיהּ, לָא אֲגַח לְגַבֵּיהּ, אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, דְּקָטִיל לֵיהּ מִגּוֹ יַמָּא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא בְּגִין גַּסּוּת רוּחָא דְּבֵיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (יחזקאל כ"ט) אֲשֶׁר אָמַר לִי יְאֹרִי וְגוֹ'.

וְעָבַר יְיָ' לִנְגּוֹף אֶת מִצְרַיִם וְגוֹ'. תָּנָא אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הַאי קְרָא קַשְׁיָא, וְכִי וְרָאָה אֶת הַדָּם וְאַחַר כָּךְ וּפָסַח, דְּמַשְׁמַע דְּסִימָנָא הוּא דְּעָבִיד. וְאִי תֵּימָא בְּגִין דָּמָא דְּאִיהוּ מִצְוָה, אֲמַאי לְבַר. וַאֲמַאי בִּתְלַת דּוּכְתֵּי דְּפִתְחָא. וְהָא כְּתִיב (דניאל ב') הוּא גַּלֵּי עֲמִיקָתָא וְגוֹ'. וּמַאי טַעְמָא בָּעָא דְּאִתְגַּלְיָא דָּמָא עַל הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת.

לשון הקודש

שֶׁהִתְגַּדֵּל בְּמַיִם לֹא חָזָק כְּזֶה שֶׁהִתְגַּדֵּל בַּיַּבָּשָׁה, וְעַל זֶה כָּתוּב מְאֹרֹת חָסֵר.

וְזֶה הִזְדַּמֵּן לְאוֹתוֹ שֶׁל הַמַּיִם. וְאַף עַל גַּב (וְזֶה לא) שֶׁהִזְדַּמֵּן אֵלָיו, לֹא נִלְחַם בּוֹ, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ שֶׁהָרַג אוֹתוֹ מִתּוֹךְ הַיָּם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ שֶׁבִּגְלַל גַּסּוּת הָרוּחַ שֶׁבּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל כט) אֲשֶׁר אָמַר לִי יְאֹרִי וְגוֹ'.

וְעָבַר ה' לִנְגֹּף אֶת מִצְרַיִם וְגוֹ'. שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, פָּסוּק זֶה קָשֶׁה, וְכִי יִרְאֶה אֶת הַדָּם וְאַחַר כָּךְ וּפָסַח, שֶׁמַּשְׁמַע שֶׁסִּימָן הוּא עָשָׂה? וְאִם תֹּאמַר בִּשְׁבִיל הַדָּם שֶׁהוּא מִצְוָה, אָז לָמָּה בַּחוּץ? וְלָמָּה בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת שֶׁל הַפֶּתַח, וַהֲרֵי כָּתוּב (דניאל ב) הוּא מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת וְגוֹ', וּמָה הַטַּעַם שֶׁרָצָה לִהְיוֹת דָּם גָּלוּי עַל הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת?

אֶלָּא תָּנָא, כְּתִיב, (דברים ל"ב) **וַיַּרְא יְיָ' וַיִּנְאָץ**, וּכְתִיב, (בראשית ו') **וַיַּרְא יְיָ' כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ.** וְתָנֵינָן לָא אִתְחֲזֵי אַשְׁגָּחוּתָא דְּלְעֵילָא, אֶלָּא כַּד אִתְחֲזֵי לְתַתָּא עוֹבָדָא דְּאִתְעָבִידוּ עוֹבָדָא מִנֵּיהּ וְעַל דָּא (נ"א וְעַד דְּעַבְדִּין עוֹבָדָא לְתַתָּא) לָא מַשְׁגִּיחִין לְאַבְאָשָׁא, בַּר הִרְהוּרָא דְּעֲבוֹדָה זָרָה, דִּכְתִיב, (דברים י"א) הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה לְבַבְכֶם. וּמִדְּאִתְעֲבִיד עוֹבָדָא, אַשְׁגָּחוּתָא דְּלְעֵילָא אִתְעַר, וּבְגִין כַּךְ, כֹּלָּא, בֵּין לְטָב וּבֵין לְבִישׁ, בְּעוֹבָדָא תַּלְיָא מִלְּתָא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כָּל שְׁוָקֵי מִצְרַיִם, מַלְיָין טַעֲוָון הֲווֹ, וְעוֹד דְּבְכָל בֵּיתָא וּבֵיתָא, הֲווֹ שְׁכִיחֵי זִינִין, דְּמִתְקַטְּרֵי בְּחָרָשַׁיְיהוּ, בְּאִינּוּן כִּתְרִין תַּתָּאִין דְּלְתַתָּא, וּמִתְעָרִין רוּחַ מְסָאֲבָא בְּגַוַוּיְיהוּ.

וְרָזָא דְּמִלָּה תָּנָא, כְּתִיב, וּלְקַחְתֶּם אֲגֻדַּת אֵזוֹב

לשון הקודש

אֶלָּא שָׁנִינוּ, כָּתוּב (דברים לב) **וַיַּרְא** ה' **וַיִּנְאָץ**, וְכָתוּב (בראשית ו) **וַיַּרְא** ה' כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ. וְשָׁנִינוּ, לֹא נִרְאֵית הַהַשְׁגָּחָה הָעֶלְיוֹנָה אֶלָּא כְּשֶׁנִּרְאִים לְמַטָּה הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ מַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ, וְעַל זֶה (וְעַד שֶׁעוֹשִׂים מַעֲשֶׂה לְמַטָּה) לֹא מַשְׁגִּיחִים לְהָרַע, פְּרָט לַהִרְהוּר שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁכָּתוּב (דברים א) הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה לְבַבְכֶם. וּמִשֶּׁנַּעֲשָׂה הַמַּעֲשֶׂה, מִתְעוֹרֶרֶת הַהַשְׁגָּחָה מִלְּמַעְלָה, וְלָכֵן הַכֹּל, בֵּין לְטוֹב בֵּין לְרַע, תָּלוּי הַדָּבָר בַּמַּעֲשֶׂה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּל שׁוּקֵי מִצְרַיִם הָיוּ מְלֵאִים אֱלִילִים, וְעוֹד, שֶׁבְּכָל בַּיִת וּבַיִת הָיוּ מְצוּיִים מִינִים שֶׁנִּקְשָׁרִים בְּכִשְׁפֵיהֶם בְּאוֹתָם כִּתְרִים תַּחְתּוֹנִים שֶׁלְּמַטָּה, וּמְעוֹרְרִים רוּחַ טֻמְאָה בְּתוֹכָם.

וְסוֹד הַדָּבָר לָמַדְנוּ, כָּתוּב וּלְקַחְתֶּם אֲגֻדַּת אֵזוֹב וּטְבַלְתֶּם בַּדָּם אֲשֶׁר בַּסַּף

וּטְבַלְתֶּם בַּדָּם אֲשֶׁר בַּסַּף וְהִנַּעְתֶּם אֶל הַמַּשְׁקוֹף וְאֶל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת. אֲגוּדַת אֵזוֹב לָמָּה. בְּגִין לְבַעֲרָא רוּחַ מְסָאֲבָא מִבֵּינַיְיהוּ, (נ"א הָאי קְרָא קַשְׁיָא וְכִי וְרָאָה אֶת הַדָּם וְאַחַר כָּךְ וּפָסַח דְּמַשְׁמָע דְּסִימָנָא הוּא דְעָבִיד אַמָּאי וְהָא כֹּלָּא גַּלְיָיא קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְתִיב הוּא גַּלֵּא עֲמִיקָתָא וּמְסַתְּרָתָא אֶלָּא תָּנָא כְּתִיב וַיַּרְא יְיָ' וַיִּנְאַץ וְגוֹ' וּכְתִיב וַיַּרְא יְיָ' כִּי רַבָּה רָעַת וְגוֹ' וְתָנֵינָן לָא אִתְחֲזֵי אֶשְׁגַּחוּתָא לְעֵילָא אֶלָּא כָּד אִתְחֲזֵי לְתַתָּא עוֹבָדָא וּמִדְּאִתְעֲבֵד עוֹבָדָא אֶשְׁגַּחוּתָא לְעֵילָא אִתְעַר וּבְגִין כָּךְ כּוּלָּא בֵּין לְטָב בֵּין לְבִישׁ בְּעוֹבָדָא תָּלְיָיא מִלְּתָא. וּלְקַחְתֶּם אֲגוּדַת אֵזוֹב וְגוֹ' אֲגוּדַת אֵזוֹב לָמָּה וּמַאי טַעְמָא בָּעָא דְּאִתְגַּלְיָיא דָּמָא עַל הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת. אָמַר רִבִּי יוֹסִי כָּל שׁוּקֵי מִצְרַיִם מַלְיָין טַעֲנָון הַוּוּ וּבְכָל בֵּיתָא וּבֵיתָא הַוּוּ שְׁכִיחֵי זִינִין דְּמִקַּטְרִין בְּחַרְשָׁיְיהוּ בְּאִינּוּן כִּתְרִין תָּתַאִין דִּלְתַתָּא וּמִתְעַרִין רוּחַ מְסָאֲבָא בְּגַוָּיְיהוּ וְעַל דָּא אֲגוּדַת אֵזוֹב בְּגִין לְבַעֲרָא רוּחֵי מְסָאֲבָא מִבֵּינַיְיהוּ) **וּלְאַחֲזָאָה בְּפִתְחַיְיהוּ, בְּהָנֵי תְּלַת דּוּכְתֵּי, מְהֵימְנוּתָא שְׁלִימָתָא. חַד הָכָא, וְחַד הָכָא, וְחַד בְּגַוָּוְיְיהוּ, בְּגִין כַּךְ, וּפָסַח יְיָ' עַל הַפֶּתַח וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית לָבֹא אֶל בָּתֶּיכֶם לִנְגּוֹף, מִשּׁוּם דְּחָמֵי שְׁמָא קַדִּישָׁא רָשִׁים עַל פִּתְחָא.**

לשון הקודש

וְהִנַּעְתֶּם אֶל הַמַּשְׁקוֹף וְאֶל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת. אֲגֻדַּת אֵזוֹב לָמָּה? כְּדֵי לְבַעֵר רוּחַ טֻמְאָה מִבֵּינֵיהֶם, (זֶה הַפָּסוּק קָשֶׁה, וְכִי וְרָאָה אֶת הַדָּם וְאַחַר כָּךְ וּפָסַח, שֶׁמַּשְׁמָע שֶׁסִּימָן הוּא שֶׁעָשָׂה, מַדּוּעַ? וַהֲרֵי הַכֹּל גָּלוּי לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכָתוּב (דניאל ב) הוּא מְגַלֶּה עֲמֻקּוֹת וְנִסְתָּרוֹת. אֶלָּא שָׁנִינוּ, כָּתוּב וַיַּרְא ה' וַיִּנְאָץ וְגוֹ', וְכָתוּב וַיַּרְא ה' כִּי רַבָּה רָעַת וְגוֹ'. וְשָׁנִינוּ, לֹא מִתְרָאָה הַשְׁגָּחָה לְמַעְלָה, אֶלָּא כַּאֲשֶׁר נִרְאֶה לְמַטָּה מַעֲשֶׂה, וּמִשֶּׁנַּעֲשָׂה מַעֲשֶׂה – הַהַשְׁגָּחָה לְמַעְלָה מִתְעוֹרֶרֶת, וּמִפְּנֵי כֵן הַכֹּל, בֵּין לְטוֹבָה וּבֵין לְרָעָה, בַּמַּעֲשֶׂה תְּלוּי הַדָּבָר. וּלְקַחְתֶּם אֲגֻדַּת אֵזוֹב וְגוֹ'. אֲגֻדַּת אֵזוֹב לָמָּה? וּמָה הַטַּעַם רָצָה שֶׁיִּתְגַּלֶּה דָּם עַל הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל הַשְּׁוָקִים בְּמִצְרַיִם הָיוּ מְלֵאִים אֱלִילִים, וּבְכָל בַּיִת וּבַיִת הָיוּ נִמְצָאִים מִינִים שֶׁמַּקְטִירִים בְּכִשְׁפֵיהֶם בְּאוֹתָם כִּתְרִים תַּחְתּוֹנִים שֶׁלְּמַטָּה וּמְעוֹרְרִים רוּחַ טֻמְאָה אֲצָלָם, וְעַל זֶה אֲגֻדַּת אֵזוֹב, כְּדֵי לְבַעֵר רוּחוֹת מִבֵּינֵיהֶם) וּלְהַרְאוֹת בְּפִתְחֵיהֶם בִּשְׁלֹשֶׁת הַמְּקוֹמוֹת הַלָּלוּ הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה. אֶחָד כָּאן, וְאֶחָד כָּאן, וְאֶחָד בֵּינֵיהֶם. וְלָכֵן וּפָסַח ה' עַל הַפֶּתַח וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית לָבֹא אֶל בָּתֶּיכֶם לִנְגֹּף, מִשּׁוּם שֶׁרוֹאֶה אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ רָשׁוּם

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִי הָכִי אֲמַאי דָּמָא, דְּהָא תָּנֵינָן, חִוָּור וְסוּמָק וְחַד דְּכָלִיל בֵּינֵי גַוְונֵי. אָמַר לֵיהּ, תְּרֵי דָּמֵי הֲווֹ, חַד דְּמִילָה, וְחַד דְּפִסְחָא. דְּמִילָה רַחֲמֵי. דְּפִסְחָא דִּינָא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, לָאו הָכִי, אֶלָּא כְּמָה דְּאוֹלִיפְנָא, דְּאַחְזָר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַהוּא דָּמָא לְרַחֲמֵי, כְּאִילּוּ הֲווֹ חִוָּור בְּגוֹ גַוְונֵי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (יחזקאל ט"ז) וָאֶעֱבוֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמָיִךְ וְאוֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וְגוֹ'. וְאַף עַל גַּב דְּהַוָּה סוּמָקָא, אִתְחַזָּר לְרַחֲמֵי, דִּכְתִיב בְּדָמַיִךְ חֲיִי. וּבְגִין כָּךְ, רָשִׁים פִּתְחָא בִּתְלַת סִטְרִין, חַד הָכָא, וְחַד הָכָא, וְחַד בֵּינַיְיהוּ.

תָּאנֵי ר' חִזְקִיָּה, תְּרֵין דָּמֵי אִתְחָזוּ, לָקֳבֵל תְּרֵי

לשון הקודש

עַל הַפֶּתַח.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כָּךְ אָז לְשֵׁם מָה דָּם, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, לָבָן וְאָדֹם וְאֶחָד שֶׁכָּלוּל בֵּין הַגְּוָנִים? אָמַר לוֹ, שְׁנֵי דָּמִים הָיוּ, אֶחָד שֶׁל מִילָה וְאֶחָד שֶׁל פֶּסַח. שֶׁל מִילָה רַחֲמִים, וְשֶׁל פֶּסַח דִּין.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא כָּךְ, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁלָּמַדְנוּ, שֶׁהֶחֱזִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אוֹתוֹ דָּם לְרַחֲמִים, כְּאִלּוּ הָיוּ לָבָן בְּתוֹךְ הַגְּוָנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל טז) וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמָיִךְ וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וְגוֹ'. וְאַף עַל גַּב שֶׁהָיָה אָדֹם, הָחְזַר לְרַחֲמִים, שֶׁכָּתוּב בְּדָמַיִךְ חֲיִי. וְלָכֵן רָשׁוּם הַפֶּתַח בִּשְׁלֹשָׁה צְדָדִים – אֶחָד כָּאן, וְאֶחָד כָּאן, וְאֶחָד בֵּינֵיהֶם. **שָׁנָה** רַבִּי חִזְקִיָּה, שְׁנֵי דָּמִים נִרְאוּ כְּנֶגֶד

כִּתְרִין, דְּאִתְחָזוּ (נ"א דְּאִתְעֲרוּ) לְעֵילָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, חַד כִּתְרָא דִּכְלִילָא בִּתְרֵין סִטְרִין טְמִירִין, (דף ל"ו ע"א) בְּרַחֲמֵי וְדִינָא.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, בְּכַמָּה אַתְרִין חָם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל בְּנוֹי: עָבֵד בַּר נָשׁ בֵּיתָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לֵיהּ, כְּתוֹב שְׁמִי, וְשַׁוֵּי לְפִתְחָךְ, וְאַתְּ שָׁרֵי לְגוֹ בֵּיתָא, וַאֲנָא אוֹתִיב לְבַר בְּפִתְחָךְ לְנַטְרָא לָךְ. וְהָכָא אָמַר, רָשִׁים עַל פִּתְחָא רָזָא דִּמְהֵימָנוּתָא דִּילִי, וְאַתְּ שָׁרֵי לְגוֹ בֵּיתָךְ, וַאֲנָא נָטִיר לָךְ לְבַר, דִּכְתִיב וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר, וּכְתִיב וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וּפָסַח ד' עַל הַפֶּתַח וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית לָבֹא אֶל בָּתֵּיכֶם לִנְגוֹף.

תּוּ אָמַר רִבִּי אַבָּא, כְּגַוְונָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא

לשון הקודש

שְׁנֵי כְתָרִים שֶׁנִּרְאוּ (שֶׁהִתְעוֹרְרוּ) לְמַעְלָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כֶּתֶר אֶחָד שֶׁכָּלוּל בִּשְׁנֵי צְדָדִים טְמוּנִים, בְּרַחֲמִים וְדִין.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת חָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל בָּנָיו. בֶּן אָדָם עוֹשֶׂה בַּיִת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לוֹ: כְּתֹב אֶת שְׁמִי וְשִׂים אוֹתוֹ בַּפֶּתַח שֶׁלְּךָ, וְאַתָּה שָׁרוּי בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וַאֲנִי יוֹשֵׁב מִחוּץ לַפֶּתַח לִשְׁמֹר אוֹתְךָ. וְכָאן אָמַר: רָשׁוּם עַל הַפֶּתַח אֶת סוֹד הָאֱמוּנָה שֶׁלִּי, וְאַתָּה שָׁרוּי בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וַאֲנִי שׁוֹמֵר אוֹתְךָ מִבַּחוּץ, שֶׁכָּתוּב וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר, וְכָתוּב וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וּפָסַח ה' עַל הַפֶּתַח וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית לָבֹא אֶל בָּתֵּיכֶם לִנְגֹף.

עוֹד אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּמוֹ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ

עֲבָדוּ בְּהַהוּא שַׁעֲתָא. מַה שְׁמָא קַדִּישָׁא ה אִתְחֲזָר בְּהַאי שַׁעֲתָא דִינָא, אוֹף הָכִי אִתְחֲזָר הַאי דָמָא בְּהַאי שַׁעֲתָא דִינָא, דִּכְתִיב וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת, רְשִׁימָא דְּכֻלְּהוּ סוּמָקָא, לְאִתְחַזָּאָה, דְּהָא אִתְחֲזָר בְּדִינָא, לְמֶעְבַּד נוּקְמִין.

וְרָזָא דְּמִלָּה, כְּגַוְונָא דְהַוֵי לְעֵילָא בְּהַהוּא שַׁעֲתָא, כַּד בָּעֵי לְאִתְחַזָּאָה לְתַתָּא, אִי רַחֲמֵי רַחֲמֵי, וְאִי דִינָא דִינָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, וּטְבַלְתֶּם בַּדָּם אֲשֶׁר בַּסַּף וְהִגַּעְתֶּם וְגוֹ'. וּלְזִמְנָא דְאָתֵי כְּתִיב, (ישעיה ס"ג) מִי זֶה בָא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה. דְּזַמִּין לְאַחֲזָאָה (נ"א לְאִתְחַזְרָא) כֻּלְּהוּ דִינָא לְמֶעְבַּד נוּקְמִין.

וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר. מָאי טַעֲמָא, מִשּׁוּם דְּתָנֵינָן, אָמַר רִבִּי יִצְחָק, (אָמַר

לשון הקודש

עָשׂוּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. מָה הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ ה חָזַר בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לְדִין, אַף כָּךְ חָזַר דָּם זֶה בְּשָׁעָה זוֹ לְדִין, שֶׁכָּתוּב וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת. רֹשֶׁם שֶׁל כֻּלָּם אָדֹם, לְהֵרָאוֹת שֶׁהֵרֵי חָזַר לִהְיוֹת דִּין לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת.

וְסוֹד הַדָּבָר – כְּמוֹ שֶׁהוּא לְמַעְלָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, כְּשֶׁרוֹצֶה לְהֵרָאוֹת לְמַטָּה, אִם רַחֲמִים – רַחֲמִים, וְאִם דִּין – דִּין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּטְבַלְתֶּם בַּדָּם אֲשֶׁר בַּסַּף וְהִגַּעְתֶּם וְגוֹ'. וְלֶעָתִיד לָבֹא כָּתוּב, (ישעיה סג) מִי זֶה בָּא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה. שֶׁעָתִיד לְהֵרָאוֹת (לְהַחֲזִיר) כֻּלָּם דִּין לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת.

וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר

(רבי יִרְמְיָה) לָא לִיבָעֵי לֵיהּ לְאִינִשׁ לְמֵיזַל בְּשׁוּקָא, וּלְאִשְׁתַּכְּחָא בְשׁוּקָא, בְּזִמְנָא דְדִינָא תַלְיָא בְמָתָא, דְּכֵיוָן דִּרְשׁוּתָא אִתְיְיהִיב לִמְחַבְּלָא, מָאן דְּפָגַע בֵּיהּ אִתְזַק. וְהָכָא מִשּׁוּם דְּדִינָא אִשְׁתְּכַח, לָא בַעְיָא לְנָפְקָא לְבַר.

תַּנְיָא אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בְּהַהוּא מַמָּשׁ דְּאִשְׁתְּכַח דִּינָא לְמִצְרָאֵי, בְּהַהוּא מַמָּשׁ אִשְׁתְּכַח רַחֲמֵי לְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְרָאִיתִי אֶת הַדָּם וּפָסַחְתִּי עֲלֵיכֶם. וְכֵן תָּנָא, בְּכָל אִינּוּן כִּתְרִין קַדִּישִׁין דִּלְעֵילָא, כְּמָה דְאִשְׁתְּכַח דִּינָא, אִשְׁתְּכַח רַחֲמֵי, וְכֹלָּא בְשַׁעֲתָא חָדָא. תָּנָא רִבִּי חִזְקִיָּה, כְּתִיב, (ישעיה י"ט) וְנָגַף יְיָ' אֶת מִצְרַיִם נָגוֹף וְרָפֹא. נָגוֹף לְמִצְרַיִם, וְרָפֹא לְיִשְׂרָאֵל. מָאי וְרָפֹא. מִמַּאי שֶׁנִּימּוֹלוּ צְרִיכִים רְפוּאָה.

לשון הקודש

רַבִּי יִצְחָק (אֲמַר רַבִּי יִרְמְיָהוּ), לֹא צָרִיךְ לָאָדָם לָלֶכֶת בַּשּׁוּק וּלְהִמָּצֵא בַּשּׁוּק בִּזְמַן שֶׁהַדִּין תָּלוּי בָּעִיר, שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לַמַּשְׁחִית – מִי שֶׁפּוֹגֵשׁ אוֹתוֹ, נִזָּק. וְכָאן מִשּׁוּם שֶׁהַדִּין נִמְצָא, לֹא צָרִיךְ לָצֵאת בַּחוּץ.

שֶׁנִּינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּאוֹתוֹ מַמָּשׁ שֶׁנִּמְצָא דִּין לְמִצְרַיִם, בְּאוֹתוֹ מַמָּשׁ נִמְצָא דִּין לְיִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְרָאִיתִי אֶת הַדָּם וּפָסַחְתִּי עֲלֵיכֶם. וְכֵן שָׁנִינוּ, בְּכָל אוֹתָם כִּתְרִים קְדוֹשִׁים שֶׁלְּמַעְלָה – כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָא דִּין, נִמְצָאִים רַחֲמִים, וְהַכֹּל בְּשָׁעָה אַחַת. שָׁנָה רַבִּי חִזְקִיָּה, כָּתוּב (שם יט) וְנָגַף ה' אֶת מִצְרַיִם נָגֹף וְרָפוֹא. נָגֹף לְמִצְרַיִם, וְרָפוֹא לְיִשְׂרָאֵל. מַה זֶּה וְרָפוֹא? מִמַּה שֶׁנִּמּוֹלוּ צְרִיכִים רְפוּאָה.

וְתָנָא, בְּאוֹתָה שָׁעָה שֶׁנִּגְּפוּ מִצְרָאֵי, בְּאוֹתָה שָׁעָה נִתְרַפְּאוּ יִשְׂרָאֵל. דְּתַנְיָא אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, (אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה) מַהוּ דִכְתִיב, וּפָסַח יְיָ עַל הַפֶּתַח, מָאי עַל הַפֶּתַח. וּפָסַח יְיָ' עֲלֵיכֶם מִיבְעֵי לֵיהּ. אֲבָל עַל הַפֶּתַח, עַל הַפֶּתַח מַמָּשׁ זֶהוּ פֶּתַח הַגּוּף. וְאֵי זֶהוּ פֶּתַח הַגּוּף. הֲוֵי אוֹמֵר זוֹ מִילָה.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בְּשַׁעֲתָא דְאִתְפְּלַג לֵילְיָא, וְכִתְרָא קַדִּישָׁא אִתְעַר לְגַבָּהּ (נ"א אִתְעַרְב בֵּיהּ) דְכוּרָא. וּמַאן דְכוּרָא. חֶסֶד עִלָּאָה, דְּמַשְׁמַע, דְּדָא בְּלָא דָא לָא סַלְקָא, וּבְגִין דָּא, דָּא מָחֵי, וְדָא מַסֵּי, וְכֹלָּא בְּשַׁעֲתָא חָדָא.

וּכְתִיב, וּפָסַח יְיָ עַל הַפֶּתַח הַיָּדוּעַ. מָאי הַפֶּתַח, מִשּׁוּם דְּאִיהוּ פִּתְחָא וּמְשִׁיכָא דְרוּחָא וְגוּפָא, וְתָא חֲזֵי, עַד לָא אִתְגְּזַר אַבְרָהָם, הָוָה אָטִים

לשון הקודש

וְשָׁנִינוּ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁנִּגְּפוּ הַמִּצְרִים, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִתְרַפְּאוּ יִשְׂרָאֵל. שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַה שֶּׁכָּתוּב וּפָסַח ה' עַל הַפֶּתַח, מַה זֶּה עַל הַפֶּתַח? וּפָסַח ה' עֲלֵיכֶם הִצְטָרֵךְ הָיָה צָרִיךְ (לִכְתֹּב)! אֲבָל עַל הַפֶּתַח, עַל הַפֶּתַח מַמָּשׁ, זֶהוּ פֶּתַח הַגּוּף. וְאֵיזֶהוּ פֶּתַח הַגּוּף? הֲוֵי אוֹמֵר זוֹ מִילָה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה, וְהַכֶּתֶר הַקָּדוֹשׁ מִתְעוֹרֵר אֵלֶיהָ (מִתְעָרֵב בּוֹ) הַזָּכָר. וּמִי הַזָּכָר? חֶסֶד עֶלְיוֹן, שֶׁמַּשְׁמָע שֶׁזֶּה בְּלִי זֶה לֹא עוֹלֶה, וּבִשְׁבִיל זֶה, זֶה מַכֶּה וְזֶה מְרַפֵּא, וְהַכֹּל בְּשָׁעָה אַחַת.

וְכָתוּב וּפָסַח עַל הַפֶּתַח, הַיָּדוּעַ. מַה זֶּה הַפֶּתַח? מִשּׁוּם שֶׁהוּא פֶּתַח וּמְשִׁיכַת הָרוּחַ וְהַגּוּף. וּבֹא רְאֵה, עַד שֶׁלֹּא נִמּוֹל

וְסָתִים מִכָּל סִטְרוֹי. מִדְּאִתְגְּזַר אִתְפְּתַח מִכֹּלָּא, וְלָא הֲוֵי אָטִים וְסָתִים כְּקַדְמִיתָא.

וְהַיְינוּ רָזָא דְתָנֵינָן, (בראשית י"ח) **וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל.** מִשּׁוּם דְּאִתְגַּלְיָיא יו"ד. מָאי קָא מַיְירֵי. אֶלָּא אָמַר רִבִּי יִצְחָק דְּהוּא אַשְׁרֵי בְּגִלּוּיָא דָא, חֶסֶד בְּצֶדֶק. וְדָא הוּא פִּתְחָא, דְּמַשְׁכְּנָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, מַשְׁמַע דִּכְתִיב הָאֹהֶל, הָאֹהֶל הַיָּדוּעַ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כַּד אִתְגַּלְיָיא הַאי יו"ד, אִתְבָּשַׁר, (נ"א אִתְבְּשַׁם) **וְאִתְבְּרַךְ בְּפֶתַח הָאֹהֶל,** דְּהִיא צֶדֶק, לְאִתְבַּסְּמָא בְּחֶסֶ"ד. הָדָא הוּא דִכְתִיב, כְּחוֹם הַיּוֹם, דְּהוּא שַׁעֲתָא דְשַׁלְטָא חֶסֶד, חוּלָקָא דְאַבְרָהָם. וּמְנָא לָן דְּהַאי פֶּתַח הָאֹהֶל, אִתְבַּסַּם לְקָבְלֵיהּ דְּאַבְרָהָם. דִּכְתִיב, (בראשית כ"ד) **וַיְיָ בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל,** דְּאִתְבָּסַּם בְּחֶסֶ"ד, מִדְּאִתְגַּלְיָיא יו"ד.

לשון הקודש

אַבְרָהָם, הָיָה אָטוּם וְסָתוּם מִכָּל צִדָּדָיו. מִשֶּׁנִּמּוֹל נִפְתַּח מֵהַכֹּל, וְלֹא הָיָה אָטוּם וְסָתוּם כְּמוֹ בַּתְּחִלָּה.

וְהַיְינוּ הַסּוֹד שֶׁשָּׁנִינוּ (בראשית יח) **וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל,** מִשּׁוּם שֶׁהִתְגַּלְּתָה יו"ד. מַה זֶּה אוֹמֵר? אֶלָּא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שֶׁהוּא הִשְׁרָה בְּגִלּוּי זֶה חֶסֶד בְּצֶדֶק, וְזֶהוּ פֶּתַח שֶׁל מִשְׁכָּן הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ, מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב הָאֹהֶל, הָאֹהֶל הַיָּדוּעַ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּשֶׁהִתְגַּלְּתָה הַיּוֹ"ד הַזּוֹ, הִתְבַּשֵּׂר (הִתְבַּשֵּׂם) וְהִתְבָּרֵךְ בְּפֶתַח הָאֹהֶל, שֶׁהִיא צֶדֶק, לְהִתְבַּשֵּׂם בְּחֶסֶ"ד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כְּחֹם הַיּוֹם, שֶׁהוּא שָׁעָה שֶׁשּׁוֹלֵט הַחֶסֶד, חֶלְקוֹ שֶׁל אַבְרָהָם. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁפֶּתַח הָאֹהֶל הַזֶּה הִתְבַּשֵּׂם כְּנֶגֶד אַבְרָהָם? שֶׁכָּתוּב וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. שֶׁהִתְבַּשֵּׂם בְּחֶסֶ"ד מִשֶּׁהִתְגַּלְּתָה הַיּוֹ"ד.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל, כְּמָה דִכְתִיב וַיְיָ בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. דְּדָא הוּא פִּתְחָא קַדִּישָׁא, כִּתְרָא עֲשִׂירָאָה. כְּחוֹם הַיּוֹם, כְּמָה דְאִתְיְיהִיב לֵיהּ כִּתְרָא דְּחֶסֶד, הָדָא הוּא דִכְתִיב כְּחוֹם הַיּוֹם. כְּמָה דְיָתִיב בְּהַאי, כַּךְ יָתִיב בְּהַאי, דְּלָא סָלִיק הַאי בְּלֹא הַאי.

דָּבָר אַחֵר (דף ל"ו ע"ב) וְעָבַר יְיָ לִנְגּוֹף אֶת מִצְרַיִם. מָאי וְעָבַר. דְּעָבַר עַל שׁוּרֵי דִינָא דְכִתְרִין, (נ"א דְקַטְרִין) דַּהֲווֹ מִתְקַשְּׁרֵי בְכִתְרִין אַחֲרָנִין דִּלְעֵילָּא, וְשָׁרָא לְהוּ מִקִּיּוּמֵיהוֹן, וְעָבַר עַל אוֹרְחוֹי, בְּגִין לְמֶעְבַּד בְּהוּ דִינָא, וּלְנַטְרָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וּכְדֵין הוּא, כָּל וְעָבַר, וְעָבַרְתִּי, וַיַּעֲבֹר, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעְבַּר עַל כָּל אוֹרְחוֹי, אוֹ לְדִינָא, אוֹ לְרַחֲמֵי. הָכָא וְעָבַר, בְּגִין לְמֶעְבַּד דִינָא, הָתָם וַיַּעֲבֹר, בְּגִין לְרַחֲמָא.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם כד) וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. שֶׁזֶּהוּ הַפֶּתַח הַקָּדוֹשׁ, כֶּתֶר עֲשִׂירִי. כְּחֹם הַיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁנִּתַּן לוֹ כֶּתֶר שֶׁל חֶסֶד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כְּחֹם הַיּוֹם. כְּמוֹ שֶׁיָּשַׁב בָּזֶה, יָשַׁב בָּזֶה, שֶׁלֹּא עוֹלֶה זֶה בְּלִי זֶה.

דָּבָר אַחֵר וְעָבַר ה' לִנְגֹּף אֶת מִצְרַיִם, מַה זֶּה וְעָבַר? שֶׁעָבַר עַל שׁוּרַת הַדִּין שֶׁל הַכִּתָּרִים, (שֶׁקְּשָׁרִים) שֶׁהָיוּ מִתְקַשְּׁרִים בִּכִתָּרִים אֲחֵרִים שֶׁלְּמַעְלָה, וְהִתִּיר אוֹתָם מִקִּיּוּמָם, וְעָבַר עַל דְּרָכָיו כְּדֵי לַעֲשׂוֹת בָּהֶם דִּין וְלִשְׁמֹר עַל יִשְׂרָאֵל. וְכֵן הוּא, כָּל וְעָבַר, וְעָבַרְתִּי, וַיַּעֲבֹר – שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָבַר עַל כָּל דְּרָכָיו אוֹ לְדִין אוֹ לְרַחֲמִים. כָּאן וְעָבַר, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת דִּין. שָׁם וַיַּעֲבֹר, כְּדֵי לְרַחֵם.

וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיְיָ' הִכָּה כָל בְּכוֹר וְגוֹ'. (כְּתִיב (תהלים ס"ט) וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן וְגוֹ') **ר' חִיָּיא ור' יוֹסֵי הֲווֹ אַזְלֵי מֵאוּשָׁא לְלוּד, וַהֲוָה רִבִּי חִיָּיא רָכִיב בְּחַמְרָא. אָמַר ר' יוֹסֵי, נֵיתִיב הָכָא וְנַצְלֵי, דְּהָא מָטָא זִמְנָא דִּצְלוֹתָא דְּמִנְחָה, וְתָנֵינָן, לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּצְלוֹתָא דְּמִנְחָה. אֲמַאי זָהִיר. מִשּׁוּם דְּהִיא שַׁעֲתָא דְּתַלְיָא דִינָא וּבָעֵי בַּר נָשׁ לְכַוְּוּנָא דַעְתֵּיהּ, נָחַת ר' חִיָּיא וְצַלֵּי.**

עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי, נָטָה שִׁמְשָׁא לְמֵיעַל. אָמַר רִבִּי חִיָּיא לְר' יוֹסֵי אֲמַאי אַתְּ שָׁתִיק. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מִסְתַּכֵּל הֲוֵינָא בְּדַעְתָּאי, דְּלֵית עָלְמָא מִתְקַיְּמָא, אֶלָּא עַל רֵישֵׁיהוֹן דְּעַמָּא. אִי רֵישֵׁי עַמָּא זַכָּאִין, טַב לְעָלְמָא, טַב לְעַמָּא. וְאִי לָא זַכָּאִין, וַוי לְעָלְמָא, וַוי לְעַמָּא.

לשון הקודש

וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַה' הִכָּה כָּל בְּכוֹר **וְגוֹ'.** (כְּתוּב (תהלים סט) וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן וְגוֹ') רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים מֵאוּשָׁא לְלוּד, וְהָיָה רַבִּי חִיָּיא רוֹכֵב בַּחֲמוֹר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, נֵשֵׁב כָּאן וְנִתְפַּלֵּל, שֶׁהֲרֵי הִגִּיעַ זְמַן תְּפִלַּת מִנְחָה, וְשָׁנִינוּ, לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּתְפִלַּת מִנְחָה. לָמָּה זָהִיר? מִשּׁוּם שֶׁהִיא שָׁעָה שֶׁתָּלוּי הַדִּין וְצָרִיךְ אָדָם לְכַוֵּן דַּעְתּוֹ. יָרַד רַבִּי חִיָּיא וְהִתְפַּלֵּל.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, נָטָה הַשֶּׁמֶשׁ לְהִכָּנֵס. אָמַר רַבִּי חִיָּיא לְרַבִּי יוֹסֵי, לָמָּה אַתָּה שׁוֹתֵק? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הָיִיתִי מִסְתַּכֵּל בְּדַעְתִּי שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא עַל רָאשֵׁי הָעָם. אִם רָאשֵׁי הָעָם צַדִּיקִים – טוֹב לָעוֹלָם. וְאִם לֹא צַדִּיקִים – אוֹי לָעוֹלָם וְאוֹי לָעָם.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, וַדַּאי כַּךְ הוּא, מְנָלָן. דִּכְתִיב, (דברי הימים ב׳, י״ח) **רָאִיתִי אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל נְפוּצִים עַל הֶהָרִים כְּצֹאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶן רוֹעֶה וַיֹּאמֶר יְיָ לֹא אֲדֹנִים לָאֵלֶּה יָשׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם. יָשׁוּבוּ, יֵשְׁבוּ מִיבְעֵי לֵיהּ. לְבֵיתוֹ, בְּבֵיתוֹ מִיבְעֵי לֵיהּ. דְּהָא בְּאַתְרַיְיהוּ קַיְימֵי.**

אֶלָּא הָכִי תָּנֵינָן, אִי רֵישָׁא דְעַמָּא לָא זָכֵי, עַמָּא מִתָּפְסָן בְּחוֹבֵיהּ. מְנָלָן. דִּכְתִיב, (שמואל ב׳, כ״ד) **וַיֹּאמֶר דָּוִד וְגוֹ׳ הִנֵּה אָנֹכִי חָטָאתִי וְאָנֹכִי הֶעֱוֵיתִי וְאֵלֶּה הַצֹּאן מֶה עָשׂוּ,** (ס״א וּכְתִיב (דברי הימים א׳ כ״א) **וַאֲנִי הוּא אֲשֶׁר** חָטָאתִי וְגוֹ׳) **דָּוִד חָב, וְיִשְׂרָאֵל סָבְלוּ. וְאִי רֵישָׁא דְעַמָּא מִתְפַּס בְּחוֹבֵיהּ, עַמָּא מִשְׁתֵּזְבָן. דְּהָא דִינָא לָא שַׁרְיָא עָלַיְיהוּ. דִּכְתִיב, וַיֹּאמֶר יְיָ לֹא אֲדֹנִים לָאֵלֶּה, כְּלוֹמַר,** (ס״א אִם אֵלּוּ) **אִלּוּ לָא הֲווֹ רֵישִׁין לְעַמָּא, מֵהַאי אוֹרְחָא יָשׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם. כֻּלְּהוּ מִשְׁתֵּזְבָן,**

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וַדַּאי כָּךְ הוּא, מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (דברי הימים–ב יח) רָאִיתִי אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל נְפוּצִים עַל הֶהָרִים כַּצֹּאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶן רֹעֶה וַיֹּאמֶר ה׳ לֹא אֲדֹנִים לָאֵלֶּה יָשׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם. יָשׁוּבוּ, יֵשְׁבוּ הָיָה צָרִיךְ (לִכְתֹּב)! לְבֵיתוֹ, בְּבֵיתוֹ הָיָה צָרִיךְ (לִכְתֹּב), שֶׁהֲרֵי בַּמָּקוֹם עוֹמְדִים!

אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, אִם רֹאשׁ הָעָם לֹא זוֹכֶה, הָעָם נִתְפָּסִים בְּחֶטְאוֹ, מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר דָּוִד וְגוֹ׳ הִנֵּה אָנֹכִי חָטָאתִי וְאָנֹכִי הֶעֱוֵיתִי וְאֵלֶּה הַצֹּאן מֶה עָשׂוּ. (וְכָתוּב (דברי הימים–א כא) וַאֲנִי הוּא אֲשֶׁר חָטָאתִי וְגוֹ׳) דָּוִד חָטָא, וְיִשְׂרָאֵל סָבְלוּ. וְאִם רֹאשׁ הָעָם נִתְפָּס בְּחֶטְאוֹ – הָעָם נִצָּל, שֶׁהֲרֵי הַדִּין לֹא שׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם, שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר ה׳ לֹא אֲדֹנִים לָאֵלֶּה. כְּלוֹמַר, (אִם אֵלּוּ) אִלּוּ לֹא

אִי רֵישֵׁיהוֹן מִתְּפְסָן. וַאֲפִילוּ יְהוֹשָׁפָט אִתְגְּזַר עָלֵיהּ לְאִתְעַנְּשָׁא, מִשּׁוּם דְּאִתְחַבָּר בְּאַחְאָב. אִי לָאו הַהוּא צְוָוחָא, דִּכְתִיב, (מלכים א׳, כ"ב) וַיִּזְעַק יְהוֹשָׁפָט.

עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי רָמַשׁ לֵילְיָא, אָמְרוּ, מַה נַּעֲבִיד, אִי נֵיזִיל חָשֵׁךְ לֵילְיָא, אִי נֵיתִיב דַּחֲלָא הוּא. סָטוּ מֵאוֹרְחָא, יָתְבוּ תְּחוֹת אִילָנָא חַד. וְיָתְבוּ וַהֲווּ אַמְרֵי מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, וְלָא דְּמִיכוּ.

בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, חָמוּ חַד אַיַּלְתָּא דְעָבְרָא קָמַיְיהוּ, וַהֲוַת צַוְחַת וּרְמִיאַת קָלִין שָׁמְעוּ, קָמוּ ר׳ חִיָּיא ור׳ יוֹסֵי וְאִזְדַּעֲזָעוּ. שָׁמְעוּ חַד קָלָא דְמַכְרְזָא וְאָמַר, מִתְעָרִין קוּמוּ. נַיְימִין אִתְעָרוּ. עָלְמִין, אִזְדְּמָנוּ לְקָדְמַת מָרֵיכוֹן. (דְּהָא קַלָּא נָפַק דְּכָאִיב אַיַּלְתָּא דְּלֵעֵילָא וְתָתָא. דִּכְתִיב (תהלים כ"ט) קוֹל יְיָ׳ יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת) **דְּהָא מָרֵיכוֹן נַפִּיק לְגַן עֵדֶן, דְּאִיהוּ הֵיכָלֵיהּ, לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא עִם**

לשון הקודש

הָיוּ רָאשִׁים לָעָם, מִדֶּרֶךְ זוֹ יָשׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם. כֻּלָּם נִצּוֹלִים אִם רָאשֵׁיהֶם נִתְפָּסִים. וַאֲפִלּוּ יְהוֹשָׁפָט נִגְזַר עָלָיו לְהֵעָנֵשׁ מִשּׁוּם שֶׁהִתְחַבֵּר עִם אַחְאָב, אִם לֹא אוֹתָהּ צְוָחָה, שֶׁכָּתוּב (מלכים–א כב) וַיִּזְעַק יְהוֹשָׁפָט.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, יָרַד הַלַּיְלָה. אָמְרוּ, מַה נַּעֲשֶׂה? אִם נֵלֵךְ – חָשֵׁךְ הַלַּיְלָה. אִם נֵשֵׁב – פַּחַד הוּא. סָטוּ מֵהַדֶּרֶךְ וְיָשְׁבוּ תַּחַת אִילָן אֶחָד. וְיָשְׁבוּ וְהָיוּ אוֹמְרִים דִּבְרֵי תוֹרָה, וְלֹא יָשְׁנוּ.

בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה רָאוּ אַיָּלָה אַחַת שֶׁעָבְרָה לִפְנֵיהֶם, וְהָיְתָה צוֹוַחַת וּמְרִימָה קוֹלוֹת. שָׁמְעוּ. קָמוּ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי וְהִזְדַּעְזְעוּ. שָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד שֶׁמַּכְרִיז וְאוֹמֵר: מִתְעוֹרְרִים קוּמוּ! יְשֵׁנִים הִתְעוֹרְרוּ! עוֹלָמוֹת הִזְדַּמְּנוּ לִפְנֵי אֲדוֹנְכֶם! (שֶׁהֲרֵי קוֹל יוֹצֵא שֶׁבּוֹאֶבֶת הָאַיָּלָה שֶׁל מַעְלָה וְשֶׁל מַטָּה, שֶׁכָּתוּב

צַדִּיקַיָּא, דִּכְתִיב וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד.

אָמַר רִבִּי חִיָּא, הַשְׁתָּא פָּלְגוּ דְּלֵילְיָא מַמָּשׁ. וְקָלָא דָא, הוּא קָלָא דְנָפַק, וְכָאִיב אַיַּלְתָּא דִלְעֵילָא וְתַתָּא, דִּכְתִיב קוֹל יְיָ' יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת. זַכָּאָה חוּלָקָנָא, דְּזָכֵינָא לְמִשְׁמַע דָּא.

וְתָא חֲזֵי רָזָא דְמִלָּה, בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְחַזֵּי עַל גִּנְתָּא, כָּל גִּנְתָּא אִתְכְּנַשׁ, וְלָא מִתְפְּרַשׁ מֵעֵדֶן. וּמֵהַאי עֵדֶן מַבּוּעֵי נָפְקִין, לְכַמָּה אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין, וְהַאי גִּנְתָּא, אִתְקְרֵי צְרוֹרָא דְּחַיֵּי, דְּתַמָּן מִתְעַדְּנִין צַדִּיקַיָּא, מִנְּהִירוּ דְעָלְמָא דְאָתֵי. וּבְהַאי שַׁעֲתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְגְּלֵי עָלַיְיהוּ. וְתָנֵינָן בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַר בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא עִם צַדִּיקַיָּא כָּרוֹזָא נָפִיק וְקָרֵי עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַּנִּי יִזְּלוּ בְשָׂמָיו יָבֹא

לשון הקודש

(תהלים כט) קוֹל ה' יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת) שֶׁהֲרֵי אֲדוֹנְכֶם יוֹצֵא לְגַן עֵדֶן, שֶׁהוּא הֵיכָלוֹ, לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים, שֶׁכָּתוּב וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד.

אָמַר רַבִּי חִיָּא, עַכְשָׁו חֲצוֹת הַלַּיְלָה מַמָּשׁ, וְקוֹל זֶה הוּא הַקּוֹל שֶׁיָּצָא, וְכוֹאֶבֶת הָאַיָּלָה שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה, שֶׁכָּתוּב (תהלים כט) קוֹל ה' יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת. אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה!

וּבָא רְאֵה סוֹד הַדָּבָר. בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִרְאָה עַל הַגָּן, כָּל הַגָּן מִתְכַּנֵּס וְלֹא נִפְרָד מֵעֵדֶן, וּמֵהָעֵדֶן הַזֶּה יוֹצְאִים מַעְיָנוֹת לְכַמָּה דְרָכִים וּשְׁבִילִים, וְהַגַּן הַזֶּה נִקְרָא צְרוֹר הַחַיִּים, שֶׁשָּׁם מִתְעַדְּנִים הַצַּדִּיקִים מֵאוֹר שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, וּבְשָׁעָה זוֹ מִתְגַּלֶּה עֲלֵיהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְשָׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעוֹרֵר בְּגַן עֵדֶן לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם

דּוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מִגָּדָיו מָאי וְיֹאכַל פְּרִי מִגָּדָיו אִלֵּין קָרְבָּנִין דְּאִתְקְרַבוּ קַמֵּיהּ מִנִּשְׁמָתֵיהוֹן דְּצַדִּיקָיֵא הָאי בְּפַלְגוּת לֵילְיָא בְּשַׁעֲתָא אַחֲרָא שְׁאַר קָרְבָּנִין מַמָּשׁ.

יָתְבוּ רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בְּכַמָּה זִמְנִין שָׁאִילְנָא, הַאי דִּכְתִיב, וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיְיָ' הִכָּה כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲמַאי לָא הָוָה בִּימָמָא, דְּיִתְגְּלֵי לְכֹלָּא פִּרְסוּמֵי נִיסָא, וַאֲמַאי מִיתוּ כָל אִינּוּן חַלָּשֵׁי דְּבָתַר רַחֲיָיא, וְאִינּוּן טַלְיָיא דִּבְנֵי עָאנָא, וְלָא מִיתוּ מַלְכֵי וּפַרְדַּשְׁכֵי, וְגוּבְרֵי מַגִּיחֵי קְרָבָא, כְּמָה דְּהָוָה בְּסַנְחֵרִיב, דִּכְתִיב, (מלכים ב', י"ט) וַיֵּצֵא מַלְאַךְ יְיָ' וַיַּךְ בְּמַחֲנֵה אַשּׁוּר וְגוֹ'. וְתָנֵינָן, כֻּלְּהוּ מַלְכִין בְּנֵי מַלְכִין רוּפִינוּם וּפַרְדַּשְׁכֵי, הָתָם (דף ל"ז ע"א) אִתְחֲזֵי גְּבוּרְתָּא דְּחָד שְׁלִיחָא דִּילֵיהּ, יַתִּיר מֵהַאי, דְּהָוָה יָאוֹת לְמֶהֱוֵי דִּילֵיהּ יַתִּיר.

לשון הקודש

הַצַּדִּיקִים, כָּרוּז יוֹצֵא וְקוֹרֵא: עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַּנִּי יִזְלוּ בְשָׂמָיו יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מִגָּדָיו. מַהוּ וְיֹאכַל פְּרִי מִגָּדָיו? אֵלּוּ קָרְבָּנוֹת שֶׁנִּקְרְבוּ לְפָנָיו מִנִּשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, זֶה בַּחֲצִי הַלַּיְלָה.

בִּזְמַן אַחֵר שְׁאָר קָרְבָּנוֹת מַמָּשׁ.

יָשְׁבוּ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּכַמָּה פְּעָמִים שָׁאַלְתִּי, זֶה שֶׁכָּתוּב וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַה' הִכָּה כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, לָמָּה זֶה לֹא הָיָה בַּיּוֹם, שֶׁיִּתְגַּלֶּה לַכֹּל פִּרְסוּם הַנֵּס? וְלָמָּה מֵתוּ כָּל אוֹתָם חַלָּשִׁים שֶׁאַחַר הָרַחַיִם וְאוֹתָם טְלָאִים שֶׁל בְּנֵי הַצֹּאן, וְלֹא מֵתוּ מְלָכִים וְשָׂרִים וַאֲנָשִׁים עוֹרְכֵי קְרָבוֹת כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּסַנְחֵרִיב, שֶׁכָּתוּב (מלכים–ב יט) וַיֵּצֵא מַלְאַךְ ה' וַיַּךְ בְּמַחֲנֵה אַשּׁוּר וְגוֹ'? וְשָׁנִינוּ, כֻּלָּם

אָמַר לֵיהּ יֵאוֹת שָׁאַלְתְּ, וַאֲנָא לָא שְׁמַעְנָא מִידִי בְּהַאי, וְלָא אִימָא, אֲבָל הָא זָכֵינָא לְכָל הַאי, וְאָרְחָא אִתְּתְקַן קָמָן. אֲנָא שְׁמַעְנָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי מַדְכֵּי שְׁוָקִין דִּטְבֶרְיָה, נֵיזִיל גַּבֵּיהּ. יָתְבוּ, עַד דְּהַוָּה נָהִיר יְמָמָא. כַּד סָלִיק נְהוֹרָא, קָמוּ וְאַזְלוּ. כַּד מָטוּ גַּבֵּיהּ. אַשְׁכְּחוּהוּ, דְּהַוָּה יָתִיב, וְסִפְרָא דְאַגַּדְתָּא בִידֵיהּ.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מ׳) כָּל הַגּוֹיִם כְּאַיִן נֶגְדּוֹ מֵאֶפֶס וָתֹהוּ נֶחְשְׁבוּ לוֹ. כֵּיוָן דְּאָמַר, כָּל הַגּוֹיִם כְּאַיִן נֶגְדּוֹ, לָמָּה כְּתִיב מֵאֶפֶס וָתֹהוּ נֶחְשְׁבוּ לוֹ. אֶלָּא אוֹלִיפְנָא, דַּעְתַּיְיהוּ דְּכָל עַמִּין דְּעָלְמָא, דִּמְהֵימְנוּתָא דִלְהוֹן הוּא כְּאַיִן, דְּלָא אִדְבָּקוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין, (בְּתַתָּאִין) וְשַׁוְיָין לָקְבְלַיְיהוּ מְהֵימְנוּתָא דִשְׁטוּתָא, אֲבָל מֵאֶפֶס וָתֹהוּ נֶחְשְׁבוּ לוֹ, כְּהַאי עִלְעוּלָא, דְּסַחֲרָא (ס"א

לשון הקודש

מְלָכִים בְּנֵי מְלָכִים, שָׂרִים וּקְצִינִים. שָׁם נִרְאֵתָה הַגְּבוּרָה שֶׁל שְׁלִיחַ אֶחָד שֶׁלּוֹ, יוֹתֵר מִזֶּה שֶׁהָיָה רָאוּי לִהְיוֹת שֶׁלּוֹ יוֹתֵר. **אָמַר** לוֹ, יָפֶה שָׁאַלְתָּ, וַאֲנִי לֹא שָׁמַעְתִּי דָּבָר בָּזֶה וְלֹא אֹמַר, אֲבָל הֲרֵי זָכִיתִי לְכָל זֶה, וְהַדֶּרֶךְ מִתְקֶנֶת לְפָנֵינוּ. אֲנִי שָׁמַעְתִּי שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי מְטַהֵר אֶת הַשְּׁוָקִים שֶׁל טִבֶרְיָה, נֵלֵךְ אֵלָיו. יָשְׁבוּ עַד שֶׁהֵאִיר הַיּוֹם. כְּשֶׁעָלָה הָאוֹר קָמוּ וְהָלְכוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו, מָצְאוּ אוֹתוֹ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב, וְסֵפֶר הָאַגָּדָה בְּיָדוֹ.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מ) כָּל הַגּוֹיִם כְּאַיִן נֶגְדּוֹ מֵאֶפֶס וָתֹהוּ נֶחְשְׁבוּ לוֹ. כֵּיוָן שֶׁאָמַר כָּל הַגּוֹיִם כְּאַיִן נֶגְדּוֹ, לָמָּה כָּתוּב מֵאֶפֶס וָתֹהוּ נֶחְשְׁבוּ לוֹ? אֶלָּא לָמַדְנוּ, דַּעְתָּם שֶׁל כָּל עַמֵּי הָעוֹלָם, שֶׁאֱמוּנָתָם הִיא כְּאַיִן, שֶׁלֹּא נִדְבְּקוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים [בְּתַחְתּוֹנִים], וְשָׁוִים כְּנֶגְדָּם אֱמוּנָה שֶׁל שְׁטוּת. אֲבָל

(דפרחא) בְּרוּחָא, וּמִתְגַּלְגְּלָא בְּקַיְטָא בְּרֵיקַנְיָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דניאל ד') וְכָל דַּיְרֵי אַרְעָא כְּלָא חֲשִׁיבִין.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, אֵת דָּא יְמִינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאֵת דָּא שְׂמָאלָא. אוֹלִיפְנָא, דְּסָטָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְמִינֵיהּ, וּבָרָא יַת שְׁמַיָּא, וְסָטָא שְׂמָאלָא, וּבָרָא יַת אַרְעָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה מ"ח) אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם קוֹרֵא אֲנִי אֲלֵיהֶם יַעַמְדוּ יַחְדָּו.

מַהוּ יַעַמְדוּ יַחְדָּו. סַלְקָא דַעְתָּךְ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא לָאו הָכִי, (נ"א מֵהַשָּׁמַיִם קוֹרֵא אֲנִי אֲלֵיהֶם וְהָאָרֶץ לָאו הָכִי) אֶלָּא יְמִינָא וּשְׂמָאלָא דְּאִינּוּן אֵ"ת וְאֵ"ת, וְהֵיאַךְ יַעַמְדוּ יַחְדָּו. בְּזֹאת הַהִיא, דְּשַׁלְטָא בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, דִּכְלִילָא אֵ"ת בְּזֹאת.

לשון הקודש

מֵאֶפֶס וָתֹהוּ נֶחְשְׁבוּ לוֹ, כְּמוֹ הַמּוֹץ שֶׁסּוֹבֵב (שָׁעָף) בָּרוּחַ וּמִתְגַּלְגֵּל בַּקַּיִץ בְּרֵיקָנוּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דניאל ד) וְכָל דַּיָּרֵי הָאָרֶץ כִּכְלוּם חֲשׁוּבִים.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. אֵת – זֶה יָמִין שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאֵת – זֶה הַשְּׂמֹאל. לָמַדְנוּ שֶׁנָּטָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְמִינוֹ וּבָרָא אֶת הַשָּׁמַיִם, וְנָטָה שְׂמֹאלוֹ וּבָרָא אֶת הָאָרֶץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מח) אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם קוֹרֵא אֲנִי אֲלֵיהֶם יַעַמְדוּ יַחְדָּו.

מַה זֶּה יַעַמְדוּ יַחְדָּו? הֲיַעֲלֶה עַל לִבְּךָ שֶׁשָּׁמַיִם וָאָרֶץ? לֹא כָּךְ (מֵהַשָּׁמַיִם קוֹרֵא אֲנִי אֲלֵיהֶם. וְהָאָרֶץ לֹא כָּךְ) אֶלָּא יָמִין וּשְׂמֹאל שֶׁהֵם אֵ"ת וְאֵ"ת. וְהֵיאַךְ יַעַמְדוּ יַחְדָּו? בְּזֹאת הַהִיא שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה שֶׁכְּלוּלָה אֵ"ת בְּזֹאת.

וְתָנֵינָן, כְּתִיב (קהלת ג) **אֶת הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְּעִתּוֹ. אֶ"ת, הָא דְּאַמָּרָן. הַכֹּל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר,** (בראשית כד) **וַיְיָ' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. וְתָאנָא, דְּהִיא כִּתְרָא דְּאִתְקְרֵי זֹא"ת, דִּכְלִילָא מֵאֶ"ת וְאֵ"ת. וְשָׁלְטָא בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, בִּתְרֵין סִטְרוֹי, בְּרַחֲמֵי וְדִינָא, רַחֲמֵי לְיִשְׂרָאֵל, וְדִינָא לְעַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.**

פָּתַח ר' חִיָּיא וְאָמַר, אִי נִיחָא קָמֵיהּ דְּמוֹר, דְּנִימָא חַד מִלָּה, עַל מַה דְּאָתֵינָא כְּתִיב, וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיְיָ' הִכָּה כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. וּמֵהַאי דְּאָמַר מוֹר, אִשְׁתְּמַע דְּהַאי פְּסוּקָא בְּהַהוּא מִלָּה אָתָא וַאֲנָן אוֹרְחָא אִתְתַּקְנָא קָמָּן, לְמֵיתֵי לְמִשְׁאַל קַמָּךְ.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים קיג) **מִי כַיְיָ' אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת וְגוֹ'. מִי כַיְיָ' אֱלֹהֵינוּ,**

לשון הקודש

וְשָׁנִינוּ, כָּתוּב (קהלת ג) אֶת הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְּעִתּוֹ. אֶ"ת – זֶה שֶׁאָמַרְנוּ. הַכֹּל – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כד) וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. וְשָׁנִינוּ שֶׁהִיא כֶּתֶר שֶׁנִּקְרָא זֹא"ת, שֶׁכְּלוּלָה מֵאֵ"ת וְאֵ"ת, וְשׁוֹלֶטֶת בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה בִּשְׁנֵי צִדָּדֶיהָ, בְּרַחֲמִים וְדִין. רַחֲמִים לְיִשְׂרָאֵל, וְדִין לָעַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

פָּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, אִם נוֹחַ לִפְנֵי מַר שֶׁנֹּאמַר דָּבָר אֶחָד עַל מַה שֶּׁבָּאתִי כָּתוּב, וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַה' הִכָּה כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. וּמִזֶּה שֶׁאָמַר מַר, נִשְׁמַע שֶׁפָּסוּק זֶה בְּאוֹתוֹ דָּבָר בָּא, וְאָנוּ הַדֶּרֶךְ תִּקִּינָה לְפָנֵינוּ לָבֹא וְלִשְׁאֹל לְפָנֶיךָ.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים קיג) מִי כַה'

דְּסָלִיק וְאִתְעַטָּר לְאִתְיַשְׁבָא בִּכְתָרָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, נְהִירוּ עַל כָּל בּוּצִינֵי דְּנָהֲרוּ כִּתְרִין וְעִטְּרִין. הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת, דְּנָחִית בְּכִתְרוֹי, מִכִּתְרָא לְכִתְרָא, מִנִּזְרָא לְנִזְרָא, מִנְּהִירוּ לְנְהִירוּ, מִבּוּצִינָא לְבוּצִינָא. לְאַשְׁגְּחָא בְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים יד) יְיָ׳ מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם וְגוֹ׳.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה. כַּחֲצִי מִיבְעֵי לֵיהּ, אוֹ כַּחֲצוֹת, כְּגַוְונָא דְאָמַר מֹשֶׁה. וְאִי כְּמָה דְאַמְרֵי חַבְרָנָא, דְּלָא יֵימְרוּן אִצְטַגְנִינֵי פַּרְעֹה, מֹשֶׁה בַּדַּאי הוּא. הָא קוּשְׁיָא בְּאַתְרֵיהּ קַיְימָא, בִּתְלַת גַּוְונֵי, דְּאַפִּילוּ יִשְׂרָאֵל יֵימְרוּן הָכִי. חַד, דְּאִי הָכִי הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה כַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה. אֲמַאי קָאָמַר, כֹּה אָמַר יְיָ׳ וְגוֹ׳. כְּמָה דְּלָא אִתְכְּוָון שַׁעֲתָא, דְּהָא לָא יִתְפְּסוּן בְּמֹשֶׁה, אֶלָּא בְּפַטְרוֹנָא,

לשון הקודש

אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשֶׁבֶת וְגוֹ׳. מִי כַּה׳ אֱלֹהֵינוּ – שֶׁעוֹלֶה וּמִתְעַטֵּר לְהִתְיַשֵּׁב בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן קָדוֹשׁ, מֵאִיר עַל כָּל הַמְּנוֹרוֹת שֶׁמְּאִירוֹת כְּתָרִים וַעֲטָרוֹת. הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת – שֶׁיּוֹרֵד בִּכְתָרָיו מִכֶּתֶר לְכֶתֶר, מִנֵּזֶר לְנֵזֶר, מֵאוֹר לְאוֹר, מִמְּנוֹרָה לִמְנוֹרָה, לְהַשְׁגִּיחַ בָּעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם יד) ה׳ מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם וְגוֹ׳.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה. כַּחֲצִי הָיָה צָרִיךְ (לכתב), אוֹ כַּחֲצוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר מֹשֶׁה. וְאִם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲבֵרֵינוּ, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ אִצְטַגְנִינֵי פַּרְעֹה, מֹשֶׁה בַּדַּאי הוּא. הֲרֵי הַקֻּשְׁיָא בִּמְקוֹמָהּ עוֹמֶדֶת בִּשְׁלֹשָׁה אֲפָנִים, שֶׁאֲפִלּוּ יִשְׂרָאֵל יֹאמְרוּ כָּךְ. אֶחָד – שֶׁאִם כָּךְ, הָיָה לוֹ לוֹמַר, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה כַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה. לָמָּה אָמַר כֹּה אָמַר ה׳ וְגוֹ׳, כְּמוֹ שֶׁלֹּא יְכַוֵּן אֶת

בְּגִין דְּאָמַר כֹּה אָמַר יְיָ' וְגוֹ'. תְּרֵי, דְּהָא מֹשֶׁה אָמַר, עַד בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה אֲשֶׁר אַחַר הָרֵחָיִם, וְלָא הָוָה הָכִי, אֶלָּא עַד בְּכוֹר הַשְּׁבִי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר. עַל כָּל פָּנִים אֲפִילוּ יִשְׂרָאֵל נַמֵּי יֵימְרוּן הָכִי, דְּהָא לָא אִתְבַּרְרוּן מִלֵּי. תְּלַת דְּאִיהוּ אָמַר מִשְׁמָא דְפַטְרוֹנָא כַּחֲצוֹת, וּכְתִיב וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה.

וְעוֹד, שְׁאֵלְתָּא דִילְכוֹן, יַתִּיר עַל מָטוּל דְּלָא יְכִיל בְּעִירָא לְמִסְבַּל. אֲמַאי הָוָה בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, וְלָא בִּימָמָא. וַאֲמַאי מִיתוּ כָּל אִינּוּן חַלָּשִׁין דְּבָתַר רֵחַיָּא. אֶלָּא כֹּלָּא רָזָא עִלָּאָה הוּא, בֵּין מְחַצְּדֵי חַקְלָא, וְכֹלָּא אִתְכְּשַׁר (נ"א אִתְבְּשַׁר) בִּנְבִיאָה מְהֵימָנָא.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמֹשֶׁה, דְּעָלֵיהּ כְּתִיב (תהלים נה) יָפְיָפִיתָ מִבְּנֵי אָדָם הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתֶיךָ עַל כֵּן בֵּרַכְךָ אֱלֹהִים לְעוֹלָם. אָהַבְתָּ צֶדֶק וַתִּשְׂנָא

לשון הקודש

הַשָּׁעָה, שֶׁהֲרֵי לֹא יִתְפְּסוּ בְּמֹשֶׁה אֶלָּא בַּפַּטְרוֹן, מִשּׁוּם שֶׁאָמַר כֹּה אָמַר ה' וְגוֹ'? שְׁנַיִם – שֶׁהֲרֵי מֹשֶׁה אָמַר עַד בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה אֲשֶׁר אַחַר הָרֵחָיִם, וְלֹא הָיָה כָּךְ, אֶלָּא עַד בְּכוֹר הַשְּׁבִי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר. עַל כָּל פָּנִים, אֲפִלּוּ יִשְׂרָאֵל גַּם יֹאמְרוּ כָּךְ, שֶׁהֲרֵי לֹא הִתְבָּרְרוּ הַדְּבָרִים. שְׁלִשָּׁה – שֶׁהוּא אָמַר מִשֵּׁם הַפַּטְרוֹן כַּחֲצוֹת, וְכָתוּב וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה.

וְעוֹד שְׁאֵלָה שֶׁלָּכֶם יוֹתֵר עַל הַמַּשָּׂא שֶׁלֹּא יְכוֹלָה הַבְּהֵמָה לִסְבֹּל, לָמָּה הָיָה בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וְלֹא בַּיּוֹם? וְלָמָּה מֵתוּ כָּל אוֹתָם הַחַלָּשִׁים שֶׁאַחַר הָרֵחַיִם? אֶלָּא הַכֹּל הוּא סוֹד עֶלְיוֹן בֵּין קוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה, וְהַכֹּל הֻכְשַׁר (הִתְבַּשֵּׂר) בַּנְּבִיא הַנֶּאֱמָן.

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁעָלָיו כָּתוּב יָפְיָפִיתָ מִבְּנֵי אָדָם הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתֶיךָ עַל כֵּן בֵּרַכְךָ אֱלֹהִים לְעוֹלָם. אָהַבְתָּ צֶדֶק

רֶשַׁע עַל כֵּן מְשָׁחֲךָ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שֶׁמֶן (דף ל"ז ע"ב) שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ. יָפְיָפִיתָ מִבְּנֵי אָדָם: מִשֵּׁת וַחֲנוֹךְ. הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתֶיךָ: מִנֹּחַ וּבָנָיו. עַל כֵּן מְשָׁחֲךָ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ: מֵאַבְרָהָם וְיִצְחָק. שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן: מִיַּעֲקֹב. מֵחֲבֵרֶיךָ: מִשְּׁאָר נְבִיאֵי. וְכִי גֶּבֶר דְּסָלִיק בְּדַרְגִּין עִלָּאִין דְּלָא סָלִיק בַּר נָשׁ אַחֲרָא, לָא יָדַע מַה דְּאָמַר.

אֶלָּא הָכִי תָּנֵינָן, הַאי כִּתְרָא דְּאִקְרֵי זֹא"ת, אִתְקְרֵי אִשָּׁ"ה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (בראשית ב) לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה. אֲמַאי. מִשּׁוּם כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת. מָאן הוּא אִישׁ. הַהוּא דְּאִקְרֵי זֶה. וְדָא הוּא אִישׁ דְּכָר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שמות לב) כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ. הָאִישׁ הַזֶּה. וְאִקְרֵי אִישׁ זֶה, וְזֶה אִישׁ. וְזֹאת, אִתְּנְסִיבַת מִזֶּה דְּאִקְרֵי זָכָר.

לשון הקודש

וַתִּשְׁנָא רֶשַׁע עַל כֵּן מְשָׁחֲךָ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ. יָפְיָפִיתָ מִבְּנֵי אָדָם – מִשֵּׁת וַחֲנוֹךְ. הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתֶיךָ – מִנֹּחַ וּבָנָיו. עַל כֵּן מְשָׁחֲךָ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ – מֵאַבְרָהָם וְיִצְחָק. שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן – מִיַּעֲקֹב. מֵחֲבֵרֶיךָ – מִשְּׁאָר נְבִיאִים. וְכִי גֶּבֶר שֶׁעוֹלֶה בִּדְרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁלֹּא עוֹלֶה שׁוּם אָדָם אַחֵר לֹא יוֹדֵעַ מַה שֶּׁאוֹמֵר?

אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, הַכֶּתֶר הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא זֹא"ת, נִקְרָא אִשָּׁ"ה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה. לָמָּה? מִשּׁוּם כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת. מִי הוּא אִישׁ? אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא זֶה, וְזֶהוּ אִישׁ זָכָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לב) כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ. הָאִישׁ הַזֶּה. וְנִקְרָא אִישׁ זֶה, וְזֶה אִישׁ. וְזֹאת נִלְקְחָה מִזֶּה שֶׁנִּקְרָא זָכָר.

וּבְגִין דָּא, אִיהִי תָּמָר דְּכָר וְנוּקְבָא, דְּלָא סָלִיק דָּא בְּלֹא דָּא. תָּמָר: כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שיר השירים ג) כְּתִמְרוֹת עָשָׁן. מַה עָשָׁן, סָלִיק חִוָּור וְאוּכָם, אוֹף הָכָא, כֹּלָּא כָּלִיל בָּה בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, לְמֶעְבַּד נִימוּסוֹי בְּחַד שַׁעֲתָא, חִוָּור לְיִשְׂרָאֵל, וְאוּכָם לְעוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

וְעוֹד דְּהַאי לֵילְיָא לָא אִתְפְּלַג, לָא עָבִיד נִימוּסוֹי. מִנָּא לָן. מֵאַבְרָהָם. דִּכְתִיב, (בראשית יד) וַיֶּחָלֵק עֲלֵיהֶם לַיְלָה, דְּאִתְפְּלַג לְמֶעְבַּד נִימוּסוֹי. אוֹף הָכָא מֹשֶׁה אָמַר כַּחֲצוֹת (מָהוּ כַּחֲצוֹת כְּמָה דְאַת אָמַר (מלכים ב׳ ג׳) כַּעֲלוֹת הַמִּנְחָה (איוב ה׳) כַּעֲלוֹת גָּדִישׁ אוֹף הָכָא כַּחֲצוֹת) כְּמִפְּלַג. דְּמֹשֶׁה יָדַע דְּלָא יַעְבִּיד נִימוּסוֹי, עַד דְּאִתְפְּלַג.

וְהָכִי הָוָה, דְּלָא עָבִיד לֵילְיָא נִימוּסוֹי, עַד דְּאִתְפְּלַג, בְּפַלְגוּת בַּתְרָאָה, עָבֵד נִימוּסוֹי,

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ הַתָּמָר הַזֶּה זָכָר וּנְקֵבָה, שֶׁלֹּא עוֹלֶה זֶה בְּלִי זֶה. תָּמָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ג) כְּתִמְרוֹת עָשָׁן. מֶה עָשָׁן עוֹלֶה לָבָן וְשָׁחֹר, אַף כָּךְ הַכֹּל כָּלוּל בָּהּ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לַעֲשׂוֹת הַנְהָגוֹתֶיהָ בְּשָׁעָה אַחַת לָבָן לְיִשְׂרָאֵל וְשָׁחֹר לְעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

וְעוֹד, שֶׁהַלַּיְלָה הַזֶּה לֹא נֶחֱלָק וְלֹא עוֹשֶׂה הַנְהָגוֹתָיו. מִנַּיִן לָנוּ? מֵאַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב וַיֶּחָלֵק עֲלֵיהֶם לַיְלָה, שֶׁנֶּחֱלַק לַעֲשׂוֹת הַנְהָגוֹתָיו. אַף כָּאן מֹשֶׁה אָמַר כַּחֲצוֹת, [מַהוּ כַּחֲצוֹת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–ב ג) כַּעֲלוֹת הַמִּנְחָה, (איוב ה) כַּעֲלוֹת גָּדִישׁ. אַף כָּאן כַּחֲצוֹת] כְּשֶׁמִּתְחַלֵּק. שֶׁמֹּשֶׁה יָדַע שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה הַנְהָגוֹתָיו עַד שֶׁיִּתְחַלֵּק.

וְכָךְ הָיָה, שֶׁלֹּא עָשָׂה הַלַּיְלָה הַנְהָגוֹתָיו

הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה. מָאי בַּחֲצִי. בְּפַלְגוּת בַּתְרָאָה, בְּזִמְנָא דְּאִיהִי שַׁלְטָא, וְאִשְׁתְּכַח הַאי זֹאת, לְמֶעְבַּד נִמּוּסִין תָּדִירָא, וְכָל נִימּוּסָא דְּאִתְעָבִיד בְּלֵילְיָא, בְּפַלְגוּתָא בַּתְרָאָה אִתְעָבִיד.

וַיְיָ' הִכָּה כָל בְּכוֹר, וַיְיָ': הוּא וּבֵית דִּינוֹ, וַיְיָ': הוּא וְנִימּוּסוֹי. הִכָּה כָל בְּכוֹר הִכָּה, מֹשֶׁה לֹא אָמַר אֶלָּא וּמֵת וְגוֹ', מַהוּ הִכָּה. אֶלָּא, דְּאִתְעַר כֹּה, כְּמָה דְּאַגְזִים מֹשֶׁה, דִּכְתִיב וְהִנֵּה לֹא שָׁמַעְתָּ עַד כֹּה.

וְתָאנָא, פַּרְעֹה חַכִּים הָוָה מִכָּל חַרְשׁוֹי, וְאִסְתַּכַּל בְּהַאי זֹאת, דְּיַעֲבִיד בֵּיהּ דִּינָא, וְזַמִּין לְחָרְבָא אַרְעֵיהּ, כְּמָה דְּאָמַר מֹשֶׁה, בְּזֹאת תֵּדַע כִּי אֲנִי יְיָ'. וּבְאִיהוּ מַה כְתִיב, וַיִּפֶן פַּרְעֹה. מַהוּ וַיִּפֶן. דְּאַפְּנֵי לְבֵיהּ מֵהַרְהוּרָא דָּא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (במדבר

לשון הקודש

עַד שֶׁהִתְחַלֵּק, בַּחֲצִי הָאַחֲרוֹן עָשָׂה הַנְהָגוֹתָיו, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה. מַה זֶּה בַּחֲצִי? בַּמַּחֲצִית הָאַחֲרוֹנָה, בִּזְמַן שֶׁהִיא שׁוֹלֶטֶת, וְנִמְצֵאת זֹאת הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת הַנְהָגוֹת תָּמִיד. וְכָל הַנְהָגָה שֶׁנַּעֲשֵׂית בַּלַּיְלָה, נַעֲשֵׂית בַּמַּחֲצִית הָאַחֲרוֹנָה.

וַה' הִכָּה כָל בְּכוֹר. וַה' – הוּא וּבֵית דִּינוֹ. וַה' – הוּא וְהַנְהָגוֹתָיו. הִכָּה כָל בְּכוֹר – הִכָּה? מֹשֶׁה לֹא אָמַר אֶלָּא וּמֵת וְגוֹ', מַהוּ הִכָּה? אֶלָּא שֶׁהִתְעוֹרֵר כֹּה, כְּמוֹ שֶׁהִפְחִיד אוֹתוֹ מֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב וְהִנֵּה לֹא שָׁמַעְתָּ עַד כֹּה.

וְשָׁנִינוּ, פַּרְעֹה הָיָה חָכָם מִכָּל מְכַשְּׁפָיו, וְהִסְתַּכֵּל בָּזֹאת שֶׁתַּעֲשֶׂה בּוֹ דִּין, וַעֲתִידָה לְהַחֲרִיב אֶת אַרְצוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר מֹשֶׁה, בְּזֹאת תֵּדַע כִּי אֲנִי ה'. וּבַהוּא מַה כָּתוּב? (שמות ז) וַיִּפֶן פַּרְעֹה. מַה זֶּה וַיִּפֶן? שֶׁהִפְנָה

יב) וַיִּפֶן אַהֲרֹן. וַיָּבוֹא אֶל בֵּיתוֹ וְלֹא שָׁת לִבּוֹ גַּם לְזֹאת. גַּם לְרַבּוֹת הַאי דְּזִמִּינָא לְהָרְבָּא אַרְעֵיהּ, וְלָא שָׁוֵי לִבֵּיהּ לָקָבְלֵיהּ דְּזֹא"ת.

כָּל בְּכוֹר, אֲפִילוּ דַּרְגִּין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, אִתְּבָּרוּ מִשּׁוּלְטָנֵהוֹן, (ס"א מִשֶּׁלְשוּלֵיהוֹן) כָּל אִינּוּן דְּשַׁלְטִין בְּחָכְמְתָא דִלְהוֹן, דִּכְתִיב, בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. וְכֻלְּהוּ דַּרְגִּין, עִלָּאִין וְתַתָּאִין, דְּאִתְּבָּרוּ מִשּׁוּלְטָנֵהוֹן, (ס"א מִשֶּׁלְשוּלֵיהוֹן) כֻּלְּהוּ בִּפְסוּקָא אִתְחֲזוּן, (ס"א אִתְרְמִיזוּ) דִּכְתִיב מִבְּכוֹר פַּרְעֹה הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ עַד בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה אֲשֶׁר אַחַר הָרֵחָיִם וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה, הָא כֻּלְּהוּ אִתְחֲזוּן בִּפְסוּקָא.

סְתָמָא דְּמִלָּה, מִבְּכוֹר פַּרְעֹה הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ, כִּתְרָא תַתָּאָה דְקוּזְמִיטָא דְמַלְכוּתָא (נ"א מִמַּלְכוּתָא) דִּלְעֵילָא. עַד בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה, כִּתְרָא

לשון הקודש

לִבּוֹ מֵהִרְהוּר זֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּפֶן אַהֲרֹן. וַיָּבֹא אֶל בֵּיתוֹ וְלֹא שָׁת לִבּוֹ גַּם לָזֹאת. גַּם – לְרַבּוֹת זוֹ שֶׁעֲתִידָה לְהַחֲרִיב אֶת אַרְצוֹ, וְלֹא שָׂם לִבּוֹ כְּנֶגֶד זֹאת.

כָּל בְּכוֹר – אֲפִלּוּ דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת וְתַחְתּוֹנוֹת נִשְׁבְּרוּ מִשִּׁלְטוֹנָם (מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּתָם), כָּל אוֹתָם שֶׁשּׁוֹלְטִים בַּחָכְמָה שֶׁלָּהֶם, שֶׁכָּתוּב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. וְכָל הַדְּרָגוֹת, הָעֶלְיוֹנוֹת וְהַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁנִּשְׁבְּרוּ מִשִּׁלְטוֹנָם (מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּתָם), כֻּלָּם נִרְאוֹת (נִרְמָזוֹת) בַּפָּסוּק, שֶׁכָּתוּב מִבְּכוֹר פַּרְעֹה הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ עַד בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה אֲשֶׁר אַחַר הָרֵחָיִם וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה. הֲרֵי כֻּלָּם נִרְאִים בַּפָּסוּק.

סְתָמוֹ שֶׁל דָּבָר, מִבְּכוֹר פַּרְעֹה הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ – כֶּתֶר תַּחְתּוֹן שֶׁל שְׁלִיטַת

שְׁמָאלָא, תַּתָּאָה מִינָהּ, דְּקוּזְמִיטָא מִבָּתַר אַרְבַּע (נ"א מִבַּתְרָהּ אַחַר) רְחַיִּין, אַרְבַּע מַשִּׁירְיָין. (מַשְׁמַע,) מִשּׁוּם דִּכְתִיב אַחַר הָרֵחָיִם, (וְלֹא מִן הָרֵחָיִם.) וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה, תַּתָּאִין מִתַּתָּאִין, נוּקְבָא מִנּוּקְבָתָא, דְּאִשְׁתְּכָחוּ בְּאָתָנֵי בִּבְעִירֵי וַחֲמָרֵי, בְּרַבְרְבֵי בְּזוּטְרֵי, וּמְקַבְּלִין מִנְּהוֹן גּוּבְרִין וְנוּקְבִין. עַד בְּכוֹר הַשְּׁבִי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר, אִינּוּן דְּנָפְקִין מִשִּׁפְחָה. דִּי בְּהוֹן עַבְדִין לַאֲסִירֵי, דְּיִשְׁתַּעְבְּדוּן בְּהוֹן לְעָלְמִין, וְלָא יִפְקוּן לְחֵירוּ.

וּבְרוּחְצָנוּתָא דְּאִלֵּין דַּרְגִּין, סָרִיבוּ מִצְרָאֵי, דִּי בְּהוֹן עָבְדוּ קִשְׁרָא לְיִשְׂרָאֵל, דְּלָא יִפְקוּן מִן עַבְדוּתְהוֹן לְעָלְמִין. וּבְהַאי אִתְחֲזֵי גְּבוּרְתָּא וְשָׁלְטָנוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְדְכָרְנָא דָא לָא יִשְׁתֵּצֵי מִיִּשְׂרָאֵל לְדָרֵי (דף ל"ח ע"א) דָּרִין, דְּאִי לָא הָוָה

לשון הקודש

הַמַּלְכוּת (מֵהַמַּלְכוּת) שֶׁלְּמַעְלָה. עַד בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה – כֶּתֶר שְׁמֹאל מִתַּחְתִּיהָ שֶׁל שְׁלִיטָה מֵאַחַר אַרְבַּע (מִכֶּתֶר אַחַר) רֵחַיִם, אַרְבַּע מַחֲנוֹת. (מַשְׁמָע) מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב אַחַר הָרֵחָיִם, (וְלֹא מִן הָרֵחַיִם). וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה – תַּחְתּוֹנִים מִתַּחְתּוֹנִים, נְקֵבָה מִנְּקֵבוֹת, שֶׁנִּמְצְאוּ בָּאֲתוֹנוֹת בַּבְּהֵמוֹת וַחֲמוֹרִים, בִּגְדוֹלִים וּבִקְטַנִּים, וּמְקַבְּלִים מֵהֶם גְּבָרִים וּנְקֵבוֹת. עַד בְּכוֹר הַשְּׁבִי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר – אוֹתָם שֶׁיּוֹצְאִים מִשִּׁפְחָה, שֶׁבָּהֶם עוֹשִׂים לַאֲסִירִים שֶׁיִּשְׁתַּעְבְּדוּ בָּהֶם לְעוֹלָמִים וְלֹא יֵצְאוּ לַחֵרוּת.

וּבְבִטְחוֹן הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ סֵרְבוּ הַמִּצְרִים, שֶׁבָּהֶם עָשׂוּ קֶשֶׁר לְיִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מֵעַבְדוּתָם לְעוֹלָמִים. וּבָזֶה נִרְאֵית הַגְּבוּרָה וְהַשִּׁלְטוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְזִכְרוֹן זֶה לֹא יִכְלֶה מִיִּשְׂרָאֵל לְדוֹרֵי דוֹרוֹת. שֶׁאִם לֹא הָיָה כֹּחַ וּגְבוּרָה

חֵילָא וּגְבוּרְתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל מַלְכֵי עַמִּין, וְכָל חָרָשֵׁי עָלְמִין, וְחַכִּימֵי עָלְמִין, לָא יִפְּקוּן לְיִשְׂרָאֵל מִן עַבְדוּתָא, דְּשָׁרָא קִטְרִין דִּלְהוֹן, וְתָבַר כָּל אִינּוּן כִּתְרִין, בְּגִין לְאַפָּקָא לוֹן. עַל דָּא כְּתִיב, (ירמיה י) מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה כִּי בְכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם מֵאֵין כָּמוֹךָ.

בָּכָה רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָרִים קָלֵיהּ וְאַתְנַח, אָמַר קִנְטוּרָא דְּקִיטְפָּא אִשְׁתְּכַח, חֲשַׁבְתּוּן דְּשָׁבַח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּמָּה זִמְנִין, (דברים ה) אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, (דברים טז) הוֹצִיאֲךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם, (דברים ה) וַיּוֹצִיאֲךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם, (שמות יב) הוֹצֵאתִי אֶת צִבְאוֹתֵיכֶם, (שמות יג) זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם, (דברים יד) וַיּוֹצִיאֲךָ בְּפָנָיו בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל מִמִּצְרַיִם, (שמות יג) הוֹצִיא יְיָ אֶתְכֶם מִזֶּה.

לשון הקודש

שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּל מַלְכֵי הָעַמִּים וְכָל מְכַשְּׁפֵי הָעוֹלָמוֹת וְחַכְמֵי הָעוֹלָמוֹת, לֹא יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֹדוּת, שֶׁהִתִּיר אֶת הַקְּשָׁרִים שֶׁלָּהֶם וְשָׁבַר אֶת כָּל אוֹתָם הַכְּתָרִים כְּדֵי לְהוֹצִיא אוֹתָם. עַל זֶה כָּתוּב (ירמיה י) מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה כִּי בְכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם מֵאֵין כָּמוֹךָ.

בָּכָה רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֵרִים קוֹלוֹ וְנֶאֱנַח. אָמַר, אֶשְׁכּוֹל הַקִּנְטוּר נִמְצָא. חֲשַׁבְתֶּם שֶׁשִּׁבַּח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כַּמָּה פְּעָמִים, (דברים ה) אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, (שם טז) הוֹצִיאֲךָ ה' אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם, (שם ה) וַיּוֹצִאֲךָ ה' אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם, (שמות יב) הוֹצֵאתִי אֶת צִבְאוֹתֵיכֶם, (שם יג) זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם, (דברים ד) וַיּוֹצִאֲךָ בְּפָנָיו בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל מִמִּצְרָיִם, הוֹצִיא ה' אֶתְכֶם מִזֶּה.

אֶלָּא תָּאנָא, עֲשָׂרָה כִּתְרִין, אִינּוּן לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, וְכֻלְּהוּ סְתִימִין בִּתְלָתָא אִלֵּין דְּאַמָּרָן. וּתְלַת קִשְׁרִין קְשִׁירוּ בְהוּ, עַל תְּלַת דַּרְגִּין אִלֵּין דִּבְהוּ עַבְדוּ, דְּיִשְׂרָאֵל לָא יִפְּקוּן מִשִּׁעְבּוּדְהוֹן לְעָלְמִין.

זַכָּאִין אַתּוּן אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, דְּבִזְכוּתְכוֹן שָׁרִיאוּ קִטְרִין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּכָר תְּלַת קִטְרֵי מְהֵימְנוּתָא דִּלְכוֹן הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות ב) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב. אֶת אַבְרָהָם, הָא קִשְׁרָא חָדָא, דְּאַבְרָהָם. אֶת יִצְחָק, הָא קִשְׁרָא תִּנְיָינָא, דְּיִצְחָק. וְאֶת יַעֲקֹב, הָא קִשְׁרָא תְּלִיתָאָה, שְׁלִימָתָא דְּיַעֲקֹב.

תָּנָא, כָּל זִמְנִין וְחַגִּין וְשַׁבָּתִין, כֻּלְּהוּ דּוּכְרָנָא לְהַאי, וְעַל הַאי אִתְקַיְּימוּ כֻּלְּהוּ,

לשון הקודש

אֶלָּא שְׁנֵינוּ, עֲשָׂרָה כִּתְרִים הֵם לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְכֻלָּם נִסְתָּרִים בִּשְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה שֶׁאָמַרְנוּ. וּשְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים קְשׁוּרִים בָּהֶם עַל שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת אֵלּוּ שֶׁבָּהֶם עָשׂוּ שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא יֵצְאוּ מִשִּׁעְבּוּדָם לְעוֹלָמִים.

אַשְׁרֵיכֶם אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שֶׁבִּזְכוּתְכֶם הִתִּירוּ אֶת הַקְּשָׁרִים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זָכַר שְׁלֹשֶׁת קִשְׁרֵי הָאֱמוּנָה שֶׁלָּכֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ב) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב. אֶת אַבְרָהָם – הֲרֵי קֶשֶׁר אֶחָד שֶׁל אַבְרָהָם. אֶת יִצְחָק – הֲרֵי קֶשֶׁר שֵׁנִי שֶׁל יִצְחָק. וְאֶת יַעֲקֹב – הֲרֵי קֶשֶׁר שְׁלִישִׁי, שְׁלֵמוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב.

לָמַדְנוּ, כָּל הַזְּמַנִּים וְהַחַגִּים וְהַשַּׁבָּתוֹת, כֻּלָּם זִכָּרוֹן לָזֶה, וְעַל זֶה הִתְקַיְּמוּ כֻּלָּם,

דְּאִלְמָלֵא הַאי, לָא הֲוָה נְטוּרָא דְּזִמְנִין וְחַגִּין וְשַׁבָּתִין. וּבְגִינֵי כַּךְ, לָא אִשְׁתְּצֵי דֻּכְרָנָא דְּמִצְרַיִם מִכָּל זִמְנִין וְחַגִּין וְשַׁבָּתִין. תָּא חֲזֵי דִּינָא (ס"א דָא,) הוּא יְסוֹדָא וְשָׁרְשָׁא דְּאוֹרַיְיתָא, וְכָל פִּקּוּדוֹי, וְכָל מְהֵימְנוּתָא שְׁלִימָתָא דְּיִשְׂרָאֵל.

וְעוֹד אֲמַאי לָא הֲוָה בִּימָמָא דְּשָׁאִילְתּוּ. תָּנֵינָן, כְּתִיב הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים, וּכְתִיב הוֹצִיאֲךָ יְיָ' אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם לַיְלָה. אֶלָּא תָּאנָא, עִקָּרָא דְּפוּרְקָנָא דְּיִשְׂרָאֵל, לָא הֲוָה אֶלָּא בַּלַּיְלָה, דְּלֵילְיָא שָׁרָא קִטְרִין, וְעָבִיד נוּקְמִין, וְיוֹמָא אַפִּיק לוֹן בְּרֵישׁ גַּלֵּי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (במדבר לג) יָצְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיַד רָמָה לְעֵינֵי כָּל מִצְרָיִם. (נ"א וְעוֹד לַיְלָה שְׁאַרֵי קִטְרִין וְעָבַד נוּקְמִין וְדִינִין וְיוֹמָא גַּלֵּי וּפְרֵסֵם נִיסָא וְנוּקְמָא דְּאִתְעֲבִיד הָדָא הוּא דִּכְתִיב יָצְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיַד רָמָה וְגו'.) וּכְתִיב וּמִצְרַיִם מְקַבְּרִים אֵת אֲשֶׁר הִכָּה יְיָ' בָּהֶם כָּל בְּכוֹר, דָּא הוּא פְּרְסוּמֵי נִיסָא.

לשון הקודש

שֶׁאִלְמָלֵא זֶה לֹא הָיְתָה שְׁמִירָה שֶׁל זְמַנִּים וְחַגִּים וְשַׁבָּתוֹת, וְלָכֵן לֹא כָּלָה הַזִּכָּרוֹן שֶׁל מִצְרַיִם מִכָּל הַזְּמַנִּים וְהַחַגִּים וְהַשַּׁבָּתוֹת. בֹּא רְאֵה, דִּין (זֶה) הוּא יְסוֹד וְשֹׁרֶשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה, וְכָל מִצְוֹתָיו, וְכָל הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְעוֹד, לָמָּה לֹא הָיָה בַּיּוֹם כְּפִי שֶׁשְּׁאַלְתֶּם? שָׁנִינוּ, כָּתוּב הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים, וְכָתוּב הוֹצִיאֲךָ ה' אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם לַיְלָה. אֶלָּא שָׁנִינוּ, עִקַּר גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה אֶלָּא בַּלַּיְלָה, שֶׁהַלַּיְלָה מַתִּיר קְשָׁרִים וְעוֹשֶׂה נְקָמוֹת, וְהַיּוֹם הוֹצִיא אוֹתָם בְּרֹאשׁ גָּלוּי, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר לג) יָצְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיַד רָמָה לְעֵינֵי כָּל מִצְרָיִם. (וְעוֹד, הַלַּיְלָה מַתִּיר אֶת הַקְּשָׁרִים וְעוֹשֶׂה נְקָמוֹת וְדִינִים, וְהַיּוֹם מְגַלֶּה וּמְפַרְסֵם הַנֵּס וְהַנְּקָמָה שֶׁנַּעֲשָׂה.

אָתוּ ר' חִיָּיא ור' יוֹסֵי, אִשְׁתְּטָחוּ קָמֵיהּ, וְנָשְׁקוּ יְדוֹי. וּבָכוּ וְאָמְרוּ, גְּלִיפִּין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, זַקְפָּן רֵישָׁא בְּגִינָךְ, עָבֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְרוּשָׁלַיִם לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. עָבֵד (רשב"י) שׁוּרֵי קַרְתָּא קַדִּישָׁא וְתַרְעוֹי. מָאן דְּעָיֵיל, לָא עָיֵיל, עַד דְּיִפְּתְּחוּן תַּרְעִין. מָאן דְּסָלִיק, לָא סָלִיק, עַד דְּיִתְתַּקְנוּן דַּרְגִּין דְּשׁוּרֵי מָאן יְכִיל לְמִפְּתַּח תַּרְעִין דְּקַרְתָּא קַדִּישָׁא, וּמַאן יְכִיל לְאַתְקְנָא דַרְגִּין דְּשׁוּרֵי, דָּא רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּאִיהוּ פָּתַח תַּרְעִין דְּרָזֵי דְּחָכְמְתָא, וְאִיהוּ אַתְקִין דַּרְגִּין עִלָּאִין, וּכְתִיב (שמות לד) יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי הָאָדוֹן יְיָ'. מָאן פְּנֵי הָאָדוֹן יְיָ', דָּא רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּמַאן דְּאִיהוּ דְכוּרָא מִן דְּכָרָנָיָא, בָּעֵי לְאִתְחַזָּאָה קָמֵיהּ.

לשון הקודש

וְהוּ שֶׁכָּתוּב יָצְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיָד רָמָה וְגו'.) וְכָתוּב וּמִצְרַיִם מְקַבְּרִים אֵת אֲשֶׁר הִכָּה ה' בָּהֶם כָּל בְּכוֹר. זֶהוּ פִּרְסוּם הַנֵּס.

בָּאוּ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי, הִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו וְנָשְׁקוּ יָדוֹ, וּבָכוּ וְאָמְרוּ, חֲקִיקוֹת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים מְרִימִים רֹאשׁ בִּזְכוּתְךָ. עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְרוּשָׁלַיִם לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. עָשָׂה [רַשְׁבַּ"י] חוֹמוֹת הָעִיר הַקְּדוֹשָׁה וּשְׁעָרֶיהָ. מִי שֶׁנִּכְנָס, לֹא נִכְנָס עַד שֶׁיִּפָּתְחוּ הַשְּׁעָרִים. מִי שֶׁעוֹלֶה, לֹא עוֹלֶה עַד שֶׁיִּתְתַּקְּנוּ הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁל הַחוֹמוֹת. מִי יָכוֹל לִפְתֹּחַ אֶת שַׁעֲרֵי הָעִיר הַקְּדוֹשָׁה, וּמִי יָכוֹל לְהַתְקִין אֶת הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁל הַחוֹמוֹת? זֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, שֶׁהוּא פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים שֶׁל סוֹדוֹת הַחָכְמָה וְהוּא מְתַקֵּן דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת. וְכָתוּב (דברים טז) יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי הָאָדוֹן ה'. מִי זֶה פְּנֵי הָאָדוֹן ה'? זֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, שֶׁמִּי שֶׁהוּא זָכָר מִן הַזְּכָרִים צָרִיךְ לְהֵרָאוֹת לְפָנָיו.

אָמַר לוֹן, עַד הַשְׁתָּא, לָא סִיַּימְנָא מִלָּה דִשְׁאֶלְתָּא דִּילְכוֹן, דְּהָא תָּנֵינָן, וַיְיָ' הִכָּה כָּל בְּכוֹר, כָּל בְּכוֹר סְתָם, כִּדְקָאמְרַן. וְכֹלָּא הָוָה כְּמָה דְאִינּוּן דְּמִיתוּ, אִינּוּן קְטוֹרֵי קִטְרִין, דַּהֲווֹ מִשְׁתַּמְּשֵׁי בְּחָרָשַׁיְיהוּ בְּאִינּוּן כִּתְרִין. מִנְּהוֹן מִשְׁתַּמְּשֵׁי בְּעִלָּאֵי, וּמִנְּהוֹן בְּתַתָּאֵי, וְאַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ תַּתָּאִין אִינּוּן. וְכָל אַרְעָא דְּמִצְרַיִם מַלְיָא חַרְשִׁין הָוָה. וּכְתִיב כִּי אֵין בַּיִת אֲשֶׁר אֵין שָׁם מֵת.

וְאִתְעָבִיד דִּינָא בְּכֹלָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְכְּנָשׁוּ כֻּלְּהוּ בְּבָתֵּיהוֹן, וְלָא הֲווֹ מִתְפַּזְּרֵי בְּמַדְבְּרָא וּבְחַקְלָא, אֶלָּא כֻּלְּהוּ אִשְׁתְּכָחוּ בְּבָתֵּיהוֹן, (וְאוֹר הַנֵּר יָפֶה לִבְדִיקָה מִבַּחוּץ) וְעָבַד לֵילְיָא דִינּוּי בְּכֹלָּא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא. וְתָנָא הָוָה נָהִיר לֵילְיָא כְּיוֹמָא דִתְקוּפָה דְתַמּוּז, וְחָמָא כָּל עַמָּא דִינּוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

לשון הקודש

אָמַר לָהֶם, עַד עַכְשָׁו לֹא סִיַּמְנוּ הַדָּבָר עַל שְׁאֵלַתְכֶם, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ וַה' הִכָּה כָּל בְּכוֹר, כָּל בְּכוֹר סְתָם, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וְהַכֹּל הָיָה כְּמוֹ שֶׁל אוֹתָם שֶׁמֵּתוּ, אוֹתָם קוֹשְׁרֵי הַקְּשָׁרִים שֶׁהָיוּ מִשְׁתַּמְּשִׁים בִּכְשָׁפֵיהֶם בְּאוֹתָם הַכִּתְרִים. מֵהֶם מִשְׁתַּמְּשִׁים בָּעֶלְיוֹנִים וּמֵהֶם בַּתַּחְתּוֹנִים, וְאַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם הֵם תַּחְתּוֹנִים. וְכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם מְלֵאָה הָיְתָה כְּשָׁפִים, וְכָתוּב כִּי אֵין בַּיִת אֲשֶׁר אֵין שָׁם מֵת. **וְנַעֲשָׂה** דִּין בַּכֹּל, בְּשָׁעָה שֶׁהִתְכַּנְּסוּ כֻּלָּם בְּבָתֵּיהֶם וְלֹא הָיוּ מִתְפַּזְּרִים בַּמִּדְבָּר וּבַשָּׂדֶה, אֶלָּא כֻּלָּם נִמְצְאוּ בְּבָתֵּיהֶם, (וְאוֹר הַנֵּר יָפֶה לִבְדִיקָה מִבַּחוּץ) וְעָשָׂה הַלַּיְלָה אֶת דִּינָיו בַּכֹּל בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. וְשָׁנִינוּ שֶׁהָיָה מֵאִיר הַלַּיְלָה כְּמוֹ הַיּוֹם בִּתְקוּפַת תַּמּוּז, וְרָאָה כָּל הָעָם אֶת דִּינֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קלט)

הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קלט) וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר כַּחֲשֵׁכָה כָּאוֹרָה.

וּבְשַׁעֲתָא דְּנָפְקוּ אִשְׁתְּכָחוּ כֻּלְּהוֹן מֵתִין בַּשְׁוָקִין לְעֵינֵיהוֹן דְּכֹלָּא, בַּעְיָין לְאַקְבְּרָא לְהוּ וְלָא אַשְׁכְּחוּ, וְדָא אַקְשֵׁי לְהוּ מִכֹּלָּא. חָמוּ לְיִשְׂרָאֵל נָפְקִין (דף ל"ח ע"ב) לְעֵינֵיהוֹן בְּחַד גִּיסָא, וְחָמוּ לְמֵיתֵיהוֹן בְּאִידָךְ גִּיסָא. וּבְכֹלָּא הָוָה פִּרְסוּמֵי נִיסָא, דְּלָא הָוָה כְּהַאי מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא.

וְתָא חֲזֵי, כְּתִיב לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא לַיְיָ' לְהוֹצִיאָם וְגוֹ', הוּא הַלַּיְלָה הַזֶּה לַיְיָ' שִׁמֻּרִים לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ', הַאי פְּסוּקָא קַשְׁיָא כֵּיוָן דְּאָמַר לֵיל, מַהוּ שִׁמֻּרִים, וְלָא שִׁמּוּר, שִׁמּוּר מִיבְעֵי לֵיהּ. וּכְתִיב הוּא הַלַּיְלָה הַזֶּה, לֵיל קָאָמַר בְּקַדְמִיתָא, וּבָתַר לַיְלָה.

לשון הקודש

וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר כַּחֲשֵׁכָה כָּאוֹרָה.

וּבְשָׁעָה שֶׁיָּצְאוּ, נִמְצְאוּ כֻּלָּם מֵתִים בַּשְׁוָקִים לְעֵינֵי הַכֹּל. רָצוּ לִקְבֹּר אוֹתָם וְלֹא מָצְאוּ, וְזֶה הָיָה קָשֶׁה לָהֶם מֵהַכֹּל. רָאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים לְעֵינֵיהֶם בְּצַד אֶחָד, וְרָאוּ אֶת מֵתֵיהֶם בַּצַּד הָאַחֵר. וּבַכֹּל הָיָה פִּרְסוּם הַנֵּס שֶׁלֹּא הָיָה כָּזֶה מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

וּבָא רְאֵה, כָּתוּב לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא לַה' לְהוֹצִיאָם וְגוֹ', הוּא הַלַּיְלָה הַזֶּה לַה' שִׁמֻּרִים לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה קָשֶׁה, כֵּיוָן שֶׁאָמַר לֵיל, מַה זֶּה שִׁמֻּרִים, וְלֹא שִׁמּוּר? שִׁמּוּר הָיָה צָרִיךְ (לכתב)! וְכָתוּב הוּא הַלַּיְלָה הַזֶּה. לֵיל אָמַר בַּהַתְחָלָה, וְאַחַר כָּךְ לַיְלָה.

אֶלָּא הָכִי תָּנֵינָן, כְּתִיב, (דברים כב) כִּי יִהְיֶה נַעֲרָה בְתוּלָה. נַעַר כְּתִיב, מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּכָל זְמַן דְּלָא קַבִּילַת דְּכַר, אִתְקְרֵי נַעַר, מִדְּקַבִּילַת דְּכַר, אִתְקְרֵי נַעֲרָה. אוֹף הָכָא, לֵיל עַד לָא קַבִּילַת דְּכַר. וְאַף עַל גַּב דִּכְתִיב בֵּיהּ שְׁמוּרִים דְּכַר הָוָה זַמִּין לְאִתְחַבְּרָא עִמָּהּ וּבְשַׁעֲתָא דְּאִתְחַבָּר עִמָּהּ דְּכַר, כְּתִיב, הוּא הַלַּיְלָה הַזֶּה לַיְיָ' שְׁמֻרִים. שְׁמֻרִים: דְּכַר וְנוּקְבָא. וּבְגִינֵי כַּךְ כְּתִיב הַלַּיְלָה הַזֶּה.

וּבַאֲתַר דְּאִשְׁתְּכָחוּ דְּכַר וְנוּקְבָא, לֵית שְׁבָחָא אֶלָּא לִדְכוּרָא. וְהָכִי שַׁבְּחוּ יִשְׂרָאֵל בְּתוּשְׁבַּחְתַּיְיהוּ. לִדְכוּרָא וְלָא לְנוּקְבָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות טו) זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ. דְּלֵית שְׁבָחָא בְּאַתָּר דִּדְכוּרָא וְנוּקְבָא אִשְׁתְּכָחוּ, אֶלָּא לִדְכוּרָא. וְעַל דָּא (נ"א וּלְדָא) מְחַכָּאן יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב, (ישעיה יב) זֶה יְיָ' קִוִּינוּ לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ. מִשּׁוּם דְּהָכִי זַמִּין

לשון הקודש

אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, כָּתוּב (דברים כב) כִּי יִהְיֶה נַעֲרָה בְתוּלָה. נַעַר כָּתוּב, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּל זְמַן שֶׁלֹּא קִבְּלָה זָכָר, נִקְרֵאת נַעַר. מִשֶּׁקִּבְּלָה זָכָר, נִקְרֵאת נַעֲרָה. אַף כָּאן, לֵיל – עַד שֶׁלֹּא קִבְּלָה זָכָר. וְאַף עַל גַּב שֶׁכָּתוּב בּוֹ שְׁמוּרִים – זָכָר הָיָה עָתִיד לְהִתְחַבֵּר עִמָּהּ. וּבְשָׁעָה שֶׁהִתְחַבֵּר עִמָּהּ זָכָר, כָּתוּב הוּא הַלַּיְלָה הַזֶּה לַה' שְׁמֻרִים. שְׁמוּרִים – זָכָר וּנְקֵבָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב הַלַּיְלָה הַזֶּה.

וּבְמָקוֹם שֶׁנִּמְצְאוּ זָכָר וּנְקֵבָה אֵין שֶׁבַח אֶלָּא לַזָּכָר. וְכָךְ שִׁבְּחוּ יִשְׂרָאֵל בְּתִשְׁבְּחוֹתֵיהֶם לַזָּכָר וְלֹא לַנְּקֵבָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות טו) זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ, שֶׁאֵין שֶׁבַח בְּמָקוֹם שֶׁזָּכָר וּנְקֵבָה נִמְצָאִים אֶלָּא לַזָּכָר. וְעַל זֶה (וְלָזֶה) מְחַכִּים יִשְׂרָאֵל,

לְמֶעְבַּד לְהוּ, דִּכְתִיב, (מיכה ו) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

וְרָזָא דָּא הָכִי הוּא, כְּגַוְונָא דְהָכָא לֵיל וְלַיְלָה, כַּךְ זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד לְהוּ, דִּכְתִיב, (ישעיה כא) שׁוֹמֵר מַה מִּלַּיְלָה שׁוֹמֵר מַה מִּלֵּיל. מַה לְּהַלָּן שְׁמִירָה וְלֵיל, אוֹף כָּאן שְׁמִירָה וְלֵיל. מַה לְּהַלָּן שְׁמִירָה וְלַיְלָה, אוֹף כָּאן שְׁמִירָה וְלַיְלָה.

וְלַיְלָה אִתְקְרֵי אַגַּב דְּכוּרָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה כא) אָתָא בֹּקֶר וְגַם לַיְלָה. בֹּקֶר: כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית יט) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר. דְּהוּא מִדָּתוֹ מַמָּשׁ. וּכְתִיב (תהלים ה) יְיָ' בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי, בֹּקֶר מַמָּשׁ.

יָתְבוּ ר' חִיָּיא וְר' יוֹסֵי, וְאוֹלִיף לְהוּ רָזָא דְתוֹרַת כֹּהֲנִים, וַהֲווּ מְהַדְּרֵי בְכָל יוֹמָא וַיַּתְבֵי קָמֵיהּ.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (ישעיה כה) זֶה ה' קִוִּינוּ לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ. מִשּׁוּם שֶׁכָּךְ עָתִיד לַעֲשׂוֹת לָהֶם, שֶׁכָּתוּב (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

וְסוֹד זֶה כָּךְ הוּא – כְּמוֹ שֶׁכָּאן לֵיל וְלַיְלָה, כָּךְ עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לָהֶם, שֶׁכָּתוּב שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְלָה שֹׁמֵר מַה מִּלֵּיל. מַה לְּהַלָּן שְׁמִירָה וְלֵיל, אַף כָּאן שְׁמִירָה וְלֵיל. מַה לְּהַלָּן שְׁמִירָה וְלַיְלָה, אַף כָּאן שְׁמִירָה וְלַיְלָה.

וְלַיְלָה נִקְרָא אַגַּב זָכָר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כא) אָתָא בֹּקֶר וְגַם לָיְלָה. בֹּקֶר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יט) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר, שֶׁהוּא מִדָּתוֹ מַמָּשׁ. וְכָתוּב (תהלים ה) ה' בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי, בֹּקֶר מַמָּשׁ.

יָשְׁבוּ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי, וְלִמֵּד לָהֶם

חַד יוֹמָא נָפַק רִבִּי שִׁמְעוֹן לְבַר, אָזְלוּ בַּהֲדֵיהּ, מָטוּ לְחַד חַקְלָא יָתְבוּ.

פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, (קהלת ז) אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי יֵשׁ צַדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ, שְׁלֹמֹה דַּהֲוָת חָכְמָתָא יְתֵירָא (נ"א יָקִירָא) עַל כֹּלָּא, מָאי קָאָמַר בְּהַאי קְרָא. אֶלָּא, שְׁלֹמֹה רֶמֶז דְּחָכְמְתָא קָא רָמַז. דְּהָא חָזֵינָן אוֹרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּלָאו הָכִי, דְּהָא כְּתִיב, (ירמיה יז) וְלָתֵת לְאִישׁ כִּדְרָכָיו וְכִפְרִי מַעֲלָלָיו. אֶלָּא תְּרֵי עִנְיָנֵי נִינְהוּ, דְּקָא רָמַז הָכָא.

דְּתָנִינָן, כַּד עֵינוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָאן לְאַשְׁגָּחָא בְּעָלְמָא, וּלְעַיְּינָא בֵּיהּ, כְּמָה דִכְתִיב (ס"א עֵינֵי ה' הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ (זכריה ד') וּכְתִיב כִּי וְגו') (דברי הימים ב טז) כִּי יְיָ' עֵינָיו מְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ,

לשון הקודש

הַסּוֹד שֶׁל תּוֹרַת כֹּהֲנִים, וְהָיוּ חוֹזְרִים כָּל יוֹם וְיוֹשְׁבִים לְפָנָיו. יוֹם אֶחָד יָצָא רַבִּי שִׁמְעוֹן לַחוּץ, הָלְכוּ עִמּוֹ, הִגִּיעוּ לְשָׂדֶה אֶחָד וְיָשְׁבוּ.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (קהלת ז) אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי יֵשׁ צַדִּיק אֹבֵד בְּצִדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ. שְׁלֹמֹה שֶׁהָיְתָה חָכְמָתוֹ יְתֵרָה (מְבֻבֶּדֶת) עַל הַכֹּל, מַה הוּא אָמַר בַּפָּסוּק הַזֶּה? אֶלָּא שְׁלֹמֹה רָמַז רֶמֶז שֶׁל חָכְמָה, שֶׁהֲרֵי רָאִינוּ שֶׁדַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינָם כָּךְ, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וְלָתֵת לְאִישׁ כִּדְרָכָיו וְכִפְרִי מַעֲלָלָיו. אֶלָּא שְׁנֵי עִנְיָנִים הֵם שֶׁכָּאן רָמַז.

שֶׁשְּׁנֵינוּ, כְּשֶׁעֵינֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצִים לְהַשְׁגִּיחַ בָּעוֹלָם וּלְעַיֵּן בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (עֵינֵי ה' הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ (זכריה ד), וְכָתוּב כִּי וְגו') כִּי ה' עֵינָיו מְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל

וְאַשְׁכְּחָן חַיָּיבִין בְּעָלְמָא, הַהוּא צַדִּיקָא דְּאִשְׁתְּכַח בְּדָרָא, אִתְּפַס בְּחוֹבַיְיהוּ. וְחַיָּיבַיָּא מַאֲרִיךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוּגְזֵיהּ עִמְּהוֹן עַד דִּיתוּבוּן. וְאִי לָאו, לָא יִשְׁתְּכַח מָאן דְּיִתְבַּע רַחֲמֵי עֲלֵיהוֹן, הָדָא הוּא דִכְתִיב, יֵשׁ צַדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ, מִשּׁוּם דְּהַהוּא זַכָּאָה, אִסְתַּלָּק מֵעָלְמָא.

בְּגִינֵי כַּךְ תָּנֵינָן, לְעוֹלָם אַל יָדוּר אָדָם אֶלָּא בִּמְקוֹם שֶׁאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה דָּרִים בְּתוֹכוֹ. מַאי טַעֲמָא. מִשּׁוּם דְּוַוי לְהַאי דְּמָדוֹרֵיהּ בֵּין חַיָּיבַיָּא, דְּהוּא אִתְּפַס בְּחוֹבַיְיהוּ, וְאִי דִיוֹרֵיהּ בֵּין זַכָּאִין, אוֹטִיבִין לֵיהּ בְּגִינֵיהוֹן.

דְּהָא רַב חַסְדָּא, הָוָה דִיוֹרֵיהּ בְּקַדְמִיתָא בֵּינֵי קַפּוּטְקָאֵי, וַהֲוָה דְּחִיקָא לֵיהּ שַׁעֲתָא, וּמַרְעִין רַדְפִּין אֲבַתְרוֹי. נָטַל וְשַׁוֵּי מָדוֹרֵיהּ בֵּין מָאֲרֵי תְּרִיסִין דְּצִפּוֹרִי, וְסָלִיק, וְזָכָה לְכַמָּה טָבִין,

לשון הקודש

הָאָרֶץ, וְנִמְצָאִים רְשָׁעִים בָּעוֹלָם, אוֹתוֹ צַדִּיק שֶׁנִּמְצָא בַּדּוֹר נִתְפָּס בְּחֶטְאָם, וְלָרְשָׁעִים מַאֲרִיךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָגְזוֹ עִמָּהֶם עַד שֶׁיָּשׁוּבוּ, וְאִם לֹא – לֹא יִמָּצֵא מִי שֶׁיְּבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יֵשׁ צַדִּיק אֹבֵד בְּצִדְקוֹ, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ צַדִּיק הִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם.

מִשּׁוּם כָּךְ שָׁנִינוּ, לְעוֹלָם אַל יָדוּר אָדָם אֶלָּא בִּמְקוֹם שֶׁאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה דָּרִים בְּתוֹכוֹ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאוֹי לָזֶה שֶׁמְּדוֹרוֹ בֵּין הָרְשָׁעִים, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִתְפָּס בַּחֲטָאֵיהֶם, וְאִם דִּיּוּרוֹ בֵּין צַדִּיקִים, מֵיטִיבִים לוֹ בִּגְלָלָם.

שֶׁהֲרֵי רַב חַסְדָּא הָיָה דִּיּוּרוֹ בָּרִאשׁוֹנָה בֵּין קַפּוּטְקָאִים, וְהַשָּׁעָה הָיְתָה דְּחוּקָה לוֹ וּמַחֲלוֹת רוֹדְפוֹת אַחֲרָיו. נָסַע וְשָׂם מְדוֹרוֹ

לְכַמָּה עוּתְרָא, לְכַמָּה אוֹרַיְיתָא, וְאָמַר, כָּל הַאי זָכֵינָא, עַל דְּעָאלִית בֵּין אִינּוּן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁגַּח לְאוֹטָבָא לְהוּ.

דָּבָר אַחֵר, אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי. וְכִי שְׁלֹמֹה, דְּדַרְגִּין עִלָּאִין דְּחָכְמְתָא הֲוָוֹ בֵּיהּ, עַל כָּל בְּנֵי דָרָא דִּכְתִיב (מלכים א ה) וַיֶּחְכַּם מִכָּל הָאָדָם, (וְאִשְׁתַּדְּלוּתֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא לְמֶעֱבַד טִיבוּ וּקְשׁוֹט) דִּכְתִיב, (דברי הימים א כט) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא יְיָ' לְמֶלֶךְ, אָמַר בִּימֵי הֶבְלִי. וּכְתִיב, (קהלת א) הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת.

וְתָנָא, שִׁבְעָה שֵׁמוֹת נִקְרָא: שְׁלֹמֹה. יְדִידְיָ"ה, אָגוּר, בֶּן יָקֵ"א, אִיתִיאֵ"ל, לְמוּאֵל, קֹהֶלֶת. קֹהֶלֶת כְּנֶגֶד כֻּלָּם. וְכֻלָּם נִקְרָא (דף ל"ט ע"א) כְּעֵין שֶׁל מַעְלָה, קֹהֶלֶת כְּנוּפְיָא קַדִּישָׁא דְּבֵי עֲשָׂרָה, כְּגִין כַּךְ קָהָל אֵין פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה. וְקָהָל אֲפִילוּ מֵאָה, וְקֹהֶלֶת

לשון הקודש

בֵּין בַּעֲלֵי מָגִנִּים שֶׁל צִפּוֹרִי, וְעָלָה וְזָכָה לְכַמָּה טוֹבוֹת, לְכַמָּה עֹשֶׁר, לְכַמָּה תּוֹרָה, וְאָמַר: כָּל זֶה זָכִיתִי עַל שֶׁנִּכְנַסְתִּי בֵּין אוֹתָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁגִּיחַ לְהֵיטִיב לָהֶם.

דָּבָר אַחֵר אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי – וְכִי שְׁלֹמֹה, שֶׁדַּרְגּוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁל חָכְמָה הָיוּ בּוֹ עַל כָּל בְּנֵי הַדּוֹר, שֶׁכָּתוּב וַיֶּחְכַּם מִכָּל הָאָדָם, וְהִשְׁתַּדְּלוּתוֹ בַּתּוֹרָה לַעֲשׂוֹת טוֹב וֶאֱמֶת] שֶׁכָּתוּב וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה' לְמֶלֶךְ, אָמַר בִּימֵי הֶבְלִי, וְכָתוּב (קהלת א) הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת?

וְשָׁנִינוּ, שֶׁבַע שֵׁמוֹת נִקְרָא: שְׁלֹמֹה, יְדִידְיָ"ה, אָגוּר, בֶּן יָקֵ"א, אִיתִיאֵ"ל, לְמוּאֵל, קֹהֶלֶת. קֹהֶלֶת כְּנֶגֶד כֻּלָּם, וְכֻלָּם נִקְרָא כְּעֵין שֶׁל מַעְלָה. קֹהֶלֶת כִּנּוּס קָדוֹשׁ שֶׁל עֲשָׂרָה, מִשּׁוּם כָּךְ קָהָל אֵין פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, וְקָהָל אֲפִלּוּ מֵאָה,

כְּלָלָא דְכוֹלָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (דברים לג) קְהִלַּת יַעֲקֹב. וְתָאנָא, שְׁמוֹתָיו עַל שֵׁם הַחָכְמָה אִתְקְרוּן, וּבְגִין כַּךְ תְּלַת סִפְּרִין עָבֵד, שִׁיר הַשִּׁירִים. קֹהֶלֶת. מִשְׁלֵי. וְכֻלְּהוּ לְאַשְׁלְמָא חָכְמָתָא. שִׁיר הַשִּׁירִים לָקְבֵל דְּחֶסֶד. קֹהֶלֶת לָקְבֵל דְּדִינָא. מִשְׁלֵי לָקְבֵל דְּרַחֲמֵי. בְּגִין לְאַשְׁלְמָא חָכְמָתָא, וְהוּא עָבֵד כָּל מַה דְּעָבַד בְּגִין לְאַחֲזָאָה חָכְמָתָא, וְלָקְבֵל דַּרְגָּא (נ״א וְלָקְבֵל דַּרְזָא) עִלָּאָה, וְהוּא אָמַר בִּימֵי הֶבְלִי הֲבֵל הֲבָלִים.

אֶלָּא, רָזָא דְהֶבֶל יַקִּירָא הוּא. וְהוּא הֶבֶל דְּנָפִיק מִפּוּמָא, וְרָזָא דְהֶבֶל דְּנָפִיק מִפּוּמָא, קָלָא אִתְעָבִיד מִנֵּיהּ. וְתָאנָא, אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּים אֶלָּא בְהֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן שֶׁלֹּא חָטְאוּ. שֶׁלֹּא חָטְאוּ מַמָּשׁ. (וְקַלָּא) וְהֶבֶל אִתְעָבִיד בְּרוּחָא וּמַיָּא, וְכָל מַה דְּאִתְעָבִיד בְּעָלְמָא בְהֶבֶל אִתְעָבִיד.

לשון הקודש

וְקֹהֶלֶת כְּלָל שֶׁל הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר קְהִלַּת יַעֲקֹב.

וְשָׁנִינוּ, שְׁמוֹתָיו נִקְרָאוּ עַל שֵׁם הַחָכְמָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ עָשָׂה שְׁלֹשָׁה סְפָרִים: שִׁיר הַשִּׁירִים, קֹהֶלֶת, מִשְׁלֵי. וְכֻלָּם לְהַשְׁלִים הַחָכְמָה. שִׁיר הַשִּׁירִים כְּנֶגֶד חֶסֶד, קֹהֶלֶת כְּנֶגֶד דִּין, מִשְׁלֵי כְּנֶגֶד רַחֲמִים, כְּדֵי לְהַשְׁלִים אֶת הַחָכְמָה. וְהוּא עָשָׂה כָּל מַה שֶׁעָשָׂה כְּדֵי לְהַרְאוֹת חָכְמָה, וּכְנֶגֶד דַּרְגָּה (וּכְנֶגֶד סוֹד) עֶלְיוֹנָה, וְהוּא אָמַר בִּימֵי הֶבְלִי, הֲבֵל הֲבָלִים.

אֶלָּא, סוֹד שֶׁל הֶבֶל נִכְבָּד הוּא, וְהוּא הַהֶבֶל שֶׁיּוֹצֵא מֵהַפֶּה. וְסוֹד הַהֶבֶל שֶׁיּוֹצֵא מֵהַפֶּה נַעֲשָׂה מִמֶּנּוּ קוֹל. וְשָׁנִינוּ, אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּים אֶלָּא בַּהֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן שֶׁלֹּא חָטְאוּ. שֶׁלֹּא

וְרָזָא (דְּמִילָה) **דְּהַאי הֶבֶל שֶׁל תִּינוֹקוֹת אִתְעָבִיד קָלָא, וְאִתְפַּשַּׁט בְּעָלְמָא, וְאִינוּן נְטוּרֵי עָלְמָא, וּנְטוּרֵי קַרְתָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (תהלים קכז) **אִם יְיָ' לֹא יִשְׁמָר עִיר וְגוֹ'.**

וְתָא חֲזֵי, הוּא הֶבֶל, הוּא קָלָא. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. הֶבֶל (הוּא קָלָא) **קָאִים בְּחֵילָא, לְמֵיפַּק קָלָא. קָלָא מַמָּשׁ קָאִים בְּקִיּוּמֵהּ** (דְּלָא) **לְאַפָּקָא** (אַחֲרָא) **מִלָּה. וְהַהוּא הֶבֶל דְּהַוָּה אַחַסַנְתֵּיהּ דַּאֲבוֹי קַרְיֵיהּ הֶבֶל, וּמִנֵּיהּ חָזָא כָּל מַה דְּחָזָא. וְאַף עַל גַּב דְּסִיּוּעִין סַגִּיאִין מֵעֵילָא אַחֲרָנִין הֲווֹ לֵיהּ, וּלְאִשְׁתְּמוֹדְעָא מִלָּה, אָמַר בִּימֵי הֶבְלִי. דְּמִלָּה דָא מִתַּמָּן אָתָא.**

וְרָזָא דְּמִלָּה, הַכֹּל הָבֶל אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי, יֵשׁ צַדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ, דָּא הוּא רָזָא דְּמִלָּה, דְּגַלֵּי וּפַרְסֵם, דְּכֹלָּא תַלְיָא בִּימֵי הֶבְלִי,

לשון הקודש

חָטְאוּ מַמָּשׁ. (וְקוֹל) וְהֶבֶל נַעֲשָׂה בְּרוּחַ וּמַיִם, וְכָל מַה שֶׁנַּעֲשָׂה בָּעוֹלָם נַעֲשָׂה בְּהֶבֶל. וְסוֹד (שֶׁל דָּבָר) שֶׁהֶבֶל זֶה שֶׁל תִּינוֹקוֹת נַעֲשָׂה קוֹל, וּמִתְפַּשֵּׁט בָּעוֹלָם, וְהֵם שׁוֹמְרֵי הָעוֹלָם וְשׁוֹמְרֵי הָעִיר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קכז) אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר וְגוֹ'.

וּבָא רְאֵה, הוּא הֶבֶל, הוּא קוֹל. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? הֶבֶל (הוּא קוֹל) עוֹמֵד בְּכֹחַ לְהוֹצִיא קוֹל. קוֹל מַמָּשׁ עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ (שֶׁלֹּא) לְהוֹצִיא דָּבָר (אַחֵר), וְאוֹתוֹ הֶבֶל שֶׁהָיָה יֶרֶשֶׁת אָבִיו קָרָאוֹ הֶבֶל, וּמִמֶּנּוּ רָאָה כָּל מַה שֶׁרָאָה. וְאַף עַל גַּב שֶׁסִּיּוּעִים רַבִּים מִלְּמַעְלָה, אֲחֵרִים הָיוּ לוֹ, וּלְהוֹדִיעַ הַדָּבָר אָמַר בִּימֵי הֶבְלִי. שֶׁדָּבָר זֶה בָּא מִשָּׁם.

וְסוֹד הַדָּבָר – הַכֹּל הָבֶל, אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי יֵשׁ צַדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ. זֶהוּ סוֹד הַדָּבָר שֶׁגִּלָּה וּפִרְסֵם

כְּלוֹמַר בִּזְמְנָא דְּהַאי הֶבֶל יַנְקָא מִן דִּינָא, בְּגִין לְמֶעְבַּד דִּינָא, צַדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ, וּבִזְמְנָא דְּהַאי הֶבֶל יַנְקָא מֵרַחֲמֵי. רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ. וְתַרְוַוּיְיהוּ תַּלְיָין בְּהַאי הֶבֶל, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בִּימֵי, וְלָא כְתִיב בְּיוֹם. וְכֹלָּא תַּלְיָין בִּימֵי הֶבֶל דָּא. מָאן דְּאַעְרַע בְּדִינָא, בְּדִינָא. מָאן דְּאַעְרַא בְּרַחֲמֵי, בְּרַחֲמֵי.

וְאִי תִּימָא יֵשׁ צַדִּיק אוֹבֵד וְלָא קָאָמַר אָבוּד. הָכִי הוּא אוֹבֵד מַמָּשׁ. דְּהַהוּא דִּינָא אוֹבֵד לַצַּדִּיק מֵעָלְמָא וּמִדָּרָא. וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ, מַאֲרִיךְ מַמָּשׁ, דְּהַהוּא דִּינָא (ס״א הֶבֶל) כַּד יַנְקָא מֵרַחֲמֵי, עָבִיד רַחֲמֵי לְהַהוּא רָשָׁע, וּמַאֲרִיךְ לֵיהּ.

עַד דַּהֲווֹ יַתְבֵי חָמוּ קִטּוֹרָא דְּהֲוָה סָלִיק לְעֵילָא וְנָחִית לְתַתָּא. אָמַר אִתְעַטָּרוּתָא אִתְעַטָּר בְּטִינָתָא (נ״א בְּעֲנִיוּתָא) דְּאַרְעָא, מִגּוֹ לְעֵילָא. אַדְּהָכִי,

לשון הקודש

שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בִּימֵי הֶבְלִי. כְּלוֹמַר, בִּזְמַן שֶׁהַהֶבֶל הַזֶּה יוֹנֵק מִן הַדִּין כְּדֵי לַעֲשׂוֹת דִּין, צַדִּיק אֹבֵד בְּצִדְקוֹ. וּבִזְמַן שֶׁהַהֶבֶל הַזֶּה יוֹנֵק מֵרַחֲמִים, רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ, וּשְׁנֵיהֶם תְּלוּיִים בַּהֶבֶל הַזֶּה. וְלָכֵן כָּתוּב בִּימֵי וְלֹא כָתוּב בְּיוֹם, וְהַכֹּל תָּלוּי בִּימֵי הֶבֶל זֶה. מִי שֶׁנִּפְגָּשׁ בְּדִין – בְּדִין, וּמִי שֶׁנִּפְגָּשׁ בְּרַחֲמִים – בְּרַחֲמִים.

וְאִם תֹּאמַר, יֵשׁ צַדִּיק אֹבֵד, וְלֹא אָמַר אָבוּד – כָּךְ הוּא אוֹבֵד מַמָּשׁ, שֶׁאוֹתוֹ הַדִּין אוֹבֵד לַצַּדִּיק מֵהָעוֹלָם וּמֵהַדּוֹר. וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ – מַאֲרִיךְ מַמָּשׁ. שֶׁכְּשֶׁאוֹתוֹ הַדִּין (הֶבֶל) יוֹנֵק מֵרַחֲמִים, עוֹשֶׂה רַחֲמִים לְאוֹתוֹ רָשָׁע וּמַאֲרִיךְ לוֹ.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, רָאוּ קִיטּוֹר שֶׁהָיָה עוֹלֶה לְמַעְלָה וְיוֹרֵד לְמַטָּה. אָמַר,

סָלִיק הַהוּא חַקְלָא רֵיחָא, מִכָּל בּוּסְמִין, אָמַר גֵּיתִיב הָכָא, דְּשַׁכִּינְתָּא גַּבָּן אִתְקָיְים. בְּגִין כַּךְ, כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ יְיָ'.

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית כז) וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרֲכֵהוּ וַיֹּאמֶר רְאֵה רֵיחַ בְּנִי וְגוֹ', וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו, מַשְׁמַע דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין הֲווֹ סַלְקִין רֵיחָא טָבָא, (ס"א דְּלָא אִתְעָדֵי) וּלְבַתָּר אִתְעָדֵי מִנְּהוֹן הַהוּא רֵיחָא. הַשְׁתָּא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, כְּתִיב, רֵיחַ בְּגָדָיו, וּכְתִיב רֵיחַ בְּנִי, וְלָא אָמַר רֵיחַ הַבְּגָדִים, אֶלָּא רֵיחַ בְּנִי. אֶלָּא תָּאנָא, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנָס יַעֲקֹב, נִכְנַס עִמּוֹ גַּן עֵדֶן. וְתָאנָא, אוֹתָן הַבְּגָדִים הָיוּ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, דִּכְתִיב, (בראשית ג) וַיַּעַשׂ יְיָ' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, וְהוֹצִיאָם מִגַּן עֵדֶן.

לשון הקודש

הִתְעַטְּרוּת הִתְעַטֵּר בְּרֶפֶשׁ (בַּעֲנִיּוּת) הָאָרֶץ מִלְּמַעְלָה. בֵּין כָּךְ וְכָךְ הֶעֱלָה אוֹתוֹ שָׂדֶה רֵיחַ מִכָּל הַבְּשָׂמִים. אָמַר, נֵשֵׁב כָּאן, שֶׁשְּׁכִינָה עוֹמֶדֶת אֶצְלֵנוּ. מִשּׁוּם כָּךְ כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ ה'.

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית כז) וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרֲכֵהוּ וַיֹּאמֶר רְאֵה רֵיחַ בְּנִי וְגוֹ'. וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו, מַשְׁמָע שֶׁאוֹתָם לְבוּשִׁים הָיוּ מַעֲלִים רֵיחַ טוֹב, (שֶׁלֹּא זֶה) וְאַחַר כָּךְ זָז מֵהֶם אוֹתוֹ רֵיחַ. עַכְשָׁו יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, כָּתוּב רֵיחַ בְּגָדָיו, וְכָתוּב רֵיחַ בְּנִי, וְלֹא אָמַר רֵיחַ הַבְּגָדִים, אֶלָּא רֵיחַ בְּנִי. אֶלָּא שָׁנִינוּ, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנַס יַעֲקֹב, נִכְנַס עִמּוֹ גַּן עֵדֶן. וְשָׁנִינוּ, אוֹתָם בְּגָדִים הָיוּ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁכָּתוּב (שם ג) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם, וְהוֹצִיאָם מִגַּן עֵדֶן.

וְאִי תֵּימָא, דִּכְתִיב וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה דְּאִינּוּן הֲווֹ, אִי הָכִי, אֲמַאי כְּתִיב וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים. וּכְתִיב כָּתְנוֹת עוֹר, הָא לָא הֲווֹ אֶלָּא עֲלֵה תְאֵנָה אֶלָּא כְּתַרְגּוּמוֹ, לְבוּשִׁין דִּיקָר וַהֲווּ סַלְקִין רֵיחִין מִבּוּסְמָא דְעֵדֶן.

וְתַנְיָא, בְּשֵׁם מָלֵא אִתְעֲבִידוּ, דִּכְתִיב וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים. מַה דְּלָא אִתְעֲבִידוּ בֵּיהּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא. וְלָא. וְהָא כְתִיב, (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְיָ' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. לָא קַשְׁיָא הַאי כַּד אִתְעֲבִידוּ, לָא אִתְעֲבִידוּ בְּשֵׁם מָלֵא, בַּר כַּד אִתְקַיְּימוּ, בְּשֵׁם מָלֵא אִתְקַיְּימוּ.

וּמַה דְּאָמְרוּ דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין אָתוּ לְהַהוּא רָשָׁע דְּעֵשָׂו, דְּנָסִיב לוֹ מִן נִמְרוֹד הָכִי אוּקִימְנָא, וְקַשְׁיָא מִלָּה, דְּאִי הָכִי הָא כְתִיב לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ, לְבוּשִׁין לְאָדָם, וּלְבוּשִׁין לְחַוָּה. לְבוּשִׁין דְּחַוָּה מַה

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר שֶׁכָּתוּב וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה, שֶׁאֵלֶּה הָיוּ, אִם כָּךְ לָמָּה כָּתוּב וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים, וְכָתוּב כָּתְנוֹת עוֹר, הֲרֵי לֹא הָיוּ אֶלָּא עֲלֵה תְאֵנָה? אֶלָּא כְּתַרְגּוּמוֹ: לְבוּשֵׁי כָבוֹד, וְהָיוּ מַעֲלִים רֵיחוֹת מִבֹּשֶׂם שֶׁל גַּן עֵדֶן.

וְשָׁנִינוּ, בְּשֵׁם מָלֵא נַעֲשׂוּ, שֶׁכָּתוּב וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים, מַה שֶּׁלֹּא נַעֲשׂוּ בוֹ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְלֹא? וַהֲרֵי כָּתוּב (שם ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם? לֹא קָשֶׁה. זֶה כְּשֶׁנַּעֲשׂוּ, לֹא נַעֲשׂוּ בְּשֵׁם מָלֵא, פֵּרֵט לְכְשֶׁהִתְקַיְּמוּ, בְּשֵׁם מָלֵא הִתְקַיְּמוּ.

וּמַה שֶׁאָמְרוּ שֶׁאוֹתָם לְבוּשִׁים הָיוּ לְאוֹתוֹ עֵשָׂו הָרָשָׁע שֶׁלָּקַח אוֹתָם מִנִּמְרוֹד – כָּךְ בֵּאַרְנוּ. וְהַדָּבָר קָשֶׁה, שֶׁאִם כָּךְ, הֲרֵי כָּתוּב לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ. לְבוּשִׁים

אִתְעֲבִידוּ. וְתוּ, דְּאִי הָכִי (דף ל"ט ע"ב) בְּמַאי אִתְקְבָרוּ, סַלְקָא דַעְתָּךְ דְּאִינּוּן שֶׁבְקוּ וְרָאמוּ מִנְּהוֹן זֹהֲרָא עִלָּאָה, דְּיָהִיב לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אֶלָּא אִינּוּן לְבוּשִׁין דְּאִתְלְבָּשׁוּ בְּהוּ אָדָם וְאִתְּתֵיהּ, לָא אִתְלַבַּשׁ בְּהוּ בַּר נָשׁ אַחֲרָא, דִּבְאִינּוּן לְבוּשִׁין דָּמוּ כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא וְאִי סַלְקָא דַעְתָּךְ, דְּאִינּוּן אִתְלַבָּשׁוּ מִגַּרְמֵיהוֹן בְּהוּ. תָּא חֲזֵי, כְּתִיב וַיַּלְבִּישֵׁם, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַלְבִּישׁ לוֹן, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן.

כְּתִיב (תהלים קד) ה' אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ. וּכְתִיב (תהלים צו) הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו. וּכְתִיב (תהלים קד) עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה וְגוֹ'. כֵּיוָן דְּאִתְלַבַּשׁ (מַה דְּאִתְלַבַּשׁ) עָבֵד מַה דְּעָבַד. מִלַּמֵּד, שֶׁנִּתְעַטֵּף קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאוֹר, וּבָרָא יַת

לשון הקודש

לְאָדָם וּלְבוּשִׁים לְחַוָּה. לְבוּשִׁים שֶׁל חַוָּה מַה נַּעֲשׂוּ? וְעוֹד, שֶׁאִם כָּךְ, בַּמֶּה נִקְבְּרוּ? הַאִם תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהֵם עָזְבוּ וְזָרְקוּ מֵהֶם הַזֹּהַר הָעֶלְיוֹן שֶׁנָּתַן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא?

אֶלָּא אוֹתָם לְבוּשִׁים שֶׁהִתְלַבְּשׁוּ בָּהֶם אָדָם וְאִשְׁתּוֹ, לֹא הִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם אָדָם אַחֵר, שֶׁבְּאוֹתָם לְבוּשִׁים דָּמוּ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וְאִם תַּעֲלֶה בְּדַעְתְּךָ שֶׁהֵם מֵעַצְמָם הִתְלַבְּשׁוּ בָהֶם – בֹּא רְאֵה, כָּתוּב וַיַּלְבִּשֵׁם, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִלְבִּישׁ אוֹתָם, אַשְׁרֵי חֶלְקָם.

כָּתוּב (תהלים קד) ה' אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ. וְכָתוּב (שם צו) הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו. וְכָתוּב (שם קד) עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה וְגוֹ'. כֵּיוָן שֶׁהִתְלַבֵּשׁ [מַה שֶׁהִתְלַבֵּשׁ], עָשָׂה מַה שֶׁעָשָׂה. מִלַּמֵּד שֶׁהִתְעַטֵּף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאוֹר וּבָרָא אֶת הַשָּׁמַיִם. אֶלָּא בַּמֶּה

שְׁמַיָּא. אֶלָּא בְּמַאי אוֹקִימְנָא הַחֲמֻדֹת אֲשֶׁר אִתָּהּ בַּבָּיִת. הַחֲמוּדוֹת: בִּגְדֵי מַלְכוּת בְּמֶשִׁי וְזָהָב, וְאָרְחָא דְּעָלְמָא דְּגַנְזֵי לוֹן בְּבוּסְמִין וְרֵיחִין, לִיקָּרָא דִּלְבוּשֵׁיהוֹן.

תָּא חֲזֵי וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו, בַּתְּחִלָּה. וְכַד אַרְגִּישׁ, אָמַר רְאֵה רֵיחַ בְּנִי, דְּיָדַע דְּבֵיהּ הָוָה תַּלְיָא מִלְּתָא, דִּבְגִינֵיהּ סָלִיק רֵיחָא. כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ יְיָ', וְכִי מְנַיִּין הָוָה יָדַע יִצְחָק רֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ יְיָ'.

אֶלָּא, תְּרֵין מִלִּין אִינּוּן, וְכֹלָּא הוּא חַד. דִּכְתִיב, וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עָרֶב. וְכִי לָא הָוָה לֵיהּ בֵּיתָא, אוֹ מָקוֹם אַחֵר לְהִתְפַּלֵּל. אֶלָּא אוֹתָהּ הַשָּׂדֶה הָיָה אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם סָמוּךְ לַמְּעָרָה, דִּכְתִיב, הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם מֵאֵת בְּנֵי חֵת. וּבְשַׁעֲתָא דְּהָוָה

(בראשית כד)

(בראשית כג)

לשון הקודש

בְּאַרְנוּ הַחֲמֻדֹת אֲשֶׁר אִתָּהּ בַּבָּיִת? הַחֲמֻדֹת – בִּגְדֵי מַלְכוּת בְּמֶשִׁי וְזָהָב, וְדֶרֶךְ הָעוֹלָם שֶׁגּוֹנְזִים אוֹתָם בִּבְשָׂמִים וְרֵיחוֹת לִכְבוֹד הַלְּבוּשִׁים שֶׁלָּהֶם.

בֹּא רְאֵה, וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו – בַּתְּחִלָּה. וּכְשֶׁהִרְגִּישׁ אָמַר, רְאֵה רֵיחַ בְּנִי, שֶׁיָּדַע שֶׁבּוֹ הַדָּבָר הָיָה תָּלוּי, שֶׁבִּגְלָלוֹ הֶעֱלָה רֵיחַ. כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ ה', וְכִי מִנַּיִן הָיָה יוֹדֵעַ יִצְחָק רֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ ה'?

אֶלָּא שְׁנֵי דְּבָרִים הֵם, וְהַכֹּל הוּא אֶחָד, שֶׁכָּתוּב (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עָרֶב. וְכִי לֹא הָיָה לוֹ בַּיִת אוֹ מָקוֹם אַחֵר לְהִתְפַּלֵּל? אֶלָּא אוֹתוֹ הַשָּׂדֶה הָיָה אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם סָמוּךְ לַמְּעָרָה, שֶׁכָּתוּב הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר קָנָה

יִצְחָק עָאל גַּבֵּיהּ, חָמָא שְׁכִינְתָּא עָלֵיהּ, וְסָלִיק רֵיחִין עִלָּאִין קַדִּישִׁין, וּבְגִינֵי כַּךְ הָוָה מְצַלֵּי תַּמָּן, וּקְבָעֵיהּ לִצְלוֹתֵיהּ.

וְאַבְרָהָם אֲמַאי לָא הָוָה מְצַלֵּי תַּמָּן, מִשּׁוּם דִּקְבִיעוּתָא דְּאַתְרָא אַחֲרָא הָוָה לֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, וּמִלָּה אַחֲרָא רֵיחָא דְּחָמָא בְּהַר הַמּוֹרִיָּה. וְלָמָּה נִקְרָא מוֹרִיָּה. עַל שֵׁם הַמּוֹר הַטּוֹב דְּהָוָה תַּמָּן.

וְכֹלָּא הָוָה, וְגַן עֵדֶן דְּעָאל עִמֵּיהּ וּבַרְכֵיהּ. וּבְגִין כַּךְ לָא תָּלָה מִלָּה בִּלְבוּשִׁין, אֶלָּא בְּיַעֲקֹב מַמָּשׁ, דְּחָמָא דְּבֵיהּ הָוָה תַּלְיָא מִלָּה (ס"א וְיֵאוֹת הָוָה לְאִתְבָּרְכָה) וְאִתְחַזֵּי, וּזְכוּתֵיהּ סָלִיק לְאִתְבָּרְכָא, וְעָאל עִמֵּיהּ גַּן עֵדֶן. וּבְגִין כָּךְ כַּד אִתְרָעֵם עֵשָׂו, אֲמַר גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה.

לשון הקודש

אַבְרָהָם מֵאֵת בְּנֵי חֵת. וּבְשָׁעָה שֶׁהָיָה יִצְחָק נִכְנָס אֵלָיו, רָאָה שְׁכִינָה עָלָיו, וְהֶעֱלָה רֵיחוֹת עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים, וּמִשּׁוּם כָּךְ הָיָה מִתְפַּלֵּל שָׁם, וּקְבָעוֹ לִתְפִלָּתוֹ.

וְלָמָּה אַבְרָהָם לֹא הָיָה מִתְפַּלֵּל שָׁם? מִשּׁוּם שֶׁקְּבִיעוּת שֶׁל מָקוֹם אַחֵר הָיְתָה לוֹ בַּתְּחִלָּה, וְדָבָר אַחֵר רֵיחַ שֶׁרָאָה בְּהַר הַמּוֹרִיָּה. וְלָמָּה נִקְרָא מוֹרִיָּה? עַל שֵׁם הַמּוֹר הַטּוֹב שֶׁהָיָה שָׁם.

וְהַכֹּל הָיָה, וְגַן עֵדֶן שֶׁנִּכְנַס עִמּוֹ וּבִרְכוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא תָּלָה הַדָּבָר בַּלְּבוּשִׁים, אֶלָּא בְּיַעֲקֹב מַמָּשׁ, שֶׁרָאָה שֶׁבּוֹ הָיָה הַדָּבָר תָּלוּי (וְרָאוּי הָיָה לְהִתְבָּרֵךְ) וְנִרְאֶה, וּזְכוּתוֹ עוֹלָה לְהִתְבָּרֵךְ, וְנִכְנַס עִמּוֹ גַּן עֵדֶן. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כְּשֶׁהִתְרַעֵם עֵשָׂו, אָמַר גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, לָא אִצְטְרִיךְ אוֹרַיְיתָא לְמִכְתַּב אֶלָּא מֵהַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים. מָאי טַעֲמָא. מִשּׁוּם דְּשֵׁירוּתָא דְסִיהֲרָא הֲוֵי, וְעַל דָּא אוֹרַיְיתָא הָוָה אִצְטְרִיךְ לְמִכְתַּב מֵהָכָא, דְּהָא בְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְקָשַׁר מִלָּה.

וְלָא קַשְׁיָא, דְּלָא כְתִיב זֹאת, הַחֹדֶשׁ הַזֹּאת, דְּהָא זֶה וְזֹאת כְּחַד מִתְקַשְּׁרִין וּבַאֲתַר דְּאִית בֵּיהּ דְּכָר וְנוּקְבָּא כַּחֲדָא, לֵית שְׁבָחָא אֶלָּא לִדְכוּרָא, וְעַל דָּא רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה, לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה וַדַּאי. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, לָכֶם תְּרֵי זִמְנֵי לָמָּה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מִנַּיְיהוּ, אִשְׁתְּמַע יַתִּיר, כְּמָה דִכְתִיב, (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ. אִתְקְשָׁרוּתָא דָא לָכֶם, וְלָא לִשְׁאַר עַמִּין.

דַּבְּרוּ אֶל כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא הִצְטָרְכָה תּוֹרָה לִכְתֹּב אֶלָּא מֵהַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁזֶּה הָיָה תְּחִלַּת הַלְּבָנָה, וְעַל זֶה הַתּוֹרָה הִצְטָרְכָה לִכְתֹּב מִכָּאן, שֶׁהֲרֵי בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא נִקְשָׁר הַדָּבָר.

וְלֹא קָשֶׁה שֶׁלֹּא כָתוּב זֹאת, הַחֹדֶשׁ הַזֹּאת, שֶׁהֲרֵי זֶה וְזֹאת מִתְקַשְּׁרִים כְּאֶחָד. וּבְמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד, אֵין הַשֶּׁבַח אֶלָּא לַזָּכָר, וְעַל זֶה רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה, לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה וַדַּאי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לָמָּה פַּעֲמַיִם לָכֶם? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵהֶם נִשְׁמָע יוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ. הִתְקַשְּׁרוּת זוֹ לָכֶם, וְלֹא לִשְׁאָר הָעַמִּים.

דַּבְּרוּ אֶל כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בֶּעָשׂוֹר

הַזֶּה וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה וְגוֹ', (שמות יב) בֶּעָשׂוֹר, אֲמַאי בֶּעָשׂוֹר. אָמַר רִבִּי אַבָּא, בְּזִמְנָא דְּאַנְהִיר יוֹבְלָא לְסִיהֲרָא, דִּכְתִיב בְּיוֹבְלָא, בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא.

וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה לְבֵית אָבוֹת, אֲמַאי, בְּגִין דִּבְזִמְנָא דָּא אִצְטְרִיךְ לְמֵיגַד לֵיהּ. דְּהָא תָּנֵינָן, בְּמִלְּתָא דָּא אִתְּבַר כִּתְרָא (חדא) תַּתָּאָה, דְּמִתְאַחֲדִין בֵּיהּ כָּל שְׁאַר כִּתְרִין תַּתָּאִין, וְעַל דָּא פָּרִישׁ מִשֶּׁה וְאָמַר, מִשְּׁכוּ וּקְחוּ לָכֶם צֹאן, כְּמָה דִּכְתִיב, צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה.

אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עֲבִידוּ אַתּוּן עוֹבָדָא לְתַתָּא, וַאֲנָא אִתְּבַר תֻּקְפֵּיהוֹן לְעֵילָא, וּכְמָה דְּתַעְבְּדוּן בְּנוּרָא אַתּוּן, דִּכְתִיב כִּי אִם צְלִי אֵשׁ, אֲנָא אוֹף הָכִי אַעְבִּיר אוֹתוֹ בָּאֵשׁ בִּנְהַר דִּינוּר.

לשון הקודש

לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה וְגוֹ'. בֶּעָשׂוֹר, לָמָּה בֶּעָשׂוֹר? אָמַר רַבִּי אַבָּא, בִּזְמַן שֶׁמֵּאִיר הַיּוֹבֵל לַלְּבָנָה, שֶׁכָּתוּב בַּיּוֹבֵל, בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא.

וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה לְבֵית אָבוֹת, לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁבִּזְמַן זֶה צָרִיךְ לִמְשֹׁךְ אוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, בְּדָבָר זֶה נִשְׁבַּר הַכֶּתֶר [אֶחָד] הַתַּחְתּוֹן שֶׁנֶּאֱחָזִים בּוֹ כָּל שְׁאָר הַכְּתָרִים הַתַּחְתּוֹנִים. וְעַל זֶה פֵּרַשׁ מֹשֶׁה וְאָמַר מִשְּׁכוּ וּקְחוּ לָכֶם צֹאן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה.

אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עֲשׂוּ אַתֶּם מַעֲשֶׂה לְמַטָּה, וַאֲנִי אֶשְׁבֹּר אֶת כֹּחָם לְמַעְלָה. וּכְמוֹ שֶׁאַתֶּם תַּעֲשׂוּ בָּאֵשׁ, שֶׁכָּתוּב כִּי אִם צְלִי אֵשׁ – אַף אֲנִי כָּךְ אַעֲבִיר אוֹתוֹ בָּאֵשׁ בִּנְהַר דִּינוּר.

אֲמַאי אִתְנְגִיד בַּעֲשָׂרָה, וְאִתְנְכִים בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר. אָמַר רִבִּי אַבָּא בְּדָא אִתְקַשָּׁרוּ יִשְׂרָאֵל אַרְבַּע מְאָה שְׁנִין. וְאַף עַל גַּב דְּאַרְבַּע מְאָה שְׁנִין לָא אִשְׁתַּעֲבִידוּ בְּהוּ, מִכָּל מָקוֹם, הוֹאִיל וַהֲוָה זַמִּין לְאִתְקַשְׁרָא בְּהוּ, אִתְחַשִּׁיב עָלֵיהּ כְּאִילּוּ אִשְׁתַּעֲבִידוּ בְּהוּ כָּל אַרְבַּע מְאָה שְׁנִין. בְּגִין כָּךְ, מְעַכְּבִין לֵיהּ אַרְבַּע יוֹמִין, קְטִירָא בִּרְשׁוּתַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וּלְבָתַר וְשָׁחֲטוּ אוֹתוֹ כֹּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבָּיִם.

אֲמַאי בֵּין הָעַרְבַּיִם. בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא תַּלְיָא, וּבְשַׁעֲתָא דְּאִתְמְסַר (דף מ' ע"א) מִלָּה דָא לֵיהּ, עַל יְדוֹי דְּאַבְרָהָם, דִּכְתִיב (בראשית טו) וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לָבוֹא וְתַרְדֵּמָה נָפְלָה עַל אַבְרָם וְהִנֵּה אֵימָה חֲשֵׁכָה גְדוֹלָה נוֹפֶלֶת עָלָיו. אֵימָה: כִּתְרָא חָדָא. חֲשֵׁכָה: כִּתְרָא אַחֲרָא. גְּדוֹלָה: הַאי דְּהִיא רַבְּרְבָא מִכֹּלָּא.

לשון הקודש

לָמָּה נִמְשַׁךְ בַּעֲשָׂרָה וְנִשְׁחַט בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר? אָמַר רַבִּי אַבָּא, בָּזֶה הִתְקַשְּׁרוּ יִשְׂרָאֵל אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה. וְאַף עַל גַּב שֶׁאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה לֹא הִשְׁתַּעְבְּדוּ בָּהֶם, מִכָּל מָקוֹם, הוֹאִיל וְהָיָה עָתִיד לְהִתְקַשֵּׁר בָּהֶם, נֶחְשָׁב עָלָיו כְּאִלּוּ הִשְׁתַּעְבֵּד בָּהֶם כָּל אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנִים. מִשּׁוּם זֶה מְעַכְּבִים אוֹתוֹ אַרְבָּעָה יָמִים קָשׁוּר בִּרְשׁוּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כָּךְ וְשָׁחֲטוּ אוֹתוֹ כֹּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבָּיִם.

לָמָּה בֵּין הָעַרְבַּיִם? בְּשָׁעָה שֶׁהַדִּין תָּלוּי וּבְשָׁעָה שֶׁדָּבָר זֶה נִמְסַר לוֹ עַל יְדֵי אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית טו) וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לָבוֹא וְתַרְדֵּמָה נָפְלָה עַל אַבְרָם וְהִנֵּה אֵימָה חֲשֵׁכָה גְדֹלָה נֹפֶלֶת עָלָיו. אֵימָה – כֶּתֶר אֶחָד. חֲשֵׁכָה – כֶּתֶר אַחֵר. גְּדֹלָה – זוֹ הִיא הַגְּדוֹלָה מֵהַכֹּל. וְאַף עַל גַּב

וְאַף עַל גַּב דְּאוֹקִימְנָא קְרָא דָא עַל שְׁאַר שִׁעְבּוּדַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, וְכֹלָּא הָוָה. כְּגַוְונָא דָא, (שמות י״ז) כִּי מָחֹה אֶמְחֶה, אַתּוּן מִתַּתָּא, וַאֲנָא מֵעֵילָּא.

תָּנָא, לָא נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, עַד דְּאִתְּבָּרוּ כֻּלְּהוּ שִׁלְטוֹנִין דִּלְעֵילָּא (מִשֶּׁלְשוֹלֵיהוֹן) מִשּׁוּלְטָנֵיהוֹן, וְנַפְקוּ יִשְׂרָאֵל מֵרְשׁוּתְהוֹן, וְאַעֲלוּ לִרְשׁוּתָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְקָטִירוּ בֵּיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדַי הֵם. מָאי טַעֲמָא עֲבָדַי הֵם. אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, דְּאַפְּקִית לְהוּ מֵרְשׁוּתָא אַחֲרָא, וְעָאלִית לוֹן בִּרְשׁוּתִי.

וְהַיְינוּ דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מָאי דִכְתִיב, אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאוֹר מִבָּתֵּיכֶם כִּי כָל אוֹכֵל מַחְמֶצֶת. אֶלָּא הָכִי אוֹקִימְנָא, הַאי שְׂאוֹר,

לשון הקודש

שֶׁבֵּאַרְנוּ פָּסוּק זֶה עַל שְׁאָר שִׁעְבּוּדֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל הָיָה. כְּמוֹ זֶה כִּי מָחֹה אֶמְחֶה, אַתֶּם מִלְּמַטָּה, וַאֲנִי מִלְּמַעְלָה.

שָׁנִינוּ, לֹא יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם עַד שֶׁנִּשְׁבְּרוּ כָּל הַשַּׁלִּיטִים שֶׁלְּמַעְלָה (מֵהַשְׁתַּלְשְׁלוּתָם) מִשְׁלִיטָתָם, וְיָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מֵרְשׁוּתָם, וְנִכְנְסוּ לָרָשׁוּת הַקְּדוֹשָׁה הָעֶלְיוֹנָה בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְנִקְשְׁרוּ בוֹ.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדַי הֵם. מָה הַטַּעַם עֲבָדַי הֵם? אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, שֶׁהוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵרָשׁוּת אַחֶרֶת, וְהִכְנַסְתִּים בִּרְשׁוּתִי.

וְהַיְינוּ שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאוֹר מִבָּתֵּיכֶם, כִּי כָל אוֹכֵל מַחְמֶצֶת?

וְהַאי מַחְמֶצֶת, דַּרְגָּא חַד אִינּוּן, וְכֻלְּהוּ חַד. רְשׁוּ אוֹחֲרֵי, אִינּוּן שָׁלְטָנִין, דִּמְמָנָן עַל שְׁאַר עַמִּין, וְקָרֵינָן לְהוּ יֵצֶר הָרָע, רְשׁוּתָא אַחֲרָא, אֵל נֵכָר, אֱלֹהִים אֲחֵרִים. אוֹף הָכִי, שְׁאוֹר, וּמַחְמֶצֶת, וְחָמֵץ, וְכֹלָּא חַד. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל הָנֵי שְׁנֵי, קַיְּימִתּוּ בִּרְשׁוּתָא אַחֲרָא, עַבְדִּין לְעַם אַחֲרָא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה דְּאַתּוּן בְּנֵי חוֹרִין, אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׁאוֹר מִבָּתֵּיכֶם. כָּל מַחְמֶצֶת לֹא תֹאכֵלוּ. וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִי הָכִי כָּל יְמֵי שַׁתָּא נָמֵי, אֲמַאי שִׁבְעַת יוֹמִין, דִּכְתִיב שִׁבְעַת יָמִים שְׁאוֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם, שִׁבְעַת יָמִים, וְלָא יַתִּיר. אָמַר לֵיהּ, כָּל זִמְנָא דְּאִתְחַיָּיב בַּר נָשׁ לְאִתְחַזָּאָה גַּרְמֵיהּ בֶּן חוֹרִין, הָכִי אִצְטְרִיךְ, כָּל זִמְנָא דְּלָא אִתְחַיָּיב לָא אִצְטְרִיךְ.

לשון הקודש

אֶלָּא כָּךְ בְּאַרְנוּ, שְׁאוֹר זֶה וּמַחְמֶצֶת זוֹ הֵן דַּרְגָּה אַחַת, וְכֻלָּם אֶחָד. רָשֻׁיּוֹת אֲחֵרוֹת, אוֹתָם שַׁלִּיטִים הַמְמֻנִּים עַל שְׁאָר עַמִּים, וְקוֹרְאִים לָהֶם יֵצֶר הָרָע, רְשׁוּת אַחֶרֶת, אֵל נֵכָר, אֱלֹהִים אֲחֵרִים – אַף כָּךְ שְׁאוֹר וּמַחְמֶצֶת וְחָמֵץ, וְהַכֹּל אֶחָד. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּל הַשָּׁנִים הַלָּלוּ עֲמַדְתֶּם בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת, עֲבָדִים לְעַם אַחֵר. מִכָּאן וָהָלְאָה שֶׁאַתֶּם בְּנֵי חוֹרִין, אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׁאוֹר מִבָּתֵּיכֶם. כָּל מַחְמֶצֶת לֹא תֹאכֵלוּ. וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כָּךְ אָז גַּם כָּל יְמֵי הַשָּׁנָה, לָמָּה שִׁבְעַת יָמִים, שֶׁכָּתוּב שִׁבְעַת יָמִים שְׁאוֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם, שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא יוֹתֵר? אָמַר לוֹ, כָּל זְמַן

לְמַלְכָּא דְּעָבַד לְחַד בַּר נָשׁ רוּפִּינוּם, כָּל אִינּוּן יוֹמִין דְּסָלִיק לְהַאי דַּרְגָּא, חַדֵּי, וְלָבִישׁ לְבוּשֵׁי יְקַר, לְבָתָּר לָא אִצְטְרִיךְ. לְשַׁתָּא אַחֲרָא נָטִיר אִינּוּן יוֹמִין דְּסָלִיק לְיָקִירוּ דָא, וְלָבַשׁ אִינּוּן לְבוּשִׁין, וְכֵן בְּכָל שַׁתָּא וְשַׁתָּא. כְּהַאי גַּוְונָא יִשְׂרָאֵל, כְּתִיב, שִׁבְעַת יָמִים שְׁאוֹר לֹא יִמָּצֵא, דְּאִינּוּן יוֹמֵי חֶדְוָותָא, יוֹמִין דְּסָלִיקוּ לִיקָרָא דָא, וְנַפְּקוּ מִשִּׁעְבּוּדָא אַחֲרָא. וּבְגִין כַּךְ, נַטְרִין בְּכָל שַׁתָּא וְשַׁתָּא, יוֹמִין דְּסָלִיקוּ לְהַאי יְקַר, וְנַפְּקוּ מֵרְשׁוּתָא אַחֲרָא, וְעָאלוּ בִּרְשׁוּתָא קַדִּישָׁא, וְעַל דָּא כְּתִיב, שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מַצַּת כְּתִיב, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, מַרְאֹת אֱלֹהִים. (יחזקאל א) וְלָמָּה אִתְקְרֵי מַצַּת. דִּינָא. דִּינָא קַדִּישָׁא. דִּינָא דְּאִתְאַחֲדָא

לשון הקודש

שֶׁהִתְחַיֵּב אָדָם לְהַרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ בֶּן חוֹרִין – כָּךְ צָרִיךְ. כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הִתְחַיֵּב – לֹא צָרִיךְ.

לְמֶלֶךְ שֶׁעָשָׂה אָדָם אֶחָד קָצִין. כָּל אוֹתָם יָמִים שֶׁעָלָה לְדַרְגָּה זוֹ שָׂמֵח, וְלָבַשׁ בִּגְדֵי כָבוֹד. אַחַר כָּךְ לֹא צָרִיךְ. לְשָׁנָה אַחֶרֶת שׁוּמֵר אוֹתָם יָמִים שֶׁעָלָה לְכָבוֹד זֶה, וְלוֹבֵשׁ אוֹתָם בְּגָדִים, וְכָךְ כָּל שָׁנָה וְשָׁנָה. כָּךְ יִשְׂרָאֵל, כָּתוּב שִׁבְעַת יָמִים שְׁאֹר לֹא יִמָּצֵא, שֶׁהֵם יְמֵי שִׂמְחָה, יָמִים שֶׁעָלוּ לְכָבוֹד זֶה וְיָצְאוּ מִשִּׁעְבּוּד אַחֵר, וְלָכֵן שׁוֹמְרִים בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה אֶת הַיָּמִים שֶׁעָלוּ לַכָּבוֹד הַזֶּה, וְיָצְאוּ מֵרָשׁוּת אַחֶרֶת וְנִכְנְסוּ בָּרָשׁוּת הַקְּדוֹשָׁה. וְעַל זֶה כָּתוּב שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מַצַּת כָּתוּב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מַרְאֹת אֱלֹהִים. וְלָמָּה נִקְרָאוּ מַצַּת? דִּין, דִּין קָדוֹשׁ, דִּין שֶׁנֶּאֱחָז בַּשֵּׁם

בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. דִּינָא דְּלָא הָוָה תַּקִּיפָא כָּל הַהוּא זִמְנָא בְּגַוַוייהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, דְּהָא קַיְּימָא סִיהֲרָא בִּפְגִימוּתָא. וְעַל דְּקַיְּימָא סִיהֲרָא בִּפְגִימוּתָא, (דברים טז) לֶחֶם עֹנִי כְּתִיב.

מָאי טַעְמָא קַיְּימָא בִּפְגִימוּתָא. בְּגִין דְּלָא אִתְפְּרָעוּ, וְלָא אִתְגַּלְיָא הַאי אָת קַדִּישָׁא. גְּזִירִין הֲווֹ וְלָא אִתְפְּרָעוּ, אֵימָתַי אִתְפְּרָעוּ, בְּשַׁעֲתָא דִּכְתִיב, (שמות טו) שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ, וְאַף עַל גַּב דְּאוֹקִימְנָא הַאי קְרָא בְּמִלָּה אַחֲרָא, כֹּלָּא הָוָה וְיֵאוֹת.

וְאִי תֵּימָא דְּבִימֵי יְהוֹשֻׁעַ אִתְפְּרָעוּ. לָאו הָכִי, אֶלָּא אִינּוּן דִּכְתִיב, (יהושע ה) וְכָל הָעָם הַיְלוֹדִים בַּמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ וְגוֹ׳, בָּתַר דְּאִתְפְּרָעוּ, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּקַדְמִיתָא אֲכַלְתּוּן מַצּוֹת, דְּקַיְּימָא סִיהֲרָא בִּפְגִימוּתָא, וְאִקְרֵי לֶחֶם עֹנִי, מִכָּאן וּלְהָלְאָה

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ, דִּין שֶׁלֹּא הָיָה קָשֶׁה כָּל אוֹתוֹ זְמַן בְּתוֹךְ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲרֵי הַלְּבָנָה עוֹמֶדֶת בִּפְגָם, וְעַל שֶׁעוֹמֶדֶת הַלְּבָנָה בִּפְגִימָתָה כָּתוּב לֶחֶם עֹנִי.

מָה הַטַּעַם עוֹמֶדֶת בִּפְגָם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִפְרְעוּ וְלֹא הִתְגַּלָּה אוֹת הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ. מְהוּלִים הָיוּ וְלֹא נִפְרְעוּ. מָתַי נִפְרְעוּ? בְּשָׁעָה שֶׁכָּתוּב (שמות טו) שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ. וְאַף עַל גַּב שֶׁבֵּאַרְנוּ פָּסוּק זֶה בְּדָבָר אַחֵר – הַכֹּל הָיָה וְרָאוּי. **וְאִם** תֹּאמַר שֶׁנִּפְרְעוּ בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ – לֹא כָּךְ, אֶלָּא אוֹתָם שֶׁכָּתוּב (יהושע ה) וְכָל הָעָם הַיְלוֹדִים בַּמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ וְגוֹ׳. אַחַר שֶׁנִּפְרְעוּ, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא,

הַאי לֶחֶם מֵאָתָר אַחֲרָא לֶהֱוֵי. מָאי הוּא. דִּכְתִיב, (שמות טז) **הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם. לָא מִן סִיהֲרָא כְּהַהוּא זִמְנָא, אֶלָּא מִן הַשָּׁמָיִם מַמָּשׁ, כְּמָה דִּכְתִיב,** (בראשית כז) **וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם.**

וְיִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין, נַטְרִין אִינּוּן יוֹמִין דְּעָאלוּ תְּחוֹת גַּדְפּוֹי דִּשְׁכִינְתָּא, וְנַטְרִין הַהוּא נַהֲמָא דְּאַתְיָא מִסִּטְרָהָא, **וְעַל דָּא כְתִיב,** (שמות כג) **אֶת חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר וְגוֹ׳, וּכְתִיב וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמַּצּוֹת. מַהוּ וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמַּצּוֹת. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר,** (שמות יט) **וּשְׁמַרְתֶּם אֶת בְּרִיתִי. וְכֹלָּא בְּחַד דַּרְגָּא סַלְקָא וְאִתְאַחָד.**

וְאִי תֵּימָא מֹשֶׁה הֵיךְ לָא פָּרַע לְהוּ. אֶלָּא, בְּגִין דְּלָא יִתְעַכְּבוּן יִשְׂרָאֵל תַּמָּן עַד דְּיִתְסִיאוּ, **וְעַל דָּא כְתִיב,** (דברים טז) **שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מַצּוֹת**

לשון הקודש

בַּהִתְחָלָה אֲכַלְתֶּם מַצּוֹת, כְּשֶׁעָמְדָה הַלְּבָנָה בִּפְגִימָתָהּ, וְנִקְרָא לֶחֶם עֹנִי. מִכָּאן וָהָלְאָה לֶחֶם זֶה יִהְיֶה מִמָּקוֹם אַחֵר. מַה הוּא? שֶׁכָּתוּב (שמות טז) הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם. לֹא מֵהַלְּבָנָה כְּמוֹ אוֹתוֹ זְמַן, אֶלָּא מִן הַשָּׁמַיִם מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם.

וְיִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים שׁוֹמְרִים אוֹתָם יָמִים שֶׁנִּכְנְסוּ תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, וְשׁוֹמְרִים אוֹתוֹ לֶחֶם שֶׁבָּא מִצִּדָּהּ, וְעַל זֶה כָּתוּב אֶת חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר וְגוֹ׳, וְכָתוּב וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמַּצּוֹת. מַה זֶּה וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמַּצּוֹת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם יט) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת בְּרִיתִי, וְהַכֹּל בְּדַרְגָּה אַחַת עוֹלֶה וְנֶאֱחָז.

וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ מֹשֶׁה לֹא פָּרַע אוֹתָם? אֶלָּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעַכְּבוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל עַד

לֶחֶם עֹנִי. מָאי טַעְמָא לֶחֶם (דף מ׳ ע״ב) עֹנִי, מִשּׁוּם כִּי בְּחִפָּזוֹן יָצָאתָ וְגוֹ׳ וּכְתִיב וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ.

תָּא חֲזֵי, כַּד עָאלוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, עָאלוּ גְזִירִין וְאִתְפְּרָעוּ. וּמַה כְּתִיב, (דברים ח) אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם. מָאי בְּמִסְכֵּנֻת. לֶחֶם עֹנִי. אֲמַאי אִקְרֵי לֶחֶם עֹנִי. מִשּׁוּם דְּקַיְּימָא סִיהֲרָא בִּפְגִימוּתָא, וְלָא מִתְבָּרְכָא מִשִּׁמְשָׁא, וְלָא מִתְנַהֲרָא מִן שִׁמְשָׁא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (דברי הימים א כט) כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְלָא אִתְנַהֲרָא (מִכָּל) מִיּוֹבְלָא. מָאי טַעֲמָא. מִשּׁוּם דְּלָא אִתְפְּרָעוּ. אֲבָל הָכָא, דְּאִתְגְּזָרוּ יִשְׂרָאֵל וְאִתְפְּרָעוּ, לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ כְּתִיב, וְעַל דָּא לֹא בְּמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם. מָאי טַעֲמָא. מִשּׁוּם דְּלָא תֶחְסַר כ״ל בָּהּ, כְּמָה דְּחָסְרוּ לֵיהּ בְּמִצְרַיִם.

לשון הקודש

שֶׁיִּתְרַפְּאוּ, וְעַל זֶה כָּתוּב שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מַצּוֹת לֶחֶם עֹנִי. מָה הַטַּעַם לֶחֶם עֹנִי? מִשּׁוּם כִּי בְּחִפָּזוֹן יָצָאתָ וְגוֹ׳, וְכָתוּב וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ, נִכְנְסוּ מְהוּלִים וְנִפְרְעוּ, וּמַה כָּתוּב? (דברים ח) אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם. מַה זֶּה בְּמִסְכֵּנֻת? לֶחֶם עֹנִי. לָמָּה נִקְרָא לֶחֶם עֹנִי? מִשּׁוּם שֶׁהַלְּבָנָה עוֹמֶדֶת בִּפְגִימָתָהּ וְלֹא מִתְבָּרֶכֶת מִן הַשֶּׁמֶשׁ, וְלֹא מוֹאֶרֶת מִן הַשֶּׁמֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְלֹא מוֹאֶרֶת (מִכָּל) מִיּוֹבֵל. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִפְרְעוּ. אֲבָל כָּאן שֶׁנִּמּוֹלוּ יִשְׂרָאֵל וְנִפְרְעוּ, לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ כָּתוּב, וְעַל זֶה לֹא בְּמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא תֶחְסַר כ״ל בָּהּ. כְּמוֹ שֶׁחָסְרוּ לָהּ בְּמִצְרַיִם.

וּבְכָל שַׁתָּא וְשַׁתָּא דּוּכְרָנָא דְּמִצְרַיִם קָא עַבְדֵי יִשְׂרָאֵל וְאַכְלֵי, וְלָא אִשְׁתְּצֵי מִדָּרֵי דָּרִין. וּבְגִין דְּלָא אִתְפְּרָעוּ הָכָא בְּמִצְרַיִם, חַסְרוּ לֵיהּ לְהַאי כָּל, וְקַיְּימָא סִיהֲרָא בִּפְגִימוּתָא, וְאִקְרֵי לֶחֶם עֹנִי, עֹנִי: כְּתַרְגּוּמוֹ מִסְּכֵּנוּת. וּמַאי דְּאַכְלוּ לֵיהּ תַּמָּן בְּאַרְעָא, בְּגִין דּוּכְרָנָא דְּמִצְרַיִם הָוָה, וְהַאי לְדָרֵי דָּרִין, וּלְזִמְנָא דְּאָתֵי כְּתִיב, (ישעיה ס) לֹא יָבֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ וִירֵחֵךְ וְגוֹ׳.

תַּנָּא אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן כְּתִיב בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְיִקְחוּ לָהֶם וְגוֹ׳, וּכְתִיב (ויקרא כג) אַךְ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפֻּרִים הוּא, אִשְׁתְּמַע כְּמָה דְּאִתְּמַר, דִּכְתִיב בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה. מָאי קָא מַיְּירֵי. אֶלָּא בֶּעָשׂוֹר, מִלָּה דָא בֶּעָשׂוֹר תַּלְיָא. לַחֹדֶשׁ הַזֶּה בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא, כַּד אָתָא נִימוּסָא לְהַאי דַּרְגָּא, כְּתִיב לַחֹדֶשׁ הַזֶּה דַּיְקָא.

לשון הקודש

וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה עוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל זִכָּרוֹן שֶׁל מִצְרַיִם וְאוֹכְלִים, וְלֹא מִתְכַּלֶּה מִדּוֹרֵי דּוֹרוֹת. וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִפְרְעוּ כָּאן בְּמִצְרַיִם, חָסְרוּ אוֹתוֹ, אֶת הַכֹּל הַזֶּה, וְהַלְּבָנָה עוֹמֶדֶת בִּפְגִימוּת. וְנִקְרֵאת לֶחֶם עֹנִי. עֹנִי כְּתַרְגּוּמוֹ מִסְּכֵּנוּת. וּמַה שֶּׁאָכְלוּ אוֹתוֹ שָׁם בָּאָרֶץ, זֶה הָיָה בִּשְׁבִיל זִכָּרוֹן מִצְרַיִם, וְזֶה לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת, וְלֶעָתִיד לָבֹא כָּתוּב (ישעיה ס) לֹא יָבֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ וִירֵחֵךְ וְגוֹ׳.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְיִקְחוּ לָהֶם וְגוֹ׳. וְכָתוּב אַךְ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפֻּרִים הוּא. נִשְׁמָע כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שֶׁכָּתוּב בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה. מַה זֶּה אוֹמֵר? אֶלָּא בֶּעָשׂוֹר, דָּבָר זֶה תָּלוּי בֶּעָשׂוֹר. לַחֹדֶשׁ הַזֶּה?

וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה לְבֵית אָבוֹת שֶׂה לַבָּיִת. (שמות יב) **תָּנָא תְּלַת קִשְׁרִין אִינּוּן, בְּכוֹר בְּהֵמָה, בְּכוֹר הַשְׁבִי, בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה.** (דִּתְלַת קִשְׁרִין) **דְּכָל שְׁאַר מִתְקַשְׁרֵי בְּהוּ בְּאִלֵּין תְּלַת גַּוְונֵי דִלְעֵילָא. וּבְהַאי דְּאִתְקְרֵי צֹאן, אִתְקָשַׁר כֻּלָּא, וְכֻלָּא כָּלִיל בַּצֹּאן, אִתְקָשַׁר צֹאן בַּצֹּאן, וְלָא יְכִיל לְאִתְפָּרְשָׁא מִקִּטְרוֹי, וּבְהַאי כֻּלְּהוּ אִתְקַשָּׁרוּ, וְעַל דָּא כְּתִיב, וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת, קִטִּירוּ לֵיהּ בִּקְטִירוּתָא, וְיֵהֵא אִתְמְסָר בִּידֵיכוֹן בִּרְשׁוּתְכוֹן, עַד דְּתַנְכְּסוּ לֵיהּ, וְתַעְבְּדוּן בֵּיהּ דִּינָא, וּלְזִמְנָא דְּאָתֵי כְּתִיב** (ישעיה סג) **מִי זֶה בָא מֵאֱדוֹם. וּכְתִיב,** (ישעיה לד) **כִּי זֶבַח לַיְיָ׳ בְּבָצְרָה. וּכְתִיב,** (זכריה יד) **וְהָיָה יְיָ׳ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ׳ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.**

לשון הקודש

בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה הָיָה צָרִיךְ (לִכְתֹּב)! אֶלָּא כְּשֶׁבָּא הַמִּנְהָג לַדַּרְגָּה הַזּוֹ, כָּתוּב לַחֹדֶשׁ הַזֶּה דַּוְקָא.

וְיִקְחוּ לָהֶם שֶׂה לְבֵית אָבֹת שֶׂה לַבָּיִת. שָׁנִינוּ, שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים הֵם: בְּכוֹר בְּהֵמָה, בְּכוֹר הַשְׁבִי, בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה. (שֶׁשְּׁלֹשָׁה קְשָׁרִים) שֶׁכָּל הַשְּׁאָר נִקְשָׁרִים בִּשְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ שֶׁל מַעְלָה. וּבָזֶה שֶׁנִּקְרָא צֹאן הַכֹּל נִקְשָׁר, וְהַכֹּל כָּלוּל בְּצֹאן. נִקְשָׁר צֹאן בְּצֹאן, וְלֹא יָכוֹל לְהִפָּרֵד מִקְשָׁרָיו, וּבָזֶה כֻּלָּם נִקְשְׁרוּ. וְעַל זֶה כָּתוּב וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת. קִשְׁרוּ אוֹתוֹ בְּקֶשֶׁר, וְיִהְיֶה מָסוּר בְּיֶדְכֶם בִּרְשׁוּתְכֶם עַד שֶׁתִּשְׁחֲטוּ אוֹתוֹ וְתַעֲשׂוּ בוֹ דִּין. וְלֶעָתִיד לָבֹא כָּתוּב (ישעיה סג) מִי זֶה בָא מֵאֱדוֹם. וְכָתוּב כִּי זֶבַח לַה׳ בְּבָצְרָה. וְכָתוּב (זכריה יד) וְהָיָה ה׳ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה׳ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

רעיא מהימנא

וַיִּשָּׂא הָעָם אֶת בְּצֵקוֹ טֶרֶם יֶחְמָץ וְגוֹ׳. (שמות יב) כ״ה פִּקּוּדָא דָּא, לְבָעֵר חָמֵץ. דְּהָא פִּקּוּדָא דָּא, אִתְמְסַר לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׂא הָעָם אֶת בְּצֵקוֹ טֶרֶם יֶחְמָץ. וּכְתִיב שְׂאוֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם, וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּא, וְרָזָא אוֹקִימְנָא, בֵּין חָמֵץ וּמַצָּה דְּכַמָּה דוּכְתֵּי, דָּא יֵצֶר רַע, וְדָא יֵצֶר טוֹב.

כ״ו פִּקּוּדָא בָתַר דָּא, לְסַפֵּר בִּשְׁבָחָא דִּיצִיאַת מִצְרַיִם, דְּאִיהוּ חִיּוּבָא עַל בַּר נָשׁ, לְאִשְׁתָּעֵי בְּהַאי שְׁבָחָא לְעָלְמִין. הָכִי אוֹקִימְנָא, כָּל בַּר נָשׁ דְּאִשְׁתָּעֵי בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, וּבְהַהוּא סִפּוּר חַדֵּי בְּחֶדְוָה, זַמִּין אִיהוּ לְמֶחֱדֵי בִּשְׁכִינְתָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי דְּהוּא חֵדוּ מִכֹּלָּא, דְּהַאי אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּחַדֵּי בְּמָרֵיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַדֵּי בְּהַהוּא סִפּוּר.

לשון הקודש

רַעְיָא מְהֵימְנָא

וַיִּשָּׂא הָעָם אֶת בְּצֵקוֹ טֶרֶם יֶחְמָץ וְגוֹ׳. כ״ה – מִצְוָה זוֹ לְבָעֵר חָמֵץ, שֶׁהֲרֵי מִצְוָה זוֹ נִמְסְרָה לְיִשְׂרָאֵל, וַיִּשָּׂא הָעָם אֶת בְּצֵקוֹ טֶרֶם יֶחְמָץ, וְכָתוּב שְׂאֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים, וְהַסּוֹד בֵּאֲרָנוּ, בֵּין חָמֵץ וּמַצָּה שֶׁל כַּמָּה מְקוֹמוֹת, זֶה יֵצֶר רַע, וְזֶה יֵצֶר טוֹב.

כ״ו – מִצְוָה אַחַר זוֹ לְסַפֵּר בְּשֶׁבַח יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהִיא חוֹבָה עַל בֶּן אָדָם לְדַבֵּר בְּשֶׁבַח זֶה לְעוֹלָמִים. כָּךְ בֵּאֲרָנוּ, כָּל אָדָם שֶׁמְּדַבֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וּבְאוֹתוֹ סִפּוּר שָׂמֵחַ בְּשִׂמְחָה, עָתִיד הוּא לִשְׂמֹחַ בַּשְּׁכִינָה בָּעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא שִׂמְחַת הַכֹּל, שֶׁהֲרֵי הוּא אָדָם שֶׁשָּׂמֵחַ בַּאֲדוֹנוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂמֵחַ בְּאוֹתוֹ סִפּוּר.

בֵּיהּ שַׁעֲתָא, כְּנִישׁ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכָל פָּמַלְיָא דִּילֵיהּ, וְאָמַר לוֹן, זִילוּ וּשְׁמָעוּ סִפּוּרָא דִּשְׁבָחָא דִּילִי, דְּקָא מִשְׁתָּעוּ בָנַי, וְחַדָּאן בְּפוּרְקָנִי. כְּדֵין כֻּלְּהוּ מִתְכַּנְּשִׁין, וְאַתְיָין וּמִתְחַבְּרִין בַּהֲדֵיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וּשְׁמָעוּ סִפּוּרָא דִּשְׁבָחָא, דְּקָא חַדָּאן בְּחֶדְוָא דְּפוּרְקָנָא דְּמָרֵיהוֹן, כְּדֵין אַתְיָין וְאוֹדָן לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל כָּל אִינּוּן נִסִּין וּגְבוּרָן וְאוֹדָאן לֵיהּ עַל עַמָּא קַדִּישָׁא דְּאִית לֵיהּ בְּאַרְעָא, דְּחַדָּאן בְּחֶדְוָה דְּפוּרְקָנָא דְּמָארֵיהוֹן.

כְּדֵין אִתּוֹסָף לֵיהּ חֵילָא וּגְבוּרְתָּא לְעֵילָא, וְיִשְׂרָאֵל בְּהַהוּא סִפּוּרָא יַהֲבֵי חֵילָא לְמָארֵיהוֹן, כְּמַלְכָּא, דְּאִתּוֹסָף חֵילָא וּגְבוּרְתָּא, כַּד מְשַׁבְּחִין גְּבוּרְתֵּיהּ, וְאוֹדָן לֵיהּ, וְכֻלְּהוּ דַּחֲלִין מִקָּמֵיהּ, וְאִסְתַּלָּק יְקָרֵיהּ עַל כֻּלְּהוּ. וּבְגִין כָּךְ, אִית לְשַׁבְּחָא וּלְאִשְׁתָּעֵי בְּסִפּוּר דָּא (דף מ״א ע״א) **כְּמָה דְּאִתְּמַר.**

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כּוֹנֵס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְכָל הַפָּמַלְיָא שֶׁלּוֹ, וְאָמַר לָהֶם: לְכוּ וְתִשְׁמְעוּ אֶת סִפּוּר הַשֶּׁבַח שֶׁלִּי שֶׁמְּדַבְּרִים הַבָּנִים שֶׁלִּי וּשְׁמֵחִים בִּגְאֻלָּתִי. אָז כֻּלָּם מִתְכַּנְּסִים, וּבָאִים וּמִתְחַבְּרִים עִם יִשְׂרָאֵל, וְשׁוֹמְעִים סִפּוּר הַשֶּׁבַח שֶׁשְּׂמֵחִים בְּחֶדְוַת גְּאֻלַּת אֲדוֹנָם. אָז בָּאִים וּמוֹדִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא עַל כָּל אוֹתָם נִסִּים וּגְבוּרוֹת, וּמוֹדִים לוֹ עַל הָעָם הַקָּדוֹשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּאָרֶץ שֶׁשְּׂמֵחִים בְּשִׂמְחַת הַגְּאֻלָּה שֶׁל אֲדוֹנָם.

אָז מִתּוֹסֵף לוֹ כֹּחַ וּגְבוּרָה לְמַעְלָה, וְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ סִפּוּר נוֹתְנִים כֹּחַ לְרִבּוֹנָם, כְּמוֹ מֶלֶךְ שֶׁמּוֹסִיף כֹּחַ וּגְבוּרָה כְּשֶׁמְּשַׁבְּחִים גְּבוּרָתוֹ וּמוֹדִים לוֹ, וְכֻלָּם פּוֹחֲדִים מִפָּנָיו, וּמִתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ עַל כֻּלָּם.

כְּגַוְונָא דָא, חוֹבָה אִיהוּ עַל בַּר נָשׁ, לְאִשְׁתְּעֵי תָּדִיר קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְפַרְסוּמֵי נִיסָא בְּכָל אִינּוּן נִיסִּין דְּעָבַד.

וְאִי תֵּימָא, אֲמַאי אִיהוּ חוֹבָתָא, וְהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָדַע כֹּלָּא, כָּל מַה דְּהַוָה, וְיֶהֱוֵי לְבָתַר דְּנָא, אֲמַאי פִּרְסוּמָא דָא קָמֵיהּ, עַל מַה דְּאִיהוּ עָבַד, וְאִיהוּ יָדַע. אֶלָּא וַדַּאי אִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְפַרְסוּמֵי נִיסָא, וּלְאִשְׁתְּעֵי קָמֵיהּ בְּכָל מַה דְּאִיהוּ עָבַד, בְּגִין דְּאִינּוּן מִלִּין סַלְקִין, וְכָל פָּמַלְיָא דִלְעֵילָא מִתְכַּנְּשִׁין, וְחָמָאן לוֹן, וְאוֹדָאן כֻּלְּהוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִסְתַּלָּק יְקָרֵיהּ עָלַיְיהוּ עֵילָא וְתַתָּא.

כְּגַוְונָא דָּא, מָאן דְּאִשְׁתְּעֵי וּמְפָרֵט חֶטְאוֹי עַל כָּל מַה דְּעָבַד, אִי תֵּימָא לְמָאי אִצְטְרִיךְ. אֶלָּא מִקַּטְרְגָא קָאִים תָּדִיר קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

לשון הקודש

וְלָכֵן יֵשׁ לְשַׁבֵּחַ וּלְדַבֵּר בְּסִפּוּר זֶה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. כְּמוֹ זֶה חוֹבָה עַל בֶּן אָדָם לְדַבֵּר תָּמִיד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְפַרְסֵם אֶת הַנֵּס בְּכָל אוֹתָם נִסִּים שֶׁעָשָׂה.

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה זֶה חוֹבָה, וַהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ הַכֹּל, כָּל מַה שֶׁהָיָה וְשֶׁיִּהְיֶה לְאַחַר מִכֵּן, מַדּוּעַ פִּרְסוּם זֶה לְפָנָיו, עַל מַה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, וְהוּא יוֹדֵעַ? אֶלָּא וַדַּאי צָרִיךְ אָדָם לְפַרְסֵם אֶת הַנֵּס וּלְדַבֵּר לְפָנָיו בְּכָל מַה שֶׁהוּא עָשָׂה, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם דְּבָרִים עוֹלִים, וְכָל הַפָּמַלְיָא שֶׁלְּמַעְלָה מִתְכַּנֶּסֶת, וְרוֹאִים אוֹתָם וּמוֹדִים כֻּלָּם לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וּמִתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ עֲלֵיהֶם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

כְּמוֹ זֶה מִי שֶׁמְּדַבֵּר וּמְפָרֵט חֲטָאָיו עַל כָּל מַה שֶׁעָשָׂה, אִם תֹּאמַר לְשֵׁם מָה צָרִיךְ? אֶלָּא הַמְקַטְרֵג עוֹמֵד תָּמִיד לִפְנֵי

בְּגִין לְאִשְׁתְּעֵי וּלְמִתְבַּע חוֹבֵי בְּנֵי נָשָׁא, וּלְמִתְבַּע עֲלֵיהוֹן דִּינָא. כֵּיוָן דְּאַקְדִּים בַּר נָשׁ, וּמְפָרֵיט חֶטְאוֹי, כָּל חַד וְחַד, לָא אַשְׁאִיר פִּטְרָא דְּפוּמָא לְהַהוּא מְקַטְרְגָא, וְלָא יְכִיל לְמִתְבַּע עָלֵיהּ דִּינָא. דְּהָא תָּדִיר תָּבַע דִּינָא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר מִשְׁתָּעֵי וּמְקַטְרֵג פְּלוּגֵי עָבֵד כַּךְ. וְעַל דָּא, אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאַקְדְּמָא, וּלְפָרֵט חֶטְאוֹי.

כֵּיוָן דִּמְקַטְרְגָא חָמֵי דָּא, לֵית לֵיהּ פִּטְרָא דְּפוּמָא עָלֵיהּ, וּכְדֵין אִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ מִכֹּל וָכֹל. אִי תָּב בְּתִיּוּבְתָּא יֵאוֹת, וְאִי לָאו, הָא מְקַטְרְגָא אִשְׁתְּכַח עָלֵיהּ, וְאָמַר פְּלוּגֵי דְּאָתָא לְקָמָךְ בְּתוּקְפָּא דְּאַפִּין, בָּעִיט בְּמָרֵיהּ, חוֹבוֹי כַּךְ וְכָךְ. עַל דָּא יֵאוֹת לְאִזְדַּהֲרָא בַּר נָשׁ בְּכָל חֵנֵי, בְּגִין דְּיִשְׁתְּכַח עַבְדָּא מְהֵימְנָא קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּדֵי לְדַבֵּר וְלִתְבֹּעַ חֲטָאֵי בְּנֵי אָדָם וּלְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם דִּין. כֵּיוָן שֶׁמַּקְדִּים אָדָם וּמְפָרֵט אֶת חֲטָאָיו כָּל אֶחָד וְאֶחָד, אֵינוֹ מַשְׁאִיר פִּתְחוֹן פֶּה לְאוֹתוֹ מְקַטְרֵג, וְלֹא יָכוֹל לְבַקֵּשׁ עָלָיו דִּין, שֶׁהֲרֵי תָּמִיד תּוֹבֵעַ דִּין בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ מְדַבֵּר וּמְקַטְרֵג שֶׁפְּלוּגֵי עָשָׂה כָּךְ. וְלָכֵן צָרִיךְ לָאָדָם לְהַקְדִּים וּלְפָרֵט חֲטָאָיו.

כֵּיוָן שֶׁהַמְּקַטְרֵג רוֹאֶה אֶת זֶה, אֵין לוֹ עָלָיו פִּתְחוֹן פֶּה, וְאָז נִפְרָד מִמֶּנּוּ מִכֹּל וָכֹל. אִם שָׁב בִּתְשׁוּבָה – יָפֶה, וְאִם לֹא – הֲרֵי הַמְּקַטְרֵג נִמְצָא עָלָיו וְאוֹמֵר: פְּלוּגֵי שֶׁבָּא לְפָנֶיךָ בְּעַזּוּת פָּנִים, בָּעַט בַּאֲדוֹנוֹ, חֲטָאָיו כָּךְ וְכָךְ. עַל זֶה יָפֶה שֶׁיִּזָּהֵר הָאָדָם בְּכָל אֵלֶּה, כְּדֵי שֶׁיִּמָּצֵא עֶבֶד נֶאֱמָן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

כ"ז פִּקּוּדָא בָתַר דָּא, לְאֶכּוֹל מַצָּה בְּפֶסַח, בְּגִין דְּאִיהוּ דּוּכְרָנָא לְדָרֵי דָרִין, עַל רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא. וְהָא אוּקְמוּהָ, דְּיִשְׂרָאֵל נָפְקוּ בְּהַהוּא זִמְנָא מֵרָזָא דְּטַעֲוָון אַחֲרָן, וְעָאלוּ בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא. וְהָא אוּקְמוּהָ רָזָא דְּנָא בְּכַמָּה דוּכְתֵּי. **וַיֹּאמֶר** יְיָ אֶל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח וְגוֹ'. (שמות יב) כ"ח פִּקּוּדָא דָּא, לְמִשְׁחַט פֶּסַח בֵּין הָעַרְבַּיִם, בְּי"ד בְּנִיסָן, דּוּכְרָנָא דְּהַהוּא פֶּסַח דְּמִצְרַיִם. וְדָא אִיהוּ חוֹבָתָא עַל כֹּלָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, וְשָׁחֲטוּ אוֹתוֹ כָּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבָּיִם.

פֶּסַח דָּא, אִצְטְרִיךְ לְמֶהֱוֵי נָטִיר, מֵעֲשָׂרָה יוֹמִין וּלְהָלְאָה, דִּכְתִיב בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְיִקְחוּ לָהֶם וְגוֹ'. מַאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּהָא כְּדֵין שָׁרְיָאת סִיהֲרָא לְאַנְהָרָא, מֵעֲשָׂרָה יוֹמִין וּלְהָלְאָה, עַד

לשון הקודש

כ"ז – מִצְוָה אַחֵר זוֹ לֶאֱכֹל מַצָּה בְּפֶסַח, מִשּׁוּם שֶׁהוּא זִכָּרוֹן לְדוֹרֵי דוֹרוֹת עַל סוֹד הָאֱמוּנָה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁיִּשְׂרָאֵל יָצְאוּ בְּאוֹתוֹ זְמַן מִסּוֹד שֶׁל אֱלִילִים אֲחֵרִים, וְנִכְנְסוּ בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, וַהֲרֵי בֵּאֲרוּ אֶת הַסּוֹד הַזֶּה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח וְגוֹ'. כ"ח – מִצְוָה זוֹ לִשְׁחֹט פֶּסַח בֵּין הָעַרְבַּיִם בְּי"ד בְּנִיסָן, זִכָּרוֹן לְאוֹתוֹ פֶּסַח מִצְרַיִם, וְזוֹהִי חוֹבָה עַל כֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְשָׁחֲטוּ אוֹתוֹ כֹּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבָּיִם.

פֶּסַח זֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת שָׁמוּר מֵעֲשָׂרָה יָמִים וָהָלְאָה, שֶׁכָּתוּב בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְיִקְחוּ לָהֶם וְגוֹ'. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי אָז מַתְחִילָה הַלְּבָנָה לְהָאִיר מֵעֲשָׂרָה

דְּאִשְׁתְּלִים בַּחֲמִישָׁר. וְאַרְבִּיסָר דְּלֵיהֱוֵי נָכִים, בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא תַלְיָא עַל עָלְמָא.

רָזָא דָּא, לְאַעְבְּרָא זוֹהֲמָא, מִקְּמֵי בְּרִית קַדִּישָׁא, וּלְאִתְהַנָּאָה בְּהַהוּא רֵיחָא דְּנָדִיף טָוִי נוּר. וְעַל דָּא לָא אַתְיָא אֶלָּא עַל שָׁבְעָא. וְעַל דָּא, וְכָל עָרֵל לֹא יֹאכַל בּוֹ. מָאן דְּאִית בֵּיהּ בְּרִית קַדִּישָׁא, יֵיכוּל בֵּיהּ. מָאן דְּלָא אִית בֵּיהּ בְּרִית קַדִּישָׁא, לָא יֵיכוּל בֵּיהּ. דְּהַאי מִבְּנֵי בְּרִית אִיהוּ לְתַבְרָא תוּקְפָּא דְּחֵילָא אַחֲרָא, לְאַעְבְּרָא עָרְלָה מִקְּמֵי בְּרִית. בְּגִין כַּךְ, הַאי בִּבְנֵי בְּרִית אִיהוּ לְמֶעְבַּד, וְלָא בִּבְנֵי עָרְלָה.

כַּד אָתָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִצְרַיִם, חָמָא דָמָא דְּהַהוּא פֶּסַח, דְּהֲוָה רָשִׁים עַל פִּתְחָא, וְדָמָא דִּבְרִית, הֵיךְ הֲוֹוּ קַיְּימִין עַל פִּתְחָא, דִּכְתִיב,

לשון הקודש

יָמִים וָהָלְאָה, עַד שֶׁנִּשְׁלֶמֶת בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר, וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁחָט בְּשָׁעָה שֶׁהַדִּין תָּלוּי עַל הָעוֹלָם.

סוֹד זֶה לְהַעֲבִיר הַזֻּהֲמָה מִלִּפְנֵי הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה, וְלֵהָנוֹת מֵאוֹתוֹ רֵיחַ שֶׁנּוֹדֵף מִצְּלִי הָאֵשׁ, וְעַל זֶה לֹא בָא אֶלָּא עַל הַשָּׁבָע, וְעַל זֶה וְכָל עָרֵל לֹא יֹאכַל בּוֹ. מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בְּרִית קֹדֶשׁ, יֹאכַל בּוֹ. מִי שֶׁאֵין בּוֹ בְּרִית קֹדֶשׁ, לֹא יֹאכַל בּוֹ. שֶׁזֶּה מִבְּנֵי הַבְּרִית הוּא לִשְׁבֹּר כֹּחַ שֶׁל חַיִל אַחֵר, לְהַעֲבִיר עָרְלָה מִלִּפְנֵי בְּרִית. מִשּׁוּם כָּךְ זֶהוּ לַעֲשׂוֹת בִּבְנֵי בְּרִית וְלֹא בִּבְנֵי עָרְלָה.

כְּשֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמִצְרַיִם, רָאָה אֶת הַדָּם שֶׁל אוֹתוֹ פֶּסַח שֶׁהָיָה רָשׁוּם עַל הַפֶּתַח, וְדַם הַבְּרִית, אֵיךְ הָיוּ

וּלְקַחְתֶּם אֲגֻדַּת אֵזוֹב וּטְבַלְתֶּם בַּדָּם אֲשֶׁר בַּסַּף וְהִגַּעְתֶּם וְגוֹ'. אֵזוֹבָא, הָא אוֹקִימְנָא דְּאִיהוּ מַעְבַּר רוּחִין בִּישִׁין, וְכָל סְטָר רוּחַ בִּישָׁא, מַעְבַּר בְּאִתְעָרוּתָא דִּילֵיהּ, בְּפוּרְקָנָא עִלָּאָה דְּיִשְׂרָאֵל. לְזִמְנָא דְּאָתֵי, יֵיתֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיַיצֵּר הָרָע וְיִכּוֹס לֵיהּ. וְהַשְׁתָּא בְּפוּרְקָנָא דָּא, כְּתִיב וְשָׁחֲטוּ אוֹתוֹ כָּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. דּוּכְרָנָא דְּזִמְנָא דְּאָתֵי, בְּהַהוּא פּוּרְקָנָא עִלָּאָה. עַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וְעַל הַמַּשְׁקוֹף בְּהַאי רְשִׁימוּ דְּאָת יו"ד, וּבְהַאי רְשִׁימוּ דְּאָת יו"ד, לְאַחֲזָאָה רְשִׁימוּ דִּבְרִית קַדִּישָׁא, וְאִתְּבַר עָרְלָה מִקָּמֵי דָּמָא דִּבְרִית, רָשִׁים עַל כֻּלָּא, וְאָתָא דָּמָא עַל דָּמָא. כַּד עָבַר הַהוּא מַשְׁחִית, הָוָה חָמֵי דָּמָא, וְאִזְדְּקִיף מִבֵּיתָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית וְגוֹ'.

לשון הקודש

עוֹמְדִים עַל הַפֶּתַח, שֶׁכָּתוּב וּלְקַחְתֶּם אֲגֻדַּת אֵזוֹב וּטְבַלְתֶּם בַּדָּם אֲשֶׁר בַּסַּף וְהִגַּעְתֶּם וְגוֹ'. אֵזוֹב, הֲרֵי בְּאַרְנוּ שֶׁהוּא מַעֲבִיר רוּחוֹת רָעוֹת, וְכָל צַד שֶׁל רוּחַ רַע מַעֲבִיר בַּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלּוֹ, בַּגְּאֻלָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

לֶעָתִיד לָבֹא יָבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַיֵּצֶר הָרָע וְיִשְׁחַט אוֹתוֹ. וְעַתָּה בִּגְּאֻלָּה זוֹ כָּתוּב, וְשָׁחֲטוּ אוֹתוֹ כֹּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. זִכָּרוֹן שֶׁל לֶעָתִיד לָבֹא, בַּגְּאֻלָּה הָעֶלְיוֹנָה הַהִיא.

עַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וְעַל הַמַּשְׁקוֹף, בָּרֹשֶׁם הַזֶּה שֶׁל אוֹת יו"ד, וּבָרֹשֶׁם הַזֶּה שֶׁל הָאוֹת יו"ד, לְהַרְאוֹת אֶת רֹשֶׁם הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ, וְנִשְׁבֶּרֶת עָרְלָה מִלִּפְנֵי דַּם הַבְּרִית, רָשׁוּם עַל הַכֹּל, וּבָא דָּם עַל דָּם. כְּשֶׁעוֹבֵר אוֹתוֹ הַמַּשְׁחִית, הָיָה רוֹאֶה דָּם וּמִתְרַחֵק מֵהַבַּיִת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית וְגוֹ'.

אִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה בִּלְחוֹדוֹי קָטִיל, אֲמַאי כְּתִיב וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית, דְּמַשְׁמַע דְּמַשְׁחִית הָוָה אָזִיל וְלָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶלָּא וַדָּאי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה קָטִיל, וּמַשְׁחִית הָוָה אָזִיל לְאַשְׁכְּחָא עִילָּה לְיִשְׂרָאֵל, כֵּיוָן דְּהָוָה חָמֵי הַהוּא תְּבִירוּ דְּעָרְלָה, בִּתְרֵין סִטְרִין, הָוָה עָרַק וְאִתְפְּרַשׁ מִנַּיְיהוּ. (דף מ"א ע"ב)

וְעַל דְּקָטַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל אִינּוּן בּוּכְרִין דְּהַהוּא סִטְרָא, יָהִיב בּוּכְרִין דְּיִשְׂרָאֵל לְפוּרְקָנָא, דְּלָא יִשְׁכַּח עָלַיְיהוּ סִטְרָא אַחֲרָא עִילָּה כְּלָל, וּבְכֹלָּא נָטִיר לוֹן לְיִשְׂרָאֵל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּאַבָּא עַל בְּנִין.

בְּבַיִת אֶחָד יֵאָכֵל לֹא תוֹצִיא מִן הַבַּיִת וְגוֹ', (שמות יב) כ"ט פִּקּוּדָא דָּא, לְמֵיכַל הַאי פֶּסַח עַל מַצּוֹת וּמְרוֹרִין, מַצּוֹת מַצַּת כְּתִיב. מָאי הַאי לָקֶבֶל

לשון הקודש

אם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ הוֹרֵג, אָז לָמָּה כָּתוּב וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית, שֶׁמַּשְׁמָע שֶׁהַמַּשְׁחִית הָיָה הוֹלֵךְ, וְלֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? אֶלָּא וַדַּאי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה הוֹרֵג, וְהַמַּשְׁחִית הָיָה הוֹלֵךְ לִמְצֹא עִלָּה לְיִשְׂרָאֵל. כֵּיוָן שֶׁהָיָה רוֹאֶה אוֹתוֹ שִׁבְרוֹן הָעָרְלָה בִּשְׁנֵי צְדָדִים, הָיָה בּוֹרֵחַ וְנִפְרָד מֵהֶם.

וְעַל שֶׁהָרַג הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל אוֹתָם בְּכוֹרוֹת שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד, נָתַן בְּכוֹרוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לִגְאֻלָּה, שֶׁלֹּא יִמְצָא עֲלֵיהֶם הַצַּד הָאַחֵר עִלָּה כְּלָל, וּבַכֹּל שׁוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל כְּאָב עַל בָּנִים.

בְּבַיִת אֶחָד יֵאָכֵל לֹא תוֹצִיא מִן הַבַּיִת וְגוֹ'. מִצְוָה כ"ט זוֹ לֶאֱכֹל אֶת הַפֶּסַח הַזֶּה עַל מַצּוֹת וּמְרוֹרִים. מַצּוֹת – מַצַּת כָּתוּב.

הַאי, אֶלָּא לְאַחֲזָאָה גָּלוּתָא דִשְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, בְּהַהוּא מְרִירוּ דְּלְהוֹן, דִּכְתִיב וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה וְגוֹ'. וְכַד אַכְלִין לְהַאי פֶּסַח, לְאַחֲזָאָה כָּל הַאי דְעָבְדוּ לוֹן בְּמִצְרַיִם, בְּהַהוּא גָּלוּתָא וּבְהַהוּא שִׁעְבּוּדָא.

מַה כְּתִיב וְעֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ, לְאַחֲזָאָה בֵּיהּ קְלָנָא, וּבְכָל אִינּוּן טַעֲוָון דְּמִצְרָאֵי. דְּהָא גַּרְמִין הֲווֹ רָמָאן בְּשׁוּקָא, וְאָתוּ כַּלְבֵי וַהֲווּ גָּרְרֵי לוֹן מֵאָתָר לְאָתָר, וְדָא קַשְׁיָא לוֹן מִכֹּלָּא, דְּהָא גַּרְמֵי אִינּוּן תִּקּוּנָא דְגוּפָא, וְדָמֵי לְגַוְונָא אַחֲרָא, וְיִשְׂרָאֵל רָמָאן לוֹן בְּשׁוּקָא אוֹרַח קְלָנָא, וְעַל דָּא כְּתִיב וְעֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ, אַתּוּן לָא תִשְׁבְּרוּן, אֲבָל כַּלְבֵי הֲווֹ אַתְיָין וּמְתַבְּרִין לֵיהּ.

תּוּ, מִצְרָאֵי הֲווֹ אַתְיָין לְבָתָּר, וַהֲווּ חָמָאן אִינּוּן

לשון הקודש

מַה זֶּה כְּנֶגֶד זֶה? אֶלָּא לְהַרְאוֹת גָּלוּת הַשְּׁכִינָה עִם יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ הַמְּרִירוּת שֶׁלָּהֶם, שֶׁכָּתוּב וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה וְגוֹ'. כְּשֶׁאוֹכְלִים אֶת הַפֶּסַח הַזֶּה, לְהַרְאוֹת אֶת כָּל מַה שֶּׁעָשׂוּ לָהֶם בְּמִצְרַיִם בְּאוֹתָהּ גָּלוּת וּבְאוֹתוֹ שִׁעְבּוּד. **מַה** כָּתוּב? וְעֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ, לְהַרְאוֹת בּוֹ קָלוֹן, וּבְכָל אוֹתָם אֱלִילֵי מִצְרַיִם. שֶׁהֲרֵי הָיוּ זוֹרְקִים בַּשּׁוּק אֶת הָעֲצָמוֹת שֶׁלּוֹ, וּבָאוּ הַכְּלָבִים וְגָרְרוּ אוֹתָם מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וְזֶה הָיָה קָשֶׁה לָהֶם מֵהַכֹּל, שֶׁהֲרֵי הָעֲצָמוֹת הֵן תִּקּוּן הַגּוּף, וְדוֹמִים לְגָוֶן אַחֵר, וְיִשְׂרָאֵל זָרְקוּ אוֹתָם לַשּׁוּק בְּדֶרֶךְ קָלוֹן, וְלָכֵן כָּתוּב וְעֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ. אַתֶּם לֹא תִשְׁבְּרוּ, אֲבָל הַכְּלָבִים הָיוּ בָּאִים וּמְשַׁבְּרִים אוֹתוֹ. **עוֹד,** הַמִּצְרִים הָיוּ בָּאִים אַחַר כָּךְ וְהָיוּ רוֹאִים אוֹתָם עַצְמוֹת שֶׁהָיוּ לוֹקְחִים

גַּרְמֵי דַּהֲווֹ נָטְלֵי כַּלְבֵּי מֵאַתָּר לַאֲתָר, וּמַדְקָן לוֹן, וַהֲווּ מִצְרָאֵי טָמְנֵי לוֹן גּוֹ עַפְרָא, בְּגִין כַּלְבֵּי דְּלָא יִשְׁכְּחוּן לוֹן, וְדָא אִיהוּ בְּטוּלָה דְּעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, יַתִּיר, מִסִּטְרָא דִלְהוֹן. וּבְדָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתְּלַק בִּיקָרֵיהּ, וְאִתְכַּפְיָין כָּל חֵילִין אַחֲרָנִין, דְּהָא כְּדֵין אִתְכַּפְיָין יַתִּיר, כַּד בָּטִילוּ אִשְׁתְּכַח מִסִּטְרָא דִלְהוֹן, וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל לָא מְבַטְּלֵי לוֹן, דִּכְתִיב וְעֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ.

קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם וְגוֹ'. (שמות יג)

פִּקּוּדָא דָא לְקַדֵּשׁ בְּכוֹר בְּהֵמָה, וְעַם הָאָרֶץ צָרִיךְ תְּרֵין מִילִין, חַד דְּיִהֵא פָּדוּי מִתְּחוֹת שֶׁלְטָנוּתָא דְיֵצֶר הָרָע, דְּאִיהוּ אָדוֹן דִּילֵיהּ, כְּגַוְונָא דְּאָמַר יַעֲקֹב לְעֵשָׂו, (בראשית לג) יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ. בְּהַאי עָלְמָא. אָדוֹן מִצַּד חוֹבִין דִּנְפִישִׁין עַל גּוּפָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, חַיָּיבָא, יֵצֶר הָרָע שׁוֹפְטוֹ.

לשון הקודש

הַכִּלְבִים מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְשׁוֹבְרִים אוֹתָם, וְהָיוּ הַמִּצְרִים טוֹמְנִים אוֹתָם בֶּעָפָר, כְּדֵי שֶׁהַכִּלְבִים לֹא יִמְצְאוּ אוֹתָם, וְזֶהוּ בִּטּוּל שֶׁל עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת יוֹתֵר מֵהַצַּד שֶׁלָּהֶם. וּבָזֶה הִתְעַלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכְבוֹדוֹ וְנִכְפּוּ כָּל הַכֹּחוֹת הָאֲחֵרִים, שֶׁהֲרֵי אָז נִכְפּוּ יוֹתֵר, כְּשֶׁהַבִּטּוּל נִמְצָא מֵהַצַּד שֶׁלָּהֶם, וְלָכֵן יִשְׂרָאֵל לֹא בִטְּלוּ אוֹתָם, שֶׁכָּתוּב וְעֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ. **קַדֶּשׁ** לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר רֶחֶם וְגוֹ'. מִצְוָה זוֹ לְקַדֵּשׁ בְּכוֹר בְּהֵמָה. וְעַם הָאָרֶץ צָרִיךְ שְׁנֵי דְּבָרִים: אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה פָּדוּי מִתַּחַת שִׁלְטוֹן הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁהוּא אֲדוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר יַעֲקֹב לְעֵשָׂו (בראשית לג) יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ, בָּעוֹלָם הַזֶּה. אָדוֹן מִצַּד הָעֲוֹנוֹת, שֶׁהֵם רַבִּים עַל הַגּוּף. כְּמוֹ

זַכָּאָה, יֵצֶר הַטּוֹב שׁוֹפְטוֹ. בֵּינוֹנִי זֶה וְזֶה שׁוֹפְטוֹ. בֵּינוֹנִי, הַיְינוּ אָח דְּיֵצֶר הָרָע, וְאָח דְּיֵצֶר הַטּוֹב, אָחִי יְהִי לְךָ אֲשֶׁר לָךְ.

וְכַד זַכְוָון נְפִישִׁין, רוּחָא תָּבַר תְּרֵין מִשְׁמָרוֹת, דַּחֲמוֹר נוֹעֵר, כְּלָבִים צוֹעֲקִים, וְסָלִיק לְמִשְׁמֶרֶת דְּשַׁחַר, דְּבֵיהּ אָדָם וְאִתְהַדָּר בַּר נָשׁ אָדוֹן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית לב) **וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה, וְסָלִיק לְדַרְגָּא דְּאָדָם, דְּאִתְמַר בֵּיהּ,** (בראשית א) **וּרְדוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְגוֹ',** (בראשית ט) **וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם וְגוֹ'.**

וְכַד זַכְוָון בֵּינוֹנִים, (בראשית לב) **וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ, זַכְוָון וְחוֹבִין מִתְחַבְּקָן לְאַגָּחָא קְרָבָא. מִסִּטְרָא דְזַכְוָון,** (בראשית לב) **וַיַּרְא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ. מִסִּטְרָא דְחוֹבִין, וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ בְּגִיד הַנָּשֶׁה. נָשֶׁה: לָשׁוֹן**

לשון הקודש

שֶׁבַּאֲרוּהָ, רָשָׁע – יֵצֶר הָרָע שׁוֹפְטוֹ. צַדִּיק – יֵצֶר הַטּוֹב שׁוֹפְטוֹ. בֵּינוֹנִי – זֶה וָזֶה שׁוֹפְטוֹ. בֵּינוֹנִי הוּא אָח שֶׁל יֵצֶר הָרָע וְאָח שֶׁל יֵצֶר הַטּוֹב. אָחִי יְהִי לְךָ אֲשֶׁר לָךְ.

וּכְשֶׁרַבּוֹת הַזְּכֻיּוֹת, הָרוּחַ שׁוֹבֵר שְׁתֵּי מִשְׁמָרוֹת – שֶׁל חֲמוֹר נוֹעֵר, וּכְלָבִים צוֹעֲקִים, וְעוֹלֶה לְמִשְׁמֶרֶת הַשַּׁחַר שֶׁבּוֹ הָאָדָם, וְחוֹזֵר הָאָדָם לִהְיוֹת אָדוֹן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם לב) וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה. וְעוֹלֶה לְדַרְגַּת אָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שם א) וּרְדוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְגוֹ', (שם ט) וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם וְגוֹ'.

וּכְשֶׁהַזְּכֻיּוֹת בֵּינוֹנִיּוֹת – (שם לב) וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ, זְכֻיּוֹת וְחוֹבוֹת מִתְחַבְּקוֹת לַעֲרֹךְ קְרָב. מִצַּד הַזְּכֻיּוֹת – וַיַּרְא כִּי לֹא

(בראשית מא) כִּי נַשַּׁנִי אֱלֹהִים אֶת כָּל עֲמָלִי וְאִיהוּ לְשׁוֹן נְשִׁיָּה. חַד מָדוֹרָא מֵאִינּוּן שִׁבְעָה אַרְעָאן, מָאן דְּנָחִית תַּמָּן אִתְנְשֵׁי מִנֵּיהּ אוֹרַיְיתָא.

וְקֹדֶם דְּיֵיתֵי בַּר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא וְיִפּוּק מֵרֶחֶם אִמֵּיהּ, וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ, דָּא גַּבְרִיאֵל, בְּהַהוּא אָבָק דְּעָפָר, דְּאִתְּמַר (בראשית ב) וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה, וְאוֹלִיף לֵיהּ שִׁבְעִים לָשׁוֹן. וּבְגִין דָּא, וַיִּיצֶר: חַד יֵצֶר הַטּוֹב, דְּאוֹלִיף לֵיהּ שִׁבְעִים לָשׁוֹן. וְחַד, יֵצֶר הָרָע דְּאָבִיק עִמֵּיהּ. דְּאִתְּמַר, כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה, וְאַשְׁכַּח מִנֵּיהּ שִׁבְעִין לָשׁוֹן, דְּאוֹלִיף לֵיהּ יֵצֶר הַטּוֹב.

וְקֹדֶם כָּל דָּא, נַחְתִּין עִמֵּיהּ אַרְבְּעָה מַלְאָכִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים צא) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ. אִי אִית לֵיהּ זְכוּת אָבוֹת, חַד מִיכָאֵל, בִּזְכוּת

לשון הקודש

יָכֹל לוֹ. מִצַּד הָעִבְרוּת – וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ, בְּגִיד הַנָּשֶׁה. נָשֶׁה לְשׁוֹן (שם מא) כִּי נַשַּׁנִי אֱלֹהִים אֶת כָּל עֲמָלִי. וְהוּא לְשׁוֹן נְשִׁיָּה. מָדוֹר אֶחָד מֵאוֹתָן שֶׁבַע הָאַרְצוֹת. מִי שֶׁיּוֹרֵד לְשָׁם, נִשְׁכַּחַת מִמֶּנּוּ הַתּוֹרָה.

וְקֹדֶם שֶׁיָּבֹא אָדָם לָעוֹלָם הַזֶּה וְיֵצֵא מֵרֶחֶם אִמּוֹ – וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ. זֶה גַּבְרִיאֵל, בְּאוֹתוֹ אָבָק שֶׁל עָפָר שֶׁנֶּאֱמַר (שם ב) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה. וְלִמֵּד אוֹתוֹ שִׁבְעִים לָשׁוֹן, וּמִשּׁוּם זֶה וַיִּיצֶר, אֶחָד יֵצֶר טוֹב, שֶׁלִּמֵּד אוֹתוֹ שִׁבְעִים לָשׁוֹן, וְאֶחָד יֵצֶר הָרָע שֶׁנֶּאֱבַק עִמּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה, וּמָצָא מִמֶּנּוּ שִׁבְעִים לָשׁוֹן שֶׁלִּמֵּד אוֹתוֹ יֵצֶר הַטּוֹב.

וְקֹדֶם כָּל זֶה יָרְדוּ עִמּוֹ אַרְבָּעָה מַלְאָכִים,

אַבְרָהָם. וְתִנְיָינָא גַּבְרִיאֵל, בִּזְכוּת יִצְחָק. וּתְלִיתָאָה דְּנָחִית עִמֵּיהּ נוּרִיאֵל, בִּזְכוּתָא דְיַעֲקֹב. וּרְבִיעָאָה רְפָאֵל, בִּזְכוּתָא דְאָדָם קַדְמָאָה. וְיֵצֶר הַטּוֹב לְעֵילָא מִנֵּיהּ.

וְאִי לֵית לֵיהּ זְכוּת, אַזְלֵי עִמֵּיהּ אַרְבַּע, עָוֹן, מַשְׁחִית, אַף, וְחֵימָה, וְיֵצֶר הָרָע לְעֵילָא מִנַּיְיהוּ, לְמֵידָן לֵיהּ לְעָלְמָא דְאָתֵי. וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ, רָשָׁע, יֵצֶר הָרָע שׁוֹפְטוֹ. צַדִּיק, יֵצֶר הַטּוֹב שׁוֹפְטוֹ. בֵּינוֹנִי, זֶה וְזֶה שׁוֹפְטוֹ. וּבְגִין דָּא, אִי אִיהוּ בֵּינוֹנִי, גַּבְרִיאֵל דְּאִיהוּ יֵצֶר הַטּוֹב, (דף מ"ב ע"א) וְסַמָּאֵ"ל דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע, זֶה וְזֶה שׁוֹפְטוֹ.

דִּלְכָל בַּר נָשׁ דְּאִית בֵּיהּ אַרְבַּע יְסוֹדִין, אַרְבַּע מַלְאָכִים נַחְתִּין עִמֵּיהּ מִימִינָא, וְאַרְבַּע מִשְׁמָאלָא. אַרְבַּע מִימִינָא: מִיכָאֵ"ל, גַּבְרִיאֵ"ל,

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (תהלים צא) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ. אִם יֵשׁ לוֹ זְכוּת אָבוֹת – אֶחָד מִיכָאֵל בִּזְכוּת אַבְרָהָם, וְהַשֵּׁנִי גַּבְרִיאֵל בִּזְכוּת יִצְחָק, וְהַשְּׁלִישִׁי שֶׁיּוֹרֵד עִמּוֹ נוּרִיאֵל בִּזְכוּת יַעֲקֹב, וְהָרְבִיעִי רְפָאֵל בִּזְכוּת אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְיֵצֶר הַטּוֹב מֵעָלָיו. **וְאִם** אֵין לוֹ זְכוּת – הוֹלְכִים עִמּוֹ אַרְבָּעָה: עָוֹן, מַשְׁחִית, אַף וְחֵמָה, וְיֵצֶר הָרָע מֵעֲלֵיהֶם לָדוּן אוֹתוֹ לָעוֹלָם הַבָּא. וְלָכֵן פֵּרְשׁוּהָ, רָשָׁע – יֵצֶר הָרָע שׁוֹפְטוֹ. צַדִּיק – יֵצֶר הַטּוֹב שׁוֹפְטוֹ. בֵּינוֹנִי – זֶה וָזֶה שׁוֹפְטוֹ. וְלָכֵן אִם הוּא בֵּינוֹנִי, גַּבְרִיאֵל שֶׁהוּא יֵצֶר טוֹב, וְסַמָּא"ל שֶׁהוּא יֵצֶר הָרָע, זֶה וָזֶה שׁוֹפְטוֹ.

שֶׁבְּכָל אָדָם יֵשׁ אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, אַרְבָּעָה מַלְאָכִים יוֹרְדִים עִמּוֹ מִיָּמִין,

רְפָאֵ"ל, נוּרִיאֵ"ל. וְאַרְבַּע מִשְׁמָאלָא: עָו"ן, מַשְׁחִי"ת, אַ"ף, וְחֵמָ"ה. מִסִּטְרָא דְּגוּפָא, מְטַטְרוֹ"ן נָחִית עָלֵיהּ מִימִינָא, וְסָמָאֵ"ל מִשְׁמָאלָא.

וְלֵית בַּר נָשׁ דְּלֵית בֵּיהּ אַרְבַּע יְסוֹדִין, אֲבָל כְּפוּם יְסוֹדָא דְּאַקְדִּים בֵּיהּ, הָכִי מַתְחִילִין אִלֵּין אַרְבַּע. אִי מַזָּל דִּילֵיהּ אַרְיֵ"ה, אַקְדִּים מִיכָאֵ"ל, וַאֲבַתְרֵיהּ גַּבְרִיאֵ"ל וַאֲבַתְרֵיהּ נוּרִיאֵ"ל, וַאֲבַתְרֵיהּ רְפָאֵ"ל. וְאִי מַזָּלֵיהּ שׁוֹר, אַקְדִּים גַּבְרִיאֵ"ל, וַאֲבַתְרֵיהּ מִיכָאֵ"ל, וַאֲבַתְרֵיהּ נוּרִיאֵ"ל, וַאֲבַתְרֵיהּ רְפָאֵ"ל. וְאִי מַזָּלֵיהּ נֶשֶׁר, אַקְדִּים נוּרִיאֵ"ל, וַאֲבַתְרֵיהּ מִיכָאֵ"ל, וַאֲבַתְרֵיהּ גַּבְרִיאֵ"ל, וַאֲבַתְרֵיהּ רְפָאֵ"ל. וְאִי מַזָּלֵיהּ אָדָ"ם. אַקְדִּים רְפָאֵ"ל, וַאֲבַתְרֵיהּ מִיכָאֵ"ל, וַאֲבַתְרֵיהּ גַּבְרִיאֵ"ל, וַאֲבַתְרֵיהּ נוּרִיאֵ"ל.

לשון הקודש

וְאַרְבָּעָה מִשְׁמֹאל. אַרְבָּעָה מִיָּמִין: מִיכָאֵ"ל, גַּבְרִיאֵ"ל, רְפָאֵ"ל, נוּרִיאֵ"ל. וְאַרְבָּעָה מִשְׁמֹאל: עָו"ן, מַשְׁחִי"ת, אַ"ף וְחֵמָ"ה. מִצַּד הַגּוּף מְטַטְרוֹ"ן יוֹרֵד עָלָיו מִיָּמִין, וְסמא"ל מִשְׁמֹאל.

וְאֵין אָדָם שֶׁאֵין בּוֹ אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, אֲבָל כְּפִי הַיְסוֹד שֶׁיַּקְדִּים בּוֹ, כָּךְ מַתְחִילִים הָאַרְבָּעָה הַלָּלוּ. אִם הַמַּזָּל שֶׁלּוֹ אַרְיֵ"ה – מַקְדִּים מִיכָאֵ"ל, וְאַחֲרָיו גַּבְרִיאֵ"ל, וְאַחֲרָיו נוּרִיאֵ"ל, וְאַחֲרָיו רְפָאֵ"ל. וְאִם מַזָּלוֹ שׁוֹר – מַקְדִּים גַּבְרִיאֵ"ל, וְאַחֲרָיו מִיכָאֵ"ל, וְאַחֲרָיו נוּרִיאֵ"ל, וְאַחֲרָיו רְפָאֵ"ל. וְאִם מַזָּלוֹ נֶשֶׁ"ר – מַקְדִּים נוּרִיאֵ"ל, וְאַחֲרָיו מִיכָאֵ"ל, וְאַחֲרָיו גַּבְרִיאֵ"ל, וְאַחֲרָיו רְפָאֵ"ל. וְאִם מַזָּלוֹ אָדָם – מַקְדִּים רְפָאֵ"ל, וְאַחֲרָיו מִיכָאֵ"ל, וְאַחֲרָיו גַּבְרִיאֵ"ל, וְאַחֲרָיו נוּרִיאֵ"ל.

וְאִינּוּן מִסִּטְרָא דִימִינָא, מִסִּטְרָא דְמִיכָאֵל, כֻּלְּהוּ אַנְפִּין דִילֵיהּ, אִינּוּן רַחֲמֵי, בַּעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים, אַנְפּוֹי חִוָּורִין, וְהַאי בַּר נָשׁ גָּמִיל חֶסֶד. חָסִיד, וְחָכָם, אִי אִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא. וְאִי לָאו, בְּהִפְּךְ, מִסִּטְרָא דְיֵצֶר הָרָע, גַּזְלָן, טִפֵּשׁ, לֵית בֵּיהּ חֶסֶד. דְּלָא עַם הָאָרֶץ חָסִיד.

מִסִּטְרָא דְּגַבְרִיאֵל, אַרְבַּע אַנְפִּין דִילֵיהּ דִינָא, מִדַּת הַדִּין עַל רַשִׁיעַיָּא, וּמִתְגָּרֶה בְּהוּ, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, מוּתָּר לְהִתְגָּרוֹת בָּרְשָׁעִים בָּעוֹלָם הַזֶּה. גִּבּוֹר בְּיִצְרֵיהּ, יֵרֵא חֵטְא, דַּיָּין יְהֵא, אִי יִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא, וְגִבּוֹר בְּתַלְמוּדֵיהּ. בְּהִפּוּכָא מִסִּטְרָא דְיֵצֶר הָרָע, מִתְגָּרֶה בְּצַדִּיקַיָּא, דִינָא קָשֶׁה לוֹן, גִּבּוֹר בַּעֲבֵירָה, לְמֶעְבַּד לֵיהּ, לָאו דָּחִיל חַטָּאָה הוּא, וּגְוָונִין דְּאַנְפּוֹי סוּמָקִין, עֵשָׂו שׁוֹפֵךְ דָּמִים.

לשון הקודש

וְאוֹתָם שֶׁמִּצַּד יָמִין, מִצַּד שֶׁל מִיכָאֵל, כָּל הַפָּנִים שֶׁלּוֹ הֵם רַחֲמִים, בַּעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים, פָּנִים לְבָנִים, וְאָדָם זֶה גּוֹמֵל חֶסֶד, חָסִיד וְחָכָם, אִם הִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה. וְאִם לֹא – בְּהֵפֶךְ, מִצַּד שֶׁל יֵצֶר הָרָע, גַּזְלָן, טִפֵּשׁ, אֵין בּוֹ חֶסֶד. שֶׁלֹּא עַם הָאָרֶץ חָסִיד.

מִצַּד שֶׁל גַּבְרִיאֵל, אַרְבַּעַת הַפָּנִים שֶׁלּוֹ דִּין, מִדַּת הַדִּין עַל הָרְשָׁעִים, וּמִתְגָּרֶה בָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, מֻתָּר לְהִתְגָּרוֹת בָּרְשָׁעִים בָּעוֹלָם הַזֶּה. גִּבּוֹר בְּיִצְרוֹ, יֵרֵא חֵטְא, יִהְיֶה דַּיָּן, אִם יִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וְגִבּוֹר בְּתַלְמוּדוֹ. בְּהֵפֶךְ מִצַּד שֶׁל יֵצֶר הָרָע – מִתְגָּרֶה בַּצַּדִּיקִים, דִּין קָשֶׁה לָהֶם, גִּבּוֹר בַּעֲבֵרָה לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ, אֵינוֹ יֵרֵא חֵטְא, וְגוֹנֵי פָּנָיו אֲדֻמִּים, עֵשָׂו שׁוֹפֵךְ דָּמִים.

מָאן דְּמַזָּלֵיהּ נָשֵׁ"ר, לָאו רַחֲמָן סַגִּי, וְלָאו מִדַּת הַדִּין סַגִּי, אֶלָּא בֵּינוֹנִי, בְּיֵצֶר טוֹב בְּמִדּוֹת טָבִין דִּילֵיהּ, וּבֵינוֹנִי בְּיֵצֶר רָע בְּמִדּוֹת בִּישִׁין, וְלֵיהּ אַנְפִּין חִוָּורִין וְסוּמָקִין.

מָאן דְּמַזָּלֵיהּ אָדָם, מִסִּטְרָא דְטוֹב, כָּלִיל מִכָּל מִדּוֹת טוֹבוֹת, חָסִיד, וְחָכָם, וְגִבּוֹר בַּתּוֹרָה, יְרֵא חֵטְא, מְמוּלָא בְכָל מִדּוֹת טָבִין, וּגְוָון אַנְפּוֹי אוּכָּמִין. וּמִסִּטְרָא דְיֵצֶר הָרָע, מְמוּלָא מִכָּל מִדּוֹת בִּישִׁין.

וְאִי חוֹבוֹי דְּבַר נָשׁ נְפִישִׁין, שַׁלְטִין עָלֵיהּ כָּל מַשְׁרְיָין דְּיֵצֶר הָרָע, עַד דְּיִסְתְּלָקוּ מִנֵּיהּ כֻּלְּהוּ מַשְׁרְיָין דְּיֵצֶר טוֹב, וְאַמְלִיךְ עַל אֵבָרִין דִּילֵיהּ, סָמָאֵ"ל וְכָל מַשְׁרְיָיתֵיהּ.

וְאִי נְפִישִׁין זַכְוּוי, שַׁלְטִין מַשְׁרְיָין דְּיֵצֶר הַטּוֹב, עַד

לשון הקודש

מִי שֶׁמַּזָּלוֹ נָשֵׁ"ר אֵינוֹ רַחֲמָן הַרְבֵּה, וְלֹא מִדַּת הַדִּין הַרְבֵּה, אֶלָּא בֵּינוֹנִי בַּיֵּצֶר הַטּוֹב בַּמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁלּוֹ, וּבֵינוֹנִי בַּיֵּצֶר הָרָע בַּמִּדּוֹת הָרָעוֹת, וְלוֹ פָּנִים לְבָנִים וַאֲדֻמִּים.

מִי שֶׁמַּזָּלוֹ אָדָם, מִצַּד הַטּוֹב, כָּלוּל מִכָּל מִדּוֹת טוֹבוֹת, חָסִיד וְחָכָם וְגִבּוֹר בַּתּוֹרָה, יְרֵא חֵטְא, מְמֻלָּא בְּכָל מִדּוֹת טוֹבוֹת, וְגוֹן פָּנָיו שְׁחוֹרִים. וּמִצַּד שֶׁל יֵצֶר הָרָע מְמֻלָּא מִכָּל הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת.

וְאִם חֲטָאֵי הָאָדָם רַבִּים, שׁוֹלְטִים עָלָיו כָּל הַמַּחֲנוֹת שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע, עַד שֶׁמִּסְתַּלְּקִים מִמֶּנּוּ כָּל מַחֲנוֹת הַיֵּצֶר הַטּוֹב, וּמַמְלִיךְ עַל אֵיבָרָיו אֶת סמא"ל וְכָל מַחֲנוֹתָיו.

וְאִם זְכֻיּוֹתָיו רַבִּים, שׁוֹלְטִים כָּל מַחֲנוֹת

דְּיִסְתְּלָקוּ מִנֵּיהּ כָּל מַשִּׁרְיָין דְּיֵצֶר הָרָע. וְאַמְלִיךְ עַל כָּל אֵבָרִין דִּילֵיהּ, מַשִּׁירְיָין דְּיֵצֶר הַטּוֹב, בְּהַהוּא זִמְנָא, שָׁלִיט עָלֵיהּ שֵׁם יְהוָ"ה.

וְאִם הוּא בֵּינוֹנִי, צְבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמְדִים עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ, אִלֵּין מַיְּימִינִים לִזְכוּת, וְאִלֵּין מַשְׁמְאִילִים לְחוֹבָה, וּמַאן דְּאָלִים גָּבַר. וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, לְעוֹלָם יִרְאֶה אָדָם עַצְמוֹ כְּאִילוּ כָּל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ תָּלוּי בּוֹ.

וּמִסִּטְרָא דְּמִיכָאֵל, אִתְקְרֵי בְּכוֹר, דְּדַרְגֵּיהּ כֶּסֶף חִוָּורוּ, וּבְגִין דָּא, פִּדְיוֹן הַבְּכוֹר כֶּסֶף, ה' סְלָעִים, כְּחוּשְׁבָּן ה' דְּאַבְרָהָם, דְּאִי יַחְכִּים בַּתּוֹרָה יִתּוֹסַף עָלֵיהּ י', דְּאִיהוּ קֹדֶשׁ, דְּבֵיהּ צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ בְּכוֹר בְּהֵמָה, דְּהַיְינוּ (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ'. וּבֵיהּ צָרִיךְ לְעַשֵּׂר וְלָדוֹת, דְּכָל וָלָד אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּכֶן י"ה, וְאִיהוּ ו'.

לשון הקודש

יֵצֶר הַטּוֹב, עַד שֶׁיִּסְתַּלְּקוּ כָּל מַחֲנוֹת יֵצֶר הָרָע, וּמַמְלִיךְ עַל כָּל אֵיבָרָיו הַמַּחֲנוֹת שֶׁל הַיֵּצֶר הַטּוֹב. בְּאוֹתוֹ זְמַן שׁוֹלֵט עָלָיו שֵׁם יְהוָ"ה.

וְאִם הוּא בֵּינוֹנִי, צְבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמְדִים עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ. אֵלּוּ מַיְּימִינִים לִזְכוּת, וְאֵלּוּ מַשְׁמְאִילִים לְחוֹבָה, וּמִי שֶׁאֵלִים – גּוֹבֵר. וְלָכֵן פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, לְעוֹלָם יִרְאֶה אָדָם עַצְמוֹ כְּאִלּוּ כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ תָּלוּי בּוֹ.

וּמִצַּד שֶׁל מִיכָאֵל נִקְרָא בְּכוֹר, שֶׁדַּרְגָּתוֹ כֶּסֶף לָבָן, וּמִשּׁוּם כָּךְ פִּדְיוֹן הַבְּכוֹר כֶּסֶף, ה' סְלָעִים, כְּחֶשְׁבּוֹן ה' שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁאִם יַחְכִּים בַּתּוֹרָה, תִּתּוֹסֵף עָלָיו י', שֶׁהוּא קֹדֶשׁ, שֶׁבּוֹ צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ בְּכוֹר בְּהֵמָה, שֶׁהַיְנוּ (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה'.

דְּכָל חֵיוָן דְּאִינּוּן חֵיוֹת הַקֹּדֶשׁ, בְּאַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא אִתְקְרִיאוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה מג) כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו. אֲפִילוּ כָּל בְּרְיָין דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּהוֹן, וְלֵית בְּרִיאָה דְּלָא אִתְרְשִׁים בְּהַאי שְׁמָא, בְּגִין לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לְמַאן דִּבְרָא לֵיהּ, וְהַאי יו"ד, אִיהוּ דִּיוּקְנָא דְּרִישָׁא דְּכָל בְּרְיָין. ה' ה': דִּיוּקְנָא דְה' אֶצְבְּעָאָן דִּימִינָא, וְה' דִּשְׂמָאלָא. ו' דִּיוּקְנָא דְגוּפָא.

וּבְגִין דָּא אָמַר, (ישעיה מ) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה יֹאמַר קָדוֹשׁ. לֵית בְּכָל בְּרִיָּה דְּאֶשְׁוֶה כְוָותִי, וְאַף עַל גַּב דְּבָרָאתִי לָהּ כִּדְמוּת אַתְוָון דִּילִי, דַּאֲנָא יְכִיל לְמַחֲאָה הַהִיא צוּרָה, וּלְמֶעְבַּד לָהּ כַּמָּה זִמְנִין, וְלֵית אֱלוֹהַּ אַחֲרָא עָלַי דְּיָכִיל לְמִמְחֵי (דף מ"ב ע"ב) דִּיוּקְנִי וּבְגִין דָּא (דברים לב) כִּי לֹא כְצוּרֵנוּ צוּרָם וְאוֹיְבֵינוּ פְּלִילִים.

לשון הקודש

וּבוֹ צָרִיךְ לְעַשֵּׂר וְלָדוֹת, שֶׁכָּל וָלָד הוּא מִצַּד שֶׁל בֵּן י"ה, וְהוּא ו'.

שֶׁכָּל הַחַיּוֹת שֶׁהֵן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, נִקְרְאוּ בְּאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מג) כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו. אֲפִלּוּ כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בָהֶם, וְאֵין בְּרִיאָה שֶׁלֹּא נִרְשְׁמָה בַּשֵּׁם הַזֶּה, כְּדֵי לְהוֹדִיעַ לְמִי שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ, וְהַיּו"ד הַזּוֹ הִיא דִּיוּקָן שֶׁל רֹאשׁ שֶׁל כָּל הַבְּרִיּוֹת. ה' ה' דִּיוּקָן שֶׁל חָמֵשׁ אֶצְבְּעוֹת הַיָּמִין, וְה' שֶׁל שְׂמֹאל. ו' דִּיוּקַן הַגּוּף.

וְלָכֵן אָמַר, וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה יֹאמַר קָדוֹשׁ. אֵין בְּכָל בְּרִיָּה שֶׁתִּשְׁוֶה כְּמוֹתִי, וְאַף עַל גַּב שֶׁבָּרָאתִי אוֹתָהּ כִּדְמוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁלִּי, שֶׁאֲנִי יָכוֹל לִמְחוֹת אֶת אוֹתָהּ צוּרָה, וְלַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ

וְאִי יִקְשֶׁה בַּר נָשׁ, דְּהָא כְתִיב (דברים ד) **כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. אִיהוּ יְתָרֵץ לֵיהּ, הַאי תְּמוּנָה חָזֵינָא, דְּהָא כְתִיב** (במדבר יב) **וּתְמוּנַת ה' יַבִּיט. וְלֹא בְכָל תְּמוּנָה אַחֲרָא** (ס"א דְּבָרָא וְיָצַר בְּאַתְוֹוי), **דְּבָר נָשׁ דְּיָצַר בְּאַתְוֹוי וּבְגִין דָּא אָמַר,** (ישעיה מ) **וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה וְאֶל מִי תְדַמְּיוּן אֵל וּמַה דְּמוּת תַּעַרְכוּ לוֹ.**

וַאֲפִילוּ הַאי תְּמוּנָה, לֵית לֵיהּ בְּאַתְרֵיהּ, אֶלָּא כַּד נָחִית לְאַמְלְכָא עַל כַּרְיָין, וְיִתְפַּשַּׁט עָלַיְיהוּ, יִתְחָזֵי לוֹן לְכָל חַד, כְּפוּם מַרְאֶה וְחֶזְיוֹן וְדִמְיוֹן דִּלְהוֹן, וְהַאי אִיהוּ (הושע יב) **וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה.**

וּבְגִין דָּא יֵימָא אִיהוּ, אַף עַל גַּב דַּאֲנָא אֲדַמֶּה לְכוּ בְּדִיוּקְנַיְיכוּ, אֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה,

לשון הקודש

כַּמָּה פְּעָמִים, וְאֵין אֱלוֹהַּ אַחֵר עָלַי שֶׁיָּכוֹל לִמְחוֹת אֶת צוּרָתִי, וְלָכֵן (דברים לב) כִּי לֹא כְצוּרֵנוּ צוּרָם וְאֹיְבֵינוּ פְּלִילִים.

וְאִם יַקְשֶׁה אָדָם, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (שם ד) כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה – הוּא יְתָרֵץ לוֹ, הֲרֵי תְּמוּנָה רָאִיתִי, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וּתְמוּנַת ה' יַבִּיט. וְלֹא בְכָל תְּמוּנָה אַחֶרֶת (שֶׁבָּרָא וְיָצַר בְּאוֹתִיּוֹתָיו) שֶׁל אָדָם שֶׁיָּצַר בְּאוֹתִיּוֹתָיו, וְלָכֵן אָמַר וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה וְאֶל מִי תְדַמְּיוּן אֵל וּמַה דְּמוּת תַּעַרְכוּ לוֹ.

וַאֲפִילוּ תְּמוּנָה זוֹ אֵין לוֹ בִּמְקוֹמוֹ, אֶלָּא כְּשֶׁיּוֹרֵד לִמְלֹךְ עַל הַבְּרִיּוֹת וּמִתְפַּשֵּׁט עֲלֵיהֶם, יֵרָאֶה לָהֶם לְכָל אֶחָד כְּפִי מַרְאֶה וְחִזָּיוֹן וְדִמְיוֹן שֶׁלָּהֶם, וְזֶהוּ וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה.

וְלָכֵן הוּא יֹאמַר, אַף עַל פִּי שֶׁאֲנִי

דְּהָא קֹדֶם דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיוּקְנָא בְּעָלְמָא, וְצִיֵּיר צוּרָה, הָוָה הוּא יְחִידָאי בְּלֹא צוּרָה וְדִמְיוֹן, וּמַאן (נ"א וְאִית) דְּאִשְׁתְּמוֹדָע לֵיהּ, קֹדֶם בְּרִיאָה, דְּאִיהוּ לְבַר מִדְּיוּקְנָא, אָסוּר לְמֶעְבַּד לֵיהּ צוּרָה וּדְיוּקְנָא בְּעָלְמָא, לֹא בְּאוֹת ה', וְלֹא בְּאוֹת י' וַאֲפִילוּ בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְלֹא בְּשׁוּם אוֹת וּנְקוּדָה בְּעָלְמָא, וְהַאי אִיהוּ כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה, מִכָּל דָּבָר דְּאִית בֵּיהּ תְּמוּנָה וְדִמְיוֹן לֹא רְאִיתֶם.

אֲבָל בָּתַר דְּעָבַד הַאי דְּיוּקְנָא דְּמֶרְכָּבָה דְּאָדָם עִלָּאָה, נָחִית תַּמָּן, וְאִתְקְרֵי בְּהַהוּא דְּיוּקְנָא יְהוָ"ה, בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעוּן לֵיהּ בְּמִדּוֹת דִּילֵיהּ, בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה, וְקָרָא: אֵל, אֱלֹהִים, שַׁדַּי, צְבָאוֹת, אהי"ה. בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעוּן לֵיהּ, בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה, אֵיךְ יִתְנַהֵג עָלְמָא, בְּחֶסֶ"ד וּבְדִינָא, כְּפוּם עוֹבָדֵיהוֹן

לשון הקודש

אֲדַמֶּה לָכֶם בִּדְיוֹקַנְכֶם, אֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה. שֶׁהֲרֵי קֹדֶם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דְּיוֹקָן בָּעוֹלָם וְצִיֵּר צוּרָה, הָיָה הוּא יְחִידִי בְּלִי צוּרָה וְדִמְיוֹן, וּמִי (וְיֵשׁ) שֶׁנּוֹדַע לוֹ קֹדֶם בְּרִיאָה שֶׁהוּא מִחוּץ לַדְّיוֹקָן, אָסוּר לַעֲשׂוֹת לוֹ צוּרָה וּדְמוּת אוֹ דְּיוֹקָן בָּעוֹלָם, לֹא בְּאוֹת ה' וְלֹא בְּאוֹת י', וַאֲפִלּוּ בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְלֹא בְּשׁוּם אוֹת וּנְקֻדָּה בָּעוֹלָם, וְזֶהוּ כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה, מִכָּל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תְּמוּנָה וְדִמְיוֹן לֹא רְאִיתֶם.

אֲבָל אַחַר שֶׁעָשָׂה דְּיוֹקָן זֶה שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה שֶׁל אָדָם עֶלְיוֹן, יָרַד לְשָׁם, וְנִקְרָא בְּאוֹתוֹ דְּיוֹקָן יְהוָ"ה, כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ אוֹתוֹ בַּמִּדּוֹת שֶׁלּוֹ בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה, וְקָרָא: אֵל, אֱלֹהִים, שַׁדַּי, צְבָאוֹת, אהי"ה. כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ אוֹתוֹ בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה אֵיךְ יִתְנַהֵג הָעוֹלָם, בְּחֶסֶ"ד וּבְדִין,

דִּבְנֵי נָשָׁא, דְּאִי לָא יִתְפַּשַּׁט נְהוֹרֵיהּ עַל כָּל בְּרְיָין, אֵיךְ יִשְׁתְּמוֹדְעוּן לֵיהּ, וְאֵיךְ יִתְקָיְּים, (ישעיה ו) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ.

וַוי לֵיהּ, מָאן דְּיַשְׁוֶה לֵיהּ, לְשׁוּם מִדָּה, וַאֲפִילוּ מֵאִלֵּין מִדּוֹת דִּילֵיהּ, כָּל שֶׁכֵּן לִבְנֵי הָאָדָם, (איוב ד) אֲשֶׁר בֶּעָפָר יְסוֹדָם, דְּכָלִים וְנִפְסָדִים. אֶלָּא דִּמְיוֹנָא דִּילֵיהּ, כְּפוּם שָׁלְטָנוּתֵיהּ עַל הַהִיא מִדָּה, וַאֲפִילוּ עַל כָּל בְּרְיָין. וּלְעֵילָא מֵהַהִיא מִדָּה. וְכַד אִסְתְּלִיק מִינָהּ, לֵית לֵיהּ מִדָּה, וְלֹא דִּמְיוֹן, וְלֹא צוּרָה.

כְּגַוְונָא דְּיַמָּא, דְּלֵית בְּמַיָּא דְּיַמָּא דְּנַפְקֵי מִינֵיהּ, תְּפִיסוּ כְּלָל וְלֹא צוּרָה, אֶלָּא בְּאִתְפַּשְׁטוּתָא דְּמַיָּא דְּיַמָּא עַל מָאנָא, דְּאִיהוּ אַרְעָא, אִתְעָבִיד דִּמְיוֹן, וְיָכִילְנָא לְמֶעְבַּד חוּשְׁבַּן תַּמָּן, כְּגוֹן הַמָּקוֹר דְּיַמָּא הָא חַד. נָפִיק מִינֵיהּ

לשון הקודש

כְּפִי מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם, שֶׁאִם לֹא יִתְפַּשֵּׁט אוֹרוֹ עַל כָּל הַבְּרִיּוֹת, אֵיךְ יֵדְעוּ אוֹתוֹ וְאֵיךְ יִתְקַיֵּם? (ישעיה ז) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ.

אוֹי לְמִי שֶׁיַּשְׁוֶה אוֹתוֹ לְשׁוּם מִדָּה, וַאֲפִלּוּ מֵעֶשֶׂר הַמִּדּוֹת הַלָּלוּ שֶׁלּוֹ, כָּל שֶׁכֵּן לִבְנֵי הָאָדָם (איוב ד) אֲשֶׁר בֶּעָפָר יְסוֹדָם, שֶׁכָּלִים וְנִפְסָדִים. אֶלָּא הַדִּמְיוֹן שֶׁלּוֹ כְּפִי שִׁלְטוֹנוֹ עַל אוֹתָהּ הַמִּדָּה, וַאֲפִלּוּ עַל כָּל הַבְּרִיּוֹת, וּלְמַעְלָה מֵאוֹתָהּ מִדָּה. וּכְשֶׁמִּסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה, אֵין לוֹ מִדָּה וְלֹא דִּמְיוֹן וְלֹא צוּרָה.

כְּמוֹ שֶׁהַיָּם, שֶׁאֵין בַּמַּיִם שֶׁל הַיָּם שֶׁיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ תְּפִיסָה כְּלָל וְלֹא צוּרָה, אֶלָּא שֶׁהִתְפַּשְּׁטוּת שֶׁל הַמַּיִם שֶׁל הַיָּם עַל כְּלִי שֶׁהוּא אֶרֶץ, נַעֲשָׂה דִּמְיוֹן, וְיָכֹלְנוּ

מַעְיָן, כְּפוּם אִתְפַּשְׁטוּתָא דִילֵיהּ בֵּהַהוּא מָאנָא, כְּעִגּוּלָא דְאִיהִי י', הָא מָקוֹר חַד, וּמַעְיָן דְּנָפִיק מִנֵּיהּ הָא תְּרֵין.

לְכֶתֶר עָבֵד מָאנָא רַבְרְבָא כְּגוֹן מָאן דְּעָבַד (נ"א דְּחַפָּר) חֲפִירָא רַבְרְבָא וְאִתְמְלֵי מִן מַיָּא, דְּנָפִיק מִן מַעְיָן. הַהִיא מָאנָא אִתְקְרֵי יָם, וְהוּא מָאנָא תְּלִיתָאָה, וְהַהוּא מָאנָא רַבְרְבָא, וְאִתְפְּלִיג לְשִׁבְעָה נְחָלִין, (נ"א מָאנִין) כְּפוּם מָאנִין אֲרִיכִין, הָכִי אִתְפַּשַּׁט מַיָּא מִן יַמָּא, לְשִׁבְעָה נְחָלִין וְהָא מָקוֹר, וּמַעְיָן, וְיַמָּא, וְשִׁבְעָה נְחָלִין, אִינּוּן עֲשָׂרָה וְאִי יִתָּבַר אוּמָנָא אִלֵּין מָאנִין דְּתַקִּין, יְהַדְּרוּן מַיָּא לְמָקוֹר, וְיִשְׁתָּאֲרוּ מָאנִין תְּבִירִין יְבֵשִׁין בְּלָא מַיָּא.

הָכִי עִלַּת הָעִלּוֹת, עָבִיד עֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְקָרָא לְכֶתֶר מָקוֹר, וּבֵיהּ לֵית סוֹף לִנְבִיעוּ

לשון הקודש

לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן שָׁם, כְּמוֹ הַמָּקוֹר שֶׁל הַיָּם – הֲרֵי אֶחָד. יוֹצֵא מִמֶּנּוּ מַעְיָן כְּפִי הִתְפַּשְׁטוּתוֹ בְּאוֹתוֹ הַכְּלִי, כְּמוֹ עִגּוּל שֶׁהוּא י' – הֲרֵי מָקוֹר אֶחָד, וּמַעְיָן שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ – הֲרֵי שְׁנַיִם.

אַחַר כָּךְ עוֹשֶׂה כְּלִי גָּדוֹל כְּמוֹ מִי שֶׁעוֹשֶׂה (שֶׁחָפַר) חֲפִירָה גְּדוֹלָה שֶׁמִּתְמַלֵּאת מִמַּיִם שֶׁיּוֹצְאִים מִמַּעְיָן. אוֹתוֹ כְּלִי נִקְרָא יָם, וְהוּא כְּלִי שְׁלִישִׁי, וְאוֹתוֹ כְּלִי גָּדוֹל שֶׁנֶּחֱלָק לְשִׁבְעָה נְחָלִים כְּפִי כֵּלִים אֲרֻכִּים. כָּךְ מִתְפַּשְׁטִים הַמַּיִם מִן הַיָּם לְשִׁבְעָה נְחָלִים (כֵּלִים), וַהֲרֵי מָקוֹר וּמַעְיָן וְיָם וְשִׁבְעָה נְחָלִים הֵם עֲשָׂרָה. וְאִם יִשְׁבֹּר הָאֻמָּן אֶת הַכֵּלִים הַלָּלוּ שֶׁתִּקֵּן, יַחְזִרוּ הַמַּיִם לַמָּקוֹר, וְיִשָּׁאֲרוּ כֵּלִים שְׁבוּרִים יְבֵשִׁים בְּלִי מַיִם.

כָּךְ עִלַּת הָעִלּוֹת עָשָׂה עֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְקָרָא לַכֶּתֶר מָקוֹר, וּבוֹ אֵין סוֹף לִנְבִיעַת

דְּנְהוֹרֵיהּ. וּבְגִין דָּא קָרָא לְגַרְמֵיהּ אֵין סוֹף, וְלֵית לֵיהּ דְּמוּת וְצוּרָה, וְתַמָּן לֵית מָאנָא לְמִתְפַּס לֵיהּ, לְמִנְדַּע בֵּיהּ יְדִיעָא כְּלָל. וּבְגִין דָּא אָמְרוּ בֵּיהּ, בַּמּוּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרוֹשׁ, וּבַמְּכוּסֶה מִמְּךָ אַל תַּחְקוֹר.

לְבָתָר עָבֵד מָאנָא זְעֵירָא, וְדָא י', וְאִתְמַלְיָא מִנֵּיהּ, וְקָרָא לֵיהּ מַעְיָן נוֹבֵעַ חָכְמָה, וְקָרָא גַּרְמֵיהּ בָּהּ חָכָם, וּלְהַהוּא מָאנָא קָרָא לֵיהּ חָכְמָ"ה. וּלְבָתַר עָבֵד מָאנָא רַבְּרְבָא, וְקָרָא לֵיהּ יָם, וְקָרָא לֵיהּ בִּינָה, וְהוּא קָרָא לְגַרְמֵיהּ מֵבִין בָּהּ.

חָכָם מֵעַצְמוֹ, וּמֵבִין מֵעַצְמוֹ, כִּי חָכְמָה אִיהִי לָא אִתְקְרִיאַת חָכְמָה מִגַּרְמָהּ, אֶלָּא בְּגִין הַהוּא חָכָם דְּאַמְלֵי לָהּ מִגְּבִיעוּ דִּילֵיהּ. וְאִיהִי לָא אִתְקְרִיאַת בִּינָה מִגַּרְמָהּ, אֶלָּא עַל שֵׁם (נ"א בְּגִין) הַהוּא מֵבִין דְּאַמְלֵי לָהּ מִנֵּיהּ. דְּאִי הָוָה מִסְתָּלֵק מִנָּהּ,

לשון הקודש

אוֹרוֹ, וְלָכֵן קָרָא לְעַצְמוֹ אֵין סוֹף, וְאֵין לוֹ דְּמוּת וְצוּרָה, וְשָׁם אֵין כְּלִי לִתְפֹּס אוֹתוֹ, לָדַעַת בּוֹ יְדִיעָה כְּלָל. וְלָכֵן אָמְרוּ בּוֹ, בַּמֻּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וּבַמְּכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחְקֹר.

אַחַר כָּךְ עָשָׂה כְּלִי קָטָן, וְזֶה י', וְהִתְמַלֵּא מִמֶּנּוּ, וְקָרָא לוֹ מַעְיָן נוֹבֵעַ חָכְמָה, וְקָרָא אֶת עַצְמוֹ בּוֹ חָכָם, וּלְאוֹתוֹ הַכְּלִי קָרָא לוֹ חָכְמָ"ה. וְאַחַר כָּךְ עָשָׂה כְּלִי גָּדוֹל, וְקָרָא לוֹ יָם, וְקָרָא לוֹ בִּינָה, וְהוּא קָרָא אֶת עַצְמוֹ מֵבִין בָּהּ.

חָכָם מֵעַצְמוֹ וּמֵבִין מֵעַצְמוֹ, כִּי חָכְמָה לֹא נִקְרֵאת חָכְמָה מֵעַצְמָהּ, אֶלָּא מִשּׁוּם אוֹתוֹ חָכָם שֶׁמְּמַלֵּא אוֹתָהּ מִמַּעְיָנוֹ. וְהִיא לֹא נִקְרֵאת בִּינָה מֵעַצְמָהּ, אֶלָּא עַל שֵׁם (בְּגַלַּל) אוֹתוֹ מֵבִין שֶׁמְּמַלֵּא אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ,

אִשְׁתַּאֲרַת יְבֵשָׁה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב יד) אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ.

לְבָתָר וְהִכָּהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים. וְעָבִיד לֵיהּ לְשִׁבְעָה מָאנִין יַקִּירִין, וְקָרָא לוֹן: גְּדוּלָ״ה. גְּבוּרָ״ה. תִּפְאֶרֶ״ת. נֶצַ״ח. הוֹ״ד. יְסוֹ״ד. מַלְכוּ״ת. וְקָרָא גַּרְמֵיהּ גָּדוֹל בַּגְּדוּלָ״ה וְחָסִי״ד. גִּבּוֹר, בַּגְּבוּרָ״ה. מְפוֹאָר, בַּתִּפְאֶרֶ״ת. מָארֵי נַצְחָן קְרָבִין, בְּנֶצַ״ח נְצָחִים. וּבְהוֹ״ד קָרָא שְׁמֵיהּ, הוֹד יוֹצְרֵנוּ. וּבַיְסוֹ״ד קָרָא שְׁמֵיהּ צַדִּיק. וְיסוֹ״ד, כֹּלָּא סָמִיךְ בֵּיהּ, כָּל מָאנִין וְכָל עָלְמִין. (דף מ״ג ע״א) וּבְמַלְכוּת, קָרָא שְׁמֵיהּ מֶלֶךְ. וְלוֹ הַגְּדוּלָ״ה וְהַגְּבוּרָ״ה וְהַתִּפְאֶרֶ״ת וְהַנֵּצַ״ח וְהַהוֹ״ד כִּי כ״ל בַּשָּׁמַיִם, דְּאִיהוּ צַדִּי״ק. וְלוֹ הַמַּמְלָכָה דְּאִיהוּ מַלְכוּ״ת.

לשון הקודש

שֶׁאִם הָיָה מִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה, הִיא תִּשָּׁאֵר יְבֵשָׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב יד) אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ.

אַחַר כָּךְ, וְהִכָּהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים. וְעָשָׂה אוֹתוֹ לְשִׁבְעָה כֵּלִים נִכְבָּדִים, וְקָרָא לָהֶם: גְּדֻלָּ״ה, גְּבוּרָ״ה, תִּפְאֶרֶ״ת, נֵצַ״ח, הוֹ״ד, יְסוֹ״ד, מַלְכוּ״ת. וְקָרָא אֶת עַצְמוֹ גָּדוֹל בַּגְּדֻלָּ״ה וְחָסִי״ד. גִּבּוֹר בַּגְּבוּרָ״ה. מְפֹאָר בַּתִּפְאֶרֶ״ת. בַּעַל נִצְחוֹן קְרָבוֹת בְּנֵצַ״ח נְצָחִים. וּבַהוֹ״ד קָרָא אֶת שְׁמוֹ הוֹד יוֹצְרֵנוּ. וּבַיְסוֹד קָרָא שְׁמוֹ צַדִּיק. וּבַיְסוֹ״ד הַכֹּל סָמוּךְ בּוֹ, כָּל הַכֵּלִים וְכָל הָעוֹלָמוֹת. וּבַמַּלְכוּת קָרָא שְׁמוֹ מֶלֶךְ. וְלוֹ הַגְּדֻלָּ״ה וְהַגְּבוּרָ״ה וְהַתִּפְאֶרֶ״ת וְהַנֵּצַ״ח וְהַהוֹ״ד כִּי כֹּל בַּשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא צַדִּי״ק. וְלוֹ הַמַּמְלָכָה, שֶׁהִיא מַלְכוּ״ת.

כֹּלָּא בִּרְשׁוּתֵיהּ, לְמֶחֱסַר בְּמָאנִין, וּלְאוֹסָפָא בְּהוֹן גְּבִיעוּ, וּלְמֶחֱסַר כְּפוּם רְעוּתֵיהּ (ס"א בְּהוֹן) וְלֵית עָלֵיהּ אֱלָהָא, דְּיוֹסִיף בֵּיהּ, אוֹ יִגְרַע בֵּיהּ.

לְבָתָר עָבֵד מְשַׁמְּשִׁין, לְאִלֵּין מָאנִין, כֶּרְסְיָיא בְּאַרְבַּע סַמְכִין. וְשִׁית דַּרְגִּין לְכֶרְסְיָיא. הָא עֶשֶׂר. וְכֹלָּא אִיהוּ כֶּרְסְיָיא. כְּגוֹן כּוֹס דִּבְרָכָה, דְּתָקִינוּ בוֹ עֲשָׂרָה דְּבָרִים, כְּגִין תּוֹרָה דְּאִתְיְהִיבַת בַּעֲשָׂרָה דִּבְּרָן. כְּגִין עָלְמָא דְּאִיהוּ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, דְּאִתְבְּרֵי בַעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת.

וְתָקִין לְכֶרְסְיָיא כִּתּוֹת לְשַׁמְּשָׁא לֵיהּ, דְּאִינּוּן מַלְאָכִים. אֶרְאֵלִים שְׂרָפִים. חַיּוֹת. אוֹפַנִּים. חַשְׁמַלִּים. אֵלִים. אֱלֹהִים. בְּנֵי אֱלֹהִי"ם. אִישִׁי"ם. וּלְאִלֵּין עָבִיד שַׁמָּשִׁין, סָמָאֵ"ל, וְכָל כִּתּוֹת דִּילֵיהּ, דְּאִינּוּן כַּעֲנָנִים לְמֶרְכַּב בְּהוֹן לְנַחְתָּא בְּאַרְעָא, וְאִינּוּן כְּסוּסִין לוֹן.

לשון הקודש

הַכֹּל בִּרְשׁוּתוֹ לְחַסֵּר בַּכֵּלִים וּלְהוֹסִיף בָּהֶם גְּבִיעָה וּלְחַסֵּר כְּפִי רְצוֹנוֹ (בָּהֶם), וְאֵין עָלָיו אֱלוֹהַּ שֶׁיּוֹסִיף בּוֹ אוֹ יִגְרַע בּוֹ.

אַחַר כָּךְ עָשָׂה מְשַׁמְּשִׁים לַכֵּלִים הַלָּלוּ, כִּסֵּא בְּאַרְבָּעָה עַמּוּדִים, וְשֵׁשׁ דְּרָגוֹת לַכִּסֵּא – הֲרֵי עֶשֶׂר. וְהַכֹּל הוּא בַּכִּסֵּא. כְּמוֹ כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה שֶׁתִּקְּנוּ בוֹ עֲשָׂרָה דְּבָרִים מִשּׁוּם הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּעֶשֶׂר דִּבְּרוֹת, וּמִשּׁוּם הָעוֹלָם שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת.

וְתִקֵּן לַכִּסֵּא כִּתּוֹת לְשַׁמֵּשׁ אוֹתוֹ, שֶׁל אוֹתָם מַלְאָכִים, אֶרְאֵלִים, שְׂרָפִים, חַיּוֹת, אוֹפַנִּים, חַשְׁמַלִּים, אֵלִים, אֱלֹהִים, בְּנֵי אֱלֹהִי"ם, אִישִׁי"ם. וּלְאֵלֶּה הוּא עָשָׂה שַׁמָּשִׁים, סמא"ל וְכָל הַכִּתּוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵם כְּמוֹ עֲנָנִים לִרְכַּב בָּהֶם לָרֶדֶת לָאָרֶץ,

וּמְנָלָן דַּעֲנָנִים אִקְרוּן מֶרְכָּב. הָדָא הוּא דִכְתִיב, הִנֵּה יְיָ' רוֹכֵב עַל עָב קַל וּבָא (ישעיה יט) מִצְרַיִם. וְדָא מְמָנָא דְּמִצְרַיִם, וּמִיָּד דְּחָזוּ (מְמָנָא) דְּאֶלָהָא דִי הוּא אֶלָהָא מְמָנָא דִלְהוֹן, חֲזוּ לֵיהּ כְּסוּסְיָא, תְּחוֹת מֶרְכַּבְתֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִיָּד וְנָעוּ אֶלִילֵי מִצְרַיִם מִפָּנָיו, וּלְבַב מִצְרַיִם יִמַּס, נָעוּ מֵאֱמוּנָה דִלְהוֹן, וְלֵב דִלְהוֹן נָמֵס כַּדּוֹנַג, מֵהַהִיא אֱמוּנָה, וְאַמְרִי, וְכִי עַד כְּעַן אֱמוּנָה מְמָנָא דִילָן כְּסוּסְיָא, הָוָה נָע לִבְּהוֹן מֵאֱמוּנָה דִלְהוֹן, וְנָמֵס כַּדּוֹנַג. וּמְנָלָן דְּיִמַּס לְשׁוֹן נָמֵס כַּדּוֹנַג אִיהוּ כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, הָיָה לִבִּי כַּדּוֹנַג נָמֵס בְּתוֹךְ מֵעַי. (תהלים כב)

וְכָל פֶּטֶר חֲמוֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְגוֹ'. (שמות יג) (פִּקּוּדָא לְהָבִיא קָרְבָּן וכו') פִּקּוּדָא דָא לִפְדּוֹת פֶּטֶר חֲמוֹר, וְלַעֲרוֹף פֶּטֶר חֲמוֹר, אִם לֹא יִפְדֶּה לֵיהּ. הָדָא הוּא

לשון הקודש

וְהֵם כְּמוֹ סוּסִים לָהֶם.

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁעֲנָנִים נִקְרָאוּ מֶרְכָּב? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה יט) הִנֵּה ה' רֹכֵב עַל עָב קַל וּבָא מִצְרַיִם. וְזֶהוּ מְמֻנֶּה שֶׁל מִצְרַיִם. וּמִיָּד שֶׁרָאוּ (מְמֻנֶּה) שֶׁאֱלוֹהַּ שֶׁהוּא אֱלוֹהַּ מְמֻנֶּה שֶׁלָּהֶם, רָאוּ אוֹתוֹ כְּמוֹ סוּס תַּחַת מֶרְכַּבְתּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִיָּד וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפָּנָיו, וּלְבַב מִצְרַיִם יִמַּס, נָעוּ מֵאֱמוּנָה שֶׁלָּהֶם, וְלִבָּם נָמַס כַּדּוֹנַג מֵאוֹתָהּ אֱמוּנָה, וְאוֹמְרִים: וְכִי עַד עַכְשָׁו אֱמוּנָה מְמֻנֶּה שֶׁלָּנוּ כְּמוֹ סוּס, הָיָה נָע לֵב שֶׁלָּהֶם מֵהָאֱמוּנָה שֶׁלָּהֶם וְנָמֵס כַּדּוֹנַג. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁיִּמַּס לְשׁוֹן נָמֵס כַּדּוֹנַג הוּא? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כב) הָיָה לִבִּי כַּדּוֹנַג נָמֵס בְּתוֹךְ מֵעָי.

וְכָל פֶּטֶר חֲמוֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְגוֹ' (שמות יג). (מִצְוָה לְהָבִיא קָרְבָּן) מִצְוָה זוֹ לִפְדּוֹת פֶּטֶר חֲמוֹר, וְלַעֲרֹף פֶּטֶר חֲמוֹר אִם לֹא יִפְדֶּה

דִּכְתִיב וְאִם לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ. וְרָזָא דָא יֵצֶר הָרָע, יָכוֹל לְאַחְזָרָא בְּתִיּוּבְתָּא, (ס"א וּלְבָתַר יֵצֶר הַטּוֹב וכו') וּלְבָתַר לְאַחְזָרָא יֵצֶר הַטּוֹב, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, אִם זָכָה עֵזֶר, אִם לֹא זָכָה כְּנֶגְדּוֹ. בְּגִין דְּאִינּוּן דְּיוּקְנָא, חַד דְּשֶׂה, וְחַד דַּחֲמוֹר, וְאִי זָכָה לְאַחְזָרָא בְּתִיּוּבְתָּא, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ חֲמוֹר עַם הָאָרֶץ, תִּפְדֶּה מִן גָּלוּתָא בְּשֶׂה, דְּאִיהוּ (ירמיה נ) שֶׂה פְּזוּרָה יִשְׂרָאֵל. וְאִי לָא הֲדַר בְּתִיּוּבְתָּא, וַעֲרַפְתּוֹ, שָׁוֵי לֵיהּ עַם קְשֵׁה קְדָל, דַּעֲתִידִין לְאִתְמָחֲאָה מִן סֵפֶר חַיִּים, דְּעָלַיְיהוּ אִתְמַר, (שמות לב) מִי אֲשֶׁר חָטָא לִי אֶמְחֶנּוּ מִסִּפְרִי.

וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה וּלְטוֹטָפוֹת בֵּין עֵינֶיךָ וְגוֹ'. (שמות יג) פִּקּוּדָא דָא, פִּקּוּדָא דְּאִקְרֵי בְּגַוְונָא אַחֲרָא, דְּלָא אִקְרֵי מִצְוָה, אֶלָּא קְדוּשָׁה, וְאִלֵּין אִינּוּן תְּפִילִין. תְּפִלָּה שֶׁל יַד, וּתְפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ.

לשון הקודש

אוֹתוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאִם לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ. וְסוֹד זֶה יֵצֶר הָרָע, שֶׁיָּכוֹל לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, (וְאַחַר כָּךְ יֵצֶר הַטּוֹב) וְאַחַר כָּךְ יַחֲזֹר לִהְיוֹת יֵצֶר טוֹב, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, אִם זָכָה – עֵזֶר, אִם לֹא זָכָה – כְּנֶגְדּוֹ. מִשּׁוּם שֶׁהֵם דְּיוּקָן, אֶחָד שֶׁל שֶׂה, וְאֶחָד שֶׁל חֲמוֹר. וְאִם זָכָה לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, אַף עַל גַּב שֶׁהוּא חֲמוֹר עַם הָאָרֶץ, תִּפְדֶּה מִן הַגָּלוּת בְּשֶׂה, שֶׁהוּא (ירמיה נ) שֶׂה פְּזוּרָה יִשְׂרָאֵל. וְאִם לֹא חָזַר בִּתְשׁוּבָה – וַעֲרַפְתּוֹ. הִשְׁוָה אוֹתוֹ לְעַם קְשֵׁה עֹרֶף, שֶׁעֲתִידִים לְהִמָּחוֹת מִסֵּפֶר הַחַיִּים, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שמות לב) מִי אֲשֶׁר חָטָא לִי אֶמְחֶנּוּ מִסִּפְרִי.

וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ וְגוֹ'. מִצְוָה זוֹ מִצְוָה שֶׁנִּקְרֵאת בְּגָוֵן אַחֵר, שֶׁלֹּא נִקְרֵאת מִצְוָה אֶלָּא קְדֻשָּׁה, וְאֵלּוּ הֵן תְּפִלִּין, תְּפִלָּה שֶׁל יָד וּתְפִלָּה

תִּקּוּנָא פְּאֵרָא שַׁפִּירוּ דִּגְוָונִין עִלָּאִין. וְעַל דָּא אִקְרוּן טוֹטָפוֹת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

וּכְתִיב (הושע יא) כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ, יִשְׂרָאֵל זוּטָא. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָבָא, שַׁפִּירוּ דִּגְוָונִין, עֵילָא וְתַתָּא. יוֹסֵף סָלִיק וְאִתְעַטַּר בִּתְרֵין גַּוְונִין (נ"א דַּרְגִּין) בְּקַדְמִיתָא נַעַ"ר, וּבְסוֹפָא צַדִּי"ק. כַּמָּה יָאַן בֵּיהּ גַּוְונִין לְמֵחֲזֵי, וְרָזָא דָא (בראשית לט) וַיְהִי יוֹסֵף יְפֵה תֹאַר וִיפֵה מַרְאֶה. שַׁפִּירָא בִּתְרֵין סִטְרִין, בִּתְרֵין דַּרְגִּין, בִּתְרֵין גַּוְונִין, עֵילָא וְתַתָּא.

כְּתִיב (דברים ו) וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב. הַיָּשָׁר: דָּא תְּפִלָּה שֶׁל יַד, לְאַמְשָׁכָא (ס"א לְאַסְמָכָא) לֵיהּ בִּתְפִילִין שֶׁל רֹאשׁ, לְאִתְיַחֲדָא כַּחֲדָא. וּתְפִלָּה שֶׁל יַד, אַקְדִּים לְשֶׁל רֹאשׁ. וְאִצְטְרִיךְ דְּלָא הֲוֵי פְּרוּדָא בֵּינַיְיהוּ כְּלָל.

לשון הקודש

שֶׁל רֹאשׁ. תִּקּוּן פְּאֵר הַיֹּפִי שֶׁל גְּוָנִים עֶלְיוֹנִים, וְלָכֵן נִקְרָאִים טוֹטָפוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

וְכָתוּב כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ, יִשְׂרָאֵל הַקָּטָן, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָבָא, הַיֹּפִי שֶׁל הַגְּוָנִים, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. יוֹסֵף עָלָה וְהִתְעַטֵּר בִּשְׁנֵי גְוָנִים (דַּרְגוֹת) – בַּתְּחִלָּה נַעַ"ר, וּבַסּוֹף צַדִּי"ק. כַּמָּה נָאִים לוֹ הַגְּוָנִים לְמַרְאֶה, וְסוֹד זֶה (בראשית לט) וַיְהִי יוֹסֵף יְפֵה תֹאַר וִיפֵה מַרְאֶה. יָפֶה בִּשְׁנֵי צְדָדִים בִּשְׁתֵּי דְּרָגוֹת וּבִשְׁנֵי גְוָנִים, עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן.

כָּתוּב (דברים ו) וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב. הַיָּשָׁר – זוֹ תְּפִלָּה שֶׁל יָד, לְהַמְשִׁיךְ (לְהַסְמִיךְ) אוֹתוֹ לִתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ לְהִתְיַחֵד

מָאן דְּמִתְעַטְּרָא בִּתְפִלִּין, קָאִים בְּרָזָא דְּגַוְונָא עִלָּאָה וְקָאִים בְּאִינּוּן תְּרֵין רָזִין דְּקַאמְרָן כְּיוֹסֵף, דְּאִקְרֵי נַעַר, וְאִקְרֵי צַדִּיק, בְּרָזָא דְּעֶבֶד נֶאֱמָן, בְּרָזָא דְּבֶן יְחִידָאי. וְאִלֵּין אִינּוּן תְּפִלָּה שֶׁל יַד, וּתְפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ, וְאִינּוּן כְּלָלָא חָדָא בְּלָא פְּרוּדָא.

אַרְבַּע פָּרְשִׁיָּין דִּתְפִלִּין בְּאַרְבְּעָה בָתִּים, בְּאִינּוּן תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. וּכְמָה דְּאִינּוּן אַרְבְּעָה פָּרְשִׁיָּין בְּאִינּוּן תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, אוֹף הָכִי כֻּלְּהוּ בִּתְפִלִּין שֶׁל יַד בְּבַיִת אֶחָד. דְּהָא בַּתְּפִלָּה שֶׁל יַד, לֵית לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם, אֶלָּא מַה דְּנַקְטָא מִלְּעֵילָא. וְרָזָא דָא, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם. וּמִגּוֹ דְּנַקְטָא לוֹן מִלְּעֵילָא, אִקְרֵי תְּפִלָּה, וְאִתְקַדְּשַׁת בִּקְדוּשַׁתְהוֹן (וּכֹלָא) אִקְרֵי קְדוּשָׁה. וְאִקְרֵי תְּפִלָּה

לשון הקודש

בְּאֶחָד. וּתְפִלָּה שֶׁל יָד מַקְדִּים לְשֶׁל רֹאשׁ, וְצָרִיךְ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָהֶם פְּרוּד כְּלָל. **מִי** שֶׁמִּתְעַטֵּר בִּתְפִלִּין, עוֹמֵד בְּסוֹד שֶׁל גֶּוֶן עֶלְיוֹן, וְעוֹמֵד בְּאוֹתָם שְׁנֵי סוֹדוֹת שֶׁאָמַרְנוּ כְּמוֹ יוֹסֵף, שֶׁנִּקְרָא נַעַר וְנִקְרָא צַדִּיק, בְּסוֹד שֶׁל עֶבֶד נֶאֱמָן, בְּסוֹד שֶׁל בֵּן יְחִידִי, וְאֵלֶּה הֵם תְּפִלָּה שֶׁל יָד וּתְפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ, וְהֵם כְּלָל אֶחָד בְּלִי פְּרוּד.

אַרְבַּע פָּרָשִׁיוֹת שֶׁל תְּפִלִּין בְּאַרְבָּעָה בָתִּים בְּאוֹתָן תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וּכְמוֹ שֶׁהֵם אַרְבַּע פָּרָשִׁיוֹת בְּאוֹתָן תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, אַף כָּךְ כֻּלָּן בִּתְפִלִּין שֶׁל יָד בְּבַיִת אֶחָד, שֶׁהֲרֵי בִּתְפִלָּה שֶׁל יָד אֵין לָהּ מֵעַצְמָהּ כְּלוּם, אֶלָּא מַה שֶּׁאוֹחֶזֶת מִלְּמַעְלָה, וְסוֹד זֶה – (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם. וּמִתּוֹךְ שֶׁאוֹחֶזֶת אוֹתָם מִלְּמַעְלָה נִקְרֵאת תְּפִלָּה, וּמִתְקַדֶּשֶׁת

וּכְדֵין אִקְרֵי מַלְכוּת, מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה.

אַרְבְּעָה פָּרְשִׁיָּין, הָא אוֹקִימְנָא רָזָא דִלְהוֹן, בְּכַמָּה דּוּכְתֵּי. אֲבָל פָּרָשָׁה קַדְמָאָה, קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, דָּא אִיהוּ רָזָא (דף מ"ג ע"ב) עִלָּאָה, דְּכָלִיל כָּל אַרְבְּעָה בָּתִּים, בְּרָזָא דְנְהִירוּ עִלָּאָה, דְּנָפְקָא מֵאַיִן.

וְכָל אִינּוּן אַרְבְּעָה אִתְרְמִיזוּ הָכָא, קַדֵּשׁ: דָּא קְדוּשָׁה עִלָּאָה. רָזָא דְחָכְמְתָא עִלָּאָה, דְּמִתַּמָּן כֹּלָּא אִתְקַדַּשׁ, בְּרָזָא דְגָנִיזוּ עִלָּאָה, דְּאִתְקְרֵי קַדֵּשׁ. לִי: דָּא בִּינָה, רָזָא דְעָלְמָא עִלָּאָה, הֵיכְלָא **פְּנִימָאָה.** (וְרָזָא דָא (ויקרא כ"ה) כִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים (במדבר ג') כִּי לִי כָּל בְּכוֹר (שמות י"ט) וְהָיִיתֶם לִי סְגֻלָּה) כָּ"ל: רָזָא דְחֶסֶד, בְּכָל דּוּכְתָּא, בֵּין לְעֵילָּא בֵּין לְתַתָּא. בְּכוֹ"ר: דָּא בֶּן בְּכוֹר, דִּכְתִיב, (שמות ד) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וְהַאי בֶּן בְּכוֹר, כָּלִיל כָּל

לשון הקודש

בִּקְדֻשָּׁתָם (וְהַכֹּל) נִקְרֵאת קְדֻשָּׁה, וְנִקְרֵאת תְּפִלָּה, וְאָז נִקְרֵאת מַלְכוּת, מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה.

אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת הֵרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַסּוֹד שֶׁלָּהֶם בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, אֲבָל פָּרָשָׁה רִאשׁוֹנָה, קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, זֶהוּ סוֹד עֶלְיוֹן שֶׁכּוֹלֵל כָּל אַרְבָּעָה הַבָּתִּים בְּסוֹד הָאוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁיּוֹצֵא מֵאַיִן.

וְכָל אוֹתָן אַרְבַּע נִרְמְזוּ כָּאן. קַדֵּשׁ – זוֹ קְדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה. סוֹד הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁמִּשָּׁם הַכֹּל מִתְקַדֵּשׁ בְּסוֹד הַגְּנִיזָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת קַדֵּשׁ. לִי – זוֹ בִּינָה, סוֹד הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, הַהֵיכָל הַפְּנִימִי. (וְסוֹד זֶה, (ויקרא כה) כִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים. (במדבר ג) כִּי לִי כָּל בְּכוֹר. (שמות יט) וְהָיִיתֶם לִי סְגֻלָּה) כָּ"ל – סוֹד הַחֶסֶד, בְּכָל מָקוֹם, בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה. בְּכוֹ"ר – זֶה בֵּן בְּכוֹר, שֶׁכָּתוּב (שמות ד) בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל, וּבֵן בְּכוֹר זֶה כּוֹלֵל כָּל

סִטְרִין, וְכָל גַּוְונִין. וּבְגִין כַּךְ, קְרָא כָּלִיל כֻּלְּהוּ אַרְבַּע, בְּרָזָא דְחָכְמְתָא עִלָּאָה. אֲבָל דָּא בְּאוֹרַח כְּלָל, לְמִנְדַּע דְּכֹלָּא כָּלִיל בְּהַאי, אֲבָל בְּאוֹרַח פְּרָט, כָּל חַד בִּלְחוֹדוֹי, דָּא אִיהוּ פַּרְשְׁתָּא קַדְמָאָה, דְּכָלִיל כָּל שְׁאַר פָּרְשִׁיָּין.

פָּרָשָׁה תִּנְיָינָא, וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ וְגוֹ', דָּא בִּינָה, דְּהָא בְּפַרְשְׁתָּא דָא, אִיהִי יְצִיאַת מִצְרַיִם, דְּהַוָּה מִסִּטְרָא דְיוֹבְלָא. וְעַל דָּא שֵׁירוּתָא דִילָהּ וְהָיָ"ה, דְּהָא מִלָּה דָא אִיהִי בְּיוֹבְלָא. וּבְגִין כַּךְ שְׁמָא דִילָהּ וְהָיָ"ה, דְּלֵית וְהָיָה (נ"א הַוָּיָה) אֶלָּא בַּאֲתָר דָּא, דְּאִיהוּ זַמִּין לְאִתְמַשְׁכָא לְתַתָּא, וּלְאַנְהָרָא בּוּצִינִין, וּלְאִשְׁתַּכְּחָא בְּדַרְגָּא תַתָּאָה, (נ"א וְהָיָה כְּמָאן דְּאָמַר עַל מַלְכָּא דְאִיהִי חֲוֵי (נ"א דְיִהֲוֵי) זַמִּין לְאִתְמַשְׁכָא לְתַתָּא וּלְאַנְהָרָא בּוּצִינִין) וְכֹלָּא בְּרָזָא חָדָא. וּבְגִין דְּאִיהוּ בְּאוֹרַח טָמִיר, לָא אִקְרֵי בְּאִתְגַּלְיָיא בִּשְׁמָא דָא, אֶלָּא אִתְמְסַר

לשון הקודש

הַצְּדָדִים וְכָל הַגְּוָנִים, וְלָכֵן הַכָּתוּב כּוֹלֵל אֶת כָּל הָאַרְבַּע בְּסוֹד הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה. אֲבָל זֶה בְּדֶרֶךְ כְּלָל, לָדַעַת שֶׁהַכֹּל כָּלוּל בָּזֶה. אֲבָל בְּדֶרֶךְ פְּרָט כָּל אֶחָד לְבַדּוֹ, זוֹהִי פָּרָשָׁה רִאשׁוֹנָה הַכּוֹלֶלֶת כָּל שְׁאָר הַפָּרָשִׁיּוֹת.

פָּרָשָׁה שְׁנִיָּה – וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ וְגוֹ'. זוֹ בִּינָה. שֶׁהֲרֵי בַּפָּרָשָׁה הַזּוֹ הִיא יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהָיְתָה מִצַּד שֶׁל יוֹבֵל. וְלָכֵן הָרִאשִׁית שֶׁלָּהּ וְהָיָ"ה, שֶׁהֲרֵי דָּבָר זֶה הוּא בַּיּוֹבֵל, וְלָכֵן שְׁמָהּ וְהָיָ"ה (הַוָּיָה), שֶׁאֵין וְהָיָה אֶלָּא בְּמָקוֹם זֶה, שֶׁהוּא עָתִיד לְהִמָּשֵׁךְ לְמַטָּה וּלְהָאִיר מְנוֹרוֹת וּלְהִמָּצֵא בְּדַרְגָּה תַּחְתּוֹנָה, (וְהָיָה, כְּמִי שֶׁאוֹמֵר עַל הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא קַיָּם (שֶׁיִּהְיֶה), עָתִיד לְהִמָּשֵׁךְ לְמַטָּה וּלְהָאִיר מְנוֹרוֹת) וְהַכֹּל בְּסוֹד אֶחָד. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ טָמִיר,

לְחַכִּימִין לְמִנְדַּע. וְעַל דָּא אִתְרְשִׁים בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, בְּמִלָּה דָא.

פָּרָשָׁה תְּלִיתָאָה, שְׁמַע, דָּא אִיהוּ רָזָא דִימִינָא, דְּאִקְרֵי חֶסֶד עִלָּאָה. דְּאִיהוּ קָא מְיַיחֵד יְחוּדָא דְכֹלָּא לְאַרְבְּעָה סִטְרִין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְסַדֵּר בֵּיהּ, סִדּוּרָא דְכָל עָלְמָא, וְדָא אִיהוּ דְקָא מִתְפַּשֵּׁט בְּכָל סִטְרִין, אֲפִילוּ גּוֹ תְּהוֹמֵי תַתָּאֵי. בְּדָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרָא עָלְמָא, כַּד אִתְעַטָּף קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעִטּוּפָא דְזִהֲרָא, וְדָא דְקָא מְיַיחֵד יְחוּדָא, וּבְגִין כַּךְ, שְׁמַע סָמִיךְ לִוְהָיָ"ה.

יְחוּדָא דְכָל יוֹמָא, אִיהוּ, יְחוּדָא לְמִנְדַּע וּלְשַׁוָּאָה רְעוּתָא. יְחוּדָא דָא הָא אַמָּרָן בְּכַמָּה דוּכְתֵּי, יְחוּדָא דְכָל יוֹמָא, אִיהוּ יְחוּדָא דִקְרָא, (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ' אֱלֹהֵינוּ יְיָ' הָא כֻּלְּהוּ חַד, וְעַל

לשון הקודש

לֹא נִקְרָא בְּגָלוּי בְּשֵׁם זֶה, אֶלָּא נִמְסַר לַחֲכָמִים לָדַעַת, וְעַל זֶה נִרְשַׁם בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בַּדָּבָר הַזֶּה.

פָּרָשָׁה שְׁלִישִׁית – שְׁמַע. זֶהוּ סוֹד הַיָּמִין, שֶׁנִּקְרָא חֶסֶד עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא מְיַחֵד אֶת הַיִּחוּד שֶׁל הַכֹּל לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסַדֵּר בּוֹ אֶת סִדּוּר כָּל הָעוֹלָם, וְזֶהוּ שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט לְכָל הַצְּדָדִים, אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים. בָּזֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, כְּשֶׁהִתְעַטֵּף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעִטּוּף שֶׁל זֹהַר, וְזֶה שֶׁמְּיַחֵד אֶת הַיִּחוּד, וּמִשּׁוּם כָּךְ שְׁמַע סָמוּךְ לִוְהָיָ"ה. **הַיִּחוּד** שֶׁל כָּל יוֹם הוּא יִחוּד לָדַעַת וְלָשִׂים אֶת הָרָצוֹן. הַיִּחוּד הַזֶּה הֲרֵי אָמַרְנוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, יִחוּד שֶׁל כָּל יוֹם

דָּא אִקְרֵי אֶחָד. הָא תְּלַת שְׁמָהָן אִינּוּן, הֵיךְ אִינּוּן חַד, וְאַף עַל גַּב דְּקָרֵינָן אֶחָד, הֵיךְ אִינּוּן חַד.

אֶלָּא, בְּחֶזְיוֹנָא דְרוּחַ קֻדְשָׁא אִתְיְדַע, וְאִינּוּן בְּחֵיזוּ דְּעֵינָא סְתִימָא, לְמִנְדַּע דְּתְלָתָא אִלֵּין אֶחָד. וְדָא אִיהוּ רָזָא דְקוֹל דְּאִשְׁתְּמַע, קוֹל אִיהוּ חַד, וְאִיהוּ תְּלָתָא גַּוְונִין, אֵשָׁא וְרוּחָא וּמַיָּא, וְכֻלְּהוּ חַד, בְּרָזָא דְקוֹל. (וְלָאו אִינּוּן אֶלָּא חָד) אוֹף הָכָא: יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אִינּוּן חַד. תְּלָתָא גַּוְונִין, וְאִינּוּן חַד.

וְדָא אִיהוּ קוֹל דְּעָבִיד בַּר נָשׁ בְּיִהוּדָא, וּלְשַׁוָּאָה רְעוּתֵיהּ בְּיִהוּדָא דְכֹלָּא, מֵאֵין סוֹף עַד סוֹפָא דְכֹלָּא, בְּהַאי קוֹל דְּקָא עָבִיד בְּהָנֵי תְּלָתָא דְאִינּוּן חַד. וְדָא אִיהוּ יִחוּדָא דְכָל יוֹמָא, דְּאִתְגְּלֵי בְּרָזָא דְרוּחַ קֻדְשָׁא.

לשון הקודש

הוּא הַיִּחוּד שֶׁבְּפָסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה'. הֲרֵי כֻּלָּם אֶחָד, וְלָכֵן נִקְרָא אֶחָד. הֲרֵי הֵם שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת, אֵיךְ הֵם אֶחָד? וְאַף עַל גַּב שֶׁקּוֹרְאִים אֶחָד, אֵיךְ הֵם אֶחָד?

אֶלָּא בְּחֶזְיוֹן רוּחַ הַקֹּדֶשׁ נוֹדַע, וְהֵם בְּמַרְאֶה שֶׁל עַיִן סְתוּמָה, לָדַעַת שֶׁשְּׁלֹשָׁה אֵלֶּה אֶחָד. וְזֶהוּ סוֹד שֶׁל קוֹל שֶׁנִּשְׁמַע, קוֹל הוּא אֶחָד, וְהוּא שְׁלֹשָׁה גְוָנִים, אֵשׁ רוּחַ וּמַיִם, וְכֻלָּם אֶחָד בְּסוֹד שֶׁל הַקּוֹל. (וְאֵינָם אֶלָּא אֶחָד) אַף כָּאן – ה' אֱלֹהֵינוּ ה' הֵם אֶחָד. שְׁלֹשָׁה גְוָנִים, וְהֵם אֶחָד.

וְזֶהוּ הַקּוֹל שֶׁעָשָׂה הָאָדָם בְּיִחוּד, וְלָשִׂים אֶת רְצוֹנוֹ בַּיִּחוּד שֶׁל הַכֹּל, מֵאֵין סוֹף עַד סוֹף הַכֹּל, בַּקּוֹל הַזֶּה שֶׁעוֹשֶׂה בִּשְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה שֶׁהֵם אֶחָד. וְזֶהוּ הַיִּחוּד שֶׁל כָּל יוֹם שֶׁהִתְגַּלָּה בַּסּוֹד שֶׁל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

וְכַמָּה גַּוְונִין דְּיִחוּדָא אִתְעֲרוּ, וְכֻלְּהוּ קְשׁוֹט. מָאן דְּעָבִיד הַאי עָבִיד. וּמַאן דְּעָבִיד הַאי עָבִיד. אֲבָל הַאי יִחוּדָא דְקָא אֲנָן מִתְעָרֵי מִתַּתָּא, בְּרָזָא דְקוֹל דְּאִיהוּ חַד, דָּא הוּא בְּרִירָא דְמִלָּה, הַאי בִּכְלָלָא, לְבָתָר פְּרָט, כִּדְקָאַמְרָן.

פְּרָשָׁה רְבִיעָאָה, הוּא רָזָא דְדִינָא קַשְׁיָא, (דברים יא) הִשָּׁמְרוּ לָכֶם. אִלֵּין אִינּוּן תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא. וּתְפִלִּין דְּדְרוֹעָא, כְּגַוְונָא דָא בְּחַד בֵּיתָא, וְהָא אִתְעַרְנָא בְּהוּ, וְכֻלְּהוּ רָזָא חָדָא.

קְשָׁרָא דִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, אִיהוּ דָלֶ"ת, וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמות לג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי. וְעַל דָּא אִיהוּ לַאֲחוֹרָא, וְתַמָּן אִתְקַשַּׁר כֹּלָּא בְּקִשְׁרָא חָדָא.

וְאִיהִי, כַּד מַנְחָת אִלֵּין תְּפִלִּין דְּדְרוֹעָא לְאִתְקַשְׁרָא, (ס"א אית קִשְׁרָא) אַחֲרָא, רָזָא

לשון הקודש

וְכַמָּה גְּוָנִים שֶׁל יִחוּד הִתְעוֹרְרוּ, וְכֻלָּם אֱמֶת. מִי שֶׁעוֹשֶׂה זֶה עוֹשֶׂה, וּמִי שֶׁעוֹשֶׂה זֶה עוֹשֶׂה. אֲבָל הַיִּחוּד הַזֶּה שֶׁאָנוּ מְעוֹרְרִים מִלְּמַטָּה בְּסוֹד שֶׁל קוֹל שֶׁהוּא אֶחָד, זֶהוּ בֵּרוּר הַדָּבָר, זֶה בִּכְלָל, וְאַחַר כָּךְ פְּרָט, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

פָּרָשָׁה רְבִיעִית הוּא סוֹד הַדִּין הַקָּשֶׁה – הִשָּׁמְרוּ לָכֶם. אֵלֶּה הֵן תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וּתְפִלִּין שֶׁל זְרוֹעַ כְּמוֹ זֶה בְּבַיִת אֶחָד, וַהֲרֵי הִתְעוֹרַרְנוּ בָּהֶם, וְכֻלָּם סוֹד אֶחָד.

קֶשֶׁר הַתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ הוּא דָלֶ"ת, וְעַל זֶה כָּתוּב (שמות לג) וְרָאִיתָ אֶת אַחֹרָי. וְלָכֵן הוּא לְאָחוֹר, וְשָׁם נִקְשָׁר הַכֹּל בְּקֶשֶׁר אֶחָד.

וְהִיא, כְּשֶׁמְּנִיחָה תְּפִלִּין אֵלּוּ שֶׁל זְרוֹעַ לְהִתְקַשֵּׁר, (יש קֶשֶׁר) אַחֵר, סוֹד הַבְּרִית

דִּבְרִית קַדִּישָׁא, רָזָא דָא, כְּמָה דְאִתְעַר בְּכַמָּה דוּכְתֵּי, וְכֹלָּא רָזָא חָדָא. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּיַדְעִין רָזָא דָא, וְאִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לַאֲנָחָא לוֹן כָּל יוֹמָא, לְמֶהֱוֵי בְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה, וְעָלֵיהּ כְּתִיב, (דברים כח) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְיָ' נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ.

(ע"כ רעיא מהימנא) **בילאו"א.** (דף מ"ד ע"א)

פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח

וַיְהִי בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת הָעָם וְלֹא נָחָם אֱלֹהִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְגוֹ'. רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (חבקוק ג) **תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא עַל שְׁגִיוֹנוֹת. הַאי קְרָא קַשְׁיָא, וְאִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, מָאי שְׁנָא תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא, יַתִּיר מִכָּל שְׁאַר נְבִיאֵי עָלְמָא, דְּלָא כְתִיב בְּהוּ תְּפִלָּה לִישַׁעְיָה הַנָּבִיא, אוֹ לְיִרְמִיָּה, אוֹ לִיחֶזְקֵאל, אוֹ לְהוֹשֵׁעַ, אוֹ לִשְׁאַר נְבִיאֵי עָלְמָא.**

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ, סוֹד זֶה כְּמוֹ שֶׁהִתְעוֹרֵר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁיּוֹדְעִים סוֹד זֶה, וְצָרִיךְ אָדָם לַהֲנִיחָם כָּל יוֹם לִהְיוֹת בִּדְיוֹקָן עֶלְיוֹן, וְעָלָיו כָּתוּב וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ. (ע"כ רעיא מהימנא) בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח

וַיְהִי בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת הָעָם וְלֹא נָחָם אֱלֹהִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְגוֹ'. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (חבקוק ב) **תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא עַל שְׁגִיוֹנוֹת.** פָּסוּק זֶה קָשֶׁה, וְיֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ מַה שּׁוֹנָה תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא יוֹתֵר מִכָּל שְׁאָר נְבִיאֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא כָתוּב בָּהֶם תְּפִלָּה לִישַׁעְיָה הַנָּבִיא, אוֹ לִירְמִיָּה, אוֹ לִיחֶזְקֵאל, אוֹ לְהוֹשֵׁעַ, אוֹ לִשְׁאָר נְבִיאֵי הָעוֹלָם?

אֶלָּא הָכִי תָּנֵינָן, אֱלִישָׁע זָכָה בְּהַאי עָלְמָא מַה דְּלָא זָכָה נְבִיאָה אַחֲרָא, בַּר מִמֹּשֶׁה. (וְעִם כָּל דָּא לָא בָּעָא לְאַטְרָחָא לְמָרֵיה) תָּא חֲזֵי, מָאי כְּתִיב, (מלכים ב ד) וַיְהִי הַיּוֹם וַיַּעֲבוֹר אֱלִישָׁע אֶל שׁוּנֵם וְשָׁם אִשָּׁה גְדוֹלָה. מָאי אִשָּׁה גְדוֹלָה. אֶלָּא גְּדוֹלָה בְּעוֹבָדָהָא, דְּכָל בְּנֵי (ס״א דָרָא) בֵּיתָא, מִשְׁתַּבְּחִין בָּהּ, וְהִיא עִקָּרָא דְּבֵיתָא, וּבְגִין דְּבַעֲלָהּ לָא הָוָה שְׁכִיחַ בְּבֵיתָא, לְמֶהֱוֵי עִקָּרָא, לָא הָוָה אִדְכַּר הוּא, אֶלָּא הִיא.

וְתוּ, וְשָׁם אִשָּׁה גְדוֹלָה: גְּדוֹלָה עַל כָּל שְׁאַר נְשֵׁי עָלְמָא, דְּהָא שְׁאַר נְשֵׁי עָלְמָא, כַּד חָמָאן אוּשְׁפִּיזָא בְּבֵיתָא, מִצְטַעֲרָן בֵּיהּ, וְדָחֲקָן בֵּיהּ כָּל שֶׁכֵּן לְאַפָּקָא עָלֵיהּ מָמוֹנָא, וְהִיא חֲדַת בֵּיהּ בְּאוּשְׁפִּיזָא, וּלְאַפָּקָא עָלֵיהּ מָמוֹנָא, כָּל שֶׁכֵּן כֵּיוָן דְּחָמַת לֵיהּ לֶאֱלִישָׁע חֲדַת בֵּיהּ לַחֲדָא. וְעַל דָּא, שְׁבָחָא דְכוֹלָּא דְּאִתְּתָא הִיא, דְּהָא אוּשְׁפִּיזָא דְּבֵיתָא

לשון הקודש

אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, אֱלִישָׁע זָכָה בָּעוֹלָם הַזֶּה מַה שֶּׁלֹּא זָכָה נָבִיא אַחֵר, פְּרָט לְמֹשֶׁה. (וְעִם כָּל זֶה לֹא רָצָה לְהַטְרִיחַ אֶת רִבּוֹנוֹ) בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, (מלכים–ב ד) וַיְהִי הַיּוֹם וַיַּעֲבֹר אֱלִישָׁע אֶל שׁוּנֵם וְשָׁם אִשָּׁה גְדוֹלָה. מַה זֶּה אִשָּׁה גְדוֹלָה? אֶלָּא גְּדוֹלָה בְּמַעֲשֶׂיהָ, שֶׁכָּל בְּנֵי (הַדּוֹר) הַבַּיִת מִשְׁתַּבְּחִים בָּהּ, וְהִיא עִקַּר הַבַּיִת. וּמִשּׁוּם שֶׁבַּעְלָהּ לֹא הָיָה מָצוּי בַּבַּיִת לִהְיוֹת עִקָּר, לֹא נִזְכַּר הוּא, אֶלָּא הִיא.

וְעוֹד, וְשָׁם אִשָּׁה גְדוֹלָה – גְּדוֹלָה עַל כָּל שְׁאָר נְשׁוֹת הָעוֹלָם. שֶׁהֲרֵי שְׁאָר נְשׁוֹת הָעוֹלָם, כְּשֶׁרוֹאוֹת אוֹרֵחַ בַּבַּיִת, מִצְטַעֲרוֹת בּוֹ וְדוֹחֲקוֹת אוֹתוֹ, וְכָל שֶׁכֵּן לְהוֹצִיא עָלָיו מָמוֹן, וְהִיא שָׂמְחָה בָּאוֹרֵחַ וּלְהוֹצִיא עָלָיו מָמוֹן, כָּל שֶׁכֵּן כֵּיוָן

דְּאִתְּתָא הִיא. וּבְגִין כַּךְ וְשָׁם אִשָּׁה גְּדוֹלָה, גְּדוֹלָה עַל שְׁאַר נָשִׁין. וַתֹּאמֶר אֶל אִישָׁהּ הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא, בְּמָה יַדְעָה. אֶלָּא הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּא, דְּשׁוּשִׁיפָּא חִוָּרָא זְרִיקַת לֵיהּ בְּעַרְסֵיהּ. וְלָא חָמַת בֵּיהּ קֶרִי מֵעוֹלָם, וְלָא אַעְבָּר זְבוּבָא בְּפָתוֹרֵיהּ.

הֲנֵי מִילֵי קַשְׁיָין, אִי תֵּימָא דְּלָא חָמַת בֵּיהּ קֶרִי, הָא סַגִּיאִין אִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא הָכִי בְּעָלְמָא, מַה שְׁנִוְיָא הָכָא. וְאִי תֵּימָא דְּלָא עָבַר זְבוּבָא בְּפָתוֹרֵיהּ. אֲמַאי כְּתִיב, הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי, וְכִי הִיא יַדְעַת, וְלָא אַחֲרָא, וְהָא כָּל אִינּוּן דְּחָמוּ לֵיהּ אָכִיל בְּפָתוֹרֵיהּ הֲווֹ יַדְעֵי.

אֶלָּא שַׁפִּיר קָאַמְרַת, אֲבָל הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי, הִיא יַדְעָה, וְלָא אַחֲרָא, בְּגִין דְּהִיא מִתַּקְּנַת

לשון הקודש

שֶׁרָאַתָה אֶת אֱלִישָׁע, שָׁמְחָה בּוֹ מְאֹד. וְעַל כֵּן הַשֶּׁבַח שֶׁל הַכֹּל הוּא שֶׁל הָאִשָּׁה, שֶׁהֲרֵי הָאוֹרֵחַ שֶׁל הַבַּיִת הוּא שֶׁל הָאִשָּׁה, וְלָכֵן כָּתוּב וְשָׁם אִשָּׁה גְּדוֹלָה, גְּדוֹלָה עַל שְׁאָר הַנָּשִׁים. וַתֹּאמֶר אֶל אִישָׁהּ הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא. בַּמָּה יָדְעָה? אֶלָּא הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים, שֶׁפִּדִּין לָבָן שָׁמָה לוֹ בְּמִטָּתוֹ, וְלֹא רָאַתָה בּוֹ קֶרִי מֵעוֹלָם, וְלֹא עָבַר זְבוּב עַל שֶׁלְחָנוֹ.

הַדְּבָרִים הַלָּלוּ קָשִׁים. אִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא רָאַתָה בּוֹ קֶרִי, הֲרֵי רַבִּים הֵם בְּנֵי אָדָם כָּאֵלֶּה בָּעוֹלָם. מָה הַשֹּׁנִי כָּאן? וְאִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא עָבַר זְבוּב עַל שֶׁלְחָנוֹ, לָמָּה כָּתוּב הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי? וְכִי הִיא יָדְעָה וְלֹא אַחֵר? וַהֲרֵי כָּל אֵלּוּ שֶׁרָאוּהוּ אוֹכֵל בְּשֶׁלְחָנוֹ הָיוּ יוֹדְעִים!

אֶלָּא יָפֶה אָמְרָה, אֲבָל הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי

עַרְסֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְּשָׁכִיב בְּלֵילְיָא, וּבְשַׁעֲתָא דְקָאִים בְּצַפְרָא. וְהַאי דְּקַאֲמְרֵי דְשׁוּשִׁיפָּא חִוָּורָא זְרִיקַת לֵיהּ בְּעַרְסֵיהּ, הָכִי הָוָה, וּבָהּ יַדְעָה, דְּאָרְחָא דְעָלְמָא, כֵּיוָן דְּקָאִים בַּר נָשׁ מֵעַרְסֵיהּ, סָלִיק שׁוּשִׁיפָּא דְנָאִים בָּהּ, רֵיחָא מְנוּוָלָא. וְהַאי, בְּשַׁעֲתָא דְסַלְקַת הַהוּא שׁוּשִׁיפָּא מֵעַרְסֵיהּ, הָוָה סָלִיק רֵיחִין, כְּרֵיחִין דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. אָמְרָה אִי לָאו דְּקַדִּישָׁא הוּא, וּקְדוּשָׁה דְמָרֵיהּ עָלֵיהּ, לָא סָלִיק רֵיחָא קַדִּישָׁא הָכִי.

בְּגִינֵי כַּךְ, בָּעֵי לְאִתְפָּרְשָׁא מִן בֵּיתָא, דְּלָא אִזְדְּהַר בַּר נָשׁ כָּל כַּךְ בְּבֵיתָא. אֲבָל אַמְרַת, (מלכים ב ד) **נַעֲשֶׂה נָא עֲלִיַּת קִיר קְטַנָּה וְנָשִׂים לוֹ שָׁם מִטָּה וְשֻׁלְחָן וְכִסֵּא וּמְנוֹרָה, אַרְבַּע אִלֵּין לָמָּה. אֶלָּא בְּגִין דְּאִינּוּן תִּקּוּנָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִתְקְרִיאַת עֲלִיַּת קִיר, וְהָכִי אִתְקַרְיָא, כְּמָה דִכְתִיב,** (ישעיה לח) **וַיַּסֵּב חִזְקִיָּה פָּנָיו אֶל הַקִּיר.**

לשון הקודש

– הִיא יָדְעָה וְלֹא אַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁהִיא תִּקְּנָה אֶת מִטָּתוֹ בְּשָׁעָה שֶׁשָּׁכַב בַּלַּיְלָה וּבְשָׁעָה שֶׁקָּם בַּבֹּקֶר. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ שֶׁסָּדִין לָבָן שָׁמָה לוֹ בְּמִטָּתוֹ, כָּךְ הָיָה, וּבָזֶה הִיא יָדְעָה. שֶׁדֶּרֶךְ הָעוֹלָם, כֵּיוָן שֶׁעוֹמֵד אָדָם מִמִּטָּתוֹ, מַעֲלֶה הַסָּדִין שֶׁיָּשַׁן בּוֹ רֵיחַ מְנֻוָּל. וְזֶה, בְּשָׁעָה שֶׁלָּקְחָה אוֹתוֹ סָדִין מִמִּטָּתוֹ, הָיָה מַעֲלֶה רֵיחוֹת כְּרֵיחוֹת גַּן עֵדֶן. אָמְרָה, אִלּוּלֵי שֶׁקָּדוֹשׁ הוּא וּקְדֻשַּׁת אֲדוֹנוֹ עָלָיו, לֹא הָיָה מַעֲלֶה כָּזֶה רֵיחַ קָדוֹשׁ.

מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לִפְרֹשׁ מִן הַבַּיִת, כִּי לֹא נִזְהָר אָדָם כָּל כָּךְ בַּבַּיִת. אֲבָל אָמְרָה, נַעֲשֶׂה נָא עֲלִיַּת קִיר קְטַנָּה וְנָשִׂים

מִטָּה וְשֻׁלְחָן וְכִסֵּא וּמְנוֹרָה, לָאו אִינּוּן כְּתִיקוּן דְּשִׁמּוּשָׁא, דְּהָא כִּסֵּא קָא בָעֵי בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר שֻׁלְחָן, לְבָתַר מְנוֹרָה, לְבָתַר מִטָּה, אֲמַאי אַקְדִּימַת מִטָּה. בְּגִין דְּהִיא חֲבִיבָה עָלֵיהּ יַתִּיר מִכֹּלָּא, וְאַקְדִּים בַּר נָשׁ מַה דְּחָבִיב עָלֵיהּ.

וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבוֹא שָׁמָּה. (מלכים ב׳ ד׳) וַיְהִי הַיּוֹם, מָאן הוּא יוֹמָא דָא. אֶלָּא כְּמָה דְאוּקְמוּהָ. וְתָא חֲזֵי. הַהוּא יוֹמָא, יוֹמָא טָבָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הָוָה, דְּאִתְפְּקָדוּ בֵּיהּ עֲקָרוֹת דְּעָלְמָא, וְאִתְפַּקְּדָן בֵּיהּ בְּנֵי עָלְמָא. קָרָא לַשּׁוּנַמִּית וְאָמַר, (מלכים ב ד) הִנֵּה חָרַדְתְּ אֵלֵינוּ אֶת כָּל הַחֲרָדָה הַזֹּאת. בְּגִינֵי כַּךְ, אִצְטְרִיכְנָא לְעַיְּינָא יוֹמָא דָא בְּדִינֵי דְעָלְמָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּאִין בְּיוֹמָא דָא (דף מ"ד ע"ב) לְעָלְמָא, וּבְגִין

לשון הקודש

לוֹ שָׁם מִטָּה וְשֻׁלְחָן וְכִסֵּא וּמְנוֹרָה. אַרְבָּעָה אֵלֶּה לָמָּה? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהֵם תִּקּוּן שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרֵאת עֲלִיַּת קִיר, וְכָךְ נִקְרֵאת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיַּסֵּב חִזְקִיָּה פָּנָיו אֶל הַקִּיר.

מִטָּה וְשֻׁלְחָן וְכִסֵּא וּמְנוֹרָה, הֵם אֵינָם כְּמוֹ תִּקּוּן הַשִּׁמּוּשׁ, שֶׁהֲרֵי צָרִיךְ בַּתְּחִלָּה כִּסֵּא, וְאַחַר כָּךְ שֻׁלְחָן, אַחַר כָּךְ מְנוֹרָה, אַחַר כָּךְ מִטָּה. לָמָּה הִקְדִּימָה מִטָּה? מִשּׁוּם שֶׁהִיא חֲבִיבָה עָלָיו יוֹתֵר מֵהַכֹּל, וּמַקְדִּים אָדָם מַה שֶּׁחָבִיב עָלָיו.

וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹא שָׁמָּה. וַיְהִי הַיּוֹם, אֵיזֶהוּ יוֹם זֶה? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ. וּבֹא רְאֵה, אוֹתוֹ יוֹם, יוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הָיָה, שֶׁבּוֹ נִפְקְדוּ עַקְרוֹת הָעוֹלָם וְנִפְקָדִים בּוֹ בְּנֵי הָעוֹלָם, קָרָא לַשּׁוּנַמִּית וְאָמַר, הִנֵּה חָרַדְתְּ אֵלֵינוּ אֶת כָּל הַחֲרָדָה הַזֹּאת. מִשּׁוּם כָּךְ הִצְטַעַרְתִּי לְעַיֵּן הַיּוֹם הַזֶּה

דְּאִתְפָּרַשְׁנָא בִּלְחוֹד בַּאֲתָר דָּא, אִצְטְרִיכְנָא לְאִסְתַּכְּלָא בִּרְגִיזוּ דְעָלְמָא.

וּמַה לַעֲשׂוֹת לָךְ הֲיֵשׁ לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ אוֹ אֶל שַׂר הַצָּבָא. (מלכים ב ד) וְכִי מִלָּה דָּא לְמָה אִצְטְרִיכָא לְגַבֵּי אִתְּתָא, דְּלָא נַפְקַת וְלָא אַזְלַת וְלָא עָאלַת בְּהֵיכְלָא דְּמַלְכָּא. אֶלָּא, יוֹמָא דָּא הָוָה גָּרִים, דְּכָל בְּנֵי עָלְמָא יַתְבִין (נ"א קַיְימִין) בְּדִינָא, וּבְהַהוּא יוֹמָא אִקְרֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֶלֶךְ. הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט. אָמַר לָהּ, אִי אַתְּ אִצְטְרִיךְ לָךְ לְגַבֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה, עַל עוֹבָדִין דִּי בִידָךְ.

וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יֹשָׁבֶת. מָאי קָאַמְרַת. אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא (נ"א בְּזִמְנָא) דְּדִינָא תַּלְיָא בְעָלְמָא, לָא יִתְפְּרַשׁ בַּר נָשׁ בִּלְחוֹדוֹי, וְלָא יִתְרְשִׁים לְעֵילָא, וְלָא יִשְׁתְּמוֹדְעוּן בֵּיהּ בִּלְחוֹדוֹי, דְּהָא בְּזִמְנָא

לשון הקודש

בְּדִינֵי הָעוֹלָם, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן בַּיּוֹם הַזֶּה אֶת הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם שֶׁנִּפְרַדְתִּי לְבַד בִּמְקוֹם זֶה, הִצְטָרַכְתִּי לְהִסְתַּכֵּל בָּרוּגֵז שֶׁל הָעוֹלָם.

וּמֶה לַעֲשׂוֹת לָךְ הֲיֵשׁ לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ אוֹ אֶל שַׂר הַצָּבָא, וְכִי דָּבָר זֶה לְשֵׁם מָה הָאִשָּׁה צְרִיכָה, שֶׁהֲרֵי אֵינָהּ יוֹצֵאת וְלֹא הוֹלֶכֶת וְלֹא נִכְנֶסֶת לְהֵיכַל הַמֶּלֶךְ? אֶלָּא יוֹם זֶה הָיָה גּוֹרֵם, שֶׁכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם יוֹשְׁבִים (עוֹמְדִים) בְּדִין, וּבְאוֹתוֹ יוֹם נִקְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֶלֶךְ. הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט. אָמַר לָהּ, אִם אַתְּ צְרִיכָה בִּשְׁבִילֵךְ אֵצֶל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן עַל הַמַּעֲשִׂים שֶׁבְּיָדֵךְ?

וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יֹשָׁבֶת. מָה אָמְרָה? אֶלָּא בְּשָׁעָה (בִּזְמַן) שֶׁהַדִּין תָּלוּי בָּעוֹלָם, שֶׁלֹּא יִפָּרֵד אָדָם לְבַדּוֹ, וְלֹא יִהְיֶה רָשׁוּם לְמַעְלָה וְלֹא יַכִּירוּ אוֹתוֹ

(אַחֲרָא) דִּדִינָא תַּלְיָא בְעָלְמָא, אִינּוּן דְּאִשְׁתְּמוֹדְעוּן וּרְשִׁימִין בִּלְחוֹדַיְיהוּ, אַף עַל גַּב דְּזַכָּאִין אִינּוּן, אִינּוּן אִתְּפְּסָן בְּקַדְמִיתָא. וְעַל דָּא, לָא לִבְעֵי לֵיהּ לְאִינִישׁ, לְאִתְּפָרְשָׁא מִבֵּין עַמָּא לְעָלַם, דִּבְכָל זִמְנָא רַחֲמֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל עַמָּא כֻּלְּהוּ כְּחַד. (וְלָא לִבְעֵי לֵיהּ לְאִינִישׁ לְאִתְּפָרְשָׁא מִן עַמָּא לְעָלָם) וּבְגִינֵי כַּךְ אָמְרָה, בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יֹשֶׁבֶת, וְלָא בְעֵינָא לְאִתְּפָרְשָׁא מִנַּיְיהוּ, כְּמָה דְעָבֵדְנָא עַד יוֹמָא דֵּין.

וַיֹּאמֶר גֵּחֲזִי אֲבָל בֵּן אֵין לָהּ וְגוֹ'. אָמַר לָהּ אֱלִישָׁע. הָא וַדַּאי שַׁעֲתָא קַיְימָא, דְּהָא יוֹמָא גָּרִים. וַיֹּאמֶר לַמּוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חַיָּה אַתְּ חוֹבֶקֶת בֵּן. וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן לַמּוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חַיָּה אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע. לַמּוֹעֵד וַדַּאי. לְבָתָר מִית. מָאי טַעֲמָא מִית. אֶלָּא בְּגִין דְּאִתְיְיהִב

לשון הקודש

לְבַדּוֹ, שֶׁהֲרֵי בִּזְמַן [אַחֵר] שֶׁהַדִּין תָּלוּי בָּעוֹלָם, אוֹתָם שֶׁרְשׁוּמִים וְנוֹדָעִים לְבַדָּם – אַף עַל גַּב שֶׁהֵם צַדִּיקִים, הֵם נִתְפָּסִים בָּרִאשׁוֹנָה. וְעַל כָּךְ לֹא צָרִיךְ לָאָדָם לְהִפָּרֵד מִן הָעָם לְעוֹלָם, שֶׁבְּכָל זְמַן רַחֲמֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הָעָם כֻּלָּם כְּאֶחָד. (וְאֵין צָרִיךְ הָאָדָם לִפְרֹשׁ מִן הָעָם לְעוֹלָם) וְלָכֵן אָמְרָה בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יֹשֶׁבֶת, וְלֹא רוֹצָה לְהִפָּרֵד מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁעָשִׂיתִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה.

וַיֹּאמֶר גֵּיחֲזִי אֲבָל בֵּן אֵין לָהּ וְגוֹ'. אָמַר לָהּ אֱלִישָׁע, הֲרֵי וַדַּאי שֶׁהַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת, שֶׁהֲרֵי הַיּוֹם גּוֹרֵם. וַיֹּאמֶר לַמּוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חַיָּה אַתְּ חוֹבֶקֶת בֵּן. וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן לַמּוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חַיָּה אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע. לַמּוֹעֵד וַדַּאי. כָּךְ מֵת. מָה הַטַּעַם מֵת? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁנִּתַּן לָהּ וְלֹא לְבַעְלָהּ. וְנִקְשַׁר מִמָּקוֹם

לָהּ, וְלָא לְבַעְלָהּ. וּמֵאַתָּר דְּנוּקְבָא אִתְקָשָׁר, וּמַאן דְּאִתְקָשָׁר בְּנוּקְבָא, מוֹתָא אִזְדַּמְּנַת קָמֵיהּ. מֵנָּא לָן דְּלָהּ אִתְיְהִיב, דִּכְתִיב אַתְּ חוֹבֶקֶת בֵּן.

תָּא חֲזֵי, בְּאַבְרָהָם כְּתִיב (בראשית יח) שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ, וְלֹא אֵלֶיהָ, אֵלֶיךָ וַדַּאי, בָּךְ אִתְקָשָׁר, וְלָא בְּנוּקְבָא. מָאן דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא, מוֹתָא אַקְדִּים לְרַגְלוֹי. וַתַּעַל וַתַּשְׁכִּיבֵהוּ עַל מִטַּת אִישׁ הָאֱלֹהִים, בְּגִין דְּתַמָּן חָמַת קְדוּשָׁה עִלָּאָה מִכֹּלָּא.

וַיֹּאמֶר לָהּ הֲשָׁלוֹם לָךְ הֲשָׁלוֹם לְאִישֵׁךְ הֲשָׁלוֹם לַיֶּלֶד. מִכָּאן, דְּהִיא עִקָּרָא דְּבֵיתָא, וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּאִיהִי אַזְלַת אֲבַתְרֵיהּ, וְלֹא בַעְלָהּ. וַיִּגַּשׁ גֵּחֲזִי לְהָדְפָהּ הָא אוּקְמוּהָ.

וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים הַרְפֵּה לָהּ. מָאי שְׁנָא הָכָא דְּאָמַר אִישׁ הָאֱלֹהִים, וְכַד הָוָה בְּמָתָא אֱלִישָׁע. אֶלָּא הָכָא וַדַּאי אִישׁ הָאֱלֹהִים, דְּהָכָא (ס"א

לשון הקודש

שֶׁל נְקֵבָה. וּמִי שֶׁמִּתְקַשֵּׁר בִּנְקֵבָה, הַמָּוֶת מְזֻמָּן לְפָנָיו. מִנַּיִן לָנוּ שֶׁלָּהּ הוּא נִתַּן? שֶׁכָּתוּב אַתְּ חֹבֶקֶת בֵּן.

בֹּא רְאֵה, בְּאַבְרָהָם כָּתוּב (בראשית יח) שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ, וְלֹא אֵלֶיהָ. אֵלֶיךָ וַדַּאי, בְּךָ נִקְשַׁר, וְלֹא בִּנְקֵבָה. מִי שֶׁבָּא מִצַּד הַנְּקֵבָה, הַמָּוֶת מַקְדִּים לְרַגְלָיו. וַתַּעַל וַתַּשְׁכִּבֵהוּ עַל מִטַּת אִישׁ הָאֱלֹהִים, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם רָאֲתָה קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה מֵהַכֹּל.

וָאֹמַר לָהּ הֲשָׁלוֹם לָךְ הֲשָׁלוֹם לְאִישֵׁךְ הֲשָׁלוֹם לַיֶּלֶד. מִכָּאן שֶׁהִיא עִקַּר הַבַּיִת, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהִיא הָלְכָה אַחֲרָיו, וְלֹא

(הוא) חַזָּא דוּכְתֵּיהּ, וְלָא בְּמָתָא, וְלָא בְּשַׁעֲתָא דַּהֲווֹ בְּנֵי נְבִיאֵי קָמֵיהּ.

וַיְיָ' הֶעְלִים מִמֶּנִּי וְגוֹ', כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית יט) וַיְיָ' הִמְטִיר עַל סְדוֹם וְעַל עֲמוֹרָה, דָּא בֵּי דִּינָא דִּלְתַתָּא. וְלֹא הִגִּיד לִי, מָאי טַעֲמָא לֹא יָדַע אֱלִישָׁע. אֶלָּא אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמָה אֲנָא קָטִיל לְהַאי, אִי אִימָא לֵיהּ, לֹא יָמוּת, דְּהָא נְבִזְבְּזָא דִּילֵיהּ הוּא. וַדָּאי אִית לֵיהּ לְמֵימָת, דְּהָא אִתְּמַר, דִּכְתִיב אַתְּ חוֹבֶקֶת בֵּן, וּמֵאַתָּר דְּנוּקְבָא גָּרִים מוֹתָא, וּבְגִינֵי כַּךְ לָא אָמַר לֵיהּ.

וַיֹּאמֶר לְגֵיחֲזִי חֲגוֹר מָתְנֶיךָ וְקַח מִשְׁעַנְתִּי בְיָדְךָ וָלֵךְ. וְהָא אוּקְמוּהָ וְאִסְתְּלַק נִיסָא מִנֵּיהּ. חַי יְיָ' וְחֵי נַפְשְׁךָ אִם אֶעֱזָבֶךָ, אֲמַאי כֵּיוָן דְּגֵיחֲזִי

לשון הקודש

בַּעְלָהּ. וַיִּגַּשׁ גֵּיחֲזִי לְהָדְפָהּ, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. **וַיֹּאמֶר** אִישׁ הָאֱלֹהִים הִרְפֵּה לָהּ. מַה שּׁוֹנֶה כָּאן שֶׁאָמַר אִישׁ הָאֱלֹהִים, וּכְשֶׁהָיָה בָּעִיר אֱלִישָׁע? אֶלָּא כָּאן וַדַּאי אִישׁ הָאֱלֹהִים, שֶׁכָּאן (הוא) מְקוֹמוֹ וְלֹא בָּעִיר, וְלֹא בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ בְּנֵי הַנְּבִיאִים לְפָנָיו.

וה' הֶעְלִים מִמֶּנִּי וְגוֹ', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם יט) וה' הִמְטִיר עַל סְדֹם וְעַל עֲמֹרָה, זֶה בֵּית דִּין שֶׁל מַטָּה. וְלֹא הִגִּיד לִי, מָה הַטַּעַם לֹא יָדַע אֱלִישָׁע? אֶלָּא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמָה אֲנִי אֶהֱרֹג אֶת זֶה? אִם אֹמַר לוֹ – לֹא יָמוּת, כִּי הַמַּתָּנָה שֶׁלּוֹ הִיא. וַדַּאי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לָמוּת, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר, שֶׁכָּתוּב אַתְּ חֹבֶקֶת בֵּן, וּמִמְּקוֹם הַנְּקֵבָה גּוֹרֵם מָוֶת, וְלָכֵן לֹא אָמַר לוֹ.

וַיֹּאמֶר לְגֵיחֲזִי חֲגֹר מָתְנֶיךָ וְקַח מִשְׁעַנְתִּי בְיָדְךָ וָלֵךְ. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁהִסְתַּלֵּק הַנֵּס מִמֶּנּוּ. חַי ה' וְחֵי נַפְשְׁךָ אִם אֶעֱזָבֶךָ, לָמָה? כֵּיוָן שֶׁגֵּיחֲזִי הָיָה הוֹלֵךְ. אֶלָּא

הָוָה אָזִיל. אֶלָּא הִיא יַדְעַת אָרְחוֹי דְּהַהוּא רָשָׁע דְּגֵיחֲזִי, דְּלָאו אִיהוּ כְּדַאי דְּיִשְׁתְּכַח נִיסָּא עַל יְדוֹי.

וַיָּשֶׂם פִּיו עַל פִּיו וְעֵינָיו עַל עֵינָיו וְגוֹ'. אֲמַאי, אֶלָּא דְּאַשְׁגַּח אֱלִישָׁע וְיָדַע דְּאַתְרָא (דְּאִתְּתָא הוּא) דָּא הוּא דְּגָרִים, דְּאִתְקְשָׁר בֵּיהּ הַשְׁתָּא. וַיָּשֶׂם פִּיו עַל פִּיו וְעֵינָיו עַל עֵינָיו, לְקַשְׁרָא לֵיהּ בְּאַתְרָא אַחֲרָא עִלָּאָה, אֲתָר דְּחַיִּין אִשְׁתְּכָחוּ בֵּיהּ.

וְלָא יְכִיל לְאַעְקְרָא לֵיהּ מֵאַתָּר דְּאִתְקַשָּׁר בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא, אֶלָּא אִתְּעַר רוּחָא חָדָא מִלְּעֵילָּא, וְאִתְקְשַׁר בְּהַאי אֲתָר, וְאָתִיב לֵיהּ נַפְשֵׁיהּ. דְּאִי לָאו הָכִי לָא הָוָה קָאִים לְעָלְמִין. וַיְזוֹרֵר הַנַּעַר עַד שֶׁבַע פְּעָמִים, וְלָא סָלִיק יַתִּיר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים צ) יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה.

לשון הקודש

שֶׁהִיא יָדְעָה אֶת דַּרְכֵי אוֹתוֹ גֵיחֲזִי הָרָשָׁע, שֶׁאֵינוֹ כְּדַאי שֶׁיִּמָּצֵא גַּם עַל יָדוֹ. **וַיָּשֶׂם** פִּיו עַל פִּיו וְעֵינָיו עַל עֵינָיו וְגוֹ', לָמָּה? אֶלָּא שֶׁאֱלִישָׁע הִשְׁגִּיחַ וְיָדַע שֶׁמָּקוֹם (שֶׁהָאִשָּׁה הוּא) זֶה הוּא שֶׁגָּרַם, שֶׁנִּקְשָׁר בּוֹ כָּעֵת. וַיָּשֶׂם פִּיו עַל פִּיו וְעֵינָיו עַל עֵינָיו, לִקְשֹׁר אוֹתוֹ לְמָקוֹם אַחֵר עֶלְיוֹן, הַמָּקוֹם שֶׁנִּמְצָאִים בּוֹ חַיִּים.

וְלֹא יָכֹל לַעֲקֹר אוֹתוֹ מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְשַׁר בּוֹ בַּתְּחִלָּה, אֶלָּא עוֹרֵר רוּחַ אַחַת מִלְּמַעְלָה, וְנִקְשַׁר בְּמָקוֹם זֶה וְהֵשִׁיב לוֹ אֶת נַפְשׁוֹ, שֶׁאִם לֹא כָּךְ, לֹא הָיָה עוֹמֵד לְעוֹלָמִים. וַיְזוֹרֵר הַנַּעַר עַד שֶׁבַע פְּעָמִים, וְלֹא עָלָה יוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה.

וְדָא הוּא חֲבַקּוּק נְבִיאָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר אַתְּ חוֹבֶקֶת בֵּן. אִי הָכִי חָבוּק מִיבְעֵי לֵיהּ, אֲמַאי חֲבַקּוּק תְּרֵי. אֶלָּא, חַד (דף מ"ה ע"א) דְּאִמֵּיהּ, וְחַד דְּאֱלִישָׁע, דְּאִתְחַבָּק עִמֵּיהּ. דָּבָר אַחֵר תְּרֵי חִבּוּקִין הֲווֹ בֵּיהּ, בֵּין לְהַאי סִטְרָא בֵּין לְהַאי סִטְרָא. חִבּוּקָא חָדָא, הַהוּא אֲתָר דְּהֲוָה תָּלֵי בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא. חִבּוּקָא אַחֲרִינָא דְּסָלִיק לֵיהּ לְדַרְגִּין עִלָּאִין יַתִּיר, וּבְגִין כָּךְ חֲבַקּוּק תְּרֵי.

תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא, (חבקוק ג) מַאי תְּפִלָּה. אֶלָּא דָּא הוּא אֲתָר, דְּהֲוָה קָשִׁיר בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא, וְדָא הוּא תְּפִלָּה שֶׁל יָד. עַל שִׁגְיוֹנוֹת. דְּהַהוּא יוֹמָא דְּאִתְקְשָׁר בֵּיהּ, שִׁגְיוֹנוֹת דְּעָלְמָא הֲווֹ תַּלְיָין קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּגְבוּרָה הֲוָה שָׁלִיט, וְעַל דָּא אִתְקְשַׁר בֵּיהּ הַאי תְּפִלָּה. (נ"א בְּהַאי תְּפִלָּה)

לשון הקודש

וְזֶה הוּא חֲבַקּוּק הַנָּבִיא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אַתְּ חוֹבֶקֶת בֵּן. אִם כָּךְ, הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת חָבוּק, לָמָּה פַּעֲמַיִם – חֲבַקּוּק? אֶלָּא אֶחָד שֶׁל אִמּוֹ, וְאֶחָד שֶׁל אֱלִישָׁע שֶׁהִתְחַבֵּק עִמּוֹ. דָּבָר אַחֵר, שְׁנֵי חִבּוּקִים הָיוּ בוֹ, בֵּין לְצַד זֶה בֵּין לְצַד זֶה. חִבּוּק אֶחָד, אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהָיָה תָּלוּי בּוֹ בַּתְּחִלָּה. חִבּוּר אַחֵר, שֶׁהֶעֱלָה אוֹתוֹ לִדְרָגוֹת יוֹתֵר עֶלְיוֹנוֹת, וְלָכֵן חֲבַקּוּק–שְׁנַיִם.

תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא (חבקוק ג) – אֵיזוֹ תְּפִלָּה? אֶלָּא זֶהוּ מָקוֹם שֶׁהָיָה קָשׁוּר בּוֹ בַּתְּחִלָּה, וְזֶהוּ תְּפִלָּה שֶׁל יָד. עַל שִׁגְיוֹנוֹת – שֶׁאוֹתוֹ יוֹם שֶׁנִּקְשַׁר בּוֹ, הָיוּ תְּלוּיִים שִׁגְיוֹנוֹת הָעוֹלָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּגְבוּרָה הָיְתָה שׁוֹלֶטֶת, וְלָכֵן נִקְשְׁרָה בּוֹ תְּפִלָּה זוֹ (בְּזוֹ הַתְּפִלָּה).

דָּבָר אַחֵר תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא, תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק:
בְּגִין חֲבַקּוּק, דְּאִיהוּ עָבִיד בְּגִינֵיהּ. יְיָ' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי וְגוֹ', תָּא חֲזֵי, כַּד הָוָה אִתְעַר עָלֵיהּ רוּחָא דְנְבוּאָה עַל אֲתָר דָּא דְהוּא תְּפִלָּה, הָוָה אָתֵי וַהֲוָה דָחִיל וּמִזְדַּעְזֵעַ. מַתְלָא אַמְרִי, מָאן דְּנָשִׁיךְ מִכַּלְבָּא, מִקָּלֵיהּ אִזְדַּעְזָע.

יְיָ' פָּעָלְךָ בְּקֶרֶב שָׁנִים חַיֵּיהוּ, מָאן פָּעָלְךָ. אֶלָּא, עָלֵיהּ קָאָמַר, דְּאִיהוּ פֹּעֵל דִּילֵיהּ. בְּקֶרֶב שָׁנִים חַיֵּיהוּ. הָב לֵיהּ חַיִּין לְהַאי פָּעָלְךָ, בְּקֶרֶב שְׁנִין עִלָּאִין. דָּבָר אַחֵר, חַיֵּיהוּ דְּלָא יָמוּת כַּד בְּקַדְמִיתָא.

עַל שִׁגְיוֹנוֹת, מָאי עַל שִׁגְיוֹנוֹת, עַל שְׁגִיאוֹת מִיבְעֵי לֵיהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים יט) שְׁגִיאוֹת מִי יָבִין. אֶלָּא (כֹּלָּא הוּא אֲבָל) שִׁגְיוֹנוֹת, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים ז) שִׁגָּיוֹן לְדָוִד. זִינֵי תְּשִׁבְחָן הֲווֹ קָמַיְיהוּ דְנְבִיאֵי,

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא – תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק, מִשּׁוּם חֲבַקּוּק שֶׁהוּא עָשָׂה בִּשְׁבִילוֹ. ה' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי וְגוֹ', בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת עָלָיו רוּחַ נְבוּאָה עַל מָקוֹם זֶה שֶׁהוּא תְּפִלָּה, הָיָה בָּא וְהָיָה פּוֹחֵד וּמִזְדַּעְזֵעַ. מָשָׁל אוֹמְרִים, מִי שֶׁנִּנְשַׁךְ מִכֶּלֶב, מִקּוֹלוֹ הוּא מִזְדַּעְזֵעַ. ה' פָּעָלְךָ בְּקֶרֶב שָׁנִים חַיֵּיהוּ, מִי זֶה פָּעָלְךָ? אֶלָּא עָלָיו אָמַר, שֶׁהוּא פֹּעֵל שֶׁלּוֹ. בְּקֶרֶב שָׁנִים חַיֵּיהוּ, תֵּן לוֹ חַיִּים לְפָעָלְךָ זֶה בְּקֶרֶב שָׁנִים עֶלְיוֹנוֹת. דָּבָר אַחֵר חַיֵּיהוּ – שֶׁלֹּא יָמוּת כְּמוֹ שֶׁבַּתְּחִלָּה.

עַל שִׁגְיוֹנוֹת, מַה זֶּה עַל שִׁגְיוֹנוֹת? עַל שְׁגִיאוֹת הָיָה צָרִיךְ (לכתב), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יט) שְׁגִיאוֹת מִי יָבִין. אֶלָּא [הַכֹּל הוּא. אֲבָל] שִׁגְיוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ז) שִׁגָּיוֹן

לְמִישְׁרֵי עָלַיְיהוּ רוּחַ נְבוּאָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמואל א י) וּפָגַעְתָּ חֶבֶל נְבִיאִים יֹרְדִים מֵהַבָּמָה וְלִפְנֵיהֶם נֵבֶל וְתֹף וְגוֹ', וּכְתִיב (מלכים ב ג) וְעַתָּה קְחוּ לִי מְנַגֵּן וְגוֹ'. וְכָל שֶׁכֵּן חֲבַקּוּק, דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ יַתִּיר מִכֻּלְּהוֹן, לְנַיְיחָא דְרוּחָא, וּלְבַסְּמָא לְהַהוּא אֲתָר, לְאַמְשָׁכָא עָלֵיהּ רוּחַ נְבוּאָה. וְכֵן כֻּלְּהוּ נְבִיאֵי כְּהַאי גַּוְונָא, בַּר מִמֹּשֶׁה דְּסָלִיק עַל כָּל שְׁאַר נְבִיאֵי דְעָלְמָא, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, כַּד נַפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, רוּחֵיהוֹן הָוָה תָּבִיר בְּגַוַּוְיֵיהוּ, וַהֲווּ שַׁמְעִין אִינּוּן תֻּשְׁבְּחָן, וְלָא יַכְלִין לְמֶחֱדֵי, וּבְשַׁעֲתָא דְכֻלְּהוּ אוֹכְלֹסִין וּרְתִיכִין נַפְקוּ בִּשְׁכִינְתָּא, כֻּלְּהוּ אָרִימוּ תֻּשְׁבְּחָן וְשִׁירִין קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְּעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוּחֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וַהֲווּ שַׁמְעִין אִינּוּן תֻּשְׁבְּחָן, וְקָאִים רוּחֵיהוֹן בְּגַוַּוְיֵיהוּ דְלָא פַּרְחָן.

לשון הקודש

לְדָוִד. מִינֵי תִּשְׁבָּחוֹת הָיוּ לִפְנֵי הַנְּבִיאִים לְהַשְׁרוֹת עֲלֵיהֶם רוּחַ נְבוּאָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–א י) וּפָגַעְתָּ חֶבֶל נְבִיאִים יֹרְדִים מֵהַבָּמָה וְלִפְנֵיהֶם נֵבֶל וְתֹף וְגוֹ', וְכָתוּב וְעַתָּה קְחוּ לִי מְנַגֵּן וְגוֹ'. וְכָל שֶׁכֵּן חֲבַקּוּק שֶׁהִצְטָרֵךְ לוֹ יוֹתֵר מִכֻּלָּם, לְנַחַת הָרוּחַ, וּלְבַשֵּׂם אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם, לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ נְבוּאָה. וְכֵן כְּמוֹ כָּךְ כָּל הַנְּבִיאִים, פְּרָט לְמֹשֶׁה שֶׁעָלָה עַל כָּל שְׁאָר נְבִיאֵי הָעוֹלָם. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ!

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, רוּחָם הָיְתָה שְׁבוּרָה בְּתוֹכָם, וְהָיוּ שׁוֹמְעִים אוֹתָם תִּשְׁבָּחוֹת וְלֹא יְכוֹלִים לִשְׂמֹחַ. וּבְשָׁעָה שֶׁכָּל הָאוּכְלוֹסִין וְהַמֶּרְכָּבוֹת יָצְאוּ עִם הַשְּׁכִינָה, כֻּלָּם הֵרִימוּ שִׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ

בַּר נָשׁ כַּד אִיהוּ שָׁבִיק פּוּלְחָנָא, כְּדֵין יָדַע תְּבִירוּ דְּגַרְמוּי, תְּבִירוּ דְּרוּחֵיהּ. כַּדְ יִשְׂרָאֵל, כַּד נַפְקוּ מִמִּצְרַיִם, כְּדֵין טָעִימוּ טַעֲמָא דְמוֹתָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפֵּי לוֹן, דִּכְתִיב, (שמות יג) וַיְיָ' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם וְגוֹ'. וְכָל אוֹרְחִין, הֲווֹ סַלְקִין רֵיחִין דְּאַסְוָתָא, וְעָאלִין לְגוּפַיְיהוּ וְאִתָּסְיָין, וְכַל תְּשִׁבְּחָן דַּהֲווֹ שַׁמְעִין, הֲווֹ חַדָּאן וְנַיְיחִין בְּרוּחֵיהוֹן.

וּפַרְעֹה וְכָל אִינּוּן אוּכְלוֹסִין דִּילֵיהּ, הֲווֹ אַזְלֵי בַּתְרַיְיהוּ, לְאוֹזְפָא לוֹן, עַד דְּנַפְקוּ מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם. וְכֵן כָּל אִינּוּן רַבְרְבִין דִּמְמָנָן עָלֵיהוֹן, וְעַל שְׁאַר עַמִּין, אוֹזִיפוּ לָהּ לִשְׁכִינְתָּא וּלְיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ, עַד דְּשָׁארוּ בְּאֵיתָם בִּקְצֵה הַמִּדְבָּר, הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיְהִי בְשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת הָעָם וְגוֹ'.

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא, וְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת רוּחָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהָיוּ שׁוֹמְעִים אֶת אוֹתָם תִּשְׁבָּחוֹת, וְעָמְדָה רוּחָם בְּתוֹכָם שֶׁלֹּא פָּרְחוּ.

כְּשֶׁאָדָם עוֹזֵב עֲבוֹדָה, אָז יוֹדֵעַ אֶת שִׁבְרוֹן הָעֲצָמוֹת וְשִׁבְרוֹן הָרוּחַ. כָּךְ יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, אָז טָעֲמוּ טַעַם הַמָּוֶת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רִפֵּא אוֹתָם, שֶׁכָּתוּב (שמות יג) וַה' הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם וְגוֹ'. וְכָל הַדְּרָכִים הָיוּ מַעֲלוֹת רֵיחוֹת שֶׁל רְפוּאָה, וְנִכְנָסִים לְגוּפָם וּמִתְרַפְּאִים, וְקוֹל הַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁהָיוּ שׁוֹמְעִים, הָיוּ שְׂמֵחִים וְנָחִים בְּרוּחָם.

וּפַרְעֹה וְכָל אוֹתָם הָאוּכְלוֹסִים שֶׁלּוֹ הָיוּ הוֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם לְלַוּוֹת אוֹתָם עַד שֶׁיָּצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, וְכָל כָּל אוֹתָם גְּדוֹלִים שָׂרִים הַמְמֻנִּים עֲלֵיהֶם וְעַל שְׁאָר הָעַמִּים, לִוּוּ אֶת הַשְּׁכִינָה וְאֶת יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם, עַד שֶׁחָנוּ בְּאֵיתָם בִּקְצֵה הַמִּדְבָּר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי בְשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת הָעָם

כִּי קָרוֹב הוּא, כִּי קָרוֹב הוּא. הַהוּא אוּמָּאָה דְּאוּמֵי אֲבִימֶלֶךְ לַאֲבָהָן, עַל הַהוּא טִיבוּ דְּעָבְדוּ פְּלִשְׁתִּים לַאֲבָהָן, דִּכְתִיב (בראשית כא) כַּחֶסֶד אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמָּךְ תַּעֲשֶׂה עִמָּדִי וְעִם הָאָרֶץ אֲשֶׁר גַּרְתָּה בָּהּ.

וַיְהִי בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת הָעָם, מַה כְּתִיב לְעֵילָא, וַיָּקָם פַּרְעֹה לַיְלָה הוּא וְכָל עֲבָדָיו. תָּא חֲזֵי, נוּקְמָא עִלָּאָה דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִצְרַיִם. תְּלַת מוֹתָנֵי הֲווֹ. חַד, דְּעָבְדוּ בוּכְרִין בְּמִצְרַיִם, דְּקָטִילוּ כָּל אִינּוּן דְּאַשְׁכָּחוּ. וְחַד, דְּקָטַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּפַלְגוּת לֵילְיָא. וְחַד, כַּד חָמָא פַּרְעֹה מוֹתָנָא בְּבֵיתֵיהּ בִּבְנוֹי וּבְעַבְדּוֹי, קָם וְזָרִיז גַּרְמֵיהּ, וְקָטִיל אֲפַרְכִין וְסַרְכִין, וְכָל דְּאַמְלִיכוּ לֵיהּ לְסָרְבָא בְּעַמָּא עַד דְּאוֹרַיְיתָא אַסְהִידַת עָלֵיהּ דְּאִיהוּ קָם בְּלֵילְיָא מַמָּשׁ. כְּמָה (דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּפַלְגוּת) דְּלֵילְיָא

לשון הקודש

וְגוֹ', כִּי קָרוֹב הוּא. כִּי קָרוֹב הוּא, אוֹתָהּ שְׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּע אֲבִימֶלֶךְ לָאָבוֹת עַל אוֹתוֹ טוֹב שֶׁעָשׂוּ הַפְּלִשְׁתִּים לָאָבוֹת, שֶׁכָּתוּב (בראשית כא) כַּחֶסֶד אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמָּךְ תַּעֲשֶׂה עִמָּדִי וְעִם הָאָרֶץ אֲשֶׁר גַּרְתָּה בָּהּ.

וַיְהִי בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת הָעָם. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? וַיָּקָם פַּרְעֹה לַיְלָה הוּא וְכָל עֲבָדָיו. בֹּא רְאֵה, הַנְּקָמָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, שְׁלֹשָׁה סוּגֵי מָוֶת הָיוּ: אֶחָד שֶׁעָשׂוּ הַבְּכוֹרִים בְּמִצְרַיִם, שֶׁהָרְגוּ כָּל אוֹתָם שֶׁנִּמְצְאוּ. וְאֶחָד שֶׁהָרַג הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה. וְאֶחָד כְּשֶׁרָאָה פַּרְעֹה אֶת הַמָּוֶת בְּבֵיתוֹ בְּבָנָיו וּבַעֲבָדָיו, קָם וְזֵרֵז אֶת עַצְמוֹ, וְהָרַג שָׂרִים וּמוֹשְׁלִים וְכָל מִי שֶׁיָּעַץ לוֹ לְסָרֵב לָעָם, עַד שֶׁהַתּוֹרָה מְעִידָה עָלָיו שֶׁהוּא קָם בַּלַּיְלָה מַמָּשׁ,

קָטַל בּוּכְרִין וְעָבִיד נוּקְמִין, הָכִי קָם פַּרְעֹה בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם, וְקָטַל וְעָבִיד נוּקְמִין בְּסַרְכּוֹי, וְאָפַרְכּוֹי, וַאֲמַרְכְּלוֹי, וּבְכָל אִינּוּן רַבְרְבִין (דף מ"ה ע"ב) הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות יב) וַיָּקָם פַּרְעֹה לַיְלָה (לַיְלָה מַמָּשׁ), דְּקָם לְקַטָלָא וּלְשֵׁיצָאָה.

אוֹרְחוֹי דְּכַלְבָּא, כַּד מַחְיָין לֵיהּ בְּאַבְנָא, אִיהוּ אָתֵי וְנָשִׁיךְ לְחַבְרֵיהּ, כַּךְ פַּרְעֹה, לְבָתָר אִיהוּ הָוָה אָזִיל בַּשְׁוָקֵי, וַהֲוָה מַכְרִיז וְאָמַר, קוּמוּ צְאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי, אַתּוּן קָטַלְתּוּן לְכָל בְּנֵי מָתָא, אַתּוּן קָטַלְתּוּן סַרְכֵּי וְאָפַרְכֵּי וְכָל בְּנֵי בֵיתִי, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לַיְלָה. כֵּיוָן דְּבִידְכוֹן הָוָה כֹּלָּא, וּבֵרַכְתֶּם גַּם אוֹתִי, דְּלָא תִקְטְלוּן לִי. לְבָתָר אִיהוּ בְּגַרְמֵיהּ אוֹזִיף לוֹן, וְאַפִּיק לוֹן מֵאַרְעָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיְהִי בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת הָעָם וְגוֹ'.

לשון הקודש

כְּמוֹ [שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּחֲצוֹת] שֶׁהַלַּיְלָה הָרַג בְּכוֹרוֹת וְעָשָׂה נְקָמוֹת, כָּךְ קָם פַּרְעֹה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהָרַג וְעָשָׂה נְקָמוֹת בְּשָׂרָיו וּמוֹשְׁלָיו וַאֲמַרְכָּלָיו וּבְכָל אוֹתָם גְּדוֹלִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות יב) וַיָּקָם פַּרְעֹה לַיְלָה [לַיְלָה מַמָּשׁ], שֶׁקָּם לַהֲרֹג וּלְהַשְׁמִיד.

דֶּרֶךְ הַכֶּלֶב, כְּשֶׁמַּכִּים אוֹתוֹ בְּאֶבֶן, הוּא בָּא וְנוֹשֵׁךְ אֶת חֲבֵרוֹ. כָּךְ פַּרְעֹה, אַחַר הוּא הָיָה הוֹלֵךְ בַּשְּׁוָקִים, וְהָיָה מַכְרִיז וְאוֹמֵר: קוּמוּ צְאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי, אַתֶּם הֲרַגְתֶּם לְכָל בְּנֵי הָעִיר, אַתֶּם הֲרַגְתֶּם הַשָּׂרִים וְהַמּוֹשְׁלִים וְכָל בְּנֵי בֵיתִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לַיְלָה. כֵּיוָן שֶׁבְּיָדְכֶם הָיָה הַכֹּל – וּבֵרַכְתֶּם גַּם אֹתִי, שֶׁלֹּא תַהַרְגוּ אוֹתִי. אַחַר כָּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ לִוָּה אוֹתָם וְהוֹצִיא אוֹתָם מֵהָאָרֶץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת הָעָם וְגוֹ'.

וַיַּסֵּב אֱלֹהִים אֶת הָעָם דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר יַם סוּף. (שמות יג) לְתַקְּנָא אָרְחָא לְאַתְרֵיהּ. ר' יְהוּדָה אָמַר, מָאי שְׁנָא כַּד הֲווֹ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, דִּכְתִיב, (שמות ה) שַׁלַּח אֶת עַמִּי, (שמות ט) כִּי אִם מָאֵן אַתָּה לְשַׁלֵּחַ אֶת עַמִּי, (שמות ד) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וּבְהַהוּא זִמְנָא לָא הֲווֹ גְּזִירִין, וְלָא אִתְקַשָּׁרוּ בֵּיהּ כְּדְקָא יֵאוֹת. וְהָכָא דַּהֲווֹ גְּזִירִין, וְעָבְדוּ פִּסְחָא, וְאִתְקַשָּׁרוּ בֵּיהּ, קָרֵי לוֹן אֶת הָעָם.

אֶלָּא בְּגִין הַהוּא עֵרֶב רַב, דְּאִתְדְּבָקוּ בְּהוּ, וְאִתְעָרְבוּ בַּהֲדַיְיהוּ, קָרֵי לוֹן אֶת הָעָם סְתָם. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שמות לב) וַיִּגּוֹף יְיָ אֶת הָעָם עַל אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל. וַיִּקָּהֵל הָעָם עַל אַהֲרֹן. וַיַּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה. וְכֵן כֻּלְּהוּ.

רַבִּי יִצְחָק ור' יְהוּדָה הֲווֹ אַזְלֵי מֵאוּשָׁא לְלוּד, וַהֲוָה עִמְּהוֹן יוֹסֵי טַיָּיעָא, בִּקְטִירָא דְגַמָּלֵי עֲטוּפִירָא

לשון הקודש

וַיַּסֵּב אֱלֹהִים אֶת הָעָם דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר יַם סוּף, לְתַקֵּן דֶּרֶךְ לִמְקוֹמָהּ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מַה שּׁוֹנָה כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, שֶׁכָּתוּב (שם ה) שַׁלַּח אֶת עַמִּי, (שם ט) כִּי אִם מָאֵן אַתָּה לְשַׁלֵּחַ אֶת עַמִּי, (שם ד) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וּבְאוֹתוֹ זְמַן לֹא הָיוּ מְהוּלִים וְלֹא נִקְשְׁרוּ בוֹ כָּרָאוּי, וְכָאן, שֶׁהָיוּ מְהוּלִים וְעָשׂוּ פֶּסַח וְנִקְשְׁרוּ בוֹ, קָרָא לָהֶם אֶת הָעָם?

אֶלָּא מִשּׁוּם עֵרֶב רַב שֶׁנִּדְבְּקוּ בָּהֶם וְהִתְעָרְבוּ עִמָּהֶם, קָרָא לָהֶם אֶת הָעָם סְתָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם לג) וַיִּגּוֹף ה' אֶת הָעָם עַל אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל. וַיִּקָּהֵל הָעָם עַל אַהֲרֹן. וַיַּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה. וְכֵן כֻּלָּם.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ הוֹלְכִים

בְּכַתְפֵיהוּ. עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי, אַשְׁכַּח הַהוּא יוֹסֵי טַיָּיעָא אִנְתּוּ חָדָא דְּשָׁאַר עַמִּין, דְּקָטִירָא בִּירוֹקֵי חַקְלָא, אִשְׁתְּמִיט מִנַּיְיהוּ וְאַתְקִיף בָּהּ, וְאָתָא עָלָה. תַּוְוהוּ ר' יִצְחָק ור' יְהוּדָה, אָמְרוּ נֵיתוּב מֵאָרְחָא דָא, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְאַחְזָאָה לָן, דְּלָא נִתְחַבַּר בַּהֲדֵיהּ. תָּבוּ מֵאָרְחָא, בָּדְקוּ בַתְרֵיהּ, וְאַשְׁכָּחוּ דִּבְרֵיהּ דְּבַת אֵל נֵכָר הָוָה, וַאֲבוּהָ פְּסִיל זַרְעָא הָוָה.

אָמְרוּ, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּשֵׁזִיב לָן.

פָּתַח ר' יִצְחָק וְאָמַר (תהלים לז) **אַל תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים.**

מָאן אִינּוּן מְרֵעִים, דְּלָא כְּתִיב חַטָּאִים, אוֹ רְשָׁעִים. אֶלָּא מְרֵעִים, דְּאַבְאִישִׁין לְגַרְמַיְיהוּ, וּלְהָנֵי דְּמִתְחַבְּרָן בַּהֲדַיְיהוּ. ר' יְהוּדָה אָמַר, מְרֵעִים: אַרְחֵיק גַּרְמָךְ מִמְּרֵעִים דְּלָא תֶּהֱוֵוֹן רֵעִים וַחֲבֵרִים כַּחֲדָא, דְּלָא יַבְאִישׁוּ לָךְ עוֹבָדוֹי, וְתִתְפֵּס בְּחֶטְאוֹי.

לשון הקודש

מֵאוּשָׁא לְלוֹד, וְהָיָה עִמָּהֶם יוֹסֵי הַסּוֹחֵר עִם גְּמַלִּים קְשׁוּרִים וּמַשָּׂאוֹת עַל כִּתְפֵיהֶם. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, מָצָא יוֹסֵי הַסּוֹחֵר אִשָּׁה אַחַת מִשְּׁאָר הָעַמִּים שֶׁלִּקְּטָה יְרָקוֹת בַּשָּׂדֶה. נִשְׁמַט מֵהֶם וְהֶחֱזִיק בָּהּ וּבָא עָלֶיהָ. תָּמְהוּ רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה. אָמְרוּ, נָשׁוּב מֵהַדֶּרֶךְ הַזּוֹ, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לְהַרְאוֹת לָנוּ שֶׁלֹּא נִתְחַבֵּר עִמּוֹ. שָׁבוּ מֵהַדֶּרֶךְ, בָּדְקוּ אַחֲרָיו, וּמָצְאוּ שֶׁהָיָה בֵּן שֶׁל בַּת אֵל נֵכָר, וְאָבִיו זֶרַע פָּסוּל הָיָה. אָמְרוּ: בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁהִצִּילָנוּ.

פָּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (תהלים לז) אַל תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים. מִי הֵם הַמְּרֵעִים, שֶׁלֹּא כָּתוּב חַטָּאִים אוֹ רְשָׁעִים? אֶלָּא מְרֵעִים, שֶׁמְּרֵעִים לְעַצְמָם וּלְאוֹתָם שֶׁמִּתְחַבְּרִים עִמָּם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מְרֵעִים – הַרְחֵק עַצְמְךָ מִמְּרֵעִים, שֶׁלֹּא תִהְיוּ רֵעִים וַחֲבֵרִים כְּאֶחָד, שֶׁלֹּא יָרֵעוּ לְךָ מַעֲשָׂיו וְתִתְפֹּס בַּחֲטָאָיו.

תָּא חֲזֵי, אִי לָא הֲוֹ אִינּוּן עֵרֶב רַב דְּאִתְחַבְּרוּ בְּהוֹן בְּיִשְׂרָאֵל, לָא אִתְעָבִיד הַהוּא עוֹבָדָא, וְלָא מִיתוּ מִיִּשְׂרָאֵל, כָּל אִינּוּן דְּמִיתוּ, וְלָא גָּרִים לוֹן לְיִשְׂרָאֵל כָּל מַה דְּגָרִים. וְתָא חֲזֵי, הַהוּא עוֹבָדָא, וְהַהוּא חוֹבָה מַמָּשׁ, גָּרִים גָּלוּתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

דְּתָנִינָן, בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּיִשְׁתַּכְּחוּן יִשְׂרָאֵל בְּהַהוּא שַׁעֲתָא כְּמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי, וּלְמֶעְבַּד לוֹן חֵירִין מִכֹּלָּא, חֵירִין מִמּוֹתָא, וּלְמֶהֱוֵי חֵירִין מִן שִׁעְבּוּדָא דִּשְׁאַר עַמִּין, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שמות לב) חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת, אַל תִּקְרֵי חָרוּת, אֶלָּא חֵירוּת.

כֵּיוָן דְּאִתְעָבִיד הַהוּא עוֹבָדָא, גָּרִימוּ כֹּלָּא. גָּרִימוּ מוֹתָא, גָּרִימוּ שִׁעְבּוּד מַלְכְּוָון, גָּרִימוּ דְּאִתְּבָרוּ אִינּוּן לוּחֵי קַדְמָאֵי, גָּרִימוּ דְּמִיתוּ מִיִּשְׂרָאֵל, כַּמָּה

לשון הקודש

בא רְאֵה, אִלּוּלֵי הָיוּ אוֹתָם עֵרֶב רַב שֶׁהִתְחַבְּרוּ עִם יִשְׂרָאֵל, לֹא נַעֲשָׂה הָיָה אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, וְלֹא מֵתוּ מִיִּשְׂרָאֵל כָּל אוֹתָם שֶׁמֵּתוּ, וְלֹא גָּרַם לְיִשְׂרָאֵל מַה שֶׁגָּרַם. וּבֹא רְאֵה, אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה וְאוֹתוֹ חֵטְא מַמָּשׁ גָּרַם לְגָלוּת יִשְׂרָאֵל.

שֶׁשָּׁנִינוּ, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּמָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כְּמוֹ מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים וְלַעֲשׂוֹת אוֹתָם חוֹרִין מֵהַכֹּל, בְּנֵי חֵרוּת מִמָּוֶת, וְלִהְיוֹת בְּנֵי חוֹרִין מִשִּׁעְבּוּד שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לב) חָרוּת עַל הַלֻּחֹת. אַל תִּקְרֵי חָרוּת אֶלָּא חֵרוּת.

כֵּיוָן שֶׁנַּעֲשָׂה אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה – גָּרְמוּ הַכֹּל. גָּרְמוּ מָוֶת, גָּרְמוּ שִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת, גָּרְמוּ שֶׁנִּשְׁבְּרוּ אוֹתָם לוּחוֹת רִאשׁוֹנִים, גָּרְמוּ

אַלְפִּין מִנַּיְיהוּ. וְכָל דָּא, בְּגִין אִתְחַבְּרוּתָא דְּאִינּוּן עֵרֶב רַב, דְּאִתְחַבְּרוּ בְּהוּ.

אוּף הָכָא, בְּגִינֵיהוֹן, לָא אִתְקְרוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלָא יִשְׂרָאֵל, וְלָא עַמִּי, אֶלָּא הָעָם סְתָם. וְאִי תֵּימָא וַחֲמוּשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. כַּד הֲווֹ סַלְּקִין מִמִּצְרַיִם, וְלָא אִתְחַבְּרוּ בַּהֲדַיְיהוּ אִינּוּן עֵרֶב רַב, קָרֵי לוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כֵּיוָן דְּאִתְחַבְּרוּ בַּהֲדַיְיהוּ, דִּכְתִיב וְגַם עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם, קָרֵי לוֹן הָעָם.

רִבִּי יוֹסֵי אַקְשֵׁי וְאָמַר, כְּתִיב כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תוֹסִיפוּ לִרְאוֹתָם עוֹד עַד עוֹלָם. אִי הָכִי, כָּל יוֹמָא הֲווֹ חָמָאן לְהַהוּא עֵרֶב רַב. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, עֵרֶב רַב כְּתִיב, וְלֹא מִצְרַיִם, דְּהָא כַּמָּה שְׁאַר עַמִּין הֲווֹ דַּיְירֵי בְּמִצְרַיִם. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּכֻלְּהוּ אִתְגְּזָרוּ, וְכֵיוָן דְּאִתְגְּזָרוּ, לָא אִקְרוּן מִצְרָאֵי.

לשון הקודש

שֶׁמַּתוּ מִיִּשְׂרָאֵל כַּמָּה אֲלָפִים מֵהֶם. וְכָל זֶה מִשּׁוּם הַהִתְחַבְּרוּת שֶׁל אוֹתָם עֵרֶב רַב שֶׁהִתְחַבְּרוּ בָּהֶם.

אַף כָּאן בִּגְלָלָם לֹא נִקְרְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא יִשְׂרָאֵל, וְלֹא עַמִּי, אֶלָּא הָעָם סְתָם. וְאִם תֹּאמַר, וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל? כְּשֶׁהָיוּ עוֹלִים מִמִּצְרַיִם וְלֹא הִתְחַבְּרוּ עִמָּם אוֹתָם עֵרֶב רַב, קָרָא לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. כֵּיוָן שֶׁהִתְחַבְּרוּ עִמָּם, שֶׁכָּתוּב וְגַם עֵרֶב רַב עָלָה עִמָּם, קָרָא לָהֶם הָעָם. **רִבִּי** יוֹסֵי הִקְשָׁה וְאָמַר, כָּתוּב כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תוֹסִיפוּ לִרְאוֹתָם עוֹד עַד עוֹלָם. אִם כָּךְ, כָּל יוֹם הָיוּ רוֹאִים אֶת אוֹתוֹ עֵרֶב רַב? אָמַר רַבִּי

וְעַל פּוּמָא דְמֹשֶׁה קַבִּילוּ לוֹן. וְהַיְינוּ מַה (דף מ"ו ע"א) דְּאָמַר הַכָּתוּב, (שמות לב) לֶךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ סָרוּ מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתָם. צִוִּיתָם כְּתִיב. וַחֲמִשִּׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, חַד מֵחֲמִשָּׁה הֲווֹ. וְר' יוֹסֵי אוֹמֵר חֲמִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל, וְחַד מִנַּיְיהוּ. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, וַחֲמֻשִׁים: אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּגִין דְּהַהוּא יוֹבְלָא סָלִיק לוֹן מִמִּצְרַיִם, בְּגִין כָּךְ וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. וְאִי לָאו, לָא סְלִיקוּ, וְעַל דָּא אִתְעַבְּבוּ חַמְשִׁין יוֹמִין לְקַבְּלָא אוֹרַיְיתָא. וּמֵהַהוּא אֲתָר נַפְקַת אוֹרַיְיתָא, וְאִתְיְהִיבַת, וְעַל דָּא וַחֲמֻשִׁים חָסֵר. דִּבְגִין דָּא עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.

לשון הקודש

יְהוּדָה, עֵרֶב רַב כָּתוּב, וְלֹא מִצְרַיִם, שֶׁהֲרֵי כַּמָּה שְׁאָר עַמִּים הָיוּ דָּרִים בְּמִצְרַיִם, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁכֻּלָּם נִמּוֹלוּ, וְכֵיוָן שֶׁנִּמּוֹלוּ, יוֹתֵר לֹא נִקְרְאוּ מִצְרִים. **וְעַל** פִּי מֹשֶׁה קִבְּלוּ אוֹתָם, וְהַיְנוּ מַה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב לֶךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ סָרוּ מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתָם. צִוִּיתָם כָּתוּב. וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם – אֶחָד מֵחֲמִשָּׁה הָיוּ. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, חֲמִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל, וְאֶחָד מֵהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, וַחֲמֻשִׁים – אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ יוֹבֵל הֶעֱלָה אוֹתָם מִמִּצְרַיִם, מִשּׁוּם כָּךְ וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, וְאִם לֹא – לֹא עָלוּ, וְלָכֵן הִתְעַכְּבוּ חֲמִשִּׁים יוֹם לְקַבֵּל תּוֹרָה. וּמֵאוֹתוֹ מָקוֹם יוֹצֵאת תּוֹרָה וְנִתְּנָה, וְעַל זֶה וַחֲמֻשִׁים חָסֵר, שֶׁבִּגְלַל זֶה עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.

וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף וְגוֹ'. (שמות יג) אֲמַאי סָלִיק גַּרְמוּי. אֶלָּא, בְּגִין דְּהַוָה רֵישָׁא לְנַחְתָּא לְגָלוּתָא. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּאִיהוּ סִימָנָא דִּגְאוּלָה הָוָה לֵיהּ וְאוּמֵי לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל עַל דָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב כִּי הַשְׁבֵּעַ הִשְׁבִּיעַ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהָא אִתְּמַר.

זַכָּאָה חוּלָקָא דְּמֹשֶׁה, דְּיִשְׂרָאֵל הֲווֹ עַסְקֵי לְמִשְׁאַל מָמוֹנָא מִמִּצְרָאֵי, וּמֹשֶׁה הָוָה עָסִיק בְּאוּמָאָה דְּיוֹסֵף. וְאִית דְּאַמְרֵי אֲרוֹנָא בְּנִילוּס הָוָה, וּבִשְׁמָא קַדִּישָׁא סָלִיק לֵיהּ, וְעוֹד אָמַר מֹשֶׁה, יוֹסֵף, הִגִּיעַ זְמַן פּוּרְקָנָא דְּיִשְׂרָאֵל, וְאָמַר עֲלֵה שׁוֹר. וְסָלִיק. וְאִית דְּאַמְרֵי, בֵּין מַלְכֵי מִצְרָאֵי הָוָה, וּמִתַּמָּן סָלִיק (ס"א לֵיהּ). וְאִית דְּאַמְרֵי, בְּגִין דְּלָא יַעַבְדּוּן לֵיהּ עֲבוֹדָה זָרָה, שָׁווֹ בְּנִילוּס וְסֶרַח בַּת אָשֵׁר חַוִּיאַת לֵיהּ לְמֹשֶׁה.

לשון הקודש

וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף וְגוֹ'. לָמָּה הֶעֱלָה עַצְמוֹתָיו? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהָיָה רֹאשׁ לָרֶדֶת לַגָּלוּת, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהוּא סִימַן הַגְּאֻלָּה הָיָה לוֹ, וְהִשְׁבִּיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל זֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי הַשְׁבֵּעַ הִשְׁבִּיעַ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. **אַשְׁרֵי** חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ עוֹסְקִים לְבַקֵּשׁ מָמוֹן מִן הַמִּצְרִים, וּמֹשֶׁה הָיָה עָסוּק בִּשְׁבוּעַת יוֹסֵף. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהָאָרוֹן הָיָה בַּנִּילוּס, וְהֶעֱלָה אוֹתוֹ בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וְעוֹד אָמַר מֹשֶׁה: יוֹסֵף, הִגִּיעַ זְמַן גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל. וְאָמַר: עֲלֵה שׁוֹר. וְעָלָה. וְיֵשׁ שֶׁאוֹמְרִים שֶׁהָיָה בֵּין מַלְכֵי מִצְרַיִם, וּמִשָּׁם הֶעֱלָה (אותו). וְיֵשׁ אוֹמְרִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ אוֹתוֹ עֲבוֹדָה זָרָה שָׂמוּ אוֹתוֹ בַּנִּילוּס, וְשֶׁרַח בַּת אָשֵׁר הֶרְאַתָּה לְמֹשֶׁה.

וַיְיָ' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. (שמות יג) רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (תהלים כב) **לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד. כַּמָּה חֲבִיבָא אוֹרַיְיתָא קָמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, רָחִים הוּא לְעֵילָא, רָחִים הוּא לְתַתָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָצִית לֵיהּ לְמִלּוּלוֹי, לָא שָׁבִיק לֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא וְלָא שָׁבִיק לֵיהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי.**

וְאוֹרַיְיתָא בָּעֵי לְמִלְעֵי בָּהּ בִּימָמָא וּבְלֵילְיָא, (יהושע א) **דִּכְתִיב, וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה. וּכְתִיב** (ירמיה לג) **אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה וְגוֹ'. תִּינַח בִּימָמָא, בְּלֵילְיָא אֲמַאי. בְּגִין דִּיהֵא שְׁכִיחַ לְגַבֵּי שְׁמָא קַדִּישָׁא שְׁלִים. כְּמָה דְּלֵית יוֹמָם בְּלָא לֵילְיָא, וְלָאו אִיהוּ שְׁלִים, אֶלָּא דָא עִם דָּא, כַּךְ בָּעֵי אוֹרַיְיתָא, לְאִשְׁתַּכְּחָא עִמֵּיהּ דְּבַר נָשׁ יוֹמָא וְלֵילְיָא, לְמֶהֱוֵי שְׁלִימוּתָא לְגַבֵּי דְּבַר נָשׁ יוֹמָם וָלַיְלָה.**

לשון הקודש

וַה' הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (תהלים כב) לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד. כַּמָּה חֲבִיבָה הַתּוֹרָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, אָהוּב הוּא לְמַעְלָה וְאָהוּב הוּא לְמַטָּה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַקְשִׁיב לִדְבָרָיו, וְלֹא עוֹזֵב אוֹתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא עוֹזֵב אוֹתוֹ לָעוֹלָם הַבָּא.

וּבַתּוֹרָה צָרִיךְ לַעֲסֹק בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, שֶׁכָּתוּב (יהושע א) וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה. וְכָתוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה וְגוֹ'. מֵילָא בַּיּוֹם, אֲבָל לָמָּה בַּלַּיְלָה? כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָצוּי אֶל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שָׁלֵם. כְּמוֹ שֶׁאֵין יוֹם בְּלִי לַיְלָה, וְאֵינוֹ שָׁלֵם אֶלָּא זֶה עִם זֶה, כָּךְ צָרִיךְ בַּתּוֹרָה לְהִמָּצֵא עִם הָאָדָם יוֹם וָלַיְלָה,

וְהָא אִתְּמַר, דְּעִקָּרָא דְּלֵילְיָא, מִפַּלְגוּתָא וְאִילָךְ. וְאַף עַל גַּב דְּפַלְגוּ קַדְמִיתָא בִּכְלָלָא דְּלֵילְיָא הוּא, אֲבָל בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא עִם צַדִּיקַיָּא, וּכְדֵין, בָּעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמֵיקָם, וּלְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא.

וְהָא אִתְּמַר, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל צַדִּיקַיָּא דִּבְגִנְתָּא דְּעֵדֶן, כֻּלְּהוּ צַיְיתִין לְקָלֵיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי, וְהָא אוּקְמוּהָ, הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי מְשַׁבָּחַת לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּשְׁבָחָא דְּאוֹרַיְיתָא, בְּלֵילְיָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, מָאן דְּאִשְׁתַּתַּף בַּהֲדָהּ, לְשַׁבְּחָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּשְׁבָחָא דְּאוֹרַיְיתָא.

וְכַד אָתֵי צַפְּרָא, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אַתְיָא וּמִשְׁתַּעְשְׁעָא

לשון הקודש

לִהְיוֹת שְׁלֵמוּת לָאָדָם יוֹמָם וָלַיְלָה.

וַהֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁעִקַּר הַלַּיְלָה מֵחֲצוֹת וְאֵילָךְ, וְאַף עַל גַּב שֶׁמַּחֲצִית הָרִאשׁוֹנָה בִּכְלַל הַלַּיְלָה הִיא, אֲבָל בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה נִכְנָס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְגַן עֵדֶן לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים, וְאָז צָרִיךְ לָאָדָם לָקוּם וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה.

וַהֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן, כֻּלָּם מַקְשִׁיבִים לְקוֹלוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּשַׁבַּחַת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשֶׁבַח הַתּוֹרָה בַּלַּיְלָה. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמִּשְׁתַּתֵּף עִמָּהּ לְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשֶׁבַח הַתּוֹרָה.

וּכְשֶׁבָּא הַבֹּקֶר, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בָּאָה וּמִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא,

בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאוֹשִׁיט לָהּ לְגַבָּהּ שַׁרְבִּיטָא דְּחֶסֶד, וְלָא עַלָּה בִּלְחוֹדָהָא, אֶלָּא עַלָּה, וְעַל אִינּוּן דְּמִשְׁתַּתְּפִין בַּהֲדָהּ, וְהָא אִתְּמַר דִּכְתִיב, (תהלים מב) **יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה וְגוֹ'. וְעַל דָּא אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר אִקְרֵי.**

וְאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּשַׁעֲתָא דְּבָעֵי לְאִתְנַהֲרָא צַפְּרָא, אִתְחֲשָׁךְ וְאִתְקַדַּר נְהוֹרָא, וְקַדְרוּתָא אִשְׁתְּכַח. כְּדֵין אִתְחַבְּרַת אִתְּתָא בְּבַעְלָהּ, דְּתָנֵינָן, אִשָּׁה מְסַפֶּרֶת עִם בַּעְלָהּ, לְמִשְׁתָּעֵי בַּהֲדֵיהּ, וְעָאלַת לְהֵיכְלֵיהּ.

לְבָתָר כַּד בָּעֵי שִׁמְשָׁא לְמֵיעַל, אִתְנְהִיר וְאָתַת לֵילְיָא, וְנָטִיל לֵיהּ. כְּדֵין כָּל תַּרְעִין סְתִימִין, וְחַמְרִין נַעֲרִין, וְכַלְבִּין נַבְחִין, כַּד אִתְּפְּלַג לֵילְיָא, שָׁאֲרִי מַלְכָּא (לְמִקְרֵי) לְמֵיקָם, וּמַטְרוֹנִיתָא לְזַמְּרָא, וְאָתֵי מַלְכָּא וְאָקִיש לְתַרְעָא דְּהֵיכְלָא,

לשון הקודש

ומוֹשִׁיט לָהּ שַׁרְבִּיט שֶׁל חֶסֶד, וְלֹא רַק עָלֶיהָ לְבַדָּהּ, אֶלָּא עָלֶיהָ וְעַל אֵלּוּ שֶׁמִּשְׁתַּתְּפִים עִמָּהּ, וַהֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁכָּתוּב (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה וְגוֹ'.

וְעַל זֶה נִקְרֵאת אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר.

וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּשָׁעָה שֶׁרוֹצֶה לְהָאִיר הַבֹּקֶר, נֶחְשָׁךְ, וְהָאוֹר נִהְיָה קוֹדֵר, וְקַדְרוּת נִמְצֵאת. אָז מִתְחַבֶּרֶת אִשָּׁה בְּבַעְלָהּ, שֶׁשָּׁנִינוּ, אִשָּׁה מְסַפֶּרֶת עִם בַּעְלָהּ לְדַבֵּר עִמּוֹ וְנִכְנֶסֶת לְהֵיכָלוֹ.

אַחַר כָּךְ כְּשֶׁרוֹצָה הַשֶּׁמֶשׁ לְהִכָּנֵס, מֵאִיר וּבָא הַלַּיְלָה, וְנוֹטֵל אוֹתוֹ. אָז כָּל הַשְּׁעָרִים סְתוּמִים, וַחֲמוֹרִים נוֹעֲרִים, וּכְלָבִים נוֹבְחִים. כְּשֶׁנֶּחֱצָה הַלַּיְלָה מַתְחִיל הַמֶּלֶךְ (וּלְקָרֹא) לָקוּם וְהַגְּבִירָה לְזַמֵּר, וּבָא הַמֶּלֶךְ וּמַקִּישׁ עַל שַׁעַר

וְאָמַר (שיר השירים ה) פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי וְגוֹ'. וּכְדֵין מִשְׁתַּעֲשָׁע בְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּהַהוּא, דְּאִתְעַר הַהוּא זִמְנָא בְּמִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא, בְּגִין דָּא, כָּל אִינּוּן דִּבְנֵי הֵיכְלָא דְּמַטְרוֹנִיתָא, כֻּלְּהוּ בַּעְיָין לְמֵיקָם בְּהַהוּא זִמְנָא, לְשַׁבְּחָא לְמַלְכָּא וְכֻלְּהוּ מְשַׁבְּחָן קָמֵיהּ, וּשְׁבָחָא דְּסָלִיק מֵהַאי עָלְמָא, דָּא דְּאִיהוּ רָחִיק, (יתיר) דָּא נִיחָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִכֹּלָּא.

כַּד אִסְתְּלִיק לֵילְיָא, וְאָתֵי צַפְּרָא, (נ"א ואיתחשיך) וְאִתְקַדַּר, כְּדֵין מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא בְּרָזָא בְּחֶדְוָה, וְיָהִיב לָהּ מַתְּנָן, וּלְכָל בְּנֵי הֵיכְלָהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּאִיהוּ בְּמִנְיָינָא.

וַיְיָ' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבֵית דִּינֵיהּ. (דף מ"ו ע"ב) אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַיְינוּ דְּתָנֵינָן,

לשון הקודש

הַהֵיכָל, וְאוֹמֵר פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי וְגוֹ'. וְאָז מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בְּנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים. **אַשְׁרֵי** חֶלְקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּאוֹתוֹ זְמַן בְּדִבְרֵי תוֹרָה. וְלָכֵן כָּל אוֹתָם בְּנֵי הֵיכַל הַגְּבִירָה, כֻּלָּם צְרִיכִים לָקוּם בְּאוֹתוֹ זְמַן לְשַׁבֵּחַ אֶת הַמֶּלֶךְ, וְכֻלָּם מְשַׁבְּחִים לְפָנָיו. וְהַשֶּׁבַח שֶׁעוֹלֶה מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, זֶה שֶׁהוּא רָחוֹק, (יותר) זֶה נַחַת רוּחַ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא מֵהַכֹּל.

כְּשֶׁמִּסְתַּלֵּק הַלַּיְלָה וּבָא הַבֹּקֶר (ומחשיך) וְהִתְקַדֵּר, אָז הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה בְּסוֹד בְּחֶדְוָה, וְנוֹתֵן לָהּ מַתָּנוֹת וּלְכָל בְּנֵי הֵיכָלָהּ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁהוּא בְּמִנְיָן.

וַה' הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבֵית דִּינוֹ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַיְינוּ

שְׁכִינְתָּא בַּאֲבָהָתָא נַטְלָא. הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם: דָּא אַבְרָהָם. בְּעַמּוּד עָנָן: דָּא יִצְחָק. לַנְחוֹתָם הַדֶּרֶךְ: דָּא יַעֲקֹב. דִּכְתִיב בֵּיהּ (בראשית לב) וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ. וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם: דָּא דָוִד מַלְכָּא.

וְכֻלְּהוּ רְתִיכָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, לְמֵהַךְ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלִימוּתָא דְּכֹלָּא, בְּגִין דְּיֶחֱזוּן אֲבָהָן פּוּרְקָנָא דִּלְהוֹן, דִּכְתִיב, (בראשית מו) וְאָנֹכִי אֶעֱלְךָ גַּם עָלֹה, עִם הַמֶּרְכָּבָה. וּכְתִיב וַיְיָ' הוֹלֵךְ וְגוֹ', לָלֶכֶת יוֹמָם וָלָיְלָה. וְכִי אֲמַאי הֲווֹ אַזְלֵי יוֹמָם וְלַיְלָה, יַהֲכוּן בִּימָמָא, וְלָא יַהֲכוּן בְּלֵילְיָא, כִּבְנֵי אֱנָשָׁא דְעַרְקִין, כֵּיוָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לוֹן, אֲמַאי אַזְלִין בִּימָמָא וּבְלֵילְיָא. אֶלָּא, לְאִשְׁתַּכְּחָא בְּהוּ שְׁלִימוּתָא דְּכֹלָּא, דְּלֵית שְׁלִימוּ אֶלָּא יוֹמָם וְלַיְלָה.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, הָכִי אוֹקִימְנָא, וַיְיָ' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם

לשון הקודש

שֶׁשְּׁנִינוּ, שְׁכִינָה נוֹסַעַת בָּאָבוֹת. הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם – זֶה אַבְרָהָם. בְּעַמּוּד עָנָן – זֶה יִצְחָק. לַנְחוֹתָם הַדֶּרֶךְ – זֶה יַעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית לב) וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ. וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם – זֶה דָּוִד הַמֶּלֶךְ.

וְכֻלָּם מֶרְכָּבָה עֶלְיוֹנָה קְדוֹשָׁה לָלֶכֶת עִם יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת הַכֹּל, כְּדֵי שֶׁהָאָבוֹת יִרְאוּ אֶת גְּאֻלָּתָם, שֶׁכָּתוּב וְאָנֹכִי אֲעַלְךָ גַּם עָלֹה, עִם הַמֶּרְכָּבָה. וְכָתוּב וַה' הֹלֵךְ וְגוֹ' לָלֶכֶת יוֹמָם וָלָיְלָה. וְכִי לָמָּה הָיוּ הוֹלְכִים יוֹמָם וָלַיְלָה? יֵלְכוּ בַּיּוֹם, וְלֹא יֵלְכוּ בַּלַּיְלָה כַּאֲנָשִׁים שֶׁבּוֹרְחִים, כֵּיוָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁמַר אוֹתָם, לָמָּה הָלְכוּ בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה? אֶלָּא כְּדֵי לְהִמָּצֵא בָהֶם שְׁלֵמוּת הַכֹּל, שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אֶלָּא יוֹם וָלַיְלָה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּךְ בֵּאַרְנוּ, וַה' הֹלֵךְ

יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן: דָּא אַבְרָהָם. וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ: דָּא יִצְחָק. וְאִי הָכִי יַעֲקֹב אָן הוּא. אֶלָּא בְּמִלָּה קַדְמָאָה אִתְּמַר, וְתַמָּן שָׁאֲרִי, כְּמָה דִכְתִיב וַיְיָ'.

וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ, הָוָה נָהִיר, בְּסִטְרָא דָא וּבְדָא. בְּגִין דְּיִרְדְּפוּן מִצְרָאֵי בַּתְרֵיהוֹן, לְאִתְיַיקְרָא שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּרְתִּיכוּי וּפָרָשׁוּי. בְּגִין לְמֵיזַל יְמָמָא וְלֵילְיָא, אַסְפָּקְלַרְיָא דְנַהֲרָא, וּדְלָא נַהֲרָא. וְתוּ, בְּגִין לְאַטְעָאָה לְמִצְרָאֵי דְיֵמְרוּן מִקְרֶה הוּא, דִכְתִיב, (ישעיה יט) נוֹאֲלוּ שָׂרֵי צוֹעַן, וּכְתִיב (ישעיה מד) מֵשִׁיב חֲכָמִים אָחוֹר, וְעַל דָּא אַזְלֵי בִּימָמָא וּבְלֵילְיָא.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפִּיק לוֹן מִמִּצְרַיִם, לְמֶהֱוֵי חוּלָקֵיהּ וְאַחֲסַנְתֵּיהּ. וְתָא חֲזֵי, בְּסִטְרָא

לשון הקודש

לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן – זֶה אַבְרָהָם. וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ – זֶה יִצְחָק. וְאִם כָּךְ, אֵיפֹה יַעֲקֹב? אֶלָּא שֶׁנֶּאֱמַר בַּדִּבּוּר הָרִאשׁוֹן, וְשָׁם הִתְחִיל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַה'. **וְלַיְלָה** בְּעַמּוּד אֵשׁ, הָיָה מֵאִיר בְּצַד זֶה וּבָזֶה, כְּדֵי שֶׁהַמִּצְרִים יִרְדְּפוּ אַחֲרֵיהֶם, שֶׁיִּתְכַּבֵּד שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַרְכְּבוֹתָיו וּפָרָשָׁיו. כְּדֵי לָלֶכֶת יוֹמָם וָלַיְלָה, אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, וְשֶׁלֹּא מְאִירָה. וְעוֹד, כְּדֵי לְהַטְעוֹת אֶת הַמִּצְרִים, שֶׁיֹּאמְרוּ מִקְרֶה הוּא, שֶׁכָּתוּב (ישעיה יט) נוֹאֲלוּ שָׂרֵי צוֹעַן, וְכָתוּב (שם מד) מֵשִׁיב חֲכָמִים אָחוֹר, וְעַל כֵּן הָלְכוּ בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹצִיא

דְּיוֹבְלָא, אִשְׁתְּכַח חֵירוּ לְיִשְׂרָאֵל. וְכֵן לְזִמְנָא דְאָתֵי, דִּכְתִיב, (ישעיה כז) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וְגוֹ'.

וּבְגִין הַהוּא יוֹבְלָא עִלָּאָה, אִתְעַכְּבוּ חַמְשִׁין יוֹמִין, לְקַבְּלָא אוֹרַיְיתָא, וּלְמִקְרַב לְטוּרָא דְסִינַי. וְכֵיוָן דְּאָזְלֵי בִּימָמָא, אָזְלֵי בְּלֵילְיָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד יוֹמָא, בֵּין יְמָמָא וְלֵילְיָא, וְלָא אִשְׁתְּכַח פְּרִישׁוּ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּכֻלְּהוּ בְנַיְיחָא אַזְלִין, לְרְעוּתָא דְנַפְשַׁיְיהוּ, בְּיוֹמָא דְקַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא, הֲווֹ חַמְשִׁין יוֹמִין שְׁלֵמִין, יוֹמֵי וְלֵילֵי כְּדְקָא יֵאוֹת, דְּלֵית יוֹם בְּלֹא לַיְלָה, וְלֵית לַיְלָה בְּלֹא יוֹם, וְלַיְלָה וְיוֹם אִקְרֵי יוֹם אֶחָד. וְכֵיוָן דְּאָזְלוּ חַמְשִׁין יוֹמִין שְׁלֵימִין, כְּדֵין (לְקַבֵּל חַמְשִׁין דְּיוֹבְלָא וּכְמוֹ) שָׁאֲרוּ עָלַיְיהוּ אִינּוּן חַמְשִׁין יוֹמִין דְּיוֹבְלָא, וּמִסְטְרָא דְּיוֹבְלָא אִתְיְיהִיב לְהוּ אוֹרַיְיתָא, וּבְגִין כָּךְ אַזְלִין יוֹמָא וְלֵילְיָא.

לשון הקודש

אוֹתָם מִמְּצָרִים לִהְיוֹת חֶלְקוֹ וְנַחֲלָתוֹ. וּבֹא רְאֵה, בְּצַד הַיּוֹבֵל נִמְצָאָה חֵרוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְכֵן לֶעָתִיד לָבֹא, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כז) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וְגוֹ'.

וּמִשּׁוּם אוֹתוֹ יוֹבֵל עֶלְיוֹן, הִתְעַכְּבוּ חֲמִשִּׁים יוֹם לְקַבֵּל הַתּוֹרָה וְלִקְרַב לְהַר סִינַי. וְכֵיוָן שֶׁהָלְכוּ בַּיּוֹם, הָלְכוּ בַּלַּיְלָה, לִהְיוֹת הַכֹּל יוֹם אֶחָד בֵּין יוֹם וָלַיְלָה, וְלֹא נִמְצֵאת הַפְּרָדָה.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁכֻּלָּם הָלְכוּ בִּמְנוּחָה לִרְצוֹן נַפְשָׁם, בַּיּוֹם שֶׁקִּבְּלוּ הַתּוֹרָה, הָיוּ חֲמִשִּׁים יָמִים שְׁלֵמִים, יָמִים וְלֵילוֹת כָּרָאוּי, שֶׁאֵין יוֹם בְּלִי לַיְלָה, וְאֵין לַיְלָה בְּלִי יוֹם, וְלַיְלָה וָיוֹם נִקְרָא יוֹם אֶחָד. וְכֵיוָן שֶׁהָלְכוּ חֲמִשִּׁים יָמִים שְׁלֵמִים, אָז

וְאָמַר רִבִּי אַבָּא, כְּתִיב (בראשית כז) וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו, אֲמַאי. הָא אוֹקִימְנָא, מָאן דְּרָחִים לַחַיָּיבָא, הָכִי הוּא. וְתָא חֲזֵי, בְּיִצְחָק אִתְכְּלִיל לֵילְיָא, וְלֵילְיָא לֹא בָהִיר, וְעַל דָּא וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו, וְכֹלָּא חַד.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, (שמות יד) וַיֻּגַּד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם, וַיֻּגַּד, מָאן קָאָמַר לֵיהּ. אֶלָּא, הָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל חַכְמוֹי וְחַרְשׁוֹי אִתְכְּנָשׁוּ לְגַבֵּיהּ, וְאוֹדְעוּהוּ כִּי בָרַח הָעָם. וַאֲמַאי קַאמְרוּ דָא. אֶלָּא חָמוּ בְּחָכְמְתָא דִלְהוֹן, דַּהֲווֹ אַזְלֵי יְמָמָא וְלֵילְיָא, אָמְרוּ וַדַּאי עַרְקִין אִינּוּן. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּחָמוּ דְּלָא הֲווֹ אַזְלֵי בְּאוֹרַח מֵישָׁר, כְּמָה דִכְתִיב וְיָשׁוּבוּ וְיַחֲנוּ לִפְנֵי פִּי הַחִירוֹת.

לשון הקודש

שָׁרוּ עֲלֵיהֶם אוֹתָם חֲמִשִּׁים יְמֵי הַיּוֹבֵל, וּמִצַּד שֶׁל הַיּוֹבֵל (ביינה) נִתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה, וְלָכֵן הָלְכוּ יוֹמָם וָלַיְלָה.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּתוּב וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו, לָמָּה? הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שֶׁמִּי שֶׁאוֹהֵב רְשָׁעִים, כָּךְ הוּא. וּבֹא רְאֵה, בְּיִצְחָק נִכְלַל הַלַּיְלָה, וְלַיְלָה לֹא בָהִיר, וְעַל זֶה וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו, וְהַכֹּל אֶחָד.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, וַיֻּגַּד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם. וַיֻּגַּד – מִי אָמַר לוֹ? אֶלָּא כָּךְ פֵּרְשׁוּהָ. אֲבָל חֲכָמָיו וּמְכַשְּׁפָיו הִתְכַּנְּסוּ אֵלָיו וְהוֹדִיעוּהוּ כִּי בָרַח הָעָם. וְלָמָּה אָמְרוּ אֶת זֶה? אֶלָּא רָאוּ בַּחָכְמָה שֶׁלָּהֶם שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים יוֹמָם וָלַיְל, אָמְרוּ וַדַּאי שֶׁהֵם בּוֹרְחִים. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁרָאוּ שֶׁאֵינָם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְיָשֻׁבוּ וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי פִּי הַחִירֹת.

וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת וְגוֹ'. (שמות יד) שֵׁשׁ מֵאוֹת אֲמַאי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, לָקֶבֶל מִנְיָנָא דְיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי. בָּחוּר: לָקֶבֶל הַגְּבָרִים דְּאִינּוּן עִקָּרָא דְכָל יִשְׂרָאֵל. וְכָל רֶכֶב מִצְרַיִם: שְׁאַר רְתִיכִין, דְּאִינּוּן טְפָלִין לַאֲחוֹרֵי, (נ"א לְאַחֲרָנִין) לָקֶבֶל הַטַּף דִּכְתִיב לְבַד מִטָּף. וְכֹלָּא עָבִיד בְּעִיטָא דְחַרְשׁוּי וְחַכְמוּי. וְשָׁלִשִׁים עַל כֻּלּוֹ, כֹּלָּא בְּחָכְמְתָא, לָקֶבֶל דַּרְגִּין עִלָּאִין, תְּרֵין וְחָד. ר' יִצְחָק אָמַר, כְּתַרְגּוּמוֹ, וּמְזָרְזִין. זְרִיזִין הֲווֹ בְּכֹלָּא.

וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר. ר' חִיָּיא אָמַר, כְּתִיב (ישעיה כד) יִפְקוֹד יְיָ' עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְעַל מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל הָאֲדָמָה. בְּזִמְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב שֶׁלְטָנוּתָא לְרַבְרְבֵי עַמִּין לְעֵילָא, יָהִיב לְהוּ לְעַמָּא דִלְהוֹן לְתַתָּא. וּבְשַׁעֲתָא דְנָחִית

לשון הקודש

וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת וְגוֹ'. שֵׁשׁ מֵאוֹת לָמָּה? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כְּנֶגֶד הַמִּנְיָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי. בָּחוּר – כְּנֶגֶד הַגְּבָרִים שֶׁהֵם הָעִקָּר שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְכֹל רֶכֶב מִצְרָיִם – שְׁאָר הַמֶּרְכָּבוֹת, שֶׁהֵם טְפֵלִים לַאֲחוֹרִים (לַאֲחֵרִים), כְּנֶגֶד הַטַּף, שֶׁכָּתוּב לְבַד מִטָּף. וְהַכֹּל עָשָׂה בַּעֲצַת מְכַשְּׁפָיו וַחֲכָמָיו. וְשָׁלִשִׁים עַל כֻּלּוֹ – הַכֹּל בְּחָכְמָה, כְּנֶגֶד דַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שְׁנַיִם וְאֶחָד. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּתַרְגּוּמוֹ – וּמְזָרְזִין. שֶׁהָיוּ זְרִיזִים בַּכֹּל.

וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, כָּתוּב יִפְקֹד ה' עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְעַל מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל הָאֲדָמָה. בִּזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן שִׁלְטוֹן לִגְדוֹלֵי הָעַמִּים לְמַעְלָה, נוֹתֵן לָהֶם לָעָם שֶׁלָּהֶם לְמַטָּה. וּבְשָׁעָה שֶׁמּוֹרִיד אוֹתָם

לוֹן מִדַּרְגֵּיהוֹן דִּלְעֵילָא, נָחִית לוֹן לְעַמָּא לְתַתָּא, וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר, הָא מִמָּנָא דִּלְהוֹן, וְאוּקְמוּהָ, דְּדָבַר רְתִיכִין דִּשְׁאַר עַמִּין, וְכֻלְּהוּ נָפְלוּ בְּמַשְׁרִיתָא דְּסִיסְרָא לְבָתָר וְהַיְינוּ בָּחוּר (נ"א וּלְבָתַר) וְכֹל רֶכֶב מִצְרַיִם.

כְּתִיב (שיר השירים א) לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי. תָּא חֲזֵי, כְּדוּגְמַת סוּסְיָא נוּקְבָא, אִתְחֲזֵי לְהוֹן לְסוּסֵיהוֹן דְּפַרְעֹה, וְאוּקְמוּהָ. אֶלָּא לְסוּסָתִי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה, (דף מ"ז ע"א) תָּא חֲזֵי, פַּרְעֹה בְּשַׁעֲתָא דְּהַוָה רָדִיף אֲבָתְרַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, מַה עָבֵד, נָטַל סוּסְוָון נוּקְבָן, וְכָפַת לוֹן בִּרְתִיכוּי בְּקַדְמִיתָא, וְסוּסִין דּוּכְרָאֵי כָּפַת לוֹן לַאֲחוֹרֵיהוֹן, וַהֲווּ מְזַיְּינִין דּוּכְרֵי לָקֳבֵל נוּקְבֵי, וְנוּקְבֵי לָא בָעָאן, וְאוֹחָן לְמֵיזָל. כֵּיוָן דְּקָרִיב (נ"א וְכַד אַדְבִּיק) לְגַבַּיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, נָטַל

לשון הקודש

מִדַּרְגָתָם שֶׁלְּמַעְלָה, מוֹרִיד אֶת הָעָם לְמַטָּה. וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר – הֲרֵי הַמְמֻנֶּה שֶׁלָּהֶם, וּפֵרְשׁוּהָ, שֶׁהִנְהִיג אֶת מַרְכְּבוֹת שְׁאָר הָעַמִּים, וְכֻלָּם נָפְלוּ בְּמַחֲנֵה סִיסְרָא אַחַר כָּךְ, וְהַיְינוּ בָּחוּר (וְאַחַר כָּךְ) וְכֹל רֶכֶב מִצְרָיִם.

כָּתוּב (שיר א) לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי. בֹּא רְאֵה, כְּדֻגְמַת סוּסָה נְקֵבָה נִרְאֵתָה לַסּוּסִים שֶׁל פַּרְעֹה, וּפֵרְשׁוּהָ. אֶלָּא לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה – בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁפַּרְעֹה הָיָה רוֹדֵף אַחַר יִשְׂרָאֵל, מָה עָשָׂה? נָטַל סוּסוֹת נְקֵבוֹת, וְכָפַת אוֹתָן בְּמַרְכְּבוֹתָיו בַּתְּחִלָּה, וְאֶת הַסּוּסִים הַזְּכָרִים כָּפַת מֵאָחוֹר, וְהָיוּ הַזְּכָרִים מִתְחַמְּמִים כְּנֶגֶד הַנְּקֵבוֹת, וְהַנְּקֵבוֹת מְסָרְבוֹת, וּמִהֲרוּ לָרוּץ. כֵּיוָן שֶׁקָּרַב (וּכַאֲשֶׁר הִדְבִּיק) אֶל יִשְׂרָאֵל, נָטַל אֶת הַנְּקֵבוֹת וְשָׂם אוֹתָם לְאָחוֹר,

נוּקְבֵי וְשַׁוֵּי לוֹן לַאֲחוֹרֵי, וְסוּסְוָון דּוּכְרִין לְקַדְמִין, לְאַבְאָשָׁא לְיִשְׂרָאֵל, וּלְאַגָּחָא בְּהוּ קְרָבָא.

כְּגַוְונָא דָּא, וַיְיָ' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם, וּבָתַר חָזְרָה שְׁכִינְתָּא לַאֲחוֹרֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים וְגוֹ'. בְּגִינֵי כַּךְ דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי.

וְהַאי קְרָא הָא אוּקְמוּהָ. דְּאַקְרִיב לְכָל חֵילוֹי וּרְתִיכוֹי, לְאַגָּחָא קְרָבָא. וְתוּ וּפַרְעֹה הִקְרִיב. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, הָא אִתְּמַר דְּקָרִיב לוֹן לִתְשׁוּבָה. וּפַרְעֹה הִקְרִיב.

כְּתִיב (ישעיה כו) יְיָ' בַּצַּר פְּקָדוּךָ צָקוּן לַחַשׁ וְגוֹ'. בַּצַּר פְּקָדוּךָ: לָא פַּקְדִין יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּשַׁעֲתָא דְנַיְיחָא, אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְעָקִין לְהוּ, וּכְדֵין כֻּלְּהוּ פַּקְדִין לֵיהּ. צָקוּן לַחַשׁ: וְכֻלְּהוּ צַלָּאן בִּצְלוֹתִין וּבְבָעוּתִין, וְאָרִיקוּ קָמֵיהּ צְלוֹתִין.

לשון הקודש

וְהַסּוּסִים הַזְּכָרִים לְפָנִים, כְּדֵי לְהָרַע לְיִשְׂרָאֵל וְלַעֲרֹךְ בָּהֶם קְרָב.

כְּמוֹ זֶה, וַה' הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם, וְאַחַר כָּךְ חָזְרָה הַשְּׁכִינָה לַאֲחוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים וְגוֹ'. מִשּׁוּם כָּךְ דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי.

וּפָסוּק זֶה הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ, שֶׁהִקְרִיב אֶת כָּל חֵילוֹתָיו וּמַרְכְּבוֹתָיו לַעֲרֹךְ קְרָב. וְעוֹד וּפַרְעֹה הִקְרִיב, רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, הֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁהִקְרִיב אוֹתָם לִתְשׁוּבָה. וּפַרְעֹה הִקְרִיב.

כָּתוּב (ישעיה כו) ה' בַּצַּר פְּקָדוּךָ צָקוּן לַחַשׁ וְגוֹ'. בַּצַּר פְּקָדוּךָ – לֹא פּוֹקְדִים יִשְׂרָאֵל אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁעַת מְנוּחָה, אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁמְּצִיקִים לָהֶם, וְאָז כֻּלָּם פּוֹקְדִים אוֹתוֹ. צָקוּן לַחַשׁ – וְכֻלָּם

אֵימָתֵי. (ישעיה כו) מוּסָרְךָ לָמוֹ, בְּשַׁעֲתָא דְּפָקִיד לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּרְצוּעוֹי. כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאִים עָלַיְיהוּ בְּרַחֲמֵי, וְנִיחָא קָמֵיהּ דַּהוּא קָלָא דִלְהוֹן, בְּגִין לְאִתְפָּרְעָא מִן שַׂנְאֵיהוֹן, וְאִתְמְלֵי עָלַיְיהוּ בְּרַחֲמֵי.

כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, מְתָל לְיוֹנָה עִם הַנֵּץ וְכוּ', כַּךְ יִשְׂרָאֵל הֲווֹ קְרִיבִין לְיַמָּא, וַהֲווּ חָמָאן לְיַמָּא קָמַיְיהוּ, אָזִיל וְסָעִיר וְגַלְגַּלּוֹהִי זַקְפִּין לְעֵילָא, הֲווֹ דְּחִילִין. זָקְפוּ עֵינַיְיהוּ וְחָמוּ לְפַרְעֹה וּלְמַשִּׁירָיָיתֵיהּ, וְאַבְנֵי גִירִין וּבַלִּסְטְרָאִין, כְּדֵין וַיִּירְאוּ מְאֹד. מַה עָבְדוּ, וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מָאן גָּרִים הַאי דְּקָרִיבוּ יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי אֲבוּהוֹן דִּלְעֵילָא, פַּרְעֹה. הָדָא הוּא דִכְתִיב וּפַרְעֹה הִקְרִיב וְהָא אִתְמַר.

לשון הקודש

מִתְפַּלְּלִים בִּתְפִלּוֹת וּבְבַקָּשׁוֹת, וּמְרִיקִים לְפָנָיו תְּפִלּוֹת. אֵימָתַי? מוּסָרְךָ לָמוֹ. בְּשָׁעָה שֶׁפּוֹקֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּרְצוּעָתוֹ, וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹמֵד עֲלֵיהֶם בְּרַחֲמִים, וְאוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁלָּהֶם נוֹחַ לְפָנָיו כְּדֵי לְהִפָּרַע מִשּׂוֹנְאֵיהֶם, וּמִתְמַלֵּא עֲלֵיהֶם בְּרַחֲמִים.

כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁנוּ, מָשָׁל לְיוֹנָה עִם הַנֵּץ וְכוּ', כָּךְ יִשְׂרָאֵל הָיוּ קְרֵבִים לַיָּם, וְהָיוּ רוֹאִים אֶת הַיָּם לִפְנֵיהֶם הוֹלֵךְ וְסוֹעֵר וְגַלָּיו עוֹלִים לְמַעְלָה, הָיוּ פּוֹחֲדִים. זָקְפוּ עֵינֵיהֶם וְרָאוּ אֶת פַּרְעֹה וּמַרְכְּבוֹתָיו, וַאֲבָנִים, חִצִּים וּבַלִּיסְטְרָאוֹת, וְאָז וַיִּירְאוּ מְאֹד. מָה עָשׂוּ? וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מִי גָּרַם אֶת זֶה שֶׁקֵּרְבוּ יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁל מַעְלָה? פַּרְעֹה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּפַרְעֹה הִקְרִיב, וַהֲרֵי זֶה נִתְבָּאֵר.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אַל תִּירָאוּ הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ אֶת יְשׁוּעַת יְיָ׳. (שמות יד) אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּהָא רַעְיָא כְּמֹשֶׁה אָזִיל בְּגַוַּוייהוּ. כְּתִיב (ישעיה סג) וַיִּזְכּוֹר יְמֵי עוֹלָם מֹשֶׁה עַמּוֹ. וַיִּזְכּוֹר יְמֵי עוֹלָם: דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מֹשֶׁה עַמּוֹ (מִכָּאן אוֹלִיפְּנָא) שֶׁקִּיל הָוָה מֹשֶׁה כְּכָל יִשְׂרָאֵל. וְאוֹלִיפְּנָא מֵהָא, כִּי רַעְיָא דְּעַמָּא הוּא מַמָּשׁ עַמָּא כֻּלְּהוּ, אִי אִיהוּ זָכֵי, עַמָּא כֻּלְּהוּ זָכָאן. וְאִי אִיהוּ לָא זָכֵי, עַמָּא כֻּלְּהוּ לָא זָכָאן וְאִתְעֲנָשׁוּ בְּגִינֵיהּ, וְהָא אוּקְמוּהָ.

הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ, לֵית לְכוּ לְאַגָּחָא קְרָבָא, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יַגִּיחַ קְרָבָא בְּגִינֵיכוֹן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, יְיָ׳ יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן. תָּא חֲזֵי, הַהוּא לֵילְיָא, כָּנַשׁ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְפַמַלְיָא דִילֵיהּ, וְדָאִין דִּינַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וְאִלְמָלֵא דְּאַקְדִּימוּ אֲבָהָן עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, לָא אִשְׁתֵּזִיבוּ מִן

לשון הקודש

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אַל תִּירָאוּ הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ אֶת יְשׁוּעַת ה׳. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲרֵי רוֹעֶה כְּמוֹ מֹשֶׁה הָלַךְ בְּתוֹכָם. כָּתוּב (שם סג) וַיִּזְכֹּר יְמֵי עוֹלָם מֹשֶׁה עַמּוֹ. וַיִּזְכֹּר יְמֵי עוֹלָם – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מֹשֶׁה עַמּוֹ – [מִכָּאן לְמַדְנוּ] שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה שָׁקוּל כְּכָל יִשְׂרָאֵל. וְלָמַדְנוּ מִזֶּה כִּי רוֹעֵה הָעָם הוּא מַמָּשׁ הָעָם כֻּלּוֹ. אִם הוּא זוֹכֶה – כָּל הָעָם זוֹכִים, וְאִם אֵינוֹ זוֹכֶה – כָּל הָעָם לֹא זוֹכִים וְנֶעֱנָשִׁים בִּגְלָלוֹ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ – אֵין לָכֶם לַעֲרֹךְ קְרָב, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעֲרֹךְ קְרָב בִּשְׁבִילְכֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר ה׳ יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן. בֹּא רְאֵה, בְּאוֹתוֹ לַיְלָה כִּנֵּס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַפַּמַלְיָא

דִּינָא. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, זְכוּתָא דְיַעֲקֹב אַגִּין עָלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קכד) לוּלֵי יְיָ שֶׁהָיָה לָנוּ יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָבָא.

יְיָ יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן. (שמות יד) רִבִּי אַבָּא פָּתַח (ישעיה נח) אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶיךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶיךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בְּהוֹן, לְאִתְדַּבְּקָא בְּהוּ, מִכָּל שְׁאַר עַמִּין דְּעָלְמָא, וּמִגּוֹ רְחִימוּתָא דִלְהוֹן, קָרִיב לוֹן לְגַבֵּיהּ, וְיָהַב לוֹן אוֹרַיְיתָא, וְיָהַב לוֹן שַׁבָּת, דְּאִיהוּ קַדִּישָׁא מִכָּל שְׁאַר יוֹמִין, וְנַיְיחָא מִכֹּלָּא, וְחֶדְוָה דִכֹלָּא, וְשָׁקִיל שַׁבָּת, לְקַבֵּל אוֹרַיְיתָא כֹּלָּא, וּמַאן דְּנָטִיר שַׁבָּת, כְּאִילּוּ נָטִיר אוֹרַיְיתָא כֹּלָּא.

וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עוֹנֶג, עִנּוּגָא דִכֹלָּא, עִנּוּגָא דְנַפְשָׁא וְגוּפָא עִנּוּגָא דְעִלָּאִין וְתַתָּאִין. וְקָרָאתָ

לשון הקודש

שֶׁלּוֹ וְדָן אֶת דִּינֵי יִשְׂרָאֵל, וְאִלְמָלֵא שֶׁהִקְדִּימוּ הָאָבוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, לֹא הָיוּ נִצּוֹלִים מִן הַדִּין. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, זְכוּת יַעֲקֹב הֵגֵנָּה עַל יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קכד) לוּלֵי ה' שֶׁהָיָה לָנוּ יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָבָא.

ה' יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (ישעיה נח) אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָּהֶם לְהִדָּבֵק בָּהֶם מִכָּל שְׁאָר עַמֵּי הָעוֹלָם, וּמִתּוֹךְ אַהֲבָתָם קֵרֵב אוֹתָם אֵלָיו, וְנָתַן לָהֶם תּוֹרָה, וְנָתַן לָהֶם שַׁבָּת שֶׁהִיא קֹדֶשׁ מִכָּל שְׁאָר הַיָּמִים, וּמְנוּחָה מֵהַכֹּל, וְחֶדְוָה שֶׁל הַכֹּל, וּשְׁקוּלָה שַׁבָּת כְּנֶגֶד כָּל הַתּוֹרָה, וּמִי שֶׁשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּאִלּוּ שָׁמַר אֶת כָּל הַתּוֹרָה.

וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג – עִנּוּג שֶׁל הַכֹּל,

לַשַּׁבָּת, מָאי וְקָרָאתָ. דְּיַזְמִין לֵיהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ויקרא כג) מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, כְּלוֹמַר, זְמִינִין, כְּמָה דִמְזַמִּין אוּשְׁפִּיזָא לְבֵיתֵיהּ. וְעַל דָּא וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג, דְּיַזְמִין לֵיהּ, כְּמָה דִמְזַמְּנִין אוּשְׁפִּיזָא, בְּפָתוֹרָא מְתַקְּנָא, בְּבֵיתָא מְתַקְּנָא כְּדְקָא יֵאוֹת, בְּמֵיכְלָא וּבְמִשְׁתְּיָא כְּדְקָא יֵאוֹת, יַתִּיר עַל שְׁאַר יוֹמִין. וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת מִבְּעוֹד יוֹם. לִקְדּוֹשׁ יְיָ' מְכוּבָּד: דָּא יוֹם כִּפּוּרִים. תְּרֵי דְאִינּוּן חַד. וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת (דף מ"ז ע"ב) דְּרָכֶיךָ, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא.

מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר, וְהָא אִתְּמַר, בְּגִין דְּהַהִיא מִלָּה סַלְקָא, וְאִתְּעַר מִלָּה דְחוֹל לְעֵילָא. מָאן דִּמְזַמִּין אוּשְׁפִּיזָא,בֵּיהּ בָּעֵי לְאִשְׁתַּדְּלָא, וְלָא בָּאַחֲרָא.

תָּא חֲזֵי הַהוּא מִלָּה דְנָפִיק מִפּוּמֵיהּ דְּבַר נָשׁ,

לשון הקודש

עִנּוּג הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף, עִנּוּג לָעֶלְיוֹנִים וְלַתַּחְתּוֹנִים. וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת, מַה זֶּה וְקָרָאתָ? שֶׁיַּזְמִין אוֹתָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כג) מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, כְּלוֹמַר מְזֻמָּנִים, כְּמוֹ מִי שֶׁמַּזְמִין אוֹרֵחַ לְבֵיתוֹ. וְעַל זֶה וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג, שֶׁיַּזְמִין אוֹתָהּ כְּמוֹ שֶׁמַּזְמִינִים אוֹרֵחַ, בְּשֻׁלְחָן מְתֻקָּן וּבְבַיִת מְתֻקָּן כָּרָאוּי בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה כָּרָאוּי יוֹתֵר עַל שְׁאָר הַיָּמִים. וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג – מִבְּעוֹד יוֹם. לִקְדּוֹשׁ ה' מְכֻבָּד – זֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים, שְׁנַיִם שֶׁהֵם אֶחָד. וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ – כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. **מִמְּצוֹא** חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ דָּבָר עוֹלֶה וּמְעוֹרֵר דִּבּוּר שֶׁל חֹל לְמַעְלָה. מִי שֶׁמַּזְמִין אוֹרֵחַ, צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל בּוֹ וְלֹא בְּאַחֵר.

בָּא רְאֵה, אוֹתוֹ הַדִּבּוּר שֶׁיּוֹצֵא מִפִּי

סַלְקָא וְאִתְּעַר אִתְעָרוּתָא לְעֵילָא, אִי לְטָב, אִי לְבִישׁ. וּמַאן דְּיָתִיב בְּעִנּוּגָא דְשַׁבְּתָא, אָסִיר לֵיהּ לְאִתְעָרָא מִלָּה דְּחוֹל, דְּהָא פָּגִים פְּגִימוּ בְיוֹמָא קַדִּישָׁא. מָאן דְּיָתִיב בְּהִילּוּלָא דְמַלְכָּא, לָא יִתְחַזֵּי לְמִשְׁבַּק לְמַלְכָּא, וְיִתְעַסֵּק בְּאַחֲרָא.

וּבְכָל יוֹמָא בָּעֵי לְאַחֲזָאָה עוֹבָדָא, וּלְאִתְעָרָא אַתְעָרוּתָא מִמָּה דְּאִצְטְרִיךְ. וּבְשַׁבָּת, בְּמִלֵּי דִשְׁמַיָּא, וּבִקְדוּשָׁה דְיוֹמָא בָּעֵי לְאִתְעָרָא, וְלָא בְּמִלָּה אַחֲרָא.

תָּא חֲזֵי, הָכָא כַּד אִתְקְרִיב פַּרְעֹה לְאַנָּחָא קְרָבָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, בְּהַהוּא זִמְנָא, לָא בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּיִתְעָרוּן יִשְׂרָאֵל אִתְעָרוּתָא לְתַתָּא כְּלָל, דְּהָא אִתְעָרוּתָא לְעֵילָא הוּא, דְּהָא אֲבָהָן אַקְדִּימוּ וְאַתְעָרוּ אִתְעָרוּתָא דָא לְעֵילָא, וּזְכוּתָא דִלְהוֹן קָאִים קָמֵיהּ, (וְאַתְעָרוּ אִתְעָרוּתָא דָא) וְלָא בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

הָאָדָם, עוֹלֶה וּמְעוֹרֵר הִתְעוֹרְרוּת עֶלְיוֹנָה, אִם לְטוֹב אִם לְרַע. וּמִי שֶׁיּוֹשֵׁב בְּעֹנֶג שַׁבָּת, אָסוּר לוֹ לְעוֹרֵר דִּבּוּר שֶׁל חֹל, שֶׁהֲרֵי הוּא פּוֹגֵם פְּגָם בַּיּוֹם הַקָּדוֹשׁ. מִי שֶׁיּוֹשֵׁב בְּהִלּוּלַת הַמֶּלֶךְ, לֹא רָאוּי שֶׁיַּעֲזֹב אֶת הַמֶּלֶךְ וְיִתְעַסֵּק בְּאַחֵר.

וּבְכָל יוֹם צָרִיךְ לְהַרְאוֹת מַעֲשֶׂה וּלְעוֹרֵר הִתְעוֹרְרוּת מִמַּה שֶׁצָּרִיךְ, וּבְשַׁבָּת בְּדִבְרֵי שָׁמַיִם וּבִקְדֻשַּׁת הַיּוֹם צָרִיךְ לְהִתְעוֹרֵר, וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר.

בֹּא רְאֵה, כָּאן כְּשֶׁקָּרַב פַּרְעֹה לַעֲרֹךְ קְרָב עִם יִשְׂרָאֵל, בְּאוֹתוֹ זְמַן לֹא רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיְּעוֹרְרוּ יִשְׂרָאֵל הִתְעוֹרְרוּת לְמַטָּה כְּלָל, שֶׁהֲרֵי הַהִתְעוֹרְרוּת הִיא לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי הָאָבוֹת הִקְדִּימוּ הִתְעוֹרְרוּת זֹאת לְמַעְלָה, וּזְכוּתָם

הוּא דְּיִשְׂרָאֵל יִתְעָרוּן לְתַתָּא כְּלָל. (דְּהָא בְּאַתְרָה לְעֵילָא הַוָּה)
הָדָא הוּא דִּכְתִיב יְיָ׳ יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן.
תַּחֲרִישׁוּן וַדַּאי, וְלָא תִתְעָרוּן מִלָּה, דְּלָא אִצְטְרִיךְ
לְכוּ, וְהָכָא אִתְכְּלִיל שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּאַתְוָון רְשִׁימָן,
וְהָא אִתְעָרוּ בֵּיהּ חַבְרַיָּיא.

רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי יְהוּדָה הֲווֹ אַזְלֵי בְּאָרְחָא. אָמַר רִבִּי
יוֹסֵי לְרִבִּי יְהוּדָה, וַדַּאי תְּנִינָא, יְיָ׳, בְּכָל אֲתָר
רַחֲמֵי, וְאַף עַל גַּב דְּאַגַּח קְרָבָא, וְעָבִיד דִּינָא, הַהוּא
דִּינָא בִּרְחִימוּתָא הוּא. וְהָכָא חָמֵינָא, דִּכְתִיב יְיָ׳
יִלָּחֵם לָכֶם, וְלָא אִתְחֲזֵי בְּהַהוּא דִּינָא רַחֲמֵי כְּלָל,
דְּהָא כְּתִיב לֹא נִשְׁאַר בָּהֶם עַד אֶחָד.

אָמַר לֵיהּ, מִלָּה דָא שְׁמַעְנָא מֵרִבִּי שִׁמְעוֹן דְּאָמַר,
דְּאֲפִילוּ הָכָא דִּינָא בְּרַחֲמֵי הָוָה, דְּחָפָא
עָלֵיהוֹן יַמָּא וּמִיתוּ, וּלְבָתַר אַפִּיק לוֹן יַמָּא, וְקוּדְשָׁא

לשון הקודש

עוֹמֶדֶת לְפָנָיו, [וְעוֹרְרוּ הִתְעוֹרְרוּת זוֹ] וְלֹא רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּשְׂרָאֵל יִתְעוֹרְרוּ לְמַטָּה כְּלָל. [שֶׁהֲרֵי בְּמָקוֹם שֶׁל מַעְלָה הָיָה] זֶהוּ שֶׁכָּתוּב ה׳ יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִשׁוּן. וַדַּאי תַּחֲרִישׁוּן וְלֹא תְעוֹרְרוּ דָבָר, שֶׁלֹּא צָרִיךְ לָכֶם. וְכָאן נִכְלָל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, וַהֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ בוֹ הַחֲבֵרִים.

רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי יְהוּדָה הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי יְהוּדָה, וַדַּאי שָׁנִינוּ, ה׳ בְּכָל מָקוֹם זֶה רַחֲמִים, וְאַף עַל גַּב שֶׁעוֹרֵךְ קְרָב וְעוֹשֶׂה דִּין, אוֹתוֹ דִּין הוּא בְּאַהֲבָה. וְכָךְ רָאִינוּ, שֶׁכָּתוּב ה׳ יִלָּחֵם לָכֶם, וְלֹא נִרְאָה בְּאוֹתוֹ דִּין רַחֲמִים כְּלָל, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב לֹא נִשְׁאַר בָּהֶם עַד אֶחָד.

אָמַר לוֹ, דָּבָר זֶה שָׁמַעְתִּי מֵרִבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁאָמַר, שֶׁאֲפִלּוּ כָּאן הָיָה הַדִּין בְּרַחֲמִים, שֶׁהַיָּם כִּסָּה עֲלֵיהֶם וּמֵתוּ, וְאַחַר כָּךְ הוֹצִיא אוֹתָם הַיָּם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

בְּרִיךְ הוּא בָּעָא בִּיקָרֵיהוֹן, וְאִתְקְבָרוּ בְּאַרְעָא, וְלָא בָּעָאת אַרְעָא לְקַבְּלָא לוֹן, עַד דְּאוֹשִׁיט לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְמִינֵיהּ, וְקַבִּילַת לוֹן, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות טו) נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ. וּבְגִין דָּא, (הָוָה) הַאי דִינָא בְּרַחֲמֵי הָוָה.

וְעַל דָּא, לָא בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְיִתְעָרוּן יִשְׂרָאֵל מִלָּה בְּעָלְמָא, דְּאִי יִתְעָרוּן יִשְׂרָאֵל מִלָּה, לָא יִתְעָרוּן שְׁמָא דְרַחֲמֵי, וְלָא יִתְעֲבִיד דִינָא בְּרַחֲמֵי, הָדָא הוּא דִכְתִיב יְיָ' יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן, דְּלָא תִתְעָרוּן מִידִי. דְּהָא שְׁמָא דְרַחֲמֵי בָּעֵי לְאִתְעָרָא עָלַיְיהוּ, לְמֶעְבַּד דִינָא בְּרַחֲמֵי. וְעַל דָּא בָּעֵי, דְּלָא תַעַבְדוּן פְּגִימוּ, וְתִתְעָרוּן מִלָּה אַחֲרָא.

אָמַר לֵיהּ, וְהָא כְתִיב, (זכריה יד) וְיָצָא יְיָ' וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם. אִי הָכִי דָּא דִינָא בְּרַחֲמֵי הָוָה. אָמַר

לשון הקודש

רָצָה בִּכְבוֹדָם וְנִקְבְּרוּ בָּאָרֶץ, וְלֹא רָצְתָה הָאָרֶץ לְקַבֵּל אוֹתָם, עַד שֶׁהוֹשִׁיט לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יְמִינוֹ, וְקִבְּלָה אוֹתָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ, וְלָכֵן (הָיָה) זֶה הַדִּין בְּרַחֲמִים הָיָה. וְלָכֵן לֹא רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיְּעוֹרְרוּ יִשְׂרָאֵל דָּבָר בָּעוֹלָם, שֶׁאִם יְעוֹרְרוּ יִשְׂרָאֵל דָּבָר, לֹא יְעוֹרְרוּ אֶת שֵׁם הָרַחֲמִים, וְלֹא יַעֲשֶׂה דִּין בְּרַחֲמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב ה' יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִשׁוּן, שֶׁלֹּא תְעוֹרְרוּ דָּבָר. שֶׁהֲרֵי שֵׁם הָרַחֲמִים צָרִיךְ לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם לַעֲשׂוֹת דִּין בְּרַחֲמִים. וְעַל זֶה בִּקֵּשׁ שֶׁלֹּא תַעֲשׂוּ פְּגָם וּתְעוֹרְרוּ דָּבָר אַחֵר.

אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי כָּתוּב (זכריה יד) וְיָצָא ה' וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם. אִם כָּךְ, זֶה דִּין שֶׁהָיָה

לֵיהּ, הָכִי הָוָה וַדָּאי, דִּינָא בְּרַחֲמֵי הָוָה, דְּמוֹתָא דִלְהוֹן לָא אִשְׁתְּכַח כְּמוֹתָנָא דִשְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא, אֶלָּא חָס עָלַיְיהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא יְהוֹן כְּמוֹתָנָא דִשְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא, דְּקָטִילוּ לוֹן, אֶלָּא בְּנַחַת בְּלֹא צַעֲרָא, הָא דִינָא בְּרַחֲמֵי אִיהוּ.

וּבְכָל אֲתָר, שְׁמָא דָא, דִּינָא בְּרַחֲמֵי אִיהוּ, בַּר אֲתָר חַד, דִּכְתִיב, (ישעיה מב) יְיָ' כַּגִּבּוֹר יֵצֵא וְגוֹ'. וְכִי כַּגִּבּוֹר וְלֹא גִּבּוֹר. אֶלָּא יְשַׁנֵּי לְבוּשׁוֹי, וְיִלְבַּשׁ לְבוּשִׁין אַחֲרָנִין. כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת, יְשַׁנֵּי זִינֵיהּ.

וְעִם כָּל דָּא, דִּינָא הוּא יַתִּיר, אֲבָל רַחֲמֵי בֵּיהּ, כְּמָה דִּכְתִיב, כַּגִּבּוֹר, וְלֹא גִּבּוֹר. כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת, וְלֹא אִישׁ מִלְחָמוֹת. דְּוַדַּאי אַף עַל גַּב דְּעָבִיד דִּינָא, חָס עַל עוֹבָדוֹי, וְעַל דָּא, יְיָ' יִלָּחֵם לָכֶם וַדָּאי וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן

לשון הקודש

בְּרַחֲמִים. אָמַר לוֹ, כָּךְ הָיָה וַדַּאי הַדִּין בְּרַחֲמִים, שֶׁמּוֹתָם לֹא נִמְצָא כִּשְׁאָר מוֹת בְּנֵי הָעוֹלָם, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יִהְיוּ כְּמוֹת שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁהָרְגוּ אוֹתָם, אֶלָּא בְּנַחַת בְּלֹא צַעַר. זֶהוּ דִּין בְּרַחֲמִים.

וּבְכָל מָקוֹם שֵׁם זֶה הוּא דִּין בְּרַחֲמִים, פְּרָט לְמָקוֹם אֶחָד, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מב) ה' כַּגִּבּוֹר יֵצֵא וְגוֹ'. וְכִי כַּגִּבּוֹר וְלֹא גִּבּוֹר? אֶלָּא יְשַׁנֶּה לְבוּשׁוֹ וְיִלְבַּשׁ לְבוּשִׁים אֲחֵרִים. כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת, יְשַׁנֶּה מִינוֹ.

וְעִם כָּל זֶה, הַדִּין הוּא יָתֵר, אֲבָל יֵשׁ בּוֹ רַחֲמִים, כַּכָּתוּב כַּגִּבּוֹר, וְלֹא גִּבּוֹר. כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת, וְלֹא אִישׁ מִלְחָמוֹת. שֶׁוַּדַּאי אַף עַל גַּב שֶׁעוֹשֶׂה דִּין, חָס עַל מַעֲשָׂיו. וְלָכֵן ה' יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן. אַשְׁרֵי

דְּיִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרִיר לוֹן לְחוּלָקֵיהּ וְאַחֲסָנְתֵּיהּ, דִּכְתִיב, (דברים לב) כִּי חֵלֶק יְיָ עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלָי. (שמות יד) מִלָּה דָּא הָא אוּקְמוּהָ בְּסִפְרָא דִצְנִיעוּתָא, וְתַמָּן הוּא רָזָא דִילֵיהּ, וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה. ר' יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (יונה ב) וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל יְיָ אֱלֹהָיו מִמְּעֵי הַדָּגָה, מַה כְּתִיב לְעֵילָא, וַיְמַן יְיָ דָּג גָּדוֹל. וַיְמַן: כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (דניאל א) וַיְמַן לָהֶם הַמֶּלֶךְ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. אֲשֶׁר מִנָּה אֶת מַאֲכַלְכֶם.

אֲבָל הַאי קְרָא הָכִי (דף מ"ח ע"א) מִיבְעֵי לֵיהּ, וַיְמַן יְיָ אֶת יוֹנָה לַדָּג, דְּהוּא מָנָה הוּא דְמְשַׁדֵּר לֵיהּ. אֶלָּא וַדַּאי, הַהוּא דָּג הוּא הָוָה מָנָה לְיוֹנָה, לְנַטְרָא לֵיהּ מִן שְׁאַר נוּנֵי יַמָּא, וְיֶהֱוֵי גָּנִיז בְּגַוֵּיהּ. וְכֵיוָן

לשון הקודש

חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּחַר בָּהֶם לְחֶלְקוֹ וְלִירֻשָּׁתוֹ, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלָי. דָּבָר זֶה נִתְבָּאֵר בְּסִפְרָא דִצְנִיעוּתָא, וְשָׁם הוּא הַסּוֹד שֶׁלּוֹ, וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (יונה א) וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל ה' אֱלֹהָיו מִמְּעֵי הַדָּגָה. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? וַיְמַן ה' דָּג גָּדוֹל. וַיְמַן – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל א) וַיְמַן לָהֶם הַמֶּלֶךְ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. אֲשֶׁר מִנָּה אֶת מַאֲכַלְכֶם. **אֲבָל** פָּסוּק זֶה כָּךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת: וַיְמַן ה' אֶת יוֹנָה לַדָּג, שֶׁהוּא מָנָה, הוּא שָׁלַח אוֹתוֹ. אֶלָּא וַדַּאי אוֹתוֹ דָּג הָיָה מָנָה לְיוֹנָה לִשְׁמֹר אוֹתוֹ מִשְּׁאָר דְּגֵי הַיָּם וְיִהְיֶה

דְּאַעֲלֵיהּ בְּגַוֵּיהּ, חָמָא יוֹנָה בְּמֵעוֹי, פּוּתְיָא דַּאֲתָר יַמָּא (נ"א פּוּתְיָא דַּאֲתָר דְּמֵעוֹי) כְּמוֹ הֵיכְלָא רַבְּרְבָא, וּתְרֵין עֵינוֹי דְּהַהוּא נוּנָא, דְּנָהֲרִין כְּשִׁמְשָׁא, וְאֶבֶן טָבָא הָוָה בְּמֵעוֹי, דְּנָהִיר לֵיהּ, וַהֲוָה חָמֵי כָּל מַה דִּי בְּיַמָּא וּבִתְהוֹמוֹי.

וְאִי תֵּימָא, אִי הָכִי, מָאי דִּכְתִיב, (יונה ב) קָרָאתִי מִצָּרָה לִי, הָא לָא אִתְחֲזֵי, דְּכָל הַאי רְוָוחָא הָוָה לֵיהּ. אֶלָּא וַדַּאי, כֵּיוָן דְּאַחְמֵי לֵיהּ הַהוּא נוּנָא, כָּל מַה דִּי בְּיַמָּא וּבִתְהוֹמוֹי, מִית, דְּלָא יְכִיל תְּלַת יוֹמִין לְמִסְבַּל. כְּדֵין עָקַת לֵיהּ לְיוֹנָה.

דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כֵּיוָן דְּחָמָא יוֹנָה כָּל הַהוּא רְוָוחָא, הָוָה חַדֵּי. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמַה תִּבְעֵי יַתִּיר, לְהָא אֲעִילְנָא לָךְ הָכָא. מָה עֲבַד, קָטַל לְהַהוּא נוּנָא וּמִית, וְכָל שְׁאַר נוּנֵי יַמָּא, הֲווֹ סַחֲרֵי סַחֲרָנֵיהּ דְּהַהוּא נוּנָא, דָּא נָשִׁיךְ לֵיהּ מֵהַאי

לשון הקודש

גְּנוּז בְּתוֹכוֹ. וְכֵיוָן שֶׁהִכְנִיסוֹ לְתוֹכוֹ, רָאָה יוֹנָה בְּמֵעָיו רֹחַב שֶׁל מְקוֹם הַיָּם (רֹחַב שֶׁל מְקוֹם מֵעָיו) כְּמוֹ הֵיכָל גָּדוֹל, וּשְׁנֵי עֵינֵי אוֹתוֹ דָג שֶׁמְּאִירִים כַּשֶּׁמֶשׁ, וְאֶבֶן טוֹבָה הָיְתָה בְּמֵעָיו שֶׁמְּאִירָה לוֹ, וְהָיָה רוֹאֶה כָּל מַה שֶּׁבַּיָּם וּבִתְהוֹמָיו.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ, מַה שֶּׁכָּתוּב קָרָאתִי מִצָּרָה לִי, הֲרֵי לֹא נִרְאֶה שֶׁכָּל הָרְוָחָה הַזּוֹ הָיְתָה לוֹ? אֶלָּא וַדַּאי, כֵּיוָן שֶׁהֵרְאָה לוֹ אוֹתוֹ הַדָּג כָּל מַה שֶּׁבַּיָּם וּבִתְהוֹמָיו – מֵת, שֶׁלֹּא יָכֹל שְׁלֹשָׁה יָמִים לִסְבֹּל, וְאָז הָיְתָה לְיוֹנָה מְצוּקָה.

שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כֵּיוָן שֶׁרָאָה יוֹנָה אֶת כָּל אוֹתָהּ רְוָחָה, הָיָה שָׂמֵחַ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמַה תִּרְצֶה יוֹתֵר? וְכִי לָזֶה הִכְנַסְתִּי אוֹתְךָ כָּאן?. מֶה עָשָׂה?

גִּיסָא, וְדָא נָשִׁיךְ לֵיהּ מֵהַאי גִּיסָא. כְּדֵין חָמָא יוֹנָה גַּרְמוּי בְּעָאקוּ, מִיַּד וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל יְיָ׳.

בְּקַדְמִיתָא דָּג, וְהַשְׁתָּא דָּגָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שמות ז) וְהַדָּגָה אֲשֶׁר בַּיְאוֹר מֵתָה. וּכְדֵין כְּתִיב, קָרָאתִי מִצָּרָה לִי. וְלָא כְּתִיב הָיִיתִי בַצָּרָה, אוֹ יָשַׁבְתִּי בַּצָּרָה, אֶלָּא קָרָאתִי, מֵהַהוּא עָקוּ דְּעָאקִין לִי נוּנֵי יַמָּא. מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי, דְּהָא מִית. וְלָא כְּתִיב מִבֶּטֶן חַי, אוֹ מִבֶּטֶן דָּג, אֶלָּא דְּוַדַּאי הָוָה מִית.

כֵּיוָן דְּצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ, קַבִּיל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַחְיֵיהּ לֵיהּ לְהַאי נוּנָא, וְאַפִּיק לֵיהּ לְיַבֶּשְׁתָּא לְעֵינֵיהוֹן דְּכֹלָּא. דִּכְתִיב, וַיֹּאמֶר יְיָ׳ לַדָּג וַיָּקֵא אֶת יוֹנָה. וְחָמוּ כֻּלְּהוּ, עֲבִידְתָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

הָרַג אֶת אוֹתוֹ דָּג וּמֵת, וְכָל שְׁאָר דְּגֵי הַיָּם הָיוּ סְבִיב אוֹתוֹ דָּג. זֶה נוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ מִצַּד זֶה, וְזֶה נוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ מִצַּד זֶה, וְאָז רָאָה יוֹנָה אֶת עַצְמוֹ בְּצָרָה. מִיַּד – וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל ה׳.

בַּתְּחִלָּה דָּג, וְכָעֵת דָּגָה, כַּנֶּאֱמַר וְהַדָּגָה אֲשֶׁר בַּיְאֹר מֵתָה. וְאָז כָּתוּב קָרָאתִי מִצָּרָה לִי, וְלֹא כָּתוּב הָיִיתִי בְּצָרָה אוֹ יָשַׁבְתִּי בְּצָרָה, אֶלָּא קָרָאתִי, מֵאוֹתָהּ צָרָה שֶׁהֵצִיקוּ לִי דְּגֵי הַיָּם. מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי, שֶׁהֲרֵי מֵת. וְלֹא כָּתוּב מִבֶּטֶן חַי אוֹ מִבֶּטֶן דָּג, אֶלָּא שֶׁהָיָה וַדַּאי מֵת.

כֵּיוָן שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, קִבֵּל אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהֶחֱיָה אֶת הַדָּג הַזֶּה, וְהוֹצִיאוֹ לַיַּבֶּשָׁה לְעֵין כֹּל, שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר ה׳ לַדָּג וַיָּקֵא אֶת יוֹנָה. וְכֻלָּם רָאוּ אֶת מַעֲשֵׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

מַה כְּתִיב, וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל יְיָ' אֱלֹהָיו מִמְּעֵי הַדָּגָה, לַאֲתָר דְּהַוָּה קָשִׁיר בֵּיהּ, מַשְׁמַע דִּכְתִיב יְיָ' אֱלֹהָיו, וְלָא כְתִיב וַיִּתְפַּלֵּל אֶל יְיָ' וְלָא יַתִּיר, אֶלָּא יְיָ' אֱלֹהָיו. אוֹף הָכָא, וַיֹּאמֶר יְיָ' אֶל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלָי. אֵלָי דַּיְיקָא.

דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ. וְיִסָּעוּ מִלְּאַסְגָּאָה מִלִּין, לָאו עִידָנָא דְּצְלוֹתָא הַשְׁתָּא. וְיִסָּעוּ, וְכִי לְאָן אֲתָר פָּקִיד לוֹן דְּיִנְטְלוּן, דְּהָא עַל יַמָּא הֲווֹ שָׁרָאן. אֶלָּא אַהְדָּר לְעֵילָּא, דִּכְתִיב מַה תִּצְעַק אֵלָי, דְּהָא כֻּלְּהוּ בַּאֲתָר דָּא קַיְימֵי. וְעַל דָּא וַיִּסָּעוּ, יִנְטְלוּן מִן דָּא, דְּלָאו עִדָּנָא הוּא. (ס"א אֶלָּא בָּעַתִּיקָא תָּלְיָיא מִלְּתָא).

וְאַתָּה הָרֵם אֶת מַטְּךָ וְגוֹ'. (שמות יד) הָרֵם אֶת מַטְּךָ, דִּי בֵּיהּ רָשִׁים שְׁמָא קַדִּישָׁא, אַרְכִּין יְדָךְ בְּסִטְרָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְכֵיוָן דְּיֶחֱמוּן מַיָּא שְׁמָא

לשון הקודש

מַה כָּתוּב? וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל ה' אֱלֹהָיו מִמְּעֵי הַדָּגָה, לַמָּקוֹם שֶׁהָיָה קָשׁוּר בּוֹ. מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב ה' אֱלֹהָיו, וְלֹא כָתוּב וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה' וְלֹא יוֹתֵר, אֶלָּא ה' אֱלֹהָיו. אַף כָּאן, וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלָי. אֵלַי דַּוְקָא.

דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ. וְיִסָּעוּ מִלְּהַרְבּוֹת בִּדְבָרִים. זֶה לֹא זְמַן תְּפִלָּה כָּעֵת. וְיִסָּעוּ, וְכִי לְאֵיזֶה מָקוֹם צִוָּה אוֹתוֹ שֶׁיִּסְעוּ, שֶׁהֲרֵי עַל הַיָּם הֵם הָיוּ שְׁרוּיִים? אֶלָּא חָזַר לְמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב מַה תִּצְעַק אֵלַי, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם בְּמָקוֹם זֶה עוֹמְדִים. וְעַל זֶה וְיִסָּעוּ, יִסְעוּ מִזֶּה, שֶׁזֶּה אֵינוֹ הַזְּמַן (אֶלָּא בָּעַתִּיק תָּלוּי הַדָּבָר).

וְאַתָּה הָרֵם אֶת מַטְּךָ וְגוֹ'. הָרֵם אֶת מַטְּךָ, שֶׁבּוֹ רָשׁוּם הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. נְטֵה יָדְךָ

קַדִּישָׁא, יָעַרְקוּן מִנֵּיהּ. וּמִקַּמֵּיהּ (נ״א קַמֵּיהּ) וְעַל דָּא, וּנְטֵה אֶת יָדְךָ, לְסִטְרָא חָדָא, דְּסִטְרִין אַחֲרָנִין דְּהַהוּא מַטֶּה, אִצְטְרִיךְ לָךְ לְמַיִין (נ״א לְמִלִּין) אַחֲרָנִין.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, חֲמֵינָא, דְּזִמְנִין אִתְקְרֵי הַאי מַטֶּה, מַטֵּה הָאֱלֹהִים, וּלְזִמְנִין אִתְקְרֵי מַטֵּה דְמשֶׁה. אָמַר ר׳ שִׁמְעוֹן (תְּרֵי הַוּוּ וַהֲכִי אוּקִימְנָא) בְּסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, שַׁפִּיר קָאָמַר, דְּכֻלְּהוּ חַד, בֵּין תֵּימָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבֵין תֵּימָא דְמשֶׁה, וְהַאי מַטֶּה, לְאַתְעָרָא סִטְרָא דִגְבוּרָה. וְעַל דָּא, וּנְטֵה אֶת יָדְךָ, יָדָא דְשִׂמְאָלָא, דְּאִיהוּ בְּסִטְרָא דִגְבוּרָה.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, וַוי לְאִינּוּן דְּלָא חָמָאן, וְלָא מִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא, וְאוֹרַיְיתָא קָאֲרֵי קָמַיְיהוּ בְּכָל יוֹמָא, (ס״א וְלָא יָדְעִין) וְלָא מַשְׁגִּיחִין. תָּא חֲזֵי, בְּסִטְרָא דִגְבוּרָה מִתְעָרֵי מַיָּא בְּעָלְמָא, וְנַפְקֵי

לשון הקודש

בַּצַּד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְכֵיוָן שֶׁהַמַּיִם יִרְאוּ אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, הֵם יִבְרְחוּ מִמֶּנּוּ וּמִלְּפָנָיו (לְפָנָיו). וְעַל זֶה וּנְטֵה אֶת יָדְךָ, לְצַד אֶחָד, שֶׁאֶת הַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים שֶׁל אוֹתוֹ הַמַּטֶּה הִצְטָרֵךְ אוֹתוֹ לְמַיִם (לְדְבָרִים) אֲחֵרִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, רָאִיתִי שֶׁלִּפְעָמִים הַמַּטֶּה הַזֶּה נִקְרָא מַטֵּה הָאֱלֹהִים, וְלִפְעָמִים נִקְרָא מַטֵּה משֶׁה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן (שְׁנַיִם הָיוּ, וְכָךְ בַּאֲרֻנוּ) בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא, יָפֶה אָמַר, שֶׁכֻּלָּם אֶחָד, בֵּין שֶׁתֹּאמַר שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בֵּין שֶׁתֹּאמַר שֶׁל משֶׁה. וְהַמַּטֶּה הַזֶּה, לְעוֹרֵר צַד הַגְּבוּרָה. וְעַל זֶה וּנְטֵה אֶת יָדְךָ, יַד שְׂמֹאל, שֶׁהִיא מִצַּד הַגְּבוּרָה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אוֹי לְאוֹתָם שֶׁלֹּא רוֹאִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בַּתּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה קוֹרֵאת לִפְנֵיהֶם בְּכָל יוֹם, (וְלֹא יוֹדְעִים) וְלֹא

מַיָּא, וְהַשְׁתָּא בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַגְבָא מַיָּא, אֲמַאי וּנְטֵה אֶת יָדְךָ, דְּאִיהוּ שְׁמָאלָא.

אֶלָּא הָרֵם אֶת מַטְּךָ, לְנַגְבָא מַיָּא. וּנְטֵה אֶת יָדְךָ, לְאָתְבָא מַיָּא, לְאַתְעָרָא סִטְרָא דִּגְבוּרָה, וּלְאָתְבָא מַיָּא עַל מִצְרַיִם. וּבְגִין כַּךְ, תְּרֵין מִלִּין הָכָא, דִּכְתִיב הָרֵם אֶת מַטְּךָ, וּנְטֵה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם וּבְקָעֵהוּ.

וְהָא תְּהוֹמֵי הֲווֹ. אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עָבֵד נִיסָא גּוֹ נִיסָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות טו) קָפְאוּ תְהוֹמוֹת בְּלֶב יָם. וַהֲווּ אַזְלִין בְּיַבֶּשְׁתָּא בְגוֹ יַמָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיָּבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה. (דף מ"ח ע"ב)

וַיָּסַר אֶת אוֹפַן מַרְכְּבֹתָיו. (שמות יד) רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (יחזקאל א) וָאֵרֶא הַחַיּוֹת וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד

לשון הקודש

מַשְׁגִּיחִים. בֹּא רְאֵה, מִצַּד הַגְּבוּרָה מִתְעוֹרְרִים הַמַּיִם בָּעוֹלָם, וְיוֹצְאִים מִיָּם, וְכָעֵת רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיַבֵּשׁ אֶת הַמַּיִם, לָמָּה וּנְטֵה אֶת יָדְךָ, שֶׁהוּא שְׂמֹאל?

אֶלָּא הָרֵם אֶת מַטְּךָ לְיַבֵּשׁ אֶת הַמַּיִם, וּנְטֵה אֶת יָדְךָ לְהָשִׁיב אֶת הַמַּיִם, לְעוֹרֵר אֶת צַד הַגְּבוּרָה וּלְהָשִׁיב הַמַּיִם עַל הַמִּצְרִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ שְׁנֵי דְּבָרִים כָּאן, שֶׁכָּתוּב הָרֵם אֶת מַטְּךָ, וּנְטֵה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם וּבְקָעֵהוּ.

וַהֲרֵי הַתְּהוֹמוֹת הָיוּ? אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה נֵס בְּתוֹךְ נֵס, כַּנֶּאֱמַר קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב יָם. וְהָיוּ הוֹלְכִים בַּיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה.

וַיָּסַר אֵת אֹפַן מַרְכְּבֹתָיו. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (יחזקאל א) וָאֵרֶא הַחַיּוֹת וְהִנֵּה אוֹפַן

בְּאָרֶץ אֵצֶל הַחַיּוֹת. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ וְאִתְּמַר, אֲבָל תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכוּלָּא אִתְחֲזֵי שֶׁלְטָנוּתָא דִּילֵיהּ, וְשֶׁלְטָנֵיהּ דִּי לָא תַעְדֵּי לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין.

וְעָבִיד שׁוּלְטָנוּתָא בַּאֲבָהָן, נָטַל לְאַבְרָהָם, וְקַיֵּים בֵּיהּ עָלְמָא, דִּכְתִיב, (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, וְאוּקְמוּהָ. נָטִיל יִצְחָק, וְשָׁתִיל בֵּיהּ עָלְמָא, דְּאִיהוּ קַיָּים לְעָלְמִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית יז) וְאֶת בְּרִיתִי אָקִים אֶת יִצְחָק. נָטַל יַעֲקֹב, וְאוֹתְבֵיהּ קָמֵיהּ, וְאִשְׁתַּעֲשַׁע בַּהֲדֵיהּ, וְאִתְּפָּאַר בֵּיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

וְתָא חֲזֵי, יַעֲקֹב אָחִיד בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, דְּלֵית בֵּיהּ מוֹתָא לְעָלְמִין, דְּכָל חַיִּין בְּהַהוּא אִילָנָא

לשון הקודש

אֶחָד בָּאָרֶץ אֵצֶל הַחַיּוֹת. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ וְנִתְבָּאֵר, אֲבָל בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּכֹּל מַרְאֶה אֶת שִׁלְטוֹנוֹ, וְשִׁלְטוֹנוֹ זֶה לֹא יַעֲבֹר לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

וְעָשָׂה שִׁלְטוֹן בָּאָבוֹת. נָטַל אֶת אַבְרָהָם וְהֶעֱמִיד בּוֹ אֶת הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, וּפֵרְשׁוּהָ. נָטַל אֶת יִצְחָק וְשָׁתַל בּוֹ אֶת הָעוֹלָם, שֶׁהוּא קַיָּם לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֶת בְּרִיתִי אָקִים אֶת יִצְחָק. נָטַל אֶת יַעֲקֹב, וְהוֹשִׁיבוֹ לְפָנָיו וְהִשְׁתַּעֲשַׁע עִמּוֹ, וְהִתְפָּאֵר בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

וּבֹא רְאֵה, יַעֲקֹב אָחַז בְּעֵץ הַחַיִּים שֶׁאֵין

אִשְׁתָּכְלָלוּ, וְיָהַב חַיִּין לְכָל אִינּוּן דַּאֲחִידָן בֵּיהּ. וּבְגִין כָּךְ, יַעֲקֹב לָא מִית. וְאֵימָתַי מִית, בְּשַׁעֲתָא דִכְתִיב, (בראשית מט) וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה. הַמִּטָּה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שיר השירים ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה, בְּגִין דִּבְהַאי מִטָּה כְתִיב, (משלי ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת, וּבְגִין כָּךְ וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה כְתִיב, כְּדֵין וַיִּגְוַע וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו. וְעֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיַעֲקֹב שְׁלִימוּ דַּאֲבָהָן, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מ״א) יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךָ.

תָּא חֲזֵי, כָּל מַשְׁרְיָין דִּלְעֵילָא, וְכָל אִינּוּן רְתִיכִין, כֻּלְּהוּ אֲחִידָן אִלֵּין בְּאִלֵּין, דַּרְגִּין בְּדַרְגִּין, אִלֵּין עִלָּאִין וְאִלֵּין תַּתָּאִין. וְחֵיוָותָא קַדִּישָׁא עָלַיְיהוּ, וְכֻלְּהוּ אוֹכְלוֹסִין וּמַשְׁרְיָין, כֻּלְּהוּ נַטְלִין תְּחוֹת יְדָהָא, עַל מֵימְרָהָא נַטְלִין, וְעַל מֵימְרָהָא שָׁרָאן.

לשון הקודש

בּוֹ מָוֶת לְעוֹלָמִים, שֶׁכָּל הַחַיִּים נִתְקְנוּ בְּאוֹתוֹ הָעֵץ, וְנוֹתֵן חַיִּים לְכָל אוֹתָם שֶׁאֲחוּזִים בּוֹ, וְלָכֵן יַעֲקֹב לֹא מֵת. וּמָתַי מֵת? בְּשָׁעָה שֶׁכָּתוּב (בראשית מט) וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה. הַמִּטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה, מִשּׁוּם שֶׁבְּמִטָּה זוֹ כָּתוּב רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת, וְלָכֵן כָּתוּב וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה, וְאָז וַיִּגְוַע וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו. וְעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יַעֲקֹב לִבְחִיר הָאָבוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מא) יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךָ.

בָּא רְאֵה, כָּל הַמַּחֲנוֹת שֶׁלְּמַעְלָה וְכָל אוֹתָן הַמֶּרְכָּבוֹת, כֻּלָּם אֲחוּזִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, דְּרָגוֹת בִּדְרָגוֹת. אֵלֶּה עֶלְיוֹנִים וְאֵלֶּה תַּחְתּוֹנִים, וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ עֲלֵיהֶם, וְכָל הָאוּכְלוֹסִים וְהַמַּחֲנוֹת, כֻּלָּם נוֹסְעִים תַּחַת יָדֶיהָ. עַל מַאֲמָרָהּ נוֹסְעִים וְעַל מַאֲמָרָהּ חוֹנִים.

וְדָא הוּא חֵיוָתָא, (ס״א עִלָּאָה קַדִּישָׁא) דְּכָל שְׁאַר חֵיוָתָא, אֲחִידָן בָּהּ וְאִשְׁתַּלְשָׁלוּ (ס״א וְאִשְׁתָּכְלָלוּ) בְּגִינָהּ כַּמָּה חֵיוָן לְחֵיוָן (ס״א אִלֵּין סַלְקִין וְאִלֵּין נַחְתִּין) וְאִתְאַחֲדָן דַּרְגִּין בְּדַרְגִּין, וְכֻלְּהוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין אַזְלִין וְשָׁאטִין בְּיַמָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קד) זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר וְגוֹ׳.

וְכַד סָלִיק יַמָּא גַּלְגַּלּוֹי, כֻּלְּהוּ אַרְבִּין סַלְקִין וְנַחְתִּין, וְזַעְפָּא אִשְׁתְּכַח, וְרוּחָא תַקִּיפָא אַזְלָא עָלֵיהּ בִּתְקִיפוּ. וְנוּנֵי יַמָּא מִתְבַּדְּרִין לְכָל סְטָר, אִלֵּין לְמִזְרָח, וְאִלֵּין לְמַעֲרָב, אִלֵּין לַצָּפוֹן, וְאִלֵּין לַדָּרוֹם. וְכָל אִינּוּן בְּנֵי עָלְמָא, דְּהָמָאן רְשִׁימָא עָלַיְיהוּ, נַטְלִין לוֹן, וּבַלְעִין לוֹן בְּקַפְּטִירֵי עַפְרָא.

וְכָל אַרְבִּין לָא נַטְלִין מֵאַתְרַיְיהוּ, וְלָא סַלְקִין וְנַחְתִּין, בַּר מֵהַהוּא שַׁעֲתָא, דְּאָתֵי חַד דַּבְרָא

לשון הקודש

וְזוֹהִי הַחַיָּה (הָעֶלְיוֹנָה הַקְּדוֹשָׁה) שֶׁכָּל שְׁאָר הַחַיּוֹת אֲחוּזוֹת בָּהּ, וְהִשְׁתַּלְשְׁלוּ (וְנִתְקַנּוּ) בִּשְׁבִילָהּ כַּמָּה חַיּוֹת לְחַיּוֹת (אֵלּוּ יוֹרְדוֹת וְאֵלּוּ יוֹרְדוֹת). וְנֶאֱחָזוֹת דְּרָגוֹת בִּדְרָגוֹת, וְכָל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים הוֹלְכִים וְשָׁטִים בַּיָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר וְגוֹ׳.

וּכְשֶׁמַּעֲלֶה הַיָּם אֶת גַּלָּיו, כָּל הָאֳנִיּוֹת עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת, וְנִמְצָא זַעַף, וְרוּחַ קָשָׁה הוֹלֶכֶת עָלָיו בְּחֹזֶק, וּדְגֵי הַיָּם מִתְפַּזְּרִים לְכָל צַד, אֵלֶּה לַמִּזְרָח וְאֵלֶּה לַמַּעֲרָב, אֵלֶּה לַצָּפוֹן וְאֵלֶּה לַדָּרוֹם. וְכָל אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁרוֹאִים אֶת הָרֹשֶׁם עֲלֵיהֶם, לוֹקְחִים אוֹתָם וּבוֹלְעִים אוֹתָם בִּמְעָרוֹת הֶעָפָר.

וְכָל הָאֳנִיּוֹת לֹא נוֹסְעוֹת מִמְּקוֹמָם, וְלֹא

בְּיַמָּא, וְיָדַע לְאַשְׁלְמָא רוּחָא דְזַעְפָּא דְיַמָּא, כֵּיוָן דְּסָלִיק דָּא עָלֵיהּ דְּיַמָּא, שָׁכִיךְ מֵרוּגְזָא, וְנַיְיחָא אִשְׁתְּכַח, וּכְדֵין כֻּלְּהוּ אַרְבִּין אַזְלִין בְּאֹרַח מֵישָׁר, וְלָא סָטָאן לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קד) שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ. זֶה דַיְיקָא. וְכָל נוּגֵי יַמָּא מִתְכַּנְּשִׁין לְאַתְרַיְיהוּ. וְכָל אִינּוּן חֵיוָון חַדָּאן עָלָהּ, וְחֵיוָון חַקְלָא עִלָּאָה חַדָּאן, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב מ) וְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה יְשַׂחֲקוּ שָׁם.

תָּא חֲזֵי, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, אִית לְתַתָּא. כְּגַוְונָא דִלְתַתָּא, אִית בְּיַמָּא. כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, אִית לְעֵילָא בְּיַמָּא עִלָּאָה. כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא אִית לְתַתָּא. כְּגַוְונָא דִלְתַתָּא, אִית בְּיַמָּא תַּתָּאָה.

גּוּפָא דְּהַהוּא יַמָּא, הָא אִתְעַרְנָא לְחַבְרָנָא, אוֹרְכָא

לשון הקודש

עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת, פֵּרֵט לְאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁבָּא מַנְהִיג אֶחָד שֶׁל הַיָּם וְיוֹצֵא לְהַשְׁלִים רוּחַ שֶׁל זַעַף הַיָּם. כֵּיוָן שֶׁזֶּה עוֹלֶה עַל הַיָּם, שׁוֹכֵךְ מֵרָגְזוֹ, וְנִמְצֵאת מְנוּחָה. וְאָז כָּל הָאֳנִיּוֹת הוֹלְכוֹת בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, וְלֹא סוֹטוֹת לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ. זֶה דַּיְקָא. וְכָל דְּגֵי הַיָּם מִתְכַּנְּסִים לִמְקוֹמָם, וְכָל אוֹתָן הַחַיּוֹת שְׂמֵחוֹת עָלֶיהָ, וְחַיּוֹת הַשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹנוֹת שְׂמֵחוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב מ) וְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה יְשַׂחֲקוּ שָׁם.

בֹּא רְאֵה, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה יֵשׁ לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁלְּמַטָּה יֵשׁ בַּיָּם. כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה יֵשׁ לְמַעְלָה בַּיָּם הָעֶלְיוֹן. כְּגוֹן שֶׁלְּמַעְלָה יֵשׁ לְמַטָּה. כְּגוֹן שֶׁלְּמַטָּה יֵשׁ בַּיָּם הַתַּחְתּוֹן. **הַגּוּף** שֶׁל אוֹתוֹ הַיָּם, הֲרֵי הִתְעוֹרַרְנוּ

וּפוּתְיָא, רֵישָׁא וּדְרוֹעִין וְשַׁעֲרֵי גוּפָא, כֹּלָּא כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ, וְכֹלָּא בִּשְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי. וּכְגַוְונָא דָא לְתַתָּא לְיַמָּא דִּלְתַתָּא, הָכִי נָמֵי רֵישָׁא דְיַמָּא, וּדְרוֹעִין דְּיַמָּא, וְגוּפָא דְיַמָּא.

כְּתִיב (בראשית מט) זְבוּלוּן לְחוֹף יַמִּים יִשְׁכּוֹן. וְהָא יַמָּא חַד הָוָה בְּעַדְבֵּיהּ אֶלָּא מָאי לְחוֹף יַמִּים, וַדַּאי אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא בְּרָזָא עִלָּאָה. וְיַרְכָתוֹ עַל צִידוֹן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות א) יוֹצְאֵי יֶרֶךְ יַעֲקֹב. זְבוּלוּן שׁוֹקָא דִימִינָא דְּגוּפָא הָוָה, וְיַם כִּנֶּרֶת הָוָה בְּעַדְבֵּיהּ, וּמֵהָכָא אִשְׁתְּכַח חִלָּזוֹן לִתְכֶלְתָּא.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה רְתִיכִין עַל רְתִיכִין אִשְׁתְּכָחוּ, וְגַלְגַּלּוֹי דִּרְתִיכָא רָהֲטִין בִּבְהִילוּ, וְלָא מִתְעַכְּבֵי אִינּוּן סַמְכֵי רְתִיכָא, לְנַטְלָא עֲלֵיהוֹן. וְכֵן כֻּלְּהוּ. (נ״א וְהָכָא וַיְנַהֲגֵהוּ בִּכְבֵדוּת בִּבְהִילוּ) **תָּא** חֲזֵי, רְתִיכָא דִי

לשון הקודש

לַחֲבֵרֵינוּ, אֹרֶךְ וָרֹחַב, רֹאשׁ וּזְרוֹעוֹת וְשַׁעֲרוֹת הַגּוּף, הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, וְהַכֹּל נִקְרָא בִּשְׁמוֹ. וּכְמוֹ זֶה לְמַטָּה לַיָּם שֶׁלְּמַטָּה, כָּךְ גַּם הָרֹאשׁ שֶׁל הַיָּם וּזְרוֹעוֹת הַיָּם וְגוּף הַיָּם.

כָּתוּב (בראשית מט) זְבוּלֻן לְחוֹף יַמִּים יִשְׁכֹּן. וַהֲרֵי יָם אֶחָד הָיָה בְּגוֹרָלוֹ, אֶלָּא מַה זֶּה לְחוֹף יַמִּים? וַדַּאי שֶׁבֵּאֲרוּהָ הַחֲבֵרִים בְּסוֹד עֶלְיוֹן. וְיַרְכָתוֹ עַל צִידוֹן, כַּנֶּאֱמַר (שמות א) יֹצְאֵי יֶרֶךְ יַעֲקֹב. זְבוּלוּן הָיָה שׁוֹק הַיָּמִין שֶׁל הַגּוּף, וְיָם כִּנֶּרֶת הָיָה בְּגוֹרָלוֹ, וּמִכָּאן נִמְצָא הַחִלָּזוֹן שֶׁל הַתְּכֵלֶת.

בֹּא רְאֵה, כַּמָּה מֶרְכָּבוֹת עַל מֶרְכָּבוֹת נִמְצָאוּ, וְגַלְגַּלֵּי הַמֶּרְכָּבָה רָצִים בְּחִפָּזוֹן, וְלֹא מִתְעַכְּבִים אוֹתָם תּוֹמְכֵי הַמֶּרְכָּבָה לִנְסֹעַ עֲלֵיהֶם, וְכֵן כֻּלָּם (וְכָאן וַיְנַהֲגֵהוּ בִּכְבֵדוּת,

מִמָּנָא עַל מִצְרָאֵי, (אי תֵימָא) אוּקְמוּהָ, רְתִיכָא שְׁלֵימָתָא לָא אִשְׁתְּכַח, דְּהָא כְּתִיב וַיָּסַר אֵת אוֹפַן מַרְכְּבוֹתָיו, כַּמָּה רְתִיכִין הֲווֹ, דַּהֲווֹ נַטְלִין עַל חַד סָמִיךְ גַּלְגַּלָּא, דְּאִתְפָּקְדוּ עֲלַיְיהוּ, כֵּיוָן דְּאִתְעֲבָר הַאי מִשּׁוּלְטָנוּתָא דִּילֵיהּ, כֻּלְּהוּ רְתִיכִין אִתְעֲבָרוּ מִשּׁוּלְטָנֵיהוֹן, וְלָא נַטְלוּ. כְּדֵין כֻּלְּהוּ לְתַתָּא אִתְעֲבָרוּ מִשּׁוּלְטָנוּתָא, דִּכְתִיב, (ירמיה מו) עַל מִצְרַיִם וְעַל פַּרְעֹה וְעַל הַבֹּטְחִים (דף מ"ט ע"א) בּוֹ.

וּבְהַהוּא זִמְנָא, שֶׁלְּטָנוּתָא דְּמִצְרַיִם שָׁלִיט עַל כָּל שְׁאַר עַמִּין, כֵּיוָן דְּאִתְבַּר חֵילָא דְּמִצְרַיִם, אִתְּבַר חֵילָא דִּשְׁאַר עַמִּין. מְנָלָן, דִּכְתִיב, (שמות טו) אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם וְגוֹ'. וּכְתִיב (שמות טו) שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן וְגוֹ'. בְּגִין דְּכֻלְּהוּ הֲווֹ אֲחִידָן בְּפוּלְחָנָא דְּמִצְרַיִם, וַאֲחִידָן בְּמִצְרַיִם לְסִיּוּעָא דִּלְהוֹן. וּבְהַהוּא

לשון הקודש

בְּחִפָּזוֹן). בֹּא רְאֵה, הַמֶּרְכָּבָה הַמְמֻנָּה עַל הַמִּצְרִים, [אִם תֹּאמַר] פֵּרוּשׁוֹ, לֹא נִמְצֵאת מֶרְכָּבָה שְׁלֵמָה, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וַיָּסַר אֶת אֹפַן מַרְכְּבֹתָיו. כַּמָּה מֶרְכָּבוֹת הָיוּ שֶׁהָיוּ נוֹסְעִים עַל תּוֹמֵךְ גַּלְגַּל אֶחָד, שֶׁנִּפְקְדוּ עֲלֵיהֶם. כֵּיוָן שֶׁזֶּה הָעֶבֶר מִשִּׁלְטוֹנוֹ, כָּל הַמֶּרְכָּבוֹת הָעָבְרוּ מִשִּׁלְטוֹנָם וְלֹא נָסְעוּ. אָז כֻּלָּם לְמַטָּה הָעָבְרוּ מִשִּׁלְטוֹנָם, שֶׁכָּתוּב עַל מִצְרַיִם (ירמיה מו) וְעַל פַּרְעֹה וְעַל הַבֹּטְחִים בּוֹ.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן הַשַּׁלִּיט שֶׁל מִצְרַיִם שָׁלַט עַל כָּל שְׁאָר הָעַמִּים. כֵּיוָן שֶׁהָעֶבֶר כֹּחַ מִצְרַיִם, נִשְׁבַּר כֹּחַ שְׁאָר הָעַמִּים. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם וְגוֹ', וְכָתוּב שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן וְגוֹ'. מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם הָיוּ אֲחוּזִים בַּפֻּלְחָן שֶׁל הַמִּצְרִים,

זִמְנָא, כֻּלְּהוּ בָּעָאן לְסִיּוּעָא דְּמִצְרַיִם, לְאִתַּתְקְפָא. וְעַל דָּא, כֵּיוָן דְּשָׁמְעוּ גְּבוּרָן דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, רָפוּ יְדֵיהוֹן, וְלָא יָכִילוּ לְמֵיקָם, וְאִזְדַּעֲזָעוּ כֻּלְּהוּ, וְאִתְּבָרוּ (מִשּׁוּלְשָׁלֵיהוֹן) מִשּׁוּלְטָנַתְהוֹן.

וַדָּאי כַּד אִתְּבַר חֵילָא דִלְהוֹן לְעֵילָא, אִתְּבַר חֵילָא דְכָל אִינּוּן דַּאֲחִידָן בֵּיהּ, כֵּיוָן דְּאִתְּבַר חֵילָא דְכֻלְּהוּ לְעֵילָא, כָּל הַנֵּי דִלְתַתָּא אִתְּבָרוּ, בְּגִין (הַהוּא) הַאי חֵילָא דְּאִתְּבַר בְּקַדְמִיתָא. וּבְגִין כָּךְ וַיָּסַר אֵת אֹפַן מַרְכְּבוֹתָיו כְּתִיב. וַיְנַהֲגֵהוּ בִכְבֵדוּת, דְּהָא כַּד דָּא אִתְּבַר, לָא הֲווֹ אַזְלִין.

תָּא חֲזֵי דְּהָכִי הוּא, דְּלָא כְתִיב וַיָּסַר אֵת אוֹפַנֵּי מַרְכְּבוֹתָיו, אוֹ אוֹפַן מֶרְכַּבְתּוֹ, אֶלָּא וַיָּסַר אֵת אוֹפַן מַרְכְּבוֹתָיו. בְּגִין הַאי חֵילָא, דְּכֻלְּהוּ הֲווֹ מִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ. (הָכִי אִקְרוּן)

לשון הקודש

וַאֲחוּזִים בְּמִצְרַיִם לַסִּיּוּעַ שֶׁלָּהֶם. וּבְאוֹתוֹ זְמַן כֻּלָּם בִּקְשׁוּ אֶת הַסִּיּוּעַ שֶׁל מִצְרַיִם לְהִתְחַזֵּק. וְעַל זֶה, כֵּיוָן שֶׁשָּׁמְעוּ אֶת הַגְּבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, רָפוּ יְדֵיהֶם וְלֹא יָכְלוּ לַעֲמֹד, וְכֻלָּם הִזְדַּעְזְעוּ וְנִשְׁבְּרוּ מִשִּׁלְטוֹנָם.

וַדַּאי שֶׁכְּשֶׁנִּשְׁבַּר כֹּחָם לְמַעְלָה, שֶׁנִּשְׁבַּר כֹּחַ שֶׁל כָּל אוֹתָם שֶׁאֲחוּזִים בּוֹ. כֵּיוָן שֶׁנִּשְׁבַּר הַכֹּחַ שֶׁל כֻּלָּם לְמַעְלָה, כָּל אֵלֶּה שֶׁלְּמַטָּה נִשְׁבְּרוּ מִשּׁוּם [אוֹתוֹ] הַכֹּחַ הַזֶּה שֶׁנִּשְׁבַּר בַּתְּחִלָּה, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיָּסַר אֵת אֹפַן מַרְכְּבֹתָיו כָּתוּב. וַיְנַהֲגֵהוּ בִּכְבֵדוּת, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁזֶּה נִשְׁבַּר, לֹא הָיוּ הוֹלְכִים.

בָּא וּרְאֵה שֶׁכָּךְ הוּא, שֶׁלֹּא כָתוּב וַיָּסַר אֵת אוֹפַנֵּי מַרְכְּבוֹתָיו, אוֹ אוֹפַן מֶרְכַּבְתּוֹ, אֶלָּא וַיָּסַר אֵת אֹפַן מַרְכְּבֹתָיו, מִשּׁוּם שֶׁכֹּחַ זֶה שֶׁכֻּלָּם הָיוּ נִדְבָּקִים בּוֹ.

וְתוּ, וַיָּסַר אֵת אוֹפַן מַרְכְּבוֹתָיו, תָּא חֲזֵי, (וַיָּסַר אֵת אוֹפַן מַרְכְּבוֹתָיו) **זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בְּהוּ, לְאִתְדַּבְּקָא בְּהוּ, וּלְמֶהֱוֵי לְהוּ חוּלָק, וּלְמֶהֱוֵי אִינּוּן חוּלָקֵיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (דברים יג) **וּבוֹ תִדְבָּקוּן. וּכְתִיב** (דברים ד) **וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ' אֱלֹהֵיכֶם, בַּיְיָ' מַמָּשׁ. וּכְתִיב** (תהלים קלה) **כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ. וּכְתִיב** (דברים לב) **כִּי חֵלֶק יְיָ' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ. דְּאַפִּיק לוֹן מִזַּרְעָא קַדִּישָׁא, לְמֶהֱוֵי חוּלָקֵיהּ, וְעַל דָּא יָהַב לוֹן אוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, גְּנִיזָא תְּרֵי אַלְפִּין שְׁנִין, עַד לָא יִתְבְּרֵי עָלְמָא, וְהָא אִתְמַר. וּבְגִין רְחִימוּתָא דִּילֵיהּ יָהֲבָא לְיִשְׂרָאֵל, לְמֵהַךְ אֲבַתְרָהּ, וּלְאִתְדַּבְּקָא בָּהּ.**

תָּא חֲזֵי, כָּל מַשִּׁירְיָין דִּלְעֵילָא, וְכָל אִינּוּן רְתִיכִין, כֻּלְּהוּ אֲחִידָן אִלֵּין בְּאִלֵּין, דַּרְגִּין בְּדַרְגִּין, אִלֵּין עִלָּאִין, וְאִלֵּין תַּתָּאִין, וְהָא אוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב, (תהלים

לשון הקודש

וְעוֹד וַיָּסַר אֵת אֹפַן מַרְכְּבֹתָיו – בֹּא רְאֵה, אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָהֶם לְהִדָּבֵק בָּהֶם וְלִהְיוֹת לָהֶם חֵלֶק, וְשֶׁהֵם יִהְיוּ בְּחֶלְקוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים יג) וּבוֹ תִדְבָּקוּן. וְכָתוּב (שם ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם. בַּה' מַמָּשׁ. וְכָתוּב (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ. וְכָתוּב כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ. שֶׁהוֹצִיא אוֹתָם מִזֶּרַע קָדוֹשׁ לִהְיוֹת חֶלְקוֹ, וְעַל זֶה נָתַן לָהֶם תּוֹרָה קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה גְּנוּזָה אַלְפַּיִם שָׁנִים עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, וַהֲרֵי זֶה נֶאֱמַר. וּמִשּׁוּם אַהֲבָתוֹ נָתַן אוֹתָהּ לְיִשְׂרָאֵל לָלֶכֶת אַחֲרֶיהָ וְלִדְבֹּק בָּהּ.

בֹּא רְאֵה, כָּל הַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְכָל אוֹתָן מֶרְכָּבוֹת, כֻּלָּם אֲחוּזִים אֵלֶּה

קד) זֶה הַיָּם גָּדוֹל. וְחֵיוָתָא קַדִּישָׁא עָלֵיהּ, וְכֻלְּהוּ אוּכְלוֹסִין וּמַשִּׁרְיָין, כֻּלְּהוּ נַטְלִין תְּחוֹת יְדָהּ, עַל מֵימְרָהּ נַטְלִין, וְעַל מֵימְרָהּ שָׁרָאן. בְּעִדָּנָא דְּהִיא נַטְלָא, כֻּלְּהוּ נְטִילִין, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ אֲחִידָן בָּהּ. (אָמַר ר' יִצְחָק).

וְתָא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּבָעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאַעְבְּרָא לְאוּכְלוֹסִין דְּפַרְעֹה לְתַתָּא, אַעְבַּר בְּקַדְמִיתָא לְהַהוּא חֵילָא דִלְהוֹן, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. מַה עָבֵד. אַעְבָּר וְסָלִיק הַהוּא אֶתָּר קַדִּישָׁא עִלָּאָה, דְּהֲוָה מַדְבַּר (פי' מַנְהִיג) לְכָל אִינּוּן רְתִיכִין, כֵּיוָן דְּהַאי אִסְתְּלִיק, הַנְהוּ כֻּלְּהוּ מַשִּׁירְיָין לָא יָכִילוּ לְדַבְּרָא, כֵּיוָן דְּאִינּוּן לָא יָכִילוּ, הַהוּא מְמָנָא דְּמִצְרָאֵי אַעְבְּרוּ לֵיהּ מִשּׁוּלְטָנֵיהּ, וְאַעְבַּר בְּנוּרָא דְּדָלִיק, וּכְדֵין שֶׁלְטָנוּתָא דְּמִצְרָאֵי אִתְעָדֵי. וְעַל דָּא, אָנוּסָה מִפְּנֵי

לשון הקודש

בְּאֵלֶּה, דְּרָגוֹת בִּדְרָגוֹת. אֵלּוּ עֶלְיוֹנִים, וְאֵלּוּ תַּחְתּוֹנִים, וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) זֶה הַיָּם גָּדוֹל. וְחַיָּה קְדוֹשָׁה עָלָיו, וְכָל הָאוּכְלוּסִים וְהַמַּחֲנוֹת, כֻּלָּם נוֹסְעִים תַּחַת יָדֶיהָ. עַל מַאֲמָרָהּ נוֹסְעִים וְעַל מַאֲמָרָהּ חוֹנִים. בִּזְמַן שֶׁהִיא נוֹסַעַת, כֻּלָּם נוֹסְעִים, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם אֲחוּזִים בָּהּ.

וּבָא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִיר אֶת אוּכְלוּסֵי פַּרְעֹה לְמַטָּה, הֶעֱבִיר בַּתְּחִלָּה אֶת אוֹתוֹ כֹּחַ שֶׁלָּהֶם כְּמוֹ שֶׁהִקַּמְנוּ. מָה עָשָׂה? הֶעֱבִיר וְסִלֵּק אוֹתוֹ מָקוֹם קָדוֹשׁ עֶלְיוֹן שֶׁהָיָה מַנְהִיג אֶת כָּל אוֹתָן הַמֶּרְכָּבוֹת. כֵּיוָן שֶׁזֶּה הִסְתַּלֵּק, כָּל הַמַּחֲנוֹת הַלָּלוּ לֹא יָכְלוּ לְהִתְנַהֵג. וְכֵיוָן שֶׁלֹּא יָכְלוּ, הָעֲבַר מִשִּׁלְטוֹנוֹ אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה שֶׁל מִצְרַיִם וְהָעֲבַר בְּאֵשׁ דּוֹלֶקֶת, וְאָז הַשַּׁלִּיט שֶׁל הַמִּצְרִים הוּזַז, וְעַל זֶה אָנוּסָה מִפְּנֵי

יִשְׂרָאֵל. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּחָמוּ מִמָּנָא דְּמִצְרַיִם אִתּוֹקַד בְּנוּרָא.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, בְּשַׁעֲתָא דְקָרִיבוּ יִשְׂרָאֵל לְיַמָּא, קָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַמִּמָּנָא רַבְּרְבָא דְעַל יַמָּא, אָמַר לֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דַעֲבָדִית אֲנָא עָלְמָא, מָנִיתִי לָךְ עַל יַמָּא, וּתְנַאי אִית לִי עַל יַמָּא, דִּי יִבְזַע מֵימוֹי מִקָּמֵי בָנַי. הַשְׁתָּא מָטָא עִדָּנָא, דְּיֶעֱבְרוּן בָּנַי בְּגוֹ יַמָּא. לְבָתַר מַה כְּתִיב, וַיָּשָׁב הַיָּם לִפְנוֹת בֹּקֶר לְאֵיתָנוֹ. מָאי לְאֵיתָנוֹ, לִתְנָאוֹ דְּהַוָּה לֵיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד בְּרָא עָלְמָא.

וַהֲווּ יִשְׂרָאֵל שָׁרָאן עַל יַמָּא, וַהֲווּ יִשְׂרָאֵל חָמָאן, גַּלְגַּלֵּי יַמָּא סַלְקִין וְנַחְתִּין, זָקְפוּ עֵינֵיהוּ, וְחָמוּ לְפַרְעֹה וּלְאוּכְלוֹסִין דִּילֵיהּ, דְּחִילוּ וְצָעֲקוּ. וְהָא אִתְּמַר. הַיָּם רָאָה, מָה חָמָא יַמָּא. אֲרוֹנָא

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁרָאוּ אֶת הַמְּמֻנֶּה שֶׁל מִצְרַיִם נִשְׂרָף בָּאֵשׁ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁקָּרְבוּ יִשְׂרָאֵל לַיָּם, קָרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַמְּמֻנֶּה הַגָּדוֹל שֶׁעַל הַיָּם וְאָמַר לוֹ: בְּשָׁעָה שֶׁעָשִׂיתִי אֶת הָעוֹלָם, מִנִּיתִי אוֹתְךָ עַל הַיָּם, וּתְנַאי יֵשׁ לִי עַל הַיָּם – שֶׁיִּקְרַע אֶת מֵימָיו מִלִּפְנֵי בָנַי, הִגִּיעַ הַזְּמַן עַכְשָׁו שֶׁיַּעַבְרוּ בָנַי בְּתוֹךְ הַיָּם. מַה כָּתוּב אַחַר כָּךְ? וַיָּשָׁב הַיָּם לִפְנוֹת בֹּקֶר לְאֵיתָנוֹ. מַה זֶּה לְאֵיתָנוֹ? לִתְנָאוֹ שֶׁהָיָה לוֹ עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם.

וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל חוֹנִים עַל הַיָּם, וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל רוֹאִים אֶת גַּלֵּי הַיָּם עוֹלִים וְיוֹרְדִים. הֵרִימוּ עֵינֵיהֶם, וְרָאוּ אֶת פַּרְעֹה וְהָאוּכְלוֹסִים שֶׁלּוֹ, וּפָחֲדוּ וְצָעֲקוּ, וַהֲרֵי

דְּיוֹסֵף קָא חָמָא, וְעָרַק מִקָּמֵיהּ. מָאי טַעְמָא, (בְּגִין) דִּכְתִיב, (בראשית לט) וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה. וְעַל דָּא הַיָּם רָאָה וַיָּנוֹס, וּכְתִיב וַיָּסַר אֶת אוֹפַן מַרְכְּבוֹתָיו וְגוֹ' אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּחָמוּ אַרְעָא דְּמִצְרַיִם, כְּאִלּוּ אִתּוֹקַד בְּנוּרָא, כְּדֵין אָמְרוּ אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

רִבִּי חִיָּא וְרִבִּי יוֹסֵי, הֲווֹ אַזְלֵי בְּמַדְבְּרָא, אָמַר רִבִּי חִיָּא לְרִבִּי יוֹסֵי, תָּא וְאֵימָא לָךְ, דְּכַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְאַעְבְּרָא שׁוּלְטָנוּתָא דְּאַרְעָא, לָא עָבִיד, עַד דְּאַעְבַּר שֻׁלְטָנוּתָא דִּלְהוֹן בִּרְקִיעָא, וְלָא אַעְבָּר שֻׁלְטָנָא דִּלְהוֹן, עַד דְּמָנֵי אַחֲרָא בְּאַתְרֵיהּ, בְּגִין דְּלָא יִגְרַע (שׁוּלְטָנוּתָא) שִׁמּוּשָׁא דִּלְהוֹן (דף מ"ט ע"ב) בִּרְקִיעָא, בְּגִין לְקַיְּימָא מַה דִּכְתִיב, (דניאל ד) וּלְמַן דִּי יִצְבֵּא יִתְּנִינַהּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי הָכִי הוּא.

לשון הקודש

נִתְבָּאֵר. הַיָּם רָאָה – מָה רָאָה הַיָּם? הוּא רָאָה אֶת אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף, וּבָרַח מִלְּפָנָיו. מָה הַטַּעַם? [מִשּׁוּם] שֶׁכָּתוּב (בראשית לט) וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה, וְעַל זֶה הַיָּם רָאָה וַיָּנָס, וְכָתוּב וַיָּסַר אֵת אֹפַן מַרְכְּבֹתָיו וְגוֹ' אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁרָאוּ אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם כְּאִלּוּ עוֹלָה בָּאֵשׁ, וְאָז אָמְרוּ אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

רַבִּי חִיָּא וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים בַּמִּדְבָּר. אָמַר רַבִּי חִיָּא לְרַבִּי יוֹסֵי, בֹּא וְאֹמַר לְךָ, שֶׁכְּשֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִיר שִׁלְטוֹן שֶׁל הָאָרֶץ, אֵינוֹ עוֹשֶׂה עַד שֶׁמַּעֲבִיר הַשַּׁלִּיט שֶׁלָּהֶם בָּרָקִיעַ, וְלֹא מַעֲבִיר אֶת הַשַּׁלִּיט שֶׁלָּהֶם עַד שֶׁמְּמַנֶּה אַחֵר בִּמְקוֹמוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִגְרַע [הַשִּׁלְטוֹן] הַשִּׁמּוּשׁ שֶׁלָּהֶם בָּרָקִיעַ, כְּדֵי לְקַיֵּם מַה שֶׁכָּתוּב (דניאל ד) וּלְמִי שֶׁיַּחְפֹּץ יִתְּנֶנָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי כָּךְ הוּא.

פָּתַח ר' יוֹסֵי וְאָמַר, (תהלים ח) יְיָ' אֲדוֹנֵינוּ מַה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. יְיָ' אֲדוֹנֵינוּ: כַּד בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתַבְּרָא חֵילָא דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, אַתְקִיף דִּינֵיהּ עָלַיְיהוּ, וְתָבַר לוֹן, וְאַעְבָּר מִקָּמֵיהּ שׁוּלְטָנוּתָא דִלְהוֹן.

אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמָיִם, אֲשֶׁר נָתַתָּ מִיבְעֵי לֵיהּ, אוֹ תְּנָה הוֹדְךָ, מַהוּ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ. אֶלָּא דָּא הוּא רָזָא דְנַהֲרָא עֲמִיקָא דְכֹלָּא, וְדָוִד בָּעָא בָּעוּתֵיהּ, לְמִנְגַּד מִנֵּיהּ עַל הַשָּׁמַיִם, וְדָא הוּא אֲשֶׁר. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמות ג) אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה.

בְּשַׁעֲתָא דְּהַאי נַהֲרָא עֲמִיקְתָּא דְכֹלָּא, נָגִיד וְנָפִיק עַל הַשָּׁמַיִם, כְּדִין כֹּלָּא בְּחִידוּ, וּמַטְרוֹנִיתָא אִתְעַטְּרַת בְּמַלְכָּא, וְכָל עָלְמִין כֻּלְּהוּ בְּחִידוּ, וְשֻׁלְטָנוּתָא דְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים

לשון הקודש

פָּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (תהלים ח) ה' אֲדֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. ה' אֲדֹנֵינוּ – כְּשֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁבֹּר אֶת כֹּחַ הָעַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, מְחַזֵּק דִּינוֹ עֲלֵיהֶם וְשׁוֹבֵר אוֹתָם, וּמַעֲבִיר מִלְּפָנָיו אֶת הַשִּׁלּוּט שֶׁלָּהֶם.

אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמָיִם, אֲשֶׁר נָתַתָּ הָיָה צָרִיךְ, אוֹ תְּנָה הוֹדְךָ. מַהוּ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ? אֶלָּא זֶהוּ סוֹד שֶׁל הַנָּהָר הָעָמֹק שֶׁל הַכֹּל, וְדָוִד בִּקֵּשׁ בַּקָּשָׁתוֹ לְהַשְׁפִּיעַ מִמֶּנּוּ עַל הַשָּׁמַיִם, וְזֶהוּ אֲשֶׁר, כַּנֶּאֱמַר (שמות ג) אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה.

בְּשָׁעָה שֶׁהַנָּהָר הַזֶּה הָעָמֹק שֶׁל הַכֹּל שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא עַל הַשָּׁמַיִם, אָז הַכֹּל בְּשִׂמְחָה, וְהַגְּבִירָה מִתְעַטֶּרֶת בַּמֶּלֶךְ, וְכָל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה. וְהַשִּׁלְטוֹן שֶׁל הָעַמִּים

וּמַזָּלוֹת, אִתְעֲבָר מִקַּמֵּי מַטְרוֹנִיתָא, וּכְדֵין זַקְפִּין רֵישָׁא כָּל מָאן דַּאֲחִידוּ בָהּ.

אַדְהָכִי חָמוּ חַד בַּר נָשׁ, דְּהֲוָה אָתֵי, וְחַד מָטוּלָא קָמֵיהּ. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, נֵזִיל, דִּלְמָא הַאי בַּר נָשׁ עוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת הוּא, אוֹ עַם הָאָרֶץ הוּא, וְאָסִיר לְאִשְׁתַּתְּפָא בַּהֲדֵיהּ בְּאָרְחָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, גֵּיתִיב הָכָא, וְנֶחֱמֵי, דִּלְמָא גַּבְרָא רַבָּא הוּא.

אַדְהָכִי, אַעְבָּר קָמַיְיהוּ, אֲמַר לֵיהּ, בְּדוּקְפָּא דְּמַעְבָּרָא דְּקוֹטִיפָּא דְּהַאי, חַבְרוּתָא אִבָּעֵי, וַאֲנָא יְדַעְנָא אָרְחָא אַחֲרָא, וְנִסְטֵי מֵהַאי, וַאֲנָא בָּעִינָא דְּאֵימָא לְכוּ, וְלָא אִתְחַיַּיבְנָא בְּכוּ, וְלָא אַעְבָּר עַל מַה דִּכְתִיב, (ויקרא יט) וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל, וְאַתּוּן כְּסוּמִין בְּאָרְחָא דָא, וְלָא תִסְתַּכְּנוּ

לשון הקודש

עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מָעֲבָר מִלִּפְנֵי הַגְּבִירָה, וְאָז זוֹקְפִים רֹאשׁ כָּל הָאֲחוּזִים בָּהּ.

בֵּין כָּךְ רָאוּ אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא, וּמַשָּׁא אֶחָד לְפָנָיו. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, נֵלֵךְ, אוּלַי הָאִישׁ הַזֶּה עוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת הוּא, אוֹ עַם הָאָרֶץ הוּא, וְאָסוּר לְהִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, נֵשֵׁב כָּאן וְנִרְאֶה, אוּלַי הוּא אִישׁ גָּדוֹל.

בֵּין כָּךְ עָבַר לִפְנֵיהֶם, וְאָמַר לָהֶם, בַּסִּבּוּב שֶׁל הַמַּעְבָּר הַמְסֻכָּן הַזֶּה צָרִיךְ לִוּוּי, וַאֲנִי יוֹדֵעַ דֶּרֶךְ אַחֶרֶת, וְנִסְטֶה מִכָּאן, וַאֲנִי רָצִיתִי לוֹמַר לָכֶם, שֶׁלֹּא אֶחֱטָא בָּכֶם וְלֹא אֶעֱבֹר עַל מַה שֶּׁכָּתוּב (ויקרא יט) וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל, וְאַתֶּם כְּמוֹ סוּמִים בַּדֶּרֶךְ הַזּוֹ, וְלֹא

בְּנַפְשַׁיְיכוּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּאוֹרִיכְנָא הָכָא, אִתְחַבְּרוּ בַהֲדֵיהּ. אָמַר לוֹן, לָא תִשְׁתָּעוּ מִידִי הָכָא, עַד דְּנַעֲבֹר בְּהַאי. סָטוּ בְּאָרְחָא אַחֲרָא.

בָּתַר דְּנָפְקוּ מֵהַהוּא אֲתָר, אָמַר לוֹן, בְּהַהוּא אָרְחָא אַחֲרָא, הֲווֹ אַזְלֵי זִמְנָא חָדָא, חַד כֹּהֵן חָכָם, וְחַד כֹּהֵן עַם הָאָרֶץ בַּהֲדֵיהּ, קָם הַהוּא עַם הָאָרֶץ בְּהַהוּא אֲתָר עָלֵיהּ וְקַטְלֵיהּ. מֵהַהוּא יוֹמָא כָּל מָאן דְּאַעְבָּר בְּהַהוּא אֲתָר, מִסְתַּכֵּן בְּנַפְשֵׁיהּ. וְהָא מִתְחַבְּרִין תַּמָּן מְשַׁדְּדֵי טוּרַיָּא, וְקַטְלִין וְקַפְּחִין לִבְנֵי נָשָׁא, וְאִינּוּן דְּיַדְעֵי לָא עַבְרֵי תַּמָּן, וּבָעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּמָא דְּהַהוּא כַּהֲנָא כָּל יוֹמָא.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה י) עוֹד הַיּוֹם בְּנוֹב לַעֲמוֹד וְגוֹ' הָא אוּקְמוּהָ אִינּוּן מָאֵרֵי מִתִּיבְתָּא. אֲבָל אֲנָא לָא אֲמֵינָא לְכוּ הָכִי, אֶלָּא דְּרָזָא דְּמִלָּה אוֹלִיפְנָא.

לשון הקודש

תִּסְתַּכְּנוּ בְּנַפְשְׁכֶם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁחִכִּינוּ כָּאן. הִתְחַבְּרוּ עִמּוֹ. אָמַר לָהֶם, לֹא לְדַבֵּר שׁוּם דָּבָר כָּאן עַד שֶׁנַּעֲבֹר בָּזֶה. סָטוּ לְדֶרֶךְ אַחֶרֶת.

אַחַר שֶׁיָּצְאוּ מֵאוֹתוֹ מָקוֹם, אָמַר לָהֶם, בְּאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ הָאַחֶרֶת הָיוּ הוֹלְכִים פַּעַם אֶחָד כֹּהֵן חָכָם, וְכֹהֵן עַם הָאָרֶץ אֶחָד עִמּוֹ. קָם אוֹתוֹ עַם הָאָרֶץ עָלָיו בְּאוֹתוֹ מָקוֹם וַהֲרָגוֹ. מֵאוֹתוֹ יוֹם, כָּל מִי שֶׁעוֹבֵר בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, מְסַכֵּן אֶת נַפְשׁוֹ, וַהֲרֵי מִתְחַבְּרִים שָׁם שׁוֹדְדֵי הָרִים וְהוֹרְגִים וּמְקַפְּחִים אֶת בְּנֵי הָאָדָם, וְאֵלֶּה שֶׁיּוֹדְעִים לֹא עוֹבְרִים שָׁם, וּמְבַקֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דַּם אוֹתוֹ הַכֹּהֵן בְּכָל יוֹם.

פָּתַח (ישעיה י) וְאָמַר, עוֹד הַיּוֹם בְּנוֹב לַעֲמֹד וְגוֹ'. הֲרֵי בֵּאֲרוּהָ אוֹתָם רָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה,

עוֹד הַיּוֹם, מָאן יוֹמָא דֵין. אֶלָּא, הָכִי כְּתִיב, (שמות ו) וַיִּקַּח אַהֲרֹן אֶת אֱלִישֶׁבַע בַּת עַמִּינָדָב. וְרָזָא הוּא, עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאַהֲרֹן הוּא שׁוּשְׁבִינָא דִילָהּ, לְתַקְנָא בֵיתָהּ וּלְשַׁמְּשָׁא לָהּ, וּלְמֵיעַל לָהּ לְמַלְכָּא לְאִזְדַּוְּוגָא כַּחֲדָא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה, כָּל כֹּהֵן דְּמְשַׁמֵּשׁ בְּמַקְדְּשָׁא, כְּגַוְונָא דְאַהֲרֹן.

אֲחִימֶלֶךְ כַּהֲנָא רַבָּא עִלָּאָה הָוָה, וְכָל אִינּוּן כַּהֲנֵי בַּהֲדֵיהּ, כֻּלְּהוּ הֲווֹ שׁוּשְׁבִינִין דְּמַטְרוֹנִיתָא, כֵּיוָן דְּאִתְקָטִילוּ, אִשְׁתַּאֲרַת מַטְרוֹנִיתָא בִּלְחוֹדָהָא, וְאִתְאֲבִיד שׁוּשְׁבִינָא דִילָהּ, וְלָא אִשְׁתְּכַח מָאן דְּמְשַׁמֵּשׁ קָמָהּ, וִיתַקֵּן בֵּיתָהּ, וִיחַדֵּי לָהּ לְאִזְדַּוְּוגָא עִם מַלְכָּא.

כְּדֵין מֵהַהוּא יוֹמָא, אִתְעַבְּרָא לִשְׁמָאלָא, וְקַיְימָא עַל עָלְמָא, כְּמִין עַל כֹּלָּא, קָטִיל לְשָׁאוּל

לשון הקודש

אֲבָל אֲנִי לֹא אוֹמֵר לָכֶם כָּךְ, אֶלָּא שֶׁסּוֹד הַדָּבָר לָמַדְנוּ. עוֹד הַיּוֹם – אֵיזֶה יוֹם זֶה? אֶלָּא כָּךְ כָּתוּב, (שמות ו) וַיִּקַּח אַהֲרֹן אֶת אֱלִישֶׁבַע בַּת עַמִּינָדָב. וְסוֹד הוּא עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁאַהֲרֹן הוּא שׁוּשְׁבִינָהּ, לְתַקֵּן אֶת בֵּיתָהּ וּלְשַׁמֵּשׁ אוֹתָהּ וּלְהַכְנִיסָהּ לַמֶּלֶךְ לְהִזְדַּוֵּג כְּאֶחָד. מִכָּאן וָהָלְאָה, כָּל כֹּהֵן שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ בַּמִּקְדָּשׁ, הוּא כְּמוֹ אַהֲרֹן.

אֲחִימֶלֶךְ הָיָה כֹּהֵן גָּדוֹל עֶלְיוֹן, וְכָל אוֹתָם הַכֹּהֲנִים עִמּוֹ הָיוּ שׁוּשְׁבִינֵי הַגְּבִירָה. כֵּיוָן שֶׁנֶּהֱרְגוּ, נִשְׁאֲרָה הַגְּבִירָה לְבַדָּהּ, וְאָבַד הַשּׁוּשְׁבִין שֶׁלָּהּ, וְלֹא נִמְצָא מִי שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ לְפָנֶיהָ וִיתַקֵּן בֵּיתָהּ וִישַׂמֵּחַ אוֹתָהּ לְהִזְדַּוֵּג עִם הַמֶּלֶךְ.

וְאָז מֵאוֹתוֹ יוֹם הִיא עָבְרָה לִשְׂמֹאל,

וְלִבְנוֹי, אִתְאֲבִיד מִינַיְיהוּ מַלְכוּ, מִיתוּ מִיִּשְׂרָאֵל כַּמָּה אַלְפִּין וְכַמָּה רִבְוָון. וְעַד כְּעַן, הַהוּא חוֹבָה הָוָה תָּלֵי, עַד דְּאָתָא סַנְחֵרִיב וְאַרְגִּיז כֹּלָּא.

וְדָא הוּא עוֹד הַיּוֹם בְּנוֹב, דָּא הוּא יוֹמָא עִלָּאָה, וּמַאן אִיהוּ. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאַבְדַת שׁוּשְׁבִינִין דִּילָהּ, הַהִיא דְּאִשְׁתְּאָרַת בְּלֹא יְמִינָא, (דְּהַוֵי לֵיהּ) לְאִתְדַּבְּקָא בִּשְׂמָאלָא. דְּכַהֲנָא יְמִינָא הוּא. (וּבְגִין כַּךְ הָוָה לֵיהּ לְאִתְדַּבְּקָא בִּשְׂמָאלָא) וּבְגִין כַּךְ, עוֹד הַיּוֹם בְּנוֹב לַעֲמוֹד.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב גִּבְעַת שָׁאוּל נָסָה, שָׁאוּל אֲמַאי הָכָא. אֶלָּא בְּגִין דְּהוּא קָטִיל לְכַהֲנֵי, וְגָרִים דְּרוֹעָא יְמִינָא, לְאִתְעַקְּרָא מֵעָלְמָא. אוּף הָכָא, מֵהַהוּא יוֹמָא, לָא אַעְבָּר בַּר נָשׁ בְּהַהוּא דוּכְתָּא, בְּגִין דְּלָא אִסְתַּכֵּן בְּנַפְשֵׁיהּ. אָמַר לֵיהּ

לשון הקודש

וְעוֹמֶדֶת עַל הָעוֹלָם, אוֹרֶבֶת לַכֹּל. הָרְגָה אֶת שָׁאוּל וּבָנָיו, וְאִבְּדָה מֵהֶם אֶת הַמְּלוּכָה, מֵתוּ מִיִּשְׂרָאֵל כַּמָּה אֲלָפִים וְכַמָּה רְבָבוֹת. וְעַד עַכְשָׁו הָיָה אוֹתוֹ הַחֵטְא תָּלוּי, עַד שֶׁבָּא סַנְחֵרִיב וְהִרְגִּיז אֶת הַכֹּל.

וְזֶהוּ עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב, זֶהוּ יוֹם עֶלְיוֹן, וּמִיהוּ? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁאִבְּדָה אֶת הַשּׁוּשְׁבִינִים שֶׁלָּהּ, אוֹתָהּ שֶׁנִּשְׁאֲרָה לְלֹא יָמִין [שֶׁהָיָה לוֹ] לְהִדָּבֵק בַּשְּׂמֹאל, שֶׁהַכֹּהֵן הוּא יָמִין, [וּמִשּׁוּם כָּךְ הָיָה לוֹ לְהִתְדַּבֵּק בַּשְּׂמֹאל]

וּמִשּׁוּם כָּךְ עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לַעֲמֹד.

בָּא רְאֵה, כָּתוּב גִּבְעַת שָׁאוּל נָסָה. לָמָּה כָּאן שָׁאוּל? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָרַג אֶת הַכֹּהֲנִים וְגָרַם שֶׁתֵּעָקֵר מִן הָעוֹלָם זְרוֹעַ יָמִין – אַף כָּאן מֵאוֹתוֹ יוֹם לֹא עָבַר אִישׁ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּן בְּנַפְשׁוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי חִיָּא, וְלֹא

רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי חִיָּיא, וְלָא אֲמָרִית לָךְ דִּלְמָא גַּבְרָא רַבָּא הוּא.

פְּתַח וְאָמַר, (משלי ג) אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה. אַשְׁרֵי אָדָם, (דף נ' ע"א) כְּגוֹן אֲנָן, דְּאַשְׁכַּחְנָא לָךְ, וְיָדַעְנָא מִינָּךְ מִלָּה דְּחָכְמְתָא. וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה, כְּגוֹן אֲנָן, דְּאוֹרִיכְנָא לָךְ לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדָךְ. וְדָא הוּא בַּר נָשׁ דְּזַמִּין לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נְבִזְבְּזָא בְּאָרְחָא, אַנְפּוֹי דִּשְׁכִינְתָּא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ. אָזְלוּ.

פְּתַח הַהוּא גַּבְרָא וְאָמַר (תהלים כד) לְדָוִד מִזְמוֹר לַיְיָ' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ וְגוֹ'. לְדָוִד מִזְמוֹר בַּאֲתָר חַד, וּבַאֲתַר אַחֲרָא מִזְמוֹר לְדָוִד, מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא לְדָוִד מִזְמוֹר, שִׁירָתָא דְּקָאָמַר דָּוִד, עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מִזְמוֹר לְדָוִד, שִׁירָתָא דְּקָאָמַר דָּוִד, עַל גַּרְמֵיהּ.

לשון הקודש

אָמַרְתִּי לְךָ אוּלַי הוּא אִישׁ גָּדוֹל?

פְּתַח וְאָמַר, (משלי ג) אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה. אַשְׁרֵי אָדָם – כְּמוֹ אָנוּ שֶׁמָּצָאנוּ אוֹתְךָ וְיָדַעְנוּ מִמְּךָ דְּבַר חָכְמָה. וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה – כְּמוֹ אָנוּ שֶׁחִכִּינוּ לְךָ לְהִתְחַבֵּר עִמָּךְ, וְזֶהוּ אָדָם שֶׁמְּזַמֵּן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַתָּנָה בַּדֶּרֶךְ, פְּנֵי הַשְּׁכִינָה, וְעַל זֶה כָּתוּב (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ. הָלְכוּ.

פְּתַח אוֹתוֹ הָאִישׁ וְאָמַר, (תהלים כב) לְדָוִד מִזְמוֹר לַה' הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ וְגוֹ'. לְדָוִד מִזְמוֹר בְּמָקוֹם אֶחָד, וּבְמָקוֹם אַחֵר מִזְמוֹר לְדָוִד. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא לְדָוִד מִזְמוֹר – הַשִּׁירָה שֶׁאָמַר דָּוִד עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מִזְמוֹר לְדָוִד – הַשִּׁירָה שֶׁדָּוִד אָמַר עַל עַצְמוֹ.

לַיְיָ׳ הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ. לַיְיָ׳: דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְכָל אוּכְלוֹסִין דִּילָהּ, דְּמִתְחַבְּרָן בַּהֲדָהּ, וְאִקְרוּן מְלֹאָהּ וַדַּאי הוּא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה ו) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: דָּא הוּא אַרְעָא דִלְתַתָּא, דְּאִקְרֵי תֵּבֵל, וַאֲחִידַת בְּדִינָא (דְּעָלְמָא) דִּלְעֵילָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק, בֵּין לְחָד, בֵּין לְעַמָּא חַד, בֵּין לְכָל עָלְמָא, מֵהַאי דִינָא הוּא אִתְּדָן.

תָּא חֲזֵי, פַּרְעֹה מֵהַאי דִינָא יָנִיק, עַד דְּאִתְאֲבִידוּ הוּא וְכָל עַמֵּיהּ. כֵּיוָן דְּהַאי דִינָא אִתְעַר עָלֵיהּ, הַהוּא מְמָנָא דְּאִתְמְנָא עֲלַיְיהוּ בְּשִׁלְטָנוּתָא, אִתְעָדֵי וְאִתְעֲבָר, כְּדֵין כֻּלְּהוּ דִלְתַתָּא, אִתְאֲבִידוּ, דִכְתִיב וַיָּסַר אֶת אֹפַן מַרְכְּבוֹתָיו. מָאי אֹפַן מַרְכְּבֹתָיו. מַרְכְּבוֹתָיו דְּפַרְעֹה. וּמַאן אִיהוּ הַהוּא

לשון הקודש

לַה׳ הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ. לַה׳ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְכָל הָאוּכְלוֹסִין שֶׁלָּהּ שֶׁמִּתְחַבְּרִים עִמָּהּ, וְנִקְרָאִים מְלֹאָהּ וַדַּאי הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ו) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ – זוֹהִי אֶרֶץ שֶׁל מַטָּה שֶׁנִּקְרֵאת תֵּבֵל, וַאֲחוּזָה בַּדִּין [שֶׁל עוֹלָם] שֶׁל מַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק. בֵּין לְאֶחָד, בֵּין לְעַם אֶחָד, בֵּין לְכָל הָעוֹלָם – מֵהַדִּין הַזֶּה הוּא נִדּוֹן.

בָּא רְאֵה, פַּרְעֹה יָנַק מֵהַדִּין הַזֶּה עַד שֶׁאָבְדוּ הוּא וְכָל עַמּוֹ. כֵּיוָן שֶׁדִּין זֶה הִתְעוֹרֵר עָלָיו, אוֹתוֹ מְמֻנֶּה שֶׁהִתְמַנָּה עֲלֵיהֶם בַּשִּׁלְטוֹן, הוּזַז וְהֶעֱבַר, וְאָז כָּל אֵלֶּה שֶׁלְּמַטָּה נֶאֱבְדוּ, שֶׁכָּתוּב וַיָּסַר אֵת

אוֹפַן דִּלְהוֹן, הַהוּא מְמָנָא דְשָׁלִיט עֲלַיְיהוּ. וְעַל דָּא מִיתוּ כֻּלְּהוּ בְיַמָּא. אֲמַאי בְיַמָּא, אֶלָּא יַמָּא עִלָּאָה אִתְעַר עֲלַיְיהוּ, וְאִתְמְחוּ (נ״א וְאִתְמַסְּרוּ) בִּידָהָא. וּבְגִין כַּךְ טֶבְעוּ בַיָּם סוּף כְּתִיב. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי וַדַּאי הָכִי הוּא, וְעַל דָּא כְּתִיב, טֶבְעוּ בְיַם סוּף. סוֹפָא דְדַרְגִּין.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, וַיְנַהֲגֵהוּ בִכְבֵדוּת. בִּכְבֵדוּת מַהוּ. אֶלָּא מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, דִּבְהַהוּא דַּבְּרוּתָא דְאִתְדַּבַּר בֵּיהּ בַּר נָשׁ, מְדַבְּרִין לֵיהּ. בְּפַרְעֹה כְּתִיב (שמות ט) וַיִּכְבַּד לֵב פַּרְעֹה. בְּהַהוּא מִלָּה, דְּבַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּכְבֵדוּת מַמָּשׁ. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רָשָׁע, אַתְּ אוֹקִיר לְבָךְ. אֲנָא אַדְבַּר לָךְ בְּהַאי, עַל דָּא וַיְנַהֲגֵהוּ בִכְבֵדוּת.

וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ׳. וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם, דָּא מְמָנָא דְאִתְמְנֵי עַל מִצְרָאֵי.

לשון הקודש

אֹפַן מַרְכְּבֹתָיו. מַה זֶּה אֹפַן מַרְכְּבֹתָיו? מֶרְכְּבוֹתָיו שֶׁל פַּרְעֹה. וּמִי הוּא אוֹתוֹ אוֹפַן שֶׁלָּהֶם? אוֹתוֹ מְמֻנֶּה שֶׁשּׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, וְעַל זֶה מֵתוּ כֻּלָּם בַּיָּם. לָמָּה בַּיָּם? אֶלָּא הַיָּם הָעֶלְיוֹן הִתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם וְנִמְחוּ (וְנִמְסְרוּ) בְּיָדֶיהָ, וְלָכֵן כָּתוּב טֻבְּעוּ בְּיַם סוּף. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי כָּךְ הוּא! וְעַל זֶה כָּתוּב טֻבְּעוּ בְּיַם סוּף, סוֹף כָּל הַדְּרָגוֹת.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, וַיְנַהֲגֵהוּ בִּכְבֵדוּת, מַה זֶּה בִּכְבֵדוּת? אֶלָּא מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁבְּדֶרֶךְ שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ מוֹלִיכִים אוֹתוֹ. כָּתוּב בְּפַרְעֹה וַיִּכְבַּד לֵב פַּרְעֹה, וּבְאוֹתוֹ דָּבָר הִנְהִיג אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּכְבֵדוּת מַמָּשׁ. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רָשָׁע, אַתָּה מַכְבִּיד אֶת לִבְּךָ? אֲנִי אַנְהִיג אוֹתְךָ בָּזֶה. וְעַל כָּךְ וַיְנַהֲגֵהוּ בִּכְבֵדוּת.

וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ׳.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הַאי מִלָּה קַשְׁיָא, כֵּיוָן דְּאַעְבְּרוּ לֵיהּ מִשּׁוּלְטָנוּתֵיהּ, הֵיךְ יְכִיל הוּא לְמִרְדַּף אֲבַתְרַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל.

אֶלָּא וַדַּאי הָכִי הוּא. אֲבָל דָּא וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם, מִצְרַיִם דִּלְתַתָּא. כִּי יֵ״ נִלְחָם לָהֶם בְּמִצְרָיִם, מִצְרַיִם דִּלְעֵילָא, דְּכֵיוָן דְּאִתְבַּר חֵילֵהוֹן מִלְּעֵילָא, כְּדֵין אִתְבַּר חֵילָא וְתוּקְפָּא דִלְהוֹן לְתַתָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב כִּי יֵ״ נִלְחָם לָהֶם בְּמִצְרָיִם. בְּמִצְרַיִם דַּיְקָא. דָּא הוּא תוּקְפָּא דִלְהוֹן דִּלְעֵילָא. וְדָא הוּא דְאוּקְמוּהָ מֶלֶךְ מִצְרַיִם סְתָם. הָכָא, וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל, דְּחָמוּ דְּהָא אִתְבַּר חֵילֵיהוֹן, וְתוּקְפָּא דִלְהוֹן, דִּלְעֵילָא.

תָּא חֲזֵי, כַּד אִתְעָרַת הַאי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אִתְעָרוּ כָּל אִינּוּן דַּאֲחִידָן בָּהּ, וְכֻלְּהוּ אַחֲרָנִין דִּלְתַתָּא, וְיִשְׂרָאֵל לְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ, דְּהָא אִינּוּן נָטְלֵי

לשון הקודש

וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם – זֶהוּ הַמְּמֻנֶּה שֶׁהִתְמַנָּה עַל הַמִּצְרִים. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, דָּבָר זֶה קָשֶׁה, כֵּיוָן שֶׁהֶעֱבִירוּ אוֹתוֹ מִשִּׁלְטוֹנוֹ, אֵיךְ יָכֹל הוּא לִרְדֹּף אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל?

אֶלָּא וַדַּאי הוּא כָּךְ! אֲבָל זֶה וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם – מִצְרַיִם שֶׁלְּמַטָּה. כִּי ה׳ נִלְחָם לָהֶם בְּמִצְרָיִם – מִצְרַיִם שֶׁלְּמַעְלָה. שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּשְׁבַּר כֹּחָם מִלְּמַעְלָה, אָז נִשְׁבָּר הַכֹּחַ וְהַתֹּקֶף שֶׁלָּהֶם לְמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי ה׳ נִלְחָם לָהֶם בְּמִצְרָיִם. בְּמִצְרַיִם דַּיְקָא. זֶהוּ הַתֹּקֶף שֶׁלָּהֶם שֶׁלְּמַעְלָה. וְזֶהוּ שֶׁבֵּאֲרוּהָ מֶלֶךְ מִצְרַיִם סְתָם. כָּאן וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁרָאוּ שֶׁהֵרֵי נִשְׁבַּר כֹּחָם וְהַתֹּקֶף שֶׁלָּהֶם שֶׁלְּמַעְלָה.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הַזּוֹ, מִתְעוֹרְרִים כָּל אוֹתָם שֶׁאֲחוּזִים בָּהּ,

לָהּ בְּגוּפָא דְּאִילָנָא, וְהָא אוּקְמוּהָ. וּבְגִינֵי כַּךְ יִשְׂרָאֵל אֲחִידָן בָּהּ, יַתִּיר מִכָּל עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְכַד אִינּוּן מִתְעָרִין, (כָּל עַמִּים עכו״ם) אִתְּבַר תּוּקְפֵּהוֹן מֵאִינּוּן דְּשַׁלְטֵי עָלַיְיהוּ.

תָּא חֲזֵי, הַאי מְמָנָא שֶׁלְטָנָא דְּמִצְרָאֵי, דָּחִיק לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, בְּכַמָּה שִׁעְבּוּדִין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. לְבָתָר דְּאִתְּבַר הוּא בְּקַדְמִיתָא, אִתְּבָרוּ אִינּוּן מַלְכְּוָותָא (ס״א מִלְּתַתָּא), הָדָא הוּא דִכְתִיב כִּי יֵ״י נִלְחָם לָהֶם בְּמִצְרַיִם. נִלְחָם לָהֶם וַדַּאי.

ס״א תוספתא

וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים וְגוֹ׳. (שמות יד) (מַתְנִיתִין) עַד לָא (ס״א אִשְׁתְּקַע) אִשְׁתְּכַח אֲוִירָא דַכְיָא, וְלָא נְהִירִין, אֲבָנִין נְקִיבָן הֲווֹ סְתִימָאן. תְּלַת רוּחִין דִּכְלִילָן בִּתְלַת, הֲווֹ שְׁקִיעָן. וּמַיִין סְתִימָן תְּחוֹת נוּקְבֵי.

לשון הקודש

וְכָל הָאַחֵרִים שֶׁלְּמַטָּה, וְיִשְׂרָאֵל מֵעַל כֻּלָּם, שֶׁהֲרֵי הֵם נוֹטְלִים אוֹתָהּ בְּגוּף הָאִילָן, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וְלָכֵן יִשְׂרָאֵל אֲחוּזִים בָּהּ יוֹתֵר מִכָּל עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וּכְשֶׁהֵם מִתְעוֹרְרִים, [כָּל עַמִּים עַכּו״ם] נִשְׁבָּר תָּקְפָּם מֵאוֹתָם שֶׁשּׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם. **בֹּא** רְאֵה, הַמְמֻנֶּה הַזֶּה הַשַּׁלִּיט עַל הַמִּצְרִים, דָּחַק אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכַמָּה שִׁעְבּוּדִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרוּהָ. אַחַר שֶׁהוּא נִשְׁבַּר בַּתְּחִלָּה, נִשְׁבְּרוּ אוֹתָן מַלְכֻיּוֹת (מִלְּמַטָּה). זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי ה׳ נִלְחָם לָהֶם בְּמִצְרָיִם. נִלְחָם לָהֶם וַדַּאי.

ס״א תוספתא

וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים וְגוֹ׳. [מִשְׁנָה] טֶרֶם (שֶׁנִּשְׁקַע) שֶׁנִּמְצָא אֲוִיר טָהוֹר, וְלֹא מְאִירִים, הָאֲבָנִים הַנְּקוּבוֹת הָיוּ סְתוּמוֹת. שָׁלֹשׁ רוּחוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בְּשָׁלֹשׁ הָיוּ שְׁקוּעוֹת, וּמַיִם סְתוּמִים תַּחַת הַנְּקָבִים בְּשִׁבְעִים

בְּשִׁבְעִין וּתְרֵין אַתְוָון אִתְהַדָּרוּ לְאַתְרַיְיהוּ (דף נ׳ ע״ב) אִינּוּן אֲבָנִין (ס״א דָּרִין).

בָּתַר שִׁבְעִין וּתְרֵין דַּרְגִּין, וְכֵן תְּלַת זִמְנִין, אִתְבָּקָעוּ וְאִתְנְקִיבוּ אֲבָנֵי, תְּחוֹת צְרוֹרָא דְּהַוָּה חָקִיק, וְאִתְכְּנָפוּ דַּרְגִּין, וְאִתְעָבִידוּ כְּנוּפְיָא חָדָא. (ס״א אִתְפְּלַג וְאִתְעַבִּידוּ כְּנוּפְיָא חָד)

לְבָתָר אִתְפְּלָגוּ, וְאִתְעָבִידוּ תְּרֵין דַּרְגִּין, פַּלְגּוּתָא מַיָּא אַגְלִידוּ, וּפַלְגּוּתָא אִשְׁתְּקָעוּ. אִלֵּין סְלִיקוּ, וְאִלֵּין נַחְתּוּ, מֵהָכָא שָׁרָא עָלְמָא לְאִתְפַּלְגָא.

צְרוֹרָא אַחֲרָא (נ״א חָדָא) אִית לְעֵילָא, (לְעֵילָא) וְהוּא גְּלִיפָא בְּשִׁבְעִין וּתְרֵין חֲתִימָן דְּגוּשְׁפַּנְקָא תַּקִּיפָא, וּבְהוּ שְׁקִיעַן גַּלְגַּלּוֹי דְּיַמָּא. כַּד נַטְלִין, אִתְפְּלָגוּ לְאַרְבַּע זַוְיִין. פַּלְגּוּ חָדָא סָלִיק, וּפַלְגּוּ חָדָא נָחִית, פַּלְגּוּ חָדָא לִסְטַר צָפוֹן, וּפַלְגּוּ חָדָא לִסְטַר

לשון הקודש

וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת חָזְרוּ לִמְקוֹמָם אוֹתָם אֲבָנִים (דורות).

אַחַר שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם דְּרָגוֹת, וְכֵן שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, הִתְבַּקְּעוּ וְנִנְקְבוּ הָאֲבָנִים תַּחַת צְרוֹר שֶׁהָיָה חָקוּק, וְהִתְכַּנְּסוּ הַדְּרָגוֹת וְנַעֲשׂוּ כִּנּוּס אֶחָד. (נֶחֱלַק וְנַעֲשׂוּ כִּנּוּס אֶחָד).

אַחַר כָּךְ הִתְחַלְּקוּ וְנַעֲשׂוּ שְׁתֵּי דְּרָגוֹת, חֲצִי מַיִם קָפְאוּ, וַחֲצִי שָׁקְעוּ. אֵלֶּה עָלוּ וְאֵלֶּה יָרְדוּ. מִכָּאן הִתְחִיל הָעוֹלָם לְהִתְחַלֵּק.

צְרוֹר אַחֵר (אֶחָד) יֵשׁ לְמַעְלָה (וְלְמַעְלָה), וְהוּא חָקוּק בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם חוֹתָמוֹת שֶׁל חוֹתֶמֶת תַּקִּיפָה, וּבָהֶם שְׁקוּעִים גַּלֵּי הַיָּם. כְּשֶׁנּוֹסְעִים, נֶחֱלָקִים לְאַרְבַּע זָוִיּוֹת. מַחֲצִית אַחַת עוֹלָה, וּמַחֲצִית שְׁנִיָּה יוֹרֶדֶת. מַחֲצִית אַחַת לְצַד צָפוֹן, וּמַחֲצִית

דָּרוֹם. כַּד מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, גּוּמְרִין דְּלַהֲטִין קַיְימִין, בְּלַהַט שִׁנְנָא דְחַרְבָּא דְמִתְהַפְּכָא.

חַד קַיְימָא נָעִיץ בְּגוֹ יַמָּא, דַּרְגָּא שְׁלִיחָא דְאָפַרְכָא עִלָּאָה, סָלִיק בְּהַהוּא קַיְימָא לְעֵילָא לְעֵילָא, אִשְׁתַּכְלַל (נ״א אִסְתַּכָּל) לְמֵרָחִיק, קְטוּרָא דְאַרְבִּין דְּשָׁאטִין בְּיַמָּא. מָאן חָמֵי גַּלְגַּלִּין דְּסַלְקִין וְנַחְתִּין וְרוּחָא דְנָשִׁיב בְּהוּ, וְנוּנֵי יַמָּא נָגְדִּין כָּל אִינּוּן אַרְבִּין לְכָל סִטְרֵי עָלְמָא.

הַהוּא דַּרְגָּא, כַּד נָחִית מֵהַהוּא, קַיְימֵי אֶלֶף מִימִינֵיהּ, וְאֶלֶף מִשְּׂמָאלֵיהּ, הָוָה תָּב וְיָתִיב בְּאַתְרֵיהּ, כְּמַלְכָּא בְכוּרְסְיֵיהּ, הַהוּא דַּרְגָּא דְכַד שָׁאטֵי יַמָּא לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, עִמֵּיהּ נַפְקַת, בֵּיהּ תֵּבַת, הוּא תָּב בְּקִיּוּמָא דְמַלְכָּא.

לשון הקודש

אַחַת לְצַד דָּרוֹם. כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, גֶּחָלִים שֶׁלּוֹהֲטִים קַיָּמִים בְּלַהַט שְׁנִינוּת הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת.

עַמּוּד אֶחָד נָעוּץ בְּתוֹךְ הַיָּם, דַּרְגָּה שֶׁשְּׁלוּחָה שֶׁל שַׂר עֶלְיוֹן עוֹלֶה בְּאוֹתוֹ עַמּוּד לְמַעְלָה מַעְלָה, נִתְקָן (מִסְתַּכֵּל) לְמֵרָחוֹק עַל קִיטּוֹר הָאֳנִיּוֹת שֶׁשָּׁטוֹת בַּיָּם. מִי רָאָה אֵיזֶה גַּלִּים שֶׁעוֹלִים וְיוֹרְדִים וְהָרוּחַ נוֹשֶׁבֶת בָּהֶם, וּדְגֵי הַיָּם מוֹשְׁכִים אֶת כָּל הָאֳנִיּוֹת הַלָּלוּ לְכָל צִדְדֵי הָעוֹלָם.

אוֹתָהּ דַּרְגָּה, כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת מֵהַהוּא, עוֹמְדִים אֶלֶף מִימִינוֹ וְאֶלֶף מִשְּׂמֹאלוֹ. הָיָה שָׁב וְיוֹשֵׁב בִּמְקוֹמוֹ כְּמֶלֶךְ בְּכִסְאוֹ, אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁכְּשֶׁשָּׁט הַיָּם לְאַרְבָּעָה צִדְדֵי הָעוֹלָם, יוֹצֵאת עִמּוֹ, בּוֹ חוֹזֶרֶת, וְהוּא שָׁב בְּקִיּוּם הַמֶּלֶךְ.

כְּדֵין כָּרוֹזִין נָפְקִין, מָאן מָאנֵי דְעַיְינִין, יִזְדַּקְפָּאן לוֹן לְעֵילָא לְעֵילָא. מָאנֵיהוֹן דְּנַדְפִּין יְקוּמוּן בְּקִיּוּמַיְיהוּ. מָאנֵי דְאַנְפִּין, חַפְיָין לוֹן, עַד דְּנָטִיל בְּמַטְלָנוֹי. כְּדֵין וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים. (עד כאן).

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (משלי לא) **הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ. הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר,** (ישעיה ל) **הִנֵּה שֵׁם יְיָ׳ בָּא מִמֶּרְחָק. תָּבִיא לַחְמָהּ, בְּחַד דַּרְגָּא דְשָׁאֲרִי עָלָהּ, וּבֵיהּ אִתְמְשָׁכוּ כָּל אִלֵּין נְחָלִין וּמַבּוּעִין דְּאַזְלִין בְּיַמָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר,** (קהלת א) **כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגוֹ׳.**

אֶל מָקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הֹלְכִים, אַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ נְחָלִין אִתְמַשְׁכָן בְּהַהוּא דַרְגָּא, וְהַהוּא דַרְגָּא נָחִית (נ״א נָגִיד) **לוֹן לְהַהוּא יַמָּא, לָא תֵּימָא. דְּהָא**

לשון הקודש

וְאָז יוֹצְאִים הַכָּרוֹזִים: מִי מִבַּעֲלֵי הָעֵינַיִם יִזְקוֹף אוֹתָם לְמַעְלָה לְמַעְלָה. בַּעֲלֵי הַכְּנָפַיִם יַעַמְדוּ בְּקִיּוּמָם. בַּעֲלֵי הַפָּנִים מְכַסִּים אוֹתָם, עַד שֶׁנּוֹסֵעַ בְּמַסְעוֹתָיו. וְאָז וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים.

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (משלי לא) הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ. הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ל) הִנֵּה שֵׁם ה׳ בָּא מִמֶּרְחָק. תָּבִיא לַחְמָהּ – בְּדַרְגָּה אַחַת שֶׁשּׁוֹרָה עָלֶיהָ, וּבָהּ נִמְשְׁכוּ כָּל הַנְּחָלִים וְהַמַּעְיָנוֹת הַלָּלוּ שֶׁהוֹלְכִים לַיָּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגוֹ׳.

אֶל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הֹלְכִים. אַף עַל גַּב שֶׁכָּל הַנְּחָלִים נִמְשָׁכִים לְאוֹתָהּ דַּרְגָּה,

אָרִיק לוֹן, וְהָא לָא שַׁרְיָין בֵּיהּ אַחֲרָנִין, וְלָא נָגְדִּין בֵּיהּ כְּמִלְקַדְּמִין, אַהְדָּר וְאָמַר אֶל מָקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים, אֶל מָקוֹם דְּהַהוּא דַּרְגָּא דְּנַחֲלִין אַזְלִין זִמְנָא חָדָא, שָׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת, תַּמָּן אִינּוּן תַּיְיבִין מֵהַהוּא אֲתָר עִלָּאָה, וְלָא פַּסְקִין לְעָלְמִין, וּמִתְכַּנְּשֵׁי כֻּלְּהוּ בְּהַהוּא אֲתָר. וְלָמָּה. לָלֶכֶת. לְמֵהַךְ לְהַהוּא אֲתָר דְּיַמָּא, כְּמָה דְּאִתְּמַר, מַה שְׁמֵיהּ דְּהַהוּא דַּרְגָּא. צַדִּיק אִקְרֵי.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּתִיב (תהלים קד) שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ. שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן, בְּהַהוּא יַמָּא דְּאַזְלִין וְשָׁאטִין, עַד דְּאַתְיָין לְאִתְחַבְּרָא בְּהַהוּא דַּרְגָּא, כְּדֵין כְּתִיב לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ.

לשון הקודש

וְאוֹתָהּ דַּרְגָּה מוֹרִידָה (מושכת) אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ יָם – אַל תֹּאמַר, שֶׁהֲרֵי הֵרִיק אוֹתָם, וְלֹא שׁוֹרִים בּוֹ אֲחֵרִים, וְלֹא שׁוֹפְעִים בּוֹ כְּבַתְּחִלָּה, חָזַר וְאָמַר אֶל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים. אֶלָּא מְקוֹם אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים פַּעַם אַחַת, שָׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת – שָׁם הֵם שָׁבִים מֵאוֹתוֹ מָקוֹם עֶלְיוֹן, וְלֹא פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים, וְכֻלָּם מִתְכַּנְּסִים לְאוֹתוֹ מָקוֹם. וְלָמָּה? לָלֶכֶת. לָלֶכֶת לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁל הַיָּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. מַה שֵּׁם אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה? נִקְרֵאת צַדִּיק.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כָּתוּב (תהלים קד) שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ. שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן – בְּאוֹתוֹ הַיָּם שֶׁהוֹלְכִים וְשָׁטִים עַד שֶׁבָּאִים לְהִתְחַבֵּר בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה, אָז כָּתוּב לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, לְעֵילָא לְעֵילָא יַתִּיר, אִית זִוּוּגָא אַחֲרָא, דְּשָׁארִי בַּחֲבִיבוּתָא, וְלָא מִתְפְּרַשׁ לְעָלְמִין. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מָאן זָכֵי לְהַהוּא זִוּוּגָא. אָמַר לֵיהּ, מָאן דְּאִית לֵיהּ חוּלָקָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. בְּעָלְמָא דְּאָתֵי דַּיְקָא.

אָמַר לֵיהּ, וְהָא מֵהָכָא אוֹלִיפְנָא, דִּכְתִיב, (תהלים קד) לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ, מַשְׁמַע דְּקָאָמַר זֶה, וְזֶה וְזֹאת יְדִיעָן אִינּוּן. אָמַר רִבִּי אַבָּא, תַּרְוַוּיְכוּ שַׁפִּיר קָאָמְרִיתוּ, וְהָא דְּרִבִּי יְהוּדָה שַׁפִּיר דַּיְקָא, וְכֹלָּא זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְעַנְּגָא בְּהוּ לְצַדִּיקַיָּיא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ׳.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, כַּמָּה אַלְפִין, כַּמָּה רִבְּבָן דְּמַשִּׁירְיָין קַדִּישִׁין, אִית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָאנֵי דְּאַנְפִּין עִלָּאִין, מָאנֵי דְעַיְינִין, מָאנֵי דְזַיְינִין,

לשון הקודש

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, לְמַעְלָה לְמַעְלָה יוֹתֵר, יֵשׁ זִוּוּג אַחֵר שֶׁשּׁוֹרֶה בַּחֲבִיבוּת וְלֹא נִפְרָד לְעוֹלָמִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִי זוֹכֶה לְאוֹתוֹ זִוּוּג? אָמַר לוֹ, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. דַּוְקָא בָּעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁכָּתוּב לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ, מַשְׁמָע שֶׁאָמַר זֶה, וְזֶה וְזֹאת הֵם יְדוּעִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא, שְׁנֵיכֶם יָפֶה אֲמַרְתֶּם, וְזֶה שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה דַּוְקָא יָפֶה, וְהַכֹּל עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִתְעַנֵּג בָּהֶם לַצַּדִּיקִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל ה׳.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כַּמָּה אֲלָפִים וְכַמָּה רִבְבוֹת שֶׁל מַחֲנוֹת קְדוֹשִׁים יֵשׁ

מָאנֵי דִּילָלָה, מָאנֵי דִּיבָבָא, מָאנֵי דְרַחֲמֵי, מָאנֵי דְדִינָא, וְעֵילָא מִנַּיְיהוּ אַפְקַד לְמַטְרוֹנִיתָא לְשַׁמְשָׁא בְּהֵיכְלָא קָמֵיהּ.

לָקְבֵיל אִלֵּין, אִית לָהּ לְמַטְרוֹנִיתָא, מַשִּׁירְיָן מְזַיְּינִין. בְּשִׁתִּין (בְּשִׁתָּא) אַנְפִּין מִשְׁתַּכְּחוּ מַשִּׁרְיָן מְזוּיָּינִין. וְכֻלְּהוּ חֲגִירָן חַרְבָּא, קַיְּימָאן בְּסַחֲרָנָהָא, כַּמָּה נָפְקִין, כַּמָּה עַיְּילִין. בְּשִׁית גַּדְפִּין טָאסִין כָּל עָלְמָא. קַמֵּי כָּל חַד וְחַד גּוּמְרִין דְּנוּר דָּלִיק. לְבוּשׁוֹי, מִתְלַהֲטָא אֵשָׁא. בְּגַבּוֹי, שִׁנְנָא דְחַרְבָּא מִתְלַהֲטָא בְּכָל עָלְמָא, לְנַטְרָא (דף נ״א ע״א) קָמָהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ג) וְאֵת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמוֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים.

מָאן דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים. דָּא הִיא מַטְרוֹנִיתָא רַבְּתָא, דְּהִיא אָרְחָא, לְהַהוּא אִילָנָא רַבְּרְבָא תַּקִּיף,

לשון הקודש

לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא: בַּעֲלֵי פָּנִים עֶלְיוֹנִים, בַּעֲלֵי עֵינַיִם, בַּעֲלֵי כְּלֵי זַיִן, בַּעֲלֵי הַיְלָלָה, בַּעֲלֵי הַיְבָבָה, בַּעֲלֵי רַחֲמִים, בַּעֲלֵי דִּין, וּמֵעַל כֻּלָּם הִפְקִיד אֶת הַגְּבִירָה לְשַׁמֵּשׁ בַּהֵיכָל שֶׁלְּפָנָיו.

כְּנֶגֶד אֵלֶּה יֵשׁ לַגְּבִירָה מַחֲנוֹת מְזֻיָּנִים. בְּשִׁשִּׁים (בְּשִׁשָּׁה) פָּנִים נִמְצָאִים מַחֲנוֹת מְזֻיָּנִים, וְכֻלָּם חֲגוּרֵי חֶרֶב עוֹמְדִים סְבִיבָהּ. כַּמָּה יוֹצְאִים וְכַמָּה נִכְנָסִים. בְּשֵׁשׁ כְּנָפַיִם טָסִים אֶת כָּל הָעוֹלָם. לִפְנֵי כָּל אֶחָד וְאֶחָד גַּחֲלֵי אֵשׁ בּוֹעֵר. לְבוּשׁוֹ אֵשׁ לוֹהֵט. בְּגַבּוֹ חֶרֶב שְׁנוּנָה לוֹהֶטֶת בְּכָל הָעוֹלָם לִשְׁמֹר לְפָנֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) וְאֵת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים.

מַה זֶּה דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים? זוֹהִי הַגְּבִירָה הַגְּדוֹלָה, שֶׁהִיא דֶּרֶךְ לְאוֹתוֹ עֵץ גָּדוֹל חָזָק, עֵץ הַחַיִּים, שֶׁכָּתוּב (שיר ג) הִנֵּה

אִילָנָא דְחַיֵּי. דִּכְתִיב, (שיר השירים ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל דִּלְעֵילָא, כֻּלָּם אֲחוּזֵי חֶרֶב.

כַּד נַטְלָא מַטְרוֹנִיתָא, כֻּלְּהוּ נַטְלִין בַּהֲדָהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים. וְכִי מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים אִתְקְרֵי. אָמַר רִבִּי אַבָּא אִין. תָּא חֲזֵי, הָכִי אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אַתְקִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָמֵיהּ, הֵיכָלָא קַדִּישָׁא, הֵיכָלָא עִלָּאָה, (קדישא) קַרְתָּא קַדִּישָׁא, קַרְתָּא עִלָּאָה. יְרוּשְׁלֵים עִיר הַקֹּדֶשׁ אִקְרֵי, מָאן דְּעָאל לְמַלְכָּא, לָא עָאל אֶלָּא מֵהַהוּא קַרְתָּא קַדִּישָׁא, נָטִיל אָרְחָא לְמַלְכָּא, דְּאָרְחָא מֵהָכָא אִתְּתְקָן.

הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לַיְיָ' צַדִּיקִים יָבוֹאוּ בוֹ. כָּל שְׁלִיחוּתָא דְבָעֵי מַלְכָּא מִבֵּי

לשון הקודש

מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַעְלָה, כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב.

כְּשֶׁנּוֹסַעַת הַגְּבִירָה, כֻּלָּם נוֹסְעִים עִמָּהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים. וְכִי מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הוּא נִקְרָא? אָמַר רַבִּי אַבָּא, כֵּן. בֹּא רְאֵה, כָּךְ אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הִתְקִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְפָנָיו הֵיכָל קָדוֹשׁ, הֵיכָל עֶלְיוֹן (וקדוש), קִרְיָה קְדוֹשָׁה, קִרְיָה עֶלְיוֹנָה, שֶׁנִּקְרֵאת יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ. מִי שֶׁנִּכְנָס לַמֶּלֶךְ – לֹא נִכְנָס אֶלָּא מֵאוֹתָהּ קִרְיָה קְדוֹשָׁה, נוֹטֵל דֶּרֶךְ לַמֶּלֶךְ, שֶׁהַדֶּרֶךְ מִתְקֶנֶת מִכָּאן.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ. כָּל שְׁלִיחוּת שֶׁרוֹצֶה

מַטְרוֹנִיתָא נָפְקָא, וְכָל שְׁלִיחוּתָא מִתַּתָּא לְמַלְכָּא, (נ"א דְּבָעֵי מַלְכָּא) לְבֵי מַטְרוֹנִיתָא עָיֵיל בְּקַדְמִיתָא, וּמִתַּתָּן לְמַלְכָּא. אִשְׁתְּכַח דְּמַטְרוֹנִיתָא אִיהִי שְׁלִיחָא דְכֹלָּא, מֵעֵילָא לְתַתָּא, וּמִתַּתָּא לְעֵילָא. וְעַל דָּא, אִיהִי שְׁלִיחָא דְכֹלָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל דִּלְעֵילָא. מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים, הָדָא הוּא דִכְתִיב בֵּיהּ, וַיְיָ' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם וְגוֹ', וְהַאי לָלֶכֶת יוֹמָם וְלַיְלָה, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ.

וְכִי יְקָרָא הוּא דְמַלְכָּא, דְּמַטְרוֹנִיתָא תֵּזִיל, וְהִיא תִּגַּח קְרָבָא, וְהִיא אַזְלַת שְׁלִיחָא. אֶלָּא, לְמַלְכָּא דְאִזְדַּוּוג בְּמַטְרוֹנִיתָא עִלָּאָה, חָמָא מַלְכָּא יְקִירוּ דִילָהּ, עַל כָּל שְׁאַר מַטְרוֹנִיתָא דְעָלְמָא, אָמַר כֻּלְּהוּ מִשְׁתַּכְּחִין לְחֵינָתָא (נ"א לְחוּפָּתָא), לְקַבֵּל הַאי מַטְרוֹנִיתָא דִילִי. הִיא סַלְקָא עַל כֹּלָּא, מַה אַעְבִיד

לשון הקודש

הַמֶּלֶךְ, יוֹצֵאת מִבֵּית הַגְּבִירָה. וְכָל שְׁלִיחוּת מִלְּמַטָּה לַמֶּלֶךְ, (שֶׁרוֹצֶה הַמֶּלֶךְ) נִכְנֶסֶת קֹדֶם לְבֵית הַגְּבִירָה, וּמִשָּׁם לַמֶּלֶךְ. נִמְצָא שֶׁהַגְּבִירָה הִיא הַשְּׁלִיחָה שֶׁל הַכֹּל, מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וּמִלְּמַטָּה לְמַעְלָה. וְעַל זֶה הִיא שְׁלִיחָה שֶׁל הַכֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל – יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַעְלָה. מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים – זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בּוֹ וַה' הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם וְגוֹ'. וְזֶה לָלֶכֶת יוֹמָם וָלַיְלָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ.

וְכִי כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ הוּא שֶׁהַגְּבִירָה תֵּלֵךְ, וְהִיא תַּעֲרֹךְ קְרָב, וְהִיא הוֹלֶכֶת כְּשָׁלִיחַ? אֶלָּא לְמֶלֶךְ שֶׁהִזְדַּוֵּג בִּגְבִירָה עֶלְיוֹנָה. רָאָה הַמֶּלֶךְ אֶת כְּבוֹדָהּ עַל כָּל שְׁאָר גְּבִירוֹת הָעוֹלָם, וְאָמַר: כֻּלָּם נֶחְשָׁבוֹת

לָהּ. אֶלָּא כָּל בֵּיתָא דִילִי יְהֵא בִידָהָא, אַפִּיק מַלְכָּא כָּרוֹזָא, מֵהָכָא כָּל מִלִּין דְּמַלְכָּא בִידָא דְּמַטְרוֹנִיתָא יִתְמַסְּרוּן. מַה עָבִיד. אַפְּקִיד מַלְכָּא בִידָהָא כָּל זַיְינִין דִילֵיהּ, כָּל אִינּוּן מָארֵי מַגִּיחִין קְרָבָא, כָּל אִינּוּן אֲבָנִין יְקִרִין דְּמַלְכָּא, כָּל גִּנְזַיָּיא דְּמַלְכָּא. אָמַר, מֵהָכָא, כָּל מָאן דְּיִצְטְרִיךְ לְמַלְלָא עִמִּי, לָא יְכִיל לְמַלְלָא עִמִּי, עַד דְּאוֹדַע לָהּ מַטְרוֹנִיתָא.

כַּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִסְּגִיאוּת חֲבִיבוּתָא וּרְחִימוּתָא דִילֵיהּ בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אַפְּקִיד כֹּלָּא בִּרְשׁוּתָהּ, אָמַר, הָא כָּל שָׁאֲרִי, לָא מִשְׁתַּכְּחֵי כְּלוּם לְגַבָּהָא. אָמַר, (שיר השירים ו) שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וְגוֹ', אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי. מַה אַעְבִיד לָהּ, אֶלָּא, הָא כָּל בֵּיתָא דִילִי בִידָהָא. אַפִּיק מַלְכָּא כָּרוֹזָא, מֵהָכָא כָּל מִלִּין דְּמַלְכָּא, בִידָא דְּמַטְרוֹנִיתָא

לשון הקודש

לְפִילַגְשִׁים (לְחַפָּה) כְּנֶגֶד הַגְּבִירָה הַזוֹ שֶׁלִּי, הִיא עוֹלָה עַל כֻּלָּן, מָה אֶעֱשֶׂה לָהּ? אֶלָּא כָּל הַבַּיִת שֶׁלִּי יִהְיֶה בְּיָדֶיהָ. הוֹצִיא הַמֶּלֶךְ כְּרוּז: מִכָּאן כָּל דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ יִמָּסְרוּ בִּידֵי הַגְּבִירָה. מָה עָשָׂה? הִפְקִיד הַמֶּלֶךְ בְּיָדֶיהָ כָּל כְּלֵי זֵינוֹ, כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי עוֹרְכֵי קְרָבוֹת, וְכָל אוֹתָם אֲבָנִים יְקָרוֹת שֶׁל הַמֶּלֶךְ וְכָל גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ. אָמַר: מִכָּאן, כָּל מִי שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְדַבֵּר עִמִּי, לֹא יוּכַל לְדַבֵּר עִמִּי עַד שֶׁיּוֹדִיעַ לַגְּבִירָה. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מֵרֹב חֲבִיבוּתוֹ וְאַהֲבָתוֹ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִפְקִיד הַכֹּל בִּרְשׁוּתָהּ. אָמַר: כָּל הַשְּׁאָר לֹא נֶחְשָׁבִים כְּלוּם לְפָנֶיהָ. אָמַר: (שיר ו) שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וְגוֹ', אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי. מָה אֶעֱשֶׂה לָהּ? אֶלָּא הֲרֵי כָּל בֵּיתִי בְּיָדֶיהָ. הוֹצִיא הַמֶּלֶךְ כְּרוּז: מִכָּאן וָהָלְאָה כָּל דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ יִמָּסְרוּ בִּידֵי הַגְּבִירָה.

יִתְמַסְּרוּן. אַפְקִיד בִּידָהָא כָּל זַיְינִין דִּילֵיהּ, רוּמְחִין, וְסַיְיפִין, קַשְׁתִּין, חִצִּין, וַחֲרָבִין, בַּלִּסְטִירִין. קַסְטִירָאִין, אָעִין, אֲבָנִין, כָּל אִינּוּן מָאנֵי (נ"א מָאנֵי) מַגִּיחֵי קְרָבָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים וְגוֹ' כֻּלָּם אֲחוּזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי וְגוֹ'.

אָמַר מַלְכָּא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה, קְרָבָא דִילִי אִתְמְסַר בִּידָךְ, זַיְינִין דִּילִי, מָאנֵי מַגִּיחֵי קְרָבָא בִּידָךְ. מִכָּאן וּלְהָלְאָה אַתְּ הֲוֵי נַטְרָא לִי, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קכא) שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, מָאן דְּאִצְטְרִיךְ לִי, לָא יְכִיל לְמַלְלָא עִמִּי, עַד דְּאוֹדַע לְמַטְרוֹנִיתָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. שְׁלִיחָא דְמַלְכָּא בְכֹלָּא, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. אִשְׁתְּכַח דְּכֹלָּא בִידָהָא, וְדָא הוּא יְקָרָא דְמַטְרוֹנִיתָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים וְגוֹ', כְּמָה דְאִתְּמַר.

לשון הקודש

הִפְקִיד בְּיָדֶיהָ כָּל כְּלֵי זֵינוֹ, רְמָחִים, סְיָפִים, קְשָׁתוֹת, חִצִּים וַחֲרָבוֹת, בַּלִּיסְטְרָאוֹת, מוֹשְׁלִים, עֵצִים, אֲבָנִים, וְכָל אוֹתָם בַּעֲלֵי (כְּלֵי) עֲרִיכַת קְרָב (לוחֲמים). זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים וְגוֹ', כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי וְגוֹ'. אָמַר הַמֶּלֶךְ, מִכָּאן וָהָלְאָה הַקְּרָב שֶׁלִּי נִמְסָר בְּיָדֶךָ, כְּלֵי הַזַּיִן שֶׁלִּי, בַּעֲלֵי עֲרִיכַת קְרָב בְּיָדֶךָ. מִכָּאן וָהָלְאָה אַתְּ תִּהְיֶי שׁוֹמֶרֶת שֶׁלִּי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קכא) שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. מִכָּאן וָהָלְאָה, כָּל מִי שֶׁצָּרִיךְ אוֹתִי, לֹא יָכוֹל לְדַבֵּר עִמִּי עַד שֶׁמּוֹדִיעַ לַגְּבִירָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. שְׁלִיחַ הַמֶּלֶךְ בַּכֹּל, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. נִמְצָא שֶׁהַכֹּל בְּיָדֶיהָ, וְזֶהוּ כְּבוֹד הַגְּבִירָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב

וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם, מָאי טַעְמָא מֵאַחֲרֵיהֶם. בְּגִין דְּיִשְׁתְּכָחוּ לְקַמָּהָא (נ"א לְגַבְּהָא) **מָאנֵי מַגִּיחֵי קְרָבָא, מָאנֵי בַּלִּסְטְרָאוֹת, מָאנֵי רוֹמְחִין וְסַיְיפִין, וְאִתְגְּלוּן קַמָּהָא, דְּהָא הֲווֹ אַתְיָין מַשִּׁירְיָין אַחֲרָנִין, לְאַגָּחָא קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל מִלְּעֵילָּא, וְעַל דָּא וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם.**

וְתָאנָא, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, אָתָא רַבְּרְבָא שֶׁלְטָנָא דִּמְמָנָא עַל מִצְרָאֵי, וְכָנַשׁ שִׁית מֵאָה (רבְּוָון) **רְתִיכִין מְקַטְרְגִין, וְעַל כָּל רְתִיכָא וּרְתִיכָא, שִׁית מֵאָה שָׁלְטָנִין מְמָנָן קַטֵּיגוֹרִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר וְגוֹ'. וְכִי שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר, לָא הֲווֹ רִכְבֵי מִצְרַיִם, מָאי טַעְמָא וְכֹל רֶכֶב מִצְרַיִם. אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, הָדָה סָמָאֵ"ל אוֹזִיף לֵיהּ, שִׁית מֵאָה רְתִיכִין מְקַטְרְגִין לְסַיְיעָא**

לשון הקודש

וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים וְגוֹ', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. **וַיֵּלֶךְ** מֵאַחֲרֵיהֶם. מָה הַטַּעַם מֵאַחֲרֵיהֶם? כְּדֵי שֶׁיִּמָּצְאוּ לְפָנֶיהָ (אֶצְלָהּ) בַּעֲלֵי עֲרִיכַת הַקְּרָב, בַּעֲלֵי בַּלִּיסְטְרָאוֹת, בַּעֲלֵי רְמָחִים וַחֲרָבוֹת, וְנִתְגַּלִּים לְפָנֶיהָ, שֶׁהֲרֵי הָיוּ בָּאִים מַחֲנוֹת אֲחֵרִים לַעֲרֹךְ קְרָב בְּיִשְׂרָאֵל מִלְּמַעְלָה, וְעַל כֵּן וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם.

וְשָׁנִינוּ, שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה בָּא שַׁלִּיט הַמְמֻנֶּה עַל הַמִּצְרִים, וְכִנֵּס שֵׁשׁ מֵאוֹת (וְרַבְּבוֹת) מֶרְכָּבוֹת מְקַטְרְגִים, וְעַל כָּל מֶרְכָּבָה וּמֶרְכָּבָה שֵׁשׁ מֵאוֹת שַׁלִּיטִים מְמֻנִּים קָטֵגוֹרִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר וְגוֹ'. וְכִי שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר לֹא הָיוּ רִכְבֵי מִצְרַיִם? מָה הַטַּעַם וְכֹל רֶכֶב מִצְרַיִם? אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, הָיָה סמא"ל מַלְוֶה לוֹ שֵׁשׁ מֵאוֹת מֶרְכָּבוֹת שֶׁל מְקַטְרְגִים לְסַיֵּעַ לוֹ. זֶהוּ

לֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב (דף נ"א ע"ב) **בָּחוּר.**

אֵימָתַי אַשְׁלִים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְסָמָאֵ"ל. בִּקְרָבָא דְסִיסְרָא, דְּעִקַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכָל אִינּוּן רְתִיכִין, וְאִתְמְסָרוּ בִידָא דְמַטְרוֹנִיתָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שופטים ה) **נַחַל קִישׁוֹן גָּרְפָם נַחַל קְדוּמִים וְגוֹ'. וּלְזִמְנָא דְאָתֵי, יִתְמְסָרוּ כֻּלְּהוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (ישעיה סג) **מִי זֶה בָּא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה וְגוֹ'. וְעַל דָּא וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם, דִּזְמִינָא שְׁכִינְתָּא בְסוֹף יוֹמַיָּא לְאַעְקְרָא לוֹן מִן עָלְמָא.**

וַיִּסַּע עַמּוּד הֶעָנָן מִפְּנֵיהֶם, מָאן עַמּוּד הֶעָנָן דָּא. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, דָּא הוּא עֲנָנָא דְאִתְחָזֵי תָּדִיר עִם שְׁכִינְתָּא. וְדָא הוּא עֲנָנָא דְעָאל מֹשֶׁה בְגַוֵּיהּ. רִבִּי אַבָּא אָמַר, כְּתִיב וַיְיָ' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם, אֶלָּא

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר. **מָתַי** הִשְׁלִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְסמא"ל? בַּקְּרָב עִם סִיסְרָא, שֶׁעִקֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כָּל אוֹתָן מֶרְכָּבוֹת, וְנִמְסְרוּ בִּידֵי הַגְּבִירָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שופטים ה) נַחַל קִישׁוֹן גָּרְפָם נַחַל קְדוּמִים וְגוֹ'. וְלֶעָתִיד לָבֹא כֻּלָּם יִמָּסְרוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סג) מִי זֶה בָּא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה וְגוֹ'. וְעַל זֶה וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם, שֶׁעֲתִידָה הַשְּׁכִינָה בְּסוֹף הַיָּמִים לַעֲקֹר אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.

וַיִּסַּע עַמּוּד הֶעָנָן מִפְּנֵיהֶם, מִי זֶה עַמּוּד הֶעָנָן? רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, זֶהוּ הֶעָנָן שֶׁנִּרְאֶה תָּמִיד עִם הַשְּׁכִינָה, וְזֶהוּ הֶעָנָן שֶׁנִּכְנַס

סִיוּעָא דְצַדִּיק הוּא, וּפְרִישׁוּ דְרִשִׁימוּ דִילֵיהּ, וְעַל דָּא אָזִיל הַאי עָנָן יוֹמָם, וּכְתִיב (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ' חַסְדּוֹ. וּמִסִּטְרָא דְחֶסֶ"ד אָתָא עֲנָנָא דָא, וְדָא חֶסֶד אִתְקְרֵי, וַעֲנָנָא אַחֲרָא אָזִיל בְּלֵילְיָא, וְאִתְקְרֵי עַמּוּד אֵשׁ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, עַמּוּד הֶעָנָן יוֹמָם: דָּא אַבְרָהָם. וְעַמּוּד הָאֵשׁ לַיְלָה: דָּא יִצְחָק. וְתַרְוַוּיְיהוּ אִשְׁתְּכָחוּ בִּשְׁכִינְתָּא, וּמַה דְּאָמַר רִבִּי אַבָּא, הָכִי הוּא וַדַּאי, דְּעַל יְדָא דְהַאי (נ"א דְּבְהָאי) דַּרְגָּא, אִשְׁתְּכָחוּ.

וְהַאי וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם. וַיִּסַּע: דְּנָטִיל מִסִּטְרָא דְחֶסֶ"ד, וְאִתְדְּבַק בְּסִטְרָא דִגְבוּרָה, בְּגִין דְּהָא מָטָא שַׁעֲתָא לְאִתְלַבְּשָׁא בְדִינָא.

לשון הקודש

מֹשֶׁה לְתוֹכוֹ. רַבִּי אַבָּא אָמַר, כָּתוּב וַה' הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. אֶלָּא סִיּוּעַ שֶׁל הַצַּדִּיק הוּא, וּפְרִישָׁה שֶׁל הָרִשָּׁם שֶׁלּוֹ, וְעַל זֶה הָלַךְ הֶעָנָן הַזֶּה יוֹמָם, וְכָתוּב (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ. וּמִצַּד שֶׁל חֶסֶ"ד בָּא הֶעָנָן הַזֶּה, וְזֶה נִקְרָא חֶסֶד, וְעָנָן אַחֵר הוֹלֵךְ בַּלַּיְלָה, וְנִקְרָא עַמּוּד אֵשׁ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, עַמּוּד הֶעָנָן יוֹמָם – זֶה אַבְרָהָם. וְעַמּוּד הָאֵשׁ לַיְלָה – זֶה יִצְחָק. וּשְׁנֵיהֶם נִמְצָאוּ בַּשְּׁכִינָה. וּמַה שֶּׁאָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּךְ הוּא וַדַּאי, שֶׁעַל יְדֵי זוֹ (שֶׁבְּזוֹ) הַדַּרְגָּה נִמְצָאוּ.

וְזֶה וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם. וַיִּסַּע – שֶׁנָּסַע מִצַּד שֶׁל חֶסֶ"ד, וְנִדְבַּק בְּצַד הַגְּבוּרָה, מִשּׁוּם שֶׁהָרֵי הִגִּיעַ הַזְּמַן לְהִתְלַבֵּשׁ בְּדִין.

תָּא חֲזֵי, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִשְׁתְּלִים סִיהֲרָא מִכֹּלָּא, וְיָרְתָא שִׁבְעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן קַדִּישִׁין, בִּתְלַת סִטְרִין. סִטְרָא חָדָא אִתְלַבְּשָׁא בְּעִטְרוֹי דְּחֶסֶד עִלָּאָה, בְּשִׁבְעִין גְּלִיפִין דִּנְהִירוּ דְּאַבָּא עִלָּאָה, דְּאַנְהִיר לָהּ.

סִטְרָא תִּנְיָינָא, אִתְלַבְּשַׁת בְּרוֹמְחֵי דִּגְבוּרָ"ה, בְּשִׁתִּין פּוּלְסֵי דְנוּרָא, וַעֲשָׂרָה דִּילָהּ דִּנְחַתוּ מִסִּטְרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה בְּנִימוּסֵי גְּלִיפִין.

סִטְרָא תְּלַתָּאי, אִתְלַבְּשַׁת בִּלְבוּשֵׁי אַרְגְּוָנָא, דְּלָבִישׁ מַלְכָּא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, דְּאִקְרוּן תִּפְאֶרֶ"ת, דְּיָרִית בְּרָא קַדִּישָׁא, בְּשִׁבְעִין עִטְרִין עִלָּאִין, מִסִּטְרָא דְּאַבָּא וְאִמָּא, וְהוּא כָּלִיל לְהַאי סִטְרָא וּלְהַאי סִטְרָא.

(ס"א וּתְרֵין עִטְרִין מִסִּטְרָא דְּאַבָּא וְאִימָּא, וְאִינּוּן שִׁבְעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן.) **וְתָנִינָן**

לשון הקודש

בא רְאֵה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִשְׁלְמָה הַלְּבָנָה מֵהַכֹּל, וְיָרְשָׁה שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת קְדוֹשִׁים בִּשְׁלֹשָׁה צְדָדִים. צַד אֶחָד הִתְלַבֵּשׁ בַּעֲטֶרֶת הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן בְּשִׁבְעִים חֲקִיקוֹת שֶׁל אוֹר שֶׁל הָאַבָּא הָעֶלְיוֹן שֶׁמֵּאִיר לָהּ.

הַצַּד הַשֵּׁנִי הִתְלַבֵּשׁ בְּרָמְחֵי הַגְּבוּרָ"ה, בְּשִׁשִּׁים מַכּוֹת אֵשׁ, וַעֲשָׂרָה שֶׁלָּהּ שֶׁיָּרְדוּ מִצַּד הָאִמָּא הָעֶלְיוֹנָה בְּמִנְהָגִים חֲקוּקִים.

צַד שְׁלִישִׁי הִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשֵׁי אַרְגָּמָן שֶׁלּוֹבֵשׁ הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ, שֶׁנִּקְרָאִים תִּפְאֶרֶ"ת, שֶׁיּוֹרֵשׁ הַבֵּן הַקָּדוֹשׁ בְּשִׁבְעִים עֲטָרוֹת עֶלְיוֹנוֹת מִצַּד שֶׁל הָאָב וְהָאֵם, וְהוּא כּוֹלֵל אֶת הַצַּד הַזֶּה וְהַצַּד הַזֶּה.

(וּשְׁתֵּי עֲטָרוֹת מִצַּד שֶׁל אַבָּא וְאִמָּא, וְהֵם שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת.)

מִסִּטְרָא דְּחֶסֶ"ד שִׁבְעִין וּתְרֵין סָהֲדִין. מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָא שִׁבְעִין וּתְרֵין סוֹפְרִין. מִסִּטְרָא דְתִפְאֶרֶת שִׁבְעִין וּתְרֵין גַּוְונִין לְאִתְפָּאֲרָא.

וּבְהַאי אֲתָר, אִתְגְּלִיף חַד בְּחַד, וְאִסְתְּלִיק שְׁמָא קַדִּישָׁא, רָזָא דִרְתִיכָא, וְהָכָא אִתְגְּלִיפוּ אֲבָהָתָא, לְאִתְחַבְּרָא בְּחַד, וְהוּא שְׁמָא קַדִּישָׁא גְּלִיפָא בְּאַתּוּוִי.

צִרוּפָא דְּאַתְוָון אִלֵּין, אַתְוָון קַדְמָאֵי, רְשִׁימִין כְּסִדְרָן בְּאֹרַח מֵישָׁר, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ אַתְוָון קַדְמָאֵי אִשְׁתְּכָחוּ בְּחֶסֶ"ד, לְמֵהַךְ בְּאֹרַח מֵישָׁר, בְּסִדּוּרָא מִתְתַּקְּן.

אַתְוָון תִּנְיָינֵי, רְשִׁימִין בְּגִלְגּוּלָא לְמַפְרֵעַ, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ אַתְוָון תִּנְיָינֵי, מִשְׁתַּכְּחוּ בִּגְבוּרָה, (ס"א מִגְּבוּרָה) לְגַלָּאָה דִינִין וְזִינִין דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא.

לשון הקודש

וְשָׁנִינוּ, מִצַּד הַחֶסֶ"ד שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם עֵדִים. מִצַּד הַגְּבוּרָה שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם סוֹפְרִים. מִצַּד הַתִּפְאֶרֶת שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם גְּוָנִים לְהִתְפָּאֵר.

וּבְמָקוֹם זֶה נֶחְקַק אֶחָד בְּאֶחָד, וְהִתְעַלָּה הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, סוֹד הַמֶּרְכָּבָה, וְכָאן נֶחְקְקוּ הָאָבוֹת לְהִתְחַבֵּר בְּאֶחָד, וְהוּא הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ חָקוּק בְּאוֹתִיּוֹתָיו.

צִרוּף הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ, אוֹתִיּוֹת רִאשׁוֹנוֹת, רְשׁוּמוֹת כְּסִדְרָם בְּסֵדֶר יָשָׁר, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הָאוֹתִיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת נִמְצְאוּ בְּחֶסֶ"ד, לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יָשָׁר בְּסִדּוּר מְתֻקָּן.

אוֹתִיּוֹת שְׁנִיּוֹת רְשׁוּמוֹת בְּגִלְגּוּל

אַתְוָון תְּלִיתָאֵי, אִינּוּן אַתְוָון רְשִׁימָן, לְאַחֲזָאָה גַּוְונִין, לְאִתְעַטְּרָא בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא. וְכֹלָּא בֵּיהּ מִתְחַבְּרָן וּמִתְקַשְּׁרָן, וְהוּא אִתְעַטָּר בְּעִטְּרוֹי בְּאֹרַח מֵישָׁר, וְרָשִׁים לְהַאי סִטְרָא וּלְהַאי סִטְרָא, כְּמַלְכָּא דְּאִתְעַטָּר בְּכֹלָּא.

הָכָא אִתְרְשִׁים שְׁמָא קַדִּישָׁא גְּלִיפָא בְּשִׁבְעִין וּתְרֵין תֵּיבִין, דְּמִתְעַטְּרֵי בַּאֲבָהָתָא, רְתִיכָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה. וְאִי תֵּימָא, הָנֵי אַתְוָון תְּלִיתָאֵי, מָאי טַעְמָא לָאו אִינּוּן כְּתִיבִין, מִנְּהוֹן בְּאֹרַח מֵישָׁר כְּסִדּוּרָן, וּמִנְּהוֹן לְמַפְּרֵעַ, לְיַשְּׁרָא לְהַאי סִטְרָא, וּלְהַאי סִטְרָא, דְּהָא תָּנֵינָן, (תהלים צט) אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד מֵישָׁרִים לִתְרֵי סִטְרֵי, וּכְתִיב (שמות כו) וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים

לשון הקודש

לְמַפְּרֵעַ, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הָאוֹתִיּוֹת הַשְּׁנִיּוֹת נִמְצָאוֹת בִּגְבוּרָה (מגבורה), לְגַלּוֹת דִּינִים וּמִינִים שֶׁבָּאִים מִצַּד הַשְּׂמֹאל.

אוֹתִיּוֹת שְׁלִישִׁיּוֹת הֵן אוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, לְהַרְאוֹת גְּוָנִים, לְהִתְעַטֵּר בַּמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. וְהַכֹּל מִתְחַבְּרִים וְנִקְשָׁרִים בּוֹ, וְהוּא מִתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹתָיו בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, וְרוֹשֵׁם אֶת הַצַּד הַזֶּה וְאֶת הַצַּד הַזֶּה, כְּמוֹ מֶלֶךְ שֶׁמִּתְעַטֵּר בַּכֹּל.

כָּאן נִרְשָׁם הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ חָקוּק בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם תֵּבוֹת שֶׁמִּתְעַטְּרוֹת בָּאָבוֹת, הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה הָעֶלְיוֹנָה. וְאִם תֹּאמַר, מָה הַטַּעַם אֵינָן כְּתוּבוֹת הָאוֹתִיּוֹת הַשְּׁלִישִׁיּוֹת הַלָּלוּ, מֵהֶם בְּסֵדֶר יָשָׁר כְּסִדְרָם, וּמֵהֶם לְמַפְּרֵעַ, לְיַשֵּׁר אֶת הַצַּד הַזֶּה וְאֶת הַצַּד הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה מֵישָׁרִים לִשְׁנֵי הַצְּדָדִים, וְכָתוּב (שמות כו) וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים וְגוֹ', זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. רַבִּי

וְגוֹ', דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, דָּא יַעֲקֹב, וְכֹלָּא חַד.

אֶלָּא לְמַלְכָּא דְּאִיהוּ שְׁלִים מִכֹּלָּא, דַּעְתֵּיהּ שְׁלִים מִכֹּלָּא, מָה אָרְחֵיהּ דְּהַהוּא מַלְכָּא. אַנְפּוֹי נְהִירִין כְּשִׁמְשָׁא תָּדִיר, בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁלִים. וְכַד דָּאִין, דָּאִין לְטָב וְדָאִין לְבִישׁ. וְעַל דָּא בָּעֵי לְאִסְתַּמְּרָא מִינֵּיהּ. מָאן דְּאִיהוּ טִפְּשָׁא, חָמֵי אַנְפּוֹי דְּמַלְכָּא נְהִירִין וְחַיְּיכָן, וְלָא אִסְתָּמַר מִינֵּיהּ. וּמַאן דְּאִיהוּ חַכִּימָא, אַף עַל גַּב דְּחָמֵי אַנְפּוֹי דְּמַלְכָּא נְהִירִין, אָמַר מַלְכָּא וַדָּאי שְׁלִים הוּא, שְׁלִים הוּא מִכֹּלָּא, דַּעְתֵּיהּ שְׁלִים, אֲנָא חָמֵי דְּבְהַהוּא נְהִירוּ, דִּינָא יָתִיב (דף נ"ב ע"א) וְאִתְכַּסְיָא, אַף עַל גַּב דְּלָא אִתְחַזְיָא, דְּאִי לָאו הָכִי, לָא יְהֵא מַלְכָּא שְׁלִים, וְעַל דָּא בָּעֵי לְאִסְתַּמְּרָא.

לשון הקודש

יִצְחָק אָמַר, זֶה יַעֲקֹב. וְהַכֹּל אֶחָד.

אֶלָּא, לְמֶלֶךְ שֶׁהוּא שָׁלֵם מֵהַכֹּל, דַּעְתּוֹ שְׁלֵמָה מֵהַכֹּל, מַה דֶּרֶךְ אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ? פָּנָיו מְאִירוֹת תָּמִיד כַּשֶּׁמֶשׁ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שָׁלֵם. וּכְשֶׁדָּן, הוּא דָּן לְטוֹב וְדָן לְרַע, וְעַל זֶה צָרִיךְ לְהִשָּׁמֵר מִמֶּנּוּ. מִי שֶׁהוּא טִפֵּשׁ, רוֹאֶה אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ מְאִירוֹת וּמְחַיְּכוֹת וְלֹא נִשְׁמָר מִמֶּנּוּ. וּמִי שֶׁהוּא חָכָם, אַף עַל גַּב שֶׁהוּא רוֹאֶה שֶׁפְּנֵי הַמֶּלֶךְ מְאִירִים, אָמַר: הַמֶּלֶךְ וַדַּאי הוּא שָׁלֵם, שָׁלֵם מֵהַכֹּל, שָׁלֵם בְּדַעְתּוֹ, אֲנִי רוֹאֶה שֶׁבְּאוֹתוֹ הָאוֹר יוֹשֵׁב בְּדִין וְנִתְכַּסֶּה, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא נִרְאֶה, שֶׁאִם לֹא כָּךְ, לֹא יִהְיֶה מֶלֶךְ שָׁלֵם, וְלָכֵן צָרִיךְ לְהִשָּׁמֵר.

כַּף קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁלִים תָּדִיר בְּהַאי גַּוְונָא וּבְהַאי גַּוְונָא, אֲבָל לָא אִתְחַזְיָא, אֶלָּא בִּנְהִירוּ דְּאַפִּין. וּבְגִין כַּף, אִינּוּן טִפְּשִׁין חַיָּיבִין לָא אִסְתַּמְּרָן מִנֵּיהּ. אִינּוּן חַכִּימִין זַכָּאִין, אַמְרִין, מַלְכָּא שְׁלִים הוּא, אַף עַל גַּב דְּאַנְפּוֹי אִתְחַזְיָין נְהִירִין, דִּינָא אִתְכַּסְיָא בְּגַוֵּיהּ, בְּגִין כַּף בָּעֵי לְאִסְתַּמְּרָא מִנֵּיהּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מֵהָכָא, (מלאכי ג) אֲנִי יְיָ' לֹא שָׁנִיתִי. לָא דְּלִיגְנָא לַאֲתָר אַחֲרָא, בִּי אִתְכְּלִיל כֹּלָּא. הֲנֵי תְּרֵי גַּוְונֵי בִּי אִתְכְּלִילָן, בְּגִין כַּף כֹּלָּא בְּאַרַח מֵישָׁר אִתְחַזְיָא, וְאַף עַל גַּב דְּאַתְוָון אֲחִידָן לְהַאי סִטְרָא וּלְהַאי סִטְרָא, כְּסִדְרָן כְּתִיבִין.

וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם וַיִּסַּע עַמּוּד הֶעָנָן מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲמֹד מֵאַחֲרֵיהֶם. (שמות יד) עַד כָּאן סִטְרָא חַד, חֶסֶד

לשון הקודש

כַּף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁלֵם תָּמִיד בְּגָוֶן זֶה וּבְגָוֶן זֶה, אֲבָל לֹא נִרְאֶה, אֶלָּא בְּפָנִים מְאִירוֹת. וְלָכֵן אוֹתָם רְשָׁעִים הַטִּפְּשִׁים לֹא נִשְׁמָרִים מִמֶּנּוּ. אוֹתָם חֲכָמִים צַדִּיקִים אוֹמְרִים: מֶלֶךְ שָׁלֵם הוּא. אַף עַל פִּי שֶׁפָּנָיו נִרְאִים מְאִירוֹת, הַדִּין מְכֻסֶּה בְּתוֹכוֹ, וְלָכֵן צָרִיךְ לְהִשָּׁמֵר מִמֶּנּוּ. **אָמַר** רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאן (מלאכי ג) אֲנִי ה' לֹא שָׁנִיתִי. לֹא דִּלַּגְתִּי לְמָקוֹם אַחֵר, בִּי נִכְלָל הַכֹּל. שְׁנֵי הַגְּוָנִים הַלָּלוּ נִכְלְלוּ בִּי. מִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל נִרְאֶה בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, וְאַף עַל גַּב שֶׁהָאוֹתִיּוֹת אֲחוּזוֹת לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה, הֵן כְּתוּבוֹת כְּסִדְרָן.

וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם וַיִּסַּע עַמּוּד הֶעָנָן מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲמֹד מֵאַחֲרֵיהֶם. עַד כָּאן צַד

לְאַבְרָהָם. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר בְּרִי, תָּא חֲזֵי רָזָא דָא. כַּד עַתִּיקָא קַדִּישָׁא אַנְהִיר לְמַלְכָּא, אַנְהִיר לֵיהּ, (ס"א עָטָר לֵיה וְאַחְסִין לֵיהּ, בְּכִתְרִין וכו') וְעִטְּרִין לֵיהּ, בְּכִתְרִין קַדִּישִׁין עִלָּאִין, כַּד מָטָאן לְגַבֵּיהּ מִתְעַטְּרֵי אֲבָהָתָא, בְּשַׁעֲתָה דְּמִתְעַטְּרֵי אֲבָהָתָא, כְּדֵין הוּא שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא. כְּדֵין מַטְרוֹנִיתָא, נַטְלָא בְּמַטְלָנָהָא, (בְּהַהוּא) (נ"א בְּשׁוּלְטָנָא בְּהָאי) שְׁלִימוּ דַּאֲבָהָתָא. וְכַד מִתְעַטְּרָא מִכֻּלְּהוֹן, כְּדֵין אִתְבָּרְכָא, וּרְשׁוּתָא דְּכֹלָּא בִּידָהָא.

וְאַסְתִּים בֵּיהּ כְּגַוְונָא דָא שְׁמָא קַדִּישָׁא גְּלִיפָא בְּאַתְוֹוי רְשִׁימִין בִּרְתִיכָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא עִטּוּרָא דַּאֲבָהָן.

(ההגה כאן הודפסה בסוף הספר עם הבתים של הע"ב שמות:)

(אָמַר רִבִּי יֵיסָא, אַשְׁכַּחְנָא בְּרָזָא דָא בִּתְקִיעוּתָא (ס"א דְּרַב בְּבָבֶל) דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, תְּלַת וּבְכֵן וּבְכֵן וּבְכֵן, לָקֳבְלֵי חֲנֵי תְּלַת. וְכָךְ הוּא סִדּוּרָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כֹּלָּא

לשון הקודש

אֶחָד, חֶסֶד לְאַבְרָהָם. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר בְּנִי, בֹּא רְאֵה הַסּוֹד הַזֶּה. כְּשֶׁהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ מֵאִיר לַמֶּלֶךְ, מֵאִיר לוֹ (מְעַטֵּר אוֹתוֹ וּמוֹרִישׁ לוֹ בִּכְתָרִים וְכוּ') וּמְעַטֵּר אוֹתוֹ בִּכְתָרִים קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים. כְּשֶׁמַּגִּיעִים אֵלָיו, מִתְעַטְּרִים הָאָבוֹת. וּבְשָׁעָה שֶׁהָאָבוֹת מִתְעַטְּרִים, אָז הוּא שְׁלֵמוּת הַכֹּל, אָז הַגְּבִירָה נוֹסַעַת בְּמַסָּעֶיהָ (וּבְאוֹתָהּ) (בַּשִּׁלְטוֹן בָּזֶה) שְׁלֵמוּת שֶׁל הָאָבוֹת. וּכְשֶׁמִּתְעַטֶּרֶת מִכֻּלָּם, אָז מִתְבָּרֶכֶת, וּרְשׁוּת שֶׁל הַכֹּל בְּיָדֶיהָ.

וְסָתוּם בּוֹ כְּמוֹ זֶה הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ חָקוּק בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת בַּמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה הָעֶלְיוֹנָה, עִטּוּר הָאָבוֹת.

אָמַר רַבִּי יֵיסָא, מָצָאנוּ בְּסוֹד זֶה בִּתְקִיעַת הַשּׁוֹפָר (שֶׁל רַב בְּבָבֶל) שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא שָׁלֹשׁ וּבְכֵן וּבְכֵן וּבְכֵן, כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ אֵלֶּה, וְכָךְ הַסֵּדֶר. אָמַר רַבִּי

אִתְכְּלִיל בְּהַאי שְׁמָא (נ"א שְׁלִיחָא) קַדִּישָׁא, וְאִסְתֵּיים בֵּיהּ, אִשְׁתְּכַח דִּשְׁלִימוּ דִּרְתִּיכָא קַדִּישָׁא אִית בֵּיהּ.)

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הַאי הוּא שְׁמָא קַדִּישָׁא, עִטּוּרָא דַּאֲבָהָן, דְּמִתְעַטְּרָא בְּגִלּוּפַיְיהוּ, בְּחִבּוּרָא כַּחֲדָא. שְׁלִימוּ דִּרְתִּיכָא קַדִּישָׁא. וְאִתְכְּלִיל בְּאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָא תֵּיבוּתָא, דְּאִיהוּ שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא, וְעִקָּרָא דְּשָׁרָשִׁין.

תָּא חֲזֵי, גּוּפָא דְּאִילָנָא, אֲנִ"י אָלֶ"ף נוּ"ן יוֹ"ד. רֵישָׁא דְּכָל עַנְפֵּי אִילָנָא, וָה"וּ. (וָה"וּ) וְהָא אִתְעָרוּ חַבְרַיָּא, כְּלָלָא דַּעֲנָפִין וְנוּפָא וְשָׁרָשָׁא, בְּאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָא תֵּיבִין. וְהָא אִתְרְשִׁים בִּתְלַת עָלְמִין עִלָּאִין, וּבִתְלַת עָלְמִין תַּתָּאִין.

לָקָבְלֵיהּ, קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת. קָדוֹשׁ לְעֵילָא. קָדוֹשׁ בְּאֶמְצָעִיתָא. קָדוֹשׁ

לשון הקודש

יוֹסֵי, הַכֹּל נִכְלָל בַּשֵּׁם (שְׁלִיחָא) הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה וּמִסְתַּיֵּים בּוֹ, נִמְצָא שֶׁשְּׁלֵמוּת הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה יֵשׁ בּוֹ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, זֶהוּ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, עִטּוּר שֶׁל הָאָבוֹת שֶׁמִּתְעַטְּרִים בַּחֲקִיקוֹתֵיהֶם בְּחִבּוּר כְּאֶחָד. שְׁלֵמוּת הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה. וְנִכְלָל בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה תֵּבוֹת, שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַכֹּל וְעִקַּר הַשָּׁרָשִׁים.

בָּא רְאֵה, גּוּף הָעֵץ – אֲנִ"י, אָלֶ"ף נוּ"ן יוֹ"ד. רֹאשׁ שֶׁל כָּל עַנְפֵי הָעֵץ – וָה"וּ. וַהֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, כְּלָל שֶׁל עֲנָפִים וְנוּף וְשֹׁרֶשׁ בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה תֵּבוֹת. וַהֲרֵי נִרְשָׁם בִּשְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים וּבִשְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת תַּחְתּוֹנִים.

כְּנֶגְדּוֹ – קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת.

לְתַתָּא. קָדוֹשׁ חֶסֶד. קָדוֹשׁ גְּבוּרָה. קָדוֹשׁ תִּפְאֶרֶת. וְכֻלְּהוּ בְּשִׁבְעִין וּתְרֵין אִתְגְּלִיפוּ, כְּמָה דְּאִתְּמַר. בְּרִיךְ הוּא, בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין אָמֵן.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעֲתָא דְּשָׁרוּ יִשְׂרָאֵל עַל יַמָּא, חָמוּ לְכַמָּה (דף נ"ב ע"ב) אִכְלוּסִין, לְכַמָּה חַיָּילִין, לְכַמָּה מַשִּׁירְיָין, מֵעֵילָא וְתַתָּא, וְכֻלְּהוּ בִּכְנוּפְיָא עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, שָׁרִיאוּ בְּצִלּוֹ מִגּוֹ עָאקוּ דְּלְהוֹן.

בֵּיהּ שַׁעֲתָא, חָמוּ יִשְׂרָאֵל עָאקוּ מִכָּל סִטְרִין, יַמָּא בְּגַלּוֹהִי דְּזַקְפָּן קָמַיְיהוּ. בַּתְרַיְיהוּ, כָּל אִינּוּן אִכְלוּסִין, כָּל אִינּוּן מַשִּׁירְיָין דְּמִצְרַיִם, לְעֵילָא עֲלַיְיהוּ כַּמָּה קַטֵּיגּוֹרִין. שָׁרִיאוּ צַוְוחִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

כְּדֵין כְּתִיב, וַיֹּאמֶר יְיָ' אֶל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלָי. וְתָאנָא בְּסִפְרָא דִצְנִיעוּתָא, אֵלַי, דַּיְיקָא,

לשון הקודש

קָדוֹשׁ לְמַעְלָה, קָדוֹשׁ בָּאֶמְצַע, קָדוֹשׁ לְמַטָּה. קָדוֹשׁ חֶסֶד, קָדוֹשׁ גְּבוּרָה, קָדוֹשׁ תִּפְאֶרֶת. וְכֻלָּם נֶחְקְקוּ בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. בָּרוּךְ הוּא, בָּרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים אָמֵן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל שְׁרוּיִים עַל הַיָּם, רָאוּ כַּמָּה אוּכְלוּסִים, כַּמָּה חֵילוֹת, וְכַמָּה מַחֲנוֹת מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה, וְכֻלָּם בְּכִנּוּס עַל יִשְׂרָאֵל. הִתְחִילוּ בִּתְפִלָּה מִתּוֹךְ צָרָתָם.

בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה רָאוּ יִשְׂרָאֵל צָרוֹת מִכָּל הַצְּדָדִים: הַיָּם בְּגַלָּיו שֶׁעוֹלִים לִפְנֵיהֶם. מֵאַחוֹרֵיהֶם כָּל אוֹתָם אוּכְלוּסִים, כָּל אוֹתָם מַחֲנוֹת מִצְרַיִם. מֵעֲלֵיהֶם כַּמָּה קַטֵּגוֹרִים. הִתְחִילוּ צוֹוְחִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא.

אָז כָּתוּב, וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלָי. וְשָׁנִינוּ בְּסִפְרָא דִצְנִיעוּתָא, אֵלַי

בְּעַתִּיקָא תַּלְיָא כֹּלָּא. בֵּיהּ שַׁעֲתָא אִתְגְּלֵי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, וְאִשְׁתְּכַח רַעֲוָא בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין עִלָּאִין, כְּדֵין נְהִירוּ דְּכֹלָּא, אִתְנְהִיר.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כְּדֵין, כַּד אִתְנְהִיר כֹּלָּא כַּחֲדָא, וְעָבִיד יַמָּא נִימוּסִין עִלָּאִין, וְאִתְמְסָרוּ בִּידוֹי עִלָּאִין וְתַתָּאִין. וּבְגִינֵי כַּךְ, קַשְׁיָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֹּלָּא, כִּקְרִיעַת יָם סוּף, וְכֹלָּא הָכִי אוּקְמוּהָ. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דִּקְרִיעַת יָם סוּף בְּעַתִּיקָא תַּלְיָיא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, חַד אַיֵּילְתָּא אִית בְּאַרְעָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד סַגְיָא בְּגִינָהּ, בְּשַׁעֲתָא דְּהִיא צוֹוַחַת, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁמַע עָאקוּ דִּילָהּ, וְקָבִיל קַלָּהּ. וְכַד אִצְטְרִיךְ עָלְמָא לְרַחֲמֵי לְמַיָּיא, הִיא יָהֲבַת קָלִין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁמַע קַלָּהּ, וּכְדֵין חַיִּים עַל עָלְמָא, הָדָא הוּא

לשון הקודש

דַּוְקָא, הַכֹּל תָּלוּי בָּעַתִּיק. בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה נִגְלָה הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ, וְנִמְצָא רָצוֹן בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְאָז הָאוֹר שֶׁל הַכֹּל הֵאִיר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָז, כְּשֶׁהַכֹּל מֵאִיר כְּאֶחָד, וְעָשָׂה הַיָּם מִנְהָגִים עֶלְיוֹנִים, וְנִמְסְרוּ בְּיָדוֹ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. וְלָכֵן קָשֶׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַכֹּל כְּמוֹ קְרִיעַת יַם סוּף. וְהַכֹּל כָּךְ פֵּרְשׁוּהָ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁקְּרִיעַת יַם סוּף תְּלוּיָה בָּעַתִּיק.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, יֵשׁ אַיֶּלֶת אַחַת בָּרָקִיעַ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה הַרְבֵּה בִּשְׁבִילָהּ. בְּשָׁעָה שֶׁהִיא צוֹוַחַת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ אֶת הַצָּרָה שֶׁלָּהּ וּמְקַבֵּל קוֹלָהּ, וּכְשֶׁהָעוֹלָם צָרִיךְ לְרַחֲמִים, הִיא נוֹתֶנֶת קוֹלוֹת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ אֶת קוֹלָהּ, וְאָז חָס עַל הָעוֹלָם. זֶהוּ

דִּכְתִיב, (תהלים מב) כְּאַיָּל תַּעֲרוֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם.

וְכַד בַּעְיָא לְאוֹלָדָא, הִיא סְתִימָא מִכָּל סִטְרִין, כְּדֵין אַתְיָיא וְשַׁוְיָאַת רֵישָׁא בֵּין בִּרְכָּהָא, וְצוֹוַחַת וְרָמַת קַלִּין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַיִּים עָלָהּ, וְזַמִּין לְקַבְּלָהּ חַד נָחָשׁ, וְנָשִׁיךְ בְּעַרְיָיתָא דִּילָהּ, וּפָתַח לָהּ, וְקָרַע לָהּ הַהוּא אֲתָר, וְאוֹלִידַת מִיָּד. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בְּהַאי מִלָּה, לָא תִשְׁאַל וְלָא תְנַסֶּה אֶת יְיָ', וְהָכִי דַּיְיקָא.

וַיּוֹשַׁע יְיָ' בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יִשְׂרָאֵל וְגוֹ', (שמות יד) וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת, הַהוּא שֶׁלְטָנָא מִמָּנָא דְּמִצְרָאֵי, אַחְמֵי לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאַעְבַּר לֵיהּ, בִּנְהַר דִּינוּר, דְּהַוָּה בִשְׂפָתָא דְיַמָּא רַבָּא. מֵת, מָאי טַעֲמָא מֵת. כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, דְּאַעְבְּרוּ לֵיהּ, מֵהַהוּא שֶׁלְטָנוּתָא דִּילֵיהּ.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (תהלים מב) כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם.

וּכְשֶׁרוֹצָה לְהוֹלִיד, הִיא נִסְתֶּרֶת מִכָּל הַצְּדָדִים, וְאָז בָּאָה וְשָׂמָה רֹאשָׁהּ בֵּין בִּרְכָּיָהּ, וְצוֹוַחַת וּמְרִימָה קוֹלוֹת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עָלֶיהָ, וּמְזַמֵּן כְּנֶגְדָּהּ אוֹתָהּ נָחָשׁ אֶחָד, וְנוֹשֵׁךְ בְּעֶרְוָתָהּ, וּפוֹתֵחַ אוֹתָהּ וְקוֹרֵעַ לָהּ אוֹתוֹ מָקוֹם, וּמוֹלִידָה מִיָּד. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בַּדָּבָר הַזֶּה אַל תִּשְׁאַל וְאַל תְּנַסֶּה אֶת ה', וְכָךְ דַּיְקָא.

וַיּוֹשַׁע ה' בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יִשְׂרָאֵל וְגוֹ', וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת. אוֹתוֹ שַׁלִּיט מְמֻנֶּה עַל הַמִּצְרִים הֵרְאָה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמַּעֲבִיר אוֹתוֹ בִּנְהַר דִּינוּר, שֶׁהָיָה בִּשְׂפַת הַיָּם הַגָּדוֹל. מֵת, מָה הַטַּעַם מֵת? כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ, שֶׁהֶעֱבִירוּ אוֹתוֹ מִשִּׁלְטוֹנוֹ.

וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה וְגוֹ'. (שמות יד) רִבִּי חִיָּיא אָמַר, הָכָא אִשְׁתְּלִים יְדָא, וְכֻלְּהוּ אֶצְבְּעָאן, וְאִשְׁתְּלִים יְדָא, דְּאִתְכְּלִיל בֵּיהּ בִּימִינָא, דְּהָכִי תָּנֵינָן, כֹּלָּא בִּימִינָא אִתְכְּלִיל, וּבִימִינָא תַלְיָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, יְמִינְךָ יְיָ' נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ יְמִינְךָ יְיָ' תִּרְעַץ אוֹיֵב.

וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק, לָא אַשְׁכַּחְנָא, מָאן דְּאַתְקִיף לְבֵיהּ, לְגַבֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּפַרְעֹה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, סִיחוֹן וְעוֹג הָכִי נַמִּי. אָמַר לֵיהּ, לָאו הָכִי. אִינּוּן לְגַבֵּיהּ דְּיִשְׂרָאֵל אִתְתְּקָפוּ, אֲבָל לְגַבֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא, כְּמָה דְּאִתְּקַף פַּרְעֹה רוּחֵיהּ לָקָבְלֵיהּ, וַהֲוָה חָמֵי כָּל יוֹמָא גְּבוּרָאן דִּילֵיהּ, וְלָא הֲוָה תָּב.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה אָמַר רִבִּי יִצְחָק, פַּרְעֹה חַכִּים מִכָּל חַרְשׁוּי הֲוָה, וּבְכָל אִינּוּן כִּתְרִין, וּבְכָל

לשון הקודש

וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, כָּאן הִשְׁתַּלְּמָה הַיָּד וְכָל הָאֶצְבָּעוֹת, וְנִשְׁתַּלְּמָה הַיָּד, שֶׁנִּכְלְלָה בּוֹ בַּיָּמִין. שֶׁכָּךְ שָׁנִינוּ, הַכֹּל נִכְלָל בַּיָּמִין וְתָלוּי בַּיָּמִין, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ יְמִינְךָ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא מָצָאתִי מִי חִזֵּק לִבּוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ פַּרְעֹה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, סִיחוֹן וְעוֹג גַּם כָּךְ. אָמַר לוֹ, לֹא כָּךְ! הֵם הִתְחַזְּקוּ כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל, אֲבָל לְגַבֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא כְּמוֹ שֶׁפַּרְעֹה חִזֵּק אֶת רוּחוֹ כְּנֶגְדּוֹ, וְהָיָה רוֹאֶה כָּל יוֹם אֶת הַגְּבוּרוֹת שֶׁלּוֹ וְלֹא הָיָה שָׁב.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי יִצְחָק, פַּרְעֹה הָיָה חָכָם מִכָּל מְכַשְּׁפָיו וּבְכָל אוֹתָם הַכְּתָרִים, וּבְכָל אוֹתָן הַיְדִיעוֹת הַסְּתֵכֵל.

אִינּוּן יְדִיעָן, אִסְתָּכַּל. וּבְכָל סִטְרָא דִלְהוֹן, לָא חָמָא פּוּרְקָנָא דִלְהוֹן יִשְׂרָאֵל, וְלָא הָוָה תָּלֵי בְּחַד מִנַּיְיהוּ. וְעוֹד, דְּהָא בְּכֻלְּהוּ קִשִׁירוּ קִשְׁרָא עֲלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, וּפַרְעֹה לָא סָבַר דְּאִית קִשְׁרָא אַחֲרָא דִמְהֵימְנוּתָא, דְּאִיהוּ שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא. וְעַל דָּא הָוָה אַתְקִיף לִבֵּיהּ.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, לָא אַתְקִיף לִבָּא דְפַרְעֹה, אֶלָּא שְׁמָא דָא. דְּכַד הָוָה אָמַר מֹשֶׁה, כֹּה אָמַר יְיָ', דָּא מִלָּה מַמָּשׁ, אַתְקִיף לִבֵּיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות ט) וַיְחַזֵּק יְיָ' אֶת לֵב פַּרְעֹה. דְּהָא בְּכָל חָכְמָתָא דִילֵיהּ, לָא אִשְׁתְּכַח, דִּשְׁמָא דָא שָׁלִיט בְּאַרְעָא. וְעַל דָּא אָמַר, מִי יְיָ'. וּלְבָתַר אָמַר, יְיָ' הַצַּדִּיק. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, לְבָתָר אָמַר, (שמות י) חָטָאתִי לַיְיָ' הַהוּא פּוּמָא דְאָמַר דָּא, אָמַר דָּא.

לשון הקודש

וּבְכָל הַצַּד שֶׁלָּהֶם לֹא רָאָה אֶת גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא הָיָה תּוֹלֶה בְּאֶחָד מֵהֶם. וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי בְּכֻלָּם קָשְׁרוּ קֶשֶׁר עַל יִשְׂרָאֵל, וּפַרְעֹה לֹא סָבַר שֶׁיֵּשׁ קֶשֶׁר אֱמוּנָה אַחֵר שֶׁשּׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, וְלָכֵן הָיָה מְחַזֵּק אֶת לִבּוֹ.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, רַק הַשֵּׁם הַזֶּה חִזֵּק אֶת לֵב פַּרְעֹה. שֶׁכְּשֶׁהָיָה מֹשֶׁה אוֹמֵר כֹּה אָמַר ה' – הַדָּבָר הַזֶּה מַמָּשׁ חִזֵּק אֶת לִבּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְחַזֵּק ה' אֶת לֵב פַּרְעֹה. שֶׁהֲרֵי בְּכָל הַחָכְמָה שֶׁלּוֹ לֹא נִמְצָא שֶׁהַשֵּׁם הַזֶּה שׁוֹלֵט בָּאָרֶץ. וְעַל זֶה אָמַר, מִי ה'? וְאַחַר כָּךְ אָמַר, ה' הַצַּדִּיק. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אַחַר כָּךְ אָמַר (שמות י) חָטָאתִי לַה'. אוֹתוֹ פֶּה שֶׁאָמַר זֶה – אָמַר זֶה.

רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (איוב ט) אַחַת הִיא עַל כֵּן אָמַרְתִּי תָּם וְרָשָׁע הוּא מְכַלֶּה. הַאי קְרָא, אוּקְמוּהָ בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא. אַחַת הִיא, מַאי אַחַת הִיא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ו) אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ. וּבְהַאי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּאִין דִּינוֹי לְתַתָּא, וְדָאִין דִּינוֹי לְעֵילָא בְּכֹלָּא.

וְכַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְּעַר דִּינוֹי, דָּאִין דִּינוֹי בְּהַאי כִּתְרָא, כְּדֵין כְּתִיב, תָּם וְרָשָׁע הוּא מְכַלֶּה. (דף נ"ג ע"א) בְּגִין דְּאִינּוּן צַדִּיקַיָּא, מִתַּפְּסָאן בְּחוֹבֵיהוֹן דְּרַשִּׁיעַיָּא, דִּכְתִיב, (שמואל ב כד) וַיֹּאמֶר יְיָ' לַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית בָּעָם רַב וְגוֹ', וְעַל דָּא אָמַר (ר' יוֹסֵי) אִיּוֹב מִלָּה דָא, (אָמַר) וְלֹא אַגְמָר מִלָּה, וְאוֹקְמוּהָ טוֹל הַרָב, רִבִּי יֵיסָא אָמַר, אַחַת הִיא: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא דְּמִצְרַיִם, דִּבְגִינָהּ קָטַל קֻדְשָׁא

לשון הקודש

רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (איוב ט) אַחַת הִיא עַל כֵּן אָמַרְתִּי תָּם וְרָשָׁע הוּא מְכַלֶּה. פָּסוּק זֶה הִתְבָּאֵר בְּסוֹד הַחָכְמָה. אַחַת הִיא, מַה זֶּה אַחַת הִיא? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ו) אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ. וּבָזֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן דִּינָיו לְמַטָּה, וְדָן דִּינָיו לְמַעְלָה בַּכֹּל. **וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא** מְעוֹרֵר דִּינָיו, הוּא דָּן אֶת דִּינָיו בַּכֶּתֶר הַזֶּה, וְאָז כָּתוּב תָּם וְרָשָׁע הוּא מְכַלֶּה. מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם הַצַּדִּיקִים נִתְפָּסִים בַּחֲטָאֵי הָרְשָׁעִים, שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר ה' לַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית בָּעָם רַב וְגוֹ'. וְעַל זֶה אָמַר [ר' יוֹסֵי] אִיּוֹב אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, [אָמַר] וְלֹא פֵּרַשׁ אֶת הַדָּבָר, וּפֵּרוּשׁוֹ – טוֹל הָרַב. רַבִּי יֵיסָא אָמַר, אַחַת הִיא – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל

בְּרִיךְ הוּא בְּמִצְרָאֵי, וְעָבִיד בְּהוּ נוּקְמִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב תָּם וְרָשָׁע הוּא מְכַלֶּה.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, אִיּוֹב לָא אַלְקֵי, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְנָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. אָמַר אִיּוֹב, אִי הָכִי, כָּל אַפַּיָּיא שָׁוִין, תָּם וְרָשָׁע הוּא מְכַלֶּה, פַּרְעֹה אַתְקִיף בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, וְאָמַר (שמות ה) מִי יְיָ' אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקוֹלוֹ. וַאֲנָא לָא אַתְקִיפְנָא בְּהוּ, וְלָא עֲבִידְנָא מִידִי, תָּם וְרָשָׁע הוּא מְכַלֶּה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות ט) הַיָּרֵא אֶת דְּבַר יְיָ' מֵעַבְדֵי פַרְעֹה, זֶה אִיּוֹב.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִינּוּן אַבְנֵי בַרְדָּא, דַּהֲווֹ נַחְתִּין, אִתְעַכְּבוּ עַל יְדוֹי דְמֹשֶׁה, לְבָתָר עָבְדוּ נוּקְמִין, בְּיוֹמֵי דִיהוֹשֻׁעַ. וּלְזִמְנָא דְאָתֵי, זְמִינִין לְאַחֲתָא אִינּוּן דְּאִשְׁתָּאֲרוּ, עַל אֱדוֹם וּבְנוֹתֶיהָ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הָדָא

לשון הקודש

בְּגָלוּת מִצְרַיִם, שֶׁבִּשְׁבִילָה הָרַג הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם וְעָשָׂה בָהֶם נְקָמוֹת.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תָּם וְרָשָׁע הוּא מְכַלֶּה.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, אִיּוֹב לֹא נִלְקָה, אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. אָמַר אִיּוֹב, אִם כָּךְ, כָּל הַפָּנִים שָׁוִים, תָּם וְרָשָׁע הוּא מְכַלֶּה. פַּרְעֹה הֶחֱזִיק בְּיִשְׂרָאֵל וְאָמַר (שמות ה) מִי ה' אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקוֹלוֹ, וַאֲנִי לֹא הֶחֱזַקְתִּי בָהֶם וְלֹא עָשִׂיתִי דָּבָר – תָּם וְרָשָׁע הוּא מְכַלֶּה?! זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ט) הַיָּרֵא אֶת דְּבַר ה' מֵעַבְדֵי פַרְעֹה, זֶה אִיּוֹב.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אוֹתָם אַבְנֵי בָרָד שֶׁהָיוּ יוֹרְדִים, הִתְעַכְּבוּ עַל יְדֵי מֹשֶׁה, וְאַחַר כָּךְ עָשׂוּ נְקָמוֹת בִּימוֹת יְהוֹשֻׁעַ, וְלֶעָתִיד לָבֹא עֲתִידִים לָרֶדֶת אוֹתָם

הוּא דִּכְתִיב, (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

דָּבָר אַחֵר וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה וְגוֹ', הַאי קְרָא לָאו רֵישֵׁיהּ סֵיפֵיהּ, וְלָאו סֵיפֵיהּ רֵישֵׁיהּ. בְּקַדְמִיתָא וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל, וּבָתַר וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת יְיָ'. אֶלָּא אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הַהוּא סָבָא דְּנָחַת עִם בְּנוֹי בְּגָלוּתָא, וְסָבִיל עֲלֵיהּ גָּלוּתָא, וְאָעִיל לִבְנוֹי בְּגָלוּתָא, הוּא מַמָּשׁ חָמָא, כָּל אִינּוּן נוּקְמִין, וְכָל גְּבוּרָאן, דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ.

וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, סָלִיק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַאי סָבָא, וְאָמַר לֵיהּ, קוּם חָמֵי בְּנָיךְ דְּנָפְקִין מִגּוֹ עַמָּא תַּקִּיפָא. קוּם חָמֵי גְּבוּרָן דַּעֲבָדִית, בְּגִין בְּנָיךְ בְּמִצְרַיִם.

לשון הקודש

שֶׁנִּשְׁאֲרוּ עַל אֱדוֹם וּבְנוֹתֶיהָ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

דָּבָר אַחֵר וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה וְגוֹ' – פָּסוּק זֶה אֵין רֹאשׁוֹ סוֹפוֹ, וְאֵין סוֹפוֹ רֹאשׁוֹ. בַּתְּחִלָּה וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כָּךְ וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת ה'. אֶלָּא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אוֹתוֹ זָקֵן שֶׁיָּרַד עִם בָּנָיו לַגָּלוּת וְסָבַל עָלָיו אֶת הַגָּלוּת וְהִכְנִיס אֶת בָּנָיו לַגָּלוּת, הוּא רָאָה מַמָּשׁ אֶת כָּל אוֹתָן נְקָמוֹת וּגְבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הֶעֱלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אוֹתוֹ זָקֵן וְאָמַר לוֹ, קוּם תִּרְאֶה אֶת בָּנֶיךָ יוֹצְאִים מִתּוֹךְ עַם חָזָק. קוּם תִּרְאֶה אֶת הַגְּבוּרוֹת שֶׁעָשִׂיתִי בִּשְׁבִיל בָּנֶיךָ בְּמִצְרַיִם.

וְהַיְינוּ דְּאָמַר רִבִּי יֵיסָא, בְּשַׁעֲתָא דְנַטְלֵי יִשְׂרָאֵל לְנַחְתָּא בְּגָלוּתָא דְמִצְרַיִם, דְּחִילוּ וְאֵימָתָא תַּקִּיפָא נָפַל עֲלוֹי. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיַעֲקֹב, אֲמַאי אַתְּ דָּחִיל, (בראשית מו) אַל תִּירָא מֵרְדָה מִצְרַיְמָה. מִמַּה דִּכְתִיב אַל תִּירָא, מַשְׁמַע דְּחִילוּ הָוָה דָחִיל.

אָמַר לֵיהּ כִּי לְגוֹי גָּדוֹל אֲשִׂימְךָ שָׁם. אָמַר לֵיהּ, דָּחִילְנָא דִּי יְשִׁיצוּן בָּנַי. אָמַר לֵיהּ, אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה. אָמַר לֵיהּ תּוּ דָּחִילְנָא, דְּלָא אַזְכֵּי לְאִתְקַבְּרָא בֵּינֵי אֲבָהָתַי, וְלָא אַחְמֵי פּוּרְקָנָא דְבָנַי, וּגְבוּרָאן דְּתַעְבִּיד לְהוּ. אָמַר לֵיהּ, וְאָנֹכִי אֶעֱלְךָ גַּם עָלֹה, אַעֲלְךָ לְאִתְקַבְּרָא בְּקִבְרֵי אֲבָהָתָךְ. גַּם עָלֹה, לְמֵחֱמֵי פּוּרְקָנָא דִבְרָךְ, וּגְבוּרָאן דְּאַעֲבִיד לְהוּ.

לשון הקודש

וְהַיְינוּ מַה שֶּׁאָמַר רַבִּי יֵיסָא, בְּשָׁעָה שֶׁנָּסְעוּ יִשְׂרָאֵל לָרֶדֶת לְגָלוּת מִצְרַיִם, פַּחַד וְאֵימָה חֲזָקָה נָפְלוּ עָלָיו. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיַעֲקֹב, לָמָּה אַתָּה פּוֹחֵד? (בראשית מו) אַל תִּירָא מֵרְדָה מִצְרַיְמָה. מִמַּה שֶׁכָּתוּב אַל תִּירָא, מַשְׁמָע שֶׁפַּחַד הָיָה פּוֹחֵד.

אָמַר לוֹ, כִּי לְגוֹי גָּדוֹל אֲשִׂימְךָ שָׁם. אָמַר לוֹ, אֲנִי פּוֹחֵד שֶׁיִּכְלוּ בָנַי. אָמַר לוֹ, אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה. אָמַר לוֹ, עוֹד אֲנִי פּוֹחֵד – שֶׁלֹּא אֶזְכֶּה לְהִקָּבֵר בֵּין אֲבוֹתַי וְלֹא אֶרְאֶה אֶת גְּאֻלַּת בָּנַי וְהַגְּבוּרוֹת שֶׁתַּעֲשֶׂה לָהֶם. אָמַר לוֹ, וְאָנֹכִי אַעֲלְךָ גַּם עָלֹה. אַעֲלְךָ – לְהִקָּבֵר בְּקִבְרֵי אֲבוֹתֶיךָ. גַּם עָלֹה – לִרְאוֹת אֶת גְּאֻלַּת בָּנֶיךָ וְהַגְּבוּרוֹת שֶׁאֶעֱשֶׂה לָהֶם.

וְהַהוּא יוֹמָא דְּנָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, סָלִיק לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיַעֲקֹב, וְאָמַר לֵיהּ, קוּם, חָמֵי בְּפוּרְקָנָא דִּבְרָךְ, דְּכַמָּה חֵילִין וּגְבוּרָאן עֲבָדִית לְהוּ, וְיַעֲקֹב הָוָה תַמָּן, וְחָמָא כֹּלָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מֵהָכָא, (דברים ד) וַיּוֹצִאֲךָ בְּפָנָיו בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל מִמִּצְרַיִם. מָאי בְּפָנָיו. בְּפָנָיו דָּא יַעֲקֹב, דְּאָעִיל לְכֻלְּהוּ תַמָּן. רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, וַיּוֹצִאֲךָ בְּפָנָיו, בְּפָנָיו: דָּא אַבְרָהָם. דִּכְתִיב, (בראשית יז) וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל פָּנָיו.

תָּא חֲזֵי, אַבְרָהָם אָמַר, הַלְּבֶן מֵאָה שָׁנָה יִוָּלֵד וְגוֹ', אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חַיֶּיךָ, אַתְּ תֶּחֱמֵי כַּמָּה אִכְלוֹסִין, וְכַמָּה חַיָּילִין דְּיִפְקוּן מִמְּךָ. בְּשַׁעֲתָא דְּנָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, כָּל אִינּוּן שְׁבָטִין,

לשון הקודש

וְאוֹתוֹ יוֹם שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הֶעֱלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יַעֲקֹב וְאָמַר לוֹ, קוּם תִּרְאֶה בִּגְאֻלַּת בָּנֶיךָ, שֶׁכַּמָּה חֲיָלוֹת וּגְבוּרוֹת עָשִׂיתִי לָהֶם. וְיַעֲקֹב הָיָה שָׁם וְרָאָה אֶת הַכֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִכָּאן, (דברים ד) וַיּוֹצִאֲךָ בְּפָנָיו בְּכֹחוֹ הַגָּדֹל מִמִּצְרַיִם. מַה זֶּה בְּפָנָיו? בְּפָנָיו זֶה יַעֲקֹב, שֶׁהִכְנִיס לְשָׁם אֶת כֻּלָּם. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, וַיּוֹצִאֲךָ בְּפָנָיו – בְּפָנָיו זֶה אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית יז) וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל פָּנָיו.

בֹּא רְאֵה, אַבְרָהָם אָמַר, הַלְּבֶן מֵאָה שָׁנָה יִוָּלֵד וְגוֹ'. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, חַיֶּיךָ, אַתָּה תִּרְאֶה כַּמָּה אוּכְלוֹסִים וְכַמָּה חֲיָלוֹת שֶׁיֵּצְאוּ מִמְּךָ. בְּשָׁעָה שֶׁיָּצְאוּ

כָּל אִינּוּן רִבְוָון, סָלִיק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם, וְחָמָא לוֹן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיּוֹצִאֵהוּ בְּפָנָיו. רִבִּי אַבָּא אָמַר כֻּלְּהוּ אֲבָהָתָא אִזְדְּמָנוּ תַּמָּן בְּכָל הַהוּא פּוּרְקָנָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיּוֹצִאֵהוּ בְּפָנָיו. מַאי בְּפָנָיו אִלֵּין אֲבָהָתָא.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וַיּוֹצִאֵהוּ בְּפָנָיו: דָּא יַעֲקֹב. בְּכֹחוֹ: דָּא יִצְחָק. הַגָּדוֹל: דָּא אַבְרָהָם. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְכֵן בְּגִינֵיהוֹן דַּאֲבָהָתָא, אִזְדְּמַן פּוּרְקָנָא תָּדִיר לְיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב (ויקרא כו) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכּוֹר וְהָאָרֶץ אֶזְכּוֹר. אֲבָהָתָא תִּינַח, מַהוּ וְהָאָרֶץ אֶזְכּוֹר. אֶלָּא, לְאַכְלְלָא עִמְּהוֹן דָּוִד מַלְכָּא, דְּאִיהוּ רְתִיכָא בַּאֲבָהָתָא (דף נ"ג ע"ב) וְאִינּוּן מִתְעָרִין פּוּרְקָנָא תָּדִיר לְיִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, כָּל אוֹתָם שְׁבָטִים, כָּל אוֹתָם רְבָבוֹת, הֲעֲלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אַבְרָהָם וְרָאָה אוֹתָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיּוֹצִאֵהוּ בְּפָנָיו. רַבִּי אַבָּא אָמַר, כָּל הָאָבוֹת הִזְדַּמְּנוּ לְשָׁם בְּכָל אוֹתָהּ הַגְּאֻלָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיּוֹצִאֵהוּ בְּפָנָיו. מַה זֶּה בְּפָנָיו? אֵלּוּ הָאָבוֹת.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וַיּוֹצִאֵהוּ בְּפָנָיו – זֶה יַעֲקֹב. בְּכֹחוֹ – זֶה יִצְחָק. הַגָּדֹל – זֶה אַבְרָהָם. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְכֵן בִּשְׁבִיל הָאָבוֹת מִזְדַּמֶּנֶת תָּמִיד גְּאֻלָּה לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר. הָאָבוֹת מֵילָא, אֲבָל מַה זֶּה וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר? אֶלָּא לְהַכְלִיל עִמָּם אֶת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא מֻרְכָּבָה עִם הָאָבוֹת, וְהֵם מְעוֹרְרִים תָּמִיד גְּאֻלָּה לְיִשְׂרָאֵל.

וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ' בְּמִצְרַיִם. וְכִי הַשְׁתָּא עָשָׂה, וְהָא מִקַּדְמַת דְּנָא אִתְעָבִיד, מָאי אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ'. אֶלָּא, יַד לָא אִקְרֵי פָּחוּת מֵחָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן. הַגְּדוֹלָה: דִּכְלִילָן בָּהּ חָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן אַחֲרָנִין, וְאִתְקְרוּן כְּדֵין גְּדוֹלָה. וְכָל אֶצְבְּעָא וְאֶצְבְּעָא, סָלִיק לְחוּשְׁבָּנָא רַבָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד בְּהוּ (ס"א הַשְׁתָּא נִיסִּין) נִיסִּין וּגְבוּרָן, וּבְהַאי אִתְעַקְּרוּ כֻּלְּהוּ דַּרְגִּין מִשִּׁלְשׁוּלֵיהוֹן.

מִכָּאן אוֹלִיפְנָא דָּא, דִּבְחָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן קָמָאי, כְּתִיב, וַיֶּחֱזַק לֵב פַּרְעֹה, כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּלָמוּ אִינּוּן חָמֵשׁ, תּוּ לָא הָוָה מִלָּה בִּרְשׁוּתֵיהּ דְּפַרְעֹה, כְּדֵין כְּתִיב וַיְחַזֵּק יְיָ' אֶת לֵב פַּרְעֹה.

וְעַל דָּא וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה וְגוֹ', וַיַּאֲמִינוּ בַּיְיָ'. וְכִי עַד הַשְׁתָּא לָא הֲוָאֲמִינוּ

לשון הקודש

וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם. וְכִי עַכְשָׁו עָשָׂה, וַהֲרֵי מִקֹּדֶם לָכֵן זֶה נַעֲשָׂה? מַה זֶּה אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה'? אֶלָּא יָד לֹא נִקְרֵאת פָּחוֹת מֵחָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת. הַגְּדֹלָה – שֶׁכְּלוּלִים בָּהּ חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת אֲחֵרוֹת, וְאָז נִקְרָאִים גְּדוֹלָה. וְכָל אֶצְבַּע וְאֶצְבַּע עוֹלָה לְחֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה בָהֶם (בְּעֵת נִסִּים) נִסִּים וּגְבוּרוֹת, וּבָזֶה נֶעֱקְרוּ כָּל הַדְּרָגוֹת מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּתָם.

מִכָּאן לָמַדְנוּ זֶה, שֶׁבַּחֲמֵשׁ הָאֶצְבָּעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת כָּתוּב וַיֶּחֱזַק לֵב פַּרְעֹה. כֵּיוָן שֶׁנִּשְׁלְמוּ אוֹתָן חָמֵשׁ, שׁוּב לֹא הָיָה דָּבָר בִּרְשׁוּת פַּרְעֹה, וְאָז כָּתוּב וַיְחַזֵּק ה' אֶת לֵב פַּרְעֹה.

וְעַל זֶה וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה

בַּיָּם, וְהָא כְּתִיב (שמות ד) וַיַּאֲמִן הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ וְגוֹ'. וְהָא חָמוּ כָּל אִינּוּן גְּבוּרָאן דְּעָבַד לְהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִצְרַיִם. אֶלָּא מָאי וַיַּאֲמִינוּ, הַהוּא מִלָּה דְּאָמַר וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אַל תִּירָאוּ הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ וְגוֹ'.

רַבִּי יֵיסָא שָׁאִיל וְאָמַר, כְּתִיב וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת, וּכְתִיב לֹא תוֹסִיפוּ לִרְאוֹתָם עוֹד עַד עוֹלָם. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מֵתִין חָמוּ לְהוּ. אָמַר לֵיהּ, אִי כְּתִיב לֹא תוֹסִיפוּ לִרְאוֹתָם חַיִּים, הָוָה אָמִינָא הָכִי. אָמַר לֵיהּ ר' אַבָּא יֵאוֹת שָׁאִילְתָּא.

אֶלָּא תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (דברי הימים א טז) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, וְתָנֵינָן, עוֹלָם לְעֵילָא, וְעוֹלָם לְתַתָּא. עוֹלָם דִּלְעֵילָא, מִתַּמָּן הוּא שֵׁירוּתָא לְאַדְלְקָא בּוּצִינִין. עוֹלָם דִּלְתַתָּא, תַּמָּן הוּא סִיּוּמָא,

לשון הקודש

וְגוֹ', וַיַּאֲמִינוּ בַּה'. וְכִי עַד עַכְשָׁו לֹא הֶאֱמִינוּ בַּה', וַהֲרֵי כָּתוּב (שמות ד) וַיַּאֲמֵן הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ וְגוֹ'? וַהֲרֵי רָאוּ כָּל אוֹתָם גְּבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם. אֶלָּא מַה זֶּה וַיַּאֲמִינוּ? אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁאָמַר, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אַל תִּירָאוּ הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ וְגוֹ'.

רַבִּי יֵיסָא שָׁאַל וְאָמַר, כָּתוּב וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת, וְכָתוּב לֹא תֹסִפוּ לִרְאֹתָם עוֹד עַד עוֹלָם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, רָאוּ אוֹתָם מֵתִים. אָמַר לוֹ, אִם כָּתוּב לֹא תוֹסִיפוּ לִרְאוֹתָם חַיִּים – הָיִיתִי אוֹמֵר כָּךְ. אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, יָפֶה שָׁאַלְתָּ.

אֶלָּא בֹּא רְאֵה, כָּתוּב מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, וְשָׁנִינוּ – עוֹלָם לְמַעְלָה וְעוֹלָם לְמַטָּה. עוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה – מִשָּׁם הִיא הָרֵאשִׁית לְהַדְלִיק מְנוֹרוֹת. הָעוֹלָם

וְאִתְכְּלִיל מִכֹּלָּא, וּמֵהַאי עוֹלָם דִּלְתַתָּא, מִתְעָרָן גְּבוּרָן לְתַתָּאֵי.

וּבְהַאי עוֹלָם, עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתִין לְיִשְׂרָאֵל, וְרָחִישׁ לוֹן נִיסָא. וְכַד אִתְעַר הַאי עוֹלָם לְמֶעְבַּד נִסִּין, כֻּלְּהוּ מִצְרָאֵי אִשְׁתְּקָעוּ בְּיַמָּא, עַל יְדָא דְהַאי עוֹלָם, וְאִתְרְחִישׁ לוֹן לְיִשְׂרָאֵל נִיסָא בְּהַאי עוֹלָם. וְעַל דָּא כְּתִיב, לֹא תוֹסִיפוּ לִרְאוֹתָם עוֹד עַד עוֹלָם, עַד דְּיִתְעַר הַהוּא עוֹלָם, וְיִתְמַסְּרוּן בְּדִינוֹי, וְכֵיוָן דְּאִתְמְסָרוּ בֵּיהּ לְמִתְדָּן, כְּדֵין כְּתִיב וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת עַל שְׂפַת הַיָּם, הָדָא הוּא דִכְתִיב מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, עַד הָעוֹלָם דַּיְקָא. כְּדֵין כְּתִיב, וַיַּאֲמִינוּ בַיְיָ' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ.

אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה. (שמות טו) ר' יְהוּדָה פָּתַח, (ירמיה א)

לשון הקודש

שֶׁלְּמַטָּה – שָׁם הַסִּיּוּם, וְנִכְלָל מֵהַכֹּל. וּמֵעוֹלָם הַזֶּה שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרְרוֹת גְּבוּרוֹת לַתַּחְתּוֹנִים.

וּבְעוֹלָם זֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתוֹת לְיִשְׂרָאֵל וְהִרְחִישׁ לָהֶם נִסִּים, וּכְשֶׁהִתְעוֹרֵר עוֹלָם זֶה לַעֲשׂוֹת לָהֶם נִסִּים, כָּל הַמִּצְרִים נִשְׁקְעוּ בַּיָּם עַל יְדֵי עוֹלָם זֶה, וְהִתְרַחֵשׁ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל נִסִּים בְּעוֹלָם זֶה. וְעַל זֶה כָּתוּב לֹא תֹסִפוּ לִרְאוֹתָם עוֹד עַד עוֹלָם, עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר אוֹתוֹ עוֹלָם וְיִמָּסְרוּ לְדִינָיו. וְכֵיוָן שֶׁנִּמְסְרוּ לוֹ לְדִין, אָז כָּתוּב וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת עַל שְׂפַת הַיָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. עַד הָעוֹלָם דַּיְקָא.

וְאָז כָּתוּב וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ.

אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (ירמיה

בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ וְגוֹ'. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּהוּ יַתִּיר מִכָּל שְׁאַר עַמִּין. וּמִסְּגִיאוּת רְחִימוּתָא דְּרָחִים לְהוּ, אוֹקִים עָלַיְיהוּ נְבִיאָה דִּקְשׁוֹט, וְרַעְיָא מְהֵימְנָא. וְאִתְעַר עָלֵיהּ רוּחָא קַדִּישָׁא, יַתִּיר מִכָּל שְׁאַר נְבִיאֵי מְהֵימְנֵי, וְאַפִּיק לֵיהּ מֵחוּלָקֵיהּ מַמָּשׁ, מִמַּה דְּאַפְּרִישׁ יַעֲקֹב מִבְּנוֹי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שִׁבְטָא דְּלֵוִי, וְכֵיוָן דְּהַוָּה לֵוִי דִּילֵיהּ, נָטַל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַעְטַר לֵיהּ בְּכַמָּה עִטְרִין, וּמָשַׁח לֵיהּ בִּמְשִׁחָה רְבוּת קַדִּישָׁא דִּלְעֵילָא, וּכְדֵין אַפִּיק מִבְּנוֹי, רוּחָא קַדִּישָׁא לְעָלְמָא, וְזָרִיז לֵיהּ בְּהֵימְנוּיֵי קַדִּישֵׁי, מְהֵימְנוּתָא רַבָּא.

תָּנָא, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְמָטָא זִמְנֵיהּ דְּמֹשֶׁה נְבִיאָה מְהֵימְנָא לְאַחֲתָא לְעָלְמָא, אַפִּיק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוּחָא קַדִּישָׁא מִגּוֹזְרָא דְסַפִּירוּ דְאָבֶן

לשון הקודש

א) בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ וְגוֹ'. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָהֶם יוֹתֵר מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים, וּמֵרֹב הָאַהֲבָה שֶׁהוּא אוֹהֵב אוֹתָם, הֵקִים עֲלֵיהֶם נְבִיא אֱמֶת וְרוֹעֶה נֶאֱמָן, וְעוֹרֵר עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ יוֹתֵר מִכָּל שְׁאָר הַנְּבִיאִים הַנֶּאֱמָנִים. וְהוֹצִיאוֹ מֵחֶלְקוֹ מַמָּשׁ מִמַּה שֶׁהִפְרִישׁ יַעֲקֹב מִבָּנָיו לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – שֵׁבֶט לֵוִי. וְכֵיוָן שֶׁהָיָה לֵוִי שֶׁלּוֹ, לָקַח אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעִטֵּר אוֹתוֹ בְּכַמָּה עֲטָרוֹת, וּמָשַׁח אוֹתוֹ בְּשֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ הָעֶלְיוֹן, וְאָז הוֹצִיא מִבָּנָיו רוּחַ קֹדֶשׁ לַעוֹלָם, וְזֵרֵז אוֹתוֹ בְּאַבְנֵטָיו הַקְּדוֹשִׁים, הָאֱמוּנָה הַגְּדוֹלָה.

לְמַדְנוּ, בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל

טָבָא, דְּהַוָה גָּנִיז בְּמָאתַן וְאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָא (נְהוֹרִין, וְאִתְנְהִיר עָלֵיהּ. וְאַעְטְרֵיהּ בְּשֵׁם"ה) עִטְרִין, וְקַיְימֵי קָמֵיהּ, וְאַפְקִיד לֵיהּ בְּכָל דִּילֵיהּ. (נ"א בֵּיתֵיהּ) וְיָהַב לֵיהּ מֵאָה וְשִׁבְעִין וּתְלַת מַפְתְּחִין. (נ"א גָּנִיז תָּמָן וְאַעְטְרֵיהּ בִּתְלַת מֵאָה וְשִׁתִּין וַחֲמֵשׁ עִטְרֵי וְאַנְהִיר עָלֵיהּ מַאתָן וְאַרְבְּעִין וּתְמָנְיָא נְהוֹרִין וְקָאִים קַמֵּיהּ וְאַפְקִיד לֵיהּ בְּכָל בֵּיתָא דִּילֵיהּ וְיָהַב לֵיהּ מֵאָה וְשִׁבְעִין וּתְלַת מַפְתְּחִין. נ"א מאתן ושבעין וחמש) וְאַעְטַר לֵיהּ בְּחָמֵשׁ עִטְרִין, וְכָל עִטְרָא וְעִטְרָא סָלִיק וְאַנְהִיר בְּאֶלֶף עָלְמִין דְּנַהֲרִין, וּבוּצִינִין דִּגְנִיזִין בְּגִנְזַיָּא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא עִלָּאָה.

כְּדֵין אַעְבְּרֵיהּ בְּכָל בּוּצִינִין (נ"א בוּסְמִין) דִּבְגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וְאַעֲלֵיהּ בְּהֵיכָלֵיהּ, וְאַעְבְּרֵיהּ בְּכָל חַיָּילִין וְנַיָּיסִין דִּילֵיהּ. כְּדֵין אִזְדַּעְזְעוּ כֻּלְּהוּ, פָּתְחוּ וְאָמְרוּ, אִסְתָּלָקוּ מִסַּחֲרָנֵיהּ, (סִטְרָא דְּסִטְרִין) דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַר רוּחָא לְשַׁלְטָאָה לְמִרְגַּז עָלְמִין.

לשון הקודש

מֹשֶׁה הַנָּבִיא הַנֶּאֱמָן לָרֶדֶת לָעוֹלָם, הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוּחַ קֹדֶשׁ מִמַּחְצַב הַסַּפִּיר שֶׁל אֶבֶן טוֹבָה, שֶׁהָיָה גָּנוּז בְּמָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה [אוֹרוֹת, וְהֵאִיר עָלָיו. וְעִטְּרוֹ בְּשֵׁם"ה] עֲטָרוֹת שֶׁעוֹמְדוֹת לְפָנָיו, וְהִפְקִיד אוֹתוֹ עַל כָּל אֲשֶׁר לוֹ, וְנָתַן לוֹ מֵאָה וְשִׁבְעִים וּשְׁלֹשָׁה מַפְתְּחוֹת. (גָּנוּז שָׁם, וְעִטֵּר אוֹתוֹ בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ עֲטָרוֹת, וְהֵאִיר עָלָיו מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה אוֹרוֹת, וְהֶעֱמִיד לְפָנָיו, וְהִפְקִיד אוֹתוֹ בְּכָל בֵּיתוֹ, וְנָתַן לוֹ מֵאָה וְשִׁבְעִים וּשְׁלֹשָׁה מַפְתְּחוֹת. נ"א מָאתַיִם וְשִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה) וְעִטְּרוֹ בְּחָמֵשׁ עֲטָרוֹת, וְכָל עֲטָרָה וַעֲטָרָה עוֹלָה וּמְאִירָה בְּאֶלֶף עוֹלָמוֹת שֶׁמְּאִירִים, וּמְנוֹרוֹת שֶׁגְּנוּזִים בְּגִנְזֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן.

וְאָז הֶעֱבִיר אוֹתוֹ בְּכָל הַמְּנוֹרוֹת (הַבְּשָׂמִים) שֶׁבְּגַן עֵדֶן, וְהִכְנִיסוֹ לְהֵיכָלוֹ, וְהֶעֱבִירוֹ בְּכָל חֵילוֹתָיו וְגֵיסוֹתָיו. אָז כֻּלָּם הִזְדַּעְזְעוּ, פָּתְחוּ וְאָמְרוּ: הִסְתַּלְּקוּ מִסְּבִיבוֹ [צַד הַצְּדָדִים], שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹרֵר רוּחַ לִשְׁלֹט לְהַרְגִּיז עוֹלָמוֹת. יָצָא קוֹל

קָלָא נָפַק וְאָמַר, מָאן הוּא דֵּין, דְּכָל מַפְתְּחָן אִלֵּין (דף נ"ד ע"א) בִּידוֹי. פְּתַח קָלָא אַחֲרָא וְאָמַר, קַבִּילוּ לֵיהּ בְּגַוְוֵיכוּ, דָּא הוּא דְזַמִּין לְנַחְתָּא בֵּין בְּנֵי נָשָׁא, וּזְמִינָא אוֹרַיְיתָא, גְּנִיזָא דְגִנְזַיָּיא, לְאִתְמַסְּרָא בִּידוֹי, וּלְאַרְעֲשָׁא עָלְמִין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא עַל יְדָא דְדֵין. בֵּיהּ שַׁעֲתָא אִתְרְגִישׁוּ כֻּלְּהוּ, וְנַטְלִין אֲבַתְרֵיהּ, פָּתְחוּ וְאָמְרוּ, (תהלים סו) הִרְכַּבְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ בָּאנוּ בָאֵשׁ וּבַמָּיִם.

כְּדֵין סַלְקָא הַהוּא רוּחָא, וְקַיְּימָא קָמֵי מַלְכָּא. מ פִּתִּיחָא, סָלִיק וְאִתְעַטָּר בְּעִטְרוֹי, וְאַעְטְרֵיהּ בִּתְלַת מְאָה וְעֶשְׂרִין וְחָמֵשׁ עִטְרִין, וְאַפְקִיד מַפְתְּחוֹי בִידוֹי. ש דַּאֲבָהָתָא, אַעְטְרוּ לֵיהּ בִּתְלַת עִטְרִין קַדִּישִׁין, וְאַפְקִידוּ כָּל מַפְתְּחָן דְּמַלְכָּא בִידֵיהּ, וְאַפְקִידוּ לֵיהּ בְּהֵימְנוּתָא, מְהֵימְנָא דְּבֵיתָא. ה

לשון הקודש

וְאָמַר: מִי הוּא זֶה שֶׁכָּל הַמַּפְתְּחוֹת הַלָּלוּ בְּיָדוֹ? פָּתַח קוֹל אַחֵר וְאָמַר: קַבְּלוּ אוֹתוֹ בְּתוֹכְכֶם! זֶהוּ שֶׁעָתִיד לָרֶדֶת בֵּין בְּנֵי אָדָם, וַעֲתִידָה תּוֹרָה, גְּנִיזַת הַגְּנִיזוֹת, לְהִמָּסֵר בְּיָדוֹ, וּלְהַרְעִישׁ עוֹלָמוֹת שֶׁלְּמַעְלָה וְשֶׁלְּמַטָּה עַל יָדוֹ שֶׁל זֶה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כֻּלָּם הִתְרַגְּשׁוּ וְנָסְעוּ אַחֲרָיו. פָּתְחוּ וְאָמְרוּ, (תהלים סו) הִרְכַּבְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ בָּאנוּ בָאֵשׁ וּבַמָּיִם.

אָז עָלְתָה אוֹתָהּ רוּחַ וְעָמְדָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. מ' פִּתּוּחָה עָלְתָה וְהִתְעַטְּרָה בְּעַטְרוֹתֶיהָ, וְעִטְּרָה אוֹתוֹ בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ עֲטָרוֹת, וְהִפְקִיד מַפְתְּחוֹת בְּיָדוֹ. ש' שֶׁל הָאָבוֹת עִטְּרוּ אוֹתוֹ בִּשְׁלֹשׁ עֲטָרוֹת קְדוֹשׁוֹת, וְהִפְקִידוּ בְּיָדוֹ אֶת כָּל מַפְתְּחוֹת הַמֶּלֶךְ, וְהִפְקִידוּ

סַלְקָא וְאִתְעַטְּרָא בְּעִטְּרוֹי, וְקַבִּילַת לֵיהּ מִן מַלְכָּא.

כְּדֵין, נָחַת הַהוּא רוּחָא בְּאַרְבִּין דְּשָׁאטָן, בְּהַהוּא יַמָּא רַבָּא, וְקַבִּילַת לֵיהּ לְנַדְּלָא לֵיהּ לְמַלְכָּא, וְהִיא יָהֲבַת לֵיהּ מִתַּמָּן זִיוִּנִין, לְאַלְקָאָה לְפַרְעֹה וּלְכָל אַרְעֵיהּ. וּבְשַׁבְּתָא וּבְרִישֵׁי יַרְחֵי, סַלְקַת לֵיהּ לְמַלְכָּא, כְּדֵין אִקְרֵי שְׁמֵיהּ, בְּאִלֵּין אַתְוָון רְשִׁימִין.

וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא, דְּנָפַק לְנַחְתָּא לְאַרְעָא, בְּזַרְעָא דְּלֵוִי, אִתְתָּקְנוּ אַרְבַּע מְאָה וְעֶשְׂרִין וְחָמֵשׁ בּוּצִינִין לְמַלְכָּא, וְאַרְבַּע מְאָה וְעֶשְׂרִין וְחָמֵשׁ גְּלִיפִּין מְמָנָן, אוֹזְפּוּהָ לְהַהוּא רוּחָא לְאַתְרֵיהּ, כַּד נָפַק לְעָלְמָא, אִתְנַהֲרָא ה בְּאַנְפּוֹי, וּבֵיתָא אִתְמַלְיָא מִזִּיוָתֵיהּ. בֵּיהּ שַׁעֲתָא, קָרָא עָלֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ וּבְטֶרֶם תֵּצֵא

לשון הקודש

אוֹתוֹ בֶּאֱמוּנָה, לִהְיוֹת נֶאֱמָן הַבַּיִת. ה' עָלְתָה וְעִטְּרָה אוֹתוֹ בְּעַטְרוֹתֶיהָ, וְקִבְּלָה אוֹתוֹ מֵהַמֶּלֶךְ.

וְאָז יָרַד אוֹתוֹ הָרוּחַ לָאֲנִיּוֹת שֶׁשָּׁטוֹת בְּאוֹת הַיָּם הַגָּדוֹל, וְקִבְּלָה אוֹתוֹ לְגַדֵּל אוֹתוֹ לַמֶּלֶךְ, וְנָתְנָה לוֹ מִשָּׁם כְּלֵי זַיִן לְהַלְקוֹת אֶת פַּרְעֹה וְאֶת כָּל אַרְצוֹ. וּבְשַׁבָּתוֹת וּבְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים מַעֲלָה אוֹתוֹ אֶל הַמֶּלֶךְ, וְאָז נִקְרָא שְׁמוֹ בָּאוֹתִיּוֹת הָרְשׁוּמוֹת הַלָּלוּ.

וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁיָּצָא לֶדֶת לָאָרֶץ בַּזֶּרַע שֶׁל לֵוִי, נִתְקְנוּ אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ מְנוֹרוֹת לַמֶּלֶךְ, וְאַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ חֲקִיקוֹת מְמֻנִּים לִוּוּ אֶת אוֹתָהּ רוּחַ לִמְקוֹמָהּ. כְּשֶׁיָּצָא לָעוֹלָם, הֵאִירָה ה' בְּפָנָיו, וְהַבַּיִת הִתְמַלֵּא מִזִּיוּוֹ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה קָרָא עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ וּבְטֶרֶם

מֵרֶחֶם הִקְדַּשְׁתִּיךָ נָבִיא לַגּוֹיִם נְתַתִּיךָ.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, בֵּיהּ שַׁעֲתָא קָטַל (נ"א אַפִּיל) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְרַבְרְבָא מִמָּנָא דְּמִצְרָאֵי, וְחָמוּ לֵיהּ מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדֵין אָמְרוּ שִׁירָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת, אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל.

אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. (שמות טו) רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, אִסְתַּכַּלְנָא בְכָל תֻּשְׁבְּחָן דְּשַׁבְּחוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכוּלָּם פָּתְחוּ בְאָז. (מלכים א ח) אָז אָמַר שְׁלֹמֹה. (יהושע י) אָז יְדַבֵּר יְהוֹשֻׁעַ, (במדבר כא) אָז יָשִׁיר יִשְׂרָאֵל. מַאי טַעְמָא.

אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, כָּל נִסִּין וְכָל גְּבוּרָן דְּאִתְעָבִידוּ לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, כַּד אִתְנְהִיר נְהִירוּ דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא בְּעִטְּרוֹי, וְגִלְיפִין רְשִׁימִין בְּאָז, בא', וא', בז',

לשון הקודש

תֵּצֵא מֵרֶחֶם הִקְדַּשְׁתִּיךָ נָבִיא לַגּוֹיִם נְתַתִּיךָ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָרַג (הפיל) הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַשַּׂר הַמְמֻנֶּה הַגָּדוֹל שֶׁל מִצְרַיִם, וְרָאוּ אוֹתוֹ מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָז אָמְרוּ שִׁירָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת, אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל.

אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, הִסְתַּכַּלְתִּי בְּכָל הַתֻּשְׁבָּחוֹת שֶׁשִּׁבְּחוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכֻלָּם פָּתְחוּ בְּאָז. (מלכים–א ח) אָז אָמַר שְׁלֹמֹה. (יהושע י) אָז יְדַבֵּר יְהוֹשֻׁעַ. אָז יָשִׁיר יִשְׂרָאֵל. מָה הַטַּעַם?

אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, כָּל הַנִּסִּים וְהַגְּבוּרוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ לְיִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהֵאִיר אוֹר הָעַתִּיק

אַנְקִיב בַּחֲשׁוֹכִי, וְנָהִיר לְכָל עִיבָר. וְכַד אִתְחַבָּר נְהִירוּ דְאָלֶ"ף וּמָטֵי לְזַיִי"ן, מָאן זַיִי"ן, דָּא (ישעיה לד) חֶרֶב לַיְיָ' מָלְאָה דָם. כְּדֵין עָבִיד נִסִּין וּגְבוּרָאן, בְּגִין דְּאִתְחַבָּר א' עִם ז'. וְדָא הוּא שִׁירָתָא. שִׁירָתָא הִיא דְכָל סִטְרִין, וְדָא הוּא אָז יָשִׁיר.

יָשִׁיר, שַׁר מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא מִלָּה דָא תַּלְיָא, וְאַשְׁלִים לְהַהוּא זִמְנָא, וְאַשְׁלִים לְזִמְנָא דְאָתֵי, דִּזְמִינִין יִשְׂרָאֵל לְשַׁבְּחָא שִׁירָתָא דָא. מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, דְּצַדִּיקַיָּיא קַדְמָאֵי, אַף עַל גַּב דְּאִסְתָּלָקוּ בְּדַרְגִּין עִלָּאִין דִּלְעֵילָא, וְאִתְקַשָּׁרוּ בְּקִשּׁוּרָא דִצְרוֹרָא דְחַיֵּי, זְמִינִין כֻּלְּהוּ לְאַחֲיָיא בְּגוּפָא, וּלְמֶחֱמֵי אַתְיָין וּגְבוּרָן דְּקָא עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. וּלְמֵימַר שִׁירָתָא דָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בְּעַטְרוֹתָיו, חֲקוּקִים רְשׁוּמִים בְּאָז, בְּא', וְא' בְּז', נָקַב בַּחֲשֵׁכָה וְהֵאִיר לְכָל עֵבֶר. וּכְשֶׁהִתְחַבֵּר הָאוֹר שֶׁל אָלֶ"ף וְהִגִּיעַ לְזַיִ"ן, מִי זוֹ זַיִ"ן? זוֹ (ישעיה לד) חֶרֶב לַה' מָלְאָה דָם. אָז עָשָׂה נִסִּים וּגְבוּרוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהִתְחַבְּרָה א' בְּז'. וְזוֹ הִיא הַשִּׁירָה. שִׁירָה הִיא שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים, וְזֶהוּ אָז יָשִׁיר.

יָשִׁיר?! שָׁר הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא דָּבָר זֶה תָּלוּי וּמַשְׁלִים אֶת אוֹתוֹ הַזְּמַן, וּמַשְׁלִים לֶעָתִיד לָבֹא, שֶׁעֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לְשַׁבֵּחַ בַּשִּׁירָה הַזּוֹ מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל. מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁהַצַּדִּיקִים הָרִאשׁוֹנִים, אַף עַל גַּב שֶׁהִתְעַלּוּ לִדְרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, וְנִקְשְׁרוּ בַּקֶּשֶׁר שֶׁל צְרוֹר הַחַיִּים – עֲתִידִים כֻּלָּם לְהֵחָיוֹת בְּגוּף וְלִרְאוֹת אוֹתוֹת וּגְבוּרוֹת שֶׁיַּעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל וְלוֹמַר שִׁירָה זוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר מֵהָכָא, (ישעיה יא) יוֹסִיף יְיָ' שֵׁנִית יָדוֹ לִקְנוֹת אֶת שְׁאַר עַמּוֹ. לִקְנוֹת: כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (משלי ח) יְיָ' קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ. אֶת שְׁאַר עַמּוֹ: אִלֵּין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא דִּבְהוֹן, דְּאִקְרוּן שְׁאַר, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (במדבר יא) וַיִּשְׁאֲרוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים בַּמַּחֲנֶה. וְתָנֵינָן, לֵית עָלְמָא מִתְקַיְּימָא אֶלָּא עַל אִינּוּן דְּעַבְדֵי גַרְמַיְיהוּ שִׁירַיִּים.

וְאִי תֵּימָא, הוֹאִיל וְאִתְקַשָּׁרוּ בִּצְרוֹרָא דְחַיֵּי, וּמִתְעַנְּגֵי בְּעִנּוּגָא עִלָּאָה, אֲמַאי יָחִית לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַרְעָא. פּוּק וְאוֹלִיף מִזִּמְנָא קַדְמָאָה, דְּכָל אִינּוּן רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, דַּהֲווֹ בְּדַרְגָּא עִלָּאָה דְּלְעֵילָא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָחִית לְהוּ לְאַרְעָא לְתַתָּא. כָּל שֶׁכֵּן הַשְׁתָּא, דְּבָעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיַשְׁרָא לַעֲקִימָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (קהלת ז) כִּי

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר מִכָּאן, (ישעיה יא) יוֹסִיף ה' שֵׁנִית יָדוֹ לִקְנוֹת אֶת שְׁאָר עַמּוֹ. לִקְנוֹת – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ח) ה' קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ. אֶת שְׁאָר עַמּוֹ – אֵלּוּ הֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁבָּהֶם שֶׁנִּקְרָאִים שְׁאַר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יא) וַיִּשְׁאֲרוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים בַּמַּחֲנֶה. וְשָׁנִינוּ, אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא עַל אוֹתָם שֶׁעוֹשִׂים עַצְמָם שִׁירַיִם.

וְאִם תֹּאמַר, הוֹאִיל וְנִקְשְׁרוּ בִּצְרוֹר הַחַיִּים וּמִתְעַנְּגִים בְּעֹנֶג הָעֶלְיוֹן, לָמָּה יוֹרִיד אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָרֶץ? צֵא וּלְמַד מִזְּמַן רִאשׁוֹן, שֶׁכָּל אוֹתָם רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ בַּדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁלְּמַעְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹרִיד אוֹתָם לָאָרֶץ לְמַטָּה. כָּל שֶׁכֵּן עַכְשָׁו, שֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיַשֵּׁר אֶת הָעֲקֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ז) כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יֶחֱטָא.

אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יֶחֱטָא. וְאִי תֵּימָא, אִינּוּן דְּמִיתוּ בְּעֶטְיוֹ דְּנָחָשׁ. אֲפִילוּ אִינּוּן יְקוּמוּן, וִיהוֹן מָאֲרֵי דְעֵיטָא, לְמַלְכָּא מְשִׁיחָא.

וְעַל דָּא תָּנֵינָן, מֹשֶׁה זַמִּין לְמֵימַר שִׁירָתָא לְזִמְנָא דְּאָתֵי. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דִּכְתִיב, (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת. אַרְאֶנּוּ, אַרְאֶךָ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא אַרְאֶנּוּ מַמָּשׁ, לְמַאן דְּהָמָא בְּקַדְמִיתָא, יֶחֱמֵי לֵיהּ תְּנָיְינוּת, וְדָא הוּא אַרְאֶנּוּ, וּכְתִיב (תהלים נ) אַרְאֶנּוּ בְּיֵשַׁע אֱלֹהִים, וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי. (דף נ"ד ע"ב) וּכְדֵין אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיְיָ'.

שִׁירָתָא דְּמַטְרוֹנִיתָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. תָּנֵינָן, כָּל בַּר נָשׁ דְּאָמַר שִׁירָתָא דָא בְּכָל יוֹמָא, וּמְכַוֵּון בָּהּ, זָכֵי לְמֵימְרָא לְזִמְנָא דְּאָתֵי. דְּהָא

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר, אוֹתָם שֶׁמֵּתוּ בְּעֶטְיוֹ שֶׁל נָחָשׁ, אֲפִלּוּ הֵם יָקוּמוּ וְיִהְיֶה בַּעֲלֵי עֵצָה לְמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, מֹשֶׁה עָתִיד לוֹמַר שִׁירָה לֶעָתִיד לָבֹא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת. אַרְאֶנּוּ? אַרְאֶךָ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא אַרְאֶנּוּ מַמָּשׁ, לְמִי שֶׁרָאָה בַּתְּחִלָּה – אַרְאֶנּוּ פַּעַם שְׁנִיָּה. וְזֶהוּ אַרְאֶנּוּ. וְכָתוּב (תהלים נ) אַרְאֶנּוּ בְּיֵשַׁע אֱלֹהִים, וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי. וְאָז, אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה'.

שִׁירָה שֶׁל הַגְּבִירָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. שָׁנִינוּ, כָּל אָדָם שֶׁאוֹמֵר שִׁירָה זוֹ בְּכָל יוֹם וּמְכַוֵּן בָּהּ, זוֹכֶה לֶאֱמָרָהּ לֶעָתִיד

אִית בָּהּ עָלְמָא דְעָבַר, וְאִית בָּהּ עָלְמָא דְאָתֵי, וְאִית בָּהּ קִשְׁרֵי מְהֵימְנוּתָא, וְאִית בָּהּ יוֹמֵי דְמַלְכָּא מְשִׁיחָא. וְתָלֵי עָלָהּ, (נ"א אָתֵּ לְעֵילָא) כָּל אִינּוּן תּוּשְׁבְּחָאן אַחֲרָנִין, דְּקַאמְרֵי עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי.

הַשִּׁירָה שִׁיר זֶה מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא שִׁירָתָא, דְּקָא מְשַׁבְּחַת מַטְרוֹנִיתָא לְמַלְכָּא. וּמֹשֶׁה מִתַּתָּא לְעֵילָא קָאָמַר, וְהָא אוּקְמוּהָ. לַיְיָ': בְּגִין דְּאַנְהִיר לָהּ מַלְכָּא אַנְפָּהָא, (נ"א דְנָהִיר אֲנִפּוֹי מַלְכָּא לְקָבְלֵהּ) ר' יוֹסֵי אָמַר, דְּכָל אִינּוּן מְשַׁחִין, דַּהֲווֹ נָגְדִין, מָשִׁיךְ מַלְכָּא קַדִּישָׁא לְקַבְּלָהּ, בְּגִינֵי כַּךְ מְשַׁבְּחָא לֵיהּ מַטְרוֹנִיתָא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִי הָכִי, אֲמַאי כְּתִיב מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהָא מַטְרוֹנִיתָא בַעְיָא לְשַׁבְּחָא. אֶלָּא, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּמֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן הֲווֹ

לשון הקודש

לָבֹא, שֶׁהֲרֵי יֵשׁ בָּהּ עוֹלָם שֶׁעָבַר, וְיֵשׁ בָּהּ עוֹלָם הַבָּא, וְיֵשׁ בָּהּ קִשְׁרֵי הָאֱמוּנָה, וְיֵשׁ בָּהּ יְמוֹת מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, וּתְלוּיִים עָלֶיהָ (אוֹת לְמַעְלָה) כָּל אוֹתָן תִּשְׁבָּחוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁאוֹמְרִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

הַשִּׁירָה?! שִׁיר זֶה הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא הַשִּׁירָה שֶׁמְּשַׁבַּחַת הַגְּבִירָה לַמֶּלֶךְ. וּמֹשֶׁה אָמַר מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, וַהֲרֵי פִּרְשׁוּהָ. לַה' – מִשּׁוּם שֶׁהַמֶּלֶךְ מֵאִיר לָהּ פָּנִים (שֶׁמְּאִירִים פְּנֵי הַמֶּלֶךְ בְּנֶגְדָּהּ). רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, כָּל אוֹתָם שְׁמָנִים שֶׁהָיוּ שׁוֹפְעִים, מָשַׁךְ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ בְּנֶגְדָּהּ, מִשּׁוּם כָּךְ מְשַׁבַּחַת אוֹתוֹ הַגְּבִירָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כָּךְ, לָמָּה כָּתוּב מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וַהֲרֵי הַגְּבִירָה צְרִיכָה לְשַׁבֵּחַ? אֶלָּא אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל מֹשֶׁה

יַדְעִין לְשַׁבְּחָא לְמַלְכָּא, בְּגִין מַטְרוֹנִיתָא כְּדְקָא יֵאוֹת, בְּגִין דְּכָל הַהוּא חֵילָא וּגְבוּרָה דִּילָהּ, יָרְתָא מִן מַלְכָּא.

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (איכה ב) קוּמִי רוֹנִי בַלַּיְלָה לְרֹאשׁ אַשְׁמֻרוֹת. קוּמִי רוֹנִי: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. בַּלַּיְלָה: בְּגָלוּתָא. ר' יוֹסֵי אָמַר, בַּלַּיְלָה: בְּזִמְנָא דְּהִיא שַׁלְטָא וּמִתְעָרָא, לְרֹאשׁ אַשְׁמוּרוֹת, בְּרֹאשׁ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא לְרֹאשׁ, כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית מז) עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה. וְאוֹקִימְנָא, רֹאשׁ הַמִּטָּה, דָּא יְסוֹד. אוֹף הָכָא לְרֹאשׁ, דָּא יְסוֹד, דְּמַטְרוֹנִיתָא מִתְבָּרְכָא בֵּיהּ. רֹאשׁ אַשְׁמוּרוֹת: דָּא הוּא רֵישָׁא, דְּנֶצַח וְהוֹד.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, דָּא הוּא רֵישָׁא דְכִתְרֵי מַלְכָּא וְסִיוּמָא. רִבִּי אַבָּא אָמַר, לְרֹאשׁ אַשְׁמֻרוֹת

לשון הקודש

וְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם הָיוּ יוֹדְעִים לְשַׁבֵּחַ אֶת הַמֶּלֶךְ בִּשְׁבִיל הַגְּבִירָה כָּרָאוּי, מִשּׁוּם שֶׁכָּל אוֹתוֹ כֹּחַ וּגְבוּרָה שֶׁלָּהּ יָרְשָׁה מִן הַמֶּלֶךְ.

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (איכה ב) קוּמִי רֹנִי בַלַּיְלָה לְרֹאשׁ אַשְׁמֻרוֹת. קוּמִי רֹנִי – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. בַּלַּיְלָה – בַּגָּלוּת. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, בַּלַּיְלָה – בִּזְמַן שֶׁשּׁוֹלֶטֶת וּמִתְעוֹרֶרֶת. לְרֹאשׁ אַשְׁמֻרוֹת?! בְּרֹאשׁ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא לְרֹאשׁ, כַּכָּתוּב (בראשית מז) עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה. וּבְאַרְנוּ, רֹאשׁ הַמִּטָּה זֶה יְסוֹד. אַף כָּאן לְרֹאשׁ – זֶה יְסוֹד, שֶׁהַגְּבִירָה מִתְבָּרֶכֶת בּוֹ. רֹאשׁ אַשְׁמֻרוֹת – זֶהוּ רֹאשׁ שֶׁל נֶצַח וְהוֹד.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, זֶהוּ רֹאשׁ שֶׁל כִּתְרֵי הַמֶּלֶךְ וְהַסִּיּוּם. רַבִּי אַבָּא אָמַר, לְרֹאשׁ

כְּתִיב חָסֵר, וְדָא הוּא רֵישָׁא, רֹאשׁ הַמִּטָּה. וְכֹלָּא בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא עִלָּאָה אִתְמַר, וְדָא הוּא לַיְיָ'.

רִבִּי יֵיסָא אָמַר, הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיְיָ', דָּא הוּא נַהֲרָא דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, דְּכָל מִשְׁחָא וּרְבוּ נָפִיק מִגֵּיהּ, לְאַדְלְקָא בוּצִינִין. וּמַשְׁמַע לְבָתָר דִּכְתִיב אָשִׁירָה לַיְיָ', דָּא הוּא מַלְכָּא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, וְעַל דָּא לָא כְּתִיב אָשִׁירָה לוֹ.

וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר, (דָּא הוּא) לְדָרֵי דָרִין, בְּגִין דְּלָא יִתְנַשֵּׁי מִנַּיְיהוּ לְעָלְמִין. דְּכָל מָאן דְּזָכֵי לְהַאי שִׁירָתָא בְּהַאי עָלְמָא, זָכֵי לָהּ בְּעָלְמָא דְאָתֵי, וְזָכֵי לְשַׁבְּחָא בָהּ בְּיוֹמוֹי דְמַלְכָּא מְשִׁיחָא, בְּחֶדְוָותָא דְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דִּכְתִיב לֵאמֹר, לֵאמֹר בְּהַהוּא זִמְנָא. לֵאמֹר בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, בְּזִמְנָא דְשָׁרוּ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא. לֵאמֹר

לשון הקודש

אַשְׁמֹרוֹת כָּתוּב חָסֵר, וְזֶהוּ הָרֹאשׁ, רֹאשׁ הַמִּטָּה. וְהַכֹּל נֶאֱמַר בַּמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, וְזֶהוּ לַה'.

רַבִּי יֵיסָא אָמַר, הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה' – זֶהוּ הַנָּהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁכָּל שֶׁמֶן וּמִשְׁחָה יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ לְהַדְלִיק מְנוֹרוֹת. וּמַשְׁמָע אַחַר כָּךְ שֶׁכָּתוּב אָשִׁירָה לַה' – זֶה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, וְעַל זֶה לֹא כָּתוּב אָשִׁירָה לוֹ.

וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר – (זֶהוּ) לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁתַּכַּח מֵהֶם לְעוֹלָמִים. שֶׁכָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה לַשִּׁירָה הַזּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, זוֹכֶה לָהּ בָּעוֹלָם הַבָּא, וְזוֹכֶה לְשַׁבֵּחַ בָּהּ בִּימוֹת מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בְּחֶדְוַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁכָּתוּב לֵאמֹר – לֵאמֹר בְּאוֹתוֹ זְמַן. לֵאמֹר בָּאָרֶץ

בְּגָלוּתָא. לֵאמֹר בְּפוּרְקָנָא דִלְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. לֵאמֹר לְעָלְמָא דְאָתֵי.

אָשִׁירָה לַיְיָ' נָשִׁיר מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי אָשִׁירָה. אֶלָּא בְּגִין דַּהֲווֹ מְשַׁבְּחָן תּוּשַׁבַּחְתָּא דְמַטְרוֹנִיתָא. (בְּעוּ לְשַׁבְּחָא) לַיְיָ': דָּא מַלְכָּא קַדִּישָׁא. כִּי גָאֹה גָּאָה (קָמָה): דְּסָלִיק וְאִתְעַטָּר בְּעִטְרוֹי, לְאַפָּקָא בִּרְכָּאן וְחֵילִין וּגְבוּרָאן, לְאַסְקָא בְּכֹלָּא. כִּי גָאֹה גָּאָה: גָּאֹה בְּהַאי עָלְמָא, גָּאָה בְּעָלְמָא דְאָתֵי. כִּי גָאֹה בְּהַהוּא זִמְנָא, גָּאָה, בְּגִין דְּיִתְעַטָּר בְּעִטְרוֹי בְּחֶדְוָותָא שְׁלִימוּתָא.

סוּס וְרוֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם, שׁוּלְטָנוּתָא דִלְתַתָּא, וְשׁוּלְטָנוּתָא דִלְעֵילָּא דַּאֲחִידָן בְּהוּ, אִתְמְסָרוּ בְּהַהוּא יַמָּא רַבָּא, וְשֶׁלְטָנוּתָא רַבָּא לְמֶעְבַּד בְּהוּ נוּקְמִין. וְתָנֵינָן, לָא עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא

לשון הקודש

הַקְּדוֹשָׁה, בִּזְמַן שֶׁשָּׁכְנוּ יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ. לֵאמֹר בַּגָּלוּת. לֵאמֹר בִּגְאֻלַּת יִשְׂרָאֵל. לֵאמֹר לָעוֹלָם הַבָּא.

אָשִׁירָה לַה'?! נָשִׁיר הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה אָשִׁירָה? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ מְשַׁבְּחִים אֶת תִּשְׁבַּחַת הַגְּבִירָה. (הִצְטָרְכוּ לְשַׁבֵּחַ) לַה' – זֶה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. כִּי גָאֹה גָּאָה (קָמָה) – שֶׁעָלָה וְהִתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹתָיו לְהוֹצִיא בְּרָכוֹת וְכֹחוֹת וּגְבוּרוֹת לְהִתְעַלּוֹת בַּכֹּל. כִּי גָאֹה גָּאָה – גָּאָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, גָּאָה לָעוֹלָם הַבָּא. כִּי גָאֹה בְּאוֹתוֹ זְמַן, גָּאָה כְּדֵי שֶׁיִּתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹתָיו בְּחֶדְוָה שְׁלֵמָה.

סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם – הַשִּׁלְטוֹן שֶׁלְּמַטָּה וְהַשִּׁלְטוֹן שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁאֲחוּזִים בָּהֶם, נִמְסְרוּ לְאוֹתוֹ הַיָּם הַגָּדוֹל וְהַשַּׁלִּיט הַגָּדוֹל לַעֲשׂוֹת בָּהֶם נְקָמוֹת. וְשָׁנִינוּ, לֹא עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּין לְמַטָּה, עַד

לְתַתָּא, עַד דְּיַעֲבִיד בְּשׁוּלְטָנֵיהוֹן לְעֵילָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה כד) יִפְקוֹד יְיָ עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְעַל מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל הָאֲדָמָה.

רָמָה בַּיָּם, אָמַר ר' יְהוּדָה, בֵּיהּ בְּלֵילְיָא, אִתְעַר גְּבוּרָא תַּקִּיפָא, דִּכְתִיב בֵּיהּ וַיּוֹלֶךְ יְיָ אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה כָּל הַלַּיְלָה. (ס"א דְּאִתְעַר בֵּיהּ גְּבוּרָה תַּקִּיפָא) בְּהַהוּא זִמְנָא, בָּעָאת מַטְרוֹנִיתָא מִן מַלְכָּא, כָּל אִינּוּן אִכְלוּסִין דִּלְתַתָּא, וְכָל אִינּוּן שׁוּלְטָנִין דִּלְעֵילָּא, דְּיִתְמַסְּרוּן בִּידָהָא. וְכֻלְּהוּ אִתְמְסָרוּ בִידָהָא, לְמֶעְבַּד בְּהוּ נוּקְמִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב סוּס וְרוֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם. בַּיָּם סְתָם, לְעֵילָּא וְתַתָּא.

עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ. (שמות טו) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קלט) אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה. כַּמָּה אִצְטְרִיכוּ בְּנֵי נָשָׁא לְיַקָּרָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּשַׁלִּיטֵיהֶם לְמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כד) יִפְקֹד ה' עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְעַל מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל הָאֲדָמָה.

רָמָה בַּיָּם – אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בּוֹ בַּלַּיְלָה הִתְעוֹרְרָה גְּבוּרָה חֲזָקָה, שֶׁכָּתוּב בּוֹ וַיּוֹלֶךְ ה' אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה כָּל הַלַּיְלָה. (שֶׁהִתְעוֹרְרָה בוֹ גְּבוּרָה חֲזָקָה) בְּאוֹתוֹ זְמַן בִּקְשָׁה הַמַּלְכָּה מִן הַמֶּלֶךְ אֶת כָּל אוֹתָם אוּכְלוּסִים שֶׁלְּמַטָּה וְכָל אוֹתָם שַׁלִּיטִים שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁיִּמָּסְרוּ בְּיָדֶיהָ, וְכֻלָּם נִמְסְרוּ לְיָדֶיהָ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם נְקָמוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַּיָּם. בַּיָּם סְתָם, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ. רַבִּי חִיָּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קלט) אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה. כַּמָּה הִצְטָרְכוּ בְּנֵי אָדָם לְכַבֵּד

הוּא, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד בָּרָא עָלְמָא, (דף נ"ה ע"א) אִסְתָּכַּל בֵּיהּ בָּאָדָם לְמֶהֱוֵי שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא. (נ"א לְמֶהֱוֵי שָׁלִים בְּכֹלָּא וְאִתְבָּרֵי דוּ פָּרְצוּפִין) וַהֲוָה דָּמֵי לְעִלָּאִין וְתַתָּאִין. נָחַת לֵיהּ בִּדְמוּת יַקִּירָא, וְחָמוּ לֵיהּ בִּרְיָין, כְּדֵין אִתְכְּנָשׁוּ לְגַבֵּיהּ, וְסָגִידוּ לָקָבְלֵיהּ, וְאֵימָתָא וְדַחֲלָא נָפְלַת עָלַיְיהוּ מִדַּחֲלָתֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ט) וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמָיִם.

עַיְילֵיהּ לְגִנְתֵּיהּ דְּנָטַע, לְנַטְרֵיהּ לְמֶהֱוֵי לֵיהּ חֵדוּ עַל חֵדוּ, וּלְאִשְׁתַּעְשְׁעָ בֵּיהּ. עָבֵד לֵיהּ טְרוֹצְטְבוּלִין מְחַפְּיָין בְּאַבְנֵי יְקָר, וּמַלְאָכִין עִלָּאִין חַדָּאן קָמֵיהּ. לְבָתָר פָּקִיד לֵיהּ עַל אִילָנָא חַד וְלָא קָאִים בְּפִקּוּדָא דְּמָארֵיהּ.

אַשְׁכַּחְנָא בְּסִפְרָא דְּחַנּוֹךְ, דִּלְבָתַר דְּסָלִיק לֵיהּ

לשון הקודש

אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הִסְתַּכֵּל עַל הָאָדָם לִהְיוֹת שַׁלִּיט עַל הַכֹּל, (לִהְיוֹת שָׁלֵם בַּכֹּל, וְנִבְרָא בִּשְׁנֵי פַּרְצוּפִים) וְהָיָה דּוֹמֶה לָעֶלְיוֹנִים וְלַתַּחְתּוֹנִים. הוֹרִיד אוֹתוֹ בִּדְמוּת מְכֻבֶּדֶת, וְרָאוּ אוֹתוֹ הַבְּרִיּוֹת. אָז הִתְכַּנְּסוּ אֵלָיו וְהִשְׁתַּחֲווּ לְפָנָיו, וּפַחַד וְאֵימָה נָפְלוּ עֲלֵיהֶם מִפַּחְדּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ט) וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמָיִם.

הִכְנִיס אוֹתוֹ לְגַנּוֹ לְשָׁמְרוֹ, לִהְיוֹת לוֹ שִׂמְחָה עַל שִׂמְחָה וּלְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בּוֹ. עָשָׂה לוֹ חֻפָּה מְכֻסָּה בַּאֲבָנִים יְקָרוֹת, וּמַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים שְׂמֵחִים לְפָנָיו. אַחַר כָּךְ צִוָּה אוֹתוֹ עַל עֵץ אֶחָד, וְלֹא עָמַד בְּמִצְוַת רִבּוֹנוֹ.

מָצָאנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ, שֶׁלְּאַחַר שֶׁהֶעֱלָה אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהֶרְאָה

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַחְמֵי לֵיהּ כָּל גִּנְזַיָּיא דְּמַלְכָּא, עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, אַחְמֵי לֵיהּ אִילָנָא דְּחַיֵּי, וְאִילָנָא דְּאִתְפְּקַד עָלֵיהּ אָדָם, וְאַחְמֵי לֵיהּ דּוּכְתֵּיהּ דְּאָדָם בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן. וְהָמָא, דְּאִלְמָלֵי נָטִיר אָדָם פִּקּוּדָא דָא, יְכִיל לְקַיְּימָא תָּדִירָא, וּלְמֶהֱוֵי תָּדִירָא תַּמָּן. הוּא לָא נָטַר פִּקּוּדָא דְּמָאֲרֵיהּ, נָפַק בְּדִימּוֹס וְאִתְעֲנַשׁ.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, אָדָם דּוּ פַּרְצוּפִין אִתְבְּרֵי, וְהָא אוֹקִימְנָא, (בראשית ב) וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו, נְסָרוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאִתְעֲבִידוּ תְּרֵין, מִמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קלט) אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי. אָחוֹר דָּא מַעֲרָב, וְקֶדֶם דָּא מִזְרָח.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, מַה עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, תַּקִּין לְהַהוּא נוּקְבָּא וְשַׁכְלִיל שְׁפִירוּתָהּ עַל כֹּלָּא,

לשון הקודש

לוֹ אֶת כָּל גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ, עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, הֶרְאָה לוֹ אֶת עֵץ הַחַיִּים וְהָעֵץ שֶׁהִצְטַוָּה עָלָיו אָדָם, וְהֶרְאָה לוֹ מְקוֹמוֹ שֶׁל אָדָם בְּגַן עֵדֶן. וְרָאָה, שֶׁאִלְמָלֵא שָׁמַר אָדָם מִצְוָה זוֹ, יָכוֹל לַעֲמֹד תָּמִיד וְלִהְיוֹת שָׁם תָּמִיד. הוּא לֹא שָׁמַר מִצְוַת רִבּוֹנוֹ – יָצָא בְּדִימּוֹס וְנֶעֱנַשׁ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אָדָם נִבְרָא דּוּ–פַּרְצוּפִים, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, (שם ב) וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו – נִסְרוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנַעֲשׂוּ שְׁנַיִם, מִמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קלט) אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי.

אָחוֹר זֶה מַעֲרָב. וָקֶדֶם זֶה מִזְרָח.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? תִּקֵּן אוֹתָהּ נְקֵבָה, וְשִׁכְלֵל אֶת יָפְיָהּ עַל הַכֹּל, וְהִכְנִיסָהּ לָאָדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב

וְעַיְילָהּ לְאָדָם, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה. תָּא חֲזֵי, מַה כְתִיב לְעֵילָא, וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו. מָאי אַחַת. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שיר השירים ו) אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ. מִצַּלְעוֹתָיו: מִסִּטְרוֹי. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמות כו) וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִשְׁמָתָא עִלָּאָה יָהַב בֵּיהּ בְּאָדָם, וְכָלִיל בֵּיהּ חָכְמָתָא וְסָכְלְתָנוּ, לְמִנְדַּע כֹּלָּא. מֵאָן אֲתָר יָהַב בֵּיהּ נִשְׁמָתָא. ר' יִצְחָק אָמַר, מֵאֲתָר דִשְׁאַר נִשְׁמָתִין קַדִישִׁין קָא אַתְיָין.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מֵהָכָא. דִכְתִיב, (בראשית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, מָאן הָאָרֶץ. מֵהַהוּא אֲתָר דְמַקְדְשָׁא אִשְׁתְכַח בֵּיהּ. נֶפֶשׁ חַיָּה, נֶפֶשׁ חַיָּה סְתָם, דָּא נַפְשָׁא דְאָדָם קַדְמָאָה דְכֹלָּא.

לשון הקודש

וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה. בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו. מַה זֶּה אַחַת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ו) אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ. מִצַּלְעֹתָיו – מִצִּדָּדָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כו) וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן נִשְׁמָה עֶלְיוֹנָה בָּאָדָם, וְכָלַל בָּהּ חָכְמָה וְהַשְׂכֵּל כְּדֵי לָדַעַת הַכֹּל. מֵאֵיזֶה מָקוֹם נָתַן בּוֹ נְשָׁמָה? רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִמָּקוֹם שֶׁשְּׁאָר הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת בָּאוֹת.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִכָּאן, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. מִי זוֹ הָאָרֶץ? מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהַמִּקְדָּשׁ נִמְצָא בּוֹ. נֶפֶשׁ חַיָּה – נֶפֶשׁ חַיָּה סְתָם, זוֹ נֶפֶשׁ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, אָדָם הָוָה יָדַע חָכְמָתָא עִלָּאָה, יַתִּיר מִמַּלְאֲכֵי עִלָּאֵי, וַהֲוָה מִסְתַּכֵּל בְּכֹלָּא, וְיָדַע וְאִשְׁתְּמוֹדָע לְמָאנֵיהּ, יַתִּיר מִכָּל שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא. בָּתַר דְּחָב, אַסְתִּימוּ מִנֵּיהּ מַבּוּעֵי דְּחָכְמָתָא, מַה כְּתִיב (נ"א מִמַּה דִּכְתִיב) (בראשית ג) וַיְשַׁלְּחֵהוּ יְיָ' אֱלֹהִים מִגַּן עֵדֶן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, אָדָם הָרִאשׁוֹן מִדְּכַר וְנוּקְבָּא אִשְׁתְּכַח, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵינוּ, וְעַל דָּא, דְּכַר וְנוּקְבָּא אִתְעֲבִידוּ כַּחֲדָא, וְאִתְפְּרָשׁוּ לְבָתָר. וְאִי תֵּימָא, הָא דְאָמַר הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לֻקַּח מִשָּׁם. הָכִי הוּא וַדַּאי, וְדָא הִיא נוּקְבָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתָּתַף עִמָּהּ, וְדָא הוּא דְכָר וְנוּקְבָּא, וְכֹלָּא הוּא מִלָּה חָדָא.

לשון הקודש

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, אָדָם הָיָה יוֹדֵעַ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה יוֹתֵר מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וְהָיָה מִסְתַּכֵּל בַּכֹּל, וְיוֹדֵעַ וְנוֹדָע לְרִבּוֹנוֹ יוֹתֵר מִכָּל שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם. לְאַחַר שֶׁחָטָא נִסְתְּמוּ מִמֶּנּוּ מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה. מַה כָּתוּב? (מִמַּה שֶׁכָּתוּב) (שם ג) וַיְשַׁלְּחֵהוּ ה' אֱלֹהִים מִגַּן עֵדֶן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, אָדָם הָרִאשׁוֹן מִזָּכָר וּנְקֵבָה נִמְצָא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. וְעַל זֶה זָכָר וּנְקֵבָה נַעֲשׂוּ כְּאֶחָד, וְנִפְרְדוּ אַחַר כָּךְ. וְאִם תֹּאמַר, זֶה שֶׁאָמַר הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לֻקַּח מִשָּׁם – כָּךְ הוּא וַדַּאי, וְזוֹהִי הַנְּקֵבָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִשְׁתַּתֵּף עִמָּהּ, וְזֶהוּ זָכָר וּנְקֵבָה, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, עָזִי וְזִמְרָת יָהּ, אִינּוּן דְּכִלִּילָן דָּא בְדָא וְלָא אִתְפָּרְשָׁאן דָּא מִן דָּא וּלְעָלְמִין אִינּוּן בַּחֲבִיבוּתָא, בִּרְעוּתָא חָדָא, דְּמִתַּמָּן אִשְׁתְּכָחוּ (נ"א אִתְמַשְּׁכוּ) מְשִׁיכָן דְּנַחֲלִין וּמַבּוּעִין לְאִסְתַּפְּקָא כֹּלָּא, וּלְבָרְכָא כֹּלָּא, לָא כְּדִיבוּ מֵימֵי מַבּוּעִין, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיה נח) וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו וְעַל דָּא וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, דִּבְגִינֵי כַּךְ, מַלְכָּא קַדִּישָׁא מָשִׁיךְ וְאַחֲסִין לְתַתָּא, וְאִתְעַר יְמִינָא לְמֶעְבַּד נִסִּין.

זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ. דָּא צַדִּיק, דְּמִנֵּיהּ נָפְקִין בִּרְכָּאן בְּזִוּוּג. וְאַנְוֵהוּ: בְּהַהוּא אֲתָר דַּחֲבִיבוּתָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ, וְדָא הוּא מַקְדְּשָׁא. אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרוֹמְמֶנְהוּ, מִשֶּׁה קָאָמַר דָּא, לְגַבֵּי אֲתָר דְּלֵוָאֵי אַתְיָין מֵהַהוּא סִטְרָא וְעַל דָּא (הָוָה) שְׁלִימוּתָא דְכֹלָּא הוּא בְהַהוּא אֲתָר. (נ"א בְּהַאי קְרָא).

לשון הקודש

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, עָזִי וְזִמְרָת יָהּ, אוֹתָם הַכְּלוּלִים זֶה בָּזֶה וְלֹא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה, וּלְעוֹלָמִים הֵם בַּחֲבִיבוּת, בְּרָצוֹן אֶחָד, שֶׁמִּשָּׁם נִמְצָאוֹת (נִמְשְׁכוּ) מְשִׁיכוֹת הַנְּחָלִים וְהַמַּעְיָנוֹת לְסַפֵּק לַכֹּל וּלְבָרֵךְ אֶת הַכֹּל, לֹא מְכַזְּבִים מֵימֵי הַמַּעְיָנוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח) וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו, וְעַל זֶה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, שֶׁבִּשְׁבִיל כָּךְ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ מוֹשֵׁךְ וּמוֹרִישׁ לְמַטָּה, וּמִתְעוֹרֵר הַיָּמִין לַעֲשׂוֹת נִסִּים.

זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ – זֶה צַדִּיק, שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת בְּזִוּוּג. וְאַנְוֵהוּ – בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּמְצֵאת בּוֹ חֲבִיבוּת, וְזֶהוּ הַמִּקְדָּשׁ. אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרוֹמְמֶנְהוּ – מֹשֶׁה אָמַר אֶת זֶה לַמָּקוֹם שֶׁהַלְּוִיִּם בָּאִים מֵאוֹתוֹ צַד, וְעַל זֶה (הָיָה) שְׁלֵמוּת הַכֹּל הוּא בְּאוֹתוֹ מָקוֹם (בְּזֶה הַפָּסוּק).

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, דָּא מַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְהָכִי הוּא. וּמְנָלָן. מִקְרָא אַחֲרִינָא אַשְׁכַּחְנָא לֵיהּ, דִּכְתִיב, (ישעיה י"ב) כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ יְיָ' וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, מִמַּשְׁמַע דְּקָאָמַר יְיָ' וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, (דף נ"ה ע"ב) דָּא מַלְכָּא קַדִּישָׁא.

עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וְגוֹ', (שמות טו) ר' חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, בְּהַאי קְרָא דִּכְתִיב, (משלי יז) בְּכָל עֵת אוֹהֵב הָרֵעַ וְאָח לְצָרָה יִוָּלֵד. בְּכָל עֵת אוֹהֵב הָרֵעַ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב בֵּיהּ (משלי כז) רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ אַל תַּעֲזוֹב.

וְאָח לְצָרָה יִוָּלֵד, בְּשַׁעֲתָא דְיִעִיקוּן לָךְ שַׂנְאָךְ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַה אָמַר, (תהלים קכב) לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָא שָׁלוֹם בָּךְ, דְּיִשְׂרָאֵל, אִקְרוּן אַחִים וְרֵעִים לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. יִוָּלֵד מַהוּ, וְכִי

לשון הקודש

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה – זֶה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְכָךְ הוּא. וּמִנַּיִן לָנוּ? מִקְרָא אַחֵר מָצָאנוּ לוֹ, שֶׁכָּתוּב כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ ה' וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה. מִמַּשְׁמָע שֶׁאָמַר ה' וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה – זֶה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וְגוֹ'. רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, בְּפָסוּק זֶה שֶׁכָּתוּב (משלי יז) בְּכָל עֵת אֹהֵב הָרֵעַ וְאָח לְצָרָה יִוָּלֵד, בְּכָל עֵת אֹהֵב הָרֵעַ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב בּוֹ רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ אַל תַּעֲזֹב.

וְאָח לְצָרָה יִוָּלֵד – בְּשָׁעָה שֶׁיָּצִיקוּ לְךָ שׂוֹנְאֶיךָ, מָה אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? (תהלים קכב) לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָא שָׁלוֹם בָּךְ, שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִקְרָאִים אַחִים וְרֵעִים לַקָּבָ"ה. יִוָּלֵד מַה זֶּה? וְכִי עַכְשָׁו

הַשְׁתָּא יִוָּלֵד. אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְעַקְתָּא יִוָּלֵד בְּעָלְמָא, אָח יְהֵא לָקֻבְלָךְ, לְשַׁזָּבָא לָךְ מִכָּל אִינּוּן דְעָקִין לָךְ.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, יִוָּלֵד: דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא יִתְעַר בְּהַאי עֹז, לְנַקְמָא לָךְ מֵאוּמִין, לְיַנְקָא לָךְ מֵאִימָא, בְּהַהוּא סִטְרָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, עָזִי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה. לְאִתְעָרָא גְבוּרָאן לָקֻבֵל אוּמִין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

רַבִּי יֵיסָא פָּתַח וְאָמַר, כַּמָּה אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְרַחֲמָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא לֵית לֵיהּ פּוּלְחָנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (אֶלָּא) (כְּמָה) רְחִימוּתָא. וְכָל מָאן דְּרָחִים לֵיהּ, וְעָבִיד פּוּלְחָנָא בִּרְחִימוּתָא, קָאֲרֵי לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְחִימָא. אִי הָכִי, כְּמָאי אוֹקִימְנָא הֲנֵי קְרָאֵי, רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ אַל תַּעֲזוֹב. וּכְתִיב (משלי כה) הוֹקַר רַגְלְךָ מִבֵּית רֵעֶךָ.

לשון הקודש

יִוָּלֵד? אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁנּוֹלֶדֶת צָרָה בָּעוֹלָם, יִהְיֶה אָח כְּנֶגְדְּךָ לְהַצִּיל אוֹתְךָ מִכָּל אוֹתָם שֶׁמְּצִיקִים לְךָ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, יִוָּלֵד – שֶׁהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ יִתְעוֹרֵר בָּעֹז הַזֶּה לִנְקֹם לְךָ מֵהָאֻמּוֹת, לְהֵינִיק לְךָ מֵהָאֵם בְּאוֹתוֹ צַד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עָזִי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה. לְעוֹרֵר גְּבוּרוֹת כְּנֶגֶד אֻמּוֹת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

רַבִּי יֵיסָא פָּתַח וְאָמַר, כַּמָּה יֵשׁ לָאָדָם לֶאֱהֹב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי אֵין לְךָ עֲבוֹדָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא [אֶלָּא] [כְּמוֹ] אֶלָּא אַהֲבָה, וְכָל מִי שֶׁאוֹהֵב אוֹתוֹ וְעוֹשֶׂה עֲבוֹדָתוֹ בְּאַהֲבָה, קוֹרֵא לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָהוּב. אִם כָּךְ, כַּמָּה בְּאַרְנוּ פְּסוּקִים אֵלּוּ – רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ אַל תַּעֲזֹב, וְכָתוּב (משלי כה) הוֹקַר רַגְלְךָ מִבֵּית רֵעֶךָ?

אֶלָּא הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, הַאי קְרָא (ס"א בְּעוֹלוֹת וּשְׁלָמִים וְהָאי בְּחַטָּאוֹת וַאֲשָׁמוֹת וּכְתִיב וכו') **בְּעוֹלוֹת כְּתִיב.** הַשְׁתָּא, רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ אַל תַּעֲזוֹב, לְמִפְּלַח לֵיהּ, וּלְאִתְדַּבְּקָא בֵיהּ, וּלְמֶעְבַּד פִּקּוּדוֹי. אַל תַּעֲזוֹב וַדָּאי. וְהָא דְּאִתְּמַר הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ. כְּלוֹמַר הוֹכֵחַ יִצְרְךָ, דְּלָא יִרְתַּח לְגַבְרָךְ, וְלָא יִשְׁלוֹט בָּךְ, וְלָא תַּעֲבִיד הִרְהוּרָא אַחֲרָא. מִבֵּית רֵעֲךָ, מָאן בֵּית רֵעֲךָ. דָּא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, דְּאָעִיל בָּהּ רֵעֲךָ וְיָהֲבָהּ בְּגַוָּךְ. **וְעַל** דָּא פּוּלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְרַחֲמָא לֵיהּ בְּכֹלָּא, כְּמָה דִּכְתִיב, (דברים ו) וְאָהַבְתָּ אֶת יְיָ' אֱלֹהֶיךָ. זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ, דְּכָל יִשְׂרָאֵל חָמוּ עַל יַמָּא, מַה דְּלָא חָמָא יְחֶזְקֵאל נְבִיאָה, וַאֲפִילוּ אִינּוּן עוּבָּרֵי דְּבִמְעֵי אִמְּהוֹן, הֲווֹ חָמָאן וּמְשַׁבְּחָן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכֻלְּהוּ הֲווֹ אַמְרִין זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרוֹמְמֶנְהוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר אֱלֹהֵי אַבְרָהָם.

לשון הקודש

אֶלָּא, הֲרֵי בֵּאֲרוּהָ הַחֲבֵרִים, פָּסוּק זֶה (בְּעוֹלוֹת וּשְׁלָמִים, וְזֶה בַּחֲטָאוֹת וַאֲשָׁמוֹת, וְכָתוּב וְכוּ') נִכְתָּב בְּעוֹלוֹת. עַכְשָׁו, רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ אַל תַּעֲזֹב, לַעֲבֹד אוֹתוֹ וּלְהִדָּבֵק בּוֹ וְלַעֲשׂוֹת מִצְוֹתָיו. אַל תַּעֲזֹב, וַדַּאי. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ. כְּלוֹמַר, הוֹכֵחַ יִצְרְךָ שֶׁלֹּא יִרְתַּח כְּנֶגְדְּךָ וְלֹא יִשְׁלֹט בְּךָ, וְלֹא תַּעֲשֶׂה הִרְהוּר אַחֵר. מִבֵּית רֵעֲךָ, מִי זֶה בֵּית רֵעֲךָ? זוֹ הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִכְנִיס בְּךָ רֵעֲךָ וְנָתַן אוֹתָהּ בְּתוֹכְךָ. **וְעַל** זֶה עֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – לֶאֱהֹב אוֹתוֹ בַּכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים ו) וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ. זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ – שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל רָאוּ עַל הַיָּם מַה שֶׁלֹּא רָאָה יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא, וַאֲפִלּוּ אוֹתָם הָעֻבָּרִים שֶׁבִּמְעֵי אִמָּם הָיוּ רוֹאִים וּמְשַׁבְּחִים אֶת

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אִי הָכִי אֲמַאי וַאֲרוֹמְמֶנְהוּ, דְּהָא אֱלֹהֵי אַבְרָהָם לְעֵילָּא הוּא. אָמַר לֵיהּ, אֲפִילּוּ הָכִי אִצְטְרִיךְ, וְכֹלָּא חַד מִלָּה, וַאֲרוֹמְמֶנְהוּ בְּכֹלָּא, לְאַכְלְלָא, מָאן דְּיָדַע לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא רַבָּא, דְּהָא הוּא פֶּלְחָנָא עִלָּאָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

רַבִּי יְהוּדָה הָוָה יָתִיב קָמֵיהּ דְּר' שִׁמְעוֹן, וַהֲוָה קָאָרֵי, כְּתִיב (ישעיה נב) קוֹל צוֹפַיִךְ נָשְׂאוּ קוֹל יַחְדָּיו יְרַנֵּנוּ. קוֹל צוֹפַיִךְ, מָאן אִינּוּן צוֹפַיִךְ. אֶלָּא אִלֵּין אִינּוּן דִּמְצָפָּאן, אֵימָתַי יְרַחֵם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמִבְנֵי בֵּיתֵיהּ. נָשְׂאוּ קוֹל, יִשְׂאוּ קוֹל מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי נָשְׂאוּ קוֹל. אֶלָּא, כָּל בַּר נָשׁ דְּבָכֵי, וְאָרִים קַלֵּיהּ עַל חָרְבַּן בֵּיתֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, זָכֵי לְמָה דִּכְתִיב לְבָתָר יַחְדָּיו יְרַנֵּנוּ. וְזָכֵי לְמֵחֱמֵי לֵיהּ בְּיִשּׁוּבָא בְּחֶדְוָותָא.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכֻלָּם הָיוּ אוֹמְרִים זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרַמְּמֶנְהוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֱלֹהֵי אַבְרָהָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִם כָּךְ, לָמָּה וַאֲרַמְּמֶנְהוּ, שֶׁהֲרֵי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם הוּא לְמַעְלָה? אָמַר לוֹ, אֲפִלּוּ כָּךְ צָרִיךְ, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד, וַאֲרַמְּמֶנְהוּ בַּכֹּל, לְהַכְלִיל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַגָּדוֹל, שֶׁהֲרֵי זוֹהִי עֲבוֹדָה עֶלְיוֹנָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

רַבִּי יְהוּדָה הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְהוּא קוֹרֵא, כָּתוּב (ישעיה נב) קוֹל צֹפַיִךְ נָשְׂאוּ קוֹל יַחְדָּו יְרַנֵּנוּ. קוֹל צֹפַיִךְ, מִי הֵם צֹפַיִךְ? אֶלָּא אֵלֶּה הֵם שֶׁמְּצַפִּים מָתַי יְרַחֵם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְנוֹת אֶת בֵּיתוֹ. נָשְׂאוּ קוֹל? יִשְׂאוּ קוֹל הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה נָשְׂאוּ קוֹל? אֶלָּא כָּל אָדָם שֶׁבּוֹכֶה וּמֵרִים קוֹלוֹ עַל חֻרְבַּן בֵּיתוֹ שֶׁל

בְּשׁוּב יְיָ' צִיּוֹן, (אָמַר לֵיהּ) בְּשׁוּב יְיָ' אֶל צִיּוֹן מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי בְּשׁוּב יְיָ' צִיּוֹן אֶלָּא בְּשׁוּב יְיָ' צִיּוֹן וַדָּאי. תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְחָרִיב יְרוּשְׁלֵם לְתַתָּא, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְתְּרָכַת, סָלִיק מַלְכָּא קַדִּישָׁא לְצִיּוֹן, וְאַנְגִיד לֵיהּ לָקֻבְלֵיהּ, בְּגִין דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְתְּרָכַת. (הַשְׁתָּא דְּאִתְגָּלְיָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל סָלִיק לֵיהּ לְגַבֵּיהּ) וְכַד תִּתְהַדָּר כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְאַתְרָהּ, כְּדֵין יָתוּב מַלְכָּא קַדִּישָׁא לְצִיּוֹן לְאַתְרֵיהּ, לְאִזְדַּוְּוגָא חַד בְּחַד, וְדָא הוּא בְּשׁוּב יְיָ' צִיּוֹן. וּכְדֵין זְמִינִין יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר, זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ. וּכְתִיב, זֶה יְיָ' קִוִּינוּ לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ, בִּישׁוּעָתוֹ וַדָּאי.

יְיָ' אִישׁ מִלְחָמָה יְיָ' שְׁמוֹ. (שמות טו) רִבִּי אַבָּא פָּתַח (במדבר כא) עַל כֵּן יֵאָמַר בְּסֵפֶר מִלְחֲמוֹת יְיָ' אֶת וָהֵב בְּסוּפָה וְאֶת הַנְּחָלִים אַרְנוֹן. כַּמָּה אִית לָן

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זוֹכֶה לְמַה שֶׁכָּתוּב אַחַר כָּךְ – יַחְדָּו יְרַנֵּנוּ, וְזוֹכֶה לִרְאוֹתוֹ מְיֻשָּׁב בְּחֶדְוָה.

בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן?! הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּשׁוּב ה' אֶל צִיּוֹן! מַה זֶּה בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן? אֶלָּא בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן וַדַּאי. בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁחֻרְבָּה יְרוּשָׁלַיִם לְמַטָּה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל גֹּרְשָׁה, עָלָה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ לְצִיּוֹן, וְנֶאֱנַח כְּנֶגְדּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל גֹּרְשָׁה, [וְעַתָּה שֶׁנִּתְגַּלְּתָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, מַעֲלֶה אוֹתָהּ אֵלָיו] וּכְשֶׁתִּתְחַזֵּר כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לִמְקוֹמָהּ, אָז יָשׁוּב הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ לְצִיּוֹן לִמְקוֹמוֹ לְהִזְדַּוֵּג אֶחָד בְּאֶחָד, וְזֶהוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן. וְאָז עֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לוֹמַר זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ, וְכָתוּב זֶה ה' קִוִּינוּ לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ, בִּישׁוּעָתוֹ וַדַּאי.

ה' אִישׁ מִלְחָמָה ה' שְׁמוֹ. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (במדבר כא) עַל כֵּן יֵאָמַר בְּסֵפֶר

לְאִסְתַּכְּלָא בְּפִתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא, כַּמָּה אִית לָן לְעַיְינָא בְּכָל מִלָּהָא, דְּלֵית לָךְ מִלָּה בְּאוֹרַיְיתָא, דְּלָא אִתְרְמִיזָא בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, וְלֵית לָךְ מִלָּה בְּאוֹרַיְיתָא, דְּלֵית בָּהּ כַּמָּה רָזִין, כַּמָּה טַעֲמִין, כַּמָּה שָׁרָשִׁין, כַּמָּה עֲנָפִין. (דף נ"ו ע"א).

הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, עַל כֵּן יֵאָמַר בְּסֵפֶר מִלְּחֲמוֹת יְיָ', וְכִי סֵפֶר מִלְּחֲמוֹת יְיָ', אָן הוּא. אֶלָּא הָכִי אִתְעָרוּ חַבְרַיָּיא, כָּל מָאן דְּאַגַּח קְרָבָא בְּאוֹרַיְיתָא, זָכֵי לְאַסְגָּאָה שְׁלָמָא בְּסוֹף מִלּוֹי. כָּל קְרָבִין דְּעָלְמָא, קְטָטָה וְחֻרְבָּנָא. וְכָל קְרָבִין דְּאוֹרַיְיתָא, שְׁלָמָא וּרְחִימוּתָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב עַל כֵּן יֵאָמַר בְּסֵפֶר מִלְּחֲמוֹת יְיָ' אֶת וָהֵב בְּסוּפָה, כְּלוֹמַר, אַהֲבָה בְּסוֹפָה. דְּלֵית לָךְ אַהֲבָה וּשְׁלָמָא בַּר מֵהַאי.

לשון הקודש

מִלְּחֲמוֹת ה' אֶת וָהֵב בְּסוּפָה וְאֶת הַנַּחֲלִים אַרְנוֹן. כַּמָּה יֵשׁ לָנוּ לְהִסְתַּכֵּל בְּדִבְרֵי הַתּוֹרָה, כַּמָּה יֵשׁ לָנוּ לְעַיֵּן בְּכָל דְּבָרֶיהָ, שֶׁאֵין לְךָ דָּבָר בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא נִרְמָז בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, וְאֵין לְךָ דָּבָר בַּתּוֹרָה שֶׁאֵין בּוֹ כַּמָּה סוֹדוֹת, כַּמָּה טְעָמִים, כַּמָּה שָׁרָשִׁים, כַּמָּה עֲנָפִים.

כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, עַל כֵּן יֵאָמַר בְּסֵפֶר מִלְּחֲמוֹת ה' – וְכִי סֵפֶר מִלְּחֲמוֹת ה' הֵיכָן הוּא? אֶלָּא כָּאן הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, שֶׁכָּל מִי שֶׁעוֹרֵךְ קְרָב בַּתּוֹרָה, זוֹכֶה לְהַרְבּוֹת שָׁלוֹם בְּסוֹף דְּבָרָיו. כָּל הַקְּרָבוֹת שֶׁבָּעוֹלָם – קְטָטָה וְחֻרְבָּן, וְכָל הַקְּרָבוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה – שָׁלוֹם וְאַהֲבָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַל כֵּן יֵאָמַר בְּסֵפֶר מִלְּחֲמוֹת ה' וְאֶת וָהֵב בְּסוּפָה, כְּלוֹמַר, אַהֲבָה בְּסוֹפָה. שֶׁאֵין לְךָ אַהֲבָה וְשָׁלוֹם פְּרָט לָזֶה.

תּוֹ קַשְׁיָא בְּאַתְרֵיהּ. עַל כֵּן יֵאָמַר בְּסֵפֶר מִלְחֲמוֹת יְיָ', בְּתוֹרַת מִלְחֲמוֹת יְיָ' מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי בְּסֵפֶר. אֶלָּא רָזָא עִלָּאָה הוּא, אֲתָר אִית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִקְרֵי סֵפֶר (נ"א וּמִסְפָּר) **כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר,** (ישעיה לד) **דִּרְשׁוּ מֵעַל סֵפֶר יְיָ' וּקְרָאוּ. דְּכָל חֵילִין וּגְבוּרָן דְּעָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּהַהוּא סֵפֶר תַּלְיָין,** (נ"א וּמִתַּמָּן נָפְקִין אֶת וָהֵב בְּסוּפָּה וּבֵיהּ.) **וְכַד אַגָּח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְרָבוֹי, בְּחַד אֲתָר דְּאִיהוּ בְּסוֹפָא דְּדַרְגִּין, וְאִקְרֵי וָהֵב. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר** (משלי ל) **לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָּנוֹת הַב הַב. בְּסוּפָה: בְּסוֹף דַּרְגִּין אִשְׁתְּכַח. בְּסוּפָה: יָם סוֹף אִתְקְרֵי, יָם דְּאִיהוּ סוֹף לְכָל דַּרְגִּין.**

וְאֶת הַנְּחָלִים אַרְנוֹן וְעִם נַחְלַיָּא דְּאִשְׁתָּכְחוּ וְאַתְנָגִידוּ. לְגַבֵּיהּ, מֵהַהוּא אֲתָר עִלָּאָה, דְּאִקְרֵי אַרְנוֹן. מָאי אַרְנוֹן, זִווּגָא עִלָּאָה דַּחֲבִיבוּתָא,

לשון הקודש

עוֹד קָשֶׁה בִּמְקוֹמוֹ. עַל כֵּן יֵאָמַר בְּסֵפֶר מִלְחֲמוֹת ה' – בְּתוֹרַת מִלְחֲמוֹת ה' הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַהוּ בְּסֵפֶר? אֶלָּא סוֹד עֶלְיוֹן הוּא. מָקוֹם יֵשׁ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא שֶׁנִּקְרָא סֵפֶר (וּמִסְפָּר), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר דִּרְשׁוּ מֵעַל סֵפֶר ה' וּקְרָאוּ. שֶׁכָּל הַכֹּחוֹת וְהַגְּבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, תְּלוּיִים בְּאוֹתוֹ סֵפֶר, (וּמִשָּׁם יוֹצְאִים. אֶת וָהֵב בְּסוּפָה וּבוֹ) וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹרֵךְ אֶת קְרָבוֹתָיו, בְּמָקוֹם אֶחָד שֶׁהוּא בְּסוֹף הַדְּרָגוֹת, וְנִקְרָא וָהֵב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ל) לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָּנוֹת הַב הַב. בְּסוּפָה – נִמְצָא בְּסוֹף הַדְּרָגוֹת. בְּסוּפָה – נִקְרֵאת יַם סוּף, יָם שֶׁהוּא סוֹף הַדְּרָגוֹת.

וְאֶת הַנְּחָלִים אַרְנוֹן, וְעִם הַנְּחָלִים שֶׁנִּמְצְאוּ וְנִמְשְׁכוּ לוֹ מֵאוֹתוֹ מָקוֹם עֶלְיוֹן שֶׁנִּקְרָא אַרְנוֹן. [מַהוּ אַרְנוֹן?] זִווּג עֶלְיוֹן שֶׁל חֲבִיבוּת, שֶׁלֹּא נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים, כְּמוֹ

דְּלָא מִתְפָּרְשָׁאן לְעָלְמִין, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן. וּבְדָא, מִשְׁתָּרְשָׁן שָׁרָשׁוֹי, וְאִתְרְבִיאוּ עֲנָפָיו, לְאוֹשָׁטָא קְרָבוֹי בְּכָל אֲתָר, לְאוֹשָׁטָא חֵילִין וּגְבוּרָאן, וּלְאִתְחַזָּאָה שׁוּלְטָנָא רַבָּא וְיַקִּירָא דְכֹלָּא.

תָּא חֲזֵי, כַּד מִתְעָרִין גְּבוּרָאן וּקְרָבִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּמָּה גַרְדִּינֵי טְהִירִין, מִתְעָרִין לְכָל עִיבָּר, כְּדֵין שַׁנְּנָן רוּמְחִין, וְסַיְיפִין, וּמִתְעָרִין גְּבוּרָאן, וְיַמָּא אִתְרְגִישַׁת וְגַלְגַּלּוֹי סַלְקִין וְנַחְתִּין, וְאַרְבִּין דְּאַזְלִין וְשָׁאטָן בְּיַמָּא, לְכָל עִיבָּר מִסְתַּלְקִין. שִׁנָּנָא קְרָבָא (נ"א חָרְבָּא) בְּאַבְנֵי בַּלִּסְטְרָאוֹת, מָאתַי דְרוּמְחִין וְסַיְיפִין, כְּדֵין (תהלים מה) חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים (נ"א מִתְעָרִין לְאוֹשָׁטָא קְרָבִין בְּכָל אֲתַר וּלְאוֹשָׁטָא חֵילִין וּגְבוּרָאן לְכָל עִיבָּר כְּדֵין יָמָא אִתְרְגִישַׁת וְגַלְגָּלוֹי סָלְקִין וְאַרְבִּין דְּאַזְלִין וְשָׁאטִין נַחֲתִין וְסַלְקִין וְזַעֲפָא אִשְׁתְּכַח. כְּדֵין מִתְעָרִין מַגִּיחֵי קְרָבָא בְּאַבְנֵי בְּלִסְטְרָאִין מָאתַי דְרוּמְחִין

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן. וּבָזֶה נִשְׁרָשִׁים שָׁרָשָׁיו וּמִתְרַבִּים עֲנָפָיו, לְהוֹשִׁיט קְרָבוֹתָיו בְּכָל מָקוֹם, לְהוֹשִׁיט כֹּחוֹת וּגְבוּרוֹת, וּלְהַרְאוֹת שִׁלְטוֹן גָּדוֹל וְנִכְבָּד שֶׁל הַכֹּל.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרוֹת הַגְּבוּרוֹת וְהַקְּרָבוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כַּמָּה בַּעֲלֵי דִין מִתְעוֹרְרִים לְכָל עֵבֶר, וְאָז רְמָחִים שְׁנוּנִים וַחֲרָבוֹת, וּמְעוֹרְרִים גְּבוּרוֹת, וְהַיָּם מִתְרַגֵּשׁ, וְגַלָּיו עוֹלִים וְיוֹרְדִים, וְהָאֲנִיּוֹת שֶׁהוֹלְכוֹת וְשָׁטוֹת בַּיָּם, מִסְתַּלְּקוֹת לְכָל עֵבֶר. קְרָב (חֶרֶב) שָׁנוּן בְּאַבְנֵי בַּלִּסְטְרָאוֹת, בַּעֲלֵי רְמָחִים וַחֲרָבוֹת. אָז (תהלים מא) חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים

(מִתְעוֹרְרִים לְהוֹשִׁיט קְרָבוֹת בְּכָל מָקוֹם וּלְהוֹשִׁיט כֹּחוֹת וּגְבוּרוֹת לְכָל עֵבֶר, וְאָז הַיָּם מִתְרַגֵּשׁ וְגַלָּיו עוֹלִים, וְהָאֲנִיּוֹת שֶׁהוֹלְכוֹת וְשָׁטוֹת יוֹרְדוֹת וְעוֹלוֹת, וְהַזַּעַף נִמְצָא. וְאָז מִתְעוֹרְרִים עוֹרְכֵי הַקְּרָב בְּאַבְנֵי בַּלִּיסְטְרָאוֹת, בַּעֲלֵי רְמָחִים וַחֲרָבוֹת, חִצִּים וּקְשָׁתוֹת,

וְסָיְיפִין גִּירִין וְקַשְׁתִּין כְּמָה דְאַתְּ אָמַר חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים) **וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְּתָקִיף בְּחֵילוֹי, וּלְאִתְעָרָא קְרָבָא. וַוי לְאִינּוּן דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא יִתְעָר עָלַיְיהוּ קְרָבָא. כְּדֵין כְּתִיב, יְיָ' אִישׁ מִלְחָמָה.**

וּמֵהָכָא, וּמֵאִינּוּן אַתְוָון, וּמֵהַאי קְרָא, נָפְקִין טוּרֵי קְרָבָא לְאִינּוּן חַיָּיבַיָּא, לְאִילֵּין מָארֵי דְּבָבוּ דְחָבוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאַתְוָון אִתְגַּלְיָין לְאִינּוּן מָארֵי קְשׁוֹט, וְהָא אִתְפְּרְשָׁן מִלִּין וְהָא אִתְמַר.

יְיָ' אִישׁ מִלְחָמָה יְיָ' שְׁמוֹ. כֵּיוָן דִּכְתִיב יְיָ' אִישׁ מִלְחָמָה, לָא יְדַעְנָא דַיְיָ' שְׁמוֹ. אֶלָּא, כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית יט) **וַיְיָ' הִמְטִיר עַל סְדוֹם וְעַל עֲמוֹרָה גָּפְרִית וָאֵשׁ מֵאֵת יְיָ' מִן הַשָּׁמָיִם. וְכֹלָּא בְּהַאי סֵפֶר תַּלְיָין, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר** (איוב כ) **יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמְמָה לוֹ.** (וְעַל דָּא).

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים), וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְחַזֵּק בְּכֹחוֹ וּלְעוֹרֵר קְרָב. אוֹי לְאוֹתָם שֶׁהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ יְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם קְרָב. אָז כָּתוּב ה' אִישׁ מִלְחָמָה.

וּמִכָּאן, וּמֵאוֹתָן אוֹתִיּוֹת, וּמִפָּסוּק זֶה, יוֹצְאִים הָרֵי קְרָבוֹת לְאוֹתָם רְשָׁעִים, לְאוֹתָם בַּעֲלֵי מְרִיבָה שֶׁחָטְאוּ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְהָאוֹתִיּוֹת מִתְגַּלּוֹת לְאוֹתָם בַּעֲלֵי אֱמֶת, וַהֲרֵי הַדְּבָרִים הִתְפָּרְשׁוּ וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

ה' אִישׁ מִלְחָמָה ה' שְׁמוֹ. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב ה' אִישׁ מִלְחָמָה, לֹא יָדַעְנוּ שֶׁה' שְׁמוֹ? אֶלָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית יט) וַה' הִמְטִיר עַל סְדֹם וְעַל עֲמֹרָה גָּפְרִית וָאֵשׁ מִן הַשָּׁמָיִם. וְהַכֹּל תָּלוּי בַּסֵּפֶר הַזֶּה, כַּנֶּאֱמַר (איוב ב) יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמְמָה לוֹ. (וְעַל זֶה).

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַר קְרָבָא בְּעָלְמָא, עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי אִתְעַקְּרוּ מֵאַתְרַיְיהוּ, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם. וּלְזִמְנָא דְאָתֵי, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַגָּחָא קְרָבָא עִלָּאָה וְתַקִּיפָא בַּעֲמַמְיָא, בְּגִין לְאוֹקְרָא שְׁמֵיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (זכריה יד) וְיָצָא יְיָ' וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם כְּיוֹם הִלָּחֲמוֹ בְּיוֹם קְרָב וּכְתִיב (יחזקאל לח) וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְנוֹדַעְתִּי וְגוֹ'. (מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם. כָּד אִתְעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְרָבָא כְּדֵין אִתְעֲרוּ דָרְגִין עִלָּאִין וְדָרְגִין תַּתָּאִין דִּלְתַתָּא וּכְדֵין מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם).

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים עז) רָאוּךָ מַיִם אֱלֹהִים רָאוּךָ מַיִם יָחִילוּ וְגוֹ', בְּשַׁעֲתָא דְעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל יַת יַמָּא, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַלְאָכָא דִי מְמָנָא עַל יַמָּא, פְּלִיג מֵימָךְ. אֲמַר לֵיהּ לָמָּה. אֲמַר לֵיהּ

לשון הקודש

בא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְעוֹרֵר קְרָב בָּעוֹלָם, נֶעֱקָרִים מִמְּקוֹמָם עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם. וְלֶעָתִיד לָבֹא עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲרֹךְ קְרָב עֶלְיוֹן וְחָזָק בָּעַמִּים כְּדֵי לְכַבֵּד אֶת שְׁמוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (זכריה יד) וְיָצָא ה' וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם כְּיוֹם הִלָּחֲמוֹ בְּיוֹם קְרָב, וְכָתוּב (יחזקאל לח) וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְנוֹדַעְתִּי וְגוֹ'. [מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם. כַּאֲשֶׁר יְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קְרָב, אָז יִתְעוֹרְרוּ דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת וּדְרָגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת שֶׁלְּמַטָּה, וְאָז מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם].

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים עז) רָאוּךָ מַיִם אֱלֹהִים רָאוּךָ מַיִם יָחִילוּ וְגוֹ'. בְּשָׁעָה שֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּם, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַמַּלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עַל הַיָּם: חַלֵּק מֵימֶיךָ! אָמַר לוֹ: לָמָּה? אָמַר לוֹ: כְּדֵי

בְּגִין דְּבָנֵי יַעַבְרוּן בְּגַוָּוךְ. אָמַר לֵיהּ, פּוּרְקָנָא דְּקִיטְנָא קְשׁוֹט. מָאי שְׁנָא אִלֵּין מֵאִלֵּין.

אָמַר לֵיהּ עַל תְּנַאי דָּא, עֲבָדִית לְיַמָּא כַּד בָּרָאתִי עָלְמָא. מַה עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִתְעַר גְּבוּרְתָּא דִילֵיהּ, וְאִתְקְמָטוּ מַיָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב רָאוּךָ מַיִם אֱלֹהִים רָאוּךָ מַיִם יָחִילוּ. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קְטוֹל כָּל אִינּוּן אוּכְלוֹסִין, לְבָתָר אַרְמִי לוֹן לְבַר. לְבָתָר חָפֵי יַמָּא עָלַיְיהוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, פּוּק חֲמִי כַּמָּה רְתִיכִין עָבֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא, כַּמָּה אוּכְלוֹסִין, כַּמָּה חַיָּילִין, וְכֻלְּהוּ (דף נ"ו ע"ב) קְשִׁירִין אִלֵּין בְּאִלֵּין. (וְהָא אוּלִיפְּנָא) כֻּלְּהוּ רְתִיכִין אִלֵּין לְאִלֵּין, דַּרְגִּין עַל דַּרְגִּין, וּמִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא מִתְעָרִין רְתִיכִין (נ"א דְלָא) קַדִּישִׁין

לשון הקודש

שֶׁבָּנַי יַעַבְרוּ בְתוֹכְךָ. אָמַר לוֹ: מִדַּת הַגְּאֻלָּה הִיא אֱמֶת, אֲבָל מַה שּׁוֹנִים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה?

אָמַר לוֹ: עַל תְּנַאי זֶה עָשִׂיתִי אֶת הַיָּם כְּשֶׁבָּרָאתִי אֶת הָעוֹלָם. מֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? עוֹרֵר אֶת גְּבוּרָתוֹ וְנִקְמְטוּ הַמַּיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רָאוּךָ מַיִם אֱלֹהִים רָאוּךָ מַיִם יָחִילוּ. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הֲרֹג אֶת כָּל הָאוּכְלוֹסִים הַלָּלוּ, וְאַחַר כָּךְ זְרֹק אוֹתָם הַחוּצָה, אַחַר כָּךְ כַּסֵּה הַיָּם עֲלֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, צֵא רְאֵה כַּמָּה מֶרְכָּבוֹת עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה, כַּמָּה אוּכְלוֹסִים, כַּמָּה חֵילוֹת, וְכֻלָּם קְשׁוּרִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, [וְהֲרֵי לְמַדְנוּ] כָּל הַמֶּרְכָּבוֹת אֵלּוּ לְאֵלּוּ, דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל מִתְעוֹרְרוֹת מֶרְכָּבוֹת [שֶׁלֹּא]

שַׁלִּיטִין. וְכֻלְּהוּ דַּרְגִּין יְדִיעָן לְעֵילָא.

וְהָא אִתְעַרְנָא בִּבְכוֹר פַּרְעֹה, דְּהוּא דַרְגָּא חַד, דְּקָטַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (דַּרְגָּא דִילֵיהּ נ"א חֵילֵיהּ) וְתָבַר לֵיהּ מִשּׁוּלְשְׁלֵיהּ תַּקִּיפָא, (וְדַרְגָּא דִילֵיהּ) תְּחוֹת שׁוּלְטָנֵיהּ, כַּמָּה רְתִיכִין וְכַמָּה חַיָּילִין דְּקוּזְמִיטִין מִסְּטָר שְׂמָאלָא, מִנְּהוֹן אֲחִידָן בַּאֲתָר עִלָּאָה דְּשׁוּלְטָנוּתָא דִלְהוֹן, וּמִנְּהוֹן אֲחִידָן בְּמַלְכוּתָא דִלְעֵילָא. מִנְּהוֹן אֲחִידָן בָּתַר אַרְבַּע כָּרְסְוָון (ס"א חִיוָן), (נ"א רְחָיִין) כְּמָה דְאִתְּמַר.

וְכֻלְּהוּ אִתְמְסָרוּ בִידֵיהּ, בְּדִינָא דְמַלְכוּתָא, דְּאִקְרֵי יַמָּא רַבָּא, לְתַבְרָא לוֹן מִדַּרְגֵּיהוֹן, וְכַד אִינוּן אִתְּבָרוּ לְעֵילָא, כָּל אִינוּן דִּלְתַתָּא אִתְּבָרוּ, וְאִתְאֲבִידוּ בְּיַמָּא תַתָּאָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם. בַּיָּם סְתָם.

לשון הקודש

קְדוּשׁוֹת שֶׁשּׁוֹלְטוֹת, וְכֻלָּן דְּרָגוֹת יְדוּעוֹת לְמַעְלָה.

וַחֲרִי בֵּאַרְנוּ בִּבְכוֹר פַּרְעֹה, שֶׁהוּא אַחַת הַדְּרָגוֹת שֶׁהָרַג הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (דַּרְגָּה שֶׁלּוֹ, נ"א חֵילוֹתָיו) וְשָׁבַר אוֹתוֹ מִשַּׁלְשַׁלְתּוֹ הַחֲזָקָה, (וְדַרְגָּתוֹ) תַּחַת שִׁלְטוֹנוֹ כַּמָּה מֶרְכָּבוֹת וְכַמָּה חֵילוֹת שֶׁל גִּבּוֹרִים מִצַּד הַשְּׂמֹאל, מֵהֶם אֲחוּזִים בִּמְקוֹם עֶלְיוֹן שֶׁל הַשִּׁלְטוֹן שֶׁלָּהֶם, וּמֵהֶם אֲחוּזִים בַּמַּלְכוּת הָעֶלְיוֹנָה. מֵהֶם אֲחוּזִים אַחַר אַרְבָּעָה כִּסְאוֹת (הַחַיּוֹת) (רחיים), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.

וְכֻלָּם נִמְסְרוּ בְּיָדוֹ, בְּדִין הַמַּלְכוּת, שֶׁנִּקְרֵאת הַיָּם הַגָּדוֹל, לִשְׁבֹּר אוֹתָם מִדַּרְגָּתָם. וּכְשֶׁנִּשְׁבָּרִים לְמַעְלָה, כָּל אוֹתָם שֶׁלְּמַטָּה נִשְׁבָּרִים וְנֶאֱבָדִים בַּיָּם הַתַּחְתּוֹן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם. בַּיָּם סְתָם.

וּמִבְּחַר שָׁלִישָׁיו טֻבְּעוּ בְּיַם סוּף. וּמִבְּחַר שָׁלִישָׁיו, הָא אִתְּמַר, וְשָׁלִישִׁים עַל כֻּלּוֹ, כֻּלְּהוּ דַּרְגִּין תְּרֵין וְחָד. אִלֵּין עַל אִלֵּין. כְּגַוְונָא עִלָּאָה הָכִי אִתְעֲבִידוּ. וְכֻלְּהוּ אִתְמְסָרוּ בִּידָהָא, לְאִתְּבְּרָא מִשּׁוּלְטָנֵיהוֹן, אִלֵּין וְאִלֵּין.

תָּא חֲזֵי, הָא אִתְּמַר דְּכֻלְּהוּ עֶשֶׂר מָחָאן דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, כֹּלָּא חָזֶה יָדָא חָדָא, דִּשְׁמָאלָא אַכְלִיל בִּימִינָא. דְּעֶשֶׂר אֶצְבְּעָאן כְּלִילָן דָּא בְדָא, לְקַבֵּל עֶשֶׂר אֲמִירָן, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְקְרֵי בְּהוּ לְבָתָר. לְקַבְּלֵיהּ דְּכֹלָּא הַאי דְּיַמָּא, תַּקִּיף וְרַב וְשַׁלִּיטָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה ח) וְהָאַחֲרוֹן הִכְבִּיד. הָדָא הוּא דִּכְתִיב מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם וְגוֹ'. וּלְזִמְנָא דְאָתֵי, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקַטְּלָא אַכְלוֹסִין וְקוּזְתוּרְנָטִין וְקוֹנְטִירִיסִין וְקָלַטִירוֹלְסִין דֶּאֱדוֹם הָדָא הוּא דִּכְתִיב,

לשון הקודש

וּמִבְּחַר שָׁלִישָׁיו טֻבְּעוּ בְּיַם סוּף. וּמִבְּחַר שָׁלִישָׁיו, הֲרֵי נִתְבָּאֵר, וְשָׁלִשִׁים עַל כֻּלּוֹ. כָּל הַדְּרָגוֹת – שְׁנַיִם וְאֶחָד. אֵלֶּה עַל אֵלֶּה. כְּגוֹן עֶלְיוֹן כָּךְ נַעֲשׂוּ. וְכֻלָּם נִמְסְרוּ בְּיָדֶיהָ לְהִשָּׁבֵר מִשִּׁלְטוֹנָם אֵלֶּה וָאֵלֶּה.

בָּא רְאֵה, הֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁכָּל עֶשֶׂר הַמַּכּוֹת שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, הַכֹּל הָיָה יָד אַחַת, שֶׁהַשְּׂמֹאל כְּלוּלָה בַּיָּמִין. שֶׁעֶשֶׂר הָאֶצְבָּעוֹת כְּלוּלוֹת זוֹ בָּזוֹ, כְּנֶגֶד עֶשֶׂר אֲמִירוֹת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא בָהֶם אַחַר כָּךְ. כְּנֶגְדּוֹ שֶׁל הַכֹּל זֶה שֶׁל הַיָּם חָזָק וְגָדוֹל וְשׁוֹלֵט, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָאַחֲרוֹן הִכְבִּיד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם וְגוֹ'. וְלֶעָתִיד לָבֹא עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַהֲרֹג אוֹכְלוֹסִים וְקוּזְתוּרְנָטִין וְקוֹנְטִירִיסִין

(ישעיה סג) מִי זֶה בָּא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה.

מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם. (שמות טו) רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (ירמיה י) לְקוֹל תִּתּוֹ הֲמוֹן מַיִם בַּשָּׁמַיִם וַיַּעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה וַיּוֹצֵא רוּחַ מֵאוֹצְרֹתָיו. הָא תָּנִינָן, שִׁבְעָה רְקִיעִין עָבֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְכָל רְקִיעָא וּרְקִיעָא כּוֹכָבִין קְבִיעִין, וְרַהֲטִין בְּכָל רְקִיעָא וּרְקִיעָא, וּלְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ עֲרָבוֹת.

וְכָל רְקִיעָא וּרְקִיעָא בְּהִלּוּכוֹ מָאתַן שְׁנִין, וְרוּמֵיהּ חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין. וּבֵין רְקִיעָא וּרְקִיעָא, חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין. וְהַאי עֲרָבוֹת הִלּוּכוֹ בְּאוֹרְכֵיהּ, אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאָה שְׁנִין. וּפוּתְיֵיהּ, אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאָה שְׁנִין, וּמִזִּיוָא דִילֵיהּ, נָהֲרִין כָּל אִינּוּן רְקִיעִין.

לשון הקודש

וְקָלְטִירוֹלִסִין שֶׁל אֱדוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סג) מִי זֶה בָּא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה.

מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (ירמיה י) לְקוֹל תִּתּוֹ הֲמוֹן מַיִם בַּשָּׁמַיִם וַיַּעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה וַיּוֹצֵא רוּחַ מֵאוֹצְרֹתָיו. הֲרֵי שָׁנִינוּ, שִׁבְעָה רְקִיעִים עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבְכָל רָקִיעַ וְרָקִיעַ כּוֹכָבִים קְבוּעִים שֶׁרָצִים בְּכָל רָקִיעַ וְרָקִיעַ, וּמֵעַל כֻּלָּם עֲרָבוֹת.

וְכָל רָקִיעַ וְרָקִיעַ הִלּוּכוֹ מָאתַיִם שָׁנָה, וְרוּמוֹ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וּבֵין רָקִיעַ לְרָקִיעַ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה. וְהָעֲרָבוֹת הַזֶּה הִלּוּכוֹ בְּאָרְכּוֹ אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וְרָחְבּוֹ אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וּמִזִּיוּוֹ מְאִירִים כָּל אוֹתָם רְקִיעִים.

וְהָא תָּנִינָן, לְעֵילָא מֵעֲרָבוֹת, רָקִיעַ דְּחַיּוֹת. פַּרְסוֹת דְּחַיּוֹת קַדִּישִׁין וְרוּמְהוֹן, כְּכֻלְּהוּ. לְעֵילָא מִנְּהוֹן קַרְסוֹלַיִן דְּחַיּוֹת כְּכֻלְּהוּ. שׁוֹקֵי הַחַיּוֹת, כְּכֻלְּהוּ. אַרְכּוּבִין דְּחַיּוֹת, כְּכֻלְּהוּ. יַרְכִין דְּחַיּוֹת, כְּכֻלְּהוּ. עַגְבֵי דְחַיּוֹת, כְּכֻלְּהוּ. וְגוּפָא דְחַיּוֹת כְּכֻלְּהוּ. גַּדְפַּיְיהוּ, כְּכֻלְּהוּ. וְצַוָּארַיְהוּ, כְּכֻלְּהוּ. רָאשֵׁי הַחַיּוֹת, כְּכֻלְּהוּ. מָאי כְּכֻלְּהוּ. כָּקָבְלֵי כֻלְּהוּ.

וְכַל שַׁיְיפָא וְשַׁיְיפָא דִבְחַיּוֹת, לָקָבֵל שִׁבְעָה תְּהוֹמִין, וְלָקָבֵל שִׁבְעָה הֵיכָלִין וְלָקָבֵל מֵאַרְעָא לִרְקִיעָא. וְלָקָבֵל מֵרְקִיעָא לִרְקִיעָא, וְשִׁיעוּרָא דְכֻלְּהוּ וְרוּמְהוֹן עֶשְׂרִין וַחֲמִשָּׁה אַלְפִין חוּלָקִין, מִשִּׁיעוּרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא.

וְעוֹד רְקִיעָא חַד לְעֵילָא, מִן קַרְנֵי הַחַיּוֹת, דִּכְתִיב,

לשון הקודש

וַחֲרֵי שָׁנִינוּ, מֵעַל לָעֲרָבוֹת רְקִיעַ הַחַיּוֹת. הַפְּרָסוֹת שֶׁל הַחַיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וְרוּמָם – כְּכֻלָּם. מֵעֲלֵיהֶם קַרְסֻלֵּי הַחַיּוֹת כְּכֻלָּם. שׁוֹקֵי הַחַיּוֹת כְּכֻלָּם. אַרְכָּבֵי הַחַיּוֹת כְּכֻלָּם. יַרְכֵי הַחַיּוֹת כְּכֻלָּם. עַגְבֵי הַחַיּוֹת כְּכֻלָּם. וְגוּף הַחַיּוֹת כְּכֻלָּם. כַּנְפֵיהֶם כְּכֻלָּם, וְהַצַּוָּאר שֶׁלָּהֶם כְּכֻלָּם. רָאשֵׁי הַחַיּוֹת כְּכֻלָּם. מַה זֶּה כְּמוֹ כֻלָּם? כְּנֶגֶד כֻּלָּם.

וְכָל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁבַּחַיּוֹת כְּנֶגֶד שִׁבְעָה תְּהוֹמוֹת, וּכְנֶגֶד שִׁבְעָה הֵיכָלוֹת, וּכְנֶגֶד מִן הָאָרֶץ לָרָקִיעַ, וּכְנֶגֶד מֵרָקִיעַ לְרָקִיעַ, וְהַשִּׁעוּר שֶׁל כֻּלָּם וְרוּמָם עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אֶלֶף חֲלָקִים מִשִּׁעוּרוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

וְעוֹד רָקִיעַ אֶחָד לְמַעְלָה מִן קַרְנֵי

(יחזקאל א) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ. מִלְּרַע כַּמָּה רְתִיכִין, בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא.

מִתְּחוֹת יַמָּא שָׁרָאן כֻּלְּהוּ נוּגֵי יַמָּא, וְשָׁטָאן, אִתְכְּנָפוּ בְּזִוֵּיהוֹן אַרְבַּע, נַחְתִּין בְּדַרְגֵּיהוּ, וְכֻלְּהוּ רְתִיכִין אִקְרוּן בִּשְׁמָהָן. מִתְּחוֹת אִלֵּין, אַזְלִין וְשָׁאטִין אִינּוּן זְעִירִין, דַּרְגִּין עַל דַּרְגִּין, דִּכְתִיב, (תהלים קד) זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי.

מִסְּטָר שְׂמָאלָא תַּתָּאָה, קוּזְמִיטָא סִטְרָא אַחֲרָא וְאַחִידָן מֵאִינּוּן דִּלְעֵילָא, וְנַחְתּוּ לְאִתְּבְּרָא מֵחֵילָא תַּקִּיפָא קַדִּישָׁא. כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ וְגוֹ'. (שמות ט"ו) יְמִינְךָ יְיָ נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּשַׁעֲתָא דְּצַפְּרָא נָהִיר, וְאַיְלָתָא קַיְּימָא בְּקִיּוּמָהּ, אִתְעַבְּרַת בְּסִטְרָהָא, וְעָאלַת בְּמָאתָן

לשון הקודש

הַחַיּוֹת, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ. מִלְּמַטָּה כַּמָּה מֶרְכָּבוֹת, בְּיָמִין וּבִשְׂמֹאל.

מִתַּחַת לַיָּם שְׁרוּיִים כָּל דְּגֵי הַיָּם וְשָׁטִים, מִתְכַּנְּסִים בְּאַרְבַּע בְּזִיָּם, יוֹרְדִים בְּדַרְגוֹתֵיהֶם, וְכָל הַמֶּרְכָּבוֹת נִקְרָאוֹת בְּשֵׁמוֹת. מִתַּחַת אֵלֶּה הוֹלְכִים וְשָׁטִים אוֹתָם קְטַנִּים, דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַדְּבָרִים.

מִצַּד שְׂמֹאל הַתַּחְתּוֹן מֶמְשֶׁלֶת הַצַּד הָאַחֵר, וַאֲחוּזִים מֵאוֹתָם שֶׁלְּמַעְלָה, וְיָרְדוּ לְהִשָּׁבֵר מִכֹּחַ הֶחָזָק הַקָּדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ וְגוֹ'. יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּשָׁעָה שֶׁהַבֹּקֶר מֵאִיר וְהָאַיֶּלֶת עוֹמֶדֶת בִּמְקוֹמָהּ, מִתְעַבֶּרֶת בְּצִדָּהּ, וְנִכְנֶסֶת לְמָאתַיִם

הֵיכָלִין דְּמַלְכָּא. בַּר נָשׁ דְּאִשְׁתַּדַּל (דף נ"ז ע"א) בְּפַלְגוּת לֵילְיָא בְּאוֹרַיְיתָא, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְּעַר רוּחָא דְּצָפוֹן, (ס"א וְתִיאוּבְתָּא דְּאַיָּלְתָּא) וְכַאִיבַת אַיָּלְתָּא לְאִתְּעָרָא בְעָלְמָא, אָתֵי עִמָּהּ לְקַיְימָא קֹדֶם מַלְכָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּנָהִיר צַפְרָא (ס"א וְהַהוּא בַּר נָשׁ צָלֵי צְלוֹתֵיהּ וּלְיַחֵד שְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא כְּדְקָא יֵאוֹת) מַשְׁכִּין עָלֵיהּ חַד חוּטָא דְּחֶסֶד.

מִסְתַּכֵּל בִּרְקִיעָא, שַׁרְיָא עָלֵיהּ נְהִירוּ דְּסָכְלְתָנוּ דְּדַעְתָּא קַדִּישָׁא, וּמִתְעַטֵּר בֵּיהּ בַּר נָשׁ, וְדָחֲלִין מִנֵּיהּ כֻּלָּא. כְּדֵין הַאי בַּר נָשׁ אִקְרֵי בְּרָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בַּר הֵיכָלָא דְּמַלְכָּא. עָאל בְּכָל תַּרְעוֹי, לֵית דְּיִמְחֵי בִידֵיהּ.

בְּשַׁעֲתָא דְּקָרֵי לְהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, עָלֵיהּ כְּתִיב, (תהלים קמה) קָרוֹב יְיָ לְכָל קוֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת. מַאי בֶּאֱמֶת. כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא,

לשון הקודש

הֵיכָלוֹת שֶׁל הַמֶּלֶךְ. הָאָדָם שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה בַּתּוֹרָה, בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת רוּחַ צָפוֹן (וּתְשׁוּקַת הָאַיֶּלֶת) וְכוֹאֶבֶת הָאַיֶּלֶת לְהִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם, בָּא עִמָּהּ לַעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, בְּשָׁעָה שֶׁמֵּאִיר הַבֹּקֶר (וְאוֹתוֹ אָדָם מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ וּלְיַחֵד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי) מוֹשְׁכִים עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד.

מִסְתַּכֵּל בָּרָקִיעַ, שׁוֹרֶה עָלָיו אוֹר הַהַשְׂכָּלָה שֶׁל דַּעַת הַקְּדוֹשָׁה, וּמִתְעַטֵּר בּוֹ הָאָדָם, וְכֻלָּם פּוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ. אָז הָאָדָם הַזֶּה נִקְרָא בֵּן לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, בֶּן הֵיכַל הַמֶּלֶךְ. נִכְנָס לְכָל שְׁעָרָיו, וְאֵין מוֹחֶה בְּיָדוֹ.

בְּשָׁעָה שֶׁקּוֹרֵא לְהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, כָּתוּב עָלָיו (תהלים קמה) קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת. מַה זֶּה בֶּאֱמֶת?

(מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, דְּיָדַע לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא בִּצְלוֹתֵיהּ (נ"א בְּעָלְמָא) כְּדְקָא יֵאוֹת. וְדָא פּוּלְחָנָא דְּמַלְכָּא (נ"א דִּשְׁמָא) קַדִּישָׁא.

וּמַאן דְּיָדַע לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יֵאוֹת, אוֹקִים אוּמָא יְחִידָא בְּעָלְמָא, דִּכְתִיב, (שמואל ב ז) וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. וְעַל דָּא אוֹקִימְנָא, כָּל כֹּהֵן דְּלָא יָדַע לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יֵאוֹת, לָאו פּוּלְחָנֵיהּ פּוּלְחָנָא. דְּהָא כֹּלָּא בֵּיהּ תַּלְיָא, פּוּלְחָנָא עִלָּאָה, וּפוּלְחָנָא תַּתָּאָה. וּבָעֵי לְכַוְּונָא לִבָּא וּרְעוּתָא, בְּגִין דְּיִתְבָּרְכוּן עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי.

כְּתִיב (ישעיה א) כִּי תָבֹאוּ לֵרָאוֹת פָּנָי. כָּל בַּר נָשׁ דְּאָתֵי לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, וְלָא אִתְכַּוָּון בֵּיהּ בְּלִבָּא וּרְעוּתָא וּדְחִילוּ, בְּגִין דְּיִתְבָּרְכוּן בֵּיהּ עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, רָמָאן לֵיהּ צְלוֹתֵיהּ לְבַר, וְכֹלָּא

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁבַּאַרְנוּ, (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, שֶׁיּוֹדֵעַ לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בִּתְפִלָּתוֹ (בְּעוֹלָם) כָּרָאוּי, וְזוֹ עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל (הַשֵּׁם) הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

וּמִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי, מַעֲמִיד אֻמָּה יְחִידָה בָּעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב ז) וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. וְעַל זֶה בֵּאַרְנוּ, כָּל כֹּהֵן שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי, אֵין עֲבוֹדָתוֹ עֲבוֹדָה, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל תָּלוּי בּוֹ, עֲבוֹדָה עֶלְיוֹנָה וַעֲבוֹדָה תַּחְתּוֹנָה. וְצָרִיךְ לְכַוֵּן לֵב וְרָצוֹן כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרְכוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

כָּתוּב (ישעיה א) כִּי תָבֹאוּ לֵרָאוֹת פָּנָי. כָּל אָדָם שֶׁבָּא לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְלֹא מִתְכַּוֵּן בּוֹ בְּלֵב וְרָצוֹן וְיִרְאָה כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרְכוּ בּוֹ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, זוֹרְקִים אֶת תְּפִלָּתוֹ הַחוּצָה, וְכֻלָּם מַכְרִיזִים עָלָיו

מַכְרִיזֵי עָלֵיהּ לְבִישׁ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרֵי עָלֵיהּ כִּי תָבֹאוּ לֵרָאוֹת פָּנָי.

כִּי תָבוֹאוּ לִרְאוֹת מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי לֵרָאוֹת פָּנָי. אֶלָּא כָּל אִינּוּן אַנְפִּין דְּמַלְכָּא, טְמִירִין בְּעִמְקָא (נ"א בָּאֲתַר) לְבָתָר חֲשׁוֹכָא (ס"א יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ וְכָל וכו') וְכָל אִינּוּן דְּיִדְעִין לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יֵאוֹת מִתְבַּקְעִין כָּל אִינּוּן כּוֹתָלֵי חֲשׁוֹכָא, וְאַנְפִּין דְּמַלְכָּא אִתְחַזְיָין, וְנָהֲרִין לְכֹלָּא. וְכַד אִינּוּן אִתְחַזְיָין וְנָהֲרִין, מִתְבָּרְכִין כֹּלָּא עִלָּאִין וְתַתָּאִין. כְּדֵין בִּרְכָּאן אִשְׁתְּכָחוּ בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין, וּכְדֵין כְּתִיב לֵרָאוֹת פָּנָי.

מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיָּדְכֶם, מָאי קָא מַיְירֵי. אֶלָּא מָאן דְּאָתֵי לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, בָּעֵי לְיַחֲדָא מִסִּטְרָא דְּזֹאת. כְּמָה דִכְתִיב, (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. בְּגִין דְּיִזְדַּוְּוגוּן כַּחֲדָא, אִינּוּן תְּרֵין:

לשון הקודש

לְרַע. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹרֵא עָלָיו, כִּי תָבֹאוּ לֵרָאוֹת פָּנָי.

כִּי תָבֹאוּ לִרְאוֹת הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה לֵרָאוֹת פָּנָי? אֶלָּא כָּל פְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַלָּלוּ גְּנוּזִים בְּעֹמֶק (בַּמָּקוֹם) אַחַר הַחֲשֵׁכָה (יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ וְכָל וְכוּ'), וְכָל אוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי מִתְבַּקְּעִים כָּל אוֹתָם כָּתְלֵי הַחֲשֵׁכָה, וּפְנֵי הַמֶּלֶךְ נִרְאִים וּמְאִירִים לַכֹּל. וּכְשֶׁהֵם נִרְאִים וּמְאִירִים, כָּל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים מִתְבָּרְכִים, וְאָז נִמְצָאוֹת בְּרָכוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְאָז כָּתוּב לֵרָאוֹת פָּנָי.

מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיָּדְכֶם, מַה זֶּה אוֹמֵר? אֶלָּא מִי שֶׁבָּא לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, צָרִיךְ לְיַחֵד מִצַּד שֶׁל זֹאת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל

צַדִּיק וְצָדֵק, בְּזִוּוּגָא חָדָא. בְּגִין דְּיִתְבָּרְכוּן כֹּלָּא מִנַּיְיהוּ וְאִלֵּין אִקְרוּן חֲצֵרֶךָ, כְּמָה דִכְתִיב, (תהלים סה) אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶךָ.

וְאִי אִיהוּ אָתֵי לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, וְלָא יִתְכַּוָּון בֵּיהּ בִּרְעוּתָא דְלִבָּא, בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיָּדְכֶם רְמוֹס חֲצֵרָי. זֹאת וַדַּאי, דְּהָא לֹא אִשְׁתְּכַח בְּהוּ בִּרְכָּאן. וְלָא דַּי דְּלָא אִשְׁתְּכָחוּ בְּהוּ בִּרְכָּאן, אֶלָּא דְשַׁרְיָא בְּהוּ דִּינָא וְאִשְׁתְּכַח דִּינָא בְּכֹלָּא.

תָּא חֲזֵי, יְמִינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִנֵּיהּ מִתְעָרִין כָּל נְהִירוּ, כָּל בִּרְכָּאן, וְכָל חִדּוּ. בֵּיהּ כָּלִיל שְׂמָאלָא כְּמָה דְאִית בְּבַר נָשׁ יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וּשְׂמָאלָא אִתְכְּלִיל בִּימִינָא, וִימִינָא הוּא כָּלִיל כֹּלָּא. וְכַד אִתְעַר יְמִינָא שְׂמָאלָא אִתְעַר עִמֵּיהּ, דְּהָא בֵּיהּ אָחִיד וְאִתְכְּלִיל.

לשון הקודש

הַקֹּדֶשׁ. כְּדֵי שֶׁיִּזְדַּוְּגוּ כְּאֶחָד אוֹתָם הַשְּׁנַיִם, צַדִּיק וְצָדֵק בְּזִוּוּג אֶחָד, כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרְכוּ הַכֹּל מֵהֶם, וְאֵלֶּה נִקְרָאִים חֲצֵרֶיךָ, כַּכָּתוּב (תהלים סה) אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ.

וְאִם הוּא בָּא לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְלֹא מִתְכַּוֵּן בּוֹ בִּרְצוֹן הַלֵּב, בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר, מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיָּדְכֶם רְמֹס חֲצֵרָי. זֹאת וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי לֹא נִמְצָא בָהֶם בְּרָכוֹת. וְלֹא דַּי שֶׁלֹּא נִמְצָא בָהֶם בְּרָכוֹת, אֶלָּא שֶׁשָּׁרוּי בָהֶם הַדִּין וְנִמְצָא דִּין בַּכֹּל.

בֹּא רְאֵה, מִימִינוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעוֹרְרִים כָּל הָאוֹרוֹת, כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל שִׂמְחָה. בּוֹ כָּלוּל הַשְּׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ בָּאָדָם יָמִין וּשְׂמֹאל, וְהַשְּׂמֹאל נִכְלָל

וְתָא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְאָרִים בַּר נָשׁ יְדֵיהּ בִּצְלוֹתָא, מְכַוְּוֹן בְּאֶצְבְּעָן דִּילֵיהּ לְעֵילָא. כְּמָה דִכְתִיב, (שמות יז) וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל. דְּהָא בִּימִינָא תַּלְיָא כֹלָּא. וּכְתִיב (ויקרא ט) וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָו, וּכְתִיב חָסֵר. וּכְדֵין אִתְכַּוֵּון לְבָרְכָה לְעֵילָא.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו הָכִי, בְּשַׁעֲתָא דְאָרִים יְמִינָא לְעֵילָא, וַוי לְהוּ לְתַתָּאֵי, דְּהָא כָּל סִיַּעְתָּא וְכָל בִּרְכָּאן אִסְתָּלִיקוּ מִנַּיְיהוּ. מְנָלָן. דִּכְתִיב נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ. מָאי נָטִיתָ יְמִינְךָ. כְּתַרְגּוּמוֹ, אֲרִימַת יְמִינְךָ. מִיָּד תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ. וְכַד יְמִינָא אִשְׁתְּכַח, שְׂמָאלָא אִשְׁתְּכַח עִמֵּיהּ, וּכְדֵין לָא שַׁלְטִין דִּינִין בְּעָלְמָא, מָאי טַעְמָא, בְּגִין דִּימִינָא אִשְׁתְּכַח עִמֵּיהּ. וְאִי יְמִינָא אִסְתַּלְקַת, הָא

לשון הקודש

בַּיָּמִין, וְהַיָּמִין כּוֹלֵל אֶת הַכֹּל. וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֵר הַיָּמִין, מִתְעוֹרֵר עִמּוֹ הַשְּׂמֹאל, שֶׁהֲרֵי בּוֹ הוּא אָחוּז וְכָלוּל.

וּבָא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם מֵרִים אֶת יָדָיו בַּתְּפִלָּה וּמְכַוֵּן בְּאֶצְבְּעוֹתָיו לְמַעְלָה, כַּכָּתוּב (שמות יז) וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל. שֶׁהֲרֵי בַּיָּמִין הַכֹּל תָּלוּי, וְכָתוּב (ויקרא ט) וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָו, וְכָתוּב חָסֵר, וְאָז מִתְכַּוֵּן לְבָרֵךְ לְמַעְלָה.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא כָּךְ – בְּשָׁעָה שֶׁמֵּרִים יָמִין לְמַעְלָה, אוֹי לַתַּחְתּוֹנִים! שֶׁהֲרֵי כָּל הַסִּיּוּעַ, וְכָל הַבְּרָכוֹת מִסְתַּלְּקִים מֵהֶם. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ. מַה זֶּה נָטִיתָ יְמִינְךָ? כְּתַרְגּוּמוֹ, הֲרַמְתָּ יְמִינְךָ. מִיָּד תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ. וּכְשֶׁיָּמִין נִמְצֵאת, הַשְּׂמֹאל נִמְצָא עִמּוֹ, וְאָז לֹא שׁוֹלְטִים הַדִּינִים בָּעוֹלָם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַיָּמִין נִמְצָא עִמּוֹ, וְאִם הַיָּמִין מִסְתַּלֶּקֶת, הֲרֵי מִזְדַּמֶּנֶת הַשְּׂמֹאל, וְאָז

שְׁמָאלָא אִזְדַּמְּנַת, כְּדֵין דִּינִין מִתְעָרִין בְּעָלְמָא, וְדִינָא שַׁרְיָא בְכֹלָּא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן כַּד הָוָה מָטֵי לְהַאי קְרָא, הָוָה בָכֵי, דִּכְתִיב, (איכה ב) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ. וְכִי אֶפְשָׁר דְּהֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ. אֶלָּא בְּגִין דְּאַקְדִּים שְׁמָאלָא לְנַחְתָּא בְעָלְמָא, וִימִינָא אִשְׁתַּאֲרַת בַּאֲתָר אַחֲרָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כְּתִיב (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבָד. וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי, הַצַּדִּיק נֶאֱבַד לָא (דף נ"ז ע"ב) כְּתִיב, אֶלָּא הַצַּדִּיק אָבָד. מִכָּל אִינּוּן אַנְפֵּי מַלְכָּא, לָא אִשְׁתְּכַח דְּאָבַד, אֶלָּא צַדִּיק. אָבַד בִּתְרֵי סִטְרֵי: חַד, דְּלָא שָׁרָאן בֵּיהּ בִּרְכָּאן, כַּד בְּקַדְמִיתָא. וְחַד, דְּאִתְרְחִיקַת מִנֵּיהּ בַּת זוּגֵיהּ דְּהִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אִשְׁתְּכַח, דְּצַדִּיק אָבַד יַתִּיר מִכֹּלָּא. וּלְזִמְנָא דְּאָתֵי כְתִיב, (זכריה ט) גִּילִי מְאֹד בַּת צִיּוֹן הָרִיעִי בַת יְרוּשָׁלִַם

לשון הקודש

מִתְעוֹרְרִים דִּינִים בָּעוֹלָם, וְהַדִּין שָׁרוּי בַּכֹּל.

כְּשֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה מַגִּיעַ לַפָּסוּק הַזֶּה, הָיָה בּוֹכֶה, שֶׁכָּתוּב (איכה ב) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ. וְכִי אֶפְשָׁר שֶׁהֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהִקְדִּים הַשְּׂמֹאל לָרֶדֶת לָעוֹלָם, וְהַיָּמִין נִשְׁאֲרָה בִּמְקוֹם אַחֵר.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב (ישעיה נו) הַצַּדִּיק אָבָד. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים, לֹא כָתוּב הַצַּדִּיק נֶאֱבַד, אֶלָּא הַצַּדִּיק אָבָד. מִכָּל אוֹתָם פְּנֵי הַמֶּלֶךְ לֹא נִמְצָא שֶׁאָבַד אֶלָּא צַדִּיק. אָבַד בִּשְׁנֵי צְדָדִים: אֶחָד – שֶׁלֹּא שׁוֹרוֹת בּוֹ בְּרָכוֹת כְּבַתְּחִלָּה, וְאֶחָד – שֶׁהִתְרַחֲקָה מִמֶּנּוּ בַּת זוּגוֹ שֶׁהִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא שֶׁהַצַּדִּיק אָבַד יוֹתֵר מִכֹּל, וְלֶעָתִיד לָבֹא כָּתוּב (זכריה ט)

הִנֵּה מַלְכֵּךְ יָבֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא. צַדִּיק וּמוֹשִׁיעַ לָא כְּתִיב, אֶלָּא צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא. הוּא נוֹשָׁע וַדַּאי. וְהָא אִתְּמַר.

יְמִינְךָ יְיָ' נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ. (שמות טו) מָאי נֶאְדָּרִי, נֶאְדָּר מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא, בְּשַׁעֲתָא דְשִׂמְאָלָא אַתְיָא לְאִזְדַּוְּוגָא בִּימִינָא, כְּדֵין כְּתִיב נֶאְדָּרִי תִּרְעַץ, (ס"א בְּכֹחַ, תִּרֵי, וּלְעוֹלָם וכו') וּלְעוֹלָם הָכִי הוּא בְּגִין דְּשִׂמְאָלָא אִשְׁתְּכַח בִּימִינָא, וְאִתְכְּלִיל בֵּיהּ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא הָכִי הוּא, דְּבַר נָשׁ אִשְׁתְּכַח דְּאִתְפְּלַג. מָאי טַעְמָא. בְּגִין לְקַבְּלָא עִמֵּיהּ בַּת זוּגֵיהּ, דְּיִתְעַבִּידוּ חַד גּוּפָא מַמָּשׁ. כַּד יְמִינְךָ, אִשְׁתְּכַח דְּאִתְפְּלַג. מָאי טַעְמָא. בְּגִין לְקַבְּלָא עִמֵּיהּ שְׂמָאלָא. וְהָכִי הוּא כֻּלָּא, חַד בְּחַד. וְעַל דָּא, בְּחַד מָחֵי וּמַסֵּי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב יְמִינְךָ יְיָ' תִּרְעַץ אוֹיֵב.

לשון הקודש

גִּילִי מְאֹד בַּת צִיּוֹן הָרִיעִי בַּת יְרוּשָׁלַם הִנֵּה מַלְכֵּךְ יָבוֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא. צַדִּיק וּמוֹשִׁיעַ לֹא כָתוּב, אֶלָּא צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא. הוּא נוֹשָׁע וַדַּאי, וַהֲרֵי זֶה נִתְבָּאֵר.

יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ. מַה זֶּה נֶאְדָּרִי? הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת נֶאְדָּר! אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁשְּׂמֹאל בָּא לְהִזְדַּוֵּג בַּיָּמִין, אָז כָּתוּב נֶאְדָּרִי, תִּרְעַץ, (בְּכֹחַ, שְׁנַיִם, וּלְעוֹלָם וְכוּ') וּלְעוֹלָם זֶה כָּךְ, מִשּׁוּם שֶׁשְּׂמֹאל נִמְצָא בְּיָמִין וְנִכְלָל בּוֹ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ – כָּךְ זֶה, שֶׁאָדָם נִמְצָא שֶׁנֶּחֱלַק. מָה הַטַּעַם? כְּדֵי לְקַבֵּל עִמּוֹ בַּת זוּגוֹ שֶׁיֵּעָשׂוּ גּוּף אֶחָד מַמָּשׁ. כְּשֶׁיְּמִינְךָ, נִמְצָא שֶׁנֶּחֱלַק. מָה הַטַּעַם? כְּדֵי לְקַבֵּל עִמּוֹ שְׂמֹאל. וְכָךְ זֶה

תָּא חֲזֵי, שִׁירָתָא דָא אִתְּמַר, עַל הַהוּא זִמְנָא, וְעַל זִמְנָא דְּאָתֵי, בְּיוֹמֵי דְּיִתְעַר מַלְכָּא מְשִׁיחָא, דִּכְתִיב, יְמִינְךָ יְיָ׳ תִּרְעַץ אוֹיֵב, רָעַצְתָּ לָא כְתִיב, אֶלָּא תִּרְעַץ. מַה כְתִיב בְּקַדְמִיתָא, (איכה א) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב, בְּהַהוּא זִמְנָא, הִיא תִּרְעַץ אוֹיֵב לְזִמְנָא דְּאָתֵי. וְכֹלָּא הָכִי הוּא, תַּהֲרוֹס קָמֶיךָ, הָרַסְתָּ לָא כְתִיב, אֶלָּא תַּהֲרוֹס. תְּשַׁלַּח חֲרוֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ, כֹּלָּא לְזִמְנָא דְּאָתֵי. יְמִינְךָ יְיָ׳ נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ, בְּזִמְנָא דָא, בְּעָלְמָא דֵין. יְמִינְךָ יְיָ׳ תִּרְעַץ אוֹיֵב, בְּזִמְנָא דְּמַלְכָּא מְשִׁיחָא. וּבְרוֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרוֹס קָמֶיךָ, לְבִיאַת גּוֹג וּמָגוֹג. תְּשַׁלַּח חֲרוֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ, לִתְחִיַּית הַמֵּתִים. דִּכְתִיב, (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת וּלְדִרְאוֹן עוֹלָם.

לשון הקודש

הַכֹּל, אֶחָד בְּאֶחָד. וְעַל זֶה בְּאֶחָד מַכֶּה וּמְרַפֵּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יְמִינְךָ ה׳ תִּרְעַץ אוֹיֵב.

בֹּא רְאֵה, שִׁירָה זוֹ נֶאֱמְרָה עַל אוֹתוֹ זְמַן וְעַל הַזְּמַן שֶׁיָּבֹא לֶעָתִיד, בַּיָּמִים שֶׁיִּתְעוֹרֵר מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁכָּתוּב יְמִינְךָ ה׳ תִּרְעַץ אוֹיֵב. לֹא כָתַב רָעַצְתָּ, אֶלָּא תִּרְעַץ. מַה כָּתוּב בַּתְּחִלָּה? (איכה ב) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב. בְּאוֹתוֹ זְמַן הִיא תִּרְעַץ אוֹיֵב לֶעָתִיד לָבֹא. וְהַכֹּל כָּךְ הוּא. תַּהֲרֹס קָמֶיךָ – לֹא כָתוּב הָרַסְתָּ, אֶלָּא תַּהֲרֹס. תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ. הַכֹּל לֶעָתִיד לָבֹא. יְמִינְךָ ה׳ נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ – בַּזְּמַן הַזֶּה, בָּעוֹלָם הַזֶּה. יְמִינְךָ ה׳ תִּרְעַץ אוֹיֵב – בִּזְמַן מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס קָמֶיךָ – לְבִיאַת גּוֹג וּמָגוֹג. תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ – לִתְחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁכָּתוּב (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת וּלְדִרְאוֹן עוֹלָם.

בְּהַהוּא זְמְנָא, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, זַכָּאִין אִינּוּן דְּיִשְׁתַּאֲרוּן בְּעָלְמָא, וּמַאן אִינּוּן. תָּא חֲזֵי, לָא יִשְׁתְּאַר מִבְּנֵי עָלְמָא, בַּר אִינּוּן גְּזִירִין, דְּקַבִּילוּ אָת קַיָּימָא קַדִּישָׁא, וְעָאלוּ בְקַיְּימָא קַדִּישָׁא, בְּאִינּוּן תְּרֵין חוּלָקִין, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. וְהוּא נָטִיר לֵיהּ לְהַהוּא קַיָּים, וְלָא עַיְּילֵיהּ בְּאַתָּר דְּלָא אִצְטְרִיךְ, אִלֵּין אִינּוּן דְּיִשְׁתַּאֲרוּן, וְיִכְּתְבוּן לְחַיֵּי עָלְמָא.

מְנָלָן. דִּכְתִיב, (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ כָּל הַכָּתוּב לְחַיִּים בִּירוּשָׁלַם. מַשְׁמַע הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם, דְּכָל מָאן דְּאִתְגְּזַר, בְּאִלֵּין תְּרֵין דַּרְגִּין עָאל. וְאִי נָטִיר לְהַהוּא קַיָּים כַּדְקָא חָזֵי, וְיִזְדְּהַר בֵּיהּ, עָלֵיהּ כְּתִיב הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם. אִלֵּין יִשְׁתַּאֲרוּן בְּהַהוּא זְמְנָא, וּבְהוּ זַמִּין קֻדְשָׁא

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ זְמַן, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אַשְׁרֵי אוֹתָם שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ בָּעוֹלָם. וּמִי הֵם? בֹּא רְאֵה, לֹא יִשָּׁאֲרוּ בָּעוֹלָם רַק אוֹתָם מְהוּלִים, שֶׁקִּבְּלוּ אוֹת בְּרִית הַקָּדוֹשׁ, וְנִכְנְסוּ לַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ בְּאוֹתָם שְׁנֵי חֲלָקִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, וְהוּא שׁוֹמֵר אֶת אוֹתוֹ הַבְּרִית וְלֹא מַכְנִיסוֹ לְמָקוֹם שֶׁלֹּא צָרִיךְ. אֵלֶּה הֵם יִשָּׁאֲרוּ וְיִכָּתְבוּ לְחַיֵּי עוֹלָם.

מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ כָּל הַכָּתוּב לַחַיִּים בִּירוּשָׁלָם. מַשְׁמָע הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם, שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּמּוֹל, בִּשְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ נִכְנָס. וְאִם שׁוֹמֵר אוֹתוֹ בְּרִית כָּרָאוּי וְיִזָּהֵר בּוֹ, עָלָיו כָּתוּב הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם. אֵלּוּ יִשָּׁאֲרוּ לְאוֹתוֹ זְמַן, וּבָהֶם עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְחַדֵּשׁ אֶת

בְּרִיךְ הוּא לְחָדְתָא עָלְמָא, וּלְמֵחֲדֵי בְּהוּ. עַל הַהוּא זִמְנָא כְּתִיב, (תהלים קד) יְהִי כְבוֹד יְיָ' לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ' בְּמַעֲשָׂיו.

רַבִּי חִיָּיא הָוָה אָזִיל לְגַבֵּי רִבִּי אֶלְעָזָר, אַשְׁכְּחֵיהּ, דְּהָוָה יָתִיב לְגַבֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוּנְיָא חָמוּי. עַד דְּזָקִיף רֵישֵׁיהּ, חָמָא לֵיהּ לְרִבִּי חִיָּיא, אָמַר, (ישעיה יט) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יִשְׂרָאֵל שְׁלִישִׁיָּה לְמִצְרַיִם וּלְאַשּׁוּר בְּרָכָה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ יְיָ' צְבָאוֹת לֵאמֹר בָּרוּךְ עַמִּי מִצְרַיִם וּמַעֲשֵׂה יָדַי אַשּׁוּר וְנַחֲלָתִי יִשְׂרָאֵל, (ס"א וְכִי אַשּׁוּר וּמִצְרַיִם קְרִיבִין אִינּוּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶלָּא, עַל גָּלוּתָא דְּיִסְקוּן מִמִּצְרַיִם וּמֵאַשּׁוּר אִתְּמַר, וְאִי אִתְּמַר עַל מִצְרַיִם וְעַל אַשּׁוּר, עַל אִינּוּן חֲסִידִין דִּלְהוֹן, דְּאַהַדְּרוּ בְּתִיּוּבְתָּא, וְאִשְׁתַּאֲרוּן לְמִפְלַח לְיִשְׂרָאֵל וּלְמַלְכָּא מְשִׁיחָא, דִּכְתִיב, (תהלים עב) וְיִשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָּל מְלָכִים. וּכְתִיב, (ישעיה מט) וְהָיוּ מְלָכִים אוֹמְנַיִךְ וְגוֹ').

אֲמַר לֵיהּ, מָאי דִּכְתִיב, (משלי ג) דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם אֲמַר לֵיהּ כַּמָּה טִפְּשִׁין כּוּ') בְּנֵי

לשון הקודש

הָעוֹלָם וְלִשְׂמֹחַ בָּהֶם. עַל אוֹתוֹ זְמַן כָּתוּב, (תהלים קד) יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו.

רַבִּי חִיָּיא הָיָה הוֹלֵךְ לְרַבִּי אֶלְעָזָר. מְצָאוֹ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב אֵצֶל רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוּנְיָא חָמִיו. עַד שֶׁהֵרִים רֹאשׁוֹ, רָאָה אֶת רַבִּי חִיָּיא. אָמַר, (ישעיה יט) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יִשְׂרָאֵל שְׁלִישִׁיָּה לְמִצְרַיִם וּלְאַשּׁוּר בְּרָכָה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ ה' צְבָאוֹת לֵאמֹר בָּרוּךְ עַמִּי מִצְרַיִם וּמַעֲשֵׂה יָדַי אַשּׁוּר וְנַחֲלָתִי יִשְׂרָאֵל. (וְכִי אַשּׁוּר וּמִצְרַיִם הֵם קְרוֹבִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא? אֶלָּא, עַל הַגָּלוּת שֶׁתַּעֲלֶה מִמִּצְרַיִם וּמֵאַשּׁוּר זֶה נֶאֱמַר. וְאִם נֹאמַר עַל מִצְרַיִם וְעַל אַשּׁוּר – עַל אוֹתָם חֲסִידִים שֶׁלָּהֶם שֶׁחָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה וְנִשְׁאֲרוּ לַעֲבֹד אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֶת מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁכָּתוּב (תהלים עב) וְיִשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָּל מְלָכִים, וְכָתוּב וְהָיוּ מְלָכִים אֹמְנַיִךְ וְגוֹ').

אָמַר לוֹ, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם? אָמַר לוֹ, כַּמָּה טִפְּשִׁים)

עָלְמָא, דְּלָא יַדְעִין וְלָא מַשְׁגִּיחִין בְּמִלּוֹי דְּאוֹרַיְיתָא, דְּהָא מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא (נ"א כְּמַה רָזִין עִלָּאִין אִית בֵּהוּ) אִינּוּן אָרְחָא לְמִזְכֵּי בְּהַהוּא נֹעַם יְיָ' דִּכְתִיב דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם. דַּרְכֵי נֹעַם וַדַּאי. מָאי נֹעַם. כְּמָה דִּכְתִיב, (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְיָ', וְהָא אוּקְמוּהָ, בְּגִין (נ"א כַּךְ) דְּאוֹרַיְיתָא, וְאָרְחוֹי, מֵהַהוּא נֹעַם אַתְיָין, וְאִינּוּן אָרְחִין פְּרִישָׁן בֵּיהּ, וְעַל דָּא דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, תָּנִינָן, בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, נָפַק נְהוֹרָא מֵהַהוּא נֹעַם, וְאִתְעַטַּר בֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמֵהַהוּא נֹעַם אַבְהִיקוּ זִיוָון דְּכֻלְּהוּ עָלְמִין (דף נ"ח ע"א) דְּכֻלְּהוּ רְקִיעִין, דְּכֻלְּהוּ כִּתְרִין. עַל הַהִיא שַׁעֲתָא כְּתִיב, (שיר השירים ג) צְאֶנָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְגוֹ'.

לשון הקודש

בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים בְּדִבְרֵי תוֹרָה, שֶׁהֲרֵי דִּבְרֵי תוֹרָה (כַּמָּה סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים יֵשׁ בָּהֶם) הֵם דֶּרֶךְ לִזְכּוֹת בְּאוֹתוֹ נֹעַם ה', שֶׁכָּתוּב דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם. דַּרְכֵי נֹעַם וַדַּאי. מַה זֶּה נֹעַם? כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה', וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, מִשּׁוּם (כַּךְ) שֶׁהַתּוֹרָה וּדְרָכֶיהָ בָּאִים מֵאוֹתוֹ נֹעַם, וְאוֹתָן דְּרָכִים מְפֹרָשׁוֹת בָּהּ, וְעַל זֶה דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, שָׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, יָצָא אוֹר מֵאוֹתוֹ נֹעַם, וְהִתְעַטֵּר בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמֵאוֹתוֹ נֹעַם הִבְהִיקוּ זִיוָם שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁל כָּל הָרְקִיעִים, שֶׁל כָּל הַכִּתְרִים. עַל אוֹתָהּ שָׁעָה כָּתוּב (שיר ג)

וְהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאִתְבְּנֵי מַקְדְּשָׁא, אִתְעַטָּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהוּא עֲטָרָה, וְיָתִיב בְּכֻרְסְיָיא דִּילֵיהּ, וְאִתְעַטָּר בַּעִטְרוֹי. וּמֵהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, לָא אִתְעַטָּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּעֲטְרוֹי, וְהַהוּא נֹעַם אִתְטָמַר וְאִתְגְּנִיז.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, בְּשַׁעֲתָא דְּעָאל מֹשֶׁה בְּגוֹ עֲנָנָא, כְּמָה דִּכְתִיב, (שמות כד) וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן, כְּבַר נָשׁ דְּהַוָה אָזִיל בַּאֲתָר דְּרוּחָא. אִיעְרַע בֵּיהּ חַד מַלְאָכָא רַבְּרְבָא, וְתָאנָא, קְמוּאֵ"ל שְׁמֵיהּ. וְהוּא מְמָנָא עַל תְּרֵיסָר אַלְפִּין מְמָנָן שְׁלִיחָן. בָּעָא לְאִזְדַּוְּוגָא בֵּיהּ בְּמֹשֶׁה, פָּתַח מֹשֶׁה פּוּמֵיהּ, בִּתְרֵיסַר אַתְוָון גְּלִיפָן דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּאוֹלִיף לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּסְּנֶה, וְאִתְרְחַק מִנֵּיהּ תְּרֵיסַר אַלְפִּין פַּרְסִין, וַהֲוָה אָזַל מֹשֶׁה בַּעֲנָנָא, וְעֵינוֹי מְלַהֲטָן כְּגוּמְרִין דְּאֶשָׁא.

לשון הקודש

צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְגוֹ'.

וְאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁנִּבְנָה הַמִּקְדָּשׁ, הִתְעַטֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ עֲטָרָה, וְיָשַׁב בְּכִסְאוֹ וְהִתְעַטֵּר בְּעַטְרוֹתָיו. וּמֵאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לֹא הִתְעַטֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַטְרוֹתָיו, וְאוֹתוֹ נֹעַם הִתְכַּסָּה וְנִגְנַז.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנַס מֹשֶׁה לְתוֹךְ הֶעָנָן, כַּכָּתוּב (שמות כד) וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן, כְּאָדָם שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בְּמָקוֹם שֶׁל רוּחַ, וּפָגַשׁ בּוֹ מַלְאָךְ גָּדוֹל אֶחָד. וְשָׁנִינוּ שֶׁשְּׁמוֹ קְמוּאֵ"ל, וְהוּא מְמֻנֶּה עַל שְׁנֵים עָשָׂר אֶלֶף מְמֻנִּים שְׁלִיחִים. רָצָה לְהִזְדַּוֵּג בְּמֹשֶׁה. פָּתַח מֹשֶׁה פִּיו בִּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ

עַד דְּאִיעֲרַע בֵּיהּ חַד מַלְאָכָא, רַבְּרְבָא וְיַקִּירָא מִן קַדְמָאָה, וְתָאנָא הֲדַרְנִיאֵ"ל שְׁמֵיהּ, וְהוּא עִלָּאָה עַל שְׁאַר מַלְאָכִין, אֶלֶף וְשִׁתִּין רִבּוֹא פַּרְסִין, וְקָלֵיהּ אָזִיל בְּמָאתָן אֶלֶף רְקִיעִין, דְּמִסְתַּחֲרָאן בְּאֶשָּׁא חִיוָּרָא. כֵּיוָן דְּחָמָא לֵיהּ מֹשֶׁה, לָא יְכִיל לְמַלְלָא. בָּעָא לְמִשְׁדֵּי גַּרְמֵיהּ מִגּוֹ עֲנָנָא.

אֲמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֹשֶׁה, וְכִי אַנְתְּ הוּא דְּאַסְגִּית מִלִּין עִמִּי בַּסְּנֶה, דְּבָעִית לְמִנְדַּע רָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְלָא דָחַלְתְּ. וְהַשְׁתָּא אַתְּ דָּחִיל מֵחָד מִשַּׁמָּשַׁי. כֵּיוָן דִּשְׁמַע מֹשֶׁה קָלֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִתְתַּקַּף. פָּתַח פּוּמֵיהּ, בְּשִׁבְעִין וּתְרֵין אַתְוָון דִּשְׁמָא עִלָּאָה, כֵּיוָן דִּשְׁמַע הֲדַרְנִי"אֵל אַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, מִפּוּמֵיהּ דְּמֹשֶׁה, אִזְדַּעְזָע. קָרִיב

לשון הקודש

שֶׁלִּמֵּד אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּסְּנֶה, וְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֶלֶף פַּרְסוֹת, וְהָיָה מֹשֶׁה הוֹלֵךְ בֶּעָנָן, וְעֵינָיו לוֹהֲטוֹת כְּגַחֲלֵי אֵשׁ.

עַד שֶׁפָּגַשׁ בּוֹ מַלְאָךְ אֶחָד גָּדוֹל וְנִכְבָּד מִן הַקֶּדֶם, וְשָׁנִינוּ שֶׁשְּׁמוֹ הֲדַרְנִיאֵ"ל, וְהוּא עֶלְיוֹן עַל כָּל שְׁאָר הַמַּלְאָכִים אֶלֶף וְשִׁשִּׁים רִבּוֹא פַּרְסוֹת, וְקוֹלוֹ הוֹלֵךְ בְּמָאתַיִם אֶלֶף רְקִיעִים שֶׁמְּקֻפִּים בְּאֵשׁ לְבָנָה. כֵּיוָן שֶׁרָאָהוּ מֹשֶׁה, לֹא יָכֹל לְדַבֵּר. רָצָה לִזְרֹק אֶת עַצְמוֹ מִתּוֹךְ הֶעָנָן. **אָמַר** לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מֹשֶׁה, וְכִי אַתָּה שֶׁהִרְבֵּיתָ דְּבָרִים עִמִּי בַּסְּנֶה, שֶׁרָצִיתָ לָדַעַת אֶת סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְלֹא פָּחַדְתָּ, וְעַכְשָׁו אַתָּה פּוֹחֵד מֵאֶחָד מִשַּׁמָּשַׁי? כֵּיוָן שֶׁשָּׁמַע מֹשֶׁה אֶת קוֹל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הִתְחַזֵּק. פָּתַח פִּיו בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן. כֵּיוָן שֶׁשָּׁמַע הֲדַרְנִיאֵ"ל אֶת אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ מִפִּי מֹשֶׁה, הִזְדַּעְזַע. קָרַב אֵלָיו

לְגַבֵּיהּ, אֲמַר לֵיהּ, זַכָּאָה חוּלָקָךְ מֹשֶׁה, דְּאִתְגְּלֵי לָךְ, מַה דְּלָא אִתְגְּלֵי לְמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי.

וַהֲוָה אָזִיל עִמֵּיהּ, עַד דְּמָטוּ לְאֶשָּׁא תַקִּיפָא, דְּחָד מַלְאָכָא דִּי שְׁמֵיהּ סַנְדַּלְפּוֹן. וְתָאנָא, סַנְדַּלְפּוֹן עִלָּאָה הוּא עַל שְׁאַר חַבְרוֹי, חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין. וְהוּא קָאִים בָּתַר פַּרְגּוֹדָא דְמָארֵיהּ, וְקָשֵׁר לֵיהּ כִּתְרִין, מִבָּעוּתֵיהוֹן דִּצְלוֹתָא דְיִשְׂרָאֵל. וּבְשַׁעֲתָא דְמָטֵי הַאי כֶּתֶר לְרֵישֵׁיהּ דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא, הוּא מְקַבֵּל צְלוֹתֵהוֹן דְיִשְׂרָאֵל. וְכֻלְּהוּ חַיָּילִין וְאֻכְלוֹסִין מִזְדַּעְזְעִין, וְנָהֲמִין וְאַמְרִין, בְּרִיךְ יְקָרָא דַיְיָ' מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּיהּ.

אֲמַר לֵיהּ הֲדַרְנִיאֵל לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, לֵית אֲנָא יְכִיל לְמֵהַךְ עִמָּךְ, דְּלָא יוֹקִיד לִי אֶשָּׁא תַקִּיפָא דְסַנְדַּלְפּוֹן. בֵּיהּ שַׁעֲתָא אִזְדַּעְזָע מֹשֶׁה, עַד דְּאַתְקִיף

לשון הקודש

וְאָמַר לוֹ: אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ, מֹשֶׁה, שֶׁהִתְגַּלָּה לְךָ מַה שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה לַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים.

וְהָיָה הוֹלֵךְ עִמּוֹ, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְאֵשׁ חֲזָקָה שֶׁל מַלְאָךְ אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ סַנְדַּלְפּוֹ"ן. וְשָׁנִינוּ, סַנְדַּלְפּוֹן עֶלְיוֹן הוּא עַל שְׁאָר חֲבֵרָיו חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וְהוּא עוֹמֵד אַחַר הַפַּרְגּוֹד שֶׁל רִבּוֹנוֹ, וְקוֹשֵׁר לוֹ כְּתָרִים מִבַּקָּשׁוֹתֵיהֶם שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וּבְשָׁעָה שֶׁמַּגִּיעַ הַכֶּתֶר הַזֶּה לְרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, הוּא מְקַבֵּל אֶת תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל, וְכָל הַחֲיָלוֹת וְהַהֲמוֹנִים מִזְדַּעְזְעִים, וְנוֹהֲמִים וְאוֹמְרִים: בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹם בֵּית שְׁכִינָתוֹ.

אָמַר לוֹ הֲדַרְנִיאֵל לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, אֵינֶנִּי יָכוֹל לָלֶכֶת עִמְּךָ, שֶׁלֹּא תִשְׂרֹף אוֹתִי

בֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמֹשֶׁה, וְאוֹתְבֵיהּ קָמֵיהּ, וְאוֹלִיף לֵיהּ אוֹרַיְיתָא. וְחָפָא לֵיהּ לְמֹשֶׁה, בְּהַהוּא נְהוֹרָא וְזִיוָא דְּהַהוּא נֹעַם, וַהֲוּ אַנְפּוֹי דְּמֹשֶׁה נְהִירִין בְּכָל אִינּוּן רְקִיעִין. וְכָל חֵילָא דְשְׁמַיָּא הֲוּ מִזְדַּעְזְעִין קָמֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְּהַוָּה נָחִית בְּאוֹרַיְיתָא.

כֵּיוָן דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, נָטַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (נ"א מִמֹּשֶׁה) אֶלֶ"ף חוּלָקִין מֵהַהוּא זִיוָא. בֵּיהּ שַׁעֲתָא, בָּעוּ מַלְאָכִין עִלָּאִין, וְכָל אִינּוּן אִכְלוֹסִין, לְאוֹקְדָא לְמֹשֶׁה, בְּשַׁעֲתָא דְּאָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (שמות לב) לֵךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ. אִזְדַּעְזָע מֹשֶׁה, וְלָא יְכִיל לְמַלָּלָא, עַד דְּאַסְגֵּי בִּצְלוֹתִין וּבְעוּתִין קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֹשֶׁה, אַתְקִיף בְּכוּרְסְיָיא דִּילִי, עַד דְּגָעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

הָאֵשׁ הַחֲזָקָה שֶׁל סַנְדַּלְפּוֹן. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִזְדַּעֲזַע מֹשֶׁה, עַד שֶׁהֶחֱזִיק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמֹשֶׁה, וְהוֹשִׁיבוֹ לְפָנָיו וְלִמֵּד אוֹתוֹ תּוֹרָה. וְכִסָּה אֶת מֹשֶׁה בְּאוֹתוֹ אוֹר וְזִיו שֶׁל אוֹתוֹ נֹעַם, וְהָיוּ פָּנָיו שֶׁל מֹשֶׁה מְאִירִים בְּכָל אוֹתָם הָרְקִיעִים, וְכָל חֵיל הַשָּׁמַיִם הָיוּ מִזְדַּעְזְעִים לְפָנָיו בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה מוֹרִיד תּוֹרָה.

כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, נָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (מִמֹּשֶׁה) אֶלֶף חֲלָקִים מֵאוֹתוֹ זִיו. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה רָצוּ מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים, וְכָל אוֹתָם הֲמוֹנִים, לִשְׂרֹף אֶת מֹשֶׁה בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (שמות לב) לֵךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ. הִזְדַּעֲזַע מֹשֶׁה וְלֹא יָכֹל לְדַבֵּר, עַד שֶׁהִרְבָּה בִּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מֹשֶׁה, הַחֲזֵק

הוּא בְּכָל אִינּוּן אִכְלוּסִין, בְּכָל אִינּוּן חַיָּילִין, וְאַתְקִיף מֹשֶׁה בִּתְרֵין לוּחִין דְּאַבְנִין, וְאָחִית לוֹן לְתַתָּא. וְדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי כא) עִיר גִּבּוֹרִים עָלָה חָכָם וַיֹּרֶד עֹז מִבְטֶחָה. וּמֵהַהוּא זִיוָא דְּאִשְׁתְּאַר בֵּיהּ, הֲווֹ מַבְהִיקִין אַנְפּוֹי דְמֹשֶׁה. וּמַה בְּהַאי דְּאִשְׁתְּאַר בֵּיהּ לָא הֲוֵי יַכְלִין לְאִסְתַּכְּלָא בְּאַנְפּוֹי, בְּהַהוּא דְּאִסְתַּלָּק מִינֵּיהּ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, יְמִינְךָ יְיָ נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ, דָּא אוֹרַיְיתָא. וְעַל דָּא, יְמִינְךָ יְיָ תִּרְעַץ אוֹיֵב. דְּלֵית מִלָּה בְּעָלְמָא דְיִתְבַּר חֵילֵיהוֹן דְּעַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, בַּר בְּשַׁעֲתָא דְיִשְׂרָאֵל מִתְעַסְּקִין בְּאוֹרַיְיתָא. דְּכָל זְמָן דְּיִשְׂרָאֵל מִתְעַסְּקִין בְּאוֹרַיְיתָא, יְמִינָא אִתְתְּקַף, וְאִתְבַּר חֵילָא וְתוּקְפָּא דְעוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וּבְגִינֵי כַּךְ אוֹרַיְיתָא אִקְרֵית עֹז, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים כט) יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן.

לשון הקודש

בְּכִסְאִי! עַד שֶׁגָּעַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל אוֹתָם הַמּוֹנִים וּבְכָל אוֹתָם חֲיָלוֹת, וְהֶחֱזִיק מֹשֶׁה בִּשְׁנֵי לוּחוֹת הָאֲבָנִים, וְהוֹרִיד אוֹתָם לְמַטָּה, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי כא) עִיר גִּבֹּרִים עָלָה חָכָם וַיֹּרֶד עֹז מִבְטֶחָה. וּמֵאוֹתוֹ זִיו שֶׁנִּשְׁאַר בּוֹ, הָיוּ פְּנֵי מֹשֶׁה מַבְהִיקִים. וּמַה בְּאוֹתוֹ שֶׁנִּשְׁאַר בּוֹ לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְהִסְתַּכֵּל בְּפָנָיו – בְּאוֹתוֹ שֶׁהִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ – זוֹ הַתּוֹרָה. וְעַל זֶה יְמִינְךָ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב. שֶׁאֵין דָּבָר בָּעוֹלָם שֶׁיִּשְׁבֹּר כֹּחָם שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת פְּרָט לְשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה. שֶׁכָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה, הַיָּמִין מִתְחַזֵּק, וְנִשְׁבָּר כֹּחַ וְתֹקֶף שֶׁל

וּבְשַׁעֲתָא דְּיִשְׂרָאֵל לָא מִתְעַסְּקִין בְּאוֹרַיְיתָא שְׁמָאלָא אִתְתָּקַף, וְאִתְתָּקַף חֵילֵיהוֹן דְּעוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְשַׁלְטִין עָלַיְיהוּ, וְגַזְרִין עָלַיְיהוּ גְּזֵרִין, דְּלָא יַכְלִין לְמֵיקָם בְּהוּ. וְעַל דָּא אִתְגְּלִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאִתְבָּדְרוּ בֵּינֵי עַמְּמַיָּא.

הָדָא הוּא דִכְתִיב (דף נ"ח ע"ב) (ירמיה ט) עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ וְגוֹ', וַיֹּאמֶר יְיָ' עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי. דְּהָא כָּל זִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל יִשְׁתַּדְּלוּן בְּאוֹרַיְיתָא, אִתְּבַר חֵילָא וְתוּקְפָּא דְּכָל עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב יְמִינְךָ יְיָ' תִּרְעַץ אוֹיֵב. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי הָכִי הוּא, דְּכָל זִמְנָא דְּקָלֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, אִשְׁתְּמַע בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וְכוּ', כְּמָה דְתַנְיָנָא (בראשית כז) הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, וְאִי לָאו הַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו, וְהָא אוֹקִימְנָא.

לשון הקודש

עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְלָכֵן הַתּוֹרָה נִקְרֵאת עֹז, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כט) ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן.

וּבְשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא מִתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה – מִתְחַזֵּק הַשְּׂמֹאל, וּמִתְחַזֵּק כֹּחַ שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְשׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם, וְגוֹזְרִים עֲלֵיהֶם גְּזֵרוֹת שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לַעֲמֹד בָּהֶם, וְעַל זֶה הֻגְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִתְפַּזְּרוּ בֵּין הָעַמִּים.

זֶהוּ זֶה שֶׁכָּתוּב, עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ וְגוֹ', וַיֹּאמֶר ה' עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי. שֶׁהֲרֵי כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל יִשְׁתַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה, נִשְׁבָּר כֹּחַ וְתָקְפָּם שֶׁל עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יְמִינְךָ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי כָּךְ הוּא, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁקּוֹלָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִשְׁמָע בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ (בראשית כז) הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב. וְאִם

וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרוֹס קָמֶיךָ. (שמות טו) ר' חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים י) לָמָּה יְיָ' תַּעֲמוֹד בְּרָחוֹק תַּעְלִים לְעִתּוֹת בַּצָּרָה, בְּשַׁעֲתָא דְּחוֹבֵי עָלְמָא גָּרְמוּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק לְעֵילָא לְעֵילָא, וּבְנֵי נָשָׁא צַוְוחִין וְנַחְתִּין דִּמְעִין, וְלֵית מָאן דְּיִשְׁגַּח עָלַיְיהוּ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּאִיהוּ סָלִיק לְעֵילָא לְעֵילָא, וּתְשׁוּבָה אִתְמָנַע מִנַּיְיהוּ, כְּדֵין כְּתִיב, וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרוֹס קָמֶיךָ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הַאי קְרָא, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְלַבַּשׁ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּאוּתָא, עַל עַמְמַיָּא דְּיִתְכַּנְּשׁוּן עָלֵיהּ, כְּמָה דִּכְתִיב, (תהלים ב) וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יַחַד עַל יְיָ' וְעַל מְשִׁיחוֹ. וְתָאנָא זְמִינִין אִינּוּן שִׁבְעִין קַסְטוֹרִין מִכָּל עִיבָר, (נ"א עָמִין) לְאִתְכַּנְּשָׁא בְּהַהוּא זִמְנָא בְּאוֹכְלוֹסִין דְּכָל עָלְמָא, וּלְמֶעְבַּד קְרָבָא עַל

לשון הקודש

לֹא, אָז הַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. **וּבְרֹב** גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס קָמֶיךָ. רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים י) לָמָּה ה' תַּעֲמֹד בְּרָחוֹק תַּעְלִים לְעִתּוֹת בַּצָּרָה. בְּשָׁעָה שֶׁחֲטָאֵי הָעוֹלָם גּוֹרְמִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹלֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וּבְנֵי אָדָם צוֹוְחִים וּמוֹרִידִים דְּמָעוֹת וְאֵין מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹלֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְנִמְנַעַת מֵהֶם תְּשׁוּבָה, וְאָז כָּתוּב וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס קָמֶיךָ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, פָּסוּק זֶה, בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגַאֲוָה עַל הָעַמִּים שֶׁיִּתְכַּנְּסוּ עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם ב) וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יָחַד עַל ה' וְעַל מְשִׁיחוֹ. וְלָמַדְנוּ, עֲתִידִים הֵם שִׁבְעִים שָׂרֵי צְבָאוֹת מִכָּל עֵבֶר (עַמִּים) לְהִתְכַּנֵּס בְּאוֹתוֹ זְמַן בַּהֲמוֹנִים מִכָּל הָעוֹלָם, וְלַעֲשׂוֹת קְרָב

יְרוּשָׁלֵם קַרְתָּא קַדִּישָׁא, וּלְאַחֲדָא עִיטִין עָלֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּמַאי אַמְרֵי, נוֹקִים עַל פַּטְרוֹנָא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר עַל עַמֵּיהּ, וְעַל הֵיכָלֵיהּ.

כְּדֵין זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְחַיְּיבָא עָלַיְיהוּ. דִּכְתִיב, (תהלים ב) יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק יְיָ' יִלְעַג לָמוֹ. בְּהַהוּא זִמְנָא יִלְבַּשׁ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּאוּתָא עָלַיְיהוּ, וְיִשֵּׁיצִינוּן מִן עָלְמָא, כְּמָה דִּכְתִיב, (זכריה יד) וְזֹאת תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגֹּף יְיָ' אֶת כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר צָבְאוּ עַל יְרוּשָׁלִַם הָמֵק בְּשָׂרוֹ וְהוּא עוֹמֵד עַל רַגְלָיו.

רִבִּי אַבָּא אָמַר מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב יֵיסָא סָבָא, וְהָכִי אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחֲיָיא לְכָל אִינּוּן מַלְכִין, דְּעָקוּ לְיִשְׂרָאֵל וְלִירוּשָׁלַם, לְאַנְדְּרִיאָנוּס, לְלוּפִינוֹס, וּנְבוּכַדְנֶצַּר,

לשון הקודש

עַל יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ, וְלֶאֱחֹז עֵצוֹת עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמָה אוֹמְרִים? נַעֲמֹד עַל הַפַּטְרוֹן בַּהַתְחָלָה, וְאַחַר כָּךְ עַל עַמּוֹ וְעַל הֵיכָלוֹ.

אָז עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִצְחֹק עֲלֵיהֶם, שֶׁכָּתוּב יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק ה' יִלְעַג לָמוֹ. בְּאוֹתוֹ זְמַן יִלְבַּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גַּאֲוָה עֲלֵיהֶם, וַיַּשְׁמִיד אוֹתָם מִן הָעוֹלָם, כַּכָּתוּב (זכריה יד) וְזֹאת תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגֹּף ה' אֶת כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר צָבְאוּ עַל יְרוּשָׁלַם הָמֵק בְּשָׂרוֹ וְהוּא עֹמֵד עַל רַגְלָיו.

רִבִּי אַבָּא אָמַר מִשְּׁמוֹ שֶׁל רַב יֵיסָא סָבָא, וְכָךְ אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת אֶת כָּל אוֹתָם הַמְּלָכִים שֶׁהֵצִיקוּ לְיִשְׂרָאֵל וְלִירוּשָׁלַיִם, אֶת אַנְדְּרִיאָנוּס, לְלוּפִינוֹס, וּנְבוּכַדְנֶצַּר, וּלְסַנְחֵרִיב, וּלְכָל שְׁאָר מַלְכֵי הָעַמִּים

וּלְסַנְחֵרִיב, וּלְכָל שְׁאַר מַלְכֵי עַמִּין, דְּחָרִיבוּ בֵּיתֵיהּ, וּלְשַׁלְטָאָה לוֹן כְּקַדְמִיתָא, וְיִתְכַּנְּשׁוּן עִמְּהוֹן שְׁאַר עַמִּין, וְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְפָּרְעָא מִנַּיְיהוּ בְּאִתְגַּלְיָיא, סַחֲרָנֵי יְרוּשְׁלֵם. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְזֹאת תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגֹּף יְיָ' אֶת כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר צָבְאוּ עַל יְרוּשָׁלִַם. אֲשֶׁר יִצְבְּאוּ לָא כְתִיב, אֶלָּא אֲשֶׁר צָבְאוּ. כְּדֵין כְּתִיב, וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרוֹס קָמֶיךָ, וְדָא לְזִמְנָא דְאָתָא מְשִׁיחָא, כְּתִיב, וְשִׁירָתָא דָא שִׁירָתָא דְּעָלְמִין הִיא.

וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ נֶעֱרְמוּ מַיִם, (שמות טו) **בְּהַהוּא זִמְנָא.** וּבְגִין כַּךְ אִית בְּהַהוּא זִמְנָא, וּלְזִמְנָא דְמַלְכָּא מְשִׁיחָא, וּלְזִמְנָא דְגוֹג וּמָגוֹג. נִצְּבוּ כְּמוֹ נֵד, לְזִמְנָא דְעָלְמָא דְאָתֵי, דְּאִיהוּ חֶדְוָותָא דְכָל עָלְמִין.

אָמַר אוֹיֵב אֶרְדּוֹף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל. (שמות טו) **אָמַר**

לשון הקודש

שֶׁהֶחֱרִיבוּ בֵּיתוֹ, וּלְהַשְׁלִיט אוֹתָם כְּבַתְּחִלָּה, וְיִתְכַּנְּסוּ עִמָּהֶם שְׁאָר הָעַמִּים. וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִפָּרַע מֵהֶם בְּגָלוּי סְבִיב יְרוּשָׁלַיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְזֹאת תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגֹּף ה' אֶת כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר צָבְאוּ עַל יְרוּשָׁלַם. אֲשֶׁר יִצְבְּאוּ לֹא כָתוּב, אֶלָּא אֲשֶׁר צָבְאוּ. אָז כָּתוּב וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס קָמֶיךָ. וְזֶה לִזְמַן שֶׁיָּבֹא הַמָּשִׁיחַ כָּתוּב, וְשִׁירָה זוֹ הִיא שִׁירַת הָעוֹלָמִים.

וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ נֶעֱרְמוּ מַיִם – בְּאוֹתוֹ זְמַן. וּמִשּׁוּם כָּךְ יֵשׁ בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְלִזְמַנּוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, וְלִזְמַן גּוֹג וּמָגוֹג. נִצְּבוּ כְּמוֹ נֵד – לִזְמַן שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהִיא חֶדְוַת כָּל הָעוֹלָמוֹת.

אָמַר אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל.

אוֹיֵב, דָּא הַהוּא מְמָנָא רַבְרְבָא עַל מִצְרָאֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ שֶׁלְטָנוּתָא עַל יִשְׂרָאֵל, חָשִׁיב דְּיֵשִׁיצִינוּן תְּחוֹת שֶׁלְטָנֵיהּ. אֶלָּא דְּדָכַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טוּרֵי עָלְמָא, דַּהֲווֹ מְגִינִין עָלַיְיהוּ. וְלָא תֵּימָא דָּא בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא כָּל אִינּוּן רַבְרְבִין דִּמְמָנָן עַל כָּל עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְכַד אִתְיְהִיב לְהוּ רְשׁוּתָא וְשֶׁלְטָנוּתָא עַל יִשְׂרָאֵל, כֻּלְּהוּ בָּעָאן דְּיִשֵּׁיצוּן יִשְׂרָאֵל תְּחוֹתַיְיהוּ.

וְעַל דָּא, אִינּוּן עַמִּין דִּתְחוֹת שׁוּלְטָנֵיהוֹן דְּאִינּוּן מְמָנָן, כֻּלְּהוּ גַּזְרִין גְּזֵרִין לְשֵׁיצָאָה לוֹן, אֶלָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּכַר טוּרֵי עָלְמָא, וְאָגִין עָלַיְיהוּ. וְכַד חָמָא מֹשֶׁה דָּא, שָׁרָא לְשַׁבְּחָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָמַר מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִם יְיָ'.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אִילָנָא חַד רַבְרְבָא עִלָּאָה,

לשון הקודש

אָמַר אוֹיֵב – זֶה אוֹתוֹ מְמֻנֶּה גָּדוֹל עַל הַמִּצְרִים, בְּשָׁעָה שֶׁנִּתַּן לוֹ שִׁלְטוֹן עַל יִשְׂרָאֵל, חָשַׁב שֶׁיַּשְׁמִיד אוֹתָם תַּחַת שִׁלְטוֹנוֹ, אֶלָּא שֶׁזָּכַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָרֵי הָעוֹלָם שֶׁהָיוּ מְגִנִּים עֲלֵיהֶם. וְאַל תֹּאמַר זֶה לְבַדּוֹ, אֶלָּא כָּל אוֹתָם גְּדוֹלִים שֶׁמְּמֻנִּים עַל עַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וּכְשֶׁנִּתְּנָה לָהֶם רְשׁוּת וְשִׁלְטוֹן עַל יִשְׂרָאֵל, כֻּלָּם רוֹצִים לְהַשְׁמִיד אֶת יִשְׂרָאֵל תַּחְתֵּיהֶם.

וְעַל זֶה, אוֹתָם עַמִּים שֶׁתַּחַת אוֹתָם הַשַּׁלִּיטִים הַמְמֻנִּים, כֻּלָּם גּוֹזְרִים גְּזֵרוֹת לְהַשְׁמִיד אוֹתָם, אֶלָּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זוֹכֵר אֶת הָרֵי הָעוֹלָם, וּמֵגֵן עֲלֵיהֶם. וּכְשֶׁרָאָה אֶת זֶה מֹשֶׁה, הִתְחִיל לְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמַר, מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם ה'.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, עֵץ גָּדוֹל אֶחָד עֶלְיוֹן

תַּקִּיפָא, בֵּיהּ אִתְּזָנוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין. וְהוּא אִתְּחַם בִּתְרֵיסַר תְּחוּמִין, אִתְתָּקַף בְּאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, דְּאִסְתָּחֲרָאן (נ"א דְּאִתְחַבְּרָן) בְּדוּכְתַּיְיהוּ. שִׁבְעִין עֲנָפִין סַלְקִין בְּגַוֵּיהּ, וְאִתְּזָנוּ מִנֵּיהּ, בְּעִקַּר שָׁרְשׁוֹי יַנְקִין אִינּוּן סַחֲרָנֵיהּ, וְאִינּוּן עֲנָפִין דְּמִשְׁתַּכְּחִין בְּאִילָנָא.

כַּד מָטֵי עִדָּן שֶׁלְּטָנֵיהּ דְּכָל עֲנָפָא וַעֲנָפָא, כֻּלְּהוּ בָּעָאן לְשֵׁיצָאָה כֹּלָּא גּוּפָא דְּאִילָנָא, דְּאִיהוּ עִקָּרָא דְּכֻלְּהוּ עֲנָפִין, הַהוּא דְּשָׁלִיט עָלַיְיהוּ, וְיִשְׂרָאֵל אֲחִידָן בֵּיהּ. כַּד מָטָא עָלַיְיהוּ שֶׁלְּטָנוּתָא דְּהַהוּא (דף נ"ט ע"א) גּוּפָא דְּאִילָנָא, חוּלָקָא דְּיִשְׂרָאֵל. בָּעֵי לְנַטְרָא לוֹן, וּלְמֵיהַב שְׁלָמָא בְּכֻלְּהוּ. וְעַל דָּא שִׁבְעִים פָּרֵי הֶחָג, לְמֵיהַב שְׁלָמָא לְשִׁבְעִין עֲנָפִין דִּבְגוֹ אִילָנָא.

וְעַל דָּא מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִם יְיָ'. (מָאי בָּאֵלִים. אִילָנָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה א) כִּי יֵבוֹשׁוּ מֵאֵילִים אֲשֶׁר חֲמַדְתֶּם. דְּהוּא אִילָנָא, דַּהֲווֹ פַּלְחִין

לשון הקודש

וְחָזָק, בּוֹ נִזּוֹנוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהוּא מֻתְחָם בִּשְׁנֵים עָשָׂר תְּחוּמִים, הִתְחַזֵּק בְּאַרְבָּעָה צִדְדֵי הָעוֹלָם שֶׁהִסְתּוֹבְבוּ (שֶׁהִתְחַבְּרוּ) בִּמְקוֹמָם. שִׁבְעִים עֲנָפִים עוֹלִים בְּתוֹכוֹ וְנִזּוֹנִים מִמֶּנּוּ, בְּעִקַּר שָׁרָשָׁיו יוֹנְקִים הֵם סְבִיבוֹ, וְאוֹתָם הָעֲנָפִים שֶׁנִּמְצָאִים בָּעֵץ.

כְּשֶׁמַּגִּיעַ שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל כָּל עָנָף וְעָנָף, כֻּלָּם רוֹצִים לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל גּוּף הָעֵץ שֶׁהוּא עִקָּר שֶׁל כָּל הָעֲנָפִים, אוֹתוֹ שֶׁשּׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, וְיִשְׂרָאֵל אֲחוּזִים בּוֹ. כְּשֶׁמַּגִּיעַ עֲלֵיהֶם הַשִּׁלְטוֹן שֶׁל אוֹתוֹ גּוּף הָעֵץ, הַחֵלֶק שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הוּא רוֹצֶה לִשְׁמֹר אוֹתָם וְלָתֵת שָׁלוֹם בְּכֻלָּם, וְעַל זֶה שִׁבְעִים פָּרִים שֶׁל חַג הַסֻּכּוֹת, לָתֵת שָׁלוֹם לְשִׁבְעִים עֲנָפִים שֶׁבְּתוֹךְ הָעֵץ.

וְעַל זֶה מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם ה'. (מַה זֶּה בָּאֵלִים? הָעֵץ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה א) כִּי יֵבֹשׁוּ מֵאֵילִים אֲשֶׁר חֲמַדְתֶּם.

לְחַד דְּפוּסָא, דִּמְחַקְּקִין בְּגַוֵּיהּ. וְאִקְרֵי אֵלִים אִילָנָא) מִי כָּמֹכָה דְּיַעֲבִיד כְּעוֹבָדָךְ וִירַחֵם עַל כֹּלָּא. מִי כָּמֹכָה בְּכָל הַהוּא סַחֲרָנֵיהּ דְּאִילָנָא דְּאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ שַׁלְטָא, נָטִיר לְכֹלָּא, נָטִיר לְכָל שְׁאַר, וְלָא בַּעְיָא לְמֶעְבַּד עִמְּהוֹן גְּמִירָא. מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ, בְּהַהוּא חֵילָא עִלָּאָה דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ. נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ מַמָּשׁ, וְאִקְרֵי כֹּחַ יְיָ' נֹעַם יְיָ', וְהָא אוֹקִימְנָא מִילֵי.

מִי כָּמֹכָה בָּאֵלִם יְיָ'. (שמות טו) ר' יוֹסֵי פָּתַח (קהלת א) רָאִיתִי אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ. שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, דְּאִסְתַּלָּק בְּחָכְמְתָא יְתֵירָא עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא, הֵיךְ אָמַר דְּכָל עוֹבָדִין הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ. יָכוֹל אַף מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה, וְהָא כְתִיב (ישעיה לב) וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה שָׁלוֹם. אֶלָּא הָא אוּקְמוּהָ, כָּל הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ

לשון הקודש

שֶׁאוֹתוֹ עֵץ שֶׁהָיוּ עוֹבְדִים לְדִפּוּס אֶחָד שֶׁהָיָה חָקוּק בְּתוֹכוֹ, וְנִקְרָא אֵילִים עֵץ) מִי כָּמֹכָה שֶׁיַּעֲשֶׂה כְּמַעֲשֶׂיךָ וִירַחֵם עַל הַכֹּל. מִי כָּמֹכָה בְּכָל אוֹתוֹ סְבִיב הָעֵץ, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהוּא שׁוֹלֵט – שׁוֹמֵר אֶת הַכֹּל, שׁוֹמֵר אֶת כָּל הַשְּׁאָר, וְלֹא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם כִּלְיוֹן. מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ – בְּאוֹתוֹ כֹּחַ עֶלְיוֹן שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ, נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ מַמָּשׁ, וְנִקְרָא כֹּחַ ה' נֹעַם ה', וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדִּבָּרִים.

מִי כָּמֹכָה בָּאֵלִם ה'. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (קהלת א) רָאִיתִי אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ. שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ שֶׁהִתְעַלָּה בְּחָכְמָה יְתֵרָה עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, אֵיךְ אָמַר שֶׁכָּל הַמַּעֲשִׂים הֵם הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ? יָכוֹל אַף מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה? וַהֲרֵי כָּתוּב (ישעיה לב) וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה

תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כְּתִיב. שָׁאנֵי מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה, דְּאִיהוּ לְעֵילָא מִן שִׁמְשָׁא.

וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ, מָאי קָא מַיְירֵי. אִי תֵּימָא הַכֹּל הֶבֶל כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, דְּאִיהוּ בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר הֶבֵל הַבָּלִים אָמַר קֹהֶלֶת, וְאִינּוּן הַבָּלִים קִיּוּמָא דְּעָלְמָא דִּלְעֵילָא וְתַתָּא. מָאי תֵּימָא בְּהַאי, דִּכְתִיב הָכָא, הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ. (וְהָא מִלְּתָא דָא תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כְּתִיב).

אֶלָּא הָכִי אוּקְמוּהָ, וְהָכִי הוּא. תָּא חֲזֵי, כְּשַׁעֲתָא דְּעוֹבָדִין מִתְכַּשְּׁרָן לְתַתָּא, וּבַר נָשׁ אִשְׁתַּדַּל בְּפוּלְחָנָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, הַהוּא מִלָּה דְּעָבִיד, הֶבֶל אִתְעָבִיד מִינֵּיהּ לְעֵילָא. וְלֵית לָךְ הֶבֶל, דְּלֵית לֵיהּ קָלָא, דְּסָלִיק וְאִתְעַטָּר לְעֵילָא, וְאִתְעָבִיד סַנֵּיגוֹרָא קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

שָׁלוֹם? אֶלָּא הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, כָּתוּב כָּל הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. שׁוּנֶה מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַשֶּׁמֶשׁ.

וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ, מַה זֶּה אוֹמֵר? אִם תֹּאמַר הַכֹּל הֶבֶל כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ, שֶׁהוּא בְּסוֹד הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הֶבֶל הַבָּלִים אָמַר קֹהֶלֶת. וְאוֹתָם הַבָּלִים קִיּוּם שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה וְשֶׁלְּמַטָּה. מַה תֹּאמַר בָּזֶה שֶׁכָּתוּב כָּאן הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ? (וְהֲרֵי דָּבָר זֶה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כָּתוּב).

אֶלָּא כָּךְ פֵּרְשׁוּהָ וְכָךְ הוּא. בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַמַּעֲשִׂים מֻכְשָׁרִים לְמַטָּה וְאָדָם מִשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוֹדַת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ – מֵאוֹתוֹ דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה, נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ הֶבֶל לְמַעְלָה, וְאֵין לְךָ הֶבֶל שֶׁאֵין לוֹ קוֹל שֶׁעוֹלֶה וּמִתְעַטֵּר לְמַעְלָה, וְנַעֲשֶׂה סָנֵגוֹר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְכָל אִינּוּן עוֹבָדִין דְּאִשְׁתַּדַּל בְּהוּ בַּר נָשׁ, דְּלָאו אִינּוּן פּוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הַהוּא מִלָּה דְעָבִיד, הַבָל יִתְעָבִיד מִינֵּיהּ, וְאַזְלָא וְשָׁאטַת בְּעָלְמָא. וְכַד נַפְקַת נִשְׁמָתֵיהּ דְּבַר נָשׁ, הַהוּא הֶבֶל מִגַּלְגְּלָא לֵיהּ בְּעָלְמָא, כְּאַבְנָא בְקוּסְפִּיתָא, כְּמָה דִכְתִיב, (שמואל א כה) וְאֶת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע.

מָאי יְקַלְּעֶנָּה. הַהוּא הֶבֶל דִּמְגַלְגֵּל לֵיהּ סַחֲרָנֵיהּ בְּעָלְמָא, כְּדֵין כָּל מִלִּין דְּמִתְעַבְּדִין (וְאִינּוּן דְּתְחוֹת שִׁמְשָׁא) דְּלָאו אִינּוּן פּוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֶבֶל יִתְעָבִיד מִנַּיְיהוּ, אִיהוּ תְּבִירָא דְרוּחָא, דְּמִתָּבַר לְרוּחָא דְסָלִיק וְנָחִית וּמִתְגַּלְגֵּל בְּעָלְמָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ. אֲבָל הַהִיא מִלָּה דְאִיהִי פּוּלְחָנָא דְמָרֵיהּ דָּא סָלִיק (אִקְרֵי) לְעֵילָא מִן שִׁמְשָׁא, וְאִתְעָבִיד מִנֵּיהּ הֶבֶל קַדִּישָׁא, וְדָא הוּא זַרְעָא דְזַרַע

לשון הקודש

וְכָל אוֹתָם מַעֲשִׂים שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בָּהֶם הָאָדָם שֶׁאֵינָם עֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – מֵאוֹתוֹ דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה, נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ הֶבֶל, וְהוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט בָּעוֹלָם. וּכְשֶׁיּוֹצֵאת נִשְׁמַת הָאָדָם, אוֹתוֹ הֶבֶל מְגַלְגֵּל אוֹתוֹ בָּעוֹלָם כְּאֶבֶן בְּכַף הַקֶּלַע, כַּכָּתוּב (שמואל–א כה) וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע.

מַהוּ יְקַלְּעֶנָּה? אוֹתוֹ הֶבֶל שֶׁמְּגַלְגֵּל אוֹתוֹ סְבִיבוֹ בָּעוֹלָם, וְאָז כָּל הַדְּבָרִים שֶׁנַּעֲשִׂים (וְאוֹתָם שֶׁתַּחַת הַשָּׁמַיִם) שֶׁאֵינָם עֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, נַעֲשֶׂה מֵהֶם הֶבֶל, שֶׁהוּא שִׁבְרוֹן רוּחַ, שֶׁמְּשַׁבֵּר אֶת הָרוּחַ שֶׁעוֹלָה וְיוֹרֶדֶת וּמִתְגַּלְגֶּלֶת בָּעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ. אֲבָל אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁהוּא עֲבוֹדַת רִבּוֹנוֹ, זֶה עוֹלֶה (וְנִקְרָא) מֵעַל

בַּר נָשׁ בְּהַהוּא עָלְמָא, וּמַה שְׁמֵיהּ. צְדָקָה. דִּכְתִיב, (הושע י) זְרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה.

הַאי מַדְבַּר לֵיהּ לְבַר נָשׁ, כַּד תִּיפּוּק נִשְׁמָתֵיהּ מִינֵּיהּ, וְסַלְקָא לָהּ בְּאַתְרָא דְכָבוֹד דִּלְעֵילָא אִשְׁתְּכַח לְאִתְצַרְרָא בִּצְרוֹרָא דְחַיֵּי, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה כח) וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ כְּגִין לְדַבְּרָא לָךְ, לְסַלְקָא לָךְ, (מִן אֵתָר) לַאֲתָר דְּאִקְרֵי כְּבוֹד יְיָ'. דִּכְתִיב, (ישעיה כח) כְּבוֹד יְיָ' יַאַסְפֶךָ.

כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין, דְּהַהוּא הֶבֶל קַדִּישָׁא מְזַדְּבַּר לְהוּ, הַהוּא דְּאִקְרֵי כְּבוֹד יְיָ', כָּנִיש לוֹן בְּגַוֵּיהּ, וְאִתְצְרִירָן בֵּיהּ. (הָדָא הוּא דִכְתִיב כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ) וְדָא אִקְרֵי נַיְיחָא דְרוּחָא. אֲבָל אַחֲרָא וּרְעוּת רוּחַ אִקְרֵי. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּכָל עוֹבָדֵיהוֹן לְעֵילָא מִן שְׁמֶשָׁא וְזַרְעִין זַרְעָא דִצְדָקָה, לְמִזְכֵּי לוֹן לְעָלְמָא

לשון הקודש

לַשֶּׁמֶשׁ, וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ הֶבֶל קָדוֹשׁ, וְזֶהוּ הַזֶּרַע שֶׁזָּרַע הָאָדָם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וּמַה שְׁמוֹ? צְדָקָה, שֶׁכָּתוּב (הושע י) זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה.

זֶה מַה שֶּׁמַּנְהִיג אֶת הָאָדָם, כְּשֶׁתֵּצֵא מִמֶּנּוּ נִשְׁמָתוֹ, וְעוֹלָה לָהּ לְמָקוֹם שֶׁל כָּבוֹד שֶׁלְּמַעְלָה נִמְצָא לְהִצָּרֵר בִּצְרוֹר הַחַיִּים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נח) וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ, כְּדֵי לְהַנְהִיג אוֹתְךָ, לְהַעֲלוֹת אוֹתְךָ [מִמָּקוֹם] לְמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא כְּבוֹד ה', שֶׁכָּתוּב כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ.

כָּל אוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁאוֹתוֹ הֶבֶל קָדוֹשׁ מַנְהִיג אוֹתָן, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא כְּבוֹד ה' כּוֹנֵס אוֹתָן לְתוֹכוֹ וְנִצְרָרוֹת בּוֹ. [זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ] וְזֶה נִקְרָא נַחַת רוּחַ. אֲבָל הָאַחֵר נִקְרָא רְעוּת רוּחַ. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁכָּל מַעֲשֵׂיהֶם מֵעַל לַשֶּׁמֶשׁ, וְזוֹרְעִים זֶרַע שֶׁל צְדָקָה לְזַכּוֹת אוֹתָם לָעוֹלָם הַבָּא,

דְּאָתֵי, וְעַל דָּא כְּתִיב (מלאכי ג) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא כַּד אִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא לְתַתָּא, לָא אִתְבְּנֵי אֶלָּא בְּדִינָא וְרוּגְזָא, כְּמָה דִכְתִיב, (ירמיה לב) כִּי עַל אַפִּי וְעַל חֲמָתִי וְגוֹ' בְּגִין דִּבַאֲתָר דְּדִינָא שַׁרְיָא. לְזִמְנָא דְאָתֵי, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְנֵי לֵיהּ, וּלְאַתְקְנָא לֵיהּ בְּדַרְגָּא אַחֲרָא עִלָּאָה דְּאִקְרֵי צְדָקָה, דִּכְתִיב, (ישעיה נד) בִּצְדָקָה תִּכּוֹנָנִי. בְּגִין כַּךְ אִתְקַיָּים, (בֵּיהּ) וּשְׁמֵיהּ (דף נ"ט ע"ב) מַמָּשׁ צֶדֶק יִתְקְרֵי. מִנָּלָן. דִּכְתִיב, (ירמיה כג) וְזֶה שְׁמוֹ אֲשֶׁר יִקְרָאוֹ יְיָ' צִדְקֵנוּ.

נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ. (שמות טו) הָא אִתְמַר, אֲרִימַת יְמִינְךָ. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הָא אִתְעָרוּ בֵּיהּ חַבְרַיָּיא, דְּכַד אַפִּיק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

וְעַל זֶה כָּתוּב (מלאכי ג) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֹּא רְאֵה, בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁנִּבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה, לֹא נִבְנָה אֶלָּא בְּדִין וְרֹגֶז, כַּכָּתוּב (ירמיה לב) כִּי עַל אַפִּי וְעַל חֲמָתִי וְגוֹ', מִשּׁוּם שֶׁבִּמְקוֹם הַדִּין שָׁרוּי. לֶעָתִיד לָבֹא עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְנוֹת אוֹתוֹ וּלְהַתְקִינוֹ בְּדַרְגָּה אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת צְדָקָה, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נד) בִּצְדָקָה תִּכּוֹנָנִי. מִשּׁוּם כָּךְ יִתְקַיֵּם (בּוֹ), וּשְׁמוֹ מַמָּשׁ יִקָּרֵא צֶדֶק. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (ירמיה כג) וְזֶה שְׁמוֹ אֲשֶׁר יִקְרָאוֹ ה' צִדְקֵנוּ.

נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ. הֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁהֲרִמְתָּ יְמִינְךָ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ בוֹ הַחֲבֵרִים, שֶׁכַּאֲשֶׁר הוֹצִיא

לְמִצְרָאֵי מֵתִין מִתְּחוֹת מַיָּא, אָמַר לְאַרְעָא, כָּנִישׁ לוֹן בְּגַוָּוךְ, וְלָא בָעָאת, עַד דְּאוֹשִׁיט קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְמִינָא לְקַבְּלָה, וְאוּמֵי לָה, כְּדֵין בְּלָעַתְּינוּן אַרְעָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ. אָמַר ר' אֶלְעָזָר, נָטִיתָ יְמִינְךָ: לְאַפְּרְשָׁא לָהּ מִשְּׂמָאלָא וּכְדֵין אִתְעָבִיד בְּהוּ דִינָא.

נָחִיתָ בְּחַסְדְּךָ עַם זוּ גָּאָלְתָּ, (שמות טו) כְּמָה דִכְתִיב, (תהלים מד) כִּי יְמִינְךָ וּזְרוֹעֲךָ וְאוֹר פָּנֶיךָ כִּי רְצִיתָם. כִּי יְמִינְךָ: דָּא גְדוּלָה. נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ, דָּא דִכְתִיב וּזְרוֹעֲךָ, דָּא גְבוּרָה. אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ, דָּא דִכְתִיב, וְאוֹר פָּנֶיךָ כִּי רְצִיתָם, דָּא צַדִּיק. וְכֻלְּהוּ מִשְּׁתַּכְּחֵי בִּקְרָא.

תִּפּוֹל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד. (שמות טו) אֵימָתָה, אֵימָה מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי אֵימָתָה. דְּהָא לֵית לָךְ אָת אוֹ מִלָּה חָדָא בְּאוֹרַיְיתָא, דְּלָא אִית בָּהּ

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַמִּצְרִים מִתַּחַת לַמַּיִם, אָמַר לָאָרֶץ: כַּנְּסִי אוֹתָם לְתוֹכֵךְ. וְלֹא רָצְתָה. עַד שֶׁהוֹשִׁיט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יְמִינוֹ כְּנֶגְדָּהּ וְהִשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ, אָז בָּלְעָה אוֹתָם הָאֲדָמָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, נָטִיתָ יְמִינְךָ – לְהַפְרִידָהּ מִן הַשְּׂמֹאל, וְאָז נַעֲשָׂה בָּהֶם דִּין.

נָחִיתָ בְּחַסְדְּךָ עַם זוּ גָּאָלְתָּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים מד) כִּי יְמִינְךָ וּזְרוֹעֲךָ וְאוֹר פָּנֶיךָ כִּי רְצִיתָם. כִּי יְמִינְךָ – זוֹ גְּדוּלָה. נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ – זֶה שֶׁכָּתוּב וּזְרוֹעֲךָ, זוֹ גְּבוּרָה. אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ – זֶה שֶׁכָּתוּב וְאוֹר פָּנֶיךָ כִּי רְצִיתָם, זֶה צַדִּיק. וְכֻלָּם נִמְצָאִים בַּכָּתוּב.

תִּפּוֹל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד. אֵימָתָה?

רָזִין עִלָּאִין. מָאי אֵימָתָה. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כְּלוֹמַר דְּחִילוּ דִשְׁכִינְתָּא.

כְּהַאי גַּוְונָא, (שמות טו) תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ וְגוֹ', תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ, תְּבִאֵם וְתִטָּעֵם מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי תְּבִאֵמוֹ. אֶלָּא רוּחָא דְקוּדְשָׁא אָמַר, עַל אִינּוּן דָּרָא בַתְרָאָה, דְּגָזַר יְהוֹשֻׁעַ, וְאִתְגַּלְיָא בְהוּ גִּלּוּיָא דִרְשִׁימָא קַדִּישָׁא דִשְׁמֵיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִלֵּין אֲחִידָן בֵּיהּ בְּוֹ', וְאִלֵּין אִתְחֲזִיאוּ לְמֵירַת אַרְעָא. כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. דְּכָל מָאן דְּאִתְגְּזַר, וְאִתְגַּלְיָא בֵּיהּ רְשִׁימָא קַדִּישָׁא, וְנָטִיר לֵיהּ, אִקְרֵי צַדִּיק, בְּגִין, כַּךְ, לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ.

וְעַל דָּא תְּבִאֵמוֹ, וֹ' יִתֵּירָה, תְּבִיאֵמוֹ לְאִינּוּן דַּאֲחִידָן בְּוֹ'. וְתִטָּעֵמוֹ כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר נֵצֶר

לשון הקודש

אֵימָה הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה אֵימָתָה, שֶׁהֲרֵי אֵין לְךָ אוֹת אוֹ מִלָּה אַחַת בַּתּוֹרָה שֶׁאֵין בָּהּ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים? מַה זֶּה אֵימָתָה? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּלוֹמַר יִרְאַת הַשְּׁכִינָה.

כְּמוֹ זֶה תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ וְגוֹ'. תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ? תְּבִיאֵם וְתִטָּעֵם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה תְּבִאֵמוֹ? אֶלָּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמֶרֶת עַל אוֹתוֹ הַדּוֹר הָאַחֲרוֹן שֶׁמָּל יְהוֹשֻׁעַ וְהִתְגַּלָּה בָּהֶם גִּלּוּי שֶׁל הָרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאֵלֶּה אֲחוּזִים בּוֹ', וְאֵלֶּה רְאוּיִים לָרֶשֶׁת אֶת הָאָרֶץ, כַּכָּתוּב (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּמּוֹל וְהִתְגַּלָּה בּוֹ רֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ, נִקְרָא צַדִּיק. מִשּׁוּם כָּךְ, לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ.

וְעַל זֶה תְּבִאֵמוֹ, וֹ' יִתֵּירָה. תְּבִאֵמוֹ

מַטָּעֵי מַעֲשֵׂה יָדֵי לְהִתְפָּאֵר. לְאִינּוּן דַּאֲחִידָן בְּוֹ', וּלְאִינּוּן בַּתְרָאֵי, אִתְעַר מִלָּה. וְלֵית לָךְ מִלָּה בְּאוֹרַיְיתָא, אוֹ אָת זְעֵירָא בְּאוֹרַיְיתָא, דְּלֵית בָּהּ רָזִין עִלָּאִין, וְטַעֲמִין קַדִּישִׁין, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיַדְעִין בְּהוּ.

רעיא מהימנא

פִּקּוּדָא לְמִבְנֵי מַקְדְּשָׁא לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דְּבֵי מַקְדְּשָׁא דִּלְעֵילָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְיָ'. דְּאִצְטְרִיךְ לְמִבְנֵי בֵי מַקְדְּשָׁא לְתַתָּא, וּלְצַלָּאָה בְּגַוֵּיהּ צְלוֹתָא בְּכָל יוֹמָא, לְמִפְּלַח לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא צְלוֹתָא אִקְרֵי עֲבוֹדָה.

וְהַהוּא בֵּי כְּנִשְׁתָּא, אִצְטְרִיךְ לְמִבְנֵי לֵיהּ בִּשְׁפִּירוּ סַגְיָא, וּלְאַתְקְנָא לֵיהּ בְּכָל

לשון הקודש

לְאוֹתָם הָאֲחוּזִים בְּוֹ' (תִּפְאֶרֶת). וְתִטָּעֵמוֹ, כְּגֶאֱמַר נֵצֶר מַטָּעֵי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר. לְאוֹתָם שֶׁאֲחוּזִים בְּוֹ', וּלְאוֹתָם אַחֲרוֹנִים הִתְעוֹרֵר הַדָּבָר. וְאֵין לְךָ דָּבָר בַּתּוֹרָה אוֹ אוֹת קְטַנָּה בַּתּוֹרָה שֶׁאֵין בָּהּ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים וּטְעָמִים קְדוֹשִׁים. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַיּוֹדְעִים בָּהֶם.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

מִצְוָה לִבְנוֹת בֵּית מִקְדָּשׁ לְמַטָּה כְּמוֹ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ ה'. שֶׁצָּרִיךְ לִבְנוֹת בֵּית מִקְדָּשׁ לְמַטָּה וּלְהִתְפַּלֵּל בְּתוֹכוֹ תְּפִלָּה בְּכָל יוֹם, לַעֲבוֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי תְּפִלָּה נִקְרֵאת עֲבוֹדָה. **וְאוֹתוֹ** בֵּית הַכְּנֶסֶת צָרִיךְ לִבְנוֹתוֹ בְּיֹפִי

תִּקּוּנִין, דְּהָא בֵּי כְּנִשְׁתָּא דִּלְתַתָּא, קַיְּימָא לָקָבֵל בֵּי כְּנִשְׁתָּא דִּלְעֵילָא.

בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְתַתָּא, אִיהוּ קָאִים כְּנַוְוּנָא דְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ דִּלְעֵילָא, דְּקָאִים דָּא לָקָבֵל דָּא. וְהַהוּא בֵּי מַקְדְּשָׁא, כָּל תִּקּוּנוֹי, וְכָל פּוּלְחָנוֹי, וְכָל אִינּוּן מָאנִין, וְשַׁמָּשִׁין, כֻּלְּהוּ אִינּוּן כְּנַוְוּנָא דִּלְעֵילָא. מַשְׁכְּנָא דְקָא עָבֵד מֹשֶׁה בְּמַדְבְּרָא, כֹּלָּא הָוָה כְּנַוְוּנָא דִּלְעֵילָא.

בֵּי מַקְדְּשָׁא דְבָנָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, הוּא בֵּי נַיְיחָא כְּנַוְוּנָא עִלָּאָה, בְּכָל אִינּוּן תִּקּוּנִין, לְמֶהֱוֵי בְתִקּוּנָא דִּלְעֵילָא, בֵּי נַיְיחָא וְאַחֲסַנְתָּא. הָכִי בֵּי כְּנִשְׁתָּא, אִצְטְרִיךְ בְּכָל תִּקּוּנֵי שַׁפִּירוּ, לְמֶהֱוֵי כְּנַוְוּנָא עִלָּאָה, לְמֶהֱוֵי בֵּית צְלוֹתָא, לְאַתְקָנָא תִּקּוּנִין בִּצְלוֹתָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ.

לשון הקודש

רַב וּלְתַקְּנוֹ בְּכָל הַתִּקּוּנִים, שֶׁהֲרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁלְּמַטָּה עוֹמֵד כְּנֶגֶד בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁלְּמַעְלָה.

בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה הוּא עוֹמֵד כְּמוֹ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁעוֹמֵד זֶה כְּנֶגֶד זֶה. וְאוֹתוֹ בֵּית מִקְדָּשׁ, כָּל תִּקּוּנָיו וְכָל עֲבוֹדוֹתָיו וְכָל אוֹתָם כֵּלִים וְשַׁמָּשִׁים, כֻּלָּם הֵם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. הַמִּשְׁכָּן שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר, הַכֹּל הָיָה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבָּנָה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, הוּא בֵּית מְנוּחָה כְּדֶגְמָא עֶלְיוֹנָה בְּכָל אוֹתָם תִּקּוּנִים, לִהְיוֹת בְּתִקּוּן שֶׁלְּמַעְלָה בֵּית מְנוּחָה וִירֻשָּׁה. כָּךְ בֵּית הַכְּנֶסֶת צָרִיךְ בְּכָל תִּקּוּנֵי הַיֹּפִי, לִהְיוֹת כְּדֶגְמָא עֶלְיוֹנָה, לִהְיוֹת בֵּית תְּפִלָּה, לְתַקֵּן תִּקּוּנִים בַּתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרוּהָ.

וְהַהוּא בֵּי מַקְדְּשָׁא דְּלֶהֱוֵי בֵּיהּ חַלּוֹנוֹת, דִּכְתִיב, (דניאל ו) וְכַוִּון פְּתִיחָן. כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, וְעַל דָּא (שיר השירים ב) מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים. וְאִי תֵימָא אֲפִילּוּ בְּחַקְלָא, בְּגִין דְּרוּחָא לֶהֱוֵי סָלִיק. לָאו הָכִי, דְּהָא אֲנָן צְרִיכִין בַּיִת וְלֵיכָּא לְאִשְׁתַּכְּחָא בַּיִת לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דְּבַיִת עִלָּאָה, לְנַחְתָּא דִּיוּרָא עִלָּאָה לְדִיוּרָא תַתָּאָה.

וְתוּ דְּהַהוּא צְלוֹתָא, וְהַהוּא רוּחָא, אִצְטְרִיךְ לְסַלְקָא, וּלְנָפְקָא מִגּוֹ עָאקוּ, בְּאֹרַח מֵישָׁר, לָקֶבֶל יְרוּשָׁלֵם. (דף ס' ע"א) וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קיח) מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ, דְּאִצְטְרִיךְ אֲתָר דָּחִיק בְּעָאקוּ, לְשַׁדְּרָא בְּגַוֵּיהּ הַהוּא רוּחָא, דְּלָא יִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. וּבְחַקְלָא לָא יְכִיל קָלָא לְשַׁדְּרָא לֵיהּ הָכִי, דְּהָא כְּגַוְונָא דָא קָלָא דְשׁוֹפָר, אִתְדַּחְיָיא לְבַר בְּאֹרַח מֵישָׁר, מִגּוֹ אֲתָר דָּחִיק, וְאָזִיל וּבָקַע רְקִיעִין,

לשון הקודש

וְאוֹתוֹ בֵּית מִקְדָּשׁ שֶׁיִּהְיוּ בוֹ חַלּוֹנוֹת, שֶׁכָּתוּב (דניאל ו) חַלּוֹנוֹת פְּתוּחִים. כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וְעַל זֶה (שיר ב) מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים. וְאִם תֹּאמַר, אֲפִלּוּ בַּשָּׂדֶה, כְּדֵי שֶׁהָרוּחַ תִּהְיֶה עוֹלָה? לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי אָנוּ צְרִיכִים בַּיִת, וְאֵין לְהִמָּצֵא בַּיִת לְמַטָּה כְּמוֹ בַּיִת עֶלְיוֹן, לְהוֹרִיד דִּיּוּר עֶלְיוֹן לְדִיּוּר תַּחְתּוֹן.

וְעוֹד, שֶׁאוֹתָהּ תְּפִלָּה וְאוֹתָהּ רוּחַ צְרִיכִים לַעֲלוֹת וְלָצֵאת מִתּוֹךְ מְצוּקָה בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה כְּנֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם. וְעַל זֶה כָּתוּב מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ. שֶׁצָּרִיךְ מָקוֹם דָּחוּק בַּצָּרָה לִשְׁלֹחַ בְּתוֹכוֹ אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁלֹּא יִסְטֶה יָמִינָה אוֹ שְׂמֹאלָה. וּבְשָׂדֶה לֹא יָכוֹל הַקּוֹל לְשַׁלֵּחַ אוֹתוֹ כָּךְ, שֶׁהֲרֵי כְּמוֹ זֶה קוֹל הַשּׁוֹפָר נִדְחֶה הַחוּצָה

וְסָלִיק בִּסְלִיקוּ, לְאַתְעָרָא רוּחָא לְעֵילָא.

וְאִי תֵּימָא, הָא כְתִיב, (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה. שָׁאנֵי יִצְחָק, דְּמִלָּה אַחֲרָא הָוָה בֵּיהּ, מַה דְּלָא הָוָה בְּכָל עָלְמָא. וְתוּ דְּהַאי קְרָא לָאו לְהָכִי אָתָא, דְּוַדַּאי בַּשָּׂדֶה אַחֵר לָא הָוָה מְצַלֵּי וְהָא אוֹקִימְנָא. (ע״כ רעיא מהימנא).

תַּנְיָא אָמַר רִבִּי אַבָּא, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן, דְּאִינּוּן דְּזַכָּאָן לְמֵימַר שִׁירָתָא דָא בְּהַאי עָלְמָא, דְּזַכָּאָן לְמֵימַר לָהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְשִׁירָתָא דָא, אִתְּבְּנֵי בְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון כַּדְּישִׁין גְּלִיפָן, וּבְעֶשֶׂר אֲמִירָן, וְכֹלָּא אִתְרְשִׁים בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְכֹלָּא שְׁלִימוּתָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְהָא אִתְעַרְנָא מִלֵּי.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דַהֲווֹ קַיְימִין

לשון הקודש

בְּדֶרֶךְ יָשָׁר מִתּוֹךְ מָקוֹם דָּחוּק, וְהוֹלֵךְ וּבוֹקֵעַ רְקִיעִים, וְעוֹלֶה בַּעֲלִיָּה לְעוֹרֵר רוּחַ שֶׁלְּמַעְלָה.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה? שׁוֹנֶה יִצְחָק, שֶׁדָּבָר אַחֵר הָיָה בּוֹ מַה שֶּׁלֹּא הָיָה בְּכָל הָעוֹלָם. וְעוֹד, שֶׁפְּסוּק זֶה לֹא לָזֶה הוּא בָּא, שֶׁוַּדַּאי בַּשָּׂדֶה לֹא הָיָה מִתְפַּלֵּל, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. (ע״כ רעיא מהימנא)

שְׁנֵינוּ, אָמַר רַבִּי אַבָּא, אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל אוֹתָם שֶׁזַּכָּאִים לוֹמַר שִׁירָה זוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁזַּכָּאִים לְאָמְרָהּ לָעוֹלָם הַבָּא. וְשִׁירָה זוֹ נִבְנְתָה בְּעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת קְדוֹשׁוֹת חֲקוּקוֹת וּבְעֶשֶׂר אֲמִירוֹת, וְהַכֹּל נִרְשָׁם בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְהַכֹּל שְׁלֵמוּת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וַהֲרֵי עוֹרַרְנוּ הַדְּבָרִים.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהָיוּ

יִשְׂרָאֵל עַל יַמָּא, וַהֲווּ אַמְרֵי שִׁירָתָא, אִתְגְּלֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלַיְיהוּ, וְכָל רְתִיכוּי וְחֵילוּי, בְּגִין דְּיִנְדְּעוּן לְמַלְכֵּיהוֹן, דְּעָבַד לוֹן כָּל אִינּוּן נִסִּין וּגְבוּרָאן, וְכָל חַד וְחַד יָדַע וְאִסְתַּכַּל, מַה דְּלָא יָדְעוּ וְאִסְתַּכְּלוּ שְׁאַר נְבִיאֵי עָלְמָא.

דְּאִי תֵּימָא דְּלָא יָדְעִין וְלָא אִדְבָּקוּ חָכְמָתָא עִלָּאָה, מִן שִׁירָתָא דָא תֶּחֱמֵי, דְּכֻלְּהוּ בְּחָכְמְתָא אִסְתַּכְּלוּ, וְיָדְעוּ מִלִּין וְאָמְרוּ. דְּאִי לָאו הָכִי, אֵיךְ אָמְרוּ כֻּלְּהוּ מִלִּין אֲחִדִין, דְּלָא סָטוּ אִלֵּין מֵאִלֵּין, וּמַה דְּאָמַר דָּא, אָמַר דָּא, וְלָא אַקְדִּים מִלָּה דָא, לְמִלָּה דָא, אֶלָּא כֻּלְּהוּ בְּשִׁקּוּלָא חָדָא, וְרוּחָא דְקוּדְשָׁא בְּפוּמָא דְכָל חַד וְחַד, וּמִלִּין אִתְמָרוּ כֻּלְּהוּ כְּאִלּוּ נָפְקִין מִפּוּמָא חַד. אֶלָּא וַדַּאי כּוּלְּהוּ בְּחָכְמְתָא עִלָּאָה אִסְתַּכְּלוּ, וְיָדְעוּ מִילִין עִלָּאִין,

לשון הקודש

עוֹמְדִים יִשְׂרָאֵל עַל הַיָּם וְאוֹמְרִים שִׁירָה, הִתְגַּלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם, וְכָל מַרְכְּבוֹתָיו וְחֵילוֹתָיו, כְּדֵי שֶׁיַּכִּירוּ אֶת מַלְכָּם שֶׁעָשָׂה לָהֶם כָּל אוֹתָם נִסִּים וּגְבוּרוֹת, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד יָדַע וְהִתְבּוֹנֵן מַה שֶּׁלֹּא יָדְעוּ וְהִתְבּוֹנְנוּ שְׁאָר נְבִיאֵי הָעוֹלָם.

שֶׁאִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא יָדְעוּ וְלֹא הִדְבִּיקוּ הִשִּׂיגוּ חָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה – מִן הַשִּׁירָה הַזּוֹ תִּרְאֶה שֶׁכֻּלָּם הִסְתַּכְּלוּ בַּחָכְמָה וְיָדְעוּ דְּבָרִים וְאָמְרוּ. שֶׁאִם לֹא כָּךְ, אֵיךְ אָמְרוּ כֻּלָּם מִלִּים אֲחִידוֹת שֶׁלֹּא סָטוּ אֵלֶּה מֵאֵלֶּה, וּמַה שֶּׁאָמַר זֶה – אָמַר זֶה, וְלֹא הִקְדִּים מִלָּה זוֹ לְמִלָּה זוֹ, אֶלָּא כֻּלָּם בְּמִשְׁקָל אֶחָד, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּפִי כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְכָל הַדְּבָרִים נֶאֱמְרוּ כְּאִלּוּ יָצְאוּ מִפֶּה אֶחָד? אֶלָּא וַדַּאי כֻּלָּם בַּחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה הִסְתַּכְּלוּ, וְיָדְעוּ דְּבָרִים

וְרוּחָא דְּקוּדְשָׁא בְּפוּם כָּל חַד וְחַד.

וַאֲפִילוּ אִינּוּן דְּבִמְעֵי אִמְּהוֹן, הֲווֹ אַמְרֵי שִׁירָתָא כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא, וַהֲווּ חָמָאן כֻּלְּהוּ, מַה דְּלָא חָמָא יְחֶזְקֵאל נְבִיאָה. וְעַל כַּךְ הֲווֹ כֻּלְּהוּ מִסְתַּכְּלֵי, כְּאִלּוּ חָמָאן עֵינָא בְּעֵינָא. וְכַד סִיְּימוּ מִלִּין, כֻּלְּהוּ מִתְבַּסְּמָאן בְּנַפְשַׁיְיהוּ, וְתָאֲבוֹן לְמֵחֱמֵי וּלְאִסְתַּכְּלָא, וְלָא הֲווֹ בָּעָאן לְנַטְלָא מִתַּמָּן, מִסִּגְיָאוּת תִּיאוּבְתָּא.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, אָמַר מֹשֶׁה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בָּנַיְךָ מִסִּגְיָאוּת תִּיאוּבְתָּא לְאִסְתַּכְּלָא בָךְ, לָא בָעָאן לְנַטְלָא מִן יַמָּא. מַה עָבֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַסְתִּים יְקָרֵיהּ לְבַר לְמַדְבְּרָא, וְתַמָּן אִתְגְּלֵי וְלָא אִתְגְּלֵי.

אָמַר לוֹן מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, כַּמָּה (ס״א זִמְנִין לְנַטְלָא מִתַּמָּן, וְלָא

לשון הקודש

עֶלְיוֹנִים, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּפִי כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

וַאֲפִלּוּ אוֹתָם שֶׁבִּמְעֵי אִמָּם הָיוּ כֻּלָּם כְּאֶחָד אוֹמְרִים שִׁירָה, וְהָיוּ כֻּלָּם רוֹאִים מַה שֶּׁלֹּא רָאָה יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא, וְעַל כָּךְ הָיוּ כֻּלָּם מִסְתַּכְּלִים כְּאִלּוּ רוֹאִים עַיִן בְּעַיִן. וּכְשֶׁסִּיְּמוּ הַדְּבָרִים, כֻּלָּם מְבֻשָּׂמִים בְּנַפְשָׁם וּתְאֵבִים לִרְאוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל, וְלֹא הָיוּ רוֹצִים לִנְסֹעַ מִשָּׁם מֵרֹב הִשְׁתּוֹקְקוּת. **בְּאוֹתָהּ** שָׁעָה אָמַר מֹשֶׁה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא: בָּנֶיךָ לֹא רוֹצִים לִנְסֹעַ מִן הַיָּם מֵרֹב הִשְׁתּוֹקְקוּת לְהִסְתַּכֵּל בְּךָ. מֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? הִסְתִּיר אֶת כְּבוֹדוֹ הַחוּצָה לַמִּדְבָּר, וְשָׁם הִתְגַּלָּה וְלֹא הִתְגַּלָּה.

אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל: כַּמָּה (פְּעָמִים

בָּעוּ) זִמְנִין אֲמֵינָא לְנַטְלָא מִתַּמָּן וְלָא בָּעִיתוּן עַד דִּי אַחְזֵי לוֹן זִיוָא יְקָרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַדְבְּרָא, וּמִיַּד הֲווֹ תָּאֲבִין, וְלָא נַטְלוּ, עַד דְּאָחִיד בְּהוּ מֹשֶׁה וְאַחְמֵי לוֹן זִיוָא יְקָרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַדְבְּרָא, כְּדֵין מִסְּגִיאוּת תִּיאוּבְתָּא וּרְעוּתָא לְאִסְתַּכְּלָא, אַנְטִיל לוֹן מֹשֶׁה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיַּסַּע מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מִיָּם סוּף וַיֵּצְאוּ אֶל מִדְבַּר שׁוּר. מָאי מִדְבַּר שׁוּר. מַדְבְּרָא, דַּהֲווֹ בָּעָאן לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, זִיוָא יְקָרָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְעַל דָּא אִקְרֵי מִדְבַּר שׁוּר: אִסְתַּכְּלוּתָא שָׁם.

וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא מָצְאוּ מָיִם. (שמות

טו) **וְאֵין מַיִם אֶלָּא תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר** (ישעיה נה)

הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם. אָמַר רִבִּי יֵיסָא, וְכִי מָאן יָהַב לְהוּ אוֹרַיְיתָא הָכָא, וְהָא עַד כְּעַן לָא אִתְיְהִיבַת לוֹן אוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

לִנְסֹעַ מִשָּׁם, וְלֹא רָצוּ) פְּעָמִים אָמַרְתִּי לִנְסֹעַ מִשָּׁם וְלֹא רְצִיתֶם? עַד שֶׁהֵרְאָה לָהֶם זִיו כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּמִּדְבָּר, וּמִיָּד הָיוּ תְּאֵבִים. וְלֹא נָסְעוּ, עַד שֶׁאָחַז בָּהֶם מֹשֶׁה וְהֵרְאָה לָהֶם זִיו כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּמִּדְבָּר. אָז מֵרֹב תְּשׁוּקָה וְרָצוֹן לְהִסְתַּכֵּל הִסִּיעַ אוֹתָם מֹשֶׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּסַּע מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מִיָּם סוּף וַיֵּצְאוּ אֶל מִדְבַּר שׁוּר. מַה זֶּה מִדְבַּר שׁוּר? מַנְהִיג שֶׁהָיוּ רוֹצִים לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, זִיו כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְעַל זֶה נִקְרָא מִדְבַּר שׁוּר – שָׁם הִסְתַּכְּלוּת.

וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא מָצְאוּ מָיִם. וְאֵין מַיִם אֶלָּא תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נה) **הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם. אָמַר רַבִּי**

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אִינּוּן נָפְקוּ לְמַדְבְּרָא לְאִסְתַּכְּלָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטַל זִיוָא יְקָרָא דִּילֵיהּ מִתַּמָּן, וְאִינּוּן אָזְלוּ לְאִסְתַּכְּלָא (לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) בֵּיהּ, וְלָא אַשְׁכְּחוּהוּ. וְאוֹלִיפְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תּוֹרָה אִקְרֵי, וְאֵין מַיִם אֶלָּא תּוֹרָה, וְאֵין תּוֹרָה אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי בְּמַדְבְּרָא, אִתְגְּלֵי עָלַיְיהוּ רְשׁוּתָא אַחֲרָא, דְּשָׁאַר עַמִּין, הַהוּא דְּשָׁלִיט בְּמַדְבְּרָא, וְאִעֲרָעוּ בְּהוּ תַּמָּן. חָמוּ יִשְׂרָאֵל, דְּלָא הָוָה הַהוּא זִיוָא יְקָרָא דְּמַלְכֵּיהוֹן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה. מָאי טַעְמָא. כִּי מָרִים הֵם, לָא אִתְכְּסָם נַפְשַׁיְיהוּ כְּקַדְמִיתָא. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּאָתֵי לְקַטְרְגָא עָלַיְיהוּ.

לשון הקודש

יֵיסָא, וְכִי מִי נָתַן לָהֶם כָּאן תּוֹרָה, וַהֲרֵי עַד עַכְשָׁו לֹא נִתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה?

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֵם יָצְאוּ לַמִּדְבָּר לְהִסְתַּכֵּל, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָטַל זִיו כְּבוֹדוֹ מִשָּׁם, וְהֵם הָלְכוּ לְהִסְתַּכֵּל (לַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא) בּוֹ וְלֹא מָצְאוּ אוֹתוֹ. וְלָמַדְנוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא תּוֹרָה, וְאֵין מַיִם אֶלָּא תּוֹרָה, וְאֵין תּוֹרָה אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים בַּמִּדְבָּר, הִתְגַּלָּה עֲלֵיהֶם רָשׁוּת אַחֶרֶת שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים, אוֹתוֹ שֶׁשּׁוֹלֵט בַּמִּדְבָּר, וּפָגַשׁ בָּהֶם שָׁם. רָאוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה לֹא הָיָה אוֹתוֹ זִיו כְּבוֹד מַלְכָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה. מָה הַטַּעַם? כִּי מָרִים הֵם. לֹא הִתְבַּשְׂמָה נַפְשָׁם כְּבַתְּחִלָּה. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁבָּא לְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם.

מַה כְּתִיב, וַיִּצְעַק אֶל יְיָ׳ וַיּוֹרֵהוּ יְיָ׳ עֵץ, (דף ס׳ ע״ב) וְאֵין עֵץ אֶלָּא תּוֹרָה, דִּכְתִיב, (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וְאֵין תּוֹרָה, אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רִבִּי אַבָּא אָמַר, אֵין עֵץ אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (דברים כ) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה, עֵץ הַשָּׂדֶה וַדַּאי, דָּא עֵץ שָׂדֶה דְּתַפּוּחִין קַדִּישִׁין. וְכַד אִתְגְּלֵי זִיו יְקָרָא דְּמַלְכֵּהוֹן עָלַיְיהוּ, כְּדֵין וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם. מָאי וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם. דְּקַטֵּיגוֹרָא אִתְעָבִיד סַנֵּיגוֹרָא.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, תָּא חֲזֵי בְּקַדְמִיתָא כַּד עָאלוּ יִשְׂרָאֵל בְּקַיְימָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא עָאלוּ כְּדְקָא יֵאוֹת. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּאִתְגְּזָרוּ וְלָא אִתְפְּרָעוּ, וְלָא אִתְגַּלְיָיא רְשִׁימָא קַדִּישָׁא. כֵּיוָן דְּמָטוּ הָכָא, מַה כְּתִיב, שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט. תַּמָּן עָאלוּ יִשְׂרָאֵל בִּתְרֵין חוּלָקִין קַדִּישִׁין, בְּהַהוּא גְּלוּיָא

לשון הקודש

מַה כָּתוּב? וַיִּצְעַק אֶל ה׳ וַיּוֹרֵהוּ ה׳ עֵץ, וְאֵין עֵץ אֶלָּא תּוֹרָה, שֶׁכָּתוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וְאֵין תּוֹרָה אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. רַבִּי אַבָּא אָמַר, אֵין עֵץ אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (דברים כ) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה, עֵץ הַשָּׂדֶה וַדַּאי, זֶה עֵץ שָׂדֶה שֶׁל תַּפּוּחִים קְדוֹשִׁים (מלבות). וּכְשֶׁהִתְגַּלָּה זִיו כְּבוֹד מַלְכָּם עֲלֵיהֶם, אָז וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם. מַה זֶּה וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם? שֶׁקַּטֵּגוֹר נַעֲשָׂה סָנֵגוֹר.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בֹּא רְאֵה, בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לַבְּרִית שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא נִכְנְסוּ כָּרָאוּי, מָה הַטַּעַם? כִּי נִמּוֹלוּ וְלֹא נִפְרְעוּ, וְלֹא הִתְגַּלָּה הָרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעוּ לְכָאן מַה כָּתוּב?

דְּאִתְגַּלְיָא רְשִׁימָא דִּלְהוֹן, וְאִקְרוּן חֹק וּמִשְׁפָּט. חֹק: כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (משלי כא) וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ. וּמִשְׁפָּט: כְּמָה דְּאִתְּמַר (תהלים פא) מִשְׁפַּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. וְשָׂם נִסָּהוּ, בְּהַהוּא אָת קַדִּישָׁא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא. בְּסִפְּרָא דְּרַב יֵיבָא סָבָא, אָמַר מִלָּה עַל הַהוּא חוּטְרָא קַדִּישָׁא.

וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל יְיָ׳ אֱלֹהֶיךָ. (שמות טו) וַיֹּאמֶר, מָאי וַיֹּאמֶר. לָא כְּתִיב מָאן קָאָמַר דָּא. אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר. רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, שַׁמְעִינָן (נ״א מַשְׁמַע) אֲמִירָה סְתָם, מֵאֲמִירָה סְתָם. דִּכְתִיב, (שמות כד) וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֶל יְיָ׳. אָמַר, לָא כְּתִיב מָאן קָאָמַר. אוֹף הָכָא וַיֹּאמֶר סְתָם, וְלָא כְּתִיב מָאן קָאָמַר.

לשון הקודש

שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט. שָׁם נִכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לִשְׁנֵי חֲלָקִים קְדוֹשִׁים בְּאוֹתוֹ גִּלּוּי שֶׁהִתְגַּלָּה הָרִשֶׁם שֶׁלָּהֶם, וְנִקְרְאוּ חֹק וּמִשְׁפָּט. חֹק – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי לא) וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ. וּמִשְׁפָּט – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. וְשָׂם נִסָּהוּ – בְּאוֹתוֹ אוֹת קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא. בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַבִּי יֵיבָא סָבָא אָמַר הַדָּבָר עַל אוֹתוֹ מַטֶּה קָדוֹשׁ.

וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל ה׳ אֱלֹהֶיךָ. וַיֹּאמֶר, מַה זֶּה וַיֹּאמֶר? לֹא כָתוּב מִי אָמַר אֶת זֶה. אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, שָׁמַעְנוּ (מַשְׁמַע) אֲמִירָה סְתָם מֵאֲמִירָה סְתָם, שֶׁכָּתוּב (שמות כד) וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֶל ה׳. אָמַר, לֹא כָתוּב מִי אָמַר. אַף כָּאן וַיֹּאמֶר סְתָם, וְלֹא כָתוּב מִי אָמַר.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מַשְׁמַע דִּכְתִיב, וְיִצְעַק אֶל יְיָ׳ וַיּוֹרֵהוּ יְיָ׳ עֵץ, מֵהָכָא מַשְׁמַע וַיֹּאמֶר, וּמַשְׁמַע מָאן אָמַר מִלָּה. לְקוֹל יְיָ׳ אֱלֹהֶיךָ, לְקוֹלִי מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא לְהַהוּא קוֹל דְּעָאלוּ בֵּיהּ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, בָּתַר דְּאִתְגַּלְיָא בְּהוּ רְשִׁימָא קַדִּישָׁא, עָאלוּ בִתְרֵין חוּלָקִין קַדִּישִׁין, כְּמָה דְּאִתְּמַר, וְכֵיוָן דְּעָאלוּ בְּאִלֵּין תְּרֵין, עָאלוּ בְּאִלֵּין תְּרֵין חוּלָקִין אַחֲרָנִין, דְּכַד יִסְתַּלְּקוּן בְּאִלֵּין תְּרֵין אַחֲרָנִין, יִתְחַבְּרוּן בְּאִלֵּין, וְלָא מִמַּנְעֵי בִרְכָּאן, וּבְגִין כָּךְ, בְּאִלֵּין מָטוּ בִרְכָּאן, (וּבְגִינֵי כָּךְ בְּאִלֵּין מָטִין) עַד מַלְכָּא קַדִּישָׁא.

וּמֵאַתְרֵיהּ דִּקְרָא אִשְׁתְּמַע מִלָּה, דִּכְתִיב, וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע. וַיֹּאמֶר: דָּא מַלְכָּא קַדִּישָׁא. וּמַאי קָאָמַר, אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל יְיָ׳

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַשְׁמַע שֶׁכָּתוּב וַיִּצְעַק אֶל ה׳ וַיּוֹרֵהוּ ה׳ עֵץ, מִכָּאן מַשְׁמַע וַיֹּאמֶר, וּמַשְׁמַע מִי אָמַר דָּבָר זֶה. לְקוֹל ה׳ אֱלֹהֶיךָ? לְקוֹלִי הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא לְאוֹתוֹ קוֹל שֶׁנִּכְנְסוּ בוֹ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, אַחַר שֶׁהִתְגַּלָּה בָּהֶם רֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ, נִכְנְסוּ בִּשְׁנֵי חֲלָקִים קְדוֹשִׁים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, וְכֵיוָן שֶׁנִּכְנְסוּ בִּשְׁנֵי אֵלֶּה, נִכְנְסוּ בִּשְׁנֵי הַחֲלָקִים הָאֲחֵרִים הַלָּלוּ, שֶׁכַּאֲשֶׁר יַעֲלוּ בִּשְׁנֵי הָאֲחֵרִים הַלָּלוּ, יִתְחַבְּרוּ בְּאֵלֶּה וְלֹא יִמָּנְעוּ הַבְּרָכוֹת, וְלָכֵן בְּאֵלֶּה מַגִּיעוֹת הַבְּרָכוֹת (וּמִשּׁוּם כָּךְ בְּאֵלֶּה מַגִּיעִים) עַד הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

וּמִמְּקוֹמוֹ שֶׁל הַכָּתוּב נִשְׁמַע הַדָּבָר, שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע. וַיֹּאמֶר

אֱלֹהֶיךָ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (דברים ד) כִּי יְיָ׳ אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה: דָּא צַדִּיק. וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו: דָּא נֶצַח. וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקָּיו: דָּא הוֹד. כֵּיוָן דְּעָאלוּ בְּאִלֵּין, הָא מָטוּ לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא. לְבָתָר מַה כְּתִיב, כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי יְיָ׳ רֹפְאֶךָ. כִּי אֲנִי יְיָ׳: דָּא מַלְכָּא קַדִּישָׁא.

אִשְׁתְּמַע, דְּכָל מָאן דְּנָטִיר לְהַאי רְשִׁימָא קַדִּישָׁא, מִנֵּיהּ סָלִיק עַד מַלְכָּא קַדִּישָׁא עִלָּאָה. מָאי מַשְׁמַע. מַשְׁמַע אִינּוּן תְּרֵין, דְּאִתְכְּנַשׁ בְּהוּ זַרְעָא, וּמְשַׁח רְבוּת קֻדְשָׁא, דְּשַׁדְיָין לֵיהּ בְּפוּם אָמָה, (וְעַל דָּא) אִתְקַשָּׁרוּ כַּחֲדָא, וּמַלְכָּא עִלָּאָה עָלַיְיהוּ, וְאִתְקַשָּׁרוּ בֵּיהּ. וְעַל כַּךְ, מָאן דְּעָאל בְּאִלֵּין תְּרֵין, וְנָטִיר לוֹן, אִתְקָשָׁר בִּתְרֵין אַחֲרָנִין,

לשון הקודש

– זֶה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. וּמָה אָמַר? אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל ה׳ אֱלֹהֶיךָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי ה׳ אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה – זֶה צַדִּיק. וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו – זֶה נֶצַח. וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקָּיו – זֶה הוֹד. כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסוּ בְּאֵלֶּה, הֲרֵי הִגִּיעוּ לַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. אַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב? כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה׳ רֹפְאֶךָ. כִּי אֲנִי ה׳ – זֶה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

נִשְׁתְּמַע, שֶׁכָּל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הָרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, מִמֶּנּוּ עוֹלֶה עַד הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן. מַה מַּשְׁמָע? מַשְׁמָע אוֹתָם שְׁנַיִם שֶׁהִתְכַּנֵּס בָּהֶם הַזֶּרַע, וְשֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, שֶׁשּׁוֹפְכִים אוֹתוֹ בְּפִי הָאָמָה, (וְעַל זֶה) נִקְשְׁרוּ כְּאֶחָד, וְהַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן עֲלֵיהֶם, וְנִקְשְׁרוּ בּוֹ. וְעַל כָּךְ, מִי שֶׁנִּכְנָס בִּשְׁנֵי אֵלֶּה וְשׁוֹמֵר אוֹתָם, נִקְשָׁר

וְעָאל בְּהוּ, וּכְדֵין מָטֵי לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וַדַּאי מָאן דְּזָכֵי בְּצַדִּיק, זָכֵי בְּנֶצַח וְהוֹד, וְאִלֵּין אִינּוּן תְּלָתָא, דְּאִתְבָּרְכָא בְּהוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּמַאן דְּזָכֵי בְּהוּ, זָכֵי בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְעָאל בְּכֻלְּהוּ אַרְבְּעָה.

וְלָקְבְלֵי אַרְבְּעָה אִלֵּין, נְטִירוּ לְהַאי רְשִׁימָא קַדִּישָׁא, מֵאַרְבַּע מִלִּין: נְטִירוּ דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אִסְתַּמְּרוּתָא דְּנִדָּה. נְטִירוּ דְּצַדִּיק, אִסְתַּמְּרוּתָא דְּשִׁפְחָה. נְטִירוּ דְּנֶצַח, אִסְתַּמְּרוּתָא דְּבַת עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. נְטִירוּ דְּהוֹד, אִסְתַּמְּרוּתָא דְּזוֹנָה. וְעַל דָּא לְקוֹל יְיָ׳ אֱלֹהֶיךָ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

בַּמֶּה זָכָאן יִשְׂרָאֵל לְקַבְּלָא אַפֵּי שְׁכִינְתָּא, בְּאִסְתַּמְּרוּתָא מִן נִדָּה. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ויקרא

לשון הקודש

בִּשְׁנֵי הָאַחֵרִים וְנִכְנָס בָּהֶם, וְאָז מַגִּיעַ לַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וַדַּאי מִי שֶׁזּוֹכֶה בְּצַדִּיק, זוֹכֶה בְּנֶצַח וְהוֹד וּשְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה, שֶׁהִתְבָּרְכָה בָּהֶם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה בָּהֶם, זוֹכֶה בַּמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְנִכְנָס בְּכָל הָאַרְבָּעָה.

וּכְנֶגֶד אַרְבָּעָה אֵלּוּ שְׁמִירָה לְרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה מֵאַרְבָּעָה דְּבָרִים: שְׁמִירָה שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל – שְׁמִירָה שֶׁל נִדָּה. שְׁמִירָה שֶׁל צַדִּיק – שְׁמִירָה שֶׁל שִׁפְחָה. שְׁמִירָה שֶׁל נֶצַח – שְׁמִירָה שֶׁל בַּת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. שְׁמִירָה שֶׁל הוֹד – שְׁמִירָה שֶׁל זוֹנָה. וְעַל זֶה לְקוֹל ה׳ אֱלֹהֶיךָ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

בַּמֶּה זוֹכִים יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה?

יח) וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ. מַאי לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּבְהַאי אֲחִידָן וּמִתְקַשְּׁרָן מִלִּין אַחֲרָנִין, דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְקַשְּׁרַת בְּהוּ. וְהָא אוּקְמוּהָ מִלֵּי. וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה: דָּא צַדִּיק. כְּמָה דִכְתִיב, (תהלים לד) עֵינֵי יְיָ׳ אֶל צַדִּיקִים, לְאִסְתַּמְּרָא מִשִּׁפְחָה. (דף ס״א ע״א) וְהָא אוּקִימְנָא מִלֵּי. דִּכְתִיב, (משלי ל) וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ, דְּגָרִים לַצַּדִּיק דְּאִתְדַּבָּק בְּשִׁפְחָה. וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו: דָּא נֶצַח, לְאִסְתַּמְּרָא (דְּלָא שָׁקַר בֵּיהּ) דְּלָא יֵעוּל רְשִׁימָא דָא בְּבַת אֵל נֵכָר, וְלֹא יְשַׁקֵּר בֵּיהּ בְּנֶצַח. דִּכְתִיב, (שמואל א טו) וְגַם נֶצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר. וּמַאן דְּנָטִיר הַאי, קַיֵּים מִצְוֹתָיו, דִּכְתִיב, (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר. וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקָּיו: דָּא הוֹד, לְאִסְתַּמְּרָא מִן זוֹנָה.

לשון הקודש

בִּשְׁמִירָה מִנִּדָּה, וְעַל זֶה כָּתוּב (ויקרא יח) וְאֶת אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ. מַה זֶּה לְגַלּוֹת? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּבָזֶה אֲחוּזִים וְנִקְשָׁרִים דְּבָרִים אֲחֵרִים שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְשֶׁרֶת בָּהֶם. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַדְּבָרִים.

וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה – זֶה צַדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים לד) עֵינֵי ה׳ אֶל צַדִּיקִים, לְהִשָּׁמֵר מִשִּׁפְחָה. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים, שֶׁכָּתוּב וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ, שֶׁגּוֹרֵם לַצַּדִּיק שֶׁיִּדְבַּק בְּשִׁפְחָה. וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו – זֶה נֶצַח, לְהִשָּׁמֵר (שֶׁלֹּא יִשְׁקַר בּוֹ) שֶׁלֹּא יַכְנִיס רֹשֶׁם זֶה בְּבַת אֵל נֵכָר, וְלֹא יְשַׁקֵּר בְּנֶצַח, שֶׁכָּתוּב (שמואל–א טו) וְגַם נֶצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר. וּמִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת זֶה, קַיֵּם מִצְוֹתָיו, שֶׁכָּתוּב (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר. וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקָּיו – זֶה סוֹד, לְהִשָּׁמֵר מִן זוֹנָה.

וְאַזְלָא הָא, כְּמָה דְתָנֵינָן, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מָאי דִכְתִיב (תהלים מה) חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ. אֶלָּא, כָּל מָאן דִּמְזָרֵז גַּרְמֵיהּ, וְשַׁוֵּי דְחִילוּ דְחַרְבָּא שִׁנָּנָא תַּקִּיפָא לָקָבְלֵיהּ. עַל יָרֵךְ, מָאי עַל יָרֵךְ. דָּא רְשִׁימָא קַדִּישָׁא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (בראשית כד) שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי.

דָּבָר אַחֵר חֲגוֹר חַרְבְּךָ, כְּלוֹמַר, זָרֵז וְאַתְקִיף יִצְרְךָ בִּישָׁא, דְּאִיהוּ חַרְבְּךָ. עַל יָרֵךְ, עַל הַהוּא רְשִׁימָא קַדִּישָׁא לְנַטְרָא לֵיהּ. וְאִי נָטַר לֵיהּ, כְּדֵין אִקְרֵי גִּבּוֹר, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַלְבִּישׁ לֵיהּ בִּלְבוּשׁוֹי, וּמַאן לְבוּשׁוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הוֹד וְנֶצַח. (נ"א וְהָדָר) דִּכְתִיב, (תהלים קד) הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ. אוֹף הָכָא הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ, וּכְדֵין אִתְדַּבַּק בַּר נָשׁ בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יָאוֹת.

לשון הקודש

וְזֶה הוֹלֵךְ כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (תהלים מה) חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ. אֶלָּא, כָּל מִי שֶׁמְּזָרֵז אֶת עַצְמוֹ וְשָׂם אֶת פַּחַד הַחֶרֶב הַשְּׁנוּנָה הַחֲזָקָה כְּנֶגְדּוֹ, עַל יָרֵךְ – מַה זֶּה עַל יָרֵךְ? זֶהוּ הָרִשֶׁם הַקָּדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כד) שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי.

דָּבָר אַחֵר חֲגוֹר חַרְבְּךָ – כְּלוֹמַר, זָרֵז וּתְקֹף אֶת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלְּךָ, שֶׁהוּא חַרְבְּךָ, עַל יָרֵךְ, עַל אוֹתוֹ רִשֶׁם קָדוֹשׁ לִשְׁמֹר אוֹתוֹ. וְאִם שָׁמַר אוֹתוֹ אָז נִקְרָא גִּבּוֹר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַלְבִּישׁ אוֹתוֹ בִּלְבוּשָׁיו. וּמַהוּ לְבוּשׁ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? הוֹד וְנֶצַח (וְהָדָר), שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ. אַף כָּאן הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ. וְאָז נִדְבָּק הָאָדָם בַּמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה, כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי יְיָ' רוֹפְאֶךָ. דָּא מַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְעַל דָּא אַזְהַר לוֹן עַל הַהוּא מִלָּה מַמָּשׁ, דְּיַהֲב וְרָשִׁים בְּהוּ, וְלָא יַתִּיר וְעַד כְּעַן לָא אִתְיְיהִיבַת לְהוּ אוֹרַיְיתָא, אֶלָּא כֵּיוָן דִּכְתִיב, שָׂם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט, מִיָּד וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, כַּד בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַזְהָרָא לְיִשְׂרָאֵל, עַל אוֹרַיְיתָא, בְּכַמָּה מִלִּין מָשִׁיךְ לְהוּ, בְּכַמָּה מְשִׁיכָן דַּחֲבִיבוּתָא, כְּבַר נָשׁ דְּמָשִׁיךְ בְּרֵיהּ לְבֵי רַב. וְתָא חֲזֵי, לָא בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיהַב לְהוּ אוֹרַיְיתָא, עַד דְּקָרִיבוּ בַהֲדֵיהּ. וּבַמֶּה קָרִיבוּ בַהֲדֵיהּ, בְּגִלּוּיָא דְּרִשִׁימָא דָּא, כְּמָה דְּאִתְּמַר.

לשון הקודש

מִכָּאן וָהָלְאָה – כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רֹפְאֶךָ. זֶה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. וְעַל זֶה הִזְהִיר אוֹתָם עַל אוֹתוֹ דָּבָר מַמָּשׁ, שֶׁנָּתַן וְרָשַׁם בָּהֶם וְלֹא יוֹתֵר. וְעַד עַכְשָׁו לֹא נִתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה. אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב, שָׂם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט, מִיָּד – וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע וְגוֹ'.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל עַל הַתּוֹרָה, בְּכַמָּה דְּבָרִים מָשַׁךְ אוֹתָם, בְּכַמָּה מְשִׁיכוֹת שֶׁל חֲבִיבוּת, כְּאָדָם שֶׁמּוֹשֵׁךְ בְּנוֹ לְבֵית הָרַב. וּבֹא רְאֵה, לֹא רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָתֵת לָהֶם תּוֹרָה עַד שֶׁקָּרְבוּ אֵלָיו. וּבַמֶּה קָרְבוּ אֵלָיו? בַּגִּלּוּי שֶׁל הָרֹשֶׁם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

אָמַר ר' יְהוּדָה, לָא קְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל לְטוּרָא דְסִינַי, עַד דְּעָאלוּ בְּחוּלָקָא דְצַדִּיק, וְזָכוּ בֵּיהּ. מְנָלָן, דִּכְתִיב, (שמות יט) בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינַי, בַּיּוֹם הַזֶּה מַמָּשׁ דַּיְיקָא. וּכְתִיב (ישעיה כה) וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וְגוֹ'.

פָּרָשַׁת הַמָּן

וַיֹּאמֶר יְיָ' אֶל מֹשֶׁה הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם. (שמות טז) רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מא) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְיָ'. הַאי קְרָא אוֹקִימְנָא לֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ שָׁכִיב בְּבֵי מַרְעֵיהּ, הָא אִתְּפַס בְּאַטְרוֹנְיָא דְמַלְכָּא, רֵישֵׁיהּ בְּקוּלְרָא, רַגְלוֹי בְּכוּפְסִירִין, (ס"א בְּטָפְסֶרָא) כַּמָּה חֵילִין נַטְרִין לֵיהּ, מֵהַאי גִּיסָא, וּמֵהַאי גִּיסָא. שַׁיְיפוּי כֻּלְּהוּ בְּדוּחֲקָא, מַגִּיחִין אִלֵּין בְּאִלֵּין. מֵיכְלָא אִתְעָדֵי מִנֵּיהּ.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא קָרְבוּ יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינַי, עַד שֶׁנִּכְנְסוּ בַּחֵלֶק שֶׁל צַדִּיק וְזָכוּ בוֹ. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (שמות יט) בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינָי. בַּיּוֹם הַזֶּה מַמָּשׁ דַּיְקָא. וְכָתוּב (ישעיה כה) וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וְגוֹ'.

פָּרָשַׁת הַמָּן

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מא) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה'. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם שׁוֹכֵב בְּבֵית חָלְיוֹ, הֲרֵי נִתְפָּס בְּבֵית הַסֹּהַר שֶׁל הַמֶּלֶךְ – רֹאשׁוֹ בְּקוֹלָר, רַגְלָיו בַּאֲזִיקִים (בִּדְפוּס), כַּמָּה חֵילוֹת שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, כָּל אֵיבָרָיו בְּדֹחַק נִלְחָמִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה,

בְּהַהוּא זִמְנָא, פַּקְדִּין עָלֵיהּ אַפּוֹטְרוֹפָּא, לְמֵילַף עָלֵיהּ זְכוּת קָמֵי מַלְכָּא, דִּכְתִיב, (איוב לג) אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּבַר נָשׁ דְּעָאל עָלֵיהּ, וְאוֹלִיף לֵיהּ אָרְחָא, לְשֵׁיזָבוּתֵיהּ מִן דִּינָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל.

וְהֵיךְ יְכִיל לְשֵׁזָבָא לֵיהּ, לְמֵילַף לֵיהּ אָרְחוֹי דְּחַיֵּי, לְאָתָבָא לְקָמֵי מָארֵיהּ, כְּדֵין אִתְעָבִיד אַפּוֹטְרוֹפּוֹסָא עָלֵיהּ לְעֵילָא. מָאי אַגְרֵיהּ. בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְיָ'. דָּבָר אַחֵר, אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל, כַּמָּה תַּקִּיפָא אַגְרָא דְּמִסְכְּנָא, קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, תָּוַוהְנָא עַל הַאי קְרָא דִּכְתִיב, (תהלים סט) כִּי שׁוֹמֵעַ אֶל אֶבְיוֹנִים יְיָ', וְכִי אֶל אֶבְיוֹנִים שׁוֹמֵעַ וְלֹא לְאַחֲרָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּגִין

לשון הקודש

הָאֹכֵל הָעֵבֶר מִמֶּנּוּ.

בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן מְמַנִּים עָלָיו אַפּוֹטְרוֹפּוֹס לְלַמֵּד עָלָיו זְכוּת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּתוּב אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל הָאִישׁ שֶׁנִּכְנָס אֵלָיו וּמְלַמֵּד אוֹתוֹ דֶּרֶךְ לְהִנָּצֵל מִן הַדִּין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל.

וְאֵיךְ יָכוֹל לְהַצִּיל אוֹתוֹ? לְלַמְּדוֹ דֶּרֶךְ הַחַיִּים לָשׁוּב לִפְנֵי אֲדוֹנוֹ, אָז נַעֲשֶׂה אַפּוֹטְרוֹפּוֹס עָלָיו לְמַעְלָה. וּמַה שְׂכָרוֹ? בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה'. דָּבָר אַחֵר אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל – כַּמָּה חָזָק הַשָּׂכָר שֶׁל הֶעָנִי לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, תָּמַהְתִּי עַל הַפָּסוּק הַזֶּה שֶׁכָּתוּב (שם סט) כִּי שֹׁמֵעַ אֶל אֶבְיוֹנִים ה',

דְּאִינּוּן קְרִיבִין יַתִּיר לְמַלְכָּא, דִּכְתִיב, (תהלים נא) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה. וְלֵית לָךְ בְּעָלְמָא, דְּאִיהוּ תָּבִיר לִבָּא כְּמִסְכְּנָא. תּוּ אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, תָּא חֲזֵי, כָּל אִינּוּן בְּנֵי עָלְמָא, אִתְחַזְיָין קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגוּפָא וְנַפְשָׁא, וּמִסְכְּנָא לָא אִתְחֲזֵי אֶלָּא בְּנַפְשָׁא בִּלְחוֹדוֹי, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרִיב לְנַפְשָׁא יַתִּיר מִגּוּפָא.

מִסְכְּנָא חַד הָוָה בִּשְׁבִבוּתֵיהּ דְּר' יֵיסָא, וְלָא הָוָה מָאן דְּאַשְׁגַּח בֵּיהּ, וְהוּא הָוָה אַכְסִיף, וְלָא תַקִּיף בִּבְנֵי נָשָׁא, (דף ס"א ע"ב) יוֹמָא חַד חָלַשׁ, עָאל עָלֵיהּ רִבִּי יֵיסָא, שָׁמַע חַד קָלָא דְּאָמַר, טִילְקָא טִילְקָא, הָא נַפְשָׁא פַּרְחָא גַּבָּאי, וְלָא מָטוּ יוֹמוֹי. וַוי לִבְנֵי מָתֵיהּ דְּלָא אִשְׁתְּכַח בְּהוּ דְּיָתִיב נַפְשֵׁיהּ לְגַבֵּיהּ. קָם רִבִּי יֵיסָא, שַׁדֵּי בְּפוּמֵיהּ, מַיָּא דְּגַרְגִּרִין,

לשון הקודש

וְכִי אֵל אֶבְיוֹנִים שׁוֹמֵעַ וְלֹא לְאַחֵר? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִשּׁוּם שֶׁהֵם קְרוֹבִים יוֹתֵר לַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּתוּב (שם נא) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה, וְאֵין לְךָ בָּעוֹלָם שֶׁהוּא שָׁבוּר לֵב כְּמוֹ הֶעָנִי. עוֹד, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֹּא רְאֵה, כָּל אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם נִרְאִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגוּף וָנֶפֶשׁ, וְהֶעָנִי לֹא נִרְאֶה אֶלָּא בַּנֶּפֶשׁ לְבַדָּהּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרוֹב לַנֶּפֶשׁ יוֹתֵר מִלַּגּוּף.

עָנִי אֶחָד הָיָה בִּשְׁכֵנוּתוֹ שֶׁל רַבִּי יֵיסָא, וְלֹא הָיָה מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ בּוֹ, וְהוּא הָיָה מִתְבַּיֵּשׁ וְלֹא הִפְצִיר בִּבְנֵי אָדָם. יוֹם אֶחָד נֶחֱלַשׁ, נִכְנַס עָלָיו רַבִּי יֵיסָא. שָׁמַע קוֹל אֶחָד שֶׁאוֹמֵר: צֶדֶק צֶדֶק, הִרֵי נֶפֶשׁ פּוֹרַחַת אֵלַי וְלֹא הִגִּיעוּ יָמָיו! אוֹי לִבְנֵי עִירוֹ שֶׁלֹּא נִמְצָא בָהֶם שֶׁיָּשִׁיב נַפְשׁוֹ אֵלָיו! קָם רַבִּי יֵיסָא וְשָׁפַךְ בְּפִיו מַיִם שֶׁל

אַפּוּתָא דְקוּנְטָא (ס"א דְקוּפַּתָּא) אִתְבְּזַע זֵיעָא בְּאַנְפּוֹי, וְתָב רוּחֵיהּ לְגַבֵּיהּ.

לְבָתָר אָתָא וְשָׁאִיל לֵיהּ, אָמַר חַיֶּיךָ רִבִּי, נַפְשָׁא נַפְקַת מִנַּאי, וּמָטוּ לָהּ קָמֵי כּוּרְסְיָיא דְמַלְכָּא, וּבָעָת לְאִשְׁתַּאֲרָא תַּמָּן, אֶלָּא דְבָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְזַכָּאָה לָךְ, וְאַכְרִיזוּ עָלָךְ, זַמִּין הוּא רִבִּי יֵיסָא, לְסַלְקָא רוּחֵיהּ, וּלְאִתְקְשָׁרָא בְּחַד אִדְּרָא קַדִּישָׁא דִּזְמִינִין חַבְרַיָּיא לְאִתְעָרָא בְּאַרְעָא, וְהָא אַתְקִינוּ תְּלַת כֻּרְסְיָאן, דְּקַיְּימִן לָךְ וּלְחַבְרָךְ. מֵהַהוּא יוֹמָא הֲווֹ מַשְׁגִּיחִין בֵּיהּ בְּנֵי מָתֵיהּ.

תּוּ, מִסְכְּנָא אַחֲרָא אַעְבָּר קָמֵיהּ דְּר' יִצְחָק, וַהֲוָה בִידֵיהּ פְּלַג מְעָה דְכֶסֶף. אָמַר לֵיהּ לְרִבִּי יִצְחָק, אַשְׁלִים לִי וְלִבְנַי וְלִבְנָתַי נַפְשָׁאָן. אָמַר לֵיהּ וְהֵיךְ אַשְׁלִים נַפְשַׁיְיכוּ, דְּהָא לָא אִשְׁתְּכַח גַּבָּאי בַּר

לשון הקודש

גְּרוֹגְרוֹת עִם מִדָּה שֶׁל יַיִן רָקוּחַ. בַּקְּעָה זֵעָה בְּפָנָיו, וְשָׁב רוּחוֹ אֵלָיו.

לְאַחַר בָּא וְשָׁאַל אוֹתוֹ. אָמַר: חַיֶּיךָ רַבִּי, נַפְשִׁי יָצְאָה מִמֶּנִּי וְהֵבִיאוּ אוֹתָהּ לִפְנֵי כִּסֵּא הַמֶּלֶךְ, וְרָצְתָה לְהִשָּׁאֵר שָׁם, אֶלָּא שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אוֹתְךָ, וְהִכְרִיזוּ עָלֶיךָ: עָתִיד הוּא רַבִּי יֵיסָא לְהַעֲלוֹת רוּחוֹ וּלְהִתְקַשֵּׁר בְּחֶדֶר אֶחָד קָדוֹשׁ שֶׁעֲתִידִים הַחֲבֵרִים לְעוֹרֵר בָּאָרֶץ. וַהֲרֵי תִּקְּנוּ שְׁלֹשָׁה כִּסְאוֹת שֶׁעוֹמְדִים לְךָ וְלַחֲבֵרֶיךָ. מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם הָיוּ מַשְׁגִּיחִים בּוֹ בְּנֵי עִירוֹ.

עוֹד, עָנִי אֶחָד אַחֵר עָבַר לִפְנֵי רַבִּי יִצְחָק, וְהָיָה בְּיָדוֹ חֲצִי מָעָה כֶּסֶף. אָמַר לְרַבִּי יִצְחָק: הַשְׁלֵם לִי וּלְבָנַי וְלִבְנוֹתַי אֶת נַפְשׁוֹתֵינוּ. אָמַר לוֹ: וְאֵיךְ אַשְׁלִים

פְּלַג מִעָה. אָמַר לֵיהּ, בְּדָא אַשְׁלִימְנָא, בִּפְלַג אַחֲרָא דְּאִית גַּבָּאי, אַפְקֵיהּ וְיָהֲבֵיהּ לֵיהּ.

אַחְזִיאוּ לֵיהּ בְּחֶלְמֵיהּ, דְּהֲוָה אַעְבָּר בִּשְׁפָתָא דְּיַמָּא רַבָּא, וּבָעָאן לְמִשְׁדְּיֵיהּ בְּגַוְוּיהּ, חָמָא לְרִבִּי שִׁמְעוֹן, דְּהֲוָה אוֹשִׁיט יְדוֹי לָקָבְלֵיהּ, וְאָתֵי הַהוּא מִסְכְּנָא וְאַפְקֵיהּ, וְיָהֲבֵיהּ בִּידוֹי דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, וְאִשְׁתֵּזִיב. כַּד אִתְּעַר, נָפַל בְּפוּמֵיהּ, הַאי קְרָא, (תהלים מא) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְיָ׳.

וְתָא חֲזֵי, כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, נָטִיף טַלָּא מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא לִזְעֵיר אַפִּין, וּמִתְבָּרְכָאן כָּל חֲקַל תַּפּוּחִין קַדִּישִׁין. וּמֵהַהוּא טַלָּא אַנְגִּיד לְאִינּוּן דִּלְתַתָּא, וּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין אִתְּזָנוּ מִנֵּיהּ, כָּל חַד וְחַד בְּפוּם מֵיכָלֵיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים עח)

לשון הקודש

לְנַפְשׁוֹתֵיכֶם, שֶׁהֲרֵי לֹא נִמְצָא אֶצְלִי כִּי אִם חֲצִי מָעָה? אָמַר לוֹ: בָּזֶה אֲנִי אַשְׁלִים בַּחֲצִי מָעָה שֶׁיֵּשׁ אֶצְלִי. הוֹצִיאָהּ וְנָתַן לוֹ. **הֶרְאוּ** לוֹ בַּחֲלוֹמוֹ, שֶׁהָיָה עוֹבֵר עַל שְׂפַת הַיָּם הַגָּדוֹל וְרָצוּ לִזְרֹק אוֹתוֹ לְתוֹכוֹ, רָאָה אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁהוֹשִׁיט יָדוֹ כְּנֶגְדּוֹ, וּבָא אוֹתוֹ עָנִי וְהוֹצִיאוֹ, וּנְתָנוֹ בִּידֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן וְנִצַּל. כְּשֶׁהִתְעוֹרֵר, נָפַל בְּפִיו פָּסוּק זֶה, (תהלים מא) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה׳.

וּבֹא רְאֵה, כָּל יוֹם וָיוֹם נוֹטֵף טַל מֵהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ לִזְעֵיר אַנְפִּין, וּמִתְבָּרְכִים כָּל שְׂדֵה הַתַּפּוּחִים הַקְּדוֹשִׁים, וּמֵאוֹתוֹ טַל נִשְׁפָּע לְאֵלּוּ שֶׁלְּמַטָּה, וּמִמֶּנּוּ נִזּוֹנִים מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַאֲכָלוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב

לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ, וּמֵהַהוּא מְזוֹנָא אָכְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כַּמָּה בְּנֵי נָשָׁא מִתְּזָנִין בְּהַאי זִמְנָא מִגֵּיהּ, וּמַאן אִינּוּן. אִלֵּין חַבְרַיָּיא דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, יוֹמֵי וְלֵילֵי. וְכִי סַלְקָא דַעְתָּךְ מֵהַהוּא מְזוֹנָא מַמָּשׁ. לָא. אֶלָּא כְּעֵין הַהוּא מְזוֹנָא מַמָּשׁ, דְּשָׁקִיל עַל חַד תְּרֵין.

תָּא חֲזֵי, יִשְׂרָאֵל כַּד עָאלוּ וְאִתְדְּבָקוּ בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, בְּגִין גְּלוּיָא דְּרִשִׁימָא קַדִּישָׁא, כְּדֵין זָכוּ לְמֵיכַל נַהֲמָא אַחֲרָא עִלָּאָה, יַתִּיר מִמַּה דְּהֲוָה בְּקַדְמִיתָא. בְּקַדְמִיתָא כַּד נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, עָאלוּ בְּנַהֲמָא, דְּאִקְרֵי מַצָּה, וְהַשְׁתָּא זָכוּ, וְעָאלוּ לְמֵיכַל נַהֲמָא אַחֲרָא עִלָּאָה יַתִּיר, מֵאַתָּר עִלָּאָה, דִּכְתִיב הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם. מִן

לשון הקודש

(שם עח) לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ, וּמֵאוֹתוֹ מָזוֹן אָכְלוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כַּמָּה בְּנֵי אָדָם נִזּוֹנִים בַּזְּמַן הַזֶּה מִמֶּנּוּ, וּמִי הֵם? אֵלּוּ הַחֲבֵרִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה יָמִים וְלֵילוֹת. וְכִי יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ מֵאוֹתוֹ מָזוֹן מַמָּשׁ? לֹא, אֶלָּא כְּעֵין אוֹתוֹ מָזוֹן מַמָּשׁ שֶׁשָּׁקוּל עַל אֶחָד כְּי שְׁנַיִם.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל וְנִדְבְּקוּ בַּמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ מִשּׁוּם גִּלּוּי שֶׁל הָרִשֻׁם הַקָּדוֹשׁ, אָז זָכוּ לֶאֱכֹל לֶחֶם אַחֵר עֶלְיוֹן יוֹתֵר מִמַּה שֶׁהָיָה בַּתְּחִלָּה. בַּתְּחִלָּה, כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, נִכְנְסוּ לְלֶחֶם שֶׁנִּקְרָא מַצָּה, וְכָעֵת זָכוּ וְנִכְנְסוּ לֶאֱכֹל לֶחֶם אַחֵר יוֹתֵר עֶלְיוֹן, מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן, שֶׁכָּתוּב הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם. מִן הַשָּׁמַיִם

הַשָּׁמַיִם מַמָּשׁ. וּבְהַהוּא זִמְנָא אִשְׁתְּכַח לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. מֵאָתָר דָּא. חַבְרַיָּיא דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, מֵאָתָר אַחֲרָא עִלָּאָה יַתִּיר אִתְּזָנוּ. מָאי הוּא. כְּמָה דִכְתִיב, (קהלת ז) הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ. אָתָר עִלָּאָה יַתִּיר.

אָמַר לֵיהּ ר' אֶלְעָזָר, אִי הָכִי, אֲמַאי חַלְשָׁא נַפְשַׁיְיהוּ יַתִּיר מִשְׁאָר בְּנֵי עָלְמָא, דְּהָא שְׁאַר בְּנֵי נָשָׁא, בְּחֵילָא וְתוּקְפָּא יַתִּיר אִתְּחַזּוּן לְאִשְׁתַּכְּחָא. (ס"א אינון יַתִּיר) אָמַר לֵיהּ יֵאוֹת שָׁאֵילְתָּא.

תָּא חֲזֵי, כָּל מְזוֹנֵי דִבְנֵי עָלְמָא מִלְּעֵילָא קָא אַתְיָין. הַהוּא מְזוֹנָא דְּאָתֵי מִן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, דָּא מְזוֹנָא דְכָל עָלְמָא, וְהוּא מְזוֹנָא דְכוֹלָא, וְהוּא מְזוֹנָא גַּם וְעָב. וְהַהוּא מְזוֹנָא דְּאָתֵי יַתִּיר מֵעֵילָא, הוּא מְזוֹנָא יַתִּיר דָּקִיק, קָאַתְיָא מֵאָתָר דְּדִינָא אִשְׁתְּכַח, וְדָא הוּא מְזוֹנָא דְּאַכְלוּ

לשון הקודש

מַמָּשׁ. וּבְאוֹתוֹ זְמַן הוּא נִמְצָא לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל מִמָּקוֹם זֶה. חֲבֵרִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, נִזּוֹנוּ מִמָּקוֹם אַחֵר יוֹתֵר עֶלְיוֹן, וּמַהוּ? כַּכָּתוּב (קהלת ז) הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ. מָקוֹם יוֹתֵר עֶלְיוֹן.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם כָּךְ, לָמָּה חָלְשָׁה נַפְשָׁם יוֹתֵר מִשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם בְּכֹחַ וְחֹזֶק יָתֵר נִרְאִים לְהִמָּצֵא (הֵם יוֹתֵר)? אָמַר לוֹ, יָפֶה שָׁאַלְתָּ.

בֹּא רְאֵה, כָּל מְזוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁל בְּנֵי הָעוֹלָם בָּאִים מִלְּמַעְלָה. אוֹתוֹ מָזוֹן שֶׁבָּא מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, זֶה מָזוֹן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, וְהוּא מָזוֹן שֶׁל הַכֹּל, וְהוּא מָזוֹן גַּם וְעָב. וְאוֹתוֹ מָזוֹן שֶׁבָּא יוֹתֵר מִלְּמַעְלָה, הוּא מָזוֹן יוֹתֵר דַּקִּיק, שֶׁבָּא מִמָּקוֹם שֶׁנִּמְצָא

יִשְׂרָאֵל כַּד נָפְקוּ מִמִּצְרַיִם. (יַתִּיר דְּקִיקָא) מְזוֹנָא דְּאִשְׁתְּכַח לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, בְּהַהוּא זִמְנָא בְּמַדְבְּרָא, מֵאָתָר עִלָּאָה דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם, הוּא מְזוֹנָא יַתִּיר דְּקִיקָא, דְּעָיִיל יַתִּיר לְנַפְשָׁא מִכֹּלָּא, וּמִתְפְּרַשׁ יַתִּיר מִגּוּפָא, וְאִקְרֵי לֶחֶם אַבִּירִים.

מְזוֹנָא עִלָּאָה יַתִּיר מִכֹּלָּא, הוּא מְזוֹנָא דְּחַבְרַיָּיא, אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאַכְלֵי מְזוֹנָא דְּרוּחָא וְנִשְׁמְתָא, וְלָא אַכְלֵי מְזוֹנָא דְּגוּפָא כְּלָל, וְהַיְינוּ מֵאָתָר עִלָּאָה יַקִּירָא עַל כֹּלָּא, וְאִקְרֵי חָכְמָה. בְּגִינֵי כַּךְ חָלִישׁ גּוּפָא דְּחַבְרַיָּיא, יַתִּיר מִבְּנֵי עָלְמָא, דְּהָא לָא אַכְלֵי מְזוֹנָא דְּגוּפָא כְּלָל. וְאַכְלֵי מְזוֹנָא דְּרוּחָא וְנִשְׁמְתָא, מֵאָתָר רְחִיקָא עִלָּאָה, (דף ס"ב ע"א) יַקִּירָא מִכֹּלָּא. וּבְגִינֵי כַּךְ הַהוּא מְזוֹנָא דָּקִיק מִן דְּקִיקָא, יַתִּיר מִכֹּלָּא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן, הָדָא הוּא

לשון הקודש

הַדִּין, וְזֶהוּ הַמָּזוֹן שֶׁאָכְלוּ יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם. (יוֹתֵר דַּקִּיק) הַמָּזוֹן שֶׁנִּמְצָא לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ זְמַן בַּמִּדְבָּר, מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, הוּא מָזוֹן יוֹתֵר דַּקִּיק, שֶׁנִּכְנָס יוֹתֵר לַנֶּפֶשׁ מֵהַכֹּל, וְנִפְרַד יוֹתֵר מֵהַגּוּף, וְנִקְרָא לֶחֶם אַבִּירִים.

הַמָּזוֹן הַיּוֹתֵר עֶלְיוֹן מֵהַכֹּל הוּא מָזוֹן הַחֲבֵרִים, אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, שֶׁאוֹכְלִים מָזוֹן שֶׁל רוּחַ וּנְשָׁמָה, וְלֹא אוֹכְלִים מְזוֹן הַגּוּף כְּלָל, וְהַיְינוּ מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן נִכְבָּד עַל הַכֹּל, וְנִקְרָא חָכְמָה. לָכֵן חַלָּשׁ גּוּף הַחֲבֵרִים יוֹתֵר מִבְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי לֹא אוֹכְלִים מְזוֹן הַגּוּף כְּלָל, וְאוֹכְלִים מָזוֹן שֶׁל רוּחַ וּנְשָׁמָה מִמָּקוֹם רָחוֹק עֶלְיוֹן נִכְבָּד מֵהַכֹּל. וְלָכֵן אוֹתוֹ מָזוֹן דַּקִּיק מִן הַדַּקִּיק יוֹתֵר מֵהַכֹּל. אַשְׁרֵי חֶלְקָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַחָכְמָה תְּחַיֶּה

דִּכְתִיב, (קהלת ז) הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ. זַכָּאָה חוּלָקָא דְּגוּפָא, דְּיָכִיל לְאִתְּזָנָא בִּמְזוֹנָא דְּנַפְשָׁא.

אָמַר לֵיהּ ר' אֶלְעָזָר, וַדַּאי הָכִי הוּא. אֲבָל בְּהַאי זִמְנָא, אֵיךְ אִשְׁתַּכְּחֵי מְזוֹנֵי אִלֵּין. אָמַר לֵיהּ וַדַּאי יֵאוֹת שָׁאִילְתָּא. תָּא חֲזֵי, וְדָא הוּא בְּרִירוּ דְּמִלָּה, מְזוֹנָא קַדְמָאָה, הוּא מְזוֹנָא דְּכָל עָלְמָא, הַהוּא דְּאַתְיָא מִן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וְהוּא מְזוֹנָא דְּגוּפָא. (ס"א דְּכֹלָּא)

מְזוֹנָא דְּהוּא עִלָּאָה מִנֵּיהּ, הַהוּא דְּאִיהוּ דְּקִיקָא יַתִּיר, וְאָתָא מֵאַתָּר דְּדִינָא שַׁרְיָא, דְּאִקְרֵי צֶדֶק, וְדָא הוּא מְזוֹנָא דְּמִסְכְּנֵי. וְרָזָא דְּמִלָּה, מָאן דְּאַשְׁלִים לְמִסְכְּנָא, אַשְׁלִים לֵיהּ אָת חַד, וְאִתְעָבִיד צְדָקָה, וְרָזָא דָא (משלי יא) גּוֹמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסֶד. גְּמִילוּת חֲסָדִים מַשְׁמַע, דְּהָא בְּדִינָא שַׁרְיָא, וְאַשְׁלִים לֵיהּ חֶסֶד, כְּדֵין הוּא רַחֲמֵי.

לשון הקודש

בְּעָלֶיהָ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל הַגּוּף שֶׁיָּכוֹל לְהִזּוֹן בִּמְזוֹן הַנֶּפֶשׁ.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי כָּךְ הוּא. אֲבָל בַּזְּמַן הַזֶּה אֵיךְ נִמְצָאִים מְזוֹנוֹת אֵלּוּ? אָמַר לוֹ, וַדַּאי שֶׁיָּפֶה שָׁאַלְתָּ. בֹּא רְאֵה, וְזֶהוּ בֵּרוּר הַדָּבָר, מָזוֹן רִאשׁוֹן הוּא מָזוֹן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, אוֹתוֹ שֶׁבָּא מִשָּׁמַיִם וָאָרֶץ, וְהוּא מְזוֹן הַגּוּף (שֶׁל הַכֹּל).

מָזוֹן שֶׁהוּא יוֹתֵר עֶלְיוֹן מִמֶּנּוּ, אוֹתוֹ שֶׁהוּא יוֹתֵר דַּקִּיר, וּבָא מִמָּקוֹם שֶׁהַדִּין שָׁרוּי, שֶׁנִּקְרָא צֶדֶק, וְזֶהוּ מְזוֹן הָעֲנִיִּים. וְסוֹד הַדָּבָר – מִי שֶׁמַּשְׁלִים לָעָנִי, מַשְׁלִים לוֹ אוֹת אַחַת וְנַעֲשֶׂה צְדָקָה, וְסוֹד זֶה – (משלי יא) גֹּמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסֶד. גְּמִילוּת חֲסָדִים מַשְׁמָע, שֶׁהֲרֵי בְּדִין שָׁרוּי, וְהִשְׁלִים לוֹ חֶסֶד, אָז הוּא רַחֲמִים.

מְזוֹנָא עִלָּאָה יַתִּיר מֵאִלֵּין, הוּא מְזוֹנָא עִלָּאָה וְיַקִּירָא, מֵאֲתָר דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם, וְהוּא דָּקִיק מִכֻּלְּהוּ, וְהוּא מְזוֹנָא דִּבְנֵי מַרְעֵי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים מא) **יְיָ' יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוָי כָּל מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ. יְיָ', דַּיְיקָא, מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּהָנֵי בְּנֵי מַרְעֵי, לָא אִתְּזְנֵי אֶלָּא בְּהַהוּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַמָּשׁ.** (וּמַאי אִיהוּ, חֵלֶב וְדָם. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל מד) לְהַקְרִיב לִי חֵלֶב וָדָם. וְדָא הוּא מְזוֹנָא מֵאֲתַר דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם, וְהוּא יָקִירָא וְעִילַּאָה דַּקִּיק מִכֹּלָּא)

מְזוֹנָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא וְיַקִּירָא דָּא הוּא מְזוֹנֵי דְּרוּחִין וְנִשְׁמָתִין, וְהוּא מְזוֹנָא דַּאֲתָר רְחִיקָא עִלָּאָה, (ס"א מֵהַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי נוֹעַם יְיָ'.) **וְיַקִּירָא מִכֹּלָּא, הוּא מְזוֹנָא דְּחַבְרַיָּיא דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְהוּא מְזוֹנָא דְּאָתֵי מֵחָכְמָה עִלָּאָה. מָאי טַעְמָא מֵאֲתָר דָּא. בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא נַפְקָא מֵחָכְמָה עִלָּאָה, וְאִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, עַיְילֵי בְּעִקָּרָא**

לשון הקודש

מָזוֹן יוֹתֵר עֶלְיוֹן מֵאֵלֶּה, הוּא מָזוֹן עֶלְיוֹן וְנִכְבָּד מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, וְהוּא דַּקִּיק מִכֻּלָּם, וְהוּא מָזוֹן שֶׁל חוֹלִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים מא) ה' יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוָי כָּל מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ. ה' דַּוְקָא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַחוֹלִים הַלָּלוּ אֵינָם נִזּוֹנִים אֶלָּא בְּאוֹתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַמָּשׁ. [וּמַהוּ? חֵלֶב וְדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל מד) לְהַקְרִיב לִי חֵלֶב וָדָם. וְזֶהוּ מָזוֹן מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, וְהוּא נִכְבָּד וְעֶלְיוֹן, דַּקִּיק מֵהַכֹּל].

מָזוֹן עֶלְיוֹן קָדוֹשׁ וְנִכְבָּד זֶהוּ מְזוֹנוֹת שֶׁל רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת, וְהוּא מָזוֹן שֶׁל מָקוֹם רָחוֹק עֶלְיוֹן, (מאותו מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא נֹעַם ה'). וְהַנִּכְבָּד מֵהַכֹּל הוּא מְזוֹן הַחֲבֵרִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, וְהוּא מָזוֹן שֶׁבָּא מֵחָכְמָה עֶלְיוֹנָה. מָה הַטַּעַם מִמָּקוֹם זֶה? מִשּׁוּם

דְּשָׁרְשָׁהָא, וְעַל דָּא, מְזוֹנָא דִּלְהוֹן, מֵהַהוּא אֲתָר עִלָּאָה קַדִּישָׁא קָא אַתְיָא.

אָתָא ר' אֶלְעָזָר, וְנָשִׁיק יְדוֹי. אָמַר, זַכָּאָה חוּלָקִי דְּקָאִימְנָא בְּמִלִּין אִלֵּין. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא יְמָמָא וְלֵילֵי, דְּזָכֵי לוֹן בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, דִּכְתִיב, (דברים ל) כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאוֹרֶךָ יָמֶיךָ.

הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם. (שמות טז) רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (תהלים קמה) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. מַה כְּתִיב לְעֵילָא, עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ. כָּל אִינּוּן בְּנֵי עָלְמָא, מְצַפָּאן וְזַקְפָּאן עַיְינִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין כַּךְ, (ס"א אבל) כָּל אִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא בָּעָאן (ס"א אִצְטְרִיכָן לְמִבְעֵי) בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, לְשָׁאֲלָא מְזוֹנַיְיהוּ מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְצַלָּאָה צְלוֹתֵהוֹן עָלֵיהּ.

לשון הקודש

שֶׁתּוֹרָה יָצְאָה מֵחָכְמָה עֶלְיוֹנָה, וְאוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה נִכְנָסִים בְּעִקַּר שָׁרְשֶׁיהָ, וְלָכֵן מְזוֹנָם בָּא מֵאוֹתוֹ מָקוֹם קָדוֹשׁ עֶלְיוֹן.

בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְנָשַׁק יָדוֹ. אָמַר, אַשְׁרֵי חֶלְקִי שֶׁעָמַדְתִּי בַּדְּבָרִים הַלָּלוּ! אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה יָמִים וְלֵילוֹת, שֶׁזּוֹכִים לָהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב (דברים ל) כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךָ יָמֶיךָ.

הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (תהלים קמה) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ. כָּל אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם מְצַפִּים וְזוֹקְפִים עֵינַיִם לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְלָכֵן (אֲבָל) כָּל אוֹתָם

מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּכָל מָאן דִּמְצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל מְזוֹנֵיהּ, גָּרִים דְּיִתְבָּרֵךְ כָּל יוֹמָא עַל יְדוֹי, הַהוּא אִילָנָא דְּמָזוֹן דְּכֹלָּא בֵּיהּ. (וְטַעֲמָא דְּמִלָּה (תהלים ס"ח) בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם) וְאַף עַל גַּב דְּאִשְׁתְּכַח עִמֵּיהּ, בָּעֵי לְמִשְׁאַל קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְצַלָּאָה צְלוֹתָא עַל מְזוֹנָא כָּל יוֹמָא, בְּגִין דְּיִשְׁתְּכַחוּ עַל יְדוֹי בִּרְכָּאן כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא לְעֵילָא, וְדָא הוּא בָּרוּךְ יְיָ יוֹם יוֹם.

וְעַל דָּא, לָא לְבָעֵי לֵיהּ לֶאֱינָשׁ לְבַשְׁלָא מְזוֹנָא, מִן יוֹמָא לְיוֹמָא אַחֲרִינָא, דְּלָא לְעַכֵּב יוֹמָא לְיוֹמָא אַחֲרָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב וְיָצָא הָעָם וְלָקְטוּ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. יוֹם בְּיוֹמוֹ, דַּיְיקָא. בַּר מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְשַׁבָּת, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. וּכְדֵין אִשְׁתְּכַח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָלֵא בִּרְכָּאן בְּכָל יוֹמָא. וּכְדֵין כְּתִיב

לשון הקודש

בְּנֵי הָאֱמוּנָה מְבַקְּשִׁים (צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ) בְּכָל יוֹם וָיוֹם לִשְׁאֹל אֶת מְזוֹנָם מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְהִתְפַּלֵּל תְּפִלּוֹתֵיהֶם עָלָיו. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא עַל מְזוֹנוֹ, גּוֹרֵם שֶׁיִּתְבָּרֵךְ כָּל הַיּוֹם עַל יָדוֹ אוֹתוֹ הָאִילָן שֶׁמְּזוֹן כֻּלָּם בּוֹ. וְטַעַם הַדָּבָר – (תהלים סח) בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם) וְאַף עַל גַּב שֶׁנִּמְצָא עִמּוֹ, צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה עַל הַמָּזוֹן בְּכָל יוֹם, כְּדֵי שֶׁיִּמָּצְאוּ עַל יָדוֹ בְּרָכוֹת כָּל יוֹם וָיוֹם לְמַעְלָה, וְזֶהוּ (שם סח) בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם. וְעַל זֶה לֹא צָרִיךְ לָאָדָם לְבַשֵּׁל מָזוֹן מִיּוֹם לְיוֹם אַחֵר, שֶׁלֹּא לְעַכֵּב יוֹם לְיוֹם אַחֵר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיָצָא הָעָם וְלָקְטוּ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. יוֹם בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא, חוּץ מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְאָז נִמְצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָלֵא בְּרָכוֹת בְּכָל

פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וְגוֹ'. מָאי רָצוֹן. הַהוּא רָצוֹן דְּאִשְׁתְּכַח מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, וְנָפִיק מִנֵּיהּ רָצוֹן, לְאִשְׁתַּכְּחָא מְזוֹנֵי לְכֹלָּא. וּמַאן דְּשָׁאִיל מְזוֹנֵי בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, הַהוּא אִקְרֵי בְּרָא מְהֵימְנָא, בְּרָזָא דִבְגִינֵיהּ מִשְׁתַּכְּחָן בִּרְכָּאן לְעֵילָּא.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קמז) רוֹצֶה יְיָ' אֶת יְרֵאָיו אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ, כַּמָּה אִית לְהוּ לִבְנֵי נָשָׁא לְמֵהַךְ בְּאָרְחוֹי דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וּלְמֵהַךְ בְּאָרְחוֹי דְאוֹרַיְיתָא, בְּגִין דְּיִשְׁתַּכְּחוּן בִּרְכָּאן לְכֻלְּהוּ, לְעִלָּאֵי וּלְתַתָּאֵי.

דְּתַנְיָא, מָאי דִכְתִיב, (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. אֶתְפָּאָר וַדָּאי. מָאי מַשְׁמַע. דִבְגִין (דף ס"ב ע"ב) יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְפָּאַר לְעֵילָּא. וּמַאי פְּאֵרָא דִילֵיהּ. דְּאִתְחַבָּשׁ בִּתְפִילִין, דְּמִתְחַבְּרָא גַוְוּנֵי לְאִתְפָּאֲרָא.

לשון הקודש

יוֹם, וְאָז כָּתוּב פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וְגוֹ'. מָה זֶה רָצוֹן? אוֹתוֹ רָצוֹן שֶׁנִּמְצָא מֵהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ, וְיוֹצֵא מִמֶּנּוּ רָצוֹן לְהַמְצִיא מָזוֹן לַכֹּל. וּמִי שֶׁשּׁוֹאֵל מְזוֹנוֹת בְּכָל יוֹם וְיוֹם, הַהוּא נִקְרָא בֵּן נֶאֱמָן, בְּסוֹד שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִמְצָאִים בְּרָכוֹת לְמַעְלָה.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (שם קמז) רוֹצֶה ה' אֶת יְרֵאָיו אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ. כַּמָּה יֵשׁ לִבְנֵי אָדָם לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וְלָלֶכֶת בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּמָּצְאוּ בְּרָכוֹת לְכֻלָּם, לָעֶלְיוֹנִים וְלַתַּחְתּוֹנִים.

שֶׁלָּמַדְנוּ, מַה שֶּׁכָּתוּב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר, וַדַּאי אֶתְפָּאָר. מַה מַּשְׁמִיעַ? שֶׁבִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְפָּאֵר לְמַעְלָה. וּמָה

תָּאנָא, רוֹצֶה יְיָ' אֶת יְרֵאָיו, רוֹצֶה יְיָ' בִּירֵאָיו מִיבְעֵי לֵיהּ. מָאי רוֹצֶה יְיָ' אֶת יְרֵאָיו, אֶלָּא רוֹצֶה יְיָ' אֶת יְרֵאָיו, כְּלוֹמַר, אַפִּיק הַאי רָצוֹן, וּמִתְרָעֵי (נ"א וְאִתְיְדַע) בְּהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לִירֵאָיו דְּדָחֲלִין לֵיהּ. וּמַאן אִינּוּן יְרֵאָיו דְּאַפִּיק לוֹן הַאי רָצוֹן. הָדַר וְאָמַר, אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ, אִינּוּן דִּמְצָפָּאן וּמְחַכָּאן בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, לְמִבְּעֵי מְזוֹנַיְיהוּ מִן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַשְׁמַע דִּכְתִיב אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ.

רִבִּי יֵיסָא סָבָא, לָא אַתְקִין סְעוּדָתָא בְּכָל יוֹמָא, עַד דְּבָעָא בָּעוּתֵיהּ קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל מְזוֹנֵי. אָמַר, לָא נַתְקִין סְעוּדָתָא, עַד דְּתִתְיְהִיב מִבֵּי מַלְכָּא. לְבָתַר דְּבָעֵי בָּעוּתֵיהּ קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָוָה מְחַכֶּה שַׁעֲתָא חָדָא, אָמַר הָא עִידָן

לשון הקודש

הַפְּאֵר שֶׁלּוֹ? שֶׁמֵּנִיחַ תְּפִלִּין, שֶׁמִּתְחַבְּרִים הַגְּוָנִים לְהִתְפָּאֵר.

שֶׁנִּינוּ, רוֹצֶה ה' אֶת יְרֵאָיו, רוֹצֶה ה' בִּירֵאָיו הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה רוֹצֶה ה' אֶת יְרֵאָיו? אֶלָּא רוֹצֶה ה' אֶת יְרֵאָיו, כְּלוֹמַר, מוֹצִיא אֶת הָרָצוֹן הַזֶּה, וּמִתְרַצֶּה (וּמִתְיַדֵּעַ) בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִירֵאָיו הַיְרֵאִים מִמֶּנּוּ. וּמִי הֵם הַיְרֵאָיו הָאֵלֶּה שֶׁמּוֹצִיא לָהֶם אֶת הָרָצוֹן הַזֶּה? חָזַר וְאָמַר אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ, אוֹתָם הַמְצַפִּים וּמְחַכִּים בְּכָל יוֹם וָיוֹם לְבַקֵּשׁ מְזוֹנָם מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ.

רַבִּי יֵיסָא סָבָא לֹא הִתְקִין סְעוּדָה בְּכָל יוֹם עַד שֶׁבִּקֵּשׁ בַּקָּשָׁתוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל מְזוֹנוֹת. אָמַר, לֹא נַתְקִין סְעוּדָה עַד שֶׁתִּנָּתֵן מִבֵּית הַמֶּלֶךְ. אַחַר שֶׁבִּקֵּשׁ בַּקָּשָׁתוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הָיָה מְחַכֶּה שָׁעָה אַחַת, וְאָמַר: הֲרֵי זְמַן שֶׁנִּתָּן מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, מִכָּאן וָהָלְאָה

דְּתִתְיְהִיב מִבֵּי מַלְכָּא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה אַתְקִינוּ סְעוּדָתָא. וְדָא הוּא אָרְחָא, דְּאִינּוּן דַּחֲלֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דַּחֲלֵי חַטָּאָה.

אִינּוּן חַיָּיבַיָּא דְּאַזְלִין עֲקִימִין בְּאָרְחֵי אוֹרַיְיתָא, מַה כְּתִיב בְּהוּ. (ישעיה ה) הוֹי מַשְׁכִּימֵי בַבֹּקֶר שֵׁכָר יִרְדֹּפוּ. וְעַל דָּא רוֹצֶה יְיָ' אֶת יְרֵאָיו אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ. לְחַסְדּוֹ דַּיְיקָא. (ס"א ובְּהָא) אִשְׁתְּמוֹדְעָן אִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְיָצָא הָעָם וְלָקְטוּ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. יוֹם בְּיוֹמוֹ קָאָמַר, וְלֹא דְּבַר יוֹם לְיוֹם אַחֵר.

וְכָל כַּךְ לָמָּה. לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי אִם לֹא בְּכָאן אִשְׁתְּמוֹדְעָן אִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, דְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא אִינּוּן אַזְלֵי בְּאֹרַח מֵישָׁר בְּאוֹרַיְיתָא. רִבִּי יִצְחָק אָמַר מֵהָכָא, (משלי יג) צַדִּיק

לשון הקודש

הַתְקִינוּ הַסְּעוּדָה! וְזוֹהִי הַדֶּרֶךְ שֶׁל אוֹתָם יִרְאֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יִרְאֵי חֵטְא.

אוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁהוֹלְכִים עֲקֻמִּים בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, מַה כָּתוּב בָּהֶם? (ישעיה ה) הוֹי מַשְׁכִּימֵי בַבֹּקֶר שֵׁכָר יִרְדֹּפוּ. וְעַל זֶה רוֹצֶה ה' אֶת יְרֵאָיו אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ. דַּיְיקָא לְחַסְדּוֹ. (ובְּזֶה) נוֹדָעִים בְּנֵי הָאֱמוּנָה בְּכָל יוֹם וָיוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיָצָא הָעָם וְלָקְטוּ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. יוֹם בְּיוֹמוֹ אָמַר, וְלֹא דְּבַר יוֹם לְיוֹם אַחֵר.

וְכָל כָּךְ לָמָּה? לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי אִם לֹא. בְּכָאן נוֹדָעִים אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה, שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה בַּתּוֹרָה. רַבִּי יִצְחָק אָמַר

אוֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ, בָּתַר דְּשָׂבַע נַפְשֵׁיהּ מִלְּצַלֵּי וּלְמִקְרֵי בְּאוֹרַיְיתָא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, תָּא חֲזֵי, עַד לָא יָהַב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, אַבְחִין בֵּין אִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, וּבֵין אִינּוּן חַיָּיבַיָּא דְּלָאו אִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, וְלָא קַיְימִין בְּאוֹרַיְיתָא. וּבַמָּה אַבְחִין לוֹן. בַּמָּן. כְּמָה דְּאִתְּמַר אֲנַסָּנוּ. וְכָל אִינּוּן דְּאִשְׁתְּכָחוּ דְּאִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, רָשִׁים לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּרְשִׁימוּ דְּכִתְרָא דְּחֶסֶ"ד, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ, וְעַל דָּא לְמַעַן אֲנַסָּנוּ. וְכָל אִינּוּן דְּלָא מִשְׁתַּכְּחֵי בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, אַעְדֵּי מִנַּיְיהוּ כִּתְרָא עִלָּאָה דָּא. וּמָנָא אַכְרִיז וְאָמַר, (משלי יג) וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסַר. וְעִם כָּל דָּא לֹא הֶעְדִּיף הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט לֹא הֶחְסִיר.

לשון הקודש

מִכָּאן, (משלי יג) צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ – אַחַר שֶׁהִשְׂבִּיעַ נַפְשׁוֹ מִלְּהִתְפַּלֵּל וְלִקְרֹא בַּתּוֹרָה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בֹּא רְאֵה, עַד שֶׁלֹּא נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הִבְחִין בֵּין אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה לְבֵין אוֹתָם רְשָׁעִים שֶׁאֵינָם בְּנֵי אֱמוּנָה וְלֹא עוֹמְדִים בַּתּוֹרָה. וּבַמָּה הִבְחִין בָּהֶם? בַּמָּן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲנַסָּנוּ. וְכָל אוֹתָם שֶׁנִּמְצְאוּ שֶׁהֵם בְּנֵי הָאֱמוּנָה, רָשַׁם אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרֹשֶׁם שֶׁל כֶּתֶר הַחֶסֶ"ד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ, וְעַל זֶה לְמַעַן אֲנַסָּנוּ. וְכָל אוֹתָם שֶׁלֹּא נִמְצְאוּ בְּנֵי אֱמוּנָה, הֶעֱבִיר מֵהֶם הַכֶּתֶר הָעֶלְיוֹן הַזֶּה, וְהַמָּן הִכְרִיז וְאָמַר, וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר. וְעִם כָּל זֶה, לֹא הֶעְדִּיף הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט לֹא הֶחְסִיר.

תָּאנָא, בְּהַהוּא שַׁעֲתָא אִשְׁתְּלִימוּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, דִּכְתִיב, (שמות טו) וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה וְשָׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינוֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וְגו'. וְאִתְתָּקַף אִילָנָא קַדִּישָׁא, בִּתְרֵיסַר תְּחוּמִין, בְּאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא. וְאִתְתָּקַף בְּשִׁבְעִין עַנְפִּין, וְכֹלָּא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, נָטִיף טַלָּא קַדִּישָׁא, מֵעַתִּיקָא סְתִימָאָה, וּמַלְיָא לְרֵישֵׁיהּ דִּזְעֵיר אַנְפִּין, אֲתָר דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם. וּמֵהַהוּא טַלָּא דִנְהוֹרָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, הָוָה נָגִיד וְנָחִית מָנָא לְתַתָּא. וְכַד הָוָה נָחִית, הָוָה מִתְפְּרַשׁ גְּלִידִין גְּלִידִין, וְאַקְרִישׁ לְתַתָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב דַּק כַּכְּפוֹר עַל הָאָרֶץ.

כָּל אִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, נַפְקֵי וְלַקְטֵי, וּמְבָרְכָאן שְׁמָא קַדִּישָׁא עָלֵיהּ. וְהַהוּא מָנָא, הָוָה סָלִיק

לשון הקודש

שָׁנִינוּ, בַּשָּׁעָה הַהִיא נִשְׁלְמוּ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה כְּדֶגְמָא שֶׁל מַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב (שמות טו) וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה וְשָׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וְגו'. וְהִתְחַזֵּק הָאִילָן הַקָּדוֹשׁ בִּשְׁנֵים עָשָׂר תְּחוּמִים, בְּאַרְבָּעָה צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְהִתְחַזֵּק בְּשִׁבְעִים עֲנָפִים, וְהַכֹּל כְּדֶגְמָא שֶׁל מַעְלָה.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נָטַף טַל קָדוֹשׁ מֵהָעַתִּיק הַנִּסְתָּר, וּמִלֵּא אֶת רֹאשׁוֹ שֶׁל זְעֵיר אַנְפִּין, מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם. וּמֵאוֹתוֹ טַל שֶׁל אוֹר עֶלְיוֹן קָדוֹשׁ הָיָה שׁוֹפֵעַ וְיוֹרֵד מָן לְמַטָּה, וּכְשֶׁהָיָה יוֹרֵד, הָיָה נִפְרָד גְּלִידִים גְּלִידִים, וְנִקְרַשׁ לְמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב דַּק כַּכְּפֹר עַל הָאָרֶץ.

כָּל אוֹתָם בְּנֵי אֱמוּנָה יוֹצְאִים וְלוֹקְטִים,

רֵיחִין דְּכָל בּוֹסְמִין דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, דְּהָא בֵּיהּ אִתְמְשַׁךְ וְנָחִית לְתַתָּא. שַׁוְיֵהּ לְקַמֵּיהּ, בְּכָל טַעֲמָא דְּאִיהוּ בָעֵי, הָכִי טָעִים לֵיהּ, וּמְבָרֵךְ לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא עִלָּאָה.

וּכְדֵין מִתְבָּרֵךְ בְּמֵעוֹי, וַהֲוָה מִסְתַּכֵּל וְיָדַע לְעֵילָא, וְאִסְתָּכִי בְּחָכְמָה עִלָּאָה, וְעַל דָּא אִקְרוּן דּוֹר דֵּעָה. וְאִלֵּין הֲווֹ בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, וּלְהוֹן אִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא לְאִסְתַּכְּלָא בָּהּ, וּלְמִנְדַּע אָרְחָהָא.

וְאִינּוּן דְּלָא אִשְׁתְּכָחוּ בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, מַה כְּתִיב בְּהוּ, (במדבר יא) שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ. מָאי שָׁטוּ. שְׁטוּתָא הֲווֹ נַסְבֵּי לְגַרְמַיְיהוּ, בְּגִין דְּלָא הֲווֹ בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא. מַה כְּתִיב בְּהוּ. וְטָחֲנוּ בָרֵחַיִם אוֹ דָכוּ בַּמְּדוֹכָה וְגוֹ'. מָאן אַטְרַח (דף ס"ג ע"א) לוֹן כָּל הַאי. אֶלָּא דְּאִינּוּן לָא הֲווֹ בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא.

לשון הקודש

וּמְבָרְכִים עָלָיו אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְאוֹתוֹ מָן הָיָה מַעֲלֶה רֵיחוֹת שֶׁל כָּל הַבְּשָׂמִים שֶׁל גַּן עֵדֶן, שֶׁהֲרֵי מִמֶּנּוּ נִמְשַׁךְ וְיָרַד לְמַטָּה. שָׂם אוֹתוֹ לְפָנָיו, וּבְכָל טַעַם שֶׁרָצָה – הָיָה טוֹעֵם אוֹתוֹ, וּמְבָרֵךְ אֶת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

וְאָז מִתְבָּרֵךְ בְּמֵעָיו, וְהָיָה מִסְתַּכֵּל וְיוֹדֵעַ לְמַעְלָה, וּמִסְתַּכֵּל בַּחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, וְעַל זֶה הָיָה נִקְרָא דּוֹר דֵּעָה. וְאֵלֶּה הָיוּ בְּנֵי אֱמוּנָה, וְלָהֶם נִתְּנָה תּוֹרָה לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ וְלָדַעַת דְּרָכֶיהָ.

וְאוֹתָם שֶׁלֹּא נִמְצְאוּ בְּנֵי אֱמוּנָה, מַה כָּתוּב בָּהֶם? (במדבר יב) שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ. מַה זֶּה שָׁטוּ? שְׁטוּת הָיוּ לוֹקְחִים לְעַצְמָם, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הָיוּ בְּנֵי אֱמוּנָה. מַה כָּתוּב בָּהֶם? וְטָחֲנוּ בָרֵחַיִם אוֹ דָכוּ בַּמְּדֹכָה וְגוֹ'. מִי הִטְרִיחַ אוֹתָם לְכָל זֶה? אֶלָּא שֶׁהֵם לֹא הָיוּ בְּנֵי אֱמוּנָה.

כְּגַוְונָא דָּא, אִינּוּן דְּלָא מְהֵימְנֵי בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא בָּעָאן לְאִסְתַּכְּלָא בְּאָרְחוֹי, וְאִינּוּן בָּעָאן לְאַטְרְחָא גַּרְמַיְיהוּ כָּל יוֹמָא בָּתַר מְזוֹנָא, יְמָמָא וְלֵילֵי, דִּלְמָא לָא סָלִיק בִּידַיְיהוּ פִּתָּא דְנַהֲמָא. מָאן גָּרִים לוֹן הַאי. בְּגִין דְּלָאו אִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא. אוֹף הָכָא, שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ, שָׁטוּ בִשְׁטוּתָא דְגַרְמַיְיהוּ, וּבָעָאן לְאַטְרְחָא עָלֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְטָחֲנוּ בָרֵחַיִם. בָּתַר כָּל טִרְחָא דָּא, לָא סָלִיק בִּידַיְיהוּ, אֶלָּא דִכְתִיב וְהָיָה טַעְמוֹ כְּטַעַם לְשַׁד הַשָּׁמֶן. וְלָא יַתִּיר. מָאן גָּרִים לוֹן הַאי, בְּגִין דְּלָא הֲווֹ בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מָאי לְשַׁד הַשָּׁמֶן. אִיכָּא דְאַמְרֵי, דְּלִישׁ בְּמִשְׁחָא, כְּתַרְגּוּמוֹ. וְאִיכָּא דְאַמְרֵי, מַה הַשַּׁד אִתְחַזָּר לְכַמָּה גַוְונִין, אוֹף מָנָא, אִתְחַזָּר לְכַמָּה גַוְונִין. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, לְשַׁד הַשָּׁמֶן, יְנִיקָא דְמִשְׁחָא.

לשון הקודש

כְּמוֹ זֶה אוֹתָם שֶׁלֹּא מַאֲמִינִים בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, לֹא רוֹצִים לְהִסְתַּכֵּל בִּדְרָכָיו, וְהֵם רוֹצִים לְהַטְרִיחַ אֶת עַצְמָם כָּל יוֹם אַחַר מָזוֹן יוֹם וָלַיְלָה, אוּלַי לֹא יַעֲלֶה בְּיָדָם פַּת לֶחֶם. מִי גָּרַם לָהֶם אֶת זֶה? מִשּׁוּם שֶׁאֵינָם בְּנֵי אֱמוּנָה. אַף כָּאן, שָׁטוּ וְלָקְטוּ – שָׁטוּ בַּשְׁטוּת שֶׁל עַצְמָם, וְרוֹצִים לְהַטְרִיחַ עָלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְטָחֲנוּ בָרֵחַיִם. אַחַר כָּל הַטִּרְחָה הַזּוֹ לֹא עָלָה בִּידֵיהֶם, אֶלָּא שֶׁכָּתוּב וְהָיָה טַעְמוֹ כְּטַעַם לְשַׁד הַשָּׁמֶן, וְלֹא יוֹתֵר. מִי גָּרַם לָהֶם אֶת זֶה? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הָיוּ בְּנֵי אֱמוּנָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַה זֶּה לְשַׁד הַשָּׁמֶן? יֵשׁ אוֹמְרִים, שֶׁהָיָה נִלּוּשׁ בְּשֶׁמֶן כְּתַרְגּוּמוֹ.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ לָקָטוּ. וְכִי מָאן דְּאָכִיל קִמְעָא, לָקִיט קִמְעָא, וּמַאן דְּאָכִיל יַתִּיר, לָקִיט יַתִּיר, וְהָא כְּתִיב לֹא הֶעְדִּיף הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט לֹא הֶחְסִיר. אֶלָּא לְפוּם אִינּוּן דְּאַכְלִין לַקְטִין. מַשְׁמַע אָכְלוֹ, מָאן דְּהַוָה אָכִיל לֵיהּ, וּבְגִינֵי כָּךְ לָא כְתִיב אֲכִילָתוֹ.

מָאי קָא מַיְירֵי. אָחִיד בַּר נָשׁ בְּעַבְדָּא, אוֹ בְּאָמָתָא, וְאָמַר דְּהוּא דִילֵיהּ. אָתָא חַבְרֵיהּ, וְאָמַר, הַאי עַבְדָּא דִילִי הוּא. קְרִיבוּ לְקַמֵּיהּ דְּמֹשֶׁה לְדִינָא, אָמַר לוֹן כַּמָּה נַפְשָׁאָן בְּבֵיתֶךָ, וְכַמָּה נַפְשָׁאָן בְּבֵיתֵיהּ דְּדֵין, אָמַר כַּךְ וְכָךְ. וְהַהוּא שַׁעֲתָא אָמַר לוֹן מֹשֶׁה, לָקָטוּ מָחָר, וְכָל חַד מִנַּיְיכוּ יֵיתֵי לְגַבָּאי. לְמָחָר, נָפְקוּ וְלָקְטוּ, וְאַתְיָין קָמֵי מֹשֶׁה, שַׁוְיָין קָמֵיהּ מָנָא, הָוָה מָדִיד לֵיהּ. אִי הַהוּא עַבְדָּא דְּדֵין, אַשְׁכַּח

לשון הקודש

וְיֵשׁ אוֹמְרִים, מָה הַשָּׁד מִתְהַפֵּךְ לְכַמָּה גְוָנִים, אַף הַמָּן מִתְהַפֵּךְ לְכַמָּה גְוָנִים. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, לְשַׁד הַשָּׁמָן – יְנִיקַת הַשָּׁמָן.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ לָקָטוּ – וְכִי מִי שֶׁאוֹכֵל מְעַט לוֹקֵט מְעַט, וּמִי שֶׁאוֹכֵל יוֹתֵר לוֹקֵט יוֹתֵר? וַהֲרֵי כָּתוּב לֹא הֶעְדִּיף הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט לֹא הֶחְסִיר? אֶלָּא לְפִי אוֹתָם שֶׁאוֹכְלִים, לוֹקְטִים. מַשְׁמָע אָכְלוֹ – מִי שֶׁהָיָה אוֹכֵל אוֹתוֹ. וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא כָתוּב אֲכִילָתוֹ.

מַה זֶה אוֹמֵר? אָחַז אָדָם בְּעֶבֶד אוֹ בְּאָמָה וְאָמַר שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ. בָּא חֲבֵרוֹ וְאָמַר: עֶבֶד זֶה הוּא שֶׁלִּי! קָרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה לְדִין. אָמַר לָהֶם: כַּמָּה נְפָשׁוֹת בְּבֵיתְךָ, וְכַמָּה נְפָשׁוֹת בְּבֵיתוֹ שֶׁל זֶה? אָמַר כָּךְ וְכָךְ. וְאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה: לִקְטוּ מָחָר, וְכָל אֶחָד יָבֹא אֵלַי. לְמָחָר יָצְאוּ וְלָקְטוּ, וּבָאוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה. שָׂמוּ לְפָנָיו אֶת הַמָּן, וְהָיָה מוֹדֵד אוֹתוֹ.

הַהוּא עוֹמְרָא דְעַבְדָּא, בְּהַאי מָנָא. דְּהָא חַד עוֹמְרָא לְכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ מִבֵּיתֵיהּ. מָדִיד לְדֵין, וְאִשְׁתְּכַח חַסְרָא, הַהוּא מֵיכְלָא דְעַבְדָּא, בְּהַהוּא מָנָא דִילֵיהּ, וְחַד עוֹמְרָא לְכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ מִבֵּיתֵיהּ. אָמַר עַבְדָּא דְדֵין הוּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ לָקָטוּ וּכְתִיב עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת מִסְפַּר נַפְשֹׁתֵיכֶם.

אָמַר ר' (נ"א יֵיסָא) חִיָּיא, כְּתִיב, (שמות טז) עֶרֶב וִידַעְתֶּם כִּי יְיָ' הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּבֹקֶר וּרְאִיתֶם אֶת כְּבוֹד יְיָ'. עֶרֶב וִידַעְתֶּם, בְּמַאי יִנְדְּעוּן. אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא אִשְׁתְּכָחוּ נִימוּסֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּצַפְרָא, אִתְעַר חֶסֶד בְּעָלְמָא. בְּהַהוּא זִמְנָא דְאִקְרֵי עֶרֶב, תַּלְיָא דִינָא בְעָלְמָא, וְהָא אוּקְמוּהָ, דִּבְגִינֵי כַּךְ, יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. (מאי קא מַיְירֵי) וְעַל דָּא, עֶרֶב וִידַעְתֶּם,

לשון הקודש

אִם אוֹתוֹ עֶבֶד שֶׁל זֶה – מָצָא אֶת אוֹתוֹ הָעֹמֶר שֶׁל הָעֶבֶד בַּמָּן הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי עֹמֶר אֶחָד לְכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ מִבֵּיתוֹ. מָדַד לָזֶה – וְנִמְצָא חָסֵר אוֹתוֹ מַאֲכַל הָעֶבֶד בַּמָּן שֶׁלּוֹ, וְעֹמֶר אֶחָד לְכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ מִבֵּיתוֹ. אָמַר וּפָסַק: הָעֶבֶד שֶׁל זֶה הוּא! זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ לָקָטוּ. וְכָתוּב עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת מִסְפַּר נַפְשֹׁתֵיכֶם.

אָמַר רַבִּי (יֵיסָא) חִיָּיא, כָּתוּב עֶרֶב וִידַעְתֶּם כִּי ה' הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּבֹקֶר וּרְאִיתֶם אֶת כְּבוֹד ה'. עֶרֶב וִידַעְתֶּם, בַּמֶּה יֵדְעוּ? אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, בְּכָל יוֹם וָיוֹם נִמְצְאוּ הַנְהָגוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – בַּבֹּקֶר הִתְעוֹרֵר חֶסֶד בָּעוֹלָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנִּקְרָא עֶרֶב, תָּלוּי הַדִּין בָּעוֹלָם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁלָּכֵן יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. (מה זֶה אוֹמֵר) וְעַל זֶה עֶרֶב וִידַעְתֶּם. כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר דִּין בָּעוֹלָם,

כַּד אִתְּעַר דִּינָא בְּעָלְמָא, תִּנְדְּעוּן, דִּבְהַהוּא דִּינָא אַפִּיק יְיָ' יַתְכוֹן מִמִּצְרַיִם. וּבֹקֶר וּרְאִיתֶם אֶת כְּבוֹד יְיָ' דְּהָא בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּעַר חֶסֶד בְּעָלְמָא וְיִתֵּן לְכוּ לְמֵיכַל.

ר' חִיָּיא אָמַר אִיפְּכָא, מַה כְּתִיב לְעֵילָא, בְּשִׁבְתֵּנוּ עַל סִיר הַבָּשָׂר וְגוֹ'. בֵּיהּ שַׁעֲתָא, אִתְּעַר עֶרֶב, דְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְּעַר דִּינָא, אִתְּעַר נָמֵי חֶסֶד בְּעָלְמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וִידַעְתֶּם כִּי יְיָ' הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. תִּנְדְּעוּן הַהוּא חֶסֶד דְּעָבַד עִמְּכוֹן, בְּזִמְנָא דְּדִינָא וְאַפִּיק יַתְכוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם. וּבֹקֶר וּרְאִיתֶם אֶת כְּבוֹד יְיָ', כְּבוֹד יְיָ' הָא יְדִיעַ. וְכָל כַּךְ לָמָּה. בִּשְׁמוֹעַ יְיָ' אֶת תְּלֻנּוֹתֵיכֶם וְגוֹ'.

אָמַר ר' יֵיסָא, לָא שָׁנֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִימוּסוֹי, בַּר דְּאִינּוּן חַיָּיבֵי עָלְמָא שַׁנְיָין לוֹן, וּמְהַפְּכֵי רַחֲמֵי לְדִינָא, כְּמָה דְּאִתְּמַר.

לשון הקודש

תֵּדְעוּ שֶׁבְּאוֹתוֹ דִּין הוֹצִיא אֶתְכֶם ה' מִמִּצְרַיִם. וּבֹקֶר וּרְאִיתֶם אֶת כְּבוֹד ה', שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתוֹ זְמַן מִתְעוֹרֵר חֶסֶד וְיִתֵּן לָכֶם לֶאֱכֹל.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר הַהֲפֵךְ. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? בְּשִׁבְתֵּנוּ עַל סִיר הַבָּשָׂר וְגוֹ'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִתְעוֹרֵר עֶרֶב. שֶׁאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמִּתְעוֹרֵר דִּין, מִתְעוֹרֵר גַּם חֶסֶד בָּעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וִידַעְתֶּם כִּי ה' הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. תֵּדְעוּ אוֹתוֹ חֶסֶד שֶׁעָשָׂה עִמָּכֶם בִּזְמַן הַדִּין וְהוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. וּבֹקֶר וּרְאִיתֶם אֶת כְּבוֹד ה', כְּבוֹד ה' הֲרֵי יָדוּעַ, וְכָל כָּךְ לָמָּה? בִּשְׁמֹעַ ה' אֶת תְּלֻנֹּתֵיכֶם וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי יֵיסָא, לֹא מְשַׁנֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַנְהָגוֹתָיו, רַק שֶׁאוֹתָם

תָּאנֵי ר' אֶלְעָזָר, מֵהַאי מָנָא זְמִינִין צַדִּיקַיָּיא לְמֵיכַל לְעָלְמָא דְּאָתֵי, וְאִי תֵּימָא בְּהַאי גַּוְונָא. לָא. אֶלָּא יַתִּיר, דְּלָא הָוָה כֵּן לְעָלְמִין. מָאי אִיהוּ. כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא דִּכְתִיב, (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְיָ' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ. וּכְתִיב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ וְגוֹ'.

רְאוּ כִּי יְיָ' נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת. (שמות טז) ר' חִזְקִיָּה פָּתַח (תהלים קל) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְיָ'. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת סָתַם, וְלָא פָּרִישׁ מָאן אָמְרוּ. אֶלָּא שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, דִּזְמִינִין (דף ס"ג ע"ב) כָּל בְּנֵי עָלְמָא לְמֵימַר, דְּזַמִּין הַאי שִׁיר לְמֵימְרֵיהּ לְדָרֵי עָלְמָא.

וּמַאי הוּא מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ. הָכִי תָּאנָא, כָּל מָאן דִּמְצַלֵּי צְלוֹתָא קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, בָּעֵי לְמִבְּעֵי בָּעוּתֵיהּ, וּלְצַלָּאָה מֵעֹמְקָא דְּלִבָּא, בְּגִין

לשון הקודש

הָרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם מְשַׁנִּים אוֹתָם וּמְהַפְּכִים רַחֲמִים לְדִין, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. **שָׁנָה** רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵהַמָּן הַזֶּה עֲתִידִים הַצַּדִּיקִים לֶאֱכֹל לָעוֹלָם הַבָּא. וְאִם תֹּאמַר כְּמוֹ זֶה? לֹא! אֶלָּא יוֹתֵר. שֶׁלֹּא הָיָה כָּךְ לְעוֹלָמִים. מַהוּ? כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ, וְכָתוּב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ וְגוֹ'.

רְאוּ כִּי ה' נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת. רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (תהלים קל) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה'. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, סָתַם וְלֹא פֵּרֵשׁ מִי אָמְרוּ. אֶלָּא שִׁיר הַמַּעֲלוֹת שֶׁעֲתִידִים לוֹמַר כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁעָתִיד הַשִּׁיר הַזֶּה לְהֵאָמֵר אוֹתוֹ לְדוֹרוֹת עוֹלָם. **וּמַהוּ** מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ? כָּךְ שָׁנִינוּ, כָּל מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ בַּקָּשָׁתוֹ וּלְהִתְפַּלֵּל

דְּיִשְׁתְּכַח לְבֵיהּ שְׁלִים בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וִיכַוֵּין לְבָא וּרְעוּתָא. וּמִי אָמַר דָּוִד הָכִי, וְהָא כְּתִיב, (תהלים קיט) בְּכָל לִבִּי דְּרַשְׁתִּיךָ. וְדָא קְרָא סַגִּי, מָאי בָּעֵי מִמַּעֲמַקִּים.

אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, כָּל בַּר נָשׁ דְּבָעֵי בָּעוּתֵיהּ קָמֵי מַלְכָּא, בָּעֵי לְכַוְּונָא דַּעְתָּא (נ"א לִבָּא) וּרְעוּתָא, מֵעִיקָּרָא דְּכָל עִקָּרִין, לְאַמְשָׁכָא בִּרְכָּאן מֵעִמְקָא דְּבֵירָא, (נ"א דְּכֹלָּא) בְּגִין דְּיַנְגִּיד בִּרְכָּאן מִמַּבּוּעָא דְּכֹלָּא. וּמַאי הוּא. הַהוּא אֲתָר דְּנָפִיק מִנֵּיהּ, וְאִשְׁתְּכַח מִנֵּיהּ, הַהוּא נָהָר, דִּכְתִיב, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן. וּכְתִיב (תהלים מו) נָהָר פְּלָגָיו יְשַׂמְּחוּ עִיר אֱלֹהִים. וְדָא אִקְרֵי מִמַּעֲמַקִּים. עִמְקָא דְּכֹלָּא, עִמְקָא דְּבֵירָא, דְּמַבּוּעִין נָפְקִין וְנַגְדִּין לְבָרְכָא כֹּלָּא. וְדָא הוּא שֵׁרוּתָא לְאַמְשָׁכָא בִּרְכָּאן מֵעֵילָּא לְתַתָּא.

לשון הקודש

מֵעֹמֶק הַלֵּב כְּדֵי שֶׁיִּמָּצֵא לִבּוֹ שָׁלֵם עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וִיכַוֵּן לֵב וְרָצוֹן. וְהֵאִם דָּוִד אָמַר כָּךְ, וַהֲרֵי כָּתוּב בְּכָל לִבִּי דְּרַשְׁתִּיךָ, וּפָסוּק זֶה מַסְפִּיק? מַה צָּרִיךְ מִמַּעֲמַקִּים?

אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, כָּל אָדָם שֶׁמְּבַקֵּשׁ בַּקָּשָׁתוֹ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, צָרִיךְ לְכַוֵּן דַּעְתּוֹ (לִבּוֹ) וּרְצוֹנוֹ מֵעִקָּר שֶׁל כָּל הָעִקָּרִים לִמְשֹׁךְ בְּרָכוֹת מֵעֹמֶק הַבְּאֵר (שֶׁל הַכֹּל), כְּדֵי שֶׁיַּשְׁפִּיעַ בְּרָכוֹת מֵהַמַּעְיָן שֶׁל הַכֹּל, וּמַהוּ? אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ וְנִמְצָא מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ נָהָר, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן, וְכָתוּב (תהלים מו) נָהָר פְּלָגָיו יְשַׂמְּחוּ עִיר אֱלֹהִים. וְזֶה נִקְרָא מִמַּעֲמַקִּים. עֹמֶק הַכֹּל, עֹמֶק הַבְּאֵר שֶׁמַּעְיָנוֹת יוֹצְאִים וְשׁוֹפְעִים לְבָרֵךְ אֶת הַכֹּל, וְזוֹהִי הָרֵאשִׁית לִמְשֹׁךְ בְּרָכוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה.

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, כַּד עַתִּיקָא סְתִימָאָה דְכָל סְתִימִין, בָּעֵי לְזַמְנָא בִּרְכָּאן לְעָלְמִין, אַשְׁרֵי כֹּלָּא, וְאַכְלִיל כֹּלָּא, בְּהַאי עֲמִיקָא עִלָּאָה, וּמֵהָכָא שָׁאִיב וְאִתְנְגִיד בֵּירָא (נ"א נָהֲרָא) דְּנַחֲלִין וּמַבּוּעִין אִתְנְגִידוּ מִנֵּיהּ, וּמִתְשַׁקְיָין מִנֵּיהּ כֻּלְּהוּ. וּמַאן דִּמְצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ, בָּעֵי לְכַוְּונָא לִבָּא וּרְעוּתָא, לְאַמְשָׁכָא בִּרְכָּאן מֵהַהוּא עֲמִיקָא דְכֹלָּא, בְּגִין דְּיִתְקַבַּל צְלוֹתֵיהּ, וְיִתְעַבִּיד רְעוּתֵיהּ.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵיהֶם אִישׁ אַל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, מִתְבָּרֵךְ עָלְמָא מֵהַהוּא יוֹמָא עִלָּאָה, דְּהָא כָּל שִׁיתָּא יוֹמִין מִתְבָּרְכָאן מִיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה. וְכָל יוֹמָא יָהִיב מֵהַהוּא בְּרָכָה דְקַבִּיל בְּהַהוּא יוֹמָא דִּילֵיהּ.

וְעַל דָּא מֹשֶׁה אָמַר, אִישׁ אַל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, כְּשֶׁהָעַתִּיק, נִסְתָּר שֶׁל הַנִּסְתָּרִים, רוֹצֶה לְזַמֵּן בְּרָכוֹת לָעוֹלָמוֹת, מַשְׁרֶה אֶת הַכֹּל, וּמַכְלִיל אֶת הַכֹּל בָּעֹמֶק הָעֶלְיוֹן הַזֶּה, וּמִכָּאן שׁוֹאֵב וְנִשְׁפָּע בְּאֵר (נָהָר) שֶׁנְּחָלִים וּמַעְיָנוֹת נִשְׁפָּעִים מִמֶּנּוּ, וְכֻלָּם נִשְׁקִים מִמֶּנּוּ. וּמִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, צָרִיךְ לְכַוֵּן לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ לִמְשֹׁךְ בְּרָכוֹת מֵאוֹתוֹ עֹמֶק שֶׁל הַכֹּל כְּדֵי שֶׁתִּתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ וְיַעֲשֶׂה רְצוֹנוֹ.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִישׁ אַל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכָל יוֹם וָיוֹם מִתְבָּרֵךְ הָעוֹלָם מֵאוֹתוֹ יוֹם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהֲרֵי כָּל שֵׁשֶׁת הַיָּמִים מִתְבָּרְכִים מִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְכָל יוֹם נוֹתֵן מֵאוֹתָהּ בְּרָכָה שֶׁקִּבֵּל מֵאוֹתוֹ יוֹם שֶׁלּוֹ.

וְעַל זֶה אָמַר מֹשֶׁה, אִישׁ אַל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ

בֹּקֶר. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּלָא יָהִיב, וְלָא יוֹזִיף יוֹמָא דָא לְחַבְרֵיהּ, אֶלָּא כָּל חַד וְחַד שָׁלִיט בִּלְחוֹדוֹי, בְּהַהוּא יוֹמָא דִילֵיהּ. דְּהָא לָא שָׁלִיט יוֹמָא בְיוֹמָא דְחַבְרֵיהּ.

בְּגִינֵי כַּךְ, כָּל אִינּוּן (נ"א אָמַר רִבִּי יְהוּדָה כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא מִתְבָּרֵךְ מֵהַהוּא יוֹמָא עִלָּאָה יוֹמָא שְׁבִיעָאָה וּמִתְבָּרְכָן כָּל שִׁיתָּא יוֹמִין כָּל חָד וְחָד בִּלְחוֹדוֹי וְכָל יוֹמָא יָהִיב בְּיוֹמָא דִילֵיהּ מֵהַהוּא בְּרָכָה דְקָבִיל מֵהַהוּא יוֹמָא עִלָּאָה וְעַל דָּא מֹשֶׁה אָמַר אִישׁ אַל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר דְּהָא לָא שַׁלִּיט יוֹמָא בְיוֹמָא דְלָאו דִילֵיהּ וְכָל אִינּוּן) **חֲמִשָּׁא יוֹמִין שַׁלִּיטִין בְּיוֹמַיְיהוּ, וְאִשְׁתְּכַח בֵּיהּ, מַה דְקַבִּילוּ, וְיוֹמָא שְׁתִיתָאָה אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ יַתִּיר. וְאַזְלָא הָא, כְּהָא דְאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מָאי דִכְתִיב יוֹם הַשִּׁשִּׁי, וְלָא אִתְּמַר הָכִי בְּכָל שְׁאַר יוֹמִין. אֶלָּא הָכִי אוּקְמוּהָ, הַשִּׁשִּׁי. דְּאִזְדַּוְּוּגָא** (דְּאִזְדַּמְּנָא) **בֵּיהּ מַטְרוֹנִיתָא. לְאַתְקְנָא פָּתוֹרָא לְמַלְכָּא, וּבְגִין כָּךְ, אִשְׁתְּכָחוּ בֵּיהּ תְּרֵין חוּלָקִין, חַד לְיוֹמֵיהּ, וְחַד לְתִקּוּנָא, בְּחֶדְוָותָא דְמַלְכָּא בְמַטְרוֹנִיתָא.**

לשון הקודש

עַד בֹּקֶר. מָה הַטַּעַם? כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתֵּן וְלֹא יַלְוֶה יוֹם זֶה לַחֲבֵרוֹ, אֶלָּא כָּל אֶחָד וְאֶחָד שׁוֹלֵט לְבַדּוֹ בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁלּוֹ, שֶׁהֲרֵי לֹא שׁוֹלֵט יוֹם בַּיּוֹם שֶׁל חֲבֵרוֹ.

מִשּׁוּם כָּךְ כָּל אוֹתָם (אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל יוֹם וְיוֹם מִתְבָּרֵךְ מֵאוֹתוֹ יוֹם עֶלְיוֹן, יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וּמִתְבָּרְכִים כָּל שִׁשָּׁה הַיָּמִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּפְנֵי עַצְמוֹ, וְכָל יוֹם נוֹתֵן בַּיּוֹם שֶׁלּוֹ מֵאוֹתָהּ בְּרָכָה שֶׁקִּבֵּל מֵאוֹתוֹ יוֹם עֶלְיוֹן, וְעַל זֶה אָמַר מֹשֶׁה, אִישׁ אַל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר, שֶׁהֲרֵי לֹא שׁוֹלֵט יוֹם בַּיּוֹם שֶׁלֹּא שֶׁלּוֹ, וְכָל אוֹתָם) חֲמִשָּׁה יָמִים שׁוֹלְטִים בַּיָּמִים שֶׁלָּהֶם, וְנִמְצָא בּוֹ מַה שֶׁקִּבְּלוּ, וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי נִמְצָא יוֹתֵר. וְזֶה הוֹלֵךְ כְּפִי מַה שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה שֶׁכָּתוּב יוֹם הַשִּׁשִּׁי וְלֹא נֶאֱמַר כָּךְ בְּכָל שְׁאָר הַיָּמִים – אֶלָּא כָּךְ פֵּרוּשׁוֹ, הַשִּׁשִּׁי – שֶׁהִזְדַּוְּוּגָה [שֶׁהִזְדַּמְּנָה] בּוֹ הַגְּבִירָה לְהַתְקִין שֻׁלְחָן לַמֶּלֶךְ. וְלָכֵן

וְהַהוּא לֵילְיָא, חֶדְוָותָא דְמַטְרוֹנִיתָא בְמַלְכָּא, וְזִווּגָא דִלְהוֹן, וּמִתְבָּרְכָאן כָּל שִׁיתָּא יוֹמִין, כָּל חַד וְחַד בִּלְחוֹדוֹי. בְּגִין כַּךְ, בָּעֵי בַר נָשׁ לְסַדְרָא פָּתוֹרֵיהּ בְּלֵילְיָא דְשַׁבְּתָא, בְּגִין דְשָׁארִי עָלֵיהּ בִּרְכָאן מִלְּעֵילָּא, וּבִרְכָתָא לָא אִשְׁתְּכַח עַל פָּתוֹרָא רֵיקַנְיָא, (וְהַהוּא לֵילְיָא חֶדְוָותָא דְמַטְרוֹנִיתָא בְּמַלְכָּא וְזִווּגָא דִלְהוֹן) בְּגִין כָּךְ, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְיַדְעִין רָזָא דָא, זִווּגָא דִלְהוֹן מְעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת.

רְאוּ כִּי יְיָ' נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת, מָאי שַׁבָּת. יוֹמָא דְּבֵיהּ נַיְיחִין שְׁאַר יוֹמִין, וְהוּא כְּלָלָא דְכָל אִינּוּן שִׁיתָּא אַחֲרָנִין, וּמִנֵּיהּ מִתְבָּרְכִין. רִבִּי יֵיסָא אָמַר, וְכֵן נָמֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִקְרֵי שַׁבָּת, בְּגִין דְּאִיהִי בַּת זוּגוֹ, וְדָא הִיא כַּלָּה. דִּכְתִיב (שמות לא) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִיא לָכֶם. לָכֶם וְלָא

לשון הקודש

נִמְצָאוּ בוֹ שְׁנֵי חֲלָקִים – אֶחָד לְיוֹמוֹ, וְאֶחָד לְתִקּוּן בְּשִׂמְחַת הַמֶּלֶךְ בַּגְּבִירָה. **וְאוֹתוֹ** לַיְלָה שִׂמְחַת הַגְּבִירָה בַּמֶּלֶךְ וְזִווּגָם, וּמִתְבָּרְכִים כָּל שֵׁשֶׁת הַיָּמִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְבַדּוֹ, וְלָכֵן צָרִיךְ אָדָם לְסַדֵּר שֻׁלְחָנוֹ בְּלֵיל הַשַּׁבָּת, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁרוּ עָלָיו בְּרָכוֹת מִלְּמַעְלָה, וּבְרָכָה לֹא נִמְצֵאת עַל שֻׁלְחָן רֵיק. (וְאוֹתוֹ לַיְלָה שִׂמְחָתָהּ שֶׁל הַגְּבִירָה בַּמֶּלֶךְ וְזִווּגָם) לָכֵן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁיּוֹדְעִים סוֹד זֶה, זִווּגָם מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת. **רְאוּ** כִּי ה' נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת. מַה זֶּה שַׁבָּת? יוֹם שֶׁבּוֹ נָחִים שְׁאָר הַיָּמִים, וְהוּא כְּלָל שֶׁל כָּל אוֹתָם שֵׁשֶׁת הָאֲחֵרִים, וּמִמֶּנּוּ הֵם מִתְבָּרְכִים. רַבִּי יֵיסָא אָמַר, וְכֵן גַּם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת שַׁבָּת, מִשּׁוּם שֶׁהִיא בַּת זוּגוֹ, וְזוֹהִי כַּלָּה, שֶׁכָּתוּב (שמות לא) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִיא לָכֶם. לָכֶם וְלֹא לִשְׁאָר הָעַמִּים.

לִשְׁאַר עַמִּין, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות לא) בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְדָא הִיא אַחֲסָנַת יְרוּתַת עָלְמִין לְיִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא, כְּתִיב (ישעיה נח) אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ וְגוֹ' וּבְאַתְרֵיהּ אוֹקִימְנָא מִלֵּי.

כְּתִיב אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. מִמְּקוֹמוֹ. תָּנֵינָן, מֵהַהוּא מָקוֹם דְּאִתְחָזֵי לְמֵהַךְ. וְרָזָא דְמִלָּה דִכְתִיב, (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ' מִמְּקוֹמוֹ, וְדָא אִיהוּ מָקוֹם. וְדָא אִיהוּ רָזָא דִכְתִיב, (שמות ג) כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא. אֲתָר יְדִיעָא קָרֵינָן לֵיהּ מָקוֹם דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָא יְקָרָא עִלָּאָה.

וּבְגִין כַּךְ, אַזְהָרוּתָא לְבַר נָשׁ, דְּקָא מִתְעַטְּרָא בְּעִטּוּרָא קַדִּישָׁא דִלְעֵילָא, דְּלָא יִפּוּק מִנֵּיהּ בְּפוּמֵיהּ מִלּוּלָא דְּחוֹל, בְּגִין דְּאִי יִפּוּק מִנֵּיהּ, קָא (דף ס"ד ע"א) מְחַלֵּל יוֹמָא דְשַׁבְּתָא, בִּידוֹי בְּעוֹבַדְתָּא.

לשון הקודש

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְזוֹהִי נַחֲלַת יְרֻשַּׁת עוֹלָמִים לְיִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן כָּתוּב (ישעיה נח) אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ וְגוֹ', וּבִמְקוֹמוֹ בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים.

כָּתוּב אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. מִמְּקוֹמוֹ – שָׁנִינוּ, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁרָאוּי לָלֶכֶת, וְסוֹד הַדָּבָר – שֶׁכָּתוּב (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ, וְזֶהוּ מָקוֹם, וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב, כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא. מָקוֹם יָדוּעַ קוֹרְאִים לוֹ מָקוֹם שֶׁנּוֹדָע הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן.

וְלָכֵן אַזְהָרָה לָאָדָם שֶׁמִּתְעַטֵּר בְּעִטּוּר קָדוֹשׁ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁלֹּא יֵצֵא מִפִּיו דִּבּוּר שֶׁל חֹל, מִשּׁוּם שֶׁאִם יֵצֵא מִמֶּנּוּ, הוּא מְחַלֵּל אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, בְּיָדוֹ – בְּמַעֲשֶׂה,

בְּרַגְלוֹי, לְמֵהַךְ לְבַר מִתְּרֵין אַלְפִין אַמִּין. כָּל אִלֵּין חִלּוּלָא דְשַׁבְּתָא אִינּוּן.

אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ, דָּא אִיהוּ אֲתָר יַקִּירָא דִקְדוּשָׁה, דְּהָא לְבַר מִנֵּיהּ, אֱלֹהִים אֲחֵרִים נִינְהוּ. בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ', דָּא כָּבוֹד דִּלְעֵילָא. מִמְּקוֹמוֹ, דָּא כָּבוֹד דִּלְתַתָּא. דָּא אִיהוּ רָזָא דַעֲטָרָא דְשַׁבָּת, בְּגִין כַּךְ אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּזָכֵי לִיקָרָא דְשַׁבְּתָא זַכָּאָה אִיהוּ בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

וַיֹּאמֶר יְיָ' אֶל מֹשֶׁה עֲבוֹר לִפְנֵי הָעָם וְגוֹ'. (שמות יז) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (תהלים לד) חוֹנֶה מַלְאַךְ יְיָ' סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בִיקָרֵיהוֹן, יַתִּיר עַל דִּילֵיהּ. תָּא חֲזֵי, כַּמָּה אִינּוּן בְּנֵי עָלְמָא, דִּמְחָרְפֵי

לשון הקודש

וּבְרַגְלָיו – לָלֶכֶת מִחוּץ לְאַלְפַּיִם אַמָּה. כָּל אֵלּוּ הֵם חִלּוּל שַׁבָּת.

אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ – זֶהוּ מָקוֹם נִכְבָּד שֶׁל קְדֻשָּׁה, שֶׁהֲרֵי מִחוּצָה לוֹ הֵם אֱלֹהִים אֲחֵרִים. בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' – זֶהוּ כָּבוֹד שֶׁלְּמַעְלָה. מִמְּקוֹמוֹ – זֶה כָּבוֹד שֶׁלְּמַטָּה. זֶהוּ סוֹד עֲטֶרֶת הַשַּׁבָּת, וְלָכֵן אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת. אַשְׁרָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲבֹר לִפְנֵי הָעָם וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (תהלים לד) חֹנֶה מַלְאַךְ ה' סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בִּכְבוֹדָם יוֹתֵר עַל שֶׁלּוֹ. בֹּא רְאֵה כַּמָּה הֵם בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁמְּחָרְפִים וּמְגַדְּפִים לְמַעְלָה, כְּמוֹ

וּמְגַדְּפֵי לְעֵילָא, כְּגוֹן סַנְחֵרִיב חֵרֵף וְגִדֵּף, וְאָמַר (מלכים ב יח) מִי בְכָל אֱלֹהֵי הָאֲרָצוֹת וְגוֹ'. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָחִיל, וְלָא תָבַע מִנֵּיהּ. כֵּיוָן דְּאוֹשִׁיט יְדֵיהּ עַל חִזְקִיָּה, מַה כְּתִיב (מלכים ב יט) וַיֵּצֵא מַלְאַךְ יְיָ' וַיַּךְ בְּמַחֲנֵה אַשּׁוּר וְגוֹ'.

יָרָבְעָם בֶּן נְבָט הָוָה פָּלַח לְעֲבוֹדָה זָרָה, וּמְקַטֵּר לָהּ, וּמְזַבַּח לָהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא תָבַע מִנֵּיהּ. וְכַד אָתָא עִדּוֹ נְבִיאָה, וְאִתְנַבֵּי עָלֵיהּ, וְאוֹשִׁיט יָרָבְעָם יְדָא לְקָבְלֵיהּ, מַה כְּתִיב (מלכים א יג) וַתִּיבַשׁ יָדוֹ וְגוֹ', וְלֹא יָכֹל לַהֲשִׁיבָהּ אֵלָיו. (וְעַל דְּפַלָּח לַעֲבוֹדָה זָרָה לָא תָבַע לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא).

פַּרְעֹה חֵרֵף וְגִדֵּף, וְאָמַר (שמות ה) מִי יְיָ' וְגוֹ'. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא תָבַע מִנֵּיהּ, עַד דְּסָרִיב בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב, (שמות ט) עוֹדְךָ מִסְתּוֹלֵל בְּעַמִּי. (שמות ט) הִנֵּה יַד יְיָ' הוֹיָה בְּמִקְנְךָ וְגוֹ', וְכֵן בְּכָל

לשון הקודש

שֶׁסַּנְחֵרִיב חֵרֵף וְגִדֵּף וְאָמַר (מלכים–ב יח) מִי בְּכָל אֱלֹהֵי הָאֲרָצוֹת וְגוֹ'. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָחַל וְלֹא תָבַע מִמֶּנּוּ. כֵּיוָן שֶׁהוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ עַל חִזְקִיָּה, מַה כָּתוּב? (שם יט) וַיֵּצֵא מַלְאַךְ ה' וַיַּךְ בְּמַחֲנֵה אַשּׁוּר וְגוֹ'.

יָרָבְעָם בֶּן נְבָט הָיָה עוֹבֵד לַעֲבוֹדָה זָרָה וּמְקַטֵּר לָהּ וְזוֹבֵחַ לָהּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא תָבַע מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁבָּא עִדּוֹ הַנָּבִיא וְהִתְנַבֵּא עָלָיו, וְהוֹשִׁיט יָרָבְעָם אֶת יָדוֹ כְּנֶגְדּוֹ – מַה כָּתוּב? (שם–א יג) וַתִּיבַשׁ יָדוֹ וְגוֹ', וְלֹא יָכֹל לַהֲשִׁיבָהּ אֵלָיו. וְעַל שֶׁעָבַד לַעֲבוֹדָה זָרָה לֹא תָבַע אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא).

פַּרְעֹה חֵרֵף וְגִדֵּף, וְאָמַר (שמות ה) מִי ה' וְגוֹ', וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא תָבַע מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁסֵּרֵב לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (שם ט) עוֹדְךָ מִסְתּוֹלֵל בְּעַמִּי, (שם) הִנֵּה יַד ה' הוֹיָה

אֲתָר, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָּבַע עֶלְבּוֹנָא דְצַדִּיקַיָּיא יַתִּיר עַל דִּילֵיהּ.

הָכָא מֹשֶׁה, אָמַר עוֹד מְעַט וּסְקָלוּנִי, אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֹשֶׁה לָאו עִידָּן הוּא לְמִתְבַּע עֶלְבּוֹנָךְ, אֶלָּא עֲבוֹר לִפְנֵי הָעָם, וְאַחְמֵי מָאן יוֹשִׁיט יְדוֹי לְקָבְלָךְ, וְכִי בִּרְשׁוּתַיְיהוּ אַתְּ קָאִים, אוֹ בִּרְשׁוּתִי.

וּמַטְּךָ אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיְאוֹר קַח בְּיָדְךָ וְהָלָכְתָּ.

השלמה מההשמטות (סימן ו)

תַּנְיָא אָמַר רִבִּי יוֹסִי גָּלִיף הָוָה חוּטְרָא מִתְּרֵין סִטְרִין מִשְׁמָא קַדִּישָׁא, חַד סִטְרָא דְרַחֲמֵי וְדִינָא בְּאַתְוָון גְּלִיפָן, וְחַד סִטְרָא דִינָא בְּדִינָא נָחָשׁ עֲלֵי צוּר. תָּא חֲזֵי כְּתִיב (שמות י"ד) וְאַתָּה הָרֵם אֶת

לשון הקודש

בְּמִקְנְךָ וְגוֹ'. וְכֵן בְּכָל מָקוֹם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹבֵעַ אֶת עֶלְבּוֹן הַצַּדִּיקִים יוֹתֵר עַל שֶׁלּוֹ.

כָּאן מֹשֶׁה אָמַר (שם יז) עוֹד מְעַט וּסְקָלוּנִי. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מֹשֶׁה, אֵינוֹ זְמַן לִתְבֹּעַ אֶת עֶלְבּוֹנְךָ, אֶלָּא עֲבֹר לִפְנֵי הָעָם, וְנִרְאֶה מִי יוֹשִׁיט יָדוֹ כְּנֶגְדְּךָ. וְכִי בִּרְשׁוּתָם אַתָּה עוֹמֵד, אוֹ בִּרְשׁוּתִי?

וּמַטְּךָ אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיְאֹר קַח בְּיָדְךָ וְהָלָכְתָּ.

השלמה מההשמטות (סימן ו)

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חָקוּק הָיָה הַמַּטֶּה מִשְּׁנֵי צְדָדִים מֵהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, צַד אֶחָד שֶׁל רַחֲמִים וְדִין בְּאוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת, וְצַד אֶחָד דִּין בְּדִין – נָחָשׁ עֲלֵי צוּר. בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (שמות יד) וְאַתָּה הָרֵם אֶת מַטְּךָ

מַטֶּךָ וּנְטֵה אֵת יָדְךָ עַל הַיָּם. מָאי וּנְטֵה, כְּלוֹמַר נְטֵה בְּחָד גִּיסָא דִּגְלִיפָּא בְּרַחֲמֵי וְדִינָא, וּכְתִיב וַיֵּט מֹשֶׁה אֵת יָדוֹ וְלָא כְתִיב וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה אֵת יָדוֹ. כְּלוֹמַר, אַסְטֵי מֵחָד גִּיסָא. וְאִי תֵּימָא דְּגָלִיף הָוָה מִקַּדְמָת דְּנָא נָחָשׁ עֲלֵי צוּר, אֶלָּא בְּאַסְנָא אִתְגְּלִיף דִּכְתִיב (שמות ד) וַיַּשְׁלִכֵהוּ אַרְצָה וַיְהִי לְנָחָשׁ, בְּהַהִיא שַׁעְתֵּי אִתְגְּלִיף נָחָשׁ עֲלֵי צוּר.

וְתָא חֲזֵי אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּשְׁמוֹי הֲוֹוּ גְּלִיפָן בְּחוּטְרָא יַעֲבִידוּ אָתָאן, וְתַנְיָא תְּרֵין אָתִין אִתְעֲבִידוּ בְּיַמָּא בְּהַהוּא סְטָר דְּסָטָא מֹשֶׁה בְּרַחֲמֵי וְדִינָא, בַּזָּע יַמָּא לְיִשְׂרָאֵל בְּתְרֵיסַר שְׁבִילִין וְאָתִיב בְּדִינָא עַל מִצְרָאֵי וְאַטְבָּע לְהוֹן בִּתְהוֹמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות י"ד) וַיָּשֶׁב ה' עֲלֵיהֶם אֵת מֵי הַיָּם מֵהַהִיא שַׁעְתָּא בָּעָא לְאַפְּקָא

לשון הקודש

וּנְטֵה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם. מַהוּ וּנְטֵה? כְּלוֹמַר, הַטֵּה בְּצַד אֶחָד שֶׁחָקוּק בְּרַחֲמִים וְדִין, וְכָתוּב וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ, וְלֹא כָתוּב וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ. כְּלוֹמַר, הַטֵּה מִצַּד אֶחָד. וְאִם תֹּאמַר שֶׁחָקוּק הָיָה מִזְּמַן קַדְמוֹן נָחָשׁ עֲלֵי צוּר, אֶלָּא בַּסְּנָה נֶחְקַק, שֶׁכָּתוּב (שמות ד) וַיַּשְׁלִכֵהוּ אַרְצָה וַיְהִי לְנָחָשׁ. בַּשָּׁעָה הַהִיא נֶחְקַק נָחָשׁ עֲלֵי צוּר.

וּבָא רְאֵה, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁשְּׁמוֹתָיו שֶׁהָיוּ חֲקוּקִים בַּמַּטֶּה יַעֲשׂוּ הָאוֹתוֹת, וְלָמַדְנוּ, שְׁנֵי אוֹתוֹת נַעֲשׂוּ בַּיָּם. בַּצַּד הַהוּא שֶׁהִטָּה מֹשֶׁה בְּרַחֲמִים וְדִין קָרַע הַיָּם לְיִשְׂרָאֵל בִּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבִילִים, וְהֵשִׁיב בַּדִּין עַל הַמִּצְרִים וְהִטְבִּיעַ אוֹתָם בַּתְּהוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם יד) וַיָּשֶׁב ה' עֲלֵיהֶם אֶת מֵי הַיָּם. מֵאוֹתָהּ שָׁעָה רָצָה לְהוֹצִיא מַיִם.

מַיָּא. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַסְטֵי חוּטְרָא מִגִּיסָא אוֹחֲרָא וּתְרֵין אָתָאן אִתְעֲבִיד בֵּיהּ, כְּמָה דְּאִתְעֲבִיד מִסִּטְרָא אוֹחֲרָא, חַד אַת הָכָא וְחַד אַת בִּמְרִיבָה. אֲבָל הַשְׁתָּא, (שמות י"ז) וְהִכִּיתָ בַּצּוּר, בְּאַן צוּר, בְּהַאי צוּר, וְסָלִיק נָחָשׁ דִּלְזִמְנָא אַחֲרָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר מָאי דִּכְתִיב (במדבר כ) קַח אֵת הַמַּטֶּה וְהַקְהֵל אֵת הָעֵדָה אַתָּה וְאַהֲרֹן אָחִיךָ וְדַבַּרְתֶּם. מָהוּ וְדִבַּרְתֶּם.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר מָנֵי לֵיהּ עַל נָחָשׁ דְּהָא אִתְעֲבִיד בַּצּוּר. הַשְׁתָּא בָּעֵי דְּאִתְעֲבִיד בְּנָחָשׁ לְאַשְׁלָמָא שְׁמוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאִלֵּין אָתִין, מַשְׁמַע דִּכְתִיב וְדִבַּרְתֶּם וּכְתִיב (במדבר כ"א) וַיְדַבֵּר הָעָם בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה. מָה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ, וַיְשַׁלַּח ה' בָּעָם אֵת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים וְגוֹ'. מָה נָחָשׁ חֵילֵיהּ בְּפוּמֵיהּ, אוֹף הָכָא בְּפוּמָא וּמֹשֶׁה לָא

לשון הקודש

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הַטֵּה הַמַּטֶּה מִצַּד אַחֵר וּשְׁנֵי אוֹתוֹת תַּעֲשֶׂה בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה מֵהַצַּד הָאַחֵר, אוֹת אֶחָד כָּאן וְאוֹת אֶחָד בִּמְרִיבָה. אֲבָל עַתָּה – (שמות יז) וְהִכִּיתָ בַּצּוּר. בְּאֵיזֶה צוּר? בְּזֶה הַצּוּר, וְיַעֲלֶה נָחָשׁ שֶׁל זְמַן אַחֵר. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר כ) קַח אֶת הַמַּטֶּה וְהַקְהֵל אֶת הָעֵדָה אַתָּה וְאַהֲרֹן אָחִיךָ וְדַבַּרְתֶּם? מַהוּ וְדִבַּרְתֶּם?

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, צִוָּה אוֹתוֹ עַל הַנָּחָשׁ, שֶׁהֲרֵי נַעֲשָׂה בַּצּוּר. עַתָּה צָרִיךְ שֶׁיֵּעָשֶׂה בַּנָּחָשׁ לְהַשְׁלִים שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאֵלּוּ הָאוֹתוֹת, מַשְׁמַע שֶׁכָּתוּב וְדִבַּרְתֶּם, וְכָתוּב (שם כא) וַיְדַבֵּר הָעָם בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? וַיְשַׁלַּח ה' בָּעָם אֵת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים

עָבַד הָכִי, אֶלָּא הִכָּה, מָחָא וְלָא אַשְׁלִים שְׁמָא, אֶלָּא חָזַר בְּקַדְמִיתָא בִּשְׁמָא דְצוּר וְשָׁבַק שְׁמָא דְנָחָשׁ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיַּךְ, וְלָא כְתִיב וַיְדַבֵּר, כְּמָה דְאִתְפְּקַד, וְדִבַּרְתֶּם. דְּתָנֵינָן צוּר לְמֶעְבַּד, וְנָחָשׁ לְמַלְלָא. (במדבר כ) וַיַּךְ אֵת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם, חַד דְּעָבַר וְחַד הַשְׁתָּא.

תַּנְיָא אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר בֵּיהּ שַׁעֲתָא אִשְׁתָּאַר שְׁמָא, כְּלוֹמַר דְּלָא אִשְׁתְּלִים בְּהַהוּא אוֹת דְּשָׁבִיק מֹשֶׁה נָחָשׁ וְלָא אִשְׁתְּלִים כָּל שְׁמָא, דְּהָא בְּחָד גִּיסָא אִשְׁתְּלִים. בְּיַמָּא מִגִּיסָא אוֹחֲרָא, שָׁרֵי בַּצּוּר וְלָא אִשְׁתְּלִים בְּנָחָשׁ. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עֲבַדְתְּ דְשָׁרֵי שְׁמִי וְלָא אִשְׁתְּלִים לְמֶעְבַּד אַתְוָון, אוֹף אַתְּ שָׁרִית, וְלָא תִשְׁתְּלִים. (במדבר כ) לָכֵן לֹא תָבִיאוּ, שָׁרִית לְאַפָּקָא לוֹן, וְלָא תִשְׁתְּלִים

לשון הקודש

וגו'. מַה נָּחָשׁ כֹּחוֹ בְּפִיו, אַף כָּאן בְּפִיו. וּמֹשֶׁה לֹא עָשָׂה כָּךְ, אֶלָּא הִכָּה, הִכָּה וְלֹא הִשְׁלִים הַשֵּׁם, אֶלָּא חָזַר כְּרִאשׁוֹנָה בַּשֵּׁם שֶׁל צוּר וְעָזַב שֵׁם שֶׁל נָחָשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּךְ, וְלֹא כָתוּב וַיְדַבֵּר, כְּמוֹ שֶׁנִּצְטַוָּה – וְדִבַּרְתֶּם. שֶׁשָּׁנִינוּ, צוּר לַעֲשׂוֹת, וְנָחָשׁ לְדַבֵּר. (שם כ) וַיַּךְ אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם. אֶחָד שֶׁעָבַר וְאֶחָד עַתָּה.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִשְׁאַר הַשֵּׁם, כְּלוֹמַר שֶׁלֹּא נִשְׁלַם בָּאוֹת הַהוּא, שֶׁעָזַב מֹשֶׁה הַנָּחָשׁ וְלֹא נִשְׁלַם כָּל הַשֵּׁם, שֶׁהֵרֵי בְּצַד אֶחָד נִשְׁלָם. בַּיָּם מִצַּד אַחֵר. הִתְחִיל בַּצּוּר וְלֹא נִשְׁלַם בַּנָּחָשׁ. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: עָשִׂיתָ שֶׁהִתְחִיל שְׁמִי וְלֹא נִשְׁלַם לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹת, אַף אַתָּה תַּתְחִיל וְלֹא תַשְׁלִים. (במדבר כ) לָכֵן לֹא תָבִיאוּ, הִתְחַלְתָּ לְהוֹצִיא

לְאָעָלָא לוֹן לְאַרְעָא. לַכֵּן לֹא תַבִּיאוּ, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר יָדַע לִבָּא דְמשֶׁה בְקַדְמִיתָא, דְּדָחִיל כַּד חָמָא נָחָשׁ. דִּכְתִיב (שמות ד') וַיָּנָס מֹשֶׁה מִפָּנָיו, לִבָּא חָמָא וְלָא יָדַע.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר כְּתִיב (במדבר כ"א) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחַשׁ נְחֹשֶׁת וַיְשִׂמֵהוּ עַל הַנֵּס, עַל נֵס לָא כְתִיב אֶלָּא עַל הַנֵּס. בָּעָא לְאַתְקָנָא מָה דְחַסֵּר. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתִיב (במדבר כ"ז) לְהַקְדִּישֵׁנִי בַמַּיִם, בַּמַּיִם וְלֹא בְדָבָר אַחֵר. כְּשֵׁם שֶׁהִתְחַלְתָּ בְּמַיִם, בְּעֵינָא דְיִשְׁתְּלִים בִּשְׁמִי הַנֵּס בְּמַיִם. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אַתְרָא דְחַסֵּר לָא שְׁלִים אֲבָל אַתְּ מַגִּיד נִסָּא חָדָא (נ"א הָכָא).

אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ כְּתִיב (במדבר כ"א) עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף, עֲשֵׂה לְךָ, לְתוֹעַלְתְּךָ. עֲשֵׂה לְךָ, תַּקִּין מָה דְחַסָּרְתְּ וְעִם כָּל זֶה, לָא תִקֵּן אֶלָּא רְאִיָּיה, שֶׁהָיוּ

לשון הקודש

אוֹתָם – וְלֹא תַשְׁלִים לְהַכְנִיס אוֹתָם לָאָרֶץ. לָכֵן לֹא תָבִיאוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, יָדַע לֵב שֶׁל מֹשֶׁה בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁהִתְיָרֵא כַּאֲשֶׁר רָאָה הַנָּחָשׁ, שֶׁכָּתוּב (שמות ד) וַיָּנָס מֹשֶׁה מִפָּנָיו. הַלֵּב רָאָה וְלֹא יָדַע.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּתוּב (במדבר כא) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחַשׁ נְחֹשֶׁת וַיְשִׂמֵהוּ עַל הַנֵּס. עַל נֵס לֹא כָתוּב, אֶלָּא עַל הַנֵּס. רָצָה לְתַקֵּן מַה שֶׁחָסֵר. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּתוּב (במדבר כז) לְהַקְדִּישֵׁנִי בַמַּיִם, בַּמַּיִם וְלֹא בְדָבָר אַחֵר. כְּשֵׁם שֶׁהִתְחַלְתָּ בְּמַיִם, רְצוֹנִי שֶׁיִּשְׁתַּלֵּם בִּשְׁמִי הַנֵּס בַּמַּיִם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מָקוֹם שֶׁחָסֵר לֹא שָׁלֵם, אֲבָל אַתָּה תַּמְשִׁיךְ נֵס אֶחָד (כָּאן).

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כָּתוּב (במדבר כא) עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף. עֲשֵׂה לְךָ – לְתוֹעַלְתְּךָ. עֲשֵׂה

רוֹאִים בַּנָּחָשׁ וְחַיִּין, אֲבָל לֹא נִקְדָּשׁ שְׁמָא בְּמַיִם וְאִשְׁתָּאַר חָסֵר מֵהַשְּׁאָר. וְתִקַּנְתָּ בִּרְאִיָּה, (דברים ל"ב) עֲלֵה אֶל הַר הָעֲבָרִים וּרְאֵה, הִנְּךָ רוֹאֶה בְּעֵינֶיךָ וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבוֹר (במדבר כ"ז) וְרָאִיתָ אוֹתָהּ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל עַמֶּךָ. תָּא חֲזֵי דְּאַפִּילוּ רְאִיָּיה כְּיוַן דְּעָבַד רְאִיָּה, בְּהַאי אַשְׁלִים לֵיהּ רְאִיָּה, אֲבָל לָא אַשְׁלִים שְׁמָא בְּמַיָּא כְּמוֹ שְׁאַר כָּל שְׁמָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק בְּשָׁעָה דְּאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (במדבר כ) לָכֵן לֹא תָבִיאוּ. אָמַר מֹשֶׁה, הַאי חִוְיָא לְתַקָּלָא עַלְמָא הֲוָה. אָמַר לֵיהּ מֹשֶׁה, לָאו הָכִי, דִּינָא לְחַיָּיבַיָּיא וְחַיִּין לְמָארֵי קְשׁוֹט, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה דִּכְתִיב (במדבר כ) וְרָאָה אוֹתוֹ וָחַי יָדַע מֹשֶׁה דְּרָכָיו וְהִצְדִּיק עָלָיו אֵת הַדִּין. פְּתַח וְאָמַר, (דברים ל"ב) הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ, דָּא הוּא צוּר דְּקָאָמְרִינָן (דברים ל"ב)

לשון הקודש

לְךָ – תַּקֵּן מַה שֶּׁחִסַּרְתָּ. וְעִם כָּל זֶה לֹא תִקֵּן אֶלָּא הָרְאִיָּה, שֶׁהָיוּ רוֹאִים בַּנָּחָשׁ וְחַיִּים. אֲבָל לֹא נִקְדַּשׁ הַשֵּׁם בַּמַּיִם, וְנִשְׁאַר חָסֵר מֵהַשְּׁאָר. וְתִקַּנְתָּ בִּרְאִיָּה – (דברים לב) עֲלֵה אֶל הַר הָעֲבָרִים, וּרְאֵה, הִנְּךָ רוֹאֶה בְּעֵינֶיךָ, (שם לא) וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבֹר, (במדבר כז) וְרָאִיתָ אֹתָהּ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל עַמֶּיךָ. בֹּא וּרְאֵה שֶׁאֲפִלּוּ רְאִיָּה, כֵּיוָן שֶׁעָשָׂה רְאִיָּה, בָּזֶה הִשְׁלִים לְעַצְמוֹ הָרְאִיָּה, אֲבָל לֹא הִשְׁלִים אֶת הַשֵּׁם בַּמַּיִם כְּמוֹ שְׁאָר כָּל הַשֵּׁמוֹת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (במדבר כ) לָכֵן לֹא תָבִיאוּ, אָמַר מֹשֶׁה, הַנָּחָשׁ הַזֶּה הוּא לְתַקָּלָה בָּעוֹלָם הָיָה. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא כָּךְ – דִּין לַחַיָּבִים, וְחַיִּים לְבַעֲלֵי הָאֱמֶת. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁכָּתוּב (במדבר כ) וְרָאָה אֹתוֹ וָחַי, יָדַע מֹשֶׁה דְּרָכָיו וְהִצְדִּיק עָלָיו אֶת

אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל דִּכְתִיב, וְרָאָה אוֹתוֹ וָחַי. וּכְתִיב (שְׁמוּאֵל ב' כ"ב) הָאֵל תַּמִּים דַּרְכּוֹ.

אָמַר ר' חִיָּיא וְהָא תָּנֵינָן, אֵל, גְּזֵרַת רַחֲמֵי הוּא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (במדבר כ"ג) אֵל מוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם, (שמות ל"ד) אֵל רַחוּם וְחַנּוּן. אָמַר לֵיהּ, לָאו הָכִי. דְּתָנֵינָן, שָׁלִיט רַחֲמֵי עַל דִּינָא, אֵל בִּלְחוֹדוֹי יְכוֹלֶת הָוָה לֵיהּ וּרְשׁוּתֵיהּ הָוָה דִּילֵיהּ. מָאי יְכוֹלֶת, שׁוּלְטָנוּתָא דְאֵל, אִתְגַּבַּר גְּזֵירָה דִּילֵיהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (בראשית ל"א) יֵשׁ לְאֵל יָדִי, וּרְשׁוּתָא דִּילֵיהּ יֵכוֹלֶת דְּעֵינָא בִישָׁא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר יֵשׁ לְאֵל יָדִי. אָמַר לֵיהּ, וְהָא כְּתִיב (דברים י') הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבֹּר, אֵל גָּדוֹל נָצְחָא, אֵל בִּלְחוֹדוֹי נָצְחָא. וּכְתִיב (דְּבָרִים ל"ב) הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט. הַא צוּר (דְּבָרִים ל"ב) אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל, הַא נָחָשׁ עֲלֵי צוּר.

לשון הקודש

הַדִּין. פָּתַח וְאָמַר, (דברים לב) הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ. זֶהוּ הַצּוּר שֶׁאֲנַחְנוּ אוֹמְרִים (שם) אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל, שֶׁכָּתוּב וְרָאָה אֹתוֹ וָחַי, וְכָתוּב (שמואל–ב כב) הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וַהֲרֵי שָׁנִינוּ, אֵל – גְּזֵרַת רַחֲמִים הִיא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כג) אֵל מוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם, (שמות לד) אֵל רַחוּם וְחַנּוּן. אָמַר לוֹ, לֹא כָּךְ, שֶׁלָּמַדְנוּ, שׁוֹלֵט רַחֲמִים עַל הַדִּין. אֵל לְבַדּוֹ יְכֹלֶת הָיְתָה לוֹ וְהָרְשׁוּת הָיְתָה שֶׁלּוֹ. מָה הַיְכֹלֶת? שְׁלִיטָה שֶׁל אֵל, הִתְחַזְּקָה גְּזֵרָה שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית לא) יֵשׁ לְאֵל יָדִי, וּרְשׁוּת שֶׁלּוֹ יְכֹלֶת שֶׁל עַיִן רָעָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יֵשׁ לְאֵל יָדִי. אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי כָּתוּב (דברים י) הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבֹּר. אֵל גָּדוֹל נוֹצֵחַ, אֵל לְבַדּוֹ נוֹצֵחַ. וְכָתוּב (שם לב) הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט. זֶה צוּר (שם) אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל. זֶה נָחָשׁ עֲלֵי צוּר.

נֶחְדָּר לְמִילֵי קַדְמָאֵי, וּכְתִיב (איוב ח) **הַאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט, חַס וְשָׁלוֹם. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר הַיְינוּ דִּכְתִיב** (תהלים פ"ה) **אֶשְׁמְעָה מָה יְדַבֵּר הָאֵל וְגוֹ'.** (שמות ד) **וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיַּחֲזֵק בּוֹ וַיְהִי לְמַטֶּה בְּכַפּוֹ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר** (דברים כ"ז) **מַטֶּה מִשְׁפָּט, מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד.**

אָמַר רִבִּי יוֹסִי שְׁנֵי מַטּוֹת הָיוּ, אֶחָד שֶׁל מֹשֶׁה וְאֶחָד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מָאי מַשְׁמַע, דִּכְתִיב (שמות ד) **וּמַטֵּה הָאֱלֹהִים.** דְּתָנֵינָן, בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה נוֹטֵל מֹשֶׁה הַמַּטֶּה בִּרְשׁוּתוֹ, הָיָה כְּאִילוּ שֶׁלּוֹ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות ד) **וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֵת מַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ,** כֵּיוָן דְּאָמַר **וַיִּקַּח מֹשֶׁה, אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁלְּקָחוֹ בְּיָדוֹ. אֶלָּא מַהוּ בְּיָדוֹ, בִּרְשׁוּתוֹ בִּיכֹלְתוֹ.**

וְאָמַר רִבִּי יוֹסִי בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הָיָה, עַד שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן. כֵּיוָן שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן, חָזַר

לשון הקודש

נֶחְדָּר לְדִבְרִים הָרִאשׁוֹנִים. וְכָתוּב (איוב ח) הַאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט, חַס וְשָׁלוֹם?! אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים פה) אֶשְׁמְעָה מַה יְדַבֵּר הָאֵל וְגוֹ'. (שמות ד) וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיַּחֲזֵק בּוֹ וַיְהִי לְמַטֶּה בְּכַפּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כז) מַטֶּה מִשְׁפַּט. מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שְׁנֵי מַטּוֹת הָיוּ, אֶחָד שֶׁל מֹשֶׁה וְאֶחָד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מֵהֵיכָן לוֹמְדִים? שֶׁכָּתוּב (שמות ד) וּמַטֵּה הָאֱלֹהִים. שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה נוֹטֵל מֹשֶׁה הַמַּטֶּה בִּרְשׁוּתוֹ, הָיָה כְּאִלּוּ שֶׁלּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת מַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. כֵּיוָן שֶׁאָמַר וַיִּקַּח מֹשֶׁה, אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁלְּקָחוֹ בְּיָדוֹ? אֶלָּא מַהוּ בְּיָדוֹ? בִּרְשׁוּתוֹ, בִּיכָלְתוֹ.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הָיָה עַד שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן. כֵּיוָן שֶׁהוּקַם

הַמַּטֶּה לִפְנֵי הָעֵדוּת וְמֹשֶׁה הָיָה נוֹטְלוֹ לַעֲשׂוֹת בּוֹ נִסִּים. הָדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר כ) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֵת הַמַּטֶּה מִלִּפְנֵי ה', כֵּיוָן שֶׁלְּקָחוֹ הֲרֵי הוּא בִרְשׁוּתוֹ וּכְשֶׁלּוֹ הָיָה.

אָמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ, אוֹתוֹ הַמַּטֶּה שֶׁל סְנַפִּירִינוֹן הָיָה, וּמִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית נִבְרָא. כְּמָה דְתָנֵינָן וְהַמִּכְתָּב וְהַמַּטֶּה. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, שֶׁל עֵץ הָיָה. מָאן דְאָמַר שֶׁל סְנַפִּירִינוֹן הָיָה, דִכְתִיב (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְמוּת כִּסֵּא, וּכְתִיב (שמות ד) מַטֵּה הָאֱלֹהִים. וּמָאן דְאָמַר שֶׁל עֵץ הָיָה, כְּדִכְתִיב (שמות ט"ו) וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ וְגוֹ' שָׂם שָׁם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִכָּאן הֲרֵי חֹק וּמִשְׁפָּט לַעֲשׂוֹת נִסִּים, חֹק וּמִשְׁפָּט. נָחָשׁ עֲלֵי צוּר דִכְתִיב (משלי ל) נָחָשׁ עֲלֵי צוּר. וְשָׁם נִסָּהוּ מִשּׁוּם דִכְתִיב (שמות ט"ו) וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם.

לשון הקודש

הַמִּשְׁכָּן, חָזַר הַמַּטֶּה לִפְנֵי הָעֵדוּת, וּמֹשֶׁה הָיָה נוֹטְלוֹ לַעֲשׂוֹת בּוֹ נִסִּים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר כ) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַמַּטֶּה מִלִּפְנֵי ה'. כֵּיוָן שֶׁלְּקָחוֹ הֲרֵי הוּא בִרְשׁוּתוֹ וּכְשֶׁלּוֹ הָיָה.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אוֹתוֹ הַמַּטֶּה שֶׁל סְנַפִּירִינוֹן הָיָה, וּמִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית נִבְרָא, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, וְהַמִּכְתָּב, וְהַמַּטֶּה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שֶׁל עֵץ הָיָה. מִי שֶׁאָמַר שֶׁל סְנַפִּירִינוֹן הָיָה – שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא, וְכָתוּב (שמות ד) מַטֵּה הָאֱלֹהִים. וּמִי שֶׁאָמַר שֶׁל עֵץ הָיָה – שֶׁכָּתוּב (שם טו) וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ וְגוֹ' שָׂם שָׁם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִכָּאן הֲרֵי חֹק וּמִשְׁפָּט לַעֲשׂוֹת נִסִּים, חֹק וּמִשְׁפָּט. נָחָשׁ

דָּבָר אַחֵר, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִכָּאן וּלְהָלְאָה חֹק וּמִשְׁפָּט שֶׁלֹּא יִהֵא נִקְדָּשׁ אֶלָּא בְּמַיִם שֶׁנִּמְתְּקוּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב, כִּי מָרִים הֵם מִכָּאן שֶׁנִּינוּ, יֵשׁ מַיִם עֲכוּרִים וְיֵשׁ מַיִם צְלוּלִים, יֵשׁ מַיִם מָרִים וְיֵשׁ מַיִם מְתוּקִים. וַיִּצְעַק אֶל ה', לָמָה צָעַק, מִכָּאן שֶׁהָיָה בְּצַעַר בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. אָמַר לוֹ, מֹשֶׁה הַנָּחָשׁ שֶׁנֶּהְפַּךְ בַּסְּנֶה עַכְשָׁיו אֶצְטָרֵךְ לְחַקְקָא לֵיהּ בַּצּוּר, וְתַרְוַוּיְיהוּ עָמְדוּ עַל הַמַּיִם הַמָּרִים. וְאוֹתָהּ שָׁעָה אִתְחַקַּק צוּר בְּנָחָשׁ שֶׁהָיָה בּוֹ קוֹדֶם. הָדָא הוּא דִכְתִיב (שמות ט"ו) שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט.

כַּד אָתָא ר' אַבָּא, אָתוּ שָׁאִילוּ קָמֵיהּ. אָמַר לְהוּ שַׁפִּיר קַאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וְהָכִי הוּא, וַאֲנָא אִיצְטְרִיךְ לְגַלָּאָה רָזָא דְמִלָּה, וְהָא חֲזֵינָא

לשון הקודש

עֲלֵי צוּר – שֶׁכָּתוּב (משלי ל) נָחָשׁ עֲלֵי צוּר. וְשָׁם נִסָּהוּ, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (שמות טו) וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם.

דָּבָר אַחֵר, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה חֹק וּמִשְׁפָּט, שֶׁלֹּא יִהֵא נִקְדָּשׁ אֶלָּא בְּמַיִם שֶׁנִּמְתְּקוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּתוּב כִּי מָרִים הֵם. מִכָּאן שָׁנִינוּ, יֵשׁ מַיִם עֲכוּרִים וְיֵשׁ מַיִם צְלוּלִים, יֵשׁ מַיִם מָרִים וְיֵשׁ מַיִם מְתוּקִים. וַיִּצְעַק אֶל ה' – לָמָה צָעַק? מִכָּאן שֶׁהָיָה בְּצַעַר בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. אָמַר לוֹ: מֹשֶׁה, הַנָּחָשׁ שֶׁנֶּהְפַּךְ בַּסְּנֶה, עַכְשָׁו אֶצְטָרֵךְ לַחְקֹק אוֹתוֹ בַּצּוּר. וּשְׁנֵיהֶם עָמְדוּ עַל הַמַּיִם הַמָּרִים. וְאוֹתָהּ שָׁעָה נֶחְקַק צוּר בַּנָּחָשׁ שֶׁהָיָה בּוֹ קֹדֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט.

כַּאֲשֶׁר בָּא רַבִּי אַבָּא, בָּאוּ שָׁאֲלוּ לְפָנָיו. אָמַר לָהֶם, יָפֶה אָמַר רַבִּי יְהוּדָה וְכָךְ

דְּרַבִּי יְהוּדָה גָּלֵי לָהּ. אֶלָּא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה הַשְׁתָּא בְּמִצְרַיִם, הָיָה הַמַּטֶּה שֶׁל אַהֲרֹן לִדְחוֹת הַקַּשׁ הַשּׁוֹלֵט עַל יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם. אֲבָל כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, כַּמָּה מְקַטְרְגֵי מְזֻמְּנֵי עַל יִשְׂרָאֵל לִדְחוֹתָם בַּיָּם, כַּמָּה מַיִם מָרִים נִזְדַּמְּנוּ וְקִטְרְגוּ.

בָּאוּ לַיָּם, בָּא רָהַב שָׂרוֹ שֶׁל מִצְרַיִם וְשֶׁל יָם אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה הַרֵם וּנְטֵה יָדְךָ. כֵּיוָן דְּאָמַר הַרֵם אֵת מַטְּךָ מַהוּ וּנְטֵה אֵת יָדְךָ, אֶלָּא הַרֵם אֵת מַטְּךָ נֶגֶד רָהַב שָׂרוֹ שֶׁל מִצְרַיִם. בָּאוּ לְמָרָה, כַּמָּה מַיִם מָרִים נִזְדַּמְּנוּ אֶצְלָם וְנִצְטָעַר מֹשֶׁה וְצָעַק. הָדָא הוּא דִכְתִיב (שמות ט"ו) וַיִּצְעַק אֶל ה'. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מֹשֶׁה, הֲרֵי לְךָ עֵצָה בָּזֶה. הַשְׁלֵךְ הַמַּטֶּה אֶצְלָם וְיִתְחַקֵּק נָחָשׁ עֲלֵי

לשון הקודש

הוּא, וַאֲנִי צָרִיךְ לְגַלּוֹת סוֹד הָעִנְיָן, וַהֲרֵי רָאִינוּ שֶׁרַבִּי יְהוּדָה גִּלָּה אוֹתוֹ. אֶלָּא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: מֹשֶׁה, עַתָּה בְּמִצְרַיִם הָיָה הַמַּטֶּה שֶׁל אַהֲרֹן לִדְחוֹת הַקַּשׁ הַשּׁוֹלֵט עַל יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם. אֲבָל כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, כַּמָּה מְקַטְרְגִים מְזֻמָּנִים עַל יִשְׂרָאֵל לִדְחוֹתָם בַּיָּם, כַּמָּה מַיִם מָרִים נִזְדַּמְּנוּ וְקִטְרְגוּ. **בָּאוּ** לַיָּם – בָּא רָהָב, שָׂרוֹ שֶׁל מִצְרַיִם וְשֶׁל יָם, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: הַרֵם וּנְטֵה יָדְךָ. כֵּיוָן שֶׁאָמַר הַרֵם אֶת מַטְּךָ, מַהוּ וּנְטֵה אֶת יָדְךָ? אֶלָּא הַרֵם אֶת מַטְּךָ נֶגֶד רָהָב שָׂרוֹ שֶׁל מִצְרַיִם. בָּאוּ לְמָרָה – כַּמָּה מַיִם מָרִים נִזְדַּמְּנוּ אֶצְלָם וְנִצְטַעֵר מֹשֶׁה וְצָעַק, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות טו) וַיִּצְעַק אֶל ה'. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מֹשֶׁה, הֲרֵי לְךָ עֵצָה בָּזֶה – הַשְׁלֵךְ הַמַּטֶּה אֶצְלָם וְיִתְחַקֵּק נָחָשׁ עֲלֵי צוּר, שְׁנֵיהֶם

צוּר, שְׁנֵיהֶם בְּיַחַד, וְיִצּוֹלוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב (שם) וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם. עֵץ, כְּמָה דְאִתְּמַר (קהלת י"א) מָקוֹם שֶׁיִּפּוֹל הָעֵץ, שֶׁהוּא עֵצָה, וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם. וּכְתִיב (שמות ט"ו) שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט, נָחָשׁ עֲלֵי צוּר. וְשָׁם נִסָּהוּ, עִטְּרָהוּ בְּנִסִּים אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִכָּאן וּלְהָלְאָה הֲרֵי לְךָ שֶׁיַּעֲמוֹד אֵצֶל הַמַּיִם הֲרֵי לְךָ לְהִתְקַדֵּשׁ שְׁמִי בְּמַיִם.

כְּשֶׁבָּאוּ לְאֵילִם, בָּאוּ הַמַּיִם לְקַטְרֵג בָּהֶם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בַּמָּקוֹם הַזֶּה אֵין צָרִיךְ מַטֶּה. הֲרֵי יַעֲקֹב שֶׁהוּא אֵילָן בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ וְהוּא שִׁבְעִים תְּמָרִים וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינוֹת מַיִם, שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים בְּשִׁבְעִים עַמּוּדִים וְשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ישעיה א) כִּי יֵבוֹשׁוּ מֵאֵילִים אֲשֶׁר חֲמַדְתֶּם. מִיָּד, וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמַּיִם בַּמָּקוֹם

לשון הקודש

בְּיַחַד, וְיִצּוֹלוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם. עֵץ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת יא) מָקוֹם שֶׁיִּפֹּל הָעֵץ, שֶׁהוּא עֵצָה, וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם. וְכָתוּב (שמות טו) שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט, נָחָשׁ עֲלֵי צוּר. וְשָׁם נִסָּהוּ, עִטְּרָהוּ בְּנִסִּים. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מִכָּאן וּלְהָלְאָה הֲרֵי לְךָ שֶׁיַּעֲמֹד אֵצֶל הַמַּיִם, הֲרֵי לְךָ לְהִתְקַדֵּשׁ שְׁמִי בַּמַּיִם.

כְּשֶׁבָּאוּ לְאֵילִם – בָּאוּ הַמַּיִם לְקַטְרֵג בָּהֶם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בַּמָּקוֹם הַזֶּה אֵין צָרִיךְ מַטֶּה. הֲרֵי יַעֲקֹב שֶׁהוּא אֵילָן בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ, וְהוּא שִׁבְעִים תְּמָרִים, וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינוֹת מַיִם, שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים בְּשִׁבְעִים עַמּוּדִים וּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה א) כִּי יֵבֹשׁוּ מֵאֵילִים אֲשֶׁר חֲמַדְתֶּם. מִיָּד – וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמַּיִם בַּמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא

הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא אִילָן, וְהוּא אֵילִם. מִשְּׁמַע דִּכְתִיב עַל הַמַּיִם, וּמִשְּׁמָע דִּכְתִיב שָׁם שָׂם לוֹ וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר וְשָׁם שָׁלְטוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל הַמַּיִם וְלֹא הוּצְרָךְ הַמַּטֶּה. מִכָּאן וּלְהָלְאָה אִיצְטְרִיךְ הַמַּטֶּה, בְּנָחָשׁ עֲלֵי צוּר אֵצֶל הַמַּיִם.

בָּאוּ לְחוֹרֵב בָּאוּ הַמַּיִם לְקַטְרֵג, אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (שמות ט"ז) וְהִכִּיתָ בַּצּוּר, הַמַּטֶּה אִיצְטְרִיךְ הָכָא וְהִכִּיתָ לַאֵלּוּ בְּאוֹתוֹ צוּר וְלֹא בְּנָחָשׁ. אָמַר מֹשֶׁה יַתִּיר אִיצְטְרִיךְ הָכָא, אֲנָא חָמֵי מַיִם דְּבָעְיָין לְשַׁטְפָּה. אֲמַאי, (שמות ט"ז) הִנְנִי עוֹמֵד לְפָנֶיךָ שָׁם עַל הַצּוּר בְּחוֹרֵב וְהִכִּיתָ בַּצּוּר. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, עֲדַיִן בִּמְרִיבָה עֲתִידִין הַמַּיִם לְקַטְרֵג יוֹתֵר, שֶׁהֵם מַיִם עֲכוּרִים רָעִים וּזְדוֹנִים וְיִזְדַּוְּגוּ בָהֶם יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּי לְעֵינֵיהוֹן. וְאוֹתָה שָׁעָה אִיצְטְרִיךְ הַמַּטֶּה וְהִתִּיר עֲלֵיהֶם הַנָּחָשׁ בַּגָּלוּי

לשון הקודש

אִילָן, וְהוּא אֵילִם. מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב עַל הַמַּיִם, וּמִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר, וְשָׁם שָׁלְטוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל הַמַּיִם וְלֹא הֻצְרַךְ הַמַּטֶּה. מִכָּאן וּלְהָלְאָה הֻצְרַךְ הַמַּטֶּה בְּנָחָשׁ עֲלֵי צוּר אֵצֶל הַמַּיִם.

בָּאוּ לְחוֹרֵב – בָּאוּ הַמַּיִם לְקַטְרֵג. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (שמות יז) וְהִכִּיתָ בַּצּוּר. הַמַּטֶּה נִצְרָךְ כָּאן, וְהִכִּיתָ לְאֵלּוּ בְּאוֹתוֹ צוּר, וְלֹא בְּנָחָשׁ. אָמַר מֹשֶׁה, יוֹתֵר צָרִיךְ כָּאן, אֲנִי רוֹאֶה מַיִם שֶׁרוֹצִים לִשְׁטֹף. מַדּוּעַ? (שם) הִנְנִי עֹמֵד לְפָנֶיךָ שָׁם עַל הַצּוּר בְּחֹרֵב וְהִכִּיתָ בַּצּוּר. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: עֲדַיִן בִּמְרִיבָה עֲתִידִין הַמַּיִם לְקַטְרֵג יוֹתֵר, שֶׁהֵם מַיִם עֲכוּרִים, רָעִים וּזְדוֹנִים, וְיִזְדַּוְּגוּ בָהֶם

לְעֵינֵיהֶם, וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמִי. הָדָא הוּא דִכְתִיב, לְהַקְדִישֵׁנִי בְּמַיִם לְעֵינֵיהֶם. מָהוּ לְעֵינֵיהֶם, דָּבָר שֶׁנִּזְדַּוְּוגוּ בָּהֶם בַּגָּלוּי.

תָּא חֲזֵי, הָכִי חָמָא דָוִד. דִכְתִיב, (תהלים קכ"ד) לוּלֵי ה' שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם, זֶה פַּרְעֹה. (תהלים קכ"ד) אֲזַי עֲבַר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים כְּדְאַמְרִינָן, וּכְתִיב (תהלים קכ"ד) נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלָטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, מָה רָאָה מֹשֶׁה בְּאוֹתָה שָׁעָה שֶׁלֹּא עָשָׂה בַּנָּחָשׁ, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל הָיוּ דוֹחֲקִים לְמֹשֶׁה, תְּנָה לָנוּ מַיִם, נִתְיַיֵּעַץ וְאָמַר. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לִי, עֲמוֹד בַּנָּחָשׁ וַאֲנָא חָמֵי דְּאֵין גְּזֵרָה לְנָחָשׁ בְּמַיִם אֶלָּא בְּעָפָר.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה מֵהָכָא, (בראשית ג) וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ מַשְׁמַע דְּעָפָר יֵיכוֹל כָּל יוֹמוֹי,

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּי לְעֵינֵיהֶם. וְאוֹתָהּ שָׁעָה נִצְרַךְ הַמַּטֶּה וְהִתִּיר עֲלֵיהֶם הַנָּחָשׁ בְּגָלוּי לְעֵינֵיהֶם, וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר כז) לְהַקְדִישֵׁנִי בַּמַּיִם לְעֵינֵיהֶם. מַהוּ לְעֵינֵיהֶם? דָּבָר שֶׁנִּזְדַּוְּוגוּ בָּהֶם בְּגָלוּי.

בֹּא רְאֵה, כָּךְ רָאָה דָוִד, שֶׁכָּתוּב (תהלים קכד) לוּלֵי ה' שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם. זֶה פַּרְעֹה. (שם) אֲזַי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וְכָתוּב (שם) נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מָה רָאָה מֹשֶׁה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁלֹּא עָשָׂה בַּנָּחָשׁ? אֶלָּא יִשְׂרָאֵל הָיוּ דוֹחֲקִים לְמֹשֶׁה, תְּנָה לָנוּ מַיִם. נִתְיַעֵץ וְאָמַר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לִי עֲמֹד בַּנָּחָשׁ, וַאֲנִי רוֹאֶה שֶׁאֵין גְּזֵרָה לַנָּחָשׁ בַּמַּיִם, אֶלָּא בֶּעָפָר.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאן (בראשית ג) וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, מַשְׁמָע שֶׁעָפָר יֹאכַל

אֲבָל לֹא בְּמַיָּא. וְיִשְׂרָאֵל דַּחֲקִין לִי, וְאַף עַל גַּב דְּיִתְעַבִּיד נִיסָּא, לָא יִתְעַבִּיד בְּאַתָּר דָּא, אֶלָּא אִתְחַקַּק בְּעַפְרָא וְלָא בְּמַיָּא. דִּכְתִיב (שמות ד) וַיַּשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה וַיְהִי לְנָחָשׁ. וְצוּר בְּדָא אִתְחַקַּק בְּמַיָּא בְּמָרָה, וּכְבָר עָבַד נִיסָּא בְּהַאי, דְּאִתְעַבִּיד זִמְנָא אַחֲרָא. דִּכְתִיב, (במדבר כ) וַיַּךְ אֵת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֹשֶׁה (במדבר כ) יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי, דְּחַשְׁבְּתוּן דְּלָא יְכִיל נָחָשׁ בְּמַיִם. (במדבר כ) לַכֵּן לֹא תָבִיאוּ: (עד כאן מההשמטות).

מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּמִחַקִּק בַּנִּסִּין הָוָה, וּשְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה רְשִׁימָא בֵּיהּ. בְּקַדְמִיתָא נָחָשׁ, כְּמָה דְּאִתְּמַר, (משלי ל) דֶּרֶךְ נָחָשׁ עֲלֵי צוּר. נָחָשׁ, הָא אִתְיְדַע דְּאִתְעַר צוּר. (נ"א וְאִתְּמַר צוּר) בְּאָן אֲתָר אִתְגְּלֵי, הָכָא אִתְגְּלֵי דִּכְתִיב הִנְנִי עוֹמֵד לְפָנֶיךָ שָׁם עַל הַצּוּר. וּמַאן צוּר. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (דברים לב) הַצּוּר

לשון הקודש

כָּל יָמָיו, אֲבָל לֹא בְּמַיִם. וְיִשְׂרָאֵל דּוֹחֲקִים לִי, וְאַף עַל גַּב שֶׁיֵּעָשֶׂה נֵס, לֹא יֵעָשֶׂה בְּמָקוֹם זֶה, אֶלָּא יֵחָקֵק בְּעָפָר וְלֹא בְּמַיִם, שֶׁכָּתוּב (שמות ד) וַיַּשְׁלִכֵהוּ אַרְצָה וַיְהִי לְנָחָשׁ. וְצוּר בָּזֶה נֶחְקַק בַּמַּיִם בְּמָרָה, וּכְבָר עָשָׂה נֵס בָּזֶה שֶׁנַּעֲשָׂה בִּזְמַן אַחֵר, שֶׁכָּתוּב (במדבר כ) וַיַּךְ אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מֹשֶׁה, (במדבר כ) יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי, שֶׁחֲשַׁבְתֶּם שֶׁלֹּא יָכוֹל הַנָּחָשׁ בְּמַיִם, (שם) לָכֵן לֹא תָבִיאוּ:

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהָיָה חָקוּק בְּנִסִּים, וְרָשׁוּם בּוֹ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן. בַּתְּחִלָּה לְנָחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כט) דֶּרֶךְ נָחָשׁ עֲלֵי צוּר. נָחָשׁ, הֲרֵי נוֹדָע שֶׁמְּעוֹרֵר צוּר. (וְנֶאֱמַר צוּר) בְּאֵיזֶה מָקוֹם הִתְגַּלָּה? כָּאן הוּא

תָּמִים פָּעָלוֹ, וְתַמָּן יָדַע מֹשֶׁה הֵיךְ קָאִים נָחָשׁ עָלֵי צוּר. וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִי לִישְׁתִּיק קְרָא יֵאוֹת שָׁאִילְתָּא. אֶלָּא הָא כְּתִיב, וְהִכִּיתָ בַצּוּר וַיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם. אָמַר לֵיהּ, וַדַּאי הָכִי הוּא, דְּלֵית לָךְ כָּל שְׁמָא וּשְׁמָא, מֵאִינּוּן שְׁמָהָן קַדִּישִׁין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא עָבֵד נִסִּין וּגְבוּרָאן, וְאַפִּיק כֹּלָּא דְּאִצְטְרִיךְ לְעָלְמָא, כָּל שֶׁכֵּן לְאַפָּקָא הָכָא מַיָּא.

אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי, הָא כְּתִיב, (תהלים עח) הֵן הִכָּה צוּר וַיָּזוּבוּ מַיִם. מָאן מָחֵי לִשְׁמֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, פַּטִּישָׁא חֲרִיפָא, בְּקִטְרוֹי יְדִיעַ, וְאַתְּ שָׁאִיל דָּא. אֶלָּא תָּא חֲזֵי, בְּכָל אֲתָר צוּר גְּבוּרָה, וְכַד בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַחֲאָה, אוֹ לְאַלְקָאָה, אִתְּעַר

לשון הקודש

הִתְגַּלָּה, שֶׁכָּתוּב הִנְנִי עֹמֵד לְפָנֶיךָ שָׁם עַל הַצּוּר. וּמַה זֶּה צוּר? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ. וְשָׁם יָדַע מֹשֶׁה אֵיךְ עוֹמֵד נָחָשׁ עֲלֵי צוּר. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם הָיָה הַכָּתוּב שׁוֹתֵק – יָפֶה שָׁאַלְתָּ. אֶלָּא הֲרֵי כָּתוּב, וְהִכִּיתָ בַצּוּר וְיָצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם. אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּךְ הוּא, שֶׁאֵין לְךָ כָּל שֵׁם וְשֵׁם מֵאוֹתָם שֵׁמוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה נִסִּים וּגְבוּרוֹת וּמוֹצִיא כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לָעוֹלָם, כָּל שֶׁכֵּן לְהוֹצִיא כָּאן מַיִם.

אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ, הֲרֵי כָּתוּב הֵן הִכָּה צוּר וַיָּזוּבוּ מַיִם. מִי מַכֶּה אֶת שְׁמוֹ? אָמַר לוֹ, פַּטִּישׁ חָרִיף יָדוּעַ בְּהַכָּאוֹתָיו, וְאַתָּה שׁוֹאֵל אֶת זֶה? אֶלָּא בֹּא רְאֵה, בְּכָל מָקוֹם צוּר זֶה גְּבוּרָה, וּכְשֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ

גְּבוּרָה דָא וְהַהוּא גְּבוּרָה מָחֵי וְלָקֵי, וְדָא הוּא דִּכְתִיב, הֵן הִכָּה צוּר וַיָּזוּבוּ מַיִם. וְאִי לָאו דְּאִתְעַר צוּר, וְלָקֵי בְּאַתָּר דְּאִצְטְרִיךְ, לָא נַבִּיעִין מַיָּא.

אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי, הָא כְתִיב, (דברים לב) **צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי.** וְתָנֵינָן מָאי תֶּשִׁי, כְּלוֹמַר חַלָּשְׁת לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי הוּא, דְּאִלְמָלֵי יִנְדְּעוּן חַיָּיבַיָּא, דְּהַאי צוּר זְמִינָא לְאִתְעָרָא לָקֳבְלֵיהוּ, וּלְאַלְקָאָה לוֹן, יִמָּנְעוּן מִלְּמֵיחָב קָמֵיהּ, אֶלָּא חַלְשָׁא אִיהִי בְּעֵינֵיהוּ, הוֹאִיל וְלָא מִסְתַּכְּלֵי בָּהּ, וְלָא מִסְתַּכְּלֵי בְּאַרְחַיְיהוּ (ס"א בכַּרְסָיְיהוּ) וְעַל דָּא צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, אִית צוּר, וְאִית צוּר, מִסִּטְרָא דְצוּר עִלָּאָה, נָפַק צוּר אַחֲרָא. וּמַאי צוּר עִלָּאָה. צוּר דְּכָל צוּרִים. וּמַאי אִיהוּ, הַהוּא דְאוֹלִידַת לְיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי. דְּהָא

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא לְהַכּוֹת אוֹ לְהַלְקוֹת, מִתְעוֹרֶרֶת גְּבוּרָה זוֹ, וְאוֹתָהּ הַגְּבוּרָה מַכָּה וּמַלְקָה. וְזֶהוּ הַכָּתוּב (תהלים עח) הֵן הִכָּה צוּר וַיָּזוּבוּ מַיִם. וְאִם לֹא שֶׁמִּתְעוֹרֵר צוּר וּמַלְקֶה בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ – לֹא נוֹבְעִים מַיִם.

אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ, הֲרֵי כָּתוּב (דברים לב) צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי. וְשָׁנִינוּ, מַה זֶּה תֶּשִׁי? כְּלוֹמַר הֶחֱלַשְׁתָּ אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּךְ זֶה, שֶׁאִלְמָלֵא יָדְעוּ הָרְשָׁעִים שֶׁהַצּוּר הַזֶּה עָתִיד לְהִתְעוֹרֵר כְּנֶגְדָּם וּלְהַלְקוֹת אוֹתָם, יִמָּנְעוּ מִלַּחֲטֹא לְפָנָיו, אֶלָּא חַלָּשׁ הוּא בְּעֵינֵיהֶם, הוֹאִיל וְאֵינָם מִתְבּוֹנְנִים בּוֹ וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בְּדַרְכֵיהֶם (בְּכִסְאוֹתֵיהֶם), וְעַל זֶה צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, יֵשׁ צוּר וְיֵשׁ צוּר. מִצַּד הַצּוּר הָעֶלְיוֹן יוֹצֵא צוּר אַחֵר. וּמַה זֶּה צוּר הָעֶלְיוֹן? צוּר שֶׁל כָּל הַצּוּרִים. וּמַהוּ?

מִסִּטְרָא דְצוּר עִלָּאָה דִלְעֵילָא, נָפְקָא צוּר אַחֲרָא. מִסִּטְרָא דְאִימָּא, נָפְקָא גְבוּרָה.

וְאַזְלָא הָא כְּהָא דְאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב (תהלים קו) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְיָ'. מָאי גְּבוּרוֹת יְיָ'. לְאַכְלְלָא אִימָּא עִלָּאָה דְכֹלָּא, דְּאַף עַל גַּב דְּלָאו אִיהִי דִינָא, מִסִּטְרָהָא אִשְׁתְּכַח, דְּהָא מִסִּטְרָהָא (דף ס"ד ע"ב) גְּבוּרָה אִשְׁתְּכַח, וּבְגִינֵי כַּךְ צוּר עִלָּאָה אִקְרֵי. (דברים לב) וַתִּשְׁכַּח אֵל מְחוֹלְלֶךָ, דָּא נְהִירוּ דְאַבָּא. מָאי נִיהוּ. חֶסֶד עִלָּאָה, דְּאִיהוּ נְהִירוּ דְאַבָּא.

תּוּ אָמַר רִבִּי אַבָּא, מַיִם בְּכָל מָקוֹם, הָא יְדִיעָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַאי צוּר אִתְּעַר לְאַרְקָא מַיָּא, דְּהָא לָא אִתְחֲזֵי, (אֶלָּא מִגְּדוּלָה) וְדָא הוּא אָת וְנִיסָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא שָׁבַח דָּוִד וְאָמַר, (תהלים קיד) הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם מָיִם וְגוֹ'. וּמַשְׁמַע

לשון הקודש

אוֹתוֹ שֶׁהוֹלִיד אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי. שֶׁהֲרֵי מִצַּד שֶׁל הַצּוּר הָעֶלְיוֹן שֶׁלְּמַעְלָה יוֹצֵא צוּר אַחֵר. מִצַּד הָאֵם יוֹצֵאת גְּבוּרָה.

וְזֶה הוֹלֵךְ כְּמוֹ מַה שֶּׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר. כָּתוּב (תהלים קו) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה'. מַה זֶּה גְּבוּרוֹת ה'? לְהַכְלִיל אֶת הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הַכֹּל. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁאֵינָהּ דִּין, נִמְצָא מִצַּדָּהּ, שֶׁהֲרֵי הַגְּבוּרָה נִמְצֵאת מִצַּדָּהּ, וְלָכֵן נִקְרֵאת הַצּוּר הָעֶלְיוֹן. (דברים לב) וַתִּשְׁכַּח אֵל מְחוֹלְלֶךָ – זֶה אוֹר שֶׁל אַבָּא. מַה הוּא? חֶסֶד עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא אוֹר שֶׁל אַבָּא.

עוֹד אָמַר רַבִּי אַבָּא, מַיִם בְּכָל מָקוֹם, הֲרֵי יָדוּעַ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעוֹרֵר בַּצּוּר הַזֶּה לְהוֹרִיק מַיִם, שֶׁהֲרֵי לֹא רָאוּי (אֶלָּא מִגְּדֻלָּה), וְזֶהוּ אוֹת וָנֵס שֶׁל הַקָּדוֹשׁ

הַהֹפְכִי, דְּהָא לָאו אָרְחוֹי דְצוּר בְּכַךְ.

וְעַל דָּא, בְּצוּר עִלָּאָה, אַפִּיק מַיָּא מֵאַתָּר דִּלְתַתָּא. וּמַה שְׁמֵיהּ דְּהַהוּא דִּלְתַתָּא. סֶלַע. דִּכְתִיב, (במדבר כ) וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מַיִם מִן הַסֶּלַע. וּבַמֶּה אַפִּיק הַאי סֶלַע מַיָּא. בְּחֵילָא דְצוּר דִּלְעֵילָא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, (דברים לב) הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ מָאי מַשְׁמַע הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ. דְּאִתְהַפָּךְ צוּר, לְמֶעְבַּד פָּעֳלוֹ דְּתָמִים. וּמַאי אִיהוּ. אַבְרָהָם. דִּכְתִיב בֵּיהּ (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. וְדָא הוּא הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם מָיִם, וּמַשְׁמַע תָּמִים פָּעֳלוֹ, וְדָא אַבְרָהָם.

בְּשַׁעֲתָא דָּא, אִתְהַדַּר הַצּוּר, תָּמִים. בְּשַׁעֲתָא אַחֲרָא תִּנְיָינָא, כַּד (אִתְעֲנַשׁ) בָּעָא מֹשֶׁה לְאַפָּקָא מַיָּא בְּהַאי צוּר, בְּחוֹבַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, לָא

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא, וְעַל זֶה שִׁבַּח דָּוִד וְאָמַר, (תהלים קיד) הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם מָיִם וְגוֹ'. וּמַשְׁמָע הַהֹפְכִי, שֶׁהֲרֵי אֵין דֶּרֶךְ הַצּוּר בְּכָךְ.

וְעַל זֶה בַּצּוּר הָעֶלְיוֹן הוֹצִיא מַיִם מִמָּקוֹם שֶׁלְּמַטָּה. וּמַה שְׁמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁלְּמַטָּה? סֶלַע, שֶׁכָּתוּב וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מַיִם מִן הַסֶּלַע. וּבַמָּה הוֹצִיא הַסֶּלַע הַזֶּה מַיִם? בְּכֹחַ הַצּוּר שֶׁלְּמַעְלָה.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ, מַה מַּשְׁמָעוֹ שֶׁל הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ? שֶׁהִתְהַפֵּךְ הַצּוּר לַעֲשׂוֹת פָּעֳלוֹ שֶׁל תָּמִים. וּמִיהוּ הַתָּמִים? אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. וְזֶהוּ הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם מָיִם, וּמַשְׁמָע תָּמִים פָּעֳלוֹ, וְזֶה אַבְרָהָם.

בְּשָׁעָה זוֹ הוֹפֵךְ הַצּוּר לְתָמִים. בְּשָׁעָה שְׁנִיָּה אַחֶרֶת, כְּשֶׁרָצָה [כְּשֶׁנֶּעֱנַשׁ] מֹשֶׁה

אִתְהַדַּר תָּמִים, כְּקַדְמִיתָא. בֵּיהּ זִמְנָא, אִתְרָעֵם מֹשֶׁה וְאָמַר, צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי. כְּלוֹמַר, חַלָּשְׁת לֵיהּ מִמַּה דְּהֲוָה בְּקַדְמִיתָא, דִּבְגִינָךְ לָא אִשְׁתְּכַח תָּמִים הַשְׁתָּא, וְאִתְעָבִיד (בֵּיהּ) דִּינָא, מַה דְּלָא הֲוָה בְּיוֹמֵי יְלָדְךָ, כְּלוֹמַר עוֹלֵימָךְ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, מָאי דִּכְתִיב הֲיֵשׁ יְיָ' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן. וְכִי טִפְּשִׁין הֲווֹ יִשְׂרָאֵל דְּלָא יַדְעֵי מִלָּה דָא, וְהָא חָמוּ שְׁכִינְתָּא קָמַיְיהוּ, וַעֲנָנֵי כָבוֹד עָלַיְיהוּ דְּסַחְרוֹן לוֹן, וְאִינּוּן אָמְרוּ הֲיֵשׁ יְיָ' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן, גּוּבְרִין דְּחָמוּ זִיו יְקָרָא דְּמַלְכֵּיהוֹן עַל יַמָּא, וְתָנֵינָן, רָאָתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם מַה שֶׁלֹּא רָאָה יְחֶזְקֵאל, אִינּוּן אִשְׁתְּכָחוּ טִפְּשִׁין, וְאָמְרוּ הֲיֵשׁ יְיָ' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן.

אֶלָּא הָכִי קָאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בָּעוּ לְמִנְדַּע, בֵּין

לשון הקודש

לְהוֹצִיא מַיִם בַּצּוּר הַזֶּה, בַּחֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל לֹא חָזַר לְתָמִים כְּמוֹ בַּהַתְחָלָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן הִתְרַעֵם מֹשֶׁה וְאָמַר, צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי. כְּלוֹמַר, הֶחֱלַשְׁתָּ אוֹתוֹ מִמַּה שֶׁהָיָה בַּתְּחִלָּה, שֶׁבִּשְׁבִילְךָ לֹא נִמְצָא עַכְשָׁו תָּמִים, וְנַעֲשָׂה (בּוֹ) דִּין, מַה שֶׁלֹּא הָיָה בִּימֵי יְלָדְךָ, כְּלוֹמַר עֲלוּמֶיךָ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן? וְכִי הָיוּ יִשְׂרָאֵל טִפְּשִׁים שֶׁלֹּא יָדְעוּ דָּבָר זֶה, וַהֲרֵי רָאוּ שְׁכִינָה לִפְנֵיהֶם וְעַנְנֵי כָבוֹד עֲלֵיהֶם, שֶׁמַּקִּיפִים אוֹתָם, וְהֵם אוֹמְרִים הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן? אֲנָשִׁים שֶׁרָאוּ אֶת זִיו כְּבוֹד מַלְכָּם עַל הַיָּם, וְלָמַדְנוּ שֶׁרָאָתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם מַה שֶׁלֹּא רָאָה יְחֶזְקֵאל, הֵם נִמְצְאוּ טִפְּשִׁים וְאָמְרוּ הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן? **אֶלָּא** כָּךְ אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, רָצוּ לָדַעַת בֵּין הָעַתִּיק הַנִּסְתָּר שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים

עַתִּיקָא סְתִימָאָה דְּכָל סְתִימִין, דְּאִקְרֵי אַיִן. וּבֵין זְעֵיר אַפִּין דְּאִקְרֵי יְיָ'. וְעַל דָּא, לָא כְּתִיב הֲיֵשׁ יְיָ' בְּקִרְבֵּנוּ אִם לֹא, כְּמָה דִכְתִיב הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי אִם לֹא. אֶלָּא הֲיֵשׁ יְיָ' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן.

אִי הָכִי אֲמַאי אִתְעַנְּשׁוּ. אֶלָּא עַל דַּעֲבִידוּ פְּרוּדָא, וַעֲבִידוּ בְּנִסְיוֹנָא, דִכְתִיב וְעַל נַסּוֹתָם אֶת יְיָ'. אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל, אִי הַאי נִשְׁאַל בְּגַוְונָא חַד. וְאִי הַאי נִשְׁאַל בְּגַוְונָא אַחֲרָא. וְעַל דָּא מִיָּד וַיָּבֹא עֲמָלֵק.

וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִם. (שמות יז)

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (ישעיה לב) אַשְׁרֵיכֶם זוֹרְעֵי עַל כָּל מָיִם מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר. אַשְׁרֵיכֶם זוֹרְעֵי עַל כָּל מָיִם, תַּמָּן תָּנֵינָן, כַּמָּה מַיִם וְכַמָּה מַיִם מִשְׁתַּכְּחִין. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּלֵית זַרְעָא לְהוּ, אֶלָּא עַל הַמַּיִם, דִכְתִיב וְיַחֲנוּ שָׁם עַל הַמָּיִם,

לשון הקודש

שֶׁנִּקְרָא אַיִן, וּבֵין זְעֵיר אַנְפִּין שֶׁנִּקְרָא ה', וְלָכֵן לֹא כָתוּב הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם לֹא, כַּכָּתוּב הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי אִם לֹא, אֶלָּא – הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן.

אִם כָּךְ, לָמָּה נֶעֱנְשׁוּ? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁעָשׂוּ פְּרוּד, וְעָשׂוּ בְּנִסָּיוֹן, שֶׁכָּתוּב וְעַל נַסֹּתָם אֶת ה'. אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל, אִם זֶה – נִשְׁאַל בְּגָוֵן אֶחָד, וְאִם זֶה – נִשְׁאַל בְּגָוֵן אַחֵר. וְלָכֵן מִיָּד – וַיָּבֹא עֲמָלֵק.

וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִם.

רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (ישעיה לב) אַשְׁרֵיכֶם זוֹרְעֵי עַל כָּל מָיִם מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר. אַשְׁרֵיכֶם זוֹרְעֵי עַל כָּל מָיִם – שָׁם שָׁנִינוּ כַּמָּה מַיִם וְכַמָּה מַיִם נִמְצָאִים. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין לָהֶם זֶרַע אֶלָּא עַל הַמַּיִם, שֶׁכָּתוּב וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמָּיִם. אוֹתָם שֶׁהָיוּ

אִינּוּן דַּהֲווֹ תְּחוֹת עַנְפֵּי אִילָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

דְּתַנְיָא, אִילָנָא אִית לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהוּא אִילָנָא רַבְּרְבָא וְתַקִּיפָא, וּבֵיהּ אִשְׁתְּכַח מְזוֹנָא לְכֹלָּא. וְהוּא אִתְּחַם בִּתְרֵיסַר תְּחוּמִין, בְּמַתְקְלָא, וְאִתְתַּקַּף בְּאַרְבַּע רוּחֵי עָלְמָא. וְשִׁבְעִין עַנְפִּין אֲחִידָן בֵּיהּ וְיִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּכְּחֵי בְּגוּפָא דְהַהוּא אִילָנָא. וְאִינּוּן שִׁבְעִין עַנְפִּין סַחֲרָנָא דִלְהוֹן.

וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה וְשָׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינוֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים, וְהָא אוּקְמוּהָ, וְאִתְּמַר בְּכַמָּה אֲתָר. מָאי וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמָּיִם. אֶלָּא בְּהַהוּא זִמְנָא, שָׁלִיטוּ עַל אִינּוּן מַיָּא, דְּאִינּוּן תְּחוֹת עַנְפִּין דְּאִילָנָא, דְּאִקְרוּן (תהלים קכד) הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים. וְעַל דָּא אַשְׁרֵיכֶם זוֹרְעֵי עַל כָּל מָיִם.

לשון הקודש

תַּחַת עַנְפֵי הָאִילָן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. **שֶׁשָּׁנִינוּ,** יֵשׁ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא אִילָן, וְהוּא אִילָן גָּדוֹל וְחָזָק, וּבוֹ נִמְצָא מָזוֹן לַכֹּל, וְהוּא נִתְחָם בִּשְׁנֵים עָשָׂר תְּחוּמִים, בְּמִשְׁקָל, וּמִתְחַזֵּק בְּאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם. וְשִׁבְעִים עֲנָפִים אֲחוּזִים בּוֹ, וְיִשְׂרָאֵל נִמְצָאִים בַּגּוּף שֶׁל אוֹתוֹ הָאִילָן, וְאוֹתָם שִׁבְעִים עֲנָפִים מַקִּיפִים אוֹתָם.

וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב, וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה וְשָׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינוֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, וְנִתְבָּאֵר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. מַה זֶּה וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמָּיִם? אֶלָּא בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁלְּטוּ עַל אוֹתָם הַמַּיִם, שֶׁהֵם תַּחַת הָעֲנָפִים שֶׁל הָאִילָן, שֶׁנִּקְרָאִים הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים. וְלָכֵן אַשְׁרֵיכֶם זֹרְעֵי עַל כָּל מָיִם.

מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר, אִינּוּן תְּרֵין כִּתְרֵי שְׂמָאלָא, דַּאֲחִידָן בְּהוּ עַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, דְּאִקְרוּן שׁוֹר וַחֲמוֹר. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (בראשית לב) וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר. בְּגִין דְּלָבָן חַכִּים הָוָה בַּחֲרָשִׁין וּבְאִינּוּן כִּתְרִין תַּתָּאִין, וּבְאִינּוּן בָּעָא לְאוֹבָדָא לְיַעֲקֹב, כְּמָה דִּכְתִיב, (דברים כו) אֲרַמִּי אוֹבֵד אָבִי, וְהָא אִתְּמַר. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל זַכָּאִין, מְשַׁלְּחֵי לְהוּ, וְלָא יַכְלֵי לְשַׁלְּטָאָה עָלַיְיהוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר דְּלָא שַׁלְּטֵי בְּהוּ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, כַּד מִזְדַּוְּוגֵי כַּחֲדָא, לָא יַכְלֵי בְּנֵי עָלְמָא לְמֵיקַם בְּהוּ, וְעַל דָּא (דף ס"ה ע"א) כְּתִיב (דברים כב) לֹא תַחֲרוֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּיו. יַחְדָּיו דַּיְיקָא. וְתָנֵינָן, לָא יָהִיב אִינִישׁ דּוּכְתָּא לְזִינִין בִּישִׁין, דְּהָא בְּעוֹבָדָא דְּבַר נָשׁ (לְתַתָּא), אִתְּעַר מַה

לשון הקודש

מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר – אוֹתָם שְׁנֵי כִּתְרֵי הַשְּׂמֹאל שֶׁהָעַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אֲחוּזִים בָּהֶם, שֶׁנִּקְרָאִים שׁוֹר וַחֲמוֹר, וְהַיְנוּ מַה שֶּׁכָּתוּב וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר. מִשּׁוּם שֶׁלָּבָן הָיָה חָכָם בְּכִשָּׁפִים וּבְאוֹתָם כִּתְרִים תַּחְתּוֹנִים, וּבָהֶם רָצָה לְהַאֲבִיד אֶת יַעֲקֹב, כַּכָּתוּב אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי, וַהֲרֵי נֶאֱמַר. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל צַדִּיקִים, מְשַׁלְּחִים אוֹתָם, וְלֹא יְכוֹלִים לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר, שֶׁלֹּא שׁוֹלְטִים בָּהֶם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּשֶׁהֵם מִזְדַּוְּגִים כְּאֶחָד, לֹא יְכוֹלִים בְּנֵי הָעוֹלָם לַעֲמֹד בָּהֶם, וְלָכֵן כָּתוּב לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו. יַחְדָּו דַּוְקָא. וְשָׁנִינוּ, לֹא יִתֵּן אָדָם מָקוֹם לְמִינִים רָעִים, שֶׁהֲרֵי בְּמַעֲשֵׂה הָאָדָם [וְלְמַטָּה] מִתְעוֹרֵר מַה שֶּׁלֹּא צָרִיךְ,

דְּלָא אִצְטְרִיךְ. וְכַד מִזְדַּוְּוגֵי כַּחֲדָא, (לָא יַכְלִין לְמֵיקַם בְּחוּ. מִבֵּין סִטְרָא דִלְהוֹן נָפִיק) מִתְּקִיפוּתָא דִלְהוֹן דְּאִקְרֵי כֶּלֶב, וְדָא חֲצִיפָא מִכֻּלְּהוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות יא) וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יֶחֱרַץ כֶּלֶב לְשֹׁנוֹ. (נ"א מִתְּקִיפוּתָא דִלְהוֹן נָפִיק הַהוּא דְּאִקְרֵי כֶּלֶב, וְדָא חֲצִיפָא מִכֻּלְּהוּ) אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַתּוּן אֲמַרְתּוּן, הֲיֵשׁ יְיָ' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן, הֲרֵי אֲנִי מוֹסֵר אֶתְכֶם לַכֶּלֶב. מִיָּד וַיָּבֹא עֲמָלֵק.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, (במדבר כד) רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק וְאַחֲרִיתוֹ עֲדֵי אוֹבֵד. וְכִי רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק, וַהֲלֹא כַּמָּה לִישָׁנִין וְעַמִּין וְאוּמִין הֲווֹ בְּעָלְמָא, עַד לָא אָתָא עֲמָלֵק.

אֶלָּא, כַּד נַפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, דְּחִילוּ וְאֵימָתָא נָפְלָה עַל כָּל עַמִּין דְּעָלְמָא מִיִּשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות טו) שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל אָחַז יוֹשְׁבֵי פְלֶשֶׁת. וְלָא הֲווֹ עַמָּא דְּלָא הָוָה דָחִיל

לשון הקודש

וּכְשֶׁמִּזְדַּוְּוגִים כְּאֶחָד, וְלֹא יְכוֹלִים לַעֲמֹד בָּהֶם. מִבֵּין הַצַּד שֶׁלָּהֶם יוֹצֵאת) מֵהַתַּקִּיפוּת שֶׁלָּהֶם קְלִפָּה שֶׁנִּקְרֵאת כֶּלֶב, וְזוֹ הַחֲצוּפָה מִכֻּלָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות יא) וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יֶחֱרַץ כֶּלֶב לְשֹׁנוֹ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַתֶּם אֲמַרְתֶּם הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן – הֲרֵי אֲנִי מוֹסֵר אֶתְכֶם לַכֶּלֶב. מִיָּד – וַיָּבֹא עֲמָלֵק.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, (במדבר כב) רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק וְאַחֲרִיתוֹ עֲדֵי אוֹבֵד. וְכִי רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק, וַהֲלֹא כַּמָּה לְשׁוֹנוֹת וְעַמִּים וְאֻמּוֹת הָיוּ בָּעוֹלָם עַד שֶׁלֹּא בָא עֲמָלֵק?! אֶלָּא, כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, פַּחַד וְאֵימָה נָפְלוּ עַל כָּל הָעַמִּים שֶׁל הָעוֹלָם מִיִּשְׂרָאֵל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל אָחַז יֹשְׁבֵי פְלֶשֶׁת. וְלֹא הָיָה עַם

מִגְּבוּרָאן עִלָּאִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַעֲמָלֵק לָא הֲוָה דָּחִיל, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וְלֹא יָרֵא אֱלֹהִים. לָא דָּחִיל לְמִקְרַב לְגַבָּךְ.

וְעַל דָּא רֵאשִׁית גּוֹיִם. (עֲמָלֵק הַוֵי קַדְמָאָה) דְּאָתוּ לְאַגָּחָא קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל עֲמָלֵק הֲוָה. וּבְגִינֵי כַּךְ וְאַחֲרִיתוֹ עֲדֵי אוֹבֵד, דִּכְתִיב כִּי מָחֹה אֶמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק. וּכְתִיב, (דברים כה) תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְאַחֲרִיתוֹ עֲדֵי אוֹבֵד. עֲדֵי אָבְדוֹ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא עַד דְּיֵיתֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיֹאבַד לֵיהּ, (כְּלוֹמַר עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהֵא אוֹבֵד לֵיהּ) דִּכְתִיב כִּי מָחֹה אֶמְחֶה וְגוֹ'. אָמַר ר' אֶלְעָזָר, תָּא חֲזֵי, אַף עַל גַּב דְּהַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ, וְעָבִיד עִמְּהוֹן חֶסֶד לְאַפָּקָא לוֹן מִנָּא, לָא שָׁבַק דִּידֵיהּ, דְּהָא כְּתִיב וַיָּבֹא עֲמָלֵק.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ה) יֵשׁ רָעָה חוֹלָה

לשון הקודש

שֶׁלֹּא הָיָה פּוֹחֵד מֵהַגְּבוּרוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַעֲמָלֵק לֹא הָיָה פּוֹחֵד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלֹא יָרֵא אֱלֹהִים. לֹא פָּחַד לִקְרַב אֵלֶיךָ.

וְלָכֵן רֵאשִׁית גּוֹיִם. [עֲמָלֵק הָיוּ הָרִאשׁוֹנִים] שֶׁבָּאוּ לַעֲרֹךְ קְרָב בְּיִשְׂרָאֵל הָיָה עֲמָלֵק, וְלָכֵן וְאַחֲרִיתוֹ עֲדֵי אֹבֵד, שֶׁכָּתוּב כִּי מָחֹה אֶמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק. וְכָתוּב תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַחֲרִיתוֹ עֲדֵי אֹבֵד. עֲדֵי אָבְדוֹ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא עַד שֶׁיָּבֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיֹאבֵד אוֹתוֹ, [כְּלוֹמַר, עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְאַבֵּד אוֹתוֹ] שֶׁכָּתוּב כִּי מָחֹה אֶמְחֶה וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֹּא רְאֵה, אַף עַל גַּב שֶׁהַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ וְעָשָׂה עִמָּהֶם חֶסֶד לְהוֹצִיא לָהֶם מַיִם, לֹא עָזַב אֶת שֶׁלּוֹ, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וַיָּבֹא עֲמָלֵק.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ו) יֵשׁ רָעָה

רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. כַּמָּה בְּנֵי נָשָׁא אֲטִימִין לִבָּא, בְּגִין דְּלָא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא. יֵשׁ רָעָה חוֹלָה, וְכִי יֵשׁ רָעָה דְּהִיא חוֹלָה, וְיֵשׁ רָעָה דְּלָאו הִיא חוֹלָה. אֶלָּא וַדַּאי יֵשׁ רָעָה חוֹלָה, דְּתָנֵינָן, מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, נַפְקֵי כַּמָּה גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין, דְּבַקְעָן בַּאֲוִירָא.

וְכַד בַּעְיָין לְמֵיפַּק, אַזְלִין וְאִשְׁתַּאֲבִין בְּנוּקְבָא דְתְהוֹמָא רַבָּה, לְבָתָר נָפְקִין וּמִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, וּבְקָעִין אֲוִירִין, וְשָׁאטִין בְּעָלְמָא, וּמִתְקָרְבִין לְגַבַּיְיהוּ דִבְנֵי נָשָׁא, וְכָל חַד אִקְרֵי רָעָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים צא) לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה. מַאי לֹא תְאֻנֶּה. בְּגִין דְּאַתְיָא בְתַסְקוּפָא עַל בְּנֵי נָשָׁא.

חוֹלָה אֲמַאי הִיא חוֹלָה. כַּד שַׁרְיָא הַאי עַל בְּנֵי נָשָׁא, עָבִיד לוֹן קַמְצָנִין מִמָּמוֹנֵיהוֹן, אַתְיָין

לשון הקודש

חוֹלָה רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. כַּמָּה בְּנֵי הָאָדָם אֲטוּמֵי לֵב, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה. יֵשׁ רָעָה חוֹלָה – וְכִי יֵשׁ רָעָה שֶׁהִיא חוֹלָה וְיֵשׁ רָעָה שֶׁאֵינָהּ חוֹלָה? אֶלָּ וַדַּאי שֶׁיֵּשׁ רָעָה חוֹלָה, שֶׁשָּׁנִינוּ, מִצַּד הַשְּׂמֹאל יוֹצְאִים כַּמָּה בַּעֲלֵי דִין הַבּוֹקְעִים בָּאֲוִיר.

וּכְשֶׁרוֹצִים לָצֵאת, הוֹלְכִים וְנִשְׁאָבִים בְּנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה. אַחַר כָּךְ יוֹצְאִים וּמִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, וּבוֹקְעִים אֲוִירִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם וּמִתְקָרְבִים לִבְנֵי אָדָם, וְכָל אֶחָד נִקְרָא רָעָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צא) לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה. מַה זֶּה לֹא תְאֻנֶּה? מִשּׁוּם שֶׁבָּאִים בְּתַחְבּוּלוֹת עַל בְּנֵי אָדָם.

חוֹלָה – לָמָּה הִיא חוֹלָה? כְּשֶׁזּוֹ שׁוֹרָה

גַּבָּאי צְדָקָה גַּבֵּיהּ, הִיא מָחָאת בִּידֵיהּ. אֲמַר לֵיהּ לֹא תִיפּוֹק מִדִּידָךְ. אַתְיָין מִסְכְּנֵי, הִיא מָחָאת בִּידֵיהּ. אָתֵי הוּא לְמֵיכַל מִמָּמוֹנֵיהּ, מָחָאת בִּידֵיהּ, בְּגִין לְנַטְרָא לֵיהּ לְאָחְרָא. וּמִן יוֹמָא דְשַׁרְיָא עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, הִיא חוֹלָה, כְּהַאי שְׁכִיב מֵרַע דְּלָא אָכִיל וְלָא שְׁתֵי. וְעַל דָּא הִיא רָעָה חוֹלָה.

וּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא צָוַוח בְּחָכְמְתָא וְאָמַר, (קהלת ו) **אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד וְגוֹ'**. הַאי קְרָא, לָאו רֵישֵׁיהּ סֵיפֵיהּ, וְלָאו סֵיפֵיהּ רֵישֵׁיהּ, כְּתִיב אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד וְגוֹ', מָאי וְלֹא יַשְׁלִיטֶנּוּ הָאֱלֹהִים לֶאֱכוֹל מִמֶּנּוּ. אִי הָכִי, לָאו בִּרְשׁוּתֵיהּ הוּא דְּבַר נָשׁ.

אֶלָּא, אִי כְתִיב וְלֹא יַעַזְבֶנּוּ הָאֱלֹהִים לֶאֱכוֹל מִמֶּנּוּ,

לשון הקודש

עַל בְּנֵי אָדָם, עוֹשֶׂה אוֹתָם קַמְצָנִים מִמָּמוֹנָם. בָּאִים גַּבָּאֵי צְדָקָה אֵלָיו – הִיא מוֹחָה בְּיָדוֹ וְאוֹמֶרֶת לוֹ אַל תּוֹצִיא מִשֶּׁלְּךָ. בָּאִים הָעֲנִיִּים – הִיא מוֹחָה בְּיָדוֹ. בָּא הוּא לֶאֱכֹל מִמָּמוֹנוֹ – הִיא מוֹחָה בְּיָדוֹ, כְּדֵי לִשְׁמֹר אוֹתוֹ לְאַחֵר. וּמִיּוֹם שֶׁשָּׁרוּיָה עַל הָאָדָם, הִיא חוֹלָה, כְּמוֹ הַגּוֹסֵס הַזֶּה שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל וְאֵינוֹ שׁוֹתֶה, וְלָכֵן הִיא רָעָה חוֹלָה.

וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ צוֹוֵחַ בְּחָכְמָה וְאוֹמֵר, (קהלת ו) אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד וְגוֹ'. הַפָּסוּק הַזֶּה, אֵין רֹאשׁוֹ סוֹפוֹ וְאֵין סוֹפוֹ רֹאשׁוֹ. כָּתוּב אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד וְגוֹ'. מַה זֶּה וְלֹא יַשְׁלִיטֶנּוּ הָאֱלֹהִים לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ? אִם כָּךְ, הוּא אֵינוֹ בִּרְשׁוּת הָאָדָם?

אֶלָּא אִם כָּתוּב וְלֹא יַעַזְבֶנּוּ הָאֱלֹהִים

הֲוֵינָא אָמַר הָכִי. אֶלָּא וְלֹא יַשְׁלִיטֻנּוּ, דִּבְגִין דְּהוּא הֵימְנֵיהּ לְהַהִיא רָעָה, וְאָחִיד בָּהּ. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שַׁלְטֵיהּ עָלֵיהּ, לְאִתְבָּרָאָה תְּחוֹתֵיהּ, עַל דְּהוּא אִתְרְעֵי בָּהּ, וְאָחִיד בָּהּ.

וְכָל אָרְחוֹי כִּשְׁכִיב מֵרַע, דְּלָא אָכִיל וְלָא שָׁתֵי, וְלָא קָרִיב לְמָמוֹנֵיהּ, וְלָא אַפִּיק מִינֵּיהּ, וְנָטִיר לֵיהּ עַד דְּהוּא יִפּוּק מֵעָלְמָא, וְיֵיתֵי אַחֲרָא, וְיִטּוֹל לֵיהּ, דְּהוּא בְּעָלָיו.

וּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא צָוַוח וְאָמַר, (קהלת ה) עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ. מָאן בְּעָלָיו. דָּא אַחֲרָא דְּיָרִית לֵיהּ. וְלָמָּה זָכָה הַאי אַחֲרָא לְמֶהֱוֵי בְּעָלָיו דְּהַהוּא עֻתְּרָא. בְּגִין דְּהַאי הֵימִין לְהַהִיא רָעָה, וְאִתְּרְעֵי בָּהּ (הָדָא הוּא דִכְתִיב לְרָעָתוֹ בִּשְׁבִיל הַהִיא רָעָה) וְאִתְּדְבַּק בָּהּ. בְּגִין כָּךְ, הַאי אַחֲרָא דְּלָא אִתְּדְבָּק בְּהַהִיא

לשון הקודש

לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ – הָיֵינוּ אוֹמְרִים כָּךְ. אֶלָּא (כתוב) וְלֹא יַשְׁלִיטֶנּוּ, שֶׁבִּגְלַל שֶׁהֶאֱמִין לְאוֹתָהּ רָעָה וְאָחַז בָּהּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא הִשְׁלִיטוֹ עָלֶיהָ לְשָׁבְרָהּ תַּחְתָּיו עַל שֶׁהוּא רָצָה בָּהּ וְאָחַז אוֹתָהּ.

וְכָל דְּרָכָיו כְּמוֹ גּוֹסֵס, שֶׁלֹּא אוֹכֵל וְלֹא שׁוֹתֶה וְלֹא מִתְקָרֵב לְמָמוֹנוֹ וְלֹא מוֹצִיא מִמֶּנּוּ, וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ עַד אוֹתוֹ יוֹם שֶׁיֵּצֵא מִן הָעוֹלָם, וְיָבֹא אַחֵר וְיִטֹּל אוֹתוֹ, שֶׁהוּא בְּעָלָיו.

וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ צוֹוֵחַ וְאוֹמֵר, (שם ה) עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ. מִי זֶה בְּעָלָיו? זֶה הָאַחֵר שֶׁיּוֹרֵשׁ אוֹתוֹ. וְלָמָּה זֶה זָכָה לִהְיוֹת בְּעָלָיו שֶׁל אוֹתוֹ הָעֹשֶׁר? מִשּׁוּם שֶׁזֶּה הֶאֱמִין לְאוֹתָהּ רָעָה וְהִתְרַצָּה בָּהּ (וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְרָעָתוֹ, בִּשְׁבִיל אוֹתָהּ רָעָה) וְדָבַק בָּהּ, וְלָכֵן

רָעָה, זָכָה (הַאי) לְמֶהֱוֵי בְּעָלָיו דְּהַהוּא עִתְרָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב לְרָעָתוֹ, כְּלוֹמַר בְּגִין רָעָתוֹ דְּהַוָּה מִתְדַּבַּק בָּהּ, רָוַוח לֵיהּ הַאי.

דָּבָר אַחֵר יֵשׁ רָעָה חוֹלָה, הַאי מָאן דְּיָתִיב בְּחוּלָקָא טָבָא, בְּבֵית אֲבוֹי, וְהוּא אָזִיל לָקֶבֶל אֲבוֹי, (דף ס"ה ע"ב) בְּתַסְקוּפֵי מִלִּין, הָא אִתְדְּבַק בְּהַהוּא רָעָה חוֹלָה, כְּבַר נָשׁ שָׁכִיב מֵרַע דְּכָל אָרְחוֹי בְּתַסְקוּפָא, דָּא בְּעֵינָא, וְדָא לָא בְּעֵינָא, וּבְגִין הַאי עוּתְרָא אִתְדְּבַק בַּר נָשׁ בְּרָעָה חוֹלָה, וְאִתְעֲנַשׁ בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, וְדָא הוּא עוֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ.

כָּךְ יִשְׂרָאֵל, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל לוֹן עַל גַּדְפֵּי נִשְׁרִין, אַסְחַר לוֹן בַּעֲנָנֵי יְקָרָא, שְׁכִינְתֵּיהּ נָטִיל קָמַיְיהוּ, נָחַת לוֹן מָנָא לְמֵיכַל, אַפִּיק לוֹן מַיָּא

לשון הקודש

הָאַחֵר הַזֶּה שֶׁלֹּא נִדְבַּק בְּאוֹתָהּ רָעָה, זָכָה (וְזֶה) לִהְיוֹת הַבְּעָלִים שֶׁל אוֹתוֹ הָעֹשֶׁר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְרָעָתוֹ, כְּלוֹמַר, מִשּׁוּם רָעָתוֹ שֶׁהָיָה נִדְבָּק בָּהּ, הִרְוִיחַ לוֹ זֶה.

דָּבָר אַחֵר יֵשׁ רָעָה חוֹלָה – זֶה מִי שֶׁיּוֹשֵׁב בְּחֵלֶק טוֹב, בְּבֵית אָבִיו, וְהוּא הוֹלֵךְ כְּנֶגֶד אָבִיו בַּעֲלִילוֹת דְּבָרִים, זֶה נִדְבָּק בְּאוֹתָהּ רָעָה חוֹלָה, כְּאָדָם גּוֹסֵס, שֶׁכָּל דְּרָכָיו בַּעֲלִילוֹת: זֶה אֲנִי רוֹצֶה, וְאֶת זֶה אֵינִי רוֹצֶה. וּמִשּׁוּם הָעֹשֶׁר הַזֶּה נִדְבָּק הָאָדָם בְּרָעָה חוֹלָה, וְנֶעֱנָשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. וְזֶהוּ עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ.

כָּךְ יִשְׂרָאֵל. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָטַל אוֹתָם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים, הִקִּיפָם בְּעַנְנֵי כָבוֹד, נָסְעָה שְׁכִינָתוֹ לִפְנֵיהֶם, הוֹרִיד

מְתוּקִין, וְאִינּוּן הֲווֹ אַזְלִין עִמֵּיהּ בְּתַסְקוּפִין. מִיַּד וַיָּבֹא עֲמָלֵק.

וַיָּבֹא עֲמָלֵק, (שמות יז) אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, רָזָא דְּחָכְמְתָא הָכָא, מִגְּזֵרַת דִּינָא קַשְׁיָא, קָא אַתְיָא קְרָבָא דָא. וּקְרָבָא דָא אִשְׁתְּכַח לְעֵילָא וְתַתָּא. וְלֵית לָךְ מִלָּה בְּאוֹרַיְיתָא, דְּלָא אִית בָּהּ רָזִין עִלָּאִין דְּחָכְמְתָא, דְּמִתְקַשְּׁרִין בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. כַּבְיָכוֹל, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד יִשְׂרָאֵל אִינּוּן זַכָּאִין לְתַתָּא, אִתְגַּבָּר חֵילָא דִילִי עַל כֹּלָּא. וְכַד לָא אִשְׁתְּכָחוּ זַכָּאִין, כַּבְיָכוֹל, מַתִּישִׁין חֵילָא דִלְעֵילָא, וְאִתְגַּבַּר חֵילָא דְּדִינָא קַשְׁיָא.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, מַה כְּתִיב, וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל, אָתָא לְקַטְרְגָא דִינָא בְּרַחֲמֵי. דְּכֹלָּא אִשְׁתְּכַח לְעֵילָא

לשון הקודש

לָהֶם מָן לֶאֱכֹל, הוֹצִיא לָהֶם מַיִם מְתוּקִים, וְהֵם הָיוּ הוֹלְכִים עִמּוֹ בַּעֲלִילוֹת. מִיָּד – וַיָּבֹא עֲמָלֵק.

וַיָּבֹא עֲמָלֵק – אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, סוֹד הַחָכְמָה כָּאן. מִגְּזֵרַת הַדִּין הַקָּשֶׁה בָּא הַקְּרָב הַזֶּה. וְהַקְּרָב הַזֶּה נִמְצָא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְאֵין לְךָ דָּבָר בַּתּוֹרָה שֶׁאֵין בּוֹ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁל חָכְמָה שֶׁנִּקְשָׁרִים לַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. כִּבְיָכוֹל אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל צַדִּיקִים לְמַטָּה, מִתְגַּבֵּר הַכֹּחַ שֶׁלִּי עַל הַכֹּל. וּכְשֶׁלֹּא נִמְצָאִים צַדִּיקִים, כִּבְיָכוֹל מַתִּישִׁים הַכֹּחַ שֶׁלְּמַעְלָה, וּמִתְגַּבֵּר הַכֹּחַ שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה.

בָּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, מַה כָּתוּב? וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֵם

וְתַתָּא. בִּרְפִידִים: בְּרָפּוּי יָדַיִם, דְּרָפּוּ יְדֵיהוֹן מֵאוֹרַיְיתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. אָמַר ר' יְהוּדָה, תְּרֵי זִמְנֵי אַגָּח קְרָבָא עֲמָלֵק בְּיִשְׂרָאֵל, חַד הָכָא. וְחַד דִּכְתִיב, (במדבר יד) וַיֵּרֶד הָעֲמָלֵקִי וְהַכְּנַעֲנִי וְגוֹ'.

אָמַר ר' שִׁמְעוֹן, לְעֵילָא וְתַתָּא. קִטְרוּגָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה, לְעֵילָא, כְּמָה דְּאִתְּמַר. לְתַתָּא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה, דַּהֲווֹ נַסְבֵּי לְגַבְרֵי, וְגַזְרֵי לוֹן עָרְלָתָא (ס"א אָתָא) דִּרְשִׁימָא קַדִּישָׁא, וְנַטְלֵי לְהוּ וְאַרְמוּ לוֹן לְעֵילָא, וְאַמְרֵי טוֹל לָךְ מַה דְּאִתְּרְעִית. וְעַל כָּל פָּנִים דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה כֻּלָּא (ס"א קִבְּלָא).

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים וְצֵא הִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק. (שמות יז) וְכִי מַה חָמָא מֹשֶׁה,

לשון הקודש

עִם יִשְׂרָאֵל. בָּא לְקַטְרֵג הַדִּין נֶגֶד הָרַחֲמִים, שֶׁהַכֹּל נִמְצָא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. בִּרְפִידִים – בְּרִפּוּי יָדַיִם, שֶׁרָפּוּ יְדֵיהֶם מִתּוֹרַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּפִי שֶׁבֵּאַרְנוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, פַּעֲמַיִם נִלְחַם עֲמָלֵק בְּיִשְׂרָאֵל; פַּעַם אַחַת כָּאן, וְאַחַת שֶׁכָּתוּב (במדבר יד) וַיֵּרֶד הָעֲמָלֵקִי וְהַכְּנַעֲנִי וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה הָיָה קִטְרוּג שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה – כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. לְמַטָּה הָיָה בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁהָיוּ לוֹקְחִים אֲנָשִׁים וְגוֹזְרִים אֶת הָעָרְלָה (הָאוֹת) שֶׁל הָרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ, וְלוֹקְחִים אוֹתָם וְזוֹרְקִים אוֹתָם לְמַעְלָה וְאוֹמְרִים: קַח לְךָ מַה שֶׁרָצִיתָ! וְעַל כָּל פָּנִים הַכֹּל הָיָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (הַקִּבְּלָנָה).

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר לָנוּ

דְּסָלִיק גַּרְמֵיהּ, מֵהַאי קְרָבָא קַדְמָאָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּקִיד. אֶלָּא מֹשֶׁה זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, דְּאִסְתַּכַּל וְיָדַע עִקָּרָא דְמִלָּה. אָמַר מֹשֶׁה, אֲנָא אַזְמִין גַּרְמִי לְהַהוּא קְרָבָא דִלְעֵילָא, וְאַנְתְּ יְהוֹשֻׁעַ זַמִּין גַּרְמָךְ לְקָרְבָא דִלְתַתָּא.

וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל: יִשְׂרָאֵל דִלְעֵילָא. וּבְגִין כַּךְ סָלִיק מֹשֶׁה גַּרְמֵיהּ מִקְּרָבָא דִלְתַתָּא, בְּגִין לְאִזְדָּרְזָא בִקְרָבָא דִלְעֵילָא, וְיִתְנְצַח עַל יְדוֹי.

אָמַר ר' שִׁמְעוֹן, וְכִי קַלָּה הִיא בְּעֵינֶיךָ, קְרָבָא דָא דַּעֲמָלֵק. תָּא חֲזֵי, מִן יוֹמָא דְאִתְבְּרֵי עָלְמָא, עַד הַהוּא זִמְנָא, וּמֵהַהוּא זִמְנָא, עַד דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, וַאֲפִילוּ בְיוֹמוֹי דְגוֹג וּמָגוֹג, לָא יִשְׁתְּכַּח כְּוָוֹתֵיהּ. לָאו בְּגִין חֵילִין תַּקִּיפִין וְסַגִּיאִין, אֶלָּא בְּגִין

לשון הקודש

אֲנָשִׁים וְצֵא הִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק. וְכִי מָה רָאָה מֹשֶׁה שֶׁסִּלֵּק עַצְמוֹ מֵהַקְּרָב הָרִאשׁוֹן שֶׁצִּוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? אֶלָּא מֹשֶׁה, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ, שֶׁהִתְבּוֹנֵן וְיָדַע אֶת עִקַּר הַדָּבָר. אָמַר מֹשֶׁה, אֲנִי אַזְמִין עַצְמִי לְאוֹתוֹ קְרָב שֶׁלְּמַעְלָה, וְאַתָּה יְהוֹשֻׁעַ הַזְמֵן עַצְמְךָ לַקְּרָב שֶׁלְּמַטָּה.

וְהַיְינוּ מַה שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַעְלָה. וְלָכֵן סִלֵּק מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹ מֵהַקְּרָב שֶׁלְּמַטָּה, כְּדֵי לְהִזְדַּוֵּג בַּקְּרָב שֶׁלְּמַעְלָה וְיִהְיֶה נִצָּחוֹן עַל יָדוֹ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְכִי קַל הוּא בְּעֵינֶיךָ הַקְּרָב הַזֶּה שֶׁל עֲמָלֵק? בֹּא רְאֵה, מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם עַד לְאוֹתוֹ זְמַן, וּמֵאוֹתוֹ זְמַן עַד שֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, וַאֲפִלּוּ בִּימֵי גוֹג וּמָגוֹג, לֹא יִמָּצֵא כָּמוֹהוּ. לֹא בִּשְׁבִיל הַחֵילוֹת הַחֲזָקִים וְהָרַבִּים, אֶלָּא מִשּׁוּם

דִּבְכָל סִטְרִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ, אֲמַאי לִיהוֹשֻׁעַ, וְלָא לְאָחֳרָא, וְהָא בְּהַהוּא זִמְנָא רַבְיָא הָוָה, דִּכְתִיב, (שמות לג) וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר, וְכַמָּה הֲווֹ בְּיִשְׂרָאֵל תַּקִּיפִין מִנֵּיהּ. אֶלָּא מֹשֶׁה בְּחָכְמְתָא אִסְתָּכַּל וְיָדַע. מָאי חָמָא. חָמָא לְסַמָּאֵ"ל דְּהַוָּה נָחִית מִסִּטְרָא דִלְעֵילָא, לְסַיְיעָא לַעֲמָלֵק לְתַתָּא. אָמַר מֹשֶׁה, וַדַּאי קְרָבָא הָכָא תַּקִּיפָא אִתְחֲזֵי.

יְהוֹשֻׁעַ בְּהַהוּא זִמְנָא בְּדַרְגָּא עִלָּאָה יַתִּיר אִשְׁתְּכַח. אִי תֵּימָא דְּבִשְׁכִינְתָּא אִשְׁתְּכַח בְּהַהוּא זִמְנָא לָאו הָכִי, דְּהָא בְּמֹשֶׁה אִתְנְסִיבַת וְאִתְאַחֲדַת, אִשְׁתְּכַח יְהוֹשֻׁעַ דְּאִתְאַחַד לְתַתָּא מִינָּהּ. וּבַמָּה. אָמַר ר' שִׁמְעוֹן, בְּהַהוּא אֲתָר, דְּאִתְקְרֵי נַע"ר.

לשון הקודש

שֶׁבְּכָל הַצְּדָדִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ, לָמָּה לִיהוֹשֻׁעַ וְלֹא לְאַחֵר, וַהֲרֵי בְּאוֹתוֹ זְמַן הָיָה נַעַר, שֶׁכָּתוּב (שמות לג) וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר, וְהָיוּ בְּיִשְׂרָאֵל חֲזָקִים מִמֶּנּוּ? אֶלָּא שֶׁמֹּשֶׁה הִתְבּוֹנֵן בַּחָכְמָה וְיָדַע. מָה הוּא רָאָה? רָאָה אֶת סמא"ל שֶׁהָיָה יוֹרֵד מֵהַצַּד שֶׁלְּמַעְלָה לְסַיֵּעַ לַעֲמָלֵק שֶׁלְּמַטָּה. אָמַר מֹשֶׁה, וַדַּאי נִרְאֶה כָּאן קְרָב קָשֶׁה.

יְהוֹשֻׁעַ בְּאוֹתוֹ זְמַן נִמְצָא בְּדַרְגָּה יוֹתֵר עֶלְיוֹנָה. אִם תֹּאמַר שֶׁנִּמְצָא בְּאוֹתוֹ זְמַן בַּשְׁכִינָה – לֹא כָּךְ! שֶׁהֲרֵי בְּמֹשֶׁה נִלְקְחָה וְנֶאֱחֲזָה. נִמְצָא שֶׁיְּהוֹשֻׁעַ נֶאֱחַז לְמַטָּה מִמֶּנָּה, וּבַמָּה? בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא נַע"ר.

וְהַיְינוּ דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מָאי דִּכְתִיב, (ישעיה לג) עֵינֶיךָ תִּרְאֶינָה יְרוּשָׁלַם נָוֶה שַׁאֲנָן אֹהֶל בַּל יִצָּעֶן בַּל יִסַּע יְתֵדוֹתָיו לָנֶצַח. יְרוּשָׁלֵם: יְרוּשָׁלֵם דִּלְעֵילָא, דְּאִקְרֵי אֹהֶל בַּל יִצָּעֶן, דְּלָא יִשְׁתְּכַּח יַתִּיר לְמֵהַךְ בְּגָלוּתָא, וְדָא הוּא רָזָא דִּכְתִיב, וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר. נַעַר וַדָּאי. לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל, הַהוּא דְּאִקְרֵי אֹהֶל בַּל יִצָּעֶן. מְלַמֵּד דִּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, הָוָה יָנִיק מִשְׁכִּינְתָּא, כְּמָה דְּהַהוּא נַעַר דִּלְעֵילָא, לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל, וְיָנִיק מִגֵּיהּ תָּדִירָא. כַּךְ הַאי נַעַר (דף ס"ו ע"א) דִּלְתַתָּא לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל, וְיָנִיק מִנָּהּ תָּדִירָא.

בְּגִין כַּךְ, כַּד חָמָא מֹשֶׁה, לְסַמָּאֵ"ל, נָחִית לְסַיְיעָא לַעֲמָלֵק, אָמַר מֹשֶׁה, וַדָּאי הַאי נַעַר יְקוּם לָקְבְלֵיהּ, וְיִשְׁלוֹט עָלֵיהּ, לְנַצְּחָא לֵיהּ. מִיַּד וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים וְצֵא הִלָּחֵם

לשון הקודש

וְהַיְינוּ מַה שֶּׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶּה שֶּׁכָּתוּב (ישעיה לג) עֵינֶיךָ תִּרְאֶינָה יְרוּשָׁלַם נָוֶה שַׁאֲנָן אֹהֶל בַּל יִצָּעֶן בַּל יִסַּע יְתֵדוֹתָיו לָנֶצַח. יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁנִּקְרֵאת אֹהֶל בַּל יִצָּעֶן, שֶׁלֹּא תִמָּצֵא יוֹתֵר לָלֶכֶת לַגָּלוּת. וְזֶהוּ סוֹד הַכְּתוּב וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר. לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא אֹהֶל בַּל יִצָּעֶן. מְלַמֵּד שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם הָיָה יוֹנֵק מִהַשְּׁכִינָה כְּמוֹ אוֹתוֹ הַנַּעַר שֶׁלְּמַעְלָה, לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל, וְיוֹנֵק מִמֶּנָּה תָּמִיד. כָּךְ נַעַר זֶה שֶׁלְּמַטָּה לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל וְיוֹנֵק מִמֶּנָּה תָּמִיד.

לָכֵן, כְּשֶׁרָאָה מֹשֶׁה אֶת סמא"ל יוֹרֵד לְסַיֵּעַ לַעֲמָלֵק, אָמַר מֹשֶׁה, וַדַּאי נַעַר זֶה יָקוּם כְּנֶגְדּוֹ וְיִשְׁלֹט עָלָיו לְנַצֵּחַ אוֹתוֹ. מִיָּד

בַּעֲמָלֵק, דִּילָךְ הַאי קְרָבָא דִלְתַתָּא, וַאֲנָא אִזְדָּרֵז לִקְרָבָא דִלְעֵילָא. בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים, זַכָּאִין בְּנֵי זַכָּאִין, דְּיִתְחַזּוּן לְמֵהַךְ עִמָּךְ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּשַׁעֲתָא דְנָפִיק יְהוֹשֻׁעַ נַעַר. אִתְעַר נַעַר דִּלְעֵילָא, וְאִתְתָּקַן בְּכַמָּה תִּיקּוּנִין בְּכַמָּה זַיְינִין, דְּאַתְקִינַת לֵיהּ אִמֵּיהּ, לִקְרָבָא דָא, לְנַקְמָא נוֹקְמָא דִּבְרִית. וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (ויקרא כו) חֶרֶב נוֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית, וְדָא הוּא רָזָא דִכְתִיב, וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עֲמָלֵק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חָרֶב. לְפִי חֶרֶב וַדַּאי, וְלָא לְפוּם רוּמְחִין וְזַיְינִין, אֶלָּא בַּחֶרֶב וַדַּאי הִיא, הַאי דְּאִקְרֵי חֶרֶב נוֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית.

וּמֹשֶׁה אִתְתָּקַן לִקְרָבָא דִלְעֵילָא, וִידֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים: כְּבֵדִים מַמָּשׁ, יַקִּירִין, קַדִּישִׁין, לָא אִסְתַּאֲבָן לְעָלְמִין. יְקִרִין דְּאִתְחַזּוּן לְאַגָּחָא

לשון הקודש

– וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים וְצֵא הִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק. שֶׁלְּךָ הַקְּרָב הַזֶּה שֶׁלְּמַטָּה, וַאֲנִי אֶזְדָּרֵז לַקְּרָב שֶׁלְּמַעְלָה. בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים – צַדִּיקִים בְּנֵי צַדִּיקִים, שֶׁרְאוּיִים לָלֶכֶת עִמְּךָ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּשָׁעָה שֶׁיָּצָא יְהוֹשֻׁעַ נַעַר, הִתְעוֹרֵר הַנַּעַר שֶׁלְּמַעְלָה וְהִתְתַּקֵּן בְּכַמָּה תִּקּוּנִים, בְּכַמָּה כְּלֵי זַיִן שֶׁהִתְקִינָה לוֹ אִמּוֹ לַקְּרָב הַזֶּה לִנְקֹם אֶת נִקְמַת הַבְּרִית, וְהַיְינוּ מַה שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) חֶרֶב נֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית. וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עֲמָלֵק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חָרֶב. לְפִי חֶרֶב וַדַּאי, וְלֹא לְפִי רְמָחִים וּכְלֵי זַיִן, אֶלָּא בַּחֶרֶב וַדַּאי הִיא, זוֹ שֶׁנִּקְרֵאת חֶרֶב נֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית.

וּמֹשֶׁה הִתְתַּקֵּן לַקְּרָב שֶׁלְּמַעְלָה. וִידֵי

בְּהוּ קְרָבָא דִלְעֵילָא. וַיִּקְחוּ אֶבֶן וַיָּשִׂימוּ תַחְתָּיו וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ, בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל שַׁרְיָין בְּצַעֲרָא, וִיהֵא עִמְּהוֹן בְּצַעֲרֵיהוֹן.

וְאַהֲרֹן וְחוּר תָּמְכוּ בְיָדָיו מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה וְגוֹ', מַאי תָּמְכוּ בְיָדָיו. **אֱמוּנָה.** (אֱמוּנָה, מְהֵימְנוּתָא וַדָּאי) וְכִי עַל דְּאַהֲרֹן וְחוּר תְּמִיכוּ לִידוֹי, הֲווֹ יְדוֹי אֱמוּנָה. אֶלָּא, מֹשֶׁה כֹּלָּא בְחָכְמְתָא עָבִיד מַה דְּעָבִיד. אַהֲרֹן וְחוּר, דָּא מִסְּטָרָא דִילֵיהּ, וְדָא מִסְּטָרָא דִילֵיהּ, וְיָדוֹי בְּאֶמְצָעִיתָא, וְעַל דָּא וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה, מְהֵימְנוּתָא. אַהֲרֹן בְּגִין דְּיִתְעַר סִטְרָא דִילֵיהּ, וְחוּר בְּגִין דְּיִתְעַר סִטְרָא דִילֵיהּ, וַהֲווּ אֲחִידָן בִּידוֹי מִכָּאן וּמִכָּאן, דְּאִשְׁתַּכְחָא סִיּוּעָא דִלְעֵילָא.

וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל. (שמות

לשון הקודש

מֹשֶׁה כְּבֵדִים, כְּבֵדִים מַמָּשׁ, נִכְבָּדִים, קְדוֹשִׁים, שֶׁלֹּא נִטְמְאוּ לְעוֹלָמִים. נִכְבָּדִים שֶׁרְאוּיִים לַעֲרֹךְ בָּהֶם קָרָב שֶׁלְּמַעְלָה. וַיִּקְחוּ אֶבֶן וַיָּשִׂימוּ תַחְתָּיו וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ, מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל שְׁרוּיִים בְּצַעַר, וִיהֵא עִמָּהֶם בְּצַעֲרָם.

וְאַהֲרֹן וְחוּר תָּמְכוּ בְיָדָיו מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה וְגוֹ'. מַה זֶּה תָּמְכוּ בְיָדָיו? אֱמוּנָה. (אֱמוּנָה, אֱמוּנָה וַדָּאי) וְכִי עַל שֶׁאַהֲרֹן וְחוּר תָּמְכוּ אֶת יָדָיו, הָיוּ יָדָיו אֱמוּנָה? אֶלָּא מֹשֶׁה עָשָׂה הַכֹּל בְּחָכְמָה מַה שֶּׁעָשָׂה. אַהֲרֹן וְחוּר – זֶה מִצַּדּוֹ וְזֶה מִצַּדּוֹ, וְיָדָיו בָּאֶמְצַע, וְלָכֵן וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה, אֱמוּנָה. אַהֲרֹן כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר הַצַּד שֶׁלּוֹ, וְחוּר כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר הַצַּד שֶׁלּוֹ, וְהָיוּ אוֹחֲזִים בְּיָדָיו מִכָּאן וּמִכָּאן, שֶׁיִּמָּצֵא סִיּוּעַ שֶׁלְּמַעְלָה.

וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר

יז) כַּאֲשֶׁר יָרִים: דְּזַקִּיף יְמִינָא עַל שְׂמָאלָא, וְאִתְכָּוֵון בִּפְרִישׁוּ דְיָדוֹי. וְגָבַר יִשְׂרָאֵל: יִשְׂרָאֵל דִּלְעֵילָא. וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגָבַר עֲמָלֵק, בְּשַׁעֲתָא דְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, מִשְׁתַּכְּכִין מִצְּלוֹתָא, לָא יַכְלִין יְדֵי מֹשֶׁה לְמֵיקָם בִּזְקִיפוּ, וְגָבַר עֲמָלֵק. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, אַף עַל גַּב דְּכַהֲנָא פָּרִישׁ יְדוֹי, בְּקָרְבְּנָא, לְתַקְּנָא גַּרְמֵיהּ בְּכֹלָּא, יִשְׂרָאֵל בַּעְיָין לְאִשְׁתַּכְּחָא בִּצְלוֹתְהוֹן, עִמֵּיהּ.

תָּאנָא, בִּקְרָבָא דָא דַעֲמָלֵק, אִשְׁתְּכָחוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְעַל דָּא, וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה, בְּהֵימְנוּתָא כַּדְקָא חָזֵי. וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה. וַיִּהְיוּ יָדָיו מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא, בְּגִין דְּתַלְיָא כֹּלָּא בִּימִינָא, כְּתִיב וַיְהִי. וּכְתִיב יָדָיו, בְּגִין דְּהוּא עִקָּרָא דְכֹלָּא. וּכְתִיב, (שמות טו) יְמִינְךָ יְיָ נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ יְמִינְךָ יְיָ תִּרְעַץ אוֹיֵב.

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל. כַּאֲשֶׁר יָרִים – שֶׁזָּקַף יָמִין עַל שְׂמֹאל, וְהִתְכַּוֵּן בִּפְרִישַׁת יָדָיו. וְגָבַר יִשְׂרָאֵל – יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַעְלָה (תִּפְאֶרֶת). וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגָבַר עֲמָלֵק – בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה שׁוֹכְכִים בִּתְפִלָּתָם, לֹא יְכוֹלִים יְדֵי מֹשֶׁה לַעֲמֹד בִּזְקִיפוּת, וְגָבַר עֲמָלֵק. מִכָּאן לָמַדְנוּ, אַף עַל פִּי שֶׁהַכֹּהֵן פּוֹרֵס אֶת יָדָיו בַּקָּרְבָּן כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת עַצְמוֹ בַּכֹּל – יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְהִמָּצֵא עִמּוֹ בִּתְפִלּוֹתֵיהֶם.

שָׁנִינוּ, בַּקְּרָב הַזֶּה שֶׁל עֲמָלֵק, נִמְצְאוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְלָכֵן וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה, בֶּאֱמוּנָה כָּרָאוּי. וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה, וַיִּהְיוּ יָדָיו הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בַּיָּמִין כָּתוּב וַיְהִי. וְכָתוּב יָדָיו מִשּׁוּם שֶׁהוּא עִקַּר הַכֹּל. וְכָתוּב (שמות טו) יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ יְמִינְךָ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב.

וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְגוֹ'. (שמות יז) תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב לְעֵילָא, וַיַּחֲלוֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עֲמָלֵק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חָרֶב. וַיַּחֲלֹשׁ, וַיַּהֲרוֹג מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא, וַיַּחֲלֹשׁ, כְּמָה דְּאִתְּמַר, (ישעיה יד) חוֹלֵשׁ עַל גּוֹיִם. יְהוֹשֻׁעַ הָוָה חוֹלֵשׁ עָלַיְיהוּ, וְהַהוּא חֶרֶב נוֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית קָטִיל לוֹן, דִּכְתִיב לְפִי חָרֶב כְּמָה דְּאִתְּמַר.

כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן, זֹאת דַּיְקָא. וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ, דְּהָא הוּא זָמִין לְקָטְלָא מַלְכִין אַחֲרָנִין. כִּי מָחֹה אֶמְחֶה. מָחֹה: לְעֵילָא. אֶמְחֶה: לְתַתָּא. זֵכֶר, דּוּכְרָנָא דִלְעֵילָא וְתַתָּא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כְּתִיב כִּי מָחֹה אֶמְחֶה, וּכְתִיב (דברים כה) תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק. אֶלָּא, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַתּוּן מָחוּן דּוּכְרָנֵיהּ לְתַתָּא, וַאֲנָא אֶמְחֶה דּוּכְרָנֵיהּ לְעֵילָא.

לשון הקודש

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְגוֹ'. בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עֲמָלֵק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חָרֶב. וַיַּהֲרֹג? וַיַּהֲרֹג הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא וַיַּחֲלֹשׁ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יד) חוֹלֵשׁ עַל גּוֹיִם. יְהוֹשֻׁעַ הָיָה חוֹלֵשׁ עֲלֵיהֶם, וְאוֹתָהּ חֶרֶב נוֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית הוֹרֶגֶת אוֹתָם, שֶׁכָּתוּב לְפִי חָרֶב, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן, זֹאת דַּוְקָא. וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁהֲרֵי הוּא עָתִיד לַהֲרֹג מְלָכִים אֲחֵרִים. כִּי מָחֹה אֶמְחֶה, מָחֹה – לְמַעְלָה, אֶמְחֶה – לְמַטָּה. זֵכֶר – זִכָּרוֹן שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּתוּב כִּי מָחֹה אֶמְחֶה, וְכָתוּב (דברים כה) תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק. אֶלָּא, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַתֶּם

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, עֲמָלֵק עַמִּין אַחֲרָנִין אַיְיתֵי עִמֵּיהּ, וְכֻלְּהוּ דְּחִילוּ לְקָרְבָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, בַּר אִיהוּ. וּבְגִין כַּךְ, יְהוֹשֻׁעַ הָוָה חוֹלֵשׁ עָלַיְיהוּ. רִבִּי יֵיסָא אָמַר, וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ, דְּתָבַר חֵילָא דִלְהוֹן מִלְּעֵילָא.

וַיִּבֶן מִשֶּׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יְיָ' נִסִּי. (שמות יז) וַיִּבֶן מִשֶּׁה מִזְבֵּחַ, לָקָבֵל הַהוּא דִּלְעֵילָא. וַיִּקְרָא שְׁמוֹ הַהוּא מִשֶּׁה (נ"א דְּהַהוּא מִזְבֵּחַ) יְיָ' נִסִּי. מָאי יְיָ' נִסִּי. בְּגִין דְּאַנְקִים נִקְמָתָא דְּהַהוּא רְשִׁימָא (דף ס"ו ע"ב) קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל, וּמֵהַהוּא זִמְנָא אִתְקְרֵי, חֶרֶב נוֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, וַיִּבֶן מִשֶּׁה מִזְבֵּחַ, מִזְבַּח לְכַפְּרָא עָלַיְיהוּ. וַיִּקְרָא שְׁמוֹ. שְׁמוֹ דְּמַאן. אָמַר רִבִּי חִיָּיא שְׁמֵיהּ דְּמַדְבְּחָא הַהוּא. יְיָ' נִסִּי: כְּמָה דְּאַתְּ

לשון הקודש

מְחוּ אֶת זִכְרוֹנוֹ לְמַטָּה, וַאֲנִי אֶמְחֶה אֶת זִכְרוֹנוֹ לְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, עֲמָלֵק הֵבִיא עִמּוֹ עַמִּים אֲחֵרִים, וְכֻלָּם פָּחֲדוּ לִקְרַב לְיִשְׂרָאֵל חוּץ מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן יְהוֹשֻׁעַ הָיָה חוֹלֵשׁ עֲלֵיהֶם. רַבִּי יֵיסָא אָמַר, וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁשָּׁבַר אֶת כֹּחָם מִלְּמַעְלָה.

וַיִּבֶן מִשֶּׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ ה' נִסִּי. וַיִּבֶן מִשֶּׁה מִזְבֵּחַ – כְּנֶגֶד אוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וַיִּקְרָא שְׁמוֹ – אוֹתוֹ מִשֶּׁה (אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ) – ה' נִסִּי. מַה זֶּה ה' נִסִּי? מִשּׁוּם שֶׁנָּקַם אֶת נִקְמַת אוֹתוֹ רֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וּמֵאוֹתוֹ הַזְּמַן נִקְרָא חֶרֶב נֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, וַיִּבֶן מִשֶּׁה מִזְבֵּחַ, מִזְבֵּחַ לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם. וַיִּקְרָא שְׁמוֹ, שֶׁל מִי? אָמַר

אָמַר, וְשָׁם נִסָּהוּ. וְכֹלָּא מִלָּה חַד, עַל דְּאִתְפְּרָעוּ יִשְׂרָאֵל, וְאִתְגַּלְיָיא הַהוּא אָת קַיְימָא, רְשִׁימָא קַדִּישָׁא. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, דְּכֵיוָן דְּאִתְגְּזַר בְּרֵיהּ דְּבַר נָשׁ, וְאִתְגַּלְיָיא בֵּיהּ אָת רְשִׁימָא קַדִּישָׁא קַיְימָא, הַהוּא אִקְרֵי מִזְבֵּחַ לְכַפְּרָא עָלֵיהּ. וּמַה שְׁמֵיהּ. יְיָ' נִסִּי.

כְּגַוְונָא דָּא יַעֲקֹב, בְּנָה מַדְבְּחָא, דִּכְתִיב, (בראשית לג) וַיַּצֶּב שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. לְמַאן. לְהַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי מִזְבֵּחַ. וּמַאן שְׁמֵיהּ. אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מָאי דִּכְתִיב, (שמות כד) וַיִּרְאוּ אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. וְכִי מָאן יְכִיל לְמֵחֱמֵי לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהָא כְתִיב (שמות לג) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי. וְהָכָא אָמַר וַיִּרְאוּ אֶלָּא דְּאִתְגַּלְיָא

לשון הקודש

רַבִּי חִיָּא, שְׁמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ. ה' נִסִּי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְשָׁם נִסָּהוּ. וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד, עַל שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִפְרְעוּ וְהִתְגַּלָּה אוֹתוֹ אוֹת בְּרִית הָרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ. מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּמּוֹל בְּנוֹ שֶׁל אָדָם וְהִתְגַּלָּה בּוֹ הָרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַבְּרִית, הוּא נִקְרָא מִזְבֵּחַ לְכַפֵּר עָלָיו, וּמַה שְׁמוֹ? ה' נִסִּי.

כְּמוֹ זֶה יַעֲקֹב בָּנָה מִזְבֵּחַ, שֶׁכָּתוּב (בראשית לג) וַיַּצֶּב שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. לְמִי? לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא מִזְבֵּחַ. וּמַה שְׁמוֹ? אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַה שֶּׁכָּתוּב (שמות כד) וַיִּרְאוּ אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ', וְכִי מִי יָכוֹל לִרְאוֹת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַהֲרֵי כָּתוּב (שם לג) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי,

קֶשֶׁת עָלַיְיהוּ בִּגְוָונִין נְהִירִין, וְהָכִי תָּנֵינָן, כָּל מָאן דְּאִסְתַּכַּל בַּקֶשֶׁת, כְּמַאן דְּמִסְתַּכַּל בַּשְׁכִינָה, וּלְאִסְתַּכְּלָא בִשְׁכִינְתָּא אָסִיר.

וְעַל דָּא, אָסִיר לֵיהּ לְאִינִישׁ, לְאִסְתַּכְּלָא בְּאֶצְבְּעַיְיהוּ דְּכַהֲנֵי, בְּשַׁעָתָא דְּפַרְסֵי יְדַיְיהוּ. אָסוּר לְאִסְתַּכְּלָא בַּקֶשֶׁת. מָאן קֶשֶׁת. אָמַר רִבִּי אַבָּא, בַּקֶשֶׁת סְתָם אָמַר לֵיהּ מָאי בַּקֶשֶׁת סְתָם אֲמַר לֵיהּ בַּקֶשֶׁת דִּלְעֵילָא, וּבַקֶשֶׁת דִּלְתַתָּא.

בַּקֶשֶׁת דִּלְעֵילָא, בְּגַוְונוֹי. דְּכָל מָאן דְּיִסְתַּכַּל בְּגַוְונוֹי, כְּאִילוּ אִסְתַּכַּל בְּאַתָּר דִּלְעֵילָא, וְאָסִיר לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, דְּלָא יַעֲבִיד קְלָנָא בִשְׁכִינְתָּא. קֶשֶׁת דִּלְתַתָּא מָאי הִיא. הַהוּא אָת קַיְימָא, דְּאִתְרְשִׁים בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ, דְּכָל מָאן דְּיִסְתַּכַּל בֵּיהּ, עָבִיד קְלָנָא לְעֵילָא.

לשון הקודש

וְכָאן אָמַר וַיִּרְאוּ? אֶלָּא שֶׁהִתְגַּלְּתָה עֲלֵיהֶם הַקֶּשֶׁת בִּגְוָנִים מְאִירִים. וְכָךְ שָׁנִינוּ, כָּל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בַּקֶּשֶׁת, כְּמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בַּשְּׁכִינָה, וְאָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בַּשְּׁכִינָה.

וְעַל זֶה אָסוּר לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּאֶצְבְּעוֹת הַכֹּהֲנִים בְּשָׁעָה שֶׁפּוֹרְשִׂים יְדֵיהֶם. אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בַּקֶּשֶׁת. אֵיזוֹ קֶשֶׁת? אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּקֶשֶׁת סְתָם. אָמַר לוֹ, מַה זֶּה בְּקֶשֶׁת סְתָם? אָמַר לוֹ, בַּקֶּשֶׁת שֶׁלְּמַעְלָה, וּבַקֶּשֶׁת שֶׁלְּמַטָּה.

בַּקֶּשֶׁת שֶׁלְּמַעְלָה, בִּגְוָנֶיהָ. שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בִּגְוָנֶיהָ, כְּאִלּוּ מִסְתַּכֵּל בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן, וְאָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה קָלוֹן בַּשְּׁכִינָה. קֶשֶׁת שֶׁלְּמַטָּה מַהִי? אוֹתוֹ אוֹת הַבְּרִית שֶׁנִּרְשָׁם בָּאָדָם, שֶׁל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בּוֹ, עוֹשֶׂה קָלוֹן לְמַעְלָה.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אִי הָכִי וְהָכְתִיב (בראשית כד) שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יֶרְכִּי, דְּהַוָה אוֹמֵי לֵיהּ בְּהַאי אָת. אָמַר לֵיהּ, אֲנַח לְהוּ לַאֲבָהָן דְּעָלְמָא, דְּלֵית אִינּוּן כִּשְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא. וְעוֹד, שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יֶרְכִּי כְתִיב, וְלָא כְתִיב רְאֵה תַּחַת יֶרְכִּי, בְּגִין כָּךְ אָסִיר לְאִסְתַּכְּלָא בַּקֶּשֶׁת סְתָם, כְּמָה דְּתָנֵינָן.

תָּאנָא, וַיִּרְאוּ אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, דְּאִתְגַּלְיָא קֶשֶׁת עָלַיְיהוּ, בִּגְוָונִין שַׁפִּירִין נְהִירִין, מְלַהֲטָן לְכָל עִיבָר, מַשְׁמַע דִּכְתִיב, אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְלָא כְתִיב וַיִּרְאוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, נְהוֹרָא דְבוּצִינָא דִשְׁכִינְתָּא. וּמַאי נִיהוּ. הַהוּא דְאִקְרֵי נַעַר, דִּמְשַׁמֵּשׁ לִשְׁכִינְתָּא, בְּמַקְדְּשָׁא. וּבְגִין כַּךְ, אֵת דַּיְיקָא.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כָּךְ, הֲרֵי כָּתוּב (בראשית כד) שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יֶרְכִּי, שֶׁהָיָה מַשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ בָּאוֹת הַזֶּה. אָמַר לוֹ, הָנַח לַאֲבוֹת הָעוֹלָם, שֶׁאֵינָם כִּשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם. וְעוֹד, שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יֶרְכִּי כָּתוּב, וְלֹא כָתוּב רְאֵה תַּחַת יֶרְכִּי. לָכֵן אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בַּקֶּשֶׁת סְתָם, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ.

לָמַדְנוּ, וַיִּרְאוּ אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִתְגַּלְתָה עֲלֵיהֶם הַקֶּשֶׁת בִּגְוָנִים הַיָּפִים מְאִירִים, לוֹהֲטִים לְכָל עֵבֶר, מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב וַיִּרְאוּ אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא כָתוּב וַיִּרְאוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אוֹר הַמְּנוֹרָה שֶׁל הַשְּׁכִינָה, וּמַה הוּא? אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא נַעַר, שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ אֶת הַשְּׁכִינָה בַּמִּקְדָּשׁ, וְלָכֵן "אֵת" דַּיְקָא.

וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר, דְּאִתְּרְשִׁים בֵּיהּ תְּחוֹת דּוּכְתֵּיהּ, חַד לְבֵינָתָא מֵאִינּוּן לְבֵנִין דַּהֲווֹ בָּנִין בְּמִצְרַיִם, דְּתָנֵינָן, אִתְּתָא חָדָא אוֹלִידַת בְּמִצְרַיִם, וַהֲוָה אָתִין סַרְכֵּי פַּרְעֹה, וְעָאלַת לֵיהּ בְּחַד לְבֵינָתָא, וְאָתָא פֵּס יְדָא וְאָחִיד לֵיהּ, וְאִתְּרְשִׁים תְּחוֹת רַגְלוֹי דִּשְׁכִינְתָּא, וְקַיְּימָא קָמֵיהּ, עַד דְּאִתּוֹקַד בֵּי מַקְדְּשָׁא דְּלְתַתָּא, דִּכְתִיב, (איכה ב) וְלֹא זָכַר הֲדוֹם רַגְלָיו.

ר' חִיָּיא אָמַר, לִבְנַת הַסַּפִּיר: נְהִירוּתָא דְּסַפִּיר, קַלְדִּיטֵי בְּקַנְדִּיטֵי גְּלִיפִין עִלָּאִין דִּלְעֵילָא, דְּמִתְלַהֲטָא לְשִׁבְעִין וּתְרֵין עֲבָרֵי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה נד) וְיסַדְתִּיךְ בַּסַּפִּירִים. (שמות כד) וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם. מָאי עֶצֶם הַשָּׁמַיִם. אָמַר רִבִּי אַבָּא, מָה עֶצֶם הַשָּׁמַיִם, גְּלִיפָא בְשִׁבְעִין וּתְרֵין עֲנָפִין, פָּרְחִין מִלַּהֲטָן

לשון הקודש

וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר, שֶׁנִּרְשָׁם בּוֹ תַּחַת מְקוֹמוֹ לְבֵנָה אַחַת מֵאוֹתָם לְבֵנִים שֶׁהָיוּ בוֹנִים בְּמִצְרַיִם, שֶׁשָּׁנִינוּ, אִשָּׁה אַחַת הוֹלִידָה בְּמִצְרַיִם, וְהָיוּ בָּאִים שָׂרֵי פַּרְעֹה, וְהִכְנִיסָה אוֹתוֹ בִּלְבֵנָה אַחַת, וּבָא פֵּס יָד וְאָחַז אוֹתוֹ, וְנִרְשָׁם תַּחַת רַגְלֵי הַשְּׁכִינָה, וְעוֹמֵד לְפָנָיו, עַד שֶׁנִּשְׂרַף בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁכָּתוּב (איכה ב) וְלֹא זָכַר הֲדֹם רַגְלָיו.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, לִבְנַת הַסַּפִּיר – אוֹר הַסַּפִּיר, מַפְּתִּחוֹת יֵין הָרֶקַח חִקּוּקִים עֶלְיוֹנִים שֶׁל מַעְלָה שֶׁלּוֹהֲטִים לְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם עֲבָרִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נד) וִיסַדְתִּיךְ בַּסַּפִּירִים. וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם, מַה זֶּה כְּעֶצֶם הַשָּׁמַיִם? אָמַר רִבִּי אַבָּא, מָה (שמות כד) עֶצֶם הַשָּׁמַיִם חָקוּק בְּשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם עֲנָפִים פּוֹרְחִים לוֹהֲטִים לְכֹל עֵבֶר,

בְּכָל עִיבָּר. אוֹף הָכָא, חֵיזוּ דְּהַהוּא עֻצָּם הַשָּׁמַיִם כְּחֵיזוּ שְׁמַיָּא מַמָּשׁ. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, כֹּלָּא אִתְרְשִׁים בְּהַהוּא נְהִירוּ, דְּחֵיזוּ דְּמִתְגַּלְפָּא מִסִּטְרָא דִּשְׁכִינְתָּא.

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, אִי הָכִי, וְהָא שִׁתִּין אִינּוּן, בְּסַחֲרָנֵיהּ דִּשְׁכִינְתָּא, דִּכְתִיב, (שיר השירים ג) שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ. אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא וַדָּאי. אֶלָּא אִינּוּן שִׁתִּין, אִתְנְהִירוּ בִּתְרֵיסַר תְּחוּמִין, וְלָא אַעְדִּיאוּ מִסָּחֲרָנוּתָהָא לְעָלְמִין. דְּתָנֵינָן, תְּרֵיסַר תְּחוּמִין, גְּלִיפִין עִלָּאִין, בְּמַתְקְלָא סְלִיקוּ, בְּאִילָנָא קַדִּישָׁא רַבָּא וְתַקִּיף. וְכֻלְּהוּ נְהִירִין בְּמַטְרוֹנִיתָא, כַּד אִתְחַבְּרַת בְּמַלְכָּא. וְדָא הוּא עֻצָּם הַשָּׁמַיִם, עֻצָּם הַשָּׁמַיִם מַמָּשׁ. וְכָל אִינּוּן נְהִירִין שְׁבִילִין, מְנָהֲרִין בֵּיהּ, בִּנְהִירוּ דְּמַטְרוֹנִיתָא.

לשון הקודש

אַף כָּאן הַמַּרְאֶה שֶׁל אוֹתוֹ עֻצָּם הַשָּׁמַיִם כְּמַרְאֵה הַשָּׁמַיִם מַמָּשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַכֹּל נִרְשָׁם בְּאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל מַרְאֶה שֶׁנֶּחְקַק מִצַּד הַשְּׁכִינָה.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, אִם כָּךְ, וַהֲרֵי הֵם שִׁשִּׁים סָבִיב הַשְּׁכִינָה, שֶׁכָּתוּב (שיר ג) שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ. אָמַר לוֹ, כָּךְ הוּא וַדַּאי, אֶלָּא אוֹתָם שִׁשִּׁים מְאִירִים בִּשְׁנֵים עָשָׂר תְּחוּמִים, וְלֹא זָזִים מִסְּבִיבָהּ לְעוֹלָמִים. שֶׁשָּׁנִינוּ, שְׁנֵים עָשָׂר תְּחוּמִים חִקּוּקִים עֶלְיוֹנִים עָלוּ בְּמִשְׁקָל, בְּעֵץ קָדוֹשׁ גָּדוֹל וְחָזָק, וְכֻלָּם מְאִירִים בַּגְּבִירָה, כְּשֶׁמִּתְחַבֶּרֶת בַּמֶּלֶךְ. וְזֶהוּ עֻצָּם הַשָּׁמַיִם, עֻצָּם הַשָּׁמַיִם מַמָּשׁ. וְכָל אוֹתָם הַשְּׁבִילִים הַמְּאִירִים, מְאִירִים בּוֹ בְּאוֹר הַגְּבִירָה.

וְתָאנָא, נְהִירוּ דְּאִלֵּין שִׁתִּין, דְּסָחֲרָנָהָא, רְשִׁימִין בֵּיהּ בְּהַהוּא נַע"ר, וְקָרֵינָן לְהוּ שִׁתִּין פּוּלְסֵי דְנוּרָא, דְּאִתְלַבַּשׁ בְּהוּ מִסְטָר דִּשְׁכִינְתָּא, מִתְלַהֲטָן בְּדִינָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (דף ס"ז ע"א) שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ.

תָּאנָא, וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ כְּמָה דַאֲמִינָא. וַיִּקְרָא שְׁמוֹ ה' נִסִּי. ה' נִסִּי מַמָּשׁ. אֲמַאי. בְּגִין דַּעֲמָלֵק נָטַל כָּל אִינּוּן דַּהֲווֹ גְּזִירִין, וְלָא אִתְפְּרָעוּ, וְגָזַר לוֹן וְשָׁדֵי לְהוּ לְעֵילָא, וְאָמַר טוֹל מַה דְּאִתְרְעִית בֵּיהּ. בֵּיהּ שַׁעֲתָא מַה כְּתִיב. וַיֹּאמֶר כִּי יַד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר. מִדֹּר דֹּר חֲסֵרִין, מִדִּיּוּרִין דִּלְעֵילָא, וּמִדִּיּוּרִין דִּלְתַתָּא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, בְּכָל דָּרִין דְּאַתְיָין לְעָלְמָא, לֵית לָךְ דָּר דְּלֵית בְּהוּ

לשון הקודש

וְשָׁנִינוּ, הָאוֹר שֶׁל הַשִּׁשִּׁים הַלָּלוּ שֶׁסְּבִיבָהּ, רְשׁוּמִים בּוֹ בְּאוֹתוֹ נַע"ר, וְקוֹרְאִים לָהֶם שִׁשִּׁים מַכּוֹת אֵשׁ, שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בָּהֶם מִצַּד הַשְּׁכִינָה, לוֹהֲטִים בְּדִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ.

שָׁנִינוּ, וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וַיִּקְרָא שְׁמוֹ ה' נִסִּי, ה' נִסִּי מַמָּשׁ. לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁעֲמָלֵק לָקַח כָּל אוֹתָם מְהוּלִים שֶׁלֹּא נִפְרְעוּ, וּמָל אוֹתָם וְזָרַק אוֹתָם לְמַעְלָה, וְאָמַר: טֹל מַה שֶּׁרָצִיתָ בּוֹ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מַה כָּתוּב? וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר. מִדֹּר דֹּר חֲסֵרִים, מֵהַדַּיָּרִים שֶׁל מַעְלָה וּמֵהַדַּיָּרִים שֶׁל מַטָּה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, בְּכָל

מֵהַהוּא זַרְעָא בִּישָׁא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָגַח בְּהוּ קְרָבָא. ר' יִצְחָק אָמַר (מֶדִּירוּתָא דִּלְתַתָּא לְדִיוּרָא דִּלְעֵילָא) וְעָלַיְיהוּ כְּתִיב (תהלים קד) יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וְגוֹ'. מִן הָאָרֶץ: בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. בֵּיהּ זִמְנָא כְּתִיב, בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה' הַלְלוּיָהּ.

לשון הקודש

הַדּוֹרוֹת שֶׁבָּאִים לָעוֹלָם, אֵין לְךָ דּוֹר שֶׁאֵין בּוֹ מֵאוֹתוֹ זֶרַע רַע, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹרֵךְ בָּהֶם קְרָב. רַבִּי יִצְחָק אָמַר (מֵהַדִּיּוּר שֶׁלְּמַטָּה לַדִּיּוּר שֶׁלְּמַעְלָה), וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב (תהלים קד) יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וְגוֹ'. מִן הָאָרֶץ – בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. בְּאוֹתוֹ זְמַן כָּתוּב, בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה' הַלְלוּיָהּ.

פָּרָשַׁת יִתְרוֹ

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדְיָן חֹתֵן מֹשֶׁה אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְגוֹ'. (שמות יח) **רִבִּי חִזְקִיָּה** (נ"א ר' אֶלְעָזָר) **פָּתַח וְאָמַר,** (ויקרא ט) **וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָו. כְּתִיב יָדוֹ חַד, בְּגִין דְּבָעֵי לְאָרְמָא יְמִינָא עַל שְׂמָאלָא, וְהָא אוֹקִימְנָא רָזָא.**

אַשְׁכַּחְנָא בְּסִפְרָא דְשִׁלֹּמֹה מַלְכָּא, דְּכָל מָאן דְּאָרִים יְדוֹי לְעֵילָא, וְלָאו אִינּוּן בִּצְלוֹתִין וּבָעוּתִין, הַאי אִיהוּ בַּר נָשׁ, דְּאִתְלַטְיָיא מֵעֲשָׂרָה שׁוּלְטָנִין מְמָנָן. וְאִינּוּן (קהלת ז) **עֲשָׂרָה שַׁלִּיטִין אֲשֶׁר הָיוּ בָעִיר. אִלֵּין אִינּוּן עֲשָׂרָה דִּי מְמָנָן עַל**

לשון הקודש

פָּרָשַׁת יִתְרוֹ

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדְיָן חֹתֵן מֹשֶׁה אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְגוֹ'. רַבִּי חִזְקִיָּה (רַבִּי אֶלְעָזָר) פָּתַח וְאָמַר, (ויקרא ט) **וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָו.** כָּתוּב יָדוֹ אַחַת, מִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ לְהָרִים יָמִין עַל שְׂמֹאל, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַסּוֹד.

מָצָאנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּל מִי שֶׁמֵּרִים יָדוֹ לְמַעְלָה, וְהֵם אֵינָן בִּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, זֶהוּ אָדָם שֶׁמִּתְקַלֵּל מֵעֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים מְמֻנִּים, וְהֵם עֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים אֲשֶׁר הָיוּ בָּעִיר. אֵלּוּ אוֹתָם עֲשָׂרָה שֶׁמְּמֻנִּים עַל פְּרִישַׁת הַיָּדַיִם לְמַעְלָה לִטֹּל אוֹתָהּ תְּפִלָּה אוֹ אוֹתָהּ בְּרָכָה, וְנוֹתְנִים בָּהּ כֹּחַ לְהִתְכַּבֵּד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וּמִתְבָּרֵךְ מִלְּמַטָּה. כֵּיוָן שֶׁמִּלְּמַטָּה מִתְבָּרֵךְ מֵאוֹתָהּ פְּרִישַׁת הַיָּדַיִם לְמַעְלָה, אָז מִתְבָּרֵךְ מִלְּמַעְלָה, וּמִתְכַּבֵּד מִכָּל הַצְּדָדִים.

פְּרִישׁוּ דְיָדִין לְעֵילָא לְנַטְלָא הַהוּא צְלוֹתָא, אוֹ הַהִיא בִּרְכָתָא, וְיָהֲבֵי בֵיהּ חֵילָא, לְאִתְיַקְּרָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, וְאִתְבְּרַךְ מִתַּתָּא. כֵּיוָן דְּמִתַּתָּא אִתְבְּרַךְ, מֵהַהוּא פְּרִישׁוּ דְיָדִין לְעֵילָא, כְּדֵין אִתְבָּרְכָא מֵעֵילָא, וְאִתְיְקַר מִכָּל סִטְרִין.

וְאִלֵּין עֲשָׂרָה מִמָּנָן, זְמִינִין לְנַטְלָא מֵאִינּוּן בִּרְכָּאן דִּלְעֵילָא, וּלְאַרָקָא לְתַתָּא, וּלְבָרְכָא לְהַהוּא דִּמְבָרֵךְ לֵיהּ, דִּכְתִיב, (במדבר ו) וַאֲנִי אֲבָרֲכֵם.

בְּגִין כָּךְ, יִסְתַּמַּר בַּר נָשׁ, בְּשַׁעֲתָא דְיָרִים יְדוֹי לְעֵילָא, לְמֶהֱוֵי בְּצִלּוֹ, אוֹ בְּבִרְכָּאן אוֹ בְּבָעוּתָא, וְלָא יָרִים יְדוֹי לְמַגְנָא, בְּגִין דְּאִלֵּין עֲשָׂרָה אִינּוּן זְמִינִין, וּמִתְעָרִין לְגַבֵּי הַהוּא פְּרִישׁוּ דְיָדִין, וְאִי הוּא לְמַגְנָא, אִינּוּן עֲשָׂרָה לַטְיָין לֵיהּ, בְּמָאתָן וְאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָא לְוָוטִין. וְהַאי אִיהוּ דִּכְתִיב בֵּיהּ, (תהלים קט) וַיֶּאֱהַב קְלָלָה וַתְּבוֹאֵהוּ.

לשון הקודש

וְאֵלּוּ עֲשֶׂרֶת הַמְּמֻנִּים מְזֻמָּנִים לִטֹּל מֵאוֹתָן בְּרָכוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, וּלְהוֹרִיק לְמַטָּה, וּלְבָרֵךְ אֶת אוֹתוֹ שֶׁמְּבָרֵךְ אוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב (במדבר ו) וַאֲנִי אֲבָרֲכֵם.

וְלָכֵן יִשָּׁמֵר הָאָדָם בְּשָׁעָה שֶׁמֵּרִים יָדָיו לְמַעְלָה לִהְיוֹת בִּתְפִלָּה אוֹ בִּבְרָכוֹת אוֹ בְּבַקָּשָׁה, וְלֹא יָרִים יָדָיו לְחִנָּם, מִשּׁוּם שֶׁעֲשָׂרָה הַלָּלוּ מְזֻמָּנִים וּמִתְעוֹרְרִים אֶל אוֹתָהּ פְּרִישַׁת יָדַיִם. וְאִם זֶה לְחִנָּם, אוֹתָם הָעֲשָׂרָה מְקַלְלִים אוֹתוֹ בְּמָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה קְלָלוֹת. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בּוֹ (תהלים קט) וַיֶּאֱהַב קְלָלָה וַתְּבוֹאֵהוּ.

וּכְדֵין, רוּחַ מְסָאֲבָא שַׁרְיָא עַל אִינּוּן יְדִין, דְּאִיהוּ אָרְחֵיהּ לְמִשְׁרֵי עַל אֲתָר רֵיקָנְיָא, וּבִרְכָתָא לָא שַׁרְיָא בַּאֲתָר רֵיקָנְיָא. וְעַל דָּא (נ"א דִּמְבָרֵךְ לֵיהּ וְאִי אִינּוּן מִתְעָרִין לְגַבֵּי הַהוּא פְּרִישׁוּ דְיָדִין וְאִיהוּ לְמַגְנָא אִינּוּן לַטָּיָין לֵיהּ בְּמַאתָן וְאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָיא לְוָוטִין וּכְדֵין רוּחַ מְסָאֲבָא שָׁרְיָא עַל אִינּוּן יְדִין דְּאִיהוּ אָרְחֵיהּ לְמִשְׁרֵי עַל אֲתַר רֵיקָנְיָיא בְּגִין כָּךְ יִסְתְּמָר בַּר נָשׁ בְּשַׁעָתָא דְאַרִים יְדוֹי לְעֵילָא לְמֶהֱוֵי בְּצִלּוֹ אוֹ בְּבִרְכָאֵן וּבִצְלוֹתָא וְלָא יָרִים יְדוֹי לְמַגְנָא וְעַל דָּא) **כְּתִיב,** (בראשית יד) **הֲרִימוֹתִי יָדִי אֶל ה' אֵל עֶלְיוֹן, דְּמִתַּרְגְּמִינָן בְּצִלּוֹ.**

וּבְהַאי פְּרִישׁוּ דְיָדִין, אִית רָזִין עִלָּאִין, בְּשַׁעָתָא דְּאִתְפְּרִישׁוּ, וְאִזְדְּקָפוּ לְעֵילָא, אוֹקִיר בַּר נָשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּכַמָּה רָזִין עִלָּאִין. אַחְזֵי לְיַחֲדָא רָזָא דְּעֶשֶׂר אֲמִירָן, בְּגִין לְיַחֲדָא כֹּלָּא, וּלְאִתְבָּרְכָא שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא חֲזִי, וְאַחְזֵי לְיַחֲדָא רָזָא דִּרְתִּיכִין פְּנִימָאִין, וּרְתִיכִין דִּלְבַר, בְּגִין

לשון הקודש

שֶׁמִּתַּרְגְּמִים: בִּתְפִלָּה.

וּבִפְרִישַׁת הַיָּדַיִם הַזֹּאת יֵשׁ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים. בְּשָׁעָה שֶׁנִּפְרָשִׁים וּמִזְדַּקְּפִים לְמַעְלָה, מְכַבֵּד הָאָדָם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכַמָּה סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים. וְרָאוּי לְיַחֵד סוֹד שֶׁל עֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת כְּדֵי לְיַחֵד אֶת הַכֹּל, וּלְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי. וְרָאוּי לְיַחֵד אֶת סוֹד הַמֶּרְכָּבוֹת הַפְּנִימִיּוֹת וְהַמֶּרְכָּבוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת כְּדֵי

וְאָז רוּחַ טֻמְאָה שׁוֹרָה עַל אוֹתָם הַיָּדַיִם, שֶׁהוּא דַּרְכּוֹ לִשְׁרוֹת עַל מָקוֹם רֵיק, וּבְרָכָה לֹא שׁוֹרָה בְּמָקוֹם רֵיק. וְעַל זֶה (שֶׁמְּבָרֵךְ אוֹתוֹ. וְאִם הֵם מִתְעוֹרְרִים אֶל אוֹתוֹ פּוֹרֵשׁ הַיָּדַיִם וְהֵם לְחִנָּם – מְקַלְּלִים אוֹתוֹ בְּמֵאתַיִם וְאַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה קְלָלוֹת, וְאָז רוּחַ טֻמְאָה שׁוֹרָה עַל אוֹתָן יָדַיִם, שֶׁדַּרְכָּהּ לִשְׁרוֹת עַל מָקוֹם רֵיק. מִשּׁוּם כָּךְ יִזָּהֵר הָאָדָם בְּשָׁעָה שֶׁמַּרִים יָדָיו לְמַעְלָה אוֹ בִּבְרָכוֹת אוֹ בִּתְפִלָּה וְלֹא יָרִים יָדָיו לְחִנָּם. וְעַל זֶה) **כָּתוּב** (בראשית יד) **הֲרִמֹּתִי יָדִי אֶל ה' אֵל עֶלְיוֹן,**

דְּיִתְבָּרֵךְ שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּכָל סִטְרִין, וְיִתְיַחֵד כֻּלָּא כַּחֲדָא, עֵילָּא וְתַתָּא.

פָּתַח וְאָמַר, (שמות כג) וְלֹא יֵרָאוּ פָּנַי רֵיקָם, דָּא אִיהוּ רָזָא דְּזִקִּיפוּ דְּאֶצְבְּעָן, כַּד זָקִיף לוֹן בַּר נָשׁ לְעֵילָּא, דְּבָעֵי דְּלָא לְאִזְדַּקְּפָא בְּרֵיקַנְיָא, אֶלָּא בְּצַלּוּ וּבְבָעוּתִין וּבְבִרְכָּאן. (או בְּחַד מִנְיֵיהוּ) וְעַל דָּא וְלֹא יֵרָאוּ פָּנַי רֵיקָם. וְלֹא יֵרָאוּ לְפָנַי לָא כְּתִיב, אֶלָּא פָּנַי, רָזָא דְּזִקִּיפוּ דְּאֶצְבְּעָן, דְּלָא אִצְטְרִיכוּ לְזַקְּפָא לְמַגְּנָא, כְּמָה דְּאִתְּמַר.

עֲשָׂרָה שַׁלִּיטִין דְּקַאמְרָן, אִינּוּן עֶשֶׂר אֲמִירָן לְתַתָּא, בְּרָזָא (נ"א עֲשָׂרָה שָׁלְטָנִין מְמָנָן דְּקַאֲמְרָן, אִינּוּן מְמָנָן לְתַתָּא בְּרָזָא) דְּאַתְוָון רְשִׁימִין כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא, וְאִלֵּין קַיְימִין בְּקַדְמִיתָא עַל הַהוּא זְקִיפָן דְּאֶצְבְּעָאן. (דף ס"ז

לשון הקודש

שֶׁיִּתְבָּרֵךְ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּכָל הַצְּדָדִים, וְיִתְיַחֵד הַכֹּל כְּאֶחָד, מַעְלָה וּמַטָּה.

פָּתַח וְאָמַר, (שמות כג) וְלֹא יֵרָאוּ פָּנַי רֵיקָם. זֶהוּ סוֹד שֶׁל זְקִיפַת הָאֶצְבָּעוֹת, כְּשֶׁזּוֹקֵף אוֹתָם הָאָדָם לְמַעְלָה, שֶׁצָּרִיךְ שֶׁלֹּא לִזְקֹף בְּרֵיקָנוּת, אֶלָּא בִּתְפִלָּה וּבְבַקָּשׁוֹת וּבִבְרָכוֹת. וְעַל זֶה וְלֹא יֵרָאוּ פָּנַי רֵיקָם. לֹא כָתוּב וְלֹא יֵרָאוּ לְפָנַי, אֶלָּא פָּנַי, סוֹד שֶׁל זְקִיפַת הָאֶצְבָּעוֹת שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְזָקְפָם לְחִנָּם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

עֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים שֶׁאָמַרְנוּ הֵם עֶשֶׂר אֲמִירוֹת לְמַטָּה, בְּסוֹד (בְּסוֹד עֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים מְמֻנִּים שֶׁאָמַרְנוּ, אֵלּוּ מְמֻנִּים לְמַטָּה בְּסוֹד) שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הָרְשׁוּמוֹת כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְאֵלֶּה עוֹמְדִים בָּרִאשׁוֹנָה עַל אוֹתָהּ זְקִיפַת אֶצְבָּעוֹת, וּבָזֶה נֶאֱחָז לְמַעְלָה כָּל צַד הַקְּדֻשָּׁה

ע"ב) וּבְהָא כָּל סִטְרָא דִקְדוּשָׁה אִתְאַחַד לְעֵילָא לְאָרְמָא, כְּדֵין כָּל סִטְרִין אַחֲרָנִין אִתְכַּפְיָין כֻּלְּהוּ, וְאוֹדָן לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא.

תָּא חֲזֵי, בְּרָזָא דִקְדוּשָׁה (נ"א דִשְׁמָא קַדִּישָׁא) אִיהוּ מֶלֶךְ, וְכֹהֵן וּמְשַׁמֵּשׁ תְּחוֹתֵיהּ, (בְּרָזָא דִקְדוּשָׁה) בֵּין לְעֵילָא בֵּין לְתַתָּא. אִית מֶלֶךְ לְעֵילָא, דְּאִיהוּ רָזָא דְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְאִיהוּ מֶלֶךְ עִלָּאָה, וּתְחוֹתֵיהּ אִית כֹּהֵן רָזָא דְאוֹר קַדְמָאָה, דְּקָא מְשַׁמֵּשׁ קָמֵיהּ, וְדָא אִיהוּ כֹּהֵן דְּאִקְרֵי גָּדוֹל, סִטְרָא דִימִינָא.

אִית מֶלֶךְ לְתַתָּא, דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דְהַהוּא מֶלֶךְ עִלָּאָה, וְאִיהוּ מֶלֶךְ עַל כֹּלָּא דִלְתַתָּא. וּתְחוֹתֵיהּ אִית כֹּהֵן דִּמְשַׁמֵּשׁ לֵיהּ, רָזָא דְמִיכָאֵל כַּהֲנָא רַבָּא, דְּאִיהוּ לִימִינָא. (וַדַּאי בְּסִטְרָא דִקְדֻשָּׁה אִית מֶלֶךְ וְכֹהֵן) וְדָא אִיהוּ רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא שְׁלֵימְתָּא, סִטְרָא דִקְדוּשָׁה.

לשון הקודש

לְהָרִים, אָז כָּל הַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים כֻּלָּם מִתְכּוֹפְפִים וּמוֹדִים לַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

בֹּא וּרְאֵה, בְּסוֹד שֶׁל קְדֻשָּׁה (שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ) הוּא מֶלֶךְ וְכֹהֵן וּמְשַׁמֵּשׁ תַּחְתָּו (בְּסוֹד שֶׁל קְדֻשָּׁה), בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה. יֵשׁ מֶלֶךְ לְמַעְלָה, שֶׁהוּא סוֹד שֶׁל קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְהוּא מֶלֶךְ עֶלְיוֹן, וְתַחְתָּיו יֵשׁ כֹּהֵן, סוֹד שֶׁל אוֹר רִאשׁוֹן, שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ לְפָנָיו, וְזֶהוּ כֹּהֵן שֶׁנִּקְרָא גָּדוֹל, צַד הַיָּמִין.

יֵשׁ מֶלֶךְ לְמַטָּה שֶׁהוּא כְּמוֹ אוֹתוֹ מֶלֶךְ עֶלְיוֹן, וְהוּא מֶלֶךְ עַל הַכֹּל שֶׁלְּמַטָּה, וְתַחְתָּיו יֵשׁ כֹּהֵן שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ אוֹתוֹ, סוֹד שֶׁל מִיכָאֵל כֹּהֵן גָּדוֹל, שֶׁהוּא לְיָמִין, (וַדַּאי בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה יֵשׁ מֶלֶךְ וְכֹהֵן) וְזֶהוּ סוֹד הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה, צַד הַקְּדֻשָּׁה.

בְּסִטְרָא אַחֲרָא, דְּלָאו אִיהוּ סִטְרָא דִּקְדוּשָׁה, אִית רָזָא דְּאִיהוּ מֶלֶךְ, וְהָא אוֹקִימְנָא דְּאִקְרֵי מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל, וּתְחוֹתֵיהּ אִית כֹּהֵן אוֹן, וְדָא הוּא רָזָא דִּכְתִיב, (קהלת ד) וַיֹּאמֶר אֶפְרַיִם אַךְ עָשַׁרְתִּי מָצָאתִי אוֹן לִי, בְּגִין דְּחֵילָא דָא, שַׁלְטָא עַל הַהוּא עוֹבָדָא דַעֲבַד יָרָבְעָם. וְאִלְמָלֵא דְאַשְׁכַּח חֵילָא דָא, לָא יְכִיל לְאַצְלָחָא בְּהַהוּא עוֹבָדָא.

רָזָא דְּמִלָּה, בְּשַׁעֲתָא דְהַאי מֶלֶךְ וְהַאי כֹּהֵן אִתְכַּפְיָין, וְאִתְבָּרוּ, כְּדֵין כָּל סִטְרִין אַחֲרָנִין אִתְכַּפְיָין, וְאוֹדָן לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁלִיט בִּלְחוֹדוֹי עֵילָא וְתַתָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה ב) וְנִשְׂגַּב יְיָ לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא.

כְּגַוְונָא דָא, וְרָזָא דָא מַמָּשׁ, עָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

בְּצַד הָאַחֵר, שֶׁאֵינוֹ צַד הַקְּדֻשָּׁה, יֵשׁ סוֹד שֶׁהוּא מֶלֶךְ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁנִּקְרָא מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל, וְתַחְתָּיו יֵשׁ כֹּהֵן אוֹן, וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב (הושע יב) וַיֹּאמֶר אֶפְרַיִם אַךְ עָשַׁרְתִּי מָצָאתִי אוֹן לִי. מִשּׁוּם שֶׁכֹּחַ זֶה שׁוֹלֵט עַל אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁעָשָׂה יָרָבְעָם. וְאִלְמָלֵא שֶׁנִּמְצָא כֹּחַ זֶה, לֹא יָכֹל לְהַצְלִיחַ בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה.

סוֹד הַדָּבָר – בְּשָׁעָה שֶׁהַמֶּלֶךְ הַזֶּה וְהַכֹּהֵן הַזֶּה נִכְפִּים, וְנִשְׁבְּרוּ, אָז נִכְפִּים כָּל יֶתֶר הַצְּדָדִים וּמוֹדִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט לְבַדּוֹ מַעְלָה וּמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ב) וְנִשְׂגַּב ה' לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא.

כְּמוֹ זֶה וְסוֹד זֶה מַמָּשׁ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ

הוּא בְּאַרְעָא, דְּתָבַר מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל, וְדָא הוּא פַּרְעֹה, בְּשַׁעֲתָא דְאָתָא מֹשֶׁה לְפַרְעֹה, וְאָמַר, (שמות ה) אֱלֹהֵי הָעִבְרִים נִקְרָא עָלֵינוּ, פְּתַח וְאָמַר, לֹא יָדַעְתִּי אֶת יְיָ', וּבָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיִתְיַקַּר שְׁמֵיהּ בְּאַרְעָא, כְּמָה דְאִיהוּ יַקִּירָא לְעֵילָּא. כֵּיוָן דְּאַלְקֵי לֵיהּ וּלְעַמֵּיהּ, אָתָא וְאוֹדֵי לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וּלְבָתַר אִתְבַּר וְאִתְכַּפְיָא הַהוּא כֹּהֵן אוֹן, יִתְרוֹ, דְּמִשַּׁמֵּשׁ תְּחוֹתֵיהּ, עַד דְּאָתָא וְאוֹדֵי לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָמַר בָּרוּךְ יְיָ' אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם וְגוֹ', עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל יְיָ' וְגוֹ', וְדָא הוּא כֹּהֵן אוֹן, סִטְרָא אַחֲרָא, דְּאִיהוּ סְטָר שְׂמָאלָא. וְדָא אִיהוּ רָזָא דְאָמְרָה רָחֵל, כַּד חָמָאת דְּמִיתַת, כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית לה) בֶּן אוֹנִי. וּבְגִין דָּא אוֹחֵי (נ"א אוֹדֵי)

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ, שֶׁשָּׁבַר מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל, וְזֶהוּ פַּרְעֹה. בְּשָׁעָה שֶׁבָּא מֹשֶׁה לְפַרְעֹה וְאָמַר (שמות ה) אֱלֹהֵי הָעִבְרִים נִקְרָא עָלֵינוּ, פְּתַח וְאָמַר, לֹא יָדַעְתִּי אֶת ה'. וְרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּתְכַּבֵּד שְׁמוֹ בָּאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁהוּא נִכְבָּד לְמַעְלָה. כֵּיוָן שֶׁהִלְקָה אוֹתוֹ וְאֶת עַמּוֹ, בָּא וְהוֹדָה לוֹ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא.

וְאַחַר נִשְׁבַּר וְנִכְפָּה אוֹתוֹ כֹּהֵן אוֹן, יִתְרוֹ, שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ תַּחְתָּיו, עַד שֶׁבָּא וְהוֹדָה לוֹ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְאָמַר, בָּרוּךְ ה' אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם וְגוֹ', עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה' וְגוֹ'. וְזֶהוּ כֹּהֵן אוֹן, צַד הָאַחֵר, שֶׁהוּא צַד שְׂמֹאל. וְזֶהוּ סוֹד שֶׁאָמְרָה רָחֵל, כְּשֶׁרָאַתָה שֶׁהִיא מֵתָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית לה) בֶּן אוֹנִי. וְלָכֵן מִהֵר

יַעֲקֹב, וְאָמַר בֶּן יָמִין, וְלָא בֶּן אוֹנִי, סְטָר יְמִינָא, וְלָא שְׂמָאלָא.

וְכֵיוָן דְּהַהוּא מֶלֶךְ וְכֹהֵן אוֹדוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְּבָּרוּ קָמֵיהּ, כְּדֵין אִסְתְּלַק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּיקָרֵיהּ עַל כֹּלָּא, עֵילָּא וְתַתָּא, וְעַד דְּאִסְתַּלָּק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּיקָרֵיהּ, כַּד אוֹדָן אִלֵּין קָמֵיהּ, לָא אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא. עַד לְבָתַר דְּאָתָא יִתְרוֹ, וְאוֹדֵי וְאָמַר, עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל יְיָ' מִכָּל הָאֱלֹהִים. בָּרוּךְ יְיָ' אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם וְגוֹ'. כְּדֵין אִסְתַּלָּק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּיקָרֵיהּ, עֵילָּא וְתַתָּא, וּלְבָתַר יָהַב אוֹרַיְיתָא בִּשְׁלִימוּ, דְּשֶׁלְטָנוּ עַל כֹּלָּא.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (תהלים סז) יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם, תָּא חֲזֵי, דָּוִד מַלְכָּא קָם וְשַׁבַּח וְאוֹדֵי לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְהָוָה

לשון הקודש

(הודה) יַעֲקֹב וְאָמַר בֶּן יָמִין, וְלֹא בֶּן אוֹנִי. צַד יָמִין, וְלֹא צַד שְׂמֹאל.

וְכֵיוָן שֶׁאוֹתוֹ מֶלֶךְ וְכֹהֵן הוֹדוּ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְנִשְׁבְּרוּ לְפָנָיו, אָז הִתְעַלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּכְבוֹדוֹ עַל הַכֹּל, מַעְלָה וּמַטָּה. וְעַד שֶׁהִתְעַלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּכְבוֹדוֹ, כְּשֶׁהוֹדוּ אֵלֶּה לְפָנָיו, לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה עַד לְאַחַר שֶׁבָּא יִתְרוֹ, וְהוֹדָה וְאָמַר, עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹהִים. בָּרוּךְ ה' אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם וְגוֹ'. אָז הִתְעַלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּכְבוֹדוֹ מַעְלָה וּמַטָּה, וְאַחַר כָּךְ נָתַן תּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת, כְּשֶׁשִּׁלְטוֹנוֹ עַל הַכֹּל.

רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (תהלים סז) יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם. בֹּא וּרְאֵה, דָּוִד הַמֶּלֶךְ קָם וְשִׁבַּח וְהוֹדָה

אִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא כַּד רוּחַ צָפוֹן אִתְעַר, וַהֲוָה בָטֵשׁ בְּאִינּוּן נִימִין דְּכִנּוֹרָא, וְכִנּוֹרָא הֲוָה מְנַגֵּן וְאָמַר שִׁירָה וְכוּ', וּמַה שִׁירָה הֲוָה קָאָמַר.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַר לְגַבֵּי כָּל אִינּוּן רְתִיכִין, לְמֵיהַב לוֹן טַרְפָּא, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא דִּכְתִיב, (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ. כְּדֵין, כֻּלְּהוּ בְּחֵדוּ, פַּתְחֵי וְאַמְרֵי, (תהלים סז) אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה. כַּד רוּחַ צָפוֹן אִתְעַר וְנָחִית לְעָלְמָא, נָשִׁיב וְאָמַר, לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ. כְּנוֹר בְּשַׁעֲתָא דְאִיהוּ מְנַגְּנָא בֵּיהּ בְּהַהוּא רוּחָא, פָּתַח וְאָמַר יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם (חסר) דָּוִד כַּד הֲוָה קָם, וְאִתְעַר עָלֵיהּ רוּחַ קֶדְשָׁא, פָּתַח וְאָמַר, אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ יְבָרְכֵנוּ

לשון הקודש

לַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְהוּא הִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כְּשֶׁרוּחַ צָפוֹן הִתְעוֹרְרָה וְהָיְתָה מַכָּה בְּאוֹתָם נִימֵי הַכִּנּוֹר, וְהַכִּנּוֹר הָיָה מְנַגֵּן וְאוֹמֵר שִׁירָה וְכוּ'. וְאֵיזוֹ שִׁירָה הוּא אָמַר?

בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעוֹרֵר אֶל כָּל אוֹתָן הַמֶּרְכָּבוֹת לָתֵת לָהֶן טֶרֶף, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ שֶׁכָּתוּב (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ, אָז כֻּלָּם בְּשִׂמְחָה פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, (תהלים סז) אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה. כְּשֶׁרוּחַ צָפוֹן מִתְעוֹרֶרֶת וְיוֹרֶדֶת לָעוֹלָם, נוֹשֶׁבֶת וְאוֹמֶרֶת, לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ. בְּשָׁעָה שֶׁמְּנַגֵּן הַכִּנּוֹר בְּאוֹתָהּ רוּחַ, פּוֹתֵחַ וְאוֹמֵר, יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם.

אֱלֹהִים וַיִּירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ. בְּגִין לְאַמְשָׁכָא טִיבוּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֵעֵילָא לְתַתָּא. לְבָתָר אָתָא דָּוִד בְּרוּחַ קֻדְשָׁא, וְסִדֵּר לוֹן כַּחֲדָא, אִסְתָּכַּל בְּכֹלָּא הַאי קְרָא דְּכִנּוֹרָא, (בְּגִין) דִּשְׁלִימוּ דִּיקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא וְתַתָּא.

בְּשַׁעֲתָא דִּשְׁאַר עַמִּין אִתְכַּפְיָין, אַתְיָין וְאוֹדָאן לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כֵּיוָן דְּאִינּוּן אִתְכַּפְיָין, וְאוֹדָן לֵיהּ, כְּדֵין אִשְׁתְּלִים יְקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא וְתַתָּא. בְּשַׁעֲתָא דְּאָתָא מֹשֶׁה (דף ס"ח ע"א) לְפַרְעֹה וְאָמַר לֵיהּ יְיָ' אֱלֹהֵי הָעִבְרִים נִקְרָא עָלֵינוּ וְגוֹ', פְּתַח אִיהוּ וְאָמַר לֹא יָדַעְתִּי אֶת יְיָ'.

וּבָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּיִתְיַקַּר שְׁמֵיהּ בְּאַרְעָא, כְּמָה דְּאִיהוּ יַקִּירָא לְעֵילָא, כֵּיוָן דְּאַלְקֵי לֵיהּ וּלְעַמֵּיהּ, אָתָא וְאוֹדֵי לֵיהּ לְקוּדְשָׁא

לשון הקודש

כְּשֶׁהָיָה דָּוִד קָם וּמִתְעוֹרֵר עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, פָּתַח וְאָמַר, אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ. כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אֶת טוּב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. אַחַר כָּךְ בָּא דָּוִד וְסִדֵּר אוֹתָם בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ כְּאֶחָד, הִסְתַּכֵּל בְּכָל הַכָּתוּב הַזֶּה שֶׁל הַכִּנּוֹר, שֶׁל שְׁלֵמוּת וּכְבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

בְּשָׁעָה שֶׁשְּׁאָר הָעַמִּים נִכְפִּים, הֵם בָּאִים וּמוֹדִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. כֵּיוָן שֶׁנִּכְפִּים וּמוֹדִים לוֹ, אָז מִשְׁתַּלֵּם כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעְלָה וּמַטָּה. בְּשָׁעָה שֶׁבָּא מֹשֶׁה לְפַרְעֹה וְאָמַר לוֹ ה' אֱלֹהֵי הָעִבְרִים נִקְרָא עָלֵינוּ וְגוֹ', הוּא פָּתַח וְאָמַר, לֹא יָדַעְתִּי אֶת ה'.

וְרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּתְכַּבֵּד שְׁמוֹ בָּאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁהוּא נִכְבָּד לְמַעְלָה. כֵּיוָן שֶׁהִלְקָה אוֹתוֹ וְאֶת עַמּוֹ, בָּא וְהוֹדָה

בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (שמות ט) יְיָ' הַצַּדִּיק. אִיהוּ דְּהַוָּה מַלְכָּא קְרוֹפִּינוֹם דְּכָל עָלְמָא, כֵּיוָן דְּאִיהוּ אוֹדֵי, כָּל שְׁאַר מַלְכִין אוֹדוּן, דִּכְתִיב, (שמות טו) אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם.

אָתָא יִתְרוֹ, כּוֹמָרָא עִלָּאָה וְרַבְרְבָא, רַב מְמָנָא (דְּכָל מְמָנָא) דְּכָל טַעֲוָון אַחֲרָנִין, וְאוֹדֵי לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָמַר עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל יְיָ' מִכָּל הָאֱלֹהִים, כְּדֵין אִסְתַּלָּק וְאִתְיַקַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּיקָרֵיהּ עֵילָּא וְתַתָּא, וּלְבָתַר יָהַב אוֹרַיְיתָא בִּשְׁלִימוּ, דְּשֶׁלְטָנוּ עַל כֹּלָּא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְרַ' אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, עַל דָּא כְתִיב, (תהלים סז) יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם. אָתָא ר' אֶלְעָזָר וְנָשִׁיק יְדוֹי. בָּכָה ר' אַבָּא וְאָמַר, (תהלים קג) כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים. מָאן יְרַחֵם עַל

לשון הקודש

לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁכָּתוּב ה' הַצַּדִּיק. הוּא שֶׁהָיָה מֶלֶךְ חָשׁוּב שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, כֵּיוָן שֶׁהוֹדָה, אָז כָּל שְׁאָר הָעַמִּים הוֹדוּ, שֶׁכָּתוּב (שמות טו) אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם. **בָּא** יִתְרוֹ, כֹּמֶר עֶלְיוֹן וְגָדוֹל, מְמֻנֶּה גָּדוֹל (שֶׁל כָּל הַמְּמֻנִּים) שֶׁל כָּל הָאֱלִילִים הָאֲחֵרִים, וְהוֹדָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְאָמַר, עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹהִים. אָז הִתְעַלָּה וְהִתְכַּבֵּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּכְבוֹדוֹ מַעְלָה וּמַטָּה, וְאַחַר כָּךְ נָתַן תּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת, כְּשֶׁשִּׁלְטוֹנוֹ עַל הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, עַל זֶה כָּתוּב (תהלים סז) יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם. בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְנָשַׁק יָדוֹ. בָּכָה רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (שם קג) כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים. מִי יְרַחֵם עַל רַבִּי אֶלְעָזָר

ר' אֶלְעָזָר, וּלְאַשְׁלְמָא מִלּוֹי, בַּר רְחִימוּ דְּמוֹר, זַכָּאָה חוּלָקָנָא, דְּזָכֵינָא לְמִשְׁמַע מִלִּין אִלֵּין קָמֵיהּ, דְּלָא נִכְסוֹף בְּהוּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, הָא כֹּהֵן אוֹן לָא כְּתִיב בְּיִתְרוֹ, כֹּהֵן מִדְיָן כְּתִיב. אֲמַר לֵיהּ, כֹּלָּא אִיהוּ חַד. בְּקַדְמִיתָא חָמוּי דְּיוֹסֵף, כֹּהֵן אוֹן אִקְרֵי. וּלְבָתַר חָמוּי דְּמֹשֶׁה, כֹּהֵן מִדְיָן. וְכֹלָּא רָזָא חָדָא, דְּהָא אִלֵּין תְּרֵין מֹשֶׁה וְיוֹסֵף. בְּדַרְגָּא דְּרָזָא חָדָא קַיְימִין, בְּרָזָא דְּאָת וָ"ו, תְּרֵין וָוִין כַּחֲדָא. וּמַה דְּאִתְּמַר כֹּהֵן מִדְיָן, רָזָא דָא אֵשֶׁת מִדְיָנִים. (מֹשֶׁה וְיוֹסֵף בְּרָזָא חָדָא קַיְימִי, רָזָא דָא וָ"ו תְּרֵין כַּחֲדָא).

אָרִים יְדוֹי עַל רֵישֵׁיהּ ר' אַבָּא וּבְכָה, אָמַר, נְהִירוּ דְּאוֹרַיְיתָא סַלְקָא הַשְׁתָּא עַד רוּם רְקִיעָא דְּכֻרְסְיָיא עִלָּאָה, לְבָתַר דְּיִסְתַּלַּק מֹר מֵעָלְמָא, מָאן יַנְהִיר נְהִירוּ דְּאוֹרַיְיתָא. וַוי לְעָלְמָא דְּיִשְׁתְּאַר יָתוֹם

לשון הקודש

וַיַּשְׁלִים דְּבָרָיו, חוּץ מֵאַהֲבַת מוֹרֵנוּ? אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ לִשְׁמֹעַ דְּבָרִים אֵלּוּ לְפָנָיו, שֶׁלֹּא נֵבוֹשׁ בָּהֶם לָעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, הֲרֵי כֹּהֵן אוֹן לֹא כָתוּב בְּיִתְרוֹ, אֲבָל כֹּהֵן מִדְיָן כָּתוּב. אָמַר לוֹ, הַכֹּל אֶחָד. בַּתְּחִלָּה חָמִיו שֶׁל יוֹסֵף נִקְרָא כֹּהֵן אוֹן, וְאַחַר כָּךְ חָמִיו שֶׁל מֹשֶׁה – כֹּהֵן מִדְיָן. וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד. שֶׁהֲרֵי שְׁנֵי אֵלֶּה, מֹשֶׁה וְיוֹסֵף, עוֹמְדִים בְּדַרְגָּה שֶׁל סוֹד אֶחָד בְּסוֹד הָאוֹת וָ"ו, שְׁנֵי וָוִי"ם כְּאֶחָד. וּמַה שֶּׁנֶּאֱמַר כֹּהֵן מִדְיָן, סוֹד זֶה אֵשֶׁת מִדְיָנִים. (מֹשֶׁה וְיוֹסֵף בְּסוֹד אֶחָד עוֹמְדִים, וְסוֹד זֶה וָ"ו, שְׁנַיִם כְּאֶחָד).

הֵרִים יָדָיו עַל רֹאשׁוֹ רַבִּי אַבָּא וּבָכָה. אָמַר, אוֹר הַתּוֹרָה עוֹלֶה עַתָּה עַד רוּם הָרָקִיעַ שֶׁל הַכִּסֵּא הָעֶלְיוֹן, אַחַר שֶׁיִּסְתַּלֵּק

מִינָךְ. אֲבָל מִלִּין דְּמוֹר יִתְנַהִירוּ בְּעָלְמָא עַד דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא וּכְדֵין כְּתִיב, (ישעיה יא) וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יְיָ׳ וְגוֹ׳.

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן וְגוֹ׳, רִבִּי חִיָּיא אָמַר, הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה, וּלְבָתַר כְּתִיב כִּי הוֹצִיא יְיָ׳. אֶלָּא רָזָא דָא אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים, דָּא שְׁמָא דְּאָגִין עַל מֹשֶׁה וְעַל יִשְׂרָאֵל, וְלָא אִתְעָדֵי מִנַּיְיהוּ בְּגָלוּתָא. וּלְבָתַר, שְׁמָא עִלָּאָה אַפִּיק לוֹן מִמִּצְרַיִם. דְּהָא שְׁמָא קַדִּישָׁא דְּאַפִּיק לוֹן, בְּרָזָא דְּיוֹבְלָא הָוָה.

דָּבָר אַחֵר אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה, כַּד אִתְרְמֵי לְנַהֲרָא, וְכַד שֵׁזִיב לֵיהּ מֵחַרְבָּא דְּפַרְעֹה, וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ, דִּכְתִיב, (שמות ב) וַיִּשְׁמַע

לשון הקודש

מוֹרֵנוּ מֵהָעוֹלָם, מִי יָאִיר אֶת אוֹר הַתּוֹרָה? אוֹי לָעוֹלָם שֶׁיִּשָּׁאֵר יָתוֹם מִמְּךָ, אֲבָל דִּבְרֵי רַבֵּנוּ יָאִירוּ בָּעוֹלָם עַד שֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, וְאָז כָּתוּב (ישעיה יא) וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה׳ וְגוֹ׳.

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן וְגוֹ׳. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, פָּסוּק זֶה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ, בַּתְּחִלָּה כָּתוּב אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה, וְאַחַר כָּךְ כָּתוּב כִּי הוֹצִיא ה׳. אֶלָּא סוֹד זֶה אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים, זֶה הַשֵּׁם שֶׁהֵגֵן עַל מֹשֶׁה וְעַל יִשְׂרָאֵל וְלֹא זָז מֵהֶם בַּגָּלוּת, וְאַחַר כָּךְ הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן הוֹצִיא אוֹתָם מִמִּצְרַיִם, שֶׁהֲרֵי הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוֹצִיא אוֹתָם הָיָה בְּסוֹד הַיּוֹבֵל.

דָּבָר אַחֵר אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה – כְּשֶׁנִּזְרַק לַנָּהָר, וּכְשֶׁהִצִּיל אוֹתוֹ

אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם. וּכְתִיב (שמות א) וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אוֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרוֹץ.

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדְיָן. רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (תהלים קיא) פְּדוּת שָׁלַח לְעַמּוֹ צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. מָאי שְׁנָא, בְּכָל שְׁאַר קְרָאֵי, דִּבְכֻלְּהוּ, תְּרֵין תֵּיבִין מֵאַלְפָא בֵּיתָא, וּבְהַאי קְרָא, וּבִקְרָא דַּאֲבַתְּרֵיהּ, תְּלַת תְּלַת. אֶלָּא, בְּגִין לְאַשְׁלְמָא שִׁית סִטְרִין, בְּהַאי אַלְפָא בֵּיתָא, הַאי לָקֳבֵל תְּלַת פּוּרְקָנִין דְּיִשְׂרָאֵל, בַּר פּוּרְקָנָא קַדְמָאָה. קְרָא אַחֲרָא, לָקֳבֵל תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים. וְכֹלָּא תַלְיָא בְּהַאי חָכְמָה.

פְּדוּת שָׁלַח לְעַמּוֹ, כַּד פָּרִיק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, מִגָּלוּתָא דְּמִצְרַיִם, וְעַבָד לוֹן נִסִּין וּגְבוּרָן. צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, כַּד אָתָא יִתְרוֹ, וְקָבִיל

לשון הקודש

מֵחֶרֶב פַּרְעֹה, וְאֶת יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ, שֶׁכָּתוּב (שמות כ) וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם. וְכָתוּב (שם א) וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ.

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדְיָן. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (תהלים קיא) פְּדוּת שָׁלַח לְעַמּוֹ צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. מַה שּׁוֹנָה בְּכָל שְׁאַר הַפְּסוּקִים, שֶׁבְּכֻלָּם שְׁתֵּי תֵבוֹת מֵאַלְפָא בֵּיתָא, וּבְפָסוּק זֶה וְשֶׁלְּאַחֲרָיו שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ? אֶלָּא כְּדֵי לְהַשְׁלִים שִׁשָּׁה צְדָדִים בָּאַלְפָא בֵּיתָא הַזֶּה, זֶה כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ הַגְּאֻלּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, חוּץ מֵהַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה, פָּסוּק אַחֵר כְּנֶגֶד תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים, וְהַכֹּל תָּלוּי בַּחָכְמָה הַזּוֹ.

פְּדוּת שָׁלַח לְעַמּוֹ – כְּשֶׁגָּאַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל מִגָּלוּת מִצְרַיִם וְעָשָׂה לָהֶם נִסִּים וּגְבוּרוֹת. צִוָּה לְעוֹלָם

לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקָרִיב לֵיהּ לְפוּלְחָנֵיהּ. וּמִתַּמָּן, אִתְקְרִיבוּ כָּל אִינּוּן גִּיּוֹרִין, תְּחוֹת גַּדְפּוֹי דִשְׁכִינְתָּא, מִתַּמָּן וּלְהָלְאָה, קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. דְּהָא כְּדֵין אִתְקַדָּשׁ שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא (מִסִּטְרָא אַחֲרָא) יִתְקַדָּשׁ שְׁמָא קַדִּישָׁא, כַּד אִתְּבַר, וְאִתְכַּפְיָא סִטְרָא אַחֲרָא, כְּמָה דְּהַוָה בְּיִתְרוֹ.

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ וְגוֹ', וְכִי יִתְרוֹ שָׁמַע, וְכָל עָלְמָא לֹא שַׁמְעוּ, וְהָא כְתִיב, (שמות טו) שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן. אֶלָּא, כָּל עָלְמָא שָׁמְעוּ, וְלָא אִתְּבָרוּ, וְאִיהוּ שָׁמַע וְאִתְּבַר, (דף ס"ח ע"ב) וְאִתְכַּפְיָא מִקַּמֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְקְרַב לְדַחֲלְתֵּיהּ.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, בְּכַמָּה אֲתָר תָּנִינָן, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל מַה דְּעָבַד לְעֵילָא וְתַתָּא כֻּלָּא אִיהוּ קְשׁוֹט, וְעוֹבָדָא דִקְשׁוֹט. וְלֵית לָךְ מִלָּה בְּעָלְמָא

לשון הקודש

בְּרִיתוֹ – כְּשֶׁבָּא יִתְרוֹ וְקִבְּלוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְקֵרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ, וּמִשָּׁם הִתְקָרְבוּ כָּל אוֹתָם גֵּרִים תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה. מִשָּׁם וָהָלְאָה, קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. שֶׁהֲרֵי אָז הִתְקַדֵּשׁ שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי (מֵהַצַּד הָאַחֵר) מִתְקַדֵּשׁ שֵׁם הַקָּדוֹשׁ, כְּשֶׁנִּשְׁבָּר וְנִכְפָּה הַצַּד הָאַחֵר, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּיִתְרוֹ.

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ וְגוֹ', וְכִי יִתְרוֹ שָׁמַע וְכָל הָעוֹלָם לֹא שָׁמַע, וַהֲרֵי כָּתוּב (שמות טו) שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן?! אֶלָּא כָּל הָעוֹלָם שָׁמְעוּ וְלֹא נִשְׁבְּרוּ, וְהוּא שָׁמַע וְנִשְׁבַּר וְנִכְפָּה מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְקָרַב לְיִרְאָתוֹ.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שָׁנִינוּ, שֶׁכָּל מַה שֶּׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְדַחְיָא לֵיהּ מִנֵּיהּ, וּלְאַנְהָגָא בֵּיהּ קְלָנָא, דְּהָא כֻּלְּהוּ עוֹבָדָא דְּקִשׁוֹט אִינּוּן, וְכֹלָּא אִצְטְרִיךְ בְּעָלְמָא.

דְּהָא זִמְנָא חָדָא, הֲוָה ר' אֶלְעָזָר אָזִיל בְּאָרְחָא, וַהֲוָה אָזִיל עִמֵּיהּ ר' חִזְקִיָּה, חָמוּ חַד חִוְיָא, קָם ר' חִזְקִיָּה לְמִקְטְלֵיהּ. אֲמַר לֵיהּ ר' אֶלְעָזָר, שָׁבִיק לֵיהּ לָא תְּקַטְלִינֵיהּ. אֲמַר לֵיהּ, וְהָא מִלָּה בִישָׁא אִיהוּ, דְּקָטִיל בְּנֵי נָשָׁא. אֲמַר לֵיהּ לְרַ' חִזְקִיָּה, וְהָא כְתִיב (קהלת י) אִם יִשּׁוֹךְ הַנָּחָשׁ בְּלֹא לָחַשׁ. לָא נָשִׁיךְ חִוְיָא לְבַר נָשׁ, עַד דְּלָחֲשִׁין לֵיהּ מִלְּעֵילָא, וְאַמְרֵי לֵיהּ זִיל קָטִיל לֵיהּ לִפְלָנַיָּא.

וּלְזִמְנִין כְּמָה דְּעָבִיד הַאי, הָכִי נָמֵי שֵׁזִיב לְבַר נָשׁ, מִמִּלִּין אַחֲרָנִין, וְעַל יְדוֹי אַרְחִישׁ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִיסָּא לִבְנֵי נָשָׁא, וְכֹלָּא בִידָא

לשון הקודש

לְמַעְלָה וּלְמַטָּה – הַכֹּל אֱמֶת וּמַעֲשֶׂה אֱמֶת. וְאֵין לְךָ דָּבָר בָּעוֹלָם שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לִדְחוֹתוֹ וְלִנְהֹג בּוֹ קָלוֹן, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם מַעֲשֵׂי אֱמֶת הֵם, וְהַכֹּל צָרִיךְ בָּעוֹלָם.

שֶׁהֲרֵי פַּעַם אַחַת הָיָה רַבִּי אֶלְעָזָר הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיָה הוֹלֵךְ עִמּוֹ רַבִּי חִזְקִיָּה. רָאוּ נָחָשׁ אֶחָד. קָם רַבִּי חִזְקִיָּה לַהֲרֹג אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, עֲזֹב אוֹתוֹ, אַל תַּהֲרֹג אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי הוּא דָּבָר רַע שֶׁהוֹרֵג בְּנֵי אָדָם. אָמַר לוֹ לְרַבִּי חִזְקִיָּה, וַהֲרֵי כָּתוּב (קהלת י) אִם יִשֹּׁךְ הַנָּחָשׁ בְּלוֹא לָחַשׁ. לֹא נוֹשֵׁךְ הַנָּחָשׁ אֶת הָאָדָם עַד שֶׁלּוֹחֲשִׁים לוֹ מִלְּמַעְלָה וְאוֹמְרִים לוֹ לֵךְ הֲרֹג אֶת פְּלוֹנִי.

וְלִפְעָמִים כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה זֶה, כָּךְ גַּם מַצִּיל אֶת הָאָדָם מִדְּבָרִים אֲחֵרִים, וְעַל יָדוֹ

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תַּלְיָא, וְכֹלָּא אִיהוּ עוֹבָדֵי יְדוֹי, וְאִצְטְרִיךְ עָלְמָא לֵהוּ, וְאִי לָאו דְּאִיצְטְרִיךְ לוֹן עָלְמָא, לָא עָבֵד לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא לָא בָעֵי בַּר נָשׁ לְאַנְהָגָא בְּהוּ קְלָנָא בְּמִלֵּי דְּעָלְמָא. בְּמִלּוֹי וּבְעוֹבָדוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. וַיַּרְא אֱלֹהִים: דָּא אֱלֹהִים חַיִּים. וַיַּרְא: דְּאִסְתָּכַּל לְאַנְהָרָא לוֹן, וּלְאַשְׁגָּחָא לוֹן. אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה כֹּלָּא בִּכְלָלָא חָדָא, עֵילָּא וְתַתָּא. וְהִנֵּה טוֹב: דָּא סִטְרָא דִּימִינָא. מְאֹד: דָּא סִטְרָא דִּשְׂמָאלָא, וְהָא אוּקְמוּהָ, טוֹב: דָּא מַלְאַךְ חַיִּים מְאֹד: דָּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְכֹלָּא רָזָא חָדָא. רָזָא הוּא, לְאִינּוּן דְּמִסְתַּכְּלֵי בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא.

לשון הקודש

מַרְחִישׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גַּם לִבְנֵי אָדָם, וְהַכֹּל תָּלוּי בְּיַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַכֹּל מַעֲשֵׂי יָדָיו. וְצָרִיךְ אוֹתָם הָעוֹלָם. וְאִם הָעוֹלָם לֹא הָיָה צָרִיךְ אוֹתָם, לֹא הָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה אוֹתָם. וְלָכֵן לֹא צָרִיךְ אָדָם לִנְהֹג בָּהֶם קָלוֹן בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם. בִּדְבָרָיו וּמַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. **פְּתַח** וְאָמַר, וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. וַיַּרְא אֱלֹהִים – זֶה אֱלֹהִים חַיִּים. וַיַּרְא – שֶׁהִסְתַּכֵּל לְהָאִיר לָהֶם וּלְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם. אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה – הַכֹּל בִּכְלָל אֶחָד, מַעְלָה וּמַטָּה. וְהִנֵּה טוֹב – זֶה צַד הַיָּמִין. מְאֹד – זֶה צַד הַשְּׂמֹאל. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, טוֹב – זֶה מַלְאַךְ הַחַיִּים. מְאֹד – זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד. סוֹד הוּא לְאוֹתָם שֶׁמִּתְבּוֹנְנִים בְּסוֹד הַחָכְמָה.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. בְּכָל עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, כְּתִיב, וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב, וְהָכָא וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. אֱלֹהִים לְתַתָּא, שָׁלִיט עַל תַּתָּאֵי. אֱלֹהִים לְעֵילָא, שָׁלִיט עַל עִלָּאֵי. דָּא אִיהוּ רָזָא דֶאֱלֹהִים חַיִּים, (נ"א דָּבָר אַחֵר כֹּלָּא אִיהוּ אֱלֹהִים חַיִּים) **דְּאַנְהִיר וְאַדְלִיק כָּל אִינּוּן בּוּצִינִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וּמִתַּמָּן נָפְקִין כָּל אִינּוּן נְהוֹרִין לְאַנְהָרָא.**

תוספתא

בִּטְמִירוּ דִּטְמִירִין, אִתְרְשִׁים רְשִׁימוּ חַד, דְּלָא אִתְחֲזֵי וְלָא אִתְגַּלְיָא. הַהוּא רְשִׁימוּ, רָשִׁים וְלָא רָשִׁים. מָאֵרֵי דְסָכְלְתָנוּ, וּפִקְחִין דְּעַיְינִין, לָא יַכְלִין לְמֵיקָם בֵּיהּ. אִיהוּ קִיּוּמָא דְכֹלָּא. הַהוּא רְשִׁימוּ אִיהוּ זְעֵיר, דְּלָא אִתְחַזְיָא וְלָא אִתְגַּלְיָא. קַיְּימָא בִּרְעוּתָא, לְקַיְּימָא כֹּלָּא. לְנַטְלָא מַה דְנַטְלָא,

לשון הקודש

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה (בראשית א). בְּכָל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית כָּתוּב וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב, וְכָאן – וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. אֱלֹהִים לְמַטָּה שׁוֹלֵט עַל הַתַּחְתּוֹנִים, אֱלֹהִים לְמַעְלָה שׁוֹלֵט עַל הָעֶלְיוֹנִים. זֶהוּ סוֹד שֶׁל אֱלֹהִים חַיִּים, (דִּבָּר אַחֵר, הַכֹּל הוּא אֱלֹהִים חַיִּים) שֶׁמֵּאִיר וּמַדְלִיק כָּל אוֹתָם מְקוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וּמִשָּׁם יוֹצְאִים כָּל אוֹתָם אוֹרוֹת לְהָאִיר.

תּוֹסֶפְתָּא

בַּמְּכֻסֶּה שֶׁבַּמְּכֻסִּים נִרְשָׂם רֹשֶׁם אֶחָד שֶׁלֹּא נִרְאֶה וְלֹא הִתְגַּלָּה אוֹתוֹ רֹשֶׁם רָשׁוּם וְלֹא רָשׁוּם. בַּעֲלֵי הַתְּבוּנָה וְעֵינַיִם פְּקוּחוֹת לֹא יְכוֹלִים לַעֲמֹד בּוֹ. הוּא קִיּוּם הַכֹּל. אוֹתוֹ הָרֹשֶׁם הוּא קָטָן, שֶׁלֹּא נִרְאָה וְלֹא הִתְגַּלָּה. עוֹמֵד בְּרָצוֹן לְקַיֵּם הַכֹּל.

מִמַּה דְּלֵית בֵּיהּ רְשִׁימוּ, וְלָא רְעוּתָא, דְּלָא אִתְחַזֵּי.

הַהוּא רְשִׁימוּ בָּעָא לְאַחֲפָיָא גַּרְמֵיהּ, וְעָבִיד לֵיהּ לְגַרְמֵיהּ, לְאִתְטַמְּרָא בֵּיהּ, חַד הֵיכָלָא. הַהוּא הֵיכָלָא אַפִּיק לֵיהּ מִגַּרְמֵיהּ, וּמָתַח לֵיהּ בִּמְתִיחוּ רַב וְסַגִּיא לְכָל סִטְרִין, אוֹקִיר לֵיהּ בִּלְבוּשֵׁי יְקָר, פָּתַח לֵיהּ חַמְשִׁין תַּרְעִין.

לְגוֹ בְּגוֹ, אִתְטָמַר וְאִתְגְּנִיז הַהוּא רְשִׁימוּ. כֵּיוָן דְּאִתְגְּנִיז בֵּיהּ, וְעָאל בְּגַוֵּיהּ, אִתְמַלְיָא נְהוֹרָא. מֵהַהוּא נְהִירוּ, נַבְעִין נְהוֹרִין, וְנִצוֹצִין נָפְקִין מֵאִינּוּן תַּרְעִין, וְנָהֲרִין כֻּלָּא.

הַהוּא הֵיכָלָא אִתְחַפְיָא בְּשִׁית יְרִיעָן. אִינּוּן שִׁית יְרִיעָן, אִינּוּן חֲמֵשׁ. לְגוֹ בְּגוֹ אִינּוּן יְרִיעָן, קַיְימָא חַד יְרִיעָא מְרֻקָּמָא, בְּהַהוּא יְרִיעָה אִתְחַפְיָא הַהוּא הֵיכָלָא, מִגֵּיהּ אַשְׁגַּח וְחָמָא לְכֻלָּא.

לשון הקודש

לְקַבֵּל מַה שֶּׁמְּקַבֵּל מִמַּה שֶּׁאֵין בּוֹ רֹשֶׁם וְלֹא רָצוֹן, שֶׁלֹּא נִרְאָה.

אוֹתוֹ הָרֹשֶׁם רוֹצֶה לְכַסּוֹת אֶת עַצְמוֹ, וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ לְעַצְמוֹ לְהִטָּמֵן בּוֹ הֵיכָל אֶחָד. אוֹתוֹ הֵיכָל מוֹצִיא אוֹתוֹ מֵעַצְמוֹ, וּמוֹתֵחַ אוֹתוֹ בִּמְתִיחָה גְּדוֹלָה וְרַבָּה לְכָל הַצְּדָדִים, מְכַבֵּד אוֹתוֹ בִּלְבוּשֵׁי כָבוֹד, וּפוֹתֵחַ לוֹ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים.

לִפְנִי וְלִפְנִים נִטְמָן וְנִגְנַז אוֹתוֹ רֹשֶׁם. כֵּיוָן שֶׁנִּגְנַז בּוֹ וְנִכְנַס לְתוֹכוֹ, מִתְמַלֵּא בְּאוֹר. מֵאוֹתוֹ הָאוֹר נוֹבְעִים אוֹרוֹת, וְנִיצוֹצוֹת יוֹצְאִים מֵאוֹתָם הַשְּׁעָרִים, וּמְאִירִים הַכֹּל.

אוֹתוֹ הֵיכָל מְכֻסֶּה בְּשֵׁשׁ יְרִיעוֹת. אוֹתָן שֵׁשׁ יְרִיעוֹת הֵן חָמֵשׁ. לִפְנִי וְלִפְנִים אוֹתָן יְרִיעוֹת עוֹמֶדֶת יְרִיעָה אַחַת רְקוּמָה,

הַאי הֵיכָלָא אִיהוּ פְּקִיחָא דְעַיְינִין, דְּלָא נָיְים. אִיהוּ אַשְׁגַּח תָּדִיר לְאַנְהָרָא לְתַתָּא, מִגּוֹ נְהִירוּ דְהַהוּא רְשִׁימוּ. הַהוּא סָכְלְתָּנוּ, חָכְמָתָא טְמִירְתָּא, רְעוּ דִרְעוּתִין (ס"א בְּעוּ דְבָּעוּתִין) הֲוֵי גָּנִיז וְטָמִיר, וְלָא אִתְגַּלְיָא, קַיְימָא וְלָא קַיְימָא. בְּרִיךְ הוּא מִטְּמִיר דִּטְמִירוּ, בְּרִיךְ הוּא לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עַד אָמֵן. (ע"כ תוספתא).

תָּא חָזֵי, יִתְרוֹ הוּא דְיָהַב עֵיטָא לְמֹשֶׁה, עַל תִּקּוּנָא דְּדִינִין, הָכִי אִצְטְרִיךְ. וְרָזָא דָא דְאוֹדֵי לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְסִדֵּר קָמֵיהּ תִּקּוּנָא דְדִינוֹי, לְאַחֲזָאָה מַה דִּכְתִיב, (דברים א) כִּי הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹהִים הוּא, וְלָא לְסִטְרָא אַחֲרָא. וְדִינִין לְיִשְׂרָאֵל אִתְיְיהִיבוּ, וְלָא לְאַחֲרָא, דִּכְתִיב, (תהלים קמז) חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל. וְתָא חָזֵי, לָא יַנְהִיג בַּר נָשׁ קְלָנָא בְּאַחֲרָא, וּמִלָּה דְהֲדְיוֹטָא, מִלָּה (דף ס"ט ע"א) אִיהוּ.

לשון הקודש

וּבְאוֹתָהּ הַיְרִיעָה מִתְכַּסֶּה אוֹתוֹ הַהֵיכָל, מִמֶּנּוּ מַשְׁגִּיחַ וְרוֹאֶה הַכֹּל.

הַהֵיכָל הַזֶּה הוּא פְּקִיחַת הָעֵינַיִם שֶׁלֹּא יָנוּם. הוּא מַשְׁגִּיחַ תָּמִיד לְהָאִיר לְמַטָּה מִתּוֹךְ הָאוֹר שֶׁל אוֹתוֹ הָרֹשֶׁם. אוֹתָהּ תְּבוּנָה, חָכְמָה נִסְתֶּרֶת, רְצוֹן הָרְצוֹנוֹת, (בַּקָּשַׁת הַבַּקָּשׁוֹת) הָיָה גָּנוּז וְטָמוּן, וְלֹא הִתְגַּלָּה, עוֹמֵד וְלֹא עוֹמֵד, בָּרוּךְ הוּא מְהַמְכוּסֶה שֶׁבְּמְכוּסִים בָּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עַד, אָמֵן. (ע"כ התוספתא)

בֹּא וּרְאֵה, יִתְרוֹ הוּא שֶׁנָּתַן עֵצָה לְמֹשֶׁה עַל תִּקּוּן הַדִּינִים, כָּךְ צָרִיךְ. וְסוֹד זֶה שֶׁהוֹדָה לוֹ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְסִדֵּר לְפָנָיו תִּקּוּן הַדִּינִים, לְהַרְאוֹת מַה שֶּׁכָּתוּב כִּי הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹהִים הוּא, וְלֹא לַצַּד הָאַחֵר. וְהַדִּינִים נִתְּנוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא לְאַחֵר, שֶׁכָּתוּב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל.

דְּהָא בְּמֹשֶׁה כְּתִיב, וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה לְקוֹל חוֹתְנוֹ וְגוֹ'.

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ וְגוֹ', פְּתַח וְאָמַר (תהלים יח) עַל כֵּן אוֹדְךָ בַּגּוֹיִם יְיָ' וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּרָה. דָּוִד מַלְכָּא אָמַר דָּא בְּרוּחַ קֻדְשָׁא, בְּשַׁעֲתָא דְּהָמָא, דְּהָא יְקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא אִסְתְּלִיק בִּסְלִיקוּ וְלָא אִתְיַיקְרָא בְּעָלְמָא, אֶלָּא מִסִּטְרָא דִשְׁאַר עַמִּין.

וְאִי תֵּימָא, הָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִתְיַיקַר בְּעָלְמָא, אֶלָּא בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. הָכִי הוּא וַדָּאי, דְּהָא יִשְׂרָאֵל אִינּוּן הֲוֵי יְסוֹדָא דִשְׁרָגָא לְאַנְהָרָא, אֲבָל כַּד שְׁאַר עַמִּין אָתָאן וְאוֹדָן לֵיהּ, בְּשַׁעֲבוּדָא דִיקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּדֵין אִתּוֹסַף יְסוֹדָא דִשְׁרָגָא, וְאִתְתָּקַף עַל כָּל עוֹבָדוֹי. בְּחִבּוּרָא חָדָא, וְשַׁלִּיט קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי עֵילָא וְתַתָּא.

לשון הקודש

ובא רְאֵה, לֹא יִנְהַג אָדָם קָלוֹן בְּאַחֵר, וּדְבַר הֶדְיוֹט דָּבָר הוּא, שֶׁהֲרֵי בְּמֹשֶׁה כָּתוּב וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה לְקוֹל חוֹתְנוֹ וְגוֹ'.

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ וְגוֹ'. פְּתַח וְאָמַר (תהלים יח) עַל כֵּן אוֹדְךָ בַּגּוֹיִם ה' וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּרָה. דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת זֶה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּשָׁעָה שֶׁרָאָה שֶׁכְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא עוֹלֶה בַּעֲלִיָּה וְלֹא מִתְכַּבֵּד בָּעוֹלָם, אֶלָּא מִצַּד שְׁאָר הָעַמִּים.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מִתְכַּבֵּד בָּעוֹלָם אֶלָּא מִשּׁוּם יִשְׂרָאֵל – כָּךְ זֶה וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי יִשְׂרָאֵל הֵם הַיְסוֹד שֶׁל הַנֵּר לְהָאִיר, אֲבָל כְּשֶׁשְּׁאָר הָעַמִּים בָּאִים וּמוֹדִים לוֹ בְּשִׁעְבּוּד הַכָּבוֹד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָז נוֹסָף יְסוֹד הַנֵּר וּמִתְחַזֵּק עַל כָּל מַעֲשָׂיו בְּחִבּוּר אֶחָד, וְשׁוֹלֵט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ מַעְלָה וּמַטָּה.

כְּגַוְונָא דָּא, כָּל עָלְמָא, דְּחִילוּ וְאֵימָתָא נָפַל עָלַיְיהוּ מִקַּמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֵיוָן דְּאָתָא יִתְרוֹ, דְּאִיהוּ כּוֹמָרָא עִלָּאָה, דְּכָל טַעֲוָון אַחֲרָנִין, כְּדֵין אִתְתָּקַף וְשָׁלִיט יְקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כֹּלָּא.

בְּגִין, דְּכָל עָלְמָא, כַּד שָׁמְעוּ שֵׁמַע גְּבוּרְתֵּיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, זָעוּ. וְכֻלְּהוּ הֲווֹ מִסְתַּכְּלָן בְּיִתְרוֹ, דְּאִיהוּ חַכִּים וְרַב מְמָנָא דְכָל טַעֲוָון דְּעָלְמָא, כֵּיוָן דְּחָמוּ, דְּאִיהוּ אָתָא וּפָלַח לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָמַר עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל יְיָ' מִכָּל הָאֱלֹהִים, כְּדֵין כֻּלְּהוּ אִתְרַחֲקוּ מִפּוּלְחָנֵיהוֹן, וְיָדְעוּ דְּלֵית בְּהוּ מַמָּשׁוּ. כְּדֵין אִתְיַקַּר יְקָרָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּכָל סִטְרִין. וְעַל דָּא אִתְרְשִׁים פַּרְשְׁתָּא דָא בְּאוֹרַיְיתָא, וְשֵׁירוּתָא דְפַרְשְׁתָּא הָוָה בֵּיהּ בְּיִתְרוֹ.

לשון הקודש

כְּמוֹ זֶה כָּל הָעוֹלָם, אֵימָה וָפַחַד נָפַל עֲלֵיהֶם מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כֵּיוָן שֶׁבָּא יִתְרוֹ, שֶׁהוּא כֹּמֶר עֶלְיוֹן שֶׁל כָּל יֶתֶר הָאֱלִילִים, אָז הִתְחַזֵּק וְשָׁלַט כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַכֹּל.

מִשּׁוּם שֶׁכָּל הָעוֹלָם, כְּשֶׁשָּׁמְעוּ שֵׁמַע גְּבוּרָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זָעוּ. וְכֻלָּם הָיוּ מִסְתַּכְּלִים בְּיִתְרוֹ שֶׁהוּא חָכָם וּמְמֻנֶּה גָּדוֹל שֶׁל כָּל אֱלִילֵי הָעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁרָאוּ שֶׁהוּא בָּא וְעוֹבֵד לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְאָמַר עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹהִים, אָז כֻּלָּם הִתְרַחֲקוּ מֵעֲבוֹדוֹתֵיהֶם וְיָדְעוּ שֶׁאֵין בָּהֶם מַמָּשׁ, וְאָז הִתְכַּבֵּד כְּבוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל הַצְּדָדִים. וְלָכֵן נִרְשְׁמָה פָּרָשָׁה זוֹ בַּתּוֹרָה, וְרֵאשִׁית

יִתְרוֹ חַד מֵחַכִּימִין דְּפַרְעֹה הָוָה. תְּלַת חַכִּימִין הֲווֹ לֵיהּ לְפַרְעֹה, חַד יִתְרוֹ, וְחַד אִיּוֹב, וְחַד בִּלְעָם. חַד יִתְרוֹ: דְּלָא הָוָה פּוּלְחָנָא וּמְמַנָּא וְשַׁמָּשָׁא וְכוֹכָבָא דְשַׁלִּיט עַל שׁוּלְטָנֵיהּ, דְּלָא הָוָה יָדַע פּוּלְחָנָא דְאִתְחָזֵי לֵיהּ, וְהַהוּא שְׁמוּשָׁא דִילֵיהּ. בִּלְעָם, הָוָה חַרְשָׁא בְּכָל מִינֵי חֲרָשִׁין בֵּין בְּעוֹבָדָא בֵּין בְּמִלָּה.

אִיּוֹב הָוָה דָחִיל בִּדְחִילוּ, וּבְהַהוּא דְחִילוּ הָוָה עִקָּרָא דִילֵיהּ, בְּגִין דְּמִלָּה דְלְעֵילָא, בֵּין דְּקִדּוּשָׁה, בֵּין דְּסִטְרָא אַחֲרָא, לָא יְכִיל בַּר נָשׁ לְאַמְשָׁכָא רוּחָא דְלְעֵילָא לְתַתָּא וּלְמִקְרַב גַּבֵּיהּ, אֶלָּא בִּדְחִילוּ. וְיַכְוֵין לִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ בִּדְחִילוּ וּתְבִירוּ דְלִבָּא, וּכְדֵין יַמְשִׁיךְ לְתַתָּא רוּחָא דְלְעֵילָא וּרְעוּתָא דְאִצְטְרִיךְ.

לשון הקודש

הַפָּרָשָׁה הָיָה בּוֹ, בְּיִתְרוֹ.

יִתְרוֹ הָיָה אֶחָד מֵחַכְמֵי פַּרְעֹה. לְפַרְעֹה הָיוּ שְׁלֹשָׁה חֲכָמִים – אֶחָד יִתְרוֹ, וְאֶחָד אִיּוֹב, וְאֶחָד בִּלְעָם. אֶחָד יִתְרוֹ – שֶׁלֹּא הָיְתָה עֲבוֹדָה וּמְמֻנֶּה וְשַׁמָּשׁ וְכוֹכָב שֶׁשּׁוֹלֵט עַל שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ הָעֲבוֹדָה שֶׁרְאוּיָה לוֹ וְאוֹתוֹ הַשִּׁמּוּשׁ שֶׁלּוֹ. בִּלְעָם הָיָה מְכַשֵּׁף בְּכָל מִינֵי כְּשָׁפִים, בֵּין בְּמַעֲשֶׂה בֵּין בְּדִבּוּר.

אִיּוֹב הָיָה פּוֹחֵד בְּפַחַד, וּבְאוֹתוֹ פַּחַד הָיָה עִקָּרוֹ, מִשּׁוּם שֶׁדָּבָר שֶׁלְּמַעְלָה, בֵּין שֶׁל קְדֻשָּׁה בֵּין שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, לֹא יָכוֹל אָדָם לִמְשֹׁךְ רוּחַ שֶׁלְּמַעְלָה לְמַטָּה וְלִקְרַב אֵלָיו אֶלָּא בְּפַחַד, וִיכַוֵּן לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ בְּפַחַד וּבְשִׁבְרוֹן הַלֵּב, וְאָז יַמְשִׁיךְ לְמַטָּה רוּחַ שֶׁלְּמַעְלָה וְהָרָצוֹן שֶׁהִצְטָרֵךְ.

וְאִי לָא יְשַׁוֵּי לִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ בִּדְחִילוּ לְהַהוּא סִטְרָא, לָא יְכִיל לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ רְעוּתֵיהּ, בַּר לְהָנֵי טוֹפְסֵי דְּקִיקִין, וְלָא בְּכֻלְּהוּ, בְּגִין דְּאִית בְּהוּ שָׁלְטָנִין, דְּאִצְטְרִיךְ לְגַבַּיְיהוּ רְעוּתָא דִלְבָּא וּדְחִילוּ. כָּל שֶׁכֵּן אִינּוּן מִלִּין עִלָּאִין, דְּאִצְטְרִיךְ דְּחִילוּ וְאֵימָתָא וּרְעוּתָא יַתִּיר.

יִתְרוֹ אִצְטְרִיךְ פּוּלְחָנֵיהּ דְּהַהוּא סִטְרָא תָּדִיר, בֵּין בְּזִמְנָא דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ, בֵּין בְּזִמְנָא דְּלָא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ, בְּגִין דְּהַהוּא סִטְרָא יְהֵא דָּבִיק לְגַבֵּיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ. בִּלְעָם אִתְדַּבַּק בְּאִינּוּן חֲרָשִׁין, כְּמָה דְּאִתְּמַר.

אִיּוֹב בִּסְגִיאוּ דְּהַהוּא דְּחִילוּ דִילֵיהּ אַהְדָּר בְּמִצְרַיִם לְמִדְחַל מִקָּמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד חָמָא אִינּוּן גְּבוּרָן וְנִסִּין, דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִצְרַיִם. יִתְרוֹ, לָא אַהְדָּר בְּכָל דָּא, עַד

לשון הקודש

וְאִם לֹא יָשִׂים לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ בְּפַחַד לְאוֹתוֹ הַצַּד, לֹא יוּכַל לְהַדְבִּיק בּוֹ רְצוֹנוֹ, פְּרָט לְאוֹתָם הַצּוּרוֹת הַדַּקִּיקוֹת, וְלֹא בְּכֻלָּם, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שַׁלִּיטִים שֶׁצְּרִיכִים אֲלֵיהֶם אֶת רְצוֹן הַלֵּב וְהַפַּחַד. כָּל שֶׁכֵּן אוֹתָם דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁצְּרִיךְ אֵימָה וָפַחַד וְרָצוֹן יוֹתֵר.

יִתְרוֹ הִצְטָרֵךְ עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד תָּמִיד, בֵּין בִּזְמַן שֶׁצָּרִיךְ לוֹ לָאָדָם וּבֵין בִּזְמַן שֶׁלֹּא צָרִיךְ לוֹ, כְּדֵי שֶׁאוֹתוֹ הַצַּד יִדְבַּק אֵלָיו בְּשָׁעָה שֶׁצָּרִיךְ אוֹתוֹ. בִּלְעָם נִדְבַּק בְּאוֹתָם כְּשָׁפִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

אִיּוֹב, בִּרֹב אוֹתוֹ הַפַּחַד שֶׁלּוֹ, חָזַר בְּמִצְרַיִם לִפְחֹד מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁרָאָה אוֹתָם גְּבוּרוֹת וְנִסִּים שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם. יִתְרוֹ לֹא

דְּנָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְכָל אִינּוּן קִשְׁרִין וְטִפְסִין דְּקָשִׁירוּ מִצְרָאֵי, לָא הֲווֹ כְּלוּם, וְנַפְקוּ. וּלְבָתַר דְּטָבַע לוֹן בְּיַמָּא, כְּדֵין תָּב, וְאַהְדָּר לְפוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

בִּלְעָם לָא תָּב, וְלָא אַהְדָּר, דְּטִנּוּפָא (נ"א דְּטַפְסָא) דְּסִטְרָא אַחֲרָא הָוָה מִתְדָּבַק בֵּיהּ, וְעִם כָּל דָּא אִסְתַּכְּלוּתָא דְּמֵרָחִיק הָוָה מִסְתַּכֵּל, כְּגוֹ הַהוּא טִנּוּפָא (ס"א טַפְסָא) וְאִתְדַּבְּקוּתָא דְסִטְרָא אַחֲרָא. דְּהָא בְּסִטְרָא אַחֲרָא אִית נְהִירוּ דָקִיק חַד, דְּנָהִיר סַחֲרָנֵיהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (יחזקאל א) וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב. וְדָא אִסְתַּכְּלוּתָא זְעֵיר (וְעַל דָּא) הָוָה מִסְתַּכֵּל מֵרָחִיק, וְלָא בְּכֻלְּהוּ מִלִּין.

וְכַד הָוָה מִסְתַּכֵּל מִלָּה זְעֵיר מֵהַהוּא נְהִירוּ, כְּבָתַר כּוּתָלָא הָוָה, אָמַר וְלָא יָדַע מָאי קָאָמַר. וַהֲוָה

לשון הקודש

חָזַר בְּכָל זֶה, עַד שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. וְכָל אוֹתָם קְשָׁרִים וְהַצּוּרוֹת שֶׁקָּשְׁרוּ הַמִּצְרִים, לֹא הָיוּ כְּלוּם, וְיָצְאוּ. וְאַחַר שֶׁטִּבַּע אוֹתָם בַּיָּם, אָז שָׁב וְחָזַר לַעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

בִּלְעָם לֹא שָׁב וְלֹא חָזַר, שֶׁטִּנּוּפָת (שֶׁצּוּרַת) הַצַּד הָאַחֵר הָיָה דָּבוּק בּוֹ, וְעִם כָּל זֶה הָיָה מִסְתַּכֵּל הִסְתַּכְּלוּת שֶׁל מֶרְחָק בְּתוֹךְ אוֹתָהּ טִנּוּפָת (צוּרָה) וְהִדְּבְקוּת לַצַּד הָאַחֵר, שֶׁהֲרֵי בַּצַּד הָאַחֵר יֵשׁ אוֹר דַּקִּיק אֶחָד שֶׁמֵּאִיר סְבִיבוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל א) וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב. וְזוֹ הִסְתַּכְּלוּת קְטַנָּה (וְעַל זֶה) הָיָה מִסְתַּכֵּל מֵרָחוֹק, וְלֹא בְּכָל הַדְּבָרִים.

וּכְשֶׁהָיָה מִסְתַּכֵּל דָּבָר קָטָן מֵאוֹתוֹ הָאוֹר, זֶה הָיָה כְּמֵאַחֲרֵי הַכֹּתֶל. אָמַר

מִסְתַּכֵּל בְּהַהוּא נְהִירוּ בִּסְתִימוּ דְעֵינָא, וְאִתְגַּלְגַּל עֵינָא, וְחָזֵי בַּר נָשׁ נְהוֹרָא סְתִימָא, וְלָא חָזִי. וְרָזָא דָא (במדבר כד) שֵׁתָם הָעָיִן, וְאוּקְמוּהָ שֵׁתָם: סָתוּם, וְכֹלָּא חַד.

דְּהָא לֵית סִטְרָא אַחֲרָא, דְּלֵית בֵּיהּ (דף ס"ט ע"ב) נְהִירוּ דָקִיק זְעֵיר מִסִּטְרָא דִקְדוּשָׁה, כְּגַוְונָא דְרוֹב חֶלְמִין, דְּבִסְגִיאוּת תַּבְנָא, אִית חַד גַּרְעִינָא דְחִטִּין. בַּר אִלֵּין טַפְסֵי דְקִיקִין חֲצִיפִּין, דְּכֻלְּהוּ מְסָאֲבֵי יַתִּיר. וּבְהוּ הָוָה בִּלְעָם יוֹדֵעַ.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמֹשֶׁה, דְּאִיהוּ לְעֵילָא בְּכָל קְדוּשִׁין עִלָּאִין, וְאִסְתַּכַּל, בְּמָה דְלָא אִתְיְהִיב רְשׁוּ לְבַר נָשׁ אַחֲרָא בְּעָלְמָא לְאִסְתַּכְּלָא. וּכְמָה דְבִלְעָם הָוָה חָמֵי נְהִירוּ זְעֵיר דָקִיק כְּמִבָּתַר כּוֹתָלָא, מִגּוֹ הַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא. אוֹף הָכִי מֹשֶׁה,

לשון הקודש

וְלֹא יָדַע מָה אָמַר. וְהָיָה מִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ הָאוֹר בִּסְתִימוּת הָעַיִן, וְהָעַיִן מִתְגַּלְגֶּלֶת, וְרוֹאֶה הָאָדָם אוֹר סָתוּם וְלֹא רוֹאֶה. וְסוֹד זֶה שֵׁתָם הָעָיִן, וּפֵרְשׁוּהָ שֵׁתָם – סָתוּם, וְהַכֹּל אֶחָד.

שֶׁהֲרֵי אֵין צַד אַחֵר שֶׁאֵין בּוֹ אוֹר דַּקִּיק קָטָן מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה, כְּמוֹ רֹב הַחֲלוֹמוֹת, שֶׁבְּרֹב הַתֶּבֶן יֵשׁ גַּרְעִין אֶחָד שֶׁל חִטָּה, פְּרָט לַצּוּרוֹת הַדַּקִּיקוֹת הַלָּלוּ הַחֲצוּפוֹת שֶׁכֻּלָּם יוֹתֵר טְמֵאוֹת, וּבָהֶם הָיָה בִּלְעָם יוֹדֵעַ.

אֲשֶׁר חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה בְּכָל הַקְּדֻשּׁוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וְהִסְתַּכֵּל בְּמַה שֶׁלֹּא נִתְּנָה רְשׁוּת לְאָדָם אַחֵר בָּעוֹלָם לְהִסְתַּכֵּל. וּכְמוֹ שֶׁבִּלְעָם הָיָה רוֹאֶה אוֹר קָטָן דַּקִּיק כְּמֵאַחוֹרֵי הַכֹּתֶל מִתּוֹךְ אוֹתוֹ

מִגּוֹ נְהִירוּ עִילָּאָה רַב וְסַגִּי, הָוָה חָמֵי לְתַתָּא כְּמִבָּתַר כּוֹתָלָא, חַד חֲשׁוֹכָא דָקִיק, דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ. וְלָאו בְּכָל זִמְנָא, כְּמָה דְּבִלְעָם לָא הָוָה מִסְתַּכֵּל הַהוּא נְהִירוּ בְּכָל זִמְנָא.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמֹשֶׁה נְבִיאָה מְהֵימְנָא, מַה כְּתִיב בֵּיהּ, (שמות ג) וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְיָ אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה. הַסְּנֶה וַדַּאי הָוָה בְּגוֹ הַהוּא קְדוּשָׁה וְאִתְדָּבַק בֵּיהּ. דְּכֹלָּא אִתְדָּבַק דָּא בְדָא, טָהוֹר וְטָמֵא, לֵית טָהוֹר אֶלָּא מִגּוֹ טָמֵא.

וְרָזָא דָּא, (איוב יד) מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא. קְלִיפָּה וּמוֹחָא דָא בְּדָא סַלְקָא. וְדָא קְלִיפָּה לָא יִתְעֲדֵי וְלָא יִתְבַּר, עַד זִמְנָא דִיקוּמוּן מֵתִין מֵעַפְרָא, כְּדֵין יִתְבַּר קְלִיפָּה, וּנְהִירוּ יַנְהִיר בְּעָלְמָא בְּלֹא סְתִימוּ מִגּוֹ מוֹחָא. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

לשון הקודש

הַצַּד הָאַחֵר, אַף כָּךְ מֹשֶׁה מִתּוֹךְ אוֹר עֶלְיוֹן גָּדוֹל וָרַב הָיָה רוֹאֶה לְמַטָּה כְּמֵאַחוֹרֵי הַכֹּתֶל חֹשֶׁךְ דַּקִּיק אֶחָד שֶׁנִּרְאָה לוֹ, וְלֹא בְּכָל זְמַן, כְּמוֹ שֶׁבִּלְעָם לֹא הָיָה מִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ אוֹר בְּכָל זְמַן. **אַשְׁרֵי** חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הַנָּבִיא הַנֶּאֱמָן, מַה כָּתוּב בּוֹ? (שמות ג) וַיֵּרָא מַלְאַךְ ה' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה. הַסְּנֶה הָיָה וַדַּאי בְּתוֹךְ אוֹתָהּ קְדֻשָּׁה, וְנִדְבַּק בּוֹ. שֶׁהַכֹּל נִדְבַּק זֶה בָּזֶה, טָהוֹר וְטָמֵא. אֵין טָהוֹר אֶלָּא מִתּוֹךְ טָמֵא.

וְסוֹד זֶה – (איוב יד) מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא. קְלִפָּה וּמֹחַ עוֹלִים זֶה בָּזֶה, וּקְלִפָּה זוֹ לֹא תָּזוּז וְלֹא תִשָּׁבֵר עַד הַזְּמַן שֶׁבּוֹ יָקוּמוּ הַמֵּתִים מִן הֶעָפָר, אָז תִּשָּׁבֵר הַקְּלִפָּה, וְאוֹר יָאִיר בָּעוֹלָם בְּלִי סֵתֶר מִתּוֹךְ הַמֹּחַ.

וְאֵת שְׁנֵי בָנֶיהָ, אָמַר רִבִּי חִיָּא, וְכִי בָנֶיהָ וְלֹא בָנָיו שֶׁל מֹשֶׁה. אֶלָּא, בְּגִין דְּאִיהִי אִשְׁתַּדְּלַת אֲבַתְרַיְיהוּ, בְּלָא בַּעְלָהּ, קָרָא לוֹן אוֹרַיְיתָא בָנֶיהָ, וְלֹא בָנָיו. אָמַר רִבִּי יוֹסִי, אַף עַל גַּב דִּבְנוֹי דְּמֹשֶׁה הֲווֹ. מִלָּה דִּקְשׁוֹט בָּנֶיהָ וַדַּאי. ר' אֶלְעָזָר אָמַר, הָא מֹשֶׁה הָוָה מִזְדַּוֵּג בַּאֲתָר אַחֲרָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, וְלָאו יְקָרָא דִּילֵיהּ לְמִקְרֵי לוֹן בָּנָיו. הַשְׁתָּא אַף עַל גַּב דִּבְנוֹי הֲווֹ, בְּגִין יְקָרָא דְּהַהוּא אֲתָר דְּאִזְדַּוֵּג בֵּיהּ, קָרָא לוֹן בָּנֶיהָ הָכָא, לְבָתַר קָרָא לוֹן בָּנָיו מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהַהוּא שַׁעֲתָא דְמָטוּ, הָוָה מֹשֶׁה מְמַלֵּל בִּשְׁכִינְתָּא. לְבָתַר דְּאִתְפְּרַשׁ וְנָפַק לְגַבֵּי חָמוּי, כְּדֵין כְּתִיב (שמות יח) **וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וְגוֹ'.**

אָמַר ר' שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר אֶלְעָזָר, אָנָא חֲמִינָא

לשון הקודש

אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

וְאֵת שְׁנֵי בָנֶיהָ. אָמַר רַבִּי חִיָּא, וְכִי בָנֶיהָ וְלֹא בָנָיו שֶׁל מֹשֶׁה? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהִיא הִשְׁתַּדְּלָה אַחֲרֵיהֶם בְּלִי בַעְלָהּ, קָרְאָה לָהֶם הַתּוֹרָה בָּנֶיהָ וְלֹא בָנָיו. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אַף עַל גַּב שֶׁבְּנֵי מֹשֶׁה הָיוּ, דְּבַר אֱמֶת בָּנֶיהָ וַדַּאי. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הֲרֵי מֹשֶׁה הָיָה מִזְדַּוֵּג בְּמָקוֹם אַחֵר קָדוֹשׁ עֶלְיוֹן, וְלֹא כְּבוֹדוֹ לִקְרֹא לָהֶם בָּנָיו. עַכְשָׁו, אַף עַל גַּב שֶׁבָּנָיו הָיוּ, מִשּׁוּם כְּבוֹד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהִזְדַּוֵּג בּוֹ, קָרָא לָהֶם כָּאן בָּנֶיהָ, וְאַחַר כָּךְ קָרָא לָהֶם בָּנָיו. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁהִגִּיעוּ, הָיָה מֹשֶׁה מְדַבֵּר בִּשְׁכִינָה. אַחַר שֶׁנִּפְרַד וְיָצָא אֶל חָמִיו, אָז כָּתוּב וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר אֶלְעָזָר, אֲנִי

בְּפַרְשְׁתָּא דָּא, דְּאַתְּ שָׁאֲרֵי מִלָּה כְּדְקָא יֵאוֹת, וְסִיּוּמָא לָאו הָכִי. וַדַּאי בְּגִין יְקָרָא דִשְׁכִינְתָּא, אִזְדַּוְּוגוּתָא עִלָּאָה דְּאִזְדַּוַּוג בֵּיהּ בְּמֹשֶׁה, כְּתִיב בָּנֶיהָ. וְאִי תֵּימָא, וְהָא כְּתִיב וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל מֹשֶׁה. כֹּלָּא אִיהוּ כְּלָלָא חָדָא. וּבָנָיו, בָּנָיו דְּיִתְרוֹ, דְּהָא לְבָתָר דְּאָתָא מֹשֶׁה לְגַבֵּיהּ, הֲווֹ לֵיהּ בְּנִין.

וְהָכִי הָוָה בְּיַעֲקֹב, דְּכֵיוָן דְּאָתָא לְגַבֵּיהּ דְּלָבָן, וְשַׁוֵּי דְּיוֹרֵיהּ בֵּיהּ, הֲווֹ לֵיהּ בְּנִין. אוּף הָכָא מֹשֶׁה, כֵּיוָן דְּשַׁוֵּי דְּיוֹרֵיהּ בְּיִתְרוֹ, הֲווֹ לֵיהּ לְיִתְרוֹ בְּנִין וְכָל בֵּיתֵיהּ אַיְיתֵי עִמֵּיהּ, לְמֵיעַל לוֹן תְּחוֹת גַּדְפֵּי דִשְׁכִינְתָּא, וְיִתְרוֹ אָמַר לְמֹשֶׁה, אֲנִי חוֹתְנְךָ יִתְרוֹ בָּא אֵלֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ וּשְׁנֵי בָנֶיהָ עִמָּהּ, וּשְׁנֵי בָנֶיהָ כְּתִיב, וְלָא כְּתִיב וּשְׁנֵי בָנֶיךָ. (ס"א וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה וּבָנָיו) בְּנִין הֲווֹ לֵיהּ לְיִתְרוֹ, דִּכְתִיב, (שופטים א) וּבְנֵי קֵנִי חֹתֵן מֹשֶׁה

לשון הקודש

רוֹאֶה שֶׁבַּפָּרָשָׁה הַזּוֹ שֶׁאַתָּה מַתְחִיל אֶת הַדָּבָר כָּרָאוּי, אַךְ הַסִּיּוּם לֹא כָּךְ. וַדַּאי בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַשְּׁכִינָה, הִזְדַּוְּגוּת הָעֶלְיוֹנָה שֶׁנִּזְדַּוְּגָה בְּמֹשֶׁה, כָּתוּב בָּנֶיהָ. וְאִם תֹּאמַר, וַהֲרֵי כָּתוּב וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל מֹשֶׁה? הַכֹּל הוּא כְּלָל אֶחָד. וּבָנָיו – בָּנָיו שֶׁל יִתְרוֹ, שֶׁהֲרֵי לְאַחַר שֶׁבָּא אֵלָיו מֹשֶׁה, הָיוּ לוֹ בָּנִים. וְכָךְ הָיָה בְּיַעֲקֹב, שֶׁכֵּיוָן שֶׁבָּא אֶל לָבָן וְשָׂם בּוֹ אֶת דִּיּוּרוֹ, הָיוּ לוֹ בָּנִים. אַף כָּאן מֹשֶׁה, כֵּיוָן שֶׁשָּׂם דִּיּוּרוֹ בְּיִתְרוֹ, הָיוּ לְיִתְרוֹ בָּנִים, וְאֶת כָּל בֵּיתוֹ הֵבִיא עִמּוֹ לְהַכְנִיסָם תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה. וְיִתְרוֹ אָמַר לְמֹשֶׁה, אֲנִי חֹתְנְךָ יִתְרוֹ בָּא אֵלֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ וּשְׁנֵי בָנֶיהָ עִמָּהּ. כָּתוּב וּשְׁנֵי בָנֶיהָ, וְלֹא כָּתוּב וּשְׁנֵי בָנֶיךָ. (וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן

עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים וּבְנוֹי שָׁבַק עִם מֹשֶׁה.

וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה. פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה ב) וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר יְיָ' וְגוֹ'. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ בְּכַמָּה אֲתָר. אֲבָל זְמִינִין שְׁאַר עַמִּין לְמֵהַךְ וּלְכַתְּתָא רַגְלַיְיהוּ, לְמֵיעַל תְּחוֹת גַּדְפֵּי דִשְׁכִינְתָּא. לְכוּ וְנַעֲלֶה, כָּל טַעֲוָון דְּעָלְמָא אִית לוֹן יְרִידָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָאן דְּאִתְדַּבָּק בֵּיהּ, אִית בֵּיהּ עֲלִיָּה.

אֶל הַר יְיָ', דָּא אַבְרָהָם, דִּכְתִיב, (בראשית כב) אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהַר יְיָ' יֵרָאֶה, דְּהָא אַבְרָהָם קָרֵי לֵיהּ הַר. מַה הַר הֶפְקֵירָא לְכָל מָאן דְּבָעֵי בְּעָלְמָא, אוֹף אֲתָר דָּא קַדִּישָׁא, הֶפְקֵירָא לְקָבְלָא לְכָל מָאן דְּבָעֵי בְּעָלְמָא. אֶל בֵּית, דָּא יַעֲקֹב, דְּקָרָא לְהַאי אֲתָר בַּיִת, דִּכְתִיב, (בראשית כח) אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים.

לשון הקודש

מֹשֶׁה וּבָנָיו) בָּנִים הָיוּ לוֹ לְיִתְרוֹ, שֶׁכָּתוּב (שופטים א) וּבְנֵי קֵינִי חֹתֵן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים. וּבָנָיו הִשְׁאִיר עִם מֹשֶׁה.

וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה. פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה ב) וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר ה' וְגוֹ'. פְּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. אֲבָל עֲתִידִים שְׁאָר הָעַמִּים לָלֶכֶת וּלְכַתֵּת רַגְלֵיהֶם לְהִכָּנֵס תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה. לְכוּ וְנַעֲלֶה – כָּל אֱלִילֵי הָעוֹלָם יֵשׁ לָהֶם יְרִידָה, וּמִי שֶׁנִּדְבָּק בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא יֵשׁ לוֹ עֲלִיָּה.

אֶל הַר ה' – זֶה אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית כב) אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהַר ה' יֵרָאֶה, שֶׁהֲרֵי אַבְרָהָם קָרָא לוֹ הַר. מַה הַר הֶפְקֵר לְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה בָּעוֹלָם, אַף מָקוֹם קָדוֹשׁ זֶה הֶפְקֵר כְּנֶגֶד כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה

דָּבָר אַחֵר, הַר וּבַיִת, אַף עַל גַּב דְּכֹלָּא חַד דַּרְגָּא, סְלִיקוּ לְדָא מִן דָּא, הַר, לִשְׁאַר עַמִּין, כַּד אָתָאן לְאָעָלָא תְּחוֹת גַּדְפּוֹי. בַּיִת, לְיִשְׂרָאֵל, לְמֶהֱוֵי עִמְּהוֹן כְּאִתְּתָא בְּבַעְלָהּ. בְּדִיוּרָא חַד בְּחֶדְוָה, וּרְבִיעָא עָלַיְיהוּ כְּאִימָּא עַל בְּנִין. (דף ע' ע"א)

תָּא חֲזֵי מָה כְּתִיב הָכָא בְּיִתְרוֹ וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל מֹשֶׁה וְגוֹ' כֵּיוָן דִּכְתִיב אֶל מֹשֶׁה אַמָּאי כְּתִיב אֶל הַמִּדְבָּר. אֶלָּא עִיקָּרָא דְּכֹלָּא לְמָה דַּהֲוָה אָתֵי אֶל הַמִּדְבָּר. וּמָאן אִיהוּ הַר הָאֱלֹהִים דְּדָא אִיהוּ אֲתַר לְגַיּוֹרֵי לְאִתְגַּיְּרָא וְעַל דָּא כְּתִיב אֶל מֹשֶׁה אֶל הַמִּדְבָּר לְמֹשֶׁה לְגַיְּרָא לוֹן וּלְאַעָלָא לוֹן תֵּחוֹת גַּדְפֵּי שְׁכִינְתָּא אֶל הַמִּדְבָּר הֲוֹוּ אַתְיָין דְּאִיהוּ הַר הָאֱלֹהִים לְמֶעְבַּד נַפְשָׁיְיהוּ.

לשון הקודש

בָּעוֹלָם. אֶל בֵּית – זֶה יַעֲקֹב, שֶׁקָּרָא לְמָקוֹם זֶה בַּיִת, שֶׁכָּתוּב (שם כח) אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים.

דָּבָר אַחֵר הַר וּבַיִת – אַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל דַּרְגָּה אַחַת, מַעֲלֶה לָזֶה מִן זֶה. הַר לִשְׁאָר הָעַמִּים, כְּשֶׁבָּאִים לְהִכָּנֵס תַּחַת כְּנָפָיו. בַּיִת לְיִשְׂרָאֵל, לִהְיוֹת עִמָּם כְּמוֹ אִשָּׁה לְבַעְלָהּ, בְּדִיוּר אֶחָד בְּשִׂמְחָה, וְרוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם כְּאֵם עַל הַבָּנִים.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב כָּאן בְּיִתְרוֹ, וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל מֹשֶׁה וְגוֹ'. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב אֶל מֹשֶׁה, לָמָּה כָּתוּב אֶל הַמִּדְבָּר? אֶלָּא הָעִקָּר שֶׁל הַכֹּל לְמַה שֶׁהָיָה בָּא, אֶל הַמִּדְבָּר. וּמַהוּ? הַר הָאֱלֹהִים, שֶׁזֶּהוּ מָקוֹם לְגֵרִים לְהִתְגַּיֵּר. וְעַל זֶה כָּתוּב אֶל מֹשֶׁה אֶל הַמִּדְבָּר. לְמֹשֶׁה לְגַיֵּר אוֹתָם וּלְהַכְנִיסָם תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה. אֶל הַמִּדְבָּר הָיוּ בָּאִים, שֶׁהוּא

וּבְגִין כַּךְ קַיְימָא הַהוּא אֲתָר, בְּרָזָא דְהַר דְּכָל מָאן דְּאָתֵי זָכֵי בֵּיהּ. וְאִקְרֵי גֵּר צֶדֶק. וְהָא אוֹקִימְנָא, גֵּר, אַף עַל גַּב דְּאִתְדַּבָּק בַּאֲתָר דָּא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, כֵּיוָן דְּשָׁבַק עִמֵּיהּ וַאֲבַהְתּוֹ (וְאִתְדַּבַּק בִּבְרִיתוֹ), **גֵּר** (צֶדֶק) **אִקְרֵי, כְּמַאן דְּשַׁוֵּי מָדוֹרֵיהּ בַּאֲתָר דְּלָא יָדַע מִקַּדְמַת דְּנָא.**

רזא דרזין

וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם. (שמות יח) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם. דָּא סֵפֶר מֵאִינּוּן סִפְרִין, סְתִימִין וַעֲמִיקִין, (נ"א דָּא סִפְרָא מֵאִינּוּן סְתִימִין וַעֲמִיקִין) **אָמַר ר' שִׁמְעוֹן, אֲרִימִית יְדֵי בְּצַלּוֹ לְמַאן דְּבָרָא עָלְמָא, דְּאַף עַל גַּב דִּבְהַאי קְרָא גָּלוּ קַדְמָאֵי סְתִימִין עִלָּאִין, אִית לְאִסְתַּכְּלָא וּלְעַיְינָא בְּרָזִין דְּסִפְּרָא דְאָדָם קַדְמָאָה, דְּמִתַּתָּן אִתְמַשְׁכָא סִפְרָא גְּנִיזָא דְשְׁלֹמֹה מַלְכָּא.**

זֶה: דְּתַלְיָא בֵּיהּ כֹּלָּא. זֶה: אִילָנָא דְחַיֵּי. זֶה: וְלָא אַחֲרָא דְגַלֵּי. (מָאי) **זֶה: כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר,** (שמות יב) **הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ**

לשון הקודש

הַר הָאֱלֹהִים, לַעֲשׂוֹת בָּהֶם נַפְשׁוֹתָם. **וְלָכֵן** עוֹמֵד אוֹתוֹ מָקוֹם בְּסוֹד שֶׁל הַר, שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹצֶה זוֹכֶה בּוֹ. וְנִקְרָא גֵּר צֶדֶק. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, גֵּר – אַף עַל גַּב שֶׁנִּדְבָּק בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ עֶלְיוֹן זֶה, כֵּיוָן שֶׁעָזַב אֶת עַמּוֹ וְאֶת אֲבוֹתָיו (וְנִדְבַּק בִּבְרִיתוֹ), גֵּר (צֶדֶק) נִקְרָא, כְּמִי שֶׁשָּׂם מְדוֹרוֹ בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא הִכִּיר מִקֹּדֶם לָכֵן.

רזא דרזין

וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם. זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם. זֶה סֵפֶר מֵאוֹתָם סְפָרִים נִסְתָּרִים וַעֲמֻקִּים (זֶה סֵפֶר מֵאוֹתָם נִסְתָּרִים וַעֲמֻקִּים). אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֵרַמְתִּי יָדַי בִּתְפִלָּה לְמִי שֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁבַּפָּסוּק הַזֶּה גִּלּוּ הָרִאשׁוֹנִים נִסְתָּרוֹת עֶלְיוֹנִים, יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן וּלְעַיֵּן בַּסּוֹדוֹת שֶׁל סֵפֶר אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁמִּשָּׁם נִמְשַׁךְ סִפְרוֹ הַגָּנוּז שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ.

זֶה – שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ. זֶה – עֵץ הַחַיִּים. זֶה – וְלֹא אַחֵר שֶׁגִּלָּה. (מַהוּ) זֶה – כְּמוֹ

חֲדָשִׁים, זֶה נִיסָן וְלָא אַחֲרָא.

זֶה סֵפֶר, לְאַשְׁגָּחָא וּלְגַלָּאָה תּוֹלְדוֹת אָדָם, אִילָנָא דְּגַלֵּי תּוֹלְדוֹת אָדָם, וְעָבִיד אִיבִּין לְאַפָּקָא לְעָלְמָא. זֶה סֵפֶר, לְמִנְדַּע חָכְמָתָא סְתִימָא וַעֲמִיקָא, דְּאִתְמְסַר לְאָדָם קַדְמָאָה, בְּדִיוּקְנָא דִּבְנֵי נָשָׁא, חָכְמָתָא דָא אִתְמְסַר לִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, וְיָרִית לָהּ וְכָתַב בְּסִפְרֵיהּ.

אוֹלִיפְנָא, דְּמֹשֶׁה אִתְקָשֵׁי בְּדָא, עַד דְּאָתַת שְׁכִינְתָּא וְאוֹלִיפַת לֵיהּ, וְהִיא חָמַאת וּבָרִירַת לְכָל אִינּוּן גּוּבְרִין דְּאִתְחָזוּן בְּפַרְצוּפָא, וְתַמָּן אוֹלִיף מֹשֶׁה חָכְמָתָא דָא, וְעָיֵיל בְּגַוָּיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם. הַהוּא דִּכְתִיב בֵּיהּ (תהלים קב) וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתַּמּוּ. (נחמיה ט) וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. (תהלים ג) וְאַתָּה יְיָ׳ מָגֵן בַּעֲדִי.

וְאַתָּה תֶּחֱזֶה, וְתִסְתַּכַּל בְּדָא. אַנְתְּ, וְלָא אַחֲרָא, לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּשִׁתִּין רִבּוֹא. בְּשִׁית סִטְרִין אִית לְאִסְתַּכְּלָא. בְּדִיוּקְנִין דִּבְנֵי נָשָׁא, וּלְמִנְדַּע חָכְמָתָא עַל בֶּרְיֵיהּ. וְאִלֵּין אִינּוּן בְּשַׁעְרָא. בְּעַיְינִין. בְּחוֹטְמָא. בְּשִׁפְוָון. בְּאַפִּין. בְּיָדִין.

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יב) הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים. זֶה נִיסָן וְלֹא אַחֵר.

זֶה סֵפֶר – לְהִתְבּוֹנֵן וּלְגַלּוֹת תּוֹלְדוֹת אָדָם, עֵץ שֶׁמְּגַלֶּה תּוֹלְדוֹת אָדָם וְעוֹשֶׂה פֵּרוֹת לְהוֹצִיא עוֹלָם. זֶה סֵפֶר – לָדַעַת חָכְמָה נִסְתֶּרֶת וַעֲמֻקָּה, שֶׁנִּמְסְרָה לְאָדָם הָרִאשׁוֹן בִּדְיוּקָן שֶׁל בְּנֵי אָדָם. חָכְמָה זוֹ נִמְסְרָה לִשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, וְיָרַשׁ אוֹתָהּ וְכָתַב בְּסִפְרוֹ.

לָמַדְנוּ שֶׁמֹּשֶׁה הִתְקַשָּׁה בָּזֶה, עַד שֶׁבָּאָה שְׁכִינָה וְלִמְּדָה אוֹתוֹ, וְהִיא רָאֲתָה וּבָחֲרָה אֶת כָּל הָאֲנָשִׁים הַלָּלוּ שֶׁנִּרְאִים בְּפַרְצוּף, וְשָׁם מֹשֶׁה לָמַד אֶת הַחָכְמָה הַזּוֹ וְנִכְנַס לְתוֹכָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם. הַהוּא שֶׁכָּתוּב בּוֹ (תהלים קב) וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתַּמּוּ. (נחמיה ט) וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. (תהלים ג) וְאַתָּה ה׳ מָגֵן בַּעֲדִי.

וְאַתָּה תֶּחֱזֶה, וְתִתְבּוֹנֵן בָּזֶה. אַתָּה וְלֹא אַחֵר, לָדַעַת וּלְהִתְבּוֹנֵן בְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא. בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן. בַּדְּיוּקְנָאוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם, וְלָדַעַת הַחָכְמָה עַל בֶּרְיָהּ.

בְּאִינּוּן שִׁרְטוּטִין דְּיָדִין. וּבְשִׁית סִטְרִין אִלֵּין, כְּתִיב וְאַתָּה תֶחֱזֶה.

מכאן והלאה אין תרגום והשורה רחבה, עד פיסקה המתחילה עַד הָכָא, כָּל אִינּוּן רָזִין דְּתוֹלְדוֹת אָדָם, עמ׳ תת״א

וְאַתָּה תֶחֱזֶה, בְּשַׁעְרָא,

השלמה מההשמטות (מובא בח״א סימן מה)

בְּשַׁעְרָא, בְּגוֹוָנִין דְּשַׁעְרָא. בַּאֲרִיכוּ דְשַׁעְרָא. בְּקִמִּיטוּ דְשַׁעְרָא. בְּמִצְחָא, בְּקִמִּיטוּ דְמִצְחָא, בַּאֲרִיכוּ, בְּפוּתְיָא. בְּשִׁרְטוּטִין. בְּאוּדְנִין, בְּשַׁעְרָא דְנָחִית עָלַיְיהוּ, אוֹ תְּחוֹתַיְיהוּ, אוֹ אַבַּתְרַיְיהוּ דְאוּדְנִין. בְּאַנְפִּין. בְּעַיְינִין. בְּגוֹוָנִין דְּעַיְינִין. בִּקְרִיצִין דְּעַל עַיְינִין. וְכֹל נְבִיאַיָּא לָא הֲווֹ מָשִׁיגִין לִנְבוּאָה דְּאִיהִי בְּרַתָּא דְמַלְכָּא, וְלָא מָשִׁיגִין לָהּ בְּכָל אֲתַר, כְּמוֹ מֹשֶׁה.

אֶלָּא, מִנְּהוֹן הֲווֹ מָשִׁיגִין לָהּ בְּרֵישָׁ״א. מִנְּהוֹן בְּאֶדְנִי״ן בִּשְׁמִיעָה. מִנְּהוֹן בְּעַיְינִין בִּרְאִיָּה. מִנְּהוֹן בְּחוֹטָמָא בְּרֵיחָא. מִנְּהוֹן בְּאַנְפִּין בְּדִבּוּ״ר מִנְּהוֹן בְּיָדִי״ן לְקַבְּלָא דּוֹרוֹן. מִנְּהוֹן בְּרַגְלִין הָדָא הוּא דִכְתִיב (יְחֶזְקֵאל ב׳) בֵּן אָדָם עֲמוֹד עַל רַגְלֶךָ.

אִלֵּין דְּקָיְמִין בִּצְלוֹתָא בַּעֲמִידָה וּמַטְרוֹנִיתָא קָמַת בְּגִינַיְיהוּ בְּגִין דְּאִלֵּין דְּאִתְקְרִיאוּ רַגְלִין אִינּוּן עַבְדִין בְּג׳ רִאשׁוֹנוֹת וּבְג׳ אַחֲרוֹנוֹת וּבְאֶמְצָעִיוֹת דְּצִלוֹתָא וּבְגִין דָּא צָרִיךְ עַבְדָּא לְמֶהֱוֵי בַּעֲמִידָה קֶדֶם מַטְרוֹנִיתָא אוֹ קֶדֶם מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא דְּתֵהֵא יַתְבָּא וּבְזִמְנָא דְנַפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם כֻּלְּהוּ נַפְקֵי רַגְלִין וּכְמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות ו׳ י״ב) כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי וְכֻלְּהוּ הֲווֹ עַבְדִין כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ויקרא כ״ה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים, מִיָּד דְּאָתָא מֹשֶׁה קָרָא לוֹן בְּנִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב (שמות ד׳) בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל:

לשון הקודש

וְאֵלֶּה הֵם בַּשֵּׁעָר, בָּעֲנָיִם, בַּחֹטֶם, שִׁרְטוּטֵי הַיָּדַיִם. וּבְשֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים הַלָּלוּ בַּשְּׂפָתַיִם, בַּפָּנִים, בַּיָּדַיִם, בְּאוֹתָם כָּתוּב וְאַתָּה תֶחֱזֶה.

קָם חַד סָבָא מֵאִלֵּין דְּנַחְתּוּ מִמִּתִיבְתָּא וְאָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא וְהָא בָתָר דְּנַפְקֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, קָרָא לוֹן עֲבָדִין. אָמַר, וַדַּאי הֲכִי הוּא. אֲבָל הֲווֹ בְּהוֹן דְּאִתְקְרִיאוּ בְּנִין וּבְהוֹן הֲווֹ עֲבָדִין, וּבְהוֹן עַם. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, שָׁלַח אֶת עַמִּי אֲבָל עֲבָדִין הֲווֹ שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי. אָמַר זַכָּאָה חוּלָקָא דְּבוּצִינָא קַדִּישָׁא דְּהַכִּי נַהֲרָא בֵּיהּ אוֹרַיְיתָא. לְבָתָר דַּהֲווּ נַפְקִין פַּלִּיג לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִתְלַת סִטְרִין. בְּנִין לְסִטְרָא חַד. עֲבָדִין לְסִטְרָא חַד. עַמָּא לְסִטְרָא חַד. וְהָא אוּקְמוּהָ. וּבְגִין דָּא רַגְלִי״ן. עָלַיְיהוּ אִתְּמַר (יְחֶזְקֵאל ב׳) בֵּן אָדָם עֲמוֹד עַל רַגְלֶיךָ וְאִי עָאלִין בִּצְלוֹתָא בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ דִּי״ה הָא הֵיכָלָא אִתְפַּתְּחַת לְגַבַּיְיהוּ כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תְּהִלִּים נ״א) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח: (עד כאן מההשמטות).

בִּקְמִיטִין דִּמְצָחָא, בְּאִלֵּין קְרִיצִין דְּעַל עַיְינִין. מִכָּל הָעָם, בְּעַיְינִין. בְּדוּקִין דְּעֵינָא, וּבִקְמִיטִין דִּתְחוֹת עֵינָא. אַנְשֵׁי חָיִל, דִּבְהוּ חֵילָא לְמֵיקָם בְּהֵיכָלִין דְּמַלְכָּא. בִּצְהִיבוּ דְּאַפִּין. בְּאַפִּין, בִּקְמִיטוּ דְּאַפִּין. בִּרְשִׁימוּ דִּבְהוּ בְּדִיקְנָא. שִׂנְאֵי בָצַע, בְּיָדִין, בְּשִׂרְטוּטֵי יְדִין, רְשִׁימִין דִּבְהוּ. וְכֻלְּהוּ שִׁית סִטְרִין רְמִיזִין הָכָא, דְּאִתְמְסָרוּ לְמֹשֶׁה, לְאִסְתַּכְּלָא וּלְמִנְדַּע חָכְמָתָא סְתִימָאָה, וְחָכְמְתָא דָּא, יָרְתָן זַכָּאֵי קְשׁוֹט כְּדְקָא יֵאוֹת, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן.

כְּתִיב (איוב י) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וְגוֹ׳, כְּגַוְונָא דָא עָבֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא, דַּרְגִּין עַל דַּרְגִּין, אִלֵּין עַל אִלֵּין, סְתִימִין גּוֹ סְתִימִין, וְחַיָּילִין וּרְתִיכִין, אִלֵּין עַל אִלֵּין, הָכִי עָבִיד בְּכָל אִינּוּן, עַרְקִין וְגִידִין, וְאִלֵּין אִינּוּן גַּרְמִין, וְקַיְּימִין בְּקִיּוּמָא דְּדַרְגִּין עִלָּאִין, וְאִלֵּין אִקְרוּן בָּשָׂר, דַּרְגִּין וְשֶׁלְטָנוּתָא דְּקֵ״ץ כָּל בָּשָׂר, וְכָל אִינּוּן דְּאִתְהַנּוּן מִתְּנָנָא דְּבָשָׂר, דְּרֵיחִין דְּקָרְבְּנִין,

וְאַחֲרָנִין דְּשַׁלְטִין בַּבָּשָׂר. וְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ עוֹר, מַשְׁכָּא (דְּאִתְפַּשְׁטוּתָא דִּרְקִיעָא וְאִיהוּ עוֹר דְּמַשְׁכָּא) **דְּחָפֵי עַל כֹּלָּא.**

כְּגַוְונָא דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֹּכָבִים וּמַזָּלוֹת בְּמַשְׁכָּא דִּרְקִיעָא, לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ, וְאִינּוּן אִתּוֹת הַשָּׁמַיִם, וּלְמִנְדַּע בְּהוּ חָכְמָתָא. הָכִי עָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּבְנֵי נָשָׁא, רְשִׁימִין וּקְמִיטִין בְּהַהוּא פַּרְצוּפָא דְּאָדָם, כְּאִינּוּן כֹּכָבִים וּמַזָּלוֹת, לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ חָכְמָתָא סַגְיָא, וּלְאִתְנַהֲגָא בְּהוּ גּוּפָא.

כְּמָה דְּמִתְחַלְּפֵי בְּמַשְׁכָּא דִּרְקִיעָא, חֵיזוּ דְּכֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, לְפוּם עוֹבָדִין דְּעָלְמָא, הָכִי מִתְחַלְּפִין חֵיזוּ דִּרְשִׁימִין וּקְמִיטִין בְּמַשְׁכָּא דְּבַר נָשׁ, לְפוּם עוֹבָדוֹי מִזְּמַן לִזְמַן. וּמִלִּין אִלֵּין לָא אִתְמְסָרוּ אֶלָּא לְזָכָאֵי קְשׁוֹט, לְמִנְדַּע וּלְאַלְּפָא חָכְמָתָא סַגְיָא.

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, מִזְּמַן לִזְמַן, לְפוּם עוֹבָדוֹי דְּאָדָם, הָכִי אִתְיְלִידוּ, וְאִתְרְשִׁימוּ וְאִתְחַלְּפוּ בֵּיהּ רְשִׁימִין מִזְּמַן לִזְמַן. דְּהָא בְּזִמְנָא דְּרוּחַ קֻדְשָׁא שַׁרְיָא בְּגַוֵּיהּ, הָכִי עָבִיד תּוֹלְדוֹת, וְאַחְזֵי רְשִׁימִין הַהוּא רוּחַ לְבַר.

וּבְזִמְנָא דְּמִתְעַבְּרָא וְזָז מִגַּוֵּיהּ רוּחַ קֻדְשָׁא, וְאַתְיָא רוּחַ מְסָאֲבָא, וְהַהוּא רוּחַ מְסָאֲבָא הוּא מְכַשְּׁכְּשָׁא בְּגַוֵּיהּ, וְאַחְזֵי לְבַר חֵיזוּ וּרְשִׁימִין יְדִיעָאן, דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָן בֵּיהּ בִּקְמִיטִין בְּמַשְׁכָּא לְבַר.

(וְאַף עַל גַּב דְּשַׂעֲרָא וּמִצְחָא וְחוֹטְמָא וְעַיְינִין, וְכָל אִינּוּן סִימָנִין, קַיְימִין עַל קַיּוּמַיְיהוּ.)

זר״ה פס״ץ, אָת דָּא דְּמִתְחַלְּפָא תָּדִיר בְּהָא חָכְמָתָא. בְּאָת זַי״ן, מִלָּה דְּקַיְימָא בְּשַׂעְרָא הָוָה וְסִימָנִיךְ זַי״ן, וּמָאנִי קְרָבָא דְּשִׁמְשׁוֹן, בְּשַׂעְרָא. וְדָא הוּא נִזְרָא דֶּאֱלֹהִים עָלֵיהּ.

שַׂעְרָא דְּקַיְימָא לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא, וְתַלְיָא. דָּא קַיְימָא בְּאָת ז׳, וְאִתְחַבָּר בֵּיהּ אָת צ׳. דָּא עָאל וְאַפִּיק ס׳.

אִי שַׁעֲרָא דָא תַלְיָא וְאוּכָם, וּבְמִצְחָא תְלָתָא שִׁרְטוּטִין מִסִּטְרָא דִימִינָא, וּתְרֵין מִשְׁמָאלָא, וְלָא מִתְחַבְּרָן אִלֵּין בְּאִלֵּין. בִּסְטַר יְמִינָא אִית תְּלָתָא רְשִׁימִין דְּקִיקִין, דְּעַבְרִין עָלַיְיהוּ. וְאִינּוּן שְׁבִילִין לְמֶעְבַּר עַל אִינּוּן שִׁרְטוּטִין אַחֲרָנִין. וּבִסְטַר שְׂמָאלָא חָמֵשׁ, וְחַד מִנֵּיהּ זְעֵיר בְּאַרְכֵּיהּ. דָּא קַיְימָא בְּגוֹ אָת ז׳ וְאָת י״ז. כְּדֵין תִּשְׁכַּח קְרִיצִין תַּקִּיפִין דְּעַל חוֹרֵי עֵינוֹי, דְּמִתְחַבְּרָן דָּא בְּדָא.

דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ מָארֵיהּ דְּרוּגְזָא, וְלָא בִּבְהִילוּ, וְנַיְיחָא דִילֵיהּ בְּעִכּוּבָא. חָשִׁיב בְּגַרְמֵיהּ דְּאִיהוּ חַכִּים. וְלָאו הָכִי. זָקִיף רֵישָׁא לְאִסְתַּכְּלָא תָדִיר. מָארֵי מָצוּתָא לְבַר. בְּבֵיתֵיהּ לָאו הָכִי. אוֹרַיְיתָא לָא חָשִׁיב לְאִסְתַּכְּלָא בָּהּ. מִלִּין דִּבְנֵי נָשָׁא חֲשִׁיבִין עָלֵיהּ כְּמָטוּל, וְאָתִיב מִלִּין תַּקִּיפִין עָלַיְיהוּ.

וְאִי מִתְפָּרְשָׁן קְרִיצִין דָּא מִן דָּא, מָטוּ וְלָא מָטוּ, כְּדֵין תִּשְׁכַּח בְּמִצְחָא לְסִטְרָא דִימִינָא, תְּרֵין שִׁרְטוּטִין רַבְרְבִין וְחַד זְעֵירָא, וּתְרֵין רְשִׁימִין זְעִירִין דְּעָאלִין בֵּינַיְיהוּ לְפוּתְיָא. וְלִסְטַר שְׂמָאלָא תְרֵין, חַד רַבְרְבָא, וְחַד זְעֵירָא, וְחַד רְשִׁימוּ זְעֵיר דְּעָאל בְּחַד וְלָא מָטֵי לְתִנְיָינָא.

דָּא אִיהוּ מָארֵיהּ דְּרוּגְזָא, לְפוּם שַׁעֲתָא אִתְמְלֵי רוּגְזָא, וּלְפוּם שַׁעֲתָא שָׁכִיךְ רוּגְזֵיהּ, וּמָארֵי קְטָטָא בְּבֵיתֵיהּ, וְלָאו בְּרוּחַ נַיְיחָא. זִמְנָא חָדָא בְּעָלְמָא (נ״א בְּיוֹמוֹי) אָתִיב תּוּקְפִין לִבְנֵי נָשָׁא. אִסְתַּכַּל לְתַתָּא. מִצְחֵיהּ קָמִיט בְּרוּגְזֵיהּ, וְדָמֵי כְּכַלְבָּא, וּמִיָּד שָׁכִיךְ וְאָתִיב רְכִיכִין. דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ, דְּרוּחָא דִילֵיהּ וּרְעוּתָא דִילֵיהּ, לְאִשְׁתַּדְּלָא בִּסְחוֹרְתָא (עזרא ד) וּמִנְדָּה בְּלוֹ וְהָלַךְ וּבְאִשְׁתַּדְּלוּתֵיהּ, סָלִיק לְמָמוֹנָא. דְּהָא אִתְחַלָּף אָת י״ז בְּאָת ס׳.

וְאִי מִתְפָּרְשָׁן קְרִיצִין דָּא מִן דָּא, וְשַׁעֲרִין אַחֲרָנִין עַיְילִין בֵּין דָּא לְדָא זְעִירִין. דָּא נָטִיר דְּבָבוּ סַגִּי תָּדִיר. טַב אִיהוּ בְּבֵיתֵיהּ. וְחַדֵּי וְעָצִיב בִּבְנֵי נָשָׁא, דָּא קַיְימָא בֵּין ״ץ״ וּבֵין ס״. טָמִיר מָמוֹנֵיהּ. לָא בָעֵי לְאַגְלוּיֵי, וּלְאִתְגְּלֵי בְּעוֹבָדוֹי. קַמְצָן אִיהוּ. וְשַׁעֲרֵיהּ גָּבִיל דָּא עִם דָּא, וְתַלְיָיא. לָא חָשִׁיב גַּרְמֵיהּ לְמִלְבַּשׁ כְּדְקָא יֵאוֹת. מַה דְּלָבִישׁ לָא אִתְתַּקַּן בֵּיהּ. מִצְחֵיהּ רַבְרְבָא, תְּלַת שִׁרְטוּטִין בִּימִינָא, וְאַרְבַּע בִּשְׂמָאלָא תְּרֵין רְשִׁימִין עַיְילִין בֵּינַיְיהוּ.

דָּא כַּד מַלִּיל פָּשִׁיט מַשְׁכָּא דְּמִצְחָא, וְאִינּוּן שִׁרְטוּטִין לָא אִתְחֲזוּן כָּל כַּךְ. כָּפִיף רֵישֵׁיהּ אָזִיל. יְמִינָא מִגֵּיהּ שְׂמָאלָא. שְׂמָאלָא מִגֵּיהּ יְמִינָא. עָצִיב תָּדִיר אֲנִינָא אִיהוּ, מָארֵיהּ דְּלִישָׁנָא בִישָׁא. חָשִׁיב גַּרְמֵיהּ חַכִּים בְּכָל עוֹבָדוֹי. מָארֵי דְּבָבוּ בְּכָל אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלָן בְּאוֹרַיְיתָא.

בִּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא, אִית לֵיהּ רְשִׁימָא אוּכְמָא, וְאַרְבַּע שַׁעֲרִין זְעִירִין בָּהּ, וּתְרֵין רַבְרְבִין דְּתַלְיָין בֵּיהּ סוּמָקִין. שַׁעֲרָא שְׁעִיעַ וְתָלֵי, וְאִיהוּ, לָאו סוּמָק, וְלָאו אוּכְמָא, מִצְחָא דִילֵיהּ לָא רַב וְלָא זְעֵיר. דָּא קַיְימָא בֵּין אָת ס״, וּבֵין אָת ״ץ״ כְּלִילָא בְּאָת ז״.

חָד שִׁרְטוּטָא רַב בְּמִצְחֵיהּ, דְּאַזְלָא בְּפוּתְיָא, מִסִּטְרָא דָא לְסִטְרָא דָא. תְּרֵין שִׁרְטוּטִין אַחֲרָנִין, אֲבָל לָא רְשִׁימִין כָּל כַּךְ, דְּהָא לָא קַיְימִין מִסִּטְרָא דָא לְסִטְרָא דָא, כְּהַאי. אַרְבַּע קְמִיטִין זְעִירִין קַיְימִין, בֵּין תְּרֵין קְרִיצִין, עַל רֵישָׁא דְּחוֹטְמָא לְעֵילָא.

דָּא אִיהוּ מָארֵיהּ דְּחֶדְוָה, חַכִּים, פִּקֵּחַ, וַוּתְרָן בְּמָמוֹנֵיהּ, בְּכָל מַה דְּאִשְׁתַּדַּל לְמִנְדַּע אִיהוּ חַכִּים. לְפוּם שַׁעֲתָא רָגֵז, וּלְפוּם שַׁעֲתָא נָח רוּגְזֵיהּ, לָא נָטַר דְּבָבוּ לְעָלְמִין. לְזִמְנָא טָב,

וּלְזִמְנָא לָאו הָכִי כָּל כַּךְ, קָאִים בְּמַתְקְלָא. כַּד תָּב לְמָארֵיהּ, מָארֵיהּ אָחִיד בִּידֵיהּ, וְסָלִיק לִיקָר סַגְיָא. כֹּלָּא צְרִיכִין לֵיהּ. אָת ס׳ אַזְלָא לְדִידֵיהּ תָּדִיר יַתִּיר מֵאָת ״ן״. כָּל אִינּוּן דְּיָעֲטִין עָלֵיהּ עֵיטָא בִּישָׁא, לָא מַצְלִיחִין, וְלָא אִתְקְיָים הַהוּא עֵיטָא, וְלָא יַכְלִין לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ. אִתְחֲזֵי רַמְאָה וְלָאו הָכִי הוּא. אָת ס׳ וְאָת ״ן״ מַגִּיחִין עָלֵיהּ, וּבְגִין כָּךְ סָלִיק וְנָחִית. כַּד תָּב לְמָארֵיהּ, אָת ס׳ נָצַח, וְאִתְעָבִיד רְעוּתֵיהּ בְּכֹלָּא. רַחֲמָן אִיהוּ. וּבָכֵי כַּד אִתְמְלֵי רַחֲמִין.

חָד רְשׁוּמָא אִית לֵיהּ בִּדְרוֹעָא יְמִינָא, וְקַיְּימָא פַּרְצוּפָא, וְלֵית עָלֵיהּ שַׁעֲרִין כְּלַל. וְאִי שַׁעֲרָא קְמִיטָא, וְלָא תָלֵי תְּחוֹת אוּדְנִין, וְאִיהוּ קָמִיט לְעֵילָא מֵאוּדְנִין דָּא קַיְּימָא בְּמִלּוּלֵיהּ.

מִצְחֵיהּ רַב וְלָאו כָּל כַּךְ. שִׁרְטוּטִין דִּילֵיהּ חָמֵשׁ. תְּלַת עַבְרִין מִסִּטְרָא דָּא לְסִטְרָא דָא, וּתְרֵין לָא עַבְרִין. מָארֵי קְטָטָה אִיהוּ, וּבְבֵיתֵיהּ יַתִּיר. כָּל עוֹבָדוֹי בִּבְהִילוּ, אִתְחֲזֵי טָב, וְלָאו הָכִי. שָׁבַח גַּרְמֵיהּ בְּמָה דְּלָא אִית בֵּיהּ. דָּא קָאִים בְּאָת ז׳ לְחוּד, וְסָלִיק לְמֵרָחִיק בְּאָת צ׳ לְחוּד, מָטֵי וְלָא מָטֵי אָת ס׳ לֵית בֵּיהּ כְּלָל. וַוּתְרָן בְּמִלּוּלֵיהּ וְלָא יַתִּיר, אָעִיל גַּרְמֵיהּ בְּמָה דְּלָא אִתְחֲזֵי לֵיהּ, מָאן דְּאִשְׁתַּתַּף בַּהֲדֵיהּ, אִצְטְרִיךְ לְאִסְתַּמְּרָא מֵחֲמִידוּ דִּילֵיהּ, אֲבָל אַצְלַח אִיהוּ בַּהֲדֵיהּ.

שַׁעֲרָא דִּתְלֵי וְלָא שְׁעִיעַ, וְשַׁעֲרֵיהּ רַב. חָמֵשׁ שִׁרְטוּטִין בֵּיהּ, דְּמָטוּ וְלָא מָטוּ דָּא לְדָא, עַיְינִין דִּילֵיהּ צְהִיבִין כְּקִחִין. דָּא כָּפִיף רֵישֵׁיהּ. אִתְחֲזֵי טָב וְזַכָּאָה, וְלָאו הָכִי. שָׁבַח גַּרְמֵיהּ. אִי אִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא כְּבַר נָשׁ רַב. תַּקִּיף בְּיִצְרֵיהּ. כַּד מַלִּיל, אַקְמִיט חוֹטָמֵיהּ וּפָשִׁיט מַשְׁכָּא דְּמִצְחֵיהּ. כָּל עוֹבָדוֹי לְחֵיזוּ דִּבְנֵי נָשָׁא, אַצְלַח בְּמָמוֹנָא, רַמְאָה אִיהוּ בְּכָל עוֹבָדוֹי. מָארֵי דְּלִישָׁנָא

בִּישָׁא. יָדַע לְאִסְתַּמְּרָא מִבְּנֵי נָשָׁא בְּכֹלָּא. שִׁגְעוֹנָא בֵּיהּ, וְאִתְכַּסֵּי בְּמָה דְּאִיהוּ עָבִיד. אָעִיל קְטָטִין בִּלְחִישׁוּ.

אוּדְנוֹי רַבְרְבָן, קַיְימִין בְּקִיּוּמַיְיהוּ תְּחוֹת שַׁעֲרָא, דָּא קַיְימָא בְּאָת י׳ וְאָת ז׳, וּבְגִין כַּךְ עוֹבָדוֹי לְחֵיזוּ בְּנֵי נָשָׁא. בֵּין כִּתְפּוֹי תַּלְיָין תְּלַת שַׁעֲרִין בְּלָא רְשִׁימָא כְּלָל. מָאן דְּאִשְׁתַּתַּף בַּהֲדֵיהּ לָא אַצְלַח. וְאִיהוּ אַצְלַח בְּרַמָּאוּתָא דִילֵיהּ, וְאִתְחַזֵּי זַכָּאָה לְאַחֲרָא, וְחָשִׁיב דְּעָבַד לָקְבְלֵיהּ עוֹבָדֵי קְשׁוֹט.

שַׁעֲרָא קְמִיטָא וְתָלֵי תְּחוֹת אוּדְנִין, אִי אִיהוּ רַוָּוק, חַד שִׁרְטוּטָא בְּמִצְחֵיהּ, וּתְלַת קְמִיטִין עַל רֵישָׁא דְּחוֹטְמִין, בֵּין קְרִיצִין דִילֵיהּ. מָארֵיהּ דְּחֶדְוָה אִיהוּ. פְּקִיחָא בְּכֹלָּא. רַמָּאָה. וַוּתְרָן אִיהוּ, עָבִיד וַוּתְרָנוּתָא לְאִינוּן דִּמְקָרְבִין בַּהֲדֵיהּ. דָּא קַיְימָא בְּאָת ס׳ וְאָת ז׳. וְכַד הֲוֵי סִיב, מִתְחַלְּפָן (ס״א צִיּוּרָא דְּאַתְוָון) אַתְוָון, אָת ז׳ בְּרֵישָׁא, וְאָת ס׳ בַּהֲדֵיהּ. לָאו אִיהוּ וַוּתְרָן, אֶלָּא בְּבֵיתֵיהּ. אַצְלַח בְּמָמוֹנֵיהּ. רַמָּאָה לָא הֲוֵי. אַעְדֵּי גַּרְמֵיהּ מֵהַהוּא אָרְחָא.

עַל קְרִיצָא שְׂמָאלָא, אִית חַד רִישׁוּמָא זְעֵיר, דְּמָחָה לֵיהּ בַּר נָשׁ בְּיוֹמֵי עוֹלִימוּי, אָטִים עֵינָא יְמִינָא. חָמֵשׁ קְמִיטִין עַל רֵישָׁא דְּחוֹטְמֵיהּ, בְּפוּתְיֵיהּ בֵּין קְרִיצֵי עֵינוֹי. שַׁעֲרָא קְמִיטָא זְעֵיר עַל רֵישֵׁיהּ. קָמִיט דְּעַיְינִין. דָּא אִיהוּ בְּאָת ז׳ בִּלְחוֹדוֹי. בְּלָא סָכְלְתָנוּ. שִׁגְעוֹנָא בְּלִבֵּיהּ. בָּהִיל בְּעוֹבָדוֹי.

חַד שִׁרְטוּטָא עַל מִצְחֵיהּ. וְאַרְבַּע אַחֲרָנִין זְעִירִין. לֵית בֵּיהּ מְהֵימְנוּתָא, לָא יִשְׁתַּתַּף בַּר נָשׁ בַּהֲדֵיהּ, דְּלָא יִצְלַח. חַיָּיבָא אִיהוּ לְמָארֵיהּ בְּכָל עוֹבָדוֹי. חַד תּוֹלְדוּתָא זְעֵירָא אִית לֵיהּ עַל יַרְכָא שְׂמָאלָא. לְזִמְנִין אִתְמְחֵי, וּלְזִמְנִין אִתְיְלִיד. וְאִי אַרְבַּע שִׁרְטוּטִין עַל מִצְחֵיהּ, כָּל הֲנֵי אִית בֵּיהּ, אֲבָל לֵית בַּהּ

תּוּלְדָתָא. וְאִי תְּלַת רַבְרְבִין וּתְלַת זְעִירִין, שַׁפִּירוּ דְּשַׁעֲרָא אִיהוּ, וְאִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא. עַד כָּאן רָזָא דְּשַׁעֲרָא.

מִצְחָא מִתְפָּרְשָׁא בְשַׁעֲרָא, וּמִצְחָא מִתְפָּרְשָׁא בְּעַיְינִין, עֵינָא מִתְפָּרְשָׁא בְשַׁעֲרָא, לְאַרְבָּעָה סִטְרִין. בְּבַת עֵינָא, בִּגְוָונִין דְּעֵינָא, בְּחִוָּורוּ דְעֵינָא, בְּאוּכְמוּ דְעֵינָא. כָּל אִסְתַּכְּלוּתָא לְאִסְתַּכְּלָא, בְּכָל אִינּוּן סִימָנִין דְּשִׁית דְּקַאָמְרָן, לֵית לְהוּ אֶלָּא מִתְּלֵיסַר שְׁנִין וּלְעֵילָא, דְּאִתְפָּרְשָׁא רוּחַ קֻדְשָׁא מֵרוּחַ מְסָאֲבָא. בַּר בְּשִׁרְטוּטֵי בִלְחוֹדוֹי, דְּשִׁרְטוּטִין בֵּין זְעֵירָא וּבֵין רַב מִתְחַלְּפֵי תָּדִיר וְכֵן בְּכֻלְּהוּ.

כְּתִיב (שמות יח) וַיִּבְחַר מֹשֶׁה אַנְשֵׁי חָיִל מִכָּל יִשְׂרָאֵל וְגוֹ׳, דְּאִילּוּ עַל אִינּוּן סִימָנִין אַחֲרָנִין בָּעָא וְלָא אַשְׁכַּח. וְכֵן (דברים א) הָבוּ לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וִידוּעִים לְשִׁבְטֵיכֶם. מָאי יְדוּעִים. דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָאן בְּאִינּוּן סִימָנִין, וְאַשְׁכַּח, בַּר נְבוֹנִים דְּלָא אַשְׁכַּח.

עֵינָא בְּרָזָא דְאָת ר׳ וְאָת פ׳, דְּגְבִינִין חִוָּורִין וְשַׁעֲרָא סוּמָקָא. אִי גְבִינִין דְּעֵינוֹי חִוָּורִין, דָּא הוּא בַר נָשׁ דְּאִצְטְרִיכוּ בְנֵי נָשָׁא לְאִסְתַּמְּרָא מִנֵּיהּ. כָּל מִלּוֹי בְּרַמָּאוּתָא. פִּקִיחָא אִיהוּ. נָטִיר דְּבָבוּ. דָּא אִיהוּ בְּאָת ר׳ בִּלְחוֹדוֹי. וְלָא אִתְחַבָּר בַּהֲדֵיהּ אָת פ׳. אָת דָּא, אַזְלָא וְשָׁאט עָלֵיהּ, וְלָא אִתְיַשְּׁבָא בֵּיהּ. עֵינוֹי דְּדָא שְׁקִיעִין, בָּהִיל בְּעוֹבָדוֹי. וְכֵן כָּל מָאן דְּעֵינוֹי שְׁקִיעִין, אִצְטְרִיךְ לְאִסְתַּמְּרָא מִנֵּיהּ בְּכָל עוֹבָדִין. רַמָּאָה אִיהוּ, וּבְרַמָּאוּתֵיהּ יָהִיב טַעֲמָא לְמִלּוֹי.

מִצְחָא דִילֵיהּ רַב, וְלָא עִגּוּלָא. תְּרֵין רְשִׁימִין רַבְרְבִין אַזְלִין בְּכִפּוּתְיָא דְּמִצְחֵיהּ, מִסְּטָר לִסְטָר, וְאַרְבַּע זְעִירִין. שַׁעֲרָא דִילֵיהּ תַּלְיָא. קָרִיר מוֹחָא אִיהוּ. וְעַל דָּא פִּקִיחָא הֲוֵי. אוּדְנוֹי זְעִירִין, בִּדְרוֹעוֹי שַׁעֲרָא רַב. נָקִיד אִיהוּ בִּנְקוּדִין דְּרְשִׁימִין

אוּכְּמִין. וְאִי רְשִׁימִין סוּמָקִין, תָּב לְזִמְנִין לְמֶעְבַּד טִיבוּ, וְאִתְקַיַּים בֵּיהּ זִמְנָא זְעֵירָא, וּלְזִמְנִין תָּב לְקִלְקוּלֵיהּ. חַמְדָּן אִיהוּ.

זַרְעָא דְּדָוִד בְּהִפּוּכָא. דָּוִד מַלְכָּא יָרִית דָּא סוּמָקָא שַׁפִּירָא, לְמֶעְבַּד דִּינָא, וּלְמֶעְבַּד שַׁפִּירוּ דְּעוֹבָדוֹי. עֵינוֹי עַיְנִין דְּרַחֲמֵי, יַתְבִּין עַל שְׁלִימוּ, סַלְקִין חִנָּא וְחִסְדָּא. חַד חוּטָא יְרוֹקָא אָזִיל בְּגַוַּוּיְהוּ. בְּשַׁעֲתָא דְאַגְּחָ קְרָבָא, הַהוּא חוּטָא אִתְהַפַּךְ וְאִתְהָוֵי סוּמָקָא כְּוַרְדָּא. נָח רוּגְזֵיהּ בִּקְרָבָא, תָּב הַהוּא חוּטָא כְּמִלְקַדְמִין. נִסִּין (כְּסִין) רַבְרְבִין הֲווֹ בְּעֵינוֹי. הֲווֹ חַדָּאן. תְּאִיבִין לְמֵחֱמֵי. נְקוּדִין בִּתְלַת גַּוְונִין, חִדוּ דְּלִבָּא הֲווֹ בְּלֵב כֹּלָּא, חַיָּיבָיָא דְּמִסְתַּכְּלִין בְּהוּ, הֲווֹ זָעִין וְדָחֲלִין, סַלְקִין בְּלִבַּיְיהוּ אֵימָתָא וּדְחִילוּ.

מִצְחָא דִּילֵיהּ רַב עִגּוּלָא בִּשְׁפִּירוּ, וְכָל אַתְוָון אִתְחַזּוּן וְסַלְקִין בֵּיהּ, אִלֵּין סַלְקִין וְאִלֵּין נַחְתִּין. אִינּוּן דְּנַחְתִּין סַלְקִין, יַהֲבִין דּוּכְתָּא אִלֵּין לְאִלֵּין. בְּגִין כַּךְ רְשִׁימִין דִּילֵיהּ סַלְקִין בְּאַרְכָּא לְעֵילָּא. גְּבִינִין דְּעֵינוֹי רַחֲמִין לְרַחֲמָנוּתָא. לָא אוּכְּמִין וְלָא סוּמָקִין, אֶלָּא בֵּין תְּרֵין גַּוְונִין. בַּת עֵינָא דִלְגַו, אַחֲזֵי כָּל דִּיוּקְנִין דְּעָלְמָא, חוּטָא סוּמָקָא סַחֲרָא לֵיהּ, וְחֶדְוָא סְחוֹר סְחוֹר כֹּלָּא.

שֵׂירוּתָא, דְּחַיָּיבִין מִקָּרְבִין לְמֵחֱמֵי, אִינּוּן חַיָּיבָיָא חָמָאן לוֹן חַיְיכָאן, רַחֲמֵי חִנָּא וְחִסְדָּא. לְבָתָר תּוּקְפָּא וּדְחִילוּ וְאֶמְתָּנוּ וְרוּגְזָא. וְעֵינוֹי יוֹנִים לְגַבַּיְיהוּ. מָאי יוֹנִים. דְּעַבְדִּין לוֹן אוֹנָאָה לְחַיָּיבָיָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ויקרא כה) לֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ וּכְתִיב (שיר השירים א) עֵינַיִךְ יוֹנִים. מִקָּרְבָן, וּמְרַחֲקָן. כָּל דִּיוּקְנִין דְּעָלְמָא כֻּלְּהוּ כְּלִילָן בְּאַנְפּוֹי. שַׁעֲרָא דְרֵישֵׁיהּ, הָוָה רָשִׁים בִּגְוָונֵי שִׁבְעָה זִינֵי דַהֲבָא.

חֲמֵינָא בְּסִפְרָא דְּאָדָם קַדְמָאָה, דְּאָמַר הָכִי דְּיוּקְנִין דְּמִשִּׁיחָא קַדְמָאָה, לְסִיהֲרָא, גּוָון דִּילֵיהּ, זָהָב יְרַקְרַק בְּאַנְפּוֹי. גּוָון דִּילֵיהּ, זְהַב אוֹפִיר בְּדִיקְנֵיהּ. גּוָון דִּילֵיהּ, זְהַב שְׁבָא בִּגְבִינוֹי. גּוָון דִּילֵיהּ (דברי הימים ב ג) זְהַב פַּרְוַיִם, בִּקְרִיצִין דְּעַל עֵינוֹי. גּוָון דִּילֵיהּ, זָהָב סָגוּר בְּשַׁעְרָא דְּרֵישֵׁיהּ. גּוָון דִּילֵיהּ, זָהָב מוּפַז עַל חַדּוֹי בְּלוּחָא דְּעַל לִבֵּיהּ. גּוָון דִּילֵיהּ זְהַב תַּרְשִׁישׁ, עַל תְּרֵין דְּרוֹעִין. כָּל שִׁבְעָה גַּוְונִין אִלֵּין, הֲווֹ רְשִׁימִין, עַל כָּל אִינּוּן דּוּכְתֵּי דְּשַׁעֲרוֹי.

בִּדְרוֹעָא יְמִינָא, הָוָה חָקִיק וְרָשִׁים רְשׁוּמָא חָדָא סָתִים מִבְּנֵי נָשָׁא, מִגְּדָל חָקִיק בְּאַרְיֵה. וְאָלֶף זְעֵירָא רָשִׁים בְּגַוֵּיהּ, וְסִימָנָא דָא (שיר השירים ד) אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו. כָּל זִמְנָא דְּאַגָּח קְרָבָא, הַהוּא רְשִׁימָא סַלְקָא וּבַלְטָא, וְעַל מִגְּדָל מְכַשְּׁכְּשָׁא הַאי אָלֶף, וּכְדֵין אִתְתָּקַף לְאַגָּחָא קְרָבָא. כַּד עָאל בִּקְרָבָא מְכַשְּׁכְּשָׁא הַהוּא אַרְיֵה, וּכְדֵין אִתְגַּבָּר כְּאַרְיֵה, וְנָצַח קְרָבִין. וְהַהוּא מִגְּדָל אִתְרְהִיט, וְסִימָנֵיהּ (משלי יח) בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב. וְנִשְׂגָּב דָּוִד מִשַּׂנְאוֹי דְּלָא יַכְלִין לְגַבֵּיהּ. וּמִן סִמָּנִין אִלֵּין וּרְשִׁימִין אִלֵּין, הֲווֹ רְשִׁימִין בְּדַרְעֵיהּ שְׂמָאלָא. רְשׁוּמָא דְּבַר נָשׁ אַחֲרָא לָאו כְּהַאי.

עַיְינִין צְהִיבִין כְּקִיעִין, שִׁגְעוֹנָא בְּלִבֵּיהּ. מִצְחָא רַב. שַׂעֲרוֹי סַגִּיאִין, תַּלְיָין, רְחִיקִין מִמַּשְׁכָּא דְּרֵישָׁא. פְּקִיחָא אִיהוּ. פּוּם מְמַלֵּל רַבְּרְבָן. שִׂפְוָון דִּילֵיהּ עַתִּיקִין מָאֲרֵיהּ דְּלִישָׁנָא בִּישָׁא.

בְּמִצְחֵיהּ תְּלַת שִׁרְטוּטִין, אִי בְּעֵינֵיהּ תְּרֵין שׁוּרְיָיקֵי סוּמָקֵי, דָּא הָוָה בְּאָת ר׳ בִּלְחוֹדוֹי, וְשׁוּרְיָיקָא זָהִיר לְגַבֵּיהוּ. עֲבִירָה אִזְדַּמְּנַת לְגַבֵּיהּ, וְאִשְׁתֵּזִיב מִינָּהּ.

וְאִי שׁוּרְיָיקָא חָדָא סוּמָקָא לְגוֹ בְּעֵינָא, קַיְימָא בְּאַרְכָּא, וּתְרֵין זְעִירִין תְּחוֹתֵיהּ, וְחַד דְּאַעְבַּר בְּעֵינוֹי. דֵּין אִית לֵיהּ עֵיטָא

בִּישָׁא, בְּאִתְתָּא אֲסוּרָה, וַעֲדַיִן עֵיטָא קַיְימָא. כְּדֵין תִּשְׁתְּכַח בְּמִצְחֵיהּ, חַד שִׁרְטוּטָא לְאָרְכָּא. מִקְּרִיצָא יְמִינָא חַד שַׁעֲרָא וְאַרְבַּע זְעִירִין תְּחוֹתֵיהּ, וְחַד דְּאַעְבַּר בֵּינַיְיהוּ לְפוּתְיֵיהּ.

וְאִי יִתְפְּרַשׁ מֵהַהוּא חַטָּאָה, תִּשְׁכַּח בְּעֵינֵיהּ, תְּרֵין שׁוּרָיְיקֵי דְקִיקִין, אַזְלִין בְּפוּתְיֵיהּ דְּעֵינָא, וְלָא אַעְבָּר חַד בֵּינַיְיהוּ, וְכֵן בְּמִצְחָא. וּמִזְּמַן דְּאִתְפְּרַשׁ מֵהַהוּא חוֹבָה, הוּא מִזְּמַן תִּשְׁעָה יוֹם, דְּהָא מִתַּמָּן וּלְהָלְאָה, יִתְמַחוּן רְשִׁימִין אִלֵּין, וְיִתְיְילְדוּ אַחֲרָנִין.

עַיְינִין דְּקִיקִין, וּמִתְהַפְּכָן זְעִיר בְּסוּמָקָא. דָּא אִיהוּ פְּקִיחָא. כָּל מִלּוֹי (ס״א בְּתִיבְתָּא) בְּחִיוָּא. בְּמִצְחוֹי תִּשְׁכַּח רְשִׁימִין תְּלַת. חַד רַב, דְּאַעְבַּר מִסִּטְרָא דָא לְסִטְרָא דָא. וּתְרֵין אַחֲרָנִין דְּלָא עַבְרִין. קְרִיצִין דְּעֵינוֹי רַבְרְבִין. מָארֵיהּ דְּקַשְׁיוּ אִיהוּ. כַּד מַלִּיל, קָמִיט בְּחוּטְמִין, בְּרוּגְזֵיהּ, (ס״א אוֹ) אִי בְקַשְׁיוּ דְלִבֵּיהּ. זָקִיף שׁוּם בִּישׁ עָלֵיהּ. בִּישׁ בְּעֵינֵי דְכֹלָּא. כֹּלָּא שַׂנְאִין לֵיהּ. אַצְלַח לְזִמְנִין וּלְזִמְנִין לָא.

תְּלַת שַׁעֲרִין רַבְרְבִין בְּחַדּוֹי עַל לִבֵּיהּ. שִׁפְוָון דִּילֵיהּ עַתִּיקִין, מָארֵיהּ גָּאוּתָא בִּשְׁגִעוֹנָא. לִישָׁנָא בִישָׁא.

שַׁעֲרוֹי שְׁעִיעִין רַבְרְבִין וְסַגִּיאִין. אַנְפּוֹי אַנְפִּין אֲרִיכִין זְעֵיר, וְעַגּוּלִין זְעֵיר, לְזִמְנִין אִתְחָרַט מִכָּל מַה דְּעָבַד וְתָב לְקִלְקוּלֵיהּ. בְּעֵינֵיהּ תִּשְׁכַּח שׁוּרָיְיקֵי, תְּרֵין בְּעֵינָא דִימִינָא, וְחַד בְּעֵינָא דִשְׂמָאלָא. אוּדְנוֹי זְעִירִין, קַיְימִין בְּקִיוּמָא.

זַרְעָא דְּדָוִד בְּהִפּוּכָא. זַרְעָא דְּדָוִד כָּל סִימָנִין אִלֵּין לְטָב, וּלְמֶעְבַּד טִיבוּ. בַּר שִׁפְוָון רַבְרְבִין, דְּכָל מָאן דְּשִׁפְוָותֵיהּ רַבְרְבִין, מָארֵיהּ דְּלִישָׁנָא בִישָׁא אִיהוּ, בֵּין זַכָּאָה, בֵּין חַיָּיבָא. בַּר אִי צַדִּיק גָּמוּר הוּא. וּבְזַכְיוּ דִילֵיהּ נָצַח וְנָטִיר גַּרְמֵיהּ.

עַיְינִין יְרוֹקִין, זְעִיר מִגָּוֵון סוּמָק אָזִיל בֵּינַיְיהוּ, בְּמִצְחֵיהּ תְּרֵין רְשׁוּמִין, מִסִּטְרָא דָא לְסִטְרָא דָא, וְחַד לְעֵילָא זְעֵירָא, וְחַד לְתַתָּא. אִיהוּ בְּאָת פ׳ וְאָת ר׳. דָּא מִצְחֵיהּ רַב בְּעִגּוּלָא, אִיהוּ טָב לְכֹלָּא. יָהִיב מִכָּל מַה דְּאִית לֵיהּ לְכָל בַּר נָשׁ. וַתְּרָן אִיהוּ. שַׁעֲרוֹי שְׁעִיעַ וְתָלֵי. בִּסְטַר יְמִינָא אִית לֵיהּ חִוָּורוּ דְּשַׁעֲרֵי, מִיּוֹמָא דְאִתְבְּרֵי.

מַתְנִיתִין. בְּנֵי עָלְמָא מָארֵיהוֹן דְּסָכְלְתָנוּ, פְּקִיחִין עַיְינִין, מָארֵיהוֹן דִּמְהֵימְנוּתָא, דִּי הָוָה גְנִיזָא בְּכוּ. מָאן מִנְּכוּן דְּסָלִיק וְנָחִית. מָאן דִּי רוּחַ אֱלָהִין קַדִּישִׁין בֵּיהּ. לִיקוּם וְלִינְדַע, בְּשַׁעֲתָא דְסָלִיק בִּרְעוּתָא דְּרִישָׁא חִוָּורָא, לְמִבְרֵי אָדָם, בָּטַשׁ בְּגוֹ בּוּצִינָא חָדָא, וּבָטַשׁ בּוּצִינָא בִּפְשִׁיטוּ דְּנָהִיר, וְהַהוּא פְּשִׁיטוּ דְּבוּצִינָא אַפִּיק נִשְׁמָתִין.

אוֹף הָכִי בָּטַשׁ גּוֹ טִנָּרָא חָדָא תַּקִּיפָא, וְאַפִּיק הַהוּא טִינָרָא שַׁלְהוֹבָא חָדָא מְלַהֲטָא, מְרֻקָּמָא בְּכַמָּה גַוְונִין, וְהַהוּא שַׁלְהוֹבָא סַלְקָא וְנַחְתָּא, עַד דְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ (נ״א פְּטִישׁוּ) בָּטַשׁ בֵּיהּ, וְתָב וְאִתְיְשָׁב בְּדוּכְתֵּיהּ, וְאִתְעָבִיד רוּחָא דְחַיֵּי.

וְהַהוּא רוּחָא אִתְתְּחָם, וְנָטִיל גַּוָון חַד מִשִּׁמְשָׁא. נָחִית לְתַתָּא, נָטִיל גַּוָון חַד מִסִּיהֲרָא. סָטָא לִימִינָא, נָטַל גַּוָון מַיָּא, כָּלִיל בְּפוּמָא דְאַרְיֵה חָדָא. סָטָא לִשְׂמָאלָא, נָטַל גַּוָון אֶשָּׁא, כָּלִיל בְּפוּמָא דְחָד שׁוֹר, סוּמָקָא כְּוַורְדָא. סָטָא לְקַמֵּיהּ, נָטַל גַּוָון רוּחָא, כָּלִיל בְּפוּמָא דְחָד נֶשֶׁר רַבְרְבָא, רַב גַּדְפִּין, מָארֵיהּ דְּנוֹצָה, כָּל גַּוְונִין בֵּיהּ מִתְחַמְּאן. סָטָא לַאֲחוֹרָא, נָטַל גַּוָון עַפְרָא, כָּלִיל מְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא. בְּפוּמָא דְאָדָם, וְכָל דִּיוּקְנִין מִסְתַּכְּלָן לְגַבֵּיהּ.

אִתְיַישַׁב הַהוּא רוּחָא בְּהַהוּא עַפְרָא, וְאִתְלָבַשׁ בֵּיהּ. כְּדֵין הַהוּא עַפְרָא, מְכַשְׁכְּשָׁא וְנָחֵת לְתַתָּא, וּבָטַשׁ סִטְרָא מִד׳ סִטְרִין דְּעָלְמָא, וְאִתְעָבִיד דִּיוּקְנָא חָדָא וּפַרְצוּפָא, וְהַהוּא רוּחָא אִתְטָמַר מִגּוֹ לְגוֹ. וְהַהוּא עַפְרָא דְּאִתְכְּנִישׁ מִד׳ סִטְרִין בָּטַשׁ לְגַבֵּיהּ נֶפֶשׁ כְּלִילָא בְּעַפְרָא (ס״א בְּרוּחָא.)

וְהַהוּא נֶפֶשׁ אִיהוּ יְסוֹדָא לְעוֹבָדֵי גוּפָא. כְּפוּם עוֹבָדִין דְּהַהוּא נֶפֶשׁ בְּגוּפָא, הָכִי אִתְחֲזֵי בְּמַשְׁכָּא לְבַר. רוּחָא דָא אִתְטָמַר לְגוֹ. וְהַהוּא אַחְזֵי לְבַר, סָלִיק וְנָחִית, וּבָטַשׁ בְּאַנְפּוֹי, וְאַחְזֵי דִּיוּקְנִין וּרְשִׁימִין. בָּטַשׁ בְּמִצְחֵיהּ, אַחְזֵי דִּיוּקְנִין וּרְשִׁימִין בָּטַשׁ בְּעֵינוֹי, וְאַחְזֵי דִּיוּקְנִין וּרְשִׁימִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה ג) הַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנְתָה בָם.

בּוּצִינָא דְּאִתְמְשָׁךְ מִגֵּיהּ מְדִידוּ, דְּחָד חוּטָא יְרוֹקָא, שַׁלְהָבוּתָא דְּתוֹהוּ. בָּטַשׁ בִּידוֹי בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ נָאִים, וְרָשִׁים רְשִׁימִין וְשִׁרְטוּטִין בִּידֵיהּ, וּכְפוּם עוֹבָדִין דְּבַר נָשׁ הָכִי אִתְרְשִׁים. וְאִלֵּין אַתְוָון מִתְהַפְּכָן מִתַּתָּא לְעֵילָא, וְיַדְעֵי לוֹן חַבְרֵי קְשׁוֹט, בִּרְשִׁימוּ דְּאַתְוָון דְּבוּצִינָא, וְכָל אִלֵּין חֵילִין דִּלְגַו בְּבַר נָשׁ, עַבְדִין רְשׁוּמִין וְשִׁרְטוּטִין אַתְוָון מִתְהַפְּכָן. מָאן דְּרָקִים דָּא, רָקִים בְּשִׁפּוּלֵי מַשְׁכְּנָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים קלט) רֻקַּמְתִּי בְּתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ. בְּרִיךְ הוּא בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין.

עַיְינִין חִוָּורָא, וְאַבְרִין סוּמָקִין, בְּאַתְרֵיהּ דְּנָפִיק מִינֵיהּ, דָּא אִיהוּ בְּאָת פ׳ וְאָת ר׳ כְּלִילָא כַּחֲדָא.

מִצְחֵיהּ רַב, תְּלַת שִׁרְטוּטִין סַלְקִין בְּמִצְחֵיהּ, שִׁית זְעִירִין אַחֲרָנִין. סוּמָק הוּא וְלָא סוּמָק, קַיְימָא בֵּין תְּרֵין גַּוְונִין. שַׁעֲרֵיהּ אוֹף הָכִי. אַנְפּוֹי רַבְרְבָן. שַׁעֲרֵיהּ קָמִיט, וְלָא כָּל

כַּדְּ. תָּלֵי זְעֵיר תְּחוֹת אוּדְנוֹי. טָב אִיהוּ, מָארֵי דִּמְהֵימְנוּתָא, מָארֵי דְּרוּגְזָא תַּקִּיף, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְרְגִיז.

הַהוּא סוּמָקָא דִּתְחוֹת עֵינָא, אִתְפָּשַׁט בְּעֵינֵיהּ. רוּגְזֵיהּ בִּישׁ. בְּשַׁעֲתָא דְּמַלִּיל בְּרוּגְזֵיהּ סָתִים פּוּמֵיהּ, וְנָפִיק תְּנָנָא מִנְּחִירוֹי. וְלִזְמַן זְעֵיר נָח רוּגְזֵיהּ, וְלָא כָּל רוּגְזֵיהּ, עַד יוֹמָא אַחֲרָא, אוֹ תְּרֵין יוֹמִין. דָּא אַצְלַח לְזִמְנִין, וּלְזִמְנִין לָא. אֲבָל קָאִים תָּדִיר בְּאַצְלָחוּתָא, בֵּין זְעֵיר וּבֵין רַב.

וְאִי סוּמָקָא דְּפוּם עֵינָא, זְעֵיר כְּחוּטָא, וְלָא אִתְפָּשַׁט בְּשַׁעֲתָא דְּרוּגְזֵיהּ בְּעֵינָא, וְאִית בֵּיהּ כָּל הֲנֵי סִימָנִין. חַלְשָׁא בִּלְבָּא. וְאִיהוּ דָּחִיל מִכֹּלָּא, שֵׁינָתֵיהּ לָא אִתְיַשַּׁב בֵּיהּ. חָשִׁיב תָּדִיר מַחֲשָׁבִין וְדָחִיל מִכֻּלְּהוּ. וְאַצְלַח לְכֹלָּא. מָארֵיהּ דִּגְרִיעַ (דְּגַיְיפֵי). לָא חָשׁ לְגִיוּפָא.

לְזִמְנִין תָּב בִּתְיוּבְתָּא וְדָחִיל. וּמִגּוֹ דְּחִילוּ, כְּדֵין תִּשְׁכַּח בְּעֵינֵיהּ יְמִינָא, הַהוּא סוּמָקָא דְּפוּם עֵינָא, בְּסוֹפָא בְּשִׁפּוּלֵי עֵינָא, וְחַד שׁוּרְיָיקָא דָּקִיק סוּמָק בְּעֵינֵיהּ שְׂמָאלָא, וְאִי מִתְחַלְּפֵי מַה דִּימִינָא לִשְׂמָאלָא, וּמַה דִּשְׂמָאלָא לִימִינָא, כְּדֵין אִיהוּ בְּקִלְקוּלֵיהּ. וְתָב וְתָבַר גְּזִיזָא דְּבַרְדָּא, בְּגִין לְאַעְבְּרָא עֲבֵירָה.

תְּרֵין קְמִיטִין עַל רֵישָׁא דְּעֵינָא, וּתְלַת לְתַתָּא. וּבְרַגְלֵיהּ שְׂמָאלָא, בְּאֶצְבְּעָא דְּאֶמְצָעִיתָא, שִׁית שַׁעֲרִין, וּבְזִמְנָא אַחֲרָא חָמֵשׁ, וְהַשְׁתָּא שִׁית, חַד זְעִירָא בֵּינַיְיהוּ. עַיְינִין אוּכְמִין, וּקְרִיצִין דְּעַל עֵינוֹי רַבְרְבִין, סַגִּיאִין שַׁעֲרִין, אִלֵּין עַל אִלֵּין, וְאִינּוּן עַיְינִין אוּכְמִין וְיָרוֹקָא, אָזִיל בְּגַוַּוּיְיהוּ, וְהַהוּא יְרוֹקָא אַטְבַּע יַתִּיר. הַאי אִית לֵיהּ חָמֵשׁ שִׁרְטוּטִין בְּמִצְחָא, תְּרֵין דְּעַבְרִין מִסְּטָר לִסְטַר. וּתְלַת דְּלָא עַבְרִין וְכוּ׳.

השלמה מההשמטות (סימן ז)

וּתְלַת דְּלָא עַבְרִין, הַאי אִיהוּ בְּאַתּ פ׳ וְאַתּ א׳ וְכוּלָּא פ״א בְּאַשְׁלְמוּתֵיהּ. אַתּ ר׳, לֵית בֵּיהּ כְּלָל. שַׁעְרוֹי אוּכְמִין תַּלְיָין וְלָא שְׁעִיעִין, דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּשָׁתִיק תָּדִיר, אֲבָל פִּקִיחָא אִיהוּ, מָארֵיהּ דְּלִישְׁנָא בִישָׁא. מִלּוֹי בְּרוּגְזָא, פּוּם מְמַלֵּל רַבְרְבָן, אַצְלַח וְלָא אַצְלַח. מָארֵיהּ קְטָטָה בְּבֵיתֵיהּ, לָא חָיִישׁ לִיקָרָא דְּבַר נָשׁ, חַד בְּפוּמֵיהּ וְחַד בְּלִבֵּיהּ, הַפָּכְפָּךְ בְּלִישָׁנֵיהּ. גְּבִינִין דִּילֵיהּ סְמָקִין זְעֵיר. וְאִית קִימְטָא תְּחוֹת עֵינֵיהּ רָב, אָזִיל עַד חוֹטָמָא מִסְטָר יְמִינָא, וּתְרֵין תְּחוֹתֵיהּ, חַד מִנַּיְיהוּ זְעֵיר מְאַחֲרָא. דָּא שָׁכִיב בַּנִּדָּה מִיּוֹמִין זְעִירִין וְחוֹבֵיהּ רָשִׁים בֵּיהּ רְשִׁימִין אִלֵּין.

בֵּין כִּתְפּוֹי אִית לֵיהּ רוֹשֶׁם חַד וְאַרְבַּע שַׁעֲרִין בֵּיהּ חַד מִנַּיְיהוּ בְּאֶמְצְעִיתָא רָב וְתָלֵי, וּתְלַת אַחֲרָנִין זְעִירִין. וְעַד לָא הָוָה עֲבִירָה דָּא, הֲוֹוּ תְּלַת זְעִירִין. וְחַד דְּאִתְרְשָׁם בֵּיהּ דָּקִיק וּזְעֵיר מִכֻּלְּהוּ. הַהוּא רוֹשֶׁם הָוָה בֵּיהּ מִקַּדְמַת דְּנָא אוּכָּם, וְאִינוּן שַׁעֲרִין חִוָּרִין כֻּלְּהוּ, הַשְׁתָּא לָאו הָכִי. אֶלָּא רוֹשֶׁם אוּכָּם וְחַד סוּמָקָא בִּרְשִׁימוּ וּטְלוֹפְחָא בְּאֶמְצְעִיתָא, וְהַהוּא שַׁעֲרָא דְּאִתְרַבֵּי בֵּין אַחֲרָנִין. רֵישֵׁיהּ סוּמָק וְשָׁאַרָא חִוָּר.**

אִי תָּב בְּתִיּוּבְתָּא, תִּשְׁכַּח בְּעֵינֵיהּ יְמִינָא חַד חִוָּרָא, חִוָּר גּוֹ הַהוּא אֶכְמָא. בְּמִצְחֵיהּ תְּלַת שִׁרְטוּטִין עַבְרִין, וּתְרֵין דְּלָא עַבְרִין. הַהוּא רוֹשֶׁם אוּכָּם וְסָחְרָנֵיהּ חוּטָא סוּמָק וּבְגוֹ הַהוּא חוּטָא חַד שַׁעֲרָא דָּקִיק זְעֵיר, וּתְלַת שַׁעֲרִין בְּאֶמְצְעִיתָא כוּלְּהוּ כַּחֲדָא זְעִירָא. יַחְכָּם בְּאוֹרַיְיתָא (אי) יוֹלִיף, וְלָא יִצְלַח בְּעוֹבְדוֹי.

וְאִי יְרוֹקָא דְּעֵינָא לָא יִצְטַבָּע כָּל כַּךְ, וְעֵינוֹי אוּכָּמִין וְחַד חוּטָא וְסוּמָק זְעֵיר אִעְבָּר בֵּין אִינּוּן גּוֹוָנִין, כְּדֵין אִיהוּ בְּאָת פ׳ בִּשְׁלִימוּ, וּבְאוֹת ר׳ בִּלְחוֹדוֹי. בְּמִצְחֵיהּ תִּשְׁכַּח שִׁית שִׁרְטוּטִין. תְּלַת עַבְרִין, וּתְלַת לָא עַבְרִין, שָׁעֲרֵיהּ תַּקִּיף וְלָא כָּל כַּךְ, תָּלֵי**

וְלָא תָּלֵי, הַאי אִיהוּ בִּשְׁלִימוּ לְכָל בַּר נָשׁ, קַמְצָן אִיהוּ. לֵית בֵּיהּ חִידוּ, וַאֲפִילוּ בְּחֶדְוָה לָא חָזֵי בְּדָווּנָא חָזֵי. אֲטִים אוּדְנֵיהּ שְׁמָאלֵיהּ. בְּשִׁינּוּי אִית תְּלַת רַבְרְבִין מִלְּעֵילָא. וְיַהֲבִין לוֹן דּוּכְתָּא אִינּוּן דִּלְתַתָּא. מְהֵימְנָא אִיהוּ וְלָא כָּל כַּךְ, אַנְפּוֹי אֲרִיכִין וְלָא שַׁפִּירִין. קָלֵיהּ כְּאִתְתָּא, וּמִילּוֹי כְּאִתְתָּא, מֵקַנֵּחַ פּוּמֵיהּ בְּמִלּוֹי, אַפְּתַח אֶצְבָּעָאן דִּידוֹי בְּמִלּוֹלֵיהּ. כַּד אָזִיל, אַקְדִּים לֵיהּ בְּלִיתָּא דְּפָרְסָאי, דְּלָא יַחוּב בַּר נָשׁ לְגַבֵּיהּ. עָלֵיהּ כְּתִיב (דברים כ״ד) כִּי תוֹעֵבָה הִיא לִפְנֵי יְיָ.

עַיְינִין יַרוֹקִין וְאִלֵּין סִימָנִין בֵּיהּ, וְאַנְפּוֹי אֲרִיכִין שַׁפִּירָן. שַׁעְרוֹי אוּכְמִין וּמֵרִיטִין מִלְּעֵילָא בְּרֵישָׁא, רֵישֵׁיהּ רָב. כַּד אָזִיל, כָּפִיף רֵישֵׁיהּ. קְרִיצִין דְּעֵינּוֹי בְּקַדְמָאָה עֲלַיְיהוּ כְּתִיב (מִשְׁלֵי א׳) מְנַע רַגְלֶךָ מִנְּתִיבָתָהּ.

עַיְינִין רַבְרְבִין וְיַרוֹקִין דָּא אִיהוּ בִּתְרֵין אַתְוָון, ר׳ פ״א. חַד יְחִידָא וְחַד בִּשְׁלִימוּ. בְּמִצְחֵיהּ שִׁרְטוּטָא דְּאָזִיל וַעֲבַר מִסְּטַר לִסְטַר, וּתְלַת אַחֲרָנִין אִית דְּלָא עַבְרִין. מִצְחֵיהּ רָב. קְרִיצִין דְּעַל עֵינּוֹי, לָא רַבְרְבִין. בְּדִיקְנֵיהּ שַׁעֲרָא טַפֵּי. דָּא בְּאַנְפּוֹי שַׁפִּירוּ סוּמָק. שָׁעֲרֵיהּ שְׁעִיעַ וְלָא כָּל כַּךְ, דְּחִיל חַטָּאָה אִיהוּ, רָחִים אוֹרַיְיתָא אִיהוּ. רָחִים לְאִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בָּהּ. חַדֵּי בְּכֹלָּא, עֲבִיד טִיבוּ לְכֹלָּא, כְּדִיבָא לְתוֹעֲלְתֵּיהּ. מְהֵימְנָא אִיהוּ לְרָזִין דְּאוֹרַיְיתָא. טָב אִיהוּ לְמִלִּין דְּעָלְמָא. מָאן דְּאִשְׁתַּתָּף בַּהֲדֵיהּ לָא אַצְלַח, לָא אִיהוּ וְלָא אַחֲרָא. אַצְלַח אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי דְּהָא אָתֵּי ר׳ גָּרִים. פָּגִים אִיהוּ בְּרֵישֵׁיהּ.

לְעֵילָא רִישׁוּמָא דְּחַד מָכְתְּשָׁא דְּהָוָה לֵיהּ תַּמָּן, דְּעָבַד לֵיהּ חַד רַבְיָא בְּאַבְנָא בְּלָא רְעוּ וְכַוָּונָה, וְאִיכְסֵי בְּשַׁעְרָא. וְהַהוּא רִישׁוּמָא דְּמָכְתְּשָׁא כְּגַוָּונָא דְּגִימֶ״ל יְוָנִית. מְהֵימְנָא אִיהוּ

לְגַבֵּיהּ בְּנֵי נָשָׁא, סָלִיק לְמֶהֱוֵי רֵישָׁא דְעַמֵּיהּ, עַד הָכָא רָזִין דְּעַיְינִין.

וְאִית רָזִין אַחֲרָנִין דְּעַיְינִין דְּמִתְפָּרְשִׁין מִנַּיְיהוּ. עַיְינִין דְּמֵעַמְקָן וְחַיְיכָאן, דָּא אִיהוּ בִּשְׁלִימוּ דְּאַתְוָון בָּר דְּקַדְמָאָה. ר׳ וּבָתַר פ׳ דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּאַצְלַח בְּעוֹבָדוֹי ג׳ שִׁרְטוּטִין בְּמִצְחֵיהּ, מִצְחֵיה עֲגִיל. עֵינוֹי נְהִירִין מְרַקְמָן עוֹבָד צִיּוּר קַיְימִין עַל שְׁלִימוּ. שֶׁנְאוֹי יִכְּלוּ תְּחוֹתֵיהּ. פִּקִיחָא אִיהוּ, אַצְלַח בְּכֹלָּא, בָּהִיל בְּעוֹבָדוֹי. טָב אִיהוּ עִם בְּנֵי נָשָׁא, מִלּוֹי בְּקַשְׁיוּ וּבְלָא דְּחִילוּ. וַתְּרָן אִיהוּ עֲבִיד טִיבוּ וְלָא לִשְׁמָהּ.

שָׁעֲרֵיהּ שְׁעִיעַ וְתַלְיָא וְלִישְׁנֵיהּ כְּחַרְבָּא. תְּחוֹת עֵינוֹי קְמִיטִין תְּלַת רַבְרְבָן וּתְלַת זְעִירִין, וְאִי אִית ד׳ וּתְלַת רַבְרְבָן. כְּדֵין תַּשְׁכַּח תְּרֵין שִׁרְטוּטִין בְּמִצְחֵיהּ עַבְרִין מִסְּטַר לִסְטַר וּתְלַת דְּמָטוּ וְלָא מָטוּ. תְּחוֹת טִבּוּרֵיהּ קַיְימָא רְשִׁימָא חַד צִיּוּרָא דְּרֵישָׁא דְּבַר נָשׁ אוּכָּם וְחִוַּור. תְּרֵין שַׁעֲרִין תַּלְיָין בֵּיהּ, הַהוּא בַּר נָשׁ אִתְכְּשָׁל בְּאִתַּת גְּבַר מִיּוֹמִין רְחִיקִין וְלָא תָּב מֵהַהוּא חוֹבָה. מַרְעִין רַדְפִּין אַבַּתְרֵיהּ, וְעַל דָּא אִינּוּן מַרְעִין, חַד דְּצַעִיק לְאוֹשָׁדָא שֶׁתֶּן וְלָא יְכִיל, דְּעַד כְּעָן הַהוּא חוֹבָה תַּלְיָיא בְּקַדְלֵיהּ. דְּנָחָשׁ עֲקִימָא וְשָׁלִיט עָלֵיהּ בְּדָא, וְדָא לְסוֹף יוֹמִין דְּסִיבוּ.

וְאִי תָּב בְּתִיּוּבְתָּא בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ בְּחַיֵּלֵיהּ, הַהוּא רְשִׁימָא אֲזִעִירַת דִּיוּקְנָא וְשַׁעֲרִין לָא תַּלְיָין בֵּיהּ כְּלָל. וְאִי תָּב בְּתִיּוּבְתָּא בְּסוֹף יוֹמוֹי כַּד מַרְעִין רַדְפִּין אַבַּתְרֵיהּ, כְּדֵין הַהוּא רְשִׁימָא קַמִּיט, וְשַׁעֲרָן תַּלְיָין בֵּיהּ, וְהַהוּא מַרְעָא לָא אַעְדִּיאוּ מִנֵּיהּ, מִגּוֹ דְּתַלְיָיא בְּקַדְלֵיהּ דְּנָחָשׁ, בְּגִין דְּהַהוּא נָחָשׁ, כֵּיוָן דְּאַחִית הַהוּא חוֹבָה עַל קַדְלֵיהּ, לֵית מָאן דְּיָתִיר קִשְׁרָא מִקַּדְלֵיהּ. בְּגִין דְּהַהוּא נָחָשׁ לֵית לֵיהּ רְשׁוּ בִּימֵי דְעוּלִימוּי דְּבַר

נָשׁ לִקְשָׁרָא הַהוּא חוֹבָה עַל קַדְלֵיהּ. וְקַשְׁרִין לֵיהּ בְּקִשְׁרִין תַּקִּיפִין וְאִיהוּ רָדִיף אַבַּתְרֵיהּ דְּהַהוּא בַר נָשׁ, וּמַלְקֵי לֵיהּ בְּהַהוּא בְּרִית דְּחָב בֵּיהּ. וְאַף עַל גַּב דְּתָב בְּתִיּוּבְתָּא, יְצָוּוּח מִגּוֹ עָאקוּ דְּמָלְקִיוּתָא.

הַהוּא חִוְיָא דָּלִיג וְעָאל בְּהַהוּא קִשְׁרָא, בְּשִׁפּוּלֵי דְּתְהוֹמָא רַבָּה. כְּדֵין רָוַוח לֵיהּ לְבַר נָשׁ. וְהַהוּא נָחָשׁ לְבָתָר יוֹמִין נָפִיק וְעָבִיד דָּא. וּבְזִמְנָא דְּמִית הַהוּא בַר נָשׁ, תְּלַת מֵאָה שׁוֹטְרֵי רַדְפִין אַבַּתְרֵיהּ דְּהַהוּא בַר נָשׁ וְתַפְסִין לֵיהּ, וְעַיְלִין לֵיהּ קַמֵּי מַלְכָּא. וּמַלְכָּא קַדִּישָׁא מִתַּבַּר אִינּוּן קִשְׁרִין, וְנָחִית הַהוּא חוֹבָה מְעַל קַדְלֵיהּ. וְעַל רָזָא דָּא כְּתִיב (יְשַׁעְיָה כ״ב) אִם יְכוּפַּר הַעָוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד תְּמוּתוּן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (יְשַׁעְיָה כ״ח) וְכוּפַּר בְּרִיתְכֶם אֵת מָוֶת, תָּבַר הַהוּא קַיְימָא דִּילְכוֹן, אֵת מָוֶת. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית ל״ב) אַכַּפְּרָה פָנָיו. אֲבַטֵּל רָגְזֵיהּ, כְּדֵין הַהוּא בַר נָשׁ, אָזִיל לְהַהוּא עַלְמָא נָקִי מֵהַהוּא חוֹבָה, דְּהָא קַבִּיל עוֹנְשֵׁיהּ בְּהַאי עַלְמָא.

וְכִי תֵימָא הֵיכִי מַשְׁמַע דִּבְהָאי עָוֹן אֵשֶׁת אִישׁ מִשְׁתָּעֵי קְרָא, דִּכְתִיב הָכָא אִם יְכוּפַּר הַעָוֹן הַזֶּה, וּכְתִיב הֲתָם בְּאִיסּוּר אֵשֶׁת אִישׁ שֶׁזְּנָתָה, וְנִקָּה הָאִישׁ מֵעָוֹן. וּכְתִיב גַּבֵּי אַבְנֵר (שְׁמוּאֵל ב׳ ג׳) וַתִּפְקֹד עֲלַי עָוֹן הָאִשָּׁה הַיּוֹם. אִי נָמֵי, (ישעיה כ״ב) וְהִנֵּה שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה הַרֹג בָּקָר וּשְׁחוֹט צֹאן אָכֹל וּשְׁתֹּת. וּכְתִיב הֲתָם (משלי ל) אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ. וּכְתִיב (בראשית ל״ט) כִּי אִם הַלֶּחֶם אֲשֶׁר הוּא אוֹכֵל. וּכְתִיב (משלי ט) מִי פְתִי יָסוּר הֵנָּה חֲסַר לֵב, וְאָמְרָה לוֹ (משלי ט) מַיִם גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ וְלֶחֶם סְתָרִים יִנְעָם, וְלֹא יָדַע כִּי רְפָאִים שָׁם בְּעִמְקֵי שְׁאוֹל קְרוּאֶיהָ, זְהוּ כַּד (לֹא) קַבִּיל עוֹנְשֵׁיהּ בְּהַאי עַלְמָא.

וְאִי אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ זְכוּת אָבוֹת, עוֹנְשֵׁיהּ בְּהַאי עַלְמָא בְּהַהוּא עָוֹן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים פ״ט) וּפָקַדְתִּי בְשֵׁבֶט פִּשְׁעָם וּבִנְגָעִים עֲוֹנָם. וּפָקַדְתִּי זְעִיר זְעִיר, (איוב ל) אִם בְּפִידוּ לָהֶם שׁוּעַ (ס״א אִם יְכַפֵּר לָהֶם שׁוֹגֵג) (שמות ל״ד) פּוֹקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים. זְעִיר. וְנוֹתֵן זְעִיר עַל דָּא וּזְעִיר עַל דָּא. וְאִשְׁתְּזִיב הוּא וְאֲבוֹי מֵעוֹנָשָׁא דְּהַהוּא עַלְמָא. דְּהָא בְרָא מֵזָּכֵי אַבָּא.

עַיְינִין עַקִּימִין דְּלָא מִסְתַּכְּלָאן בְּאוֹרַח קְשׁוֹט דָּא בְּלָא אַתְּ כְּלָל. פָּרְחִין מִנֵּיהּ כָּל אַתְוָון בְּגִין מָארֵי דְעֵינָא בִישָׁא. חֵיזוּ דִילֵיהּ בְּהִפּוּכָא. הַהוּא רַע עַיִן שָׁלִיט עָלֵיהּ, וְאִי כַּשְׁרָן עוֹבָדוֹי דְהַהוּא בַר נָשׁ, לָא שָׁלִיט אֶלָּא עַל עֵינוֹי. וְאִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְאִסְתַּמְרָא מֵעֵינוֹי, בְּגִין דְּסִטְרָא אַחֲרָא שָׁלְטָא עֲלַיְיהוּ. אִינּוּן עַיְינִין חַמְדָּן כָּל בִּישׁ וְאִתְעַבְּדוּן סָרְסוּרִין לְגַבֵּיהּ וְשָׁיְיפֵי גוּפָא נְצָחָן, אֲבָל שַׁלְטִין. עֵינוֹי (אי) מִסְתַּכְּלָאן.

מָאן דְּבָעֵי לְאִסְתַּמְרָא מִנֵּיהּ, לִכְתּוֹב יו״ד בִּידֵיהּ יְמִינָא וּבִידֵיהּ שְׂמֹאלָא זיי״ן וְלִיפְתַּח קָמֵיהּ וְלֵימָא יו״ד בְּאִיפְּכָא אַתְוָוי וְיִשְׁתְּזִיב מִנַּיְיהוּ. דָּא אִיהוּ פָּגִים לְשִׁמּוּשָׁא דִקְדוּשָׁא, בְּגִינֵי כָּךְ לָא שַׁרְיָין בֵּיהּ אַתְוָון, וְהָא אִסְתָּלְקוּ מִנֵּיהּ. דָּא אִיהוּ בְרָזָא דְהַהוּא קַו יָרוֹק דְּנָפִיק מִתּוֹהוּ בְּמֵידִידוּ דְבוּצִינָא. וְאִית לְאִסְתַּכְּלָא גּוֹ שִׁרְטוּטִין דְּיָדָא בִימִינָא וּבִשְׂמֹאלָא. וּבְרָזָא דְאִינּוּן שִׁרְטוּטִין דְּיָדִין, תִּשְׁכַּח דָּא.

מָאן דְּעֵינָא חַד אָטִים וְלָא כָּל כָּךְ, וְעֵינָא אַחֲרָא פְּקִיחָא. מוּמָא חַד מֵאִינּוּן מוּמִין אִית בֵּיהּ. דָּא אִיהוּ בְּאוֹת ר׳ בִּלְחוֹדוֹי בְּאַשְׁלְמוּתֵיהּ וְאָתְּ יו״ד מָטֵי לְגַבֵּיהּ וְלָא מָטֵי. בְּמִצְחֵיהּ תְּלַת שִׁרְטוּטִין עַבְרִין וְחַד זְעִירָא דְאַעֲבַר. אוֹף הָכִי רְשִׁימָא חָדָא סָלִיק מֵעֵינֵיהּ לְקָבֵל אוּדְנֵיהּ.

שָׁעֲרֵיהּ תָּלֵי וְתַקִּיף קְרִיצוּי רַבְרְבִין, אִית מוּמָא מִסְטְרָא אַחֲרָא. אִימָא דִילֵיהּ אַזְלַת בְּחַרְשִׁין כַּד הָוָה בִּמְעָהָא וְנָפְקַת לְפִתְחֵי דְאוֹרְחִין בְּלֵילְיָא. כַּד דָּא אִתְיְלִיד, בְּגוֹ תְרֵין שְׁנִין דִילֵיהּ אִתְחַלָּשׁ, עַד דְּאַזְעָר דְיוּקְנֵיהּ. וְאִמֵּיהּ אַזְלַת בְּלֵילְיָא בַּחֲדֵיהּ, וְקָא עָבְדַת חַרְשִׁין עָלֵיהּ. הַאי חַדֵי בְּחֶדְוָה. לֵית בֵּיהּ מְהֵימְנוּתָא, (ז״ח דף נ״ו עַל גַּבֵּי) מְשַׁבַּח גַּרְמֵיהּ בְּמָה דְלֵית בֵּיהּ. גָּם רוּחַ, מֵמַלֵּל בִּישִׁין וְעַתִּיקִין. וַתְּרָן אִיהוּ לֵית בֵּיהּ קַמְצָנוּ כְּלָל.

מָארֵי דְגִיוּפָא, אַצְלַח וְלָא אַצְלַח. חַדִידָא בְּלִישָׁנֵיהּ.

וְאִי חַד שִׁרְטוּטָא בְּמִצְחֵיהּ רָב וּתְרֵין זְעִירִין, דָּא אֲזָל גּוֹ חַרְשִׁין, וְהָא אִמֵּיהּ עָבְדַת לְהוּ. וּמִתְחַלְּפִין שִׁרְטוּטִין דְּקָא סָלְקִין מַעְיְנָא יְמִינָא לְעֵינָא שְׂמֹאלָא. גָּם רוּחַ אִיהוּ, אֲבָל לֵית בֵּיהּ בִּישָׁא כְּלָל, קַמְצָן אִיהוּ לֵית בֵּיהּ קְצַת גִּיוּפָא. חַדִידָא בְּלִישָׁנֵיהּ אִיהוּ, בְּשָׂפָה דִילֵיהּ אִית בֵּיהּ רוֹשֶׁם חַד סוּמָק טַפֵּי. וְחַד שַׂעֲרָא בְּאֶמְצָעִיתָא אֶצְבָּעָן דִּי בְּרַגְלֵיהּ שְׂמֹאלָא, קְמִיטִין זָקִיפִין מִתְפַּשְׁטִין. עַיְינִין זְבָלְגָּנִין יְרוֹקִין, נַחְתִּין דִּמְעִין תָּדִיר. הַאי אִתְדַּבָּק בְּאַתְּ פ׳, וְאַתְּ ר׳ לָא אִתְיַשְׁבָת בֵּיהּ. הָאי אִית לֵיהּ אַרְבַּע שִׁרְטוּטִין בְּמִצְחֵיהּ וְעַבְרִין כּוּלְּהוּ וּתְרֵין זְעִירִין. מֶעֵינֵיהּ וְעַד שָׁעֲרֵיהּ.

תְּרֵין רְשִׁימִין, וּתְלַת זְעִירִין בֵּין קְרִיצֵי עֵינוֹי. הַאי אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּאָזִיל כְּפִיף רֵישָׁא, זִינָא חַד מִתְּלַת מָארֵי רְשִׁימִין דְּתוֹלַדְתָּ צָרַעַת אִית בֵּיהּ בְּזִינֵיהּ. הַאי לָאו מְסָאֲבָא הוּא לְמִסְגַּר. חַדֵי אִיהוּ בְּכֹלָּא וְחָיִיךְ תָּדִיר, כָּל מִלּוֹי חַיְיכִין בְּהוּ בְּנֵי נָשָׁא. קַמְצָן אִיהוּ בְּבֵיתֵיהּ, בְּאָחֲרָנִין לָאו הָכִי. לֵית לֵיהּ כִּסּוּפָא בְּמִלּוֹי בְּגִין דְּחָמֵי דְכֹלָּא חַיְיכִין בְּהוּ. גָּיְיפָא אִיהוּ.

שַׂעֲרוֹי סֶמֶקִין זְעֵיר וְלָא שְׁעִיעִין וְלָא קְמִיטִין, וְאִית בְּמִצְחֵיהּ תְּלַת שִׁרְטוּטִין דְּעַבְרִין וּתְלַת זְעִירִין דְּלָא עַבְרִין וְכָל

שְׁאַר סִימָנִין בֵּיהּ. הַאי (ז״ח ד״א נ״א אית לֵיהּ) לֵית לֵיהּ פְּגִימוּ וְרוֹשֶׁם חַד בְּעֵינָא. דְּבַר נָשׁ דְּהַוָה צָד צִפָּרִין דְּעָבַד בֵּיהּ בְּלָא כַּוָּנָה בְּאַעָא דְּהַוָה אוֹשִׁיד לְצִפָּרִין, וְאִיהוּ אִתְרְשִׁים עַל עֵינֵיהּ שְׁמֹאלָא, לְעֵילָא מִקַּרְצוֹי בְּאוֹרְכָּא, הַהוּא דְּהָוָה צָד צִפָּרִין, אַגְזִים לֵיהּ בְּהַהוּא אָעָא, בְּגִין דְּהָוָה אַפְּרָח צִפָּרִין וּמְחָא לֵיהּ בְּלָא כַּוָּנָה. הַאי אַצְלַח לִמְזוֹנֵיהּ וּלְבֵיתֵיהּ, וְלָא לְמִכְנַשׁ מָמוֹנָא סַגִּי. מְהֵימְנָא אִיהוּ וְלָא כָּל כַּךְ, וְהַאי מְהֵימְנוּתָא בְּמִלִּין זְעִירִין, אֲבָל בְּרַבְרֵבִין לָאו אִיהוּ מְהֵימְנָא. מָארֵי דְּלִישָׁנָא בִישָׁא וְכוֹלָא חַיָּיכִין בְּמִילֵיהּ. פּוּמֵיהּ רָב שִׁפְוָותֵיהּ רַבְרְבִין, מָאן דְּאִשְׁתַּתָּף בַּהֲדֵיהּ, אַצְלַח בְּכֹלָּא, וְאִיהוּ אַצְלַח. אוֹף הָכִי טָב אִיהוּ לְכָל שִׁתּוּפָא.

רְשִׁימָא דְּהַהוּא מָכְתְּשָׁא עִמֵּיהּ, עַיְנֵיהּ זְבָלְגָּנִין יֵרוֹקִין וְחַד רְשִׁימוּ אוּכָּם סַחֲרָא לוֹן הַאי אִיהוּ בְּאַתְּ פ״א, בִּשְׁלִימוּ דִתְרֵין אַתְוָון, וְאַתְּ ר׳ בִּלְחוֹדוֹי. דָּא רֵישֵׁיהּ רָב וְד׳ שִׁרְטוּטִין רַבְרְבִין בְּמִצְחֵיהּ וְג׳ זְעִירִין בֵּין קְרִיצוֹי. (וְחַד לְעֵילָא קְרִיעָא זְעֵיר). עַל חוֹטְמֵיהּ שַׁעֲרִין רַבְרְבִין, אַנְפּוֹי רַבְרְבִין, רֵישֵׁיהּ עָגִיל. וְחַד לְעֵילָא קְרִיעָא זְעֵיר הוּא גִיבָּר חֵילָא מָארֵי זְדוֹנָא בְּמִלִּין. שָׁעֲרֵיהּ קַמִּיט, גָּיְיפָא אִיהוּ, וּבְלֵילְיָא אִשְׁתְּתָף אִיהוּ לְגָיְיפָא. לְזִמְנִין אִתְכְּשָׁל אִיהוּ בְּאִנְתּוּ אֲסוּרָה. דִּיקְנֵיהּ מַלְיָא בְשַׁעֲרִין. הַאי אִית לֵיהּ בִּדְרוֹעָא שְׁמֹאלָא חַד רְשִׁימוּ דְּחַרְבָּא דְּמָחָא לֵיהּ חַד גְּבַר אֲטִים יְמִינֵיהּ, בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה דְשַׁבַּתָּא, כַּד בָּעָא שִׁמְשָׁא לְאִתְכַּנְשָׁא. דְּהָא בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְעָר עָלֵיהּ חַד חוּטָא דְּמָאֲדִים, הַהוּא חוּטָא דְּבִסְטָר שְׁמֹאלָא. וְהַהוּא רְשִׁימָא עַמִּיקָא (בז״ח ד״א אִיתָא עֲקִימוּ) בְּבִשְׂרָא בְּעִגּוּלָא, כַּד מָטָא לְיוֹמִין דְּסִיבוּ נָפַל מֵאַתָּר דְּרָכִיב בֵּיהּ, אוֹ סוּסְיָא אוֹ חַמְרָא, אוֹ נָפִיל מִכֹּתְלָא וּמִגֵּיהּ יִתְחַלָּשׁ וְיָמוּת. דְּהָא חוֹבָה דְּהָמָא בְּעוּלֵמוֹי בְּהֶבֶל רָדִיף

אַבַּתְרֵיהּ. וְאִי הַהוּא גַּבְרָא תָּב בְּתִיּוּבְתָּא, נָפִיל בְּאֶמְצַע יוֹמוֹי מִגּוֹ חוּלְשָׁא דְּבֵיהּ, וְיָמוּת.

וְאִי תָּב בְּיוֹמֵי עוּלֵימוֹי, כְּדֵין תִּשְׁכַּח שִׁרְטוּטִין דְּמִצְחֵיהּ, ג׳ רַבְרְבִין וְד׳ זְעִירִין וּתְרֵין תְּרֵין מִגּוֹ עֵינוֹי דְּסָלְקִין לְעֵילָא. הַאי כְּאוֹרַח אַרְעָא יְהֵא מַרְעֵיהּ וְיִפּוֹל מֵעַרְסֵיהּ וְיָמוּת. דְּהָא לְעָלְמִין נְפִילָה אִית בֵּיהּ לְבַסּוֹף.

עַיְינִין זְעֵיר דְּקִיקִין, דְּלָא אִתְחַזְיָין גַּוְנִין דִּילְהוֹן לְפוּם שָׁעְתָּא. וְכַד מִסְתַּכְּלָאן בְּהוֹן אִינּוּן יַרוֹקִין וְאוּכַּמִּין, הַאי אִיהוּ שִׁפְוָון חַדִּין וְאַפִּין אֲרִיכִין בְּחַדִּידוּ. כְּדֵין תַּשְׁכַּח בְּמִצְחֵיהּ ב׳ שִׁרְטוּטִין וְחַד זְעִירָא בֵּינַיְיהוּ הַאי אִיהוּ בְּאַתּ פ׳ בִּלְחוֹדוֹי וּבְאַתּ ר׳ בִּשְׁלִימוּ. הַאי אִיהוּ שָׁעֲרֵיהּ תַּלְיָיא וְלָא שִׁעִיעַ. אַצְלַח בְּעוֹבְדֵי יְדוֹי, וּבְאוֹרַיְיתָא אִי אִשְׁתַּדַּל אוֹף הָכִי. זְעִירָא אִיהוּ בְּשָׁיְיפֵי וְגַם בִּשְׂרָא לֵית בֵּיהּ גָּסוּת רוּחָא. מְמַלֵּל בְּגוֹ חוֹטָמוֹי, בְּגִין דְּנוּקְבִין דִּילְהוֹן דְּחִיקִין, וּבְגִין כָּךְ נָפִיק רוּחָא בִּדְחִיקוּ לִסְטַר שְׂמָאלָא. בְּיַרְכָא דִילֵיהּ לְעֵילָא מֵאַרְכּוּבָא, רְשִׁימָא חַד דְּמָארֵיהּ חַבּוּרָה דְּעָבַד לֵיהּ חַד רַבְיָא בְּסַכִּין בְּיוֹמֵי עוּלֵימוֹי וְאִסְתַּכָּן בֵּיהּ. מֵקַנֵּא הוּא לְאִתְּתֵיהּ עַד דִּבְנֵי נָשָׁא חַיְּיכִין מִנֵּיהּ, בָּעֵי לְאִתְתַּקְנָא בְּגוּבְרִין אַחֲרָנִין וְלָא אִתְתַּקָּן וְחַיְּיכִין בֵּיהּ. הַאי לָא יִשְׁתַּתַּף בַּר נָשׁ בַּהֲדֵיהּ דְּלָא יִצְלָח. חַמְדָּן אִיהוּ, אִשְׁתַּדַּל בְּמַה דְּלָא אִית לֵיהּ. חָשִׁיב גַּרְמֵיהּ דְּאִיהוּ גַּבְרָא רַבָּא, וְלָאו הָכִי. זָכֵי לְבָנוֹת וְלֹא לְבָנִים.

וְאִי מִתְחַלְּפָן שִׁרְטוּטִין תְּרֵין זְעִירִין וְחַד רַבְרְבָא בְּמִצְחֵיהּ וְאַנְפּוֹי סֻמָּקִין, זָכֵי לִבְנִין וְלִבְרָתָא חָדָא, אוֹ דִילִידַת (בְּר) וְאִסְתַּלְקַת מֵעָלְמָא. כַּד אָתּ חַד אִית לֵיהּ בָּתַר אוּדְנֵיהּ יְמִינָא, רוּשֵׁם דִּטְלוּפְחָא. וְחַד שַׁעֲרָא דְּתַלְיָיא בְּרֵישׁ אוּדְנֵיהּ וְאֶצְבְּעָא

זְעִירָא בִידָא שְׁמֹאלָא כָּפִיף, כְּדֵין תִּתְקַיָּים וְתוֹלִיד בְּנִין וּבְנָן, אִי סִימָנִין אִלֵּין יְהוֹן לָהּ בֵּין רַגְלָהָא, יִכְרָע וְיִפּוֹל חַד בְּרָא בֵּין אִינּוּן, דִּיהֵא מָבוּעַ דִּנְבִיעַ בְּאוֹרַיְיתָא. הוּא מַקְרִיב וּמֶפָּזֵר מַבּוּעִין וְנָחַלִין דְּאוֹרַיְיתָא וּבִשְׁנִין זְעִירִין יִתְכְּנִישׁ מֵעָלְמָא. הַאי אִיהוּ מֵאִינּוּן אֶלֶף דְּמִתְכַּנְשִׁין מֵעָלְמָא מֵרֵישׁ שַׁתָּא וְעַד רֵישׁ שַׁתָּא בְּיוֹמִין קַדְמָאִין.

מִדְּאִתְחָרַב מַקְדְּשָׁא לָא אַשְׁכַּח בָּר שִׁתִּין חָסֵר חַד וְאִלֵּין אִינּוּן דְּמִסְתַּלְקֵי מֵעָלְמָא כַּד יַהֲבֵי רֵיחָא, עַד לָא מָטָא זִמְנַיְיהוּ. בְּגִין דְּכַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל וְאוֹלִיף אוֹרַיְיתָא לְאִינּוּן יְנוֹקִין דְּאִסְתַּלְקוּ מֵעָלְמָא כַּד יַהֲבוּ רֵיחָא, אִינּוּן קַדְמָאֵי בְּאִינּוּן מִלִּין מֵהַאי עָלְמָא עַד לָא מָטָא זִמְנַיְיהוּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לֵיהּ לְהַהוּא מְמַנָּא יוּפִי״אל שְׁמֵיהּ דְּקָאִים וְקָשִׁיר קִשְׁרִין דְּאוֹרַיְיתָא. מָאן הוּא דֵּין דְּאַקְדִּים לִי. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב מ״א) מִי הִקְדִּימָנִי וַאֲשַׁלֵּם. וַאֲשַׁלֵּם וַדַּאי. כְּדֵין קָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִטַטְרוֹ״ן דְּאִיהוּ קָאִים גּוֹ פַּרוֹכְתָּא דְּפָרְסָא וְשִׁתִּין אֶלֶף רִבּוֹא מָאנֵי דְּאוּלְפָּנָא דְּאוֹרַיְיתָא סַחֲרָנֵיהּ וְאִיהוּ מְקַשֵּׁר קִשְׁרִין לְמָאנֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ, מָאן הַאי דְּאַקְדִּים לִי, מִי הִקְדִּימָנִי וַאֲשַׁלֵּם. אִיהוּ רָשִׁים גּוֹ מֵתִיבְתָּךְ אוֹ לֹא. אָמַר לֵיהּ, מָאנֵיהּ דְּעָלְמָא, לָאו אִיהוּ בְּמֵתִיבְתָּא דִילִי, גּוֹ מֵתִיבְתָּךְ אִיהוּ. וְכָל אִינּוּן דְּקָדְמֵי תְּחוֹת כָּל שְׁמַיָּא דִילֵיהּ (נ״א דִילִי) הוּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב (איוב מ״א) תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם לִי הוּא. בְּגִין דְּתָרֵין מֵתִיבְתִּין אִית לְעֵילָא. מִתִיבְתָּא דְּהַהוּא נַעַר מִטַטְרוֹ״ן, וּמִתִיבְתָּא עִלָּאָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְכָל אֲתָר דְּתָנֵינָן מִתִיבְתָּא עִלָּאָה, דָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מִתִיבְתָּא דְּרָקִיעָא, דָּא דְּמִטַטְרוֹ״ן. כְּדֵין אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי הָכִי, לְקִיט לֵיהּ גַּבָּאי. לְקִיט לֵיהּ וַאֲרַח לֵיהּ. הָדָא

הוּא דִּכְתִיב (שִׁיר הַשִּׁירִים ו׳) הוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרוּגוֹת הַבֹּשֶׂם. הוֹדִי, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב׳) הוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הַרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים. יָרַד לְגַנּוֹ, דָּא גּוֹרָן דִּרְקִיעָא, דְּקַיְימֵי כְּגוֹרָן. לַעֲרוּגוֹת הַבֹּשֶׂם, דָּא מְתִיבְתָּא דְמִטַּטְרוֹ״ן. לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקוֹט שׁוֹשַׁנִּים, לְעַיְינָא וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּאִינּוּן מְתִיבְתָּאן דִּילֵיהּ.

מָאי וְלִלְקוֹט שׁוֹשַׁנִּים, אַל תִּקְרֵי שׁוֹשַׁנִּים, אֶלָּא שֶׁשּׁוֹנִים. אִלֵּין אִינּוּן דְּקָדְמֵי רוּחָא בְּהַאי עַלְמָא דְּמַתְקְלֵי (בז״ח ד״א אִיתָא דְּמִתְלַקֵּט) וּמִסְתַּלְּקֵי מֵהַאי עַלְמָא עַד לָא מָטָא זְמַנַּיְיהוּ. כְּדֵין קָרֵי הַהוּא נַעַר מְטַטְרוֹ״ן לְגַבְרִיאֵל דִּי קְסֶת הַסּוֹפֵר בְּחַרְצוֹי וְאָמַר לֵיהּ, כְּתוֹב פִּתְקָא וְהָב לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת עַל פְּלוּגֵי דְּילְקוֹט לֵיהּ מֵעָלְמָא וְאִתְלַקִּיט מִיָּד, וְסָלְקִין לֵיהּ לִמְתִיבְתָּא דמטטרו״ן בְּקַדְמִיתָא. וְתַמָּן אָמַר תַּלְמוּדֵיהּ דְּאַיְיתֵי בִּידֵיהּ, וְאוֹלִיף תַּמָּן מָה דְּאוֹלִיף. לְבָתַר סָלְקִין לֵיהּ לִמְתִיבְתָּא עִלָּאָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְזָמִינָא לִמְתִיבְתָּא דִּילֵיהּ, וְתַמָּן אִשְׁתַּעְשָׁעַ בְּהוּ בְּאִינּוּן דִּילֵיהּ בְּרָזֵי עִלָּאִין וְטַעֲמֵי אוֹרַיְיתָא דַּהֲווּ סְתִימִין בְּהַאי עַלְמָא. וְיוֹפִיאֵל רַב מְמַנָּא אָזִיל מִגּוֹ מְתִיבְתָּא עִלָּאָה וְחָתִים סִתְרִין וְרָזֵי דאוֹרַיְיתָא מִגּוֹ תְרֵי מְתִיבְתָּא כָּל מָה דְּאַקְשׁוּ בִּמְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא אִינּוּן דִּמְתִיבְתָּא עִלָּאָה, מֶתַרְצִין בִּמְתִיבְתָּא עִלָּאָה. דְּלֵית תַּמָּן פִּרְכֵי וְקוּשְׁיָין אֶלָּא בִּמְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא, וְחָתִים מִתְרֵי מֶתִיבְתֵּי מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא כְּדְקָא יָאוֹת. וְעַל דָּא כְּתִיב (תְּהִלִּים פ״ד) יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חַיִל.

וּלְזִמְנָא דְּאָתֵי יִסְתַּלְקוּן פִּרְכֵי וְקוּשְׁיָין מִגּוֹ מְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא, כְּמָה דְּאִתְּמַר, יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חַיִל וּכְתִיב (תְּהִלִּים קכ״ב) יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ. עַד הָכָא רָזִין דְּעַיְינִין (בז״ח ד״א אִיתָא בְּגוֹ גוֹוָנִים לְאִסְתַּכְּלָא) בְּאִינּוּן לְאִסְתַּכְּלָא.

דְּיוּקְנִין דְּחוֹטָמָא. חוֹטָמָא אִיהוּ חוֹטָמָא (נ״א חוֹתָמָא) וּפַרְצוּפָא דְּבַר נָשׁ לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא. חוֹטָמָא זְעִירָא (בז״ח ד״א אִיתָא עַקִּימָא וכן לקמן) עַמִּיקָא דְּלָא אִתְיַישְׁבָא כַּרָאוּי בְּאוֹרַח מֵישַׁר דָּא אִיהוּ דְּאַבָד פַּרְצוּפָא דְּבַר נָשׁ, וְדָא אִיהוּ לְאָתָּ ה׳ בִּלְחוֹדוֹי בְּלָא שְׁלִימוּ, דָּא אִיהוּ דְּאוֹרַח עֲנִוּתָנוּתָא אִתְעַבַּר מִנֵּיהּ, חַצִּיפָא אִיהוּ. שָׂעֲרֵיהּ בֵּין סוּמַק לְחִוָּור תְּלַת רֵשִׁימִין רַבְרְבִין עַל מִצְחֵיהּ, וְג׳ אַחֲרָנִין דְּלָא אִתְחַזּוּן כָּל כַּךְ. תְּלַת שִׁרְטוּטִין אַחֲרָנִין מִסִּטְרָא דָא וּמִסִּטְרָא דָא. שִׁפְוָון דִּילֵיהּ רַבְרְבִין. בְּחַצִּיפוּתֵיהּ מְמַלֵּל בְּקַשְׁיוּ כָּל מָה דְּבָעֵי, דְּאוֹרַח עֲנִוּתָנוּתָא אִתְעַבַּר מֵחוֹטְמֵיהּ (וּמֵעַל) עַל אַנְפּוֹי. דְּהָא כִּסּוּפָא וְעַנְוֵתָנוּתָא מְיַישַׁר חוֹטָמָא עַל אַנְפִּין. וְהָא לֵית בֵּיהּ כְּלָל. וּבְגִין דְּאִיהוּ חַצִּיפָא, כָּדִיב וְחָיִיךְ בְּמִלּוֹי.

וְאִי מִתְעַבְּרָן שִׁרְטוּטִין מֵעַל מִצְחֵיהּ וְאִינוּן תְּלַת רַבְרְבָן וּב׳ זְעִירִין וְשָׂעֲרֵיהּ אוּכָּם, הָא אִיהוּ בֵּין תְּרֵין אַתְוָון בְּמַתְקְלָא, דָּא נָמִיךְ רֵישָׁא, וְחָיִיךְ בְּמִלּוֹי. וְלָא כָּל כַּךְ צַעֲרִין רַבְרְבִין מִתְעָרִין עֲלוֹי וְאִשְׁתְּזִיב מִכֻּלְּהוּ, דָּא זָכוּ זְעִירָא מֵאָבוֹי מָגִין עֲלוֹי. וְהַהוּא זָכוּ אִתְרְשִׁים גּוֹ עַמּוּדָא דְקָאִים בֵּיהּ הַהוּא נַעַר, וְאִיהוּ זָכֵי בְּחָד יַתְמָא בְּגִין דְּכָל יֵיתָם וְאַרְמְלָא קַיְימִין בְּפִקְדּוֹנֵיהּ דְּמִטְטְרוֹ״ן דְקַיְימָא לְדַיְינָא בְּאִינוּן ע׳ סַנְהֶדְרִין. בְּהֵיכָלָא דִּזְכוּתָא דַּיְינִין כָּל דִּינִין דְּעָלְמָא, בָּר מִתְלָתָא. בְּנֵי, חַיֵּי, וּמְזוֹנֵי. וְכֻלְּהוּ בִּקְרָאֵי כְּתִיבֵי.

בְּנֵי, גְּבִי חַנָּה (שמואל א א) וַתִּתְפַּלֵּל עַל ה׳, עַל ה׳ דַּיְיקָא. לְעֵילָא לְעֵילָא, אַתְרָא דְמַזָּלָא עִלָּאָה. חַיֵּי (ישעיה ל״ח) הִנְנִי יוֹסִיף עַל יָמֶיךָ, יוֹסִיף דַּיְיקָא. מְזוֹנֵי דִּכְתִיב (תְּהִלִּים כ״ה) הַשְׁלֵךְ עַל ה׳ יְהָבֵךְ וְהוּא יְכַלְכְּלֵךָ. עַל דַּיְיקָא, (כִּדְמוּכָח בִּפְרָשַׁת עֲרָיוֹת, וְכֵן בְּאַדְּרָא) וְתַמָּן דַּיְינִין בְּנֵי עַלְמָא וְיַהֲבִין פִּתְקָא לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת לְקַטְלָא לוֹן וּלְנָטְלָא רוּחֵיהוֹן.

וְהוֹאִיל וּמַשְׁכּוֹנִין עִלָּאִין וְטַבִּין דִּבְנֵי נָשָׁא בִּידוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, פַּקִּיד לְמִטְטְרוֹ״ן דִּיהוֹן בְּנוֹי דְהַהוּא בַּר נָשׁ וְאִתְּתֵיהּ בְּפִקְדּוֹנָא דִילֵיהּ. וּבְגִין דְּאָסִיר לְמַשְׁכְּנָא לוֹן מַשְׁכּוֹנִין עַל מַשְׁכּוֹנִין, לָא יְקוּמוּן. (נ״א יְמוּתוּן) וְעַל דָּא מָאן יְשֵׁזִיב לוֹן מֵעֲנוּיָא, דַּהוּא זְכוּ אַגִּין עַל בְּנוֹי. וְהָא חַד מִנַּיְיהוּ דְּהַהוּא זְכוּ אַגִּין עָלֵיהּ בְּעִידָן עַקְתֵּיהּ. לְדָא אִית לֵיהּ חַד רוּשָׁם בְּמִצְחֵיהּ, חַיָּיבָא אוֹ גָיְיפָא אִיהוּ, וְלָא אִתְחֲזֵי כַּמֵּי בְּנֵי נָשָׁא, דְּלָא יַדְעִין בֵּיהּ. דָּא אַצְלַח. וּמָאן דְּאִתְחַבַּר בַּהֲדֵיהּ יִצְלַח יַתִּיר מִגֵּיהּ.

חוֹטָמָא עַמִּיקָא (בז״ח ד״א אִיתָא עַקִּימָא) וּתְרֵין נוּקְבִין דִּילֵיהּ רַבְרְבִין וְסָלְקִין לְבָר אִינּוּן פִּתְחִין דִּנְחִירוֹי, וְחוֹטָמָא לָא סָלִיק, דָּא אִיהוּ בְּאָתָּ ה׳ בִּשְׁלִימוּ. ד׳ שִׁרְטוּטִין (רַבְּרְבָן) רַבְרְבִין בְּמִצְחֵיהּ וְשִׁית זְעִירִין. אוּדְנוֹי רַבְרְבָן, עֵינוֹי רַבְרְבָן, וּתְרֵין רְשִׁימִין אוּכְמִין דְּקִיקִין בְּעֵינֵיהּ דִּימִינָא. שָׂעֲרֵיהּ לָא אִתְּתַקָּן בְּמִזְיֵיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ רַב וְתַקִּיף. רוּשָׁם מָכְתְּשָׁא בְּמִצְחֵיהּ, דָּא סָרְפָּא בְּכָל יוֹמָא זָמִין, כַּד אִתְרַעָם בְּרוּגְזֵיהּ. קָרִיר חוֹטָמֵיהּ וְאִתְחֲזֵי חִיוָּר, תָּב מֵרוּגְזֵיהּ לִזְמַן רַב. מְהֵימְנָא אִיהוּ בְּמִלִּין רַבְרְבִין, וּבְזְעִירִין לָאו הָכִי. חַמְדָּן אִיהוּ, גּוּפֵיהּ מָלֵי מַכְתְּשִׁין וְאַבְעֲבוּעִין בְּכָל יוֹמֵי שַׁתָּא, וּבַר זִמְנָא חַד זְעִירָא בְּיוֹמִין דְּסִיתְוָוא. אִתְנַהִיג בְּעַנְוְתָנוּתָא בְּבֵיתֵיהּ. תִּיאוּבְתֵּיהּ לְמֵיכָל בְּכָל אֲתָר, אַף עַל גַּב דְּלָא יִזְמְנוּן לֵיהּ. אִי זָכֵי בְּאוֹרַיְיתָא וְאוֹלִיף יְנוּקִין, זָכֵי בְּהוּ בְּשִׁי״ן תָּי״ו.

בִּידֵיהּ יְמִינָא רוּשָׁם עַמִּיקָא, מִתּוֹלְדָה דְּאִתְיְלִיד בֵּיהּ. תְּרֵין נְשִׁין אִזְדְּמָנוּ לֵיהּ קַדְמָיְיתָא תָּמוּת עַל מָתְבְּרָא, תִּנְיָיתָא תִּזְכֶּה לִתְרֵין בְּנִין, חַד יָמוּת זְעֵיר בְּחַלְבָא דְּאִמֵּיהּ, וְחַד יְקוּם בְּעָלְמָא, גָיְיפָא יַתִּיר מִבְּנֵי נָשָׁא אַחֲרָנִין. וְחָיִין קַיְימִין בֵּיהּ, אֲבָל לָא כָּל כַּךְ.

חוֹטָמָא דְּאָזִיל בְּאֹרַח מֵישַׁר וּמִתַּתְקְנָא עַל גַּבֵּי אַנְפִּין, הַא אִיהוּ בְּאָתָּ הֵ״א בִּשְׁלִימוּ. דָּא אִתְגְּלֵי בְּמִצְחֵיהּ תְּרֵין שִׁרְטוּטִין רַבְרְבִין וְהִ׳ זְעִירִין, וּתְרֵין מִסְטְרָא יְמִינָא לְגַבֵּיהּ שָׂעֲרֵיהּ מֵישַׁר מִתַּתָּא לְעֵילָא, שָׂעֲרֵיהּ בֵּין אֶכֶּם וְסוּמָק, תַּלְיָיא עַל אוּדְנוֹי. עֵינוֹי רַבְרְבִין יֵרוֹקִין, וְחוּטָא סוּמָקָא סָחְרָא לְגוֹ. אַנְפּוֹי אֲרִיכִין, דָּא אִקְרֵי אַנְפֵּי נֶשֶׁר, דָּא מִבְּנוֹי דְּסִיהֲרָא בְּאַשְׁלְמוּתָא.

כַּד בָּעֵי לְאַזְעָרָא גַּרְמֵיהּ טָב אִיהוּ לְגַבֵּיהּ מָאֲרֵיהּ, דְּחִיל חַטָּאָה אִיהוּ. בְּיוֹמֵי עוּלֵימוּי, אִיהוּ בְּלָא מַרְעִין אָזִיל בִּבְרִיאוּתֵיהּ כַּגִּבּוֹר בְּלָא דְּחִילוּ, בְּיוֹמִין דְּסִיבוּ נָחִית בִּנְחִיתוּ דְּסִיהֲרָא, חַלָּשָׁא לֵיהֱוֵי, מַרְעִין רַדְפִּין אַבַּתְרֵיהּ. דָּא זַכָּאָה בְּמַרְעִין יִתְכַּפְּרָן. וְאִי מִתְחַלְּפִין סִיָּמְנִין בְּיוֹמֵי עוּלֵימוּי, לֵיהֱוֵי בְּמַרְעִין. בְּגִין דְּאִיהוּ כַּד סִיהֲרָא בַּעְיָא לְאַנְהָרָא. וְיֵהֵא הַהוּא גַּבְרָא בְּמִסְכְּנוּ. וּבְיוֹמִין דְּסִיבוּ, יֵהֱוֵי בְּלָא מַרְעִין, וּבְעוּתְרָא וְיֵקָר סַגִּי. דְּהָא כְּדֵין אֲנִהִירַת סִיהֲרָא וְקַיְּימָא בְּאַשְׁלְמוּתָא. וְדָא אִיהוּ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, וְדָא עֲנָוְתָנוּתָא בֵּיהּ. רָחִים הוּא לְמָאֲרֵיהּ בְּכוֹלָא.

חוֹטָמָא אֲרִיכָא וְחַד חִדּוּדָא בְּרֵישָׁא דְּחוֹטָמָא דְּנִשְׁרָא, הַאי אִיהוּ בְּלָא אָתָּ כְּלָל. שָׂעֲרֵיהּ קַמִּיט. שִׁרְטוּטִין דְּמִצְחֵיהּ גִ׳, אַנְפּוֹי חַדִּידָן, עֵינוֹי זְעִירִין, הַאי אִיהוּ חַמְדָּן בְּמָה דְּאִית לְהוּ לְאַחֲרָנִין. כָּל עוֹבָדוֹי לָאו בִּדְחִילוּ דִּשְׁמַיָּא, סָנְיָא אוֹרַיְיתָא וְסָנֵי לְמָאן דְּלָעָאן בָּהּ, רָחִים לְפוּם שַׁעְתָּא לְמִשְׁמָע מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, וּלְפוּם שַׁעְתָּא פָּרְחִין מִנֵּיהּ. בְּרַגְלֵיהּ שְׂמֹאלָא תְּרֵין אֶצְבָּעָן קַמִּיטִין דְּלָא מִתְפַּשְׁטִין, וּבְרַגְלֵיהּ יְמִינָא חַד. הַאי אִיהוּ בְּחֶטְאָה דִּגְנֵבָה וְלָא תָּב מֵהַהוּא חוֹבָה לְעָלְמִין. בֵּין כִּתְפּוֹי תַּלְיָין תְּרֵין שַׁעֲרִין רַבְרְבִין. בְּחַדּוֹי אִית גִ׳ שַׁעֲרִין דְּתַלְיָין. אוּמֵי אוּמָאָה בְּכָל רִגְעָא וְשַׁעְתָּא וְלָא אִתְהַנֵּי.

זְמִנִּין תְּרֵין בְּשַׁתָּא יִשְׁתַּתֵּף בַּר נָשׁ בַּהֲדֵיהּ וְלָא יַתִּיר, וְיַצְלַח. וְהוּא מֵאַדָּר וְעַד רֵישׁ נִיסָן, וּמֵאֱלוּל עַד שִׁית יוֹמִין בְּחֶשְׁוַן, וְלָא יַתִּיר. וּבְיוֹמִין אִלֵּין יִצְלָח מָאן דְּיִשְׁתַּתֵּף בַּהֲדֵיהּ, דְּהָא יוֹמִין אִלֵּין, יוֹמִין דְּאַתְוָון אִינּוּן, וּמָאן דְּלֵית לֵיהּ אַתְוָון אִתְאֲחַד בְּהוּ.

בְּיוֹמִין אִלֵּין נַפְקִין נִשְׁמָתִין עַרְטִילָאִין וְאִינּוּן מִתְהַדְּרָן בְּמִלְקַדְמִין, וְלֵית לוֹן זִווּגִין. וּבְיוֹמִין אִלֵּין נַפְקִין אַתְוָון כ״ב. וְשָׁרָאן בְּהוּ, וּמִתְעַטְּרָן בְּהוּ, וּבְרַחֲמֵי יִשְׁתְּכַּחוּ זִווּגִין. וּבְיַרְחִין אַחֲרָנִין וּבְיוֹמֵי אַחֲרָנִין לָאו, דְּהָא מִז׳ בְּאַדָּר, בָּטֵשׁ בּוֹצִינָא וְאַפִּיק אַתְוָון זְעִירִין וּבַקְעִין רְקִיעִין וְנָפְקִין לְעַלְמָא.

בְּזִמְנָא דְּאִינּוּן נָפְקִין, כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין עַרְטִילָאִין דַּהֲווּ זְמִינִין לְאִתְהַדְּרָא נָפְקִין בַּהֲדַיְיהוּ, וְאִתְאַחֲדָן בְּאִינּוּן אַתְוָון וְנָפְקִין עַל יְדוֹי דְּפַרְוָונְקָא. בְּגִין דְּכָל בְּנֵי עַלְמָא כַּד אִתְבְּנוּן לְאִתְצַיְּירָא בְּהַאי עַלְמָא, כָּל צִיּוּרִין דְּאַתְוָון מִתְצַיְּירִין בְּהוּ עַל יְדָא דְּאִינּוּן ג׳ שׁוּתָּפִין דְּקָא מִזְדַּוְּוג בִּנְיָינָא. וְהַשְׁתָּא אִלֵּין דְּקָא מִתְהַדְּרָן כָּל אִינּוּן אַתְוָון דְּקָא אִתְצַיְּירוּ בְּהוּ אַחֲרָנִין, לָא מִתְצַיְּירֵי בְּהוּ. דְּהָא אִינּוּן פְּרַוָּנְקִין לָא מְצַיְּירָן לוֹן בְּאַתְוָון, כְּמָה דְּאִתְצַיָּיר בְּקַדְמִיתָא מִסִּטְרָא דְּאַבָּא וְאִימָּא.

וְאִלֵּין אַתְוָון אַזְלִין וּמְשָׁטְטָן בְּעָלְמָא, וְאִתְאַחֲדָן בְּהוּ כָּל אִינּוּן דְּלֵית לוֹן אַתְוָון עַד רֵישׁ יַרְחָא דְּסִיוָן. דְּהָא כְּדֵין אִתְטַמְּרָן אִלֵּין וְאַתְוָון עִלָּאִין בַּעְיָין לְאִתְגַּלָּאָה. וּמֵאֱלוּל אִתְטַמְּרָן אִלֵּין עִלָּאִין עַד שִׁיתָּא יוֹמִין בְּחֶשְׁוַן, עַד דְּיִהַדְּרוּן בְּנֵי נָשָׁא מֵחוֹבָיְיהוּ וְיִתְכַּפֶּר לוֹן, וּמִתְהַדְּרָן אַתְוָון כְּמִלְקַדְמִין. וּבֵין כָּךְ וּבֵין כָּךְ אִינּוּן זְעִירִין נַפְקָן לְקַיְּימָא עַלְמָא וְאִלֵּין אִתְאַחֲדָן בְּהוּ, בְּגִין דְּלֵית לוֹן אַתְוָון כְּלָל. דְּהָא מֵאֱלוּל תַּלְיָיא וְקַיְּימָא תְּשׁוּבָה

וְאַתְוָון סָלְקִין לְגַבָּהּ וּבְנֵי עַלְמָא מְהַדְרָן מֵחוֹבָיְיהוּ וּמְהַדְרָן לְאַתְוָון, וְקַיְימֵי עַל עַלְמָא תְּרֵין יַרְחִין, וּמִסְתַּלְקִין טֵבֵת וּשְׁבָט.

מז׳ בְּאַדָּר נָפְקִין אִלֵּין אַחֲרָנִין, כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְאִלֵּין דְּמִתְאַחֲדָן בְּהוּ מִקַּדְמֵי רַחֲמֵי בְּאִלֵּין יוֹמִין וּתְרֵין יַרְחִין אַחֲרָנִין אִתְטַמְּרָן כֻּלְּהוּ, וְאִלֵּין תַּמּוּז וְאָב. וְנָפְקִין יְמֵי הָרָעָה בְּאַתְוָיְיהוּ, וְשַׁלְטִין אִלֵּין עַל עַלְמָא וְאַחֲרָנִין אִתְטַמָּרוּ. וּבְגִין כָּךְ בְּאִינּוּן יוֹמִין זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיִשְׁתַּזִּיב מִנַּיְיהוּ.

וְכַד חוֹטָמָא אֲרִיכָא רָב בְּפוּתְיָא לְגַבֵּי רֵישָׁא דָּא אִיהוּ בְּאָתִ״ה וּלְזִמְנִין אָתִ״ י׳ אִתְחַבָּר בַּהֲדֵיהּ, דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּאַצְלַח. אַנְפּוֹי קְמִיטִין כְּתוֹלָדָה דְּאַבָּעְבּוּעִין. עֵינוֹי סְמָקִין, דָּא אִיהוּ בֵּין אִינּוּן תּוֹלָדִין דְּסִגִּירָא דְּעֵינוֹי, לְזִמְנִין זָלְגִין דִּמְעִין.

קְמִיטִין דְּמִצְחֵיהּ ד׳ וּתְרֵין עַבְרִין רְשִׁימִין כְּאַרִיחַ עַל גַּבֵּי לְבֵינָהּ. שָׂעֲרֵיהּ רָב, הַאי אַצְלַח וְדָחִיל חַטָּאָה. שַׁבַּח גַּרְמֵיהּ בְּכֹלָּא, יַתִּיר מִמַּה דְּאִית בֵּיהּ. וּבְזִמְנָא דְּאִתְנַעֲנַע (עֵינוֹי) זָלְגִין דִּמְעִין וְכִאֵיבָא בְּחוֹטָמֵיהּ עַד דְּאוֹשִׁיד לֵחָה יְרוֹקָא, וְדָא קַשְׁיָא מֵאִינּוּן זִינֵי סִגִּירוּ. מָאן דְּאִשְׁתַּתָּף בַּהֲדֵיהּ אַצְלַח. מְהֵימְנָא אִיהוּ בְּכֹלָּא.

עַל כִּתְפֵּיהּ שְׂמֹאלָא אִית ג׳ רְשִׁימִין, ב׳ סוּמָקִין וְחַד אוּכָּם. בְּרָם אוּכָּם אִית לֵיהּ תּוֹעַלְתָּא. הַאי מָשִׁיךְ לֵיהּ לְאִתְקָרְבָא בִּבְנֵי נָשָׁא וְאָחִיד בְּהוּ דְּלָא יַחְשְׁבוּן לֵיהּ כִּסְגִּירָא. מוּמָא אִתְיְלִיד בֵּיהּ בְּלֵילְיָא חַד יוֹמָא דְּסִתְוָוא בְּיוֹמֵי דְעוּלְמוֹי, דְּאָכַל נוּנָא וְשַׁתָּא מַיָּא וְנָפַק לְבָר. וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא הָוָה שָׁלִיט כּוֹכָב שָׁבְתַּאי בְּעָלְמָא, וְחַד עַנְפָּא דִילֵיהּ הָוָה מָשִׁיךְ לְאִתְפַּשְׁטָא לְתַתָּא. וְנָפַק אִיהוּ בְּגִלּוּיָיא דְּרֵישָׁא, וּמְחָא בֵּיהּ עַל יְדָא דְקוּרְקְפְּנ״י וְשִׁמְרוֹרוֹ״ן תְּרֵין רוּחִין דְּשַׁלְטִין בְּהַהוּא עַנְפָּא.

וְכַד אִתְמְחֵי הַאי בַּר נָשׁ, רְשִׁימוּ בֵּיהּ תְּרֵין רְשִׁימִין סוּמָקִין, וְהַהוּא עַנְפָּא רָשִׁים בֵּיהּ הַהוּא רְשִׁימוּ אוּכְמָא, דְּהָא מִלּוֹי דְּשָׁבְתָּאי בְּאוּכָּם אִשְׁתַּמַּשׁ. וְרָזָא דָא שָׁלִיט בְּיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא (ז״ח נ״א בְּעַמָּא דְשַׁבַּתָּאי) וְלָא בְעַמָּא קַדִּישָׁא, בְּגִין דְּעַמָּא קַדִּישָׁא לֵית לוֹן חוּלָקָא וְאַחֲסָנְתָּא בְּכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, אֶלָּא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי. וְאִצְטְרִיךְ לוֹן לְאַחְזָאָה חֶדְוָה וּמֵיכְלָא וּמִשְׁתְּיָא וּלְבוּשִׁין וּלְאַתְקָנָא בֵּיתָא וּפָתוֹרָא בְּיוֹמָא דָא, דְּלָאו הָכִי לְכָל אִינּוּן דַּאֲחִידָן בְּכוֹכְבָא דְשָׁבְתָּאי דְּאִיצְטְרִיךְ לוֹן לְאִתְעַנָּאָה וּלְאַחְזָאָה עֲצִיבוּ וְדָאגָה וְרוּגְזָא וּלְמִלְבָּשׁ שְׁחוֹרִים וּלְכַסָּאָה שְׁחוֹרִים וְלָא לְמֵיכָל בִּשְׂרָא וְחַמְרָא וּמִשְׁחָא, וְלָא לְאִתְעַנְּגָא עִינּוּגִין דְּעָלְמָא, אֶלָּא לְמֵיתַב בְּדִיוּרָא עֲצִיב וּלְאִתְפָּרְשָׁא מִן בְּנֵי נָשָׁא. (בז״ח ד״א איתא וּכְדֵין וכ״ה בדפו״י) וּתְרֵין אִלֵּין רוּחִין קורקפנ״י ושמריר״ון אִתְמַשְּׁכָאן עֲלוֹי וְאוֹדְעִין לֵיהּ מִלִּין דְּעָלְמָא בְּאַמְשְׁכוּתָא דְשָׁבְתָּאי.

חֲזֵינָא בְּסִפְרָא דִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, דְּאִית בְּנֵי נָשָׁא דְּאִתְיַלִּידוּ כַּד שָׁלְטָא עַנְפָּא דָא, וְאִינּוּן עֲצִיבִין תָּדִיר דְּלָא חַדָּאן לְעָלְמִין, בָּר אִי לַעָאן בְּאוֹרַיְיתָא וְקָא אִתְאַחֲדָן בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. עִם כָּל דָּא, אִי אִית בֵּיהּ בְּהַהוּא בַּר נָשׁ יְסוֹדִין וְשָׁרָשִׁין מִזְּכוּ אֲבָהָן, עַנְפָּא דָא דְנָפִיק מִשָּׁבְתָּאי, לְזִמְנִין נָצַח לֵיהּ וְאָחִיד לֵיהּ. וְאִינּוּן תְּרֵין רוּחִין מִתְפַּשְּׁטִין וְאַזְלִין לְנוּקְבָא דְטִינָרָא, דְּתַמָּן מִתְכַּנְּשִׁין כָּל רוּחִין עַרְטִילָאִין דְּלָא עָאלִין לְגוֹ פַּרְגּוֹדָא דְמַלְכָּא, וְאִינּוּן עַרְטִילָאִין בְּהַאי עָלְמָא וְכַד נָפְקֵי מֵהַאי עָלְמָא מֵשָׁטְטֵי לְאָעָלָא בְּהַהוּא עָלְמָא, וְנָעֲלִין תַּרְעָא בְּאַנְפֵּיהוּ בְּכָל סִטְרִין דְּעָלְמָא. וְלָא אַשְׁכָּחוּ נַיְיחָא עַד דְּאִינּוּן נַפְקִין וּמְשָׁטְטִין בְּעָלְמָא, וְאִלֵּין אִקְרוּן בִּשְׁמָהָן שְׁכֵנוֹת.

וּבְיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא כַּד אִתְקַדַּשׁ יוֹמָא, וְאִינּוּן לָאן עָאלִין לְגוֹ נוּקְבָא דְּחָד טִינָרָא דְּאִיהוּ לְבָר מֵחוֹמוֹת גִּנְתָּא בְּטוּרִין דִּלְבָר, וּמִשְׁתַּכְּכֵי תַּמָּן כָּל יוֹמָא דְשַׁבַּתָּא. וּלְבָתַר נָפְקֵי וּמֵשָׁטְטֵי בְּעָלְמָא וּמוֹדִיעִין בְּחֵיזוּ דְלֵילְיָא מִילִין לְבְנֵי נָשָׁא.

וְכַד נָצַח עַנְפָּא דָא לְהַהוּא בַּר נָשׁ, אִינּוּן תְּרֵין רוּחִין אָזְלִין לְהַהוּא נוּקְבָא וּמִתְעַכְּבִין תַּמָּן עַד דְּנָפִיק שַׁבַּתָּא. כֵּיוָן דְּנָפִיק שַׁבַּתָּא נַפְקִין אִינּוּן נִשְׁמָתִין וְאִינּוּן רוּחִין בַּהֲדֵיהוּ וּמִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא וְאַתְיָין אִינּוּן תְּרֵין רוּחִין וְחַד נִשְׁמָתָא דְּגִזְעָא דְהַהוּא בַּר נָשׁ, ע׳ דַּרְגִּין לַאֲחוֹרָא וְשָׁרָאן עַל גַּבֵּי הַהוּא בַּר נָשׁ רוּחָא בָתַר רוּחָא, וְאוֹדְעִין לֵיהּ מִילִין דְּעַלְמָא. מִנַּיְיהוּ קְשׁוֹט וּמִנַּיְיהוּ לָאו קְשׁוֹט, מִנַּיְיהוּ קְשׁוֹט מִסִּטְרָא דְּנִשְׁמָתָא עַרְטִילָאָה, דְּהָא אַשְׁכָּחַת תַּמָּן נַיְיחָא. וּמִנַּיְיהוּ לָאו קְשׁוֹט מִסִּטְרָא דְּאִינּוּן רוּחִין. וּלְזִמְנִין אִינּוּן רוּחִין אוֹדְעִין לֵיהּ מִילִין דִּקְשׁוֹט לִזְמַן קָרִיב, וְדָא אִיהִי נִשְׁמָתָא דְּלָא אַשְׁכָּחַת פְּרוּקָא (ס״א פַּרְוָונְקָא) לְעַלְמָא מִע׳ דַּרְגִּין לַאֲחוֹרָא.

כְּדֵין כּוֹכָב שַׁבְּתַאי מְשִׁיךְ לְהַאי עַלְמָא אִינּוּן רוּחִין, וּבְגִינָהּ לָא דָחִיל הַהוּא בַּר נָשׁ. כַּד שָׁרָאן עַלּוֹהִי וְלָא אִזְדַּעְזַע. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמָאן דְּאִית לֵיהּ זְכוּ דְּאַבָּהָן לְסַיְיעָא בְּכָל אִינּוּן עוֹבָדִין.

חוֹטָמָא עַקִּים וְהַהוּא עַקִּימוּ סָטָא לִסְטַר יְמִינָא דָא אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּרָשִׁים בְּאָת ה׳ וּלְזִמְנִין בְּאָת ר׳ וְלָא מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא. דָא אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּמֵמְלֵל רְכִיכִין. בְּמִצְחֵיהּ שִׁרְטוּטָא חָדָא רַבְרְבָא וְד׳ זְעִירִין (נ״א וְאִינּוּן) וְעֵינוֹי דְקִיקִין וְלָא כָּל כַּךְ, וְאִינּוּן מִתְהַפְּכִין לְסַמְּקָא. שַׂעְרוֹי תַּלְיָין שְׁעִיעִין זְעֵיר, שַׁלְשְׁלָאָה רַבְרְבָא הָוָה לֵיהּ, וְתַלְיָא מִגֵּיהּ סִיוּעָא. אִית לֵיהּ מְהֵימָנָא, אִיהוּ אַצְלַח בְּעוֹבָדוֹי, דָא אִית לֵיהּ פְּגִימוּ דְמוּמָא דְאִיהוּ סָרִיס חַמָּה, אוֹ תַלְיָיא בְּכִיסָא דְּבֵיעוֹי חַד מִמֵּעוֹי וְלָא אַפִּיק זַרְעָא כְּדְקָא יֵאוֹת. בִּידָא שְׂמֹאלָא אִית אֶצְבְּעָא זְעִירָא קַמִּיט וְלָא אִתְפְּשַׁט.

(עכ״מ ונראה שחסר.)

אָמַר אָדָם קַדְמָאָה (תהלים קל״ט) לָא נִכְחַד עָצְמִי מִמֶּךָ וְגוֹ׳. מִכָּאן דְּמִזַּוּוּגָא דְדַכָּר וְנוּקְבָא אַתְיָא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, זִוּוּגָא דְמַלְכָּא בְּמַטְרוֹנִיתָא. מָאי טַעְמָא, תַּחְתִּיּוֹת אָרֶץ, תְּרֵין (תַּחְתֵּיָין) (נ״א תְּחוּמִין) תְּחוֹתִין אִית לְהַהוּא דְּאִיקְרֵי אֶרֶץ חֵפֶץ. אַתְרָא דְאִתְצַיְּירָא נִשְׁמָתָא דְּדִכּוּרָא לִימִינָא וְאַתְרָא דְנִשְׁמָתָא דְנוּקְבָא לִשְׂמֹאלָא וְעַל דָּא בָּעֵי אִתְעָרוּתָא מִסִּטְרָא דְנוּקְבָא הָדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מ״א) הֵעִירוֹתִי מִצָּפוֹן וַיֵּאָת, וּכְדֵין מִמִּזְרָח שֶׁמֶשׁ קוֹרֵא בִשְׁמִי. זִוּוּגָא דְשִׁמְשָׁא בְסִיהֲרָא, יַעֲקֹב בְּרָחֵל.

וַיָּבֵא סְגָנִים כְּמוֹ חֹמֶר, אִלֵּין חֵילִין דְעַלְמָא דְנַפְקוּ מֵאָדָם קַדְמָאָה. בָּתַר הָכִי (תהלים קל״ט) גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ, כְּשֶׁהַיְיתִי מוּטָל גוֹלֶם בְּלִי צוּרָה. מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב רָאוּ עֵינֶיךָ הַדּוֹרוֹת הָעֲתִידוֹת לַצֵּאת מִמֶּנִּי, כִּי (אַתָּה) הוּא קוֹרֵא הַדּוֹרוֹת מֵרֹאשׁ.

וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתְבוּ, זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם לְדִיוּקְנִין, דִּבְהָאי סֵפֶר שֶׁל (כָּל) צַדִּיקִים הֲווֹ מִתְחַקְּקָן כָּל (וְכָל) דִּיוּקְנִין דְּעָלְמָא בְּצִירוּפָא דְאַתְוָון זר״ה פס״ץ וְתַמָּן כֻּלָּם יִכָּתְבוּ בְּצִיּוּרִין דִּקְמִיטִין בְּמָשְׁכָא דְאָדָם, כְּגוּוְנָא דְרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם דְּתַמָּן כּוֹכְבַיָּיא.

הַמּוֹצִיא בְּמִסְפַּר צְבָאָם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא, (ישעיה מ) לְזַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל עַבְדִּי יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךָ דְּאִינּוּן אִקְרוּן אָדָם. דִּכְתִיב (יחזקאל ל״ד) וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם, וּבְגִינֵיכוֹן אִתְבְּרֵי עָלְמָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ רֵאשִׁית תְּבוּאָתוֹ, דְּאִינּוּן עָאלוּ בְּמַחֲשָׁבָה עַד לָא אִתְבְּרֵי עָלְמָא. וְכֻלְּהוּ (תהלים קל״ט) עַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתְבוּ יָמִים יוּצָרוּ. לְכֻלְּהוּ יוֹמִין עִלָּאִין בְּמִנְיָן.

מִשְׁכוּ וּקְחוּ לָכֶם. (שמות י״ב) מִשְׁכוּ יוֹמִין עִלָּאִין לְאַנְהָרָא לְיוֹמִין תַּתָּאִין שס״ה וְרָבִיעַ יוֹם, וּמִקְצַת יוֹמָא כְּכוּלֵּיהּ יוֹמָא,

לְחוּשְׁבָּן מִשְׁכּוּ. וּמָאן דְּמָשִׁיךְ מִתַּמָּן, מָשִׁיךְ נְהִירוּ לְסִיהֲרָא לְקַדְשָׁא לָה. (תהלים קל״ט) וְלֹא אֶחָד בָּהֶם, דָּא דָוִד מְשִׁיחָא דְּלָא הָוָה לֵיהּ יוֹמִין לְאִתְנַהֲרָא, וְאִיהוּ מָשִׁיךְ לֵיהּ שִׁבְעִין שְׁנִין, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תְּהִלִּים ל״ט) הִנֵּה טְפָחוֹת נָתַתָּה יָמָי. מָאי טְפָחוֹת, ט׳ פָּחוֹת. טָב הָכָא דְּפַחִית לוֹן מִיּוֹמֵי אָדָם, לְמֵיהַב לֵיהּ לְדָוִד דְּהָוָה טוֹב רוֹאִי. טוֹב דִּילֵיהּ מֵאָדָם קַדְמָאָה דְּעָבַד עִמֵּיהּ צְדָקָה בְּגִין דִּיהֵא מוּכָן דָּוִד לַעֲשׂוֹת צְדָקָה לְיִשְׂרָאֵל. כְּגַוְונָא דְקַבִּיל דָּוִד עָנִי וְאֶבְיוֹן, הָכִי יָהִיב לְמִסְכְּנֵי וְכֹלָּא בְּמִשְׁפָּט כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שְׁמוּאֵל ב׳ ח׳) וַיְהִי דָוִד עֹשֶׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל עַמּוֹ.

וְאִתְעָרוּ, שׁוּפְרֵיהּ דְּיַעֲקֹב אָבִינוּ מְעֵין שׁוּפְרֵיהּ דְּאָדָם קַדְמָאָה, בְּגִין דְּיַעֲקֹב יוֹשֵׁב אֹהָלִים וְאוֹלִיף תַּמָּן בְּבֵית שֵׁם וְעֵבֶר וְאַבְרָהָם וְיִצְחָק לְמִפְלַח לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּאִיהוּ בְּכוֹר. דִּכְתִיב (שמות ד) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל וַעֲבוֹדָה בַּבְּכוֹרוֹת וַדָּאי הָוָה.

סִפְרָא דְּאָדָם קַדְמָאָה הָוָה לֵיהּ לְיַעֲקֹב וְסִפְרָא דַחֲנוֹךְ וְסִפְרָא דִּי׳ סְפִירוֹת דִּיצִירָה דְּאַבְרָהָם אָבִינוּ. וְהָא אִתְעָרוּ מָסֶכֶת עֲבוֹדָה זָרָה דְּאַבְרָהָם אָבִינוּ עַלָּיו הַשָּׁלוֹם ת׳ פְּרָקִים, וּמִכָּל אִינּוּן סְפָרִים אוֹלִיף לְיַעֲקֹב אָבִינוּ עַלָּיו הַשָּׁלוֹם אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים, חָכְמָתָא סַגְיָא, וְהָוָה שׁוּפְרֵיהּ. וְשִׁרְטוּטִין דִּילֵיהּ כְּגַוְונָא דְשִׁרְטוּטִין דְּאָדָם קַדְמָאָה.

וְהָא כְּגַוְונָא דְאָדָם קַדְמָאָה דְּאִיהוּ קֶדֶם לַיְצִירָה, יְצִיר כַּפָּיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אוּף הָכִי יַעֲקֹב רִאשׁוֹן, רִאשׁוֹן לִשְׁלִימוּ. קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ רֵאשִׁית וְגוֹ׳, דְּהָוָה עַרְסֵיהּ שְׁלִים, מָה דְּלֵית הָכִי בְּאַבְרָהָם דְּנָפִיק מִנֵּיהּ יִשְׁמָעֵאל וּבְנֵי קְטוּרָא וְאִינּוּן סִיגֵי הַכֶּסֶף. וְאָדָם, דְּנָפַק מִנֵּיהּ קַיִן. וְנָח, דְּנָפַק מִנֵּיהּ חָם. וְיִצְחָק,

דְּנָפַק מִנֵּיהּ עֵשָׂו, סִיגֵי דַּהֲבָא. אֲבָל יַעֲקֹב, עַרְסֵיהּ שְׁלֵימָא אִיהִי. וְעַל דָּא בֵּיהּ בָּחַר ה׳ מִכָּל הָעַמִּים (תְּהִלִּים קל״ה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ וּכְתִיב (דְּבָרִים ל״ב) כִּי חֵלֶק ה׳ עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ. (ע״כ סִתְרֵי תּוֹרָה). (עד כאן מהחשמטות).

זהר:

רִבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוֹסִי, הֲווֹ יַתְבֵי יוֹמָא חַד וְלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא בִּטְבֶרְיָא. אַעְבָּר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לוֹן בְּמַאי עַסְקִיתוּ, אָמְרוּ לֵיהּ, בְּהַאי קְרָא דְּאוֹלִיפְנָא מִנֵּיהּ דְּמֹר, אָמַר לוֹן מָאי אִיהוּ. אָמְרוּ לֵיהּ, הַאי דִּכְתִיב, (בראשית ה) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרוֹא אֱלֹהִים אָדָם בִּדְמוּת אֱלֹהִים עָשָׂה אוֹתוֹ. וְהָא אִתְּמַר, דְּאַחְמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, כָּל אִינּוּן דָּרִין דַּהֲווֹ זְמִינִין לְמֵיתֵי לְעָלְמָא, וְכָל אִינּוּן פַּרְנָסִין, וְכָל אִינּוּן חַכִּימִין, דַּהֲווֹ זְמִינִין בְּכָל דָּרָא וְדָרָא.

וְרָזָא אוֹלִיפְנָא, זֶה סֵפֶר. אִית סֵפֶר וְאִית סֵפֶר. סֵפֶר לְעֵילָא, סֵפֶר לְתַתָּא. סֵפֶר לְתַתָּא אִקְרֵי סֵפֶר הַזִּכָּרוֹן, סֵפֶר דְּהַהוּא זִכָּרוֹן, וְדָא חַד צַדִּיק, וְאִקְרֵי זֶה. וּבְגִין דְּלָא לְאַפְרְשָׁא לוֹן, דְּאִינּוּן תָּדִיר כַּחֲדָא בְּיִחוּדָא חָדָא, כְּתִיב, זֶה סֵפֶר תְּרֵין דַּרְגִּין דְּאִינּוּן חַד, כְּלָלָא דְּכַר וְנוּקְבָא.

וְדָא אִיהוּ כְּלָלָא חָדָא, דְּכָל אִינּוּן נִשְׁמָתִין וְרוּחִין דְּפַרְחִין בִּבְנֵי נָשָׁא, כְּלָלָא דְּכָל תּוֹלְדוֹת, אִינּוּן בְּרָזָא תּוֹלְדוֹת אָדָם וַדָּאי. דְּהָא מֵהַהוּא צַדִּיק דְּקָאָמַר, פָּרְחִין אִינּוּן נִשְׁמָתִין בִּתְיאוּבְתָּא חָדָא, וְדָא אִיהוּ שַׁקְיוּ דְּגִנְתָּא דְּאַשְׁקֵי הַהוּא נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, דִּכְתִיב, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וְדָא אִיהוּ רָזָא דְאָדָם, דִּכְתִיב תּוֹלְדוֹת אָדָם.

לְבָתָר בְּיוֹם בְּרוֹא אֱלֹהִים אָדָם, דָּא אָדָם דִּלְתַתָּא, דְּהָא תְּרֵין אָדָם כְּתִיבֵי בְּהַאי קְרָא, חַד רָזָא דִּלְעֵילָא, וְחַד רָזָא דִּלְתַתָּא, (דף ע׳ ע״ב) אָדָם דְּאִיהוּ רָזָא דִּלְעֵילָא, אִיהוּ בִּגְנִיזוּ, דְּגָנִיז קְרָא, בִּדְכַר וְנוּקְבָא בְּרָזָא חָדָא, דִּכְתִיב זֶה סֵפֶר, דָּא כְּלָלָא דְּכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא. כֵּיוָן דְּעָבְדוּ תּוֹלְדוֹת כַּחֲדָא, קָרָא לוֹן אָדָם, דִּכְתִיב תּוֹלְדוֹת אָדָם.

לְבָתָר דְּאִתְגַּלְיָיא מִלְּתָא, מִגּוֹ סְתִימוּ עִלָּאָה קַדְמָאָה דִּקְרָא, בָּרָא אָדָם לְתַתָּא, דִּכְתִיב בְּיוֹם בְּרוֹא אֱלֹהִים אָדָם בִּדְמוּת אֱלֹהִים עָשָׂה אוֹתוֹ. בִּדְמוּת (ס״א דָּא אִיהוּ) דְּאָדָם אִיהוּ כְּהַאי חֵיזוּ דְּאִתְחָזֵי

דִּיוּקְנִין בֵּיהּ, וְאִינּוּן דִּיוּקְנִין לָא קַיְימִין בְּהַהוּא חֵיזוּ בְּדִיוּקְנָא בְקִיּוּמָא, אֶלָּא מִתְעַבְּרָן מִינֵּיהּ, אוֹף הָכִי בִּדְמוּת אֱלֹהִים.

דָּבָר אַחֵר, בִּדְמוּת אֱלֹהִים, דִּיוּקְנָא דְשַׁיְיפִין דְּכָר וְנוּקְבָא, בְּרָזָא (תהלים קלט) דְּאָחוֹר וָקֶדֶם. אָחוֹר: בְּרָזָא דְשָׁמוֹר. וָקֶדֶם: בְּרָזָא דְזָכוֹר. וּבְאִלֵּין תַּלְיָין כָּל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, שִׁית מְאָה וּתְלֵיסָר פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, כְּלָלָא דְּכוּלָּא. וְתָנֵינָן, אָחוֹר לְעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, וָקֶדֶם לְעוֹבָדָא דְמֶרְכָּבָה. וְכוּלָּא דָא בְּדָא תַלְיָא. בִּדְמוּת אֱלֹהִים, בְּהַהוּא דִיוּקְנָא מַמָּשׁ, וְהָא אוּקִים לֵיהּ מֹר.

תּוּ, זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם: לְדִיוּקְנִין, בְּרָזֵי דְּדִיוּקְנִין דְּבַר נָשׁ, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בְּאִינּוּן תּוֹלְדוֹת דְּבַר נָשׁ, דִּיוּקְנָא דְּרָזִין דְּבַר נָשׁ, בְּשַׂעְרָא, בְּמִצְחָא, בְּעַיְינִין, בְּאַנְפִּין. בְּשִׁפְוָון, וּבְשִׁרְטוּטֵי יְדִין, וּבְאוּדְנִין. בְּאִלֵּין שֶׁבַע בְּנֵי נָשָׁא אִשְׁתְּמוֹדְעָן.

בְּשַׂעְרָא. הַאי מָאן דְּשַׂעֲרֵיהּ קָמִיט, וְסָלִיק לְעֵילָא עַל רֵישֵׁיהּ, מָארֵיהּ דְּרָזִיזוּ. לְבֵיהּ קָמִיט כְּטוּפְסָא, לָאו כַּשְׁרָאן עוֹבָדוֹי. בְּשׁוּתָּפוּ אִתְרְחַק מִנֵּיהּ.

שַׁעֲרָא שְׁעִיעַ יַתִּיר, וְתָלֵי לְתַתָּא, טָב אִיהוּ לְשׁוּתָפוּ, וּרְוָוחָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ, וְאִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי לָאו הָכִי. מָאנֵי דְרָזִין אִיהוּ בְּאִינּוּן רָזִין עִלָּאִין. בְּרָזִין זְעִירִין לָא (דף ע״א ע״א) קַיְימָא בְּהוּ. עוֹבָדוֹי כַּשְׁרָאן וְלָא כַּשְׁרָאן.

וְאִי תָּלֵי לְתַתָּא, וְלָא שְׁעִיעַ, לִבֵּיהּ לָא דָּחִיל, מָאנֵיהּ דִּזְדוֹנָא אִיהוּ. כָּסִיף בְּעוֹבָדִין דְּכַשְׁרָן, וְיָאָן קָמֵיהּ, וְלָא עָבִיד. וְכַד אִיהוּ סִיב, אַהְדָּר לְמֶהֱוֵי דָחִיל וְיָאָן עוֹבָדוֹי. וְהָנֵי מִילֵּי, בְּמִילֵּי דְעָלְמָא. אֲבָל בְּמִילֵּי דִשְׁמַיָּא, יִצְלַח מָאן דְּיִקְרַב בֵּיהּ. לָא יִתְגַּלּוּן לֵיהּ רָזִין עִלָּאִין, אֲבָל רָזִין זְעִירִין טָב אִיהוּ לְנַטְרָא לוֹן, מִמִּלָּה זְעֵירָא עָבִיד רַב, וּמִלּוֹי אִשְׁתְּמָעוּ. וְרָזָא דָא זַי״ן, בְּאִינּוּן אַתְוָון דְּשִׁיעוּרָא דְּמֹר.

שַׁעֲרָא אוּכְמָא יַתִּיר צָהִיב, אַצְלַח בְּכָל עוֹבָדוֹי בְּמִלֵּי דְעָלְמָא, וּבַסְּחוֹרָא, וּבְדִדְמֵי לוֹן. וַתְרָן אִיהוּ דָא אַצְלַח לְחוֹדוֹי. מָאן דְּמִתְחַבֵּר בַּהֲדֵיהּ, לָא אַצְלַח לְיוֹמִין סַגִּיאִין, אֶלָּא אַצְלַח מִיַּד, וְהַהִיא אַצְלָחוּתָא פַּרְחָא מִנֵּיהּ. וְרָזָא דָא דְאִיהוּ בִּכְלָלָא דְאָת ז׳.

שַׁעֲרָא אוּכְמָא דְּלָא צָהִיב, לְזִמְנִין אַצְלַח, לְזִמְנִין לָא אַצְלַח. דָּא אִיהוּ לְשׁוּתָפוּ וּלְאִשְׁתַּדְּלָא בַּהֲדֵיהּ, טָב לִזְמַן קָרִיב, וְלָא לִזְמַן רָחִיק, דְּהָא לִזְמַן רָחִיק יַחֲשׁוֹב מַחֲשָׁבִין. וּבְגִין דְּלָא יִתְפָּרְשׁוּן מִגֵּיהּ, הֲוֵי טָב לִזְמַן קָרִיב. דָּא יִצְלַח בְּאוֹרַיְיתָא אִי יִשְׁתַּדַּל אֲבַתְרָהָא, וְיִצְלְחוּן בֵּיהּ אַחֲרָנִין. לֵית לֵיהּ רָזָא לִזְמַן רָחִיק.

דָּחִיק לִבָּא אִיהוּ. יֶחֱמֵי בְשַׂנְאוֹי. לָא יַכְלִין לֵיהּ שַׂנְאוֹי, וְאִיהוּ דָּחִיק לִבָּא, וְאִיהוּ בְּרָזָא דְּאָת י', דְּלָא קַיְּימָא בִּכְלָלָא דְּאָת ז', אֶלָּא י' בִּלְחוֹדוֹי, בְּרָזָא דְּאַתְוָון דְּקִיקִין.

שַׁעֲרָא דְּמָרִיט, יִצְלַח בְּעוֹבָדוֹי, וְרַמָּאָה אִיהוּ כַּפִּין בְּבֵיתֵיהּ. אִתְחֲזֵי דָּחִיל חַטָּאָה לְבַר, לָאו הָכִי לְגוֹ. דָּא עַד לָא סִיב. אִי שַׁעֲרֵיהּ מָרִיט, לְבָתָר דְּסִיב, אִתְהַפַּךְ מִכַּמָּה דְּהֲוָה בְּקַדְמִיתָא, הֵן לְטָב הֵן לְבִישׁ.

וְהָנֵי מִילֵי שַׁעֲרָא דְּמָרִיט בֵּין עֵינוֹי, עַל גַּבֵּי מוֹחָא, בַּאֲתָר דְּאָנַח תְּפִלִּין. וְאִי בַּאֲתָר אַחֲרָא דְּרִישָׁא, לָאו הָכִי. וְלָאו אִיהוּ (דף ע"א ע"ב) רַמָּאָה, אֶלָּא מָאֵרֵיהּ דְּלִישָׁנָא בִישָׁא. בִּלְחִישׁוּ, בְּלָא אֲרָמוּת

קָלָא. לְזִמְנִין דָּחִיל חַטָּאָה אִיהוּ, לְזִמְנִין לָא. וְדָא אִיהוּ בְּרָזָא דְּאָת ז', כַּד כָּלִיל אָת י'.

עַד הָכָא, רָזִין דְּשַׁעֲרָא לְמָרֵי מִדִּין, דְּיַדְעֵי אָרְחֵי וְרָזֵי דְּאוֹרַיְיתָא, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא טְמִירוּ דִּבְנֵי נָשָׁא, דְּאִינּוּן בְּצֶלֶם אֱלֹהִים סָתוּם שְׁמָא, דְּאִתְפְּרַשׁ לְכַמָּה אָרְחִין.

בְּרָזָא דְּמִצְחָא, בְּאָת נ', דְּאִיהוּ שְׁלִימוּ דְּאָת זַי"ן, לְזִמְנִין אִתְכְּלִילַת בְּרָזָא דְּאָת ז', וּלְזִמְנִין אִיהוּ בִּלְחוֹדָהָא. מִצְחָא דְּאִיהוּ דָּקִיק וְחַד, בְּלָא עִגּוּלָא דָא הוּא בַּר נָשׁ דְּלָא מִתְיַישְׁבָא בְּדַעְתֵּיהּ, חָשִׁיב דְּאִיהוּ חַכִּים, וְלֹא יָדַע. אִתְכְּהִיל בְּרוּחֵיהּ. חָיִיךְ (ס"א נָשִׁיךְ) בְּלִישָׁנֵיהּ כְּחִוְיָא.

קְמִיטִין דְּמִצְחֵיהּ רַבְרְבָן, וְלָאו אִינּוּן בְּזִוּוּגָא. בְּשַׁעֲתָא דְּמַלִּיל אִתְעֲבִידוּ אִינּוּן קְמִיטִין בְּמִצְחֵיהּ, וְלָאו בְּזִוּוּגָא. רְשִׁימִין אַחֲרָנִין דִּי בְמִצְחֵיהּ כֻּלְּהוּ בְּזִוּוּגָא. דָּא, בָּעֵי דְּלָא לְאִזְדַּוְּוגָא לֵיהּ, אֶלָּא זִמְנָא זְעֵירָא, וְלָא זִמְנָא סַגִּי. כָּל מַה דְּעָבַד וְחָשַׁב, אִיהוּ לְתוֹעַלְתֵּיהּ, וְלָא חָיִיש לְתוֹעַלְתָּא דְּאַחֲרָנִין. לָאו אִיהוּ מָאֵרֵי דְּרָזִין כְּלָל. דָּא אִיהוּ, (משלי יא) הוֹלֵךְ

רָכִיל מְגַלֶּה סוֹד, וְלָא חָשִׁיב מִלּוֹי כְּלָל. דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְּאָת נ' דִּכְלִילָא בְּאָת ז', וְלָא אִקְרֵי נֶאֱמָן רוּחַ בְּקִיּוּמָא.

מִצְחָא דָּקִיק בְּעִגּוּלָא, דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ חַכִּימָא, בְּמָה דְּאִסְתָּכַּל. לְזִמְנִין אִתְבְּהִיל בְּרוּחֵיהּ. וְרִחִימוּ דִּילֵיהּ בְּחֶדְוָה. רַחֲמָן אִיהוּ עַל כֹּלָּא, אִסְתָּכַּל בְּמִלִּין סַגִּיאִין. אִי יִשְׁתָּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא לֶהֱוֵי חַכִּים יַתִּיר.

תְּלַת קְמִיטִין עִלָּאִין רַבְּרְבִין בְּמִצְחֵיהּ בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהוּ מַלִּיל. תְּלַת קְמִיטִין קָרִיב לְעֵינָא חַד. וּתְלַת קְמִיטִין עַל עֵינָא אַחֲרָא. בָּכֵי בְשַׁעֲתָא דְּאַרְגִּיז. דָּא אִיהוּ טָב יַתִּיר מִכַּמָּה דְּאִתְחָזֵי. אַרְמִי בָתַר כִּתְפּוֹי כָּל מִלִּין דְּעָלְמָא, בֵּין בְּעוֹבָדוֹי, בֵּין בְּמִלִּין אַחֲרָנִין, וְלָא חָיִישׁ. אַצְלַח בְּאוֹרַיְיתָא. כָּל בַּר נָשׁ (דף ע"ב ע"א) דְּיִשְׁתְּדַל בַּהֲדֵיהּ יַתִּיר מִמִּלִּין אַחֲרָנִין דְּעָלְמָא, לְזִמְנִין אִתְדְּבָק רְעוּתֵיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְזִמְנִין לָא. בְּדִינָא לָא אַצְלַח. אִתְרְחַק אִיהוּ מִן דִּינָא. וְרָזָא דָּא אָת נ' בִּלְחוֹדוֹי, דְּלָא אִתְכְּלִילַת בְּאָת ז'. וּבְגִין דְּלָא אִתְכְּלִילַת בְּאָת ז', אִתְרְחַק מִן דִּינָא, וְלָא קָאִים בֵּיהּ, וּרְחִימוּתָא אִיהוּ סִטְרָא דִּילֵיהּ.

מִצְחָא דְּאִיהוּ בְּלָא עִגּוּלָא, וְאִיהוּ רַבְּרְבָא. הַאי אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּכָל זִמְנִין כַּד קָאִים, וְכַד אָזִיל, כָּפִיף רֵישֵׁיהּ. הַאי אִתְפְּלִיג לִתְרֵין לְסִטְרִין, וְאִינּוּן סִטְרֵי שִׁגְעוֹנָא. סִטְרָא חָדָא אִיהוּ שִׁגְעוֹנָא דְּאִתְחָזֵי, וּבְנֵי נָשָׁא אַחֲרָנִין יַדְעִין שִׁגְעוֹנָא, דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָא קַמֵּי כֹלָּא, וְאִיהוּ טִפְּשָׁא.

בְּמִצְחֵיהּ אִית אַרְבָּעָה קְמִיטִין רַבְּרְבִין, לְזִמְנִין בְּשַׁעֲתָא דְּמַלִּיל קָמִיט לוֹן בְּמִצְחֵיהּ, וּלְזִמְנִין דְּאִתְפְּשַׁט מִצְחֵיהּ בְּמַשְׁכֵּיהּ, וְלָא אִתְחֲזוּן. אִינּוּן קְמִיטִין אִתְחֲזוּן, קְמִיטִין אַחֲרָנִין רַבְּרְבִין בְּסִטְרָא דְּעֵינוֹי, חַיִּיךְ לְמַגָּנָא. פּוּמֵיהּ רַבְּרְבָא. לָאו אִיהוּ בַּר נָשׁ לְתוֹעַלְתָּא. סִטְרָא אַחֲרָא אִיהוּ. שִׁגְעוֹנָא דְּאִתְכַּסֵּי בֵּיהּ, וּבְנֵי נָשָׁא לָא מִסְתַּכְּלָן בֵּיהּ. וְאִיהוּ אִתְחַכָּם בְּמָה דְּאִשְׁתַּדַּל, וַאֲפִילוּ בְּאוֹרַיְיתָא, אֲבָל לָא לִשְׁמָהּ, אֶלָּא בְּגִין לְאִתְגָּאָה בִּפְנֵי עַמָּא. וְכֹלָּא בִּלְחִישׁוּ וּבְגַאֲוַת לִבָּא, לְאַחֲזָאָה דְּאִיהוּ זַכָּאָה וְלָאו חָכִי. כָּל מִלּוֹי לָאו אִינּוּן לִשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא בְּגִין בְּנֵי נָשָׁא. וְחָשִׁיב מַחֲשָׁבִין, וְאַנְהִיג גַּרְמֵיהּ. כְּמִנְהָגָא דִּלְבַר, דְּיִסְתַּכְּלוּן בֵּיהּ. הַאי אִיהוּ בְּרָזָא דְּאָת נ', דִּי בִכְלָלָא דְּאָת ז'.

מִצְחָא דְּאִיהוּ בְּעִגּוּלָא רַבְּרָבָא, פִּקִּיחָא אִיהוּ, דָּבְרָנוּ (ס"א דְּכָרְנוּ) דְּכוּלָּא בֵּיהּ. יָדַע בְּכָל מַה דְּאִשְׁתַּדַּל, אֲפִילוּ בְּלָא אוּמָנָא דְּיוֹלִיף לֵיהּ. אַצְלַח בְּכָל מַה דְּאִשְׁתַּדַּל. וּבְמָמוֹנָא, לְזִמְנִין אַצְלַח, לְזִמְנִין לָא. מִמִּלָּה זְעֵירָא אִסְתָּכַל בְּמִלִּין סַגִּיאִין. נָבוֹן אִקְרֵי. לָא חָיִישׁ לְמִלִּין דְּעָלְמָא, וַאֲפִילוּ דְּיִנְדַּע דְּיִתְכְּסִיף (דף ע"ב ע"ב) בְּהוּ לָא חָיִישׁ לוֹן, וְלָא שָׁוֵי עַל לִבֵּיהּ. רָכִיךְ לִבָּא אִיהוּ.

תְּרֵין קְמִיטִין עִלָּאִין רַבְּרְבִין בְּמִצְחֵיהּ. חַד קְמִיטָא עַל עֵינָא חַד, וְחַד קְמִיטָא עַל עֵינָא אַחֲרָא. וְאִשְׁתְּכָחוּ תְּלַת קְמִיטִין רַבְּרְבִין בְּמִצְחֵיהּ, בְּאִלֵּין דְּעַיְינִין, בַּר קְמִיטָא תַּתָּאָה, דְּאִיהוּ אִתְפְּלַג עַל עַיְינִין. דָּא חָשִׁיב מַחֲשָׁבִין לְגוֹ וְלָא לְבַר. בְּגִין דְּלָא חָשִׁיב לִבְנֵי נָשָׁא בְּעוֹבָדוֹי, וְדָחִיל אִיהוּ לְפוּם שַׁעֲתָא, וְלָא יַתִּיר. לְפַיּוּסָא, אִתְפַּיְיסָא בְּעוֹבָדוֹי דִּלְבַר מִקָּמֵי בְּנֵי נָשָׁא, לָאו אִינּוּן, אֶלָּא לְזִמְנִין כְּרַבְיָא, וּלְזִמְנִין בְּחָכְמָה. דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְּאָת נ', דְּאִיהוּ בְּלְחוֹדוֹי, דְּלָא אִתְכְּלִיל בְּאָת ז'. וְחַלְשָׁא אִיהוּ, דְּלָא אִתְכְּלִיל בְּאִלֵּין אַתְוָון קַדְמָאֵי, אֶלָּא אִסְתְּמִיךְ לְאָת ס' לְאִתְכְּלָלָא בֵּיהּ. וְלָא בְּאַתְוָון קַדְמָאֵי. עַד הָכָא רָזִין דְּחָכְמָתָא דְּמִצְחָא.

בְּרָזָא דְּעַיְינִין, בְּרָזָא דְּאָת ס׳, בְּהַהוּא גַּוְונָא דְּסַחֲרָא לְבַר, וּכְמָה דְיָתְבָא עֵינָא, דְּיָתְבָא עַל שְׁלִימוּ, דְּלָא שְׁקִיעַ, הַאי לָאו רַמְּאָה הִיא, וְרָחִיק מֵרַמְּאוּתָא, דְּלָא אִית בֵּיהּ כְּלָל.

גַּוְונֵי דְּעַיְינִין אִינּוּן ד׳. חִוָּורוּ לְבַר, דְּסַחֲרָא עֵינָא, כְּגַוְונָא דְּכָל בַּר נָשׁ. לְגוֹ מִגֵּיהּ אוּכְמָא דְּסַחֲרָא, וְאִתְכְּלִיל חִוָּורוּ וְאוּכְמוּ כַּחֲדָא. לְגוֹ מִגֵּיהּ יְרוֹקָא. וְאִתְכְּלִיל בְּאוּכְמָא. לְגוֹ מִגֵּיהּ הַהוּא בַת עֵינָא, נְקוּדָא אוּכְמָא. דָּא אִיהוּ בַר נָשׁ דְּחַיְיךְ תָּדִיר, וְחַדֵּי בְּחֵדוּ. וְחָשִׁיב מַחֲשָׁבִין לְטָב, וְלָא אִשְׁתְּלִימוּ אִינּוּן מַחֲשָׁבִין, בְּגִין דְּסָלִיק לוֹן מִיַּד מֵרְעוּתֵיהּ. אִשְׁתַּדַּל בְּמִילֵי דְעָלְמָא. וְכַד אִשְׁתַּדַּל בְּמִילֵי דִשְׁמַיָּא, אַצְלַח. הַאי אִצְטְרִיךְ לְאִתַּתְקְפָא בֵּיהּ לְאִשְׁתַּדְּלָא בְאוֹרַיְיתָא, דְּהָא יִצְלַח בָּהּ.

גְּבִינֵי עֵינוֹי רַבְרְבִין, וְכַסְיָין לְתַתָּא. בְּאִינּוּן גַּוְונִין דְּעֵינָא אִית רְשִׁימִין סוּמָקִין דְּקִיקִין בְּאַרְכָּא. אִינּוּן רְשִׁימִין אִקְרוּן אַתְוָון זְעִירִין דְּעֵינָא. בְּגִין דְּאִינּוּן גַּוְונִין דְּעֵינָא. אִי (דף ע"ג ע"א) נְהִרִין בִּנְהִירוּ, הַהוּא נְהִירוּ סָלִיק אַתְוָון לְאִתְחַזָּאָה, לְאִינּוּן מָאנֵי דְמִדִּין. בְּאִינּוּן רְשִׁימִין אַחֲרָנִין דְּקִיקִין, וְהַאי אִיהוּ בְּאָת ס׳, וּכְלִילָא בְּאָת ה׳.

עַיְינִין יְרוֹקִין דְּסַחֲרִין (נ"א דְּמִסְחַרָא) בְּחִוָּורוּ, וּמִתְעָרְבִין אִינּוּן יְרוֹקִין, בְּהַהוּא חִוָּורוּ. רַחֲמָנָא אִיהוּ, וְאִיהוּ חָשִׁיב תָּדִיר לְתוֹעֵלְתֵּיה, וְלָא חָשִׁיב לְנִזְקָא דְּאַחֲרָנִין כְּלוּם.

גַּוְונָא אוּכְמָא לָא אִתְחֲזֵי בֵּיהּ. חָמִיד אִיהוּ וְלָא מִסְטְרָא בִישָׁא. וְאִי סַלְקָא בִידֵיהּ מִסְטְרָא בִישָׁא, לָא יֵתוּב מִנֵּיהּ. מְהֵימָנָא אִיהוּ בְּמָה דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָא. וּבַמֶּה דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדְעָא לָאו מְהֵימָנָא אִיהוּ. מָארֵיהּ דְּרָזִין אִיהוּ, בְּמִלָּה דְּאִיהוּ רָזָא, עַד דְּיִשְׁמַע לְהַהוּא רָזָא בְּאָתָר אַחֲרָא. כֵּיוָן דִּשְׁמַע לֵיהּ גַּלֵּי כֹּלָּא. וְלָאו עִמֵּיהּ רָזָא כְּלָל, דְּכָל מִלּוֹי לָאו אִינּוּן בִּשְׁלִימוּ. גַּוְונֵי עֵינוֹי סָחֲרָן בְּחִוָּורוּ וּבִירוֹקָא. דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְּאָת ה', וְאִתְכְּלִיל בְּאָת ז', וּבְאָת ס'.

עַיְינִין צְהִיבִין יְרוֹקִין, שִׁגְעוֹנָא אִית בֵּיהּ. וּבְגִין שִׁגְעוֹנֵיהּ אִיהוּ פּוּם מְמַלֵּל רַבְרְבָן, וְעָבִיד גַּרְמֵיהּ כְּבַר נָשׁ רַב, בְּרַבְרְבָנוּ. וּמַאן דְּאִתְתָּקַף בֵּיהּ, נָצַח לֵיהּ. לָא אִתְחֲזֵי לְרָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּהָא לָא שָׁכִיךְ בְּלִבֵּיהּ, בְּאִינּוּן רָזִין. דְּעָבִיד גַּרְמֵיהּ רַב בְּהוּ. דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְּאָת ה', וְאִתְכְּלִיל בְּאָת ז'

בִּלְחוֹדוֹי, וְאִתְרְחַק מֵאָת ס'. וּבְגִין דְּאִיהוּ עָבֵד גַּרְמֵיהּ בְּרַבְרְבָנוּ, אִתְרְחַק מִנֵּיהּ מֵאָת ס', וְלָא אִתְקְרִיב בַּהֲדֵיהּ. דָּא כַּד אִיהוּ מַלִּיל, עָבִיד קְמִיטִין סַגִּיאִין בְּמִצְחֵיהּ.

עַיְינִין חִוָּורִן, דְּסַחֲרָן זְעֵיר בִּירוֹקָא, מָאֲרֵיהּ דְּרוּגְזָא, וְרַחֲמָנָא אִיהוּ לְרוֹב זִמְנִין. וְכַד אִתְמְלֵי רוּגְזָא, לֵית בֵּיהּ רְחִימוּ כְּלָל, וְאִתְהַפָּךְ לְאַכְזָרִיּוּת. לָאו אִיהוּ מָאֲרֵיהּ דְּרָזִין, דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְאָת ה', דְּאִתְכְּלִיל בְּאָת ס'.

עַיְינִין יְרוֹקִין וְחִוָּורִן כַּחֲדָא, וּזְעֵיר מִגָּוֵון אוּכָם בְּהוּ, דָּא אִיהִי מָאֲרֵיהּ דְּרָזִין, וְאַצְלַח בְּהוּ. וְאִי שָׁאֲרִי (דף ע"ג ע"ב) בְּאַצְלָחוּתָא אַצְלַח וְסָלִיק. שַׁנְאוּי לָא יַכְלִין לֵיהּ, וְאִיהוּ שַׁלִּיט עָלַיְיהוּ בְּשׁוּלְטָנוּ, וְאִתְכַּפְיָין קָמֵיהּ. דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְאָת כ', דְּאִתְכְּלִיל בְּרָזָא דְאָת ס'. וְעַל דָּא אִיהוּ שַׁלִּיט, אִי שָׁאֲרִי בֵּיהּ. עַד הָכָא רָזִין דְּעַיְינִין לְאִינּוּן מָאֲרֵי דְּחָכְמְתָא.

רָזָא דְּאַנְפִּין, לְאִינּוּן מָאֲרֵי דְּחָכְמְתָא פְּנִימָאָה. דְּיוּקְנִין דְּאַנְפִּין, לָאו אִינּוּן בִּרְשִׁימִין דִּלְבַר, אֶלָּא בְּגוֹ רְשִׁימָא דְּרָזִין פְּנִימָאִין. דְּדִיוּקְנִין דְּאַנְפִּין,

מִתְהַפְּכָן מִגּוֹ דִּיוּקְנִין דִּרְשִׁימוּ דְּאַנְפִּין, סְתִימִין בְּרוּחָא דְּשַׁרְיָא לְגוֹ. וּמִגּוֹ הַהוּא רוּחָא, אִתְחֲזֵי לְבַר דִּיוּקְנִין דְּאַנְפִּין, דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָן לְגַבֵּי אִינּוּן חַכִּימִין.

דִּיוּקְנִין דְּאַנְפִּין אִשְׁתְּמוֹדְעָן מִגּוֹ רוּחָא. רוּחָא אִית בְּבַר נָשׁ, דְּרָזִין דְּאַתְוָון חֲקִיקִין בֵּיהּ. וְכֻלְּהוּ אַתְוָון סְתִימִין גּוֹ הַהוּא רוּחָא, וּלְפוּם שַׁעֲתָא סַלְקִין רְשִׁימִין דְּאִינּוּן אַתְוָון לְגוֹ אַנְפִּין. וּכְמָה דְּאִינּוּן אַתְוָון סַלְקִין, הָכִי אִתְחֲזוּן אַנְפִּין, בְּדִיוּקְנִין רְשִׁימִין לְפוּם שַׁעֲתָא, בְּחֵיזוּ דְּלָא קַיְּימָא. בַּר אִינּוּן מָאנֵי דְּחָכְמְתָא דְּאִתְקַיְּימָן בְּהוּ, וְלָא אִתְנְשֵׁי מִנַּיְיהוּ.

הַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי עָלְמָא דְּאָתֵי, (איהו רָזָא דְאוֹרַיְיתָא) וּמִתַּמָּן נַפְקָא רָזָא דְאוֹרַיְיתָא, בְּכֻלְּהוּ אַתְוָון דְּאִינּוּן תְּרֵין וְעֶשְׂרִין אַתְוָון, כְּלָלָא דְכֹלָּא. וְהַהוּא נַהֲרָא דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, נָטִיל כֹּלָּא. וְכַד פַּרְחָן מִגֵּיהּ אִינּוּן רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, כֻּלְּהוּ מִצְטַיְּירָן בְּצִיּוּרָא דְּאִינּוּן אַתְוָון, וְהָכִי נַפְקֵי כֻּלְּהוּ. וּבְגִין כָּךְ, רוּחָא דְּבַר נָשׁ דְּמִצְטַיְּירָא בְּצִיּוּרָא דְּאַתְוָון, עָבִיד צִיּוּרָא בְּאַנְפִּין.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, אִי הָכִי צִיּוּרָא דְּאִימָּא, לָא מִצְטַיְּירָא גּוֹ הַהוּא רוּחָא, אָמְרוּ, הָכִי שְׁמַעְנָא מִגֵּיהּ דְּמוֹר, דְּצִיּוּרָא דְּאַתְוָון מִסִּטְרָא דִּלְעֵילָא, וְצִיּוּרָא דְּאִימָּא מִצְטַיְּירָא בְּהַהוּא רוּחָא לְתַתָּא. צִיּוּרָא דְּאַתְוָון אִתְגְּנִיזוּ לְגוֹ, וְצִיּוּרָא דְּאִימָּא בָּלִיט לְבַר.

צִיּוּרָא דְּאִימָּא, פְּנֵי אָדָ"ם, פְּנֵי אַרְיֵ"ה, פְּנֵי שׁוֹ"ר, פְּנֵי נֶשֶׁ"ר. וְרוּחָא עָבִיד צִיּוּרָא דְּכֻלְּהוּ לְבַר לְפוּם שַׁעֲתָא, בְּגִין דְּכָל מַה דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא (דף ע"ד ע"א) דְּרוּחָא בָּלְטָא לְבַר, וְאִתְחַזֵּי וְאִתְגְּנִיז. וְכָל הָנֵי דִּיוּקְנִין, אִתְחַזְיָין, מִתְצַיְּירָן בְּצִיּוּרָא דְּאַתְוָון אַף עַל גַּב דְּאִינּוּן גְּנִיזִין. אִלֵּין אַרְבַּע דִּיוּקְנִין אִתְחַזְיָין לְפוּם שַׁעֲתָא, לְאִינּוּן מָאנֵי דְעַיְינִין, דְּיַדְעִין בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ.

צִיּוּרָ"א קַדְמָאָ"ה, כַּד אָזִיל בַּר נָשׁ בְּאוֹרַח קְשׁוֹט, אִינּוּן דְּיַדְעִין בְּרָזִין דְּמָרֵיהוֹן מִסְתַּכְּלָן בֵּיהּ, בְּגִין דְּהַהוּא רוּחָא דִּלְגַו, מִתַּתְקְנָא בֵּיהּ, וּבָלִיט לְבַר, צִיּוּרָא דְּכֹלָּא. וְהַהוּא צִיּוּרָא אִיהוּ צִיּוּרָא דְּאָדָם, וְדָא אִיהוּ צִיּוּרָא שְׁלִים יַתִּיר מִכָּל צִיּוּרִין. וְדָא אִיהוּ צִיּוּרָא, דְּאַעְבַּר לְפוּם שַׁעֲתָא, קָמֵי

עֵינַיְיהוּ דְּחַכִּימֵי לִבָּא. הַאי כַּד מִסְתַּכְּלָן בְּאַנְפּוֹי לְבַר, אִינּוּן אַנְפִּין דְּקַיְימָן קָמֵיהּ, עַיְינִין דְּלִבָּא רָחִים לוֹן.

אַרְבַּע סִימָנִין דְּאַתְוָון אִית בְּהוּ, שׁוּרְיְיקָא חַד בָּלִיט בִּשְׁכִיבוּ, מִסְטָרָא דִּימִינָא, וְשׁוּרְיְיקָא חַד דְּכָלִיל תְּרֵין אַחֲרָנִין דַּאֲחִידָן בֵּיהּ, בְּסִטְרָא דִשְׂמָאלָא. וְאִלֵּין ד' סִימָנִים, אִינּוּן ד' אַתְוָון, דְּאִקְרוּן עֵדוּת וְסִימָנָא דָא ע'. הַהוּא שׁוּרְיְיקָא דִסְטַר יְמִינָא, דְּבָלִיט בִּשְׁכִיבוּ. ד' וְאִינּוּן תְּרֵין אַתְוָון דְּמִתְחַבְּרָן בֵּיהּ (ס"א ו"ת אִינּוּן עֵדוּת,) ו"ת אִינּוּן הַהִיא שׁוּרְיְיקָא דְכָלִיל תְּרֵין אַחֲרָנִין, וְדָא אִיהוּ רָזָא דִכְתִיב, (תהלים פא) עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ דְּכָל מָאן דְּהָמָא לֵיהּ הָוָה רָחִים לֵיהּ בְּלִבּוֹי, וּבְרַחִימוּ אִשְׁתְּלִים.

זַרְעָא דְּדָוִד מִתְהַפְּכָן בֵּיהּ חֵיזוּ דִגְוָונִין, וּבְגִין כָּךְ טָעָה שְׁמוּאֵל, דִּכְתִיב, (שמואל א טז) אַל תַּבֵּט אֶל מַרְאֵהוּ, בְּגִין דְּסִטְרָא אַחֲרָא הָוָה בֵּיהּ בֶּאֱלִיאָב, דְּלָא הָוָה הָכִי בְּדָוִד, דְּיוּקְנִין דְּדָוִד טְמִירִין אִינּוּן, דְּהָא דְיוּקְנִין דְּסִטְרָא אַחֲרָא, אִתְכְּלִיל גּוֹ דְּיוּקְנִין, וְהַהוּא דְיוּקְנָא דִסְטַר אַחֲרָא אִתְחֲזֵי בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא,

דְּאַעְבַּר עַל עַיְינִין לְפוּם שַׁעֲתָא, וּבָהִיל לִבָּא וְדָחִיל, וּלְבָתַר (שמואל א טז) וְטוֹב רוּאִי וַיְיָ' עִמּוֹ. וְדָא אִיהוּ עֵדוּת לְגַבֵּיהּ.

דְּיוּקְנָא דָא דְּאָדָם, כָּלִיל כָּל דְּיוּקְנִין, וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בֵּיהּ, הַאי לָא בָּהִיל בְּרוּחֵיהּ. בְּשַׁעֲתָא דְּרוּגְזֵיהּ אִיהוּ בְּנַיְיחָא, וּמְלוֹי בְּנַיְיחָא, וּמִיָּד אִתְפָּיֵים. (דף ע"ד ע"ב)

זַרְעָא דְּדָוִד דְּאִתְחָזֵי בֵּיהּ הַהוּא דְּיוּקְנָא בְּקַדְמִיתָא, דְּאַעְבַּר לְפוּם שַׁעֲתָא עַל עַיְינִין, בְּרוּגְזֵיהּ בְּנַיְיחָא, מִיָּד אִתְפָּיֵים. אֲבָל נָטִיר דְּבָבוּ כְּנָחָשׁ לְסוֹפָא. בְּגִין דְּהַהוּא סִטְרָא גַּרְמָא לֵיהּ, דְּסַחֲרָא בְּכָל סִטְרִין. אֲבָל מוֹחָא דִבְגוֹ קְלִיפָּה וְלִבָּא מִתְיַשְׁרָא, וְיַצִּיבָא דָא לְאִינּוּן זַכָּאִין. אֲבָל חַיָּיבִין לָא מִתְעַבְּרָן מֵהַהוּא דְּיוּקְנָא קַדְמָאָה בִּישָׁא, וְאִתְחַבְּרָן (וְאִסְתָּאֲבָן) בֵּיהּ בְּכֹלָּא.

צִיּוּרָ"א תִּנְיָינָ"א, אִי הַהוּא בַּר נָשׁ לָא אָזִיל כָּל כַּךְ בְּאָרְחָא בִּישָׁא, וְאַסְטֵי מֵהַהוּא אָרְחָא, וְתָב לְמָאֲרֵיהּ, לָא דְּהוּא רְגִילָא בְּאָרְחוֹי דְּמִתַּקְּנָן, אֶלָּא אִיהוּ דְּהֲוָה בְּאִינּוּן אוֹרְחֵי מִתְעַדֵּי, וְסָטֵי מִנַּיְיהוּ וְתָב לְמָאֲרֵיהּ. הַאי אִיהוּ רוּחָא טָבָא שָׁאֲרֵי

לְמִשְׁרֵי עֲלוֹי, וּלְאִתַּתְקְפָא עַל זוֹהֲמָא קַדְמָאָה דְּהַוָּה בֵּיהּ, וּבָלִיט לְבַר, בְּאִסְתַּכְּלוּתָא, דְּעַיְינִין לְפוּם שַׁעֲתָא, כְּחַד דְּיוּקְנָא דְּאַרְיֵה דְּאִתְגַּבָּר הַאי בְּשַׁעֲתָא דְּחָמֵי לֵיהּ, הַהוּא חֵיזוּ גָּרִים לֵיהּ לְאַעְבָּר בְּלִבֵּיהּ אַרְיֵה דְּמִתְגַּבְּרָא לְפוּם שַׁעֲתָא.

הַאי מִסְתַּכְּלָן בְּאַנְפּוֹי לְבָתָר, אִינּוּן אַנְפִּין דְּלִבָּא לָא רָחִים לוֹן לְפוּם שַׁעֲתָא, וּמִיָּד תָּב לְבֵיהּ וְרָחִים לֵיהּ. כַּד מִסְתַּכְּלָן בֵּיהּ אַכְסִיף, וְחָשִׁיב דְּכֹלָּא יַדְעִין בֵּיהּ. אַנְפּוֹי חַפְיָין דָּמָא לְפוּם שַׁעֲתָא, מִתְהַפְּכָן לְחִוְּורָא אוֹ לִירוֹקָא.

תְּלַת שׁוּרְיֵיקָן אִית בְּאַנְפּוֹי. חַד לִימִינָא, דְּדָא אִתְפָּשַׁט בְּאַנְפּוֹי וְאִתְאַחִיד בֵּיהּ. חַד דְּסַלְקָא לְחוֹטָמֵיהּ לְעֵילָא, וּתְרֵין לִשְׂמָאלָא. וְחַד דְּאִתְפָּשַׁט לְתַתָּא מֵאִינּוּן תְּרֵין, וְאָחִיד בְּהַאי וּבְהַאי. וְאִלֵּין אִינּוּן אַתְוָון דְּמִתְחַקְּקָן בְּאַנְפּוֹי, וְאִלֵּין בַּלְטִין דְּלָא שְׁכִיבִין. וְכַד מִתְיַישְׁבָא וְאַרְגִּיל בְּאֹרַח קְשׁוֹט, שְׁכִבִין.

וְרָזָא דְּאִינּוּן אַתְוָון אִיהוּ קָרִיב. דָּא הַוָּה רָחִיק, וְהַשְׁתָּא אִינּוּן אַתְוָון בַּלְטִין בְּאַנְפּוֹי, וְסָהֲדִין בֵּיהּ בִּבְהִילוּ. וְסִימָנָא דָּא ק' (ד"א ה') מִסְּטָר יְמִינָא

אַתְוָון אַחֲרָנִין מִסְּטָר (דף ע"ה ע"א) שְׂמָאלָא, וְאַף עַל גַּב דְּשׁוּרַיְיקֵי אַחֲרָנִין אִתְחֲזוּן בְּאַנְפּוֹי, לָא בַלְטִין לְבַר כְּהֲנֵי. בַּר בְּזִמְנָא דְהַוָה אָזִיל בְּעַקִּימוּ.

הַאי אִיהוּ זַרְעָא דְדָוִד, אִתְהַפַּךְ מֵחֵיזוּ דָא. בְּקַדְמִיתָא אִתְחֲזֵי בְּדִיוּקְנָא דְּאָדָם, וּלְבָתַר קַיְימָא בְּדִיוּקְנָא דְאַרְיֵה, וְאִתְפְּרַשׁ בְּדִיוּקְנָא דְסִטְרָא אַחֲרָא, וּבְכֹלָּא, מִתְהַפְּכָא מִשְּׁאָר בְּנֵי נָשָׁא.

צִיּוּרָ"א תְּלִי"תָאָה, אִי הַהוּא בַּר נָשׁ אָזִיל בְּאָרְחָא דְּלָא מִתַּתְקְנָא, וְסָטֵי אוֹרְחוֹי מֵאָרְחֵי דְאוֹרַיְיתָא, הַהוּא רוּחָא קַדִּישָׁא אִסְתַּלָּק מִנֵּיהּ, וְרוּחָא אַחֲרָא אִתְחֲזֵי בֵּיהּ, וּדְיוּקְנָא אַחֲרָא, וּבָלִיט לְבַר, בְּאִסְתַּכְּלוּתָא דְעַיְינִין דְּחַכִּימֵי לִבָּא, לְפוּם שַׁעֲתָא דִּיוּקְנָא דְשׁוּר. בְּשַׁעֲתָא דְּחָמָאן לֵיהּ, מַעְבְּרָן בְּלִבַּיְיהוּ הַהוּא דִיוּקְנָא, וְאִסְתַּכְּלָן בֵּיהּ.

תְּלַת קוּרְטָמֵי סוּמָקֵי בְּאַנְפּוֹי, בְּסִטְרָא דִימִינָא, וְאִינּוּן שׁוּרַיְיקֵי סוּמָקִין דְּקִיקִין. וּתְלַת בִּשְׂמָאלָא, וְאִלֵּין אִינּוּן אַתְוָון דְּבַלְטִין בֵּיהּ. חַד אִיהוּ שׁוּרַיְיקָא דָקִיק בְּעִגּוּלָא, וּתְרֵין דְּקִיקִין אַחֲרָנִין עָלֵיהּ, וְכֻלְּהוּ בְּעִגּוּלָא. וּכְדֵין שְׁקִיעִין עֵינוֹי.

וְרָזָא דְּאִינּוּן אַתְוָון. חַד אִיהוּ כ', תְּרֵין אַחֲרָנִין ר"ת אִינּוּן. וְכֵן לִסְטַר שְׂמָאלָא, וְסִימָנָא דָא הַהוּא דִכְתִיב, (ישעיה ג) הַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנְתָה בָם וְאִלֵּין אַתְוָון אִינּוּן בַּלְטִין בְּאַנְפִּין, עַל כָּל שְׁאַר שׁוּרָיָיקִין. וְאִי תָּב מִשְׂמָאלָא לִימִינָא, אִתְכַּפְיָא הַהוּא רוּחָא וְאִתְתָּקַף רוּחָא דְּקֻדְשָׁא, וְאִלֵּין שׁוּרָיָיקִין שְׁכִיבוּ, וְאַחֲרָנִין בַּלְטִין לְבַר, כְּמָה דְאִתְּמַר.

זַרְעָא דְּדָוִד אִיהוּ בְּהִפּוּכָא, אִתְחַזְיָא בְּדִיוּקְנָא דְּאַרְיֵה בְקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר אִתְהַדַּר בְּדִיוּקְנָא דְשׁוֹר. תְּרֵין שׁוּרָיָיקִין אוּכְּמִין בְּאַנְפּוֹי, חַד מִימִינָא, וְחַד מִשְׂמָאלָא, וְאִלֵּין אִינּוּן אַתְוָון, חַד אִקְרֵי ד', וְחַד אִקְרֵי ע', וְכֹלָּא מִתְהַפְּכָא מִשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא.

צִיּוּרָ"א רְבִיעָ"אָה, דָּא אִיהוּ צִיּוּרָא דְּבַר נָשׁ, דְּקַיְימָא תָּדִיר לְאִתְתַּקְנָא עַל רָזָא דְּמִלְקַדְמִין, הַאי אִיהוּ חֵיזוּ לְחַכִּימֵי לִבָּא בְּדִיוּקְנָא דְּנָשֶׁר. הַהוּא רוּחָא דִילֵיהּ אִיהוּ רוּחָא חַלְשָׁא. הַאי לָא אַחְזֵי בְּאַנְפִּין אַתְוָון דְּבַלְטִין לְבַר, דְּהָא אִתְאָבִידוּ מִנֵּיהּ, וְאִשְׁתְּקָעוּ בְּזִמְנָא אַחֲרָא דְּמִלְקַדְמִין, דְּאִסְתָּלָקוּ מִנֵּיהּ, וְעַל דָּא לָא בַּלְטִין בֵּיהּ.

וְרָזָא דִּילֵיהּ, עֵינוֹי לָא נְהִירִין בִּנְצִיצוּ, כַּד אִיהוּ בְּחֶדְוָה. וּבְזִמְנָא דְּסָפַר שְׂעַר רֵישֵׁיהּ וְדִיקְנֵיהּ. בְּגִין דְּרוּחֵיהּ לָא נָהִיר לֵיהּ בְּאַתְוָון, וְאִשְׁתְּקַע נְצִיצוּ דִּילֵיהּ דְּחֶדְוָה בְּקַדְמִיתָא. לָא קַיְּימָא בְּאִסְתַּכְּלוּתָא דְּאַנְפִּין לְאִסְתַּכְּלָא. וְרָזָא דְּהַאי (קהלת ד) וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ מִן הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים עֲדֶנָה. זַרְעָא דְּדָוִד, (תהלים כה) סוֹד יְיָ' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם.

בְּרוּחָא דְּבַר נָשׁ, אִצְטַיָּירוּ אַתְוָון, כְּמָה דְּאִתְּמַר, וְאִיהוּ בָּלִיט לוֹן לְבַר, וְאִתְמְסַר חָכְמָתָא דָּא לְחַכִּימֵי לִבָּא לְמִנְדַּע וּלְאִשְׁתְּמוֹדְעָא, רוּחָא קַיְּימָא בְּרָזָא (בראשית ה) דְּזֶה סֵפֶר, וְכֹלָּא בְּרָזָא דָּא קַיְּימָא, בַּר חֵיזוּ דְּאַנְפִּין דְּאִתְּדָן בְּגַוְונָא אַחֲרָא, כְּפוּם שׁוּלְטָנוּ (דף ע"ה ע"ב) דְּרוּחָא, אוֹ מָאנֵיהּ דְּרוּחָא. זַכָּאִין אִינּוּן חַכִּימִין דְּכֹלָּא אִתְּמְסַר לוֹן לְמִנְדַּע. עַד הָכָא רָזָא דְּאַנְפִּין.

מִכָּאן וּלְהַלְאָה בְּרָזָא דְּשִׁפְוָון, בְּאָת פ' דְּכָלִיל בְּרָזָא דְּאָת ס'. שִׁפְוָון רַבְּרְבָן, דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ מַלִּיל בְּלִישָׁנָא בִישָׁא, וְלָא אַכְסִיף, וְלָא דָחִיל, מָאנֵי דְּמַחְלוֹקֶת, רְכִילָא אִיהוּ בֵּין הַאי

לְהַאי. (משלי ו) וּמְשַׁלֵּחַ מְדָנִים בֵּין אַחִים. לָאו אִיהוּ מָאֲרֵיהּ דְּרָזִין, וְכַד אִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא מְכַסֶּה רָזִין, אֲבָל מָאֲרֵיהּ דְּלִישָׁנָא בִישָׁא, וְלָא שָׁוֵי דְּחִילוּ בְּלִבֵּיהּ.

וְסִימָנָא דָּא, אָת פ׳ דְּכָלִיל בְּאָת ר׳ וְלָא אִתְכְּלִיל בְּאָת ס׳. הַאי אִיהוּ דְּאִתְחָזֵי דְּאִיהוּ זַכָּאָה, וְלָאו דָּחִיל חַטָּאָה אִיהוּ, וְלָא בָעֵי לְאִשְׁתַּדְּלָא אֲבַתְרֵיהּ, בְּגִין דְּכָל מִלּוֹי אִינּוּן בְּפוּמָא וְלָא בְּגוּפָא.

שִׁפְוָון עַתִּיקִין בְּעַתִּיקוּ, וְלָאו דְּקִיקִין. הַאי אִיהוּ בַר נָשׁ מָאֲרֵיהּ דְּרוּגְזָא יַתִּיר. מָאֲרֵיהּ דִּזְדוֹנָא. לָא יְכִיל לְמִסְבַּל מִלָּה. מָאֲרֵי דְּלִישָׁנָא בִישָׁא בְּפַרְהֶסְיָא, בְּלָא כִּסּוּפָא כְּלַל. לְזִמְנִין אִשְׁתַּדַּל בְּלֵיצָנוּתָא. הַאי אִיהוּ בַר נָשׁ דְּבָעֵי לְאִתְרַחֲקָא מִנֵּיהּ.

אִתְמְלֵי דִּיקְנֵיהּ בְּשַׂעְרָא, הַהוּא, לִישָׁנָא בִישָׁא, אוֹרֵי עָלֵיהּ בְּפַרְהֶסְיָא, לֵית לֵיהּ כִּסּוּפָא. אִשְׁתַּדַּל בְּמַחְלוֹקֶת. אַצְלַח בְּמִלֵּי דְעָלְמָא. חָמֵי בְשַׂנְאוֹי. דָּא אִיהוּ (משלי ו) קוֹרֵץ בְּעֵינָיו, עַל דָּא

אִתְמַר (משלי כא) הֵעֵז אִישׁ רָשָׁע בְּפָנָיו. דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְּאָת פ' בִּלְחוֹדוֹי, דְּלָא אִתְכְּלִיל בְּאָת ס' כְּלָל, וּלְזִמְנִין אִתְחַבָּר בְּאָת ר' בְּהַאי אָת ר' אִתְכְּלִיל.

בְּרָזָא דְּאוּדְנִין, מָאן דְּאוּדְנוֹי רַבְרְבִין, טִפְּשָׁא בְּלִיבֵּיהּ וְשִׁגְעוֹנָא בְּרוּחֵיהּ. מָאן דְּאוּדְנוֹי זְעִירִין, וְקַיְימִין עַל קִיּוּמָא. פִּקִיחָא דְּלִבָּא בְּאִתְעָרוּתָא אִיהוּ. צָבֵי לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּכֹלָּא. וְרָזָא דָּא אָת י' דְּאִתְכְּלִיל בְּכָל שְׁאַר אַתְוָון.

עַד הָכָא, רָזִין דְּדִיוּקְנִין דְּבַר נָשׁ. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, רָזִין אַחֲרָנִין בְּאַתְוָון דְּמֹר, דְּלָא קַיְימִין גּוֹ פַּרְצוּפָא, אֶלָּא לְמִנְדַּע רָזִין דְּהַאי פְּסוּקָא, גּוֹ דַּרְגִּין עִלָּאִין, בִּזְמַנִּין וּתְקִיפִּין דְּהַאי עָלְמָא, וְלָא זָכֵינָן בְּהוּ.

אָמַר ר' שִׁמְעוֹן, בָּנַי, זַכָּאִין אַתּוּן בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, וְזַכָּאִין עֵינַי, דְּיִזְכּוּן לְמֶיחֱמֵי דָּא, כַּד אֵיעוּל לְהַהוּא עָלְמָא דְּאָתֵי. בְּגִין נִשְׁמָתִי קָרֵי לְעַתִּיק יוֹמִין, הַאי קְרָא, (תהלים כג) תַּעֲרוֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צוֹרְרָי דִּשַׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי כוֹסִי רְוָיָה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרֵי עֲלָן, (ישעיה כו) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי צַדִּיק שׁוֹמֵר אֱמוּנִים.

אוֹף אינוּן פָּתְחוּ וְאָמְרוּ, כְּתִיב (יחזקאל א) **וְיֵדֵי אָדָם** מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, דְּאִינּוּן יְדִין לְקַבְּלָא מָאֵרֵיהוֹן דִּתְיוּבְתָּא דְתָבָאָן לְגַבֵּי (נ"א לְקַבֵּל) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֲבָל יְדֵי אָדָם, אִלֵּין אִינּוּן דְּיוּקְנִין וְרָזִין עִלָּאִין, דְּשַׁוֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּבַר נָשׁ, וְסִדֵּר לוֹן בְּאֶצְבְּעָן לְבַר וּלְגוֹ, וּבְהַהוּא כַּ"ף.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד בָּרָא לֵיהּ לְבַר נָשׁ, סִדֵּר בֵּיהּ, כָּל דְּיוּקְנִין דְּרָזִין עִלָּאִין, דְּעָלְמָא דִּלְעֵילָא, וְכָל דְּיוּקְנִין דְּרָזִין תַּתָּאִין, דְּעָלְמָא דִּלְתַתָּא, וְכֹלָּא מִתְחַקְּקָא בְּבַר נָשׁ, דְּאִיהוּ קָאִים בְּצֶלֶם אֱלֹהִים, בְּגִין דְּאִקְרֵי יְצִיר כַּ"ף.

וְרָזָא דְּכַ"ף, דְּאָת דָּא דְּאִקְרֵי כַּ"ף, דִּכְתִיב, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, דָּא אִיהוּ רָזָא דְּאָת כַּ"ף. אָת דָּא, אִית בֵּיהּ רָזִין עִלָּאִין, וְדִיוּקְנִין עִלָּאִין. בְּהַאי כַּ"ף תַּלְיָין עֶשֶׂר אֲמִירָן מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, חָמֵשׁ מִימִינָא, וְחָמֵשׁ מִשְּׂמָאלָא, וְאִינּוּן חַד בְּרָזָא חָדָא.

(תְּנַיְנָן כְּתִיב (יחזקאל כא) וְגַם אֲנִי אַכֶּה כַּפִּי אֶל כַּפִּי, דְּלֶהֱוֹוּ דָּא עִם דָּא בִּפְלוּגְתָּא וְיִסְתַּלְקוּ בִּרְכָּאן מֵעָלְמָא, הוֹאִיל וְגָאוֹתָא דְּיִשְׂרָאֵל אִתְיְהִיבַת לְעַמִּין. כַּד מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, כְּתִיב, (במדבר ז) כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מָלְאָה קְטֹרֶת רֶמֶז לְחִבּוּרָא

חָדָא.) וְכַד הֲווֹ בְּחִבּוּרָא חָדָא, כְּתִיב, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְגוֹ'. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים (אֶת הָאָדָם) דָּא סְלִיקוּ דְּמַחֲשָׁבָה בְּרָזָא פְּנִימָאָה. אֶת הָאָדָם: רָזָא דְּכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא, בְּצֶלֶם אֱלֹהִים רָזָא דְּכַף (אַחֲרָא). כַּד אִתְבְּרֵי אָדָם, מַה כְּתִיב, בֵּיהּ, (איוב י) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי (דף ע"ו ע"א) וְגוֹ'. אִי הָכִי הָאָדָם מַהוּ. אִי תֵּימָא, דְּאֵינוֹ אֶלָּא עוֹר וּבָשָׂר וְעַצָּמוֹת וְגִידִים, לָאו הָכִי, דְּהָא וַדַּאי הָאָדָם לָאו אִיהוּ אֶלָּא נִשְׁמָתָא. וְאִלֵּין דְּקָאָמַר עוֹר וּבָשָׂר עַצָּמוֹת וְגִידִים, כֻּלְּהוּ לָא הֲווֹ אֶלָּא מַלְבּוּשָׁא בִּלְחוֹדוֹי, מָאנִין אִינּוּן דְּבַר נָשׁ, וְלָאו אִינּוּן אָדָם. וְכַד הַאי אָדָם אִסְתַּלָּק, אִתְפַּשַּׁט מֵאִנּוּן מָאנִין דְּקָא לְבִישׁ.

עוֹר דְּאִתְלְבַּשׁ בֵּיהּ בַּר נָשׁ. וְכָל אִינּוּן עַצְמוֹת וְגִידִים, כֻּלְּהוּ בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא עִלָּאָה כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. עוֹר כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, כְּמָה דְאוֹלִיף מוֹר, בְּאִינּוּן יְרִיעוֹת, דִּכְתִיב, (תהלים קד) נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה. (שמות כה) עוֹרוֹת אֵלִים מְאָדָּמִים וְעוֹרוֹת תְּחָשִׁים. אִינּוּן מַלְבּוּשִׁין דִּלְעֵילָא, דִּמְסַכְּכֵי לְמַלְבּוּשָׁא, אִתְפַּשְׁטוּתָא דְשָׁמַיִם, דְּאִיהוּ מַלְבּוּשָׁא דִּלְבַר. יְרִיעוֹת אִינּוּן מַלְבּוּשָׁא דִּלְגַו, וְאִיהוּ קְרוּמָא דְּסָכִיךְ עַל בִּשְׂרָא.

עַצְמוֹת וְגִידִים, אִינּוּן רְתִיכִין, וְכָל אִינּוּן חַיָּילִין, דְּקַיְימִין לְגוֹ. וְכֻלְּהוּ מַלְבּוּשִׁין לִפְנִימָאָה, רָזָא דְאָדָם עִילָּאָה, דְּאִיהוּ פְּנִימָאָה.

אוֹף הָכִי רָזָא לְתַתָּא, אָדָם אִיהוּ פְּנִימָאָה לְגוֹ. מַלְבּוּשִׁין דִּילֵיהּ כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. עַצְמוֹת וְגִידִין, כְּגַוְונָא דְקָאמְרָן בְּאִינּוּן רְתִיכִין וּמַשִּׁירְיָין. בָּשָׂר אִיהוּ סָכִיךְ עַל אִינּוּן מַשִּׁירְיָין וּרְתִיכִין, וְקַיְימָא לְבַר, וְדָא רָזָא דְאִתְמַשְׁכָא (לְסִטְרָא) אַחֲרָא. עוֹר דְּסָכִיךְ עַל כֹּלָּא, דָּא אִיהוּ כְּגַוְונָא דְּאִינּוּן רְקִיעִין, דְּסָכִיכוּ עַל כֹּלָּא. וְכֻלְּהוּ מַלְבּוּשִׁין לְאִתְלַבְּשָׁא בְּהוּ. פְּנִימָאָה דִּלְגַו רָזָא דְאָדָם. וְכֹלָּא רָזָא, לְתַתָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. וְעַל דָּא וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹקִים, (תְּרֵי אֱלֹהִים חָכָא חַד כְּלַפֵּי דִכָר וְחַד כְּלַפֵּי נוּקְבָא) וְרָזָא דְאָדָם לְתַתָּא כֹּלָּא אִיהוּ בְּרָזָא דִּלְעֵילָא.

בְּהַאי רְקִיעָא דִּלְעֵילָא, דִּמְסַכֵּךְ עַל כֹּלָּא, אִתְרְשִׁימוּ בֵּיהּ רְשִׁימִין, לְאִתְחַזָּאָה וּלְמִנְדַּע בְּאִינּוּן רְשִׁימִין, דְּאִתְקְבִיעוּ בֵּיהּ מִלִּין וְרָזִין סְתִימִין. וְאִינּוּן רְשִׁימִין דְּכֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, דְּאִתְרְשִׁימוּ וְאִתְקְבִיעוּ בְּהַאי רְקִיעָא, דְּסָכִיךְ לְבַר. אוֹף הָכִי

עוֹר, דְּאִיהוּ סִכּוּכָא לְבַר בְּבַר נָשׁ, דְּאִיהוּ רְקִיעָא דְּסָכִיךְ עַל כֹּלָּא, אִית בֵּיהּ רְשִׁימִין וְשִׁרְטוּטִין, וְאִינּוּן כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי דְּהַאי עוֹר. לְאִתְחַזָּאָה בְּהוּ, וּלְמִנְדַּע בְּהוּ, מִלִּין וְרָזִין סְתִימִין, בְּכוֹכָבַיָּא וּמַזְלַיָּא, לְעַיְנָא בְּהוּ חַכִּימֵי לִבָּא, וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ לְמִנְדַּע אִסְתַּכְּלוּתָא בְּאַנְפִּין, בְּרָזִין דְּקָאָמַרְן, וְרָזָא דָא, (ישעיה מז) הוֹבְרֵי שָׁמַיִם הַחוֹזִים בַּכּוֹכָבִים.

וְדָא אִיהוּ, כַּד אִינּוּן נְהִירִין וְקַיְימִין, בְּלֹא רוּגְזָא. בְּזִמְנָא דְּרוּגְזָא שַׁלְטָא עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, דִּינָא אַחֲרָא אִתְמְסַר לְמִנְדַּע בֵּיהּ. בְּמָה דְּלָא אִתְיְיהִיב לְשַׁלְטָאָה, לְמִנְדַּע בְּזִמְנָא דְעַיְנָא (נ"א דִּדִינָא) שַׁלְטָא בִּרְקִיעָא.

אֲבָל אִסְתַּכְּלוּתָא דְּאַנְפִּין עַל אָרַח קְשׁוֹט, בְּשַׁעֲתָא דְּאַנְפִּין נְהִירִין, וְקַיְימָא בַּר נָשׁ עַל קִיּוּמָא, וְאִינּוּן רְשִׁימִין אִתְחַזּוּן בְּאֹרַח קְשׁוֹט, דִּכְדֵין בְּהַהוּא אִסְתַּכְּלוּתָא יְכִיל לְאִתְדָּנָא עַל בְּרְיֵיהּ יַתִּיר, וְאַף עַל גַּב דִּבְכֹלָּא כָּל אִינּוּן חַכִּימִין יַכְלִין לְאִסְתַּכְּלָא.

שִׁרְטוּטֵי יְדִין וְשִׁרְטוּטֵי אֶצְבְּעָאן, לְגוֹ, כֻּלְּהוּ קַיְימִין בְּרָזִין אַחֲרָנִין, לְמִנְדַּע בְּמִלִּין סְתִימִין. וְאִלֵּין אִינּוּן כּוֹכְבַיָּא, דִּנְהִירִין לְאִסְתַּכְּלָא גּוֹ מַזָּלֵי, בִּטְסִירִין עִלָּאִין.

אֶצְבְּעָאן קַיְימֵי בְּרָזִין עִלָּאִין. טוּפְּרֵי אֶצְבְּעָאן, דְּקַיְימִין דְּחַפְּיָן, לְבַר, הוּא אוּקְמוּהָ בְּאִינּוּן רָזִין, דַּהֲווֹ פָּנִים דִּלְבַר, וּבְהוּ אִית רָזִין, לְאִינּוּן חֲרָשִׁין, דְּמִסְתַּכְּלֵי בְּטוּפְּרֵי, בִּנְהִירוּ דְּמִלָּה אַחֲרָא, דְּשַׁלְטָא בְּהוּ, וְאִינּוּן חֲרָשִׁין קָא מְסָאֲבֵי לְהַהוּא אֲתָר.

בְּטוּפְּרִין אִית זִמְנִין, דְּנַהֲרִין בְּהוּ כּוֹכָבִין חִוָּורִין דְּקִיקִין, וְאִלֵּין אִינּוּן כְּתוֹלְדָה דִּטְלוּפְּחִין, וְאִינּוּן שְׁקִיעִין כְּהַאי מַסְמְרָא עַל לוּחָא. וְלָאו אִינּוּן כְּאִינּוּן חִוָּורִין אַחֲרָנִין דְּלָא שְׁקִיעִין, אֶלָּא דְּקַיְימִין לְעֵילָא. בְּהָנֵי דְּלָא שְׁקִיעִין, לֵית בְּהוּ מַמָּשָׁא. אֲבָל הָנֵי דִּשְׁקִיעִין חִוָּורִין כְּתוֹלְדָה דִּטְלוּפְּחִין אִית בְּהוּ מַמָּשָׁא, וְאִית סִימָנָא טָבָא לֵיהּ לְבַר נָשׁ בְּחֵדוּ (נ"א בְּהוּ) וְיַצְלַח בְּהַהוּא זִמְנָא. אוֹ גְּזֵרָה אִתְגְּזַר עָלֵיהּ וְאִשְׁתֵּזִיב מִינָּהּ.

שִׁרְטוּטֵי יְדִין בְּרָזִין עִלָּאִין, (דף ע"ו ע"ב) **(שִׁרְטוּטִין)** בְּאֶצְבְּעָן לְגוֹ. בְּיָדִין שִׁרְטוּטִין רַבְּרְבִין, שִׁרְטוּטִין זְעִירִין דְּקִיקִין עִלָּאִין בִּימִינָא. בְּאִינּוּן אֶצְבְּעָאן דִּבְהוּ שִׁרְטוּטִין זְעִירִין. בְּאֶצְבְּעָא זְעֵירָא דִּימִינָא, אִית רְשִׁימִין דְּקִיקִין. אֶצְבְּעָא דָא, קַיְּימָא תָּדִיר עַל עוֹבָדִין דְּכִסְטַר אַחֲרָא.

בְּהַאי אֶצְבְּעָא קַיְּימִין שִׁרְטוּטִין, אִינּוּן דְּאֶצְבְּעָא אִתְכְּפִיל בְּהוּ. הֲנֵי לָאו אִינּוּן לְאִסְתַּכְּלָא, אֶלָּא אִי אִתּוֹסְפָן בֵּיהּ. אִי אִתּוֹסְפָן תְּרֵין אוֹחֲרָנִין, עַל הַהוּא שִׁרְטוּטָא דְּאִתְכְּפַל בְּהוּ. אָרְחָא לָא אִזְדָּמַן לֵיהּ. וְאִי יַעֲבֹד לָא יִצְלַח.

בַּר אִי קַיְּימָן בְּאַרְבָּא, בֵּין רְשִׁימָא לִרְשִׁימָא, בְּזִמְנָא דְּיִתְמְשַׁךְ מַשְׁכָּא לַאֲחוֹרָא, וְאִשְׁתָּאֲרוּ אִינּוּן רְשִׁימִין דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָן. הַאי יִצְלַח בְּאָרְחָא. וְסִימָן דָּא, תְּלַת תְּלַת בְּפוּתְיָא. וְאַרְבַּע בְּאַרְבָּא. וְרָזָא דָא ז' מֵאַתְוָון זְעִירִין.

רְשִׁימָא חַד בְּאַרְבָּא, וּתְרֵין תְּרֵין בְּפוּתְיָא. מֵאָרְחָא, יִשְׁמַע מִלִּין בִּזְמַן קָרִיב, וְלֵית לֵיהּ בְּהוּ תּוֹעַלְתָּא. אַרְבַּע רְשִׁימִין בְּאַרְבָּא, וְד'

רְשִׁימִין בְּפוּתְיָא, אָרְחָא אִזְדָּמַן לֵיהּ בְּטַרַח בְּאֹרַח סַגִּי, וּלְסוֹפָא לְתוֹעַלְתֵּיהּ. וְרָזָא דָא ז' מֵאַתְוָון אֶמְצָעִיין, דְּבֵין זְעִירִין וְרַבְרְבִין.

חָמֵשׁ זְעִירִין רְשִׁימִין בְּפוּתְיָא לְתַתָּא, וְאַרְבַּע בְּפוּתְיָא לְעֵילָא, וְאַרְבַּע בְּאַרְכָּא. נַיְיחָא לֵיהּ בְּבֵיתֵיהּ, וְעַצְלָא אִיהוּ. וְאָרְחָא הֲוַת מְתַתְקְנָא קָמֵיהּ, וְלָא בָעֵי לְמֶעְבַּד. וְאִי יַעֲבֹד, יִצְלַח בְּהַהוּא אָרְחָא, אֲבָל לָא עָבִיד לֵיהּ, וְעַצְלָא הֲוֵי וְרָזָא דָא ז' דְּאִיהִי פְּשׁוּטָה.

בְּאֶצְבְּעָא דְּאֶמְצָעִיתָא, הַאי אֶצְבְּעָא קַיְימָא, לְמֶעְבַּד עוֹבָדָא הַהוּא דְּחָשִׁיב. אִי שִׁרְטוּטָא חָדָא קַיְימָא בְּאַרְכָּא, בֵּין שִׁרְטוּטֵי דְּפוּתְיָא, הַאי חָשַׁב מַחֲשָׁבִין, וְאִסְתַּלְקָן מִנֵּיהּ, וְדָחִיל וְלָא עָבִיד, וְהַהִיא מַחֲשָׁבָה לָא אִתְעָבִיד כְּלָל.

אִי תְּרֵין שִׁרְטוּטִין בְּאַרְכָּא, דְּקַיְימִין כַּד אִתְפָּשַׁט מַשְׁכָּא לַאֲחוֹרָא. הַאי לָאו בֵּיהּ מַחֲשָׁבִין, וְחָשִׁיב מַחֲשָׁבִין לְפוּם שַׁעֲתָא, וְאִתְעָבִיד, וְלָא מַחֲשָׁבָה דְּהִרְהֵר בֵּיהּ כְּלָל, אֶלָּא מַחֲשָׁבָה דְּאִיהוּ בִּבְהִילוּ וּזְעִירָא, אֲבָל הִרְהוּרָא וּמַחֲשָׁבָה לָא.

וְאִי תְּלַת רְשִׁימִין בְּאַרְכָּא. וּבְפוּתְיָא תְּרֵין אוֹ תְּלַת, כַּד אִתְפָּשַׁט מַשְׁכָּא לַאֲחוֹרָא. הַאי אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּאִיהוּ פְּקִיחָא, וְחָשִׁיב מַחֲשָׁבִין, וְכָל אִינּוּן מַחֲשָׁבִין דְּאִינּוּן לִסְטַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְקַיְּימָן בִּידֵיהּ, וּמַחֲשָׁבִין אַחֲרָנִין לָאו הָכִי.

אִי אַרְבַּע אוֹ חֲמִשָּׁה בְּאַרְכָּא, בְּאִתְפְּשָׁטוּ דְּמַשְׁכָּא כִּדְקָאמְרַן, (דָּא אִיהוּ) כַּד שָׁרָאן עַל פּוּתְיָא, בִּתְלַת, אוֹ בְּאַרְבַּע, אוֹ מִתְּרֵין וּלְהָלְאָה. דָּא בַּר נָשׁ דְּמַחֲשָׁבוֹי לְאַבְאָשָׁא, וְאִשְׁתָּבַח בְּהוּ. וְדִיקְנֵה וּגְבִינֵי עֵינוֹי סוּמָקִין, מְחַשֵּׁב לְבִישׁ וְאִשְׁתָּבַח בְּהוּ. קִצְרָא דְיוֹמִין אִיהוּ. פְּקִיחָא אִיהוּ. וְאַכְנַע תָּדִיר לִמְכִילָן דְּבִישׁ. אַצְלַח. וּלְסוֹפָא דְיוֹמִין זְעִירִין אִסְתַּלָּק מֵעָלְמָא.

אַסְוָותָא לְהַאי תִּיּוּבְתָּא. כְּדֵין אִשְׁתְּכָחוּ תְּלַת רְשִׁימִין, אוֹ אַרְבַּע, וְשַׁרְיָין עַל תְּרֵין. תְּלַת רְשִׁימִין אוֹ ד' בְּאַרְכָּא וְשַׁרְיָין עַל תְּרֵין בְּפוּתְיָא. דְּהָא כְּפוּם מִנְהַגָּא דְּבַר נָשׁ, הָכִי מִתְחַלְּפֵי שִׁרְטוּטִין, מִזְּמַן לִזְמַן. וְרָזָא דָא (ישעיה מ) הַמּוֹצִיא בְּמִסְפַּר צְבָאָם וְגוֹ', מֵרֹב אוֹנִים וְאַמִּיץ כֹּחַ וְגוֹ'.

כְּמָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחְלָף חַיָּילִין וּזְמָנִין בְּכֹכְבֵי שְׁמַיָּא, יוֹמָא דָא כָּךְ, וּלְיוֹמָא אַחֲרָא כָּךְ. (וְדָא אִיהוּ דְּאַמְרִינָן בִּצְלוֹתָא דְּעַרְבִית וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמָנִים וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים כְּפוּם דְּחִלּוּפָא דִּזְמָנִים כָּךְ אִיהוּ מְסַדֵּר כּוֹכָבִים.) כְּפוּם דְּאָדָם דִּלְגַו כָּל עוֹבָדוֹי. הָכִי אִתְחֲזוּן בְּהַאי רְקִיעָא. וְהָכִי אִתְחֲזֵי בְּהַאי מַשְׁכָּא דְּהַאי אָדָם תַּתָּאָה. דְּאִיהוּ רְקִיעָא, עוֹר דְּחַפְיָא עַל כֹּלָּא.

וְכֹלָּא כְּפוּם גַּוְונָא דְּאָדָם דִּלְגַו, דְּהַאי לְזִמְנִין קָאִים בְּדִינָא, לְזִמְנִין בְּרַחֲמֵי, כְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ אַחְזֵי לְבַר. לְזִמְנִין כְּהַאי גַּוְונָא, וּלְזִמְנִין כְּהַאי גַּוְונָא כְּגַוְונָא דָא לְתַתָּא בְּהַאי אָדָם, כְּמָה דְּאַמָּרָן, לְזִמְנִין כְּהַאי גַּוְונָא, וּלְזִמְנִין כְּהַאי גַּוְונָא, וְרָזָא דָא אָת ז' אִתְכְּלִיל בֵּיהּ אָת י'.

וְרָזִין אִלֵּין בְּאֶצְבְּעָן (דף ע"ז ע"א) דִּימִינָא, בִּזְעֵירָא וּבְרַבְרְבָא. וְסִימָן (דברים א) כַּקָּטֹן כַּגָּדוֹל תִּשְׁמָעוּן. אִלֵּין תְּרֵין אֶצְבְּעָאן בְּרָזִין אִלֵּין, וְהָכִי אִינּוּן בְּרָזִין דְּאוֹלִיפְנָא מִנֵּיהּ דְּמוֹר, (וְלֹא אִינּוּן) בְּרָזֵי דְּרַב יֵיסָא סָבָא. מִכָּאן וּלְהָלְאָה שִׁרְטוּטִין אַחֲרָנִין, דְּאִקְרוּן כֻּלְּהוּ תּוֹלְדוֹת, וְאִינּוּן תּוֹלְדוֹת אָדָם, כְּמָה דִּכְתִיב, (בראשית ב) תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם, וְהָא אִתְּמַר, דְּכֹלָּא

רָזָא דָא. כְּגַוְונָא דָא תּוֹלְדוֹת אָדָם, בְּכָל אִינּוּן דִּיוּקְנִין דְּאַנְפִּין, וּבְכָל אִינּוּן דְּקָאָמַרָן. וּבְאִלֵּין תּוֹלְדוֹת דְּשִׁרְטוּטֵי יְדִין, דְּאִתְחַזְיָין בְּרָזִין פְּנִימָאִין, כְּמָה דְּאִתְחָזֵי.

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, לְשִׁרְטוּטִין, סִימָן זר"ה פס"ץ. רָזִין לְחַכִּימֵי לִבָּא, רזהם"ף, חָמֵשׁ אַתְוָון, בְּחָמֵשׁ תַּרְעִין, לְמִנְדַּע חָכְמָה בְסוּכְלְתָנוּ.

תַּרְעָא קַדְמָאָה, ר'. בִּידָא אִית שִׁרְטוּטִין דְּקִיקִין, וְשִׁרְטוּטִין רַבְרְבִין. וְכֻלְּהוּ מִתְעָרְבֵי דָא עִם דָּא. שִׁרְטוּטִין רַבְרְבִין דְּאִית בִּידָא, כַּד אִינּוּן תְּרֵין בְּאַרְכָּא, וּתְרֵין בְּפוּתְיָא, וְאָחִידוּ דָא בְדָא, דָּא אִיהוּ בְרָזָא דְאָת ה', וּבְרָזָא דְאָת ר' וְדָחֵי לְאָת ז', וְנָטִיל אִלֵּין תְּרֵין אַתְוָון. בְּפוּתְיָא נָטִיל ה', בְּאַרְכָּא נָטִיל ר', וְסִימָן דִּילֵיהּ ה"ר.

דָּא אִית לֵיהּ בִּידָא שְׂמָאלָא כְּהַאי גַּוְונָא בְּאִלֵּין שִׁרְטוּטִין רַבְרְבִין. אֲבָל אִינּוּן שִׁרְטוּטִין זְעִירִין דְּנָטְלָא יְמִינָא, לָא נָטְלָא שְׂמָאלָא. דִּימִינָא נָטְלָא, חַד שִׁרְטוּטָא דָקִיק לְעֵילָא בְּאַרְכָּא, וְחַד שִׁרְטוּטָא דָקִיק לְתַתָּא, דְּאָחִיד בֵּין אִינּוּן תְּרֵין שִׁרְטוּטִין

רַבְרְבָן. בְּפוּתְיָא אִית חַד שִׁרְטוּטָא דָּקִיק, דְּאָחִיד לְתַתָּא בְּאִינּוּן תְּרֵין דְּשַׁרְיָא עָלֵיהּ. וּבִשְׁמָאלָא לָאו הָכִי, וְרָזָא דִילֵיהּ אִיהוּ בִימִינָא, וְלָאו בִּשְׂמָאלָא.

הַאי אִיהוּ בַר נָשׁ, דִּלְזִמְנִין תָּאִיב בְּבֵיתָא, וּלְזִמְנִין בְּאָרְחָא, דָּא לָא שָׁכִיךְ לְבֵיהּ בְּהַאי וּבְהַאי. כַּד אִיהוּ בְבֵיתָא תָּאִיב בְּאָרְחָא, וְכַד אִיהוּ בְאָרְחָא, תָּאִיב בְּבֵיתָא. אַצְלַח תָּדִיר בְּאָרְחָא, וּלְזִמְנִין בְּבֵיתָא. דָּא אַצְלַח בְּאוֹרַיְיתָא, וּבְרָזֵי דְאוֹרַיְיתָא אִי אִשְׁתְּדַל בְּהוּ. הַאי חָמֵי בְּשַׁנְאוּי, תּוֹעַלְתָּא לְסַגִּיאִין בֵּיהּ. עַצְלָא אִיהוּ בְּמִלֵּי דְעָלְמָא. אִי אִתְּעַר, אִתְּעָרוּן לְאוֹטָבָא לֵיהּ מִלְּעֵילָא. זָכֵי בְּמִלּוּי. דָּא אִיהוּ חֲמִידָא וּמְפַזֵּר מָמוֹנָא. טָב עַיְנָא אִיהוּ. צְלוֹתֵיהּ אִשְׁתְּמַע. נָחִית וְסָלִיק בְּמָמוֹנָא.

דָּא אִיהוּ דִּלְזִמְנִין מִתְּבַר לְבֵיהּ לְגַבֵּיהּ מָארֵיהּ. וּכְדֵין אִשְׁתְּכָחוּ תְּלַת שִׁרְטוּטִין זְעִירִין, דִּמְעַבְּרָן בְּהַהוּא שִׁרְטוּטָא דָּקִיק, דְּאִתּוֹסָף עַל אִינּוּן תְּרֵין דְּפוּתְיָא, וְרָזָא דָּא ה' דְּמִתְחַבְּרָא עִם ר'. דָּא אָרְחָא, דָּא בֵיתָא. דָּא חֶדְוָה, דָּא עֲצִיבוּ, דָּא תּוֹעַלְתָּא, דָּא עַצְלָא, דָּא טָב עַיְנָא, דָּא חֲמִידָא, וּמְפַזֵּר מָמוֹנָא. דָּא מִתְּבַר לְבֵיהּ, וְתָב לְמָארֵיהּ.

תַּרְעָא תִּנְיָינָא, ז'. בִּימִינָא, בְּקַסְטִירוּ דְקוֹלְטָא, רְשִׁימִין שְׁכִיחֵי, כַּד אִשְׁתְּכָחוּ תְּלַת שִׁרְטוּטִין רַבְּרְבִין בְּפוּתְיָא, וּתְרֵין רַבְּרְבִין בְּאַרְכָּא, וְחַד מֵאִינּוּן דְּאָרְכָּא, אָחִיד בְּאִינּוּן תְּרֵין דְּפוּתְיָא, וְחַד אַחֲרָא לָא אָחִיד בְּהוּ. הַאי אִית פַּסְלוּ בְּזַרְעֵיהּ, מִסִּטְרָא דַּאֲבוֹי, אוֹ מִסִּטְרָא דְּאִמֵּיהּ.

וּכְדֵין מִשְׁתַּכְּחֵי לְתַתָּא מֵאִינּוּן תְּלַת שִׁרְטוּטִין דְּפוּתְיָא, תְּרֵין שִׁרְטוּטִין דְּקִיקִין, דַּאֲחִידָן בְּהוּ לְתַתָּא. הַאי אִיהוּ בַּר נָשׁ, מְתַקֵּן עוֹבָדוֹי, קָמֵי בְּנֵי נָשָׁא, וְלִבֵּיהּ לָא קְשׁוֹט. וּלְזִמְנָא דְסִיב, אַהְדָּר לְאִתְתַּקְנָא. כְּדֵין אִשְׁתְּכָחוּ אִינּוּן תְּרֵין שִׁרְטוּטִין בְּאָרְכָּא, אֲחִידָן בְּאִינּוּן דְּפוּתְיָא, דָּא עִם דָּא. וּתְרֵין אַחֲרָנִין עִמְּהוֹן בְּאֶמְצָעִיתָא, דְּקִיקִין, וְדָא בְּאַרְכָּא. וּתְלַת דְּקִיקִין בְּפוּתְיָא, וְרָזָא דָא ז' דְּמִתְחַבְּרָא בְּאָת ר'.

וְכַד אִיהוּ סִיב וְתָב כִּדְקָאמְרַן, אִתְתַּקַּן אִיהוּ בְּרָזָא דְאָת ר', וְאִתְחַבָּר בְּאָת ז'. לְבָתַר כַּד הַאי אִתְתַּקַּן, אִיהוּ תָּדִיר בִּלְחִישׁוּ, וְכָל עוֹבָדוֹי בִּלְחִישׁוּ. אֲבָל לָאו אִיהוּ בְּקִיּוּמָא כִּדְקָא חֲזִי בְּגִין דְּהַהוּא פַּסְלוּ, עַד לָא אִתְיָיאָשָׁא בֵּיהּ. (מִכָּאן אוֹלִיפְנָא מָאן דְּפָסִיל

זַרְעֵיהּ עַד תְּלָת דָּרִין לָא אִתְיָיאֲשָׁא הַהוּא פְּסִילוּ (דף ע"ז ע"ב) מִלְּכָשְׁכְּשָׁא. בְּגִין כָּךְ תָּנֵינָן וַוי לֵיהּ לְהַהוּא בַּר נָשׁ דְּפָסַל זַרְעֵיהּ וְלָא חָיִישׁ לִיקָרָא דְּמָארֵיהּ. פָּסִיל זַרְעֵיהּ וַדָּאי).

וּלְבָתַר דְּאִתְיָיאֲשָׁא. הַהוּא פְּסִילוּ, כְּדֵין אִשְׁתְּכָחוּ שִׁרְטוּטִין בִּידָא יְמִינָא, אַרְבַּע וְחָמֵשׁ. אַרְבַּע בְּאַרְכָּא, חָמֵשׁ בְּפוּתְיָא. וְרָזָא דָא ז', וְאִתְחֲבָּר בְּאָת ה'. הַאי לְזִמְנִין אַצְלַח, לְזִמְנִין לָא אַצְלַח. אַצְלַח בְּאוֹרַיְיתָא, וּלְסוֹף יוֹמוֹי, אַצְלַח אֲפִילוּ בְּמָמוֹנָא.

תַּרְעָא תְּלִיתָאָה, ה'. בִּימִינָא, כַּד אִשְׁתְּכָחוּ חָמֵשׁ שִׁרְטוּטִין בְּפוּתְיָא, וּתְלַת בְּאַרְכָּא, וְאִשְׁתְּכַח הַהוּא שִׁרְטוּטָא דְּאֶמְצָעִיתָא מֵאִינּוּן תְּלַת, דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְּאָת ה', וְאִסְתְּמִיךְ בְּאוֹת ס'.

בְּזִמְנָא דְּאִשְׁתְּכַח הַהוּא שִׁרְטוּטָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּעָאל וְאָחִיד גּוֹ אִינּוּן חָמֵשׁ שִׁרְטוּטִין דְּפוּתְיָא, דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ עָצִיב וְרָגִיז גּוֹ בֵּיתֵיהּ, וּבְגוֹ בְּנֵי נָשָׁא לָאו הָכִי. קַמְצָן אִיהוּ בְּבֵיתֵיהּ, וְרָגִיז וְכָפִין, וּלְזִמְנִין לָא. לְבַר מִבֵּיתֵיהּ לָאו הָכִי. אַצְלַח בְּעוֹבְדֵי עָלְמָא. כַּד אִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא אִסְתַּכִּיל זְעֵיר וְאִתְהַדַּר בָּהּ. מְהֵימְנָא אִיהוּ, אֲבָל לָאו כָּל

זִמְנָא. וְהַהוּא זִמְנָא דְּלָאו מְהֵימְנָא, אַחְזֵי גַּוָּון קְשׁוֹט, וְלָא קְשׁוֹט בִּשְׁלִימוּ. בְּדִינָא יְצַלַּח. מְהֵימְנָא אִיהוּ בְּרָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְּאָת ה', וְאִתְחַבָּר בְּאָת ס'.

וְאִי אַרְבַּע שִׁרְטוּטִין בְּפוּתְיָא, וְחָמֵשׁ בְּאַרְכָּא, תְּרֵין מֵאִינּוּן דְּאָרְכָּא, עָאלִין גּוֹ אִינּוּן אַרְבַּע, דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ חַדֵּי בְּבֵיתֵיהּ, וְאִתְחַזֵּי עָצִיב לְבָּא לְבַר, וְלָאו הָכִי דְּכֵיוָן דְּמַלִּיל עִם בְּנֵי נָשָׁא, אַחְזֵי חֵדוּ וְאִתְכְּוָון בְּמִלּוֹי.

תְּלַת שִׁרְטוּטִין זְעִירִין עָאלִין גּוֹ אִינּוּן דְּאָרְכָּא, דָּא אִית לֵיהּ חַד רְשִׁימוּ אוּכָם בְּגוּפֵיהּ, וּתְלַת שַׁעֲרִין תַּלְיָין בְּהַהוּא רְשִׁימוּ, וְהַהוּא רְשִׁימוּ אִיהוּ כְּעִגּוּלָא, וְחַד תְּבִירָא (חִבּוּרָא) בְּרֵישֵׁיהּ. וּלְהַאי רְשִׁימָא, קָרָאן לֵיהּ חַכִּימֵי לִבָּא, דְּיַדְעִין רָזִין אִלֵּין, רֵישׁ נִשְׁרָא. רְשִׁימוּ דָא, אִתְחֲזֵי לְזִמְנִין, בֵּין כִּתְפּוֹי. וּלְזִמְנִין, בִּדְרוֹעָא יְמִינָא. וּלְזִמְנִין, עַל יְדָא יְמִינָא בְּאֶצְבְּעוֹי.

אִי רְשִׁימָא דָא רֵישׁ נִשְׁרָא, אִיהוּ בְּאַרַח מֵישָׁר בְּתִיקּוּנוֹי, יִסְתַּלַּק לְעוּתְרָא וְלִיקָרָא. וְאִי הַהוּא רֵישׁ נִשְׁרָא אִתְהַפַּךְ לַאֲחוֹרָא, יִזְכֶּה לְבֵנִין לְזִמְנִין.

אֲבָל כַּד אִיהוּ סִיב, יִזְכֶּה לְעוּתְרָא יַתִּיר, וְלִיקָר סַגְיָא, יַתִּיר מֵעוּלְמוֹי, וְיַצְלַח בְּאוֹרַיְיתָא, אִי אִשְׁתַּדַּל בָּהּ.

רֵישׁ נִשְׁרָא דָא, אִתְחֲזֵי לְזִמְנִין אוּכְמָא, וּלְזִמְנִין גַּוָּון דְּלָא סוּמָק זְעֵיר, דְּלָא אִצְטְבַּע כָּל כַּךְ. לְזִמְנִין בְּשַׁעֲרִין לְזִמְנִין שְׁעִיעַ, וְכֹלָּא חַד סִימָנָא אִיהוּ, וּבְחַד דִּינָא אִתְדָּן.

וְאִי הַהוּא גַּוָּון סוּמָק אִצְטְבַּע יַתִּיר, וְקָאִים בִּגְוָוֹנֵיהּ, זְמַן זְעֵיר הוּא דְּאִצְטְבַּע, בְּגִין דְּאִלֵּין גַּוְוִנִין, לְזִמְנִין קַיְימִין נְהִירִין, וּלְזִמְנִין חֲשׁוּכִין. וְאִי אִצְטְבַּע הַהוּא סוּמָק וְנָהִיר, כְּדֵין אִית בִּידָא שְׂמָאלָא, תְּלַת שִׂרְטוּטִין בְּאַרְכָּא, וּתְלַת בְּפוּתְיָא, וְחַד דָּקִיק עַל אִינּוּן דְּפוּתְיָא, וְחַד דָּקִיק עַל אִינּוּן דְּאָרְכָּא. וּבִידָא יְמִינָא אִתּוֹסָף חַד בְּפוּתְיָא בִּלְחוֹדוֹי. הַאי בַּר נָשׁ שָׁכִיב בְּנִדָּה, וְלָא תָּב מִינֵּהּ לְמָארֵיהּ.

וְכַד תָּב בִּתְיוּבְתָּא, אִשְׁתָּאֲרוּ אִינּוּן שִׂרְטוּטִין בִּידָא שְׂמָאלָא, וְהַהוּא דְּאִתּוֹסָף בִּימִינָא, אִתְעָדֵי מִנֵּיהּ, וְאִתְעָדֵי הַהוּא סוּמָקָא, דְּלָא אִתְחֲזֵי נָהִיר כָּל כַּךְ מִנֵּיהּ. וּלְזִמְנִין דְּאַף עַל גַּב דְּתָב, לָא אַעְדִּיוּ

מִגֵּיהּ הַהוּא סוּמָקָא, עַד זְמַן. הַאי אִיהוּ בְּרָזָא דְּאָת ה', וְאִתְעָדֵי אָת ס', וְעָאל תְּחוֹתוֹי אָת ץ', וְאִתְחֲבָּר אָת ה' בְּאָת ץ'. הַאי בָּעֵי תִּקּוּנָא לְנַפְשֵׁיהּ בִּבְהִילוּ. חַכִּימָא דְּלִבָּא דְּחָמֵי לֵיהּ, חוֹבָתָא אִית עָלֵיהּ, לוֹמַר לֵיהּ זִיל אַסֵּי לְנַפְשָׁךְ.

וְאִי תְּלַת שִׁרְטוּטִין בְּאַרְכָּא, וְחַד בְּפוּתְיָא, דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְּאָת ה' בִּלְחוֹדֵיהּ. וּלְזִמְנִין אִתְחַבַּר בְּרָזָא דְּאָת ז'. הַאי אִיהוּ בַּר נָשׁ תָּאִיב בָּתַר בִּצְעִין דְּעָלְמָא. וְאִי לָאו, רָדִיף בָּתַר נָשִׁין, וְתֵיאוּבְתֵּיהּ נְאוּפִים. וְאַף עַל גַּב דְּתָאִיב לְבִצְעִין דְּעָלְמָא, הַאי לָא אַעְדִּיו מִגֵּיהּ, וְלָא אַכְסִיף. עֵינוֹי שְׁקִיעִין וּמַלִּיל בְּהוּ.

אִי תָּב לְמָארֵיהּ מִתְחַלְּפֵי שִׁרְטוּטִין. תְּלָת בְּפוּתְיָא וְחַד לְאָרְכָּא, וְאִינּוּן תְּרֵין דְּקִיקִין (דף ע"ח ע"א) קַיְימִין בְּקִיּוּמָא, כְּדֵין רְעוּ דִּילֵיהּ יַתִּיר בְּאִתְּתֵיהּ, וְאִתְדְּבַק בָּהּ. חַד דָּקִיק יַתִּיר, עָאל בֵּין אִינּוּן תְּרֵין דְּקִיקִין. כְּדֵין אִתְחַבַּר אָת ה' בְּאָת ז'.

וְאִי שִׁרְטוּטָא חַד בְּאַרְכָּא וְאַרְבַּע בְּפוּתְיָא, וּתְלַת דְּקִיקִין קַיְימִין עַל הַהוּא חַד, וְחַד עַל אִינּוּן אַרְבַּע. עַל דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא, אִית לֵיהּ תְּלַת

קִסְטְרִין דְּקִיקִין, דְּאִתְיְלִידוּ בֵּיהּ מִיּוֹמִין זְעִירִין, וְחַד שַׁעֲרָא תַלְיָא, בְּהַהוּא חַד דְּרִישָׁא. הַאי אִיהוּ רָדִיף בָּתַר נְאוּפָּא דְּאֵשֶׁת חַבְרֵיהּ. מָאֲרֵיהּ דְּזִדּוּנָא אִיהוּ. אַגְזִים בְּעֵינָא שְׁמָאלָא, בְּלָא מִלּוּלָא כָּלַל, וְאַשְׁלִים. וּבְגִין דְּאִיהוּ מָאֲרֵיהּ זְדוּנָא, לָא חָיִישׁ לִיקָרָא דְּמָאֲרֵיהּ, לְאָתָבָא קָמֵיהּ. לְבָתָר קָטִיל חִוְיָא לֵיהּ, אוֹ בַּר נָשׁ סוּמָקָא.

וְאִי אַרְבַּע בְּאַרְכָּא, וּתְלַת בְּפוּתְיָא, וְאִינּוּן דְּסַלְקִין לְעֵילָא אַעְדִּיו מִנֵּיהּ. הַאי, תָּבַר לִבֵּיהּ לְגַבֵּי מָאֲרֵיהּ, וְתָב בְּתִיּוּבְתָּא. כְּדֵין אִיהוּ בְּרָזָא דְּאָת פ', וְאִתְחַבָּר בְּאָת ה'. עַל אִלֵּין, וְעַל אִינּוּן דִּכְוָותֵיהּ, כְּתִיב, (ישעיה נז) שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב.

עַד הָכָא, כָּל אִינּוּן רָזִין דְּתוֹלְדוֹת אָדָם, דְּאִינּוּן תּוֹלְדוֹת, דְּאִתְיְלִידוּ בֵּיהּ מִזְּמַן לִזְמַן, כְּפוּם אָרְחוֹי דְּבַר נָשׁ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּאִינּוּן דְּיַתְבִין קָמֵיהּ דְּמֹר, וְזָכוּ לְמִשְׁמַע מִפּוּמֵיהּ רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא. זַכָּאָה אִינּוּן בְּהַאי עָלְמָא, וְזַכָּאִין אִינּוּן לְעָלְמָא

לשון הקודש

עַד כָּאן כָּל אוֹתָם סוֹדוֹת שֶׁל תּוֹלְדוֹת אָדָם, שֶׁהֵם תּוֹלָדוֹת שֶׁנּוֹלְדוּ בּוֹ מִזְּמַן לִזְמַן כְּפִי דַּרְכֵּי הָאָדָם. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל אֵלּוּ שֶׁיּוֹשְׁבִים לִפְנֵי מוֹרֵנוּ וְזָכוּ לִשְׁמֹעַ מִפִּיו סוֹדוֹת הַתּוֹרָה. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַשְׁרֵיהֶם לָעוֹלָם הַבָּא! אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אַשְׁרֵיכֶם הַחֲבֵרִים שֶׁכָּל הַסּוֹדוֹת לֹא נִסְתְּרוּ מִכֶּם, כַּמָּה מְקוֹמוֹת עֶלְיוֹנִים

דְּאָתֵי. אָמַר ר' שִׁמְעוֹן, זַכָּאִין אַתּוּן חַבְרַיָּא, דְּכָל רָזִין לָא אָנִים לְכוּ, כַּמָּה דוּכְתִּין עִלָּאִין אִזְדַּמְּנָן לְכוּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

פָּתַח וְאָמַר (שמות יח) וְאַתָּה תֶחֱזֶה מִכָּל הָעָם אַנְשֵׁי חַיִל יִרְאֵי אֱלֹהִים אַנְשֵׁי אֱמֶת שׂוֹנְאֵי בָצַע, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל וְאַתָּה תֶחֱזֶה, תִּבְחַר לָא כְּתִיב. אֶלָּא תֶחֱזֶה: לְפוּם חֵיזוּ דְעַיְינִין. בְּמַאי. בְּדִיוּקְנָא דְּבַר נָשׁ בְּאִלֵּין שִׁית סִטְרִין דְּקָאָמַרְתּוּן וְכֹלָּא בְּהַאי קְרָא. וְאַתָּה תֶחֱזֶה, חַד, בְּשַׂעְרָא. מִכָּל הָעָם, תְּרֵין, בְּמִצְחָא. אַנְשֵׁי חַיִל, תְּלַת, בְּאַנְפִּין. יִרְאֵי אֱלֹהִים, אַרְבַּע, בְּעַיְינִין. אַנְשֵׁי אֱמֶת, חָמֵשׁ, בְּשִׁפְוָון. שׂוֹנְאֵי בָצַע, שִׁית, בְּיָדִין. בְּשִׂרְטוּטֵיהוֹן.

דְּאִלֵּין אִינּוּן סִימָנִין, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בְּהוּ בְּנֵי נָשָׁא, לְאִינּוּן דְּרוּחַ חָכְמָתָא שַׁרְיָא עָלַיְיהוּ. וְעִם

לשון הקודש

מְזֻמָּנִים לָכֶם לָעוֹלָם הַבָּא.

פָּתַח וְאָמַר, וְאַתָּה תֶחֱזֶה מִכָּל הָעָם אַנְשֵׁי חַיִל יִרְאֵי אֱלֹהִים אַנְשֵׁי אֱמֶת שׂוֹנְאֵי בָצַע. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ. אֲבָל וְאַתָּה תֶחֱזֶה, לֹא כָתוּב תִּבְחַר אֶלָּא תֶחֱזֶה, לְפִי מַרְאֵה הָעֵינַיִם. בַּמֶּה? בִּדְיוּקָן שֶׁל אָדָם בְּשֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים הַלָּלוּ שֶׁאָמַרְתֶּם, וְהַכֹּל בַּפָּסוּק הַזֶּה. וְאַתָּה תֶחֱזֶה – אַחַת, בַּשֵּׂעָר. מִכָּל הָעָם – שְׁתַּיִם, בַּמֵּצַח. אַנְשֵׁי חַיִל – שָׁלֹשׁ, בַּפָּנִים. יִרְאֵי אֱלֹהִים – אַרְבַּע, בָּעֵינַיִם. אַנְשֵׁי אֱמֶת – חָמֵשׁ, בַּשְּׂפָתַיִם. שֹׂנְאֵי בָצַע – שֵׁשׁ, בַּיָּדַיִם, בְּשִׂרְטוּטֵיהֶם.

שֶׁאִלּוּ הֵם הַסִּימָנִים לָדַעַת בָּהֶם בְּנֵי אָדָם לְאוֹתָם שֶׁרוּחַ הַחָכְמָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם. וְעִם כָּל זֶה, מֹשֶׁה לֹא הִצְטָרֵךְ

כָּל דָּא, מֹשֶׁה לָא אִצְטְרִיךְ דָּא, אֶלָּא מַה כְּתִיב, וַיִּבְחַר מֹשֶׁה אַנְשֵׁי חַיִל מִכָּל יִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּרוּחַ קֻדְשָׁא הָוָה אָתֵי לְגַבֵּיהּ, וְאוֹדַע לֵיהּ, וּבֵיהּ הָוָה חָמֵי כֹּלָּא.

מַנָּא לָן, דִּכְתִיב כִּי יִהְיֶה לָהֶם דָּבָר בָּא אֵלַי. בָּאִים אֵלַי לָא כְּתִיב, אֶלָּא בָא אֵלַי, דָּא רוּחַ קֻדְשָׁא, דְּהֲוָה אָתֵי לְגַבֵּיהּ, וּבֵיהּ הָוָה יָדַע, וְלָא אִצְטְרִיךְ לְכָל דָּא לְאִסְתַּכְּלָא וּלְעַיְּינָא, אֶלָּא לְפוּם שַׁעֲתָא הָוָה יָדַע מֹשֶׁה.

כְּהַאי גַּוְונָא, יָדַע שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, יָדַע בְּכוּרְסְיֵיהּ, דְּרוּחַ קֻדְשָׁא שַׁרְיָא עָלֵיהּ, דְּכָל מָאן דְּקָרִיב לְכוּרְסְיֵיהּ, דְּחִילוּ וְאֵימָתָא נָפִיל עָלֵיהּ, וּבֵיהּ הָוָה דָּאִין דִּינָא בְּלָא סָהֲדִין. בְּגִין דְּדִיוּקְנִין הֲווֹ בְּכוּרְסְיֵיהּ, וְכָל מָאן דְּמִקְרַב בְּשִׁקְרָא, מְכַשְׁכְּשָׁא

לשון הקודש

לָזֶה, אֶלָּא מַה כָּתוּב? וַיִּבְחַר מֹשֶׁה אַנְשֵׁי חַיִל מִכָּל יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הָיְתָה בָּאָה אֵלָיו וּמוֹדִיעָה לוֹ, וּבָהּ הָיוּ רוֹאִים הַכֹּל.

מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב כִּי יִהְיֶה לָהֶם דָּבָר בָּא אֵלַי. בָּאִים אֵלַי לֹא כָתוּב, אֶלָּא בָּא אֵלַי. זוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהָיְתָה בָּאָה אֵלָיו, וּבָהּ הָיָה יוֹדֵעַ. וְלֹא הִצְטָרֵךְ לְכָל זֶה לְהִתְבּוֹנֵן וּלְעַיֵּן, אֶלָּא לְפִי שָׁעָה הָיָה מֹשֶׁה יוֹדֵעַ.

כְּמוֹ זֶה יָדַע שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, יָדַע בְּכִסְאוֹ, שֶׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שָׁרְתָה עָלָיו. שֶׁכָּל מִי שֶׁקָּרַב לְכִסְאוֹ, פַּחַד וְאֵימָה נָפְלוּ עָלָיו, וּבוֹ הָיָה דָּן דִּין בְּלִי עֵדוּת, מִשּׁוּם שֶׁהַדִּיוֹקְנָאוֹת הָיוּ בְּכִסְאוֹ, וְכָל מִי שֶׁקָּרַב בְּשֶׁקֶר, אוֹתוֹ הַדִּיוֹקָן מְכַשְׁכֵּשׁ, וְהָיָה

הַהוּא דִּיוּקְנָא, וַהֲוָה יָדַע שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, דִּבְשִׁקְרָא קָאֲתֵי. בְּגִין כַּךְ, אֵימָתָא דְכוּרְסְיֵיהּ הֲוָה נָפִיל עַל כֹּלָּא, וְכֻלְּהוּ אִשְׁתְּכָחוּ זַכָּאִין קָמֵיהּ.

מַלְכָּא מְשִׁיחָא בְּרֵיחָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיה יא) וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת יְיָ' וְלֹא לְמַרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט וְגוֹ'. וּתְלַת אִלֵּין, דָּנוּ עָלְמָא, בְּלָא סָהֲדִין וְהַתְרָאָה. שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא עַל פּוּם סָהֲדִין, עַל מֵימָר אוֹרַיְיתָא. חַכִּימִין דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָן בְּאִינּוּן דִּיוּקְנִין, עָלַיְיהוּ לְאַזְהָרָא לִבְנֵי עָלְמָא, וּלְמֵיהַב אַסְוָותָא לִבְנֵי נָשָׁא, וּלְאַפֵּי נַפְשַׁיְיהוּ. זַכָּאִין אִינּוּן בְּהַאי עָלְמָא, וְזַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דְאָתֵי.

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ', (שמות יט) דְּשָׁלִיט בֵּיהּ אוריא"ל, רַב מְמָנָא, וּתְלַת מְאָה וְשִׁתִּין וְחָמֵשׁ רִבּוֹא מַשְׁרְיָין עִמֵּיהּ, כְּחוּשְׁבָּן יוֹמֵי שַׁתָּא. וְכֻלְּהוּ אִית לוֹן תְּלַת מְאָה וְשִׁתִּין וְחָמֵשׁ

לשון הקודש

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ יוֹדֵעַ שֶׁבָּא בְשֶׁקֶר. לָכֵן אֵימַת הַכִּסֵּא הָיְתָה נוֹפֶלֶת עַל הַכֹּל, וְכֻלָּם נִמְצְאוּ צַדִּיקִים לְפָנָיו.

מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בְּרֵיחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם יא) וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה' וְלֹא לְמַרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפֹּט וְגוֹ'. וּשְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה דָּנוּ אֶת הָעוֹלָם בְּלֹא עֵדִים וְהַתְרָאָה. שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם עַל פִּי עֵדִים, עַל מַאֲמַר הַתּוֹרָה. חֲכָמִים שֶׁמַּכִּירִים בְּאוֹתָם דְּיוּקְנָאוֹת, עֲלֵיהֶם לְהַזְהִיר אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם וְלָתֵת רְפוּאָה לִבְנֵי אָדָם וּלְרַפֵּא אֶת נַפְשָׁם. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַבָּא!

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. שֶׁשּׁוֹלֵט בּוֹ אוּרִיאֵ"ל, מְמֻנֶּה גָּדוֹל, וּשְׁלֹשׁ

מַפְתְּחָן נְהוֹרִין, מֵהַהוּא נְהוֹרָא דְּנָפְקָא מִגּוֹ חַשְׁמַל עִלָּאָה פְּנִימָאָה גָּנִיז וְסָתִים, דִּי רָזִין דְּאַתְוָון קַדִּישִׁין עִלָּאִין דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, (דף ע"ח ע"ב) תַּלְיָין בֵּיהּ.

וְאִיהוּ רָזָא דְּאִישׁ תָּם, מָאֲרֵיהּ דְּבֵיתָא, אִישׁ הָאֱלֹהִים. תָּם: דְּתַמָּן סִיּוּמָא וְקִשְׁרָא דִּתְפִילִין, (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם הָוָה. וּבְדִיוּקְנֵיהּ, קַיְּימָא רָזָא דְּחַשְׁמַל פְּנִימָאָה עִלָּאָה טָמִיר וְגָנִיז. וְכָל נְהוֹרִין סְתִימִין עִלָּאִין נָקִיט אִיהוּ, וְנַפְּקֵי מִנֵּיהּ, וְכֻלְּהוּ מַשְׁרְיָין נַקְטֵי אִינּוּן מַפְתְּחָן דְּהַהוּא נְהוֹרָא דְּנָפִיק מִגּוֹ חַשְׁמַל.

וְהַהוּא נְהוֹרָא, כָּלִיל בִּתְרֵין נְהוֹרִין, וְאִינּוּן חַד. נְהוֹרָא קַדְמָאָה, אִיהוּ נְהוֹרָא חִוָּרָא, דְּלָא שַׁלְטָא בֵּיהּ עֵינָא, וְדָא אִיהוּ נְהוֹרָא דְּגָנִיז לְצַדִּיקַיָּיא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים צז) אוֹר זָרוּעַ

לשון הקודש

מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ רִבּוֹא מַחֲנוֹת עִמּוֹ כְּחֶשְׁבּוֹן יְמוֹת הַשָּׁנָה, וּלְכֻלָּם יֵשׁ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה מַפְתְּחוֹת שֶׁל אוֹרוֹת, מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ הַחַשְׁמַל הָעֶלְיוֹן הַפְּנִימִי הַגָּנוּז וְהַנִּסְתָּר שֶׁסּוֹדוֹת שֶׁל אוֹתִיּוֹת קְדוֹשׁוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ תְּלוּיִים בּוֹ.

וְהוּא סוֹד שֶׁל אִישׁ תָּם, בַּעַל הַבַּיִת, אִישׁ הָאֱלֹהִים. תָּם – שֶׁשָּׁם סִיּוּם וְקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין. וְיַעֲקֹב הָיָה אִישׁ תָּם, וּבְדִיוּקְנוֹ עוֹמֵד סוֹד הַחַשְׁמַל הַפְּנִימִי הָעֶלְיוֹן הַטָּמִיר וְהַגָּנוּז. וְכָל הָאוֹרוֹת הַנִּסְתָּרִים הָעֶלְיוֹנִים הוּא לוֹקֵחַ, וְיוֹצְאִים מִמֶּנּוּ, וְכָל הַמַּחֲנוֹת לוֹקְחִים אוֹתָם מַפְתְּחוֹת שֶׁל אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ הַחַשְׁמַל.

וְאוֹתוֹ הָאוֹר כָּלוּל בִּשְׁנֵי אוֹרוֹת, וְהֵם אֶחָד. אוֹר רִאשׁוֹן הוּא אוֹר לָבָן שֶׁלֹּא

לַצַּדִּיק וְגו'. נְהוֹרָא תִּנְיָינָא, אִיהוּ נְהוֹרָא מִנַּצְּצָא מִלַּהֲטָא, כְּגַוָּון סוּמָק. וְאִתְכְּלִילוּ תְּרֵין נְהוֹרִין כְּחַד, וַהֲווּ חַד.

וְהַאי אוריא"ל רַב מְמָנָא, וְכָל אִינּוּן מַשִּׁירְיָין, נָטְלֵי הַהוּא נְהוֹרָא, וּבְגִין דְּכָלִיל בִּתְרֵין, אִקְרֵי תְּאוֹמִי"ם. וְעַל דָּא שַׁלְטָא בֵּיהּ, הַהוּא מַזָּלָא דְּאִקְרֵי בְּרָזָא דִּילֵיהּ תְּאוֹמִים, וּבֵיהּ אִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא. וּמִכָּאן אִתְמַשְּׁכָאן דַּרְגִּין לְתַתָּא, עַד דְּסַלְקִין בִּשְׁמָהָן, (ס"א לְאַנְהָגָא) לְאַנְהָרָא עָלְמָא.

כָּל שְׁאַר מַזָּלֵי, לֵית לוֹן פֶּה וְלָשׁוֹן, וְהַאי אִית לֵיהּ פֶּה וְלָשׁוֹן כְּלִילָן כַּחֲדָא. וְעַל דָּא בְּאוֹרַיְיתָא, (יהושע א) וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה כְּתִיב. יוֹמָם, לָקְבֵל לָשׁוֹן. לַיְלָה, לָקְבֵל פֶּה. וְכֻלָּא כָּלִיל כַּחֲדָא. וּבְכֻלָּא סָלִיק תְּאוֹמִים.

לשון הקודש

שׁוֹלֶטֶת בּוֹ הָעַיִן, וְזֶהוּ הָאוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צז) אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וְגו'. אוֹר שֵׁנִי הוּא אוֹר נוֹצֵץ לוֹהֵט כְּצֶבַע אָדֹם, וְנִכְלְלוּ שְׁנֵי אוֹרוֹת כְּאֶחָד וְהָיוּ אֶחָד.

וְהָאוּרִיאֵ"ל הַמְמֻנֶּה הַגָּדוֹל הַזֶּה וְכָל אוֹתָם מַחֲנוֹת נוֹטְלִים אוֹתוֹ הָאוֹר, וּמִשּׁוּם שֶׁכָּלוּל בִּשְׁנַיִם נִקְרָא תְּאוֹמִי"ם. וְעַל זֶה שׁוֹלֵט בּוֹ אוֹתוֹ הַמַּזָּל שֶׁנִּקְרָא בַּסּוֹד שֶׁלּוֹ תְּאוֹמִים, וּבוֹ נִתְּנָה תּוֹרָה, וּמִכָּאן נִמְשָׁכוֹת דְּרָגוֹת לְמַטָּה, עַד שֶׁעוֹלִים בְּשֵׁמוֹת (לְהַנְהִיג) לְהָאִיר אֶת הָעוֹלָם.

לְכָל שְׁאָר הַמַּזָּלוֹת אֵין לָהֶם פֶּה וְלָשׁוֹן, וְלָזֶה יֵשׁ פֶּה וְלָשׁוֹן כְּלוּלִים כְּאֶחָד, וְעַל זֶה בַּתּוֹרָה, (יהושע א) וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה

תּוֹמִים כְּתִיב, וְעַל רָזָא דָא כְּתִיב תּוֹמִים, (בראשית כה) וְהִנֵּה תּוֹמִים בְּבִטְנָהּ. אִי תֵּימָא דִּבְגִין תַּרְוַוּיְיהוּ קָאָמַר. לָאו הָכִי, דְּהָא עֵשָׂו לָא סָלִיק בְּרָזָא דָא. אֶלָּא בְּגִין יַעֲקֹב קָאָמַר, וּשְׁבָחָא דָא, דְּהַוָּה בִּמְעָהָא דְהַהִיא צַדִּיקָת, קָא מְשַׁבַּח קְרָא. וּבְגִין דְּהַוָּה תַּמָּן הַהוּא רָשָׁע, אִסְתַּלָּק מִתַּמָּן אֶלֶף.

וְכֹלָּא רָזָא חָדָא. יַעֲקֹב נָטִיל בְּרָזָא דִילֵיהּ, תְּרֵין יַרְחִין נִיס"ן וְאִיי"ר, וְאִתְכְּלִיל אִיהוּ בְּרָזָא דְסִיוָן, דְּאִיהוּ תְּאוֹמִים. עֵשָׂו, נָטִיל בְּרָזָא דִילֵיהּ, תְּרֵין יַרְחִין תַּמּוּ"ז אָ"ב, וְאִיהוּ לָא אִשְׁתְּכַח, וְאִתְאֲבִיד, דְּהָא אֱלוּ"ל לָאו דִילֵיהּ הוּא, וַאֲפִילוּ אָ"ב, ט' יוֹם אִינּוּן דִילֵיהּ, וְלָא יַתִּיר, וְאִתְאֲבִיד, וְלָא אִשְׁתְּכַח, וְלָאו אִיהוּ בְּרָזָא דִתְאוֹמִים, אֶלָּא אִתְפְּרַשׁ לְחוֹדֵיהּ, וְסָטָא לְסִטְרָא אַחֲרָא בַּאֲפִיסָה וּשְׁמָמוּ,

לשון הקודש

כָּתוּב. יוֹמָם – כְּנֶגֶד לָשׁוֹן. לַיְלָה – כְּנֶגֶד פֶּה. וְהַכֹּל כָּלוּל כְּאֶחָד, וּבַכֹּל עוֹלֶה תְּאוֹמִים.

תּוֹמִים כָּתוּב, וְעַל סוֹד זֶה כָּתוּב תּוֹמִים, (בראשית כה) וְהִנֵּה תּוֹמִם בְּבִטְנָהּ. אִם תֹּאמַר שֶׁבִּשְׁבִיל שְׁנֵיהֶם הוּא אָמַר – לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי עֵשָׂו לֹא עָלָה בְּסוֹד זֶה. אֶלָּא בִּשְׁבִיל יַעֲקֹב הוּא אָמַר, וְשֶׁבַח זֶה שֶׁהָיָה בְּמֵעֶיהָ שֶׁל אוֹתָהּ הַצַּדֶּקֶת מְשַׁבֵּחַ הַכָּתוּב. וּמִשּׁוּם שֶׁהָיָה שָׁם אוֹתוֹ רָשָׁע, הִסְתַּלֵּק מִשָּׁם אֶלֶף.

וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד. יַעֲקֹב נָטַל בַּסּוֹד שֶׁלּוֹ שְׁנֵי חֳדָשִׁים – נִיסָ"ן וְאִיָּ"ר, וְהוּא נִכְלָל בַּסּוֹד שֶׁל סִיוָן שֶׁהוּא תְּאוֹמִים. עֵשָׂו נָטַל בַּסּוֹד שֶׁלּוֹ שְׁנֵי חֳדָשִׁים – תַּמּוּ"ז וְאָ"ב, וְהוּא לֹא נִמְצָא וְנֶאֱבַד, שֶׁהֲרֵי אֱלוּ"ל אֵינוֹ שֶׁלּוֹ, וַאֲפִלּוּ בְּאָב תִּשְׁעָה יָמִים הֵם שֶׁלּוֹ וְלֹא יוֹתֵר, וְנֶאֱבַד וְלֹא נִמְצָא, וְאֵינוֹ

כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים ט) הָאוֹיֵב תַּמּוּ חֳרָבוֹת לָנֶצַח.

וּבְגִין דְּיַעֲקֹב אִיהוּ תְּאוֹמִים, אִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא לִבְנוֹי בַּחֹדֶשׁ תְּאוֹמִים, וְאוֹרַיְיתָא בְּרָזָא דִתְאוֹמִים, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. בַּחֹדֶשׁ תְּלִיתָאֵי, לְעַם תְּלִיתָאֵי, בְּדַרְגִּין תְּלִיתָאִין, תּוֹרָה תְּלִיתָאֵי: תּוֹרָה, נְבִיאִים, וּכְתוּבִים. וְכֹלָּא חַד.

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי וְגוֹ'. פַּרְשְׁתָּא דָא בְּהַאי קְרָא אוּקְמוּהָ לֵיהּ לְעֵילָא. תָּאנֵי רִבִּי חִיָּיא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּמָטוּ יִשְׂרָאֵל לְטוּרָא דְסִינַי, כָּנִישׁ לְהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְזַרְעִין דְּיִשְׂרָאֵל, וְאַשְׁגַּח לֵיהּ בְּכֻלְּהוּ, וְלָא אַשְׁכַּח בְּכֻלְּהוּ זַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל פְּסִילוּ, אֶלָּא כֻּלְּהוּ זַרְעָא קַדִּישָׁא, כֻּלְּהוּ בְּנֵי קְשׁוֹט.

לשון הקודש

בַּסּוֹד שֶׁל תְּאוֹמִים, אֶלָּא נִפְרַד לְבַדּוֹ וְסָטָה לְצַד אַחֵר בְּאֶפֶס וּשְׁמָמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ט) הָאוֹיֵב תַּמּוּ חֳרָבוֹת לָנֶצַח.

וּמִשּׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב הוּא תְּאוֹמִים, נִתְּנָה תּוֹרָה לְבָנָיו בְּחֹדֶשׁ תְּאוֹמִים, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי, לָעָם הַשְּׁלִישִׁי, בִּדְרָגוֹת שְׁלִישִׁיּוֹת, תּוֹרָה מְשֻׁלֶּשֶׁת – תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים. וְהַכֹּל אֶחָד.

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי וְגוֹ'. פָּרָשָׁה זוֹ בְּפָסוּק זֶה פֵּרְשׁוּ אוֹתָהּ לְמַעְלָה. שָׁנָה רַבִּי חִיָּיא, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִגִּיעוּ יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינַי, כִּנֵּס אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת זֶרַע יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁגִּיחַ בָּהֶם בְּכֻלָּם, וְלֹא מָצָא בְּכָל זֶרַע יִשְׂרָאֵל פְּסוּל, אֶלָּא כֻּלָּם זֶרַע קֹדֶשׁ, כֻּלָּם בְּנֵי אֱמֶת.

בְּהַהוּא זִמְנָא אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, הַשְׁתָּא אֲנָא בָּעֵי לְמֵיהַב אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, מָשִׁיךְ לְהוּ בִּרְחִימוּתָא דַּאֲבָהָן, בִּרְחִימוּתָא דְּרַחִימְנָא לְהוּ, וּבְאַתְוָון דַּעֲבָדִית לְהוּ. וְאַתְּ הֲוֵי לִי שְׁלִיחָא, וְאָתִיב מִלִּין אִלֵּין. אָמַר ר' יוֹסִי אָמַר ר' יְהוּדָה, כַּךְ אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, בְּמִלָּה דָּא הֲוֵי לִי שְׁלִיחָא מְהֵימָנָא, לְאַמְשָׁכָא יִשְׂרָאֵל אֲבַתְרָאי.

וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו יְיָ' מִן הָהָר וְגוֹ'. (שמות יט) וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים, לְאַתְרָא דִּפְרִישָׁן גַּדְפּוֹי דִּשְׁכִינְתָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים יח) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד וְגוֹ'.

תָּאנָא אָמַר ר' יְהוּדָה, כָּל זִמְנָא דִּגְלוּפֵי מַלְכָּא עִלָּאָה מִתְיַשְּׁרָן בְּאַתְרַיְיהוּ, עָלְמִין כֻּלְּהוּ בְּחִידוּ, וְכָל עוֹבָדִין מִתְיַשְּׁרָן בְּקִיּוּמַיְיהוּ. (מָאן כָּל עוֹבָדִין

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ זְמַן אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: עַכְשָׁו אֲנִי רוֹצֶה לָתֵת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, מְשֹׁךְ אוֹתָם בְּאַהֲבָה שֶׁל אָבוֹת, בְּאַהֲבָה שֶׁאֲנִי אוֹהֵב אוֹתָם וּבָאוֹתוֹת שֶׁעָשִׂיתִי לָהֶם, וְאַתָּה תִּהְיֶה לִי שְׁלִיחַ וְהָשֵׁב הַדְּבָרִים הַלָּלוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּךְ אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: בְּדָבָר זֶה תִּהְיֶה לִי שְׁלִיחַ נֶאֱמָן לִמְשֹׁךְ אֶת יִשְׂרָאֵל אַחֲרַי.

וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו ה' מִן הָהָר וְגוֹ'. וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים – לַמָּקוֹם שֶׁפְּרוּשׂוֹת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם יח) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד וְגוֹ'.

שְׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל זְמַן שֶׁחֲקִיקוֹת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן מִתְיַשְּׁרוֹת בִּמְקוֹמָן, כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה וְכָל

מִתְיַישְׁרָן בְּקִיּוּמַיְיהוּ) כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמות לד) אֶת מַעֲשֵׂה יְיָ' כִּי נוֹרָא הוּא. מַאי כִּי נוֹרָא הוּא. אָמַר ר' אֶלְעָזָר, שְׁלִימוּ דְכֹלָּא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (דברים י) הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. מַאי (דף ע"ט ע"א) וְהַנּוֹרָא. דָּא יַעֲקֹב. וּכְתִיב, (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, כְּתַרְגּוּמוֹ, גְּבַר שְׁלִים. שְׁלִים בְּכֹלָּא. כַּךְ כָּל עוֹבָדִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁלֵימִין בִּשְׁלִימוּ, בְּקִיּוּמָא שְׁלִים.

תַּנְיָא, רִבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, יוֹמָא חַד הֲוָה קָאִימְנָא קָמֵיהּ דְּר' יְהוּדָה סָבָא, שָׁאִילְנָא לֵיהּ, מַאי דִכְתִיב, (בראשית כח) וַיִּירָא וַיֹּאמַר מַה נּוֹרָא וְגוֹ'. מַאי קָא חָמָא, דְּקָאָמַר דְּאִיהוּ נוֹרָא. אָמַר לִי, חָמָא שְׁלִימוּ דִמְהֵימָנוּתָא קַדִּישָׁא, דְּהַוָּה שְׁכִיחַ בְּהַהוּא אֲתָר, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. וּבְכָל אֲתָר דְּהַוֵי שְׁלֵימוּתָא שְׁכִיחַ, אִקְרֵי נוֹרָא.

לשון הקודש

הַמַּעֲשִׂים מִתְיַשְּׁרִים עַל קִיּוּמָם, (מי כָּל הַמַּעֲשִׂים הַמִּתְיַשְּׁרִים עַל קִיּוּמָם) כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לד) אֶת מַעֲשֵׂה ה' כִּי נוֹרָא הוּא. מַה זֶּה כִּי נוֹרָא הוּא? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שְׁלֵמוּת הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים י) הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. מַה זֶּה וְהַנּוֹרָא? זֶה יַעֲקֹב. וְכָתוּב (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, כְּתַרְגּוּמוֹ – אָדָם שָׁלֵם. שָׁלֵם בַּכֹּל. כָּךְ כָּל מַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁלֵמִים בִּשְׁלֵמוּת בְּקִיּוּם שָׁלֵם.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי עוֹמֵד לִפְנֵי רַבִּי יְהוּדָה הַזָּקֵן וְשָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ עַל מַה שֶּׁכָּתוּב (שם כח) וַיִּירָא וַיֹּאמַר מַה נּוֹרָא וְגוֹ'. מָה רָאָה שֶׁאָמַר שֶׁהוּא נוֹרָא? אָמַר לִי, רָאָה שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהָיְתָה מְצוּיָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁמְּצוּיָה שְׁלֵמוּת נִקְרָא נוֹרָא.

אֲמֵינָא לֵיהּ, אִי הָכִי, אֲמַאי תַּרְגּוּמוֹ דְּחִילוּ, וְלָא שְׁלִים. אָמַר לִי, לֵית דְּחִילוּ אֶלָּא בְּאַתָּר דְּהַוֵּי שְׁלִימוּתָא שְׁכִינָה, וּבְכָל אַתָּר דְּהַוֵּי שְׁלִימוּתָא שְׁכִינָה, אִתְקְרֵי נוּרָא. דִּכְתִיב, (תהלים לד) יִרְאוּ אֶת יְיָ' קְדוֹשָׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו, מִמַּשְׁמַע דְּקָאָמַר כִּי אֵין מַחְסוֹר, בַּאֲתָר דְּלֵית מַחְסוֹר, שְׁלִימוּתָא שְׁכִינָה.

תָּאנָא (משלי ל) מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרַד, אָמַר ר' יוֹסִי, דָּא הוּא מֹשֶׁה, דִּכְתִיב וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים. מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו, דָּא הוּא אַהֲרֹן. דִּכְתִיב, (ויקרא טז) וּמְלֹא חָפְנָיו קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה. מִי צָרַר מַיִם בַּשִּׂמְלָה, דָּא אֱלִיָּהוּ. דִּכְתִיב, (מלכים א יז) אִם יִהְיֶה הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל וּמָטָר כִּי אִם לְפִי דְבָרִי. מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ, דָּא הוּא אַבְרָהָם. דִּכְתִיב בֵּיהּ, (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ

לשון הקודש

אָמַרְתִּי לוֹ, אִם כָּךְ, לָמָּה תַּרְגּוּמוֹ פַּחַד וְלֹא שָׁלֵם? אָמַר לִי, אֵין פַּחַד אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁמְּצוּיָה שְׁלֵמוּת, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁמְּצוּיָה שְׁלֵמוּת נִקְרָא נוּרָא, שֶׁכָּתוּב (תהלים לד) יִרְאוּ אֶת ה' קְדֹשָׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו. מִמַּשְׁמָע שֶׁאָמַר כִּי אֵין מַחְסוֹר – בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מַחְסוֹר מְצוּיָה שְׁלֵמוּת.

שָׁנִינוּ, מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרַד – אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, זֶהוּ מֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים. מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו – זֶהוּ אַהֲרֹן, שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) וּמְלֹא חָפְנָיו קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה. מִי צָרַר מַיִם בַּשִּׂמְלָה – זֶה אֵלִיָּהוּ, שֶׁכָּתוּב (מלכים–א יז) אִם יִהְיֶה הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל וּמָטָר כִּי אִם לְפִי דְבָרִי. מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ – זֶהוּ

בְּהִבָּרְאָם, אַל תִּקְרֵי בְּהִבָּרְאָם, אֶלָּא בְּאַבְרָהָם.

הוּא תָּנֵי הַאי, וְהוּא אָמַר, מִי עָלָה שָׁמַיִם, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דִּכְתִיב בֵּיהּ (תהלים מז) עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה (מִי עָלָה תִּקּוּן בְּסוֹד אֶת הָאוֹר אֹמְנָם בִּתְרוּעָה וַיֵּרֶד בְּסוֹד וַיַּבְדֵּל, הִבְדִּילוּ לוֹ אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה) מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (איוב יב) אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חָי וְגוֹ'. מִי צָרַר מַיִם בַּשְּׂמְלָה דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דִּכְתִיב בֵּיהּ (איוב כו) צוֹרֵר מַיִם בְּעָבָיו. מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דִּכְתִיב בֵּיהּ, (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְיָ' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. תּוּ אָמַר, מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד וְגוֹ', אִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע קִטֵּירֵי עָלְמָא, אֵשׁ רוּחַ מַיִם וְעָפָר.

אָמַר ר' יֵיסָא, אִתְחֲזוּן מִלּוֹי דְּר' יוֹסִי, דְּלָא מִתְקַיְּימָאן. כַּד מָטוּ מִלִּין אִלֵּין לְגַבֵּיהּ דְּר'

לשון הקודש

אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם. אַל תִּקְרֵי בְּהִבָּרְאָם, אֶלָּא בְּאַבְרָהָם.

הוּא שָׁנָה אֶת זֶה, וְהוּא אָמַר. מִי עָלָה שָׁמַיִם – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (תהלים מז) עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה. (מִי עָלָה, תִּקּוּן בְּסוֹד אֶת הָאוֹר. אֹמְנָם בִּתְרוּעָה. וַיֵּרֶד, בְּסוֹד וַיַּבְדֵּל. הִבְדִּילוּ לוֹ אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה) מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (איוב יב) אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חָי וְגוֹ'. מִי צָרַר מַיִם בַּשְּׂמְלָה – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (שם כו) צוֹרֵר מַיִם בְּעָבָיו. מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. עוֹד אָמַר, מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד וְגוֹ' – אֵלֶּה אוֹתָם אַרְבָּעָה קִשְׁרֵי הָעוֹלָם – אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם וְעָפָר.

אָמַר רַבִּי יֵיסָא, נִרְאִים דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי

שִׁמְעוֹן, אֲנָח יְדוֹי בְּרֵישֵׁיהּ דְּר' יוֹסִי וּבַרְכֵיהּ, וְאָמַר שַׁפִּיר קָא אָמַרְתְּ, וְהָכִי הוּא. אָמַר לֵיהּ מַנָּא לָךְ. אָמַר לֵיהּ הָכִי אוֹלִיפְנָא מֵאַבָּא, דְּהַוָּה אָמַר מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא.

יוֹמָא חַד הָוָה יָתִיב ר' שִׁמְעוֹן בְּתַרְעָא דְּצִפּוֹרִי, אָמַר לֵיהּ ר' יֵיסָא, הַאי דְּאָמַר ר' יוֹסִי, מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרַד וְגוֹ', זִמְנָא חָדָא אָמַר, דָּא מִשֶּׁה. לְבָתָר אָמַר, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְבָתָר אָמַר, אִלֵּין אַרְבַּע קְטִירִין אֵשׁ רוּחַ מַיִם וְעָפָר. וַחֲמֵינָא לֵיהּ לְמֹר דְּבָרְכֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ וַדַּאי שַׁפִּיר קָא אָמַר, וְהָכִי הוּא, וְכֹלָּא חַד מִלָּה, וְכֻלְּהוּ מִלֵּי אִתְקַיְּימוּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכֻלְּהוּ בְּחַד מַתְקְלָא סַלְקָא. אִתְרְגִישׁ ר' יֵיסָא בְּמִלּוֹי דְּר' שִׁמְעוֹן, וְאָמַר וַדַּאי הַאי הָכִי הוּא,

לשון הקודש

שֶׁלֹּא מִתְקַיְּמִים. כְּשֶׁהִגִּיעוּ הַדְּבָרִים הַלָּלוּ אֶל רַבִּי שִׁמְעוֹן, הִנִּיחַ יָדוֹ בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי וּבִרְכוֹ, וְאָמַר, יָפֶה אָמַרְתָּ וְכָךְ זֶה. אָמַר לוֹ, מִנַּיִן לְךָ? אָמַר לוֹ, כָּךְ לָמַדְתִּי מֵאָבִי שֶׁהָיָה אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא.

יוֹם אֶחָד הָיָה יוֹשֵׁב רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּשַּׁעַר שֶׁל צִפּוֹרִי. אָמַר לוֹ רַבִּי יֵיסָא, זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵי מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרַד – פַּעַם אַחַת אָמַר זֶה מֹשֶׁה, אַחַר כָּךְ אָמַר זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַחַר כָּךְ אָמַר אֵלּוּ אַרְבָּעָה קְשָׁרִים, אֵשׁ רוּחַ מַיִם וְעָפָר, וְרָאִיתִי שֶׁמּוֹרֵנוּ בֵּרְכוֹ?

אָמַר לוֹ, וַדַּאי שֶׁיָּפֶה אָמַר, וְכָךְ הוּא, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד, וְכָל הַדְּבָרִים הִתְקַיְּמוּ בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְכֻלָּם עוֹלִים בְּמִשְׁקָל אֶחָד. הִתְרַגֵּשׁ רַבִּי יֵיסָא בְּדִבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, וַדַּאי כָּךְ זֶה, וְכָךְ

וְהָכִי אוֹלִיפְנָא מִקַּמֵּיהּ דְּמֹר זְמְנָא אַחֲרָא. וְכֹלָּא שַׁפִּיר. (אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, אַל תִּקְרֵי בְּהִבָּרְאָם, אֶלָּא בְּאַבְרָהָם. דִּכְתִיב, (תהלים פט) כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. אֲבָל)

אֲבָל סוֹפָא דִּקְרָא מָאי קָא מַיְירֵי דִּכְתִיב, (משלי ל) מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע. מַה שְׁמוֹ תִּינַח, מַה שֵׁם בְּנוֹ מַהוּ. אָמַר לֵיהּ, רָזָא דְּמִלָּה הָא אוֹלִיפְנָא לְרַ' אֶלְעָזָר בְּרִי. אָמַר לֵיהּ, לֵימָא לִי מֹר, דְּהָא בְּחֶלְמִי שָׁאִילְנָא קָמֵיהּ דְּמֹר הַאי מִלָּה, וְאָמַר לִי, וַאֲנִשִׁינָא לָהּ. אָמַר לֵיהּ, אִי אִימָא תִּדְכַּר. אָמַר לֵיהּ וַדַּאי. דְּהָא מַה דְּאוֹלִיפְנָא קָמֵי דְּמֹר יוֹמָא דָא אַדְכַּרְנָא.

אָמַר לֵיהּ רָזָא דְּמִלָּה, הַיְינוּ דִּכְתִיב, (שמות ד) בְּנִי בְּכוֹרִי יִשְׂרָאֵל וּכְתִיב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. וּבְרָזָא עִלָּאָה, וְהַאי אִקְרֵי בְּנוֹ. אָמַר יָנוּחַ דַּעְתֵּיהּ דְּמֹר, דְּהָא רָזָא דָא יְדַעְנָא. אַדְהָכִי,

לשון הקודש

לָמַדְנוּ מִשֵּׁם מוֹרֵנוּ בְּפַעַם אַחֶרֶת. וְהַכֹּל יָפֶה. (אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, אַל תִּקְרֵי בְּהִבָּרְאָם אֶלָּא בְּאַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב (תהלים פט) כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. אֲבָל)

אֲבָל סוֹף הַכָּתוּב מַהוּ אוֹמֵר? שֶׁכָּתוּב מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע. מַה שְׁמוֹ מֵילָא, מַה זֶּה מַה שֵׁם בְּנוֹ? אָמַר לוֹ, סוֹד הַדָּבָר הֲרֵי לִמַּדְתִּי לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנִי. אָמַר לוֹ, יֹאמַר לוֹ מוֹרִי, שֶׁהֲרֵי בַּחֲלוֹמִי שָׁאַלְתִּי לִפְנֵי מוֹרִי דָּבָר זֶה, וְאָמַר לִי וְשָׁכַחְתִּי אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ, אִם אֹמַר – תִּזְכֹּר? אָמַר לוֹ, וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי מַה שֶׁלִּמַּדְתִּי לִפְנֵי מוֹרִי, יוֹם זֶה נִזְכַּרְתִּי.

אָמַר לוֹ, סוֹד הַדָּבָר – הַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ד) בְּנִי בְּכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. וּבְסוֹד עֶלְיוֹן, וְזֶה

לָא אִדְכַּר ר' יֵיסָא, חָלַשׁ דַּעְתֵּיהּ, אָזַל לְבֵיתֵיהּ, אַדְמוּךְ, אַחְזִיאוּ לֵיהּ בְּחֶלְמֵיהּ, חַד סִפְּרָא דְאַגַּדְתָּא, דְּהַוָּה כְתִיב בֵּיהּ, חָכְמָה וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ.

אִתְעַר, אָזַל לְגַבֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, נָשַׁק יְדוֹי, אָמַר, הָכִי חֲמֵינָא בְּחֶלְמָא. זִמְנָא אַחֲרָא חֲמֵינָא בְּחֶלְמָא, חַד (דף ע"ט ע"ב) סִפְּרָא דְאַגַּדְתָּא דְאַחְזִיוּ קַמָּאי, וַהֲוָה כְתִיב בֵּיהּ, חָכְמָה וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ, חָכְמָה לְעֵילָא, תִּפְאֶרֶת לְתַתָּא. בְּמִקְדָּשׁוֹ לְגַבַּיְיהוּ. וְהָכִי חֲמֵינָא בְּחֶלְמָא זִמְנָא חָדָא. וְהָכִי אַשְׁכַּחְנָא בְּפוּמַאי. אָמַר לֵיהּ ר' שִׁמְעוֹן, עַד כְּעַן רַבְיָא אַנְתְּ, לְמֵיעַל בֵּין מְחַצְּדֵי חַקְלָא, וְהָא כֹּלָּא אַחְזִיאוּ לָךְ. וְדָא הוּא דִכְתִיב, מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע. חָכְמָה שְׁמוֹ, תִּפְאֶרֶת בְּנוֹ.

לשון הקודש

נִקְרָא בְּנוֹ. אָמַר, תָּנוּחַ דַּעְתּוֹ שֶׁל מוֹרִי, שֶׁהֲרֵי סוֹד זֶה יָדַעְתִּי. בֵּין כָּךְ לֹא נִזְכַּר רַבִּי יֵיסָא, חָלְשָׁה דַעְתּוֹ וְהָלַךְ לְבֵיתוֹ. נִרְדַּם. הֶרְאוּ לוֹ בַּחֲלוֹם סֵפֶר אַגָּדָה אֶחָד שֶׁהָיָה כָּתוּב בּוֹ חָכְמָה וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ.

הִתְעוֹרֵר וְהָלַךְ אֶל רַבִּי שִׁמְעוֹן. נָשַׁק יָדוֹ וְאָמַר, כָּךְ רָאִיתִי בַּחֲלוֹם. פַּעַם אַחֶרֶת רָאִיתִי בַּחֲלוֹם סֵפֶר אַגָּדָה אֶחָד שֶׁהֶרְאוּ לְפָנַי, וְהָיָה כָּתוּב בּוֹ חָכְמָה וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ, חָכְמָה לְמַעְלָה, תִּפְאֶרֶת לְמַטָּה, בְּמִקְדָּשׁוֹ אֵלֵיהֶם. וְכָךְ רָאִיתִי בַּחֲלוֹם פַּעַם אַחַת וְכָךְ מָצָאתִי בְּפִי. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, עַד עַכְשָׁו אַתָּה תִינוֹק לְהִכָּנֵס בֵּין קוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה, וַהֲרֵי הַכֹּל הֶרְאוּ לְךָ. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע. חָכְמָה שְׁמוֹ, תִּפְאֶרֶת בְּנוֹ.

(תָּנָא) (שמות יט) **וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמֹשֶׁה, דְּזָכֵי לִיקָרָא דָא, דְּאוֹרַיְיתָא אַסְהִיד בְּגִינֵיהּ כַּךְ.** (תָּאנֵי ר' יְהוּדָה) **תָּא חֲזֵי, מַה בֵּין מֹשֶׁה לִשְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא. שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא, כַּד סַלְקִין, סַלְקִין לְעָתְרָא, סַלְקִין לִרְבוּ, סַלְקִין לְמַלְכוּ, אֲבָל מֹשֶׁה כַּד סָלִיק, מַה כְּתִיב בֵּיהּ, וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ.**

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, מִכָּאן אָמְרוּ חַבְרַיָּא, הַבָּא לִיטַהֵר מְסַיְּעִין אוֹתוֹ, דִּכְתִיב וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים. מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ, וַיִּקְרָא אֵלָיו יְיָ'. דְּמַאן דְּבָעֵי לְאִתְקָרְבָא, מְקָרְבִין לֵיהּ.

וַיִּקְרָא אֵלָיו יְיָ' מִן הָהָר לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְגוֹ'. ר' יִצְחָק פָּתַח, (תהלים סה) **אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכּוֹן חֲצֵרֶיךָ, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּהַהוּא**

לשון הקודש

וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁזָּכָה לְכָבוֹד זֶה שֶׁהַתּוֹרָה הֵעִידָה בִּשְׁבִילוֹ כָּךְ. (שְׁנָה רַבִּי יְהוּדָה) בֹּא וּרְאֵה מַה בֵּין מֹשֶׁה לִשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם. שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם, כְּשֶׁעוֹלִים – עוֹלִים לְעֹשֶׁר, עוֹלִים לִגְדֻלָּה, עוֹלִים לְמַלְכוּת. אֲבָל בְּמֹשֶׁה, כְּשֶׁעוֹלֶה, מַה כָּתוּב? וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ!

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, מִכָּאן אָמְרוּ הַחֲבֵרִים, הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין אוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? וַיִּקְרָא אֵלָיו ה'. שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב, מְקָרְבִים אוֹתוֹ.

וַיִּקְרָא אֵלָיו מַלְאַךְ ה' מִן הָהָר לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְגוֹ'. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (תהלים סה) **אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב**

בַּר נָשׁ, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בֵּיהּ, וְקָרִיב לֵיהּ, לְמִשְׁרֵי בְּגוֹ הֵיכָלָא קַדִּישָׁא, דְּכָל מָאן דְּאִיהוּ אִתְרְעֵי בֵּיהּ לְפוּלְחָנֵיהּ, רָשִׁים הוּא מֵרְשִׁימִין דִּלְעֵילָא, לְמִנְדַּע דְּהָא הוּא אִתְבָּחַר מִקַּמֵּיהּ דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, לְמִשְׁרֵי בִּמְדוֹרוֹי. וְכָל מָאן דְּאִשְׁתְּכַח בֵּיהּ הַהוּא רְשִׁימָא, אַעְבַּר בְּכָל תַּרְעִין דִּלְעֵילָא, וְלֵית דְּיִמְחֵי בִּידוֹי.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמֹשֶׁה, דְּעָלֵיהּ כְּתִיב אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב, וּכְתִיב בֵּיהּ (שמות כד) וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל וְנִגַּשׁ מֹשֶׁה לְבַדּוֹ אֶל יְיָ׳ וְהֵם לֹא יִגָּשׁוּ. כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב: אִלֵּין נוּקְבֵי, וְתַגִּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: אִלֵּין דּוּכְרִין.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כֹּה תֹאמַר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (במדבר ו) כֹּה תְבָרְכוּ. וּכְתִיב, (תהלים קמה) וַחֲסִידֶיךָ

לשון הקודש

יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בּוֹ וְקֵרֵב אוֹתוֹ לִשְׁרוֹת בְּתוֹךְ הַהֵיכָל הַקָּדוֹשׁ, שֶׁכָּל מִי שֶׁהוּא הִתְרַצָּה בּוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ, רָשׁוּם הוּא מֵרְשׁוּמִים שֶׁלְּמַעְלָה לָדַעַת, שֶׁהֲרֵי הוּא נִבְחָר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן לִשְׁרוֹת בִּמְדוֹרוֹ, וְכָל מִי שֶׁנִּמְצָא בּוֹ אוֹתוֹ הָרֹשֶׁם, עוֹבֵר בְּכָל הַשְּׁעָרִים שֶׁלְּמַעְלָה וְאֵין מוֹחֶה בְּיָדוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁעָלָיו כָּתוּב אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב, וְכָתוּב (שמות ב) וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל, (שם כד) וְנִגַּשׁ מֹשֶׁה לְבַדּוֹ אֶל ה׳ וְהֵם לֹא יִגָּשׁוּ. כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב – אֵלּוּ הַנְּקֵבוֹת. וְתַגִּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל – אֵלּוּ הַזְּכָרִים.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כֹּה תֹאמַר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כֹּה תְבָרְכוּ. וְכָתוּב וַחֲסִידֶיךָ

יְבָרְכוּכָה, כְּלוֹמַר יְבָרְכוּ כֹּה. כֹּה תֹּאמַר לְבֵית יַעֲקֹב, בַּאֲמִירָה. וְהַיְינוּ מִסִּטְרָא דְדִינָא. וְתַגִּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (דברים ד) וַיַּגֵּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ. וּכְתִיב (דברים כו) הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ. לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, דּוּכְרִין, דְּאָתוּ מִסִּטְרָא דְּרַחֲמֵי.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, (ס"א יוֹסֵי) הוֹאִיל וַאֲתֵינָא לְהַאי, מַה הוּא הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ. לַיְיָ אֱלֹהֵינוּ, מִיבְעֵי לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ ר' שִׁמְעוֹן, וְכִי הַאי בִּלְחוֹדוֹי הוּא. וְהָא כְתִיב (דברים ח) כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ מְבִיאֲךָ אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וְגוֹ'. (דברים ז) אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נוֹתֵן לָךְ. (דברים ד) כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא, וְכֻלְּהוּ הָכִי.

אֶלָּא הָכִי תָּנִינָן, כָּל הַדָּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלוֹהַּ. וְכָל הַדָּר בְּחוּצָה לָאָרֶץ דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלוֹהַּ. מָאי טַעֲמָא. מִשּׁוּם

לשון הקודש

יְבָרְכוּכָה, כְּלוֹמַר יְבָרְכוּ כֹּה. כֹּה תֹּאמַר לְבֵית יַעֲקֹב – בַּאֲמִירָה, וְהַיְינוּ מִצַּד הַדִּין. וְתַגִּיד לְבֵית יִשְׂרָאֵל – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ד) וַיַּגֵּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ. וְכָתוּב (שם כו) הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ. לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל – הַזְּכָרִים, שֶׁבָּאוּ מִצַּד הָרַחֲמִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הוֹאִיל וּבָאנוּ לָזֶה, מַה זֶּה הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ? לַה' אֱלֹהֵינוּ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְכִי רַק בִּלְבַדּוֹ הוּא, וַהֲרֵי כָּתוּב (שם ח) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מְבִיאֲךָ אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וְגוֹ', (שם) אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ, (שם ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא, וְכֻלָּם כָּךְ?

אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, כָּל הַדָּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלוֹהַּ, וְכָל הַדָּר

דְּזַרְעָא קַדִּישָׁא, לְאַרְעָא קַדִּישָׁא סַלְקָא. וּשְׁכִינְתָּא בְּאַתְרָה יָתְבָא. וְהַאי בְּהַאי תַּלְיָא. וּמֹשֶׁה לָא קָאָמַר אֱלֹהֶיךָ, אֶלָּא לְאִינּוּן דַּהֲווֹ זְמִינִין לְמֵיעַל לְאַרְעָא קַדִּישָׁא, וּלְקַבְּלָא אַפֵּי שְׁכִינְתָּא. וּמַה דְּלָא אָמַר אֱלֹהֵינוּ, מִשּׁוּם דְּהָא מֹשֶׁה לָא זָכָה לְמֵיעַל לְאַרְעָא, וּבְגִינֵי כַּךְ, אֱלֹהֶיךָ וַדַּאי בְּכָל אֲתָר, מִשּׁוּם דְּאִינּוּן הֲווֹ זְמִינִין לְמֵיעַל תַּמָּן.

אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי הוּא. אֲבָל הָכָא כְּתִיב, (דברים כו) וּבָאתָ אֶל הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַיְיָ' אֱלֹהֶיךָ, וְהָא אִינּוּן בְּאַרְעָא שַׁרְיָין, מַאי טַעֲמָא אֱלֹהֶיךָ, וְלֹא אֱלֹהֵינוּ. אֶלָּא אִינּוּן בַּעְיָין לְאַחֲזָאָה וּלְאוֹדָאָה, דִּבְגִינֵי דְּחֶסֶד עִלָּאָה, זָכָאן לְכָל הַאי, וְשַׁרְיָין בְּאַרְעָא, וְעָאֲלָן לְהַהִיא אַרְעָא, וְעָבָד עִמְּהוֹן כָּל אִינּוּן טָבָאן, וּבְגִינֵי

לשון הקודש

בְּחוּצָה לָאָרֶץ דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלוֹהַּ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַזֶּרַע הַקָּדוֹשׁ עוֹלֶה לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וּשְׁכִינָה יוֹשֶׁבֶת בִּמְקוֹמָהּ, וְזֶה בָּזֶה תָּלוּי. וּמֹשֶׁה לֹא אָמַר אֱלֹהֶיךָ אֶלָּא לְאוֹתָם שֶׁהָיוּ עֲתִידִים לְהִכָּנֵס לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה וּלְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה. וּמַה שֶּׁלֹּא אָמַר אֱלֹהֵינוּ, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי מֹשֶׁה לֹא זָכָה לְהִכָּנֵס לָאָרֶץ, וְלָכֵן אֱלֹהֶיךָ וַדַּאי בְּכָל מָקוֹם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם הָיוּ עֲתִידִים לְהִכָּנֵס לְשָׁם.

אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּךְ הוּא. אֲבָל כָּאן כָּתוּב (שם כו) וּבָאתָ אֶל הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ, וַהֲרֵי הֵם בָּאָרֶץ שׁוֹרִים. מָה הַטַּעַם אֱלֹהֶיךָ וְלֹא אֱלֹהֵינוּ? אֶלָּא הֵם רָצוּ לְהַרְאוֹת וּלְהוֹדוֹת שֶׁבִּגְלַל הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן זָכוּ לְכָל זֶה וְשָׁרוּ בָּאָרֶץ וְנִכְנָסִים לְאוֹתָהּ אֶרֶץ וְעָשָׂה עִמָּהֶם כָּל אוֹתָן

כַּךְ, הֲווֹ אַמְרִי מִלִּין אִלֵּין לַכֹּהֵן, (וְלָא לְבָר נָשׁ אַחֲרָא) דִּכְתִיב הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ, (וְהָכִי הוּא וַדָּאי) מִשּׁוּם דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְחֶסֶד.

כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב, לְהַהוּא אֲתָר דְּאִתְחָזֵי לְהוּ. וְתַגִּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּהַהוּא אֲתָר שְׁלִים דְּאִתְחָזֵי לְהוּ, דְּהָא יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל, תְּרֵין דַּרְגִּין אִסְתָּלָקוּ, וּבְדַרְגָּא חַד סַלְקִין, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל שְׁלִימוּתָא דְכֹלָּא (דף פ' ע"א) אִקְרֵי. וְתַגִּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, לְאַחֲזָאָה חָכְמָתָא, וּלְאִשְׁתָּעֵי בְּרוּחַ חָכְמָתָא, טִיבוּ וּקְשׁוֹט דְּעָבַד לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב וַיַּגֵּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ.

תַּנְיָא, אָמַר ר' יוֹסִי, זִמְנָא חָדָא הֲוֵינָא אָזִיל בְּאָרְחָא, וַהֲוָה ר' חִיָּיא בְּרִי עִמִּי. עַד דַּהֲוֵינָא אַזְלִין, אַשְׁכַּחְנָא חַד גְּבָר, דְּהֲוָה לָקִיט

לשון הקודש

טוֹבוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ הָיוּ אוֹמְרִים דְּבָרִים אֵלֶּה לַכֹּהֵן (וְלֹא לְאָדָם אַחֵר), שֶׁכָּתוּב הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ, (וְכָךְ הוּא וַדַּאי) מִשּׁוּם שֶׁבָּא מִצַּד הַחֶסֶד.

כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב – לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁרָאוּי לָהֶם. וְתַגִּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל – בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שָׁלֵם שֶׁרָאוּי לָהֶם, שֶׁהֲרֵי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי דְרָגוֹת עָלוּ, וּבְדַרְגָּה אַחַת עוֹלִים. אֶלָּא יִשְׂרָאֵל שְׁלֵמוּת הַכֹּל נִקְרָא. וְתַגִּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, לְהַרְאוֹת חָכְמָה וּלְדַבֵּר בְּרוּחַ חָכְמָה טוֹב וֶאֱמֶת שֶׁעָשָׂה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב וַיַּגֵּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, פַּעַם אַחַת הָיִיתִי הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וְהָיָה עִמִּי רַבִּי חִיָּיא בְּנִי. עַד שֶׁהָיִינוּ הוֹלְכִים, מָצָאתִי אִישׁ אֶחָד

בְּחַקְלָא, עֲשָׂבִין לְאַסְוָותָא. קָרִיבְנָא לְגַבֵּיהּ, אֲמֵינָא לֵיהּ, בַּר נָשׁ, קוּטְרָא דְּקוּטְרֵי דַעֲשָׂבִין לָמָּה. לָא זָקִיף רֵישֵׁיהּ, וְלָא אָמַר מִידִי. אַהֲדַרְנָא זִמְנָא אַחֲרָא וַאֲמֵינָא הַאי, וְלָא אָמַר מִידִי. אֲמֵינָא לֵיהּ לְרַבִּי חִיָּיא בְּרִי, אוֹ הַאי בַּר נָשׁ אָטִים אוּדְנִין, אוֹ שַׁטְיָא, אוֹ חַכִּימָא. יָתִיבְנָא גַּבּוֹי. לְבָתָר לָקִיט אִינּוּן עֲשָׂבִין, וְאָחִיד לוֹן, וְחָפָא עֲלֵיהוֹן טַרְפֵּי גּוּפְנִין.

אָמַר לָן, אֲנָא חֲמֵינָא דְּיוּדָאִין אָתוּן, וְיוּדָאִין אַמְרֵי עָלַיְיהוּ, דְּאִינּוּן חַכִּימִין, אִי לָא דְּחַיְיסְנָא עָלַיְיכוּ הַשְׁתָּא, תֶּהֱוֹוּן רְחִיקִין מִבְּנֵי נָשָׁא כִּסְגִירָא דָא, דְּמַרְחִקִין לֵיהּ מִכֹּלָּא, דְּהָא אֲנָא חֲמֵינָא, דְּרֵיחָא דְּחָד עִשְׂבָּא דְּהַוָּה קָרִיב גַּבֵּיכוֹן, עָאל בְּגוּפַיְיכוּ, וְתֶהֱוֹוּן רְחִיקִין תְּלָתָא יוֹמִין. אֶלָּא אֲכִילוּ אִלֵּין תּוּמֵי בָרָא וְתִתְסוּן.

לשון הקודש

שֶׁהָיָה לוֹקֵט בַּשָּׂדֶה עֲשָׂבִים לִרְפוּאָה. קָרַבְתִּי אֵלָיו וְאָמַרְתִּי לוֹ: בֶּן אָדָם, כָּל הָאֲגֻדּוֹת הַקְּשׁוּרוֹת הַלָּלוּ שֶׁל הָעֲשָׂבִים לָמָּה? לֹא הֵרִים רֹאשׁוֹ וְלֹא אָמַר דָּבָר. חָזַרְתִּי פַּעַם נוֹסֶפֶת וְאָמַרְתִּי אֶת זֶה – וְלֹא אָמַר דָּבָר. אָמַרְתִּי לְרַבִּי חִיָּיא בְּנִי: אוֹ שֶׁהָאִישׁ הַזֶּה אָזְנָיו אֲטוּמוֹת, אוֹ שׁוֹטֶה, אוֹ חָכָם. יָשַׁבְתִּי אֶצְלוֹ. אַחַר כָּךְ לִקֵּט אוֹתָם עֲשָׂבִים, וְאָחַז אוֹתָם וְכִסָּה עֲלֵיהֶם בַּעֲלֵי גֶּפֶן.

אָמַר לָנוּ: אֲנִי רָאִיתִי שֶׁאַתֶּם יְהוּדִים, וְעַל הַיְּהוּדִים אוֹמְרִים שֶׁהֵם חֲכָמִים. אִם לֹא הָיִיתִי חָס עֲלֵיכֶם, עַכְשָׁו תִּהְיוּ מֻרְחָקִים מִבְּנֵי אָדָם כְּמוֹ הַמְּצֹרָע הַזֶּה שֶׁמַּרְחִיקִים אוֹתוֹ מֵהַכֹּל, שֶׁהֲרֵי אֲנִי רוֹאֶה שֶׁרֵיחַ שֶׁל עֵשֶׂב אֶחָד שֶׁהָיָה קָרוֹב אֲלֵיכֶם נִכְנַס בְּגוּפְכֶם, וְתִהְיוּ מֻרְחָקִים שְׁלֹשָׁה יָמִים, אֶלָּא אִכְלוּ שׁוּמֵי הַבָּר

אֲכַלְנָא מִנַּיְיהוּ דַּהֲווֹ שְׁכִיחִין קַמָּן, וְאַדְמַכְנָא, וְאִתְקָטַרְנָא בְּזֵיעָא, עַד עִידָּן סַגִּי. לְבָתָר אִתְעַרְנָא, אָמַר לָן הַהוּא גַּבְרָא, הַשְׁתָּא אֶלָּהֲכוֹן עִמְּכוֹן, דְּאַשְׁכַּחְתּוּן לִי, דְּהָא אַסְוָותָא דְּגוּפֵיכוֹן עַל יְדֵי אִשְׁתְּלִים.

עַד דַּהֲוֵינָא אַזְלִין, אָמַר לַן, כָּל בַּר נָשׁ בָּעֵי לְאִשְׁתְּעֵי בְּבַר נָשׁ אַחֲרָא, כְּפוּם אָרְחוֹי, דְּהָא לְנוּקְבָא כְּפוּם אָרְחוֹי. לְגַבְרָא כְּפוּם אָרְחוֹי. לְגַבְרָא דְּגַבְרֵי כְּפוּם אָרְחוֹי. אֲמִינָא לְרַבִּי חִיָּיא בְּרִי, הַיְינוּ דִּכְתִיב, כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתַגִּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל.

(ס״א כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִתְחֲזֵי לְהוּ. וְתַגִּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַהוּא אֲתַר שְׁלִים דְּאִתְחֲזֵי לְהוּ. דְּהָא יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל תְּרֵין דַּרְגִּין אִינּוּן וּבְדַרְגָּא חָד סָלְקִין אֶלָּא יִשְׂרָאֵל שְׁלִימוּתָא דְּכֹלָּא אִקְרֵי)

אָמַר לָן, חֲמִיתוּן דְּלָא זָקִיפְנָא רֵישָׁאי, וְלָא אִשְׁתָּעֵינָא בַּהֲדַיְיכוּ, מִשּׁוּם דְּאַבָּא, חַכִּימָא

לשון הקודש

הַלָּלוּ וְתִתְרַפְּאוּ.

אָכַלְנוּ מֵהֶם, שֶׁהָיוּ מְצוּיִים שָׁם, וְנִרְדַּמְנוּ וְנִקְשַׁרְנוּ בְּזֵעָה עַד זְמַן רַב. אַחַר כָּךְ הִתְעוֹרַרְנוּ. אָמַר לָנוּ אוֹתוֹ הָאִישׁ: עַכְשָׁו אֱלֹהֵיכֶם עִמָּכֶם שֶׁמְּצָאתֶם אוֹתִי, שֶׁהֲרֵי רְפוּאַת גּוּפְכֶם עַל יָדִי נִשְׁלְמָה.

עַד שֶׁהָיִינוּ הוֹלְכִים, אָמַר לָנוּ: כָּל אָדָם צָרִיךְ לְדַבֵּר עִם אָדָם אַחֵר כְּפִי דַּרְכָּיו. שֶׁהֲרֵי לַנְּקֵבָה כְּפִי דַּרְכָּהּ, לָאִישׁ כְּפִי דַּרְכָּיו, וְלַגֶּבֶר שֶׁבַּגְּבָרִים כְּפִי דַּרְכָּיו. אָמַרְתִּי לְרַבִּי חִיָּיא בְּנִי, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתַגִּיד לְבֵית יִשְׂרָאֵל.

(כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב, בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁרָאוּי לָהֶם. וְתַגִּיד וְתַגִּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שָׁלֵם שֶׁרָאוּי לָהֶם, שֶׁהֲרֵי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי דַּרְגּוֹת הֵם וּבְדַרְגָּה אַחַת עוֹלִים, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל שְׁלֵמוּת הַכֹּל נִקְרָא).

אָמַר לָנוּ: רְאִיתֶם שֶׁלֹּא הֵרַמְתִּי רֹאשִׁי וְלֹא דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם, מִשּׁוּם שֶׁאָבִי הָיָה

בַּעֲשָׂבִין מִכָּל בְּנֵי דָּרָא הָוָה. וְאוֹלִיפְנָא מֵאַבָּא אָרְחוֹי דְּכָל עֲשָׂבִין, דִּבְהוֹן קְשׁוֹט, וַאֲנָא בְכָל שַׁתָּא מָדוֹרָאי בֵּינַיְיהוּ.

וְהַאי עִשְׁבָּא דַּחֲמִיתוּן, דַּחֲפֵינָא לֵיהּ בְּטַרְפֵּי דְּגוּפְנִין אִלֵּין, בְּבֵיתָאי אִית אֲתָר חַד, וְהוּא לִסְטַר צָפוֹן, וּבְהַהוּא אֲתָר נָעִיץ חַד רֵיחַיָּא, וּמֵעֵינָא דְּהַהוּא רֵיחַיָּא, נָפִיק חַד גְּבַר בִּתְרֵין רֵישִׁין, וְחַרְבָּא שִׁינָנָא בִּידֵיהּ וּבְכָל יוֹמָא קָא מְצַעֵר לָן. וַאֲנָא לָקִיטְנָא הַאי עִשְׁבָּא, וְזִילוּ אֲבַתְרָאי, וְתֶחֱמוּן חֵילֵיהּ דְּהַאי עִשְׁבָּא, וּמַה דִּי אֱלָהָא עִלָּאָה גַּלֵּי בְּעָלְמָא, וְלֵית מָאן דְּיֵדַע אָרְחוֹי בְּכֹלָּא.

אֲזִילְנָא אֲבַתְרֵיהּ, עַד דַּהֲוֵינָא אַזְלֵי בְּאָרְחָא, מָאִיךְ לְחַד נוּקְבָא בְּעַפְרָא, וְשַׁוֵּי מֵהַהוּא עִשְׁבָּא בְּנוּקְבָא, נָפַק חַד חִוְיָא וְרֵישָׁא דִּילֵיהּ סַגִּי.

לשון הקודש

חֲכַם הָעֲשָׂבִים מִכָּל בְּנֵי דוֹרוֹ, וְלָמַדְתִּי מֵאָבִי דַּרְכֵי כָּל הָעֲשָׂבִים שֶׁבָּהֶם אֱמֶת, וַאֲנִי בְּכָל הַשָּׁנָה מְדוֹרִי בֵּינֵיהֶם.

וְהָעֵשֶׂב הַזֶּה שֶׁרְאִיתֶם שֶׁכִּסִּיתִי אוֹתוֹ בַּעֲלֵי הַגֶּפֶן הַלָּלוּ – בְּבֵיתִי יֵשׁ מָקוֹם אֶחָד, וְהוּא לְצַד צָפוֹן, וּבְאוֹתוֹ מָקוֹם נָעוּץ רֵחַיִם אֶחָד, וּמֵהָעַיִן שֶׁל אוֹתוֹ רֵחַיִם יוֹצֵא אִישׁ אֶחָד עִם שְׁנֵי רָאשִׁים וְחֶרֶב שְׁנוּנָה בְּיָדוֹ, וּבְכָל יוֹם הוּא מְצַעֵר אוֹתָנוּ, וַאֲנִי לִקַּטְתִּי אֶת הָעֵשֶׂב הַזֶּה, וּלְכוּ אַחֲרַי וְתִרְאוּ אֶת כֹּחוֹ שֶׁל הָעֵשֶׂב הַזֶּה וּמַה שֶּׁאֱלוֹהַּ הָעֶלְיוֹן גִּלָּה בָּעוֹלָם, וְאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ דְּרָכָיו בַּכֹּל.

הָלַכְנוּ אַחֲרָיו. עַד שֶׁהָיִינוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ, הִתְכּוֹפֵף לְנֶקֶב אֶחָד בֶּעָפָר, וְשָׂם מֵאוֹתוֹ הָעֵשֶׂב בַּנֶּקֶב. יָצָא נָחָשׁ אֶחָד

נָטַל חַד סַנְטִירָא, (נ״א סוּדָרָא) וְקָטִיר לֵיהּ כְּחַד גַּדְיָא. דְּחִילְנָא. אָמַר לוֹן זִילוּ אֲבַתְרָאי.

עַד דְּמָטֵינָא לְבֵיתֵיהּ. חֲמֵינָא הַהוּא אֲתָר בְּחָשׁוֹכָא, בָּתַר חַד כּוֹתָלָא. נָטַל חַד שַׁרְגָּא וְדָלִיק דְּלֵיקָא סַחֲרָנֵיהּ דְּהַהוּא אֲתָר דְּרֵיחַיָּא. אָמַר לוֹן, מִמַּה דְּתֶחֱמוּן, לָא תִּדְחָלוּן וְלָא תִשְׁתָּעוּן מִידִי.

אַדְהָכִי, שָׁרֵי חִוְיָא מִקִּטְרוֹי, וְכָתַשׁ בְּקִיסְטָא מֵהַהוּא עִשְׁבָּא. וְשַׁוֵּי בְּרֵישֵׁיהּ דְּחִוְיָא. עָאל חִוְיָא בְּהַהוּא עֵינָא דְּרֵחַיָּא, וּשְׁמַעְנָא קָלָא דְּכָל אֲתָר מִזְּדַעְזְעָא. בָּעֵינָן לְמֵיפַּק, אָחִיד בִּידָנָא הַהוּא גַּבְרָא, אָמַר, לָא תִדְחָלוּן קְרִיבוּ גַּבָּאי.

אַדְהָכִי, נָפַק חִוְיָא שָׁתִית דָּמָא, נָקִיט הַהוּא גַּבְרָא מֵהַהוּא עִשְׁבָּא, וְשַׁוֵּי בְּרֵישֵׁיהּ כִּבְקַדְמֵיתָא. עָאל בְּהַהוּא עֵינָא דְּרֵחַיָּא. לְשַׁעָתָא

לשון הקודש

וְרֹאשׁוֹ גָּדוֹל. לָקַח חֶבֶל (סוּדָר) אֶחָד וְקָשַׁר אוֹתוֹ כְּמוֹ גְּדִי אֶחָד. פָּחַדְנוּ. אָמַר לָנוּ: לְכוּ אַחֲרַי.

עַד שֶׁהִגַּעְנוּ לְבֵיתוֹ, רָאִינוּ אוֹתוֹ מָקוֹם בַּחֲשֵׁכָה אַחַר כֹּתֶל אֶחָד. לָקַח נֵר אֶחָד וְהִדְלִיק אֵשׁ סָבִיב אוֹתוֹ מְקוֹם הָרֵחַיִם. אָמַר לָנוּ: מִמַּה שֶׁתִּרְאוּ – לֹא תִפְּחֲדוּ וְלֹא תְדַבְּרוּ דָּבָר.

בֵּין כָּךְ הִתִּיר אֶת הַנָּחָשׁ מִקִּשָּׁרָיו, וְכָתַשׁ בְּמַכְתֶּשֶׁת מֵאוֹתוֹ הָעֵשֶׂב וְשָׂם בְּרֹאשׁ הַנָּחָשׁ. נִכְנַס הַנָּחָשׁ בְּאוֹתוֹ עֵין הָרֵחַיִם, וְשָׁמַעְנוּ קוֹל שֶׁכָּל הַמָּקוֹם הִזְדַּעְזַע. רָצִינוּ לָצֵאת, אָחַז בְּיָדֵינוּ אוֹתוֹ הָאִישׁ וְאָמַר: אַל תִּפְחֲדוּ, קִרְבוּ אֵלַי.

בֵּין כָּךְ יָצָא הַנָּחָשׁ שׁוֹתֵת דָּם. לָקַח אוֹתוֹ הָאִישׁ מֵאוֹתוֹ הָעֵשֶׂב וְשָׂם בְּרֹאשׁוֹ

זְעִירָא, חֲמֵינָא, דְּנָפִיק מֵהַהוּא עֵינָא חַד גַּבְרָא בִּתְרֵין רֵישִׁין, וְחִוְיָא שַׁרְיָא סַחֲרָנֵיהּ דְּקִדְלוֹי. עָאל בְּהַהוּא עֵינָא דְּרֵחַיָּא וְנָפַק תְּלַת זִמְנֵי. הָוָה אָמַר, זְקִיטָא זְקִיטָא, וַוי לְאִימֵיהּ דְּלְהַהוּא אֲתָר אוֹבִיל לֵיהּ.

אַדְהָכִי, אִתְעָקָר רֵיחַיָּא מֵאַתְרֵיהּ, וְנַפְקוּ, גַּבְרָא וְחִוְיָא, וְנָפְלוּ וּמִיתוּ תַּרְוַוּיְיהוּ. וַאֲנָן דְּחִילְנָא סַגִּי. אָמַר לָן הַהוּא גַּבְרָא, דָּא הוּא חֵילָא דְּעִשְׁבָּא דַּאֲנָא לָקִיטְנָא קָמַיְיכוּ, וּבְגִינֵי כַּךְ לָא אִשְׁתָּעֵינָא בַּהֲדַיְיכוּ, וְלָא זָקִיפְנָא רֵישָׁאי, בְּשַׁעֲתָא דְּקַרִיבְתּוּן גַּבָּאי.

אָמַר לוֹן אִילוּ (דף פ׳ ע״ב) יַדְעִין בְּנֵי נָשָׁא חָכְמָתָא, דְּכָל מַה דְּנָטַע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא, וְחֵילָא דְּכָל מַה דְּאִשְׁתְּכַח בְּעָלְמָא, יִשְׁתְּמוֹדְעוּן

לשון הקודש

כְּבִתְחִלָּה. נִכְנַס לְאוֹתוֹ עֵין הָרֵחַיִם. לְשָׁעָה קְטַנָּה רָאִינוּ שֶׁיָּצָא מֵאוֹתוֹ הָעַיִן אִישׁ אֶחָד עִם שְׁנֵי רָאשִׁים וְנָחָשׁ שָׁרוּי סְבִיב צַוָּארוֹ. נִכְנַס לְאוֹתוֹ עֵין הָרֵחַיִם וְיָצָא שָׁלֹשׁ פְּעָמִים. וְהוּא אָמַר: זְקִיטָא זְקִיטָא (מִין שֶׁרֶץ)! אוֹי לְאִמּוֹ שֶׁהוֹבִילָה אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ מָקוֹם!

בֵּין כָּךְ נֶעֱקַר הָרֵחַיִם מִמְּקוֹמוֹ, וְיָצְאוּ הָאִישׁ וְהַנָּחָשׁ, וְנָפְלוּ וּמֵתוּ שְׁנֵיהֶם. וְאָנוּ פָּחַדְנוּ מְאֹד. אָמַר לָנוּ אוֹתוֹ הָאִישׁ: זֶהוּ כֹּחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ עֵשֶׂב שֶׁאֲנִי לָקַטְתִּי לִפְנֵיכֶם, וְלָכֵן לֹא דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם וְלֹא הֵרַמְתִּי רֹאשִׁי בְּשָׁעָה שֶׁקֵּרַבְתֶּם אֵלַי.

אָמַר לָנוּ: אִלּוּ יָדְעוּ בְּנֵי אָדָם חָכְמָה, שֶׁכָּל מַה שֶׁנָּטַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ וְכֹחַ כָּל מַה שֶׁנִּמְצָא בָּעוֹלָם, יָדְעוּ

חֵילָא דְּמָאֲרֵיהוֹן, בְּחָכְמָתֵיהּ סַגִּיאָה. אֲבָל לָא טָמִיר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָכְמָתָא דָא מִבְּנֵי נָשָׁא, אֶלָּא בְּגִין דְּלָא יִסְטוּן מֵאָרְחוֹי, וְלָא יִתְרְחִיצוּ בְּהַהִיא חָכְמָתָא וְיִנְשׁוּן לֵיהּ.

כַּד אֲתֵינָא, וַאֲמֵינָא הֲנֵי מִלֵּי קָמֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר וַדַּאי חַכִּימָא הָוָה. וְתָא חָזֵי, לֵית עִשְׁבָּא וְעִשְׁבָּא דְּאִתְיְלִיד בְּאַרְעָא, דְּלָא הָוָה בֵּיהּ חָכְמָתָא סַגִּיאָה, וְחֵילֵיהּ בִּשְׁמַיָּא סַגְיָא. תָּא חָזֵי, מִן אֵזוֹבָא. דִּבְכָל אָתָר דְּבָעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַכְּאָה לְבַר נָשׁ, בְּאֵזוֹבָא מִתְדַּכֵּי. מַאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּיִתְעַר חֵילֵיהּ דִּלְעֵילָא דְּאִתְפַּקְּדָא עֲלוֹי, דְּהָא הַהוּא חֵילָא דְּאִתְפַּקְּדָא עֲלוֹי כַּד אִתְעָרָא, מְבָעֲרָא רוּחַ מְסָאֲבָא, וְאִתְדַּכֵּי בַּר נָשׁ. וְעָלָךְ אֲמֵינָא בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּשֵׁזְבָךְ.

לשון הקודש

אֶת כֹּחַ רִבּוֹנָם בְּחָכְמָתוֹ הָרַבָּה. אֲבָל לֹא הִסְתִּיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָכְמָה זוֹ מִבְּנֵי אָדָם, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְטוּ מִדַּרְכָּיו וְלֹא יִבְטְחוּ בְּאוֹתָהּ חָכְמָה וְיִשְׁכְּחוּ אוֹתוֹ. **כְּשֶׁבָּאתִי** וְאָמַרְתִּי אֶת הַדְּבָרִים הַלָּלוּ לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר, וַדַּאי שֶׁחָכָם הָיָה. וּבֹא רְאֵה, אֵין עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב שֶׁנּוֹלַד בָּאָרֶץ שֶׁלֹּא הָיְתָה בּוֹ חָכְמָה רַבָּה וְכֹחוֹ בַּשָּׁמַיִם רַב. בֹּא וּרְאֵה מִן הָאֵזוֹב, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְטַהֵר אֶת הָאָדָם, הוּא נִטְהָר בְּאֵזוֹב. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁיִּתְעוֹרֵר כֹּחוֹ שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁנִּפְקַד עָלָיו, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר אוֹתוֹ הַכֹּחַ שֶׁנִּפְקַד עָלָיו, הוּא מְבַעֵר רוּחַ הַטֻּמְאָה וְנִטְהָר הָאָדָם. וְעָלֶיךָ אֲנִי אוֹמֵר, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁהִצִּילְךָ!

אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרָיִם וְאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים. (שמות יט) מָאי כַּנְפֵי נְשָׁרִים. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בְּרַחֲמֵי. דִּכְתִיב, (דברים לב) כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ וְגוֹ׳. וְהַיְינוּ דָּזָא דְּאָמַר ר׳ שִׁמְעוֹן, (משלי ל) דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. מָאי בַּשָּׁמַיִם. בְּרַחֲמֵי. מַה נֶּשֶׁר אִשְׁתְּכַח בְּרַחֲמֵי עַל בְּנוֹי, וְדִינָא לְגַבֵּי אַחֲרָנִין. כַּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּכַח בְּרַחֲמֵי לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל, וְדִינָא לְגַבֵּי עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

רַבִּי אֶלְעָזָר, הָוָה אָזִיל מִקַּפּוּטְקִיָּא לְלוּד, וַהֲוָה אָזִיל ר׳ יוֹסֵי וְר׳ חִיָּיא עִמֵּיהּ, קָמוּ בִּנְהוֹרָא, כַּד נָהִיר יְמָמָא, וַהֲווּ אַזְלֵי. אָמַר ר׳ חִיָּיא, חֲמֵינָא הַאי קְרָא דִּכְתִיב, (יחזקאל א) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעְתָּן וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן הָא אַרְיֵה בִּימִינָא, שׁוֹר מִשְּׂמָאלָא, נֶשֶׁר בְּאָן אֲתָר דּוּכְתֵּיהּ.

לשון הקודש

אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרָיִם וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים. מַה זֶּה כַּנְפֵי יְשָׁרִים? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּרַחֲמִים, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ וְגוֹ׳. וְהַיְנוּ סוֹד הַכָּתוּב שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. מַה זֶּה בַּשָּׁמַיִם? בְּרַחֲמִים. מָה הַנֶּשֶׁר נִמְצָא בְּרַחֲמִים עַל בָּנָיו וְדִין לַאֲחֵרִים – כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא בְּרַחֲמִים לְיִשְׂרָאֵל, וּבְדִין אֶל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ מִקַּפּוּטְקִיָּא לְלוּד, וְהָיוּ הוֹלְכִים עִמּוֹ רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִיָּיא. קָמוּ בָּאוֹר, כְּשֶׁהֵאִיר הַיּוֹם, וְהָיוּ הוֹלְכִים. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, רָאִיתִי אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין

אָמַר לֵיהּ ר׳ אֶלְעָזָר, בְּאַתְרָא (נ״א דְיַעֲקֹב) דְּיָנִיקָא שַׁרְיָא. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּנֶשֶׁר בְּכֹלָּא אִשְׁתְּכַח, רַחֲמֵי לִבְנוֹי, דִּינָא לְגַבֵּי אַחֲרָנִין. כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אוֹבִיל לוֹן לְיִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמֵי. וּבְדִינָא לְגַבֵּי אַחֲרָנִין, דִּכְתִיב וְאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים. וּכְתִיב כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ.

מְנָלָן דְּנֶשֶׁר רַחֲמֵי אִקְרֵי. דִּכְתִיב דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. בַּשָּׁמַיִם מַמָּשׁ. וּבְגִינֵי כַּךְ אַרְיֵה לִימִינָא. שׁוֹר לִשְׂמָאלָא. נֶשֶׁר בֵּינַיְיהוּ וְאָחִיד לוֹן. אָדָם כָּלִיל כֻּלְּהוּ, וְכֹלָּא אִתְכְּלִילָן בֵּיהּ, דִּכְתִיב וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה.

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְגוֹ׳. ר׳ אַבָּא פָּתַח, (שיר השירים ח) אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ מַה נַּעֲשֶׂה

לשון הקודש

לְאַרְבַּעְתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאול לְאַרְבַּעְתָּן וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן. הֲרֵי אַרְיֵה בְּיָמִין, שׁוֹר מִשְּׂמֹאל. נֶשֶׁר בְּאֵיזֶה מָקוֹם מְקוֹמוֹ?

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, בַּמָּקוֹם (שֶׁיַּעֲקֹב) שֶׁהַיּוֹנֵק שָׁרוּי. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁנֶּשֶׁר נִמְצָא בַּכֹּל – רַחֲמִים לְבָנָיו, וְדִין אֶל אֲחֵרִים. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – מוֹבִיל אֶת יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים, וּבְדִין אֶל אֲחֵרִים, שֶׁכָּתוּב וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים, וְכָתוּב כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ.

מִנַּיִן לָנוּ שֶׁנֶּשֶׁר נִקְרָא רַחֲמִים? שֶׁכָּתוּב (משלי ל) דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. בַּשָּׁמַיִם מַמָּשׁ. וְלָכֵן אַרְיֵה לְיָמִין, שׁוֹר לִשְׂמֹאל, נֶשֶׁר בֵּינֵיהֶם, וְאוֹחֵז אוֹתָם. אָדָם כּוֹלֵל אֶת כֻּלָּם, וְהַכֹּל נִכְלָלוּ בוֹ, שֶׁכָּתוּב וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה.

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְגוֹ׳. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (שיר ח) אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ מַה

לַאֲחוֹתֵנוּ בַּיּוֹם שֶׁיְּדֻבַּר בָּהּ. אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִקְרֵי אָחוֹת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ, הַיְינוּ דְתָנֵינָן, בְּשַׁעֲתָא דְקָרִיבוּ יִשְׂרָאֵל לְטוּרָא דְסִינַי, לָא הָוָה בְּהוֹן זַכְוָון, וְעוֹבָדִין טָבִין, לְאַגָּנָא עָלַיְיהוּ, דִּכְתִיב וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ. דְּהָא אִינּוּן תִּקּוּנָא וּשְׁפִירוּ דְאִתְתָּא, וְלֵית שַׁפִּירוּ דְאִתְתָּא אֶלָּא אִינּוּן. מַה נַּעֲשֶׂה לַאֲחוֹתֵנוּ. מַה יִתְעָבִיד מִינָהּ, בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יִתְגְּלֵי בְטוּרָא דְסִינַי, לְמַלְלָא בְּפִתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא, וְיִפְרַח נִשְׁמָתְהוֹן מִנַּיְיהוּ.

אָמַר ר׳ יוֹסֵי. בְּהַהוּא שַׁעֲתָא דְקָרִיבוּ יִשְׂרָאֵל לְטוּרָא דְסִינַי, בְּהַהוּא לֵילְיָא וְנַגְהֵי, תְּלָתָא יוֹמִין דְּלָא אִזְדָּוְוגוּ לְאִנְתְּתַיְיהוּ, אָתוּ מַלְאָכִין עִלָּאִין, וְקַבִּילוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּאַחֲוָותָא. אִינּוּן מַלְאָכִין לְעֵילָא, וְיִשְׂרָאֵל מַלְאָכִין לְתַתָּא. אִינּוּן מְקַדְּשִׁין

לשון הקודש

נַעֲשֶׂה לַאֲחוֹתֵנוּ בַּיּוֹם שֶׁיְּדֻבַּר בָּהּ. אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרֵאת אָחוֹת לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ – הַיְנוּ שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁקֵּרְבוּ יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינַי, לֹא הָיָה בָּהֶם זְכֻיּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים לְהָגֵן עֲלֵיהֶם, שֶׁכָּתוּב וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ, שֶׁהֵרֵי הֵם הַתִּקּוּן וְהַיֹּפִי שֶׁל הָאִשָּׁה, וְאֵין יֹפִי שֶׁל אִשָּׁה אֶלָּא הֵם. מַה נַּעֲשֶׂה לַאֲחוֹתֵנוּ – מַה יַּעֲשֶׂה מִמֶּנָּה בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְגַּלֶּה בְּהַר סִינַי לְדַבֵּר אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וְתִפְרַח מֵהֶם נִשְׁמָתָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁקֵּרְבוּ יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינַי בְּאוֹתוֹ לַיְלָה וְנִשְׁלְמוּ, שְׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁלֹּא הִזְדַּוְּגוּ לְנָשׁוֹתֵיהֶם, בָּאוּ מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים וְקִבְּלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּאַחֲוָה. אוֹתָם מַלְאָכִים לְמַעְלָה, וְיִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים מִלְּמַטָּה. הֵם מְקַדְּשִׁים

שְׁמָא עִלָּאָה לְעֵילָא, וְיִשְׂרָאֵל מְקַדְּשִׁין שְׁמָא עִלָּאָה לְתַתָּא.

וְאִתְעַטְּרוּ יִשְׂרָאֵל בְּשִׁבְעִין כִּתְרִין בְּהַהוּא לֵילְיָא. וּמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי הֲווֹ אַמְרֵי אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ, דְּלֵית בְּהוּ זַכְוָון וְעוֹבָדִין טָבִין. מַה נַּעֲשֶׂה לַאֲחוֹתֵנוּ, כְּלוֹמַר מַה יְקָר וּרְבוּ נַעֲבִיד לְאַחֲתָנָא דָא בְּיוֹמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְגְּלֵי בְטוּרָא דְסִינַי לְמֵיהַב לְהוּ אוֹרַיְיתָא.

(וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי), כְּתִיב הֱיוּ נְכוֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים אַל תִּגְּשׁוּ אֶל אִשָּׁה וְהַיְינוּ בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. ר׳ שִׁמְעוֹן אָמַר, בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְאִתְגַּלָּאָה בְטוּרָא דְסִינַי, קָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכָל פָּמַלְיָיא דִילֵיהּ, אָמַר לוֹן, הַשְׁתָּא יִשְׂרָאֵל רַבְּיָין, דְּלָא יַדְעִין נִימוּסֵי, וַאֲנָא בָּעֵי לְאִתְגְּלֵי עָלַיְיהוּ, אִי

(דף פ״א ע״א)

לשון הקודש

אֶת הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן לְמַעְלָה, וְיִשְׂרָאֵל מְקַדְּשִׁים אֶת הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן לְמַטָּה.

וְהִתְעַטְּרוּ יִשְׂרָאֵל בְּשִׁבְעִים כְּתָרִים בְּאוֹתוֹ לַיְלָה, וּמַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים הָיוּ אוֹמְרִים, אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ, שֶׁאֵין בָּהֶם זְכֻיּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, מַה נַּעֲשֶׂה לַאֲחוֹתֵנוּ? כְּלוֹמַר, מַה כָּבוֹד וּגְדֻלָּה נַעֲשֶׂה לַאֲחוֹתֵנוּ זוֹ בַּיּוֹם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְגַּלֶּה בְּהַר סִינַי לָתֵת לָהֶם תּוֹרָה?

(וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי). כָּתוּב הֱיוּ נְכֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים אַל תִּגְּשׁוּ אֶל אִשָּׁה, וְהַיְנוּ בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִגָּלוֹת בְּהַר סִינַי, קָרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְכָל הַפָּמַלְיָה שֶׁלּוֹ וְאָמַר לָהֶם: עַכְשָׁו יִשְׂרָאֵל תִּינוֹקוֹת שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים אֶת הַנְהָגוֹתַי, וַאֲנִי רוֹצֶה לְהִתְגַּלּוֹת עֲלֵיהֶם. אִם אֶתְגַּלֶּה

אִתְגְּלֵי עָלַיְיהוּ בְּחֵילָא דִּגְבוּרָה, לָא יַכְלִין לְמִסְבַּל. אֲבָל אִתְגְּלֵי עָלַיְיהוּ בְּרַחֲמֵי, וְיִקַּבְּלוּן נִימוּסֵי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַדַּאי דְּאִיהוּ רַחֲמֵי מְנָלָן. דִּכְתִיב, (שמואל ב כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֶד.

וּבְהַאי אִתְגְּלֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, אַקְדִּים לְהוּ רַחֲמֵי בְּקַדְמִיתָא. וּלְבָתַר אִתְיְיהִיב לְהוּ אוֹרַיְיתָא, מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, דְּהָכִי אִתְחֲזֵי לְהוּ, דִּבְגִינֵי כַּךְ יִשְׂרָאֵל אִקְרוּן.

בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר, דִּכְתִיב, (שמואל ב כג) בֹּקֶר לֹא עָבוֹת. הָא אִי הָוָה עָבוֹת קַדְרוּתָא אִשְׁתְּכַח, וְלָא אִתְגַּלְיָיא חֶסֶ"ד. וְאֵימָתַי אִתְגַּלְיָיא חֶסֶ"ד. בַּבֹּקֶר. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (בראשית מד) הַבֹּקֶר אוֹר. דְּכַד נָהִיר צַפְרָא, חֶסֶ"ד אִשְׁתְּכַח בְּעָלְמָא, וְדִינִין מִתְעַבְּרָן.

לשון הקודש

אֲלֵיהֶם בְּכֹחַ הַגְּבוּרָה – לֹא יוּכְלוּ לִסְבֹּל. אֲבָל אֶתְגַּלָּה עֲלֵיהֶם בְּרַחֲמִים וְיִקַּבְּלוּ אֶת הַנְּהָגוֹתַי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַדַּאי, שֶׁהוּא רַחֲמִים. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֶד.

וּבָזֶה הִתְגַּלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. הִקְדִּים לָהֶם רַחֲמִים בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר נִתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה מִצַּד הַגְּבוּרָה. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁכָּךְ רָאוּי לָהֶם, שֶׁבִּגְלַל כָּךְ נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל.

בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר, שֶׁכָּתוּב (שם כג) בֹּקֶר לֹא עָבוֹת. הֲרֵי אִם הָיָה עָבוֹת, אָז נִמְצֵאת קַדְרוּת וְלֹא הִתְגַּלָּה חֶסֶ"ד. וּמָתַי מִתְגַּלֶּה חֶסֶ"ד? בַּבֹּקֶר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מד) הַבֹּקֶר אוֹר. שֶׁכְּשֶׁמֵּאִיר הַבֹּקֶר, נִמְצָא חֶסֶ"ד בָּעוֹלָם וְהַדִּינִים עוֹבְרִים. וּבִזְמַן שֶׁלֹּא מֵאִיר הַבֹּקֶר, הַדִּינִים עַד אָז לֹא

וּבְזִמְנָא דְּלָא נָהִיר בֹּקֶר, דִּינִין עַד כְּעַן לָא מִתְעַבְּרָן. דִּכְתִיב, (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. כֵּיוָן דְּאִתְעַבְּרָן אִינּוּן כּוֹכְבַיָּא וְנָהִיר שִׁמְשָׁא, בֵּיהּ שַׁעֲתָא כְתִיב, בֹּקֶר לֹא עָבוֹת. וְחֶסֶ"ד אִתְעַר בְּעָלְמָא תַתָּאָה, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא כְתִיב, בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר. וְכֵיוָן דְּמִתְעַבְּרָן כּוֹכְבַיָּא בֹּקֶר אִשְׁתְּכַח. (נ"א דְּאִתְעַר בֹּקֶר, דִּינִין לָא אִשְׁתְּכָחוּ)

אָמַר ר' יוֹסֵי, בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר שָׁאֲרֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְגַּלָּאָה בְּטוּרָא דְסִינַי. תָּאנָא, בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר, כַּד אִתְעַר זְכוּתֵיהּ דְּאַבְרָהָם, דִּכְתִיב בֵּיהּ (בראשית יט) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר.

וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים, אָמַר רִבִּי אַבָּא, קֹלֹת כְּתִיב חָסֵר. תְּרֵין קָלִין דְּאַהַדְּרוּ לְחָד, דָּא נָפְקָא מִן דָּא, רוּחָא מִמַּיָּא. וּמַיָּא מֵרוּחָא. תְּרֵין דְּאִינּוּן חַד, וְחַד דְּאִיהוּ תְרֵי.

לשון הקודש

עוֹבְרִים, שֶׁכָּתוּב (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. כֵּיוָן שֶׁעָבְרוּ אוֹתָם כּוֹכָבִים וּמֵאִיר הַשֶּׁמֶשׁ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כָּתוּב בֹּקֶר לֹא עָבוֹת, וְחֶסֶ"ד מִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כָּתוּב בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר. וְכֵיוָן שֶׁעָבְרוּ הַכּוֹכָבִים, נִמְצָא הַבֹּקֶר. (כְּשֶׁהִתְעוֹרֵר הַבֹּקֶר, דִּינִים לֹא נִמְצָאוּ).

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר הִתְחִיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִתְגַּלּוֹת בְּהַר סִינַי. שָׁנִינוּ בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר – כְּשֶׁהִתְעוֹרְרָה זְכוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית יט) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר.

וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא, קֹלֹת כָּתוּב חָסֵר. שְׁנֵי קוֹלוֹת שֶׁחָזְרוּ לִהְיוֹת אֶחָד. זֶה יוֹצֵא מִזֶּה. רוּחַ מִמַּיִם,

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, קוֹלוֹת חַד, וְאִיהוּ קָלָא רַבְּרְבָא תַּקִּיפָא, דְּלָא פַּסְקַת לְעָלְמִין, הַהוּא דִּכְתִיב בֵּיהּ (דברים ה) קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף דְּהָא שְׁאַר קָלִין אִתְפַּסְקָן, דְּתַנְיָא, בְּאַרְבָּעָה תְקוּפִין בַּשַּׁתָּא, קָלָא אִתְפַּסְקַת, וּכְדֵין דִּינִין מִתְעָרִין בְּעָלְמָא. וְהַאי קָלָא דְּכָלִיל שְׁאַר קָלִין בֵּיהּ, לָא אִתְפְּסָק לְעָלְמִין, וְלָא אִתְעֲבָר מִקִּיּוּמָא שְׁלִים וְתוּקְפָּא דִּילֵיהּ. תָּאנָא, הַאי קָלָא, קָלָא דְּקַלִּין, קָלָא דְּכָלִיל כָּל שְׁאַר קַלִּין.

אָמַר ר' יְהוּדָה, לֵית קָלָא, אֶלָּא מִסִּטְרָא דְּרוּחָא וּמַיָּא וְאֶשָּׁא. וּבְקָלָא (ד"א וְכֹלָּא) עָבִיד קָלָא, וְאִתְכְּלִיל דָּא בְּדָא, וְעַל דָּא כְּתִיב קוֹלוֹת וּבְרָקִים, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הַיְינוּ דִּכְתִיב, (תהלים קלה) בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה, שַׁלְהוֹבָא בְעוּטְרֵי, קִטִּירָא דְרַחֲמֵי בְּחִיבָּתָא, דְּלָא (שקיע) שְׁכִיחוּ.

לשון הקודש

ומַיִם מֵרוּחַ. שְׁנַיִם שֶׁהֵם אֶחָד, וְאֶחָד שֶׁהוּא שְׁנַיִם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, קוֹלוֹת אֶחָד, וְהוּא קוֹל גָּדוֹל חָזָק שֶׁאֵינוֹ פוֹסֵק לְעוֹלָמִים, הוּא שֶׁכָּתוּב בּוֹ קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף, שֶׁהֲרֵי שְׁאָר הַקּוֹלוֹת פּוֹסְקִים, שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּאַרְבַּע תְּקוּפוֹת בַּשָּׁנָה הַקּוֹל נִפְסָק, וְאָז הַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים בָּעוֹלָם, וְקוֹל זֶה שֶׁכּוֹלֵל בּוֹ אֶת שְׁאָר הַקּוֹלוֹת, לֹא נִפְסָק לְעוֹלָמִים וְלֹא עוֹבֵר מִקִּיּוּם שָׁלֵם וְהַחֹזֶק שֶׁלּוֹ. שָׁנִינוּ, קוֹל זֶה קוֹל שֶׁל הַקּוֹלוֹת, קוֹל שֶׁכּוֹלֵל אֶת כָּל שְׁאָר הַקּוֹלוֹת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין קוֹל אֶלָּא מִצַּד רוּחַ וּמַיִם וְאֵשׁ, וּבַקּוֹל (והכל) עוֹשֶׂה קוֹל, וְנִכְלָל זֶה בָּזֶה, וְעַל זֶה כָּתוּב קוֹלוֹת וּבְרָקִים. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַיְנוּ מַה שֶׁכָּתוּב (תהלים קלה) בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה. שַׁלְהֶבֶת בַּעֲטָרוֹת, קֶשֶׁר שֶׁל רַחֲמִים בְּחִבָּה, שֶׁלֹּא

תָּנָא, ר' יְהוּדָה אוֹמֵר, בִּסְטַר גְּבוּרָה, אוֹרַיְיתָא אִתְיְיהִיבַת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אִי הָכִי בִּסְטַר שְׂמָאלָא הֲוֵי. אָמַר לֵיהּ, אִתְהַדַּר לִימִינָא. דִּכְתִיב, (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. וּכְתִיב (שמות טו) יְמִינְךָ יְיָ' נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ וְגוֹ'. אַשְׁכְּחָן שְׂמָאלָא דְּאִתְחַזַּר לִימִינָא, וִימִינָא לִשְׂמָאלָא, הָא גְּבוּרָה לִשְׂמָאלָא (ד"א לִימִינָא).

וְעָנָן כָּבֵד עַל הָהָר וְגוֹ', עֲנָנָא תַּקִּיף, דִּשְׁקִיעַ בְּאַתְרֵיהּ, דְּלָא נָטִיל. וְקוֹל שׁוֹפָר חָזָק מְאֹד, מִגּוֹ דַּעֲנָנָא תַּקִּיף הֲוָה, נָפִיק הַהוּא קָלָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (דברים ה) וַיְהִי כְּשָׁמְעֲכֶם אֶת הַקּוֹל מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, תְּלַת חֲשׁוֹכֵי הֲווֹ, דִּכְתִיב חֹשֶׁךְ עָנָן וַעֲרָפֶל. וְהַהוּא קָלָא הֲוָה נָפִיק פְּנִימָאָה מִכֻּלְּהוּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, פְּנִימָאָה דְּכֹלָּא הֲוָה, דְּבֵיהּ כְּתִיב, קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף.

לשון הקודש

(שׁוֹקַעַת) מְצוּיִים.

שָׁנִינוּ, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בְּצַד הַגְּבוּרָה נִתְּנָה הַתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִם כָּךְ, הֵיא הָיְתָה בְּצַד שְׂמֹאל? אָמַר לוֹ, הֻחְזְרָה לְיָמִין, שֶׁכָּתוּב (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וְכָתוּב יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ וְגוֹ'. מָצָאנוּ שְׂמֹאל שֶׁהֻחְזַר לְיָמִין, וְיָמִין לִשְׂמֹאל. הֲרֵי גְּבוּרָה לִשְׂמֹאל (לְיָמִין).

וְעָנָן כָּבֵד עַל הָהָר וְגוֹ' – עָנָן חָזָק שֶׁשָּׁקוּעַ בִּמְקוֹמוֹ, שֶׁלֹּא לוֹקֵחַ. וְקוֹל שׁוֹפָר חָזָק מְאֹד – מִתּוֹךְ הֶעָנָן הֶחָזָק הָיָה יוֹצֵא אוֹתוֹ הַקּוֹל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ה) וַיְהִי כְּשָׁמְעֲכֶם אֶת הַקּוֹל מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שָׁלֹשׁ חֲשֵׁכִים הָיוּ,

אָמַר ר' אַבָּא כְּתִיב (שמות כ) **וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. רֹאִים, שֹׁמְעִים מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא הָכִי תָּנֵינָן, אִינּוּן קָלִין, הֲווֹ מִתְגַּלְּפֵי בְּהַהוּא חֲשׁוֹכָא וַעֲנָנָא וְקַבָּלָא, וּמִתְחַזְּיָין בְּהוּ, כְּמָה דְּאִתְחָזֵי גּוּפָא, וְחָמָאן מַה דְּחָמָאן, וְשַׁמְעִין מַה דְּשַׁמְעִין, מִגּוֹ הַהוּא חֲשׁוֹכָא וְקַבָּלָא וַעֲנָנָא, וּמִגּוֹ הַהוּא חֵיזוּ דַּהֲווֹ חָמָאן, הֲווֹ נְהִירִין בִּנְהִירוּ עִלָּאָה, וְיַדְעִין, מַה דְּלָא יָדְעוּ דָּרִין אַחֲרָנִין, דְּאָתוּ בַּתְרַיְיהוּ.**

וְכֻלְּהוּ, הֲווֹ חָמָאן אַפִּין בְּאַפִּין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים ה) **פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר יְיָ' עִמָּכֶם. וּמַאן הֲווֹ חָמָאן. תָּאנֵי רִבִּי יוֹסֵי, מִנְּהִירוּ דְּאִינּוּן קַלָּן, דְּלָא הָוָה קוֹל, דְּלָא הָוָה נָהִיר בִּנְהִירוּ, דְּמִסְתַּכְּלֵי בֵּיהּ כָּל גְּנִיזִין, וְכָל טְמִירִין, וְכָל דָּרִין דְּיֵיתוּן עַד מַלְכָּא מְשִׁיחָא. וּבְגִינֵי כַּךְ כְּתִיב וְכָל הָעָם רֹאִים**

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב חֹשֶׁךְ עָנָן וַעֲרָפֶל. וְאוֹתוֹ קוֹל הָיָה יוֹצֵא פְּנִימִי מִכֻּלָּם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַפְּנִימִי שֶׁל הַכֹּל הָיָה, שֶׁבּוֹ כָּתוּב קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּתוּב וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. רֹאִים? שׁוֹמְעִים הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, אוֹתָם קוֹלוֹת הָיוּ נֶחְקָקִים בְּאוֹתוֹ חֹשֶׁךְ וְעָנָן וַעֲרָפֶל וְנִרְאִים בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁנִּרְאֶה גּוּף, וְרוֹאִים מַה שֶׁרוֹאִים, וְשׁוֹמְעִים מַה שֶׁשּׁוֹמְעִים מִתּוֹךְ אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ וַעֲרָפֶל וְעָנָן, וּמִתּוֹךְ אוֹתוֹ מַרְאֶה שֶׁהָיוּ רוֹאִים, הָיוּ מְאִירִים בְּאוֹר עֶלְיוֹן, וְיוֹדְעִים מַה שֶׁלֹּא יָדְעוּ דּוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים שֶׁבָּאוּ אַחֲרֵיהֶם.

וְכֻלָּם הָיוּ רוֹאִים פָּנִים בְּפָנִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם. וּמֶה הָיוּ רוֹאִים? שָׁנָה רַבִּי יוֹסֵי, מֵהָאוֹר שֶׁל אוֹתָם הַקּוֹלוֹת, שֶׁלֹּא הָיָה קוֹל, שֶׁלֹּא הָיָה

אֶת הַקּוֹלֹת, רֹאִים (דף פ"א ע"ב) רְאִיָּה מַמָּשׁ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וְכָל הָעָם רֹאִים. רֹאִים: כְּמָה דַּאֲמִינָא, דְּחָמוּ מִנְּהִירוּ דְּאִינּוּן קַלָּן, מַה דְּלָא חָמוּ דָּרִין בַּתְרָאִין אַחֲרָנִין. אֶת הַקּוֹלֹת: כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה ו) וָאֵרָא אֶת יְיָ'. וָאֵרָא יְיָ', לָא כְּתִיב, אֶלָּא אֶת יְיָ'. אוֹף הָכָא, וְכָל הָעָם רֹאִים הַקּוֹלֹת לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אֶת הַקּוֹלֹת.

כְּגַוְונָא דָּא, אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, דְּהָא אָתִין דִּבְאוֹרַיְיתָא, לְאִסְתַּכְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא (נ"א בְּחָכְמְתָא) אִתְיְיהִיבוּ. (שמות כ) כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ (משלי ג) כַּבֵּד אֶת יְיָ' מֵהוֹנֶךָ. וְכֻלְּהוּ לְאִתְכַּלָּלָא בְּהוּ מִלָּה אַחֲרָא. אוֹף הָכָא, אֶת הַקּוֹלֹת, לְאַסְגָּאָה הַהוּא קָלָא אַחֲרָא לְתַתָּא, דְּכָנִישׁ לוֹן לְגַבֵּיהּ, מַה דְּנָפִיק מִנַּיְיהוּ, דְּבֵיהּ חָמָאן וּמִסְתַּכְּלָן בְּחָכְמְתָא

לשון הקודש

מֵאִיר בְּאוֹר, שֶׁמִּסְתַּכְּלִים בּוֹ כָּל הַגְּנָזִים, וְכָל הַנִּסְתָּרִים, וְכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁיָּבֹאוּ עַד מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת. רֹאִים – רְאִיָּה מַמָּשׁ. **אָמַר** רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכָל הָעָם רֹאִים, רֹאִים – כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁרָאוּ מֵהָאוֹר שֶׁל אוֹתָם הַקּוֹלוֹת מַה שֶּׁלֹּא רָאוּ דּוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים אֲחֵרִים. אֶת הַקּוֹלֹת – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ו) וָאֵרָא אֶת ה'. וָאֵרָא ה' לֹא כָתוּב, אֶלָּא אֶת ה'. אַף כָּאן, וְכָל הָעָם רֹאִים הַקּוֹלֹת לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אֶת הַקּוֹלֹת.

כְּמוֹ זֶה אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. שֶׁהֲרֵי הָאֲתִים שֶׁבַּתּוֹרָה נִתְּנוּ כְּדֵי לְהִסְתַּכֵּל בַּתּוֹרָה (בְּחָכְמָה). כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ. (משלי ג) כַּבֵּד אֶת ה' מֵהוֹנֶךָ. וְכֻלָּם לְהַכְלִיל בָּהֶם דָּבָר אַחֵר. אַף כָּאן אֶת הַקּוֹלֹת – לְרַבּוֹת אוֹתוֹ קוֹל אַחֵר לְמַטָּה,

עִלָּאָה כָּל גִּנְזִין עִלָּאִין, וְכָל רָזִין טְמִירִין וּסְתִימִין, מַה דְּלָא אִתְגַּלְיָיא לְדָרִין בַּתְרָאִין, דְּאָתוּ בַּתְרֵיהוֹן, וְלָא לְדָרִין דְּיֵיתוּן לְעָלְמִין, עַד זִמְנָא דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא. דִּכְתִיב, (ישעיה נב) כִּי עַיִן בְּעַיִן יֵרָאוּ בְּשׁוּב יְיָ' צִיּוֹן.

וְאֶת הַלַּפִּידִם, בְּקַדְמִיתָא בְּרָקִים, וְהַשְּׁתָּא לַפִּידִים. כֹּלָּא חַד. אֲבָל מִדְּאִתְתְּקָנוּ בְּתִקּוּנוֹי לְאִתְחַזָּאָה, אִתְקְרוּן הָכִי.

וְאֵת קוֹל הַשּׁוֹפָר. תָּאנֵי רִבִּי יִצְחָק, כְּתִיב (תהלים סב) אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים שְׁתַּיִם זוּ שָׁמַעְתִּי, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, אָנֹכִי, וְלֹא יִהְיֶה לְךָ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, קוֹל בַּשּׁוֹפָר מִיבְעֵי לֵיהּ. הַשּׁוֹפָר לָמָּה. אֶלָּא, הַהוּא קוֹל דְּאִקְרֵי שׁוֹפָר.

לשון הקודש

שֶׁכּוֹנֵס אוֹתָם אֵלָיו מַה שֶּׁיּוֹצֵא מֵהֶם, שֶׁבּוֹ רוֹאִים וּמִסְתַּכְּלִים בְּחָכְמָה עֶלְיוֹנָה כָּל הַגְּנָזִים הָעֶלְיוֹנִים וְכָל הַסּוֹדוֹת הַטְּמִירִים וְנִסְתָּרִים, מַה שֶּׁלֹּא הִתְגַּלָּה לְדוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים שֶׁבָּאוּ אַחֲרֵיהֶם וְלֹא לַדּוֹרוֹת שֶׁיָּבֹאוּ לְעוֹלָמִים עַד הַזְּמַן שֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁכָּתוּב כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן.

וְאֶת הַלַּפִּידִם – בַּתְּחִלָּה בְּרָקִים, וְעַכְשָׁו לַפִּידִים. הַכֹּל אֶחָד. אֲבָל מִשֶּׁהִתְתַּקְּנוּ בְּתִקּוּנִים לְהֵרָאוֹת, נִקְרְאוּ כָּךְ.

וְאֵת קוֹל הַשּׁוֹפָר – שָׁנָה רַבִּי יִצְחָק, כָּתוּב (תהלים סב) אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים שְׁתַּיִם זוּ שָׁמַעְתִּי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אָנֹכִי, וְלֹא יִהְיֶה לְךָ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, קוֹל בַּשּׁוֹפָר הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! לָמָּה הַשּׁוֹפָר? אֶלָּא אוֹתוֹ קוֹל שֶׁנִּקְרָא שׁוֹפָר, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כה) וְהַעֲבַרְתָּ

דִּכְתִיב, (ויקרא כה) וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים, בְּדָא אִתְּבְּרֵי (אִתְּקְרֵי) שׁוֹפָר.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מַה שׁוֹפָר, אַפִּיק קָלָא, אֵשָׁא וְרוּחָא וּמַיָּא, אוֹף הָכָא, כֻּלָּא אִתְּכְּלִיל בְּהַאי, וּמִדָּא נָפְקִין קָלִין אַחֲרָנִין.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, קוֹל דְּנָפִיק מִשּׁוֹפָר, דְּמַשְׁמַע דְּשׁוֹפָר חַד, וְקוֹל נָפִיק מִנֵּיהּ, וְשׁוֹפָר בְּקִיּוּמֵיהּ שְׁכִיחַ, וּבְגִינֵי כָּךְ כְּתִיב, קוֹל הַשֹּׁפָר.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר הָכִי, קוֹל הַשֹּׁפָר, הַשֹּׁפָר כְּתִיב חָסֵר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (דניאל ו) שְׁפַר קֳדָם דָּרְיָוֶשׁ. (דניאל ד) מִלְּכִי יִשְׁפַּר עֲלָךְ. (דניאל ג) שְׁפַר קֳדָמַי לְהַחֲוָיָא.

לשון הקודש

שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים. בָּזֶה נִבְרָא (נִקְרָא) שׁוֹפָר.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַה שׁוֹפָר מוֹצִיא קוֹל, אֵשׁ רוּחַ וּמַיִם (דִּין חֶסֶד וְרַחֲמִים), אַף כָּאן הַכֹּל נִכְלָל בָּזֶה, וּמִזֶּה יוֹצְאִים הַקּוֹלוֹת הָאֲחֵרִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, קוֹל שֶׁיּוֹצֵא מִשּׁוֹפָר, שֶׁמַּשְׁמַע שֶׁשּׁוֹפָר אֶחָד, וְקוֹל יוֹצֵא מִמֶּנּוּ, וְשׁוֹפָר בְּקִיּוּמוֹ מָצוּי, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב קוֹל הַשֹּׁפָר.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר כָּךְ, קוֹל הַשֹּׁפָר – הַשֹּׁפָר כָּתוּב חָסֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ו) שְׁפַר קֳדָם דָּרְיָוֶשׁ. (שם ד) מִלְּכִי יִשְׁפַּר עֲלָךְ. (שם ג) שְׁפַר קֳדָמַי לְהַחֲוָיָה.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, קוֹל הַשּׁוֹפָר, אַתְרָא דְקָלָא נָפִיק מִנֵּיהּ, אִקְרֵי שׁוֹפָר. תּוּ אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, תָּא חֲזֵי, קוֹל הַשּׁוֹפָר: אַתְרָא דְקָלָא, הַיְינוּ דִכְתִיב, (דברים ח) **כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי יְיָ׳ יִחְיֶה הָאָדָם. מָאי מוֹצָא פִי יְיָ׳. דָּא קוֹל** (ס״א דְנָפִיק מִשּׁוֹפָר וְהַאי קוֹל) **הַשּׁוֹפָר, הוּא רַב מִכָּל שְׁאַר קַלֵּי תַתָּאֵי, וְתַקִּיפָא מִכֻּלְּהוּ, דִּכְתִיב וְקוֹל שׁוֹפָר חָזָק מְאֹד, וְעַל כָּל שְׁאַר קָלִין לָא אִתְמַר חָזָק מְאֹד.** (נ״א אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן) **בְּהַאי קוֹל הַשּׁוֹפָר תַּלְיָא כֹּלָּא, וְדָא הוּא דְאִקְרֵי קוֹל גָּדוֹל, דִּכְתִיב קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף. וְאִקְרֵי** (מלכים א יט) **קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, נְהִירוּ דְבוּצִינֵי, דְּהוּא זַךְ וְדָקִיק, וְזָכִיךְ וְנָהִיר לְכֹלָּא.**

דְּמָמָה, מַהוּ דְּמָמָה. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְמִשְׁתּוֹקָא מִנֵּיהּ, וּלְמֶחֱסַם פּוּמֵיהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים לט) **אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי**

לשון הקודש

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, קוֹל הַשּׁוֹפָר – מָקוֹם שֶׁקּוֹל יוֹצֵא מִמֶּנּוּ נִקְרָא שׁוֹפָר. עוֹד אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בֹּא וּרְאֵה, קוֹל הַשּׁוֹפָר – מָקוֹם שֶׁל קוֹל, הַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ח) כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי ה׳ יִחְיֶה הָאָדָם. מַה זֶּה מוֹצָא פִי ה׳? זֶה קוֹל (ס״ר שֶׁיּוֹצֵא מִשּׁוֹפָר, וְזֶה קוֹל) הַשּׁוֹפָר, הוּא גָּדוֹל מִכָּל שְׁאָר הַקּוֹלוֹת הַתַּחְתּוֹנִים וְחָזָק מִכֻּלָּם, שֶׁכָּתוּב וְקוֹל שׁוֹפָר חָזָק מְאֹד, וְעַל כָּל שְׁאָר הַקּוֹלוֹת לֹא נֶאֱמַר חָזָק מְאֹד. (אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן) בְּקוֹל הַשּׁוֹפָר הַזֶּה הַכֹּל תָּלוּי, וְזֶהוּ שֶׁנִּקְרָא קוֹל גָּדוֹל, שֶׁכָּתוּב קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף. וְנִקְרָא קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, אוֹר הַמְּנוֹרוֹת, שֶׁהוּא זַךְ וְדַקִּיק וּמְזַכֵּךְ וּמֵאִיר לַכֹּל.

דְּמָמָה, מַה זֶּה דְּמָמָה? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לִשְׁתֹּק מִמֶּנּוּ

מֵחֲטוֹא בִלְשׁוֹנִי אֶשְׁמְרָה לְפִי מַחְסוֹם. דְּמָמָה אִיהִי שְׁתוּקָא דְּלָא אִשְׁתְּמַע לְבַר. וַיַּרְא הָעָם וַיָּנֻעוּ וַיַּעַמְדוּ מֵרָחֹק, דְּחָמוּ מַה דְּחָמוּ. וַיָּנוּעוּ כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה ו) וַיָּנוּעוּ אַמּוֹת הַסִּפִּים מִקּוֹל הַקּוֹרֵא.

תָּאנָא, מַה כְּתִיב בֵּיהּ בִּיחֶזְקֵאל, כַּד חָמָא גְבוּרָן נִימוּסֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (יחזקאל א) וָאֵרֶא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה וְגוֹ', רוּחַ סְעָרָה אֲמַאי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, לְתַבְרָא אַרְבַּע מַלְכְּוָון. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, תַּנִּינָא, רוּחָא רַבָּה, דְּאִתְעַר בְּנִימוּסֵי גְבוּרָה דִּלְעֵילָא בָּאָה מִן הַצָּפוֹן. מִצָּפוֹן לָא כְּתִיב אֶלָּא מִן הַצָּפוֹן הַהוּא דְּאִשְׁתְּמוֹדָע לְעֵילָא, הַהוּא דְּטָמִיר וְגָנִיז לְעֵילָא.

עָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, דְּהַוָּה אָחִיד בֵּיהּ, (ס"א וְלָא אָחִיד, אָחִיד בְּסִטְרוֹי וכו'), **וְלָא** הַוָּה אָחִיד בְּסִטְרוֹי

לשון הקודש

וְלַחְסֹם אֶת פִּיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לט) אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטוֹא בִלְשׁוֹנִי אֶשְׁמְרָה לְפִי מַחְסוֹם. דְּמָמָה הִיא שְׁתִיקָה שֶׁלֹּא נִשְׁמַעַת הַחוּצָה. וַיַּרְא הָעָם וַיָּנֻעוּ וַיַּעַמְדוּ מֵרָחֹק, שֶׁרָאוּ מַה שֶׁרָאוּ. וַיָּנֻעוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ו) וַיָּנֻעוּ אַמּוֹת הַסִּפִּים מִקּוֹל הַקּוֹרֵא.

שָׁנִינוּ, מַה כָּתוּב בִּיחֶזְקֵאל כְּשֶׁרָאָה גְבוּרוֹת הַנְהָגוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וָאֵרֶא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה וְגוֹ'. לָמָּה רוּחַ סְעָרָה? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כְּדֵי לִשְׁבֹּר אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שָׁנִינוּ, רוּחַ גְּדוֹלָה שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת בְּהַנְהָגוֹת הַגְּבוּרָה שֶׁלְּמַעְלָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן. לֹא כָתוּב מִצָּפוֹן אֶלָּא מִן הַצָּפוֹן, מִן אוֹתוֹ הַצָּפוֹן, אוֹתוֹ שֶׁנּוֹדָע לְמַעְלָה, אוֹתוֹ שֶׁטָּמִיר וְגָנוּז לְמַעְלָה. **עָנָן** גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, שֶׁהָיָה אָחוּז

לְאִתְעָרָא דִּינָא, דְּתָנֵינָן, תְּלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא, יַנְקָא הַהוּא דִּינָא קַשְׁיָא, בְּקַרְדִּיטֵי גְּלִיפִּין מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת. בְּגִין לְאִתְעָרָא בְּעָלְמָא.

וּמַה מְבַסֵּם לֵיהּ, הַהוּא דִּכְתִיב בֵּיהּ וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב. דְּהַהוּא זִיהֲרָא דְּאַסְחַר לֵיהּ מִכָּל סִטְרוֹי, מְבַסֵּם לֵיהּ, וּמַתְקִין לֵיהּ, בְּגִין דְּלָא לֶהֱוֵי דִּינָא קַשְׁיָא, וְיֵיכְלוּן בְּנֵי נָשָׁא לְמִסְבְּלֵיהּ.

וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל, (יחזקאל א) תָּאנָא, וּמִתּוֹכָהּ: וּמִגַּוָּוהּ. כְּעֵין הַחַשְׁמַל, מָאי חַשְׁמַל. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, חַיּוֹת אֵשָׁא מְמַלְלָא.

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, חַשְׁמַל: מַה דְּהַוָּה לִבָּא לְאֶשָּׁא, דִּכְתִיב מִתּוֹךְ הָאֵשׁ כְּעֵין הַחַשְׁמַל. וְלֹא הַחַשְׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, מִגּוֹ אֶשָּׁא

לשון הקודש

בּוֹ (וְלֹא אָחוּז, אָחוּז בִּצְדָדָיו) וְלֹא הָיָה אָחוּז בִּצְדוֹ לְעוֹרֵר הַדִּין, שֶׁשָּׁנִינוּ, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם יוֹנֵק אוֹתוֹ דִּין הַקָּשֶׁה בַּמְּמֻנִּים חֲקוּקִים מִצַּד הַגְּבוּרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, כְּדֵי לְעוֹרֵר בָּעוֹלָם.

וּמַה מְבַסֵּם אוֹתוֹ? אוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב בּוֹ וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב. שֶׁאוֹתוֹ זֹהַר שֶׁמַּקִּיף אוֹתוֹ מִכָּל צִדָּדָיו מְבַסֵּם אוֹתוֹ וּמְתַקֵּן אוֹתוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה דִּין קָשֶׁה וְיוּכְלוּ בְּנֵי אָדָם לִסְבֹּל אוֹתוֹ.

וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל. שָׁנִינוּ, וּמִתּוֹכָהּ – וּמִתּוֹכָהּ. כְּעֵין הַחַשְׁמַל – מַה זֶּה חַשְׁמַל? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חַיּוֹת אֵשׁ מְדַבְּרוֹת.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, חַשְׁמַל – מַה שֶּׁהָיָה לֵב לָאֵשׁ, שֶׁכָּתוּב מִתּוֹךְ הָאֵשׁ כְּעֵין הַחַשְׁמַל. וְלֹא הַחַשְׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ,

דְּאִיהִי לְגוֹ בְּאֶשָּׁא. כְּעֵין הַחַשְׁמַל דְּאִיהִי בָתַר אַרְבַּע דַּרְגִּין, דִּכְתִיב, רוּחַ סְעָרָה, עָנָן גָּדוֹל, וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, וְנֹגַהּ לוֹ (דף פ"ב ע"א) סָבִיב. וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, הַהוּא דִּכְתִיב בֵּיהּ וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת.

תַּנְיָא רִבִּי יוֹסֵי בַּר רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, חָמוּ יִשְׂרָאֵל הָכָא, מַה דְּלָא חָמָא יְחֶזְקֵאל בֶּן בּוּזִי, וְכֻלְּהוּ אִתְדְּבָקוּ בֶּחָכְמְתָא עִלָּאָה יַקִּירָא. חֲמִשָּׁה דַּרְגִּין דְּקַלִּין, חָמוּ יִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא דְסִינַי. וּבַחֲמִשָּׁה דַּרְגִּין אִלֵּין אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא. דַּרְגָּא חֲמִישָׁאָה הוּא, דִּכְתִיב קוֹל הַשֹּׁפָר. יְחֶזְקֵאל לָקֳבְלֵיהוֹן חָמָא חֲמִשָּׁה דַּרְגִּין דְּאִינּוּן לְבַר מֵאִלֵּין, דְּאִינּוּן רוּחַ סְעָרָה, עָנָן גָּדוֹל, וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב, כְּעֵין הַחַשְׁמַל.

לשון הקודש

מִתּוֹךְ אֵשׁ שֶׁהִיא לְתוֹךְ אֵשׁ. כְּעֵין הַחַשְׁמַל, שֶׁהִיא אַחַר אַרְבַּע דְּרָגוֹת, שֶׁכָּתוּב רוּחַ סְעָרָה, עָנָן גָּדוֹל, וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב. וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, אוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב בּוֹ וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת.

שֶׁנִּינוּ, רַבִּי יוֹסֵי בַּר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, רָאוּ יִשְׂרָאֵל כָּאן מַה שֶּׁלֹּא רָאָה יְחֶזְקֵאל בֶּן בּוּזִי, וְכֻלָּם נִדְבְּקוּ בְּחָכְמָה עֶלְיוֹנָה נִכְבָּדָה. חָמֵשׁ דְּרָגוֹת שֶׁל קוֹלוֹת רָאוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי, וּבַחֲמֵשׁ הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ נִתְּנָה תוֹרָה. דַּרְגָּה חֲמִישִׁית הוּא, שֶׁכָּתוּב קוֹל הַשֹּׁפָר. כְּנֶגְדָּם רָאָה יְחֶזְקֵאל חָמֵשׁ דְּרָגוֹת שֶׁהֵן חוּץ לְאֵלֶּה, שֶׁהֵם: רוּחַ סְעָרָה, עָנָן גָּדוֹל, וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב, כְּעֵין הַחַשְׁמַל.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, בְּיִשְׂרָאֵל כְּתִיב, (דברים ה) **פָּנִים בְּפָנִים** דִּבֶּר יְיָ' וְגוֹ'. בִּיחֶזְקֵאל כְּתִיב, כְּעֵין, וּדְמוּת, כְּמַאן דְּחָמֵי בָּתַר כּוֹתָלִין סַגִּיאִין, כְּמַאן דְּחָמֵי בַּר נָשׁ בָּתַר כּוֹתָלָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מַה דְּחָמוּ יִשְׂרָאֵל, לָא חָמָא נְבִיאָה אַחֲרָא, כָּל שֶׁכֵּן מַה דְּחָמָא מֹשֶׁה, דְּלָא חָמָא נְבִיאָה אַחֲרָא. (ס"א כָּל שֶׁכֵּן בָּר נָשׁ אַחֲרָא) זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, דִּכְתִיב בֵּיהּ, (שמות לד) וַיְהִי שָׁם עִם יְיָ' וְלֹא בְחֵיזוּ אַחֲרָא, כְּמָה דִּכְתִיב, (במדבר יב) וּמַרְאֶה וְלֹא בְחִידוֹת.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, (יחזקאל א) (ב' א') הָיֹה הָיָה דְּבַר יְיָ', נְבוּאָה לְשַׁעֲתָא הֲוָתָה. ר' יְהוּדָה אוֹמֵר, לְקִיּוּמָא הוּא דְאָתָא, דְּאִצְטְרִיךְ לְמֶהֱוֵי בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא דְּהָא לָא שָׁבִיק לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְכָל אֲתָר דְּמִתְפַּזְּרִין יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, עִמְּהוֹן הוּא שַׁרְיָא.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּיִשְׂרָאֵל כָּתוּב (דברים ה) פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה' וְגוֹ'. בִּיחֶזְקֵאל כָּתוּב כְּעֵין, וּדְמוּת, כְּמִי שֶׁרוֹאֶה אַחַר כְּתָלִים רַבִּים, כְּמִי שֶׁרוֹאֶה אָדָם אַחַר כֹּתֶל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה שֶׁרָאוּ יִשְׂרָאֵל – לֹא רָאָה נָבִיא אַחֵר. כָּל שֶׁכֵּן מַה שֶׁרָאָה מֹשֶׁה שֶׁלֹּא רָאָה נָבִיא אַחֵר (כָּל שֶׁכֵּן אָדָם אַחֵר). אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (שמות לד) וַיְהִי שָׁם עִם ה', וְלֹא בְמַרְאֶה אַחֵר, כַּכָּתוּב (במדבר לד) וּמַרְאֶה וְלֹא בְחִידוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב הָיֹה הָיָה דְּבַר ה'. נְבוּאָה לְשָׁעָתָהּ הָיְתָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, לְקִיּוּם הוּא בָּא, שֶׁהִצְטָרֵךְ לִהְיוֹת בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, לְהוֹדִיעַ שֶׁהֲרֵי לֹא עָזַב אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבְכָל

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הָיֹה הָיָה: דְּחָמָא וְלָא חָמָא, דְּקָאִים בְּאִינּוּן מִלִּין, וְלָא קָאִים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וָאֵרֶא כְּעֵין הַשְּׁמַל, וְלָא הַשְּׁמַל אֲבָל יִשְׂרָאֵל, מַה כְּתִיב בְּהוּ, וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, כָּל חַד וְחַד חָמָא, כַּדְקָא חָזֵי לֵיהּ.

דְּתַנְיָא, כָּל חַד וְחַד הֲוּוֹ קַיְימִין שׁוּרִין שׁוּרִין, תְּחוּמִין תְּחוּמִין, וְכַדְקָא אִתְחֲזֵי לְהוּ, חָמוּ כָּל חַד וְחַד.

השלמה מההשמטות (סימן א)

וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֵת הַלַּפִּידִם. (שמות כ) וְכִי רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת אֶלָּא וְכָל הָעָם רוֹאִים אֵת הַקּוֹלוֹת, אוֹתָן קוֹלוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים כ"ט) קוֹל יְיָ עַל הַמָּיִם אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים. קוֹל יְיָ בַּכֹּחַ. וְאוֹמֵר (יְשַׁעְיָה י) בְּכֹחַ יָדִי עָשִׂיתִי. וְאוֹמֵר (יְשַׁעְיָה מח) אַף

לשון הקודש

מָקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְפַּזְּרִים בַּגָּלוּת, הוּא שָׁרוּי עִמָּהֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָיֹה הָיָה – שֶׁרָאָה וְלֹא רָאָה, שֶׁעוֹמֵד בְּאוֹתָם דְּבָרִים וְלֹא עוֹמֵד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וָאֵרֶא כְּעֵין הַחַשְׁמַל, וְלֹא חַשְׁמַל. אֲבָל יִשְׂרָאֵל מַה כָּתוּב בָּהֶם? וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת. כָּל אֶחָד וְאֶחָד רָאָה כָּרָאוּי לוֹ.

שֶׁשָּׁנִינוּ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד הָיוּ עוֹמְדִים שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת, תְּחוּמִים תְּחוּמִים, וּכְמוֹ שֶׁרָאוּי לָהֶם רָאוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

השלמה מההשמטות (סימן א)

(שמות כ) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֵת הַלַּפִּידִם. וְכִי רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת? אֶלָּא וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, אוֹתָם קוֹלוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים כט) קוֹל יְיָ עַל הַמָּיִם אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים. קוֹל יְיָ בַּכֹּחַ. וְאוֹמֵר (ישעיה י) בְּכֹחַ יָדִי עָשִׂיתִי. וְאוֹמֵר (שם מח) אַף

יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ. (תהלים כ"ט) קוֹל ה' בֶּהָדָר. וְאוֹמֵר (תְּהִלִּים קי"א) הוֹד וְהָדָר פָּעֳלוֹ וְצִדְקָתוֹ. (תהלים כ"ט) קוֹל יְיָ שֹׁבֵר אֲרָזִים, זֶה קֶשֶׁת שֶׁמְּשַׁבֶּרֶת עֲצֵי אֲרָזִים וַעֲצֵי בְרוֹשִׁים. (תהלים כ"ט) קוֹל יְיָ חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, זֶה שֶׁעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין הָאֵשׁ וּבֵין הַמַּיִם, שֶׁחוֹצֵב כֹּחַ הָאֵשׁ וּמוֹנֵעַ אוֹתוֹ מִלְּלְחֹךְ הַמַּיִם גַּם מוֹנֵעַ מִלְּכַבּוֹתוֹ. (תהלים כ"ט) קוֹל יְיָ יָחִיל מִדְבָּר, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים י"ח) וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם. יוֹתֵר מִן הַמִּדְבָּר. (תהלים כ"ט) קוֹל יְיָ יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד. דִּכְתִיב (שִׁיר השירים ב') הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה. הָא לָמַדְתָּ שֶׁבְּשֶׁבַע קוֹלוֹת נִתְּנָה הַתּוֹרָה, וּבְכֻלָּם נִגְלָה עֲלֵיהֶם אֲדוֹן הָעוֹלָם וְרָאוּם, וְהַיְנוּ דִּכְתִיב (שמות ב') וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת.

לשון הקודש

יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ. (תהלים כט) קוֹל ה' בֶּהָדָר. וְאוֹמֵר (שם קיא) הוֹד וְהָדָר פָּעֳלוֹ וְצִדְקָתוֹ. (שם כט) קוֹל יְיָ שֹׁבֵר אֲרָזִים, זֶה קֶשֶׁת שֶׁמְּשַׁבֶּרֶת עֲצֵי אֲרָזִים וַעֲצֵי בְרוֹשִׁים. (שם) קוֹל יְיָ חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, זֶה שֶׁעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין הָאֵשׁ וּבֵין הַמַּיִם, שֶׁחוֹצֵב כֹּחַ הָאֵשׁ וּמוֹנֵעַ אוֹתוֹ מִלְּלְחֹךְ הַמַּיִם גַּם מוֹנֵעַ מִלְּכַבּוֹתוֹ. (שם) קוֹל יְיָ יָחִיל מִדְבָּר, שֶׁנֶּאֱמַר (שם יח) וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם. (שם כט) קוֹל יְיָ יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד, שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ב) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה. הָא לָמַדְתָּ שֶׁבְּשֶׁבַע קוֹלוֹת נִתְּנָה הַתּוֹרָה, וּבְכֻלָּם נִגְלָה עֲלֵיהֶם אֲדוֹן הָעוֹלָם וְרָאוּם, וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ב) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת.

כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר (תהלים י"ח) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֶד וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו. וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר (שמות כ) כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם. הָא כֵּיצַד אִשּׁוֹ הַגְּדוֹלָה הָיְתָה בָּאָרֶץ שֶׁהוּא קוֹל אֶחָד, וּשְׁאָר קוֹלוֹת הָיוּ בַּשָּׁמַיִם, דִּכְתִיב (דברים ד) מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעֲךָ אֶת קוֹלוֹ לְיַסְּרֶךָ וְעַל הָאָרֶץ הֶרְאֲךָ אֶת אִשּׁוֹ הַגְּדוֹלָה וּדְבָרָיו שָׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ. וּמַאי הִיא גְּדוֹלָה, וּמֵאֵלּוּ הָיָה יוֹצֵא דִּבּוּר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר וּדְבָרָיו שָׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ.

וּמַאי (דברים ד) וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רֹאִים זוּלָתִי קוֹל, הַהוּא כִּדְאָמַר לָהֶם מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל (דברים ד) כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. תְּמוּנָה, וְלֹא כָּל תְּמוּנָה. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה עוֹמֵד עַל עֲבָדָיו מְעֻטָּף בִּכְסוּת לְבָנָה, לֹא דַּי לְאֵימַת הַמֶּלֶךְ שֶׁיִּסְתַּכְּלוּ בִּלְבוּשָׁיו, וְעוֹד רָחוֹק הָיָה הַמֶּלֶךְ וְשָׁמְעוּ

לשון הקודש

כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר, (תהלים יח) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֶד וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו. וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר, (שמות כ) כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם. הָא כֵּיצַד? אִשּׁוֹ הַגְּדוֹלָה הָיְתָה בָּאָרֶץ שֶׁהוּא קוֹל אֶחָד, וּשְׁאָר קוֹלוֹת הָיוּ בַּשָּׁמַיִם, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעֲךָ אֶת קוֹלוֹ לְיַסְּרֶךָ וְעַל הָאָרֶץ הֶרְאֲךָ אֶת אִשּׁוֹ הַגְּדוֹלָה וּדְבָרָיו שָׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ. וּמַהִי גְּדוֹלָה? וּמֵאֵלּוּ הָיָה יוֹצֵא דִּבּוּר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר וּדְבָרָיו שָׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ.

וּמָה (שם) וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רֹאִים זוּלָתִי קוֹל? כְּמוֹ שֶׁאָמַר לָהֶם מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל (שם) כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. תְּמוּנָה, וְלֹא כָּל תְּמוּנָה. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה עוֹמֵד עַל עֲבָדָיו מְעֻטָּף

קוֹלוֹ, יְכוֹלִין לִרְאוֹת גְּרוֹנוֹ אֲמַרְתָּ לֹא, הָא לָמַדְתָּ שֶׁרָאוּ תְּמוּנָה וְלֹא כָּל תְּמוּנָה, וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רוֹאִים זוּלָתִי קוֹל. וּכְתִיב (דברים ד) קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים.

כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר, וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים. הָא כֵּיצַד, בַּתְּחִלָּה רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. וּמָה רָאוּ שֶׁבַע קוֹלוֹת שֶׁאָמַר דָּוִד וְלָסוֹף שָׁמְעוּ הַדָּבָר יוֹצֵא מִבֵּין כֻּלָּם. וְהָא אִינּוּן עֶשֶׂר. דְּרַבָּנָן אַמְרֵי דְּכֻלְּהוּ אֲמָרָן כַּחֲדָא מִלְּתָא, כֵּן כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא מִלְּתָא אֲמָרָן. וַהֲוּוּ שִׁבְעָה מַאֲמָרוֹת בְּשִׁבְעָה קוֹלוֹת. וְעַל דָּא נֶאֱמַר קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רֹאִים זוּלָתִי קוֹל. הָא לָמַדְתָּ דְּכֻלְּהוּ כַּחֲדָא, מֵחֲדָא מִלְּתָא אֲמָרָן. וּבַעֲבוּר שֶׁלֹּא יִטְעוּ

לשון הקודש

בִּכְסוּת לְבָנָה, לֹא דַּי לְאֵימַת הַמֶּלֶךְ שֶׁיִּסְתַּכְּלוּ בִּלְבוּשָׁיו, וְעוֹד רָחוֹק הָיָה הַמֶּלֶךְ וְשָׁמְעוּ קוֹלוֹ, יְכוֹלִין לִרְאוֹת גְּרוֹנוֹ? אָמַרְתָּ לֹא. הֲרֵי לָמַדְתָּ שֶׁרָאוּ תְּמוּנָה וְלֹא כָּל תְּמוּנָה, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב, וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רוֹאִים זוּלָתִי קוֹל. וְכָתוּב (שם) קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים.

כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר, וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים. הָא כֵּיצַד? בַּתְּחִלָּה רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. וּמָה רָאוּ? שִׁבְעָה קוֹלוֹת שֶׁאָמַר דָּוִד, וְלַסּוֹף שָׁמְעוּ הַדָּבָר יוֹצֵא מִבֵּין כֻּלָּם. וַהֲרֵי הֵם עֲשָׂרָה. שֶׁחֲכָמִים אָמְרוּ שֶׁכָּל הָאֲמִירוֹת כְּמִלָּה אַחַת, כֵּן כֻּלָּן כְּמִלָּה אַחַת נֶאֱמְרוּ. וְהָיוּ שִׁבְעָה מַאֲמָרוֹת בְּשִׁבְעָה קוֹלוֹת. וְעַל זֶה נֶאֱמַר, קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רֹאִים זוּלָתִי קוֹל. הֲרֵי לָמַדְתָּ

יִשְׂרָאֵל לוֹמַר, אֲחֵרִים יַעְזְרוּהוּ מִן הַמַּלְאָכִים, אַף קוֹלוֹ לְבַדּוֹ לֹא יוּכַל לִהְיוֹת חָזָק כָּל כָּךְ, בַּעֲבוּר כָּךְ חָזַר וּכְלָלָם.

דָּבָר אַחֵר שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ הָעוֹלָם, הוֹאִיל וְהֵם עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת לְעֶשֶׂר מַלְאָכִים שֶׁמָּא לֹא יוּכְלוּ לְדַבֵּר עַל פֶּה אֶחָד, כְּתִיב בֵּיהּ אָנֹכִי וְכָלַל כָּל הַעֲשָׂרָה. וּמַאי עֲשָׂרָה מְלָכִים, שֶׁבַע קוֹלוֹת וּשְׁלֹשָׁה מַאֲמָרִים. וּמַאי אוֹמְרִים דִּכְתִיב (דברים כ"ו) וַיָּיָ הֶאֱמִירְךָ הַיּוֹם. וּמַאי נִינְהוּ שְׁלֹשָׁה, דִּכְתִיב (מִשְׁלֵי ד') רֵאשִׁית חָכְמָה קְנֵה חָכְמָה וּבְכָל קִנְיָנְךָ קְנֵה בִינָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (אִיּוֹב ל"ב) וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם. נִשְׁמָתוֹ שֶׁל שַׁדַּי, הִיא תְּבִינֵם. שְׁלִישִׁית מָאי הֲוֵי כְּדְאָמַר לֵיהּ הַהוּא גַּבְרָא סָבָא לְהַהוּא יְנוּקָא. בַּמֶּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וּבַמְּכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחְקֹר.

לשון הקודש

שֶׁכֻּלָּם כְּאֶחָד מִדִּבּוּר אֶחָד נֶאֱמְרוּ. וּבַעֲבוּר שֶׁלֹּא יִטְעוּ יִשְׂרָאֵל לוֹמַר, אֲחֵרִים יַעְזְרוּהוּ מִן הַמַּלְאָכִים, אַף קוֹלוֹ לְבַדּוֹ לֹא יוּכַל לִהְיוֹת חָזָק כָּל כָּךְ, בַּעֲבוּר כָּךְ חָזַר וּכְלָלָם.

דָּבָר אַחֵר, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ הָעוֹלָם, הוֹאִיל וְהֵם עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת לַעֲשָׂרָה מַלְאָכִים, שֶׁמָּא לֹא יוּכְלוּ לְדַבֵּר עַל פֶּה אֶחָד, כָּתוּב בּוֹ "אָנֹכִי", וְכָלַל כָּל הָעֲשָׂרָה. וּמָה הָעֲשָׂרָה מְלָכִים? שֶׁבַע קוֹלוֹת וּשְׁלֹשָׁה מַאֲמָרִים. וּמָה אוֹמְרִים? שֶׁכָּתוּב (דברים כו) וַיָּיָ הֶאֱמִירְךָ הַיּוֹם. וּמָהֵם הַשְּׁלֹשָׁה? שֶׁכָּתוּב (משלי ד) רֵאשִׁית חָכְמָה קְנֵה חָכְמָה וּבְכָל קִנְיָנְךָ קְנֵה בִינָה. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לב) וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם. נִשְׁמָתוֹ שֶׁל שַׁדַּי, הִיא תְּבִינֵם. שְׁלִישִׁית מָה הָיְתָה? כְּמוֹ שֶׁאָמַר לוֹ אוֹתוֹ גֶּבֶר זָקֵן לְאוֹתוֹ תִּינוֹק, בַּמֶּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ

בְּמַה שֶׁהִרְשִׁיתִיךָ הִתְבּוֹנֵן, אֵין לְךָ עֵסֶק בַּנִּסְתָּרוֹת.

תָּנָא (מִשְׁלֵי כ"ה) כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר. מָאי דָּבָר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קי"ט) רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת. (משלי כ"ה) וּכְבוֹד מְלָכִים חֲקוֹר דָּבָר. מָאי דָּבָר, דִּכְתִיב (משלי כ"ה) דָּבָר דָּבֵר עַל אָפְנָיו. אַל תִּקְרֵי אָפְנָיו, אֶלָּא אוֹפַנָּיו: (עד כאן מההשמטות).

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, רֵישֵׁי דְעַמָּא בִּלְחוֹדַיְיהוּ, רֵישֵׁי דִשְׁבָטִין בִּלְחוֹדַיְיהוּ. נוּקְבֵי בִּלְחוֹדַיְיהוּ. חֲמֵשׁ דַּרְגִּין לִימִינָא, וְחֲמֵשׁ דַּרְגִּין לִשְׂמָאלָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים כט) אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם לִפְנֵי יְיָ' אֱלֹהֵיכֶם רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כֹּל אִישׁ וְגוֹ', הָא חֲמֵשׁ דַּרְגִּין לִימִינָא. וְחֲמֵשׁ דַּרְגִּין לִשְׂמָאלָא מָאן אִינּוּן. הַיְינוּ דִכְתִיב, (דברים כט) טַפְּכֶם, נְשֵׁיכֶם, וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ, מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ, עַד

לשון הקודש

וּבַמְּכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחְקֹר. בְּמַה שֶׁהִרְשִׁיתִיךָ הִתְבּוֹנֵן, אֵין לְךָ עֵסֶק בַּנִּסְתָּרוֹת.

שָׁנִינוּ, (משלי כה) כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר. מָה הַדָּבָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיט) רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת. (משלי כה) וּכְבוֹד מְלָכִים חֲקֹר דָּבָר. מָה הַדָּבָר? שֶׁכָּתוּב (שם) דָּבָר דָּבֵר עַל אָפְנָיו. אַל תִּקְרֵי אָפְנָיו, אֶלָּא אוֹפַנָּיו: (עד כאן מההשמטות)

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, רָאשֵׁי הָעָם לְבַדָּם, רָאשֵׁי הַשְּׁבָטִים לְבַדָּם. הַנְּקֵבוֹת לְבַדָּן. חָמֵשׁ דְּרָגוֹת לְיָמִין, וְחָמֵשׁ דְּרָגוֹת לִשְׂמֹאל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים כט) אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כֹּל אִישׁ וְגוֹ'. הֲרֵי חָמֵשׁ דְּרָגוֹת לְיָמִין. וְחָמֵשׁ דְּרָגוֹת לִשְׂמֹאל מַה הֵן? הַיְנוּ שֶׁכָּתוּב טַפְּכֶם, נְשֵׁיכֶם, וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב

שׂאֵב מֵימֶיךָ. הָא חֲמֵשׁ דַּרְגִּין לִשְׁמָאלָא.

כֻּלְּהוּ דַּרְגִּין אִתְתַּקְנוּ כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. לָקֶבְלֵיהוֹן יַרְתּוּ יִשְׂרָאֵל אַחֲסָנַת עָלְמִין, עֶשֶׂר אֲמִירָן, דִּבְהוּ תַלְיָין כָּל פִּקּוּדִין, וְכָל זַכְוָון, וְכָל יְרוּתַת אַחֲסָנָא, דְּאִינּוּן חוּלָקָא טָבָא דְיִשְׂרָאֵל.

תָּאנָא, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְגְּלֵי בְּטוּרָא דְסִינַי, הֲווֹ חָמָאן כָּל יִשְׂרָאֵל, כְּמַאן דְּחָמֵי נְהוֹרָא בַּעֲשִׁישָׁתָא, וּמֵהַהוּא נְהוֹרָא הָוָה חָמֵי כָּל חַד וְחַד, מַה דְּלָא חָמָא יְחֶזְקֵאל נְבִיאָה.

מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּאִינּוּן קַלִּין עִלָּאִין, אִתְגְּלִיאוּ (נ"א אִתְגְּלִיפוּ) בְּחַד, כְּמָה דַאֲמִינָא, דִּכְתִיב, וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. אֲבָל בִּיחֶזְקֵאל, שֶׁכִּינְתָּא

לשון הקודש

מַחֲנֶיךָ, מֵחֹטֶב עֵצֶיךָ, עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ. הֲרֵי חָמֵשׁ דְּרָגוֹת לִשְׂמֹאל.

כָּל הַדְּרָגוֹת הִתְתַּקְּנוּ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. כְּנֶגְדָּם יָרְשׁוּ יִשְׂרָאֵל יֶרֶשֶׁת עוֹלָמִים, עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, שֶׁבָּהֶן תְּלוּיוֹת כָּל הַמִּצְוֹות וְכָל הַזְּכֻיּוֹת וְכָל יֶרֶשֶׁת נַחֲלָה, שֶׁהֵם הַחֵלֶק הַטּוֹב שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

שָׁנִינוּ, בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁהִתְגַּלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי, הָיוּ רוֹאִים כָּל יִשְׂרָאֵל כְּמִי שֶׁרוֹאֶה אוֹר בַּעֲשָׁשִׁית, וּמֵאוֹתוֹ אוֹר הָיָה רוֹאֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַה שֶּׁלֹּא רָאָה יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם קוֹלוֹת עֶלְיוֹנִים הִתְגַּלּוּ (נִחְקְקוּ) בְּאֶחָד, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת

אִתְגְּלֵי בִּרְתִּיכוּי, וְלָא יַתִּיר, וַהֲוָה חָמֵי, כְּמַאן דְּחָמֵי בָּתַר כּוֹתָלִין סַגִּיאִין.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, זַכָּאָה חוּלָקָא דְמֹשֶׁה, דִּכְתִיב בֵּיהּ, וַיֵּרֶד יְיָ' עַל הַר סִינַי וַיִּקְרָא יְיָ' לְמֹשֶׁה, זַכָּאָה דָּרָא, דִּכְתִיב בֵּיהּ, וַיֵּרֶד יְיָ' לְעֵינֵי כָל הָעָם עַל הַר סִינַי.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, דְּהָא מִימִינָא אִתְגְּלֵי מַה דְּאִתְגְּלֵי. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אָמַר ר' יוֹסֵי, הָכָא בְּסִינַי, רֵישָׁא וְגוּפָא דְמַלְכָּא, דִּכְתִיב, (שמואל ב כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד, וּבַאֲתַר דְּאִית רֵישָׁא, אִית גּוּפָא, אֲבָל בִּיחֶזְקֵאל כְּתִיב (יחזקאל א) וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד יְיָ', דְּאִתְגְּלֵי יָדָא, וְלָא גּוּפָא. וְתָנֵינָן, אֲפִילוּ בִּידָא, יַד יְיָ' עִלָּאָה, יַד יְיָ' תַּתָּאָה.

לשון הקודש

הַקּוֹלֹת. אֲבָל בִּיחֶזְקֵאל, הַשְּׁכִינָה נִגְלְתָה בְּמַרְכְּבוֹתֶיהָ וְלֹא יוֹתֵר, וְהָיָה רוֹאֶה כְּמִי שֶׁרוֹאֶה אַחַר כְּתָלִים רַבִּים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב בּוֹ וַיֵּרֶד ה' עַל הַר סִינַי וַיִּקְרָא ה' לְמֹשֶׁה. אַשְׁרֵי דּוֹרוֹ, שֶׁכָּתוּב בּוֹ יֵרֶד ה' לְעֵינֵי כָל הָעָם עַל הַר סִינָי.

בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, שֶׁהֲרֵי מִיָּמִין הִתְגַּלָּה מַה שֶּׁהִתְגַּלָּה. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּאן בְּסִינַי – רֹאשׁ וְגוּף הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד. וּבְמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ רֹאשׁ יֵשׁ גּוּף. אֲבָל בִּיחֶזְקֵאל כָּתוּב וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד ה', שֶׁהִתְגַּלְּתָה הַיָּד וְלֹא הַגּוּף. וְשָׁנִינוּ, אֲפִלּוּ בַּיָּד, יַד ה' עֶלְיוֹנָה, יַד ה' תַּחְתּוֹנָה.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים. מַרְאוֹת כְּתִיב חָסֵר, לְאִתְחֲזָאָה דִּבְגִין שְׁכִינְתָּא קָאָמַר, דְּהָא וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת חָסֵר, מַרְאֶה חַד. אָמַר ר' יֵיסָא, וְכִי שְׁכִינְתָּא לָאו כֹלָּא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, לָא דָּמֵי רֵישָׁא דְּמַלְכָּא, לְרַגְלוֹי דְּמַלְכָּא, אַף עַל גַּב דְּכֹלָּא הֲוֵי בְּגוּפָא דְּמַלְכָּא.

תָּא חֲזֵי, בִּישַׁעְיָהוּ כְּתִיב, (ישעיה ו) **וָאֵרָא אֶת יְיָ', בִּיחֶזְקֵאל כְּתִיב, וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים, הָכָא אֶת, הָתָם מַרְאוֹת. מַה דְּחָמָא דָא, חָמָא דָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמֹשֶׁה, דְּלָא הָוָה נְבִיאָה מְהֵימְנָא שְׁלִימָא כְּוָותֵיהּ.**

וָאֵרָא אֶת יְיָ', אֶת דַּיְיקָא. וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים, מַרְאוֹת דַּיְיקָא. וּבְדַרְגָּא חַד הָווֹ. אִי (דף פ"ב ע"ב) **הָכִי, אֲמַאי לָא פָּרִישׁ יְשַׁעְיָה כּוּלֵּי הַאי. אָמַר רִבִּי**

לשון הקודש

בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים. מַרְאוֹת כָּתוּב חָסֵר, לְהַרְאוֹת שֶׁבִּשְׁבִיל הַשְּׁכִינָה זֶה נֶאֱמַר, שֶׁהֲרֵי וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת חָסֵר, מַרְאֶה אֶחָד. אָמַר רַבִּי יֵיסָא, וְכִי שְׁכִינָה לֹא הַכֹּל? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, לֹא דּוֹמֶה רֹאשׁ הַמֶּלֶךְ לְרַגְלֵי הַמֶּלֶךְ, אַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל נִמְצָא בְּגוּף הַמֶּלֶךְ.

בֹּא וּרְאֵה, בִּישַׁעְיָהוּ כָּתוּב (ישעיה ו) וָאֵרָא אֶת ה'. בִּיחֶזְקֵאל כָּתוּב וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים. כָּאן אֶת, שָׁם מַרְאוֹת. מַה שֶּׁרָאָה זֶה – רָאָה זֶה. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁלֹּא הָיָה נָבִיא נֶאֱמָן שָׁלֵם כְּמוֹתוֹ.

וָאֵרָא אֶת ה', אֶת דַּיְקָא. וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים, מַרְאוֹת דַּיְקָא. וּבְדַרְגָּה אַחַת הָיוּ. אִם כָּךְ, אָז לָמָּה לֹא פֵּרֵשׁ יְשַׁעְיָה כָּל זֶה?

יוֹסֵי, דָּא כָּלִיל, דָּא פָּרִישׁ. מָאי טַעֲמָא פָּרִישׁ כּוּלֵּי הַאי יְחֶזְקֵאל. אֶלָּא, כֹּלָּא אִצְטְרִיךְ בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּיִנְדְּעוּן חֲבִיבוּתָא דְּחָבִיב לְהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּשִׁכִינְתֵּיהּ וּרְתִיכוֹי אַתְיָין לְדַיְרָא בֵּינַיְיהוּ בְּגָלוּתָא.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים, וְהָא כְתִיב (ישעיה כג) הֵן אֶרֶץ כַּשְׂדִּים זֶה הָעָם לֹא הָיָה, אֲמַאי אִתְגְּלֵי שְׁכִינְתָּא תַּמָּן. אִי תֵּימָא בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, הָוָה טָב דְּתִשְׁרֵי שְׁכִינְתָּא בְּגַוַּוְיֵיהוּ, וְלָא יִתְגַּלְיָיא. אֶלָּא, הָכִי תָּאנָא, אִי לָאו דְּאִתְגַּלְיָיא לָא הֲווֹ יַדְעִין.

וְהָא דְּאִתְגַּלְיָיא, מַה כְתִיב, עַל נְהַר כְּבָר, עַל מַיָּא, בְּאַתָּר דְּלָא יִסְתָּאַב, וְלָא שַׁרְיָא מְסָאֲבוּתָא. וְהַהוּא נַהֲרָא, הָוָה חַד מֵאַרְבַּע נָהֲרִין, דְּנָפְקִין מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן, דִּכְתִיב עַל נְהַר כְּבָר. מָאי כְּבָר.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, זֶה כָּלַל וְזֶה פֵּרַשׁ. מָה הַטַּעַם יְחֶזְקֵאל פֵּרַשׁ אֶת כָּל זֶה? אֶלָּא הַכֹּל הִצְטָרֵךְ בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, שֶׁיֵּדְעוּ אֶת הַחִבָּה שֶׁחִבֵּב אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁשְּׁכִינָתוֹ וּמַרְכְּבוֹתָיו בָּאוּ לָדוּר בֵּינֵיהֶם בַּגָּלוּת.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים? וַהֲרֵי כָּתוּב (ישעיה כג) הֵן אֶרֶץ כַּשְׂדִּים זֶה הָעָם לֹא הָיָה. לָמָּה הִתְגַּלְתָּה שָׁם שְׁכִינָה? אִם תֹּאמַר בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל – הָיָה טוֹב שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָה בְּתוֹכָם וְלֹא תִתְגַּלֶּה. אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, אִם לֹא הָיָה נִגְלֵית, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים.

וְזֶה שֶׁהִתְגַּלְתָּה, מַה כָּתוּב? עַל נְהַר כְּבָר. עַל הַמַּיִם. בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא נִטְמָא וְלֹא שׁוֹרָה טֻמְאָה. וְאוֹתוֹ נָהָר הָיָה אֶחָד מֵאַרְבָּעָה נְהָרוֹת שֶׁיּוֹצְאִים מִגַּן עֵדֶן, שֶׁכָּתוּב עַל נְהַר כְּבָר. מַה זֶּה כְּבָר?

דִּכְבָר הָוָה. מֵאַתָּר דִּשְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא עֲלוֹי. וּכְתִיב וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד יְיָ', שָׁם, וְלָא בְּאַתָּר אַחֲרָא.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, כְּתִיב וּמִתּוֹכָהּ דְּמוּת אַרְבַּע חַיּוֹת וְזֶה מַרְאֵיהֶן דְּמוּת אָדָם לָהֵנָּה. תָּאנָא בְּרָזָא עִלָּאָה, אַרְבַּע חִיוָון אִית, דְּאִינְהוּ לְגוֹ בְּגוֹ הֵיכָלָא קַדִּישָׁא, וְאִינּוּן קַדְמָאֵי, עַתִּיקִין דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, כְּלָלָא דִשְׁמָא עִלָּאָה. וִיחֶזְקֵאל חָמָא, דְּמוּת דִּרְתִּיכִין עִלָּאִין, דְּהָא הוּא חָמָא, מֵאַתָּר דְּלָא הָוָה נָהִיר כָּל כַּךְ. תָּאנָא, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, אִית לְתַתָּא מִינַיְיהוּ, וְכֵן בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין, כּוּלְּהוּ אֲחִידָן דָּא בְדָא, וְדָא בְדָא.

וְאִי תֵּימָא לְעֵילָא יַתִּיר דְּחָמָא. תָּנִינָן, מֹשֶׁה חָמָא בְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְנַהֲרָא, וְכֻלְּהוּ נְבִיאֵי לָא חָמוּ אֶלָּא מִגּוֹ אַסְפַּקְלַרְיָא דְלָא נָהֲרָא, דִּכְתִיב וָאֶרְאֶה

לשון הקודש

שֶׁכְּבָר הָיָה מִמָּקוֹם שֶׁשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עָלָיו, וְכָתוּב וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד ה', שָׁם וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כָּתוּב וּמִתּוֹכָהּ דְּמוּת אַרְבַּע חַיּוֹת וְזֶה מַרְאֵיהֶן דְּמוּת אָדָם לָהֵנָּה. שָׁנִינוּ, בְּסוֹד עֶלְיוֹן אַרְבַּע חַיּוֹת יֵשׁ שֶׁהֵן לִפְנֵי וְלִפְנִים הַהֵיכָל הַקָּדוֹשׁ, וְהֵן רִאשׁוֹנוֹת, הָעַתִּיקִים מֵהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ, כְּלַל הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן. וִיחֶזְקֵאל רָאָה דְּמוּת הַמֶּרְכָּבוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, שֶׁהֲרֵי הוּא רָאָה מִמָּקוֹם שֶׁלֹּא הָיָה מֵאִיר כָּל כָּךְ. שָׁנִינוּ, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה יֵשׁ לְמַטָּה מֵהֶם, וְכֵן בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם אֲחוּזִים זֶה בָּזֶה וְזֶה בָּזֶה.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהוּא רָאָה יוֹתֵר לְמַעְלָה – שָׁנִינוּ, מֹשֶׁה רָאָה בְּאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁמְּאִירָה, וְכָל הַנְּבִיאִים לֹא רָאוּ אֶלָּא מִתּוֹךְ אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה,

מַרְאוֹת אֱלֹהִים. וּכְתִיב (במדבר יב) אִם יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם יְיָ' בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע וְגוֹ' לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה וְגוֹ', וּכְתִיב פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, תָּא חֲזֵי, דִּנְבִיאִין כֻּלְּהוּ לְגַבֵּיהּ, כְּנוּקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא, דִּכְתִיב פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ וּמַרְאָה. וְלִשְׁאַר נְבִיאִים (כְּתִיב, בְּמַרְאוֹת וּלְמֹשֶׁה יְיָ) בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע. בַּמַּרְאָה וְלָא מַרְאוֹת. כָּל שֶׁכֵּן יְחֶזְקֵאל, דְּאֲפִילוּ מַרְאָה לָא כְּתִיב בֵּיהּ, אֶלָּא מַרְאוֹת חָסֵר, וְכָל שֶׁכֵּן דִּכְתִיב בְּמֹשֶׁה, וְלֹא בְּחִידוֹת, אֶלָּא כָּל מִלָּה עַל בֶּרְיֵיהּ. זַכָּאָה אִיהוּ דָּרָא, דִּנְבִיאָה דָּא שָׁרֵי בְּגַוַוּיְיהוּ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה, אַפִּין בְּאַפִּין חָמוּ יִשְׂרָאֵל זִיו יְקָרָא דְמַלְכֵּיהוֹן, (נ"א דְּמָארֵיהוֹן) וְלָא הָוָה בְּהוֹן סוּמִין, וְחִגְּרִין, וּקְטִיעִין, וְחֵרְשִׁין. סוּמִין,

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב וָאֵרָאֶה מַרְאֹת אֱלֹהִים. וְכָתוּב (במדבר יב) אִם יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם ה' בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע וְגוֹ' לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה וְגוֹ', וְכָתוּב פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בֹּא וּרְאֵה שֶׁכָּל הַנְּבִיאִים כֻּלָּם לְגַבָּיו כִּנְקֵבָה לְגַבֵּי הַזָּכָר, שֶׁכָּתוּב פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ וּמַרְאָה. וְלִשְׁאָר הַנְּבִיאִים (כְּתוּב בְּמַרְאוֹת, וּלְמֹשֶׁה – ה') בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע, בַּמַּרְאָה וְלֹא מַרְאוֹת. כָּל שֶׁכֵּן יְחֶזְקֵאל, שֶׁאֲפִלּוּ מַרְאָה לֹא כָּתוּב בּוֹ, אֶלָּא מַרְאוֹת חָסֵר, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁכָּתוּב בְּמֹשֶׁה וְלֹא בְּחִידוֹת, אֶלָּא כָּל דָּבָר עַל בֶּרְיוֹ. אַשְׁרֵי הַדּוֹר שֶׁהַנָּבִיא הַזֶּה שָׁרוּי בְּתוֹכָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה, פָּנִים בְּפָנִים רָאוּ יִשְׂרָאֵל אֶת זִיו כְּבוֹד מַלְכָּם, (שֶׁל רִבּוֹנָם) וְלֹא הָיוּ בָּהֶם סוּמִים וְחִגְּרִים וְקִטְעִים וְחֵרְשִׁים. סוּמִים – מַשְׁמָע

מַשְׁמַע דִּכְתִיב וְכָל הָעָם רוֹאִים. חִגְּרִין, דִּכְתִיב וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר. קְטִיעִין וְחֵרְשִׁין, נַעֲשָׂה וְנִשְׁמָע. וּלְזִמְנָא דְאָתֵי כְּתִיב (ישעיה לה) אָז יְדַלֵּג כְּאַיָּל פִּסֵּחַ וְתָרֹן לְשׁוֹן אִלֵּם.

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר. (שמות כ) רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים קו) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְיָ' יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ. בְּכַמָּה אָרְחִין, אוֹרַיְיתָא אַסְהִידַת בְּבַר נָשׁ, דְּלָא יְחוּב קַמֵּי מָאֲרֵיהּ. בְּכַמָּה אָרְחִין, יָהִיב לֵיהּ עֵיטָא, דְּלָא יִסְטֵי מֵאָרְחוֹי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. בְּכַמָּה אָרְחִין יָהִיב לֵיהּ עֵיטָא, הֵיךְ יֵתוּב קַמֵּי מָאֲרֵיהּ, וְיִמְחוֹל לֵיהּ.

דִּתְנָן, שִׁית מְאָה וּתְלַת עָשָׂר זִינֵי עֵיטָא, יָהִיב אוֹרַיְיתָא לְבַר נָשׁ, לְמֶהֱוֵי שְׁלִים בְּמָאֲרֵיהּ, בְּגִין דְּמָאֲרֵיהּ בָּעָא לְאוֹטָבָא לֵיהּ בְּעָלְמָא דֵין

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב וְכָל הָעָם רֹאִים. חִגְּרִים – שֶׁכָּתוּב וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר. קְטִעִים וְחֵרְשִׁים – נַעֲשָׂה וְנִשְׁמָע. וְלֶעָתִיד לָבֹא כָּתוּב (ישעיה לה) אָז יְדַלֵּג כְּאַיָּל פִּסֵּחַ וְתָרֹן לְשׁוֹן אִלֵּם.

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים קו) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה' יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ. בְּכַמָּה דְרָכִים הֵעִידָה הַתּוֹרָה בָּאָדָם שֶׁלֹּא יֶחֱטָא לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ. בְּכַמָּה דְרָכִים נָתְנָה לוֹ עֵצָה שֶׁלֹּא יִסְטֶה מִדְּרָכָיו יָמִין וּשְׂמֹאל. בְּכַמָּה דְרָכִים נָתְנָה לוֹ עֵצָה אֵיךְ יָשׁוּב לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ וְיִמְחֹל לוֹ.

שֶׁשָּׁנִינוּ, שֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר מִינֵי עֵצָה נָתְנָה תּוֹרָה לָאָדָם לִהְיוֹת שָׁלֵם בְּרִבּוֹנוֹ, מִשּׁוּם שֶׁרִבּוֹנוֹ רוֹצֶה לְהֵיטִיב לוֹ

וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. וְיַתִּיר בְּעָלְמָא דְאָתֵי, דְּהָא תָּנִינָן, כָּל מַה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁלִים לֵיהּ לְבַר נָשׁ, מֵאִינּוּן טָבָאן דְּזָכֵי בְּהוּ לְעָלְמָא דְאָתֵי אִשְׁתְּלִים בְּהוּ. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּעָלְמָא דְאָתֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוֵי. (וְאִי תֵּימָא דְּהָאי עָלְמָא לָאו דִּידֵיהּ הוּא אֶלָּא)

וְהָכִי תָּנִינָן, הַאי עָלְמָא לָקְבְלֵיהּ דְּעָלְמָא דְאָתֵי, לָא הֲוֵי אֶלָּא כִּפְרוּזְדּוֹר לְגַבֵּי טְרַקְלִין. (בְּגִין כַּךְ עָלְמָא דְאָתֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוֵי) וְכַד זָכֵי הַהוּא זַכָּאָה, בְּדִידֵיהּ זָכֵי. דְּתַנְיָא, כְּתִיב (דברים יח) וְנַחֲלָה לֹא יִהְיֶה לּוֹ בְּקֶרֶב אֶחָיו. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דַּיְיָ' הוּא נַחֲלָתוֹ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, מָאן דְּזָכֵי לְאַחֲסָנָא אַחֲסַנְתָּא עִלָּאָה דָא. זָכֵי בָּהּ בְּעָלְמָא דָא, וּבְבֵיתָא דְהַאי עָלְמָא. כַּךְ בְּעָלְמָא דְאָתֵי, וּבְבֵיתָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, דִּכְתִיב, (ישעיה נו) וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד

לשון הקודש

בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלָעוֹלָם הַבָּא, וְיוֹתֵר לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, כָּל מַה שֶׁהִשְׁלִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָדָם – מֵאוֹתָן טוֹבוֹת שֶׁזּוֹכֶה בָּהֶם לָעוֹלָם הַבָּא הִשְׁתַּלֵּם בָּהֶם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם הַבָּא הוּא שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. (וְאִם תֹּאמַר שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה אֵינוֹ שֶׁלּוֹ אֶלָּא)

וְכָךְ שָׁנִינוּ, הָעוֹלָם הַזֶּה כְּנֶגֶד הָעוֹלָם הַבָּא אֵינוֹ אֶלָּא כִּפְרוּזְדּוֹר לִטְרַקְלִין. (מִשּׁוּם כָּךְ הָעוֹלָם הַבָּא הוּא שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא) וּכְשֶׁזּוֹכֶה אוֹתוֹ הַצַּדִּיק – בְּשֶׁלּוֹ הוּא זוֹכֶה. שֶׁשָּׁנִינוּ, כָּתוּב (דברים ב) וְנַחֲלָה לֹא יִהְיֶה לּוֹ בְּקֶרֶב אֶחָיו. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁה' הוּא נַחֲלָתוֹ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ מִי שֶׁזּוֹכֶה לְחֵלֶק יְרֻשָּׁה עֶלְיוֹן זֶה. זוֹכֶה בָּהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּבַבַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. כָּךְ בָּעוֹלָם הַבָּא וּבַבַּיִת הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נו) וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד

וָשֵׁם, (דף פ"ג ע"א) **זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּהַהוּא זַכָּאָה, דְּמָדוֹרֵיהּ עִם מַלְכָּא בְּבֵיתֵיהּ.**

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּהַהוּא זַכָּאָה, דְּזָכֵי לְהַאי דִּכְתִיב, (ישעיה נח) **אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ', עִם יְיָ' לָא כְתִיב, אֶלָּא עַל יְיָ'. מָאי עַל יְיָ'. אֲתָר דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין אִתְמַשְּׁכָן מִינֵיהּ, וְתָאֲבִין לְהַהוּא אֲתָר, דִּכְתִיב,** (תהלים קכא) **מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי. וּכְתִיב,** (דניאל ז) **וְעַד עַתִּיק יוֹמַיָּא מְטָה וּקְדָמוֹהִי הַקְרְבוּהִי. וְתִיאוּבְתָּא וְעִנּוּגָא דְּצַדִּיקַיָּא, לְאִסְתַּכְּלָא לְהַהוּא זִיוָא, דְּכָל זִיוָא מִינֵיהּ נָפְקָא, וְאִתְמַשְּׁכָן מִנֵּיהּ כָּל אִינּוּן כִּתְרִין.**

תּוּ אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, תָּנִינָן בְּהַאי קְרָא אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ', סוֹפֵיהּ דִּקְרָא מַה כְּתִיב, וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמוֹתֵי אָרֶץ, עַל הַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי בָּמוֹתֵי אָרֶץ,

---

לשון הקודש

וָשֵׁם. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק שֶׁמְּדוֹרוֹ עִם הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל ה'. לֹא כָתוּב עִם ה', אֶלָּא עַל ה'. מַה זֶּה עַל ה'? מָקוֹם שֶׁעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים נִמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ וּתְאֵבִים לְאוֹתוֹ מָקוֹם, שֶׁכָּתוּב (תהלים קכא) מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי. וְכָתוּב (דניאל ז) וְעַד עַתִּיק הַיָּמִים מַגִּיעַ וּלְפָנָיו הִקְרִיבוּהוּ. וּתְשׁוּקַת וְעֹנֶג הַצַּדִּיקִים לְהִסְתַּכֵּל לְאוֹתוֹ זִיו, שֶׁכָּל זִיו יוֹצֵא מִמֶּנּוּ, וּמִמֶּנּוּ נִמְשָׁכִים כָּל אוֹתָם הַכְּתָרִים.

עוֹד אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שָׁנִינוּ בְּפָסוּק זֶה אָז תִּתְעַנַּג עַל ה', בְּסוֹף הַפָּסוּק מַה כָּתוּב? וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ, עַל אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא בָּמֳתֵי אָרֶץ, הוּא

אִיהוּ לְעֵילָא מֵהַאי אֶרֶץ, וְהַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי בָּמֶתֵי אָרֶץ, הַיְינוּ שָׁמַיִם. וְהַיְינוּ דִכְתִיב עַל בָּמֶתֵי אָרֶץ.

עַל יְיָ' אָמַר ר' אַבָּא, אָז תֵּשֵׁב לָא כְתִיב, אֶלָּא אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ', הַיְינוּ שָׁמַיִם. דִכְתִיב, (תהלים נז) רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים. וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֶתֵי אָרֶץ, הַיְינוּ אֶרֶץ הַחַיִּים, מִמַּשְׁמַע דִכְתִיב עַל בָּמוֹתֵי, לְאַכְלְלָא צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם, דְּאִקְרוּן בָּמֶתֵי אָרֶץ, וְהַיְינוּ שָׁמַיִם דִלְעֵילָא, וְאֶרֶץ דִלְעֵילָא. וּמִלָּה דְאָמַר ר' שִׁמְעוֹן, הָכִי הוּא, וְכֹלָּא חַד, דִכְתִיב וְעַד עַתִּיק יוֹמַיָּא מִטָּה וְגוֹ', וְכָל הָנֵי מִילֵי לַאֲתָר חַד סַלְקִין.

אָמַר ר' אַבָּא לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, לֵימָא לִי מוֹר, הַאי קְרָא כּוּלֵּיהּ, בְּמַאי אוֹקִימְנָא לֵיהּ, דִכְתִיב אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ' וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֶתֵי אָרֶץ

לשון הקודש

לְמַעְלָה מֵהָאָרֶץ הַזוֹ. וְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא בָּמֶתֵי אָרֶץ, הַיְנוּ שָׁמַיִם, וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב עַל בָּמֶתֵי אָרֶץ.

עַל ה' – אָמַר רַבִּי אַבָּא, לֹא כָתוּב אָז תֵּשֵׁב, אֶלָּא אָז תִּתְעַנַּג עַל ה', הַיְנוּ שָׁמַיִם, שֶׁכָּתוּב (תהלים נז) רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים. וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֶתֵי אָרֶץ, הַיְנוּ אֶרֶץ הַחַיִּים, מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב עַל בָּמֶתֵי, לְהַכְלִיל צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם שֶׁנִּקְרָאוּ בָּמֶתֵי אָרֶץ, וְהַיְנוּ שָׁמַיִם שֶׁלְּמַעְלָה וְאֶרֶץ שֶׁלְּמַעְלָה. וְהַדָּבָר שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן כָּךְ הוּא, וְהַכֹּל אֶחָד, שֶׁכָּתוּב וְעַד עַתִּיק הַיָּמִים מַגִּיעַ וְגוֹ', וְכָל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ עוֹלִים לְמָקוֹם אֶחָד.

אָמַר רַבִּי אַבָּא לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, יֹאמַר לִי מוֹרִי, פָּסוּק זֶה כֻּלּוֹ בַּמֶּה בֵּאַרְנוּ אוֹתוֹ,

וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ. אָמַר לֵיהּ, הָא כֹּלָּא אִתְּמַר, דְּתַפְּנוּקָא וְעִדּוּנָא עַל יְיָ' כְּתִיב, אֲתָר דְּאִיהוּ לְעֵילָּא. וּכְתִיב וְעַד עַתִּיק יוֹמַיָּא מִטָּה וְגוֹ'. עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ כְּמָה דְּאִתְּמַר.

וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ. כְּמָה דִּכְתִיב, וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וְגוֹ', וְהַיְינוּ נַחֲלַת יַעֲקֹב. וּבִרְכָּתָא דְּבָרִיךְ יִצְחָק לְיַעֲקֹב, עַל הַאי שָׁמַיִם קָאָמַר. וּבַרְכֵיהּ בְּבִרְכָּתָא, דִּזְמִינִין בְּנוֹי דְיַעֲקֹב, לְאַחֲיָא בְּהַהוּא טַלָּא לְזִמְנָא דְאָתֵי, דִּכְתִיב וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים. לְךָ וְלֹא לְאַחֲרָא. מִטַּל הַשָּׁמַיִם, דְּבֵיהּ זְמִינִין מֵתָיָא לְאַחֲיָא לְזִמְנָא דְאָתֵי, דְּנָפִיק מֵעַתִּיקָא לְזְעֵירָא דְאַפִּין, וְשַׁרְיָא בְּהַאי שָׁמַיִם. אִסְתָּכַּל ר' אַבָּא וְאָמַר, הַשְׁתָּא אִשְׁתְּמַע כֹּלָּא וְאִשְׁתְּכַח דְּבִרְכָּתָא דְיִצְחָק, עִלָּאָה מִמַּאי דַּחֲשִׁיבְנָא.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ? אָמַר לוֹ, הֲרֵי הַכֹּל נֶאֱמַר כְּבָר, שֶׁתַּפְנוּק וְעִדּוּן עַל ה' כָּתוּב, מָקוֹם שֶׁהוּא לְמַעְלָה, וְכָתוּב וְעַד עַתִּיק הַיָּמִים מַגִּיעַ.

עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית כז) וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וְגוֹ', וְהַיְינוּ נַחֲלַת יַעֲקֹב. וְהַבְּרָכָה שֶׁבֵּרֵךְ יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב, עַל הַשָּׁמַיִם הַלָּלוּ הוּא אָמַר, וּבֵרְכוֹ בִּבְרָכָה, שֶׁעֲתִידִים בְּנֵי יַעֲקֹב, לְהַחֲיוֹת בְּאוֹתוֹ טַל לֶעָתִיד לָבֹא, שֶׁכָּתוּב וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים, לְךָ וְלֹא לְאַחֵר. מִטַּל הַשָּׁמַיִם, שֶׁבּוֹ עֲתִידִים הַמֵּתִים לְהַחֲיוֹת לֶעָתִיד לָבֹא. שֶׁיּוֹצֵא מֵהָעַתִּיק לִזְעֵיר אַנְפִּין וְשׁוֹרֶה בַּשָּׁמַיִם

תָּאנָא (תהלים כו) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרֹת יְיָ׳. מִי יְמַלֵּל, מִי יְדַבֵּר מִיבְעֵי לֵיהּ. אָמַר ר׳ חִיָּיא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (דברים כג) וְקָטַפְתָּ מְלִילוֹת בְּיָדֶךָ. גְּבוּרֹת יְיָ׳, דְּסַגִּיאִין אִינּוּן, וְנָפְקִין מִגְּבוּרָה חַד. וְתָאנָא, חַד גְּבוּרָה עִלָּאָה, עִטְרָא דְעִטְרִין, מִתְעַטְּרָא, וְנָפְקִין מִינֵּיהּ חַמְשִׁין תַּרְעִין. מִנְּהוֹן יְמִינָא, וּמִנְּהוֹן שְׂמָאלָא. וְכָל חַד וְחַד גְּבוּרָה אִתְקְרֵי, וְכָל חַד וְחַד מִתְעַטְּרָא, בְּקַרְדִּיטֵי גְּלִיפִּין נְהוֹרִין, וְכֻלְּהוּ אִקְרוּן גְּבוּרֹת יְיָ׳.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, גְּבוּרֹת יְיָ׳ חָסֵר כְּתִיב, דְּהָא כֻּלְּהוּ כְּלִילָן בְּדָא. יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ: דָּא הוּא שְׁכִינַת זִיו יְקָרֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב וּתְהִלָּתוֹ מָלְאָה הָאָרֶץ.

לשון הקודש

הַלָּלוּ. הִתְבּוֹנֵן רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, עַכְשָׁו נִשְׁמָע הַכֹּל, וְנִמְצֵאת בִּרְכַּת יִצְחָק עֶלְיוֹנָה מִמַּה שֶׁחָשַׁבְתִּי.

שָׁנִינוּ, מִי יְמַלֵּל גְּבוּרֹת ה׳. מִי יְמַלֵּל? מִי יְדַבֵּר הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כג) וְקָטַפְתָּ מְלִילֹת בְּיָדֶךָ. גְּבוּרֹת ה׳, שֶׁרַבִּים הֵם וְיוֹצְאִים מִגְּבוּרָה אַחַת. וְשָׁנִינוּ, גְּבוּרָה עֶלְיוֹנָה אַחַת, עֲטֶרֶת הָעֲטָרוֹת, מִתְעַטֶּרֶת, וְיוֹצְאִים מִמֶּנָּה חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, מֵהֶם יָמִינָה וּמֵהֶם שְׂמֹאלָה, וְכָל אַחַת נִקְרֵאת גְּבוּרָה, וְכָל אַחַת וְאַחַת מִתְעַטֶּרֶת בָּאוֹרוֹת שֶׁל חֲקִיקוֹת גְּבוֹהוֹת, וְכֻלָּם נִקְרָאוֹת גְּבוּרוֹת ה׳.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, גְּבוּרֹת ה׳ חָסֵר כָּתוּב, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם כְּלוּלִים בָּזֶה. יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ – זוֹהִי שְׁכִינַת זִיו כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב וּתְהִלָּתוֹ מָלְאָה הָאָרֶץ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כְּתִיב (בראשית ב) **וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וְגוֹ', שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן וְגוֹ'. הָא אִלֵּין בִּשְׁמָהָן אִקְרוּן. וַהֲנֵי אַרְבַּע מֵהַהוּא נָהָר דְּנָפִיק אִתְמַשְׁכָּן. מַה שְׁמֵיהּ דְּהַהוּא נַהֲרָא דְּנָפִיק. אָמַר ר' שִׁמְעוֹן, יוּבַל שְׁמֵיהּ. דִּכְתִיב,** (ירמיה יז) **וְעַל יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו, וּכְתִיב וְלֹא יָמִישׁ מֵעֲשׂוֹת פֶּרִי. מָאי טַעֲמָא לֹא יָמִישׁ, מִשּׁוּם דְּעַל יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו. וְעַל דָּא כְתִיב** (ישעיה נח) **וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו. וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב יוֹצֵא, יוֹצֵא וְאֵינוֹ פּוֹסֵק.**

תָּאנָא אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן כְּתִיב (שמות כ) **וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים וְגוֹ', וַיְדַבֵּר, בְּגִין לְאַכְרָזָא מִילִּין. דְּתָאנָא, בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְגְּלֵי, וְשָׁאֲרֵי לְמַלְּלָא, עִלָּאִין וְתַתָּאִין אִתְחַלְּחַלוּ, וְנַפְּקוּ נִשְׁמָתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.**

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וְגוֹ', שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן וְגוֹ'. הֲרֵי אֵלֶּה נִקְרָאִים בְּשֵׁמוֹת, וְאַרְבָּעָה הַלָּלוּ מֵאוֹתוֹ נָהָר שֶׁיּוֹצֵא הֵם נִמְשָׁכִים. מַה שֵּׁם אוֹתוֹ הַנָּהָר שֶׁיּוֹצֵא? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שְׁמוֹ יוּבַל, שֶׁכָּתוּב (ירמיה יז) וְעַל יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו, וְכָתוּב וְלֹא יָמִישׁ מֵעֲשׂוֹת פֶּרִי. מָה הַטַּעַם לֹא יָמִישׁ? מִשּׁוּם שֶׁעַל יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו. וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה נח) וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב יֹצֵא, יוֹצֵא וְאֵינוֹ פּוֹסֵק.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים וְגוֹ'. וַיְדַבֵּר, כְּדֵי לְהַכְרִיז דְּבָרִים. שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהִתְגַּלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהִתְחִיל

וְתָאנָא הַהוּא מִלָּה, הָוָה טָאם מִלְעֵילָא לְתַתָּא, וּמִתְגַּלְּפָא בְּאַרְבַּע רוּחֵי עָלְמָא, וְסַלְקָא וְנַחְתָּא. כַּד סַלְקָא, אִשְׁתַּאֲבָא מִטּוּרֵי דְּאַפַּרְסְמוֹנָא דַּכְיָא, וְאִשְׁתָּאֲבָא בְּהַהוּא טַלָּא דִּלְעֵילָא, וְאַסְחַר בְּסַחֲרָנֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וְתָבַת בְּהוֹן נִשְׁמָתְהוֹן וְאַסְחַר וּמִתְגַּלְּפָא בְּאַתְרֵיהּ, בְּלוּחֵי אַבְנָא. וְכֵן כָּל מִלָּה וּמִלָּה. (דף פ"ג ע"ב)

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל מִלָּה וּמִלָּה הָוָה מַלְיָא בְּכָל אִינּוּן טַעֲמִין, בְּכָל אִינּוּן מִלִּין גְּזִרִין, אַגְּרִין, וְעוֹנָשִׁין, רָזִין וְסִתְרִין כְּאַסְקוּפָּא (נ"א כְּאַסְפּוּקָא) דָּא, דְּאִיהִי מַלְיָא מִכֹּלָּא.

וּבְשַׁעֲתָא דְּהָוָה נָפִיק הַהוּא מִלָּה, אִתְחֲזֵי חַד. וְכַד הָוָה מִתְגַּלְּפָא בְּאַתְרוֹי אִתְחֲזוּן בְּהַהוּא מִלָּה, שִׁבְעִין עַנְפִּין, דְּסַלְקִין בְּגַוָּהּ, וְחַמְשִׁין

לשון הקודש

לְדַבֵּר, עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים הִתְחַלְּחֲלוּ, וְיָצְאוּ נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְשָׁנִינוּ, אוֹתוֹ דִּבּוּר הָיָה טָס מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וְנֶחְקָק בְּאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם וְעוֹלֶה וְיוֹרֵד. כְּשֶׁעוֹלֶה, נִשְׁאָב מֵהָרֵי אַפַּרְסְמוֹן זַךְ, וְנִשְׁאָב בְּאוֹתוֹ טַל שֶׁלְּמַעְלָה וְסוֹבֵב סָבִיב יִשְׂרָאֵל, וְשָׁבָה בָּהֶם נִשְׁמָתָם, וְסוֹבֵב וְנֶחְקָק בִּמְקוֹמוֹ בְּלוּחוֹת אֶבֶן. וְכֵן כָּל מִלָּה וּמִלָּה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל מִלָּה וּמִלָּה הָיְתָה מְלֵאָה בְּכָל אוֹתָם טְעָמִים, בְּכָל אוֹתָם דִּבְרֵי גְּזֵרוֹת, שָׂכָר וְעֹנָשִׁים, סוֹדוֹת וּסְתָרִים כְּאוֹצָר (כְּצִנְצֶנֶת) זֶה שֶׁמָּלֵא מִן הַכֹּל.

וּבְשָׁעָה שֶׁהָיָה יוֹצֵא אוֹתוֹ הַדִּבּוּר, נִרְאָה אֶחָד. וּכְשֶׁהָיָה נֶחְקָק בִּמְקוֹמוֹ, נִרְאוּ בְּאוֹתוֹ הַדִּבּוּר שִׁבְעִים עֲנָפִים שֶׁנִּכְנָסִים לְתוֹכָהּ, וַחֲמִשִּׁים כְּתָרִים חָסֵר

כִּתְרִין (נ"א רְתִיכִין) חָסֵר חַד מֵהַאי גִּיסָא, וְחַמְשִׁין חָסֵר חַד מִגִּיסָא אַחֲרָא כְּפַטִּישָׁא דָא, בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ בָטַשׁ בְּטִנָּרָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ירמיה כג) וּכְפַטִּישׁ יְפוֹצֵץ סָלַע. וַהֲווּ חָמָאן כָּל יִשְׂרָאֵל עֵינָא בְּעֵינָא, וַהֲווּ חַדָּאן.

וְכֻלְּהוּ דָּרִין בַּתְרָאִין כֻּלְּהוּ אִזְדְּמָנוּ לְתַמָּן, וְכֻלְּהוּ קַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא בְּטוּרָא דְּסִינַי, דִּכְתִיב, (דברים כט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְגוֹ', וְאֵת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה עִמָּנוּ הַיּוֹם. וְכֻלְּהוּ כָּל חַד וְחַד כַּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. וְכֻלְּהוּ חָמָאן וּמְקַבְּלִין מִלִּין.

אֱלֹהִים: דָּא גְבוּרָא. אֵת: דְּאִתְכְּלִיל בִּימִינָא, כְּמָה דְּתָנֵינָן (בראשית א) אֵת הַשָּׁמַיִם, דְּאִיהוּ יְמִינָא. וְאֵת הָאָרֶץ, דְּאִיהוּ שְׂמָאלָא. דִּכְתִיב, (ישעיה מח) אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ וִימִינִי טִפְּחָה

לשון הקודש

אֶחָד מִצַּד זֶה, וַחֲמִשִּׁים חָסֵר אֶחָד מִצַּד הָאַחֵר, כְּמוֹ הַפַּטִּישׁ הַזֶּה בִּזְמַן שֶׁהוּא מַכֶּה בְּסֶלַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה כג) וּכְפַטִּישׁ יְפוֹצֵץ סָלַע. וְהָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל רוֹאִים עַיִן בְּעַיִן וְהָיוּ שְׂמֵחִים.

וְכֻלָּם הַדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים הִזְדַּמְּנוּ לְשָׁם, וְכֻלָּם קִבְּלוּ תּוֹרָה בְּהַר סִינַי, שֶׁכָּתוּב (דברים כט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְגוֹ' וְאֵת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה עִמָּנוּ הַיּוֹם. וְכֻלָּם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, וְכֻלָּם רוֹאִים וּמְקַבְּלִים דְּבָרִים.

אֱלֹהִים – זוֹ גְבוּרָה. אֵת – שֶׁנִּכְלָל בַּיָּמִין, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ אֵת הַשָּׁמַיִם שֶׁהוּא יָמִין, וְאֵת הָאָרֶץ שֶׁהוּא שְׂמֹאל, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מח) אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמַיִם. וְיָמִין זֶה הוּא אֵת. כָּל – לִכְלֹל

שָׁמַיִם. וִימִינָא דָא הוּא אֵת. כָּל: לְאַכְלְלָא כָּל שְׁאַר כִּתְרִין. הַדְּבָרִים: מִתְקַשְּׁרָן דָּא בְדָא הָאֵלֶּה: כָּל אִינּוּן טַעֲמִין, כָּל אִינּוּן רָזִין, כָּל אִינּוּן סִתְרִין, גְּזֵרִין וְעוֹנָשִׁין.

לֵאמֹר: לְמֶהֱוֵי יָרוּתָא לְכֹלָּא. דִּכְתִיב, (דברים לג) תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה וְגוֹ'. דְּאִי תֵימָא לְגַלָּאָה מַה דְּלָא אִצְטְרִיךְ לְגַלָּאָה לְכָל בַּר נָשׁ, כְּתִיב אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ. כְּמָה דַאֲנָא טְמִירָא וְסָתִים, כַּךְ יִהְיוּ מִלִּין אִלֵּין טְמִירִין וּסְתִימִין בְּלִבָּךְ.

דָּבָר אַחֵר וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים, חַד. אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר הָא חָמֵשׁ דַּרְגִּין אַחֲרָנִין. ר' יְהוּדָה אָמַר, וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים: גְּבוּרָה. אֶת: יְמִינָא. כָּל: דָּא וְדָא (הָאֵלֶּה, אִינּוּן דְּאִתְגַּלְיָין דִּכְתִיב וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת

לשון הקודש

אֶת כָּל שְׁאָר הַכִּתָּרִים. הַדְּבָרִים – מִתְקַשְּׁרִים זֶה בָּזֶה. הָאֵלֶּה – כָּל אוֹתָם טְעָמִים, כָּל אוֹתָם סוֹדוֹת, כָּל אוֹתָם סְתָרִים, גְּזֵרוֹת וְעֹנָשִׁים.

לֵאמֹר – לִהְיוֹת יְרֻשָּׁה לַכֹּל, שֶׁכָּתוּב (דברים לג) תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה וְגוֹ'. שֶׁאִם תֹּאמַר, לְגַלּוֹת מַה שֶּׁלֹּא הִצְטָרֵךְ לְגַלּוֹת לְכָל אָדָם – כָּתוּב אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. כְּמוֹ שֶׁאֲנִי טָמִיר וְנִסְתָּר, כָּךְ יִהְיוּ הַדְּבָרִים הַלָּלוּ טְמִירִים וְנִסְתָּרִים בְּלִבְּךָ.

דָּבָר אַחֵר וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים – אֶחָד. אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר – הֲרֵי חָמֵשׁ דַּרְגּוֹת אֲחֵרוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים – גְּבוּרָה. אֵת – יָמִין. כָּל – זֶה וָזֶה (הָאֵלֶּה – אוֹתָם שֶׁנִּתְגַּלּוּ, שֶׁכָּתוּב וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת

דָּבָר אַחֵר כֹּל) אָמַר ר' יִצְחָק, לְאַכְלְלָא אַבְרָהָם דִּכְתִיב, (בראשית כד) וַיְיָ' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל.

הַדְּבָרִים: לְאַכְלְלָא שְׁאַר כִּתְרִין דְּאִתְכַּסְיָין. הָאֵלֶּה: אִינּוּן דְּאִתְגַּלְיָין. וּכְתִיב וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת. לֵאמֹר: דָּא הוּא דִכְתִיב, (משלי יב) אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ. וּכְתִיב, (ירמיה ג) לֵאמֹר הֵן יְשַׁלַּח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ.

אָמַר ר' יִצְחָק, אֲמַאי אִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא בְּאֶשָּׁא וַחֲשׁוֹכָא, דִּכְתִיב, (דברים ד) וְהָהָר בּוֹעֵר בָּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם חֹשֶׁךְ עָנָן וַעֲרָפֶל. דְּכָל מָאן דְּיִשְׁתָּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, אִשְׁתֵּזִיב מֵאֶשָּׁא אַחֲרָא דְּגֵיהִנָּם, וּמֵחֲשׁוֹכָא דִמְחַשְׁכִין כָּל שְׁאַר עַמִּין לְיִשְׂרָאֵל, דְּבִזְכוּתֵיהּ דְּאַבְרָהָם אִשְׁתֵּזִיבוּ יִשְׂרָאֵל מֵאֶשָּׁא דְגֵיהִנָּם.

לשון הקודש

הַקּוֹלֹת. דָּבָר אַחֵר, כֹּל –). אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לִכְלֹל אֶת אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל.

הַדְּבָרִים – לִכְלֹל שְׁאָר הַכְּתָרִים הַמְכֻסִּים. הָאֵלֶּה – אֵלּוּ שֶׁהִתְגַּלּוּ, וְכָתוּב וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת. לֵאמֹר – זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי יב) אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ. וְכָתוּב (ירמיה ג) לֵאמֹר הֵן יְשַׁלַּח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לָמָּה נִתְּנָה תּוֹרָה בְּאֵשׁ וַחֲשֵׁכָה, שֶׁכָּתוּב וְהָהָר בּוֹעֵר בָּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם חֹשֶׁךְ עָנָן וַעֲרָפֶל. שֶׁכָּל מִי שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, יִנָּצֵל מֵאֵשׁ אַחֶרֶת שֶׁל הַגֵּיהִנָּם וּמֵהַחֹשֶׁךְ שֶׁמַּחְשִׁיכִים כָּל שְׁאָר הָעַמִּים לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁבִּזְכוּת אַבְרָהָם נִצְּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאֵשׁ הַגֵּיהִנָּם.

דְּתַנְיָא אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם, כָּל זִמְנָא דְּבָנֶיךָ יִשְׁתַּדְּלוּן בְּאוֹרַיְיתָא, יִשְׁתֵּזְבוּן מֵאִלֵּין. וְאִי לָא, הָא נוּרָא דְּגֵיהִנָּם דְּשַׁלְטָא בְּהוּ, וְיִשְׁתַּעְבְּדוּן בֵּינֵי עַמְמַיָּא. אֲמַר לֵיהּ, בִּתְרֵי קְטוּרֵי לָא מִזְדַּקְּפָן מִלִּין, אֶלָּא אִי נִיחָא קַמָּךְ, יִשְׁתֵּזְבוּן מִנּוּרָא דְּגֵיהִנָּם, וְיִשְׁתַּעְבְּדוּן בֵּינֵי עַמְמַיָּא, עַד דִּיתוּבוּן גַּבָּךְ. אֲמַר לֵיהּ יֵאוֹת הוּא וַדָּאי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים לב) אִם לֹא כִּי צוּרָם מְכָרָם. מָאן הוּא צוּרָם. דָּא הוּא אַבְרָהָם. דִּכְתִיב, (ישעיה נא) הַבִּיטוּ אֶל צוּר חֻצַּבְתֶּם. וַיְיָ' הִסְגִּירָם, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִסְתָּכַּם עַל יְדוֹי.

אָמַר ר' יְהוּדָה, מִיּוֹמָא דְּנָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם עַד יוֹמָא דְּאִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא, חַמְשִׁין יוֹמִין הֲווֹ. מָאי טַעְמָא אָמַר ר' יְהוּדָה, מִשּׁוּם אִינּוּן שְׁנֵי

לשון הקודש

שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם, כָּל זְמַן שֶׁבָּנֶיךָ יִשְׁתַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה, הֵם יִנָּצְלוּ מֵאֵלֶּה, וְאִם לֹא – הֲרֵי אֵשׁ הַגֵּיהִנָּם תִּשְׁלֹט בָּהֶם וְיִשְׁתַּעְבְּדוּ בֵּין הָעַמִּים. אָמַר לוֹ, בִּשְׁנֵי קְשָׁרִים לֹא יָקוּמוּ הַדְּבָרִים, אֶלָּא אִם נוֹחַ לְפָנֶיךָ – שֶׁיִּנָּצְלוּ מֵאֵשׁ הַגֵּיהִנָּם, וְיִשְׁתַּעְבְּדוּ בֵּין הָעַמִּים עַד שֶׁיָּשׁוּבוּ אֵלֶיךָ. אָמַר לוֹ, יָפֶה זֶה וַדַּאי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לב) אִם לֹא כִּי צוּרָם מְכָרָם. מִיהוּ צוּרָם? זֶהוּ אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב (ירמיה ג) הַבִּיטוּ אֶל צוּר חֻצַּבְתֶּם. וַה' הִסְגִּירָם – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהִסְכִּים עַל יָדוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִיּוֹם שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם עַד הַיּוֹם שֶׁנִּתְּנָה בּוֹ תּוֹרָה הָיוּ חֲמִשִּׁים יוֹם, מָה הַטַּעַם? אָמַר רַבִּי

דְּיוֹבְלָא, דִּכְתִיב, (ויקרא כה) **וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה.**

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הַהוּא יוֹבְלָא אַפִּיק לוֹן לְיִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. וְאִי תֵימָא דְּיוֹבְלָא מַמָּשׁ. אֶלָּא מִסִּטְרָא דְּיוֹבְלָא הָוָה, וּמִסִּטְרָא דְּיוֹבְלָא אִתְעַר דִּינָא עַל מִצְרָאֵי, וּבְגִינֵי כַּךְ חַמְשִׁין אִלֵּין דְּיוֹבְלָא הֲווֹ.

תָּאנָא, לָקֶבֶל דָּא, חַמְשִׁין זִמְנִין אִתְמַר וְאַדְכַּר בְּאוֹרַיְיתָא, נִמּוּסִין דְּמִצְרַיִם, וְשִׁבְחֵי אִינּוּן כֻּלְּהוּ, אֲשֶׁר (דף פ"ד ע"א) **הוֹצֵאתִיךָ.** (דברים ד) **וַיּוֹצִיאֲךָ.** (שמות יג) **כִּי בְיַד חֲזָקָה הוֹצִיאֲךָ. וְכֻלְּהוּ זִמְנֵי, חַמְשִׁין אִינּוּן, וְלָא יַתִּיר, מִשּׁוּם דְּכֹלָּא בְיוֹבְלָא אִתְעַטָּר, וּמִסִּטְרָא דְּיוֹבְלָא אָתָא כֹּלָּא. וּבְגִינֵי כַּךְ, אוֹרַיְיתָא דְּאָתֵי מִגְּבוּרָה, אִתְעַטְּרַת בִּימִינָא. דִּכְתִיב,** (דברים לג) **מִימִינוֹ**

לשון הקודש

יְהוּדָה, מִשּׁוּם אוֹתָן שְׁנוֹת הַיּוֹבֵל, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כה) וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אוֹתוֹ הַיּוֹבֵל הוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. וְאִם תֹּאמַר שֶׁיּוֹבֵל מַמָּשׁ, אֶלָּא מִצַּד הַיּוֹבֵל זֶה הָיָה, וּמִצַּד הַיּוֹבֵל הִתְעוֹרֵר דִּין עַל הַמִּצְרִים, וְלָכֵן חֲמִשִּׁים אֵלֶּה הָיוּ שֶׁל הַיּוֹבֵל.

שָׁנִינוּ, כְּנֶגֶד זֶה חֲמִשִּׁים פְּעָמִים נֶאֱמַר וְנִזְכַּר בַּתּוֹרָה הַנְהָגוֹת מִצְרַיִם, וְכֻלָּם הֵם שְׁבָחִים: אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ. וַיּוֹצִאֲךָ. כִּי בְיַד חֲזָקָה הוֹצִיאֲךָ. וְכָל הַפְּעָמִים הֵם חֲמִשִּׁים, וְלֹא יוֹתֵר. מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל הִתְעַטֵּר בַּיּוֹבֵל. וּמִצַּד הַיּוֹבֵל הַכֹּל בָּא. וְלָכֵן תּוֹרָה שֶׁבָּאָה מִגְּבוּרָה הִתְעַטְּרָה בַּיָּמִין, שֶׁכָּתוּב (דברים לג) כִּי מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.

אֵשׁ דָּת לָמוֹ. וְתַנְיָא חֲמִשָּׁא קָלִין הֲווֹ. וְכֻלְּהוּ אִתְחֲזִיאוּ בְּהוּ, וְאִתְכְּלִילוּ בְּהוּ, וְאִתְעַטְּרוּ בְּדָא.

אָמַר ר' שִׁמְעוֹן, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְיתָא, יוֹבְלָא דָא אַעְטַר בְּעִטְּרוֹי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמַלְכָּא דְּאִתְעַטָּר בְּגוֹ חֵילֵיהּ. דִּכְתִיב, (שיר השירים ג) צְאֶנָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בַּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ. מָאן אִמּוֹ. דָּא יוֹבְלָא. וְיוֹבְלָא אִתְעַטָּר, בְּחֶדְוָה בִּרְחִימוּ בִּשְׁלִימוּ. דִּכְתִיב, (תהלים קיג) אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה. מָאן אֵם הַבָּנִים. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן דָּא יוֹבְלָא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, עַל דָּא כְּתִיב, (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ. מָאן אָבִיךָ וְאִמֶּךָ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ בְּסִפְרָא דִצְנִיעוּתָא, דִּכְתִיב, (ויקרא יח) עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמֶּךָ לֹא תְגַלֵּה וַוי לְמַאן דְּגַלֵּי עֲרָיָיתְהוֹן.

לשון הקודש

וְשָׁנִינוּ, חֲמִשָּׁה קוֹלוֹת הָיוּ, וְכֻלָּם נִרְאוּ בָהֶם וְנִכְלְלוּ בָהֶם וְהִתְעַטְּרוּ בָזֶה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה, הַיּוֹבֵל הַזֶּה עִטֵּר בְּעִטְרוֹתָיו אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמֶלֶךְ שֶׁהִתְעַטֵּר בְּתוֹךְ חֵילוֹ, שֶׁכָּתוּב (שיר ג) צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ. מִי זוֹ אִמּוֹ? זֶה הַיּוֹבֵל, וְהַיּוֹבֵל הִתְעַטֵּר בְּשִׂמְחָה בְּאַהֲבָה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁכָּתוּב (תהלים קיג) אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה. מִי זוֹ אֵם הַבָּנִים? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, זֶה הַיּוֹבֵל.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עַל זֶה כָּתוּב (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ. מִי זֶה אָבִיךָ וְאִמֶּךָ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בְּסִפְרָא דִצְנִיעוּתָא, שֶׁכָּתוּב

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְגְּלֵי בְטוּרָא דְסִינַי, אִזְדַּעְזָע טוּרָא. וּבְשַׁעֲתָא דְסִינַי אִזְדַּעְזָע, כָּל שְׁאַר טוּרֵי עָלְמָא אִזְדַּעְזְעוּ, וַהֲווּ סַלְקִין וְנַחְתִּין, עַד דְּאוֹשִׁיט קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְדוֹי עָלַיְיהוּ, וְאִתְיַשְּׁבוּ. וְקָלָא נָפְקָא וּמַכְּרְזָא, (תהלים קיד) מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסּוֹב לְאָחוֹר הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילִם וְגוֹ'.

וְאִינּוּן תָּבָאן וְאַמְרִין, מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ. אָמַר ר' יִצְחָק, מִלִּפְנֵי אָדוֹן, דָּא אִימָּא, דִּכְתִיב אִם הַבָּנִים שְׂמֵחָה. חוּלִי אָרֶץ, דָּא אִימָּא תַתָּאָה. מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב, דָּא הוּא אַבָּא, דִּכְתִיב, (שמות ד) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל. וְעַל הַאי כְּתִיב בַּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ.

לשון הקודש

עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה. אוֹי לְמִי שֶׁמְּגַלֶּה עֶרְוָתָם.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְגַּלָּה בְּהַר סִינַי, הִזְדַּעֲזַע הָהָר, וּבְשָׁעָה שֶׁסִּינַי הִזְדַּעֲזַע, כָּל שְׁאָר הָרֵי הָעוֹלָם הִזְדַּעְזְעוּ וְהָיוּ עוֹלִים וְיוֹרְדִים, עַד שֶׁהוֹשִׁיט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָדוֹ עֲלֵיהֶם וְהִתְיַשְּׁבוּ, וְקוֹל יוֹצֵא וּמַכְרִיז, (תהלים קיד) מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר, הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילִים וְגוֹ'.

וְהֵם שָׁבִים וְאוֹמְרִים, מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִלִּפְנֵי אָדוֹן – זוֹ הָאֵם, שֶׁכָּתוּב אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה. חוּלִי אָרֶץ – זוֹ הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה. מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב – זֶהוּ הָאָב, שֶׁכָּתוּב בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה כָּתוּב בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ.

מַזְהוּ בַּעֲטָרָה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כְּמָה דִכְתִיב, (שמואל א כג) וְשָׁאוּל וַאֲנָשָׁיו עוֹטְרִים אֶל דָּוִד. מִשּׁוּם דְּמִתְעַטָּר, בְּחִוָּרָא בְּסוּמָקָא וּבִירוֹקָא, בְּכָל גַּוְונִין דְּכֻלְּהוּ כְּלִילָן בֵּיהּ, וְאִסְתַּחֲרָן בֵּיהּ. אָמַר ר' יְהוּדָה, בַּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ. מָאן עֲטָרָה. דִּכְתִיב, (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. וּכְתִיב (ישעיה ס) וּבֵית תִּפְאַרְתִּי אֲפָאֵר.

אָמַר ר' יִצְחָק, אוֹרַיְיתָא אִתְיְהִיבַת בְּאֶשָּׁא אוּכְמָא, עַל גַּבֵּי אֶשָּׁא חִוָּרָא, לְאַכְלְלָא יְמִינָא בִּשְׂמָאלָא, וּשְׂמָאלָא דְּאִתְחַזָּר יְמִינָא, דִּכְתִיב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, בְּשַׁעֲתָא דִתְנָנָא דְסִינַי הָוָה נָפִיק, סָלִיק אֵשָׁא, וּמִתְעַטָּר בְּהַהוּא תְנָנָא בְּאִתְגַּלְיָיא, כְּאַתְכְּלָא דָא, וְסָלִיק וְנָחִית, וְכָל רֵיחִין

לשון הקודש

מַה זֶּה בָּעֲטָרָה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כַּכָּתוּב (שמואל–א כג) וְשָׁאוּל וַאֲנָשָׁיו עֹטְרִים אֶל דָּוִד. מִשּׁוּם שֶׁמִּתְעַטֵּר בְּלָבָן וּבְאָדֹם וּבְיָרֹק, בְּכָל הַגְּוָנִים שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בּוֹ וּמֻקָּפִים בּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ, מִי זוֹ הָעֲטָרָה? שֶׁכָּתוּב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר, וְכָתוּב (שם ס) וּבֵית תִּפְאַרְתִּי אֲפָאֵר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תּוֹרָה נִתְּנָה בְּאֵשׁ שְׁחֹרָה עַל גַּבֵּי אֵשׁ לְבָנָה, לִכְלֹל יָמִין בִּשְׂמֹאל, וּשְׂמֹאל שֶׁחוֹזֵר לִהְיוֹת יָמִין, שֶׁכָּתוּב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּשָׁעָה שֶׁעָשָׁן שֶׁל סִינַי הָיָה יוֹצֵא, עוֹלֶה אֵשׁ, וּמִתְעַטֵּר בְּאוֹתוֹ עָשָׁן בְּגָלוּי כְּאֶשְׁכּוֹל הַזֶּה, וְעוֹלֶה וְיוֹרֵד, וְכָל הָרֵיחוֹת וְהַבְּשָׂמִים שֶׁל גַּן עֵדֶן הָיָה

וּבוּסְמִין דִּבְגִנְתָּא דְּעֵדֶן, הָוָה סָלִיק הַהוּא תְּנָנָא, בְּחֵיזוּ דְּחַוָּור וְסוּמָק וְאוּכָם, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ג) מְקֻטֶּרֶת מֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל.

הַהוּא תְּנָנָא מָאן הָוָה. אָמַר ר' יִצְחָק, שְׁכִינְתָּא דְּאִתְגְּלֵי לְתַמָּן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שיר השירים ג) מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר כְּתִמְרוֹת עָשָׁן. אָמַר ר' יְהוּדָה, לָמָּה לָךְ כּוּלֵּי הַאי הָא קְרָא שְׁלִים הוּא, דִּכְתִיב וְהַר סִינַי עָשָׁן כֻּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יְיָ' בָּאֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׁנוֹ כְּעֶשֶׁן הַכִּבְשָׁן. זַכָּאָה עַמָּא דְּהָכָא דָּא, וְיַדְעִין דָּא.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, כַּד אִתְגְּלִיפוּ אַתְוָון בְּלוּחֵי אֲבָנָא, הֲווֹ מִתְחַזְיָין בִּתְרֵין סִטְרִין, מִסִּטְרָא דָא, וּמִסִּטְרָא דָא, וְלוּחִין מֵאֶבֶן סַנְפִּירִינוֹן הֲווֹ, וְאִתְגְּלִיפוּ וְאִתְחַפְיָין בְּאֶשָּׁא חִוָּורָא, וְאַתְוָון הֲווֹ מֵאֶשָּׁא אוּכְמָא,

לשון הקודש

מַעֲלֶה אוֹתוֹ עָשָׁן בְּמַרְאֶה שֶׁל לָבָן וְאָדֹם וְשָׁחֹר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ג) מְקֻטֶּרֶת מֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל.

אוֹתוֹ עָשָׁן מֶה הָיָה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁכִינָה שֶׁנִּגְלְתָה לְשָׁם, שֶׁנֶּאֱמַר מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר כְּתִמְרוֹת עָשָׁן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לָמָּה לָךְ כָּל זֶה, הֲרֵי פָּסוּק שָׁלֵם הוּא, שֶׁכָּתוּב וְהַר סִינַי עָשַׁן כֻּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו ה' בָּאֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׁנוֹ כְּעֶשֶׁן הַכִּבְשָׁן. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁרָאוּ אֶת זֶה וְיָדְעוּ אֶת זֶה.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כְּשֶׁנֶּחְקְקוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּלוּחוֹת הָאֶבֶן, הָיוּ נִרְאִים מִשְּׁנֵי צְדָדִים – מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, וְהַלּוּחוֹת הָיוּ מֵאֶבֶן סַנְפִּירִינוֹן, וְנֶחְקְקוּ וְנִתְכַּסּוּ בְּאֵשׁ לְבָנָה, וְהָאוֹתִיּוֹת הָיוּ מֵאֵשׁ שְׁחֹרָה, וַהֲקוּקִים

וּמִתְגַּלְּפָן בִּתְרֵין סִטְרִין, מִסִּטְרָא דָא וּמִסִּטְרָא דָא.

אָמַר ר' אַבָּא, לוּחִין הֲווֹ בְּעֵינֵיהוּ, וְאַתְוָון הֲווֹ טָאסִין, וּמִתְחַזְיָין בִּתְרֵין אָשִׁין, אֶשָּׁא חִוָּרָא, וְאֶשָּׁא אוּכְמָא, לְאִתְחֲזָאָה כַּחֲדָא, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, דִּכְתִיב, (משלי ג) אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ וְגוֹ'. וְהָא כְתִיב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. אֶלָּא מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה הָוָה, וְאִתְכְּלִילַת בִּימִינָא. וּבְגִין כַּךְ אֶשָּׁא חִוָּרָא וְאֶשָּׁא אוּכְמָא.

תָּאנָא, כְּתִיב (שמות לב) וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְגוֹ', (מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים וַדָּאי) אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וְהַלֻּחֹת כְּתִיב, חַד. תְּרֵי הֲווֹ וּמִתְחַזְיָין חַד. וָעֶשֶׂר אֲמִירָן מִתְגַּלְּפֵי בְּהוּ. חָמֵשׁ כְּלִילָן בְּחָמֵשׁ, לְמֶחֱוֵי כֹּלָּא יְמִינָא. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וַדָּאי.

לשון הקודש

בִּשְׁנֵי צְדָדִים – מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, הַלּוּחוֹת הָיוּ בְּעֵינֵיהֶם, וְהָאוֹתִיּוֹת הָיוּ טָסוֹת וְנִרְאוֹת בִּשְׁנֵי סוּגֵי אֵשׁ – אֵשׁ לְבָנָה וְאֵשׁ שְׁחֹרָה, לְהֵרָאוֹת כְּאֶחָד יָמִין וּשְׂמֹאל, שֶׁכָּתוּב (משלי ג) אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ וְגוֹ'. וַהֲרֵי כָּתוּב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. אֶלָּא מִצַּד הַגְּבוּרָה זֶה הָיָה, וְנִכְלֶלֶת בַּיָּמִין. וְלָכֵן אֵשׁ לְבָנָה וְאֵשׁ שְׁחֹרָה.

שָׁנִינוּ, כָּתוּב (שמות לב) וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְגוֹ'. (מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים וַדַּאי) אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּתוּב וְהַלֻּחֹת, אֶחָד. שְׁנַיִם הָיוּ וְנִרְאִים אֶחָד. וְעֶשֶׂר אֲמִירוֹת חֲקוּקוֹת בָּהֶם, חָמֵשׁ כְּלוּלוֹת בְּחָמֵשׁ, לִהְיוֹת הַכֹּל יָמִין. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וַדַּאי.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, שֶׁל סַנְפִּירִינוֹן הָיוּ, (דף פ"ד ע"ב) וּתְרֵין אֲבָנִין הֲווֹ. וְאַבְנִין הֲווֹ סְתִימָאן. נָשִׁיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרוּחָא, וְאִתְפַּשְׁטוּ וְאִתְגְּלִיפוּ תְּרֵין לוּחִין. ר' יְהוּדָה אָמַר, כְּעֵין סַנְפִּירִינוֹן הֲווֹ. (דַּהֲוָה אֶבֶן טָבָא) מַשְׁמַע דִּכְתִיב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה.

אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי, סַנְפִּירִינוֹן דָּא דְּהוּא אַבְנָא טָבָא יַקִּירָא מִשְּׁאָר אֲבָנִין, לָאו עוֹבָדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִינוּן. אֲמַר לֵיהּ, בְּמַאי אוֹקִימְנָא מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה. הֵמָּה דַיְיקָא. אֶלָּא תָּא חֲזֵי, כְּתִיב וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. הַלֻּחֹת כְּתִיב, וְלָא כְּתִיב וְהָאֲבָנִים מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה.

אָמַר ר' שִׁמְעוֹן, כֻּלָּא חַד הוּא, אֲבָל אִלֵּין תְּרֵין לוּחִין עַד לָא אִתְבְּרֵי עָלְמָא הֲווֹ, וְאִסְתָּלְקוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וְעָבַד לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעוֹבָדוֹי הֲווֹ.

לשון הקודש

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שֶׁל סַנְפִּירִינוֹן הָיוּ, וּשְׁתֵּי אֲבָנִים הָיוּ, וְהָאֲבָנִים הָיוּ סְתוּמוֹת. נָשַׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרוּחַ, וְהִתְפַּשְּׁטוּ וְנֶחְקְקוּ שְׁנֵי לוּחוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּעֵין סַנְפִּירִינוֹן הָיוּ, (שֶׁהָיְתָה אֶבֶן טוֹבָה) מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה.

אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ, סַנְפִּירִינוֹן זֶה, שֶׁהִיא אֶבֶן טוֹבָה וּכְבֵדָה מִשְּׁאָר הָאֲבָנִים, אֵינָם מַעֲשֵׂה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? אָמַר לוֹ, בַּמֶּה בֵּאַרְנוּ מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה? הֵמָּה דַּיְקָא. אֶלָּא בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. הַלֻּחֹת כָּתוּב, וְלֹא כָּתוּב וְהָאֲבָנִים מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַכֹּל אֶחָד הוּא, אֲבָל שְׁנֵי הַלּוּחוֹת הַלָּלוּ, עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם הָיוּ, וְנִתְעַלּוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וְעָשָׂה

מִמַּה אִתְעֲבִידוּ. תָּאנָא, מֵהַהוּא טַלָּא עִלָּאָה, דְּנָגִיד מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא. וְכַד נָגִיד וְאִתְמְשַׁךְ לַחֲקַל דְּתַפּוּחִין קַדִּישִׁין, נָטַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּרֵין כִּפּוֹרֵי מִנַּיְיהוּ, וְאִתְגְּלִידוּ, וְאִתְעֲבִידוּ תְּרֵין אֲבָנִין יַקִּירִין. נָשַׁב בְּהוּ, וְאִתְפַּשְׁטוּ לִתְרֵין לוּחִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא. כְּמָה דִכְתִיב, (דברים ט) כְּתוּבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים.

תָּאנָא, אֶצְבַּע אֱלֹהִים. הַהוּא אֶצְבַּע סָלִיק לַעֲשָׂרָה. כְּמָה דְאִתְּמַר, אֶצְבַּע אֱלֹהִים הִיא. וְכָל אֶצְבַּע וְאֶצְבַּע סָלִיק לַעֲשָׂרָה, עַד דְּאִתְעֲבִיד יְדָא שְׁלִימָתָא, דִכְתִיב, (שמות יד) וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה.

אָמַר ר' יְהוּדָה, חָרוּת עַל הַלֻּחוֹת, נְקִיבָן הֲוָוּ

לשון הקודש

אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמַעֲשָׂיו הָיוּ. **מִמָּה** הֵם נַעֲשׂוּ? שְׁנֵינוּ, מֵאוֹתוֹ הַטַּל הָעֶלְיוֹן שֶׁשּׁוֹפֵעַ מִן הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ. וּכְשֶׁשּׁוֹפֵעַ וְנִמְשָׁךְ לִשְׂדֵה הַתַּפּוּחִים הַקְּדוֹשִׁים, נָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁתֵּי טִפּוֹת כְּפוֹר מֵהֶם וְנִגְלְדוּ, וְנַעֲשׂוּ שְׁתֵּי אֲבָנִים יְקָרוֹת. נָשַׁב בָּהֶן, וְהִתְפַּשְׁטוּ לִשְׁנֵי לוּחוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות לב) כְּתוּבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים. **שְׁנֵינוּ,** אֶצְבַּע אֱלֹהִים – אוֹתָהּ אֶצְבַּע עוֹלָה לַעֲשָׂרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֶצְבַּע אֱלֹהִים הִיא. וְכָל אֶצְבַּע וְאֶצְבַּע עוֹלָה לַעֲשָׂרָה, עַד שֶׁנַּעֲשִׂית יָד שְׁלֵמָה, שֶׁכָּתוּב (שמות יד) וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה. **אָמַר** רַבִּי יְהוּדָה, חָרוּת עַל הַלֻּחוֹת –

אֲבָנִין, וְאִתְחֲזִיאוּ לִתְרֵין סִטְרִין, חָרוּת גְּלוּפָא דִּגְלִיפִּין. אָמַר ר' אַבָּא, מֵהַאי סִטְרָא אִתְחֲזֵי סִטְרָא אַחֲרָא, וְאִתְקְרֵי מֵהָכָא, מַה דִּכְתִיב בְּסִטְרָא אַחֲרָא.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, בְּגֵם הֲווֹ כְּתִיבִין, דְּכָל בְּנֵי נָשָׁא, הֲווֹ אַמְרִין וְסָהֲדִין, דְּהָא מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא וַדַּאי, דְּהָא כָּל בְּנֵי עָלְמָא לָא יַכְלִין לְמִנְדַּע לוֹן כְּמָה דַהֲווֹ.

לְדַעְתַּיְיהוּ דְּאִינּוּן דְּאַמְרִין, נְקִיבִין הֲווֹ, מִי כְתִיב חָרוּת בַּלֻּחֹת, עַל הַלֻּחֹת כְּתִיב. אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, חֲמִשָּׁא קָלִין אִינּוּן לִימִינָא, וְחַמְשָׁא לִשְׂמָאלָא. וְאִינּוּן דִּשְׂמָאלָא כְּלִילָן בִּימִינָא. וּמִן יְמִינָא, אִתְחֲזוּן אִינּוּן דִּשְׂמָאלָא, וְהָכָא כֹּלָּא אִיהוּ יְמִינָא, וְאִתְכְּלִילָן אִלֵּין בְּאִלֵּין, מָאן דְּהַוָה בְּסִטְרָא

לשון הקודש

נְקוּבִים הָיוּ הָאֲבָנִים וְנִרְאוּ מִשְּׁנֵי צְדָדִים, חָרוּת חֲקִיקָה שֶׁל חֲקִיקוֹת. אָמַר רַבִּי אַבָּא, מִצַּד זֶה נִרְאֶה הַצַּד הָאַחֵר, וְנִקְרָא מִכָּאן מַה שֶּׁכָּתוּב בַּצַּד הָאַחֵר.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, בְּגֵם הָיוּ כְּתוּבִים, שֶׁכָּל בְּנֵי הָאָדָם הָיוּ אוֹמְרִים וּמְעִידִים שֶׁהֲרֵי מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא יָכְלוּ לָדַעַת אוֹתָם כְּמוֹ שֶׁהָיוּ.

לְדַעְתָּם שֶׁל הָאוֹמְרִים נְקוּבִים הָיוּ, הַאִם כָּתוּב חָרוּת בַּלֻּחֹת? עַל הַלֻּחֹת כָּתוּב. אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, חֲמִשָּׁה קוֹלוֹת הֵם לְיָמִין וַחֲמִשָּׁה לִשְׂמֹאל, וְאוֹתָם שֶׁל הַשְּׂמֹאל כְּלוּלִים בַּיָּמִין. וּמֵהַיָּמִין נִרְאוּ אוֹתָם שֶׁבַּשְּׂמֹאל, וְכָאן הַכֹּל הוּא יָמִין, וְנִכְלְלוּ אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, מַה שֶּׁהָיָה בְּצַד זֶה נִרְאֶה

דָּא, חָמֵי לְסִטְרָא אַחֲרָא, וְקָרֵי לוֹן לְאִינּוּן אַתְוָון. דְּהָא תָּנֵינָן, שְׁמָאלָא אִתְחֲזָר יְמִינָא, דִּכְתִיב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וּבְגִין כַּךְ מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא וַדָּאי.

הָא כֵּיצַד, מָאן דְּהַוָה מִסִּטְרָא דָא, הַוָה קָרֵי בְדָא, אָנֹכִי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ. וּמֵאִלֵּין אַתְוָון הַוָה חָמֵי, וְקָרֵי לֹא תִרְצַח. הַוָה קָרֵי לֹא יִהְיֶה לְךָ. וַהֲוָה חָמֵי וְקָרֵי, לֹא תִנְאָף. וַהֲוָה קָרֵי לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְיָ' אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא. וַהֲוָה חָמֵי וְקָרֵי לֹא תִגְנֹב. וְכֹלָּא מִסִּטְרָא דָא, וְכָךְ לְכֻלְּהוּ, וּכְדֵין מִסִּטְרָא אַחֲרָא, וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן דָּא בְדָא כְּהַאי גַּוְונָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות לב) מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא. מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא וַדָּאי.

וַיֵּרֶד מֹשֶׁה אֶל הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, מָאי אֲמִירָא דָא דִכְתִיב וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם, וְלָא כְתִיב מָאי קָאָמַר. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, תָּא חֲזֵי, אָרְחָא

לשון הקודש

לַצַּד הָאַחֵר, וְקוֹרְאִים אֶת אוֹתָם הָאוֹתִיּוֹת. שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, הַשְּׂמֹאל הָפַךְ לִהְיוֹת יָמִין, שֶׁכָּתוּב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא וַדַּאי.

הָכֵיצַד? מַה שֶּׁהָיָה בַּצַּד הַזֶּה הָיָה קוֹרֵא בָּזֶה, אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. וּמֵהָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ הָיָה רוֹאֶה וְקוֹרֵא לֹא תִרְצַח. הָיָה קוֹרֵא לֹא יִהְיֶה לְךָ, וְהָיָה רוֹאֶה וְקוֹרֵא לֹא תִנְאָף. וְהָיָה קוֹרֵא לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא. וְהָיָה רוֹאֶה וְקוֹרֵא לֹא תִגְנֹב. וְהַכֹּל מִצַּד זֶה. וְכָךְ לְכֻלָּם, וְאָז מִצַּד הָאַחֵר, וְכֻלָּם כְּלוּלִים זֶה בָּזֶה כְּגוֹן זֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם לג) מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא. מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא וַדַּאי.

וַיֵּרֶד מֹשֶׁה אֶל הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, מַהִי הָאֲמִירָה הַזוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם, וְלֹא כָתוּב מָה אָמַר?

דְּעָלְמָא הוּא, כַּד אָתֵי חֶדְוָותָא לְבַר נָשׁ, אוֹ כַּד אָתֵי צַעֲרָא, עַד לָא יָדַע מִנֵּיהּ לָא יְכִיל לְמִסְבַּל, דְּהָא לִבָּא אִתְפְּרַח לְשַׁעֲתָא. וְכַד יָדַע מִנֵּיהּ, קָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ, וְיָכִיל לְמִסְבַּל. כָּל שֶׁכֵּן הָכָא, (נ"א וְהָכָא לָאו הָכִי) דְּהָא מֹשֶׁה אָמַר לוֹן כָּל מַה דְּהֲוָה לְבָתָר, וְאַתְקִיף לִבַּיְיהוּ בְּמִלִּין, וְלָא יָכִילוּ לְמִסְבַּל. כָּל שֶׁכֵּן אִי לָא אָמַר לוֹן מִידִי. וּבְגִין כָּךְ וַיֹּאמֶר אֱלֵהֶם בְּקַדְמִיתָא, וְאִתְתָּקַף לִבַּיְיהוּ. וּלְבָתַר וַיְדַבֵּר אֱלֵהֶם.

וְעִם כָּל דָּא, לָא יָכִילוּ לְמִסְבַּל, דְּהָא תָּנֵינָן, אָמַר ר' יְהוּדָה אָמַר ר' חִיָּיא אָמַר ר' יוֹסֵי, כַּד שָׁמְעוּ מִלָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, פַּרְחַת נִשְׁמָתַיְיהוּ, וְסַלְקָא נִשְׁמָתַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, עַד כֻּרְסֵי יְקָרָא דִּילֵיהּ, לְאִתְדַּבְּקָא תַּמָּן.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה, דֶּרֶךְ הָעוֹלָם הוּא, כְּשֶׁבָּאָה שִׂמְחָה לָאָדָם אוֹ כְּשֶׁבָּא צַעַר – כְּשֶׁעֲדַיִן לֹא יוֹדֵעַ מִמֶּנּוּ, לֹא יָכוֹל לִסְבֹּל, שֶׁהֲרֵי לִבּוֹ פּוֹרֵחַ לְשָׁעָה. וּכְשֶׁיּוֹדֵעַ מִמֶּנּוּ, עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ וְיָכוֹל לִסְבֹּל. כָּל שֶׁכֵּן כָּאן, (וְכָאן אֵינוֹ כָּךְ) שֶׁהֲרֵי מֹשֶׁה אָמַר לָהֶם כָּל מַה שֶּׁהָיָה אַחַר כָּךְ וְחִזֵּק לִבָּם בִּדְבָרִים, וְלֹא יָכְלוּ לִסְבֹּל. כָּל שֶׁכֵּן אִם לֹא הָיָה אוֹמֵר לָהֶם דָּבָר. וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בַּתְּחִלָּה, וְחִזֵּק לִבָּם, וְאַחַר כָּךְ וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים.

וְעִם כָּל זֶה לֹא יָכְלוּ לִסְבֹּל, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חִיָּיא אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כְּשֶׁשָּׁמְעוּ דְּבָרוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, פָּרְחָה נִשְׁמָתָם, וְעָלְתָה נִשְׁמָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַד כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ לְהִדָּבֵק שָׁם.

אָמְרָה אוֹרַיְיתָא קָמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי לְמַגְּנָא הֲוֵינָא מִתְּרֵי אַלְפֵי שְׁנִין, עַד לָא אִתְבְּרֵי עָלְמָא, לְמַגְּנָא כְּתִיב בָּהּ, (ויקרא יז) **וְאִישׁ** (דף פ"ה ע"א) **אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל** וּמִן הַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם (ויקרא כד) **וְאֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר.** (ויקרא כה) **כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים. אָן אִינּוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בָּהּ שַׁעֲתָא, אָהַדְרַת אוֹרַיְיתָא נִשְׁמָתַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, כָּל חַד וְחַד לְאַתְרֵיהּ. אוֹרַיְיתָא אַתְקִיפַת, וַאֲחִידַת בְּהוּ בְּנִשְׁמָתַיְיהוּ, לְאָהַדְרָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (תהלים יט) **תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ. מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ.**

תָּאנָא, כְּתִיב (דברי הימים א כט) **וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא יְיָ לְמֶלֶךְ, כְּמָה דִּכְתִיב,** (מלכים א י) **שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא. ר' אַבָּא אָמַר, דְּקַיְּימָא סִיהֲרָא**

לשון הקודש

אָמְרָה תּוֹרָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכִי לְחִנָּם הָיִיתִי מֵאַלְפַּיִם שָׁנִים טֶרֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם?! לְחִנָּם כָּתוּב בָּהּ (ויקרא יז) וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם, (שמות ל) וְאֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר, (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים?! אֵיפֹה הֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל? בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הֶחֱזִירָה הַתּוֹרָה אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לִמְקוֹמוֹ. הַתּוֹרָה חִזְּקָה וְאָחֲזָה בְּנִשְׁמוֹתֵיהֶם לְהַחֲזִיר אוֹתָן לְיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים יט) תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ. מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ.

שָׁנִינוּ, כָּתוּב וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה' לְמֶלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מלכים–א י) שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא. רַבִּי אַבָּא אָמַר, שֶׁהַלְּבָנָה עָמְדָה

בְּאַשְׁלָמוּתָא. דְּתָנֵינָן, בְּיוֹמוֹי דְשִׁלֹּמֹה, קַיְּימָא סִיהֲרָא בְּאַשְׁלָמוּתָא.

אֵימָתַי בְּאַשְׁלָמוּתָא. (נ"א תָּאנָא כְּתִיב וַתֶּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה וְגו' מָאי וַתֶּרֶב, אָמַר ר' אַבָּא דְּקַיְּימָא סִיהֲרָא בְּאַשְׁלָמוּתָא מָאי בְּאַשְׁלָמוּתָא)

דְּקַיְּימָא בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר, כְּמָה דְתָנֵינָן, אַבְרָהָם. יִצְחָק. יַעֲקֹב. יְהוּדָה. פֶּרֶץ. חֶצְרוֹן. רָם. עַמִּינָדָב. נַחְשׁוֹן. שַׂלְמוֹן. בּוֹעַז. עוֹבֵד. יִשַׁי. דָּוִד. שְׁלֹמֹה. כַּד אָתָא שְׁלֹמֹה, קַיְּימָא סִיהֲרָא בְּאַשְׁלָמוּתָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא יְיָ' לְמֶלֶךְ. וּכְתִיב שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא. כֹּלָּא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא.

בְּיוֹמוֹי דְּצִדְקִיָּה, קַיְּימָא סִיהֲרָא בִּפְגִימוּתָא, וְאִתְפְּגִים. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה יג) וַיָּרֵחַ לֹא יַגִּיהַּ אוֹרוֹ. דְּתָנֵינָן, בְּיוֹמוֹי דְצִדְקִיָּה, אִתְפְּגִים סִיהֲרָא, וְאִתְחַשְׁכוּ אַנְפַּיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁבִּימֵי שְׁלֹמֹה עָמְדָה הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּת.

אֵימָתַי בִּשְׁלֵמוּת? (שָׁנִינוּ, כָּתוּב וַתֶּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה וְגו'. מַהוּ וַתֶּרֶב? אָמַר רַבִּי אַבָּא, שֶׁעָמְדָה הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּתָהּ. מַהוּ בִּשְׁלֵמוּתָהּ?) שֶׁעָמְדָה בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, אַבְרָהָם. יִצְחָק. יַעֲקֹב. יְהוּדָה. פֶּרֶץ. חֶצְרוֹן. רָם. עַמִּינָדָב. נַחְשׁוֹן. שַׂלְמוֹן. בּוֹעַז. עוֹבֵד. יִשַׁי. דָּוִד. שְׁלֹמֹה. כְּשֶׁבָּא שְׁלֹמֹה עָמְדָה הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה' לְמֶלֶךְ. וְכָתוּב שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא. הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

בִּימֵי צִדְקִיָּה עָמְדָה הַלְּבָנָה בִּפְגָם וְנִפְגְּמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יג) וְיָרֵחַ לֹא יַגִּיהַּ אוֹרוֹ. שֶׁשָּׁנִינוּ, בִּימֵי צִדְקִיָּה נִפְגְּמָה הַלְּבָנָה וְחָשְׁכוּ פְּנֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

פּוּק וְחָשִׁיב, רְחַבְעָם. אָבִיהָ. אָסָא. יְהוֹשָׁפָט. יְהוֹרָם. אֲחַזְיָהוּ. יוֹאָשׁ. אֲמַצְיָהוּ. עוּזִיָּהוּ. יוֹתָם. אָחָז. יְחִזְקִיָּהוּ. מְנַשֶּׁה. אָמוֹן. יֹאשִׁיָּהוּ. צִדְקִיָּהוּ. וְכַד אָתָא צִדְקִיָּהוּ אִתְפְּגִים סִיהֲרָא וְקַיְּימָא עַל פְּגִימוּתָא. דִּכְתִיב, (ירמיה נב) וְאֶת עֵינֵי צִדְקִיָּה עִוֵּר. בֵּיהּ זִמְנָא (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. הַאי אֶרֶץ אִתְעַבְּרָא מִקָּמֵי שָׁמַיִם, וְאִתְרַחֲקַת מִנֵּיהּ, וְאִתְחַשְּׁכָא הַאי אֶרֶץ. (כְּלוֹמַר דְּקַיְּימָא סִיהֲרָא בִּפְגִימוּתָא).

תָּאנָא, בְּשַׁעֲתָא דְקַיְּימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי שָׁאֲרֵי סִיהֲרָא לְאַנְהָרָא, דִּכְתִיב, (שמואל ב כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד. מַהוּ וַיֵּרַד. דְּקָרִיב שִׁמְשָׁא לְגַבֵּי סִיהֲרָא, וְשָׁרֵי לְאַנְהָרָא סִיהֲרָא. דִּכְתִיב, (במדבר ב) דֶּגֶל מַחֲנֵה יְהוּדָה מִזְּרָחָה.

לשון הקודש

צֵא וַחֲשֹׁב, רְחַבְעָם. אֲבִיָּה. אָסָא. יְהוֹשָׁפָט. יְהוֹרָם. אֲחַזְיָהוּ. יוֹאָשׁ. אֲמַצְיָהוּ. עֻזִּיָּהוּ. יוֹתָם. אָחָז. יְחִזְקִיָּהוּ. מְנַשֶּׁה. אָמוֹן. יֹאשִׁיָּהוּ. צִדְקִיָּהוּ. וּכְשֶׁבָּא צִדְקִיָּהוּ, נִפְגְּמָה הַלְּבָנָה וְעָמְדָה עַל פְּגָם, שֶׁכָּתוּב (ירמיה נב) וְאֶת עֵינֵי צִדְקִיָּה עִוֵּר. בְּאוֹתוֹ זְמַן (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. אֶרֶץ זוֹ הָעֻבְּרָה מִלִּפְנֵי שָׁמַיִם וְהִתְרַחֲקָה מִמֶּנּוּ, וְנֶחְשְׁכָה הָאָרֶץ הַזּוֹ. (כְּלוֹמַר, שֶׁעָמְדָה הַלְּבָנָה בִּפְגִימוּתָהּ).

שְׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, הִתְחִילָה הַלְּבָנָה לְהָאִיר, שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד. מַה זֶּה וַיֵּרַד? שֶׁקֵּרֵב הַשֶּׁמֶשׁ לַלְּבָנָה, וְהִתְחִילָה לְהָאִיר הַלְּבָנָה, שֶׁכָּתוּב (במדבר ב) דֶּגֶל מַחֲנֵה יְהוּדָה מִזְּרָחָה.

בְּטוּרָא דְּסִינַי, אִתְמָנָא יְהוּדָה, רוֹפִּינֶם בְּמַלְכוּתָא, דִּכְתִיב, (הושע יב) **וְיהוּדָה עוֹד רֵד עִם אֵל וְעִם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן.** (נ"א רַבִּי יִצְחָק אָמַר מֵהָכָא וִיהוּדָה עֹד רָד עָם אֵל חֲוֵי שׁוּלְטָנָא בְּשַׁעֲתָא דְהָאי אֵל שָׁלִיט מַלְכוּתֵיהּ עַל טוּרָא דְסִינָי בְּהַאי שַׁעְתָּא שָׁלִיט מַלְכוּתָא דִיהוּדָה) **מַהוּ וְעִם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן. כַּד אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ, נֶאֱמָן הָוָה יְהוּדָה לְקַבְּלָא מַלְכוּתָא, וְשָׁאֲרִי סִיהֲרָא לְאַנְהָרָא.**

אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ וְגוֹ'. (שמות כ) **ר' אֶלְעָזָר פָּתַח,** (משלי א) **שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ. שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ: דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מָאן כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. דָּא בִינָה. כְּמָה דִכְתִיב,** (משלי א) **לְהָבִין אִמְרֵי בִינָה**

לשון הקודש

בְּהַר סִינַי הִתְמַנָּה יְהוּדָה כְּשַׁלִּיט בַּמַּלְכוּת, שֶׁכָּתוּב (הושע יב) וְיהוּדָה עֹד רָד עִם אֵל וְעִם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן. (רַבִּי יִצְחָק אָמַר מִכָּאן, וִיהוּדָה עֹד רָד עִם אֵל, הַשִּׁלְטוֹן הָיָה בְּשָׁעָה שֶׁהָאֵל הַזֶּה שׁוֹלֵט מַלְכוּתוֹ עַל הַר סִינַי, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מַלְכוּתוֹ שֶׁל יְהוּדָה) מַה זֶּה וְעִם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן? כְּשֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ, נֶאֱמָן הָיָה יְהוּדָה לְקַבֵּל מַלְכוּת, וְהִתְחִילָה הַלְּבָנָה לְהָאִיר.

אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ וְגוֹ'. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (משלי א) שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ. שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מִי זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל? זוֹ בִינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְהָבִין אִמְרֵי בִינָה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מוּסַר אָבִיךָ: דָּא הִיא חָכְמָה. וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ: דָּא הִיא בִּינָה. ר' יִצְחָק אָמַר, הָא וְהָא, חַד מִלָּה אִתְפְּרָשׁוּ. דְּתָנֵינָן, אוֹרַיְיתָא מֵחָכְמָה דִּלְעֵילָא נַפְקַת. ר' יוֹסֵי אָמַר, מִבִּינָה נַפְקַת, דִּכְתִיב לְהָבִין אִמְרֵי בִינָה, וּכְתִיב וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ.

אָמַר ר' יְהוּדָה, אוֹרַיְיתָא מֵחָכְמָה וּבִינָה אִתְכְּלִילַת, דִּכְתִיב, שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ. ר' אַבָּא אָמַר, בְּכֹלָּא אִתְכְּלִילַת, דְּכֵיוָן דִּבְאִלֵּין תְּרֵין אִתְכְּלִילַת, אִתְכְּלִילַת בְּכֹלָּא. בְּחֶסֶד, בְּדִינָא בְּרַחֲמֵי. בְּכֻלְּהוּ שְׁלִימוּתָא דְּאִצְטְרִיךְ מִלָּה. אִי מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא מִסְתַּכְּמִין, כֹּלָּא מִסְתַּכְּמִין. בַּאֲתָר דְּאִלֵּין מִשְׁתַּכְּחִין, כֹּלָּא מִשְׁתַּכְּחִין.

לשון הקודש

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מוּסַר אָבִיךָ – זוֹ הִיא חָכְמָה. וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ – זוֹ הִיא בִּינָה. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, זֶה וָזֶה דָּבָר אֶחָד הִתְפָּרְשׁוּ. שֶׁשָּׁנִינוּ, תּוֹרָה יָצְאָה מֵחָכְמָה שֶׁל מַעְלָה. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, מִבִּינָה יָצְאָה, שֶׁכָּתוּב לְהָבִין אִמְרֵי בִינָה, וְכָתוּב וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תּוֹרָה נִכְלֶלֶת מֵחָכְמָה וּבִינָה, שֶׁכָּתוּב שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ. רַבִּי אַבָּא אָמַר, בַּכֹּל הִיא נִכְלֶלֶת. שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּכְלֶלֶת בִּשְׁנֵי אֵלֶּה, הִיא נִכְלֶלֶת בַּכֹּל – בְּחֶסֶד, בְּדִין וּבְרַחֲמִים. בְּכֻלָּם הַשְּׁלֵמוּת שֶׁהַדָּבָר צָרִיךְ. אִם הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה מַסְכִּימִים – הַכֹּל מַסְכִּימִים. בְּמָקוֹם שֶׁאֵלֶּה נִמְצָאִים – כֻּלָּם נִמְצָאִים.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, אָנֹכִי: דָּא שְׁכִינְתָּא. כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית מו) **אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה. יְיָ' אֱלֹהֶיךָ:**

(נ"א כֹּלָּא סָלִיק לְעֵילָּא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חָד) (דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דִּכְתִיב וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ) **ר' יִצְחָק אָמַר, אָנֹכִי: דָּא שְׁכִינְתָּא. וּפָסְקָא טַעֲמָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר** (בראשית כז) **אָנֹכִי עֵשָׂו בְכוֹרֶךָ. יְיָ' אֱלֹהֶיךָ: דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּמָה דִכְתִיב,** (דברים ד) **מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעֲךָ אֶת קוֹלוֹ. וּכְתִיב אַתֶּם רְאִיתֶם כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם. מִן הַשָּׁמַיִם**

(מִן הַשָּׁמַיִם מַמָּשׁ דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.)

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. אֲשֶׁר: אֲתָר דְּכֹלָּא מְאַשְׁרִין לֵיהּ. (דף פ"ה ע"ב) הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: דָּא יוֹבְלָא. כְּמָה דְתָנֵינָן, מִסִּטְרָא דְיוֹבְלָא נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. וּבְגִין כַּךְ, חַמְשִׁין זִמְנִין אִדְכַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּאוֹרַיְיתָא. חַמְשִׁין יוֹמִין לְקַבְּלָא אוֹרַיְיתָא. חַמְשִׁין שְׁנִין לְחֵירוּ דְעַבְדִין.

לשון הקודש

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, אָנֹכִי – זוֹ הַשְּׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית מו) **אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה. ה' אֱלֹהֶיךָ.** (הַכֹּל עוֹלֶה לְמַעְלָה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד) (זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ) רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אָנֹכִי – זוֹ הַשְּׁכִינָה, וּמַפְסִיק הַטַּעַם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אָנֹכִי עֵשָׂו בְכוֹרֶךָ. ה' אֱלֹהֶיךָ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים ד) מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעֲךָ אֶת קֹלוֹ. וְכָתוּב אַתֶּם רְאִיתֶם כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם. מִן הַשָּׁמַיִם

(מִן הַשָּׁמַיִם מַמָּשׁ, זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא).

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. אֲשֶׁר – מָקוֹם שֶׁהַכֹּל מְאַשְׁרִים אוֹתוֹ. הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם – זֶה יוֹבֵל, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, מִצַּד הַיּוֹבֵל יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וּמִשּׁוּם כַּךְ חֲמִשִּׁים פְּעָמִים נִזְכְּרָה יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּתּוֹרָה. חֲמִשִּׁים יָמִים לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה. חֲמִשִּׁים יָמִים לְחֵרוּת הָעֲבָדִים.

מִבֵּית עֲבָדִים: כְּמָה דִכְתִיב, (שמות יב) **הִכָּה כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. וְתָנֵינָן אִלֵּין כִּתְרִין תַּתָּאִין, דְּאִתְרְחִיצוּ בְּהוּ מִצְרָאֵי. כְּמָה דְאִית בֵּיתָא לְעֵילָא, אִית בֵּיתָא לְתַתָּא. בֵּיתָא קַדִּישָׁא לְעֵילָא, דִכְתִיב,** (משלי כד) **בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת. בֵּיתָא תַתָּאָה לְתַתָּא, דְּלָא קַדִּישָׁא, כְּמָה דִכְתִיב מִבֵּית עֲבָדִים.**

תָּאנָא, בְּשַׁעֲתָא דְאִתְמַר אָנֹכִי, כָּל אִינּוּן פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, דְּמִתְאַחֲדָן בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, בְּסִטְרָא (ס"א דָא,) **כֻּלְּהוּ הָוָה כְּלִילָן בְּהַאי מִלָּה.**

כְּמָה דְתָנֵינָן, כָּל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, מִתְאַחֲדָן בְּגוּפָא דְמַלְכָּא. (ד"א בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא עִלָּאָה) **מִנְּהוֹן בְּרִישָׁא דְמַלְכָּא, וּמִנְּהוֹן בְּגוּפָא, וּמִנְּהוֹן בִּידֵי מַלְכָּא, וּמִנְּהוֹן בְּרַגְלוֹי, וְלֵית מָאן דְּנָפִיק מִן גּוּפָא דְמַלְכָּא לְבַר.**

לשון הקודש

מִבֵּית עֲבָדִים – כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות יב) הִכָּה כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. וְשָׁנִינוּ, הַכִּתָּרִים הַתַּחְתּוֹנִים הַלָּלוּ שֶׁהַמִּצְרִים בָּטְחוּ בָהֶם. כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ בַּיִת לְמַעְלָה – יֵשׁ בַּיִת לְמַטָּה. בַּיִת קָדוֹשׁ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (משלי כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת – בַּיִת תַּחְתּוֹן לְמַטָּה שֶׁאֵינוֹ קָדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מִבֵּית עֲבָדִים.

שָׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁנֶּאֱמַר אָנֹכִי, כָּל אוֹתָן מִצְוּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱחֲזוּ בַּמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן בְּצַד (זה), כֻּלָּם הָיוּ כְּלוּלוֹת בַּדָּבָר הַזֶּה.

כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, כָּל מִצְוּוֹת הַתּוֹרָה אֲחוּזוֹת בְּגוּף הַמֶּלֶךְ, (בַּמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן) מֵהֶן בְּרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ, וּמֵהֶן בַּגּוּף, וּמֵהֶן בִּידֵי הַמֶּלֶךְ, וּמֵהֶן בְּרַגְלָיו, וְאֵין מִי שֶׁיּוֹצֵא מִגּוּף

וּבְגִין כַּךְ, מָאן דְּפָשַׁע בְּחַד פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, כְּמַאן דְּפָשַׁע בְּגוּפָא דְמַלְכָּא, כְּמָה דִּכְתִיב, (ישעיה סו) **וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי. בִּי מַמָּשׁ. וַוי לְחַיָּיבַיָּא, דְּעַבְרִין עַל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא, וְלָא יַדְעִין מָאי קָא עַבְדִין.**

דְּאָמַר ר' שִׁמְעוֹן, הַהוּא אֲתָר דְּאִיהוּ חָב לְגַבֵּיהּ, הַהוּא אֲתָר מַמָּשׁ גַּלֵּי חוֹבֵיהּ. (וְאָמַר ר' שִׁמְעוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַמָּשׁ גַּלֵּי חוֹבֵיהּ) **חָב בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גַּלֵּי חוֹבֵיהּ, דִּכְתִיב,** (איוב כ) **יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמָמָה לוֹ. יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ: דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֶרֶץ מִתְקוֹמָמָה לוֹ: דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** (נ"א דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.)

תַּנְיָא, שָׁמַיִם גַּלְיָין חוֹבֵיהּ דְּבַר נָשׁ. וּבְשַׁעֲתָא דְּאִיהוּ גַּלְיָא חוֹבֵיהּ, אֶרֶץ עָבִיד דִּינָא

לשון הקודש

הַמֶּלֶךְ הַחוּצָה. וְלָכֵן מִי שֶׁפָּשַׁע בְּמִצְוָה אַחַת שֶׁל הַתּוֹרָה, כְּמִי שֶׁפָּשַׁע בְּגוּף הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ס) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי, בִּי מַמָּשׁ. אוֹי לָרְשָׁעִים שֶׁעוֹבְרִים עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא יוֹדְעִים מַה הֵם עוֹשִׂים.

שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהוּא חָטָא אֵלָיו, אוֹתוֹ מָקוֹם מַמָּשׁ מְגַלֶּה חֶטְאוֹ. (וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַמָּשׁ מְגַלֶּה חֶטְאוֹ) חָטָא בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְגַלֶּה חֶטְאוֹ, שֶׁכָּתוּב (איוב כ) יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמָמָה לוֹ. יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאֶרֶץ מִתְקוֹמָמָה לוֹ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל).

שֶׁנִּינוּ, שָׁמַיִם מְגַלִּים חֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם,

דְּבַר נָשׁ, דִּכְתִיב וְאֶרֶץ מִתְקוֹמְמָה לוֹ, לְמֶעְבַּד דִּינָא בֵּיהּ. אָמַר ר' יוֹסֵי, תָּנֵינָן מִשְּׁמֵיהּ דְּר' שִׁמְעוֹן, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא, אִימָּא וּבְנִין בִּשְׁלִימוּתָא אִשְׁתְּכָחוּ, דִּכְתִיב, (תהלים קיג) אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה.

אָנֹכִי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ. אָנֹכִי, כְּמָה דְתָנֵינָן, בַּת הָיְתָה לוֹ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ, הִיא שְׁכִינְתָּא. וְדָא בַּת. יְיָ' אֱלֹהֶיךָ, דִּכְתִיב (שמות ד) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל. וּכְתִיב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, הָא בֵּן.

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, דִּכְתִיב, (ויקרא כה) יוֹבֵל הִיא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם, וּכְתִיב (תהלים קיג) אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה. וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרָאתֶם דְּרוֹר, הָא אִימָּא וּבְנִין. יַתְבָּא אִימָּא יַתְבִין בְּנִין. (וְעָלְמִין) כֻּלְּהוּ בְּחֶדְוָה בִּשְׁלִימוּתָא. וְעַל

לשון הקודש

וּבְשָׁעָה שֶׁהוּא מִגַּלֶּה חֶטְאוֹ, אֶרֶץ עוֹשָׂה דִּין הָאָדָם, שֶׁכָּתוּב וְאֶרֶץ מִתְקוֹמְמָה לוֹ, לַעֲשׂוֹת בּוֹ דִּין. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שָׁנִינוּ מִשְּׁמוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה, הָאֵם וְהַבָּנִים נִמְצְאוּ בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁכָּתוּב (תהלים קיג) אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה.

אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. אָנֹכִי, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, בַּת הָיְתָה לוֹ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ. הִיא שְׁכִינָה, וְזוֹ בַּת. ה' אֱלֹהֶיךָ, שֶׁכָּתוּב בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל. וְכָתוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. הִנֵּה בֵּן.

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כה) יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם. וְכָתוּב אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה. וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרָאתֶם דְּרוֹר. הֲרֵי אֵם וּבָנִים. יוֹשֶׁבֶת הָאֵם, יוֹשְׁבִים הַבָּנִים.

דָּא כְּתִיב, אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה. מִתְעַבְּרָא אִימָּא, כֻּלְּהוּ מִתְעַבְּרָן בְּדוּכְתַּיְיהוּ. וּכְתִיב, (דברים כב) לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים. וְתָנֵינָן, לָא יַעְבִּיד בַּר נָשׁ חוֹבֵי לְתַתָּא, בְּגִין דְּאִתְעַבָּר אִימָּא מֵעַל בְּנִין.

אָמַר ר' יִצְחָק, כֹּלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כֹּלָּא הוּא. כֹּלָּא חַד. וּמִלִּין אִלֵּין, לְמִחַצְּדֵי חַקְלָא אִתְגַּלְיָין. זַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

תָּאנֵי אָמַר ר' אֶלְעָזָר, כְּתִיב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. וּכְתִיב, (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְיָ' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. בְּמָאי אוֹקִימְנָא הֲנֵי קְרָאֵי, הָא תָּנֵינָן, דְּתַרְוַוּיְיהוּ כַּחֲדָא אִתְבְּרִיאוּ. מְלַמֵּד, שֶׁנָּטָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קַו יְמִינוֹ וּבָרָא הַשָּׁמַיִם, וְנָטָה קַו שְׂמֹאלוֹ, וּבָרָא אֶת

לשון הקודש

(וְהָעוֹלָמוֹת) כֻּלָּם בְּשִׂמְחָה בִּשְׁלֵמוּת, וְעַל זֶה כָּתוּב אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה. נֶעֱבְרָה הָאֵם – כֻּלָּם נֶעֱבָרִים מִמְּקוֹמָם. וְכָתוּב (דברים כב) לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים. וְשָׁנִינוּ, לֹא יַעֲשֶׂה אָדָם חֲטָאִים לְמַטָּה, כְּדֵי שֶׁתַּעֲבֹר הָאֵם מֵעַל הַבָּנִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַכֹּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הַכֹּל הוּא. הַכֹּל אֶחָד. וְהַדְּבָרִים הַלָּלוּ הִתְגַּלּוּ לְקוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּתוּב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וְכָתוּב (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. בַּמֶּה בֵּאַרְנוּ פְּסוּקִים אֵלּוּ, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁשְּׁנֵיהֶם נִבְרְאוּ כְּאֶחָד? מְלַמֵּד שֶׁנָּטָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

הָאָרֶץ. בְּקַדְמִיתָא אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וּלְבָתַר אֶרֶץ וְשָׁמָיִם.

תְּנָן, כְּתִיב, (הושע ב) בַּיּוֹם הַהוּא אֶעֱנֶה נְאֻם יְיָ' אֶעֱנֶה אֶת הַשָּׁמָיִם וְהֵם יַעֲנוּ אֶת הָאָרֶץ. אֶעֱנֶה אֶת הַשָּׁמָיִם, שָׁמַיִם מַמָּשׁ. דִּכְתִיב, (ישעיה סו) הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי. וְהֵם יַעֲנוּ אֶת הָאָרֶץ. הָאָרֶץ מַמָּשׁ, דִּכְתִיב וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָי. שָׁמַיִם, שָׁמַיִם עִלָּאִין. וְאֶרֶץ, אֶרֶץ עִלָּאָה. דְּתַנְיָא, כַּד אִתְּקַן שָׁמַיִם דָּא בְּתִיקוּנוֹי, (אתתקן) לָקָבְלֵיהּ דְּהַאי אֶרֶץ, וְתֵיאוּבְתֵּיהּ לְקַבְּלָהּ, בְּחַד דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי צַדִּיק. כְּמָה דִּכְתִיב, (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, וְאִתְדְּבַק בְּהַאי אֶרֶץ.

וּמֵרִישָׁא דְּמַלְכָּא, עַד הַהוּא אֲתָר דְּשָׁאֲרֵי הַאי צַדִּיק, אָתֵי חַד נַהֲרָא (דף פ"ו ע"א) קַדִּישָׁא, מִשְׁחָא דִּרְבוּת, וְאַטִּיל בִּסְגִיאוּת תִּיאוּבְתָּא, בְּהַאי

לשון הקודש

קַו יְמִינוֹ וּבָרָא הַשָּׁמַיִם, וְנָטָה קַו שְׂמֹאלוֹ וּבָרָא אֶת הָאָרֶץ. בַּתְּחִלָּה אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וְאַחַר כָּךְ אֶרֶץ וְשָׁמָיִם.

שָׁנִינוּ, כָּתוּב (הושע ב) בַּיּוֹם הַהוּא אֶעֱנֶה נְאֻם ה' אֶעֱנֶה אֶת הַשָּׁמַיִם וְהֵם יַעֲנוּ אֶת הָאָרֶץ. אֶעֱנֶה אֶת הַשָּׁמַיִם – שָׁמַיִם מַמָּשׁ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי. וְהֵם יַעֲנוּ אֶת הָאָרֶץ – הָאָרֶץ מַמָּשׁ, שֶׁכָּתוּב וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי. שָׁמַיִם – שָׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים. וְאֶרֶץ – הָאָרֶץ הָעֶלְיוֹנָה. שֶׁשָּׁנִינוּ, כְּשֶׁהִתְתַּקֵּן שָׁמַיִם זֶה בְּתִקּוּנָיו, (הִתְתַּקֵּן) כְּנֶגֶד אֶרֶץ זוֹ, וּתְשׁוּקָתוֹ כְּנֶגְדָּהּ בְּדַרְגָּה אַחַת שֶׁנִּקְרֵאת צַדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, וְנִדְבָּק בָּאָרֶץ הַזּוֹ.

וּמֵרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ עַד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁשּׁוֹרֶה הַצַּדִּיק הַזֶּה, בָּא נָהָר אֶחָד קָדוֹשׁ, שֶׁמֶן מִשְׁחָה, וּמַטִּיל בְּרֹב תְּשׁוּקָה בָּאָרֶץ

אֶרֶץ קַדִּישָׁא, וְנָטַל כֹּלָּא הַאי אֶרֶץ. וּלְבָתַר, מֵהַאי אֶרֶץ אִתְּזַן כֹּלָּא, עִילָּאֵי וְתַתָּאֵי. כִּדְכוּרָא דָא, כַּד תִּיאוּבְתֵּיהּ לְאִתְדַּבְּקָא בְּנוּקְבָא, דְּאַפִּיק זַרְעָא דִּרְבוּת, מֵרִישָׁא דְמוֹחָא, בְּהַהוּא אָמָה, וְאַטִּיל בְּנוּקְבָא, וּמִנֵּיהּ מִתְעַבְּרָא נוּקְבָא, אִשְׁתְּכַח, דְּכֻלְּהוּ שַׁיְיפִין דְּגוּפָא, כֻּלְּהוּ מִתְדַּבְּקָן בְּנוּקְבָא, וְנוּקְבָא אֲחִידָא כֹּלָּא. כְּדוּגְמָא דָא תָּנֵינָן, כָּל דְּאַשְׁלִים לַעֲשָׂרָה קַדְמָאֵי דְּבֵי כְּנִישְׁתָּא, נוֹטֵל אֲגַר כֻּלְּהוּ. ר' יוֹסֵי אוֹמֵר, לָקְבְלֵי דְּכֻלְּהוּ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּתִיב (שמואל ב כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד, וּכְתִיב וַיֵּרֶד יְיָ' לְעֵינֵי כָל הָעָם עַל הַר סִינַי, (ד"א לא גָּרְסִינָן תָּנָא) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד, לְאָן נָחַת. אִי תֵּימָא דְּנָחַת לְסִינַי, עַל הַר סִינַי כְּתִיב וְלָא כְּתִיב בְּהַר סִינַי.

לשון הקודש

הַקְּדוּשָׁה הַזּוֹ, וְהָאָרֶץ הַזּוֹ נוֹטֶלֶת הַכֹּל, וְאַחַר כָּךְ מֵהָאָרֶץ הַזּוֹ הַכֹּל נִזּוֹנִים, עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, כְּמוֹ הַזָּכָר הַזֶּה כְּשֶׁתְּשׁוּקָתוֹ לְהִדָּבֵק בִּנְקֵבָה, שֶׁמּוֹצִיא זֶרַע שֶׁל רִבְיָה מֵרֹאשׁ הַמֹּחַ בְּאוֹתָהּ אַמָּה וּמַטִּיל בַּנְּקֵבָה וּמִמֶּנּוּ הַנְּקֵבָה מִתְעַבֶּרֶת. נִמְצָא שֶׁכָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף כֻּלָּם נִדְבָּקִים בַּנְּקֵבָה, וְהַנְּקֵבָה אוֹחֶזֶת הַכֹּל. כְּדֻגְמָה זוֹ שָׁנִינוּ, כָּל הַמַּשְׁלִים לַעֲשָׂרָה רִאשׁוֹנִים שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת, נוֹטֵל שְׂכַר כֻּלָּם. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, כְּנֶגֶד כֻּלָּם.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּתוּב (שמואל–ב כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד, וְכָתוּב יֵרֶד ה' לְעֵינֵי כָל הָעָם עַל הַר סִינָי. (לא גּוֹרְסִים תָּנָא) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד, לְאָן יָרַד? אִם תֹּאמַר שֶׁיָּרַד לְסִינַי, הֲרֵי כָּתוּב עַל הַר סִינָי, וְלֹא כָּתוּב בְּהַר סִינַי?

אֶלָּא, וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד, לְאָן נָחַת. אָמַר ר' יוֹסֵי, (אָמַר רִבִּי יְהוּדָה אָמַר רִבִּי חִיָּיא) נָחִית בְּדַרְגּוֹי, מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, וּמִכִּתְרָא לְכִתְרָא, עַד דְּאִתְדַּבָּק בְּהַאי אֶרֶץ, וּכְדֵין אִתְנְהַר סִיהֲרָא, וְקַיְּימָא בְּאַשְׁלָמוּתָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד, לְהַאי אֶרֶץ. וּכְדֵין כְּתִיב, עַל הַר סִינַי. מַה קַּיְּימָא עַל הַר סִינַי, הֲוֵי אִימָא דָא שְׁכִינְתָּא.

רַבִּי אַבָּא אָמַר מֵהָכָא, (שמות יט) מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יְיָ' בָּאֵשׁ. וּכְתִיב (דברים ד) כִּי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא. וּכְתִיב, (בראשית יט) וַיְיָ' הִמְטִיר עַל סְדוֹם וְעַל עֲמוֹרָה גָּפְרִית וָאֵשׁ מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמָיִם. וַיְיָ' הִמְטִיר דָּא הוּא אֶרֶץ מֵאָן אֲתָר נָטִיל הַאי, סוֹפֵיהּ דִּקְרָא מוֹכַח, דִּכְתִיב מֵאֵת יְיָ' מִן הַשָּׁמָיִם, מִן הַשָּׁמָיִם מַמָּשׁ. רִבִּי חִיָּיא אָמַר מֵהָכָא, וַיְדַבֵּר

לשון הקודש

אֶלָּא וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד, לְאָן יָרַד? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי (אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חִיָּיא), יָרַד בְּדַרְגּוֹתָיו מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה וּמִכֶּתֶר לְכֶתֶר עַד שֶׁנִּדְבַּק בָּאָרֶץ הַזּוֹ, וְאָז הֵאִירָה הַלְּבָנָה וְעָמְדָה בִּשְׁלֵמוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד, לָאָרֶץ הַזּוֹ. וְאָז כָּתוּב עַל הַר סִינָי. מָה עָמַד עַל הַר סִינַי? הֲוֵה אוֹמֵר זוֹ שְׁכִינָה.

רַבִּי אַבָּא אָמַר מִכָּאן, (שמות יט) מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו ה' בָּאֵשׁ. וְכָתוּב (דברים ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא. וְכָתוּב (בראשית יט) וַה' הִמְטִיר עַל סְדֹם וְעַל עֲמֹרָה גָּפְרִית וָאֵשׁ מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמָיִם. וַה' הִמְטִיר – זוֹהִי אֶרֶץ. מֵאֵיזֶה מָקוֹם נָטַל אֶת זֶה? סוֹף הַפָּסוּק מוֹכִיחַ, שֶׁכָּתוּב מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמָיִם, מִן הַשָּׁמַיִם מַמָּשׁ.

אֱלֹהִים אֵת כָּל. כָּל, כְּלָלָא דְכֹלָּא, דְּהָא בְהַאי תַּלְיָא כֹּלָּא.

לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי. (שמות כ) רִבִּי יִצְחָק אָמַר, אֱלֹהִים אֲחֵרִים, לְאַפָּקָא שְׁכִינְתָּא. עַל פָּנָי, לְאַפָּקָא אַפֵּי מַלְכָּא. דִּבְהוּ אִתְחֲזֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְאִינּוּן שְׁמֵיהּ. וְהוּא אִינּוּן. הוּא שְׁמֵיהּ, דִּכְתִיב, (ישעיה מב) אֲנִי יְיָ' הוּא שְׁמִי. הוּא וּשְׁמֵיהּ חַד הוּא בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

תָּאנֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן, זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרָא לוֹן אָדָם, דִּכְתִיב, (יחזקאל לד) וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם, (ויקרא א) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם. מָאי טַעֲמָא קָרָא לוֹן אָדָם. מִשּׁוּם דִּכְתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ' אֱלֹהֵיכֶם. אַתֶּם וְלֹא שְׁאַר עַמִּין. וּבְגִין כָּךְ אָדָם אַתֶּם, אַתֶּם קְרוּיִין

לשון הקודש

רַבִּי חִיָּיא אָמַר מִכָּאן, וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל, כָּל – הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל, שֶׁהֲרֵי בָּזֶה תָּלוּי הַכֹּל.

לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אֱלֹהִים אֲחֵרִים – לְהוֹצִיא שְׁכִינָה. עַל פָּנָי – לְהוֹצִיא פְּנֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁבָּהֶם נִרְאֶה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְהֵם שְׁמוֹ, וְהוּא הֵם. הוּא שְׁמוֹ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי. הוּא וּשְׁמוֹ אֶחָד הוּא. בָּרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

שָׁנָה רַבִּי שִׁמְעוֹן, אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרָא לָהֶם אָדָם, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לד) וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם, (ויקרא א) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם. מָה הַטַּעַם קָרָא לָהֶם אָדָם? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם. אַתֶּם וְלֹא לִשְׁאָר עַמִּים. וּמִשּׁוּם כָּךְ אָדָם אַתֶּם. אַתֶּם קְרוּיִים

אָדָם, וְאֵין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת קְרוּיִין אָדָם.

דְּתַנְיָא, אָמַר ר' שִׁמְעוֹן, כֵּיוָן דְּבַר נָשׁ יִשְׂרָאֵל אִתְגְּזַר, עָאל בִּבְרִית דְּגָזַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַבְרָהָם, דִּכְתִיב (בראשית כד) וַיְיָ' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. וּכְתִיב (מיכה ז) חֶסֶד לְאַבְרָהָם. וְשָׁאֲרֵי לְמֵיעָאל בְּהַאי אֲתָר. (נ"א אָדָם) כֵּיוָן דְּזָכָה לְקַיְימָא פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, עָאל בֵּיהּ בְּהַאי אָדָם, (נ"א אֲתָר) וְאִתְדַּבַּק בְּגוּפָא דְמַלְכָּא, וּכְדֵין אִקְרֵי אָדָם.

וְזַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל אִקְרוּן אָדָם. תָּא חֲזֵי, כְּתִיב בֵּיהּ בְּיִשְׁמָעֵאל, (בראשית טז) וְהוּא יִהְיֶה פֶּרֶא אָדָם. פֶּרֶא אָדָם, וְלֹא אָדָם. פֶּרֶא אָדָם, מִשּׁוּם דְּאִתְגְּזַר. וְשֵׁירוּתָא דְּאָדָם הָוָה בֵּיהּ, דִּכְתִיב, (בראשית יז) וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּהִמּוֹלוֹ אֵת בְּשַׂר עָרְלָתוֹ, כֵּיוָן דְּאִתְגְּזַר, עָאל בְּהַאי שֵׁירוּתָא,

לשון הקודש

אָדָם, וְאֵין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת קְרוּיִים אָדָם.

שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כֵּיוָן שֶׁאָדָם מִיִּשְׂרָאֵל נִמּוֹל, נִכְנָס לַבְּרִית שֶׁגָּזַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית כד) וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. וְכָתוּב (מיכה ז) חֶסֶד לְאַבְרָהָם. וְהִתְחִיל לְהִכָּנֵס לַמָּקוֹם הַזֶּה. (אָדָם) כֵּיוָן שֶׁזָּכָה לְקַיֵּם מִצְוֹת הַתּוֹרָה, נִכְנָס לָאָדָם (לַמָּקוֹם) וְנִדְבָּק בְּגוּף הַמֶּלֶךְ, וְאָז נִקְרָא אָדָם.

וְזֶרַע יִשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ אָדָם. בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב בְּיִשְׁמָעֵאל וְהוּא יִהְיֶה פֶּרֶא אָדָם. פֶּרֶא אָדָם, וְלֹא אָדָם. פֶּרֶא אָדָם, מִשּׁוּם שֶׁנִּמּוֹל, וְרֵאשִׁיתוֹ שֶׁל אָדָם הָיָה בּוֹ, שֶׁכָּתוּב (בראשית יז) וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּהִמּוֹלוֹ אֵת בְּשַׂר עָרְלָתוֹ.

דְּאִקְרֵי כָּל. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית טז) וְהוּא יִהְיֶה פֶּרֶא אָדָם, וְלֹא אָדָם. יָדוֹ בַכֹּל, יָדוֹ בַכֹּל וַדָּאי, וְלָא יַתִּיר, מִשּׁוּם דְּלָא קַבִּיל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא. שֵׁירוּתָא הָוָה בֵּיהּ, בְּגִין דְּאִתְגְּזַר, וְלָא אִשְׁתְּלִים בְּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא. אֲבָל זַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, דְּאִשְׁתְּלִימוּ בְכֹלָּא, אִקְרוּן אָדָם מַמָּשׁ, וּכְתִיב (דברים לב) כִּי חֵלֶק יְיָ' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בְּגִין דָּא, כָּל פַּרְצוּפִין שָׁרוּ, בַּר מִפַּרְצוּפָא דְאָדָם. ר' יִצְחָק אָמַר, כַּד אִתְעָבַד, אִתְחֲזֵי דִּגְלִיפָא גּוֹ גְּלִיפִין דְּאַשְׁלָמוּתָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הַיְינוּ דְאַמְרֵי אִינְשֵׁי קִיטְרוֹי בְזִיקָא, בְּטִפְסָא שְׁכִיחֵי.

רִבִּי יְהוּדָה הָוָה אָזִיל מִקַּפּוּטְקִיָּא לְלוּד, לְמֵחֱמֵי לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּהָוָה תַּמָּן, וַהֲוָה רִבִּי חִזְקִיָּה

לשון הקודש

בֵּיוָן שֶׁנִּמּוֹל נִכְנַס לָרֵאשִׁית הַזֹּאת שֶׁנִּקְרֵאת כֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהוּא יִהְיֶה פֶּרֶא אָדָם, וְלֹא אָדָם. יָדוֹ בַכֹּל, יָדוֹ בַכֹּל וַדַּאי – וְלֹא יוֹתֵר, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא קִבֵּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה. רֵאשִׁית הָיְתָה בּוֹ מִשּׁוּם שֶׁנִּמּוֹל, וְלֹא הִשְׁתַּלֵּם בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה. אֲבָל זֶרַע יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׁלְמוּ בַכֹּל, נִקְרְאוּ אָדָם מַמָּשׁ, וְכָתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מִשּׁוּם כָּךְ כָּל הַפַּרְצוּפִים מֻתָּרִים, פְּרָט לְפַרְצוּף אָדָם. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּשֶׁנַּעֲשָׂה, נִרְאָה שֶׁחָקוּק תּוֹךְ הַחֲקִיקוֹת שֶׁל הַשְּׁלֵמוּת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַיְנוּ מַה שֶׁאֲנָשִׁים אוֹמְרִים, קִשָּׁרָיו בָּרוּחַ מְצוּיִים בַּצּוּרָה.

רַבִּי יְהוּדָה הָיָה הוֹלֵךְ מִקַּפּוּטְקִיָּא לְלוּד

אָזִיל עִמֵּיהּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לְרַ' חִזְקִיָּה, הָא דְתָנֵינָן, קָמֵי ר' שִׁמְעוֹן, וְהוּא יִהְיֶה (דף פ"ו ע"ב) פֶּרֶא אָדָם, וַדַּאי כַּךְ הוּא. וְדָא הוּא בְּרִירָא דְמִלָּה. סוֹפֵיהּ דִּקְרָא דִכְתִיב, וְעַל פְּנֵי כָל אֶחָיו יִשְׁכּוֹן. מַהוּ וְעַל פְּנֵי כָל אֶחָיו יִשְׁכּוֹן.

אָמַר לֵיהּ, לָא שְׁמַעְנָא, וְלָא אִימָא. דְּהָא אוֹלִיפְנָא, כְּתִיב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה. אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה, אַתָּה יָכוֹל לוֹמַר. דְּלָא שָׂם מֹשֶׁה, אִי אַתָּה יָכוֹל לוֹמַר.

פָּתַח ר' יְהוּדָה וְאָמַר, (דברים ל) כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ. מָאן דְּזָכֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא אִתְפְּרַשׁ מִינָהּ, זָכֵי לִתְרֵין חַיִּין, חַד בְּעָלְמָא דֵין, וְחַד בְּעָלְמָא דְאָתֵי. דִּכְתִיב חַיֶּיךָ, תְּרֵי. וְכָל מָאן דְּיִתְפְּרַשׁ מִינָהּ, כְּמַאן דְּמִתְפְּרַשׁ מִן חַיֵּי, וּמַאן דְּמִתְפְּרַשׁ מֵר' שִׁמְעוֹן, כְּאִילוּ מִתְפְּרַשׁ מִכֹּלָּא.

לשון הקודש

לִרְאוֹת אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁהָיָה שָׁם, וְהָיָה רַבִּי חִזְקִיָּה הוֹלֵךְ עִמּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי חִזְקִיָּה, זֶה שֶׁשָּׁנִינוּ לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן וְהוּא יִהְיֶה פֶּרֶא אָדָם – וַדַּאי כָּךְ הוּא. וְזֶהוּ בֵּרוּר הַדָּבָר – סוֹף הַפָּסוּק, שֶׁכָּתוּב וְעַל פְּנֵי כָל אֶחָיו יִשְׁכֹּן. מַה זֶּה וְעַל פְּנֵי כָל אֶחָיו יִשְׁכֹּן?

אָמַר לוֹ, לֹא שָׁמַעְתִּי וְלֹא אֹמַר, שֶׁהֲרֵי לָמַדְנוּ, כָּתוּב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה. אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה – אַתָּה יָכוֹל לוֹמַר. אֲבָל שֶׁלֹּא שָׂם מֹשֶׁה – אֵינְךָ יָכוֹל לוֹמַר.

פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (שם) כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ. מִי שֶׁזּוֹכֶה בַּתּוֹרָה וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנָּה, זוֹכֶה לִשְׁנֵי חַיִּים – אֶחָד בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֶחָד בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב

וּמַה בְּהַאי קְרָא דְּאִיהוּ פָּתַח פִּתְחָא, לָא יָכִילְנָא לְמֵיעָאל בָּהּ. פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא דִּסְתִּימִין, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וַוי לְדָרָא, דְּר' שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי יִסְתְּלִיק מִנֵּיהּ. דְּכַד אֲנָן קַיְימִין קָמֵי דְּר' שִׁמְעוֹן, מַבּוּעִין דְּלִבָּא פְּתִיחִין לְכָל עִיבָּר, וְכֹלָּא מִתְגַּלְיָא. וְכַד אִתְפְּרַשְׁנָא מִנֵּיהּ. לָא יְדַעְנָא מִידִי, וְכָל מַבּוּעִין סְתִימִין.

אָמַר ר' חִזְקִיָּה, הַיְינוּ דִּכְתִיב, (במדבר יא) וַיָּאצֶל מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וְיִתֵּן עַל שִׁבְעִים אִישׁ הַזְּקֵנִים, כְּבוּצִינָא דָא, דְּנָהֲרִין מִינֵּהּ כַּמָּה בוּצִינִין, וְהוּא בְּקִיּוּמֵיהּ שְׁכִיחַ. כַּדְ ר' שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, מָאֵרֵי דְּבוּצִינִין, הוּא נָהִיר לְכֹלָּא, וּנְהוֹרָא לָא אַעְדֵּי מִנֵּיהּ, וְאִשְׁתְּכַח בְּקִיּוּמֵיהּ. אָזְלוּ עַד דְּמָטוּ לְגַבֵּיהּ.

לשון הקודש

חַיֶּיךָ, שְׁנַיִם. וְכָל מִי שֶׁנִּפְרָד מִמֶּנָּה, כְּמִי שֶׁנִּפְרָד מִן הַחַיִּים, וּמִי שֶׁנִּפְרָד מֵרַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּאִלּוּ נִפְרָד מֵהַכֹּל.

וּמַה בַּפָּסוּק הַזֶּה שֶׁהוּא פּוֹתֵחַ פֶּתַח לֹא יָכֹלְנוּ לְהִכָּנֵס אֵלָיו – דִּבְרֵי תוֹרָה הַנִּסְתָּרִים עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אוֹי לַדּוֹר שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי יִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ. שֶׁכְּשֶׁאָנוּ עוֹמְדִים לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, מַעְיְנוֹת הַלֵּב פְּתוּחִים לְכָל עֵבֶר וְהַכֹּל מִתְגַּלֶּה. וּכְשֶׁנִּפְרָדִים מִמֶּנּוּ, לֹא יוֹדְעִים דָּבָר, וְכָל הַמַּעְיְנוֹת נִסְתָּמִים.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר יא) וַיָּאצֶל מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן עַל שִׁבְעִים אִישׁ הַזְּקֵנִים. כַּמְּנוֹרָה הַזּוֹ שֶׁמְּאִירִים מִמֶּנָּה כַּמָּה מְנוֹרוֹת, וְהִיא מְצוּיָה בְּקִיּוּמָהּ. כָּךְ רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי בַּעַל הַמְּנוֹרוֹת הוּא מֵאִיר לַכֹּל, וְהָאוֹר לֹא זָז מִמֶּנּוּ וְנִמְצָא בְּקִיּוּמוֹ. הָלְכוּ עַד שֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו.

כַּד מָטוּ גַּבֵּיהּ, אַשְׁכְּחוּהוּ, דְּהַוָּה יָתִיב וְלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וַהֲוָה אָמַר, (תהלים קב) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְיָ' יִשְׁפּוֹךְ שִׂיחוֹ. כָּל צְלוֹתָא דְיִשְׂרָאֵל צְלוֹתָא, וּצְלוֹתָא דְעָנִי עִלָּאָה מִכֻּלְּהוּ. מַאי טַעֲמָא. מִשּׁוּם דְּהַאי סַלְקָא עַד כֻּרְסֵי יְקָרָא דְמַלְכָּא, וְאִתְעַטָּר בְּרֵישֵׁיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתָּבַח (נ"א מִתְעַטֵּף) בְּהַהִיא צְלוֹתָא וַדָּאי. תְּפִלָּה דְעָנִי, תְּפִלָּה אִקְרֵי.

כִּי יַעֲטֹף. עִטּוּפָא דָא, לָאו עִטּוּפָא דְכַסּוּ הוּא, דְּהָא לֵית לֵיהּ. אֶלָּא, כְּתִיב הָכָא כִּי יַעֲטֹף. וּכְתִיב הָתָם, (איכה ב) הָעֲטוּפִים בְּרָעָב. וְלִפְנֵי יְיָ' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ, דְּיִקְבַּל קַמֵּי מָאֲרֵיהּ, וְדָא נִיחָא לֵיהּ קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִשּׁוּם דְּעָלְמָא מִתְקַיְּימָא בֵּיהּ, כַּד לָא אִשְׁתְּכָחוּ שְׁאַר קַיְּימֵי עָלְמָא בְּעָלְמָא. וַוי לְמַאן דְּהַהוּא מִסְכְּנָא יְקַבֵּל עֲלוֹהִי לְמָאֲרֵיהּ, מִשּׁוּם

לשון הקודש

כְּשֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו, מְצָאוּהוּ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְהָיָה אוֹמֵר (תהלים קב) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ. כָּל תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל הִיא תְּפִלָּה, וּתְפִלַּת הֶעָנִי עֶלְיוֹנָה מִכֻּלָּם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁזּוֹ עוֹלָה עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ וּמִתְעַטֶּרֶת בְּרֹאשׁוֹ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּבֵּחַ (מִתְעַטֵּף) בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה וַדַּאי, תְּפִלַּת הֶעָנִי נִקְרֵאת תְּפִלָּה.

כִּי יַעֲטֹף. עִטּוּף זֶה אֵינוֹ עִטּוּף שֶׁל כִּסּוּי, שֶׁהֲרֵי אֵין לוֹ. אֶלָּא כָּתוּב כָּאן כִּי יַעֲטֹף, וְכָתוּב שָׁם (איכה ב) הָעֲטוּפִים בְּרָעָב. וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ, שֶׁקּוֹבֵל לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ. וְזֶה נוֹחַ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בּוֹ כְּשֶׁלֹּא נִמְצָאִים שְׁאָר מְקַיְּמֵי הָעוֹלָם בָּעוֹלָם. אוֹי לְמִי

דְּמִסְכְּנָא קָרִיב לְמַלְכָּא יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ, דִּכְתִיב, (שמות כב) וְהָיָה כִּי יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי חַנּוּן אָנִי.

וְלִשְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא, זִמְנִין דִּשְׁמַע, זִמְנִין דְּלָא שָׁמַע. מַאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּדִיוּרֵיהּ דְּמַלְכָּא בְּהָנֵי מָאנֵי תְּבִירֵי, דִּכְתִיב, (ישעיה נז) וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ. וּכְתִיב (תהלים לד) קָרוֹב יְיָ לְנִשְׁבְּרֵי לֵב. (תהלים נא) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה.

מִכָּאן תָּנִינָן, מַאן דְּנָזִיף בְּמִסְכְּנָא, נָזִיף בִּשְׁכִינְתָּא, דִּכְתִיב וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ. וּכְתִיב (משלי כב) כִּי יְיָ יָרִיב רִיבָם וְגוֹ'. בְּגִין דְּאַפּוֹטְרוֹפָּא דִּלְהוֹן תַּקִּיפָא, וְשַׁלִּיטָא עַל כֹּלָּא, דְּלָא אִצְטְרִיךְ סַהֲדֵי, וְלָא אִצְטְרִיךְ לְדַיְינָא אַחֲרָא, וְלָא נָטִיל מַשְׁכּוֹנָא, כִּשְׁאַר דַּיְינָא. וּמַה מַשְׁכּוֹנָא נָטִיל, נִשְׁמָתִין דְּבַר נָשׁ, דִּכְתִיב וְקָבַע אֶת קוֹבְעֵיהֶם נָפֶשׁ.

לשון הקודש

שֶׁאוֹתוֹ הֶעָנִי יִקְבֹּל עָלָיו לְרִבּוֹנוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהֶעָנִי קָרוֹב לַמֶּלֶךְ יוֹתֵר מִכֻּלָּם, שֶׁכָּתוּב (שמות כב) וְהָיָה כִּי יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי חַנּוּן אָנִי.

וְלִשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם – לִפְעָמִים שֶׁשּׁוֹמֵעַ וְלִפְעָמִים שֶׁלֹּא שׁוֹמֵעַ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁדִּיּוּר הַמֶּלֶךְ הוּא בַּכֵּלִים הַשְּׁבוּרִים הַלָּלוּ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נז) וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ. וְכָתוּב (תהלים לד) קָרוֹב ה' לְנִשְׁבְּרֵי לֵב. (שם נח) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה.

מִכָּאן שָׁנִינוּ, מִי שֶׁנּוֹזֵף בְּעָנִי – נוֹזֵף בַּשְּׁכִינָה, שֶׁכָּתוּב וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ, וְכָתוּב (משלי כב) כִּי ה' יָרִיב רִיבָם וְגוֹ'. מִשּׁוּם שֶׁהָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁלָּהֶם חָזָק וְשׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, שֶׁלֹּא צָרִיךְ עֵדִים וְלֹא צָרִיךְ דַּיָּן אַחֵר, וְלֹא נוֹטֵל מַשְׁכּוֹן כִּשְׁאָר הַדַּיָּנִים. וְאֵיזֶה מַשְׁכּוֹן נוֹטֵל? נִשְׁמוֹת בְּנֵי אָדָם,

תּוּ אָמַר תְּפִלָּה לְעָנִי, כָּל אֲתָר דְּאִקְרֵי תְּפִלָּה, מִלָּה עִלָּאָה הִיא, דְּהִיא סַלְקָא לַאֲתָר (דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶחָד) עִלָּאָה. תְּפִלָּה דְּרִישָׁא, אִינּוּן תְּפִלֵּי דְּמַלְכָּא, דְּאָנַח לְהוּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אַסְחַר רֵישֵׁיהּ, וְחָמָא לְרַ' יְהוּדָה וּלְר' חִזְקִיָּה, דְּמָטוּ גַּבֵּיהּ. בָּתַר דְּסִיֵּים אִסְתָּכַּל בְּהוּ. אָמַר לְהוּ, סִימָא הָוָה לְכוּ וְאִתְאֲבִיד מִנַּיְיכוּ. אָמְרוּ לֵיהּ, וַדַּאי דְּפִתְחָא עִלָּאָה פָּתַח מֹר, וְלָא יָכִילְנָא לְמֵיעָאל בָּהּ.

אָמַר, מָאי הִיא. אָמְרוּ לֵיהּ, (בראשית טז) וְהוּא יִהְיֶה פֶּרֶא אָדָם, וְסֵיפֵיהּ דִּקְרָא בָּעֵינָא לְמִנְדַּע, דִּכְתִיב וְעַל פְּנֵי כָל אֶחָיו יִשְׁכּוֹן, מַהוּ עַל פְּנֵי כָל אֶחָיו. דְּהָא בְּרִירָא דְּכוּלֵּיהּ קְרָא יְדַעְנָא, וְהַאי לָא יְדַעְנָא, דְּסֵיפֵיהּ דִּקְרָא, לָא אִתְחֲזֵי כְּרֵישֵׁיהּ.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב וְקָבַע אֶת קִבְעֵיהֶם נָפֶשׁ.

עוֹד אָמַר, תְּפִלָּה לְעָנִי – כָּל מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא תְּפִלָּה, דָּבָר עֶלְיוֹן הוּא, שֶׁהוּא עוֹלֶה לְמָקוֹם (שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא) עֶלְיוֹן. תְּפִלַּת הָרֹאשׁ הֵן הַתְּפִלִּין שֶׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁמַּנִּיחַ אוֹתָם.

רַבִּי שִׁמְעוֹן סוֹבֵב רֹאשׁוֹ, וְרָאָה אֶת רַבִּי יְהוּדָה וְאֶת רַבִּי חִזְקִיָּה שֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו. אַחַר שֶׁסִּיֵּם, הִסְתַּכֵּל בָּהֶם. אָמַר לָהֶם, אוֹצָר הָיָה לָכֶם וְאָבַד מִכֶּם. אָמְרוּ לוֹ, וַדַּאי שֶׁפֶּתַח עֶלְיוֹן פָּתַח מוֹרֵנוּ, וְלֹא יָכֹלְנוּ לְהִכָּנֵס בּוֹ.

אָמַר, מַה הוּא? אָמְרוּ לוֹ, (בראשית טז) וְהוּא יִהְיֶה פֶּרֶא אָדָם. וְסוֹף הַפָּסוּק אָנוּ רוֹצִים לָדַעַת, שֶׁכָּתוּב וְעַל פְּנֵי כָל אֶחָיו יִשְׁכֹּן. מַה זֶּה עַל פְּנֵי כָל אֶחָיו? שֶׁהֲרֵי בֵּרוּר שֶׁל

אָמַר לוֹן, חַיֵּיכוֹן, כֹּלָּא חַד מִלָּה הִיא, וּבְחַד דַּרְגָּא סַלְקָא. תָּאנָא, כַּמָּה פָּנִים לַפָּנִים, אִית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. פָּנִים דְּנַהֲרִין. פָּנִים דְּלָא נַהֲרִין. פָּנִים תַּתָּאִין. פָּנִים (דף פ"ז ע"א) רְחִיקִין. פָּנִים קְרִיבִין. פָּנִים דִּלְגַו. פָּנִים דִּלְבַר. פָּנִים דִּימִינָא. פָּנִים דִּשְׂמָאלָא.

תָּא חֲזֵי, זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל קָמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דַּאֲחִידָן בְּאַנְפִּין עִלָּאִין דְּמַלְכָּא. בְּאִינּוּן פָּנִים דְּהוּא וּשְׁמֵיהּ אֲחִידָן בְּהוּ, וְאִינּוּן וּשְׁמֵיהּ חַד הוּא. וּשְׁאַר עַמִּין אֲחִידָן בְּאִינּוּן פָּנִים רְחִיקִין, בְּאִינּוּן פָּנִים תַּתָּאִין. וּבְגִינֵי כַּךְ אִינּוּן רְחִיקִין מִגּוּפָא דְּמַלְכָּא, דְּהָא חֲמֵינָא כָּל אִינּוּן דְּמִצְרַיִם, קְרִיבוֹי דְּיִשְׂמָעֵאל, כַּמָּה אַחִין וּקְרִיבִין הֲווֹ לֵיהּ, וְכֻלְּהוּ הֲווֹ בְּאַנְפִּין תַּתָּאִין, בְּאִינּוּן פָּנִים רְחִיקִין.

לשון הקודש

כָּל הַפָּסוּק יָדַעְנוּ, וְאֶת זֶה לֹא יָדַעְנוּ, שֶׁסּוֹף הַכָּתוּב לֹא נִרְאֶה כְּרֹאשׁוֹ.

אָמַר לָהֶם, חַיֵּיכֶם, הַכֹּל הוּא דָּבָר אֶחָד, וּבְדַרְגָּה אַחַת עוֹלֶה. שָׁנִינוּ, כַּמָּה פָּנִים לַפָּנִים יֵשׁ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא: פָּנִים הַמְּאִירִים. פָּנִים שֶׁלֹּא מְאִירִים. פָּנִים תַּחְתּוֹנִים. פָּנִים רְחוֹקִים. פָּנִים קְרוֹבִים. פָּנִים שֶׁלְּפָנִים. פָּנִים שֶׁלַּחוּץ. פָּנִים שֶׁל יָמִין. פָּנִים שֶׁל שְׂמֹאל.

בֹּא וּרְאֵה, אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאֲחוּזִים בַּפָּנִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ בְּאוֹתָם פָּנִים שֶׁהוּא וּשְׁמוֹ אֲחוּזִים בָּהֶם, וְהֵם וּשְׁמוֹ אֶחָד הוּא, וּשְׁאָר הָעַמִּים אֲחוּזִים בְּאוֹתָם פָּנִים רְחוֹקִים, בְּאוֹתָם פָּנִים תַּחְתּוֹנִים, וְלָכֵן הֵם רְחוֹקִים מִגּוּף הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֲרֵי רָאִינוּ כָּל אוֹתָם שֶׁל מִצְרַיִם, קְרוֹבֵי יִשְׂמָעֵאל, כְּמוֹ אַחִים וּקְרוֹבִים הָיוּ לוֹ, וְכֻלָּם הָיוּ בְּפָנִים תַּחְתּוֹנִים וּבְאוֹתָם פָּנִים רְחוֹקִים.

וּבְגִינֵיהּ דְּאַבְרָהָם, כַּד אִתְגְּזַר יִשְׁמָעֵאל, זָכָה, דְּשַׁוֵּי מָדוֹרֵיהּ וְחוּלָקֵיהּ בַּאֲתַר דְּשָׁלִיטָא עַל כָּל אִינּוּן פָּנִים רְחִיקִין וְתַתָּאִין, עַל כָּל אִינּוּן פָּנִים דִּשְׁאַר עַמִּין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב יָדוֹ בַכֹּל, וּבְגִינֵי כַּךְ עַל פְּנֵי כָל אֶחָיו יִשְׁכּוֹן, כְּלוֹמַר, יְשַׁוֵּי מָדוֹרֵיהּ וְחוּלָקֵיהּ לְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ, דִּכְתִיב יָדוֹ בַכֹּל, דְּשַׁלְטָא עַל כָּל שְׁאַר פָּנִים דִּלְתַתָּא. וּבְגִין כָּךְ עַל פְּנֵי כָל אֶחָיו וַדַּאי, דְּלָא זָכוּ כְּוָוֹתֵיהּ.

אָתוּ רִבִּי יְהוּדָה וְר' חִזְקִיָּה, וְנָשְׁקוּ יְדוֹי. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הַיְינוּ דְּאַמְרִי אִינְשֵׁי, חֲמָרָא בְּדֻרְדְּיָא, וּנְבִיעָא דְּבִירָא, בִּקְטִירָא דְּקִיזָרָא אִתְעַטָּר. וַוי לְעָלְמָא, כַּד יִסְתַּלֵּק מֹר מִנֵּיהּ. וַוי לְדָרָא, דְּיִתְעָרַע בְּהַהוּא זִמְנָא. זַכָּאָה דָרָא דְּאִשְׁתְּמוֹדְעוּן לֵיהּ לְמֹר. זַכָּאָה דָרָא דְּאִיהוּ שָׁרֵי בְּגַוֵּיהּ.

לשון הקודש

וּבִגְלַל אַבְרָהָם, כְּשֶׁנִּמּוֹל יִשְׁמָעֵאל, זָכָה שֶׁשָּׂם מְדוֹרוֹ וְחֶלְקוֹ בְּמָקוֹם שֶׁשּׁוֹלֵט עַל כָּל אוֹתָם פָּנִים רְחוֹקִים וְתַחְתּוֹנִים, עַל כָּל אוֹתָם פָּנִים שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יָדוֹ בַכֹּל. וּמִשּׁוּם כָּךְ עַל פְּנֵי כָל אֶחָיו יִשְׁכֹּן. כְּלוֹמַר, יָשִׂים מְדוֹרוֹ וְחֶלְקוֹ לְמַעְלָה מִכֻּלָּם, שֶׁכָּתוּב יָדוֹ בַכֹּל, שֶׁשּׁוֹלֵט עַל כָּל שְׁאָר הַפָּנִים שֶׁלְּמַטָּה, וּמִשּׁוּם כָּךְ עַל פְּנֵי כָל אֶחָיו וַדַּאי, שֶׁלֹּא זָכוּ כְּמוֹתוֹ.

בָּאוּ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חִזְקִיָּה וְנָשְׁקוּ יָדוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַיְנוּ מַה שֶּׁאֲנָשִׁים אוֹמְרִים, יַיִן בִּשְׁמָרָיו וּנְבִיעַת הַבְּאֵר, בְּקֶשֶׁר שֶׁל קִיָּמָא מִתְעַטֵּר. אוֹי לָעוֹלָם כְּשֶׁיִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ מוֹרֵנוּ! אוֹי לַדּוֹר כְּשֶׁזֶּה יֵאָרַע בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן! אַשְׁרֵי הַדּוֹר שֶׁמַּכִּירִים אֶת מוֹרֵנוּ! אַשְׁרֵי הַדּוֹר שֶׁהוּא שָׁרוּי בְּתוֹכוֹ!

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, הָא תָּנֵינָן, גִּיּוֹרָא כַּד אִתְגְּזַר, אִקְרֵי גֵּר צֶדֶק, וְלָא יַתִּיר. וְהָכָא אָמַר מֹר יָדוֹ בַכֹּל. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כֹּלָּא אִתְקְשָׁר בְּחַד. אֲבָל גִּיּוֹרָא תָּנֵינָן. שָׁאנֵי יִשְׁמָעֵאל, דְּלָאו גִּיּוֹרָא הוּא. בְּרֵיהּ דְּאַבְרָהָם הָוָה, בְּרֵיהּ דְּקַדִּישָׁא הָוָה. וּכְתִיב בֵּיהּ בְּיִשְׁמָעֵאל, (בראשית יז) הִנֵּה בֵּרַכְתִּי אוֹתוֹ. כְּתִיב הָכָא, בֵּרַכְתִּי אוֹתוֹ. וּכְתִיב הָתָם, (בראשית כד) וַיְיָ' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. וְעַל כַּךְ כְּתִיב, יָדוֹ בַכֹּל.

וּבְגִינֵי כַּךְ כְּתִיב, עַל פְּנֵי כָל אֶחָיו יִשְׁכּוֹן. דְּאִי שְׁאַר קְרִיבוֹי אִתְגְּזָרוּ (ס"א אִתְגַּיְּרוּ) אִקְרוּן גֵּרֵי צֶדֶק, וְלָא יַתִּיר, וְהוּא יַתִּיר וְעִלָּאָה מִכֻּלְּהוּ. כָּל שֶׁכֵּן אִינּוּן דְּלָא אִתְגְּזָרוּ, דְּקַיְּימִין בְּאִינּוּן אַפִּין רְחִיקִין, בְּאִינּוּן אַפִּין תַּתָּאִין. וְאִיהוּ, מָדוֹרֵיהּ לְעֵילָא מִכָּל פָּנִים דִּידְהוּ, וּמִכָּל פָּנִים דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, הֲרֵי שָׁנִינוּ, כְּשֶׁגֵּר נִמּוֹל נִקְרָא גֵּר צֶדֶק, וְלֹא יוֹתֵר. וְכָאן אָמַר מוֹרֵנוּ יָדוֹ בַכֹּל. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַכֹּל נִקְשָׁר בְּאֶחָד. אֲבָל שָׁנִינוּ שֶׁהַגֵּר, שׁוֹנֶה יִשְׁמָעֵאל, שֶׁאֵינוֹ גֵּר. בֶּן אַבְרָהָם הוּא הָיָה, בְּנוֹ שֶׁל קָדוֹשׁ הָיָה. וְכָתוּב בּוֹ בְּיִשְׁמָעֵאל, (בראשית יז) הִנֵּה בֵּרַכְתִּי אֹתוֹ. כָּתוּב כָּאן בֵּרַכְתִּי אֹתוֹ, וְכָתוּב שָׁם (שם כד) וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. וְעַל כָּךְ כָּתוּב יָדוֹ בַכֹּל.

וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב עַל פְּנֵי כָל אֶחָיו יִשְׁכֹּן. שֶׁאִם שְׁאָר קְרוֹבָיו נִמּוֹלוּ (הִתְגַּיְּרוּ), נִקְרָאִים גֵּרֵי צֶדֶק וְלֹא יוֹתֵר, וְהוּא יוֹתֵר וְעֶלְיוֹן מִכֻּלָּם. כָּל שֶׁכֵּן הֵם שֶׁלֹּא נִמּוֹלוּ שֶׁעוֹמְדִים בְּאוֹתָם פָּנִים רְחוֹקִים, בְּאוֹתָם פָּנִים תַּחְתּוֹנִים. וְהוּא מְדוֹרוֹ לְמַעְלָה

כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, עַל פְּנֵי כָל אֶחָיו יִשְׁכּוֹן. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין כַּךְ אַכְרִיז וְאָמַר, לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, דְּדָא הוּא מְהֵימְנוּתָא דִּילֵיהּ.

לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה. (שמות כ) הָא אִתְּמַר. וְאָמַר רִבִּי יוֹסִי, כָּל פַּרְצוּפִין שֶׁרֵי, בַּר מִפַּרְצוּפָא דְאָדָם, דְּהָא הַאי פַּרְצוּפָא שַׁלִּיט בְּכֹלָּא.

דָּבָר אַחֵר, לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה. רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (קהלת ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ. כַּמָּה אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִזְדַּהֲרָא עַל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא, כַּמָּה אִית לֵיהּ לְאִזְדַּהֲרָא דְּלָא יִטְעֵי בְּהוּ, וְלָא יָפִיק מֵאוֹרַיְיתָא מַה דְּלָא יָדַע, וְלָא קַבִּיל מֵרַבֵּיהּ. דְּכָל מָאן דְּאָמַר בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא

לשון הקודש

מִכָּל הַפָּנִים שֶׁלָּהֶם, וּמִכָּל הַפָּנִים שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַל פְּנֵי כָל אֶחָיו יִשְׁכּוֹן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִשּׁוּם כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִכְרִיז וְאָמַר, לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, שֶׁזּוֹהִי הֶאֱמוּנָה שֶׁלּוֹ.

לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה. הֲרֵי נִתְבָּאֵר. וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל הַפַּרְצוּפִים מֻתָּרִים, פְּרָט לְפַרְצוּף אָדָם, שֶׁהֲרֵי פַּרְצוּף זֶה שׁוֹלֵט בַּכֹּל.

דָּבָר אַחֵר לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה – רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ. כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לָאָדָם לְהִזָּהֵר עַל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִטְעֶה בָּהֶם, וְשֶׁלֹּא יוֹצִיא מֵהַתּוֹרָה מַה שֶּׁלֹּא יוֹדֵעַ וְלֹא קִבֵּל מֵרַבּוֹ.

מַה דְּלָא יָדַע, וְלָא קַבִּיל מֵרַבֵּיהּ, עָלֵיהּ כְּתִיב לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לְאִתְפָּרְעָא מִנֵּיהּ, בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, בְּזִמְנָא דְּנִשְׁמָתֵיהּ בַּעְיָא לְמֵיעָאל לְדוּכְתָּא, דַּחְיָין לָהּ לְבַר, וְתִשְׁתְּצֵי מֵהַהוּא אֲתָר דִּצְרִירָא בִּצְרוֹרָא דְּחַיֵּי דִּשְׁאַר נִשְׁמָתִין.

(רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מֵהָכָא) כְּמָה דְתָנִינָן, (קהלת ה) לָמָּה יִקְצֹף הָאֱלֹהִים עַל קוֹלֶךָ. קוֹלֶךָ: דָּא הִיא נִשְׁמָתֵיהּ דְּבַר נָשׁ. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, עַל דָּא כְּתִיב, כִּי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּקַנֵּי לִשְׁמֵיהּ בְּכֹלָּא. אִי בְּגִין פַּרְצוּפִין מְקַנֵּי לִשְׁמֵיהּ, מִשּׁוּם דִּמְשַׁקֵּר בִּשְׁמֵיהּ. אִי מִשּׁוּם אוֹרַיְיתָא.

תָּנִינָן, אוֹרַיְיתָא כֹּלָּא שְׁמָא קַדִּישָׁא הִיא, דְּלֵית לָךְ מִלָּה בְּאוֹרַיְיתָא דְּלָא כָלִיל בִּשְׁמָא

לשון הקודש

שֶׁכָּל מִי שֶׁאוֹמֵר דִּבְרֵי תוֹרָה מַה שֶּׁלֹּא יוֹדֵעַ וְלֹא קִבֵּל מֵרַבּוֹ, עָלָיו כָּתוּב לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָתִיד לְהִפָּרַע מִמֶּנּוּ בָּעוֹלָם הַבָּא, בִּזְמַן שֶׁנִּשְׁמָתוֹ תִּרְצֶה לְהִכָּנֵס לִמְקוֹמָהּ, דּוֹחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה, וְתֶשְׁמַד מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁצְּרוּרָה בִּצְרוֹר חַיֵּי שְׁאָר הַנְּשָׁמוֹת.

(רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִכָּאן) כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, לָמָּה יִקְצֹף הָאֱלֹהִים עַל קוֹלֶךָ. קוֹלֶךָ – זוֹהִי נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, עַל זֶה כָּתוּב כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁמְּקַנֵּא לִשְׁמוֹ בַּכֹּל. אִם מִשּׁוּם הַפַּרְצוּפִים מְקַנֵּא לִשְׁמוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמְּשַׁקֵּר בִּשְׁמוֹ, אוֹ מִשּׁוּם הַתּוֹרָה.

שָׁנִינוּ, כָּל הַתּוֹרָה הִיא שֵׁם קָדוֹשׁ,

קַדִּישָׁא. וּבְגִינֵי כַּךְ, בָּעֵי לְאִזְדַּהֲרָא, בְּגִין דְּלָא יִטְעֵי בִּשְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא, וְלָא יְשַׁקֵּר בֵּיהּ. וּמַאן דִּמְשַׁקֵּר בְּמַלְכָּא עִלָּאָה, לָא עָאלִין לֵיהּ לִפַּלְטְרוֹי דְּמַלְכָּא, וְיִשְׁתְּצֵי מֵעָלְמָא דְּאָתֵי.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, כְּתִיב הָכָא לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה. וּכְתִיב הָתָם, (דף פ"ז ע"ב) (שמות לד) פְּסָל לְךָ שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים. כְּלוֹמַר, לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל, לָא תַעְבֵּד לְךָ אוֹרַיְיתָא אַחֲרָא דְּלָא יַדְעַת, וְלָא אָמַר לָךְ רַבָּךְ. מָאי טַעֲמָא. כִּי אָנֹכִי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא, אֲנָא הוּא דְּזַמִּין לְאִתְפָּרְעָא מִינָךְ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּנִשְׁמְתָא בַעְיָא לְמֵיעָאל קַמָּאי, כַּמָּה זְמִינִין לְשַׁקְרָא בָּהּ, וּלְעַיְילָא לָהּ גּוֹ גֵּיהִנָּם.

תַּנְיָא, אָמַר ר' יִצְחָק, לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ וְגוֹ', דְּבָעֵי בַּר נָשׁ דְּלָא לְשַׁקְרָא בִּשְׁמָא דְקוּדְשָׁא

לשון הקודש

שֶׁאֵין לְךָ דָּבָר בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כָּלוּל בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִטְעֶה בִּשְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ וְלֹא יְשַׁקֵּר בּוֹ. וּמִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בַּמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, לֹא מַכְנִיסִים אוֹתוֹ לַפַּלְטֵרִין שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְיֻשְׁמַד מִן הָעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּתוּב כָּאן לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה, וְכָתוּב שָׁם (שמות לד) פְּסָל לְךָ שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים. כְּלוֹמַר, לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ תּוֹרָה אַחֶרֶת שֶׁלֹּא יָדַעְתָּ וְלֹא אָמַר לְךָ רַבְּךָ. מָה הַטַּעַם? כִּי אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא. אֲנִי הוּא שֶׁעָתִיד לְהִפָּרַע מִמְּךָ בָּעוֹלָם הַבָּא בְּשָׁעָה שֶׁהַנִּשְׁמָה רוֹצָה לְהִכָּנֵס לְפָנַי, כַּמָּה מְזֻמָּנִים לְשַׁקֵּר בָּהּ וּלְהַכְנִיסָהּ לַגֵּיהִנֹּם.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ וְגוֹ' – שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם שֶׁלֹּא לְשַׁקֵּר בִּשְׁמוֹ

בְּרִיךְ הוּא (ס"א דָּבָר אַחֵר לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶּסֶל וְגוֹ' דְּבָעֵי בַּר נָשׁ דְּלָא לְשַׁקְרָא בִּשְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמַאי אִיהוּ, דָּא בְּרִית אָתָּ קַיְימָא קַדִּישָׁא דְּמָאן דִּמְשַׁקֵּר בְּהַאי בְּרִית מְשַׁקֵּר בִּשְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) **דְּקִשְׁרָא קַדְמָאָה, דְּאִתְקְשָׁרוּ יִשְׂרָאֵל בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד אִתְגְּזָרוּ. וְדָא הוּא קִיּוּמָא קַדְמָאָה דְּכֹלָּא, לְמֵיעָאל בִּבְרִית דְּאַבְרָהָם, דְּהוּא קִשְׁרָא דִשְׁכִינְתָּא. וּבָעֵי בַּר נָשׁ, דְּלָא לְשַׁקְּרָא בְּהַאי בְּרִית, דְּמַאן דִּמְשַׁקֵּר בְּהַאי בְּרִית, מְשַׁקֵּר בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מָאי שִׁקְרָא. הוּא, דְּלָא יֵיעוּל הַאי בְּרִית בִּרְשׁוּתָא אַחְרָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר** (מלאכי ב) **וּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר.**

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מֵהָכָא, (הושע ה) **בַּיְיָ' בָּגָדוּ כִּי בָנִים זָרִים יָלָדוּ. מָאן דִּמְשַׁקֵּר בְּהַאי בְּרִית, מְשַׁקֵּר בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מִשּׁוּם דְּהַאי בְּרִית בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲחִידָא, וּכְתִיב לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְגוֹ'.**

לשון הקודש

שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (דָּבָר אַחֵר לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶּסֶל וְגוֹ' – שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם שֶׁלֹּא לְשַׁקֵּר בִּשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמַהוּ? זוֹ בְּרִית אוֹת הַקִּיּוּם הַקָּדוֹשָׁה. שֶׁמִּי שֶׁמְּשַׁקֵּר בַּבְּרִית הַזוֹ, מְשַׁקֵּר בִּשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא) שֶׁל הַקֶּשֶׁר הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּקְשְׁרוּ יִשְׂרָאֵל בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁנִּמּוֹלוּ, וְזֶהוּ הַקִּיּוּם הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל – לְהִכָּנֵס בִּבְרִית אַבְרָהָם, שֶׁהוּא קֶשֶׁר הַשְּׁכִינָה. וְצָרִיךְ אָדָם שֶׁלֹּא לְשַׁקֵּר בַּבְּרִית הַזוֹ, שֶׁמִּי שֶׁמְּשַׁקֵּר בַּבְּרִית הַזוֹ, מְשַׁקֵּר בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מָה הַשֶּׁקֶר? הוּא שֶׁלֹּא יַכְנִיס בְּרִית זוֹ לְרָשׁוּת אַחֶרֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מִכָּאן, (הושע ה) בַּה' בָּגָדוּ כִּי בָנִים זָרִים יָלָדוּ – מִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בַּבְּרִית הַזוֹ, מְשַׁקֵּר בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁבְּרִית זוֹ אֲחוּזָה בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם. (שמות כ) ר' אֶלְעָזָר הָוָה אָזִיל בְּאָרְחָא, וַהֲוָה ר' חִיָּיא עִמֵּיהּ. אָמַר ר' חִיָּיא, כְּתִיב (דברים כא) וְרָאִיתָ בַּשִּׁבְיָה אֵשֶׁת יְפַת תֹּאַר וְגוֹ', מָאי טַעֲמָא. וְהָא כְּתִיב לֹא תִתְחַתֵּן בָּם. אָמַר לֵיהּ, בְּעוֹד דְּבִרְשׁוּתַיְיהוּ קַיְימֵי.

וְתָא חֲזֵי, לֵית לָךְ אִנְתּוּ בְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת כְּשֵׁרָה כַּדְקָא חֲזִי. דְּתָנֵינָן, אֲמַאי אַסְמִיךְ פָּרְשְׁתָּא דָא, לְבֶן סוֹרֵר וּמוֹרֶה. אֶלָּא בְּוַדַּאי, מָאן דְּנָסִיב הַאי אִתְּתָא, בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה יָרִית מִינָהּ. מָאי טַעֲמָא. מִשּׁוּם דְּקָשֶׁה לְמֶעְבַּר זוֹהֲמָא מִינָהּ, וְכָל שֶׁכֵּן הַהִיא דְּאִתְנְסִיבַת בְּקַדְמִיתָא, דְּדִינָא בְדִינָא אִתְדְּבַק, וְאִסְתְּאָבַת בָּהּ, וְקַשְׁיָא זוֹהֲמָא לְמֶעְבַּר מִינָהּ, וְהַיְינוּ דְּאָמַר מֹשֶׁה בִּנְשֵׁי מִדְיָן, (במדבר לא) וְכָל אִשָּׁה יֹדַעַת אִישׁ לְמִשְׁכַּב זָכָר הֲרַגְנוּ.

לשון הקודש

הוא, וְכָתוּב לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְגוֹ'.

לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם. רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי חִיָּיא. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כָּתוּב וְרָאִיתָ בַּשִּׁבְיָה אֵשֶׁת יְפַת תֹּאַר. מָה הַטַּעַם, וַהֲרֵי כָּתוּב לֹא תִתְחַתֵּן בָּם? אָמַר לוֹ, בְּעוֹד שֶׁהֵן קַיָּמוֹת בִּרְשׁוּתָם.

וּבָא רְאֵה, אֵין לְךָ אִשָּׁה בָּעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת כְּשֵׁרָה כָּרָאוּי, שֶׁשָּׁנִינוּ, לָמָּה סָמַךְ פָּרָשַׁה זוֹ לְבֶן סוֹרֵר וּמוֹרֶה? אֶלָּא בְּוַדַּאי מִי שֶׁנּוֹשֵׂא אִשָּׁה זוֹ, יוֹרֵשׁ מִמֶּנָּה בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁקָּשֶׁה לְהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ זֻהֲמָה, וְכָל שֶׁכֵּן אוֹתָהּ שֶׁנִּשֵּׂאָה בַּתְּחִלָּה, שֶׁדִּין בְּדִין נִדְבָּק וְנִטְמֵאת בָּהּ, וְקָשֶׁה לְהַעֲבִיר

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, דְּהַהוּא בַּר נָשׁ דְּיָרִית אַחֲסַנְתָּא דָּא, וְנָטִיר לָהּ. דְּבְהַהוּא אַחֲסָנָא קַדִּישָׁא אִתְדָּבַּק בַּר נָשׁ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל שֶׁכֵּן אִי זָכֵי בְּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, דְּהָא פָּשִׁיט מַלְכָּא יְמִינֵיהּ לָקָבְלֵיהּ, וְאִתְדְּבַק בְּגוּפָא קַדִּישָׁא. וְעַל דָּא כְּתִיב בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ' אֱלֹהֵיכֶם. וּכְתִיב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ'. בָּנִים אַתֶּם מַמָּשׁ. דִּכְתִיב, (שמות ד) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל. וּכְתִיב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם וְגוֹ'. (שמות כ) ר' שִׁמְעוֹן פָּתַח, (מלכים ב ד) וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע מָה אֶעֱשֶׂה לָךְ הַגִּידִי לִי מַה יֵּשׁ לָךְ בַּבָּיִת. אָמַר לָהּ אֱלִישָׁע, כְּלוּם אֵית לָךְ עַל מַה דְּתִשְׁרֵי בִּרְכָתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּתָנֵינָן אָסוּר לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְבָרְכָא עַל פָּתוֹרָא

לשון הקודש

מִמֶּנָּה הַזֶּהֱמָה, וְהֵינוּ מַה שֶּׁאָמַר מֹשֶׁה בִּנְשׁוּת מִדְיָן, (במדבר לא) וְכָל אִשָּׁה יֹדַעַת אִישׁ לְמִשְׁכַּב זָכָר הֲרַגוּ.

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שֶׁיּוֹרֵשׁ נַחֲלָה זוֹ וְשׁוֹמֵר אוֹתָהּ, שֶׁבְּאוֹתָהּ יֶרֶשָׁה קְדוֹשָׁה נִדְבָּק הָאָדָם בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כָּל שֶׁכֵּן אִם זוֹכֶה לְמִצְוּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי פּוֹשֵׁט הַמֶּלֶךְ יְמִינוֹ כְּנֶגְדּוֹ וְנִדְבָּק בַּגּוּף הַקָּדוֹשׁ. וְעַל זֶה כָּתוּב בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם, וְכָתוּב (שם יד) בָּנִים אַתֶּם לַה'. בָּנִים אַתֶּם מַמָּשׁ, שֶׁכָּתוּב (שמות ד) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם וְגוֹ'. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (מלכים–ב ד) וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע מָה אֶעֱשֶׂה לָךְ הַגִּידִי לִי מַה יֵּשׁ לָךְ בַּבָּיִת. אָמַר לָהּ אֱלִישָׁע, כְּלוּם יֵשׁ לָךְ עַל מַה שֶּׁתִּשְׁרֶה

רֵיקָנַיָּא. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּבִרְכָתָא דִלְעֵילָא, לָא שַׁרְיָא בַּאֲתָר רֵיקָנַיָּא.

וּבְגִינֵי כַּךְ, בָּעֵי בַר נָשׁ לְסַדְּרָא עַל פָּתוֹרֵיהּ, חַד נַהֲמָא, אוֹ יַתִּיר, לְבָרְכָא עֲלוֹי. וְאִי לָא יְכִיל, בָּעֵי לְשַׁיְּרָא מֵהַהוּא מְזוֹנָא דְאָכַל, עַל מַה דִּיבָרֵךְ. וְלָא יִשְׁתְּכַח דִּיבָרֵךְ בְּרֵיקַנְיָא.

כֵּיוָן דְּאָמְרָה, אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כֹּל בַּבַּיִת כִּי אִם אָסוּךְ שָׁמֶן. אָמַר וַדַּאי הָא בִּרְכָתָא שְׁלֵימָתָא בְּהַאי, דִּכְתִיב, (קהלת ז) **טוֹב שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב. דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא מִשֶּׁמֶן נָפְקָא, לְאִתְבָּרְכָא, לְאַדְלְקָא בּוּצִינִין קַדִּישִׁין. מָאי שֶׁמֶן דָּא.** (כְּמָה דְאַתְּ אָמַר בראשית ב' וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן) **ר' יִצְחָק אָמַר, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר,** (תהלים קלג) **כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ וְגוֹ'. ר' אֶלְעָזָר אוֹמֵר, אִלֵּין טוּרֵי דְאַפַּרְסְמוֹנָא דַכְיָא.**

לשון הקודש

בִּרְכַּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? שֶׁשָּׁנִינוּ, אָסוּר לְאָדָם לְבָרֵךְ עַל שֻׁלְחָן רֵיק, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַבְּרָכָה שֶׁלְּמַעְלָה לֹא שׁוֹרָה בְּמָקוֹם רֵיק.

וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ אָדָם לְסַדֵּר עַל שֻׁלְחָנוֹ לֶחֶם אֶחָד אוֹ יוֹתֵר לְבָרֵךְ עָלָיו. וְאִם לֹא יָכוֹל, צָרִיךְ לְהַשְׁאִיר מֵאוֹתוֹ מָזוֹן שֶׁאָכַל עַל מַה שֶׁיְּבָרֵךְ, וְלֹא יִמָּצֵא שֶׁמְּבָרֵךְ בְּרֵיקָנוּת.

כֵּיוָן שֶׁאָמְרָה אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כֹּל בַּבַּיִת כִּי אִם אָסוּךְ שָׁמֶן – אָמַר, וַדַּאי הֲרֵי בְּרָכָה שְׁלֵמָה בָּזֶה, שֶׁכָּתוּב (קהלת ז) טוֹב שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב. שֶׁשֵּׁם קָדוֹשׁ יוֹצֵא מִשֶּׁמֶן לְהִתְבָּרֵךְ וּלְהַדְלִיק מְנוֹרוֹת קְדוֹשׁוֹת. מַהוּ הַשֶּׁמֶן הַזֶּה? (כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן) רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קלג) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ וְגוֹ'. רַבִּי אֶלְעָזָר

אָמַר ר' שִׁמְעוֹן, טוֹב שֵׁם, כַּמָּה טָבָא שְׁמָא עִלָּאָה, דְּבוּצִינִין עִלָּאִין קַדִּישִׁין, כַּד כֻּלְּהוּ נַהֲרִין מִשֶּׁמֶן טוֹב, כְּמָה דַּאֲמִינָא. וְאָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְאַדְכָּרָא שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרֵיקַנְיָא. דְּכָל מָאן דְּאִדְכַּר שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרֵיקַנְיָא, טָב לֵיהּ דְּלָא אִתְבְּרֵי.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לָא אִצְטְרִיךְ לְמִדְכַּר שְׁמָא קַדִּישָׁא אֶלָּא בָּתַר מִלָּה. (דף פ"ח ע"א) (כְּלוֹמַר עַל מִלָּה) דְּהָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, לָא אִדְכַּר בְּאוֹרַיְיתָא, אֶלָּא בָּתַר תְּרֵין מִלִּין, דִּכְתִיב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, לָא אִדְכַּר שְׁמָא קַדִּישָׁא, אֶלָּא עַל עוֹלָם שָׁלֵם. דִּכְתִיב, (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְיָ' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. מִכָּאן, דְּלָא לְאַדְכָּרָא שְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא בְּרֵיקַנְיָא. וּכְתִיב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם

לשון הקודש

אוֹמֵר, אֵלּוּ הָרֵי אֲפַרְסְמוֹן זַךְ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, טוֹב שֵׁם – כַּמָּה טוֹב שֵׁם עֶלְיוֹן שֶׁל מְנוֹרוֹת עֶלְיוֹנוֹת קְדוֹשׁוֹת כְּשֶׁכֻּלָּן מְאִירוֹת מִשֶּׁמֶן טוֹב, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וְאָסוּר לְאָדָם לְהַזְכִּיר אֶת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרֵיקָנוּת. שֶׁכָּל מִי שֶׁמַּזְכִּיר אֶת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרֵיקָנוּת, טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא צָרִיךְ לְהַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, אֶלָּא אַחַר דָּבָר. שֶׁהֲרֵי הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לֹא נִזְכַּר בַּתּוֹרָה אֶלָּא אַחַר שְׁנֵי דְּבוּרִים (כְּלוֹמַר עַל דָּבָר), שֶׁכָּתוּב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, לֹא נִזְכַּר שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ אֶלָּא עַל עוֹלָם שָׁלֵם, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. מִכָּאן שֶׁלֹּא לְהַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּרֵיקָנוּת. וְכָתוּב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה'

יְיָ אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא. (ס"א כְּתִיב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא דְּלָא לְאַדְכָּרָא שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּרֵיקָנַיָּיא אֶלָּא בְּבִרְכָתָא אוֹ בִּצְלוֹתָא וּמָאן דְּאִדְכַּר שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּרֵיקָנַיָּיא דְּלָא בְּבִרְכָתָא אוֹ בִּצְלוֹתָא כַּד נִשְׁמָתֵיהּ נָפְקָא מִינֵיהּ זְמִינִין לְאִתְפָּרְעָא מִינֵיהּ וּלְנָקְמָא מִינֵיהּ נוּקְמִין דִּכְתִיב כִּי לֹא יְנַקֶּה יְיָ אֶת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לַשָּׁוְא)

וְתָנֵינָן, אָמַר רִבִּי יוֹסִי, מַהוּ בְּרָכָה. שְׁמָא קַדִּישָׁא. בְּגִין דְּמִינֵיהּ מִשְׁתְּכַח בִּרְכָתָא, לְכָל עָלְמָא. וּבִרְכָתָא לָא אִשְׁתְּכַח עַל אֲתָר רֵיקָנַיָּא, וְלָא שַׁרְיָיא עֲלוֹי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא.

זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. (שמות כ) **רִבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּתִיב** (שמות כ) **וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וּכְתִיב בַּמָּן** (שמות טז) **שִׁשֶּׁת יָמִים תִּלְקְטֻהוּ וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לֹא יִהְיֶה בּוֹ. כֵּיוָן דְּלָא מִשְׁתְּכַח בֵּיהּ מְזוֹנֵי, מַה בִּרְכָתָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ.**

לשון הקודש

אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא. (כְּתוּב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא, שֶׁלֹּא לְהַזְכִּיר שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בְּרֵיקָנוּת, אֶלָּא בִּבְרָכָה אוֹ בִּתְפִלָּה. וּמִי שֶׁמַּזְכִּיר הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּרֵיקָנוּת, שֶׁלֹּא בִּבְרָכָה אוֹ בִּתְפִלָּה, כַּאֲשֶׁר נִשְׁמָתוֹ תֵּצֵא מִמֶּנּוּ עֲתִידִים לְהִפָּרַע מִמֶּנּוּ וְלִנְקֹם מִמֶּנּוּ נְקָמוֹת, שֶׁכָּתוּב כִּי לֹא יְנַקֶּה ה' אֶת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לַשָּׁוְא).

וְשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַהִי בְּרָכָה? הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. מִשּׁוּם שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְצֵאת הַבְּרָכָה לְכָל הָעוֹלָם, וְהַבְּרָכָה לֹא נִמְצֵאת עַל מָקוֹם רֵיק וְלֹא שׁוֹרָה עָלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא.

זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּתוּב (שם א) וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְכָתוּב בַּמָּן (שמות טז) שִׁשֶּׁת יָמִים תִּלְקְטֻהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לֹא יִהְיֶה בּוֹ. כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִמְצָא בּוֹ מְזוֹנוֹת, אֵיזוֹ בְּרָכָה נִמְצֵאת בּוֹ?

אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, כָּל בִּרְכָּאן דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תַּלְיָין. וְתָאנָא, אֲמַאי לָא אִשְׁתְּכַח מָנָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה, מִשּׁוּם דְּהַהוּא יוֹמָא, מִתְּבָרְכָאן מִינֵּיהּ כָּל שִׁיתָּא יוֹמִין עִלָּאִין, וְכָל חַד וְחַד יָהִיב מְזוֹנֵיהּ לְתַתָּא, כָּל חַד בְּיוֹמוֹי, מֵהַהִיא בִּרְכָּה דְּמִתְּבָרְכָאן בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה.

וּבְגִינֵי כַּךְ, מָאן דְּאִיהוּ בְּדַרְגָּא דִּמְהֵימְנוּתָא, בָּעֵי לְסַדְּרָא פָּתוֹרָא, וּלְאַתְקָנָא סְעוּדָתָא בְּלֵילְיָא דְּשַׁבְּתָא, בְּגִין דְּיִתְבָּרֵךְ פָּתוֹרֵיהּ, כָּל אִינּוּן שִׁיתָּא יוֹמִין, דְּהָא בְּהַהוּא זִמְנָא, אִזְדַּמַּן בִּרְכָּה, לְאִתְבָּרְכָא כָּל שִׁיתָּא יוֹמִין דְּשַׁבְּתָא, וּבִרְכָתָא לָא אִשְׁתְּכַח בְּפָתוֹרָא רֵיקָנְיָא. וְעַל כַּךְ, בָּעֵי לְסַדְּרָא פָּתוֹרֵיהּ בְּלֵילְיָא דְּשַׁבְּתָא, בְּנַהֲמֵי וּבִמְזוֹנֵי.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, אֲפִילוּ בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא נָמֵי. רִבִּי

לשון הקודש

אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁלְּמַעְלָה וְשֶׁלְּמַטָּה תְּלוּיוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וְשָׁנִינוּ, לָמָּה לֹא נִמְצָא מָן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי? מִשּׁוּם שֶׁמֵּאוֹתוֹ יוֹם מִתְּבָרְכִים כָּל שֵׁשֶׁת הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נוֹתֵן מְזוֹנוֹ לְמַטָּה, כָּל אֶחָד בְּיוֹמוֹ, מֵאוֹתָהּ בְּרָכָה שֶׁמִּתְבָּרְכִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, מִי שֶׁהוּא בְּדַרְגַּת הָאֱמוּנָה, צָרִיךְ לְסַדֵּר שֻׁלְחָן וּלְתַקֵּן סְעוּדָה בְּלֵיל שַׁבָּת כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרֵךְ שֻׁלְחָנוֹ כָּל אוֹתָם שִׁשָּׁה יָמִים, שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתוֹ זְמַן מִזְדַּמֶּנֶת הַבְּרָכָה לְהִתְבָּרֵךְ כָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַשַּׁבָּת, וְהַבְּרָכָה לֹא נִמְצֵאת בְּשֻׁלְחָן רֵיק, וְעַל כָּךְ צָרִיךְ לְסַדֵּר שֻׁלְחָנוֹ בְּעֶרֶב שַׁבָּת בִּלְחָמִים וּמְזוֹנוֹת.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, אֲפִלּוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת גַּם.

יְהוּדָה אָמַר, בָּעֵי לְאִתְעַנְּגָא בְּהַאי יוֹמָא, וּלְמֵיכַל תְּלַת סְעוּדָתֵי בְּשַׁבְּתָא, בְּגִין דְּיִשְׁתְּכַח שָׂבְעָא וְעִנּוּגָא בְּהַאי יוֹמָא בְּעָלְמָא.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, לְאִזְדַּמְּנָא בִּרְכָתָא בְּאִינּוּן יוֹמִין דִּלְעֵילָּא, דְּמִתְבָּרְכָאן מֵהַאי יוֹמָא. וְהַאי יוֹמָא, מַלְיָא רֵישֵׁיהּ דִּזְעֵיר אַנְפִּין, מִטַּלָּא דְּנָחִית מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא סְתִימָא דְּכֹלָּא, וְאָטִיל לְחַקְלָא דְּתַפּוּחִין קַדִּישִׁין, תְּלַת זִמְנֵי, מִכַּד עָיֵיל שַׁבְּתָא, דְּיִתְבָּרְכוּן כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא.

וְעַל דָּא בָּעֵי בַּר נָשׁ, לְאִתְעַנְּגָא תְּלַת זִמְנִין אִלֵּין, דְּהָא בְּהָא תַלְיָא מְהֵימְנוּתָא דִּלְעֵילָּא, בְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, וּבִזְעֵיר אַפִּין, וּבְחַקְלָא דְּתַפּוּחִין. וּבָעֵי בַּר נָשׁ לְאִתְעַנְּגָא בְּהוּ, וּלְמֵחֱדֵי בְּהוּ. וּמַאן דְּגָרַע סְעוּדָתָא מִנַּיְיהוּ, אַחְזֵי פְּגִימוּתָא לְעֵילָּא וְעוֹנְשֵׁיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ סַגִּי.

לשון הקודש

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, צָרִיךְ לְהִתְעַנֵּג בַּיּוֹם הַזֶּה וְלֶאֱכֹל שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת, כְּדֵי שֶׁיִּמָּצֵאוּ שֹׂבַע וְעֹנֶג בַּיּוֹם הַזֶּה בָּעוֹלָם.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, לְהַזְמִין בְּרָכָה בְּאוֹתָם יָמִים שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁמִּתְבָּרְכִים מִן הַיּוֹם הַזֶּה, וּבַיּוֹם הַזֶּה מָלֵא רֹאשׁוֹ שֶׁל זְעֵיר אַנְפִּין מִטַּל שֶׁנּוֹחֵת מֵהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ הַנִּסְתָּר שֶׁל הַכֹּל, וּמַטִּיל לִשְׂדֵה הַתַּפּוּחִים הַקְּדוֹשִׁים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים מִשֶּׁנִּכְנֶסֶת שַׁבָּת, שֶׁכֻּלָּם יִתְבָּרְכוּ כְּאֶחָד.

וְעַל זֶה צָרִיךְ אָדָם לְהִתְעַנֵּג שְׁלֹשׁ הַפְּעָמִים הַלָּלוּ, שֶׁהֲרֵי בָּזֶה תְּלוּיָה הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה – בָּעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ, וּבִזְעֵיר אַנְפִּין, וּבִשְׂדֵה הַתַּפּוּחִים. וְצָרִיךְ

בְּגִינֵי כַּךְ, בָּעֵי לְסַדְּרָא פָּתוֹרֵיהּ, תְּלַת זִמְנֵי, מִכַּד עָיֵיל שַׁבְּתָא, וְלָא יִשְׁתְּכַח פָּתוֹרֵיהּ רֵיקָנָיָא, וְתִשְׁרֵי בִּרְכָתָא עֲלֵיהּ, כָּל שְׁאַר יוֹמֵי דְשַׁבְּתָא. וּבְהַאי מִלָּה, אַחְזֵי, וְתָלֵי מְהֵימְנוּתָא לְעֵילָא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הַאי מָאן דְּאַשְׁלִים תְּלַת סְעוּדָתֵי בְּשַׁבְּתָא, קָלָא נָפִיק וּמַכְרְזָא עָלֵיהּ, (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ', דָּא סְעוּדָתָא חָדָא, לָקָבֵל עַתִּיקָא קַדִּישָׁא דְכָל קַדִּישִׁין. וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ, דָּא סְעוּדָתָא תְנַיְיָנָא, לָקָבֵל חַקְלָא דְתַפּוּחִין קַדִּישִׁין. וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ, דָּא הוּא שְׁלִימוּ דְאִשְׁתְּלִים בִּזְעֵיר אַפִּין.

וּלְקָבְלַיְיהוּ בָּעֵי לְאַשְׁלְמָא סְעוּדָתֵיהּ, וּבָעֵי לְאִתְעַנְּגָא בְּכֻלְּהוּ סְעוּדָתֵי, וּלְמֵחֱדֵי בְכָל חַד וְחַד מִנַּיְיהוּ, מִשּׁוּם דְּאִיהוּ

לשון הקודש

אָדָם לְהִתְעַנֵּג בָּהֶם וְלִשְׂמֹחַ בָּהֶם. וּמִי שֶׁגּוֹרֵעַ סְעוּדָה מֵהֶם, מַרְאֶה פְּגָם לְמַעְלָה, וְעָנְשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם הַהוּא גָּדוֹל.

מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְסַדֵּר שֻׁלְחָנוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים מִשֶּׁנִּכְנֶסֶת שַׁבָּת, וְלֹא יִמָּצֵא שֻׁלְחָנוֹ רֵיק, וְתִשְׁרֶה עָלָיו הַבְּרָכָה כָּל שְׁאָר יְמוֹת הַשַּׁבָּת, וּבַדָּבָר הַזֶּה מַרְאֶה וְתוֹלֶה אֶת הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, זֶה מִי שֶׁמַּשְׁלִים שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת, קוֹל יוֹצֵא וּמַכְרִיז עָלָיו: (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל ה'. זוֹ סְעוּדָה אַחַת כְּנֶגֶד הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ שֶׁל כָּל הַקְּדוֹשִׁים. וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ – זוֹ סְעוּדָה שְׁנִיָּה כְּנֶגֶד שְׂדֵה הַתַּפּוּחִים הַקְּדוֹשִׁים. וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ – זוֹהִי הַשְּׁלֵמוּת שֶׁהִשְׁתַּלְּמָה בִּזְעֵיר אַנְפִּין.

וּכְנֶגְדָּם צָרִיךְ לְהַשְׁלִים סְעוּדָתוֹ, וְצָרִיךְ לְהִתְעַנֵּג בְּכָל הַסְּעוּדוֹת וְלִשְׂמֹחַ בְּכָל

מְהֵימְנוּתָא שְׁלִימָתָא. וּבְגִין כַּךְ, שַׁבְּתָא אִתְיַקַּר, מִכָּל שְׁאַר זִמְנִין וְחַגִּין, מִשּׁוּם דְּכֹלָּא בֵּיהּ אִשְׁתְּכַח, וְלָא אִשְׁתְּכַח הָכִי בְּכֻלְּהוּ זִמְנֵי וְחַגֵּי. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, בְּגִין כָּךְ, מִשּׁוּם דְּאִשְׁתְּכַח כֹּלָּא בֵּיהּ, אִידְכַּר תְּלַת זִמְנִין. דִּכְתִיב, (בראשית ב) וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי.

רִבִּי אַבָּא, (נ"א רַב הַמְנוּנָא סָבָא) כַּד הָוָה יָתִיב בִּסְעוּדָתָא דְּשַׁבְּתָא, הֲוֵי חַדֵּי, בְּכָל חַד וְחַד, וַהֲוָה אָמַר, דָּא הִיא סְעוּדָתָא קַדִּישָׁא, דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא סְתִימָא דְּכֹלָּא. בִּסְעוּדָתָא אַחֲרָא הָוָה אָמַר, דָּא הִיא סְעוּדָתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֵן בְּכֻלְּהוּ סְעוּדָתֵי, וַהֲוָה חַדֵּי בְּכָל חַד וְחַד. כַּד הָוָה (דף פ"ח ע"ב) אַשְׁלִים סְעוּדָתֵי, אָמַר אַשְׁלִימוּ סְעוּדָתֵי דִּמְהֵימְנוּתָא.

לשון הקודש

אַחַת וְאַחַת מֵהֶן, מִשּׁוּם שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַשַּׁבָּת נִתְכַּבְּדָה מִכָּל שְׁאָר הַזְּמַנִּים וְהַחַגִּים, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל בָּהּ נִמְצָא, וְלֹא נִמְצָא כָּךְ בְּכָל הַזְּמַנִּים וְהַחַגִּים. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מִשּׁוּם כָּךְ, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל נִמְצָא בּוֹ, נִזְכַּר שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי.

רַבִּי אַבָּא (רַב הַמְנוּנָא סָבָא), כְּשֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בִּסְעוּדַת הַשַּׁבָּת, הָיָה שָׂמֵחַ בְּכָל אַחַת וְאַחַת, וְהָיָה אוֹמֵר: זוֹהִי סְעוּדָה קְדוֹשָׁה שֶׁל הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ הַנִּסְתָּר שֶׁל הַכֹּל. בַּסְּעוּדָה הָאַחֶרֶת הָיָה אוֹמֵר: זוֹהִי סְעוּדָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכֵן בְּכָל הַסְּעוּדוֹת. וְהָיָה שָׂמֵחַ בְּכָל אַחַת וְאַחַת. כְּשֶׁהָיָה מַשְׁלִים אֶת הַסְּעוּדוֹת, אוֹמֵר: נַשְׁלִימוּ סְעוּדוֹת הָאֱמוּנָה.

רִבִּי שִׁמְעוֹן, כַּד הֲוָה אָתֵי לִסְעוּדָתָא, הֲוָה אָמַר הָכִי, אַתְקִינוּ סְעוּדָתָא דִּמְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה, אַתְקִינוּ סְעוּדָתָא דְּמַלְכָּא, וַהֲוָה יָתִיב וְחַדֵּי. כַּד אַשְׁלִים סְעוּדָתָא תְּלִיתָאָה, הֲווֹ מַכְרְזֵי עָלֵיהּ, אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ' וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לְאָבוּי, אֵלֵּין סְעוּדָתֵי הֵיךְ מִתְתַּקְּנִין. אָמַר לֵיהּ, לֵילְיָא דְשַׁבְּתָא, כְּתִיב, וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ. בֵּיהּ בְּלֵילְיָא, מִתְבָּרְכָא מַטְרוֹנִיתָא, וְכֻלְּהוּ חֲקַל תַּפּוּחִין, וּמִתְבָּרְכָא פָּתוֹרֵיהּ דְּבַר נָשׁ, וְנִשְׁמְתָא אִתּוֹסְפַת, וְהַהוּא לֵילְיָא, חֶדְוָה דְּמַטְרוֹנִיתָא הֲוֵי. וּבָעֵי בַּר נָשׁ לְמֶחֱדֵי בְּחֶדְוָותָא, וּלְמֵיכַל סְעוּדָתָא דְּמַטְרוֹנִיתָא.

בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא, בִּסְעוּדָתָא תְנַיְיָנָא, כְּתִיב (ישעיה נח)

לשון הקודש

כְּשֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה בָּא לַסְּעוּדָה, הָיָה אוֹמֵר כָּךְ: הִתְקִינוּ סְעוּדָה שֶׁל הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה. הִתְקִינוּ סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ. וְהָיָה יוֹשֵׁב וְשָׂמֵחַ. כְּשֶׁהִשְׁלִים סְעוּדָה שְׁלִישִׁית, הָיוּ מַכְרִיזִים עָלָיו: (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְאָבִיו, אֵיךְ מִתַּקְּנִים אֶת הַסְּעוּדוֹת הַלָּלוּ? אָמַר לוֹ, לֵיל שַׁבָּת כָּתוּב וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ. בּוֹ בַּלַּיְלָה מִתְבָּרֶכֶת הַגְּבִירָה וְכָל שְׂדֵה הַתַּפּוּחִים, וּמִתְבָּרֵךְ שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל אָדָם, וּנְשָׁמָה נוֹסֶפֶת, וְאוֹתוֹ הַלַּיְלָה שִׂמְחַת הַגְּבִירָה הוּא. וְצָרִיךְ אָדָם לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחָה וְלֶאֱכֹל סְעוּדַת הַגְּבִירָה.

בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, בַּסְּעוּדָה הַשְּׁנִיָּה כָּתוּב אָז

אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ'. עַל יְיָ' וַדָּאי. דְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְגַּלְיָא עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, וְכֻלְּהוּ עָלְמִין בְּחֶדְוָותָא, וּשְׁלִימוּ וְחֶדְוָותָא דְעַתִּיקָא עַבְדֵּינָן, וּסְעוּדָתָא דִּילֵיהּ הוּא וַדָּאי.

בִּסְעוּדָתָא תְּלִיתָאָה דְשַׁבְּתָא, כְּתִיב וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ. דָּא הִיא סְעוּדָתָא דִזְעֵיר אַפִּין, דְּהַוֵי בִּשְׁלֵימוּתָא. וְכֻלְּהוּ שִׁיתָּא יוֹמִין, מֵהַהוּא שְׁלִימוּ מִתְבָּרְכָן. וּבָעֵי בַּר נָשׁ לְמֶחֱדֵי בִּסְעוּדָתֵיהּ, וּלְאַשְׁלְמָא אִלֵּין סְעוּדָתֵי, דְּאִינּוּן סְעוּדָתֵי מְהֵימְנוּתָא שְׁלֵימָתָא, דְּזַרְעָא קַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל, דִּי מְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה, דְּהָא דִּילְהוֹן הִיא, וְלָא דְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וּבְגִינֵי כַּךְ אָמַר, (שמות לא) בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

תָּא חֲזֵי, בִּסְעוּדָתֵי אִלֵּין, אִשְׁתְּמוֹדְעוּן יִשְׂרָאֵל,

לשון הקודש

תִּתְעַנַּג עַל ה'. עַל ה' וַדַּאי. שֶׁאוֹתָהּ שָׁעָה נִגְלָה הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ, וְכָל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה, וְהַשְּׁלֵמוּת וְהַחֶדְוָה שֶׁל הָעַתִּיק אָנוּ עוֹשִׂים, וְזוֹהִי סְעוּדָתוֹ וַדַּאי.

בַּסְּעוּדָה הַשְּׁלִישִׁית שֶׁל שַׁבָּת כָּתוּב וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ. זוֹהִי הַסְּעוּדָה שֶׁל זְעֵיר אַנְפִּין שֶׁהוּא בִּשְׁלֵמוּת. וְכָל שֵׁשֶׁת הַיָּמִים מֵאוֹתָהּ שְׁלֵמוּת מִתְבָּרְכִים. וְצָרִיךְ אָדָם לִשְׂמֹחַ בִּסְעוּדָתוֹ וּלְהַשְׁלִים הַסְּעוּדוֹת הַלָּלוּ, שֶׁהֵן סְעוּדוֹת הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה שֶׁל זֶרַע קָדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה הִיא שֶׁלָּהֶם וְלֹא שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר, (שמות לא) בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

בָּא וּרְאֵה, בַּסְּעוּדוֹת הַלָּלוּ נוֹדָעִים

דְּאִינּוּן בְּנֵי מַלְכָּא. דְּאִינּוּן מֵהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, דְּאִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, וּמַאן דְּפָגִים חַד סְעוּדָתָא מִנַּיְיהוּ, אַחְזֵי פְּגִימוּתָא לְעֵילָא, וְאַחְזֵי גַּרְמֵיהּ דְּלָאו מִבְּנֵי מַלְכָּא עִלָּאָה הוּא, דְּלָאו מִבְּנֵי הֵיכָלָא דְּמַלְכָּא הוּא דְּלָאו מִזַּרְעָא קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל הוּא. וְיָהֲבִין עָלֵיהּ חוּמְרָא דִּתְלַת מִלִּין, דִּינָא דְּגֵיהִנָּם וְגוֹ'.

וְתָא חָזֵי, בְּכֻלְּהוּ שְׁאַר זִמְנִין וְחַגִּין, בָּעֵי בַּר נָשׁ לֶחְדֵי, וּלְמֵחְדֵי לְמִסְכְּנֵי. וְאִי הוּא חַדֵּי בִּלְחוֹדוֹי, וְלָא יָהִיב לְמִסְכְּנֵי, עוֹנְשֵׁיהּ סַגִּי, דְּהָא בִּלְחוֹדוֹי חַדֵּי, וְלָא יָהִיב חִדּוּ לְאָחֳרָא. עָלֵיהּ כְּתִיב, (מלאכי ב) וְזֵרִיתִי פֶרֶשׁ עַל פְּנֵיכֶם פֶּרֶשׁ חַגֵּיכֶם. וְאִי אִיהוּ בְּשַׁבָּתָא חַדֵּי, אַף עַל גַּב דְּלָא יָהִיב לְאַחֳרָא, לָא יַהֲבִין עָלֵיהּ עוֹנְשָׁא, כִּשְׁאַר זִמְנִין וְחַגִּין, דִּכְתִיב

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְשֶׁהֵם מֵהֵיכַל הַמֶּלֶךְ וְשֶׁהֵם בְּנֵי הָאֱמוּנָה, וּמִי שֶׁפּוֹגֵם סְעוּדָה אַחַת מֵהֶם, מַרְאֶה פְּגָם לְמַעְלָה, וּמַרְאֶה אֶת עַצְמוֹ שֶׁאֵינוֹ מִבְּנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, שֶׁאֵינוֹ מִבְּנֵי הֵיכַל הַמֶּלֶךְ, וְשֶׁאֵינוֹ מִזֶּרַע קָדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְנוֹתְנִים עָלָיו חֹמֶר שֶׁל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים – דִּין הַגֵּיהִנֹּם וְכוּ'.

וּבְא רְאֵה, בְּכָל שְׁאָר הַזְּמַנִּים וְהַחַגִּים צָרִיךְ אָדָם לִשְׂמֹחַ וּלְשַׂמֵּחַ אֶת הָעֲנִיִּים, וְאִם הוּא שָׂמֵחַ לְבַדּוֹ וְלֹא נוֹתֵן לַעֲנִיִּים – עָנְשׁוֹ רַב, שֶׁהֲרֵי לְבַדּוֹ שָׂמֵחַ, וְלֹא נוֹתֵן שִׂמְחָה לְאַחֵר. עָלָיו כָּתוּב (מלאכי ב) וְזֵרִיתִי פֶרֶשׁ עַל פְּנֵיכֶם פֶּרֶשׁ חַגֵּיכֶם. וְאִם הוּא שָׂמֵחַ בְּשַׁבָּת, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא נוֹתֵן לְאַחֵר – לֹא נוֹתְנִים עָלָיו עֹנֶשׁ כְּבִשְׁאָר

פֶּרֶשׁ חַגֵּיכֶם. פֶּרֶשׁ חַגֵּיכֶם קָאָמַר, וְלֹא פֶּרֶשׁ שַׁבַּתְּכֶם. וּכְתִיב (ישעיה א) חָדְשֵׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שָׂנְאָה נַפְשִׁי. וְאִלּוּ שַׁבָּת לָא קָאָמַר.

וּבְגִינֵי כַּךְ כְּתִיב, בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּמִשּׁוּם דְּכָל מְהֵימְנוּתָא אִשְׁתְּכַח בְּשַׁבָּתָא, יַהֲבִין לֵיהּ לְבַר נָשׁ נִשְׁמָתָא אַחֲרָא, נִשְׁמָתָא עִלָּאָה, נִשְׁמָתָא דְּכָל שְׁלִימוּ בָּהּ, כְּדוּגְמָא דְעָלְמָא דְאָתֵי. וּבְגִינֵי כַּךְ אִקְרֵי שַׁבָּת. מַהוּ שַׁבָּת. שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. שְׁמָא דְאִיהוּ שְׁלִים מִכָּל סִטְרוֹי.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, וַדַּאי כַּךְ הוּא. וַוי לֵיהּ לְבַר נָשׁ, דְּלָא אַשְׁלִים חֶדְוָותָא דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא. וּמַאן חֶדְוָותָא דִּילֵיהּ. אִלֵּין תְּלַת סְעוּדָתֵי מְהֵימְנוּתָא. סְעוּדָתֵי דְאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב כְּלִילָן

לשון הקודש

הַזְּמַנִּים וְהַחַגִּים, שֶׁכָּתוּב פֶּרֶשׁ חַגֵּיכֶם. אָמַר פֶּרֶשׁ חַגֵּיכֶם, וְלֹא פֶּרֶשׁ שַׁבַּתְּכֶם. וְכָתוּב (ישעיה א) חָדְשֵׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שָׂנְאָה נַפְשִׁי. וְאִלּוּ שַׁבָּת לֹא אָמַר.

וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל הָאֱמוּנָה נִמְצֵאת בְּשַׁבָּת, נוֹתְנִים לָאָדָם נְשָׁמָה אַחֶרֶת, נְשָׁמָה עֶלְיוֹנָה, נְשָׁמָה שֶׁכָּל הַשְּׁלֵמוּת בָּהּ, כְּדֻגְמַת הָעוֹלָם הַבָּא. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרֵאת שַׁבָּת. מַה זֶּה שַׁבָּת? שֵׁם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֵׁם שֶׁהוּא שָׁלֵם מִכָּל צְדָדָיו. **אָמַר** רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי כָּךְ הוּא. אוֹי לָאָדָם שֶׁלֹּא מַשְׁלִים אֶת שִׂמְחַה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. וּמַהִי שִׂמְחָתוֹ? אֵלּוּ שְׁלֹשׁ הַסְּעוּדוֹת שֶׁל הָאֱמוּנָה, סְעוּדוֹת שֶׁאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב כְּלוּלִים בָּהֶם,

בְּהוּ. וְכֻלְּהוּ חֲדוּ עַל חֲדוּ מְהֵימְנוּתָא שְׁלִימוּתָא, מִכָּל סִטְרוֹי.

תָּאנָא, בַּהֲדֵין יוֹמָא מִתְעַטְּרָן אֲבָהָן, וְכָל בְּנִין יַנְקִין, מַה דְּלָאו הָכִי בְּכָל שְׁאַר חַגִּין וּזְמָנִין. בַּהֲדֵין יוֹמָא, חַיָּיבַיָּא דְּגֵיהִנָּם נַיְיחִין. בַּהֲדֵין יוֹמָא, כָּל דִּינִין אִתְכַּפְיָין, וְלָא מִתְעָרִין בְּעָלְמָא. בַּהֲדֵין יוֹמָא אוֹרַיְיתָא מִתְעַטְּרָא בְּעִטְרִין שְׁלִימִין. בַּהֲדֵין יוֹמָא, חֶדְוָותָא וְתַפְּנוּקָא אִשְׁתְּמַע, בְּמָאתָן וְחַמְשִׁין עָלְמִין.

תָּא חֲזֵי, בְּכָל שִׁיתָּא יוֹמֵי דְשַׁבְּתָא, כַּד מָטָא שַׁעֲתָא דִּצְלוֹתָא דְמִנְחָה, דִּינָא תַּקִּיפָא שַׁלְטָא, וְכָל דִּינִין מִתְעָרִין. אֲבָל בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא, כַּד מָטָא עִדָּן דִּצְלוֹתָא דְמִנְחָה, רַעֲוָא דְרַעֲוִין אִשְׁתְּכַח, וְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא גַּלְיָא רָצוֹן דִּילֵיהּ, וְכָל דִּינִין מִתְכַּפְיָין, וּמִשְׁתְּכַח רְעוּתָא וְחֵדוּ בְּכֹלָּא.

לשון הקודש

וְכֻלָּם שִׂמְחָה עַל שִׂמְחָה, אֱמוּנָה שְׁלֵמָה מִכָּל צִדָּדָיו.

שָׁנִינוּ, בַּיּוֹם הַזֶּה מִתְעַטְּרִים הָאָבוֹת, וְכָל הַבָּנִים יוֹנְקִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּכָל שְׁאָר הַחַגִּים וְהַזְּמַנִּים. בַּיּוֹם הַזֶּה רִשְׁעֵי הַגֵּיהִנֹּם נָחִים. בַּיּוֹם הַזֶּה כָּל הַדִּינִים נִכְפִּים וְלֹא מִתְעוֹרְרִים בָּעוֹלָם. בַּיּוֹם הַזֶּה הַתּוֹרָה מִתְעַטֶּרֶת בַּעֲטָרוֹת שְׁלֵמוֹת. בַּיּוֹם הַזֶּה שִׂמְחָה וְתַפְּנוּק נִשְׁמָעִים בְּמָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים עוֹלָמוֹת.

בֹּא וּרְאֵה, בְּכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַשַּׁבָּת, כְּשֶׁמַּגִּיעָה שְׁעַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, הַדִּין הַקָּשֶׁה שׁוֹלֵט וְכָל הַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים, אֲבָל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כְּשֶׁמַּגִּיעַ זְמַן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, נִמְצָא רְצוֹן הָרְצוֹנוֹת, וְהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ מְגַלֶּה רְצוֹנוֹ, וְכָל הַדִּינִים נִכְפִּים,

וּבְהַאי רָצוֹן, אִסְתַּלָּק מֹשֶׁה, נְבִיאָה מְהֵימְנָא קַדִּישָׁא מֵעָלְמָא. בְּגִין לְמִנְדַּע, דְּלָא בְּדִינָא אִסְתַּלָּק, וְהַהִיא שַׁעֲתָא (דף פ"ט ע"א) בְּרָצוֹן דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא נָפַק נִשְׁמָתֵיהּ, וְאִתְטַמַּר בֵּיהּ. בְּגִין כַּךְ, (דברים לד) וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבֻרָתוֹ כְּתִיב. מַה עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, טְמִירָא מִכָּל טְמִירִין, וְלָא יַדְעִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין. אוֹף הָכָא, הַאי נִשְׁמָתָא דְּאִתְטַמַּר בְּהַאי רָצוֹן, דְּאִתְגַּלְיָא בְּשַׁעֲתָא דְּצִלּוֹתָא דְּמִנְחָה דְּשַׁבְּתָא, כְּתִיב וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבֻרָתוֹ וְהוּא טָמִיר מִכָּל טְמִירִין דְּעָלְמָא, וְדִינָא לָא שַׁלְטָא בֵּיהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמֹשֶׁה.

תָּאנָא, בְּהַאי יוֹמָא, דְּאוֹרַיְיתָא מִתְעַטְּרָא בֵּיהּ, מִתְעַטְּרָא בְּכֹלָּא, בְּכָל אִינּוּן פִּקּוּדִין בְּכָל אִינּוּן גְּזֵרִין וְעוֹנָשִׁין, בְּשִׁבְעִין עֲנָפִין דִּנְהוֹרָא, דְּזָהֲרִין

לשון הקודש

וְנִמְצָא רָצוֹן וְשִׂמְחָה בַּכֹּל.

וּבְרָצוֹן הַזֶּה הִסְתַּלֵּק מֹשֶׁה, הַנָּבִיא הַנֶּאֱמָן הַקָּדוֹשׁ מִן הָעוֹלָם, כְּדֵי לְהוֹדִיעַ שֶׁלֹּא בְּדִין הִסְתַּלֵּק, וְאוֹתָהּ שָׁעָה בְּרָצוֹן שֶׁל הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ יָצְאָה נִשְׁמָתוֹ וְנִטְמְנָה בּוֹ. מִשּׁוּם כָּךְ וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קִבְרָתוֹ כָּתוּב. מָה הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ טָמִיר שֶׁל כָּל הַטְּמִירִים, וְלֹא יוֹדְעִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים – אַף כָּאן נִשְׁמָה זוֹ שֶׁנִּטְמְנָה בָּרָצוֹן הַזֶּה שֶׁהִתְגַּלָּה בִּשְׁעַת תְּפִלַּת מִנְחַת הַשַּׁבָּת, כָּתוּב וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קִבְרָתוֹ, וְהוּא טָמִיר מִכָּל הַטְּמִירִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְהַדִּין לֹא שׁוֹלֵט בּוֹ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה!

שָׁנִינוּ, בַּיּוֹם הַזֶּה שֶׁהַתּוֹרָה מִתְעַטֶּרֶת בּוֹ, מִתְעַטֶּרֶת בַּכֹּל, בְּכָל אוֹתָן מִצְוֹת, בְּכָל אוֹתָן גְּזֵרוֹת וְעֹנָשִׁים, בְּשִׁבְעִים עֲנָפִים שֶׁל אוֹר שֶׁזּוֹהֲרִים מִכָּל צַד וְצַד.

מִכָּל סִטְרָא וְסִטְרָא. מָאן חָמֵי, עֲנָפִין דְּנָפְקִין מִכָּל עֲנָפָא וַעֲנָפָא, חֲמִשָּׁא קַיְימִין בְּגוֹ אִילָנָא, כֻּלְּהוּ אַנְפִּין בְּהוּ אֲחִידָן. מָאן חָמֵי, אִינּוּן תַּרְעִין דְּמִתְפַּתְּחָן בְּכָל סְטָר וּסְטָר, כֻּלְּהוּ מִזְדַּהֲרִין וְנַהֲרִין, בְּהַהוּא נְהוֹרָא דְנָפִיק וְלָא פָּסִק.

קָל כְּרוֹזָא נָפִיק, אִתְעָרוּ קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין, אִתְעָרוּ עַמָּא קַדִּישָׁא, דְּאִתְבַּחַר לְעֵילָא וְתַתָּא. אִתְעָרוּ חֶדְוָותָא לְקַדְמוּת מָאֲרֵיכוֹן. אִתְעָרוּ בְּחֶדְוָותָא שְׁלֵימָתָא. אִזְדַּמְּנוּ בִּתְלַת חֶדְוָון, דִּתְלַת אֲבָהָן. אִזְדַּמְּנוּ לְקַדְמוּת מְהֵימְנוּתָא, דְּחֶדְוָוה דְכָל חֶדְוָותָא. זַכָּאָה חוּלְקֵכוֹן, יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין, בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. דָּא הוּא יָרוּתָא לְכוֹן, מִכָּל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְעַל דָּא כְתִיב, בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

מִי רָאָה הָעֲנָפִים שֶׁיּוֹצְאִים מִכָּל עָנָף וְעָנָף, חֲמִשָּׁה עוֹמְדִים בְּתוֹךְ הָאִילָן, וְכָל הַפָּנִים אֲחוּזִים בָּהֶם? מִי רָאָה אוֹתָם שְׁעָרִים שֶׁנִּפְתָּחִים בְּכָל צַד וְצַד, וְכֻלָּם זוֹהֲרִים וּמְאִירִים בְּאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁיּוֹצֵא וְלֹא פוֹסֵק?

קוֹל הַכְּרוֹז יוֹצֵא: הִתְעוֹרְרוּ קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, הִתְעוֹרְרוּ הָעָם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּבְחַר לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, עוֹרְרוּ שִׂמְחָה כְּנֶגֶד רִבּוֹנְכֶם, הִתְעוֹרְרוּ בְּשִׂמְחָה שְׁלֵמָה, הִזְדַּמְּנוּ לְשָׁלֹשׁ שְׂמָחוֹת שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, הִזְדַּמְּנוּ לִקְרַאת הָאֱמוּנָה שֶׁל שִׂמְחַת כָּל הַשְּׂמָחוֹת. אַשְׁרֵי חֶלְקְכֶם, יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים, בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא! זוֹהִי יְרֻשָּׁה לָכֶם מִכָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְעַל זֶה כָּתוּב בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

אָמַר ר׳ יְהוּדָה, הָכִי הוּא וַדָּאי. וְעַל דָּא כְּתִיב זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ וּכְתִיב (ויקרא יט) קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְיָ׳. וּכְתִיב, (ישעיה נח) וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג לִקְדוֹשׁ יְיָ׳ מְכוּבָּד.

תָּאנָא, בְּהַאי יוֹמָא, כָּל נִשְׁמָתֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, מִתְעַדְּנִין בְּתַפְנוּקֵי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין. וְרוּחָא חָדָא מֵעִנּוּגָא דְהַהוּא עַתִּיקָא קַדִּישָׁא מִתְפַּשְׁטָא (הַהוּא מִתְפַּשֵּׁט) בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין, וְסַלְקָא וְנַחְתָּא, וּמִתְפַּשְׁטָא לְכֻלְּהוּ בְּנֵי קַדִּישִׁין, לְכֻלְּהוּ נְטוּרֵי אוֹרַיְיתָא, וְנַיְיחִין בְּנַיְיחָא שְׁלִים, מִתְנַשֵּׁי מִכֻּלְּהוּ, כָּל רוּגְזִין, כָּל דִּינִין, וְכָל פּוּלְחָנִין קָשִׁין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה יד) בְּיוֹם הִנִּיחַ יְיָ׳ לְךָ מֵעָצְבְּךָ וּמִרָּגְזְךָ וּמִן הָעֲבוֹדָה הַקָּשָׁה.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּךְ הוּא וַדַּאי. וְעַל זֶה כָּתוּב זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, וְכָתוּב (ויקרא יט) קְדֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה׳. וְכָתוּב (ישעיה נח) וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג לִקְדוֹשׁ ה׳ מְכֻבָּד.

שְׁנִינוּ, בַּיּוֹם הַזֶּה כָּל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים מִתְעַדְּנִים בְּתַפְנוּקֵי הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ, נִסְתָּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, וְרוּחַ אַחַת מֵהָעֹנֶג שֶׁל אוֹתוֹ הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ מִתְפַּשֶּׁטֶת (הַהוּא מִתְפַּשֵּׁט) בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְעוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, וּמִתְפַּשֶּׁטֶת לְכָל הַבָּנִים הַקְּדוֹשִׁים לְכָל שׁוֹמְרֵי הַתּוֹרָה, וְנָחִים בִּמְנוּחָה שְׁלֵמָה, נִשְׁכָּחִים מִכֻּלָּם כָּל הָרְגָזִים, כָּל הַדִּינִים וְכָל הָעֲבוֹדוֹת הַקָּשׁוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם יד) בְּיוֹם הָנִיחַ ה׳ לְךָ מֵעָצְבְּךָ וּמִרָּגְזְךָ וּמִן הָעֲבֹדָה הַקָּשָׁה.

בְּגִינֵי כַּךְ, שֶׁקִּיל שַׁבְּתָא לְקַבֵּל אוֹרַיְיתָא, וְכָל דְּנָטִיר שַׁבְּתָא, כְּאִילּוּ נָטִיר אוֹרַיְיתָא כֻּלָּא. וּכְתִיב (ישעיה נו) **אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת וּבֶן אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ שׁוֹמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ וְשׁוֹמֵר יָדוֹ מֵעֲשׂוֹת כָּל רָע. אִשְׁתְּמַע, דְּמַאן דְּנָטִיר שַׁבָּת, כְּמַאן דְּנָטִיר אוֹרַיְיתָא כֻּלָּא.**

רַבִּי יוּדָאי שָׁאִיל לֵיהּ לְרַ' שִׁמְעוֹן, יוֹמָא חַד דְּאַעְרַע עִמֵּיהּ בְּאָרְחָא, אָמַר לֵיהּ, ר', הָא כְּתִיב (ס"א בְּפָרַשְׁתָּא דְשַׁבָּת) **בְּפַרְשְׁתָּא דָא שַׁבָּת, דְּאָמַר יְשַׁעְיָה, דִּכְתִיב,** (ישעיה נו) **כֹּה אָמַר יְיָ' לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי וְגוֹ', וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי וְגוֹ'. מַה קָּא מַיְירֵי.**

אָמַר לֵיהּ, קַפּוּטְקָאָה, חֲמָרָךְ קִטְרֵי בְטִיפְסָא, וּנְחִית, דְּמִלָּה דְאוֹרַיְיתָא בָּעֵי צָחוּתָא. אוֹ

לשון הקודש

מִשּׁוּם כָּךְ שֶׁקּוּלָה שַׁבָּת כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה, וְכָל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּאִלּוּ שׁוֹמֵר אֶת כָּל הַתּוֹרָה. וְכָתוּב (ישעיה נו) אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת וּבֶן אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ שׁוֹמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ וְשׁוֹמֵר יָדוֹ מֵעֲשׂוֹת כָּל רָע. נִשְׁמָע, שֶׁמִּי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַשַּׁבָּת כְּמִי שֶׁשּׁוֹמֵר כָּל הַתּוֹרָה.

רַבִּי יוּדַאי שָׁאַל אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן יוֹם אֶחָד שֶׁנִּפְגַּשׁ עִמּוֹ בַּדֶּרֶךְ, אָמַר לוֹ, רַבִּי, הֲרֵי כָּתוּב (בְּפָרַשַׁת הַשַּׁבָּת) בְּפָרָשָׁה זוֹ שַׁבָּת שֶׁאָמַר יְשַׁעְיָה, שֶׁכָּתוּב כֹּה אָמַר ה' לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי וְגוֹ', וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי וְגוֹ'. מַה זֶּה אוֹמֵר?

אָמַר לוֹ, קַפּוּטְקָאִי, קְשֹׁר אֶת חֲמוֹרְךָ בַּגְּדֵר וְרֵד, שֶׁדִּבַּר תּוֹרָה צָרִיךְ צַחוּת, אוֹ

אַפְּכֵי לַאֲחוֹרָךְ, וְזִיל אֲבַתְרָאי, וּתְכַוֵּון לִבָּךְ. אָמַר לֵיהּ, בְּגִינֵיהּ דְּמוֹר עֲבִידְנָא אָרְחָא, וּבַתְרֵיהּ דְּמוֹר אֶסְתָּכֵּל בִּשְׁכִינְתָּא.

אָמַר לֵיהּ, תָּא חֲזֵי, מִלָּה דָּא הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, וְלָא פְּרִישׁוּ מִלָּה. כֹּה אָמַר יְיָ׳ לַסָּרִיסִים. מָאן סָרִיסִים. אִלֵּין אִינּוּן חַבְרַיָּיא, דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וּמְסָרְסֵי גַּרְמַיְיהוּ כָּל שִׁיתָּא יוֹמִין דְּשַׁבְּתָא, וְלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא, וּבְלֵילְיָא דְשַׁבְּתָא מְזָרְזֵי גַּרְמַיְיהוּ בְּזִוּוּגָא דִלְהוֹן, מִשּׁוּם דְּיַדְעֵי רָזָא עִלָּאָה, בְּשַׁעֲתָא דְמַטְרוֹנִיתָא אִזְדַּוְּוּגַת בְּמַלְכָּא.

וְאִינּוּן חַבְרַיָּיא דְּיַדְעִין רָזָא דָא, מְכַוְּונִין לִבַּיְיהוּ לִמְהֵימָנוּתָא דְמָארֵיהוֹן וּמִתְבָּרְכָאן בְּאִיבָּא דְּמְעֵיהוֹן בְּהַהוּא לֵילְיָא. וְדָא הוּא דִכְתִיב, אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (בראשית לז) וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדָּבָר.

לשון הקודש

הַפֵּךְ לַאֲחוֹרֶיךָ וְלֵךְ אַחֲרַי וּתְכַוֵּן לִבְּךָ. אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם מוֹרִי עָשִׂיתִי אֶת הַדֶּרֶךְ, וְאַחֲרֵי מוֹרִי אֶסְתַּכֵּל בַּשְּׁכִינָה.

אָמַר לוֹ, בֹּא וּרְאֵה, דָּבָר זֶה הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים וְלֹא פֵּרְשׁוּ דָּבָר. כֹּה אָמַר ה׳ לַסָּרִיסִים, מִי הֵם הַסָּרִיסִים? אֵלּוּ הֵם הַחֲבֵרִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וּמְסָרְסִים עַצְמָם כָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַשַּׁבָּת וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וּבְלֵיל הַשַּׁבָּת מְזָרְזִים אֶת עַצְמָם בְּזִוּוּגָם מִשּׁוּם שֶׁיּוֹדְעִים הַסּוֹד הָעֶלְיוֹן בְּשָׁעָה שֶׁהַגְּבִירָה מִזְדַּוֶּגֶת בַּמֶּלֶךְ. **וְאוֹתָם** חֲבֵרִים שֶׁיּוֹדְעִים סוֹד זֶה, מְכַוְּנִים לִבָּם לֶאֱמוּנַת רִבּוֹנָם, וּמִתְבָּרְכִים בִּפְרִי מְעֵיהֶם בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה.

וְאִקְּרוּן סָרִיסִים וַדַּאי, בְּגִין לְחַכָּאָה לְשַׁבְּתָא לְאַשְׁכְּחָא רַעֲוָא דְּמָארֵיהוֹן, דִּכְתִיב וּבָחֲרוּ בַּאֲשֶׁר חָפָצְתִּי. מָאי בַּאֲשֶׁר חָפָצְתִּי. דָּא זִוּוּגָא דְּמַטְרוֹנִיתָא. וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי, כֹּלָּא חַד, בִּבְרִיתִי סְתָם. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמַאן דְּאִתְקַדַּשׁ בְּקִדּוּשָׁה דָא, וְיָדַע רָזָא דָא.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל (דף פ"ט ע"ב) מְלַאכְתֶּךָ וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיְיָ' אֱלֹהֶיךָ וְגו', כָּל מְלַאכְתֶּךָ, בְּאִינּוּן שִׁיתָּא יוֹמֵי עֲבִידְתַּיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא וּבְגִין הַאי מִלָּה. לָא מִזְּדַּוְּוּגֵי חַבְרַיָּיא, בַּר בְּזִמְנָא דְּלָא יִשְׁתְּכַּח מֵעֲבִידְתַּיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא, אֶלָּא עֲבִידְתֵּיה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּמַאי עֲבִידְתֵּיה. זִוּוּגָא דְּמַטְרוֹנִיתָא, לְאַפָּקָא נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין לְעָלְמָא.

לשון הקודש

וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדָּבָר.

וְנִקְרָאִים סָרִיסִים וַדַּאי, בִּשְׁבִיל לְחַכּוֹת לְשַׁבָּת לִמְצֹא אֶת רְצוֹן רִבּוֹנָם, שֶׁכָּתוּב וּבָחֲרוּ בַּאֲשֶׁר חָפָצְתִּי. מַה זֶּה בַּאֲשֶׁר חָפָצְתִּי? זֶה זִוּוּג הַגְּבִירָה. וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי, הַכֹּל אֶחָד. בִּבְרִיתִי סְתָם. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמִּתְקַדֵּשׁ בַּקְּדֻשָּׁה הַזּוֹ וְיוֹדֵעַ הַסּוֹד הַזֶּה.

בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַה' אֱלֹהֶיךָ וְגו'. כָּל מְלַאכְתֶּךָ – בְּאוֹתָם שֵׁשֶׁת הַיָּמִים מְלֶאכֶת בְּנֵי הָאָדָם, וּמִשּׁוּם הַדָּבָר הַזֶּה לֹא מִזְּדַּוְּגִים הַחֲבֵרִים, רַק בִּזְמַן שֶׁלֹּא נִמְצָא מִמַּעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם, אֶלָּא מַעֲשֵׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמַה מַּעֲשֵׂהוּ? זִוּוּג הַגְּבִירָה לְהוֹצִיא נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת לָעוֹלָם.

וּבְגִין כָּךְ, בְּהַאי לֵילְיָא חַבְרַיָּיא מִתְקַדְּשֵׁי בִּקְדוּשָׁה דְּמָארֵיהוֹן, וּמְכַוְּוֹנֵי לְבַיְּיהוּ, וְנַפְקֵי בְּנֵי מַעֲלֵי, בְּנִין קַדִּישִׁין, דְּלָא סָטָאן לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, בְּנִין דְּמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא. וְעַל אִלֵּין כְּתִיב, (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ׳ אֱלֹהֵיכֶם, לַיְיָ׳ אֱלֹהֵיכֶם וַדַּאי. בְּגִין דְּאִלֵּין אִקְרוּן בְּנִין דִּילֵיהּ, בְּנִין לְמַלְכָּא וּלְמַטְרוֹנִיתָא.

וְהָא דַּעְתַּיְיהוּ דְּחַבְרַיָּיא דְּיַדְעִין רָזָא דָא, בְּדָא מִתְדַּבְּקָן. וּבְגִין כַּךְ אִקְרוּן בְּנִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהָנֵי אִינּוּן דְּעָלְמָא מִתְקַיְּימָא בְּגִינַיְיהוּ. וְכַד סָלִיק עָלְמָא בְּדִינָא, אִסְתָּכַּל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאִינּוּן בְּנוֹי, וּמְרַחֵם עַל עָלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (ירמיה ב) כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת. זֶרַע אֱמֶת וַדַּאי. מַהוּ אֱמֶת. עִזְקָא קַדִּישָׁא שְׁלִימָתָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. (אֱמֶת דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) וְכֹלָּא חַד. וּבְגִינֵי כַּךְ, זֶרַע אֱמֶת וַדַּאי.

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ בַּלַּיְלָה הַזֶּה הַחֲבֵרִים מִתְקַדְּשִׁים בִּקְדֻשַּׁת רִבּוֹנָם וּמְכַוְּנִים לִבָּם, וְיוֹצְאִים בָּנִים מְעֻלִּים, בָּנִים קְדוֹשִׁים, שֶׁלֹּא סוֹטִים יָמִינָה וּשְׂמֹאלָה, בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה, וְעַל אֵלֶּה כָּתוּב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה׳ אֱלֹהֵיכֶם. לַה׳ אֱלֹהֵיכֶם וַדַּאי. מִשּׁוּם שֶׁאֵלֶּה נִקְרָאִים בָּנִים שֶׁלּוֹ, בָּנִים לַמֶּלֶךְ וְלַגְּבִירָה.

וְזוֹ דַּעַת הַחֲבֵרִים שֶׁיּוֹדְעִים סוֹד זֶה, בָּזֶה נִדְבָּקִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָאִים בָּנִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. וְאֵלֶּה הֵם שֶׁהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בִּשְׁבִילָם. וּכְשֶׁעוֹלֶה הָעוֹלָם בְּדִין, מִסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּבָּנִים הַלָּלוּ וּמְרַחֵם עַל הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כָּתוּב כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת. זֶרַע אֱמֶת וַדַּאי. מַה זֶּה אֱמֶת? טַבַּעַת קְדוֹשָׁה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מיכה

אָמַר לֵיהּ ר' יוּדָאי, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְשַׁדַּרְנִי הָכָא, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא, דְּהָא מִלָּה דָא שְׁמַעְנָא מִפּוּמָךְ. בָּכָה רִבִּי יוּדָאי. אָמַר לֵיהּ ר' שִׁמְעוֹן, אֲמַאי קָא בָכִית. אָמַר לֵיהּ, בָּכֵינָא, דַּאֲמֵינָא דְוַוי לְאִינּוּן בְּנֵי עָלְמָא, דְּאָרְחֵיהוֹן כִּבְעִירֵי, וְלָא יַדְעֵי וְלָא מִסְתַּכְּלֵי, דְּטָב לוֹן דְּלָא אִתְבְּרִיאוּ. וַוי לְעָלְמָא כַּד יִפּוּק מֹר מִנֵּיהּ, דְּמַאן יְכִיל לְגַלָּאָה רָזִין, וּמַאן יִנְדַּע לוֹן, וּמַאן יִסְתָּכַּל בְּאָרְחֵי אוֹרַיְיתָא.

אָמַר לֵיהּ, חַיֶּיךָ, לֵית עָלְמָא אֶלָּא לְאִינּוּן חַבְרַיָּיא, דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא וְיַדְעִין סְתִימֵי אוֹרַיְיתָא. וַדַּאי בִּקְשׁוֹט גָּזְרוּ חַבְרַיָּיא עַל עַמָּא דְאַרְעָא, דְּמִחַבְּלִין אָרְחַיְיהוּ, וְלָא יַדְעִין בֵּין יְמִינָא לִשְׂמָאלָא, דְּהָא אִינּוּן כִּבְעִירֵי, דְּיֵאוֹת לְמֶעְבַּד בְּהוּ דִינָא, אֲפִילוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וְעַל בְּנַיְיהוּ כְּתִיב, (הושע

לשון הקודש

ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. (אֱמֶת זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא) וְהַכֹּל אֶחָד. וּמִשּׁוּם כָּךְ זֶרַע אֱמֶת וַדַּאי. **אָמַר** לוֹ רַבִּי יוּדַאי, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁשְּׁלָחַנִי לְכָאן. בָּרוּךְ הָרַחֲמָן, שֶׁהֲרֵי דָּבָר זֶה שָׁמַעְתִּי מִפִּיךָ. בָּכָה רַבִּי יוּדַאי. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, לָמָּה בָּכִיתָ? אָמַר לוֹ, בָּכִיתִי, שֶׁאָמַרְתִּי אוֹי לְאוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁדַּרְכֵּיהֶם כַּבְּהֵמוֹת וְלֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים, שֶׁטּוֹב לָהֶם שֶׁלֹּא נִבְרְאוּ. אוֹי לָעוֹלָם כְּשֶׁיָּצָא מוֹרֵנוּ מִמֶּנּוּ, שֶׁמִּי יָכוֹל לְגַלּוֹת סוֹדוֹת, וּמִי יוֹדֵעַ אוֹתָם, וּמִי יִסְתַּכֵּל בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה?

אָמַר לוֹ, חַיֶּיךָ, אֵין עוֹלָם אֶלָּא לְאוֹתָם חֲבֵרִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְיוֹדְעִים נִסְתְּרוֹת הַתּוֹרָה. וַדַּאי בֶּאֱמֶת גָּזְרוּ הַחֲבֵרִים עַל עַמֵּי הָאֲרָצוֹת שֶׁמַּשְׁחִיתִים דַּרְכָּם וְלֹא יוֹדְעִים בֵּין יָמִין לִשְׂמֹאל, שֶׁהֲרֵי הֵם כִּבְהֵמוֹת שֶׁנָּאֶה לַעֲשׂוֹת בָּהֶם

ב) כִּי בְנֵי זְנוּנִים הֵמָּה, בְּנֵי זְנוּנִים מַמָּשׁ.

אָמַר לֵיהּ, ר', הַאי קְרָא בָּעֵי לְאִתְיַישְׁבָא בְּאָרְחוֹי. כְּתִיב (ישעיה נו) וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמוֹתַי יָד וָשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֵּן לוֹ. אֶתֵּן לָהֶם מִיבְעֵי לֵיהּ, מַהוּ אֶתֵּן לוֹ.

אָמַר לֵיהּ, תָּא חֲזֵי, וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי, מַהוּ בֵּיתִי. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (במדבר יב) בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. (שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִקְּרֵי בַּיִת) וּבְחוֹמוֹתַי, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה סב) עַל חוֹמוֹתַיִךְ יְרוּשָׁלִַם הִפְקַדְתִּי שׁוֹמְרִים יָד וָשֵׁם, כְּלוֹמַר דְּיִשְׂרָאֵל נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין מִדּוּכְתָּא דָא. וְהַהוּא יַד, חוּלָּק בְּאַשְׁלָמוּתָא. טַב, מַלְיָא מִבְּנִין וּמִבְּנָתָן. שֵׁם עוֹלָם אֶתֵּן לוֹ, לְהַהוּא חוּלָּק שְׁלִים. אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת לְדָרֵי דָרִין. דָּבָר אַחֵר

לשון הקודש

דִּין אֲפִלּוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וְעַל בְּנֵיהֶם כָּתוּב (הושע ב) כִּי בְנֵי זְנוּנִים הֵמָּה. בְּנֵי זְנוּנִים מַמָּשׁ.

אָמַר לוֹ, רַבִּי, פָּסוּק זֶה צָרִיךְ לְהִתְיַשֵּׁב בְּדַרְכּוֹ. כָּתוּב וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֵּן לוֹ. אֶתֵּן לָהֶם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה אֶתֵּן לוֹ?

אָמַר לוֹ, בֹּא וּרְאֵה, וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי, מַה זֶּה בְּבֵיתִי? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יב) בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. (שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא בַּיִת) וּבְחוֹמֹתַי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סב) עַל חוֹמֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַם הִפְקַדְתִּי שֹׁמְרִים. יָד וָשֵׁם, כְּלוֹמַר, שֶׁיֵּצְאוּ נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת מִמָּקוֹם זֶה. וְאוֹתָהּ יָד, חֵלֶק הַשְּׁלֵמוּת, טוֹב מָלֵא מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת. שֵׁם עוֹלָם אֶתֵּן לוֹ, לְאוֹתוֹ חֵלֶק שָׁלֵם, אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת לְדוֹרֵי דוֹרוֹת. דָּבָר אַחֵר אֶתֵּן לוֹ –

אֶתֵּן לוֹ לְהַהוּא דְיָדַע רָזָא דְמִלָּה, וְיִתְכַּוֵּון בְּמָה דְבָעֵי לְכַוְּונָא.

תּוּ אָמַר ר' שִׁמְעוֹן, כְּתִיב, (שמות לה) לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. מַאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּלָא אִתְחֲזֵי דִינָא בְהַאי יוֹמָא. וְאִי תֵּימָא הָא לַגָּבוֹהַּ סַלְקָא. בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם קָאָמַר, וְלָא לַגָּבוֹהַּ. וְהַהוּא דְסַלְקָא לַגָּבוֹהַּ, לְאַכְפְּיָא לְדִינָא אַחֲרָא סַלְקָא. דְּתָנֵינָן, אִית אֵשָׁא אָכְלָא אֵשָׁא. וְאֶשָּׁא דְמַדְבְּחָא, אָכְלָא אֵשָׁא אַחֲרָא.

וּבְגִינֵי כַּךְ, אִתְגַּלְיָא עַתִּיקָא קַדִּישָׁא בְהַאי יוֹמָא, מִכָּל שְׁאַר יוֹמִין. וּבְזִמְנָא דְאִתְגַּלְיָא עַתִּיקָא, לָא אִתְחֲזֵי דִינָא כְלָל. וְכָל עִלָּאִין וְתַתָּאִין מִשְׁתַּכְּחִין בְּחֶדְוָותָא שְׁלֵימָתָא, וְדִינָא לָא שַׁלְטָא.

תָּאנָא, כְּתִיב (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ' אֶת

לשון הקודש

לְאוֹתוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ סוֹד הַדָּבָר וְיִתְכַּוֵּן בְּמַה שֶׁצָּרִיךְ לְכַוֵּן.

עוֹד אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. מָה הַטַּעַם? כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵרָאֶה דִּין בַּיּוֹם הַזֶּה. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי לְגָבוֹהַּ עוֹלֶה? בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם אָמַר, וְלֹא לְגָבוֹהַּ. וְאוֹתוֹ שֶׁעוֹלֶה לְגָבוֹהַּ, עוֹלֶה לִכְפּוֹת דִּין אַחֵר. שֶׁשָּׁנִינוּ, יֵשׁ אֵשׁ אוֹכֵל אֵשׁ, וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ אוֹכֵל אֵשׁ אַחֵר.

וּמִשּׁוּם כָּךְ מִתְגַּלֶּה הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה מִכָּל שְׁאָר הַיָּמִים. וּבִזְמַן שֶׁמִּתְגַּלֶּה הָעַתִּיק, לֹא נִרְאֶה דִּין כְּלָל, וְכָל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים נִמְצָאִים בְּשִׂמְחָה שְׁלֵמָה, וְהַדִּין לֹא שׁוֹלֵט.

שָׁנִינוּ, כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת

הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. שֵׁשֶׁת יָמִים וַדַּאי, וְלָא בְּשִׁשֶּׁת. וְהָנֵי יוֹמִין קַדִּישִׁין עִלָּאִין, אִקְרוּן יוֹמֵי דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא אִתְכְּלִיל בְּהוּ, וְאִינּוּן אִתְכְּלִילָן בֵּיהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל מִכָּל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, עָלַיְיהוּ כְּתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כּוּלְּכֶם הַיּוֹם. (דף צ' ע"א)

כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ. (שמות כ) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן וְגוֹ'. וְנָהָר, דָּא נְבִיעוּ דְּמַבּוּעָא, דְּנָפִיק תָּדִיר וְלָא פָּסַק. וּמִנַּהֲרָא דְּמַבּוּעָא דָא, אִתְשְׁקְיָא כָּל גִּנְתָּא דְעֵדֶן. וְהַהוּא נַהֲרָא דְּמַבּוּעָא קַדִּישָׁא, אִקְרֵי אָ"ב. מָאי טַעֲמָא. מִשּׁוּם דְּאִיהוּ נְבִיעָא לְאִתְזָנָא לְגִנְתָּא.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, עֵדֶן מַמָּשׁ אִקְרֵי אָב. מִשּׁוּם דְּהַאי עֵדֶן, מִשְׁתְּכַח מֵהַהוּא אֲתָר, דְּאִקְרֵי אַיִן.

לשון הקודש

הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. שֵׁשֶׁת יָמִים וַדַּאי, וְלֹא בְּשִׁשֶּׁת. וְהַיָּמִים הַקְּדוֹשִׁים הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ נִקְרָאִים יָמִים שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִכְלָל בָּהֶם, וְהֵם נִכְלָלִים בּוֹ. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִכָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן וְגוֹ'. וְנָהָר – זוֹ נְבִיעַת הַמַּעְיָן שֶׁיּוֹצֵא תָּמִיד וְלֹא פוֹסֵק, וּמִנְּהַר הַמַּעְיָן הַזֶּה נִשְׁקָה כָּל גַּן הָעֵדֶן. וְאוֹתוֹ נָהָר שֶׁל הַמַּעְיָן הַקָּדוֹשׁ נִקְרָא אָ"ב. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא נוֹבֵעַ לָזוּן אֶת הַגָּן.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, עֵדֶן מַמָּשׁ נִקְרָא אָב,

וּבְגִינֵי כַּךְ, אִקְרֵי אָב. וְהָא אוּקִימְנָא, מֵאַתָּר דְּשָׁארֵי לְאִתְמַשְׁכָא כֹּלָּא, אִקְרֵי אַתָּה, וְאִקְרֵי אָב. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה סג) כִּי אַתָּה אָבִינוּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֶת אִמֶּךָ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אֶת אָבִיךָ, אֶת דַּיְיקָא, לְאַכְלְלָא שְׁכִינְתָּא (ד״א עִילָּאָה). רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ, סְתָם. וְאֶת אִמֶּךָ, סְתָם. דְּהָא כֹּלָּא הָוָה בְּמִנְיָינָא. אֶת, לְרַבּוֹת כָּל מַה דִּלְעֵילָּא וְתַתָּא.

רִבִּי יוֹסִי אָמַר, הַאי דְּאָמַר רִבִּי אַבָּא, מֵאַתָּר דְּשָׁארֵי לְאִתְמַשְׁכָא כֹּלָּא, אִקְרֵי אַתָּה, שַׁפִּיר. דְּהָא אוֹלִיפְנָא, הַהוּא דְטָמִיר וְלָא אִית בֵּיהּ שֵׁירוּתָא, קָרֵינָן הוּא. מֵאַתָּר דְּשֵׁירוּתָא אִשְׁתְּכַח, קָרֵינָן אַתָּה. וְאִקְרֵי אָב. וְכֹלָּא חַד. בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא אָמֵן.

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁעֵדֶן זֶה נִמְצָא מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא אַיִן, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא אָב. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, מִמָּקוֹם שֶׁמַּתְחִיל לְהִמָּשֵׁךְ הַכֹּל נִקְרָא אַתָּה, וְנִקְרָא אָב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סג) כִּי אַתָּה אָבִינוּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאֶת אִמֶּךָ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אֶת אָבִיךָ, אֶת דַּיְקָא, לְהַכְלִיל שְׁכִינָה (עֶלְיוֹנָה). רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ – סְתָם. וְאֶת אִמֶּךָ – סְתָם. שֶׁהֲרֵי הַכֹּל הָיָה בְּמִנְיָן. אֶת – לְרַבּוֹת כָּל מַה שֶּׁלְּמַעְלָה וָמַטָּה.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי אַבָּא, מִמָּקוֹם שֶׁמַּתְחִיל לְהִמָּשֵׁךְ הַכֹּל, נִקְרָא אַתָּה, יָפֶה. שֶׁהֲרֵי לָמַדְנוּ שֶׁאוֹתוֹ הַנִּסְתָּר וְאֵין בּוֹ הַתְחָלָה נִקְרָא הוּא. מִמָּקוֹם

רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, וַדַּאי כֹּלָּא חַד. כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֶת אִמֶּךָ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. דְּהָא תְּנָן, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כְּתִיב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ׳ אֱלֹהֵיכֶם, הַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי בָּנִים. וּבְגִינֵי כַּךְ סְתִימָא דְּמִלָּה, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ, לְאַכְלָלָא כֹּלָּא, דִּלְעֵילָא וְתַתָּא. ר׳ יִצְחָק אָמַר, לְאַכְלָלָא בֵּיהּ רַבֵּיהּ, דְּהוּא אָעִיל לֵיהּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בִּכְלָלָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוֵי.

תָּאנָא, בְּהָנֵי חָמֵשׁ אֲמִירָן, כָּלִיל כֹּלָּא. בְּהָנֵי חָמֵשׁ אֲמִירָן, אִתְגְּלִיפוּ חָמֵשׁ אַחֲרָנִין, וַדַּאי חָמֵשׁ גּוֹ חָמֵשׁ. הָא כֵּיצַד. אָנֹכִי יְיָ׳ אֱלֹהֶיךָ, לָקֶבֶל לֹא תִּרְצַח. דְּתָנֵינָן, (אָמַר רִבִּי יִצְחָק אָמַר רִבִּי יְהוּדָה) תְּרֵין אִלֵּין,

לשון הקודש

שֶׁהָרִאשׁוֹנִית נִמְצֵאת נִקְרָא אַתָּה. וְנִקְרָא אָב. וְהַכֹּל אֶחָד. בָּרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים אָמֵן.

רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, וַדַּאי הַכֹּל אֶחָד. כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאֶת אִמֶּךָ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב בָּנִים אַתֶּם לַה׳ אֱלֹהֵיכֶם – אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא בָּנִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַסְּתִימוּת שֶׁל הַדָּבָר, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ, לְהַכְלִיל אֶת הַכֹּל שֶׁלְּמַעְלָה וְשֶׁלְּמַטָּה. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, לְהַכְלִיל בּוֹ אֶת רַבּוֹ, שֶׁהוּא מַכְנִיס אוֹתוֹ לָעוֹלָם הַבָּא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הוּא בִּכְלַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

שָׁנִינוּ, בַּחֲמֵשׁ הָאֲמִירוֹת הַלָּלוּ כָּלוּל הַכֹּל. בַּחֲמֵשׁ הָאֲמִירוֹת הַלָּלוּ נֶחְקְקוּ חָמֵשׁ אֲחֵרוֹת, וַדַּאי חָמֵשׁ תּוֹךְ הֶחָמֵשׁ. הֵיכָן? אָנֹכִי ה׳ אֱלֹהֶיךָ – כְּנֶגֶד לֹא תִּרְצַח. שֶׁשָּׁנִינוּ, (אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יְהוּדָה) שְׁנֵי אֵלֶּה בִּכְלַל אֶחָד נִכְלְלוּ, שֶׁמִּי

בִּכְלָלָא חָדָא אִתְּכְלִילָן, דְּמַאן דְּקָטִיל, אַזְעִיר דְּמוּתָא וְצַלְמָא דְּמָארֵיהּ. דִּכְתִיב, (בראשית ט) כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. וּכְתִיב (יחזקאל א) וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם.

אָמַר ר׳ חִיָּיא, כְּתִיב (בראשית ט) שֹׁפֵךְ דַּם הָאָדָם בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ וְגו׳, (שֹׁפֵךְ דַּם הָאָדָם) מָאן דְּשָׁפִיךְ דָּמָא, כְּאִלּוּ אַזְעִיר דְּמוּתָא וְצַלְמָא דִּלְעֵילָא, כְּלוֹמַר, לָא אַזְעַר דְּמוּתָא דָא, אֶלָּא דְּמוּתָא אַחֲרָא, מַשְׁמַע דִּכְתִיב שֹׁפֵךְ דַּם הָאָדָם בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ. בָּאָדָם עִלָּאָה, מָטֵי הַאי פְּגִימוּתָא, מֵהַהוּא דָּמָא דְּאוֹשִׁיד. מָאי טַעֲמָא. מִשּׁוּם כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. וּבְגִין כָּךְ, הָא בְּהָא תַּלְיָא.

לֹא יִהְיֶה לְךָ, לָקָבֵל לֹא תִנְאָף דָּא מְשַׁקֵּר בִּשְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְרְשִׁים בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ.

לשון הקודש

שֶׁהוֹרֵג מַקְטִין הַדְּמוּת וְצֶלֶם שֶׁל רִבּוֹנוֹ, שֶׁכָּתוּב (בראשית ט) כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וְכָתוּב (יחזקאל א) וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כָּתוּב (בראשית ט) שֹׁפֵךְ דַּם הָאָדָם בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ וְגו׳. (שֹׁפֵךְ דַּם הָאָדָם) מִי שֶׁשּׁוֹפֵךְ דָּם כְּאִלּוּ מַקְטִין הַדְּמוּת וְהַצֶּלֶם שֶׁלְּמַעְלָה. כְּלוֹמַר, לֹא הִקְטִין דְּמוּת זוֹ, אֶלָּא דְּמוּת אַחֶרֶת, מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב שֹׁפֵךְ דַּם הָאָדָם בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ. בָּאָדָם הָעֶלְיוֹן מַגִּיעַ הַפְּגָם הַזֶּה מֵאוֹתוֹ דָּם שֶׁשָּׁפַךְ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ זֶה בָּזֶה תָּלוּי.

לֹא יִהְיֶה לְךָ – כְּנֶגֶד לֹא תִנְאָף. זֶה מְשַׁקֵּר בִּשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

וּבְדָא, כַּמָּה וְכַמָּה חוֹבִין וְגַזְרִין וְעוֹנָשִׁין, תַּלְיָין. וּמַאן דִּמְשַׁשֵּׁקֵר בְּהַאי, מְשַׁשֵּׁקֵר בֵּיהּ בְּמַלְכָּא, דִּכְתִיב, (הושע ה) בַּיְיָ׳ בָּגָדוּ כִּי בָנִים זָרִים יָלָדוּ. וּכְתִיב לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם, וְהָא בְּהָא תַלְיָא.

לֹא תִשָּׂא לָקֶבֶל לֹא תִגְנוֹב. וּכְתִיב (משלי כט) חוֹלֵק עִם גַּנָּב שׂוֹנֵא נַפְשׁוֹ אָלָה יִשְׁמַע וְלֹא יַגִּיד. וַדַּאי הָא בְּהָא תַלְיָא, דְּהָא גַּנָּבָא לְדָא אִזְדַּמַּן, לְאוּמָּאָה בְּשִׁקְרָא. מַאן דְּעָבִיד דָּא, עָבִיד דָּא.

זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, לָקֶבֶל לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר. דְּאָמַר ר׳ יוֹסִי, שַׁבָּת סַהֲדוּתָא אִקְרֵי. וּבָעֵי בַר נָשׁ לְסַהֲדָא עַל הָא דִּכְתִיב כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ׳ וְגוֹ׳. וְשַׁבָּת כְּלָלָא (נ״א סַהֲדוּתָא) דְּכֹלָּא. וְאָמַר ר׳ יוֹסִי, מָאי דִּכְתִיב, (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת,

לשון הקודש

שֶׁנִּרְשָׁם בָּאָדָם. וּבָזֶה כַּמָּה וְכַמָּה חֲטָאִים וּגְזֵרוֹת וְעֹנָשִׁים תְּלוּיִים. וּמִי שֶׁמְּשַׁשֵּׁקֵר בָּזֶה, מְשַׁשֵּׁקֵר בּוֹ בַּמֶּלֶךְ, שֶׁכָּתוּב (הושע ה) בַּה׳ בָּגָדוּ כִּי בָנִים זָרִים יָלָדוּ. וְכָתוּב לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם, וְזֶה בָּזֶה תָּלוּי.

לֹא תִשָּׂא – בְּנֶגֶד לֹא תִגְנֹב. וְכָתוּב (משלי כט) חוֹלֵק עִם גַּנָּב שׂוֹנֵא נַפְשׁוֹ אָלָה יִשְׁמַע וְלֹא יַגִּיד. וַדַּאי זֶה בָּזֶה תָּלוּי, שֶׁהֲרֵי הַגַּנָּב לָזֶה מִזְדַּמֵּן, לְהִשָּׁבַע בְּשֶׁקֶר. מִי שֶׁעוֹשֶׂה זֶה, עוֹשֶׂה זֶה.

זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת – כְּנֶגֶד לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר. שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי, שַׁבָּת נִקְרֵאת עֵדוּת, וְצָרִיךְ הָאָדָם לְהָעִיד עַל זֶה, שֶׁכָּתוּב כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה׳ וְגוֹ׳. וְשַׁבָּת כְּלָל (עֵדוּת) שֶׁל הַכֹּל. וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה שֶּׁכָּתוּב (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְנֵי

וּמַאן דְּאַסְהִיד שִׁקְרָא, מְשַׁקֵּר בְּשַׁבָּת, דְּהִיא סַהֲדוּתָא דְקִשׁוֹט, וּמַאן דִּמְשַׁקֵּר בְּשַׁבָּת, מְשַׁקֵּר בְּאוֹרַיְיתָא כֻּלָּא. וּבְגִין כָּךְ, הָא בְּהָא תַּלְיָא.

כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ, לְקַבֵּל לֹא תַחְמֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ. וְאָמַר ר׳ יִצְחָק, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ, אָבִיךָ מַמָּשׁ. דְּהָא מָאן דְּחָמִיד אִתְּתָא, וְאוֹלִיד בַּר, הַהוּא בַּר אוֹקִיר לְאַחֲרָא, דְּלָא (דף צ׳ ע״ב) אֲבוּי. וּכְתִיב כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְגוֹ׳, לֹא תַחְמֹד בֵּית רֵעֶךָ, שָׁדֵהוּ. וּכְתִיב הָכָא, עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יְיָ׳ אֱלֹהֶיךָ נוֹתֵן לָךְ. הַהוּא דְיָהַב לָךְ, יְהֵא דִילָךְ, וְלֹא תַחְמֹד אַחֲרָא. וַדַּאי הָא בְּהָא תַּלְיָא.

וְאִלֵּין חָמֵשׁ קַדְמָאֵי, כְּלִילָן חָמֵשׁ אַחֲרָנִין. וּבְגִינֵי כַּךְ, (דברים לג) **מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. דְּכֻלָּא אִתְעָבִיד יְמִינָא. וְעַל דָּא, בַּחֲמִשָּׁה קָלִין אוֹרַיְיתָא**

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת, וּמִי שֶׁמֵּעִיד שֶׁקֶר – מְשַׁקֵּר בַּשַּׁבָּת, שֶׁהִיא עֵדוּת אֱמֶת. וּמִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בַּשַּׁבָּת – מְשַׁקֵּר בְּכָל הַתּוֹרָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ זֶה בָּזֶה תָּלוּי.

כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ – כְּנֶגֶד לֹא תַחְמֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ – אָבִיךָ מַמָּשׁ. שֶׁהֲרֵי מִי שֶׁחוֹמֵד אִשָּׁה וּמוֹלִיד בֵּן, הַהוּא מְכַבֵּד אֶת הָאַחֵר שֶׁאֵינוֹ אָבִיו, וְכָתוּב כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְגוֹ׳, לֹא תַחְמֹד בֵּית רֵעֶךָ שָׂדֵהוּ. וְכָתוּב כָּאן, עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר ה׳ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ. אוֹתוֹ שֶׁנִּתַּן לְךָ יִהְיֶה שֶׁלְּךָ, וְלֹא תַחְמֹד אַחֵר. וַדַּאי שֶׁזֶּה תָּלוּי בָּזֶה.

וְאֵלּוּ הַחָמֵשׁ הָרִאשׁוֹנוֹת כּוֹלְלוֹת חָמֵשׁ אַחֲרוֹנוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ, (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. שֶׁהַכֹּל נַעֲשָׂה יָמִין. וְעַל זֶה

אִתְיְיהִיבַת. אָמַר ר׳ יְהוּדָה, כֻּלְּהוּ הֲווֹ חָמֵשׁ גּוֹ חָמֵשׁ. לָקֳבְלֵיהוֹן חַמְשָׁה חוּמְשֵׁי תּוֹרָה.

תָּאנֵי ר׳ אֶלְעָזָר, בְּאִלֵּין עֶשֶׂר אֲמִירָן, אִתְּגְּלִיפוּ כָּל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, גְּזִירִין וְעוֹנָשִׁין. דַּכְיָא וּמְסַאֲבָא. עַנְפִּין וְשָׁרָשִׁין. אִילָנִין וּנְטִיעִין. שְׁמַיָּא וְאַרְעָא. יַמָּא וּתְהוֹמֵי. דְּהָא אוֹרַיְיתָא שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוֵי, מַה שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְּגְּלִיף בְּעֶשֶׂר אֲמִירָן, אוֹף אוֹרַיְיתָא אִתְּגְּלִיפָא בְּעֶשֶׂר אֲמִירָן. אִלֵּין עֶשֶׂר אֲמִירָן אִינּוּן שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאוֹרַיְיתָא כֻּלָּא שְׁמָא חַד הֲוֵי, שְׁמָא קַדִּישָׁא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַמָּשׁ.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, דְּמַאן דְּזָכֵי בָּהּ. מָאן דְּזָכֵי בְּאוֹרַיְיתָא, זָכֵי בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. (דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַמָּשׁ) ר׳ יוֹסִי אָמַר, בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַמָּשׁ זָכֵי,

לשון הקודש

בַּחֲמִשָּׁה קוֹלוֹת נִתְּנָה הַתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֻּלָּם הָיוּ חָמֵשׁ בְּתוֹךְ חָמֵשׁ, כְּנֶגְדָּם חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה.

שָׁנָה רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּעֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת הַלָּלוּ נֶחְקְקוּ כָּל מִצְוֹות הַתּוֹרָה, גְּזֵרוֹת וְעֹנָשִׁים, טָהוֹר וְטָמֵא, עֲנָפִים וְשָׁרָשִׁים, אִילָנוֹת וּנְטָעִים, שָׁמַיִם וָאָרֶץ, יָם וּתְהוֹמוֹת, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה הִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מַה שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נֶחְקַק בְּעֶשֶׂר אֲמִירוֹת – אַף הַתּוֹרָה נֶחְקְקָה בְּעֶשֶׂר אֲמִירוֹת. עֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת הַלָּלוּ הֵם שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכָל הַתּוֹרָה הִיא שֵׁם אֶחָד, שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַמָּשׁ.

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁזּוֹכֶה בָּהּ. מִי שֶׁזּוֹכֶה בַּתּוֹרָה זוֹכֶה בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ (שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא). רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, זוֹכֶה בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא מַמָּשׁ (וּבְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל),

(ס״א וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל) דְּהָא הוּא וּשְׁמֵיהּ חַד הוּא, בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין אָמֵן.

לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי זָהָב. (שמות כ) אָמַר ר׳ יוֹסִי, (ד״א לֹא גָּרְסִינָן מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דִּכְתִיב,) (חגי ב) לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב, אַף עַל גַּב דְּלִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב, לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי, אִתִּי: כְּלוֹמַר אוֹתִי.

אָמַר ר׳ יִצְחָק, כְּתִיב (ירמיה י) מֵאֵין כָּמוֹךָ יְיָ׳ גָּדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל שִׁמְךָ בִּגְבוּרָה וְגוֹ׳, (גָּדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל שִׁמְךָ) גָּדוֹל אַתָּה, הַיְינוּ לִי הַכֶּסֶף. וְגָדוֹל שִׁמְךָ בִּגְבוּרָה, הַיְינוּ וְלִי הַזָּהָב. אִלֵּין תְּרֵין גַּוְונִין לָא מִתְחַזְיָין, וְלָא מִתְפָּאֲרָן, בַּר כַּד אִינּוּן גְּלִיפִין בַּאֲתָר חַד, בְּאָן אֲתָר אִתְגְּלִיפוּ. בְּיִשְׂרָאֵל. כָּאן אִתְחֲזוּן גַּוְונִין לְאִתְפָּאֲרָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי הוּא וּשְׁמוֹ אֶחָד. בָּרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים אָמֵן.

לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי זָהָב. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (חגי ב) לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב. אַף עַל גַּב שֶׁלִּי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב – לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי. אִתִּי, כְּלוֹמַר אוֹתִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּתוּב (ירמיה י) מֵאֵין כָּמוֹךָ ה׳ גָּדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל שִׁמְךָ בִּגְבוּרָה וְגוֹ׳. (גָּדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל שִׁמְךָ) גָּדוֹל אַתָּה – הַיְינוּ לִי הַכֶּסֶף. וְגָדוֹל שִׁמְךָ בִּגְבוּרָה – הַיְינוּ וְלִי הַזָּהָב. שְׁנֵי הַגְּוָנִים הַלָּלוּ לֹא נִרְאִים וְלֹא מִתְפָּאֲרִים, פְּרָט לִכְשֶׁהֵם חֲקוּקִים בְּמָקוֹם אֶחָד. בְּאֵיזֶה מָקוֹם נֶחְקְקוּ? בְּיִשְׂרָאֵל. כָּאן נִרְאִים הַגְּוָנִים לְהִתְפָּאֵר, כַּכָּתוּב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (ישעיה סא) שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בה׳ תָּגֵל נַפְשִׁי בֵּאלֹהַי וְגוֹ׳, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, מֵעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, דְּחֶדְוָותָא וְתַפְנוּקָא דִלְהוֹן בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּיְיָ׳. כֵּיוָן דְּאָמַר בַּיְיָ׳, אֲמַאי כְּתִיב בֵּאלֹהַי. אֶלָּא הָכִי אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל, אִי בְּרַחֲמֵי אָתֵי עָלָנָא, שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּיְיָ׳. אִי בְּדִינָא, תָּגֵל נַפְשִׁי בֵּאלֹהַי.

מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּאִלֵּין בֵּיהּ אִתְגְּלִיפוּ, דִּכְתִיב, (ישעיה סא) כִּי הִלְבִּישַׁנִי בִּגְדֵי יֶשַׁע. מַהוּ בִּגְדֵי יֶשַׁע. גַּוְונִין, דְּאִתְגְּלִיפוּ לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמואל ב כב) יִשְׁעוּ וְגוֹ׳ אֶל יְיָ׳. יֶשַׁע אִסְתַּכְּלוּתָא הוּא. מָאן דְּבָעֵי לְאִסְתַּכְּלָא בִי, בִּגְוָונִין דִּילִי יִסְתָּכַּל. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דִּכְתִיב, (ישעיה סא) מְעִיל צְדָקָה יְעָטָנִי, צְדָקָה מַמָּשׁ, דִּגְוָונִין בֵּיהּ אִתְגְּלִיפוּ.

לשון הקודש

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (שם סא) שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּה׳ תָּגֵל נַפְשִׁי בֵּאלֹהַי וְגוֹ׳. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מֵעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, שֶׁהַשִּׂמְחָה וְהַתַּפְנוּק שֶׁלָּהֶם בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁכָּתוּב שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּה׳. כֵּיוָן שֶׁאָמַר בַּה׳, לָמָּה כָּתוּב בֵּאלֹהַי? אֶלָּא כָּךְ אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל: אִם בְּרַחֲמִים בָּא עָלֵינוּ – שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּה׳, וְאִם בְּדִין – תָּגֵל נַפְשִׁי בֵּאלֹהַי.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאֵלֶּה נֶחְקְקוּ בוֹ, שֶׁכָּתוּב כִּי הִלְבִּישַׁנִי בִּגְדֵי יֶשַׁע. מַה זֶּה בִּגְדֵי יֶשַׁע? גְּוָנִים שֶׁנֶּחְקְקוּ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יִשְׁעוּ וְגוֹ׳ אֶל ה׳. יֶשַׁע הוּא הִסְתַּכְּלוּת. מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִסְתַּכֵּל בִּי, יִסְתַּכֵּל בַּגְּוָנִים שֶׁלִּי. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב מְעִיל צְדָקָה יְעָטָנִי, צְדָקָה מַמָּשׁ,

כֶּחָתָן יְכַהֵן פְּאֵר, הָא גַּוְונָא חַד. וְכַכַּלָּה תַּעֲדֶּה כֵּלֶיהָ, הָא גַּוְונָא אַחֲרָא. וְכַד גַּוְונִין מִתְחַבְּרָן, בֵּיהּ שַׁעֲתָא אִתְחַזְיָין, וְכֻלְּהוּ תְּאִיבִין לְאַחֲזָאָה, וּלְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּיְיָ׳, תְּרֵין חֶדְוָון. בַּיְיָ׳: בְּרַחֲמֵי. תָּגֵל נַפְשִׁי, הָא (חַד חֶדְוָה) בְּדִינָא. אָמַר ר׳ יְהוּדָה, בְּכֹלָּא חֶדְוָה עַל חֶדְוָה. וְחֶדְוָה דְּצִיּוֹן, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחְדָּאָה לְיִשְׂרָאֵל, בְּחֶדְוָותָא יַתִּיר מִכֹּלָּא, דִּכְתִיב, (ישעיה לה) וּפְדוּיֵי יְיָ׳ יְשׁוּבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְגוֹ׳, וּפְדוּיֵי יְיָ׳ יְשׁוּבוּן, הָא חַד. וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה, הָא תְּרֵי. וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם, הָא תְּלַת. שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ, הָא אַרְבַּע. לָקָבְלֵיהוֹן דְּאַרְבַּע זִמְנִין דְּאִתְפְּזָרוּ יִשְׂרָאֵל בֵּינֵי עַמְמַיָּא. וּכְדֵין כְּתִיב (ישעיה יב) וַאֲמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַיְיָ׳ קְרָאוּ בִשְׁמוֹ וְגוֹ׳.

לשון הקודש

שֶׁהַגְּוָנִים נֶחְקָקוּ בוֹ. כֶּחָתָן יְכַהֵן פְּאֵר, זֶה גֶּוֶן אֶחָד. וְכַכַּלָּה תַּעֲדֶּה כֵּלֶיהָ, זֶה גֶּוֶן אַחֵר. וּכְשֶׁהַגְּוָנִים מִתְחַבְּרִים, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִרְאִים, וְכֻלָּם מִשְׁתּוֹקְקִים לִרְאוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל בּוֹ.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּה׳ – שְׁתֵּי חֶדְוּוֹת. בַּה׳ – בְּרַחֲמִים. תָּגֵל נַפְשִׁי – הֲרֵי (אַחַת בְּחֶדְוָה) בְּדִין. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בַּכֹּל שִׂמְחָה שֶׁל שִׂמְחָה. וְחֶדְוָה שֶׁל צִיּוֹן עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְשַׂמֵּחַ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּשִׂמְחָה יְתֵרָה מֵהַכֹּל, שֶׁכָּתוּב (שם לה) וּפְדוּיֵי ה׳ יְשֻׁבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְגוֹ׳. וּפְדוּיֵי ה׳ יְשֻׁבוּן – הֲרֵי אַחַת. וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה – הֲרֵי שְׁתַּיִם. וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם – הֲרֵי שָׁלֹשׁ. שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ – הֲרֵי אַרְבַּע. כְּנֶגְדָּם שֶׁל אַרְבַּע

השלמה מההשמטות (סימן ב)

וְאֵלּוּ הֵם י״ב פִּקּוּדִין. א׳ יִחוּד יַיִן. ב׳ לְיִרְאָה אֵת יַיִן. ג׳ לְמִנְדַּע דְּאִית דָּיַּין וְאִית אֲגַר טָב וְכוּ׳. ד׳ לְקַדֵּשׁ אֵת יַיִן. ה׳ לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם שַׁחֲרִית מִנְחָה עַרְבִית. ו׳ לַעֲסוֹק בְּתוֹרָה. ז׳ לְמוּל אֵת הַבֵּן. ח׳ קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר. ט׳ תְּפִילִין. י׳ צִיצִית. י״א מְזוּזָה. י״ב לְמִסּוֹר נַפְשׁוֹ בִּדְבֵקוּת (ה׳). אֵלּוּ הֵם י״ב פִּקּוּדֵי שָׁמוֹר. א׳ דְּלָא לְמִיהַב רֵבוּ לְעַבּוּדָה זָרָה. ב׳ דְּלָא לְמִבְנֵי מִגְדַּל לְעַבּוּדָה זָרָה. ג׳ אַל תִּפְנוּ וְגוֹ׳ (שֶׁלֹּא) לְהַרְהֵר אַחֲרֵיהֶם. ד׳ לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם. ה׳ דְּלָא לְאִתְכַּפְיָיא, דְּהַיְינוּ לֹא תַעַבְדֵם. ו׳ דְּלָא לְהַחֲלִיף יִחוּדָא דְּמָאֲרֵיהּ דְּהַיְינוּ הַהֶמִּיר. ז׳ דְּלָא לְהַרְהֲרָא, דְּהַיְינוּ לֹא תָתוּרוּ וְגוֹ׳. ח׳ שֶׁלֹּא לִשְׁאוֹל בְּאוֹב. ט׳ שֶׁלֹּא לִשְׁאוֹל בְּיִדְעוֹנִי. י׳ שֶׁלֹּא לִדְרוֹשׁ אֶל הַמֵּתִים.

לשון הקודש

פְּעָמִים שֶׁהִתְפַּזְּרוּ יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַמִּים, וְאָז כָּתוּב (שם יב) וַאֲמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַה׳ קְרָאוּ בִשְׁמוֹ וְגוֹ׳.

השלמה מההשמטות (סימן ב)

וְאֵלּוּ הֵן י״ב מִצְוֹת: א – יִחוּד ה׳. ב – לְיִרְאָה אֶת ה׳. ג – לָדַעַת שֶׁיֵּשׁ דַּיָּן וְיֵשׁ שָׂכָר טוֹב וְכוּ׳. ד – לְקַדֵּשׁ אֶת ה׳. ה – לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם שַׁחֲרִית מִנְחָה עַרְבִית. ו – לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. ז – לָמוּל אֶת הַבֵּן. ח – קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר. ט – תְּפִלִּין. י – צִיצִית. יא – מְזוּזָה. יב – לְמָסֹר נַפְשׁוֹ בִּדְבֵקוּת. אֵלּוּ הֵם י״ב מִצְוֹת שָׁמוֹר: א – שֶׁלֹּא לָתֵת גְּדֻלָּה לַעֲבוֹדָה זָרָה. ב – שֶׁלֹּא לִבְנוֹת מִגְדָּל לַעֲבוֹדָה זָרָה. ג – אַל תִּפְנוּ וְגוֹ׳, (שֶׁלֹּא) לְהַרְהֵר אַחֲרֵיהֶם. ד – לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם. ה – שֶׁלֹּא לְהִכָּנַע, זֶהוּ לֹא תַעַבְדֵם. ו – שֶׁלֹּא לְהַחֲלִיף יִחוּד שֶׁל רִבּוֹנוֹ, זֶהוּ הַהֵימִיר. ז – שֶׁלֹּא לְהַרְהֵר, זֶהוּ לֹא תָתוּרוּ וְגוֹ׳. ח – שֶׁלֹּא לִשְׁאֹל בְּאוֹב. ט – שֶׁלֹּא לִשְׁאֹל

יא״ דְּלָא לְמֶעְבַּד חַרְשִׁין דְּהַיְינוּ וְחוֹבֵר חָבֶר. יב״ וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים שֶׁלֹּא תַזְכִּירוּ: (עד כאן מההשמטות).

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. (שמות כ) כָּל הַדְּבָרִים, כְּלָלָא דָא, הוּא כְּלָלָא דְכֹלָּא, כְּלָלָא דִלְעֵילָא וְתַתָּא.

אָנֹכִי, רָזָא דְעָלְמָא עִלָּאָה, בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא יה״ו. אָנֹכִי, אִתְגַּלְיָא וְאִתְגְּנִיז. אִתְגַּלְיָא בְּרָזָא קַדִּישָׁא דְּכֻרְסְיָיא, דְּסִיהֲרָא קַיְימָא בִּשְׁלִימוּ כַּחֲדָא, כַּד שִׁמְשָׁא שַׁלְטָא, וְסִיהֲרָא אִתְנְהִירַת, וְלֵית לָהּ שְׁבָחָא, בַּר שְׁבָחָא (דף צ״א ע״א) דִּנְהוֹרָא דְנָהִיר עָלָהּ.

אָנֹכִי, בְּאַשְׁלְמוּת רָזִין דִּשְׁלִימוּ דְכוּרְסְיָיא לְתַתָּא, וְאִסְתָּלְקוּ חֵיוָן קַדִּישִׁין, וְאִיהִי אִתְתַּקְּנַת בְּתִקּוּנָהָא. וְכַד אִיהִי שַׁפִּירָא בְּחֵיזוּ, וּבַעֲלָהּ אָתֵי לְגַבָּהָא, כְּדֵין אִקְרֵי אָנֹכִי.

לשון הקודש

בְּיִדְעוֹנִי. י – שֶׁלֹּא לִדְרֹשׁ אֶל הַמֵּתִים. יא – שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת כְּשָׁפִים, זֶהוּ וְחוֹבֵר חָבֶר. יב – וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים שֶׁלֹּא תַזְכִּירוּ: **וַיְדַבֵּר** אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. כָּל הַדְּבָרִים – כְּלָל זֶה הוּא כְּלָל שֶׁל הַכֹּל, כְּלָל שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה. **אָנֹכִי,** סוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ יה״ו. אָנֹכִי, נִגְלָה וְנִגְנַז, נִגְלָה בְּסוֹד קָדוֹשׁ שֶׁל הַכִּסֵּא, שֶׁהַלְּבָנָה עוֹמֶדֶת בִּשְׁלֵמוּת כְּאֶחָד, כְּשֶׁהַשֶּׁמֶשׁ שׁוֹלֵט וְהַלְּבָנָה מְאִירָה, וְאֵין לָהּ שֶׁבַח פְּרָט לַשֶּׁבַח שֶׁל הָאוֹר שֶׁמֵּאִיר עָלֶיהָ. **אָנֹכִי,** בְּהַשְׁלָמַת סוֹדוֹת שֶׁל שְׁלֵמוּת שֶׁל הַכִּסֵּא לְמַטָּה, וְהִתְעַלּוּ הַחַיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת,

אָנֹכִי, רָזָא דְכֹלָּא כַּחֲדָא, בִּכְלָלָא דְכָל אַתְוָון, בִּשְׁבִילֵי אוֹרַיְיתָא, דְּנַפְקוּ מִגּוֹ רָזָא עִלָּאָה, בְּהַאי אָנֹכִי, תַּלְיָין רָזִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין. אָנֹכִי, רָזָא לְמֵיהָב אַגָּר טָב לְצַדִּיקַיָּא, דְּקָא מְחַכָּן לֵיהּ וְנַטְרֵי פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, בְּהַאי, אִית לוֹן בִּטְחוֹנָא כַּדְקָא חֲזִי לְעָלְמָא דְאָתֵי, וְסִימָנִיךְ (בראשית מא) אֲנִי פַּרְעֹה.

אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ, אִתְּמַר בְּרָזָא דְאוֹרַיְיתָא, וְדָא אִיהוּ זָכוֹר וְשָׁמוֹר. אָנֹכִי, רָזָא סְתִימָא וְגָנִיז, בְּכָל אִינּוּן דַּרְגִּין דְּעָלְמָא עִלָּאָה, בִּכְלָלָא חָדָא. וְכֵיוָן דְּאִתְּמַר אָנֹכִי, אִתְחַבַּר כֹּלָּא כַּחֲדָא, בְּרָזָא חָדָא.

אָנֹכִי, רָזָא דִתְרֵין כֶּרְסְוָון. אֲנִי יְיָ דְכוּרְסְיָא אַחֲרָא

(נ"א אֲנִי כּוּרְסְיָא חָדָא. כ', כּוּרְסְיָא אַחֲרָא עִלָּאָה.)

לשון הקודש

וְהִיא הִתְתַּקְּנָה בְּתִקּוּנֶיהָ. וּכְשֶׁהִיא יָפָה לְמַרְאֶה וּבַעְלָהּ בָּא אֵלֶיהָ, אָז נִקְרֵאת אָנֹכִי.

אָנֹכִי, סוֹד שֶׁל הַכֹּל כְּאֶחָד, בַּכְּלָל שֶׁל כָּל הָאוֹתִיּוֹת בִּשְׁבִילֵי הַתּוֹרָה שֶׁיָּצְאוּ מִתּוֹךְ סוֹד עֶלְיוֹן. בָּאָנֹכִי הַזֶּה תְּלוּיִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. אָנֹכִי, סוֹד לָתֵת שָׂכָר טוֹב לַצַּדִּיקִים שֶׁמְּחַכִּים לוֹ וְשׁוֹמְרִים אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, בָּזֶה יֵשׁ לָהֶם בִּטָּחוֹן כָּרָאוּי לָעוֹלָם הַבָּא, וְסִימָנְךָ – אֲנִי פַּרְעֹה.

אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ נֶאֱמַר בְּסוֹד הַתּוֹרָה, וְזֶהוּ זָכוֹר וְשָׁמוֹר. אָנֹכִי, סוֹד נִסְתָּר וְגָנוּז בְּכָל אוֹתָן דַּרְגּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בִּכְלָל אֶחָד. וְכֵיוָן שֶׁנֶּאֱמַר אָנֹכִי, הִתְחַבֵּר הַכֹּל כְּאֶחָד, בְּסוֹד אֶחָד.

אָנֹכִי, סוֹד שֶׁל שְׁנֵי כִּסְאוֹת. אֲנִי ה' – שֶׁל כִּסֵּא אַחֵר. (אֲנִי – כִּסֵּא אֶחָד. כ' – כִּסֵּא אַחֵר עֶלְיוֹן).

אָנֹכִי, דְּקָא אִתְדָּכֵי מַקְדְּשָׁא, וְנוּכְרָאָה לָא אִתְקְרַב בַּהֲדֵיהּ, וּמַקְדְּשָׁא נָהִיר בִּלְחוֹדוֹי, דְּקָא אִתְבַּטֵּל בְּהַהִיא שַׁעֲתָא יֵצֶר הָרַע מֵעָלְמָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתַּלָּק בִּיקָרֵיהּ בִּלְחוֹדוֹי, וּכְדֵין אִתְמַר אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ. רָזָא שְׁלִים, בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. א': לְיַחֲדָא רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא בְּדַרְגּוֹי, לְמֶהֱוֵי חַד. בְּגִין דְּרָזָא דִילֵיהּ אִיהוּ ו'. נ': רָזָא לְמִדְחַל מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְמִנְדַּע דְּאִית דִּין וְאִית דַּיָּין, וְאִית אֲגַר טָב לְצַדִּיקַיָּיא וּפוּרְעָנוּת לְרַשִּׁיעַיָּיא, בְּגִין דְּרָזָא דִילֵיהּ ה' תַּתָּאָה.

כ': לְקַדְּשָׁא שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּכָל יוֹמָא, לְאִתְקַדְּשָׁא בְּדַרְגִּין קַדִּישִׁין, וּלְצַלָּאָה צְלוֹתָא לְגַבֵּיהּ בְּכָל זִמְנָא, לְאִסְתַּלְּקָא כִּתְרָא עִלָּאָה, רָזָא דְכוּרְסְיָיא עִלָּאָה, עַל גַּבֵּי חִיוָון עִלָּאִין, כְּדְקָא יֵאוֹת, וְרָזָא דִילֵיהּ ה' עִלָּאָה.

לשון הקודש

אָנֹכִי, שֶׁכְּשֶׁנִּטְהָר הַמִּקְדָּשׁ וְנָכְרִי לֹא יִקְרַב אֵלָיו וְהַמִּקְדָּשׁ מֵאִיר לְבַדּוֹ, שֶׁהֲרֵי הִתְבַּטֵּל בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יֵצֶר הָרָע מִן הָעוֹלָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְעַלָּה בִּכְבוֹדוֹ לְבַדּוֹ, וְאָז נֶאֱמַר אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. סוֹד שָׁלֵם בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. א' – לְיַחֵד סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּדַרְגּוֹתָיו לִהְיוֹת אֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁסּוֹדוֹ הוּא ו'. נ' – סוֹד לִירָא מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלָדַעַת שֶׁיֵּשׁ דִּין וְיֵשׁ דַּיָּן, וְיֵשׁ שָׂכָר טוֹב לַצַּדִּיקִים וּפֶרְעָנוּת לָרְשָׁעִים, מִשּׁוּם שֶׁהַסּוֹד שֶׁלּוֹ ה' תַּחְתּוֹנָה.

כ': לְקַדֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּכָל יוֹם, וּלְהִתְקַדֵּשׁ בִּדְרָגוֹת קְדוֹשׁוֹת, וּלְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו תְּפִלָּה בְּכָל זְמַן לְהַעֲלוֹת הַכֶּתֶר הָעֶלְיוֹן, סוֹד שֶׁל הַכִּסֵּא הָעֶלְיוֹן עַל גַּבֵּי

י׳: לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא יְמָמָא וְלֵילֵי, וּלְמִגְזַר גְּזִירוּ, בְּרָזָא לִתְמַנְיָא יוֹמִין, וּלְקַדְּשָׁא בֶּכְרָא. וּלְאַנָּחָא תְּפִילִין וְצִיצִית וּמְזוּזָה. וּלְמִמְסַר נַפְשָׁא לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ. אִלֵּין אִינּוּן תְּרֵיסַר פִּקּוּדִין עִלָּאִין, דִּכְלִילָן מָאתַיִם וְשִׁיתָּא וּתְלָתִין פִּקּוּדִין אַחֲרָנִין דְּאִינּוּן בְּרָזָא דְּאָנֹכִי, כְּלָלָא דְזָכוֹר. וְאָת דָּא, לָא אִתְחַלָּף בְּאָתָר אַחֲרָא, דָּא בְּגִין דְּאִיהִי י׳, רָזָא עִלָּאָה, כְּלָלָא דְּאוֹרַיְיתָא, וּבְאִלֵּין תְּרֵיסַר, אִית תְּרֵיסַר מְכִילִין דְּרַחֲמֵי, דְּתַלְיָין מִנַּיְיהוּ, וְחַד דְּשַׁלְטָא לְמֶהֱוֵי תְּלֵיסַר.

לֹא יִהְיֶה לְךָ, רָזָא דְשָׁמוֹר, בִּתְלַת מְאָה וְשִׁתִּין וְחָמֵשׁ פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא. ל׳: רָזָא דְלָא לְמֵיהַב יְקָר וּרְבוּ לֶאֱלָהָא אַחֲרָא. ל׳: מִגְּדָלָא דְפָרַח וְסָלִיק

לשון הקודש

הַחַיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת כָּרָאוּי, וְהַסּוֹד שֶׁלּוֹ ה׳ עֶלְיוֹנָה.

י׳: לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יוֹמָם וָלַיְלָה, וְלָמוּל מִילָה בְּסוֹד לִשְׁמֹנָה יָמִים, וּלְקַדֵּשׁ הַבְּכוֹר, וּלְהָנִיחַ תְּפִלִּין וְצִיצִית וּמְזוּזָה, וְלִמְסֹר אֶת הַנֶּפֶשׁ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וּלְהִדָּבֵק בּוֹ. אֵלֶּה הֵן שְׁתִּים עֶשְׂרֵה מִצְוֹות עֶלְיוֹנוֹת שֶׁכּוֹלְלוֹת מָאתַיִם שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ מִצְוֹות אֲחֵרוֹת שֶׁהֵן בַּסּוֹד שֶׁל אָנֹכִי, כְּלָל שֶׁל זָכוֹר. וְאוֹת זוֹ לֹא מִתְחַלֶּפֶת בְּמָקוֹם אַחֵר, זֶה מִשּׁוּם שֶׁהִיא י׳, סוֹד עֶלְיוֹן, כְּלָל שֶׁל הַתּוֹרָה, וּבִשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה הַלָּלוּ יֵשׁ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים שֶׁתְּלוּיוֹת מֵהֶם, וְאַחַת שֶׁשּׁוֹלֶטֶת לִהְיוֹת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה.

לֹא יִהְיֶה לְךָ, סוֹד שֶׁל שָׁמוֹר בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ מִצְוֹות הַתּוֹרָה. ל׳ – סוֹד שֶׁלֹּא לָתֵת כָּבוֹד וּגְדֻלָּה לֵאלוֹהַּ

בַּאֲוִירָא, דְּלָא יִסְטֵי לִבָּא, לְמִבְנֵי לָהּ לֶאֱלָהָא אַחֲרָא, כְּמָה דְּאִית רָזָא, דְּבוֹנֶה מִגְּדָּלָא. (לֶאֱלָהָא אַחֲרָא) ל': דְּלָא לְמִפְּנֵי בְּדִיוּקְנָא דְּעֲבוֹדָה זָרָה, דְּלָא לְהַרְהֲרָא אֲבַתְרָהָא, דְּלָא לְסַגְּדָא, וְלָא לְאַכְפְּיָא גַּרְמֵיהּ לֶאֱלָהָא אַחֲרָא.

א': דְּלָא לְחַלְּפָא יִחוּדָא דְּמָרֵיהּ, בְּגִין טַעֲוָון אַחֲרָנִין. א': דְּלָא לְהַרְהֲרָא דְּאִית אֱלָהָא אַחֲרָא בַּר מִגֵּיהּ. א': דְּלָא לְמִסְטֵי בָּתַר בִּידִין וּדְכוּרוֹ, בְּרָזָא דְּדִיוּקְנָא דְּאָדָם, וְלָא בְּדִיוּקְנָא אַחֲרָא. א': דְּלָא לְמִשְׁאַל מִן מֵתַיָּיא, וְלָא לְמֶעְבַּד חַרְשִׁין. א': דְּלָא יוֹמֵי בְּפוּמוֹי, בִּשְׁמָא דֶאֱלָהָא אַחֲרָא. עַד הָכָא, תְּרֵיסַר אַחֲרָנִין, דְּאִינּוּן פִּקּוּדֵי שָׁמוֹר. וּבְאִלֵּין תְּרֵיסָר, תַּלְיָין תְּלַת מְאָה וְחַמְשִׁין וּתְלַת פִּקּוּדֵי דְּשָׁמוֹר אַחֲרָנִין, דִּכְלִילָן בְּאִלֵּין תְּרֵיסַר, וְרָזָא דָא אָנֹכִי.

לשון הקודש

אַחֵר, ל' – מִגְּדָל שֶׁפּוֹרֵחַ וְעוֹלֶה בָּאֲוִיר, שֶׁלֹּא יִסְטֶה הַלֵּב לִבְנוֹת לֵאלוֹהַּ אַחֵר, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ סוֹד שֶׁל בּוֹנֶה מִגְּדָל (לֵאלוֹהַּ אַחֵר). ל' – שֶׁלֹּא לִפְנוֹת בִּדְיוּקָן שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁלֹּא לְהַרְהֵר אַחֲרֶיהָ, שֶׁלֹּא לְהִשְׁתַּחֲווֹת וְלֹא לִכְפּוֹת עַצְמוֹ לֵאלוֹהַּ אַחֵר.

א': שֶׁלֹּא לְהַחֲלִיף הַיִּחוּד שֶׁל רִבּוֹנוֹ בִּשְׁבִיל אֱלִילִים אֲחֵרִים. שֶׁלֹּא לְהַרְהֵר שֶׁיֵּשׁ אֱלוֹהַּ אַחֵר פְּרָט אֵלָיו. א': שֶׁלֹּא לִסְטוֹת אַחַר אוֹב וְיִדְּעוֹנִי בְּסוֹד שֶׁל דְּמוּת אָדָם, וְלֹא בִּדְמוּת אַחֶרֶת. א': שֶׁלֹּא לִשְׁאֹל מִן הַמֵּתִים וְלֹא לַעֲשׂוֹת כְּשָׁפִים. א': שֶׁלֹּא יִשָּׁבַע בְּפִיו בְּשֵׁם שֶׁל אֱלוֹהַּ אַחֵר. עַד כָּאן שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲחֵרוֹת שֶׁהֵם מִצְוּוֹת שָׁמוֹר, וּבַשְּׁתֵּים

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, תּוּ תָּנֵינָן, אָנֹכִי כְּלָלָא דְּעֵילָּא וְתַתָּא, כְּלָלָא דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין, כְּלָלָא דְּחֵיוָן קַדִּישִׁין, דִּכְלִילָן בֵּיהּ, כֻּלָּא הוּא בְּרָזָא דְּאָנֹכִי. לֹא יִהְיֶה לְךָ לְתַתָּא, רָזָא דִּתְרֵיסָר חֵיוָן תַּתָּאִין.

לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל. פִּסְלוּ מֵהַהוּא אֲתָר עִלָּאָה, מֵהַהוּא אֲתָר קַדִּישָׁא. פֶּסֶל. פְּסוֹלֶת דִּקְדוּשָׁא דְּאִיהוּ רָזָא דְּטַעֲוָא אַחֲרָא. וְרָזָא דָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (יחזקאל א) וָאֵרֶא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן וְגוֹ'. וְכָל תְּמוּנָה הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (יחזקאל א) וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת. כִּי אָנֹכִי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ, בְּגִין לְאַתְעָרָא לִבָּא לְגַבֵּי עֵילָּא, וְלָא לְנַחְתָּא לְתַתָּא וְלָא לְמִקְרַב לִתְרַע בֵּיתָא. אֵל קַנָּא, דְּקִנְאָה אִיהוּ בְּהַהוּא אֲתָר.

לשון הקודש

עֶשְׂרֵה הַלָּלוּ תְּלוּיוֹת שְׁלֹשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְשָׁלֹשׁ מִצְוֹות שֶׁל שָׁמוֹר אֲחֵרוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בַּשְּׁתַּיִם עֶשְׂרֵה הַלָּלוּ, וְסוֹד זֶה אָנֹכִי.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, עוֹד שָׁנִינוּ, אָנֹכִי – כְּלָל שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה, כְּלָל שֶׁל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, כְּלָל שֶׁל חַיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בּוֹ, הַכֹּל הוּא בְּסוֹד שֶׁל אָנֹכִי. לֹא יִהְיֶה לְךָ – לְמַטָּה, סוֹד שֶׁל שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה הַחַיּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת.

לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל. נִפְסְלוּ מֵאוֹתוֹ מָקוֹם עֶלְיוֹן, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם קָדוֹשׁ. פֶּסֶל – פְּסֹלֶת שֶׁל קְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא סוֹד שֶׁל אֶלִיל אַחֵר, וְסוֹד זֶה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל א) וָאֵרֶא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן וְגוֹ'. וְכָל תְּמוּנָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ט) וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת. כִּי אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ, כְּדֵי לְעוֹרֵר אֶת הַלֵּב לְמַעְלָה וְלֹא לָרֶדֶת לְמַטָּה, וְלֹא לִקְרַב לְשַׁעַר הַבַּיִת אֵל קַנָּא, שֶׁהַקִּנְאָה הִיא בְּאוֹתוֹ מָקוֹם.

וְרָזָא דָּא, (משלי ל) תַּחַת שָׁלֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ. וְאִיהוּ לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ, חַד. פֶּסֶל, תְּרֵין. וְכָל תְּמוּנָה, תְּלַת. וְאֶרֶץ דָּא, עַל דָּא (דף צ"א ע"ב) אִתְרְגִיזַת.

פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים עַל שִׁלֵּשִׁים וְעַל רִבֵּעִים. (שמות כ) אִלְּנָא חָדָא, דְּאִינְצִיב חָדָא, וּתְרֵין זִמְנִין, וּתְלַת זִמְנִין, וְאַרְבַּע זִמְנִין, וְאִתְפְּקַד עַל חוֹבֵי קַדְמָאֵי, אָב וּבֵן. שְׁלִישִׁי וּרְבִיעִי חַד הוּא כַּד לָא אִתְתַּקַּן, וְלָא חָיִישׁ לְאִתְתַּקְּנָא, וְכֵן בְּהִפּוּכָא דְּדָא, לְאִילָּנָא דְּאִיהוּ אִתְתַּקַּן כַּדְקָא חֲזִי, וְקָאִים עַל קִיּוּמֵיהּ (נ"א כְּדֵין) וְעוֹשֶׂה חֶסֶד וְגוֹ'.

לֹא תִשָּׂא, (שמות כ) רָזָא דָא הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד שָׁתִיל עָלְמָא, אַטְבַּע גּוֹ תְּהוֹמֵי, צְרוֹרָא חָדָא, חֲקִיקָא בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְאַטְבַּע לָהּ לְגוֹ תְּהוֹמָא. וְכַד מַיָּא בָּעָאן

לשון הקודש

וְסוֹד זֶה – (משלי ל) תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ. וְהוּא, לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ – אֶחָד. פֶּסֶל – שְׁנַיִם. וְכָל תְּמוּנָה – שָׁלֹשׁ. וְאֶרֶץ זוֹ עַל זֶה הִיא הִתְרַגְּזָה.

פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים עַל שִׁלֵּשִׁים וְעַל רִבֵּעִים. אִילָן אֶחָד שֶׁנִּנְטַע פַּעַם וּפַעֲמַיִם וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים וְאַרְבַּע פְּעָמִים, וְנִפְקַד עַל חֲטָאִים רִאשׁוֹנִים אָב וּבֵן. שְׁלִישִׁי וּרְבִיעִי אֶחָד הוּא כְּשֶׁלֹּא הִתְתַּקֵּן וְלֹא חָשַׁשׁ לְהִתְתַּקֵּן, וְכֵן בַּהִפּוּךְ שֶׁל זֶה, לְאִילָן שֶׁהִתְתַּקֵּן כָּרָאוּי וְעוֹמֵד עַל קִיּוּמוֹ (אז) וְעוֹשֶׂה חֶסֶד וְגוֹ'.

לֹא תִשָּׂא. אֶת הַסּוֹד הַזֶּה הֲרֵי בֵּאֲרוּ הַחֲבֵרִים, מִשּׁוּם שֶׁבְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁתַל אֶת הָעוֹלָם, הִטְבִּיעַ בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת צְרוֹר אֶחָד חָקוּק בַּשֵּׁם

לְסַלְקָא, הָמָאן רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, הָקִיק עַל הַהוּא צְרוֹרָא, וְתַיְיבִין וּמִשְׁתַּקְעִין, וְהַדְרִין לַאֲחוֹרָא, וּשְׁמָא דָא קַיְימָא עַד יוֹמָא דָא, גּוֹ תְּהוֹמָא.

וּבְשַׁעֲתָא דְּאוֹמִין בְּנֵי נָשָׁא עַל קְשׁוֹט, בְּקִיּוּמָא דִקְשׁוֹט, הַהוּא צְרוֹרָא סַלְקָא, וּמְקַבְּלָא הַהוּא אוֹמָאָה, וְאַהְדָּר וְאִתְקַיַּים עַל תְּהוֹמָא, וְעָלְמָא אִתְקַיַּים, וְהַהוּא אוֹמָאָה דִקְשׁוֹט קַיָּים עָלְמָא.

וּבְשַׁעֲתָא דְּאוֹמוּ בְּנֵי נָשָׁא אוֹמָאָה לְשַׁקְרָא, הַהוּא צְרוֹרָא סַלְקָא לְקַבְּלָא לָהּ לְהַהִיא אוֹמָאָה, כֵּיוָן דְּחָזֵי דְּאִיהוּ דְשִׁקְרָא. כְּדֵין הַהוּא צְרוֹרָא דְּהַוָּה סָלִיק, תָּב לַאֲחוֹרָא, וּמַיִין אַזְלִין וְשָׁטִין, וְאַתְוָון דְּהַהוּא צְרוֹרָא, פַּרְחָן גּוֹ תְּהוֹמֵי, וְאִתְבַּדְּרָן, וּבָעָאן מַיָּא לְסַלְקָא לְחַפְיָיא עָלְמָא, וּלְאַהְדָּרָא לֵיהּ כְּמִלְקַדְמִין.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ, וְהִטְבִּיעַ אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הַתְּהוֹם, וּכְשֶׁהַמַּיִם רוֹצִים לַעֲלוֹת, הֵם רוֹאִים אֶת סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ חָקוּק עַל אוֹתוֹ צְרוֹר, וְשָׁבִים וְנִשְׁקָעִים וְחוֹזְרִים לְאָחוֹר, וְהַשֵּׁם הַזֶּה עוֹמֵד עַד הַיּוֹם הַזֶּה בְּתוֹךְ הַתְּהוֹם.

וּבְשָׁעָה שֶׁנִּשְׁבָּעִים בְּנֵי אָדָם עַל אֱמֶת, בְּקִיּוּם שֶׁל אֱמֶת, אוֹתוֹ הַצְּרוֹר עוֹלֶה וּמְקַבֵּל אֶת אוֹתָהּ שְׁבוּעָה, וְחוֹזֵר וּמִתְקַיֵּם עַל הַתְּהוֹם וְהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם, וְאוֹתָהּ שְׁבוּעַת אֱמֶת עוֹמֶדֶת לְעוֹלָם.

וּבְשָׁעָה שֶׁנִּשְׁבָּעִים בְּנֵי אָדָם שְׁבוּעָה לַשֶּׁקֶר, אוֹתוֹ הַצְּרוֹר עוֹלֶה לְקַבֵּל אֶת אוֹתָהּ שְׁבוּעָה. כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה שֶׁהוּא שֶׁקֶר, אָז אוֹתוֹ צְרוֹר שֶׁהָיָה עוֹלֶה שָׁב לְאָחוֹר, וְהַמַּיִם הוֹלְכִים וְשָׁטִים, וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁל אוֹתוֹ צְרוֹר פּוֹרְחוֹת לְתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת וּמִתְפַּזְּרוֹת, וְרוֹצִים הַמַּיִם לְכַסּוֹת אֶת הָעוֹלָם וּלְהַחֲזִירוֹ כְּמוֹ מִקֶּדֶם.

עַד דְּזַמִּין (נ"א דְּרָמִיז) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְחַד מִמָּנָא, יְעַזְרִיאֵ"ל, דִּי מִמָּנָא עַל שִׁבְעִין מַפְתְּחָן, בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְעָאל לְגַבֵּיהּ דְּהַהוּא צְרוֹרָא, וְחָקִיק בֵּיהּ אַתְוָון כְּמִלְקַדְמִין, וּכְדֵין אִתְקָיְּים עָלְמָא, וְאָהַדְרוּ מַיִין לְדוּכְתַּיְיהוּ. (נ"א דְּהַהוּא צְרוֹרָא וְרָגִיש לֵהוּ לְאַתְוָון דִשְׁמָא קַדִּישָׁא וְחָקִיק לְהוּ כְּמִלְקַדְמִין וְאַהֲדָרוּ מַיִין לְדוּכְתָּיְיהוּ וּכְדֵין אִתְקָיְּים עַלְמָא)

וְעַל דָּא כְּתִיב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא.

רעיא מהימנא

פִּקּוּדָא י"ב, לְאוֹמָאָה בִּשְׁמֵיהּ בְּאֹרַח קְשׁוֹט. וּמַאן דְּאוֹמֵי שְׁבוּעָה, הוּא כָּלִיל גַּרְמֵיהּ, בְּאִינּוּן ז' דַּרְגִּין עִלָּאִין, דִשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְכְּלִיל בְּהוּ. וְהָא שִׁיתָּא אִינּוּן. הַהוּא בַּר נָשׁ דְּאוֹמֵי אוֹמָאָה דְקִשׁוֹט עַל פִּי בֵית דִּין, כָּלִיל גַּרְמֵיהּ בְּהוּ, וְהוּא שְׁבִיעָאָה, לְקַיְּימָא שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּדוּכְתֵּיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (דברים ו) וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ. וּמַאן דְּאוֹמֵי אוֹמָאָה לְמַגְנָא וּלְשַׁקְרָא, גָּרִים לְהַהוּא אֲתָר דְּלָא יִתְקָיְּים בְּדוּכְתֵּיהּ.

לשון הקודש

עַד שֶׁמַּזְמִין (שֶׁרוֹמֵז) הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַמָּנֶה אֶחָד, יְעַזְרִיאֵ"ל, שֶׁמְּמֻנֶּה עַל שִׁבְעִים מַפְתְּחוֹת בַּסּוֹד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְנִכְנָס לְאוֹתוֹ צְרוֹר, וְחוֹקֵק בּוֹ אוֹתִיּוֹת כְּמוֹ מִקֹּדֶם, וְאָז מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם וְחוֹזְרִים הַמַּיִם לִמְקוֹמָם, (שֶׁאוֹתוֹ צְרוֹר וּמַרְגִּישׁ אֶת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְחוֹקֵק אוֹתָן כְּבַתְּחִלָּה, וְחוֹזְרִים הַמַּיִם לִמְקוֹמָם, וְאָז מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם) וְעַל זֶה כָּתוּב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

מִצְוָה י"ב – לְהִשָּׁבַע בִּשְׁמוֹ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת. וּמִי שֶׁנִּשְׁבָּע שְׁבוּעָה הוּא כּוֹלֵל אֶת עַצְמוֹ בְּאוֹתָן שֶׁבַע דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁהַשֵּׁם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְלָל בָּהֶן. וַהֲרֵי הֵם שֵׁשׁ. אוֹתוֹ אָדָם שֶׁנִּשְׁבָּע שְׁבוּעַת אֱמֶת עַל פִּי בֵית דִּין, כּוֹלֵל אֶת עַצְמוֹ בָּהֶן, וְהוּא שְׁבִיעִי לְקַיֵּם אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בִּמְקוֹמוֹ, וְעַל כֵּן כָּתוּב וּבִשְׁמוֹ

אוּמָאָה לְקַיְימָא פִּקּוּדָא דְּמָאֲרֵיהּ, דָּא אִיהוּ שְׁבוּעָה דִּקְשׁוֹט, כַּד הַהוּא יֵצֶר הָרָע מְקַטְרֵג לְבַר נָשׁ, וּמְפַתֶּה לֵיהּ לְמֶעְבַּר עַל פִּקּוּדָא דְּמָאֲרֵיהּ. דָּא אִיהוּ אוּמָאָה דְּמָאֲרֵיהּ אִשְׁתְּבַח בֵּיהּ, וְאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאוּמָאָה בְּמָאֲרֵיהּ עַל דָּא, וְאִיהוּ שְׁבָחָא דִילֵיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתְּבַח בֵּיהּ. כְּגוֹן בּוֹעַז, דִּכְתִיב, (רות ג) חַי יְיָ שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר. דְּהָא יֵצֶר הָרָע הָוָה מְקַטְרֵג לֵיהּ, וְאוֹמֵי עַל דָּא.

נֶדֶר אִיהוּ לְעֵילָּא, וְאִינּוּן חַיֵּי מַלְכָּא, רָזָא דְּרמ"ח שַׁיְיפִין, וּתְרֵיסַר קְטִירִין, כְּחוּשְׁבָּן וְנֶדֶ"ר. וְעַל דָּא חָמִיר מִשְּׁבוּעָה. חַיֵּי דְּמַלְכָּא אִלֵּין, דְּיָהִיב חַיִּין לְכָל אִלֵּין שַׁיְיפִין, וְאִקְרוּן הָכִי בְּגִין אִינּוּן חַיִּין, וְאִינּוּן חַיִּין נַחְתִּין מֵעֵילָּא לְתַתָּא. לְהַהוּא מִקּוֹרָא דְּחַיִּין. וּמֵהַהוּא מִקּוֹרָא נַחְתִּין לְתַתָּא, לְכָל אִינּוּן שַׁיְיפִין.

שְׁבוּעָה לְקַיְימָא דַּרְגָּא דִּלְתַתָּא, רָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. וְדָא אִקְרֵי מֶלֶךְ עַצְמוֹ, דְּרוּחָא עִלָּאָה וְגוּפָא דִילֵיהּ, לְמִשְׁרֵי בְּגַוֵּיהּ, וּלְדַיְירָא בֵּיהּ, בְּרוּחָא דְּשַׁאֲרֵי גּוֹ גּוּפָא. וְעַל דָּא

לשון הקודש

תִּשָּׁבֵעַ. וּמִי שֶׁנִּשְׁבָּע שְׁבוּעָה לְחִנָּם וְלַשֶּׁקֶר, גּוֹרֵם לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁלֹּא יִתְקַיֵּם בִּמְקוֹמוֹ.

שְׁבוּעָה לְקַיֵּם מִצְוַת רִבּוֹנוֹ – זוֹהִי שְׁבוּעַת אֱמֶת, כְּשֶׁאוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע מְקַטְרֵג לָאָדָם וּמְפַתֶּה אוֹתוֹ לַעֲבֹר עַל מִצְוַת רִבּוֹנוֹ. זוֹהִי שְׁבוּעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּבֵּחַ בּוֹ, וְצָרִיךְ לָאָדָם לְהִשָּׁבַע בְּרִבּוֹנוֹ עַל זֶה, וְהוּא שִׁבְחוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּבֵּחַ בּוֹ, כְּמוֹ בֹּעַז, שֶׁכָּתוּב חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר. שֶׁהֲרֵי יֵצֶר הָרָע הָיָה מְקַטְרֵג לוֹ, וְנִשְׁבַּע עַל זֶה.

נֶדֶר הוּא לְמַעְלָה, וְהֵם חַיֵּי הַמֶּלֶךְ, סוֹד שֶׁל רמ"ח אֵיבָרִים וּשְׁנַיִם עָשָׂר קְשָׁרִים כְּחֶשְׁבּוֹן וְנֶדֶ"ר. וְעַל זֶה חָמוּר מִשְּׁבוּעָה. חַיֵּי הַמֶּלֶךְ אֵלֶּה, שֶׁנּוֹתֵן חַיִּים לְכָל הָאֵיבָרִים הַלָּלוּ, וְנִקְרָאִים כָּךְ בִּשְׁבִיל אוֹתָם חַיִּים, וְאוֹתָם חַיִּים יוֹרְדִים מִמַּעְלָה לְמַטָּה, לְאוֹתוֹ מְקוֹר הַחַיִּים, וּמֵאוֹתוֹ מָקוֹר יוֹרְדִים לְמַטָּה לְכָל אוֹתָם אֵיבָרִים. **שְׁבוּעָה** לְקַיֵּם דַּרְגָּה שֶׁלְּמַטָּה, סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וְזֶה נִקְרָא מֶלֶךְ עַצְמוֹ, שֶׁל רוּחַ עֶלְיוֹנָה וְגוּף שֶׁלּוֹ, לִשְׁרוֹת בְּתוֹכוֹ וְלָדוּר בּוֹ כְּמוֹ הָרוּחַ שֶׁשּׁוֹרָה בְּתוֹךְ הַגּוּף, וְעַל

אִקְרֵי מֶלֶךְ עַצְמוֹ דְּרוּחָא עִלָּאָה תַּאִיבָה דִּילֵיהּ לְמִשְׁרֵי בְּגַוֵּיהּ עַצְמוֹ דְּהַהוּא דְּסַתִּיר לְעֵילָּא. וּבְגִין כַּךְ, מָאן דְּאוֹמֵי בִּקְשׁוֹט, הוּא מְקַיֵּים לְהַהוּא אֲתָר, וְכַד קָאֵי הַאי אֲתָר מְקוּיָּים, מְקַיֵּים כָּל עָלְמָא. נֶדֶר שַׁרְיָא עַל כֹּלָּא, עַל מִצְוָה, וְעַל רְשׁוּתָא דְּלָאו הָכִי בִּשְׁבוּעָה, וְהָכִי אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. **(ע"כ רעיא מהימנא).** (דף צ"ב ע"א).

זהר:

זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. (שמות כ) דָּא אִיהוּ רָזָא דִּבְרִית קַדִּישָׁא. וּבְגִין דִּבְהַאי בְּרִית קַיְּימִין כָּל מְקוֹרִין דְּשַׁיְּיפֵי גּוּפָא, וְאִיהוּ כָּלַל כֹּלָּא. כְּגַוְונָא דָּא, שַׁבָּת אִיהוּ כְּלָלָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְכָל רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא בֵּיהּ תַּלְיָין, וְקִיּוּמָא דְּשַׁבָּת, כְּקִיּוּמָא דְּכָל אוֹרַיְיתָא, מָאן דְּנָטִיר שַׁבָּת, כְּאִילּוּ נָטִיר אוֹרַיְיתָא כֹּלָּא.

רעיא מהימנא

פִּקּוּדָא כ"ד, לְמֶהֱוֵי דָּכִיר יוֹם הַשַּׁבָּת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. רָזָא דְּשַׁבָּת, הָא אוֹקִימְנָא

לשון הקודש

זֶה נִקְרָא מֶלֶךְ עַצְמוֹ, שֶׁרוּחַ עֶלְיוֹנָה הִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁלָּהּ לִשְׁרוֹת בְּתוֹכוֹ עַצְמוֹ שֶׁל הַהוּא הַנִּסְתָּר לְמַעְלָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ מִי שֶׁנִּשְׁבָּע בֶּאֱמֶת, הוּא מְקַיֵּם אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם, וּכְשֶׁעוֹמֵד הַמָּקוֹם הַזֶּה מְקֻיָּם, מְקַיֵּם אֶת כָּל הָעוֹלָם. הַנֶּדֶר שׁוֹרֶה עַל הַכֹּל, עַל מִצְוָה, וְעַל רְשׁוּת שֶׁלֹּא כָּךְ בִּשְׁבוּעָה, וְכָךְ פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים.

זהר:

זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, זֶהוּ סוֹד שֶׁל הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ. וּמִשּׁוּם שֶׁבִּבְרִית זוֹ עוֹמְדִים כָּל הַמְּקוֹרוֹת שֶׁל אֵיבְרֵי הַגּוּף וְהוּא כְּלַל הַכֹּל, כְּמוֹ זֶה שַׁבָּת הִיא כְּלָל שֶׁל הַתּוֹרָה, וְכָל סוֹדוֹת הַתּוֹרָה תְּלוּיִים בָּהּ, וְקִיּוּם שֶׁל הַשַּׁבָּת כְּמוֹ קִיּוּם שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה. מִי שֶׁשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּאִלּוּ שָׁמַר אֶת כָּל הַתּוֹרָה.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

מִצְוָה כ"ד – לִהְיוֹת זוֹכֵר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר זָכוֹר אֶת יוֹם

בְּכָל אִינּוּן דּוּכְתֵּי, יוֹמָא דּוּכְרָנָא דְּנַיְיחָא דְעָלְמָא וְאִיהוּ כְּלָלָא דְּאוֹרַיְיתָא. וּמַאן דְּנָטִיר שַׁבָּת, כְּאִילּוּ נָטִיר אוֹרַיְיתָא כֻּלָּא. וְהָא אִתְּמַר, דּוּכְרָנָא דְּשַׁבָּת, לְקַדְּשָׁא לֵיהּ בְּכָל זִינֵי קִדּוּשִׁין. מָאן דְּאִדְּכַּר לְמַלְכָּא, אִצְטְרִיךְ לְבָרְכָא לֵיהּ, מָאן דְּאִדְּכַּר שַׁבָּת, צָרִיךְ לְקַדְּשָׁא לֵיהּ וְהָא אִתְּמַר.

זָכוֹר לִדְכוּרָא אִיהוּ. שָׁמוֹר אִיהוּ לְנוּקְבָא. (וְדָא בְּלָא פִּרוּדָא) יוֹם שַׁבָּת, רָזָא דְּכָל מְהֵימְנוּתָא, דְּתַלְיָא מֵרֵישָׁא עִלָּאָה, עַד סוֹפָא דְּכָל דַּרְגִּין, שַׁבָּת אִיהוּ כֻּלָּא.

תְּלַת דַּרְגִּין אִינּוּן, וְכֻלְּהוּ אִקְרוּן שַׁבָּת. שַׁבָּת עִלָּאָה. שַׁבָּת דְּיוֹמָא. שַׁבָּת דְּלֵילְיָא.

השלמה מהחשמטות (סימן ח)

בְּרָזָא דְּשָׁמוֹר דִּבּוּר לַיְלָה. דְּהָא הִיא תּוֹרַת ה', תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וְגוֹ' וְהָא אִתְּעָרוּ עַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּאִילּוּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הַא כְּתִיב (דברים ל"א) וַיְצַו

לשון הקודש

הַשַּׁבָּת לְקַדְּשוֹ. סוֹד שֶׁל שַׁבָּת, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ בְּכָל אוֹתָם מְקוֹמוֹת, יוֹם זִכָּרוֹן שֶׁל מְנוּחָה שֶׁל הָעוֹלָם, וְהוּא כְּלָל שֶׁל הַתּוֹרָה. וּמִי שֶׁשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּאִלּוּ שָׁמַר כָּל הַתּוֹרָה. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר, זִכָּרוֹן שֶׁל שַׁבָּת לְקַדֵּשׁ אוֹתָהּ בְּכָל מִינֵי קִדּוּשִׁים. מִי שֶׁמַּזְכִּיר אֶת הַמֶּלֶךְ, צָרִיךְ לְבָרֵךְ אוֹתוֹ. מִי שֶׁמַּזְכִּיר שַׁבָּת, צָרִיךְ לְבָרֵךְ אוֹתָהּ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

זָכוֹר הוּא לְזָכָר. שָׁמוֹר הוּא לִנְקֵבָה. (וְזֶה בְּלִי פֵּרוּד) יוֹם שַׁבָּת הַסּוֹד שֶׁל כָּל הָאֱמוּנָה, שֶׁתְּלוּיָה מֵהָרֹאשׁ הָעֶלְיוֹן עַד סוֹף כָּל הַדְּרָגוֹת, שַׁבָּת הִיא הַכֹּל.

שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת הֵן, וְכֻלָּן נִקְרָאוֹת שַׁבָּת. שַׁבָּת עֶלְיוֹנָה. שַׁבַּת שֶׁל הַיּוֹם. שַׁבָּת שֶׁל הַלַּיְלָה.

השלמה מהחשמטות (סימן ח)

בְּסוֹד שֶׁל שָׁמוֹר, דִּבּוּר, לַיְלָה. זוֹ הִיא תּוֹרַת ה', תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וְגוֹ', וַהֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ עַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁאִלּוּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הֲרֵי כָּתוּב, (דברים לא) וַיְצַו

מֹשֶׁה אֵת הַלְוִיִּם נֹשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית יְיָ לֵאמֹר לַקֹּחַ אֵת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה, וְדָא לְלֵיוָאֵי אִתְחֲזֵי לְהַאי. לְהַאי דְּאַחִיד בְּשִׁמְשָׁא. וּמַלְכָּא דְּאַתְיָא מִגֵּיהּ, מֹשֶׁה. נָהִיר לוֹן לְיִשְׂרָאֵל אַרְבְּעִין שְׁנִין שִׁמְשָׁא בְיוֹמָא, וְתוֹרַת ה' דָּא מָעֲלֵי דְשַׁבַּתָּא בְּרָזָא חָדָא וְכו': (עד כאן מההשמטות).

וְכֻלְּהוּ חַד וְאִקְרֵי כֹּלָּא שַׁבָּת. וְכָל חַד, כַּד אִיהוּ שַׁלְטָא, נָטִיל לְחַבְרוֹי, וְזָמִין לוֹן בַּהֲדֵיהּ, בְּהַהוּא שׁוּלְטָנוּ דִילֵיהּ. וְכַד הַאי אָתֵי לְעָלְמָא, כֻּלְּהוּ אַתְיָין וּזְמִינִין בַּהֲדֵיהּ.

כַּד אָתֵי לֵילְיָא, זַמִּין בַּהֲדֵיהּ לְשַׁבָּת דִּימָמָא, וְזַמִּין לֵיהּ בְּהֵיכָלֵיהּ, וְאִתְטַמַּר בַּהֲדֵיהּ. כֵּיוָן דְּהַאי אַתְיָא, שַׁבָּת עִלָּאָה אִתְמְשָׁךְ עָלֵיהּ, וְכֻלְּהוּ גְּנִיזִין בְּהֵיכָלָא דְּלֵילְיָא וּבְגִין דָּא סְעוּדָתָא דְּלֵילְיָא חָמוּר מִבְּיִמָמָא (ס"א כְּדִבְיִמָמָא.)

כַּד אָתֵי יִמָמָא, זַמִּין בַּהֲדֵיהּ לִתְרֵין אִלֵּין אַחֲרָנִין, דַּרְגָּא עִלָּאָה וְדַרְגָּא תַתָּאָה, דָּא דְאַנְהִיר לֵיהּ, וְדָא דְאִתְנְהִיר מִגֵּיהּ.

לשון הקודש

מֹשֶׁה אֶת הַלְוִיִּם נֹשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית ה' לֵאמֹר. לָקֹחַ אֵת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה. וְזֶה הַלְוִיִּם רְאוּיִים לְכָךְ, לְזֶה שֶׁאָחוּז בַּשֶּׁמֶשׁ. וְהַמֶּלֶךְ שֶׁבָּא מִמֶּנּוּ – מֹשֶׁה, הֵאִיר לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנִים שֶׁמֶשׁ בַּיּוֹם, וְתוֹרַת ה' – זֶה עֶרֶב שַׁבָּת בְּסוֹד אֶחָד וְכו':

וְכֻלָּן אַחַת, וְהַכֹּל נִקְרָא שַׁבָּת. וְכָל אַחַת כְּשֶׁהִיא שׁוֹלֶטֶת, לוֹקַחַת אֶת חַבְרוֹתֶיהָ וּמַזְמִינָה אוֹתָן עִמָּהּ בְּאוֹתוֹ הַשִּׁלְטוֹן שֶׁלָּהּ. וּכְשֶׁזֶּה בָּא לָעוֹלָם, כֻּלָּם בָּאִים וּמְזֻמָּנִים עִמּוֹ.

כְּשֶׁבָּא הַלַּיְלָה, מַזְמִין עִמּוֹ שַׁבָּת שֶׁל הַיּוֹם, וּמַזְמִין אוֹתוֹ לְהֵיכָלוֹ וּמִסְתַּתֵּר עִמּוֹ. כֵּיוָן שֶׁזֶּה בָּא, שַׁבָּת הָעֶלְיוֹנָה נִמְשֶׁכֶת עָלֶיהָ, וְכֻלָּם גְּנוּזִים בַּהֵיכָל שֶׁל הַלַּיְלָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ סְעוּדַת הַלַּיְלָה חֲמוּרָה מִבַּיּוֹם (כְּמוֹ שֶׁל הַיּוֹם).

כְּשֶׁבָּא הַיּוֹם, מַזְמִין עִמּוֹ אֶת שְׁתֵּי הָאַחֵרוֹת הַלָּלוּ – דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה וְדַרְגָּה

וְכֹלָּא כַּחֲדָא אִקְרֵי שַׁבָּת, וְשַׁלְטִין בְּיוֹמָא דְשַׁבָּת. וְאִלֵּין תְּלַת דַּרְגִּין, אִינּוּן כְּלָלָא וְרָזָא דְכָל אוֹרַיְיתָא, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, נְבִיאִים וּכְתוּבִים. מָאן דְּנָטִיר שַׁבָּת, נָטִיר אוֹרַיְיתָא כֹּלָּא.

תְּרֵין מַרְגְּלָן אִינּוּן, וְחַד סִיכְתָּא בַּחֲדַיְיהוּ, בְּגַוַּוְיְיהוּ, דְּקָאִים בֵּין הַאי וּבֵין הַאי. מַרְגְּלָא עִלָּאָה לֵית בֵּיהּ גַּוָּון, לֵית בֵּהּ חֵיזוּ בְּאִתְגַּלְיָיא.

הַאי מַרְגְּלָא, כַּד שָׁאֲרֵי לְאִתְגַּלְיָיא, נַהֲרִין, ז' אַתְוָון גְּלִיפִין, בַּלְטִין וְנִצְּצִין וּבְקָעִין בְּקִיעִין וְקַסְטִירִין, וְנַהֲרִין כָּל חַד וְחָד. וְאִינּוּן ז' אַתְוָון, אִינּוּן תְּרֵין שְׁמָהָן מְחֻקָּקִין בְּהַהוּא מַרְגְּלָא. וּבְיוֹמָא דְשַׁבָּת, נָצְצִין וְנָהֲרִין, וּפַתְחִין פִּתְחִין, וְנַפְקֵי וְשַׁלְטֵי. וְאִינּוּן אהי"ה יה"ו, מִתְנָצְצֵי אַתְוָון, וּבִנְצִיצוּ דִלְהוֹן, עָאלִין דָּא בְּדָא, וְנַהֲרִין דָּא בְּדָא.

וְכַד עָאלִין דָּא בְּדָא, נָהֲרִין דָּא מִגּוֹ דָא, בִּתְרֵין גַּוְונִין. חַד גַּוָּון חִוָּור, וְחַד גַּוָּון סוּמָק. וּמֵאִינּוּן תְּרֵין גַּוְונִין, אִתְעֲבִידוּ תְּרֵין שְׁמָהָן אַחֲרָנִין, עַד דְּסַלְקִין אַתְוָון לְשֶׁבַע שְׁמָהָן.

לשון הקודש

תַּחְתּוֹנָה, זוֹ שֶׁמְּאִירָה לָהּ וְזוֹ שֶׁנְּאוֹרָה מִמֶּנָּה, וְכֻלָּן כְּאַחַת נִקְרָאוֹת שַׁבָּת, וְשׁוֹלְטוֹת בְּיוֹם שַׁבָּת. וּשְׁלֹשׁ הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ הֵן כְּלָל וְסוֹד שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, נְבִיאִים וּכְתוּבִים. מִי שֶׁשּׁוֹמֵר שַׁבָּת, שׁוֹמֵר אֶת כָּל הַתּוֹרָה.

שְׁתֵּי מַרְגָּלִיּוֹת הֵן, וְיָתֵד אֶחָד עִמָּן בְּתוֹכָן שֶׁעוֹמֵד בֵּין זוֹ וּבֵין זוֹ. הַמַּרְגָּלִית הָעֶלְיוֹנָה אֵין בָּהּ גָּוֶן, וְאֵין בָּהּ מַרְאֶה בְּהִתְגַּלּוּת.

הַמַּרְגָּלִית הַזוֹ, כְּשֶׁמַּתְחִילָה לְהִתְגַּלּוֹת, מְאִירוֹת שֶׁבַע אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת בּוֹלְטוֹת וְנוֹצְצוֹת, וּבוֹקְעוֹת בְּקָעִים וְהֵיכָלוֹת וּמְאִירִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְאוֹתָן שֶׁבַע הָאוֹתִיּוֹת הֵן שְׁנֵי שֵׁמוֹת חֲקוּקִים בְּאוֹתָהּ הַמַּרְגָּלִית, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת נוֹצְצִים וּמְאִירִים, וּפוֹתְחִים פְּתָחִים וְיוֹצְאִים וְשׁוֹלְטִים. וְאוֹתָם אהי"ה יה"ו, מִתְנוֹצְצוֹת הָאוֹתִיּוֹת, וּבָאוֹתִיּוֹת שֶׁלָּהֶן נִכְנָסוֹת זוֹ בָּזוֹ וּמְאִירוֹת זוֹ בָּזוֹ.

וּכְשֶׁנִּכְנָסוֹת זוֹ בָּזוֹ, הֵן מְאִירוֹת זוֹ מִתּוֹךְ זוֹ בִּשְׁנֵי גְוָנִים. גְּוָן אֶחָד לָבָן וְגָוָן אֶחָד אָדֹם. וּמֵאוֹתָם שְׁנֵי גְוָנִים נַעֲשִׂים שְׁנֵי שֵׁמוֹת אֲחֵרִים, עַד שֶׁעוֹלוֹת הָאוֹתִיּוֹת לְשִׁבְעָה שֵׁמוֹת.

א' נָפִיק וְנָצִיץ, וְעָאל בְּאָת ו', וְנָהֲרִין תַּרְוַוּיְיהוּ, בִּתְרֵין גַּוְונִין, וְאִינּוּן תְּרֵין שְׁמָהָן, חַד אִקְרֵי יְהוָ"ה, וְחַד אִקְרֵי אֵ"ל, וְנַהֲרִין כַּחֲדָא. ה' נָפִיק וְנָצִיץ, וְעָאל בְּאָת ה' וְנָהֲרִין תַּרְוַוּיְיהוּ, בִּתְרֵין גַּוְונִין, וְאִינּוּן תְּרֵין שְׁמָהָן, חַד אִקְרֵי יֱהוֹה רָזָא דֶאֱלֹהִים. וְחַד אִקְרֵי אֱלֹהִים. וְנָהֲרִין כַּחֲדָא. י' עָאל בְּי', וְנַהֲרִין וּנְצִיצִין כַּחֲדָא, וְעָאלוּ דָא בְדָא, וְנַהֲרִין תַּרְוַוּיְיהוּ, גְּלִיפִין מְחֻקְּקָן כַּחֲדָא, וְאִינּוּן זַקְפָּן רֵישָׁא, נְהִירִין מְנַצְּצִין עַנְפִּין סַלְקִין מֵהַאי סִטְרָא, וּמֵהַאי סִטְרָא, וְאִינּוּן חַד סָרֵי עַנְפִּין.

וְאִלֵּין תְּרֵין אַתְוָון דְּנַהֲרָן, מִתְחַבְּקָן דָּא בְדָא, אִינּוּן יְהוָ"ה יְהוָ"ה מצפ"ץ מצפ"ץ, בְּרָזָא דִתְלִיסָר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי. וְאִלֵּין תְּרֵין אַתְוָון, כַּד עָאלִין דָּא בְדָא, וְכַד מִתְחַבְּקָן דָּא בְדָא, (וְכַד מִתְדַּבְּקָן דָּא בְּדָא) זַקְפִין רֵישָׁא, וְנָהֲרָן וּמְנַצְּצָן עַל כֹּלָּא, בְּאִינּוּן חַד סָרֵי עַנְפִּין, דְּנָפְקִין בְּכָל (דף צ"ב ע"ב) סְטָר.

ה' דְּאִשְׁתְּאַר, אִיהִי סַלְקָא בִשְׁמָא חַד, לְאִתְחַבְּרָא בַהֲדַיְיהוּ, וְאִיהִי אֲדֹנָי. וְכָל אִלֵּין שְׁמָהָן, בַּלְטִין וְנִצְּצִין וְנַפְקֵי וְשַׁלְטֵי

לשון הקודש

א' יוֹצֵא וְנוֹצֵץ, וְנִכְנַס בָּאוֹת ו', וּמְאִירִים שְׁנֵיהֶם בִּשְׁנֵי גְוָנִים. וְאוֹתָם שְׁנֵי שֵׁמוֹת, אֶחָד נִקְרָא יְהוָ"ה, וְאֶחָד נִקְרָא אֵ"ל, וּמְאִירִים כְּאֶחָד. ה' יוֹצֵאת וְנוֹצֶצֶת, וְנִכְנֶסֶת בָּאוֹת ה', וּמְאִירוֹת שְׁתֵּיהֶם בִּשְׁנֵי גְוָנִים, וְאוֹתָם שְׁנֵי שֵׁמוֹת, אֶחָד נִקְרָא יֱהוֹה, סוֹד שֶׁל אֱלֹהִים, וְאֶחָד נִקְרָא אֱלֹהִים, וּמְאִירִים כְּאֶחָד. י' נִכְנֶסֶת בְּי', וּמְאִירוֹת וְנוֹצְצוֹת כְּאַחַת, וְנִכְנָסוֹת זוֹ בָזוֹ וּמְאִירוֹת שְׁתֵּיהֶן, חֲקִיקוֹת חֲקוּקוֹת כְּאַחַת, וְהֵן זוֹקְפוֹת רֹאשׁ, מְאִירוֹת וְנוֹצְצוֹת, הָעֲנָפִים עוֹלִים מִן הַצַּד הַזֶּה וּמִן הַצַּד הַזֶּה, וְהֵם אַחַד עָשָׂר עֲנָפִים.

וּשְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ שֶׁמְּאִירוֹת, מִתְחַבְּקוֹת זוֹ בָזוֹ, הֵן יְהוָ"ה יְהוָ"ה מצפ"ץ מצפ"ץ, בְּסוֹד שֶׁל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים. וּשְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ, כְּשֶׁהֵן נִכְנָסוֹת זוֹ בָזוֹ וּכְשֶׁמִּתְחַבְּקוֹת זוֹ בָזוֹ, (וּכְשֶׁנִּדְבָּקוֹת זוֹ בָזוֹ) זוֹקְפוֹת רֹאשָׁן וּמְאִירוֹת וְנוֹצְצוֹת עַל הַכֹּל בְּאוֹתָם אַחַד עָשָׂר הָעֲנָפִים שֶׁיּוֹצְאִים בְּכָל צַד.

ה' שֶׁנִּשְׁאֲרָה, הִיא עוֹלָה בְּשֵׁם אֶחָד לְהִתְחַבֵּר עִמָּם, וְהִיא אֲדֹנָי. וְכָל הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ בּוֹלְטִים וְנוֹצְצִים וְיוֹצְאִים וְשׁוֹלְטִים

בְּהַאי יוֹמָא. כֵּיוָן דְּאִלֵּין שַׁלְטֵי, נָפַק הַהוּא מַרְגְּלָא עִלָּאָה, בָּלְטָא מְנַצְּצָא. וּמִגּוֹ נְצִיצוּ דִילָהּ, לָא אִתְחֲזֵי בָּהּ גְּוָון.

כַּד נָפְקָא, בָּטַשׁ בְּאִלֵּין שְׁמָהָן, חַד שְׁמָא מִנַּיְיהוּ אֲדֹנָי, דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה, מִתְעַטְּרָא וְעָאל בְּמַרְגְּלָא תַתָּאָה, וְאִתְיְישַׁב שְׁמָא אַחֲרָא תְּחוֹתֵיהּ, וְאִיהוּ י״ה. וְאִסְתְּחַר הַהוּא מַרְגְּלָא עִלָּאָה בֵּיהּ, וּמִתְעַטְּרָא הַהוּא נְצִיצוּ דְנָצִיץ, בְּהַאי שְׁמָא.

לְבָתָר דְּכָנִישׁ (נ״א דְּבָטַשׁ) בְּהָנֵי שְׁמָהָן, נָפְקִין מִינַּיְיהוּ שִׁבְעִים עַנְפִּין לְכָל סְטָר, וּמִתְחַבְּרָן כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא, וְאִתְעָבִיד רְתִיכָא וְכֶרְסְיָיא חָדָא, לְהַהוּא מַרְגְּלָא עִלָּאָה, וְשָׁלְטָא בְּעִטְּרוֹי, מַלְכָּא בְּכֶרְסְיָיא, בְּיוֹמָא דָא, וְחַדֵּי כֹלָּא. כֵּיוָן דְּחַדֵּי כֹלָּא, יָתִיב מַלְכָּא עַל כֶּרְסְיָיא, וְסַלִּיק בְּשִׁבְעִין עַנְפִּין כֶּרְסְיָיא, כִּדְקָאמְרַן.

וְאִינוּן תְּרֵין אַתְוָון, סַלְקִין וְנַחְתִּין, וְנָהֲרִין וּמִתְעַטְּרִין אַתְוָון כ״ב, (ס״א בכ״ב אַתְוָון) כְּלָלָא דְאוֹרַיְיתָא. בַּטְשֵׁי בִתְרֵי אַתְוָון קַדְמָאֵי, וְסַלְקֵי לְחָד, בְּשִׁית שְׁבָטִין, וּלְחַד בְּשִׁית שְׁבָטִין אַחֲרָנִין. וְאִלֵּין אִינוּן י״ב שְׁבָטִין דְּיִשְׂרָאֵל עִלָּאָה.

לשון הקודש

בְּיוֹם הַזֶּה. כֵּיוָן שֶׁאֵלֶּה שׁוֹלְטִים, יוֹצֵאת אוֹתָהּ הַמַּרְגָּלִית הָעֶלְיוֹנָה בּוֹלֶטֶת נוֹצֶצֶת, וּמִתּוֹךְ הַהִתְנוֹצְצוּת שֶׁלָּהּ לֹא נִרְאֶה בָּהּ גָּוֶן.

כְּשֶׁיּוֹצֵאת, מַכָּה בַּשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ. שֵׁם אֶחָד מֵהֶם אֲדֹנָ״י, שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, מִתְעַטֵּר וְנִכְנָס לַמַּרְגָּלִית הַתַּחְתּוֹנָה, וּמִתְיַשֵּׁב שֵׁם אַחֵר תַּחְתָּיו, וְהוּא י״ה. וּמֶקֶפֶת בּוֹ אוֹתָהּ הַמַּרְגָּלִית הָעֶלְיוֹנָה, וּמִתְעַטֶּרֶת אוֹתָהּ הַהִתְנוֹצְצוּת שֶׁנּוֹצֶצֶת בַּשֵּׁם הַזֶּה.

אַחַר שֶׁהִתְכַּנְּסָה בַּשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ, יוֹצְאִים מֵהֶם שִׁבְעִים עֲנָפִים לְכָל צַד, וּמִתְחַבְּרִים כֻּלָּם כְּאֶחָד, וְנַעֲשֵׂית מֶרְכָּבָה וְכִסֵּא אֶחָד לְאוֹתָהּ הַמַּרְגָּלִית הָעֶלְיוֹנָה, וְשׁוֹלֶטֶת בְּעַטְרוֹתֶיהָ, מֶלֶךְ בְּכִסֵּא בַּיּוֹם הַזֶּה, וְהַכֹּל שְׂמֵחִים. כֵּיוָן שֶׁכֻּלָּם שְׂמֵחִים, יוֹשֵׁב הַמֶּלֶךְ עַל הַכִּסֵּא, וְעוֹלֶה בְּשִׁבְעִים עֲנָפִים הַכִּסֵּא, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

וְאוֹתָן שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת, וּמְאִירוֹת וּמִתְעַטְּרוֹת כ״ב אוֹתִיּוֹת (בְּכ״ב אוֹתִיּוֹת), כְּלָל שֶׁל הַתּוֹרָה, מַכּוֹת בִּשְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת וְעוֹלוֹת לְאֶחָד בְּשִׁשָּׁה שְׁבָטִים, וּלְאֶחָד בְּשִׁשָּׁה שְׁבָטִים אֲחֵרִים, וְאֵלֶּה הֵם שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל הָעֶלְיוֹן.

תוּ, אִלֵּין תְּרֵין אַתְוָון, (נ"א קַדְמָאֵי סַלְקִין) **סַלְקִין וְנַחְתִּין, וּבַטְשֵׁי בִּתְרֵין אַתְוָון, דְּסוֹפָא דכ"ב אַתְוָון. וְסַלְקֵי, חַד בְּחָמֵשׁ דַּרְגִּין, וְחַד בְּחָמֵשׁ דַּרְגִּין. וְאִלֵּין עֶשֶׂר אֲמִירָן** (ס"א לְשַׁכְלְלָא) **לְאַכְלְלָא לְכ"ב אַתְוָון, י"ב שְׁבָטִין בִּתְרֵין אַתְוָון,** (ס"א קַדְמָאֵי) **כְּלָלָא דְאוֹרַיְיתָא וָעֶשֶׂר אֲמִירָן דִּתְרֵין אַתְוָון דְּסוֹפָא, הָא כ"ב אַתְוָון, דְּסוֹפָא דְּאוֹרַיְיתָא. וְרָזָא דָא, יָרִית מַרְגְּלָא עִלָּאָה, בְּהַהוּא כֻּרְסְיָיא דְּע"ב, וְנָהֲרִין כ"ב אַתְוָון.**

מַרְגְּלָא תַּתָּאָה, בְּשַׁעֲתָא דְּיָתִיב מַרְגְּלָא עִלָּאָה בְּהַהוּא כּוּרְסְיָיא דְּע"ב, וְנַהֲרִין כ"ב אַתְוָון. כְּדֵין הַהוּא מַרְגְּלָא תַּתָּאָה דְּהוּא בְּחָשׁוֹכָא, מִסְתַּכֵּל בְּהַהוּא נְהִירוּ, בְּחֵילָא דְּתוּקְפָּא דְּאִינּוּן אַתְוָון, דְּאִתְרְשִׁים בְּהוֹן, דְּאִקְרוּן אֲדֹנָי, וּכְדֵין אִתְנְהִיר וְסָלִיק הַהוּא נְהוֹרָא, וְנָטִיל כָּל אִינּוּן כ"ב אַתְוָון עִלָּאִין, וְשָׁאִיב לוֹן הַהוּא מַרְגְּלָא בְּגַוֵּיהּ, וְנָהִיר נְהִירוּ דְּנָצִיץ לְע"ב עֵיבָר.

כֵּיוָן דְּהַאי מַרְגְּלָא, נָצִיץ וְשָׁאִיב לְאִינּוּן אַתְוָון בַּהֲדָהּ, כְּדֵין מַרְגְּלָא עִלָּאָה אִתְמְשַׁךְ בַּהֲדַיְיהוּ, וְאִתְדַּבָּק מַרְגְּלָא

לשון הקודש

עוֹד, שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ (ראשונות עולות) עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת וּמַכּוֹת בִּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שֶׁל סוֹף כ"ב הָאוֹתִיּוֹת. וְעוֹלוֹת אַחַת בְּחָמֵשׁ דְּרָגוֹת, וְאַחַת בְּחָמֵשׁ דְּרָגוֹת. וְעֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת הַלָּלוּ (לְתַקֵּן) לִכְלֹל לְכ"ב אוֹתִיּוֹת. י"ב שְׁבָטִים בִּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת (ראשונות), כְּלָל שֶׁל הַתּוֹרָה וְעֶשֶׂר אֲמִירוֹת שֶׁל שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבַּסּוֹף – הֲרֵי כ"ב אוֹתִיּוֹת שֶׁל סוֹף הַתּוֹרָה. וְסוֹד זֶה יוֹרֶשֶׁת הַמַּרְגְּלִית הָעֶלְיוֹנָה בְּאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל ע"ב, וּמְאִירוֹת כ"ב אוֹתִיּוֹת.

הַמַּרְגְּלִית הַתַּחְתּוֹנָה, בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹשֶׁבֶת הַמַּרְגְּלִית הָעֶלְיוֹנָה בְּאוֹתוֹ הַכִּסֵּא שֶׁל ע"ב וּמְאִירוֹת כ"ב אוֹתִיּוֹת, אָז אוֹתָהּ הַמַּרְגְּלִית הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא בַּחֲשֵׁכָה מִסְתַּכֶּלֶת בְּאוֹתוֹ הָאוֹר, בְּכֹחַ שֶׁל תֹּקֶף שֶׁל אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּרְשְׁמָה בָּהֶן, שֶׁנִּקְרְאוּ אֲדֹנָי, וְאָז מֵאִיר וְעוֹלֶה אוֹתוֹ הָאוֹר, וְנוֹטֵל כָּל אוֹתָן כ"ב אוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וְשׁוֹאֶבֶת אוֹתָן אוֹתָהּ הַמַּרְגְּלִית לְתוֹכָהּ, וּמֵאִיר אוֹר שֶׁנּוֹצֵץ לְע"ב עֲבָרִים. **כֵּיוָן** שֶׁהַמַּרְגְּלִית הַזּוֹ נוֹצֶצֶת וְשׁוֹאֶבֶת אֶת אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת עִמָּהּ, אָז הַמַּרְגְּלִית הָעֶלְיוֹנָה נִמְשֶׁכֶת עִמָּם, וְנִדְבֶּקֶת מַרְגְּלִית

בְּמַרְגְּלָא, וַהֲוֵי כֹּלָּא חַד. וְדָא אִיהוּ רָזָא חָדָא דְתוּשְׁבַּחְתָּא, וְהָא אוֹקִימְנָא.

אַתְוָון, כַּד נָצְצִין מֵהַאי סִטְרָא, וּמֵהַאי סִטְרָא, דָּא אִיהוּ סִיכְתָּא דִּי בְגַוַוּיְיהוּ, בֵּין מַרְגְּלָא לְמַרְגְּלָא, כְּדֵין אִתְעֲבִידוּ רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא דְמ"ב אַתְוָון. בְּכֹלָּא רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא דְע"ב אַתְוָון, דִּרְתִיכָא עִלָּאָה, וְכֹלָּא, הַאי וְהַאי, אִתְקְרֵי שַׁבָּת, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְשַׁבָּת. (ע"כ רעיא מהימנא).

זָכוֹר רָזָא דִּדְכוּרָא אִיהוּ, רָזָא דִּדְכוּרָא דְנָקִיט כָּל שַׁיְיפֵי דְעָלְמָא עִלָּאָה. אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, לְאַסְגָּאָה מַעֲלֵי שַׁבְּתָא, דְּאִיהוּ לֵילָה, וְדָא אִיהוּ אֶת. לְקַדְּשׁוֹ, דְּאִצְטְרִיךְ קְדוּשָׁה מִגּוֹ עַמָּא קַדִּישָׁא, וּלְאִתְעַטְּרָא בְּהוּ כַּדְקָא חֲזִי.

זָכוֹר, אֲתָר דְּלֵית לֵיהּ שִׁכְחָה, וְלָא קַיְּימָא בֵּיהּ שִׁכְחָה דְּהָא לֵית שִׁכְחָה בַּאֲתָר דִּבְרִית עִלָּאָה, וְכָל שֶׁכֵּן לְעֵילָא. וּלְתַתָּא, אִית שִׁכְחָה, אֲתָר

לשון הקודש

בְּמַרְגָּלִית, וְנִהְיָה הַכֹּל אֶחָד. וְזֶהוּ סוֹד אֶחָד שֶׁל הַתִּשְׁבַּחַת, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

כְּשֶׁהָאוֹתִיּוֹת נוֹצְצוֹת מֵהַצַּד הַזֶּה וּמֵהַצַּד הַזֶּה, זֶהוּ הַיָּתֵד שֶׁבֵּינֵיהֶם, בֵּין מַרְגָּלִית לְמַרְגָּלִית, אָז נַעֲשׂוֹת סוֹד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל מ"ב אוֹתִיּוֹת. וּבְכָל הַסּוֹד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל ע"ב אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה, וְהַכֹּל – זֶה וָזֶה – נִקְרֵאת שַׁבָּת, וְזֶהוּ סוֹד הַשַּׁבָּת. (ע"כ רעיא מהימנא)

זָכוֹר – הוּא סוֹד שֶׁל זָכָר, סוֹד שֶׁל הַזָּכָר שֶׁלּוֹקֵחַ אֶת כָּל אֵיבְרֵי הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת – לְרַבּוֹת עֶרֶב שַׁבָּת, שֶׁהוּא לַיְלָה. וְזֶהוּ אֶת. לְקַדְּשׁוֹ – שֶׁצָּרִיךְ קְדֻשָּׁה מִתּוֹךְ הָעָם הַקָּדוֹשׁ, וּלְהִתְעַטֵּר בָּהֶם כָּרָאוּי.

זָכוֹר – מָקוֹם שֶׁאֵין בּוֹ שִׁכְחָה וְלֹא עוֹמֶדֶת בּוֹ שִׁכְחָה, שֶׁהֲרֵי אֵין שִׁכְחָה בַּמָּקוֹם שֶׁל הַבְּרִית הָעֶלְיוֹן, וְכָל שֶׁכֵּן לְמַעְלָה. וּלְמַטָּה יֵשׁ שִׁכְחָה, מָקוֹם

דְּאִצְטְרִיךְ לְאַדְכְּרָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קט) יִזָּכֵר עֲוֹן אֲבוֹתָיו וְגוֹ'. וְאִית תַּמָּן מְמָנָן, דְּאַדְכְּרָן זַכְיָין דְּבַר נָשׁ, וְחוֹבוֹי.

וְלֵית שִׂכְחָה קָמֵי כֻּרְסְיָיא קַדִּישָׁא, מַה דְּאִיהוּ קָמֵיהּ. וּמַאן אִיהוּ קָמֵיהּ. זָכוֹר. וְכָל שֶׁכֵּן לְעֵילָא. בְּגִין דְּכֹלָּא רָזָא דִּדְכוּרָא אִיהוּ, וְתַמָּן אִתְגְּלִיף רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא יה"ו. וּלְתַתָּא, אִצְטְרִיךְ לְאִתְקַדְּשָׁא, וּבַמֶּה אִתְקַדָּשׁ. בְּזָכוֹר, דְּהָא מִנֵּיהּ נָטִיל כָּל קִדּוּשָׁן וְכָל בִּרְכָּאן. וְדָא, כַּד מִתְעַטְּרֵי מַעֲלֵי שַׁבְּתָא, עַל עַמָּא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יֵאוֹת, בְּצְלוֹתִין וּבְבָעוּתִין, וּבְסִדּוּרָא דְחֶדְוָה.

וְאִי תֵּימָא, זָכוֹר, לָא אִצְטְרִיךְ לְאִתְקַדְּשָׁא, דְּהָא מִנֵּיהּ נָפְקִין כָּל קְדוּשִׁין דְּעָלְמָא. לָאו הָכִי. דְּהָא דָא אִצְטְרִיךְ לְאִתְקַדְּשָׁא בִּימָמָא, וְדָא

לשון הקודש

שֶׁצָּרִיךְ לְהַזְכִּיר, וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים קט) יִזָּכֵר עֲוֹן אֲבֹתָיו וְגוֹ'. וְיֵשׁ שָׁם מְמֻנִּים שֶׁמַּזְכִּירִים זְכֻיּוֹת הָאָדָם וַחֲטָאָיו.

וְאֵין שִׂכְחָה לִפְנֵי הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ מַה שֶּׁהוּא לְפָנָיו. וּמַה הוּא לְפָנָיו? זָכוֹר. וְכָל שֶׁכֵּן לְמַעְלָה. מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל הוּא סוֹד שֶׁל זָכָר, וְשָׁם נֶחְקָק סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ יה"ו. וּלְמַטָּה צָרִיךְ לְהִתְקַדֵּשׁ. וּבַמָּה הִתְקַדֵּשׁ? בְּזָכוֹר, שֶׁהֲרֵי מִמֶּנּוּ נוֹטֵל כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְכָל הַבְּרָכוֹת. וְזֶה כְּשֶׁמִּתְעַטְּרִים עֶרֶב שַׁבָּת עַל הָעָם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי בִּתְפִלּוֹת וּבְבַקָּשׁוֹת וּבְסִדּוּר שֶׁל שִׂמְחָה.

וְאִם תֹּאמַר, זָכוֹר לֹא צָרִיךְ לְהִתְקַדֵּשׁ, שֶׁהֲרֵי מִמֶּנּוּ יוֹצְאִים שֶׁל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁל הָעוֹלָם – לֹא כָּךְ! שֶׁהֲרֵי זֶה צָרִיךְ לְהִתְקַדֵּשׁ בַּיּוֹם, וְזֶה צָרִיךְ לְהִתְקַדֵּשׁ

אִצְטְרִיךְ לְאִתְקַדְּשָׁא בְּלֵילְיָא, וְכָל קְדוּשִׁין נַטְלִין לוֹן יִשְׂרָאֵל לְבָתָּר, וְאִתְקַדְּשָׁן בְּקִדּוּשֵׁי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (דף צ"ג ע"א).

כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ, (שמות כ) בְּכָל זִינֵי יְקָר, לְמֶחֱדֵי לוֹן בְּעוֹבַדֵי דְכַשְׂרָאָן, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (משלי כג) גִּיל יָגִיל אֲבִי צַדִּיק, וְדָא אִיהוּ יְקָרָא דַּאֲבוֹי וּדְאִמֵּיהּ.

רעיא מהימנא

כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ. כַּבְּדֵהוּ בִּכְסוּת נְקִיָּה, דְּהַיְינוּ כַּנְפֵי מִצְוָה, (משלי ג) כַּבֵּד אֶת ה' מֵהוֹנֶךָ, דָּא תּוֹרָה וּמִצְוֹת. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ג) אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ וְגוֹ. דְּעָנִי לָאו אִיהוּ בַּר נָשׁ, אֶלָּא מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמִּצְוֹת, אִשְׁתְּמוֹדַע, דְּבָתַר דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמִּצְוֹת, דְּעֶתְרָא דְבַר נָשׁ אוֹרַיְיתָא וּמִצְוֹת.

וּבְגִין דָּא, כַּבֵּד אֶת יְיָ' מֵהוֹנֶךָ, וְלָא תִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרַיְיתָא, כְּדֵי לְהִתְגַּדֵּל בָּהּ. כְּמָה דְאוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, וְאַל תַּעֲשֵׂם עֲטָרָה

לשון הקודש

בַּלַּיְלָה, וְכָל הַקְּדוּשִׁים נוֹטְלִים אוֹתָם יִשְׂרָאֵל אַחַר כָּךְ, וּמִתְקַדְּשִׁים בַּקְּדֻשּׁוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ, בְּכָל מִינֵי כָבוֹד, לְשַׂמְּחָם בְּמַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כג) גִּיל יָגִיל אֲבִי צַדִּיק. וְזֶהוּ כְּבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ.

רוֹעֶה נֶאֱמָן (רַעְיָא מְהֵימְנָא)

כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ. כַּבְּדֵהוּ בִּכְסוּת נְקִיָּה, דְּהַיְינוּ כַּנְפֵי מִצְוָה, כַּבֵּד אֶת ה' מֵהוֹנֶךָ, זוֹ תּוֹרָה וּמִצְוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ וְגוֹ'. שֶׁאֵין אָדָם עָנִי אֶלָּא מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמִּצְוֹת. נוֹדָע, אַחַר שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמִּצְוֹת, שֶׁעָשְׁרוֹ שֶׁל אָדָם תּוֹרָה וּמִצְוֹת.

וּמִשּׁוּם כָּךְ כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ מֵהוֹנֶךָ, וְאַל

לְהִתְגַּדֵּל בָּהֶם, וְלֹא תֹאמַר אֶקְרָא בַּעֲבוּר שֶׁיִּקְרָאוּנִי רַבִּי, אֶלָּא (תהלים לד) גַּדְּלוּ לַיְיָ' אִתִּי. כַּבֵּד אֶת יְיָ' מֵהוֹנֶךָ, כְּבֵן דְּאִיהוּ חַיָּיב בִּיקָרָא דַּאֲבוֹי וְאִמֵּיהּ.

בְּגִין דְּאִיהוּ מְשׁוּתָּף מִתְּרֵין טִפִּין, דְּמִנְּהוֹן נוֹצַר בַּר נָשׁ. מִטִּפָּה דְּאַבּוּהָ, חִוָּורוּ דְּעַיְינִין, וְגַרְמִין וְאֵבָרִין. וּמִטִּפָּה דְּאִמֵּיהּ, שָׁחוֹר דִּי בְעַיְינִין, וְשַׂעְרָא וּמַשְׁכָּא וּבִשְׂרָא. וְרַבִּיאוּ לֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא, וְעוֹבָדִין טָבִין.

דְּבַר נָשׁ חַיָּיב לְלַמֵּד בְּנוֹ תּוֹרָה, דִּכְתִיב, (דברים ו) וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ. וְאִי לָא אוֹלִיף לֵיהּ אוֹרַיְיתָא וּפִקּוּדִין, כְּאִילוּ עָבִיד לֵיהּ פֶּסֶל, וּבְגִין דָּא לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶּסֶל. וְעָתִיד לְהֱיוֹת בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, וּמְבַזֶּה אָבוּי וְאִמֵּיהּ, וְגוֹזֵל מִנֵּיהּ כַּמָּה בִּרְכָּאן. דְּהוֹאִיל וְאִיהוּ עַם הָאָרֶץ, חָשִׁיד אִיהוּ עַל כֹּלָּא, וַאֲפִילוּ עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים, וְגִילוּי עֲרָיוֹת, וְעֲבוֹדָה זָרָה. דְּמַאן דְּאִיהוּ עַם הָאָרֶץ. וְאָזִיל לַאֲתָר דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדְעוּן לֵיהּ, וְלָא יָדַע לְבָרְכָא, חַשְׁדִּינָן לֵיהּ דְּאִיהוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. (ע"כ רעיא מהימנא).

לשון הקודש

תִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה כְּדֵי לְהִתְגַּדֵּל בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרוּהָ הַחֲבֵרִים, וְאַל תַּעֲשֵׂם עֲטָרָה לְהִתְגַּדֵּל בָּהֶם, וְלֹא תֹאמַר אֶקְרָא בַּעֲבוּר שֶׁיִּקְרָאוּנִי רַבִּי, אֶלָּא (תהלים לד) גַּדְּלוּ לַה' אִתִּי. כַּבֵּד אֶת ה' מֵהוֹנֶךָ, כְּבֵן שֶׁחַיָּב בִּכְבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ.

מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְשֻׁתָּף מִשְּׁתֵּי טִפּוֹת שֶׁמֵּהֶן נוֹצַר הָאָדָם. מֵהַטִּפָּה שֶׁל אָבִיו לֹבֶן הָעֵינַיִם, וַעֲצָמוֹת וְאֵיבָרִים. וּמִטִּפָּה שֶׁל אִמּוֹ הַשָּׁחֹר שֶׁבָּעַיִן, וְשֵׂעָר וְעוֹר וּבָשָׂר. וּמְגַדְּלִים אוֹתוֹ בַּתּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים.

שֶׁאָדָם חַיָּב לְלַמֵּד בְּנוֹ תּוֹרָה, שֶׁכָּתוּב (דברים ו) וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ. וְאִם לֹא לִמֵּד אוֹתוֹ תּוֹרָה וּמִצְוּוֹת, כְּאִלּוּ עָשָׂה לוֹ פֶּסֶל, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶּסֶל. וְעָתִיד לִהְיוֹת בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה וּמְבַזֶּה אָבִיו וְאִמּוֹ וְגוֹזֵל מִמֶּנּוּ כַּמָּה בְּרָכוֹת. שֶׁהוֹאִיל וְהוּא עַם הָאָרֶץ, הוּא חָשׁוּד עַל הַכֹּל, וַאֲפִלּוּ עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וַעֲבוֹדָה זָרָה. שֶׁמִּי שֶׁהוּא עַם הָאָרֶץ וְהוֹלֵךְ לְמָקוֹם שֶׁאֵין מַכִּירִים אוֹתוֹ וְלֹא יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ, חוֹשְׁדִים אוֹתוֹ שֶׁהוּא עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה.

(ע"כ רעיא מהימנא)

כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר כַּבֵּד אֶת יְיָ׳ מֵהוֹנָךְ. מֵהוֹנָךְ: מִמָּמוֹנָךְ. מֵהוֹנָךְ: מֵחִנָּךְ. בְּחֶדְוָה דְנִגּוּנָא, לְמֶחֱדֵי לִבָּא, דְּהָא דָא חֶדְוָה דְלִבָּא, כְּגַוְונָא דָא נִגּוּנָא דְּכָל עָלְמָא. עוֹבָדִין דְּכַשְׁרָאָן דְּהַהוּא בְּרָא, חַדֵּי לִבָּא דְּאָבוּהָ וּדְאִמֵּיהּ. מֵהוֹנָךְ, מִמָּמוֹנָךְ לְכָל מַה דְּאִצְטְרִיכוּ.

כְּגַוְונָא דְּבַר נָשׁ אוֹקִיר לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָכִי אִצְטְרִיךְ לְאַבָּא וּלְאִמָּא, בְּגִין דְּשׁוּתָּפוּתָא חָדָא אִית לוֹן בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלֵיהּ. וּכְמָה דְּאִצְטְרִיךְ לְמִדְחַל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָכִי אִצְטְרִיךְ לְמִדְחַל לְאָבוּהָ וּלְאִמֵּיהּ, וּלְאוֹקִיר לוֹן כַּחֲדָא, בְּכָל זִינֵי יְקָר.

לְמַעַן יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ, בְּגִין דְּאִית יוֹמִין לְעֵילָּא, דְּתַלְיָין בְּהוּ חַיֵּי בַר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא.

לשון הקודש

כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כַּבֵּד אֶת ה׳ מֵהוֹנָךָ. מֵהוֹנָךָ – מִמָּמוֹנָךָ. מֵהוֹנָךָ – מֵחִנָּךָ. בְּשִׂמְחַת הַנִּגּוּן לְשַׂמֵּחַ הַלֵּב, שֶׁהֲרֵי זוֹ שִׂמְחַת הַלֵּב, כְּמוֹ זֶה הַנִּגּוּן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. מַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים שֶׁל אוֹתוֹ בֵּן מְשַׂמֵּחַ לֵב אָבִיו וְאִמּוֹ. מֵהוֹנָךָ – מִמָּמוֹנָךָ לְכָל מַה שֶׁצְּרִיכִים.

כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם מְכַבֵּד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּךְ צָרִיךְ לְכַבֵּד אָב וָאֵם, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם שֻׁתָּפוּת אַחַת עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלָיו. וּכְמוֹ שֶׁצָּרִיךְ לִפְחֹד מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּךְ צָרִיךְ לִירָא מֵאָבִיו וְאִמּוֹ וּלְכַבְּדָם כְּאֶחָד בְּכָל מִינֵי כָּבוֹד.

לְמַעַן יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ יָמִים לְמַעְלָה שֶׁתְּלוּיִים בָּהֶם חַיֵּי הָאָדָם בָּעוֹלָם

וְאוֹקִימְנָא עַל אִינּוּן יוֹמִין דְּבַר נָשׁ בְּהַהוּא עָלְמָא לְעֵילָא, וְכֻלְּהוּ קַיְימִין קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְהוּ אִשְׁתְּמוֹדְעָן חַיֵּי דְּבַר נָשׁ.

עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יְיָ' אֱלֹהֶיךָ נוֹתֵן לָךְ. אַבְטָחוּתָא לְאִתְהַנְיָא בְּאַסְפָּקְלַרְיָא דְנַהֲרָא, וְרָזָא דָא עַל הָאֲדָמָה, דָּא אַסְפָּקְלַרְיָא דְנַהֲרָא, בְּאִינּוּן יוֹמִין עִלָּאִין, דְּנָהֲרִין מִגּוֹ מַבּוּעָא דְכֹלָּא.

מָאי שְׁנָא, בְּאִלֵּין תְּרֵין פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, דִּכְתִיב בְּהוּ לְמַעַן יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ, בְּדָא, וּבְשִׁלּוּחַ הַקֵּן. אֶלָּא תְּרֵין פִּקּוּדִין אִלֵּין, כֻּלְּהוּ תַלְיָין לְעֵילָא. אַבָּא וְאִמָּא, רָזָא דְּזָכוֹר וְשָׁמוֹר כַּחֲדָא. וּבְגִינֵי כַּךְ כְּתִיב לְמַעַן יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ. וּבְשִׁלּוּחַ הַקֵּן, דִּכְתִיב, (דברים כב) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְגוֹ', רָזָא דְּעָלְמָא עִלָּאָה, דְּלָא אִתְיְיהִיב

לשון הקודש

הַזֶּה. וּבֵאַרְנוּ עַל אוֹתָם יָמִים שֶׁל אָדָם לְמַעְלָה בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְכֻלָּם עוֹמְדִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבָהֶם נוֹדָעִים חַיֵּי הָאָדָם.

עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ. הַבְטָחָה לֵהָנוֹת בְּאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, וְסוֹד זֶה עַל הָאֲדָמָה, זוֹ אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, בְּאוֹתָם הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁמְּאִירִים מִתּוֹךְ הַמַּעְיָן שֶׁל הַכֹּל.

מַה שּׁוֹנָה בִּשְׁתֵּי הַמִּצְוֹות הַלָּלוּ שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁכָּתוּב בָּהֶן לְמַעַן יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ, בָּזֶה וּבְשִׁלּוּחַ הַקֵּן? אֶלָּא שְׁתֵּי מִצְוֹות אֵלֶּה כֻּלָּן תְּלוּיוֹת לְמַעְלָה. אָב וָאֵם, סוֹד שֶׁל זָכוֹר וְשָׁמוֹר כְּאֶחָד, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב לְמַעַן יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ. וּבְשִׁלּוּחַ הַקֵּן, שֶׁכָּתוּב (שם כב) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם

בֵּיהּ רְשׁוּ לְאִסְתַּכְּלָא, וְאִצְטְרִיךְ לְשַׁלֵּחַ מִגּוֹ שְׁאֵלְתָּא וְאִסְתַּכְּלוּתָא בֵּיהּ.

וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, דִּכְתִיב, (דברים ד) כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשׁוֹנִים וְגוֹ' מִקְּצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמָיִם. אֲבָל לְעֵילָא מִקְּצֵה הַשָּׁמַיִם, שַׁלַּח תְּשַׁלַּח מֵרַעְיוֹנֶיךָ לְמִשְׁאַל.

וּבְדָא כְּתִיב, לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים, לְמַעַן אִיטַב לָךְ לָא כְּתִיב, אֶלָּא לְמַעַן יִיטַב לָךְ. וַיַּאֲרִיכוּן יָמֶיךָ לָא כְּתִיב, אֶלָּא וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים. לְמַעַן יִיטַב לָךְ, הַהוּא אֲתָר דְּאוֹטִיב לְכֹלָּא, וְאִיהוּ עָלְמָא דְסָתִים וְגָנִיז. וְהַאֲרַכְתָּ (דף צ"ג ע"ב) יָמִים, כְּמָה דִכְתִיב, תִּקַּח לָךְ, בִּרְשׁוּתָא דְבַר נָשׁ אִיהוּ.

לשון הקודש

וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְגוֹ'. הַסּוֹד שֶׁל עוֹלָם הָעֶלְיוֹן שֶׁלֹּא נִתְּנָה רְשׁוּת לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, וְצָרִיךְ לְשַׁלֵּחַ מִתּוֹךְ שְׁאֵלָה וְהִתְבּוֹנְנוּת בּוֹ.

וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, שֶׁכָּתוּב (שם ד) כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשֹׁנִים וְגוֹ' [וּל]מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם. אֲבָל לְמַעְלָה מִקְּצֵה הַשָּׁמַיִם, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח מֵרַעְיוֹנֶיךָ לִשְׁאֹל.

וּבָזֶה כָּתוּב לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים. לֹא כָתוּב לְמַעַן אֵיטִיב לָךְ, אֶלָּא לְמַעַן יִיטַב לָךְ. וְלֹא כָתוּב וַיַּאֲרִיכוּן יָמֶיךָ, אֶלָּא וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים. לְמַעַן יִיטַב לָךְ – אוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁמֵּיטִיב לַכֹּל, וְהוּא הָעוֹלָם הַגָּנוּז וְהַנִּסְתָּר. וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים – כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב תִּקַּח לָךְ, זֶהוּ בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל הָאָדָם.

וְאִי אִזְדַּמַּן לֵיהּ עוֹבָדָא וִיכַוֵּון בֵּיהּ, זַכָּאָה אִיהוּ.
וְאַף עַל גַּב דְּלָא מְכַוֵּין בֵּיהּ, זַכָּאָה אִיהוּ, דְּעָבִיד פִּקּוּדָא דְּמָרֵיהּ. אֲבָל לָא אִתְחַשִּׁיב כְּמַאן דְּעָבִיד רְעוּתָא לִשְׁמָהּ, וִיכַוֵּין בֵּיהּ, בִּרְעוּתָא דְּאִסְתַּכְּלוּתָא בִּיקָרָא דְּמָרֵיהּ, כְּמַאן דְּלָא יָדַע לְמִסְבַּר סְבָרָא, דְּהָא בִּרְעוּתָא תַלְיָא מִלָּה לִשְׁמָהּ. וּבְעוֹבָדָא דִּלְתַתָּא לִשְׁמָהּ, אִסְתַּלָּק עוֹבָדָא לְעֵילָא, וְאִתְתָּקַן כַּדְקָא יֵאוֹת.

כְּגַוְונָא דָּא, בְּעוֹבָדָא דְּגוּפָא, אִתְתָּקַן עוֹבָדָא דְּנַפְשָׁא, בְּהַהוּא רְעוּתָא. דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לִבָּא, וּרְעוּתָא דְּבַר נָשׁ. וַאֲפִילוּ הָכִי, אִי לָאו תַּמָּן רְעוּתָא דְּלִבָּא דְּאִיהוּ עִקָּרָא דְּכֹלָּא, עַל דָּא צַלֵּי דָּוִד וְאָמַר, (תהלים צ) וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כוֹנְנָה עָלֵינוּ וְגוֹ'. דְּהָא לֵית כָּל בַּר נָשׁ חַכִּים, לְשַׁוָּאָה

לשון הקודש

וְאִם יִזְדַּמֵּן לוֹ מַעֲשֶׂה וִיכַוֵּן בּוֹ, צַדִּיק הוּא. וְאַף עַל גַּב שֶׁלֹּא מְכַוֵּן בּוֹ, צַדִּיק הוּא, שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוַת אֲדוֹנוֹ. אֲבָל לֹא נֶחְשָׁב כְּמִי שֶׁעָשָׂה רְצוֹנוֹ לִשְׁמָהּ, וִיכַוֵּן בּוֹ בִּרְצוֹן שֶׁל הִסְתַּכְּלוּת בִּכְבוֹד רִבּוֹנוֹ, כְּמִי שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ לִסְבֹּר סְבָרָא, שֶׁהֲרֵי בִּרְצוֹן תָּלוּי הַדָּבָר לִשְׁמוֹ. וּבְמַעֲשֶׂה שֶׁלְּמַטָּה לִשְׁמוֹ, מִתְעַלֶּה הַמַּעֲשֶׂה לְמַעְלָה וּמִתְתַּקֵּן כָּרָאוּי.

כְּמוֹ זֶה בְּמַעֲשֶׂה שֶׁל הַגּוּף נִתְקָן מַעֲשֵׂה הַנֶּפֶשׁ בְּאוֹתוֹ הָרָצוֹן, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה אֶת הַלֵּב וְהָרָצוֹן שֶׁל הָאָדָם, וַאֲפִלּוּ כָּךְ, אִם אֵין שָׁם רָצוֹן שֶׁל הַלֵּב, שֶׁהוּא עִקַּר הַכֹּל, עַל זֶה הִתְפַּלֵּל דָּוִד וְאָמַר, (תהלים צא) וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כוֹנְנָה עָלֵינוּ וְגוֹ'. שֶׁהֲרֵי אֵין כָּל אָדָם חָכָם

רְעוּתָא וְלִבָּא, לְתַקְנָא כֹּלָּא וְיַעְבִיד עוֹבָדָא דְמִצְוָה. עַל דָּא צַלֵּי צְלוֹתָא דָא, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ.

מָאי כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. כּוֹנְנָה, וְאַתְקִין תִּקּוּנָךְ לְעֵילָא כַּדְקָא יֵאוֹת. עָלֵינוּ, אַף עַל גַּב דְּלֵית אֲנָן יַדְעֵי לְשַׁוָּאָה רְעוּתָא, אֶלָּא עוֹבָדָא בִּלְחוֹדוֹי. מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ. לְמַאן. לְהַהוּא דַרְגָּא דְאִצְטְרִיךְ לְאִתְתַּקְנָא. כּוֹנְנֵהוּ, בְּחִבּוּרָא חָדָא בַּאֲבָהָן, לְמֶהֱוֵי מִתַּתְקְנָא בְהוֹן, בְּהַאי עוֹבָדָא, כְּדְקָא יֵאוֹת.

השלמה מהחשמטות (סימן ט זֶה נִמְצָא בְּסֵפֶר יָשָׁן)

גָּרְסִינָן בְּזוֹהַר, מָאן דְאַחִיד בְּאוֹרַיְיתָא, סַמְכָא לֵיהּ וּמְחַזְקָה לֵיהּ עַל יַרְכוֹי, דְּלָא יְסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לוֹן אוֹרַיְיתָא לְגַלָּאָה לוֹן רָזִין עִלָּאִין. עֲלַיְיהוּ כְּתִיב (דְּבָרִים ד') וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ' אֱלֹהֵיכֶם וְגוֹ'.

לשון הקודש

לָשִׂים רָצוֹן וְלֵב לְתַקֵּן הַכֹּל וְיַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה שֶׁל מִצְוָה. עַל זֶה הִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה זוֹ – וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ.

מַה זֶה כּוֹנְנָה עָלֵינוּ? כּוֹנְנָה וְהַתְקֵן תִּקּוּנְךָ לְמַעְלָה כָּרָאוּי. עָלֵינוּ, אַף עַל גַּב שֶׁאֵינֶנּוּ יוֹדְעִים לָשִׂים הָרָצוֹן, אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה לְבַדּוֹ. מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ, לְמִי? לְאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁצָּרִיךְ לְהִתַּקֵּן. כּוֹנְנֵהוּ, אֶת מִי? בְּחִבּוּר אֶחָד בָּאָבוֹת, לִהְיוֹת מִתְקָן בָּהֶם בַּמַּעֲשֶׂה הַזֶּה כָּרָאוּי.

השלמה מהחשמטות (סימן ט זֶה נִמְצָא בְּסֵפֶר יָשָׁן)

גּוֹרְסִים בַּזֹּהַר, מִי שֶׁאָחוּז בַּתּוֹרָה, סוֹמֶכֶת אוֹתוֹ וּמַחֲזִיקָה אוֹתוֹ עַל יֶרְכוֹ שֶׁלֹּא יִטֶּה לִימִין וְלִשְׂמֹאל. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם תּוֹרָה לְגַלּוֹת לָהֶם סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים,

וְתָא חֲזֵי, כַּד יָהִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל רָשִׁים לָהּ בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא. אָמַר (שמות כ) אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ, בְּרָזָא דְחֶסֶד אַבְרָהָם אֲחִיד בָּהּ, וּלְקַבְּלֵיהּ מִצְוֹת עֲשֵׂה וְרָזָא דָא תַּפְקִידָתָא קָמַיְיתָא דְפָקִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם, מִצְוֹת עֲשֵׂה הָוָה. דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית י"ב) לֵךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּבְגִין כָּךְ חֶשְׁבָּן מִצְוֹת עֲשֵׂה רְמַ"ח כְּחֶשְׁבָּן אַבְרָהָם.

לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְגוֹ'. (שמות ד) בְּרָזָא דִגְבוּרָה דְאֲחִיד בָּהּ יִצְחָק, דְּכָל אִינּוּן אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְאִינּוּן סָרְכִין מְמָנָן מִסִּטְרֵיהּ יַנְקִין, וְכֵן עֵשָׂו וְכָל אִינּוּן מְמָנָן דִילֵיהּ. דְּהָא יִצְחָק בְּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה אֲחִיד. וְתַפְקִידְתָא קָמַיְיתָא דִילֵיהּ, מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה הָוָה, דִּכְתִיב (בראשית כ"ו) אַל תֵּרֵד מִצְרַיְמָה.

לשון הקודש

עֲלֵיהֶם כָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם וְגוֹ'.

וּבָא רְאֵה, כַּאֲשֶׁר נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, רָשַׁם אוֹתָהּ בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. אָמַר (שמות כ) אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ – בְּסוֹד הַחֶסֶד שֶׁאַבְרָהָם אָחוּז בָּהּ, וּכְנֶגְדּוֹ מִצְוֹת עֲשֵׂה, וְסוֹד זֶה הַצִּוּוּי רִאשׁוֹן שֶׁצִּוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אַבְרָהָם, וּמִצְוַת עֲשֵׂה הָיְתָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית יב) לֵךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ. וּמִשּׁוּם כָּךְ חֶשְׁבּוֹן מִצְוֹת עֲשֵׂה רמ"ח, כְּחֶשְׁבּוֹן אַבְרָהָ"ם.

לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְגוֹ' (שמות כ) – בְּסוֹד הַגְּבוּרָה שֶׁאָחוּז בָּהּ יִצְחָק, שֶׁכָּל אֵלּוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְאֵלּוּ הַשָּׂרִים הַמְמֻנִּים – מִצִּדּוֹ יְנִיקָתָם, וְכֵן עֵשָׂו וְכָל אֵלּוּ הַמְמֻנִּים שֶׁלּוֹ. שֶׁהֲרֵי יִצְחָק אָחוּז בְּמִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה, וְהַצִּוּוּי הָרִאשׁוֹן שֶׁלּוֹ מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה הָיְתָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית כו) אַל תֵּרֵד מִצְרַיְמָה.

וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה מִסִּטְרָא דְּדִינָא קָא אָתֵי, דְּהָא מַעֲנִישִׁין לֵיהּ לְבַר נָשׁ כַּד עֲבַר עֲלָהּ. וּבְגִין כָּךְ חֶשְׁבָּן מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה בְּרָזָא דְּדַרְגָּא דִּילֵיהּ בְּרָזָא דְּשם"ה לְקָבֵל יוֹמִין דְּשִׁמְשָׁא דְּנָהִיר מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב (שופטים ה) כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ.

לֹא תִשָּׂא בְּרָזָא דִּגְבוּרָ"ה, דְּתִפְאֶרֶת דְּאִקְרֵי אֶמֶת וְאִיקְרֵי בָּהּ יַעֲקֹב שְׁלֵימָא וְיָנִיק תְּרֵין חוּלָקִין, מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. הָדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית כ"ה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים. וְעָאל לְכָל סִטְרִין לְרַחֲמֵי וּלְדִינָא, לְמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה וּלְמִצְוֹת עֲשֵׂה. וְאִיקְרֵי שְׁלִים בְּגִין דְּשִׁבּוּעָה מִשְׁלָמָא אַתְיָא.

וְעַל דָּא בְּרָזָא דַעֲשֶׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. וּכְמָה דְּאִיהִי לֹא תַעֲשֶׂה כַּד אִיהִי לְשִׁקְרָא הָכִי אִיהִי

לשון הקודש

וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה מִצַּד שֶׁל הַדִּין בָּאָה, שֶׁהֲרֵי מַעֲנִישִׁים לוֹ לְבֶן אָדָם כַּאֲשֶׁר עוֹבֵר עָלֶיהָ. וּמִשּׁוּם כָּךְ חֶשְׁבּוֹן מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה בְּסוֹד שֶׁדַּרְגָּה שֶׁלּוֹ בְּסוֹד שֶׁל שם"ה, כְּנֶגֶד יְמוֹת הַחַמָּה שֶׁמֵּאִיר מִצַּד הַגְּבוּרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שופטים ה) כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבֻרָתוֹ.

לֹא תִשָּׂא – בְּסוֹד הַגְּבוּרָה, שֶׁתִּפְאֶרֶת שֶׁנִּקְרָא אֶמֶת, וְנִקְרָא בָּהּ יַעֲקֹב שָׁלֵם וְיוֹנֵק שְׁנֵי חֲלָקִים – מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים. וְעוֹלֶה לְכָל הַצְּדָדִים – לְרַחֲמִים וּלְדִין, לְמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה וּלְמִצְוֹת עֲשֵׂה. וְנִקְרָא שָׁלֵם מִשּׁוּם שֶׁשְּׁבוּעָה מִשָּׁלֵם בָּאָה.

וְעַל זֶה בְּסוֹד שֶׁל עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה.

מִצְוֹת עֲשֵׂה כַּד אִיהִי בֶּאֱמֶת. דִּכְתִיב (יִרְמִיָּה ד') וְנִשְׁבַּעְתָּ חַי יְיָ בֶּאֱמֶת בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה וּכְתִיב (דברים י) וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ.

זָכוֹר אֵת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, (שמות כ) בְּרָזָא דִּבְרִית, דְּהוּא יְסוֹד דְּאַחִיד בֵּיהּ יוֹסֵף. וְעַל דָּא אִקְרֵי שַׁבָּת, דְּהָא יוֹסֵף כָּל אִקְרֵי, שַׁבָּת נָמֵי כָּ"ל דְּכָל עִנּוּגָא וְתַפְּנוּקָא נָפִיק מִנֵּיהּ לְקַיְּמָא עָלְמִין כֻּלְּהוֹן (כֻּלְּהוּ). וְעַל דָּא שַׁבַּתָּא כְּלָלָא (כְּלָל) דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, בְּגִין דְּיוֹסֵף נָמֵי בּוּכְרָא דְּנָטִיל תְּרֵין חוּלָקִין.

תָּא חֲזֵי בְּדִבְּרוֹת מִשְׁנֶה תוֹרָה כְּתִיב (דְּבָרִים ט"ו) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וַיִּפְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם, הָכָא אוֹלִיף לוֹן אוֹרַיְיתָא רָזָא עִלָּאָה. דְּהָא הַהוּא צַדִּיקָא דְּאִזְדְּבָן חַיִּים לְעַבְדָּא

לשון הקודש

וּכְמוֹ שֶׁהִיא לֹא תַעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר הִיא לְשֶׁקֶר, כָּךְ הִיא מִצְוַת עֲשֵׂה כַּאֲשֶׁר הִיא בֶּאֱמֶת, שֶׁכָּתוּב (ירמיה ד) וְנִשְׁבַּעְתָּ חַי ה' בֶּאֱמֶת בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה, וְכָתוּב (דברים י) וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ.

זָכוֹר אֵת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ (שמות כ) – בְּסוֹד הַבְּרִית, שֶׁהוּא יְסוֹד שֶׁאָחוּז בּוֹ יוֹסֵף. וְעַל זֶה נִקְרָא שַׁבָּת, שֶׁהֲרֵי יוֹסֵף נִקְרָא כֹּל, שַׁבָּת גַּם כֵּן כ"ל, שֶׁכָּל עֹנֶג וְתַפְנוּקִים יוֹצֵא מִמֶּנָּה לְקַיֵּם הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם (כֻּלָּם). וְעַל זֶה שַׁבָּת – כְּלָלוּת (כְּלָל) שֶׁל עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, מִשּׁוּם שֶׁיּוֹסֵף גַּם כֵּן בְּכוֹר שֶׁנּוֹטֵל שְׁנֵי חֲלָקִים.

בֹּא וּרְאֵה, בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֵה תוֹרָה כָּתוּב, (דברים כד) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וַיִּפְדְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם. כָּאן מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה סוֹד עֶלְיוֹן, שֶׁהֲרֵי הַצַּדִּיק הַהוּא שֶׁנִּמְכַּר חַי לְעֶבֶד

בְּמִצְרַיִם וְאַחִילוּ (וּדְחִילוּ) לֵיהּ, לְקַבְּלֵיה אִיהוּ זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת.

וּבְגִין כָּךְ אָמַר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, בְּבָעוּ מִנְּכוֹן הֲוֹוּ דְּכִירִין הַהוּא צַדִּיקָא דְּאִזְדְּבָן עַל יְדֵיכוּ וְהָוָה לְעַבְדָּא בְּמִצְרַיִם, וּבְהַהוּא חוֹבָה אִתְגְּזַר עֲלַיְיכוּ לְאִשְׁתַּעְבְּדָא בְּכוּ בְּמִצְרַיִם, וּלְכַפָּרָא הַהוּא חוֹבָה דְּזָבִינְתּוּן לֵיהּ. נָטְרוּ יוֹמָא דְשַׁבַּתָּא וְיִשְׁתְּבִיק לְכוֹן, דְּהָא יוֹמָא דְשַׁבָּת לְקַבְּלֵיה אִיהוּ, כְּדְאוֹקִימְנָא בְּרָזָא דִּמְהֵימָנוּתָא.

יוֹמָא קַדְמָאָה לְקַבְּלֵיה דְאַבְרָהָם, הַהוּא דִכְתִיב (תהלים נ"ב) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. יוֹמָא תְנְיָינָא לְקַבְּלֵיה דְיִצְחָק, וּבְגִין כָּךְ יָתִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵידָן עַלְמָא. יוֹמָא תְּלִיתָאָה לְקַבְּלֵיה דְיַעֲקֹב דְּאִיהוּ קַו אֶמְצָעִי, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בֵּיהּ בְּעוֹבָדָא דְבְּרֵאשִׁית יִקָּווּ הַמַּיִם.

לשון הקודש

בְּמִצְרַיִם וְחִלְּלוּ (וְיָרְאוּ) אוֹתוֹ, לְעָמָּתוֹ הוּא זָכוֹר אֵת יוֹם הַשַּׁבָּת.

וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: בְּבַקָּשָׁה מִכֶּם הֱיוּ זוֹכְרִים הַצַּדִּיק הַהוּא שֶׁנִּמְכַּר עַל יְדֵיכֶם וְהָיָה לְעֶבֶד בְּמִצְרַיִם, וּבְאוֹתוֹ הַחֵטְא נִגְזַר עֲלֵיכֶם לְהִשְׁתַּעְבֵּד בָּכֶם בְּמִצְרַיִם וּלְכַפֵּר הַחֵטְא הַהוּא שֶׁמְּכַרְתֶּם אוֹתוֹ. שִׁמְרוּ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וְיִתְכַּפֵּר לָכֶם, שֶׁהֲרֵי יוֹם הַשַּׁבָּת כְּנֶגְדּוֹ הוּא, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּסוֹד הָאֱמוּנָה.

יוֹם רִאשׁוֹן כְּנֶגֶד אַבְרָהָם, הוּא שֶׁכָּתוּב (תהלים נב) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. יוֹם שֵׁנִי כְּנֶגֶד יִצְחָק, וּמִשּׁוּם כָּךְ יוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָדוּן הָעוֹלָם. יוֹם שְׁלִישִׁי כְּנֶגֶד יַעֲקֹב, שֶׁהוּא קַו אֶמְצָעִי, וּמִשּׁוּם כָּךְ

יוֹמָא רְבִיעָאָה לָקְבְלֵיה דְדָוִד, דִּכְתִיב בֵּיהּ (בראשית א) יְהִי מְאֹרֹת, מְאֹרֹת חָסֵר דְּהָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֵית לָהּ נְהוֹרָא מִדִּילַהּ, אֶלָּא מָה דְּאִתְיְהִיב לָהּ עַל יְדָא דְצַדִּיק, הַכִּי נָמֵי דָוִד כְּתִיב בֵּיהּ עָנִי וְאֶבְיוֹן, וְלֵית חַיִּים אֶלָּא מָה דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ מִיּוֹמֵי דְאָדָם קַדְמָאָה שִׁבְעִין שְׁנִין. יוֹמָא חֲמִישָׁאָה לָקְבְלֵיה דְמֹשֶׁה. יוֹמָא שְׁתִיתָאָה לָקְבְלֵיה דְאַהֲרֹן. וְאִינוּן שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית דִּלְעֵילָא אִינוּן דִּרְמִיזִין בִּקְרָא (דברי הימים א כ"ט) לְךָ ה' הַגְּדֻלָּ"ה וְהַגְּבוּרָ"ה וְהַתִּפְאֶרֶ"ת וְהַנֵּצַ"ח וְהַהוֹ"ד כִּי כֹ"ל, וְאִינוּן חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא.

בְּרָזָא דָא הַגְּדֻלָּ"ה בְּרָזָא דְאַבְרָהָם. הַגְּבוּרָ"ה בְּרָזָא דְיִצְחָק וְהַתִּפְאֶרֶ"ת בְּרָזָא דְיַעֲקֹב. הַנֵּצַ"ח חוּלָקָא דְמֹשֶׁה. הַהוֹ"ד חוּלָקָא דְאַהֲרֹן. כִּי כֹ"ל (לְקֻבֵּל) לְקָבְלֵיהּ חוּלָקָא דְיוֹסֵף. הַמַּמְלָכָ"ה

לשון הקודש

כָּתוּב בּוֹ בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית יִקָּווּ הַמַּיִם. **יוֹם** רְבִיעִי כְּנֶגֶד דָּוִד, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית א) יְהִי מְאֹרֹת, מְאֹרֹת חָסֵר. שֶׁהֲרֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֵין לָהּ אוֹר מִשֶּׁלָּהּ, אֶלָּא מַה שֶּׁנִּתַּן לָהּ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק, כָּךְ גַּם דָּוִד כָּתוּב בּוֹ עָנִי וְאֶבְיוֹן, וְאֵין חַיִּים אֶלָּא מַה שֶּׁנִּתַּן לוֹ מִיָּמָיו שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שִׁבְעִים שָׁנָה. יוֹם חֲמִישִׁי כְּנֶגֶד מֹשֶׁה. יוֹם שִׁשִּׁי כְּנֶגֶד אַהֲרֹן, וְאֵלּוּ שֵׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית שֶׁל מַעְלָה הֵם שֶׁרְמוּזִים בַּפָּסוּק (דברי הימים–א כט) לְךָ ה' הַגְּדֻלָּ"ה וְהַגְּבוּרָ"ה וְהַתִּפְאֶרֶ"ת וְהַנֵּצַ"ח וְהַהוֹ"ד כִּי כֹ"ל, וְהֵם חֶלְקֵיהֶם שֶׁל הַצַּדִּיקִים.

בְּסוֹד זֶה הַגְּדֻלָּ"ה בְּסוֹד שֶׁל אַבְרָהָם. הַגְּבוּרָ"ה – בְּסוֹד שֶׁל יִצְחָק, וְהַתִּפְאֶרֶ"ת – בְּסוֹד שֶׁל יַעֲקֹב. הַנֵּצַ"ח – חֶלְקוֹ שֶׁל

חוּלָקֵיהּ דְּדָוִד. וְיוֹסֵף שַׁבָּת אִקְרֵי לְתַתָּא לָקָבֵל צַדִּיק חַי עָלְמִין, דְּאִקְרֵי שַׁבָּת לְעֵילָא וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב (דברים ה') עַל כֵּן צִוְּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ.

תָּא חֲזֵי, כַּד בָּעוּ יִשְׂרָאֵל לְמִכְבָּשׁ לְאַרְעָא דִכְנָעַן אַקִּיפוּ לָהּ שִׁיתָּא יוֹמִין. (זְמָנָא) חָדָא בְכָל יוֹמָא, לְקָבֵל אִינּוּן זַכָּאֵי קְשׁוֹט דְעֲלֵיהוֹן מִתְקַיֵּים עָלְמָא. וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה, שֶׁבַע זְמִנִין, לְקָבֵל יוֹמָא דְשַׁבַּתָּא, דְּאִיהוּ לְקָבֵל צַדִּיק דְּאִיהוּ זַן לְהוּ וּמְקַיֵּים לְהוּ דִכְתִיב (משלי ט) חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה. וּכְתִיב (מִשְׁלֵי י') וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, אִיהוּ יְסוֹדָא וְעִיקָּרָא דְכָל אִינּוּן זַכָּאִין. וְאִי לָאו זְכוּתֵהוֹן דְצַדִּיקַיָּא, לָא הֲווֹ יַכְלִין לְמִכְבָּשָׁהּ. חָדָא הוּא דִכְתִיב (דְּבָרִים ט') לֹא בְצִדְקָתְךָ וּבְיֹשֶׁר לְבָבְךָ וְגוֹ' וּלְמַעַן הָקִים אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לַאֲבֹתֶיךָ. (שמות כ) כַּבֵּד אֵת אָבִיךָ, בְּרָזָא

לשון הקודש

מֹשֶׁה. הַהוּ"ד – חֶלְקוֹ שֶׁל אַהֲרֹן. כִּי כ"ל – (כְּנֶגֶד) כְּנֶגְדּוֹ חֶלְקוֹ שֶׁל יוֹסֵף. הַמַּמְלָכָ"ה – חֶלְקוֹ שֶׁל דָּוִד. וְיוֹסֵף נִקְרָא שַׁבָּת לְמַטָּה, כְּנֶגֶד צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים שֶׁנִּקְרָא שַׁבָּת לְמַעְלָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב (דברים ה) עַל כֵּן צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ.

בֹּא וּרְאֵה, כַּאֲשֶׁר רָצוּ יִשְׂרָאֵל לִכְבֹּשׁ לְאֶרֶץ כְּנַעַן, הִקִּיפוּ אוֹתָהּ שִׁשָּׁה יָמִים, (פַּעַם) אַחַת בְּכָל יוֹם, כְּנֶגֶד אוֹתָם צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעֲלֵיהֶם עוֹמֵד הָעוֹלָם, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבַע פְּעָמִים כְּנֶגֶד יוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הַצַּדִּיק שֶׁהוּא זָן לָהֶם וּמְקַיֵּם אוֹתָם, שֶׁכָּתוּב (משלי ט) חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה, וְכָתוּב (שם י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, הוּא יְסוֹד וְעִקָּר שֶׁל כָּל אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים. וְאִם לֹא זְכוּתָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים, לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לִכְבֹּשׁ אוֹתָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ט) לֹא בְצִדְקָתְךָ וּבְיֹשֶׁר לְבָבְךָ וְגוֹ' וּלְמַעַן הָקִים אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לַאֲבֹתֶיךָ. כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ (שמות כ), בְּסוֹד

דְּנֶצַח דְּאַחִיד בָּהּ מֹשֶׁה וְיָנִיק לָהּ. דְּהָא מֹשֶׁה הָוָה מוֹקִיר לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאוֹרַיְיתָא.

תָּא חֲזֵי, אִי לָאו אוֹרַיְיתָא דְּאִתְיְהִיבַת עַל יְדוֹי דְּמֹשֶׁה נְבִיאָה רַבָּה, לָא הֲווֹ יַדְעִין בְּנֵי נָשָׁא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלָא הֲווֹ מוֹקְרִין לֵיהּ. דְּהָא עַל יְדָא דְּאוֹרַיְיתָא אוֹלִיף בַּר נָשׁ פּוּלְחָנָא דְּמָארֵיהּ וְאוֹקִיר לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין כָּךְ כַּבֵּד אֵת אָבִיךָ, לָקָבְלֵיהּ דְּמֹשֶׁה אִיהוּ.

דָּבָר אַחֵר, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ, דָּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְאֶת אִמֶּךָ, דָּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. דִּכְמָה דְּאַבָּא יָהִיב שֶׁפַע לְאִימָא, הָכִי נָמֵי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב יָהִיב שֶׁפַע לַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. לֹא תִרְצָח לְקָבֵל דַּרְגָּא דְּהוֹ"ד דְּאַחִיד בָּהּ אַהֲרֹן וּבְגִין כָּךְ לֹא תִרְצָח. בְּגִין דְּכָד קַטְלִין לֵיהּ לְבַר נָשׁ, הַהוּא זִיוָא וְהוֹ"ד

לשון הקודש

שֶׁל הַנֵּצַח שֶׁאָחוּז בָּהּ מֹשֶׁה וּמַשְׁפִּיעַ לָהּ. שֶׁהֲרֵי מֹשֶׁה הָיָה מְכַבֵּד לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּתּוֹרָה.

בֹּא וּרְאֵה, אִם לֹא הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה עַל יָדָיו שֶׁל מֹשֶׁה הַנָּבִיא הַגָּדוֹל, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא הָיוּ מְכַבְּדִים אוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה לוֹמֵד בֶּן אָדָם עֲבוֹדַת קוֹנוֹ וּמְכַבֵּד אוֹתוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמִפְּנֵי כֵּן כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ הוּא כְּנֶגֶד מֹשֶׁה.

דָּבָר אַחֵר כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְאֶת אִמֶּךָ – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. שֶׁכְּמוֹ שֶׁאַבָּא נוֹתֵן שֶׁפַע לְאִמָּא, כָּךְ גַּם הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב נוֹתֶנֶת שֶׁפַע לַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. לֹא תִרְצַח – כְּנֶגֶד דַּרְגָּה שֶׁל הַהוֹ"ד שֶׁאָחוּז בָּהּ אַהֲרֹן, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא תִרְצַח. מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר הוֹרְגִים לוֹ לְבֶן אָדָם, אוֹתוֹ זִיו וְהוֹד עֶלְיוֹן שֶׁעָלָיו לוֹקְחִים

עִלָּאָה דַּעֲלֵיהּ נַטְלִין מִנֵּיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דניאל ט) וְהוֹדִי נֶהְפַּךְ עֲלַי וְגוֹ' וּבְגִין כָּךְ אַזְהַר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִבְנֵי נָשָׁא, דְּהַהוּא שׁוּפְרָא עִלָּאָה דְּיָהִיב עֲלֵיהוֹן דְּלָא יִטְלוּן לֵיהּ מִנְּהוֹן וְאִיהוּ נָמֵי רָזָא דִּשְׁלָמָא. וּבְגִין כָּךְ קָאִים אַהֲרֹן לְכַפָּרָא וּלְנָכְסָא נִכְסַת קוּדְשִׁין, וְעַל פּוּמֵיהּ כַּפֶּר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. לֹא תִנְאַף בְּרָזָא דְצַדִּיק דְּאַחִיד בָּהּ מָאן דְּאַחִיד בָּהּ, וְאִיהוּ רָזָא דְחָכְמְתָא. דְּהָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לָא אִתְחַבְּרַת אֶלָּא בְּהַהוּא דְחָזֵי לֵיהּ בִּיסוֹדָא דְעַלְמָא וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.

דָּבָר אַחֵר, הָכִי אוֹלִיפְנָא בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, כַּבֵּ"ד, לְקָבֵל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. לֹא תִרְצָח, לְקָבֵל דַּרְגָּא דְנֶצָ"ח. לֹא תִנְאַף, לְקָבֵל דַּרְגָּא דְהוֹ"ד. דָּבָר אַחֵר, כַּבֵּד לְקָבֵל (בראשית א) יְהִי מְאוֹרוֹת דְּעוֹבָדָא דְבְרֵאשִׁית. לֹא תִרְצָח לְקָבֵל (בראשית א) יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם

לשון הקודש

מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דניאל ט) וְהוֹדִי נֶהְפַּךְ עָלַי וְגוֹ', וּמִשּׁוּם כָּךְ מַזְהִיר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְנֵי אָדָם, שֶׁאוֹתוֹ יֹפִי עֶלְיוֹן שֶׁנָּתַן עֲלֵיהֶם, שֶׁלֹּא יִקְחוּ אוֹתוֹ מֵהֶם, וְהוּא גַּם כֵּן סוֹד הַשָּׁלוֹם. וּמִשּׁוּם כָּךְ עוֹמֵד אַהֲרֹן לְכַפֵּר וְלִשְׁחֹט שְׁחִיטַת קָדָשִׁים, וְעַל פִּיו כַּפֵּר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. לֹא תִנְאָף – בְּסוֹד שֶׁל צַדִּיק שֶׁאָחוּז בָּהּ מִי שֶׁאוֹחֵז בָּהּ, וְהוּא סוֹד שֶׁל הַחָכְמָה, שֶׁהֲרֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא מִתְחַבֶּרֶת אֶלָּא בְּאוֹתוֹ שֶׁרָאוּי לוֹ בַּיְסוֹד שֶׁל הָעוֹלָם – וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.

דָּבָר אַחֵר, כָּךְ לָמַדְנוּ בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, כַּבֵּ"ד – כְּנֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. לֹא תִרְצָח – כְּנֶגֶד דַּרְגַּת הַנֶּצַ"ח. לֹא תִנְאָף – כְּנֶגֶד דַּרְגַּת הַהוֹ"ד. דָּבָר אַחֵר, כַּבֵּד – כְּנֶגֶד

שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, בְּגִין כָּךְ נֶפֶשׁ חַיָּה לֹא תִקְטוֹל. לֹא תִנְאַף לְקָבֵל (בראשית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, בְּגִין כָּךְ לֹא תִנְאַף בְּאִתְּתָא דְּלָאו מִינָךְ, דְּלָאו אִיהִי בַּת זוּגָךְ.

דָּבָר אַחֵר, הוּא סִיּוּמָא דְּעֶשֶׂר אֲמִירָן דְּאוֹרַיְיתָא, לְקָבֵל עַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין רֵאשִׁיתָא דְּכֹלָּא, לְאַחָדָא סוֹפָא בְּרֵישָׁא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד. וְהָא דְּלָא שָׁאֲרֵי בְּהוּ בְּקַדְמִיתָא, לְאוֹלָפָא רָזָא עִלָּאָה עַד אָן אֲתָר אִתְיְיהִיבַת לֵיהּ רְשׁוּתָא לְמֹשֶׁה, וּמֵאַן אֲתָר קַבִּיל אוֹרַיְיתָא מִזְעֵיר אַנְפִּין. אָמַר ז' אֲמִירָן, לְקָבֵל ז' דַּרְגִּין עִלָּאִין דִּרְמִיזִין בִּקְרָא לְךָ יְיָ הַגְּדוֹלָה וְגוֹ' וְעַד הַהוּא אֲתָר אִסְתָּכָּל מֹשֶׁה דִּכְתִיב (מקרא זה כתמונתו לא נמצא בתורה, וראה שמות ל"ג י"א ודברים ל"ד י) פָּנִים בְּפָנִים דִּבֵּר יְיָ עִם מֹשֶׁה. פָּנִים דָּא בְּרָא קַדִּישָׁא, בְּפָנִים דָּא

לשון הקודש

(בראשית א) יְהִי מְאֹרֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. לֹא תִרְצַח – כְּנֶגֶד (שם) יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, מִשּׁוּם כָּךְ נֶפֶשׁ חַיָּה לֹא תִרְצַח. לֹא תִנְאָף – כְּנֶגֶד (שם) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, מִשּׁוּם כָּךְ לֹא תִנְאַף בְּאִשָּׁה שֶׁלֹּא מִינְךָ, שֶׁהִיא לֹא בַּת זוּגְךָ.

דָּבָר אַחֵר – הוּא סִיּוּם שֶׁל עֲשָׂרָה דִּבְּרוֹת הַתּוֹרָה, כְּנֶגֶד עַתִּיק הָעַתִּיקִים רֵאשִׁית הַכֹּל, לְחַבֵּר סוֹף בָּרֹאשׁ, לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד. וְזֶה שֶׁלֹּא הִתְחִיל בָּהֶם בַּהַתְחָלָה לְלַמֵּד סוֹד עֶלְיוֹן עַד אֵיזֶה מָקוֹם נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְמֹשֶׁה, וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם קִבֵּל תּוֹרָה מִזְעֵיר אַנְפִּין, אָמַר שִׁבְעָה דִּבְּרוֹת, כְּנֶגֶד שֶׁבַע מַדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁרְמוּזוֹת בְּפָסוּק לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְגוֹ', וְעַד הַמָּקוֹם הַהוּא הִסְתַּכֵּל מֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב פָּנִים בְּפָנִים דִּבֵּר ה' עִם מֹשֶׁה. פָּנִים – זֶה בֵּן הַקָּדוֹשׁ. בְּפָנִים – זוֹ הַבַּת. פָּנִים – זוֹ הַבְּרִית, בְּפָנִים – זֶה הָאָרוֹן.

בְּרַתָּא. פָּנִים דָּא בְּרִית, בְּפָנִים דָּא אֲרוֹן. וְכֵיוָן דְּאִתְחַבְּרוּ, דִּבֵּר יְיָ. וּמָאן אִינּוּן, שִׁבְעָה אֲמִירָן. דְּאִינּוּן (וְאִינּוּן) ג' דַּרְגִּין עִלָּאִין דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, אִתְאַמָּרוּ לַקָּבְלֵיהוֹן ג' אֲמִירָן בַּתְרָאִין וְסָלִיקוּ מִתַּתָּא לְעֵילָא.

לֹא תִגְנוֹב, לְקָבֵל אִמָּא עִלָּאָה בִּינָה דְּיַנְקָא מֵחָכְמָה, וּמָאן דְּאִית בֵּיהּ בִּינָה, אִקְרֵי מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, כְּמַאן דְּגָנִיב וְנָסִיב מָה דְּאִית בְּלִבָּא דְחַכָּם דְּאוֹלִיף לֵיהּ חָכְמָתָא. וְאוֹרַיְיתָא דְּאַף עַל גַּב דְּאִשְׁתָּרֵי לְגַבֵּיהּ בִּינָה לְיַנְקָא מֵחָכְמָה, גְּנֵיבָה אִית מִסִּטְרָא אַחֲרָא דְּאָסִיר, וְאָמַר לֹא תִגְנוֹב סְתָם.

לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ, לְקָבֵל דַּרְגָּא עִלָּאָה דְחָכְמָתָא דְּהָא בַר נָשׁ לֹא יְכִיל לַאֲתָבָא פִּתְגָּם, אֶלָּא בְגִין דַּרְגָּא דְרוּחָא עִלָּאָה דְחָכְמָתָא דְּאִית בֵּיהּ.

לשון הקודש

וְכֵיוָן שֶׁהִתְחַבְּרוּ, דִּבֵּר ה'. וּמִי אֵלּוּ? שִׁבְעָה הַדִּבְּרוֹת. שֶׁאֵלּוּ (וְהֵן) שָׁלֹשׁ מַדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁל הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ, נֶאֱמְרוּ כְּנֶגְדָּן שְׁלֹשָׁה דִּבְּרוֹת אַחֲרוֹנִים וְעוֹלִים מִמַּטָּה לְמַעְלָה.

לֹא תִגְנֹב – כְּנֶגֶד אִמָּא עֶלְיוֹנָה, בִּינָה, שֶׁיּוֹנֶקֶת מֵחָכְמָה. וּמִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בִּינָה, נִקְרָא מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, כְּמִי שֶׁגּוֹנֵב וְלוֹקֵחַ מַה שֶּׁיֵּשׁ בְּלִבּוֹ שֶׁל הֶחָכָם שֶׁלִּמֵּד אוֹתוֹ חָכְמָה. וְהַתּוֹרָה, אַף עַל גַּב שֶׁהֻתְּרָה אֵצֶל הַבִּינָה לִינֹק מֵהַחָכְמָה, גְּנֵבָה יֵשׁ מֵהַצַּד הָאַחֵר שֶׁאָסוּר, וְאָמַר לֹא תִגְנֹב – סְתָם.

לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ – כְּנֶגֶד מַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה שֶׁל הַחָכְמָה, שֶׁהֲרֵי בֶּן אָדָם לֹא יָכוֹל לְהָשִׁיב דָּבָר אֶלָּא מִשּׁוּם מַדְרֵגָה שֶׁל

הָדָא הוּא דִכְתִיב (איוב ט"ו) הַחָכָם יַעֲנֶה דַעַת רוּחַ. וְאַף עַל גַּב דְּהַאי עַנְיָיה דְּאִיהוּ עָנִי, אִית בְּהוּ קִיוּמָא דְעָלְמָא וְסִיוּעָא לְעַלְמָא לְמִנְדַּע לְמָאנֵיהּ, וְאִיהוּ בְרָזָא דִמְהֵימָנוּתָא. אִית עֲנִיָּה מִסִּטְרָא אַחֲרָא דְאָסִיר. הָדָא הוּא דִכְתִיב, לֹא תַעֲנֶה וְגוֹ'.

לֹא תַחְמוֹד, לְקַבֵּל דַרְגָּא סְתִימָאָה עִלָּאָה דְכָל מָחְשָׁבָן בֵּיהּ תַּלְיָין, וְלֵית בְּעָלְמָא דְיִנְדַּע הַהוּא דַרְגָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ סְתִימָא דִסְתִימִין. וְכָד סָלִיק בְּמַחְשָׁבָה עִלָּאָה טְמִירָא, בָּרָא עַלְמָא עִלָּאָה וְעָלְמָא תַתָּאָה בְּרִגְעָא חַדָּא הָדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מ"ח) יַעַמְדוּ יַחְדָּו, וְהַהִיא מַחְשָׁבָה סְתִימָאָה. וּבַר נָשׁ אִית לֵיהּ מַחֲשָׁבָה סְתִימָאָה, דְּלֵית דְּיָדַע בָּהּ אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי. וְיָהֲבָה בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ לְמֶחְשַׁב מִילִין דְּאוֹרַיְיתָא, מִילִין דְּמִצְוָה. בְּגִין (דְּהַהִיא)

לשון הקודש

רוּחַ עֶלְיוֹנָה שֶׁל הַחָכְמָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב טו) הֶחָכָם יַעֲנֶה דַעַת רוּחַ. וְאַף עַל גַּב שֶׁזּוֹ עֲנִיָּה, שֶׁהוּא עוֹנֶה, יֵשׁ בָּזֶה הַעֲמָדַת הָעוֹלָם וְעֶזְרָה לָעוֹלָם לָדַעַת לְקוֹנוֹ, וְהוּא בְּסוֹד הָאֱמוּנָה. וְיֵשׁ עֲנִיָּה מִצַּד הָאַחֵר שֶׁאָסוּר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא תַעֲנֶה וְגוֹ'.

לֹא תַחְמֹד – כְּנֶגֶד מַדְרֵגָה סְתוּמָה עֶלְיוֹנָה שֶׁכָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת בָּהּ תְּלוּיוֹת, וְאֵין בָּעוֹלָם שֶׁיֵּדַע הַמַּדְרֵגָה הַהִיא, מִשּׁוּם שֶׁהוּא סְתוּם הַסְּתוּמִים. וְכַאֲשֶׁר עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה עֶלְיוֹנָה נִסְתֶּרֶת, בָּרָא עוֹלָם הָעֶלְיוֹן וְעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּרֶגַע אֶחָד, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מח) יַעַמְדוּ יַחְדָּו, וְהַהִיא מַחֲשָׁבָה סְתוּמָה. וּבֶן אָדָם יֵשׁ לוֹ מַחֲשָׁבָה סְתוּמָה, שֶׁאֵין שֶׁיּוֹדֵעַ בָּהּ אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ, וְנוֹתֵן בּוֹ בַּבֶּן אָדָם לַחְשֹׁב דִּבְרֵי תוֹרָה, דִּבְרֵי מִצְוָה,

דְּהַהוּא מַחֲשָׁבָה עִלָּאָה נָגְדָא מַבּוּעִין דִּילָהּ לְאַתְרָא דְּחָכְמְתָא וְלָא אִתְפְּרַשׁ כְּלָל.

וּמֵהָאי חָכְמְתָא עִלָּאָה נַפְקַת תּוֹרָה וְנָגִיד שָׁקִיוּתָה עַד הַהוּא אַתְרָא דְּחָכְמָה תַּתָּאָה דְּאִקְּרֵי מִצְוָה. וְעַל דָּא מָאן דְּחָשִׁיב לְמֶעְבַּד מִצְוָה כְּאִילוּ עֲשָׂאָה, בְּגִין דְּגָרִים לְמֵיתֵי סִפּוּקָא דְּבִרְכָאן מְהַהִיא מַחֲשָׁבָה עִלָּאָה עַד אֲתָר דְּאִקְּרֵי מִצְוָה. וּכְאִילוּ עֲשָׂאָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (במדבר ט"ו) וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם. וּמַחֲשָׁבָה דָא רֵישָׁא דְּכוֹלָא וְאַף עַל גַּב דְּבִסְטְרָא דְּמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה אִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּתָא לְמִלִּין דְּמִצְוָה. מִילִּין, דְּלָאו מִצְוָה אֲסִירִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב לֹא תַחְמוֹד.

וְתָא חֲזֵי, מָאי טַעְמָא כּוּלְּהוּ אֲמִירָן לְקַבֵּל כָּל כִּתְרָא וְכִתְרָא, מִצְוֹת עֲשֵׂה בְּאַתְרָא דְּחָזֵי

לשון הקודש

כְּדֵי (שֶׁאוֹתָהּ) שֶׁאוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה עֶלְיוֹנָה תַּמְשִׁיךְ נְבִיעוֹת שֶׁלָּהּ לִמְקוֹם הַחָכְמָה וְלֹא יִפָּרֵד כְּלָל.

וּמִזּוֹ הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה יוֹצֵאת תּוֹרָה, וְנִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע שֶׁלָּהּ עַד הַמָּקוֹם הַהוּא שֶׁל הַחָכְמָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת מִצְוָה. וְעַל זֶה מִי שֶׁחוֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת מִצְוָה, כְּאִלּוּ עֲשָׂאָהּ, מִשּׁוּם שֶׁגּוֹרֵם לְהָבִיא שֶׁפַע שֶׁל בְּרָכוֹת מֵהַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה הַהִיא עַד מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא מִצְוָה. וּכְאִלּוּ עֲשָׂאָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טו) וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם. וּמַחֲשָׁבָה זוֹ רֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל. וְאַף עַל גַּב שֶׁמִּצַּד הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה נִתָּן לוֹ רְשׁוּת לִדְבָרִים שֶׁל מִצְוָה, דְּבָרִים שֶׁאֵינָם שֶׁל מִצְוָה אֲסוּרִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא תַחְמֹד.

וּבָא רְאֵה, מַה טַּעַם כָּל הַדִּבְרוֹת כְּנֶגֶד כָּל כֶּתֶר וְכֶתֶר? מִצְוֹת עֲשֵׂה בְּמָקוֹם הָרָאוּי לָהֶן, וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה בְּמָקוֹם

לֵיהּ וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה בְּאַתְרָא דְּחָזֵי לֵיהּ. וְאִינּוּן תְּלָתָא בַּתְרָאי אִינּוּן לֹא תַעֲשֶׂה מִכְּלָלָא דַעֲשֶׂה, כְּדְּאוֹקִימְנָא בְּכֻלְּהוּ. אַף עַל גַּב דְּהַאי שָׁרֵי, הַאי אֲסִיר. בְּגִין דְּאִינּוּן לְקָבֵל עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין דְּחֶסֶד וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים תַּלְיָין בֵּיהּ וְלָא אִתְחַזֵּי אֶלָּא לְמִצְוֹת עֲשֵׂה. בְּגִין כָּךְ דָּיִיק מִנַּיְיהוּ דְּלָא יִתְפָּנֵי בַּר נָשׁ (כֹּהֵן גָּדוֹל) לְסִטְרָא אַחֲרָא וְרָשִׁים לְהוּ בְּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה וְאַזְהָר לוֹן לְבְנֵי נָשָׁא בְּלָאו, עַל הַאי אֲמִירָה בַּתְרָאָה, דְּאִיהִי כְּלָלָא דְאוֹרַיְיתָא.

וּמָאן דְּעָבַר עַל הַאי, כְּאִילוּ אַעְבַּר עַל כָּל אוֹרַיְיתָא. בְּגִין דְּאִיהוּ לְעֵילָא רֵאשִׁיתָא דְכוּלָּא, כְּלָלָא דְכֹלָּא. וְאִי בַּר נָשׁ עָבַר עַל הַאי וְאַסְטֵי מַחֲשַׁבְתֵּיהּ מֵאוֹרְחִין דְּאוֹרַיְיתָא, כְּדֵין אִתְדַּבַּק בְּסִטְרָא אַחֲרָא דְשֶׁקֶר, וּכְדֵין אָתֵי לִידֵי לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ וְגוֹ'. כְּדְּאַשְׁכְּחָן גַּבֵּי אַחְאָב דְּחַמִּיד

לשון הקודש

שֶׁרָאוּי לָהֶן. וְאֵלּוּ שְׁלֹשָׁה אַחֲרוֹנִים, אֵלּוּ לֹא תַעֲשֶׂה מִכְּלַל עֲשֵׂה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּכֻלָּם. אַף עַל גַּב שֶׁזֶּה מֻתָּר – זֶה אָסוּר, מִפְּנֵי שֶׁאֵלּוּ כְּנֶגֶד עַתִּיק הָעַתִּיקִים שֶׁחֶסֶד וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים תְּלוּיִים בּוֹ, וְלֹא רְאוּיִים אֶלָּא לְמִצְוֹת עֲשֵׂה. מִפְּנֵי כֵן דַּיִּק מֵהֶם שֶׁלֹּא יִפָּנֶה בֶּן אָדָם (כֹּהֵן גָּדוֹל) לְצַד אַחֵר, וְסִמֵּן אוֹתָם בְּמִצְוֹות לֹא תַעֲשֶׂה וְהִזְהִיר אוֹתָם לִבְנֵי אָדָם בְּלָאו עַל זֶה הַדִּבֵּר הָאַחֲרוֹן, שֶׁהִיא כְּלָלוּת הַתּוֹרָה.

וּמִי שֶׁעוֹבֵר עַל זֶה כְּאִלּוּ עָבַר עַל כָּל הַתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא לְמַעְלָה רֵאשִׁית שֶׁל הַכֹּל, כְּלָלוּת הַכֹּל. וְאִם בֶּן אָדָם עָבַר עַל זֶה וְהִטָּה מַחֲשַׁבְתּוֹ מִדַּרְכֵי הַתּוֹרָה, אָז נִדְבָּק בַּצַּד הָאַחֵר שֶׁל שֶׁקֶר, וְאָז בָּא לִידֵי לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ וְגוֹ', כְּמוֹ

כַּרְמָא דְּנָבוֹת וּכְדֵין אֲסְהִידוּ עָלֵיהּ שִׁקְרָא. וּמֵהָאי אָתֵי בַּר נָשׁ לְמֶעְבַּר עַל כֻּלְּהוּ אֲמִירָן. אֲבָל כַּד אִיהוּ אָזִיל בְּאוֹרְחֵי דְּאוֹרַיְיתָא וְחַשִּׁיב בְּאוֹרַיְיתָא וּבְפִקּוּדוֹי, כְּדֵין אִתְפַּשַּׁט הַהִיא מַחֲשָׁבָה בְּכֻלְּהוּ דַּרְגִּין מִסִּטְרָא דֶּאֱמֶת מִסִּטְרָא דִּמְהֵימָנוּתָא עִלָּאָה. וְתָא חֲזֵי דְּהָא נַעִיצִין כּוּלְּהוּ אֲמִירָן דְּלָא לְאַסְטָאָה מַחְשַׁבְתֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ לִסְטַר אַחֲרָא. וְכַד בַּר נָשׁ מִתְדַּבָּק בְּהַאי, כְּדֵין כֻּלְּהוּ עָלְמִין מִתְמַלְּאָן בִּרְכָאָן עִלָּאִין דְּנָגְדִין מֵעַתִּיקָא סְתִימָא דִּילָהּ: (עד כאן מהחשמטות).

לֹא תִרְצַח. לֹא תִנְאָף. לֹא תִגְנֹב. (שמות כ) לֹא. פָּסְקָא טַעֲמָא בְּכָל הָנֵי תְּלָת. וְאִי לָא דְּפָסְקָא טַעֲמָא, לָא הֲוֵי תִּקּוּנָא לְעָלְמִין, וְיֵהֵא אָסִיר לָן לְקַטְלָא נַפְשָׁא בְּעָלְמָא, אַף עַל גַּב דְּיַעֲבוֹר עַל אוֹרַיְיתָא. אֲבָל בְּמָה דְּפָסְקָא טַעֲמָא, אָסִיר, וְשָׁרֵי.

לשון הקודש

שֶׁמָּצָאנוּ אֵצֶל אַחְאָב שֶׁחָמַד הַכֶּרֶם שֶׁל נָבוֹת וְאָז הֵעִידוּ עָלָיו שֶׁקֶר. וּמִכָּאן בָּא בֶּן אָדָם לַעֲבֹר עַל כָּל הַדִּבְּרוֹת. אֲבָל כַּאֲשֶׁר הוּא הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְחוֹשֵׁב בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹתֶיהָ, אָז מִתְפַּשֶּׁטֶת הַמַּחֲשָׁבָה הַהִיא בְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת מִצַּד הָאֱמֶת, מִצַּד הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה. וּבָא רְאֵה שֶׁהֲרֵי קְבִיעוּת כָּל הַדִּבְּרוֹת שֶׁלֹּא יַטֶּה מַחֲשַׁבְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ לַצַּד הָאַחֵר. וְכַאֲשֶׁר בֶּן אָדָם נִדְבָּק בָּזֶה, אָז כָּל הָעוֹלָמוֹת מִתְמַלְּאִים בְּרָכוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁנִּמְשָׁכוֹת מֵעַתִּיקָא סְתִימָא שֶׁלָּהּ: (עד כאן מהחשמטות)

לֹא תִרְצַח. לֹא תִנְאָף. לֹא תִגְנֹב. לֹא – יֵשׁ טַעַם מַפְסִיק בְּכָל שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה. וְאִם לֹא הָיָה טַעַם מַפְסִיק, לֹא הָיָה תִקּוּן

לֹא תִּנְאַף. אִי לָאו דְּפָסְקָא טַעֲמָא, אָסִיר אֲפִילוּ לְאוֹלָדָא, אוֹ לְמֶחֱדֵי בְּאִתְּתֵיהּ חֶדְוָה דְּמִצְוָה. וּבַמֶּה דְּפָסְקָא טַעֲמָא, אָסִיר וְשָׁרֵי.

לֹא תִּגְנֹב. אִי לָאו דְּפָסְקָא טַעֲמָא, הָוָה אָסִיר אֲפִילוּ לְמִגְנַב דַּעְתָּא דְרַבֵּיהּ בְּאוֹרַיְיתָא. אוֹ דַּעְתָּא דְחָכָם, לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ. אוֹ דַּיְינָא דְדָאִין דִּינָא לְפוּם טַעֲנָה, דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְמִגְנַב דַּעְתָּא דְרַמָּאָה, וּלְמִגְנַב דַּעְתָּא דְתַרְוַוְיֵיהוּ, לְאַפָּקָא דִינָא לִנְהוֹרָא. וּבַמֶּה דְּפָסְקָא טַעֲמָא, אָסִיר וְשָׁרֵי.

לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר. (שמות כ) הָכָא לָא פָּסְקָא טַעֲמָא, בְּגִין דְּאָסִיר הוּא כְּלָל כְּלָל. וּבְכָל מִילֵי דְאוֹרַיְיתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁוֵי רָזִין עִלָּאִין, וְאוֹלִיף לִבְנֵי נָשָׁא אָרְחָא, לְאִתְתַּקְנָא בָּהּ, וּלְמֵהַךְ

לשון הקודש

לָעוֹלָמוֹת, וְיִהְיֶה אָסוּר לָנוּ לַהֲרֹג נֶפֶשׁ בָּעוֹלָם, אַף עַל גַּב שֶׁיַּעֲבֹר עַל הַתּוֹרָה. אֲבָל בְּמַה שֶׁיֵּשׁ הֶפְסֵק טַעַם – אָסוּר וּמֻתָּר.

לֹא תִּנְאָף – אִם לֹא טַעַם מַפְסִיק, אָסוּר אֲפִלּוּ לְהוֹלִיד אוֹ לִשְׂמֹחַ בְּאִשְׁתּוֹ שִׂמְחַת מִצְוָה, וּבְמַה שֶׁהַטַּעַם מַפְסִיק – אָסוּר וּמֻתָּר.

לֹא תִּגְנֹב – אִם לֹא הָיָה טַעַם מַפְסִיק, הָיָה אָסוּר אֲפִלּוּ לִגְנֹב דַּעַת שֶׁל רַבּוֹ בַּתּוֹרָה אוֹ דַּעַת שֶׁל חָכָם כְּדֵי לְהִתְבּוֹנֵן בָּהּ, אוֹ דַּיָּן שֶׁדָּן דִּין לְפִי טַעֲנָה שֶׁצָּרִיךְ לִגְנֹב אֶת דַּעַת הָרַמַּאי, וְלִגְנֹב אֶת דַּעַת שְׁנֵיהֶם כְּדֵי לְהוֹצִיא אֶת הַדִּין לָאוֹר. וּבְמַה שֶׁמַּפְסִיק הַטַּעַם – אָסוּר וּמֻתָּר.

לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר. כָּאן לֹא מַפְסִיק טַעַם, מִשּׁוּם שֶׁזֶּה אָסוּר כְּלָל וּכְלָל, וּבְכָל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שָׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, וְלִמֵּד בְּנֵי אָדָם דֶּרֶךְ לְהִתְתַּקֵּן בָּהּ וְלָלֶכֶת בָּהּ, כְּמוֹ

בָּה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה מח) אֲנִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ מְלַמֶּדְךָ לְהוֹעִיל מַדְרִיכְךָ בְּדֶרֶךְ תֵּלֵךְ.

אוֹף הָכִי, (שמות כ) לֹא תַחְמֹד, לָא פָּסִיק טַעֲמָא כְּלָל. וְאִי תֵּימָא, אֲפִילוּ חִמּוּדָא דְּאוֹרַיְיתָא אָסִיר, כֵּיוָן דְּלָא פָּסְקָא. תָּא חֲזֵי, בְּכֻלְּהוּ עַבְדַּת אוֹרַיְיתָא כְּלָל, וּבְהַאי עַבְדַּת פְּרָט. בֵּית רֵעֶךָ שָׂדֵהוּ וְעָבְדוֹ וְגוֹ', בְּכָל מִילֵי דְּעָלְמָא. אֲבָל אוֹרַיְיתָא, אִיהִי חָמוּדַת תָּדִיר, שַׁעֲשׁוּעִים, גִּנְזֵי דְחַיֵּי, אַרְכָּא דְיוֹמִין, בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

הֲנֵי עֶשֶׂר אֲמִירָן דְּאוֹרַיְיתָא, אִינּוּן כְּלָלָא דְכָל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, כְּלָלָא דְעֵילָא וְתַתָּא, כְּלָלָא דְכָל עֶשֶׂר אֲמִירָן דִּבְרֵאשִׁית. אִלֵּין אִתְחֲקָקוּ עַל לוּחֵי אֲבָנִין, וְכָל גִּנְזִין דַּהֲווֹ בְּהוּ, אִתְחַזּוּן לְעֵינֵיהוֹן דְּכֹלָּא, לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּרָזָא דְתַרְיַ"ג פִּקּוּדִין

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מח) אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ מְלַמֶּדְךָ לְהוֹעִיל מַדְרִיכְךָ בְּדֶרֶךְ תֵּלֵךְ.

אַף כָּאן לֹא תַחְמֹד, לֹא מַפְסִיק טַעַם כְּלָל. וְאִם תֹּאמַר, אֲפִלּוּ חִמּוּד שֶׁל הַתּוֹרָה אָסוּר, כֵּיוָן שֶׁלֹּא מַפְסִיק הַטַּעַם? בֹּא וּרְאֵה, בְּכֻלָּם עָשְׂתָה הַתּוֹרָה כְּלָל, וּבָזֶה עָשְׂתָה פְּרָט. בֵּית רֵעֶךָ שָׂדֵהוּ וַעַבְדּוֹ וְגוֹ', בְּכָל דִּבְרֵי הָעוֹלָם. אֲבָל הַתּוֹרָה הִיא תָּמִיד חוֹמְדִים אוֹתָהּ, שַׁעֲשׁוּעִים, גִּנְזֵי חַיִּים, אֹרֶךְ הַיָּמִים, בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

עֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת הַלָּלוּ שֶׁל הַתּוֹרָה הֵן כְּלָל שֶׁל כָּל מִצְוֹות הַתּוֹרָה, כְּלָל שֶׁל מַעְלָה וְשֶׁל מַטָּה, כְּלָל שֶׁל כָּל עֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת שֶׁל בְּרֵאשִׁית. אֵלֶּה נֶחְקְקוּ עַל לוּחוֹת אֲבָנִים, וְכָל הַגְּנָזִים שֶׁהָיוּ בָהֶם נִרְאוּ לְעֵינֵי כֹל, לָדַעַת וּלְהִסְתַּכֵּל בְּסוֹד שֶׁל תַּרְיַ"ג הַמִּצְוֹות שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלִים

דְּאוֹרַיְיתָא דִּכְלִילָן בְּהוּ, כֹּלָּא אִתְחֲזֵי לְעַיְינִין, כֹּלָּא אִיהוּ בְּסָכְלְתָנוּ, לְאִסְתַּכְּלָא בְּלִבָּא דְיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ, וְכֹלָּא הָוָה נָהִיר לְעֵינַיְיהוּ.

בְּהַהוּא שַׁעֲתָא, כָּל רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְכָל רָזִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, לָא אַעְדֵּי מִינַיְיהוּ. בְּגִין דַּהֲווֹ (דף צ"ד ע"א) חָמָאן עֵינָא בְּעֵינָא, זִיו יְקָרָא דְמָרֵיהוֹן, מַה דְּלָא הָוָה בְּהַהוּא יוֹמָא, מִיּוֹמָא דְאִתְבְּרֵי עָלְמָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְגְּלֵי בִּיקָרֵיהּ עַל טוּרָא דְסִינַי.

וְאִי תֵּימָא, הָא תָּנֵינָן דְּחָמָאת שִׁפְחָה עַל הַיָּם, מַה דְּלָא חָמָא יְחֶזְקֵאל נְבִיאָה, יָכוֹל בְּהַהוּא יוֹמָא דְקָאִימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי. לָאו הָכִי. בְּגִין דְּהַהוּא יוֹמָא דְקַיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי, אַעְבַּר זוּהֲמָא מִנַּיְיהוּ, וְכָל גּוּפִין הֲווֹ מְצַחְצְחָן,

לשון הקודש

בָּהֶם, הַכֹּל נִרְאָה לָעֵינַיִם, הַכֹּל הוּא בִּתְבוּנָה, לְהִתְבּוֹנֵן בַּלֵּב שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל הָיָה מֵאִיר לְעֵינֵיהֶם.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כָּל סוֹדוֹת הַתּוֹרָה וְכָל הַסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים לֹא זָזוּ מֵהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ רוֹאִים עַיִן בְּעַיִן אֶת זִיו כְּבוֹד רִבּוֹנָם – מַה שֶּׁלֹּא הָיָה כְּמוֹ אוֹתוֹ הַיּוֹם מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְגַּלָּה בִּכְבוֹדוֹ עַל הַר סִינַי.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁרָאֲתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם מַה שֶּׁלֹּא רָאָה יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא, יָכוֹל כְּמוֹ אוֹתוֹ יוֹם שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי? לֹא כָּךְ! מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, עָבְרָה מֵהֶם הַזֻּהֲמָה, וְכָל הַגּוּפִים הָיוּ מְצֻחְצָחִים

כְּצַחְצָחָא דְמַלְאָכִין עִלָּאִין, כַּד מִתְלַבְּשָׁן בִּלְבוּשֵׁי מְצַחְצָחָן, לְמֶעְבַּד שְׁלִיחוּתָא דְמָרֵיהוֹן.

וּבְהַהוּא מַלְבּוּשָׁא מְצַחְצָחָא, עָאלִין לְאֶשָּׁא, וְלָא דַחֲלִין. כְּגַוְונָא דְהַהוּא מַלְאָכָא דְמָנוֹחַ, כַּד אִתְחֲזֵי לֵיהּ, וְעָאל בְּשַׁלְהוֹבָא, וְסָלִיק לִשְׁמַיָּא, דִּכְתִיב, (שופטים יג) וַיַּעַל מַלְאַךְ יְיָ בְּלַהַב הַמִּזְבֵּחַ. וְכַד אַעְבָּר מִינַיְיהוּ הַהוּא זוֹהֲמָא, אִשְׁתָּאֲרוּ יִשְׂרָאֵל גּוּפִין מְצוּחְצָחִין בְּלָא טִנּוּפָא כְּלָל, וְנִשְׁמָתִין לְגוֹ כְּזוֹהֲרָא דִרְקִיעָא, לְקַבְּלָא נְהוֹרָא.

הָכִי הֲווֹ יִשְׂרָאֵל, דַּהֲווֹ חָמָאן וּמִסְתַּכְּלָן גּוֹ יְקָרָא דְמָרֵיהוֹן, מַה דְּלָא הֲוֵי הָכִי עַל יַמָּא, דְּלָא אִתְעֲבָר זוֹהֲמָא מִנַּיְיהוּ בְּהַהוּא זִמְנָא. וְהָכָא בְּסִינַי דְּפָסְקָא זוֹהֲמָא מִגּוּפָא, אֲפִילוּ עוּבָּרִין דְּבִמְעֵי אִמָּן, הֲווֹ חָמָאן וּמִסְתַּכְּלָן בִּיקָרָא דְמָרֵיהוֹן. וְכֻלְּהוּ קַבִּילוּ כָּל חַד וְחַד, כַּדְקָא חֲזֵי לֵיהּ.

לשון הקודש

כְּצִחְצוּחַ שֶׁל מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים כְּשֶׁמִּתְלַבְּשִׁים בִּלְבוּשִׁים מְצֻחְצָחִים לַעֲשׂוֹת אֶת שְׁלִיחוּת רִבּוֹנָם.

וּבְאוֹתוֹ מַלְבּוּשׁ מְצֻחְצָח נִכְנָסִים לָאֵשׁ וְלֹא פּוֹחֲדִים. כְּמוֹ אוֹתוֹ הַמַּלְאָךְ שֶׁל מָנוֹחַ, כְּשֶׁנִּרְאָה לוֹ וְנִכְנַס בְּשַׁלְהֶבֶת וְעָלָה לַשָּׁמַיִם, שֶׁכָּתוּב (שופטים יג) וַיַּעַל מַלְאַךְ ה' בְּלַהַב הַמִּזְבֵּחַ. וּכְשֶׁעָבְרָה מֵהֶם אוֹתָהּ זֻהֲמָה, נִשְׁאֲרוּ יִשְׂרָאֵל גּוּפִים מְצֻחְצָחִים בְּלִי טִנּוּף כְּלָל, וְהַנְּשָׁמוֹת בִּפְנִים כְּזֹהַר הָרָקִיעַ לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר.

כָּךְ הָיוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיוּ רוֹאִים וּמִסְתַּכְּלִים לְתוֹךְ כְּבוֹד רִבּוֹנָם, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה כָּךְ עַל הַיָּם, שֶׁלֹּא עָבְרָה מֵהֶם הַזֻּהֲמָה בְּאוֹתוֹ זְמַן. וְכָאן בְּסִינַי, שֶׁפָּסְקָה הַזֻּהֲמָה מִן הַגּוּף, אֲפִלּוּ עֻבָּרִים בִּמְעֵי אִמּוֹתֵיהֶם הָיוּ

וְהַהוּא יוֹמָא, הָוָה חֶדְוָה קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יַתִּיר מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, בְּגִין דְּיוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, לָא הָוָה בְּקִיּוּמָא, עַד דְּקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְיתָא, דִּכְתִיב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שַׂמְתִּי.

כֵּיוָן דְּקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְיתָא עַל טוּרָא דְּסִינַי, כְּדֵין אִתְבַּסַּם עָלְמָא, וְאִתְקַיְּימוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וְאִשְׁתְּמוֹדָע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא וְתַתָּא, וְאִסְתַּלָּק בִּיקָרֵיהּ עַל כֹּלָּא. וְעַל הַהוּא יוֹמָא כְּתִיב (תהלים צג) יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר. וְאֵין עֹז, אֶלָּא תּוֹרָה. שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כט) יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

לשון הקודש

רוֹאִים וּמִסְתַּכְּלִים בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם, וְכֻלָּם קִבְּלוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ.

וְאוֹתוֹ יוֹם הָיְתָה שִׂמְחָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מִן הַיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהַיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם לֹא הָיָה בְּקִיּוּם עַד שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה, שֶׁכָּתוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי.

כֵּיוָן שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה עַל הַר סִינַי, אָז הִתְבַּשֵּׂם הָעוֹלָם, וְהִתְקַיְּמוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְנוֹדַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעְלָה וּמַטָּה, וְהִתְעַלָּה בִּכְבוֹדוֹ עַל הַכֹּל. וְעַל אוֹתוֹ יוֹם כָּתוּב, (תהלים צג) ה' מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ ה' עֹז הִתְאַזָּר. וְאֵין עֹז אֶלָּא תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם כט) ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת מִשְׁפָּטִים

פָּתַח ר' שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (שמות כא) **וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם,** תַּרְגּוּם, וְאִלֵּין דִּינַיָּא דִּתְסַדֵּר קֳדָמֵיהוֹן. אִלֵּין אִינּוּן סִדּוּרִין דְּגִלְגּוּלָא, דִּינִין דְּנִשְׁמָתִין, דְּאִתְּדָנוּ כָּל חַד וְחַד לְקַבֵּל עוֹנְשֵׁיהּ.

כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבַשְּׁבִיעִית יֵצֵא לַחָפְשִׁי חִנָּם. (שמות כא) חַבְרַיָּיא, עִידָן הָכָא, לְגַלָּאָה כַּמָּה רָזִין טְמִירִין דְּגִלְגּוּלָא. כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד. כַּד נִשְׁמָתָא אִתְחַיְּיבַת בְּגִלְגּוּלָא, אִם הִיא מִסִּטְרָא דְּהַהוּא עֶבֶד מְטַטְרוֹן, דְּאִיהוּ כָּלִיל שִׁית סִטְרִין, כְּתִיב בֵּיהּ שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד, גִּלְגּוּלִין דִּילָהּ לָא מִתְחַיְּיבָא אֶלָּא שִׁית שְׁנִין, עַד דְּאַשְׁלִימָת שֵׁשׁ דַּרְגִּין, מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִתְנְטִילַת.

לשון הקודש

פָּרָשַׁת מִשְׁפָּטִים

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם. תַּרְגּוּם: וְאִלֵּין דִּינַיָּא דִּי תַסְדַּר קֳדָמֵיהוֹן. אֵלֶּה אוֹתָם סִדּוּרִים שֶׁל הַגִּלְגּוּל, דִּינֵי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּדּוֹנוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְקַבֵּל עָנְשׁוֹ.

כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבַשְּׁבִיעִית יֵצֵא לַחָפְשִׁי חִנָּם. חֲבֵרִים, הַזְּמַן כָּעֵת לְגַלּוֹת כַּמָּה סוֹדוֹת נִסְתָּרִים שֶׁל הַגִּלְגּוּל. כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד, כְּשֶׁהַנְּשָׁמָה הִתְחַיְּבָה בְּגִלְגּוּל, אִם הִיא מִצַּד אוֹתוֹ הָעֶבֶד מטטרו"ן, שֶׁהוּא כּוֹלֵל שִׁשָּׁה צְדָדִים, כָּתוּב בּוֹ שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד. גִּלְגּוּלִים שֶׁלָּהּ לֹא מִתְחַיֶּבֶת אֶלָּא שֵׁשׁ שָׁנִים, עַד

אֲבָל אִם נִשְׁמָתָא הִיא מִסִּטְרָא דִשְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי שְׁבִיעִית וַדַּאי מַה כְּתִיב, וּבַשְּׁבִיעִית יֵצֵא לַחָפְשִׁי חִנָּם, דְּצַדִּיק, וַדַּאי לֵית בֵּיהּ מְלָאכָה, כֵּיוָן דְּלֵית בֵּיהּ מְלָאכָה, לֵית בֵּיהּ שִׁעְבּוּד. וְנִשְׁמָתָא דְּאִיהִי מִתַּמָּן, אִתְּמַר בָּהּ וּבַשְּׁבִיעִית יֵצֵא לַחָפְשִׁי חִנָּם, לֵית בָּהּ שִׁעְבּוּדָא.

אַדְהָכִי, הָא (דף צ"ד ע"ב) סָבָא נָחַת לְגַבֵּיהּ, אֲמַר לֵיהּ, אִי הָכִי, רִבִּי, מַה תּוֹסֶפֶת לְנִשְׁמָתָא דְּאִיהִי מִנָּהּ, דְּאִתְּמַר בָּהּ, (שמות כ) לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וְגוֹ'.

אֲמַר לֵיהּ, סָבָא סָבָא, וְאַתְּ שָׁאִיל דָּא, דְּוַדַּאי הַאי עַל נִשְׁמָתָא דְּצַדִּיק אִתְּמַר, דְּאַף עַל גַּב דְּאִתְחַיָּיב לְאַחֲתָא בְּגִלְגּוּלָא בְּכָל אִלֵּין, אֲפִילוּ בְּעֶבֶד וְאָמָה, וּבְעִירָן דְּאִינּוּן אוֹפַנִּים, אוֹ בְּכָל חֵיָון, דְּמִנְּהוֹן

לשון הקודש

שֶׁמַּשְׁלִימָה שֵׁשׁ דְּרָגוֹת מֵאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁנִּלְקְחָה.

אֲבָל אִם הַנִּשְׁמָה הִיא מִצַּד הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא שְׁבִיעִית, וַדַּאי מַה כָּתוּב? וּבַשְּׁבִיעִית יֵצֵא לַחָפְשִׁי חִנָּם. שֶׁצַּדִּיק וַדַּאי אֵין בּוֹ מְלָאכָה, וְכֵיוָן שֶׁאֵין בּוֹ מְלָאכָה, אֵין בּוֹ שִׁעְבּוּד. וְהַנִּשְׁמָה שֶׁהִיא מִשָּׁם, נֶאֱמַר בָּהּ וּבַשְּׁבִיעִית יֵצֵא לַחָפְשִׁי חִנָּם, אֵין בָּהּ שִׁעְבּוּד.

בֵּין כָּךְ יָרַד הַזָּקֵן אֵלָיו, אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ רַבִּי, מַה תּוֹסֶפֶת לַנִּשְׁמָה שֶׁהִיא מִמֶּנָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שמות כ) לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וְגוֹ'?

אָמַר לוֹ, זָקֵן זָקֵן, וְאַתָּה שׁוֹאֵל אֶת זֶה? שֶׁוַּדַּאי זֶה נֶאֱמַר עַל נִשְׁמַת הַצַּדִּיק, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהִתְחַיֵּב לָרֶדֶת בְּגִלְגּוּל בְּכָל אֵלֶּה, אֲפִלּוּ בְּעֶבֶד וְאָמָה, וּבְהֵמוֹת שֶׁהֵם אוֹפַנִּים, אוֹ בְּכָל הַחַיּוֹת שֶׁמֵּהֶם נִשְׁמוֹת

נִשְׁמָתִין דִּבְנֵי נָשָׁא, כְּתִיב בָּהּ לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה. וְהַאי אִיהוּ, (ויקרא כה) לֹא תַעֲבֹד בּוֹ עֲבוֹדַת עֶבֶד, בְּצַדִּיק דְּאִיהוּ יוֹם הַשַּׁבָּת, לֹא תַעֲבֹד בּוֹ עֲבוֹדַת עֶבֶד, דְּאִיהוּ יוֹם דְּחוֹל.

אֲבָל סָבָא סָבָא, שַׁבָּת (ד"א נִשְׁמָתָא) דְּאִיהִי בַּת יְחִידָה, וְאִיהִי בַּת זוּגֵיהּ דְּצַדִּיק, דְּאִיהוּ שַׁבָּת. מַאי אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ. אֲמַר לֵיהּ הָא וַדַּאי הַבְדָּלָה, חוּלוֹ שֶׁל שַׁבָּת, דְּאִית אַחֲרָא דְּלָא אִתְקְרִיאַת חוּלוֹ שֶׁל שַׁבָּת, אֶלָּא חוּלוֹ שֶׁל טֻמְאָה שִׁפְחָה. אֲמַר לֵיהּ. וְהָא חוּלוֹ שֶׁל שַׁבָּת מַאי הִיא. אֲמַר לֵיהּ, דָּא אֻמְתָא, דְּאִיהִי גּוּפָא דְּבַת יְחִידָה דְּעָלָהּ אִתְמַר, אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ.

תָּא חֲזֵי, נִשְׁמָתָא אִית דְּאִתְקְרִיאַת אָמָה, וְאִית (נִשְׁמָתָא) שְׁכִינְתָּא דְּאִתְקְרִיאַת שִׁפְחָה, (וְנִשְׁמָתָא) וְשְׁכִינְתָּא אִית דְּאִתְקְרִיאַת בְּרָתָא דְּמַלְכָּא. הָכָא

לשון הקודש

בְּנֵי אָדָם, כָּתוּב בָּהּ לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה, וְזֶהוּ (ויקרא כה) לֹא תַעֲבֹד בּוֹ עֲבֹדַת עֶבֶד. בְּצַדִּיק, שֶׁהוּא יוֹם הַשַּׁבָּת, לֹא תַעֲבֹד בּוֹ עֲבֹדַת עֶבֶד, שֶׁהוּא יוֹם שֶׁל חֹל.

אֲבָל זָקֵן זָקֵן, שַׁבָּת (הַנִּשְׁמָה) שֶׁהִיא בַּת יְחִידָה, וְהִיא בַּת זוּגוֹ שֶׁל צַדִּיק שֶׁהוּא שַׁבָּת. מַה זֶּה אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ? אָמַר לוֹ, הֲרֵי וַדַּאי הַבְדָּלָה חֻלּוֹ שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁיֵּשׁ אַחֵר שֶׁלֹּא נִקְרָא חֻלּוֹ שֶׁל שַׁבָּת, אֶלָּא חֻלּוֹ שֶׁל טֻמְאָה שִׁפְחָה. אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי חֻלּוֹ שֶׁל שַׁבָּת מַה זֶּה? אָמַר לוֹ, זוֹ אָמָה, שֶׁהִיא גּוּף שֶׁל בַּת יְחִידָה, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ.

בֹּא וּרְאֵה, נְשָׁמָה יֵשׁ שֶׁנִּקְרֵאת אָמָה, וְיֵשׁ (נִשְׁמָה) שְׁכִינָה שֶׁנִּקְרֵאת שִׁפְחָה, (וּנִשְׁמָה)

אִית אִישׁ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות טו) יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה. וְאִית אִישׁ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ט) וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל.

וּבְגִין דָּא, נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי מִזַּיְיבָא בְּגִלְגּוּל, אִם הִיא בְּרָתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי תֵּימָא דְּאִזְדְּבָן בְּגוּפָא נוּכְרָאָה, דְּתַמָּן שֶׁלְטָנוּתָא דְּיֵצֶר הָרָע דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דְּסָמְאֵ"ל. חַס וְשָׁלוֹם. דְּהָא כְּתִיב, (ישעיה מב) אֲנִי יְיָ הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע.

וְהַהוּא גּוּפָא, דְּשַׁרְיָא בְּרָתָא דְּמַלְכָּא, אִי תֵּימָא דְּאִזְדְּבָן בְּכִתְּרִין תַּתָּאִין דְּמְסָאֲבוּ, חֲלִילָה וְחָס. עָלָהּ אִתְּמַר (ויקרא כה) וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכֵר לִצְמִיתוּת כִּי לִי הָאָרֶץ. מָאן גּוּפָא דִּבְרָתָא דְּמַלְכָּא. דָּא מְטַטְרוֹן. וְהַאי גּוּפָא אִיהוּ אָמָה דִּשְׁכִינְתָּא, אַף עַל גַּב דְּאִיהִי נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי בְּרָתָא דְּמַלְכָּא שְׁבוּיָה

לשון הקודש

וּשְׁכִינָה יֵשׁ שֶׁנִּקְרֵאת בַּת הַמֶּלֶךְ. כָּאן יֵשׁ אִישׁ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. וְיֵשׁ אִישׁ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דניאל ט) וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל.

וְלָכֵן, נִשְׁמָה שֶׁמְּחֻיֶּבֶת בְּגִלְגּוּל, אִם הִיא בִּתּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִם תֹּאמַר שֶׁתִּמָּכֵר לְגוּף נָכְרִי שֶׁשָּׁם שִׁלְטוֹן יֵצֶר הָרָע שֶׁהוּא מִצַּד סָמְאֵ"ל – חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, שֶׁהוּא יֵצֶר הָרָע. **וְאוֹתוֹ** הַגּוּף שֶׁשָּׁם שׁוֹרָה בַּת הַמֶּלֶךְ, אִם תֹּאמַר שֶׁנִּמְכָּר בִּכְתָרִים תַּחְתּוֹנִים שֶׁנִּטְמְאוּ – חָלִילָה וְחָס. עָלָיו נֶאֱמַר (ויקרא כה) וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכֵר לִצְמִתֻת כִּי לִי הָאָרֶץ. מִי גּוּף שֶׁל בַּת הַמֶּלֶךְ? זֶה מטטרו"ן, וְגוּף זֶה הוּא אָמָה שֶׁל הַשְּׁכִינָה, אַף עַל גַּב שֶׁהִיא נִשְׁמָה שֶׁהִיא בַּת הַמֶּלֶךְ, שְׁבוּיָה שָׁם, בְּגִלְגּוּל בָּאָה,

תַּמָּן, בְּגִלְגּוּלָא אַתְיָא דְאַתְיָין גִּלְגּוּלִין בְּגִין דְּאַתִּית תַּמָּן, מַה כְּתִיב בָּהּ (שמות כא) וְכִי יִמְכּוֹר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים.

וְעוֹד וְכִי יִמְכּוֹר אִישׁ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶת בִּתּוֹ: אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דְּבַת יְחִידָה, אִתְקְרִיאוּ בִּתּוֹ. וְאִי תֵימָא דְּיִפְּקוּן, כְּגַוְונָא דְּאִלֵּין מִסִּטְרָא דְּעֶבֶד, דְּאִיהוּ מְטַטְרוֹ"ן, דְּנַפְּקוּ בִּמְנוּסָה מִמִּצְרַיִם, לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה נב) כִּי לֹא בְּחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וּבִמְנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן.

תָּא חָזֵי, בַּר נָשׁ כַּד אִתְיְלִיד, יָהֲבִין לֵיהּ נַפְשָׁא מִסִּטְרָא דִבְעִירָא, מִסִּטְרָא דְדַכְיוּ, מִסִּטְרָא דְּאִלֵּין דְּאִתְקְרוּן אוֹפַנֵּי הַקּוֹדֶשׁ. זָכָה יַתִּיר, יָהֲבִין לֵיהּ רוּחָא, מִסִּטְרָא דְחַיּוֹת הַקּוֹדֶשׁ. זָכָה יַתִּיר, יָהֲבִין לֵיהּ נִשְׁמָתָא, מִסִּטְרָא דְכֻרְסְיָיא. וּתְלַת אִלֵּין,

לשון הקודש

שֶׁבָּאִים גִּלְגּוּלִים מִשּׁוּם שֶׁבָּאָה שָׁם. מַה כָּתוּב בָּהּ? וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים.

וְעוֹד, וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אֶת בִּתּוֹ – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם מִצַּד שֶׁל בַּת יְחִידָה נִקְרְאוּ בִּתּוֹ. וְאִם תֹּאמַר שֶׁיֵּצְאוּ, כְּמוֹ שֶׁאֵלֶּה מִצַּד שֶׁל הָעֶבֶד שֶׁהוּא מטטרו"ן, שֶׁיָּצְאוּ בִּמְנוּסָה מִמִּצְרַיִם, לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נב) כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וּבִמְנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁנּוֹלָד אִישׁ, נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ מִצַּד הַבְּהֵמָה מִצַּד שֶׁל טֹהַר, מִצַּד אֵלֶּה שֶׁנִּקְרָאִים אוֹפַנֵּי הַקֹּדֶשׁ. זָכָה יוֹתֵר – נוֹתְנִים לוֹ רוּחַ מִצַּד שֶׁל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. זָכָה יוֹתֵר – נוֹתְנִים לוֹ נְשָׁמָה מִצַּד שֶׁל

אִינּוּן אָמָה עֶבֶד וְשִׁפְחָה דִּבְרָתָא דְּמַלְכָּא.

זָכָה יַתִּיר, יַהֲבִין לֵיהּ נַפְשָׁא בְּאֹרַח אֲצִילוּת, מִסִּטְרָא דְּבַת יְחִידָה, וְאִתְקְרִיאַת אִיהִי בַּת מֶלֶךְ. זָכָה יַתִּיר, יַהֲבִין לֵיהּ רוּחָא דְּאֲצִילוּת. מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִקְרֵי בֵּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם. זָכָה יַתִּיר, יַהֲבִין לֵיהּ נִשְׁמָתָא, מִסִּטְרָא דְּאַבָּא וְאִמָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. מָאי חַיִּים. אֶלָּא אִינּוּן י"ה, דְּעָלַיְיהוּ אִתְמַר, (תהלים קנ) כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ, וְאִשְׁתְּלִים בֵּיהּ יהו"ה.

זָכָה יַתִּיר, יַהֲבִין לֵיהּ יהו"ה בִּשְׁלִימוּ דְּאַתְוָון, יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, דְּאִיהוּ אָדָם, בְּאֹרַח אֲצִילוּת דְּעֵילָא, וְאִתְקְרֵי בְּדִיוּקְנָא דְּמָארֵיהּ. וְעָלֵיהּ אִתְמַר,

לשון הקודש

הַכִּסֵּא. וּשְׁלִשֶׁת אֵלּוּ הֵם אָמָה, עֶבֶד וְשִׁפְחָה שֶׁל בַּת הַמֶּלֶךְ.

אִם זָכָה יוֹתֵר – נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת, מִצַּד שֶׁל בַּת יְחִידָה, וְנִקְרֵאת בַּת מֶלֶךְ. זָכָה יוֹתֵר – נוֹתְנִים לוֹ רוּחַ שֶׁל אֲצִילוּת מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְנִקְרָא בֵּן לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. זָכָה יוֹתֵר – נוֹתְנִים לוֹ נִשְׁמָה מִצַּד שֶׁל אַבָּא וְאִמָּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. אֵיזֶה חַיִּים? אֶלָּא אוֹתָם י"ה שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (תהלים קנ) כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ, וְנִשְׁלָמָה בָּהּ יהו"ה.

זָכָה יוֹתֵר – נוֹתְנִים לוֹ יהו"ה בִּשְׁלֵמוּת הָאוֹתִיּוֹת – יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, שֶׁהוּא אָדָם, בְּאֹרַח אֲצִילוּת לְמַעְלָה. וְנִקְרָא

(בראשית א) וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וְגוֹ'. וְהַאי אִיהוּ שׁוּלְטָנוּתֵיהּ בְּכָל רְקִיעִין, וּבְכָל אוֹפַנִּים וּשְׂרָפִים וְחֵיוָן, וּבְכָל חַיָּילִין וְתוּקְפִּין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא. וּבְגִין דָּא, כַּד בַּר נָשׁ זָכֵי בְּנֶפֶשׁ מִסִּטְרָא דְּבַת יְחִידָה, אִתְמַר בֵּיהּ, לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים.

רִבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסִי אִעֲרָעוּ חַד לֵילְיָא בְּמִגְדַּל דְּצוֹר. אִתְאֲרָחוּ תַּמָּן וְחַדּוּ דָא בְדָא. אָמַר רִבִּי יוֹסִי, כַּמָּה חַדֵּינָא דַּחֲמֵינָא אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא, דְּהַשְׁתָּא בְּכָל אָרְחָא דָא, אִצְטַעַרְנָא בַּחֲדָא סָבָא, טַיָּיעָא, דְּהַוָּה שָׁאִיל לִי (דף צ"ה ע"א) כָּל אָרְחָא.

מָאן הוּא נְחָשָׁא, דְּפָרַח בַּאֲוִירָא, וְאָזִיל בְּפִרוּדָא, וּבֵין כַּךְ וּבֵין כַּךְ, אִית נַיְיחָא לְחַד נְמָלָה, דְּשָׁכִיב בֵּין שְׁנוֹי. שָׁרֵי בְּחִבּוּרָא וְסִיֵּים בְּפִרוּדָא. וּמַאי אִיהוּ נִשְׁרָא, דְּקָא מְקַנְּנָא, בְּאִילָן דְּלָא הָוָה.

לשון הקודש

בִּדְמוּת רִבּוֹנוֹ. וְעָלָיו נֶאֱמַר (בראשית א) וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וְגוֹ'. וְזֶהוּ שִׁלְטוֹנוֹ בְּכָל הָרְקִיעִים וּבְכָל הָאוֹפַנִּים וְהַשְּׂרָפִים וְהַחַיּוֹת וּבְכָל הַחֲיָלוֹת וְהַכֹּחוֹת שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְלָכֵן, כְּשֶׁבֶּן אָדָם זוֹכֶה בְּנֶפֶשׁ מִצַּד שֶׁל בַּת יְחִידָה, נֶאֱמַר בּוֹ לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים.

רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי נִפְגְּשׁוּ לַיְלָה אֶחָד בְּמִגְדַּל צוֹר. הִתְאָרְחוּ שָׁם וְשָׂמְחוּ זֶה בָּזֶה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כַּמָּה שָׂמַחְתִּי שֶׁרָאִיתִי פְּנֵי הַשְּׁכִינָה, שֶׁעַכְשָׁו בְּכָל הַדֶּרֶךְ הַזֹּאת הִצְטַעַרְתִּי בְּזָקֵן אֶחָד סוֹחֵר שֶׁהָיָה שׁוֹאֵל אוֹתִי כָּל הַדֶּרֶךְ:

מִי הוּא נָחָשׁ הַפּוֹרֵחַ בָּאֲוִיר וְהוֹלֵךְ בְּפִרוּד, וּבֵין כָּךְ וּבֵין כָּךְ יֵשׁ מְנוּחָה לִנְמָלָה אַחַת שֶׁשּׁוֹכֶבֶת בֵּין שְׁנָיו, הִתְחִיל בְּחִבּוּר וְסִיֵּם בְּפִרוּד? וּמַה הוּא נֶשֶׁר שֶׁמְּקַנֵּן בְּאִילָן שֶׁלֹּא הָיָה? בָּנָיו שֶׁנִּגְזְלוּ,

בְּנוֹי דְּאִתְגְּזָלוּ, וְלָאו מִן בְּרַיָּין. דְּאִתְבְּרִיאוּ בַּאֲתָר דְּלָא אִתְבְּרִיאוּ. כַּד סַלְקִין נַחְתִּין, כַּד נַחְתִּין סַלְקִין. תְּרֵין דְּאִינּוּן חַד, וְחַד דְּאִינּוּן תְּלָתָא. מַהוּ עוּלֵימְתָּא שַׁפִּירְתָּא, וְלֵית לָהּ עֵינִין, וְגוּפָא טְמִירְתָּא וְאִתְגַּלְיָא, אִיהִי נַפְקַת בְּצַפְרָא, וְאִתְכַּסְיָאת בִּימָמָא. אִתְקַשְׁטַת בְּקִשּׁוּטִין דְּלָא הָווּ.

כָּל דָּא שָׁאִיל בְּאָרְחָא, וְאִצְטָעַרְנָא. וְהַשְׁתָּא אִית לִי נַיְיחָא. דְּאִילּוּ הֲוֵינָא כַּחֲדָא, אִתְעֲסַקְנָא בְּמִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא, מַה דַּהֲוֵינָן בְּמִלִּין אַחֲרָנִין דְּתוֹרָה. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, וְהַהוּא סָבָא טַיָּיעָא, יַדְעַת בֵּיהּ כְּלוּם. אָמַר לֵיהּ, יָדַעְנָא, דְּלֵית מַמָּשׁוּ בְּמִלּוֹי. דְּאִילּוּ הָוָה יָדַע, יִפְתָּח בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא הָוָה אָרְחָא בְּרֵיקָנַיָּיא. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, וְהַהוּא טַיָּיעָא אִית הָכָא, דְּהָא לְזִמְנִין בְּאִינּוּן רֵיקָנִין, יִשְׁכַּח גְּבָר זַגִּין דְּדַהֲבָא. אָמַר לֵיהּ, הָא הָכָא אִיהוּ, וְאַתְקִין חֲמָרֵיהּ בְּמֵיכְלָא.

לשון הקודש

וְלֹא מֵהַבְּרִיּוֹת? שֶׁנִּבְרְאוּ בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא נִבְרְאוּ? כְּשֶׁעוֹלִים יוֹרְדִים, כְּשֶׁיּוֹרְדִים עוֹלִים? שְׁנַיִם שֶׁהֵם אֶחָד, וְאֶחָד שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ? מַה זֶּה עַלְמָה יָפָה וְאֵין לָהּ עֵינַיִם, וְהַגּוּף נִסְתָּר וּמִתְגַּלֶּה? הִיא יוֹצֵאת בַּבֹּקֶר וְנִתְכַּסִּית בַּיּוֹם, וּמִתְקַשֶּׁטֶת בְּקִשּׁוּטִים שֶׁלֹּא הָיוּ?

כָּל זֶה שָׁאַל בַּדֶּרֶךְ, וְהִצְטַעַרְתִּי. וְעַכְשָׁו יֵשׁ לִי מְנוּחָה. שֶׁאִלּוּ הָיִינוּ כְּאֶחָד, הִתְעַסַּקְנוּ בְּדִבְרֵי תוֹרָה מַה שֶּׁהָיִינוּ בִּדְבָרִים אֲחֵרִים שֶׁל תּוֹרוֹ. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וְאוֹתוֹ זָקֵן סוֹחֵר יָדַעְתָּ בּוֹ מַשֶּׁהוּ? אָמַר לוֹ, יָדַעְתִּי שֶׁאֵין מַמָּשׁ בִּדְבָרָיו, שֶׁאִלּוּ הָיָה יוֹדֵעַ, יִפְתַּח בַּתּוֹרָה, וְלֹא הָיְתָה הַדֶּרֶךְ בְּרֵיקָנוּת. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וְאוֹתוֹ הַסּוֹחֵר יֶשְׁנוֹ כָּאן, שֶׁהֵרֵי לִפְעָמִים

קָרוּ לֵיהּ, וְאָתָא לְקַמַּיְיהוּ. אָמַר לוֹן, הַשְׁתָּא תְּרֵין אִינּוּן תְּלַת, וּתְלַת אִינּוּן כְּחַד. אָמַר רִבִּי יוֹסִי, לָא אֲמִינָא לָךְ, דְּכָל מִלּוֹי רֵיקָנִין, וְאִינּוּן בְּרֵיקָנַיָּיא, יָתִיב קַמַּיְיהוּ.

אָמַר לוֹן רַבָּנָן, אֲנָא טַיָּיעָא אִתְעַבִּידְנָא, וּמִיּוֹמִין זְעִירִין, דְּהָא בְקַדְמִיתָא לָא הֲוֵינָא טַיָּיעָא, אֲבָל בְּרָא חַד זְעִירָא אִית לִי, וְיָהֲבִית לֵיהּ בְּבֵי סִפְרָא, וּבָעֵינָא דְּיִשְׁתָּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא. וְכַד אֲנָא אַשְׁכַּחְנָא חַד מֵרַבָּנָן דְּאָזִיל בְּאָרְחָא, אֲנָא טָעִין אֲבַתְרֵיהּ, וְהַאי יוֹמָא, חֲשִׁיבְנָא דְּאֶשְׁמַע מִלִּין חַדְתִּין בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא שְׁמַעְנָא מִדִּי.

אָמַר ר' יוֹסִי, בְּכָל מִלִּין דְּשָׁמַעְנָא דְקָאַמְרִת, לָא תַּוְוֹהְנָא, אֶלָּא מֵחַד. אוֹ אַנְתְּ בִּשְׁטוּתָא אָמַרְתְּ, אוֹ מִלִּין רֵיקָנִין אִינּוּן. אָמַר הַהוּא סָבָא,

לשון הקודש

בְּאוֹתָם הָרֵיקָנִים יִמָּצֵא אִישׁ פַּעֲמוֹנֵי זָהָב. אָמַר לוֹ, הֲרֵי הוּא כָּאן, וְהִתְקִין חֲמוֹרוֹ לְמַאֲכָל.

קָרְאוּ לוֹ וּבָא לִפְנֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, כָּעֵת שְׁנַיִם הֵם שְׁלִשָּׁה, וּשְׁלִשָּׁה הֵם כְּאֶחָד. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְלֹא אָמַרְתִּי לְךָ שֶׁכָּל דְּבָרָיו רֵיקָנִים וְהֵם בְּרֵיקָנוּת?! יָשַׁב לִפְנֵיהֶם.

אָמַר לָהֶם, רַבּוֹתֵינוּ, אֲנִי נַעֲשֵׂיתִי סוֹחֵר, וְרַק מִלִּפְנֵי מְעַט יָמִים, שֶׁהָרֵי בַּהַתְחָלָה לֹא הָיִיתִי סוֹחֵר, אֲבָל בֵּן אֶחָד קָטָן יֵשׁ לִי, וְנָתַתִּי אוֹתוֹ לְבֵית הַסֵּפֶר, וַאֲנִי רוֹצֶה שֶׁיַּעֲסֹק בַּתּוֹרָה, וּכְשֶׁאֲנִי מוֹצֵא אֶחָד מֵהָרַבָּנִים שֶׁהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, אֲנִי טוֹעֵן אַחֲרָיו, וְהַיּוֹם הַזֶּה חָשַׁבְתִּי שֶׁאֶשְׁמַע דְּבָרִים חֲדָשִׁים בַּתּוֹרָה, וְלֹא שָׁמַעְתִּי דָּבָר.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁשָּׁמַעְתִּי שֶׁאָמַרְתָּ לֹא תָּמַהְתִּי, אֶלָּא רַק מֵאֶחָד – אוֹ שֶׁאַתָּה אָמַרְתָּ בִּשְׁטוּת, אוֹ שֶׁהֵם

וּמַאן אִיהִי. אָמַר עוּלֵימְתָּא שַׁפִּירְתָּא וְכוּ'.

פָּתַח הַהוּא סָבָא וְאָמַר, (תהלים קיח) יְיָ' לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם. יְיָ' לִי בְּעֹזְרָי וְגוֹ'. טוֹב לַחֲסוֹת בַּיְיָ' וְגוֹ'. כַּמָּה טָבִין וּנְעִימִין וְיַקִּירִין וְעִלָּאִין מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, וַאֲנָא הֵיכִי אִימָּא קָמֵי רַבָּנָן, דְּלָא שְׁמַעְנָא מִפּוּמַיְיהוּ עַד הַשְׁתָּא, אֲפִילוּ מִלָּה חָדָא. אֲבָל אִית לִי לְמֵימַר, דְּהָא לֵית כִּסּוּפָא כְּלָל לְמֵימַר מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא קָמֵי כֹלָּא.

אִתְעַטָּף הַהוּא סָבָא, פָּתַח וְאָמַר, (ויקרא כב) וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִיא בִּתְרוּמַת הַקֳּדָשִׁים לֹא תֹאכֵל. הַאי קְרָא, אַקְרָא אַחֲרָא סָמִיךְ, (ויקרא כב) וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזֶרַע אֵין לָהּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל וְכָל זָר לֹא יֹאכַל בּוֹ. הֲנֵי קְרָאֵי

לשון הקודש

דְּבָרִים רֵיקִים. אָמַר אוֹתוֹ זָקֵן, וּמַה הִיא? אָמַר, נַעֲרָה יָפָה וְכוּ'.

פָּתַח אוֹתוֹ זָקֵן וְאָמַר, (תהלים קיח) ה' לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם. ה' לִי בְּעֹזְרָי וְגוֹ'. טוֹב לַחֲסוֹת בַּה' וְגוֹ'. כַּמָּה טוֹבִים וּנְעִימִים וְנִכְבָּדִים וְעֶלְיוֹנִים דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, וַאֲנִי אֵיךְ אֹמַר לִפְנֵי רַבּוֹתֵינוּ, שֶׁלֹּא שָׁמַעְתִּי מִפִּיהֶם עַד עַכְשָׁו אֲפִלּוּ דָּבָר אֶחָד?! אֲבָל יֵשׁ לִי לוֹמַר, שֶׁאֵין בּוּשָׁה כְּלָל לוֹמַר דִּבְרֵי תוֹרָה לִפְנֵי הַכֹּל.

הִתְעַטֵּף אוֹתוֹ הַזָּקֵן, פָּתַח וְאָמַר, (ויקרא כב) וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִיא בִּתְרוּמַת הַקֳּדָשִׁים לֹא תֹאכֵל. פָּסוּק זֶה סָמוּךְ עַל פָּסוּק אַחֵר – (שם) וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזֶרַע אֵין לָהּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ מִלֶּחֶם

כְּמַשְׁמָעָן. אֲבָל מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא מִלִּין סְתִימִין אִינּוּן

וְכַמָּה אִינּוּן מִלִּין דְּחָכְמְתָא דִּסְתִימִין בְּכָל מִלָּה וּמִלָּה דְּאוֹרַיְיתָא, וְאִשְׁתְּמוֹדְעָן, אִינּוּן לְגַבֵּי חַכִּימִין, דְּיַדְעִין אָרְחִין דְּאוֹרַיְיתָא. דְּהָא אוֹרַיְיתָא לָאו מִלִּין דְּחֶלְמָא אִינּוּן, דְּקָא אִתְמַסְרָן לְמַאן דְּפָשַׁר לוֹן, וְאִתְמַשְׁכָן בָּתַר פּוּמָא, וְעִם כָּל דָּא אִצְטְרִיכוּ לְמִפְשַׁר לוֹן לְפוּם אָרְחוֹי. וּמַה אִי מִלִּין דְּחֶלְמָא אִצְטְרִיכוּ לְמִפְשַׁר לוֹן לְפוּם אָרְחוֹי, מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִינּוּן שַׁעֲשׁוּעִין דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה דְּאִצְטְרִיכוּ לְמֵהָךְ בְּאֹרַח קְשׁוֹט בְּהוּ, דִּכְתִיב, (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ' וְגוֹ'.

הַשְׁתָּא אִית לְמֵימַר, וּבַת כֹּהֵן, דָּא נִשְׁמָתָא עִלָּאָה, בְּרַתֵּיהּ דְּאַבְרָהָם אָבִינוּ קַדְמָאָה לַגִּיּוֹרִין, וְאִיהוּ מָשִׁיךְ, לָהּ לְהַאי נִשְׁמָתָא מֵאָתָר

לשון הקודש

אָבִיהָ תֹּאכֵל וְכָל זָר לֹא יֹאכַל בּוֹ. פְּסוּקִים הַלָּלוּ כְּמַשְׁמָעָם, אֲבָל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הֵם דְּבָרִים סְתוּמִים.

וְכַמָּה הֵם דִּבְרֵי חָכְמָה שֶׁסְּתוּמִים בְּכָל דָּבָר וְדָבָר שֶׁבַּתּוֹרָה, וְנוֹדָעִים לְאוֹתָם הַחֲכָמִים שֶׁיּוֹדְעִים דַּרְכֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה אֵינָם דִּבְרֵי חֲלוֹם הֵם, שֶׁנִּמְסְרוּ לְמִי שֶׁפּוֹתֵר אוֹתָם וְנִמְשָׁכִים אַחַר הַפֶּה, וְעִם כָּל זֶה צָרִיךְ לִפְתֹּר אוֹתָם לְפִי דַּרְכָּם. וּמָה אִם דִּבְרֵי חֲלוֹם צָרִיךְ לִפְתֹּר אוֹתָם לְפִי דַּרְכָּם – דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁהֵם שַׁעֲשׁוּעֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁצְּרִיכִים לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת בָּהֶם, שֶׁכָּתוּב (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְגוֹ'.

עַכְשָׁו יֵשׁ לוֹמַר, וּבַת כֹּהֵן – זוֹ הַנְּשָׁמָה הָעֶלְיוֹנָה, בִּתּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ רִאשׁוֹן לַגֵּרִים, וְהוּא מוֹשֵׁךְ אֶת אוֹתָהּ נְשָׁמָה

עִלָּאָה. מַה בֵּין קְרָא דְּאָמַר וּבַת אִישׁ כֹּהֵן, וּבֵין קְרָא דְּאָמַר וּבַת כֹּהֵן, וְלָא כְּתִיב אִישׁ. אֶלָּא, אִית כֹּהֵן דְּאִקְרֵי אִישׁ כֹּהֵן, וְלֹא כֹּהֵן מַמָּשׁ. וְעַל אָרְחָא דָא, הָוָה (איש) כֹּהֵן, וַהֲוָה סְגָן, וַהֲוָה כֹּהֵן גָּדוֹל, וַהֲוָה כֹּהֵן דְּלָאו אִיהוּ גָּדוֹל. כֹּהֵן סְתָם, רַב וְעִלָּאָה יַתִּיר מֵאִישׁ כֹּהֵן. וְעַל דָּא אִית נִשְׁמָתָא, (דף צ"ה ע"ב) וְאִית רוּחָא, וְאִית נֶפֶשׁ.

וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר, דָּא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, דְּאִתְמַשְׁכַת מֵאֲתָר עִלָּאָה, וְעָאלַת לְגוֹ סְתִימוּ דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי. וְכַד רוּחָא דְּכַהֲנָא עִלָּאָה נָשְׁבָא, וְיָהִיב נִשְׁמָתִין בְּאִילָנָא דָא, פָּרְחִין מִתַּמָּן אִינּוּן נִשְׁמָתִין, וְעָאלִין בְּאוֹצָר חַד.

וַוי לְעָלְמָא, דְּלָא יַדְעִין בְּנֵי נָשָׁא לְאִסְתַּמְּרָא, דְּקָא מַשְׁכִּין מִשִּׁיכוּ בַּהֲדֵי יֵצֶר הָרָע, דְּאִיהוּ אִישׁ זָר,

לשון הקודש

מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן. מַה בֵּין פָּסוּק שֶׁאָמַר וּבַת אִישׁ כֹּהֵן, וּבֵין פָּסוּק שֶׁאָמַר וּבַת כֹּהֵן, וְלֹא כָתוּב אִישׁ? אֶלָּא יֵשׁ כֹּהֵן שֶׁנִּקְרָא אִישׁ כֹּהֵן, וְלֹא כֹּהֵן מַמָּשׁ. וְעַל הַדֶּרֶךְ הַזֶּה הָיָה (איש) כֹּהֵן, וְהָיָה סְגָן, וְהָיָה כֹּהֵן גָּדוֹל, וְהָיָה כֹּהֵן שֶׁאֵינוֹ גָּדוֹל. כֹּהֵן סְתָם גָּדוֹל וְעֶלְיוֹן מֵאִישׁ כֹּהֵן. וְעַל זֶה יֵשׁ נְשָׁמָה, וְיֵשׁ רוּחַ, וְיֵשׁ נֶפֶשׁ.

וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר – זוֹ הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּמְשְׁכָה מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן וְנִכְנְסָה לְתוֹךְ סֵתֶר עֵץ הַחַיִּים, וּכְשֶׁרוּחַ הַכֹּהֵן הָעֶלְיוֹן נוֹשֶׁבֶת וְנוֹתֶנֶת נְשָׁמוֹת בָּאִילָן הַזֶּה, פּוֹרְחוֹת מִשָּׁם אוֹתָם נְשָׁמוֹת וְנִכְנָסוֹת בְּאוֹצָר אֶחָד.

אוֹי לָעוֹלָם, שֶׁלֹּא יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם לְהִשָּׁמֵר, שֶׁמּוֹשְׁכִים מִשִּׁיכָה עִם יֵצֶר

וְהַאי בַּת כֹּהֵן פַּרְחַת לְתַתָּא, וְאַשְׁכְּחַת בִּנְיָינָא בְּאִישׁ זָר. וּבְגִין דְּאִיהוּ רְעוּתָא דְמָרָה, עָאלַת תַּמָּן וְאִתְכַּפְּיאַת, וְלָא יָכִילַת לְשַׁלְטָאָה, וְלָא אִשְׁתַּלִּימַת בְּהַאי עָלְמָא. כַּד נַפְקַת מִנֵּיהּ, הִיא בִתְרוּמַת הַקֳּדָשִׁים לֹא תֹאכַל, כִּשְׁאַר כָּל נִשְׁמָתִין, דְּאִשְׁתְּלִימוּ בְהַאי עָלְמָא.

תּוּ אִית בְּהַאי קְרָא, וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר. עֲלוּבָתָא אִיהִי נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר, דְּקָא אִתְמַשְׁכָת, עַל גִּיּוֹרָא דְאִתְגְּיַיר, וּפַרְחַת עָלֵיהּ מִגַּן עֵדֶן בְּאֹרַח סָתִים, עַל בִּנְיָינָא דְאִתְבְּנֵי מֵעָרְלָה מְסָאֲבָא, דָּא הֲוַת לְאִישׁ זָר.

וְדָא הוּא רָזָא עִלָּאָה יְתֵירָא מִכֹּלָּא. בְּעַמּוּדָא דְקַיְימָא לְטִקְלִין, גּוֹ אֲוִירָא דְנָשְׁבָת, אִית טִיקְלָא חָדָא בְּהַאי סִטְרָא, וְאִית טִיקְלָא אַחֲרָא

לשון הקודש

הָרָע, שֶׁהוּא אִישׁ זָר, וּבַת הַכֹּהֵן הַזֹּאת פּוֹרַחַת לְמַטָּה וּמוֹצֵאת בִּנְיָן בְּאִישׁ זָר. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא רָצוֹן שֶׁל אֲדוֹנָהּ, נִכְנֶסֶת לְשָׁם וְנִכְפֵּית, וְלֹא יְכוֹלָה לִשְׁלֹט, וְלֹא הִשְׁתַּלְּמָה בָּעוֹלָם הַזֶּה. וּכְשֶׁיּוֹצֵאת מִמֶּנּוּ, הִיא בִּתְרוּמַת הַקֳּדָשִׁים לֹא תֹאכַל, כִּשְׁאָר כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהִשְׁתַּלְּמוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה.

עוֹד יֵשׁ בַּפָּסוּק הַזֶּה, וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר. עֲלוּבָה הִיא הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר, שֶׁנִּמְשֶׁכָה עַל הַגֵּר שֶׁהִתְגַּיֵּר, וּפָרְחָה אֵלָיו מִגַּן עֵדֶן בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר עַל בִּנְיָן שֶׁנִּבְנָה מֵעָרְלָה טְמֵאָה, זוֹ הָיְתָה לְאִישׁ זָר.

וְזֶהוּ סוֹד עֶלְיוֹן יוֹתֵר מֵהַכֹּל. בָּעַמּוּד שֶׁעוֹמֵד לַמַּאֲזָנַיִם בְּתוֹךְ אֲוִיר שֶׁנּוֹשֵׁב, יֵשׁ

בְּהַאי סִטְרָא. בְּהַאי סִטְרָא מֹאזְנֵי צֶדֶק. וּבְהַאי סִטְרָא מֹאזְנֵי מִרְמָה. וְהַאי טִיקְלָא, לָא שָׁכִיךְ לְעָלְמִין, וְנִשְׁמָתִין סַלְקִין וְנַחְתִּין עָאלִין וְתָבִין, וְאִית נִשְׁמָתִין עֲשִׁיקִין, כַּד שַׁלְטָא אָדָם בְּאָדָם, דִּכְתִיב, עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ, לְרַע לוֹ וַדַּאי. (קהלת ח)

אֲבָל הַאי נִשְׁמָתָא, דַּהֲוַת לְסִטְרָא אַחֲרָא, אִישׁ זָר, וְאִתְעַשְׁקַת מִגֵּיהּ, דָּא אִיהִי לְרַע לוֹ. לוֹ: לְהַהוּא אִישׁ זָר, וְאִיהִי בִּתְרוּמַת הַקֳּדָשִׁים לֹא תֹאכַל, עַד דְּעָבִיד בָּהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַה דְּעָבִיד, אָתָא קְרָא וְאָמַר וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הָכִי הוּא.

הָכָא אִית רָזָא, הֵיךְ מִתְעַשְׁקָן נִשְׁמָתִין. אֶלָּא הַאי עָלְמָא אִתְנְהַג כֹּלָּא, בְּאִילָנָא דְדַעַת טוֹב וָרָע. וְכַד אִתְנַהֲגָן בְּנֵי עָלְמָא בְּסִטְרָא דְטוֹב, טִיקְלָא

לשון הקודש

מִשְׁקָל אֶחָד בְּצַד זֶה, וְיֵשׁ מִשְׁקָל אַחֵר בְּצַד זֶה. בְּצַד זֶה מֹאזְנֵי צֶדֶק, וּבְצַד זֶה מֹאזְנֵי מִרְמָה. וְהַמִּשְׁקָל הַזֶּה לֹא שׁוֹכֵךְ לְעוֹלָמִים, וּנְשָׁמוֹת עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת, נִכְנָסוֹת וְיוֹצְאוֹת, וְיֵשׁ נְשָׁמוֹת עֲשׁוּקוֹת, כְּשֶׁשּׁוֹלֵט אָדָם בְּאָדָם, שֶׁכָּתוּב עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ. לְרַע לוֹ וַדַּאי. (קהלת ח)

אֲבָל נְשָׁמָה זוֹ שֶׁהָיְתָה לַצַּד הָאַחֵר, אִישׁ זָר, וְנֶעֱשְׁקָה מִמֶּנּוּ, זוֹהִי לְרַע לוֹ. לוֹ – לְאוֹתוֹ אִישׁ זָר, וְהִיא בִּתְרוּמַת הַקֳּדָשִׁים לֹא תֹאכַל, עַד שֶׁעוֹשֶׂה בָּהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַה שֶׁעוֹשֶׂה. בָּא הַפָּסוּק וְאָמַר, וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר, כָּךְ זֶה.

כָּאן יֵשׁ סוֹד אֵיךְ נֶעֱשָׁקוֹת הַנְּשָׁמוֹת. אֶלָּא הָעוֹלָם הַזֶּה מִתְנַהֵג הַכֹּל בְּעֵץ

קַיְימָא וְאַכְרַע לְסִטְרָא דְטוֹב. וְכַד אִתְנַהֲגָן בְּסִטְרָא דְרַע, אַכְרַע לְהַהוּא סִטְרָא. וְכָל נִשְׁמָתִין דַּהֲווֹ בְּהַהִיא שַׁעֲתָא בְּטִיקְלָא, הָוָה עָשִׁיק לוֹן, וְנָטִיל לוֹן. אֲבָל לְרַע לוֹ, דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין כַּפְיָין (ס"א חַפְיָין) לְכָל מַה דְּאַשְׁכְּחָן מִסִּטְרָא בִישָׁא, וְשַׁיְיצְאָן לֵיהּ. וְסִימָנָא לְדָא, אֲרוֹנָא קַדִּישָׁא, דְּאִתְעֲשָׁק גּוֹ פְּלִשְׁתִּים, וּשְׁלִיטוּ בֵּיהּ, לְרַע לוֹן. אוֹף הָכִי. הֲנֵי נִשְׁמָתִין אִתְעְשַׁקִין מִסִּטְרָא אַחֲרָא לְרַע לוֹן.

מָה אִתְעֲבִידוּ מֵאִינּוּן נִשְׁמָתִין. חֲמֵינָן בְּסִפְרֵי קַדְמָאֵי, דְּמִנַּיְיהוּ הֲווֹ אִינּוּן חֲסִידֵי אוּמוֹת הָעוֹלָם. וְאִינּוּן מִמְּזֶרֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, דְּקַדְמָן לְכַהֲנָא רַבָּא עַמָּא דְּאַרְעָא, וְחָשׁוּב בְּעָלְמָא, אַף עַל גַּב דְּעָאל לִפְנַי וְלִפְנִים. בָּכָה הַאי סָבָא רִגְעָא חָדָא, תַּוְוּהוּ חַבְרַיָּיא, וְלָא אָמְרוּ מִדִּי.

לשון הקודש

הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וּכְשֶׁמִּתְנַהֲגִים בְּנֵי הָעוֹלָם בַּצַּד הַטּוֹב, הַמִּשְׁקֹלֶת עוֹמֶדֶת וּמַכְרִיעָה לַצַּד הַטּוֹב, וּכְשֶׁמִּתְנַהֲגִים בַּצַּד הָרָע – מַכְרִיעָה לְאוֹתוֹ הַצַּד. וְכָל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בַּמִּשְׁקֹלֶת, הָיָה עוֹשֵׁק אוֹתָן וְלוֹקֵחַ אוֹתָן.

אֲבָל לְרַע לוֹ, שֶׁאוֹתָן נְשָׁמוֹת מַכְנִיעוֹת (מְכַסּוֹת) אֶת כָּל מַה שֶׁמּוֹצְאוֹת מִצַּד הָרָע וּמַשְׁמִידוֹת אוֹתוֹ, וְסִימָן לָזֶה – אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁנֶּעֱשַׁק לְתוֹךְ פְּלִשְׁתִּים וְשָׁלְטוּ לְהָרַע לָהֶם. אַף כָּאן, אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת נֶעֱשָׁקוֹת מֵהַצַּד הָאַחֵר לְהָרַע לָהֶן.

מַה נַּעֲשָׂה מֵאוֹתָן נְשָׁמוֹת? רָאִינוּ בְּסִפְרֵי הַקַּדְמוֹנִים, שֶׁמֵּהֶם הָיוּ אוֹתָם חֲסִידֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם. וְאוֹתָם הַמַּמְזֵרִים שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁקּוֹדְמִים לְכֹהֵן גָּדוֹל עַם הָאָרֶץ וְחָשׁוּב בָּעוֹלָם, אַף עַל גַּב שֶׁהוּא נִכְנָס לִפְנַי וְלִפְנִים. בָּכָה הַזָּקֵן הַזֶּה רֶגַע אֶחָד. תָּמְהוּ הַחֲבֵרִים וְלֹא אָמְרוּ דָּבָר.

פָּתַח הַהוּא סָבָא וְאָמַר, (שמות כא) אִם רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ אֲשֶׁר לֹא יְעָדָהּ וְהֶפְדָּהּ לְעַם נָכְרִי וְגוֹ'. הַאי פַּרְשְׁתָּא עַל רָזָא דָא אִתְּמַר, וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים אִם רָעָה וְגוֹ'. מָאנֵיהּ דְּעָלְמָא מָאן לָא יִדְחַל מִינָךְ, דְּאַנְתְּ שָׁלִיט עַל כָּל מַלְכִין דְּעָלְמָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ירמיה י) מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה וְגוֹ'.

כַּמָּה אִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא בְּעָלְמָא, דְּקָא מִשְׁתַּבְּשָׁן בְּהַאי קְרָא, וְכֻלְּהוּ אַמְרֵי, אֲבָל קְרָא דָא לָא אִתְיַשָּׁר בְּפוּמַיְיהוּ. וְכִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֶלֶךְ הַגּוֹיִם אִיהוּ, וַהֲלֹא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אִיהוּ, וְהָכִי אִקְרֵי, דְּהָא כְּתִיב, (דברים לב) בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם וְגוֹ'. וּכְתִיב (דברים לב) כִּי חֵלֶק יְיָ' עַמּוֹ. וְעַל דָּא אִקְרֵי מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. וְאִי תֵּימָא דְּאִיהוּ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם אִקְרֵי,

לשון הקודש

פָּתַח אוֹתוֹ זָקֵן וְאָמַר, אִם רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ אֲשֶׁר לֹא יְעָדָהּ וְהֶפְדָּהּ לְעַם נָכְרִי וְגוֹ'. פָּרָשָׁה זוֹ נֶאֱמְרָה עַל הַסּוֹד הַזֶּה, וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים אִם וְגוֹ'. רִבּוֹן הָעוֹלָם, מִי לֹא יִפְחַד מִמְּךָ, שֶׁאַתָּה שׁוֹלֵט עַל כָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה י) מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה וְגוֹ'.

כַּמָּה הֵם בְּנֵי הָאָדָם בָּעוֹלָם שֶׁמִּשְׁתַּבְּשִׁים בַּפָּסוּק הַזֶּה, וְכֻלָּם אוֹמְרִים, אֲבָל הַפָּסוּק הַזֶּה לֹא מִתְיַשֵּׁר בְּפִיהֶם. וְכִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא מֶלֶךְ הַגּוֹיִם?! וַהֲלֹא הוּא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְכָךְ נִקְרָא! שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (דברים לב) בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם וְגוֹ', וְכָתוּב (שם) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ. וְעַל זֶה הוּא נִקְרָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. וְאִם תֹּאמַר

הָא שְׁבָחָא דִלְהוֹן דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֶלֶךְ עָלַיְיהוּ, וְלָא כְּמָה דְאַמְרִין דְאִתְמַסְרִין לְשַׁמָּשִׁין וְלִמְמָנָן דִילֵיהּ.

וְתוּ סֵיפָא דִקְרָא, דִכְתִיב, (ירמיה י) כִּי בְכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם מֵאֵין כָּמוֹךָ. כָּל הַאי, שְׁבָחָא אִיהוּ לִשְׁאַר עַמִּין, וּתְוָוהָא אִיהוּ, הֵיךְ לָא מִסְתַּלְקֵי בְהַאי קְרָא לְרוּם (דף צ"ו ע"א) רְקִיעָא. אֶלָּא, דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָמָא עֵינַיְיהוּ, וְלָא יַדְעֵי בֵיהּ כְּלָל, דְהָא מַה דַאֲנַן אַמְרֵי דְכֻלְּהוּ אַיִן, וָאֶפֶס, וָתֹהוּ. דִכְתִיב, (ישעיה מ) כָּל הַגּוֹיִם כְּאַיִן נֶגְדּוֹ מֵאֶפֶס וָתֹהוּ נֶחְשְׁבוּ לוֹ, הָא עִקָּרָא עִלָּאָה רַבָּא וְיַקִּירָא שָׁוֵי לוֹן קְרָא דָא.

אָמַר לֵיהּ ר' חִיָּיא וְהָא כְתִיב (תהלים מז) מָלַךְ אֱלֹהִים עַל גּוֹיִם וְגוֹ'. אָמַר לֵיהּ, אֲנָא חֲמֵינָא דְבָתַר

לשון הקודש

שֶׁהוּא נִקְרָא מֶלֶךְ הַגּוֹיִם, הֲרֵי שֶׁבַח שֶׁלָּהֶם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם, וְלֹא כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים שֶׁהֵם נִמְסְרוּ לַשַּׁמָּשִׁים וְלַמְמֻנִּים שֶׁלּוֹ.

וְעוֹד סוֹף הַפָּסוּק, שֶׁכָּתוּב (ירמיה י) כִּי בְכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם מֵאֵין כָּמוֹךָ. כָּל זֶה הוּא שֶׁבַח לִשְׁאָר הָעַמִּים. וּתְמִיהָה הִיא אֵיךְ לֹא מִתְעַלִּים בַּפָּסוּק הַזֶּה לְרוּם הָרָקִיעַ? אֶלָּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סִמָּא אֶת עֵינֵיהֶם וְלֹא יוֹדְעִים בּוֹ כְּלָל, שֶׁהֲרֵי מַה שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים שֶׁכֻּלָּם אַיִן וְאֶפֶס וְתֹהוּ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ) כָּל הַגּוֹיִם כְּאַיִן נֶגְדּוֹ מֵאֶפֶס וָתֹהוּ נֶחְשְׁבוּ לוֹ, הֲרֵי הָעִקָּר הָעֶלְיוֹן הַגָּדוֹל וְהַנִּכְבָּד שָׁם אוֹתָם הַכָּתוּב הַזֶּה.

אָמַר לוֹ רַבִּי חִיָּיא, וַהֲרֵי כָּתוּב מָלַךְ

כֹּתְלַיְיהוּ הֲוֵית, וְנַפְקַת בְּהַאי קְרָא לְסַיְיעָא לוֹן, הָוָה לִי לְאָתָבָא בְּקַדְמִיתָא, עַל מַה דַּאֲמִינָא. אֲבָל כֵּיוָן דְּאַשְׁכַּחְנָא לָךְ בְּאָרְחָא, אַעְבַּר לָךְ מִתַּמָּן, וּמִתַּמָּן אֵיהָךְ לְאַעְבְּרָא כֹּלָּא.

תָּא חֲזֵי, כָּל שְׁמָהָן, וְכָל כִּנּוּיִין דִּשְׁמָהָן, דְּאִית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כֻּלְּהוּ מִתְפַּשְׁטָן לְאָרְחַיְיהוּ, וְכֻלְּהוּ מִתְלַבְּשִׁין אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְכֻלְּהוּ מִתְפַּלְגִין לְאָרְחִין וּשְׁבִילִין יְדִיעָן. בַּר שְׁמָא יְחִידָאָה, בָּרִיר דְּכָל שְׁאַר שְׁמָהָן, דְּאַחֲסִין לְעַמָּא יְחִידָאָה, בָּרִיר מִכָּל שְׁאַר עַמִּין, וְאִיהוּ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, דִּכְתִיב, (דברים לב) כִּי חֵלֶק יְיָ' עַמּוֹ. וּכְתִיב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ' בִּשְׁמָא דָא מַמָּשׁ, יַתִּיר מִכָּל שְׁאַר שְׁמָהָן.

וּשְׁמָא חַד מִכָּל שְׁאַר שְׁמָהָן דִּילֵיהּ, הַהוּא

לשון הקודש

אֱלֹהִים עַל גּוֹיִם וְגוֹ'. אָמַר לוֹ, אֲנִי רָאִיתִי שֶׁאַחַר הַכֹּתֶל שֶׁלָּהֶם הָיִיתָ, וְיָצָאתָ בַּפָּסוּק הַזֶּה לַעֲזֹר לָהֶם. הָיָה לִי לְהָשִׁיב בַּתְּחִלָּה עַל מַה שֶּׁאָמַרְתִּי. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁמָּצָאתִי אוֹתְךָ בַּדֶּרֶךְ, אַעֲבִיר אוֹתְךָ מִשָּׁם, וּמִשָּׁם אֵלֶךָ לְהַעֲבִיר אֶת הַכֹּל.

בֹּא וּרְאֵה, כָּל הַשֵּׁמוֹת וְכָל כִּנּוּיֵי הַשֵּׁמוֹת שֶׁיֵּשׁ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, כֻּלָּם מִתְפַּשְׁטִים לְדַרְכֵיהֶם, וְכֻלָּם מִתְלַבְּשִׁים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְכֻלָּם נֶחֱלָקִים לְדְרָכִים וּשְׁבִילִים יְדוּעִים, פְּרָט לַשֵּׁם הַיְחִידִי, הַנִּבְחָר שֶׁל כָּל שְׁאָר הַשֵּׁמוֹת, שֶׁהוֹרִישׁ לָעָם הַיָּחִיד הַנִּבְחָר מִכָּל הָעַמִּים, וְהוּא – יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ. וְכָתוּב (שם) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה', בְּשֵׁם זֶה מַמָּשׁ יוֹתֵר מִכָּל שְׁאָר הַשֵּׁמוֹת.

וְשֵׁם אֶחָד מִכָּל שְׁאָר שְׁמוֹתָיו, אוֹתוֹ

דְּאִתְפְּשַׁט וְאִתְפְּלַג לְכַמָּה אָרְחִין וּשְׁבִילִין, וְאִקְרֵי אֱלֹהִים. וְאַחֲסִין שְׁמָא דָא, וְאִתְפְּלַג לְתַתָּאֵי דְּהַאי עָלְמָא, וְאִתְפְּלַג שְׁמָא דָא, לְשַׁמָּשִׁין וְלִמְמָנָן דִּמְנַהֲגֵי לִשְׁאַר עַמִּין. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (במדבר כב) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם לַיְלָה. (בראשית כ) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה. וְכֵן כָּל מְמָנָא וּמְמַנָּא דְּאַחֲסִין לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִשְׁאַר עַמִּין, בִּשְׁמָא דָא כְּלִילָן. וַאֲפִילוּ עֲבוֹדָה זָרָה בִּשְׁמָא דָא אִקְרֵי. וּשְׁמָא דָא מָלַךְ עַל גּוֹיִם, וְלָא הַהוּא שְׁמָא, דָּא הַהוּא דְּמָלַךְ עַל יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהוּ יְחִידָאָה, לְעַמָּא יְחִידָאָה, לְעַמָּא דְּיִשְׂרָאֵל, עַמָּא קַדִּישָׁא.

וְאִי תֵּימָא, עַל אָרְחָא דָא נוֹקִים קְרָא דִּכְתִיב, (ירמיה י) מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם, דְּדָא אִיהוּ שְׁמָא דְקָא מָלַךְ עַל גּוֹיִם, אֱלֹהִים דְּהָא דְחִילוּ בֵּיהּ שַׁרְיָא

לשון הקודש

שֶׁהִתְפַּשֵּׁט וְנֶחֱלָק לְכַמָּה דְרָכִים וּשְׁבִילִים וְנִקְרָא אֱלֹהִים. וְהוֹרִישׁ אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה, וְנֶחֱלָק לַתַּחְתּוֹנִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְנֶחֱלָק הַשֵּׁם הַזֶּה לְשַׁמָּשִׁים וְלִמְמֻנִּים שֶׁמַּנְהִיגִים אֶת שְׁאָר הָעַמִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כב) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם לַיְלָה. (בראשית כ) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה. וְכֵן כָּל מְמֻנֶּה וּמְמֻנֶּה שֶׁהוֹרִישׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתָם לִשְׁאָר הָעַמִּים נִכְלָלִים בַּשֵּׁם הַזֶּה, וַאֲפִלּוּ עֲבוֹדָה זָרָה נִקְרֵאת בַּשֵּׁם הַזֶּה. וְשֵׁם זֶה מָלַךְ עַל גּוֹיִם, וְלֹא אוֹתוֹ הַשֵּׁם, שֶׁהוּא מֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא יְחִידִי לָעָם הַיְחִידִי, לְעַם יִשְׂרָאֵל, הָעָם הַקָּדוֹשׁ. **וְאִם** תֹּאמַר, עַל דֶּרֶךְ זוֹ נְבָאֵר אֶת הַפָּסוּק, שֶׁכָּתוּב (ירמיה י) מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם, שֶׁהֲרֵי הוּא שֵׁם שֶׁמּוֹלֵךְ עַל גּוֹיִם – אֱלֹהִים, שֶׁהֲרֵי הַיִּרְאָה שְׁרוּיָה בּוֹ וְהַדִּין

וְדִינָא בֵּיהּ שַׁרְיָא. לָאו הָכִי, וְלָאו עַל דָּא אִתְמַר, דְּאִי הָכִי אֲפִילוּ עֲבוֹדָה זָרָה בִּכְלָלָא דָא אִיהוּ.

אֲבָל כֵּיוָן דְּכֹתָלָא דַּהֲוֵית סָמִיךְ אֲבַתְרֵיהּ, אִתְנְסַח, קְרָא קָאִים עַל קִיּוּמָא, בְּאִסְתַּכְּלוּתָא זְעֵיר. מִי לֹא יִרְאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם, וְאִי תֵּימָא דְּמֶלֶךְ הַגּוֹיִם עַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְמַר, לָאו הָכִי. אֶלָּא, מָאן הוּא מֶלֶךְ הַגּוֹיִם דְּלָא יִרְאֲךָ, דְּלָא דָחִיל מִינָךְ, וְלָא יִזְדַּעְזַע מִינָךְ. מִי מֶלֶךְ הַגּוֹיִם דְּלָא יִרְאֲךָ. כְּגַוְונָא דָא (תהלים קיג) הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ' הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ'. מָאן דְּשָׁמַע לֵיהּ, לָא יָדַע מָאי קָאָמַר, כֵּיוָן דְּאָמַר הַלְלוּיָהּ, אוֹף הָכִי הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ', דְּהַוָה לֵיהּ לְמִכְתַּב, עַבְדֵי יְיָ' הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ'. אוֹף הָכָא. הַוָה לֵיהּ לְמִכְתַּב, מִי מִמֶּלֶךְ הַגּוֹיִם דְּלָא יִרְאֲךָ. אֶלָּא כֹּלָּא עַל תְּקוּנֵיהּ אִתְמַר.

לשון הקודש

שָׁרוּי בּוֹ – לֹא כָּךְ, וְלֹא עַל זֶה נֶאֱמַר. שֶׁאִם כָּךְ, אֲפִלּוּ עֲבוֹדָה זָרָה בִּכְלַל זֶה הִיא.

אֲבָל כֵּיוָן שֶׁהַכֹּתֶל שֶׁהָיִיתָ סָמוּךְ אַחֲרָיו נֶעֱקַר, הַפָּסוּק עוֹמֵד עַל קִיּוּמוֹ בְּהִסְתַּכְּלוּת קְטַנָּה. מִי לֹא יִרְאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם. וְאִם תֹּאמַר שֶׁמֶּלֶךְ הַגּוֹיִם נֶאֱמַר עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – לֹא כָּךְ. אֶלָּא מִי הוּא מֶלֶךְ הַגּוֹיִם שֶׁלֹּא יִרְאֲךָ, שֶׁלֹּא פּוֹחֵד מִמְּךָ וְלֹא יִזְדַּעְזַע מִמְּךָ, מִי מֶלֶךְ הַגּוֹיִם שֶׁלֹּא יִרְאֲךָ? כְּמוֹ זֶה, (תהלים קיג) הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי ה' הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה'. מִי שֶׁשָּׁמַע אוֹתוֹ, לֹא יוֹדֵעַ מָה אָמַר. כֵּיוָן שֶׁאָמַר הַלְלוּיָהּ, אַף כָּךְ הַלְלוּ עַבְדֵי ה'! שֶׁהָיָה לוֹ לִכְתֹּב, עַבְדֵי ה' הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה'. אַף כָּאן הָיָה לוֹ לִכְתֹּב, מִי מִמֶּלֶךְ הַגּוֹיִם שֶׁלֹּא יִרְאֲךָ, אֶלָּא הַכֹּל עַל תִּקּוּנוֹ נִתְבָּאֵר.

כִּי בְּכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם מֵאֵין כָּמוֹךָ, מַהוּ מִלָּה דְּאִתְפַּשַּׁט בֵּינַיְיהוּ בְּחָכְמְתָא דִלְהוֹן, מֵאֵין כָּמוֹךָ וְכֻלְּהוּ אוֹדָאן עַל דָּא, כַּד חָמָאן בְּחָכְמְתָא דִלְהוֹן עוֹבָדָךְ וּגְבוּרְתָּךְ, אִתְפַּשַּׁט מִלָּה דָא בֵּינַיְיהוּ, וְאַמְרֵי מֵאֵין כָּמוֹךָ בְּכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם. מֵאֵין כָּמוֹךָ אַמְרֵי, וְאִתְפַּשַּׁט בֵּינַיְיהוּ. חַדּוּ חַבְרַיָּיא, וּבָכוּ וְלָא אָמְרוּ מִדִּי. אוֹף הָכִי בָּכָה אִיהוּ כְּמִלְּקַדְּמִין.

פָּתַח וְאָמַר (בראשית כא) וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם גָּרֵשׁ הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ וְגוֹ', חַבְרַיָּיא אִתְעֲרוּ, דְּבָעָאת שָׂרָה לְפַנָּאָה עֲבוֹדָה זָרָה מִבֵּיתָא, וְעַל דָּא כְּתִיב כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה שְׁמַע בְּקוֹלָהּ. הָכָא כְּתִיב וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ, דָּא נִשְׁמָתָא בְּגִלְגּוּלֵי עַל עוֹבָדִין בִּישִׁין דְּעָלְמָא. לְאָמָה: הַהוּא

לשון הקודש

כִּי בְּכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם מֵאֵין כָּמוֹךָ. מָה הַדָּבָר שֶׁהִתְפַּשֵּׁט בֵּינֵיהֶם בַּחָכְמָה שֶׁלָּהֶם? מֵאֵין כָּמוֹךָ, וְכֻלָּם מוֹדִים עַל זֶה. כְּשֶׁרוֹאִים בְּחָכְמָתָם מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרוֹתֶיךָ, הִתְפַּשֵּׁט דָּבָר זֶה בֵּינֵיהֶם, וְאוֹמְרִים מֵאֵין כָּמוֹךָ בְּכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם. מֵאֵין כָּמוֹךָ אוֹמְרִים, וְהִתְפַּשֵּׁט בֵּינֵיהֶם. שָׂמְחוּ הַחֲבֵרִים, וּבָכוּ וְלֹא אָמְרוּ דָּבָר. אַף כָּךְ הוּא בָּכָה כְּמִקֹּדֶם.

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית כא) וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם גָּרֵשׁ הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ וְגוֹ'. הַחֲבֵרִים הִתְעוֹרְרוּ, שֶׁרָצְתָה שָׂרָה לְפַנּוֹת מִבֵּיתָהּ עֲבוֹדָה זָרָה, וְעַל זֶה כָּתוּב כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה שְׁמַע בְּקֹלָהּ. כָּאן כָּתוּב וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ – זוֹ הַנְּשָׁמָה בְּגִלְגּוּלִים עַל מַעֲשִׂים רָעִים שֶׁבָּעוֹלָם. לְאָמָה – לְאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר

סִטְרָא אַחֲרָא בְּגִלְגּוּלָא בִּישָׁא דְּטִיקְלָא, דְּאַהֲדָר, וְהָא אִתְעַשְׁקַת, לְאַפָּקָא לָהּ מִתַּמָּן. וַדַּאי לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים, כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּמִתְעַשְׁקָן.

מָאן אִינּוּן הָכָא. אִיהוּ רָזָא אִלֵּין אִינּוּן נִשְׁמָתִין דִּינוֹקִין זְעִירִין, כַּד אִינּוּן יַנְקֵי מִגּוֹ תּוּקְפָּא דְּאִמְּהוֹן. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָמֵי, דְּאִי יִתְקַיְּימוּן בְּעָלְמָא, יְבַאֲשׁוּן רֵיחֵיהוֹן, וְיַחְמְצוּן כְּחוֹמֶץ דָּא. לָקִיט לוֹן זְעִירִין, בְּעוֹד דְּיַהֲבֵי רֵיחָא.

מַה עָבִיד. שָׁבִיק לוֹן לְאִתְעַשְׁקָא בִידָא דְּהַהִיא אָמָה, וְדָא אִיהִי לִילִית דְּכֵיוָן (דף צ"ו ע"ב) דְּאִתְיְיהִיבוּ בִּרְשׁוּתָהּ, חַדָּאת (נ"א אֲחָדָא) בְּהַהוּא יְנוֹקָא, וַעֲשִׁיקַת לֵיהּ, וְאַפִּיקַת לֵיהּ מֵעָלְמָא, כַּד אִיהוּ יָנִיק בְּתוּקְפָּא דְּאִמֵּיהּ.

לשון הקודש

בְּגִלְגּוּל רַע שֶׁל הַמִּשְׁקָל שֶׁחוֹזֵר, וַהֲרֵי נֶעֱשְׁקָה לְהוֹצִיא אוֹתָהּ מִשָּׁם. וַדַּאי לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים, כָּל אוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁנֶּעֱשָׁקוֹת.

מִי הֵן כָּאן? הוּא סוֹד אֵלֶּה אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַתִּינוֹקוֹת הַקְּטַנִּים, כְּשֶׁהֵם יוֹנְקִים מִתּוֹךְ תֹּקֶף שֶׁל אִמָּם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה שֶׁאִם יִתְקַיְּמוּ בָּעוֹלָם, יִבְאַשׁ רֵיחָם וְיַחְמִיצוּ כְּמוֹ הַחֹמֶץ הַזֶּה. לוֹקֵחַ אוֹתָם קְטַנִּים, בְּעוֹדָם נוֹתְנִים רֵיחַ. **מָה** עוֹשֶׂה? מַשְׁאִיר אוֹתָם לְהֵעָשֵׁק בְּיַד אוֹתָהּ הָאָמָה, וְזוֹהִי לִילִי"ת. שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּתְּנוּ בִּרְשׁוּתָהּ, שְׂמֵחָה (אוֹחֶזֶת) בְּאוֹתוֹ תִּינוֹק וְעוֹשֶׁקֶת אוֹתוֹ, וּמוֹצִיאָה אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם כְּשֶׁהוּא יוֹנֵק מִכֹּחַ אִמּוֹ.

וְאִי תֵּימָא, אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּיַעַבְדּוּן טַב לְעָלְמָא. לָאו הָכִי. דִּכְתִיב אִם רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנָיהָ, דְּיַחֲמִיץ הַהוּא גַּבְרָא בָּהּ לְבָתָר יוֹמִין, אִי אִתְקַיַּים בָּהּ. דָּא אִתְעַשְׁקַת, וְאַחֲרָא לָא אִתְעַשְׁקַת. וְעַל אִלֵּין כְּתִיב, (קהלת ד) וָאֶרְאֶה אֶת כָּל הָעֲשׁוּקִים וְגוֹ' וְהַיְינוּ אִם רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנָיהָ.

אֲשֶׁר לֹא יְעָדָהּ, לֹא בְּאָלֶף כְּתִיב. אִי תֵּימָא, דְּהָא בְּהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, אַזְמִין לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִיּוֹמָא דַּהֲוַת. לָא. וְהַשְׁתָּא בְּגִלְגּוּלֵי טִיקְלָא, לוֹ יְעָדָהּ בְּוָא"ו. מַה דְּלָא הֲוַת מִקַּדְמַת דְּנָא.

וְהֻפְדָּהּ, מָאי וְהֻפְדָּהּ. פָּרִיק לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַשְׁתָּא, דְּסַלְקָא רֵיחָא, עַד לָא תַּחֲמִיץ, וְסָלִיק לָהּ לְרוּמֵי מְרוֹמִים, בִּמְתִיבְתָּא דִּילֵיהּ, וְאִי תֵּימָא כֵּיוָן דְּאִתְעַשְׁקַת מֵהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, יָהִיב

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר שֶׁאוֹתָן נְשָׁמוֹת יַעֲשׂוּ טוֹב לָעוֹלָם – לֹא כָּךְ, שֶׁכָּתוּב אִם רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנָיהָ, שֶׁיַּחֲמִיץ אוֹתוֹ הָאִישׁ בָּהּ לְאַחַר יָמִים, אִם יִתְקַיֵּם בָּהּ. זוֹ נֶעֱשֶׁקֶת, וְאַחֶרֶת לֹא נֶעֱשֶׁקֶת, וְעַל אֵלֶּה כָּתוּב, (קהלת ד) וָאֶרְאֶה אֶת כָּל הָעֲשׁוּקִים וְגוֹ', וְהַיְינוּ אִם רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנָיהָ.

אֲשֶׁר לֹא יְעָדָהּ. לֹא – כָּתוּב בְּאָלֶ"ף. אִם תֹּאמַר שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר הִזְמִין לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִיּוֹם שֶׁהָיְתָה – לֹא! וְעַכְשָׁו בְּגִלְגּוּלֵי הַמֹּאזְנַיִם – לוֹ יְעָדָהּ, בְּוָא"ו, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה מִקֹּדֶם לָכֵן.

וְהֻפְדָּהּ, מַה זֶּה וְהֻפְדָּהּ? גָּאַל אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַכְשָׁו, שֶׁמַּעֲלָה רֵיחַ, טֶרֶם שֶׁתַּחֲמִיץ, וּמַעֲלָה אוֹתָהּ לְרוּמֵי

לָהּ, כְּמָה דְּאָמְרוּ לַחֲסִידֵי שְׁאַר עַמִּין, וּלְאִינּוּן מַמְזֵרֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים. אָתָא קְרָא וְאוֹכַח, לְעַם נָכְרִי לֹא יִמְשׁוֹל לְמָכְרָהּ וַדַּאי, בְּבִגְדוֹ בָהּ, דְּעָשִׁיק לָהּ בַּעֲשִׁיקוּ דְּגִלְגּוּלָא דְּטִיקְלָא, אֶלָּא לְיִשְׂרָאֵל וַדַּאי, וְלָא לְאַחֲרָא. וְכַד נַפְקַת מִן טִיקְלָא, לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים, אֶלָּא מִתְעַטְּרָא בְּעִטְּרָהָא בַּאֲרָמָא עַל רֵישֵׁיהּ.

וְאִי תֵּימָא, דְּהַאי סִטְרָא עָאלַת לָהּ בְּהַהוּא יַנּוּקָא. לָאו הָכִי. אֶלָּא נַטְלַת לָהּ, וְחַדָּאת בַּהֲדָהּ, וּפַרְחַת מִן יְדָהָא, וְעָאלַת בְּהַהוּא אֲתָר, וְאִיהִי פְּקִידַת לְהַהוּא יַנּוּקָא, וְחַדָּאת בֵּיהּ, וְחַיְּיכַת בֵּיהּ, וְתָאִיבַת לְהַהוּא בָּשָׂר, עַד דִּלְבָתַר נָטִיל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִשְׁמָתֵיהּ, וְהִיא לְגוּפָא. וּלְבָתַר כֹּלָּא אִיהוּ בִּרְשׁוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

מְרוֹמִים בַּיְּשִׁיבָה שֶׁלּוֹ. וְאִם תֹּאמַר, כֵּיוָן שֶׁנַּעֲשְׂקָה מֵאוֹתוֹ הַצַּד הָרָע, נוֹתֵן אוֹתָהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ לַחֲסִידֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם וּלְאוֹתָם מַמְזֵרִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים – בָּא הַכָּתוּב וּמוֹכִיחַ, לְעַם נָכְרִי לֹא יִמְשֹׁל לְמָכְרָהּ, וַדַּאי, בְּבִגְדוֹ בָהּ, שֶׁעוֹשֵׁק אוֹתָהּ בְּעֹשֶׁק שֶׁל גִּלְגּוּל הַמֹּאזְנַיִם, אֶלָּא לְיִשְׂרָאֵל וַדַּאי, וְלֹא לְאַחֵר. וּכְשֶׁיּוֹצֵאת מִן הַמֹּאזְנַיִם, לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים, אֶלָּא מִתְעַטֶּרֶת בַּעֲטַרְתָּהּ בַּהֲרָמָה עַל רֹאשָׁהּ.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהַצַּד הַזֶּה הִכְנִיס אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ תִּינוֹק – לֹא כָּךְ, אֶלָּא נוֹטֶלֶת אוֹתָהּ וּשְׂמֵחָה עִמָּהּ וּפוֹרַחַת מִיָּדָהּ וְנִכְנֶסֶת לְאוֹתוֹ מָקוֹם, וְהִיא פּוֹקֶדֶת אֶת אוֹתוֹ תִּינוֹק וּשְׂמֵחָה בּוֹ וְצוֹחֶקֶת בּוֹ, וּתְאֵבָה אֶת אוֹתוֹ הַבָּשָׂר, עַד שֶׁאַחַר כָּךְ נוֹטֵל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת נִשְׁמָתוֹ, וְהִיא לַגּוּף. וְאַחַר כָּךְ הַכֹּל בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

תָּא חֲזֵי, (שמות כא) לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים, מָאי הוּא. אֶלָּא, בְּשַׁעֲתָא דְנַפְקַת מִן טִיקְלָא וְהַהוּא סִטְרָא בְּחֵדוּ, רָשִׁים לָהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְחָתִים לָהּ בְּחַד גּוּשְׁפַּנְקָא, וּפָרִישׁ עָלָהּ לְבוּשׁ יְקָר דִּילֵיהּ, וּמַאן אִיהוּ. שְׁמָא קַדִּישָׁא דְאִקְרֵי אֱלוֹהַּ. וְדָא הוּא בְּבִגְדוֹ בָהּ, לְבוּשָׁא יַקִּירָא דְמַלְכָּא פָּרִישׁ עָלָהּ וּכְדֵין אִיהִי נְטִירָא, דְּלָא אִתְמַסְּרַת לְעַם נָכְרִי, אֶלָּא לְיִשְׂרָאֵל לְחוּד.

וְדָא אִיהוּ דִכְתִיב, (איוב כט) כִּימֵי אֱלוֹהַּ יִשְׁמְרֵנִי, וְעַל רָזָא דָא כְתִיב הָכָא, לְעַם נָכְרִי לֹא יִמְשֹׁל לְמָכְרָהּ בְּבִגְדוֹ בָהּ, בְּעוֹד דִּלְבוּשׁ יְקָר דְּמַלְכָּא בָהּ. כֵּיוָן דְּבִגְדוֹ בָהּ, כְּתִיב לְעַם נָכְרִי לֹא יִמְשֹׁל לְמָכְרָהּ.

מַה רְשׁוּ אִית לְהַהוּא סִטְרָא בָהּ. תָּא חֲזֵי, כָּל בְּנֵי

לשון הקודש

בֹּא וּרְאֵה, לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים, מַה זֶּה? אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצֵאת מִן הַמֹּאזְנַיִם וְאוֹתוֹ הַצַּד בְּשִׂמְחָה, רוֹשֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְחוֹתֵם אוֹתָהּ בְּחוֹתֶמֶת אַחַת, וּפוֹרֵס עָלֶיהָ לְבוּשׁ כָּבוֹד שֶׁלּוֹ, וּמִיהוּ? הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא אֱלוֹהַּ. וְזֶהוּ בְּבִגְדוֹ בָהּ, הַלְּבוּשׁ הַנִּכְבָּד שֶׁל הַמֶּלֶךְ פּוֹרֵשׂ עָלֶיהָ, וְאָז הִיא שְׁמוּרָה, שֶׁלֹּא נִמְסְרָה לְעַם נָכְרִי אֶלָּא לְיִשְׂרָאֵל לְחוּד.

וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב כט) כִּימֵי אֱלוֹהַּ יִשְׁמְרֵנִי, וְעַל סוֹד זֶה כָּתוּב כָּאן, לְעַם נָכְרִי לֹא יִמְשֹׁל לְמָכְרָהּ בְּבִגְדוֹ בָהּ, בְּעוֹד שֶׁלְּבוּשׁ כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ בָּהּ. כֵּיוָן שֶׁבִּגְדוֹ בָהּ, כָּתוּב לְעַם נָכְרִי לֹא יִמְשֹׁל לְמָכְרָהּ.

מָה רְשׁוּת יֵשׁ לְאוֹתוֹ צַד בָּהּ? בֹּא וּרְאֵה, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם כֻּלָּם בִּרְשׁוּת הַמֶּלֶךְ

עָלְמָא כֻּלְּהוּ, בִּרְשׁוּתֵיהּ דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְכֻלְּהוּ אִית לוֹן זִמְנָא בְּהַאי עָלְמָא, עַד דְּאִיהוּ בָּעֵי לְסַלְּקָא לוֹן מִן עָלְמָא, וְדָא לֵית לֵיהּ זִמְנָא, וְעַל דָּא אִיהִי חַיְּיכָת בְּהוּ, וְחַדָּאת בְּהוּ.

תּוּ, אַזְהָרוּתָא לְבַר נָשׁ (בְּהַאי עָלְמָא) **אִית בְּהָנֵי קְרָאֵי,** וְכַמָּה עֵיטִין טָבִין עִלָּאִין אִינּוּן, בְּכָל מִילֵּי דְּאוֹרַיְיתָא, וְכֻלְּהוּ קְשׁוֹט, בְּאֹרַח קְשׁוֹט, וְאִשְׁתְּמוֹדְעָן לְגַבֵּי חַכִּימִין, דְּיַדְעֵי וְאַזְלֵי בְּאֹרַח קְשׁוֹט. בְּזִמְנָא דְּבָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי עָלְמָא, סָלִיק בִּרְעוּתָא קָמֵיהּ, וְצִיֵּיר כָּל נִשְׁמָתִין דְּאִינּוּן זְמִינִין לְמֵיהָב בִּבְנֵי נָשָׁא לְבָתָר, וְכֻלְּהוּ אִתְצַיָּירוּ קָמֵיהּ בְּהַהוּא צִיּוּרָא מַמָּשׁ, דִּזְמִינִין לְמֶהֱוֵי בִּבְנֵי נָשָׁא לְבָתָר, וְחָמָא כָּל חַד וְחַד.

וְאִית מִנְּהוֹן דִּזְמִינִין לְאַבְּאָשָׁא אָרְחַיְּיהוּ בְּעָלְמָא,

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ, וּלְכָלָם יֵשׁ זְמַן בָּעוֹלָם הַזֶּה, עַד שֶׁהוּא רוֹצֶה לְסַלְּקָם מִן הָעוֹלָם, וְזֶה אֵין לוֹ זְמַן, וְעַל כָּךְ הִיא צוֹחֶקֶת בָּהֶם וּשְׂמֵחָה בָּהֶם.

עוֹד, אַזְהָרָה לָאָדָם (בָּעוֹלָם הַזֶּה) יֵשׁ בִּפְסוּקִים הַלָּלוּ וְכַמָּה עֵצוֹת טוֹבוֹת עֶלְיוֹנוֹת הֵן בְּכָל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, וְכֻלָּן אֱמֶת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, וְנוֹדָעוֹת לַחֲכָמִים שֶׁיּוֹדְעִים וְהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אֱמֶת. בִּזְמַן שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם, עָלָה בְּרָצוֹן לְפָנָיו, וְצִיֵּר אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵן עֲתִידוֹת לְהִנָּתֵן בִּבְנֵי אָדָם אַחַר כָּךְ, וְכֻלָּן הִצְטַיְּרוּ לְפָנָיו בְּאוֹתוֹ צִיּוּר מַמָּשׁ שֶׁעֲתִידִים לִהְיוֹת בְּנֵי אָדָם לְאַחַר מִכֵּן, וְרָאָה כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

וְיֵשׁ מֵהֶן שֶׁעֲתִידוֹת לְהָרַע אֶת דַּרְכֵיהֶן

וּבְשַׁעֲתָא דְמָטָא זִמְנַיְיהוּ, קָרֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַהִיא נִשְׁמָתָא, אָמַר לָהּ, זִילִי עוּלִי בְּדוּכָּךְ פְּלָן. בְּגוּף פְּלָן. אָתִיבַת קָמֵיהּ, מָארֵיהּ דְעָלְמָא, דַּי לִי בְעָלְמָא דָא דַּאֲנָא יָתְבָא בֵּיהּ, וְלָא אֵיהָךְ לְעָלְמָא אַחֲרָא, דְּיִשְׁתַּעְבְּדוּן בִּי, וְאֵהֶא מְלוּכְלְכָא בֵּינַיְיהוּ. אָמַר לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִן יוֹמָא דְאִתְבְּרִיאַת, עַל דָּא אִתְבְּרִיאַת לְמֶהֱוֵי בְּהַהוּא עָלְמָא. כֵּיוָן דְּחָמָאת נִשְׁמָתָא כַּךְ, בְּעַל כָּרְחָהּ נַחְתַּת וְעָאלַת תַּמָּן.

אוֹרַיְיתָא דְּיָהֲבַת עֵיטָא לְכָל עָלְמָא חָמָאת הָכִי, אַזְהִירַת לִבְנֵי עָלְמָא, וְאַמְרַת, חָמוּ כַּמָּה חָס קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלַיְיכוּ, מַרְגָּלִיתָא טָבָא דַּהֲוַת לֵיהּ, זַבִּין לְכוּ לְמַגְנָא, דְּתִשְׁתַּעְבְּדוּן בָּהּ בְּהַאי עָלְמָא.

לשון הקודש

בָּעוֹלָם, וּבְשָׁעָה שֶׁמַּגִּיעַ זְמַנָּן, קוֹרֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאוֹתָהּ נְשָׁמָה וְאוֹמֵר לָהּ: לְכִי וְהִכָּנְסִי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי לְגוּף פְּלוֹנִי. וְהִיא מְשִׁיבָה לְפָנָיו: רִבּוֹן הָעוֹלָם, דַּי לִי בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁאֲנִי יוֹשֶׁבֶת בּוֹ, וְלֹא אֵלֵךְ לְעוֹלָם אַחֵר שֶׁיִּשְׁתַּעְבְּדוּ בִי וְאֶהְיֶה מְלֻכְלֶכֶת בֵּינֵיהֶם. אוֹמֵר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מִיּוֹם שֶׁנִּבְרֵאת, עַל מְנָת כֵּן נִבְרֵאת, לִהְיוֹת בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁרוֹאָה הַנְּשָׁמָה כָּךְ, בְּעַל כָּרְחָהּ יוֹרֶדֶת וְנִכְנֶסֶת לְשָׁם.

הַתּוֹרָה שֶׁנּוֹתֶנֶת עֵצָה לְכָל הָעוֹלָם רוֹאָה כָּךְ, וּמַזְהִירָה אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם וְאוֹמֶרֶת: רְאוּ כַּמָּה חָס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיכֶם. מַרְגָּלִית טוֹבָה שֶׁהָיְתָה לוֹ, מָכַר לָכֶם בְּחִנָּם כְּדֵי שֶׁתִּשְׁתַּעְבְּדוּ בָהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה.

וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ: דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶת בִּתּוֹ: דָּא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא. לְאָמָה: לְמֶהֱוֵי אָמָה מִשְׁתַּעְבְּדָא בֵּינַיְיכוּ (דף צ"ז ע"א) בְּהַאי עָלְמָא. בְּמָטוּ מִנַּיְיכוּ, בְּשַׁעֲתָא דְּמָטֵי זִמְנָא לְנָפְקָא מֵהַאי עָלְמָא, לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים, לָא תִּפּוּק מִתְטַנְּפָא בְּחוֹבִין, תִּפּוּק בַּת חוֹרִין, בְּרִירָה נְקִיָּה, בְּגִין דְּיֶחֱדֵי בָּהּ מָארָהּ וְיִשְׁתַּבַּח בָּהּ וְיָהִיב לָהּ אֲגַר טָב, בְּצִחְצוּחֵי דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ישעיה נח) וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ, וַדַּאי כַּד תִּפּוּק בְּרִירָה נְקִיָּה כְּדְקָא יֵאוֹת.

אֲבָל אִם רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ, כַּד נַפְקַת מְלוּכְלָכָא בְּטִנּוּפֵי חוֹבִין, וְלָא אִתְחֲזִיאַת קָמֵיהּ כְּדְקָא יֵאוֹת, וַוי לְהַהוּא גּוּפָא, דְּאִתְאֲבִיד מֵהַהִיא נִשְׁמָתָא לְעָלְמִין. בְּגִין, דְּכַד נִשְׁמָתִין סַלְקִין בְּרִירָן, וְנָפְקִין

לשון הקודש

וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אֶת בִּתּוֹ – זוֹ הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה. לְאָמָה – לִהְיוֹת אָמָה מְשֻׁעְבֶּדֶת בֵּינֵיכֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה. בְּבַקָּשָׁה מִכֶּם, בְּשָׁעָה שֶׁמַּגִּיעַ זְמַנָּהּ לָצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים, לֹא תֵצֵא מִטֻּנֶּפֶת בַּחֲטָאִים. תֵּצֵא בַּת חוֹרִין, בְּרוּרָה נְקִיָּה, כְּדֵי שֶׁיִּשְׂמַח בָּהּ אֲדוֹנָהּ וְיִשְׁתַּבַּח בָּהּ וְיִתֵּן לָהּ שָׂכָר טוֹב בְּצִחְצוּחֵי גַּן עֵדֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ. וַדַּאי כַּאֲשֶׁר תֵּצֵא בְּרוּרָה נְקִיָּה כָּרָאוּי.

אֲבָל אִם רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ, כְּשֶׁיּוֹצֵאת מְלֻכְלֶכֶת בְּטִנּוּפֵי הַחֲטָאִים וְלֹא נִרְאֵית לְפָנָיו כָּרָאוּי – אוֹי לְאוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁאָבַד מֵאוֹתָהּ נְשָׁמָה לְעוֹלָמִים. מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר הַנְּשָׁמוֹת עוֹלוֹת בְּרוּרוֹת וְיוֹצְאוֹת נְקִיּוֹת

נְקִיִּין מֵהַאי עָלְמָא, כָּל נִשְׁמָתָא וְנִשְׁמְתָא, עָאלַת בְּסִפְרָא דְּאַחְמָתָא דְמַלְכָּא, וְכֻלְּהוּ בִשְׁמָהָן, וְאָמַר דָּא הִיא נִשְׁמָתָא דִפְלַנְיָא, זְמִינַת תְּהֵא לְהַהוּא גּוּפָא דְשַׁבְקַת, וּכְדֵין כְּתִיב, לוֹ יְעָדָה, בְּו׳.

וְכַד נַפְקַת רָעָה בְעֵינֵי אֲדֹנָיהָ, דְּקָא אִסְתְּאָבָא בְחוֹבִין, וּבְטִנּוּפָא דְחַטָּאִין, כְּדֵין לֹא יְעָדָה בְּא׳. וְאִתְאֲבִיד הַהוּא גּוּפָא מִינָהּ וְאִיהִי לָא אִזְדַּמְּנַת לְגַבֵּיהּ בַּר הַהִיא דְּמָארָהּ אִתְרְעֵי, וְתָב בְּתִיּוּבְתָּא דְגוּפָא בָהּ, כְּדֵין כְּתִיב, וְהֶפְדָּה. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (איוב לג) פָּדָה נַפְשׁוֹ מֵעֲבוֹר בַּשָּׁחַת. וְהֶפְדָּה, הַאי אִיהוּ בְּבַר נָשׁ, דְּעֵיטָא דִילֵיהּ, דְּיִפְרוֹק לָהּ, וְיֵתוּב בְּתִיּוּבְתָּא, וְלִתְרֵין סִטְרִין קָאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהֶפְדָּה בְּתִיּוּבְתָּא. לְבָתָר דְּתָב בְּתִיּוּבְתָּא, פָּדָא לָהּ מֵאָרְחָא דְגֵיהִנָּם.

לשון הקודש

מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, כָּל נְשָׁמָה וּנְשָׁמָה נִכְנֶסֶת לְסֵפֶר אוֹצַר הַמֶּלֶךְ, וְכֻלָּן בְּשֵׁמוֹת, וְאוֹמֵר: זוֹ הִיא נִשְׁמַת פְּלוֹנִי עֲתִידָה תִּהְיֶה לְאוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁעָזְבָה. וְאָז כָּתוּב לוֹ יְעָדָה, בְּו׳.

וּכְשֶׁיּוֹצֵאת רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ, שֶׁנִּטְמְאָה בַּחֲטָאִים וּבִטְנּוּף שֶׁל הַחֲטָאִים, אָז לֹא יְעָדָה, בְּא׳. וְנֶאֱבַד אוֹתוֹ הַגּוּף מִמֶּנָּה, וְהִיא לֹא מִזְדַּמֶּנֶת אֵלָיו, פְּרָט לְאוֹתָהּ שֶׁבַּעְלָהּ הִתְרַצָּה וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה שֶׁל הַגּוּף בָּהּ, אָז כָּתוּב וְהֶפְדָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לג) פָּדָה נַפְשׁוֹ מֵעֲבֹר בַּשָּׁחַת. וְהֶפְדָּה, זֶהוּ בָּאָדָם, שֶׁהֶעֱצָה שֶׁלּוֹ שֶׁיִּפְדֶּה אוֹתָהּ וְיָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר אֶת זֶה לִשְׁנֵי צְדָדִים, וְהֶפְדָּה בִּתְשׁוּבָה. אַחַר שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה, פָּדָה אוֹתָהּ מִדֶּרֶךְ הַגֵּיהִנֹּם.

לְעַם נָכְרִי לֹא יִמְשֹׁל לְמָכְרָהּ. מָאן עַם נָכְרִי. עֲלוּבָתָא אִיהִי נִשְׁמָתָא, דְּכַד נַפְּקַת מֵעָלְמָא, וּבַר נָשׁ אַסְטֵי אָרְחֵיהּ בַּהֲדָהּ, הִיא בָעָאת לְסַלְקָא לְעֵילָא, גּוֹ מַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין, בְּגִין דְּמַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין קַיְימִין בְּהַהוּא אָרְחָא דְגַן עֵדֶן, וּמַשְׁרְיָין נוּכְרָאִין קַיְימִין בְּהַהוּא אָרְחָא דְגֵיהִנָּם.

זָכְתָה נִשְׁמָתָא, וְהַהוּא נְטִירוּ, וּפְרִישׁוּ דִלְבוּשָׁא יַקִּירָא עָלָהּ. כַּמָּה מַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין, קָא מִתְעַתְּדָן לָהּ, לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדָהּ, וּלְמֵיעָאל לָהּ לְגַן עֵדֶן. לֹא זָכְתָה, כַּמָּה מַשְׁרְיָין נוּכְרָאִין מִתְעַתְּדָן לְמֵיעַל לָהּ בְּאָרְחָא דְגֵיהִנָּם. וְאִינּוּן מַשְׁרְיָין דְּמַלְאֲכֵי חַבָּלָה זְמִינִין לְמֶעְבַּד בָּהּ נוּקְמִין, אָתָא קְרָא וְאוֹכַח, לְעַם נָכְרִי לֹא יִמְשֹׁל לְמָכְרָהּ, אִלֵּין מַלְאֲכֵי חַבָּלָה. בְּבִגְדוֹ בָהּ, אִיהוּ נְטִירָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד

לשון הקודש

לְעַם נָכְרִי לֹא יִמְשֹׁל לְמָכְרָהּ. מִי זֶה עַם נָכְרִי? עֲלוּבָה הִיא הַנִּשְׁמָה, שֶׁכַּאֲשֶׁר יוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם וּבֶן אָדָם מַסְטֶה דַּרְכּוֹ עִמָּהּ, הִיא רוֹצָה לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְתוֹךְ הַמַּחֲנוֹת הַקְּדוֹשִׁים, מִשּׁוּם שֶׁהַמַּחֲנוֹת הַקְּדוֹשִׁים עוֹמְדִים בְּאוֹתָהּ דֶּרֶךְ שֶׁל גַּן עֵדֶן, וּמַחֲנוֹת נָכְרִיִּים עוֹמְדִים בְּאוֹתָהּ דֶּרֶךְ שֶׁל הַגֵּיהִנֹּם.

זָכְתָה הַנִּשְׁמָה, וְאוֹתָהּ שְׁמִירָה וּפְרִישַׁת לְבוּשׁ הַנִּכְבָּד עָלֶיהָ. כַּמָּה מַחֲנוֹת קְדוֹשִׁים מְעֻתָּדִים לָהּ לְהִתְחַבֵּר עִמָּהּ וּלְהַכְנִיס אוֹתָהּ לְגַן עֵדֶן. לֹא זָכְתָה – כַּמָּה מַחֲנוֹת נָכְרִיִּים מְזֻמָּנִים לְהַכְנִיס אוֹתָהּ בְּדֶרֶךְ הַגֵּיהִנֹּם, וְאוֹתָם מַחֲנוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה מְזֻמָּנִים לַעֲשׂוֹת בָּהּ נְקָמוֹת. בָּא הַכָּתוּב וּמוֹכִיחַ, לְעַם נָכְרִי לֹא יִמְשֹׁל לְמָכְרָהּ – אֵלּוּ מַלְאֲכֵי חַבָּלָה. בְּבִגְדוֹ בָהּ – אוֹתָהּ שְׁמִירָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ

לָהּ נְטִירָא, דְּלָא יִשְׁלוֹט בָּהּ עַם נָכְרִי, בְּהַהוּא פְּרִיסוּ דִנְטִירוּ עָלָהּ.

וְאִם לִבְנוֹ יִיעָדֶנָּה, (שמות כא) תָּא חֲזֵי כַּמָּה אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִזְדַּהֲרָא דְּלָא יִסְטֵי אָרְחוֹי בְּהַאי עָלְמָא, דְּאִי זָכָה בַּר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא, וְנָטִיר לָהּ לְנִשְׁמְתָא כְּדְקָא יֵאוֹת, הַאי אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בֵּיהּ, וְאִשְׁתָּבַח בֵּיהּ בְּכָל יוֹמָיָא, בְּפָמַלְיָיא דִילֵיהּ, וְאָמַר, חֲמוּ בְּרָא קַדִּישָׁא דְּאִית לִי בְּהַהוּא עָלְמָא, כַּךְ וְכָךְ עָבִיד, כַּךְ וְכָךְ עוֹבָדוֹי מִתְתַּקְּנָן.

וְכַד הַאי נִשְׁמָתָא, נַפְקַת מֵהַאי עָלְמָא, זַכְיָיא נְקִיָּיה בְּרִירָה, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַנְהִיר לָהּ בְּכַמָּה נְהוֹרִין, בְּכָל יוֹמָא קָאֲרֵי עָלָהּ, דָּא הִיא נִשְׁמָתָא דִפְלַנְיָא בְּרִי, נְטִירָא לִיהֲוֵי לֵיהּ לְהַהוּא גּוּפָא דְשָׁבַק.

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָהּ שְׁמִירָה שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בָּהּ עַם נָכְרִי בְּאוֹתָהּ הַפְּרִיסָה שֶׁשּׁוֹמֶרֶת עָלֶיהָ.

וְאִם לִבְנוֹ יִיעָדֶנָּה. בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לָאָדָם לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִסְטוּ דְּרָכָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה. שֶׁאִם זָכָה אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְשׁוֹמֵר אֶת הַנְּשָׁמָה כָּרָאוּי, זֶהוּ אָדָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרֻצֶּה מִמֶּנּוּ, וּמִשְׁתַּבֵּחַ בּוֹ בְּכָל הַיָּמִים בַּפָּמַלְיָה שֶׁלּוֹ וְאוֹמֵר: רְאוּ בֵּן קָדוֹשׁ שֶׁיֵּשׁ לִי בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, כָּךְ וְכָךְ עָשָׂה, כָּךְ וְכָךְ מַעֲשָׂיו מִתְקָנִים.

וּכְשֶׁנִּשְׁמָה זוֹ יוֹצֵאת מֵהָעוֹלָם הַזֶּה זַכָּה נְקִיָּה וּבְרוּרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאִיר לָהּ בְּכַמָּה אוֹרוֹת, בְּכָל יוֹם קוֹרֵא עָלֶיהָ: זוֹהִי נִשְׁמַת פְּלוֹנִי בְּנִי, שְׁמִירָה תִּהְיֶה לְאוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁעָזְבָה.

וְדָא הוּא דִּכְתִיב, וְאִם לִבְנוֹ יִיעָדֶנָּה כְּמִשְׁפַּט הַבָּנוֹת יַעֲשֶׂה לָּהּ, מָאי כְּמִשְׁפַּט הַבָּנוֹת. הָכָא אִית רָזָא לְחַכִּימִין, בְּגוֹ טִנָּרָא תַּקִּיפָא, רְקִיעָא טְמִירָא, אִית הֵיכָלָא חָדָא, דְּאִקְרֵי הֵיכַל אַהֲבָה. וְתַמָּן אִינּוּן גִּנְזִין טְמִירִין, וְכָל נְשִׁיקִין דִּרְחִימוּ דְּמַלְכָּא אִינּוּן תַּמָּן, וְאִינּוּן נִשְׁמָתִין רְחִימָאן דְּמַלְכָּא עָאלִין תַּמָּן.

כֵּיוָן דְּמַלְכָּא עָאל בְּהַהוּא הֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, תַּמָּן כְּתִיב, (בראשית כט) וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁכַּח תַּמָּן לְהַהִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, קָדִים מִיַּד וְנָשִׁיק לָהּ, וְנָפִיף לָהּ, וְסָלִיק לָהּ בַּהֲדֵיהּ, וְאִשְׁתַּעֲשַׁע בָּהּ.

וְדָא הוּא כְּמִשְׁפַּט הַבָּנוֹת יַעֲשֶׂה לָּהּ, כְּדִינָא דְּאַבָּא עָבִיד לִבְרַתֵּיהּ, דְּאִיהִי חֲבִיבָא לְגַבֵּיהּ, דְּנָשִׁיק

לשון הקודש

וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאִם לִבְנוֹ יִיעָדֶנָּה כְּמִשְׁפַּט הַבָּנוֹת יַעֲשֶׂה לָּהּ. מַה זֶּה כְּמִשְׁפַּט הַבָּנוֹת? כָּאן יֵשׁ סוֹד לַחֲכָמִים. בְּתוֹךְ הַסֶּלַע הֶחָזָק, הָרָקִיעַ הַטָּמוּן, יֵשׁ הֵיכָל אֶחָד שֶׁנִּקְרָא הֵיכַל הָאַהֲבָה, וְשָׁם הַגְּנָזִים טְמוּנִים, וְכָל נְשִׁיקוֹת הָאַהֲבָה שֶׁל מֶלֶךְ הֵן שָׁם, וְאוֹתָן נְשָׁמוֹת אֲהוּבוֹת הַמֶּלֶךְ נִכְנָסוֹת לְשָׁם.

כֵּיוָן שֶׁהַמֶּלֶךְ נִכְנָס לְאוֹתוֹ הֵיכַל הַמֶּלֶךְ, שָׁם כָּתוּב (בראשית כט) וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹצֵא שָׁם אֶת אוֹתָהּ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה, מַקְדִּים מִיָּד וְנוֹשֵׁק לָהּ, וּמְנַפֵּף אוֹתָהּ וּמַעֲלֶה אוֹתָהּ אֵלָיו וּמִשְׁתַּעֲשַׁע בָּהּ.

וְזֶהוּ כְּמִשְׁפַּט הַבָּנוֹת יַעֲשֶׂה לָּהּ, כְּדִין שֶׁאָב עוֹשֶׂה לְבִתּוֹ, שֶׁהִיא חֲבִיבָה עָלָיו,

לָהּ, וְגָפִיף לָהּ, וְיָהִיב לָהּ מַתְּנָן. כַּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד, לְנִשְׁמְתָא זַכָּאָה בְּכָל יוֹמָא, כְּמָה דְּכְתִיב כְּמִשְׁפַּט הַבְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָהּ.

הַיְינוּ דְּכְתִיב (ישעיה סד) יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ, כְּמָה דְּהַאי בְּרַתָּא, אַשְׁלִימַת עֲשַׂיָּיה בְּהַאי עָלְמָא. אוּף הָכִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁלִים לָהּ עֲשַׂיָּיה אַחֲרָא בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, דְּכְתִיב, עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. וְהָכָא כְּתִיב (דף צ"ז ע"ב) יַעֲשֶׂה לָהּ. עַד כָּאן. הַהוּא סָבָא אִשְׁתָּטַח, וְצַלֵּי צְלוֹתָא. בָּכָה כְּמִלְקַדְמִין.

וְאָמַר (שמות כא) אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ וְגוֹ', מָאי אִם אַחֶרֶת, וְכִי נִשְׁמָתָא אַחֲרָא זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָתָבָא לְצַדִּיקַיָּיא בְּהַאי עָלְמָא, וְלָאו הַאי נִשְׁמָתָא דְּאַשְׁלִימַת בְּהַאי עָלְמָא רְעוּתָא

לשון הקודש

שֶׁנּוֹשֵׁק לָהּ וּמְגַפֵּף אוֹתָהּ וְנוֹתֵן לָהּ מַתָּנוֹת. כְּדַּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לַנִּשְׁמָה הַצַּדִּיקָה בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כְּמִשְׁפַּט הַבְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָהּ.

הַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סד) יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. כְּמוֹ שֶׁהַבַּת הַזֹּאת מַשְׁלִימָה עֲשִׂיָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה, אַף כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁלִים לָהּ עֲשִׂיָּה אַחֶרֶת בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. וְכָאן כָּתוּב יַעֲשֶׂה לָהּ. עַד כָּאן. אוֹתוֹ הַזָּקֵן הִשְׁתַּטַּח וְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה, וּבָכָה כְּמִקֶּדֶם.

וְאָמַר, אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ וְגוֹ', מַה זֶּה אִם אַחֶרֶת? וְכִי נִשְׁמָה אַחֶרֶת עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָשִׁיב לַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא נִשְׁמָה זוֹ שֶׁהִשְׁלִימָה

דְּמָארָה, אִי הָכִי לֵית אַבְטָחוּתָא לְצַדִּיקַיָּיא כְּלָל. מָאי אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ.

פְּתַח הַהוּא סָבָא וְאָמַר, (קהלת יב) וְיָשׁוּב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, בְּחָרְבַּן בֵּי מַקְדְּשָׁא. (וּתַמָּן תָּנֵינָן) וְיָשׁוּב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה. הָכָא אִיהוּ מָאי דְּכְתִיב, (בראשית יב) וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ, כְּשֶׁהָיָה וַדַּאי. וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ, מָאי וְהָרוּחַ תָּשׁוּב. דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי רוּחַ קַדִּישָׁא. כַּד חָמָאת שְׁכִינְתָּא, בְּאִינּוּן עֶשֶׂר מַסָּעוֹת דְּקָא נַטְלָא, וְלָא בָעוּן יִשְׂרָאֵל לְאָתָבָא בִּתְיוּבְתָּא קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְשַׁלְטָא סִטְרָא אַחֲרָא עַל אַרְעָא קַדִּישָׁא, וְאוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא.

תָּא חֲזֵי, רוּחָא דְּבַר נָשׁ זַכָּאָה, אִתְעַטָּר בְּדִיוּקְנָא

לשון הקודש

בָּעוֹלָם הַזֶּה אֶת רְצוֹן רִבּוֹנָהּ? אִם כָּךְ, אָז אֵין הַבְטָחָה לַצַּדִּיקִים כְּלָל. מַה זֶּה אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ?

פְּתַח אוֹתוֹ זָקֵן וְאָמַר, (קהלת יב) וְיָשׁוּב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים בְּחָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. (וְשָׁם שָׁנִינוּ) וְיָשׁוּב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה. כָּאן הוּא מַה שֶּׁכָּתוּב וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ, כְּשֶׁהָיָה וַדַּאי. וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ, מַה זֶּה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב? זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁהִיא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. כְּשֶׁרָאַתָה שְׁכִינָה בְּאוֹתָם עֲשָׂרָה מַסָּעוֹת שֶׁנָּסְעָה, וְלֹא רָצוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְשׁוֹלֵט הַסִּטְרָא אַחֵרָא עַל הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וּפֵרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים.

בֹּא וּרְאֵה, רוּחַ שֶׁל אִישׁ צַדִּיק מִתְעַטֶּרֶת

בְּגַן עֵדֶן דִּלְתַתָּא, וּבְכָל שַׁבָּתֵי וּמוֹעֲדֵי וְרֵישֵׁי יַרְחֵי, מִתְעַטְּרָן רוּחֵי, וּמִתְפַּשְׁטָן, וְסַלְּקִין לְעֵילָא. כְּמָה דְּעָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּהַהִיא נִשְׁמָתָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא לְעֵילָא, הָכִי נָמֵי עָבִיד בְּהַאי רוּחָא, לְתַתָּא בְּגַן עֵדֶן לְתַתָּא, דְּקָא סַלְּקַת קָמֵיהּ. וְאָמַר דָּא אִיהִי רוּחָא דִּפְלַנְיָא גּוּפָא, מִיָּד מְעַטְּרָא לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַאי רוּחָא בְּכַמָּה עִטְּרִין, וְאִשְׁתַּעֲשַׁע בָּהּ.

וְאִי תֵּימָא, דְּהָא בְּגִין רוּחָא דָא, שָׁבִיק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַה דְּעָבִיד לְנִשְׁמָתָא. לָאו הָכִי. אֶלָּא שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע, אִלֵּין אִינּוּן תְּלַת שְׁמָהָן עִלָּאִין, דְּעַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ.

וְכֻלְּהוּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וְאִתְמַשְּׁכוּ מִתַּמָּן. חַד מִנַּיְיהוּ שְׁאֵרָהּ, מְשִׁיכוּ דְּנִצִּיצוּ וּנְהִירוּ, דְּנָהִיר בְּאֹרַח סָתִים, מְזוֹנָא (לָן) דְּזָן כֹּלָּא, וְאִקְרֵי

לשון הקודש

בִּדְמוּת בְּגַן עֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה, וּבְכָל הַשַּׁבָּתוֹת וְהַמּוֹעֲדִים וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים מִתְעַטְּרוֹת רוּחוֹת וּמִתְפַּשְּׁטוֹת, וְעוֹלוֹת לְמַעְלָה. כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ נְשָׁמָה עֶלְיוֹנָה קְדוֹשָׁה לְמַעְלָה, כָּךְ גַּם עוֹשֶׂה בָּרוּחַ הַזֹּאת לְמַטָּה בְּגַן עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן כְּשֶׁעוֹלָה לְפָנָיו, וְאוֹמֵר: זוֹהִי רוּחַ פְּלוֹנִי הַגּוּף. מִיָּד מְעַטֵּר אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאוֹתָהּ רוּחַ בְּכַמָּה עֲטָרוֹת וּמִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהּ.

וְאִם תֹּאמַר, שֶׁהֲרֵי מִשּׁוּם רוּחַ זוֹ הִשְׁאִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַה שֶּׁעָשָׂה לַנִּשְׁמָה – לֹא כָּךְ! אֶלָּא שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע. אֵלֶּה אוֹתָם שְׁלֹשֶׁת הַשֵּׁמוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁעַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ.

וְכֻלָּם בָּעוֹלָם הַבָּא וְנִמְשְׁכוּ מִשָּׁם. אֶחָד מֵהֶם שְׁאֵרָהּ – מְשִׁיכָה שֶׁל הִתְנוֹצְצוּת

יהו"ה בִּנְקוּדַת אֱלֹהִים. שְׁאֵרָה בְּהִפּוּךְ אַתְוָון, אשר ה' וְדָא (בראשית מט) מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ, וְדָא הוּא שְׁאֵרָה.

כְּסוּתָהּ: פְּרִישׁוּ דְּמַלְכָּא. דָּא מְשִׁיכוּ אַחֲרָא, דְּנָהִיר וְנָטִיר לָהּ תָּדִיר, פְּרִישׁוּ דִּלְבוּשָׁא דְּמַלְכָּא, דְּפָרִשׁ עָלָהּ אֱלוֹהַּ. דָּא בְּבִגְדוֹ בָהּ תָּדִיר, דְּלָא אִתְעָדֵי מִינָּהּ, וְהַאי אִיהוּ כְּסוּתָהּ.

וְעֹנָתָהּ, מָאן אִיהוּ. דָּא מְשִׁיכוּ דְּעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּבֵיהּ כֹּלָּא. יְיָ' צְבָאוֹת אִיהוּ, וְדָא אִיהוּ דְּנָהִיר בְּכָל נְהוֹרִין סְתִימִין עִלָּאִין דְּאִילָּנָא דְּחַיֵּי, דְּבֵיהּ עוֹנָה טְמִירָא, דְּמִתַּמָּן נַפְּקַת. וְכָל דָּא בְּעִדּוּנָא וְכִסּוּפָא דְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

תְּלָתָא הֲנֵי לֹא יִגְרַע לָהּ, כַּד אִיהִי זַכָּאת כַּדְקָא יָאוּת. וְאִי לָאו אִיהִי כַּדְקָא יָאוּת, הֲנֵי

לשון הקודש

וְאוֹר שֶׁמֵּאִיר בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר, מָזוֹן (לְנוּ) שֶׁזָּן לַכֹּל, וְנִקְרָא יהו"ה עִם נִקּוּד אֱלֹהִי"ם. שְׁאֵרָה בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת – אָשֵׁר ה', וְזֶה (בראשית מט) מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ, וְזה הוא שְׁאֵרָה.

כְּסוּתָהּ – פְּרִישָׁה שֶׁל הַמֶּלֶךְ. זוֹ מְשִׁיכָה אַחֶרֶת שֶׁמְּאִירָה וְשוֹמֶרֶת אוֹתָהּ תָּמִיד, פְּרִישָׁה שֶׁל לְבוּשׁ הַמֶּלֶךְ שֶׁפּוֹרֵשׂ עָלֶיהָ אֱלוֹהַּ. זֶה בְּבִגְדוֹ בָהּ תָּמִיד, שֶׁלֹּא זָז מִמֶּנָּה, וְזֶהוּ כְּסוּתָהּ.

וְעֹנָתָהּ, מִי הוּא? זוֹ מְשִׁיכָה מִן הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁבּוֹ הַכֹּל. ה' צְבָאוֹת הוּא, וְזֶהוּ שֶׁמֵּאִיר בְּכָל הָאוֹרוֹת הַנִּסְתָּרִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁל עֵץ הַחַיִּים שֶׁבּוֹ שְׁמוּרָה עוֹנָה, שֶׁמִּשָּׁם הִיא יוֹצֵאת, וְכָל זֶה בְּעִדּוּן וּתְשוּקָה שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא.

שְׁלֹשׁ אֵלֶּה לֹא יִגְרַע לָהּ, כְּשֶׁהִיא זַכָּאית כָּרָאוּי. וְאִם אֵינָהּ כָּרָאוּי, שְׁלֹשׁ אֵלֶּה

תְּלָתָא גַּרְעָאן מִנָּהּ, דְּלָא יִתְעַבִּיד לָהּ עֲטָרָה אֲפִילוּ מֵחָד מִנַּיְיהוּ, תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, וְאִם שְׁלָשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ, דְּלָא זָכָאת בְּהוּ, וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כֶּסֶף תִּפּוֹק מִקַּמֵּיהּ, וְדַחְיָין לָהּ לְבַר. אֵין כֶּסֶף, לֵית לָהּ כִּסּוּפָא, וְלֵית לָהּ עִדּוּנָא כְּלַל.

עַד כָּאן אוֹכִיחַת אוֹרַיְיתָא, דְּכָל עִיטִין בָּהּ תַּלְיָין, וְיָהִיבַת עִיטָא טָבָא לִבְנֵי נָשָׁא. מִכָּאן וּלְהָלְאָה נֶהְדָּר לְמִלִּין קַדְמָאִין, בְּהַהוּא נְטִירוּ עִלָּאָה, דְּקָא פָּרִישׁ עָלָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּלָא תְּהֵא לְעַם נָכְרִי, דְּהָא בִּגְדוֹ בָהּ, וּנְטִירוּ אִיהוּ לָהּ תָּדִיר.

וְאִם לִבְנוֹ יִיעָדֶנָּה כְּמִשְׁפַּט הַבָּנוֹת יַעֲשֶׂה לָהּ. (שמות כא) אָמַר הַהוּא סָבָא, חַבְרַיָּיא, כַּד תֵּהֲכוּן לְגַבֵּי הַהוּא טִינָרָא דְּעָלְמָא סָמִיךְ עָלֵיהּ, אִמְרוּ לֵיהּ, דִּידְכַּר יוֹמָא דְתַלְגָּא דְּאִזְדְּרָעוּ פּוֹלִין לְחַמְשִׁין וּתְרֵין

לשון הקודש

נִגְרָעוֹת מִמֶּנָּה, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה לָהּ עֲטָרָה אֲפִלּוּ מֵאֶחָד מֵהֶם. בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, וְאִם שְׁלָשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ – שֶׁלֹּא זָכְתָה בָהֶם, וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כֶּסֶף – תֵּצֵא מִלְּפָנָיו, וְדוֹחֶה אוֹתָהּ הַחוּצָה. אֵין כֶּסֶף – אֵין לָהּ כִּסּוּף וְלֹא עִדּוּן כְּלָל.

עַד כָּאן מוֹכִיחָה הַתּוֹרָה שֶׁכָּל הָעֵצוֹת תְּלוּיוֹת בָּהּ, וְנוֹתֶנֶת עֵצָה טוֹבָה לִבְנֵי אָדָם. מִכָּאן וָהָלְאָה נַחֲזוֹר לַדְּבָרִים הָרִאשׁוֹנִים, בְּאוֹתָהּ שְׁמִירָה עֶלְיוֹנָה שֶׁפּוֹרֵשׁ עָלֶיהָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה לְעַם נָכְרִי, שֶׁהֲרֵי בִּגְדוּ בָהּ, וּשְׁמִירָה הִיא לָהּ תָּמִיד.

וְאִם לִבְנוֹ יִיעָדֶנָּה כְּמִשְׁפַּט הַבָּנוֹת יַעֲשֶׂה לָהּ. אָמַר אוֹתוֹ זָקֵן, חֲבֵרִים, כְּשֶׁתֵּלְכוּ לְאוֹתוֹ הַסֶּלַע שֶׁהָעוֹלָם סָמוּךְ עָלָיו, אִמְרוּ

גַּוְונִין, וַהֲדַר אַקְרֵינָן הַאי קְרָא, וְהוּא יֵימָא לְכוֹן.

אָמְרוּ בְּמָטוּ מִינָךְ מָאן דְּשָׁאַרִי מִלָּה הוּא יֵימָא.

אָמַר לוֹן, וַדָּאי דְּיָדַעְנָא דְּזַכָּאִין אַתּוּן, וְאִית לְרַבְּוָזָא לְכוּן רְמָזָא דְּחַכִּימִין, וְעַל מָה דַּאֲנָא אִימָא, כַּד תִּדְכְּרוּן לֵיהּ סִימָנָא דָא, הוּא יַשְׁלִים עַל דָּא. הַשְׁתָּא אִית לוֹמַר, מָאן הוּא דְּאִקְרֵי בֵּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תָּא חָזֵי כָּל (דף צ"ח ע"א) הַהוּא דְּזָכֵי לִתְלֵיסַר שְׁנִין וּלְהָלְאָה, אִקְרֵי בֵּן לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְכָל מָאן דְּאִיהוּ מִבֶּן עֶשְׂרִין שְׁנִין וּלְעֵילָא וְזָכֵי בְּהוּ, אִקְרֵי בֵּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַדָּאי (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ' אֱלֹהֵיכֶם.

כַּד מָטָא דָּוִד לִתְלֵיסַר שְׁנִין, וְזָכָה בְּהַהוּא יוֹמָא דְּעָאל לְאַרְבֵּיסָר, כְּדֵין כְּתִיב, (תהלים ב) יְיָ' אָמַר

לשון הקודש

לוֹ שֶׁיִּזְכֹּר אֶת יוֹם הַשֶּׁלֶג שֶׁנִּזְרְעוּ פּוּלִים לַחֲמִשִּׁים וּשְׁנַיִם גְּוָנִים, וְאַחַר כָּךְ קְרָאוּ אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה, וְהוּא יֹאמַר לָכֶם.

אָמְרוּ, בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ, מִי שֶׁהִתְחִיל אֶת הַדָּבָר – הוּא שֶׁיֹּאמַר! אָמַר לָהֶם, וַדַּאי שֶׁיָּדַעְתִּי שֶׁאַתֶּם צַדִּיקִים, וְיֵשׁ לִרְמֹז לָכֶם רֶמֶז שֶׁל חֲכָמִים. וְעַל מַה שֶּׁאֲנִי אוֹמֵר, כְּשֶׁתַּזְכִּירוּ לוֹ סִימָן זֶה, הוּא יַשְׁלִים אֶת זֶה. עַכְשָׁו יֵשׁ לוֹמַר מִי הוּא שֶׁנִּקְרָא בֵּן לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא.

בֹּא וּרְאֵה, כָּל מִי שֶׁהוּא זוֹכֶה לִשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וָמַעְלָה, נִקְרָא בֵּן לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְכָל מִי שֶׁהוּא מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה וְזוֹכֶה בָהֶם, נִקְרָא בֵּן לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וַדַּאי. (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם.

כְּשֶׁהִגִּיעַ דָּוִד לִשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְזָכָה בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁנִּכְנַס לָאַרְבַּע עֶשְׂרֵה, אָז

אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. מָאי טַעְמָא. דְּהָא מִקַּדְמָת דִּנָא לָא הֲוָה לֵיהּ בְּרָא, וְלָא שָׁרָאת עָלֵיהּ נִשְׁמָתָא עִלָּאָה, דְּהָא בִּשְׁנֵי עָרְלָה הֲוָה, וּבְגִין כָּךְ, אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ, הַיּוֹם וַדַּאי יְלִדְתִּיךָ. אֲנִי, וְלָא סִטְרָא אַחֲרָא, כְּמָה דְּהֲוָה עַד הַשְׁתָּא, אֲנִי בִּלְחוֹדָאי. בַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין, מַה כְּתִיב בִּשְׁלֹמֹה, (משלי ד) כִּי בֵן הָיִיתִי לְאָבִי, לְאָבִי מַמָּשׁ וַדַּאי.

וְאִם לִבְנוֹ יִיעָדֶנָּה. בַּר תְּלֵיסַר שְׁנִין וּלְהָלְאָה, דְּהָא נַפְקָא מֵרְשׁוּ דְסִטְרָא אַחֲרָא דְאִזְדַּמְּנַת לֵיהּ, מַה כְּתִיב כְּמִשְׁפַּט הַבָּנוֹת יַעֲשֶׂה לָּהּ. מַהוּ כְּמִשְׁפַּט הַבָּנוֹת. תָּנֵינָן, בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, חָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַהוּא יְנוֹקָא דְּקָאֵי בִּרְשׁוּ דְעָרְלָה, וְאִיהוּ נָפִיק מִינָהּ, וְאִתְמְשַׁךְ לְבֵי סִפְּרָא, וְתַבַּר לָהּ, וְאָזִיל לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, וְתַבַּר לָהּ. מַה עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

כָּתוּב (תהלים ב) ה׳ אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. מָה הַטַּעַם? שֶׁהֲרֵי מִקֹּדֶם לָזֶה לֹא הָיָה לוֹ בֵּן, וְלֹא שָׁרְתָה עָלָיו נְשָׁמָה עֶלְיוֹנָה, שֶׁהֲרֵי בִּשְׁנוֹת עָרְלָה הוּא הָיָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ, הַיּוֹם וַדַּאי יְלִדְתִּיךָ. אֲנִי, וְלֹא הַצַּד הָאַחֵר, כְּמוֹ שֶׁהָיָה עַד עַכְשָׁו, אֲנִי לְבַדִּי. בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנִים, מַה כָּתוּב בִּשְׁלֹמֹה? (משלי ד) כִּי בֵן הָיִיתִי לְאָבִי, לְאָבִי מַמָּשׁ וַדַּאי.

וְאִם לִבְנוֹ יִיעָדֶנָּה. בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וָמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי יָצָא מֵרְשׁוּת הַצַּד הָאַחֵר שֶׁהִזְדַּמֵּן לוֹ. מַה כָּתוּב? כְּמִשְׁפַּט הַבָּנוֹת יַעֲשֶׂה לָּהּ. מַה זֶּה כְּמִשְׁפַּט הַבָּנוֹת? שָׁנִינוּ, בְּכָל יוֹם וָיוֹם רוֹאֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אוֹתוֹ תִינוֹק שֶׁעוֹמֵד בִּרְשׁוּת הָעֲרְלָה, וְהוּא יוֹצֵא מִמֶּנָּה וְנִמְשָׁךְ לְבֵית הַסֵּפֶר, וְשׁוֹבֵר אוֹתָהּ. מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאוֹתָהּ נְשָׁמָה? מַכְנִיס אוֹתָהּ

לְהַהִיא נִשְׁמָתָא. אָעִיל לָהּ לְאִדָּרָא דִּילֵיהּ, וְיָהִיב לָהּ מַתְּנָן, וּנְבִזְבְּזָן סַגִּיאִין, וְקָשִׁיט לָהּ בְּקִשּׁוּטִין עִלָּאִין, עַד זִמְנָא דְּאָעִיל לָהּ לַחוּפָּה בְּהַהוּא (גּוֹ הַהוּא) בַּר, מִתְּלֵיסַר שְׁנִין וּלְעֵילָא.

אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ. הָכָא אִית רָזָא דְּרָזִין, לְחַכִּימִין אִתְמְסָרוּ, וְאִית לְאוֹדָעָא בְּקַדְמִיתָא מִלָּה חָדָא. תָּא חֲזֵי, בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא בְּשַׁעֲתָא דְאִתְקַדַּשׁ יוֹמֵי, נַפְקֵי נִשְׁמָתִין מִגּוֹ אִילָנֵי דְחַיֵּי, וּמְנַשְּׁבָן אִינּוּן נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין לְתַתָּאֵי, וְנַיְיחִין בְּהוּ כָּל יוֹמָא דְשַׁבְּתָא. וּלְבָתַר דְּנָפִיק שַׁבְּתָא, סַלְקִין כֻּלְּהוּ נִשְׁמָתִין וּמִתְעַטְּרָן בְּעִטְּרִין קַדִּישִׁין לְעֵילָא. (וְכַד מִתְעַטְּרָן בְּהַהוּא טָבָא אִלֵּין אִינּוּן בְּעַלָּיו דְהַהוּא טִיבוּ וַדָּאי) אוֹף הָכִי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַזְמִין לְהַהוּא בַּר נָשׁ, וְדָא הוּא נִשְׁמָתָא אַחֶרֶת, וְאַף עַל גַּב דְּדָא זְמִינָא לֵיהּ, נִשְׁמָתָא דַהֲוָת

לשון הקודש

לַגֹּרֶן (חֲדַר לְמוּד) שֶׁלּוֹ, וְנוֹתֵן לָהּ מַתָּנוֹת וְאוֹצָרוֹת רַבִּים וּמְקַשֵּׁט אוֹתָהּ בְּקִשּׁוּטִים עִלָּאִיִּים, עַד הַזְּמַן שֶׁמַּכְנִיסָהּ לַחֻפָּה עִם אוֹתוֹ (תּוֹךְ אוֹתוֹ) בֵּן מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וָמַעְלָה.

אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ. כָּאן יֵשׁ סוֹד הַסּוֹדוֹת שֶׁלַּחֲכָמִים נִמְסְרוּ, וְיֵשׁ לְהוֹדִיעַ בָּרִאשׁוֹנָה דָּבָר אֶחָד. בֹּא וּרְאֵה, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם, יוֹצְאוֹת נְשָׁמוֹת מִתּוֹךְ עֵץ הַחַיִּים, וּמְנַשְּׁבוֹת אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת לַתַּחְתּוֹנִים וְנָחִים בָּהֶם כָּל יוֹם הַשַּׁבָּת. וְאַחַר שֶׁיּוֹצֵאת הַשַּׁבָּת, עוֹלוֹת כָּל הַנְּשָׁמוֹת וּמִתְעַטְּרוֹת בַּעֲטָרוֹת קְדוֹשׁוֹת לְמַעְלָה. (וּכְשֶׁמִּתְעַטְּרוֹת בְּאוֹתוֹ טוּב, אֵלּוּ הֵם בְּעָלָיו שֶׁל אוֹתוֹ טוּב וַדַּאי) אַף כָּאן מַזְמִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אוֹתוֹ הָאִישׁ, וְזוֹהִי נְשָׁמָה אַחֶרֶת, וְאַף עַל גַּב שֶׁזּוֹ מְזֻמֶּנֶת לוֹ, הַנְּשָׁמָה שֶׁהָיְתָה לוֹ בָּרִאשׁוֹנָה,

לֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, שְׁאֵרָהּ דְּקַדְמֵיתָא, כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע, כְּמָה דְּאִתְּמַר.

בָּכָה הַהוּא סָבָא כְּמִלְּקַדְּמִין, וְאָמַר אִיהוּ לְנַפְשֵׁיהּ, סָבָא סָבָא, כַּמָּה יָגַעְתָּ לְאַדְבְּקָא מִלִּין קַדִּישִׁין אִלֵּין, וְהַשְׁתָּא תֵּימָא לוֹן בְּרִגְעָא חָדָא. אִי תֵּימָא דְּתֵיחָם עָלַיְיהוּ עַל אִינּוּן מִלִּין וְלָא תֵּימָא לוֹן, הָא כְּתִיב (משלי ג) אַל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלָיו בִּהְיוֹת לְאֵל יָדְךָ לַעֲשׂוֹת.

מָאי אַל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלָיו. אֶלָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִינּוּן הָכָא. דְּהָא בְּכָל אֲתָר דְּמִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא אַמְרִין, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִינּוּן תַּמָּן, וְצַיְיתֵי לוֹן. וּכְדֵין, הַהוּא אִילָנָא דְטוֹב וָרָע, בְּשַׁעֲתָא דְאַזְלִין מִתַּמָּן, וְצַיְיתוּ אִינּוּן מִלִּין, הַהוּא סִטְרָא דְטוֹב אִתְגַּבָּר, וְאִסְתַּלָּק

לשון הקודש

שְׁאֵרָהּ הָרִאשׁוֹנָה, כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

בָּכָה אוֹתוֹ זָקֵן כְּמִקֹּדֶם, וְהוּא אָמַר לְנַפְשׁוֹ, זָקֵן זָקֵן, כַּמָּה יָגַעְתָּ לְהַשִּׂיג דְּבָרִים קְדוֹשִׁים אֵלּוּ, וְעַכְשָׁו תֹּאמַר אוֹתָם בְּרֶגַע אֶחָד?! אִם תֹּאמַר שֶׁתָּחוּס עַל אוֹתָם הַדְּבָרִים וְלֹא תֹּאמַר אוֹתָם – הֲרֵי כָּתוּב (משלי ג) אַל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלָיו בִּהְיוֹת לְאֵל יָדְךָ לַעֲשׂוֹת.

מַה זֶּה אַל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלָיו? אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הֵם כָּאן, שֶׁהֲרֵי בְּכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמָרִים דִּבְרֵי תוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שָׁם וּמַקְשִׁיבִים לָהֶם. וְאָז אוֹתוֹ עֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע, בְּשָׁעָה שֶׁהוֹלְכִים מִשָּׁם וּמַקְשִׁיבִים לְאוֹתָם דְּבָרִים, אוֹתוֹ צַד

לְעֵילָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְּרָן בְּהַהוּא טוֹב, וְאִלֵּין אִינּוּן בְּעָלָיו דְּהַהוּא טוֹב.

סָבָא סָבָא, אַתְּ אָמַרְתְּ מִלִּין אִלֵּין, וְלָא יָדַעְתְּ אִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָכָא, וְאִי אִלֵּין דְּקַיְימֵי הָכָא זַכָּאִין לְמִלִּין אִלֵּין. לָא תִּדְחַל סָבָא, דְּהָא חֲוֵית בְּכַמָּה קְרָבִין דְּגַבְרִין תַּקִּיפִין, וְלָא דָחִילַת, וְהַשְׁתָּא אַנְתְּ דָחִיל, אִימָא מִילָּךְ, דְּהָא וַדַּאי הָכָא אִיהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְזַכָּאִין אִינּוּן אִלֵּין דְּהָכָא. וְאִי לָאו הָכִי, לָא אַעֲרַעְנָא בְּהוּ, וְלָא שָׁרֵינָא בְּאִלֵּין מִלִּין. אִימָא מִלּוֹלָךְ סָבָא, אִימָא בְּלָא דְחִילוּ.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קד) יְיָ׳ אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ. יְיָ׳ אֱלֹהַי: דָּא שִׁירוּתָא דִּמְהֵימְנוּתָא, סְלִיקוּ דְּמַחֲשָׁבָה, וְעָלְמָא דְּאָתֵי, רָזָא

לשון הקודש

הַטּוֹב מִתְגַּבֵּר וּמִתְעַלֶּה לְמַעְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְּרִים בְּאוֹתוֹ טוֹב, וְאֵלֶּה הֵם בְּעָלָיו שֶׁל אוֹתוֹ טוֹב.

זָקֵן זָקֵן, אַתָּה אָמַרְתָּ דְּבָרִים אֵלּוּ וְלֹא יָדַעְתָּ אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּאן, וְאִם אֵלֶּה שֶׁעוֹמְדִים כָּאן זַכָּאִים לַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. אַל תִּפְחַד, זָקֵן, שֶׁהֲרֵי הָיִיתָ בְּכַמָּה קְרָבוֹת שֶׁל גִּבָּרִים חֲזָקִים וְלֹא פָּחַדְתָּ, וְעַכְשָׁו אַתָּה פּוֹחֵד?! אֱמֹר דְּבָרֶיךָ, שֶׁהֲרֵי וַדַּאי כָּאן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאַשְׁרֵי הֵם אֵלֶּה שֶׁכָּאן. וְאִם לֹא כָּךְ, לֹא הָיִינוּ פּוֹגְשִׁים אוֹתָם וְלֹא הִתְחַלְנוּ בַּדְּבָרִים הַלָּלוּ. אֱמֹר דִּבּוּרְךָ, זָקֵן, אֱמֹר לְלֹא פַּחַד.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קד) ה׳ אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ. ה׳ אֱלֹהַי – זוֹ רֵאשִׁית הָאֱמוּנָה, עֲלִיַּת הַמַּחֲשָׁבָה

חָדָא בְּלָא פְּרוּדָא. גְּדַלְתָּ: דָּא שֵׁירוּתָא, יוֹמָא קַדְמָאָה, וְאִינּוּן יוֹמִין עַתִּיקִין, סִטְרָא דִימִינָא. מְאֹד: דָּא הוּא סִטְרָא דִשְׂמָאלָא.

הוֹד וְהָדָר לָבַשְׁתָּ: אִלֵּין תְּרֵין בַּדֵּי (ויחי רכ״ב) עֲרָבוֹת. עַד הָכָא, כֵּיוָן דְּמָטָא לְגוֹ אִילָנָא דְחַיֵּי, אִתְטַמַּר, וְלָא אִסְתַּלָּק (ס״א וְלָא בָּעֵי) לְמֶהֱוֵי בְּמִנְיָינָא, בְּגִין הַהוּא מְאֹד. מָאי מְאֹד. שְׂמָאלָא, דְּכָל עַנְפִּין דִּלְתַתָּא וּבִכְלָלָא עֲנָפָא מְרִירָא חָדָא. וְעַל דָּא אִתְטַמַּר הַהוּא אִילָנָא דְחַיֵּי, וְלָא בָּעָא לְמֶהֱוֵי בְּמִנְיָינָא דָא, עַד דְּאַהֲדָר בִּימִלְקַדְמִין, וְשַׁבַּח בְּגַוְונָא אַחֲרָא.

וְאָמַר, עִטָּה אוֹר כַּשַּׂלְמָה דָּא שֵׁירוּתָא (דְּאוֹר) דְיוֹמָא קַדְמָאָה. (דף צ״ח ע״ב) נוֹטֶה שָׁמַיִם, הָכָא אִתְכְּלִיל שְׂמָאלָא, וְלָא אָמַר מְאֹד, אִתְכְּלִיל שְׂמָאלָא בִימִינָא, לְמֶהֱוֵי נָהִיר בִּכְלָלָא דְשָׁמַיִם.

לשון הקודש

וְהָעוֹלָם הַבָּא, סוֹד אֶחָד בְּלֹא פֵּרוּד. גְּדַלְתָּ – זוֹ הָרֵאשִׁית, הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְאוֹתָם יָמִים עַתִּיקִים, צַד הַיָּמִין. מְאֹד – זֶהוּ צַד הַשְּׂמֹאל.

הוֹד וְהָדָר לָבַשְׁתָּ – אֵלּוּ שְׁנֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת. עַד כָּאן, כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ לְתוֹךְ עֵץ הַחַיִּים, נִטְמַן וְלֹא הִתְעַלֶּה לִהְיוֹת בְּמִנְיָן מִשּׁוּם אוֹתוֹ מְאֹד. מַה זֶּה מְאֹד? הַשְּׂמֹאל, שֶׁכָּל הָעֲנָפִים שֶׁלְּמַטָּה וּבְכְלָל עָנָף מַר אֶחָד. וְלָכֵן נִטְמַן אוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים וְלֹא רָצָה לִהְיוֹת בַּמִּנְיָן הַזֶּה, עַד שֶׁחָזַר כְּמוֹ מִקֶּדֶם וְשִׁבַּח בְּגָוֵן אַחֵר.

וְאָמַר, עִטָּה אוֹר כַּשַּׂלְמָה – זוֹ רֵאשִׁיתוֹ (שֶׁל הָאוֹר) שֶׁל הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן. נוֹטֶה שָׁמַיִם – כָּאן נִכְלָל הַשְּׂמֹאל, וְלֹא אָמַר מְאֹד, נִכְלָל הַשְּׂמֹאל בַּיָּמִין לִהְיוֹת מֵאִיר בִּכְלָל

(תהלים קד) הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו, הָכָא נָפִיק בְּחֶדְוָה הַהוּא אִילָנָא דְחַיֵּי, נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, וְאִשְׁתְּרָשׁוּ בֵיהּ בְּמֵימוֹי אִינּוּן תְּרֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת, דְּאִינּוּן גַּדְלִין בְּמֵימוֹי, הָדָא הוּא דִכְתִיב (נ"א הַהוּא אִילָנָא דְחַיֵּי וְאִשְׁתְּרָשׁוּ בֵיהּ אִינּוּן תְּרֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת, דְּאִינּוּן גַּדְלִין בְּמֵימוֹי וְהַהוּא נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן וְדָא הוּא) הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו. מָאן עֲלִיּוֹתָיו. אִלֵּין בַּדֵּי עֲרָבוֹת.

וְדָא הוּא דִכְתִיב, (ירמיה יז) וְעַל יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו. וְדָא הוּא רָזָא דִכְתִיב, (תהלים מו) נָהָר פְּלָגָיו יְשַׂמְּחוּ עִיר אֱלֹהִים. מָאן פְּלָגָיו. אִלֵּין אִינּוּן שָׁרָשָׁיו. וְהָכִי אִקְרוּן, עֲלִיּוֹתָיו, שָׁרָשָׁיו, פְּלָגָיו, כֻּלְּהוּ אִשְׁתְּרָשׁוּ בְּאִינּוּן מַיִין דְּהַהוּא נָהָר.

הַשָּׁם עָבִים רְכוּבוֹ. (תהלים קד) דָּא מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל, אִלֵּין הֵם עָבִים. הַמְהַלֵּךְ עַל כַּנְפֵי רוּחַ, לְמֵיהַב אַסְוָתָא לְעָלְמָא, וְדָא אִיהוּ רְפָאֵל. מִכָּאן

לשון הקודש

שֶׁל שָׁמַיִם. הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו – כָּאן יוֹצֵא בְשִׂמְחָה אוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים, הַנָּהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְנִשְׁרְשׁוּ בוֹ בְּמֵימָיו אוֹתָם שְׁנֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת, שֶׁהֵם גְּדֵלִים בְּמֵימָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (אוֹתוֹ אִילָן הַחַיִּים, וְנִשְׁרְשׁוּ בוֹ אוֹתָם שְׁנֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת, שֶׁהֵם גְּדֵלִים בְּמֵימָיו, וְאוֹתוֹ נָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְזֶהוּ) (תהלים קד) הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו. מִי הֵם עֲלִיּוֹתָיו? אֵלּוּ בַּדֵּי עֲרָבוֹת.

וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה יז) וְעַל יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו. וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב (תהלים מו) נָהָר פְּלָגָיו יְשַׂמְּחוּ עִיר אֱלֹהִים. מִי הֵם פְּלָגָיו? אֵלּוּ הֵם שָׁרָשָׁיו, וְכָךְ נִקְרָאִים. עֲלִיּוֹתָיו, שָׁרָשָׁיו, פְּלָגָיו – כֻּלָּם נִשְׁרְשׁוּ בְּאוֹתָם הַמַּיִם שֶׁל אוֹתוֹ נָהָר.

הַשָּׁם עָבִים רְכוּבוֹ – זֶה מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל, אֵלֶּה הֵם עָבִים. הַמְהַלֵּךְ עַל

וּלְהָלְאָה עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת וְגוֹ'. סָבָא סָבָא, אִי כָּל הֲנֵי יָדַעְתְּ, אִימָא וְלָא תִּדְחַל, אִימָא מִילָּךְ וְיִנְהֲרוּן מִלִּין דְּפוּמָךְ. חַדּוּ חַבְרַיָּיא, וַהֲווּ צַיְיתִין בְּחֶדְוָה לְמִלּוֹי קַדִּישִׁין. אָמַר אִי סָבָא אִי סָבָא, בְּמָה עַיְילַת גַּרְמָךְ, עָאלַת בְּיַמָּא רַבָּא, אִית לָךְ לְשַׁטְטָא וּלְנָפְקָא מִתַּמָּן.

אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ, (שמות כא) כַּמָּה גְּלוּגוּלִין עַתִּיקִין הָכָא, דְּלָא אִתְגַּלּוּן עַד הָאִידָּנָא, וְכֻלְּהוּ קְשׁוּט כְּדְקָא יֵאוֹת, דְּלֵית לְאַסְטָאָה מֵאֹרַח קְשׁוֹט, אֲפִילּוּ כִּמְלֹא נִימָא. בְּקַדְמִיתָא (נ"א הַשְׁתָּא) אִית לְאִתְעָרָא, נִשְׁמָתִין דְּגִיּוּרִין כֻּלְּהוּ, פַּרְחָן מִגּוֹ גִּנְתָּא דְעֵדֶן בְּאֹרַח סָתִים, כַּד מִסְתַּלְּקָן מֵהַאי עָלְמָא, נִשְׁמָתְהוֹן דְּקָא רְוָוחָא מִגּוֹ גִּנְתָּא דְעֵדֶן, לְאָן אֲתָר תַּיְיבִין.

לשון הקודש

כַּנְפֵי רוּחַ, לָתֵת רְפוּאָה לָעוֹלָם, וְזֶהוּ רְפָאֵל. מִכָּאן וָהָלְאָה עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת וְגוֹ'. זָקֵן זָקֵן, אִם כָּל אֵלֶּה יָדַעְתָּ, אֱמֹר וְאַל תִּפְחַד, אֱמֹר דְּבָרֶיךָ וְיָאִירוּ דִּבְרֵי פִּיךָ! שָׂמְחוּ הַחֲבֵרִים, וְהָיוּ מַקְשִׁיבִים בְּשִׂמְחָה לִדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים. אָמַר, אִי זָקֵן, אִי זָקֵן, בַּמָּה הִכְנַסְתָּ אֶת עַצְמְךָ, נִכְנַסְתָּ לַיָּם הַגָּדוֹל? יֵשׁ לְךָ לְשׁוֹטֵט וְלָצֵאת מִשָּׁם.

אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ. כַּמָּה גִּלְגּוּלִים עַתִּיקִים יֵשׁ כָּאן שֶׁלֹּא הִתְגַּלּוּ עַד עַכְשָׁו, וְכֻלָּם אֱמֶת כָּרָאוּי, שֶׁאֵין לִסְטוֹת מִדֶּרֶךְ אֱמֶת אֲפִלּוּ כִּמְלֹא נִימָה. בַּתְּחִלָּה (עתה) יֵשׁ לְהִתְעוֹרֵר, נִשְׁמוֹת הַגֵּרִים כֻּלָּן פּוֹרְחוֹת מִתּוֹךְ גַּן עֵדֶן בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר. כְּשֶׁמִּסְתַּלְּקוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, נִשְׁמוֹתָם שֶׁהִרְוִיחוּ מִתּוֹךְ גַּן הָעֵדֶן, לְאֵיזֶה מָקוֹם חוֹזְרוֹת?

אֶלָּא תָּנֵינָן, מָאן דְּנָטִיל וְאָחִיד בְּנִכְסֵי גִיּוֹרִין בְּקַדְמִיתָא, זָכֵי בְּהוּ. אוֹף הָכִי כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין עִלָּאִין, דְּקָא זַמִּין לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתַתָּא בִּדְקָאמְרַן, כֻּלְּהוּ נָפְקִין לְזִמְנִין יְדִיעָן. (וְסַלְקִין) בְּגִין לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא בְּגַן עֵדֶן, (דְּלְעֵילָא) וּפַגְעָן בְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּגִיּוֹרִין, מָאן דְּאָחִיד בְּהוּ מֵאִלֵּין נִשְׁמָתִין, (דְּסָלְקִין) אָחִיד בְּהוּ וְזָכֵי בְּהוּ, וּמִתְלַבְּשָׁן בְּהוּ, וְסַלְקִין. וְכֻלְּהוּ קַיְימֵי בְּהַאי לְבוּשָׁא וְנַחְתּוּ גּוֹ גִּנְתָּא בִּלְבוּשָׁא דָא. בְּגִין דִּבְגִנְתָּא דְּעֵדֶן, לָא קַיְימָאן תַּמָּן, אֶלָּא בִּלְבוּשָׁא, כָּל אִינּוּן דְּקַיְימֵי תַּמָּן.

אִי תֵּימָא, דִּבְגִין הַאי לְבוּשָׁא, גַּרְעָן אִינּוּן נִשְׁמָתִין מִכָּל עִנּוּגָא דְּהַוָּה לוֹן בְּקַדְמִיתָא. הָא כְּתִיב, אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעוֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע. בְּגִנְתָּא קַיְימֵי בִּלְבוּשֵׁי דָא, דְּקַדְמָן לְאַחֲדָא בְּהוּ וְזָכֵי

לשון הקודש

אֶלָּא שָׁנִינוּ, מִי שֶׁנּוֹטֵל וְאוֹחֵז בְּנִכְסֵי הַגֵּר בַּתְּחִלָּה, זוֹכֶה בָּהֶם. אַף כָּךְ כָּל אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁמַּזְמִין אוֹתָן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַטָּה, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, כֻּלָּן יוֹצְאוֹת לִזְמַנִּים יְדוּעִים, (וְעוֹלוֹת) כְּדֵי לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בְּגַן עֵדֶן (הָעֶלְיוֹן), וּפוֹגְעוֹת בְּאוֹתָן נִשְׁמוֹת הַגֵּרִים. מִי שֶׁאוֹחֵז בָּהֶן מֵאוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת (שֶׁעוֹלוֹת), אוֹחֵז בָּהֶם וְזוֹכֶה בָּהֶם, וּמִתְלַבְּשִׁים בָּהֶם וְעוֹלִים. וְכֻלָּן עוֹמְדוֹת בִּלְבוּשׁ זֶה, וְיָרְדוּ לְתוֹךְ הַגָּן בַּלְּבוּשׁ הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁבְּגַן עֵדֶן לֹא עוֹמְדוֹת שָׁם אֶלָּא בִּלְבוּשׁ כָּל אֵלּוּ שֶׁעוֹמְדוֹת שָׁם.

אִם תֹּאמַר שֶׁבִּשְׁבִיל הַלְּבוּשׁ הַזֶּה גּוֹרְעִים אוֹתָן נְשָׁמוֹת מִכָּל הָעֹנֶג שֶׁהָיָה לָהֶן בַּתְּחִלָּה, הֲרֵי כָּתוּב אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעוֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע? בַּגָּן עוֹמְדוֹת בִּלְבוּשׁ זֶה, שֶׁקָּדְמוּ לֶאֱחֹז בָּהֶם

בְּהוּ, וְכַד סַלְקִין לְעֵילָא, מִתְפַּשְׁטָן מִנֵּיהּ, דְּהָא תַּמָּן לָא קַיְימָן בִּלְבוּשָׁא.

בָּכָה הַהוּא סָבָא כְּמִלְקַדְמִין, וְאָמַר לְנַפְשֵׁיהּ, סָבָא סָבָא, בְּוַדַּאי אִית לָךְ לְמִבְכֵּי, בְּוַדַּאי אִית לָךְ לְאוּשְׁדָּא דְּמְעִין, עַל כָּל מִלָּה וּמִלָּה, אֲבָל גַּלֵּי קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ קַדִּישָׁא, דַּאֲנָא בִּרְעוּ דְּלִבָּא, וּבְפוּלְחָנָא דְּלְהוֹן קָאמֵינָא, בְּגִין דְּאִינּוּן בְּעָלָיו דְּכָל מִלָּה, וּמִתְעַטְּרָן בְּהוּ.

כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין, כַּד נַחְתֵּי לְהַאי עָלְמָא, בְּגִין לְמִשְׁרֵי כָּל חַד עַל דּוּכְתֵּיהוּ, דְּאִתְחָזוּן בְּהוּ, לִבְנֵי נָשָׁא. כֻּלְּהוּ נַחְתֵּי מִתְלַבְּשָׁן בְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּקָא אַמְרָן, וְהָכִי עָאלִין בְּזַרְעָא קַדִּישָׁא. וּבְמַלְבּוּשָׁא דָא, קַיְימֵי לְאִשְׁתַּעְבְּדָא מִנַּיְיהוּ בְּהַאי עָלְמָא. וְכַד אִשְׁתַּאֲבָן אִינּוּן מַלְבּוּשִׁין מִמִּלִּין דְּהַאי

לשון הקודש

וְזוֹכוֹת בָּהֶם, וּכְשֶׁעוֹלוֹת לְמַעְלָה מִתְפַּשְׁטוֹת מִמֶּנּוּ, שֶׁהֲרֵי שָׁם לֹא עוֹמְדוֹת בִּלְבוּשׁ.

בָּכָה אוֹתוֹ זָקֵן כְּמִקֹּדֶם וְאָמַר לְנַפְשׁוֹ, זָקֵן זָקֵן, בְּוַדַּאי יֵשׁ לְךָ לִבְכּוֹת, בְּוַדַּאי יֵשׁ לְךָ לִשְׁפֹּךְ דְּמָעוֹת עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר, אֲבָל גָּלוּי לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁאֲנִי בִּרְצוֹן הַלֵּב וּבַעֲבוֹדָתָם אָמַרְתִּי, מִשּׁוּם שֶׁהֵם בְּעָלָיו שֶׁל כָּל דָּבָר וּמִתְעַטְּרִים בָּהֶם.

כָּל אוֹתָן נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת, כְּשֶׁיּוֹרְדוֹת לָעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לִשְׁרוֹת כָּל אַחַת עַל מְקוֹמָן שֶׁרְאוּיִים לָהֶם לִבְנֵי אָדָם, כֻּלָּן יוֹרְדוֹת מְלֻבָּשׁוֹת בְּאוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת שֶׁאָמַרְנוּ, וְכָךְ נִכְנָסוֹת לְזֶרַע הַקֹּדֶשׁ. וּבְמַלְבּוּשׁ זֶה עוֹמְדוֹת לְהִשְׁתַּעְבֵּד מֵהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה. וּכְשֶׁנִּשְׁאָבִים אוֹתָם לְבוּשִׁים מִדִּבְרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתָן נְשָׁמוֹת

עָלְמָא, אִינּוּן נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין, אִתְּזָנָן (נ"א אִתְּהַנּוּן)
מֵרֵיחָא דְקָא אָרִיחָא, מִגּוֹ לְבוּשֵׁיהוֹן אִלֵּין.
קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל מִלִּין סְתִימִין דְּאִיהוּ עָבִיד,
עָאל לוֹן בְּאוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא, וְכֹלָּא
אִשְׁתְּכַח בְּאוֹרַיְיתָא, וְהַהִיא מִלָּה סְתִימָא גַּלֵּי לָהּ
אוֹרַיְיתָא, וּמִיָּד אִתְלַבְּשָׁא בִּלְבוּשָׁא אַחֲרָא,
וְאִתְטָמַר תַּמָּן, וְלָא אִתְגְּלֵי. וְחַכִּימִין דְּאִינּוּן מַלְיָין
עַיְינִין, אַף עַל גַּב דְּהַהִיא מִלָּה אַסְתִּים בִּלְבוּשָׁה
(תַּמָּן), חָמָאן לָהּ מִגּוֹ לְבוּשָׁה, וּבְשַׁעֲתָא דְאִתְגְּלֵי
הַהִיא מִלָּה עַד לָא תֵּיעוּל בִּלְבוּשָׁא, רָמָאן בָּהּ
פִּקִיחוּ דְעֵינָא, וְאַף עַל גַּב דְּמִיָּד אַסְתִּים, לָא
אִתְאֲבִיד מֵעֵינַיְיהוּ. (נ"א מִינַּיְיהוּ)

בְּכַמָּה דּוּכְתִּין אַזְהַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל גִּיּוֹרָא,
(בְּגִין) דְּזַרְעָא קַדִּישָׁא, יִזְדָּהֲרוּן בֵּיהּ, וּלְבָתַר
נָפִיק מִלָּה סְתִימָא מִנַּרְתִּקָהּ. (דף צ"ט ע"א) וְכֵיוָן דְּאִתְגְּלֵי

לשון הקודש

קְדוֹשׁוֹת נִזּוֹנוֹת (נֶהֱנוֹת) מֵהָרֵיחַ שֶׁמַּרִיחַ מִתּוֹךְ הַלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ.

כָּל הַדְּבָרִים הַנִּסְתָּרִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה, הִכְנִיס אוֹתָם לַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהַכֹּל נִמְצָא בַּתּוֹרָה, וְאוֹתוֹ דָּבָר נִסְתָּר גִּלְּתָה אוֹתוֹ הַתּוֹרָה, וּמִיָּד הִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשׁ אַחֵר, וְנִטְמַן שָׁם וְלֹא הִתְגַּלָּה. וְהַחֲכָמִים שֶׁהֵם מְלֵאִים עֵינַיִם, אַף עַל גַּב שֶׁאוֹתוֹ הַדָּבָר נִסְתָּר בִּלְבוּשׁוֹ (שָׁם), רוֹאִים אוֹתוֹ מִתּוֹךְ לְבוּשׁוֹ, וּבְשָׁעָה שֶׁהִתְגַּלָּה אוֹתוֹ דָּבָר, טֶרֶם יִכָּנֵס לַלְּבוּשׁ, זוֹרְקִים בּוֹ פִּקִיחַת עַיִן, וְאַף עַל גַּב שֶׁמִּיָּד נִסְתָּר, לֹא נֶאֱבַד מֵעֵינֵיהֶם (נ"א מֵהֶם).

בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת הִזְהִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַגֵּר (כְּדֵי) שֶׁיִּזְדָּהֲרוּ בּוֹ זֶרַע הַקֹּדֶשׁ, וְאַחַר הוֹצִיא דָּבָר נִסְתָּר מִנַּרְתִּיקוֹ. וְכֵיוָן

אַהְדָּר לְנַרְתִּקָה מִיָּד, וְאִתְלַבַּשׁ תַּמָּן.

כֵּיוָן דְּאַזְהַר עַל גִּיּוֹרָא בְּכָל אִינּוּן דּוּכְתִּין, נָפֵק מִלָּה מִנַּרְתִּקָה וְאִתְגְּלֵי, וְאָמַר (שמות כג) וְאַתֶּם יְדַעְתֶּם אֶת נֶפֶשׁ הַגֵּר. מִיָּד עָאלַת לְנַרְתִּקָה, וְאָהַדְרַת בִּלְבוּשָׁהּ וְאִתְטַמְּרַת, דִּכְתִּיב כִּי גֵרִים הֱיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, דְּחָשִׁיב קְרָא, דִּבְגִין דְּאִתְלַבַּשׁ מִיָּד, לָא הָוָה מָאן דְּאַשְׁגַּח בָּהּ. בְּהַאי נֶפֶשׁ הַגֵּר, יַדְעַת נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא בְּמִלִּין דְּהַאי עָלְמָא, וְאִתְהֲנִיאַת (וְאִשְׁתְּאַבַת) מִנַּיְיהוּ.

פָּתַח הַהוּא סָבָא וְאָמַר, (שמות כד) וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן וַיַּעַל אֶל הָהָר וְגוֹ', עָנָן דָּא מָאי הִיא. אֶלָּא דָּא הוּא דִּכְתִּיב, (בראשית ט) אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן. תָּנֵינָן, דְּהַהוּא קֶשֶׁת אַשְׁלַחַת לְבוּשׁוֹי, וְיָהִיב לוֹן לְמֹשֶׁה, וּבְהַהוּא לְבוּשָׁא סָלִיק מֹשֶׁה לְטוּרָא

לשון הקודש

שֶׁהִתְגַּלָּה, חוֹזֵר מִיָּד לְנַרְתִּיקוֹ וְהִתְלַבֵּשׁ שָׁם.

כֵּיוָן שֶׁהִזְהִיר עַל הַגֵּר בְּכָל אוֹתָם מְקוֹמוֹת, יָצָא הַדָּבָר מִנַּרְתִּיקוֹ וְהִתְגַּלָּה וְאָמַר, וְאַתֶּם יְדַעְתֶּם אֶת נֶפֶשׁ הַגֵּר. מִיָּד נִכְנְסָה לְנַרְתִּיקָהּ, וְחָזְרָה בִּלְבוּשׁ וְנִטְמְנָה, שֶׁכָּתוּב כִּי גֵרִים הֱיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם, שֶׁחָשַׁב הַכָּתוּב, שֶׁבִּגְלַל שֶׁמִּיָּד הִתְלַבֵּשׁ, לֹא הָיָה מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ בּוֹ. בְּנֶפֶשׁ הַגֵּר הַזּוֹ יוֹדַעַת הַנִּשְׁמָה הַקְּדוֹשָׁה בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְנֶהֱנֵית (וְשׁוֹאֶבֶת) מֵהֶם.

פָּתַח אוֹתוֹ זָקֵן וְאָמַר, (שם כד) וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן וַיַּעַל אֶל הָהָר וְגוֹ'. עָנָן זֶה מַהוּ? אֶלָּא זֶהוּ הַכָּתוּב (בראשית ט) אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן. שָׁנִינוּ שֶׁאוֹתָהּ קֶשֶׁת הִפְשִׁיטָה אֶת לְבוּשֶׁיהָ וְנָתְנָה אוֹתָם לְמֹשֶׁה,

וּמִגֵּיהּ חָמָא מַה דְּחָמָא, וְאִתְהֲנֵי מִכֹּלָּא. עַד הַהוּא אֲתָר, אָתוּ אִינּוּן חַבְרַיָּיא, וְאִשְׁתְּטָחוּ קָמֵיהּ דְּהַהוּא סָבָא, וּבָכוּ וְאָמְרוּ, אִלְמָלֵא לָא אֲתֵינָא לְעָלְמָא, אֶלָּא לְמִשְׁמַע מִלִּין אִלֵּין מִפּוּמָךְ דֵּי לָן.

אָמַר הַהוּא סָבָא, (אִם אַחֲרֵת יִקַּח לוֹ) חַבְרַיָּיא, לָאו בְּגִין דָּא בִּלְחוֹדוֹי שָׁרֵינָא מִלָּה, דְּהָא סָבָא כְּגִינִי, לָאו בְּמִלָּה חָדָא עָבִיד קִישׁ קִישׁ, וְלָא קָרֵי, כַּמָּה בְּנֵי עָלְמָא בְּעַרְבּוּבְיָא בְּסָכְלְתָּנוּ דִּלְהוֹן, וְלָא חָמָאן בְּאֹרַח קְשׁוֹט בְּאוֹרַיְיתָא, וְאוֹרַיְיתָא קָרֵי בְּכָל יוֹמָא בִּנְהִימוּ (נ"א בִּרְחִימוּ) לְגַבַּיְיהוּ, (דִּבְנֵי נָשָׁא) וְלָא בָעָאן לְאָתְבָא רֵישָׁא.

וְאַף עַל גַּב דַּאֲמִינָא, דְּהָא אוֹרַיְיתָא מִלָּה נָפְקָא מִנַּרְתִּקָה, וְאִתְחֲזִיאַת זְעֵיר, וּמִיָּד אִתְטַמָּרַת. הָכִי הוּא וַדָּאי. וּבְזִמְנָא דְּאִתְגְּלִיאַת מִגּוֹ נַרְתִּקָה

לשון הקודש

וּבְאוֹתוֹ לִבּוּשׁ עָלָה מֹשֶׁה לָהָר, וּמִמֶּנּוּ רָאָה מַה שֶּׁרָאָה וְנֶהֱנָה מֵהַכֹּל. עַד אוֹתוֹ מָקוֹם בָּאוּ אוֹתָם הַחֲבֵרִים, וְהִשְׁתַּטְּחוּ לִפְנֵי אוֹתוֹ זָקֵן וּבָכוּ וְאָמְרוּ, אִלְמָלֵא לֹא בָאנוּ לָעוֹלָם אֶלָּא כְּדֵי לִשְׁמֹעַ דְּבָרִים אֵלּוּ מִפִּיךָ – דַּי לָנוּ!

אָמַר אוֹתוֹ זָקֵן, (אִם אַחֲרֵת יִקַּח לוֹ) חֲבֵרִים, לֹא בִּשְׁבִיל זֶה בִּלְבַד הִתְחַלְתִּי אֶת הַדָּבָר, שֶׁהֲרֵי זָקֵן כָּמוֹנִי לֹא בְּדָבָר אֶחָד עוֹשֶׂה קִישׁ קִישׁ וְלֹא קוֹרֵא, כַּמָּה בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁהֵם בְּעַרְבּוּבְיָה בַּתְּבוּנָה שֶׁלָּהֶם, וְלֹא רוֹאִים בְּדֶרֶךְ אֱמֶת בַּתּוֹרָה, וְתוֹרָה קוֹרֵאת בְּכָל יוֹם בִּנְהִימָה (בְּאַהֲבָה) אֲלֵיהֶם, וְלֹא רוֹצִים לְהָשִׁיב רֹאשָׁם.

וְאַף עַל גַּב שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה הוֹצִיאָה דָּבָר מִנַּרְתִּיקָהּ, וְנִרְאָה קָטָן וּמִיָּד נִטְמַן – כָּךְ הוּא וַדַּאי. וּבִזְמַן שֶׁנִּתְגַּלָּה מִתּוֹךְ נַרְתִּיקָהּ וְנִטְמַן מִיָּד, לֹא

וְאִתְטַמְּרַת מִיָּד, לָא עַבְדַת דָּא, אֶלָּא לְאִינּוּן דְּיַדְעִין בָּהּ, וְאִשְׁתְּמוֹדְעָאן בָּהּ.

מָשָׁל לְמַה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לִרְחִימָתָא, דְּאִיהִי שַׁפִּירְתָּא בְּחֵיזוּ, וּשְׁפִירְתָּא בְּרִיוָא, וְאִיהִי טְמִירְתָּא בִּטְמִירוּ גּוֹ הֵיכָלָא דִּילָהּ, וְאִית לָהּ רְחִימָא יְחִידָאָה, דְּלָא יַדְעִין בֵּיהּ בְּנֵי נָשָׁא, אֶלָּא אִיהוּ בִּטְמִירוּ. הַהוּא רְחִימָא, מִגּוֹ רְחִימָא דְּרָחִים לָהּ עָבַר לִתְרַע בֵּיתָהּ תָּדִיר, זָקִיף עֵינוֹי לְכָל סְטָר. אִיהִי, יַדְעַת דְּהָא רְחִימָא אַסְחַר תְּרַע בֵּיתָהּ תָּדִיר, מָה עַבְדַת, פָּתְחַת פִּתְחָא זְעֵירָא בְּהַהוּא הֵיכָלָא טְמִירָא, דְּאִיהִי תַּמָּן, וּגְלִיאַת אַנְפָּהָא לְגַבֵּי רְחִימָאָה, וּמִיָּד אִתְהַדְּרַת וְאִתְכַּסְיַאת. כָּל אִינּוּן דַּהֲווֹ לְגַבֵּי רְחִימָא, לָא חָמוּ וְלָא אִסְתַּכְּלוּ, בַּר רְחִימָא בִּלְחוֹדוֹי, וּמֵעוֹי וְלִבֵּיהּ וְנַפְשֵׁיהּ אָזְלוּ אֲבַתְרָהּ. וְיָדַע דְּמִגּוֹ רְחִימוּ דְּרְחִימָת לֵיהּ, אִתְגְּלִיאַת

לשון הקודש

עוֹשֶׂה אֶת זֶה אֶלָּא לְאוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים בָּהּ וְנוֹדָעִים בָּהּ.

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לַאֲהוּבָה, שֶׁהִיא יָפָה בְּמַרְאֶה וְיָפָה בְּתֹאַר, וְהִיא טְמוּנָה בְּהֶסְתֵּר בְּתוֹךְ הַהֵיכָל שֶׁלָּהּ, וְיֵשׁ לָהּ אוֹהֵב יְחִידִי שֶׁלֹּא יוֹדְעִים עָלָיו בְּנֵי אָדָם, אֶלָּא שֶׁהוּא בְּנִסְתָּר. אוֹתוֹ אוֹהֵב, מִתּוֹךְ הָאַהֲבָה שֶׁאוֹהֵב אוֹתָהּ, עוֹבֵר עַל שַׁעַר בֵּיתָהּ תָּמִיד, מֵרִים עֵינָיו לְכָל צַד. הִיא יוֹדַעַת שֶׁהֲרֵי הָאוֹהֵב סוֹבֵב שַׁעַר בֵּיתָהּ תָּמִיד. מָה עוֹשָׂה? פּוֹתַחַת פֶּתַח קָטָן בְּאוֹתוֹ הֵיכָל נִסְתָּר שֶׁהִיא שָׁם וּמְגַלָּה אֶת פָּנֶיהָ לְאוֹהֲבָהּ, וּמִיָּד חוֹזֶרֶת וְנִתְכַּסִּית. כָּל אוֹתָם שֶׁהָיוּ אֵצֶל הָאוֹהֵב, לֹא רָאוּ וְלֹא הִסְתַּכְּלוּ, פְּרָט לָאוֹהֵב לְבַדּוֹ, וּמֵעָיו וְלִבּוֹ וְנַפְשׁוֹ הָלְכוּ אַחֲרֶיהָ.

לְגַבֵּיהּ רִגְעָא חָדָא, לְאִתְעָרָא (ס"א לְגַבֵּיהּ רְחִימוּ) לֵיהּ. הָכִי הוּא מִלָּה דְאוֹרַיְיתָא, לָא אִתְגְּלִיאַת, אֶלָּא לְגַבֵּי רְחִימָאָה. יַדְעַת אוֹרַיְיתָא, דְּהַהוּא חַכִּימָא דְלִבָּא אַסְחַר לִתְרַע בֵּיתָהּ כָּל יוֹמָא, מָה עַבְדַת, גְּלִיאַת אַנְפָּהָא לְגַבֵּיהּ, מִגּוֹ הֵיכָלָא, וְאַרְמִיזַת לֵיהּ רְמִיזָא, וּמִיָּד אָהַדְרַת לְאַתְרָהּ וְאִתְטַמְּרַת. כָּל אִינּוּן דְּתַמָּן, לָא יַדְעֵי, וְלָא מִסְתַּכְּלֵי, אֶלָּא אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי, וּמֵעוֹי וְלִבֵּיהּ וְנַפְשֵׁיהּ אָזִיל אֲבַתְרָהּ. וְעַל דָּא, אוֹרַיְיתָא אִתְגְּלִיאַת וְאִתְכַּסְיַאת, וְאַזְלַת בִּרְחִימוּ לְגַבֵּי רְחִימָהָא, לְאִתְעָרָא בַהֲדֵיהּ רְחִימוּ.

תָּא חֲזֵי, אָרְחָא דְאוֹרַיְיתָא כַּךְ הוּא, בְּקַדְמִיתָא כַּד שַׁרְיָא לְאִתְגַּלָּאָה לְגַבֵּי בַר נָשׁ, (בְּרִגְעָא) אַרְמִיזַת לֵיהּ בִּרְמִיזוּ, אִי יָדַע טָב. וְאִי לָא יָדַע, שַׁדְרַת לְגַבֵּיהּ, וְקָרָאתָ לֵיהּ פֶּתִי. וְאַמְרַת אוֹרַיְיתָא,

לשון הקודש

וְיוֹדֵעַ שֶׁמִּתּוֹךְ הָאַהֲבָה שֶׁהִיא אוֹהֶבֶת אוֹתוֹ, נִגְלֵית אֵלָיו רֶגַע אֶחָד לְעוֹרֵר (אֵלָיו אַהֲבָה) אוֹתוֹ. כָּךְ הוּא דְּבַר הַתּוֹרָה לֹא נִגְלֶה אֶלָּא לְאוֹהֲבוֹ. יוֹדַעַת הַתּוֹרָה שֶׁאוֹתוֹ חָכָם לֵב סוֹבֵב שַׁעַר בֵּיתָהּ כָּל יוֹם. מַה הִיא עוֹשָׂה? מְגַלָּה פָּנֶיהָ אֵלָיו מִתּוֹךְ הַהֵיכָל, וְרוֹמֶזֶת לוֹ רֶמֶז, וּמִיָּד חוֹזֶרֶת לִמְקוֹמָהּ וְנִסְתֶּרֶת. כָּל אֵלּוּ שֶׁשָּׁם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים, אֶלָּא רַק הוּא בִּלְבַדּוֹ, וּמֵעָיו וְלִבּוֹ וְנַפְשׁוֹ הוֹלְכִים אַחֲרֶיהָ, וְעַל זֶה הַתּוֹרָה נִגְלֵית וְנִכְסֵית וְהוֹלֶכֶת בְּאַהֲבָה לַאֲהוּבָה לְעוֹרֵר עִמּוֹ אַהֲבָה.

בֹּא וּרְאֵה, כָּךְ הִיא דַּרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה: בָּרִאשׁוֹנָה כְּשֶׁמַּתְחִילָה לְהִתְגַּלּוֹת אֶל הָאָדָם, (בְּרֶגַע) רוֹמֶזֶת לוֹ בְּרֶמֶז. אִם יוֹדֵעַ – אָז טוֹב, וְאִם לֹא יוֹדֵעַ – שׁוֹלַחַת אֵלָיו וְקוֹרֵאת לוֹ פֶּתִי. וְהַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת לְאוֹתוֹ

לְהַהוּא דְשַׁדְרַת לְגַבֵּיהּ, אִמְרוּ לְהַהוּא פֶּתִי, דְיִקְרַב הָכָא, וְאִשְׁתָּעֵי בַהֲדֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ט) מִי פֶתִי יָסוּר הֵנָּה חָסֵר לֵב וְגוֹ'. קָרִיב לְגַבָּהּ, שָׁרִיאַת לְמַלְלָא עִמֵּיהּ, מִבָּתַר פָּרוֹכְתָּא דְפַרְסָא לֵיהּ, מִלִּין לְפוּם אָרְחוֹי, עַד דְיִסְתַּכַּל זְעֵיר זְעֵיר, וְדָא הוּא דְרָשָׁא.

לְבָתָר, תִּשְׁתָּעֵי בַהֲדֵיהּ, מִבָּתַר שׁוּשִׁיפָא דָקִיק, מִלִּין דְחִידָה, וְדָא אִיהוּ הַגָּדָה. לְבָתָר דְאִיהוּ רָגִיל לְגַבָּהּ, אִתְגְּלִיאַת לְגַבֵּיהּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, וּמְלִילַת בַהֲדֵיהּ כָּל רָזִין סְתִימִין דִילָהּ, וְכָל אָרְחִין סְתִימִין, דַהֲווֹ בְּלִבְּאָה טְמִירִין, מִיּוֹמִין קַדְמָאִין. כְּדֵין (דף צ"ט ע"ב) אִיהוּ בַר נָשׁ שְׁלִים, בַּעַל תּוֹרָה וַדָּאי, מָארֵי דְבֵיתָא, דְהָא כָּל רָזִין דִילָהּ גְּלִיאַת לֵיהּ, וְלָא רְחִיקַת, וְלָא כַסְיַאת מִינֵיהּ כְּלוּם.

לשון הקודש

שֶׁשָּׁלְחָה אֵלָיו: אִמְרוּ לְאוֹתוֹ הַפֶּתִי שֶׁיִּקְרַב לְכָאן וַאֲדַבֵּר עִמּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִי פֶתִי יָסֹר הֵנָּה חֲסַר לֵב וְגוֹ'. קָרַב אֵלֶיהָ, וּמַתְחִילָה לְדַבֵּר עִמּוֹ מֵאַחַר פָּרֹכֶת שֶׁפּוֹרֶשֶׁת לוֹ דְּבָרִים לְפִי דַרְכּוֹ, עַד שֶׁיִּתְבּוֹנֵן לְאַט לְאַט, וְזֶהוּ הַדְּרָשׁ.

אַחַר כָּךְ תְּדַבֵּר עִמּוֹ מֵאַחַר פִּשְׁפֵּשׁ קָטָן דִּבְרֵי חִידָה, וְזוֹהִי הַגָּדָה. אַחַר שֶׁהִתְרַגֵּל אֵלֶיהָ, נִגְלֵית אֵלָיו פָּנִים בְּפָנִים וּמְדַבֶּרֶת עִמּוֹ כָּל הַסּוֹדוֹת הַנִּסְתָּרִים שֶׁלָּהּ, וְכָל הַדְּרָכִים הַנִּסְתָּרוֹת שֶׁהָיוּ שְׁמוּרִים בְּלִבָּהּ מִיָּמִים רִאשׁוֹנִים, וְאָז אוֹתוֹ אָדָם הוּא שָׁלֵם, בַּעַל תּוֹרָה וַדַּאי, בַּעַל הַבַּיִת, שֶׁהֲרֵי כָּל סוֹדוֹתֶיהָ גִּלְּתָה לוֹ, וְלֹא רִחֲקָה וְלֹא כִסְּתָה מִמֶּנּוּ כְּלוּם.

אָמְרָה לֵיהּ, חָמִית מִלָּה דִּרְמִזָּא דְקָא רָמִיזְנָא לָךְ בְּקַדְמִיתָא, כַּךְ וְכָךְ רָזִין הֲווֹ, כַּךְ וְכָךְ הוּא. כְּדֵין חָמֵי, (ס"א דְעַלָּאִין) דְּעַל אִינּוּן מִלִּין לָאו לְאוֹסָפָא, וְלָאו לְמִגְרַע מִנַּיְיהוּ. וּכְדֵין פְּשָׁטֵיהּ דִּקְרָא, כְּמָה דְאִיהוּ, דְּלָאו לְאוֹסָפָא וְלָא לְמִגְרַע אֲפִילוּ אָת חַד. וְעַל דָּא, בְּנֵי נָשָׁא אִצְטְרִיכוּ לְאִזְדַּהֲרָא, וּלְמִרְדַּף אֲבַתְרָא דְאוֹרַיְיתָא, לְמֶהֱוֵי רְחִימִין דִּילָהּ, כְּמָה דְאִתְּמַר.

תָּא חֲזֵי (שמות כא) אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ, גִּלְגּוּלִין דְּמִתְגַּלְגְּלָן בְּהַאי קְרָא, כַּמָּה רַבְרְבִין וְעִלָּאִין אִינּוּן, דְּהָא כָּל נִשְׁמָתִין עָאלִין בְּגִלְגּוּלָא. וְלָא יַדְעִין בְּנֵי נָשָׁא אָרְחוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהֵיאַךְ קַיְּימָא טִיקְלָא, וְהֵיךְ אִתְּדָנוּ בְּנֵי נָשָׁא בְּכָל יוֹמָא, וּבְכָל עִידָּן, וְהֵיךְ נִשְׁמָתִין עָאלִין בְּדִינָא, עַד לָא יֵיתוּן

לשון הקודש

אוֹמֶרֶת לוֹ, רָאִיתָ דְּבַר הָרֶמֶז שֶׁרָמַזְתִּי לְךָ בַּתְּחִלָּה? כָּךְ וְכָךְ הָיוּ הַסּוֹדוֹת, כָּךְ וְכָךְ הוּא. וְאָז רוֹאֶה (שֶׁהָעֶלְיוֹנִים) שֶׁעַל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ אֵין לְהוֹסִיף וְאֵין לִגְרֹעַ מֵהֶם, וְאָז פְּשַׁט הַכָּתוּב כְּמוֹ שֶׁהוּא, שֶׁלֹּא לְהוֹסִיף וְלֹא לִגְרֹעַ אֲפִלּוּ אוֹת אַחַת. וְעַל כָּךְ אֲנָשִׁים צְרִיכִים לְהִזָּהֵר וְלִרְדֹּף אַחֲרֵי הַתּוֹרָה לִהְיוֹת אוֹהֲבִים שֶׁלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

בֹּא וּרְאֵה, אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ. הַגִּלְגּוּלִים שֶׁמִּתְגַּלְגְּלִים בַּפָּסוּק הַזֶּה כַּמָּה גְּדוֹלִים וְעֶלְיוֹנִים הֵם, שֶׁהֲרֵי כָּל הַנְּשָׁמוֹת נִכְנָסוֹת בְּגִלְגּוּל, וְלֹא יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵיךְ עוֹמְדִים הַמֹּאזְנַיִם וְאֵיךְ נִדּוֹנִים בְּנֵי אָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל זְמַן, וְאֵיךְ נְשָׁמוֹת נִכְנָסוֹת לַדִּין עַד שֶׁלֹּא

לְהַאי עָלְמָא, וְהֵיךְ עָאלִין בְּדִינָא, לְבָתָר דְּנַפְקֵי מֵהַאי עָלְמָא.

כַּמָּה גִּלְגּוּלִין, וְכַמָּה עוֹבָדִין סְתִימִין, עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּהֲדֵי כַּמָּה נִשְׁמָתִין עַרְטִילָאִין, וְכַמָּה רוּחִין עַרְטִילָאִין אַזְלִין בְּהַהוּא עָלְמָא, דְּלָא עָאלִין לְפַרְגּוֹדָא דְּמַלְכָּא. וְכַמָּה עָלְמִין אִתְהַפַּךְ בְּהוּ וְעָלְמָא דְּאִתְהַפָּךְ בְּכַמָּה פְּלִיאָן סְתִימִין. וּבְנֵי נָשָׁא לָא יַדְעִין, וְלָא מַשְׁגִּיחִין, וְהֵיךְ מִתְגַּלְגְּלִין נִשְׁמָתִין, כְּאַבְנָא בְּקוֹסְפִּיתָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שמואל א כה) וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע.

(וְהוֹאִיל וְשָׁרִינָן לְגַלָּאָה) הַשְׁתָּא אִית לְגַלָּאָה, דְּהָא כָּל נִשְׁמָתִין, מֵאִילָנָא רַבְּרְבָא וְתַקִּיפָא דְּהוּא נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן נַפְקֵי. וְכָל רוּחִין, מֵאִילָנָא אַחֲרָא זְעֵירָא נָפְקִין. נְשָׁמָה מִלְּעֵילָא רוּחַ מִלְּתַתָּא,

לשון הקודש

בָּאוֹת לָעוֹלָם הַזֶּה, וְאֵיךְ נִכְנָסוֹת לַדִּין אַחַר שֶׁיּוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה.

כַּמָּה גִּלְגּוּלִים וְכַמָּה מַעֲשִׂים נִסְתָּרִים עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם כַּמָּה נְשָׁמוֹת מְעֻרְטָלוֹת, וְכַמָּה רוּחוֹת מְעֻרְטָלוֹת הוֹלְכוֹת בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא נִכְנָסוֹת לַפַּרְגּוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְכַמָּה עוֹלָמוֹת מִתְהַפֵּךְ בָּהֶם, וְהָעוֹלָם שֶׁמִּתְהַפֵּךְ בְּכַמָּה פְּלָאִים נִסְתָּרִים, וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים, וְאֵיךְ מִתְגַּלְגְּלוֹת הַנְּשָׁמוֹת כְּאֶבֶן בְּכַף הַקָּלַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע.

(וְהוֹאִיל וְהִתְחַלְנוּ לְגַלּוֹת) עַכְשָׁו יֵשׁ לְגַלּוֹת, שֶׁהֲרֵי כָּל הַנְּשָׁמוֹת מֵהָאִילָן הַגָּדוֹל וְהַתַּקִּיף, שֶׁהוּא הַנָּהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, יוֹצְאוֹת, וְכָל הָרוּחוֹת מֵעֵץ אַחֵר קָטָן יוֹצְאוֹת. הַנְּשָׁמָה מִלְּמַעְלָה וְהָרוּחַ מִלְּמַטָּה, וּמִתְחַבְּרוֹת

וּמִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, כְּגַוְונָא דְדָכַר וְנוּקְבָא. וְכַד מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, כְּדֵין נְהִירִין נְהִירוּ עִלָּאָה. וּבְחִבּוּרָא דְתַרְוַיְיהוּ אִקְרֵי נֵר. (משלי כ) נֵר יְיָ' נִשְׁמַת אָדָם. מַהוּ נ"ר. נְשָׁמָה רוּחַ. וְעַל חִבּוּרָא דְתַרְוַיְיהוּ כַּחֲדָא אִקְרֵי נֵר, דִּכְתִיב נֵר יְיָ' נִשְׁמַת אָדָם.

נְשָׁמָה וְרוּחַ: דְּכַר וְנוּקְבָא לְאַנְהָרָא כַּחֲדָא, וְדָא בְּלֹא דָא, לָא נְהִירִין, וְלָא אִקְרֵי נֵר, וְכַד מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, אִקְרֵי כֻּלָּא נֵר. וּכְדֵין אִתְעַטָּף נְשָׁמָה בְרוּחַ, לְקַיְּימָא תַּמָּן לְעֵילָא, בְּהֵיכְלָא טְמִירָא, דִּכְתִיב, (ישעיה נז) כִּי רוּחַ מִלְּפָנַי יַעֲטוֹף. יִתְעַטֵּף לָא כְתִיב, אֶלָּא יַעֲטוֹף. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דִּנְשָׁמוֹת אֲנִי עָשִׂיתִי, תַּמָּן לְעֵילָא בְּגִנְתָּא, בְּהֵיכְלָא טְמִירָא, אִתְעַטָּף וְאִתְלַבַּשׁ נְשָׁמָה בְרוּחַ, כְּמָה דְאִתְחָזֵי.

לשון הקודש

כְּאַחַת כְּמוֹ זָכָר וּנְקֵבָה. וְכַאֲשֶׁר מִתְחַבְּרוֹת כְּאַחַת, אָז מְאִירוֹת אוֹר עֶלְיוֹן, וּבְחִבּוּר שֶׁל שְׁנֵיהֶם נִקְרָא נֵר. נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם. מַהוּ נֵ"ר? נְ'שָׁמָה ר'וּחַ. וְעַל הַחִבּוּר שֶׁל שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד נִקְרָא נֵר, שֶׁכָּתוּב (משלי ב) נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם.

נְשָׁמָה וְרוּחַ – זָכָר וּנְקֵבָה לְהָאִיר כְּאֶחָד, וְזֶה בְּלִי זֶה לֹא מְאִירִים וְלֹא נִקְרָא נֵר. וּכְשֶׁמִּתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, הַכֹּל נִקְרָא נֵר. וְאָז מִתְעַטֶּפֶת הַנְּשָׁמָה בְּרוּחַ לַעֲמֹד שָׁם לְמַעְלָה בַּהֵיכָל הַגָּנוּז, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נז) כִּי רוּחַ מִלְּפָנַי יַעֲטוֹף. לֹא כָתוּב יִתְעַטֵּף, אֶלָּא יַעֲטוֹף, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁנְּשָׁמוֹת אֲנִי עָשִׂיתִי. שָׁם לְמַעְלָה בַּגָּן, בַּהֵיכָל הַגָּנוּז, מִתְעַטֶּפֶת וּמִתְלַבֶּשֶׁת הַנְּשָׁמָה בְּרוּחַ כְּמוֹ שֶׁרָאוּי.

וְכֵיוָן דִּבְהַהוּא הֵיכָלָא, לָא הֲוֵי, וְלָא אִשְׁתַּמַּשׁ אֶלָּא בְּרוּחַ וּנְשָׁמָה, נֶפֶשׁ לָא אָתֵי לְתַמָּן, (נ"א מִתַּמָּן) אֶלָּא מִתְלַבֵּשׁ בְּהַהוּא רוּחַ תַּמָּן, וְכַד נַחְתָּא לְגוֹ גַּן עֵדֶן דִּלְתַתָּא, (בְּהַאי עָלְמָא) אִתְלַבֵּשׁ בְּהַהוּא רוּחָא אַחֲרָא דַּאֲמִינָא, הַהוּא דְּנָפִיק מִתַּמָּן, וַהֲוָה מִתַּמָּן, וּבְכֻלְּהוּ שַׁרְיָא בְּהַאי עָלְמָא, וְאִתְלַבֵּשׁ בְּהוּ.

הַהוּא רוּחַ דְּנָפִיק מֵהַאי עָלְמָא, דְּלָא אִתְרַבֵּי (דְּלָא אִתְדַּבֵּי) וְלָא אִתְפַּשַּׁט בְּהַאי עָלְמָא. אַזְלָא בְּגִלְגּוּלָא, וְלָא אַשְׁכַּח נַיְיחָא, אָתֵי בְּגִלְגּוּלָא בְּעָלְמָא, כְּאַבְנָא בְּקוֹסְפִיתָא, עַד דְּיִשְׁכַּח הַהוּא פָּרוֹקָא דְּיִפְרוֹק לֵיהּ, וְאַיְיתֵי לֵיהּ בְּהַהוּא מָאנָא מַמָּשׁ, דְּהֲוָה אִיהוּ אִשְׁתַּמַּשׁ בֵּיהּ, וְדָבִיק בֵּיהּ תָּדִיר רוּחֵיהּ וְנַפְשֵׁיהּ, וַהֲוַת בַּת זוּגֵיהּ, רוּחָא בְּרוּחָא, וְהַהוּא פָּרוֹקָא בָּנֵי לֵיהּ כְּמִלְּקַדְמִין.

לשון הקודש

וְכֵיוָן שֶׁבְּאוֹתוֹ הֵיכָל לֹא הָיָה וְלֹא הִשְׁתַּמֵּשׁ אֶלָּא בְּרוּחַ וּנְשָׁמָה, הַנֶּפֶשׁ לֹא בָּאָה לְשָׁם (מִשָּׁם), אֶלָּא מִתְלַבֶּשֶׁת בְּאוֹתָהּ רוּחַ שָׁם, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת לְתוֹךְ גַּן עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן, (בָּעוֹלָם הַזֶּה) מִתְלַבֶּשֶׁת בְּאוֹתָהּ רוּחַ אַחֶרֶת שֶׁאָמַרְנוּ, אוֹתָהּ שֶׁיָּצְאָה מִשָּׁם וְהָיְתָה מִשָּׁם, וּבְכֻלָּן הִיא שׁוֹרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְלַבֶּשֶׁת בָּהֶם.

אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁיּוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁלֹּא הִתְרַבְּתָה (שֶׁלֹּא נִטְהֲרָה) וְלֹא הִתְפַּשְּׁטָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, הוֹלֶכֶת בְּגִלְגּוּל וְלֹא מוֹצֵאת מְנוּחָה. בָּאָה בְּגִלְגּוּל בָּעוֹלָם כְּאֶבֶן בְּכַף הַקְּלַע, עַד שֶׁיִּמָּצֵא אוֹתוֹ גּוֹאֵל שֶׁיִּגְאָלֶנָּה, וּמֵבִיא אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ כְּלִי מַמָּשׁ שֶׁהוּא הָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, וּמַדְבִּיק בּוֹ תָּמִיד רוּחוֹ וְנַפְשׁוֹ, וְהָיְתָה בַּת זוּגוֹ, רוּחַ בְּרוּחַ, וְאוֹתוֹ הַגּוֹאֵל בּוֹנֶה אוֹתוֹ כְּמִקֶּדֶם.

וְהַהוּא רוּחָא דְשָׁבַק וְאִתְדְּבַק בְּהַהוּא מָאנָא, לָא אִתְאֲבִיד. דְּהָא לֵית מִלָּה אֲפִילוּ זְעֵירָא בְּעָלְמָא, דְּלָא הֲוֵי לֵיהּ אֲתָר וְדוּכְתָּא לְאִתְטַמְּרָא וּלְאִתְכַּנְּשָׁא תַּמָּן, וְלָא אִתְאֲבִיד לְעָלְמִין. וּבְגִין כָּךְ, הַהוּא רוּחָא דְשָׁבַק בְּהַהוּא מָנָא, תַּמָּן, הוּא וַדָּאי רָדִיף בָּתַר עִקָּרָא וְיסוֹדָא דִילֵיהּ, דְּקָא נָפִיק מִינֵּיהּ, וְאַיְיתֵי לֵיהּ, וּבָנֵי לֵיהּ בְּדוּכְתֵּיהּ, בַּאֲתָר דְּהַהוּא רוּחַ בַּת זוּגֵיהּ, דְּנַפְקַת בַּהֲדֵיהּ, וְאִתְבְּנֵי תַּמָּן כְּמִלְּקַדְּמִין. וְדָא אִיהוּ בְּרִיָּה חַדְתָּא הַשְׁתָּא בְּעָלְמָא, רוּחָא חַדְתָּא וְגוּפָא חַדְתָּא.

וְאִי תֵּימָא, רוּחַ דָּא הוּא מַה דְּהַוָּה. הָכִי הוּא אֲבָל לָא אִתְבְּנֵי, אֶלָּא בְּגִין הַהוּא רוּחָא אַחֲרָא דְקָא שָׁבַק בְּהַהוּא מָאנָא, (דף ק' ע"א) הָכָא אִית רָזִין (ס"א רָזָא דְרָזִין בְּהַהוּא מָאנָא). בְּסִפְרָא דְחַנּוֹךְ, בִּנְיָינָא דָא דְאִתְבְּנֵי, לָא אִתְבְּנֵי, אֶלָּא בְּהַהוּא רוּחָא אַחֲרָא דְשָׁבִיק תַּמָּן,

לשון הקודש

וְאוֹתָהּ רוּחַ שֶׁהִשְׁאִיר וְנִדְבְּקָה בְּאוֹתוֹ הַכְּלִי, לֹא נֶאֱבְדָה. שֶׁהֲרֵי אֵין אֲפִלּוּ דָּבָר קָטָן בָּעוֹלָם שֶׁאֵין לוֹ אֲתַר וּמָקוֹם לְהִטָּמֵן וּלְהִתְכַּנֵּס לְשָׁם, וְלֹא נֶאֱבָד לְעוֹלָמִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ, אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁהִשְׁאִיר בְּאוֹתוֹ כְּלִי שָׁם, הוּא וַדַּאי רוֹדֵף אַחַר הָעִקָּר וְהַיְסוֹד שֶׁלּוֹ שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ, וּמֵבִיא אוֹתוֹ וּבוֹנֶה אוֹתוֹ בִּמְקוֹמוֹ, בְּמָקוֹם שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ בַּת זוּגוֹ שֶׁיָּצְאָה עִמּוֹ, וְנִבְנֶה שָׁם כְּמִקֶּדֶם, וְזוֹהִי בְּרִיָּה חֲדָשָׁה עַכְשָׁו בָּעוֹלָם, רוּחַ חֲדָשָׁה וְגוּף חָדָשׁ.

וְאִם תֹּאמַר, רוּחַ זוֹ הִיא מַה שֶּׁהָיָה – כָּךְ זֶה, אֲבָל לֹא נִבְנִית אֶלָּא בִּשְׁבִיל אוֹתָהּ רוּחַ אַחֶרֶת שֶׁהִשְׁאִיר בְּאוֹתוֹ כְּלִי. כָּאן יֵשׁ סוֹדוֹת (סוֹד הַסּוֹדוֹת בְּאוֹתוֹ כְּלִי). בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ, בִּנְיָן זֶה שֶׁנִּבְנֶה, לֹא נִבְנֶה

בְּהַהוּא מָאנָא. וְכַד שָׁאֲרֵי לְאִתְבְּנָאָה, דָּא מָשִׁיךְ אֲבַתְרֵיהּ דְּהַהוּא רוּחַ דְּאָזִיל עַרְטִילָאָה, וּמָשִׁיךְ לֵיהּ לְגַבֵּיהּ, וְתַמָּן תְּרֵי רוּחוֹת דְּאִינּוּן חַד. לְבָתָר, דָּא אִיהוּ רוּחַ, וְדָא אִיהוּ נְשָׁמָה, וְתַרְוַוּיְיהוּ חַד.

אִי זָכָה לְאִתְדַּבְּקָאָה כְּדְקָא יֵאוֹת, תַּרְוַוּיְיהוּ אִינּוּן חַד, לְאִתְלַבְּשָׁא בְּהוּ נִשְׁמָתָא אַחֲרָא עִלָּאָה. כְּמָה דְּאִית לִשְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא, רוּחַ, דְּזַכָּאִין בְּהוּ נִשְׁמָתִין, אִינּוּן דְּקַדְמָן וְאַחִידָן בְּהוּ, וְרוּחָא אַחֲרָא מִלְּעֵילָא. וְנִשְׁמְתָא קַדִּישָׁא אִתְלַבְּשָׁא בְּהוּ. אוֹף הָכִי נָמֵי, מִדִּילֵיהּ מַמָּשׁ אִית תְּרֵין רוּחִין, בְּגִין לְאִתְלַבְּשָׁא בְּהוּ נְשָׁמָה עִלָּאָה.

יְהֵא לְדֵין גּוּפָא אַחֲרָא, דְּקָא אִתְבְּנֵי הַשְׁתָּא חַדְתָּא, הַהוּא גּוּפָא קַדְמָאָה דְשָׁבַק, מָה אִתְעָבִיד מִנֵּיהּ. אוֹ הַאי בְּרִיקָנַיָּא, אוֹ הַאי

לשון הקודש

אֶלָּא בְּאוֹתָהּ רוּחַ אַחֶרֶת שֶׁהִשְׁאִיר שָׁם, בְּאוֹתוֹ הַכְּלִי. וּכְשֶׁהִתְחִיל לְהִבָּנוֹת, זֶה מוֹשֵׁךְ אַחֲרָיו שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁהוֹלֶכֶת עַרְטִילָאִית וּמוֹשֵׁךְ אוֹתָהּ אֵלָיו, וְשָׁם שְׁתֵּי רוּחוֹת שֶׁהֵן אַחַת. אַחַר כָּךְ זוֹהִי רוּחַ, וְזוֹהִי נְשָׁמָה, וּשְׁתֵּיהֶן אַחַת.

אִם זָכָה לְהִטָּהֵר כָּרָאוּי, שְׁתֵּיהֶן הֵן אַחַת לְהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶן נְשָׁמָה אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה. כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לִשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם רוּחַ שֶׁזּוֹכוֹת בָּהֶן הַנְּשָׁמוֹת, אוֹתָן שֶׁקּוֹדְמוֹת וְאוֹחֲזוֹת בָּהֶן, וְרוּחַ אַחֶרֶת מִלְּמַעְלָה, וְהַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה הִתְלַבְּשָׁה בָהֶן – אַף כָּךְ גַּם מִשֶּׁלּוֹ מַמָּשׁ יֵשׁ שְׁתֵּי רוּחוֹת כְּדֵי לְהַלְבִּישׁ בָּהֶן הַנְּשָׁמָה הָעֶלְיוֹנָה.

יִהְיֶה לָזֶה גּוּף אַחֵר שֶׁנִּבְנָה עַכְשָׁו חָדָשׁ. אוֹתוֹ הַגּוּף הָרִאשׁוֹן שֶׁהִשְׁאִיר, מַה נַּעֲשָׂה

בְּרִיקָנַיָּיא. לְפוּם סָכְלְתָּנוּ דְּבַר נָשׁ אִשְׁתְּמַע, דְּהַאי קַדְמָאָה דְּלָא אִשְׁתְּלִים בְּקַדְמִיתָא, אִתְאֲבִיד, הוֹאִיל וְלָא זָכָה. אִי הָכִי, לְמַגְּנָא אִשְׁתַּדַּל בְּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, אוֹ אֲפִילוּ בְּחַד מִנַּיְיהוּ. וְהָא אֲנָן יַדְעִינָן, דְּאֲפִילוּ רֵיקָנִין שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, כֻּלְּהוּ מַלְיָין מִצְוֹת כְּרִמּוֹן. וְגוּפָא דָא, אַף עַל גַּב דְּלָא אִשְׁתְּלִים, לְאִתְרַבְּאָה, וּלְמִזְכֵּי וּלְמִסְגֵּי בְּעָלְמָא, פִּקּוּדִין אַחֲרָנִין דְּאוֹרַיְיתָא נָטַר, דְּלָא אִתְאֲבִידוּ מִנַּיְיהוּ, וְכִי לְמַגְּנָא הֲווֹ.

חַבְרַיָּיא חַבְרַיָּיא, פְּקִיחוּ עֵינַיְיכוּ, דְּהָא אֲנָא יְדַעְנָא, דְּהָכִי אַתּוּן סַבְרִין וְיַדְעִין, (נ״א סַלְקָא דַעְתִּין) דְּכָל אִינּוּן גּוּפִין, צִיּוּנִין אִינּוּן בְּרִיקָנַיָּיא, דְּלָא אִית לוֹן קִיּוּמָא לְעָלְמִין. לָאו הָכִי, וְחָס לָן לְאִסְתַּכְּלָא בְּאִלֵּין מִלִּין.

לשון הקודש

מִמֶּנּוּ? אוֹ שֶׁזֶּה בְּרִיקָנוּת, אוֹ שֶׁזֶּה בְּרִיקָנוּת. לְפִי תְּבוּנַת אָדָם נִשְׁמָע, שֶׁהָרִאשׁוֹן הַזֶּה שֶׁלֹּא נִשְׁתַּלֵּם בַּתְּחִלָּה נֶאֱבַד, הוֹאִיל וְלֹא זָכָה. אִם כָּךְ, לְחִנָּם הִשְׁתַּדֵּל בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה, אוֹ אֲפִלּוּ בְּאַחַת מֵהֶן? וַהֲרֵי אָנוּ יוֹדְעִים שֶׁאֲפִלּוּ רֵיקָנִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, כֻּלָּם מְלֵאִים מִצְוֹת כְּרִמּוֹן. וְגוּף זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא הִשְׁתַּלֵּם לְהִתְרַבּוֹת וְלִזְכּוֹת וּלְהִשְׁתַּדֵּל בָּעוֹלָם, מִצְוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הוּא שָׁמַר, שֶׁלֹּא נֶאֱבְדוּ מִמֶּנּוּ, וְכִי לְחִנָּם הֵם הָיוּ?

חֲבֵרִים חֲבֵרִים, פִּקְחוּ עֵינֵיכֶם, שֶׁהֲרֵי אֲנִי יָדַעְתִּי שֶׁכָּךְ אַתֶּם סְבוּרִים וְיוֹדְעִים, (הַיְּעֻלֶּה עַל הַדַּעַת) שֶׁכָּל אוֹתָם גּוּפִים נִצְטַיְּרוּ הֵם בְּרִיקָנוּת, שֶׁאֵין לָהֶם קִיּוּם לְעוֹלָמִים. לֹא כָּךְ, וְחָס לָנוּ לְהִסְתַּכֵּל בַּדְּבָרִים הַלָּלוּ.

פְּתַח סָבָא וְאָמַר, (תהלים קו) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְיָ׳ יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ. מָאן הוּא בְּעָלְמָא, דְּיָכִיל לְמַלְלָא גְּבוּרָן, דְּעָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָלְמָא תָּדִיר. הַהוּא גּוּפָא קַדְמָאָה דְשָׁבַק, לָא אִתְאֲבִיד, וְקַיּוּמָא לֶהֱוֵי לֵיהּ לְזִמְנָא דְּאָתֵי. דְּהָא עוֹנְשֵׁיהּ סָבַל בְּכַמָּה זִינִין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא מְקַפֵּחַ אַגְרָא דְשׁוּם בְּרְיָין דְּבָרָא, בַּר אִינּוּן דְּנַפְקוּ מִגּוֹ מְהֵימְנוּתָא דִילֵיהּ, וְלָא הָוָה בְּהוּ טָב לְעָלְמִין. וּבַר מֵאִינּוּן דְּלָא כָרְעוּ בְּמוֹדִים, דְּהָנֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד מִנַּיְיהוּ בְּרְיָין אַחֲרָנִין, בְּגִין דְּלָא יִתְבְּנֵי הַהוּא גּוּפָא דִיוּקְנָא דְּבַר נָשׁ, וְלָא יְקוּם לְעָלְמִין. אֲבָל הָנֵי לָאו הָכִי.

מַה עָבֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אִי הַהוּא רוּחַ, זָכֵי לְאִתְתַּקְנָא בְּהַאי עָלְמָא, בְּהַהוּא גּוּפָא

לשון הקודש

פְּתַח הַזָּקֵן וְאָמַר, (תהלים קו) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה׳ יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ. מִי הוּא בָּעוֹלָם שֶׁיָּכוֹל לְמַלֵּל הַגְּבוּרוֹת שֶׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם תָּמִיד? אוֹתוֹ גּוּף הָרִאשׁוֹן שֶׁהִשְׁאִיר, לֹא נֶאֱבַד, וְיִהְיֶה לוֹ קִיּוּם לֶעָתִיד לָבֹא, שֶׁהֵרֵי אֶת עָנְשׁוֹ סָבַל בְּכַמָּה מִינִים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מְקַפֵּחַ שְׂכַר שׁוּם בְּרִיּוֹת שֶׁבָּרָא, פְּרָט לְאוֹתָם שֶׁיָּצְאוּ מִתּוֹךְ הָאֱמוּנָה שֶׁלּוֹ וְלֹא הָיָה בָּהֶם טוֹב לְעוֹלָמִים, וּפְרָט לְאֵלּוּ שֶׁלֹּא כָרְעוּ בְּמוֹדִים, שֶׁמֵּאֵלֶּה עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרִיּוֹת אֲחֵרוֹת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִבָּנֶה בְּאוֹתוֹ הַגּוּף בִּדְמוּת שֶׁל אָדָם וְלֹא יָקוּם לְעוֹלָמִים. אֲבָל אֵלֶּה לֹא כָּךְ.

מָה עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? אִם אוֹתָהּ

אַחֲרָא, מֶה עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הַהוּא פָּרוֹקָא דְקָא פָּרִיק לֵיהּ, הַהוּא רוּחַ דִּילֵיהּ דְקָא אָעִיל תַּמָּן, וְשָׁתַף וְעָרַב בְּהַהוּא רוּחַ דְּהַוָה בְהַהוּא מָאנָא, וַדָּאי לָא אִתְאֲבִיד, וּמַה אִתְעָבִיד, דְּהָא תְּלַת רוּחִין תַּמָּן, (ס״א בְּהַהוּא גוּפָא אַחֲרָא בֵּיהּ יְקוּם וּמָה עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. תָּא חֲזֵי הַהוּא פְּרוּקָא דְקָא פָּרִיק לֵיהּ. רוּחַ דִּילֵיהּ הָא אָעִיל תַּמָּן וְשָׁבִיק וְשָׁתַף וְעָרַב בְּהַהוּא מָאנָא. וְהַהוּא רוּחָא קַדְמָאָה דַהֲוָא בְהַהוּא מָאנָא וְאִתְדַּבַּק בֵּיהּ וַדָּאי אִשְׁתָּאַר תַּמָּן וְלָא אִתְאֲבִיד וּבְגִין כָּךְ הַהוּא רוּחָא דְשָׁבָק בְּהַהוּא מָאנָא וְאִתְדַּבַּק תַּמָּן הוּא רָדִיף בָּתָר עִיקָּרָא דִילֵיהּ וְיִסּוֹדָא דִילֵיהּ דְקָא נָפִיק מִינֵיהּ וְאַיְיתֵיהּ לֵיהּ וּבָנֵי לֵיהּ בְּדוּכְתֵּיהּ בַּאֲתַר דַּהֲוָות בַּת זוּגֵיהּ. הָא תְּלַת רוּחִין תַּמָּן) חַד, דְּהַוָה בְהַהוּא מָאנָא, וְאִשְׁתְּאָר תַּמָּן. וְחַד, הַהוּא דְאִתְמְשָׁךְ תַּמָּן דְּהַוָה עַרְטִילָאָה. וְחַד, הַהוּא דְאָעִיל תַּמָּן הַהוּא פָּרוֹקָא, וְאִתְעָרַב בְּהוּ. לְמֶהֱוֵי בִתְלַת רוּחִין אִי אֶפְשָׁר. וּמָה אִתְעָבִיד.

אֶלָּא, כָּךְ אִינּוּן גְּבוּרָן עִלָּאִין, דְּעָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

רוּחַ זוֹכָה לְהִתְתַּקֵּן בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּאוֹתוֹ הַגּוּף הָאַחֵר, מָה עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? אוֹתוֹ הַגּוֹאֵל שֶׁגּוֹאֵל אוֹתָהּ, אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁלּוֹ שֶׁמַּכְנִיס לְשָׁם, וּמְשַׁתֵּף וּמְעָרֵב בְּאוֹתָהּ רוּחַ שֶׁהָיְתָה בְּאוֹתוֹ הַכְּלִי, וַדַּאי שֶׁלֹּא נֶאֱבֶדֶת. וּמַה נַּעֲשָׂה? שֶׁהֲרֵי יֵשׁ שָׁם שָׁלֹשׁ רוּחוֹת (בְּאוֹתוֹ גּוּף אַחֵר בּוֹ יָקוּם. וּמָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? בֹּא וּרְאֵה, הַגְּאֻלָּה הַהִיא שֶׁהָיָה גּוֹאֵל אוֹתָהּ, רוּחַ שֶׁלּוֹ הֲרֵי נִכְנֶסֶת שָׁם וְנֶעֱזֶבֶת, וּמִשְׁתַּתֶּפֶת וּמִתְעָרֶבֶת בַּכְּלִי הַהוּא. וְאוֹתָהּ הָרוּחַ הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיְתָה בְּאוֹתוֹ כְּלִי וְנִדְבֶּקֶת בּוֹ, וַדַּאי שֶׁנִּשְׁאֶרֶת שָׁם וְלֹא נֶאֱבֶדֶת, וּמִשּׁוּם זֶה אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁעָזַב בְּאוֹתוֹ הַכְּלִי וְנִדְבְּקָה שָׁם, הוּא רוֹדֵף אַחַר הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁלּוֹ וְהַיְסוֹד שֶׁלּוֹ שֶׁהָיָה יוֹצֵא מִמֶּנּוּ וּמְבִיאוֹ אֵלָיו, וּבוֹנֶה אוֹתוֹ בְּמָקוֹם שֶׁהָיְתָה בַּת זוּגוֹ. הֲרֵי שָׁלֹשׁ רוּחוֹת שָׁם) — אַחַת שֶׁהָיְתָה בְּאוֹתוֹ הַכְּלִי וְנִשְׁאֲרָה שָׁם, וְאַחַת אוֹתָהּ שֶׁנִּמְשְׁכָה לְשָׁם וְהָיְתָה עַרְטִילָאִית, וְאַחַת אוֹתָהּ שֶׁהִכְנִיס לְשָׁם אוֹתוֹ הַגּוֹאֵל וְהִתְעָרֵב בָּהֶן. לִהְיוֹת שָׁלֹשׁ רוּחוֹת אִי אֶפְשָׁר, וּמָה נַּעֲשָׂה?

אֶלָּא כָּךְ הֵן הַגְּבוּרוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁעוֹשֶׂה

הוּא. הַהוּא רוּחָא דְּאָעִיל תַּמָּן הַהוּא פָּרוֹקָא, בֵּיהּ אִתְלָבַשׁ הַהִיא נִשְׁמָתָא, בַּאֲתָר דִּלְבוּשָׁא דְּגִיּוֹרֵי, (וְהוּא) וְהַהוּא רוּחָא עַרְטִילָאָה, דְּתָב תַּמָּן לְאִתְבְּנָאָה, לֶהֱוֵי לְבוּשָׁא לְנִשְׁמָתָא עִלָּאָה. וְהַהוּא רוּחַ דְּהַוָּה בְּקַדְמִיתָא, דְּאִשְׁתְּאַר בְּהַהוּא מָנָא, פָּרַח מִתַּמָּן. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַזְמִין לֵיהּ אֲתָר, בְּגוֹ רָזִין כַּוִּין דְּטִנָּרָא, דְּבָתַר כִּתְפּוֹי דְּגַן עֵדֶן, וְאִתְטַמַּר תַּמָּן. וְאִסְתַּלָּק לְהַהוּא גּוּפָא קַדְמָאָה, דְּהַוָּה בְּקַדְמִיתָא. וּבְהַהוּא רוּחַ יְקוּם הַהוּא גּוּפָא, וְדָא אִיהוּ חַד דְּאִינּוּן תְּרֵין, דְּקָא אֲמֵינָא (לְעֵילָא).

אֲבָל הַהוּא גּוּפָא, עַד דְּלָא יְקוּם, עוֹנְשֵׁיהּ סַגְיָא דְּהָא בְּגִין דְּלָא זָכָה לְאִתְרַבְּאָה, נַחְתֵּי לֵיהּ לְגוֹ אֲדָמָה, דְּסָמִיךְ לְאַרְקָא. וְאִתְדָּן תַּמָּן. וּלְבָתַר סַלְקִין לֵיהּ לְהַאי תֵּבֵל. הַשְׁתָּא נָחִית, וְהַשְׁתָּא

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁהִכְנִיס לְשָׁם אוֹתוֹ הַגּוֹאֵל, בּוֹ הִתְלַבְּשָׁה הַנְּשָׁמָה הַזּוֹ בְּמָקוֹם שֶׁל לְבוּשׁ הַגֵּרִים, (וְהוּא) וְאוֹתָהּ רוּחַ עַרְטִילָאִית שֶׁשָּׁבָה שָׁם לְהִבָּנוֹת לִהְיוֹת לְבוּשׁ לַנְּשָׁמָה הָעֶלְיוֹנָה. וְאוֹתָהּ רוּחַ שֶׁהָיְתָה בַּתְּחִלָּה שֶׁנִּשְׁאֲרָה בְּאוֹתוֹ כְּלִי, פָּרְחָה מִשָּׁם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַזְמִין לָהּ מָקוֹם בְּתוֹךְ סוֹדוֹת הַחֲלוֹנוֹת שֶׁבַּסֶּלַע שֶׁאַחַר כִּתְפֵי הַגַּן עֵדֶן, וְנִטְמֶנֶת שָׁם. וּמִתְעַלָּה לְאוֹתוֹ הַגּוּף הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה בַּתְּחִלָּה, וּבְאוֹתָהּ רוּחַ יָקוּם אוֹתוֹ הַגּוּף, וְזֶהוּ אֶחָד מֵאוֹתָם הַשְּׁנַיִם שֶׁאָמַרְנוּ (לְמַעְלָה).

אֲבָל אוֹתוֹ הַגּוּף טֶרֶם שֶׁיָּקוּם עָנְשׁוֹ גָּדוֹל, שֶׁהֲרֵי מִשּׁוּם שֶׁלֹּא זָכָה לְהִתְרַבּוֹת, הוֹרִידוּ אוֹתוֹ לְתוֹךְ הָאֲדָמָה, שֶׁסְּמוּכָה לְאַרְקָא, וְנִדּוֹן שָׁם. וְאַחַר כָּךְ מַעֲלִים אוֹתוֹ לַתֵּבֵל הַזֹּאת. עַכְשָׁו יוֹרֵד וְעַכְשָׁו

סָלִיק, הָא סָלִיק, וְהָא נָחִית, לֵית לֵיהּ שְׁכִיכוּ בַּר בְּשַׁבָּתֵי, וּבְיוֹמִין טָבִין וּבְרֵישֵׁי יַרְחֵי.

וְאִלֵּין דְּמִיכִין בְּאַדְמַת עָפָר, (דף ק׳ ע״ב) אַדְמַת, מֵאֲדָמָה. עָפָר מִתֵּבֵל. וְעַל אִלֵּין כְּתִיב, (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת וּלְדִרְאוֹן עוֹלָם. כָּל אִלֵּין דְּלָא זָכוּ לְאִתְתַּקְנָא אֲבָל אִי זָכָה הַהוּא רוּחָא עַרְטִילָאָה, דְּתָב כְּמִלְּקַדְמִין, לְאִתְתַּקְנָא. זַכָּאָה אִיהוּ, דְּהָא הַהוּא רוּחָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, דְּאִתְטְמַר בְּטִנָּרָא, יִתְתָּקַן בְּהַהוּא גּוּפָא קַדְמָאָה. וְעַל אִלֵּין כְּתִיב אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת וְגוֹ׳. כָּל אִינּוּן דְּלָא זָכוּ לְאִתְתַּקְנָא.

וְאִלֵּין אִינּוּן גְּבוּרָן עִלָּאִין, דְּמַלְכָּא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, וְלָא אִתְאֲבִיד כְּלוּם. אֲפִילוּ הֶבֶל דְּפוּמָא אֲתָר וְדוּכְתָּא אִית לֵיהּ, וְקוּדְשָׁא

לשון הקודש

עוֹלָה, הִנֵּה עָלָה וְהִנֵּה יָרַד, אֵין לוֹ מְנוּחָה, פְּרָט לְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים וּבְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים.

וְאֵלֶּה יְשֵׁנִים בְּאַדְמַת עָפָר. אַדְמַת – מֵאֲדָמָה. עָפָר – מִתֵּבֵל. וְעַל אֵלּוּ כָּתוּב (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת וּלְדִרְאוֹן עוֹלָם. כָּל אֵלֶּה שֶׁלֹּא זָכוּ לְהִתְתַּקֵּן. אֲבָל אִם זָכְתָה אוֹתָהּ רוּחַ עַרְטִילָאִית שֶׁשָּׁבָה כְּמוֹ מִקֹּדֶם לְהִתְתַּקֵּן, אָז צַדִּיק הוּא, שֶׁהֲרֵי אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ שֶׁנִּשְׁמְרָה בַּסֶּלַע, תִּתְקַן בְּאוֹתוֹ הַגּוּף הָרִאשׁוֹן, וְעַל אֵלֶּה כָּתוּב אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת וְגוֹ׳. כָּל אוֹתָם שֶׁלֹּא זָכוּ לְהִתְתַּקֵּן.

וְאֵלּוּ הֵן הַגְּבוּרוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ, וּכְלוּם לֹא נֶאֱבַד. אֲפִלּוּ

בְּרִיךְ הוּא עָבִיד מִינֵהּ מַה דְּעָבִיד. וַאֲפִילוּ מִלָּה דְּבַר נָשׁ, וַאֲפִילוּ קָלָא, לָא הֲוֵי בְּרִיקָנַיָּיא, וַאֲתָר וְדוּכְתָּא אִית לְהוּ לְכֹלָּא.

הַאי דְּאִתְבְּנֵי הַשְׁתָּא, וְנָפַק לְעָלְמָא בְּרִיָּה חַדְתָּא, לֵית לֵיהּ בַּת זוּג. וְעַל דָּא לָא מַכְרִיזֵי, דְּהָא בַּת זוּגֵיהּ אִתְאֲבִידַת מִנֵּיהּ, בַּת זוּגֵיהּ דַּהֲוַת לֵיהּ, אִתְעָבִידַת אִמֵּיהּ, וְאָחוּהָ אָבוּהָ.

סָבָא סָבָא, מַה עַבְדַת, טָב הָוָה לָךְ שִׁתִּיקָא, סָבָא סָבָא, הָא אֲמֵינָא דְּעָאלַת בְּיַמָּא רַבָּא, בְּלָא חַבְלִין, וּבְלָא דְּגָלָא, מָה תַּעֲבִיד. אִי תֵּימָא דְּתִסְלַק לְעֵילָא, לָא תִּיכוֹל. אִי תֵּימָא דְּתֵיחוּת לְתַתָּא, הָא עִמְקָא דְּתְהוֹמָא רַבָּא, מַה תַּעֲבִיד. אִי סָבָא אִי סָבָא, לָא אִית לָךְ לְאָהַדְּרָא לַאֲחוֹרָא. בְּעִדָּנִין אִלֵּין, לָא הֲוֵית, וְלָא אִתְרְגִּילַת, לְאִתְחַלְּשָׁא בְּתוּקְפָּךְ,

לשון הקודש

הֶבֶל הַפֶּה יֵשׁ לוֹ אֲתַר וּמָקוֹם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ מַה שֶּׁעוֹשֶׂה, וַאֲפִלּוּ דִּבּוּר שֶׁל אָדָם וַאֲפִלּוּ קוֹל אֵינוֹ בְּרֵיקָנוּת, וַאֲתַר וּמָקוֹם יֵשׁ לְכֻלָּם.

זֶה שֶׁנִּבְנָה עַכְשָׁו וְיָצָא לָעוֹלָם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, אֵין לוֹ בַּת זוּג, וְעַל זֶה לֹא מַכְרִיזִים, שֶׁהֲרֵי בַּת זוּגוֹ אָבְדָה מִמֶּנּוּ. בַּת הַזּוּג שֶׁהָיְתָה לוֹ נֶעֱשְׂתָה אִמּוֹ, וְאָחִיו לְאָבִיו.

זָקֵן זָקֵן, מֶה עָשִׂיתָ? טוֹבָה הָיְתָה לְךָ הַשְׁתִּיקָה. זָקֵן זָקֵן, הֲרֵי אָמַרְנוּ שֶׁנִּכְנַסְתָּ לַיָּם הַגָּדוֹל בְּלִי חֲבָלִים וּבְלִי דֶּגֶל, מַה תַּעֲשֶׂה? אִם תֹּאמַר שֶׁתַּעֲלֶה לְמַעְלָה – לֹא תוּכַל. וְאִם תֹּאמַר שֶׁתֵּרֵד לְמַטָּה – הֲרֵי עָמְקוֹ שֶׁל הַתְּהוֹם גָּדוֹל. מַה תַּעֲשֶׂה? אִי זָקֵן, אִי זָקֵן, אֵין לְךָ לַחֲזוֹר לְאָחוֹר. בַּזְּמַנִּים הַלָּלוּ לֹא הָיִיתָ, וְלֹא הִתְרַגַּלְתָּ לְהֵחָלֵשׁ בְּכֹחֲךָ, שֶׁהֲרֵי יָדַעְתָּ שֶׁאָדָם אַחֵר

דְּהָא יַדְעַת, דְּבַר נָשׁ אַחֲרָא בְּכָל דָּרָא דָא, לָא עָאל בְּאַרְבָּא בְּעֲמִיקָא דָא דְאַנְתְּ תַּמָּן.

בְּרִיהּ דְּיוֹחָאי יָדַע לְאִסְתַּמְּרָא אָרְחוֹי, וְאִי עָאל בְּיַמָּא עֲמִיקָא, אַשְׁגַּח בְּקַדְמִיתָא, הֵיךְ יַעֲבָר בְּזִמְנָא חָדָא, וּישׁוֹטֵט בְּיַמָּא, עַד לָא יֵיעוּל. וְאַנְתְּ סָבָא, לָא אַשְׁגַּחְתְּ בְּקַדְמִיתָא. הַשְׁתָּא סָבָא, הוֹאִיל וְאַנְתְּ תַּמָּן, לָא תֶחֱלַשׁ בְּתוּקְפָּךְ, לָא תִשְׁבּוֹק כָּל אָרְחָךְ, לִמְשַׁטְּטָא לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, לְאָרְבָּא וּלְפוּתְיָיא, לְעָמְקָא וּלְרוּמָא, לָא תִדְחַל. סָבָא סָבָא, אִתְתַּקַּף בְּתֻקְפָּךְ, כַּמָּה גַּבְרִין תַּקִּיפִין תָּבַרְתְּ בְּתֻקְפֵּיהוֹן, וְכַמָּה קְרָבִין נָצַחְתְּ.

בָּכָה, פְּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ג) צְאֶנָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בַּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ,

לשון הקודש

בְּכָל הַדּוֹר הַזֶּה לֹא נִכְנָס לָאֳנִיָּה בָּעֹמֶק הַזֶּה שֶׁאַתָּה שָׁם.

בֵּן יוֹחַאי יוֹדֵעַ לִשְׁמֹר אֶת דַּרְכּוֹ, וְאִם הוּא נִכְנָס לַיָּם הָעָמֹק, הוּא מַשְׁגִּיחַ בַּהַתְחָלָה אֵיךְ יַעֲבֹר בְּפַעַם אַחַת וְיָשׁוּט בַּיָּם טֶרֶם שֶׁיִּכָּנֵס. וְאַתָּה, זָקֵן, לֹא הִשְׁגַּחְתָּ בַּתְּחִלָּה. עַכְשָׁו, זָקֵן, הוֹאִיל וְאַתָּה שָׁם, אַל תֶּחֱלַשׁ בְּכֹחֲךָ, אַל תַּעֲזֹב אֶת כָּל דַּרְכְּךָ, לָשׁוּט לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, לָאֹרֶךְ וְלָרֹחַב, לָעֹמֶק וְלַגֹּבַהּ. אַל תִּפְחַד. זָקֵן זָקֵן, הִתְחַזֵּק בְּכֹחֲךָ. כַּמָּה גְּבָרִים חֲזָקִים שָׁבַרְתָּ בְּכֹחָם וְכַמָּה קְרָבוֹת נָצַחְתָּ.

בָּכָה, פְּתַח וְאָמַר, (שיר ג) צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ.

וְהָכִי הוּא. אֲבָל צִאֶנָה וּרְאֶינָה, וְכִי מָאן יְכִיל לְמֵחֱמֵי בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, דְּהוּא מַלְכָּא דִשְׁלָמָא דִילֵיהּ, וְהָא סָתִים הוּא, מִכָּל חֵילֵי מְרוֹמִין דִּלְעֵילָא, בְּהַהוּא אֲתָר, (ישעיה סד) דְּעַיִן לָא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ. וְאַתְּ אָמַרְתְּ צִאֶנָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. וְתוּ, דְּהָא כָּבוֹד דִילֵיהּ, כֻּלְּהוּ מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי שַׁאֲלִי וְאַמְרֵי, אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ.

אֶלָּא, מַה דְּאָמַר צִאֶנָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, בַּעֲטָרָה כְּתִיב, וְלָא כְּתִיב וּבַעֲטָרָה דְּכָל מָאן דְּחָמֵי הַהוּא עֲטָרָה, חָמֵי נֹעַם מַלְכָּא דִשְׁלָמָא דִילֵיהּ. שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ, הָא תָּנֵינָן, קָרֵי לָהּ בַּת, וְקָרֵי לָהּ אָחוֹת, קָרֵי לָהּ אֵם, וְכֹלָּא אִיהוּ. וְכֹלָּא הֲוֵי, מָאן דְּיִסְתָּכַּל וְיִנְדַּע בְּהַאי, יִנְדַּע חָכְמָתָא יַקִּירָא.

לשון הקודש

פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ, וְכָךְ הוּא. אֲבָל צִאֶנָה וּרְאֶינָה, וְכִי מִי יָכוֹל לִרְאוֹת בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ? וַהֲרֵי הוּא נִסְתָּר מִכָּל חֵילוֹת הַמְּרוֹמִים שֶׁלְּמַעְלָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, (ישעיה סד) שֶׁעַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ, וְאַתָּה אָמַרְתָּ צִאֶנָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה? וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי כְּבוֹדוֹ, כָּל הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים שׁוֹאֲלִים וְאוֹמְרִים אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ?

אֶלָּא, מַה שֶּׁאָמַר צִאֶנָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, בָּעֲטָרָה כָּתוּב, וְלֹא כָּתוּב וּבָעֲטָרָה. שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹאֶה אוֹתָהּ עֲטָרָה, רוֹאֶה אֶת הַנֹּעַם שֶׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ, הֲרֵי שָׁנִינוּ, קוֹרֵא לָהּ בַּת וְקוֹרֵא לָהּ אָחוֹת, קוֹרֵא לָהּ אֵם, וְהַכֹּל הוּא, וְהַכֹּל הָיָה. מִי שֶׁיִּסְתַּכֵּל וְיֵדַע אֶת זֶה, יֵדַע חָכְמָה נִכְבָּדָה.

הַשְׁתָּא מָה אַעְבִּיד, אִי אִימָּא, רָזָא סְתִימָא דָא, לָא אִצְטְרִיךְ לְגַלָּאָה. אִי לָא אִימָּא, יִשְׁתַּאֲרוּן זַכָּאִין אִלֵּין, יַתְמִין מֵהַאי רָזָא, נָפַל הַהוּא סָבָא עַל אַנְפּוֹי, וְאָמַר, (תהלים לא) בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָ אוֹתִי יְיָ׳ אֵל אֱמֶת. מָאנָא דַהֲוַת לְתַתָּא, הֵיךְ יִתְעֲבִיד לְעֵילָּא, בַּעְלָה דְּהַוָּה לְעֵילָּא, הֵיךְ יִתְהַפֵּךְ וַהֲוָה לְתַתָּא. בַּת זוּגֵיהּ אִתְעָבִידַת אִמֵּיהּ. תָּוְוהָא עַל תָּוְוהָא. אָחוּהָ אָבוּהָ. אִי אָבוּהָ דְּקַדְמֵיתָא, יִפְרוֹק לֵיהּ, יֵאוֹת, אֲבָל אָחוּהָ דְּלֵיהֲוֵי אָבוּהָ, וְכִי לָא תָּוְוהָא אִיהוּ דָא. עָלְמָא בְּהִפּוּכָא אִיהוּ. וַדַּאי עִלָּאִין לְתַתָּא, וְתַתָּאִין לְעֵילָּא.

אֶלָּא, (דניאל ב) לֶהֱוֵא שְׁמֵיהּ דִּי אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן עָלְמָא וְעַד עָלְמָא דִּי חָכְמָתָא וּגְבוּרְתָּא דִּילֵיהּ הִיא. וְהוּא מְהַשְׁנֵא עִדָּנַיָּא וְזִמְנַיָּא

לשון הקודש

עַכְשָׁו מָה אֶעֱשֶׂה? אִם אֹמַר סוֹד נִסְתָּר זֶה – לֹא צָרִיךְ לְגַלּוֹת. אִם לֹא אֹמַר – יִשָּׁאֲרוּ הַצַּדִּיקִים הַלָּלוּ יְתוֹמִים מִן הַסּוֹד הַזֶּה. נָפַל אוֹתוֹ הַזָּקֵן עַל פָּנָיו וְאָמַר, (תהלים לא) בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי ה׳ אֵל אֱמֶת. כְּלִי שֶׁהָיָה לְמַטָּה, אֵיךְ יֵעָשֶׂה לְמַעְלָה? בַּעְלָהּ שֶׁהָיָה לְמַעְלָה, אֵיךְ יִתְהַפֵּךְ וְיִהְיֶה לְמַטָּה? בַּת זוּגוֹ נֶעֱשֵׂתָה אִמּוֹ? תְּמִיהָה עַל תְּמִיהָה. אָחִיו הוּפַךְ לְאָבִיו? אִם אָבִיו שֶׁבָּרִאשׁוֹנָה יִגְאַל אוֹתוֹ – יָפֶה, אֲבָל אָחִיו שֶׁיִּהְיֶה אָבִיו? וְכִי זוֹ לֹא תְּמִיהָה?! עוֹלָם הָפוּךְ הוּא! וַדַּאי שֶׁעֶלְיוֹנִים לְמַטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה.

אֶלָּא, (דניאל ב) יִהְיֶה שֵׁם הָאֱלוֹהַּ מְבֹרָךְ מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, שֶׁהַחָכְמָה וְהַגְּבוּרָה

וְגוֹ׳ יָדַע מָה בְּחָשׁוֹכָא וּנְהוֹרָא עִמֵּיהּ שָׁרָא. תָּא חֲזִי, מָאן דְּשָׁרֵי בִּנְהוֹרָא, לָא יְכִיל לְאִסְתַּכְּלָא וּלְמֶחֱמֵי בְּחָשׁוֹכָא. אֲבָל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו הָכִי, (דף ק״א ע״א) יָדַע מָה בַּחֲשׁוֹכָא, אַף עַל גַּב דִּנְהוֹרָא עִמֵּיהּ שָׁרָא. מִגּוֹ נְהוֹרָא, אִסְתָּכַּל בַּחֲשׁוֹכָא, וְיָדַע כָּל מַה דְּתַמָּן.

הָכָא, אִית לְאַקְדָּמָא בְּקַדְמִיתָא, מִלָּה חָדָא, דְּאָמְרוּ קַדְמָאֵי, בְּאִינּוּן חֶזְוֵי לֵילְיָא. דְּתָנָן, מָאן דְּאָתֵי עַל אִמֵּיהּ בְּחֶלְמָא, יְצַפֶּה לַבִּינָה. דִּכְתִיב, (משלי ב) כִּי אִם לַבִּינָה תִּקְרָא, הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, אִי בְּגִין דְּאִיהִי אֵם יֵאוֹת, וַהֲוָה לֵיהּ לְמִכְתַּב הָכִי, דְּמַאן דְּחָמָא אִמֵּיהּ בְּחֶלְמָא, יִזְכֵּי לַבִּינָה. אֲבָל מָאן דְּאָתֵי עַל אִמֵּיהּ אֲמַאי.

לשון הקודש

שֶׁלּוֹ הִיא, וְהוּא מְשַׁנֶּה עִדָּנִים וּזְמַנִּים וְגוֹ׳. יוֹדֵעַ מַה בַּחֲשֵׁכָה, וְהָאוֹר עִמּוֹ שָׁרוּי. בֹּא וּרְאֵה, מִי שֶׁשָּׁרוּי בְּאוֹר לֹא יוּכַל לְהִסְתַּכֵּל וְלִרְאוֹת מַה שֶּׁבַּחֲשֵׁכָה. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא כָּךְ, יוֹדֵעַ מַה בַּחֲשֵׁכָה אַף עַל גַּב שֶׁהָאוֹר שָׁרוּי עִמּוֹ. מִתּוֹךְ הָאוֹר מִסְתַּכֵּל בַּחֹשֶׁךְ וְיוֹדֵעַ כָּל מַה שֶּׁשָּׁם.

עַכְשָׁו יֵשׁ לְהַקְדִּים בָּרִאשׁוֹנָה דָּבָר אֶחָד שֶׁאָמְרוּ הַקַּדְמוֹנִים בְּאוֹתָם מַרְאוֹת הַלַּיְלָה. שֶׁשָּׁנִינוּ, מִי שֶׁבָּא עַל אִמּוֹ בַּחֲלוֹם, יִצְפֶּה לְבִינָה, שֶׁכָּתוּב (משלי ב) כִּי אִם לַבִּינָה תִּקְרָא. כָּאן יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, אִם מִשּׁוּם שֶׁהִיא אֵם – יָפֶה, וְהָיָה לוֹ לִכְתֹּב כָּךְ: שֶׁמִּי שֶׁרוֹאֶה אִמּוֹ בַּחֲלוֹם, יִזְכֶּה לְבִינָה. אֲבָל מִי שֶׁבָּא עַל אִמּוֹ לָמָה?

אֶלָּא רָזָא עִלָּאָה אִיהוּ, בְּגִין דְּאִתְהַפַּךְ וְסָלִיק מִתַּתָּא לְעֵילָא. בְּרָא הָוָה בְּקַדְמִיתָא, כֵּיוָן דְּסָלִיק לְעֵילָא, אִתְהַפַּךְ אִילָנָא, וְאִתְעָבִיד אִיהוּ מֵעָלְמָא עִלָּאָה, וְשָׁלִיט עָלָהּ, וְזָכֵי לַבִּינָה.

בְּקַדְמִיתָא כַּד סָלִיק אֵינָשׁ לִתְלֵיסַר שְׁנִין, מַה כְּתִיב, (תהלים ב) יְיָ' אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ, כְּדֵין אִיהוּ לְתַתָּא מִינָּהּ. כֵּיוָן דְּסָלִיק עָלָהּ, הַאי אִיהוּ מֵעָלְמָא עִלָּאָה. דְּהָא אִסְתַּלָּק בְּדַרְגָּא דְיוֹסֵף, וְדָא (ס"א וַדָּאי) זָכֵי לַבִּינָה.

אוֹף הָכִי הַאי מָאנָא, בְּקַדְמִיתָא אִיהוּ הָוָה בְּדַרְגָּא דְיוֹסֵף, בַּעַל אִילָנָא תַתָּאָה, קַיְימָא בִּרְעוּתֵיהּ, וְשָׁלִיט עָלֵיהּ, דְּהָא כָּל נוּקְבָּא, בְּדִיוּקְנָא דְנוּקְבָּא אִילָנָא תַתָּאָה קַיְימָא. כֵּיוָן דְּאִיהוּ לָא בָעָא לְקַיְימָא בְּהַהוּא דַּרְגָּא דְיוֹסֵף, וְלָא אִתְקַיָּים לְשַׁמְּשָׁא בֵּיהּ,

לשון הקודש

אֶלָּא סוֹד עֶלְיוֹן הוּא, מִשּׁוּם שֶׁהִתְהַפֵּךְ וְעָלָה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה. בֵּן הָיָה בַּתְּחִלָּה, כֵּיוָן שֶׁעָלָה לְמַעְלָה, מִתְהַפֵּךְ הָאִילָן, וְנַעֲשֶׂה הוּא מֵעוֹלָם עֶלְיוֹן, וְשׁוֹלֵט עָלֶיהָ וְזוֹכֶה לְבִינָה.

בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁעוֹלֶה אָדָם לִשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, מַה כָּתוּב? (תהלים ב) ה' אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. אָז הוּא לְמַטָּה מִמֶּנָּה. כֵּיוָן שֶׁעָלָה אֵלֶיהָ, הֲרֵי הוּא מִן הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהֲרֵי הִתְעַלָּה לְדַרְגַּת יוֹסֵף, וְזֶה (וַדַּאי) זוֹכֶה לְבִינָה.

אַף כָּךְ הַכְּלִי הַזֶּה בַּתְּחִלָּה הוּא הָיָה בְּדַרְגַּת יוֹסֵף, בַּעַל הָאִילָן הַתַּחְתּוֹן, עוֹמֵד בִּרְצוֹנוֹ וְשׁוֹלֵט עָלָיו, שֶׁהֲרֵי כָּל נְקֵבָה בִּדְמוּת הַנְּקֵבָה הָעֵץ הַתַּחְתּוֹן עוֹמֶדֶת. כֵּיוָן שֶׁהוּא לֹא רָצָה לַעֲמֹד בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁל יוֹסֵף וְלֹא הִתְקַיֵּם לְשַׁמֵּשׁ בָּהּ וּלְהִתְרַבּוֹת בָּעוֹלָם וְלַעֲשׂוֹת

וּלְאַפָּשָׁא בְּעָלְמָא, וּלְמֶעְבַּד תּוֹלְדִין, כְּדֵין נָחִית לְתַתָּא, וְאִתְעָבִידַת אִיהִי אִמֵּיהּ. וְהַהוּא פָּרוֹקָא, יָרִית יָרוּתָא דְיוֹסֵף, דְּהַוָּה הוּא בְּקַדְמִיתָא וְאִיהוּ נָחִית לְתַתָּא.

כֵּיוָן דְּנָחִית לְתַתָּא, כְּדֵין אִתְקַיָּים בֵּיהּ, יְיָ' אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. אִתְהַפַּךְ אִילָנָא, מַה דְּהַוָּה תְּחוֹתֵיהּ וְאִיהוּ שָׁלִיט עָלֵיהּ, אִתְהַדַּר וְשָׁלִיט הַהוּא אִילָנָא עָלֵיהּ, וְאִיהוּ נָחִית לְתַתָּא. כֵּיוָן דְּאִיהוּ נָחִית לְתַתָּא, הַהוּא דְיָרִית יָרוּתָא אֲתָר דְּיוֹסֵף, אֲבוֹי אִקְרֵי, אֲבוֹי הֲוֵי וַדָּאי, כֹּלָּא אִיהוּ עַל תְּקוּנֵיהּ וַדָּאי כְּדְקָא יֵאוֹת.

בְּקַדְמִיתָא הָוָה מֵעָלְמָא דְּדִכּוּרָא, וְהָא אִתְעַקָּר מִתַּמָּן, וְהַשְׁתָּא אִיהוּ מֵעָלְמָא דְנוּקְבָא. וּמַה דְּהַוָּה אִיהוּ שָׁלִיט עָלָהּ, שַׁלְטָא אִיהִי עָלֵיהּ, וְאִתְהַדָּר לְמֶהֱוֵי בְּעָלְמָא דְנוּקְבָא. וְעַל דָּא

לשון הקודש

תּוֹלְדוֹת, אָז יוֹרֵד לְמַטָּה, וְהִיא נַעֲשֵׂית אִמּוֹ. וְאוֹתוֹ הַגּוֹאֵל יוֹרֵשׁ אֶת יְרֻשַּׁת יוֹסֵף, שֶׁהָיָה הוּא בָּרִאשׁוֹנָה וְהוּא יָרַד לְמַטָּה.

כֵּיוָן שֶׁיָּרַד לְמַטָּה, אָז הִתְקַיֵּם בּוֹ, ה' אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. הִתְהַפֵּךְ הָאִילָן. מַה שֶּׁהָיָה תַּחְתָּיו וְהוּא שָׁלַט עָלָיו, חָזַר וְשָׁלַט הָאִילָן הַהוּא עָלָיו, וְהוּא יָרַד לְמַטָּה. כֵּיוָן שֶׁהוּא יָרַד לְמַטָּה, אוֹתוֹ שֶׁיָּרַשׁ יְרֻשַּׁת מְקוֹם יוֹסֵף, אָבִיו נִקְרָא, אָבִיו יִהְיֶה וַדַּאי, וְהַכֹּל בָּא עַל תִּקּוּנוֹ וַדַּאי כָּרָאוּי.

בַּתְּחִלָּה הָיָה מֵעוֹלַם הַזָּכָר, וַהֲרֵי נֶעֱקַר מִשָּׁם, וְעַכְשָׁו הוּא מֵעוֹלַם הַנְּקֵבָה. וּמַה שֶּׁהוּא הָיָה שׁוֹלֵט עָלֶיהָ – הִיא שׁוֹלֶטֶת עָלָיו, וְחוֹזֵר לִהְיוֹת בְּעוֹלַם הַנְּקֵבָה, וְעַל

לֵית לֵיהּ בַּת זוּג כְּלָל. וְלָא מַכְרִיזֵי עָלֵיהּ, עַל נוּקְבָא. דְּהָא מֵעָלְמָא דְנוּקְבָא אִתְהַדַּר אִיהוּ.

וְהַהוּא גּוּפָא קַדְמָאָה דְשָׁבַק, אִלְמָלֵא יִנְדְּעוּן וְיִסְתַּכְּלוּן בְּנֵי עָלְמָא, צַעֲרָא דְאִית לֵיהּ, כַּד יִתְעָקַר מֵעָלְמָא דִּדְכוּרָא, וְאִתְהַדַּר לְעָלְמָא דְנוּקְבָא. יִנְדְּעוּן, דְּהָא לֵית צַעֲרָא בְעָלְמָא, כְּהַהוּא צַעֲרָא. בַּת זוּג לֵית לֵיהּ, דְּהָא לָא קַיְּימָא בְּאַתָּר דִּדְכוּרָא. לָא מַכְרִזֵי עָלֵיהּ, עַל נוּקְבָא, דְּהָא מֵעָלְמָא דְנוּקְבָא אִיהוּ. וְאִי אִית לֵיהּ בַּת זוּג, הֲוֵי בְרַחֲמֵי, אִעֲרְעַת בַּהֲדֵי (נ"א בְּחַד) נוּקְבָא, דְּעַד כְּעַן לָא אִית לָהּ בַּר זוּג. וְעַל דָּא תָּנִינָן, דִּילְמָא יְקַדְּמֻנוּ אַחֵר בְּרַחֲמִים. אַחֵר תְּנָן. וְכֹלָּא אִיהוּ עַל תְּקוּנֵיהּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב (ויקרא כב) וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזֶרַע אֵין לָהּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ

לשון הקודש

זֶה אֵין לוֹ בִּכְלָל בַּת זוּג, וְלֹא מַכְרִיזִים עָלָיו עַל הַנְּקֵבָה, שֶׁהֲרֵי הוּא חָזַר לִהְיוֹת מֵעוֹלַם הַנְּקֵבָה.

וְאוֹתוֹ הַגּוּף הָרִאשׁוֹן שֶׁהִשְׁאִיר, אִלְמָלֵא יֵדְעוּ וְיִסְתַּכְּלוּ בְּנֵי הָעוֹלָם אֶת הַצַּעַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּשֶׁיֵּעָקֵר מִן עוֹלַם הַזָּכָר וְחוֹזֵר לְעוֹלַם הַנְּקֵבָה, יֵדְעוּ שֶׁהֲרֵי אֵין צַעַר בָּעוֹלָם כְּאוֹתוֹ הַצַּעַר. בַּת זוּג אֵין לוֹ, שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ עוֹמֵד בְּמָקוֹם שֶׁל זָכָר. לֹא מַכְרִיזִים עָלָיו עַל הַנְּקֵבָה, שֶׁהֲרֵי הוּא מֵעוֹלַם הַנְּקֵבָה. וְאִם יֵשׁ לוֹ בַּת זוּג, זֶה בְּרַחֲמִים נִפְגָּשׁ עִם (בְּאַחַת) נְקֵבָה, שֶׁעַד עַכְשָׁו אֵין לָהּ בֶּן זוּג. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, שֶׁמָּא יְקַדְּמֻנוּ אַחֵר בְּרַחֲמִים, אַחֵר שֶׁשָּׁנִינוּ. וְהַכֹּל הוּא עַל תִּקּוּנוֹ.

וְעַל זֶה כָּתוּב, (ויקרא כב) וּבַת כֹּהֵן כִּי

כִּנְעוּרֶיהָ. וּבַת כֹּהֵן, הָא אוֹקִימְנָא מִלָּה דָא. אַלְמָנָה, מֵהַהוּא גּוּפָא קַדְמָאָה. וּגְרוּשָׁה, דְּלָא עָאלַת לְפַרְגּוֹדָא דְמַלְכָּא, דְּכָל אִינּוּן דְּלָא קַיְימֵי בְעָלְמָא דִדְכוּרָא, לָא אִית לְהוּ בֵּיהּ חוּלָקָא. הוּא אִשְׁתְּמִיט וְאַעְקַר גַּרְמֵיהּ מֵעָלְמָא דִדְכוּרָא, לָא אִית לֵיהּ חוּלָקָא בֵּיהּ וְעַל דָּא אִיהִי גְרוּשָׁה. וְזֶרַע אֵין לָהּ, דְּאִי הָוָה לָהּ זֶרַע, לָא אִתְעַקַּר מִנֵּיהּ, וְלָא הָוָה נָחִית לְעָלְמָא דְנוּקְבָא.

וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, מָאן בֵּית אָבִיהָ. דָּא עָלְמָא דְנוּקְבָא, דְּהַהוּא עָלְמָא בֵּית אָבִיהָ אִקְרֵי, וְהַהוּא מָאנָא דְהָוָה אִתְתַּקַּן לְאִשְׁתַּמְּשָׁא בֵּיהּ, אִתְהַפַּךְ וְאִיהוּ נָחִית לְתַתָּא, וְהַהוּא מָאנָא סָלִיק לְעֵילָא. כִּנְעוּרֶיהָ, כְּהַהוּא זִמְנָא דִכְתִיב, אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ, יְלִדְתִּיךָ וַדָּאי, יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו, כְּמָה

לשון הקודש

תִּהְיֶה אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזֶרַע אֵין לָהּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ. וּבַת כֹּהֵן – הֲרֵי בֵּאַרְנוּ דָּבָר זֶה. אַלְמָנָה – מֵאוֹתוֹ הַגּוּף הָרִאשׁוֹן. וּגְרוּשָׁה – שֶׁלֹּא נִכְנְסָה לְפַרְגּוֹד הַמֶּלֶךְ. שֶׁכָּל אוֹתָם שֶׁלֹּא עוֹמְדִים בְּעוֹלַם הַזָּכָר, אֵין לָהֶם בּוֹ חֵלֶק. הוּא הִשְׁתַּמֵּט וְעָקַר עַצְמוֹ מֵעוֹלַם הַזָּכָר, אָז אֵין לוֹ חֵלֶק בּוֹ, וְעַל כָּךְ הִיא גְרוּשָׁה. וְזֶרַע אֵין לָהּ – שֶׁאִם הָיָה לָהּ זֶרַע, לֹא נֶעֱקַר מִמֶּנּוּ וְלֹא הָיָה יוֹרֵד לְעוֹלַם הַנְּקֵבָה.

וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, מַה זֶּה בֵּית אָבִיהָ? זֶה עוֹלַם הַנְּקֵבָה, שֶׁאוֹתוֹ הָעוֹלָם נִקְרָא בֵּית אָבִיהָ, וְאוֹתוֹ כְּלִי שֶׁהָיָה מֻתְקָן לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, הִתְהַפֵּךְ וְהוּא יוֹרֵד לְמַטָּה, וְאוֹתוֹ כְּלִי עוֹלֶה לְמַעְלָה. כִּנְעוּרֶיהָ – כְּמוֹ אוֹתוֹ זְמַן שֶׁכָּתוּב אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. יְלִדְתִּיךָ וַדַּאי, יָשׁוּב לִימֵי

דְּהַוָּה (בְּקַדְמִיתָא) מִתְּלֵיסַר שְׁנִין וּלְעֵילָא.

אִי זָכָאת לְאִתְתַּקְנָא, הוֹאִיל וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל, (דף ק"א ע"ב) תִּתְעַנַּג מֵהַהוּא עִנּוּגָא. דְּעָלְמָא דְּנוּקְבָּא, דְּאַכְלֵי מִנַּהֲמָא דְּאַבִּירִים, דְּנָחִית מִלְּעֵילָא. אֲבָל לְאִסְתַּכְּלָא וּלְאִתְהַנֵּי בְּמַה דְּאִתְהַנּוּן שְׁאַר צַדִּיקַיָּא, לָא יַכְלָא בְּגִין דְּהַוָּה זָר לְתַמָּן. וְעַל דָּא לָא אָכִיל קֹדֶשׁ אֲבָל אָכִיל תְּרוּמָה, דְּאִיהוּ יָתִיב בְּעָלְמָא דְּנוּקְבָּא.

וּמִגּוֹ דְּאִיהוּ מֵעָלְמָא דְּנוּקְבָּא, לָא אָכִיל לֵיהּ אֶלָּא בַּלַּיְלָה, דִּכְתִיב, (ויקרא כב) וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהֵר וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקֳּדָשִׁים כִּי לַחְמוֹ הוּא. דְּהָא קֹדֶשׁ דְּאִיהוּ מֵעָלְמָא דִּדְכוּרָא, לָא אִתְאֲכִיל אֶלָּא בַּיּוֹם. בְּגִינֵי כַּךְ (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה, שֵׁירוּתָא עִלָּאָה דְּכָל עָלְמָא דִּדְכוּרָא, קֹדֶשׁ אִיהוּ,

לשון הקודש

עֲלוּמָיו, כְּמוֹ שֶׁהָיָה (בַּתְּחִלָּה) מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וָמַעְלָה.

אִם זָכְתָה לְהִתַּקֵּן – הוֹאִיל וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל, תִּתְעַנֵּג מֵאוֹתוֹ הָעֹנֶג שֶׁל עוֹלַם הַנְּקֵבָה שֶׁאוֹכְלִים מִלֶּחֶם אַבִּירִים שֶׁיּוֹרֵד מִלְּמַעְלָה. אֲבָל לְהִסְתַּכֵּל וְלֵהָנוֹת בְּמַה שֶׁנֶּהֱנִים שְׁאָר הַצַּדִּיקִים לֹא יָכוֹל, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה זָר לְשָׁם. וְעַל זֶה הוּא לֹא אוֹכֵל קֹדֶשׁ, אֲבָל אוֹכֵל תְּרוּמָה, כִּי הוּא יוֹשֵׁב בְּעוֹלַם הַנְּקֵבָה.

וּמִתּוֹךְ שֶׁהוּא מֵעוֹלַם הַנְּקֵבָה, לֹא אוֹכֵל אוֹתוֹ אֶלָּא בַּלַּיְלָה, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כב) וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהֵר וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקֳּדָשִׁים כִּי לַחְמוֹ הוּא. שֶׁהֲרֵי קֹדֶשׁ שֶׁהוּא מֵעוֹלַם הַזָּכָר לֹא נֶאֱכָל אֶלָּא בַּיּוֹם. מִשּׁוּם כָּךְ (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה, רֵאשִׁית עֶלְיוֹנָה שֶׁל כָּל עוֹלַם

וּמַה דְּסָלִיק בֵּיהּ, בַּקֹּדֶשׁ יִשְׂרָאֵל הָוָה, וּבְגִינֵי כַּךְ קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה.

כַּד רוּחִין פְּקִידַאן, בְּאִינּוּן זִמְנִין דְּפַקְדִּין לְבֵי קִבְרֵי, אִינּוּן לָא פַּקְדִּין, דְּהָא לָא זָכָאן לְעָלְמָא דְקֹדֶשׁ, דִּכְתִיב, (ויקרא כב) וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. וְאִי לָא זָכָה הַהוּא רוּחָא לְאִתְתַּקְנָא כְּדְקָא יָאוֹת, כֵּיוָן דְּאַהֲדָר בְּגִלְגּוּלָא, אֲפִילוּ בְהַהוּא אֲתָר, בִּתְרוּמָה לָא אָכִיל, וְזָר אִקְרֵי, אֲפִילוּ לְעָלְמָא תַּתָּאָה וְלָא אָכִיל בָּהּ. עַד הָכָא בְּרָזָא דָא.

סָבָא סָבָא, כֵּיוָן דִּשְׁרִיאַת לְשַׁטְטָא בְיַמָּא רַבָּא, זִיל בִּרְעוּתָךְ, לְכָל סִטְרִין דְּיַמָּא. הַשְׁתָּא אִית לְגַלָּאָה, דְּהָא אֲמֵינָא, דְּהַאי פָּרוֹקָא כַּד אָתֵי, עָאל גַּבֵּי הַהוּא מָאנָא, דְּקָא אֲמֵינָא, אָעִיל תַּמָּן, וְדָבִיק תַּמָּן רוּחָא (דְּעָלְמָא) דִּילֵיהּ בְּהַהוּא מָאנָא

לשון הקודש

הַזָּכָר הִיא קֹדֶשׁ, וּמַה שֶּׁעוֹלֶה בּוֹ, בַּקֹּדֶשׁ הָיָה יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם כָּךְ קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה.

כְּשֶׁרוּחוֹת פּוֹקְדוֹת, בְּאוֹתָם זְמַנִּים שֶׁפּוֹקְדִים אֶת בֵּית הַקְּבָרוֹת, אוֹתָם לֹא פּוֹקְדִים, שֶׁהֲרֵי לֹא זוֹכוֹת לְעוֹלַם הַקֹּדֶשׁ, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כב) וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. וְאִם אוֹתָהּ רוּחַ לֹא זָכְתָה לְהִתַּקֵּן כָּרָאוּי, כֵּיוָן שֶׁחָזַר בְּגִלְגּוּל אֲפִלּוּ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, לֹא אוֹכֵל בִּתְרוּמָה, וְנִקְרָא זָר אֲפִלּוּ לָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן וְלֹא אוֹכֵל בָּהּ. עַד כָּאן בְּסוֹד זֶה.

זָקֵן זָקֵן, כֵּיוָן שֶׁהִתְחַלְתָּ לָשׁוּט בַּיָּם הַגָּדוֹל, לֵךְ בִּרְצוֹנְךָ לְכָל צִדְדֵי הַיָּם. עַכְשָׁו יֵשׁ לְגַלּוֹת, שֶׁהֲרֵי אָמַרְנוּ, שֶׁכְּשֶׁבָּא הַגּוֹאֵל הַזֶּה וְנִכְנָס אֶל אוֹתוֹ הַכְּלִי שֶׁאָמַרְנוּ, מַכְנִיס לְשָׁם וּמַדְבִּיק שָׁם אֶת הָרוּחַ (שֶׁל הָעוֹלָם) שֶׁלּוֹ בְּאוֹתוֹ כְּלִי וּכְלוּם

וְלָא אִתְאַבִּיד כְּלוּם, אֲפִילוּ הֶבֶל דְּפוּמָא, יֵאוֹת הוּא וְכָךְ הוּא. סָבָא סָבָא, אִי תֵּימָא וּתְגַלֵּי, אִימָא בְּלָא דְּחִילוּ.

שְׁאַר בְּנֵי נָשָׁא דְּעָלְמָא, דְּקָא מִסְתַּלְּקֵי מִנֵּיהּ, וְהָא יְדַעְנָא, דְּרוּחַ דִּילֵיהּ שָׁבִיק בְּהַהִיא אִתְּתָא דַּהֲוַת לֵיהּ, וְרוּחָא אָעִיל תַּמָּן, מָה אִתְעָבִיד מֵהַהוּא רוּחַ. וְאִי נַסְבָא הַאי אִתְּתָא, אוֹף הָכִי, מָה אִתְעָבִיד מֵהַהוּא רוּחַ דְּשָׁבַק בָּהּ בַּעְלָהּ קַדְמָאָה, דְּהָא גְּבַר אַחֲרָא אָתֵי עָלָהּ.

לְאִתְקַיְּימָא רוּחַ בְּרוּחַ לָא אֶפְשָׁר, דְּהָא הַאי דְּאָתֵי עָלָהּ הַשְׁתָּא, רוּחַ אָעִיל בָּהּ. וְכֵן הַהוּא קַדְמָאָה דְּאִסְתְּלִיק, רוּחַ אָעִיל בָּהּ. הַהוּא קַדְמָאָה דְּאִסְתַּלָּק בְּנִין הֲווֹ לֵיהּ, וְדָא דְּהַשְׁתָּא לָאו פָּרוֹקָא אִיהוּ, רוּחַ דְּשָׁבַק הַהוּא קַדְמָאָה בְּהַהוּא

לשון הקודש

לֹא נֶאֱבָד, אֲפִלּוּ הֶבֶל הַפֶּה – יָפֶה הוּא וְכָךְ הוּא. זָקֵן זָקֵן, אִם תֹּאמַר וּתְגַלֶּה, אֱמֹר בְּלִי פַּחַד.

שְׁאָר בְּנֵי הָאָדָם שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁעוֹלִים מִמֶּנּוּ, וַהֲרֵי יָדַעְנוּ שֶׁרוּחוֹ הִשְׁאִיר בְּאוֹתָהּ אִשָּׁה שֶׁהָיְתָה לוֹ, וְהִכְנִיס לְשָׁם רוּחַ, מַה נַּעֲשָׂה מֵאוֹתָהּ הָרוּחַ? וְאִם נִשֵּׂאת הָאִשָּׁה הַזּוֹ, אַף כָּךְ – מַה נַּעֲשָׂה מֵאוֹתָהּ רוּחַ שֶׁהִשְׁאִיר בָּהּ בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן, שֶׁהֲרֵי אִישׁ אַחֵר בָּא עָלֶיהָ?

לְהִתְקַיֵּים רוּחַ עִם רוּחַ אִי אֶפְשָׁר, שֶׁהֲרֵי זֶה שֶׁעַכְשָׁו בָּא עָלֶיהָ, הִכְנִיס בָּהּ רוּחַ, וְכֵן אוֹתוֹ הָרִאשׁוֹן שֶׁהִסְתַּלֵּק הִכְנִיס בָּהּ רוּחַ. אוֹתוֹ רִאשׁוֹן שֶׁהִסְתַּלֵּק הָיוּ לוֹ בָּנִים, וְזֶה שֶׁל עַכְשָׁו אֵינוֹ גּוֹאֵל רוּחַ שֶׁהִשְׁאִיר אוֹתוֹ רִאשׁוֹן בְּאוֹתוֹ כְּלִי, וּבָא

מָאנָא, וְאָתָא הַאי אַחֲרָא וְאָעִיל בָּהּ רוּחַ, וַדַּאי לָא יַכְלֵי תַּרְוַיְיהוּ לְאִתְקַיְּימָא בְּהַהוּא גּוּפָא דְּאִתְּתָא כַּחֲדָא, אִי נִימָא דְּאִתְאֲבִיד, אִי אֶפְשָׁר, מָה אִתְעָבִיד מִנֵּיהּ.

אוֹף הָכִי אִי אִיהִי לָא אִתְנְסִיבַת, הַהוּא רוּחָא דְּשָׁבַק בָּהּ בַּעְלָהּ, מָאי אִתְעָבִיד מִנֵּיהּ. אִי נִימָא דְּאִתְאֲבִיד, לָאו הָכִי. כָּל דָּא צָרִיךְ לְגַלָּאָה הַשְׁתָּא. סָבָא סָבָא, חָמֵי מָה עַבְדַת, וּבַמֶּה אָעִילַת גַּרְמָךְ. קוּם סָבָא, אָרִים דִּגְלָךְ. קוּם סָבָא, וְאַשְׁפִּיל גַּרְמָךְ קָמֵי מָארָךְ.

פָּתַח הַהוּא סָבָא וְאָמַר, (תהלים קלא) יְיָ' לֹא גָבַהּ לִבִּי וְלֹא רָמוּ עֵינַי וְגוֹ'. דָּוִד מַלְכָּא אָמַר דָּא, בְּגִין דְּהַוָּה מַלְכָּא עִלָּאָה, וְשַׁלִּיטָא עַל כָּל מַלְכִין עִלָּאִין, וְשַׁלִּיטִין דְּאִית מִמִּזְרָח וְעַד מַעֲרָב, וְלָא

לשון הקודש

הָאַחֵר הַזֶּה וְהַכְּנִיס בָּהּ רוּחַ, וַדַּאי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ שְׁנֵיהֶם לְהִתְקַיֵּם בְּאוֹתוֹ גּוּף הָאִשָּׁה כְּאֶחָד. וְאִם נֹאמַר שֶׁנֶּאֱבַד – אִי אֶפְשָׁר. מַה נַּעֲשָׂה מִמֶּנּוּ?

אַף כָּךְ אִם הִיא לֹא נִשֵּׂאָה, אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁהִשְׁאִיר בָּהּ בַּעְלָהּ מַה נַּעֲשֶׂה מִמֶּנָּה? אִם נֹאמַר שֶׁתֹּאבַד – לֹא כָּךְ. כָּל זֶה צָרִיךְ עַכְשָׁו לְגַלּוֹת. זָקֵן זָקֵן, רְאֵה מֶה עָשִׂיתָ וּבַמֶּה הִכְנַסְתָּ אֶת עַצְמְךָ. קוּם זָקֵן הָרֵם דִּגְלְךָ! קוּם זָקֵן וְהַשְׁפֵּל עַצְמְךָ לִפְנֵי רִבּוֹנְךָ!

פָּתַח אוֹתוֹ זָקֵן וְאָמַר, (תהלים קלא) ה' לֹא גָבַהּ לִבִּי וְלֹא רָמוּ עֵינַי וְגוֹ'. דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת זֶה מִשּׁוּם שֶׁהָיָה מֶלֶךְ עֶלְיוֹן וְשׁוֹלֵט עַל כָּל הַמְּלָכִים הָעֶלְיוֹנִים וְהַשַּׁלִּיטִים שֶׁיֵּשׁ מִמִּזְרָח וְעַד מַעֲרָב, וְלֹא

סָלִיק עַל לִבֵּיהּ לְאַסְטָאָה מֵאָרְחָא, וְתָדִיר שָׁפִיל לִבֵּיהּ קָמֵי מָאֲרֵיהּ, וְכַד הָוָה לָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, הָוָה מִתְגַּבַּר כְּאַרְיָא, וְעֵינוֹי תָּדִיר מְאִיכִין בְּאַרְעָא, מִדְּחִילוּ דְּמָאֲרֵיהּ. וְכַד הָוָה אָזִיל בֵּין עַמָּא, לָא הָוָה בֵּיהּ גַּסּוּת רוּחָא כְּלַל.

וְעַל דָּא כְּתִיב, יְיָ' לֹא גָבַהּ לִבִּי וְגוֹ', לֹא גָבַהּ לִבִּי, אַף עַל גַּב דַּאֲנָא מַלְכָּא שַׁלִּיטָא עַל כָּל שְׁאַר מַלְכִין דְּעָלְמָא. וְלֹא רָמוּ עֵינַי, בְּזִמְנָא דַּאֲנָא קַיְימָא קַמָּךְ, לָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא. וְלֹא הִלַּכְתִּי בִּגְדוֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי, בְּשַׁעֲתָא דַּאֲנָא אָזִיל בֵּין עַמָּא. וְאִי דָּוִד מַלְכָּא אָמַר הָכִי, שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וַאֲנָא כַּמָּה אֲנָא שָׁפִיל לִבָּא, וּמָאִיךְ עֵינָא קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא. וְחָס לִי, דִּבְמִלִּין קַדִּישִׁין דְּאוֹרַיְיתָא, יְרוּם לִבָּאי. בָּכָה וְדִמְעוֹי נַפְּלִין עַל דִּיקְנֵיהּ.

לשון הקודש

עָלָה עַל לִבּוֹ לִסְטוֹת מִן הַדֶּרֶךְ, וְתָמִיד שָׁפַל לִבּוֹ לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, וּכְשֶׁהָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הָיָה מִתְגַּבֵּר כָּאַרְיֵה, וְעֵינָיו תָּמִיד מֻנְמָכוֹת לָאָרֶץ מִפַּחַד רִבּוֹנוֹ, וּכְשֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בֵּין הָעָם, לֹא הָיְתָה בּוֹ גַּסּוּת הָרוּחַ כְּלָל.

וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים קלא) ה' לֹא גָבַהּ לִבִּי וְגוֹ'. לֹא גָבַהּ לִבִּי, אַף עַל גַּב שֶׁאֲנִי מֶלֶךְ שַׁלִּיט עַל כָּל שְׁאָר מַלְכֵי הָעוֹלָם. וְלֹא רָמוּ עֵינַי, בִּזְמַן שֶׁאֲנִי עוֹמֵד לְפָנֶיךָ וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה. וְלֹא הִלַּכְתִּי בִּגְדֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי, בְּשָׁעָה שֶׁאֲנִי הוֹלֵךְ בֵּין הָעָם. וְאִם דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר כָּךְ – שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וַאֲנִי כַּמָּה אֲנִי שִׁפַּל לֵב עִם עַיִן נְמוּכָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וַחֲבָל לִי שֶׁבִּדְבָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל

אָמַר, סָבָא לָאֵי בְּחֵילָא, כַּמָּה שַׁפִּירָאן דִּמְעִין עַל דִּיקְנָךְ, כְּמָה דְּהַוָּה שַׁפִּיר מִשְׁחָא טָבָא, כַּד הָוָה נָחִית עַל דִּיקְנָא דְּסָבָא טָבָא דְּאַהֲרֹן. אִימָא מִילָּךְ סָבָא (דף ק"ב ע"א) **דְּהָא מַלְכָּא קַדִּישָׁא הָכָא. שְׁאַר בְּנֵי נָשָׁא דְּעָלְמָא, דְּקָא אִסְתָּלְקוּ מִנֵּיהּ, וְשָׁבְקוּ רוּחָא בְּהַהוּא מָאנָא, דַּהֲווֹ מִשְׁתַּמְּשֵׁי בֵּיהּ, וְאִתְנְסִיבַת, וְאָתָא אַחֲרָא וְאָעִיל בְּהַהוּא מָאנָא רוּחָא אַחֲרָא, מָה אִתְעָבִיד מֵהַהוּא קַדְמָאָה, כְּמָה דְּאִתְמַר.**

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה עִלָּאִין גְּבוּרָאן דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, דְּקָא עָבִיד, וּמַאן יְכִיל לְמַלְלָא לוֹן. כַּד הַאי בַּעְלָהּ תְּנָיְינָא, אָתֵי וְאָעִיל רוּחָא בְּהַהוּא מָאנָא, רוּחָא קַדְמָאָה, מְקַטְרְגָא בְּהַאי רוּחַ דְּעָאל, וְלָא אִתְיַישְׁבָן כַּחֲדָא.

לשון הקודש

הַתּוֹרָה יָרוּם לִבִּי. בָּכָה וְדִמְעוֹתָיו נוֹפְלוֹת עַל זְקָנוֹ.

אָמַר, זָקֵן עָיֵף בְּכֹחַ, כַּמָּה יָפוֹת הַדִּמָּעוֹת עַל זְקָנְךָ, כְּמוֹ שֶׁהָיָה יָפֶה הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב כְּשֶׁהָיָה יוֹרֵד עַל הַזָּקָן שֶׁל הַזָּקֵן הַטּוֹב אַהֲרֹן. אֱמֹר דְּבָרְךָ, זָקֵן, שֶׁהֲרֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ כָּאן. שְׁאָר בְּנֵי אָדָם שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהִסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ, וְהִשְׁאִירוּ רוּחַ בְּאוֹתוֹ כְּלִי שֶׁהָיוּ מִשְׁתַּמְּשִׁים בּוֹ, וְנִשֵּׂאָה, וּבָא אַחֵר וְהִכְנִיס לְאוֹתוֹ כְּלִי רוּחַ אַחֶרֶת, מַה נַּעֲשָׂה מֵאוֹתוֹ רִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר?

בֹּא וּרְאֵה, כַּמָּה עֶלְיוֹנִים גְּבוּרוֹת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, וּמִי יָכוֹל לְהַגִּיד אוֹתָם. כְּשֶׁהַבַּעַל הַשֵּׁנִי הַזֶּה בָּא וּמַכְנִיס רוּחַ לְאוֹתוֹ כְּלִי, הָרוּחַ הָרִאשׁוֹנָה מְקַטְרֶגֶת בָּרוּחַ הַזּוֹ שֶׁנִּכְנְסָה (נִלְחֶמֶת), וְלֹא מִתְיַשְּׁבוֹת כְּאֶחָד.

וּבְגִינֵי כַּךְ, אִתְּתָא לָא אִתְיַישְׁבַת כְּדְקָא יֵאוֹת, בַּהֲדֵי בַּעְלָהּ תִּנְיָינָא, בְּגִין דְּרוּחָא קַדְמָאָה מְכַשְׁכְּשָׁא בָּהּ, וּכְדֵין אִיהִי דְּכִירַת לֵיהּ תָּדִיר, וּבָכָאת עָלֵיהּ, אוֹ אִתְאַנְחַת עָלֵיהּ, דְּהָא רוּחָא דִילֵיהּ, מְכַשְׁכְּשָׁא בִּמְעָהָא כְּחִוְיָא, וּמְקַטְרְגָא בַּהֲדֵי רוּחַ אַחֲרָא, דְּעָאל בָּהּ מִבַּעְלָהּ תִּנְיָינָא. עַד זְמָן סַגִּי מְקַטְרְגִין דָּא בְדָא.

וְאִי אַעְבָּר דָּא דְעָאל, לְהַהוּא (אִתְּעָרוּ) דְּהַוָה קַדְמָאָה (לְבָתָר), דָּא קַדְמָאָה נָפִיק וְאָזִיל לֵיהּ. וּלְזִמְנִין, דְּדָחֵי דָא קַדְמָאָה לְהַהוּא תִּנְיָינָא, וְאִתְעָבִיד לֵיהּ מְקַטְרְגָא, עַד דְּאַפִּיק לֵיהּ מֵעָלְמָא. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, דְּמִתְּרִין וּלְהָלְאָה, לָא יִסַּב בַּר נָשׁ לְהַאי אִתְּתָא, דְּהָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת אִתְתָּקַף בָּהּ, וּבְנֵי עָלְמָא לָא יַדְעִין, דְּהָא רוּחָא כֵּיוָן דְּאִתְתָּקַף וְקָא נָצַח לְהַהוּא

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ הָאִשָּׁה לֹא מְיֻשֶּׁבֶת כָּרָאוּי עִם בַּעְלָהּ הַשֵּׁנִי, מִשּׁוּם שֶׁהָרוּחַ הָרִאשׁוֹנָה מְכַשְׁכֶּשֶׁת בָּהּ, וְאָז הִיא זוֹכֶרֶת אוֹתוֹ תָּמִיד וּבוֹכָה עָלָיו אוֹ נֶאֱנַחַת עָלָיו, שֶׁהֲרֵי רוּחוֹ מְכַשְׁכֶּשֶׁת בְּמֵעֶיהָ כְּנָחָשׁ, וּמְקַטְרֶגֶת עִם הָרוּחַ הָאַחֶרֶת שֶׁנִּכְנְסָה בָּהּ מֵהַבַּעַל הַשֵּׁנִי. עַד זְמַן רַב מְקַטְרְגִים זֶה בָּזֶה.

וְאִם מַעֲבִירָה זוֹ שֶׁנִּכְנְסָה לְאוֹתָהּ (הִתְעוֹרְרוּת) שֶׁהָיְתָה רִאשׁוֹנָה (לְאַחַר כָּךְ) — זוֹ הָרִאשׁוֹנָה יוֹצֵאת וְהוֹלֶכֶת לָהּ. וְלִפְעָמִים שֶׁדּוֹחָה הָרִאשׁוֹנָה הַזּוֹ אֶת אוֹתָהּ הַשְּׁנִיָּה וְנַעֲשֵׂית לָהּ מְקַטְרֵג, עַד שֶׁמּוֹצִיאָה אוֹתָהּ מִן הָעוֹלָם. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, שֶׁמִּשְּׁנַיִם וָמַעְלָה לֹא יִשָּׂא אָדָם אֶת הָאִשָּׁה הַזּוֹ, שֶׁהֲרֵי מַלְאַךְ הַמָּוֶת הִתְחַזֵּק בָּהּ, וּבְנֵי הָעוֹלָם לֹא יוֹדְעִים שֶׁהֲרֵי הָרוּחַ, כֵּיוָן שֶׁנִּתְחַזֵּק וְנִצַּח אֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ

רוּחָא אַחֲרָא תִּנְיָינָא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה לָא יִתְעָרַב בַּר נָשׁ אַחֲרָא בַּהֲדָהּ.

חַבְרַיָּיא, הָא יְדַעְנָא דִּבַאֲתָר דָּא אִית לְכוּ לְמִקְשֵׁי, וְלֵימָא אִי הָכִי לָא מִית בְּדִינָא הַאי תִּנְיָינָא, וְלָא דַיְינִין לֵיהּ מִלְּעֵילָא. תָּא חֲזִי, כֹּלָּא אִיהוּ בְּדִינָא, דְּיִנְצַח פְּלוֹנִי לִפְלוֹנִי אוֹ דְּלָא יְקַטְרֵג עָלֵיהּ פְּלוֹנִי לִפְלוֹנִי. וּמַאן דְּנָסִיב אַרְמַלְתָּא, כְּמַאן דְּעָאל בְּיַמָּא, בְּרוּחִין תַּקִּיפִין, בְּלֹא חַבְלִין, וְלָא יָדַע אִי יַעֲבָר בְּשְׁלָם, אִי יִטְבַּע גּוֹ תְּהוֹמֵי.

וְאִי דָּא דְּעָאל הַהוּא רוּחָא תִּנְיָינָא, אִתְּתָקִיף וְנָצַח לְהַהוּא קַדְמָאָה, הַהוּא קַדְמָאָה נָפַק מִתַּמָּן וְאָזִיל לֵיהּ. לְאָן אֲתָר אָזִיל לֵיהּ, וּמָה אִתְעָבִיד. סָבָא סָבָא מָה עַבְדַת. חָשַׁבְתּ דִּתְמַלֵּל זְעֵיר, וְנַפְקַת

לשון הקודש

הָאַחֶרֶת הַשְּׁנִיָּה, מִכָּאן וָהָלְאָה לֹא יִתְעָרֵב אִישׁ אַחֵר עִמָּהּ.

חֲבֵרִים, הֲרֵי יָדַעְנוּ שֶׁבִּמְקוֹם זֶה יֵשׁ לָכֶם לְהַקְשׁוֹת וְלוֹמַר, אִם כָּךְ, הַשֵּׁנִי הַזֶּה לֹא מֵת בַּדִּין וְלֹא דָּנוּ אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה. בֹּא וּרְאֵה, הַכֹּל הוּא בְּדִין שֶׁיְּנַצַּח פְּלוֹנִי אֶת פְּלוֹנִי אוֹ שֶׁלֹּא יְקַטְרֵג עָלָיו פְּלוֹנִי לִפְלוֹנִי, וּמִי שֶׁנּוֹשֵׂא אַלְמָנָה כְּמוֹ שֶׁנִּכְנָס לַיָּם בְּרוּחוֹת עַזּוֹת בְּלִי חֲבָלִים, וְלֹא יוֹדֵעַ אִם יַעֲבֹר בְּשָׁלוֹם אוֹ יִטְבַּע לְתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת.

וְאִם זֶה שֶׁהִכְנִיס אוֹתָהּ רוּחַ שְׁנִיָּה הִתְחַזֵּק וְנִצַּח אֶת אוֹתוֹ הָרִאשׁוֹן – אוֹתוֹ הָרִאשׁוֹן יוֹצֵא מִשָּׁם וְהוֹלֵךְ לוֹ. לְאֵיזֶה מָקוֹם הוֹלֵךְ לוֹ וּמַה נַּעֲשָׂה אִתּוֹ? זָקֵן זָקֵן, מָה עָשִׂיתָ? חָשַׁבְתָּ שֶׁתְּדַבֵּר מְעַט וְיָצָאתָ

לְהַאי, הָא עָאלַת בַּאֲתַר דְּלָא עָאל בַּר נָשׁ אַחֲרָא, מִן יוֹמָא דְּדוֹאֵג וַאֲחִיתוֹפֶל עָבְדוּ בַעְיָין אִלֵּין, בְּאִינּוּן אַרְבַּע מֵאָה בַעְיֵי, דַּהֲווֹ בָּעָאן עַל מִגְּדְּלָא דְּפָרַח בַּאֲוִירָא, וְלָא אָתִיב עָלַיְיהוּ בַּר נָשׁ, עַד דְּאָתָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, וּבִירֵר לוֹן כָּל חַד וְחַד עַל תְּקוּנֵיהּ. סָבָא סָבָא, רָזָא עִלָּאָה דְּהָוָה טְמִירָא, אָתִית לְגַלָּאָה, מָה עֲבָדִית.

סָבָא סָבָא, בְּקַדְמִיתָא הָוָה לָךְ לְנַטְרָא אָרְחָךְ, וְתִסְתַּכַּל בְּרִישָׁךְ. אֲבָל הַשְׁתָּא, לָאו שַׁעֲתָא לְאִתְטַמְּרָא. סָבָא, אַהְדָּר בְּתֻקְפָּךְ. הַהוּא רוּחַ דְּנָפַק, לְאָן אָזִיל. בָּכָה וְאָמַר, חַבְרַיָּא, כָּל הָנֵי בִּכְיָין דְּקָא בָכֵינָא, לָאו בְּגִינַיְיכוּ הוּא, אֶלָּא דְּחִילְנָא לְמָארֵי עָלְמָא, דְּגַלֵּינָא אָרְחִין סְתִימִין, בְּלֹא רְשׁוּ. אֲבָל גַּלֵּי קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא לִיקָרָא דִילִי עֲבִידְנָא, וְלָא לִיקָרָא דְּאַבָּא, אֲבָל רְעוּתִי לְפוּלְחָנָא דִילֵיהּ,

לשון הקודש

לָזֶה? הֲרֵי נִכְנַסְתָּ לִמְקוֹם שֶׁלֹּא נִכְנַס לְשָׁם אִישׁ אַחֵר, וּמִיּוֹם שֶׁדּוֹאֵג וַאֲחִיתֹפֶל עָשׂוּ קֶשְׁיוֹת אֵלּוּ, בְּאוֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת קֶשְׁיוֹת, שֶׁהָיוּ מַקְשִׁים עַל מִגְדָּל הַפּוֹרֵחַ בָּאֲוִיר וְלֹא הֵשִׁיב עֲלֵיהֶן אִישׁ, עַד שֶׁבָּא שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ וּבֵרַר אוֹתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל תִּקּוּנוֹ. זָקֵן זָקֵן, הַסּוֹד הָעֶלְיוֹן שֶׁהָיָה טָמִיר בָּאתָ לְגַלּוֹת, מָה עָשִׂיתָ?

זָקֵן זָקֵן, בַּתְּחִלָּה הָיָה לְךָ לִשְׁמֹר דַּרְכְּךָ, וְתִסְתַּכֵּל בְּרֹאשְׁךָ. אֲבָל עַכְשָׁו אֵינָהּ שָׁעָה לְהִתְחַבֵּא. זָקֵן, חֲזֹר בְּכֹחֲךָ. אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁיָּצְאָה, לְאָן הוֹלֶכֶת? בָּכָה וְאָמַר, חֲבֵרִים, כָּל הַבְּכִיּוֹת הַלָּלוּ שֶׁאֲנִי בּוֹכֶה אֵינָם בִּגְלַלְכֶם, אֶלָּא פּוֹחֵד אֲנִי לְרִבּוֹן הָעוֹלָם שֶׁאֲנִי מְגַלֶּה דְּרָכִים נִסְתָּרוֹת בְּלִי רְשׁוּת. אֲבָל גָּלוּי לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

וַאֲנָא חֲמֵינָא, יְקָרָא דְּחָד מִנַּיְיכוּ, בְּהַהוּא עָלְמָא, וְאַחֲרָא יְדַעְנָא דְּהָכִי הוּא. אֲבָל לָא גַּלֵּי קָמָאי, וְהַשְׁתָּא חֲמֵינָא.

תָּנִינָן, דַּחְיָין גַּבְרָא מִקָּמֵי גַּבְרָא, בְּכַמָּה אָרְחִין סְתִימִין אִתְדַּחְיָין. הַהוּא רוּחָא קַדְמָאָה, דְּאִתְדָּחֵי מִקָּמֵי הַהוּא תִּנְיָינָא, לְאָן אָזִיל. הַהוּא רוּחָא, נָפִיק וְאָזִיל, וּמְשַׁטְּטָא בְּעָלְמָא, וְלָא יְדִיעַ, וְאָזִיל לְגוֹ קִבְרָא דְּהַהוּא בַּר נָשׁ, וּמִתַּמָּן מְשַׁטְּטָא בְּעָלְמָא, וְאִתְחַזֵּי בְּחֶלְמָא לִבְנֵי נָשָׁא, וְחָמָאן בְּחֶלְמָא דִּיוֹקְנָא דְּהַהוּא בַּר נָשׁ, וְאוֹדַע לוֹן מִלִּין לְפוּם אָרְחֵיהּ דְּהַהוּא רוּחַ קַדְמָאָה, דְּקָא אִתְמְשַׁךְ מִנֵּיהּ, כְּמָה דְּאִיהוּ בְּהַהוּא עָלְמָא, הָכִי מְשַׁטְּטָא הַאי, וְאוֹדַע בְּהַאי עָלְמָא.

וְהָכִי אָזִיל וּמְשַׁטְּטָא בְּעָלְמָא, וּפַקְדַת תָּדִיר

לשון הקודש

שֶׁלֹּא לִכְבוֹדִי עָשִׂיתִי וְלֹא לִכְבוֹד אָבִי, אֲבָל רְצוֹנִי הוּא לַעֲבוֹדָתוֹ, וַאֲנִי רוֹאֶה הַכָּבוֹד שֶׁל אֶחָד מִכֶּם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וְאַחֵר יָדַעְתִּי שֶׁכָּךְ הוּא, אֲבָל לֹא גָּלוּי לְפָנַי, וְעַכְשָׁו רָאִיתִי.

שָׁנִינוּ, דּוֹחִים אִישׁ מִפְּנֵי אִישׁ, בְּכַמָּה דְּרָכִים נִסְתָּרוֹת נִדְחִים. אוֹתָהּ רוּחַ רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּדְחֲתָה מִלִּפְנֵי אוֹתָהּ הַשְּׁנִיָּה, לְאָן הוֹלֶכֶת? אוֹתָהּ רוּחַ יוֹצֵאת וְהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת בָּעוֹלָם, וְלֹא יָדוּעַ, וְהוֹלֶכֶת לְקִבְרוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ, וּמִשָּׁם מְשׁוֹטֶטֶת בָּעוֹלָם וְנִרְאֵית בַּחֲלוֹם לִבְנֵי אָדָם, וְרוֹאִים בַּחֲלוֹם אֶת דְּמוּת אוֹתוֹ הָאִישׁ, וּמוֹדִיעַ לָהֶם דְּבָרִים לְפִי דַּרְכָּהּ שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּמְשְׁכָה מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, כָּךְ מְשׁוֹטֶטֶת זוֹ וּמוֹדִיעָה בָּעוֹלָם הַזֶּה.

וְכָךְ הוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט בָּעוֹלָם, וּפוֹקֶדֶת

לְהַהוּא קִבְרָא, עַד זִמְנָא דְרוּחוֹת פַּקְדָן לְגַבֵּי קִבְרַיְיהוּ דְגוּפִין. כְּדֵין, הַאי רוּחָא, אִתְחַבָּר בְּהַהוּא רוּחַ דִילֵיהּ, וְאִתְלָבַשׁ בֵּיהּ, וְאָזִיל לֵיהּ. כַּד עָאל לְדוּכְתֵּיהּ, אִתְפַּשַׁט מִנֵּיהּ. וְדוּכְתָּא אִית לֵיהּ (בְּאִינּוּן רוּחִין בְּגַן עֵדֶן) (דף ק"ב ע"ב) בְּאִינּוּן הֵיכָלִין דְּגַן עֵדֶן, אוֹ לְבַר, לְפוּם אָרְחוֹי דְכָל חַד וְחַד, וְתַמָּן אִתְטַמַּר.

וְכַד רוּחִין פַּקְדָן לְהַאי עָלְמָא, דְּמֵתִין נִזְקָקִין לְגַבֵּי חַיִּין, לָא נִזְקָקִין אֶלָּא בְהַהוּא מְשִׁיכוּ דְרוּחָא, וּבֵיהּ אִתְלָבַשׁ רוּחָא אַחְרָא. וְאִי תֵימָא, אִי הָכִי, תּוֹעַלְתָּא אִיהוּ לְרוּחָא, וְהַאי אִתְּתָא תּוֹעַלְתָּא עַבְדַת לְכֹלָּא. לָאו הָכִי, דְּאִלְמָלֵא לָא אִתְנְסִיבַת לְגַבֵּי אַחְרָא, וְהַאי רוּחָא קַדְמָאָה לָא מִתְדַּחְיָא מִקָּמֵי הַאי גַּבְרָא אַחְרָא, תּוֹעַלְתָּא אַחְרָא הָוָה לֵיהּ, בְּגַוְונָא אַחְרָא, וְלָא יְהֵא לָאֵי בְעָלְמָא, כְּמָה דְהַוֵי, וְלָא

לשון הקודש

תָּמִיד אֶת אוֹתוֹ הַקֶּבֶר עַד הַזְּמַן שֶׁהָרוּחוֹת פּוֹקְדוֹת לְקִבְרוֹת הַגּוּפִים. אָז הָרוּחַ הַזּוֹ מִתְחַבֶּרֶת בְּאוֹתָהּ רוּחַ שֶׁלּוֹ, וּמִתְלַבֶּשֶׁת בָּהּ, וְהוֹלֵךְ לוֹ. כְּשֶׁנִּכְנָס לִמְקוֹמוֹ, מִתְפַּשֵּׁט מִמֶּנּוּ, וְיֵשׁ לוֹ מָקוֹם (בְּאוֹתָן רוּחוֹת בְּגַן עֵדֶן) בְּאוֹתָם הֵיכָלוֹת שֶׁל גַּן עֵדֶן אוֹ בַּחוּץ לְפִי דַּרְכֵּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְשָׁם נִשְׁמָר.

וּכְשֶׁהָרוּחוֹת פּוֹקְדוֹת אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהַמֵּתִים נִזְקָקִים אֶל הַחַיִּים, הֵם לֹא נִזְקָקִים אֶלָּא רַק בְּאוֹתָהּ מְשִׁיכַת הָרוּחַ, וּבָהּ מִתְלַבֶּשֶׁת רוּחַ אַחֶרֶת. וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ, אָז זוֹ תּוֹעֶלֶת לָרוּחַ, וְהָאִשָּׁה הַזּוֹ עוֹשָׂה תּוֹעֶלֶת לַכֹּל – לֹא כָּךְ, שֶׁאִלְמָלֵא לֹא נִשֵּׂאָה לְאַחֵר וְאוֹתָהּ רוּחַ רִאשׁוֹנָה לֹא הָיְתָה נִדְחֵית מִלִּפְנֵי הָאִישׁ הָאַחֵר הַזֶּה, תּוֹעֶלֶת אַחֶרֶת הָיְתָה לוֹ בְּגָוֵן אַחֵר, וְלֹא יִהְיֶה יָגֵעַ בָּעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁהוּא, וְלֹא

יִזְדַּקֵּק לְגַבֵּי חַיִּין דְּהַאי עָלְמָא, כְּמָה דְהַוֵי מְשַׁטְּטָא הָכָא וְהָכָא.

אִי הָכִי זְווּגָא תִּנְיָינָא דְהַאי אִתְּתָא, לָא הֲוֵי מִלְּעֵילָא. וְאַתְּ אַמְרְתְּ דְּאִתְדַּחְיָיא גְּבַר מִקַּמֵּי גְּבַר, וַאֲמֵינָא דְהַאי בַּעְלָהּ תִּנְיָינָא, דְּנָסִיב לְאִתְּתָא דָא, אִיהוּ בַּת זוּגֵיהּ מַמָּשׁ. וְהַהוּא קַדְמָאָה לָאו בַּר זוּגֵיהּ מַמָּשׁ הָוָה. וְהַאי תִּנְיָינָא דִילָהּ הָוָה, וְכַד מָטָא זִמְנֵיהּ, אִתְדַּחְיָיא דָא מִקַּמֵּיהּ. וַדָּאי הָכִי הוּא, דְּהָא לָא אִתְדַּחְיָיא הַהוּא רוּחַ קַדְמָאָה, דְּהָוָה בְּהַאי אִתְּתָא. אֶלָּא בְּגִין דְּהַאי תִּנְיָינָא, דְּאִיהוּ בַּר זוּגָהּ.

(דְּבַר אִיהִי בַּת זוּגֵיהּ) (הַאי תִּנְיָינָא).

וְכָל אִינּוּן תִּנְיָינִין, דְּאִתְדַּחְיָין מִקַּמֵּי קַדְמָאִין. קַדְמָאִין הֲווֹ בְּנֵי זוּגַיְיהוּ, וְלָא הֲנֵי. וּבְגִין כַּךְ, לָא אִית לוֹן קִיּוּמָא בַּהֲדַיְיהוּ, וְאִתְדַּחְיָיא רוּחַ תִּנְיָינָא מִקַּמֵּי רוּחָא קַדְמָאָה. וּבְגִין כַּךְ, מָאן דְּנָסִיב

לשון הקודש

יִזְדַּקֵּק לַחַיִּים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁהָיָה מְשׁוֹטֵט כָּאן וְכָאן.

אִם כָּךְ, הַזִּוּוּג הַשֵּׁנִי שֶׁל הָאִשָּׁה הַזּוֹ לֹא הָיָה מִלְּמַעְלָה, וְאַתָּה אוֹמֵר שֶׁנִּדְחֶה אִישׁ מִפְּנֵי אִישׁ? וְאָמַרְנוּ שֶׁהַבַּעַל הַשֵּׁנִי שֶׁנָּשָׂא אֶת הָאִשָּׁה הַזּוֹ הִיא בַּת זוּגוֹ מַמָּשׁ, וְאוֹתוֹ הָרִאשׁוֹן לֹא הָיָה מַמָּשׁ בֶּן זוּגָהּ, וְהַשֵּׁנִי הָיָה שֶׁלָּהּ, וּכְשֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ נִדְחֶה זֶה מִפָּנָיו – וַדַּאי זֶה כָּךְ, שֶׁהֲרֵי לֹא נִדְחֵית אוֹתָהּ רוּחַ רִאשׁוֹנָה שֶׁהָיְתָה בָּאִשָּׁה הַזּוֹ אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַשֵּׁנִי הַזֶּה, שֶׁהוּא בֶּן זוּגָהּ. (שֶׁהַבֵּן הִיא בַּת זוּגוֹ) (זֶה הַשֵּׁנִי).

וְכָל אוֹתָם הַשְּׁנִיִּים שֶׁנִּדְחִים מִלִּפְנֵי הָרִאשׁוֹנִים – הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ בְּנֵי זוּגָם וְלֹא אֵלֶּה, וְלָכֵן אֵין לָהֶם קִיּוּם עִמָּם, וְנִדְחֵית הָרוּחַ הַשְּׁנִיָּה מִלִּפְנֵי הָרוּחַ

אַרְמַלְתָּא, קָרִינָן עָלֵיהּ, (משלי ז) וְלֹא יָדַע כִּי בְנַפְשׁוֹ הוּא. (משלי א) כִּי חִנָּם מְזוֹרָה הָרָשֶׁת וְגוֹ' וְלָא יְדִיעַ אִי הִיא בַּת זוּגֵיהּ מַמָּשׁ אִי לָאו.

אַרְמַלְתָּא דְּלָא נְסִיבַת, אַף עַל גַּב דְּאָתֵי בַּר זוּגָהּ, וְאִיהִי לָא בָּעָאת לְאִתְנַסְּבָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא כַּיִּיף לָהּ מִן דִּינָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַזְמִין לְהַהוּא בַּר נָשׁ אִתְּתָא אַחֲרָא, וְלָא עָאלַת בְּדִינָא כְּהַאי (ס"א וְלֵית עָלֵיהּ בֵּי דִינָא בְּהָאי) בְּהַהוּא עָלְמָא, וְאַף עַל גַּב דְּלֵית לָהּ בַּר, דְּהָא אִתְּתָא לָא אִתְפַּקְּדַת אַפְּרְיָה וְרִבְיָה, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ.

אִתְּתָא דָּא דְּלָא אִתְנְסִיבַת זִמְנָא תִנְיָינָא, הַהוּא רוּחַ דְּשָׁבַק בָּהּ בַּעְלָהּ מָה אִתְעָבִיד מִנֵּיהּ. יָתִיב תַּמָּן תְּרֵיסַר יַרְחֵי, וּבְכָל לֵילְיָא וְלֵילְיָא, נָפִיק וּפַקְדָּא לְנַפְשָׁא, וְאִתְהַדָּר לְאַתְרֵיהּ. לְבָתָר תְּרֵיסַר

לשון הקודש

הָרִאשׁוֹנָה. וְלָכֵן מִי שֶׁנּוֹשֵׂא אַלְמָנָה, קוֹרְאִים עָלָיו (משלי ז) וְלֹא יָדַע כִּי בְנַפְשׁוֹ הוּא. (שם א) כִּי חִנָּם מְזוֹרָה הָרָשֶׁת וְגוֹ'. וְלֹא יָדוּעַ אִם הִיא בַּת זוּגוֹ מַמָּשׁ וְאִם לֹא.

אַלְמָנָה שֶׁלֹּא נִשֵּׂאת, אַף עַל גַּב שֶׁבָּא בֶּן זוּגָהּ וְהִיא לֹא רוֹצָה לְהִנָּשֵׂא – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא כוֹפֶה אוֹתָהּ מִן הַדִּין, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַזְמִין לְאוֹתוֹ הָאִישׁ אִשָּׁה אַחֶרֶת, וְלֹא נִכְנֶסֶת בְּדִין כָּזֶה (וְאֵין עָלֶיהָ בֵּית דִּין בָּזֶה) בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְאַף עַל גַּב שֶׁאֵין לָהּ בֵּן, שֶׁהֲרֵי אִשָּׁה לֹא מְצֻוָּה עַל פְּרִיָּה וּרְבִיָּה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ.

הָאִשָּׁה הַזּוֹ שֶׁלֹּא נִשְׂאָה פַּעַם שְׁנִיָּה, אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁהִשְׁאִיר בָּהּ בַּעְלָהּ, מַה נַּעֲשָׂה מִמֶּנָּה? יוֹשֶׁבֶת שָׁם שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים, וּבְכָל לַיְלָה וְלַיְלָה יוֹצֵא וּפוֹקֵד אֶת הַנֶּפֶשׁ, וְחוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ אַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים, כְּשֶׁהִסְתַּלֵּק דִּינוֹ שֶׁל אוֹתוֹ

יַרְחֵי, דְּקָא אִסְתַּלָּק דִּינָא דְהַהוּא גַּבְרָא, דְּהָא כָּל אִינּוּן תְּרֵיסַר יַרְחֵי, הָא רוּחָא אִתְכַּפְיָיא בַּעֲצִיבוּ כָּל יוֹמָא. לְבָתָר תְּרֵיסַר יַרְחֵי, נָפִיק מִתַּמָּן, וְאָזִיל וְקַיְימָא לִתְרַע גַּן עֵדֶן, וּפַקְדָּא לְהַאי עָלְמָא, לְגַבֵּי הַהוּא מָאנָא, דְּנָפִיק מִגֵּיהּ. וְכַד הַאי אִתְּתָא אִסְתַּלָּקַת מֵעָלְמָא, הַהוּא רוּחַ נָפִיק וְאִתְלַבַּשׁ בְּהַהוּא רוּחַ דִּילָהּ, וְזָכָאת בֵּיהּ לְגַבֵּי בַעְלָהּ, וְנָהֲרִין תַּרְוַוייהוּ, כְּדְקָא יֵאוֹת, בְּחִבּוּרָא חָדָא.

כֵּיוָן דְּאָתֵינָא לְהַאי אֲתָר, הַשְׁתָּא אִית לְגַלָּאָה אָרְחִין סְתִימִין, דְּמָארֵי עָלְמָא, לָא יַדְעִין בְּהוּ בְּנֵי נָשָׁא. וְכֻלְּהוּ אַזְלִין בְּאֹרַח קְשׁוֹט, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם. וּבְנֵי נָשָׁא לָא יַדְעִין, וְלָא מַשְׁגִּיחִין, כַּמָּה אִינּוּן עִלָּאִין, עוֹבָדִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכַמָּה מְשַׁנְיָין אִינּוּן, וּבְנֵי

לשון הקודש

הָאִישׁ. שֶׁהֲרֵי כָּל אוֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים, זוֹ הָרוּחַ כְּפוּפָה בְּעַצְבוּת כָּל יוֹם. אַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים יוֹצֵאת מִשָּׁם וְהוֹלֶכֶת וְעוֹמֶדֶת בְּשַׁעַר גַּן עֵדֶן וּפוֹקֶדֶת אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה אֶל אוֹתוֹ הַכְּלִי שֶׁיּוֹצֵאת מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁהָאִשָּׁה הַזּוֹ מִסְתַּלֶּקֶת מִן הָעוֹלָם, אוֹתָהּ רוּחַ יוֹצֵאת וּמִתְלַבֶּשֶׁת בְּאוֹתָהּ רוּחַ שֶׁלָּהּ, וְזוֹכָה בָּהּ לְבַעְלָהּ, וּשְׁנֵיהֶם מְאִירִים כָּרָאוּי בְּחִבּוּר אֶחָד.

כֵּיוָן שֶׁבָּאנוּ לְמָקוֹם זֶה, עַכְשָׁו יֵשׁ לְגַלּוֹת דְּרָכִים נִסְתָּרוֹת שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם וְלֹא יוֹדְעִים בָּהֶם בְּנֵי אָדָם, וְכֻלָּם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם. וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים כַּמָּה הֵם עֶלְיוֹנִים

עָלְמָא לָא יַדְעִין, וְכֻלְּהוּ בְּאַרַח קְשׁוֹט, דְּלָא סָטָאן לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא.

הֲנֵי דְּמִתְגַּלְגְּלִין, דְּקָא אִתְּתָרְכוּ בְּתִרוּכִין מֵהַהוּא עָלְמָא, וְלֵית לוֹן בַּת זוּג. בַּת זוּג דְּקָא מִזְדַּוְּוָגָן בְּהַאי עָלְמָא, מֵאָן אִינּוּן, אִינּוּן נָשִׁין, דְּקָא מִזְדַּוְּוָגָן בַּהֲדַיְיהוּ בְּהַאי עָלְמָא. דְּהָא (תָּרִיךְ לָהּ וְלֵית לֵיהּ בַּת זוּג כְּאִינּוּן גַּבְרִין דְּלָא תָּרִיכוּ וְקָא מִזְדַּוְּוָגָן בַּהֲדֵי נַשָּׁיְיהוּ) לְכֻלְּהוּ בְּנֵי נָשָׁא, אִית לוֹן בַּת זוּג, בַּר מֵהַאי.

חֲמוּ הַשְׁתָּא, כַּמָּה אִינּוּן רַבְּרְבִין וְעִלָּאִין גְּבוּרָן דִּילֵיהּ. תָּנֵינָן, מָאן דִּמְתָּרֵךְ אִתְּתֵיהּ קַדְמָאָה, מַדְבְּחָא אָחִית עֲלוֹי דִּמְעִין. מַדְבְּחָא אֲמַאי. אֶלָּא, הָא אֲמֵינָא, דְּכָל נָשִׁין דְּעָלְמָא בְּדִיוּקְנָא דְּהַאי מִזְבַּח קַיְימִי, וְעַל דָּא יָרְתָּאן אִינּוּן שֶׁבַע בִּרְכָּאן, דְּכֻלְּהוּ מִכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִינּוּן. וְאִי אִיהוּ (דף ק"ג ע"א)

לשון הקודש

מַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכַמָּה הֵם מְשֻׁנִּים, וּבְנֵי הָעוֹלָם לֹא יוֹדְעִים, וְכֻלָּם בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, שֶׁלֹּא סוֹטִים יָמִינָה וּשְׂמֹאלָה.

אֵלֶּה שֶׁמִּתְגַּלְגְּלִים, שֶׁגֹּרְשׁוּ בְּגֵרוּשִׁין מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם וְאֵין לָהֶם בַּת זוּג, בַּת הַזּוּג שֶׁהֵם מִזְדַּוְּגִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, מֵאֵיפֹה הֵן אוֹתָן נָשִׁים שֶׁמִּזְדַּוְּגוֹת עִמָּם בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי (גֵּרַשׁ אוֹתָהּ וְאֵין לוֹ בַּת זוּג כְּאוֹתָם גְּבָרִים שֶׁלֹּא גֵּרְשׁוּ וּמִזְדַּוְּגִים עִם נְשׁוֹתֵיהֶם) לְכָל בְּנֵי הָאָדָם יֵשׁ בַּת זוּג, חוּץ מִזֶּה?

רְאוּ עַכְשָׁו כַּמָּה גְּדוֹלִים וְעֶלְיוֹנִים גְּבוּרוֹתָיו. שָׁנִינוּ, מִי שֶׁמְּגָרֵשׁ אִשְׁתּוֹ הָרִאשׁוֹנָה, מִזְּבֵחַ מוֹרִיד עָלָיו דְּמָעוֹת. לָמָּה מִזְּבֵחַ? אֶלָּא הֲרֵי אָמַרְנוּ שֶׁכָּל נְשׁוֹת הָעוֹלָם עוֹמְדוֹת בִּדְמוּת הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה, וְעַל זֶה הֵן יוֹרְשׁוֹת שֶׁבַע בְּרָכוֹת, שֶׁכֻּלָּן הֵן מִכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְאִם הוּא

מִתָּרַךְ לָהּ, אַהֲדָר אַבְנָא (נ"א דְּמַדְבְּחָא עִלָּאָה) לְגִרְעוֹנָא. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּמִתְחַבְּרָן תְּרוֹכִין בַּהֲדֵי הֲדָדֵי.

וְרָזָא דָּא דִּכְתִיב, (דברים כד) וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְגוֹ', וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר. מִמַּשְׁמַע דְּאָמַר, וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ, לָא יְדַעְנָא (דְּהַהִיא אֲזִלָה לְגַבֵּי בַּעְלָהּ דְּתָרִיךְ לָהּ) (נ"א דְּלֵיתֵיהּ) (הַהוּא דְּתָרִיךְ לָהּ,) מָאי אַחֵר. אֶלָּא כְּמָה דְּאִתְּמַר, אַחֵר תְּנָן, וְאַחֵר כְּתִיב, וְאַחֵר קָרֵינָן לֵיהּ, דִּכְתִיב, (איוב ח) וּמֵעָפָר אַחֵר יִצְמָחוּ. וְתְרוֹכִין מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, תְּרוֹכִין דְּהַהוּא עָלְמָא, וְתְרוֹכִין דְּהַאי עָלְמָא. וּמַה דַּהֲוָת הַאי אִתְּתָא, בְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה, הָא אִשְׁתַּעְבְּדָא לְדִיוּקְנָא תַּתָּאָה, קָרֵינָא לֵיהּ אַחֵר.

וְקָרֵינָן לֵיהּ אַחֲרוֹן, אַחֲרוֹן מְנָלָן. דִּכְתִיב, (איוב יט) וְאַחֲרוֹן עַל עָפָר יָקוּם. וְהָכָא כְּתִיב

לשון הקודש

מְגָרֵשׁ אוֹתָהּ, חוֹזֶרֶת הָאֶבֶן (שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ הָעֶלְיוֹן) לְגִרְעוֹן. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁמִּתְחַבְּרִים הַגְּרוּשִׁין זֶה עִם זֶה.

וְסוֹד זֶה, שֶׁכָּתוּב (דברים כד) וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְגוֹ', וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר. מִמַּשְׁמָע שֶׁאָמַר וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ, **לֹא יָדַעְנוּ** (שֶׁאוֹתָהּ שֶׁהוֹלֶכֶת אֵצֶל בַּעְלָהּ שֶׁגֵּרֵשׁ אוֹתָהּ) (שֶׁזֶּה אֵינוֹ) (אוֹתוֹ שֶׁגֵּרֵשׁ אוֹתָהּ)? מַה זֶּה אַחֵר? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שָׁנִינוּ אַחֵר, וְאַחֵר כָּתוּב, וְאַחֵר קוֹרְאִים אוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב (איוב ח) וּמֵעָפָר אַחֵר יִצְמָחוּ. וְהַגְּרוּשִׁים מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, גְּרוּשִׁים שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם וְגְרוּשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. וּמַה שֶּׁהָאִשָּׁה הַזּוֹ הָיְתָה בִּדְיוֹקָן עֶלְיוֹן, הֲרֵי הִשְׁתַּעְבְּדָה לִדְיוֹקָן תַּחְתּוֹן, קוֹרְאִים לוֹ אַחֵר.

וְקוֹרְאִים לוֹ אַחֲרוֹן. מִנַּיִן לָנוּ אַחֲרוֹן?

וּשְׂנֵאָה הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן. אוֹ כִּי יָמוּת הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן. אַחֲרוֹן, שֵׁנִי מִיבְעֵי לֵיהּ. וְאִי תֵּימָא, דְּלָא תִּזְדַּוֵּוג אֲפִילוּ לַעֲשָׂרָה, דָּא בָּתַר דָּא. לָאו הָכִי. וְכִי לְבַעְלָהּ דָּא תִּזְדַּוֵּוג, וְלֹא לְאַחֲרָא, מָאי אַחֲרוֹן.

אֶלָּא דָּא אִיהוּ הַאי אַחֵר דְּקַאָמְרָן, וְאִיהוּ אַחֵר, וְאִיהוּ אַחֲרוֹן. הַשְׁתָּא אַבְנָא מִתְגַּלְגְּלָא בְּקוּסְפִּתָּא. אַחֵר אֲמַאי אִקְרֵי הָכִי דְּהָא כָּל בִּנְיָינָא נָפַל, וְאִתְהַדָּר לְעַפְרָא, אִיהוּ הָוָה מַה דְּהֲוָה, וְלָא אַחֲרָא. אֲמַאי קָרֵינָן לֵיהּ אַחֵר. אוֹף הָכִי אֲמַאי אִקְרֵי אַחֲרוֹן, וְכִי אַחֲרוֹן אִיהוּ, וְהָא אִי יִתְיַשַּׁר יֵאוֹת, וְאִי לָא, יֶהְדַּר וְיִתְגַּלְגֵּל וְיִתְנַטַּע כְּמִלְּקַדְּמִין, אֲמַאי אִקְרֵי אַחֲרוֹן.

אֲבָל תָּא חֲזִי, כְּתִיב (בראשית א) **וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, מָאי טוֹב.**

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (שם יט) וְאַחֲרוֹן עַל עָפָר יָקוּם. וְכָאן כָּתוּב וּשְׂנֵאָה הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן. אוֹ, כִּי יָמוּת הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן. אַחֲרוֹן? שֵׁנִי הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! וְאִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא תִּזְדַּוֵּג אֲפִלּוּ לַעֲשָׂרָה זֶה אַחַר זֶה – לֹא כָּךְ. וְכִי לַבַּעַל הַזֶּה תִּזְדַּוֵּג וְלֹא לְאַחֵר. מַה זֶּה אַחֲרוֹן?

אֶלָּא זֶהוּ הָאַחֵר הַזֶּה שֶׁאָמַרְנוּ, וְהוּא אַחֵר, וְהוּא אַחֲרוֹן. עַכְשָׁו הָאֶבֶן מִתְגַּלְגֶּלֶת בְּכַף הַקֶּלַע. לָמָּה אַחֵר נִקְרָא כָּךְ? שֶׁהֲרֵי כָּל הַבִּנְיָן נָפַל וְחָזַר לְעָפָר, הוּא הָיָה מַה שֶׁהָיָה וְלֹא אַחֵר. לָמָּה קוֹרְאִים לוֹ אַחֵר? אַף כָּךְ לָמָּה נִקְרָא אַחֲרוֹן, וְכִי הוּא אַחֲרוֹן? וַהֲרֵי אִם יִתְיַשֵּׁר – יָפֶה, וְאִם לֹא – יַחֲזוֹר וְיִתְגַּלְגֵּל וְיִנָּטַע כְּמִקֹּדֶם. לָמָּה נִקְרָא אַחֲרוֹן?

אֲבָל בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב

תָּנֵינָן, דָּא מַלְאָךְ דְּטוֹב. מְאֹד, דָּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וּלְכֹלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַזְמִין תִּקּוּנוֹי.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, נָהָר דָּא, לָא שָׁכִיךְ לְעָלְמִין, מִלְּאַפָּשָׁא וּלְמִסְגֵּי וּלְמֶעְבַּד פֵּירִין. וְאֵל אַחֵר אִסְתְּרַס, וְלֵית לֵיהּ תִּיאוּבְתָּא לְעָלְמִין, וְלָא אָפִיש, וְלָא עָבִיד פֵּירִין, דְּאִלְמָלֵי עָבִיד פֵּירִין, יְטַשְׁטֵשׁ לְכָל עָלְמָא.

וּבְגִין כָּךְ, בַּר נָשׁ דְּגָרִים לְהַהוּא סִטְרָא דְּיִפּוּשׁ בְּעָלְמָא, אִקְרֵי רַע, וְלָא חָמֵי אַפֵּי שְׁכִינְתָּא לְעָלְמִין, דִּכְתִיב, (תהלים ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע. הַאי בַּר נָשׁ, דְּמִתְגַּלְגְּלָא בְּגִלְגּוֹלָא, אִי אִיהוּ עָבַר וְאִתְדַּבָּק בְּהַהוּא אֵל אַחֵר, דְּלָא עָבִיד פֵּירִין, וְלָא אָפִיש בְּעָלְמָא, בְּגִין כַּךְ אִקְרֵי אַחֵר, וּשְׁמָא גָּרִים לֵיהּ,

לשון הקודש

מְאֹד. מַה זֶּה טוֹב? שְׁנֵינוּ, זֶה מַלְאַךְ הַטּוֹב. מְאֹד – זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְלַכֹּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִזְמִין תִּקּוּנוֹ.

בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב (שם ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. נָהָר זֶה לֹא שׁוֹכֵךְ לְעוֹלָמִים מִלִּרְבּוֹת וּמִלִּגְדֹּל וְלַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת. וְאֵל אַחֵר הִסְתָּרֵס, וְאֵין לוֹ תְּשׁוּקָה לְעוֹלָמִים, וְלֹא מַרְבֶּה וְלֹא עוֹשֶׂה פֵּרוֹת. שֶׁאִלְמָלֵא עָשָׂה פֵּרוֹת, יְבַלְבֵּל אֶת כָּל הָעוֹלָם.

וּמִשּׁוּם כָּךְ אָדָם שֶׁגּוֹרֵם לְאוֹתוֹ הַצַּד לִגְדֹּל בָּעוֹלָם נִקְרָא רַע, וְלֹא רוֹאֶה פְּנֵי שְׁכִינָה לְעוֹלָמִים, שֶׁכָּתוּב (תהלים ה) לֹא יְגֻרְךָ רָע. הָאִישׁ הַזֶּה שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל בְּגִלְגּוּל, אִם עָבַר וְנִדְבַּק בְּאוֹתוֹ אֵל אַחֵר שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה פֵּרוֹת וְלֹא מִתְרַבֶּה בָּעוֹלָם, מִשּׁוּם

אִיהוּ הוּא, וְאַחַר אִקְרֵי, אַחֵר וַדַּאי.

אַחֲרוֹן: מִקַּדְמָאָה וְאֵילָךְ, אַחֲרוֹן קָרֵינָן לֵיהּ, וְאַחֲרוֹן אִקְרֵי. תְּנְיָינָא אִיהוּ, וּמִיָּד אִקְרֵי אַחֲרוֹן, וְהָכִי קָרֵי לֵיהּ קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא אַחֲרוֹן, בְּגִין דְּיִתְתַּקַּן לְמֶהֱוֵי אַחֲרוֹן, וְלָא יְתוּב כְּמִלְּקַדְּמִין. תְּלִיתָאָה אוֹף הָכִי. וְכֵן בְּכָל זִמְנִין, מִקַּדְמָאָה וְאֵילָךְ. הָכִי אִקְרֵי אַחֲרוֹן, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ לְמִקְרֵי אַחֲרוֹן, דְּאִלְמָלֵא אִתְקְרֵי מִיַּד תְּנְיָינָא, הָא פְּתִיחוּ דְּפוּמָא לְאָהַדְּרָא כְּמִלְּקַדְּמִין, וְהַהוּא בְּנְיָינָא אִסְתְּתַר.

מְנָלָן. מִבַּיִת שֵׁנִי דְּאִקְרֵי אַחֲרוֹן, דִּכְתִיב, (חגי ב) גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן. דְּהָא מִקַּדְמָאָה וְאֵילָךְ, אַחֲרוֹן אִקְרֵי, דְּהָא לָא יְהֵא פְּתִיחוּ דְּפוּמָא, דְּהַהוּא בְּנְיָינָא יִנְפּוֹל, וְיִתְהַדַּר כְּמִלְּקַדְּמִין.

לשון הקודש

כָּךְ נִקְרָא אַחֵר, וְהַשֵּׁם גּוֹרֵם לוֹ. הוּא הוּא, וְאַחֵר נִקְרָא, אַחֵר וַדַּאי.

אַחֲרוֹן – מֵרִאשׁוֹן וְאֵילָךְ אַחֲרוֹן קוֹרְאִים לוֹ, וְאַחֲרוֹן נִקְרָא. שֵׁנִי הוּא, וּמִיָּד נִקְרָא אַחֲרוֹן, וְכָךְ קוֹרֵא לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַחֲרוֹן, מִשּׁוּם שֶׁנִּתְקַן לִהְיוֹת אַחֲרוֹן וְלֹא יָשׁוּב כְּמִקֹּדֶם. הַשְּׁלִישִׁי אַף כָּךְ. וְכֵן בְּכָל הַפְּעָמִים מֵהָרִאשׁוֹן וְאֵילָךְ, כָּךְ נִקְרָא אַחֲרוֹן, וְכֵן צָרִיךְ לִקְרֹא אַחֲרוֹן, שֶׁאִלְמָלֵא נִקְרָא מִיָּד שֵׁנִי, הֲרֵי יֵשׁ פִּתְחוֹן פֶּה לַחֲזֹר כְּמִקֹּדֶם, וְאוֹתוֹ בִּנְיָן נֶהֱרַס.

מִנַּיִן לָנוּ? מִבַּיִת שֵׁנִי שֶׁנִּקְרָא אַחֲרוֹן, שֶׁכָּתוּב (חגי ב) גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן. שֶׁהֲרֵי מֵרִאשׁוֹן וְאֵילָךְ נִקְרָא אַחֲרוֹן, שֶׁהֲרֵי לֹא יִהְיֶה

אוֹף הָכִי דָּא, אַחֲרוֹן קָרֵינָן לֵיהּ. וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב, לֹא יוּכַל בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר שִׁלְּחָהּ לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ. לֹא יוּכַל, לֹא יִקָּחֶנָּה מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי לֹא יוּכַל. אֶלָּא כֵּיוָן דְּהַאי אִתְּתָא אִתְדַּבְּקַת בְּאַחֵר, וְנַחְתַּת לְאִשְׁתַּעְבְּדָא בְּדַרְגָּא תַתָּאָה, לָא בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ יְתוּב מִדַּרְגָּא דִילֵיהּ, לְמֵיהָב אִיבָּא, וּלְאִתְדַּבְּקָא בְּהַהוּא דַרְגָּא דְּלָאו דִילֵיהּ.

וְתָא חֲזֵי, אִי הַאי אִתְּתָא לָא אִתְּנְסִיבַת, אֲפִילוּ תִּזְנֶה בְּכָל גּוּבְרִין דְּעָלְמָא, אִי בָּעֵי בַּעְלָהּ יְתוּב לְגַבָּהּ, אֲבָל אִי אִתְדַּבְּקָא בְּנִשּׂוּאִין לְאַחֵר, (נ"א וְאַחֵר) דָּא (הַאי) לֹא יוּכַל לָשׁוּב לְדַרְגָּא קַדְמָאָה, דְּהַוָּה בְּקַדְמִיתָא לְגַבָּהּ. לֹא יוּכַל וַדַּאי לְאָתָבָא לְהַהוּא דַרְגָּא לְעָלְמִין.

לשון הקודש

פִּתְחוֹן פֶּה שֶׁאוֹתוֹ בִּנְיָן יִפֹּל וְיִחָזֵר כְּמִקֹּדֶם.

אַף זֶה כָּךְ, אַחֲרוֹן קוֹרְאִים לוֹ. וְלָכֵן כָּתוּב לֹא יוּכַל בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר שִׁלְּחָהּ לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ. לֹא יוּכַל? לֹא יִקָּחֶנָּה הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה לֹא יוּכַל? אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהָאִשָּׁה הַזּוֹ נִדְבְּקָה בְּאַחֵר וְיָרְדָה לְהִשְׁתַּעְבֵּד בְּדַרְגָּה תַחְתּוֹנָה, לֹא רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיָּשׁוּב מִדַּרְגָּתוֹ לָתֵת פְּרִי וּלְהִדָּבֵק בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁאֵינָהּ שֶׁלּוֹ.

וּבָא רְאֵה, אִם הָאִשָּׁה הַזּוֹ לֹא נִשֵּׂאת, אֲפִלּוּ תִּזְנֶה עִם כָּל הָאֲנָשִׁים שֶׁבָּעוֹלָם – אִם רוֹצֶה בַּעְלָהּ, יָשׁוּב אֵלֶיהָ. אֲבָל אִם נִדְבְּקָה בְּנִשּׂוּאִין לְאַחֵר, (וְאַחֵר) זֶה (זֶה) לֹא יוּכַל לָשׁוּב לְדַרְגָּתוֹ הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיָה בַּתְּחִלָּה אֵלֶיהָ. לֹא יוּכַל וַדַּאי לְהָשִׁיב אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה לְעוֹלָמִים.

אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֻטַּמָּאָה. תָּנִינָן, דְּהֻטַּמָּאָה בְּלִבֵּיהּ. אִי הָכִי, אֲפִילּוּ אִי תִּתְרַחֵק וְתִזְנֶה בְּלָא נִשּׂוּאִין. אֶלָּא, כֵּיוָן דְּאִתְדַּבְּקַת לְאַחֵר, הָא קַבִּילַת עָלָהּ חוּלָקָא דְּהַהוּא סִטְרָא, וּבַעְלָהּ (דף ק"ג ע"ב) **קַדְמָאָה דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא אַחֲרָא טָבָא דְּטוֹב, לָא יְהֵא לֵיהּ בָּהּ חוּלָקָא לְעָלְמִין, וְלָא יַפִּישׁ כְּלָל לְהַהוּא אֲתָר. הָא אִם שִׁלְּחָהּ הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן, אוֹ כִּי יָמוּת הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן, לְקַדְמָאָה אֲסוּרָא, אֲבָל לִשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא, תִּשְׁתְּרֵי. דִּילְמָא תִּשְׁכַּח אַתְרָא כְּמִלְּקַדְּמִין, וְאַחֲרוֹן יָקוּם דְּיִזְדַּוֵּג בַּהֲדָהּ.**

מָאן דְּאִית לֵיהּ בְּנִין מְאִתְּתֵיהּ קַדְמִיתָא, וְאָעִיל הַאי לְגוֹ בֵּיתֵיהּ, הַהוּא יוֹמָא אִתְדַּבָּק בְּחַרְבָּא קַשְׁיָא דְּמִתְהַפְּכָא, בְּגִין תְּרֵין סִטְרִין. חַד, דְּהָא תְּרֵין דָּחַת לוֹן לְבַר, וְהַשְׁתָּא אִיהוּ תְּלִיתָאָה. וְתוּ, מָאנָא

לשון הקודש

אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֻטַּמָּאָה. שָׁנִינוּ, שֶׁהֻטַּמָּאָה בְּלִבּוֹ. אִם כָּךְ, אֲפִלּוּ אִם תִּתְרַחֵק וְתִזְנֶה בְּלִי נִשּׂוּאִין? אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁנִּדְבְּקָה לְאַחֵר, הֲרֵי קִבְּלָה עָלֶיהָ אֶת הַחֵלֶק שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד, וּבַעְלָהּ הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא מִצַּד אַחֵר טוֹב שֶׁל טוֹב, לֹא יִהְיֶה לוֹ בָּהּ חֵלֶק לְעוֹלָמִים, וְלֹא יַרְבֶּה כְּלָל אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם. הֲרֵי אִם שִׁלְּחָהּ הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן אוֹ כִּי יָמוּת הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן – לָרִאשׁוֹן אֲסוּרָה, אֲבָל לִשְׁאָר בְּנֵי אָדָם מֻתֶּרֶת. אוּלַי תִּמְצָא מָקוֹם כְּמוֹ מִקֹּדֶם, וְאַחֲרוֹן יָקוּם וְיִזְדַּוֵּג עִמָּהּ.

מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּנִים מֵאִשְׁתּוֹ הָרִאשׁוֹנָה וּמַכְנִיס אֶת זוֹ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, אוֹתוֹ הַיּוֹם הוּא נִדְבָּק בְּחֶרֶב קָשָׁה שֶׁמִּתְהַפֶּכֶת בִּשְׁבִיל שְׁנֵי צְדָדִים. אֶחָד – שֶׁהֲרֵי שְׁנַיִם הִיא דָּחָתָה הַחוּצָה, וְעַכְשָׁו הוּא הַשְּׁלִישִׁי. וְעוֹד – כְּלִי שֶׁהִשְׁתַּעְבֵּד

דְּאִשְׁתָּעֲבָד (נ"א דְּאִשְׁתַּתַּף) בֵּיהּ אַחֵר, הֵיךְ יֵיתֵי אִיהוּ לְמֵיהַב בֵּיהּ רוּחָא דִּילֵיהּ, וְיִשְׁתַּתַּף בַּהֲדָהּ, וְיִתְדַּבַּק בָּהּ. לָאו דְּאִיהִי אֲסוּרָא, אֲבָל וַדַּאי שִׁתּוּפָא בִישָׁא אִיהוּ לְגַרְמֵיהּ. (כְּדְאַמְרָן).

רִבִּי לְוִיטַס אִישׁ כְּפַר אוֹנוֹ, הָוָה חַיְיךְ וּמִתְלוֹצֵץ עַל אִתְּתָא דָא, כַּד חָמֵי מָאן דְּאִזְדַּוָּג בַּהֲדָהּ, וַהֲוָה אָמַר, (משלי לא) וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן כְּתִיב, מָאן דְּאִתְדַּבְּקָת בֵּיהּ בְּאִישׁ אַחֲרוֹן, חִיּוּכָא אִיהִי לְבָתָר. הַשְׁתָּא, אִית לְאָהַדְּרָא וּלְעַיְּינָא, עַל אָתָר (נ"א אִילָנָא) חַד רַב וְעִלָּאָה, דְּהֲוָה בְּעָלְמָא, וְגִזְעָא וְשָׁרְשָׁא דִּקְשׁוֹט, וְאִיהוּ עוֹבֵד אָבִי יִשַׁי אָבִי דָוִד. דְּהָא אִתְּמַר דְּאַחֲרוֹן הָוָה, הֵיךְ נָפַק שָׁרְשָׁא דִּקְשׁוֹט, מִגּוֹ אָתָר דָּא.

אֶלָּא, עוֹבֵד אִתְּתָקַן בְּתִקּוּנָא עִלָּאָה, וְאַהְדָּר שָׁרְשָׁא דְּאִילָנָא דְּקָא אִתְהַפַּךְ, עַל

לשון הקודש

(שֶׁהִשְׁתַּתַּף) בּוֹ אַחֵר, אֵיךְ הוּא יָבֹא לָתֵת בָּהּ רוּחוֹ שֶׁלּוֹ וְיִשְׁתַּתֵּף עִמָּהּ וְיִדְבַּק בָּהּ? לֹא שֶׁהִיא אֲסוּרָה, אֲבָל וַדַּאי שִׁתּוּף רַע הוּא לְעַצְמוֹ (כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ).

רַבִּי לְוִיטַס אִישׁ כְּפַר אוֹנוֹ הָיָה צוֹחֵק וּמִתְלוֹצֵץ עַל הָאִשָּׁה הַזּוֹ, כְּשֶׁרָאָה מִי מִזְדַּוֵּג עִמָּהּ, וְהָיָה אוֹמֵר, (משלי לא) וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן כָּתוּב. מִי שֶׁנִּדְבֶּקֶת בּוֹ בְּאִישׁ אַחֲרוֹן, אַחַר כָּךְ הִיא צְחוֹק. עַכְשָׁו יֵשׁ לַחֲזֹר וּלְעַיֵּן עַל מָקוֹם (נ"א אִילָן) אֶחָד גָּדוֹל וְעֶלְיוֹן שֶׁהָיָה בָּעוֹלָם, וְגֶזַע וְשֹׁרֶשׁ שֶׁל אֱמֶת, וְהוּא עוֹבֵד אָבִי יִשַׁי אָבִי דָוִד, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁהָיָה אַחֲרוֹן, אֵיךְ יָצָא שֹׁרֶשׁ אֱמֶת מֵהַמָּקוֹם הַזֶּה? אֶלָּא עוֹבֵד נִתְקָן בְּתִקּוּן עֶלְיוֹן, וְחָזַר הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁל הָאִילָן שֶׁהִתְהַפֵּךְ עַל תִּקּוּנוֹ,

תְּקוּנֵיהּ, וְאִסְתְּלִיק בֵּיהּ, וְאִתְתָּקַן כְּדְקָא יֵאוֹת, וְעַל דָּא אִקְרֵי עוֹבֵד. מַה דְּלָא זָכוּ הָכִי, שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא.

אָתָא אִיהוּ, פָּלַח וְאַעְדַּר עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְּאִילָנָא, וְנָפַק מֵאַנְפִּין מְרִירָן, וְאַהְדַּר (נ"א וְאַעְדַּר) וְאִתְתָּקַן בְּנוֹפָא דְּאִילָנָא אַחֲרָא עִלָּאָה, אָתָא יִשַׁי בְּרֵיהּ, וְאַחֲסִין לֵיהּ, וְתָקִין לֵיהּ, וְאִתְאֲחַד בְּעַנְפּוֹי דְּאִילָנָא אַחֲרָא עִלָּאָה, וְחִבֵּר אִילָנָא בְּאִילָנָא, וְאִסְתְּבָּכוּ דָּא בְדָא. כֵּיוָן דְּאָתָא דָּוִד, אַשְׁכַּח אִילָנִין מִסְתַּבְּכָן וּמִתְאַחֲדָן דָּא בְדָא, כְּדֵין יָרִית שֶׁלְטָנוּ בְּאַרְעָא, וְעוֹבֵד גָּרִים דָּא.

בָּכָה הַהוּא סָבָא וְאָמַר, אִי סָבָא סָבָא, וְלָא אֲמֵינָא לָךְ, דְּעָלַת בְּיַמָּא רַבָּא, הַשְׁתָּא אַנְתְּ הוּא גּוֹ תְּהוֹמֵי רַבְּרְבִין, אִתְתָּקַן לְסַלְקָא. סָבָא

לשון הקודש

וְהִתְעַלָּה בּוֹ וְהִתְתַּקֵּן כָּרָאוּי, וְעַל זֶה נִקְרָא עוֹבֵד, מַה שֶּׁלֹּא זָכוּ כָּךְ שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם.

הוּא בָּא, עָבַד וְעָדַר אֶת עִקַּר וְשֹׁרֶשׁ הָאִילָן, וְיָצָא מֵהַפָּנִים הַמָּרִים, וְחָזַר וְנִתְקַן בְּנוֹף שֶׁל אִילָן אַחֵר עֶלְיוֹן. בָּא יִשַׁי בְּנוֹ וְחִזֵּק אוֹתוֹ וְתִקֵּן אוֹתוֹ, וְנֶאֱחַז בְּעַנְפֵי הָאִילָן הָעֶלְיוֹן הָאַחֵר, וְחִבֵּר אִילָן בְּאִילָן, וְהִסְתַּבְּכוּ זֶה בָּזֶה. כֵּיוָן שֶׁבָּא דָּוִד, מָצָא אִילָנוֹת מְסֻבָּכִים וּמְאֻחָדִים זֶה בָּזֶה. אָז יָרַשׁ הַשִּׁלְטוֹן בָּאָרֶץ, וְעוֹבֵד גָּרַם אֶת זֶה.

בָּכָה אוֹתוֹ זָקֵן וְאָמַר, אִי זָקֵן זָקֵן, וְלֹא אָמַרְנוּ לְךָ שֶׁנִּכְנַסְתָּ לַיָּם הַגָּדוֹל?! עַכְשָׁו אַתָּה הוּא בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת הַגְּדוֹלִים. הִתְתַּקֵּן לַעֲלוֹת. זָקֵן זָקֵן, אַתָּה גָּרַמְתָּ

סָבָא, אַנְתְּ גָּרַמְתְּ דָּא, דְּאִלְמָלֵא הֲוֵית שָׁתִיק בְּקַדְמִיתָא, הָוָה יֵאוֹת לָךְ, אֲבָל הַשְׁתָּא לָא יָכִילַת וְלֵית מָאן דְּאָחִיד בִּידָךְ, אֶלָּא אַנְתְּ בִּלְחוֹדָךְ. קוּם סָבָא וְאִסְתַּלָּק בִּסְלִיקוּ.

עוֹבֵד דָּא, אִתְתָּקַן וְנָפַק מִגּוֹ חֵקֶל בִּישָׁא, דְּגוּבִין בִּישִׁין. אָתָא יִשַׁי בְּרֵיהּ, וְאַתְקִין וְאַעְדָּר אִילָנָא, וְעִם כָּל דָּא, (וְעוֹבֵד) דָּא רָזָא דְּרָזִין, וְלָא יְדַעְנָא אִי אִימָא, אִי לָא אִימָא. אִימָא מִילָּךְ סָבָא, וַדַּאי אִימָא, בְּדָא יְדִיעָאן כָּל שְׁאַר בְּנֵי גִלְגּוּלָא. (נ"א עוֹבֵד אִילָנָא אַתְקִין וְעִם כָּל דָּא דְּאִילָנָא אַתְקִין) עוֹבֵד עִם כָּל דָּא אִילָנָא אַתְקִין. כַּד אָתָא דָּוִד מַלְכָּא, בְּאִילָנָא תַּתָּאָה דְּנוּקְבָא אִשְׁתְּאַר, וְאִצְטְרִיךְ לְקַבְּלָא חַיִּין מְאַחֲרָא, וּמָה אִי הַאי דְּאִתְתָּקַן, וְאַתְקִין כֹּלָּא, הָכִי. שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא דְּאַתְיָין בְּגִלְגּוּלָא, דְּלָא יַכְלִין לְאִתְתַּקְנָא הָכִי, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

לשון הקודש

לָזֶה, שֶׁאִלְמָלֵא הָיִיתָ שׁוֹתֵק בַּתְּחִלָּה, הָיָה נָאֶה לְךָ, אֲבָל עַכְשָׁו לֹא יָכֹלְתָּ וְאֵין מִי שֶׁיֹּאחֵז בְּיָדְךָ, אֶלָּא אַתָּה בִּלְבַדְּךָ. קוּם זָקֵן וַעֲלֵה בְמַעֲלָה.

עוֹבֵד זֶה הִתְתַּקֵּן וְיָצָא מִתּוֹךְ שָׂדֶה רַע שֶׁל בּוֹרוֹת רָעִים. בָּא יִשַׁי בְּנוֹ וְהִתְקִין וְעָדַר אֶת הָאִילָן, וְעִם כָּל זֶה, (וְעוֹבֵד) זֶה סוֹד הַסּוֹדוֹת, וְלֹא יָדַעְתִּי אִם אֹמַר וְאִם לֹא אֹמַר. אֶמֹר דְּבָרֶיךָ, זָקֵן, וַדַּאי אֶמֹר, בָּזֶה יְדוּעִים כָּל שְׁאָר בְּנֵי הַגִּלְגּוּל. (עוֹבֵד הִתְקִין אִילָן, וְעִם כָּל זֶה שֶׁהִתְקִין אִילָן) עוֹבֵד עִם כָּל זֶה הִתְקִין אִילָן. כְּשֶׁבָּא דָּוִד הַמֶּלֶךְ, נִשְׁאַר בָּאִילָן הַתַּחְתּוֹן שֶׁל הַנְּקֵבָה, וְהִצְטָרֵךְ לְקַבֵּל חַיִּים מֵאַחֵר. וּמָה אִם זֶה שֶׁהִתְתַּקֵּן וְהִתְקִין הַכֹּל כָּךְ – שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁבָּאִים בְּגִלְגּוּל, שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לְהִתְתַּקֵּן

בְּכָל סִטְרִין אִתְהַפַּךְ בְּגִלְגּוּלָא. פֶּרֶץ הָכִי הָוָה. בֹּעַז הָכִי הָוָה. עוֹבֵד הָכִי הָוָה. (ס"א וְעִם כָּל דָּא אִילָנָא אִתְתְּקַן) וּבְכֹלָּא נָפִיק אִילָנָא מִסִּטְרָא דְרַע, וְאִתְדְּבַּק לְבָתָר בְּסִטְרָא דְטוֹב. בְּקַדְמִיתָא, (בראשית לח) וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע. (אוֹנֶן אוֹף הָכִי) מַחְלוֹן אוֹף הָכִי, וְלָאו כָּל כַּךְ. אֲבָל בְּהָנֵי אִתְעַבָּל רָע, וְנָפִיק טוֹב לְבָתָר, (נְפַק) הַהוּא דִכְתִיב בֵּיהּ, (שמואל א טז) וְטוֹב רֹאִי. (שמואל א טז) וַיְיָ' עִמּוֹ. הָכָא קַיְימָא אִילָנָא תַתָּאָה עַל תְּקוּנֵיהּ, וּמֶלֶךְ אֱלֹהִים עַל גּוֹיִם.

בְּשִׁירוּתָא דְכֹלָּא, מֵעִקָּרָא וִיסוֹדָא עִלָּאָה, אִשְׁתָּרְשׁוּ דַּרְגִּין, רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי יְהוּדָה, מַה כְתִיב בֵּיהּ, (בראשית כט) הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת יְיָ', וּכְתִיב וַתַּעֲמוֹד מִלֶּדֶת. הַיְינוּ (ישעיה נד) רָנִי עֲקָרָה לֹא יָלָדָה. בְּגִין דְכַד אִתְיְלִיד יְהוּדָה, נַפְקַת נוּקְבָא מִתְדַבְּקָא בִדְכוּרָא, וְלָא הֲוַת עַל תְּקוּנָהָא אַנְפִּין

לשון הקודש

כָּךְ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

בְּכָל הַצְּדָדִים מִתְהַפֵּךְ בְּגִלְגּוּל. כָּךְ הָיָה פֶּרֶץ. כָּךְ הָיָה בֹּעַז. כָּךְ הָיָה עוֹבֵד. (וְעִם כָּל זֶה הָאִילָן נִתְקַן) וּבַכֹּל יוֹצֵא אִילָן מִצַּד הָרָע, וְאַחַר כָּךְ נִדְבָּק בַּצַּד הַטּוֹב. בַּתְּחִלָּה, וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע. (אוֹנֶן אַף כָּךְ) מַחְלוֹן אַף כָּךְ וְלֹא כָּל כָּךְ. אֲבָל בְּאֵלֶּה הִתְעַבֵּל הָרָע, וְיָצָא אַחַר כָּךְ טוֹב, (יָצָא) אוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב בּוֹ (שמואל–א טז) וְטוֹב רֹאִי. וַה' עִמּוֹ. עַכְשָׁו עוֹמֵד אִילָן תַּחְתּוֹן עַל תִּקּוּנוֹ, וּמֶלֶךְ אֱלֹהִים עַל גּוֹיִם.

בְּרֵאשִׁית הַכֹּל, מֵעִקָּר וִיסוֹד עֶלְיוֹן הִשְׁתָּרְשׁוּ דְרָגוֹת, רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי יְהוּדָה. מַה כָּתוּב בּוֹ? (בראשית כט) הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה'. וְכָתוּב וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת. הַיְנוּ (ישעיה נד) רָנִי עֲקָרָה לֹא יָלָדָה. מִשּׁוּם

בְּאַנְפִּין, וְלָא אִתְכְּשָׁרַת לְאוֹלָדָא כֵּיוָן דְּנָסַר לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַתְקִין לָהּ, (ס"א אַנְפִּין בְּאַנְפִּין) כְּדֵין אִתְכְּשָׁרַת לְאִתְעַבְּרָא וּלְאוֹלָדָא.

וּבְסִפְרָא דְּחֲנוֹךְ, וַתַּעֲמוֹד מִלֶּדֶת, לָאו עַל לֵאָה אִתְמַר, אֶלָּא עַל רָחֵל אִתְמַר, הַהִיא דִּמְבַכָּה (דף ק"ד ע"א) עַל בָּנֶיהָ, הַהִיא דְּאִשְׁתָּרְשַׁת בִּיהוּדָה: יְה"וּ ד"ה. וַתַּעֲמוֹד מִלֶּדֶת, דְּהָא לָא אִתְתַּקְנָא.

בְּקַדְמִיתָא, דִּיוּקְנָא דִלְעֵילָא הָוָה כֻּלָּא רְאוּבֵן: או"ר בֵּ"ן. (בראשית א') וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, יְמִינָא אוֹר. (בֵּ"ן) שִׁמְעוֹן שְׂמָאלָא אוֹר בְּהַהוּא סִיגָא דְּדַהֲבָא בַּהֲדֵיהּ שָׁם עָוֹן. לֵוִ"י: חִבּוּרָא דְכֹלָּא, לְאִתְחַבְּרָא מִתְּרֵין סִטְרִין. יְהוּדָה: נוּקְבָּא בַּהֲדֵי דְכוּרָא מִתְדַּבְּקָת, יְה"וּ, דָּא דְכוּרָא. ד"ה, דָּא נוּקְבָּא דַהֲוַת בַּהֲדֵיהּ.

לשון הקודש

שֶׁכְּשֶׁנּוֹלַד יְהוּדָה, יָצְאָה נְקֵבָה דְּבוּקָה בְּזָכָר, וְלֹא הָיְתָה עַל תִּקּוּנֶיהָ פָּנִים בְּפָנִים וְלֹא הֻכְשְׁרָה לָלֶדֶת. כֵּיוָן שֶׁנִּסֵּר אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהִתְקִין אוֹתָהּ, (פָּנִים בְּפָנִים) אָז הֻכְשְׁרָה לְהִתְעַבֵּר וְלָלֶדֶת.

וּבְסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ, וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת לֹא נֶאֱמַר עַל לֵאָה, אֶלָּא נֶאֱמַר עַל רָחֵל, אוֹתָהּ שֶׁמְּבַכָּה עַל בָּנֶיהָ, אוֹתָהּ שֶׁנִּשְׁרְשָׁה בִּיהוּדָה – יְה"וּ דָ"ה. וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת, שֶׁהֲרֵי לֹא נִתְקְנָה.

בַּתְּחִלָּה דְּיוֹקֵן הָעֶלְיוֹן הָיָה הַכֹּל רְאוּבֵן – או"ר בֵּ"ן. (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, יָמִין אוֹר. (בֵּ"ן) שִׁמְעוֹן שְׂמֹאל אוֹר, בְּאוֹתוֹ סִיג שֶׁהַזָּהָב עִמּוֹ – שָׁם עָוֹן. לֵוִי – חִבּוּר שֶׁל הַכֹּל לְהִתְחַבֵּר מִשְּׁנֵי צְדָדִים. יְהוּדָה – נְקֵבָה עִם זָכָר נִדְבֶּקֶת.

ד"ה, אֲמַאי ד"ה. אֶלָּא ד', בְּאִתְדַּבְּקוּתָא דְרַע בַּהֲדָהּ, אִיהִי דָּלֶ"ת, מִסְּכִּנָא אִיהִי, וְאִצְטְרִיךְ לְאָתָבָא בְּגִלְגּוּלָא, לְאִתְעַבְּלָא הַהוּא רַע, וּלְמִתְכְּלֵי בְעַפְרָא. וּלְבָתַר לְצַמְחָא בְסִטְרָא דְטוֹב, וּלְנָפְקָא מִמִּסְכִּנוּ לַעֲתִירוּ, וּכְדֵין ה'. וְעַל דָּא, יְה"וּ ד"ה.

פּוּק סָבָא, מִגּוֹ תְּהוֹמֵי, לָא תִדְחַל, כַּמָּה אַרְבִּין זְמִינִין לָךְ, בְּשַׁעֲתָא דִתְשׁוֹטֵט יַמָּא, בְּגִין לְנַיְיחָא בְהוּ. בָּכָה כְּמִלְּקַדְּמִין וְאָמַר, מָארֵי דְעָלְמָא, דִּילְמָא יֵימְרוּן מַשְׁרְיָין עִלָּאִין, דַּאֲנָא סָבָא, וּבָכֵי כִּינוֹקָא. גַּלֵּי קַמָּךְ, דְּעַל יְקָרָךְ אֲנָא עָבִיד, וְלָא עֲבִידְנָא עַל יְקָרָא דִילִי, דְּהָא בְקַדְמִיתָא הָוָה לִי לְאִסְתַּמְּרָא, דְּלָא אֵיעוּל בְּיַמָּא רַבָּא, וְהַשְׁתָּא כֵּיוָן דַּאֲנָא בֵּיהּ, אִית לִי לְשַׁטְּטָא בְכָל סִטְרִין, וּלְנָפְקָא מִנֵּיהּ.

לשון הקודש

יְה"וּ – זֶה זָכָר. דָ"ה – זוֹ נְקֵבָה שֶׁהָיְתָה עִמּוֹ.

דָ"ה, לָמָּה דָ"ה? אֶלָּא ד' בְּהִדָּבְקוּת שֶׁל רַע עִמָּהּ הִיא דָלֶ"ת, הִיא עֲנִיָּה, וּצְרִיכָה לָשׁוּב בְּגִלְגּוּל לְבַעֵר אֶת אוֹתוֹ הָרָע וּלְהִתְבַּלּוֹת בֶּעָפָר, וְאַחַר לִצְמֹחַ בַּצַּד הַטּוֹב וְלָצֵאת מֵעֹנִי לְעֹשֶׁר, וְאָז ה'. וְעַל זֶה יְה"וּ דָ"ה.

צֵא זָקֵן מִתּוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת, אַל תִּפְחַד, כַּמָּה סְפִינוֹת מְזֻמָּנוֹת לְךָ בְּשָׁעָה שֶׁתְּשׁוֹט בַּיָּם כְּדֵי לָנוּחַ בָּהֶן. בָּכָה כְּמוֹ מִקֹּדֶם וְאָמַר, רִבּוֹן הָעוֹלָם, אוּלַי יֹאמְרוּ הַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁאֲנִי זָקֵן וּבוֹכֶה כְּתִינוֹק. גָּלוּי לְפָנֶיךָ שֶׁעַל כְּבוֹדְךָ אֲנִי עוֹשֶׂה, וְלֹא עָשִׂיתִי לִכְבוֹדִי, שֶׁהֲרֵי בַּתְּחִלָּה הָיָה לִי לְהִשָּׁמֵר שֶׁלֹּא אֶכָּנֵס לַיָּם הַגָּדוֹל, וְעַכְשָׁו כֵּיוָן שֶׁאֲנִי בּוֹ, יֵשׁ לִי לְשׁוֹטֵט בְּכָל הַצְּדָדִים וְלָצֵאת מִמֶּנּוּ.

יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ, (בראשית כט) (ס"א כוּלְּהוּ אוֹדָאן עַל שְׁמָא דָא וְהַיְינוּ וכו') **הַיְינוּ דַאֲנַן אַמְרִין בָּרוּךְ אַתָּה. אִיהוּ בָּרוּךְ וְאִיהִי אַתָּה, לְכֻלְּהוּ בְּנוֹי לָא אָמַר יַעֲקֹב אַתָּה, אֶלָּא לַאֲתָר דְּאִצְטְרִיךְ. דָּא אִיהוּ אַתָּה.**

שְׁמָא דָא, (נ"א וַדָּאי אַתָּה) **יוֹדוּךָ אַחֶיךָ, כֻּלְּהוּ אוֹדָן לָךְ עַל שְׁמָא דָא, וַדָּאי אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ, עַל שְׁמָא דָא, אִסְתַּלָּק וְאִתְכַּפְיָא סְטָר אַחֲרָא, בְּגִין דְּכַד אִתְקְרֵי וְאַדְכַּר, הָא נַפְקַת סִטְרָא אַחֲרָא בַּהֲדָהּ. כֵּיוָן דְּאַמְרֵי אַתָּה, שֶׁלְּטָנוּ וְרַבְּרְבָנוּ אִית לָהּ, וְסִטְרָא אַחֲרָא אִתְכַּפְיָא, וְלָא אִתְחַזְיָאת תַּמָּן. וַדָּאי בְּשְׁמָא דָא אִתְרְשִׁים וְאִתְבְּרִיר מִסִּטְרָא אַחֲרָא. וְדָא אִסְתָּלָקוּ וְשֶׁלְּטָנוּ דִּילָהּ, וּתְבִירוּ וּבִישׁ לְסִטְרָא אַחֲרָא. כֵּיוָן דְּיוֹדוּךָ אַחֶיךָ עַל שְׁמָא דָא, אַתָּה, כְּדֵין יָדְךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ, מִיָּד אִתְכַּפְיָין לְגַבָּךְ, וּשְׁמָא דָא גָּרִים.**

לשון הקודש

יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ, (כֻּלָּם מוֹדִים עַל הַשֵּׁם הַזֶּה) הַיְינוּ מַה שֶּׁאָנוּ אוֹמְרִים בָּרוּךְ אַתָּה, הוּא בָּרוּךְ וְהִיא אַתָּה. לְכָל בָּנָיו לֹא אָמַר יַעֲקֹב אַתָּה, אֶלָּא לְמָקוֹם שֶׁהִצְטָרֵךְ. זֶהוּ אַתָּה.

הַשֵּׁם הַזֶּה (וַדַּאי אַתָּה) יוֹדוּךָ אַחֶיךָ. כֻּלָּם מוֹדִים לְךָ עַל הַשֵּׁם הַזֶּה. וַדַּאי אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ, עַל הַשֵּׁם הַזֶּה הִסְתַּלֵּק וְנִכְפָּה הַצַּד הָאַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁנִּקְרָא וְנִזְכָּר, הֲרֵי יוֹצֵא אִתּוֹ הַצַּד הָאַחֵר. כֵּיוָן שֶׁאוֹמְרִים אַתָּה, שִׁלְטוֹן וּגְדֻלָּה יֵשׁ לָהּ, וְהַצַּד הָאַחֵר נִכְפֶּה וְלֹא נִרְאֶה שָׁם. וַדַּאי שֶׁבַּשֵּׁם הַזֶּה נִרְשָׁם וְנִבְחָר מֵהַצַּד הָאַחֵר. וְזוֹ הָעֲלִיָּה וְהַמֶּמְשָׁלָה שֶׁלָּהּ, וְשֶׁבֶר וְרַע

יָדַעְנָא חַבְרַיָּיא יָדַעְנָא, דְּהָא אַתָּה שְׁמָא דָא, אַתּוּן אַמְרִין לַאֲתַר אַחֲרָא עִלָּאָה, דִּכְתִיב, (תהלים קי) אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם, בִּימִינָא עִלָּאָה. שַׁפִּיר אִיהוּ, דְּהָא כֵּיוָן דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹדָן לֵיהּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְזָכָה לְכוֹלָא, כָּל מַה דְּאִיהוּ אָמַר, הָכִי אִיהוּ וְשַׁפִּיר.

אֲבָל כַּד תֶּהֱוֻוֹן מָטָאן לְגַבֵּיהּ, אִמְרוּ לֵיהּ, וְאַדְכְּרוּ לֵיהּ, יוֹמָא דְתַלְגָּא, כַּד זְרַעְנָא פּוּלִין, לְחַמְשִׁין וּתְרֵין גַּוְונִין. דְּהָא אַתָּה כֹהֵן, הָכָא אִתְקָשַׁר כּוֹס דִּבְרָכָה בִּימִינָא, בְּלֹא פִּרוּדָא כְּלָל. וּבְגִין כַּךְ, אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם, הָכָא אִתְקָשָׁר כּוֹס בִּימִינָא, כְּדְקָא יֵאוֹת.

וְעַל דָּא אָמַר קְרָא, יְהוּדָה אַתָּה, לְהַאי אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ, וְלָא כְּתִיב יְהוּדָה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ,

לשון הקודש

לַצַּד הָאַחֵר. כֵּיוָן שֶׁיּוֹדוּךָ אַחֶיךָ עַל הַשֵּׁם הַזֶּה, אַתָּה, אָז יָדְךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ, מִיָּד נִכְנָעִים אֵלֶיךָ, וְהַשֵּׁם הַזֶּה גּוֹרֵם.

יָדַעְתִּי, חֲבֵרִים, יָדַעְתִּי, שֶׁאַתָּה הֲרֵי הַשֵּׁם הַזֶּה, אַתֶּם אוֹמְרִים לְמָקוֹם עֶלְיוֹן אַחֵר, שֶׁכָּתוּב (תהלים קי) אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם, בַּיָּמִין הָעֶלְיוֹן. יָפֶה הוּא, שֶׁהֲרֵי כֵּיוָן שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹדִים לוֹ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְזָכָה לַכֹּל. כָּל מַה שֶּׁהוּא אוֹמֵר, כָּךְ זֶה וְיָפֶה.

אֲבָל כְּשֶׁתִּהְיוּ מַגִּיעִים אֵלָיו, אִמְרוּ לוֹ וְהַזְכִּירוּ לוֹ אֶת יוֹם הַשֶּׁלֶג כְּשֶׁזָּרַעְנוּ פּוּלִים לַחֲמִשִּׁים וּשְׁנַיִם גְּוָנִים, שֶׁהֲרֵי אַתָּה כֹהֵן. כָּאן נִקְשָׁר כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה בַּיָּמִין בְּלִי פֵּרוּד כְּלָל, וּמִשּׁוּם כָּךְ, אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם. כָּאן נִקְשָׁר כּוֹס בַּיָּמִין כָּרָאוּי.

וְעַל זֶה אָמַר הַכָּתוּב, יְהוּדָה אַתָּה,

וְלָא יַתִּיר, אֶלָּא עַל שְׁמָא דְאַתְּ"ה. אַתָּה, אֲתָר דָּא, אִצְטְרִיךְ לִשְׁמָא דָּא, וְלָא אַחֲרָא.

יְהוּדָה, אַבָּא קַדְמָאָה, וְאַבָּא תִנְיָינָא, וְלָא הָוָה בֵּיהּ חִלּוּפָא לְעָלְמִין. וּבְגִין כָּךְ פֶּרֶץ אִתְתָּקַף בֵּיהּ בְּתוֹקְפּוֹי, מַה דְּלָא הָוָה הָכִי לְכָל בְּנֵי עָלְמָא. וְעַל דָּא בְּנְיָינָא דְדָוִד, שָׁאֲרֵי חֶשְׁבְּנָא מִפֶּרֶץ, וְלָא מִבֹּעַז, דְּהָוָה בֵּיהּ שִׁנּוּיָא. חַבְרַיָּיא, אִי תַּשְׁגִּיחוּן, לָאו מִלִּין בִּסְתִימוּ קָא אֲמִינָא, וְאַף עַל גַּב דְּסְתִימִין אִינּוּן.

וְעַל דָּא, יְהוּדָה רָוַוח שְׁמָא דָא, דְּאִקְרֵי אַתָּה. קָם עַל בּוּרְיֵיהּ זִמְנָא קַדְמָאָה, וְזִמְנָא תִנְיָינָא, וְלָא אִשְׁתָּנֵי לְעָלַם. וּבְנוֹי דִיהוּדָה וְזַרְעָא דִילֵיהּ, אוֹדָן וְאָמְרִין כִּי אַתָּה אָבִינוּ. מַה דְּלֵית הָכִי לִשְׁאַר בְּנֵי גִלְגּוּלָא לְעָלְמִין. שְׁאַר בְּנֵי גִלְגּוּלָא, תְּרֵין אֲבָהָן,

לשון הקודש

לָאַתָּה הַזֶּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ, וְלֹא כָתוּב יְהוּדָה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ וְלֹא יוֹתֵר, אֶלָּא עַל שֵׁם שֶׁל אַתְּ"ה. אַתָּה – מָקוֹם זֶה הִצְטָרֵךְ לַשֵּׁם הַזֶּה, וְלֹא אַחֵר.

יְהוּדָה – הָאָב הָרִאשׁוֹן וְהָאָב הַשֵּׁנִי, וְלֹא הָיָה בּוֹ חִלּוּף לְעוֹלָמִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ פֶּרֶץ הִתְגַּבֵּר בּוֹ בִּגְבוּרָתוֹ מַה שֶּׁלֹּא הָיָה כָּךְ לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם. וְעַל כָּךְ בִּנְיָנוֹ שֶׁל דָּוִד מַתְחִיל אֶת הַחֶשְׁבּוֹן מִפֶּרֶץ, וְלֹא מִבֹּעַז, שֶׁהָיָה בּוֹ שִׁנּוּי. חֲבֵרִים, אִם תַּשְׁגִּיחוּ, לֹא אָמַרְתִּי דְּבָרִים בְּסֵתֶר, וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם נִסְתָּרִים.

וְעַל כָּךְ יְהוּדָה הִרְוִיחַ אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא אַתְּ"ה. עָמַד עַל בֻּרְיוֹ פַּעַם רִאשׁוֹנָה וּפַעַם שְׁנִיָּה וְלֹא הִשְׁתַּנָּה לְעוֹלָם. וּבְנֵי יְהוּדָה וְזַרְעוֹ מוֹדִים וְאוֹמְרִים כִּי אַתָּה אָבִינוּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לִשְׁאָר בְּנֵי הַגִּלְגּוּל לְעוֹלָמִים. שְׁאָר בְּנֵי

תְּרֵין אִמָּהָן, אִית לוֹן גַּוָּון לְבִנְיָינָא. וְרָזִין אִלֵּין, בְּעִמְקֵי יַמָּא, בְּלִבָּא דִתְהוֹמֵי אִינּוּן, מָאן יְכִיל לְאַפָּקָא לוֹן. קוּם סָבָא, אִתְגַּבָּר וְאִתָּקַף בְּתוּקְפָּךְ, אַפִּיק מַרְגְּלָן מִגּוֹ תְּהוֹמֵי.

בֹּעַז, אִתְחֲזֵי דְּהַוָּה בֵּיהּ שִׁנּוּיָא, כַּד אוֹלִיד לְעוֹבֵד, דְּהָא עוֹבֵד (ס"א עוֹבָדָא) בְּשִׁנּוּיָא הוּא. לָאו הָכִי. אִבְצָן הוּא בֹּעַז, הוּא אַבָּא קַדְמָאָה, דְּלָא עָבֵד שִׁנּוּיָא. וְאִי תֵּימָא, אִיהוּ הַוָּה, וַדַּאי כַּד אִתְעַר לְעוֹבָדָא דָא, בֵּיהּ הַוָּה, מָאן דְּהוּא תַּקִּיף כְּאַרְיָא וּכְלֵיתָא בֵּיהּ הַוָּה. בְּגִין דְּלָא (דף ק"ד ע"ב) לֶהֱוֵי שִׁנּוּיָא בֵּיהּ בְּדָוִד, וְאִתְהַדַּר מִלָּה לְעִקָּרָא קַדְמָאָה, בְּגִין דִּיהֵא כֹּלָּא מֵאַבָּא חָדָא, וְשַׁלְשֶׁלָּא חָדָא. וְכֹלָּא חַד, וְלָא הַוָּה שִׁנּוּיָא בְּגִלְגּוּלָא דְזַרְעָא דְדָוִד. וְעַל דָּא, אַתָּה מֵרֵישָׁא וְעַד סוֹפָא, בְּלֹא שִׁנּוּיָא כְּלָל.

לשון הקודש

הַגִּלְגּוּל, שְׁנֵי אָבוֹת, שְׁתֵּי אִמָּהוֹת, יֵשׁ לָהֶם גָּוֶן לַבִּנְיָן. וְסוֹדוֹת הַלָּלוּ בְּעִמְקֵי הַיָּם, הֵם בְּלֵב הַתְּהוֹמוֹת, מִי יָכוֹל לְהוֹצִיא אוֹתָם? קוּם זָקֵן, הִתְגַּבֵּר וְהִתְחַזֵּק בְּחָזְקְךָ וְהוֹצֵא מַרְגָּלִיּוֹת מִתּוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת!

בֹּעַז נִרְאֶה שֶׁהָיָה בּוֹ שִׁנּוּי כְּשֶׁהוֹלִיד אֶת עוֹבֵד, שֶׁהֲרֵי עוֹבֵד (מַעֲשֶׂה) הוּא בְּשִׁנּוּי. לֹא כָּךְ. אִבְצָן הוּא בֹּעַז, הוּא הָאָב הָרִאשׁוֹן שֶׁלֹּא עָשָׂה שִׁנּוּי. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהוּא הָיָה, וַדַּאי כְּשֶׁהִתְעוֹרֵר לַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הָיָה בּוֹ, מִי שֶׁהוּא גִּבּוֹר כַּאֲרִי וּכְלָבִיא הָיָה בּוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה שִׁנּוּי בְּדָוִד, וְחָזַר הַדָּבָר לָעִקָּר הָרִאשׁוֹן כְּדֵי שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה מֵאָב אֶחָד, וְשַׁלְשֶׁלֶת אַחַת. וְהַכֹּל אֶחָד, וְלֹא הָיָה שִׁנּוּי בַּגִּלְגּוּל שֶׁל זֶרַע דָּוִד. וְעַל זֶה אַתָּה, מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, בְּלִי שִׁנּוּי כְּלָל.

הַשְׁתָּא, נַפְקַת סָבָא, מֵעֲמִקֵּי לִבָּא דְיַמָּא. יְהוּדָה אַתָּה, וַדַּאי מֵרֵישָׁא וְעַד סוֹפָא וְלָא אִתְחֲזֵי לְכָל שְׁאַר בְּנִין, לְאִתְקְרֵי אַתָּה, אֶלָּא לֵיהּ בִּלְחוֹדוֹי. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּדָוִד, דְּהָכִי אִתְבְּרִיר, וְאִסְתַּלָּק מִשְׁאָר עִקָּרָא דִבְנֵי נָשָׁא בְּאַרְעָא.

יוֹדוּךָ אַחֶיךָ, יוֹדוּךָ כָּל בְּנֵי עָלְמָא מִיבְעֵי לֵיהּ, מַאי טַעְמָא אַחֶיךָ. אֶלָּא אֹרַח כָּל בְּנֵי עָלְמָא, לָא מִתְיַבְּמִין לְגִלְגּוּלָא, אֶלָּא מִסִּטְרָא דְאַחִין, וְאָחָא אִזְדָּמַן לְיִבּוּמָא, (וְאַתָּה בְּגַרְמָךָ, אִזְדַּמְּנַת לְיִבּוּמָא.) וְהָכָא כֻּלְּהוּ אַחֶיךָ יוֹדוּךָ, דְּלָא יִשְׁתַּלְשֵׁל מִנַּיְיהוּ, וְלָא מֵחָד מִנַּיְיהוּ, שִׁלְשׁוּלָא דְמַלְכוּ, אֶלָּא אַתָּה בִּלְחוֹדָךָ. אַתָּה, מֵרֵישָׁא וְעַד סוֹפָא אַתָּה עַבְדַּת, וּמִינָךְ נָפַק, כָּל שִׁלְשׁוּלָא וְגִזְעָא (דִּיוּקְנָא וְגוּפָא) דְּאַרְיֵה.

לשון הקודש

עַכְשָׁו יָצָאתָ זָקֵן מֵעֹמֶק שֶׁל לֵב הַיָּם. יְהוּדָה אַתָּה, וַדַּאי מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, וְלֹא רָאוּי לְכָל שְׁאָר הַבָּנִים שֶׁיִּקָּרְאוּ אַתָּה, אֶלָּא לוֹ לְבַדּוֹ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל דָּוִד שֶׁכָּךְ נִבְחַר וְהִתְעַלָּה מִשְׁאָר הָעִקָּר שֶׁל אָדָם בָּאָרֶץ.

יוֹדוּךָ אַחֶיךָ, יוֹדוּךָ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מָה הַטַּעַם אַחֶיךָ? אֶלָּא שֶׁדַּרְכָּךְ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא מִתְיַבְּמִים לְגִלְגּוּל אֶלָּא מֵהַצַּד שֶׁל הָאַחִים, וְהָאָח מְזֻמָּן לְיִבּוּם, (וְאַתָּה בְּעַצְמְךָ הִזְדַּמַּנְתָּ לַיִּבּוּם), וְכָאן כָּל אַחֶיךָ יוֹדוּךָ, שֶׁלֹּא יִשְׁתַּלְשֵׁל מֵהֶם וְלֹא מֵאֶחָד מֵהֶם שַׁלְשֶׁלֶת הַמְּלוּכָה, אֶלָּא אַתָּה לְבַדְּךָ. אַתָּה מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף אַתָּה עָשִׂיתָ, וּמִמְּךָ יָצָא כָּל הַשַּׁלְשֶׁלֶת וְגֶזַע (דְּמוּת וְגוּף) שֶׁל הָאַרְיֵה.

בָּנֶיךָ, בְּנֵי אַרְיֵה, דְּלָא אִתְעֲבָרוּ לְשִׁנּוּיָא דְאָחֶיךָ, לָא אִתְחַלְּפוּ לְטָלֶה, וְלָא לְשׁוֹר, וְלָא לְגֻדִי, וְלָא לְשׁוּם דְּיוּקְנָא אַחֲרָא, אֶלָּא אַרְיֵה שָׁאֲרֵי לְמִבְנֵי, וְאַרְיֵה סִיֵּים בִּנְיָינָא. כָּל שִׁלְשׁוּלָךְ, בְּנֵי אַרְיֵה נִינְהוּ. דְּאִלְמָלֵא אָתָא גִּלְגּוּלָא מִסִּטְרָא דְאַחוּךְ, יִתְחַלְּפוּן כָּל דְּיוּקְנִין, וְיִתְעָרְבוּן אִלֵּין בְּאִלֵּין. וְעַל דָּא יוֹדוּךְ אַחֶיךָ, דְּלָא הָוָה חַד מִנְּהוֹן, בְּגִלְגּוּלָא דְשַׁלְשֶׁלְאָה דִבְנָךְ. יָדְךָ זָקִיף, דְּלָא הָוָה כָּךְ עִרְבּוּבְיָא אַחֲרָא מִנַּיְיהוּ. וְהַיְינוּ מִטֶּרֶף בְּנִי עָלִית, דְּלָא הָוָה טַרְפָּא לְאַחֲרָא עַל פָּתוֹרָךְ.

כָּרַע, בְּמִיתַת עֵר. רָבַץ, בְּמִיתַת אוֹנָן. לְבָתָר אִתְגַּבָּר כַּאֲרִי, לְאָקָמָא לְפֶרֶץ. וּכְלָבִיא, לְאָקָמָא לְזֶרַח. מִי יְקִימֶנּוּ, דִּכְתִיב, (בראשית לח) וְלֹא יָסַף עוֹד לְדַעְתָּהּ. וְתַרְגּוּם וְלָא פָּסַק. מִי יְקִימֶנּוּ,

לשון הקודש

בָּנֶיךָ בְּנֵי אַרְיֵה, שֶׁלֹּא עָבְרוּ לְשִׁנּוּי שֶׁל אַחֶיךָ, לֹא הִתְחַלְּפוּ לְטָלֶה וְלֹא לְשׁוֹר וְלֹא לְגֻדִי וְלֹא לְשׁוּם דְּיוּקָן אַחֵר, אֶלָּא אַרְיֵה הִתְחִיל לִבְנוֹת, וְאַרְיֵה סִיֵּם אֶת הַבִּנְיָן. כָּל הַשַּׁלְשֶׁלֶת שֶׁלְּךָ הֵם בְּנֵי אַרְיֵה, שֶׁאִלְמָלֵא בָּא גִּלְגּוּל מִצַּד אַחֶיךָ, יִתְחַלְּפוּ כָּל הַדְּיוּקָנָאוֹת וְיִתְעָרְבוּ אֵלֶּה בְּאֵלֶּה. וְלָכֵן יוֹדוּךָ אַחֶיךָ, שֶׁלֹּא הָיָה אֶחָד מֵהֶם בְּגִלְגּוּל הַשַּׁלְשֶׁלֶת שֶׁל בָּנֶיךָ. יָדְךָ הָרֵם, שֶׁלֹּא הָיָה בְּךָ עִרְבּוּבְיָה אַחֶרֶת מֵהֶם. וְהַיְינוּ מִטֶּרֶף בְּנִי עָלִיתָ, שֶׁלֹּא הָיָה טֶרֶף לְאַחֵר עַל שֻׁלְחָנְךָ.

כָּרַע – בְּמִיתַת עֵר. רָבַץ – בְּמִיתַת אוֹנָן. אַחַר כָּךְ הִתְגַּבֵּר כַּאֲרִי לְהָקִים אֶת פֶּרֶץ, וּכְלָבִיא לְהָקִים אֶת זֶרַח. מִי יְקִימֶנּוּ? שֶׁכָּתוּב (בראשית לח) וְלֹא יָסַף עוֹד

מָאן הוּא דְיֵימָא, אֲסוּרָה אִתְּתָא דָא. מָאן הוּא דְיֵימָא, הוֹאִיל וְאִשְׁלִימַת אָרְחָהָא, לָא אִצְטְרִיכָא לָךְ יַתִּיר, יְבָמָה דָא, כֵּיוָן דְּאַשְׁלִימַת אָרְחָהָא, לָא אִצְטְרִיכַת לָךְ יַתִּיר, וְאִתְחֲזִיאַת לְאִתְפָּרְשָׁא מִינָהּ, אֲבָל מִי יְקִימֶנּוּ, וַדַּאי מִתַּמָּן וּלְהָלְאָה אִיהִי דִילֵיהּ. דְּהָא אַפִּיק מָאן דִּמְכַשְׁכֵּשׁ בִּמְעָהָא.

רָזָא סְתִימָא הָכָא, אָחוּהָ דְּבַר נָשׁ אֲמַאי. תּוּ יְהוּדָה דְּהַוָה אֲבוֹי אֲמַאי. אֶלָּא, הַהוּא דִּמְכַשְׁכֵּשָׁא בִּמְעָהָא, חָמֵי דְּמַאן דְּהַוָה נָטִיר לֵיהּ, מְקַטְרֵג לֵיהּ קִטְרוּגִין, בְּכָל סִטְרִין. בָּעֵי לְאַפָּקָא. כֵּיוָן דְּנָפִיק, זַמִּין לְאַחֲרָא הַהוּא רוּחַ אַחֲרָא, וְאַתְיָין לְאָעָלָא כְּמִלְקַדְמִין, עַד דְּאִתְבְּנֵי כְּמִלְקַדְמִין, בְּחֵילָא דְקִטְרוּגָא תַקִּיף דְּקָא מְקַטְרֵג בְּאָחוּהּ. מִתַּמָּן וּלְהָלְאָה שָׁרְיָאת אִתְּתָא דָא לֵיהּ.

לשון הקודש

לְדַעְתָּהּ, וְתַרְגּוּם: וְלָא פָּסַק. מִי יְקִימֶנּוּ, מִי הוּא שֶׁאָמַר אֲסוּרָה אִשָּׁה זוֹ. מִי הוּא שֶׁאָמַר, הוֹאִיל וְהִשְׁלִימָה אֶת צְרָכֶיהָ, לֹא הִצְטָרְכָה לְךָ יוֹתֵר, יְבָמָה זוֹ, כֵּיוָן שֶׁהִשְׁלִימָה דְּרָכֶיהָ, לֹא הִצְטָרְכָה לְךָ יוֹתֵר, וְנִרְאֵית לִפְרֹשׁ מִמֶּנָּה. אֲבָל מִי יְקִימֶנּוּ, וַדַּאי שֶׁמִּשָּׁם וָהָלְאָה הִיא שֶׁלּוֹ, שֶׁהֲרֵי הוֹצִיאָה מִי שֶׁמְּכַשְׁכֵּשׁ בְּמֵעֶיהָ.

סוֹד נִסְתָּר כָּאן, אֲחֵי הָאָדָם לָמָּה? וְעוֹד, יְהוּדָה שֶׁהָיָה אָבִיו לָמָּה? אֶלָּא אוֹתוֹ שֶׁמְּכַשְׁכֵּשׁ בְּמֵעֶיהָ רוֹאֶה שֶׁמִּי שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹתוֹ, מְקַטְרֵג עָלָיו קִטְרוּגִים בְּכָל הַצְּדָדִים וְרוֹצֶה לָצֵאת. כֵּיוָן שֶׁיָּצָא, מַזְמִין אַחֵר אוֹתָהּ רוּחַ אַחֶרֶת, וּבָאִים לְהִכָּנֵס כְּמוֹ מִקֹּדֶם, עַד שֶׁנִּבְנֶה כְּמוֹ מִקֹּדֶם בְּכֹחַ הַקִּטְרוּג הַקָּשֶׁה שֶׁמְּקַטְרֵג בְּאָחִיו. מִשָּׁם וָהָלְאָה מָתֶרֶת לוֹ הָאִשָּׁה הַזּוֹ.

זַכָּאָה חוּלָקָא דִיהוּדָה, בְּקַדְמִיתָא הָוָה גּוּר. לְבָתָר אַרְיֵה, דְּקָא אִתְגַּבָּר וְאִתְפַּשַּׁט בְּחֵילֵיהּ (וּלְבָתַר) אַרְיֵה. וְסִיֵּים בְּלָבִיא. כָּל שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא לָאו הָכִי, וְעַל דָּא יְהוּדָה כִּדְקַאָמְרָן.

רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי, הָא תְּלָתָא, כִּדְקַאָמְרָן. יְהוּדָה אִתְחַבָּר בַּהֲדֵיהוּ, וְכֹלָּא כְּדְקָא יֵאוֹת. יִשָּׂשׂכָר זְבוּלוּן, תְּרֵין יַרְכִּין. אֲתָר דְּיַנְקֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט. יִשָּׂשׂכָר יַרְכָא יְמִינָא, כְּתִיב (דברי הימים א יב) וּמִבְּנֵי יִשָּׂשׂכָר יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים (ס"א זְבוּלוּן יַרְכָא שְׂמָאלָא) וּכְתִיב, (דברים לג) שְׂמַח זְבוּלוּן בְּצֵאתֶךָ, וּבְשִׁעוּרָא רַבְרְבָא, כְּתִיב, (בראשית מט) זְבוּלוּן לְחוֹף יַמִּים יִשְׁכֹּן וְהוּא לְחוֹף אֳנִיּוֹת. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּוִירָכָתוֹ עַל צִידוֹן. שִׁיעוּרָא (ס"א דְיָרֵךְ דִידֵיהּ) עַד צִידוֹן.

לשון הקודש

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה. בַּהַתְחָלָה הָיָה גּוּר. אַחַר כָּךְ אַרְיֵה, שֶׁמִּתְגַּבֵּר וּמִתְפַּשֵּׁט בְּכֹחוֹ (וְאַחַר כָּךְ) כְּאַרְיֵה. וְסִיֵּם בְּלָבִיא. כָּל שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא כָּךְ, וְעַל זֶה יְהוּדָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי – הֲרֵי שְׁלֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. יְהוּדָה הִתְחַבֵּר עִמָּם, וְהַכֹּל כָּרָאוּי. יִשָּׂשׂכָר וּזְבוּלוּן שְׁתֵּי יְרֵכַיִם. מָקוֹם שֶׁיּוֹנְקִים נְבִיאֵי הָאֱמֶת. יִשָּׂשׂכָר יָרֵךְ יָמִין, כָּתוּב וּמִבְּנֵי יִשָּׂשׂכָר יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים (זְבוּלוּן יָרֵךְ שְׂמֹאל), וְכָתוּב (דברים לג) שְׂמַח זְבוּלֻן בְּצֵאתֶךָ. וּבְשִׁעוּר גָּדוֹל כָּתוּב (בראשית מט) זְבוּלֻן לְחוֹף יַמִּים יִשְׁכֹּן וְהוּא לְחוֹף אֳנִיּוֹת. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁוִּירָכָתוֹ עַל צִידוֹן. שִׁעוּר (הַיָּרֵךְ שֶׁלּוֹ) עַד צִידוֹן.

בִּנְיָמִין, אִשְׁתְּאַר לְעֵילָא בֵּין יַרְכִין, דְּהָא יוֹסֵף הָוָה דְיוּקְנֵיהּ בְּאַרְעָא, וּלְאִשְׁתַּמְּשָׁא בְּעָלְמָא דָא, וְעִמֵּיהּ אִשְׁתַּמַּשׁ מֹשֶׁה, דִּכְתִיב, (שמות יג) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ. בִּנְיָמִין אִסְתַּלָּק לְעֵילָא, בִּנְיָמִין צַדִּיקוֹ דְּעָלְמָא.

מְבָרְכִין לְתַתָּא, דָּן וְנַפְתָּלִי גָּד וְאָשֵׁר. בְּיַרְכָא שְׂמָאלָא, דָּן עַד פִּרְקָא דְרַגְלָא. פִּרְקָא דְרַגְלָא נַפְתָּלִי. וּבְגִין כָּךְ, נַפְתָּלִי אַיָּלָה שְׁלוּחָה, קַל בְּרַגְלוֹי. בְּיַרְכָא יְמִינָא. גָּד, וְהוּא יָגוּד עָקֵב, עַד פִּרְקָא דְעָקֵב. אָשֵׁר פִּרְקָא דְעָקֵב יְמִינָא. (דברים לג) וְטוֹבֵל בַּשֶּׁמֶן רַגְלוֹ. וּכְתִיב בַּרְזֶל וּנְחֹשֶׁת מִנְעָלֶיךָ.

כָּל אִלֵּין, אִינּוּן דְּיוּקְנִין עִלָּאִין, דְּיוּקְנָא דְלְעֵילָא. וּבְגִין דַּהֲווֹ בְּרְיָין מַמָּשׁ בְּהַאי עָלְמָא, אִתַּקְנַת בְּהוּ שְׁכִינְתָּא, (דף ק"ה ע"א) בְּאִלֵּין תְּרֵיסַר פִּרְקִין, תְּרֵיסַר

לשון הקודש

בִּנְיָמִין נִשְׁאָר לְמַעְלָה בֵּין הַיְרֵכַיִם, שֶׁהֲרֵי יוֹסֵף הָיָה דְּיוּקְנוֹ בָּאָרֶץ, וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְעִמּוֹ הִשְׁתַּמֵּשׁ מֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב (שמות יג) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ. בִּנְיָמִין הִסְתַּלֵּק לְמַעְלָה, בִּנְיָמִין צַדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם.

מְבָרְכִים לְמַטָּה – דָּן וְנַפְתָּלִי גָּד וְאָשֵׁר. בְּיֶרֶךְ שְׂמֹאל – דָּן עַד פֶּרֶק הָרֶגֶל, פֶּרֶק הָרֶגֶל נַפְתָּלִי, וּמִשּׁוּם כָּךְ נַפְתָּלִי אַיָּלָה שְׁלֻחָה, קַל בְּרַגְלָיו. בְּיֶרֶךְ יָמִין גָּד, וְהוּא יָגֹד עָקֵב, עַד פֶּרֶק הָעָקֵב. אָשֵׁר פֶּרֶק שֶׁל עָקֵב יָמִין, וְטֹבֵל בַּשֶּׁמֶן רַגְלוֹ, וְכָתוּב בַּרְזֶל וּנְחֹשֶׁת מִנְעָלֶיךָ.

כָּל אֵלֶּה הֵם דְּיוּקְנָאוֹת עֶלְיוֹנִים, דְּיוּקָן שֶׁלְּמַעְלָה. וּמִשּׁוּם שֶׁהָיוּ בְּרִיּוֹת מַמָּשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה, נִתְקְנָה בָהֶם הַשְּׁכִינָה

מִתִּיחִין, דְּאִתְמְתָחוּ מִיִּשְׂרָאֵל מַמָּשׁ. דִּכְתִיב, (בראשית מט) כָּל אֵלֶּה שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנֵים עָשָׂר. מִתִּיחִין דְּיִשְׂרָאֵל, אֵלֶּה אִקְרוּן. לְאִתְמַתְּחָא שְׁמָא דְמִ"י, לְמֶהֱוֵי בִּנְיָינָא כַּדְקָא יָאוֹת, לְמֶהֱוֵי יִשְׂרָאֵל בִּכְלָלָא דִשְׁמָא דֶאֱלֹהִים. אֵל"ה אִיהוּ יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל. מִ"י חִבֵּר (נ"א בָּרָא) אֵלֶּה בַּהֲדֵיהּ, וַהֲוָה בִּנְיָינָא שְׁלִים עַל תִּקּוּנֵיהּ, שְׁמָא חָדָא מַמָּשׁ.

הָדָא הוּא דְאָמַר לֵיהּ לְיַעֲקֹב, הַהוּא מְמָנָא דְעֵשָׂו, דִּכְתִיב, (בראשית לב) כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים, (עִם אֲנָשִׁים וַתּוּכָל) לְעֵילָא, בְּתִקּוּנָא קַדְמָאָה, בְּבִנְיָינָא קַדְמָאָה. כָּל אֵלֶּה, וַדַּאי בִּנְיָינָא קַדְמָאָה אִיהוּ.

וְעַל דָּא, לֵית שְׁבִיאוּ לְיִשְׂרָאֵל, לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין. וְחָם וְשָׁלוֹם אִלְמָלֵא יִשְׁתְּבִיאוּ, שְׁמָא דָא לָא הֲוֵי, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (יהושע ז)

לשון הקודש

בִּשְׁנֵים עָשָׂר הַפְּרָקִים הַלָּלוּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה הִתְפַּשְּׁטִיּוֹת שֶׁנִּתְפַּשְּׁטוּ מַמָּשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב כָּל אֵלֶּה שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנֵים עָשָׂר. הִתְפַּשְּׁטִיּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֵלֶּה נִקְרָאִים. לְהִתְפַּשְּׁטוּת שֵׁם שֶׁל מ"י לִהְיוֹת בִּנְיָן כָּרָאוּי, לִהְיוֹת יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל שֶׁל שֵׁם אֱלֹהִים. אֵל"ה הוּא יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל. מִ"י חִבֵּר (בָּרָא) אֵלֶּה עִמּוֹ, וְהָיָה בִּנְיָן שָׁלֵם עַל תִּקּוּנוֹ, שֵׁם אֶחָד מַמָּשׁ.

זֶהוּ שֶׁאָמַר לוֹ לְיַעֲקֹב אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁכָּתוּב (בראשית לב) כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים, (עִם אֲנָשִׁים וַתּוּכָל) לְמַעְלָה, בְּתִקּוּן רִאשׁוֹן בְּבִנְיָן רִאשׁוֹן. כָּל אֵלֶּה, וַדַּאי בִּנְיָן רִאשׁוֹן הוּא.

וְלָכֵן אֵין כִּלְיוֹן לְיִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. וְחַס וְשָׁלוֹם, אִלְמָלֵא יִכְלוּ, הַשֵּׁם הַזֶּה לֹא הָיָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יהושע ז)

וְהִכְרִיתוּ אֶת שְׁמֵנוּ מִן הָאָרֶץ וּמַה תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. שְׁמָא גָדוֹל, דָּא, בִּנְיָינָא קַדְמָאָה, שְׁמָא קַדְמָאָה אֱלֹהִים. וְהַשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל אִינּוּן בְּגָלוּתָא, כַּבְיָכוֹל כָּל בִּנְיָינָא נָפַל. לְזִמְנָא דְאָתֵי, כַּד יִפְרוֹק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִבְנוּי מִגָּלוּתָא, (יִתְחַבַּר) מ"י וְאֵל"ה דְהֲוָה בְּפֵרוּדָא בְּגָלוּתָא, יִתְחַבְּרוּן כַּחֲדָא, וּשְׁמָא דֶאֱלֹהִים יְהֵא שְׁלִים עַל תְּקוּנֵיהּ, וְעָלְמָא יִתְבְּסָם. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה ס) מִי אֵלֶּה כָּעָב תְּעוּפֶינָה וְכַיּוֹנִים אֶל אֲרֻבֹּתֵיהֶם.

וּבְגִין דְּאִיהוּ שְׁמָא חָדָא, לָא כְתִיב מִי וְאֵלֶּה, אֶלָּא מִי אֵלֶּה, שְׁמָא חָדָא, בְּלָא פְּרוּדָא, וְהוּא אֱלֹהִים. דְּהַשְׁתָּא בְּגָלוּתָא, אִסְתַּלָּק מִי לְעֵילָא, כַּבְיָכוֹל אִימָא מֵעַל בְּנִין. וּבְנִין נַפְּלוּ. וּשְׁמָא דְהֲוָה שְׁלִים, דְּהוּא שְׁמָא עִלָּאָה רַבְּרָבָא קַדְמָאָה, נָפִיל.

לשון הקודש

וְהִכְרִיתוּ אֶת שְׁמֵנוּ מִן הָאָרֶץ וּמַה תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. שֵׁם הַגָּדוֹל זֶה הַבִּנְיָן הָרִאשׁוֹן, שֵׁם הָרִאשׁוֹן אֱלֹהִים. וְעַכְשָׁו שֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, (יִתְחַבַּר) כִּבְיָכוֹל נָפַל כָּל הַבִּנְיָן, וְלֶעָתִיד לָבֹא כְּשֶׁיִּגְאַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת בָּנָיו מֵהַגָּלוּת, מ"י וְאֵל"ה שֶׁהָיוּ בְּפֵרוּד בַּגָּלוּת יִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד, וְשֵׁם הָאֱלֹהִים יִהְיֶה שָׁלֵם עַל תִּקּוּנוֹ וְהָעוֹלָם יִתְבַּסֵּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ס) מִי אֵלֶּה כָּעָב תְּעוּפֶינָה וְכַיּוֹנִים אֶל אֲרֻבֹּתֵיהֶם.

וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא שֵׁם אֶחָד, לֹא כָתוּב מִי וְאֵלֶּה, אֶלָּא מִי אֵלֶּה, שֵׁם אֶחָד לְלֹא פֵּרוּד, וְהוּא אֱלֹהִים. שֶׁעַכְשָׁו בַּגָּלוּת הִתְעַלָּה מִי לְמַעְלָה, כִּבְיָכוֹל הָאֵם מֵעַל הַבָּנִים, וְהַבָּנִים נָפְלוּ, וְהַשֵּׁם שֶׁהָיָה שָׁלֵם,

וְעַל דָּא, אֲנָן מְצַלָּן, וּמְקַדְּשָׁן בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת, עַל שְׁמָא דָּא, דְּיִתְבְּנֵי כְּמָה דְּהַוָּה. וְאַמְרֵי יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵיהּ רַבָּא. אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ. מָאן שְׁמֵיהּ רַבָּא. הַהוּא קַדְמָאָה דְכֹלָּא, בְּגִין דְּלֵית לֵיהּ בִּנְיָינָא אֶלָּא בַּהֲדָן. מ"י לָא יִתְבְּנֵי לְעוֹלָם, אֶלָּא בְּאֵלֶּה. וְעַל דָּא, בְּהַהוּא זִמְנָא, מִי אֵלֶּה כָּעֵב תְּעוּפֶינָה. וְיֶחֱמוּן כָּל עָלְמָא, דְּהָא שְׁמָא עִלָּאָה אִתְתָּקַן עַל תְּקוּנֵיהּ.

וְאִי שְׁמֵיהּ רַבָּא דָּא אִתְתָּקַן, וְאִתְבְּנֵי עַל תְּקוּנֵיהּ, הָא יִשְׂרָאֵל שַׁלִּיטִין עַל כֹּלָּא, וְכָל שְׁאַר שְׁמָהָן יִתְהַדְּרוּן עַל תְּקוּנַיְיהוּ, וְיִשְׂרָאֵל שַׁלִּיטִין עַל כֹּלָּא, דְּהָא כֻּלְּהוּ תַּלְיָין בִּשְׁמֵיהּ רַבָּא, קַדְמָאָה לְכָל בִּנְיָינִין.

לשון הקודש

שֶׁהוּא הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן הַגָּדוֹל הָרִאשׁוֹן, נָפַל.

וְעַל זֶה אָנוּ מִתְפַּלְּלִים וּמְקַדְּשִׁים בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת עַל הַשֵּׁם הַזֶּה שֶׁיִּבָּנֶה כְּמוֹ שֶׁהָיָה, וְאוֹמְרִים יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵיהּ רַבָּא. אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ. מִי זֶה שְׁמוֹ הַגָּדוֹל? אוֹתוֹ הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁאֵין לוֹ בִּנְיָן אֶלָּא עִמָּנוּ. מ"י לֹא יִבָּנֶה לְעוֹלָם אֶלָּא בְּאֵלֶּה. וְעַל זֶה בְּאוֹתוֹ זְמַן, מִי אֵלֶּה כָּעֵב תְּעוּפֶינָה, וְיִרְאוּ כָּל הָעוֹלָם שֶׁהֲרֵי הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן נִתְקָן עַל תִּקּוּנוֹ.

וְאִם שְׁמוֹ הַגָּדוֹל הַזֶּה נִתְקָן וְנִבְנֶה עַל תִּקּוּנוֹ, הֲרֵי יִשְׂרָאֵל שׁוֹלְטִים עַל הַכֹּל, וְכָל שְׁאָר הַשֵּׁמוֹת יַחְזְרוּ עַל תִּקּוּנָם, וְיִשְׂרָאֵל שׁוֹלְטִים עַל הַכֹּל, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם תְּלוּיִים בִּשְׁמוֹ הַגָּדוֹל, רִאשׁוֹן לְכָל הַבִּנְיָנִים.

רָזָא דָא, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמִין.
קַדְמָאָה לְכָל בִּנְיָינִין, שְׁמָא דָא אִתְּכְּנֵי. דִּכְתִיב, (ישעיה מ) **שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה, בָּרָא שְׁמֵיהּ עַל תְּקוּנֵיהּ, וְכַד בָּרָא אֵלֶּה, בָּרָא** (שְׁמֵיהּ) **לֵיהּ בְּכָל חֵילִין דְּיִתְחַזּוּן לֵיהּ, לְמֶהֱוֵי שְׁמֵיהּ עַל תְּקוּנֵיהּ כְּדְקָא יֵאוֹת, דִּכְתִיב,** (ישעיה מ׳) **הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם.**

מָאי בְּמִסְפָּר. אֶלָּא בְּרָא חַד דְּנָהִיר מִסַּיְיפֵי עָלְמָא עַד סַיְיפֵי עָלְמָא, אִית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהוּא אִילָנָא רַבָּא וְתַקִּיף. רֵישֵׁיהּ מָטֵי לְצִית שְׁמַיָּא, וְסוֹפֵיהּ מַתְּחִין שָׁרְשׁוֹי, וְאִשְׁתָּרְשָׁן בֶּעָפָר קַדִּישָׁא, וּמִסְפָּר שְׁמֵיהּ. וְתַלְיָא בַשָּׁמַיִם עִלָּאִין, וְחָמֵשׁ רְקִיעִין תַּלְיָין מִנֵּיהּ, עַד הַאי מִסְפָּר, וְכֻלְּהוּ נַטְלִין שְׁמָא דָא בְּגִינֵיהּ דִּכְתִיב, (תהלים יט) **הַשָּׁמַיִם**

לשון הקודש

סוֹד זֶה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָמוֹת. רִאשׁוֹן לְכָל הַבִּנְיָנִים, שֵׁם זֶה נִבְנָה, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה. בָּרָא שְׁמוֹ עַל תִּקּוּנוֹ. וּכְשֶׁבָּרָא אֵלֶּה, בָּרָא (שְׁמוֹ) אוֹתוֹ בְּכָל הַחֵילוֹת שֶׁנִּרְאִים לוֹ לִהְיוֹת שְׁמוֹ עַל תִּקּוּנוֹ כָּרָאוּי, שֶׁכָּתוּב הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם.

מַה זֶה בְּמִסְפָּר? אֶלָּא בֵּן אֶחָד שֶׁמֵּאִיר מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם יֵשׁ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְהוּא עֵץ גָּדוֹל וְחָזָק. רֹאשׁוֹ מַגִּיעַ לְגֹבַהּ הַשָּׁמַיִם, וְסוֹפוֹ מִתְפַּשְּׁטִים שָׁרָשָׁיו, וּמֻשְׁרָשִׁים בֶּעָפָר הַקָּדוֹשׁ, וּמִסְפָּר שְׁמוֹ. וְתָלוּי בַּשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים, וַחֲמִשָּׁה רְקִיעִים תְּלוּיִים מִמֶּנּוּ עַד הַמִּסְפָּר הַזֶּה, וְכֻלָּם נוֹטְלִים שֵׁם זֶה

מְסַפְּרִים, בְּגִין הַאי מִסְפָּר, כֻּלְּהוּ (ד"א בְּגִין הַאי שְׁמָא מִסְפָּר) שָׁמַיִם רַוְוחִין שְׁמָא דָא בְּגִינֵיהּ, וְעַל דָּא הַמּוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם, דְּאִלְמָלֵא מִסְפָּר דָּא, לָא יִשְׁתְּכְּחוּן חַיָּילִין וְתוֹלָדִין לְעָלְמִין.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (במדבר כג) מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל, תְּרֵין אִינּוּן, דְּמָנוּ עָאנָא, וְעָאלוּ בְּחוּשְׁבָּנָא עַל יְדַיְיהוּ, בְּגִין דְּלָא שַׁלְטָא בְּהוּ עֵינָא בִּישָׁא. מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב, הָא חַד, דְּעָבִיד חֶשְׁבָּנָא. וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל, הָא מוֹנֶה אַחֲרָא.

וְעַל תְּרֵין אִלֵּין לָא שַׁלְטָא בְּהוּ עֵינָא בִּישָׁא, דְּהָא מִי מָנָה לְעָפָר יַעֲקֹב, אִלֵּין אִינּוּן אֲבָנִין (ד"א דַרְגִּין) קַדִּישִׁין, אֲבָנִין מְפוּלָמִין, דְּמִנְּהוֹן נַפְקֵי מַיִין לְעָלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (בראשית כח) וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ. מַה הַהוּא עָפָר, עָלְמָא מִתְבָּרֵךְ בְּגִינֵיהּ. אוֹף

לשון הקודש

בִּגְלָלוֹ, שֶׁכָּתוּב (תהלים יט) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים, בִּגְלַל מִסְפָּר זֶה. כָּל (בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם הַזֶּה מִסְפָּר) הַשָּׁמַיִם מַרְוִיחִים אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה בִּגְלָלוֹ. וְעַל זֶה הַמּוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם, שֶׁאִלְמָלֵא מִסְפָּר זֶה לֹא יִמָּצְאוּ חֵילוֹת וְתוֹלָדוֹת לְעוֹלָמִים.

וְעַל זֶה כָּתוּב (במדבר כג) מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל. שְׁנַיִם הֵם שֶׁמָּנוּ צֹאן וְנִכְנְסוּ בְּחֶשְׁבּוֹן עַל יְדֵיהֶם, בִּגְלַל שֶׁלֹּא שָׁלְטָה בָּהֶם עַיִן הָרָע. מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב – הֲרֵי אֶחָד שֶׁעָשָׂה חֶשְׁבּוֹן. וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל – הֲרֵי מוֹנֶה אַחֵר.

וְעַל שְׁנֵי אֵלֶּה לֹא שָׁלְטָה בָּהֶם עַיִן הָרָע, שֶׁהֲרֵי מִי מָנָה לַעֲפַר יַעֲקֹב – אֵלֶּה אוֹתָן אֲבָנִים (דַּרְגּוֹת) קְדוֹשׁוֹת, אֲבָנִים מְפֻלָּמוֹת שֶׁמֵּהֶן יוֹצְאִים מַיִם לְעוֹלָם. וְעַל זֶה כָּתוּב (בראשית כח) וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ. מָה

הָכִי (בראשית כב) **וְהִתְבָּרְכוּ בְזַרְעֲךָ כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ. כַּעֲפַר הָאָרֶץ מַמָּשׁ. וּמִסְפָּר דְּאִיהוּ מוֹנֶה תְּנַיְינָא, מָנָה לְרֹבַע כָּל אִינּוּן נוּקְבִין, מַרְגְּלָן עִלָּאִין, דְּמִטָּה דְשָׁכִיב עָלֵיהּ יִשְׂרָאֵל.**

וּמִתַּמָּן (דף ק"ה ע"ב) **וּלְהַלְאָה, אִיהוּ מוֹנֶה לְכֹלָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ טוֹב עַיִן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים. מָאן הוּא מוֹנֶה לַכּוֹכָבִים. מִסְפָּר. מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים, עַל יְדוֹי עַבְרִין כֻּלְּהוּ בְּחֶשְׁבָּנָא, וּלְזִמְנָא דְאָתֵי,** (ירמיה לג) **עוֹד תַּעֲבוֹרְנָה הַצֹּאן עַל יְדֵי מוֹנֶה, וְלָא יַדְעִינָן מָאן הוּא. אֶלָּא בְּגִין דִּבְהַהוּא זִמְנָא, יְהֵא כֹּלָּא בִּיהוּדָא בְּלֹא פְּרוּדָא, כֹּלָּא לִיהֲוֵי** (וְכֹלָּא לִיהֲוֵי) **מוֹנֶה חַד.**

קוּם סָבָא, אִתְּעַר וְאִתְגַּבַּר בְּחֵילָךְ, וְשׁוּט יַמָּא. פְּתַח וְאָמַר, (במדבר כג) **מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב**

לשון הקודש

אוֹתוֹ עָפָר הָעוֹלָם מִתְּבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ, אַף כָּךְ (בראשית כב) וְהִתְבָּרְכוּ בְזַרְעֲךָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ. כַּעֲפַר הָאָרֶץ מַמָּשׁ. וּמִסְפָּר, שֶׁהוּא מוֹנֶה שֵׁנִי, מָנָה אֶת רֹבַע כָּל אוֹתָן נְקֵבוֹת, מַרְגְּלִיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת, שֶׁל הַמִּטָּה שֶׁשּׁוֹכֵב עָלֶיהָ יִשְׂרָאֵל.

וּמִשָּׁם וָהָלְאָה הוּא מוֹנֶה לַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא טוֹב עַיִן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים. מִי הוּא שֶׁמּוֹנֶה אֶת הַכּוֹכָבִים? מִסְפָּר. מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים. וְעַל יָדוֹ עוֹבְרִים כֻּלָּם בְּחֶשְׁבּוֹן. וְלֶעָתִיד לָבֹא, (ירמיה לג) עוֹד תַּעֲבֹרְנָה הַצֹּאן עַל יְמֵי מוֹנֶה. וְלֹא יוֹדְעִים מִי הוּא. אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן יִהְיֶה הַכֹּל בִּיהוּד בְּלֹא פְּרוּד, הַכֹּל יִהְיֶה (וְהַכֹּל יִהְיֶה) מוֹנֶה אֶחָד.

קוּם זָקֵן, הִתְעוֹרֵר וְהִתְגַּבֵּר בְּכֹחֲךָ וְשׁוּט

וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל. בְּשַׁעֲתָא דְּיִתְעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחֲיָא מֵתַיָּא, הֲנֵי דְּאִתְהַדָּרוּ בְּגִלְגּוּלָא, תְּרֵין גּוּפִין בְּרוּחָא חָדָא, תְּרֵין אֲבָהָן, תְּרֵין אִמָּהָן, כַּמָּה גִלְגּוּלִין מִתְגַּלְגְּלָן עַל (יְדָא) דָּא, אַף עַל גַּב דְּאִתְמַר, וְהָכִי הוּא, אֲבָל מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב, וְאִיהוּ יַתְקִין כֻּלָּא, וְלָא יִתְאֲבִיד כְּלוּם, וְכֻלָּא יְקוּם.

וְהָא אִתְמַר, (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ. אַדְמַת עָפָר הֲנֵי, כְּמָה דְּאִתְמַר בְּסִפְרָא דְּחֲנוֹךְ, כַּד חַבְרַיָּיא אִסְתַּכְּלוּ בְּאִינּוּן אַתְוָון (דְּטָסָין) בַּאֲוִירָא בֵּיהּ, וְאִינּוּן אע"ד פמת"ר, הַיְינוּ, אַדְמַ"ת עָפָ"ר. הַיְינוּ (קהלת ד) וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ, אַדְמַת עָפָר אִינּוּן אַתְוָון וְקָלָא אִתְעַר וְאוֹדַע וְהָכִי אָמַר בְּבִנְיָינָא תִּנְיָינָא. עָפָר, עָפָר קַדְמָאָה. אַדְמַת תִּנְיָינָא, דְּאִתְתָּקַן עִקָּר קַדְמָאָה פְּסוֹלֶת לְגַבֵּיהּ.

לשון הקודש

בַּיָּם. פָּתַח וְאָמַר, (במדבר כג) מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל. בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְעוֹרֵר לְהַחֲיוֹת מֵתִים – אֵלּוּ שֶׁחָזְרוּ בְּגִלְגּוּל שְׁנֵי גּוּפִים בְּרוּחַ אַחַת, שְׁנֵי אָבוֹת, שְׁתֵּי אִמָּהוֹת, כַּמָּה גִלְגּוּלִים מִתְגַּלְגְּלִים עַל יְדֵי זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְכָךְ הוּא. אֲבָל מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב, וְהוּא יְתַקֵּן הַכֹּל, וְלֹא יֹאבַד כְּלוּם, וְהַכֹּל יָקוּם.

וַהֲרֵי נֶאֱמַר (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ. אַדְמַת עָפָר אֵלֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ, כְּשֶׁהַחֲבֵרִים הִסְתַּכְּלוּ בְּאוֹתָן אוֹתִיּוֹת (שֶׁטָּסוֹת) בָּאֲוִיר בּוֹ, וְהֵם אע"ד פמת"ר, הַיְינוּ אַדְמַ"ת עָפָ"ר. הַיְינוּ (קהלת ד) וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ. אַדְמַת עָפָר הֵן אוֹתִיּוֹת,

אַדְמַת עָפָר כֻּלְּהוּ, יָקִיצוּ. אֵלֶּה דְּאִתְּקָנוּ, לְחַיֵּי עוֹלָם. (ס"א יָקִיצוּ כְּמָה דְּאִתְּמַר בְּסִפְּרָא דְּחַנּוֹךְ. חֲבֵרָיָיא אִיסְתְּכָּלוּ בְּאִינּוּן אַתְוָון אַדְמַ"ת עָפָ"ר (וְאִינּוּן אע"ד פמת"ר) אִינּוּן אַתְוָון טַסָּאן בָּאֲוִירָא וְקַלָּא אִתְעָר וְאוֹדָע (ס"א וְאַכְרִיז) הָקִיצוּ וְרָנְנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר וְדָא אִיהוּ בִּנְיָינָא תִּנְיָינָא דְּאִתְּתָקָן וְהַכִּי אַמַּר בְּסִפְּרָא דְּחַנּוֹךְ בִּנְיָינָא תִּנְיָינָא עָפָר דְּאִתְּתָקָן. קַדְמָאָה אַדְמַת. וְהַהוּא קַדְמָאָה פְּסוֹלֶת לְגַבֵּי תִּנְיָינָא דְּאִתְּתָקָן וְהַנֵּי יְשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר כֻּלְּהוּ יָקִיצוּ אֵלֶּה דְּאִתְּתַקָּנוּ לְחַיֵּי עוֹלָם) **מָאן עוֹלָם. דָּא עוֹלָם דִּלְתַתָּא דְּהָא לָא זָכוּ לְמֶהֱוֵי בָּעוֹלָם דִּלְעֵילָא. וְאֵלֶּה דְּלָא זָכוּ, לַחֲרָפוֹת וּלְדִרְאוֹן עוֹלָם. מָאי לַחֲרָפוֹת, אֶלָּא בְּגִין דְּסִטְרָא אַחֲרָא יִתְעַבַּר מֵעָלְמָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִלֵּין דַּהֲווֹ מִנְּבִיעוּ דְּהַהוּא סִטְרָא, יָשְׁאַר לוֹן, לְתַוּוּהָא בְּהוֹן כָּל בְּנֵי עָלְמָא.**

כָּל דָּא מָאן גָּרִים, הַהוּא דְּלָא בָעֵי לְאַפָּשָׁא בְּעָלְמָא, וְלָא בָּעֵי לְקַיְּימָא (ס"א בְּדַרְגָּא דְּהַהוּא נָהָר דְּאִיהוּ) **בְּרִית קַדִּישָׁא, עַל דָּא גָּרִים כָּל מַה דְּגָרִים,**

לשון הקודש

וְקוֹל מִתְעוֹרֵר וּמוֹדִיעַ וְכָךְ אוֹמֵר בַּבִּנְיָן הַשֵּׁנִי. עָפָר – עָפָר רִאשׁוֹן. אַדְמַת – שֵׁנִי. שֶׁהִתְתַּקֵּן הָעִקָּר הָרִאשׁוֹן פְּסֹלֶת אֵלָיו.

אַדְמַת עָפָר – כֻּלָּם – יָקִיצוּ, אֵלֶּה שֶׁהִתְתַּקְּנוּ לְחַיֵּי עוֹלָם. (יָקִיצוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ. חֲבֵרִים הִסְתַּכְּלוּ בְּאֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת אַדְמַ"ת עָפָ"ר (וְהֵן אע"ד פמת"ר) אוֹתָן אוֹתִיּוֹת טָסוֹת בָּאֲוִיר, וְקוֹל מִתְעוֹרֵר וּמוֹדִיעַ (וּמַכְרִיז) הָקִיצוּ וְרָנְנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר, וְזֶהוּ בִּנְיָן שֵׁנִי שֶׁנִּתְקַן. וְכָךְ אָמַר בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ: בִּנְיָן שֵׁנִי עָפָר שֶׁנִּתְקַן. רִאשׁוֹן אַדְמַת. וְאוֹתוֹ רִאשׁוֹן פְּסֹלֶת לְגַבֵּי שֵׁנִי שֶׁנִּתְקַן. וְאֵלּוּ יְשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר כֻּלָּם יָקִיצוּ אֵלֶּה שֶׁנִּתְקְנוּ לְחַיֵּי עוֹלָם) מִי זֶה עוֹלָם? זֶהוּ עוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁהֲרֵי לֹא זָכוּ לִהְיוֹת בָּעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה. וְאֵלֶּה שֶׁלֹּא זָכוּ – לַחֲרָפוֹת וּלְדִרְאוֹן עוֹלָם. מַה זֶּה לַחֲרָפוֹת? מִשּׁוּם שֶׁצַּד הָאַחֵר יַעֲבֹר מִן הָעוֹלָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַשְׁאִיר אֶת אֵלֶּה שֶׁהָיוּ מִנְּבִיעַת אוֹתוֹ הַצַּד לְהַתְמִיהַּ בָּהֶם אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

מִי גָּרַם כָּל זֶה? אוֹתוֹ שֶׁלֹּא רָצָה

וְכָל הֲנֵי גִּלְגּוּלִין דְּקָא אֲמִינָא עָלָה עַד הָכָא. (הָדָא הוּא) עַד כָּאן סָבָא. שָׁתִיק רִגְעָא חָדָא, וְחַבְרַיָּיא הֲווֹ תָּוְוהִין, וְלָא הֲווֹ יַדְעִין, אִי הָוָה יְמָמָא, אִי הָוָה לֵילְיָא, אִי קַיְימֵי תַּמָּן, אִי לָא קַיְימֵי.

פְּתַח הַהוּא סָבָא וְאָמַר, (שמות כא) כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבַשְּׁבִיעִית וְגוֹ'. קְרָא דָא אוֹכַח, עַל כָּל מַה דְּאִתְּמַר. תָּא חֲזֵי, כָּל דְּכוּרָא, קָאִים בְּדִיוּקְנָא, בְּעָלְמָא דְּדְכוּרָא. וְכָל נוּקְבָא קָאִים בְּדִיוּקְנָא, בְּעָלְמָא דְּנוּקְבָא. בְּעוֹד דְּאִיהוּ עַבְדָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְדַּבַּק בֵּיהּ, בְּאִינּוּן שֵׁשׁ שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, וְאִי אִעֲקַר גַּרְמֵיהּ מִפּוּלְחָנֵיהּ, יַעְקַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵאִינּוּן שֵׁשׁ שָׁנִים, דְּעָלְמָא דְּדְכוּרָא, וְאִתְּמְסַר לְבַר נָשׁ, דְּאִיהוּ מִשִּׁית סִטְרִין, יִפְּלַח לֵיהּ שִׁית שְׁנִין, וְיִתְעַקַּר מִשִּׁית שְׁנִין (קַדְמוֹנִיּוֹת) דִּלְעֵילָא.

לשון הקודש

לְהִתְרַבּוֹת בָּעוֹלָם וְלֹא רָצָה לְקַיֵּם (בְּדַרְגָּה שֶׁל אוֹתוֹ נָהָר שֶׁהוּא) בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, וְלָכֵן גָּרַם כָּל מַה שֶׁגָּרַם וְכָל הַגִּלְגּוּלִים הַלָּלוּ שֶׁאָמַרְנוּ עָלֶיהָ עַד כָּאן. (וְזֶהוּ) עַד כָּאן זָקֵן. שָׁתַק רֶגַע אֶחָד, וְהַחֲבֵרִים הָיוּ תְּמֵהִים, וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִים אִם הָיָה יוֹם אִם הָיָה לַיְלָה, אִם עוֹמְדִים שָׁם אִם לֹא עוֹמְדִים. **פְּתַח** אוֹתוֹ זָקֵן וְאָמַר, כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבַשְּׁבִיעִית וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה מוֹכִיחַ עַל כָּל מַה שֶׁנִּתְבָּאֵר. בֹּא וּרְאֵה, כָּל זָכָר עוֹמֵד בִּדְיוּקָן בְּעוֹלַם הַזָּכָר, וְכָל נְקֵבָה עוֹמֶדֶת בִּדְיוּקָן בְּעוֹלַם הַנְּקֵבָה. בְּעוֹד שֶׁהוּא עֶבֶד שֶׁנִּדְבָּק בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָן שֵׁשׁ שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, וְאִם עָקַר עַצְמוֹ מֵעֲבוֹדָתוֹ, יַעֲקֹר אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאוֹתָן

לְבָתָר נָחִית מִתַּמָּן, וְאִתְמְסַר בְּעָלְמָא דְנוּקְבָא. הוּא לָא בָעָא לְקַיְּימָא (בְּעָלְמָא) בִּדְכוּרָא, נָחִית וְקַיְּימָא בְּנוּקְבָא. אָתָאת נוּקְבָא, דְּאִיהִי שְׁבִיעִית, וְנָטְלָא לֵיהּ, הָא מִכָּאן וּלְהָלְאָה, מֵעָלְמָא דְנוּקְבָא אִיהוּ.

לָא בָעָא לְקַיְּימָא בָהּ, וּבְפִירוּקָא דִילָהּ, נָחִית לְתַתָּא, וְאִתְדָּבַּק לְתַתָּא, וְאִתְאַחִיד בְּסִטְרָא אַחֲרָא. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, אִתְעַקָּר מֵעָלְמָא דִדְכוּרָא, וּמֵעָלְמָא דְנוּקְבָא. הָא אִתְאַחַד, בְּאִינּוּן עֲבָדִים דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא אַחֲרָא.

הַשְׁתָּא כֵּיוָן דְּהָכִי הוּא, אִיצְטְרִיךְ פְּגָם, וּלְמֶעְבַּד בֵּיהּ רְשִׁימוּ דִפְגָם, דְּהָא כָּל פְּגָם דְּסִטְרָא אַחֲרָא אִיהוּ, וּמִיּוֹבֵל וּלְהָלְאָה אִתְהַדַּר לְגִלְגּוּלָא, וְתָב לְעָלְמָא כְּמִלְּקַדְמִין. (ס"א אִי זָכֵי וְאִתְתְּקַן גַּרְמֵיהּ אִתְדַּבָּק)

לשון הקודש

שֵׁשׁ שָׁנִים שֶׁל עוֹלַם הַזָּכָר, וְיִמָּסֵר לְאָדָם שֶׁהוּא מִשִּׁשָּׁה צְדָדִים, יַעֲבֹד לוֹ שֵׁשׁ שָׁנִים, וְיֵעָקֵר מִשֵּׁשׁ שָׁנִים (קַדְמוֹנִיּוֹת) שֶׁלְּמַעְלָה.

אַחַר כָּךְ יוֹרֵד מִשָּׁם וְנִמְסָר לְעוֹלַם הַנְּקֵבָה. הוּא לֹא רָצָה לַעֲמֹד (בָּעוֹלָם) בַּזָּכָר – יוֹרֵד וְעוֹמֵד בַּנְּקֵבָה. בָּאָה הַנְּקֵבָה, שֶׁהִיא שְׁבִיעִית, וְנוֹטֶלֶת אוֹתוֹ. הֲרֵי מִכָּאן וָהָלְאָה הוּא מֵעוֹלַם הַנְּקֵבָה.

לֹא רָצָה לַעֲמֹד בָּהּ וּבַגְּאֻלָּה שֶׁלָּהּ – יוֹרֵד לְמַטָּה וְנִדְבָּק לְמַטָּה וְנֶאֱחָז בַּצַּד הָאַחֵר. מִכָּאן וָהָלְאָה נֶעֱקָר מֵעוֹלַם הַזָּכָר וּמֵעוֹלַם הַנְּקֵבָה. הֲרֵי נֶאֱחָז בְּאוֹתָם עֲבָדִים שֶׁהֵם מִצַּד הָאַחֵר.

עַכְשָׁו, כֵּיוָן שֶׁכָּךְ הוּא, הִצְטָרֵךְ פְּגָם וְלַעֲשׂוֹת בּוֹ רֹשֶׁם שֶׁל פְּגָם, שֶׁהֲרֵי כָּל פְּגָם הוּא שֶׁל צַד הָאַחֵר, וּמִיּוֹבֵל וָהָלְאָה חוֹזֵר לְגִלְגּוּל, וְשָׁב לָעוֹלָם כְּמִקֹּדֶם, (אִם

וְאִתְדַּבָּק בְּהַהוּא עָלְמָא דְנוּקְבָא, וְלָא יַתִּיר. זָכָה עָבִיד תּוֹלָדִין בְּעָלְמָא דְנוּקְבָא, וְכֻלְּהוּ רָזָא דִכְתִיב, (תהלים מה) בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ מוּבָאוֹת לָךְ. וְזַכָּאָה אִיהוּ כַּד אִתְתַּקַּן וְזָכֵי לְכָךְ.

וְאִי לָא זָכָה אֲפִילוּ בְּגִלְגּוּלָא דְיוֹבְלָא, הָא אִיהוּ כְּלָא הָוָה, אִתְהַדַּר, וְלָא אַשְׁלִימוּ יוֹמוֹי, לְאִתְנַסְּבָא בְּעָלְמָא, וּלְמֶעְבַּד תּוֹלָדִין. מַה כְּתִיב, אִם בְּגַפּוֹ יָבֹא בְּגַפּוֹ יֵצֵא. אִי יְחִידָאי יֵעוּל בְּהַהוּא עָלְמָא בְּלָא (דף ק"ו ע"א) תּוֹלָדִין, וְלָא בָּעָא לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּהַאי, וְנָפַק מֵהַאי עָלְמָא יְחִידָאי, בְּלָא זַרְעָא, אָזִיל כְּאַבְנָא בְקוּסְפִּיתָא, עַד הַהוּא אֲתָר דְּטִנְרָא תַּקִּיפָא, וְעָאל תַּמָּן וּמִיַּד נָשַׁב רוּחָא דְהַהוּא יְחִידָאי, דְּקָא אִשְׁתְּבִיק מִנּוּקְבֵיהּ, וְאָזִיל יְחִידָאי, כְּחִוְיָא דְלָא אִתְחַבָּר בְּאַחֲרָא בְּאוֹרְחָא, וְנָשִׁיב בֵּיהּ.

לשון הקודש

וְנִדְבָּק בְּאוֹתוֹ עוֹלַם הַנְּקֵבָה וְלֹא יוֹתֵר. זָכָה – עוֹשֶׂה תּוֹלָדוֹת בְּעוֹלַם הַנְּקֵבָה, וְכֻלָּם סוֹד הַכָּתוּב (תהלים מה) בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ מוּבָאוֹת לָךְ. וְאַשְׁרָיו כְּשֶׁמִּתְתַּקֵּן וְזוֹכֶה לְכָךְ.

וְאִם לֹא זָכָה אֲפִלּוּ בְּגִלְגּוּל הַיּוֹבֵל, הֲרֵי הוּא כְּלֹא הָיָה, שֶׁחָזַר וְלֹא הִשְׁלִים יָמָיו לְהִנָּשֵׂא בָּעוֹלָם וְלַעֲשׂוֹת תּוֹלָדוֹת. מַה כָּתוּב? אִם בְּגַפּוֹ יָבֹא בְּגַפּוֹ יֵצֵא. אִם יְחִידִי יִכָּנֵס לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם בְּלִי תּוֹלָדוֹת וְלֹא רָצָה לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָךְ, וְיָצָא מֵהָעוֹלָם הַזֶּה יְחִידִי בְּלִי זֶרַע – הוֹלֵךְ כְּמוֹ אֶבֶן בְּכַף הַקֶּלַע עַד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁל הַסֶּלַע הֶחָזָק, וְנִכְנָס לְשָׁם, וּמִיָּד נוֹשֶׁבֶת רוּחַ שֶׁל אוֹתוֹ יָחִיד שֶׁנֶּעֱזַב מִנְּקֵבָתוֹ, וְהוֹלֵךְ יְחִידִי כְּנָחָשׁ שֶׁלֹּא מִתְחַבֵּר עִם אַחֵר בַּדֶּרֶךְ, וְנוֹשֵׁב בּוֹ.

וּמִיָּד נָפַק מִגּוֹ הַהוּא אֲתָר דְּטִנָּרָא תַּקִּיפָא, הוּא בִּלְחוֹדוֹי, וְאָזִיל וּמְשַׁטְּטָא בְּעָלְמָא, עַד דְּקָא אַשְׁכַּח פָּרוֹקָא לְאָתָבָא. וְהַיְינוּ אִם בְּגַפּוֹ יָבֹא בְּגַפּוֹ יֵצֵא, הַאי דְּלָא בָעָא לְאִתְנַסְּבָא, לְמֶהֱוֵי לֵיהּ תּוֹלָדִין.

אֲבָל אִם בַּעַל אִשָּׁה הוּא, דְּקָא אִתְנְסִיב, וְאִשְׁתָּדַּל בְּאִתְּתֵיהּ, וְלָא יְכִיל, הַהוּא לָא אִתְּתָרַךְ כְּהַהוּא אַחֲרָא, לָא יֵיעוּל יְחִידָאי, וְלָא נָפִיק יְחִידָאי, אֶלָּא אִם בַּעַל אִשָּׁה הוּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא מְקַפֵּחַ אֲגַר כָּל בִּרְיָין, אַף עַל גַּב דְּלָא זָכוּ בִּבְנֵי, מַה כְּתִיב וְיָצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ. וְתַרְוַוּיְיהוּ אַתְיָין בְּגִלְגּוּלָא, וְזַכְיָין לְאִתְחַבְּרָא כַּחֲדָא כְּמִלְּקַדְּמִין. וְהַאי לָא נָסִיב אִתְּתָא דִּתְרוּכִין, אֶלָּא הַהִיא דְּאִשְׁתַּדַּל בָּהּ בְּקַדְמִיתָא, וְלָא זָכוּ, הַשְׁתָּא יִזְכּוּ כַּחֲדָא, אִי יִתַּקְּנוּן עוֹבָדִין, וְעַל דָּא וְיָצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ.

לשון הקודש

וּמִיָּד יוֹצֵא מִתּוֹךְ אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁל הַסֶּלַע הֶחָזָק הוּא לְבַדּוֹ, וְהוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט בָּעוֹלָם עַד שֶׁמּוֹצֵא גּוֹאֵל לַהֲשִׁיבוֹ. וְהַיְנוּ אִם בְּגַפּוֹ יָבֹא בְּגַפּוֹ יֵצֵא, זֶה שֶׁלֹּא רָצָה לָשֵׂאת שֶׁיִּהְיוּ לוֹ תּוֹלָדוֹת.

אֲבָל אִם בַּעַל אִשָּׁה הוּא, שֶׁנָּשָׂא וְהִשְׁתַּדֵּל בְּאִשְׁתּוֹ וְלֹא יָכֹל – הַהוּא לֹא מְגֹרָשׁ כְּאוֹתוֹ אַחֵר, לֹא יִכָּנֵס יְחִידִי וְלֹא יֵצֵא יְחִידִי. אֶלָּא אִם בַּעַל אִשָּׁה הוּא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מְקַפֵּחַ שְׂכַר כָּל בְּרִיּוֹתָיו, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא זָכוּ לְבָנִים, מַה כָּתוּב? וְיָצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ. וּשְׁנֵיהֶם בָּאִים בְּגִלְגּוּל וְזוֹכִים לְהִתְחַבֵּר כְּאֶחָד כְּמִקֹּדֶם. וְזֶה לֹא נָשָׂא אִשָּׁה שֶׁל גֵּרוּשִׁין, אֶלָּא אוֹתָהּ שֶׁהִשְׁתַּדֵּל בָּהּ בַּהַתְחָלָה וְלֹא זָכוּ – כְּעֵת יִזְכּוּ כְּאֶחָד אִם יְתַקְּנוּ מַעֲשֵׂיהֶם,

אִם אֲדֹנָיו יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה וְגוֹ'. (שמות כא) (הַשְׁתָּא) אַהֲדָר קְרָא לְמִלִּין אַחֲרָנִין, (ס"א לְמִלָּה קַדְמָאָה) לְהַהוּא דְנָפִיק יְחִידָאי בְּלָא נוּקְבָא כְּלָל, וַיִּפְרוֹק לֵיהּ הַהוּא דוּכְתָּא דְאִקְרֵי שְׁבִיעִית. וְהַהוּא שְׁבִיעִית אִקְרֵי אֲדֹנָיו, אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ אִיהוּ. אִם דָּא אֲדֹנָיו חָס עָלֵיהּ, וְאָתִיב לֵיהּ לְהַאי עָלְמָא יְחִידָאי כְּמָה דְהַוָה, וְיָהִיב לֵיהּ אִתְּתָא הַהִיא דְמִזְּבֵּחַ אֲחִיתַת עֲלוֹי דִמְעִין, וְאִתְחַבְּרָא כַּחֲדָא. וְיָלְדָה לוֹ בָנִים אוֹ בָנוֹת הָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ תִּהְיֶה לַאדֹנֶיהָ כְּמָה דְאִתְּמַר.

דְּהָא אִי תָּב, וְאַתְקִין הַהוּא אֲתָר דְּפָגִים בְּחַיּוּי, אִתְקַבַּל קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, נָטִיל לֵיהּ, וְאַתְקִין לֵיהּ עַל תִּקּוּנוֹי לְבָתָר. וְדָא אִקְרֵי בַּעַל תְּשׁוּבָה, דְּהָא יָרֵית מוֹתְבֵיהּ, דְּהַהוּא אֲתָר, דְּהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק, וְאַתְקִין גַּרְמֵיהּ מִמַּה דְהַוָה

לשון הקודש

וְעַל זֶה וְיָצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ.

אִם אֲדֹנָיו יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה וְגוֹ'. (עתה) חוֹזֵר הַכָּתוּב לִדְבָרִים אֲחֵרִים (לַדִּבֵּר הָרִאשׁוֹן), לְאוֹתוֹ שֶׁיָּצָא יְחִידִי בְּלִי נְקֵבָה כְּלָל, וְיִגְאַל אוֹתוֹ אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא שְׁבִיעִית, וְאוֹתָהּ שְׁבִיעִית נִקְרֵאת אֲדֹנָיו, הוּא אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. אִם אֲדֹנָיו – זֶה חָס עָלָיו וּמֵשִׁיב אוֹתוֹ לָעוֹלָם הַזֶּה יְחִידִי כְּמוֹ שֶׁהָיָה, וְנוֹתֵן לוֹ אִשָּׁה, אוֹתָהּ שֶׁמִּזְּבֵּחַ הוֹרִיד עָלֶיהָ דְּמָעוֹת, וּמִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד. וְיָלְדָה לוֹ בָנִים אוֹ בָנוֹת הָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ תִּהְיֶה לַאדֹנֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.

שֶׁהֲרֵי אִם שָׁב וְהִתְקִין אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁפָּגַם בְּחַיָּיו, מִתְקַבֵּל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, נוֹטֵל אוֹתוֹ וּמְתַקְּנוֹ עַל תִּקּוּנוֹ אַחַר כָּךְ. וְזֶה נִקְרָא בַּעַל תְּשׁוּבָה, שֶׁהֲרֵי יָרַשׁ אֶת מוֹשָׁבוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁל אוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, וּמְתַקֵּן אֶת

בְּקַדְמִיתָא. (ס"א הַהוּא אֲתַר דְּפָגִים וְאַתְקִין לֵיהּ עַל תִּיקוּנוֹי בְּחַיּוֹי אִתְקַבֵּל קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא וְנָטִיל לֵיהּ לְבָתָר וְדָא אִקְרֵי בַּעַל תְּשׁוּבָה דְּהָא אַתְקִין גַּרְמֵיהּ מִמַּה דַּהֲוָה בְּקַדְמִיתָא) **כֵּיוָן דְּאִתְתַּקַּן וְתָב בְּתִיּוּבְתָּא, הָא סָלִיק עַל תִּקּוּנֵיהּ. דְּלֵית מִלָּה בְּעָלְמָא, וְלֵית מַפְתְּחָא בְּעָלְמָא, דְּלָא תָבַר הַהוּא דְּתָב בְּתִיּוּבְתָּא.**

מָאי יֵצֵא בְּגַפּוֹ. הָא אִתְּמַר, אֲבָל תּוּ רָזָא אִית בֵּיהּ, יֵצֵא בְּגַפּוֹ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (משלי ט) **עַל גַּפֵּי מְרוֹמֵי קָרֶת, מַה לְּהָתָם עִלּוּיָא וּסְלִיקוּ, אוֹף הָכָא עִלּוּיָא וּסְלִיקוּ, אֲתָר דְּמָרֵיהוֹן דְּתִיּוּבְתָּא סַלְּקִין, אֲפִילוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים לָא יַכְלִין לְמֵיקָם תַּמָּן. וּבְגִין כָּךְ כֵּיוָן דְּתָב בְּתִיּוּבְתָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקַבֵּל לֵיהּ וַדָּאי מִיָּד.**

תָּנִינָן, לֵית מִלָּה בְּעָלְמָא דְּקַיְּימָא קַמֵּי תְּשׁוּבָה, וּלְכֹלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקַבֵּל וַדָּאי. וְאִי

לשון הקודש

עַצְמוֹ מִמַּה שֶׁהָיָה בַּתְּחִלָּה. (אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּפְגָּם וּמִתְקַן אוֹתוֹ עַל תִּקּוּנוֹ בְּחַיָּיו, מִתְקַבֵּל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וְלוֹקֵחַ אוֹתוֹ אַחַר כָּךְ, וְזֶה נִקְרָא בַּעַל תְּשׁוּבָה, שֶׁהֵרֵי תִּקֵּן עַצְמוֹ מִמַּה שֶׁהָיָה בַּתְּחִלָּה) כֵּיוָן שֶׁנִּתְקַן וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה, הֲרֵי עָלָה עַל תִּקּוּנוֹ. שֶׁאֵין דָּבָר בָּעוֹלָם וְאֵין מַפְתֵּחַ בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא שׁוֹבֵר אוֹתוֹ שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה.

מַה זֶה יֵצֵא בְּגַפּוֹ? הֲרֵי נִתְבָּאֵר. אֲבָל עוֹד סוֹד יֵשׁ בּוֹ, יֵצֵא בְּגַפּוֹ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ט) עַל גַּפֵּי מְרֹמֵי קָרֶת. מַה לְּשָׁם עִלּוּי וְהִתְעַלּוּת, אַף כָּאן עִלּוּי וְהִתְעַלּוּת. מָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹלִים, אֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים לֹא יְכוֹלִים לַעֲמֹד שָׁם. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כֵּיוָן שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל אוֹתוֹ וַדַּאי מִיָּד.

שָׁנִינוּ, אֵין דָּבָר בָּעוֹלָם שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי הַתְּשׁוּבָה, וְאֶת הַכֹּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

תָּב בִּתְיוּבְתָּא הָא אִזְדַּמַּן לָקָבְלֵיהּ אֹרַח חַיִּים, וְאַף עַל גַּב דְּפָגִים מַה דְּפָגִים, כֹּלָּא אִתְתַּקַּן, וְכֹלָּא אִתְהַדַּר עַל תִּקּוּנֵיהּ, דְּהָא אֲפִילוּ בְּמַה דְּאִית בֵּיהּ אוּמָאָה, (קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרֵי בֵּיהּ כִּי יְיָ' צְבָאוֹת יָעָץ וּמִי יָפֵר דָּא אִיהוּ רָזָא סְתִימָא. וְתוּ כַּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוּמֵי אוּמָאָה לָא אוּמֵי אֶלָּא אִם לָא יַעֲבִיד תִּיוּבְתָּא דְּהָא לֵית פִּתְגָּמָא דְּקַיְּימָא קָמֵי תִּיוּבְתָּא וְעַל כֹּלָּא מְכַפֵּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד עָבְדִין תִּיוּבְתָּא שְׁלִימָתָא) **קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקַבֵּל, דִּכְתִיב,** (ירמיה כב) **חָי אֲנִי נְאֻם יְיָ' כִּי אִם יִהְיֶה כָּנְיָהוּ וְגוֹ' וּכְתִיב** (ירמיה כב) **כִּתְבוּ אֶת הָאִישׁ הַזֶּה עֲרִירִי וְגוֹ'. וּבָתַר דְּתָב בִּתְיוּבְתָּא כְּתִיב,** (דברי הימים א ג) **וּבְנֵי יְכָנְיָה אָסִיר בְּנוֹ וְגוֹ', מִכָּאן דִּתְשׁוּבָה מִתְּבַר כַּמָּה גְּזֵרִין וְדִינִין, וְכַמָּה שַׁלְשְׁלָאִין דְּפַרְזְלָא, וְלֵית מָאן דְּקַיְּימָא קַמֵּי דִּתְיוּבְתָּא.**

וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה סו) **וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי. אֲשֶׁר פָּשְׁעוּ בִי, לָא כְּתִיב, אֶלָּא**

לשון הקודש

מְקַבֵּל וַדַּאי. וְאִם שָׁב בִּתְשׁוּבָה, הֲרֵי מְזֻמָּן כְּנֶגְדּוֹ אֹרַח חַיִּים. וְאַף עַל גַּב שֶׁפָּגַם מַה שֶׁפָּגַם – הַכֹּל נִתְקָן וְהַכֹּל חוֹזֵר עַל תִּקּוּנוֹ, שֶׁהֲרֵי אֲפִלּוּ בְּמַה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁבוּעָה, (לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא בּוֹ כִּי ה' צְבָאוֹת יָעָץ וּמִי יָפֵר. זֶהוּ סוֹד סָתוּם. וְעוֹד, כַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִשְׁבָּע שְׁבוּעָה, לֹא נִשְׁבָּע אֶלָּא אִם לֹא יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה, שֶׁהֲרֵי אֵין דָּבָר שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה, וְעַל הַכֹּל מְכַפֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כַּאֲשֶׁר עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה) הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל, שֶׁכָּתוּב חַי אֲנִי נְאֻם ה' כִּי אִם יִהְיֶה כָּנְיָהוּ וְגוֹ'. וְכָתוּב כִּתְבוּ אֶת הָאִישׁ הַזֶּה עֲרִירִי וְגוֹ'. וְאַחַר שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה כָּתוּב, וּבְנֵי יְכָנְיָה אַסִּיר בְּנוֹ וְגוֹ'. מִכָּאן שֶׁתְּשׁוּבָה מְשַׁבֶּרֶת כַּמָּה גְּזֵרוֹת וְדִינִים וְכַמָּה שַׁלְשְׁלָאוֹת בַּרְזֶל, וְאֵין מִי שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי הַתְּשׁוּבָה.

וְעַל זֶה כָּתוּב, (ישעיה סו) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי. אֲשֶׁר

הַפּוֹשְׁעִים בִּי, דְּלָא בָּעָאן לְאָתָבָא, וּלְאִתְנַחֲמָא עַל מַה דְּעָבְדוּ. אֲבָל כֵּיוָן דְּאִתְנַחֲמוּ, הָא מְקַבֵּל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

בְּגִין כַּךְ, בַּר נָשׁ דָּא, אַף עַל גַּב דְּפָשַׁע בֵּיהּ, וּפָגִים בְּאַתְרָא דְלָא אִצְטְרִיךְ, וְתָב לְקַמֵּיהּ, מְקַבֵּל לֵיהּ, וְחָס עָלֵיהּ, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (דף ק"ו ע"ב) מָלֵא רַחֲמִין אִיהוּ, וְאִתְמְלֵי רַחֲמִים עַל כָּל עוֹבָדוֹי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים קמה) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו. אֲפִילוּ עַל בְּעִירֵי וְעוֹפוֹי מָאטוּן רַחֲמוֹי. אִי עָלַיְיהוּ מָאטוּן רַחֲמוֹי, כָּל שֶׁכֵּן עַל בְּנֵי נָשָׁא, דְּיַדְעִין וְאִשְׁתְּמוֹדְעָאן לְשָׁבְחָא לְמָארֵיהוֹן, דְּרַחֲמוֹי מָאטוּן עָלַיְיהוּ, וְשָׁרָאן עָלַיְיהוּ. וְעַל דָּא אָמַר דָּוִד, (תהלים קיט) רַחֲמֶיךָ רַבִּים יְיָ' כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיֵּינִי.

לשון הקודש

פָּשְׁעוּ בִּי לֹא כָתוּב, אֶלָּא הַפֹּשְׁעִים בִּי. שֶׁלֹּא רוֹצִים לָשׁוּב וּלְהִתְנַחֵם עַל מַה שֶׁעָשׂוּ. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁהִתְנַחֲמוּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל אוֹתָם.

לָכֵן הָאָדָם הַזֶּה, אַף עַל גַּב שֶׁפָּשַׁע בּוֹ וּפָגַם בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא צָרִיךְ וְשָׁב לְפָנָיו – מְקַבֵּל אוֹתוֹ וְחָס עָלָיו, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא מָלֵא רַחֲמִים, וּמִתְמַלֵּא רַחֲמִים עַל כָּל מַעֲשָׂיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמה) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו. אֲפִלּוּ עַל בְּהֵמוֹת וְעוֹפוֹת מַגִּיעִים רַחֲמָיו. אִם עֲלֵיהֶם מַגִּיעִים רַחֲמָיו, כָּל שֶׁכֵּן עַל בְּנֵי אָדָם שֶׁיּוֹדְעִים וּמַכִּירִים לְשַׁבֵּחַ רִבּוֹנָם שֶׁרַחֲמָיו מַגִּיעִים עֲלֵיהֶם וְשׁוֹרִים עֲלֵיהֶם. וְעַל זֶה אָמַר דָּוִד, (שם קיט) רַחֲמֶיךָ רַבִּים ה' כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיֵּינִי.

אִי עַל חַיָּיבִין מָאטוּן רַחֲמוֹי, כָּל שֶׁכֵּן עַל זַכָּאִין.

אֶלָּא מָאן בָּעֵי אַסְוָותָא, אִינּוּן מָארֵי כְּאֵבִין, וּמַאן אִינּוּן מָארֵי כְּאֵבִין. אִלֵּין אִינּוּן חַיָּיבִין, אִינּוּן בָּעָאן אַסְוָותָא וְרַחֲמֵי, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (רַחֲמֵי) עָלַיְיהוּ, דְּלָא יְהוֹן שְׁבִיקִין מִגֵּיהּ, וְאִיהוּ דְּלָא אִסְתָּלַק מִנַּיְיהוּ, וִיתוּבוּן לָקָבְלֵיהּ. כַּד מְקָרֵב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּימִינָא מְקָרֵב. וְכַד דָּחֵי, בִּשְׂמָאלָא דָחֵי. וּבְשַׁעֲתָא דְדָחֵי, יְמִינָא מְקָרֵב. מִסִּטְרָא דָא דָחֵי, וּמִסִּטְרָא דָא מְקָרֵב, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שָׁבִיק רַחֲמוֹי מִנַּיְיהוּ.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב (ישעיה נז) וַיֵּלֶךְ שׁוֹבָב בְּדֶרֶךְ לִבּוֹ.

וּכְתִיב בַּתְרֵיהּ, דְּרָכָיו רָאִיתִי וְאֶרְפָּאֵהוּ וְאַנְחֵהוּ וַאֲשַׁלֵּם נִחֻמִים לוֹ וְלַאֲבֵלָיו. וַיֵּלֶךְ שׁוֹבָב, אַף עַל גַּב דְּחַיָּיבִין עַבְדִין, כָּל מַה דְּעַבְדִין בְּזָדוֹן דְּאַזְלִין

לשון הקודש

אִם עַל רְשָׁעִים מַגִּיעִים רַחֲמָיו, כָּל שֶׁכֵּן עַל צַדִּיקִים. אֶלָּא מִי צָרִיךְ רְפוּאָה? אוֹתָם בַּעֲלֵי כְּאֵבִים. וּמִי הֵם בַּעֲלֵי כְּאֵבִים? אֵלֶּה אוֹתָם רְשָׁעִים, הֵם צְרִיכִים רְפוּאָה וְרַחֲמִים, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (מְרַחֵם) עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יִהְיוּ עֲזוּבִים מִמֶּנּוּ, וְהוּא – שֶׁלֹּא מִסְתַּלֵּק מֵהֶם, וְיָשׁוּבוּ כְּנֶגְדּוֹ. כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקָרֵב, הוּא מְקָרֵב בַּיָּמִין. וּכְשֶׁדּוֹחֶה, דּוֹחֶה בַּשְּׂמֹאל. וּבְשָׁעָה שֶׁדּוֹחֶה, הַיָּמִין מְקָרֵבֶת. מִצַּד הַזֶּה דּוֹחֶה וּמֵהַצַּד הַזֶּה מְקָרֵב, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא עוֹזֵב אֶת רַחֲמָיו מֵהֶם.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, (ישעיה נז) וַיֵּלֶךְ שׁוֹבָב בְּדֶרֶךְ לִבּוֹ. וְכָתוּב אַחֲרָיו, דְּרָכָיו רָאִיתִי וְאֶרְפָּאֵהוּ וְאַנְחֵהוּ וַאֲשַׁלֵּם נִחֻמִים לוֹ וְלַאֲבֵלָיו. וַיֵּלֶךְ שׁוֹבָב, אַף עַל גַּב שֶׁהָרְשָׁעִים עוֹשִׂים כָּל מַה שֶּׁעוֹשִׂים בְּזָדוֹן, שֶׁהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ לִבָּם, וַאֲחֵרִים

בְּאָרְחָא דְּלִבַּיְיהוּ, וְאַחֲרָנִין עַבְדִין בְּהוּ הַתְרָאָה, וְלָא בָעָאן לְצַיְיתָא לוֹן. בְּשַׁעֲתָא דְתָבִין בִּתְיוּבְתָּא, וְנַטְלִין אָרְחָא טָבָא דִתְיוּבְתָּא, הָא אַסְוָותָא זְמִינָא לְקָבְלַיְיהוּ. הַשְׁתָּא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, אִי עַל חַיָּיא אָמַר קְרָא, אוֹ עַל מֵתַיָּיא אָמַר קְרָא. דְּהָא רֵישָׁא דִקְרָא, לָאו אִיהוּ סֵיפָא. וְסֵיפָא, לָאו אִיהוּ רֵישָׁא. רֵישָׁא דִקְרָא, אַחְזֵי עַל חַיָּיא. וְסוֹפֵיהּ אַחְזֵי עַל מֵתַיָּיא. אֶלָּא, קְרָא (ס"א רֵישָׁא דִקְרָא) אָמַר, בְּעוֹד דְּבַר נָשׁ אִיהוּ בְּחַיּוּי, וְהָכִי הוּא, וַיֵּלֶךְ שׁוֹבָב בְּדֶרֶךְ לִבּוֹ, בְּגִין דְּיֵצֶר הָרַע דְּבֵיהּ, תַּקִּיף וְאִתְתָּקַף בֵּיהּ, וְעַל דָּא אָזִיל שׁוֹבָב, וְלָא בָעֵי לְאָתָבָא בִתְיוּבְתָּא.

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָמֵי אָרְחוֹי, דְּקָא אַזְלִין בְּבִישׁ, בְּלָא תוֹעַלְתָּא, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲנָא אִצְטְרִיכְנָא לְאַתְקְפָא בִידֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב

לשון הקודש

עוֹשִׂים בָּהֶם הַתְרָאָה וְלֹא רוֹצִים לְצַיֵּת לָהֶם – בְּשָׁעָה שֶׁשָּׁבִים בִּתְשׁוּבָה וְנוֹטְלִים דֶּרֶךְ טוֹבָה שֶׁל תְּשׁוּבָה, הֲרֵי הָרְפוּאָה מְזֻמֶּנֶת כְּנֶגְדָּם. עַכְשָׁו יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, אִם עַל הַחַיִּים אוֹמֵר הַכָּתוּב, אוֹ שֶׁעַל הַמֵּתִים אוֹמֵר הַכָּתוּב, שֶׁהֲרֵי רֹאשׁ הַפָּסוּק אֵינוֹ סוֹף, וְהַסּוֹף אֵינוֹ רֹאשׁ – רֹאשׁ הַכָּתוּב מַרְאֶה עַל הַחַיִּים, וְסוֹפוֹ מַרְאֶה עַל הַמֵּתִים. אֶלָּא שֶׁהַפָּסוּק (רֹאשׁ הַפָּסוּק) אוֹמֵר, בְּעוֹד שֶׁהָאָדָם הוּא בְּחַיָּיו, וְכָךְ הוּא – וַיֵּלֶךְ שׁוֹבָב בְּדֶרֶךְ לִבּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יֵצֶר הָרַע חָזָק וּמַחֲזִיק בּוֹ, וְלָכֵן הוֹלֵךְ שׁוֹבָב וְלֹא רוֹצֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה אֶת דְּרָכָיו שֶׁהוֹלְכִים בְּרַע בְּלִי תוֹעֶלֶת, אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אֲנִי צָרִיךְ לְהַחֲזִיק בְּיָדוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב דְּרָכָיו רָאִיתִי (וְאֶרְפָּאֵהוּ),

דְּרָכָיו רָאִיתִי, (וְאֶרְפָּאֵהוּ) דְּקָא אַזְלִין בְּחָשׁוֹכָא, אֲנָא בָּעֵי לְמֵיהַב לֵיהּ אַסְוָותָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְאֶרְפָּאֵהוּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ אָעִיל בְּלִבֵּיהּ אָרְחֵיהּ דִּתְיוּבְתָּא וְאַסְוָותָא לְנִשְׁמָתֵיהּ. וְאַנְחֵהוּ, מָאי וְאַנְחֵהוּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות לב) לֵךְ נְחֵה אֶת הָעָם. אַנְהִיג לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאֹרַח מֵישָׁר, כְּמַאן דְּאַתְקִיף בִּידָא דְאַחֲרָא, וְאַפְּקֵיהּ מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא.

וַאֲשַׁלֵּם נִחֻמִים לוֹ וְלַאֲבֵלָיו, הָא אִתְחֲזֵי דְּמִיתָא אִיהוּ, (אֶלָּא) אִין, וַדַּאי מֵיתָא אִיהוּ, וְקַיְּימָא בַּחַיִּין דְּהוֹאִיל (אֶלָּא דְּאִיהִי אִיהוּ וְקַיְּימָא בְּחַיִּין וְהוֹאִיל) וְאִיהוּ רָשָׁע, מֵיתָא אִקְרֵי. מַהוּ וַאֲשַׁלֵּם נִחוּמִים לוֹ וְלַאֲבֵלָיו. אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד טִיבוּ עִם בְּנֵי נָשָׁא, דְּכֵיוָן דְּעָאל מִתְּלִיסַר שְׁנִין וּלְהָלְאָה, פָּקִיד עִמֵּיהּ תְּרֵין מַלְאָכִין נְטוּרִין דְּנַטְרֵי לֵיהּ, חַד מִימִינֵיהּ, וְחַד מִשְׂמָאלֵיהּ.

לשון הקודש

שֶׁהוֹלְכִים בַּחֹשֶׁךְ, אֲנִי רוֹצֶה תֵּת לוֹ רִפּוּאָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֶרְפָּאֵהוּ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכְנִיס לְלִבּוֹ דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁלּוֹ וּרְפוּאָה לְנִשְׁמָתוֹ. וְאַנְחֵהוּ, מַה זֶּה וְאַנְחֵהוּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לב) לֵךְ נְחֵה אֶת הָעָם. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַנְהִיג אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר כְּמִי שֶׁמַּחֲזִיק בְּיָדוֹ שֶׁל אַחֵר וּמוֹצִיא אוֹתוֹ מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ.

וַאֲשַׁלֵּם נִחֻמִים לוֹ וְלַאֲבֵלָיו, הֲרֵי נִרְאֶה שֶׁהוּא מֵת! (אֶלָּא) כֵּן הוּא וַדַּאי מֵת וְעוֹמֵד בַּחַיִּים. שֶׁהוֹאִיל (אֶלָּא שֶׁהִיא הוּא וְעוֹמֵדִים בַּחַיִּים, וְהוֹאִיל) וְהוּא רָשָׁע, נִקְרָא מֵת. מַה זֶּה וַאֲשַׁלֵּם נִחֻמִים לוֹ וְלַאֲבֵלָיו? אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה טוֹב עִם בְּנֵי אָדָם, שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּכְנָס מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וָמַעְלָה, מַפְקִיד עִמּוֹ שְׁנֵי מַלְאָכִים

כַּד אָזִיל בַּר נָשׁ בְּאֹרַח מֵישָׁר, אִינּוּן חַדָּאן בֵּיהּ, וְאִתְקִיפוּ עִמֵּיהּ בְּחֶדְוָה, מַכְרְזָן קָמֵיהּ וְאַמְרִין, הָבוּ יְקָר לְדִיוּקְנָא דְּמַלְכָּא. וְכַד אָזִיל בְּאֹרַח עָקִימוּ, אִינּוּן מִתְאַבְּלָן עָלֵיהּ, וּמִתְעַבְּרָן מִנֵּיהּ. כֵּיוָן דְּאַתְקִיף בֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַנְהִיג לֵיהּ בְּאֹרַח מֵישָׁר, כְּדֵין כְּתִיב, וַאֲשַׁלֵּם נִחֻמִים לוֹ וְלַאֲבֵלָיו. וַאֲשַׁלֵּם נִחוּמִים לוֹ בְּקַדְמִיתָא, דְּאִיהוּ אִתְנְחַם עַל מַה דְּעָבַד בְּקַדְמִיתָא, וְעַל מַה דְּעָבַד הַשְׁתָּא, וְתָב בִּתְיוּבְתָּא. וּבָתַר כֵּן וְלַאֲבֵלָיו, אִינּוּן מַלְאָכִין דַּהֲווֹ מִתְאַבְּלָן עָלֵיהּ כַּד אִתְעֲבָרוּ מִנֵּיהּ, וְהַשְׁתָּא דְּאִתְהַדְּרוּ בַּהֲדֵיהּ, הָא וַדָּאי נִחוּמִים לְכָל סִטְרִין.

וְהַשְׁתָּא אִיהוּ חַי וַדָּאי. חַי בְּכָל סִטְרִין, אָחִיד בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, וְכֵיוָן דְּאָחִיד בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, כְּדֵין אִקְרֵי בַּעַל תְּשׁוּבָה, דְּהָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,

לשון הקודש

שׁוֹמְרִים שֶׁשּׁוֹמְרִים אוֹתוֹ, אֶחָד מִימִינוֹ וְאֶחָד מִשְּׂמֹאלוֹ.

כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, הֵם שְׂמֵחִים בּוֹ וּמַחֲזִיקִים אוֹתוֹ בְּשִׂמְחָה, מַכְרִיזִים לְפָנָיו וְאוֹמְרִים: תְּנוּ כָבוֹד לִדְמוּת הַמֶּלֶךְ. וּכְשֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ עָקֹם, הֵם מִתְאַבְּלִים עָלָיו וְעוֹבְרִים מִמֶּנּוּ. כֵּיוָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַחֲזִיק בּוֹ וּמַנְהִיג אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, אָז כָּתוּב וַאֲשַׁלֵּם נִחֻמִים לוֹ וְלַאֲבֵלָיו. וַאֲשַׁלֵּם נִחוּמִים לוֹ בַּתְּחִלָּה, שֶׁהוּא הִתְנַחֵם עַל מַה שֶּׁעָשָׂה בַּתְּחִלָּה וְעַל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה עַכְשָׁו וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה. וְאַחַר כָּךְ וְלַאֲבֵלָיו, אוֹתָם מַלְאָכִים שֶׁהָיוּ מִתְאַבְּלִים עָלָיו כְּשֶׁעָבְרוּ מִמֶּנּוּ, וְעַכְשָׁו שֶׁחָזְרוּ עִמּוֹ, הֲרֵי וַדַּאי נִחוּמִים לְכָל הַצְּדָדִים.

וְעַכְשָׁו הוּא וַדַּאי חַי. חַי בְּכָל הַצְּדָדִים, אָחוּז בְּעֵץ הַחַיִּים. וְכֵיוָן שֶׁאָחוּז בְּעֵץ

תְּשׁוּבָה אוֹף הָכִי אִקְרֵי. וְאִיהוּ בַּעַל תְּשׁוּבָה אִקְרֵי. וְקַדְמָאֵי אָמְרוּ, בַּעַל תְּשׁוּבָה מַמָּשׁ. וְעַל דָּא, אֲפִילוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים אֵינָם יְכוֹלִים לַעֲמוֹד, בְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים.

דָּוִד מַלְכָּא אָמַר, (תהלים נא) לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי וְגוֹ', לְךָ לְבַדְּךָ, מָאי לְךָ לְבַדְּךָ. אֶלָּא, בְּגִין דְּאִית חוֹבִין, דְּחָטֵי בַּר נָשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלִבְנֵי נָשָׁא. וְאִית חוֹבִין דְּחָטָא לִבְנֵי נָשָׁא, וְלָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִית חוֹבִין דְּחָטֵי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי וְלָא לִבְנֵי נָשָׁא. (אַחֲרָא) דָּוִד מַלְכָּא, חָב לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, וְלָא לִבְנֵי נָשָׁא.

וְאִי תֵּימָא הָא (דף ק"ז ע"א) חָב הַהוּא חוֹבָה דְּבַת שֶׁבַע, וְתָנֵינָן, מָאן דְּאָתֵי עַל עֶרְוָה אִתְּתָא בִּרְעוּתָהּ

לשון הקודש

הַחַיִּים, אָז נִקְרָא בַּעַל תְּשׁוּבָה, שֶׁהֲרֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת אַף כָּךְ תְּשׁוּבָה, וְהוּא נִקְרָא בַּעַל תְּשׁוּבָה. וְהָרִאשׁוֹנִים אָמְרוּ, בַּעַל תְּשׁוּבָה מַמָּשׁ. וְעַל זֶה אֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים אֵינָם יְכוֹלִים לַעֲמֹד בְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים.

דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר, (תהלים נא) לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי וְגוֹ'. לְךָ לְבַדְּךָ, מַה זֶּה לְךָ לְבַדְּךָ? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ חֲטָאִים שֶׁחוֹטֵא אָדָם לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְלִבְנֵי אָדָם, וְיֵשׁ חֲטָאִים שֶׁחָטָא לִבְנֵי אָדָם וְלֹא לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְיֵשׁ חֲטָאִים שֶׁחוֹטֵא לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לְבַדּוֹ וְלֹא לִבְנֵי אָדָם (אַחֵרִים). דָּוִד הַמֶּלֶךְ חָטָא לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ וְלֹא לִבְנֵי אָדָם.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי חָטָא אוֹתוֹ הַחֵטְא שֶׁל

אָסְרָה עַל בַּעְלָהּ, וְחָב לְחַבְרֵיהּ, וְחָב לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לָאו הָכִי הוּא דְּהַהוּא דְּאַתְּ אָמַר. בְּהֶיתֵּרָא הָוָה, וְדָוִד דִּילֵיהּ נָקַט, וְגֵט הָוָה לָהּ מִבַּעְלָהּ, עַד לָא יֵהַךְ לִקְרָבָא, דְּהָכִי הָוָה מִנְהָגָא דְּכָל יִשְׂרָאֵל, דְּיַהֲבִין גֵּט זְמַן לְאִתְּתֵיהּ, כָּל דְּנָפִיק חֵילָא. וְכֵן עָבֵד אוּרִיָּה לְבַת שֶׁבַע. וּלְבָתַר דְּעָבַר זְמַן וַהֲוַת פְּטוּרָא לְכֹלָּא, נָטַל לָהּ דָּוִד. וּבְהֶיתֵּרָא עָבַד כָּל מַה דְּעָבַד.

דְּאִלְמָלֵא לָאו הָכִי, וּבְאִסּוּרָא הָוָה, לָא שַׁבְקָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבֵּיהּ. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב לְסַהֲדוּתָא, (שמואל ב יב) וַיְנַחֵם דָּוִד אֵת בַּת שֶׁבַע אִשְׁתּוֹ. סַהֲדוּתָא דְּאִשְׁתּוֹ הִיא, וַדַּאי אִשְׁתּוֹ, וּבַת זוּגוֹ הֲוַת, דְּאִזְדַּמְּנַת לְגַבֵּיהּ, מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא.

(וְרָזָא דְּמִלְּתָא מַלְכוּתָא דִּלְעֵילָא דְּאִיהוּ אִתְעֲבִיד רַגְלָהּ רְבִיעָא לְמֶרְכַּבְתָּא עִלָּאָה וְאִתְקְרֵי בַּת שֶׁבַע עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם) **הָא סַהֲדוּתָא דְּלָא חָב**

לשון הקודש

בַּת שֶׁבַע, וְשָׁנִינוּ, מִי שֶׁבָּא עַל אִשָּׁה עֶרְוָה בִּרְצוֹנָהּ אָסַר אוֹתָהּ עַל בַּעְלָהּ, וְחָטָא לַחֲבֵרוֹ, וְחָטָא לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא – לֹא כָּךְ הוּא. שֶׁהַהוּא שֶׁאַתָּה אוֹמֵר בְּהֶתֵּר הָיָה, וְדָוִד לָקַח אֶת שֶׁלּוֹ, וְגֵט הָיָה לָהּ מִבַּעְלָהּ מֶרֶם שֶׁיָּצָא לַקְּרָב, שֶׁכָּךְ הָיָה מִנְהָג שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁנּוֹתְנִים גֵּט זְמַן לְאִשְׁתּוֹ כָּל שֶׁיּוֹצֵא לַחַיִל, וְכָךְ עָשָׂה אוּרִיָּה לְבַת שֶׁבַע, וְאַחַר שֶׁעָבַר זְמַן וְהָיְתָה פְּטוּרָה לַכֹּל, לָקַח אוֹתָהּ דָּוִד, וּבְהֶתֵּר עָשָׂה כָּל מַה שֶׁעָשָׂה.

שֶׁאִלְמָלֵא לֹא כָּךְ וְזֶה הָיָה בְּאִסּוּר, לֹא הָיָה מַשְׁאִיר אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּיָדוֹ. וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב לְעֵדוּת, (שמואל–ב יב) וַיְנַחֵם דָּוִד אֵת בַּת שֶׁבַע אִשְׁתּוֹ. עֵדוּת שֶׁאִשְׁתּוֹ הִיא, וַדַּאי אִשְׁתּוֹ, וּבַת זוּגוֹ הָיְתָה שֶׁהִזְדַּמְּנָה אֵלָיו מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם. (וְסוֹד הַדָּבָר – מַלְכוּת שֶׁל מַעְלָה שֶׁהוּא נַעֲשָׂה רֶגֶל רְבִיעִית לַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה, וְנִקְרָא בַּת שֶׁבַע, עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם) הֲרֵי עֵדוּת שֶׁלֹּא חָטָא דָּוִד אֶת חֵטְא

דָּוִד חוֹבָה דְּבַת שֶׁבַע כִּדְקָאמְרַן.

וּמַה הִיא חוֹבָה דְּהָב, (אֶלָּא) לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, וְלָא לְאַחֲרָא. דְּקָטַל לְאוּרִיָּה בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן, וְלָא קַטְלֵיהּ אִיהוּ בְּשַׁעֲתָא דְּאָמַר לֵיהּ וַאדֹנִי יוֹאָב, דְּהָא דָּוִד הָוָה רִבּוֹן עָלֵיהּ, (וְעַל יוֹאָב) וְקְרָא אוֹכַח, דִּכְתִיב, (שמואל ב כג) אֵלֶּה שְׁמוֹת הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר לְדָוִד, וְלֹא אֲשֶׁר לְיוֹאָב, וְלֹא קַטְלֵיהּ הַהִיא שַׁעֲתָא, וְקַטְלֵיהּ בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן.

וּקְרָא אָמַר, וְלֹא נִמְצָא אִתּוֹ דָּבָר, (מלכים א טו) רַק בִּדְבַר אוּרִיָּה הַחִתִּי. רַק לְמָעוּטֵי קָא אָתֵי, בִּדְבַר אוּרִיָּה, וְלָא בְּאוּרִיָּה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, וְאוֹתוֹ הָרַגְתָּ בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן, וְכָל חֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן, הָוָה חָקִיק בֵּיהּ חִוְיָא עָקִים, דִּיוּקְנָא דְּדַרְקוֹן, וְאִיהוּ עֲבוֹדָה זָרָה דִּלְהוֹן. אָמַר

לשון הקודש

בַּת שֶׁבַע כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

וּמָה הַחֵטְא שֶׁחָטָא? (אֶלָּא) לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לְבַדּוֹ וְלֹא לְאַחֵר. שֶׁהָרַג אֶת אוּרִיָּה בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן וְלֹא הָרַג אוֹתוֹ בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ וַאדֹנִי יוֹאָב, שֶׁהֲרֵי דָּוִד הָיָה רִבּוֹן עָלָיו (וְעַל יוֹאָב), וְהַכָּתוּב מוֹכִיחַ, שֶׁכָּתוּב (שם כג) אֵלֶּה שְׁמוֹת הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר לְדָוִד, וְלֹא אֲשֶׁר לְיוֹאָב. וְלֹא הָרַג אוֹתוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, וְהָרַג אוֹתוֹ בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן.

וְהַכָּתוּב אוֹמֵר וְלֹא נִמְצָא אִתּוֹ דָּבָר, רַק בִּדְבַר אוּרִיָּה הַחִתִּי. רַק לְמַעֵט הוּא בָּא. בִּדְבַר אוּרִיָּה, וְלֹא בְּאוּרִיָּה. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר, וְאוֹתוֹ הָרַגְתָּ בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן. וְכָל חֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן הָיָה חָקוּק בּוֹ נָחָשׁ עָקֹם, דְּיוּקָן שֶׁל דַּרְקוֹן, וְהוּא עֲבוֹדָה

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יָהֲבַת חֵילָא לְהַהוּא שִׁקּוּץ. (ד"א דְּכֵיוָן דְּחֵרֵב בְּנֵי עַמּוֹן אִתְגַּבַּר הַהִיא שַׁעְתָּא עַל אוּרְיָה כַּמָּה תֶּקֶפָּא תַּקִּיף הַהוּא חִוְיָא עֲקִימָא) בְּגִין דִּבְשַׁעֲתָא דְקָטְלוּ בְּנֵי עַמּוֹן לְאוּרְיָה, וְסַגִּיאִין מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ, וְאִתְגַּבַּר בְּהַהִיא שַׁעֲתָא חֵרֶב בְּנֵי עַמּוֹן, כַּמָּה תֶּקֶפָּא אִתְתָּקַף הַהִיא עֲבוֹדָה זָרָה שִׁקּוּץ.

וְאִי תֵּימָא, אוּרְיָה לָא הָוָה זַכָּאי, כֵּיוָן דִּכְתִיב עָלֵיהּ אוּרְיָה הַחִתִּי. לָאו הָכִי, זַכָּאָה הָוָה, אֶלָּא דִּשְׁמָא דְּאַתְרֵיהּ הָוָה חִתִּי. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שופטים יא) וְיִפְתָּח הַגִּלְעָדִי, עַל שׁוּם אַתְרֵיהּ אִתְקְרֵי הָכִי.

וְעַל דָּא בִּדְבַר אוּרְיָה הַחִתִּי, דְּשִׁקּוּץ בְּנֵי עַמּוֹן אִתְגַּבָּר עַל מַחֲנֵה אֱלֹהִים, דְּמַשְׁרְיָתָא דְדָוִד, דִּיוֹקְנָא מַמָּשׁ דִּלְעֵילָא הֲוָוֹ. וּבְהַהוּא שַׁעֲתָא דְּפָגִים דָּוִד מַשְׁרְיָתָא דָא, פָּגִים לְעֵילָא מַשְׁרְיָתָא אַחֲרָא.

לשון הקודש

זָרָה שֶׁלָּהֶם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, נָתַתָּ כֹּחַ לְאוֹתוֹ שִׁקּוּץ. (שֶׁכֵּיוָן שֶׁחֵרֵב בְּנֵי עַמּוֹן הִתְגַּבְּרָה אוֹתָהּ שָׁעָה עַל אוּרִיָּה, כַּמָּה חֹזֶק הִתְחַזֵּק אוֹתוֹ נָחָשׁ עָקֹם) מִשּׁוּם שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהָרְגוּ בְּנֵי עַמּוֹן אֶת אוּרִיָּה, וְעִמּוֹ רַבִּים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהִתְגַּבְּרָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה חֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן, כַּמָּה חֹזֶק הִתְחַזְּקָה אוֹתָהּ עֲבוֹדָה זָרָה שִׁקּוּץ.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁאוּרִיָּה לֹא הָיָה צַדִּיק, כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב עָלָיו אוּרִיָּה הַחִתִּי – לֹא כָּךְ! צַדִּיק הוּא הָיָה, אֶלָּא שֶׁשֵּׁם מְקוֹמוֹ הָיָה חִתִּי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְיִפְתָּח הַגִּלְעָדִי, עַל שֵׁם מְקוֹמוֹ נִקְרָא כָּךְ.

וְעַל זֶה בִּדְבַר אוּרִיָּה הַחִתִּי, שֶׁשִּׁקּוּץ בְּנֵי עַמּוֹן הִתְגַּבֵּר עַל מַחֲנֵה אֱלֹהִים, שֶׁמַּחֲנוֹת דָּוִד הָיוּ מַמָּשׁ דְּיוֹקָן שֶׁלְּמַעְלָה, וּבְאוֹתָהּ

וְעַל דָּא אָמַר דָּוִד, (תהלים נא) לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי. לְבַדְּךָ, וְלָא לְאַחֲרָא. דָּא הָוָה הַהוּא חוֹבָה דְּחָב לְגַבֵּיהּ. וְדָא הוּא בִּדְבַר אוּרִיָּה. וְדָא הוּא בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן.

כְּתִיב, (דברי הימים ב טז) כִּי יְיָ' עֵינָיו מְשֹׁטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ, אִלֵּין נוּקְבִין. וּכְתִיב (זכריה ד) עֵינֵי יְיָ' הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים, אִלֵּין דְּכוּרִין, וְהָא יְדִיעָן אִינּוּן. דָּוִד אָמַר (תהלים נא) וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי. בְּעֵינֶיךָ, לִפְנֵי עֵינֶיךָ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא מָאי בְּעֵינֶיךָ, אָמַר דָּוִד, בְּהַהוּא אֲתָר דְּחַבְנָא, בְּעֵינֶיךָ הָוָה. דַּהֲוֵינָא יָדַע, דְּהָא עֵינֶיךָ הֲווֹ זְמִינִין, וְקַיְּימִין קָמָאי, וְלָא חַשַּׁבְנָא לוֹן, הֲרֵי חוֹבָא דְּחַבְנָא, וְעַבַדְנָא, בְּאָן אֲתָר הָוָה, בְּעֵינֶיךָ.

לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ, וְלֹא יְהֵא לִי

לשון הקודש

שֶׁעָה שֶׁפָּגַם דָּוִד מַחֲנֶה זֶה, פָּגַם לְמַעְלָה מַחֲנֶה אַחֵר. וְעַל זֶה אָמַר דָּוִד, לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי. לְבַדְּךָ וְלֹא לְאַחֵר. שֶׁהוּא הָיָה אוֹתוֹ הַחֵטְא שֶׁחָטָא אֵלָיו. וְזֶהוּ בִּדְבַר אוּרִיָּה, וְזֶהוּ בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן.

כְּתוּב, כִּי ה' עֵינָיו מְשֹׁטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ, אֵלּוּ הַנְּקֵבוֹת. וְכָתוּב, (זכריה ד) עֵינֵי ה' הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים, אֵלּוּ הַזְּכָרִים. וַהֲרֵי הֵם יְדוּעִים. דָּוִד אָמַר (תהלים נא) וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי. בְּעֵינֶיךָ? לִפְנֵי עֵינֶיךָ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא מַה זֶּה בְּעֵינֶיךָ? אָמַר דָּוִד, בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁחָטָאתִי, בְּעֵינֶיךָ הָיָה. שֶׁהָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁהֲרֵי עֵינֶיךָ הָיוּ זְמִינִים וְעוֹמְדִים לְפָנַי וְלֹא הֶחְשַׁבְתִּי אוֹתָם, הֲרֵי הַחֵטְא שֶׁחָטָאתִי וְעָשִׂיתִי, בְּאֵיזֶה מָקוֹם הָיָה? בְּעֵינֶיךָ.

לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ, וְלֹא יִהְיֶה לִי פִּתְחוֹן פֶּה לוֹמַר לְפָנֶיךָ. בֹּא

פִּתְחוֹן פֶּה לְמֵימָר קַמָּךְ. תָּא חֲזֵי, כָּל אוּמָנָא, כַּד מַלִּיל, בְּאוּמָנְתֵּיהּ מַלִּיל. דָּוִד בְּדִיחָא דְמַלְכָּא הָוָה, וְאַף עַל גַּב דְּהָוָה בְּצַעֲרָא, כֵּיוָן דְּהָוָה קַמֵּי מַלְכָּא, תָּב לִבְדִיחוּתֵיהּ, כְּמָה דְהָוָה, כְּגִין לְבַדְּחָא לְמַלְכָּא.

אָמַר, מָארֵי דְעָלְמָא, אֲנָא אֲמֵינָא, (תהלים כו) בְּחָנֵנִי יְיָ' וְנַסֵּנִי, וְאַתְּ אָמַרְתְּ דְּלָא אִיכוּל לְקַיְּימָא בְּנִסְיוֹנָךְ. הָא חָבְנָא, לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ, וְיֵהָא מִילָּךְ קְשׁוֹט, דְּאִלְמָלֵא לָא חָבְנָא, יְהֵא מִלָּה דִילִי קְשׁוֹט, וְיֵהָא מִילָּךְ בְּרִיקַנְיָא, הַשְׁתָּא דְחַבְנָא, כְּגִין דְּלֶהֱוֵי מִילָּךְ קְשׁוֹט, יָהִיבְנָא אֲתָר לְצַדְּקָא מִילָּךְ, כְּגִין כַּךְ עֲבִידְנָא, לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ. אַהְדָּר דָּוִד לְאוּמָנוּתֵיהּ, וְאָמַר גּוֹ צַעֲרֵיהּ מִלִּין דִּבְדִיחוּתָא לְמַלְכָּא.

לשון הקודש

וּרְאֵה, כָּל אָמָן כְּשֶׁמְּדַבֵּר, הוּא מְדַבֵּר בְּאֻמָּנוּתוֹ. דָּוִד הָיָה בַּדְּחַן הַמֶּלֶךְ, וְאַף עַל גַּב שֶׁהָיָה בְצַעַר, כֵּיוָן שֶׁהָיָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, שָׁב לְבַדְּחָנוּתוֹ כְּמוֹ שֶׁהָיָה כְּדֵי לְבַדֵּחַ אֶת הַמֶּלֶךְ.

אָמַר, רִבּוֹן הָעוֹלָם, אֲנִי אָמַרְתִּי (שם כז) בְּחָנֵנִי ה' וְנַסֵּנִי, וְאַתָּה אָמַרְתָּ שֶׁלֹּא אוּכַל לַעֲמֹד בְּנִסְיוֹנְךָ. הֲרֵי חָבְאתִי לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ וְיִהְיֶה דְבָרְךָ אֱמֶת, שֶׁאִלְמָלֵא לֹא חָבְאתִי, יִהְיֶה דְבָרִי אֱמֶת, וְיִהְיֶה דְבָרְךָ בְּרִיקָנוּת. עַכְשָׁו שֶׁחָבְאתִי, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה דְבָרְךָ אֱמֶת, נָתַתִּי מָקוֹם לְצַדֵּק דְּבָרֶיךָ, לָכֵן עָשִׂיתִי, לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ. חָזַר דָּוִד לְאֻמָּנוּתוֹ וְאָמַר תּוֹךְ צַעֲרוֹ דִּבְרֵי בַּדְּחָנוּת לַמֶּלֶךְ.

תָּנִינָן, לָאו דָּוִד אִתְחֲזֵי לְהַהוּא עוֹבָדָא, דְּהָא אִיהוּ אָמַר, (תהלים קט) **וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי** (אֲנִקִּיד חָלָל בְּבָר הָוָה חָלַל בְּקִרְבִּי) (דף ק"ז ע"ב) **הָכִי הוּא. אֲבָל אָמַר דָּוִד, בְּלִבָּא אִית תְּרֵין הֵיכָלִין, בְּחַד דָּמָא, וּבְחַד רוּחָא, הַהוּא חַד דְּמַלְיָיא דָּמָא, בֵּיהּ דִּיוּרָא לְיֵצֶר הָרָע. וְלִבִּי לָאו הָכִי, דְּהָא רֵיקָן אִיהוּ, וְלָא יָהֲבִית דִּיוּרָא לְדָמָא בִישָׁא, לְשַׁכְנָא בֵיהּ יֵצֶר הָרָע, וְלִבִּי וַדַּאי חָלַל אִיהוּ, בְּלָא דִיוּרָא** (נ"א דָּמָא) **בִּישָׁא, וְכֵיוָן דְּהָכִי הוּא, לָא אִתְחֲזֵי דָּוִד לְהַהוּא חוֹבָה דְּחָב אֶלָּא, בְּגִין לְמֵיהַב פִּתְיחוּ דְּפוּמָא לְחַיָּיבַיָּא, דְּיִמְרוּן, דָּוִד מַלְכָּא חָב וְתָב בִּתְיוּבְתָּא, וּמָחַל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל שֶׁכֵּן שְׁאַר בְּנֵי נָשָׁא. וְעַל דָּא אָמַר** (תהלים נא) **אֲלַמְּדָה פּוֹשְׁעִים דְּרָכֶיךָ וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ יָשׁוּבוּ.**

וּכְתִיב, (שמואל ב טו) **וְדָוִד עֹלֶה בְּמַעֲלֵה הַזֵּיתִים עוֹלֶה**

לשון הקודש

שָׁנִינוּ, דָּוִד לֹא הָיָה רָאוּי לְאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁהֲרֵי הוּא אָמַר, (שם קט) וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי (נָקוּד חָלַל, שֶׁכְּבָר הָיָה חָלָל בְּקִרְבִּי) כָּךְ הוּא. אֲבָל דָּוִד אָמַר, בַּלֵּב יֵשׁ שְׁנֵי הֵיכָלוֹת, בְּאֶחָד דָּם וּבְאֶחָד רוּחַ. אוֹתוֹ אֶחָד שֶׁמָּלֵא בְדָם, בּוֹ יֵשׁ דִּיּוּר לַיֵּצֶר הָרָע, וְלִבִּי לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי הוּא רֵיקָן, וְלֹא נָתַתִּי דִּיּוּר לְדָם רַע לִשְׁכֹּן בּוֹ יֵצֶר הָרָע, וְלִבִּי הוּא וַדַּאי חָלָל בְּלִי דִּיּוּר (דָּם) רַע, וְכֵיוָן שֶׁכָּךְ זֶה, לֹא רָאוּי דָּוִד לְאוֹתוֹ חֵטְא שֶׁחָטָא, אֶלָּא כְּדֵי לָתֵת פִּתְחוֹן פֶּה לָרְשָׁעִים, שֶׁיֹּאמְרוּ, דָּוִד הַמֶּלֶךְ חָטָא וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה וּמָחַל לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּל שֶׁכֵּן לִשְׁאָר בְּנֵי אָדָם. וְעַל זֶה אָמַר (תהלים נא) אֲלַמְּדָה פֹּשְׁעִים דְּרָכֶיךָ וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ יָשׁוּבוּ.

וְכָתוּב, (שמואל–ב טו) וְדָוִד עֹלֶה בְּמַעֲלֵה הַזֵּיתִים עֹלֶה וּבוֹכֶה וְרֹאשׁ לוֹ חָפוּי וְהוּא

וּבוֹכֶה וְרֹאשׁ לוֹ חָפוּי וְהוּא הוֹלֵךְ יָחֵף. רֹאשׁ לוֹ חָפוּי, וְיָחֵף אֲמַאי. אֶלָּא, נָזוּף הָוָה, עָבֵד גַּרְמֵיהּ נָזוּף, לְקַבְּלָא עֹנְשָׁא. וְעַמָּא הֲווֹ רְחִיקִין מִנֵּיהּ אַרְבַּע אַמּוֹת. זַכָּאָה עַבְדָּא דְהָכִי פָּלַח לְמָארֵיהּ, וְאִשְׁתְּמוֹדָע בְּחוֹבֵיהּ, לְאָתָבָא מִנֵּיהּ בִּתְיוּבְתָּא שְׁלֵימָתָא.

תָּא חֲזֵי, יַתִּיר הָוָה, מַה דְּעָבַד לֵיהּ שִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא, מִכָּל עַקְתִּין דְּעָבְרוּ עָלֵיהּ עַד הַהוּא יוֹמָא, וְלָא אָתִיב דָּוִד לָקָבְלֵיהּ מִלָּה דְהָכִי הָוָה יָאוֹת לֵיהּ, וּבְדָא אִתְכַּפָּרוּ חוֹבוֹי. הַשְׁתָּא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, שִׁמְעִי תַּלְמִיד חָכָם הָוָה, וְחָכְמְתָא סַגִּיאָה הֲוַת בֵּיהּ, אֲמַאי נָפִיק לְגַבֵּי דָּוִד, וְעָבִיד לֵיהּ כָּל מַה דְּעָבַד. אֶלָּא מֵאַתָּר אַחֲרָא הָוָה מִלָּה, וְאָעִיל לֵיהּ בְּלִבֵּיהּ מִלָּה דָּא. וְכָל דָּא לְתוֹעַלְתָּא דְדָוִד. דְּהָא הַהוּא דְעָבַד לֵיהּ שִׁמְעִי, גַּרְמָא לֵיהּ לְמֵיתָב בִּתְיוּבְתָּא

לשון הקודש

הֹלֵךְ יָחֵף. רֹאשׁ לוֹ חָפוּי וְיָחֵף לָמָּה? אֶלָּא הָיָה נָזוּף, עָשָׂה עַצְמוֹ נָזוּף לְקַבֵּל עֹנֶשׁ, וְהֵם הָיוּ רְחוֹקִים מִמֶּנּוּ אַרְבַּע אַמּוֹת. אַשְׁרֵי הָעֶבֶד שֶׁכָּךְ עוֹבֵד לְרַבּוֹ וּמוֹדֶע לְחֶטְאוֹ לָשׁוּב מִמֶּנּוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

בֹּא וּרְאֵה, יוֹתֵר הָיָה מַה שֶּׁעָשָׂה לוֹ שִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא מִכָּל הַצָּרוֹת שֶׁעָבְרוּ עָלָיו עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם, וְלֹא הֵשִׁיב דָּוִד כְּנֶגְדּוֹ דָּבָר, שֶׁכָּךְ הָיָה רָאוּי לוֹ, וּבָזֶה הִתְכַּפְּרוּ חֲטָאָיו. עַכְשָׁו יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, שִׁמְעִי הָיָה תַּלְמִיד חָכָם, וְחָכְמָה רַבָּה הָיְתָה בּוֹ, לָמָּה יָצָא לְדָוִד וְעָשָׂה לוֹ כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה? אֶלָּא מִמָּקוֹם אַחֵר הָיָה הַדָּבָר, וְהִכְנִיס לוֹ בְּלִבּוֹ דָּבָר זֶה, וְכָל זֶה לְתוֹעַלְתּוֹ שֶׁל דָּוִד, שֶׁהֲרֵי מַה שֶּׁעָשָׂה לוֹ שִׁמְעִי, גָּרַם לוֹ

שְׁלֵימָתָא, וְתָבַר לְבֵיהּ בִּתְבִירוּ סַגִּי, וְאוֹשִׁיד דִּמְעִין סַגִּיאִין, מִגּוֹ לְבֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל דָּא אָמַר, (שמואל ב טז) כִּי יְיָ' אָמַר לוֹ קַלֵּל. יָדַע, דְּהָא מֵאָתָר עִלָּאָה אַחֲרָא נָחַת מִלָּה.

תְּרֵין פִּקּוּדִין, פָּקִיד דָּוִד לִשְׁלֹמֹה בְּרֵיהּ, חַד דְּיוֹאָב, וְחַד דְּשִׁמְעִי, עִם שְׁאַר פִּקּוּדִין דְּפָקִיד לֵיהּ. דְּיוֹאָב: דִּכְתִיב, (מלכים א ב) וְגַם אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לִי יוֹאָב בֶּן צְרוּיָה. מִלָּה סְתִימָא הָוָה, דְּאֲפִילוּ שְׁלֹמֹה לָא הָוָה לֵיהּ לְמִנְדַּע, וְלָא יָדַע אֶלָּא בְּגִין דְּיָדְעוּ (לֵיהּ) אַחֲרָנִין, אִתְּגְּלֵי לִשְׁלֹמֹה. וְעַל דָּא אָמַר, וְגַם אַתָּה יָדַעְתָּ וְגוֹ'. מַה דְּלָא אִתְחֲזֵי לָךְ לְמִנְדַּע.

דְּשִׁמְעִי: כְּתִיב, וְהִנֵּה עִמְּךָ שִׁמְעִי בֶן גֵּרָא. מָאי וְהִנֵּה עִמְּךָ, זַמִּין הוּא עִמְּךָ תָּדִיר, רַבּוֹ

לשון הקודש

לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְשָׁבַר לִבּוֹ בְּשֶׁבֶר רַב, וְשָׁפַךְ הַרְבֵּה דְּמָעוֹת מִתּוֹךְ לִבּוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעַל זֶה אָמַר, כִּי ה' אָמַר לוֹ קַלֵּל. יָדַע שֶׁהַרֵי מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן יָרַד הַדָּבָר.

שְׁנֵי צִוּוּיִים צִוָּה דָוִד אֶת שְׁלֹמֹה בְּנוֹ – אֶחָד שֶׁל יוֹאָב, וְאֶחָד שֶׁל שִׁמְעִי, עִם שְׁאָר הַצִּוּוּיִים שֶׁצִּוָּה אוֹתוֹ. שֶׁל יוֹאָב – שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ב) וְגַם אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת עָשָׂה לִי יוֹאָב בֶּן צְרוּיָה. דָּבָר נִסְתָּר הָיָה, שֶׁהַרֵי אֲפִלּוּ שְׁלֹמֹה לֹא הָיָה לוֹ לָדַעַת. אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁאֲחֵרִים יָדְעוּ (אותו), זֶה הִתְגַּלָּה לִשְׁלֹמֹה. וְעַל זֶה אָמַר, וְאַתָּה יָדַעְתָּ וְגוֹ', מַה שֶּׁלֹּא רָאוּי לְךָ לָדַעַת.

שֶׁל שִׁמְעִי – שֶׁכָּתוּב וְהִנֵּה עִמְּךָ שִׁמְעִי בֶן גֵּרָא. מַה זֶּה וְהִנֵּה עִמְּךָ? מְזֻמָּן הוּא

הָוָה. וּבְגִין כַּךְ לָא אָמַר עַל יוֹאָב וְהִנֵּה עִמְּךָ יוֹאָב. אֲבָל שִׁמְעִי דָּא, דְּאִשְׁתְּכַח עִמֵּיהּ תָּדִיר, אָמַר וְהִנֵּה עִמְּךָ.

וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא לְשִׁמְעִי וַיֹּאמֶר בְּנֵה לְךָ בַיִת בִּירוּשָׁלִַם. אָן הוּא חָכְמָתָא דְשִׁלֹּמֹה מַלְכָּא בְּהַאי. אֶלָּא כֹּלָּא בְחָכְמְתָא עָבַד, וּלְכָל סִטְרִין אַשְׁגַּח, דְּהָא חַכִּים הָוָה שִׁמְעִי, וְאָמַר שְׁלֹמֹה, בְּעֵינָא דְיִסְגֵּי אוֹרַיְיתָא בְּאַרְעָא עַל יְדוֹי דְשִׁמְעִי, וְלָא יִפּוּק לְבַר.

תּוּ מִלָּה אַחֲרָא אַשְׁגַּח שְׁלֹמֹה בְחָכְמְתָא, דִּכְתִיב, (שמואל ב טז) יֹצֵא יָצוֹא וּמְקַלֵּל. מָאי יֹצֵא יָצוֹא תְּרֵי זִמְנֵי, וַיֵּצֵא וַיְקַלֵּל סַגִּי. (ליה) אֶלָּא, חַד יְצִיאָה, דְּנָפַק מִבֵּי מִדְרָשָׁא לְגַבֵּי דָוִד. וְחַד יְצִיאָה, דְּנָפַק מִירוּשָׁלִַם, לְגַבֵּי עַבְדּוֹי דְּמִית עָלוֹי. יְצִיאָה חָדָא

לשון הקודש

עִמְּךָ תָּמִיד, רַבּוֹ הָיָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא אָמַר לוֹ עַל יוֹאָב וְהִנֵּה עִמְּךָ יוֹאָב. אֲבָל שִׁמְעִי זֶה שֶׁנִּמְצָא תָּמִיד עִמּוֹ, אָמַר וְהִנֵּה עִמְּךָ.

וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא לְשִׁמְעִי וַיֹּאמֶר בְּנֵה לְךָ בַיִת בִּירוּשָׁלִַם. אֵיפֹה הִיא חָכְמָתוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה בָּזֶה? אֶלָּא הַכֹּל עָשָׂה בְּחָכְמָה, וּלְכָל הַצְּדָדִים הוּא הִתְבּוֹנֵן. שֶׁהֲרֵי שִׁמְעִי הָיָה חָכָם, וְאָמַר שְׁלֹמֹה, אֲנִי רוֹצֶה שֶׁתִּגְדַּל תּוֹרָה עַל יְדֵי שִׁמְעִי וְלֹא יֵצֵא הַחוּצָה.

עוֹד דָּבָר אַחֵר הִשְׁגִּיחַ שְׁלֹמֹה בְּחָכְמָה, שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב טז) יֹצֵא יָצוֹא וּמְקַלֵּל. מַה זֶּה יֹצֵא יָצוֹא פַּעֲמַיִם? מַסְפִּיק וַיֵּצֵא וַיְקַלֵּל (לו). אֶלָּא יְצִיאָה אַחַת – שֶׁיָּצָא מִבֵּית מִדְרָשׁוֹ לְדָוִד, וִיצִיאָה אַחַת – שֶׁיָּצָא מִירוּשָׁלַיִם אֶל עַבְדּוֹ שֶׁמֵּת עָלָיו. יְצִיאָה אַחַת לַמֶּלֶךְ, וִיצִיאָה שְׁנִיָּה

לְגַבֵּי מַלְכָּא, וִיצִיאָה תִנְיָינָא לְגַבֵּי עַבְדִּין. וְכָל דָּא חָמָא שְׁלֹמֹה, וְאַשְׁגַּח בְּרוּחַ קֻדְשָׁא, הַהוּא יְצִיאָה תִנְיָינָא. וְעַל דָּא אָמַר, וְהָיָה בְּיוֹם צֵאתְךָ, יָדַע דְּבִיצִיאָה יָמוּת.

וְעִפַּר בֶּעָפָר (שמואל ב טז) מַהוּ. אָמַר שְׁלֹמֹה לְגַבֵּי אַבָּא בֶּעָפָר הָוָה. לְגַבֵּי שִׁמְעִי בְּמַיָּא, דִּכְתִיב וְהָיָה בְּיוֹם צֵאתְךָ וְעָבַרְתָּ אֶת נַחַל קִדְרוֹן. עָפָר הָתָם, וְהָכָא מַיָּא. תַּרְוַוּיְיהוּ דָּן שְׁלֹמֹה, לְמֶהֱוֵי עָפָר וּמַיָּא כַּסּוֹטָה, לְמַאן דְּאַסְטִין אָרְחָא לְגַבֵּי אֲבוֹי.

כְּתִיב (מלכים א ב) וְהוּא קִלְלַנִי קְלָלָה נִמְרֶצֶת. וּכְתִיב וָאֶשָּׁבַע לוֹ בַּיְיָ' לֵאמֹר אִם אֲמִיתְךָ בֶּחָרֶב. מָאי בֶּחָרֶב. וְכִי שִׁמְעִי טִפְּשָׁא הָוָה, דְּאִילּוּ הָכִי אוֹמֵי לֵיהּ, דְּלָא יֵימָא בְּחֶרֶב לָא. אֲבָל בַּחֲנִית אוֹ בְּגִירָא אִין.

לשון הקודש

לָעֲבָדִים. וְכָל זֶה רָאָה שְׁלֹמֹה וְהִשְׁגִּיחַ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹתָהּ הַיְצִיאָה הַשְּׁנִיָּה, וְעַל זֶה אָמַר וְהָיָה בְּיוֹם צֵאתְךָ. יָדַע שֶׁבִּיצִיאָה יָמוּת.

וְעִפַּר בֶּעָפָר מַהוּ? אָמַר שְׁלֹמֹה, אֶל אָבִי זֶה הָיָה בֶּעָפָר, אֶל שִׁמְעִי זֶה יִהְיֶה בְּמַיִם, שֶׁכָּתוּב וְהָיָה בְּיוֹם צֵאתְךָ וְעָבַרְתָּ אֶת נַחַל קִדְרוֹן. שָׁם עָפָר וְכָאן מַיִם. שְׁנֵיהֶם דָּן שְׁלֹמֹה, לִהְיוֹת עָפָר וּמַיִם כְּמוֹ סוֹטָה, לְמִי שֶׁהִסְטִין דַּרְכּוֹ לְאָבִיו.

כָּתוּב וְהוּא קִלְלַנִי קְלָלָה נִמְרֶצֶת. וְכָתוּב וָאֶשָּׁבַע לוֹ בַה' לֵאמֹר אִם אֲמִיתְךָ בֶּחָרֶב. וְכִי שִׁמְעִי הָיָה טִפֵּשׁ? שֶׁאִלּוּ כָּךְ הִשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ, שֶׁלֹּא יֹאמַר בַּחֶרֶב לֹא, אֲבָל בַּחֲנִית אוֹ בְּחֵי"ץ כֵּן.

אֶלָּא תְּרֵין מִלִּין הָכָא. חַד אָמַר יַנּוּקָא, בְּרֵיהּ דְּנוּנָא רַבָּא הַהוּא (דף ק"ח ע"א) דְּקַשְׁקְשׁוּי סָלְקִין לְרוּם עֲנָנִין. אוּמָאָה דְּדָוִד מַלְכָּא, כַּד הָוָה בָּעֵי לְאוּמָאָה, אַפִּיק חַרְבָּא דִּילֵיהּ, דְּתַמָּן הָוָה חָקִיק שְׁמָא גְּלִיפָן, וְתַמָּן אוֹמֵי. וְכָךְ עָבִיד לְשִׁמְעִי, דִּכְתִיב וָאֶשָּׁבַע לוֹ בַיְיָ' לֵאמֹר אִם אֲמִיתְךָ בֶּחָרֶב. בְּמָאי הָוָה אוּמָאָה דָא. בֶּחָרֶב. (ס"א בְּהָאי חֶרֶב דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא חָקִיק בֵּיהּ אוֹמֵי) בֶּחָרֶב אוֹמֵי. וּמִלָּה אַחֲרָא, דָּן שְׁלֹמֹה, אָמַר, בִּקְלָלָה אָתָא לְגַבֵּי אַבָּא, בְּמִלִּין, הָא מִלִּין לְגַבֵּיהּ, וּבְשֵׁם הַמְּפוֹרָשׁ קַטְלֵיהּ, וְלֹא בֶּחָרֶב. וּבְגִין דָּא עָבַד שְׁלֹמֹה הָכִי.

הַשְׁתָּא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, דְּכֵיוָן דְּאוֹמֵי לֵיהּ דָּוִד, אֲמַאי קַטְלֵיהּ, דְּאִתְחָזֵי דְּהָא אוּמָאָה דָא בַּעֲלִילָה הָוָה, דְּהָא לִבָּא וּפוּמָא לָא הֲווֹ כַּחֲדָא. אֶלָּא וַדַּאי דָּוִד לָא קַטְלֵיהּ, וְהָא יְדִיעָא, כָּל שַׁיְיפִין

לשון הקודש

אֶלָּא שְׁנֵי דְּבָרִים יֵשׁ כָּאן. אֶחָד אָמַר הַתִּינוֹק, בְּנוֹ שֶׁל הַדָּג הַגָּדוֹל, אוֹתוֹ שֶׁקַּשְׁקַשָּׁיו עוֹלִים לְרוּם הָעֲנָנִים. שְׁבוּעָתוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, כְּשֶׁהָיָה רוֹצֶה לְהִשָּׁבַע, הָיָה מוֹצִיא אֶת חַרְבּוֹ שֶׁשָּׁם הָיָה חָקוּק שֵׁם חָקוּק וְשָׁם נִשְׁבַּע. וְכָךְ עָשָׂה לְשִׁמְעִי, שֶׁכָּתוּב וָאֶשָּׁבַע לוֹ בַה' לֵאמֹר אִם אֲמִיתְךָ בֶּחָרֶב. בַּמָּה הָיְתָה הַשְּׁבוּעָה הַזּוֹ? בֶּחָרֶב. (בַּחֶרֶב הַזּוֹ שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ רָקַק בָּהּ שְׁבוּעָה) בַּחֶרֶב נִשְׁבַּע. וְדָבָר אַחֵר דָּן שְׁלֹמֹה. אָמַר, בִּקְלָלָה בָּא אֶל אָבִי, בִּדְבָרִים – הֲרֵי דְּבָרִים אֵלָּיו. וּבַשֵּׁם הַמְּפֹרָשׁ הָרַג אוֹתוֹ וְלֹא בֶּחָרֶב. וְלָכֵן שְׁלֹמֹה עָשָׂה כָּךְ. **עַכְשָׁו** יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, שֶׁכֵּיוָן שֶׁדָּוִד הִשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ, לָמָּה הָרַג אוֹתוֹ, שֶׁנִּרְאָה שֶׁשְּׁבוּעָה זוֹ הָיְתָה בַּעֲלִילָה, שֶׁהֲרֵי הַלֵּב

דְּגוּפָא מְקַבְּלִין כֹּלָּא, וְלִבָּא לָא מְקַבְּלָא אֲפִילוּ כְּחוּטָא דְּנִימָא דְשַׁעֲרָא. דָּוִד מַלְכָּא לִבָּא הֲוָה, וְקָבִיל מַה דְּלָא אִתְחֲזֵי לֵיהּ לְקַבְּלָא, וּבְגִין כָּךְ, (מלכים א ב) וְיָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לּוֹ כְּתִיב. וְתוּ, דְּהָא אִילָּנָא גָּרִים לְמֶהֱוֵי נָטִיר וְנוֹקֵם כְּחִוְיָא.

כְּתִיב (תהלים נא) כִּי לֹא תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתֵּנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה. זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה. כִּי לֹא תַחְפֹּץ זֶבַח, וְכִי לָא בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיִקְרְבּוּן קָמֵיהּ קָרְבְּנָא, וְהָא אִיהוּ אַתְקִין לְגַבֵּי חַיָּיבַיָּא קָרְבְּנָא, דְּיִקְרְבּוּן וְיִתְכַּפֵּר לְהוּ חוֹבַיְיהוּ. אֶלָּא דָּוִד לְקָמֵי שְׁמָא דֶאֱלֹהִים אָמַר, וְקָרְבָּנָא לָא קָרְבִּין לִשְׁמָא דֶאֱלֹהִים, אֶלָּא לִשְׁמָא דיו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. דְּהָא לְגַבֵּי דִינָא קַשְׁיָא מִדַּת הַדִּין, לָא מְקָרְבִּין קָרְבְּנָא.

לשון הקודש

וְהַפֶּה לֹא הָיוּ כְּאֶחָד? אֶלָּא וַדַּאי דָּוִד לֹא הָרַג אוֹתוֹ, וַהֲרֵי יָדוּעַ, כָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף מְקַבְּלִים הַכֹּל, וְהַלֵּב לֹא מְקַבֵּל אֲפִלּוּ כְּחוּט שֶׁל נִימָה שֶׁל שַׂעֲרָה. דָּוִד הַמֶּלֶךְ הָיָה הַלֵּב, וְקִבֵּל מַה שֶּׁלֹּא רָאוּי לוֹ לְקַבֵּל, וּמִשּׁוּם כָּךְ, וְיָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לּוֹ כָּתוּב. וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי הָאִילָן גּוֹרֵם לִהְיוֹת נוֹטֵר וְנוֹקֵם כְּנָחָשׁ.

כָּתוּב (תהלים נא) כִּי לֹא תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתֵּנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה. זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה. כִּי לֹא תַחְפֹּץ זֶבַח, וְכִי לֹא רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיַּקְרִיבוּ לְפָנָיו קָרְבָּן, וַהֲרֵי הוּא תִּקֵּן לָרְשָׁעִים קָרְבָּן שֶׁיַּקְרִיבוּ וְיִתְכַּפֵּר לָהֶם חֶטְאָם? אֶלָּא שֶׁדָּוִד אָמַר אֶת זֶה לַשֵּׁם אֱלֹהִים, וְקָרְבָּן לֹא מַקְרִיבִים לַשֵּׁם אֱלֹהִים, אֶלָּא לְשֵׁם יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. שֶׁהֲרֵי לַדִּין הַקָּשֶׁה,

דִּכְתִיב, (ויקרא א) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיְיָ׳. לַיְיָ׳, וְלָא לִשְׁמָא דֶאֱלֹהִים. וְכִי תַקְרִיב קָרְבָּן מִנְחָה לַיְיָ׳. זֶבַח תּוֹדָה לַיְיָ׳. זֶבַח שְׁלָמִים לַיְיָ׳.

וּבְגִין כַּךְ, כֵּיוָן דְּדָוִד מַלְכָּא, לְגַבֵּי אֱלֹהִים אָמַר. אִצְטְרִיךְ לְמִכְתַּב, כִּי לֹא תַחְפּוֹץ זֶבַח וְאֶתֵּנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה. דְּהָא לִשְׁמָא דָא לָא מִקָּרְבִין, אֶלָּא רוּחַ נִשְׁבָּרָה. דִּכְתִיב זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה. קָרְבְּנָא דֶאֱלֹהִים, עֲצִיבוּ, וּתְבִירוּ דְּלִבָּא. וּבְגִין כַּךְ, מָאן דְּחָלַם חֶלְמָא בִישָׁא, עֲצִיבוּ אִצְטְרִיךְ לְאַחֲזָאָה, דְּהָא בְּמִדַּת אֱלֹהִים קַיְימָא, וְזֶבַח דְּמִדַּת דִּינָא, עֲצִיבוּ אִצְטְרִיךְ וְרוּחַ נִשְׁבָּרָה, וְהַהוּא עֲצִיבוּ מִסִּתְיֵיהּ לְחֶלְמָא בִישָׁא, וְלָא שַׁלְטָא דִינָא עֲלוֹי. דְּהָא זֶבַח דְּאִתְחָזֵי לְמִדַּת דִּינָא, אַקְרִיב קָמֵיהּ.

לשון הקודש

מִדַּת הַדִּין, לֹא מַקְרִיבִים קָרְבָּן, שֶׁכָּתוּב (ויקרא א) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַה׳. לַה׳, וְלֹא לְשֵׁם אֱלֹהִים. וְכִי תַקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה לַה׳. זֶבַח תּוֹדָה לַה׳. זֶבַח שְׁלָמִים לַה׳.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, כֵּיוָן שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר לֵאלֹהִים, הִצְטָרֵךְ לִכְתֹּב כִּי לֹא תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתֵּנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה. שֶׁהֲרֵי לַשֵּׁם הַזֶּה לֹא מַקְרִיבִים, אֶלָּא רוּחַ נִשְׁבָּרָה, שֶׁכָּתוּב זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה. קָרְבָּן שֶׁל אֱלֹהִים הוּא עֶצֶב וְשִׁבְרוֹן לֵב. וּמִשּׁוּם כָּךְ, מִי שֶׁחָלַם חֲלוֹם רַע, צָרִיךְ לְהַרְאוֹת עַצְבוּת, שֶׁהֲרֵי בְּמִדַּת אֱלֹהִים (דין) עוֹמֵד, וְזֶבַח שֶׁל מִדַּת הַדִּין צָרִיךְ עַצְבוּת וְרוּחַ נִשְׁבָּרָה, וְאוֹתָהּ עַצְבוּת מִרַּפֵּאת אֶת הַחֲלוֹם הָרָע, וְלֹא שׁוֹלֵט עָלָיו הַדִּין. שֶׁהֲרֵי הַזֶּבַח שֶׁרָאוּי לְמִדַּת הַדִּין, הִקְרִיב לְפָנֶיהָ.

לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה, מָאי לֹא תִבְזֶה, מִכְּלָל דְּאִיכָּא לֵב דְּאִיהוּ בוֹזֶה. אִין. הַיְינוּ לֵב דְּאִיהוּ גֵּאֶה, לֵב בְּגַסּוּת רוּחָא, הַיְינוּ לֵב דְּאִיהוּ בוֹזֶה, אֲבָל לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה.

הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלִַם. מָאי הֵטִיבָה, אִתְחֲזֵי דְּהָא טִיבוּ אִית בָּהּ, וְהַשְׁתָּא הֵטִיבָה עַל הַהוּא טִיבוּ. וַדַּאי הָכִי הוּא, דְּהָא מִן יוֹמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתָּדַּל בְּבִנְיַן בֵּי מַקְדְּשָׁא לְעֵילָא, עַד כְּעַן, הַהוּא הֲטָבָה דְּרָצוֹן, לָא שַׁרְיָא עַל הַהוּא בִנְיָן, וְעַל דָּא לָא אִשְׁתָּכְלַל. דְּהָא בְשַׁעֲתָא דְּרָצוֹן דִּלְעֵילָא יִתְעַר, יֵיטִיב וְיַדְלִיק נְהוֹרִין דְּהַהוּא בִנְיָן, וְהַהוּא עֲבִידְתָּא, דְּאַפִּילוּ מַלְאָכִין דִּלְעֵילָא, לָא יֵיכְלוּן (לָא) לְאִסְתַּכְּלָא בְּהַהוּא

לשון הקודש

לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה. מַה זֶּה לֹא תִבְזֶה? מִכְּלָל שֶׁיֵּשׁ לֵב שֶׁהוּא בּוֹזֶה? כֵּן. זֶהוּ לֵב שֶׁהוּא גֵּאֶה, לֵב בְּגַסּוּת הָרוּחַ, הַיְנוּ לֵב בּוֹזֶה, אֲבָל לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה.

הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלִַם. מַה זֶּה הֵיטִיבָה? נִרְאֶה שֶׁהַרֵי טוֹב יֵשׁ בָּהּ, וְעַכְשָׁו הֵיטִיבָה עַל אוֹתוֹ הַטּוֹב?! וַדַּאי כָּךְ הוּא, שֶׁהַרֵי מִן הַיּוֹם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִשְׁתַּדֵּל בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַעְלָה עַד עַכְשָׁו, אוֹתָהּ הֲטָבָה שֶׁל רָצוֹן לֹא שָׁרְתָה עַל אוֹתוֹ הַבִּנְיָן, וְעַל כֵּן לֹא נִתְקַן. שֶׁהַרֵי בְּשָׁעָה שֶׁהָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן יִתְעוֹרֵר, הוּא יֵיטִיב וְיַדְלִיק אֶת הַמְּנוֹרוֹת שֶׁל אוֹתוֹ הַבִּנְיָן וְאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁאֲפִלּוּ הַמַּלְאָכִים שֶׁל

בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְלָאו בְּהַהוּא בִּנְיָן. וּכְדֵין בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְכָל עוֹבָדָא אִשְׁתָּכְלַל.

תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָם, וְכִי מִן יוֹמָא דְּאִשְׁתַּדַּל בְּבִנְיַן בֵּי מַקְדְּשָׁא עַד כְּעַן, לָא בָּנָה לוֹן. (או) אִי חוֹמוֹת יְרוּשָׁלֵם עַד כְּעַן לָא בָּנָה, בֵּי מַקְדְּשָׁא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל עוֹבָדוֹי, לָאו כְּעוֹבָדֵי דְּבְנֵי נָשָׁא. בְּנֵי נָשָׁא כַּד בָּנוּ בֵּי מַקְדְּשָׁא לְתַתָּא, בְּקַדְמִיתָא עָבְדוּ שׁוּרֵי קַרְתָּא, וּלְבַסּוֹף עָבְדוּ בֵּי מַקְדְּשָׁא. שׁוּרֵי קַרְתָּא בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין לְאַגָּנָא עָלַיְיהוּ, וּלְבָתַר בְּנַיְינָא דְּבֵיתָא. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו הָכִי, אֶלָּא בָּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַסּוֹף, כַּד יָחִית לֵיהּ מִשְׁמַיָּא, וְיוֹתִיב לֵיהּ עַל אַתְרֵיהּ, כְּדֵין יִבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָם דְּאִנּוּן שׁוּרִין דְּקַרְתָּא. וְעַל דָּא אָמַר דָּוִד עָלָיו

לשון הקודש

מַעְלָה לֹא יוּכְלוּ (לא) לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ בֵּית מִקְדָּשׁ וְלֹא בְּאוֹתוֹ בִּנְיָן, וְאָז בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכָל הַמַּעֲשֶׂה נִתְקָן.

תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָם. וְכִי מִיּוֹם שֶׁהִשְׁתַּדֵּל בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַד עַכְשָׁו לֹא בָּנָה אוֹתָם? (או) אִם חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם עַד עַכְשָׁו לֹא בָּנָה – בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אֶלָּא שֶׁכָּל מַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינָם כְּמַעֲשֵׂי בֶּן אָדָם. כְּשֶׁבְּנֵי אָדָם בָּנוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה, בַּהַתְחָלָה עָשׂוּ אֶת חוֹמוֹת הָעִיר, וּלְבַסּוֹף עָשׂוּ אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. חוֹמוֹת הָעִיר בַּהַתְחָלָה כְּדֵי לְהָגֵן עֲלֵיהֶם, וְאַחַר כָּךְ בִּנְיַן הַבַּיִת. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא כָּךְ, אֶלָּא בּוֹנֶה בַּתְּחִלָּה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וּבַסּוֹף כְּשֶׁיּוֹרִיד אוֹתוֹ מִן הַשָּׁמַיִם וְיוֹשִׁיב אוֹתוֹ עַל מְקוֹמוֹ, אָז יִבְנֶה אֶת חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהֵן חוֹמוֹת הָעִיר. וְעַל זֶה

הַשָּׁלוֹם, (תהלים נא) הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר תִּבְנֶה (דף ק"ח ע"ב) חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָם.

הָכָא אִית רָזָא, כָּל עוֹבָדִין דְּעָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּקַדְמִיתָא אַקְדִּים הַהוּא דְּלְבַר, וּלְבָתַר מוֹחָא דִּלְגַו, וְהָכָא לָאו הָכִי. תָּא חֲזֵי, כָּל אִינּוּן עוֹבָדִין דְּעָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַקְדִּים הַהוּא דְּלְבַר, מוֹחָא אַקְדִּים בְּמַחֲשָׁבָה, וּבְעוֹבָדָא הַהוּא דְּלְבַר, דְּהָא כָּל קְלִיפָּה מִסִּטְרָא אַחֲרָא הֲוֵי, וּמוֹחָא מִן מוֹחָא, וְתָדִיר סִטְרָא אַחֲרָא אַקְדִּים וְרַבֵּי וְאַגְדִּיל וְנָטִיר אִיבָּא. כֵּיוָן דְּאִתְרַבֵּי, זַרְקִין לֵיהּ לְבַר, (איוב כז) וְיָכִין רָשָׁע וְצַדִּיק יִלְבָּשׁ, וְזַרְקִין לְהַהִיא קְלִיפָּה, וּמְבָרְכִין לְצַדִּיקָא דְּעָלְמָא. אֲבָל הָכָא, בְּבִנְיָינָא דְּבֵי מַקְדְּשָׁא, דְּסִטְרָא בִישָׁא יִתְעַבַּר מֵעָלְמָא, לָא אִצְטְרִיךְ, דְּהָא מוֹחָא וּקְלִיפָּה דִּילֵיהּ

לשון הקודש

אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, (תהלים נא) הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן – בַּהַתְחָלָה, וְאַחַר כָּךְ תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָם.

כָּאן יֵשׁ סוֹד. כָּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בַּהַתְחָלָה מַקְדִּים אוֹתוֹ שֶׁלְּבַחוּץ, וְאַחַר הַמֹּחַ שֶׁלִּפְנִים, וְכָאן לֹא כָּךְ. בֹּא וּרְאֵה, כָּל אוֹתָם הַמַּעֲשִׂים שֶׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמַקְדִּים אוֹתוֹ שֶׁל בַּחוּץ, הַמֹּחַ הִקְדִּים בְּמַחֲשָׁבָה, וּבְמַעֲשֶׂה אוֹתוֹ שֶׁל בַּחוּץ, שֶׁהֲרֵי כָּל קְלִפָּה הִיא מִצַּד הָאַחֵר, וְהַמֹּחַ מִן הַמֹּחַ, וְתָמִיד הַצַּד הָאַחֵר מַקְדִּים וְגָדֵל וּמִתְרַבֶּה וְשׁוֹמֵר הַפִּרְי. כֵּיוָן שֶׁמִּתְרַבֶּה, זוֹרְקִים אוֹתוֹ הַחוּצָה, וְיָכִין רָשָׁע וְצַדִּיק יִלְבַּשׁ, וְזוֹרְקִים אֶת אוֹתָהּ קְלִפָּה, וּמְבָרְכִים אֶת הַצַּדִּיק בָּעוֹלָם. אֲבָל כָּאן, בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהַצַּד הָרָע יַעֲבֹר מֵהָעוֹלָם – לֹא צָרִיךְ, שֶׁהֲרֵי

הֲוֵי. אַקְדִּים מוֹחָא, דִּכְתִיב הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלִַם. הַהִיא חוֹמָה דִּלְבַר, דְּאִיהִי קְלִיפָּה, דִּילֵיהּ הִיא מַמָּשׁ. דִּכְתִיב, (זכריה ב) **וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יְיָ' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב. אֲנִי וְלָא סִטְרָא בִישָׁא.**

יִשְׂרָאֵל, אִינּוּן מוֹחָא, עִלָּאָה דְעָלְמָא. יִשְׂרָאֵל סְלִיקוּ בְּמַחֲשָׁבָה בְקַדְמִיתָא, עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, דְּאִינּוּן קְלִיפָּה, אַקְדִּימוּ. דִּכְתִיב, (בראשית לו) **וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלֹךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. וְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאַקְדְּמָא מוֹחָא, בְּלָא קְלִיפָּה. דִּכְתִיב,** (ירמיה ב) **קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹהּ, מוֹחָא קָדִים לִקְלִיפָּה. וְאַף עַל גַּב דְּמוֹחָא יְקוּם בְּלָא קְלִיפָּה, מָאן הוּא דְיוֹשִׁיט יַדָּא לְמֵיכָל**

לשון הקודש

הַמֹּחַ וְהַקְּלִפָּה שֶׁלּוֹ הָיָה. הִקְדִּים הַמֹּחַ, שֶׁכָּתוּב הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן – בַּהַתְחָלָה, וְאַחַר כָּךְ תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלִַם. אוֹתָהּ חוֹמָה הַחִיצוֹנִית, שֶׁהִיא קְלִפָּה, שֶׁלּוֹ הִיא מַמָּשׁ, שֶׁכָּתוּב (זכריה ב) וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם ה' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב.

אֲנִי וְלֹא הַצַּד הָרָע.

יִשְׂרָאֵל הֵם הַמֹּחַ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הָעוֹלָם. יִשְׂרָאֵל עָלוּ בַּמַּחֲשָׁבָה בַּתְּחִלָּה. הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, שֶׁהֵם קְלִפָּה, הִקְדִּימוּ, שֶׁכָּתוּב (בראשית לו) וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלֹךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַקְדִּים אֶת הַמֹּחַ בְּלִי קְלִפָּה, שֶׁכָּתוּב (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹהּ. הַמֹּחַ קוֹדֵם לַקְּלִפָּה. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַמֹּחַ יַעֲמֹד בְּלִי קְלִפָּה, מִי הוּא שֶׁיּוֹשִׁיט יָד לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ? מִשּׁוּם שֶׁכָּל

מִנִּיהּ, בְּגִין, (ירמיה ב) דְּכָל אוֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם נְאֻם יְיָ'.

בְּהַהוּא זִמְנָא, (תהלים נא) אָז תַּחְפּוֹץ זִבְחֵי צֶדֶק. בְּגִין, דְּהָא כְּדֵין, יִתְחַבָּר כֻּלָּא בְּחִבּוּרָא חָדָא, וִיהֵא שְׁמָא שְׁלִים בְּכָל תִּקּוּנֵיהּ. וּכְדֵין קָרְבְּנָא לֶהֱוֵי שְׁלִים, לַיְיָ' אֱלֹהִים. דְּהַשְׁתָּא אֱלֹהִים לָא אִתְחַבָּר לְקוּרְבָּנָא, דְּאִלְמָלֵא אִתְחַבָּר בֵּיהּ, כַּמָּה אֱלֹהִים יְסַלְקוּן אוּדְנִין לְאִתְחַבְּרָא תַּמָּן. אֲבָל בְּהַהוּא זִמְנָא, (תהלים פו) כִּי גָדוֹל אַתָּה וְעוֹשֵׂה נִפְלָאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ. וְאֵין אֱלֹהִים אַחֵרָא.

וּבְהַהוּא זִמְנָא כְּתִיב, (דברים לב) רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי (רְאוּ עַתָּה) רְאוּ כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא סַגִּי, מָאי עַתָּה. אֶלָּא דְּלָא הָוָה קֹדֶם לָכֵן, וְהַהוּא זִמְנָא לִיהֱוֵי. אָמַר קֻדְשָׁא

לשון הקודש

אוֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם נְאֻם ה'. **בְּאוֹתוֹ** זְמַן, (תהלים נא) אָז תַּחְפֹּ"ץ זִבְחֵי צֶדֶק. הֱיוֹת שֶׁהֲרֵי אָז יִתְחַבֵּר הַכֹּל בְּחִבּוּר אֶחָד, וְיִהְיֶה הַשֵּׁם שָׁלֵם בְּכָל תִּקּוּנוֹ, וְאָז הַקָּרְבָּן יִהְיֶה שָׁלֵם לַה' אֱלֹהִים. שֶׁעַכְשָׁו אֱלֹהִים לֹא מִתְחַבֵּר לַקָּרְבָּן, שֶׁאִלְמָלֵא הִתְחַבֵּר בּוֹ, כַּמָּה אֱלֹהִים יַעֲלוּ אָזְנַיִם לְהִתְחַבֵּר לְשָׁם. אֲבָל בְּאוֹתוֹ זְמַן, (שם פו) כִּי גָדוֹל אַתָּה וְעוֹשֵׂה נִפְלָאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ. וְאֵין אֱלֹהִים אַחֵר.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן כָּתוּב, (דברים לב) רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי. (רְאוּ עַתָּה) רְאוּ כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא גָּדוֹל, מַה זֶּה עַתָּה? אֶלָּא שֶׁלֹּא הָיָה קֹדֶם לָכֵן, וּבְאוֹתוֹ זְמַן זֶה יִהְיֶה. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַתָּה רְאוּ

בְּרִיךְ הוּא, עַתָּה רְאוּ, מַה דְּלָא תֵּיכְלוּן לְמֵיחֲמֵי מִקַּדְמַת דְּנָא.

כִּי אֲנִי אֲנִי, תְּרֵי זִמְנֵי אֲמַאי. אֶלָּא לְדַיְיקָא, דְּהָא לֵית תַּמָּן אֱלֹהִים, אֶלָּא הוּא. דְּהָא כַּמָּה זִמְנִין, דְּאִתְּמַר אֲנִי זִמְנָא חָדָא, וְלָא יַתִּיר, וַהֲוָה תַּמָּן סִטְרָא אַחֲרָא. אֲבָל הַשְׁתָּא אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, דְּהָא כָּל סִטְרָא אַחֲרָא אִתְעֲבָר, וְדַיְיקָא אֲנִי אֲנִי.

אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה, עַד הַשְׁתָּא מוֹתָא הֲוַת מִסִּטְרָא אַחֲרָא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה, אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה, מִכָּאן דִּבְהַהוּא זִמְנָא, כָּל אִינּוּן דְּלָא טַעֲמֵי טַעֲמָא דְמוֹתָא. מִגֵּיהּ תְּהֵא לוֹן מוֹתָא, וְיָקִים לוֹן (מִיָּד). אֲמַאי. בְּגִין דְּלָא יִשְׁתְּאַר מֵהַהוּא זוֹהֲמָא בְּעָלְמָא כְּלָל, וִיהֵא עָלְמָא חַדְתָּא, בְּעוֹבְדֵי יְדוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

מַה שֶּׁלֹּא יְכָלְתֶּם לִרְאוֹת מִקֹּדֶם לָכֵן. **כִּי** אֲנִי אֲנִי, לָמָּה פַּעֲמַיִם? אֶלָּא כְּדֵי לְדַיֵּק, שֶׁהֲרֵי אֵין שָׁם אֱלֹהִים, אֶלָּא הוּא. שֶׁהֲרֵי כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁנֶּאֱמַר אֲנִי פַּעַם אַחַת וְלֹא יוֹתֵר, וְהָיָה שָׁם הַצַּד הָאַחֵר. אֲבָל עַכְשָׁו אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, שֶׁהֲרֵי כָּל הַצַּד הָאַחֵר הֶעֱבַר, וְדַוְקָא אֲנִי אֲנִי. **אֲנִי** אָמִית וַאֲחַיֶּה. עַד עַכְשָׁו הַמֹּחַ הָיָה מִן הַצַּד הָאַחֵר. מִכָּאן וָהָלְאָה, אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה. מִכָּאן שֶׁבְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, כָּל אוֹתָם שֶׁלֹּא טָעֲמוּ טַעַם הַמָּוֶת – מִמֶּנּוּ יִהְיֶה לָהֶם מָוֶת, וְיָקִים אוֹתָם (מִיָּד). לָמָּה? כְּדֵי שֶׁלֹּא תִשָּׁאֵר מֵאוֹתָהּ הַזֻּהֲמָה בָּעוֹלָם כְּלָל, וְיִהְיֶה עוֹלָם חָדָשׁ בְּמַעֲשֵׂי יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְאִם אָמֹר יֹאמַר וְגוֹ' לֹא אֵצֵא חָפְשִׁי. (שמות כא) כְּמָה דְּאִתְּמַר כְּדֵין פָּגִים לֵיהּ פְּגִימוּ. אִם בְּגַפּוֹ יָבֹא, מַהוּ בְּגַפּוֹ. תָּנֵינָן, כְּתַרְגּוּמוֹ, בִּלְחוֹדוֹי. יֵאוֹת הוּא. אֲבָל הָא תָּנֵינָן, כָּל עָלְמָא, לָא קָאִים, אֶלָּא עַל גַּפָּא חָדָא, דִּלְוָיָתָן.

וְרָזָא דָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּקַיְּימָא דְּכַר וְנוּקְבָא, דִּדְכַר וְנוּקְבָא בָּרָא לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְכָל מַה דְּאַזְלִין, עָלְמָא מִזְדַּעְזָעָא, וְאִלְּמָלֵא דְּסִרֵס קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּכוּרָא, וְצִנֵּן יַת נוּקְבָא, הֲווֹ מְטַשְׁטְשִׁין עָלְמָא. וְעַל דָּא לָא עַבְדִּין תּוֹלָדִין, (ד"א ומָאן דְּלָא עֲבִיד תּוֹלָדִין בְּגַפּוֹ) אִם בְּגַפּוֹ יָבֹא, תְּחוֹת הַהוּא גַּפָּא, דְּלָא עָבִיד תּוֹלָדִין עָאל. וְהוֹאִיל וְכֵן, בְּגַפּוֹ יֵצֵא, לְתַמָּן אִתְדַּחָא, וְלָא עָאל לְפַרְגּוֹדָא כְּלָל, וְאִתְדַּחָא וְאִטְרִיד מֵהַהוּא עָלְמָא. בְּגַפּוֹ יֵצֵא, בְּגַפּוֹ יֵצֵא וַדָּאי.

לשון הקודש

וְאִם אָמֹר יֹאמַר וְגוֹ' לֹא אֵצֵא חָפְשִׁי, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, אָז פּוֹגֵם אוֹתוֹ בִּפְגָם. אִם בְּגַפּוֹ יָבֹא, מַה זֶּה בְּגַפּוֹ שָׁנִינוּ, כְּתַרְגּוּמוֹ – לְבַדּוֹ. יָפֶה הוּא. אֲבָל הֲרֵי שָׁנִינוּ, כָּל הָעוֹלָם לֹא עוֹמֵד אֶלָּא עַל סְנַפִּיר אֶחָד שֶׁל לִוְיָתָן.

וְסוֹד זֶה, בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמְדִים זָכָר וּנְקֵבָה, שֶׁזָּכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבְכָל מַה שֶׁהוֹלְכִים, הָעוֹלָם מִזְדַּעְזַעַ, וְאִלְּמָלֵא שֶׁסֵּרֵס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַזָּכָר וְצִנֵּן אֶת הַנְּקֵבָה, הָיוּ מַחֲרִיבִים אֶת הָעוֹלָם, וְעַל כָּךְ לֹא עוֹשִׂים תּוֹלָדוֹת. (וּמִי שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה תּוֹלָדוֹת בְּגַפּוֹ) אִם בְּגַפּוֹ יָבֹא, תַּחַת אוֹתוֹ סְנַפִּיר שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה תּוֹלָדוֹת נִכְנָס. וְהוֹאִיל וְכֵן בְּגַפּוֹ יֵצֵא, לְשָׁם נִדְחֶה, וְלֹא נִכְנָס לַפַּרְגּוֹד כְּלָל, וְנִדְחֶה וְנִטְרָד מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם. בְּגַפּוֹ יֵצֵא, בְּגַפּוֹ יֵצֵא וַדַּאי.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, (ויקרא כ) עֲרִירִים יָמוּתוּ, עֲרִירִים (כְּתִיב) כְּלָל דְּכַר וְנוּקְבָא. בְּרָזָא דִּדְכוּרָא עָאל, וּבְרָזָא דְּנוּקְבָא יִפּוּק. עָאל בְּהַאי, וְיִפּוּק בְּהַאי. וְהַאי אִיהוּ אֲתָר, דְּקָא אִתְדָּבַּק בֵּיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא בָעֵי דְּיֵעוֹל קָמֵיהּ, מָאן דִּמְסָרֵס גַּרְמֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא.

תָּא חֲזֵי, מִן קָרְבְּנָא. דְּלָא (דף ק"ט ע"א) הֲווֹ מְקָרְבִין קָמֵיהּ סְרוּסָא, וְאַפִּיקוּ לֵיהּ, דְּלָא יִתְקָרֵב לְקָמֵיהּ, וּפָקִיד וְאָמַר, (ויקרא כב) וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ. וְכֵן לְדָרֵי דָרִין אָסִיר לְסָרוּסֵי בְּרָיָין, דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָלְמָא. דְּהָא כָּל סְרוּסָא, דְּסִטְרָא אַחֲרָא אִיהוּ. וְאִי אִיהוּ אִשְׁתָּדַּל, וְנָסִיב אִיתְּתָא, וְלָא עָבִיד תּוֹלְדִין, וְלָא בָעָא, וְאַף עַל גַּב דְּאִית לֵיהּ אִיתְּתָא, אוֹ אִי הִיא לָא בָעָאת, וְעָאל לְהַהוּא עָלְמָא, בְּלָא תּוֹלְדִין, מַה כְּתִיב. אִם בַּעַל אִשָּׁה

לשון הקודש

בא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, (ויקרא כ) עֲרִירִים יָמֻתוּ. עֲרִירִים (כְּתוּב) – כְּלָל שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה. בְּסוֹד שֶׁל זָכָר נִכְנָס, וּבְסוֹד שֶׁל נְקֵבָה יֵצֵא. נִכְנָס בָּזֶה וְיוֹצֵא בָּזֶה. וְזֶהוּ מָקוֹם שֶׁנִּדְבָּק בּוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא רוֹצֶה שֶׁיִּכָּנֵס לְפָנָיו מִי שֶׁמְּסָרֵס עַצְמוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה.

בא וּרְאֵה מִן הַקָּרְבָּן, שֶׁלֹּא הָיוּ מַקְרִיבִים לְפָנָיו מְסֹרָס, וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִקְרַב לְפָנָיו, וְצִוָּה וְאָמַר, (ויקרא כב) וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ. וְכֵן לְדוֹרֵי דוֹרוֹת אָסַר לְסָרֵס אֶת הַבְּרִיּוֹת שֶׁבְּרָאָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי כָּל סְרוּס הוּא שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר. וְאִם הוּא הִשְׁתַּדֵּל וְנָשָׂא אִשָּׁה וְלֹא עָשָׂה תּוֹלָדוֹת וְלֹא רָצָה, וְאַף עַל גַּב שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה, אוֹ

הוּא, וְלָא אַשְׁגָּחוּ לְפֹעַל יְדוֹי דְּמָארֵיהוֹן, וְיָצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ, אִיהוּ יֵעוּל בְּגַפּוֹ דִּדְכוּרָא, וְאִיהִי בְּנוּקְבָא. בְּגַפּוֹ יָבֹא בְּגַפּוֹ יֵצֵא כְּמָה דְּאִתְּמַר, כֹּלָּא עַל תִּקּוּנֵיהּ.

אִם אֲדֹנָיו יִתֶּן לוֹ אִשָּׁה, כְּמָה דְּאִתְּמַר, אִם אֲדֹנָיו, דָּא אִיהוּ אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. יִתֶּן לוֹ אִשָּׁה, מֵהָכָא, דְּלָאו בִּרְשׁוּתָא דְּבַר נָשׁ קַיְּימָא לְמֵיסָּב אִתְּתָא. אֶלָּא (כֹּלָא (משלי ט"ז) פֶּלֶס וּמֹאזְנֵי מִשְׁפָּט לַה') כֹּלָּא בְּמֹאזְנַיִם לַעֲלוֹת. יִתֶּן לוֹ אִשָּׁה, דְּהָא לָאו בִּרְשׁוּתֵיהּ אִיהוּ. וּמַאן אִיהִי. הַהִיא דְּלָאו דִּילֵיהּ, וְלָא אִזְדַּמְּנַת לְגַבֵּיהּ, וּמַאן אִיהִי. הַהִיא דַּהֲוַת זְמִינָא לְאַחֲרָא, וְאַקְדִּים הַאי בְּרַחֲמֵי, וְנָטִיל לָהּ, דָּא אִתְיְיהִיבַת לֵיהּ, דְּלָא אִתְחֲזִיאַת לֵיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָמֵי מֵרָחִיק, וְחָמֵי לְהַהִיא אִתְּתָא, דִּזְמִינַת לְאַפָּקָא

לשון הקודש

שֶׁהִיא לֹא רָצְתָה, וְנִכְנָס לְאוֹתוֹ עוֹלָם בְּלִי תוֹלְדוֹת – מַה כָּתוּב? אִם בַּעַל אִשָּׁה הוּא, וְלֹא הִשְׁגִּיחוּ לְפֹעַל יְדֵי רִבּוֹנָם, וְיָצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ. הוּא יִכָּנֵס בְּגַפּוֹ שֶׁל זָכָר, וְהִיא בִּנְקֵבָה. בְּגַפּוֹ יָבֹא בְּגַפּוֹ יֵצֵא, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, הַכֹּל עַל תִּקּוּנוֹ.

אִם אֲדֹנָיו יִתֶּן לוֹ אִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. אִם אֲדֹנָיו – זֶה אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. יִתֶּן לוֹ אִשָּׁה – מִכָּאן שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת הָאָדָם עוֹמֵד לָשֵׂאת אִשָּׁה, אֶלָּא (הַכֹּל (משלי טז) פֶּלֶס וּמֹאזְנֵי מִשְׁפָּט לַה') הַכֹּל בְּמֹאזְנַיִם לַעֲלוֹת. יִתֶּן לוֹ אִשָּׁה, שֶׁהֲרֵי זֶה לֹא בִּרְשׁוּתוֹ הוּא, וּמִי הִיא? הַהִיא שֶׁאֵינָהּ שֶׁלּוֹ וְלֹא הִזְדַּמְּנָה אֵלָיו, וּמִי הִיא? אוֹתָהּ שֶׁהָיְתָה מְזֻמֶּנֶת לְאַחֵר, וְהַקְּדִים זֶה בְּרַחֲמִים וְנָטַל אוֹתָהּ, זוֹ נִתְּנָה לוֹ, שֶׁלֹּא רְאוּיָה לוֹ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה מֵרָחוֹק וְרוֹאֶה אֶת

תּוֹלָדִין בְּעָלְמָא. אַקְדִּים הַאי בְּרַחֲמֵי, וְאִתְיְיהִיבַת לֵיהּ, וְעָבִיד אִיבִּין, וְזָרַע זַרְעָא, בְּאִתְּתָא (ס"א בְּגִנְתָּא) דְּלָאו דִּילֵיהּ, בְּגִין כָּךְ, הָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ תִּהְיֶה לַאדֹנֶיהָ, וְהוּא יֵצֵא בְגַפּוֹ. אֵי עַנְיָיא מִסְכְּנָא, כַּמָּה אִשְׁתַּדַּל בְּרֵיקַנְיָיא, לָאָה וְאִשְׁתַּדַּל לְמֶעְבַּד פֵּירִין, בְּגִנְתָּא דְּלָאו אִיהִי דִּילֵיהּ, וְנָפַק בְּרֵיקַנְיָיא.

סָבָא סָבָא, בְּעִדָּנִין (נ"א בְּעִנְיָינִין) אִלֵּין, לָא הֲוֵית בְּרַגְלָיךְ דָּחֵי לְתַרְעָא, כְּמַאן דְּשָׁכִיב בְּאַרְעָא בְּלָא תוּקְפָּא, דְּהָא אִתְחֲלָשׁ וּמֵחָלְשָׁא סַגִּי, דְּלָא יְכִיל, דָּחֵי בְּרַגְלוֹי. אִתְּתְקַף סָבָא, וְלָא תִּדְחַל. הָא עַנְיָיא מִסְכְּנָא, דְּאִשְׁתַּדַּל בְּרֵיקַנְיָיא, אִימָא אֲמַאי. אִי בְּגִין דְּזָרַע בְּגִנְתָּא אַחֲרָא דְּלָאו דִּילֵיהּ, יֵאוֹת. אִי הָכִי (ס"א אֲבָל הָכָא) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לֵיהּ הַהוּא גִּנְתָּא לְמִזְרַע בָּהּ, דְּהָא אִיהוּ לָא נָטִיל לָהּ.

לשון הקודש

אוֹתָהּ אִשָּׁה שֶׁעֲתִידָה לְהוֹצִיא תּוֹלָדוֹת בָּעוֹלָם, מַקְדִּים זֶה בְּרַחֲמִים וְנִתֶּנֶת לוֹ, וְעוֹשֶׂה פֵּרוֹת, וְזוֹרֵעַ זֶרַע בְּאִשָּׁה (בְּגַן) שֶׁאֵינָהּ שֶׁלּוֹ, מִשּׁוּם כָּךְ הָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ תִּהְיֶה לַאֲדֹנֶיהָ, וְהוּא יֵצֵא בְגַפּוֹ. אֵי עָנִי מִסְכֵּן, כַּמָּה הִשְׁתַּדֵּל בְּרֵיקָנוּת, הִתְיַגֵּעַ וְנִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת בְּגַן שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ, וְיָצָא בְּרֵיקָנוּת.

זָקֵן זָקֵן, בַּזְּמַנִּים (בְּעִנְיָנִים) הַלָּלוּ לֹא הָיִיתָ בְּרַגְלֶיךָ דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁעַר, כְּמִי שֶׁשּׁוֹכֵב בָּאָרֶץ בְּלִי כֹּחַ, שֶׁהֲרֵי נֶחֱלַשׁ, וּמֵחֳלְשָׁה רַבָּה, שֶׁלֹּא יָכוֹל דּוֹחֶה בְּרַגְלָיו. הִתְחַזֵּק זָקֵן וְאַל תְּפַחֵד. הֶעָנִי הַמִּסְכֵּן הַזֶּה שֶׁהִשְׁתַּדֵּל לָרִיק, אֱמֹר לָמָּה? אִם מִשּׁוּם שֶׁזָּרַע בְּגַן אַחֵר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ – יָפֶה. אִם כָּךְ (אֲבָל כָּאן) הֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לוֹ אוֹתוֹ הַגָּן לִזְרֹעַ בּוֹ, שֶׁהֲרֵי לֹא הוּא שֶׁלָּקַח אוֹתָהּ.

אֶלָּא תָּא חֲזֵי כָּל מִלִּין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבִיד בְּלֵהוּ בְּדִינָא אִינּוּן וְלָא הֲוֵי מִלָּה בְּרֵיקַנְיָא הָאי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לֵיהּ אִתְּתָא וְעָבַד בָּהּ פֵּירִין וְאִיבִּין לָאו הָאי כִּשְׁאָר בְּנֵי גִלְגּוּלָא וְלָא דָּמֵי מָאן דְּאִשְׁתַּדָּל בְּהָאי עָלְמָא לְאַסְגָּאָה אִילָנָא (ס"א וְלָא יְכִיל) לְמָאן דְּלָא בָעָא לְאַסְגָּאָה וּלְאִשְׁתַּדְּלָא וְאַעֲקָר וְאַפִּיל טַרְפִּין דְּאִילָנָא וְאַזְעָר אִיבָּא דִּילֵיהּ.

הָאי דַּאֲדֹנָיו יָהִיב לֵיהּ אִתְּתָא, בְּגִין לְמֶעְבַּד אִיבִּין, הָא אִשְׁתַּדַּל בְּקַדְמִיתָא בְּגִין לְאַסְגָּאָה אִילָנָא, וְלָא יְכִיל. זַכְיָין כָּל כַּךְ לֵית לֵיהּ, (ס"א דְּבְנִין גַּם כֵּן לֵית לֵיהּ) דְּאִי הָוָה זַכָּאָה כְּדְקָא יֵאוֹת, לָא הָוָה תָּב בְּגִלְגּוּלָא, (כְּאַבְנָא בקוֹסְפִּיתָא) דְּהָא כְתִיב, (ישעיה נו) וְנָתַתִּי לָכֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמוֹתַי יָד וָשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת. וְהַשְׁתָּא דְּלָא זָכָה, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָמֵי, דְּהָא אִשְׁתַּדַּל

לשון הקודש

אֶלָּא בֹּא וּרְאֵה, כָּל הַדְּבָרִים שֶׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כֻּלָּם הֵם בְּדִין, וְלֹא הָיָה דָּבָר לָרִיק. זֶה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לוֹ אִשָּׁה וְעָשָׂה בָּהּ פֵּרוֹת וְגִדּוּלִים, אֵין זֶה כִּשְׁאָר בְּנֵי הַגִּלְגּוּל, וְלֹא דּוֹמֶה מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהַגְדִּיל אֶת הָאִילָן (וְלֹא יָכוֹל), לְמִי שֶׁלֹּא רוֹצֶה לְהַגְדִּיל וּלְהִשְׁתַּדֵּל, וְעוֹקֵר וּמַפִּיל אֶת הֶעָלִים שֶׁל הָאִילָן וּמַקְטִין הַפְּרִי שֶׁלּוֹ.

זֶה שֶׁאֲדוֹנָיו נָתַן לוֹ אִשָּׁה כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת, הֲרֵי הִשְׁתַּדֵּל בַּהַתְחָלָה כְּדֵי לְהַגְדִּיל אֶת הָאִילָן וְלֹא יָכֹל. זְכִיּוֹת כָּל כָּךְ אֵין לוֹ, (שֶׁל בָּנִים גַּם כֵּן אֵין לוֹ) שֶׁאִם הָיָה צַדִּיק כָּרָאוּי, לֹא הָיָה שָׁב בְּגִלְגּוּל (כְּאֶבֶן בְּכַף הַקֶּלַע), שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (ישעיה נו) וְנָתַתִּי לָכֶם בְּבֵיתִי וּבְחֹמֹתַי יָד וָשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת. וְעַכְשָׁו שֶׁלֹּא זָכָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה שֶׁהֲרֵי הִשְׁתַּדֵּל וְלֹא יָכֹל. זֶה

וְלָא יְכִיל, הַאי, אֲדֹנָיו יִתֶּן לוֹ אִשָּׁה, כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְכֵיוָן דְּחָס עָלֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיָהַב לֵיהּ בְּרַחֲמֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גַּבֵּי מִדִּידֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, וְנָטִיל מַה דְּגָרַע הַהוּא מַבּוּעָא, וּבְגִין כָּךְ, הָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ תִּהְיֶה לַאדֹנֶיהָ, וּלְבָתַר יֵיתוּב, וְיִשְׁתַּדֵּל עַל גַּרְמֵיהּ, לְאַשְׁלוּמֵי גִּרְעוֹנֵיהּ. עַד הָכָא רָזָא דִּקְרָא.

סָבָא סָבָא, אַתְּ אֲמַרְתְּ עַל דָּא, דִּבְרִיקָנְיָא אִשְׁתַּדַּל, וְלָא אַשְׁגַּחְתְּ עֲלָךְ, דִּבְרִיקָנְיָא אַתְּ אָזִיל בְּמָה דַּאֲמַרְתְּ, דְּהָא קְרָא רָדִיף אֲבַתְרָךְ, דְּסָתִיר כָּל בִּנְיָינָא דְּבָנִית עַד הַשְׁתָּא, וְאַת חָשִׁיב דְּאַנְתְּ מְשַׁטְּטָא יַמָּא לִרְעוּתָךְ. וּמַאי אִיהוּ. דִּכְתִיב, וְאִם אָמוֹר יֹאמַר הָעֶבֶד אָהַבְתִּי אֶת אֲדוֹנִי אֶת אִשְׁתִּי וְגוֹ'.

לשון הקודש

אֲדוֹנָיו יִתֶּן לוֹ אִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְכֵיוָן שֶׁחָס עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנָתַן לוֹ בְּרַחֲמִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גוֹבֶה מִשֶּׁלּוֹ בַּתְּחִלָּה, וְנוֹטֵל מַה שֶּׁגָּרַע אוֹתוֹ הַמַּעְיָן. וּמִשּׁוּם כָּךְ, הָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ תִּהְיֶה לַאדֹנֶיהָ, וְאַחַר כָּךְ יָשׁוּב וְיִשְׁתַּדֵּל עַל עַצְמוֹ לְהַשְׁלִים גִּרְעוֹנוֹ. עַד כָּאן סוֹד הַכָּתוּב.

זָקֵן זָקֵן, אַתָּה אָמַרְתָּ עַל זֶה שֶׁלָּרִיק הִשְׁתַּדֵּל, וְלֹא הִשְׁגַּחְתָּ עָלֶיךָ שֶׁלָּרִיק אַתָּה הוֹלֵךְ בְּמַה שֶׁאָמַרְתָּ, שֶׁהֲרֵי הַכָּתוּב רוֹדֵף אַחֲרֶיךָ, שֶׁסּוֹתֵר אֶת כָּל הַבִּנְיָן שֶׁבָּנִיתָ עַד עַכְשָׁו, וְאַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁאַתָּה מֵשִׁיט אֶת הַיָּם לִרְצוֹנְךָ. וּמַהוּ? שֶׁכָּתוּב וְאִם אָמוֹר יֹאמַר הָעֶבֶד אָהַבְתִּי אֶת אֲדוֹנִי אֶת אִשְׁתִּי וְגוֹ'.

אִי סָבָא סָבָא, לָאֵי חֵילָא, מַה תַּעֲבִיד, חָשַׁבְתְּ דְּלָא לִיהֲוֵי מָאן דְּרָדִיף אֲבַתְרָךְ, הָא הַאי קָרָא רָדִיף אֲבַתְרָךְ, וְנָפִיק מִבָּתַר כֹּתָלָא, כְּאַיָּלָה בְּחַקְלָא, מְדַלֵּג דִּלּוּגִין אֲבַתְרָךְ, תְּלֵיסַר דִּילּוּגִין דָּלִיג אֲבַתְרָךְ וְאַדְבִּיק לָךְ, מַה תַּעְבִּיד סָבָא. הַשְׁתָּא אִית לָךְ לְאִתְגַּבְּרָא בְּחֵילָךְ. דְּהָא גִּיבָּר תַּקִּיף הֲוֵית עַד יוֹמָא. סָבָא סָבָא, הֲוֵי דָכִיר יוֹמָא דְּתַלְגָּא, כַּד זְרַעְנָא פּוּלִין, וַהֲוּ כַּמָּה גּוּבְרִין בְּנֵי (דף ק"ט ע"ב) **חֵילָא, לָקֳבְלָךְ, וְאַנְתְּ בִּלְחוֹדָךְ, נָצַחְתְּ תְּלֵיסָר גַּבְרִין תַּקִּיפִין, בְּנֵי חֵילָא, דְּכָל חַד מִנַּיְיהוּ קָטִיל אַרְיָא, עַד לָא יֵיכוּל.**

אִי לְאִינוּן תְּלֵיסַר גּוּבְרִין נָצַחְתְּ, הֲנֵי תְּלֵיסָר דְּלֵית בְּהוּ חֵילָא, אֶלָּא מִלִּין, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אָמֹר יֹאמַר כְּתִיב. אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָרְחֵיהּ לְמֶעְבַּד דִּינָא לְכֹלָּא. כַּד מָטָא זִמְנָא דְּהַאי אִתְּתָא

לשון הקודש

אִי זָקֵן זָקֵן, עֵינְךָ כֹּהַ, מַה תַּעֲשֶׂה? חָשַׁבְתָּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִי שֶׁיִּרְדֹּף אַחֲרֶיךָ, הֲרֵי הַכָּתוּב הַזֶּה רוֹדֵף אַחֲרֶיךָ וְיוֹצֵא מֵאַחַר הַכֹּתֶל כְּאַיָּלָה בַּשָּׂדֶה, מְדַלֵּג דִּלּוּגִים אַחֲרֶיךָ, שְׁלֹשָׁה עָשָׂר דִּלּוּגִים דִּלֵּג אַחֲרֶיךָ וְהִשִּׂיג אוֹתְךָ. מַה תַּעֲשֶׂה, זָקֵן? עַכְשָׁו יֵשׁ לְךָ לְהִתְגַּבֵּר בְּכֹחֲךָ, שֶׁהֲרֵי גִּבּוֹר חָזָק הָיִיתָ עַד הַיּוֹם. זָקֵן זָקֵן, תִּהְיֶה זוֹכֵר אֶת יוֹם הַשֶּׁלֶג כְּשֶׁזָּרַעְנוּ פּוּלִים, וְהָיוּ כַּמָּה גִּבָּרִים בְּנֵי חַיִל כְּנֶגְדְּךָ, וְאַתָּה לְבַדְּךָ נִצַּחְתָּ שְׁלֹשָׁה עָשָׂר גִּבָּרִים חֲזָקִים בְּנֵי חַיִל, שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶם הוֹרֵג אַרְיֵה טֶרֶם שֶׁיֹּאכַל.

אִם אֶת אוֹתָם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר גִּבָּרִים נִצַּחְתָּ – אֵלֶּה שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שֶׁאֵין בָּהֶם כֹּחַ, אֶלָּא דְּבָרִים, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. כָּתוּב אָמֹר יֹאמַר. אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דַּרְכּוֹ לַעֲשׂוֹת דִּין לַכֹּל. כְּשֶׁמַּגִּיעַ

לְאַשְׁכְּחָא בַּר זוּגֵיהּ מַה עָבִיד קָטִיל לְדֵין, וְנָטִיל לָהּ הַהוּא בַּר זוּגָא, וְאִיהוּ נָפִיק מֵהַאי עָלְמָא בִּלְחוֹדוֹי יְחִידָאָה.

וְאִם אָמוֹר יֹאמַר, הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא כִּפְשָׁטֵיהּ דִּקְרָא. וְאִם אָמוֹר, בְּשֵׁירוּתָא דְּשִׁית שְׁנִין, יֹאמַר, בְּסוֹפָא דְּשִׁית שְׁנִין, עַד לָא יֵעוּל שְׁבִיעָאָה, דְּהָא אִי אָמַר, כַּד אִיהוּ אֲפִילוּ בְּיוֹמָא חַד מִשְּׁבִיעָאָה, מִלּוֹי בְּטֵלִין. מָאי טַעְמָא. הָעֶבֶד כְּתִיב, בְּעוֹד דְּאִיהוּ עֶבֶד, בְּשַׁתָּא שְׁתִיתָאָה. אָמַר בְּשֵׁירוּתָא דְּשִׁית שְׁנִין, וְלָא אָמַר בְּסוֹפָא דְּשִׁית שְׁנִין, לָאו כְּלוּם הוּא, וּבְגִין כַּךְ, תְּרֵי זִמְנֵי אָמוֹר יֹאמַר.

וְהָכָא, בְּעוֹד דְּאִיהוּ בְּהַאי אִתְּתָא, אַסְגֵּי צְלוֹתִין וּבָעוּתִין בְּכָל יוֹמָא, לְגַבֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, כְּמָה דְּהַוָּה שֵׁירוּתָא בְּרַחֲמֵי, הָכִי הוּא סוֹפָא

לשון הקודש

זְמַנָּהּ שֶׁל הָאִשָּׁה הַזּוֹ לִמְצֹא אֶת בֶּן זוּגָהּ, מָה עוֹשֶׂה? הוֹרֵג אֶת זֶה, וְנוֹטֵל אוֹתָהּ אוֹתוֹ בֶּן זוּגָהּ, וְהוּא יוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה לְבַדּוֹ יְחִידִי.

וְאִם אָמוֹר יֹאמַר, הֲרֵי בֵּאֲרוּ הַחֲבֵרִים כִּפְשַׁט הַכָּתוּב. וְאִם אָמוֹר – בְּרֵאשִׁית שֶׁל שֵׁשׁ הַשָּׁנִים. יֹאמַר – בְּסוֹף שֵׁשׁ הַשָּׁנִים טֶרֶם תִּכָּנֵס הַשְּׁבִיעִית. שֶׁהֲרֵי אִם אָמַר כְּשֶׁהוּא אֲפִלּוּ בְּיוֹם אֶחָד מֵהַשְּׁבִיעִית – דְּבָרָיו בְּטֵלִים. מָה הַטַּעַם? כָּתוּב הָעֶבֶד, בְּעוֹד שֶׁהוּא עֶבֶד, בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית. אָמַר בְּרֵאשִׁית שֶׁל שֵׁשׁ הַשָּׁנִים וְלֹא אָמַר בְּסוֹף שֵׁשׁ הַשָּׁנִים – אֵינוֹ כְּלוּם. וּמִשּׁוּם כָּךְ פַּעֲמַיִם אָמוֹר יֹאמַר.

וְכָאן בְּעוֹד שֶׁהוּא בָּאִשָּׁה הַזּוֹ, מַרְבֶּה תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת בְּכָל יוֹם לַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

בְּרַחֲמֵי, וְדָא הוּא אָמוֹר יֹאמַר. אֱמוֹר בְּקַדְמִיתָא, כַּד אַקְדִּים בְּרַחֲמֵי. יֹאמַר בְּסוֹפָא וְיִתְקַבֵּל בְּרַחֲמֵי. וּמַה יֹאמַר. אָהַבְתִּי אֶת אֲדוֹנִי, דִּבְגִין דָּא, וּבִסְגִיאוּ דִּצְלוֹתִין, רָחִים לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אַתְקִין עוֹבָדוֹי, וְאָמַר אָהַבְתִּי אֶת אֲדוֹנִי אֶת אִשְׁתִּי וְאֶת בָּנַי לֹא אֵצֵא חָפְשִׁי. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קַבִּיל לֵיהּ, בְּהַהוּא תִּיּוּבְתָּא, וּבְאִינּוּן סְגִיאוּ דִּצְלוֹתִין.

מַה עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַה דְּהֲוָה זַמִּין לְאָהַדְּרָא לֵיהּ בְּגִלְגּוּלָא, וּלְמִסְבַּל עוֹנָשִׁין בְּהַאי עָלְמָא, עַל מַה דְּעָבַד, לָא אַהְדָּר לֵיהּ לְהַאי עָלְמָא. וּמָה עָבִיד, קָרִיב לֵיהּ לְבֵי דִינָא דִּמְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא, וְדַיְינִין לֵיהּ, וּמַסְרִין לֵיהּ לְבֵי מַלְקִיוּתָא, וְאַרְשִׁים לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֵיךְ אִתְמְסַר לְבֵי עוֹנְשָׁא, וּפָגִים לֵיהּ, לְמֶהֱוֵי תְּחוֹת שֶׁלְטָנֵיהּ דְּעָרְלָה,

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁהָיָה הָרֵאשִׁית בְּרַחֲמִים, כָּךְ הוּא הַסּוֹף בְּרַחֲמִים. וְזֶהוּ אָמוֹר יֹאמַר. אָמוֹר – בַּתְּחִלָּה, כְּשֶׁהִקְדִּים בְּרַחֲמִים. יֹאמַר – בַּסּוֹף, וְיִתְקַבֵּל בְּרַחֲמִים. וּמַה יֹאמַר? אָהַבְתִּי אֶת אֲדֹנִי. שֶׁבִּגְלַל זֶה וּבְרֹב הַתְּפִלּוֹת אוֹהֵב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מְתַקֵּן מַעֲשָׂיו, וְאוֹמֵר אָהַבְתִּי אֶת אֲדֹנִי אֶת אִשְׁתִּי וְאֶת בָּנַי לֹא אֵצֵא חָפְשִׁי. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל אוֹתוֹ בְּאוֹתָהּ תְּשׁוּבָה וּבְאוֹתָן הַתְּפִלּוֹת הָרַבּוֹת.

מָה עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? מַה שֶּׁהָיָה מְזֻמָּן לְהַחֲזִירוֹ בְּגִלְגּוּל וְלִסְבֹּל עֲנָשִׁים בָּעוֹלָם הַזֶּה עַל מַה שֶּׁעָשָׂה – לֹא מַחֲזִירוֹ לָעוֹלָם הַזֶּה. וּמָה עוֹשֶׂה? מְקָרֵב אוֹתוֹ לְבֵית דִּין שֶׁל יְשִׁיבַת הָרָקִיעַ, וְדָנִים אוֹתוֹ וּמוֹסְרִים אוֹתוֹ לְבֵית הַמַּלְקוֹת, וְרוֹשֵׁם אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵיךְ נִמְסָר לְבֵית הָעֹנֶשׁ, וּפוֹגֵם אוֹתוֹ לִהְיוֹת

(נ"א וּפַקִּיד לֵיהּ לְמֶהֱוֵי תֵּחוֹת שׁוּלְטָנָא דְיוֹבְלָא) עַד זְמַן יְדִיעָא, וּבָתַר פָּרִיק לֵיהּ.

אִי בְּהַהוּא זִמְנָא דְקָא עַבְדִּין לֵיהּ פְּגִימוּ, אִי מָטָא יוֹבְלָא, אֲפִילוּ יוֹמָא חַד לְיוֹבְלָא, אִתְחֲשַׁב כְּמָה דְאַשְׁכַּח זִמְנָא עַד יוֹבְלָא, הָכִי אִתְעַנָּשׁ וְלָא יַתִּיר. אָתָא יוֹבְלָא, וְאַפְּרוּק, וְעָאלִין לֵיהּ גּוֹ פַּרְגּוֹדָא. עַד הָכָא. אַסְתִּים עֵינוֹי הַהוּא סָבָא, רִגְעָא חָדָא.

פָּתַח וְאָמַר, (מיכה ו) שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יְיָ' וְהָאֵתָנִים מוֹסְדֵי אָרֶץ כִּי רִיב לַיְיָ' עִם עַמּוֹ וְגוֹ'. אֵי סָבָא, עַד הַשְׁתָּא הֲוֵית בְּעִמְקֵי יַמָּא, וְהַשְׁתָּא דָּלַגְתָּ בְּטוּרִין תַּקִּיפִין, לְמֶעְבַּד עִמְּהוֹן קְרָבָא. אֶלָּא וַדַּאי עַד כְּעָן, בְּיַמָּא תַּקִּיפָא אַנְתְּ, אֲבָל עַד דְּאַזְלַת בְּעִמְקֵי יַמָּא, פָּגַעְתְּ בְּאִינּוּן טוּרִין תַּקִּיפִין, דִּי בְגוֹ יַמָּא, וְאִעֲרָעַת בְּהוּ. הַשְׁתָּא אִית לָךְ לְאַגָּחָא קְרָבָא בְּעִמְקֵי יַמָּא, וּבְהַנְהוּ טוּרִין.

לשון הקודש

תַּחַת שִׁלְטוֹן הָעָרְלָה (וּמְצַוֶּה אוֹתוֹ לִהְיוֹת תַּחַת שִׁלְטוֹן הַיּוֹבֵל) עַד זְמַן יָדוּעַ, וְאַחַר כָּךְ גּוֹאֵל אוֹתוֹ.

אִם בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁעוֹשִׂים לוֹ פְּגָם, אִם הִגִּיעַ יוֹבֵל, אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד לַיּוֹבֵל – נֶחְשָׁב כְּמִי שֶׁמָּצָא זְמַן עַד הַיּוֹבֵל. כָּךְ נֶעֱנָשׁ וְלֹא יוֹתֵר. בָּא הַיּוֹבֵל וְנִגְאָל, וּמַכְנִיסִים אוֹתוֹ לְתוֹךְ הַפַּרְגּוֹד. עַד כָּאן. הִסְתִּיר אוֹתוֹ זָקֵן אֶת עֵינָיו רֶגַע אֶחָד.

פָּתַח וְאָמַר, (מיכה ו) שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב ה' וְהָאֵתָנִים מוֹסְדֵי אָרֶץ כִּי רִיב לַה' עִם עַמּוֹ וְגוֹ'. אֵי זָקֵן, עַד כָּאן הָיִיתָ בְּעִמְקֵי הַיָּם, וְעַכְשָׁו דִּלַּגְתָּ עַל הָרִים חֲזָקִים לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם קְרָב?! אֶלָּא וַדַּאי עַד עַכְשָׁו אַתָּה בַּיָּם הֶחָזָק, אֲבָל עַד שֶׁהָלַכְתָּ לְעִמְקֵי הַיָּם, פָּגַשְׁתָּ אֶת אוֹתָם הָרִים

סָבָא לָאֵי חֵילָא, מָאן יָהֲבָךְ בְּדָא, הֲוֵית בִּשְׁלָם, וּבָעִית לְכָל הַאי, אַנְתְּ עַבְדַת, אַנְתְּ סָבִיל. הַשְׁתָּא לֵית לָךְ, אֶלָּא לְאַגָּחָא קְרָבָא, וּלְנַצְּחָא כֹּלָּא, וְלָא לְמֶהֱדָר לַאֲחוֹרָא. אִתְּקַף בְּחֵילָךְ, חֲגוֹר חַרְצָךְ, וְלָא תִדְחַל, לְתַבְרָא הֲנֵי טוּרִין, דְּלָא יִתְתַּקְּפוּן לְגַבָּךְ. אִימָא לוֹן, טוּרִין רָמָאִין, טוּרִין תַּקִּיפִין, הֵיךְ אַתּוּן מִתְתַּקְּפִין.

תְּרֵי קְרָאֵי כְּתִיבֵי, חַד כְּתִיב, (מיכה ו) קוּם רִיב אֶת הֶהָרִים וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוֹלֶךָ. וְחַד כְּתִיב, שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יְיָ'. אֶלָּא אִית טוּרִין, וְאִית טוּרִין. אִית טוּרִין, דְּאִינּוּן טוּרִין רָמָאִין לְעֵילָּא לְעֵילָּא, לְאִלֵּין כְּתִיב, שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יְיָ'. וְאִית הָרִים, דְּאִינּוּן טוּרִין תַּתָּאִין לְתַתָּא מִנַּיְיהוּ, לְאִלֵּין כְּתִיב, קוּם רִיב אֶת הֶהָרִים. דְּהָא רָדִיף מָצוּתִין,

לשון הקודש

חֲזָקִים שֶׁבְּתוֹךְ הַיָּם וְנִתְקַלְּתָ בָּהֶם. עַכְשָׁו יֵשׁ לְךָ לַעֲרֹךְ קְרָב בְּעֵמְקֵי הַיָּם וּבֶהָרִים הַלָּלוּ.

זָקֵן עֵינְךָ כֹּחַ, מִי נְתָנְךָ בָּזֶה? הָיִיתָ בְּשָׁלוֹם, וְרָצִיתָ אֶת כָּל זֶה?! אַתָּה עָשִׂיתָ – אַתָּה סוֹבֵל. עַכְשָׁו אֵין לְךָ אֶלָּא לַעֲרֹךְ קְרָב וּלְנַצֵּחַ אֶת הַכֹּל וְלֹא לַחֲזוֹר לְאָחוֹר. הִתְחַזֵּק בְּכֹחֲךָ, חֲגֹר מָתְנֶיךָ וְאַל תִּפְחַד לִשְׁבֹּר אֶת הֶהָרִים הַלָּלוּ שֶׁלֹּא יִתְחַזְּקוּ עָלֶיךָ. אֱמֹר לָהֶם: הָרִים רָמִים, הָרִים חֲזָקִים, אֵיךְ אַתֶּם מִתְגַּבְּרִים?

שְׁנֵי פְּסוּקִים כְּתוּבִים. אֶחָד כָּתוּב, (שם) קוּם רִיב אֶת הֶהָרִים וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוֹלֶךָ, וְאֶחָד כָּתוּב, שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב ה'. אֶלָּא יֵשׁ הָרִים וְיֵשׁ הָרִים. יֵשׁ הָרִים שֶׁהֵם הָרִים רָמִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה, לְאֵלֶּה כָּתוּב שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב ה'. וְיֵשׁ הָרִים שֶׁהֵם הָרִים תַּחְתּוֹנִים לְמַטָּה מֵהֶם,

אִית לְגַבֵּיהוּ. וְעַל דָּא אִית טוּרִין וְאִית טוּרִין.

וְאִי תֵּימָא, סָבָא, הָא כְּתִיב וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת, אִלֵּין גְּבָעוֹת כָּל אִינּוּן דִּלְתַתָּא, וְהַשְׁתָּא אַנְתְּ עָבִיד לוֹן הָרִים. אֶלָּא הָכִי הוּא, לְגַבֵּי אִינּוּן טוּרִין רָמָאִין, אִקְרוּן גְּבָעוֹת. כַּד אִינּוּן בִּלְחוֹדַיְיהוּ אִינּוּן הָרִים אִקְרוּן.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב וְהָאֵתָנִים מוֹסְדֵי אָרֶץ, כֵּיוָן דִּכְתִיב שִׁמְעוּ הָרִים, (דף ק"ו ע"א) מָאן אִינּוּן הָרִים, וּמַאן אִינּוּן אֵתָנִים. אֶלָּא, הָרִים וְאֵתָנִים כֻּלְּהוּ חַד. אֲבָל אִינּוּן תְּלַת עִלָּאִין לְעֵילָא עַל רֵישַׁיְיהוּ. וְאִינּוּן תְּלַת לְתַתָּא מִנַּיְיהוּ. וְכֻלְּהוּ חַד. הָרִים לְעֵילָא, וְעָלַיְיהוּ אָמַר דָּוִד (תהלים קכא) אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים. וְאִלֵּין אִינּוּן תְּלַת קַדְמָאֵי. וְהָאֵתָנִים מוֹסְדֵי אָרֶץ, אִלֵּין אִינּוּן תְּלַת בַּתְרָאֵי, לְתַתָּא מִנַּיְיהוּ, תְּרֵי סַמְכֵי

לשון הקודש

וּלְאֵלֶּה כָּתוּב קוּם רִיב אֶת הֶהָרִים, שֶׁהֲרֵי רוֹדֵף מְרִיבוֹת יֵשׁ לָהֶם. וְלָכֵן יֵשׁ הָרִים וְיֵשׁ הָרִים.

וְאִם תֹּאמַר, זָקֵן, הֲרֵי כָּתוּב וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת, אֵלֶּה גְּבָעוֹת כָּל אוֹתָם שֶׁלְּמַטָּה, וְעַכְשָׁו אַתָּה עוֹשֶׂה אוֹתָם הָרִים? אֶלָּא כָּךְ הוּא – לְאוֹתָם הָרִים רָמִים נִקְרָאִים גְּבָעוֹת. כְּשֶׁהֵם לְבַדָּם הֵם נִקְרָאִים הָרִים.

בָּא וּרְאֵה, כָּתוּב וְהָאֵתָנִים מֹסְדֵי אָרֶץ. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב שִׁמְעוּ הָרִים, מִי הֵם הָרִים וּמִי הֵם אֵתָנִים? אֶלָּא הָרִים וְאֵתָנִים הַכֹּל דָּבָר אֶחָד. אֲבָל אוֹתָם שְׁלֹשָׁה עֶלְיוֹנִים מֵעַל רָאשֵׁיהֶם, וְאוֹתָם שְׁלֹשָׁה לְמַטָּה מֵהֶם, וְכֻלָּם אֶחָד. הָרִים לְמַעְלָה, וַעֲלֵיהֶם אָמַר דָּוִד, (תהלים קכא) אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים. וְאֵלֶּה הֵם שְׁלֹשָׁה הָרִאשׁוֹנִים. וְהָאֵתָנִים מֹסְדֵי אָרֶץ, אֵלֶּה הֵם שְׁלֹשָׁה

בֵּיתָא, וְחַד חֶדְוָה דְּבֵיתָא, וְאִלֵּין אִקְרוּן מוֹסְדֵי אָרֶץ. אֵתָנִים אִינּוּן, וְאֵתָנִים אִקְרוּן.

סָבָא סָבָא, הָא יָדַעְתְּ, מָאן דְּאַגַּח קְרָבָא, אִי לָא יָדַע לְאִסְתַּמְּרָא, לָא יִנְצַח קְרָבִין, אִצְטְרִיךְ לְמָחָאָה בִּידֵיהּ, וּלְאִסְתַּמְּרָא בְּרַעְיוֹנֵיהּ, מַה דְּיהֵא חָשִׁיב אַחֲרָא, דְּיהֵא חָשִׁיב אִיהוּ, וְיַד יְמִינָא זְמִינָא תָּדִיר לְמָחָאָה. וּמַחֲשָׁבוֹי וִידָא שְׂמָאלִית, זְמִינָא תָּדִיר לְקַבְּלָא וּלְאִסְתַּמְּרָא, וִימִינָא כֹּלָּא.

הַשְׁתָּא אָמַרְתְּ וְהָאֵתָנִים, אֵתָנִים אִינּוּן לְתַתָּא, וְהָרִים לְעֵילָּא. אִסְתָּמַר סָבָא, דְּהָא רַעְיוֹנָא אַחֲרָא לָקָבְלָךְ, דִּכְתִיב, (תהלים פט) מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי. וְדָא אִיהוּ אַבְרָהָם סָבָא, וְאִקְרֵי אֵיתָן, וְאִי אַבְרָהָם אִיהוּ אֵיתָן, יִצְחָק וְיַעֲקֹב אֵתָנִים אִקְרוּן. קוּם סָבָא, דְּהָא יָדַעְתְּ רַעְיוֹנָא דָא הֲוֵי מָחֵי לְרַעְיוֹנָךְ.

לשון הקודש

אַחֲרוֹנִים, לְמַטָּה מֵהֶם, שְׁנֵי עַמּוּדֵי הַבַּיִת וְאֶחָד שִׁמְחַת הַבַּיִת, וְאֵלֶּה נִקְרָאוּ מוֹסְדֵי אָרֶץ. אֵתָנִים הֵם, וְאֵתָנִים נִקְרָאוּ.

זָקֵן זָקֵן, הֲרֵי יָדַעְתָּ, מִי שֶׁעוֹרֵךְ קְרָב, אִם לֹא יוֹדֵעַ לְהִשָּׁמֵר, לֹא יְנַצַּח בַּקְּרָבוֹת. צָרִיךְ לְהַכּוֹת בְּיָדוֹ וּלְהִשָּׁמֵר בְּרַעְיוֹנוֹ, מַה שֶּׁיִּהְיֶה אַחֵר חָשׁוּב, שֶׁיִּהְיֶה הוּא חָשׁוּב, וְיַד יָמִין מְזֻמֶּנֶת תָּמִיד לְהַכּוֹת. וּמַחְשְׁבוֹתָיו וְיָד שְׂמָאלִית זְמִינִים תָּמִיד לְקַבֵּל וּלְהִשָּׁמֵר, וְיָמִין הַכֹּל.

עַכְשָׁו אָמַרְתָּ וְהָאֵתָנִים. אֵתָנִים הֵם לְמַטָּה, וְהָרִים לְמַעְלָה. הִשָּׁמֵר זָקֵן, שֶׁהֲרֵי רַעְיוֹן אַחֵר כְּנֶגְדְּךָ, שֶׁכָּתוּב (שם פט) מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי. וְזֶהוּ אַבְרָהָם הַזָּקֵן, וְנִקְרָא אֵיתָן. וְאִם אַבְרָהָם הוּא אֵיתָן, יִצְחָק וְיַעֲקֹב נִקְרָאוּ אֵיתָנִים. קוּם

וְיִשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ. (במדבר כד) **אֵיתָן: דָּא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם. וְהַיְינוּ,** (בראשית מד) **הַבֹּקֶר אוֹר. דָּא עַמּוּדָא, דְּכָל עָלְמָא קַיְימָא עָלֵיהּ, וּנְהִירוּ דִילֵיהּ מֵאַבְרָהָם יָרִית. נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן אִקְרֵי. אִי סָבָא סָבָא, הָא רַעְיוֹנָא אַחֲרָא לְקָבְלָךְ, וְלָא יָדַעְתְּ לְאִסְתַּמְּרָא, הֵיכִי מַגִּיחִין קְרָבָא. סָבָא, אָן הוּא תּוּקְפָּא דִילָךְ, וַדָּאי** (קהלת ט) **לֹא לַגִּבּוֹרִים הַמִּלְחָמָה.**

כְּתִיב מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי, וּכְתִיב מַשְׂכִּיל לְדָוִד, **דָּא נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, דְּאִיהוּ תּוּרְגְּמָן לְדָוִד, לְאוֹדָעָא לֵיהּ, מֵאִינּוּן מִלִּין סְתִימִין עִלָּאִין. אִי מַשְׂכִּיל אִיהוּ נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן. אֵיתָן הָאֶזְרָחִי אַבְרָהָם, אִיהוּ לְעֵילָא וַדָּאי, הָא יְדַעְנָא. וְאַף עַל גַּב דַּאֲנָא סָבָא, עַל רַעְיוֹנָא דָא מָחֵינָא.**

לשון הקודש

זָקֵן, שֶׁהֲרֵי יָדַעְתָּ רַעְיוֹן זֶה הָיָה מַכֶּה אֶת רַעְיוֹנְךָ.

וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ (במדבר כד). אֵיתָן – זֶה בֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם, וְהַיְנוּ (בראשית מד) הַבֹּקֶר אוֹר. זֶה הָעַמּוּד שֶׁכָּל הָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו, וְאֶת אוֹרוֹ יָרַשׁ מֵאַבְרָהָם. נִקְרָא נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן. אִי זָקֵן זָקֵן, הִנֵּה רַעְיוֹן אַחֵר כְּנֶגְדְּךָ, וְלֹא יָדַעְתָּ לְהִשָּׁמֵר אֵיךְ עוֹרְכִים קְרָב. זָקֵן, אֵיפֹה הַכֹּחַ שֶׁלְּךָ? וַדַּאי לֹא לַגִּבּוֹרִים הַמִּלְחָמָה.

כָּתוּב מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי, וְכָתוּב מַשְׂכִּיל לְדָוִד. זֶה נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁהוּא תֶּרְגֻּמָן לְדָוִד לְהוֹדִיעַ לוֹ מֵאוֹתָם דְּבָרִים הַנִּסְתָּרִים הָעֶלְיוֹנִים. אִם מַשְׂכִּיל הוּא נָהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, אָז אֵיתָן הָאֶזְרָחִי אַבְרָהָם הוּא לְמַעְלָה וַדַּאי. זֶה יָדַעְתִּי. וְאַף עַל גַּב שֶׁאֲנִי זָקֵן, עַל רַעְיוֹן זֶה אֲנִי

אֵיתָן הָאֶזְרָחִי, תְּרֵין דַּרְגִּין אִינּוּן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, בֹּקֶר אוֹר. אוֹר, הוּא אַבְרָהָם. בֹּקֶר הוּא נָהָר. אוֹף הָכִי, אֵיתָן הָאֶזְרָחִי, אֶזְרָח, הוּא אַבְרָהָם. אֵיתָן, כְּמָה דְּאִתְּמַר, דָּא הַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵעֵדֶן.

הַשְׁתָּא סָבָא, קוּם קָאִים עַל רְתִיכָךְ, דְּהַשְׁתָּא תִּנְפּוֹל וְלָא תִּיכוֹל לְמֵיקָם. הָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, אָתֵי בְּחֵילוֹי וּרְתִיכוֹי וְגַבְרוֹי וּפָרָשׁוֹי, וְאָתֵי לְקַבְלָךְ, קוּם פּוּק מִן חַקְלָא, דְּלָא יִשְׁכַּח לָךְ תַּמָּן. כְּתִיב (מלכים א ח) וַיִּקָּהֲלוּ אֶל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּיֶרַח הָאֵתָנִים בֶּחָג וְגוֹ'. יֶרַח דְּאִתְיְלִידוּ בֵּיהּ הָאֵיתָנִים, וּמַאן אִינּוּן. אֲבָהָן, וְאִינּוּן אֵיתָנֵי עוֹלָם. וַיֶּרַח דָּא, אִיהוּ תִּשְׁרֵי. דְּאַלְפָּא בֵּיתָא אַהְדָּר לְמַפְרֵעַ מִתַּתָּא לְעֵילָא.

לשון הקודש

מוֹחָה. אֵיתָן הָאֶזְרָחִי הֵם שְׁתֵּי דְּרָגוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בֹּקֶר אוֹר. אוֹר זֶה אַבְרָהָם. בֹּקֶר זֶה נָהָר. אַף כָּךְ אֵיתָן הָאֶזְרָחִי. אֶזְרָח הוּא אַבְרָהָם. אֵיתָן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, זֶה אוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן.

עַכְשָׁו, קוּם עֲמֹד עַל מֶרְכַּבְתְּךָ, שֶׁעַכְשָׁו תִּפֹּל וְלֹא תוּכַל לָקוּם. הֲרֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בָּא בְּכֹחוֹתָיו וּמַרְכְּבוֹתָיו וּגְבָרָיו וּפָרָשָׁיו וּבָא כְּנֶגְדְּךָ. קוּם צֵא מִן הַשָּׂדֶה, שֶׁלֹּא יִמְצָא אוֹתְךָ שָׁם. כָּתוּב (מלכים-א ח) וַיִּקָּהֲלוּ אֶל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּיֶרַח הָאֵתָנִים בֶּחָג וְגוֹ'. יֶרַח שֶׁנּוֹלְדוּ בוֹ הָאֵיתָנִים, וּמִי הֵם? הָאָבוֹת, וְהֵם אֵיתָנֵי הָעוֹלָם, וְיֶרַח זֶה הוּא תִּשְׁרֵי. שֶׁאַלְפָּא בֵּיתָא חוֹזֵר לְמַפְרֵעַ מִמַּטָּה לְמַעְלָה.

וְתוּ מִמִּילָּךְ, יֵאוֹת דְּתִפּוֹק מִן חַקְלָא, וְלָא תִשְׁתְּכַח תַּמָּן. אִילוּ כְתִיב מַשְׂכִּיל אֵיתָן הָאֶזְרָחִי כִּדְקָאָמַרְתְּ. הַשְׁתָּא דִּכְתִיב מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי. לֵית קְרָבָךְ כְּלוּם, וְתִפּוֹק מִן חַקְלָא, בְּעַל כָּרְחָךְ וְלָא תִתְחָזֵי תַּמָּן.

אֵי סָבָא עַנְיָא מִסְכְּנָא, הֵיכִי תֵּפּוֹק. אִי הָכִי, יְנַצְּחוּן לָךְ וְתַעֲרוֹק מִן חַקְלָא, כָּל בְּנֵי עָלְמָא יִרְדְּפוּן אֲבַתְרָךְ, וְלֵית לָךְ אַנְפִּין לְאִתְחַזָּאָה קָמֵי בַר נָשׁ לְעָלְמִין. הָכָא אוֹמֵינָא, דְּלָא אִפּוֹק מִן חַקְלָא, וְהָכָא אִתְחַזֵּי אַנְפִּין בְּאַנְפִּין בִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, וְכָל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, וְגוּבְרִין וּפָרָשִׁין וּרְתִיכִין דִּילֵיהּ. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְסַיֵּעַ לָךְ סָבָא, דְּהָא לָאֵי חֵילָא אַנְתְּ. קוּם סָבָא אִתְגַּבָּר בְּחֵילָךְ וְאִתְתָּקַף, דְּעַד יוֹמָא דָא הֲוֵית גִּיבָּר תַּקִּיף בְּגוּבְרִין.

לשון הקודש

וְעוֹד מִדְּבָרֶיךָ, נָאֶה שֶׁתֵּצֵא מִן הַשָּׂדֶה וְלֹא תִמָּצֵא שָׁם. אִלּוּ כָּתוּב מַשְׂכִּיל אֵיתָן הָאֶזְרָחִי – אָז כְּמוֹ שֶׁאָמַרְתָּ. אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁכָּתוּב מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי, הַקְּרָב שֶׁלְּךָ אֵינוֹ כְלוּם, וְתֵצֵא מִן הַשָּׂדֶה בְּעַל כָּרְחֲךָ וְלֹא תִתְרָאֶה שָׁם.

אֵי זָקֵן, עָנִי מִסְכֵּן, אֵיךְ תֵּצֵא? אִם כָּךְ, יְנַצְּחוּ אוֹתְךָ וְתִבְרַח מִן הַשָּׂדֶה, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם יִרְדְּפוּ אַחֲרֶיךָ, וְאֵין לְךָ פָּנִים לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי אִישׁ לְעוֹלָמִים. כָּאן נִשְׁבָּע אֲנִי שֶׁלֹּא אֵצֵא מֵהַשָּׂדֶה, וְכָאן אֶרָאֶה פָּנִים בְּפָנִים בִּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, וְכָל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, וְהַגִּבָּרִים וְהַפָּרָשִׁים וְהַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁלּוֹ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְסַיַּע לְךָ, זָקֵן, שֶׁהֲרֵי אַתָּה עֲיֵף כֹּחַ. קוּם זָקֵן, הִתְגַּבֵּר בְּכֹחֲךָ וְהִתְחַזֵּק, שֶׁעַד הַיּוֹם הַזֶּה הָיִיתָ גִּבּוֹר חָזָק בַּגִּבָּרִים.

פְּתַח וְאָמַר, מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי. אִלּוּ כְתִיב מַשְׂכִּיל לְדָוִד, כִּדְקָאָמַרְתְּ, אֲבָל מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן, אִית מַשְׂכִּיל וְאִית מַשְׂכִּיל. אִית מַשְׂכִּיל לְעֵילָא, וְאִית מַשְׂכִּיל לְתַתָּא. מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן בִּזְמְנָא דְהַהוּא גְּבַר (נָהָר), קָם בְּתִאוּבְתָּא כָּל שַׁיְיפִין חֲדָאן וּמִתְחַבְּרָן לְגַבֵּיהּ, וְאִי הוּא (דף ק״י ע״ב) סָלִיק, עַד דְּמוֹחָא עִלָּאָה אִתְפָּנֵים לְגַבֵּיהּ, וְחַדֵּי לָקָבְלֵיהּ. וּכְדֵין מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי, מַשְׂכִּיל לֵיהּ, וְאוֹדַע לֵיהּ עַל יְדָא דְאַבְרָהָם (ס״א עַל יְדוֹי דְאַבְרָהָם) רְחִימוֹי, כָּל מַה דְּאִצְטְרִיךְ, וְהַהוּא מוֹחָא עִלָּאָה מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן. וְכַד דָּוִד מַלְכָּא, אִתְתָּקַן בְּתִיאוּבְתָּא לְגַבֵּיהּ, אִיהוּ מַשְׂכִּיל לְדָוִד. כְּמָה דְהַוָּה מוֹחָא עִלָּאָה, מַשְׂכִּיל לֵיהּ. וְעַל דָּא, אִית מַשְׂכִּיל, וְאִית מַשְׂכִּיל. (אִית מַשְׂכִּיל).

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי. אִלּוּ כָּתוּב מַשְׂכִּיל לְדָוִד – אָז כְּמוֹ שֶׁאָמַרְתָּ, אֲבָל מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן כָּתוּב. יֵשׁ מַשְׂכִּיל וְיֵשׁ מַשְׂכִּיל. יֵשׁ מַשְׂכִּיל לְמַעְלָה וְיֵשׁ מַשְׂכִּיל לְמַטָּה. מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן, בִּזְמַן שֶׁאוֹתוֹ אִישׁ (נָהָר) עוֹמֵד בִּתְשׁוּקָה, כָּל הָאֵיבָרִים שְׂמֵחִים וּמִתְחַבְּרִים עִמּוֹ. וְאִם הוּא עוֹלֶה, עַד שֶׁהַמֹּחַ הָעֶלְיוֹן מִתְפַּיֵּס אֵלָיו וְשָׂמֵחַ כְּנֶגְדּוֹ. וְאָז מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי, מַשְׂכִּיל אוֹתוֹ וּמוֹדִיעַ לוֹ עַל יְדֵי אַבְרָהָם (עַל יָדָיו שֶׁל אַבְרָהָם) אוֹהֲבוֹ כָּל מַה שֶׁצָּרִיךְ, וְאוֹתוֹ מֹחַ עֶלְיוֹן מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן. וּכְשֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ נִתְקָן בִּתְשׁוּקָה אֵלָיו, הוּא מַשְׂכִּיל לְדָוִד, כְּמוֹ שֶׁהָיָה הַמֹּחַ הָעֶלְיוֹן מַשְׂכִּיל אוֹתוֹ. וְלָכֵן יֵשׁ מַשְׂכִּיל וְיֵשׁ מַשְׂכִּיל. (יֵשׁ מַשְׂכִּיל).

בְּיֶרַח הָאֵיתָנִים, דְּאִתְיְלִידוּ בְּהָא יֶרַח אֵיתָנִים, בִּנְיָנָא לְתַתָּא אִיהוּ כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, וְאִתְיְלִידוּ בֵּיהּ הָרִים וְאֵיתָנִים. הָרִים סְתִימִין. אֵיתָנִים: יַרְכִּין תַּקִּיפִין כִּנְחָשָׁא, וְהַהוּא אֵיתָן בֵּינַיְיהוּ.

קוּם סָבָא, הֲוֵי מָחֵי לְכָל סִטְרִין, בְּשַׁעֲתָא דְסָלִיק מֹשֶׁה לְקַבְּלָא אוֹרַיְיתָא, מָסַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שִׁבְעִין מַפְּתְחָן דְּאוֹרַיְיתָא. כַּד מָטָא לְתִשְׁעָה (וְשִׁיתִין) וְחַמְשִׁין, הָוָה חַד מַפְּתְחָא גָנִיז וְסָתִים, דְּלָא הָוָה מָסַר לֵיהּ, אִתְחַנָּן לְקָמֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, מֹשֶׁה, כָּל מַפְּתְחָן עִלָּאִין וְתַתָּאִין בְּהַאי מַפְּתְחָא תַלְיָין. אָמַר לְקַמֵּיהּ, מָאַרֵיהּ דְּעָלְמָא, מַה שְׁמֵיהּ. אָמַר לֵיהּ אֵיתָן. וְכָל אִינּוּן אֵיתָנִים בֵּיהּ תַלְיָין, וּבֵיהּ קַיְּימָן לְבַר מִגּוּפָא דְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב

לשון הקודש

בְּיֶרַח הָאֵתָנִים, שֶׁנּוֹלְדוּ הָאֵיתָנִים בַּיֶּרַח הַזֶּה. הַבִּנְיָן לְמַטָּה הוּא כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְנוֹלְדוּ בוֹ הָרִים וְאֵיתָנִים. הָרִים נִסְתָּרִים. אֵתָנִים – יְרֵכַיִם חֲזָקוֹת כִּנְחֹשֶׁת, וְאוֹתוֹ הָאֵיתָן בֵּינֵיהֶם.

קוּם זָקֵן, תֵּכֶּה לְכָל הַצְּדָדִים. בְּשָׁעָה שֶׁעָלָה מֹשֶׁה לְקַבֵּל תּוֹרָה, מָסַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שִׁבְעִים מַפְּתְחוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. כְּשֶׁהִגִּיעַ לַחֲמִשִּׁים (לְשִׁשִּׁים) וְתִשְׁעָה, הָיָה מַפְּתֵחַ אֶחָד גָּנוּז וְנִסְתָּר, שֶׁלֹּא הָיָה מוֹסֵר לוֹ. הִתְחַנֵּן לְפָנָיו. אָמַר לוֹ: מֹשֶׁה, כָּל הַמַּפְּתְחוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים תְּלוּיִים בַּמַּפְּתֵחַ הַזֶּה. אָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹן הָעוֹלָם, מַה שְׁמוֹ? אָמַר לוֹ: אֵיתָן. וְכָל אוֹתָם אֵיתָנִים תְּלוּיִים בּוֹ, וּבוֹ עוֹמְדִים מִחוּץ לַגּוּף, שֶׁתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב

אִיהוּ. אוֹדַע לֵיהּ, וּמַשְׁכִּיל לֵיהּ, אִיהוּ עִקָּרָא וּמַפְתְּחָא דְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב.

וְכַד אִתְתַּקְנַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לְגַבֵּיהּ, עִיקָּרָא דְהֵיכָלָא הוּא מַפְתְּחָא דִּילֵהּ, (לְגַבֵּיהּ) וַדַּאי כְּדֵין מַשְׁכִּיל לְדָוִד. וּמִגּוֹ דְּיָרְתָּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, (לְגַבֵּיהּ) אַתְוָון לְמַפְרֵעַ. עַל דָּא אִקְרֵי תִּשְׁרֵ"י תש"ר אִיהוּ, אֲבָל בְּגִין דְּאִיהוּ רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא חָתִים בֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָת דִּשְׁמֵיהּ י'. בַּמִּזְבֵּחַ, חָתִים בֵּיהּ ה', הָרֶשֶׁת עַד חֲצִי הַמִּזְבֵּחַ. אָתַת דְּבוֹרָה, וְחָתִים בֵּיהּ ו', וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (שופטים ה) וַתָּשַׁר דְּבוֹרָה. וּבַאֲתַר דָּא, חָתִימוּ דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאַחְתִּים בֵּיהּ.

וְהַהוּא מַפְתְּחָא, כַּד פַּתְחָא בַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בָּעֵינָן לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לֵיהּ, וְדָא אִיהוּ

לשון הקודש

הוּא, מוֹדִיעַ לוֹ וּמַשְׁכִּיל אוֹתוֹ, הוּא עִקָּר וְהַמַּפְתֵּחַ שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב.

וּכְשֶׁנִּתְקְנָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אֵלָיו, עִקַּר הַהֵיכָל הוּא הַמַּפְתֵּחַ שֶׁלָּהּ (אֵלָיו), וַדַּאי שֶׁאָז מַשְׁכִּיל לְדָוִד. וּמִתּוֹךְ שֶׁיְּרֻשָּׁה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה (אֵלָיו) אוֹתִיּוֹת לְמַפְרֵעַ. וְעַל זֶה הוּא נִקְרָא תִּשְׁרֵ"י, הוּא תש"ר, אֲבָל מִשּׁוּם שֶׁהוּא סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, חָתוּם בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹת שֶׁל שְׁמוֹ י'. בַּמִּזְבֵּחַ חָתוּם בּוֹ ה', הָרֶשֶׁת עַד חֲצִי הַמִּזְבֵּחַ. בָּאָה דְבוֹרָה וְחָתְמָה בּוֹ ו', וְהַיְינוּ מַה שֶׁכָּתוּב (שופטים ה) וַתָּשַׁר דְּבוֹרָה. וּבַמָּקוֹם הַזֶּה הַחוֹתָם שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁחָתַם בּוֹ.

וְאוֹתוֹ הַמַּפְתֵּחַ, כְּשֶׁפּוֹתֵחַ בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, צְרִיכִים לְהִוָּדַע לוֹ, וְזֶהוּ

תַּנְיָא, אִיתָן מוֹשָׁבֶךָ, בָּרַיְיתָא לְבַר מִגּוּפָא. אִיתָנִים: אִינּוּן תַּנָּאִים. עַמּוּדִים סַמְכִין, לְבַר מִגּוּפָא. הַשְׁתָּא אִית לְאוֹדָעָא מִלָּה, בְּזִמְנָא דְּאִלֵּין לְגַבֵּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, אִקְרוּן אִיתָנִים. לְגַבֵּי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, אִקְרוּן תַּנָּאִים. אִיתָן, לְגַבֵּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. תַּנְיָא, לְגַבֵּי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְכֹלָּא כַּדְקָא יָאוֹת.

חַבְרַיָּיא, הָא אֲנָא בְּחַקְלָא. שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, וְגוּבְרִין תַּקִּיפִין דִּילֵיהּ. יְתֵי וְיִשְׁכַּח חַד סָבָא, לָאֵי בְּחֵילָא, תַּקִּיף גִּיבָּר, נָצַח קְרָבִין. הָא יְדַעְנָא דְּאָתָא, וְקַיְימָא לְבָתָר טִינָרָא דְּחַקְלָא, וְהוּא אַשְׁגַּח בִּי, וְהֵיךְ גְּבוּרְתִּי קַיְימָא בְּחַקְלָא, בִּלְחוֹדוֹי אַשְׁגַּח, דְּאִיהוּ אִישׁ שָׁלוֹם, מָאֲרֵיהּ דִּשְׁלָמָא, וְאָזַל לֵיהּ. הַשְׁתָּא סָבָא, גְּבוּרְתָּךְ עָלָךְ, וְאַנְתְּ בִּלְחוֹדָךְ בְּחַקְלָא, תּוּב לְאַתְרָךְ. וְשָׁאִרִי זִינָךְ מֵעָלָךְ. (ד״א כְּמָאן דְּנָפִיק מִן חַקְלָא)

לשון הקודש

תַּנְיָא, אִיתָן מוֹשָׁבֶךָ, בָּרַיְיתָא מִחוּץ לַגּוּף. אִיתָנִים הֵם תַּנָּאִים, עַמּוּדִים תּוֹמְכִים מִחוּץ לַגּוּף. עַכְשָׁו יֵשׁ לְהוֹדִיעַ דָּבָר, בִּזְמַן שֶׁאֵלֶּה לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב נִקְרָאִים אִיתָנִים – לַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נִקְרָאִים תַּנָּאִים. אִיתָן אֶל הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. תַּנְיָא אֶל הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְהַכֹּל כָּרָאוּי.

חֲבֵרִים, הֲרֵינִי בַּשָּׂדֶה. שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ וְהַגִּבּוֹרִים הַחֲזָקִים שֶׁלּוֹ יָבֹא וְיִמְצָא זָקֵן אֶחָד עָיֵף בְּכֹחוֹ, חָזָק גִּבּוֹר, מְנַצֵּחַ קְרָבוֹת. הֲרֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁיָּבֹא, וְעוֹמֵד אַחַר סֶלַע הַשָּׂדֶה וְהוּא מַשְׁגִּיחַ בִּי וְאֵיךְ גְּבוּרָתִי עוֹמֶדֶת בַּשָּׂדֶה, לְבַדּוֹ מַשְׁגִּיחַ, שֶׁהוּא אִישׁ שָׁלוֹם, בַּעַל הַשָּׁלוֹם, וְהוֹלֵךְ לוֹ. עַכְשָׁו, זָקֵן, גְּבוּרָתְךָ עָלֶיךָ, וְאַתָּה לְבַד בַּשָּׂדֶה, שׁוּב לִמְקוֹמְךָ וְהַתֵּר כְּלִי

שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יְיָ׳ וְהָאֵתָנִים מוֹסְדֵי אָרֶץ. (מיכה ו) שִׁמְעוּ הָרִים כִּדְקַאמְרָן. וְהָאֵיתָנִים מוֹסְדֵי אָרֶץ, מוֹסְדֵי אָרֶץ דַּאי, דְּהָא מִנַּיְיהוּ אִתְּזָן, וּמִנַּיְיהוּ קַבִּיל כָּל יוֹמָא, וְאִינוּן מוֹסְדֵי אָרֶץ.

כִּי רִיב לַה׳ עִם עַמּוֹ, (מיכה ו) מָאן הוּא דְיָכִיל לְמֵיקָם בְּרִיב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (כָּל שֶׁכֵּן) בְּיִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא אָמַר לְאִלֵּין, שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב ה׳, דָּא אִיהוּ מָצוּתָא חָדָא. קוּם רִיב אֶת הֶהָרִים, מָצוּתָא תִּנְיָינָא. דְּנָצַח בְּהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל אִלֵּין רִיבוֹת לְיִשְׂרָאֵל, וְכָל אִינוּן תּוֹכָחוֹת, כֻּלְּהוּ כְּאַבָּא דְאוֹכַח לִבְרֵיהּ, וְהָא אוּקְמוּהָ.

בְּיַעֲקֹב כְּתִיב, בְּשַׁעֲתָא דְבָעָא לְנַצְּחָא בַהֲדֵיהּ, מַה כְּתִיב, (הושע יב) וְרִיב לַיְיָ׳ עִם יְהוּדָה וְלִפְקוֹד עַל יַעֲקֹב. מָה רִיב אִיהוּ, כְּמָה דְכְתִיב,

לשון הקודש

זֵינְךָ מֵעָלֶיךָ. (כְּמוֹ שֶׁיּוֹצֵא מִן הַשָּׁדֶה).

שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב ה׳ וְהָאֵתָנִים מוֹסְדֵי אָרֶץ (מיכה ו). שִׁמְעוּ הָרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וְהָאֵתָנִים מוֹסְדֵי אָרֶץ, מוֹסְדֵי אָרֶץ דַּאי, שֶׁהֵרֵי מִמֶּנּוּ נִזּוֹנִית, וּמֵהֶם מְקַבֶּלֶת כָּל יוֹם, וְהֵם מוֹסְדֵי אָרֶץ.

כִּי רִיב לַה׳ עִם עַמּוֹ. מִי הוּא זֶה שֶׁיָּכוֹל לָקוּם בְּרִיב שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (כָּל שֶׁכֵּן) בְּיִשְׂרָאֵל? וְעַל זֶה אָמַר לְאֵלֶּה, שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב ה׳ – זֶהוּ רִיב אֶחָד. קוּם רִיב אֶת הֶהָרִים – זֶה רִיב שֵׁנִי. שֶׁמְּנַצֵּחַ בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל הָרִיבוֹת הַלָּלוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְכָל אוֹתָם תּוֹכָחוֹת, כֻּלָּם כְּאָב הַמּוֹכִיחַ אֶת בְּנוֹ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

בְּיַעֲקֹב כָּתוּב בְּשָׁעָה שֶׁרָצָה לְנַצֵּחַ עִמּוֹ, מַה כָּתוּב? (הושע יב) וְרִיב לַה׳ עִם יְהוּדָה

(הושע יב) **בַּבֶּטֶן עָקַב אֶת אָחִיו. עַל הַאי מִלָּה אָתָא תּוֹכָחָה, וְכָל אִינּוּן רִיבוֹת. וְכִי לָאו מִלָּה רַבְּרְבָא אִיהוּ, בַּבֶּטֶן עָקַב אֶת אָחִיו וְגוֹ׳. הַאי לָאו מִלָּה זְעִירָא אִיהוּ, מָאי דְּעָבִיד בַּבֶּטֶן. וְכִי עוּקְבָא עָבִיד בַּבֶּטֶן, אִין וַדַּאי.**

ס״א

(נ״א וְהָא אִתְּמַר) (אֲבָל) בְּכֹלָּא, דָּחָה יַעֲקֹב לְעֵשָׂו אֲחוּי, בְּגִין דְּלָא יְהֵא לֵיהּ חוּלָקָא כְּלַל. עֵשָׂו לָא הִתְרַעֵם אֶלָּא מֵחָד דְּאִינּוּן תְּרֵין, דִּכְתִיב, (בראשית כז) וַיַּעְקְבֵנִי זֶה פַּעֲמַיִם. פַּעֲמַיִם מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי זֶה. אֶלָּא, חַד דְּאָקִישׁ לִתְרֵין. חַד דְּנָפַק לִתְרֵין. וּמַאי נִיהוּ. בְּכֹרָתִי אִתְהַפְּכוּ אַתְוָון, וַהֲוָה בִּרְכָתִי. זֶה פַּעֲמַיִם: חַד, דְּאִתְקַשׁ לִתְרֵין.

וְלָא יָדַע עֵשָׂו מַה דְּעָבַד לֵיהּ בַּבֶּטֶן, אֲבָל רַב מְמָנָא דִילֵיהּ יָדַע הָוָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַרְגִּישׁ שְׁמַיָּא וְחֵיילַיְיהוּ לְקָלָא דָא, דְּהָא בְּרָכָה וּבְכוֹרָה לָא תָבַע מְמָנָא דִילֵיהּ, וְלָא אָמַר. דְּהָא בְּרָכָה הָוָה לֵיהּ לְמִתְבַּע, וְלָא תָבַע. אָחוּהָ הָא תָבַע וַדַּאי,

לשון הקודש

וְלִפְקֹד עַל יַעֲקֹב. מַהוּ הָרִיב? כַּכָּתוּב, בַּבֶּטֶן עָקַב אֶת אָחִיו. עַל דָּבָר זֶה בָּאָה תּוֹכָחָה, וְכָל אוֹתָם רִיבוֹת. וְכִי לֹא דָּבָר גָּדוֹל הוּא, בַּבֶּטֶן עָקַב אֶת אָחִיו וְגוֹ׳? זֶה אֵינוֹ דָּבָר קָטָן מַה שֶּׁעָשָׂה בַּבֶּטֶן. וְכִי רַמָּאוּת עָשָׂה בַּבֶּטֶן? כֵּן, וַדַּאי.

ס״א

(וְהָרֵי נֶאֱמַר) (אֲבָל) שֶׁבְּכֹל דָּחָה יַעֲקֹב אֶת עֵשָׂו אָחִיו, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק כְּלָל. עֵשָׂו לֹא הִתְרַעֵם אֶלָּא מֵאֶחָד שֶׁהֵם שְׁנַיִם, שֶׁכָּתוּב (בראשית כז) וַיַּעְקְבֵנִי זֶה פַּעֲמַיִם. פַּעֲמַיִם הָיָה צָרִיךְ (לִכְתֹּב), מַה זֶּה ״זֶה״? אֶלָּא אֶחָד שֶׁהִקִּישׁ לִשְׁנַיִם, אֶחָד שֶׁיָּצָא לִשְׁנַיִם, וּמַהוּ? בְּכֹרָתִי. שֶׁהִתְהַפְּכוּ הָאוֹתִיּוֹת וְנִהְיֶה בִּרְכָתִי. זֶה פַּעֲמַיִם – אֶחָד שֶׁהֻקַּשׁ לִשְׁנַיִם.

וְלֹא יָדַע עֵשָׂו מַה שֶּׁעָשָׂה לוֹ בַּבֶּטֶן, אֲבָל הַשַּׂר הַמְמֻנֶּה שֶׁלּוֹ הָיָה יוֹדֵעַ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רִגֵּשׁ אֶת הַשָּׁמַיִם וְחֵילֵיהֶם לַקּוֹל הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי בְּרָכָה וּבְכוֹרָה לֹא

דִּכְתִיב, (ישעיה נח) וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם וְלָא בָּעָא יַעֲקֹב לְמֵיהַב לֵיהּ לְמֵיכַל, עַד דְּנָטַל מִנֵּיהּ בְּכוֹרָתָא דִילֵיהּ.

מָאי בְּכוֹרָה נָטַל מִנֵּיהּ, הַבְּכוֹרָה דִלְעֵילָּא וְתַתָּא. בְּכֹרָה חָסֵר ו׳. כְּדֵין עָקַב אֶת אָחִיו, וַדָּאי דְּעָבַד לֵיהּ עוֹקְבָא, וְאַרְמֵי לֵיהּ לַאֲחוֹרָא. מָאי אֲחוֹרָא. אַקְדִּים לֵיהּ, דְּיִפּוּק בְּקַדְמִיתָא לְהַאי עָלְמָא. אָמַר יַעֲקֹב לְעֵשָׂו, טוֹל אַתָּה הַאי עָלְמָא בְּקַדְמִיתָא, וַאֲנָא לְבָתָר.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, (בראשית כה) וְאַחֲרֵי כֵן יָצָא אָחִיו וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו. מָאי בַּעֲקֵב עֵשָׂו. וְכִי סַלְקָא דַעְתָּךְ דְּהַוָה אָחִיד יְדֵיהּ בְּרַגְלֵיהּ, לָאו הָכִי. אֶלָּא, יָדוֹ אֹחֶזֶת בְּמַאן דְּהַהוּא דְהַוָה עָקֵב, וּמַנּוֹ עֵשָׂו. דְּהָא עֵשָׂו עָקֵב אִקְרֵי, מִשַּׁעֲתָא דְעָקַב לֵיהּ לְאָחוּי, וּמִיּוֹמָא דְאִתְבְּרֵי עָלְמָא עָקֵב קָרֵי לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (בראשית ג) הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב. אַנְתְּ דְּאִקְרֵי עָקֵב, תְּשׁוּפֶנּוּ בְּקַדְמִיתָא. וּלְבַסּוֹף הוּא דְּיִמְחֵי רֵישָׁךְ מֵעָלָךְ. וּמַנּוֹ. סָמָא״ל. דְּאִיהוּ רֵישָׁא דְּחִוְיָא, דְּמָחֵי בְּהַאי עָלְמָא.

לשון הקודש

תָּבַע הַמְמֻנֶּה שֶׁלּוֹ, וְלֹא אָמַר. שֶׁהֲרֵי בְּרָכָה הָיָה לוֹ לִתְבֹּעַ וְלֹא תָבַע. אָחִיו הֲרֵי וַדַּאי שֶׁתָּבַע, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נח) וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם, וְלֹא רָצָה יַעֲקֹב לָתֵת לוֹ לֶאֱכֹל, עַד שֶׁנָּטַל מִמֶּנּוּ אֶת בְּכוֹרָתוֹ.

אֵיזוֹ בְּכוֹרָה נָטַל מִמֶּנּוּ? הַבְּכוֹרָה שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה. בְּכֹרָה חָסֵר ו׳. אָז הוּא עָקַב אֶת אָחִיו. וַדַּאי שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ עָקֵב וְזָרַק אוֹתוֹ לְאָחוֹר. אֵיזֶה אָחוֹר? שֶׁהִקְדִּים אוֹתוֹ, שֶׁיָּצָא בָּרִאשׁוֹנָה לָעוֹלָם הַזֶּה. אָמַר יַעֲקֹב לְעֵשָׂו, טֹל אַתָּה אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בַּתְּחִלָּה, וַאֲנִי אַחַר כָּךְ.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, וְאַחֲרֵי כֵן יָצָא אָחִיו וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו. מַה זֶּה בַּעֲקֵב עֵשָׂו? וְכִי יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהָיָה אוֹחֵז אֶת יָדוֹ בְּרַגְלוֹ? לֹא כָּךְ. אֶלָּא יָדוֹ אוֹחֶזֶת בְּמִי שֶׁהוּא הָיָה עָקֵב. וּמִיהוּ? עֵשָׂו, שֶׁהֲרֵי עֵשָׂו נִקְרָא עָקֵב מִשָּׁעָה שֶׁעָקַב אֶת אָחִיו, וּמִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם קוֹרֵא לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָקֵב, שֶׁכָּתוּב הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב. אַתָּה שֶׁנִּקְרָא עָקֵב תְּשׁוּפֶנּוּ בַּתְּחִלָּה, וּלְבַסּוֹף הוּא שֶׁיִּמְחֶה אֶת רֹאשְׁךָ מֵעָלֶיךָ. וּמִיהוּ? סמא״ל, שֶׁהוּא רֹאשׁ שֶׁל הַנָּחָשׁ שֶׁמַּכֶּה בָּעוֹלָם הַזֶּה.

וְעַל דָּא בַּבֶּטֶן עָקַב אֶת אָחִיו, שָׁוֵי עָלֵיהּ לְמֶהֱוֵי עָקֵב, וְנָטַל עֵשָׂו הַאי עָלְמָא בְּקַדְמִיתָא, וְדָא רָזָא דִּכְתִיב, (בראשית לו) וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלֹךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּאָמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, (משלי כ) נַחֲלָה מְבוֹהֶלֶת בָּרִאשׁוֹנָה וְאַחֲרִיתָהּ לֹא תְבוֹרָךְ, בְּסוֹף עָלְמָא.

וְעַל דָּא (הושע יב) בַּבֶּטֶן עָקַב אֶת אָחִיו וּבְאוֹנוֹ שָׂרָה אֶת אֱלֹהִים. מָאי וְאוֹנוֹ. הָכִי אָמְרוּ בְּחֵילָא וְתוּקְפָּא דִּילֵיהּ יֵאוֹת, אֲבָל לָאו הָכִי. בְּרִירוּ דְּמִלָּה, יַעֲקֹב דִּיוּקְנָא עִלָּאָה הָוָה, וְגוּפָא קַדִּישָׁא. דְּלֵית גּוּפָא מִיּוֹמָא דְּהַוָּה אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּגוּפָא דְיַעֲקֹב, וְשׁוּפְרֵיהּ דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן, הַהוּא שׁוּפְרֵיהּ מַמָּשׁ הָוָה לֵיהּ לְיַעֲקֹב. וְדִיוּקְנֵיהּ דְּיַעֲקֹב, דִּיוּקְנָא דְאָדָם הָרִאשׁוֹן מַמָּשׁ.

אָדָם הָרִאשׁוֹן, בְּשַׁעֲתָא דְּאָתָא חִוְיָא וְאִתְפַּתָּה עַל יְדוֹי, יְכִיל חִוְיָא לֵיהּ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּלָא הָוָה תּוּקְפָּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, וְעַד כְּעָן לָא אִתְיְלִיד מָאן דְּהַוָּה תּוּקְפָּא דִילֵיהּ. וּמַנּוֹ תּוּקְפָּא דְאָדָם הָרִאשׁוֹן. דָּא שֵׁת, דְּהַוָּה בְּדִיוּקְנָא דְאָדָם הָרִאשׁוֹן מַמָּשׁ, דִּכְתִיב, (בראשית ה) וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ

לשון הקודש

וְעַל זֶה בַּבֶּטֶן עָקַב אֶת אָחִיו, שָׂם עָלָיו לִהְיוֹת עָקֵב, וְנָטַל עֵשָׂו אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בַּהַתְחָלָה. וְזֶה סוֹד הַכָּתוּב וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלֹךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, (משלי כ) נַחֲלָה מְבֹהֶלֶת בָּרִאשׁוֹנָה וְאַחֲרִיתָהּ לֹא תְבֹרָךְ, בְּסוֹף הָעוֹלָם.

וְעַל זֶה (הושע יב) בַּבֶּטֶן עָקַב אֶת אָחִיו וּבְאוֹנוֹ שָׂרָה אֶת אֱלֹהִים. מַה זֶּה וּבְאוֹנוֹ? כָּךְ אָמְרוּ, בְּכֹחַ וְהַתֹּקֶף שֶׁלּוֹ נָאֶה. אֲבָל לֹא כָּךְ. בֵּרוּר הַדָּבָר – שֶׁיַּעֲקֹב הָיָה דְּיוֹקָן עֶלְיוֹן וְגוּף קָדוֹשׁ, שֶׁאֵין גּוּף מִיּוֹם שֶׁהָיָה אָדָם הָרִאשׁוֹן כְּמוֹ הַגּוּף שֶׁל יַעֲקֹב. וְיָפְיוֹ שֶׁל אָדָם, מַמָּשׁ אוֹתוֹ הַיֹּפִי הָיָה לְיַעֲקֹב. וּדְיוֹקָן שֶׁל יַעֲקֹב, דְּיוֹקָן שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן מַמָּשׁ.

אָדָם הָרִאשׁוֹן, בְּשָׁעָה שֶׁבָּא הַנָּחָשׁ וְהִתְפַּתָּה עַל יָדוֹ, יָכֹל לוֹ הַנָּחָשׁ. מָה הַטַּעַם? כִּי לֹא הָיָה כֹּחַ לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, וְעַד עַכְשָׁו לֹא נוֹלַד מִי שֶׁהָיָה הַכֹּחַ שֶׁלּוֹ. וּמִיהוּ תָּקְפּוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן? זֶה שֵׁת, שֶׁהָיָה בְּדְיוֹקָן שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן מַמָּשׁ, שֶׁכָּתוּב (בראשית ה) וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ

שֵׁת. מָאי בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ. דְּהַוָּה מָהוּל. וְכַד אָתָא מִמָּנָא דְּעֵשָׂו לְגַבֵּי דְיַעֲקֹב, כְּבַר אִתְיְלִיד תּוּקְפָּא דְיַעֲקֹב, דְּאִיהוּ יוֹסֵף. וְזֶהוּ וּבְאוֹנוֹ שָׂרָה אֶת אֱלֹהִים. (עד כאן מצאתי)

הַאי קָלָא דְאִתְתָּא, דְּיַכְלָא קָלָא דְחִוְיָא לְאָחֲדָא בָּהּ, כְּכַלְבָּא בְכַלְבְּתָא, מָאן אִיהוּ. (דף קי״א ע״א)

אֶלָּא תָּא חֲזִי, דְּלֵית בְּכָל קָלִין דְּנָשִׁין דְּעָלְמָא, דְּיַכְלָא קָלָא דְחִוְיָא לְאִתְדַּבְּקָא בָּהּ, וּלְאִתְאַחֲדָא בָּהּ, וּלְאִשְׁתַּתְּפָא בָּהּ. אֶלָּא תְּרֵין נָשִׁין אִינּוּן דְּיַכְלָא קָלָא דְחִוְיָא לְאִתְאַחֲדָא בְּהוֹן, חָדָא. הַאי דְּלָא נְטִירַת סוֹאָבוּת נִדּוּתָהּ, וִימֵי לִבּוּנָהּ, כְּדְקָא יֵאוֹת, אוֹ דְּאַקְדִּימַת יוֹמָא חָדָא לְטִבּוֹל. וַחֲדָא, הַאי אִתְּתָא דִּמְאַחֲרָת לְבַעְלָהּ עוֹנָה דִּילָהּ לְמֶעְבַּד צַעֲרָא לְבַעְלָהּ, בַּר אִי אִיהוּ לָא חָיִישׁ, וְלָא אַשְׁגַּח לְדָא.

אִלֵּין אִינּוּן תְּרֵין נָשִׁין, דְּהָא כְּמָה דְּאַקְדִּימוּ, הָכִי אִינּוּן מִתְאַחֲרָן, לְגַבֵּי קָלָא דְנָחָשׁ, עַד

לשון הקודש

וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת. מַה זֶּה בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ? שֶׁהָיָה מָהוּל. וּכְשֶׁבָּא הַמְּמֻנֶּה שֶׁל עֵשָׂו אֶל יַעֲקֹב, כְּבָר נוֹלַד תָּקְפּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא יוֹסֵף, וְזֶהוּ וּבְאוֹנוֹ שָׂרָה אֶת אֱלֹהִים. (עד כאן מצאתי).

הַקּוֹל הַזֶּה שֶׁל הָאִשָּׁה שֶׁיָּכוֹל קוֹל הַנָּחָשׁ לְהֵאָחֵז בָּהּ כְּמוֹ כֶּלֶב בְּכַלְבָּה, מַה הוּא? אֶלָּא בֹּא וּרְאֵה שֶׁאֵין בְּכָל קוֹלוֹת הַנָּשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁיָּכוֹל קוֹל הַנָּחָשׁ לְהִדָּבֵק בּוֹ וּלְהֵאָחֵז בּוֹ וּלְהִשְׁתַּתֵּף בּוֹ. אֶלָּא שְׁתֵּי נָשִׁים הֵן שֶׁיָּכוֹל קוֹל הַנָּחָשׁ לְהֵאָחֵז בָּהֶן – אַחַת זוֹ שֶׁלֹּא שׁוֹמֶרֶת טֻמְאַת נִדָּה וִימֵי לִבּוּנָהּ כָּרָאוּי, אוֹ שֶׁמַּקְדִּימָה יוֹם אֶחָד לִטְבֹּל, וְאַחַת זוֹ אִשָּׁה שֶׁמְּאַחֶרֶת לְבַעְלָהּ אֶת עוֹנָתָהּ לַעֲשׂוֹת צַעַר לְבַעְלָהּ, פְּרָט אִם אֵינוֹ מַקְפִּיד וְלֹא מַשְׁגִּיחַ עַל זֶה.

אֵלּוּ הֵן שְׁתֵּי נָשִׁים. שֶׁהֲרֵי כְּמוֹ שֶׁהִקְדִּימוּ, כָּךְ הֵן מִתְאַחֲרוֹת לְקוֹל

דְּאַדְבִּיק קָלָא בְּקָלָא, וּכְמָה דְּמִתְאַחֲרָן לְמֶעְבַּד צַעֲרָא לְבַעְלָהּ (ס"א בַּעֲבוּדָה) בְּעִבּוּבָא דְּמִצְוָה, הָכִי אַקְדִּים קָלָא דְּנָחָשׁ, לְאִתְדַּבְּקָא בְּהַהִיא קָלָא דְּאִתְּתָא. וְאִלֵּין אִינּוּן תְּרֵין נָשִׁין, דְּקָלָא דְּנָחָשׁ אָחִיד בְּקָלָא דִּלְהוֹן, כְּכַלְבָּא בְּכַלְבְּתָא, סְאוּבְתָּא בָתַר סְאוּבְתָּא, זִינָא בָתַר זִינֵיהּ.

וְאִם תֹּאמַר, מָה אִיכְפַּת לָן, אִי אָחִיד קָלָא בְּקָלָא, אִי לָא אָחִיד. וַוי דְּהָכִי מִתְאַבְּדָן בְּנֵי עָלְמָא בְּלָא דַּעְתָּא. הַאי קָלָא דְּאִתְּתָא, כַּד אִתְעָרָב וְאִשְׁתָּתַף בַּהֲדֵי קָלָא דְּנָחָשׁ, בְּשַׁעֲתָא דְּחַיְּיבַת וּמַרְשָׁעַת נַפְקַת מִגּוֹ (נ"א אֵיפָּה) וּמְשַׁטְּטָא בְּעָלְמָא, אִי עַרְעַת בְּהָנֵי תְּרֵין קַלִּין, קָלָא דְּנָחָשׁ, וְקָלָא דְּאִתְּתָא, וְאִתְּתָא אִתְחַמְּמַת בְּהוּ, וְאִינּוּן בָּהּ, וְכֵיוָן (ס"א דְּמִתְחַמְּמָן מִתְעַבְּדִין רוּחָא אָזְלִין בַּהֲדָהּ) דְּאִתְחַמְּמָת,

לשון הקודש

הַנָּחָשׁ, עַד שֶׁנִּדְבָּק קוֹל בְּקוֹל, וּכְמוֹ שֶׁמִּתְאַחֲרוֹת לַעֲשׂוֹת צַעַר לְבַעְלָהּ (בַּעֲבוֹדָה) בְּעִבּוּב מִצְוָה, כָּךְ מַקְדִּים קוֹל הַנָּחָשׁ לְהִדָּבֵק בְּקוֹל אוֹתָהּ הָאִשָּׁה. וְאֵלּוּ הֵן שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁקּוֹל הַנָּחָשׁ אוֹחֵז בַּקּוֹל שֶׁלָּהֶן כְּמוֹ כֶּלֶב בְּכַלְבָּה, טֻמְאָה אַחַר טֻמְאָה, מִין אַחַר מִינוֹ.

וְאִם תֹּאמַר, מָה אִכְפַּת לָנוּ אִם אוֹחֵז קוֹל בְּקוֹל וְאִם לֹא אוֹחֵז? אוֹי שֶׁכָּךְ מִתְאַבְּדִים בְּנֵי הָעוֹלָם בְּלִי דַּעַת. הַקּוֹל הַזֶּה שֶׁל הָאִשָּׁה, כְּשֶׁמִּתְעָרֵב וּמִשְׁתַּתֵּף יַחַד עִם קוֹל הַנָּחָשׁ, בְּשָׁעָה שֶׁהָרְשָׁעָה וּמִרְשַׁעַת יוֹצֵאת מִתּוֹךְ (הָאֵיפָּה) וּמְשׁוֹטֶטֶת בָּעוֹלָם, אִם הִיא פּוֹגֶשֶׁת בְּאוֹתָם שְׁנֵי קוֹלוֹת, קוֹל הַנָּחָשׁ וְקוֹל הָאִשָּׁה, וְהָאִשָּׁה מִתְחַמֶּמֶת בָּהֶם וְהֵם בָּהּ, וְכֵיוָן (שֶׁמִּתְחַמְּמִים

מִתְעַבְּדִין רוּחָא, וְאַגְּלִים בַּהֲדָהּ, עַד דִּמְשַׁטְּטָא, וְעָאל בִּמְעָהָא דְּהַאי אִתְּתָא.

וְהַאי יָנוּקָא דִּילִידַת, כַּד אָתַאת הַהִיא חַיַּיבְתָּא, פְּקִידַת לֵיהּ לְהַהוּא רוּחָא, דְּאִיהוּ חִבּוּרָא בִישָׁא, קָלָא דְנָחָשׁ, דִּמְכַשְׁכְּשָׁא בָּהּ, וְאִיהוּ מְחַיְּיבָא בִינוֹקָא, עַד דְּאָתַת הַהִיא חַיַּיבְתָּא, כְּאִתְּתָא דְּפָקִידַת בְּרָא לְאִתְּתָא אַחֲרָא, וּמְפַטְּפֶטֶת לֵיהּ וְחַיְּיכַת לֵיהּ, בְּפִטְפּוּטָא עַד דְּתֵיתֵי אִמֵּיהּ. כַּךְ עָבְדָא הַאי רוּחָא. וּזְמָנִין סַגִּיאִין, דְּאִיהוּ שְׁלִיחָא דְּהַהִיא חַיַּיבְתָּא, וְקַטְלָא לֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (קהלת ד) **וּמִיַּד עוֹשְׁקֵיהֶם כֹּחַ. וְלָא** (דף קי"א ע"ב) כְּמָה דְאַתּוּן אַמְרִין. אֶלָּא הַהוּא כֹּחַ דְּהַהוּא רוּחָא, וְעַל דָּא, תְּרֵין זִמְנִין כְּתִיב בְּהַאי קְרָא, וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם. חַד מִלִּילִית חַיַּיבְתָּא, וְחַד מֵהַהוּא רוּחָא.

לשון הקודש

נַעֲשִׂים רוּחַ וְהוֹלְכִים עִמָּהּ), שֶׁמִּתְחַמֶּמֶת נַעֲשִׂים רוּחַ, וּמִתְגַּשֵּׁם עִמָּהּ, עַד שֶׁמְּשׁוֹטֶטֶת וְנִכְנֶסֶת לִמְעֵי אוֹתָהּ הָאִשָּׁה.

וְהַתִּינוֹק הַזֶּה שֶׁיּוֹלֶדֶת, כְּשֶׁבָּאָה אוֹתָהּ רְשָׁעִית (לילי"ת), פּוֹקֶדֶת אֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁהוּא חִבּוּר רַע, קוֹל הַנָּחָשׁ שֶׁמְּכַשְׁכֵּשׁ בָּהּ, וְהוּא צוֹחֵק בַּתִּינוֹק, עַד שֶׁבָּאָה אוֹתָהּ הָרְשָׁעִית (לילי"ת) כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁפּוֹקֶדֶת בֵּן לְאִשָּׁה אַחֶרֶת, וּמְפַטְּפֶטֶת לוֹ וְצוֹחֶקֶת לוֹ בְּפִטְפּוּט עַד שֶׁתָּבֹא אִמּוֹ. כָּךְ עוֹשָׂה אוֹתָהּ הָרוּחַ. וּפְעָמִים רַבּוֹת שֶׁהוּא שָׁלִיחַ שֶׁל אוֹתָהּ הָרְשָׁעִית, וְהוֹרֶגֶת אוֹתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (קהלת ד) וּמִיַּד עֹשְׁקֵיהֶם כֹּחַ, וְלֹא כְּמוֹ שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים, אֶלָּא אוֹתוֹ כֹּחַ שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ. וְעַל זֶה פַּעֲמַיִם כָּתוּב בַּפָּסוּק הַזֶּה וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם – אֶחָד מִלִּילִית הָרְשָׁעָה, וְאֶחָד מֵאוֹתָהּ הָרוּחַ.

אֵי סָבָא, הַשְׁתָּא אִית לָךְ רְחִימִין, וְאַתְּ מִשְׁתָּעֵי, כְּמַאן דְּלָא חָמִית אִינּוּן מַגִּיחֵי קְרָבָא, הָא כֻּלְּהוּ בִּשְׁלָמָא עִמָּךְ. הַשְׁתָּא מִכָּאן וּלְהָלְאָה, לָא אַעְדֵּי מִנַּאי מָאנֵי קְרָבָא בְּדִיל לְאַדְכְּרָא שְׁמִי.

הַהוּא חַטָּאת רוֹבֵץ, קָאִים עַל פִּתְחָא כְּכַלְבָּא. בְּזִמְנָא דְקָלָא בַתְרַיְיתָא, דְּיָהִיבַת אִתְּתָא, נָפִיק, אִיהוּ דָּלִיג מֵעַל פִּתְחָא וְאִתְעֲבָר מִתַּמָּן, וְאָזִיל אֲבַתְרָהּ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁדַר חַד מַפְתְּחָא דִילֵיהּ, וְקָלָא פַּרְחָא, וּמַפְתְּחָא אַתְיָא, וְחִוְיָא אָזַל בָּתַר קָלָא דְהוּא נָפִיק לְעָלְמָא, וְעַד טוּרָא דְבִטְנָא אָזִיל, וּמְכַשְׁכְּשָׁא, עַד עִידָּן דְּאִתְנְקִיאַת, מֵהַהוּא זוּהֲמָא, דְּנְשִׁיכִין דְּחִוְיָא בִישָׁא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מְסַבֵּב סְבוּבִין, וְעָבִיד עוֹבָדִין כַּדְקָא יֵאוֹת.

לשון הקודש

אֵי סָבָא, עַתָּה יֵשׁ לְךָ רַחֲמִים, וְאַתָּה מְדַבֵּר כְּמִי שֶׁלֹּא רָאָה אֵלּוּ הַיּוֹצְאִים לַקְּרָב, הֲרֵי כֻּלָּם בְּשָׁלוֹם עִמְּךָ. עַתָּה מִכָּאן וּלְהָלְאָה לֹא אֶפְשֹׁט מֵעָלַי כְּלֵי הַקְּרָב בַּעֲבוּר שֶׁאַזְכִּיר שְׁמִי.

אוֹתוֹ חַטָּאת רֹבֵץ עוֹמֵד עַל הַפֶּתַח כְּמוֹ כֶּלֶב. בִּזְמַן שֶׁהַקּוֹל הָאַחֲרוֹן שֶׁנּוֹתֶנֶת הָאִשָּׁה יוֹצֵא, הוּא מְדַלֵּג מֵעַל הַפֶּתַח וְעוֹבֵר מִשָּׁם וְהוֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵחַ מַפְתֵּחַ אֶחָד שֶׁלּוֹ, וְהַקּוֹל פּוֹרֵחַ, וְהַמַּפְתֵּחַ בָּא, וְהַנָּחָשׁ הוֹלֵךְ אַחַר הַקּוֹל שֶׁהוּא יוֹצֵא לָעוֹלָם, וְעַד הָהָר שֶׁבַּבֶּטֶן הוֹלֵךְ וּמְכַשְׁכֵּשׁ, עַד הַזְּמַן שֶׁמִּתְנַקֵּית מֵאוֹתָהּ הַזֻּהֲמָה שֶׁל נְשִׁיכוֹת הַנָּחָשׁ הָרָע. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסַבֵּב סִבּוּבִים וְעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים כָּרָאוּי.

וְכָל דָּא, בְּגִין דְּהַהוּא בֶּטֶן אִתְדַּחְיָא. הָא וַדָּאי, אִתְדַּחְיָא מֵהַהוּא בֶּטֶן, וְלֵית לֵיהּ חוּלָקָא, וְאִתְדָּחֵי מִבֶּטֶן דִּלְתַתָּא, דִּשְׁאַר נְשִׁין דְּעַלְמָא דְּאַף עַל גַּב דְּעָבִיד צַעַר לָא אִתְיְיהִיב לֵיהּ רְשׁוּ לְשַׁלְטָאָה בֵּיהּ. וּמַאן בֶּטֶן אִתְיְיהִיב לֵיהּ, וְאִיהוּ שָׁלִיט עָלֵיהּ. הַהוּא בֶּטֶן דְּסוֹטָה, דִּכְתִיב, (במדבר ה) וְצָבְתָה בִטְנָהּ, בְּגִין דְּהַאי בֶּטֶן, עָבִיד בֵּיהּ נוּקְמִין לִרְעוּתֵיהּ, וְהַאי בֶּטֶן דִּילֵיהּ אִיהוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לֵיהּ בְּגִין דְּלָא אִתְדָּחֵי מִכֹּלָּא. הַשְׁתָּא רְחִימִין דִּילִי, אֲצִיתוּ. לָא חֲמֵינָא לְכוּ, וּמַלִּילְנָא לְכוּ. (קהלת א) כָּל הַדְּבָרִים יְגֵעִים, לָא יְכִיל אִינִישׁ לְמַלָּלָא, אֲפִילוּ מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא יְגֵעִים אִינּוּן.

כְּתִיב, (בראשית לב) וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ, וּכְתִיב וַיַּרְא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ. וְהַהוּא יָרֵךְ דְּרָוַוח מִיַּעֲקֹב. וְהַהוּא

לשון הקודש

וְכָל זֶה מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ הַבֶּטֶן נִדְחֲתָה. הֲרֵי וַדַּאי שֶׁנִּדְחָה מֵאוֹתָהּ הַבֶּטֶן, וְאֵין לוֹ חֵלֶק, וְנִדְחָה מֵהַבֶּטֶן שֶׁלְּמַטָּה שֶׁל שְׁאָר נָשׁוֹת הָעוֹלָם. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁעוֹשֶׂה צַעַר, לֹא נִתֶּנֶת לוֹ רְשׁוּת לִשְׁלֹט בָּהֶם. וְאֵיזוֹ בֶּטֶן נִתֶּנֶת לוֹ וְשׁוֹלֵט עָלֶיהָ? אוֹתָהּ הַבֶּטֶן שֶׁל הַסּוֹטָה, שֶׁכָּתוּב (במדבר ה) וְצָבְתָה בִטְנָהּ. מִשּׁוּם שֶׁבַּבֶּטֶן הַזּוֹ עוֹשֶׂה בָּהּ נְקָמוֹת כִּרְצוֹנוֹ, וְהַבֶּטֶן הַזּוֹ הִיא שֶׁלּוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לוֹ בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יִדָּחֶה מֵהַכֹּל. עַכְשָׁו, אֲהוּבִים שֶׁלִּי, הַקְשִׁיבוּ. לֹא רָאִיתִי אֶתְכֶם וְדִבַּרְתִּי עִמָּכֶם, (קהלת א) כָּל הַדְּבָרִים יְגֵעִים, לֹא יָכוֹל אִישׁ לְדַבֵּר, אֲפִלּוּ דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הֵם יְגֵעִים.

כָּתוּב (בראשית לה) וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ

יָרֵךְ בַּחֲלִישׁוּ דִילֵיהּ עַד דְּאָתָא שְׁמוּאֵל. מָאי בַּחֲלִישׁוּ דְלָא מָשִׁיךְ נְבוּאָה. כַּד אָתָא שְׁמוּאֵל, נָטַל הַהוּא יָרֵךְ, וְסַלְקֵיהּ מֵהַהוּא אֲתָר, וְחָטַף לֵיהּ מִנֵּיהּ, וּמֵהַהוּא זִמְנָא אִתְעָדֵי מִנֵּיהּ, וְלָא הָוָה לֵיהּ חוּלָקָא בִּקְדוּשָׁה כְּלָל.

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא קָפַח, וְלָא דָחֵי לֵיהּ מִכֹּלָּא, בְּגִין דְּנָטַל שְׁמוּאֵל יָרֵךְ דִילֵיהּ, אֶלָּא יָהִיב לֵיהּ חוּלָקָא חָדָא. מָאי אִיהִי. יָהִיב לֵיהּ הַהוּא יָרֵךְ וּבֶטֶן דְּסוֹטָה, חֶלַף הַהוּא יָרֵךְ וּבֶטֶן, דְּאַעְדֵי מִנֵּיהּ. וְעַל דָּא תַּרְוַוּיְיהוּ יָהִיב לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמֶהֱוֵי אַתְרָא דְּקֻדְשָׁא פָּנוּי מִכָּל סַאֲבוּתָא.

וְלַנְפִּל יָרֵךְ. מַהוּ וְלַנְפִּיל, וְנָפְלָה יֶרְכָהּ וְלַצְּבוֹת, וְצָבְתָה יֶרְכָהּ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא, כְּמַאן דְּאַשְׁדֵי גַרְמָא לְכַלְבָּא, וְאָמַר לֵיהּ, טוֹל הַאי

לשון הקודש

וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ, וְכָתוּב וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ. וְאוֹתָהּ יָרֵךְ שֶׁהִרְוִיחַ מִיַּעֲקֹב. וְאוֹתָהּ הַיָּרֵךְ בְּחֻלְשָׁתָהּ עַד שֶׁבָּא שְׁמוּאֵל. מַה זֶּה בְּחֻלְשָׁה? שֶׁלֹּא מָשַׁךְ נְבוּאָה. כְּשֶׁבָּא שְׁמוּאֵל, נָטַל אוֹתָהּ יָרֵךְ וְהֶעֱלָה אוֹתָהּ מֵאוֹתוֹ מָקוֹם וְחָטַף אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ, וּמֵאוֹתוֹ זְמַן הָעֲבָרָה מִמֶּנּוּ וְלֹא הָיָה לוֹ חֵלֶק בַּקֹּדֶשׁ כְּלָל.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא קִפַּח וְלֹא דָחָה אוֹתוֹ מִן הַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁמוּאֵל נָטַל אֶת הַיָּרֵךְ שֶׁלּוֹ, אֶלָּא נָתַן לוֹ חֵלֶק אֶחָד, וּמַהוּ? נָתַן לוֹ אוֹתָהּ יָרֵךְ וּבֶטֶן שֶׁל הַסּוֹטָה תְּמוּרַת אוֹתָהּ יָרֵךְ וּבֶטֶן שֶׁהֶעֱבִיר מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן אֶת שְׁנֵיהֶם נָתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִהְיוֹת הַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ פָּנוּי מִכָּל טֻמְאָה.

וְלַנְפִּל יָרֵךְ. מַה זֶּה וְלַנְפִּל? וְנָפְלָה יֶרְכָהּ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! וְלַצְּבוֹת, וְצָבְתָה הָיָה

לְחוּלָקָךְ. וּמִכֹּלָּא לָא אַבְאִישׁ קָמֵיהּ, אֶלָּא דְּגָזְלוּ (ס"א דְּאַפִּיקוּ) מִנֵּיהּ יָרֵךְ, בְּגִין דְּאִיהוּ יָנַע וְלָאֵי עָלֵיהּ, וְרָוַוח לֵיהּ וְאַפִּיקוּ לֵיהּ מִנֵּיהּ. וְעַל דָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפִּיל לֵיהּ, גַּרְמָא דָא דְסוֹטָה, וְאַפִּיק לֵיהּ כִּדְקַאמְרָן, וּבְדָא אִיהוּ רַוֵּי וְחַדֵּי.

כָּל אִינּוּן רְתִיכִין וְסַיְּיעְתָּא דִילֵיהּ, בָּעָאן תָּדִיר יָרֵךְ, וְאַזְלֵי בְּכִסּוּפָא אֲבַתְרֵיהּ. וּבְגִין דָּא, הֲנֵי בָּרְכִי דְּרַבָּנָן דְּשַׁלְהֵי, מִן דָּא אִיהוּ. דְּכָל כִּסּוּפָא דִלְהוֹן, בָּתַר יָרֵךְ אִיהוּ, וְכָל שֶׁכֵּן יָרֵךְ דְּרַבָּנָן, וְכָל מִלָּה אַהְדָּר לְאַתְרֵיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא גָרַע כְּלוּם, מִכָּל מַה דְּאִצְטְרִיךְ, וְלָא בָּעָא דְיִקְרַב לִקְדוּשָׁה, בַּר עַמֵּיהּ וְעַדְבֵיהּ חוּלָקֵיהּ וְאַחֲסַנְתֵּיהּ. כְּמָה דְעָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא, הָכִי עַבְדֵי יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ לְמֶעְבַּד, וְהָכִי תָּנִינָן, אָסִיר לֵיהּ

לשון הקודש

צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא כְּמִי שֶׁזּוֹרֵק עֶצֶם לַכֶּלֶב וְאוֹמֵר לוֹ: טֹל אֶת זֶה לְחֶלְקְךָ. וּמֵהַכֹּל לֹא הֵרַע לְפָנָיו אֶלָּא שֶׁגָּזְלוּ (שֶׁהוֹצִיאוּ) מִמֶּנּוּ יָרֵךְ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא יָגַע וְהִתְעַיֵּף עָלֶיהָ וְהִרְוִיחַ אוֹתָהּ וְהוֹצִיאוּ אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ. וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִפִּיל לוֹ אֶת הָעֶצֶם הַזּוֹ שֶׁל הַסּוֹטָה וְהוֹצִיא אוֹתוֹ לוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, וּבָזֶה הוּא רָוֶה וְשָׂמֵח.

כָּל אוֹתָן הַמֶּרְכָּבוֹת וְהַסִּיּוּעַ שֶׁלּוֹ תָּמִיד רוֹצִים יָרֵךְ, וְהוֹלְכִים בִּתְשׁוּקָה אַחֲרֶיהָ, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַבִּרְכַּיִם שֶׁל הָרַבָּנִים עֲיֵפִים, וְזֶה מִן זֶה. שֶׁכָּל הַתְּשׁוּקָה שֶׁלָּהֶם אַחַר הַיָּרֵךְ הִיא, וְכָל שֶׁכֵּן יָרֵךְ שֶׁל חֲכָמִים, וְכָל דָּבָר חוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא גוֹרֵע כְּלוּם מִכָּל מַה שֶׁצָּרִיךְ, וְלֹא רוֹצֶה שֶׁיִּתְקָרֵב לַקְּדֻשָּׁה חוּץ מֵעַמּוֹ וְגוֹרָלוֹ, חֶלְקוֹ וְנַחֲלָתוֹ. כְּמוֹ שֶׁעוֹשֶׂה

לְיִשְׂרָאֵל, לְמֵילָף אוֹרַיְיתָא לְעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, דִּכְתִיב, (תהלים קמז) מַגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב וְגוֹ׳, לֹא עָשָׂה כֵּן לְכָל גּוֹי וְגוֹ׳.

וְעַל דָּא דָּחֵי לֵיהּ יַעֲקֹב, וְדָחֵי לֵיהּ שְׁמוּאֵל, דְּלָא יְהֵא לֵיהּ חוּלָקָא (דף קי״ב ע״א) בִּקְדוּשָׁא. וּבְגִין דָּא, כָּל נְטִירוּ דְּבָבוּ לְיִשְׂרָאֵל, עַל דָּא אִיהוּ. לְכַלְבָּא דְּחָטִיף עוֹפָא דַכְיָא מִן שׁוּקָא, וְאַיְיתֵי לֵיהּ, וְעַד לָא אִתְבַּר, אָתָא חַד בַּר נָשׁ וְחַטְפָא מִנֵּיהּ, לְבָתָר יָהִיב לֵיהּ חַד גַּרְמָא גְרִירָא בְלָא תּוֹעַלְתָּא.

כַּךְ לְשָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, אַפִּיקוּ לֵיהּ מֵהַהוּא בֶּטֶן, חָטִיפוּ מִנֵּיהּ הַהוּא יָרֵךְ. לְבָתָר יַהֲבוּ לֵיהּ גַּרְמָא חַד, הַהוּא בֶּטֶן וְהַהוּא יָרֵךְ דְּסוֹטָה, וְלָא אַחֲרָא. הָא גַרְמָא, דְּקָא יַהֲבוּ לֵיהּ לְחוּלָקֵיהּ וְעַדְבֵיהּ, וְעָרַב לֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ, כָּל דִּינִין דְּקוּדְשָׁא

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה, כָּךְ עוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה וְכָךְ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת. וְכָךְ שָׁנִינוּ, אָסוּר לְיִשְׂרָאֵל לְלַמֵּד תּוֹרָה לְעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, שֶׁכָּתוּב (תהלים קמז) מַגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב וְגוֹ׳, לֹא עָשָׂה כֵּן לְכָל גּוֹי וְגוֹ׳.

וְלָכֵן דָּחָה אוֹתוֹ יַעֲקֹב וְדָחָה אוֹתוֹ שְׁמוּאֵל, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בַּקְּדֻשָּׁה. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּל שְׁמִירַת הַשִּׂנְאָה לְיִשְׂרָאֵל הִיא עַל כָּךְ. לְכֶלֶב שֶׁחָטַף עוֹף טָהוֹר מֵהַשּׁוּק וְהֵבִיא אוֹתוֹ, וְטֶרֶם שֶׁנִּשְׁבַּר בָּא אִישׁ אֶחָד וְחָטַף אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ, וְאַחַר כָּךְ נָתַן לוֹ עֶצֶם גַּרְרֶרֶת אַחַת בְּלִי תוֹעֶלֶת. כָּךְ לְשָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הוֹצִיאוּ אוֹתוֹ מֵאוֹתָהּ הַבֶּטֶן, חָטְפוּ מִמֶּנּוּ אֶת אוֹתָהּ הַיָּרֵךְ, אַחַר כָּךְ נָתְנוּ לוֹ עֶצֶם אַחַת – אוֹתָהּ הַבֶּטֶן וְאוֹתָהּ הַיָּרֵךְ שֶׁל הַסּוֹטָה, וְלֹא אַחֵר. זוֹ הָעֶצֶם שֶׁנָּתְנוּ לְחֶלְקוֹ וּלְגוֹרָלוֹ

בְּרִיךְ הוּא דִּינִין דִּקְשׁוֹט אִינּוּן, וּבְנֵי נָשָׁא לָא יַדְעִין, וְלָא מַשְׁגִּיחִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֻלְּהוּ בְּאֹרַח קְשׁוֹט. הִיא אַסְטִיאַת גַּרְמָה מִבַּעְלָהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (משלי ב) הָעוֹזֶבֶת אַלּוּף נְעוּרֶיהָ וְגוֹ', אוּף הָכִי אִתְּתָא, כְּגַוְונָא דִּילָהּ בְּאַרְעָא.

תָּא חֲזֵי, מָאן דְּאַשְׁכַּח חַבְרָא כְּוָותֵיהּ, דְּעָבִיד כְּעוֹבָדוֹי בְּעָלְמָא, רָחִים לֵיהּ, וְאִתְדְּבַּק בַּהֲדֵיהּ, וְעָבִיד עִמֵּיהּ טִיבוּ. אֲבָל סִטְרָא אַחֲרָא לָאו הָכִי, כֵּיוָן דְּאַשְׁכַּח מָאן דְּשָׁבַק סִטְרָא דִּקְדוּשָׁה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעָבִיד כְּעוֹבָדוֹי, וְאִתְדְּבַּק בָּהּ, כְּדֵין בַּעְיָא לְשֵׁיצָאָה וּלְאַפְּקָא לֵיהּ מֵעָלְמָא. הַאי אִתְּתָא, עַבְדַת כְּעוֹבָדָהָא, וְאִתְדַּבְּקַת בָּהּ, חֲזִי מַה דְּעַבְדַת בָּהּ, וְצָבְתָּה בִּטְנָהּ וְנָפְלָה יֶרֶכָהּ. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו הָכִי, מָאן דְּשָׁבִיק לְסִטְרָא אַחֲרָא,

לשון הקודש

וְעָרְבָה לוֹ. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּל דִּינֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵם דִּינֵי אֱמֶת, וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכֻלָּם בְּדֶרֶךְ אֱמֶת. הִיא הִסְטִתָּה אֶת עַצְמָהּ מִבַּעְלָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ב) הַעֹזֶבֶת אַלּוּף נְעוּרֶיהָ וְגוֹ'. אַף כָּךְ הָאִשָּׁה כְּגוֹן שֶׁלָּהּ בָּאָרֶץ.

בֹּא וּרְאֵה, מִי שֶׁמּוֹצֵא חָבֵר כְּמוֹתוֹ שֶׁעוֹשֶׂה כְּמַעֲשָׂיו בָּעוֹלָם, אוֹהֵב אוֹתוֹ וְנִדְבָּק עִמּוֹ וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ טוֹב. אֲבָל הַצַּד הָאַחֵר לֹא כָּךְ; כֵּיוָן שֶׁמּוֹצֵא מִי שֶׁעָזַב אֶת צַד הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעוֹשֶׂה כְּמַעֲשָׂיו וְנִדְבָּק בּוֹ, אָז הוּא רוֹצֶה לְכַלּוֹתוֹ וּלְהוֹצִיאוֹ מִן הָעוֹלָם. הָאִשָּׁה הַזּוֹ עָשְׂתָה כְּמַעֲשָׂיו וְנִדְבְּקָה בּוֹ, רְאֵה מַה הוּא עָשָׂה בָּהּ – וְצָבְתָּה בִּטְנָהּ וְנָפְלָה יֶרֶכָהּ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ כָּךְ; מִי שֶׁעוֹזֵב אֶת הַצַּד הָאַחֵר וְנִדְבָּק

וְאִתְדַּבָּק בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּדֵין רָחִים לֵיהּ, וְעָבִיד לֵיהּ כָּל טִיבוּ דְּעָלְמָא. הַשְׁתָּא סָבָא אַתְקִין גַּרְמִיךְ, דְּהָא חִוְיָא אָזִיל לֵיהּ, וּבָעָא לְאִתְגָּרָא בַּהֲדָךְ, וְלָא יְכִיל.

פְּתַח וְאָמַר (קהלת א) מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמוֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, וְכִי לָא אָתָא שְׁלֹמֹה אֶלָּא לְאוֹלְפָא מִלָּה דָא. אִלּוּ אָמַר (ס"א וְכִי מָה אָתָא שְׁלֹמֹה מִלְּכָא לְאַלְפָא בְּמִלָּה דָא וְתוּ אִלּוּ אֲמָר) בַּעֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמוֹל יֵאוֹת, דְּהָא אִשְׁתְּאַר עָמָל, דְּאִית בֵּיהּ יִתְרוֹן. אֶלָּא כֵּיוָן דִּכְתִיב בְּכָל עֲמָלוֹ, הָא כְּלָלָא דְּכוֹלָא, דְּלָא אִשְׁתְּאַר כְּלוּם דְּאִית בֵּיהּ יִתְרוֹן.

אֶלָּא, לָאו לְכָל אָדָם אָמַר שְׁלֹמֹה מִלָּה דָא, אֶלָּא אָדָם אִית בְּעָלְמָא, דְּאִיהוּ מִשְׁתַּדֵּל תָּדִיר בְּבִישׁ וּלְאַבְאָשָׁא, וְלָא אִשְׁתַּדֵּל בְּטָב אֲפִילוּ רִגְעָא חָדָא. וְעַל דָּא כְּתִיב עֲמָלוֹ, וְלָא כְּתִיב יְגִיעוֹ. עֲמָלוֹ:

לשון הקודש

בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, אָז אוֹהֵב אוֹתוֹ וְעוֹשֶׂה לוֹ כָּל טוּב שֶׁבָּעוֹלָם. עַכְשָׁו, זָקֵן, תַּקֵּן עַצְמְךָ, שֶׁהֲרֵי הַנָּחָשׁ הָלַךְ לוֹ וְרוֹצֶה לְהִתְגָּרוֹת בְּךָ וְלֹא יָכוֹל.

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת א) מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמוֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. וְכִי לֹא בָא שְׁלֹמֹה אֶלָּא לְלַמֵּד דָּבָר זֶה? אִלּוּ אָמַר (וְכִי מַה בָּא שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ לְלַמֵּד בְּדָבָר זֶה? וְעוֹד, אִלּוּ אָמַר) בַּעֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל – יָפֶה, שֶׁהֲרֵי נִשְׁאָר עָמָל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִתְרוֹן. אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב בְּכָל עֲמָלוֹ, הֲרֵי הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל – שֶׁלֹּא נִשְׁאָר כְּלוּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִתְרוֹן.

אֶלָּא שֶׁלֹּא לְכָל אָדָם אָמַר שְׁלֹמֹה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, אֶלָּא יֵשׁ אָדָם בָּעוֹלָם שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל תָּמִיד בְּרַע וּלְהָרַע, וְלֹא מִשְׁתַּדֵּל בְּטוֹב אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד, וְעַל זֶה

כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים ז) יָשׁוּב עֲמָלוֹ בְּרֹאשׁוֹ. (במדבר כג) וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל. יְגִיעוֹ: כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים קכח) יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל וְגוֹ'. וּכְתִיב (בראשית לא) וְאֶת יְגִיעַ כַּפַּי רָאָה אֱלֹהִים. אֲבָל עֲמָלוֹ, כְּתִיב, (תהלים י) עָמָל וָכַעַס. אִשְׁתַּדְּלוּתֵיהּ הוּא תָּדִיר לְבִישׁ, וְעַל דָּא אִיהוּ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ.

בְּשַׁעֲתָא דְּהַאי אָדָם אִשְׁתָּדַּל בְּבִישׁ, עַל הַאי כְּתִיב, (איוב יח) לֹא נִין לוֹ וְלֹא נֶכֶד בְּעַמּוֹ וְגוֹ', דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי, דְּלָא יַעְבִּיד תּוֹלָדִין, דְּאִלְּמָלֵא יַעְבִּיד תּוֹלָדִין, הָוָה מְטַשְׁטֵשָׁא עָלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ. וּמַאן דְּלָא יִשְׁתָּדַּל לְמֶעְבַּד תּוֹלָדִין, אִתְדָּבַּק בְּהַאי סִטְרָא דְּאָדָם בִּישָׁא וְעָאל תְּחוֹת גַּדְפּוֹי.

לשון הקודש

כָּתוּב עֲמָלוֹ וְלֹא כָּתוּב יְגִיעוֹ. עֲמָלוֹ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ס) יָשׁוּב עֲמָלוֹ בְּרֹאשׁוֹ. וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל. יְגִיעוֹ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קכח) יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל וְגוֹ'. וְכָתוּב (בראשית לא) וְאֶת יְגִיעַ כַּפַּי רָאָה אֱלֹהִים. אֲבָל עֲמָלוֹ, כָּתוּב (תהלים י) עָמָל וָכַעַס. הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ הִיא תָּמִיד לְרַע, וְעַל כָּךְ הוּא תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ.

בְּשָׁעָה שֶׁהָאָדָם הַזֶּה מִשְׁתַּדֵּל בְּרַע, עַל זֶה כָּתוּב (איוב יח) לֹא נִין לוֹ וְלֹא נֶכֶד בְּעַמּוֹ וְגוֹ', שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה תּוֹלָדוֹת, שֶׁאִלְּמָלֵא יַעֲשֶׂה תּוֹלָדוֹת, הָיָה מַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כָּתוּב מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ. וּמִי שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת תּוֹלָדוֹת, נִדְבָּק בַּצַּד הַזֶּה שֶׁל אָדָם רַע, וְנִכְנָס תַּחַת כְּנָפָיו.

רוּת אָמְרָה, (רות ג) וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶיךָ עַל אֲמָתְךָ, בְּגִין לְאִזְדַּוְוגָא בַהֲדֵיהּ דְּצַדִּיק, לְמֶעְבַּד תּוֹלָדִין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּרִישׁ גַּדְפּוֹי עַל בַּר נָשׁ, בְּגִין לְאַפָּשָׁא בְּעָלְמָא. לְמַאן דְּלָא בָעֵי לְמֶעְבַּד תּוֹלָדִין, בְּגַפּוֹ יָבֹא, בְּגַפּוֹ דְּהַהוּא בִּישׁ, דְּאִיהוּ אָזִיל עֲרִירִי, כְּחִוְיָא דָא, דְּאָזִיל יְחִידָאי. בְּגַפּוֹ יֵצֵא, כְּמָה דְּאִתְּמַר (הַשְׁתָּא) אִיהוּ דְּלָא אִשְׁתָּדַל לְמֶעְבַּד תּוֹלָדִין, הָא אִתְּמַר כָּל מַה דְּאִצְטְרִיךְ. (ס"א תָּא חֲזֵי, דְּאִית לְאָהַדְּרָא סָבָא, בְּמִלִּין קַדְמָאִין).

רִיב דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא אִתְּמַר, רִיב: דִּכְתִיב, (מיכה ו) קוּם רִיב אֶת הֶהָרִים. מָאי אִיהוּ. אֶלָּא, אִינּוּן טוּרִין דִּלְתַתָּא. אֲמַאי רִיב דָּא. בְּגִין דִּבְהוּ תַלְיָא, כָּל חוֹבָא דְעַבְדִּין יִשְׂרָאֵל, לְגַבֵּי אֲבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל הֲווֹ יַדְעִין שְׁמוּשָׁא דְכָל מַלְאָכִין עִלָּאִין

לשון הקודש

רוּת אָמְרָה, (רות ג) וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶיךָ עַל אֲמָתְךָ, כְּדֵי לְהִזְדַּוֵּג עִם הַצַּדִּיק, לַעֲשׂוֹת תּוֹלָדוֹת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פּוֹרֵס כְּפָנָיו עַל בֶּן אָדָם כְּדֵי לְהִתְרַבּוֹת בָּעוֹלָם, וּמִי שֶׁלֹּא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת תּוֹלָדוֹת, בְּגַפּוֹ יָבֹא – בְּגַפּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רַע, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ עֲרִירִי כַּנָּחָשׁ הַזֶּה שֶׁהוֹלֵךְ יְחִידִי. בְּגַפּוֹ יֵצֵא – כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, הוּא שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת תּוֹלָדוֹת, הֲרֵי נִתְבָּאֵר כָּל מַה שֶׁצָּרִיךְ. (בא וּרְאֵה שֶׁיֵּשׁ לַחֲזֹר וְזֶקֶן בַּדְּבָרִים הָרִאשׁוֹנִים).

הָרִיב שֶׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֲרֵי נֶאֱמַר, רִיב – שֶׁכָּתוּב (מיכה ו) קוּם רִיב אֶת הֶהָרִים. מִי הֵם? אֶלָּא אוֹתָם הָרִים שֶׁלְּמַטָּה. לָמָּה הָרִיב הַזֶּה? מִשּׁוּם שֶׁבָּהֶם תְּלוּיִים כָּל הַחֲטָאִים שֶׁעוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. מָה הַטַּעַם? כִּי

דְּבִשְׁמַיָּא, וְלָא אָנִים לְהוּ, אֲפִילוּ שְׁמָא דְחָד מִנַּיְיהוּ, וְכָל שְׁמוּשָׁא דִלְהוֹן.

וּבִתְרֵין סִטְרִין הֲוֵי טָעָאן אֲבַתְרַיְיהוּ. חַד, דַּהֲווֹ יַדְעִין לְאַמְשָׁכָא חֵילָא דִלְהוֹן, דְּכֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי בְּאַרְעָא. וְחַד, דַּהֲווֹ יַדְעֵי לְאוּמָאָה לוֹן, בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיכוּ. וְעַל דָּא בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד בְּהוּ רִיב וְדִינָא. וְכֵיוָן דִּבְהוֹן לֶהֱוֵי רִיב וְדִינָא, כָּל שִׁלְשׁוּלָא נָפַל דְּהָא לָא יֶהֱוֵי בֵּיהּ תּוֹעַלְתָּא. וּבְגִין כַּךְ, קוּם רִיב וְגוֹ'. וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוֹלֶךָ. (דף קי"ב ע"ב) מָאן גְּבָעוֹת אִלֵּין אִינּוּן אִמָּהוֹת, דַּרְגִּין דְּאִקְרוּן (תהלים מה) בְּתוּלוֹת אַחֲרֵיהָ וְגוֹ', וּבְגִין כַּךְ וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוֹלֶךָ. דְּהָכִי הֲווֹ עַבְדֵי יִשְׂרָאֵל, עַד דְּאִשְׁתַּתְּפוּ בְּדַרְגִּין תַּתָּאִין.

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל הָיוּ יוֹדְעִים שִׁמּוּשׁ שֶׁל כָּל הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְלֹא נֶעְלָם מֵהֶם אֲפִלּוּ שְׁמוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶם, וְכָל הַשִּׁמּוּשׁ שֶׁלָּהֶם.

וּבִשְׁנֵי צְדָדִים הָיוּ טוֹעִים אַחֲרֵיהֶם. אֶחָד – שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים לִמְשֹׁךְ אֶת כֹּחַם שֶׁל הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת לָאָרֶץ. וְאֶחָד – שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים אֵיךְ לְהַשְׁבִּיעָם בְּכָל מַה שֶׁהִצְטָרְכוּ, וְלָכֵן רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת בָּהֶם רִיב וְדִין. וְכֵיוָן שֶׁבָּהֶם יִהְיֶה רִיב וְדִין, כָּל הַשַּׁלְשֶׁלֶת נוֹפֶלֶת, שֶׁהֲרֵי לֹא תִהְיֶה בּוֹ תּוֹעֶלֶת, וּמִשּׁוּם כָּךְ קוּם רִיב וְגוֹ'. וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוֹלֶךָ, מִי הַגְּבָעוֹת? אֵלֶּה הֵן הָאִמָּהוֹת, הַדְּרָגוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת בְּתוּלוֹת אַחֲרֵיהָ וְגוֹ', וּמִשּׁוּם כָּךְ וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוֹלֶךָ. שֶׁכָּךְ הָיוּ עוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ בִּדְרָגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת.

תָּא חֲזֵי, דְּאִית לְאָהֲדְּרָא סָבָא, בְּמִלִּין קַדְמָאִין, דְּהָכִי הֲווֹ עַבְדֵי יִשְׂרָאֵל, עַד דְּאִשְׁתַּתְּפוּ בְּדַרְגִּין תַּתָּאִין יָרֵךְ דְּקָא אַמְרָן, סַגִּי אַתְקִיפוּ לוֹן יִשְׂרָאֵל, בְּהַהוּא יָרֵךְ. מָרְדְּכַי הָוָה אַחְמֵי לְהַהוּא רָשָׁע דְּהָמָן הַהוּא יָרֵךְ דִּילֵיהּ, וְעַל דָּא הָוָה רָגִיז, מִלָּה דְּאִתְחָזֵי לֵיהּ, וְאִיהוּ אַרְגִּיז לֵיהּ בַּהֲדֵיהּ. חָמוּ חַבְרַיָּיא, מַה כְּתִיב, (בראשית כז) וַתִּקַּח רִבְקָה אֶת בִּגְדֵי עֵשָׂו בְּנָהּ הַגָּדֹל הַחֲמֻדֹת וְגוֹ'. בְּאִלֵּין לְבוּשִׁין דִּילֵיהּ, גָּזַל דִּילֵיהּ, וְאַפִּיק לֵיהּ מִכָּל בִּרְכָּאן דִּילֵיהּ, וּמִבְּכִרוּתָא.

וּבְגִין כַּךְ, עִילָּה דְּקָא אַשְׁכָּחוּ רְתִיכִין דִּילֵיהּ, לְרַבָּנָן, אִיהוּ דְּחוּפְיָא דִּלְהוֹן לְמָאנֵי דְּרַבָּנָן תָּדִיר. לְיַרְכִין דִּלְהוֹן. וּלְמָאנִין דִּלְהוֹן. וְאִלֵּין תְּרֵין מִלִּין דִּסְטָר אַחֲרָא הָווֹ, וְכָל דָּא בְּגִין דְּגָזְלוּ לוֹן

לשון הקודש

בא וּרְאֵה שֶׁיֵּשׁ לַחֲזֹר, זָקֵן, לִדְבָרִים רִאשׁוֹנִים, שֶׁכָּךְ הָיוּ עוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ בַּדְּרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת. הַיָּרֵךְ שֶׁאָמַרְנוּ, הַרְבֵּה הִתְקִיפוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ הַיָּרֵךְ. מָרְדְּכַי הָיָה מַרְאֶה לְאוֹתוֹ הָמָן הָרָשָׁע אֶת אוֹתָהּ יָרֵךְ שֶׁלּוֹ, וְלָכֵן הָיָה רוֹגֵז, דָּבָר שֶׁנִּרְאָה לוֹ, וְהוּא הִרְגִּיז אוֹתוֹ עִמּוֹ. רְאוּ הַחֲבֵרִים מַה כָּתוּב – (בראשית כז) וַתִּקַּח רִבְקָה אֶת בִּגְדֵי עֵשָׂו בְּנָהּ הַגָּדֹל הַחֲמֻדֹת וְגוֹ'. בַּלְּבוּשׁ הַלָּלוּ שֶׁלּוֹ גָּזַל אוֹתוֹ וְהוֹצִיא אוֹתוֹ מִכָּל בִּרְכוֹתָיו וּמֵהַבְּכוֹרָה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, הָעִלָּה שֶׁמָּצְאוּ הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁלּוֹ לַחֲכָמִים הוּא הַחִכּוּךְ שֶׁלָּהֶם עִם בִּגְדֵי רַבּוֹתֵינוּ תָּמִיד לַיְרֵכַיִם שֶׁלָּהֶם וְלַבְּגָדִים שֶׁלָּהֶם. וְאֵלּוּ שְׁנֵי הַדְּבָרִים הָיוּ

מִנַּיְיהוּ. לֵית לְהוּ עִילָּה אֶלָּא לְרַבָּנָן. וּבְגִין כַּךְ, הֲנֵי מָאנֵי דְרַבָּנָן דְּקָא בָלוּ מֵחוּפְיָא דִלְהוֹן אִיהוּ, וְהָנֵי בִרְכֵּי דְשַׁלְהֵי, מִנַּיְיהוּ הוּא וַדָּאי. וּמִדִּלְהוֹן הָווֹ, וּמִנְּהוֹן נָטְלֵי עִילָּה, וּמִמַּה דַהֲווֹ מִנַּיְיהוּ. בָּעָאן לְרַבָּנָן, דְּאִינּוּן כְּלָלָא דְהַהוּא יוֹשֵׁב אֹהָלִים, וְעַל דָּא לֵית עִילָּה בְּלָא עִילָּה, וְעַל דָּא לֵית מִלָּה, בְּלָא דִינָא, וְכָל מִלָּה תָּב לְאַתְרֵיהּ.

שְׁלֹמֹה אָמַר, (קהלת ד) **וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה אֶת כָּל הָעֲשׁוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשִׂים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ**

וְהִנֵּה דִּמְעַת הָעֲשׁוּקִים וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם וּמִיַּד עוֹשְׁקֵיהֶם כֹּחַ וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם. הַאי קְרָא אַרְמִיזְנָא בֵיהּ, וְאִתְּמַר. אֲבָל שַׁבְתִּי אֲנִי, וְכִי מֵאָן אֲתָר תָּב שְׁלֹמֹה. אִי נִימָא, לְבָתָר דְּאָמַר מִלָּה דָא, תָּב כְּמִלְקַדְמִין, וְאָמַר מִלָּה אַחֲרָא, יֵאוֹת אֲבָל שַׁבְתִּי וָאֶרְאֶה.

לשון הקודש

שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, וְכָל זֶה מִשּׁוּם שֶׁגָּזְלוּ מִמֶּנּוּ אוֹתָם, וְאֵין לָהֶם עִלָּה אֶלָּא לַחֲכָמִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַבְּגָדִים הַלָּלוּ שֶׁל הַחֲכָמִים הֵם מִתְבַּלִּים מֵהַחִכּוּךְ שֶׁלָּהֶם, וְהַבִּרְכַּיִם הַכּוֹשְׁלוֹת הַלָּלוּ זֶה מֵהֶם וַדַּאי, וּמִשֶּׁלָּהֶם הָיוּ, וּמֵהֶם נוֹטְלִים תּוֹאֲנָה, וּמִמַּה שֶׁהָיוּ מֵהֶם. וְרוֹצִים לַחֲכָמִים, שֶׁהֵם כְּלָל שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁיּוֹשֵׁב אֹהָלִים, וְלָכֵן אֵין עִלָּה בְּלִי עִלָּה, וְלָכֵן אֵין דָּבָר בְּלִי דִּין, וְכָל דָּבָר שָׁב לִמְקוֹמוֹ.

שְׁלֹמֹה אָמַר, (קהלת ד) וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה אֶת כָּל הָעֲשׁוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשִׂים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה דִּמְעַת הָעֲשׁוּקִים וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם וּמִיַּד עֹשְׁקֵיהֶם כֹּחַ וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם. הַפָּסוּק הַזֶּה רָמַזְנוּ בוֹ וְנִתְבָּאֵר. אֲבָל שַׁבְתִּי אֲנִי, וְכִי מֵאֵיזֶה מָקוֹם שָׁב

תַּמָּן תָּנֵינָן, בְּכָל יוֹמָא הָוָה אַקְדִּים שְׁלֹמֹה בְּצַפְּרָא, וַהֲוֵי שַׁוֵּי אַנְפּוֹי לִסְטַר מִזְרָח, וְחָמֵי מַה דְּחָמֵי, וּלְבָתַר תָּב לִסְטַר דָּרוֹם, וְחָמֵי מַה דְּחָמֵי וְהָדָר תָּב לִסְטַר צָפוֹן, וְקָאִים תַּמָּן. מָאִיךְ עֵינוֹי וְזָקִיף רֵישֵׁיהּ.

בְּהַאי שַׁעֲתָא, הָא עַמּוּדָא דְּאֶשָּׁא וְעַמּוּדָא דַּעֲנָנָא, הֲווֹ אַתְיָין, וְעַל הַהוּא עַמּוּדָא דַּעֲנָנָא, הָוָה אָתֵי נִשְׁרָא חָדָא. וְהַהוּא נִשְׁרָא הוּא רַבְּרְבָא וְתַקִּיף, וְכֵן הָוָה אָתֵי, גַּדְפָּא יְמִינָא, עַל גַּבֵּי עַמּוּדָא דְּאֶשָּׁא, וְגוּפָא וְגַדְפָּא שְׂמָאלָא, עַל גַּבֵּי עַמּוּדָא דַּעֲנָנָא. וְהַהוּא נִשְׁרָא הֲוֵי מַיְיתֵי תְּרֵין טַרְפִּין בְּפוּמָהָא, אָתָא עַמּוּדָא דַּעֲנָנָא, וְעַמּוּדָא דְּאֶשָּׁא, וְהַהוּא נִשְׁרָא עָלַיְיהוּ, וְסַגְּדִין לְקָמֵיהּ דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא.

לשון הקודש

שְׁלֹמֹה? אִם נֹאמַר, לְאַחַר שֶׁאָמַר דָּבָר זֶה שָׁב כְּמוֹ מִקֹּדֶם וְאָמַר דָּבָר אַחֵר – יָפֶה. אֲבָל שַׁבְתִּי וָאֶרְאֶה.

שָׁם שָׁנִינוּ, בְּכָל יוֹם הָיָה מַקְדִּים שְׁלֹמֹה בַּבֹּקֶר וְהָיָה שָׂם פָּנָיו לְצַד מִזְרָח וְרוֹאֶה מַה שֶּׁרוֹאֶה, וְאַחַר כָּךְ שָׁב לְצַד דָּרוֹם וְרוֹאֶה מַה שֶּׁרוֹאֶה, וְאַחַר כָּךְ שָׁב לְצַד צָפוֹן וְעוֹמֵד שָׁם. מַנְמִיךְ עֵינָיו וּמֵרִים רֹאשׁוֹ.

בַּשָּׁעָה הַזוֹ הֲרֵי עַמּוּד אֵשׁ וְעַמּוּד עָנָן הָיוּ בָּאִים, וְעַל אוֹתוֹ עַמּוּד הֶעָנָן הָיָה בָּא נֶשֶׁר אֶחָד, וְאוֹתוֹ הַנֶּשֶׁר הוּא גָּדוֹל וְחָזָק. וְכָךְ הָיָה בָּא: כָּנָף יָמִין עַל גַּבֵּי עַמּוּד הָאֵשׁ, וְהַגּוּף וְכָנָף שְׂמֹאל עַל גַּבֵּי עַמּוּד הָעָנָן. וְאוֹתוֹ נֶשֶׁר הָיָה מֵבִיא שְׁנֵי עָלִים בְּפִיו. בָּא עַמּוּד הֶעָנָן וְעַמּוּד הָאֵשׁ, וְאוֹתוֹ הַנֶּשֶׁר עֲלֵיהֶם, וּמִשְׁתַּחֲוִים לִפְנֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ.

אָתָא נִשְׁרָא, וּמָאִיךְ לְקַמֵּיהּ, וְיָהִיב לֵיהּ אִינּוּן טַרְפִּין, נָטִיל לוֹן שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, וַהֲוָה מֵרִיחַ בְּהוּ, וַהֲוָה יָדַע בְּהוֹן סִימָן, וְאָמַר דָּא אִיהוּ דְנוֹפֵל, וְדָא אִיהוּ דִגְלוּי עֵינָיִם. בְּשַׁעֲתָא דִתְרֵין טַרְפִּין הָווּ, הֲוָה יָדַע דְּתַרְוַיְיהוּ, נוֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם בָּעָאן לְאוֹדָעָא לֵיהּ מִלִּין.

מַה עָבִיד, חָתִים כְּרְסְיֵיהּ בְּגוּשְׁפַּנְקָא, דְּהַוָה חָקִיק בֵּיהּ שְׁמָא קַדִּישָׁא. וְאִיהוּ נָטִיל עִזְקָא דְחָקִיק עָלֵיהּ שְׁמָא קַדִּישָׁא, וְסָלִיק לְאִגְּרָא, וְרָכִיב עַל הַהוּא נִשְׁרָא, וְאָזִיל לֵיהּ. וְהַהוּא נִשְׁרָא, הֲוָה מִסְתָּלֵק, לְרוּם עֲנָנִין, וּבְכָל אֲתָר דְּאִיהוּ עָבַר, הֲוָה אִתְחֲשָׁךְ נְהוֹרָא. חַכִּימֵי דַהֲווֹ בְּהַהוּא אֲתָר דְּאִתְחֲשָׁךְ נְהוֹרָא, הֲווֹ יַדְעֵי, וַהֲווּ אַמְרֵי, שְׁלֹמֹה מַלְכָּא הָא אָזִיל, וְאַעְבַּר הָכָא, וְלָא יַדְעֵי לְאָן אֲתָר הֲוָה אָזִיל. טִפְּשִׁין דַּהֲווֹ תַּמָּן, הֲווֹ אַמְרֵי, עֲנָנִין הֲווֹ

לשון הקודש

בָּא הַנֶּשֶׁר וְהִנְמִיךְ לְפָנָיו, וְנָתַן לוֹ אוֹתָם עָלִים. לוֹקֵחַ אוֹתָם הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וּמֵרִיחַ בָּהֶם, וְהָיָה יוֹדֵעַ בָּהֶם סִימָן וְאוֹמֵר: זֶהוּ הַנּוֹפֵל, וְזֶהוּ גִּלּוּי הָעֵינַיִם. בְּשָׁעָה שֶׁשְּׁנֵי עָלִים הָיוּ, הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁשְּׁנֵיהֶם – נוֹפֵל וּגְלוּי עֵינַיִם – רוֹצִים לְהוֹדִיעוֹ דְּבָרִים.

מַה עָשָׂה? חָתַם אֶת כִּסְאוֹ בְּחוֹתָם שֶׁהָיָה חָקוּק בּוֹ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְנוֹטֵל טַבַּעַת שֶׁחָקוּק עָלֶיהָ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְעוֹלֶה לַגַּג וְרוֹכֵב עַל אוֹתוֹ הַנֶּשֶׁר וְהוֹלֵךְ לוֹ. וְאוֹתוֹ נֶשֶׁר הָיָה מִתְעַלֶּה לְרוּם הָעֲנָנִים, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא עָבַר, הָיָה הָאוֹר נֶחְשָׁךְ. הַחֲכָמִים שֶׁהָיוּ בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁחָשַׁךְ הָאוֹר, הָיוּ יוֹדְעִים, וְהָיוּ אוֹמְרִים: שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ הֲרֵי הוֹלֵךְ וְעוֹבֵר כָּאן. וְלֹא יוֹדְעִים לְאֵיזֶה מָקוֹם הָיָה הוֹלֵךְ.

אִינּוּן, דְּקָא אַזְלֵי וְחָשִׁיךְ עָלְמָא.

גְּבַהּ נִשְׁרָא בַּהֲדֵיהּ, וּפָרַח אַרְבַּע מְאָה פַּרְסִין, עַד דְּמָטָא לְטוּרֵי חָשׁוֹךְ. וְתַמָּן אִיהוּ תַּרְמוּד בַּמִּדְבָּר בְּהָרִים, וְאִיהוּ נָחִית תַּמָּן. זָקִיף רֵישֵׁיהּ, וְחָמֵי טוּרָא חָשׁוֹךְ, וַהֲוָה יָדַע תַּמָּן כָּל מַה דְּאִצְטְרִיךְ. וַהֲוָה יָדַע דְּתַמָּן יֵעוּל. הֲוָה רָכִיב עַל נִשְׁרָא כְּמִלְּקַדְמִין, וְטָאס וְעָאל לְגוֹ טוּרִין, עַד הַהוּא אֲתָר דְּזֵיתָא תַּמָּן, קָרָא בְּחֵילָא וְאָמַר, (ישעיה כו) יְיָ׳ רָמָה יָדְךָ בַּל יֶחֱזָיוּן וְגוֹ׳.

עָאל תַּמָּן, עַד דְּקָרִיב לְהַהוּא אֲתָר, שַׁוֵּי עִזְקָא קָמַיְיהוּ, וְקָרִיב, וְתַמָּן הֲוָה יָדַע כָּל מַה דְּבָעֵי מֵאִינּוּן חָכְמָתָן נוּכְרָאִין, דְּבָעֵי לְמִנְדַּע. כֵּיוָן דַּהֲווֹ אַמְרִין לֵיהּ כָּל מַה דְּבָעֵי, כְּדֵין הֲוָה רָכִיב עַל הַהוּא (דף קי״ג ע״א) נִשְׁרָא, וְתָב לְאַתְרֵיהּ. כֵּיוָן דְּהֲוָה

לשון הקודש

הַטִּפְּשִׁים שֶׁהָיוּ שָׁם הָיוּ אוֹמְרִים, שֶׁהֵם הָיוּ עֲנָנִים שֶׁהוֹלְכִים וּמַחְשִׁיכִים אֶת הָעוֹלָם.

הִגְבִּיהַּ הַנֶּשֶׁר עִמּוֹ וּפוֹרֵחַ אַרְבַּע מֵאוֹת פַּרְסָאוֹת, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְהָרֵי הַחֹשֶׁךְ. שָׁם הוּא תַּרְמוּד בַּמִּדְבָּר בֶּהָרִים, וְהוּא יוֹרֵד שָׁם. מֵרִים רֹאשׁוֹ וְרוֹאֶה הַר חָשׁוּךְ, וְשָׁם הָיָה יוֹדֵעַ כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, וְהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁשָּׁם יִכָּנֵס. הָיָה רוֹכֵב עַל הַנֶּשֶׁר כִּמִּקֹּדֶם, וְטָס וְנִכְנָס לְתוֹךְ הֶהָרִים עַד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁשָּׁם הַזַּיִת, קוֹרֵא בְּחַיִל וְאוֹמֵר, ה׳ רָמָה יָדְךָ בַּל יֶחֱזָיוּן וְגוֹ׳.

נִכְנָס לְשָׁם, עַד שֶׁקָּרַב לְאוֹתוֹ מָקוֹם, וְשָׁם טַבַּעַת לִפְנֵיהֶם וְקָרַב, וְשָׁם הָיָה יוֹדֵעַ כָּל מַה שֶּׁרָצָה מֵאוֹתָן חָכְמוֹת זָרוֹת שֶׁרָצָה לָדַעַת. כֵּיוָן שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים לוֹ כָּל מַה שֶּׁרָצָה, אָז הָיָה רוֹכֵב עַל אוֹתוֹ נֶשֶׁר, וְשָׁב לִמְקוֹמוֹ. כֵּיוָן שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עַל

יָתִיב עַל כּוּרְסְיֵיהּ, אִתְיְישַׁב בְּדַעְתֵּיהּ וַהֲוָה מְמַלֵּל בְּדַעְתֵּיהּ מִלִּין דְּחָכְמְתָא יַקִּירָא. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא הָוָה אָמַר, וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה, שַׁבְתִּי וַדַּאי מֵהַהוּא אָרְחָא, שַׁבְתִּי מֵהַהִיא חָכְמָתָא, וְאִתְיְישֶׁבַת בְּלִבָּאי וּבְדַעְתָּאי. וּכְדֵין וָאֶרְאֶה אֶת כָּל הָעֲשׁוּקִים. (וְכִי זְעִירִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דְּאִיהוּ אֲמַר אֶת כָּל הָעֲשׁוּקִים).

(נ"א סַלְקָא דַּעְתָּךְ דְּכָל עֲשִׁיקִין דַּהֲווֹ בְּעָלְמָא, הָוָה חָמֵי שְׁלֹמֹה מַלְכָּא.) אֶלָּא, מָאי עֲשׁוּקִים אִלֵּין דְּהוּא אָמַר. אִינּוּן יְנוֹקִין דְּמִתִּין בְּתוּקְפָּא דְּאִמְּהוֹן, דְּקָא עֲשׁוּקִים מִכַּמָּה סִטְרִין, עֲשׁוּקִים בַּאֲתָר עִלָּאָה דִּלְעֵילָּא, וַעֲשׁוּקִים לְתַתָּא. וְהָא חַבְרַיָּיא אִתְעָרוּ, וְהָכִי הוּא, אֲבָל סַגִּיאִין אִינּוּן. קוּם סָבָא, אִתְעַר בְּחֵילָךְ. סָבָא אִימָא מִילָּךְ, דְּוַדַּאי בְּלָא דְּחִילוּ תֵּימָא.

לֵית עָשׁוּק כְּאִינּוּן עֲשׁוּקִים, דְּהָוָה אִיהוּ עָשִׁיק

לשון הקודש

כִּסְאוֹ, הִתְיַשֵּׁב בְּדַעְתּוֹ וְהָיָה מְדַבֵּר בְּדַעְתּוֹ דִּבְרֵי חָכְמָה נִכְבָּדָה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָיָה אוֹמֵר, וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה. שַׁבְתִּי וַדַּאי מֵאוֹתָהּ דֶּרֶךְ, שַׁבְתִּי מֵאוֹתָהּ חָכְמָה וְהִתְיַשְּׁבָה בְּלִבִּי וּבְדַעְתִּי. וְאָז, וָאֶרְאֶה אֶת כָּל הָעֲשׁוּקִים. (וְכִי מְעַטִּים הֵם בָּעוֹלָם שֶׁהוּא אָמַר אֶת כָּל הָעֲשׁוּקִים?).

(הֶעָלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁכָּל הָעֲשׁוּקִים שֶׁהָיוּ בָּעוֹלָם הָיָה רוֹאֶה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ?!) אֶלָּא מִי הָעֲשׁוּקִים הַלָּלוּ שֶׁהוּא אָמַר? אוֹתָם הַתִּינוֹקוֹת שֶׁמֵּתִים בְּחֵיק אִמּוֹתֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי הֵם עֲשׁוּקִים מִכַּמָּה צְדָדִים – עֲשׁוּקִים בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן שֶׁלְּמַעְלָה, וַעֲשׁוּקִים לְמַטָּה. וַהֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, וְכָךְ הוּא, אֲבָל רַבִּים הֵם. קוּם זָקֵן, הִתְעוֹרֵר בְּכֹחֲךָ. זָקֵן, אֱמֹר דְּבָרְךָ, שֶׁוַּדַּאי תֹּאמַר בְּלִי פַּחַד.

אֵין עָשׁוּק כְּאוֹתָם עֲשׁוּקִים, שֶׁהָיָה הוּא

בְּקַדְמִיתָא, אוֹ מִתְּלָתָא לְאָחֳרָא, כְּמָה דִכְתִיב, (שמות כ) פּוֹקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים וְעַל בְּנֵי בָנִים עַל שִׁלֵּשִׁים וְעַל רִבֵּעִים.

הֵיךְ הָוָה עָשִׁיק. שְׁלֹמֹה מַלְכָּא צָוַוח וְאָמַר (משלי כח) אָדָם עָשֻׁק בְּדָם נָפֶשׁ עַד בּוֹר יָנוּס אַל יִתְמְכוּ בוֹ. כֵּיוָן דְּהוּא עָשׁוּק, בְּדַם נֶפֶשׁ, הוּא, אוֹ בְּנוֹ, אוֹ בֶּן בְּנוֹ, יְהוֹן עֲשׁוּקִין בְּטִיקְלָא, דִכְתִיב עַד בּוֹר יָנוּס אַל יִתְמְכוּ בוֹ. עַד הַהוּא בּוֹר רַק יָנוּס מֵאָתָר קַדִּישָׁא, וְאַל יִתְמְכוּ בוֹ בְּהַאי עָלְמָא. כֵּיוָן דְּאִיהוּ עָשׁוּק בְּדַם נֶפֶשׁ, אִיהוּ, אוֹ זַרְעֵיהּ, לֶהֱוֹוּ עֲשׁוּקִים מֵהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא.

אִית עָשׁוּק, מִשְׁאָר עֲשׁוּקִים, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ויקרא יט) לֹא תַעֲשֹׁק אֶת רֵעֲךָ. אִיהוּ עָבַר וְעָשַׁק, אִיהוּ עָשׁוּק בִּבְנוֹי, מֵהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא. וּבְגִין כָּךְ

לשון הקודש

עָשׁוּק בַּהַתְחָלָה, אוֹ מִשְּׁלִישִׁי לְאַחֵר, כַּכָּתוּב (שמות לד) פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים וְעַל בְּנֵי בָנִים עַל שִׁלֵּשִׁים וְעַל רִבֵּעִים. אֵיךְ הָיָה עוֹשֵׁק? שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ צוֹוֵחַ וְאוֹמֵר, (משלי כח) אָדָם עָשֻׁק בְּדַם נָפֶשׁ עַד בּוֹר יָנוּס אַל יִתְמְכוּ בוֹ. כֵּיוָן שֶׁהוּא עָשׁוּק בְּדַם נֶפֶשׁ, הוּא אוֹ בְּנוֹ אוֹ בֶּן בְּנוֹ יִהְיוּ עֲשׁוּקִים בְּמֹאזְנַיִם, שֶׁכָּתוּב עַד בּוֹר יָנוּס אַל יִתְמְכוּ בוֹ. עַד אוֹתוֹ הַבּוֹר רַק יָנוּס מִמָּקוֹם קָדוֹשׁ, וְאַל יִתְמְכוּ בוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. כֵּיוָן שֶׁהוּא עָשׁוּק בְּדַם נֶפֶשׁ, הוּא אוֹ זַרְעוֹ יִהְיוּ עֲשׁוּקִים מֵאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר.

יֵשׁ עָשׁוּק מִשְּׁאָר עֲשׁוּקִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֹא תַעֲשֹׁק אֶת רֵעֲךָ. הוּא עָבַר וְעָשַׁק, הוּא עָשׁוּק בְּבָנָיו, מֵאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר,

אָמַר, אֶת כָּל הָעֲשׂוּקִים. אָמַר שְׁלֹמֹה, קָאִימְנָא בְּכָל אִינּוּן עֲשׂוּקִים, בְּכָל סִטְרִין דַּעֲשָׁק.

וַאֲמַאי אִינּוּן עֲשׂוּקִים. אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ, אֲשֶׁר גָּרוּ מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ. אִי עֲשִׂיָּיה אִיהִי לִשְׁבָחָא, לָאו עֲשִׂיָּיה דִּילְהוֹן אֶלָּא לְעֵילָּא מִן שִׁמְשָׁא.

אֲבָל וַדַּאי נַעֲשׂוּ. הֵיךְ נַעֲשׂוּ. אֶלָּא כֵּיוָן דְּעֲשׂוּקִים מֵרוּחֵיהוֹן תַּמָּן, אֲמַאי אַתְיָין לְהַאי עָלְמָא. אֶלָּא רוּחִין וַדַּאי נַעֲשׂוּ, אִתְעֲבִידוּ בְּרוּחִין וּבְגוּפָא בְּהַאי עָלְמָא, כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּכְלַל גּוּפָא דִּילְהוֹן, וְאִתְעָבִיד הַהוּא רוּחָא בְּגוּפָא זַךְ וְנָקִי בְּלָא לִכְלוּכָא דְּחוֹבִין, בְּהַאי עָלְמָא, כְּדֵין אִתְעֲשָׁק גּוּפָא, כְּמָה דְּאִתְעֲשָׁק רוּחָא. וְהַאי אִיהוּ גּוּפָא, דְּאִתְהֲנֵי בֵּיהּ יַתִּיר מִכֹּלָּא. וַעֲשׂוּקִין אַחֲרָנִין אִית, בְּכַמָּה זִינִין

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר אֶת כָּל הָעֲשׂוּקִים. אָמַר שְׁלֹמֹה, עָמַדְתִּי בְּכָל אוֹתָם עֲשׂוּקִים בְּכָל הַצְּדָדִים שֶׁעָשַׁק.

וְלָמָּה הֵם עֲשׂוּקִים? אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ? אֲשֶׁר גָּרוּ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ? אִם הָעֲשִׂיָּה הִיא לְשֶׁבַח, אֵין עֲשִׂיָּה שֶׁלָּהֶם אֶלָּא לְמַעְלָה מִן הַשָּׁמֶשׁ.

אֲבָל וַדַּאי נַעֲשׂוּ. אֵיךְ נַעֲשׂוּ? אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁעֲשׂוּקִים מֵרוּחָם שָׁם, לָמָּה בָּאִים לָעוֹלָם הַזֶּה? אֶלָּא וַדַּאי רוּחוֹת נַעֲשׂוּ, נַעֲשׂוּ בְּרוּחוֹת וְגוּף בָּעוֹלָם הַזֶּה. כֵּיוָן שֶׁנִּתְקַן הַגּוּף שֶׁלָּהֶם וְנֶעֱשְׂתָה אוֹתָהּ רוּחַ בְּגוּף זַךְ וְנָקִי בְּלִי לִכְלוּךְ שֶׁל חֲטָאִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, אָז נֶעֱשַׁק הַגּוּף כְּמוֹ שֶׁנֶּעֱשְׁקָה הָרוּחַ. וְזֶהוּ הַגּוּף שֶׁנֶּהֱנָה בּוֹ

מֵרוּחִין תַּמָּן, וְלָא נַעֲשׂוּ בְגוּפִין. אֲבָל אִלֵּין, אִינּוּן עֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ.

אִית אַחֲרָנִין, אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ, וְאַטְרָחוּ בְּנֵי נָשָׁא לְמָארֵיהוֹן. וּמַאן אִיהוּ. מָאן דְּעָשִׁיק אִתְּתָא דְחַבְרֵיהּ בִּטְמִירוּ, אוֹ בְּאִתְגַּלְיָיא. וְהַהוּא וַלְדָּא דְאִתְיְלִיד מִנַּיְיהוּ, עָשׁוּק אִיהוּ, בְּלָא רְעוּתָא דְמָארֵיהוֹן, וְלָא יָדַע בַּעְלָהּ דְּאִתְּתָא, אִינּוּן עוֹבְדִין עֲשׂוּקִין אִינּוּן, וְאַטְרָחוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד לוֹן גּוּפָא, וּלְצַיְירָא לוֹן צוּרָה, אִלֵּין עֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ. אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ וַדָּאי גּוּפִין דִּילְהוֹן, עַל פָּרְחָא. בְּגִין כָּךְ, שְׁלֹמֹה מַלְכָּא אָמַר, (קהלת ד) וָאֶרְאֶה אֶת כָּל הָעֲשׂוּקִים, בְּכָל זִינֵי עֲשׂוּקִים קָאִימְנָא, אִינּוּן אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ וְאִתְעָבִידוּ בַעֲשַׂיָּיה.

לשון הקודש

יוֹתֵר מֵהַכֹּל. וְיֵשׁ עֲשׂוּקִים אֲחֵרִים בְּכַמָּה מִינִים מֵרוּחוֹת שָׁם, וְלֹא נַעֲשׂוּ בְגוּפִים.

אֲבָל אֵלֶּה הֵם עֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ.

יֵשׁ אֲחֵרִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ, וְהִטְרִיחוּ בְּנֵי אָדָם אֶת רִבּוֹנָם. וּמִי הֵם? מִי שֶׁעָשַׁק אֵשֶׁת חֲבֵרוֹ בַּסֵּתֶר אוֹ בַּגָּלוּי, וְאוֹתוֹ וָלָד שֶׁנּוֹלַד מֵהֶם הוּא עָשׁוּק, בְּלִי רְצוֹן רִבּוֹנָם, וְלֹא יוֹדֵעַ בַּעַל הָאִשָּׁה שֶׁאוֹתָם הַמַּעֲשִׂים הֵם עֲשׂוּקִים, וְהִטְרִיחוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לָהֶם גּוּף וּלְצַיֵּר לָהֶם צוּרָה. אֵלּוּ עֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ. אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ וַדַּאי הַגּוּפִים שֶׁלָּהֶם עַל כֹּרַח. מִשּׁוּם כָּךְ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר, (קהלת ד) וָאֶרְאֶה אֶת כָּל הָעֲשׂוּקִים, בְּכָל מִינֵי עֲשׂוּקִים עָמַדְתִּי, אוֹתָם אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ וְנַעֲשׂוּ בַּעֲשִׂיָּה.

כְּמָה דְּהָנֵי (ד"א אִיהוּ בְּעֶרְלָה, אֵינוֹ רָבֵי וְעָבִיד וּלְבָתַר עַשְׁקִין לֵיהּ מִגֵּיהּ הַכִּי) אִינּוּן עֲשׁוּקִין, דְּכְבָר נַעֲשׂוּ בְּעָרְלָה רַבֵּי וְנָטִיל וְגָדִיל גּוּפָא, וְעָבִיד לֵיהּ, וּלְבָתַר עַשְׁקִין לוֹן מִגֵּיהּ, וְנַטְלִין לוֹן, הֲרֵי עֲשׁוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ, וְעַל כֹּלָּא קָאִים שְׁלֹמֹה מַלְכָּא וְאָמַר, קָאִימְנָא עַל כָּל הָעֲשׁוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ.

וְהִנֵּה דִּמְעַת הָעֲשֻׁקִים, כֹּלָּא אוֹשְׁדִין דִּמְעִין, עִם טַעֲנָה קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הֲנֵי אוֹשְׁדִין דִּמְעִין, דְּהָא עָרְלָה רַבֵּי לוֹן, וְגָדִיל לוֹן, עַד תְּלַת עֲשָׂר שְׁנִין, וּלְבָתַר עַשְׁקִין לוֹן מֵעָרְלָה, וְנָטִיל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא לָךְ עֲשׁוּקִין אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ כְּבָר.

עָבַר עֲבִירָה קַטְלִין לֵיהּ. לוֹן אִית טַעֲנָה, וּזְמִינִין לוֹמַר, מָארֵי דְּעָלְמָא, תִּינוֹק בַּר יוֹמֵיהּ דְּחָב, דַּיְינִין לֵיהּ דִּינָא. אֲנָא בַּר יוֹמֵיהּ הֲוֵינָא, דְּהָא

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁאֵלֶּה (הוּא בְּעֶרְלָה, אֵינוֹ גָּדֵל וְעוֹשֶׂה, וְאַחַר כָּךְ עוֹשְׁקִים אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ, כָּךְ) אוֹתָם עֲשׁוּקִים, שֶׁכְּבָר נַעֲשׂוּ בְּעָרְלָה, וְהִתְרַבָּה וְנָטַל וְגָדַל הַגּוּף, וְעָשָׂה אוֹתוֹ, וְאַחַר כָּךְ עוֹשְׁקִים אוֹתָם מִמֶּנּוּ וְלוֹקְחִים אוֹתָם, הֲרֵי עֲשׁוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ, וְעַל הַכֹּל עָמַד הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְאָמַר, עָמַדְתִּי עַל כָּל הָעֲשׁוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ.

וְהִנֵּה דִּמְעַת הָעֲשׁוּקִים, כֻּלָּם שׁוֹפְכִים דְּמָעוֹת עִם טַעֲנָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אֵלּוּ שׁוֹפְכִים דְּמָעוֹת, שֶׁהֲרֵי הָעָרְלָה מַרְבָּה וּמְגַדֶּלֶת אוֹתָם עַד שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים, וְאַחַר כָּךְ עוֹשְׁקִים אוֹתָם מֵהָעָרְלָה וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לוֹקֵחַ אוֹתָם. הֲרֵי לְךָ עֲשׁוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ כְּבָר. **עָבַר** עֲבֵרָה – הוֹרְגִים אוֹתוֹ. לָהֶם יֵשׁ טַעֲנָה, וַעֲתִידִים לוֹמַר: רִבּוֹן הָעוֹלָם, תִּינוֹק בֶּן יוֹמוֹ שֶׁחָטָא, דָּנִים אוֹתוֹ דִּין?

מֵהַהוּא יוֹמָא קָרֵי לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּן, דִּכְתִיב (תהלים ב) יְיָ' אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי (דף קי"ג ע"ב) הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ, מָאֵרֵיהּ דְּעָלְמָא, יְלִיד בַּר יוֹמָא, דִּינָא עַבְדִּין לֵיהּ, הֲרֵי דִּמְעַת אִינּוּן הָעֲשׁוּקִים וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם.

וְאִית עָשׁוּק אַחֵר, הַהוּא עָשׁוּק דְּאִקְרֵי מַמְזֵר, כַּד נָפַק מֵעָלְמָא, מִיָּד מַפְרִישִׁין לֵיהּ מִקְּהִלָּתָא דְעַמָּא קַדִּישָׁא. הַהוּא מַמְזֵר, עַנְיָא מִסְכְּנָא, אוֹשִׁיד דִּמְעִין קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַטְעִין קָמֵיהּ, מָאֵרֵיהּ דְּעָלְמָא, אִי אֲבָהָתַי חָאבוּ, אֲנָא מַה חוֹבָא עֲבִידְנָא, הָא עוֹבָדַאי, מִתְתַּקְּנָן לְקַמָּךְ הֲוֹוּ, וְהִנֵּה דִּמְעַת הָעֲשׁוּקִים וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם. וְכֵן לְכָל אִינּוּן עֲשׁוּקִים, אִית לוֹן טַעֲנָה קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמֵהַהִיא טַעֲנָה לֵית לוֹן מְנַחֵם, וְלֵית דְּיָתִיב מִלָּה עַל לִבְּהוֹן.

לשון הקודש

אֲנִי בֶּן יוֹמִי הָיִיתִי, שֶׁהֲרֵי מֵאוֹתוֹ יוֹם קוֹרֵא לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּן, שֶׁכָּתוּב (תהלים ב) ה' אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. רִבּוֹן הָעוֹלָם, יְלִיד בֶּן יוֹם, דִּין עוֹשִׂים לוֹ? הֲרֵי דִּמְעַת אוֹתָם הָעֲשׁוּקִים וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם.

וְיֵשׁ עָשׁוּק אַחֵר, אוֹתוֹ עָשׁוּק שֶׁנִּקְרָא מַמְזֵר, כְּשֶׁיּוֹצֵא מִן הָעוֹלָם, מִיָּד מַפְרִידִים אוֹתוֹ מִקְּהִלַּת הָעָם הַקָּדוֹשׁ. אוֹתוֹ מַמְזֵר, עָנִי מִסְכֵּן, שׁוֹפֵךְ דְּמָעוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְטוֹעֵן לְפָנָיו: רִבּוֹן הָעוֹלָם, אִם אֲבוֹתַי חָטְאוּ, אֵיזֶה חֵטְא אֲנִי עָשִׂיתִי? הֲרֵי מַעֲשַׂי תִּקִּינִים הָיוּ לְפָנֶיךָ, וְהִנֵּה דִּמְעַת הָעֲשׁוּקִים וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם. וְכֵן לְכָל אוֹתָם עֲשׁוּקִים יֵשׁ לָהֶם טַעֲנָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמֵאוֹתָהּ טַעֲנָה אֵין

וּמַה דְּאָמַר (אֶת כָּל הָעֲשׂוּקִים) וְהִנֵּה דִּמְעַת הָעֲשׂוּקִים, אִלֵּין אִינּוּן דְּמִתִּין בְּתוּקְפָּא דְּאִמְּהוֹן, אִלֵּין עַבְדִין לְאוֹשָׁדָא דִּמְעִין, לְכָל בְּנֵי עָלְמָא, בְּגִין דְּלֵית דִּמְעִין דְּנַפְקֵי מִלִּבָּא, כְּהָנֵי דִּמְעִין, דְּכָל בְּנֵי עָלְמָא תָּוְוהִין וְאַמְּרִין, דִּינִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְשׁוֹט אִינּוּן, וְעַל אֹרַח קְשׁוֹט אַזְלֵי. הֲנֵי מִסְכְּנֵי יְנוּקֵי דְּלָא חָאבוּ, אֲמַאי מִיתוּ. אָן דִּינָא דִּקְשׁוֹט, דְּעָבִיד מָארֵי עָלְמָא. אִי בְּחוֹבֵי אֲבָהַתְהוֹן אִסְתַּלְּקֵי מֵעָלְמָא, אֲמַאי. וַדָּאי אֵין לָהֶם מְנַחֵם.

תּוּ, וְהִנֵּה דִּמְעַת הָעֲשׂוּקִים, הַהוּא דִּמְעָה דִּלְהוֹן בְּהַהוּא עָלְמָא, דְּקָא מְגִינִּין עַל חַיָּיָא. דִּתְנָן אֲתָר אִית מִתְתַּקְנָא לוֹן בְּהַהוּא עָלְמָא, דְּאֲפִילוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים לָא יַכְלִין לְקַיְּימָא תַּמָּן, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָחִים לוֹן, וְאִתְדָּבַּק בְּהוּ, וְאַתְקִין בְּהוּ,

לשון הקודש

לָהֶם מְנַחֵם, וְאֵין שֶׁיָּשִׁיב דָּבָר עַל לִבָּם. **וּמַה** שֶׁאָמַר וְהִנֵּה דִּמְעַת הָעֲשׂוּקִים – אֵלּוּ אוֹתָם שֶׁמֵּתִים בְּחֵיק אִמּוֹתֵיהֶם, אֵלֶּה עוֹשִׂים לִשְׁפֹּךְ דְּמָעוֹת לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁאֵין דְּמָעוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת מִן הַלֵּב כַּדְּמָעוֹת הַלָּלוּ, שֶׁכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם תּוֹהִים וְאוֹמְרִים: דִּינֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵם אֱמֶת, וְהוֹלְכִים עַל דֶּרֶךְ אֱמֶת. הַתִּינוֹקוֹת הַמִּסְכֵּנִים הַלָּלוּ שֶׁלֹּא חָטְאוּ, לָמָּה מֵתוּ? אֵיפֹה דִּין הָאֱמֶת שֶׁעוֹשֶׂה רִבּוֹן הָעוֹלָם? אִם בַּחֲטָאֵי אֲבוֹתָם מִסְתַּלְּקִים מִן הָעוֹלָם – לָמָּה? וַדַּאי אֵין לָהֶם מְנַחֵם.

עוֹד, וְהִנֵּה דִּמְעַת הָעֲשׂוּקִים – אוֹתָהּ דִּמְעָה שֶׁלָּהֶם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, שֶׁמְּגִנִּים עַל הַחַיִּים. שֶׁשָּׁנִינוּ, יֵשׁ מָקוֹם מְתֻקָּן לָהֶם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם שֶׁאֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים לֹא יְכוֹלִים לַעֲמֹד שָׁם. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

מִתִּיבְתָּא עִלָּאָה דִּילֵיהּ. וְעָלַיְיהוּ כְּתִיב, (תהלים ח) מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז. וּמַאי תּוֹעַלְתָּא עַבְדִּין תַּמָּן, וַאֲמַאי סַלְקִין תַּמָּן. דִּכְתִיב, (תהלים ח) לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם. וְכֵן אִית אֲתָר אַחֲרָא לְבַעֲלֵי תִּיוּבְתָּא.

תָּנִינָן, עֲשָׂרָה דְּבָרִים אִתְבְּרִיאוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת כו'. הַכְּתָב וְהַמִּכְתָּב וְהַלּוּחוֹת. דִּכְתִיב (שמות לב) וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא. מָאי אִירְיָא מִדְּהָכִי דְּעֶרֶב שַׁבָּת הָוָה, וְדִילְמָא אֶלֶף שְׁנִין לְבָתָר, אוֹ בְּשַׁעֲתָא דְּקַיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי. אֶלָּא, וַדַּאי הָכִי הוּא דְּבְעֶרֶב שַׁבָּת הָוָה. תָּא חֲזֵי, בְּכָל עוֹבָדָא דְּבְרֵאשִׁית, לָא אִתְּמַר שֵׁם מָלֵא, אֶלָּא אֱלֹהִים, אֱלֹהִים, בְּכָל מַה דְּאִתְבְּרֵי. וְכֻלְּהוּ שֵׁם אֱלֹהִים, עַד דְּכָל עוֹבָדָא אִשְׁתָּכְלַל

לשון הקודש

אוֹהֵב אוֹתָם וְנִדְבָּק בָּהֶם, וּמִתַּקֵּן בָּהֶם אֶת הַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁלּוֹ, וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב (תהלים ח) מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז. וּמָה הַתּוֹעֶלֶת שֶׁעוֹשִׂים שָׁם, וְלָמָּה עוֹלִים לְשָׁם? שֶׁכָּתוּב לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם. וְכֵן יֵשׁ מָקוֹם אַחֵר לְבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה.

שְׁנִינוּ, עֲשָׂרָה דְּבָרִים נִבְרְאוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְכו'. הַכְּתָב וְהַמִּכְתָּב וְהַלּוּחוֹת, שֶׁכָּתוּב (שמות לב) וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא. מָה הַמִּדְבָּר מִכָּךְ שֶׁהָיָה עֶרֶב שַׁבָּת, וְאוּלַי זֶה הָיָה אֶלֶף שָׁנָה אַחַר כָּךְ, אוֹ בְּשָׁעָה שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי? אֶלָּא וַדַּאי שֶׁזֶּה הָיָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת. בֹּא וּרְאֵה, בְּכָל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית לֹא נֶאֱמַר שֵׁם מָלֵא, אֶלָּא אֱלֹהִים אֱלֹהִים בְּכָל מַה שֶׁנִּבְרָא, וְכֻלָּם שֵׁם אֱלֹהִים, עַד שֶׁכָּל הַמַּעֲשֶׂה

בְּעֶרֶב שַׁבָּת. מִדְּאִשְׁתָּכְלַלוּ כָּל עוֹבָדָא, אִקְרֵי יְיָ' אֱלֹהִים, שֵׁם מָלֵא.

וְאַף עַל גַּב דִּבְשֵׁם אֱלֹהִים אִתְּבְּרֵי כֹּלָּא, לָא אִשְׁתָּכְלַל בַּעֲשִׂיָּה, כָּל מַה דְּאִתְּבְּרֵי, עַד עֶרֶב שַׁבָּת. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִשְׁתָּכְלַל כֹּלָּא בַּעֲשִׂיָּה, דִּכְתִיב, (בראשית ב) מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וְקַיְּימָא בְּמַעֲשֶׂה. וְעַל דָּא כְּתִיב, וְהַלְּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים, כַּד אִשְׁתָּכְלַל עָלְמָא, בְּשֵׁם אֱלֹהִים בְּמַעֲשֶׂה, וְלָא לְבָתָר, דִּכְתִיב יְיָ' אֱלֹהִים וּבְדָא אִשְׁתָּכְלַל עָלְמָא, וְקַיְּימָא עַל קִיּוּמֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּתָבַר מֹשֶׁה הַלּוּחוֹת, דִּכְתִיב, (שמות לב) וַיְשַׁבֵּר אוֹתָם תַּחַת הָהָר. צָף אוֹקְיָינוּס מֵאַתְרֵיהּ, וְסָלִיק לְשַׁטְּפָא עָלְמָא. חָמָא מֹשֶׁה דְּאוֹקְיָינוּס סָלִיק לְגַבֵּיהוּ, וַהֲוָה בָּעֵי לְשַׁטְּפָא

לשון הקודש

נִתְקַן בְּעֶרֶב שַׁבָּת. מִשֶּׁנִּתְקְנוּ כָּל הַמַּעֲשִׂים, נִקְרָא ה' אֱלֹהִים, שֵׁם מָלֵא.

וְאַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בְּשֵׁם אֱלֹהִים, לֹא נִתְקַן בָּעֲשִׂיָּה כָּל מַה שֶׁנִּבְרָא עַד עֶרֶב שַׁבָּת. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הַכֹּל נִתְקַן בָּעֲשִׂיָּה, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וְעוֹמֵד בְּמַעֲשֶׂה. וְלָכֵן כָּתוּב וְהַלְּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים, כְּשֶׁנִּתְקַן הָעוֹלָם בְּשֵׁם אֱלֹהִים בְּמַעֲשֶׂה, וְלֹא אַחַר כָּךְ, שֶׁכָּתוּב ה' אֱלֹהִים. וּבָזֶה נִתְקַן הָעוֹלָם וְעָמַד עַל קִיּוּמוֹ.

בָּא וּרְאֵה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁשָּׁבַר מֹשֶׁה אֶת הַלּוּחוֹת, שֶׁכָּתוּב (שמות לב) וַיְשַׁבֵּר אֹתָם תַּחַת הָהָר, צָף הָאוֹקְיָנוֹס מִמְּקוֹמוֹ וְעָלָה לִשְׁטֹף אֶת הָעוֹלָם. רָאָה מֹשֶׁה שֶׁאוֹקְיָנוֹס עוֹלֶה אֲלֵיהֶם וְהָיָה רוֹצֶה לִשְׁטֹף אֶת הָעוֹלָם, מִיָּד – וַיִּקַּח אֶת

עָלְמָא, מִיָּד וַיִּקַּח אֶת הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרוֹף אוֹתוֹ בָּאֵשׁ וְגוֹ', וַיִּזֶּר עַל פְּנֵי הַמַּיִם. קָם מֹשֶׁה עַל מֵי אוֹקְיָינוּס וְאָמַר, מַיָּא מַיָּא מָה אַתּוּן בָּעָאן. אָמְרוּ וְכִי אִתְקַיָּים עָלְמָא אֶלָּא בְּאוֹרַיְיתָא דְּלוּחוֹת, וְעַל אוֹרַיְיתָא דְּשָׁקְרוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל (ד"א וְעָבְדוּ עֶגְלָא דְּדַהֲבָא, אֲנָן בָּעָאן לְשַׁטְפָא עָלְמָא.).

מִיָּד אָמַר לוֹן, הָא כָּל מַה דְּעָבְדוּ בְּחוֹבָא דְּעֶגְלָא, הָא מָסִיר לְכוֹן, וְלָא דַּי כָּל אִינּוּן אַלְפִּין דְּנָפְלוּ מִנַּיְיהוּ, מִיָּד וַיִּזֶּר עַל פְּנֵי הַמַּיִם. לָא הֲווֹ מִשְׁתַּכְּחֵי מַיָּא, עַד דְּנָטִיל מַיָּא מִנַּיְיהוּ וְאַשְׁקֵי לוֹן, מִיָּד אִשְׁתְּקַע אוֹקְיָינוּס בְּאַתְרֵיהּ.

דְּהָא בְּהַהוּא מִדְבָּר לָא הֲווֹ מַיָּא, דִּכְתִיב, (במדבר כ) לֹא מְקוֹם זֶרַע וְגוֹ'. וּמַיִם אַיִן לִשְׁתּוֹת. וְאִי תֵּימָא, לְבֵירָא דְּמִרְיָם אַרְמִי לֵיהּ. חַס וְשָׁלוֹם, דְּתַמָּן שַׁדֵּי מֹשֶׁה דֶּכְרָנָא בִּישָׁא דָּא לְמִשְׁתֵּי לְבָתָר. וְתוּ,

לשון הקודש

הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ וְגוֹ', וַיִּזֶּר עַל פְּנֵי הַמַּיִם. עָמַד מֹשֶׁה עַל מֵי הָאוֹקְיָנוֹס וְאָמַר: מַיִם מַיִם, מָה אַתֶּם רוֹצִים? אָמְרוּ: וְכִי מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם אֶלָּא בְּתוֹרַת הַלּוּחוֹת?! וְעַל הַתּוֹרָה שֶׁשִּׁקְּרוּ בָהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (וְעָשׂוּ אֶת עֵגֶל הַזָּהָב אָנוּ רוֹצִים לִשְׁטֹף אֶת הָעוֹלָם).

מִיָּד אָמַר לָהֶם: הֲרֵי כָּל מַה שֶּׁעָשׂוּ בְּחֵטְא הָעֵגֶל, הֲרֵי מָסוּר לָכֶם, וְלֹא דַּי כָּל אוֹתָם הָאַלָּפִים שֶׁנָּפְלוּ מֵהֶם?! מִיָּד – וַיִּזֶּר עַל פְּנֵי הַמַּיִם. וְלֹא הָיוּ הַמַּיִם שׁוֹכְכִים עַד שֶׁנָּטַל מֵהֶם וְהִשְׁקָה אוֹתָם.

מִיָּד נִשְׁקַע הָאוֹקְיָנוֹס בִּמְקוֹמוֹ.

שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתוֹ הַמִּדְבָּר לֹא הָיוּ מַיִם, שֶׁכָּתוּב (במדבר כ) לֹא מְקוֹם זֶרַע וְגוֹ'. וּמַיִם אַיִן לִשְׁתּוֹת. וְאִם תֹּאמַר, לִבְאֵר מִרְיָם

דְּעַד כָּאן לָא הֲוָה לְהוּ בֵּירָא, עַד דְּאָתוּ לְמִדְבַּר מַתָּנָה, דִּכְתִיב, (במדבר כא) בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים וְגוֹ'. וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה. מִתַּמָּן יַרְתּוּ בֵּירָא. כְּתִיב הָכָא עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וּכְתִיב הָתָם (בראשית א) עַל פְּנֵי תְהוֹם.

חָרוּת עַל הַלֻּחֹת, מָאי חָרוּת עַל הַלֻּחֹת. הָכִי אוּקְמוּהָ, חֵירוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, חֵירוּת מִשִּׁעְבּוּד מַלְכִיּוֹת, (דף קי"ד ע"א) חֵירוּת מִכֹּלָּא, הָכִי הוּא. וּמַאי חָרוּת. גּוּשְׁפַּנְקָא דְּעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּבֵיהּ הֲוָה חֵירוּת, בְּכָל מִינֵי חֵירוּת. וְאִלְמָלֵא לָא אִתְּבָרוּ, כָּל מַה דְּאָתָא לְעָלְמָא לְבָתַר, לָא אָתָא, וַהֲווּ יִשְׂרָאֵל דִּיוּקְנָא דְּמַלְאָכִין עִלָּאִין דִּלְעֵילָא. וְעַל דָּא אַכְרִיז קְרָא וְאָמַר, וְהַלּוּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים וְגוֹ', לָא תֵּימָא דִּלְבָתַר דְּעָלְמָא אִשְׁתָּכְלַל, וְאַדְכַּר שֵׁם מָלֵא הֲווֹ, אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּאִשְׁתָּכְלַל בְּשֵׁם אֱלֹהִים, עַד לָא יֵיעוּל שַׁבָּת.

לשון הקודש

זָרַק – חַס וְשָׁלוֹם שֶׁשָּׁם יִזְרֹק מֹשֶׁה אֶת הַזִּכָּרוֹן הָרָע הַזֶּה לִשְׁתּוֹת מִמֶּנּוּ אַחַר כָּךְ. וְעוֹד, שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא הָיְתָה לָהֶם בְּאֵר, עַד שֶׁבָּאוּ לְמִדְבַּר מַתָּנָה, שֶׁכָּתוּב בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים וְגוֹ'. וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה. מִשָּׁם יָרְשׁוּ בְּאֵר. כָּתוּב עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְכָתוּב שָׁם עַל פְּנֵי תְהוֹם.

חָרוּת עַל הַלֻּחֹת. מַה זֶּה חָרוּת עַל הַלֻּחֹת? כָּךְ פֵּרְשׁוּהָ, חֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, חֵרוּת מִשִּׁעְבּוּד מַלְכִיּוֹת, חֵרוּת מֵהַכֹּל. כָּךְ הוּא. וּמַה זֶּה חֵרוּת? חוֹתָם שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁבּוֹ יֵשׁ חֵרוּת בְּכָל מִינֵי חֵרוּת. וְאִלְמָלֵא לֹא נִשְׁבְּרוּ, כָּל מַה שֶּׁבָּא לָעוֹלָם אַחַר כָּךְ – לֹא בָא, וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל בִּדְיוֹקְנָאוֹת שֶׁל מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים שֶׁלְּמַעְלָה. וְעַל כָּךְ מַכְרִיז

הֵמָּה, מָאי הֵמָּה. הִפּוּךְ מה"ה הָווּ. מִתְּרֵין סִטְרִין הָווּ. חָדָא בְּעוֹבָדָא, וַחֲדָא דְּחֵירוּת לְעֵילָּא, רָשִׁים לְעֵילָּא לְנַטְרָא לְכֹלָּא. וְעַל דָּא המ"ה. וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא, אֵשָׁא אוּכְמָא עַל גַּבֵּי אֵשָׁא חִוָּורָא. מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא, הַיְינוּ דִּכְתִיב, (במדבר יח) וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא. חָרוּת כְּמָה דְּאִתְּמַר, דְּהָא יוֹבֵל קָרֵי חֵירוּת, וְעָבִיד חֵירוּת לְכָל עָלְמִין.

עָד כָּאן חַבְרַיָּיא. מִכָּאן וְהָלְאָה תִּנְדְּעוּן, דְּהָא סִטְרָא בִּישָׁא, לָא שַׁלְטָא עָלַיְיכוּ וַאֲנָא יֵיבָא סָבָא, קָאִימְנָא קָמַיְיכוּ, לְאִתְעָרָא מִלִּין אִלֵּין, קָמוּ אִינּוּן, כְּמַאן דְּאִתְעַר מִשֵּׁינָתֵיהּ, וְאִשְׁתְּטָחוּ קָמֵיהּ, וְלָא הֲווּ יַכְלִין לְמַלְלָא. לְבָתַר שַׁעֲתָא בָכוּ.

פָּתַח רִבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (שיר השירים ח) **שִׂימֵנִי כַחוֹתָם**

לשון הקודש

הַכָּתוּב וְאוֹמֵר וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים וְגוֹ'. אַל תֹּאמַר שֶׁלְּאַחַר שֶׁהָעוֹלָם נִתְקַן וְנִזְכַּר שֵׁם מָלֵא הָיוּ, אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְקַן בְּשֵׁם אֱלֹהִים, טֶרֶם שֶׁנִּכְנְסָה שַׁבָּת.

הֵמָּה, מַה זֶּה הֵמָּה? הָפוּךְ מה"ה הָיוּ, מִשְּׁנֵי צְדָדִים הָיוּ – אֶחָד בְּמַעֲשֶׂה, וְאֶחָד מֵחֵרוּת שֶׁל מַעְלָה. רָשׁוּם לְמַעְלָה לִשְׁמֹר אֶת הַכֹּל. וְעַל זֶה הֵמָּ"ה. וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא – אֵשׁ שְׁחֹרָה עַל גַּבֵּי אֵשׁ לְבָנָה. מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא. חָרוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שֶׁהֲרֵי יוֹבֵל נִקְרָא חֵרוּת, וְעוֹשֶׂה חֵרוּת לְכָל הָעוֹלָמוֹת.

לָכֵן, חֲבֵרִים, מִכָּאן וָהָלְאָה תֵּדְעוּ שֶׁהֲרֵי הַצַּד הָרָע לֹא שׁוֹלֵט עֲלֵיכֶם, וַאֲנִי יֵיבָא סָבָא עוֹמֵד לִפְנֵיכֶם לְעוֹרֵר דְּבָרִים אֵלּוּ. קָמוּ הֵם, כְּמִי שֶׁהִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ, וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו, וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְדַבֵּר. אַחַר כְּשָׁעָה הֵם בָּכוּ.

פָּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, שִׂימֵנִי כַחוֹתָם

עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ וְגוֹ', שִׂימֵנִי כַחוֹתָם, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְדַּבְּקָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּבַעְלָהּ, אִיהִי אַמְרַת שִׂימֵנִי כַחוֹתָם, אָרְחָא דְחוֹתָם, כֵּיוָן דְּאִתְדַּבָּק בְּהַהוּא אֲתָר דְּאִתְדַּבָּק שָׁבִיק בֵּיהּ כָּל דְּיוּקְנֵיהּ, אַף עַל גַּב דְּהַהוּא חוֹתָם אָזִיל הָכָא וְהָכָא, וְלָא קַיְימָא תַּמָּן, וְהָא אִתְעֲבַר מִנֵּיהּ, כָּל דְּיוּקְנֵיהּ שָׁבִיק תַּמָּן, וְתַמָּן קַיְימָא. אוֹף הָכִי אַמְרַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כֵּיוָן דְּאִתְדַּבָּקְנָא בָךְ, כָּל דְּיוּקְנִי לִיהֲוֵי חָקִיק בָּךְ, דְּאַף עַל גַּב דְּאֵיזִיל הָכָא אוֹ הָכָא, תִּשְׁכַּח דְּיוּקְנִי חָקִיק בָּךְ, וְתִדְכַּר לִי.

וְכַחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ, כְּמָה דִכְתִיב, (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי, אוֹף הָכִי, תְּהֵא דְּיוּקְנִי חָקִיק תַּמָּן. וּבְכֵן אֶהֱא בָךְ מִתְדַּבְּקָא לְעָלְמִין, וְלָא אִתְנְשֵׁי מִינָךְ. כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, תַּקִּיפָא כַמָּוֶת אַהֲבָה, בְּתוּקְפָּא תַקִּיף,

לשון הקודש

עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ וְגוֹ'. שִׂימֵנִי כַחוֹתָם, בְּשָׁעָה שֶׁנִּדְבְּקָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּבַעְלָהּ, הִיא אָמְרָה שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ. דֶּרֶךְ הַחוֹתָם, כֵּיוָן שֶׁנִּדְבָּק בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּדְבָּק, מַשְׁאִיר בּוֹ אֶת כָּל דְּיוֹקְנוֹ. אַף עַל גַּב שֶׁאוֹתוֹ חוֹתָם הוֹלֵךְ כָּאן וְכָאן וְלֹא עוֹמֵד שָׁם וְנֶעֱבָר מִמֶּנּוּ, כָּל דְּיוֹקְנוֹ מַשְׁאִיר שָׁם, וְשָׁם עוֹמֵד. אַף כָּךְ אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כֵּיוָן שֶׁנִּדְבַּקְתִּי בְךָ, כָּל דְּיוֹקְנִי יִהְיֶה חָקוּק בְּךָ, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁאֵלֵךְ לְכָאן וּלְכָאן, תִּמְצָא אֶת דְּיוֹקְנִי חָקוּק בְּךָ וְתִזְכֹּר אוֹתִי.

וְכַחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי, אַף כָּךְ יִהְיֶה דְּיוֹקְנִי חָקוּק שָׁם, וּבְכֵן אֶהְיֶה דְּבוּקָה בְּךָ לְעוֹלָמִים וְאַל אֶשְׁתַּכַּח

כְּהַהוּא אֲתָר דְּשַׁרְיָא בֵּיהּ מוֹתָא. אַהֲבָה, הַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי אַהֲבַת עוֹלָם.

קָשָׁה כִּשְׁאוֹל קִנְאָה, אוֹף הָכִי, דְּהָא אִלֵּין שְׁמָהָן, מֵהַהוּא סִטְרָא אִינּוּן. רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ, מָאן אִינּוּן רִשְׁפֵּי אִלֵּין. אִינּוּן אֲבָנִין וּמַרְגְּלָן טָבָאן, דְּאִתְיְלִידוּ מֵהַהוּא אֵשׁ. שַׁלְהֶבֶת יָהּ. מֵהַהוּא שַׁלְהוֹבָא, דְּנָפְקָא מֵעָלְמָא עִלָּאָה, וְאִתְאַחֲדָא בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לְמֶהֱוֵי כֻּלָּא חַד יְחוּדָא, וַאֲנָן, הָא אַהֲבָה וּרְשָׁפִין דְּשַׁלְהוֹבָא דִּלְבָּא אֲבַתְרָךְ, יְהֵא רַעֲוָא, דְּדִיוּקְנָא דִילָן, תְּהֵא חֲקוּקָה בְּלִבָּךְ, כְּמָה דְּדִיוּקְנָא דִילָךְ חַקּוּק בְּלִבָּן. נָשַׁק לוֹן, וּבָרִיךְ לוֹן וְאָזְלוּ.

כַּד מָטוּ לְגַבֵּי דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְסָחוּ לֵיהּ כָּל מַה דְּאִירַע לוֹן, חַדֵּי וְתַוָּוה, אָמַר, זַכָּאִין אַתּוּן

לשון הקודש

מִמְּךָ. כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, חֲזָקָה כַּמָּוֶת אַהֲבָה, בְּחֹזֶק חָזָק, כְּמוֹ אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁשּׁוֹרָה בּוֹ הַמָּוֶת. אַהֲבָה – אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא אַהֲבַת עוֹלָם.

קָשָׁה כִּשְׁאוֹל קִנְאָה – אַף כָּךְ, שֶׁהֲרֵי אֵלּוּ הַשֵּׁמוֹת הֵם מֵאוֹתוֹ צַד. רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ, מַה הֵם רִשְׁפֵּי אֵשׁ הַלָּלוּ? אוֹתָם אֲבָנִים וּמַרְגָּלִיּוֹת טוֹבוֹת שֶׁנּוֹלְדוּ מֵאוֹתָהּ אֵשׁ. שַׁלְהֶבֶת יָהּ, מֵאוֹתָהּ שַׁלְהֶבֶת שֶׁיּוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן וְנֶאֱחֶזֶת בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לִהְיוֹת הַכֹּל יִחוּד אֶחָד. וְאָנוּ, הֲרֵי אַהֲבָה וְרִשְׁפֵּי שַׁלְהֶבֶת שֶׁל הַלֵּב אַחֲרֶיךָ, יְהִי רָצוֹן שֶׁהַדְּיוֹקָן שֶׁלָּנוּ יִהְיֶה חָקוּק בְּלִבְּךָ כְּמוֹ שֶׁהַדְּיוֹקָן שֶׁלְּךָ חָקוּק בְּלִבֵּנוּ. נָשַׁק אוֹתָם וּבֵרַךְ אוֹתָם וְהָלְכוּ.

כְּשֶׁהִגִּיעוּ אֶל רַבִּי שִׁמְעוֹן וְסִפְּרוּ לוֹ כָּל מַה שֶּׁקָּרָה לָהֶם, שָׂמַח וְתָמַהּ וְאָמַר,

דְּזָכִיתוּן לְכָל הַאי, וּמַה הֲוֵיתוּן בַּהֲדֵי אַרְיָא עִלָּאָה, גִּיבָּר תַּקִּיף, דְּלָא הֲווֹ כַּמָּה גִיבָּרִין לְגַבֵּיהּ כְּלוּם, וְלָא יְדַעְתּוּן לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לֵיהּ מִיַּד. תַּוָּוהְנָא, אֵיךְ אִשְׁתְּזַבְתּוּן מֵעוֹנְשָׁא דִילֵיהּ, אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְשֵׁזָבָא לְכוֹן, קָרָא עָלַיְיהוּ, (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם. (משלי ד) בְּלֶכְתְּךָ לֹא יֵצַר צַעֲדֶךָ וְאִם תָּרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל. (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אָרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר. (ע"כ מן רב ייבא סבא).

רעיא מהימנא

(מ) כִּי יִנָּצוּ אֲנָשִׁים. אִלֵּין, מִיכָאֵל וְס"מ. וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ, בְּגָלוּתָא. עָנוֹשׁ יֵעָנֵשׁ, דָּא ס"מ, כַּאֲשֶׁר יָשִׁית עָלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

אַשְׁרֵיכֶם שֶׁזְּכִיתֶם לְכָל זֶה. וּמָה הֱיִיתֶם עִם הָאַרְיֵה הָעֶלְיוֹן גִּבּוֹר חָזָק, שֶׁכַּמָּה גִּבּוֹרִים לֹא הָיוּ אֵלָיו כְּלוּם, וְלֹא יְדַעְתֶּם לְהִוָּדַע לוֹ מִיָּד, תָּמַהְתִּי אֵיךְ נִצַּלְתֶּם מֵעָנְשׁוֹ, אֶלָּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לְהַצִּילְכֶם. קָרָא עֲלֵיהֶם, וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם. בְּלֶכְתְּךָ לֹא יֵצַר צַעֲדֶךָ וְאִם תָּרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל. (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אָרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר. (עד כָּאן מִן רַב יֵיבָא סָבָא).

רַעְיָא מְהֵימְנָא

כִּי יִנָּצוּ אֲנָשִׁים – אֵלּוּ מִיכָאֵל וְס"מ. וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ – בַּגָּלוּת. עָנוֹשׁ יֵעָנֵשׁ – זֶה ס"מ. כַּאֲשֶׁר יָשִׁית עָלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

פִּקּוּדָא (מא) בָּתַר דָּא, לְהָשִׁיב אֲבֵדָה. וַאֲבַתְרֵיהּ לְהָשִׁיב הַגֶּזֶל. אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָתִיד לְאָהַדְרָא לָךְ, אֲבֵדָה דְּאָבְדַת בְּגִין עֵרֶב רַב, וְדָא כַּלָּה דִּילָךְ, דִּבְזִמְנָא דְּעָבְדוּ עֵרֶב רַב יַת עֶגְלָא, נַפְקַת כַּלָּה דִּילָךְ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות לב) וַיַּשְׁלֵךְ מִיָּדָו אֶת הַלֻּחֹת.

וְאִתְּמַר בָּךְ לֵךְ רֵד, הָתָם קָא רָמִיז נְחִיתוּ דִּילָךְ, בְּגָלוּתָא רְבִיעָאָה, לֵךְ: (דף קי"ד ע"ב) כְּגוֹן (בראשית יב) לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וְגוֹ'. הָכָא ש, (איוב לג) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר. הָכָא קָא רָמִיז לֶךְ, לֶךְ תְּלַת זִמְנִין (בְּגָלוּתָא) בְּגָלוּתָא. רְבִיעָאָה רֵד, בְּגִין בַּת יְחִידָה, כַּלָּה דִּילָךְ, דְּנַפְּלַה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (עמוס ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם. וּמִיַּד דְּאַנְתְּ נָחִית בְּגִינֵיהּ, תָּקוּם עֲלָךְ וְהַאי (אִיהוּ חַשְׁבַּת אֲבֵדָה, וְהָאי

לשון הקודש

מִצְוָה (מא) אַחַר זוֹ – לְהָשִׁיב אֲבֵדָה, וְאַחֲרָיו – לְהָשִׁיב הַגָּזֵל. אָמַר מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָתִיד לְהַחֲזִיר לְךָ אֶת הָאֲבֵדוֹת שֶׁאִבַּדְתָּ מִשּׁוּם הָעֵרֶב רַב, וְזוֹ הַכַּלָּה שֶׁלְּךָ, שֶׁבִּזְמַן שֶׁעָשׂוּ הָעֵרֶב רַב אֶת הָעֵגֶל, יָצְאָה הַכַּלָּה שֶׁלְּךָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות לב) וַיַּשְׁלֵךְ מִיָּדָו אֶת הַלֻּחֹת.

וְנֶאֱמַר בְּךָ לֶךְ רֵד. שָׁם נִרְמָז יְרִידָה שֶׁלְּךָ לַגָּלוּת הָרְבִיעִית. לֶךְ – כְּמוֹ (בראשית יב) לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וְגוֹ'. כָּאן ש, (איוב לב) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר. כָּאן רוֹמֵז לֶךְ לְךָ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים (בְּגָלוּת) בַּגָּלוּת. בָּרְבִיעִית רֵד, בִּשְׁבִיל בַּת יְחִידָה, הַכַּלָּה שֶׁלְּךָ שֶׁנָּפְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (עמוס ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם. וּמִיָּד שֶׁאַתָּה יוֹרֵד בִּשְׁבִילָהּ, תָּקוּם עָלֶיךָ, וְזוֹ

אוֹרַיְיתָא דְאִתְגַּלְיָא עָל יְדָךְ הָאי) אִיהוּ הֲשָׁבַת אֲבֵדָה דִילָךְ, דְּלָאו לְמַגְנָא אִתְגַּלְיָא לָךְ אוֹרַיְיתָא, יַתִּיר מִכָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִסְתַּלְקַת לְגַבָּךְ, כְּמַיָּא דִבְאֵר דְּאִסְתַּלְקוּ לְגַבָּךְ, וְלָא לַאֲבָהָן, וְלָא לְבַר נָשׁ, דְּהָא בְּאֵר מַכֶּרֶת אֲדוֹנֶיהָ. וְאוֹרַיְיתָא דָא, אִתְמַר עָלָהּ, (במדבר כא) וּמִשָּׁם בְּאֵרָה הִיא הַבְּאֵר וְגוֹ'. הַבְּאֵר הִיא מַלְיָא, וְלָא נָפְקִין מֵימוֹי לְבַר. וְאִיהוּ בְּאֵר מַיָּא דְאוֹרַיְיתָא, דְּאַפִּיק כָּל מַיִין, וְכָל מַיִין דְּעָלְמָא עָאלִין בֵּיהּ, וְלָא נָפְקִין מֵימוֹי לְבַר.

וְאִיהוּ בְּאֵר דְּאַפִּילוּ כָּל בְּנֵי עָלְמָא שָׁאֲבִין מִנֵּיהּ מַיָּא, וַאֲפִילוּ כָּל עֲנָנֵי עָלְמָא, לָא חֲסִרִין מִנֵּיהּ, אֲפִילוּ כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה. בְּגִין דִּבְאֵר דָּא, לֵית לֵיהּ סוֹף, יַתִּיר עָמוֹק הוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (איוב יא) וּרְחָבָה מִנִּי יָם. וּבְכַד דִילֵיהּ, מָאן דְּשָׁאֲבֵי

לשון הקודש

(זוֹ הֲשָׁבַת אֲבֵדָה, וְזוֹ הַתּוֹרָה שֶׁהִתְגַּלְּתָה עַל יָדֶךָ, זוֹ) הִיא הֲשָׁבַת הָאֲבֵדָה שֶׁלְּךָ. שֶׁלֹּא לְחִנָּם נִגְלְתָה לְךָ תּוֹרָה יוֹתֵר מִכָּל יִשְׂרָאֵל וְעָלְתָה אֵלֶיךָ כְּמוֹ מֵי הַבְּאֵר שֶׁעָלוּ אֵלֶיךָ, וְלֹא לָאָבוֹת וְלֹא לְאִישׁ, שֶׁהֵרֵי הַבְּאֵר מַכִּירָה אֶת אֲדוֹנֶיהָ. וְעַל הַתּוֹרָה הַזּוֹ נֶאֱמַר (במדבר כא) וּמִשָּׁם בְּאֵרָה הִיא הַבְּאֵר וְגוֹ'. הַבְּאֵר הִיא מְלֵאָה, וְלֹא יוֹצְאִים מֵימֶיהָ הַחוּצָה, וְהִיא בְּאֵר מֵי הַתּוֹרָה שֶׁמּוֹצִיאָה כָּל הַמַּיִם, וְכָל הַמַּיִם שֶׁל הָעוֹלָם נִכְנָסִים בָּהּ, וְלֹא יוֹצְאִים מֵימֶיהָ הַחוּצָה.

וְהִיא הַבְּאֵר שֶׁאֲפִלּוּ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם שׁוֹאֲבִים מִמֶּנָּה מַיִם וַאֲפִלּוּ כָּל עֲנָנֵי הָעוֹלָם, לֹא חֲסֵרִים מִמֶּנָּה אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה. מִשּׁוּם שֶׁבְּאֵר זוֹ אֵין לָהּ סוֹף. יוֹתֵר עֲמֻקָּה הִיא מִן הַתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (איוב יא) וּרְחָבָה מִנִּי יָם. וּבְכַד שֶׁל מִי

מִנֵּיהּ מַיָּא, אִיהוּ בָלַע (ס"א כָּל מֵימִין וְכָל חָכְמָתִין) כָּל חָכְמָתִין דְּעָלְמָא, כָּל שֶׁכֵּן בְּאֵר עַצְמוֹ.

וְכֵן עָתִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָהַדְרָא לָךְ גֻּזָּל דִּילָךְ, דְּאִיהוּ מַטֶּה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמואל ב כג) וַיִּגְזוֹל אֶת הַחֲנִית מִיַּד הַמִּצְרִי, דְּעָלָךְ אִתְּמַר אִישׁ מִצְרִי. וּבְגָלוּתָא דִּילָךְ וּבְגִלְגּוּלָא דִּילָךְ, יַפְרִישׁ לָךְ עָרֵי מִקְלָט, לְשֵׁזָבָא, מִכַּמָּה דְרַדְפִּין אֲבַתְרָךְ, דְּלֵית לְהוֹן סוֹף.

וְהַאי אִיהוּ פִּקּוּדָא, (מב) (חָדָא) לְהַפְרִישׁ עָרֵי מִקְלָט, לְמַאן דְּקָטַל, בְּגִין הַהוּא מִצְרִי דְּקָטַלַת בְּמִצְרַיִם, דְּתַמָּן הָוָה נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי וְכָל מַשְׁרְיָיתֵיהּ, דַּהֲווֹ סָחֲרִין לֵיהּ, וְקָטְלַת לֵיהּ בְּלָא זִמְנֵיהּ, וְלָא דָחַלְתָּ מֵרוֹדְפִין דִּילֵיהּ, דִּבְכַמָּה אַתְרִין רָדְפוּ אֲבָתְרָךְ, כַּמָּה נָשִׁין בְּנַעֲרוּתָךְ, דְּאִינּוּן נַעֲמָ"ה אַגְרַ"ת

לשון הקודש

שֶׁשּׁוֹאֵב מִמֶּנָּה מַיִם, הוּא בּוֹלֵעַ (כָּל מֵימוֹת וְכָל חָכְמוֹת) אֶת כָּל חָכְמוֹת הָעוֹלָם. כָּל שֶׁכֵּן הַבְּאֵר עַצְמָהּ.

וְכֵן עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲזִיר לְךָ אֶת הַגֻּזֵּל שֶׁלְּךָ, שֶׁהוּא הַמַּטֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שמואל–ב כג) וַיִּגְזֹל אֶת הַחֲנִית מִיַּד הַמִּצְרִי, שֶׁעָלֶיךָ נֶאֱמַר אִישׁ מִצְרִי. וּבַגָּלוּת שֶׁלְּךָ וּבַגִּלְגּוּל שֶׁלְּךָ יַפְרִישׁ לְךָ עָרֵי מִקְלָט לְהִנָּצֵל מִכַּמָּה שֶׁרוֹדְפִים אַחֲרֶיךָ שֶׁאֵין לָהֶם סוֹף.

וְזוֹהִי מִצְוָה (מב) (אַחַת) לְהַפְרִישׁ עָרֵי מִקְלָט לְמִי שֶׁהָרַג, מִשּׁוּם אוֹתוֹ הַמִּצְרִי שֶׁהָרַגְתָּ בְּמִצְרַיִם, שֶׁשָּׁם הָיָה נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי וְכָל מַחֲנוֹת שֶׁהָיוּ מַקִּיפִים אוֹתוֹ, וְהָרַגְתָּ אוֹתוֹ בְּלִי זְמַנּוֹ, וְלֹא פָּחַדְתָּ מֵהָרוֹדְפִים שֶׁלּוֹ, שֶׁבְּכַמָּה מְקוֹמוֹת רָדְפוּ

לִילִי"ת אוּכְמָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לָךְ עָרֵי מִקְלָט, לְאִשְׁתְּזָבָא מִנְּהוֹן, וְאִינוּן שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה.

בְּגִין דְּאַתְּ בֵּן יָהּ, בְּרָא דְּאַבָּא וּדְאִמָּא. בָּתַר דְּהַדְרַת בְּהֵ"א בְּתִיּוּבְתָּא, אִסְתְּלַקְתְּ בַּבִּינָה, יה"ו, אִילָנָא דְּחַיֵּי, וּבְגִינָהּ אַתְּ זָכֵי לְאָת ה', בְּגִין דְּאַעִילַת גַּרְמָךְ אֲבַתְרָהָא, בְּתִיּוּבְתָּא לְאָהַדְרָא לָהּ לְמָרָךְ, וּלְסַלְקָא לָהּ מִגָּלוּתָא, וְלָא לְקַבְּלָא אַנְתְּ אַגְרָא.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שַׁוֵּי שְׁמֵיהּ בָּךְ, וּבְגִין דְּמַחֲשָׁבָה דִּילָךְ הֲוַת לְעִלַּת הָעִלּוֹת, שַׁוֵּי בָךְ מַחֲשַׁבְתֵּיהּ, דְּאִיהִי יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְעִלַּת הָעִלּוֹת, אִיהוּ מְיַחֵד אִלֵּין אַתְוָון בָּךְ, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לֵיהּ בְּאִלֵּין אַתְוָון.

לשון הקודש

אַחֲרֶיךָ כַּמָּה נָשִׁים בְּנַעֲרוּתְךָ, שֶׁהֵן נַעֲמָ"ה אַגְרַ"ת לִילִי"ת שְׁחוֹרָה. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לְךָ עָרֵי מִקְלָט לְהִנָּצֵל מֵהֶן, וְהֵם שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה.

מִשּׁוּם שֶׁאַתָּה בֶּן יָהּ, בֵּן שֶׁל אַבָּא וְאִמָּא. אַחַר שֶׁחָזַרְתָּ בְּהֵ"א בִּתְשׁוּבָה, עָלִיתָ לְבִינָה, יה"ו, עֵץ הַחַיִּים, וּבִגְלָלָהּ זָכִיתָ לָאוֹת ה', מִשּׁוּם שֶׁהִכְנַסְתָּ אֶת עַצְמְךָ אַחֲרֶיהָ בִּתְשׁוּבָה לְהַחֲזִירָהּ לְרִבּוֹנְךָ וּלְהַעֲלוֹתָהּ מֵהַגָּלוּת, וְלֹא שֶׁתְּקַבֵּל אַתָּה שָׂכָר.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂם שְׁמוֹ בְּךָ, וּמִשּׁוּם שֶׁמַּחֲשַׁבְתְּךָ הָיְתָה לְעִלַּת הָעִלּוֹת, שָׂם בְּךָ מַחֲשַׁבְתּוֹ, שֶׁהִיא יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְעִלַּת הָעִלּוֹת הוּא מְיַחֵד אֶת הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ בְּךָ כְּדֵי לְהַכִּיר אוֹתוֹ בָּאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ.

וּבְגִין דְּאַתְּ הֲוֵית גּוֹמֵל חֶסֶד עִם שְׁכִינְתָּא, דְּכָל פִּקּוּדִין דִּילָךְ לְקַיְּמָא, אֵיזֶהוּ חָסִיד הַמִּתְחַסֵּד עִם קוֹנוֹ. יָהַב לָךְ מִדַּת חֶסֶד. וּבְגִין דְּנָטַרְתָּ פִּקּוּדִין דְּלָא תַעֲשֶׂה, וַהֲוָה לָךְ לְאִתְגַּבְּרָא עַל יִצְרָךְ, לְמִקְשָׁר לֵיהּ תְּחוֹת יְדָךְ, וְלָא אִשְׁתַּדְּלַת בְּהַאי פִּקּוּדָא, אֶלָּא לְקַשְּׁרָא סָמָאֵ"ל תְּחוֹת יְדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבַת זוּגֵיהּ דְּאִיהִי שִׁפְחָתָא בִּישָׁא, תְּחוֹת יַד גְּבִירְתָּא. לוֹן וּלְכָל מְמָנָן וּלְכָל מַשְׁרְיָין דִּלְהוֹן. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לָךְ, מִדַּת גְּבוּרָה דִילֵיהּ, לְמֶהֱוֵי בִּסְיַעְתָּךְ דְּיִתְחַלְחַלוּן וִידַחֲלוּן מִינָךְ, סָמָאֵ"ל וּבַת זוּגֵיהּ, וְכָל מְמָנָן וּמַשְׁרְיָין דִּלְהוֹן, וִיהוֹן קְשׁוּרִים בְּשַׁלְשְׁלָאֵי תְּחוֹת יְדָךְ.

וּבְגִין דְּהַדְרַת בְּתִיּוּבְתָּא, בְּאוֹת בְּרִית, נָחִית בִּינָה יה"ו, לְאִתְחַבְּרָא בְּצַדִּיק. בְּגִינָךְ, קֻדְשָׁא

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם שֶׁאַתָּה הָיִיתָ גּוֹמֵל חֶסֶד עִם הַשְּׁכִינָה, שֶׁכָּל הַמִּצְוֹות שֶׁלְּךָ לְקַיֵּם, אֵיזֶהוּ חָסִיד? הַמִּתְחַסֵּד עִם קוֹנוֹ – נָתַן לְךָ מִדַּת חֶסֶד. וּמִשּׁוּם שֶׁשָּׁמַרְתָּ מִצְוֹות לֹא תַעֲשֶׂה, וְהָיָה לְךָ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרְךָ, לִקְשֹׁר אוֹתוֹ תַּחַת יָדְךָ, וְלֹא הִשְׁתַּדַּלְתָּ בַּמִּצְוָה הַזּוֹ, אֶלָּא לִקְשֹׁר אֶת סמא"ל תַּחַת יָדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבַת זוּגוֹ, שֶׁהִיא שִׁפְחָה רָעָה, תַּחַת יַד גְּבִירָתָהּ, אוֹתָם וְאֶת כָּל הַמְמֻנִּים וְהַמַּחֲנוֹת שֶׁלָּהֶם – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לְךָ אֶת מִדַּת גְּבוּרָתוֹ לִהְיוֹת בְּעֶזְרְךָ שֶׁיִּתְחַלְחֲלוּ וְיִפְחֲדוּ מִמְּךָ סמא"ל וּבַת זוּגוֹ, וְכָל הַמְמֻנִּים וְהַמַּחֲנוֹת שֶׁלָּהֶם, וְיִהְיוּ קְשׁוּרִים בְּשַׁלְשְׁלָאוֹת תַּחַת יָדְךָ.

וּמִשּׁוּם שֶׁחָזַרְתָּ בִּתְשׁוּבָה בְּאוֹת הַבְּרִית, יָרְדָה בִּינָה יה"ו לְהִתְחַבֵּר בְּצַדִּיק. בִּשְׁבִילְךָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן

בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לָךְ אוֹת בְּרִית צַדִּיק דִּילֵיהּ. וּבְגִין דְּמַחֲשָׁבָה טוֹבָה עָבַדְתְּ כֹּלָּא, הָכִי נָחִית שְׁמָא מְפֹרָשׁ (דְּמָרָךְ) עָלָךְ, וּמִתַּמָּן, (נ"א רִשּׁוּמָא דְּנָחִית) נָחִית עָלָךְ.

וּבְגִין דְּאַנְתְּ תִּשְׁתָּדֵל בְּכָל יוֹמָא, בִּתְרֵין שִׂפְוָון דִּילָךְ בִּצְלוֹתָא, לְשַׁבְּחָא לְמָרָךְ, בַּאֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח, בִּתְרֵין שִׂפְוָון דִּילָךְ. בִּנְבִיאִים וּבַכְּתוּבִים. וּבְכָל מִינֵי זֵמֶר וְנִגּוּן בִּצְלוֹתָא. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית לוֹן בְּשִׂפְוָון דִּילָךְ. כָּל שֶׁכֵּן דַּרְגָּא דִּילָךְ, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּבֵיהּ אִשְׁתַּדְּלַת בְּכָל יוֹמִין דִּילָךְ בִּקְשׁוֹט, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהֲבֵיהּ לָךְ, לְסַלְקָא לָךְ בֵּיהּ, בְּתוֹרַת אֱמֶת, כְּלִילָא מִכָּל מִדּוֹת וְאַתְוָון. בְּשְׁמָא מְפֹרָשׁ, בְּאַרְבַּע אַתְוָון.

דְּקֹדֶם דְּחָזַרְתְּ בִּתְיוּבְתָּא (דף קט"ו ע"א) לָא הֲוֵית, אֶלָּא בְּאִילָנָא דְּטוֹב וָרָע, עֻבָּד וְנַעַר הָוָה שְׁמָךְ

לשון הקודש

לְךָ אוֹת בְּרִית צַדִּיק שֶׁלּוֹ. וּמִשּׁוּם שֶׁבְּמַחֲשָׁבָה טוֹבָה עָשִׂיתָ אֶת הַכֹּל, כָּךְ יָרַד שֵׁם הַמְּפֹרָשׁ (שֶׁל רִבּוֹנְךָ) עָלֶיךָ, וּמִשָּׁם (הִרְשֵׁם שֶׁיָּרַד) יָרַד עָלֶיךָ.

וּמִשּׁוּם שֶׁאַתָּה תִּשְׁתַּדֵּל בְּכָל יוֹם בִּשְׁתֵּי הַשְּׂפָתַיִם שֶׁלְּךָ בִּתְפִלָּה, לְשַׁבֵּחַ אֶת רִבּוֹנְךָ בַּאדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח בִּשְׁתֵּי הַשְּׂפָתַיִם שֶׁלְּךָ, בִּנְבִיאִים וּבַכְּתוּבִים, וּבְכָל מִינֵי זֵמֶר וְנִגּוּן בַּתְּפִלָּה – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹרִיד אוֹתָם בַּשְּׂפָתַיִם שֶׁלְּךָ. כָּל שֶׁכֵּן הַדַּרְגָּה שֶׁלְּךָ, עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּבוֹ הִשְׁתַּדַּלְתָּ בְּכָל יָמֶיךָ בֶּאֱמֶת – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן אוֹתוֹ לְךָ לְהַעֲלוֹת אוֹתְךָ בּוֹ, בְּתוֹרַת אֱמֶת, כְּלוּלָה מִכָּל הַמִּדּוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת, בַּשֵּׁם הַמְּפֹרָשׁ בְּאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת.

שֶׁקֹּדֶם שֶׁחָזַרְתָּ בִּתְשׁוּבָה לֹא הָיִיתָ אֶלָּא בָּעֵץ שֶׁל טוֹב וְרַע. עֻבָּד וְנַעַר הָיָה שִׁמְךָ

בְּקַדְמִיתָא, (שמות ב) וְהִנֵּה נַעַר בּוֹכֶה, עֶבֶד נֶאֱמָן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (במדבר יב) לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. וְהַהוּא רַע, שׁוּתָּפָא דְּעֶבֶד, גָּרַם לָךְ לְמֶחֱטֵי בַּסֶּלַע, בְּגִין דְּמַטֶּה דְּאִתְמְסַר לָךְ, (נ"א בִּידָךְ) הָוָה דְּאִילָנָא דְטוֹב וָרָע, מְטַטְרוֹ"ן טוֹב. סָמָא"ל רָע.

וּכְעָן, דְּחָזַרְתְּ בְּתִיּוּבְתָּא, וְאִתְדַּבְּקַת בְּאִילָנָא דְחַיֵּי, הָא נַפְקַת מֵעֶבֶד, וְאִתְהַדַּרְתְּ בֶּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּמַטֶּה דְּאִתְמְסָר בִּידָךְ, יְהֵא עֵץ חַיִּים, ו', דְּאִיהוּ בֶּן יָ"ה, וְתֵיעוּל (ד"א וְתֵיעוּל) בְּתִשְׁעָה וְאַרְבְּעִין אַנְפִּין דִּילָךְ בְּאוֹרַיְיתָא, וְיִתְעַבֵּד מוֹט. וְיִתְקַיֵּים בָּךְ, (תהלים נה) לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק. תִּשְׁעָה וְאַרְבְּעִין אַנְפִּין, תִּשְׁעָה וְאַרְבְּעִין אַתְוָון דִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וּבָרוּךְ שֵׁם, שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא עִלָּאָה, ו' עִלָּאָה תִּפְאֶרֶת. שִׁית תֵּיבִין תִּנְיָינִין, דְּבָרוּךְ שֵׁם, ו' תִּנְיָינָא צַדִּיק. מ"ט. בְּאֶמְצָעִיתָא ו. וַיִּשְׁאוּהוּ בַּמּוֹט בִּשְׁנָיִם.

לשון הקודש

בַּתְּחִלָּה, וְהִנֵּה נַעַר בּוֹכֶה, עֶבֶד נֶאֱמָן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר יב) לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. וְאוֹתוֹ הָרָע, הַשֻּׁתָּף שֶׁל הָעֶבֶד, גָּרַם לְךָ לַחֲטֹא בַּסֶּלַע, מִשּׁוּם שֶׁהַמַּטֶּה שֶׁנִּמְסַר לְךָ (בִּידְךָ) הָיָה שֶׁל הָעֵץ טוֹב וָרָע. מטטרו"ן טוֹב, סמא"ל רַע.

וּכְשֵׁם שֶׁחָזַרְתָּ בִּתְשׁוּבָה וְנִדְבַּקְתָּ בְּעֵץ הַחַיִּים, הֲרֵי יָצָאתָ מֵעֶבֶד, וְהָפַכְתָּ לִהְיוֹת בֵּן לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. וְהַמַּטֶּה שֶׁנִּמְסַר בְּיָדְךָ יִהְיֶה עֵץ הַחַיִּים, ו', שֶׁהוּא בֶּן יָ"ה, וְתִכָּנֵס בְּאַרְבָּעִים וְתֵשַׁע הַפָּנִים שֶׁלְּךָ בַּתּוֹרָה, וְיֵעָשֶׂה מוֹט, וְיִתְקַיֵּם בְּךָ (תהלים נה) לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק. אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע פָּנִים, אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וּבָרוּךְ שֵׁם, שֵׁשׁ תֵּבוֹת הַתֵּבוֹת שֶׁל הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן, ו' עֶלְיוֹנָה

בְּלֹא וָא"ו בְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהוּ מ"ט. (נ"א בְּלֹא א' דְּאֶמְצָעִיתָא דו"ו) וְצַדִּיק מ"ט לִפְנֵי רָשָׁע. וּמַאן גָּרַם דָּא. א'. אֶחָד מֵחַמִּשִׁים. דְּחַמְשִׁין תַּרְעִין אִתְיְהִיבוּ לָךְ, חָסֵר חַד, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, חַמְשִׁים שַׁעֲרֵי בִינָה נִמְסְרוּ לְמֹשֶׁה, חוּץ מֵאֶחָד. וְהַאי אִיהוּ א', דְּחָסֵר מֵחַמִּשִׁין, וְאִשְׁתְּאַר מ"ט, וְדָא גָּרִים לָךְ צַדִּיק מ"ט לִפְנֵי רָשָׁע. מָאי רָשָׁע. דָּא סָמָאֵ"ל. **וְהַאי** אִיהוּ מ"ט, מִן מַטֶּה דִילָךְ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות יז) **וּמַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי.** (דְּמַטֶּה אַחֲרָא אִית לָךְ) **מַטֵּה** דִילָךְ הוּא מַטֶּה דְמֹשֶׁה, וּבְגִין דָּא א, דְּאִיהִי בִינָה, חוֹזֶרֶת לָךְ, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ בְּמַתְנִיתִין, אָלֶף בִּינָה. דְּחָזֶרֶת לָךְ בְּתִיּוּבְתָּא, וְתֵיעוּל בֵּין וָ"ו, וְאִתְעָבִיד וָא"ו, לְקַיֵּים בָּךְ לְיִשְׂרָאֵל, (ישעיה נד) **וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ.** (ירמיה ל"א) (וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם) **מִתַּמָּן וְאֵילָךְ יִתְקַיֵּים**

לשון הקודש

תִּפְאֶרֶת. שֵׁשׁ תֵּבוֹת שְׁנִיּוֹת שֶׁל בָּרוּךְ שֵׁם, ו' שֵׁנִי צַדִּיק. מ"ט. בָּאֶמְצַע ו. וַיִּשָּׁאוּהוּ בַּמּוֹט בִּשְׁנָיִם.

בְּלֹא וָא"ו בָּאֶמְצַע, הוּא מ"ט. (בְּלֹא א' הָאֶמְצָעִית שֶׁל וָ"ו) וְצַדִּיק מָ"ט לִפְנֵי רָשָׁע, וּמִי גָּרַע אֶת זֶה? א'. אֶחָד מֵחַמִּשִׁים, שֶׁחֲמִשִּׁים שְׁעָרִים נִתְּנוּ לְךָ חָסֵר אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה נִמְסְרוּ לְמֹשֶׁה חוּץ מֵאֶחָד. וְזֶהוּ א' שֶׁחָסֵר מֵחֲמִשִּׁים, וְנִשְׁאַרוּ מ"ט, וְזֶה גָּרַם לְךָ צַדִּיק מָ"ט לִפְנֵי רָשָׁע. מִי הָרָשָׁע? זֶה סמא"ל.

וְזֶהוּ מ"ט, מֵהַמַּטֶּה שֶׁלְּךָ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שמות יז) וּמַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי. הַמַּטֶּה שֶׁלְּךָ הוּא הַמַּטֶּה שֶׁל מֹשֶׁה, וּמִשּׁוּם זֶה א, שֶׁהִיא בִינָה, חוֹזֶרֶת לְךָ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּמִּשְׁנָה, אָלֶף בִּינָה. שֶׁהִיא חוֹזֶרֶת לְךָ בִּתְשׁוּבָה וְתִכָּנֵס בֵּין וָ"ו, וְתֵעָשֶׂה וָא"ו, לְקַיֵּם בְּךָ לְיִשְׂרָאֵל, (ישעיה נד) וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ ((ירמיה לא) וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם).

בָּךְ, לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק.

בְּהַהוּא זִמְנָא, יִתְקַיְּימוּ בָךְ תְּרֵין פִּקּוּדִין. חַד, (דברים כב) הָקֵם תָּקִים עִמּוֹ. תִּנְיָינָא, (שמות כג) עָזוֹב תַּעֲזוֹב עִמּוֹ. הָקֵם עִם ו' עִלָּאָה, מָשִׁיחַ רִאשׁוֹן. תָּקִים עִם ו' תִּנְיָינָא. עִמּוֹ, דָּא בֶּן עַמְרָם, דִּסְלִיקַת לַבִּינָה דְּאִיהִי א'.

וּלְמַאן הָקֵם תָּקִים. לְאָת ה'. דְּנַפְּלַת בְּאֶלֶף חֲמִשָּׁאָה, בָּתַר תְּרֵין וְשִׁבְעִין, כְּמִנְיָן עָזוֹ"ב תַּעֲזוֹב עִמּוֹ. עָזוֹב: ע"ב ז"ו. וְדָא תְּרֵין וְשִׁבְעִין שְׁמָהָן, וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט. דָּא וָא"ו מִן וה"ו, תַּמָּן עֵזֶר, וְלָא קִימָה, וְהַאי אִיהוּ עָזוֹב תַּעֲזוֹב, תַּמָּן (דברים יא) בְּעִת"ו יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְּגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ, דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל. לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה, (ויקרא יט) לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזוֹב אוֹתָם.

לשון הקודש

מִשָּׁם וְאֵילָךְ יִתְקַיְּמוּ בְךָ, לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיְּמוּ בְךָ שְׁתֵּי מִצְוֹות: אַחַת – (דברים כב) הָקֵם תָּקִים עִמּוֹ. שְׁנִיָּה – עָזוֹב תַּעֲזוֹב עִמּוֹ. הָקֵם עִם ו' עֶלְיוֹנָה, מָשִׁיחַ רִאשׁוֹן. תָּקִים עִם ו' שְׁנִיָּה. עִמּוֹ – זֶה בֶּן עַמְרָם, שֶׁעָלִיתָ לַבִּינָה שֶׁהִיא א'. **וְאֶת** מִי הָקֵם תָּקִים? אֶת אוֹת ה', שֶׁנִּפְלָה בְּאֶלֶף הַחֲמִישִׁי אַחַר ע"ב, כְּמִנְיַן עָזוֹ"ב תַּעֲזוֹב עִמּוֹ. עָזוֹב – ע"ב ז"ו. וְזֶה שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת, וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט. זֶה וָא"ו מִן וה"ו, שָׁם עֵזֶר, וְלֹא קִימָה, וְזֶהוּ עָזוֹב תַּעֲזוֹב, שָׁם (שם יא) בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל. לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה, (ויקרא יט) לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזוֹב אוֹתָם.

הָכָא אוֹלִיפְנָא פִּקּוּדָא תְּלִיתָאָה. וְצָרִיךְ לְאַחֲזָרָא עָלַיְיהוּ, דְּהָא מִסִּטְרָא דְצַדִּיק, עָנִי, עָזוּב תַּעֲזוֹב, צַדִּיק. עִמּוֹ, דָּא בֶּן עַמְרָם. וְהַאי אִיהוּ לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזוֹב אוֹתָם. גֵּר אַנְתְּ כְּגַוְונָא דְאִתְּמַר בָּךְ בְּקַדְמִיתָא עַם עָנִי, (שמות יח) גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה.

אֲבָל הַקָּמָה, בְּדַרְגָּא דִילָךְ, הָקֵם וּ' תַּתָּאָה. תָּקִים עִמּוֹ: עִם בֶּן עַמְרָם, בְּדַרְגָּא עִלָּאָה דִילָךְ, תִּפְאֶרֶת. בְּמ"ה דִילָךְ, שְׁמָא מְפֹרָשׁ בִּשְׁלִימוּ. בָּתַר ק' ק' דְּהָקֵם תָּקִים, (וּבְגִין דָּא הָקֵם תָּקִים) אִשְׁתְּאַר תִּים. מָאי קָא אַחְזֵי. (בראשית כה) יַעֲקֹב אִישׁ תָּם. עִמּוֹ: עִם בֶּן עַמְרָם, יוֹקִים. הָקֵם: צַדִּיק. תָּקִים: תָּם.

פִּקּוּדָא בָּתַר דָּא לִפְדּוֹת עֶבֶד עִבְרִי וְאָמָה הָעִבְרִיָּה, לְיַעֵד אָמָה הָעִבְרִיָּה, לָדוּן בְּקִנְיַן עֶבֶד עִבְרִי, הַעֲנֵק תַּעֲנִיק לוֹ. הָדָא הוּא

לשון הקודש

כָּאן לָמַדְנוּ מִצְוָה שְׁלִישִׁית. וְצָרִיךְ לַחֲזֹר עֲלֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי מִצַּד הַצַּדִּיק, עָנִי – עָזוֹב תַּעֲזֹב, צַדִּיק. עִמּוֹ – זֶה בֶּן עַמְרָם. וְזֶהוּ לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם. גֵּר אַתָּה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּךָ בַּתְּחִלָּה עַם עָנִי, (שמות יח) גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה.

אֲבָל הַקָּמָה בַּדַּרְגָּה שֶׁלְּךָ, הָקֵם – וּ' תַּחְתּוֹנָה. תָּקִים עִמּוֹ – עִם בֶּן עַמְרָם, בְּדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה שֶׁלְּךָ, תִּפְאֶרֶת. בְּמ"ה שֶׁלְּךָ הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ בִּשְׁלֵמוּת. אַחַר ק' ק' שֶׁל הָקֵם תָּקִים (וּמִשּׁוּם כָּךְ הָקֵם תָּקִים) נִשְׁאָר תִּים. מַה זֶּה מַרְאֶה? (בראשית כה) יַעֲקֹב אִישׁ תָּם. עִמּוֹ – עִם בֶּן עַמְרָם יָקִים. הָקֵם – צַדִּיק. תָּקִים – תָּם.

מִצְוָה אַחַר זוֹ לִפְדּוֹת עֶבֶד עִבְרִי וְאָמָה הָעִבְרִיָּה, לְיַעֵד אָמָה הָעִבְרִיָּה לָדוּן

דִּכְתִיב, כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד. מָאי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד. וּמַאי קִנְיָן דִּילֵיהּ. אֶלָּא בְּסִתְרֵי תוֹרָה, מְטַטְרוֹ"ן עֶבֶד יְיָ, כְּלִיל שִׁית סִטְרִין, כְּחוּשְׁבָּן שִׁית אַתְוָון דִּילֵיהּ, שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה. וּבְהוֹן אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמִפְּלַח לְמָארֵיהּ, לְמֶהֱוֵי לֵיהּ עֶבֶד, (ס"א מִמְּכָּר) לְמֶעְבַּד קִנְיָן כַּסְפּוֹ, דְּכֶסֶף יְמִינָא, דְּאַבְרָהָם חֶסֶד דַּרְגָּא דִילֵיהּ, אוֹרַיְיתָא מִתַּמָּן אִתְיְהִיבַת.

וּמַאן דְּאִשְׁתְּדַל בָּהּ, בְּגִין לְזַכָּאָה (בָּהּ) לְעָלְמָא דְּאָתֵי, אִקְרֵי קִנְיָן. כַּסְפּוֹ: עָלְמָא דְּכִסּוּפָא. קִנְיָן: עַל שֵׁם (בראשית יד) אֵל עֶלְיוֹן קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. (משלי ד) קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה. קָנָה לוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה. רַבּוֹ בָּתַר דְּקָנָה לוֹ, גְּאוּלָה תִּהְיֶה לוֹ. אִית דְּאִיהוּ קָנוּי (לֵיהּ) לְעוֹלָם, וְאִית דְּאִיהוּ קָנוּי לֵיהּ שִׁית שְׁנִין. מָאן דְּאִיהוּ קָנוּי לֵיהּ לְעוֹלָם, כְּתִיב בֵּיהּ, וְרָצַע

לשון הקודש

בְּקִנְיַן עֶבֶד עִבְרִי, הַעֲנִיק תַּעֲנִיק לוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד. מֶהֵן שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד, וּמַהוּ קִנְיָנוֹ? אֶלָּא בְּסִתְרֵי תוֹרָה, מְטַטְרוֹ"ן עֶבֶד ה' כּוֹלֵל שִׁשָּׁה צְדָדִים כְּחֶשְׁבּוֹן שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹתָיו, שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה. וּבָהֶן יֵשׁ לָאָדָם לַעֲבֹד לְרִבּוֹנוֹ לִהְיוֹת לוֹ עֶבֶד (מִמְּכָּר), לַעֲשׂוֹת קִנְיַן כַּסְפּוֹ שֶׁל כֶּסֶף יָמִין, שֶׁאַבְרָהָם חֶסֶד הוּא הַדַּרְגָּה שֶׁלּוֹ, הַתּוֹרָה נִתְּנָה מִשָּׁם.

וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בָּהּ כְּדֵי לִזְכּוֹת לָעוֹלָם הַבָּא, נִקְרָא קִנְיָן. כַּסְפּוֹ – עוֹלַם הַכִּסּוּף. קִנְיָן – עַל שֵׁם (בראשית יד) אֵל עֶלְיוֹן קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה. קָנָה לוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה. רַבּוֹ אַחַר שֶׁקָּנָה לוֹ, גְּאֻלָּה תִּהְיֶה לוֹ. יֵשׁ שֶׁהוּא קָנוּי (לוֹ) לְעוֹלָם, וְיֵשׁ שֶׁהוּא קָנוּי לוֹ שֵׁשׁ שָׁנִים. מִי שֶׁהוּא קָנוּי לוֹ לְעוֹלָם, כָּתוּב בּוֹ וְרָצַע

אֲדֹנָיו אֶת אָזְנוֹ בַּמַּרְצֵעַ וַעֲבָדוֹ לְעוֹלָם. לֵית עוֹלָם, אֶלָּא עוֹלָמוֹ (דף קט"ו ע"ב) שֶׁל יוֹבֵל, דְּאִינּוּן חַמְשִׁין. וְדָא קְרִיאַת שְׁמַע, דְּתַמָּן כ"ה כ"ה אַתְוָון, עַרְבִית וְשַׁחֲרִית. חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה.

בָּתַר דְּמִיַּחֵד בְּהוֹן בַּר נָשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ עֶבֶד דִּילֵיהּ, בְּעוֹל תְּפִלִּין עַל רֵישֵׁיהּ. וְאוֹזֶן דִּילֵיהּ רְצִיעָא פְּתִיחָא לְמִשְׁמַע קְרִיאַת שְׁמַע, דִּשְׁמַע, בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ, דְּהַיְינוּ מַשְׁמָעוּת.

דְּמַאן דְּפִדְיוֹן דִּילֵיהּ תְּלוּיָה בִּקְרִיאַת שְׁמַע, דְּאִיהוּ רָזָא דְּחַמְשִׁין, לֵית לֵיהּ פִּדְיוֹן עַל יַד אַחֲרָא בְּגִלְגּוּלָא, דְּמְרוּצָע הוּא לְמָארֵיהּ, הָכָא לָא אִתְּמַר (ויקרא כה) אוֹ דוֹדוֹ אוֹ בֶן דוֹדוֹ יִגְאָלֶנּוּ. דְּבִצְלוֹתָא דְּבַר נָשׁ, אִיהוּ כְּעֶבֶד, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד. וְאֵין עֲבוֹדָה, אֶלָּא תְּפִלָּה. שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד: ג'

לשון הקודש

אֲדֹנָיו אֶת אָזְנוֹ בַּמַּרְצֵעַ וַעֲבָדוֹ לְעֹלָם. אֵין עוֹלָם אֶלָּא עוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹבֵל, שֶׁהֵם חֲמִשִּׁים. וְזוֹ קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁשָּׁם כ"ה כ"ה אוֹתִיּוֹת, עַרְבִית וְשַׁחֲרִית. חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה.

אַחַר שֶׁמְּיַחֵד בָּהֶם הָאָדָם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא עֶבֶד שֶׁלּוֹ, בְּעֹל תְּפִלִּין עַל רֹאשׁוֹ, וְאָזְנוֹ נִרְצְעָה וּפְתוּחָה לִשְׁמֹעַ קְרִיאַת שְׁמַע, הֲרֵי שְׁמַע – בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ, שֶׁהַיְנוּ מַשְׁמָעוּת.

שֶׁמִּי שֶׁפִּדְיוֹנוֹ תָּלוּי בִּקְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהוּא סוֹד שֶׁל חֲמִשִּׁים, אֵין לוֹ פִּדְיוֹן עַל יְדֵי אַחֵר בְּגִלְגּוּל, שֶׁרָצוּעַ הוּא לְרִבּוֹנוֹ. כָּאן לֹא נֶאֱמַר אוֹ דוֹדוֹ אוֹ בֶן דוֹדוֹ יִגְאָלֶנּוּ. שֶׁבִּתְפִלַּת הָאָדָם הוּא כְּמוֹ עֶבֶד שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד, וְאֵין עֲבוֹדָה

רִאשׁוֹנוֹת, וְג' אַחֲרוֹנוֹת דְּשִׁלִּיחַ צִבּוּר אַפִּיק לֵיהּ לְבַר נָשׁ יְדֵי חוֹבָתוֹ, לְמַאן דְּלָא יָדַע לְצַלָּאָה בְּהוּ דְּצַדִּיק חָי עָלְמָא, אִתְקְרֵי בְּהוּ, עַל שְׁמֵיהּ. בֹּעַז, צַדִּיק, גּוֹאֵל, קָרוֹב, וְנֶאֱמָן. (נ"א וְתַמָּן).

קָרוֹב יְיָ' לְכָל קוֹרְאָיו. (תהלים קמה) וְטָב לֵיהּ לְבַר נָשׁ, (משלי כז) שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח רָחוֹק, דְּהַיְינוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ בֶּן יָהּ, דְּאִסְתַּלָּק לְעֵילָא דְּאִיהוּ בִּינָה, דְּעוֹלָם דָּא, עוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹבֵל, דְּאִיהוּ חַמְשִׁין אַתְוָון דְּיִחוּדָא. דְּבְעָלְמָא דֵּין, יְכִיל בַּר נָשׁ, לְמֶהֱוֵי לֵיהּ פִּדְיוֹן בְּצַדִּיק, וּ' שְׁנִין דְּכָלִיל תְּלַת קַדְמָאִין, וּתְלַת בַּתְרָאִין דִּצְלוֹתָא. וּ' זְעִירָא, אִינוּן (נ"א אִיהוּ) שִׁית שְׁנִין יַעֲבוֹד.

אֲבָל בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּאִיהוּ עוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹבֵל, דְּתַמָּן נ' אַתְוָון דִּקְרִיאַת שְׁמַע, לֵית שְׁלִיחַ

לשון הקודש

אֶלָּא תְּפִלָּה. שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד – ג' רִאשׁוֹנוֹת וְג' אַחֲרוֹנוֹת שֶׁל שְׁלִיחַ צִבּוּר מוֹצִיא אֶת הָאָדָם יְדֵי חוֹבָתוֹ לְמִי שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ לְהִתְפַּלֵּל בָּהֶם, שֶׁצַּדִּיק חַי הָעוֹלָם נִקְרָא בָּהֶם עַל שְׁמוֹ. בֹּעַז, צַדִּיק, גּוֹאֵל, קָרוֹב וְנֶאֱמָן. (וְשָׁם)

קָרוֹב ה' לְכָל קוֹרְאָיו. וְטוֹב לוֹ לָאָדָם שֶׁכֵּן קָרוֹב מֵאָח רָחוֹק, שֶׁהַיְנוּ עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא בֶּן יָהּ, שֶׁהִתְעַלָּה לְמַעְלָה שֶׁהוּא לְבִינָה, שֶׁעוֹלָם זֶה הוּא עוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹבֵל, שֶׁהוּא חֲמִשִּׁים אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד. שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה יָכוֹל אָדָם לִהְיוֹת לוֹ פִּדְיוֹן בְּצַדִּיק וּ' שָׁנִים שֶׁכּוֹלֵל שָׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת, וְשָׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה.

וּ' קְטַנָּה הוּא שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד.

אֲבָל בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא עוֹלָמוֹ שֶׁל

צִבּוּר אַפִּיק לֵיהּ מֵחוֹבָה. בְּגִין דְּלֵית לֵיהּ פִּדְיוֹן עַל יְדֵי אֲחֵרִים. וּבְגִין דָּא שְׁמַע, בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ. וּבְגִין דָּא קָא רָמִיז, אִם אֵין אֲנִי לִי מִי לִי. מ"י: וַדַּאי עוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹבֵל.

מִיַּד דְּשָׁמְעוּ מִלִּין אִלֵּין, מָארֵי מְתִיבְתָּאן דַּהֲווֹ נַחְתֵּי עִם בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, פָּתְחוּ וְאָמְרוּ, רַעְיָא מְהֵימְנָא, פִּי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, דִּבְתַרְוַוּיְהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פֶּה אֵל פֶּה מַלִּיל עִמָּךְ בִּקְרִיאַת שְׁמַע, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (תהלים קמט) רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם. דְּהָא וַדַּאי, י', רֵישָׁא דְּחַרְבָּא, דְּאַסְחַר שָׂפָה דִּילָךְ. ו', לִישָׁנָא דְּחַרְבָּא דִּילָךְ. ה', ה', תְּרֵין פִּיפִיּוֹת, בִּתְרֵין שִׂפְוָון דִּילָךְ. וְהָא וַדַּאי, שְׁמָא דְּמָרָךְ, מְמַלֵּל בְּפוּמָךְ. יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, אִיהוּ בְּמַחֲשַׁבְתָּךְ דְּאַפִּיק אִלֵּין חַמְשִׁין מִפּוּמָךְ.

לשון הקודש

יוֹבֵל, שֶׁשָּׁם חֲמִשִּׁים אוֹתִיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, אֵין שְׁלִיחַ צִבּוּר מוֹצִיא אוֹתוֹ יְדֵי חוֹבָתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁאֵין לוֹ פִּדְיוֹן עַל יְדֵי אֲחֵרִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ שְׁמַע, בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ. וּמִשּׁוּם כָּךְ רוֹמֵז, אִם אֵין אֲנִי לִי מִי לִי. מ"י – וַדַּאי עוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹבֵל.

מִיַּד שֶׁשָּׁמְעוּ דְּבָרִים הַלָּלוּ רָאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת שֶׁהָיוּ יוֹרְדִים עִם הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, פָּתְחוּ וְאָמְרוּ, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, פִּי הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁבִּשְׁתֵּיהֶן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּבֵּר עִמְּךָ פֶּה אֶל פֶּה בִּקְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (תהלים קמט) רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם. שֶׁהֲרֵי וַדַּאי י' רֹאשׁ הַחֶרֶב שֶׁסּוֹבֶבֶת אֶת הַשָּׂפָה שֶׁלְּךָ. ו' לְשׁוֹן הַחֶרֶב שֶׁלְּךָ. ה' ה'

בְּוַדַּאי, בְּגִין מִלִּין אִלֵּין, אֵלִיָּהוּ אִתְעַכָּב לְעֵילָא, דְּתָפִים אִיהוּ. דְּלָא נָחִית לְגַבָּךְ, דְּהָא בְּכַמָּה עָתְרָא הָוָה נָחִית לְגַבָּךְ. וְאִיהוּ תָּפִים לְעֵילָא, דְּלָא נָחִית לְגַבָּךְ. בְּגִין דַּעֲנִיוּתָא דִילָךְ, אִיהוּ פָּרוֹקָא לְיִשְׂרָאֵל. וּבְגִין דָּא מָשִׁיחַ אָמַר, עַד דְּיֵיתֵי עָנִי, וְהַאי אִיהוּ דִכְתִיב, (ישעיה נג) וּבַחֲבוּרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ.

אָמַר לוֹן, אִי הָכִי, נַעְבִּד לֵיהּ הַתָּרָה, וְיֵהֵא נָחִית לְגַבָּאי, דְּחָשִׁיב הוּא גַבָּאי, מִכָּל מָמוֹנָא דְעָלְמָא. וְהָא אֲנָא מָחִיל וְשָׁרֵי לֵיהּ, וּמַתִּיר לֵיהּ אוֹמָאָה. וְאַתּוּן אוֹף הָכִי שָׁרוּ לֵיהּ וְאִי צָרִיךְ הַתָּרָה יַתִּיר, נִשְׁתַּדֵּל בַּהַתָּרָתֵיהּ, דְּיֵהֵא נָחִית גַבָּאי.

אָמַר לֵיהּ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, שְׁבוּעַת יְיָ', אִיהִי שְׁכִינְתָּא, בַּת יְחִידָה. וְלָא לְמַגְנָא תַּקִּינוּ

לשון הקודש

שְׁתֵּי פִּיפִיּוֹת, בִּשְׁתֵּי שִׂפְתוֹתֶיךָ. וַהֲרֵי וַדַּאי שֵׁם רִבּוֹנְךָ מְדַבֵּר בְּפִיךָ. יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א הוּא בְּמַחֲשַׁבְתְּךָ שֶׁמּוֹצִיא אֶת הַחֲמִשִּׁים הַלָּלוּ מִפִּיךָ.

בְּוַדַּאי מִשּׁוּם הַדְּבָרִים הַלָּלוּ אֵלִיָּהוּ הִתְעַכֵּב לְמַעְלָה, שֶׁהוּא תָּפוּס, שֶׁלֹּא יוֹרֵד אֵלֶיךָ, שֶׁהֲרֵי בְּכַמָּה עֹשֶׁר הָיָה יוֹרֵד אֵלֶיךָ, וְהוּא תָּפוּס לְמַעְלָה, שֶׁלֹּא יוֹרֵד אֵלֶיךָ. מִשּׁוּם שֶׁהָעֹנִי שֶׁלְּךָ הוּא גְּאֻלָּה לְיִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר מָשִׁיחַ, עַד שֶׁיָּבֹא עָנִי, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נג) וּבַחֲבֻרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ.

אָמַר לָהֶם, אִם כָּךְ, נַעֲשֶׂה לוֹ הַתָּרָה וְיֵרֵד אֵלַי, שֶׁחָשׁוּב הוּא לִי מִכָּל מָמוֹן שֶׁל הָעוֹלָם, וַהֲרֵינִי מוֹחֵל וּמְשַׁחְרֵר אוֹתוֹ וּמַתִּיר לוֹ אֶת הַשְּׁבוּעָה, וְאַף אַתֶּם הַתִּירוּ לוֹ. וְאִם צָרִיךְ הַתָּרָה יוֹתֵר, נִשְׁתַּדֵּל בְּהַתָּרָתוֹ, כְּדֵי שֶׁיֵּרֵד אֵלַי.

אָמַר לוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שְׁבוּעַת ה', הִיא שְׁכִינָה, בַּת יְחִידָה. וְלֹא לְחִנָּם תִּקְּנוּ

תְּלַת בְּנֵי נָשָׁא, לְמִפְטַר לֵיהּ. אֶלָּא, ש' דְּשַׁבָּת, תְּלַת עַנְפֵּי אֲבָהָן, בַּת יְחִידָה. שְׁבוּעָה. דְּאִשְׁתְּתָפַת (ס"א בָּהּ כּוּרְסָיָא וַדָּאי) בְּהוּ.

בְּוַדַּאי, שְׁבוּעָה לָא חָלָה אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ. נֶדֶר חָל, אֲפִילוּ עַל דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ. וְהָא אוּקְמוּהָ בְּמַתְנִיתִין. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא יַתִּיר אָמְרוּ, נְדָרִים עַל גַּבֵּי שְׁבוּעוֹת עוֹלִין, וְכָל הַנִּשְׁבַּע כְּאִלּוּ נִשְׁבַּע בַּמֶּלֶךְ עַצְמוֹ. וְכָל הַנּוֹדֵר, כְּאִילּוּ נוֹדֵר בְּחַיֵּי הַמֶּלֶךְ.

אָמַר לוֹן רַעְיָא מְהֵימְנָא, מָארֵי דְּמִתִּיבְתָּאן, יְדַעְנָא בְּכוּ, דְּאַתּוּן יַדְעִין, אֲבָל הַהוּא דְּמְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, יְחַדֵּשׁ לוֹן חִדּוּשִׁין, דְּהָא וַדָּאי אָמַר קֹהֶלֶת, (קהלת א) אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, אֲבָל לְמַעְלָה מִן הַשָּׁמֶשׁ, יֵשׁ

לשון הקודש

שְׁלִשֶׁת בְּנֵי אָדָם לִפְטֹר אוֹתוֹ, אֶלָּא ש' שֶׁל שַׁבָּת, שְׁלִשֶׁת עַנְפֵי הָאָבוֹת, בַּת יְחִידָה, שְׁבוּעָה שֶׁהִשְׁתַּתְּפָה (בָּהּ כִּסֵּא וַדַּאי) בָּהֶם.

בְּוַדַּאי שְׁבוּעָה לֹא חָלָה אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ. נֶדֶר חָל אֲפִלּוּ עַל דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ, וְהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ בַּמִּשְׁנָה. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא יוֹתֵר אָמְרוּ, נְדָרִים עַל גַּבֵּי שְׁבוּעוֹת עוֹלִים, וְכָל הַנִּשְׁבָּע כְּאִלּוּ נִשְׁבָּע בַּמֶּלֶךְ עַצְמוֹ, וְכָל הַנּוֹדֵר כְּאִלּוּ נוֹדֵר בְּחַיֵּי הַמֶּלֶךְ.

אָמַר לָהֶם רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, רָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת, יָדַעְתִּי בָּכֶם שֶׁאַתֶּם יוֹדְעִים, אֲבָל אוֹתוֹ שֶׁמְּחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית יְחַדֵּשׁ לָכֶם חִדּוּשִׁים, שֶׁהֲרֵי וַדַּאי קֹהֶלֶת אָמַר, (קהלת א) אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ.

לוֹ. וּבְסִתְרֵי תּוֹרָה אֲנָא בָעֵינָא לְמֵימַר, (תהלים פד) שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְיָ' אֱלֹהִים צְבָאוֹת, בְּעָלְמָא דִילֵיהּ, וְלָא בְעָלְמָא דְהֶדְיוֹט, אַף עַל גַּב דְּזֶה לְעוּמַת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים, מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא, נָפִיק נְהוֹרָא.

וּבְוַדַּאי עָלְמָא דְאָתֵי, בִּינָה, אִיהִי לְמַעְלָה מֵהַשֶּׁמֶשׁ, דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. נְדָרִים מִתַּמָּן, עַל גַּבֵּי שְׁבוּעָה עוֹלִים, וְחָלִין עַל דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ, בְּגִין דְּשְׁבוּעָה אִיהוּ עָלְמָא דֵין, דְּלֵית לֵיהּ קִיּוּמָא, אֶלָּא עַל יְסוֹד, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. (דף קט"ז ע"א).

וּבֵיהּ אוּמָאָה, דִּכְתִיב, (רות ג) חַי יְיָ' שְׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר. דְּשְׁכִינְתָּא תַתָּאָה, כּוֹתֶל מַעֲרָבִי, דִיוֹרָא דִילֵיהּ. עַל שֵׁם דְּאִיהוּ תֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים בּוֹ. כ"ו תֵּ"ל, יְהוָ"ה כ"ו, וַדַּאי שְׁכִינְתָּא, אִיהוּ תֵּל דִילֵיהּ.

לשון הקודש

אֲבָל לְמַעְלָה מִן הַשֶּׁמֶשׁ יֵשׁ לוֹ. וּבְסִתְרֵי תּוֹרָה אֲנִי רוֹצֶה לוֹמַר, (תהלים סד) שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת, בָּעוֹלָם שֶׁלּוֹ, וְלֹא בְּעוֹלָם שֶׁל הֶדְיוֹט. אַף עַל גַּב שֶׁזֶּה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים, מִתּוֹךְ הַחֲשֵׁכָה יוֹצֵא הָאוֹר.

וּבְוַדַּאי בָּעוֹלָם הַבָּא, בִּינָה הִיא לְמַעְלָה מֵהַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהוּא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי. מִשָּׁם עוֹלִים נְדָרִים עַל גַּבֵּי שְׁבוּעָה וְחָלִים עַל דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁבוּעָה הוּא הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁאֵין לוֹ קִיּוּם אֶלָּא עַל יְסוֹד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.

וּבוֹ שְׁבוּעָה, שֶׁכָּתוּב חַי ה' שְׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר. שֶׁשְּׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, כֹּתֶל מַעֲרָבִי הוּא הַדִּיּוּר שֶׁלָּהּ, עַל שֵׁם שֶׁהוּא תֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים בּוֹ. כ"ו תֵּ"ל, יְדוֹ"ד כ"ו, וַדַּאי שְׁכִינָה הִיא תֵּל שֶׁלּוֹ, עַל שֵׁם (שיר

עַל שֵׁם, (שיר השירים ה) קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב וְאוּקְמוּהָ עַל כָּל קוֹץ וְקוֹץ תִּלֵּי תִלִּים שֶׁל הֲלָכוֹת. (קוֹץ) ד' מִן אֶחָד, תֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים בּוֹ. וְהַאי קוֹץ, הוּא אָחִיד בֵּין א"ח, וּבֵין ד', הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברי הימים א כט) כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְתִרְגֵּם יְהוֹנָתָן, דְּאָחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא.

וְעָלֵיהּ אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין בְּחַגִּיגָה, עַל מַה הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל עַמּוּד אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וּבְוַדַּאי אִיהוּ בְּרִית דִּשְׁבוּעָה, דְּעָלֵיהּ קַיְּימִין א"ח ד', דְּאִינּוּן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, דִּכְתִיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. א"ח שָׁמַיִם, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מלכים א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. ד', הָאָרֶץ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה סו) וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי.

לשון הקודש

ח) קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב. וּפֵרְשׁוּהָ עַל כָּל קוֹץ וְקוֹץ תִּלֵּי תִלִּים שֶׁל הֲלָכוֹת. (קוֹץ) ד' מִן אֶחָד, תֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים בּוֹ. וְהַקּוֹץ הַזֶּה אָחוּז בֵּין א"ח וּבֵין ד'. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְתִרְגֵּם יְהוֹנָתָן, שֶׁאָחוּז בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. וְעָלָיו בֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה בַּחֲגִיגָה, עַל מָה הָעוֹלָם עוֹמֵד? עַל עַמּוּד אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וּבְוַדַּאי הוּא בְּרִית שֶׁל שְׁבוּעָה שֶׁעָלָיו עוֹמְדִים א"ח ד', שֶׁהֵם שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. א"ח שָׁמַיִם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. ד' הָאָרֶץ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי.

וּבְגִין דִּבְרִית אָחִיד בֵּין שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וּבֵיהּ שְׁבוּעָה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, חַי יְיָ' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר. מָאן דְּאוּמֵי בִּשְׁמֵיהּ לְשִׁקְרָא, כְּאִילּוּ הָרַס בִּנְיָינָא דִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וְאַהְדָּר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ. דְּאִי בַּר נָשׁ יַעְדֵּי קוֹצָא דְד' מִן אֶחָד יִשְׁתְּאַר אַחֵר, סָמָאֵ"ל בְּאַתְרֵיהּ שֶׁקֶר. וּכְאִלּוּ הַהוּא בַּר נָשׁ בָּנֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא עַל שֶׁקֶר. וְקוּשְׁטָא קָאֵי, שִׁקְרָא לָא קָאֵי. הָרַס בִּנְיָינָא, וְנָפְלוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא.

וְהַאי אִיהוּ כְּאִילּוּ הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. דְּמַאן יָהִיב אֶרֶץ בַּשָּׁמַיִם, דְּקָאָמַר (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. אֶלָּא וַדַּאי דָּא שְׁכִינְתָּא, וְתִפְאֶרֶת עִמָּהּ, דְּלָא אִתְפְּרַשׁ מִינָהּ בִּנְפִילוּ דִילָהּ, לְקַיֵּים בָּהּ (ישעיה מב) אֲנִי יְיָ' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן. וּמְנָלָן דְּאַמָּת נָפַל עִמָּהּ, דִּכְתִיב, (דניאל ח) וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה. וּמַאן דְּאוֹמֵי

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם שֶׁבְּרִית אֲחוּזָה בֵּין שָׁמַיִם וָאָרֶץ וּבָהּ שְׁבוּעָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר. מִי שֶׁנִּשְׁבָּע בִּשְׁמוֹ לַשֶּׁקֶר, כְּאִלּוּ הָרַס אֶת בִּנְיַן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְהֶחֱזִיר אֶת הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ. שֶׁאִם אָדָם יָזִיז הַקּוֹץ שֶׁל ד' מִן אֶחָד, יִשָּׁאֵר אַחֵר, סמא"ל בִּמְקוֹמוֹ שֶׁקֶר. וּכְאִלּוּ אוֹתוֹ אִישׁ בּוֹנֶה שָׁמַיִם וָאָרֶץ עַל שֶׁקֶר. וֶאֱמֶת עוֹמֵד, שֶׁקֶר לֹא עוֹמֵד. הָרַס הַבִּנְיָן, וְנָפְלוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ.

וְזֶהוּ כְּאִלּוּ הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. שֶׁמִּי נוֹתֵן אֶרֶץ בַּשָּׁמַיִם, שֶׁאָמַר (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ? וַדַּאי זוֹ שְׁכִינָה, וְתִפְאֶרֶת עִמָּהּ, שֶׁלֹּא נִפְרָד מִמֶּנָּה בִּנְפִילָתָהּ, לְקַיֵּם בָּהּ (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר

קוּשְׁטָא, הוּא מְקַיֵּים (תהלים פה) אֱ"מֶת מֵ"אֶרֶץ תִּ"צְמָח, דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּבֵיהּ אִיהוּ קַיְּימָא בִּנְיָינָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב בָּרָ"א אֱלֹהִי"ם אֵ"ת, וּלְבָתַר הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ.

וּבְגִין דִּשְׁבוּעָה, אִיהוּ בִּנְיָינָא דְעָלְמָא דָא, לֵית לֵיהּ קִיּוּמָא בְּלֹא יְסוֹד, דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ. נֶדֶר, דְּאִיהוּ עָלְמָא דְאָתֵי, עַל גַּבֵּי שְׁבוּעָה סְלִיקַת, וְאִיהִי חָלָה עַל דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ, דְּלָא צְרִיכָה יְסוֹד לְקַיְּימָא עָלֵיהּ, דְּאִיהוּ בְּרִית, דְּבֵיהּ תַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה. וּבְגִין דָּא, בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, עָלְמָא דְאָתֵי, דְּבֵיהּ תַּקִּינוּ כָּל נִדְרֵי, אָסוּר בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה.

תַּמָּן אוֹת בְּרִית, י' אִיהִי תָּגָא עַל סֵפֶר תּוֹרָה צַדִּיק, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ הָעוֹלָם הַבָּא, אֵין בּוֹ, לֹא אֲכִילָה, וְלֹא שְׁתִיָּה, וְלֹא תַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, אֶלָּא

לשון הקודש

לֹא אֶתֵּן. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁאֱמֶת נָפַל עִמָּהּ? שֶׁכָּתוּב (דניאל ח) וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה. וּמִי שֶׁנִּשְׁבַּע אֱמֶת הוּא מְקַיֵּים (תהלים פה) אֱ"מֶת מֵ"אֶרֶץ תִּ"צְמָח. שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁבּוֹ הַבִּנְיָן קַיָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בָּרָ"א אֱלֹהִי"ם אֵ"ת, וְאַחַר כָּךְ – הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ.

וּמִשּׁוּם שֶׁשְּׁבוּעָה הִיא בִּנְיָן שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, אֵין לוֹ קִיּוּם לְלֹא יְסוֹד, דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ. נֶדֶר, שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא, עוֹלֶה עַל גַּבֵּי שְׁבוּעָה, וְהוּא חָל עַל דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ, שֶׁלֹּא צְרִיכָה יְסוֹד לַעֲמֹד עָלָיו, שֶׁהוּא בְּרִית, שֶׁבּוֹ תַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה. וּמִשּׁוּם כָּךְ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁבּוֹ תִּקְנוּ כָּל נִדְרֵי, אָסוּר בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה.

שָׁם אוֹת בְּרִית, י' הִיא תָּג עַל סֵפֶר תּוֹרָה צַדִּיק, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, הָעוֹלָם הַבָּא

צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם.

וּבְגִין דְּלֵית (ס"א דְּאִית) שְׁמוּשׁ בְּעָלְמָא דֵּין בְּתָגָא, אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָגָא חֲלָף. דְּתָגָא לְתַתָּא, בְּעָלְמָא דֵּין אִיהִי. נְקוּדָה שְׁמוּשָׁא דְּאַתְוָון. אֲבָל בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, לֵית שְׁמוּשָׁא בְּאַתְוָון, וּבְגִין דָּא סֵפֶר תּוֹרָה לֵית בֵּיהּ נְקוּדָה בְּאַתּוּוֹי, אֶלָּא תָגָא, וּבְגִין דָּא, מָאן דְּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּסֵפֶר תּוֹרָה חֲלָף. וְהָכִי, מָאן דְּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִי שֶׁשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, עָלֵיהּ אוּקְמוּהָ רַבָּנָן, דְּאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָגָא חֲלָף.

אָתוּ כֻּלְּהוּ מָארֵי מְתִיבְתָּאן, וְאִשְׁתְּטָחוּ קָמֵיהּ, וְאָמְרוּ וַדַּאי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַלִּיל בְּפוּמָךְ, וְלֵיהּ אָנָן סַגְּדִין. וַאֲנָן אִשְׁתְּמוֹדְעִין בְּמִלִּין אִלֵּין, דְּלֵית יְלוּד אִשָּׁה אַחֲרָא בַּר מִינָךְ, יְכִיל

לשון הקודש

אֵין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִיָּה וְלֹא תַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, אֶלָּא צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם.

וּמִשּׁוּם שֶׁאֵין שְׁמוּשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּתָג, בֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָגָא חֲלָף. שֶׁתָּג לְמַטָּה הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה. הַנְּקֻדָּה שְׁמוּשׁ הָאוֹתִיּוֹת. אֲבָל בָּעוֹלָם הַבָּא אֵין שְׁמוּשׁ בָּאוֹתִיּוֹת, וְלָכֵן בְּסֵתֶר תּוֹרָה אֵין נִקּוּד בְּאוֹתִיּוֹתָיו, אֶלָּא תָּגִים. וְלָכֵן מִי שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּסֵפֶר תּוֹרָה חוֹלֵף, וְכָךְ מִי שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִי שֶׁשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, עָלָיו בֵּאֲרוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁהַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָגָא – חוֹלֵף.

בָּאוּ כָּל רָאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ, וַדַּאי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר בְּפִיךָ, וְלוֹ אָנוּ מִשְׁתַּחֲוִים. וְאָנוּ מַכִּירִים בַּדְּבָרִים הַלָּלוּ שֶׁאֵין יְלוּד אִשָּׁה אַחֵר פְּרָט לְךָ שֶׁיָּכוֹל לְדַבֵּר אוֹתָם. וַדַּאי

לְמַלְלָא לוֹן. וַדָּאי מִלִּין אִלֵּין, קָא סָהֲדִין בָּךְ, דְּאַנְתְּ הוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (במדבר יב) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ. לֵית לְעַכְּבָא לְאֵלִיָּהוּ נַבָּךְ, אֶלָּא לְפַיְּסָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְנַחְתָּא לֵיהּ לְנַבָּךְ, מַלְיָא עוּתְרָא, מַלְיָא סְגוּלוֹת לְנַבָּךְ.

רַעְיָא מְהֵימְנָא, עֶבֶד נֶאֱמָן, לְנַבָּךְ עֶבֶד עִבְרִי, (דברים טו) הַעֲנֵק תַּעֲנִיק לוֹ. הַעֲנֵק לֵיהּ, תַּעֲנִיק לִבְנוֹי, בְּמִלִּין גְּנִיזִין אִלֵּין. (דברים טו) וּמִגָּרְנְךָ: גָּרְנָהּ שֶׁל תּוֹרָה דִּילָךְ. וּמִיקְבֶךָ, בְּגֹרֶן וְיֶקֶב קְרָא מְמַלֵּל, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, בִּפְסוֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב הַכָּתוּב מְדַבֵּר.

יֶקֶ"ב: יִ"חוּד. קִ"דוּשָׁה. בְּ"רָכָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְדָא שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי בְּרָכָה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִימִינָא. וְאִיהִי קְדֻשָּׁה

לשון הקודש

שֶׁהַדְּבָרִים הַלָּלוּ מְעִידִים בְּךָ שֶׁאַתָּה הוּא שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (במדבר יב) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ. אֵין לְעַכֵּב אֶת אֵלִיָּהוּ אֵלֶיךָ, אֶלָּא לְפַיֵּס אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיּוֹרִיד אוֹתוֹ אֵלֶיךָ, מָלֵא עֹשֶׁר וּמָלֵא סְגֻלּוֹת אֵלֶיךָ.

רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, עֶבֶד נֶאֱמָן, אֵלֶיךָ עֶבֶד עִבְרִי – (דברים טו) הַעֲנֵיק תַּעֲנִיק לוֹ. הַעֲנֵיק לוֹ, תַּעֲנִיק – לְבָנָיו, בַּדְּבָרִים הַגְּנוּזִים הַלָּלוּ. וּמִגָּרְנְךָ – גָּרְנָהּ שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁלְּךָ. וּמִיקְבֶךָ – בְּגֹרֶן וְיֶקֶב הַכָּתוּב מְדַבֵּר, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בִּפְסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב הַכָּתוּב מְדַבֵּר.

יֶקֶ"ב – יִ"חוּד, קִ"דֻּשָּׁה, בְּ"רָכָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְזוֹ הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא בְּרָכָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִיָּמִין,

מִשְׁמָאלֵיהּ. וְאִיהִי יִחוּדֵיהּ, בְּאֶמְצָעִיתָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָכִי סַלְקִין אַתְוָוי דִילֵיהּ, יַב"ק. כְּגַוְונָא דָא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בְּחֶשְׁבּוֹן יַב"ק. (דף קט"ז ע"ב)

וּמַאן דְּאִיהוּ בָּקִ"י בַּהֲלָכָה דִילֵיהּ, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִמֵּיהּ. דִּבְגִינָהּ לָא יָזוּז מִגֵּיהּ לְעָלַם. דְּאִית הֲלָכָה דְּאִיהִי נַעֲרָה דִילָהּ, מִסִּטְרָא דְנַעַר, וּבְגִינָהּ אִתְמַר הֲלָכָה כִּפְלוּנִי. אֲבָל הֲלָכָה דִילָךְ, רַעְיָא מְהֵימְנָא, אִיהִי דְאִתְמַר בָּהּ, הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, מִפִּי הַגְּבוּרָה, יָהִיב לָךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּרָתָא דִילֵיהּ.

וּבְגִין דָּא, עַל הֲלָכוֹת אַחֲרָנִין אִתְמַר, (משלי לא) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל. עַל הֲלָכָה דִילָךְ אִתְמַר, וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה. דְּאִתְגַּבַּרְתְּ עַל כֻּלְּהוּ, בִּגְבוּרָה. (שופטים ו) יְיָ' עִמָּךְ גִּבּוֹר הֶחָיִל. אַתְקִין (ס"א אִתְתַּקַּפְתְּ) בָּךְ,

לשון הקודש

וְהִיא קֻדְשָׁה מִשְּׂמֹאלוֹ, וְהִיא יִחוּדוֹ בָּאֶמְצַע, וְכָךְ עוֹלוֹת אוֹתִיּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַב"ק. כְּמוֹ זֶה הקב"ה בְּחֶשְׁבּוֹן יַב"ק.

וּמִי שֶׁהוּא בָּקִ"י בַּהֲלָכָה שֶׁלּוֹ, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמּוֹ, שֶׁבִּשְׁבִילָהּ לֹא יָזוּז מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם. שֶׁיֵּשׁ הֲלָכָה שֶׁהִיא נַעֲרָה שֶׁלָּהּ מִצַּד שֶׁל נַעַר, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר הֲלָכָה כִּפְלוּנִי. אֲבָל הַהֲלָכָה שֶׁלְּךָ, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, הִיא שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. מִפִּי הַגְּבוּרָה נָתַן לְךָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת בִּתּוֹ.

וְלָכֵן עַל הֲלָכוֹת אֲחֵרוֹת נֶאֱמַר, (משלי לא) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל. עַל הֲלָכָה שֶׁלְּךָ נֶאֱמַר, וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה. שֶׁהִתְגַּבַּרְתָּ עַל כֻּלָּם בִּגְבוּרָה. (שופטים ו) ה' עִמְּךָ גִּבּוֹר הֶחָיִל. נִתְקַן (נִתְחַזֵּק) בְּךָ וְהִשְׁלִים בִּנְיָן

וְאַשְׁלִים בִּנְיָינָא דְּמַלְכָּא, וְאִיהוּ בָּנֵי בִּנְיָינֵיהּ עַל פּוּמָךְ, וְעַל יְדָךְ, זַכָּאָה חוּלָקָךְ.

פָּתַח רַעְיָא מְהֵימְנָא וְאָמַר, (בראשית מח) הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ, (שמות יד) וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים. יְבָרֵךְ לְכוּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, בְּעָלְמָא דֵּין. לְמֶהֱוֵי שֶׁלְטָנוּתֵכוֹן בִּתְרֵין עָלְמִין, דְּאַתּוּן חַיִּין. דְּמַאן דְּאִיהוּ מֵעָלְמָא דָא, חָי אִתְקְרֵי. כְּמָה דִכְתִיב, (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. חַיִּים תַּמָּן, חַיִּים הָכָא.

מַה דְּלָאו הָכִי, מָאן דְּאִיהוּ מְלוּכָּשׁ בְּאִלֵּין קְלִיפִּין, דְּעוֹר וּבָשָׂר וַעֲצָמוֹת וְגִידִים דְּגוּפָא שְׁפֵלָא, דְּרוּחָא הוּא מִית תַּמָּן. מַה מֵיתָא, לָא חָמֵי וְלָא שָׁמַע וְלָא מְמַלֵּל וְלֵית לֵיהּ תְּנוּעָה בְּכָל אֵבָרִין

לשון הקודש

הַמֶּלֶךְ, וְהוּא בּוֹנֶה בִּנְיָנוֹ עַל פִּיךָ וְעַל יָדְךָ. אַשְׁרֶיךָ!

פָּתַח הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וְאָמַר, (בראשית מח) הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שמות יד) וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים. יְבָרֵךְ אֶתְכֶם בָּעוֹלָם הַבָּא, וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ בָּעוֹלָם הַזֶּה. שֶׁתִּהְיֶה שִׁלִּיטַתְכֶם בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת שֶׁאַתֶּם חַיִּים. שֶׁמִּי שֶׁהוּא מֵהָעוֹלָם הַזֶּה נִקְרָא חַי, כַּכָּתוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. חַיִּים שָׁם – חַיִּים כָּאן.

מַה שֶּׁאֵינוֹ כָּךְ, מִי שֶׁהוּא מְלֻבָּשׁ בַּקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ, שֶׁל עוֹר וּבָשָׂר וַעֲצָמוֹת וְגִידִים שֶׁל הַגּוּף הַשָּׁפָל, שֶׁהָרוּחַ מֵתָה שָׁם. מָה הַמֵּת לֹא רוֹאֶה וְלֹא שׁוֹמֵעַ וְלֹא מְדַבֵּר וְאֵין לוֹ תְּנוּעָה בְּכָל אֵיבָרָיו, כָּךְ

דִּילֵיהּ. הָכִי רוּחָא, לָא חָזָא דִּלְעֵיל מִנֵּיהּ. דְּאִתְּמַר בְּאוֹרַיְיתָא עָלַיְיהוּ, דָּע מַה לְּמַעְלָה מִמְּךָ, עַיִן רוֹאָה וְאֹזֶן שׁוֹמַעַת, וְכָל מַעֲשֶׂיךָ בְּסֵפֶר נִכְתָּבִים.

דְּכַמָּה מַלְאָכִין אַזְלִין עִמֵּיהּ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן, (תהלים צא) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ. וְלֵית לֵיהּ רְשׁוּ בְּהַאי גּוּפָא, לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוֹן, וּלְמִשְׁמַע בְּקַלֵּיהוֹן, דְּאִינּוּן חִיָּין דְּאֶשָּׁא, מְמַלְּלָן וּמְקַדְּשָׁן וּמְבָרְכָן וּמְיַחֲדָן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עִם יִשְׂרָאֵל כַּחֲדָא. כָּל שֶׁכֵּן לִשְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי עָלַיְיהוּ. כָּל שֶׁכֵּן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ לְעֵילָא מִן שְׁכִינְתֵּיהּ, דְּבָהּ מְקַבֵּל צְלוֹתִין דְּיִשְׂרָאֵל.

וּבְגִין חוֹבִין, הֲווּ מִתְלַבְּשִׁין בְּאִלֵּין קְלִיפִּין. כְּגַוְונָא דְּאָדָם, דְּחוֹבֵי אֲבָהַתְּהוֹן בִּידֵיהוֹן. וְהַאי אִיהוּ דְּאוּקְמוּהָ מָאֵרֵי מַתְנִיתִין, כְּשֶׁאוֹחֲזִין מַעֲשֵׂה

לשון הקודש

הָרוּחַ לֹא רוֹאָה לְמַעְלָה מִמֶּנָּה, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם בַּתּוֹרָה, דַּע מַה לְּמַעְלָה מִמְּךָ – עַיִן רוֹאָה וְאֹזֶן שׁוֹמַעַת, וְכָל מַעֲשֶׂיךָ בְּסֵפֶר נִכְתָּבִים.

שֶׁכַּמָּה מַלְאָכִים הוֹלְכִים עִמּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (תהלים צא) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ. וְאֵין לוֹ רְשׁוּת בַּגּוּף הַזֶּה לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם וְלִשְׁמֹעַ בְּקוֹלָם, שֶׁהֵם חַיּוֹת שֶׁל אֵשׁ, מְדַבְּרוֹת וּמְקַדְּשׁוֹת וּמְבָרְכוֹת וּמְיַחֲדוֹת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל כְּאֶחָד, כָּל שֶׁכֵּן אֶת הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא עֲלֵיהֶם, כָּל שֶׁכֵּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא מֵעַל לִשְׁכִינָתוֹ, שֶׁבָּהּ הוּא מְקַבֵּל אֶת תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל.

וּמִשּׁוּם הַחֲטָאִים הָיוּ מִתְלַבְּשִׁים בַּקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ, כְּמוֹ שֶׁאָדָם שֶׁחָטָאי

אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם. וּבְגִין אִלֵּין קְלִיפִּין דְּחוֹבִין, אָמַר קְרָא, (ישעיה נט) כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם. וּבְגִין אִלֵּין קְלִיפִּין, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְכַּסְיָא בְּכַמָּה גַּדְפִּין. דְּאִתְּמַר בְּהוֹן, (ישעיה ו) בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וְגוֹ'.

לֶעָתִיד לָבֹא, (ישעיה ל) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ. דְּאַתּוּן בְּהַאי עָלְמָא, דְּלֵית לְכוֹן קְלִיפִּין וְעוֹרִין, אִית לְכוֹן רְשׁוּ לְאִסְתַּכְּלָא בִּבְנֵי עָלְמָא, וּבְנֵי עָלְמָא (ס"א לֵית) אִית לוֹן רְשׁוּ לְאִסְתַּכְּלָא בְּכוּ. וּבְגִין דָּא, עָלַיְיכוּ אִתְּמַר דְּאַתּוּן חַיִּין, וְעָלְמָא דִּלְכוֹן, עוֹלָם הַחַיִּים. אֲבָל עָלְמָא שִׁפְלָא, דָּא עוֹלָם הַמֵּתִים, דְּכָל אֱלָהוּת דְּאוּמִין דְּעָלְמָא, מִבַּלְעֲדֵי יְיָ', כֻּלְּהוֹן מֵתִים.

לשון הקודש

אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם. וְזֶהוּ שֶׁבֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כְּשֶׁאוֹחֲזִים מַעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם. וּמִשּׁוּם הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ שֶׁל הַחֲטָאִים, אָמַר הַכָּתוּב (ישעיה נט) כִּי אִם עֲוֹנֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם. וּבִשְׁבִיל הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְכַּסֶּה בְּכַמָּה כְּנָפַיִם, שֶׁבָּהֶם נֶאֱמַר (שם ו) בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וְגוֹ'.

לֶעָתִיד לָבֹא, (שם ל) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ. שֶׁאַתֶּם בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁאֵין לָכֶם קְלִפּוֹת וְעוֹרוֹת, יֵשׁ לָכֶם רְשׁוּת לְהִסְתַּכֵּל בִּבְנֵי הָעוֹלָם, וְלִבְנֵי הָעוֹלָם (אין) יֵשׁ רְשׁוּת לְהִסְתַּכֵּל בָּכֶם, וְלָכֵן עֲלֵיכֶם נֶאֱמַר שֶׁאַתֶּם חַיִּים, וְעוֹלַמְכֶם הוּא עוֹלַם הַחַיִּים. אֲבָל הָעוֹלָם הַשָּׁפֵל הוּא עוֹלַם הַמֵּתִים, שֶׁכָּל אֱלָהוּת שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם מִבִּלְעֲדֵי ה', כֻּלָּם מֵתִים.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, (בּוּצִינָא קַדִּישָׁא) (נ"א רַעְיָא מְהֵימְנָא,) עִם כָּל דָּא, דְּאַנְתְּ לָא יְכִיל לְאִסְתַּכְּלָא בִּבְנֵי עָלְמָא דְּאָתֵי בְּעַיְינִין, וְלָא בְּמַלְאֲכַיָּא, כָּל שֶׁכֵּן בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבִשְׁכִינְתֵּיהּ, אֲבָל בְּעֵין הַשֵּׂכֶל דִּלְבָּךְ, אַתְּ חֲזִי בְּכֹלָּא בִּבְנֵי עָלְמָא דְּאָתֵי, וּבְמַלְאָכִין וּבְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ. דְּסַחֲרִין לָךְ. וּבְגִין דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה, דִּכְתִיב בֵּיהּ (מלכים א ה) וַיֶּחְכַּם מִכָּל הָאָדָם, (קהלת א) וְלִבִּי רָאָה הַרְבֵּה חָכְמָה וָדָעַת.

אֲבָל בַּנְּבוּאָה, לֵית לְכוֹן רְשׁוּ לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ (כָּל שֶׁכֵּן) נָבִיא בְּעֵין הַשֵּׂכֶל, אֶלָּא בְּעַיְינִין, דְּאִיהִי מַרְאֶה וְחֶזְיוֹן דְּעַיְינִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (במדבר יב) בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע. וְעוֹד בְּחֶזְיוֹן לַיְלָה, מַרְאֶה בִּימָמָא, חֶזְיוֹן בְּלֵילְיָא, וְכֹלָּא בְּעַיְינִין, וְלָא בְּעֵין הַשֵּׂכֶל דִּלְבָּא. וְעַיְינִין אִינּוּן תְּרֵי סַרְסוּרֵי דְּלִבָּא,

לשון הקודש

אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, (הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה) (רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן), עִם כָּל זֶה שֶׁאַתָּה לֹא יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בִּבְנֵי הָעוֹלָם הַבָּא בְּעֵינַיִם וְלֹא בְּמַלְאָכִים, כָּל שֶׁכֵּן בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, אֲבָל בְּעֵין הַשֵּׂכֶל שֶׁל לִבְּךָ אַתָּה רוֹאֶה אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם הַבָּא, וּבַמַּלְאָכִים וּבַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ שֶׁמַּקִּיפִים אוֹתְךָ. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (מלכים–א ה) וַיֶּחְכַּם מִכָּל הָאָדָם, (קהלת א) וְלִבִּי רָאָה הַרְבֵּה חָכְמָה וָדָעַת.

אֲבָל בִּנְבוּאָה אֵין רְשׁוּת לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ (כָּל שֶׁכֵּן) נָבִיא בְּעֵין הַשֵּׂכֶל, אֶלָּא בָּעֵינַיִם, שֶׁהִיא מַרְאֶה וְחֶזְיוֹן הָעֵינַיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע. וְעוֹד בְּחֶזְיוֹן לַיְלָה – מַרְאֶה בַּיּוֹם, חִזָּיוֹן בַּלַּיְלָה. וְהַכֹּל בָּעֵינַיִם, וְלֹא בְּעֵין הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַלֵּב. וְהָעֵינַיִם הֵן שְׁנֵי סַרְסוּרֵי הַלֵּב, וּמְשַׁמְּשִׁים

וּמִשַּׁמָּשִׁין דִּילֵיהּ. וְאִיהוּ מַלְכָּא בֵּינַיְיהוּ (לְגַבַּיְיהוּ), וּבְגִין דָּא, חָכָם עָדִיף מִנָּבִיא. וְהָכִי הוּא תְּרֵין אוּדְנִין, תְּרֵין שַׁמָּשֵׁי דְּלִבָּא.

וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ רַבָּנָן, הַלֵּב רוֹאֶה, וְהַלֵּב שׁוֹמֵעַ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּאִתְּמַר בַּלֵּב, הַלֵּב מֵבִין, הַלֵּב יוֹדֵעַ. (שמות לא) וּבְלֵב כָּל חָכָם לֵב נָתַתִּי חָכְמָה. חֲרֵי חָכְמָה וּתְבוּנָה וָדַעַת בְּלִבָּא. דִּבְהוֹן אִתְעֲבִידוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וּתְהוֹמִין. וּבְהוֹן אִתְעֲבִיד מַשְׁכְּנָא, (דף קי"ז ע"א) הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות לא) וָאֲמַלֵּא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת. מַה דְּלֵית כּוּלֵּי הַאי בְּעַיְינִין.

וְרַעְיָא מְהֵימְנָא, מָאן דְּכוּלֵּי הַאי בְּלִבֵּיהּ, יַתִּיר חֲזִי מִן נָבִיא, כָּל שֶׁכֵּן מַחֲשַׁבְתָּא דִּילָךְ. דְּלֵית לָהּ סוֹף, וּבָהּ תִּסְתָּכֵּל, בְּהַהוּא, דְּלֵית בֵּיהּ סוֹף, מַה דְּלָא הָוָה לָךְ רְשׁוּ בְּקַדְמִיתָא לְאִסְתַּכְּלָא

לשון הקודש

שֶׁלּוֹ, וְהוּא מֶלֶךְ בֵּינֵיהֶם (אֵלֵיהֶם), וְלָכֵן חָכָם עָדִיף מִנָּבִיא. וְכָךְ הֵם שְׁתֵּי הָאָזְנַיִם, שְׁנֵי שַׁמָּשֵׁי הַלֵּב.

וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, הַלֵּב רוֹאֶה וְהַלֵּב שׁוֹמֵעַ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁנֶּאֱמַר בַּלֵּב, הַלֵּב מֵבִין, הַלֵּב יוֹדֵעַ. (שמות לא) וּבְלֵב כָּל חָכָם לֵב נָתַתִּי חָכְמָה. חֲרֵי חָכְמָה וּתְבוּנָה וָדַעַת בַּלֵּב, שֶׁבָּהֶם נַעֲשׂוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ וּתְהוֹמוֹת, וּבָהֶם נַעֲשָׂה הַמִּשְׁכָּן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וָאֲמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת.

מַה שֶּׁאֵין כָּל זֶה בָּעֵינַיִם.

וְרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, מִי שֶׁכָּל זֶה בְּלִבּוֹ רוֹאֶה יוֹתֵר מִנָּבִיא, כָּל שֶׁכֵּן מַחֲשַׁבְתְּךָ שֶׁאֵין לָהּ סוֹף, וּבָהּ תִּסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ שֶׁאֵין לוֹ סוֹף, מַה שֶּׁלֹּא הָיְתָה לְךָ רְשׁוּת

בְּעַיְינִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות לג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ.

אִלֵּין טִפְּשֵׁי דְלִבָּא, אִינּוּן מֵתִין, וְסוּמִין בְּאִלֵּין קְלִיפִּין. אֲבָל לְגַבָּךְ, לָאו אִינּוּן חֲשִׁיבִין כְּלוּם, וְלָא מַפְּסִיקִין בֵּינָךְ לְבֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְכָל בְּנֵי עָלְמָא דְאָתֵי, וּמַלְאָכִין, דְּהָכִי יֵיעוּל לְגַבָּךְ בְּאִינּוּן חַלּוֹנִין, דְּעַיְינִין, וְאוּדְנִין, וְנוּקְבֵי חוֹטָמָא, וּפוּמָא. כְּמַלְכָּא דְיֵיעוּל בְּאִתְכַּסְיָיא לְחַדְרֵי חֲדָרִים, לְמַלְלָא עִם בְּרֵיהּ. וּבְגִין דָּא, מְצָלִין יִשְׂרָאֵל בֵּיהּ בִּצְלוֹתָא דִלְהוֹן, אַתָּה חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן רוֹאֶה כְלָיוֹת וָלֵב וְאֵין כָּל דָּבָר נֶעְלָם מִמְּךָ.

וְהַיְינוּ דְאָמַר שְׁלֹמֹה, (שיר השירים ב) מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת וְגוֹ'. וְאִלֵּין אִינּוּן חַלּוֹנוֹת, דְּעַיְינִין וְאוּדְנִין וְנוּקְבֵי חוֹטָמָא וּפוּמָא בְּאִלֵּין שִׁבְעָה

לשון הקודש

בְּרֵאשׁוֹנָה לְהִסְתַּכֵּל בָּעֵינַיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם לג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ. **טִפְּשֵׁי** הַלֵּב הַלָּלוּ הֵם מֵתִים, וְעִוְרִים בַּקְלִפּוֹת הַלָּלוּ. אֲבָל אֵלֶיךָ אֵינָם חֲשׁוּבִים לִכְלוּם, וְאֵינָם מַפְסִיקִים בֵּינְךָ לְבֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם הַבָּא וְהַמַּלְאָכִים, שֶׁכָּךְ יִכָּנֵס אֵלֶיךָ בְּאוֹתָם חַלּוֹנוֹת שֶׁל הָעֵינַיִם וְהָאָזְנַיִם וְנִקְבֵי הַחֹטֶם וְהַפֶּה, כְּמוֹ מֶלֶךְ שֶׁנִּכְנָס בְּכִסּוּי לְחַדְרֵי חֲדָרִים לְדַבֵּר עִם בְּנוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה מִתְפַּלְּלִים יִשְׂרָאֵל בּוֹ בִּתְפִלָּתָם: אַתָּה חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן רוֹאֶה כְלָיוֹת וָלֵב וְאֵין כָּל דָּבָר נֶעְלָם מִמְּךָ.

וְהַיְנוּ מַה שֶּׁאָמַר שְׁלֹמֹה, (שיר ב) מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת וְגוֹ'. וְאֵלֶּה הֵם הַחַלּוֹנוֹת שֶׁל

נוּקְבִין, נִשְׁמָתָא סְלִיקַת, בְּשִׁבְעָה מִינֵי בּוֹסְמִין, וְהָכִי צְלוֹתָא סְלִיקַת בְּאִלֵּין ז' בּוֹסְמִין, דְּאִינּוּן (שיר השירים ד) נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן עִם כָּל עֲצֵי לְבוֹנָה מֹר וַאֲהָלוֹת עִם כָּל רָאשֵׁי בְשָׂמִים. בְּהַהוּא זִמְנָא דִּצְלוֹתָא הָכִי סְלִיקַת, מְקַטֶּרֶת מֹר וְכוּ'. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁאִיל עָלָהּ, (שיר השירים ג) מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר מְקֻטֶּרֶת מֹר וּלְבֹנָה וְגוֹ'. מִי זֹאת וַדָּאי, מִסִּטְרָא דְמ"י אִיהוּ וַדָּאי בִּינָה, כְּלִילָא מִשִּׁבְעָה מִינֵי בּוֹסְמִין.

וְדָא קְרִיאַת שְׁמַע, כְּלִילָא מֵחַמְשִׁין תַּרְעִין, דְּאִינּוּן חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִין חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִין. כְּלִילָא מִשִּׁבְעָה בִּרְכָּאן, בַּשַּׁחַר שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ, וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבְעֶרֶב שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ, וּשְׁתַּיִם לְאַחֲרֶיהָ. וְאִינּוּן, (דברי הימים א כט) הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת

לשון הקודש

עֵינַיִם וְאָזְנַיִם וְנִקְבֵי הַחֹטֶם וְהַפֶּה. בְּשִׁבְעַת הַנְּקָבִים הַלָּלוּ עוֹלָה הַנִּשְׁמָה בְּשִׁבְעָה מִינֵי בְשָׂמִים, וְכָךְ הַתְּפִלָּה עוֹלָה בְּשִׁבְעָה הַבְּשָׂמִים הַלָּלוּ, שֶׁהֵם: (שם ד) נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן עִם כָּל עֲצֵי לְבוֹנָה מֹר וַאֲהָלוֹת עִם כָּל רָאשֵׁי בְשָׂמִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁכָּךְ הַתְּפִלָּה עוֹלָה, מְקֻטֶּרֶת מֹר וְכוּ'. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹאֵל עָלֶיהָ, (שם ג) מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר וְגוֹ', מְקֻטֶּרֶת מֹר וּלְבֹנָה וְגוֹ'. מִי זֹאת וַדַּאי, מִצַּד שֶׁל מ"י הִיא וַדַּאי בִּינָה, כְּלוּלָה מִשִּׁבְעָה מִינֵי בְשָׂמִים.

וְזוֹ קְרִיאַת שְׁמַע, כְּלוּלָה מֵחֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, שֶׁהֵם כ"ה כ"ה, כְּלוּלָה מִשֶּׁבַע בְּרָכוֹת, בַּשַּׁחַר – שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבָעֶרֶב – שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וּשְׁתַּיִם לְאַחֲרֶיהָ, וְהֵם: הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד, עַד לְךָ ה'

וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד, עַד לְךָ יְיָ' הַמַּמְלָכָה, דְּאִיהִי מַלְכוּת. דְּאִיהִי כְּלִילָא מִתְּלַת בּוּסְמִין. מְקָטֶרֶת מֹר, דָּא כֶּתֶר. וּלְבוֹנָה, דָּא חָכְמָה. מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל, דָּא בִינָה. קוּם אַשְׁלִים פִּקּוּדִין דְּמָרָךְ.

לֹא תִהְיֶה אַחֲרֵי רַבִּים לְרָעֹת וְגוֹ', אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת. (שמות כג) אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת, לֵית רַבִּים פָּחוּת מִשְּׁלֹשָׁה וְאִי לֵית בֵּית דִּין בִּשְׁלֹשָׁה, לֵית לְהַטּוֹת בָּתַר דִּינֵיהּ. בֵּית דִּין: שְׁכִינְתָּא. בִּשְׁלֹשָׁה: תְּלַת חֵיוָן דְּמֶרְכַּבְתָּא דִּילָהּ, וְאִיהִי דִּין תּוֹרָה, דִּין אֱמֶת, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וְכָל דַּיָּין דְּלָא דָן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, דָּא אִיהוּ כְּאִילּוּ אַשְׁלִיט סָמָאֵ"ל בְּעָלְמָא. (דניאל ח) וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, וְאַפִּיל שְׁכִינְתָּא עִמֵּיהּ, וְיָקִים גֵּיהִנָּם, בַּת זוּגֵיהּ דְּסָמָאֵ"ל, עִם סָמָאֵ"ל. בַּאֲתָר דְּדִין אֱמֶת,

לשון הקודש

הַמַּמְלָכָה, שֶׁהִיא מַלְכוּת, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִשְּׁלֹשָׁה בְּשָׂמִים: מְקָטֶרֶת מֹר – זֶה כֶּתֶר, וּלְבוֹנָה – זוֹ חָכְמָה, מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל – זוֹ בִּינָה. קוּם וְהַשְׁלֵם אֶת מִצְוֹות רִבּוֹנְךָ.

לֹא תִהְיֶה אַחֲרֵי רַבִּים לְרָעֹת וְגוֹ', אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת. אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת – אֵין רַבִּים פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה, וְאִם אֵין בֵּית דִּין בִּשְׁלֹשָׁה, אֵין לְהַטּוֹת אַחַר דִּינוֹ. בֵּית דִּין – שְׁכִינָה. בִּשְׁלֹשָׁה – שְׁלֹשׁ חַיּוֹת הַמֶּרְכָּבָה שֶׁלָּהּ, וְהִיא דִּין תּוֹרָה, דִּין אֱמֶת, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וְכָל דַּיָּן שֶׁלֹּא דָן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, זֶהוּ כְּאִלּוּ הִשְׁלִיט אֶת סמא"ל בָּעוֹלָם. (דניאל ח) וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, וְהִפִּיל עִמָּהּ אֶת הַשְּׁכִינָה, וְיָקִים אֶת גֵּיהִנֹּם, בַּת הַזּוּג שֶׁל סמא"ל עִם

יוֹקִים שִׂפַת שֶׁקֶר. דִּין אֱמֶת, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. שִׂפַת שֶׁקֶר גֵּיהִנָּם וְסָמָאֵ"ל.

וּבְגִין דָּא, כַּד דַּיָּין דָּן דִּין, גֵּיהִנָּם פְּתוּחָה לְפָנָיו מִשְּׁמֹאלוֹ, בַּת זוּגֵיהּ דְּסָמָאֵ"ל. וְחֶרֶב עַל צַוָּארוֹ, מַלְאַךְ הַמָּוֶת. סָמָאֵ"ל מֵאֲחוֹרוֹי מֵעַל צַוָּאֲרֵיהּ. וְגַן עֵדֶן פָּתוּחַ לִימִינֵיהּ, וְעֵץ הַחַיִּים פָּתוּחַ לְקַמֵּיהּ, עַל רֵישֵׁיהּ.

אִי דָּן דִּינָא דְּשִׁקְרָא, שָׁלִיט עָלֵיהּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְשָׁחִיט לֵיהּ, וּלְבָתַר אוֹקִיד לֵיהּ בַּגֵּיהִנָּם. וְאִי דָּן דִּין אֱמֶת, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֵעוּל לֵיהּ לְגַן עֵדֶן, וְאַטְעִים לֵיהּ מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי, דִּכְתִיב עָלֵיהּ, (בראשית ג) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם. דְּאִתְּבְּרֵי בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ, עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. עֵץ חַיִּים, תִּפְאֶרֶת. חַיִּים דִּילֵיהּ חָכְמָה וּבִינָה. חַיֵּי הַמֶּלֶךְ וַדָּאי.

לשון הקודש

סמא"ל. בַּמָּקוֹם שֶׁל דִּין הָאֱמֶת יָקִים שִׂפַת שֶׁקֶר. דִּין אֱמֶת – עַמּוּד הָאֶמְצָעִי. שִׂפַת שֶׁקֶר – גֵּיהִנֹּם וְסמא"ל.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, כְּשֶׁדַּיָּן דָּן דִּין, גֵּיהִנֹּם פְּתוּחָה לְפָנָיו מִשְּׁמֹאלוֹ, בַּת זוּגוֹ שֶׁל סמא"ל. וְחֶרֶב עַל צַוָּארוֹ, מַלְאַךְ הַמָּוֶת. סמא"ל מֵאֲחוֹרָיו מֵעַל צַוָּארוֹ, וְגַן עֵדֶן פָּתוּחַ לִימִינוֹ, וְעֵץ הַחַיִּים פָּתוּחַ לְפָנָיו עַל רֹאשׁוֹ.

אִם דָּן דִּין שֶׁקֶר, שׁוֹלֵט עָלָיו מַלְאַךְ הַמָּוֶת וְשׁוֹחֵט אוֹתוֹ, וְאַחַר כָּךְ שׂוֹרֵף אוֹתוֹ בַּגֵּיהִנֹּם. וְאִם דָּן דִּין אֱמֶת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַכְנִיסוֹ לְגַן עֵדֶן וּמַטְעִים אוֹתוֹ מֵעֵץ הַחַיִּים, שֶׁכָּתוּב עָלָיו (בראשית ג) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעֹלָם. שֶׁנִּבְרָא בַּתּוֹרָה, שֶׁבָּהּ נֶאֱמַר (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא

וּלְעוֹלָם, דִּינָא דְּמַלְכוּתָא, דִּינָא. וְדִינָא בַּלֵּב, וְאִתְּמַר בֵּיהּ, הַלֵּב רוֹאֶה. וּבְגִין דָּא, אֵין לוֹ לַדַּיָּן אֶלָּא מַה שֶּׁעֵינָיו רוֹאוֹת. וְהָכָא לֵית דַּיָּן, אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מַה שֶּׁעֵינָיו רוֹאוֹת, (דברי הימים ב טז) **כִּי יְיָ עֵינָיו מְשׁוֹטְטוֹת.** (איוב לד) **עֵינָיו עַל דַּרְכֵי אִישׁ.**

וּבְהוֹן, (שיר השירים ב) **מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת.** בְּז' נוּקְבִין דְּבַר נָשׁ, בִּתְרֵין עַיְנִין, וּתְרֵין אוּדְנִין, וּתְרֵין נוּקְבִין דְּחוֹטָמָא, וּפוּמָא. הָא ז' דְּאִמָּא עִלָּאָה. וְהָכִי בְּעוּבָדוֹי אִסְתָּכַּל בְּשֶׁבַע, מִסִּטְרָא דְשִׂכִינְתָּא תַּתָּאָה, בְּב' יְדִין וְצַוָּאר תְּלַת, וְגוּף וּבְרִית תְּרֵין, הָא חֲמֵשׁ. תְּרֵין רַגְלִין, הָא שֶׁבַע. יָ"ה, יו"ד הֵ"א, בְּשֶׁבַע אַתְוָון דִּילֵיהּ, אִסְתָּכַּל בְּשֶׁבַע נוּקְבִין דְּרֵישָׁא, (דף קי"ז ע"ב) נְקָבִים: עַל שֵׁם נְקֵבָה, דִּנְקָבֶיהָ

לשון הקודש

לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. עֵץ חַיִּים – תִּפְאֶרֶת. חַיִּים שֶׁלּוֹ חָכְמָה וּבִינָה. חַיֵּי הַמֶּלֶךְ וַדַּאי.

וּלְעוֹלָם דִּין הַמַּלְכוּת הוּא דִּין, וְהַדִּין בַּלֵּב, וְנֶאֱמַר בּוֹ הַלֵּב רוֹאֶה. וְלָכֵן אֵין לוֹ לַדַּיָּן אֶלָּא מַה שֶּׁעֵינָיו רוֹאוֹת. וְכָאן אֵין דַּיָּן אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מַה שֶּׁעֵינָיו רוֹאוֹת, כִּי ה' עֵינָיו מְשׁוֹטְטוֹת. עֵינָיו עַל דַּרְכֵי אִישׁ.

וּבָהֶן מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת בְּשִׁבְעַת נִקְבֵי הָאָדָם: בִּשְׁתֵּי עֵינַיִם, וּשְׁתֵּי אָזְנַיִם, וּשְׁנֵי נִקְבֵי הַחֹטֶם, וְהַפֶּה. הֲרֵי שֶׁבַע שֶׁל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. וְכָךְ בְּמַעֲשָׂיו הִסְתַּכֵּל בְּשֶׁבַע מִצַּד הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, בִּשְׁתֵּי יָדַיִם וְצַוָּאר – שָׁלֹשׁ, וְגוּף וּבְרִית – שְׁתַּיִם. הֲרֵי חָמֵשׁ. שְׁתֵּי רַגְלַיִם – הֲרֵי שֶׁבַע. י"ה, יו"ד הֵ"א – בְּשֶׁבַע אוֹתִיּוֹתָיו מִסְתַּכֵּל בְּשִׁבְעַת נִקְבֵי הָרֹאשׁ. נְקָבִים, עַל שֵׁם נְקֵבָה, שֶׁנְּקָבֶיהָ פְּתוּחוֹת לְקַבֵּל.

פְּתוּחוֹת לְקַבֵּל. ו"ה, וא"ו ה"א, בְּשֶׁבַע אַתְוָון דִּילֵיהּ, אִסְתָּכַּל בְּשִׁבְעָה אֵבָרִין דִּלְתַתָּא, דְּאִינּוּן תִּקּוּנָא דְּגוּפָא, דִּכְהוֹן עֲשִׂיַּית הַמִּצְוֹת.

אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ דַּמְיָא. וְעַל שֵׁם פִּקּוּדִין, אִתְקְרִיאוּ אֵבָרִים. עַל שֵׁם שְׁכִינְתָּא, גּוּפָא. דְּמִסְטְרָא אַחֲרָא לְבוּשָׁא, דְּאִינּוּן עוֹר וּבָשָׂר. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב י) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּשֹׂכְּכֵנִי, בַּאֲתַר דְּלֵית שְׁכִינְתָּא, הַהוּא גּוּפָא לָא אִתְקְרֵי, אֶלָּא לְבוּשָׁא דְּאָדָם. דְּאִיהוּ תּוֹרָה, (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל. (ישעיה מד) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת. וּבַאֲתַר דְּתַמָּן מִצְוָה, אִתְקְרֵי גּוּפָא דְּאָדָם, כְּגוֹן גּוּפֵי הֲלָכוֹת, וּפִסְקֵי דִינִין.

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שׁוֹפֵט, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. מִסִּטְרָא דְּבִינָה, דְּאִיהוּ יְהוָ"ה. דַּיָּין,

לשון הקודש

ו"ה, וָא"ו הֵ"א – בְּשֶׁבַע אוֹתִיּוֹתָיו מִסְתַּכֵּל בְּשִׁבְעָה הָאֵיבָרִים שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁהֵם תִּקּוּן הַגּוּף, שֶׁבָּהֶם עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹות. **אִשְׁתּוֹ** דּוֹמָה לְגוּפוֹ, וְעַל שֵׁם הַמִּצְוֹות נִקְרְאוּ אֵיבָרִים. עַל שֵׁם הַשְּׁכִינָה – הַגּוּף. שֶׁמִּצַּד הָאַחֵר לְבוּשוֹ, שֶׁהֵם עוֹר וּבָשָׂר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב י) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּשֹׂכְּכֵנִי. בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שְׁכִינָה, אוֹתוֹ הַגּוּף לֹא נִקְרָא אֶלָּא לְבוּשׁ שֶׁל אָדָם, שֶׁהוּא תּוֹרָה, (ויקרא יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל. (ישעיה מד) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת. וּבְמָקוֹם שֶׁשָּׁם מִצְוָה נִקְרָא גּוּף שֶׁל אָדָם, כְּמוֹ גּוּפֵי הֲלָכוֹת וּפִסְקֵי דִינִים. **הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא** שׁוֹפֵט, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, מִצַּד שֶׁל הַבִּינָה, שֶׁהוּא יְדוָ"ד.

מִסִּטְרָא דְּמַלְכוּת. שׁוֹטֵר, הוּא שַׁלִּיט, (מִסִּטְרָא דְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק מִתַּמָּן) וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט. וְכָל סְפִירָן, אִינּוּן שׁוֹפְטִים, מִסִּטְרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה, דְּתִפְאֶרֶת שׁוֹפֵט. וְאִינּוּן שׁוֹטְרִים, מִסִּטְרָא דְּמַלְכוּת. דְּצַדִּיק מִתַּמָּן שׁוֹטֵר וּמוֹשֵׁל.

מִדְּבַר שֶׁקֶר תִּרְחָק וְנָקִי וְצַדִּיק אַל תַּהֲרוֹג וְגוֹ'. (שמות כג) פִּקּוּדָא לְהַשְׁוּוֹת הַבַּעֲלֵי דִּינִין, וּלְהִתְרַחֵק מִדְּבַר שֶׁקֶר, דְּלָא יֵימְרוּן מַשּׂוֹא פָּנִים (יֵשׁ בְּדַבָּר). דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְמַר בֵּיהּ, (דברים י) אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָּנִים. וְל"א יִקַּ"ח שֹׁחַ"ד, בְּסוֹפֵי תֵּיבוֹת אֶחָד. הַאי דַּיָּין, צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי כְּגַוְונָא דְּאֶחָד, דְּאִיהוּ יְהוָ"ה אֶחָד, דְּלָא יִקַּח שֹׁחַד, דְּיֵהֵא אִיהוּ בְּדִיוּקְנֵיהּ. וּבְדִינָא לְהַשְׁוּוֹת תַּרְוַוּיְיהוּ כְּאֶחָד, וְלָא יַטֶּה דִּינָא לְדָא יַתִּיר מִן דָּא, אֶלָּא בְּתִקְלָא חַד, עַד דְּיִקַּבְּלוּן דִּינָא. וּלְבָתַר, כָּל חַד אִתְּדָן, כְּפוּם עוֹבָדוֹי.

לשון הקודש

דַּיָּן מִצַּד הַמַּלְכוּת. שׁוֹטֵר הוּא שַׁלִּיט, (מִצַּד שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק מִשָּׁם (בראשית מב)) וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט. וְכָל הַסְּפִירוֹת הָיוּ שׁוֹפְטִים מִצַּד שֶׁל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה (בִּינָה), שֶׁתִּפְאֶרֶת שׁוֹפֵט. וְהֵם שׁוֹטְרִים מִצַּד הַמַּלְכוּת. שֶׁצַּדִּיק מִשָּׁם שׁוֹטֵר וּמוֹשֵׁל.

מִדְּבַר שֶׁקֶר תִּרְחָק וְנָקִי וְצַדִּיק אַל תַּהֲרֹג וְגוֹ'. מִצְוָה לְהַשְׁוּוֹת בַּעֲלֵי דִּינִים וּלְהִתְרַחֵק מִדְּבַר שֶׁקֶר, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ מַשּׂוֹא פָּנִים (יֵשׁ בַּדָּבָר), שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נֶאֱמַר בּוֹ (דברים י) אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָּנִים. וְל"א יִקַּ"ח שֹׁחַ"ד – בְּסוֹפֵי תֵּבוֹת אֶחָד. הַדַּיָּן הַזֶּה צָרִיךְ לִהְיוֹת כְּגָוֵן שֶׁל אֶחָד, שֶׁהוּא יְדוָ"ד אֶחָד, שֶׁלֹּא יִקַּח שֹׁחַד, שֶׁהוּא יִהְיֶה בִּדְיוּקְנוֹ. וּבַדִּין לְהַשְׁוּוֹת שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד, וְלֹא יַטֶּה דִּין לָזֶה יוֹתֵר

וְאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, צַדִּיק יֵצֶר הַטּוֹב שׁוֹפְטוֹ. רָשָׁע, יֵצֶר הָרָע שׁוֹפְטוֹ. בֵּינוֹנִי, זֶה וְזֶה שׁוֹפְטוֹ. מָאן דְּאִיהוּ מֵאִילָּנָא דְּחַיֵּי, לֵית לֵיהּ דִּינָא כְּלָל, לֵית לֵיהּ יֵצֶר הָרָע, וְדָא צַדִּיק גָּמוּר, וְדָא צַדִּיק וְטוֹב לוֹ. וְלֵית טוֹב, אֶלָּא תּוֹרָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי ד) **כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזוֹבוּ. וְצַדִּיק זְרָע לוֹ, מִסִּטְרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וַאֲמַאי אִתְקְרֵי צַדִּיק בָּתַר דְּרַע לוֹ, דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע. אֶלָּא, בְּגִין דְּטוֹב שַׁלִּיט עָלֵיהּ, אִתְקְרֵי צַדִּיק וְרָע לוֹ. דְּהַהוּא רָע אִיהוּ תְּחוֹת רְשׁוּתֵיהּ.** (ס"א כְּעַבְדָּא תְּחוֹת רַבֵּיהּ).

רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, אֲמַאי אִתְקְרֵי רָשָׁע. בְּגִין דְּאִיהוּ אִסְתַּלָּק לְמֶהֱוֵי רֵישָׁא יֵצֶר הָרָע דִּילֵיהּ, וְטוֹב אִיהוּ תְּחוֹת רְשׁוּתֵיהּ, כְּעַבְדָּא תְּחוֹת רַבֵּיהּ.

לשון הקודש

מִזֶּה, אֶלָּא בְּמִשְׁקֹלֶת אַחַת עַד שֶׁיִּקַּבְּלוּ הַדִּין. וְאַחַר כָּךְ כָּל אֶחָד נִדּוֹן לְפִי מַעֲשָׂיו.

וּפֵרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, צַדִּיק – יֵצֶר הַטּוֹב שׁוֹפְטוֹ. רָשָׁע – יֵצֶר הָרָע שׁוֹפְטוֹ. בֵּינוֹנִי – זֶה וָזֶה שׁוֹפְטוֹ. מִי שֶׁהוּא מֵעֵץ הַחַיִּים אֵין לוֹ דִּין כְּלָל, אֵין לוֹ יֵצֶר הָרָע, וְזֶה צַדִּיק גָּמוּר, וְזֶה צַדִּיק וְטוֹב לוֹ. וְאֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ד) כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזוֹבוּ. וְצַדִּיק זְרָע לוֹ, מִצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְלָמָּה נִקְרָא צַדִּיק אַחַר שֶׁרַע לוֹ, שֶׁהוּא יֵצֶר הָרָע? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁטּוֹב שׁוֹלֵט עָלָיו נִקְרָא צַדִּיק וְרַע לוֹ, שֶׁאוֹתוֹ רַע הוּא תַּחַת רְשׁוּתוֹ. (כְּעֶבֶד תַּחַת רַבּוֹ).

רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, לָמָּה נִקְרָא רָשָׁע? מִשּׁוּם שֶׁהוּא הִתְעַלָּה לִהְיוֹת רֹאשׁ בַּיֵּצֶר הָרָע שֶׁלּוֹ, וְהַטּוֹב הוּא תַּחַת רְשׁוּתוֹ כְּמוֹ עֶבֶד

וְאַף עַל גַּב דְּרָשָׁע אִיהוּ מַכְתִּיר אֶת הַצַּדִּיק, וְיָכִיל צַדִּיק גָּמוּר לְאַעְנָשָׁא לֵיהּ, (משלי יז) **גַּם עָנוֹשׁ לַצַּדִּיק לֹא טוֹב, בְּגִין הַהוּא טוֹב דְּאִיהוּ תְּחוֹת רַגְלוֹי דְּרָשָׁע, לֵית לְאַעְנָשָׁא לֵיהּ, דְּאוּלַי יַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה וְיִתְגַּבֵּר עַל יִצְרֵיהּ, וִיהֵא עָפָר תְּחוֹת רַגְלוֹי.**

דְּמִסְטְרָא דְּרָשָׁע וְטוֹב לוֹ, (נ"א שְׁכִינְתָּא) **שְׁכִיבַת,** (רות ג) **וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב. הַאי אִיהוּ** (משלי ל) **וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ.** (ד"א וּמִסִּטְרָא דְצַדִּיק גָּמוּר) **שִׁפְחָה, יֵצֶר הָרָע נוּקְבָא. יֵצֶר הָרָע, דְּכַר. בְּגִינֵיהּ אִתְמַר,** (ישעיה מב) **וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן.** (במדבר א) **וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת.**

וּמִסִּטְרָא דְּצַדִּיק וְרָע לוֹ, שְׁכִינְתָּא אִיהִי עֲטָרָה **עַל רֵישָׁא דְּכַר נָשׁ, וְשִׁפְחָה יֵצֶר הָרָע, אִתְכַּפְיָא תְּחוֹת גְּבִירְתָּהּ. וּמִסִּטְרָא דְצַדִּיק גָּמוּר,**

לשון הקודש

תַּחַת רַבּוֹ. וְאַף עַל גַּב שֶׁרָשָׁע הוּא מַכְתִּיר אֶת הַצַּדִּיק, וְיָכוֹל צַדִּיק גָּמוּר לְהַעֲנִיש אוֹתוֹ, גַּם עָנוֹשׁ לַצַּדִּיק לֹא טוֹב. מִשּׁוּם אוֹתוֹ טוֹב שֶׁהוּא תַּחַת רַגְלֵי הָרָשָׁע, אֵין לְהַעֲנִישוֹ, שֶׁאוּלַי יַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה וְיִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ, וְיִהְיֶה עָפָר תַּחַת רַגְלָיו.

שֶׁמִּצַּד שֶׁל רָשָׁע וְטוֹב לוֹ (שְׁכִינָה) שׁוֹכֶבֶת, (רות ג) וַתְּגַל מַרְגְּלֹתָיו וַתִּשְׁכָּב. זֶהוּ (משלי ל) וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ. (וּמִצַּד שֶׁל צַדִּיק גָּמוּר) שִׁפְחָה – יֵצֶר הָרָע נְקֵבָה. יֵצֶר הָרָע – זָכָר. בִּגְלָלוֹ נֶאֱמַר (ישעיה מב) וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, (במדבר א) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת. **וּמִצַּד** שֶׁל צַדִּיק וְרָע לוֹ, שְׁכִינָה הִיא עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל אָדָם, וְשִׁפְחָה – יֵצֶר הָרָע – נִכְנַעַת תַּחַת גְּבִרְתָּהּ. וּמִצַּד

לֵית זָר, וְלֵית יֵצֶר הָרָע. וּמִסִּטְרָא דְרָשָׁע גָּמוּר, לֵית לֵיהּ חוּלָקָא בִשְׁכִינְתָּא, דְּלֵית חוּלָקָא לְבַר נָשׁ בִּשְׁכִינְתָּא, אֶלָּא מִסִּטְרָא דְטוֹב.

וְלֵית כָּל שְׁכִינְתָּא שְׁקוּלִין, דְּהָא שְׁכִינְתָּא דְאִילָנָא דְטוֹב וָרָע, אִיהוּ כֻּרְסְיָיא, אֲבָל שְׁכִינְתָּא דְאִילָנָא דְחַיֵּי, עָלָהּ אִתְּמַר, (תהלים ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע. אֲבָל (ד"א אֶלָּא) בְּגִין דְּאִתְּמַר בָּהּ, (תהלים קג) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, מָאן דְּפָגִים אֲתָר דִּילָהּ, אִתְחַשִּׁיב כְּאִילוּ עָבִיד בְּמַטְרוֹנִיתָא קְלָנָא. דְּקְלָנָא דְמַטְרוֹנִיתָא אִיהוּ, מָאן דִּמְזַלְזֵל בְּאַתְרָהָא. וּקְלָנָא דְמַטְרוֹנִיתָא, דְּמַלְכָּא אִיהוּ.

כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּאַעְבַּר לָהּ מֵאַתְרָהָא, וְשַׁוֵּי שִׁפְחָה בְּאַתְרָהָא. דְּבְכָל אֲתָר דְּאִיהוּ פָּגִים, מַטְרוֹנִיתָא לָא שַׁרְיָא תַּמָּן, אֶלָּא שִׁפְחָה, דְּאִיהִי

לשון הקודש

שֶׁל צַדִּיק גָּמוּר אֵין זָר וְאֵין יֵצֶר הָרָע. וּמִצַּד שֶׁל רָשָׁע גָּמוּר אֵין לוֹ חֵלֶק בַּשְׁכִינָה, שֶׁאֵין חֵלֶק לָאָדָם בַּשְׁכִינָה אֶלָּא מִצַּד הַטּוֹב.

וְאֵין כָּל שְׁכִינָה שְׁקוּלוֹת, שֶׁהֲרֵי שְׁכִינָה שֶׁל עֵץ טוֹב וָרָע הִיא כִּסֵּא, אֲבָל שְׁכִינָה שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, עָלֶיהָ נֶאֱמַר (תהלים ה) לֹא יְגֻרְךָ רָע. (אֶלָּא) מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, מִי שֶׁפּוֹגֵם אֶת מְקוֹמוֹ נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ עָשָׂה קָלוֹן לַגְּבִירָה. שֶׁקְּלוֹן הַגְּבִירָה הוּא מִי שֶׁמְּזַלְזֵל בִּמְקוֹמָהּ, וּקְלוֹן הַגְּבִירָה הוּא שֶׁל הַמֶּלֶךְ. **כָּל** שֶׁכֵּן מִי שֶׁמַּעֲבִיר אוֹתָהּ מִמְּקוֹמָהּ וְשָׂם שִׁפְחָה בִּמְקוֹמָהּ, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא פּוֹגֵם, הַגְּבִירָה אֵינָהּ שְׁרוּיָה שָׁם, אֶלָּא שִׁפְחָה, שֶׁהִיא פְּגוּמָה, שׁוֹרָה

פְּגִימָא, שַׁרְיָא בַּאֲתָר פָּגִים. וּפְגִימוּ דְּבַר נָשׁ דְּחוֹבוֹי, פָּגִים בְּכָל אֵבָרִין דִּילֵיהּ, עַד דְּלָא אַשְׁכָּחַת מַטְרוֹנִיתָא אֲתָר לְשַׁרְיָא תַּמָּן. וְלֵית לֵיהּ תִּקּוּנָא עַד דְּיַחֲזִיר לָהּ עַל כָּל אֵבָרִין דִּילֵיהּ. (דף קי"ח ע"א)

אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, רַעְיָא מְהֵימְנָא, בְּגִין דָּא, אַנְתְּ מְתַקֵּן, בְּחִבּוּרָא דָא, דְּרמ"ח פִּקּוּדִין. לְאַמְלְכָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כָּל אֵבָרִים דִּשְׁכִינְתָּא, בְּכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא, וְלֵית אַנְתְּ חָיִישׁ לִיקָרָךְ. זַכָּאָה חוּלָקָךְ, דִּכְגַוְונָא דְאַנְתְּ מַמְלִיךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל אֵבָרִים דִּשְׁכִינְתָּא, דְּאִינּוּן בַּעֲלֵי מִדּוֹת, דְּכָל יִשְׂרָאֵל. מָאֲרֵי מִדּוֹת אִינּוּן אֵבָרִים דִּשְׁכִינְתָּא, הָכִי עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשַׁרְיָא שְׁמֵיהּ עָלָךְ, וְיַמְלִכִינָךְ, עַל כָּל מַשְׁרְיָין עִלָּאִין וְתַתָּאִין.

לשון הקודש

בְּמָקוֹם פָּגוּם. וּפְגָם שֶׁל אָדָם שֶׁל חֲטָאָיו פּוֹגֵם בְּכָל אֵיבָרָיו, עַד שֶׁלֹּא מוֹצֵאת הַגְּבִירָה מָקוֹם לִשְׁרוֹת שָׁם, וְאֵין לוֹ תִּקּוּן עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנָּה לְכָל אֵיבָרָיו.

אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, מִשּׁוּם זֶה אַתָּה מְתַקֵּן בַּחִבּוּר הַזֶּה שֶׁל רְמ"ח מִצְוּוֹת לְהַמְלִיךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כָּל אֵיבְרֵי הַשְּׁכִינָה בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה, וְאֵינְךָ חוֹשֵׁשׁ לִכְבוֹדְךָ. אַשְׁרֵי חֶלְקֶךָ. שֶׁכְּמוֹ שֶׁאַתָּה מַמְלִיךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל אֵיבְרֵי הַשְּׁכִינָה, שֶׁהֵם בַּעֲלֵי מִדּוֹת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, בַּעֲלֵי מִדּוֹת הֵם אֵיבְרֵי הַשְּׁכִינָה, כָּךְ עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַשְׁרוֹת אֶת שְׁמוֹ עָלֶיךָ וַיַּמְלִיכְךָ אוֹתְךָ עַל כָּל הַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים.

קוּם רַעְיָא מְהֵימְנָא, לְסַדְּרָא דִּינִין בְּהִלְכוֹת נְזִקִין, בְּסִדּוּרָא דִשְׁמָא דָא, הָוֵי"ה. דְּאִיהוּ, (תהלים סח) רֶכֶב אֱלֹהִים רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן, דְּאִינּוּן, שׁוֹר נֶשֶׁר אַרְיֵה אָדָם, דְּהָא מִסִּטְרָא דִימִינָא, דְּתַמָּן יְהוָ"ה, ד' חִיוָון, הָכִי אִיהוּ סִדּוּרָא דִלְהוֹן, אָדָם אַרְיֵה נֶשֶׁר שׁוֹר. וּכְפוּם שִׁנּוּיִין דְּהֲוָיִין, הָכִי אִיהוּ תְּנוּעָה וְסִדּוּרָא דְחֵיוָון. וְחֵיוָון דְּסִטְרָא אַחֲרָא, דְּאִינּוּן נְזִיקִין דִּשְׁמָאלָא, הָכִי סִדּוּרַיְיהוּ, שִׁנְאָן. וּבְגִין דָּא, הַתְּחָלָה דִלְהוֹן, הַשּׁוֹר. קָשׁוּר בְּד' אָבוֹת נְזִיקִין, הַשּׁוֹר וְהַבּוֹר וְהַמַּבְעֶה וְהַהֶבְעֵר וְסִיּוּמָא דִלְהוֹן אָדָם, מוּעָד.

קוּם אַתְעַר בְּדִינִין. פְּתַח רַעְיָא מְהֵימְנָא וְאָמַר, (תהלים נא) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ. אֲדֹנָ"י, בְּהִפּוּךְ אַתְוָון דִּינָ"א. וּבְגִין דָּא, אָמְרוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, דִּינָ"א דְּמַלְכוּתָא דִינָא. כָּל דִּינִין בְּהַאי

לשון הקודש

קוּם רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן לְסַדֵּר דִּינִים בְּהִלְכוֹת נְזִיקִין, בַּסִּדּוּר שֶׁל הַשֵּׁם הַזֶּה, הָוֵי"ה, שֶׁהוּא (תהלים סח) רֶכֶב אֱלֹהִים רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן, שֶׁהֵם שׁוֹר נֶשֶׁר אַרְיֵה אָדָם, שֶׁהֲרֵי מִצַּד הַיָּמִין, שֶׁשָּׁם יְדוָ"ד, אַרְבַּע חַיּוֹת, כָּךְ הוּא סִדּוּרָם: אָדָם אַרְיֵה נֶשֶׁר שׁוֹר. וּכְפִי הַשִּׁנּוּיִים שֶׁמִּתְהַוִּים, כָּךְ הִיא תְּנוּעַת וְסִדּוּר הַחַיּוֹת. וְהַחַיּוֹת שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, שֶׁהֵם נְזִיקִין שֶׁל שְׂמֹאל, כָּךְ סִדּוּרָם: שִׁנְאָן. וּמִשּׁוּם זֶה הַהַתְחָלָה שֶׁלָּהֶם – הַשּׁוֹר – קָשׁוּר לְאַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין – הַשּׁוֹר וְהַבּוֹר וְהַמַּבְעֶה וְהַהֶבְעֵר, וְהַסִּיּוּם שֶׁלָּהֶם אָדָם, מוּעָד.

קוּם הִתְעוֹרֵר בְּדִינִים. פָּתַח רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וְאָמַר, (שם כא) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ. אֲדֹנָ"י בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת – דִּינָ"א, וּמִשּׁוּם זֶה אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, דִּינָא דְמַלְכוּתָא דִינָא. כָּל הַדִּינִים בַּשֵּׁם

שְׁמָא אִתְדָּנוּ. (ס"א בְּה' בְּד' וכו') בְּד', בְּג'. בְּד': שְׁכִינְתָּא (ס"א בֵּית דִּין בְּג' בֵּית דִּין שְׁכִינְתָּא בְּג') לָקָבֵל תְּלַת אֲבָהָן. עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דַּיָּין אֱמֶת, וְהוּא דַּיָּין, לָדוּן מִסִּטְרָא דַּאֲדֹנָ"י, דְּתַמָּן אִיהוּ דַּיָּין אֱמֶת. וּמִסִּטְרָא דְשֵׁם אֱלֹהִים, שׁוֹפֵט. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים עה) כִּי אֱלֹהִים שׁוֹפֵט.

וּמַה דִּינִין אִינּוּן. חַד, לָדוּן בְּנִזְקֵי שׁוֹר. תִּנְיָינָא, לָדוּן בְּנִזְקֵי בוֹר. תְּלִיתָאָה, לָדוּן בְּנִזְקֵי אֵשׁ. רְבִיעָאָה, לָדוּן בְּנִזְקֵי אָדָם. וַאֲבַתְרַיְיהוּ,לָדוּן בְּדִינֵי אַרְבַּע שׁוֹמְרִים. שׁוֹמֵר חִנָּם. וְשׁוֹמֵר שָׂכָר. וְהַשּׁוֹאֵל. וְנוֹשֵׂא שָׂכָר. (ס"א וְהַשּׂוֹכֵר) לָקָבְלַיְיהוּ, דִּינִין אַרְבְּעָה. דִּין חֲלוּקַת הַשּׁוּתָּפִים. דִּין חֲלוּקַת קַרְקָעוֹת. דִּינֵי עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת. דִּינֵי תּוֹבֵעַ וְנִתְבָּע, בְּכַמָּה מִינֵי תְּבִיעוֹת דְּחִיּוּב מָמוֹן, וְגָזֵל, וַאֲבֵדָה, אוֹ שֶׁמַּזִּיק לַחֲבֵרוֹ, וְהוֹרְגוֹ בְּאֶחָד מֵאַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין.

לשון הקודש

הַזֶּה נִדּוֹנוּ. (בְּה' בְּד') בְּד', בְּג'. בְּד' – שְׁכִינָה (בֵּית דִּין בְּשִׁלְשָׁה, בֵּית דִּין שְׁכִינָה בְּשִׁלְשָׁה) כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת. עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, דַּיָּן אֱמֶת, וְהוּא דַּיָּן לָדוּן מִצַּד שֶׁל אֲדֹנָ"י, שֶׁשָּׁם הוּא דַּיָּן אֱמֶת. וּמִצַּד שֶׁל שֵׁם אֱלֹהִים, שׁוֹפֵט. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם עה) כִּי אֱלֹהִים שֹׁפֵט.

וּמָהֵם הַדִּינִים? אֶחָד, לָדוּן בְּנִזְקֵי שׁוֹר. שֵׁנִי, לָדוּן בְּנִזְקֵי בוֹר. שְׁלִישִׁי, לָדוּן בְּנִזְקֵי אֵשׁ. רְבִיעִי, לָדוּן בְּנִזְקֵי אָדָם. וְאַחֲרֵיהֶם לָדוּן בְּדִינֵי אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים: שׁוֹמֵר חִנָּם, וְשׁוֹמֵר שָׂכָר, וְהַשּׁוֹאֵל, וְנוֹשֵׂא שָׂכָר. (וְהַשּׂוֹכֵר) כְּנֶגְדָּם אַרְבָּעָה דִּינִים: דִּין חֲלֻקַּת הַשֻּׁתָּפִים, דִּין חֲלֻקַּת קַרְקָעוֹת, דִּינֵי עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת, דִּינֵי תּוֹבֵעַ וְנִתְבָּע בְּכַמָּה מִינֵי תְּבִיעוֹת שֶׁל חִיּוּב מָמוֹן וְגָזֵל וַאֲבֵדָה, אוֹ שֶׁמַּזִּיק

אָדוֹן אִיהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בַּאֲדֹנָ"י. לָדוּן בְּכָל מִינֵי דִּינִין, לְשִׁפְחָה בִּישָׁא, כִּי תִּירַשׁ גְּבִירְתָּהּ. דְּמִינָּהּ כָּל נְזִיקִין אִשְׁתְּכָחוּ, דְּאִינּוּן (כָּל) מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, דְּמִנַּיְיהוּ נִשְׁמָתְהוֹן שֶׁל רְשָׁעִים, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, נִשְׁמוֹת הָרְשָׁעִים הֵן הֵן הַמַּזִּיקִים בָּעוֹלָם. אֵל אַחֵר, מַזִּיק, גַּזְלָן רָשָׁע. וּבַת זוּגֵיהּ, סַם הַמָּוֶת.

נֶזֶק שֶׁבֶת וּבֹשֶׁת וְרִפּוּי, לִשְׁכִינְתָּא וּבְנָהָא. שֶׁבֶת, דְּבִטּוּלָא דְאוֹרַיְיתָא, דְּבָטִילַת לִבְנָהָא. וְרִפּוּי, דְּגַרְמָת לוֹן דְּמִתְרַפְּיִן מִדִּבְרֵי תוֹרָה. נֶזֶק, כְּכַמָּה נְזִקִין דְּמַלְאֲכֵי חַבָּלָה, מָארֵי מַשְׁחִית אַף וְחֵימָה. וּבֹשֶׁת, דַּהֲווֹ מְבַזִּין לִשְׁכִינְתָּא בְּכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, שִׁקְרָא דִלְהוֹן, וַהֲווּ אַמְרִין אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ. וְכַמָּה גְּזֵלוֹת מִן שִׁפְחָה בִּישָׁא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (ישעיה ג) גְּזֵלַת הָעָנִי בְּבָתֵּיכֶם.

לשון הקודש

לַחֲבֵרוֹ וְהוֹרְגוֹ בְּאַחַת מֵאַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין.

אָדוֹן הוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בַּאדֹנָ"י, לָדוּן בְּכָל מִינֵי דִּינִים אֶת הַשִּׁפְחָה הָרָעָה כִּי תִּירַשׁ גְּבִרְתָּהּ, שֶׁמִּמֶּנָּה כָּל הַנְּזָקִים נִמְצָאִים, שֶׁהֵם (כָּל) מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, שֶׁמֵּהֶם נִשְׁמוֹת הָרְשָׁעִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, נִשְׁמוֹת הָרְשָׁעִים הֵן הֵן הַמַּזִּיקִים שֶׁל הָעוֹלָם. אֵל אַחֵר, מַזִּיק, גַּזְלָן רָשָׁע. וּבַת זוּגוֹ סַם הַמָּוֶת.

נֶזֶק שֶׁבֶת וּבֹשֶׁת וְרִפּוּי – לַשְׁכִינָה וּבָנֶיהָ. שֶׁבֶת – שֶׁל בִּטּוּל תּוֹרָה שֶׁבִּטְּלָה אֶת בָּנֶיהָ. וְרִפּוּי – שֶׁגָּרְמָה לָהֶם שֶׁמִּתְרַפְּאִים מִדִּבְרֵי תוֹרָה. נֶזֶק – בְּכַמָּה נְזָקִים שֶׁל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, בַּעֲלֵי מַשְׁחִית אַף וְחֵמָה. וּבֹשֶׁת – שֶׁהָיוּ מְבַזִּים אֶת

כַּמָּה בִּרְכָּאן, גַּזְלַת לִשְׁכִינְתָּא, שִׁפְחָא בִישָׁא. בְּכוֹבָד הַמַּס, וּבְכוֹבָד כַּמָּה דִינִין מְשׁוּנִים עַל בְּנָהָא, וְכַמָּה קָרְבְּנִין דְּבֵי מַקְדְּשָׁא, דְּבְטִילַת לְמַטְרוֹנִיתָא. וּבוּשָׁת דְּמַטְרוֹנִיתָא, דְּאִשְׁתְּאָרַת עֲרוּמָה, מֵד' בִּגְדֵי זָהָב דְּנַהֲרִין, מֵד' טוּרֵי אָבֶן, בי"ב אֲבָנִין מַרְגְּלָן. מְעִיל בְּכַמָּה זָגִין וְרִמּוֹנִים. וְאַרְבַּע בִּגְדֵי לָבָן, דִּבְּהוֹן הֲוַת מַטְרוֹנִיתָא, מִתְקַשְׁטָא קֶדֶם מַלְכָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ט) וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. וְגָזְלַת לָהּ לִגְבִירְתָּהּ, כַּמָּה מַאֲכָלִין דְּקָרְבְּנִין.

שׁוֹר מוּעָד בַּעְלָהּ, עָאל לְבֵי מַלְכָּא רִבּוֹנֵיהּ, בְּאַרְבַּע אֲבוֹת נְזִיקִין דִּילֵיהּ, (דְּאִינּוּן, (יחזקאל א') וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׁמֹאל לְאַרְבַּעְתָּן) עָוֹן וּמַשְׁחִית אַף וְחֵמָה, דְּכֻלְּהוּ

לשון הקודש

הַשְׁכִינָה בְּכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, הַשֶּׁקֶר שֶׁלָּהֶם, וְהָיוּ אוֹמְרִים אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ. וְכַמָּה גְּזֵלוֹת מֵהַשִּׁפְחָה הָרָעָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (ישעיה ג) גְּזֵלַת הָעָנִי בְּבָתֵּיכֶם.

כַּמָּה בִּרְכוֹת גּוֹזֶלֶת אֶת הַשְׁכִינָה הַשִּׁפְחָה הָרָעָה; בְּכֹבֶד הַמַּס, וּבְכֹבֶד שֶׁל כַּמָּה דִינִים מְשֻׁנִּים עַל בָּנֶיהָ, וְכַמָּה קָרְבָּנוֹת שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבִּטְּלָה לַגְּבִירָה. וּבוּשָׁת שֶׁל הַגְּבִירָה שֶׁנִּשְׁאֲרָה עֲרֻמָּה מֵאַרְבָּעָה בִּגְדֵי זָהָב שֶׁמְּאִירִים מֵאַרְבָּעָה טוּרֵי אֶבֶן בִּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים מַרְגָּלִיּוֹת. מְעִיל בְּכַמָּה זַגִּים וְרִמּוֹנִים. וְאַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן שֶׁבָּהֶם הָיְתָה הַגְּבִירָה מִתְקַשֶּׁטֶת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ט) וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. וְגוֹזֶלֶת אֶת גְּבִרְתָּהּ כַּמָּה מַאֲכְלֵי הַקָּרְבָּנוֹת.

שׁוֹר מוּעָד בַּעְלָהּ, נִכְנָס לְבֵית הַמֶּלֶךְ רִבּוֹנוֹ בְּאַרְבָּעָה אֲבוֹת הַנְּזִיקִין שֶׁלּוֹ, (שֶׁהֵם (יחזקאל א) וּפְנֵי הַשּׁוֹר מֵהַשְּׁמֹאוֹל לְאַרְבַּעְתָּן) עָוֹן

מוּעָדִין לְקַלְקֵל. בְּגוּפָא דִילֵיהּ, הִרְבִּיץ עַל הַכֵּלִים, מִזְבַּח מְנוֹרָה שֻׁלְחָן וּשְׁאַר מָאנִין, רָבַץ עָלַיְיהוּ וְשִׁבְּרָתָן. וּבְשֵׁן דִילֵיהּ, אָכִיל כָּל קָרְבְּנִין דִּמַאֲכָלִים דְּפָתוֹרָא, וְשַׁאֲרָא בְרַגְלוֹי רַפְסָא. (וּמַדְקָא כֻּלָּא וְשָׁאֲרָא דְאִינּוּן אִמּוּרִין וּפְדָרִין שְׁיָרֵי מִנְחוֹת בְּרַגְלוֹי רַפְסָא) וּבְקַרְנָן דִילֵיהּ, קָטַל כַּהֲנֵי וְלֵיוָאֵי. הָרַס כֹּלָּא, (איכה ב) חִלֵּל (דף קי"ח ע"ב) מַמְלָכָה וְשָׂרֶיהָ.

הַבּוֹר, נוּקְבָא בִישָׁא, לִילִית, בְּבֵית דִילָהּ, דְּאִיהִי בֵית הַסֹּהַר, תְּפִיסַת לְמַטְרוֹנִיתָא וּבְנָהָא, שִׁפְחָה בִישָׁא, בְּגָלוּתָא דִילָהּ, וְשַׁוְיָיאן לוֹן, בְּכַמָּה שַׁלְשְׁלָאִין וַאֲסוּרִין לִבְנָהָא, יְדַיְיהוּ מְהַדְּקָן לַאֲחוֹרָא. (איכה א) הִיא יָשְׁבָה בַגּוֹיִם לֹא מָצְאָה מָנוֹחַ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא (איכה א) כָּל מְכַבְּדֶיהָ הִזִּילוּהָ כִּי רָאוּ עֶרְוָתָהּ גַּם הִיא נֶאֱנְחָה וַתָּשָׁב אָחוֹר.

לשון הקודש

וּמַשְׁחִית אַף וְחֵמָה, שֶׁכֻּלָּם מוּעָדִים לְקַלְקֵל. בַּגּוּף שֶׁלּוֹ הִרְבִּיץ עַל הַכֵּלִים, מִזְבַּח מְנוֹרָה שֻׁלְחָן וּשְׁאָר כֵּלִים. רָבַץ עֲלֵיהֶם וְשִׁבְּרָם. וּבַשֵּׁן שֶׁלּוֹ אָכַל כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל מַאֲכְלֵי הַשֻּׁלְחָן, וְאֶת הַשְּׁאָר רָמַס בְּרַגְלָיו, (וּמֻחָק הַכֹּל, וְהַשְּׁאָר שֶׁהֵם אִמּוּרִים וּפְדָרִים, שְׁיָרֵי מִנְחוֹת, רָמַס בְּרַגְלָיו) וּבְקַרְנוֹ הָרַג כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם. הָרַס הַכֹּל, חִלֵּל מַמְלָכָה וְשָׂרֶיהָ.

הַבּוֹר נְקֵבָה רָעָה, לִילִית, בְּבֵיתָהּ, שֶׁהִיא בֵית הַסֹּהַר, תָּפְסָה אֶת הַגְּבִירָה וּבָנֶיהָ, הַשִּׁפְחָה רָעָה, בַּגָּלוּת שֶׁלָּהּ, וְשָׂמָה אוֹתָהּ בְּכַמָּה שַׁלְשְׁלָאוֹת, וְאָסְרוּ לְבָנֶיהָ אֶת יְדֵיהֶם מְהֻדָּקִים לְאָחוֹר. (איכה א) הִיא יָשְׁבָה בַגּוֹיִם לֹא מָצְאָה מָנוֹחַ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא (שם) כָּל מְכַבְּדֶיהָ הִזִּילוּהָ כִּי רָאוּ עֶרְוָתָהּ גַּם הִיא נֶאֱנְחָה וַתָּשָׁב אָחוֹר.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא זוֹנָה דְּאִיהִי הֶבְעֵר, דְּהַיְינוּ אֵשׁ, (איכה ד) וַיֵּצֵת אֵשׁ בְּצִיּוֹן. לְבָתָר קָם אָדָם בְּלִיַּעַ"ל רָשָׁע, רְבִיעֵי לַאֲבוֹת נְזִיקִין, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם, בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן, וְשִׁלַּח אֶת בְּעִירוֹ, וְאָכִיל וְשֵׁצִי וְגָדַע כְּרָמִים וּפַרְדֵּסִים דִּירוּשָׁלַם, וְשֵׁצִי כֹּלָּא.

רִבּוֹן עָלְמָא, אַנְתְּ קְשׁוֹט, וְאוֹרַיְיתָךְ קְשׁוֹט, יָהָבַת לָן מִצְוַת תְּפִילִין, לַצַּדִּיקִים גְּמוּרִים אִיהוּ אַגְּרָא כְּפוּם עוֹבָדַיְיהוּ, פְּאֵר עַל רֵישַׁיְיהוּ. וּמְשַׁמְּשִׁין לַאֲבוּהוֹן וְאִמְּהוֹן, כְּגַוְונָא דְגוּפָא, דְּכָל אֵבָרִים דִּילֵיהּ מְשַׁמְּשִׁין לְרֵישָׁא. הָכִי אִתְּתָא, מְשַׁמְּשָׁא לְבַעְלָהּ.

וְאִית מַלְאָכִין דְּאִינּוּן מְשַׁמְּשִׁין לְגוּפָא, וּמַלְאָכִין דְּמְשַׁמְּשִׁין לְנִשְׁמְתָא. וּכְגַוְונָא דְאִית אַפְּרָשׁוּתָא בֵּין גּוּפָא לְנִשְׁמְתָא, הָכִי אִית אַפְּרָשׁוּתָא

לשון הקודש

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא זוֹנָה, שֶׁהִיא הֶבְעֵר, שֶׁהַיְינוּ אֵשׁ, וַיֵּצֵת אֵשׁ בְּצִיּוֹן. אַחַר כָּךְ קָם אָדָם בְּלִיַּעַ"ל רָשָׁע, רְבִיעֵי לַאֲבוֹת הַנְּזִיקִין, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם, בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן, וְשִׁלַּח אֶת בְּעִירָה, וְאָכַל וְהִשְׁמִיד וְגָדַע כְּרָמִים וּפַרְדֵּסִים שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם, וְכִלָּה הַכֹּל.

רִבּוֹן הָעוֹלָם, אַתָּה אֱמֶת וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת, נָתַתָּ לָנוּ מִצְוַת תְּפִלִּין, לְצַדִּיקִים גְּמוּרִים הוּא שָׂכָר כְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם, פְּאֵר עַל רֹאשָׁם, וּמְשַׁמְּשִׁים אֶת אֲבוֹתֵיהֶם וְאִמָּם, כְּמוֹ שֶׁהַגּוּף שֶׁכָּל אֵיבָרָיו מְשַׁמְּשִׁים אֶת הָרֹאשׁ, כָּךְ הָאִשָּׁה מְשַׁמֶּשֶׁת אֶת בַּעְלָהּ. **וְיֵשׁ** מַלְאָכִים הַמְשַׁמְּשִׁים אֶת הַגּוּף, וּמַלְאָכִים הַמְשַׁמְּשִׁים אֶת הַנְּשָׁמָה. וּכְמוֹ שֶׁיֵּשׁ הַפְּרָדָה בֵּין גּוּף וּנְשָׁמָה, כָּךְ יֵשׁ

בֵּין מַלְאָכִין דְּגוּפָא, לְמַלְאָכִין דְּנִשְׁמְתָא. וְאִית נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמְתָא. וּמַלְאָכִין לְמַלְאָכִין, (קהלת ה) כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם. וְאִלֵּין דְּאִינּוּן נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמְתָא, כֻּלְּהוּ חַד. וְאַף עַל גַּב דְּאִתַּרַח מִתְּלָא, אִינּוּן כְּגוּפָא אֵצֶל נִשְׁמָתָא אִלֵּין לְאִלֵּין, כְּגִין דְּמִקַּבְּלִין אִלֵּין מֵאִלֵּין. הָכִי שְׁכִינְתָּא, (נִשְׁמָתָא) אַף עַל גַּב דְּאִיהִי לָקֶבֶל שְׁאַר נְהוֹרִין דִּבְרִיאָה, כְּנִשְׁמְתָא אֵצֶל גּוּפָא, לָקֶבֶל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲשִׁיבָא כְּגוּפָא. אֲבָל כֹּלָּא חַד. הָכָא גּוּפָא וְנִשְׁמְתָא כֹּלָּא חַד. מַה דְּלָאו הָכִי בְּבַר נָשׁ, דְּגוּפֵיהּ וְנִשְׁמָתֵיהּ בְּפֵרוּדָא. דָּא חוֹמֶר, וְדָא שֵׂכֶל. דָּא חַיֵּי, וְדָא מוֹתָא. אֲבָל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַיִּים, וּשְׁכִינְתֵּיהּ חַיִּים, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ.

וְכָל אִינּוּן דִּרְשִׁימִין בְּסִימָנִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

הַפְּרָדָה בֵּין הַמַּלְאָכִים שֶׁל הַגּוּף לְבֵין הַמַּלְאָכִים שֶׁל הַנְּשָׁמָה. וְיֵשׁ נְשָׁמָה לִנְשָׁמָה, וּמַלְאָכִים לְמַלְאָכִים, (קהלת ה) כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם. וְאֵלֶּה שֶׁהֵם נְשָׁמָה לִנְשָׁמָה, כֻּלָּם אֶחָד. וְאַף עַל גַּב שֶׁדֶּרֶךְ מָשָׁל, הֵם כְּגוּף אֵצֶל הַנְּשָׁמָה אֵלֶּה לְאֵלֶּה, מִשּׁוּם שֶׁמְּקַבְּלִים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה. כָּךְ הַשְּׁכִינָה (הַנְּשָׁמָה), אַף עַל גַּב שֶׁהִיא כְּנֶגֶד שְׁאָר הָאוֹרוֹת שֶׁל הַבְּרִיאָה כִּנְשָׁמָה אֵצֶל הַגּוּף, כְּנֶגֶד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִיא חֲשׁוּבָה כְּגוּף, אֲבָל הַכֹּל אֶחָד. כָּאן גּוּף וּנְשָׁמָה הַכֹּל אֶחָד. מַה שֶּׁאֵין כָּךְ בָּאָדָם, שֶׁגּוּפוֹ וְנִשְׁמָתוֹ בְּפֵרוּד, זֶה חֹמֶר וְזֶה שֵׂכֶל, זֶה חַיִּים וְזֶה מָוֶת. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חַיִּים וּשְׁכִינָתוֹ חַיִּים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ.

וְכָל אוֹתָם שֶׁרְשׁוּמִים בְּסִימָנֵי הַקָּדוֹשׁ

וּשְׁכִינְתֵּיהּ, אִינּוּן רְשִׁימִין בְּיוֹמִין דְּחוֹל, בְּאוֹת דִּתְפִלִּין, וּבְאוֹת דְּמִילָה. וּרְשִׁימִין בְּזָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּשַׁבָּת. וּרְשִׁימִין בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, דְּאִתְיְהִיבַת מִימִינָא. וּבַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּאִתְיְהִיבַת מִשְּׂמָאלָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, זָכוֹר מִימִינָא, וְשָׁמוֹר מִשְּׂמָאלָא. וּשְׁכִינְתָּא, זְכִירָה מִימִינָא, וּשְׁמִירָה מִשְּׂמָאלָא. אִינּוּן תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא דְּבַר נָשׁ, וּתְפִלִּין דְּיָד. וְהָכִי שְׁכִינְתָּא, (תהלים יט) תּוֹרַת יְיָ' תְּמִימָה, וּמִצְוָה דִּילֵיהּ. וְהַאי מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ כָּלִיל דִּינָא וְרַחֲמֵי. זָכוֹר וְשָׁמוֹר. אִתְקְרִיאַת אִיהִי זְכִירָה שְׁמִירָה. וּבְכָל פִּקּוּדִין אִיהִי שָׁקִילָה לְגַבֵּיהּ בְּמַדְרֵגָה.

אֲבָל מִסִּטְרָא דְחֶסֶד, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זָכוֹר, וּשְׁכִינְתָּא שָׁמוֹר. כְּמָה דְאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, זָכוֹר לְזָכָר, וְשָׁמוֹר לְכַלָּה. בְּגִין דְּבִימִינָא

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, הֵם רְשׁוּמִים בִּימֵי הַחֹל בְּאוֹת שֶׁל הַתְּפִלִּין, בְּאוֹת שֶׁל הַמִּילָה, וּרְשׁוּמִים בְּזָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּשַׁבָּת. רְשׁוּמִים בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁנִּתְּנָה מִיָּמִין, וּבַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁנִּתְּנָה מִשְּׂמֹאל. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זָכוֹר מִיָּמִין, וְשָׁמוֹר מִשְּׂמֹאל. וְהַשְּׁכִינָה זְכִירָה מִיָּמִין, וּשְׁמִירָה מִשְּׂמֹאל. הֵן תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ שֶׁל הָאָדָם, וּתְפִלִּין שֶׁל יָד. וְכָךְ שְׁכִינָה, תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, וְהַמִּצְוָה שֶׁלּוֹ. וְזֶה מֵהַצַּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא כּוֹלֵל דִּין וְרַחֲמִים. זָכוֹר וְשָׁמוֹר. נִקְרֵאת הִיא זְכִירָה וּשְׁמִירָה. וּבְכָל הַמִּצְוֹת הִיא שְׁקוּלָה אֵלָיו בַּמַּדְרֵגָה.

אֲבָל מִצַּד הַחֶסֶד – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זָכוֹר, וְהַשְּׁכִינָה שָׁמוֹר. כְּמוֹ

וּבִשְׂמָאלָא עַנְפִּין מִתְפָּרְדִין, כְּגַוְונָא דְכַנְפֵי רֵיאָה, דְּאִינּוּן פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה. לָקֶבְלַיְיהוּ חֵיוָן, (יחזקאל א) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה. וְלָקֶבֶל פְּתוּחוֹת דְּסֵפֶר תּוֹרָה. לְתַתָּא תַּרְוַוְיְיהוּ בְּיִחוּדָא חָדָא, כְּגוֹן סְתוּמוֹת דְּסֵפֶר תּוֹרָה, דְּלֵית תַּמָּן פְּרוּדָא. וּבְגִין דָּא, בַּאֲתָר דְּיִחוּדָא, דְּאִיהוּ גוּפָא, דּוֹמֶה לַשִּׁדְרָה דְּלוּלָב, אִם נִפְרְצוּ, אוֹ נִפְרְדוּ עָלָיו פָּסוּל.

בְּכַמָּה רְשִׁימִין רָשִׁים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לְגַבֵּי מַלְאָכִין. אִלֵּין דִּימִינָא, דְּתַלְיָין מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אוֹ אִלֵּין דִּשְׂמָאלָא, דְּתַלְיָין מִשְׁכִּינְתָּא. אוֹ אִלֵּין דְּתַלְיָין מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּיִחוּדָא חָדָא. וַדַּאי אִלֵּין דְּאִית בְּחוֹן תּוֹרָה, רְשִׁימִין בְּחֶסֶד. וְאִלֵּין דְּאִית בְּחוֹן מִצְוָה, רְשִׁימִין בִּגְבוּרָה. וְאִלֵּין מָאֵרֵי דִתְפִלִּין, וְאוֹת

לשון הקודש

שֶׁבְּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, זָכוֹר לְזָכָר, וְשָׁמוֹר לְכַלָּה. מִשּׁוּם שֶׁבִּימִין וּבִשְׂמֹאל הָעֲנָפִים מִתְפָּרְדִים, כְּמוֹ כַּנְפֵי רֵאָה שֶׁהֵן פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה. כְּנֶגְדָּם חַיּוֹת, וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְּמָעְלָה. וּכְנֶגֶד פְּתוּחוֹת שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה. לְמַטָּה שְׁנֵיהֶם בְּיִחוּד אֶחָד, כְּמוֹ סְתוּמוֹת שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁאֵין שָׁם פֵּרוּד. וּמִשּׁוּם כָּךְ בְּמָקוֹם שֶׁל יִחוּד, שֶׁהוּא גוּף, דּוֹמֶה לְשִׁדְרָה שֶׁל לוּלָב. אִם נִפְרְצוּ אוֹ נִפְרְדוּ עָלָיו – פָּסוּל.

בְּכַמָּה רְשׁוּמִים רָשַׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל לְהִוָּדַע לַמַּלְאָכִים. אֵלּוּ מִיָּמִין, שֶׁתְּלוּיִים מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אוֹ אֵלּוּ מִשְּׂמֹאל, שֶׁתְּלוּיִים מֵהַשְּׁכִינָה, אוֹ אֵלּוּ שֶׁתְּלוּיִים מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ בְּיִחוּד אֶחָד. וַדַּאי אֵלֶּה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם תּוֹרָה רְשׁוּמִים בְּחֶסֶד, וְאֵלֶּה שֶׁיֵּשׁ

שַׁבָּת, וְאוֹת בְּרִית, רְשִׁימִין בְּצַדִּיק.

וּבְעִירָן, עַמֵּי הָאָרֶץ, אִינּוּן רְשִׁימִין בְּאַעְבָּרוּ דְעָרְלָה וּפְרִיעָה. עוֹפִין, בְּזֶפֶק וּבְקֻרְקְבָן נִקְלָף, בְּאַעְבָּרוּ דְזֶפֶק, וּקְלִיפָּה דְקֻרְקְבָן אִינּוּן רְשִׁימִין עוֹפִין לְמֵיכַל, וּבְעִירָן, בִּתְרֵי סִימָנִין, מַעֲלַת גֵּרָה, וּמַפְרֶסֶת פַּרְסָה. כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין בִּתְרֵי סִימָנִין, כְּגַוְונָא דְעָרְלָה וּפְרִיעָה, דְּמִתְעַבְּרַן מִעַמָּא קַדִּישָׁא.

אֲבָל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, כֻּלְּהוֹן רְשִׁימִין מִנְּהוֹן, בְּכֶרְסְיָיא. וּמִנְּהוֹן, בְּמַלְאָכֵי, בְּאַרְבַּע חֵיוָן דְּכֶרְסְיָיא. מִנְּהוֹן בְּכוֹכָבַיָּא (דף קי"ט ע"א) וּבְמַזָּלֵי. וּמִנְּהוֹן רְשִׁימִין, בְּמִדּוֹת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּמוֹדְעִין. וְאִינּוּן דְּמִתְעַסְּקִין בְּאוֹרַיְיתָא וּבְמִצְוֹת, לִשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, אֶלָּא כִּבְרָא דְאִיהוּ

לשון הקודש

בָּהֶם מִצְוָה רְשׁוּמִים בִּגְבוּרָה, וְאֵלּוּ בַּעֲלֵי הַתְּפִלִּין וְאוֹת שַׁבָּת וְאוֹת בְּרִית רְשׁוּמִים בְּצַדִּיק.

וְהַבְּהֵמוֹת, עַמֵּי הָאָרֶץ, הֵם רְשׁוּמִים בְּהַעֲבָרַת עָרְלָה וּפְרִיעָה. עוֹפוֹת – בְּזֶפֶק וּבְקֻרְקְבָן נִקְלָף, בְּהַעֲבָרַת הַזֶּפֶק וּקְלִפַּת הַקֻּרְקְבָן, הֵם רְשׁוּמִים בָּעוֹפוֹת לֶאֱכֹל. וּבְהֵמוֹת בִּשְׁנֵי סִימָנִים – מַעֲלַת גֵּרָה וּמַפְרֶסֶת פַּרְסָה. כֻּלָּם רְשׁוּמִים בִּשְׁנֵי סִימָנִים, כְּמוֹ עָרְלָה וּפְרִיעָה, שֶׁמָּעֲבָרִים מֵהָעָם הַקָּדוֹשׁ.

אֲבָל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, כֻּלָּם רְשׁוּמִים מֵהֶם בַּכִּסֵּא. וּמֵהֶם בַּמַּלְאָכִים, בְּאַרְבַּע חַיּוֹת הַכִּסֵּא. מֵהֶם בַּכּוֹכָבִים וּבַמַּזָּלוֹת, וּמֵהֶם רְשׁוּמִים בַּמִּדּוֹת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹדָע בָּהֶם. וְאוֹתָם שֶׁמִּתְעַסְּקִים בְּתוֹרָה וּמִצְוֹות לִשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, אֶלָּא

מְחוּיָיב בִּיקָרָא דַאֲבוֹהִי וְאִמֵּיהּ, דָּא אִתְקָשָׁר וַדָּאי וְאִתְרְשִׁים, בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, כְּאִילּוּ בֵּיהּ הֲוֹוּ חַד.

וּמַאן דְּאִית בֵּיהּ תּוֹרָה בְּלֹא מִצְוָה, אוֹ מִצְוָה בְּלֹא תּוֹרָה, כַּבְיָכוֹל כְּאִילּוּ הֲוֹוּ בֵּיהּ בְּפִרוּדָא. אֲבָל בְּדָא וְדָא, כְּאִילָּנָא, דְּעַנְפּוֹי מִתְפָּרְדִין לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, וְאִילָּנָא יְחִידָא דְּתַרְוַוּיְיהוּ, בְּאֶמְצָעִיתָא.

רַשִׁיעַיָּא, אִינּוּן רְשִׁימִין בְּלָא סִימָנִין דְּטָהֳרָה, אִינּוּן דְּלֵית לְהוֹן תְּפִלִּין עַל רֵישָׁא, וּדְרוֹעָא. וְאִינּוּן דְּלָא רְשִׁימִין בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת. וְאִלֵּין דְּלָא נַטְרִין זָכוֹר וְשָׁמוֹר. וְלָא רְשִׁימִין בִּתְכֵלֶת וְלָבָן דְּצִיצִית. וְאִלֵּין דְּלָא רְשִׁימִין בְּאִלֵּין סִימָנִין, שֶׁקֶץ הֵם לָכֶם, לָאו אִינּוּן יִשְׂרָאֵל אֶלָּא עַמֵּי הָאָרֶץ. מָה אִלֵּין שֶׁקֶץ וְשֶׁרֶץ, אוֹף אִינּוּן (נ"א כֵּן,)

לשון הקודש

כְּבֵן הַמְחֻיָּב בִּכְבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ, זֶה וַדַּאי נִקְשָׁר וְנִרְשָׁם בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וּשְׁכִינָתוֹ, כְּאִלּוּ בוֹ הֵם הָיוּ אֶחָד.

וּמִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תּוֹרָה בְּלִי מִצְוָה אוֹ מִצְוָה בְּלִי תּוֹרָה, כִּבְיָכוֹל כְּאִלּוּ הָיוּ בוֹ בְּפֵרוּד. אֲבָל בָּזֶה וְזֶה, כְּמוֹ אִילָן שֶׁעֲנָפִים נִפְרָדִים לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, וְהָאִילָן הַיִּחוּד שֶׁל שְׁנֵיהֶם בָּאֶמְצַע.

הָרְשָׁעִים רְשׁוּמִים בְּלִי סִימָנֵי טָהֳרָה, אוֹתָם שֶׁאֵין לָהֶם תְּפִלִּין עַל הָרֹאשׁ וְהַזְּרוֹעַ, וְאוֹתָם שֶׁלֹּא רְשׁוּמִים בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, וְאֵלֶּה שֶׁלֹּא שׁוֹמְרִים זָכוֹר וְשָׁמוֹר, וְלֹא רְשׁוּמִים בִּתְכֵלֶת וְלָבָן שֶׁל צִיצִית. וְאֵלֶּה שֶׁלֹּא רְשׁוּמִים בַּסִּימָנִים הַלָּלוּ, שֶׁקֶץ הֵם לָכֶם, אֵינָם יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא עַמֵּי הָאָרֶץ. מָה אֵלֶּה שֶׁקֶץ וְשֶׁרֶץ –

שֶׁקֶץ וְשֶׁרֶץ. כְּמָה דְאוּקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, עַמֵּי הָאָרֶץ הֵם שֶׁרֶץ, וּנְשׁוֹתֵיהֶם שֶׁקֶץ. וְעַל בְּנוֹתֵיהֶם אִתְּמַר, (דברים כז) אָרוּר שׁוֹכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה.

וּמִיתַתְהוֹן מִיתָה בְּאִתְגַּלְיָא, וְלֵית מִיתָה אֶלָּא עֲנִיוּתָא, וּמִיתָה דַעֲנִיוּתָא דִלְהוֹן, לָא יְהֵא בְּאִתְכַּסְיָא, כְּעוֹפִין דְּדַמְיָין לְמָאֲרֵי פִּקּוּדִין, אֶלָּא בְּאִתְגַּלְיָא, לְעֵינֵי עַמָּא, דְּעָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת. וְאִית עֲנִיוּתָא בְּאִתְכַּסְיָא, מֵעֵינֵי בְּנֵי נָשָׁא. וְאִית עֲנִיוּתָא, לְעֵינֵי כֹלָּא. כִּזְרִיקוּ דְדָם דִּבְהֵמָה, וּזְרִיקָתָהּ לְעֵינֵי כֹלָּא, דְּשַׁפְכִין דָּמָא קָמֵי כֹלָּא. הָכִי עֲנִיִּין שַׁפְכִין דָּמוֹי בְּאַנְפֵּיהוּ, לְעֵינֵי בְּנֵי נָשָׁא, וְאִתְהַדְּרִין יְרוֹקִין כַּמֵּתִין.

וְאִי הַדְּרִין בְּתִיּוּבְתָּא, וְלָא פַּתְחִין פּוּמְהוֹן לְהַטִּיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה וּמִיתָה דִלְהוֹן בִּסְתִימוּ דְפוּמָא, כִּבְעִירָא דְּאִיהִי מֵיתָא, וְלֵית לָהּ קוֹל

לשון הקודש

אַף הֵם (כף) שֶׁקֶץ וְשֶׁרֶץ. כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, עַמֵּי הָאָרֶץ הֵם שֶׁרֶץ, וּנְשׁוֹתֵיהֶם שֶׁקֶץ. וְעַל בְּנוֹתֵיהֶם נֶאֱמַר, (דברים כז) אָרוּר שֹׁכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה.

וּמִיתָתָם מִיתָה בְּגָלוּי, וְאֵין מִיתָה אֶלָּא עֹנִי, וּמִיתַת הָעֹנִי שֶׁלָּהֶם לֹא תִהְיֶה בְּכִסּוּי, כְּמוֹ עוֹפוֹת שֶׁדּוֹמִים לְבַעֲלֵי מִצְוֹת, אֶלָּא בְּגִלּוּי, לְעֵינֵי הָעָם, שֶׁעָנִי חָשׁוּב כְּמֵת. וְיֵשׁ עֹנִי בְּכִסּוּי מֵעֵינֵי בְּנֵי אָדָם. וְיֵשׁ עֲנִיּוּת לְעֵינֵי כֹּל, כִּזְרִיקַת דַּם הַבְּהֵמָה, וּזְרִיקָתָהּ לְעֵינֵי כֹּל, שֶׁשּׁוֹפְכִים דָּם לִפְנֵי הַכֹּל. כָּךְ הָעֲנִיִּים שֶׁדָּמָם נִשְׁפָּךְ בִּפְנֵיהֶם לְעֵינֵי בְּנֵי אָדָם וְנַעֲשִׂים לִירֻקִּים כְּמוֹ מֵתִים.

וְאִם חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה וְלֹא פּוֹתְחִים פִּיהֶם לְהַטִּיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה,

וְדִבּוּר. וּבְּוִידּוּי הָכִי יֵימָא אִיהוּ, אֵין לִי פֶּה לְהָשִׁיב, וְלֹא מֵצַח לְהָרִים רֹאשׁ, וְיִתְוַדֶּה וּמְיַחֵד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל יוֹמָא, לְמֶהֱוֵי מִיתָּתֵיהּ בְּאֶחָד. כְּגַוְונָא דִשְׁחִיטַת בְּהֵמָה, בִּתְרֵיסַר בְּדִיקוֹת דְּסַכִּין, וּבְסַכִּין דְּאִינּוּן אֶחָ"ד.

וּמְבָרֵךְ וּמְקַדֵּשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל יוֹמָא, בְּבָרְכוּ וּבִקְדוּשָׁה, וּבְכָל אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה דִּילֵיהּ. כְּגַוְונָא דִּמְבָרֵךְ כַּהֲנָא, בָּרוּךְ אַתָּה, הָא בְּרָכָה. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ, הָא קְדוּשָׁה. כַּד רוּחָא מְבָרֵךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּכָל יוֹמָא בְּבָרוּךְ, וּמְקַדֵּשׁ לֵיהּ בִּקְדוּשָׁא דִילֵיהּ, וּמְיַחֵד לֵיהּ בְּיִחוּדָא דְּאִיהוּ שְׁכִינְתֵּיהּ. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית עַל הַהוּא רוּחָא בְּכַמָּה מַשְׁרְיָין.

לשון הקודש

וּמִיתָתָם בִּסְתִימַת פֶּה, כְּמוֹ בְּהֵמָה שֶׁהִיא מֵתָה וְאֵין לָהּ קוֹל וְדִבּוּר. וּבִוּדּוּי כָּךְ הוּא יֹאמַר: אֵין לִי פֶּה לְהָשִׁיב, וְלֹא מֵצַח לְהָרִים רֹאשׁ. וְיִתְוַדֶּה, וּמְיַחֵד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם לִהְיוֹת מִיתָתוֹ בְּאֶחָד. כְּמוֹ שְׁחִיטַת הַבְּהֵמָה בִּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה בְּדִיקוֹת סַכִּין, וּבְסַכִּין שֶׁהוּא אֶחָ"ד.

וּמְבָרֵךְ וּמְקַדֵּשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם בְּבָרְכוּ וּבִקְדֻשָּׁה, וּבְכָל אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שֶׁלּוֹ. כְּמוֹ שֶׁמְּבָרֵךְ הַכֹּהֵן: בָּרוּךְ אַתָּה – הֲרֵי בְּרָכָה. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ – הֲרֵי קְדֻשָּׁה. כְּשֶׁהָרוּחַ מְבָרֶכֶת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם בְּבָרוּךְ, וּמְקַדֶּשֶׁת אוֹתוֹ בִּקְדֻשָּׁתוֹ וּמְיַחֶדֶת אוֹתוֹ בְּיִחוּד שֶׁהִיא שְׁכִינָתוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹרֵד עַל אוֹתָהּ רוּחַ בְּכַמָּה מַחֲנוֹת.

אֵלִיָּהוּ, וַדַּאי בַּר נָשׁ דִּמְבָרֵךְ וּמְקַדֵּשׁ, וּמְיַחֵד לְמַטְרוֹנִיתָא, כַּמָּה מַשְׁרְיָין דְּמַטְרוֹנִיתָא סַלְקִין עִמֵּיהּ, וּמַשְׁרְיָין דְּמַלְכָּא, נַחְתִּין לְגַבֵּיהּ. וְכֻלְּהוּ לְנַטְרָא לֵיהּ, וּלְאוֹדָעָא לֵיהּ לְהַהוּא רוּחָא, כַּמָּה חִידוּשִׁין וַעֲתִידוֹת, בְּחֶלְמִין דִּנְבוּאָה, וְכַמָּה סְתָרִים. כְּגַוְונָא דְּיַעֲקֹב, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (בראשית כח) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ. וְעַל מַשְׁרְיָין דְּמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא אִתְּמַר, (בראשית לב) וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם. אֲבָל מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא לָא נַחְתִּין תַּמָּן.

אָמַר אֵלִיָּהוּ, רַעְיָא מְהֵימְנָא, הָכִי הוּא וַדַּאי. אֲבָל בְּגִין דִּבְכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא, הָוָה אִשְׁתַּדְּלוּתָא דִּילָךְ, לְיַחֲדָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בְּכָל מַשְׁרְיָין דְּעֵילָא וְתַתָּא, הָכִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְכָל מַשְׁרְיָיתֵיהּ עֵילָא וְתַתָּא,

לשון הקודש

אֵלִיָּהוּ, וַדַּאי אָדָם שֶׁמְּבָרֵךְ וּמְקַדֵּשׁ וּמְיַחֵד אֶת הַגְּבִירָה, כַּמָּה מַחֲנוֹת שֶׁל הַגְּבִירָה עוֹלִים עִמּוֹ, וּמַחֲנוֹת הַמֶּלֶךְ יוֹרְדִים אֵלָיו. וְכֻלָּם כְּדֵי לִשְׁמְרוֹ, וּלְהוֹדִיעָהּ לְאוֹתָהּ רוּחַ כַּמָּה חִדּוּשִׁים וַעֲתִידוֹת בַּחֲלוֹמוֹת בִּנְבוּאָה, וְכַמָּה סְתָרִים, כְּמוֹ שֶׁיַּעֲקֹב שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, (בראשית כח) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. וְעַל מַחֲנוֹת הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה נֶאֱמַר (שם לב) וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם. אֲבָל הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה לֹא יוֹרְדִים לְשָׁם.

אָמַר אֵלִיָּהוּ, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, כָּךְ זֶה וַדַּאי, אֲבָל מִשּׁוּם שֶׁבְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה הָיְתָה הִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁלְּךָ לְיַחֵד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ בְּכָל הַמַּחֲנוֹת שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה, כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ

מִתְיַחֲדִין בְּרוּחָא דִילָךְ, בְּכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא, כִּבְרָא דְמַלְכָּא, דְּאַבָּא וְאִמָּא רַחֲמִין לֵיהּ, וְנַשְׁקִין לֵיהּ, וּבַחֲבִיבוּ דִילֵיהּ, לָא הֵמְנִין לֵיהּ בְּמַשְׁרְיָין דִּלְהוֹן, אֶלָּא אִינּוּן גּוּפַיְיהוּ, נַטְרִין לֵיהּ.

בְּגִין דְּהַהוּא רוּחָא דִילָךְ, מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ, דְּאִיהוּ ו' כְּלִיל אַבָּא וְאִימָּא, דְּאִינּוּן י"ה. נֶפֶשׁ דִילָךְ. בַּת יְחִידָא, מִסִּטְרָא דְאָת ה', שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, לָא זָזָת מִינָךְ. וּכְגַוְונָא דְאַבָּא וְאִימָּא נַטְרִין בְּרָא, הָכִי נַטְרִין בְּרָתָא, בְּמַשְׁרְיָין עִלָּאִין, דְּאִינּוּן מַחֲנַיִם, וּבְמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה, סַלְקִין לְרוּחָא דִילָךְ, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְאֵימָתַי רוּחָא דִילָךְ סְלִיקַת בְּמַחֲשָׁבָה, כַּד אִיהִי שְׁלֵימָא, וְאִתְּמַר בָּהּ, (תהלים קנ) כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ, (דף קי"ט ע"ב) וּבְנַפְשָׁא דְּאִיהִי ה'.

לשון הקודש

וְכָל מַחֲנוֹתָיו מַעְלָה וּמַטָּה מִתְיַחֲדִים עִם רוּחֲךָ בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה, כְּבֶן הַמֶּלֶךְ שֶׁהָאָב וְהָאֵם אוֹהֲבִים אוֹתוֹ וּמְנַשְּׁקִים אוֹתוֹ, וּמֵחֲבִיבוּת שֶׁלּוֹ אֵינָם מַאֲמִינִים לְמַחֲנוֹתֵיהֶם, אֶלָּא הֵם בְּגוּפָם שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ.

מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁלְּךָ הִיא מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא ו' כּוֹלֵל אָב וָאֵם, שֶׁהֵם י"ה. הַנֶּפֶשׁ שֶׁלְּךָ, בַּת יְחִידָה, מִצַּד הָאוֹת ה', הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה לֹא זָזָה מִמְּךָ. וּכְמוֹ שֶׁאַבָּא וְאִמָּא שׁוֹמְרִים אֶת הַבֵּן, כָּךְ שׁוֹמְרִים אֶת הַבַּת בְּמַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵם מַחֲנַיִם. וּבַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה עוֹלִים לְרוּחֲךָ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה. יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וּמָתַי רוּחֲךָ עָלְתָה בְּמַחֲשָׁבָה?

רוּחַ יְיָ' אִתְּמַר בֵּיהּ, (יחזקאל לז) **כֹּה אָמַר יְיָ' מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ. וְאִינּוּן,** (ישעיה יא) **רוּחַ יְיָ', רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה, רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה וְגוֹ',** (שְׁלִים) **שָׁלוֹם בְּאַרְבַּע אַתְוָון, סָלִיק בְּמַחֲשָׁבָה, וְעִלַּת הָעִלּוֹת מְעַטֵּר לֵיהּ בְּכֶתֶר. בְּכָל הַאי יְקַר, רוּחָא דִּילָךְ, סָלִיק וְנָחִית בְּכָל לֵילְיָא. וְכָל מִלִּין דְּאִתְּגַּלְיָין** (נ"א לָךְ בְּחֶסֶד וְעָלַיְיהוּ אִתְּמַר וְאַתֶּם וכו') **עָל כֶּתֶר** (דברים ד) **וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ', אַתֶּם, וְלָא אוּמִין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וּבְגִין דָּא,** (שמות כב) **זֹבֵחַ לֵאלֹהִים יָחֳרָם, אֱלֹהִים אֲחֵרִים. בִּלְתִּי לַיְיָ' לְבַדּוֹ.**

זַכָּאָה עַמָּא קַדִּישָׁא, דְּאִתְקְרִיאוּ עָאנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמִקְרַב גַּרְמַיְיהוּ קָרְבְּנִין קָמֵיהּ. כְּמָה דְּאִתְּמַר, (תהלים מד) **כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָל הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה. וּקַרְבִּין גַּרְמַיְיהוּ**

לשון הקודש

כְּשֶׁהִיא שְׁלֵמָה, וְנֶאֱמַר בָּהּ (תהלים קנ) כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ. וּבַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא ה'.

בְּרוּחַ ה' נֶאֱמַר, כֹּה אָמַר ה' מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ. וְהֵם רוּחַ ה', רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה, רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה וְגוֹ'. שָׁלֵם בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, וְעִלַּת הָעִלּוֹת מְעַטְּרוֹ בְּכֶתֶר. בְּכָל הַכָּבוֹד הַזֶּה רוּחֲךָ עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת כָּל לַיְלָה, וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁהִתְגַּלּוּ (לָךְ בְּחֶסֶד, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְאַתֶּם וְכוּ') עַל כֶּתֶר (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה'. אַתֶּם, וְלֹא אֻמּוֹת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה, (שמות כב) זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם. אֱלֹהִים אֲחֵרִים. בִּלְתִּי לַה' לְבַדּוֹ.

אַשְׁרֵי הָעָם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרְאוּ צֹאן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְהַקְרִיב אֶת עַצְמָם קָרְבָּנוֹת לְפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מד) כִּי עָלֶיךָ הֹרַגְנוּ כָל הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה. וּמַקְרִיבִים אֶת עַצְמָם כְּמוֹ צֹאן,

כְּעָאנִין, בְּתַעֲנִיתָא. דְּמִעוּט חֶלְבָּא וְדָמָא, דְּתַעֲנִיתָא, אִיהוּ חָשִׁיב יַתִּיר מִקָּרְבְּנָא דִּבְעִירָן, דְּהַוָה מִתְמַעֵט דָּמָא וְחֶלְבָּא וְכָל אִינּוּן אֱמוּרִין וּפְדָרִין, דְּמִתְאַכְּלִין כָּל לֵילְיָא.

זַכָּאִין אִינּוּן, (ס"א יִשְׂרָאֵל) דְּמְקָרְבִין רוּחִין דִּלְהוֹן, קָרְבְּנִין קֳדָם יְיָ'. וּבְכָל לֵילְיָא וְלֵילְיָא, דְּרוּחָא דִּלְהוֹן הִיא הָעוֹלָה לְגַבֵּיהּ, אִי סָלִיק לָהּ, בַּתּוֹרָה וּמִצְוָה, בַּתּוֹרָה, דְּאִיהִי עֶשֶׂר אֲמִירָן, דְּאִתְיְהִיבוּ מֵאָת י' דִּבְעֲשַׂר דִּבְרָן, מֵאַתְוָון ה"ה. (ס"א בְּוֹ', בְּשִׁית) בְּשִׁית חוּמְשֵׁי תוֹרָה בְּסֵפֶר בְּרֵאשִׁית. חֲמִשָּׁה אִינּוּן דְּאִתְקְרִיאוּ חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה. שְׁתִיתָאָה סֵפֶר בְּרֵאשִׁית אִקְרֵי. וּבְמַחֲשָׁבָה דְּאִיהוּ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, דְּאִתְמַר בֵּיהּ, יִשְׂרָאֵל עָלָה בְמַחֲשָׁבָה. וּלְאָן אֲתָר סָלִיק. לְגַבֵּי כֶתֶר דְּתַמָּן עִלַּת הָעִלּוֹת, מוּפְלֵא וּמְכוּסֶה.

לשון הקודש

בְּתַעֲנִית. שֶׁמִּעוּט הַחֵלֶב וְהַדָּם שֶׁבַּתַּעֲנִית חָשׁוּב יוֹתֵר מִקָּרְבָּן בְּהֵמוֹת, שֶׁהָיָה מִתְמַעֵט הַדָּם וְהַחֵלֶב וְכָל אוֹתָם אֲמוּרִים וּפְדָרִים שֶׁנֶּאֱכָלִים כָּל הַלַּיְלָה.

אַשְׁרֵיהֶם (יִשְׂרָאֵל) שֶׁמַּקְרִיבִים אֶת רוּחָם קָרְבָּנוֹת לִפְנֵי ה', וּבְכָל לַיְלָה וְלַיְלָה שֶׁרוּחָם הִיא הָעוֹלָה אֵלָיו, אִם מַעֲלֶה אוֹתָהּ בְּתוֹרָה וּמִצְוָה, בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, שֶׁנִּתְּנוּ מֵהָאוֹת י' שֶׁבְּעֶשֶׂר דִּבְרוֹת, מֵאוֹתִיּוֹת ה"ה. (בּוֹ', בְּשִׁשָּׁה) בְּשֵׁשׁ חֲמִשֵּׁי תוֹרָה בְּסֵפֶר בְּרֵאשִׁית. חֲמִשָּׁה הֵם שֶׁנִּקְרְאוּ חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה. שִׁשִּׁי נִקְרָא סֵפֶר בְּרֵאשִׁית. וּבַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהוּא יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה. וּלְאֵיזֶה מָקוֹם עוֹלֶה? לְכֶתֶר שֶׁשָּׁם עִלַּת הָעִלּוֹת, מֻפְלָא וּמְכֻסֶּה.

זַכָּאָה מָאן דְּסָלִיק לֵיהּ בַּמִּצְוָה, דְּאִיהִי מִצְוַת תְּפִילִין, דִּבְהוֹן אַרְבַּע פָּרְשִׁיּוֹת, דִּבְהוֹן שֵׁם יְהוָ"ה. י': קַדֵּשׁ לִי. ה': וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ. ו': שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. ה': וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ. בְּמַחֲשָׁבָה. לְקַשְּׁרָא לָהּ בְּיָד, דִּשְׁכִינְתָּא אִיהוּ י"ה כְּלִילָא מִמַּעֲשֵׂה דְּאִיהִי ה'. וְדִבּוּר דְּאִיהִי בִּינָה, כְּלִילָא ו' סְפִירָאן. וּבְמַחֲשָׁבָה דְּאִיהוּ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, יְהוָ"ה. י"ד אַתְוָון, כְּחוּשְׁבָּן יָד. וְאִתְּרְמִיזוּ בְּאַרְבַּע פָּרְשִׁיָּין, וּבֵיתָא דִתְפִלִּין א', וּתְרֵין רְצוּעֵי דְּרֵישָׁא, (נ"א וְדִידָהּ) שֶׁבַע. דִּתְרֵין שִׁינִין תֵּשַׁע. וְקֶשֶׁר דִּרְצוּעָה עֶשֶׂר. וְד' פָּרְשִׁיָּין דְּיָד, (ס"א הֲרֵי י"ד.) יַד דִּשְׁכִינְתָּא, יַד יְהוָ"ה.

בְּגִינָהּ אִתְמַר, (תהלים לא) בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי וְגוֹ'. רוּחַ אִתְפְּקַד לַיהוָ"ה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית לְגַבֵּיהּ, לְקַבְּלָא לֵיהּ לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא. וְנַטְרֵי לֵיהּ

לשון הקודש

אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּעֲלֵהוּ בְּמִצְוָה, שֶׁהִיא מִצְוַת תְּפִלִּין, שֶׁבָּהֶן אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת, שֶׁבָּהֶן שֵׁם יְהוָ"ה: י' – קַדֵּשׁ לִי. ה' – וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ. ו' – שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. ה' – וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ. בַּמַּחֲשָׁבָה. לְקַשֵּׁר אוֹתָהּ בַּיָּד, שֶׁהַשְּׁכִינָה הִיא י"ה וּכְלוּלָה מִמַּעֲשֶׂה שֶׁהִיא ה'. וְדִבּוּר שֶׁהִיא בִּינָה כְּלוּלָה ו' סְפִירוֹת. וּבַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהוּא יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, יְהוָ"ה. י"ד אוֹתִיּוֹת, כְּחֶשְׁבּוֹן יָד. וְנִרְמְזוּ בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת, וּבֵית הַתְּפִלִּין א', וּשְׁתֵּי רְצוּעוֹת הָרֹאשׁ – שֶׁבַע. שֶׁשְּׁנֵי שִׁינַיִן תֵּשַׁע, וְקֶשֶׁר הָרְצוּעָה עֶשֶׂר. וְאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת הַיָּד – הֲרֵי י"ד, יַד הַשְּׁכִינָה, יַד יְהוָ"ה.

בִּשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר, (שם לא) בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי וְגוֹ'. הָרוּחַ נִפְקְדָה לַיהוָ"ה, וְהַקָּדוֹשׁ

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ. וּמַאן גָּרִים דָּא. מָאן דִּבְכָל מִצְוָה וּמִצְוָה, סָלִיק שְׁכִינְתָּא לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְע' תֵּיבִין דְּיַעֲנֵךְ יְיָ' בְּיוֹם צָרָה. וּבְמָאי צְוָוחַת. אֶלָּא וַדַּאי יִשְׂרָאֵל אִית בְּהוֹן מָארֵי תּוֹרָה, מַלְאָכִים, מִסִּטְרָא דְּאַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא. וּתְרֵין דַּרְגִּין אִינּוּן, בֹּקֶר וְשַׁחַר, וְעָלַיְיהוּ אִתְּמַר, (תהלים טז) **נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, דְּאִיהוּ חֶסֶ"ד, דָּא סָלִיק יַתִּיר בְּיוֹמָא דְּפוּרְקָנָא, אֲבָל שָׁחָר אַקְדִּים לְיוֹמָא דְּפוּרְקָנָא. וּמַאי אִיהוּ. נֶצַח, דְּשְׁכִינְתָּא מִסִּטְרֵיהּ אִתְּקְרִיאַת אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר.**

וּבְגִין דָּא, ל"מ נֶצַ"ח, תַּמָּן נֶצַ"ח, תַּמָּן ל"מ. דְּאִינּוּן ע' קָלִין דְּצַוָּוחָת אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר עַל בְּנָהָא, דְּאִתְּתַקַּף עָלַיְיהוּ קַדְרוּתָא בְּגָלוּתָא, שַׁחֲרוּת הַשַּׁחַר בְּע' שְׁנִין בַּתְּרָאִין, (בְּשִׁבְעִים) **בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְקַיֵּים**

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא יוֹרֵד אֵלָיו לְקַבְּלוֹ לַשְׁכִינָה, וְשׁוֹמְרִים אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ. וּמִי גּוֹרֵם אֶת זֶה? מִי שֶׁבְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה מַעֲלֶה שְׁכִינָה אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְשִׁבְעִים תֵּבוֹת שֶׁל יַעֲנֵךְ ה' בְּיוֹם צָרָה, וּבַמָּה הִיא צוֹוַחַת? אֶלָּא וַדַּאי בְּיִשְׂרָאֵל יֵשׁ בַּעֲלֵי תּוֹרָה, מַלְאָכִים, מִצַּד שֶׁל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, שֶׁהִיא שְׁכִינָה. וּשְׁתֵּי דַּרְגּוֹת הֵן – בֹּקֶר וְשַׁחַר, וַעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר (תהלים טז) נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. בֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁהוּא חֶסֶ"ד, זֶה עוֹלֶה יוֹתֵר בְּיוֹם הַגְּאֻלָּה, אֲבָל הַשַּׁחַר מַקְדִּים לְיוֹם הַגְּאֻלָּה, וּמִיהוּ? נֶצַח, שֶׁשְּׁכִינָה מִצִּדּוֹ נִקְרֵאת אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, ל"מ נֶצַח, שָׁם נֶצַ"ח, שָׁם ל"מ, שֶׁהֵם שִׁבְעִים הַקּוֹלוֹת שֶׁצּוֹוַחַת אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר עַל בָּנֶיהָ, שֶׁהִתְחַזֵּק עֲלֵיהֶם הַקַּדְרוּת בַּגָּלוּת, שַׁחֲרוּת הַשַּׁחַר בְּשִׁבְעִים הַשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת. (בְּשִׁבְעִים)

בְּיִשְׂרָאֵל, (ישעיה כו) כְּמוֹ הָרָה תַּקְרִיב לָלֶדֶת תָּחִיל תִּזְעַק בַּחֲבָלֶיהָ כֵּן הָיִינוּ מִפָּנֶיךָ יְיָ׳. וְעַל כֵּן נְקַוֶּה לָךְ יְיָ׳ אֱלֹהֵינוּ.

וּבְהוֹן אַיֶּלֶת אֲעִילַת רֵישָׁהָא בֵּין בִּרְכָּהָא. רֵישָׁא, אִיהוּ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. בֵּין בִּרְכָּהָא דְּאִינוּן נֶצַח וְהוֹד. וְאוּמֵי לָהּ בֵּיהּ, לְמִפְרַק לִבְנָהָא בַּבֹּקֶר, דְּאִיהוּ אַרְיֵה בֹּקֶר יְמִינָא דְּאַבְרָהָם, מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד דְּנָפִיק מִיהוּדָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (בראשית מט) גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה. וּבְגִין דָּא, (רות ג) חַי יְיָ׳ שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר.

וּבָהּ (ישעיהו סג) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ בּוֹקֵעַ מַיִם וְגוֹ׳, בְּגִין דְּתִפְאֶרֶת דַּרְגָּא דְּמֹשֶׁה גוּפָא, וְחֶסֶד דְּרוֹעָא דִּילֵיהּ, וּמֹשֶׁה אִתְקַשַּׁר בְּע"ב דְּאִיהוּ חֶסֶד, דַּרְגָּא דְּאַבְרָהָם. דְּהָכִי סָלִיק בְּחוּשְׁבָּן ח"י. וו"ו מִן וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, תְּלַת עַנְפֵי אֲבָהָן, ש.

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּם בְּיִשְׂרָאֵל, (ישעיה כו) כְּמוֹ הָרָה תַּקְרִיב לָלֶדֶת תָּחִיל תִּזְעַק בַּחֲבָלֶיהָ כֵּן הָיִינוּ מִפָּנֶיךָ ה׳. וְעַל כֵּן נְקַוֶּה לָךְ ה׳ אֱלֹהֵינוּ:

וּבְהֶם הָאַיֶּלֶת מַכְנִיסָה רֹאשָׁהּ בֵּין בִּרְכָּיָהּ. הָרֹאשׁ הוּא צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. בֵּין בִּרְכָּיָהּ שֶׁהֵם נֶצַח וְהוֹד. וְנִשְׁבַּע לָהּ בּוֹ לִפְדּוֹת אֶת בָּנֶיהָ בַּבֹּקֶר, שֶׁהִיא אַרְיֵה, בֹּקֶר יָמִין שֶׁל אַבְרָהָם, מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד שֶׁיּוֹצֵא מִיהוּדָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית מט) גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה. וּמִשּׁוּם זֶה (רות ג) חַי ה׳ שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר.

וּבָהּ (ישעיה סג) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ בּוֹקֵעַ מַיִם וְגוֹ׳. מִשּׁוּם שֶׁתִּפְאֶרֶת הִיא דַּרְגַּת מֹשֶׁה, הַגּוּף, וְחֶסֶד זְרוֹעוֹ, וּמֹשֶׁה נִקְשַׁר בְּע"ב שֶׁהוּא חֶסֶד,

דְּאִתְקָשָׁר בְּשׁ' שֶׁל מִשֶּׁה. דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּן וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל וְגוֹ', וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן. מ"ה מִן מִשֶּׁה, וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם.

(ס"א דְּאִיהוּ) דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא, אִתְּמַר בֵּיהּ, שְׂמֹאל דּוֹחָה, וִימִין מְקָרֶבֶת. דְּאַף עַל גַּב (דף ק"כ ע"א) דְּאַקְדִּים בְּתִשְׁרֵי, דְּאוּקְמוּהָ בֵּיהּ מָאנֵי מַתְנִיתִין, בְּתִשְׁרֵי עֲתִידִין לְהִגָּאֵל. תְּהֵא דּוֹחָה, בְּגִין דְּלָא יָמוּת מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, דּוֹחָה מִרוֹמִי דְּאִיהִי שְׂמֹאל. עַד דְּיִקְרַב יָמִין, פֶּסַח דְּרוֹעָא יְמִינָא. לְקַיֵּים בָּהּ, (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת וְהַאי אִיהוּ בְּנִיסָּן נִגְאֲלוּ וּבְנִיסָּן עֲתִידִין לְהִגָּאֵל. לְקַיֵּים בְּהוֹן (ישעיה נד) וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ אָמַר גֹּאֲלֵךְ יְיָ'.

לשון הקודש

דַּרְגָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם. שֶׁכָּךְ עוֹלֶה בְּחֶשְׁבּוֹן ח"י – וו"ו מִן וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, שְׁלֹשֶׁת עַנְפֵי הָאָבוֹת. ש, שֶׁנִּקְשְׁרָה בַּשׁ' שֶׁל מִשֶּׁה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (יחזקאל א) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל וְגוֹ', וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן. מ"ה מִן מִשֶּׁה, וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם.

בִּזְרוֹעַ שְׂמֹאל נֶאֱמַר שְׂמֹאל דּוֹחָה, וְיָמִין מְקָרֶבֶת. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהִקְדִּים בְּתִשְׁרֵי, שֶׁבֵּאֲרוּהָ בּוֹ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בְּתִשְׁרֵי עֲתִידִים לְהִגָּאֵל – תִּהְיֶה דּוֹחָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָמוּת מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם. דּוֹחֶה מִתִּשְׁרֵי שֶׁהִיא שְׂמֹאל, עַד שֶׁיִּקְרַב יָמִין, פֶּסַח זְרוֹעַ יָמִין. לְקַיֵּם בָּהּ (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת, וְזֶהוּ בְּנִיסָּן נִגְאֲלוּ וּבְנִיסָּן עֲתִידִין לְהִגָּאֵל, לְקַיֵּם בָּהֶם (ישעיה נד) וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךָ אָמַר גֹּאֲלֵךָ ה'.

וּלְבָתַר נָטְלֵי כֻּלְּהוּ מִגְּבוּרָה, דְּמִנֵּיהּ מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, לְנַטְלָא נוּקְמָא מִשַּׂנְאוֹי. דְּהָכִי בָּעֵי לְנַקָּאָה עִבּוּרָא, דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, בִּימִינָא. וּלְבָתַר לְאוֹקְדָא קַשׁ, בִּשְׂמָאלָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (עובדיה א) וְהָיָה בֵית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לֶהָבָה וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ וְדָלְקוּ בָהֶם וַאֲכָלוּם. וּכְנִישׁוּ דְעִבּוּרָא, דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. בֵּיהּ (בראשית כה) וַיֵּאָסֶף (אֶל עַמָּיו). לְאָן אֲתָר. לְבֵיתָא, דָּא שְׁכִינְתָּא.

אֲבָל בְּדַרְגָּא דְמָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, אִיהוּ דְקָא רָמִיז, (במדבר כב) עַתָּה יְלַחֲכוּ הַקָּהָל אֶת כָּל סְבִיבֹתֵינוּ כִּלְחוֹךְ הַשּׁוֹר אֵת יֶרֶק הַשָּׂדֶה. דְּעָלַיְיהוּ אִתְּמַר, (תהלים צב) בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וְגוֹ'. מִפֶּסַח וְעַד תִּשְׁרֵי, יְהֵא פּוּרְקָנָא דְאִיהוּ עַד. וּמִתַּמָּן וְאֵילָךְ יְהֵא הַשְׁמָדָה דִלְהוֹן, (תהלים צב) לְהִשָּׁמְדָם (פּוּרְקָנָא) עָדֵי עַד. (נ"א וְלָא עַד בִּכְלַל, אֶלָּא עַד דְּמָטֵי לְעַד, מִתַּמָּן וַאֵילָךְ לְהִשָּׁמְדָם עָדֵי עַד) כַּד מָטוּ

לשון הקודש

וְאַחַר כָּךְ כֻּלָּם נוֹטְלִים מִגְּבוּרָה, שֶׁמִּמֶּנָּה מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, לִטֹּל נְקָמָה מִשּׂוֹנְאָיו. שֶׁכָּךְ צָרִיךְ לְנַקּוֹת אֶת הַתְּבוּאָה, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, בְּיָמִין, וְאַחַר כָּךְ לִשְׂרֹף אֶת הַקַּשׁ בִּשְׂמֹאל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (עובדיה א) וְהָיָה בֵית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לֶהָבָה וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ וְדָלְקוּ בָהֶם וַאֲכָלוּם. וְכִנּוּס הַתְּבוּאָה זֶהוּ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, בּוֹ (בראשית כה) וַיֵּאָסֶף (אֶל עַמָּיו). לְאֵיזֶה מָקוֹם? לַבַּיִת, זוֹ הַשְּׁכִינָה.

אֲבָל בְּדַרְגַּת מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף הוּא רוֹמֵז, (במדבר כה) עַתָּה יְלַחֲכוּ הַקָּהָל אֶת כָּל סְבִיבֹתֵינוּ כִּלְחוֹךְ הַשּׁוֹר אֵת יֶרֶק הַשָּׂדֶה. שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (תהלים צא) בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וְגוֹ'. מִפֶּסַח וְעַד תִּשְׁרֵי תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה, שֶׁהוּא עַד. וּמִשָּׁם וְאֵילָךְ תִּהְיֶה

לְתִשְׁרֵי דְּאִיהוּ שׁוֹר, בֵּיהּ כִּלְחוֹךְ הַשּׁוֹר.

וּסְמִיכָה (ס"א דְּיִשְׂרָאֵל וּמָטוּ דִּלְהוֹן בִּימִינָא וכו') דִּלְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, בִּימִינָא דְּאִיהוּ אַרְיֵה. אֲבָל קִימָה דִּלְהוֹן בְּגוּפָא דְּאִילָנָא. וְהַאי אִיהוּ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, צַדִּיק. דְּאִתְּמַר בֵּיהּ בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק, (בראשית לז) וְהִנֵּה תְּסֻבֵּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיָן לַאֲלֻמָּתִי. וְהַאי אִיהוּ, (רות ג) חַי יְיָ' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר. וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, דַּרְגָּא דְּמשֶׁה רַבֵּינוּ לְעֵילָא. (ס"א וּבְמשֶׁה) וּמשֶׁה לְתַתָּא, בֵּיהּ יְקוּמוּן כָּל יִשְׂרָאֵל, כְּאֵבָרִין דְּגוּפָא, דְּבֵיהּ כֻּלְּהוּ זְקִיפִין בַּעֲמִידָה. וּבְהַאי אִיהוּ כָּל הַזּוֹקֵף, זוֹקֵף בְּשֵׁם, בְּגִין דְּעָלֵיהּ אִתְּמַר, (שמות לג) וָאֵדָעֲךָ בְּשֵׁם.

יְהוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, דְּאִיהוּ אַרְיֵה, מִימִינֵיהּ. וּמָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, דְּאִיהוּ שׁוֹר, מִשְּׂמָאלֵיהּ. מִימִינָא

לשון הקודש

הַשְּׁמָדָתָם, לְהִשָּׁמְדָם (גְּאֻלָּה) עָדֵי עַד. (וְלֹא עַד בִּבְלִל, אֶלָּא עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְעַד. מִשָּׁם וְאֵילָךְ לְהִשָּׁמְדָם עָדֵי עַד) כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְתִשְׁרֵי, שֶׁהוּא שׁוֹר, בּוֹ כִּלְחוֹךְ הַשּׁוֹר.

וּסְמִיכָתָם (שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְהַנְּטִיָּה שֶׁלָּהֶם בִּימִין) שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּימִין, שֶׁהוּא אַרְיֵה. אֲבָל הַקִּימָה שֶׁלָּהֶם בְּגוּף הָאִילָן. וְזֶהוּ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, צַדִּיק. שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק, (בראשית לז) וְהִנֵּה תְּסֻבֵּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיָן לַאֲלֻמָּתִי. וְזֶהוּ (רות ג) חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר. וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם – דַּרְגַּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְמַעְלָה. (וּבְמשֶׁה) וּמשֶׁה לְמַטָּה, בּוֹ יָקוּמוּ כָּל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ אֵיבָרִים שֶׁל הַגּוּף, שֶׁבּוֹ כֻּלָּם זְקוּפִים בַּעֲמִידָה. וּבָזֶה הוּא כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם, מִשּׁוּם שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (שמות לג) וָאֵדָעֲךָ בְּשֵׁם.

יִהְיוּ מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, שֶׁהוּא אַרְיֵה,

אַבְרָהָם, מִשְׁמָאלָא יִצְחָק, וְאִיהוּ נָשֵׁר בְּאֶמְצָעִיתָא. שַׁלְשֶׁלֶת דִּלְהוֹן, מִסִּטְרָא דְיַעֲקֹב. ש' דְּמִשֶׁה, קְדוּשָׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ. מִסִּטְרָא דְאַרְיֵה, ג' אַנְפִּין דַּאֲבָהָן, אִתְקְרִיאוּ אֲרָיוֹת. בֹּקֶר. מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא אִתְקְרִיאוּ פָּרִים מְנַגְּחִים. וּמִסִּטְרָא דְאֶמְצָעִיתָא, אִתְקְרִיאוּ נְשָׁרִים. וְעָלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות יט) וְאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִיא אֶתְכֶם אֵלָי. הָא אִינּוּן תִּשְׁעָה. עֲשִׂירָאָה, וּרְבִיעָאָה, אָדָם (מַה שְּׁמוֹ) דְּמִשֶׁה דְּרָכִיב עַל תְּלַת חֵיוָון.

וְאִתְּמַר בְּיִשְׂרָאֵל, (בראשית א) וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם, מִמָּנָן דְּיַמָּא, בְּסִטְרָא דְנָחָשׁ, דְּהַוָה שָׂרָה דְמִצְרַיִם, דְּאִתְפַּשַּׁט בְּגָלוּתָא בַתְּרָאָה, מִיָּם עַד יָם. וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם, עִרְבּוּבְיָא בִישָׁא. עֲמָלֵקִים, נְפִילִים, תַּעֲרוֹבֶת דְּכָל אוּמִין, בְּכָל סִטְרָא, בְּגָלוּתָא בַתְּרָאָה,

לשון הקודש

מִימִינוֹ, וּמָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, שֶׁהוּא שׁוֹר, מִשְּׂמֹאל. מִיָּמִין אַבְרָהָם, מִשְּׂמֹאל יִצְחָק, וְהוּא הַנֶּשֶׁר בָּאֶמְצַע. הַשַּׁלְשֶׁלֶת שֶׁלָּהֶם מִצַּד שֶׁל יַעֲקֹב. ש' שֶׁל מֹשֶׁה, קְדֻשָּׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ. מִצַּד שֶׁל אַרְיֵה שְׁלֹשֶׁת פְּנֵי הָאָבוֹת נִקְרְאוּ אֲרָיוֹת. בֹּקֶר. מִצַּד שֶׁל שְׂמֹאל נִקְרְאוּ פָּרִים מְנַגְּחִים. וּמִצַּד הָאֶמְצַע נִקְרְאוּ נְשָׁרִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שמות יט) וְאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי. הֲרֵי הֵם ט'. עֲשִׂירִי וּרְבִיעִי אָדָם (מַה שְּׁמוֹ) שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁרוֹכֵב עַל שָׁלֹשׁ חַיּוֹת.

וְנֶאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל, (בראשית א) וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם – הַמְּמֻנִּים עַל הַיָּם בְּצַד שֶׁל הַנָּחָשׁ, שֶׁהָיָה שָׂרָה שֶׁל מִצְרַיִם, שֶׁהִתְפַּשֵּׁט בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה מִיָּם עַד יָם. וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם – עִרְבּוּבִיָּה רָעָה. עֲמָלֵקִים, נְפִילִים, תַּעֲרֻבֶת שֶׁל כָּל הָאֻמּוֹת בְּכָל

בֵּין בְּיִשְׂרָאֵל, בֵּין בְּיִשְׁמָעֵאל, בֵּין בְּעֵשָׂו. (בְּאוּמּוֹת הָעוֹלָם) וּבַבְּהֵמָה, אִלֵּין בְּנֵי עֵשָׂו. דְּשׁוּלְטָנְתְּהוֹן בְּכָל הָאָרֶץ.

וְיִתְקַיֵּים בְּמָשִׁיחַ, (תהלים עב) **וְיֵרֶד מִיָּם עַד יָם וּמִנָּהָר עַד אַפְסֵי אָרֶץ. וְהָכִי בְּב' מְשִׁיחִין, וְהָכִי בְּיִשְׂרָאֵל, וְכֹלָּא בִּזְכוּת מ"ה** (שְׁמוֹ) **דְּמֹשֶׁה. וְיֵיתוּן, גַּם דְּמָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, מִיהוּדָה, אַרְיֵה רָשִׁים עָלֵיהּ, וְגַם דְּמָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, שׁוֹר רָשִׁים עָלֵיהּ. וְגַם דְּשִׁילֹה, אַרְיֵה לִימִינָא, שׁוֹר לִשְׂמָאלָא, נֶשֶׁר בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאָדָם עַל כֻּלְּהוּ. וְאַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל חַד. אַרְבַּע שְׁבָטִין דִּתְלַת חֵיוָן, תְּרֵיסַר. וּלְגַבֵּי אָדָם, דְּאִיהוּ מַה שְׁמוֹ, בְּנֵי מֹשֶׁה, דִּבְהַהוּא זִמְנָא יִתְקַיֵּים בְּמֹשֶׁה** (במדבר יד) **וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוּם מִמֶּנּוּ. בְּהַהוּא זִמְנָא,** (קהלת ג') **מַ"ה שֶׁ"הָיָה הוּ"א שֶׁיִּהְיֶה.** (קהלת ג) **וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה.**

לשון הקודש

צַד בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה, בֵּין בְּיִשְׂרָאֵל, בֵּין בְּיִשְׁמָעֵאל, בֵּין בְּעֵשָׂו. וּבַבְּהֵמָה – אֵלּוּ בְּנֵי עֵשָׂו שֶׁשִּׁלְטוֹנָם בְּכָל הָאָרֶץ.

וְיִתְקַיֵּים בַּמָּשִׁיחַ, (תהלים עב) וְיֵרֶד מִיָּם עַל יָם וּמִנָּהָר עַד אַפְסֵי אָרֶץ. וְכָךְ בִּשְׁנֵי מְשִׁיחִים, וְכָךְ בְּיִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל בִּזְכוּת מָ"ה (שְׁמוֹ) שֶׁל מֹשֶׁה. וְיָבִיאוּ גַּם שֶׁל מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד מִיהוּדָה – אַרְיֵה רָשׁוּם עָלָיו, וְגַם שֶׁל מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף – שׁוֹר רָשׁוּם עָלָיו. וְגַם שֶׁל שִׁילֹה – אַרְיֵה לְיָמִין, שׁוֹר לִשְׂמֹאל, וְנֶשֶׁר בָּאֶמְצַע, וְאָדָם עַל כֻּלָּם. וְאַרְבַּע פָּנִים לְכָל אֶחָד, אַרְבָּעָה שְׁבָטִים שֶׁל שָׁלֹשׁ חַיּוֹת – שְׁנֵים עָשָׂר. וּלְאָדָם שֶׁהוּא מַה שְׁמוֹ, בְּנֵי מֹשֶׁה, שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּם בְּמֹשֶׁה (במדבר יד) וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוּם מִמֶּנּוּ. בְּאוֹתוֹ זְמַן, (קהלת ג) מַ"ה שֶׁ"הָיָה הָ"וּא שֶׁיִּהְיֶה, וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה.

וְהָאֱלֹהִים יְבַקֵּשׁ אֶת נִרְדָּף, יִשְׂרָאֵל דְּאִתְּמַר בְּהוֹן, (יחזקאל לד) **וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם, הֲווֹ נִרְדָּפִים קֶדֶם עֵרֶב רַב, זְאֵבִים בִּישִׁין, הָא** (בראשית מט) **בִּנְיָמִין זְאֵב יִטְרָף לְגַבַּיְיהוּ, דְּטָרִיף לוֹן, וְיִתְקַיֵּים בְּהַהוּא זִמְנָא, בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד. דְּהַיְינוּ עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה, וְדָא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם. וּלְעֵרֶב יְחַלֵּק שָׁלָל דָּא עֵרֶב דְּיִצְחָק, דְּתַמָּן תְּרֵין מְשִׁיחִין. בְּחַד יֵיכוּל** (ס"א מָמוֹנָא) **מְמָנָא דְּאוּמִין דְּעָלְמָא. וּבְחַד יְחַלֵּק לוֹן לְיִשְׂרָאֵל.**

יִשְׂרָאֵל דְּאִינוּן אַיָּלֹת, נִרְדָּפִין קֶדֶם רַשִׁיעַיָּא אֲרָיוֹת. וְיִתְעַר נַפְתָּלִי, דְּאִיהוּ אַיָּלָה שְׁלוּחָה הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר. (דף ק"כ ע"ב) **יִתְעַר בִּימִינָא דְּאִיהוּ אַרְיֵה מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ,** (בראשית מט) **גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה מִטֶּרֶף בְּנִי עָלִיתָ. וְיֶחֱזְקוּן** (ד"א וְיַחֲזוֹר) **עַל אוּמִין דְּעָלְמָא, כָּרַע שָׁכַב עָלַיְיהוּ,**

לשון הקודש

וְהָאֱלֹהִים יְבַקֵּשׁ אֶת נִרְדָּף – יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (יחזקאל לד) וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם, הָיוּ נִרְדָּפִים לִפְנֵי הָעֵרֶב רַב, זְאֵבִים רָעִים, הֲרֵי בִּנְיָמִין זְאֵב יִטְרַף אֲלֵיהֶם, שֶׁטּוֹרֵף אוֹתָם, וְיִתְקַיֵּים בְּאוֹתוֹ זְמַן – בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד, שֶׁהַיְנוּ עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה, וְזֶה בֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם. (בראשית מט) וְלָעֶרֶב יְחַלֵּק שָׁלָל – זֶה עֶרֶב שֶׁל יִצְחָק, שֶׁשָּׁם שְׁנֵי מְשִׁיחִים. בְּאֶחָד יֹאכַל (הַמָּמוֹן) הַמְמֻנֶּה שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וּבְאֶחָד יְחַלֵּק לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל.

יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם אַיָּלֹת, נִרְדָּפִים לִפְנֵי הָרְשָׁעִים אֲרָיוֹת, וְיִתְעוֹרֵר נַפְתָּלִי, שֶׁהוּא אַיָּלָה שְׁלֻחָה הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר. יִתְעוֹרֵר בַּיְמִין, שֶׁהוּא אַרְיֵה, מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה מִטֶּרֶף בְּנִי

לְמִטְרַף לוֹן מִי יְקִימֶנּוּ, בְּהַהוּא זִמְנָא נֶחֱזֵי מָאן הוּא אֱלֹהַּ אַחֲרָא, דְּיָקִים לֵיהּ מִלְּטְרוֹף עָלַיְיהוּ, אוֹ אוּמָּה וְלִישָׁן.

וְיִשְׂרָאֵל דַּהֲווֹ כַּיּוֹנָה, נִרְדָּפִין קָדָם נֶשֶׁר, מִסִּטְרָא דְּעוֹפִין דְּאוּמִין דְּעָלְמָא. בְּהַהוּא זִמְנָא, יִתְעַר נֶשֶׁר, וְיִתְפְּרַשׁ גַּדְפָּהָא, עַל עַרְבּוּבֵי דְּאוּמִין, וְעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, דְּאִינּוּן עֲמָלֵקִים, וְעַרְבּוּבְיָא בִישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל, וְטָרִיף לוֹן, דְּלָא יִשְׁתְּאַר חַד מִנַּיְיהוּ, לְקַיֵּים מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל, (דברים לב) יְיָ' בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר.

מִתַּמָּן וְאֵילָךְ, אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ. וְאוּמִין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּעָלְמָא דְּיִשְׁתַּאֲרוּן, יִתְעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַיָּה דְּאָדָם,

לשון הקודש

עָלִיתָ. וְיֶחֱזַק (וְיַחֲזוֹר) עַל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, כָּרַע שָׁכַב עֲלֵיהֶם לִטְרֹף אוֹתָם, מִי יְקִימֶנּוּ. בְּאוֹתוֹ זְמַן נִרְאֶה מִי הוּא אֱלוֹהַּ אַחֵר שֶׁיָּקִים אוֹתוֹ מִלְּטְרֹף עֲלֵיהֶם אוֹ אֻמָּה וְלָשׁוֹן.

וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ כַּיּוֹנָה, נִרְדָּפִים לִפְנֵי נֶשֶׁר מִצַּד שֶׁל הָעוֹפוֹת שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְעוֹרֵר נֶשֶׁר וְיִפְרֹשׂ כְּנָפָיו עַל עַרְבּוּבֵי הָאֻמּוֹת, וְעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, שֶׁהֵם עֲמָלֵקִים, וְעַרְבּוּבְיָה רָעָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְטוֹרֵף אוֹתָם שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר אֶחָד מֵהֶם, לְקַיֵּם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל, (דברים לב) ה' בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר.

מִשָּׁם וְאֵילָךְ אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ. וְאֻמּוֹת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ, יְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חַיָּה שֶׁל אָדָם

לְשַׁלְטָאָה עָלַיְיהוּ. לְקַיְּימָא בְּהוֹן, (ישעיה ס) כִּי הַגּוֹי וְהַמַּמְלָכָה אֲשֶׁר לֹא יַעַבְדוּךְ יֹאבֵדוּ. לְקַיֵּים בְּיִשְׂרָאֵל, (בראשית א) וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וְגוֹ'. (בראשית ט) וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם וְגוֹ'.

וּמִסִּטְרָא דִּתְבוּאוֹת, חֲמִשָּׁה מִינֵי נֶהֱמָא, תְּבִירִין מִכֻּלְּהוּ. וְאִינּוּן, חִטָּה, וּשְׂעוֹרָה, וּכֻסֶּמֶת, וְשִׁבֹּלֶת שׁוּעָל, וְשִׁיפּוֹן. אִמְּתִיל לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה, בְּה'. כַּד יִפְקוּן מִגָּלוּתָא, הָכִי יְהוֹן תְּבִירִין, עַד דְּיִתְבְּרִיר אוֹכֶל מִתּוֹךְ פְּסוֹלֶת, דְּהַיְינוּ קַשׁ, עֵרֶב רַב, עַד דְּיִתְבָּרְרוּ וְיִשְׁתְּמוֹדְעוּ יִשְׂרָאֵל בֵּינַיְיהוּ, כְּבָר, דְּאִתְבְּרִיר מִגּוֹ מוֹץ וָתֶבֶן.

וְעַד דְּיִתְבְּרִירוּ מִנַּיְיהוּ, י' דְּאִיהוּ מַעֲשֵׂר, לָא שַׁרְיָא עַל ה', דְּאִיהוּ נֶהֱמָא, דְּחֲמִשָּׁה מִינִין, לְקַיְּימָא אוּמָאָה, (שמות יז) כִּי יָד עַל כֵּס יָ"ה. וּבְגִין דָּא, מוֹץ

לשון הקודש

לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם, לְקַיֵּם בָּהֶם (ישעיה ס) כִּי הַגּוֹי וְהַמַּמְלָכָה אֲשֶׁר לֹא יַעַבְדוּךְ יֹאבֵדוּ. לְקַיֵּם בְּיִשְׂרָאֵל, (בראשית א) וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וְגוֹ'. (שם ט) וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם וְגוֹ'.

וּמִצַּד שֶׁל תְּבוּאוֹת חֲמִשָּׁה מִינֵי לֶחֶם, שְׁבוּרִים מִכֻּלָּם, וְהֵם: חִטָּה, וּשְׂעוֹרָה, וְכֻסֶּמֶת, וְשִׁבֹּלֶת שׁוּעָל, וְשִׁיפּוֹן. הִמְשִׁיל אוֹתָם לְיִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה, בְּה'. כְּשֶׁיֵּצְאוּ מֵהַגָּלוּת, כָּךְ יִהְיוּ שְׁבוּרִים, עַד שֶׁיִּתְבָּרֵר אֹכֶל מִתּוֹךְ פְּסֹלֶת, שֶׁהַיְנוּ קַשׁ, עֵרֶב רַב, עַד שֶׁיִּתְבָּרְרוּ וְיִוָּדְעוּ יִשְׂרָאֵל בֵּינֵיהֶם, כְּמוֹ בַּר שֶׁנִּבְרָר מִתּוֹךְ מוֹץ וָתֶבֶן.

וְעַד שֶׁיִּתְבָּרְרוּ מֵהֶם, י', שֶׁהִיא מַעֲשֵׂר, לֹא שׁוֹרָה עַל ה', שֶׁהוּא לֶחֶם שֶׁל חֲמִשָּׁה

וָתֶבֶן, אֵינוֹ מְחוּיָיב בְּמַעֲשֵׂר, עַד דְּיִתְבְּרִיר. לְבָתָר דְּיִתְבְּרִיר, מִתְכַּנְּשִׁין לְהַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי יְרוּשָׁלֵם. כְּמָה דְּחִטָּה, דְּבָתַר דְּאִתְבְּרִיר קַשׁ וָתֶבֶן, מַכְנִיסִין לָהּ לָאוֹצָר. הָכִי יִתְכַּנְּשׁוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן בַּר, לִירוּשָׁלַם, דְּאִיהִי בְּנוּיָה עַל הַר יְיָ', דְּאִתְּמַר בָּהּ, (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְהַר יְיָ' וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ נְקִי כַפַּיִם וּבַר לְבָב. נָקִי כַּבָּר, דְּאִיהִי עִבּוּרָא כַּד בָּרִיר מִגּוֹ פְּסוֹלֶת. בְּהַהוּא זִמְנָא, נַשְּׁקוּ בַר כְּדִבְקַדְמֵיתָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (שיר השירים א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. בַּר תַּרְגּוּם בֵּן, בְּהַהוּא זִמְנָא דִּיהוֹן נְקִיִּים כַּבָּר, מִגּוֹ קַשׁ וְתֶבֶן. שַׁרְיָא שְׁמֵיהּ עָלַיְיהוּ, וְקָרָא לוֹן, (שמות ד) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל.

וְהָכִי מִכָּל אִילָנִין, לֵית תְּבִיר כַּגֶּפֶן. בִּנְטִיעוּ דִּילֵיהּ תְּבִיר, בַּעֲנָבִים דִּילֵיהּ תְּבִיר, דְּאִינּוּן כְּתִישִׁין

לשון הקודש

מִינִים, לְקַיֵּם אֶת הַשְּׁבוּעָה (שמות יז) כִּי יָד עַל כֵּס יָ"הּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ מוּץ וָתֶבֶן אֵינוֹ מְחֻיָּב בְּמַעֲשֵׂר עַד שֶׁיִּתְבָּרֵר. אַחַר שֶׁיִּתְבָּרֵר, מִתְכַּנְּסִים לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא יְרוּשָׁלַיִם, כְּמוֹ שֶׁאֶת הַחִטָּה, אַחַר שֶׁנִּבְרָר קַשׁ וָתֶבֶן, מַכְנִיסִים אוֹתָהּ לְאוֹצָר. כָּךְ יִתְכַּנְּסוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בַּר, לִירוּשָׁלַיִם, שֶׁהִיא בְּנוּיָה עַל הַר ה', שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְהַר ה' וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב. נָקִי כְּמוֹ בַּר, שֶׁהִיא תְּבוּאָה כְּשֶׁנִּבְרֶרֶת מִתּוֹךְ פְּסֹלֶת. בְּאוֹתוֹ זְמַן – נַשְּׁקוּ בַר, כְּבַתְּחִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שיר א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. בַּר תַּרְגּוּם בֵּן. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיִּהְיוּ נְקִיִּים כְּמוֹ בַּר מִתּוֹךְ קַשׁ וָתֶבֶן, שׁוֹרֶה שְׁמוֹ עֲלֵיהֶם, וְקוֹרֵא לָהֶם בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל.

וְכָךְ מִכָּל הָאִילָנוֹת אֵין שָׁבוּר כַּגֶּפֶן.

בֵּין רַגְלִין. וְהָכִי זַיִת זֵיתִים דִּילָהּ כְּתִישִׁין. בְּגָלוּתָא אַמְתִּילוּ יִשְׂרָאֵל בְּהוֹן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים פ) גֶּפֶן מִמִּצְרַיִם תַּסִּיעַ. וְכֵן בְּגָלוּת רְבִיעָאָה, (ישעיה ה) כִּי כֶרֶם יְיָ' צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל. וּכְגַוְונָא דָא לַזַּיִת מְשׁוּלִים יִשְׂרָאֵל, (ירמיה יא) זַיִת רַעֲנָן יְפֵה פְּרִי תֹאַר. וּבְגִין דָּא, (תהלים קכח) אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים. סָמִיךְ דָּא לְדָא, בְּגִין דְּאִינּוּן תְּבִירִין בְּגָלוּתָא.

וּלְבָתַר דִּיהוֹן נְקִיִּים מִגּוֹ פְּסוֹלֶת, יִתְקַדְּשׁוּן לְבֵי מַקְדְּשָׁא, בְּיַיִן לְנַסְכָא עַל גַּבֵּי מַזְבְּחָא, וְזֵיתִים לְאַדְלָקָא בּוֹצִינָא שְׁרָגִין לִמְנָרְתָּא. וּמַאן זָכָה לְהַאי. יַיִן דְּלָא יִתְנְסַךְ לְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. דְּעֵרֶב רַב אִינּוּן יַיִן דְּנִתְנְסַךְ לְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וּמִנְּהוֹן מְשׁוּמָדִים, מִינִים, אֶפִּיקוֹרְסִים מְשׁוּמָדִים לַעֲבֵירוֹת שֶׁבְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ.

לשון הקודש

בִּנְטִיעָתוֹ שָׁבוּר, בַּעֲנָבָיו שָׁבוּר, שֶׁהֵם כְּתוּשִׁים בֵּין הָרַגְלַיִם. וְכָךְ זַיִת, הַזֵּיתִים שֶׁלָּהּ כְּתוּשִׁים. בַּגָּלוּת נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל לָהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים פ) גֶּפֶן מִמִּצְרַיִם תַּסִּיעַ. וְכֵן בַּגָּלוּת הָרְבִיעִית, (ישעיה ה) כִּי כֶרֶם ה' צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל. וּכְמוֹ זֶה יִשְׂרָאֵל מְשׁוּלִים לְזַיִת, (ירמיה יא) זַיִת רַעֲנָן יְפֵה פְּרִי תֹאַר. וּמִשּׁוּם כָּךְ (תהלים קכח) אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים. סָמוּךְ זֶה לָזֶה, מִשּׁוּם שֶׁהֵם שְׁבוּרִים בַּגָּלוּת.

וְאַחַר שֶׁיִּהְיוּ נְקִיִּים מִתּוֹךְ פְּסֹלֶת, יִתְקַדְּשׁוּ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּיַיִן לְנַסֵּךְ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וְזֵיתִים לְהַדְלִיק מָאוֹר נֵרוֹת לַמְּנוֹרָה. וּמִי זוֹכֶה לָזֶה? יַיִן שֶׁלֹּא הִתְנַסֵּךְ לְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. שֶׁעֵרֶב רַב הֵם יַיִן

וְיִשְׂרָאֵל דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים קכו) **וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם. עַד** דְּיִהוֹן דְּרוּכִין בֵּין **רַגְלַיְיהוּ, בְּגָלוּתָא לָא אִתְּבְּרִירוּ מִנַּיְיהוּ. וּבְגִינַיְיהוּ אָמַר** דָּוִד **עָלָיו הַשָּׁלוֹם,** (תהלים מט) **לָמָּה אִירָא בִימֵי רָע עֲוֹן עֲקֵבַי יְסֹבְבֵנִי. וְעָלַיְיהוּ אָמַר שְׁלֹמֹה,** (שיר השירים א) **צְאִי לָךְ בְּעִקְּבֵי"י הַצֹּאן. בְּיַעֲקֹ"ב. דְּעָלֵיהּ אִתְּמַר, לְגַבֵּי נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי דְּפַתֵּי לְחַוָּה,** (בראשית ג) **הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב. בָּתַר דְּיִפְּקוּן מִן גָּלוּתָא, נִמְשָׁלִים לְתַפּוּחִים, וּלְכָל רֵיחִין טָבִין. כְּגַוְונָא דְּמַפְּקָנוּ דְּמִצְרַיִם, דִּכְתִיב בֵּיהּ** (שיר השירים ח) **תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ.**

פִּקּוּדָא בָּתַר דָּא, לְהָבִיא בִכּוּרִים, **וַאֲבַתְרֵיהּ לְהִתְוַדּוֹת עַל הַבִּכּוּרִים, וַאֲבַתְרֵיהּ לְהִתְוַדּוֹת עַל הַמַּעֲשֵׂר. וּמָאֵרֵי מַתְנִיתִין, מַקְשִׁים**

לשון הקודש

שֶׁהִתְנַסֵּךְ לְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וּמֵהֶם מְשֻׁמָּדִים, מִינִים, אֶפִּיקוֹרְסִים, מְשֻׁמָּדִים לָעֲבֵרוֹת שֶׁבְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ.

וְיִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם, וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם. עַד שֶׁיִּהְיוּ דְּרוּכִים בֵּין רַגְלֵיהֶם, בַּגָּלוּת הֵם לֹא נִבְרְרוּ מֵהֶם. וּבִשְׁבִילָם אָמַר דָּוִד, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, (שם מט) לָמָּה אִירָא בִימֵי רָע עֲוֹן עֲקֵבַי יְסֹבְבֵנִי. וַעֲלֵיהֶם אָמַר שְׁלֹמֹה (שיר השירים א) צְאִי לָךְ בְּעִקְּבֵי"י הַצֹּאן. בְּיַעֲקֹ"ב. שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר אֶל הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי שֶׁפִּתָּה אֶת חַוָּה, (בראשית ג) הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב. אַחַר שֶׁיָּצְאוּ מִן הַגָּלוּת נִמְשָׁלִים לְתַפּוּחִים וּלְכָל הָרֵיחוֹת הַטּוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁבִּיצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁכָּתוּב בָּהּ (שיר השירים ח) תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ.

הַמִּצְוָה שֶׁאַחַר זוֹ – לְהָבִיא בִכּוּרִים, וְאַחֲרֶיהָ – לְהִתְוַדּוֹת עַל הַבִּכּוּרִים,

עַל הַמַּעֲשֵׂר, דְּאִי יְהֵא קֹדֶם לְקִיטָתוֹ, אוֹ אַחַר לְקִיטָתוֹ עִשּׂוּרוֹ. כְּגוֹן אֶתְרוֹג, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ בְּאִילָן, הֲלֶךְ אַחַר חֲנָטָה. אִית מָאן דְּאָמַר, אַחַר בִּשּׂוּל הַפֵּירוֹת. וְאֶתְרוֹג מִקְצָתוֹ דּוֹמֶה לְאִילָן, וּמִקְצָתוֹ לַתְּבוּאָה, דְּאִינּוּן זְרָעִים, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן, דְּלְאַחַר לְקִיטָתוֹ עִשּׂוּרוֹ. דְּאִילָן לָאו אִיהוּ, אֶלָּא עַד אַחַר גְּמַר בִּשּׂוּלוֹ.

וּבְגִין דָּא, תַּקִּינוּ הַמּוֹצִיא (דף קכ"א ע"א) מֵאֲתָר דְּבִשּׂוּלוֹ יָפֶה. לְאַפָּקָא פַּת שָׂרוּף, אֶלָּא מִמָּקוֹם שֶׁהוּא מוּטְעָם. וְהָכִי תְּבוּאָה, בָּתַר לְקִיטָתוֹ, אִיהוּ כְּבִישּׂוּל פֵּירוֹת. וְיִשְׂרָאֵל, אִינּוּן מְשׁוּלִים לָאִילָן וְלַתְּבוּאָה, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות כג) רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְיָ' אֱלֹהֶיךָ. וְהָכִי (דברים יח) רֵאשִׁית גֵּז צֹאנְךָ תִּתֶּן לוֹ. דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל. דְּאִתְּמַר בְּהוֹן, (יחזקאל לד) וְאַתֵּן צֹאנִי. וְהָכִי יִשְׂרָאֵל,(ירמיה ב) קֹדֶשׁ (נ"א

לשון הקודש

וְאַחֲרֶיהָ – לְהִתְוַדּוֹת עַל הַמַּעֲשֵׂר. וּבַעֲלֵי הַמִּשְׁנָה מַקְשִׁים עַל הַמַּעֲשֵׂר, שֶׁאִם יִהְיֶה קֹדֶם לְקִיטָתוֹ, אוֹ אַחַר לְקִיטָתוֹ עִשּׂוּרוֹ, כְּמוֹ אֶתְרוֹג, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּאִילָן, הָלַךְ אַחַר חֲנָטָה. יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר אַחַר בִּשּׂוּל הַפֵּרוֹת. וְאֶתְרוֹג מִקְצָתוֹ דּוֹמֶה לְאִילָן וּמִקְצָתוֹ לְתְבוּאָה, שֶׁהֵם זְרָעִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שֶׁלְּאַחַר לְקִיטָתוֹ עִשּׂוּרוֹ. שֶׁאִילָן אֵינוֹ אֶלָּא עַד אַחַר גְּמַר בִּשּׂוּלוֹ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ תִּקְּנוּ הַמּוֹצִיא מִמָּקוֹם שֶׁבִּשּׂוּלוֹ יָפֶה, לְהוֹצִיא פַּת שָׂרוּף, אֶלָּא מִמָּקוֹם שֶׁהוּא מֻטְעָם. וְכָךְ תְּבוּאָה, אַחַר לְקִיטָתוֹ הוּא כְּבִשּׂוּל פֵּרוֹת. וְיִשְׂרָאֵל מְשׁוּלִים לָאִילָן וְלַתְּבוּאָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שמות כג) רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ. וְכָךְ (דברים יח) רֵאשִׁית גֵּז

קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל) לַיְיָ' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה, לְאַחַר לְקִיטָתוֹ מִן גָּלוּתָא, עִשּׂוּרוֹ. וְאִתְקְרִיאוּ קֹדֶשׁ לַיְיָ'.

וְיִשְׂרָאֵל אִתְקְרִיאוּ אִילָנָא רַבָּא וְתַקִּיף, וּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵּיהּ. בֵּיהּ אוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי מְזוֹנָא לְעֵילָא. בֵּיהּ צְלוֹתָא, דְּאִיהִי מְזוֹנָא לְתַתָּא. (נ"א לְעֵילָא) וַאֲפִילוּ מַלְאָכִין לֵית לוֹן מְזוֹנָא, אֶלָּא בְּיִשְׂרָאֵל. דְּאִי לָאו דְּיִשְׂרָאֵל יִתְעַסְּקוּן בְּאוֹרַיְיתָא, לָא הָוָה נָחִית לוֹן מְזוֹנָא, מִסְּטַר דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאַמְתִּילָא לָעֵץ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וּלְאִיבָא, דְּאִיהִי מִצְוָה.

וְהָכִי אוֹרַיְיתָא אַמְתִּילַא לְמַיָּא. וְהָנֵי לְאָשָׁא. וְלָא הָוָה נָחִית מַיָּא מִלְּעֵילָא, וְחַמָּה דְּאִיהִי אֵשָׁא, לָא הָוָה נָחִית (ס"א מִלְּעֵילָא) לְבַשְׁלָא פֵּירוֹת הָאִילָן. אֶלָּא, בְּגִין יִשְׂרָאֵל. וּבְגִין דָּא אִתְמַר בְּיִשְׂרָאֵל, (שיר

לשון הקודש

צֹאנְךָ תִּתֶּן לוֹ, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (יחזקאל לד) וְאַתֵּן צֹאנִי. וְכָךְ יִשְׂרָאֵל, קֹדֶשׁ (קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל) יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה, לְאַחַר לְקִיטָתוֹ מִן הַגָּלוּת – עִשּׂוּר. וְנִקְרָאוּ קֹדֶשׁ לַה'.

וְיִשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ אִילָן גָּדוֹל וְתַקִּיף וּבוֹ מָזוֹן לַכֹּל. בּוֹ תּוֹרָה, שֶׁהִיא מָזוֹן לְמַעְלָה. בּוֹ תְּפִלָּה, שֶׁהִיא מָזוֹן לְמַטָּה. וַאֲפִלּוּ לַמַּלְאָכִים אֵין מָזוֹן אֶלָּא בְּיִשְׂרָאֵל. שֶׁאִם יִשְׂרָאֵל לֹא יִתְעַסְּקוּ בַּתּוֹרָה, לֹא הָיָה יוֹרֵד לָהֶם מָזוֹן מִצַּד שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁלָה לְעֵץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וְלַפְּרִי, שֶׁהוּא מִצְוָה.

וְכָךְ הַתּוֹרָה נִמְשָׁלָה לְמַיִם, וְאֵלֶּה לְאֵשׁ, וְלֹא הָיוּ יוֹרְדִים מַיִם מִלְּמַעְלָה, וְחַמָּה שֶׁהִיא אֵשׁ, לֹא הָיְתָה יוֹרֶדֶת (מִלְּמַעְלָה) לְבַשֵּׁל אֶת פֵּרוֹת הָאִילָן, אֶלָּא בִּשְׁבִיל

(השירים ב) הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַּגֶּיהָ, אִלֵּין מָאֲרֵי מִצְוֹת. וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ, כַּד פַּתְחִין בְּתִיּוּבְתָּא, וּמִיַּד אִתְמַר בְּיִשְׂרָאֵל, קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ, מִן גָּלוּתָא.

וּבְגִין דָּא בְּאִילָן, דְּאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים, בְּאוֹרַיְיתָא, בְּאִלֵּין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בָּהּ, אָזְלִין בָּתַר חֲנָטָה, וּמְעַשְּׂרִין לֵיהּ, דְּשַׁרְיָא יו"ד עָלַיְיהוּ, דְּאִיהִי חָכְמָ"ה, א' מִי' וּבָה מִתְכַּנְּשִׁין ה"ה, דְּאִינּוּן פֵּירוֹת הָאִילָן. וּמַאן אִילָן. ו'. אֲבָל שְׁאַר עַמָּא, אַחַר לְקִיטָתוֹ מִן גָּלוּתָא, עִשּׂוּרוֹ. אִינּוּן צַדִּיקִים דְּאִתְּמַר בְּהוֹן, (ויקרא כג) וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר. הָדָר בְּעוֹבָדֵיהוֹן, דַּאֲחִידָאן בְּמָאֲרֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹת, וְאַחַר לְקִיטָה אָזְלִינָן לְגַבַּיְיהוּ (נ"א וּלְגַבֵּי זְרָעִים דִּתְבוּאָה וְאַחַר חֲנָטָה אָזְלִינָן לְגַבַּיְיהוּ) כְּאִילָן.

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל, (שיר ב) הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַּגֶּיהָ. אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִצְוּוֹת. וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ, כְּשֶׁפּוֹתְחִים בִּתְשׁוּבָה, וּמִיָּד נֶאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל, קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ, מִן הַגָּלוּת.

וּמִשּׁוּם זֶה בָּאִילָן, שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים, בַּתּוֹרָה, בְּאֵלּוּ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בָּהּ הוֹלְכִים אַחַר חֲנָטָה וּמְעַשְּׂרִים אוֹתוֹ, שֶׁשּׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם יו"ד, שֶׁהִיא חָכְמָ"ה, א' מִי', וּבָהּ מִתְכַּנְּסִים ה"ה, שֶׁהֵם פֵּרוֹת הָאִילָן. וּמַהוּ הָאִילָן? ו'. אֲבָל שְׁאָר הָעָם, אַחַר לְקִיטָתוֹ מִן הַגָּלוּת – עִשּׂוּרוֹ, אוֹתָם צַדִּיקִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (ויקרא כג) וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר. הָדָר בְּמַעֲשֵׂיהֶם, שֶׁאֲחוּזִים בְּבַעֲלֵי תּוֹרָה וּמִצְוּוֹת, וְאַחַר לְקִיטָה הוֹלְכִים לְגַבֵּיהֶם (וּלְגַבֵּי זְרָעִים שֶׁל תְּבוּאָה. וְאַחַר חֲנָטָה הוֹלְכִים אֲלֵיהֶם) כְּאִילָן.

וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ בְּמַסֶּכֶת קִדּוּשִׁין, וְקָא מַשְׁמַע לָן דְּאֶתְרוֹג בְּיָרָק, מַה יָּרָק דַּרְכּוֹ לִיגָּדֵל עַל כָּל מַיִם, וּבִשְׁעַת לְקִיטָתוֹ עֲשׂוּרוֹ. אוֹף אֶתְרוֹג נָמֵי דַּרְכּוֹ לִיגָּדֵל וְכוּ' וּמִסִּטְרָא דְּחָכְמָה, אֵין מַיִם אֶלָּא תּוֹרָה. וּבַאֲתַר אַחֲרָא לְעֵילָא, וְהָא דְתָנָן, אֶתְרוֹג שֶׁוֶה לָאִילָן בִּשְׁלֹשָׁה דְּרָכִים, הָא אֶתְרוֹג, אֶחָיד תְּרֵין סִטְרִין, וְאֶתְרוֹג אִיהוּ דְיוּקְנָא דְּלִבָּא, דְּאֶחָיד לְעֵילָא וְאֶחָיד לְתַתָּא. אֶחָיד לְעֵילָא, הַלֵּב רוֹאֶה. אֶחָיד לְתַתָּא, בְּדַעַת. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, הַלֵּב יוֹדֵעַ. דַּעַת אִיהִי אִילָנָא, תּוֹרָה אִיבָא דִילֵיהּ. עַיְינִין דְּאִינּוּן פִּקּוּדִין, דְּבְּהוֹן הַלֵּב רוֹאֶה. (ע"כ רעיא מהימנא).

וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וְגוֹ'. (שמות כב) רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (איוב כח) וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא וְאֵיזֶה מְקוֹם בִּינָה. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ בְּמַסֶּכֶת קִדּוּשִׁין, בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ שֶׁאֶתְרוֹג כְּיָרָק. מַה יָּרָק דַּרְכּוֹ לִגָּדֵל עַל כָּל מַיִם וּבִשְׁעַת לְקִיטָתוֹ עֲשׂוּרוֹ, אַף אֶתְרוֹג גַּם דַּרְכּוֹ לִגָּדֵל וְכוּ' וּמִצַּד שֶׁל הַחָכְמָה, אֵין מַיִם אֶלָּא תּוֹרָה. וּבְמָקוֹם אַחֵר לְמַעְלָה, וְזֶה שֶׁשָּׁנִינוּ, אֶתְרוֹג שֶׁוֶה לָאִילָן בִּשְׁלֹשָׁה דְּרָכִים; הֲרֵי אֶתְרוֹג אוֹחֵז שְׁנֵי צְדָדִים, וְאֶתְרוֹג הוּא דְּיוֹקֶן הַלֵּב שֶׁאָחוּז לְמַעְלָה וְאָחוּז לְמַטָּה. אָחוּז לְמַעְלָה – הַלֵּב רוֹאֶה. אָחוּז לְמַטָּה – בְּדַעַת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, הַלֵּב יוֹדֵעַ. דַּעַת הִיא אִילָן, הַתּוֹרָה הַפְּרִי שֶׁלּוֹ. הָעֵינַיִם שֶׁהֵן הַמִּצְוֹות שֶׁבָּהֶן – הַלֵּב רוֹאֶה. (ע"כ רעיא מהימנא)

וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וְגוֹ'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (איוב כח) וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְכַבְּדָם יוֹתֵר

הוּא בָּעֵי לְיַקָּרָא לוֹן, יַתִּיר (נ"א בִּיקָרָא דִלְהוֹן) עַל כָּל שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא. בְּקַדְמִיתָא אָמַר לוֹן, (שמות יט) וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים. לָא אַעְדֵּי רְחִימוּתָא סַגִּיאָה מִנְּהוֹן, עַד דְּקָרָא לוֹן וְגוֹי קָדוֹשׁ דְּאִיהוּ יַתִּיר. לָא אַעְדֵּי רְחִימוּתָא מִנְּהוֹן, עַד דְּקָרָא לוֹן (דברים יד) כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה. לָא אַעְדֵּי רְחִימוּתָא מִנְּהוֹן, עַד דְּקָרָא לוֹן (שמות כב) וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי דְּאִיהוּ יַתִּיר מִכֹּלָּא.

כְּתִיב וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא. אוֹרַיְיתָא מֵחָכְמָה נִפְקַת, מֵאַתָּר דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ. וְהַחָכְמָה נִפְקַת, מֵאַתָּר דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, וְכֵן יוֹבְלָא אִתְקְרֵי קֹדֶשׁ. דִּכְתִיב, (ויקרא כה) יוֹבֵל הִיא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם. וְיִשְׂרָאֵל כְּלִילָן מִנַּיְיהוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי.

לשון הקודש

(בִּכְבוֹד שֶׁלָּהֶם) מִכָּל שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם. בַּתְּחִלָּה אָמַר לָהֶם, (שמות יט) וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים. לֹא זָזָה הָאַהֲבָה הָרַבָּה מֵהֶם עַד שֶׁקָּרָא לָהֶם וְגוֹי קָדוֹשׁ, שֶׁהוּא יוֹתֵר. לֹא זָזָה הָאַהֲבָה מֵהֶם עַד שֶׁקָּרָא לָהֶם (דברים יד) כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה. לֹא זָזָה הָאַהֲבָה מֵהֶם עַד שֶׁקָּרָא לָהֶם (שמות כב) וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי, שֶׁהוּא יוֹתֵר מִן הַכֹּל.

כָּתוּב וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא. הַתּוֹרָה יָצְאָה מֵחָכְמָה, מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ, וְהַחָכְמָה יָצְאָה מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְכֵן יוֹבֵל נִקְרָא קֹדֶשׁ, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כה) יוֹבֵל הִיא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם. וְיִשְׂרָאֵל כְּלוּלִים מֵהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי.

בְּקַדְמִיתָא קָדוֹשׁ, וְהַשְׁתָּא קֹדֶשׁ. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אָמַר רִבִּי יוֹסִי, דָּא לְעֵילָא לְעֵילָא, וְדָא לָאו הָכִי. דִּכְתִיב, (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ. בְּהַאי אֲתָר אִקְרֵי (דף קכ"א ע"ב) קָדוֹשׁ וּלְעֵילָא לְעֵילָא קֹדֶשׁ.

רִבִּי אַבָּא הָוָה אָזִיל בְּאָרְחָא, וַהֲווּ אָזְלֵי עִמֵּיהּ רִבִּי יוֹסִי וְרִבִּי חִיָּיא, אָמַר רִבִּי חִיָּיא, (ס"א הָא דְתָנֵינָן) וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי, מְנָלָן. אֲמַר לֵיהּ, הָא רִבִּי יוֹסִי וְכֻלְּהוּ חַבְרַיָּיא שַׁפִּיר קַאמְרוּ, וְהָכִי הוּא. מְנָלָן. דִּכְתִיב, (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה, רֵאשִׁית: וַדַּאי חָכְמָה אִקְרֵי רֵאשִׁית, דִּכְתִיב, (תהלים קיא) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יְיָ'.

וּמִשּׁוּם דְּיִשְׂרָאֵל אִקְרוּן קֹדֶשׁ (יִשְׂרָאֵל) בִּשְׁלִימוּ דְכֹלָּא, כְּתִיב (שמות כב) וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה

לשון הקודש

בַּתְּחִלָּה קָדוֹשׁ, וְעַכְשָׁו קֹדֶשׁ. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, זֶה לְמַעְלָה וְזֶה לְמַטָּה. וְזֶה לֹא כָּךְ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ. בְּמָקוֹם זֶה נִקְרָא קָדוֹשׁ, וּלְמַעְלָה לְמַעְלָה קֹדֶשׁ.

רַבִּי אַבָּא הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיוּ הוֹלְכִים עִמּוֹ רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִיָּיא. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי, מִנַּיִן לָנוּ? אָמַר לוֹ, הֲרֵי רַבִּי יוֹסֵי וְכָל הַחֲבֵרִים יָפֶה אָמְרוּ, וְכָךְ זֶה. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה. רֵאשִׁית, וַדַּאי חָכְמָה נִקְרֶאת רֵאשִׁית, שֶׁכָּתוּב (תהלים קיא) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה'.

וּמִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ קֹדֶשׁ (יִשְׂרָאֵל) בִּשְׁלֵמוּת הַכֹּל, כָּתוּב (שמות כב) וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ, שֶׁהֲרֵי

לֹא תֹאכֵלוּ. דְּהָא יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן שְׁלֵמִין עַל כֹּלָּא, לָא יַנְקִין מִסִּטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא. לַכֶּלֶב תַּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ. לַכֶּלֶב וַדַּאי, דְּהוּא דִּינָא חֲצִיפָּא תַּקִּיפָא עַל כֹּלָּא. כֵּיוָן דְּדִינָא תַּקִּיפָא שַׁרְיָא עֲלוֹי, וְאָטִיל זוּהֲמָא בֵּיהּ, אָסִיר לְהוּ לְאִינּוּן דְּאִקְרוּן קֹדֶשׁ. אֶלָּא לַכֶּלֶב תַּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ וַדַּאי, דְּאִיהוּ דִּינָא חֲצִיפָּא, דִּינָא תַּקִּיפָא יַתִּיר מִכֹּלָּא, דִּכְתִיב, (ישעיה נו) וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ.

תָּא חֲזֵי, כַּד אִדְכַּר נְבֵלָה בְּאוֹרַיְיתָא, כְּתִיב בְּיִשְׂרָאֵל קָדוֹשׁ, וְלָא קֹדֶשׁ. הָכָא כְּתִיב, וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ. וְהָתָם בִּנְבֵלָה כְּתִיב, (דברים יד) לֹא תֹאכְלוּ כָּל נְבֵלָה לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וְגוֹ', כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה. קָדוֹשׁ וְלֹא קֹדֶשׁ, דְּהָא נְבֵלָה מִסִּטְרָא דְּיִשְׂרָאֵל אִתְעֲבִיד, דְּלָא פָּסִיל הַאי אֶלָּא יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שְׁלֵמִים עַל הַכֹּל, לֹא יוֹנְקִים מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה. לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ, לַכֶּלֶב וַדַּאי, שֶׁהוּא הַדִּין הֶחָצוּף הֶחָזָק עַל הַכֹּל. כֵּיוָן שֶׁהַדִּין הַקָּשֶׁה שָׁרוּי עָלָיו וְהִטִּיל בּוֹ זֻהֲמָה, אָסוּר לָהֶם לְאוֹתָם שֶׁנִּקְרָאִים קֹדֶשׁ. אֶלָּא לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ וַדַּאי, שֶׁהוּא הַדִּין הֶחָצוּף, דִּין הַקָּשֶׁה יוֹתֵר מִן הַכֹּל, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נו) וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ.

בֵּא וּרְאֵה, כְּשֶׁנִּזְכְּרָה נְבֵלָה בַּתּוֹרָה, כָּתוּב בְּיִשְׂרָאֵל קָדוֹשׁ, וְלֹא קֹדֶשׁ. כָּאן כָּתוּב וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ. וְשָׁם בִּנְבֵלָה כָּתוּב (דברים יד) לֹא תֹאכְלוּ כָּל נְבֵלָה לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וְגוֹ', כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה. קָדוֹשׁ וְלֹא קֹדֶשׁ, שֶׁהֲרֵי נְבֵלָה

וְסַגִּיאִין גַּוְונִין, אִית בָּהּ בִּנְבֵלָה. כְּמָה דְאוֹקִימְנָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כְּתִיב הָכָא וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי, וּכְתִיב הָתָם כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיְיָ' אֱלֹהֶיךָ. לַיְיָ' אֱלֹהֶיךָ, לִי מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא הָתָם (ס"א הָכָא) לְעֵילָא לְעֵילָא. וְהָכָא (ס"א וְהָתָם) שְׁכִינְתָּא. וּכְתִיב, (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלִַם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ וְלָא קֹדֶשׁ. בְּכָאן קָדוֹשׁ, וּלְעֵילָא קֹדֶשׁ. כְּתִיב קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ' רֵאשִׁית תְּבוּאָתוֹ, בְּהֵ"א כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. וְעַל דָּא וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וַדַּאי.

רִבִּי יִצְחָק הָוָה יָתִיב קָמֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ הָא כְּתִיב קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ' סוֹפֵיהּ דִּקְרָא כְּתִיב כָּל אוֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ, מָאי קָא מַיְירֵי. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, שַׁפִּיר קָא אָמַר, כָּל אוֹכְלָיו

לשון הקודש

מִצַּד שֶׁל יִשְׂרָאֵל נֶעֱשְׂתָה, שֶׁלֹּא פּוֹסֵל אֶת זֶה אֶלָּא יִשְׂרָאֵל. וְרַבִּים הַגְּוָנִים יֵשׁ בָּהּ בִּנְבֵלָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב כָּאן וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי, וְכָתוּב שָׁם, כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַה' אֱלֹהֶיךָ. לַה' אֱלֹהֶיךָ? לִי הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא שָׁם (כָּאן) לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְכָאן (וְשָׁם) הַשְּׁכִינָה. וְכָתוּב (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלִַם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ, וְלָא קֹדֶשׁ. בְּכָאן קָדוֹשׁ וּלְמַעְלָה קֹדֶשׁ. כָּתוּב קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתוֹ, בְּהֵ"א, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

וְעַל כָּךְ אַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וַדַּאי.

רִבִּי יִצְחָק הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ, הֲרֵי כָּתוּב קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה'. בְּסוֹף הַפָּסוּק כָּתוּב כָּל אוֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ, מַה זֶּה אוֹמֵר? אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, יָפֶה אָמַר, כָּל אוֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ – הֵינוּ שֶׁכָּתוּב

יֶאְשָׁמוּ, הַיְינוּ דִּכְתִיב, (ויקרא כב) וְאִישׁ כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ בִּשְׁגָגָה וְגוֹ'. וּכְתִיב, וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. וּמִשּׁוּם דְּיִשְׂרָאֵל אִקְרוּן קֹדֶשׁ, כְּתִיב כָּל אֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ. אָתָא רִבִּי יִצְחָק וְנָשִׁיק יְדוֹי, אָמַר, אִי לָא אַתֵּינָא הָכָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע מִלָּה דָא סַגִּי.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי, הָא תָּנֵינָן, דְּקֹדֶשׁ, יַתִּיר לְעֵילָא מִן קָדוֹשׁ. אִי הָכִי, הָא כְּתִיב (ישעיה ו) קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ' צְבָאוֹת, וְדָא שְׁלִימוּ דְכֹלָּא. אָמַר לֵיהּ תָּא חֲזֵי, כַּד מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, כֻּלְּהוּ אִתְעֲבִידוּ חַד בֵּיתָא, וְהַאי בֵּיתָא, אִקְרֵי קֹדֶשׁ. כְּלָלָא דְכֻלְּהוּ קָדוֹשׁ וּבְגִינֵי כַּךְ קֹדֶשׁ, הוּא כְּלָלָא, דְּכֹלָּא אִתְכְּלִיל בֵּיהּ. וְיִשְׂרָאֵל כַּד אִתְכְּלִיל בְּהוּ מְהֵימְנוּתָא שְׁלֵימָתָא קֹדֶשׁ אִקְרוּן, כְּלָלָא דְכֹלָּא, דִּכְתִיב קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ'. וּבְגִינֵי כַּךְ, וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי.

לשון הקודש

וְאִישׁ כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ בִּשְׁגָגָה וְכוּ'. וְכָתוּב וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. וּמִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ קֹדֶשׁ, כָּתוּב כָּל אֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ. בָּא רַבִּי יִצְחָק וְנָשַׁק יָדוֹ וְאָמַר, אִם לֹא בָּאתִי לְכָאן אֶלָּא לִשְׁמֹעַ דָּבָר זֶה – מַסְפִּיק.

אָמַר לוֹ, רַבִּי, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁקֹּדֶשׁ יוֹתֵר לְמַעְלָה מִקָּדוֹשׁ. אִם כָּךְ, הֲרֵי כָּתוּב (ישעיה ו) קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת, וְזוֹ שְׁלֵמוּת הַכֹּל? אָמַר לוֹ, בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, כֻּלָּם נַעֲשִׂים בַּיִת אֶחָד, וְהַבַּיִת הַזֶּה נִקְרָא קֹדֶשׁ. הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל קָדוֹשׁ, וּמִשּׁוּם כָּךְ קֹדֶשׁ. הוּא כְּלָל שֶׁהַכֹּל נִכְלָל בּוֹ. וּכְשֶׁנִּכְלֶלֶת בְּיִשְׂרָאֵל הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה, הֵם נִקְרָאִים קֹדֶשׁ, הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל, שֶׁכָּתוּב קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה'. וּמִשּׁוּם כָּךְ, וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי.

לִגְיוֹן חַד שָׁאִיל לְרַ' אַבָּא, אֲמַר לֵיהּ, לָא כְּתִיב וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ, אִי הָכִי, מָאי דִּכְתִיב, (תהלים קיא) טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו. טֶרֶף נָתַן לַכְּלָבִים מִיבְעֵי לֵיהּ, אֲמַאי נָתַן לִירֵאָיו. אֲמַר לֵיהּ, רֵיקָא, מִי כְּתִיב טְרֵפָה נָתַן לִירֵאָיו, טֶרֶף כְּתִיב. וְאִי תֵּימָא, טֶרֶף כִּטְרֵפָה. נָתַן לִירֵאָיו וַדָּאי דְּמִלָּה דָא, לָא יָהֲבֵיהּ לְאִזְדַּהְרָא בֵּיהּ, אֶלָּא לְאִינּוּן דַּחֲלֵי שְׁמֵיהּ, וְדַחֲלִין לֵיהּ. בְּגִין כָּךְ הַאי מִלָּה לָא יָהִיב לְכוּ, דְּהָא יָדַע דְּאַתּוּן לָא דַחֲלִין לֵיהּ, וְלָא נַטְרִין פִּקּוּדוֹי, וּבְגִין דְּהַאי מִלָּה חוּמְרָא דְאוֹרַיְיתָא, וּבָעֵי לְאִזְדַּהְרָא בָּהּ, נָתַן לִירֵאָיו, לִירֵאָיו וַדָּאי, וְלָא לְאָחֳרֵי. וְכָל חוּמְרֵי דְאוֹרַיְיתָא, לָא יָהִיב לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא לְאִינּוּן דַּחֲלֵי חַטָּאָה, לְאִינּוּן דַּחֲלֵי פִּקּוּדוֹי וְלָא לְכוּ.

לשון הקודש

לִגְיוֹן אֶחָד שָׁאַל אֶת רַבִּי אַבָּא וְאָמַר לוֹ, לֹא כָתוּב וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ?! אִם כָּךְ, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קיא) טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו? טֶרֶף נָתַן לַכְּלָבִים הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! לָמָּה נָתַן לִירֵאָיו? אָמַר לוֹ, רֵיקָא, הַאִם כָּתוּב טְרֵפָה נָתַן לִירֵאָיו?! טֶרֶף כָּתוּב! וְאִם תֹּאמַר, טֶרֶף כְּמוֹ טְרֵפָה, נָתַן לִירֵאָיו וַדַּאי, שֶׁדָּבָר זֶה לֹא נָתְנוּ לְהִזָּהֵר בּוֹ אֶלָּא לְאוֹתָם יִרְאֵי שְׁמוֹ וִירֵאִים מִמֶּנּוּ. מִשּׁוּם זֶה דָּבָר זֶה לֹא נָתַן לָכֶם, שֶׁהֲרֵי יָדַע שֶׁאֵינְכֶם יְרֵאִים מִמֶּנּוּ וְלֹא שׁוֹמְרִים מִצְוֹתָיו, וּמִשּׁוּם דָּבָר זֶה חֻמְרָה שֶׁל הַתּוֹרָה וְצָרִיךְ לְהִזָּהֵר בָּהּ. נָתַן לִירֵאָיו, נָתַן לִירֵאָיו וַדַּאי, וְלֹא לַאֲחֵרִים. וְכָל חֻמְרוֹת הַתּוֹרָה לֹא נִתְּנָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא לְאוֹתָם יִרְאֵי חֵטְא, לְאוֹתָם יִרְאֵי מִצְוֹתָיו וְלֹא לָכֶם.

תָּאנֵי רִבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב (ס"א קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל וּכְתִיב וְאַנְשֵׁי וְגוֹ')
וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי, מַהוּ וְאַנְשֵׁי. וּלְבָתַר קֹדֶשׁ, אֶלָּא וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ וַדָּאי. דְּתָנֵינָן, לָא נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל לְחֵירוּ, אֶלָּא מִסִּטְרָא דְיוֹבְלָא. בָּתַר דְּנָפְקוּ לְחֵירוּ, נָקִיט לוֹן הַאי יוֹבְלָא בְּגַדְפּוֹי, וְאִקְרוּן גּוּבְרִין דִּילֵיהּ. בְּנִין דִּילֵיהּ, וּכְתִיב בֵּיהּ בְּיוֹבְלָא, (ויקרא כה) יוֹבֵל הִיא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם, קֹדֶשׁ וַדָּאי, לָכֶם וַדָּאי. וּבְגִינֵי כַּךְ, וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי, אַנְשֵׁי קֹדֶשׁ וַדָּאי, גּוּבְרִין דִּילֵיהּ מַמָּשׁ.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר דָּא, (דף קכ"ב ע"א) וְעַל דָּא זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְאִתְקְרֵי אַחִים לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (תהלים קכב) לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי וְגוֹ'. לְבָתַר אִקְרוּן קֹדֶשׁ מַמָּשׁ. דִּכְתִיב, (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה, קֹדֶשׁ וְלָא אַנְשֵׁי קֹדֶשׁ, בְּגִינֵי כַּךְ כָּל אִכְלָיו יֶאְשָׁמוּ, וּכְתִיב, (ויקרא כב)

לשון הקודש

שָׁנָה רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּתוּב (קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב וְאַנְשֵׁי וְכוּ') וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי. מַה זֶּה וְאַנְשֵׁי, וְאַחֲרָיו קֹדֶשׁ? אֶלָּא וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ וַדַּאי. שֶׁשָּׁנִינוּ, לֹא יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל לַחֵרוּת אֶלָּא מִצַּד הַיּוֹבֵל. אַחַר שֶׁיָּצְאוּ לַחֵרוּת, לָקַח אוֹתָם הַיּוֹבֵל הַזֶּה בִּכְנָפָיו, וְנִקְרְאוּ אֲנָשִׁים שֶׁלּוֹ, בָּנִים שֶׁלּוֹ. וְכָתוּב בּוֹ בַּיּוֹבֵל, (ויקרא כה) יוֹבֵל הִיא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם, קֹדֶשׁ וַדַּאי, לָכֶם וַדַּאי. וּמִשּׁוּם כָּךְ, וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי, אַנְשֵׁי קֹדֶשׁ וַדַּאי, אֲנָשִׁים שֶׁלּוֹ מַמָּשׁ.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר אֶת זֶה, וְעַל זֶה זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְהִקָּרֵא אַחִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁכָּתוּב (תהלים קכב) לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי וְגוֹ'. אַחַר כָּךְ נִקְרְאוּ קֹדֶשׁ מַמָּשׁ, שֶׁכָּתוּב (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל

וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. (ויקרא כב) **וְאִישׁ כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ בִּשְׁגָגָה.**

תָּאנָא, יִשְׂרָאֵל אִקְרוּן קֹדֶשׁ, וּבְגִין דְּאִינּוּן קֹדֶשׁ, אָסִיר לֵיהּ לֶאֱינָשׁ, לְמִקְרֵי לְחַבְרֵיהּ בִּשְׁמָא דְגִנָּאי, וְלָא לְכַנָּאָה שְׁמָא לְחַבְרֵיהּ, וְעַנְשֵׁיהּ סַגִּי. וְכָל שֶׁכֵּן בְּמִלִּין אַחֲרָנִין. תָּאנָא, כְּתִיב (תהלים לד) נְצוֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וְגוֹ'. מַהוּ מֵרָע. דִּבְגִין לִישָׁנָא בִישָׁא, מַרְעִין נַחְתִּין לְעָלְמָא.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי כָּל מָאן דְּקָרֵי לְחַבְרֵיהּ בִּשְׁמָא דְלֵית בֵּיהּ, וְגָנֵי לֵיהּ, אִתְּפַּס בְּמָה דְלֵית בֵּיהּ, דְּאָמַר רִבִּי חִיָּא אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, כָּל מָאן דְּקָרֵי לְחַבְרֵיהּ רָשָׁע, נַחְתִּין לֵיהּ לַגֵּיהִנָּם. וְנַחְתִּין לֵיהּ לְעִלְעוֹי, בַּר אִינּוּן חֲצִיפִּין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּשָׁרֵי לֵיהּ לְאִינִישׁ לְמִקְרֵי לְהוּ רָשָׁע.

לשון הקודש

לַה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתוֹ. קֹדֶשׁ וְלֹא אַנְשֵׁי קֹדֶשׁ. מִשּׁוּם כָּךְ כָּל אֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ, וְכָתוּב (ויקרא כב) וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. (שם) וְאִישׁ כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ בִּשְׁגָגָה.

שָׁנִינוּ, יִשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ קֹדֶשׁ, וּמִשּׁוּם שֶׁהֵם קֹדֶשׁ אָסוּר לְאָדָם לִקְרֹא לַחֲבֵרוֹ בְּשֵׁם גְּנַאי וְלֹא לְכִנּוּת שֵׁם לַחֲבֵרוֹ, וְעָנְשׁוֹ גָּדוֹל, וְכָל שֶׁכֵּן בִּדְבָרִים אֲחֵרִים. שָׁנִינוּ, כָּתוּב (תהלים לד) נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וְגוֹ'. מַהוּ מֵרָע? שֶׁבִּגְלַל לָשׁוֹן הָרָע מַחֲלוֹת יוֹרְדוֹת לָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּל מִי שֶׁקּוֹרֵא לַחֲבֵרוֹ בְּשֵׁם שֶׁאֵין בּוֹ וּמְגַנֶּה אוֹתוֹ, נִתְפָּס בְּמַה שֶׁאֵין בּוֹ. שֶׁאָמַר רַבִּי חִיָּא אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, כָּל מִי שֶׁקּוֹרֵא לַחֲבֵרוֹ רָשָׁע, מוֹרִידִים אוֹתוֹ לַגֵּיהִנֹּם, וְיוֹרְדִים לוֹ לִלְחָיָיו, פֵּרֵט לְאוֹתָם חֲצוּפִים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁמֻּתָּר לָאָדָם לִקְרֹא לָהֶם רָשָׁע.

הַהוּא גַּבְרָא, דְּלָיֵיט לְחַבְרֵיהּ, אַעְבָּר רִבִּי יֵיסָא, אָמַר לֵיהּ כְּרָשָׁע עַבָדְתְּ. אַתְיֵיהּ לְקָמֵיהּ דְּרִבִּי יְהוּדָה, אֲמַר לֵיהּ רָשָׁע לָא קָאמֵינָא לֵיהּ, אֶלָּא כְּרָשָׁע, דְּאַחְזֵי מִלּוֹי כְּרָשָׁע, וְלָא אֲמֵינָא דְּאִיהוּ רָשָׁע. אָתָא רִבִּי יְהוּדָה, וְשָׁאִיל לְעוֹבָדָא קָמֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לֵיהּ, וַדָּאי לָא אִתְחַיָּיב. מְנָלָן. דִּכְתִיב, (איכה ב) הָיָה יְיָ' כְּאוֹיֵב, וְלָא אוֹיֵב. דְּאִי לָאו הָכִי, לָא אִשְׁתְּאַר מִיִּשְׂרָאֵל גִּזְעִין בְּעָלְמָא. כְּגַוְונָא דָא, (איכה ב) הָיְתָה כְּאַלְמָנָה, וְלָא אַלְמָנָה, כְּאַלְמָנָה דְּאָזִיל בַּעְלָהּ לְעִבְרָא דְיַמָּא, וּמְחַכָּאת לֵיהּ.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, וּמֵהָכָא מַשְׁמַע, מֵהָתָם מַשְׁמַע, דְּהוּא עִקָּרָא דְכֹלָּא, דִּכְתִיב, (יחזקאל א) וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם. כְּמַרְאֵה אָדָם, וְלָא מַרְאֶה אָדָם. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כְּתִיב, (שיר השירים ב) כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר וְגוֹ', כְּתַפּוּחַ וְלָא תַפּוּחַ.

לשון הקודש

אותו אִישׁ שֶׁקִּלֵּל אֶת חֲבֵרוֹ, עָבַר רַבִּי יֵיסָא, אָמַר לוֹ, כְּמוֹ רָשָׁע עָשִׂיתָ. בָּא לִפְנֵי רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר לוֹ, רָשָׁע לֹא אָמַרְתִּי לוֹ, אֶלָּא כְּרָשָׁע, שֶׁמַּרְאֵה דְּבָרָיו כְּרָשָׁע, וְלֹא אָמַרְתִּי שֶׁהוּא רָשָׁע. בָּא רַבִּי יְהוּדָה וְשָׁאַל לְמַעֲשֶׂה לִפְנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר לוֹ, וַדַּאי שֶׁלֹּא הִתְחַיֵּב. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (איכה ב) הָיָה ה' כְּאוֹיֵב, וְלֹא אוֹיֵב. שֶׁאִם לֹא כָּךְ, לֹא נִשְׁאַר מִיִּשְׂרָאֵל גִּזְעִים בָּעוֹלָם. כְּמוֹ זֶה, (שם א) הָיְתָה כְּאַלְמָנָה, וְלֹא אַלְמָנָה. כְּאַלְמָנָה שֶׁהָלַךְ בַּעְלָהּ לְעֵבֶר הַיָּם וּמְחַכָּה לוֹ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וּמִכָּאן מַשְׁמַע? מִשָּׁם מַשְׁמַע, שֶׁהוּא עִקַּר הַכֹּל, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם. כְּמַרְאֵה אָדָם, וְלֹא מַרְאֵה אָדָם. אָמַר

כְּתַפּוּחַ: דְּמִתְפָּרְשָׁא בְּגַוְונוֹי, וּבְגַוְונִין אִתְאַחֲדָא מִלָּה. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִלּוּ לָא אֲתֵינָא הָכָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע מִלִּין אִלֵּין, דַּי.

תָּאנָא כְּתִיב, (זכריה יב) וְהָיָה הַנִּכְשָׁל בָּהֶם בַּיּוֹם הַהוּא כְּדָוִד. כְּדָוִד, וְלָא דָוִד. כְּדָוִד, דְּאָמַר, (דברי הימים א כב) וְהִנֵּה בְעָנְיִי הֲכִינוֹתִי לְבֵית יְיָ'. וּכְתִיב, (תהלים פו) כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי. וְהוּא מַלְכָּא עַל מַלְכִּין הָוָה, וַהֲוָה קָרֵי לְגַרְמֵיהּ הָכִי. אָמַר רִבִּי אַבָּא, זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא קָרָא לוֹן כְּקַדֵּשׁ, אֶלָּא קַדֵּשׁ מַמָּשׁ, דִּכְתִיב קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ', וּבְגִין כָּךְ כָּל אֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ וְגוֹ'.

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי יוֹסִי, מָאי קָא חָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמֵיהַב דִּינִין לְיִשְׂרָאֵל, בָּתַר עֶשֶׂר אֲמִירָן. אֶלָּא הָכִי תָּנֵינָן, מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה,

לשון הקודש

רִבִּי יִצְחָק, כָּתוּב כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר וְגוֹ'. כְּתַפּוּחַ, וְלֹא תַפּוּחַ. כְּתַפּוּחַ, שֶׁנִּפְרָד בִּגְוָנָיו, וּבִגְוָנִים אָחוּז הַדָּבָר. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִלּוּ לֹא בָאתָ לְכָאן אֶלָּא לִשְׁמֹעַ הַדְּבָרִים הַלָּלוּ – דַּי.

שָׁנִינוּ, כָּתוּב (זכריה יב) וְהָיָה הַנִּכְשָׁל בָּהֶם בַּיּוֹם הַהוּא כְּדָוִד. כְּדָוִד, וְלֹא דָוִד. כְּדָוִד שֶׁאָמַר וְהִנֵּה בְעָנְיִי הֲכִינוֹתִי לְבֵית ה'. וְכָתוּב (תהלים פו) כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי. וְהוּא הָיָה מֶלֶךְ עַל מְלָכִים וְהָיָה קוֹרֵא לְעַצְמוֹ כָּךְ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא קָרָא לָהֶם כְּקַדֵּשׁ, אֶלָּא קַדֵּשׁ מַמָּשׁ, שֶׁכָּתוּב קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה', וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּל אֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ וְגוֹ'.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מָה רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָתֵת דִּינִים לְיִשְׂרָאֵל אַחַר עֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת? אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, מִצַּד

אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל. בְּגִינֵי כַּךְ, בָּעָא לְמֵיתַן שְׁלָמָא בֵּינַיְיהוּ, בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא תְּהֵא נְטִירָא מִכָּל סִטְרוֹי. דְּאָמַר רִבִּי אַבָּא אָמַר רִבִּי יִצְחָק, לֵית עָלְמָא מִתְקַיְּימָא, אֶלָּא עַל דִּינָא, דְּאִלְמָלֵא דִינָא, לָא מִתְקַיְּימָא. וּבְגִין כָּךְ עָלְמָא בְּדִינָא אִתְבְּרֵי, וְאִתְקַיַּים.

תָּאנָא, רִבִּי אַבָּא, כְּתִיב (ירמיה כא) דִּינוּ לַבֹּקֶר מִשְׁפָּט. וְכִי לַבֹּקֶר, וְלָאו בְּכָל יוֹמָא. אֶלָּא לַבֹּקֶר, עַד לָא יֵיכְלוּן דַּיָּינִין, וְלָא יִשְׁתּוּן, דְּכָל מָאן דְּדָאִין דִּינָא בָתַר דְּאָכַל וְשָׁתָה, לָאו דִּינָא דִקְשׁוֹט הוּא, דִּכְתִיב, (ויקרא יט) לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם. מָאי עַל הַדָּם. אַזְהָרָה לְדַיָּינֵי, דְּלָא יֵיכְלוּן עַד דְּדַיְּינֵי דִינָא, דְּכָל מָאן דְּדָאִין דִּינָא בָתַר דְּאָכִיל וְשָׁתֵי, כְּאִלּוּ חַיֵּיב דָּמָא דְחַבְרֵיהּ לְאַחֲרָא, דְּהָא דָמֵיהּ מַמָּשׁ יָהִיב לְאַחֲרָא. הַאי בְּמָמוֹנָא, כָּל שֶׁכֵּן

לשון הקודש

הַגְּבוּרָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לָתֵת שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם כְּדֵי שֶׁהַתּוֹרָה תִּהְיֶה שְׁמוּרָה מִכָּל צִדָּדֶיהָ. שֶׁאָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא עַל דִּין, שֶׁאִלְמָלֵא הַדִּין לֹא יַעֲמֹד, וּמִשּׁוּם כָּךְ הָעוֹלָם נִבְרָא בְּדִין וְהִתְקַיֵּם.

שָׁנִינוּ, רַבִּי אַבָּא, כָּתוּב (ירמיה כא) דִּינוּ לַבֹּקֶר מִשְׁפָּט. וְכִי לַבֹּקֶר וְלֹא בְּכָל הַיּוֹם? אֶלָּא לַבֹּקֶר, טֶרֶם שֶׁיֹּאכְלוּ הַדַּיָּנִים וְלֹא יִשְׁתּוּ, שֶׁכָּל מִי שֶׁדָּן דִּין אַחַר שֶׁאָכַל וְשָׁתָה, אֵינוֹ דִּין אֱמֶת, שֶׁכָּתוּב (ויקרא יט) לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם. מַה זֶּה עַל הַדָּם? אַזְהָרָה לְדַיָּנִים שֶׁלֹּא יֹאכְלוּ עַד שֶׁדָּנִים דִּין. שֶׁכָּל מִי שֶׁדָּן דִּין אַחַר שֶׁאָכַל וְשָׁתָה, כְּאִלּוּ חִיֵּב אֶת דַּם חֲבֵרוֹ לְאַחֵר,

בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת, דְּבָעוּ דַּיָּנֵי לְאִסְתַּמְּרָא, דְּלָא לְמֵידָן דִּינָא אֶלָּא קֹדֶם דְּאַכְלוּ וְשָׁתוּ, וְעַל דָּא כְּתִיב דִּינוּ לַבֹּקֶר מִשְׁפָּט וּכְתִיב, (ירמיה יט) אֲנִי יְיָ' עוֹשֶׂה חֶסֶד וּמִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ כִּי בְּאֵלֶּה חָפַצְתִּי נְאֻם יְיָ'.

תַּנְיָא, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מָאן דִּמְשַׁקֵּר בְּדִינָא, מְשַׁקֵּר בְּתִקּוּנֵי מַלְכָּא. מָאן תִּקּוּנֵי מַלְכָּא. אִינּוּן דְּאִתְּמַר, דִּכְתִיב עוֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ. וּכְתִיב כִּי בְּאֵלֶּה חָפַצְתִּי נְאֻם יְיָ'. וְכֹלָּא הַאי בְּהַאי תַּלְיָא. (נ"א וַהֲלֹא בְּהַאי תַּלְיָא) רִבִּי יוֹסִי אָמַר, אִלֵּין אִינּוּן תִּקּוּנֵי כֻּרְסְיָיא, דִּכְתִיב, (תהלים פט) צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ. וּכְתִיב (ישעיה טז) וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא. (דף קכ"ב ע"ב)

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי דָּמוֹ מַמָּשׁ נָתַן לְאַחֵר. זֶה בְּמָמוֹן, כָּל שֶׁכֵּן בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת שֶׁצְּרִיכִים הַדַּיָּנִים לְהִשָּׁמֵר שֶׁלֹּא לָדוּן דִּין אֶלָּא קֹדֶם שֶׁאָכְלוּ וְשָׁתוּ, וְעַל זֶה כָּתוּב דִּינוּ לַבֹּקֶר מִשְׁפָּט, וְכָתוּב (ירמיה ט) אֲנִי ה' עֹשֶׂה חֶסֶד וּמִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ כִּי בְּאֵלֶּה חָפַצְתִּי נְאֻם ה'.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בַּדִּין, מְשַׁקֵּר בְּתִקּוּנֵי הַמֶּלֶךְ. מָהֵם תִּקּוּנֵי הַמֶּלֶךְ? אוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר, שֶׁכָּתוּב עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ. וְכָתוּב כִּי בְּאֵלֶּה חָפַצְתִּי נְאֻם ה'. וְהַכֹּל תָּלוּי זֶה בָּזֶה (וַהֲלֹא בָּזֶה תָּלוּי). רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, אֵלֶּה הֵם תִּקּוּנֵי הַכִּסֵּא, שֶׁכָּתוּב (תהלים פט) צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ. וְכָתוּב (ישעיה טז) וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא.

אדרא דמשכנא

תַּנְיָא בְּרָזָא דְּרָזִין, רֵישָׁא דְמַלְכָּא, אִתְתָּקַן בְּחֶסֶד וּבִגְבוּרָה. בְּהַאי רֵישָׁא, תַּלְיָין שַׁעֲרֵי, נִימִין עַל נִימִין, דְּאִינּוּן כֹּל מְשִׁיכוּתָא דְמִתְאַחֲדָן בְּהוּ עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. מָאנֵי דְמָארִין, מָאנֵי דִקְשׁוֹט, מָאנֵי דְמִתְקְלָא, מָאנֵי דִיבָבָא, מָאנֵי דִילָלָה, מָאנֵי דְדִינָא, מָאנֵי דְרַחֲמֵי, וְטַעֲמֵי אוֹרַיְיתָא, וְרָזֵי אוֹרַיְיתָא דַכְיָין, מִסְאָבָן, כֻּלְּהוּ אִקְרוּן שַׁעֲרֵי דְמַלְכָּא, כְּלוֹמַר מְשִׁיכוּתָא דְאִתְמְשַׁךְ מִמַּלְכָּא קַדִּישָׁא, וְכֹלָּא נָחִית מֵעַתִּיקָא סְתִימָאָה. (קַדִּישָׁא).

מִצְחָא דְמַלְכָּא, פִּקִּידוּתָא דְחַיָּבַיָּא, כַּד אִתְפַּקְּדָן בְּעוֹבָדַיְיהוּ, וְכַד אִתְגַּלְיָין חוֹבַיְיהוּ, כְּדֵין אִקְרֵי מִצְחָא דְמַלְכָּא. כְּלוֹמַר, גְּבוּרָה אִתְתָּקַף בְּדִינוֹי, וְאִתְפָּשַׁט בְּסִטְרוֹי, וְדָא אִשְׁתָּנֵי מִמִּצְחָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, דְּאִקְרֵי רָצוֹן.

עַיְינִין דְמַלְכָּא, אַשְׁגָּחוּתָא דְכֹלָּא, אַשְׁגָּחוּתָא דְעִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְכָל אִינּוּן מָאנֵי אַשְׁגָּחוּתָא הָכִי אִקְרוּן. בְּעַיְינִין, גַּוְונִין אִתְאַחֲדָן, וְאִינּוּן גַּוְונִין אִקְרוּן, כָּל אִינּוּן מָאנֵי אַשְׁגָּחוּתָא דְמַלְכָּא, כָּל חַד כְּפוּם אָרְחֵיהּ, וְכֻלְּהוּ גַּוְונִין דְעַיְינָא

אִקְרוּן. כְּמָה דְּאִתְחָזֵי אַשְׁגָּחוּתָא דְּמַלְכָּא, הָכִי גַּוְונִין מִתְעָרִין.

גְּבִינֵי דְּעַיְינִין, אִקְרוּן, אֲתָר דְּיַהֲבִין אַשְׁגָּחוּתָא, לְכֻלְּהוּ גַּוְונִין מָאנֵי אַשְׁגָּחוּתָא. הֲנֵי גְּבִינִין לְגַבֵּי דִּלְתָתָא, גְּבִינִין לְאַשְׁגָּחוּתָא מֵהַהוּא נַהֲרָא דְּנָגִיד וְנָפִיק, אֲתָר לְאִתְמַשְׁכָא מֵהַהוּא נַהֲרָא, לְאִסְתַּחֲאָה בְּחִוָּורָא דְּעַתִּיקָא, מֵחֲלָבָא דְּנָגִיד מֵאִמָּא. דְּכַד גְּבוּרָה מִתְפַּשְׁטָא, וְעַיְינִין מִלַּהֲטָן בְּגָוֵון סוּמָקָא, נָהִיר עַתִּיקָא קַדִּישָׁא חִיוָּרָא דִּילֵיהּ, וְלַהֲטָא בְּאִמָּא, וְאִתְמַלְיָיא מֵחֲלָבָא, וְיָנְקָא לְהָנֵי, (לְכֹלָּא) וְאִסְתְּחָן כֻּלְּהוּ עַיְינִין, בְּהַהוּא חֲלָבָא דְּאִמָּא, דְּאִתְנְגִיד וְנָפִיק תָּדִיר. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ה) רוֹחֲצוֹת בֶּחָלָב. בֶּחָלָב דְּאִמָּא, דְּנָגִיד תָּדִירָא וְלָא פָּסִיק.

חוֹטָמָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, תִּקּוּנָא דְּפַרְצוּפָא, כַּד מִתְפַּשְׁטָן גְּבוּרָן, וּמִתְאַחֲדָן כַּחֲדָא, אִינּוּן חוֹטָמָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא. וְאִינּוּן גְּבוּרָן מֵחַד גְּבוּרָה אֲחִידָן וְנָפְקִין. וְכַד דִּינִין מִתְעָרִין, וְנָפְקִין מִסִּטְרַיְיהוּ, לָא מִתְבַּסְּמָן, אֶלָּא בִּתְנָנָא דְּמַדְבְּחָא. וּכְדֵין כְּתִיב, (בראשית ח) וַיָּרַח יְיָ' אֶת רֵיחַ הַנִּיחוֹחַ. שָׁאנֵי חוֹטָמָא דְּעַתִּיקָא, דְּלָא אִצְטְרִיךְ, דְּחוֹטָמָא

דְּעַתִּיקָא, אֹרֶךְ אַפַּיִם בְּכֹלָּא אִקְרֵי, וְהַהוּא נְהִירוּ דְּחָכְמְתָא סְתִימָאָה, אִקְרֵי חוֹטָמָא דִּילֵיהּ. וְהַיְינוּ תְּהִלָּה, דִּכְתִיב, (תְּהִלָּה לְדָוִד וּכְתִיב) (ישעיה מח) וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ. וְעַל דָּא אִתְעַר דָּוִד מַלְכָּא, (תהלים קמה) תְּהִלָּה לְדָוִד וְגוֹ'.

אוּדְנִין דְּמַלְכָּא, כַּד רַעֲוָא אִשְׁתְּכַח, וְאִמָּא יַנְקָא, וּנְהִירוּ דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא אִתְנְהִיר, מִתְעָרִין נְהִירוּ דִתְרֵין מוֹחֵי, וּנְהִירוּ דְּאַבָּא וְאִמָּא, כָּל אִינּוּן דְּאִקְרוּן מוֹחֵי דְּמַלְכָּא, וּמִתְלַהֲטִין כַּחֲדָא. וְכַד מִתְלַהֲטָן כַּחֲדָא, אִקְרוּן אָזְנֵי יְיָ'. דְּהָא אִתְקַבִּילַת צְלוֹתֵהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. וּכְדֵין אִתְעָרוּתָא לְטָב וּלְבִישׁ, וּבְאִתְעָרוּתָא דָא, מִתְעָרִין מָאנֵי דְּנַדְפִּין, דְּנַטְלִין קָלִין דְּעָלְמָא, וְכֻלְּהוּ אִקְרוּן אָזְנֵי יְיָ'.

אַנְפּוֹי דְּמַלְכָּא, נְהִירוּ דְּאַבָּא וְאִמָּא, וְאִתְפַּשְׁטוּתָא דִּלְהוֹן, דְּנַהֲרִין וְסַחֲרִין, וְלָהֲטִין בְּהַאי רֵישָׁא דְּמַלְכָּא. וּכְדֵין סַהֲדוּתָא אִסְתְּהַד בְּמַלְכָּא (נ"א בְּמַלְכָּא דְּמַלְכָּא) מִנַּיְיהוּ. דְּיוּקְנָא דְמַלְכָּא, יַקִּירוּתָא מִכֹּלָּא. מֵרֵישָׁא שָׁאֲרֵי חֶסֶד עִלָּאָה, וּגְבוּרָה. וּנְהִירוּ דְּאַבָּא וְאִמָּא אִתְפְּלַג, נְהִירוּ דְּאַבָּא בִּתְלַת נְהוֹרִין, וְאִמָּא בִּתְרֵין, הָא חֲמִשָּׁה. חֶסֶד וּגְבוּרָה בְּחַד נְהוֹרָא, הָא שִׁיתָּא. לְבָתָר, אִתְעַטַּר חֶסֶ"ד, וְאִתְלְהִיט (וְאִתְנְהִיר)

בִּתְרֵין נְהוֹרִין דְּאִתְנְהִיר וְאִינּוּן תְּמַנְיָיא. (נ"א לְבָתָר אִתְעַטָּר,) וּגְבוּרָה, אִתְנְהִיר בְּחַד, הָא תִּשְׁעָה. וְכַד מִתְחַבְּרָן כֻּלְּהוּ נְהוֹרִין כַּחֲדָא, אִקְרוּן דִּיוּקְנָא דְּמַלְכָּא, וּכְדֵין כְּתִיב, (ישעיה מב) יְיָ' כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָעִיר קִנְאָה וְגוֹ'.

שִׁפְוָון דְּמַלְכָּא, הָכִי תָּאנָא, כַּד אִתְנְהִיר נְהִירוּ דְּאַבָּא, נָהִיר בִּתְלַת נְהוֹרִין. מֵחַד נְהוֹרָא, נָהִיר חֶסֶד עִלָּאָה. מֵחָד נְהוֹרָא, אִתְנְהִיר נְהִירוּ דְּאִקְרֵי מוֹחָא דְּמַלְכָּא. וְחַד נְהוֹרָא, הָוָה תָּלֵי, עַד דְּאִתְנְהִיר נְהִירוּ דְּאִמָּא. וְכַד אִתְנְהִיר אִתְנְהִיר בְּחָמֵשׁ נְהוֹרִין.

בְּמַאי אִתְנְהִיר, מֵחָד שְׁבִילָא דְּטָמִיר וְגָנִיז, (דף קכ"ג ע"א) דְּאִתְדְּבַק בֵּיהּ אַבָּא, דִּכְתִיב, (איוב כח) נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עָיִט וְגוֹ'. כְּמָה דְּאִתְדְּבַק דְּכוּרָא בְּנוּקְבָא, וְאִתְעַבְּרַת, וְאוֹלִידַת, וְאַפִּיקַת חָמֵשׁ נְהוֹרִין. (ד"א מֵאִינּוּן חָמֵשׁ) וּמֵאִינּוּן חָמֵשׁ נְהוֹרִין, אִתְגְּלִיפוּ חַמְשִׁין תַּרְעִין, דִּנְהוֹרִין סַגִּיאִין. חַמְשִׁין אִינּוּן, לָקְבְלֵיהוֹן, תֵּשַׁע וְאַרְבְּעִין פָּנִים טָהוֹר, תֵּשַׁע וְאַרְבְּעִין פָּנִים טָמֵא, בְּאוֹרַיְיתָא, אִשְׁתְּאַר חַד, וְהַאי חַד אִתְנְהִיר בְּכֹלָּא, וְהַהוּא דְּאַבָּא, הָוָה תָּלֵי. כַּד מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, וּמִתְיַישְׁבָן בְּמַלְכָּא, אִקְרוּן שִׁפְוָון

דְּמַלְכָּא. וּבְגִינֵי כַּךְ, גָּזַר מִלִּין דִּקְשׁוֹט.
וּפוּמָא, בְּהוּ תַלְיָיא, פִּתְיחוּתָא דְּפוּמָא. מָאי
פוּמָא. אֶלָּא דַּעַת גָּנִיז בְּפוּמָא דְּמַלְכָּא,
דְּאִקְרֵי תִּפְאֶרֶת. פְּשִׁיטוּתָא דְּתִפְאֶרֶת, דְּכָל אוֹצָרִין
וְכָל גְּוָונִין אִתְאַחֲדָן בֵּיהּ. דִּכְתִיב, (משלי כד) וּבְדַעַת
חֲדָרִים יִמָּלְאוּ. וְהַהוּא דַּעַת, הוּא גָּנִיז, בְּאִימָּא
וּמַלְכָּא. וּמַלְיָיא כָּל אִדָּרִין וְאַכְסַדְרָאִין. וְכַד
אִתְעַר נְהִירוּ דְּבֵיהּ וְנָפִיק, כְּדֵין אִקְרֵי פֶּה יְיָ'.
וְשִׁפְוָון דְּאִינּוּן תְּרֵין נְהוֹרִין מֵאַבָּא וּמֵאִימָּא,
בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְעַרְעַן בְּהַהִיא נְהִירוּ דְּדַעַת, מִתְחַבְּרָן
כַּחֲדָא, וּמִלִּין אִתְגְּזָרוּ בִקְשׁוֹט, בְּחָכְמָה בִתְבוּנָה
וּבְדַעַת. וּכְדֵין, כָּל מִלִּין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
בְּאִלֵּין אִתְגְּזָרוּ.
נַהֲרִין תְּלַת אִלֵּין, וְעַיְילִין בְּגוֹ לְגוֹ, וְאִתְעַטָּרוּ בְּחַד.
וְכַד מִתְחַבְּרָן בְּעִטּוּרָא חַד, כְּדֵין (ס"א וְכַד
מִתְחַבְּרָן תְּלַת אִלֵּין בְּעִטּוּרָא חָד וְעַיְילִין בְּגוֹ לְגוֹ וְאִתְעַטְּרָן בְּחָד כְּדֵין) **אִקְרוּן**
(שיר השירים ה) **חִכּוֹ מַמְתַּקִּים.** וְאִינּוּן חֵיךְ דְּמַלְכָּא,
וְאִקְרוּן, מְתִיקָא דְּמַלְכָּא. וְעַל הַאי כְּתִיב, (תהלים לד)
טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב יְיָ'. וּבְהַאי חֵיךְ, תַּלְיָין כָּל אִינּוּן
שְׁלִיטִין וְהוּרְמָנִין דְּמַלְכָּא, דִּכְתִיב, (תהלים לג) וּבְרוּחַ
פִּיו כָּל צְבָאָם.

בְּהַאי חֵיךְ שְׁלִימוּתָא דְכֹלָּא אִשְׁתְּכַח. וּבְגִינֵי כַּךְ, כָּל אַתְוָון דְּאִינּוּן בְּהַאי אֲתָר שְׁלִימוּתָא אִתְחַזְיָיא בְּהוּ. אחה"ע, א', (נ"ד) נְהִירוּ דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא סְתִימָאָה דְכָל סְתִימִין. ח', נְהִירוּ דְחָכְמְתָא, דְּלָא אִשְׁתְּכַח וְלָא אִתְדְּבַק דִּכְתִיב, (איוב כח) לֹא יָדַע אֱנוֹשׁ עֶרְכָּהּ. ה', נְהִירוּ דְאִימָּא, דְּנָהִיר וְנָגִיד וְנָפִיק, וּמַשְׁקֵי לְכֹלָּא, וְיָנְקָא לִבְנִין, עַד דְּמָטֵי הַהוּא רְבוּת, וּמַלֵּי לַצַּדִּיק, וְאִיהוּ אִתְקְטַר בְּנוּקְבָּא תַתָּאָה, וְאִתְבָּרְכָא מִנֵּיהּ, וְלָא מִתְפָּרְשִׁין דָּא מִן דָּא. חִוָּור מִגּוֹ סוּמָק, דִּכְתִיב, (שיר השירים ד) הַר הַמּוֹר גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה. ע', נְהִירוּ דְשִׁבְעִין אַנְפִּין, דְּאִתְזָנוּ מֵהַאי רוּחָא, דְּנָפִיק מִן פּוּמָא, כְּדֵין שִׁבְעִין שְׁמָהָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לָקָבְלֵהוֹן בְּאַרְעָא, (בראשית מו) כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיְמָה שִׁבְעִים. דְּהָא יַעֲקֹב אִילָנָא בְּאַרְעָא, וְאִינּוּן שִׁבְעִין נֶפֶשׁ, שִׁבְעִין עַנְפִּין.

מֵאִלֵּין אַתְוָון, נְהִירִין אַרְבַּע אַחֲרָנִין. מֵא' נָהִיר גִּימֶ"ל, דְּאִיהִי אֲגַר טָב לְצַדִּיקַיָּא, דְּאִקְרֵי גְּמוּל, וְעַל דָּא כְתִיב (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ'. מֵח' נָהִיר יו"ד, דְּהִיא חָכְמָה, כֹּלָּא אַסְתִּים בְּיו"ד, דְּאִיהִי סְתִימָא מִכָּל סִטְרוֹי, וּבְגִין כָּךְ, לֹא אִשְׁתְּכַח, דִּכְתִיב,

(איוב כח) וְלֹא תִמָּצֵא בְּאֶרֶץ הַחַיִּים. מֵה', נָהִיר כָּ"ף. דְּאִיהוּ נְהִירוּ וּמְשַׁח רְבוּת, דְּאִתְּרָק מֵאִימָּא, לְהַהוּא אֲתָר דְּאִתְקְרֵי קֶרֶן, וְאִקְרֵי קֶרֶן הַיּוֹבֵל. וְדָא מַלְכוּת דָּוִד. וּבְגִין כַּ"ף, לֵית מְשִׁיחָא, אֶלָּא בְּרָזָא דְכַ"ף.

ק' מֵע' נָהִיר ק', כְּמָה דְע' שִׁבְעִין, כַּ"ף ק' מְאָה, דְּאִינּוּן שְׁלִימוּ, וְהָכִי הוּא, וּבְגִין כַּ"ף, בְּהַאי חֵיךְ שְׁלִימוּ דְּכוּלָּא. (ד"א שְׁלָמָא דְכוּלָּא) וְכָל מָאן דְּיָדַע רָזָא דָא, וְאִזְדְּהַר בֵּיהּ, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ.

גּוּפָא דְּמַלְכָּא, אִתְפַּשְׁטוּתָא דְתִפְאֶרֶת, דְּגָוְונִין בֵּיהּ מִתְחַבְּרָן. דְּרוֹעִין דְּמַלְכָּא, נְהִירוּ דְּחֶסֶד וּגְבוּרָה. וּבְגִין כַּ"ף יָמִין וּשְׂמֹאל. מֵעוּי בְּדַעַת אִתְתַּקְנָן, עָיֵיל בְּרֵישָׁא, אִתְתָּקַן וְאִתְפָּשַׁט לְגוֹ, וּבְגוֹ גּוּפָא.

שׁוֹקִין אִתְאַחֲדָן בִּתְרֵין נְהוֹרִין, וְאִינּוּן תְּרֵין נְהוֹרִין מַמָּשׁ. שׁוֹקִין וּתְרֵין כְּלְיָין. כֻּלְּהוּ (ס"א תַּלְיָין וּמִתְחַבְּרָן) מִתְחַבְּרָן בְּאֲתָר חַד, דְּתַמָּן אִתְכְּנַשׁ כָּל רְבוּת, וְכָל מִשְׁחָא דְגוּפָא. וּמִתַּמָּן, שַׁרְיָין כָּל הַהוּא רְבוּת, לַאֲתָר דְּאִתְקְרֵי יְסוֹד עוֹלָם. יְסוֹד, מֵהַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי עוֹלָם. וּמַאן אִיהוּ. נֶצַח וְהוֹד, וְעַל כֵּן, יְיָ' צְבָאוֹת שְׁמוֹ בְּרִיךְ הוּא בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין.

כָּל הֲנֵי תִקּוּנִין, אַתְיָין לְאִתְחַבְּרָא בְּחַד, עַד דְּכָל רְבוּת קֻדְשָׁא, נָטִיל כֹּלָּא הַאי יְסוֹד, וְאַשְׁדֵּי לְנוּקְבָא, וּמִתְבָּרְכָא מִנֵּיהּ. אֵימָתַי מִתְבָּרְכָא (דף קכ"ג ע"ב) מִנֵּיהּ. בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְתַּקְנוּ דִּינִין דִּלְתַתָּא. וְכַד דִּינִין מִתְתַּקְנִין לְתַתָּא, מִתְתַּקְנִין לְעֵילָּא, וְכָל תִּקּוּנִין דְּמַלְכָּא, בְּחֶדְוָותָא, בְּשְׁלִימוּ, דְּאִינּוּן שְׁמָא קַדִּישָׁא, וַהֲוָה כֹּלָּא חַד. וּכְדֵין הוּא שַׁארִי בְּגַוְוּיְיהוּ, דִּכְתִיב, (תהלים פב) אֱלֹהִים נִצָּב בְּעֲדַת אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפּוֹט.

וְכַד דִּינִין לָא מִתְתַּקְנָן לְתַתָּא, כַּבְיָכוֹל הָכִי לְעֵילָּא. דְּכָל תִּקּוּנִין לָא מִתְיַשְׁרָן הָכִי, דְּהָא אִמָּא אִסְתָּלָקַת מֵעַל בְּנִין, וּבְנִין לָא יַנְקִי, דְּהָא יְסוֹד לָא אַשְׁדֵּי בְּנוּקְבָא, וְכָל דִּינִין מִתְעָרִין, וְחִוְיָא תַּקִּיפָא שָׁלְטָא. כַּבְיָכוֹל, תִּקּוּנֵי מַלְכָּא עַל דִּינָא אִסְתַּלָּקוּ, דְּכֵיוָן דְּהַאי נוּקְבָא לָא מִתְבָּרְכָא, וְצַדִּיק לָא נָטִיל. וְחִוְיָא תַּקִּיפָא שָׁלְטָא. וַוי לְעָלְמָא דְּיָנְקָא מִנַּיְיהוּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כָּל הֲנֵי תִקּוּנִין, אַבָּא גַּלֵּי לוֹן, בְּגִין דְּלָא יֵיעוּל בְּכִסּוּפָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. הַשְׁתָּא אֲמַאי אִצְטְרִיכוּ לְאִתְגַּלָּאָה. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא, הַהוּא דַּאֲנָא כָּתַבְנָא מִבּוּצִינָא קַדִּישָׁא, אֲמֵינָא

(כִּתְבוּהָ) לְגַבֵּי חַבְרַיָּא, דְּהָא אִינּוּן יַדְעִין מִלִּין, וְהָא אִצְטְרִיךְ לְמִנְדַּע, דִּכְתִיב, (שמות י) וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְיָ׳. וּכְתִיב (שמות כט) וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְיָ׳. בְּגִין דְּאִתְיַישְׁבָן מִלִּין. בְּלִבָּנָא. וּמִכָּאן וּלְהָלְאָה, סְתִימִין מִלִּין בְּגַוָּון. זַכָּאָה חוּלָקָנָא בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, דְּהָא עַד כְּעָן בּוּצִינָא קַדִּישָׁא אִתְעַטָּר, בְּמִלִּין דִּבְגַוָּון.

תָּא חֲזֵי, אֲנָא חָזֵינָא לֵיהּ בְּחֶלְמָא, וְשָׁאִילְנָא קָמֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, הָא אוֹלִיפְנָא קָמֵיהּ דְּמַר, י׳ דְּאִיהִי חָכְמָה, וְהָכִי הוּא וַדָּאי. ה׳ אֲמַאי אִיהוּ בִּינָה. אָמַר לִי, תָּא חֲזֵי, הָא כְתִיב (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. מָאן הוּא נָהָר דְּיוֹצֵא מֵעֵדֶן דָּא בִּינָה. וּבְגִין כָּךְ הַהוּא נָהָר, י׳ סָתִים בְּגַוֵּיהּ. וְיו"ד פְּשִׁיט נַהֲרָא דָא מִכָּל סִטְרוֹי. וְדָא הִיא ה׳, בְּגִין כָּךְ הוּא י"ה. לְבָתָר אַפִּיקַת בֵּן תְּחוֹתָהּ דְּאִיהוּ ו׳, כְּגַוְונָא דָא ה׳. לְבָתָר אוֹלִידַת וְאַפִּיקַת הַאי בֵּן, וְשַׁוְיֵהּ לְקַמָּהּ, וּבְגִין כַּךְ יה"ו, דְּהָא ו׳ לְקַמָּהּ יָתִיב, לְיַנְקָא לֵיהּ. וְעַל כַּךְ תָּנֵינָן בְּמַתְנִיתָא דִילָן, ה׳ ד׳ חֲוַת, מִדְּאִתְחַבָּר דְּכוּרָא עִמָּהּ אִתְעַבְּרַת מֵחָד בֵּן, וְאִקְרֵי ה׳. לְבָתָר אוֹלִידַת וְאַפִּיקַת ו׳ הַהוּא בֵּן, וְקָאִים לְקַמָּהּ. וְעַל הַאי כְתִיב, וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, מִגֵּיהּ נָפִיק וַדָּאי, לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, לְיַנְקָא לֵיהּ.

הֲוֵינָא אָחִיד בִּידֵיהּ, (נ"א בֵּיהּ) וְנָשִׁיק בִּידוֹי. אֲנָא בְּהַאי עִדּוּנָא אִתְעַרְנָא, בָּכֵי וְחַיִּיךְ, וַהֲווּ תְלָתָא יוֹמִין דְּלָא אֲכִילְנָא מִידִי. חַד מֵחֶדְוָותָא, וְחַד דְּלָא זָכֵינָא לְמֶחֱמֵי לֵיהּ זִמְנָא אַחֲרָא. וְעִם כָּל דָּא, בֵּיהּ אִתְקַשַּׁרְנָא תָּדִירָא. דְּהָא כַּד נְהִירָא לִי שְׁמַעְתְּתָא, חֲמֵינָא דִּיוּקְנֵיהּ, דְּאִתְעַר קָמָאי, זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, עֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ. (ע"כ האדרא).

וּבְכֹל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם תִּשָּׁמֵרוּ וְגוֹ'. (שמות כג)

מָאי תִּשָּׁמֵרוּ, תִּשְׁמוֹרוּ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא תִּשָּׁמֵרוּ וַדַּאי, מָאי אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם, כְּלוֹמַר דְּאַגְזִימִית לְכוֹן עַל מֵימָר פּוּלְחָנִי. תִּשָּׁמֵרוּ, דְּלָא יַמְטֵי עֲלֵיכוֹן שׁוּם בִּישׁ. תִּשָּׁמֵרוּ מֵהַהִיא שְׁמִירָה וּנְטוּרָא דִּילִי בִּלְבַד. וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ, לֹא תַזְכִּירוּ כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. דָּבָר אַחֵר וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ, כְּלוֹמַר, לֹא

לשון הקודש

וּבְכֹל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם תִּשָּׁמֵרוּ וְגוֹ'. מַה זֶּה תִּשָּׁמֵרוּ? תִּשְׁמֹרוּ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא תִּשָּׁמֵרוּ וַדַּאי. מַה זֶּה אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם? כְּלוֹמַר שֶׁהִזְהַרְתִּיכֶם עַל מַאֲמַר עֲבוֹדָתִי. תִּשָּׁמֵרוּ, שֶׁלֹּא יַגִּיעַ אֲלֵיכֶם שׁוּם רַע. תִּשָּׁמֵרוּ מֵאוֹתָהּ שְׁמִירָה וּנְטִירָה שֶׁלִּי בִּלְבַד. וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ – לֹא תַזְכִּירוּ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. דָּבָר אַחֵר וְשֵׁם אֱלֹהִים לֹא תַזְכִּירוּ – כְּלוֹמַר לֹא תְסַבְּבוּ, שֶׁתִּפְּלוּ בֵּין הָעַמִּים

תְּסַבְּבוּן, דְּתִפְּלוּן בֵּינֵי עַמְמַיָּא בְּאַרְעָא אַחֲרָא. וּיקוּיָם בְּכוּ מַה דִּכְתִיב, (דברים כח) וְעָבַדְתָּ שָׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְגוֹ'.

דָּבָר אַחֵר וּבְכֹל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם תִּשָּׁמֵרוּ. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים פא) שְׁמַע עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ וְגוֹ', לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר וְגוֹ'. אָנֹכִי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ הַמַּעֲלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגוֹ'. הֲנֵי קְרָאַן, אֲמָרָן דָּוִד בְּרוּחַ קֻדְשָׁא, וְאִית לְאִסְתַּכָּל בְּהוּ. שְׁמַע עַמִּי בְּכַמָּה אַתְרִין אַזְהָרָא אוֹרַיְיתָא לְבַר נָשׁ. בְּכַמָּה אַתְרִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַזְהִיר בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ. וְכֹלָּא לְתוֹעַלְתָּא דְּבַר נָשׁ. בְּגִין דְּיִנְטַר פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, דְּכָל מָאן (דף קכ"ד ע"א) דְּיִנְטַר אָרְחֵי דְאוֹרַיְיתָא, וְאִשְׁתַּדַּל בָּהּ, כְּמַאן דְּאִשְׁתַּדַּל בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא.

דְּתָנֵינָן, אוֹרַיְיתָא כֹּלָּא שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּמַאן דְּמִשְׁתַּדַּל בָּהּ, כְּמַאן דְּמִשְׁתַּדַּל

לשון הקודש

בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת, וּיקָיָם בָּכֶם מַה שֶּׁכָּתוּב (דברים כח) וְעָבַדְתָּ שָׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְגוֹ'. **דָּבָר** אַחֵר וּבְכֹל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם תִּשָּׁמֵרוּ – רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים פא) שְׁמַע עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ וְגוֹ', לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר וְגוֹ'. אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ הַמַּעֲלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וְגוֹ'. הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ אָמַרָם דָּוִד בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְיֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בָּהֶם. שְׁמַע עַמִּי – בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת הִזְהִירָה הַתּוֹרָה אֶת הָאָדָם, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת מַזְהִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, וְהַכֹּל לְתוֹעֶלֶת הָאָדָם כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה. שֶׁכָּל מִי שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה וּמִשְׁתַּדֵּל בָּהּ, כְּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. **שֶׁשָּׁנִינוּ,** כָּל הַתּוֹרָה הִיא שְׁמוֹ שֶׁל

בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא כֻּלָּא, חַד שְׁמָא קַדִּישָׁא הוּא. שְׁמָא עִלָּאָה, שְׁמָא דְּכָלִיל כָּל שְׁמָהָן. וּמַאן דְּגָרַע אוֹת חַד מִינָּהּ, כְּאִילוּ עָבִיד פְּגִימוּתָא בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. תָּאנָא, וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ, לֹא תוֹסִיף עַל אוֹרַיְיתָא, וְלָא תִגְרַע מִינָּהּ. רִבִּי חִיָּיא אָמַר, וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, דָּא מָאן דְּיִתְעֲסָק בְּסִפְרִין אַחֲרָנִין, דְּלָא מִסִּטְרָא דְּאוֹרַיְיתָא. לָא יִשְׁמַע עַל פִּיךָ, דְּאָסוּר אֲפִילוּ לְאַדְכְּרָא לוֹן, וּלְמֵילַף מִנַּיְיהוּ טַעֲמָא, כָּל שֶׁכֵּן עַל אוֹרַיְיתָא.

רִבִּי יְהוּדָה מַתְנֵי הָכִי, מָאי טַעֲמָא כְּתִיב וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְסָמִיךְ לֵיהּ אֶת חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר. אֶלָּא, מָאן דְּלָא נָטִיר הַאי, כְּמַאן דְּלָא נָטִיר מְהֵימְנוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מָאי טַעֲמָא. מִשּׁוּם דְּבֵיהּ אֲחִידָא מִלָּה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וְכֵן

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בָּהּ כְּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַתּוֹרָה הִיא שֵׁם קָדוֹשׁ אֶחָד, שֵׁם עֶלְיוֹן, שֵׁם שֶׁכּוֹלֵל אֶת כָּל הַשֵּׁמוֹת, וּמִי שֶׁגּוֹרֵעַ מִמֶּנָּה אוֹת אַחַת כְּאִלּוּ עָשָׂה פְּגָם בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. שָׁנִינוּ, וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ – לֹא תוֹסִיף עַל הַתּוֹרָה וְלֹא תִגְרַע מִמֶּנָּה. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים – זֶה מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בִּסְפָרִים אֲחֵרִים שֶׁאֵינָם מִצַּד הַתּוֹרָה. לֹא יִשָּׁמַע עַל פִּיךָ – שֶׁאָסוּר אֲפִלּוּ לְהַזְכִּירָם וְלִלְמֹד מֵהֶם טַעַם, כָּל שֶׁכֵּן עַל הַתּוֹרָה.

רַבִּי יְהוּדָה שׁוֹנֶה כָּךְ, מָה הַטַּעַם כָּתוּב וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְסוֹמֵךְ לוֹ אֶת חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר? אֶלָּא מִי שֶׁמִּי שֶׁלֹּא שׁוֹמֵר אֶת זֶה, כְּמִי שֶׁלֹּא שׁוֹמֵר אֶת אֱמוּנַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מָה הַטַּעַם?

בְּכָל שְׁאַר זִמְנִין וְחַגִּין, דְּהָא כֻּלְּהוּ אֲחִידָן בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, מָאי דִּכְתִיב שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה, מִשּׁוּם דִּבְהוּ תַּלְיָא מְהֵימְנוּתָא.

יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ, אֲמַאי כָּל זְכוּרְךָ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר כָּל זְכוּרְךָ מַמָּשׁ. בְּגִין דְּנַטְלִין בִּרְכָתָא, מִמַּבּוּעָא דְנַחֲלָא. מִכָּאן תָּנֵינָן, כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל דְּאִתְגְּזַר, בָּעֵי לְאִתְחַזָּאָה קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, בְּגִין דְּנָטִיל בִּרְכָתָא, מִמַּבּוּעָא דְנַחֲלָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים טז) כְּבִרְכַּת יְיָ' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. וּכְתִיב אֶל פְּנֵי הָאָדוֹן יְיָ', כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, דְּמִתַּמָּן מְרִיקָן בִּרְכָאן, וְנַטְלִין בִּרְכָתָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, מִכָּל שְׁאַר עַמִּין.

זִמְנָא חָדָא, סְלִיקוּ יִשְׂרָאֵל לְמֵחַג חַגָּא, וְאִתְעָרְבוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בַּהֲדַיְיהוּ,

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ הַדָּבָר אָחוּז. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכֵן בְּכָל שְׁאָר הַחַגִּים וְהַזְּמַנִּים, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם אֲחוּזִים בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה, מִשּׁוּם שֶׁבָּהֶם תְּלוּיָה הָאֱמוּנָה.

יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ, לָמָּה כָּל זְכוּרְךָ? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל זְכוּרְךָ מַמָּשׁ, מִשּׁוּם שֶׁנּוֹטְלִים בְּרָכָה מֵהַמַּעְיָן שֶׁל הַנַּחַל. מִכָּאן שָׁנִינוּ, כָּל בֶּן יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמּוֹל, צָרִיךְ לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, מִשּׁוּם שֶׁנּוֹטֵל בְּרָכָה מִמַּבּוּעַ הַנַּחַל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּבְרִכַּת ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. וְכָתוּב אֶל פְּנֵי הָאָדוֹן ה', כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁמִּשָּׁם מְרִיקִים בְּרָכוֹת וְנוֹטְלִים בְּרָכָה. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים.

פַּעַם אַחַת עָלוּ יִשְׂרָאֵל לָחוֹג אֶת הֶחָג, וְהִתְעָרְבוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת

וְהַהוּא שַׁתָּא לָא אִשְׁתְּכַח בִּרְכָתָא בְּעָלְמָא. אָתוּ שָׁאִילוּ לְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, אָמַר לְהוּ, חֲמֵיתוּן סִימָנָא בְּקַדְמִיתָא בְּהַאי. אֲמְרוּ לֵיהּ, סִימָנָא חֲמֵינָן, דְּכַד תַּבְנָא מֵהָתָם, כָּל אָרְחִין אַסְתִּימוּ מִמַּיָּא, וַעֲנָנָא, וַחֲשׁוֹכָא אִשְׁתְּכַח, דְּלָא יַכְלִין לְמֵהַךְ כָּל אִינּוּן דְּסָלִיקוּ לְתַמָּן. וְעוֹד, בְּשַׁעֲתָא דְעָאלְנָא לְאִתְחַזָּאָה אַפֵּי שְׁמַיָּא אִתְחַשְׁכוּ וְאִתְרְגִיזוּ. (אִתְרְגִיש בְּחֵמָא) אָמַר לְהוּ, וַדַּאי אוֹ אִית בֵּינַיְיכוּ בְּנֵי נָשָׁא דְּלָא אִתְגְּזָרוּ, אוֹ עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת סְלִיקוּ בַּהֲדַיְיכוּ. דְּהָא לָא אִתְבָּרְכָאן בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, בַּר מֵאִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּאִתְגְּזָרוּ. וּבְהַאי אָת קַדִּישָׁא מִסְתַּכֵּל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבָרִיךְ לוֹן.

לְשַׁתָּא אַחֲרָא סְלִיקוּ, וּסְלִיקוּ אִינּוּן עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, דְּאִתְעָרְבוּ בַּהֲדַיְיהוּ, כַּד הֲווֹ אַכְלִין קָרְבְּנַיָּיא, וַהֲווּ חַדָּאן. וְחָמוּ לְאִינּוּן עוֹבְדֵי

לשון הקודש

עִמָּם, וְאוֹתָהּ שָׁנָה לֹא נִמְצְאָה בְּרָכָה בָּעוֹלָם. בָּאוּ וְשָׁאֲלוּ אֶת רַב הַמְנוּנָא סָבָא. אָמַר לָהֶם, רְאִיתֶם בַּתְּחִלָּה סִימָן לָזֶה? אָמְרוּ לוֹ, רָאִינוּ סִימָן, שֶׁכְּשֶׁשַּׁבְנוּ מִשָּׁם כָּל הַדְּרָכִים הָיוּ סְתוּמִים מִמַּיִם, וְעָנָן וַחֲשֵׁכָה נִמְצְאוּ, שֶׁלֹּא יָכְלוּ לָלֶכֶת כָּל אוֹתָם שֶׁעָלוּ לְשָׁם. וְעוֹד, בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנַסְנוּ לְהֵרָאוֹת, פְּנֵי הַשָּׁמַיִם נֶחְשְׁכוּ וְרָגְזוּ. (נֶחֱרַד וְרָאָה) אָמַר לָהֶם, וַדַּאי אוֹ שֶׁיֵּשׁ בָּכֶם אֲנָשִׁים לֹא נִמּוֹלִים, אוֹ עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת עָלוּ עִמָּכֶם, שֶׁהֲרֵי לֹא הִתְבָּרְכוּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, פְּרָט לְאוֹתָם יִשְׂרְאֵלִים שֶׁנִּמּוֹלוּ, וּבָאוֹת הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ מִסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמְבָרֵךְ אוֹתָם.

לַשָּׁנָה הָאַחֶרֶת עָלוּ, וְעָלוּ אוֹתָם עוֹבְדֵי

עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, דְּטַפְסָאן בְּקוּטְרַיְיהוּ לְקוּטְרָא דְכוּתָלָא. אַשְׁגְּחוּ בְּהוּ דְּכֹלָּא מְבָרְכִין, וְאִינּוּן לָא בְּרִיכוּ. אָתוּ וְאָמְרוּ מִלָּה לְבֵי דִינָא, אָתוּ וְשָׁאִילוּ לוֹן, אָמְרוּ, הַאי דַּאֲכַלְתּוּן, חוּלָקָא דִלְכוֹן, מָאן קוּרְבָּנָא הָוָה. לָא הָוָה בִידַיְיהוּ. בָּדְקוּ וְאַשְׁכְּחוּ דְּאִינּוּן עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְקָטְלוּ לוֹן. אָמְרוּ, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְשֵׁזִיב לְעַמֵּיהּ, דְּוַדַּאי לֵית בִּרְכָתָא שַׁרְיָא, אֶלָּא בְּיִשְׂרָאֵל, זַרְעָא קַדִּישָׁא, בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, בְּנֵי קְשׁוֹט. וְהַהִיא שַׁתָּא אִשְׁתְּכַח בִּרְכָתָא בְּעָלְמָא, בִּשְׁלִימוּ. פְּתְחוּ וְאָמְרוּ, (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ וְגוֹ'.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, בִּזְכוּת יִשְׂרָאֵל גְּזִירִין, אִתְכְּנָעוּ שַׂנְאֵיהוֹן תְּחוֹתֵיהוֹן, וְיָרְתֵי אַחֲסַנְתֵּהוֹן. תָּא חֲזֵי מַה כְּתִיב, (שמות לד) יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ. וּכְתִיב

לשון הקודש

עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, שֶׁהִתְעָרְבוּ עִמָּם כְּשֶׁהָיוּ אוֹכְלִים קָרְבָּנוֹת וְהָיוּ שְׂמֵחִים. וְרָאוּ אֶת אוֹתָם עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁדְּפוּסָם בְּקִשְׁרֵיהֶם לְקֶשֶׁר הַכֹּתֶל. הִשְׁגִּיחוּ בָהֶם שֶׁכֻּלָּם מְבָרְכִים וְהֵם לֹא בֵרְכוּ. בָּאוּ וְאָמְרוּ אֶת הַדָּבָר לְבֵית הַדִּין. בָּאוּ וְשָׁאֲלוּ אוֹתָם. אָמְרוּ, זֶה שֶׁאֲכַלְתֶּם, הַחֵלֶק שֶׁלָּכֶם אֵיזֶה קָרְבָּן הָיָה? לֹא הָיָה בְיָדָם. בָּדְקוּ וּמָצְאוּ שֶׁהֵם עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְהָרְגוּ אוֹתָם. אָמְרוּ, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁהִצִּיל אֶת עַמּוֹ, שֶׁוַּדַּאי אֵין בְּרָכָה שְׁרוּיָה אֶלָּא רַק בְּיִשְׂרָאֵל, הַזֶּרַע הַקָּדוֹשׁ, בְּנֵי הָאֱמוּנָה, בְּנֵי הָאֱמֶת. וְאוֹתָהּ הַשָּׁנָה נִמְצְאָה בְּרָכָה בָּעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת. פְּתְחוּ וְאָמְרוּ, (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ וְגוֹ'.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, בִּזְכוּת יִשְׂרָאֵל מְהוּלִים, נִכְנָעִים שׂוֹנְאֵיהֶם תַּחְתֵּיהֶם וְיוֹרְשִׁים

בַּתְרֵיהּ, כִּי אוֹרִישׁ גּוֹיִם מִפָּנֶיךָ וְהִרְחַבְתִּי אֶת גְּבֻלֶךָ. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָקַר דְּיוּרִין מֵאַתְרַיְיהוּ, וְאָתִיב דְּיוּרִין, לְאַתְרַיְיהוּ. וּבְגִינֵי כַּךְ יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי הָאָדוֹן יְיָ'. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, הָאָדוֹן. כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה י) הִנֵּה הָאָדוֹן יְיָ' צְבָאוֹת מְסָעֵף פֻּארָה וְגוֹ', וְיָצָא חוֹטֶר וְגוֹ', וְכֻלָּא חַד, מְעַקֵּר דְּיוּרִין וְאָתִיב דְּיוּרִין. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, אִית אָדוֹן, וְאִית אָדוֹן, וְכֻלָּא בְּחַד תַּלְיָא.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲדֹנָי: אָלֶף דַּלֶ"ת נוּן יוֹד, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִקְרֵי, (דף קכ"ד ע"ב) וְהַהוּא דְּאִקְרֵי, כְּמָה דְּאִיהוּ כְתִיב. וּמַאן הוּא. רִבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, (יחזקאל א) מַרְאֹת אֱלֹהִים. מַרְאַת כְּתִיב. וּמַהוּ מַרְאַת. שְׁלִימוּ דְכֻלָּא, יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. (נ"א מַרְאַת אִיהוּ א' כו')

מַרְאַת לְמַאי אִי אָלֶ"ף דָּלֶ"ת נו"ן יו"ד, הַאי אִקְרֵי

לשון הקודש

נַחֲלָתָם. בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ. וְכָתוּב אַחֲרָיו, כִּי אוֹרִישׁ גּוֹיִם מִפָּנֶיךָ וְהִרְחַבְתִּי אֶת גְּבֻלֶךָ. שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹקֵר דַּיָּרִים מִמְּקוֹמָם וּמוֹשִׁיב דַּיָּרִים לִמְקוֹמָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ, (שמות לד) יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי הָאָדוֹן ה'. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הָאָדוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה י) הִנֵּה הָאָדוֹן ה' צְבָאוֹת מְסָעֵף פֻּארָה וְגוֹ', וְיָצָא חֹטֶר וְגוֹ'. וְהַכֹּל אֶחָד, מְעַקֵּר דַּיָּרִים וּמוֹשִׁיב דַּיָּרִים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, יֵשׁ אָדוֹן וְיֵשׁ אָדוֹן, וְהַכֹּל בְּאֶחָד תָּלוּי.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲדֹנָי – אָלֶ"ף דָּלֶ"ת נו"ן יו"ד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא, וְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא כְּמוֹ שֶׁהוּא כָּתוּב, וּמִיהוּ? רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, מַרְאֹת אֱלֹהִים. מַרְאַת כָּתוּב. וּמַהוּ מַרְאַת? שְׁלֵמוּת הַכֹּל – יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. (מַרְאַת הוּא א' כו') מַרְאַת לָמָּה הוּא אָלֶ"ף דָּלֶ"ת נו"ן יו"ד? זֶה נִקְרָא

כִּכְתָבוֹ, וְהַאי לָא אִקְרֵי כִּכְתָבוֹ, וּבְגִינֵי כַּךְ אִקְרֵי בְּהַאי, וְעַל כַּךְ מַרְאַת אֱלֹהִים כְּתִיב.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, לְזִמְנִין, עִלָּאִין אִקְרוּן בִּשְׁמָא דְתַתָּאִין. וּלְזִמְנָא, תַּתָּאִין אִקְרוּן בִּשְׁמָא דְעִלָּאִין. הָאָדוֹן יְיָ', בִּשְׁמָא עִלָּאָה אֲדֹנָי הוּא. וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי. וּבְגַוְונִין סַגִּיאִין אִתְפָּרְשָׁן מִלֵּי, וְכֹלָּא חַד. בְּרִיךְ רַחֲמָנָא בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין.

הִנֵּה אָנֹכִי שׁוֹלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ וְגוֹ'. (שמות כג) רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שיר השירים א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ וְגוֹ' אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. מָאי טַעֲמָא יִשָּׁקֵנִי, יֶאֱהָבֵנִי מִיבְעֵי לֵיהּ, אֲמַאי יִשָּׁקֵנִי. אֶלָּא הָכִי תָּנִינָן, מָאי נְשִׁיקוֹת אַדְבְּקוּתָא דְרוּחָא בְרוּחָא. דִּבְגִינֵי כַּךְ נְשִׁיקָה בַּפֶּה, דְּהָא פּוּמָא

לשון הקודש

כִּכְתָבוֹ, וְזֶה לֹא נִקְרָא כִּכְתָבוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ בָּזֶה נִקְרָא, וְעַל כָּךְ מַרְאַת אֱלֹהִים כָּתוּב.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, לִפְעָמִים עֶלְיוֹנִים שֶׁנִּקְרָאוּ בְּשֵׁם תַּחְתּוֹנִים, וְלִפְעָמִים תַּחְתּוֹנִים נִקְרָאִים בְּשֵׁם הָעֶלְיוֹנִים. הָאָדוֹן ה' – בְּשֵׁם עֶלְיוֹן הוּא אֲדֹנָי, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַדְּבָרִים. וּבְגַוְנִים רַבִּים נִתְפָּרְשׁוּ הַדְּבָרִים, וְהַכֹּל אֶחָד. בָּרוּךְ הָרַחֲמָן וּבָרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ וְגוֹ'. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שיר א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ וְגוֹ'. אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. מָה הַטַּעַם יִשָּׁקֵנִי? יֶאֱהָבֵנִי הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! לָמָּה יִשָּׁקֵנִי? אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, מַה נְּשִׁיקוֹת שֶׁל דְּבֵקוּת שֶׁל רוּחַ בְּרוּחַ, שֶׁבִּגְלַל כָּךְ נְשִׁיקָה בַּפֶּה, שֶׁהֲרֵי הַפֶּה הוּא הַמּוֹצִיא וְהַמָּקוֹר שֶׁל

אַפְקוּתָא וּמְקוֹרָא דְרוּחָא הוּא, וְעַל דָּא נְשִׁיקִין בְּפוּמָא, בַּחֲבִיבוּתָא, וְדַבְקִין רוּחָא בְּרוּחָא, דְּלָא מִתְפָּרְשָׁן דָּא מִן דָּא.

וְעַל דָּא מָאן דְּנָפִיק נִשְׁמָתֵיהּ בִּנְשִׁיקָה, מִתְדְּבַּק בְּרוּחָא אַחֲרָא. בְּרוּחָא דְלָא מִתְפָּרַשׁ מִנֵּיהּ. וְהַיְינוּ אִקְרֵי נְשִׁיקָה. וְעַל דָּא אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ, לְאַדְבְּקָא רוּחָא בְּרוּחָא, דְּלָא יִתְפְּרִישׁ דָּא מִן דָּא.

כִּי טוֹבִים דּוֹדֶיךָ מִיָּיִן, מָאי בָּעֵי הָכָא יַיִן, וְהָא כְתִיב (ישעיה כח) וְגַם אֵלֶּה בְיַיִן שָׁגוּ וְגוֹ', וּכְתִיב (ויקרא י) יַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ אַתָּה וּבָנֶיךָ, מָאי טַעֲמָא הָכָא יַיִן. רִבִּי חִיָּיא אָמַר, מִמֵּינֵהּ דְּאוֹרַיְיתָא. רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, דָּא דִכְתִיב, (תהלים קד) וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ, וְעַל דָּא כְתִיב, כִּי טוֹבִים דּוֹדֶיךָ מִיָּיִן, לְחֶדְוָותָא דְלִבָּא. מִיָּיִן, דְּחַדֵּי לִי יַתִּיר מִכֹּלָּא.

לשון הקודש

הָרוּחַ, וְלָכֵן נְשִׁיקוֹת בַּפֶּה בַּחֲבִיבוּת, וּדְבֵקִים רוּחַ בְּרוּחַ, שֶׁלֹּא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה.

וְלָכֵן מִי שֶׁמּוֹצִיא נִשְׁמָתוֹ בִּנְשִׁיקָה, נִדְבָּק בְּרוּחַ אַחֶרֶת, בְּרוּחַ שֶׁלֹּא נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ. וְהַיְנוּ נִקְרָא נְשִׁיקָה. וְעַל זֶה אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ, לְהַדְבִּיק רוּחַ בְּרוּחַ, שֶׁלֹּא יִפָּרֵד זֶה מִזֶּה.

כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן. מָה עוֹשֶׂה כָּאן יַיִן? וַהֲרֵי כָּתוּב (ישעיה כח) וְגַם אֵלֶּה בְיַיִן שָׁגוּ וְגוֹ', וְכָתוּב (ויקרא י) יַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ אַתָּה וּבָנֶיךָ. מָה הַטַּעַם כָּאן יַיִן? רַבִּי חִיָּיא אָמַר, מִמֵּינֵהּ שֶׁל תּוֹרָה. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, זֶה שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ. וְעַל זֶה כָּתוּב כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן, לְחֶדְוַת הַלֵּב. מִיָּיִן –

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּתִיב, (בראשית כט) **וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל וַיִּשָּׂא אֶת קוֹלוֹ וַיֵּבְךְּ, אֲמַאי קָא בָכָה. אֶלָּא בְּאִתְדַּבְּקוּתָא דְּרוּחָא בָהּ, לָא יְכִיל לִבָּא לְמִסְבַּל, וּבָכָה. וְאִי תֵּימָא, הָא כְּתִיב, (בראשית לג) וַיִּשָּׁקֵהוּ וַיִּבְכּוּ. תָּנֵינָן, אֲמַאי נָקוּד וַיִּשָּׁקֵהוּ, אֶלָּא דְּלָא אִתְדַּבַּק בֵּיהּ רוּחָא כְּלָל, וְעַל דָּא כְּתִיב, (משלי כז) וְנַעֲתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא. מָאי וְנַעֲתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא. אֶלָּא מָאן דְּנָשִׁיק בַּחֲבִיבוּתָא, מִתְדַּבַּק רוּחֵיהּ בְּרוּחֵיהּ, בִּדְבֵיקוּתָא דַּחֲבִיבוּתָא וּמַאן דְּלָא נָשִׁיק בַּחֲבִיבוּתָא, לָאו בִּדְבֵיקוּתָא הוּא, אֶלָּא וְנַעֲתָּרוֹת. מָאי נַעֲתָּרוֹת. גַּסּוּתָא, דְּלָא דָבִיק רוּחֵיהּ בְּהַהוּא נְשִׁיקָה. וְלָא אִתְדַּבַּק בֵּיהּ כְּלָל. וּבְגִינֵי כַּךְ כְּתִיב, יְשָׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ, דְּהוּא דְּבֵקוּתָא רוּחָא בְּרוּחָא.**

לשון הקודש

שֶׁמְּשַׁמְּחֵנִי יוֹתֵר מֵהַכֹּל.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כָּתוּב (בראשית כט) וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל וַיִּשָּׂא אֶת קוֹלוֹ וַיֵּבְךְּ. לָמָּה בָכָה? אֶלָּא בִּדְבֵקוּת הָרוּחַ בָּהּ לֹא יָכֹל הַלֵּב לִסְבֹּל, וּבָכָה. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב וַיִּשָּׁקֵהוּ וַיִּבְכּוּ? שָׁנִינוּ, לָמָּה נָקוּד עַל וַיִּשָּׁקֵהוּ? אֶלָּא שֶׁלֹּא נִדְבְּקָה בּוֹ רוּחַ כְּלָל, וְעַל זֶה כָּתוּב וְנַעֲתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא. מַה זֶּה (משלי כז) וְנַעֲתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא? אֶלָּא מִי שֶׁנּוֹשֵׁק בַּחֲבִיבוּת, מַדְבִּיק רוּחוֹ בְּרוּחוֹ בִּדְבֵקוּת הַחֲבִיבוּת, וּמִי שֶׁלֹּא נוֹשֵׁק בַּחֲבִיבוּת, זֶה לֹא בִּדְבֵקוּת, אֶלָּא וְנַעֲתָּרוֹת. מַה זֶּה נַעֲתָּרוֹת? גַּסּוּת, שֶׁלֹּא דָבְקָה רוּחוֹ בְּאוֹתָהּ נְשִׁיקָה וְלֹא נִדְבַּק בּוֹ כְּלָל. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, יְשָׁקֵהוּ מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ, שֶׁהִיא דְּבֵקוּת רוּחַ בְּרוּחַ.

תָּנָא, כָּל זִמְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָזִיל בְּיִשְׂרָאֵל, כַּבְיָכוֹל אִתְדָּבַּק רוּחָא בְּרוּחָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ', בְּכָל אִינּוּן גַּוְונֵי דְבֵיקוּתָא, וְלָא מִתְפָּרְשָׁא דָא מִן דָּא. בְּשַׁעֲתָא דְאִתְּמַר הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ, יָדַע מֹשֶׁה דִּפְרִישׁוּתָא הוּא. אָמַר (שמות לג) אִם אֵין פָּנֶיךָ הוֹלְכִים אַל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, מַה כְּתִיב לְעֵילָא מִן דָּא, (שמות לד) רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְיָ' אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ. מָאי קָא מַיְירֵי. אֶלָּא דְּלָא לְעָרְבָא מִלָּה תַּתָּאָה בְּעִלָּאָה, דְּלָא יָנְקָא סִטְרָא דִלְבַר, מִסִּטְרָא פְּנִימָאָה. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. דָּא דִלְבַר, מִסִּטְרָא דִמְסַאֲבָא. וְדָא דִלְגַו, בְּסִטְרָא קַדִּישָׁא. מָאן אִמּוֹ. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִתְקְרֵי אֵם. בַּחֲלֵב אִמּוֹ, דְּלָא יָנִיק מֵהַאי סִטְרָא, מָאן דְּלָא

לשון הקודש

שָׁנִינוּ, כָּל זְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹלֵךְ עִם יִשְׂרָאֵל, כִּבְיָכוֹל נִדְבֶּקֶת רוּחַ בְּרוּחַ, וְעַל זֶה כָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה', בְּכָל אוֹתָם גּוֹנֵי הַדְּבֵקוּת, וְלֹא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה. בְּשָׁעָה שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ, יָדַע מֹשֶׁה שֶׁזּוֹ פְּרִישָׁה. אָמַר, (שמות לג) אִם אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים אַל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, מַה כָּתוּב לְמַעְלָה מִזֶּה? (שם לד) רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ. מַה זֶּה אוֹמֵר? אֶלָּא שֶׁלֹּא לְעָרֵב דָּבָר תַּחְתּוֹן בְּעֶלְיוֹן, שֶׁלֹּא יָנֵק הַצַּד הַחִיצוֹן מֵהַצַּד הַפְּנִימִי. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? זֶה שֶׁבַּחוּץ מִצַּד הַטֻּמְאָה, וְזֶה שֶׁלְּפָנִים בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה. מִי הִיא אִמּוֹ? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל

אִצְטְרִיךְ. וְהָכָא כְּתִיב, הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ. אָמַר מֹשֶׁה, הָא קַבִּילְנָא בִּטְחוֹנָא מִינָךְ, דְּלָא תִתְפְּרַשׁ מִינָן, וַדַּאי אִם אֵין פָּנֶיךָ הוֹלְכִים אַל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה. וּבַמֶּה יִוָּדַע אֵיפוֹא וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מִלָּה דָּא לָא קָאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלָּא בִּרְחִימוּתָא דְּיִשְׂרָאֵל, וּלְאִתְפַּיְּסָא בַּהֲדַיְיהוּ. לְמַלְכָּא דְּהַוָּה בָּעֵי לְמֵיזַל עִם בְּרֵיהּ. וְלָא בָּעֵי לְשַׁבְקָא לֵיהּ. אָתָא בְּרֵיהּ, (דף קכ"ה ע"א) וּמִסְתָּפֵי לְמִבָּעֵי לֵיהּ לְמַלְכָּא דְּיֵיזִיל בַּהֲדֵיהּ. אַקְדִּים מַלְכָּא וְאָמַר, הָא לִגְיוֹן פְּלָן יֵזִיל בַּהֲדָךְ, לְמִנְטַר לָךְ בְּאָרְחָא. לְבָתָר אָמַר אִסְתָּמַר לָךְ מִנֵּיהּ, (בְּאָרְחָא) דְּהָא לָא גְּבַר שְׁלִים הוּא. אָמַר בְּרֵיהּ, אִי הָכִי, אוֹ אֲנָא אוֹתִיב הָכָא, אוֹ אַתְּ תֵּזִיל עִמִּי, וְלָא אִתְפְּרַשׁ מִינָךְ. כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּקַדְמִיתָא אָמַר, הִנֵּה

לשון הקודש

שֶׁנִּקְרֵאת אֵם. בַּחֵלֶב אִמּוֹ – שֶׁלֹּא יוֹנֵק מִצַּד זֶה מִי שֶׁלֹּא צָרִיךְ. וְכָאן כָּתוּב, הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ. אָמַר מֹשֶׁה, הֲרֵי קִבַּלְתִּי בִּטָּחוֹן מִמְּךָ שֶׁלֹּא תִּפָּרֵד מֵעִמָּנוּ, וַדַּאי אִם אֵין פָּנֶיךָ הוֹלְכִים אַל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה. וּבַמֶּה יִוָּדַע אֵיפוֹא וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, דָּבָר זֶה לֹא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא בְּאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל וּלְהִתְפַּיֵּס עִמָּם. לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה רוֹצֶה לֵלֶכֶת עִם בְּנוֹ, וְלֹא רָצָה לַעֲזֹב אוֹתוֹ. בָּא בְּנוֹ וּפָחַד לְבַקֵּשׁ מֵהַמֶּלֶךְ שֶׁיֵּלֵךְ עִמּוֹ. הִקְדִּים הַמֶּלֶךְ וְאָמַר, הֲרֵי לְגִיוֹנֵר פְּלוֹנִי יֵלֵךְ עִמְּךָ לִשְׁמָרְךָ בַּדֶּרֶךְ. לְאַחַר מִכֵּן אָמַר, הִשָּׁמֵר לְךָ מִמֶּנּוּ (בַּדֶּרֶךְ), שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ גֶּבֶר שָׁלֵם. אָמַר בְּנוֹ, אִם כָּךְ, אוֹ שֶׁאֲנִי אֵשֵׁב כָּאן, אוֹ שֶׁאַתָּה תֵּלֵךְ עִמִּי וְלֹא אֶפָּרֵד מִמְּךָ. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בַּתְּחִלָּה אָמַר, הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ

אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ לִשְׁמָרְךָ בַּדָּרֶךְ. וּלְבָתַר אָמַר הִשָּׁמֶר מִפָּנָיו וְגוֹ', בֵּיהּ שַׁעֲתָא אָמַר מֹשֶׁה, אִם אֵין פָּנֶיךָ הוֹלְכִים וְגוֹ'.

אָתָא רִבִּי שִׁמְעוֹן, אַשְׁכַּח לְהוּ בְּהַאי. אָמַר, אֶלְעָזָר בְּרִי שַׁפִּיר קָאָמַרְתְּ. אֲבָל תָּא חֲזֵי, בַּאֲתַר דָּא לָא אָמַר מֹשֶׁה מִדִּי, וְלָא אָתִיב מִלָּה לְקָבְלֵיהּ. מָאי טַעֲמָא. מִשּׁוּם דְּהָכָא לָא אִשְׁתְּכַח פְּרִישׁוּתָא מִנֵּיהּ. וְהָא אוֹקִימְנָא מִלָּה דָּא, לְגַבֵּי חַבְרַיָּיא. וְאִית דְּמַתְנֵי אִיפְּכָא וְלָא הָכִי פֵּירְשׁוּהָ קַדְמָאֵי. וְכַד יִסְתַּכְּלוּן מִלֵּי כֻּלָּא שַׁפִּיר, וְכֻלָּא בְּחַד מִלָּה אַמְרֵי טַעֲמַיְיהוּ.

אֵימָתַי אָתִיב מֹשֶׁה. בְּזִמְנָא דְּאָמַר, (שמות לג) וְשָׁלַחְתִּי לְפָנֶיךָ מַלְאָךְ. וּכְתִיב כִּי יֵלֵךְ מַלְאָכִי לְפָנֶיךָ, סָתַם וְלָא פָּרִישׁ מִלָּה. וְעַל דָּא כְּתִיב, הָכָא, כִּי אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹלוֹ וְעָשִׂיתָ

לשון הקודש

לְפָנֶיךָ לִשְׁמָרְךָ בַּדָّרֶךְ. וְאַחַר כָּךְ אָמַר, הִשָּׁמֶר מִפָּנָיו וְגוֹ'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר מֹשֶׁה, אִם אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים וְגוֹ'.

בָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן, מָצָא אוֹתָם בָּזֶה. אָמַר, אֶלְעָזָר בְּנִי, יָפֶה אָמַרְתָּ, אֲבָל בֹּא וּרְאֵה, בַּמָּקוֹם הַזֶּה לֹא אָמַר מֹשֶׁה דָּבָר וְלֹא הֵשִׁיב דָּבָר כְּנֶגְדּוֹ, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּאן לֹא נִמְצֵאת פְּרִישָׁה מִמֶּנּוּ, וַהֲרֵי בְּאַרְנוּ דָּבָר זֶה לַחֲבֵרִים. וְיֵשׁ שׁוֹנִים לְהֵפֶךְ, וְלֹא כָּךְ פֵּרְשׁוּהָ הָרִאשׁוֹנִים. וּכְשֶׁיִּסְתַּכְּלוּ הַדְּבָרִים, הַכֹּל יָפֶה, וְכֻלָּם אָמְרוּ הַטְּעָמִים שֶׁלָּהֶם בְּדָבָר אֶחָד.

מָתַי הֵשִׁיב מֹשֶׁה? בִּזְמַן שֶׁאָמַר וְשָׁלַחְתִּי לְפָנֶיךָ מַלְאָךְ. וְכָתוּב, כִּי יֵלֵךְ מַלְאָכִי לְפָנֶיךָ. סָתַם וְלֹא פֵּרֵשׁ אֶת הַדָּבָר. וְעַל כֵּן כָּתוּב כָּאן, כִּי אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע

כֹּל אֲשֶׁר אֲדַבֵּר. אֲשֶׁר אֲדַבֵּר דַּוְקָא וּכְתִיב וְאָיַבְתִּי אֶת אֹיְבֶיךָ וְצַרְתִּי אֶת צוֹרְרֶיךָ, וְכֹלָּא בֵּיהּ תַּלְיָא.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִי תֵּימָא דְּתַרְוַוּיְהוּ מַלְאָךְ מַמָּשׁ, מֹשֶׁה לָא אָתִיב עָלַיְהוּ, דְּלָא חָמָא דוּכְתָּא. אֵימָתַי אָתִיב. בְּזִמְנָא דִּכְתִיב אִם אֵין פָּנֶיךָ הוֹלְכִים וְגוֹ'. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כְּלָל דְּכֹלָּא, מֹשֶׁה לָא בָעָא מַלְאָכָא. דְּהָא כְתִיב (שמות לד) וַיֹּאמֶר אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יֵלֵךְ נָא אֲדֹנָי בְּקִרְבֵּנוּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הַאי דְּאָמַר רִבִּי אַבָּא, דִּכְתִיב לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ, בַּחֲלֵב הָאֵם מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי אִמּוֹ. וְאִי תֵּימָא, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִמּוֹ דְּסִטְרָא דִּמְסָאֲבָא, לָאו הָכִי, דְּהָא שְׁמַעְנָא דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִימָּא קַדִּישָׁא בְּחוּלָקֵיהּ דְּיִשְׂרָאֵל אִתְאַחֲדָא, דִּכְתִיב, (דברים לב) כִּי חֵלֶק יְיָ' עַמּוֹ.

לשון הקודש

בְּקֹלוֹ וְעָשִׂיתָ כֹּל אֲשֶׁר אֲדַבֵּר. אֲשֶׁר אֲדַבֵּר דַּוְקָא. וְכָתוּב, וְאָיַבְתִּי אֶת אֹיְבֶיךָ וְצַרְתִּי אֶת צָרֶיךָ, וְהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִם תֹּאמַר שֶׁשְּׁנֵיהֶם מַמָּשׁ מַלְאָךְ – מֹשֶׁה לֹא הֵשִׁיב עֲלֵיהֶם, שֶׁלֹּא רָאָה מָקוֹם. וּמָתַי הֵשִׁיב? בִּזְמַן שֶׁכָּתוּב אִם אֵין פָּנֶיךָ הוֹלְכִים אַל תַּעֲלֵנוּ וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּלָל שֶׁל הַכֹּל – מֹשֶׁה לֹא רָצָה מַלְאָךְ. שֶׁהֲרֵי כָּתוּב, (שמות לד) וַיֹּאמֶר אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יֵלֵךְ נָא אֲדֹנָי בְּקִרְבֵּנוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי אַבָּא, שֶׁכָּתוּב לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ, בַּחֲלֵב הָאֵם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה אִמּוֹ? וְאִם תֹּאמַר, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִמּוֹ שֶׁמִּצַּד הַטֻּמְאָה – לֹא כָּךְ! שֶׁהֲרֵי שָׁמַעְתִּי

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, שַׁפִּיר קָאָמַרְתְּ. וְהָא דְּרַבִּי אַבָּא שַׁפִּיר וְכֹלָּא דָא בְּדָא תַלְיָא. תָּא חֲזִי, אִמָּא אִתְאַחֲדָא לְהוּ לְעֵילָּא, לְסִטְרָא דָא וּלְסִטְרָא דָא, וּתְרֵין אִינּוּן, חָדָא לִימִינָא, וַחֲדָא לִשְׂמָאלָא. וּבְגִינֵי כַּךְ, מִנְּהוֹן לִימִינָא, וּמִנְּהוֹן לִשְׂמָאלָא. וְכֻלְּהוּ תַלְיָין בְּהַאי אֵ"ם, אִמָּא קַדִּישָׁא, וְאִתְאַחֲדָן בָּהּ.

אֵימָתַי אִתְאַחֲדָן בָּהּ. בְּשַׁעֲתָא דְּהַאי אֵם יָנְקָא מִסִּטְרָא אַחֲרָא, וּמִקְּדִשָּׁא אִסְתְּאָב, וְחִוְיָא תַקִּיפָא שַׁאֲרֵי לְאִתְגַּלָּאָה, כְּדֵין גַּדְיָא יָנְקָא מֵחָלָבָא דְּאִמֵּיהּ, וְדִינִין מִתְעָרִין. וְעַל דָּא, יִשְׂרָאֵל קַדְּמִין וְמָיְיתָאן בִּכּוּרִים, וּבְשַׁעֲתָא דְּמַיְיתִין לְהוּ, בַּעְיָין לְמֵימַר וּלְמִפְתַּח בֵּיהּ בְּלָבָן, דְּבָעָא בְּחַרְשׁוּי אִלֵּין, לְשַׁלְטָאָה בְּיַעֲקֹב, וּבְזַרְעָא קַדִּישָׁא, וְלָא אִתְיְהִיבוּ בִּידֵיהּ, וְלָא אִתְמַסְּרָן יִשְׂרָאֵל לְסִטְרָא

לשון הקודש

שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הָאֵם הַקְּדוֹשָׁה נֶאֱחָזָה בַּחֵלֶק שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, יָפֶה אָמַרְתָּ, וְזֶה שֶׁל רַבִּי אַבָּא יָפֶה, וְהַכֹּל תָּלוּי זֶה בָּזֶה. בֹּא וּרְאֵה, הָאֵם נֶאֱחָזָה לָהֶם לְמַעְלָה לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה, וּשְׁנַיִם הֵם – אֶחָד לְיָמִין וְאֶחָד לִשְׂמֹאל. וּמִשּׁוּם כָּךְ, מֵהֶם לְיָמִין וּמֵהֶם לִשְׂמֹאל, וְכֻלָּם תְּלוּיִים בָּאֵם הַזֹּאת, הָאֵם הַקְּדוֹשָׁה, וְנֶאֱחָזִים בָּהּ.

מָתַי הֵם נֶאֱחָזִים בָּהּ? בְּשָׁעָה שֶׁהָאֵם הַזּוֹ יוֹנֶקֶת מִן הַצַּד הָאַחֵר וְהַמִּקְדָּשׁ נִטְמָא, וְהַנָּחָשׁ הֶחָזָק מַתְחִיל לְהִתְגַּלּוֹת, וְאָז הַגְּדִי יוֹנֵק מֵחֲלֵב אִמּוֹ, וּמִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים. וְעַל זֶה יִשְׂרָאֵל מַקְדִּימִים וּמְבִיאִים בִּכּוּרִים. וּבְשָׁעָה שֶׁהֵם מְבִיאִים אוֹתָם, צְרִיכִים לוֹמַר וְלִפְתֹּחַ בְּלָבָן, שֶׁרָצָה בִּכְשָׁפָיו אֵלּוּ לִשְׁלֹט בְּיַעֲקֹב

דָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ וְגוֹ', לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ. וְלָא יָנְקָא הַהוּא סִטְרָא, מֵחָלָבָא דְאִמֵּיהּ, דְּהָא לָא יִסְתָּאֲבוּ מַקְדְּשָׁא, וְדִינִין לָא מִתְעָרִין.

בְּגִינֵי כַּךְ, לָא יֵיכוּל בִּשְׂרָא בְּחָלָבָא כָּל זַרְעָא קַדִּישָׁא, וְכָל מָאן דְּאָתֵי מִסְּטַר דָּא, דְּלָא יָהִיב דּוּכְתָּא, לְמַאן דְּלָא אִצְטְרִיךְ, דְּהָא בְּעוֹבָדָא תַלְיָא מִלְּתָא, בְּעוֹבָדָא דִלְתַתָּא, לְאַתְעָרָא לְעֵילָּא. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל מִכָּל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, דְּמָרֵיהוֹן קָרֵי עָלַיְיהוּ, (דברים יד) וּבְךָ בָּחַר יְיָ' לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה. וּכְתִיב (דברים יד) כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיְיָ' אֱלֹהֶיךָ (וְכֹלָּא חָד מִילָּה) וּכְתִיב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ' אֱלֹהֵיכֶם וְגוֹ'.

לשון הקודש

וּבְזֶרַע הַקֹּדֶשׁ, וְלֹא נִתְּנוּ בְיָדוֹ וְלֹא נִמְסְרוּ יִשְׂרָאֵל לְצַד זֶה. וְעַל זֶה כָּתוּב, רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ וְגוֹ', לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ. וְלֹא יוֹנֵק אוֹתוֹ הַצַּד מֵחֲלֵב אִמּוֹ, שֶׁהֲרֵי לֹא נִטְמָא הַמִּקְדָּשׁ, וְהַדִּינִים לֹא מִתְעוֹרְרִים.

מִשּׁוּם כָּךְ לֹא יֹאכַל בָּשָׂר בְּחָלָב כָּל זֶרַע הַקֹּדֶשׁ, וְכָל מִי שֶׁבָּא מֵהַצַּד הַזֶּה, שֶׁלֹּא יִתֵּן מָקוֹם לְמִי שֶׁלֹּא צָרִיךְ, שֶׁהֲרֵי בְּמַעֲשֶׂה תָּלוּי הַדָּבָר, בְּמַעֲשֶׂה שֶׁלְּמַטָּה לְעוֹרֵר לְמַעְלָה. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל מִכָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, שֶׁרִבּוֹנָם קוֹרֵא עֲלֵיהֶם, (שם יד) וּבְךָ בָּחַר ה' לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה. וְכָתוּב (שם) כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַה' אֱלֹהֶיךָ. וְכָתוּב (שם) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְיִשְׂרָאֵל לָא אִתְכְּשָׁרוּ עוֹבָדַיְיהוּ, מַה כְּתִיב, (ישעיה ג) עַמִּי נוֹגְשָׁיו מְעוֹלֵל וְנָשִׁים מָשְׁלוּ בוֹ. מָשְׁלוּ בוֹ דַּיְיקָא, וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי בְרָזָא דְסִפְרָא דְשְׁלֹמֹה מַלְכָּא. וְהָכִי אַשְׁכְּחָן בֵּיהּ. תּוּ אַשְׁכְּחָאן, דְּכָל מָאן דְּאָכִיל הַאי מֵיכְלָא דְאִתְחַבָּר כַּחֲדָא. (או) בְּשַׁעֲתָא חָדָא, אוֹ בְּסְעוּדָתָא חָדָא. אַרְבְּעִין יוֹמִין אִתְחַזְיָא גַּדְיָא מְקֻלָּסָא בְּקִלְפּוּי, לְגַבֵּי אִינּוּן דִּלְעֵילָא, וְסִיעָתָא מְסָאֲבָא (דף קכ"ה ע"ב) מִתְקָרְבִין בַּהֲדֵיהּ, וְגָרִים לְאַתְעָרָא דִינִין בְּעָלְמָא, דִּינִין דְּלָא קַדִּישִׁין.

וְאִי אוֹלִיד בַּר בְּאִינּוּן יוֹמִין, אוֹזְפִין לֵיהּ נִשְׁמָתָא, מִסִּטְרָא אַחֲרָא, דְּלָא אִצְטְרִיכָא. וּכְתִיב (ויקרא יא) וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים וְגוֹ'. אָתֵי לְאִסְתַּאֲבָא, מְסָאֲבִין לֵיהּ וַדָּאי. דִּכְתִיב, (ויקרא יא) וְנִטְמֵיתֶם בָּם, חָסֵר א', מְסָאֲבוּתָא אֲטִימָא מִכֹּלָּא,

לשון הקודש

בא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא הֻכְשְׁרוּ מַעֲשֵׂיהֶם, מַה כָּתוּב? (ישעיה ג) עַמִּי נֹגְשָׁיו מְעוֹלֵל וְנָשִׁים מָשְׁלוּ בוֹ. דַּיְקָא מָשְׁלוּ בוֹ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַדְּבָרִים בְּסוֹד סִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, וְכָךְ מָצָאנוּ בוֹ. וְעוֹד מָצָאנוּ, שֶׁכָּל מִי שֶׁאוֹכֵל מַאֲכָל זֶה שֶׁהִתְחַבֵּר כְּאֶחָד, (או) בְּשָׁעָה אַחַת אוֹ בִּסְעוּדָה אַחַת, אַרְבָּעִים יוֹם נִרְאֶה גְּדִי מְקֻלָּס בִּקְלִפָּתוֹ אֶל אוֹתָם שֶׁלְּמַעְלָה, וְסִיעָה טְמֵאָה מִתְקָרְבִים עִמּוֹ, וְגוֹרֵם לְעוֹרֵר דִּינִים בָּעוֹלָם, דִּינִים שֶׁאֵינָם קְדוֹשִׁים.

וְאִם מוֹלִיד בֵּן בְּאוֹתָם יָמִים, מַלְוִים לוֹ נִשְׁמָה מֵהַצַּד הָאַחֵר, שֶׁלֹּא צָרִיךְ אוֹתוֹ. וְכָתוּב (ויקרא יא) וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים וְגוֹ'. בָּא לְהִטָּמֵא – מְטַמְּאִים

דְּלֵית רְשׁוּ לְאִתְדַּכְּאָה הָכִי, כִּשְׁאַר זִינֵי דִּמְסָאֲבוּתָא דְּמִתְדַּכִּין. וְתוּ, דְּמִסְתָּפֵי מֵחַיָּון בִּישָׁן, דְּהָא בְּעֵינַיְיהוּ גַּדְיָא אִשְׁתְּכַח, וְיָכִיל לְאַתְזְקָא, דְּהָא צֶלְמָא דְּבַר נָשׁ אִתְעֲבָר מִנֵּיהּ.

רִבִּי יֵיסָא, שָׁרֵי לְמֵיכַל לְתַרְנְגוֹלָא בִּגְבִינָה אוֹ בְּחָלָבָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן אָסִיר לָךְ דְּלָא יָהִיב אִינִישׁ פִּתְחָא לְזִינִין בִּישִׁין. לֵךְ לֵךְ אַמְרִין נְזִירָא, סְחוֹר סְחוֹר לְכַרְמָא לָא תִקְרַב. וַדַּאי אָסִיר לָךְ הוּא, דְּחוּמְרָא אִית בֵּיהּ, כִּבְעִירָא לַשְׁחִיטָה. וּמַאן דְּשָׁרֵי הַאי, מַה כְּתִיב (עמוס ב) וַתַּשְׁקוּ אֶת הַנְּזִירִים יָיִן, מָאן דְּשָׁרֵי הַאי, כְּמַאָן דְּשָׁרֵי הַאי. וּכְתִיב (דברים יד) לֹא תֹאכַל כָּל תּוֹעֵבָה, כָּל, לְאַכְלָלָא כֹּלָּא.

תָּאנָא, בְּמָה זָכוּ דָּנִיאֵל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה,

לשון הקודש

אוֹתוֹ וַדַּאי, שֶׁכָּתוּב (שם) וְנִטְמֵתֶם בָּם. חָסֵר א׳. טֻמְאָה אֲטוּמָה יוֹתֵר מִכֹּל, שֶׁאֵין רְשׁוּת לְהִטָּהֵר כָּךְ כְּמוֹ שְׁאָר מִינֵי הַטֻּמְאוֹת שֶׁנִּטְהָרוֹת. וְעוֹד, שֶׁפּוֹחֵד מֵחַיּוֹת רָעוֹת, שֶׁהֲרֵי בְּעֵינֵיהֶם נִמְצָא גְּדִי וְיָכוֹל לְהִנָּזֵק, שֶׁהֲרֵי צֶלֶם אָדָם הָעֲבַר מִמֶּנּוּ.

רִבִּי יֵיסָא הִתִּיר לֶאֱכֹל תַּרְנְגוֹל בִּגְבִינָה אוֹ בְּחָלָב. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָסוּר לְךָ, שֶׁלֹּא יִתֵּן אִישׁ פֶּתַח לַמִּינִים הָרָעִים. לֵךְ לֵךְ אוֹמְרִים לְנָזִיר, סָבִיב סָבִיב לַכֶּרֶם לֹא תִקְרַב. וַדַּאי אָסוּר לְךָ הוּא, שֶׁחֲמָרָה יֵשׁ בּוֹ כִּבְהֵמָה לִשְׁחִיטָה, וּמִי שֶׁמַּתִּיר אֶת זֶה מַה כָּתוּב? (עמוס ב) וַתַּשְׁקוּ אֶת הַנְּזִרִים יָיִן. מִי שֶׁמַּתִּיר אֶת זֶה, כְּמִי שֶׁמַּתִּיר אֶת זֶה. וְכָתוּב (דברים יד) לֹא תֹאכַל כָּל תּוֹעֵבָה. כָּל – לְהַכְלִיל הַכֹּל. **שָׁנִינוּ,** בַּמָּה זָכוּ דָּנִיאֵל, חֲנַנְיָה, מִישָׁאֵל

דְּאִשְׁתְּזִיבוּ מֵאִינּוּן נִסְיוֹנֵי, אֶלָּא בְּגִין דְּלָא אִסְתָּאֲבוּ בְּמֵיכְלֵיהוֹן. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב (דניאל א) וַיָּשֶׂם דָּנִיֵּאל עַל לִבּוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְגָּאַל בְּפַת בַּג הַמֶּלֶךְ וְגוֹ'. וְתָאנָא בִּסְתִימָא דְּמַתְנִיתִין, מֵיכְלָא דְּהַהוּא רָשָׁע, בִּשְׂרָא בְּחָלָבָא הָוָה וּגְבִינָה עִם בִּשְׂרָא, בַּר מֵיכְלָן אַחֲרָנִין, וְדָא סָלִיק לֵיהּ בְּפָתוֹרֵיהּ, בְּכָל יוֹמָא.

וְדָנִיֵּאל דְּאִסְתָּמַר מֵהַאי, כַּד רָמוּ יָתֵיהּ לְגוּבָא דְּאַרְיָיוָתָא, אִשְׁתְּלִים בְּצוּלְמָא דְּמָארֵיהּ, וְלָא שָׁנֵי צוּלְמֵיהּ לְצוּלְמָא אַחֲרָא, וְעַל דָּא דַּחֲלוּ אַרְיָיוָתָא מִנֵּיהּ, וְלָא חַבְּלוּהוּ. וְהַהוּא רָשָׁע, בְּשַׁעֲתָא דְּמַלְכוּתָא אִתְעָדֵי מִנֵּיהּ, (דניאל ד) וְעִם חֵיוַת בָּרָא הָוָה מָדוֹרֵיהּ, אַעְדֵּי צוּלְמָא דְּאַנְפּוֹי מִנֵּיהּ, וּמֵהַהוּא יוֹמָא, לָא אִתְחֲזֵי צוּלְמֵיהּ, צוּלְמָא דְּבַר נָשׁ. וְכָל בְּעִידָּא דְּאָתֵי, אִתְחֲזֵי לֵיהּ, צוּלְמָא דְּזִינֵיהּ, וְנוּקְבֵיהּ, וַהֲווּ אַתְיָין עָלֵיהּ כֻּלְּהוּ, וּבְכַמָּה זִמְנִין הֲווּ אַכְלִין

לשון הקודש

וַעֲזַרְיָה שֶׁנִּצְּלוּ מֵאוֹתָם נִסְיוֹנוֹת? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִטְמְאוּ בְּמַאֲכָלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּתוּב (דניאל א) וַיָּשֶׂם דָּנִיֵּאל עַל לִבּוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְגָּאַל בְּפַת בַּג הַמֶּלֶךְ וְגוֹ'. וְשָׁנִינוּ בְּסֵתֶר הַמִּשְׁנָה, מַאֲכַל אוֹתוֹ הָרָשָׁע, בָּשָׂר בְּחָלָב הָיָה וּגְבִינָה עִם בָּשָׂר, פְּרָט לְמַאֲכָלִים אֲחֵרִים, וְזֶה עָלָה לוֹ עַל שֻׁלְחָנוֹ בְּכָל יוֹם.

וְדָנִיֵּאל שֶׁנִּשְׁמַר מִזֶּה, כְּשֶׁזָּרְקוּהוּ לְגֹב הָאֲרָיוֹת, הִשְׁתַּלֵּם בְּצֶלֶם רִבּוֹנוֹ, וְלֹא שִׁנָּה צַלְמוֹ לְצֶלֶם אַחֵר, וְלָכֵן פָּחֲדוּ מִמֶּנּוּ הָאֲרָיוֹת וְלֹא חִבְּלוּ בוֹ. וְאוֹתוֹ רָשָׁע, בְּשָׁעָה שֶׁהָעֲבִרָה מִמֶּנּוּ מַלְכוּתוֹ וּמְדוֹרוֹ הָיָה עִם חַיּוֹת הַשָּׂדֶה, הֶעֱבִיר מִמֶּנּוּ צֶלֶם פָּנָיו, וּמֵאוֹתוֹ יוֹם לֹא נִרְאָה צַלְמוֹ צֶלֶם שֶׁל אָדָם, וְכָל בְּהֵמָה שֶׁבָּאָה, נִרְאָה לָהּ

לֵיהּ חֵיוָת בָּרָא, בַּר דְּאִתְגְּזַר הַאי עוֹנְשָׁא עָלֵיהּ, בְּגִין דִּכְתִיב, (חבקוק א) **וְהוּא בַּמְּלָכִים יִתְקַלָּס, בְּגִין כַּךְ, כֻּלָּא יִתְקַלְּסוּ בֵּיהּ, כָּל הַהוּא זִמְנָא.**

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, (דניאל א) **וּלְמִקְצַת יָמִים עֲשָׂרָה נִרְאָה מַרְאֵיהֶן טוֹב מִכָּל הַיְלָדִים הָאוֹכְלִים אֶת פַּת בַּג הַמֶּלֶךְ. נִרְאָה מַרְאֵיהֶן טוֹב, דְּצוּלְמָא דְּמָארֵיהוֹן לָא אַעְדִּיאוּ מִנְּהוֹן, וּמֵאַחֲרֵנֵי אַעְדִּיאוּ. מָאן גָּרִים הַאי. בְּגִין דְּלָא אִתְגַּעֲלוּ בְּגִיעוּלֵי מֵיכְלֵיהוֹן. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב בְּהוּ, וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי.**

וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֶל יְיָ' וְגוֹ'. (שמות כד) **וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר, מָאן אָמַר. דָּא שְׁכִינְתָּא. עֲלֵה אֶל יְיָ', כְּמָה דִּכְתִיב,** (שמות יט) **וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים וְגוֹ'. (ס"א וַיִּקְרָא אֵלָיו יְיָ') אֲמַאי כָּל דָּא, לְקַיְּימָא עִמְּהוֹן קַיָּים,**

לשון הקודש

בְּצֶלֶם שֶׁל מִינָהּ וּנְקֵבָתָהּ, וְכֻלָּם הָיוּ בָּאִים עָלָיו, וּבְכַמָּה פְּעָמִים הָיוּ אוֹכְלוֹת אוֹתוֹ חַיּוֹת הַשָּׂדֶה זוֹלַת נִגְזַר עָלָיו הָעֹנֶשׁ הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (חבקוק א) וְהוּא בַּמְּלָכִים יִתְקַלָּס, מִשּׁוּם כָּךְ כֻּלָּם הִתְקַלְּסוּ בּוֹ כָּל אוֹתוֹ זְמַן.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, וּמִקְצַת יָמִים עֲשָׂרָה נִרְאָה מַרְאֵיהֶם טוֹב (וְגוֹ') מִן כָּל הַיְלָדִים הָאֹכְלִים אֵת פַּת בַּג הַמֶּלֶךְ. נִרְאָה מַרְאֵיהֶם טוֹב – שֶׁצֶּלֶם רִבּוֹנָם לֹא זָז מֵהֶם, וּמֵאַחֲרִים זָז. מִי גָּרַם אֶת זֶה? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִגְעֲלוּ בְּגִעוּלֵי מַאֲכָלֵיהֶם. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּתוּב בָּהֶם, וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי.

וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֶל ה' וְגוֹ'. וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר – מִי אָמַר? זוֹ שְׁכִינָה. עֲלֵה אֶת ה', כַּכָּתוּב (שמות יט) וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים וְגוֹ'. (וַיִּקְרָא אֵלָיו ה') לָמָּה כָּל זֶה?

בְּגִין דְּהָא אִתְפְּרָעוּ, מַה דְּלָא נָפְקוּ הָכִי מִמִּצְרַיִם, דְּאִתְגְּזָרוּ, וְלָא אִתְפְּרָעוּ, וְהָכָא הָא אִתְפְּרָעוּ, וְעָאלוּ בִּבְרִית קַיָּימָא, דִּכְתִיב, (שמות טו) שָׂם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט. דַּיְיקָא וְשָׂם נִסָּהוּ, בְּהַאי אָת קַדִּישָׁא, דְּאִתְגַּלְיָיא בְּהוּ, וְהָכָא אִתְקַיָּים בְּהוּ, עַל יְדָא דְמֹשֶׁה גְּזִירָה דְקַיָּימָא, דִּכְתִיב, וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַדָּם וַיִּזְרֹק עַל הָעָם וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק מָאי דִּכְתִיב, וַחֲצִי הַדָּם זָרַק עַל הַמִּזְבֵּחַ, בַּמִּזְבֵּחַ לָא כְתִיב, אֶלָּא עַל הַמִּזְבֵּחַ דַּיְיקָא. וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם מֵרָחֹק, מַהוּ מֵרָחֹק. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ירמיה לא) מֵרָחוֹק יְיָ' נִרְאָה לִי. וּכְתִיב, (שמות ב) וַתֵּתַצַּב אֲחֹתוֹ מֵרָחֹק. תָּאנֵי רִבִּי אַבָּא, דְּקַיְּימָא סִיהֲרָא בִּפְגִימוּתָא, וּבֵיהּ שַׁעֲתָא, זָכוּ יִשְׂרָאֵל יַתִּיר בְּחוּלָקָא קַדִּישָׁא, וְגָזְרוּ קַיָּימָא קַדִּישָׁא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

לְקַיֵּם עִמָּם בְּרִית, כִּי הֲרֵי נִפְרְעוּ, מַה שֶּׁלֹּא יָצְאוּ כָּךְ מִמִּצְרַיִם, שֶׁנִּמּוֹלוּ וְלֹא נִפְרְעוּ, וְכָאן הֲרֵי נִפְרְעוּ וְנִכְנְסוּ בִּבְרִית הַקֹּדֶשׁ, שֶׁכָּתוּב שָׂם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט. וְשָׂם נִסָּהוּ – בְּאוֹת הַקֹּדֶשׁ הַזּוֹ שֶׁנִּגְלְתָה בָּהֶם, וְכָאן הִתְקַיְּמָה בָּהֶם עַל יְדֵי מֹשֶׁה מִילַת הַבְּרִית, שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַדָּם וַיִּזְרֹק עַל הָעָם וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַה שֶּׁכָּתוּב וַחֲצִי הַדָּם זָרַק עַל הַמִּזְבֵּחַ, בַּמִּזְבֵּחַ לֹא כָתוּב, אֶלָּא דַּיְוָקָא עַל הַמִּזְבֵּחַ. וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם מֵרָחֹק, מַהוּ מֵרָחֹק? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לא) מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי. וְכָתוּב (שמות ב) וַתֵּתַצַּב אֲחֹתוֹ מֵרָחֹק. שָׁנָה רַבִּי אַבָּא, שֶׁעָמְדָה הַלְּבָנָה בִּפְגִימָתָהּ, וּבָהּ בְּשָׁעָה זָכוּ יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר בְּחֵלֶק קָדוֹשׁ, וְגָזְרוּ בְּרִית קֹדֶשׁ עִם

וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֶל יְיָ׳. מָאי טַעְמָא. אָמְרָה לֵיהּ שְׁכִינְתָּא, אִסְתְּלִיק לְעֵילָא, דְּהָא אֲנָא וְיִשְׂרָאֵל, נִשְׁתַּתֵּף כַּחֲדָא בִּשְׁלֵימוּתָא עַל יְדָךְ, מַה דְּלָא הָוָה עַד הָכָא. מַה כְּתִיב וַיִּקַּח מֹשֶׁה חֲצִי הַדָּם וְגוֹ׳, פְּלַג לֵיהּ לִתְרֵין. חֲצִי הַדָּם זָרַק עַל הָעָם, וַחֲצִי הַדָּם זָרַק (דף קכ"ו ע"א) עַל הַמִּזְבֵּחַ, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. וּכְתִיב, הִנֵּה דַם הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת יְיָ׳ עִמָּכֶם. וַיָּשֶׂם בָּאַגָּנֹת, בָּאַגָּנֹת כְּתִיב, חָסֵר וָא"ו. כְּמָה דִכְתִיב, (שיר השירים ז) שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל יֶחְסַר הַמָّזֶג.

וְנִגַּשׁ מֹשֶׁה לְבַדּוֹ אֶל יְיָ׳, (שמות כד) זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמֹשֶׁה, דְּהוּא בִּלְחוֹדוֹי, זָכָה לְמָה דְּלָא זָכָה בַּר נָשׁ אַחֲרָא. יִשְׂרָאֵל זָכוּ הַשְׁתָּא, מַה דְּלָא זָכוּ עַד הַהִיא שַׁעֲתָא. וְהַהִיא שַׁעֲתָא, אִתְקַיְּימוּ, בְּקִיּוּמָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא. וּבְהַהוּא שַׁעֲתָא אִתְבַּשָּׂרוּ לְמֶהֱוֵי

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֶל ה׳. מָה הַטַּעַם? אָמְרָה לוֹ שְׁכִינָה, עֲלֵה לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי אֲנִי וְיִשְׂרָאֵל נִשְׁתַּתֵּף כְּאֶחָד בִּשְׁלֵמוּת עַל יָדְךָ, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה עַד כָּאן. מַה כָּתוּב? וַיִּקַּח מֹשֶׁה חֲצִי הַדָּם וְגוֹ׳. חִלְּקוֹ לִשְׁנַיִם, חֲצִי הַדָּם זָרַק עַל הָעָם, וַחֲצִי הַדָּם זָרַק עַל הַמִּזְבֵּחַ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְכָתוּב, וְהִנֵּה דַם הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת ה׳ עִמָּכֶם. וַיָּשֶׂם בָּאַגָּנֹת, כָּתוּב בָּאַגָּנַת, חָסֵר וָא"ו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ז) שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל יֶחְסַר הַמָּזֶג.

וְנִגַּשׁ מֹשֶׁה לְבַדּוֹ אֶל ה׳. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהוּא לְבַדּוֹ זָכָה לְמַה שֶּׁלֹּא זָכָה אָדָם אַחֵר. יִשְׂרָאֵל זָכוּ עַכְשָׁו מַה שֶּׁלֹּא זָכוּ עַד לְאוֹתָהּ שָׁעָה, וְאוֹתָהּ שָׁעָה הִתְקַיְּמוּ בְּקִיּוּם עֶלְיוֹן קָדוֹשׁ, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה הִתְבַּשְּׂרוּ לִהְיוֹת הַמִּקְדָּשׁ בֵּינֵיהֶם,

בֵּינַיְיהוּ מַקְדְּשָׁא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמות כה) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכָם.

וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר וְגוֹ'. (שמות כד) רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (שיר השירים ז) זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר וְגוֹ', כַּמָּה חֲבִיבָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא מִתְפָּרְשָׁא מִגֵּיהּ, כְּהַאי תָּמָר, דְּלָא פָּרִישׁ דְּכַר מִן נוּקְבָא לְעָלְמִין, וְלָא סָלִיק, דָּא בְלָא דָא. כַּךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לָא מִתְפָּרְשָׁא מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְנָדָב וַאֲבִיהוּא וְשִׁבְעִין סָבִין חָמוּ. מַה כְּתִיב בְּהוּ. וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. דְּאִתְגְּלֵי עָלַיְיהוּ שְׁכִינְתָּא. רִבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי אַמְרֵי, אֶת דַּיְיקָא. וְדָא אֶת, הוּא מֵרָחוֹק. אֶת לְאַכְלְלָא מַה דִּי בְגַוֵּיהּ.

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כה) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכָם.

וַיִּרְאוּ אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר וְגוֹ'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (שיר השירים ז) זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר וְגוֹ'. כַּמָּה חֲבִיבָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁלֹּא נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ כַּתָּמָר הַזֶּה שֶׁלֹּא נִפְרָד הַזָּכָר מֵהַנְּקֵבָה לְעוֹלָמִים, וְלֹא עוֹלֶה זֶה בְּלִי זֶה. כָּךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא נִפְרֶדֶת מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁנָּדָב וַאֲבִיהוּא רָאוּ, וְשִׁבְעִים זְקֵנִים, מַה כָּתוּב בָּהֶם? וַיִּרְאוּ אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. שֶׁהִתְגַּלְּתָה עֲלֵיהֶם שְׁכִינָה. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמְרִים, אֵת דַּוְקָא, וְזֶה אֵת הוּא מֵרָחוֹק. אֵת – לְהַכְלִיל אֶת מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, וְהָא כְתִיב (יחזקאל י) **הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בִּנְהַר כְּבָר, מָאן חַיָּה דָּא. אָמַר רִבִּי יוֹסִי אָמַר רִבִּי חִיָּיא, חַיָּה זוּטְרַתִּי. וְכִי אִית חַיָּה זוּטְרַתִּי, אִין. חַיָּה זוּטְרַתִּי, וְחַיָּה עִלָּאָה. וְחַיָּה זוּטְרָא דְּזוּטַרְתִּי.**

וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, דַּיְיקָא, כְּמָה דַּאֲמִינָא. וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר, כְּחֵזוּ אֶבֶן טָבָא, דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְנֵי מַקְדְּשָׁא, דִּכְתִיב, (ישעיה נד) **וִיסַדְתִּיךְ בַּסַּפִּירִים.**

וְאֶל אֲצִילֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, (שמות כד) **דָּא נָדָב וַאֲבִיהוּא. לֹא שָׁלַח יָדוֹ, דְּסָלִיק לוֹן לְבָתָר זִמְנָא, וְלָא אִתְעֲנָשׁוּ הָכָא. רִבִּי יוֹסִי אָמַר, מִלָּה דָא, לִשְׁבָחָא דִלְהוֹן, דִּכְתִיב וַיֶּאֱכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ דְזָנוּ עֵינֵיהוֹן, מִנְּהִירוּ דָא. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲכִילָה וַדָּאִית אָכְלוּ, וְזָנוּ**

לשון הקודש

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, וַהֲרֵי כָּתוּב (יחזקאל י) **הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בִּנְהַר כְּבָר.** מִי הַחַיָּה הַזּוֹ? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אָמַר רַבִּי חִיָּיא, חַיָּה קְטַנָּה. וְכִי יֵשׁ חַיָּה קְטַנָּה? כֵּן. חַיָּה קְטַנָּה, וְחַיָּה עֶלְיוֹנָה, וְחַיָּה קְטַנָּה שֶׁבַּקְּטַנּוֹת.

וַיִּרְאוּ אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר, כְּמַרְאֵה אֶבֶן טוֹבָה שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְנוֹת הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נד) וִיסַדְתִּיךְ בַּסַּפִּירִים.

וְאֶל אֲצִילֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל – זֶה נָדָב וַאֲבִיהוּא. לֹא שָׁלַח יָדוֹ – שֶׁהֶעֱלָה אוֹתָם לְאַחַר זְמַן, וְכָאן לֹא נֶעֱנְשׁוּ. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר דָּבָר זֶה לְשִׁבְחָם, שֶׁכָּתוּב וַיֶּאֱכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ, שֶׁזָּנוּ עֵינֵיהֶם מֵהָאוֹר הַזֶּה. רַבִּי

גַּרְמַיְיהוּ, וְהָכָא אִתְקְשָׁרוּ לְעֵילָא, אִי לָא דְּסָטוּ אוֹרְחַיְיהוּ לְבָתָר, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וַאֲפִילוּ יִשְׂרָאֵל, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְכְּשָׁרוּ, וְאִתְקַשְׁרַת בְּהוּ שְׁכִינְתָּא. וְדָא קַיְּימָא, וְאוֹרַיְיתָא כֻּלָּא, בְּחַד זִמְנָא הָוָה. וְיִשְׂרָאֵל כְּהַהִיא שַׁעֲתָא לָא חָמוּ לְעָלְמִין. וּלְזִמְנָא דְאָתֵי, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְגַּלָּאָה עַל בְּנוֹי, וּלְמֵחֲמֵי כֻּלָּא יְקָרָא דִילֵיהּ עֵינָא בְּעֵינָא, דִּכְתִיב (ישעיה נב) כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְיָ' צִיּוֹן. וּכְתִיב, (ישעיה מ) וְנִגְלָה כְּבוֹד יְיָ' וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו וְגוֹ'.

לשון הקודש

יְהוּדָה אָמַר, אֲכִילָה וַדָּאִית אָכְלוּ וְזָנוּ עַצְמָם, וְכָאן נִקְשְׁרוּ לְמַעְלָה אִם לֹא שֶׁסָּטוּ דַּרְכֵּיהֶם אַחַר כָּךְ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. **אָמַר** רַבִּי אֶלְעָזָר, וַאֲפִלּוּ יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הֻכְשְׁרוּ וְנִקְשְׁרָה בָהֶם שְׁכִינָה, וְהַבְּרִית הַזּוֹ וְכָל הַתּוֹרָה בִּזְמַן אֶחָד זֶה הָיָה, וְיִשְׂרָאֵל כְּאוֹתָהּ שָׁעָה לֹא רָאוּ לְעוֹלָמִים. וְלֶעָתִיד לָבֹא עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִגָּלוֹת עַל בָּנָיו וּלְהַרְאוֹת אֶת כָּל כְּבוֹדוֹ עַיִן בְּעַיִן, שֶׁכָּתוּב (שם נב) כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן. וְכָתוּב (שם מ) וְנִגְלָה כְּבוֹד ה' וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו וְגוֹ'.

פָּרָשַׁת תְּרוּמָה

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. (שמות כה) **דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ וְגוֹ'. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח,** (תהלים קלה) **כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ, כַּמָּה חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְרְעֵי בְּהוּ, וּבְעָא לְאִתְדַּבְּקָא בְּהוּ, וּלְאִתְקַשְּׁרָא עִמְּהוֹן. וְעָבִיד לְהוֹן עַמָּא יְחִידָאִי בְּעָלְמָא, דִּכְתִיב,** (שמואל ב ז) **וּמִי כְעַמְּךָ כְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ, וְאִינּוּן אִתְרְעוּ בֵּיהּ, וְאִתְקַשְּׁרָן בֵּיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ. וּכְתִיב** (דף קכ"ו ע"ב) (דברים לב) **כִּי חֵלֶק יְיָ עַמּוֹ. וְיָהַב לִשְׁאַר עַמִּין שׁוּלְטָנִין רַבְרְבָן מְמָנָן עָלַיְיהוּ, וְהוּא נָטִיל לְחוּלָקֵיהּ יִשְׂרָאֵל.**

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (שיר השירים ו) **מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר יָפָה כַלְּבָנָה בָרָה כַחַמָּה אֲיֻמָּה**

לשון הקודש

פָּרָשַׁת תְּרוּמָה

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ. כַּמָּה חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהִתְרַצָּה בָהֶם וְרָצָה לְהִדָּבֵק בָּהֶם וּלְהִתְקַשֵּׁר עִמָּם, וְעָשָׂה אוֹתָם עַם יְחִידִי בָּעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב ז) וּמִי כְעַמְּךָ כְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ, וְהֵם הִתְרַצּוּ בוֹ וְהִתְקַשְּׁרוּ בוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ, וְכָתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ. וְנָתַן לִשְׁאָר הָעַמִּים שַׁלִּיטִים גְּדוֹלִים מְמֻנִּים עֲלֵיהֶם, וְהוּא נָטַל אֶת יִשְׂרָאֵל לְחֶלְקוֹ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (שיר השירים ו) מִי זֹאת

כַּנִּדְגָּלוֹת. מִי זֹאת, רָזָא דִתְרֵין עָלְמִין מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, וְדָא הוּא עוֹלָם וְעוֹלָם. מ"י: הָא אוֹקִימְנָא דַרְגָּא עִלָּאָה לְעֵילָא, שֵׁירוּתָא דְקַיְימָא בִּשְׁאֶלְתָּא, וְאִקְרֵי מִ"י, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיה מ) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה. זֹא"ת: דַּרְגָּא תַתָּאָה לְתַתָּא, עָלְמָא תַתָּאָה. וְתַרְוַוּיְיהוּ, תְּרֵין עָלְמִין בְּחִבּוּרָא חָדָא, בְּקִשּׁוּרָא חָדָא כַּחֲדָא.

הַנִּשְׁקָפָה: כַּד מִתְחַבְּרָן תַּרְוַוּיְיהוּ כַּחֲדָא. כְּמוֹ שָׁחַר: כַּד בַּעְיָיא שַׁחֲרוּתָא לְאַנְהָרָא וּלְבָתַר אִתְנְהִיר כְּסִיהֲרָא, כַּד (כְּנִיש) בָּטַשׁ בָּהּ נְהִירוּ דְשִׁמְשָׁא. וּלְבָתַר כְּשִׁמְשָׁא, כַּד קַיְימָא סִיהֲרָא בִּשְׁלִימוּ. אֲיוּמָה: תַּקִּיפָא, לְאַגְּנָא עַל כֹּלָּא. דְּהָא כְּדִין אִית לָהּ שְׁלִימוּ וּתְקִיפוּ, לְמֶעְבַּד חֵילָא.

וְנַטְלָא חֵילָא מֵעָלְמָא עִלָּאָה, עַל יְדָא דְיַעֲקֹב

לשון הקודש

הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר יָפָה כַּלְּבָנָה בָּרָה כַּחַמָּה אֵימָה כַּנִּדְגָּלוֹת. מִי זֹאת – סוֹד שֶׁל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת מְחֻבָּרִים כְּאֶחָד, וְזֶה הוּא עוֹלָם וְעוֹלָם. מִ"י – הֲרֵי בְּאַרְנוּהָ דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה לְמַעְלָה, רֵאשִׁית שֶׁעוֹמֶדֶת לִשְׁאֵלָה, וְנִקְרֵאת מִ"י, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מ) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה. זֹא"ת – דַּרְגָּה תַּחְתּוֹנָה לְמַטָּה, עוֹלָם תַּחְתּוֹן. וּשְׁנֵיהֶם שְׁנֵי עוֹלָמוֹת בְּחִבּוּר אֶחָד, בְּקֶשֶׁר אֶחָד כְּאֶחָד.

הַנִּשְׁקָפָה – כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד. כְּמוֹ שָׁחַר – כְּשֶׁרוֹצֶה הַשַּׁחַר לְהָאִיר, וְאַחַר כָּךְ נָאוֹר כַּלְּבָנָה, כְּשֶׁמַּכֶּה (כְּשֶׁכּוֹנֵס) בּוֹ אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ. וְאַחַר כָּךְ כַּשֶּׁמֶשׁ, כְּשֶׁעוֹמֶדֶת הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּת. אֵימָה – תַּקִּיפָה לְהָגֵן עַל הַכֹּל, שֶׁהֲרֵי אָז יֵשׁ לָהּ שְׁלֵמוּת וְתֹקֶף לַעֲשׂוֹת חַיִל.

וְלוֹקַחַת חַיִל מֵהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן עַל יְדֵי

שְׁלֵימָא, דְּחִבֵּר לוֹן כַּחֲדָא. חִבֵּר לוֹן כַּחֲדָא לְעֵילָא. וְחִבֵּר לוֹן כַּחֲדָא לְתַתָּא. וּמִתַּמָּן נַפְקוּ, תְּרֵיסַר שְׁבָטִין קַדִּישִׁין, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. יַעֲקֹב דְּהַוָה שְׁלִים, אָעִיל רְחִימוּ בִתְרֵין עָלְמִין, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. שְׁאַר בְּנֵי נָשָׁא דְעַבְדִין כְּדֵין מְגַלִּין עָרְיָין לְעֵילָא וְתַתָּא, גָּרִים דְּכָבוּ בִתְרֵין עָלְמִין, וְגָרִים פִּרוּדָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ויקרא יח) וְאִשָּׁה אֶל אֲחֹתָהּ לֹא תִקָּח לִצְרֹר, דְּאִתְעָבִידוּ מָאתֵי דְכָבוּ דָא לְדָא.

וְאִי תֵּימָא (בראשית ל) וַתְּקַנֵּא רָחֵל בַּאֲחוֹתָהּ. הָכִי הוּא וַדַּאי דְּהָא עָלְמָא תַתָּאָה, כָּל תִּיאוּבְתֵּהּ לָאו אִיהוּ, אֶלָּא בְּגִין לְמֶיהֱוֵי כְגַוְונָא דְעָלְמָא עִלָּאָה, וּלְמֵירַת דּוּכְתָּהָא. בְּדוּכְתָּא אַחֲרָא קִנְאַת סוֹפְרִים אַסְגִּיאַת חָכְמָתָא, וְהָכָא קִנְאַת סוֹפְרִין, בְּגִין דְּאִית

לשון הקודש

יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם, שֶׁחִבֵּר אוֹתָם כְּאֶחָד. חִבֵּר אוֹתָם כְּאֶחָד לְמַעְלָה, וְחִבֵּר אוֹתָם כְּאֶחָד לְמַטָּה, וּמִשָּׁם יָצְאוּ שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים קְדוֹשִׁים כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. יַעֲקֹב שֶׁהָיָה שָׁלֵם הִכְנִיס אַהֲבָה בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. שְׁאָר בְּנֵי אָדָם שֶׁעוֹשִׂים, כָּךְ מְגַלִּים עֲרָיוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, גּוֹרְמִים יְרִיבוּת בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת וְגוֹרְמִים פֵּרוּד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא יח) וְאִשָּׁה אֶל אֲחֹתָהּ לֹא תִקָּח לִצְרֹר, שֶׁנַּעֲשׂוֹת יְרִיבוֹת זוֹ לָזוֹ.

וְאִם תֹּאמַר, (בראשית ל) וַתְּקַנֵּא רָחֵל בַּאֲחוֹתָהּ – כָּךְ הוּא וַדַּאי. שֶׁהֲרֵי כָּל תְּשׁוּקַת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן אֵינָהּ אֶלָּא כְּדֵי לִהְיוֹת כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן וְלִירֹשׁ מְקוֹמוֹ. בְּמָקוֹם אַחֵר קִנְאַת סוֹפְרִים תַּרְבֶּה חָכְמָה, וְכָאן קִנְאַת סוֹפְרִים, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ סֵפֶר וְסֵפֶר, מַגְדִּילִים מִשִּׁיכַת הַחָכְמָה

סֵפֶר וְסֵפֶר, אַסְגִּיאוּ מְשִׁיכוּ דְּחָכְמְתָא (עִלָּאָה) לְגַבַּיְיהוּ.
(נ"א וְעַל דָּא יַעֲקֹב אַשְׁלִים כו').

וְעִם כָּל דָּא, אֲפִילוּ יַעֲקֹב לָא אַשְׁלִים לְגַבַּיְיהוּ כַּדְקָא חָזֵי. שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא, גַּרְמִין דְּבָבוּ, וְגַרְמִין פְּרוּדָא, וּמְגַלִּין עָרְיָין דְּכֹלָּא, עָרְיָין דְּעֵילָא וְתַתָּא. וּבְרָזָא דָא אִית רָזָא דְּעָרְיָין, עָרְיָין דְּאִימָּא וּבְרָתָא, וְכֹלָּא בְּרָזָא חָדָא. מִי זֹאת אִתְקְרוּן אֲחָתָן, בְּגִין דְּאִינּוּן בְּאַחְוָה וּבְרִחִימוּ, וּבְחִבּוּרָא דִּרְעוּתָא. וְאִקְרוּן אִמָּא וּבְרָתָא. מָאן דְּגַלֵּי עֲרָיַיתְהוֹן, לֵית לֵיהּ חוּלָקָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, וְלֵית לֵיהּ חוּלָקָא בִּמְהֵימָנוּתָא.

תָּא חָזֵי, כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ, רָזָא עִלָּאָה לְעֵילָא. כֵּיוָן דְּאַשְׁלִים, וְאִקְרֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדֵין לִסְגֻלָּתוֹ, נָטִיל כֹּלָּא בְּכָל סִטְרִין, וְנָטִיל לְעֵילָא וְנָטִיל לְתַתָּא, וְאִשְׁתְּלִים בְּכֹלָּא.

לשון הקודש

(הָעֶלְיוֹנָה) אֲלֵיהֶם. (וְעַל זֶה יַעֲקֹב הִשְׁלִים כו').

וְעִם כָּל זֶה, אֲפִלּוּ יַעֲקֹב לֹא הִשְׁלִים אֲלֵיהֶם כָּרָאוּי. שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם גּוֹרְמִים יְרִיבוּת וְגוֹרְמִים פֵּרוּד וּמְגַלִּים עֲרָיוֹת שֶׁל הַכֹּל, עֲרָיוֹת שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה. וּבְסוֹד זֶה יֵשׁ אֶת סוֹד הָעֲרָיוֹת, עֲרָיוֹת שֶׁל אֵם וּבִתָּהּ, וְהַכֹּל בְּסוֹד אֶחָד. מִי זֹאת – נִקְרְאוּ אֲחָיוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהֵן בְּאַהֲבָה וְאַחֲוָה וּבְחִבּוּר הָרָצוֹן. וְנִקְרָאוֹת אֵם וּבַת. מִי שֶׁמְּגַלֶּה אֶת עֶרְוָתָן, אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא וְאֵין לוֹ חֵלֶק בָּאֱמוּנָה.

בֹּא וּרְאֵה, כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ – סוֹד עֶלְיוֹן לְמַעְלָה. כֵּיוָן שֶׁהִשְׁלַם וְנִקְרָא יִשְׂרָאֵל, אָז לִסְגֻלָּתוֹ, נָטַל הַכֹּל בְּכָל הַצְּדָדִים, וְנָטַל לְמַעְלָה וְנָטַל לְמַטָּה, וְנִשְׁלַם בַּכֹּל.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָא תָּנֵינָן, דְּכַד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, גְּלִיף בִּגְלִיפוֹי דְּרָזֵי מְהֵימְנוּתָא, גּוֹ טְהִירִין בְּרָזִין עִלָּאִין, וְגָלִיף לְעֵילָא וְגָלִיף לְתַתָּא, וְכֹלָּא בְּרָזָא חָדָא, בְּרָזָא דְּגִלּוּפֵי דִשְׁמָא קַדִּישָׁא יהו"ה, דְּשָׁלִיט בְּאַתְוֵי עֵילָא וְתַתָּא. וּבְרָזָא דָא אִשְׁתַּכְלָלוּ עָלְמִין, עָלְמָא עִלָּאָה וְעָלְמָא תַּתָּאָה.

עָלְמָא עִלָּאָה אִשְׁתַּכְלַל בְּרָזָא דְּאָת י', נְקוּדָה עִלָּאָה קַדְמָאָה, דְּנָפְקָא מִגּוֹ דְּסָתִים וְגָנִיז דְּלָא יְדִיעַ, וְלָא קַיְּימָא לְמִנְדַּע, וְלָא אִתְיְדַע כְּלַל, סְלִיקוּ דְּרָזָא דְּאֵין סוֹף, וּמִגּוֹ סְתִימוּ דָא, נָהִיר נְהִירוּ חַד דָּקִיק וְסָתִים, כָּלִיל בְּגַוֵּיהּ כְּלָלָא דְּכָל נְהוֹרִין. וּבְהַהוּא נְהִירוּ סָתִים, בָּטַשׁ בֵּיהּ מָאן דְּלָא בָטַשׁ. נָהִיר בֵּיהּ מָאן דְּלָא נָהִיר. וּכְדֵין, אַפִּיק חַד נְהִירוּ, דְּאִיהוּ עִדּוּנָא לְעִדּוּנָא, לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא,

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲרֵי שָׁנִינוּ, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, חָקַק בַּחֲקִיקוֹתָיו שֶׁל סוֹדוֹת הָאֱמוּנָה תּוֹךְ קְלִפּוֹת בְּסוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, וְחָקַק לְמַעְלָה וְחָקַק לְמַטָּה, וְהַכֹּל בְּסוֹד אֶחָד, בְּסוֹד גִּלּוּפֵי הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ יהו"ה, שֶׁשּׁוֹלֵט בְּאוֹתִיּוֹתָיו מַעְלָה וּמַטָּה, וּבְסוֹד זֶה נִתְקְנוּ הָעוֹלָמוֹת – הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. **הָעוֹלָם** הָעֶלְיוֹן נִתְקַן בַּסּוֹד שֶׁל אוֹת י', נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה רִאשׁוֹנָה שֶׁיָּצְאָה מִתּוֹךְ הַנִּסְתָּר וְהַגָּנוּז שֶׁלֹּא יָדוּעַ, וְלֹא עוֹמֵד לְהִוָּדַע וְלֹא נוֹדָע כְּלָל, עֲלִיָּה שֶׁל סוֹד הָאֵין סוֹף, וּמִתּוֹךְ סֵתֶר זֶה מֵאִיר אוֹר אֶחָד דַּקִּיק וְנִסְתָּר, כּוֹלֵל בְּתוֹכוֹ כְּלַל כָּל הָאוֹרוֹת. וּבְאוֹתוֹ אוֹר נִסְתָּר הִכָּה בּוֹ מִי שֶׁלֹּא הִכָּה, הֵאִיר בּוֹ מִי שֶׁלֹּא הֵאִיר, וְאָז יָצָא אוֹר אֶחָד שֶׁהוּא עִדּוּן לְעִדּוּן,

לְאִתְגַּנְזָא נְהִירוּ דָקִיק, וְסָתִים בְּגוֹ הַהוּא נְהִירוּ.
וְהַהוּא נְהִירוּ דְּאִיהוּ עִדּוּנָא לְעִדּוּנָא, סָתִים,
אִתְקַיָּמוּ (נ"א אִתְרַקִּימוּ) וְאִשְׁתָּכְלָלוּ בֵּיהּ שִׁית רְשִׁימִין,
דְּלָא יְדִיעָן, בַּר לְהַהוּא נְהוֹרָא דָקִיק כַּד עָאל
לְאִתְגַּנְזָא, עִדּוּנָא בְּעִדּוּנָא נָהִיר בִּנְהִירוּ.
וְהַאי נְהִירוּ דְּנָפַק מִגּוֹ נְהִירוּ דָקִיק אִיהוּ דְּחִילָא
וְאֵמְתָּנִי וְתַקִּיפָא יְתֵירָא, וְאִתְפַּשַּׁט הַאי
וְאִתְעָבִיד עָלְמָא חָדָא, דְּנָהִיר לְכָל עָלְמִין. עָלְמָא
סְתִימָא דְּלָא יְדִיעַ כְּלָל, וּבְגַוָּיהּ דַּיְירִין שִׁית רִבּוֹא
אֶלֶף, דְּאִינּוּן דַּיְירִין וְחֵילִין וּמַשְׁיְרָיָן עִלָּאִין.
וְכֵיוָן דְּאַפִּיק לוֹן וְאִשְׁתָּכְלָלוּ כַּחֲדָא כְּדֵין (דף קכ"ז ע"א)
אִיהוּ חִבּוּרָא חָדָא. וְאִינּוּן רָזָא דְּאָת וי"ו,
דְּאִתְחַבָּר בְּהַהוּא עָלְמָא סְתִימָא, (כאן חסר) וּכְדֵין
כְּתִיב, (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ. כַּד נָפִיק וי"ו,
וְאִשְׁתַּכְלָל מִגּוֹ יָ"הּ, כְּדֵין יִשְׂרָאֵל לְסִגְלָתוֹ.

לשון הקודש

לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ, לִגְנֹז אוֹר דַּקִּיק וְנִסְתָּר בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הָאוֹר.

וְאוֹתוֹ אוֹר שֶׁהוּא עִדּוּן לְעִדּוּן, נִסְתָּר, הִתְקַיְּמוּ (נִרְקְמוּ) וְנִתְקְנוּ בוֹ שִׁשָּׁה רְשׁוּמִים שֶׁלֹּא יְדוּעִים, פְּרָט לְאוֹתוֹ אוֹר דַּקִּיק כְּשֶׁנִּכְנָס לְהִגָּנֵז עִדּוּן בְּעִדּוּן, אוֹר בְּאוֹר. **וְהָאוֹר** הַזֶּה שֶׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ הָאוֹר הַדַּקִּיק, הוּא מַפְחִיד וְאֵימְתָנִי וְתַקִּיף יוֹתֵר, וְזֶה הִתְפַּשֵּׁט וְנַעֲשָׂה עוֹלָם אֶחָד שֶׁמֵּאִיר לְכָל הָעוֹלָמוֹת, עוֹלָם נִסְתָּר שֶׁלֹּא יָדוּעַ כְּלָל, וּבְתוֹכוֹ דָּרִים שֵׁשׁ רִבּוֹא אֶלֶף שֶׁל אוֹתָם דַּיָּרִים וַחֲיָלוֹת וּמַחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת.

וְכֵיוָן שֶׁהוֹצִיא אוֹתָם וְנִתְקְנוּ כְּאֶחָד, אָז הוּא חִבּוּר אֶחָד, וְהֵם סוֹד שֶׁל אוֹת וָי"ו שֶׁהִתְחַבְּרָה בְּאוֹתוֹ עוֹלָם נִסְתָּר, וְאָז כָּתוּב כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ. כְּשֶׁיּוֹצֵא וָי"ו וְנִתְקָן מִתּוֹךְ יָ"הּ, אָז יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ.

שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא, לָא אִתְיְיהִיב לוֹן רְשׁוּ לְסַלְקָא הָכִי, אֶלָּא לִסְגֻלָּתוֹ, אֲתָר דְּנַטִּיל וְכָנִישׁ כֹּלָּא. וְדָא אִיהוּ דַּרְגָּא לְתַתָּא, וּמִגּוֹ דָּא, נַטְלִין לְעֵילָא, בִּסְתִימוּ דִּרְעוּ, אֲבָל לָא בְּאִתְגַּלְיָא, כְּמָה דְּנַטִּיל יַעֲקֹב, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה.

וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה. (שמות כה) רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם. הַאי קְרָא הָא אוּקְמוּהָ וְאִתְּמַר. אֲבָל רָזָא דָא, הָא אוּקְמוּהָ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, גּוֹ רָזִין עִלָּאִין.

דַּרְגָּא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ רָזָא דְעָלְמָא עִלָּאָה, אִקְרֵי מ"י. דַּרְגָּא תַתָּאָה, דְּאִיהוּ רָזָא דְעָלְמָא תַתָּאָה, אִקְרֵי מַ"ה. וְתָנֵינָן, אַל תִּקְרֵי מַ"ה אֶלָּא מֵאָה, בְּגִין דְּכָל דַּרְגִּין עִלָּאִין בְּאַשְׁלְמוּתְהוֹן הָכָא אִינּוּן.

לשון הקודש

לִשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא נִתְּנָה רְשׁוּת לַעֲלוֹת כָּךְ, אֶלָּא רַק לִסְגֻלָּתוֹ, מָקוֹם שֶׁנּוֹטֵל וְכוֹנֵס הַכֹּל, וְזוֹהִי דַּרְגָּה לְמַטָּה, וּמִתּוֹךְ זֶה נוֹטְלִים לְמַעְלָה בְּסֵתֶר הָרָצוֹן, אֲבָל לֹא בְּגִלּוּי כְּמוֹ שֶׁנָּטַל יַעֲקֹב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה.

וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ וְנִתְבָּאֵר, אֲבָל סוֹד זֶה הֲרֵי בֵּאֲרוּ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּתוֹךְ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים.

דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה, שֶׁהוּא סוֹד שֶׁל עוֹלָם עֶלְיוֹן, נִקְרֵאת מ"י. דַּרְגָּה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁהוּא סוֹד שֶׁל עוֹלָם עֶלְיוֹן, נִקְרֵאת מַ"ה. וְשָׁנִינוּ, אַל תִּקְרֵי מַ"ה אֶלָּא מֵאָה, כִּי כָּל

תּוּ אֲמַאי אִקְרֵי מַ"ה. אֶלָּא אַף עַל גַּב דִּמְשִׁיכוּ עִלָּאָה אִתְמְשַׁךְ, לָא אִתְגַּלְיָא עַד דְּאִשְׁתְּלִים הָכָא, דְּאִיהוּ אָתָר סוֹפָא דְכָל דַּרְגִּין, סוֹפָא דְאַמְשָׁכוּתָא דְכֹלָּא, וְקַיְּימָא בְּאִתְגַּלְיָא. וְאַף עַל גַּב דְּאִתְגַּלְיָא יַתִּיר מִכֹּלָּא, קַיְּימָא לִשְׁאֵלָא, מַ"ה. מַה חָמִית, מַה יָדַעְתְּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (דברים ד) **כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה.**

וּבְגִין כַּךְ, מָה, רַב טוּבְךָ, דָּא אִיהוּ יְסוֹדָא דְעָלְמָא, דְּאִקְרֵי רַב טוּב. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ישעיה סג) **וְרַב טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל בְּגִין דְּהַאי אִיהוּ רַב טוּב. אוֹר קַדְמָאָה, אִקְרֵי טוּב סְתָם, וְהָכָא כְּלִילָן דְּכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא. אֲשֶׁר צָפַנְתָּ, דְּהַאי אִתְגְּנִיז, כְּגַוְונָא דְאוֹר קַדְמָאָה, דְּאִתְגְּנִיז וְאִתְטְמַר. פָּעַלְתָּ: דְּהָכָא אִיהוּ אוּמָנוּתָא דְכֹלָּא, אוּמָנוּתָא דְכָל עָלְמָא, אוּמָנוּתָא דְנִשְׁמָתִין וְרוּחִין.**

לשון הקודש

הַדְּרָגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת בִּשְׁלֵמוּתָם הֵם כָּאן. **עוֹד,** לָמָּה נִקְרֵאת מָ"ה? אֶלָּא אַף עַל גַּב שֶׁמְּשִׁיכוּת עֶלְיוֹנָה נִמְשְׁכָה, לֹא הִתְגַּלְּתָה עַד שֶׁנִּשְׁלַם כָּאן, שֶׁהוּא מְקוֹם סוֹף כָּל הַדְּרָגוֹת, סוֹף שֶׁל הַמְשָׁכַת הַכֹּל, וְעוֹמֵד בְּהִתְגַּלּוּת. וְאַף עַל גַּב שֶׁגָּלוּי יוֹתֵר מֵהַכֹּל, עוֹמֵד לַשְּׁאֵלָה מָ"ה. מָה רָאִיתָ? מַה יָדַעְתָּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ד) כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה.

וְלָכֵן, "מָה" רַב טוּבְךָ – זֶהוּ יְסוֹד הָעוֹלָם שֶׁנִּקְרָא רַב טוּב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סג) וְרַב טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶהוּ רַב טוּב. אוֹר הָרִאשׁוֹן, נִקְרָא טוּב סְתָם, וְכָאן כְּלוּלִים זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד. אֲשֶׁר צָפַנְתָּ – שֶׁהֲרֵי נִגְנַז, כְּמוֹ שֶׁהָאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּגְנַז וְנִסְתַּר. פָּעַלְתָּ – שֶׁכָּאן

בְּרָזָא דָא עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוּמָנוּתָא דְכָל עָלְמָא, וְרָזָא דָא (בראשית א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. בְּרָזָא דָא אִתְעָבִיד מַשְׁכְּנָא וְאִתְבְּנֵי, דְּאִיהוּ בְּדִיוּקְנָא דְעָלְמָא דִלְעֵילָא, וּבְדִיוּקְנָא דְעָלְמָא תַתָּאָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה. לִי. תְּרוּמָה. תְּרֵין דַּרְגִּין, דְּאִינּוּן חַד, דְּמִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא.

וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה וְגוֹ'. (שמות כה) רִבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא וְרִבִּי יוֹסִי, הֲווֹ יַתְבֵי יוֹמָא חַד, תְּחוֹת אִילָנֵי, בְּבִקְעָתָא גַּבֵּי יַמָּא דְגִינוֹסָר. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כַּמָּה יָאֶה צִלָּא דָא, דְּחַפְיָא עָלָן מִגּוֹ אִילָנֵי, וַאֲנָן צְרִיכִין לְאַעְטָרָא הַאי אֲתָר בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (שיר השירים ג) אַפִּרְיוֹן עָשָׂה

לשון הקודש

הִיא אֻמָּנוּת הַכֹּל, אֻמָּנוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, אֻמָּנוּת שֶׁל נְשָׁמוֹת וְרוּחוֹת.

בְּסוֹד זֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֻמָּנוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, וְסוֹד זֶה (בראשית א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. בְּסוֹד זֶה נַעֲשָׂה וְנִבְנָה הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בַּדִּיוּקָן שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן וּבְדִיוּקָן הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה. לִי תְּרוּמָה – שְׁתֵּי דְּרָגוֹת שֶׁהֵן אַחַת, שֶׁמִּתְחַבְּרוֹת כְּאֶחָד.

וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה וְגוֹ'. רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ יוֹשְׁבִים יוֹם אֶחָד תַּחַת הָאִילָנוֹת בְּבִקְעָה לְיַד יָם גִּינוֹסַר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כַּמָּה נָאֶה צֵל זֶה שֶׁמְּכַסֶּה עָלֵינוּ מִתּוֹךְ הָאִילָנוֹת, וְאָנוּ צְרִיכִים לְעַטֵּר מָקוֹם זֶה בְּדִבְרֵי תוֹרָה.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (שיר ג) אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן.

לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן. הַאי קְרָא הָא אוֹקִימְנָא לֵיהּ וְאִתְּמַר, אֲבָל אַפִּרְיוֹן, דָּא הֵיכָלָא דִלְתַתָּא, דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דְּהֵיכָלָא עִלָּאָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרָא לֵיהּ גִּנְתָּא דְּעֵדֶן, דְּאִיהוּ נָטַע לֵיהּ לַהֲנָאָתֵיהּ, וְכִסּוּפָא דִילֵיהּ לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא בֵּיהּ גּוֹ אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּתַמָּן כֻּלְּהוּ קַיְּימִין וְרִשְׁימִין בְּגַוָּיהּ. אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּלֵית לוֹן גּוּפָא בְּהַאי עָלְמָא, כֻּלְּהוּ סַלְקִין וּמִתְעַטְּרָן תַּמָּן, וְאִית לוֹן דּוּכְתִּין לְמֵחֱמֵי, לְאִתְעַנְּגָא גּוֹ עִנּוּגָא עִלָּאָה דְּאִקְרֵי נֹעַם יְיָ'. וְתַמָּן אִתְמַלְיָין מִכָּל כִּסּוּפִין דְּנַהֲרֵי דְּאֲפַרְסְמוֹנָא דַכְיָא.

אֲפַרְסְמוֹן: דָּא הֵיכָלָא עִלָּאָה טְמִירָא גְּנִיזָא. אַפִּרְיוֹן: דָּא הֵיכָלָא דִלְתַתָּא, דְּלֵית בֵּיהּ סְמָךְ, עַד דְּאִסְתְּמִיךְ (נ"א דְּאִתְמְשָׁךְ) מִגּוֹ הֵיכָלָא עִלָּאָה. וּבְגִין כַּךְ אָת סָמֶךְ אִיהוּ סָתִים בְּכָל סִטְרוֹי,

לשון הקודש

פָּסוּק זֶה הֲרֵי בֵּאַרְנוּהוּ וְנִתְבָּאֵר, אֲבָל אַפִּרְיוֹן – זֶה הֵיכָל שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁהוּא כְּמוֹ הַהֵיכָל הָעֶלְיוֹן, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרָא לוֹ גַּן עֵדֶן, שֶׁהוּא נָטַע אוֹתוֹ לַהֲנָאָתוֹ, וְכִסּוּפוֹ הוּא לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בּוֹ תּוֹךְ אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, שֶׁשָּׁם כֻּלָּם עוֹמְדִים וּרְשׁוּמִים בְּתוֹכוֹ. אוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁאֵין לָהֶן גּוּף בָּעוֹלָם הַזֶּה, כֻּלָּן עוֹלוֹת וּמִתְעַטְּרוֹת שָׁם, וְיֵשׁ לָהֶן מְקוֹמוֹת לִרְאוֹת, לְהִתְעַנֵּג תּוֹךְ עֹנֶג עֶלְיוֹן שֶׁנִּקְרָא נֹעַם ה', וְשָׁם מִתְמַלְּאִים מִכָּל הַכִּסּוּפִים שֶׁל נַהֲרוֹת אֲפַרְסְמוֹן זַךְ.

אֲפַרְסְמוֹן – זֶהוּ הֵיכָל הָעֶלְיוֹן טָמִיר גָּנוּז. אַפִּרְיוֹן – זֶהוּ הֵיכָל שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁאֵין בּוֹ סָמֶךְ עַד שֶׁנִּסְמָךְ (שֶׁנִּמְשָׁךְ) מִתּוֹךְ הֵיכָל הָעֶלְיוֹן. וְלָכֵן אוֹת סָמֶ"ךְ נִסְתֶּרֶת בְּכָל

בְּגַוְונָא דָא אָת ס' (ס"א מ"ם) סְתִימָא.

מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְסָתִים וְאִתְגְּנִיז בְּגַוֵּיהּ, גּוֹ (נ"א נְקוּדָה) נְהוֹרָא עִלָּאָה לְעֵילָּא, כְּדֵין אִיהִי קַיְימָא, בְּדִיוּקְנָא (נ"א דָא) דְאָת סָמֶךְ סָתִים בְּגַוֵּיהּ, וְאִתְגְּנִיז בֵּיהּ, לְסַלְקָא לְעֵילָּא. וּבְשַׁעֲתָא דְהַדְרָא וְיָתְבָא רְבִיעָא עַל בְּנִין לְתַתָּא לְיַנְקָא לוֹן, כְּדֵין אִיהִי קַיְימָא בְּדִיוּקְנָא דְאָת ס' רְבִיעָא סְתִימָא לְגוֹ אַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא.

וְעַל דָּא, דָּא אִיהוּ (דף קכ"ז ע"ב) אֲפַרְסְמוֹן, וְדָא הוּא אַפִּרְיוֹן. וּבַאֲתָר תְּרֵין אַתְוָון ס"מ, קַיְימָא י', בְּרָזָא דִבְרִית, (ס"א רָזָא דִבְרִית דְּאִתְגְּנִיז בְּגַוָּוהִי) דְּאִיהוּ זַמִּין לְנָטְלָא כֻּלָּא, רָזָא דְּאִינּוּן מְאָה בִּרְכָּאן, שִׁתִּין וְאַרְבְּעִין. שִׁתִּין, לָקָבֵל שִׁית סִטְרִין, דְּנַפְקֵי מֵאָת ס'. אַרְבְּעִין, לָקָבֵל ד' סִטְרֵי עָלְמָא, וְכֻלָּא אַשְׁלִימוּ לְמֵאָה. וְאָת יו"ד, אִיהוּ אַשְׁלִים לְרָזָא

לשון הקודש

צְדָדֶיהָ, כְּמוֹ זֶה אוֹת ס (מֵ"ם) סְתוּמָה. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁנִּסְתָּר וְנִגְנָז בְּתוֹכוֹ תוֹךְ (נְקֻדָּה) אוֹר עֶלְיוֹן לְמַעְלָה, אָז הִיא עוֹמֶדֶת בַּדְּיוֹקָן (הַזֶּה) שֶׁל אוֹת סָמֶ"ךְ נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ, וְנִגְנָז בּוֹ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה. וּבְשָׁעָה שֶׁחוֹזֶרֶת וְיוֹשֶׁבֶת רְבוּצָה עַל הַבָּנִים לְמַטָּה לְהֵינִיק אוֹתָם, אָז הִיא עוֹמֶדֶת בַּדְּיוֹקָן שֶׁל אוֹת ס רְבוּצָה נִסְתֶּרֶת לְתוֹךְ אַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם.

וְעַל כָּךְ זֶהוּ אֲפַרְסְמוֹן, וְזֶהוּ אַפִּרְיוֹן. וּבִמְקוֹם שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת ס"מ עוֹמֶדֶת י' בְּסוֹד הַבְּרִית (סוֹד הַבְּרִית שֶׁנִּגְנָז בְּתוֹכוֹ), שֶׁהוּא עָתִיד לָקַחַת הַכֹּל, סוֹד שֶׁל אוֹתָן מֵאָה בְּרָכוֹת, שִׁשִּׁים וְאַרְבָּעִים. שִׁשִּׁים כְּנֶגֶד שִׁשָּׁה צְדָדִים שֶׁיּוֹצְאִים מֵהָאוֹת ס', וְאַרְבָּעִים כְּנֶגֶד אַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם,

דְּמֵאָה, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. וְעַל דָּא, דָּא אֲפַרְסָמוֹן, וְדָא אַפִּרְיוֹן.

אִינּוּן נַהֲרֵי נָפְקִין מֵאֲפַרְסְמוֹן דָּא, וְנִשְׁמָתִין עִלָּאִין, דְּלֵית לוֹן גּוּפָא בְּהַאי עָלְמָא, יַנְקִין מֵהַהוּא נְהִירוּ דְּנָפִיק מֵאִינּוּן נַהֲרֵי אֲפַרְסְמוֹנָא דַכְיָא, וּמִתְעַנְּגֵי בְּעִנּוּגָא דָא עִלָּאָה, וְנִשְׁמָתִין (ד"א ל"ג דְּסָלְקִין וְנַחֲתִין) דְּאִית לוֹן גּוּפָא בְּהַאי עָלְמָא, סַלְקִין וְיַנְקִין מֵהַהוּא נְהִירוּ דְאַפִּרְיוֹן דָּא, וְנַחְתִּין. וְאִלֵּין יַהֲבֵי וְנַטְלֵי. יַהֲבֵי רֵיחָא, מֵאִינּוּן עוֹבְדִין דְּכַשְׁרָאן, דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְהוּ בְּהַאי עָלְמָא. וְנַטְלֵי מֵהַהוּא רֵיחָא דְּאִשְׁתְּאַר בֵּיהּ בְּגִנְתָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית כז) כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ יְיָ', רֵיחָא דְּאִשְׁתְּאַר בֵּיהּ בְּהַהוּא חַקְלָא. וְכֻלְּהוּ קַיְימֵי בְּהַהִיא גִנְתָּא, אִלֵּין מִתְעַנְּגֵי לְעֵילָא, וְאִלֵּין מִתְעַנְּגֵי לְתַתָּא.

לשון הקודש

וְהַכֹּל מַשְׁלִימִים לְמֵאָה. וְאוֹת יו"ד מַשְׁלִימָה לַסּוֹד שֶׁל מֵאָה, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

וְלָכֵן זֶה אֲפַרְסְמוֹן, וְזֶה אַפִּרְיוֹן.

אוֹתָם הַנְּהָרוֹת יוֹצְאִים מֵהָאֲפַרְסְמוֹן הַזֶּה, וּנְשָׁמוֹת עֶלְיוֹנוֹת, שֶׁאֵין לָהֶן גּוּף בָּעוֹלָם הַזֶּה, יוֹנְקוֹת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁיּוֹצֵא מֵאוֹתָם נַהֲרוֹת אֲפַרְסְמוֹן זַךְ, וּמִתְעַנְּגוֹת בָּעִנּוּג הָעֶלְיוֹן הַזֶּה. וּנְשָׁמוֹת (שֶׁעוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת) שֶׁיֵּשׁ לָהֶן גּוּף בָּעוֹלָם הַזֶּה, עוֹלוֹת וְיוֹנְקוֹת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל הָאַפִּרְיוֹן הַזֶּה וְיוֹרְדוֹת, וְאֵלּוּ נוֹתְנוֹת וְנוֹטְלוֹת. נוֹתְנוֹת רֵיחַ מֵאוֹתָם מַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בָּהֶם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְנוֹטְלוֹת מֵאוֹתוֹ הָרֵיחַ שֶׁנִּשְׁאָר בַּגָּן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כז) כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ ה'. הָרֵיחַ שֶׁנִּשְׁאָר בּוֹ בְּאוֹתוֹ הַשָּׂדֶה. וְכֻלָּם עוֹמְדִים בְּאוֹתוֹ הַגָּן. אֵלּוּ מִתְעַנְּגִים לְמַעְלָה, וְאֵלּוּ מִתְעַנְּגִים לְמַטָּה.

עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, עָשָׂה לוֹ, לְגַרְמֵיהּ. וְאִי תֵּימָא, הָא נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא מִשְׁתַּעְשְׁעָן בֵּיהּ, וְאַת אַמְרְתְּ עָשָׂה לוֹ. הָכִי הוּא וַדָּאי. בְּגִין דְּהַאי אַפִּרְיוֹן וְכָל אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא, כֻּלְּהוּ קַיְּימֵי לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא בְּהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, מַלְכָּא דִּשְׁלָמָא דִּילֵיהּ, וְדָא אִיהוּ מַלְכָּא עִלָּאָה (וְהָא אוּקְמוּהָ) הַמֶּלֶךְ סְתָם, דָּא מַלְכָּא מְשִׁיחָא. דָּא עָלְמָא דִּדְכוּרָא, וְדָא עָלְמָא דְּנוּקְבָא. מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן אִינּוּן אִילָנִין נְטִיעָן, דְּעָקַר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְשָׁתִיל לוֹן בַּאֲתָר אַחֲרָא, וְאִלֵּין אִקְרוּן אַרְזֵי לְבָנוֹן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים קד) אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע. וְלָא אִתְבְּנֵי הַאי אַפִּרְיוֹן, וְלָא אִשְׁתַּכְלָל אֶלָּא בְּהוּ.

תו מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן, אִלֵּין שִׁית יוֹמִין דִּבְרֵאשִׁית דְּכָל

לשון הקודש

עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה – עָשָׂה לוֹ, לְעַצְמוֹ. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים מִשְׁתַּעֲשְׁעוֹת בּוֹ, וְאַתָּה אוֹמֵר עָשָׂה לוֹ? כָּךְ זֶה וַדַּאי, מִשּׁוּם שֶׁהָאַפִּרְיוֹן הַזֶּה וְכָל אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, בְּכֻלָּם עוֹמֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהֶן. הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה – הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, וְזֶהוּ מֶלֶךְ הָעֶלְיוֹן. (וְהֲרֵי בֵּאֲרוּהָ) הַמֶּלֶךְ סְתָם, זֶה מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. זֶה עוֹלַם הַזָּכָר, וְזֶה עוֹלַם הַנְּקֵבָה. מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן – אוֹתָם אִילָנוֹת נְטוּעִים שֶׁעָקַר אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשָׁתַל אוֹתָם בְּמָקוֹם אַחֵר, וְאֵלּוּ נִקְרָאִים אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע. וְלֹא נִבְנָה הָאַפִּרְיוֹן הַזֶּה וְלֹא נִתְקַן אֶלָּא בָּהֶם.

עוֹד מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן – אֵלּוּ שִׁשָּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם מְסַדֵּר אֶת

יוֹמָא וְיוֹמָא, מְסַדֵּר בְּהַאי אַפִּרְיוֹן, סִדּוּרָא דְּאִתְחָזֵי לֵיהּ: סִדּוּרָא קַדְמָאָה. אִתְנְגִיד מִסִּטְרָא דִימִינָא, אוֹר קַדְמָאָה דְּאִתְגְּנִיז, וְאִתְנְטִיל מִסִּטְרָא דִימִינָא, וְעָאל בְּהַאי אַפִּרְיוֹן עַל יְדָא דִיסוֹדָא חַד, וְעָבִיד בֵּיהּ שִׁמּוּשָׁא. לְבָתָר אַפִּיק הַהוּא אַפִּרְיוֹן חַד דִּיוּקְנָא כְּגַוְונָא דְהַאי אוֹר, וְדָא הוּא רָזָא דִכְתִיב, (בראשית א) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. כֵּיוָן דְּאָמַר יְהִי אוֹר, אֲמַאי כְּתִיב וַיְהִי אוֹר, לָא אִצְטְרִיךְ קְרָא לְמִכְתָּב, אֶלָּא וַיְהִי כֵּן, מַהוּ וַיְהִי אוֹר. אֶלָּא, דְּהַהוּא אוֹר אַפִּיק אוֹר אַחֲרָא דְּאִתְחָזֵי לֵיהּ, וְדָא אִיהוּ יוֹמָא קַדְמָאָה, מֵאִינּוּן עֲצֵי הַלְּבָנוֹן.

סִדּוּרָא תִּנְיָינָא: אִתְנְגִיד מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, פְּרִישׁוּ דְּמַיָּא, בְּנִגִּידוּ דְּאֶשָּׁא תַּקִּיפָא, וְאִתְנְטִיל מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְעָאל בְּהַאי אַפִּרְיוֹן, וְעָבִיד בֵּיהּ שִׁמּוּשָׁא, וְאַפְרִישׁ בֵּין מַיִין דְּבִסְטַר

לשון הקודש

הָאַפִּרְיוֹן הַזֶּה סִדּוּר שֶׁנִּרְאָה לוֹ. סִדּוּר רִאשׁוֹן: שׁוּפֵעַ מִצַּד יָמִין, הָאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּגְנַז, וְנִטַּל מִצַּד יָמִין, וְנִכְנַס בָּאַפִּרְיוֹן הַזֶּה עַל יְדֵי יְסוֹד אֶחָד וְעוֹשֶׂה בּוֹ שִׁמּוּשׁ. אַחַר כָּךְ מוֹצִיא אוֹתוֹ הָאַפִּרְיוֹן דְּיוּקָן אֶחָד כְּמוֹ הָאוֹר הַזֶּה, וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב (בראשית א) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. כֵּיוָן שֶׁאָמַר יְהִי אוֹר, לָמָּה כָּתוּב וַיְהִי אוֹר? לֹא הִצְטָרֵךְ הַפָּסוּק לִכְתֹּב אֶלָּא וַיְהִי כֵּן. מַהוּ וַיְהִי אוֹר? אֶלָּא שֶׁאוֹתוֹ אוֹר הוֹצִיא אוֹר אַחֵר שֶׁנִּרְאָה לוֹ, וְזֶהוּ יוֹם רִאשׁוֹן מֵאוֹתָם עֲצֵי הַלְּבָנוֹן.

סִדּוּר שֵׁנִי: שׁוּפֵעַ מִצַּד שְׂמֹאל, פְּרִישׁוּת הַמַּיִם, בְּשֶׁפַע שֶׁל אֵשׁ תַּקִּיפָה, וְנִטַּל מִצַּד שְׂמֹאל, וְנִכְנָס בָּאַפִּרְיוֹן הַזֶּה וְעוֹשֶׂה בּוֹ שִׁמּוּשׁ, וּמַפְרִיד בֵּין מַיִם שֶׁבְּצַד יָמִין

יְמִינָא, וּבֵין אִינּוּן מַיִין (דִּבְסִטַר שְׂמָאלָא.) לְבָתָר אַפִּיק הַהוּא אַפִּרְיוֹן, חַד דְּיוּקְנָא, כְּגַוְונָא דִילֵיהּ. וְדָא אִיהוּ רָזָא דִכְתִיב, (בראשית א) בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ וַיְהִי כֵן. וְדָא אִיהוּ יוֹמָא תְנְיָינָא מֵאִינּוּן עֲצֵי הַלְּבָנוֹן.

סִדּוּרָא תְּלִיתָאָה: אִתְנְגִיד מִסִּטְרָא דְאֶמְצָעִיתָא, וּמִסִּטְרָא דִימִינָא, (נ"א ומִסִּטְרָא דִשְׂמֹאלָא) חַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה, דְּעָבִיד שְׁלָמָא בְּעָלְמָא. וּמִתַּמָּן אִתְמְשִׁיכוּ אֵיבִין לְכֹלָּא, וְדָא עָבִיד שִׁמּוּשָׁא בְּהַאי אַפִּרְיוֹן, וְאַפִּיק זִינָא לְזִינֵיהּ. זִינָא לְעוֹבָדִין סַגִּיאִין, זִינָא דְאִתְחָזֵי לֵיהּ, וְכָל דְּשָׁאִין וַעֲשָׂבִין וְאִילָנִין בְּכַמָּה חֵילִין. וְאִשְׁתְּאַר דְּיוּקְנֵיהּ תַּמָּן, וְאַפִּיק זִינָא הַהוּא אַפִּרְיוֹן, כְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ, וְדָא אִיהוּ יוֹמָא תְּלִיתָאָה, דְּאִתְכְּלִיל מִתְּרֵין סִטְרִין, מֵאִינּוּן עֲצֵי הַלְּבָנוֹן.

לשון הקודש

לְבֵין מַיִם (שֶׁבְּצַד שְׂמאל). אַחַר כָּךְ מוֹצִיא אוֹתוֹ אַפִּרְיוֹן דְּיוּקָן אֶחָד כְּמוֹ שֶׁלּוֹ, וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב, בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ וַיְהִי כֵן. וְזֶהוּ יוֹם שֵׁנִי מֵאוֹתָם עֲצֵי הַלְּבָנוֹן.

סִדּוּר שְׁלִישִׁי: שׁוֹפֵעַ מִצַּד הָאֶמְצַע, וּמִצַּד יָמִין, (וּמִצַּד שְׂמאל) יוֹם אֶחָד שְׁלִישִׁי שֶׁעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִים פֵּרוֹת לַכֹּל, וְזֶה עוֹשֶׂה שִׁמּוּשׁ בָּאַפִּרְיוֹן הַזֶּה, וּמוֹצִיא מִין לְמִינוֹ. מִין לְמַעֲשִׂים רַבִּים, מִין שֶׁנִּרְאֶה לוֹ, וְכָל הַדְּשָׁאִים וְהָעֲשָׂבִים וְהָאִילָנוֹת בְּכַמָּה חֲיָלוֹת. וְנִשְׁאָר דְּיוּקָנוֹ שָׁם, וְאוֹתוֹ אַפִּרְיוֹן מוֹצִיא מִין כְּאוֹתוֹ גָּוֶן מַמָּשׁ, וְזֶהוּ יוֹם שְׁלִישִׁי שֶׁנִּכְלָל מִשְּׁנֵי צְדָדִים מֵאוֹתָם עֲצֵי הַלְּבָנוֹן.

סִדּוּרָא רְבִיעָאָה: אִתְנְגִיד וְאִתְנְהִיר נְהִירוּ דְשִׁמְשָׁא, לְאַנְהָרָא לְהַאי אַפִּרְיוֹן, גּוֹ חָשׁוּךְ דִילֵיהּ, וְעָאל בֵּיהּ לְאַנְהָרָא, וְלָא עָבִיד בֵּיהּ שִׁמּוּשָׁא. עַד יוֹמָא חֲמִשָׁאָה, דְּאַפִּיק הַאי אַפִּרְיוֹן הַהוּא שִׁמּוּשָׁא דִנְהִירוּ, דְּעָאל בֵּיהּ בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה, וְאַפִּיק הַהוּא אַפִּרְיוֹן בְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ דְּהַהוּא נְהִירוּ, וְדָא אִיהוּ יוֹמָא רְבִיעָאָה חַד מֵאִינּוּן עֲצֵי הַלְּבָנוֹן.

סִדּוּרָא חֲמִישָׁאָה: אִתְנְגִיד חַד מְשִׁיכוּ, דִּרְחִישׁוּ דְּמַיָּא, וְעָבִיד שִׁמּוּשָׁא לְאַפָּקָא הַהוּא נְהִירוּ, דְּסִדּוּרָא דְיוֹמָא רְבִיעָאָה, וְעָבִיד בְּהַאי אַפִּרְיוֹן שִׁמּוּשָׁא, וְאַפִּיק זִינִין לְזִינֵיהּ, אִינּוּן דְּאִתְחָזֵי כְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ, וְהַאי יוֹמָא שִׁמֵּשׁ הַהוּא שִׁמּוּשָׁא, יַתִּיר מִכָּל שְׁאַר יוֹמִין. וְכֹלָּא תַלְיָא עַד יוֹמָא שְׁתִיתָאָה, דְּאַפִּיק אַפִּרְיוֹן כָּל מַה דְּהֲוָה (דף קכ"ח ע"א)

לשון הקודש

סִדּוּר רְבִיעִי: שׁוּפְעַ וּמֵאִיר אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ לְהָאִיר לָאַפִּרְיוֹן הַזֶּה תּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ שֶׁלּוֹ, וְנִכְנָס בּוֹ לְהָאִיר, וְלֹא עוֹשֶׂה בּוֹ שִׁמּוּשׁ. עַד יוֹם חֲמִישִׁי שֶׁמּוֹצִיא אוֹתוֹ אַפִּרְיוֹן שִׁמּוּשׁ שֶׁל אוֹר שֶׁנִּכְנַס בּוֹ בְּיוֹם רְבִיעִי, וּמוֹצִיא אוֹתוֹ אַפִּרְיוֹן בְּאוֹתוֹ גְּוָן מַמָּשׁ שֶׁל אוֹתוֹ אוֹר, וְזֶהוּ יוֹם רְבִיעִי אֶחָד מֵאוֹתָם עֲצֵי הַלְּבָנוֹן.

סִדּוּר חֲמִישִׁי: שׁוֹפֵעַת מְשִׁיכָה אַחַת שֶׁל רַחַשׁ הַמַּיִם, וְעוֹשֶׂה שִׁמּוּשׁ לְהוֹצִיא אוֹתוֹ אוֹר שֶׁל סִדּוּר יוֹם רְבִיעִי, וְעוֹשֶׂה בָּאַפִּרְיוֹן הַזֶּה שִׁמּוּשׁ, וּמוֹצִיא מִינִים לְמִינוֹ, אוֹתָם הַנִּרְאִים בְּאוֹתוֹ גְּוָן מַמָּשׁ. וְיוֹם זֶה שִׁמֵּשׁ אוֹתוֹ שִׁמּוּשׁ יוֹתֵר מִכָּל שְׁאָר הַיָּמִים, וְהַכֹּל תָּלוּי עַד יוֹם הַשִּׁשִּׁי, שֶׁהוֹצִיא הָאַפִּרְיוֹן כָּל מַה שֶׁהָיָה גָּנוּז בּוֹ,

גָּנִיז בֵּיהּ, דִּכְתִיב, (בראשית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ וְגוֹ'. וְדָא אִיהוּ יוֹמָא חֲמִישָׁאָה, חַד מֵאִינּוּן עֲצֵי הַלְּבָנוֹן.

סִדּוּרָא שְׁתִיתָאָה: דָּא אִיהוּ יוֹמָא, דְּאַתְקִין כָּל הַאי אַפִּרְיוֹן, וְלֵית לֵיהּ תִּקּוּנָא, וְלֵית לֵיהּ תְּקִפָּא, בַּר מֵהַאי יוֹמָא, כַּד אָתָא הַאי יוֹמָא, אִתְתָּקַן הַאי אַפִּרְיוֹן, בְּכַמָּה רוּחִין, בְּכַמָּה נִשְׁמָתִין, בְּכַמָּה עוּלִימָתָן שְׁפִירָן בְּחֵיזוּ. אִינּוּן דְּאִתְחָזוּן לְמֵיתָב בְּהֵיכְלָא דְמַלְכָּא. אוֹף אִיהוּ אִתְתָּקַן בִּשְׁפִירוּ כָּל שְׁאַר יוֹמִין דַּהֲווֹ בְּקַדְמִיתָא, וְאַתְקִין לוֹן בְּתִיאוּבְתָּא חָדָא, בִּרְעוּתָא בְּחֶדְוָה, תִּקּוּנָא דִלְעֵילָא וְתַתָּא.

כְּדֵין אִתְקַדַּשׁ הַאי אַפִּרְיוֹן, בְּקִדּוּשִׁין עִלָּאִין וְאִתְעַטַּר בְּעִטְרוֹי, עַד דְּסָלִיק בִּסְלִיקוּ דְעִטְרָא דְנַיְיחָא, וְאִקְרֵי שְׁמָא עִלָּאָה, שְׁמָא

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ וְגוֹ'. וְזֶהוּ הַיּוֹם הַחֲמִישִׁי, אֶחָד מֵאוֹתָם עֲצֵי הַלְּבָנוֹן.

סִדּוּר שִׁשִּׁי – זֶהוּ יוֹם שֶׁהִתְקִין אֶת כָּל הָאַפִּרְיוֹן הַזֶּה, וְאֵין לוֹ תִּקּוּן וְאֵין לוֹ תֹּקֶף פְּרָט לַיּוֹם הַזֶּה. כְּשֶׁבָּא הַיּוֹם הַזֶּה, נִתְקַן הָאַפִּרְיוֹן הַזֶּה בְּכַמָּה רוּחוֹת, בְּכַמָּה נְשָׁמוֹת, בְּכַמָּה עוֹלָמוֹת יְפוֹת מַרְאֶה. אוֹתָן שֶׁנִּרְאוֹת לָשֶׁבֶת בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ. אַף הוּא נִתְקַן בִּיפִי כָּל שְׁאָר הַיָּמִים שֶׁהָיוּ בַּתְּחִלָּה, וּמַתְקִין אוֹתָם בִּתְשׁוּקָה אַחַת, בְּרָצוֹן, בְּשִׂמְחָה, תִּקּוּן עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן.

וְאָז מִתְקַדֵּשׁ הָאַפִּרְיוֹן בִּקְדֻשּׁוֹת עֶלְיוֹנוֹת וּמִתְעַטֵּר בְּעַטְרוֹתָיו, עַד שֶׁעוֹלֶה בַּעֲלִיָּה

קַדִּישָׁא, דְּאִיהוּ שַׁבָּת. נַיְיחָא דְּכֹלָּא, תִּיאוּבְתָּא דְכֹלָּא, דְּבֵקוּתָא דְכֹלָּא, דְּעֵילָּא וְתַתָּא כַּחֲדָא. וּכְדֵין כְּתִיב, (שיר השירים ג) אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מָאן דְּזָכֵי בְּהַהוּא אַפִּרְיוֹן, זָכֵי בְּכֹלָּא, זָכֵי לְמֵיתַב בְּנַיְיחָא דְצִלָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שיר השירים ב) בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי. וְהַשְׁתָּא דְיָתִיבְנָא בְצִלָּא דְנַיְיחָא דָא, אִית לָן לְאִסְתַּכְּלָא דְּלָא יַתְבֵּינָן אֶלָּא בְצִלָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, גּוֹ הַהוּא אַפִּרְיוֹן. וְאִית לָן לְאַעֲטָרָא הַאי אֲתָר, בְּעִטְרִין עִלָּאִין, עַד דְּיִתְעָרוּן אִילָּנֵי דְהַהוּא אַפִּרְיוֹן, לְמֵיתֵי עֲלָן בְּצִלָּא אַחֲרָא.

פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן בְּרֵישָׁא וְאָמַר, וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ תִּקְחוּ אֶת

לשון הקודש

שֶׁל עֲטָרָה שֶׁל מְנוּחָה, וְנִקְרָא שֵׁם עֶלְיוֹן, שֵׁם קָדוֹשׁ, שֶׁהוּא שַׁבָּת. מְנוּחַת הַכֹּל, תְּשׁוּקַת הַכֹּל, דְּבֵקוּת הַכֹּל, שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה כְּאֶחָד. וְאָז כָּתוּב, (שיר השירים ג) אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִי שֶׁזּוֹכֶה לְאוֹתוֹ אַפִּרְיוֹן, זוֹכֶה בַּכֹּל, זוֹכֶה לָשֶׁבֶת בִּמְנוּחָה בַּצֵּל שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ד) בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי. וְכָעֵת שֶׁיָּשַׁבְנוּ בַּצֵּל שֶׁל הַמְּנוּחָה הַזּוֹ, יֵשׁ לָנוּ לְהִסְתַּכֵּל שֶׁלֹּא יָשַׁבְנוּ אֶלָּא בְּצֵל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הָאַפִּרְיוֹן, וְיֵשׁ לָנוּ לְעַטֵּר אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה בַּעֲטָרוֹת עֶלְיוֹנוֹת עַד שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ הָאִילָנוֹת שֶׁל אוֹתוֹ הָאַפִּרְיוֹן לָבֹא עָלֵינוּ בְּצֵל אַחֵר.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן בָּרֹאשׁ וְאָמַר, וְיִקְחוּ לִי

תְּרוּמָתִי. וְיִקְחוּ לִי, הַאי מָאן דְּבָעֵי לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּמִצְוָה, וּלְאִשְׁתַּדְּלָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִצְטְרִיךְ דְּלָא יִשְׁתָּדֵל בֵּיהּ בְּרִיקָנַיָּיא וּבְמַגְּנָא, אֶלָּא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִשְׁתַּדְּלָא בֵּיהּ כַּדְקָא יֵאוֹת כְּפוּם חֵילֵיהּ. וְהָא אוֹקִימְנָא מִלָּה דָא בְּכַמָּה אַתְרֵי, יֵאוֹת לְמֵיסַב בַּר נָשׁ הַהוּא אִשְׁתַּדְּלוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (דברים טז) אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ וְגוֹ'.

וְאִי תֵּימָא, הָא כְּתִיב (ישעיה נה) לְכוּ שִׁבְרוּ וֶאֱכֹלוּ וּלְכוּ שִׁבְרוּ בְּלוֹא כֶסֶף וּבְלֹא מְחִיר יַיִן וְחָלָב, דְּהָא אִיהוּ בְּמַגְּנָא, (וְאִשְׁתַּדְּלוּתָה בְּלָא כֶסֶף) וְאִיהוּ אִשְׁתַּדְּלוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶלָּא אִשְׁתַּדְּלוּתָא דְאוֹרַיְיתָא, כָּל מָאן דְּבָעֵי זָכֵי בָהּ. אִשְׁתַּדְּלוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִנְדַּע לֵיהּ, כָּל מָאן דְּבָעֵי

לשון הקודש

תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי. וְיִקְחוּ לִי, מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִשְׁתַּדֵּל בְּמִצְוָה וּלְהִשְׁתַּדֵּל בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִשְׁתַּדֵּל בּוֹ בְּרֵיקָנוּת וּבְחִנָּם, אֶלָּא צָרִיךְ הָאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל בּוֹ כָּרָאוּי כְּפִי כֹּחוֹ. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ דָּבָר זֶה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, יָאֶה לָאָדָם לָשֵׂאת אוֹתָהּ הִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים טז) אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ וְגוֹ'.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב (ישעיה נה) לְכוּ שִׁבְרוּ וֶאֱכֹלוּ וּלְכוּ שִׁבְרוּ בְּלוֹא כֶסֶף וּבְלוֹא מְחִיר יַיִן וְחָלָב, שֶׁהֲרֵי הוּא בְּחִנָּם, (וְהִשְׁתַּדְּלוּת בְּלֹא כֶסֶף) וְזוֹ הִשְׁתַּדְּלוּת לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא? אֶלָּא הִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁל הַתּוֹרָה – כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת בָּהּ. הִשְׁתַּדְּלוּת כְּדֵי לָדַעַת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה, זוֹכֶה בּוֹ בְּלִי שָׂכָר

זָכֵי בֵיהּ, בְּלָא אַגְרָא כְּלָל. אֲבָל אִשְׁתַּדְּלוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּקַיְּימָא בְּעוֹבָדָא, אָסִיר לְנַטְּלָא לֵיהּ לְמַגְּנָא וּבְרֵיקָנַיָּיא, בְּגִין דְּלָא זָכֵי בְּהַהוּא עוֹבָדָא כְּלַל, לְאַמְשָׁכָא עָלֵיהּ רוּחָא דְּקוּדְשָׁא, אֶלָּא בַּאֲגַר שְׁלִים.

בְּסִפְרָא דְּחַרְשֵׁי, דְּאוֹלִיף אַשְׁמְדָאי לִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, כָּל מָאן דְּבָעֵי לְאִשְׁתַּדְּלָא לְאַעְבְּרָא מִנֵּיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא, וּלְאַכְפְּיָיא רוּחָא אַחֲרָא. הַהוּא עוֹבָדָא דְּבָעֵי לְאִשְׁתַּדְּלָא בֵיהּ, בָּעֵי לְמִקְנֵי לֵיהּ בַּאֲגַר שְׁלִים, בְּכָל מַה דְּיִבְעוּן מִנֵּיהּ, בֵּין זְעֵיר בֵּין רַב, בְּגִין דְּרוּחַ מְסָאֲבָא, אִיהוּ אִזְדָּמַן תָּדִיר בְּמַגְּנָא וּבְרֵיקָנַיָּא, וְאִזְדְּבַן בְּלָא אַגְרָא, וְאָנִים לִבְנֵי נָשָׁא לְמִשְׁרֵי עָלַיְיהוּ, וּמְפַתֵּי לוֹן לְדַיְירָא עִמְּהוֹן, בְּכַמָּה פִּתּוּיִין, בְּכַמָּה אָרְחִין, סָטֵי לוֹן לְשַׁוָּאָה דְּיוּרֵיהּ עִמְּהוֹן.

לשון הקודש

בְּלָל. אֲבָל הִשְׁתַּדְּלוּת בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁעוֹמֶדֶת בְּמַעֲשֶׂה, אָסוּר לָקַחַת אוֹתָהּ לְחִנָּם וּבְרֵיקָנוּת, כִּי אֵינֶנּוּ זוֹכֶה כָּךְ בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה כְּלָל לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, אֶלָּא רַק בְּשָׂכָר שָׁלֵם.

בְּסֵפֶר הַכְּשָׁפִים שֶׁלִּמֵּד אַשְׁמְדַאי לִשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ – כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ רוּחַ טֻמְאָה וְלִכְפּוֹת רוּחַ אַחֶרֶת, אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁרוֹצֶה לְהִשְׁתַּדֵּל בּוֹ, צָרִיךְ לִקְנוֹת אוֹתוֹ בְּשָׂכָר מֻשְׁלָם בְּכָל מַה שֶׁיִּרְצוּ מִמֶּנּוּ, בֵּין קָטָן בֵּין גָּדוֹל, מִשּׁוּם שֶׁרוּחַ הַטֻּמְאָה מִזְּדַּמֶּנֶת תָּמִיד בְּחִנָּם וּבְרֵיקָנוּת, וְנִמְכֶּרֶת בְּלִי שָׂכָר, וְאוֹנֶסֶת בְּנֵי אָדָם לִשְׁרוֹת עֲלֵיהֶם, וּמְפַתָּה אוֹתָם לָדוּר עִמָּם. בְּכַמָּה פִּתּוּיִים, בְּכַמָּה דְּרָכִים,

וְרוּחַ קֻדְשָׁא לָאו הָכִי, אֶלָּא בַּאֲגַר שְׁלִים, וּבְאִשְׁתַּדְּלוּתָא רַב סַגִּי, וּבְאִתְדַּכְּאוּתָא דְּגַרְמֵיהּ וּבְאִתְדַּכְּאוּתָא דְּמִשְׁכָּנֵיהּ, וּבְרַעוּתָא דְּלִבֵּיהּ וְנַפְשֵׁיהּ. וּלְוָאי דְּיָכִיל לְמִרְוַוח לֵיהּ, דִּישַׁוֵּי מָדוֹרֵיהּ עִמֵּיהּ. וְעִם כָּל דָּא דְּיָהַךְ בְּאוֹרַח מֵישָׁר, דְּלָא יִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, וְאִי לָאו, מִיָּד אִסְתַּלָּק מִנֵּיהּ, וְאִתְרְחַק מִנֵּיהּ. וְלָא יְכִיל לְמִרְוַוח לֵיהּ כְּדִבְקַדְמֵיתָא.

וְעַל דָּא כְּתִיב, וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ, מֵהַהוּא דְּאִקְרֵי אִישׁ, דְּאִתְגַּבַּר עַל יִצְרֵיהּ. וְכָל מָאן דְּאִתְגַּבַּר עַל יִצְרֵיהּ, אִקְרֵי אִישׁ. אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ, מָאי אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ. אֶלָּא. (דף קכ"ח ע"ב) דְּיִתְרְעֵי בֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים כז) לְךָ אָמַר לִבִּי. (תהלים עג) צוּר לְבָבִי. (משלי טו) וְטוֹב לֵב. (רות ג) וַיִּיטַב לִבּוֹ. כֻּלְּהוּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

מַסְטָה אוֹתָם לָשִׂים דִּיּוּרָהּ עִמָּם.

וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֵינָהּ כָּךְ, אֶלָּא בְּשָׂכָר שָׁלֵם, וּבְהִשְׁתַּדְּלוּת רַבָּה וּגְדוֹלָה, וּבְטִהוּר עַצְמוֹ וּבְטִהוּר מִשְׁכָּנוֹ, וּבִרְצוֹן לִבּוֹ וְנַפְשׁוֹ. וְהַלְוַאי שֶׁיָּכוֹל לְהַרְוִיחַ אוֹתוֹ שֶׁיָּשִׂים מְדוֹרוֹ עִמּוֹ, וְעִם כָּל זֶה שֶׁיֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, שֶׁלֹּא יִסְטֶה יָמִינָה וּשְׂמֹאלָה, וְאִם לֹא – מִיָּד מִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ וּמִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ, וְלֹא יוּכַל לְהַרְוִיחַ אוֹתוֹ כְּבַתְּחִלָּה. וְעַל זֶה כָּתוּב וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ, מֵאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא אִישׁ, שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ. וְכָל מִי שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ נִקְרָא אִישׁ. אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ, מַה זֶּה אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ? אֶלָּא שֶׁיִּתְרַצֶּה בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים נז) לְךָ אָמַר לִבִּי. צוּר לְבָבִי. וְטוֹב לֵב. וַיִּיטַב לִבּוֹ.

הוּא קָאָמַר. אוֹף הָכָא אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ. מִגֵּיהּ תִּקְּחוּ אֶת תְּרוּמָתִי, דְּהָא תַּמָּן אִשְׁתְּכַח וְלָאו בַּאֲתָר אַחֲרָא.

וּמְנָא יַדְעִינָן דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בֵּיהּ, וְשַׁוֵּי מָדוֹרֵיהּ בֵּיהּ. כַּד חֲמִינָן דִּרְעוּתָא דְּהַהוּא בַּר נָשׁ, (בְּחֶדְוָה בִּרְעוּתָא דִּלְבָּא) לְמִרְדַּף וּלְאִשְׁתַּדְּלָא אֲבַתְרֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלִבֵּיהּ וּבְנַפְשֵׁיהּ וּבִרְעוּתֵיהּ, וַדַּאי תַּמָּן יַדְעִינָן דְּשַׁרְיָא בֵּיהּ שְׁכִינְתָּא. כְּדֵין בָּעֵינָן לְמִקְנֵי הַהוּא בַּר נָשׁ, בְּכֶסֶף שְׁלִים, (וּלְאִשְׁתַּדְּלָא אֲבַתְרֵיהּ) לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ וּלְמֵילַךְ מִגֵּיהּ. וְעַל דָּא קַדְמָאֵי הַווּ אַמְרֵי, וּקְנֵה לְךָ חָבֵר, בַּאֲגַר שְׁלִים בָּעֵי לְמִקְנֵי לֵיהּ, בְּגִין לְמִזְכֵּי בִּשְׁכִינְתָּא. עַד הָכָא בָּעֵי לְמִרְדַּף בָּתַר זַכָּאָה וּלְמִקְנֵי לֵיהּ.

אוֹף הָכִי, הַהוּא זַכָּאָה בָּעֵי לְמִרְדַּף בָּתַר חַיָּיבָא,

לשון הקודש

אֶת כֻּלָּם אָמַר בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. אַף כָּאן – אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ, מִמֶּנּוּ תִּקְּחוּ אֶת תְּרוּמָתִי, שֶׁהֲרֵי שָׁם נִמְצָא וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר.

וּמִנַּיִן יוֹדְעִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה בּוֹ וְשָׂם בּוֹ אֶת מְדוֹרוֹ? כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁרְצוֹן אוֹתוֹ הָאִישׁ (בְּשִׂמְחָה וּבִרְצוֹן הַלֵּב) לִרְדֹּף וּלְהִשְׁתַּדֵּל אַחַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּלִבּוֹ וְנַפְשׁוֹ וּרְצוֹנוֹ, וַדַּאי אָז שָׁם יוֹדְעִים שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בּוֹ, וְאָז צְרִיכִים לִקְנוֹת אֶת אוֹתוֹ הָאִישׁ בְּכֶסֶף שָׁלֵם, (וּלְהִשְׁתַּדֵּל אַחֲרָיו) לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ וְלִלְמֹד מִמֶּנּוּ. וְעַל זֶה הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ אוֹמְרִים, וּקְנֵה לְךָ חָבֵר – בְּשָׂכָר שָׁלֵם יֵשׁ לִקְנוֹת אוֹתוֹ, כְּדֵי לִזְכּוֹת בַּשְּׁכִינָה. עַד כָּאן צָרִיךְ לִרְדֹּף אַחַר הַצַּדִּיק וְלִקְנוֹת אוֹתוֹ.

אַף כָּךְ אוֹתוֹ הַצַּדִּיק צָרִיךְ לִרְדֹּף אַחַר הָרָשָׁע וְלִקְנוֹתוֹ בְּשָׂכָר שָׁלֵם, כְּדֵי

וּלְמִקְנֵי לֵיהּ בַּאֲגַר שְׁלִים, בְּגִין דְּיֶעְבַּר מִנֵּיהּ הַהוּא זוֹהֲמָא, וְיִתְכַּפְיָא סִטְרָא אַחֲרָא, וְיַעֲבִיד לְנַפְשֵׁיהּ, בְּגִין דְּיִתְחַשָּׁב עָלֵיהּ, כְּאִילוּ הוּא בָּרָא לֵיהּ. וְדָא אִיהוּ שְׁבָחָא דְּיִסְתָּלַק בֵּיהּ יְקָרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יַתִּיר מִשְׁבָחָא אַחֲרָא, וְאִסְתַּלְּקוּתָא דָּא יַתִּיר מִכֹּלָּא. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּאִיהוּ גָּרִים לְאַכְפְּיָא סִטְרָא אַחֲרָא, וּלְאִסְתַּלְּקָא יְקָרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא כְּתִיב בְּאַחֲרֹן, (מלאכי ב) וְרַבִּים הֵשִׁיב מֵעָוֹן. וּכְתִיב (מלאכי ב) בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ.

תָּא חֲזֵי, כָּל מָאן דְּאָחִיד בְּיָדָא דְחַיָּיבָא, (וְתָב לְגַבֵּיהּ) וְאִשְׁתָּדַּל בֵּיהּ, לְמִשְׁבַּק אָרְחָא בִישָׁא, אִיהוּ אִסְתַּלָּק בִּתְלַת סִלּוּקִין, מַה דְּלָא אִסְתַּלָּק הָכִי בַּר נָשׁ אַחֲרָא. גָּרִים לְאַכְפְּיָא סִטְרָא אַחֲרָא. וְגָרִים דְּאִסְתַּלַּק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּיקָרֵיהּ. וְגָרִים לְקַיְּימָא כָּל עָלְמָא בְּקִיּוּמֵיהּ לְעֵילָא וְתַתָּא. וְעַל הַאי בַּר נָשׁ

לשון הקודש

שֶׁיַּעֲבִיר מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ זֻהֲמָה וְיִכְפֶּה אֶת הַצַּד הָאַחֵר וְיַעֲשֶׂה לְנַפְשׁוֹ, כְּדֵי שֶׁיֵּחָשֵׁב עָלָיו כְּאִלּוּ הוּא בָּרָא אוֹתוֹ. וְזֶהוּ הַשֶּׁבַח שֶׁיִּתְעַלֶּה בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מִכָּל שֶׁבַח אַחֵר, וַעֲלִיָּה זוֹ יוֹתֵר מֵהַכֹּל. מָה הַטַּעַם? כִּי הוּא גָּרַם לִכְפּוֹת אֶת הַצַּד הָאַחֵר וּלְהַעֲלוֹת כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעַל זֶה כָּתוּב בְּאַחֲרֹן, (מלאכי ב) וְרַבִּים הֵשִׁיב מֵעָוֹן. וְכָתוּב (שם) בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ.

בָּא וּרְאֵה, כָּל מִי שֶׁאוֹחֵז בְּיַד הָרָשָׁע (וְשָׁב אֵלָיו) וּמִשְׁתַּדֵּל בּוֹ לַעֲזֹב דֶּרֶךְ רָעָה, הוּא עוֹלֶה בְּשָׁלֹשׁ עֲלִיּוֹת מַה שֶּׁלֹּא עוֹלֶה כָּךְ שׁוּם אִישׁ אַחֵר: גּוֹרֵם לִכְפּוֹת אֶת הַצַּד הָאַחֵר; גּוֹרֵם שֶׁמִּתְעַלֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּכְבוֹדוֹ; וְגוֹרֵם לְהַעֲמִיד כָּל הָעוֹלָם

כְּתִיב, בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם. וְזָכֵי לְמֵחֱמֵי בְּנִין לִבְנוֹי, וְזָכֵי בְּהַאי עָלְמָא, וְזָכֵי לְעָלְמָא דְּאָתֵי. כָּל מָאנֵי דִינִין, לָא יַכְלִין לְמֵידָן לֵיהּ, בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. עָאל בִּתְרֵיסַר תַּרְעֵי, וְלֵית מָאן דְּיִמְחֵי בִּידֵיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קיב) גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ דּוֹר יְשָׁרִים יְבוֹרָךְ. הוֹן וָעֹשֶׁר בְּבֵיתוֹ וְצִדְקָתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד. זָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹר לַיְשָׁרִים וְגוֹ'.

בְּאַדְּרָא עִלָּאָה, קַיְימִין תְּלַת (סִטְרֵי) גַּוְונִין. וְאִינּוּן לָהֲטִין גּוֹ שַׁלְהוֹבָא חָדָא, וְהַהוּא שַׁלְהוֹבָא נָפְקָא מִסִּטְרָא דְּדָרוֹם דְּאִיהוּ יְמִינָא. וְאִינּוּן גַּוְונִין מִתְפָּרְשָׁן לִתְלַת סִטְרִין. חַד סָלִיק לְעֵילָא. וְחַד נָחִית לְתַתָּא. וְחַד דְּאִתְחָזֵי, וְגָנִיז בְּשַׁעֲתָא דְשִׁמְשָׁא נָהִיר.

לשון הקודש

בְּקִיּוּמוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְעַל הָאִישׁ הַזֶּה כָּתוּב, בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם. וְזוֹכֶה לִרְאוֹת בָּנִים לְבָנָיו, וְזוֹכֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְזוֹכֶה לָעוֹלָם הַבָּא. כָּל בַּעֲלֵי הַדִּינִים לֹא יְכוֹלִים לָדוּן אוֹתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. נִכְנָס בִּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁעָרִים, וְאֵין מִי שֶׁיִּמְחֶה בְּיָדוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב, (תהלים קיב) גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ דּוֹר יְשָׁרִים יְבֹרָךְ. הוֹן וָעֹשֶׁר בְּבֵיתוֹ וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד. זָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹר לַיְשָׁרִים וְגוֹ'.

בַּגּוֹרָן – חֶדֶר הָעֶלְיוֹן, עוֹמְדִים שְׁלֹשָׁה (צִדְדֵי) גְּוָנִים, וְהֵם לוֹהֲטִים בְּתוֹךְ שַׁלְהֶבֶת אַחַת, וְאוֹתָהּ הַשַּׁלְהֶבֶת יוֹצֵאת מִצַּד הַדָּרוֹם, שֶׁהוּא יָמִין. וְאוֹתָם גְּוָנִים נִפְרָדִים לִשְׁלֹשָׁה צְדָדִים. אֶחָד עוֹלֶה לְמַעְלָה, וְאֶחָד יוֹרֵד לְמַטָּה, וְאֶחָד שֶׁנִּרְאֶה וְנִגְנָז בְּשָׁעָה שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מְאִירָה.

גַּוְוָנָא חָדָא הַהוּא דְּסָלִיק לְעֵילָא, נָפְקָא, וְהַהוּא גַּוְוָנָא אִיהוּ גַּוָּון חִוָּור, יַתִּיר מֵחִוָּורוּ אַחֲרָא. וְעָאל בְּהַהוּא שַׁלְהוֹבָא וְאִצְטְבַע זְעֵיר, וְלָא אִצְטְבַע, וְקַיְימָא הַהוּא גַּוָּון לְעֵילָא עַל רֵישָׁא דְּהַהוּא אִדְּרָא. וּבְשַׁעֲתָא דְּיִשְׂרָאֵל עָאלִין לְבֵי כְּנִשְׁתָּא וּמְצָלִין צְלוֹתְהוֹן, כַּד מָטָאן לְגָאַל יִשְׂרָאֵל, וְסַמְכִין גְּאוּלָה לִתְפִלָּה, כְּדֵין הַאי גַּוָּון חִוָּור, אִסְתַּלָּק עַל רֵישָׁא דְּאִדְּרָא, וְאִתְעָבִיד לֵיהּ כִּתְרָא (דְּקַיְימָא).

וְכָרוֹזָא נָפִיק וְאָמַר, זַכָּאִין אַתּוּן עַמָּא קַדִּישָׁא, דְּעַבְדֵי טוּב קָמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְרָזָא דָא, (ישעיה לח) וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי, דְּסָמִיךְ גְּאוּלָה לַתְּפִלָּה. בְּגִין דְּהָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּמָטוּ לִתְהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן, דְּסָלִיק הַאי גַּוָּון עַל רֵישָׁא דְּהַהוּא אִדְּרָא, אִתְעַר הַאי צַדִּיק, לְאִתְחַבְּרָא בַּאֲתָר דְּאִצְטְרִיךְ, בִּרְחִימוּ בַּחֲבִיבוּ בְּחֶדְוָה בִּרְעוּתָא. וְכָל

לשון הקודש

גָּוֶן אֶחָד, אוֹתוֹ שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה, יוֹצֵא, וְאוֹתוֹ גָּוֶן הוּא גָּוֶן לָבָן יוֹתֵר מִלֶּבֶן אַחֵר. וְנִכְנָס בְּאוֹתָהּ שַׁלְהֶבֶת וְנִצְבָּע מְעַט, וְלֹא נִצְבָּע, וְעוֹמֵד אוֹתוֹ גָּוֶן לְמַעְלָה עַל רֹאשׁ אוֹתוֹ הַגֹּרֶן. וּבְשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִכְנָסִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּמִתְפַּלְּלִים תְּפִלּוֹתֵיהֶם, כְּשֶׁמַּגִּיעִים לְגָאַל יִשְׂרָאֵל וְסוֹמְכִים גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, אָז אוֹתוֹ גָּוֶן לָבָן עוֹלֶה עַל רֹאשׁ הַגֹּרֶן (שֶׁל קַיּוּם). **וְהַכָּרוֹז** יוֹצֵא וְאוֹמֵר: אַשְׁרֵיכֶם הָעָם הַקָּדוֹשׁ שֶׁעוֹשִׂים טוֹב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְסוֹד זֶה – (ישעיה לח) וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי, שֶׁסּוֹמֵךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה. מִשּׁוּם שֶׁבַּשָּׁעָה הַזּוֹ שֶׁמַּגִּיעִים לִתְהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן, שֶׁעוֹלֶה הַגָּוֶן הַזֶּה עַל רֹאשׁ אוֹתוֹ הַגֹּרֶן, מִתְעוֹרֵר הַצַּדִּיק לְהִתְחַבֵּר בְּמָקוֹם

שַׁיְיפִין כֻּלְּהוּ, מִתְחַבְּרָן בְּתִיאוּבְתָּא חָדָא אִלֵּין בְּאִלֵּין, עִלָּאִין בְּתַתָּאִין, וּבוּצִינִין כֻּלְּהוּ נַהֲרִין וּמִתְלַהֲטִין, וְכֻלְּהוֹן קַיְּימָא בְּחִבּוּרָא חָדָא בְּהַאי צַדִּיק דְּאִקְרֵי טוֹב, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב, וְדָא מְחַבֵּר לְכֻלְּהוּ בְּחִבּוּרָא חָדָא. כְּדֵין כֹּלָּא בִּלְחִישׁוּ עֵילָּא וְתַתָּא, בִּנְשִׁיקִין דִּרְעוּתָא, וְקַיְּימָא מִלָּה בְּחִבּוּרָא דְּבֵי אִדְּרָא.

כֵּיוָן דְּמָטוּ לְשִׁים שָׁלוֹם, כְּדֵין עָבִיד שְׁמוּשָׁא הַהוּא נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן בְּאִדְּרָא דָא, וּכְדֵין בַּעְיָין כֹּלָּא לְנָפְקָא מִקָּמֵי מַלְכָּא, וְלָא אִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ, וְלָא אַחֲרָא, לְאִשְׁתַּכְּחָא תַּמָּן, וְלָא לְמִשְׁאַל שְׁאֵלְתִּין, (דף קכ"ט ע"א) אֶלָּא אִצְטְרִיךְ לְמִנְפַּל עַל אַנְפִּין. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּהַהִיא שַׁעֲתָא שַׁעֲתָא דְשִׁמּוּשָׁא הֲוֵי, וּבָעֵי כָּל בַּר נָשׁ לְמִכְסַף מִקָּמֵי מָאֲרֵיהּ,

לשון הקודש

שֶׁצָּרִיךְ בְּאַהֲבָה וַחֲבִיבוּת, בְּחֶדְוָה וּבְרָצוֹן. וְכָל הָאֵיבָרִים כֻּלָּם מִתְחַבְּרִים בִּתְשׁוּקָה אַחַת אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, עֶלְיוֹנִים בְּתַחְתּוֹנִים, וְכָל הַמְּנוֹרוֹת מְאִירוֹת וְלוֹהֲטוֹת, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בְּחִבּוּר אֶחָד בַּצַּדִּיק הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא טוֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב, וְזֶה מְחַבֵּר אֶת כֻּלָּם בְּחִבּוּר אֶחָד. אָז הַכֹּל בְּלַחַשׁ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה בִּנְשִׁיקוֹת שֶׁל רָצוֹן, וְהַדָּבָר עוֹמֵד בְּחִבּוּר שֶׁל בֵּית הַגֹּרֶן. **כֵּיוָן** שֶׁמַּגִּיעִים לְשִׁים שָׁלוֹם, אָז עוֹשֶׂה שִׁמּוּשׁ אוֹתוֹ נָהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן בַּגֹּרֶן הַזֶּה, וְאָז צְרִיכִים כֻּלָּם לָצֵאת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְלֹא צָרִיךְ אִישׁ וְלֹא אַחֵר לְהִמָּצֵא שָׁם וְלֹא לְבַקֵּשׁ בַּקָּשׁוֹת, אֶלָּא צָרִיךְ לִנְפֹּל עַל הַפָּנִים נְפִילַת אַפַּיִם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ שָׁעָה הִיא שָׁעָה שֶׁל שִׁמּוּשׁ, וְצָרִיךְ כָּל אִישׁ לְהִתְבַּיֵּשׁ

וּלְחַפְיָא אַנְפּוֹי בְּכִסּוּפָא סַגִּי, וּלְאַכְלְלָא נַפְשֵׁיהּ בְּהַהוּא שְׁמוּשָׁא דְּנַפְשִׁין, דְּאִתְכְּלִיל הַהוּא אִדְּרָא מֵעֵילָּא וּמִתַּתָּא בְּנַפְשִׁין וְרוּחִין. כְּדֵין גַּוָּון אַחֲרָא, דְּנָחִית לְתַתָּא, קָאִים וְאָחִיד בְּשִׁפּוּלֵי דְּהַאי אִדְּרָא.

וְכָרוֹזָא נָפִיק וְקָאֵרֵי וְאָמַר, עִלָּאִין וְתַתָּאִין אַסְהִידוּ סַהֲדוּתָא, מָאן אִיהוּ דְּעָבִיד נַפְשָׁאן וְזַכֵּי לְחַיָּיבַיָּא, הַהוּא דְּעִטְרָא (ס"א דְּאִתְחָזֵי לְאַעְטָרָא לֵיהּ, בְּעִטְרָא) דְּמַלְכוּתָא עַל רֵישֵׁיהּ, הַהוּא דְּאִתְחָזֵי לְעָאלָא הַשְׁתָּא קָמֵי מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא, דְּהָא מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא שָׁאֲלֵי עָלֵיהּ.

כְּדֵין אִזְדָּמַן תְּרֵין סָהֲדִין, מֵאִינּוּן עֵינֵי יְיָ' דְּמִשַּׁטְטֵי בְּכָל עָלְמָא, וְקַיְימִין בָּתַר פַּרְגּוֹדָא, וְסָהֲדָן סַהֲדוּתָא דָא, וְאַמְרֵי, הָא אֲנָן סַהֲדִין עַל פְּלַנְיָא בַּר פְּלַנְיָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, דְּהָא אֲבוֹי יִדְכַּר בְּגִינֵיהּ

לשון הקודש

מִלְּפְנֵי רִבּוֹנוֹ וּלְכַסּוֹת פָּנָיו בְּבוּשָׁה גְּדוֹלָה, וּלְהַכְלִיל אֶת נַפְשׁוֹ בְּאוֹתוֹ שִׁמּוּשׁ שֶׁל הַנְּפָשׁוֹת, שֶׁנִּכְלָל אוֹתוֹ הַגֹּרֶן מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה בִּנְפָשׁוֹת וְרוּחוֹת. אָז גָּוֶן אַחֵר שֶׁיּוֹרֵד לְמַטָּה עוֹמֵד וְאוֹחֵז בְּשִׁפּוּלֵי הַגֹּרֶן הַזֶּה.

וְהַכָּרוֹז יוֹצֵא וְקוֹרֵא וְאוֹמֵר: עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, הָעִידוּ עֵדוּת, מִיהוּ שֶׁעוֹשֶׂה נְפָשׁוֹת וּמְזַכֶּה אֶת הָרְשָׁעִים? אוֹתוֹ שֶׁעֲטֶרֶת (שֶׁנִּרְאֶה לְעַטֵּר אוֹתוֹ בַּעֲטֶרֶת) מַלְכוּת עַל רֹאשׁוֹ, אוֹתוֹ שֶׁרָאוּי לְהִכָּנֵס עַתָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה, שֶׁהֵרֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה שׁוֹאֲלִים עָלָיו.

אָז מִזְדַּמְּנִים שְׁנֵי עֵדִים מֵאוֹתָם עֵינֵי ה' שֶׁמְּשׁוֹטְטוֹת בְּכָל הָעוֹלָם, וְעוֹמְדִים אַחַר הַפַּרְגּוֹד וּמְעִידִים עֵדוּת זוֹ, וְאוֹמְרִים: הֲרֵינוּ מְעִידִים עַל פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ, שֶׁהֵרֵי אָבִיו יִזָּכֵר בִּגְלָלוֹ לְטוֹב. זֶהוּ

לְטָב. דָּא אִיהוּ עָבִיד נַפְשָׁן לְתַתָּא, נַפְשָׁאן דְּחַיָּיבַיָּא דַּהֲווֹ מִסִּטְרָא אַחֲרָא. כְּדֵין אִתְיָקַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּחֶדְוָה שְׁלֵימָתָא.

בֵּיהּ שַׁעֲתָא אִזְדַּמַּן חַד מִמָּנָא, דְּאִיהוּ גִּזְבָּרָא עַל דִּיוּקְנִין דְּצַדִּיקַיָּא, בְּרָזָא דְשִׁמּוּשָׁא דְאַתְוָון, דְּאִתְקְרֵי בְּרָזָא יְהוֹדִי"עָם, בְּכִתְרָא דְשִׁמּוּשָׁא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא. וְרָמִיז קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַהוּא מִמָּנָא, וְאַיְיתֵי דִּיוּקְנֵיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ דְּעָבִיד נַפְשָׁאן דְּחַיָּיבַיָּא וְקָאִים לֵיהּ קָמֵי מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא.

וַאֲנָא אַסְהַדְנָא עָלַי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא דְּבְהַהִיא שַׁעֲתָא מַסְרִין לֵיהּ הַהוּא דִּיוּקְנָא. דְּהָא לֵית לָךְ כָּל צַדִּיקָא בְּהַאי עָלְמָא, דְּלָא חָקִיק דִּיוּקְנֵיהּ לְעֵילָא, תְּחוֹת יְדָא דְהַהוּא מִמָּנָא. וּמַסְרִין בִּידֵיהּ שִׁבְעִין מַפְתְּחָן דְּכָל גִּנְזָיָא דְמָאֵרֵיהּ בְּהוּ.

לשון הקודש

עוֹשֶׂה נְפָשׁוֹת לְמַטָּה, נַפְשׁוֹת הָרְשָׁעִים שֶׁהָיוּ מֵהַצַּד הָאַחֵר. אָז מִתְיַקֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּחֶדְוָה שְׁלֵמָה.

בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה מִזְדַּמֵּן מְמֻנֶּה אֶחָד, שֶׁהוּא גִּזְבָּר עַל דְּיוֹקְנָאוֹת הַצַּדִּיקִים, בְּסוֹד שֶׁל שִׁמּוּשׁ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּקְרָא בְּסוֹד יְהוֹדִי"עָם, בְּכֶתֶר שֶׁל שִׁמּוּשׁ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וְרוֹמֵז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מְמֻנֶּה, וּמֵבִיא אֶת דְּיוֹקַן אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁעוֹשֶׂה נַפְשׁוֹת הָרְשָׁעִים וּמַעֲמִיד אוֹתוֹ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה.

וַאֲנִי מֵעִיד עָלַי שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה מוֹסְרִים לוֹ אוֹתוֹ הַדְּיוֹקָן, שֶׁהֲרֵי אֵין לְךָ כָּל צַדִּיק בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁלֹּא חָקוּק דְּיוֹקְנוֹ לְמַעְלָה תַּחַת יַד אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה, וּמוֹסְרִים בְּיָדוֹ שִׁבְעִים מַפְתְּחוֹת שֶׁל כָּל

כְּדֵין מַלְכָּא בָּרִיךְ לְהַהוּא דְיוּקְנָא, בְּכָל בִּרְכָּאן דְּבָרִיךְ לְאַבְרָהָם, כַּד עָבֵד נַפְשָׁאן דְּחַיָּיבַיָּא.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָמִיז לְאַרְבַּע מַשְׁרְיָין עִלָּאִין, וְנַטְלִין לְהַהוּא דְיוּקְנָא, וְאַזְלִין עִמֵּיהּ, וְאִיהוּ עָאל לְשִׁבְעִין עָלְמִין גְּנִיזִין, דְּלָא זָכֵי בְּהוּ בַּר נָשׁ אַחֲרָא, בַּר אִינּוּן גְּנִיזִין לְאִינּוּן דְּעַבְדֵי נַפְשֵׁיהוֹן דְּחַיָּיבַיָּא. וְאִלְמָלֵי הֲווֹ יַדְעֵי בְּנֵי נָשָׁא, כַּמָּה תּוֹעַלְתָּא וּזְכוּ (גַּרְמֵי לְצַדִּיקַיָּא) וְזַכָּאן בְּגִינַיְיהוּ כַּד זָכוּ לְהוֹן. הֲווֹ אָזְלוּ אֲבַתְרַיְיהוּ, וְרַדְפֵי לוֹן כְּמַאן דְּרָדִיף בָּתַר חַיִּין.

מִסְכְּנָא זָכֵי לִבְנֵי נָשָׁא בְּכַמָּה טָבָאן, בְּכַמָּה גְּנִיזִין עִלָּאִין, וְלָאו אִיהוּ כְּמַאן דְּזַכֵּי בְּחַיָּיבַיָּא. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא מָאן דְּאִשְׁתָּדַל בָּתַר מִסְכְּנָא, אִיהוּ אַשְׁלִים חַיִּין

לשון הקודש

גְּנָזֵי רִבּוֹנוֹ בָּהֶם. אָז הַמֶּלֶךְ מְבָרֵךְ אֶת אוֹתוֹ הַדְּיוֹקָן בְּכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁבֵּרֵךְ אֶת אַבְרָהָם כְּשֶׁעָשָׂה אֶת נַפְשׁוֹת הָרְשָׁעִים. **וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא** רוֹמֵז לְאַרְבָּעָה מַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים, וְנוֹטְלִים אֶת אוֹתוֹ הַדְּיוֹקָן וְהוֹלְכִים עִמּוֹ, וְהוּא נִכְנָס לְשִׁבְעִים עוֹלָמוֹת גְּנוּזִים שֶׁלֹּא זָכָה בָּהֶם אִישׁ אַחֵר, פְּרָט לְאוֹתָם גְּנָזִים לְאוֹתָם שֶׁעוֹשִׂים אֶת נַפְשׁוֹת הָרְשָׁעִים. וְאִלְמָלֵא הָיוּ יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם כַּמָּה תוֹעֶלֶת וּזְכוּת (גּוֹרְמִים לַצַּדִּיקִים) וְזוֹכִים בִּגְלָלָם כְּשֶׁמְּזַכִּים אוֹתָם, הָיוּ הוֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם וְרוֹדְפִים אוֹתָם כְּמִי שֶׁרוֹדֵף אַחַר הַחַיִּים.

הֶעָנִי מְזַכֶּה אֶת בְּנֵי הָאָדָם בְּכַמָּה טוֹבוֹת, בְּכַמָּה גְּנָזִים עֶלְיוֹנִים, וְלֹא כְּמִי שֶׁמְּזַכֶּה אֶת הָרְשָׁעִים. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל אַחַר הֶעָנִי, הוּא מַשְׁלִים חַיִּים לְנַפְשׁוֹ וְגוֹרֵם לוֹ לְהִתְקַיֵּם,

לְנַפְשֵׁיהּ, וְגָרִים לֵיהּ לְאִתְקַיְּימָא, וְזָכֵי בְּגִינֵיהּ, לְכַמָּה טָבָאן לְהַהוּא עָלְמָא.

וּמַאן דְּאִשְׁתָּדַל בָּתַר חַיָּיבַיָּא, אִיהוּ אַשְׁלִים יַתִּיר. עָבִיד לְסִטְרָא אַחֲרָא דֶּאֱלֹהִים אֲחֵרִים דְּאִתְכַּפְיָא, וְלָא שָׁלְטָא, וְאַעְבַּר לֵיהּ מִשֶּׁלְטָנוּתֵיהּ. עָבִיד דְּאִסְתַּלָּק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כֻּרְסֵי יְקָרֵיהּ. עָבִיד לְהַהוּא חַיָּיבָא, נַפְשָׁא אַחֲרָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ.

גַּוְונָא אַחֲרָא, דְּאִתְחָזֵי וְלָא אִתְחָזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּמָטָאן יִשְׂרָאֵל לִקְדוּשָׁה דְּסִידְרָא, כְּדֵין הַאי גַּוְונָא דְּגָנִיז, וְנָפִיק, בְּגִין דְּהַאי אִיהוּ קְדוּשָׁתָא דְקָא מְקַדְּשֵׁי יִשְׂרָאֵל יַתִּיר עַל מַלְאָכֵי עִלָּאֵי, דְּאִינּוּן חֲבֵרִים בַּהֲדַיְיהוּ. וְהַאי גַּוְונָא נָהִיר וְאִתְחָזֵי בְּשַׁעֲתָא דְיִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי קְדוּשָׁתָא דָא, (נ"א דְּהָא מְסָיְּימֵי יִשְׂרָאֵל עַד לָא יִשְׁגְּחוּן וכו') עַד דְּמְסַיְּימֵי יִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּלָא

לשון הקודש

וְזוֹכֶה בִּגְלָלוֹ לְכַמָּה טוֹבוֹת לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם.

וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל אַחַר הָרָשָׁע, הוּא מַשְׁלִים יוֹתֵר. עוֹשֶׂה לַצַּד הָאַחֵר שֶׁל אֱלֹהִים אֲחֵרִים שֶׁיִּתְכּוֹפֵף וְלֹא יִשְׁלֹט, וּמַעֲבִיר אוֹתוֹ מִשִּׁלְטוֹנוֹ. עוֹשֶׂה שֶׁמִּתְעַלֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ. עוֹשֶׂה לְאוֹתוֹ הָרָשָׁע נֶפֶשׁ אַחֶרֶת. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ.

גָּוֶן אַחֵר שֶׁנִּרְאֶה וְלֹא נִרְאֶה, בְּשָׁעָה שֶׁמַּגִּיעִים יִשְׂרָאֵל לְסֵדֶר הַקְּדֻשָּׁה, אָז הַגָּוֶן הַגָּנוּז הַזֶּה, וְיוֹצֵא, מִשּׁוּם שֶׁהִיא הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמְּקַדְּשִׁים יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר עַל מַלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵם חֲבֵרִים עִמָּם. וְהַגָּוֶן הַזֶּה מֵאִיר וְנִרְאֶה בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַדְּשִׁים הַקְּדֻשָּׁה הַזּוֹ, (שֶׁהֲרֵי מְסַיְּמִים יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁלֹּא יַשְׁגִּיחוּ וְכוּ') עַד שֶׁמְּסַיְּמִים יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי

יִשְׁגִּחוּן מַלְאָכִים עִלָּאִין, וְיַעֲנִישׁוּ לוֹן לְעֵילָא, וְלָא יִקַּטְרְגוּן עָלַיְיהוּ.

כְּדֵין כָּרוֹזָא נָפִיק וְאָמַר, עִלָּאִין וְתַתָּאִין אָצִיתוּ, מָאן אִיהוּ גַּם רוּחָא בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, מָאן אִיהוּ דְּכָל מִלּוֹי בְּגִין לְמִגְבַּהּ בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא בְּגִין דְּתָנִינָן, דְּבַר נָשׁ בָּעֵי לְמֶהֱוֵי שָׁפִיל בְּהַאי עָלְמָא בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, דְּהָא לֵית גְּבָהוּ בְּאוֹרַיְיתָא, אֶלָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

בִּקְדוּשָׁתָא דָּא, בָּעֵינָן לְאִסְתַּמְּרָא, וּלְאַגְנָזָא לָהּ בֵּינָנָא, בְּגִין דְּנִתְקַדֵּשׁ גּוֹ קְדוּשָׁה בְּרֵישָׁא וּבְסוֹפָא. יַתִּיר מֵאִינּוּן קְדוּשָׁן דְּאַמְּרֵי בַּהֲדָן מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי. קְדוּשָׁה דְּאֲנָן מְקַדְּשֵׁי בִּשְׁבָחָא דְּאֲנָן מְשַׁבְּחָן לְמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי, וּבְגִין שְׁבָחָא דָּא, שַׁבְּקִין לָן לְמֵעָאל גּוֹ תַּרְעֵי עִלָּאֵי, וְעַל דָּא אֲנָן אַמְּרִין קְדוּשָׁה

לשון הקודש

שֶׁלֹּא יַשְׁגִּיחוּ הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים וְיַעֲנִישׁוּ אוֹתָם לְמַעְלָה, וְלֹא יְקַטְרְגוּ עֲלֵיהֶם.

אָז הַכָּרוֹז יוֹצֵא וְאוֹמֵר: עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים הַקְשִׁיבוּ, מִיהוּ גַּם רוּחַ בְּדִבְרֵי תּוֹרָה, מִיהוּ שֶׁכָּל דְּבָרָיו לְהִתְגַּבֵּהַּ בְּדִבְרֵי תּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁנִינוּ, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת שָׁפָל בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּדִבְרֵי תּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי אֵין גַּבְהוּת בַּתּוֹרָה אֶלָּא בָּעוֹלָם הַבָּא.

בִּקְדֻשָּׁה זוֹ צָרִיךְ לְהִשָּׁמֵר וְלִגְנֹז אוֹתָהּ בֵּינֵינוּ כְּדֵי שֶׁנִּתְקַדֵּשׁ בְּתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה בָּרֹאשׁ וּבַסּוֹף יוֹתֵר מֵאוֹתָן קְדֻשּׁוֹת שֶׁאוֹמְרִים עִמָּנוּ מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים. הַקְּדֻשָּׁה שֶׁאָנוּ מְקַדְּשִׁים בַּשֶּׁבַח שֶׁאָנוּ מְשַׁבְּחִים לַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים. וּמִשּׁוּם שֶׁבַח זֶה מַרְשִׁים לָנוּ לְהִכָּנֵס לְתוֹךְ הַשְּׁעָרִים הָעֶלְיוֹנִים, וְעַל זֶה אָנוּ אוֹמְרִים

דָּא (דף קכ"ט ע"ב) בְּלָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, וְשַׁבְקִין לָן בִּרְחִימוּ, לְמֵיעַל תַּרְעִין דִּלְעֵילָא, מִגּוֹ דְּאֲנָן מְשַׁבְּחִין לוֹן בְּסִדּוּרָא דִּלְהוֹן. (ס"א דילן) וּבְגִין כַּךְ, אֲנָן נַטְלִין קְדוּשָׁן יַתִּיר, וְעָאלִין תַּרְעִין עִלָּאִין.

וְאִי תֵּימָא רַמָּאוּתָא הִיא. לָאו הָכִי. אֶלָּא מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי אִינּוּן קַדִּישִׁין יַתִּיר מִינָּן, וְאִינּוּן נָטְלֵי קְדוּשָׁתָא יַתִּיר, וְאִלְּמָלֵא דְּאֲנָן נַטְלִין וּמַשְׁכִּין עֲלָן קְדוּשָׁאן אִלֵּין, לָא נֵיכוּל לְמֶהֱוֵי חֲבֵרִים בַּהֲדַיְיהוּ, וּיקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא יִשְׁתְּלִים עֵילָא וְתַתָּא בְּזִמְנָא חָדָא. וְעַל דָּא אֲנָן מִשְׁתַּדְּלִין לְמֶהֱוֵי עִמְּהוֹן חֲבֵרִים, וְיִסְתַּלָּק יְקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא וְתַתָּא בְּזִמְנָא חָדָא.

קְדוּשָׁה דִּי בְסוֹפָא, אִיהִי תַּרְגּוּם, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. וְדָא אֲפִילוּ יָחִיד יְכִיל

לשון הקודש

קְדֻשָּׁה זוֹ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּמַשְׁאִירִים אוֹתָנוּ בְּאַהֲבָה לְהִכָּנֵס לַשְׁעָרִים שֶׁלְּמַעְלָה, מִתּוֹךְ שֶׁאָנוּ מְשַׁבְּחִים אוֹתָם בַּסִּדּוּר שֶׁלָּהֶם (שֶׁלָּנוּ), וְלָכֵן אָנוּ נוֹטְלִים יוֹתֵר קְדֻשׁוֹת, וְנִכְנָסִים לַשְׁעָרִים הָעֶלְיוֹנִים.

וְאִם תֹּאמַר, זוֹהִי רַמָּאוּת – לֹא כָּךְ! אֶלָּא הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים הֵם יוֹתֵר קְדוֹשִׁים מֵאִתָּנוּ, וְהֵם נוֹטְלִים יוֹתֵר קְדֻשָּׁה, וְאִלְּמָלֵא שֶׁאָנוּ נוֹטְלִים וּמוֹשְׁכִים עָלֵינוּ הַקְּדֻשׁוֹת הַלָּלוּ, לֹא נוּכַל לִהְיוֹת חֲבֵרִים עִמָּם, וּכְבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יִשְׁתַּלֵּם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה בִּזְמַן אֶחָד, וְעַל זֶה אָנוּ מִשְׁתַּדְּלִים לִהְיוֹת עִמָּם חֲבֵרִים, וְיִתְעַלֶּה כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה בִּזְמַן אֶחָד.

הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבַּסּוֹף הִיא תַּרְגּוּם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, וְזֶה אֲפִלּוּ יָחִיד יוּכַל לוֹמַר

לוֹמַר לָהּ, אִינּוּן מִלֵּי דְּתַרְגּוּם. אֲבָל מִלִּין דְּלָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ דִּקְדוּשָׁה, לָאו אִינּוּן אֶלָּא בַּעֲשָׂרָה, בְּגִין דְּלָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שְׁכִינְתָּא מִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ. וּבְכָל קְדוּשָׁה דִּשְׁכִינְתָּא אַתְיָא, לָאו אִיהוּ אֶלָּא בַּעֲשָׂרָה. דִּכְתִיב, (ויקרא כב) וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ׳, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִינּוּן לָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וַדַּאי, וְלָא שְׁאַר עַמִּין דְּאִית לוֹן לִישָׁן אַחֲרָא.

וְאִי תֵּימָא, הָא קְדוּשָׁתָא דְקַדִּישׁ, דְּאִיהוּ תַּרְגּוּם, אֲמַאי לָאו אִיהוּ בְּיָחִיד. תָּא חֲזֵי, קְדוּשָׁתָא דָא, לָאו אִיהוּ כִּשְׁאָר קְדוּשָׁאן דְּאִינּוּן מְשַׁלְּשִׁין. אֲבָל קְדוּשָׁתָא דָא, אִיהִי סָלְקָא בְּכָל סִטְרִין, לְעֵילָא וְתַתָּא וּבְכָל סִטְרֵי מְהֵימְנוּתָא, וְתַבְרָא מַנְעוּלִין וְגוּשְׁפַּנְקָן דְּפַרְזְלָא, וּקְלִיפִּין בִּישִׁין, (ס"א וְדָא אִיהוּ שְׁבָחָא דְּאִסְתְּלָק בֵּיהּ יְקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַתִּיר מִשְּׁבַחָא אַחֲרָא. וְאִסְתַּלְקוּ דָא יַתִּיר מִכֹּלָא, מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִיהוּ גָרִים לְאִתְרַפְיָא סִטְרָא אַחֲרָא וּלְאִסְתָּלְקָא)

לשון הקודש

אוֹתָהּ, אוֹתָם דִּבְרֵי הַתַּרְגּוּם. אֲבָל דִּבְרֵי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה אֵינָם אֶלָּא בַּעֲשָׂרָה, כִּי הַשְּׁכִינָה מִתְחַבֶּרֶת עִם לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, וּלְכָל קְדֻשָּׁה שֶׁהַשְּׁכִינָה בָּאָה, אֵין זֶה אֶלָּא בַּעֲשָׂרָה, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כב) וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ׳. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וַדַּאי, וְלֹא שְׁאָר עַמִּים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם לָשׁוֹן אַחֶרֶת.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַקַּדִּישׁ, שֶׁהִיא תַּרְגּוּם, לָמָּה אֵינָהּ בְּיָחִיד? בֹּא וּרְאֵה, קְדֻשָּׁה זוֹ אֵינָהּ כִּשְׁאָר הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁהֵם מְשַׁלְּשִׁים. אֲבָל קְדֻשָּׁה זוֹ הִיא עוֹלָה בְּכָל הַצְּדָדִים, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּלְכָל צִדְדֵי הָאֱמוּנָה, וְשוֹבֶרֶת מַנְעוּלִים וְחוֹתָמוֹת שֶׁל בַּרְזֶל וּקְלִפּוֹת רָעוֹת (וְזֶהוּ הַשֶּׁבַח שֶׁמִּתְעַלֶּה בּוֹ כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מִשֶּׁבַח אַחֵר. וְהִתְעַלּוּת זוֹ יְתֵרָה מֵהַכֹּל, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא גּוֹרֵם לְהַרְפּוֹת אֶת הַצַּד הָאַחֵר וּלְהַעֲבִירוֹ) לְהַעֲלוֹת אֶת כְּבוֹד

לְאִסְתַּלְקָא יְקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כֹּלָּא, וַאֲנָן בָּעֵינָן לְמֵימַר לָהּ בְּלִישָׁנָא דְסִטְרָא אַחֲרָא, וּלְאָתְבָא בְּחֵילָא תַקִּיף, אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ, כְּגִין דְּיִתְבַּר חֵילָא דְסִטְרָא אַחֲרָא, וְיִסְתַּלָּק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּיקָרֵיהּ עַל כֹּלָּא. וְכַד אִתְּבַר בִּקְדוּשָׁתָא דָא חֵילָא דְסִטְרָא אַחֲרָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתַּלָּק בִּיקָרֵיהּ, וְאַדְכַּר לִבְנוֹי, וְאַדְכַּר לִשְׁמֵיהּ. וּבְגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתַּלָּק בִּיקָרֵיהּ בִּקְדוּשָׁתָא דָא, לָאו אִיהִי אֶלָּא בַּעֲשָׂרָה.

וּבְלִישָׁנָא דָא, עַל כָּרְחֵיהּ דְּסִטְרָא אַחֲרָא אִתְכַּפְיָא, וְאִתְתְּבָר חֵילֵיהּ, וְאִסְתַּלָּק יְקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְתָבַר מַנְעוּלִין וְגוּשְׁפַּנְקָן וְשַׁלְשְׁלָאן תַּקִּיפִין, וּקְלִיפִּין בִּישִׁין, וְאִדְכַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִשְׁמֵיהּ וְלִבְנוֹי. זַכָּאִין אִינּוּן עַמָּא קַדִּישָׁא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לָן אוֹרַיְיתָא

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַכֹּל, וְאָנוּ רוֹצִים לוֹמַר אוֹתָהּ בַּלָּשׁוֹן שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר וּלְהָשִׁיב בְּכֹחַ חָזָק: אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּבֵּר כֹּחוֹ שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, וְיִתְעַלֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּכְבוֹדוֹ עַל הַכֹּל. וּכְשֶׁנִּשְׁבָּר בִּקְדֻשָּׁה זוֹ כֹּחוֹ שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעַלֶּה בִּכְבוֹדוֹ, וְנִזְכָּר לִבָנָיו, וְנִזְכָּר לִשְׁמוֹ. וּמִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעַלֶּה בִּכְבוֹדוֹ בַּקְּדֻשָּׁה הַזּוֹ, אֵינָהּ אֶלָּא בַּעֲשָׂרָה.

וּבְלָשׁוֹן זוֹ עַל כָּרְחוֹ שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר הוּא נִכְפֶּה, וְנִשְׁבָּר כֹּחוֹ, וּמִתְעַלֶּה כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹבֵר מַנְעוּלִים וְחוֹתָמוֹת וְשַׁלְשְׁלָאוֹת חֲזָקוֹת וּקְלִפּוֹת רָעוֹת, וְנִזְכָּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת שְׁמוֹ

קַדִּישָׁא, לְמִזְכֵּי בָּהּ לְעָלְמָא דְאָתֵי.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרַיָּיא, זַכָּאִין אַתּוּן לְעָלְמָא דְאָתֵי, וְכֵיוָן דְּשָׁרֵינָן מִלִּין דְּכִתְרָא דְמַלְכוּתָא עִלָּאָה אֵימָא אֲנָא בְּגִינַיְיכוּ (נ"א בְּגַוָּוֵיכוּ) וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לְכוֹן אַגְרָא בְּהַהוּא עָלְמָא. וְהַהוּא הֶבֶל דְּפוּמַיְיכוּ, יִסְתָּלַק לְעֵילָא, כְּאִילוּ אַתּוּן מִתְעָרִין מִלִּין אִלֵּין.

פָּתַח וְאָמַר (שמות כה) וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתָּם זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת. הַאי קְרָא אִיהוּ לְסִטְרָא עִלָּאָה, וְאִיהוּ לְסִטְרָא תַתָּאָה. אִיהוּ לְסִטְרָא עִלָּאָה, בְּסִטְרָא דִקְדוּשָׁה. וְאִיהוּ לְסִטְרָא תַתָּאָה, בְּסִטְרָא אַחֲרָא. תָּא חָזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, שָׁאֲרֵי לְמִבְרֵי מִסִּטְרָא דְכַסְפָּא, דְּאִיהוּ יְמִינָא, בְּגִין דְּהַהוּא כַסְפָּא הָוָה מִלְּעֵילָא.

לשון הקודש

וְאֶת בָּנָיו. אַשְׁרֵיהֶם הָעָם הַקָּדוֹשׁ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם תּוֹרָה קְדוֹשָׁה לִזְכּוֹת בָּהּ לָעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לַחֲבֵרִים, אַשְׁרֵיכֶם לָעוֹלָם הַבָּא, וְכֵיוָן שֶׁהִתְחַלְנוּ בִּדְבָרִים שֶׁל כֶּתֶר הַמַּלְכוּת הָעֶלְיוֹנָה, אוֹמֵר אֲנִי בִּשְׁבִילְכֶם (בְּתוֹכְכֶם), וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתֵּן לָכֶם שָׂכָר בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם. וְאוֹתוֹ הֶבֶל פִּיכֶם יִתְעַלֶּה לְמַעְלָה כְּאִלּוּ אַתֶּם הַמְעוֹרְרִים אֶת הַדְּבָרִים הַלָּלוּ.

פָּתַח וְאָמַר, וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתָּם זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת. פָּסוּק זֶה הוּא לְצַד עֶלְיוֹן, וְהוּא לְצַד תַּחְתּוֹן. הוּא לְצַד עֶלְיוֹן – בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה, וְהוּא לְצַד תַּחְתּוֹן – בַּצַּד הָאַחֵר. בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הִתְחִיל לִבְרֹא מִצַּד הַכֶּסֶף, שֶׁהוּא לְיָמִין, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ כֶּסֶף הָיָה מִלְּמַעְלָה. וּבְמַעֲשֵׂה

וּבְעוֹבָדָא דְמַשְׁכְּנָא, דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דִילֵיהּ, שָׁאֲרֵי מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וּלְבָתַר מִסִּטְרָא דִימִינָא. בְּגִין דְּמַשְׁכְּנָא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא הָוָה, וְעַל דָּא שָׁאֲרֵי הָכָא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְהָתָם מִסִּטְרָא דִימִינָא, וְזֹאת הַתְּרוּמָה וְגוֹ'.

וּכְתִיב (תהלים נה) עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם וְגוֹ', הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ וְאִתְּמַר, אֲבָל הָכָא עִדָּן עִדָּנִין הוּא דִּצְלוֹתָא דְכָל יוֹמָא. וְחַבְרַיָּיא אִתְעָרוּ בְּהָנֵי תְּלַת זִמְנִין. עֶרֶב, דָּא הִיא אַסְפָּקְלַרְיָאה דְלָא נָהֲרָא. וָבֹקֶר, דָּא הִיא אַסְפָּקְלַרְיָאה דְנָהֲרָא. **וְצָהֳרַיִם,** (לָאו הָאי אֲתַר דְּאִקְרֵי חֹשֶׁךְ, אֶלָּא אֲתַר אִיהוּ דְקַיְימָא בֵּין הָאי לְהָאי, אֲבָל זִמְנָא דִצְלוֹתָא דְמִנְחָה) אֲתָר דְּאִתְקְרֵי חֹשֶׁךְ אִיהוּ, דְּאָחִיד בַּעֶרֶב, וְקַיְימָא דָא עִם דָּא.

וּמַה דְּאִתְּמַר צָהֳרַיִם, דְּאִיהוּ תּוּקְפָּא דְשִׁמְשָׁא. לִישָׁנָא מַעֲלָיָא נָקַט. וְהָכִי אִיהוּ אָרְחָא, לְבַר

לשון הקודש

הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁלּוֹ, הִתְחִיל מִצַּד שְׂמֹאל וְאַחַר כָּךְ מִצַּד יָמִין, מִשּׁוּם שֶׁהַמִּשְׁכָּן הָיָה מִצַּד שְׂמֹאל, וְלָכֵן הִתְחִיל כָּאן מִצַּד מִשְׂמֹאל, וְשָׁם מִצַּד יָמִין, וְזֹאת הַתְּרוּמָה וְגוֹ'.

וְכָתוּב (תהלים נה) עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ וְנִתְבָּאֵר, אֲבָל כָּאן עִדָּן וְעִדָּנִים הוּא שֶׁל תְּפִלַּת כָּל הַיּוֹם, וְהַחֲבֵרִים הִתְעוֹרְרוּ בִּשְׁלֹשֶׁת הַזְּמַנִּים הַלָּלוּ. עֶרֶב זוֹהִי אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה, וּבֹקֶר זוֹהִי אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, וְצָהֳרַיִם – (אֵין זֶה מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא חֹשֶׁךְ, אֶלָּא הוּא מְקוֹם שֶׁעוֹמֵד בֵּין זֶה לָזֶה, אֲבָל הַזְּמַן שֶׁל תְּפִלַּת מִנְחָה) מָקוֹם שֶׁהוּא נִקְרָא חֹשֶׁךְ, שֶׁאָחוּז בָּעֶרֶב וְעוֹמֵד זֶה עִם זֶה.

וּמַה שֶׁנֶּאֱמַר צָהֳרַיִם, שֶׁהוּא תֹּקֶף חֹזֶק

נָשׁ אוּכָם, (דף ק"ל ע"א) **קָרָאן לֵיהּ חִוָּור, וְלִישָׁנָא מַעֲלְיָא נָקַט, וּלְזִמְנִין לְחִוָּור קָרָאן לֵיהּ אוּכָם, דִּכְתִיב,** (במדבר יב) **כִּי אִשָּׁה כוּשִׁית לָקָח** (עמוס ט) **הֲלֹא כִבְנֵי כוּשִׁיִּים אַתֶּם לִי וְגוֹ'.**

עֶרֶב דָּא, צְלוֹתָא דְעַרְבִית. וּבְגִין דִּבְעֶרֶב דָּא אִתְעָרָב בֵּיהּ סִטְרָא אַחֲרָא, דְּחָשִׁיךְ נְהוֹרֵיהּ, וְשָׁלְטָא בְּלֵילְיָא, שַׁוּוּ לֵיהּ רְשׁוּת, וְלֵית לֵיהּ זְמַן קָבֵעַ, אֱמוֹרִין וּפְדָרִין מִתְאַכְּלִין בְּהַאי זִמְנָא, וּמִכָּאן אִתְּזָנוּ כַּמָּה חֲבִילֵי טְהִירִין, דְּנָפְקִין וְשַׁלְטִין בְּלֵילְיָא.

וְאִי תֵּימָא, אִי הָכִי, הָא תָּנֵינָן, דְּכָל אִינּוּן מָאנֵי סִטְרָא אַחֲרָא דְרוּחַ מְסַאֲבָא, לָא שַׁלְטֵי בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, וְהָא מִתְעָרֵי לוֹן יִשְׂרָאֵל בְּהַאי, וְאָסִיר לְאִתְעָרָא לוֹן לְשַׁרְיָא עַל אַרְעָא קַדִּישָׁא.

לשון הקודש

הַשֶּׁמֶשׁ, הוּא נָקַט בְּלָשׁוֹן מְעֻלָּה. וְכָךְ הִיא הַדֶּרֶךְ – לְאִישׁ שָׁחֹר קוֹרְאִים לוֹ לָבָן, וְנָקַט לָשׁוֹן מְעֻלָּה, וְלִפְעָמִים קוֹרְאִים לְלָבָן שָׁחֹר, שֶׁכָּתוּב (במדבר יב) כִּי אִשָּׁה כֻשִׁית לָקָח. (עמוס ט) הֲלוֹא כִבְנֵי כֻשִׁיִּים אַתֶּם לִי וְגוֹ'.

עֶרֶב זֶה – תְּפִלַּת עַרְבִית. וּמִשּׁוּם שֶׁבָּעֶרֶב הַזֶּה מִתְעָרֵב הַצַּד הָאַחֵר שֶׁמַּחֲשִׁיךְ אֶת אוֹרוֹ וְשׁוֹלֵט בַּלַּיְלָה, שָׁמוּ לוֹ רְשׁוּת, וְאֵין לוֹ זְמַן קָבוּעַ. אֱמוֹרִים וּפְדָרִים מִתְאַכְּלִים בַּזְּמַן הַזֶּה, וּמִכָּאן נִזּוֹנִים כַּמָּה קִבּוּצוֹת שֶׁל שָׂרִים שֶׁיּוֹצְאִים וְשׁוֹלְטִים בַּלַּיְלָה.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁכָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי הַצַּד הָאַחֵר שֶׁל רוּחַ הַטֻּמְאָה לֹא שׁוֹלְטִים בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וַהֲרֵי מְעוֹרְרִים אוֹתָם יִשְׂרָאֵל בָּזֶה, וְאָסוּר לְעוֹרְרָם לִשְׁרוֹת עַל הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה.

אֶלָּא בְּלֵילְיָא, הַהוּא תְּנָנָא סָלִיק, וְלָא סָלִיק כְּגַוְונָא דְּקָרְבְּנָא אַחֲרָא, דְּהַוָה סָלִיק תְּנָנָא בְּאֹרַח מֵישָׁר, וְהָכָא הָוָה סָלִיק הַהוּא תְּנָנָא לְחָד נוּקְבָּא דְצָפוֹן, דְּתַמָּן כָּל מָדוֹרִין דְּרוּחִין בִּישִׁין, וְכֵיוָן דְּהַהוּא תְּנָנָא סָלִיק וְעָקִים אֹרַח לְהַהוּא סִטְרָא כֻּלְּהוּ הֲווֹ מִתְזָנִין וְקַיְימִין וְעָאלִין בְּדוּכְתַּיְיהוּ, וְלָא הֲווֹ נָפְקִין וְשַׁלְטִין בְּעָלְמָא.

חַד מִמָּנָא קַיְימָא לְהַהוּא סִטְרָא, עַל הַהוּא נוּקְבָּא דְצָפוֹן, בְּכָל אִינּוּן חֲבִילֵי טְהִירִין, סַנְגִּירִי"א שְׁמֵיהּ, וּבְשַׁעֲתָא דְהַהוּא תְּנָנָא עָקִים אָרְחֵיהּ וְסָלִיק, הַאי מִמָּנָא וְשִׁתִּין אֶלֶף רִבּוֹא מַשְׁרְיָין אַחֲרָנִין, כֻּלְּהוּ מִתְעַתְּדָן לְקַבְּלָא לֵיהּ, וּלְאַתְזָנָא מִנֵּיהּ, וְקַיְימִין בְּהַהוּא נוּקְבָּא, וְעָאלִין בְּחַד פִּתְחָא דְאִקְרֵי קֶרִי, וְדָא אִיהוּ רָזָא דִכְתִיב, (ויקרא כו) וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קֶרִי וְגוֹ', וּכְתִיב, וְהָלַכְתִּי עִמָּכֶם בַּחֲמַת קֶרִי, בְּהַהוּא רוּגְזָא דְנָפִיק מִפִּתְחָא דְקֶרִי.

לשון הקודש

אֶלָּא בַּלַּיְלָה אוֹתוֹ הֶעָשָׁן עוֹלֶה, וְלֹא עוֹלֶה כְּמוֹ שֶׁבְּקָרְבָּן אַחֵר, שֶׁהָיָה הֶעָשָׁן עוֹלֶה בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, וְכָאן הָיָה עוֹלֶה אוֹתוֹ עָשָׁן לְנֶקֶב אֶחָד שֶׁל הַצָּפוֹן, שֶׁשָּׁם כָּל מְדוֹרִים שֶׁל רוּחוֹת רָעוֹת. וְכֵיוָן שֶׁאוֹתוֹ עָשָׁן עוֹלֶה וּמְעַקֵּם דֶּרֶךְ לְאוֹתוֹ צַד, כֻּלָּם הָיוּ נִזּוֹנִים וְעוֹמְדִים וְנִכְנָסִים לִמְקוֹמָם, וְלֹא הָיוּ יוֹצְאִים וְשׁוֹלְטִים בָּעוֹלָם.

מִמָּנָה אֶחָד עוֹמֵד לְאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל אוֹתוֹ נֶקֶב שֶׁבַּצָּפוֹן, בְּכָל אוֹתָם קִבּוּצוֹת שֶׁל שָׂרִים, וּשְׁמוֹ סַנְגִּירִי"א, וּבְשָׁעָה שֶׁאוֹתוֹ עָשָׁן מְעַקֵּם דַּרְכּוֹ וְעוֹלֶה, הַמְמֻנֶּה הַזֶּה וְשִׁשִּׁים אֶלֶף רִבּוֹא מַחֲנוֹת אֲחֵרוֹת, כֻּלָּם מִתְעַתְּדִים לְקַבְּלוֹ וּלְהִזּוֹן מִמֶּנּוּ, וְעוֹמְדִים

וְאִלֵּין אִינּוּן דִּמְשַׁטְּטֵי בְּלֵילְיָא, וּבְשַׁעֲתָא דְּנִשְׁמָתִין נָפְקִין לְסַלְקָא, לְאִתְחַזָּאָה לְעֵילָּא, אִינּוּן נָפְקִין, וּמְקַטְרְגָן לוֹן, וְלָא יַכְלִין לְסַלְקָא וּלְאִתְחַזָּאָה לְעֵילָּא, בַּר אִינּוּן חֲסִידֵי קַדִּישִׁין עֶלְיוֹנִים, דְּאִינּוּן בַּקְעִין רְקִיעִים וַאֲוִירִים וְסַלְקִין. וְאִלֵּין חֲבִילֵי טְהִירִין נָפְקִין, וּמוֹדִיעִין מִלִּין כְּדִיבִין לִבְנֵי נָשָׁא, וְאִתְחַזְיָין לוֹן בְּדִיוּקְנִין אַחֲרָנִין, וְחַיְיכָאן בְּהוּ, עַד דְּאוֹשְׁדִין זַרְעָא, וְאִקְרוּן מָאֵרִיהוֹן דְּקֶרִי, בְּגִין דְּאִינּוּן דְּנָפְקִין מִפִּתְחָא דְּקֶרִי, גַּרְמֵי לוֹן. וּבְשַׁעֲתָא דְּמִתְאַכְּלֵי אֱמוּרִין וּפְדָרִין, הַהוּא תְּנָנָא הֲוֵי רַוֵּי לוֹן, וְזָן לוֹן, כְּפוּם יְקָרָא דִּלְהוֹן, הָכִי מְזוֹנָא דִּלְהוֹן, מַה דְּאִתְחָזֵי לוֹן. וּבְהַאי, לָא נַפְקָן, וְלָא מְשַׁטְּטֵי בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא.

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ נֶקֶב, וְנִכְנָסִים בְּפֶתַח אֶחָד שֶׁנִּקְרָא קֶרִי, וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב (ויקרא כו) וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קֶרִי וְגוֹ'. וְכָתוּב, וְהָלַכְתִּי עִמָּכֶם בַּחֲמַת קֶרִי. בְּאוֹתוֹ רֹגֶז הַיּוֹצֵא מֵהַפֶּתַח שֶׁל קֶרִי.

וְאֵלּוּ הֵם שֶׁמְּשׁוֹטְטִים בַּלַּיְלָה, וּבְשָׁעָה שֶׁהַנְּשָׁמוֹת יוֹצְאוֹת לַעֲלוֹת לְהֵרָאוֹת לְמַעְלָה, הֵם יוֹצְאִים וּמְקַטְרְגִים בָּהֶם, וְלֹא יְכוֹלִים לַעֲלוֹת וּלְהֵרָאוֹת לְמַעְלָה, פְּרָט לְאוֹתָם חֲסִידִים קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם בּוֹקְעִים רְקִיעִים וַאֲוִירִים וְעוֹלִים, וּקְבוּצוֹת הַשָּׂרִים הַלָּלוּ יוֹצְאִים וּמוֹדִיעִים דְּבָרִים כּוֹזְבִים לִבְנֵי אָדָם, וְנִרְאִים לָהֶם בִּדְמֻיּוֹת אֲחֵרוֹת, וְצוֹחֲקִים עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁשּׁוֹפְכִים זֶרַע, וְנִקְרָאִים בַּעֲלֵי קֶרִי, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם שֶׁיּוֹצְאִים מִפֶּתַח הַקֶּרִי גָּרְמוּ לָהֶם. וּבְשָׁעָה שֶׁמִּתְאַכְּלִים אֵמוּרִים וּפְדָרִים, אוֹתוֹ עָשָׁן הָיָה מַרְוֶה אוֹתָם וְזָן אוֹתָם. כְּפִי כְּבוֹדָם כָּךְ מְזוֹנָם מַה שֶּׁרָאוּי לָהֶם. וּבָזֶה לֹא יָצְאוּ וְלֹא מְשׁוֹטְטִים בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה.

עֶרֶב: כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שמות יב) וְגַם עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם, דְּכָל אִינּוּן חֲבִילֵי טְהִירִין, אִינּוּן מִתְעָרְבֵי בְּשׁוּלְטָנוּ דְּלֵילְיָא. וְעַל דָּא לָא שַׁוְיוּהָא חוֹבָא לִצְלוֹתָא דְּעַרְבִית, דְּלֵית מָאן דְּיָכִיל לְאַתְקְנָא לָהּ כְּיַעֲקֹב, דְּאִיהוּ הָוָה מָארֵי (מַדְכִּי) מַשְׁכְּנָא, וּמְתַקֵּן לֵיהּ כְּדְקָא יֵאוֹת.

וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ רְשׁוּ, צְלוֹתָא דָּא אִיהוּ לְאַגָּנָא עָלָן מִגּוֹ פַּחַד בַּלֵּילוֹת, מִגּוֹ פַּחַד דְּכַמָּה סִטְרִין דְּגֵיהִנָּם, דְּהָא בְהַהִיא שַׁעֲתָא טַרְדֵי לְחַיָּיבַיָּא בַּגֵּיהִנָּם, עַל חַד תְּרֵין מִבִּימָמָא. וּבְגִין כָּךְ, מְקַדְּמֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר וְהוּא רַחוּם, דְּאִיהוּ בְגִין פַּחַד דְּגֵיהִנָּם. וּבְשַׁבָּת דְּלָא אִשְׁתְּכַח פַּחַד דִּינָא דְּגֵיהִנָּם, וְלָא דִּינָא אַחֲרָא, אָסִיר לְאַתְעָרָא לֵיהּ, דְּאִתְחָזֵי דְּהָא לֵית רְשׁוּ לְשַׁבָּת לְאַעְבְּרָא דִּינָא מֵעָלְמָא.

לשון הקודש

עֶרֶב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יב) וְגַם עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם. שֶׁכָּל אוֹתָן קִבּוּצוֹת שָׂרִים מִתְעָרְבִים בְּשִׁלְטוֹן הַלַּיְלָה, וְלָכֵן לֹא שָׂמוּ אֶת תְּפִלַּת עַרְבִית חוֹבָה, שֶׁאֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לְתַקְּנָהּ כְּמוֹ יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הָיָה בַּעַל (מְטַהֵר) הַמִּשְׁכָּן וּמְתַקֵּן אוֹתוֹ כָּרָאוּי. **וְאַף** עַל גַּב שֶׁהִיא רְשׁוּת, תְּפִלָּה זוֹ הִיא כְּדֵי לְהָגֵן עָלֵינוּ מִתּוֹךְ פַּחַד בַּלֵּילוֹת, מִתּוֹךְ פַּחַד שֶׁל כַּמָּה צְדָדִים שֶׁל הַגֵּיהִנֹּם, שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתָהּ שָׁעָה טוֹרְדִים אֶת הָרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם עַל כָּל אֶחָד שְׁנַיִם מֵאֲשֶׁר בַּיּוֹם. וְלָכֵן מַקְדִּימִים יִשְׂרָאֵל לוֹמַר "וְהוּא רַחוּם", שֶׁהוּא מִשּׁוּם פַּחַד הַגֵּיהִנֹּם. וְלֹא דִּין אַחֵר אָסוּר לְעוֹרְרוֹ, שֶׁנִּרְאֶה שֶׁהֲרֵי אֵין לוֹ רְשׁוּת לְשַׁבָּת לְהַעֲבִיר אֶת הַדִּין מֵהָעוֹלָם.

וְפַחַד דְּקִטְרוּגָא דְנִשְׁמָתִין, כַּד בָּעָאן לְסַלְקָא לְעֵילָא, לְאִתְחַזָּאָה קָמֵי מָאֲרֵיהוֹן. וּבְגִין כָּךְ אֲנָן מַקְדִּימִים, שׁוֹמֵר אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד אָמֵן. פַּחַד דְּכַמָּה מַזִּיקִין וְקִטְרוּגִין דְּמִשְׁתַּכְּחֵי בְּלֵילְיָא, וְאִית לוֹן רְשׁוּ לְנַזְקָא, לְמַאן דְּנָפִיק מִתְּרַע בֵּיתֵיהּ לְבַר, וּבְגִין כָּךְ אֲנָן מַקְדִּימִים, וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ.

וְעַל כָּל דָּא, מִגּוֹ דְּחִילוּ דְכָל דָּא, אֲנָן מַפְקִידִינָן גּוּפִין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, לְמַלְכוּתָא עִלָּאָה, דִּי שׁוּלְטָנוּ דְּכֹלָּא בִּידָהָא. וְעַל דָּא צְלוֹתָא דְעַרְבִית, בְּכָל לֵילְיָא וְלֵילְיָא. הַשְׁתָּא דְקָרְבְּנִין וּמַדְבְּחָן לָא אִשְׁתְּכָחוּ, אֲנָן עַבְדִּינָן כָּל תִּקּוּנִין דְּאֲנָן עַבְדִּין עַל רָזָא דְנָא.

בְּפַלְגוּ לֵילְיָא, כַּד רוּחַ צָפוֹן אִתְּעַר, בָּטַשׁ בְּכָל אִינּוּן מָדוֹרִין דְּרוּחִין בִּישִׁין, וְתָבַר חָד

לשון הקודש

וּפַחַד שֶׁל קִטְרוּג הַנְּשָׁמוֹת, כְּשֶׁרוֹצוֹת לַעֲלוֹת לְמַעְלָה כְּדֵי לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי רִבּוֹנָם. וְלָכֵן אָנוּ מַקְדִּימִים "שׁוֹמֵר אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד אָמֵן". פַּחַד שֶׁל כַּמָּה מַזִּיקִים וְקִטְרוּגִים שֶׁנִּמְצָאִים בַּלַּיְלָה, וְיֵשׁ לָהֶם רְשׁוּת לְהַזִּיק לְמִי שֶׁיּוֹצֵא הַחוּצָה מִשַּׁעַר בֵּיתוֹ, וְלָכֵן אָנוּ מַקְדִּימִים "וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ".

וְעַל כָּל זֶה, מִתּוֹךְ פַּחַד שֶׁל כָּל זֶה אָנוּ מַפְקִידִים הַגּוּפוֹת, הָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת לַמַּלְכוּת הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁשִּׁלְטוֹן הַכֹּל בְּיָדֶיהָ, וְעַל זֶה תְּפִלַּת עַרְבִית בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה. עַתָּה שֶׁקָּרְבָּנוֹת וּמִזְבְּחוֹת לֹא נִמְצְאוּ, אָנוּ עוֹשִׂים כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים עַל הַסּוֹד הַזֶּה.

בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, כְּשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת רוּחַ

(טַנָּרָא תַּקִּיפָּא) סִטְרָא אַחֲרָא, וְעָאל וְשָׁאט לְעֵילָא וְתַתָּא, וְכָל אִינּוּן (דף ק"ל ע"ב) חֲבִילֵי טְהִירִין עַיְילִין לְדוּכְתַיְיהוּ, וְאִתְּבַר חֵילַיְיהוּ וְלָא שַׁלְטִין. וּכְדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא עִם צַדִּיקַיָּא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וְהָא אִתְּמַר.

כַּד אָתֵי צַפְרָא, נְהוֹרָא דִשְׁרָגָא דְשַׁלְטָא בְּלֵילְיָא, אִתְּגְנִיז מִקָּמֵי נְהוֹרָא דִיּוֹמָא, כְּדֵין בֹּקֶר שַׁלְטָא, וְאִתְעֲבַר שׁוּלְטָנוּ דְעֶרֶב, (וּכְדֵין) הַאי בֹּקֶר, אִיהוּ בֹּקֶר דְּאוֹר קַדְמָאָה, הַאי בֹּקֶר, אַשְׁלִים טִיבוּ לְעָלְמִין כֻּלְּהוּ. מִגֵּיהּ אִתְּזָנוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין. הַאי אַשְׁקֵי לְגִנְתָּא. הַאי אִיהוּ נְטִירוּ דְכָל עָלְמָא. הָכָא רָזָא לְיַדְעֵי מִדִּין, מָאן דְּבָעֵי לְמֵיפַּק לְאָרְחָא, יְקוּם בְּנָגְהָא, וְיִשְׁגַּח בְּאִסְתַּכְּלוּתָא לְפוּם שַׁעֲתָא, לִסְטַר מִזְרָח, וְיֶחֱמֵי כְּחֵיזוּ דְאַתְוָון דְּבַטְשֵׁי בִּרְקִיעָא, דָּא

לשון הקודש

צָפוֹן, מַכָּה בְּכָל אוֹתָם מִדּוֹרֵי הָרוּחוֹת הָרָעוֹת, וְשׁוֹבֵר אֶחָד (סֶלַע חָזָק) אֶת הַצַּד הָאַחֵר, וְנִכְנָס וּמְשׁוֹטֵט לְמַעְלָה וָמַטָּה, וְכָל אוֹתָן קְבוּצוֹת שֶׁל מְחַבְּלִים נִכְנָסוֹת לִמְקוֹמָן, וְנִשְׁבָּר כֹּחָן וְלֹא שׁוֹלְטוֹת. וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן, וְהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

כְּשֶׁבָּא הַבֹּקֶר, אוֹר הַנֵּר שֶׁשָּׁלַט בַּלַּיְלָה נִגְנַז מִלִּפְנֵי אוֹר הַיּוֹם, וְאָז הַבֹּקֶר שׁוֹלֵט, וּמְעֻבָּר שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל הָעֶרֶב. (וְאָז) הַבֹּקֶר הַזֶּה הוּא בֹּקֶר שֶׁל אוֹר רִאשׁוֹן, הַבֹּקֶר הַזֶּה מַשְׁלִים טוֹב לְכָל הָעוֹלָמִים. מִמֶּנּוּ נִזּוֹנִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. זֶה מַשְׁקֶה אֶת הַגָּן. זוֹהִי שְׁמִירָה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. כָּאן הַסּוֹד לְיוֹדְעֵי מִדִּין: מִי שֶׁרוֹצֶה לָצֵאת לַדֶּרֶךְ, יָקוּם בַּנֵּגַהּ, וְיַשְׁגִּיחַ בְּהִתְבּוֹנְנוּת לְפִי שָׁעָה לְצַד מִזְרָח, וְיִרְאֶה כְּמַרְאֵה אוֹתִיּוֹת שֶׁמַּכּוֹת בָּרָקִיעַ, זוֹ עוֹלָה וְזוֹ

סָלִיק וְדָא נָהִית. וְאִלֵּין אִינּוּן נְצִיצוּ דְּאַתְוָון, דְּאִתְבְּרוּן בְּהוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא.

אִי אִיהוּ יָדַע בְּרָזָא דְּאִינּוּן אַתְוָון, דְּאִינּוּן רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון, וְיִדְכַּר לוֹן כַּדְקָא חָזִי, בִּרְעוּתָא דִלְבָּא. יֶחֱמֵי גּוֹ נְהִירוּ דְנַגְהָא דִרְקִיעָא שִׁית יוֹדִי"ן, תְּלַת לִסְטַר יְמִינָא, וּתְלַת לִסְטַר שְׂמָאלָא. וּתְלַת וָוִין, דְּסַלְקִין וְנַחְתִּין וְנַצְצֵי בִרְקִיעָא. וְאִינּוּן אַתְוָון דְּבִרְכַּת כֹּהֲנִים, וּכְדֵין יִצְלֵי צְלוֹתֵיהּ, וְיִפּוֹק לְאָרְחָא, וַדָּאי שְׁכִינְתָּא אַקְדִּימַת עִמֵּיהּ, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ.

כַּד אָתֵי הַאי בֹּקֶר, עַמּוּדָא חַד נָעִיץ בִּסְטַר דָּרוֹם, לְגוֹ מִתִּיחוּ דִרְקִיעָא, דְּעַל גַּבֵּי גִּנְתָּא. בַּר מֵהַהוּא עַמּוּדָא, דְּאִיהוּ נָעִיץ בְּאֶמְצָעוּ דְגִנְתָּא. וְעַמּוּדָא דָּא, אִיהוּ נָהִיר בִּנְהִירוּ דִתְלַת גַּוְונִין, מְרֻקָּמָא דְּאַרְגְּוָונָא. בְּהַהוּא עַמּוּדָא, קַיְימָא עַנְפָּא

לשון הקודש

יוֹרֶדֶת, וְאֵלֶּה הֵם הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בָהֶם שָׁמַיִם וָאָרֶץ.

אִם הוּא יוֹדֵעַ בְּסוֹד אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וְיַזְכִּירֵן כָּרָאוּי בִּרְצוֹן הַלֵּב, יִרְאֶה תּוֹךְ אוֹר הַנֹּגַהּ שֶׁל הָרָקִיעַ שֵׁשׁ יוֹדִי"ם, שָׁלֹשׁ לְצַד יָמִין וְשָׁלֹשׁ לְצַד שְׂמֹאל, וְשָׁלֹשׁ וָוִי"ם שֶׁעוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת וְנוֹצְצוֹת בָּרָקִיעַ. וְהֵן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, וְאָז יִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ וְיֵצֵא לַדֶּרֶךְ, וַדַּאי שְׁכִינָה מַקְדִּימָה עִמּוֹ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ.

כְּשֶׁבָּא הַבֹּקֶר הַזֶּה, עַמּוּד אֶחָד נָעוּץ בְּצַד דָּרוֹם לְתוֹךְ מִתִּיחַת הָרָקִיעַ שֶׁעַל גַּבֵּי הַגָּן, חוּץ מֵאוֹתוֹ עַמּוּד שֶׁנָּעוּץ בְּאֶמְצַע הַגָּן. וְעַמּוּד זֶה מֵאִיר בְּאוֹר שֶׁל שְׁלֹשָׁה גְוָנִים מְרֻקָּם בְּאַרְגָּמָן. בְּאוֹתוֹ

חָדָא, בְּהַהוּא עַנְפָּא, אִתְעָתְּדוּ תְּלַת צִפֻּרִין, מִתְעַרִין צִפְצָפָא לְשַׁבְּחָא.

פָּתַח חַד וְאָמַר, (תהלים קיג) הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ' הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ'. פָּתַח תִּנְיָינָא וְאָמַר, יְהִי שֵׁם יְיָ' מְבוֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. פָּתַח תְּלִיתָאָה וְאָמַר, מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ מְהוּלָּל שֵׁם יְיָ'. כְּדֵין כָּרוֹזָא קָדִים וְקָרֵי אִתְעָתָּדוּ קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין, אִינּוּן דִּמְשַׁבְּחָן לְמָארֵיהוֹן, אִתְתַּקָּנוּ בִּשְׁבָחָא דִּימָמָא. כְּדֵין אִתְפַּרְשׁוּן יְמָמָא מִן לֵילְיָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, מָאן דְּקָם בְּצַפְּרָא, מִגּוֹ תּוּשְׁבַּחְתָּא דְאוֹרַיְיתָא, דְּלָעֵי בְּלֵילְיָא. בְּהַהוּא זִמְנָא צְלוֹתָא דְצַפְּרָא.

כְּתִיב, (ישעיה כ"א) אָמַר שׁוֹמֵר אָתָא בֹקֶר וְגַם לָיְלָה אִם תִּבְעָיוּן בְּעָיוּ שֻׁבוּ אֵתָיוּ, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ לֵיהּ, עַל גָּלוּת דְּיִשְׂרָאֵל, דְּיַתְבֵי גּוֹ בְּנֵי

לשון הקודש

הָעֲמוּד קָם עָנָף אֶחָד, וּבְאוֹתוֹ עָנָף נִזְדַּמְּנוּ שָׁלֹשׁ צִפֳּרִים, מִתְעוֹרְרוֹת צִפְצוּף לְשַׁבֵּחַ.

פָּתַח אֶחָד וְאָמַר, (תהלים קיג) הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי ה' הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה'. פּוֹתֵחַ הַשֵּׁנִי וְאוֹמֵר, יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. פּוֹתֵחַ הַשְּׁלִישִׁי וְאוֹמֵר, מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם ה'. אָז הַכָּרוֹז מַקְדִּים וְקוֹרֵא, הִזְדַּמְּנוּ קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, אוֹתָם הַמְשַׁבְּחִים אֶת רִבּוֹנָם הִתְתַּקְּנוּ לְשֶׁבַח הַיּוֹם. וְאָז נִפְרָדִים הַיּוֹם מֵהַלַּיְלָה. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁקָּם בַּבֹּקֶר מִתּוֹךְ תִּשְׁבַּחְתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה שֶׁלָּמַד בַּלַּיְלָה, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁל תְּפִלַּת הַבֹּקֶר.

כָּתוּב, (ישעיה כא) אָמַר שֹׁמֵר אָתָא בֹקֶר וְגַם לָיְלָה אִם תִּבְעָיוּן בְּעָיוּ שֻׁבוּ אֵתָיוּ.

שֵׂעִיר, וְיִשְׂרָאֵל אַמְרֵי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שׁוֹמֵר, מַה מִּלַּיְלָה, מַה תְּהֵא עָלַן מִן גָּלוּתָא דָא, דְּדַמֵּי לַחֲשׁוֹכָא דְּלֵילְיָא. מַה כְּתִיב, אָמַר שׁוֹמֵר, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָתָא בֹּקֶר, כְּבָר נְהִירְנָא לְכוּ בְּגָלוּתָא דְּמִצְרַיִם, וְאַפִּיקְנָא לְכוּ וְקָרִיבִית יַתְכוֹן לְפוּלְחָנִי, וְאוֹרַיְיתָא יָהֲבִית לְכוֹן, בְּגִין דְּתִזְכּוּן לְחַיֵּי עָלְמָא. שְׁבַקְתּוּן אוֹרַיְיתִי, וְגַם לָיְלָה, אָעִילְנָא לְכוּ בְּגָלוּתָא (ס"א דְּבָבֶל, וְאַפִּיקְנָא לְכוּ. שְׁבַקְתּוּן אוֹרַיְיתִי כְּמִלְּקַדְּמִין, אָעִילְנָא לְכוּ בְּגָלוּתָא) כְּמִלְּקַדְּמִין. אִם תִּבְעָיוּן בְּעָיוּ כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה לד) דִּרְשׁוּ מֵעַל סֵפֶר יְיָ' וּקְרָאוּ, וְתַמָּן תִּשְׁכְּחוּן כְּמַה תַּלְיָא גָּלוּתָא דִּלְכוֹן, וּגְאוּלָה דִּלְכוֹן, וְכַד תִּבְעָיוּן בָּהּ, הִיא תֵּימָא וְתַכְרִיז קָמַיְיכוּ. שׁוּבוּ אֵתָיו. שׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵימָתָא, וּמִיַּד אֵתָיו וְאִקְרִיבוּ לְגַבָּאי. (נ"א וּבְרָזָא דְּהַאי קְרָא)

לשון הקודש

פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ עַל גָּלוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁיּוֹשְׁבִים בְּתוֹךְ בְּנֵי שֵׂעִיר, וְיִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא: שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְלָה – מַה יִּהְיֶה עָלֵינוּ מֵהַגָּלוּת הַזּוֹ שֶׁדּוֹמָה לְחֶשְׁכַת הַלַּיְלָה?. מַה כָּתוּב? אָמַר שֹׁמֵר. זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָתָא בֹּקֶר – כְּבָר הֶאֱרַתִּי לְךָ בְּגָלוּת מִצְרַיִם, וְהֶעֱלֵיתִי אֶתְכֶם וְקֵרַבְתִּיכֶם לַעֲבוֹדָתִי, וְנָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָה כְּדֵי שֶׁתִּזְכּוּ לְחַיֵּי עוֹלָם. עֲזַבְתֶּם תּוֹרָתִי, וְגַם לָיְלָה – הִכְנַסְתִּיכֶם לְגָלוּת (בָּבֶל וְהֶעֱלֵיתִיכֶם. עֲזַבְתֶּם תּוֹרָתִי כְּמִקֹּדֶם, וְהִכְנַסְתִּי אֶתְכֶם לְגָלוּת) כְּמִקֹּדֶם. אִם תִּבְעָיוּן בְּעָיוּ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם לד) דִּרְשׁוּ מֵעַל סֵפֶר ה' וּקְרָאוּ, וְשָׁם תִּמְצְאוּ בַּמֶּה תְּלוּיָה גָּלוּתְכֶם וּגְאֻלַּתְכֶם. וּכְשֶׁתִּבְעָיוּן בָּהּ, הִיא תֹּאמַר וְתַכְרִיז לִפְנֵיכֶם: שֻׁבוּ אֵתָיו. שׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וּמִיָּד אֵתָיו, וְקָרְבוּ אֵלַי. (וּבְסוֹד הַפָּסוּק הַזֶּה)

וּבְהַאי קְרָא כְּתִיב, מַשָּׂא דּוּמָה. וְרָזָא דָא, בְּשִׁית דַּרְגִּין דִּנְבוּאָה (בַּחֲמִשָּׁה אָרְחִין) אִתְמַר לִנְבִיאֵי. בְּמַחֲזֶ"ה. בַּחֲזוֹ"ן. בְּחִזָּיוֹ"ן. בְּחָזוּ"ת. בְּדָבָ"ר. בְּמַשּ"א. וְכֻלְּהוּ חֲמִשָּׁא כֻּלְּהוּ כְּמַאן דְּחָמֵי בָּתַר כּוֹתָלָא, הַהוּא נְהִירוּ דִּנְהוֹרָא. וּמִנְּהוֹן, כְּמַאן דְּחָמֵי נְהוֹרָא דְשִׁמְשָׁא מִגּוֹ עֲשָׁשִׁיתָא. אֲבָל מַשָּׂא, הֲוֵי, כַּד מָטֵי הַהוּא נְהוֹרָא בְּטוֹרַח סַגִּי וְאִיטְרַח מִלּוֹי עֲלוֹי, דְּלָא יְכִיל לְאִתְגַּלְיָא לֵיהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (במדבר יא) לָשׂוּם אֶת מַשָּׂא כָל הָעָם הַזֶּה עָלָי. וּבְגִין כָּךְ, מַשָּׂא.

וְהָכָא מַשָּׂא דּוּמָה, טוֹרַח סַגִּיאָה, דְּלָא יְכִיל לְאִתְגַּלְיָא וְאִיהוּ נְבוּאָה בִּלְחִישׁוּ, וְקַיְּימָא בִּלְחִישׁוּ. אֵלַי קוֹרֵא מִשֵּׂעִיר הָכָא לָא אִתְגַּלְיָא מָאן אָמַר אֵלַי קוֹרֵא מִשֵּׂעִיר. אִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי נְבִיאָה מְהֵימָנָא. אֲבָל נְבוּאָה דָא וַדָּאי קַיְּימָא

לשון הקודש

וּבְפָסוּק זֶה כָּתוּב, מַשָּׂא דּוּמָה. וְסוֹד זֶה בְּשִׁשׁ דַּרְגּוֹת שֶׁל נְבוּאָה (בְּחָמֵשׁ דְּרָכִים) נֶאֱמַר לַנְּבִיאִים: בְּמַחֲזֶ"ה. בְּחָזוֹ"ן. בְּחִזָּיוֹ"ן. בְּחָזוּ"ת. בְּדָבָ"ר. בְּמַשּ"א. וְכָל הֶחָמֵשׁ כֻּלָּן כְּמִי שֶׁרוֹאֶה אַחַר הַכֹּתֶל אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁמֵּאִיר, וּמֵהֶם כְּמִי שֶׁרוֹאֶה אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ מִתּוֹךְ עֲשָׁשִׁית. אֲבָל מַשָּׂא הֲוֵי כַּאֲשֶׁר מַגִּיעַ אוֹתוֹ אוֹר בְּטֹרַח רַב וּמַטְרִיחַ עָלָיו דְּבָרָיו, שֶׁלֹּא יָכוֹל לְהִתְגַּלּוֹת לוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (במדבר יא) לָשׂוּם אֶת מַשָּׂא כָל הָעָם הַזֶּה עָלָי. וּמִשּׁוּם זֶה מַשָּׂא.

וְכָאן מַשָּׂא דּוּמָה – טֹרַח רַב שֶׁלֹּא יָכוֹל לְהִתְגַּלּוֹת, וְהִיא נְבוּאָה בְּלַחַשׁ וְעוֹמֶדֶת בְּלַחַשׁ. אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר – כָּאן לֹא הִתְגַּלָּה מִי אָמַר "אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר", אִם

בִּלְחִישׁוּ, גּוֹ רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה, וּמִגּוֹ רָזָא סְתִימָאָה, נְבִיאָה מְהֵימָנָא אָמַר, דִּלֵּיהּ הָוָה קָרָא קָלָא בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, וְאָמַר אֵלַי קוֹרֵא מִשֵּׂעִיר. (דף קל"א ע"א) כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (דברים לג) וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ. וְלָא כְתִיב וְזָרַח לְשֵׂעִיר, בְּגִין דְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא הָכִי אִיהוּ, דַּרְגִּין מִגּוֹ דַּרְגִּין, אִלֵּין פְּנִימָאִין מֵאִלֵּין, קְלִיפָּה גּוֹ קְלִיפָּה, וּמוֹחָא גּוֹ מוֹחָא.

וְהָא אוֹקִימְנָא, דִּכְתִיב, (יחזקאל א) וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, הָא דַּרְגָּא חַד. עָנָן גָּדוֹל, הָא דַּרְגָּא אַחֲרָא. וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, הָא דַּרְגָּא תְּלִיתָאָה. וְנוֹגַהּ לוֹ סָבִיב, הָא דַּרְגָּא רְבִיעָאָה. וּלְבָתַר וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל. וּלְבָתַר וּמִתּוֹכָהּ דְּמוּת אַרְבַּע חַיּוֹת הָא דַּרְגִּין גּוֹ מִדַּרְגִּין (נ"א דַּרְגִּין).

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אִם נָבִיא נֶאֱמָן. אֲבָל נְבוּאָה זוֹ וַדַּאי עוֹמֶדֶת בְּלַחַשׁ תּוֹךְ סוֹד הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה, וּמִתּוֹךְ סוֹד נִסְתָּר אָמַר הַנָּבִיא הַנֶּאֱמָן שֶׁלּוֹ הָיָה קוֹרֵא קוֹל בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, וְאָמַר אֵלַי קְרָא מִשֵּׂעִיר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לג) וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ, וְלֹא כָתוּב וְזָרַח לְשֵׂעִיר, מִשּׁוּם שֶׁסּוֹד הָאֱמוּנָה כָּךְ הוּא, דְּרָגוֹת מִתּוֹךְ דְּרָגוֹת, אֵלֶּה פְּנִימִיִּים מֵאֵלֶּה, קְלִפָּה בְּתוֹךְ קְלִפָּה, וּמֹחַ בְּתוֹךְ מֹחַ.

וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן – הֲרֵי דַּרְגָּה אַחַת. עָנָן גָּדוֹל – הֲרֵי דַּרְגָּה אַחֶרֶת. וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת – הֲרֵי דַּרְגָּה שְׁלִישִׁית. וְנוֹגַהּ לוֹ סָבִיב – דַּרְגָּה רְבִיעִית. וְאַחַר כָּךְ, וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל. וְאַחַר כָּךְ, וּמִתּוֹכָהּ דְּמוּת אַרְבַּע חַיּוֹת. הֲרֵי דְּרָגוֹת בְּתוֹךְ מִדְּרֵגוֹת (דְּרָגוֹת).

אוֹף הָכָא, כַּד אִתְגַּלְיָיא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, לָא אִתְגַּלְיָיא אֶלָּא מִגּוֹ דַּרְגִּין אִלֵּין. מִסִּינַי בָּא, דַּרְגָּא דְּהַוָּה טְמִירָא יַתִּיר, וּלְבָתַר אִצְטְרִיךְ לְאִתְגַּלְיָא. וְאָמַר וְזָרַח מִשֵּׂעִיר, הָא דַּרְגָּא אַחֲרָא, דְּאִיהוּ בְּאִתְגַּלְיָיא יַתִּיר, קְלִיפָּא דְשַׂרְיָא עַל גַּב מוֹחָא. וּלְבָתַר הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן, הָא דַּרְגָּא אַחֲרָא. וּלְבָתַר וְאָתָה מֵרִבְבוֹת קֹדֶשׁ, דָּא שְׁבָחָא דְּכֹלָּא, דְּאַף עַל גַּב דְּאִתְגַּלְיָיא מִכָּל אִלֵּין דַּרְגִּין, מֵהַהוּא אֲתָר דְּהוּא עִקָּרָא דְּכֹלָּא, שָׁרֵי לְאִתְגַּלְאָה מִגֵּיהּ. מֵאָן אֲתָר אִיהוּ. מֵרִבְבוֹת קֹדֶשׁ אִיהוּ, אִינּוּן דַּרְגִּין עִלָּאִין לְעֵילָא, (לְעֵילָא) אוֹף הָכָא אֵלַי קוֹרֵא מִשֵּׂעִיר, מֵהַהוּא דַּרְגָּא דְקָאָמַרְן, דְּאִתְדַּבַּק לְעֵילָא.

שׁוֹמֵר מַה מִּלַּיְלָה שׁוֹמֵר מַה מִּלַּיל. שׁוֹמֵר דָּא מְטַטְרוֹ"ן, (שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל) וּכְתִיב, (משלי כז) וְשׁוֹמֵר

לשון הקודש

אַף כָּאן, כְּשֶׁהִתְגַּלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, לֹא הִתְגַּלָּה אֶלָּא מִתּוֹךְ דְּרָגוֹת הַלָּלוּ. מִסִּינַי בָּא – דַּרְגָּה שֶׁהָיְתָה יוֹתֵר נִסְתֶּרֶת, וְאַחַר כָּךְ הִצְטָרְכָה לְהִתְגַּלּוֹת. וְאָמַר וְזָרַח מִשֵּׂעִיר – הֲרֵי דַּרְגָּה אַחֶרֶת שֶׁהִיא יוֹתֵר בְּגִלּוּי, קְלִפָּה שֶׁשּׁוֹרָה עַל גַּבֵּי הַמֹּחַ. וְאַחַר כָּךְ, הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן – הֲרֵי דַּרְגָּה אַחֶרֶת. וְאַחַר כָּךְ, וְאָתָה מֵרִבְבוֹת קֹדֶשׁ – זֶהוּ שֶׁבַח שֶׁל הַכֹּל. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהִתְגַּלָּה מִכָּל הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהוּא עִקַּר הַכֹּל, הִתְחִיל לְהִתְגַּלּוֹת מִמֶּנּוּ. מֵאֵיזֶה מָקוֹם הוּא? הוּא מֵרִבְבוֹת קֹדֶשׁ, אוֹתָן דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת לְמַעְלָה. (לְמַעְלָה) אַף כָּאן אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר – מֵאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁנִּדְבְּקָה לְמַעְלָה.

שׁוֹמֵר מַה מִּלַּיְלָה שׁוֹמֵר מַה מִּלַּיל. שׁוֹמֵר זֶה מטטרו"ן (שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל), וְכָתוּב (משלי כז)

אֲדֹנָיו יְכֻבָּד, וְדָא רָזָא דְשַׁלְטָא בְּלֵילְיָא. מַה מִּלַּיְלָה שׁוֹמֵר מַה מִּלֵּיל, מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא, כֹּלָּא חַד, אֲבָל בְּחוּלָקָא דָא, שַׁלְטָא סִטְרָא אַחֲרָא. וּבְחוּלָקָא דָא, לָא שַׁלְטָא כְּלָל. לֵיל, אִצְטְרִיךְ לִנְטוּרָא, דִּכְתִיב, (שמות יב) לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא, וְעַל דָּא חָסֵר ה', וְדָא אִיהוּ כַּד עָאל לֵילְיָא, עַד דְּאִתְפְּלַג. מִפָּלְגוּ לֵילְיָא וּלְהַלְאָה, שַׁלְטָא לַיְלָה בְּה' דִּכְתִיב וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה. הוּא הַלַּיְלָה הַזֶּה. (תהלים קלט) וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר וְגוֹ'. וּבְגִין כָּךְ, שׁוֹמֵר מַה מִּלַּיְלָה שׁוֹמֵר מַה מִּלֵּיל.

אָמַר שׁוֹמֵר. אַשְׁכַּחְנָא בְּסִפְרָא דְאָדָם, מַה בֵּין וַיֹּאמֶר לְאָמַר. וַיֹּאמֶר לְעֵילָא, וְאָמַר לְתַתָּא, וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר. מָאן אָמַר, אָמַר שׁוֹמֵר, דָּא מְטַטְרוֹן. אָתָא בֹּקֶר, דָּא צְלוֹתָא דְשַׁחֲרִית דְּאִיהוּ שֶׁלְטָנוּ דִּימָמָא, הַהוּא דְשַׁלִּיט עַל לֵילְיָא.

לשון הקודש

וְשֹׁמֵר אֲדֹנָיו יְכֻבָּד, וְזֶה הַסּוֹד שֶׁשּׁוֹלֵט בַּלַּיְלָה. מַה מִּלַּיְלָה שֹׁמֵר מַה מִּלֵּיל, מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא הַכֹּל אֶחָד, אֲבָל בַּחֵלֶק הַזֶּה שׁוֹלֵט הַצַּד הָאַחֵר, וּבַחֵלֶק הַזֶּה לֹא שׁוֹלֵט כְּלָל. לֵיל צָרִיךְ לִשְׁמִירָה, שֶׁכָּתוּב (שמות יב) לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא, וְעַל זֶה חָסֵר ה', וְזֶהוּ כְּשֶׁנִּכְנָס הַלַּיְלָה עַד שֶׁנֶּחֱלַק. מֵחֲצוֹת הַלַּיְלָה וָהָלְאָה שׁוֹלֵט לַיְלָה בְּה', שֶׁכָּתוּב וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה. הוּא הַלַּיְלָה הַזֶּה. (תהלים קלט) וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר וְגוֹ'. וּמִשּׁוּם כָּךְ, שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְלָה שֹׁמֵר מַה מִּלֵּיל.

אָמַר שֹׁמֵר. מָצָאנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל אָדָם, מַה בֵּין וַיֹּאמֶר לְאָמַר? וַיֹּאמֶר לְמַעְלָה, וְאָמַר לְמַטָּה. וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר – מִי אָמַר? אָמַר שֹׁמֵר, זֶה מטטרו"ן. אָתָא

וְאִי תֵּימָא דְּאִיהוּ אָתֵי בִּלְחוֹדוֹי, וְאִתְפְּרַשׁ דְּכַר מִנּוּקְבָא, הָא כְּתִיב וְגַם לַיְלָה, תַּרְוַוּיְיהוּ כַּחֲדָא, וְלָא מִתְפָּרְשִׁין דָּא מִן דָּא לְעָלְמִין. וְקָלָא דָּא קָרֵי בְּמִלִּין אִלֵּין, אָתָא בֹּקֶר וְגַם לָיְלָה תַּרְוַוּיְיהוּ זְמִינִין לְגַבַּיְיכוּ.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה אִם תִּבְעָיוּן בְּעָיוּ. אִם תִּבְעוּן בָּעוּתְכוֹן בִּצְלוֹ קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, בְּעָיוּ, צַלּוּ וּבְעוּ בָּעוּתְכוֹן, וְתוּבוּ לְגַבֵּי מָאֲרֵיכוֹן. אֵתָיו, כְּמַאן דְּזַמִּין לְקַבְּלָא לִבְנוֹי, וּלְרַחֲמָא עָלַיְיהוּ. אוֹף הָכִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בֹּקֶר וְגַם לַיְלָה, קָרָא וְאָמַר אֵתָיו. זַכָּאָה עַמָּא קַדִּישָׁא, דְּמָאֲרֵיהוֹן בָּעֵי עֲלוֹן, וְקָרָא לוֹן לְקָרְבָא לוֹן לְגַבֵּיהּ.

כְּדֵין עַמָּא קַדִּישָׁא, בָּעָאן לְאִתְחַבְּרָא, וּלְאַעֲלָא בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא. וְכָל מָאן דְּאַקְדִּים בְּקַדְמִיתָא,

לשון הקודש

בֹּקֶר – זוֹ תְּפִלַּת שַׁחֲרִית שֶׁהִיא שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל הַיּוֹם, אוֹתוֹ שֶׁשּׁוֹלֵט עַל הַלַּיְלָה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהוּא בָּא לְבַדּוֹ וְנִפְרַד הַזָּכָר מֵהַנְּקֵבָה, הֲרֵי כָּתוּב וְגַם לָיְלָה – שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד, וְלֹא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה לְעוֹלָמִים. וְקוֹל זֶה קוֹרֵא בַּמִּלִּים הָאֵלֶּה: אָתָא בֹּקֶר וְגַם לָיְלָה, שְׁנֵיהֶם מְזֻמָּנִים אֲלֵיכֶם.

מִכָּאן וָהָלְאָה, אִם תִּבְעָיוּן בְּעָיוּ. אִם תְּבַקְּשׁוּ בַּקָּשָׁתְכֶם בִּתְפִלָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ – בְּעָיוּ, הִתְפַּלְּלוּ וּבַקְּשׁוּ בַּקָּשָׁתְכֶם וְשׁוּבוּ לְרִבּוֹנְכֶם. אֵתָיו – כְּמִי שֶׁעָתִיד לְקַבֵּל אֶת בָּנָיו וּלְרַחֵם עֲלֵיהֶם. אַף כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בֹּקֶר וְגַם לַיְלָה קָרָא וְאָמַר אֵתָיו. אַשְׁרֵי הָעָם הַקָּדוֹשׁ שֶׁרִבּוֹנָם מְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם וְקוֹרֵא לָהֶם לְקָרְבָם אֵלָיו.

וְאָז הָעָם הַקָּדוֹשׁ רוֹצִים לְהִתְחַבֵּר וּלְהִכָּנֵס לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְכָל מִי שֶׁמַּקְדִּים

אִתְחַבָּר בִּשְׁכִינְתָּא בְּחִבּוּרָא חָדָא. תָּא חֲזִי, הַהוּא קַדְמָאָה דְּאִשְׁתְּכַח בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא, (וְאוֹרִיךְ בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא) זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, דְּאִיהוּ קַיְּימָא בְּדַרְגָּא דְצַדִּיק בַּחֲדֵי שְׁכִינְתָּא. וְדָא אִיהוּ רָזָא (משלי ח) וּמְשַׁחֲרֵי יִמְצָאֻנְנִי. דָּא סָלִיק בִּסְלִיקוּ עִלָּאָה. וְאִי תֵּימָא, הָא תָּנֵינָן בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתֵי לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, וְלָא אַשְׁכַּח תַּמָּן עֲשָׂרָה, מִיַּד כּוֹעֵס. וְאַתְּ אָמַרְתְּ הַהוּא חַד דְּאַקְדִּים, אִתְחַבָּר בִּשְׁכִינְתָּא, וְקַיְּימָא בְּדַרְגָּא דְצַדִּיק.

אֶלָּא, לְמַלְכָּא דְשַׁדַּר לְכָל בְּנֵי מָתָא, דְּיִשְׁתַּכְּחוּן עִמֵּיהּ בְּיוֹם פְּלָן, בְּדוּכְּ פְּלָן. עַד דַּהֲווּ מְזַמְּנֵי גַּרְמַיְיהוּ אִינּוּן בְּנֵי מָתָא, אַקְדִּים חַד וְאָתָא לְהַהוּא אֲתָר. בֵּין כַּךְ וּבֵין כַּךְ אָתָא מַלְכָּא, אַשְׁכַּח לְהַהוּא בַּר נָשׁ דְּאַקְדִּים תַּמָּן, אָמַר לֵיהּ, פְּלָן בְּנֵי

לשון הקודש

בָּרִאשׁוֹנָה, מִתְחַבֵּר עִם הַשְּׁכִינָה בְּחִבּוּר אֶחָד. בֹּא וּרְאֵה, אוֹתוֹ רִאשׁוֹן שֶׁנִּמְצָא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת (וּמַאֲרִיךְ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת) – אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ, שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּדַרְגַּת צַדִּיק עִם הַשְּׁכִינָה. וְזֶהוּ סוֹד (משלי ח) וּמְשַׁחֲרֵי יִמְצָאֻנְנִי. זֶה עוֹלֶה בְּמַעֲלָה עֶלְיוֹנָה. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי שָׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְלֹא מוֹצֵא שָׁם עֲשָׂרָה, מִיָּד כּוֹעֵס. וְאַתָּה אָמַרְתָּ, שֶׁאוֹתוֹ אֶחָד שֶׁמַּקְדִּים, מִתְחַבֵּר בַּשְּׁכִינָה וְעוֹמֵד בְּדַרְגַּת צַדִּיק?!

אֶלָּא, לְמֶלֶךְ שֶׁשָּׁלַח לְכָל בְּנֵי הָעִיר שֶׁיִּמָּצְאוּ עִמּוֹ בְּיוֹם פְּלוֹנִי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי. עַד שֶׁהָיוּ מְזַמְּנִים אֶת עַצְמָם אוֹתָם בְּנֵי הָעִיר, הִקְדִּים אֶחָד וּבָא אֶל אוֹתוֹ מָקוֹם. בֵּינְתַּיִם בָּא הַמֶּלֶךְ וּמָצָא אֶת אוֹתוֹ אִישׁ שֶׁהִקְדִּים לָבֹא לְשָׁם. אָמַר לוֹ, אַיֵּה הֵם פְּלוֹנִים בְּנֵי הָעִיר? אָמַר לוֹ, מוֹרִי, אֲנִי

מָתָא אָן אִינּוּן. אָמַר לֵיהּ, מָארִי, אֲנָא אַקְדִּימְנָא מִנַּיְיהוּ, וְהָא אִינּוּן אָתָאן אֲבַתְרָאי לְפִקּוּדָא דְמַלְכָּא. כְּדֵין, טָב בְּעֵינֵי מַלְכָּא, וְיָתִיב תַּמָּן בַּהֲדֵיהּ, וְאִשְׁתָּעֵי עִמֵּיהּ, וְאִתְעָבִיד רְחִימָא דְמַלְכָּא. בֵּין כַּךְ (דף קל"א ע"ב) וּבֵין כַּךְ, אָתוּ כָּל עַמָּא, וְאִתְפָּיֵים מַלְכָּא עִמְּהוֹן, וְשָׁדַר לוֹן לִשְׁלָם. אֲבָל אִי אִינּוּן בְּנֵי מָתָא לָא אַתְיָין, וְחַד לָא אַקְדִּים לְאִשְׁתָּעֵי קָמֵי מַלְכָּא, לְאִתְחַזָּאָה בְּגִינַיְיהוּ דְּהָא כֻּלְּהוּ אַתְיָין. מִיָּד כָּעִים וְרָגִיז מַלְכָּא.

אוֹף הָכָא, כֵּיוָן דְּחָד אַקְדִּים, וְאִשְׁתְּכַח בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא, וּשְׁכִינְתָּא אַתְיָא וְאַשְׁכַּח לֵיהּ, כְּדֵין אִתְחַשִּׁיב כְּאִלּוּ כֻּלְּהוּ אִשְׁתְּכָחוּ תַּמָּן. דְּהָא דָא אוֹרִיךְ לוֹן תַּמָּן. מִיָּד אִתְחַבְּרַת עִמֵּיהּ שְׁכִינְתָּא, וַיַּתְבֵי בְּזִוּוּגָא חַד, וְאִשְׁתְּמוֹדַע בַּהֲדֵיהּ, וְאוֹתִיב לֵיהּ בְּדַרְגָּא דְצַדִּיק. וְאִי חַד לָא אַקְדִּים וְלָא אִשְׁתְּכַח

לשון הקודש

הִקְדַּמְתִּי מֵהֶם, וַהֲרֵי הֵם בָּאִים אַחֲרֵי לִפְקֻדַּת הַמֶּלֶךְ. וְאָז הוּטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ, וְיוֹשֵׁב שָׁם עִמּוֹ וּמְדַבֵּר עִמּוֹ, וְנַעֲשָׂה אֲהוּב הַמֶּלֶךְ. בֵּינְתַּיִם בָּאוּ כָּל הָעָם, וְהִתְפַּיֵּס עִמָּם הַמֶּלֶךְ וְשָׁלַח אוֹתָם לְשָׁלוֹם. אֲבָל אִם אוֹתָם בְּנֵי הָעִיר לֹא בָּאִים, וְאֶחָד לֹא מַקְדִּים לְדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לְהֵרָאוֹת בִּשְׁבִילָם שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם בָּאוּ, מִיָּד כּוֹעֵס וְרוֹגֵז הַמֶּלֶךְ.

אַף כָּאן, כֵּיוָן שֶׁאֶחָד הִקְדִּים וְנִמְצָא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וּשְׁכִינָה בָּאָה וּמוֹצֵאת אוֹתוֹ, אָז נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ כֻּלָּם נִמְצְאוּ שָׁם, שֶׁהֲרֵי זֶה הֶאֱרִיךְ לָהֶם שָׁם. מִיָּד מִתְחַבֶּרֶת עִמּוֹ שְׁכִינָה וְיוֹשְׁבִים בְּזִוּוּג אֶחָד, וְנוֹדָע עִמָּהּ, וּמוֹשִׁיבָה אוֹתוֹ בְּדַרְגַּת צַדִּיק. וְאִם אֶחָד לֹא מַקְדִּים וְלֹא

תַּמָּן, מַה כְּתִיב, (ישעיה נ) מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ. וְאֵין עֲשָׂרָה לָא כְּתִיב, אֶלָּא וְאֵין אִישׁ, לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדָאי, לְמֶהֱוֵי גַּבָּאי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר אִישׁ הָאֱלֹהִים לְמֶהֱוֵי בְּדַרְגָּא דְצַדִּיק.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְאִשְׁתְּמוֹדַע בַּהֲדֵיהּ, וְשָׁאִיל עֲלוֹי, אִי יוֹמָא חַד לָא אָתֵי, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, דִּכְתִיב, (ישעיה נ) מִי בָכֶם יְרֵא יְיָ' שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל עַבְדּוֹ. וְהָא אִתְּעַרְנָא בְּהַאי דִּכְתִיב, אֵלַי קוֹרֵא מִשֵּׂעִיר, דְּהָא דַרְגָּא בָּתַר דַּרְגָּא, דַּרְגָּא גּוֹ דַּרְגָּא, הַהוּא שׁוֹמֵר, קוֹרֵא בְּחֵילָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, וְדָא אִיהוּ שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל עַבְדּוֹ, עַבְדּוֹ, דָּא מְטַטְרוֹן. וּבְגִין כָּךְ, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאַקְדִּים לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, לְסַלְּקָא בְּהַהוּא דַרְגָּא עִלָּאָה דְקַאמְרָן.

כַּד אָתֵי צַפְּרָא, וְצִבּוּרָא אִשְׁתְּכָחוּ בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא,

לשון הקודש

נִמְצָא שָׁם, מַה כָּתוּב? (ישעיה נ) מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ. לֹא כָתוּב וְאֵין עֲשָׂרָה, אֶלָּא וְאֵין אִישׁ, לְהִתְחַבֵּר עִמִּי לִהְיוֹת אֵלַי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִישׁ הָאֱלֹהִים, לִהְיוֹת בְּדַרְגַּת צַדִּיק.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁנּוֹדָע עִמָּהּ, וְשׁוֹאֶלֶת עָלָיו אִם יוֹם אֶחָד לֹא בָא, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב (שם) מִי בָכֶם יְרֵא ה' שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל עַבְדּוֹ. וַהֲרֵי הִתְעוֹרַרְנוּ בָּזֶה שֶׁכָּתוּב, אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר, שֶׁהֲרֵי דַּרְגָּה אַחַר דַּרְגָּה וְדַרְגָּה תּוֹךְ דַּרְגָּה אוֹתוֹ שׁוֹמֵר קוֹרֵא בְּחַיִל בְּכָל יוֹם וָיוֹם. וְזֶהוּ שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל עַבְדּוֹ. עַבְדּוֹ זֶה מטטרו"ן. וְלָכֵן אַשְׁרֵי הַמַּקְדִּים לְבֵית הַכְּנֶסֶת, לַעֲלוֹת לְאוֹתָהּ דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה שֶׁאָמַרְנוּ.

כְּשֶׁבָּא הַבֹּקֶר וְהַצִּבּוּר נִמְצָאִים בְּבֵית

בָּעוּ לְאִשְׁתַּכְּחָא בְּשִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן דְּדָוִד. וְהָא אוֹקִימְנָא, דְּסִדּוּרָא אִיהוּ לְאִתְעָרָא רְחִימוּ לְעֵילָּא וְתַתָּא, לְאַתְקָנָא תִּקּוּנִין, וּלְאִתְעָרָא חֶדְוָה. דְּהָא בְּגִין דָּא לֵיוָאֵי מִתְעָרֵי לְאִתְעָרָא רְחִימוּ וְחֶדְוָה לְעֵילָּא, בְּאִינּוּן שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן.

וּמַאן דְּמִשְׁתָּעֵי בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא בְּמִלִּין דְּחוֹל, וַוי לֵיהּ, דְּאַחֲזֵי פִּרוּדָא, וַוי לֵית דְּגָרַע מְהֵימְנוּתָא. וַוי לֵיהּ דְּלֵית לֵיהּ חוּלָקָא בֶּאֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל. דְּאַחֲזֵי דְּהָא לֵית (לֵיהּ) אֱלָהָא, וְלָא אִשְׁתְּכַח תַּמָּן, (וְלֵית לֵיהּ חוּלָקֵיהּ בֵּיהּ) וְלָא דָחִיל מִנֵּיהּ, וְאַנְהִיג קְלָנָא בְּתִקּוּנָא (ס"א בְּתִקּוּפָא) עִלָּאָה דְּלְעֵילָּא.

דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דְּיִשְׂרָאֵל מְסַדְּרֵי בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא, סִדּוּרָא דְּשִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן וְסִדּוּרָא דְּצְלוֹתָא, כְּדֵין מִתְכַּנְּשֵׁי תְּלַת מַשְׁרְיָין דְּמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי.

לשון הקודש

הַכְּנֶסֶת, צְרִיכִים לְהַמְצֵא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁל דָּוִד. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שֶׁסִּדּוּר הוּא לְעוֹרֵר אַהֲבָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, לְתַקֵּן תִּקּוּנִים וּלְעוֹרֵר שִׂמְחָה, שֶׁהֲרֵי בִּשְׁבִיל זֶה הַלְוִיִּם מִתְעוֹרְרִים לְעוֹרֵר אַהֲבָה וְשִׂמְחָה לְמַעְלָה בְּאוֹתָם שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת.

וּמִי שֶׁמְּדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּדִבְרֵי חֹל – אוֹי לוֹ! שֶׁמַּרְאֶה פֵּרוּד. אוֹי לוֹ! שֶׁגּוֹרֵעַ אֶת הָאֱמוּנָה. אוֹי לוֹ! שֶׁאֵין חֵלֶק בֵּאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. שֶׁמַּרְאֶה שֶׁהֲרֵי אֵין (לוֹ) אֱלוֹהַּ וְאֵינוֹ נִמְצָא שָׁם (וְאֵין לוֹ חֵלֶק בּוֹ) וְלֹא פּוֹחֵד מִמֶּנּוּ, וּמַנְהִיג קָלוֹן בַּתִּקּוּן (בְּחֹזֶק) הָעֶלְיוֹן שֶׁלְּמַעְלָה.

שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְסַדְּרִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת סִדּוּר שֶׁל שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת

מַשְׁרְיָיתָא חָדָא, אִינּוּן מַלְאָכִין קַדִּישִׁין (עִילָּאִין) **דְּקָא מְשַׁבְּחָן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּימָמָא, בְּגִין דְּאִית אַחֲרָנִין דְּקָא מְשַׁבְּחָן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלֵילְיָא. וְאַחֲרָנִין** (ס"א וְאִלֵּין) **אִינּוּן דְּקָא מְשַׁבְּחָן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַמְרִין שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן בַּהֲדַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל בִּימָמָא.**

מַשְׁרְיָיתָא תִּנְיָינָא, אִינּוּן מַלְאָכִין קַדִּישִׁין, דְּמִשְׁתַּכְּחֵי בְּכָל קְדוּשָׁה וּקְדוּשָׁה דְּיִשְׂרָאֵל, מְקַדְּשֵׁי לְתַתָּא. וּבְשׁוּלְטָנָא דִלְהוֹן, כָּל אִינּוּן דְּמִתְעָרִין בְּכָל אִינּוּן רְקִיעִין, (ס"א הֵיכָלִין) **בְּהַהִיא צְלוֹתָא דְּיִשְׂרָאֵל** (ס"א דְּמִיוֹשֶׁב)**.**

מַשְׁרְיָיתָא תְּלִיתָאָה אִינּוּן עוּלְמְתָן עִלָּאִין. דְּקָא מִתְתַּקְּנֵי עִם מַטְרוֹנִיתָא, וּמְתַקְּנֵי לָהּ לְאַעֲלָא לָהּ קָמֵי מַלְכָּא, וְאִלֵּין אִינּוּן מַשְׁרְיָין עִלָּאִין

לשון הקודש

וְסִדּוּר הַתְּפִלָּה, אָז מִתְכַּנְּסִים שָׁלֹשׁ מַחֲנוֹת שֶׁל מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים. מַחֲנֶה אֶחָד הֵם מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים (עֶלְיוֹנִים) שֶׁמְּשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּיּוֹם, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ אֲחֵרִים שֶׁמְּשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּלַּיְלָה. וַאֲחֵרִים (וְאֵלֶּה) הֵם שֶׁמְּשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאוֹמְרִים שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת עִם יִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם.

מַחֲנֶה שֵׁנִי הֵם מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים שֶׁנִּמְצָאִים בְּכָל קְדֻשָּׁה וּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּמְקַדְּשִׁים לְמַטָּה. וּבַשִּׁלְטוֹן שֶׁלָּהֶם, כָּל אוֹתָם שֶׁמִּתְעוֹרְרִים בְּכָל אוֹתָם רְקִיעִים (הֵיכָלוֹת) בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל (שֶׁמִּיּוֹשֶׁב).

מַחֲנֶה שְׁלִישִׁי הֵם עֶלְמוֹת עֶלְיוֹנוֹת, שֶׁמִּתְתַּקְּנוֹת עִם הַגְּבִירָה, וּמְתַקְּנוֹת אוֹתָהּ לְהַכְנִיסָהּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְאֵלֶּה הֵם

עַל כֻּלְּהוּ. וְכֻלְּהוּ מִתְתַּקְּנֵי, בְּסִדּוּרָא דְּיִשְׂרָאֵל דְּמִתַּתְּקְנֵי לְתַתָּא, בְּאִינּוּן שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן, וּבְהַהִיא צְלוֹתָא דְּקָא מְצָלוּ יִשְׂרָאֵל. כֵּיוָן דְּאִלֵּין תְּלַת מַשְׁרְיָין מִזְדַּמְּנָן, כְּדֵין יִשְׂרָאֵל פַּתְחֵי שִׁירָתָא, וְזַמְּרֵי קָמֵי מָאֲרֵיהוֹן. וְהַהִיא מַשְׁרְיָיתָא חָדָא, דִּי מְמָנָא לְשַׁבְּחָא לְמָאֲרֵיהוֹן בִּימָמָא, אִזְדַּמְּנָן עָלַיְיהוּ, וְזַמְּרֵי עִמְּהוֹן כַּחֲדָא, בְּאִינּוּן שְׁבָחֵי דְּדָוִד מַלְכָּא, וְהָא אוּקִימְנָא מִלֵּי.

בְּהַהוּא זִמְנָא דִּמְסַיְּימֵי יִשְׂרָאֵל שְׁבָחֵי דְּאִינּוּן תֻּשְׁבְּחָן דְּדָוִד, כְּדֵין תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּשִׁירָתָא דְּיַמָּא, כְּמָה דְּאוּקִימְנָא. וְאִי תֵימָא, הַאי תּוּשְׁבַּחְתָּא אֲמַאי אִיהִי בְּתִקּוּנָא בַּתְרַיְיתָא בָּתַר שְׁבָחֵי דְּדָוִד, וְהָא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, אַקְדִּימַת לְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְאַקְדִּימַת לַנְּבִיאִים, וְאַקְדִּימַת לַכְּתוּבִים, וּכְמָה

לשון הקודש

הַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים עַל כֻּלָּם. וְכֻלָּם מִתְתַּקְּנִים בַּסִּדּוּר שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְתַּקְּנִים לְמַטָּה, בְּאוֹתָם שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וּבְאוֹתָהּ תְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלְּלִים יִשְׂרָאֵל. כֵּיוָן שֶׁמִּזְדַּמְּנִים שְׁלֹשֶׁת הַמַּחֲנוֹת הַלָּלוּ, אָז יִשְׂרָאֵל פּוֹתְחִים בְּשִׁירָה וּמְזַמְּרִים לִפְנֵי רִבּוֹנָם. וְאוֹתוֹ מַחֲנֶה אֶחָד, שֶׁמְּמֻנֶּה לְשַׁבֵּחַ אֶת רִבּוֹנָם בַּיּוֹם, מִזְדַּמְּנִים עֲלֵיהֶם וּמְזַמְּרִים עִמָּם כְּאֶחָד בְּאוֹתָם הַשְּׁבָחִים שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמְּסַיְּמִים יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבָחִים שֶׁל אוֹתָן תִּשְׁבָּחוֹת שֶׁל דָּוִד, אָז הַתִּשְׁבַּחַת שֶׁל שִׁירַת הַיָּם כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי הַתִּשְׁבַּחַת הַזֹּאת לָמָּה מִתְקֶנֶת אַחֲרוֹנָה אַחַר שִׁבְחֵי דָּוִד, וַהֲרֵי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב קוֹדֶמֶת לַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְקוֹדֶמֶת לַנְּבִיאִים, וְקוֹדֶמֶת

דְּאַקְדִּימַת, הָכִי אִצְטְרִיךְ לְאַקְדְּמָא. (נ"א בְּשִׁירָתָא).

אֶלָּא, מִגּוֹ דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לָא אִתְתַּקְנַת אֶלָּא מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, מִשּׁוּם הָכִי אִצְטְרִיךְ לוֹמַר לָהּ בְּשִׁירוּתָא דְּתִקּוּנָהָא, וְהַאי תּוּשְׁבַּחְתָּא מְעַלְיָא, מִכָּל שְׁאַר תֻּשְׁבְּחָן דְּעָלְמָא. וְאִיהִי לָא אִתְתַּקְנָת מִכֻּלְּהוּ, כְּמַה דְּאִתְתַּקְנָת (דף קל"ב ע"א) מִתּוּשְׁבַּחְתָּא דָּא. וּבְגִין דָּא, אִיהִי סָמוּךְ לִצְלוֹתָא דִּמְיוּשָׁב, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא.

בָּהּ שַׁעֲתָא כַּד שִׁירָתָא דְּיַמָּא אִתְמַר, מִתְעַטְּרָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּהַהוּא כִּתְרָא, דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעְטְרָא לְמַלְכָּא מְשִׁיחָא, וְהַהוּא כִּתְרָא גְּלִיפָא מְחֻקָּקָא בִּשְׁמָהָן קַדִּישִׁין, כְּמָה דְּאִתְעַטָּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַהוּא יוֹמָא דְּאַעְבָּרוּ יִשְׂרָאֵל יַת יַמָּא, וְאַטְבַּע לְכָל מַשְׁרְיָין דְּפַרְעֹה וּפָרָשׁוֹהִי. בְּגִין

לשון הקודש

לַכְּתוּבִים, וּכְמוֹ שֶׁקּוֹדֶמֶת – כָּךְ צָרִיךְ לְהַקְדִּים (בְּשִׁירָה)?

אֶלָּא מִתּוֹךְ שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא מְתֻקֶּנֶת אֶלָּא מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לוֹמַר אוֹתָהּ בְּרֵאשִׁית תִּקּוּנֶיהָ, וְזוֹ הַתֻּשְׁבַּחַת הַמְעֻלָּה מִכָּל שְׁאָר הַתֻּשְׁבָּחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וְהִיא לֹא הִתְתַּקְּנָה מִכֻּלָּן כְּמוֹ שֶׁהִתְתַּקְּנָה מֵהַתֻּשְׁבַּחַת הַזּוֹ, וְלָכֵן הִיא סְמוּכָה לִתְפִלַּת מִיּוּשָׁב, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כְּשֶׁנֶּאֱמֶרֶת שִׁירַת הַיָּם, מִתְעַטֶּרֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ כֶּתֶר שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעַטֵּר אֶת מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, וְאוֹתוֹ כֶּתֶר גָּלוּף וְחָקוּק בְּשֵׁמוֹת קְדוֹשִׁים, כְּמוֹ שֶׁהִתְעַטֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ יוֹם שֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת

דָּא, בָּעֵי בַּר נָשׁ לְשַׁוָּאָה רְעוּתֵיהּ בְּהַאי שִׁירָתָא. וְכָל מָאן דְּזָכֵי לָהּ בְּהַאי עָלְמָא, זָכֵי לְמֵחֱמֵי לְמַלְכָּא מְשִׁיחָא בְּתִקּוּנֵי הַהוּא כִּתְרָא, וּבַחֲגִירוּ דְּזַיְינֵיהּ, וְזַכֵּי לְשַׁבְּחָא הַאי שִׁירָתָא תַּמָּן, וְהָא אוּקִימְנָא מִלֵּי.

כֵּיוָן דְּמָטֵי בַּר נָשׁ לְיִשְׁתַּבַּח נָטִל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַהוּא כִּתְרָא, וְשַׁוֵּי לֵיהּ קָמֵיהּ, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁרִיאַת לְאִתְתַּקְנָא לְמֵיתֵי קָמֵי מַלְכָּא עִלָּאָה. וְאִצְטְרִיךְ לְאַכְלָלָא לָהּ, בְּתְלֵיסַר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי עִלָּאֵי, דְּמִנְּהוֹן אִתְבָּרְכַת. וְאִינּוּן תְּלֵיסַר בּוּסְמִין עִלָּאִין, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ד) נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן וְגוֹ', וְהָכָא אִינּוּן, שִׁיר, וּשְׁבָחָה, הַלֵּל, וְזִמְרָה, עוֹז, וּמֶמְשָׁלָה, נֶצַח, גְּדוּלָה, וּגְבוּרָה, תְּהִלָּה, וְתִפְאֶרֶת, קְדוּשָׁה. הָא תְּרֵיסָר. וּלְבָתַר לְחַבְּרָא לָהּ בַּהֲדַיְיהוּ, וְלוֹמַר וּמַלְכוּת, וַהֲוֹוּ תְּלֵיסָר. בְּגִין דְּאִיהִי מִתְבָּרְכָא מִנַּיְיהוּ.

לשון הקודש

הַיָּם וְהִטְבִּיעַ אֶת כָּל מַחֲנוֹת פַּרְעֹה וּפָרָשָׁיו. וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ אָדָם לָשִׂים רְצוֹנוֹ בַּשִּׁירָה הַזּוֹ. וְכָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לָהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, זוֹכֶה לִרְאוֹת אֶת מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בְּתִקּוּנֵי אוֹתוֹ הַכֶּתֶר וּבַחֲגִירַת כְּלֵי זֵינוֹ, וְזוֹכֶה לְשַׁבֵּחַ שִׁירָה זוֹ שָׁם, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים.

כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעַ אָדָם לְיִשְׁתַּבַּח, נוֹטֵל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ הַכֶּתֶר וְשָׂם אוֹתוֹ לְפָנָיו, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מַתְחִילָה לְהִתְתַּקֵּן לָבוֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, וְצָרִיךְ לִכְלֹל אוֹתָהּ בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁמֵּהֶן מִתְבָּרֶכֶת, וְהֵם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר בְּשָׂמִים עֶלְיוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ד) נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן וְגוֹ', וְכָאן הֵם: שִׁיר, וּשְׁבָחָה,

וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְכְּלִילַת בֵּינַיְיהוּ, לְשַׁוָּאָה לִבָּא וּרְעוּתָא בְּהַאי, וְלָא לִישְׁתָּעֵי כְּלָל, דְּלָא לִפְסוֹק בֵּינַיְיהוּ. וְאִי פָּסִיק בֵּינַיְיהוּ, מִתְּחוֹת גַּדְפֵּי כְּרוּבְיָיא נָפִיק חַד שַׁלְהוֹבָא, וְקָאֲרֵי בְּחֵילָא וְאָמַר, פְּלַגְיָא דִּי פָּסִיק גְּאוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יִשְׁתְּצֵי וְיִתְפְּסַק, דְּלָא יֶחֱמֵי גָּאוּתָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה כו) וּבַל יִרְאֶה גֵּאוּת ה', בְּגִין דְּאִלֵּין תְּלִיסָר אִינּוּן גֵּאוּת יְיָ'.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה אֵל הַהוֹדָאוֹת כו', דָּא מַלְכָּא עִלָּאָה דִּשְׁלָמָא כֻּלָּא דִּילֵיהּ, בְּגִין דְּכָל הֲנֵי שְׁבָחָן אִינּוּן לְגַבָּהּ דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כַּד מִשְׁתַּבְּחָא בְּמַשְׁרְיָיתָא דִלְתַתָּא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, לְמַלְכָּא דִּשְׁלָמָא דִּילֵיהּ, מִתַּמָּן

לשון הקודש

הַלֵּל, וְזִמְרָה, עֹז, וּמֶמְשָׁלָה, נֶצַח, גְּדֻלָּה, גְּבוּרָה, וְתִפְאֶרֶת, קְדֻשָּׁה. הֲרֵי שְׁנֵים עָשָׂר. אַחַר כָּךְ לְחַבְּרָהּ עִמָּם וְלוֹמַר וּמַלְכוּת, וְהָיוּ שְׁלֹשָׁה עָשָׂר, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מִתְבָּרֶכֶת מֵהֶם.

וְלָכֵן צָרִיךְ בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְלֶלֶת בֵּינֵיהֶם, לָשִׂים בָּזֶה לֵב וְרָצוֹן וְלֹא לְדַבֵּר כְּלָל, שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק בֵּינֵיהֶם, וְאִם מַפְסִיק בֵּינֵיהֶם, יוֹצֵאת שַׁלְהֶבֶת אַחַת מִתַּחַת כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים, וְקוֹרֵאת בְּחַיִל וְאוֹמֶרֶת: פְּלוּגִי שֶׁהִפְסִיק אֶת גֵּאוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יִתְכַּלֶּה וְיִפָּסֵק, שֶׁלֹּא יִרְאֶה גֵּאוּת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כו) וּבַל יִרְאֶה גֵּאוּת ה', מִשּׁוּם שֶׁשְּׁלֹשָׁה עָשָׂר הָאֵלֶּה הֵם גֵּאוּת ה'.

מִכָּאן וָהָלְאָה – אֵל הַהוֹדָאוֹת כו'. זֶה הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן שֶׁהַשָּׁלוֹם כֻּלּוֹ שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, לַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַשְּׁבָחִים הַלָּלוּ הֵם אֶל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁמִּשְׁתַּבַּחַת בַּמַּחֲנֶה שֶׁלְּמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה,

וּלְהָלְאָה, (ישעיה מה) יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עוֹשֵׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל. וְהָא אִתְּעַרְנָא בֵּיהּ, וְאַתְּעָרוּ חַבְרַיָּיא דְּהָנֵי אִינּוּן תִּיקּוּנִין דְּעָלְמָא עִלָּאָה. (אֵל אָדוֹן).

א"ל בָּרוּ"ךְ: תִּקּוּנֵי דְעָלְמָא תַתָּאָה, דְּאִינּוּן עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון זְעִירִין, בְּגִין דְּאִית אַתְוָון רַבְּרְבָן, וְאַתְוָון זְעִירִין. אַתְוָון זְעִירִין, מֵעָלְמָא תַתָּאָה. אַתְוָון רַבְּרְבָן, מֵהַהוּא עָלְמָא דְּאָתֵי.

בְּכֹלָּא אִינּוּן רַבְּרְבָן, אִינּוּן רַבְּרְבָן בְּגַרְמַיְיהוּ. כַּד (לא) אַתְיָין יְחִידָאִין אִינּוּן רַבְּרְבָן (נ"א דְּכַר וְנוּקְבָא פְּשִׁיטָן) דְּכַד לֹא פְּשִׁיטָן יַתִּיר, אִינּוּן אַתְיָין כָּל אָת וְאָת בִּרְתִּיכָא דְּחַזֵּי לֵיהּ, כְּגוֹן שְׁבָחָא דְשַׁבָּת דְּאִינּוּן אַתְוָון דְּשֶׁבַח, אֵל אָדוֹן עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים, בָּרוּךְ וּמְבוֹרָךְ בְּפִי כָּל נְשָׁמָה. אִלֵּין אַתְוָון בַּחֲמֵשׁ חֲמֵשׁ תֵּיבִין, דְּאִינּוּן חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

לשון הקודש

לַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. מִשָּׁם וָהָלְאָה – יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל. וַהֲרֵי הִתְעוֹרַרְנוּ בָּזֶה, וְהִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים שֶׁאֵלֶּה הֵם תִּקּוּנֵי הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן (אֵל אָדוֹן).

אֵ"ל בָּ"רוּךְ – תִּקּוּנֵי הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, שֶׁהֵם כ"ב אוֹתִיּוֹת קְטַנּוֹת, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ אוֹתִיּוֹת גְּדוֹלוֹת וְאוֹתִיּוֹת קְטַנּוֹת. הָאוֹתִיּוֹת הַקְּטַנּוֹת מֵהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְאוֹתִיּוֹת גְּדוֹלוֹת מֵאוֹתוֹ עוֹלָם הַבָּא.

בַּכֹּל הֵן גְּדוֹלוֹת. הֵן גְּדוֹלוֹת בְּעַצְמָן. כַּאֲשֶׁר (לא) בָּאוֹת יְחִידוֹת הֵן גְּדוֹלוֹת (זְכָר וּנְקֵבָה פְּשׁוּטִים). שֶׁכַּאֲשֶׁר הֵן לֹא פְּשׁוּטוֹת יוֹתֵר, הֵן בָּאוֹת כָּל אוֹת וְאוֹת בַּמֶּרְכָּבָה הָרְאוּיָה לָהּ, כְּמוֹ שֶׁבַח שֶׁל הַשַּׁבָּת שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֶׁבַח: אֵל אָדוֹן עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים, בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ בְּפִי כָּל נְשָׁמָה. אֵלּוּ אוֹתִיּוֹת בְּחָמֵשׁ חָמֵשׁ תֵּבוֹת, שֶׁהֵן

תְּרֵין אַתְוָון אָחֲרָנִין דִּי בְסוֹפָא: ש"ת. אִינּוּן בְּשִׁית שִׁית תֵּיבִין, דְּאִינּוּן שִׁית סִטְרִין דְּעָלְמָא דְאָתֵי, וְנַפְקֵי מִתַּמָּן. כְּגוֹן: שֶׁבַח יִתְּנוּ לוֹ כָּל צְבָא מָרוֹם. תִּפְאֶרֶת וּגְדוּלָּה שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקּוֹדֶשׁ.

אִלֵּין תְּרֵין אַתְוָון, בְּשִׁית שִׁית תְּרֵין אַתְוָון קַדְמָאֵי, בְּחָמֵשׁ חָמֵשׁ. כֻּלְּהוּ שְׁאַר אַתְוָון דִּי בְאֶמְצָעִיתָא, כֻּלְּהוּ בְּאַרְבַּע אַרְבַּע, בְּגִין דְּאִינּוּן בְּרָזָא דִּרְתִיכָא עִלָּאָה, דְּאִינּוּן אַתְוָון קַדְמָאֵי וְאִינּוּן דִּבְסוֹפָא, אִינּוּן שְׁלִימוּ דְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, בְּגִין דְּאִית בְּהוּ עֶשְׂרִין וּתְרֵין תֵּיבִין, לָקֳבֵל עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון עִלָּאִין. אִשְׁתָּאֲרוּ תְּמָנְיָסָר אַתְוָון אַחֲרָנִין, דְּקָא סָלְקִין בִּרְתִיכַיְיהוּ לְאַרְבַּע אַרְבַּע, לְשִׁבְעִין וּתְרֵין תֵּיבִין, דְּאִינּוּן רָזָא דִשְׁמָא מְפֹרָשׁ, גְּלִיפָא

לשון הקודש

חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא.

שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁבַּסּוֹף – ש"ת. הֵן בְּשֵׁשׁ שֵׁשׁ תֵּבוֹת, שֶׁהֵם שִׁשָּׁת צִדְדֵי הָעוֹלָם הַבָּא, וְיוֹצְאוֹת מִשָּׁם כְּמוֹ: שֶׁבַח יִתְּנוּ לוֹ כָּל צְבָא מָרוֹם. תִּפְאֶרֶת וּגְדֻלָּה שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ.

אֵלּוּ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת בְּשֵׁשׁ שֵׁשׁ. שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת רִאשׁוֹנוֹת בְּחָמֵשׁ חָמֵשׁ. כָּל שְׁאָר הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבָּאֶמְצַע, כֻּלָּן בְּאַרְבַּע אַרְבַּע, מִשּׁוּם שֶׁהֵן בְּסוֹד הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהֵן אוֹתִיּוֹת רִאשׁוֹנוֹת וְאוֹתָן שֶׁבַּסּוֹף, הֵן שְׁלֵמוּת כ"ב הָאוֹתִיּוֹת, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן כ"ב תֵּבוֹת כְּנֶגֶד כ"ב הָאוֹתִיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת. נִשְׁאֲרוּ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁעוֹלוֹת בְּמַרְכְּבוֹתֵיהֶן לְאַרְבַּע אַרְבַּע, לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם תֵּבוֹת, שֶׁהֵן סוֹד הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ, חֲקִיקָה קְדוֹשָׁה שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם

קַדִּישָׁא דְשִׁבְעִין וּתְרֵין אַתְוָון, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְעַטָּר בְּהוּ. וּשְׁמָא דָא, אִיהוּ מְעַטְּרָא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְסָלִיק בְּרָזָא דָא, לְאִתְעַטְּרָא בְּהוּ גּוֹ שְׁלִיחוּתָא (דְּמָארֵיהּ) דְשִׁכִינְתָּא.

וְסִימָנִיךְ דְּאִלֵּין אַתְוָון, דְּקָא מִתְעַטְּרָן בִּשְׁבָחָא עִלָּאָה, דָּא קַדְמָאֵי וְסוֹפֵי, דְּסַלְקִין בְּעִטְּרַיְיהוּ אִינּוּן א"ת ב"ש. אָלֶף בְּחָמֵשׁ. תָּי"ו בְּשִׁי"ת. בֵּית בְּחָמֵשׁ. שִׁי"ן בְּשִׁית. בְּגִין כָּךְ רָזָא דְא"ת ב"ש (דף קל"ב ע"ב) כְּלָלָא דְעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, דְּאִינּוּן עֲטָרָה דִתְלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין. (ס"א דִשְׁמָא קַדִּישָׁא).

וְסִימָן דְּאִינּוּן אַתְוָון אָחֲרָנִין דְּסַלְקִין בִּרְתִיכַיְיהוּ, גַ"ר. שָׁאֲרֵי בְּגִימֶ"ל, וְסִיָּים בְּרֵי"ש, וְכֻלְּהוּ רָזָא דִרְתִיכָא קַדִּישָׁא. א"ת ב"ש, רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא. ג"ר, רָזָא דִרְתִיכָא קַדִּישָׁא, דְּסַלְקָא

לשון הקודש

אוֹתִיּוֹת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעַטֵּר בָּהֶן, וְהַשֵּׁם הַזֶּה מְעַטֵּר אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְעוֹלֶה בְּסוֹד זֶה לְהִתְעַטֵּר בָּהֶם תּוֹךְ הַשְּׁלִיחוּת (שֶׁל אֲדוֹנוֹ) שֶׁל הַשְּׁכִינָה.

וְסִימָנְךָ שֶׁל אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁמִּתְעַטְּרוֹת בְּשֶׁבַח עֶלְיוֹן – זֶה רִאשׁוֹנוֹת וְסוֹפִיּוֹת, שֶׁעוֹלוֹת בְּעַטְּרוֹתֵיהֶן אוֹתָן א"ת ב"ש: אָלֶ"ף בְּחָמֵשׁ. תָּי"ו בְּשֵׁשׁ. בֵּי"ת בְּחָמֵשׁ. שִׁי"ן בְּשֵׁשׁ. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַסּוֹד שֶׁל א"ת ב"ש כְּלָל שֶׁל כ"ב אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן עֲטָרָה שֶׁל שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים.

וְסִימָן שֶׁל אוֹתָן אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁעוֹלוֹת בְּמַרְכְּבוֹתֵיהֶן – ג"ר. מַתְחִיל בְּגִימֶ"ל וְסִיָּים בְּרֵי"ש, וְכֻלָּן סוֹד הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה. א"ת ב"ש – סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. ג"ר – סוֹד הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעוֹלָה

לְשִׁבְעִין וּתְרֵין, וְאִתְעָבִיד מִנַּיְיהוּ שְׁמָא קַדִּישָׁא, לְאִתְעַטְּרָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, מִגּוֹ רְתִיכָא עִלָּאָה. (דִּכְתִיב, (תהלים מ"ח) כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִים כֵּן תְּהִלָּתֶךָ).

וּבְגִין כַּךְ הַהוּא שְׁמָא דְּע"ב כְּלִילָא בְּרָזָא דַּאֲבָהָן, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא וְאֶמְצָעִיתָא. וְאִיהִי מִתְעַטְּרָא בְּהוּ, לְמֶהֱוֵי שְׁמָא קַדִּישָׁא. וְלָאו שְׁמָא עִלָּאָה, כְּאִינּוּן שְׁמָהָן עִלָּאִין, דְּעָלְמָא עִלָּאָה, דְּאִתְאַחֲדָן לְעֵילָא לְעֵילָא. וְאַף עַל גַּב דְּהַאי שְׁמָא עִלָּאָה אִיהוּ, אֲבָל רָזָא דִילֵיהּ, דָּוִד מַלְכָּא, דְּמִתְעַטְּרָא בַּאֲבָהָן.

שְׁמָא דְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון רָזָא דִילֵיהּ אֲבָהָן, דְּקָא מִתְעַטְּרָן בְּעָלְמָא עִלָּאָה. וְעָלְמָא עִלָּאָה בְּמַה דְּלְעֵילָא. (ס"א וְסַלְקָא רָזָא לְעֵילָא לְעֵילָא, עַד דְּאִתְעַטְּרָא בְּאֵין סוֹף) וְעַל דָּא, סָלִיק וְלָא נָחִית, אִתְעַטָּר גּוֹ מַחֲשָׁבָה עִלָּאָה. וַכָּאָה חוּלָקָא דְמַאן דְּיָדַע לֵיהּ, וְאִזְדְּהַר בֵּיהּ.

לשון הקודש

לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, וְנַעֲשָׂה מֵהֶם שֵׁם קָדוֹשׁ לְעַטֵּר אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתּוֹךְ הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה. (שֶׁכָּתוּב (תהלים מח) כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִים כֵּן תְּהִלָּתֶךָ).

וְלָכֵן אוֹתוֹ שֵׁם שֶׁל ע"ב כָּלוּל בְּסוֹד הָאָבוֹת, יָמִין וּשְׂמֹאל וְאֶמְצַע. וְהִיא מִתְעַטֶּרֶת בָּהֶם לִהְיוֹת שֵׁם קָדוֹשׁ, וְלֹא שֵׁם עֶלְיוֹן כְּאוֹתָם שֵׁמוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁנֶּאֱחָזִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה. וְאַף עַל גַּב שֶׁזֶּהוּ שֵׁם עֶלְיוֹן, אֲבָל הַסּוֹד שֶׁלּוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁמִּתְעַטֵּר בָּאָבוֹת.

הַשֵּׁם שֶׁל מ"ב אוֹתִיּוֹת – הַסּוֹד שֶׁלּוֹ הָאָבוֹת, שֶׁמִּתְעַטְּרִים בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. וְהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בְּמַה שֶׁלְּמַעְלָה. (וְעוֹלֶה הַסּוֹד

שְׁמָא דְּשִׁבְעִין וּתְרֵין אַתְוָון, דָּוִד דְּקָא מִתְעַטְּרָא בַּאֲבָהָן, וְרָזָא דִילֵיהּ סָלִיק וְנָחִית, כְּגַוְונָא דָא מצפ"ץ, (מצפ"ץ) שְׁמָא דִתְלֵיסַר מְכִילִין דְּרַחֲמֵי. אִינּוּן תְּרֵיסַר, רָזָא דִרְתִיכָא קַדִּישָׁא, דְּנָפִיק מֵחָד, דְּשַׁרְיָא עָלַיְיהוּ וּבְגִין כַּךְ (סָלִיק וְנָחִית, וְכֻלְּהוּ סַלְּקִין וְנַחְתִּין בָּר הָאי שֵׁמָא דְמ"ב דְּסָלִיק וְלָא נָחִית וְעַל דָּא) שְׁמָא דְשִׁבְעִין וּתְרֵין סָלִיק וְנָחִית, סָלִיק מִסִּטְרָא דָא, וְנָחִית מִסִּטְרָא דָא. שְׁמָא דִתְלֵיסַר מְכִילָן, סָלִיק מִסִּטְרָא דָא, וְנָחִית מִסִּטְרָא דָא, וְהַהוּא דְנָחִית בְּגִין לְאַמְשָׁכָא טִיבוּ לְתַתָּא. וְעַל דָּא, א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"ץ ו"פ ז"ע ח"ס ט"ן י"ם כ"ל. אַתְוָון קַדְמָאֵי סַלְּקִין בְּחוּשְׁבָּנָא, וְאַתְוָון אַחֲרָנִין נַחְתֵּי בְּחוּשְׁבָּנָא, בְּגִין לְאַמְשָׁכָא טִיבוּ דִלְעֵילָא לְתַתָּא.

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה לְמַעְלָה, עַד שֶׁמִּתְעַטֵּר בְּאֵין סוֹף) וְלָכֵן עוֹלֶה וְלֹא יוֹרֵד, וּמִתְעַטֵּר בְּתוֹךְ הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמַּכִּיר אוֹתוֹ וְנִזְהָר בּוֹ.

הַשֵּׁם שֶׁל ע"ב אוֹתִיּוֹת – דָּוִד הַמִּתְעַטֵּר בָּאָבוֹת, וְסוֹדוֹ עוֹלֶה וְיוֹרֵד כְּמוֹ זֶה מצפ"ץ, (מצפ"ץ) שֵׁם שֶׁל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים. הֵם שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה, סוֹד הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיּוֹצְאִים מֵאֶחָד שֶׁשּׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם, וְלָכֵן (עוֹלֶה וְיוֹרֵד, וְכֻלָּם עוֹלִים וְיוֹרְדִים חוּץ מִזֶּה הַשֵּׁם שֶׁל מ"ב שֶׁעוֹלֶה וְלֹא יוֹרֵד, וְעַל זֶה) הַשֵּׁם שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם עוֹלֶה וְיוֹרֵד. עוֹלֶה מִצַּד זֶה וְיוֹרֵד מִצַּד זֶה. הַשֵּׁם שֶׁל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת עוֹלֶה מִצַּד זֶה וְיוֹרֵד מִצַּד זֶה. וְאוֹתוֹ שֶׁיּוֹרֵד, כְּדֵי לִמְשֹׁךְ טוֹב לְמַטָּה. וְעַל זֶה, א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"ץ ו"פ ז"ע ח"ס ט"ן י"ם כ"ל. הָאוֹתִיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת עוֹלוֹת בַּחֶשְׁבּוֹן, וְאוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת יוֹרְדוֹת בַּחֶשְׁבּוֹן, כְּדֵי לִמְשֹׁךְ אֶת הַטּוֹב שֶׁלְּמַעְלָה לְמַטָּה.

שְׁמָא דְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין, אִיהוּ מִתְעַטְּרָא לְרָתִיכָא עִלָּאָה. שְׁמָא דְשִׁבְעִין וּתְרֵין, אִיהוּ מִתְעַטְּרָא לְרָתִיכָא תַתָּאָה. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּמִשְׁתַּדֵּל לְמִנְדַּע לְמָארֵיהּ, זַכָּאָה אִיהוּ בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

וּבְגִין כַּךְ, תּוּשְׁבַּחְתָּא דְשַׁבָּת דְּקָא מְשַׁבְּחָא לְמַלְכָּא דִשְׁלָמָא דִילֵיהּ. מְשַׁבַּח לֵיהּ בִּשְׁמָא דְשִׁבְעִין וּתְרֵין, וּבְעֶשְׂרִין וּתְרֵין תֵּיבִין, רָזָא דְעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, בְּגִין דְּתִתְעַטַּר בֵּיהּ לְסַלְקָא לְעֵילָא בְּתוּשְׁבַּחְתָּא דָא. וְעַל דָּא, אֵל אָדוֹן, תּוּשְׁבַּחְתָּא דְעָלְמָא דְאָתֵי אִיהוּ, וּפְרִיחוּ (ס"א וּפְרִיכוּ) דִּרְתִיכָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, דְּמִתְעַטְּרָא לְסַלְקָא לְעֵילָא, וּפְרִיחוּ דִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּמִתְעַטְּרָא לְסַלְקָא גּוֹ רָתִיכָא עִלָּאָה.

לשון הקודש

הַשֵּׁם שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם הוּא מִתְעַטֵּר לַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה. הַשֵּׁם שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם מִתְעַטֵּר לַמֶּרְכָּבָה הַתַּחְתּוֹנָה. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל לְהַכִּיר אֶת רִבּוֹנוֹ. אַשְׁרָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

וְלָכֵן תִּשְׁבְּחָתָהּ שֶׁל שַׁבָּת שֶׁמְּשַׁבַּחַת אֶת הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, מְשַׁבַּחַת בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם וּבְעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם תֵּבוֹת, הַסּוֹד שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, כְּדֵי שֶׁתִּתְעַטֵּר בּוֹ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה בַּתִּשְׁבַּחַת הַזּוֹ. וְלָכֵן אֵל אָדוֹן – תִּשְׁבַּחַת הָעוֹלָם הַבָּא הוּא, וּפְרִיחַת (וּקְשִׁירַת) הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁמִּתְעַטֶּרֶת לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, וּפְרִיחַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְעַטֶּרֶת לַעֲלוֹת בְּתוֹךְ הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה.

א"ת ב"ש, סַלְקִין וְנַחְתִּין, כְּמָה דְּאִתְּמַר. א"ל ב"ם סַלְקִין וְלָא נַחְתִּין, וְסִימָנִיךְ, דָּא שַׁבָּ"ת בִּלְחוֹדוֹי. וְדָא שַׁבָּ"ת וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, דְּסַלְקָא רָזָא לְעֵילָא לְעֵילָא, עַד דְּמִתְעַטְּרָא כֻּלָּא בְּאֵין סוֹף.

אֵל בָּרוּךְ, דָּא סִדּוּרָא דְּאַתְוָון זְעִירִין, וְתִקּוּנֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹמָא בִּצְלוֹתָא. וּבְגִין דְּאִינּוּן אַתְוָון זְעִירִין, לֵית רְוָוחָא בֵּינַיְיהוּ, וְאִינּוּן תִּקּוּנֵי עוּלֵימָתָן דְּאַתְיָין עִם מַטְרוֹנִיתָא לְגַבֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה.

קְדוּשָׁא דָּא דְקָא מְקַדְּשֵׁי מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי, לָאו אִיהוּ בְּיָחִיד. וְהָא אוּקִימְנָא, כָּל קְדוּשָׁה דְּאִיהוּ בְּלָשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, יָחִיד אָסִיר לֵיהּ לְמֵימַר. תַּרְגּוּם, לְעוֹלָם בְּיָחִיד, וְלָא בְּסַגִּיאִין, וְיָחִיד אִיהוּ תִּקּוּנָא דִּילֵיהּ וַדָּאי, וְלָא סַגִּיאִין. וְסִימָן לְרָזָא דָא, שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם. שְׁנַיִם לִישָׁנָא דְּסַגִּיאִין

לשון הקודש

א"ת ב"ש עוֹלִים וְיוֹרְדִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. א"ל ב"ם עוֹלִים וְלֹא יוֹרְדִים, וְסִימָנְךָ – זוֹ שַׁבָּ"ת לְבַדָּהּ. וְזוֹ שַׁבָּת וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁעוֹלֶה הַסּוֹד לְמַעְלָה לְמַעְלָה, עַד שֶׁהַכֹּל מִתְעַטֵּר בְּאֵין סוֹף.

אֵל בָּרוּךְ – זֶה סִדּוּר שֶׁל אוֹתִיּוֹת קְטַנּוֹת וְתִקּוּנֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם בַּתְּפִלָּה. וּמִשּׁוּם שֶׁאוֹתָן אוֹתִיּוֹת קְטַנּוֹת, אֵין רֶוַח בֵּינֵיהֶן, וְהֵן תִּקּוּנֵי הָעוֹלָמוֹת שֶׁבָּאוֹת עִם הַגְּבִירָה לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן.

קְדֻשָּׁה זוֹ שֶׁמְּקַדְּשִׁים הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים אֵינָהּ בְּיָחִיד, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, כָּל קְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, אָסוּר לְיָחִיד לְאָמְרָהּ. תַּרְגּוּם – לְעוֹלָם בְּיָחִיד, וְלֹא בְּרַבִּים. וְהַיָּחִיד הוּא תִּקּוּן שֶׁלּוֹ וַדַּאי, וְלֹא רַבִּים. וְסִימָן לְסוֹד זֶה – שְׁנַיִם

אִיהוּ, דְּוַדַּאי קְדוּשָׁה דְּלָשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ אָסִיר אִיהִי בְּיָחִיד. קְדוּשַׁת תַּרְגּוּם אָסִיר אִיהוּ בְּסַגִּיאִין, אֶלָּא בְּיָחִיד לְעוֹלָם. אֶחָד תַּרְגּוּם תָּנֵינָן, וְלָא תְּרֵין וְלָא יַתִּיר. תַּרְגּוּם אַתְיָא לְמִיעוּטָא, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ. לָשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ אַתְיָא לִרְבוּיָא, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ. דְּמַעֲלִין בַּקּוֹדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין. וּבְתַרְגּוּם מוֹרִידִין וְלֹא מַעֲלִין. אֶחָד תָּנֵינָן, וְלָא יַתִּיר, וְלָא מַעֲלִין כְּלָל.

קְדוּשָׁא דָּא, קְדוּשָׁתָא דְּאִתְקַדְּשַׁת שְׁכִינְתָּא, וְכָל אִינּוּן רְתִיכִין דִּילָהּ, לְאִתְתַּקְנָא לְגַבֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה. וּבְגִין דְּאִיהִי קְדוּשַׁת עָלְמָא תַּתָּאָה, אִיהִי מְיוּשָׁב וְלָא בַּעֲמִידָה. (דף קל"ג ע"א) קְדוּשָׁה אַחֲרָא דְּאַהֲדוּרֵי צְלוֹתָא, אִיהִי קְדוּשָׁתָא דְּעָלְמָא עִלָּאָה, וּבְגִין כַּךְ אִיהִי בַּעֲמִידָה, בְּגִין לְאַמְשָׁכָא לָהּ לְתַתָּא, וְכָל מִלּוֹי דְּעָלְמָא עִלָּאָה, אִיהוּ בַּעֲמִידָה וְלָא מְיוּשָׁב.

לשון הקודש

מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם. שְׁנַיִם זֶה לְשׁוֹן רַבִּים, שֶׁוַּדַּאי קְדֻשָּׁה שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ אֲסוּרָה בְּיָחִיד. קְדֻשַּׁת תַּרְגּוּם אֲסוּרָה בָּרַבִּים, אֶלָּא בְּיָחִיד לְעוֹלָם. אֶחָד תַּרְגּוּם שְׁנֵינוּ, וְלֹא שְׁנַיִם וְלֹא יוֹתֵר. הַתַּרְגּוּם בָּא לְמַעֵט, וְכָךְ צָרִיךְ. לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בָּא לְרַבּוֹת, וְכָךְ צָרִיךְ, שֶׁמַּעֲלִים בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִים. וּבַתַּרְגּוּם מוֹרִידִים וְלֹא מַעֲלִים. שְׁנֵינוּ אֶחָד, וְלֹא יוֹתֵר, וְלֹא מַעֲלִים כְּלָל. **הַקְּדֻשָּׁה** הַזּוֹ – הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהִתְקַדְּשָׁה הַשְּׁכִינָה, וְכָל אוֹתָן מַרְכְּבוֹתֶיהָ לְהִתְתַּקֵּן אֶל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא קְדֻשַּׁת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, הִיא מְיֻשָּׁב וְלֹא בַּעֲמִידָה. קְדֻשָּׁה אַחֶרֶת שֶׁל הַתְּפִלָּה הִיא קְדֻשָּׁה שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְלָכֵן הִיא בַּעֲמִידָה, כְּדֵי לְהַמְשִׁיכָהּ

וּבְכָל הֲנֵי קְדוּשְׁתֵּי, יִשְׂרָאֵל מִתְקַדְּשֵׁי בְּהוּ לְתַתָּא.
וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל מִתְקַדְּשֵׁי בִּקְדוּשָׁה דִּרְתִיכָא תַּתָּאָה מִיּוּשָׁב. וּבִקְדוּשָׁה דִּרְתִיכָא עִלָּאָה מְעוּמָד. קְדוּשָׁה אַחֲרָא, אִיהִי תּוֹסֶפֶת קְדוּשָׁה, בְּגִינֵי כַּךְ אִיהִי בָּתַר צְלוֹתָא. וּבְגִין דְּאִיהִי תּוֹסֶפֶת קְדוּשָׁה, עַל קְדוּשָׁן אַחֲרָנִין, אִיהִי לְבָתָר צְלוֹתָא. וּבְגִין דְּכָל חַד וְחַד בָּעֵי לְאַמְשָׁכָא עָלֵיהּ מֵהַהוּא תּוֹסֶפֶת, אִתְתַּקַּן לְכָל יָחִיד וְיָחִיד קְדוּשַׁת תַּרְגּוּם.

וְאִי תֵּימָא הָא אִית בָּהּ קְדוּשַׁת לָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.
הַהוּא לַצִּבּוּר, לְאִתְקַדְּשָׁא כֻּלְּהוּ בִּכְלָל, בְּהַהוּא תּוֹסֶפֶת קְדוּשָׁה. וּבְגִין דְּיָחִיד לֵית לֵיהּ רְשׁוּת, לְאוֹמְרָהּ בְּלָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, וּלְאִתְקַדְּשָׁא יְחִידָאי, אַתְקִינוּ לָהּ בְּלָשׁוֹן תַּרְגּוּם, וְאִיהוּ בְּיָחִיד, לְאִתְקַדְּשָׁא כָּל חַד וְחַד בְּהַהוּא תּוֹסֶפֶת, לְאַמְשָׁכָא

לשון הקודש

לְמַטָּה, וְכָל דִּבְרֵי הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הֵם בַּעֲמִידָה וְלֹא מְיֻשָּׁב.

וּבְכָל הַקְּדֻשׁוֹת הַלָּלוּ יִשְׂרָאֵל מִתְקַדְּשִׁים בָּהֶם לְמַטָּה, וְלָכֵן יִשְׂרָאֵל מִתְקַדְּשִׁים בִּקְדֻשַּׁת הַמֶּרְכָּבָה הַתַּחְתּוֹנָה מְיֻשָּׁב, וּבִקְדֻשַּׁת הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה מְעֻמָּד. קְדֻשָּׁה אַחֶרֶת הִיא תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה, וְלָכֵן הִיא אַחַר הַתְּפִלָּה. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה עַל קְדֻשּׁוֹת אֲחֵרוֹת, הִיא אַחַר הַתְּפִלָּה. וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד צָרִיךְ לִמְשֹׁךְ עָלָיו מֵאוֹתָהּ תּוֹסֶפֶת, נִתְקַן לְכָל יָחִיד וְיָחִיד קְדֻשַּׁת תַּרְגּוּם.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי יֵשׁ בָּהּ קְדֻשַּׁת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ – אוֹתָהּ לְצִבּוּר, לְהִתְקַדֵּשׁ כֻּלָּם בִּכְלָל בְּאוֹתָהּ תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה. וּמִשּׁוּם שֶׁלְּיָחִיד אֵין רְשׁוּת לְאָמְרָהּ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּלְהִתְקַדֵּשׁ יְחִידִי, הִתְקִינוּהָ בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם, וְהִיא בְּיָחִיד, לְהִתְקַדֵּשׁ כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּאוֹתָהּ תּוֹסֶפֶת לְהַמְשִׁיךְ

עָלֵיהּ קְדוּשָׁה יַתִּיר. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּקָא מִתְקַדְּשֵׁי בְקִדּוּשֵׁי עִלָּאֵי, בְּגִין דְּאִינּוּן דְּבֵקִין לְעֵילָּא, דִּכְתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

כְּתִיב (מלכים ב ד) הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא עוֹבֵר וְגוֹ', וּכְתִיב נַעֲשֶׂה נָא עֲלִיַּת קִיר קְטַנָּה וְגוֹ', בְּהַאי קְרָא אִית לָן סְמָךְ בְּעָלְמָא לְסִדּוּרָא דְצִלּוֹתָא. הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי, דָּא אִיהוּ רְעוּתָא דְאִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְשַׁוָּאָה בְגַוֵּיהּ בְּצִלּוֹתָא. כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא, דָּא אִיהוּ עָלְמָא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ יָתִיב עַל כֻּרְסֵי יְקָרֵיהּ, וְכָל קִדּוּשָׁאן נָפְקִין מִנֵּיהּ, וְאִיהוּ מְקַדֵּשׁ לְכֻלְּהוּ עָלְמִין. עוֹבֵר עָלֵינוּ תָּמִיד, מֵהַהוּא קְדוּשָׁה דְּאִיהוּ מְקַדֵּשׁ לְכָל עָלְמִין לְעֵילָּא, אִיהוּ מְקַדֵּשׁ לָן בְּהַאי עָלְמָא. דְּהָא לֵית קְדוּשָׁה לְעֵילָּא, אֶלָּא אִי אִית קְדוּשָׁא

לשון הקודש

עָלָיו יֶתֶר קְדֻשָּׁה. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְקַדְּשִׁים בִּקְדֻשּׁוֹת עֶלְיוֹנוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהֵם דְּבֵקִים לְמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

כָּתוּב, (מלכים–ב ד) הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא עֹבֵר וְגוֹ'. וְכָתוּב, נַעֲשֶׂה נָא עֲלִיַּת קִיר קְטַנָּה וְגוֹ'. בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ סֶמֶךְ בְּעָלְמָא לְסִדּוּר הַתְּפִלָּה. הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי – זֶהוּ הָרָצוֹן שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לָשִׂים בְּתוֹכוֹ בַּתְּפִלָּה. כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא – זֶהוּ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ, וְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת יוֹצְאוֹת מִמֶּנּוּ, וְהוּא מְקַדֵּשׁ אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת. עֹבֵר עָלֵינוּ תָּמִיד – מֵאוֹתָהּ קְדֻשָּׁה שֶׁהוּא מְקַדֵּשׁ אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת לְמַעְלָה,

לְתַתָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ויקרא כב) וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וְהוֹאִיל וְכָךְ הוּא, נַעֲשָׂה נָא עֲלִיַּת קִיר קְטַנָּה, דָּא אִיהוּ סִדּוּרָא דְתִקּוּנָא דִשְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי עֲלִיַּת קִיר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה לח) וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר. קְטַנָּה: בְּגִין דְּאִיהִי זְעֵירָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (קהלת ט) עִיר קְטַנָּה. וְנָשִׂים לוֹ שָׁם בְּתִקּוּנָא דָא דְאָנָן מִתַּקְּנִין, וּבְסִדּוּרָא דִילָן בְּשִׁירִין וְתוּשְׁבָּחָן וּבִצְלוֹתָא, (ובתקונא דא) אָנָן מִתַּקְּנִין לְגַבֵּיהּ, לְנַיְיחָא דִילֵיהּ. מִטָּה וְשֻׁלְחָן וְכִסֵּא וּמְנוֹרָה. אַרְבַּע אִלֵּין, כֻּלְּהוּ בִשְׁכִינְתָּא אִינּוּן. וְאִיהִי (כלא) בְּכָל תִּקּוּנִין אִלֵּין מִתְתַּקְּנָן, לְגַבֵּי עָלְמָא עִלָּאָה בְּסִדּוּרָא דְאָנָן מְסַדְּרִין.

לשון הקודש

הוּא מְקַדֵּשׁ אוֹתָנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה. שֶׁהֲרֵי אֵין קְדֻשָּׁה לְמַעְלָה אֶלָּא אִם יֵשׁ קְדֻשָּׁה לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וְהוֹאִיל וְכָךְ הוּא, נַעֲשָׂה נָא עֲלִיַּת קִיר קְטַנָּה. זֶהוּ סִדּוּר שֶׁל תִּקּוּן הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא עֲלִיַּת קִיר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לח) וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר. קְטַנָּה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא קְטַנָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ט) עִיר קְטַנָּה. וְנָשִׂים לוֹ שָׁם – בַּתִּקּוּן הַזֶּה שֶׁאָנוּ מִתַּקְּנִים, וּבַסִּדּוּר שֶׁלָּנוּ בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וּתְפִלָּה, (ובתקון זה) אָנוּ מְתַקְּנִים לוֹ, לִמְנוּחָתוֹ. מִטָּה וְשֻׁלְחָן וְכִסֵּא וּמְנוֹרָה – כָּל הָאַרְבָּעָה הַלָּלוּ הֵם בַּשְּׁכִינָה, וְהִיא (כלה) בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַלָּלוּ מִתְקָנִים לָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בַּסִּדּוּר שֶׁאָנוּ מְסַדְּרִים.

בְּסִדּוּרָא דְּצְלוֹתָא דְעַרְבִית, וּבְתִקּוּנָא דִילֵיהּ, הָא מִטָּה. בְּסִדּוּרָא דְאִינּוּן קָרְבָּנִין וְעִלָּוָון, דְּאֲנָן מְסַדְּרִין בְּצַפְּרָא וְאִינּוּן שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן, הָא שֻׁלְחָן. וּבְהַהוּא סִדּוּרָא דְצְלוֹתָא דְמִיּוּשָׁב, וּבְתִקּוּנָא דִקְרִיאַת שְׁמַע, בְּהַהוּא יְחוּדָא דְאֲנָן מְתַקְּנִין הָא כִּסֵּא. בְּהַהוּא סִדּוּרָא דְצְלוֹתָא דְמְעוּמָד, וּבְאִינּוּן קְדוּשָׁאן, וְתוֹסֶפֶת קְדוּשָׁה, וּבִרְכָּאן, דְּאֲנָן מְסַדְּרִין הָא מְנוֹרָה. (לה)

זַכָּאָה אִיהוּ בַר נָשׁ, דְּדָא שַׁוֵּי בִרְעוּתֵיהּ, לְאַשְׁלָמָא לְגַבֵּי מָאֲרֵיהּ בְּכָל יוֹמָא, וּלְאַתְקָנָא הַאי עֲלִיַּת קִיר קְטַנָּה, לְגַבֵּי מָאֲרֵיהּ בְּהָנֵי תִּקּוּנִין. כְּדֵין וַדָּאי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהֵא אוּשְׁפִּיזֵיהּ בְּכָל יוֹמָא. זַכָּאָה אִיהוּ בְּהַאי עָלְמָא, וְזַכָּאָה אִיהוּ בְּעָלְמָא דְאָתֵי. בְּגִין דְּאִלֵּין אַרְבַּע, אִינּוּן תִּקּוּנֵי דִשְׁכִינְתָּא, לְאִתְתַּקְנָא לְגַבֵּי בַעְלָהּ. בְּאַרְבַּע תִּקּוּנִין אִלֵּין,

לשון הקודש

בְּסִדּוּר שֶׁל תְּפִלַּת עַרְבִית וּבְתִקּוּן שֶׁלּוֹ – הֲרֵי מִטָּה. בְּסִדּוּר שֶׁל אוֹתָם קָרְבָּנוֹת וְעוֹלוֹת שֶׁאָנוּ מְסַדְּרִים בַּבֹּקֶר וְאוֹתָם שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת – הֲרֵי הַשֻּׁלְחָן. וּבְאוֹתוֹ סִדּוּר שֶׁל תְּפִלַּת מְיֻשָּׁב וּבַתִּקּוּן שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע בְּאוֹתוֹ יִחוּד שֶׁאָנוּ מְתַקְּנִים – הֲרֵי כִּסֵּא. בְּאוֹתוֹ סִדּוּר שֶׁל תְּפִלַּת מְעֻמָּד וּבְאוֹתָן קְדֻשּׁוֹת וְתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה, וּבְרָכוֹת שֶׁאָנוּ מְסַדְּרִים (לה) – הֲרֵי מְנוֹרָה.

אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁאֶת זֶה שָׂם בִּרְצוֹנוֹ לְהַשְׁלִים לְרִבּוֹנוֹ בְּכָל יוֹם וּלְתַקֵּן עֲלִיַּת קִיר קְטַנָּה זוֹ לְרִבּוֹנוֹ בַּתִּקּוּנִים הַלָּלוּ, אָז וַדַּאי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִהְיֶה אוֹרְחוֹ בְּכָל יוֹם. אַשְׁרָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאַשְׁרָיו בָּעוֹלָם הַבָּא. מִשּׁוּם שֶׁאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה הֵם

אִתְתַּקְּנָת בִּשְׁפִירָהָא, בְּחֶזְוָוהָא, עַל יְדֵי דְעַמָּא קַדִּישָׁא בְּכָל יוֹמָא.

מִטָּה אִתְיְהִיבַת לֵיהּ לְיַעֲקֹב לְאִתְתַּקְּנָא, וְעַל דָּא יַעֲקֹב אַתְקִין צְלוֹתָא דְעַרְבִית. שֶׁלְחָן אַתְקִין דָּוִד מַלְכָּא, בְּאִינּוּן שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן דְּאִיהוּ אַתְקִין, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים כג) תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צוֹרְרָי. כִּסֵּא אַתְקִין אַבְרָהָם, בְּאִתְקַשְּׁרוּתָא דִילֵיהּ, דְּעָבִיד טִיבוּ וּשְׁלִימוּ דְּנִשְׁמָתִין לְכָל בְּנֵי עָלְמָא, וְלֵית תִּקּוּנָא דְכִסֵּא, אֶלָּא בְּחֶסֶד דְּאַבְרָהָם, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ישעיה טז) וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא.

מְנוֹרָה (דף קל"ג ע"ב) אַתְקִין יִצְחָק, דְּאַקְדִּישׁ שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵינֵיהוֹן דְּכָל עָלְמָא, וְנָהִיר נְהִירוּ דְּבוּצִינָא עִלָּאָה בְּהַהִיא קְדוּשָׁה. בְּגִינֵי כַּךְ, צְרִיכִין עַמָּא קַדִּישָׁא, לוֹמַר

לשון הקודש

תִּקּוּנֵי הַשְּׁכִינָה לְהִתְתַּקֵּן לְבַעְלָהּ. בְּאַרְבָּעָה הַתְּקוּנִים הַלָּלוּ הִיא מִתְתַּקֶּנֶת בְּיָפְיָהּ בְּשִׁמְחוֹתֶיהָ, בְּמַרְאֶיהָ, עַל יְדֵי הָעָם הַקָּדוֹשׁ כָּל יוֹם.

הַמִּטָּה נִתְּנָה לְיַעֲקֹב לְהִתְתַּקֵּן, וְלָכֵן יַעֲקֹב תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית. שֻׁלְחָן תִּקֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ בְּאוֹתָם שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁתִּקֵּן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כג) תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צוֹרְרָי. כִּסֵּא תִּקֵּן אַבְרָהָם בְּהִתְקַשְּׁרוּתוֹ, שֶׁעָשָׂה טוֹב וּשְׁלֵמוּת הַנְּשָׁמוֹת לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְאֵין תִּקּוּן הַכִּסֵּא אֶלָּא בַּחֶסֶד שֶׁל אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה טז) וְהוּכַן בְּחֶסֶד כִּסֵּא.

הַמְּנוֹרָה תִּקֵּן יִצְחָק, שֶׁקִּדֵּשׁ שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעֵינֵי כָּל הָעוֹלָם, וְהֵאִיר אֶת אוֹר הַמְּנוֹרָה הָעֶלְיוֹנָה בְּאוֹתָהּ קְדֻשָּׁה.

תָּדִיר וּלְשַׁוָּאָה רְעוּתְהוֹן, לְסַדְּרָא לְגַבֵּי עָלְמָא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ מָאֲרֵיהּ דְּבֵיתָא, אִישׁ הָאֱלֹהִים, מִטָּה וְשֻׁלְחָן וְכִסֵּא וּמְנוֹרָה, לְמֶהֱוֵי שְׁלִימוּ בְּכָל יוֹמָא, עֵילָא וְתַתָּא.

(ד"א כאן חסר) בְּשַׁעֲתָא דְקָא מְיַחֲדֵי יִשְׂרָאֵל, יְהוּדָא דְרָזָא דִשְׁמַע יִשְׂרָאֵל, בִּרְעוּתָא שְׁלִים, כְּדֵין נָפַק מִגּוֹ סְתִימוּ דְעָלְמָא עִלָּאָה, חַד נְהִירוּ, וְהַהוּא נְהִירוּ בָטַשׁ גּוֹ בּוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, וְאִתְפְּלַג לְשִׁבְעִין נְהוֹרִין, וְאִינּוּן שִׁבְעִין נְהוֹרִין, בְּשִׁבְעִין עַנְפִּין דְּאִילָנָא דְחַיֵּי.

כְּדֵין, הַהוּא אִילָנָא סָלִיק רֵיחִין וּבוֹסְמִין, וְכָל אִילָנֵי דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, כֻּלְּהוּ סַלְקִין רֵיחִין, וּמְשַׁבְּחָן לְמָאֲרֵיהוֹן, דְּהָא כְּדֵין אִתְתַּקְּנַת מַטְרוֹנִיתָא, לְאַעֲלָא לַחוּפָּה בַּהֲדֵי בַּעְלָהּ, כָּל אִינּוּן שַׁיְיפִין עִלָּאִין, כֻּלְּהוּ מִתְחַבְּרָן בְּתִיאוּבְתָּא חָדָא,

לשון הקודש

לָכֵן צְרִיכִים הָעָם הַקָּדוֹשׁ לוֹמַר תָּמִיד וְלָשִׂים רְצוֹנָם לְסַדֵּר לָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בַּעַל הַבַּיִת, אִישׁ הָאֱלֹהִים, מִטָּה וְשֻׁלְחָן וְכִסֵּא וּמְנוֹרָה, לִהְיוֹת שְׁלֵמוּת בְּכָל יוֹם מַעְלָה וּמַטָּה.

בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְיַחֲדִים אֶת הַיִּחוּד שֶׁל סוֹד שְׁמַע יִשְׂרָאֵל בְּרָצוֹן שָׁלֵם, אָז יוֹצֵא מִתּוֹךְ סֵתֶר שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן אוֹר אֶחָד, וְאוֹתוֹ אוֹר מַכֶּה לְתוֹךְ הַנִּיצוֹץ הַקָּשֶׁה וּמִתְחַלֵּק לְשִׁבְעִים אוֹרוֹת, וְאוֹתָם שִׁבְעִים אוֹרוֹת בְּשִׁבְעִים עַנְפֵי עֵץ הַחַיִּים. **אָז** אוֹתוֹ אִילָן מַעֲלֶה רֵיחוֹת וּבְשָׂמִים, וְכָל אִילָנוֹת גַּן עֵדֶן, כֻּלָּם מַעֲלִים רֵיחוֹת וּמְשַׁבְּחִים אֶת רִבּוֹנָם, שֶׁהֲרֵי אָז מִתְקֶנֶת הַגְּבִירָה לְהִכָּנֵס לַחֻפָּה עִם בַּעְלָהּ. כָּל אוֹתָם אֵיבָרִים עֶלְיוֹנִים, כֻּלָּם מִתְחַבְּרִים

וּבִרְעוּתָא חָדָא, לְמֶהֱוֵי חַד בְּלָא פְּרוּדָא כְּלָל. וּכְדֵין בַּעְלָהּ אִתְתָּקַן לְגַבָּהָא לְאַעֲלָא לַחוּפָּה בְּיִחוּדָא חַד, לְאִתְיַיחֲדָא בְּמַטְרוֹנִיתָא.

וְעַל דָּא אֲנָן מִתְעַרֵי לֵיהּ, וְאַמְרִינָן (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, אַתְקִין גַּרְמָךְ, הָא בַּעְלִיךְ יֵיתֵי לְגַבִּיךְ בְּתִקּוּנוֹי, זַמִּין לָקָבְלָךְ. יְיָ' אֱלֹהֵינוּ יְיָ' אֶחָד, בְּיִחוּדָא חָדָא, בִּרְעוּתָא חָדָא, בְּלָא פְּרוּדָא, דְּכָל אִינּוּן שַׁיְיפִין כֻּלְּהוּ אִתְעֲבִידוּ חַד, וְעַיְילִין בְּחַד תִּיאוּבְתָּא.

כֵּיוָן דְּאַמְרֵי יִשְׂרָאֵל יְיָ' אֶחָד בְּאִתְעָרוּתָא דְשִׁית סִטְרִין, כְּדֵין כָּל אִינּוּן שִׁית סִטְרִין, אִתְעֲבִידוּ חַד וְעָאלִין בְּחַד תִּיאוּבְתָּא, וְרָזָא דָא ו' חַד פְּשִׁיטוּ בִּלְחוֹדוֹי, בְּלָא דְּבֵקוּתָא אַחֲרָא לְגַבֵּיהּ, אֶלָּא אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי פָּשִׁיט מִכֹּלָּא, וְאִיהוּ חַד.

לשון הקודש

בִּתְשׁוּקָה אַחַת וּבְרָצוֹן אֶחָד לִהְיוֹת אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד כְּלָל. וְאָז בַּעְלָהּ מִתְתַּקֵּן אֵלֶיהָ לְהַכְנִיסָהּ לַחֻפָּה בְּיִחוּד אֶחָד לְהִתְיַחֵד עִם הַגְּבִירָה.

וְלָכֵן אָנוּ מְעוֹרְרִים אוֹתוֹ וְאוֹמְרִים (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. תַּקְנִי עַצְמֵךְ, הֲרֵי בַּעְלֵךְ יָבֹא אֵלַיִךְ בְּתִקּוּנָיו מְזֻמָּן כְּנֶגְדֵּךְ. ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, בְּיִחוּד אֶחָד, בְּרָצוֹן אֶחָד, בְּלִי פֵּרוּד, שֶׁכָּל אוֹתָם הָאֵיבָרִים נַעֲשִׂים אֶחָד, וְנִכְנָסִים בְּאֶחָד בִּתְשׁוּקָה.

כֵּיוָן שֶׁאוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל "ה' אֶחָד" בְּהִתְעוֹרְרוּת שִׁשָּׁה צְדָדִים, אָז כָּל אוֹתָם שִׁשָּׁת הַצְּדָדִים נַעֲשִׂים אֶחָד וְנִכְנָסִים בִּתְשׁוּקָה אַחַת, וְסוֹד זֶה ו' אֶחָד, פְּשִׁיטוּת בִּלְבַדּוֹ בְּלִי דְּבֵקוּת אַחֶרֶת אֵלָיו, אֶלָּא הוּא לְבַדּוֹ פָּשׁוּט מִכֹּל, וְהוּא אֶחָד.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, מַטְרוֹנִיתָא מִתְתַּקְּנָא וּמִתְקַשְּׁטָא, וְעַיְילִין לָהּ שַׁמָּשָׁהָא בִּלְחִישׁוּ סַגִּי, לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וְאַמְרֵי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. דָּא אִיהוּ בִּלְחִישׁוּ, דְּהָכִי אִצְטְרִיךְ לְאַעֲלָא לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ. זַכָּאָה עַמָּא דְיַדְעֵי דָּא, וּמְסַדְּרֵי סִדּוּרָא עִלָּאָה דִּמְהֵימְנוּתָא.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאִתְחַבְּרוּ בַּעְלָהּ וּמַטְרוֹנִיתָא כַּחֲדָא, כְּדֵין כָּרוֹזָא נָפִיק מִסִּטְרָא דְדָרוֹם, אִתְעָרוּ חֵילִין וּמַשְׁרְיָין דְּגַלֵּי רְחִימוּתָא לְגַבֵּי מָארֵיכוֹן.

כְּדֵין אִתְעַר חַד מְמָנָא עִלָּאָה, בּוּאֵ"ל שְׁמֵיהּ, רַב מַשְׁרְיָין, וּבִידֵיהּ אַרְבַּע מַפְּתְחָן, דְּנָטִיל מְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, וְחַד מַפְּתְחָא אִתְרְשִׁים בְּאָת י', וּמַפְּתְחָא אַחֲרָא אִתְרְשִׁים בְּאָת ה'. וְחַד מַפְּתְחָא

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הַגְּבִירָה מִתְתַּקֶּנֶת וּמִתְקַשֶּׁטֶת, וְשַׁמָּשֶׁיהָ מַכְנִיסִים אוֹתָהּ בְּלַחַשׁ רַב אֶל בַּעְלָהּ, וְאוֹמְרִים: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. זֶהוּ בְּלַחַשׁ, שֶׁכָּךְ צָרִיךְ לְהַכְנִיסָהּ לְבַעְלָהּ. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיּוֹדְעִים אֶת זֶה וּמְסַדְּרִים סִדּוּר עֶלְיוֹן שֶׁל הָאֱמוּנָה.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁמִּתְחַבְּרִים הַבַּעַל וְהַגְּבִירָה כְּאֶחָד, אָז הַכָּרוֹז יוֹצֵא מִצַּד הַדָּרוֹם, מִתְעוֹרְרִים חֵילוֹת וּמַחֲנוֹת שֶׁמְּגַלִּים אַהֲבָה לְרִבּוֹנָם.

אָז מִתְעוֹרֵר מְמֻנֶּה אֶחָד עֶלְיוֹן, שֶׁשְּׁמוֹ בּוּאֵ"ל, גְּדוֹל הַמַּחֲנוֹת, וּבְיָדוֹ אַרְבָּעָה מַפְּתְחוֹת שֶׁנּוֹטֵל מֵאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. וּמַפְּתֵחַ אֶחָד נִרְשָׁם בָּאוֹת י', וּמַפְּתֵחַ אַחֵר נִרְשָׁם בָּאוֹת ה', וּמַפְּתֵחַ אֶחָד

אִתְרְשִׁים בְּאָת ו'. (וּמַפְּתְּחָא אַחֲרָא אִתְרְשִׁים בְּאָת ה') וְאָנַח לְהוּ תְּחוֹת אִילָנָא דְּחַיֵּי. אִינּוּן תְּלַת מַפְּתְּחָן, דְּאִתְרְשִׁימוּ בִּתְלַת אַתְוָון אִלֵּין, אִתְעֲבִידוּ חַד. כֵּיוָן דְּאִתְעֲבִידוּ חַד, הַהוּא מַפְּתְּחָא אַחֲרָא, סָלִיק וְקָאִים וְאִתְחַבָּר בְּהַהוּא אַחֲרָא כְּלָלָא דִתְלַת, וְכָל אִינּוּן מַשִּׁרְיָין וְחַיָּילִין עַיְילִין לְאִינּוּן תְּרֵין מַפְּתְּחָן גּוֹ גִּנְתָּא וְכֻלְּהוּ מְיַחֲדֵי כְּגַוְונָא דִלְתַתָּא.

יְהוָ"ה: דָּא רְשִׁימוּ דְּאָת י', רֵישָׁא עִלָּאָה דְּבִשְׁמָא קַדִּישָׁא. אֱלֹהֵינוּ: דָּא אִיהוּ רָזָא דִּרְשִׁימוּ דְּאָת ה' עִלָּאָה, אָת תִּנְיָינָא דְּבִשְׁמָא קַדִּישָׁא. יְהוָ"ה: דָּא מְשִׁיכוּ דְּאִתְמְשַׁךְ לְתַתָּא, בְּרָזָא דִּרְשִׁימוּ דְּאָת ו', דְּאִינּוּן תְּרֵין אַתְוָון אִתְמְשָׁכוּ לְמֶהֱוֵי בַּאֲתָר דָּא, וְאִיהוּ אֶחָד. כָּל הֲנֵי תְּלָתָא אִינּוּן חַד, בְּיִחוּדָא חַד.

לשון הקודש

נִרְשָׁם בָּאוֹת ו', (וּמַפְּתֵחַ אַחֵר נִרְשָׁם בָּאוֹת ה') וּמַנִּיחִים אוֹתוֹ תַּחַת עֵץ הַחַיִּים. וְאוֹתָם שְׁלֹשָׁה מַפְּתְּחוֹת שֶׁנִּרְשְׁמוּ בִּשְׁלֹשׁ הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ נַעֲשִׂים אֶחָד. כֵּיוָן שֶׁנַּעֲשִׂים אֶחָד, אוֹתוֹ הַמַּפְּתֵחַ הָאַחֵר עוֹלֶה וְעוֹמֵד וּמִתְחַבֵּר בְּאוֹתוֹ אַחֵר שֶׁהוּא כְּלַל הַשָּׁלֹשׁ, וְכָל אוֹתָם מַחֲנוֹת וַחֲיָלוֹת נִכְנָסִים לְאוֹתָם שְׁנֵי הַמַּפְּתְּחוֹת לְתוֹךְ הַגָּן, וְכֻלָּם מְיַחֲדִים כְּמוֹ שֶׁלְּמַטָּה.

יְהוָ"ה – זֶה רֹאשׁ שֶׁל הָאוֹת י', הָרֹאשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁבַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. אֱלֹהֵינוּ – זֶהוּ סוֹד שֶׁל רֹאשׁ הָאוֹת ה' הָעֶלְיוֹנָה, הָאוֹת הַשְּׁנִיָּה שֶׁבַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. יְהוָ"ה – זוֹ מְשִׁיכָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת לְמַטָּה בְּסוֹד הָרֹאשׁ שֶׁל הָאוֹת ו', שֶׁהֵן שְׁתַּיִם, וְהָאוֹתִיּוֹת נִמְשָׁכוֹת לִהְיוֹת בַּמָּקוֹם הַזֶּה, וְהוּא אֶחָד. כָּל הַשָּׁלֹשׁ הַלָּלוּ הֵן אֶחָד בְּיִחוּד אֶחָד.

כֵּיוָן דְּכָל דָּא אִתְעָבִיד חַד בְּיִחוּדָא חַד, וְאִשְׁתְּאַר כֻּלָּא בְּרָזָא דְּאָת ו' שְׁלִים, מֵרֵישָׁא דְּמַבּוּעָא, וּמֵהֵיכָלָא פְּנִימָאָה, וְיָרִית לְאַבָּא וְאִימָּא, כְּדֵין עַיְילִין לְמַטְרוֹנִיתָא בַּהֲדֵיהּ, דְּהָא הַשְׁתָּא אִיהוּ שְׁלִים בְּכָל טִיבוּ עִלָּאָה, וְיָכִיל לְאַתְזָנָא לָהּ, וּלְמֵיהַב לָהּ מְזוֹנָא וְסִפּוּקָא כַּדְקָא יֵאוֹת. וְכָל אִינּוּן שַׁיְיפִין דִּילֵיהּ כֻּלְּהוּ חַד. כְּדֵין עַיְילִין לָהּ לְגַבֵּיהּ, בִּלְחִישׁוּ. אֲמַאי בִּלְחִישׁוּ. בְּגִין דְּלָא יִתְעָרַב זָר בְּהַהִיא חֶדְוָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (משלי יד) וּבְשִׂמְחָתוֹ לֹא יִתְעָרַב זָר.

כֵּיוָן דְּאִיהוּ אִתְיַחַד לְעֵילָא בְּשִׁית סִטְרִין. אוֹף הָכִי אִיהִי אִתְיַחֲדַת לְתַתָּא בְּשִׁית סִטְרִין אָחֲרָנִין. בְּגִין לְמֶהֱוֵי (דף קל"ד ע"א) אֶחָד לְעֵילָא, וְאֶחָד לְתַתָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (זכריה יד) יִהְיֶה יְיָ' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. אֶחָד לְעֵילָא בְּשִׁית סִטְרִין, דִּכְתִיב, (דברים ו) שְׁמַע

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁכָּל זֶה נַעֲשָׂה אֶחָד בְּיִחוּד אֶחָד, וְנִשְׁאָר הַכֹּל בַּסּוֹד שֶׁל אוֹת ו' שָׁלֵם, מֵרֹאשׁ הַמַּעְיָן וּמֵהַהֵיכָל הַפְּנִימִי, וְיוֹרֵשׁ אֶת הָאַבָּא וְהָאִמָּא, אָז מַכְנִיסִים אֶת הַגְּבִירָה עִמּוֹ, שֶׁהֲרֵי עַכְשָׁו הוּא שָׁלֵם בְּכָל הַטּוּב הָעֶלְיוֹן, וְיָכוֹל לְהַזִּין אוֹתָהּ וְלָתֵת לָהּ מָזוֹן וְסִפּוּק כָּרָאוּי. וְכָל אוֹתָם הָאֵיבָרִים שֶׁלּוֹ כֻּלָּם אֶחָד. וְאָז מַכְנִיסִים אוֹתָהּ אֵלָיו בְּלַחַשׁ. לָמָּה בְּלַחַשׁ? כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעָרֵב זָר בְּאוֹתָהּ שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יד) וּבְשִׂמְחָתוֹ לֹא יִתְעָרַב זָר. כֵּיוָן שֶׁהוּא מִתְיַחֵד לְמַעְלָה בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים, אַף כָּךְ הִיא מִתְיַחֶדֶת לְמַטָּה בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים אֲחֵרִים, כְּדֵי לִהְיוֹת אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה ד) יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. אֶחָד לְמַעְלָה בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים – שֶׁכָּתוּב (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. הֲרֵי שֵׁשׁ

יִשְׂרָאֵל יְיָ׳ אֱלֹהֵינוּ יְיָ׳ אֶחָד. הָא שִׁית תֵּיבִין, לָקֳבֵל שִׁית סִטְרִין. אֶחָד לְתַתָּא בְּשִׁית סִטְרִין, (הָדָא הוּא דִכְתִיב) בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, הָא שִׁית סִטְרִין אָחֲרָנִין בְּשִׁית תֵּיבִין. יְיָ׳ אֶחָד לְעֵילָא, וּשְׁמוֹ אֶחָד לְתַתָּא.

וְאִי תֵּימָא, הָא כְתִיב אֶחָד לְעֵילָא, וּלְתַתָּא לָא כְתִיב אֶחָד. וָעֶד הוּא אֶחָד, בְּחִלּוּפֵי אַתְוָון. אַתְוָון דִּדְכוּרָא לָא מִתְחַלְּפֵי, אַתְוָון דְּנוּקְבָּא מִתְחַלְּפֵי, דְּהָא שְׁבָחָא דִּדְכוּרָא עַל נוּקְבָּא. וּבְגִין דְּלָא תִשְׁלוֹט עַיִן הָרָע, אֲנָן מְחַלְּפֵי אַתְוָון, דְּלָא אַמְרִינָן אֶחָד בְּאִתְגַּלְיָיא. וּבְזִמְנָא דְּאָתֵי, דְּיִתְעֲבַר עַיִן הָרָע מֵעָלְמָא, וְלָא תִשְׁלוֹט, (בַּהֲדָהּ) כְּדֵין יִתְקְרֵי אֶחָד בְּאִתְגַּלְיָיא. בְּגִין דְּהַשְׁתָּא דְּהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא אִתְדְּבַּק בַּהֲדָהּ, לָאו אִיהִי אֶחָד, אֶלָּא דַּאֲנָן מְיַחֲדִין לָהּ בִּלְחִישׁוּ, בְּרָזָא דְּאַתְוָון אָחֲרָנִין, וְאַמְרִי וָעֶד.

לשון הקודש

תֵּבוֹת כְּנֶגֶד שִׁשָּׁה צְדָדִים. אֶחָד לְמַטָּה בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים – (זֶהוּ שֶׁכָּתוּב) בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. הֲרֵי שִׁשָּׁה צְדָדִים אֲחֵרִים בְּשֵׁשׁ תֵּבוֹת. ה׳ אֶחָד – לְמַעְלָה. וּשְׁמוֹ אֶחָד – לְמַטָּה.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב אֶחָד לְמַעְלָה, וּלְמַטָּה לֹא כָתוּב אֶחָד. וָעֶד הוּא אֶחָד בְּחִלּוּפֵי אוֹתִיּוֹת. אוֹתִיּוֹת הַזָּכָר לֹא מִתְחַלְּפוֹת, אוֹתִיּוֹת הַנְּקֵבָה מִתְחַלְּפוֹת, שֶׁהֲרֵי שֶׁבַח הַזָּכָר עַל הַנְּקֵבָה. וּכְדֵי שֶׁלֹּא תִשְׁלֹט עַיִן הָרָע אָנוּ מַחֲלִיפִים אוֹתִיּוֹת שֶׁלֹּא אוֹמְרִים אֶחָד בְּגָלוּי, וְלֶעָתִיד לָבֹא כְּשֶׁתַּעֲבֹר עַיִן הָרָע מִן הָעוֹלָם וְלֹא תִשְׁלֹט (אֶצְלָהּ), אָז יִקָּרֵא אֶחָד בְּגָלוּי. מִשּׁוּם

אֲבָל בִּזְמַנָּא דְּאָתֵי, דְּיִתְפְּרַשׁ הַהוּא סִטְרָא מִינָהּ, וְיִתְעַבָּר מֵעָלְמָא, כְּדֵין יִתְקְרֵי אֶחָד וַדַּאי, דְּלָא יְהֵא בַּהֲדָהּ שׁוּתָּפוּ וּדְבִיקוּ אַחֲרָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, בְּאִתְגַּלְיָא בְּהֶדְיָא, וְלָא בִּלְחִישׁוּ, וְלָא בְּרָזָא.

וְעַל דָּא, אֲנָן מְיַחֲדִין לָהּ מֵהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, כְּמַאן דְּזַמִּין לְאַחֲרָא לְמֶיהֱוֵי סָהִיד דִּילֵיהּ. בְּגִין דְּדָא אִיהוּ סָהִיד דִּילָן, וְסִטְרָא אַחֲרָא לָאו אִיהוּ סָהֲדָא לְגַבָּן. וּכְדֵין אִיהִי אִתְפְּרִישַׁת מֵהַהוּא סִטְרָא. כֵּיוָן דְּאָתַת, אֲנָן מַעֲלִין לָהּ לַחוּפָּה לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, מַלְכָּא עִלָּאָה, בְּכָל רְעוּתָא וְכַוָּונָא דְּלִבָּא, וְעַל דָּא אִיהוּ אֶחָד.

בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהִי אָתַת בְּעוּלִימְתָהָא, וּבָעָאת לְאִתְפְּרָשָׁא מִסִּטְרָא אַחֲרָא, לָא אָתַת,

לשון הקודש

שֶׁעַכְשָׁו, כְּשֶׁאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר נִדְבָּק עִמָּהּ, אֵינָהּ אֶחָד, אֶלָּא שֶׁאָנוּ מְיַחֲדִים אוֹתָהּ בְּלַחַשׁ בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת הָאַחֵרוֹת, וְאוֹמְרִים וָעֶד.

אֲבָל לֶעָתִיד לָבֹא שֶׁיִּפָּרֵד אוֹתוֹ הַצַּד מִמֶּנָּה וְיֶעֱבַר מֵהָעוֹלָם, אָז יִקָּרֵא אֶחָד וַדַּאי, שֶׁלֹּא יִהְיֶה עִמָּהּ שֻׁתָּפוּת וּדְבֵקוּת אַחֶרֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, בְּגָלוּי בְּפֵרוּשׁ, וְלֹא בְּלַחַשׁ וְלֹא בְּסוֹד.

וְלָכֵן אָנוּ מְיַחֲדִים אוֹתָהּ מֵאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר, כְּמִי שֶׁמַּזְמִין אַחֵר לִהְיוֹת עֵד שֶׁלּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁזֶּהוּ הָעֵד שֶׁלָּנוּ, וְהַצַּד הָאַחֵר אֵינוֹ עֵד אֵלֵינוּ. וְאָז הִיא נִפְרֶדֶת מֵאוֹתוֹ הַצַּד. כֵּיוָן שֶׁבָּאָה, אָנוּ מַכְנִיסִים אוֹתָהּ לַחֻפָּה אֶל בַּעְלָהּ, הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, בְּכָל רָצוֹן וְכַוָּנַת הַלֵּב, וְלָכֵן הוּא אֶחָד.

בְּשָׁעָה שֶׁהִיא בָּאָה עִם עַלְמוּתֶיהָ וְרוֹצָה

אֶלָּא כְּמַאן דְּאִזְדַּמְּנַת לְמֵחֱמֵי בִּיקָרָא דְמַלְכָּא וְלָא יַתִּיר, וְהָכִי מַכְרִיזֵי דְיִזְדַּמְּנוּן לְמֵחֱמֵי בִּיקָרָא דְמַלְכָּא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שיר השירים ג) צְאֶנָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, פּוּקוּ לְמֵחֱמֵי בִּיקָרָא דְמַלְכָּא, כְּדֵין סִטְרָא אַחֲרָא לָא נִיחָא לֵיהּ לְמֵחֱמֵי, וְאִתְפְּרַשׁ מִינָהּ. כֵּיוָן דְּאָתַת, כָּל אִינּוּן שַׁמָּשָׁהָא, עַיְילִין לָהּ לַחוּפָּה בַּהֲדֵי מַלְכָּא עִלָּאָה, בִּלְחִישׁוּ בְרָזָא. דְּאִלְמָלֵא לָאו הָכִי, לָא יִתְפְּרַשׁ מִינָהּ הַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא וְיִתְעָרֵב חֶדְוָותָא. אֲבָל בְּזִמְנָא דְאָתֵי, דְּיִתְפְּרַשׁ מִינָהּ הַהִיא סִטְרָא אַחֲרָא, כְּדֵין בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

כֵּיוָן דְּעָאלַת לַחוּפָּה, וְאִיהִי בַּהֲדֵי מַלְכָּא. עִלָּאָה, כְּדֵין אֲנָן מִתְעָרֵי חֶדְוָה דִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (דברים ו) וְאָהַבְתָּ אֶת יְיָ' אֱלֹהֶיךָ

לשון הקודש

לְהִפָּרֵד מֵהַצַּד הָאַחֵר, לֹא בָּאָה אֶלָּא כְּמִי שֶׁמִּזְדַּמֶּנֶת לִרְאוֹת אֶת כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ וְלֹא יוֹתֵר, וְכָךְ מַכְרִיזִים שֶׁיִּזְדַּמְּנוּ לִרְאוֹת בִּכְבוֹד הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ג) צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. צְאוּ לִרְאוֹת בִּכְבוֹד הַמֶּלֶךְ אָז הַצַּד הָאַחֵר לֹא נוֹחַ לוֹ לִרְאוֹת, וְנִפְרָד מִמֶּנָּה. כֵּיוָן שֶׁבָּאָה, כָּל אוֹתָם שַׁמָּשֶׁיהָ מַכְנִיסִים אוֹתָהּ לַחֻפָּה עִם הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן בְּלַחַשׁ, בְּסוֹד. שֶׁאִלְמָלֵא לֹא כָּךְ, לֹא יִפָּרֵד מִמֶּנָּה אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר וְתִתְעָרֵב הַשִּׂמְחָה. אֲבָל לֶעָתִיד לָבֹא, כְּשֶׁיִּפָּרֵד מִמֶּנָּה אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר, אָז בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

כֵּיוָן שֶׁנִּכְנֶסֶת לַחֻפָּה וְהִיא עִם הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, אָז אָנוּ מְעוֹרְרִים שִׂמְחָה שֶׁל יָמִין וּשְׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ו) וְאָהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וְגוֹ', וְהָיָה אִם

בְּכָל לְבָבְךָ וְגוֹ'. וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ וְגוֹ'. בְּלָא דְּחִילוּ כְּלָל, דְּהָא סִטְרָא אַחֲרָא לָא יִתְקָרַב תַּמָּן, וְלֵית לֵיהּ רְשׁוּ.

כַּלָּה, כָּל זִמְנָא דְּבָעָאן לְאַעֲלָא לָהּ לְגַבֵּי מַלְכָּא, לְחֶדְוָה דְּשִׁמּוּשָׁא, אִצְטְרִיךְ בִּלְחִישׁוּ בְּרָזָא, בְּגִין דְּלָא יִשְׁתְּכַח בְּרַגְלֵי (בְּר נָשׁ דְּגַלֵּי) צַעֲדָהָא, רֶמֶז דְּסִטְרָא בִישָׁא, וְלָא יִתְדָּבַק בַּהֲדָהּ, וְלָא יִשְׁתְּכְחוּן בְּבָנֵי, רֶמֶז פְּסוּל כְּלַל.

וְהָכִי אָמַר יַעֲקֹב לִבְנוֹי, שֶׁמָּא חַס וְשָׁלוֹם אֵרַע פְּסוּל (בְּזַרְעֵי אוֹ) בְּעַרְסִי, כְּדֵין אִינּוּן אָמְרוּ, כְּמָה דְּלֵית בְּלִבָּךְ אֶלָּא אֶחָד, כַּךְ וְכוּ' לֵית לָן דְּבִיקוּ בְּסִטְרָא אַחֲרָא כְּלָל, דְּהָא פְּרִישָׁא הָוָה מֵעַרְסָךְ, וַאֲנָן בִּיחוּדָא לְגַבֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה, וְלֵית לָן דְּבִיקוּ כְּלָל בְּסִטְרָא אַחֲרָא, דְּהָא בִּפְרִישׁוּ מִסִּטְרָא אַחֲרָא (נ"א חֲוֵינָן בִּרְעוּ) הָוָה רְעוּתָא וּמַחֲשַׁבְתָּא דִילָן.

לשון הקודש

שָׁמוֹעַ וְגוֹ', בְּלִי פַּחַד כְּלָל, שֶׁהֲרֵי הַצַּד הָאַחֵר לֹא יִתְקָרֵב לְשָׁם וְאֵין לוֹ רְשׁוּת. **הַכַּלָּה,** כָּל זְמַן שֶׁרוֹצִים לְהַכְנִיסָהּ לַמֶּלֶךְ לְשִׁמְחַת הַשִּׁמּוּשׁ, צָרִיךְ בְּלַחַשׁ בְּסוֹד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בְּרַגְלֵי (אָדָם שֶׁמְּגַלֶּה) צְעָדֶיהָ, רֶמֶז שֶׁל הַצַּד הָרָע וְלֹא יִדְבַּק עִמָּהּ, וְלֹא יִמָּצְאוּ בַּבָּנִים רֶמֶז שֶׁל פְּסוּל כְּלָל.

וְכָךְ אָמַר יַעֲקֹב לְבָנָיו, שֶׁמָּא חַס וְשָׁלוֹם אֵרַע פְּסוּל (בְּזַרְעֵי אוֹ) בְּמִטָּתִי. אָז הֵם אָמְרוּ, כְּמוֹ שֶׁאֵין בְּלִבְּךָ אֶלָּא אֶחָד, כָּךְ וְכוּ', אֵין לָנוּ דְּבֵקוּת בַּצַּד הָאַחֵר כְּלָל. שֶׁהֲרֵי פָּרוּשׁ הָיָה מִמִּטָּתְךָ, וְאָנוּ בְּיִחוּד לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן וְאֵין לָנוּ כְּלָל דְּבֵקוּת בַּצַּד הָאַחֵר, שֶׁהֲרֵי בִּפְרֵדָה מֵהַצַּד הָאַחֵר (הֱיֵינוּ

כֵּיוָן דְּיָדַע דְּסִטְרָא אַחֲרָא לָא אִתְדָּבַק תַּמָּן כְּלָל כְּדֵין עָאלַת אִתְתָּא, לְגַבֵּי בַעְלָהּ בִּלְחִישׁוּ, בְּרָזָא דְיִחוּדָא דְּשִׁית סִטְרִין. פָּתַח וְאָמַר, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד דְּהָא אִיהִי בְּרָזָא דְאֶחָד, בְּעוּלֵימְתָהָא, בְּלָא עִרְבּוּבָא כְלָל וְלָא שׁוּתָּפוּ דְסִטְרָא אַחֲרָא.

וְתָא חֲזֵי, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, יַעֲקֹב וּבְנוֹי הֲווֹ בְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה לְתַתָּא בַּהֲדֵי שְׁכִינְתָּא. יַעֲקֹב הָוָה בְּרָזָא דְּשִׁית סִטְרִין דְּעָלְמָא עִלָּאָה, בְּרָזָא חַד. בְּנוֹי הֲווֹ בְּדִיוּקְנָא דְּשִׁית סִטְרִין דְּעָלְמָא תַתָּאָה. וְאִיהוּ בָעָא לְגַלָּאָה לוֹן הַהוּא קֵץ, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, דְּאִית קֵץ וְאִית קֵץ, אִית קֵץ הַיָּמִין, וְאִית קֵץ הַיָּמִים. קֵץ הַיָּמִין: דָּא מַלְכוּת קַדִּישָׁא רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא רָזָא דְמַלְכוּ דִשְׁמַיָּא. קֵץ (דף קל"ד ע"ב) הַיָּמִים: דָּא רָזָא

לשון הקודש

בְּרֶצוֹן) הָיָה הָרָצוֹן וְהַמַּחֲשָׁבָה שֶׁלָּנוּ.

כֵּיוָן שֶׁיָּדַע שֶׁהַצַּד הָאַחֵר, לֹא נִדְבַּק שָׁם כְּלָל, אָז נִכְנְסָה הָאִשָּׁה לְבַעְלָהּ בְּלַחַשׁ, בְּסוֹד הַיִּחוּד שֶׁל שִׁשָּׁה צְדָדִים. פָּתַח וְאָמַר, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁהֲרֵי הִיא בְּסוֹד שֶׁל אֶחָד, בְּעַלְמוּתֶיהָ, בְּלִי עִרְבּוּב כְּלָל, וְלֹא שֻׁתָּפוּת שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר.

וּבֹא רְאֵה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָיוּ יַעֲקֹב וּבָנָיו בִּדְיוּקָן עֶלְיוֹן לְמַטָּה עִם הַשְּׁכִינָה. יַעֲקֹב הָיָה בְּסוֹד שֶׁל שִׁשָּׁה צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בְּסוֹד אֶחָד. בָּנָיו הָיוּ בִּדְיוּקָן שֶׁל שִׁשָּׁה צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וְהוּא רָצָה לְגַלּוֹת לָהֶם אוֹתוֹ קֵץ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁיֵּשׁ קֵץ וְיֵשׁ קֵץ, יֵשׁ קֵץ הַיָּמִין וְיֵשׁ קֵץ הַיָּמִים. קֵץ הַיָּמִין – זוֹ הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה, סוֹד הָאֱמוּנָה, סוֹד מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם. קֵץ הַיָּמִים – זֶה סוֹד שֶׁל מַלְכוּת

דְּמַלְכוּ חַיָּיבָא רָזָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא דְּאִקְרֵי קֵץ כָּל בָּשָׂר. וְהָא אוּקִימְנָא.

כֵּיוָן דְּחָמָא דְּאִסְתַּלְּקַת שְׁכִינְתָּא מִנֵּיהּ וְכוּ'. אִינּוּן אָמְרוּ כְּמָה דְּלֵית בְּלִבָּךְ אֶלָּא אֶחָד, דְּאַנְתְּ בְּרָזָא דְּעָלְמָא עִלָּאָה, וְאִיהוּ אֶחָד. אוּף אֲנָן, דְּאֲנָן בְּרָזָא דְּעָלְמָא תַּתָּאָה, אִיהוּ אֶחָד. וְעַל דָּא אַדְכְּרוּ תְּרֵי לְבָבוֹת, רָזָא דְּעָלְמָא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ לִבָּא דְּיַעֲקֹב, וְרָזָא דְּעָלְמָא תַּתָּאָה, דְּאִיהוּ לִבָּא דִּבְנוֹי, כְּדֵין אָעִיל לָהּ בִּלְחִישׁוּ.

וְכְמָה דְּאִינּוּן אִתְיַחֲדוּ רָזָא דְּעָלְמָא עִלָּאָה בְּאֶחָד, וְרָזָא דְּעָלְמָא תַּתָּאָה בְּאֶחָד. אוּף הָכִי אֲנָן צְרִיכִין לְיַחֲדָא עָלְמָא עִלָּאָה בְּאֶחָד, וּלְיַחֲדָא עָלְמָא תַּתָּאָה בְּרָזָא דְּאֶחָד. דָּא בְּשִׁית סִטְרִין, וְדָא בְּשִׁית סִטְרִין. וּבְגִין כַּךְ, שִׁית תֵּיבִין הָכָא, בְּרָזָא דְּשִׁית

לשון הקודש

הָרְשָׁעָה, סוֹד שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר שֶׁנִּקְרָא קֵץ כָּל בָּשָׂר, וְהֵרֵי בֵּאַרְנוּ.

כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁהִסְתַּלְּקָה שְׁכִינָה מִמֶּנּוּ וְכוּ', הֵם אָמְרוּ: כְּמוֹ שֶׁאֵין בְּלִבְּךָ אֶלָּא אֶחָד, שֶׁאַתָּה בַּסּוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן וְהוּא אֶחָד – אַף אָנוּ, שֶׁאָנוּ בַּסּוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, הוּא אֶחָד. וְלָכֵן נִזְכְּרוּ שְׁנֵי לְבָבוֹת, סוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא הַלֵּב שֶׁל יַעֲקֹב, וְהַסּוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, שֶׁהוּא הַלֵּב שֶׁל בָּנָיו. אָז הִכְנִיס אוֹתָהּ בְּלַחַשׁ.

וּכְמוֹ שֶׁהֵם הִתְיַחֲדוּ – הַסּוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בְּאֶחָד, וְהַסּוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּאֶחָד, אַף כָּךְ אָנוּ צְרִיכִים לְיַחֵד אֶת הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בְּאֶחָד וּלְיַחֵד אֶת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּסוֹד שֶׁל אֶחָד. זֶה בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים, וְזֶה בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים. וְלָכֵן שֵׁשׁ תֵּבוֹת כָּאן בְּסוֹד שֶׁל שִׁשָּׁה צְדָדִים.

סִטְרִין. וְשִׁית תֵּיבִין הָכָא, בְּרָזָא דְשִׁית סִטְרִין, (זכריה יד) יְיָ' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. זַכָּאָה עַדְבֵיהּ וְחוּלָקֵיהּ מָאן דְּיִשְׁוֵי רְעוּתֵיהּ לְהַאי, בְּעָלְמָא דֵין, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

רַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר הָכִי, דָּא אִתְעָרוּתָא דְיִחוּדָא שַׁפִּיר אִיהוּ, דְּרָזָא דִבְרִירָא דְמִלְּתָא הָא אוֹקִימְנָא. וּמִלִּין אִלֵּין זְמִינִין לְאִתְעַתְּדָא קָמֵי עַתִּיק יוֹמִין, בְּלָא כִסּוּפָא כְּלַל.

רעיא מהימנא

פִּקּוּדָא לְלִמּוֹד תּוֹרָה בְּכָל יוֹמָא, דְּאִיהִי רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה, לְמִנְדַּע אָרְחֵיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתָּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, זָכֵי בְּהַאי עָלְמָא, וְזָכֵי בְּעָלְמָא דְאָתֵי, וְאִשְׁתְּזִיב מִכָּל קִטְרוּגִין בִּישִׁין. בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא אִיהִי, דְּמַאן דְּאִתְעַסָּק בָּהּ, אִתְעַסַּק

לשון הקודש

וְשֵׁשׁ תֵּבוֹת כָּאן בְּסוֹד שֵׁל שִׁשָּׁה צְדָדִים, (זכריה יד) ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. אַשְׁרֵי גּוֹרָלוֹ וְחֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁשָּׂם רְצוֹנוֹ לָזֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

רַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר כָּךְ, הִתְעוֹרְרוּת זוֹ שֶׁל הַיִּחוּד יָפָה הִיא, שֶׁסּוֹד בֵּרוּר הַדָּבָר הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, וְהַדְּבָרִים הַלָּלוּ עֲתִידִים לְהִתְעַתֵּד לִפְנֵי עַתִּיק הַיָּמִים בְּלִי בּוּשָׁה כְּלָל.

רעיא מהימנא

מִצְוָה לִלְמֹד תּוֹרָה בְּכָל יוֹם, שֶׁהִיא סוֹד הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה לָדַעַת דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, זוֹכֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְזוֹכֶה בָּעוֹלָם הַבָּא וְנִצּוֹל מִכָּל הַמְקַטְרְגִים הָרָעִים, מִשּׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה הִיא סוֹד הָאֱמוּנָה, שֶׁמִּי

בִּמְהֵימָנוּתָא עִלָּאָה, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁרֵי שְׁכִינְתֵּיהּ בְּגַוֵּיהּ דְּלָא תַעְדֵּי מִנֵּיהּ.

מָאן דְּיָדַע מִלָּה דְּאוֹרַיְיתָא, אִצְטְרִיךְ לְמִרְדַּף אֲבַתְרֵיהּ, וּלְאוֹלְפָא הַאי מִלָּה מִנֵּיהּ, לְקַיְּימָא רָזָא דִכְתִיב, מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ תִּקְּחוּ אֶת תְּרוּמָתִי. אוֹרַיְיתָא אִילָנָא דְחַיֵּי אִיהוּ, לְמֵיהַב חַיִּין לְכֹלָּא. מָאן דְּאִתְתָּקַף בְּאוֹרַיְיתָא, אִתְתָּקַף בְּאִילָנָא דְחַיֵּי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ.

וְכַמָּה רָזִין עִלָּאִין אוֹקִימְנָא בְּמַאן דְּאִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, דְּזַכֵּי לְאִתְקַשְּׁרָא בְּאוֹרַיְיתָא דִלְעֵילָּא. בְּהַאי עָלְמָא לָא שָׁכִיךְ, וְלָא שָׁכִיךְ בְּעָלְמָא דְאָתֵי, וַאֲפִילּוּ בְקִבְרָא שִׁפְוָותֵיהּ מְרַחֲשָׁן אוֹרַיְיתָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שיר השירים ז) דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים. (ע"כ רעיא מהימנא).

לשון הקודש

שֶׁמִּתְעַסֵּק בָּהּ, מִתְעַסֵּק בֶּאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ בְּתוֹכוֹ שֶׁלֹּא תָזוּז מִמֶּנּוּ.

מִי שֶׁיּוֹדֵעַ דְּבַר תּוֹרָה, צָרִיךְ לִרְדֹּף אַחֲרָיו וְלִלְמֹד דָּבָר זֶה מִמֶּנּוּ, לְקַיֵּם אֶת סוֹד הַכָּתוּב, מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ תִּקְּחוּ אֶת תְּרוּמָתִי. הַתּוֹרָה הִיא עֵץ הַחַיִּים לָתֵת חַיִּים לַכֹּל. מִי שֶׁמִּתְחַזֵּק בַּתּוֹרָה, מִתְחַזֵּק בְּעֵץ הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ.

וְכַמָּה סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים בֵּאַרְנוּ בְּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, שֶׁזּוֹכֶה לְהִקָּשֵׁר בַּתּוֹרָה שֶׁלְּמַעְלָה. בָּעוֹלָם הַזֶּה אֵינוֹ שׁוֹכֵךְ, וְאֵינוֹ שׁוֹכֵךְ בָּעוֹלָם הַבָּא, וַאֲפִלּוּ בַּקֶּבֶר שִׂפְתוֹתָיו מְרַחֲשׁוֹת בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ

זהר:

פָּתַח וְאָמַר (שמות כה) וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה, הָכָא אִיהוּ יְחוּדָא בִּכְלָלָא חָדָא. עֵילָא וְתַתָּא. וְיִקְחוּ תְּרוּמָה לָא כְּתִיב, אֶלָּא וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה, עֵילָא וְתַתָּא בִּכְלָלָא חָדָא, בְּלֹא פְּרוּדָא כְּלָל.

מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי. הַאי קְרָא, הָכִי אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְמֵימַר, כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ, (ס"א יִקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי) מָאי מֵאֵת כָּל אִישׁ. אֶלָּא רָזָא הָכָא לְאִינּוּן מָרֵי מִדִּין. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּיַדְעֵי לְשַׁוָּאָה רְעוּתָא דִלְבְּהוֹן לְגַבֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, וְכָל רְעוּתָא דִלְבְּהוֹן לָאו אִיהוּ לְגַבֵּי עָלְמָא דָא, וּבְכִסּוּפָא בַּטְלָה דִילֵיהּ. אֶלָּא יַדְעֵי וּמִשְׁתַּדְּלֵי לְשַׁוָּאָה רְעוּתְהוֹן וּלְאִתְדַּבְּקָא לְעֵילָא, בְּגִין לְאַמְשָׁכָא רְעוּתָא (דִלְהוֹן)

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים. (ע"כ רעיא מהימנא)

זֹהַר:

פָּתַח וְאָמַר, וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה. כָּאן הוּא יִחוּד בִּכְלָל אֶחָד. מַעְלָה וּמַטָּה. לֹא כָתוּב וְיִקְחוּ תְּרוּמָה, אֶלָּא וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה, מַעְלָה וּמַטָּה, בְּלִי פְּרוּד כְּלָל.

מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי. פָּסוּק זֶה כָּךְ צָרִיךְ לוֹמַר אוֹתוֹ: כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ. מַה זֶּה מֵאֵת כָּל אִישׁ? אֶלָּא סוֹד יֵשׁ כָּאן לְאוֹתָם בַּעֲלֵי מִדּוֹת. אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים לָשִׂים אֶת רְצוֹן לִבָּם לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ, וְכָל רְצוֹן לִבָּם אֵינוֹ לָעוֹלָם הַזֶּה, וְלַתַּאֲוָה הַבְּטֵלָה שֶׁלּוֹ. אֶלָּא יוֹדְעִים וּמִשְׁתַּדְּלִים לָשִׂים רְצוֹנָם

דְּמָאֲרֵיהוֹן לְגַבַּיְיהוּ מֵעֵילָא לְתַתָּא.

וּמֵאָן אֲתָר נָטְלֵי הַהוּא רְעוּתָא דְּמָאֲרֵיהוֹן לְאַמְשָׁכָא לֵיהּ לְגַבַּיְיהוּ. נַטְלִין מֵאֲתָר חַד עִלָּאָה קַדִּישָׁא, דְּמִנֵּיהּ נָפְקִין כָּל רְעוּתִין קַדִּישִׁין. וּמַאן אִיהוּ. כָּל אִישׁ. דָּא צַדִּיק, דְּאִתְקְרֵי כֹּל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (קהלת ה) וְיִתְרוֹן אֶרֶץ בַּכֹּל הִיא. (תהלים קיט) עַל כֵּן כָּל פִּקּוּדֵי כֹל יִשָּׁרְתִּי. אִישׁ: כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית ו) אִישׁ צַדִּיק. דָּא אִיהוּ צַדִּיק, (ס"א כָּל אִישׁ) מָאֲרֵיהּ דְּבֵיתָא, דִּרְעוּתֵיהּ תָּדִיר לְגַבֵּי מַטְרוֹנִיתָא, כְּבַעְלָהּ דְּרָחִים לְאִתְתֵּיהּ תָּדִיר. יִדְּבָנוּ לִבּוֹ אִיהוּ רָחִים לָהּ. וְלִבּוֹ דְּאִיהִי מַטְרוֹנִיתָא דִּילֵיהּ, יִדְּבָנוּ לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ.

וְאַף עַל גַּב דִּרְחִימוּ סַגִּי דָּא בְדָא, דְּלָא מִתְפָּרְשָׁן לְעָלְמִין, מֵהַהוּא כָּל אִישׁ, מָאֲרֵיהּ בֵּיתָא, מָאֲרֵיהּ דְּמַטְרוֹנִיתָא, מִנֵּיהּ תִּקְּחוּ אֶת תְּרוּמָתִי.

לשון הקודש

וּלְהִדָּבֵק לְמַעְלָה, כְּדֵי לִמְשֹׁךְ רָצוֹן (שֶׁלָּהֶם) שֶׁל רִבּוֹנָם אֲלֵיהֶם מִמַּעְלָה לְמַטָּה.

וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם נוֹטְלִים אוֹתוֹ רָצוֹן רִבּוֹנָם לִמְשֹׁךְ אוֹתוֹ אֲלֵיהֶם? הֵם נוֹטְלִים מִמָּקוֹם אֶחָד עֶלְיוֹן וְקָדוֹשׁ שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאִים כָּל הָרְצוֹנוֹת הַקְּדוֹשִׁים. וּמִי הוּא? כָּל אִישׁ. זֶה צַדִּיק שֶׁנִּקְרָא כֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ה) וְיִתְרוֹן אֶרֶץ בַּכֹּל הִיא. (תהלים קיט) עַל כֵּן כָּל פִּקּוּדֵי כֹל יִשָּׁרְתִּי. אִישׁ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִישׁ צַדִּיק. זֶהוּ צַדִּיק (כָּל אִישׁ) בַּעַל הַבַּיִת שֶׁרְצוֹנוֹ תָּמִיד לַגְּבִירָה, כְּמוֹ בַּעַל שֶׁאוֹהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ תָּמִיד. יִדְּבָנוּ לִבּוֹ – הוּא אוֹהֵב אוֹתָהּ, וְלִבּוֹ, שֶׁהִיא הַגְּבִירָה שֶׁלּוֹ, יִדְּבָנוּ לְהִדָּבֵק בָּהּ.

וְאַף עַל גַּב שֶׁאַהֲבָה רַבָּה זֶה עִם זֶה, שֶׁלֹּא נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים, מֵאוֹתוֹ כָּל אִישׁ,

אָרְחֵיהּ דְּעָלְמָא, מָאן (דף קל"ה ע"א) דְּבָעֵי לְנַסְּבָא אִתְּתֵיהּ דְּכַר נָשׁ מִגֵּיהּ אִיהוּ קַפִּיד וְלָא שָׁבִיק לָהּ. אֲבָל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו הָכִי, כְּתִיב וְזֹאת הַתְּרוּמָה, זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אַף עַל גַּב דְּכָל רְחִימוּ דִּילָהּ לְגַבֵּיהּ, וּרְחִימוּ דִּילֵיהּ לְגַבָּהּ. מִגֵּיהּ נַטְלִין לָהּ לְאַשְׁרָאָה בֵּינַיְיהוּ, מֵהַהוּא אֲתָר עִלָּאָה, דְּכָל רְחִימוּ דְּאִתְּתָא וּבַעֲלָהּ שַׁרְיָא. מִתַּמָּן תִּקְּחוּ אֶת תְּרוּמָתִי, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וְזַכָּאִין כֻּלְּהוּ דְּזָכוּ לְהַאי.

וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְּחוּ מֵאִתָּם. (שמות כה) וְאִי תֵּימָא, אִי הָכִי, אֲשֶׁר תִּקְּחוּ מֵאִתּוֹ מִיבְעֵי לֵיהּ מָאִי מֵאִתָּם. מֵאֵת תְּרֵין שְׁמָהָן (נ"א דַּרְגִּין) אִלֵּין.

תּוּ רַב יֵיבָא סָבָא אָמַר, מֵאִתָּם: מֵאָת ם', דְּאִיהוּ רָזָא דְּעָלְמָא עִלָּאָה. אֲתָר מָדוֹרֵיהּ דְּהַאי צַדִּיק, דְּאִיהוּ אִתְעַטָּר מֵאָת ם', וּמִתַּמָּן נָטִיל חַיִּין,

לשון הקודש

בַּעַל הַבַּיִת, בַּעַל הַגְּבִירָה, מִמֶּנּוּ תִּקְּחוּ אֶת תְּרוּמָתִי. דֶּרֶךְ הָעוֹלָם, מִי שֶׁרוֹצֶה לָקַחַת אִשְׁתּוֹ שֶׁל אָדָם מִמֶּנּוּ, הוּא מַקְפִּיד וְלֹא עוֹזֵב אוֹתָהּ. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא כָּךְ. כָּתוּב וְזֹאת הַתְּרוּמָה – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אַף עַל גַּב שֶׁכָּל אַהֲבָתָהּ אֵלָיו וְאַהֲבָתוֹ אֵלֶיהָ, מִמֶּנּוּ נוֹטְלִים אוֹתָהּ לְהַשְׁרוֹתָהּ בֵּינֵיהֶם, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם עֶלְיוֹן, שֶׁכָּל הָאַהֲבָה שֶׁל אִשָּׁה וּבַעְלָהּ שׁוֹרָה, מִשָּׁם תִּקְּחוּ אֶת תְּרוּמָתִי. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאַשְׁרֵי כֻּלָּם שֶׁזָּכוּ לָזֶה.

וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְּחוּ מֵאִתָּם. וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ, אֲשֶׁר תִּקְּחוּ מֵאִתּוֹ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה מֵאִתָּם? מֵאֵת שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת (הַדַּרְגּוֹת) הַלָּלוּ.

עוֹד אָמַר רַב יֵיבָא סָבָא, מֵאִתָּם – מֵאֵת ם', שֶׁהוּא סוֹד הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן,

לְאַתְזָנָא לְעָלְמִין כֻּלְּהוּ. וְכֹלָּא מִלָּה חָדָא, רָזָא לְחַכִּימִין אִתְיְהִיבַת, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן.

דְּאַף עַל גַּב דְּאִינּוּן נַטְלִין לָהּ, (הָכָא) לָא יַכְלִין לְנַטְלָא לָהּ, אֶלָּא בִּרְשׁוּ דְּבַעְלָהּ, וּבִרְעוּ דִּילֵיהּ, וּלְמֶעְבַּד פּוּלְחָנָא דִּרְחִימוּ לְגַבֵּיהּ, וּכְדֵין בִּרְחִימוּ דִּילֵיהּ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי. וְכָל דָּא, בְּאִינּוּן פּוּלְחָנֵי דְּצְלוֹתָא, וְתִקּוּנָא וְסִדּוּרָא דְּיִשְׂרָאֵל מְסַדְּרִין בְּכָל יוֹמָא. דָּבָר אַחֵר מֵאִתָּם, מִכְּלָלָא דְּשִׁית סִטְרִין עִלָּאִין וְכֹלָּא חַד.

(ד"א) מֵאִתָּם, מֵאִינּוּן זִמְנֵי וְשַׁבָּתֵי, וְכֹלָּא רָזָא חָדָא. זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי. זָהָב, בְּרָזָא דְיוֹמָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּאִיהוּ יוֹמָא דְזָהָב, יוֹמָא דְּדִינָא, וְשָׁלְטָא הַהוּא סִטְרָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (איוב לז) מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה. וָכֶסֶף, דָּא יוֹם

לשון הקודש

מְקוֹם מְדוּרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הַזֶּה שֶׁמִּתְעַטֵּר מֵהָאוֹת ס', וּמִשָּׁם נוֹטֵל חַיִּים לְהָזִין אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד, הַסּוֹד שֶׁנִּתָּן לַחֲכָמִים. אַשְׁרֵי חֶלְקָם.

שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהֵם נוֹטְלִים אוֹתָהּ, (כָּאן) לֹא יְכוֹלִים לִטֹּל אוֹתָהּ אֶלָּא רַק בִּרְשׁוּת בַּעְלָהּ וּבִרְצוֹנוֹ, וְלַעֲשׂוֹת עֲבוֹדָה שֶׁל אַהֲבָה אֵלָיו, וְאָז בְּאַהֲבָתוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי. וְכָל זֶה בְּאוֹתָן הָעֲבוֹדוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה, וְתִקּוּן וְסִדּוּר שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְסַדְּרִים בְּכָל יוֹם. דָּבָר אַחֵר מֵאִתָּם – מֵהַכְּלָל שֶׁל שִׁשָּׁה צְדָדִים הָעֶלְיוֹנִים, וְהַכֹּל אֶחָד. (ד"א) מֵאִתָּם – מֵאוֹתָם זְמַנִּים וְשַׁבָּתוֹת, וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד. זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי. זָהָב – בַּסּוֹד שֶׁל יוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם שֶׁל זָהָב, יוֹם הַדִּין, וְשוֹלֵט אוֹתוֹ הַצַּד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לז) מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה.

הַכִּפּוּרִים, דְּמִתְלַבְּנָן חוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל כְּתַלְגָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה א) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ. וּכְתִיב (ויקרא ט"ז) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם.

וּנְחֹשֶׁת. יוֹמֵי דְקָרְבְּנִין דְּחָג, דְּאִינּוּן רְתִיכֵי דְעַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְאִינּוּן אִקְרוּן רָזָא דְהָרֵי נְחֹשֶׁת, וּבְגִין כַּךְ מִתְמַעֲטִין בְּכָל יוֹמָא וְאַזְלִין. וּתְכֵלֶת, דָּא פֶּסַח, שׁוּלְטָנוּ דְרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, רָזָא דְגַוְונָא תִּכְלָא, וּבְגִין דְּהִיא תִּכְלָא, לָא שַׁלְטָא עַד דְּשַׁצִיאַת וְקַטִּילַת כָּל בּוּכְרֵי דְמִצְרָאֵי, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות יב) וְעָבַר יְיָ לִנְגֹּף אֶת מִצְרַיִם. בְּגִין כָּךְ, כָּל גַּוְונִין טָבִין בְּחֶלְמָא, בַּר מִן תִּכְלָא.

לשון הקודש

וָכֶסֶף – זֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁמִּתְלַבְּנִים חֲטָאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁלֶג, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה א) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ. וְכָתוּב (ויקרא טז) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם.

וּנְחֹשֶׁת – יְמֵי קָרְבְּנוֹת הֶחָג, שֶׁהֵם מַרְכְּבוֹת הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְהֵם נִקְרָאִים סוֹד שֶׁל הָרֵי נְחֹשֶׁת, וְלָכֵן מִתְמַעֲטִים בְּכָל יוֹם וְהוֹלְכִים. וּתְכֵלֶת – זֶה פֶּסַח, הַשִּׁלְטוֹן שֶׁל סוֹד הָאֱמוּנָה, הַסּוֹד שֶׁל צֶבַע הַתְּכֵלֶת. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא תְּכֵלֶת, לֹא שׁוֹלֶטֶת, עַד שֶׁמַּשְׁמִידָה וְהוֹרֶגֶת כָּל בְּכוֹרוֹת מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יב) וְעָבַר ה' לִנְגֹּף אֶת מִצְרַיִם. וְלָכֵן כָּל הַגְּוָנִים טוֹבִים בַּחֲלוֹם, חוּץ מִתְּכֵלֶת.

וְאַרְגָּמָן, דָּא שְׁבוּעוֹת, רָזָא דְאַרְגְּוָנָא, דְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב דְּאִתְיְהִיבַת בֵּיהּ, כְּלִילָא מִתְּרֵין סִטְרִין, מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וְדָא אִיהוּ אַרְגָּמָן. וְתוֹלַעַת שָׁנִי, דָּא אִיהוּ חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב, דִּבְנוֹת יִשְׂרָאֵל הֲווֹ נַפְּקִי בְּמָאנֵי מִלַּת, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (איכה ד) הָאֱמֻנִים עֲלֵי תוֹלָע.

עַד הָכָא, שִׁית סִטְרִין, מִכָּאן וּלְהָלְאָה רָזָא דְּי' יְמֵי תְּשׁוּבָה. וְשֵׁ"שׁ, וְעִזִּים, וְעוֹרוֹת אֵילִם מְאָדָּמִים. וְעוֹרוֹת תְּחָשִׁים. וַעֲצֵי שִׁטִּים. וְשֶׁמֶן לַמָּאוֹר. וּבְשָׂמִים לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּלְקְטוֹרֶת הַסַּמִּים. וְאַבְנֵי שׁוֹהַם. וְאַבְנֵי מִלּוּאִים. עַד הָכָא תִּשְׁעָה, לָקֳבֵל תִּשְׁעָה יוֹמִין וְיוֹם הַכִּפּוּרִים אַשְׁלִים לַעֲשָׂרָה. וּמִכָּל אִלֵּין, אֲנָן נַטְלִין תְּרוּמַת יְיָ', בְּכָל זִמְנָא וְזִמְנָא, בְּגִין לְאַשְׁרָאָה עֲלָן. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲנָן

לשון הקודש

וְאַרְגָּמָן – זֶה שְׁבוּעוֹת, סוֹד הָאַרְגָּמָן, שֶׁתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁנִּתְּנָה בּוֹ כְּלוּלָה מִשְּׁנֵי צְדָדִים – מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וְזֶהוּ אַרְגָּמָן. וְתוֹלַעַת שָׁנִי – זֶהוּ ט"ו בְּאָב, שֶׁבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הָיוּ יוֹצְאוֹת בִּכְלֵי מֵילָת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איכה ד) הָאֱמֻנִים עֲלֵי תוֹלָע.

עַד כָּאן שִׁשָּׁה צְדָדִים. מִכָּאן וָהָלְאָה הַסּוֹד שֶׁל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. וְשֵׁשׁ. וְעִזִּים. וְעֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים. וְעֹרֹת תְּחָשִׁים. וַעֲצֵי שִׁטִּים. וְשֶׁמֶן לַמָּאוֹר. וּבְשָׂמִים לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסַّמִּים. וְאַבְנֵי שֹׁהַם. וְאַבְנֵי מִלּוּאִים. עַד כָּאן תִּשְׁעָה, כְּנֶגֶד תִּשְׁעָה יָמִים, וְיוֹם הַכִּפּוּרִים מַשְׁלִים לַעֲשָׂרָה. וּמִכָּל אֵלֶּה

נַטְלִין תְּרוּמַת יְיָ', וְאִיהוּ רָזָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּאַתְיָא מִסִּטְרָא דְּזָהָב. בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אֲנָן נַטְלִין לָהּ, וְאִיהִי יוֹם הַכִּפּוּרִים (אמור ק"ב) דְּיָרְתָא בְּרַתָּא לְאִימָּא. בַּסֻּכּוֹת אֲנָן נַטְלִין לָהּ, וְאִיהִי סֻכָּה סוֹכֶכֶת וְאַגִּינַת עֲלָן, וּכְתִיב (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם וְדָא אִיהִי תְּרוּמַת יְיָ'.

בַּפֶּסַח אוֹף הָכִי אֲנָן נַטְלִין לָהּ, וְאִיהִי פֶּסַח. וְהָא אוֹקִימְנָא, רָזָא דְּגָוָון דִּנְהוֹרָא תִּכְלָא. בְּשָׁבוּעוֹת אֲנָן נַטְלִין לָהּ, וְאִיהִי שְׁתֵּי הַלֶּחֶם. וּכְתִיב (שמות כ) וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר, וַאֲנָן נַטְלִין מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב, אִיהוּ קַיְימָא בְּחֶדְוָה, עַל בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל. כָּל שְׁאַר יוֹמִין, אִינּוּן לְתִקּוּנָא דִילָהּ. וְעַל דָּא אֲשֶׁר תִּקְּחוּ מֵאִתָּם כְּתִיב.

לשון הקודש

אָנוּ נוֹטְלִים תְּרוּמַת ה' בְּכָל זְמַן וּזְמַן, כְּדֵי לְהַשְׁרוֹת עָלֵינוּ. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָנוּ נוֹטְלִים תְּרוּמַת ה', וְהוּא סוֹד שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁבָּא מִצַּד הַזָּהָב. בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אָנוּ נוֹטְלִים אוֹתָהּ, וְהִיא יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁיּוֹרֶשֶׁת הַבַּת אֶת הָאֵם. בְּסֻכּוֹת אָנוּ נוֹטְלִים אוֹתָהּ, וְהִיא סֻכָּה, סוֹכֶכֶת וּמְגִנָּה עָלֵינוּ, וְכָתוּב (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם, וְזוֹהִי תְּרוּמַת ה'.

בְּפֶסַח אַף כָּךְ אָנוּ נוֹטְלִים אוֹתָהּ, וְהִיא פֶּסַח. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, סוֹד הַגָּוָן שֶׁל אוֹר הַתְּכֵלֶת. בְּשָׁבוּעוֹת אָנוּ נוֹטְלִים אוֹתָהּ, וְהִיא שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְכָתוּב (שמות כ) וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר. וְאָנוּ נוֹטְלִים מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב, הוּא עָמַד בְּשִׂמְחָה עַל בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל. כָּל שְׁאָר הַיָּמִים הֵם לַתִּקּוּן שֶׁלָּהּ, וְלָכֵן כָּתוּב אֲשֶׁר תִּקְּחוּ מֵאִתָּם.

כְּגַוְונָא דְּאִינּוּן מִתְיַיחֲדִין לְעֵילָא בְּאֶחָד, אוֹף הָכִי אִיהִי, אִתְיַחֲדַת לְתַתָּא בְּרָזָא דְּאֶחָד, לְמֶהֱוֵי עִמְּהוֹן לְעֵילָא חַד לָקֳבֵל חַד, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶחָד לְעֵילָא, לָא יָתִיב עַל כּוּרְסְיָיא דִּיקָרֵיהּ, עַד דְּאִיהִי אִתְעֲבִידַת בְּרָזָא דְּאֶחָד כְּגַוְונָא דִּילֵיהּ, לְמֶהֱוֵי אֶחָד בְּאֶחָד. וְהָא אוֹקִימְנָא רָזָא דַּיְיָ' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

רָזָא דְּשַׁבָּת, אִיהִי שַׁבָּת, דְּאִתְאַחֲדָא בְּרָזָא (דף קל"ה ע"ב) דְּאֶחָ"ד, לְמִשְׁרֵי עֲלָהּ רָזָא דְּאֶחָד. צְלוֹתָא דְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא, דְּהָא אִתְאַחֲדַת כּוּרְסְיָיא יַקִּירָא קַדִּישָׁא, בְּרָזָא דְּאֶחָ"ד, וְאִתְתַּקְּנַת לְמִשְׁרֵי עֲלָהּ מַלְכָּא קַדִּישָׁא עִלָּאָה.

כַּד עַיֵּיל שַׁבְּתָא, אִיהִי אִתְיַחֲדַת וְאִתְפַּרְשַׁת מִסִּטְרָא אַחֲרָא, וְכָל דִּינִין מִתְעַבְּרִין מִינָהּ, וְאִיהִי אִשְׁתְּאָרַת בִּיחוּדָא דְּנְהִירוּ קַדִּישָׁא,

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁהֵם מִתְיַחֲדִים לְמַעְלָה בְּאֶחָד, אַף כָּךְ הִיא מִתְיַחֶדֶת לְמַטָּה בְּסוֹד שֶׁל אֶחָד, לִהְיוֹת עִמָּם לְמַעְלָה אֶחָד כְּנֶגֶד אֶחָד. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶחָד לְמַעְלָה לֹא יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ, עַד שֶׁנַּעֲשֵׂית בְּסוֹד שֶׁל אֶחָד כְּמוֹ שֶׁלּוֹ, לִהְיוֹת אֶחָד בְּאֶחָד. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַסּוֹד שֶׁל ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

סוֹד הַשַּׁבָּת, הִיא שַׁבָּת שֶׁנֶּאֱחֶזֶת בְּסוֹד שֶׁל אֶחָ"ד, לְהַשְׁרוֹת עָלֶיהָ הַסּוֹד שֶׁל אֶחָד. תְּפִלַּת עֶרֶב שַׁבָּת, שֶׁהֲרֵי אָז מִתְיַחֵד כִּסֵּא הַכָּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בְּסוֹד שֶׁל אֶחָד, וּמִתְתַּקֶּנֶת שֶׁיִּשְׁרֶה עָלֶיהָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן.

כְּשֶׁנִּכְנֶסֶת הַשַּׁבָּת, הִיא מִתְיַחֶדֶת וְנִפְרֶדֶת מֵהַצַּד הָאַחֵר, וְכָל הַדִּינִים

וְאִתְעַטְּרַת בְּכַמָּה עִטְרִין לְגַבֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְכָל שׁוּלְטָנֵי רוּגְזִין וּמָארֵי דְּדִינָא כֻּלְּהוּ עַרְקִין, (נ"א וְאִתְעַבְּרוּ מִינָּהּ) וְלֵית שׁוּלְטָנוּ אַחֲרָא בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין. וְאַנְפָּהָא נְהִירִין בִּנְהִירוּ עִלָּאָה, וְאִתְעַטְּרַת לְתַתָּא בְּעַמָּא קַדִּישָׁא, וְכֻלְּהוּ מִתְעַטְּרִן בְּנִשְׁמָתִין חַדְתִּין. כְּדֵין שֵׁירוּתָא דְּצִלּוֹתָא, לְבָרְכָא לָהּ בְּחֶדְוָה, בִּנְהִירוּ דְּאַנְפִּין, וְלוֹמַר בָּרְכוּ אֶת יְיָ' הַמְבוֹרָךְ. אֶת יְיָ' דַּיְיקָא, בְּגִין לְמִפְתַּח לְגַבָּהּ בִּבְרָכָה.

וְאָסִיר לְעַמָּא קַדִּישָׁא לְמִפְתַּח לְגַבָּהּ בִּפְסוּקָא דְּדִינָא, כְּגוֹן וְהוּא רַחוּם וְגוֹ', בְּגִין דְּהָא אִתְפַּרְשַׁת מֵרָזָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְכָל מָארֵי דְּדִינִין אִתְפָּרְשׁוּ וְאִתְעַבְּרוּ מִינָּהּ. וּמַאן דְּאִתְעַר הַאי לְתַתָּא, גָּרִים לְאַתְעָרָא הָכִי לְעֵילָא. וְכָרְסְיָיא קַדִּישָׁא לָא יָכְלָא לְאִתְעַטְּרָא בַּעֲטָרָא דִּקְדוּשָׁה,

לשון הקודש

מָעֲבָרִים מִמֶּנָּה, וְהִיא נִשְׁאֶרֶת בִּיחוּד שֶׁל אוֹר קָדוֹשׁ, וּמִתְעַטֶּרֶת בְּכַמָּה עֲטָרוֹת לַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְכָל שַׁלִּיטֵי הָרוֹגֶז וּבַעֲלֵי הַדִּין כֻּלָּם בּוֹרְחִים, (וּמֶעֱבָרִים מִמֶּנָּה) וְאֵין שִׁלְטוֹן אַחֵר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וּפָנֶיהָ מְאִירִים בְּאוֹר עֶלְיוֹן, וּמִתְעַטֶּרֶת לְמַטָּה בָּעָם הַקָּדוֹשׁ, וְכֻלָּם מִתְעַטְּרִים בִּנְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת. אָז רֵאשִׁית הַתְּפִלָּה, לְבָרֵךְ אוֹתָהּ בְּשִׂמְחָה, בְּפָנִים מְאִירוֹת, וְלוֹמַר בָּרְכוּ אֶת ה' הַמְבֹרָךְ. אֶת ה' דַּוְקָא, כְּדֵי לִפְתֹּחַ לָהּ בִּבְרָכָה.

וְאָסוּר לָעָם הַקָּדוֹשׁ לִפְתֹּחַ אֵלֶיהָ בְּפָסוּק שֶׁל דִּין, כְּמוֹ וְהוּא רַחוּם וְגוֹ', מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי נִפְרְדָה מֵהַצַּד הָאַחֵר, וְכָל בַּעֲלֵי הַדִּינִים נִפְרְדוּ וְהָעָבְרוּ מִמֶּנָּה. וּמִי שֶׁמְּעוֹרֵר אֶת זֶה לְמַטָּה, גּוֹרֵם לְעוֹרֵר כָּךְ לְמַעְלָה, וְהַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ לֹא יָכוֹל לְהִתְעַטֵּר בַּעֲטֶרֶת קְדֻשָּׁה. שֶׁכָּל זְמַן

דְּכָל זִמְנָא דְּמִתְעָרֵי לְתַתָּא אִינּוּן מָאֲרֵיהוֹן דְּדִינָא, דַּהֲווֹ מִתְעַבְּרִין וַהֲווּ אַזְלֵי כֻּלְּהוּ לְאִתְטַמְּרָא גּוֹ נוּקְבָא דְעַפְּרָא דִתְהוֹמָא רַבָּא, כֻּלְּהוּ תַּיְיבִין לְאַשְׁרָאָה בְּדוּכְתַיְיהוּ וְאִתְרָחֲקַת (וְאִתְדַּחֲקַת) בְּהוּ אֲתָר קַדִּישָׁא דְבָעָאת נַיְיחָא.

וְלָא תֵּימָא דְּדָא אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא לֵית אִתְעָרוּתָא לְעֵילָא לְאַתְעָרָא, עַד דְּיִשְׂרָאֵל מִתְעָרֵי לְתַתָּא, כְּמָה דְאוּקִימְנָא, דִּכְתִיב, (תהלים פא) בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. לְיוֹם חַג לָא כְתִיב, אֶלָּא לְיוֹם חַגֵּנוּ. וְעַל דָּא אָסִיר לְעַמָּא קַדִּישָׁא, דְּקָא מִתְעַטְּרִין בְּעִטְּרִין קַדִּישִׁין דְּנִשְׁמָתִין, בְּגִין לְאַתְעָרָא נַיְיחָא, דְּאִינּוּן יִתְעָרוּן דִּינָא, אֶלָּא כֻּלְּהוּ בִּרְעוּ וּרְחִימוּ סַגִּי, דְּיִתְעָרוּן בִּרְכָּאן עֵילָא וְתַתָּא כַּחֲדָא.

לשון הקודש

שֶׁמִּתְעוֹרְרִים לְמַטָּה אוֹתָם בַּעֲלֵי הַדִּין שֶׁהָיוּ מָעֻבָּרִים וְהָיוּ הוֹלְכִים לְהִתְחַבֵּא בְּתוֹךְ הַנֶּקֶב שֶׁל הֶעָפָר שֶׁל הַתְּהוֹם הַגָּדוֹל, כֻּלָּם שָׁבִים לִשְׁרוֹת בִּמְקוֹמָם, וְהַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ מִתְרַחֵק (וְנִדְחָק) בָּהֶם מִלִּהְיוֹת בִּמְנוּחָה.

וְאַל תֹּאמַר שֶׁזֶּהוּ לְבַדּוֹ, אֶלָּא שֶׁאֵין הִתְעוֹרְרוּת לְמַעְלָה לְהִתְעוֹרֵר עַד שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְעוֹרְרִים לְמַטָּה, כְּפִי שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב (תהלים פא) בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. לֹא כָתוּב לְיוֹם חַג, אֶלָּא לְיוֹם חַגֵּנוּ. וְלָכֵן אָסוּר לָעָם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁמִּתְעַטְּרִים בַּעֲטָרוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל נְשָׁמוֹת כְּדֵי לְעוֹרֵר מְנוּחָה, שֶׁהֵם יְעוֹרְרוּ דִּין, אֶלָּא כֻּלָּם בְּרָצוֹן וְאַהֲבָה רַבָּה, שֶׁיְּעוֹרְרוּ בְּרָכוֹת מַעְלָה וּמַטָּה כְּאֶחָד.

בָּרְכוּ אֶת יְיָ׳. אֶת דַּיְיקָא. כִּדְקָאמְרָן, דָּא שַׁבָּת דְּמַעֲלֵי שַׁבַּתָּא. בָּרוּךְ יְיָ׳ הַמְבוֹרָךְ, דָּא אַפִּיקוּ דְּבִרְכָאן מִמְּקוֹרָא דְּחַיֵּי, וַאֲתָר דְּנָפִיק מִנֵּיהּ כָּל שַׁקְיוּ, לְאַשְׁקָאָה לְכֹלָּא. וּבְגִין דְּאִיהוּ מְקוֹרָא בְּרָזָא דְּאָת קַיְּימָא, קָרֵינָן לֵיהּ הַמְבוֹרָךְ, אִיהוּ מַבּוּעָא דְּבֵירָא. כֵּיוָן דְּמָטוּ תַּמָּן, הָא וַדָּאי בֵּירָא אִתְמַלְיָא, דְּלָא פַּסְקִין מֵימוֹי לְעָלְמִין.

וְעַל דָּא לָא אַמְרִינָן, בָּרוּךְ אֶת יְיָ׳ הַמְבוֹרָךְ, אֶלָּא בָּרוּךְ יְיָ׳, דְּאִלְמָלֵא לָא מָטֵי הָתָם נְבִיעוּ מִמְּקוֹרָא עִלָּאָה, לָא אִתְמַלְיָא בֵּירָא כְּלָל, וְעַל דָּא הַמְבוֹרָךְ, אֲמַאי אִיהוּ הַמְבוֹרָךְ. בְּגִין דְּאִיהוּ אַשְׁלִים וְאַשְׁקֵי לְעוֹלָם וָעֶד. עוֹלָם וָעֶד דָּא אִיהוּ שַׁבָּת דְּמַעֲלֵי שַׁבַּתָּא, וַאֲנָן תַּקְעִין בִּרְכָאן בְּאַתָּר דְּאִקְרֵי מְבוֹרָךְ. וְכֵיוָן דְּמָטָאן הָתָם, כְּלְהוּ לְעוֹלָם וָעֶד, וְדָא

לשון הקודש

בָּרְכוּ אֶת ה׳ – דַּוְקָא אֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, זוֹ שַׁבָּת שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת. בָּרוּךְ ה׳ הַמְבֹרָךְ – זוֹ יְצִיאַת הַבְּרָכוֹת מִמְּקוֹר הַחַיִּים, וּמָקוֹם שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצֵאת כָּל הַהַשְׁקָאָה לְהַשְׁקוֹת אֶת הַכֹּל. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא הַמָּקוֹר בְּסוֹד שֶׁל אוֹת הַבְּרִית, קוֹרְאִים לוֹ הַמְבֹרָךְ, הוּא נְבִיעַת הַבְּאֵר. כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעִים לְשָׁם, הֲרֵי הַבְּאֵר וַדַּאי מִתְמַלֵּאת, שֶׁאֵין פּוֹסְקִים מֵימָיו לְעוֹלָמִים.

וְלָכֵן לֹא אוֹמְרִים בָּרוּךְ אֶת ה׳ הַמְבֹרָךְ, אֶלָּא בָּרוּךְ ה׳. שֶׁאִלְמָלֵא לֹא מַגִּיעָה לְשָׁם נְבִיעָה מֵהַמָּקוֹר הָעֶלְיוֹן, לֹא מִתְמַלֵּאת הַבְּאֵר כְּלָל, וְעַל זֶה הַמְבֹרָךְ. לָמָּה הוּא הַמְבֹרָךְ? מִשּׁוּם שֶׁהוּא מַשְׁלִים וּמַשְׁקֶה לְעוֹלָם וָעֶד. עוֹלָם וָעֶד זוֹהִי שַׁבָּת שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת, וְאָנוּ תּוֹקְעִים בְּרָכוֹת בְּמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא מְבֹרָךְ. וְכֵיוָן שֶׁמַּגִּיעִים

אִיהוּ בָּרוּךְ יְיָ' הַמְבוֹרָךְ. עַד הָכָא, מָטוּן בִּרְכָּאן מֵעָלְמָא עִלָּאָה, וְכֻלְּהוּ לְעוֹלָם וָעֶד, לְאִתְבָּרְכָא וּלְאִתְשַׁקְאָה, וּלְמֶהֱוֵי שְׁלִים כְּדְקָא יֵאוֹת, מַלְיָא מִכָּל סִטְרִין.

בָּרוּךְ: דָּא מְקוֹרָא עִלָּאָה, דְּכָל בִּרְכָּן נָפְקִין מִגֵּיהּ. וְכַד סִיהֲרָא אִשְׁתְּלִים, קָרֵינָן לָהּ הָכִי לְגַבֵּי תַתָּאֵי, אֲבָל בָּרוּךְ מְקוֹרָא עִלָּאָה כִּדְקַאמְרָן. יְיָ': דָּא אֶמְצָעִי דְּכָל סִטְרִין עִלָּאִין. הַמְבוֹרָךְ: דָּא שְׁלָמָא דְּבֵיתָא, מַבּוּעָא דְּבֵירָא, לְאַשְׁלָמָא וּלְאַשְׁקָאָה כֹּלָּא. לְעוֹלָם וָעֶד: דָּא עָלְמָא תַתָּאָה, דְּאִצְטְרִיךְ לְאִתְבָּרְכָא. וּמִשְׁחָא וּרְבוּ דְּבָרוּךְ יְיָ' וְהַמְבוֹרָךְ, כֹּלָּא אִיהוּ לְעוֹלָם וָעֶד.

(מְבוֹרַךְ כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בְּרֵאשִׁית מט) בֵּן פּוֹרָת) **וְעַל דָּא, בְּרָכָה דָּא, אִצְטְרִיכוּ כָּל עַמָּא לְבָרְכָא, וּבְמַעֲלֵי שַׁבַּתָּא,**

לשון הקודש

לְשֵׁם, כֻּלָּם לְעוֹלָם וָעֶד. וְזֶהוּ בָּרוּךְ ה' הַמְבֹרָךְ. עַד כָּאן הִגִּיעוּ בְּרָכוֹת מֵהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְכֻלָּם לְעוֹלָם וָעֶד, לְהִתְבָּרֵךְ וְלִהְיוֹת מֻשְׁקֶה וְלִהְיוֹת שָׁלֵם כָּרָאוּי, מָלֵא מִכָּל הַצְּדָדִים.

בָּרוּךְ – זֶהוּ הַמָּקוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁהַלְּבָנָה נִשְׁלֶמֶת, קוֹרְאִים אוֹתָהּ כָּךְ לַתַּחְתּוֹנִים, אֲבָל בָּרוּךְ מָקוֹר הָעֶלְיוֹן, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. ה' – זֶה אֶמְצָעִי שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים הָעֶלְיוֹנִים. הַמְבֹרָךְ – זֶה שְׁלוֹם הַבַּיִת, גְּבִיעַת הַבְּאֵר, לְהַשְׁלִים וּלְהַשְׁקוֹת הַכֹּל. לְעוֹלָם וָעֶד – זֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְבָּרֵךְ. וְשֶׁמָּן וּמִשְׁחָה שֶׁל בָּרוּךְ ה' וְהַמְבֹרָךְ, הַכֹּל הוּא לְעוֹלָם וָעֶד.

(מְבֹרָךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מט) בֵּן פֹּרָת) וְלָכֵן הַבְּרָכָה הַזּוֹ צְרִיכִים כָּל הָעָם לְבָרֵךְ, וּבְעֶרֶב שַׁבָּת, בִּרְצוֹן הַלֵּב וּבְשִׂמְחָה צָרִיךְ

בִּרְעוּ דִּלְבָא, וּבְחֶדְוָה בָּעוּ לְמִשְׁרֵי בְשִׁרוּתָא בִּבְרָכָה דָא, לְאִתְבָּרְכָא הַאי שַׁבָּת דְּמַעֲלֵי שַׁבַּתָּא, (לֵילְיָא) מֵעַמָּא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יֵאוֹת. בְּהַאי בְּרָכָה.

(ס"א בָּרְכוּ) כַּד שָׁרָאן יִשְׂרָאֵל לְבָרְכָא, קָלָא אָזְלָא בְּכֻלְּהוּ רְקִיעִין, דְּמִתְקַדְּשֵׁי בִּקְדוּשָׁא דְמַעֲלֵי שַׁבַּתָּא. זַכָּאִין אַתּוּן עַמָּא קַדִּישָׁא, דְּאַתּוּן מְבָרְכֵי וּמְקַדְּשֵׁי לְתַתָּא, בְּגִין דְּיִתְבָּרְכוּן וְיִתְקַדְּשׁוּן לְעֵילָא, כַּמָּה מַשְׁרְיָין (דף קל"ו ע"א) עִלָּאִין קַדִּישִׁין, זַכָּאִין אִינּוּן בְּהַאי עָלְמָא, וְזַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דְאָתֵי, וְלָא מְבָרְכֵי יִשְׂרָאֵל בְּרָכָה דָא, עַד דְּמִתְעַטְּרָן בְּעִטְרִין דְּנִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין כִּדְקַאמְרָן. זַכָּאָה עַמָּא דְזַכֵּי לוֹן בְּעָלְמָא דֵין, לְמִזְכֵּי לוֹן לְעָלְמָא דְאָתֵי.

בְּהַאי לֵילְיָא שִׁמּוּשָׁא דְחַכִּימִין, בְּאִלֵּין נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין דְּמִתְעַטְּרָן בְּהוּ, וְאַף עַל גַּב דְּהָא

לשון הקודש

לְהַתְחִיל בַּתְּחִלָּה בַּבְּרָכָה הַזּוֹ, שֶׁתִּתְבָּרֵךְ הַשַּׁבָּת הַזּוֹ שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת (בַּלַּיְלָה) מֵהָעָם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי בַּבְּרָכָה הַזּוֹ.

(בָּרְכוּ) כְּשֶׁמַּתְחִילִים יִשְׂרָאֵל לְבָרֵךְ, קוֹל הוֹלֵךְ בְּכָל הָרְקִיעִים, שֶׁמִּתְקַדְּשִׁים בִּקְדֻשַּׁת עֶרֶב הַשַּׁבָּת: אַשְׁרֵיכֶם הָעָם הַקָּדוֹשׁ שֶׁאַתֶּם מְבָרְכִים וּמְקַדְּשִׁים לְמַטָּה כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרְכוּ וְיִתְקַדְּשׁוּ לְמַעְלָה כַּמָּה מַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַבָּא. וְלֹא מְבָרְכִים יִשְׂרָאֵל אֶת הַבְּרָכָה הַזּוֹ, עַד שֶׁמִּתְעַטְּרִים בַּעֲטָרוֹת שֶׁל נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁזָּכוּ לָהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה, לְזַכּוֹתָם לָעוֹלָם הַבָּא.

בְּלַיְלָה זֶה שִׁמּוּשׁ שֶׁל הַחֲכָמִים בְּאֵלּוּ

אוֹקִימְנָא וְכֹלָּא חַד. וּבְכָל אֲתָר דְּתִשְׁכַּח לְחַכִּימִין בְּהַאי מִלָּה, בְּסִטְרָא דָא, וּלְזִמְנִין בְּסִטְרָא דָא, כֹּלָּא אִיהוּ חַד. וְהָנֵי מִילֵּי הָא אוֹקִימְנָא, אֲבָל בְּזִמְנָא דָא, דְּמִתְעַטְּרָן כֻּלְּהוּ בְּנִשְׁמָתִין וְרוּחִין חַדְתִּין יְתֵירִין קַדִּישִׁין, כְּדֵין אִיהִי זִמְנָא דְשִׁמּוּשָׁא דִּלְהוֹן, בְּגִין דְּלִיהֱוֵי נְגִידוּ לְהַהוּא שִׁמּוּשָׁא, בְּנְגִידוּ דִּקְדוּשָׁה, בְּנַיְיהָא עִלָּאָה, וְיִפְּקוּן בְּנַיְיהוּ קַדִּישִׁין כַּדְקָא חָזֵי. **רָזָא** דָא לְחַכִּימִין אִתְיְיהִיבַת. בְּשַׁעֲתָא דְאִתְפְּלִיג לֵילְיָא, בְּלֵילְיָא דָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְאַעֲלָא בְּגִנְתָּא דִלְעֵילָא. וְרָזָא דָא, בְּיוֹמֵי דְּחוֹל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן דִּלְתַתָּא, לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא עִם צַדִּיקַיָּא דְשָׁרָאן תַּמָּן, וּבְשַׁבָּת, בְּהַהוּא לֵילְיָא דְשַׁבְּתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל בְּגִנְתָּא דִלְעֵילָא, בְּרָזָא דִמְקוֹרָא עִלָּאָה.

לשון הקודש

הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁמִּתְעַטְּרוֹת בָּהֶם, וְאַף עַל גַּב שֶׁהֲרֵי בֵּאַרְנוּ וְהַכֹּל אֶחָד. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁתִּמְצָא לַחֲכָמִים בַּדָּבָר הַזֶּה בְּצַד זֶה, וְלִפְעָמִים בְּצַד זֶה – הַכֹּל הוּא אֶחָד, וּדְבָרִים הַלָּלוּ הֲרֵי כְּבָר בֵּאַרְנוּ. אֲבָל בַּפַּעַם הַזּוֹ שֶׁכֻּלָּם מִתְעַטְּרִים בְּנְשָׁמוֹת וְרוּחוֹת חֲדָשׁוֹת יְתֵרוֹת קְדוֹשׁוֹת, אָז הוּא הַזְּמַן שֶׁל הַשִּׁמּוּשׁ שֶׁלָּהֶם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שֶׁפַע לְאוֹתוֹ שִׁמּוּשׁ (תַּשְׁמִישׁ) בְּשֶׁפַע שֶׁל קְדֻשָּׁה בִּמְנוּחָה עֶלְיוֹנָה, וְיֵצְאוּ בְּנֵיהֶם קְדוֹשִׁים כָּרָאוּי. **סוֹד** זֶה נִתָּן לַחֲכָמִים. בְּשָׁעָה שֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה, בַּלַּיְלָה הַזֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהִכָּנֵס לַגָּן שֶׁלְּמַעְלָה. וְסוֹד זֶה, בִּימֵי הַחֹל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס לְגַן עֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים שֶׁשּׁוֹרִים שָׁם, וּבְשַׁבָּת, בְּאוֹתוֹ לֵיל שַׁבָּת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס לַגָּן שֶׁלְּמַעְלָה, בְּסוֹד הַמָּקוֹר הָעֶלְיוֹן.

בְּגִין דִּבְיוֹמֵי דְחוֹל, כָּל נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא כֻּלְּהוּ, בְּגִנְתָּא דִּי בְאַרְעָא שַׁרְיָין. וְכַד אִתְקַדַּשׁ יוֹמָא בְּמַעֲלֵי שַׁבַּתָּא, כָּל אִינּוּן מַשְׁרְיָין דְּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין דִּי מְמָנָן גּוֹ גִּנְתָּא דִלְתַתָּא, כֻּלְּהוּ סַלְקִין לְהָנֵי נִשְׁמָתִין, דְּשַׁרְיָין גּוֹ גִּנְתָּא דִלְתַתָּא, לְעַאֲלָא לְגַבֵּי הַהוּא רְקִיעָא דְקַיְּימָא עַל גִּנְתָּא, וּמִתַּמָּן אִזְדַּמְּנוּ רְתִיכִין קַדִּישִׁין, דְּסַחֲרָאן כֻּרְסֵי יְקָרָא דְמַלְכָּא, וְסַלְקִין לוֹן לְכָל אִינּוּן נִשְׁמָתִין, בְּגִנְתָּא דִלְעֵילָא.

כֵּיוָן דְּאִלֵּין רוּחִין סַלְקִין, כְּדֵין רוּחִין אָחֲרָנִין קַדִּישִׁין, נַחְתִּין, לְאִתְעַטְּרָא בְּהוּ עַמָּא קַדִּישָׁא. אִלֵּין סַלְקִין, וְאִלֵּין נַחְתִּין.

וְאִי תֵּימָא, הָא גִּנְתָּא דִבְאַרְעָא, בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא יָתְבָא בְּרִיקָנַיָּא בְּלָא נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא. לָאו הָכִי. אֶלָּא נִשְׁמָתִין אַזְלִין, וְנִשְׁמָתִין אַתְיָין. נִשְׁמָתִין

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁבִּימֵי הַחֹל כָּל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים כֻּלָּן שׁוֹרוֹת בַּגָּן שֶׁבָּאָרֶץ, וּכְשֶׁמִּתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם בְּעֶרֶב הַשַּׁבָּת, כָּל אוֹתָם מַחֲנוֹת שֶׁל מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים שֶׁמְּמֻנִּים בְּתוֹךְ הַגָּן שֶׁלְּמַטָּה, כֻּלָּם מַעֲלִים אֶת אוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁשּׁוֹרוֹת בְּתוֹךְ הַגָּן שֶׁלְּמַטָּה, לְהַכְנִיס לְאוֹתוֹ הָרָקִיעַ שֶׁעוֹמֵד עַל הַגָּן, וּמִשָּׁם מִזְדַּמְּנוֹת מֶרְכָּבוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁסּוֹבְבוֹת אֶת כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וּמַעֲלִים אוֹתָם אֶת כָּל אוֹתָן נְשָׁמוֹת לַגָּן שֶׁלְּמַעְלָה.

כֵּיוָן שֶׁהָרוּחוֹת הַלָּלוּ עוֹלוֹת, אָז רוּחוֹת קְדוֹשׁוֹת אֲחֵרוֹת יוֹרְדוֹת לְהִתְעַטֵּר בָּהֶם הָעָם הַקָּדוֹשׁ. אֵלּוּ עוֹלוֹת וְאֵלּוּ יוֹרְדוֹת.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי הַגָּן שֶׁבָּאָרֶץ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יוֹשֵׁב בְּרִיקָנוּת בְּלִי נִשְׁמוֹת צַדִּיקִים – לֹא כָּךְ, אֶלָּא נְשָׁמוֹת הוֹלְכוֹת וּנְשָׁמוֹת בָּאוֹת, נְשָׁמוֹת עוֹלוֹת וּנְשָׁמוֹת

סַלְקִין, וְנִשְׁמָתִין נַחְתִּין. נִשְׁמָתִין אַזְלִין מִגּוֹ גִּנְתָּא, וְנִשְׁמָתִין אַתְיָין לְגוֹ גִּנְתָּא. כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּמִתְלַבְּנָן בְּיוֹמֵי דְחוֹל, וְעַד לָא עָאלוּ לְגוֹ גִּנְתָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּאִלֵּין נָפְקִין, אִלֵּין עָאלִין וְגִנְתָּא לָא אִשְׁתְּאַר בְּרִיקַנְיָא. בְּרָזָא דְּלֶחֶם הַפָּנִים בְּיוֹם הִלָּקְחוֹ.

וְאִי תֵּימָא, כַּד אָהַדְּרוּ בְיוֹמֵי דְחוֹל. בְּמָה (נ"א כְּמָה) אִתְמַשְׁכָן דּוּכְתֵּי לְאָרְכָּא וּפוּתְיָא וְרוּמָא, בְּגִנְתָּא, וְלָא אִתְיְדַע. כְּגַוְונָא דְּרָזָא דְּאֶרֶץ הַצְּבִי, דְּהַוָה אִתְמְשַׁךְ לְכָל סִטְרִין וְלָא אִתְיְדַע. כְּגַוְונָא דִּצְבִי, דְּכָל מַה דְּאִתְרַבִּי, מַשְׁכֵּיהּ אִתְרַבִּי לְכָל סְטָר, וְלָא אִתְיְדַע. וְאִית כְּמָה נִשְׁמָתִין, דְּכֵיוָן דְּסַלְקִין, תּוּ לָא נַחְתִּין.

נִשְׁמָתִין סַלְקִין, וְנִשְׁמָתִין נַחְתִּין, לְאִתְעַטְּרָא בְּהוּ עַמָּא קַדִּישָׁא. וּבְמַעֲלֵי שַׁבַּתָּא, גִּלְגּוּלָא

לשון הקודש

יוֹרְדוֹת. נְשָׁמוֹת הוֹלְכוֹת מִתּוֹךְ הַגָּן, וּנְשָׁמוֹת בָּאוֹת לְתוֹךְ הַגָּן. כָּל אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁמִּתְלַבְּנוֹת בִּימוֹת הַחֹל, וְטֶרֶם שֶׁנִּכְנְסוּ לְתוֹךְ הַגָּן, בְּשָׁעָה שֶׁאֵלּוּ יוֹצְאוֹת – אֵלּוּ נִכְנָסוֹת, וְהַגָּן לֹא נִשְׁאַר רֵיק, בְּסוֹד לֶחֶם הַפָּנִים בְּיוֹם הִלָּקְחוֹ.

וְאִם תֹּאמַר, כְּשֶׁחוֹזְרִים בִּימוֹת הַחֹל, בַּמָּה (כְּמָה) נִמְשָׁכִים הַמְּקוֹמוֹת לָאֹרֶךְ וְלָרֹחַב וְלָרוּם בַּגָּן, וְלֹא נוֹדָע? כְּמוֹ סוֹד אֶרֶץ הַצְּבִי, שֶׁהָיְתָה נִמְשֶׁכֶת לְכָל הַצְּדָדִים וְלֹא נוֹדָע. כְּמוֹ הַצְּבִי, שֶׁכָּל מַה שֶׁגָּדֵל, עוֹרוֹ גָּדֵל לְכָל צַד וְלֹא נִכָּר. וְיֵשׁ כַּמָּה נְשָׁמוֹת, שֶׁכֵּיוָן שֶׁעוֹלוֹת, שׁוּב לֹא יוֹרְדוֹת.

נְשָׁמוֹת עוֹלוֹת וּנְשָׁמוֹת יוֹרְדוֹת

דְּנִשְׁמָתִין אִיהוּ, אִלֵּין אַזְלִין, וְאִלֵּין אַתְיָין, אִלֵּין סַלְקִין וְאִלֵּין נַחְתִּין. מָאן חָמֵי כַּמָּה רְתִיכִין קַדִּישִׁין, דִּי מְשַׁטְּטֵי לְכָאן וּלְכָאן. כֻּלְּהוּ בְּחֶדְוָה, כֻּלְּהוּ בִּרְעוּ, בְּאִלֵּין נִשְׁמָתִין לְאַעְטָרָא לְעַמָּא קַדִּישָׁא, לְאַעְטָרָא לְכַמָּה צַדִּיקַיָּיא, גִּנְתָּא דְעֵדֶן לְתַתָּא, עַד שַׁעָתָא דְכָרוֹזָא קָאִים, וְקָאֲרֵי מְקוּדָּשׁ מְקוּדָּשׁ. כְּדֵין נַיְיחָא שְׁכִיחַ, וּשְׁכִיכוּ לְכֹלָּא. וְחַיָּיבֵי גֵיהִנָּם כֻּלְּהוּ מִשְׁתַּכְּכֵי בְּדוּכְתַּיְיהוּ, וְאִית לוֹן נַיְיחָא. וְנִשְׁמָתִין כֻּלְּהוּ מִתְעַטְּרָן, אִלֵּין לְעֵילָּא וְאִלֵּין לְתַתָּא. זַכָּאָה עַמָּא, דְּחוּלָקָא דָא לְהוֹן.

בְּפַלְגוּת לֵילְיָא דְמַעֲלֵי שַׁבַּתָּא, דְּחַכִּימִין מִתְעָרִין לְשִׁמּוּשָׁא דִלְהוֹן, הַהוּא רוּחָא עִלָּאָה, דְּמִתְעַטְּרָן בֵּיהּ, כַּד יוֹמָא אִתְקַדָּשׁ, בְּשַׁעָתָא דְאִינּוּן נַיְיחֵי בְּעַרְסַיְיהוּ, וְנִשְׁמָתִין אַחֲרָנִין דִּלְהוֹן, בָּעָאן

לשון הקודש

לְהִתְעַטֵּר בָּהֶן הָעָם הַקָּדוֹשׁ. וּבְעֶרֶב שַׁבָּת הוּא גְּלִגּוּל הַנְּשָׁמוֹת, אֵלּוּ הוֹלְכוֹת וְאֵלּוּ בָּאוֹת, אֵלּוּ עוֹלוֹת וְאֵלּוּ יוֹרְדוֹת. מִי רָאָה כַּמָּה מֶרְכָּבוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁמְּשׁוֹטְטוֹת לְכָאן וּלְכָאן. כֻּלָּן בְּשִׂמְחָה, כֻּלָּן בְּרָצוֹן בְּאֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת לְעַטֵּר אֶת הָעָם הַקָּדוֹשׁ, לְעַטֵּר לְכַמָּה צַדִּיקִים, גַּן הָעֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה, עַד שָׁעָה שֶׁהַכָּרוֹז עוֹמֵד וְקוֹרֵא: מְקֻדָּשׁ מְקֻדָּשׁ. אָז נִמְצֵאת מְנוּחָה וְשׁוֹכֵךְ הַכֹּל. וְכָל רִשְׁעֵי הַגֵּיהִנֹּם שׁוֹכְכִים בִּמְקוֹמָם וְיֵשׁ לָהֶם מְנוּחָה. וְכָל הַנְּשָׁמוֹת מִתְעַטְּרוֹת, אֵלּוּ לְמַעְלָה וְאֵלּוּ לְמַטָּה. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁזֶּה חֶלְקָם.

בַּחֲצוֹת לֵיל שַׁבָּת, כְּשֶׁהַחֲכָמִים מִתְעוֹרְרִים לְתַשְׁמִישָׁם, אוֹתָהּ רוּחַ עֶלְיוֹנָה שֶׁמִּתְעַטְּרִים בָּהּ כְּשֶׁמִּתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם, בְּשָׁעָה שֶׁהֵם יְשֵׁנִים בְּמִטּוֹתֵיהֶם, וְהַנְּשָׁמוֹת הָאֲחֵרוֹת שֶׁלָּהֶם רוֹצוֹת לַעֲלוֹת

לְסַלְקָא לְמֵחֲמֵי בִּיקָרָא דְמַלְכָּא, כְּדֵין הַהוּא רוּחַ עִלָּאָה דְנָחִית בְּמַעֲלֵי שַׁבַּתָּא, נָטִיל הַהִיא נִשְׁמָתָא, וְסַלְקִין לְעֵילָא, וְאִתְסַחְיָא נִשְׁמָתָא אַחֲרָא בְּבוּסְמִין דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, וְתַמָּן חָמֵי מַה דְּחָמֵי.

וְכַד נַחְתָּא לְאַשְׁרָאָה בְּדוּכְתָּהָא בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, הַהִיא נִשְׁמָתָא תָּבַאת לְדוּכְתָּהָא. וּבָעֵי לְאִינוּן (דף קל"ו ע"ב) חַכִּימִין לוֹמַר, חַד פְּסוּקָא דְאִתְעָרוּתָא, דְּהַהוּא רוּחָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא דְעָטְרָא דְשַׁבַּתָּא, כְּגוֹן, (ישעיה סא) רוּחַ יְיָ' אֱלֹהִים עָלַי יַעַן מָשַׁח יְיָ', אֹתִי לְבַשֵּׂר עֲנָוִים וְגוֹ'. (יחזקאל א) בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ וּבְעָמְדָם יַעֲמֹדוּ וּבְהִנָּשְׂאָם מֵעַל הָאָרֶץ וְגוֹ', אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁם הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ וְגוֹ'. בְּגִין דְּמִתְעַטְּרָן בְּהַהוּא רוּחָא, בְּאִתְעָרוּתָא דְלְהוֹן בְּחֶדְוָה דְשִׁמּוּשָׁא, וְיִהֵא נְגִידוּ דְהַהוּא רוּחַ עִלָּאָה דְשַׁבַּתָּא, בְּהַהוּא שִׁמּוּשָׁא דְמִצְוָה.

לשון הקודש

לִרְאוֹת בִּכְבוֹד הַמֶּלֶךְ, אָז אוֹתָהּ רוּחַ עֶלְיוֹנָה שֶׁיּוֹרֶדֶת בְּעֶרֶב שַׁבָּת, נוֹטֶלֶת אוֹתָהּ נְשָׁמָה, וְעוֹלִים לְמַעְלָה, וְרוֹחֶצֶת נְשָׁמָה אַחֶרֶת בַּבְּשָׂמִים שֶׁל גַּן הָעֵדֶן, וְשָׁם רוֹאָה מַה שֶּׁרוֹאָה.

וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת לִשְׁרוֹת בִּמְקוֹמָהּ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, אוֹתָהּ נְשָׁמָה שָׁבָה לִמְקוֹמָהּ, וּצְרִיכִים אוֹתָם הַחֲכָמִים לוֹמַר פָּסוּק אֶחָד שֶׁל הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ עֶלְיוֹנָה קְדוֹשָׁה שֶׁל עֲטֶרֶת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ (ישעיה סא) רוּחַ ה' אֱלֹהִים עָלַי יַעַן מָשַׁח ה' אוֹתִי לְבַשֵּׂר עֲנָוִים וְגוֹ'. (יחזקאל א) בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ וּבְעָמְדָם יַעֲמֹדוּ וּבְהִנָּשְׂאָם מֵעַל הָאָרֶץ וְגוֹ', אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ וְגוֹ'. מִשּׁוּם שֶׁמִּתְעַטְּרוֹת בְּאוֹתָהּ רוּחַ בְּהִתְעוֹרְרוּתָם לְשַׂמְּחַת

רַב הַמְנוּנָא סָבָא, כַּד הָוָה סָלִיק מִנָּהֲרָא בְּמַעֲלֵי שַׁבַּתָּא, הָוָה יָתִיב רִגְעָא חָדָא, וְזָקִיף עֵינוֹי, וַהֲוָה חַדֵּי, וַהֲוָה אָמַר, דְּהֲוָה יָתִיב, לְמֵחֱמֵי חֶדְוָה דְּמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי. אִלֵּין סַלְקִין, וְאִלֵּין נַחְתִּין. וּבְכָל מַעֲלֵי שַׁבַּתָּא, יָתִיב בַּר נָשׁ בְּעוֹלָם הַנִּשְׁמוֹת. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיָדַע בְּרָזִין דְּמָארֵיהּ.

כַּד נָהִיר יְמָמָא בְּיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא, סְלִיקוּ דְחֶדְוָה סָלִיק בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין, בְּנַיְיחָא בְחֶדְוָה. כְּדֵין (תהלים יט) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ. מָאן שָׁמַיִם. אִלֵּין שָׁמַיִם, דְּשִׁמָּא עִלָּאָה אִתְחֲזֵי בְּהוּ, דְּשִׁמָּא קַדִּישָׁא אִתְרְשִׁים בְּהוּ.

מְסַפְּרִים, מָאי מְסַפְּרִים, אִי תֵּימָא כְּמַאן דְּמִשְׁתָּעֵי סִפּוּר דְּבָרִים. לָאו הָכִי. אֶלָּא דְּנָהֲרִין וּנְצִיצִין בִּנְצִיצוּ דְּנְהוֹרָא עִלָּאָה,

לשון הקודש

הַתַּשְׁמִישׁ, וְיִהְיֶה שֶׁפַע שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ עֶלְיוֹנָה שֶׁל הַשַּׁבָּת בְּאוֹתוֹ תַּשְׁמִישׁ מִצְוָה.

רַב הַמְנוּנָא סָבָא, כְּשֶׁהָיָה עוֹלֶה מֵהַנָּהָר בְּעֶרֶב שַׁבָּת, הָיָה יוֹשֵׁב רֶגַע אֶחָד וּמֵרִים עֵינָיו, וְהָיָה שָׂמֵחַ וְהָיָה אוֹמֵר שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב לִרְאוֹת אֶת שִׂמְחַת הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים, אֵלֶּה עוֹלִים וְאֵלֶּה יוֹרְדִים. וּבְכָל עֶרֶב שַׁבָּת יוֹשֵׁב אָדָם בְּעוֹלַם הַנִּשְׁמוֹת. אַשְׁרֵי מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בְּסוֹד רִבּוֹנוֹ. **כְּשֶׁמֵּאִיר** הַיּוֹם בְּיוֹם שַׁבָּת, עֲלִיַּת הַשִּׂמְחָה עוֹלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת בִּמְנוּחָה בְּשִׂמְחָה. אָז (תהלים יט) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ. מִי הַשָּׁמַיִם? אֵלּוּ שָׁמַיִם שֶׁהַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן נִרְאֶה בָּהֶם, שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ רָשׁוּם בָּהֶם. **מְסַפְּרִים** – מַה הֵם מְסַפְּרִים? אִם תֹּאמַר כְּמִי שֶׁמְּדַבֵּר סִפּוּר דְּבָרִים – לֹא

וְסַלְקִין בִּשְׂמָא, דְּכָלִיל בִּנְהִירוּ דִּשְׁלִימוּ עִלָּאָה.

וּמַאן אִיהוּ סִפּוּר. דְּנַצְצֵי בִּנְהִירוּ דִּשְׁלִימוּ דְּסֵפֶר עִלָּאָה. וּבְגִין כַּךְ, סַלְקִין בִּשְׂמָא שְׁלִים, וְנַהֲרִין בִּנְהִירוּ שְׁלִים, וְנַצְצֵי בִּנְצִיצוּ שְׁלִים. אִינְהוּ מְנַצְצֵי וְנַהֲרֵי בְּגַרְמַיְיהוּ, מִגּוֹ נְהִירוּ דִּנְצִיצוּ דְּסֵפֶר עִלָּאָה, וְנַצְצֵי וְנַהֲרֵי לְכָל סְטָר וּסְטָר (נ"א לְכָל כָּבוֹד וּכָבוֹד) דְּמִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ, דְּהָא מִנַּיְיהוּ, מֵהַהוּא סְפִירוּ וּנְהִירוּ, נָהִיר כָּל עִזְקָא וְעִזְקָא, וְנָצִיץ בִּנְצִיצוּ, בְּגִין דִּבְהַאי יוֹמָא מִתְעַטְּרָן שָׁמַיִם, וְסַלְקִין בִּשְׂמָא קַדִּישָׁא, יַתִּיר מִשְּׁאָר יוֹמִין.

וּמַעֲשֵׂה יָדָיו, הַהוּא טַלָּא עִלָּאָה, דְּנָהִיר מִכָּל סִטְרִין גְּנִיזִין, דְּאִיהוּ מַעֲשֵׂה יָדָיו, וְתִקּוּנָא דִילֵיהּ, דְּמִתַּתְקְנָא בְיוֹמָא דָא מִכָּל שְׁאַר יוֹמִין.

לשון הקודש

כָּךְ. אֶלָּא שֶׁמְּאִירִים וְנוֹצְצִים בְּהִתְנוֹצְצוּת שֶׁל אוֹר עֶלְיוֹן וְעוֹלִים בַּשֵּׁם שֶׁכּוֹלֵל בְּאוֹר שֶׁל שְׁלֵמוּת עֶלְיוֹנָה.

וּמַה הוּא הַסִּפּוּר? שֶׁנּוֹצְצִים בְּאוֹר שֶׁל שְׁלֵמוּת הַסֵּפֶר הָעֶלְיוֹן. וְלָכֵן עוֹלִים בְּשֵׁם שָׁלֵם, וּמְאִירִים בְּאוֹר שָׁלֵם, וְנוֹצְצִים בְּהִתְנוֹצְצוּת שְׁלֵמָה. הֵם נוֹצְצִים וּמְאִירִים בְּעַצְמָם מִתּוֹךְ אוֹר שֶׁל הִתְנוֹצְצוּת הַסֵּפֶר הָעֶלְיוֹן, וְנוֹצְצִים וּמְאִירִים לְכָל צַד וְצַד (לְכָל כָּבוֹד וְכָבוֹד) שֶׁנִּדְבָּקִים בּוֹ. שֶׁהֵרֵי מֵהֶם, מֵאוֹתָהּ סְפִירִיּוּת וְאוֹר מְאִירָה כָּל טַבַּעַת וְטַבַּעַת וְנוֹצֶצֶת בְּהִתְנוֹצְצוּת, מִשּׁוּם שֶׁבְּיוֹם הַזֶּה מִתְעַטְּרִים הַשָּׁמַיִם וְעוֹלִים בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ יוֹתֵר מִבִּשְׁאָר הַיָּמִים.

וּמַעֲשֵׂה יָדָיו – אוֹתוֹ הַטַּל הָעֶלְיוֹן שֶׁמֵּאִיר מִכָּל הַצְּדָדִים הַגְּנוּזִים, שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה יָדָיו, וְתִקּוּנוֹ – שֶׁמִּתְתַּקֵּן בַּיּוֹם הַזֶּה מִכָּל שְׁאָר הַיָּמִים.

מַגִּיד הָרָקִיעַ. מָאי מַגִּיד. מָשִׁיךְ וְנָגִיד לְתַתָּא, מֵרִישָׁא דְּמַלְכָּא, מַלְיָא מִכָּל סִטְרוֹי. הָרָקִיעַ, הַהוּא רָקִיעַ, דְּאִיהוּ מַבּוּעָא דְּבִירָא. וְדָא אִיהוּ הַהוּא נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, וְדָא אִיהוּ דְּנָגִיד וּמָשִׁיךְ לְתַתָּא, נְגִידוּ דְּטַלָּא עִלָּאָה, דְּנָהִיר וְנָצִיץ בִּנְצִיצוּ מִכָּל סִטְרִין. וְדָא רָקִיעַ אַנְגִּיד לֵיהּ בִּמְשִׁיכוּ דְּרְחִימוּ וְתִיאוּבְתָּא, לְאַשְׁקָאָה שַׁקְיוּ דְּחֶדְוָה, לְמַעֲלֵי שַׁבַּתָּא. וְכַד נָגִיד וּמָשִׁיךְ הַהוּא טַלָּא דְּבְדוֹלְחָא, כֹּלָּא (נָגִיד) מַלְיָא וּשְׁלִים בְּאָתְווֹי קַדִּישִׁין, בְּכָל אִינּוּן שְׁבִילִין קַדִּישִׁין. כֵּיוָן דְּכֹלָּא אִתְחַבָּר בֵּיהּ, אִתְעָבִיד בֵּיהּ אָרְחָא לְאַשְׁקָאָה וּלְבָרְכָא לְתַתָּא.

יוֹם לְיוֹם: יוֹמָא לְיוֹמָא, וְעִזְקָא לְעִזְקָא. הַשְׁתָּא מִשְׁתָּעֵי קְרָא בְּאֹרַח פְּרָט, הֵיךְ שָׁמַיִם מְסַפְּרִים וּמְתַקְּנִין בִּסְפִירוּ וּבִנְצִיצוּ עִלָּאָה לְהַאי

לשון הקודש

מַגִּיד הָרָקִיעַ – מַה מַּגִּיד? מוֹשֵׁךְ וְשׁוֹפֵעַ לְמַטָּה מֵרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ, מָלֵא מִכָּל צִדָּדָיו. הָרָקִיעַ – אוֹתוֹ הָרָקִיעַ שֶׁהוּא מַבּוּעַ הַבְּאֵר, וְזֶהוּ אוֹתוֹ נָהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְזֶהוּ שֶׁשּׁוֹפֵעַ וּמוֹשֵׁךְ לְמַטָּה שֶׁפַע שֶׁל טַל עֶלְיוֹן שֶׁמֵּאִיר וְנוֹצֵץ בְּהִתְנוֹצְצוּת מִכָּל הַצִּדָּדִים. וְהָרָקִיעַ הַזֶּה מַשְׁפִּיעַ לוֹ בִּמְשִׁיכָה שֶׁל אַהֲבָה וּתְשׁוּקָה לְהַשְׁקוֹת הַשְּׁקָאַת הַשִּׂמְחָה לְעֶרֶב שַׁבָּת. וּכְשֶׁשּׁוֹפֵעַ וּמוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ הַטַּל שֶׁל הַבְּדֹלַח, הַכֹּל (שׁוֹפֵעַ) מָלֵא וְשָׁלֵם בְּאוֹתִיּוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת בְּכָל אוֹתָם שְׁבִילִים קְדוֹשִׁים. כֵּיוָן שֶׁהַכֹּל מִתְחַבֵּר בּוֹ, נַעֲשָׂה בּוֹ דֶּרֶךְ לְהַשְׁקוֹת וּלְבָרֵךְ לְמַטָּה.

יוֹם לְיוֹם – יוֹם לְיוֹם וְטִבַּעַת לְטִבַּעַת. עַכְשָׁו מְדַבֵּר הַכָּתוּב בְּדֶרֶךְ פְּרָט אֵיךְ הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים וּמְתַקְּנִים בְּסַפִּירִיּוּת

כָּבוֹד, וְהֵיךְ נָגִיד וּמָשִׁיךְ הַהוּא רְקִיעָא, נְגִידוּ דְּטַלָּא עִלָּאָה. וְאָמַר, יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר. יוֹמָא לְיוֹמָא, וְדַרְגָּא לְדַרְגָּא, יְחַוֶּה (ס"א אוֹחֶז) לְאִתְכַּלְלָא דָא בְדָא, וּלְאִתְנַהֲרָא דָא מִן דָּא, מֵהַהוּא סְפִירוּ דִּמְנַצְּצֵי וּמְנַהֲרֵי שָׁמַיִם, לְהַאי כָּבוֹד. יַבִּיעַ: כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר מַבָּע אִתְעָבֵיד וְגוֹ'. אוֹחוּ לְאַנְהָרָא דָא מִן דָּא, וּלְאִתְנַצְּצָא דָא מִן דָּא, מֵהַהוּא סְפִירוּ וּנְצִיצוּ.

אֹמֶ"ר: כְּלָלָא דְאַתְוָון וּשְׁבִילִין דְּנָפְקִין מֵאַבָּא וְאִימָּא, וְהַהוּא רֵישָׁא דְנָפִיק מִגַּוָּיְהוּ, דְּאִיהוּ בְרָא בּוּכְרָא, אָלֶף: אַבָּא. וְכַד אִיהוּ סָלִיק וְנָחִית, אִתְחַבְּרַת מ' בַּהֲדֵי א', וְאִיהוּ אֵם. ר': רֵישָׁא בּוּכְרָא. כַּד מִתְחַבְּרָן אַתְוָון כֻּלְּהוּ, אֹמֶר. דָּא נְהִירוּ דְאַבָּא וְאִימָּא וּבְרָא בּוּכְרָא, וְנַהֲרִין דָּא בְדָא בְּחִבּוּרָא חָדָא. שַׁלְטָא בְּיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא. וְעַל דָּא

לשון הקודש

וּבְהִתְנוֹצְצוּת עֶלְיוֹנָה לַכָּבוֹד הַזֶּה, וְאֵיךְ שׁוֹפֵעַ וּמוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ הָרָקִיעַ שֶׁפַע שֶׁל טַל עֶלְיוֹן. וְאוֹמֵר, יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר. יוֹם לְיוֹם וְדַרְגָּה לְדַרְגָּה, יְחַוֶּה (אוֹחֵז) לְהִכָּלֵל זֶה בָּזֶה וּלְהָאִיר זֶה מִזֶּה מֵאוֹתָהּ סַפִּירִיּוּת שֶׁנּוֹצְצִים וּמְאִירִים הַשָּׁמַיִם לַכָּבוֹד הַזֶּה. יַבִּיעַ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מַבָּע אִתְעָבֵד וְגוֹ'. מְמַהֲרִים לְהָאִיר זֶה מִזֶּה וּלְהִתְנוֹצֵץ זֶה מִזֶּה מֵאוֹתוֹ סַפִּירִיּוּת וְהִתְנוֹצְצוּת. **אֹמֶ"ר** – כְּלָל שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת וְהַשְּׁבִילִים שֶׁיּוֹצְאִים מֵאָב וָאֵם, וְאוֹתוֹ רֹאשׁ שֶׁיּוֹצֵא מֵהֶם, שֶׁהוּא בֵּן בְּכוֹר. אָלֶף – אַבָּא. וּכְשֶׁהוּא עוֹלֶה וְיוֹרֵד, מִתְחַבֶּרֶת מ' עִם א', וְהִיא אֵם. ר' – רֹאשׁ הַבְּכוֹר. כְּשֶׁמִּתְחַבְּרוֹת כָּל הָאוֹתִיּוֹת – אֹמֶר. זֶה אוֹר שֶׁל אָב וָאֵם וְהַבֵּן הַבְּכוֹר, וּמְאִירִים

כֹּלָּא אִתְכְּלִיל דָּא בְדָא, בְּגִין לְמֶהֱוֵי חַד. וּבְגִין כַּךְ אוֹחוּ דָא בְדָא, הַהוּא אֹמֶר שְׁלִיטוּ עִלָּאָה, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד.

וְכַד כָּל הַאי אִתְנְגִיד וְאִתְמְשַׁךְ לְהַאי רָקִיעַ, כְּדֵין אִיהוּ אַשְׁקֵי וְאַנְהִיר לְתַתָּא, לְהַאי כְּבוֹד אֵל, לְמֶעְבַּד תּוֹלָדִין בְּדִיוּקְנָא דְּאִינּוּן (דף קל"ז ע"א) שָׁמַיִם, דְּנָהֲרִין לְהַהוּא כְּבוֹד אֵל. (וְדָא הוּא דִכְתִיב).

וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָעַת, רְתִיכִין דִּילָהּ (דָּא לְדָא) דְּאִינּוּן גּוּפָא דְכֻרְסְיָיא, וְכֻלְּהוּ אִקְרוּן לֵילוֹת, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים טז) אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי. רְתִיכָא עִלָּאָה, אִתְקְרֵי יָמִים, יוֹם לְיוֹם. רְתִיכָא תַתָּאָה, אִקְרֵי לֵילוֹת, לַיְלָה לְלַיְלָה.

יְחַוֶּה. דָּעַת, יְחַוֶּה: יְחַיֶּה. יְחַיֶּה תּוֹלָדִין, דְּאִינּוּן (נ"א בְּאִינּוּן) שָׁמַיִם. וְאִי תֵימָא, יְחַוֶּה לָאו יְחַיֶּה.

לשון הקודש

זֶה בָּזֶה בְּחִבּוּר אֶחָד. שׁוֹלֵט בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. וְלָכֵן הַכֹּל נִכְלָל זֶה בָּזֶה, כְּדֵי לִהְיוֹת אֶחָד. וְלָכֵן מְמַהֲרִים זֶה בָּזֶה אוֹתוֹ אֹמֶר, שַׁלִּיט עֶלְיוֹן, לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד.

וּכְשֶׁכָּל זֶה נִשְׁפָּע וְנִמְשָׁךְ לָרָקִיעַ הַזֶּה, אָז הוּא מַשְׁקֶה וּמֵאִיר לְמַטָּה, לִכְבוֹד אֵל הַזֶּה, לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת בְּדִיוּקָן אוֹתָם הַשָּׁמַיִם שֶׁמְּאִירִים לְאוֹתוֹ כְּבוֹד אֵל. (וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב)

וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָעַת – מַרְכְּבוֹתֶיהָ (זוֹ לְזוֹ) שֶׁהֵן גּוּף הַכִּסֵּא, וְכֻלָּן נִקְרָאוֹת לֵילוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים טז) אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי. מֶרְכָּבָה עֶלְיוֹנָה נִקְרֵאת יָמִים, יוֹם לְיוֹם. מֶרְכָּבָה תַּחְתּוֹנָה נִקְרֵאת לֵילוֹת, לַיְלָה לְלַיְלָה.

יְחַוֶּה דָּעַת. יְחַוֶּה – יְחַיֶּה. יְחַיֶּה תּוֹלְדוֹת, שֶׁהֵם (בְּהֵם) שָׁמַיִם. וְאִם תֹּאמַר, יְחַוֶּה לֹא יְחַיֶּה – בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב (בראשית ג) וַיִּקְרָא

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (בראשית ג) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה, כִּי הִיא הָיְתָה אֵם כָּל חָי. חַוָּה וְחַיָּה בְּמִלָּה חָדָא סַלְקִין. וְעַל דְּאִסְתָּלַק (נ"א דָּא אִסְתְּלַק) י', וְעָיִיל ו', דְּאִיהוּ כְּדְקָא יֵאוֹת, דְּהָא ו' אִיהוּ חַיִּין דַּאי, וְעַל דָּא חַוָּה וְחַיָּה, י' (ס"א זְעֵירָא נְטִלָא) נָטְלָא חַיִּין מִן ו'. אוֹף הָכָא, יְחַוֶּה, יְחַיֶּה.

דָּעַת: דָּא אִיהוּ רָזָא דְשָׁמַיִם. מַה שָׁמַיִם שִׁית סִטְרִין, אוֹף הָכָא שִׁית סִטְרִין, בְּאִינּוּן תּוֹלָדִין דְּקָא יְחַיֶּה כְּגַוְונָא דִילֵיהּ, וְעַל דָּא יוֹם לְיוֹם אִתְכְּלִיל בְּדַרְגָּא עִלָּאָה אֹמֶ"ר. וְלַיְלָה לְלַיְלָה בְּרָזָא דִדְכוּרָא, דְּקָא נָהִיר לָהּ דְּאִיהוּ שְׁמֵיהּ (נ"א שָׁמַיִם,) דָּעַת.

וּבְגִין דְּהַאי אֹמֶר רָזָא עִלָּאָה אִיהוּ, וְלָא כִּשְׁאָר אֲמִירָן, אַהְדָּר קְרָא עָלֵיהּ וְאָמַר, אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים, כִּשְׁאָר אֲמִירָן דְּעָלְמָא. אֶלָּא הַאי

לשון הקודש

הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה, כִּי הִיא הָיְתָה אֵם כָּל חַי. חַוָּה וְחַיָּה בְּמִלָּה אַחַת עוֹלִים. וְעַל שֶׁהִסְתַּלְּקָה (זֶה הִסְתַּלְּקָה) י' וְנִכְנְסָה ו', שֶׁהוּא כָּרָאוּי, שֶׁהֲרֵי ו' הוּא חַיִּים וַדַּאי, וְעַל זֶה חַוָּה וְחַיָּה, י' (קְטַנָּה נוֹטֶלֶת) נוֹטֶלֶת חַיִּים מִו'. אַף כָּאן יְחַוֶּה – יְחַיֶּה.

דָּעַת – זֶהוּ סוֹד הַשָּׁמַיִם. מַה שָּׁמַיִם שִׁשָּׁה צְדָדִים, אַף כָּאן שִׁשָּׁה צְדָדִים בְּאוֹתָן תּוֹלָדוֹת שֶׁיְּחַיֶּה כְּמוֹ שֶׁלּוֹ. וְלָכֵן יוֹם לְיוֹם נִכְלָל בְּדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה – אֹמֶ"ר. וְלַיְלָה לְלַיְלָה – בְּסוֹד שֶׁל הַזָּכָר שֶׁמֵּאִיר לָהּ, שֶׁהוּא שְׁמוֹ (שָׁמַיִם), דַּעַת.

וּמִשּׁוּם שֶׁאֹמֶר הַזֶּה הוּא סוֹד עֶלְיוֹן, וְלֹא כִּשְׁאָר הָאֲמִירוֹת, חָזַר עָלָיו הַפָּסוּק וְאָמַר, אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים, כִּשְׁאָר אֲמִירוֹת הָעוֹלָם. אֶלָּא הָאֹמֶר הַזֶּה הוּא

אֹמֶר, רָזָא עִלָּאָה אִיהוּ, בְּדַרְגִּין עִלָּאִין, דְּלֵית תַּמָּן אֲמִירָן וּדְבָרִים, וְלָא אִשְׁתְּמָעוּ, כְּשְׁאַר דַּרְגִּין דְּאִינּוּן רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, דְּאִינּוּן קָלָא דְּמִשְׁתְּמַע, אֲבָל הֲנֵי לָא (בראשית נ') אִשְׁתְּמָעוּ לְעָלְמִין, וְהַיְינוּ דִּכְתִיב בְּלִי נִשְׁמַע קוֹלָם.

אֲבָל בְּכָל הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם, אַף עַל גַּב דְּאִינּוּן טְמִירִין עִלָּאִין, דְּלָא אִתְיְדָעוּ לְעָלְמִין, נְגִידוּ וּמְשִׁיכוּ דִּלְהוֹן, אִתְמְשַׁךְ וְאִתְנְגִיד לְתַתָּא. וּבְגִין הַהוּא מְשִׁיכוּ, אִית לָן מְהֵימְנוּתָא שְׁלֵימָתָא, בְּהַאי עָלְמָא, וְכָל בְּנֵי עָלְמָא מִשְׁתָּעוּ רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּאִינּוּן דַּרְגִּין, כְּאִילּוּ אִתְגַּלְיָין, וְלָא הֲווֹ טְמִירִין וּגְנִיזִין, וְהַיְינוּ וּבִקְצֵה תֵּבֵל מִלֵּיהֶם, מֵרֵישָׁא דְּעָלְמָא, עַד סַיְיפֵי עָלְמָא מִשְׁתָּעָאן אִינּוּן חַכִּימֵי לִבָּא, בְּאִינּוּן דַּרְגִּין גְּנִיזִין, אַף עַל גַּב דְּלָא אִתְיְדָעוּ.

לשון הקודש

סוֹד עֶלְיוֹן בִּדְרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת, שֶׁאֵין שָׁם אֲמִירוֹת וּדְבָרִים, וְלֹא נִשְׁמְעוּ כִּשְׁאָר הַדְּרָגוֹת שֶׁהֵן סוֹד הָאֱמוּנָה, שֶׁהֵן קוֹל שֶׁנִּשְׁמָע. אֲבָל אֵלֶּה לֹא נִשְׁמְעוּ לְעוֹלָמִים, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּלִי נִשְׁמַע קוֹלָם.

אֲבָל בְּכָל הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם, אַף עַל גַּב שֶׁהֵם נִסְתָּרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁלֹּא נוֹדְעוּ לְעוֹלָמִים, הַשֶּׁפַע וְהַמְּשִׁיכָה שֶׁלָּהֶם נִמְשָׁךְ וְשׁוֹפֵעַ לְמַטָּה. וּמִשּׁוּם אוֹתָהּ מְשִׁיכָה יֵשׁ לָנוּ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם מְדַבְּרִים סוֹד אֱמוּנוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת כְּאִלּוּ נִתְגַּלּוּ וְלֹא הָיוּ נִסְתָּרִים וּגְנוּזִים. וְזֶהוּ וּבִקְצֵה תֵּבֵל מִלֵּיהֶם – מֵרֹאשׁ הָעוֹלָם עַד סוֹף הָעוֹלָם מְדַבְּרִים אוֹתָם חַכְמֵי הַלֵּב בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת גְּנוּזוֹת, אַף עַל

אֲבָל בְּמָה אִשְׁתְּמוֹדְעָן, בְּגִין דְּלַשֶּׁמֶשׁ שָׁם אֹהֶל בָּהֶם, בְּגִין שִׁמְשָׁא קַדִּישָׁא, דְּאִיהוּ מַשְׁכְּנָא מֵאִינּוּן דַּרְגִּין עִלָּאִין קַדִּישִׁין, וְאִיהוּ נְהוֹרָא, דְּנָטִיל כָּל נְהוֹרִין גְּנִיזִין, וְהַהוּא מְשִׁיכוּ דִלְהוֹן, וּבְגִינֵיהּ אִתְחֲזֵי מְהֵימְנוּתָא בְּכָל עָלְמָא.

מָאן דְּנָטִיל לְשִׁמְשָׁא, כְּמַאן דְּנָטִיל לְכֻלְּהוּ דַּרְגִּין. בְּגִין דְּשִׁמְשָׁא אִיהוּ אֹהֶל דְּאִתְכְּלִיל בְּהוֹן, וְנָטִיל כֹּלָּא, וְאִיהוּ נָהִיר לְכָל אִינּוּן גַּוְוּנֵי נְהוֹרִין לְתַתָּא. וְעַל דָּא וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ, בְּנְהִירוּ וּנְצִיצוּ דְּכָל נְהוֹרִין גְּנִיזִין, דְּכֻלְּהוּ בְּתִיאוּבְתָּא בִּרְעוּתָא שְׁלִים, יָהֲבִי לֵיהּ רְעוּתַיְיהוּ וּנְהִירוּ דִלְהוֹן, כְּמָה דִלְחָתָן אִית רְעוּ וְתִיאוּבְתָּא דְכַלָּה (נ"א דְּכֻלְּהוּ) לְמֵיהַב לָהּ נִבְזְבָזָן וּמַתְּנָן. וְעַל דָּא וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ.

לשון הקודש

גַּב שֶׁלֹּא נוֹדְעוּ.

אֲבָל בַּמָּה הֵם נוֹדָעִים? מִשּׁוּם שֶׁלַּשֶּׁמֶשׁ שָׁם אֹהֶל בָּהֶם. מִשּׁוּם הַשֶּׁמֶשׁ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא מִשְׁכָּן מֵאוֹתָן דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת קְדוֹשׁוֹת, וְהוּא אוֹר שֶׁנּוֹטֵל כָּל הָאוֹרוֹת הַגְּנוּזִים וְאוֹתָהּ מְשִׁיכָה שֶׁלָּהֶם, וּבִגְלָלוֹ נִרְאֵית הָאֱמוּנָה בְּכָל הָעוֹלָם.

מִי שֶׁנּוֹטֵל אֶת הַשֶּׁמֶשׁ, כְּמִי שֶׁנּוֹטֵל אֶת כָּל הַדְּרָגוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ הוּא אֹהֶל שֶׁנִּכְלָל בָּהֶם וְנוֹטֵל הַכֹּל, וְהוּא מֵאִיר לְכָל אוֹתָם הַגְּוָנִים שֶׁל הָאוֹרוֹת שֶׁלְּמַטָּה. וְלָכֵן וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ – בְּאוֹר וְהִתְנוֹצְצוּת שֶׁל כָּל הָאוֹרוֹת הַגְּנוּזִים. שֶׁכֻּלָּם בִּתְשׁוּקָה, בְּרָצוֹן שָׁלֵם, נוֹתְנִים לוֹ רְצוֹנָם וְאוֹרָם, כְּמוֹ שֶׁלְּחָתָן יֵשׁ רָצוֹן וּתְשׁוּקָה שֶׁל הַכַּלָּה (שֶׁל כֻּלָּם) לָתֵת לָהּ אוֹצָרוֹת וּמַתָּנוֹת, וְלָכֵן וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ.

מָאן חֶפְּתוֹ. דָּא עֵדֶן. וְרָזָא דָא, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן. עֵדֶן, דָּא אִיהוּ חוּפָּא דְחַפְיָא עַל כֹּלָּא. יָשִׁישׁ כַּגִּבּוֹר. יָשִׁישׁ, מִסִּטְרָא דְאוֹר קַדְמָאָה דְלָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ דִּינָא כְלָל. כְּגִבּוֹר, מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה, וְאַף עַל גַּב דִּגְבוּרָה אִיהִי דִינָא שְׁלִים, כְּגִבּוֹר כְּתִיב, וְלָא גִבּוֹר, בְּגִין דְּאַמְתִּיק דִּינָא בְחֶסֶד, וְנָטִיל כֹּלָּא כַּחֲדָא, בְּתִיאוּבְתָּא וּרְעוּתָא שְׁלִים. וְכָל דָּא, לָרוּץ אֹרַח. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דָּרֶךְ וּלְאַשְׁקָאָה וּלְאַשְׁלְמָא נְהִירוּ דְסִיהֲרָא בְּכָל סִטְרִין, וּלְמִפְתַּח בָּהּ אֹרַח לְאַנְהָרָא לְתַתָּא.

מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ, מִסַּיְיפֵי אִלֵּין שָׁמַיִם עִלָּאִין דְקָאָמַרְן, אִיהוּ אַפִּיק, בְּגִין דִּבְסִיוּמָא דְגוּפָא, אִיהוּ אַפִּיק, וּבְהַהוּא אָתָר אִשְׁתְּמוֹדַע בֵּין דְּכַר לְנוּקְבָא. וְדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים ד) וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמָיִם. קְצֵה הַשָּׁמַיִם דָּא עָלְמָא

לשון הקודש

מִי זוֹ חֶפְּתוֹ? זֶה עֵדֶן. וְסוֹד זֶה – (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן. עֵדֶן זוֹהִי חֶפָּה שֶׁמְּכַסָּה עַל הַכֹּל. יָשִׁישׁ כְּגִבּוֹר. יָשִׁישׁ – מִצַּד שֶׁל אוֹר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִמְצָא בּוֹ דִּין כְּלָל. כְּגִבּוֹר – מִצַּד הַגְּבוּרָה. וְאַף עַל פִּי שֶׁגְּבוּרָה הִיא דִּין שָׁלֵם, כָּתוּב כְּגִבּוֹר, וְלֹא גִבּוֹר. מִשּׁוּם שֶׁמַּמְתִּיק דִּין בְּחֶסֶד וְנוֹטֵל הַכֹּל כְּאֶחָד, בִּתְשׁוּקָה וְרָצוֹן שָׁלֵם. וְכָל זֶה – לָרוּץ אֹרַח, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דָּרֶךְ, לְהַשְׁקוֹת וּלְהַשְׁלִים אֶת אוֹר הַלְּבָנָה בְּכָל הַצְּדָדִים, וְלִפְתֹּחַ בָּהּ דֶּרֶךְ לְהָאִיר לְמַטָּה.

מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ – מִסּוֹף אֵלּוּ הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים שֶׁאָמַרְנוּ הוּא מוֹצִיא, מִשּׁוּם שֶׁבְּסִיּוּם הַגּוּף הוּא מוֹצִיא, וּבְאוֹתוֹ מָקוֹם נִכָּר בֵּין הַזָּכָר לַנְּקֵבָה.

עִלָּאָה. וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם, דָּא (מַלְכָּא דְ) שְׁלָמָא דִּילֵיהּ. כְּמָה דְהַאי נָטִיל כָּל נְהוֹרִין, וְכֻלְּהוּ בֵּיהּ, אוֹף הָכִי הַאי, נָטִיל כָּל נְהוֹרִין, וְכֻלְּהוּ בֵּיהּ, וְאִיהוּ נָפִיק מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם.

וּתְקוּפָתוֹ: דְּסַחֲרָא (ס"א דְּסִיהֲרָא) בְּכָל אִינּוּן סִטְרִין (נ"א סְפִירָן) קַדִּישִׁין, דְּאִתְחָזוּן (דף קל"ז ע"ב) לְאִתְנַהֲרָא וּלְאִתְשָׁקָאָה וּלְנַצְּצָא מִנֵּיהּ. וְאֵין נִסְתָּר, לֵית מָאן דְּאִתְחַפְּיָא מֵהַהוּא נְהִירוּ, דְּהָא לְכֻלְּהוּ אַנְהִיר בִּכְלָלָא חָדָא, לְכָל חַד וְחַד כְּמָה דְּאִתְחָזֵי לֵיהּ.

וְכַד כֻּלְּהוּ אִשְׁתְּלִימוּ וְאִתְנְהִירוּ מִגּוֹ שִׁמְשָׁא, כְּדֵין סִיהֲרָא מִתְעַטְּרָא בְּגַוְונָא דְּאִימָּא עִלָּאָה, שְׁלֵימָא בְּחַמְשִׁין תַּרְעִין, וְדָא אִיהוּ דִּכְתִיב תּוֹרַת יְיָ' תְּמִימָה, דְּהָא כְּדֵין אִיהִי (שְׁלֵימָא) תְּמִימָה, מִכָּל סִטְרִין, בְּרָזָא דַחֲמֵשׁ דַּרְגִּין, כְּגַוְונָא דְּאִימָּא עִלָּאָה,

לשון הקודש

וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמָיִם. קְצֵה הַשָּׁמַיִם – זֶה הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם – זֶה (הַמֶּלֶךְ שֶׁ) הַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. כְּמוֹ שֶׁזֶּה נוֹטֵל אֶת כָּל הָאוֹרוֹת וְכֻלָּם בּוֹ, אַף זֶה כָּךְ, נוֹטֵל כָּל הָאוֹרוֹת וְהוּא יוֹצֵא מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם.

וּתְקוּפָתוֹ – שֶׁסּוֹבֵב (שֶׁהַלְּבָנָה) בְּכָל אוֹתָם הַצְּדָדִים (הַסְּפִירוֹת) הַקְּדוֹשִׁים שֶׁרָאוּיִים לְהָאִיר וְלִהְיוֹת מֻשְׁקִים וּלְהִתְנוֹצֵץ מִמֶּנּוּ. וְאֵין נִסְתָּר – אֵין מִי שֶׁמְּכֻסֶּה מֵאוֹתוֹ הָאוֹר, שֶׁהֲרֵי לְכֻלָּם הוּא מֵאִיר בִּכְלָל אֶחָד, לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ.

וּכְשֶׁכֻּלָּם נִשְׁלָמִים וּמְאִירִים מִתּוֹךְ הַשֶּׁמֶשׁ, אָז הַלְּבָנָה מִתְעַטֶּרֶת כְּמוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שְׁלֵמָה בַּחֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, שֶׁהֲרֵי אָז הִיא

דְּאִינּוּן חֲמֵשׁ רָזָא דְחַמְשִׁין.

וּבְגִינֵי כַּךְ, אִיהִי אַתְיָא בַחֲמֵשׁ חֲמֵשׁ תֵּיבִין, בְּגִין לְאַשְׁלְמָא לְרָזָא דְחַמְשִׁין. תּוֹרַת יְיָ' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ, הָא חֲמֵשׁ. עֵדוּת יְיָ' נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי, הָא חֲמֵשׁ. פִּקּוּדֵי יְיָ' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב, הָא חֲמֵשׁ. מִצְוַת יְיָ' בָּרָה מְאִירַת עֵינַיִם, הָא חֲמֵשׁ. יִרְאַת יְיָ' טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד, הָא חֲמֵשׁ. מִשְׁפְּטֵי יְיָ' אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּיו, הָא חֲמֵשׁ. וְכֻלְּהוּ אַתְיָין בַחֲמֵשׁ חֲמֵשׁ, לְאִתְכַּלְלָא כְּגַוְונָא דְאִיכָּא עִלָּאָה.

וְעַל דָּא, יְהוָ"ה יְהוָ"ה שִׁית זְמִנִין, לָקָבֵל שִׁית סִטְרִין עִלָּאִין, דְּאִינּוּן רָזָא דִשְׁמָא עִלָּאָה, (נ"א דִשְׁמַיָּא עִלָּאִין) וְעַל דָּא, סִיהֲרָא אִתְמַלְיָא וְאִשְׁתְּלִים בְּסִדּוּרָא עִלָּאָה כְּדְקָא יֵאוֹת, וְדָא אִיהוּ בְיוֹמָא

לשון הקודש

(שְׁלֵמָה) תְּמִימָה מִכָּל הַצְּדָדִים, בְּסוֹד שֶׁל חָמֵשׁ דְּרָגוֹת, כְּמוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהֵם חָמֵשׁ, סוֹד שֶׁל חֲמִשִּׁים.

וְלָכֵן הִיא בָּאָה בְּחָמֵשׁ חָמֵשׁ תֵּבוֹת, כְּדֵי לְהַשְׁלִים לַסּוֹד שֶׁל חֲמִשִּׁים. תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ – הֲרֵי חָמֵשׁ. עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי – הֲרֵי חָמֵשׁ. פִּקּוּדֵי ה' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב – הֲרֵי חָמֵשׁ. מִצְוַת ה' בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם – הֲרֵי חָמֵשׁ. יִרְאַת ה' טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד – הֲרֵי חָמֵשׁ. מִשְׁפְּטֵי ה' אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו – הֲרֵי חָמֵשׁ. וְכֻלָּם בָּאִים בְּחָמֵשׁ חָמֵשׁ, לְהִכָּלֵל כְּמוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה.

וְלָכֵן, יְהוָ"ה יְהוָ"ה שֵׁשׁ פְּעָמִים, כְּנֶגֶד שִׁשָּׁת הַצְּדָדִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם סוֹד הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן (הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים), וְעַל זֶה הַלְּבָנָה

דְּשַׁבַּתָּא, דְּכֹלָּא אִשְׁתְּלִים כְּדְקָא יֵאוֹת, בְּרָזָא דְּשַׁבַּתָּא עֵילָּא וְתַתָּא. וְעַל דָּא בְּיוֹמָא דָּא, אִתּוֹסָף נְהִירוּ בְּכֹלָּא, כְּדְקַאמְרָן. שָׁמַיִם נָטְלֵי מִמְּקוֹרָא דְּחַיֵּי בְּקַדְמִיתָא, וְאִינּוּן מְנַהֲרֵי וּמְתַקְּנֵי לִכְבוֹד עִלָּאָה, מֵרָזָא דְּסֵפֶר עִלָּאָה, אַבָּא דְּכֹלָּא. וּמֵרָזָא דְּסֵפֶר, אִמָּא עִלָּאָה. וְאִיהוּ, מֵרָזָא דְּסִפּוּר. וּבְגִין כַּךְ, מְסַפְּרִים, כְּדְקַאמְרָן. בְּרָזָא דִּתְלַת שְׁמָהָן אִלֵּין, דְּשַׁלְטִין בְּיוֹמָא דְּשַׁבַּתָּא, עַל כָּל שְׁאַר יוֹמִין.

וּבְגִינֵי כַּךְ תּוּשְׁבַּחְתָּא דָּא, קָאָמַר דָּוִד בְּרוּחַ קֻדְשָׁא, עַל נְהִירוּ וּנְצִיצוּ וְשׁוּלְטָנוּ (נ"א וּשְׁלִימוּ) **דְּיוֹמָא דְּשַׁבַּתָּא עַל כָּל שְׁאַר יוֹמִין** (ס"א וְתִקּוּנָא דִּילֵיהּ דְּאִתְתָּקְנַת בְּיוֹמָא דָּא מִכָּל שְׁאַר יוֹמִין) **בְּגִין רָזָא דִּשְׁמָא עִלָּאָה, דְּקָא נָהִיר בִּנְהִירוּ, וְנָצִיץ בִּנְצִיצוּ, וְאִשְׁתְּלִים בִּשְׁלִימוּ עֵילָּא וְתַתָּא. וּכְדֵין תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה, שַׁבָּת**

לשון הקודש

מִתְמַלֵּאת וְנִשְׁלֶמֶת בְּסִדּוּר עֶלְיוֹן כָּרָאוּי, וְזֶהוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהַכֹּל נִשְׁלָם כָּרָאוּי בְּסוֹד הַשַּׁבָּת מַעְלָה וּמַטָּה. וְלָכֵן בַּיּוֹם הַזֶּה נוֹסָף אוֹר בַּכֹּל, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. הַשָּׁמַיִם נוֹטְלִים מִמְּקוֹר הַחַיִּים בָּרִאשׁוֹנָה, וְהֵם מְאִירִים וּמְתַקְּנִים אֶת הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן מִסּוֹד הַסֵּפֶר הָעֶלְיוֹן – הָאָב שֶׁל הַכֹּל. וּמִסּוֹד הַסֵּפֶר – הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. וְהוּא מִסּוֹד הַסִּפּוּר. וְלָכֵן מְסַפְּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, בְּסוֹד שְׁלֹשֶׁת הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ, שֶׁשּׁוֹלְטִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת עַל כָּל שְׁאָר הַיָּמִים.

וְלָכֵן הַתְּשְׁבַּחַת הַזּוֹ אָמַר דָּוִד בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל הָאוֹר וְהִתְנוֹצְצוּת וְשִׁלְטוֹן (וּשְׁלֵמוּת) שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת עַל כָּל שְׁאָר הַיָּמִים (וְתִקּוּנָהּ שֶׁנִּתְקֶנֶת בְּיוֹם זֶה מִכָּל שְׁאָר הַיָּמִים) בִּשְׁבִיל סוֹד הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן שֶׁמֵּאִיר בְּאוֹר, וְנוֹצֵץ בְּהִתְנוֹצְצוּת, וְנִשְׁתַּלֵּם בִּשְׁלֵמוּת

דְּמַעֲלֵי שַׁבַּתָּא, (ס"א רָזָא דְשָׁמוֹר כְּבוֹד לַיְלָה דְהָא הִיא תּוֹרַת ה' תְּמִימָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וְהָא אִתְעָרוּ עָל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה דְּאִילוּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הָא כְּתִיב וַיְצַו מֹשֶׁה אֶת הַלְוִיִּם וְגו' לַקּוֹחַ אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה. וְדָא לְלֵיוָאֵי אִתְחֲזֵי לְהָאי דְאֲחִיד בְּשִׁמְשָׁא וּמַלְכָּא דְאַתְיָא מִינֵיהּ מֹשֶׁה נָהִיר לְיִשְׂרָאֵל אַרְבְּעִין שְׁנִין שִׁמְשָׁא בְיוֹמוֹי וְתוֹרַת ה' דָא מַעֲלֵי שַׁבַּתָּא) **בְּרָזָא חָדָא כִּדְקַאמְרָן.**

וְאַתְקִינוּ (ס"א אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה סִידּוּרָא דְתִשְׁבַּחְתָּא) **חַבְרַיָּיא שֵׁירוּתָא דְתוּשְׁבַּחְתֵּי, מֵאִינּוּן תּוּשְׁבַּחְתָּן דְּדָוִד, מֵרָזָא דָא הַשָּׁמַיִם, דְּאִיהוּ נָטִיל בְּרֵישָׁא, וְנָהִיר לְכָל שְׁאַר. וּלְבָתַר הַהוּא נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, וְדָא אִיהוּ רָזָא,** (תהלים לג) **רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ' בְּגִין דְּהַאי נָהָר כָּנִיש וְנָטִיל כֹּלָּא מֵרָזָא דְשָׁמַיִם, בְּרָזָא עִלָּאָה, וּמְקוֹרָא דְחַיֵּי, כֹּלָּא כְּדְקָא יֵאוֹת בְּיוֹמָא דָא. וְשִׁמְשָׁא אַתְקִין לְאַנְהֲרָא כְּדְקָא יֵאוֹת, בְּיוֹמָא דָא.**

לשון הקודש

מַעֲלָה וּמַטָּה. וְאָז תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, שַׁבָּת שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת (סוֹד שֶׁל שָׁמוֹר כְּבוֹד לַיְלָה, שֶׁהִיא תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי. וַהֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ עַל הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁאִלּוּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, הֲרֵי כְּתוּב וַיְצַו מֹשֶׁה אֶת הַלְוִיִּם וְגו' לָקוֹחַ אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה. וְזֶה רָאוּי לַלְוִיִּם לְזֶה שֶׁאוֹחֵז בַּשֶּׁמֶשׁ, וְהַמֶּלֶךְ שֶׁבָּא מִמֶּנּוּ מֹשֶׁה מֵאִיר לְיִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁמֶשׁ בַּיּוֹם, וְתוֹרַת ה' זֶה עֶרֶב שַׁבָּת) **בְּסוֹד אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.**

וְתִקְּנוּ (אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה הַסִּדּוּר שֶׁל הַשֶּׁבַח) הַחֲבֵרִים רֵאשִׁית הַתִּשְׁבָּחוֹת מֵאוֹתָן תִּשְׁבָּחוֹת שֶׁל דָּוִד מִסּוֹד זֶה הַשָּׁמַיִם, שֶׁנּוֹטֵל בָּרֹאשׁ וּמֵאִיר לְכָל הַשְּׁאָר. וְאַחַר כָּךְ אוֹתוֹ נָהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְזֶהוּ סוֹד (תהלים לג) רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּה'. מִשּׁוּם שֶׁהַנָּהָר הַזֶּה כּוֹנֵס וְנוֹטֵל הַכֹּל מִסּוֹד הַשָּׁמַיִם בְּסוֹד עֶלְיוֹן, וּמְקוֹר הַחַיִּים, הַכֹּל כָּרָאוּי בְּיוֹם זֶה. וְהַשֶּׁמֶשׁ מְתַקֵּן לְהָאִיר כָּרָאוּי בַּיּוֹם הַזֶּה.

וּלְבָתַר סִיהֲרָא דְקָא מִתְפָּרְשַׁת מִסִּטְרָא אַחֲרָא בְיוֹמָא דָא, בְּגִין לְאִתְנַהֲרָא מִן שִׁמְשָׁא, וְדָא אִיהוּ לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת טַעְמוֹ וְגוֹ'. וּלְבָתַר דְּאִתְפָּרְשַׁת מִנֵּיהּ, הָא אִתְחַבְּרַת בְּשִׁמְשָׁא. וְתוּשְׁבַּחְתָּא דָא בִתְרֵין וְעֶשְׂרִין אַתְוָון, דְּאָעִיל בָּהּ שִׁמְשָׁא בְסִיהֲרָא. וְתוּשְׁבַּחְתָּא דָא, פְּרִישׁוּ דְסִיהֲרָא מִסִּטְרָא אַחֲרָא, וְתוּשְׁבַּחְתָּא דְעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון בִּנְהִירוּ דְשִׁמְשָׁא. וּלְבָתַר אִתְחַבְּרוּתָא וּסְלִיקוּ דְמַטְרוֹנִיתָא עִם בַּעְלָהּ. וְדָא אִיהוּ (תהלים צ) תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים. אִתְחַבְּרוּתָא וְאִתְדַּבְּקוּתָא דְאִתְתָּא בְּבַעְלָהּ, לְפָרְשָׁא יְמִינָא וּשְׂמָאלָא לְקַבְּלָא לָהּ, וּלְמֶהֱוֵי כַּחֲדָא בְּחִבּוּרָא חָדָא. (לְמֶהֱוֵי חָד בְּרָזָא חָד. וְכָל אִלֵּין שְׁמַיִם מְסַפְּרִים לוֹן וּמְתַקְּנִין לוֹן. מִכָּאן וּלְהָלְאָה תִּשְׁבְּחָן אַחֲרָנִין דְּחֶדְוָה וְתִיאוּבְתָא שְׁלִימְתָא. אֲבָל הֲנֵי אִינּוּן תִּקּוּנָא שְׁלִימְתָא עִלָּאָה בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יָאוּת וְתוּשְׁבְּחָן אִלֵּין אַתְקִינוּ בְּתִקּוּנָא דְשַׁבָּת דְּאִיהוּ סָלִיק וְאִתְעַטָּר בְּעִטְרוֹי

לשון הקודש

וְאַחַר כָּךְ הַלְּבָנָה שֶׁנִּפְרֶדֶת מֵהַצַּד הָאַחֵר בַּיּוֹם הַזֶּה כְּדֵי לִהְיוֹת מְאִירָה מִן הַשֶּׁמֶשׁ, וְזֶהוּ לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת טַעְמוֹ וְגוֹ'. וְאַחַר שֶׁנִּפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ, הֲרֵי מִתְחַבֶּרֶת בַּשֶּׁמֶשׁ, וְתִשְׁבַּחַת זוֹ בְּעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁמַּכְנִיס בָּהּ הַשֶּׁמֶשׁ בַּלְּבָנָה. וְתִשְׁבַּחַת זוֹ פְּרֵדַת הַלְּבָנָה מִן הַצַּד הָאַחֵר, וְתִשְׁבַּחַת שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת בְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ. וְאַחַר כָּךְ הִתְחַבְּרוּת וַעֲלִיַּת הַגְּבִירָה לְבַעְלָהּ, וְזוֹהִי (שם צ) תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים. הִתְחַבְּרוּת וְהִתְדַּבְּקוּת אִשָּׁה בְּבַעְלָהּ, לִפְרֹשׁ יָמִין וּשְׂמֹאל לְקַבֵּל אוֹתָהּ וְלִהְיוֹת כְּאֶחָד בְּחִבּוּר אֶחָד. (לִהְיוֹת אֶחָד בְּסוֹד אֶחָד. וְכָל אֵלּוּ שָׁמַיִם מְסַפְּרִים לָהֶם וּמְתַקְּנִים אוֹתָם. מִכָּאן וְהָלְאָה תִּשְׁבָּחוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁל שִׂמְחָה וּתְשׁוּקָה שְׁלֵמָה. אֲבָל אֵלּוּ אוֹתָם תִּקּוּן הַשְּׁלֵמוּת הָעֶלְיוֹנָה בְּסוֹד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּרָאוּי וְתִשְׁבָּחוֹת אֵלּוּ, הֵתְקִינוּ בְּתִקּוּן שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁהוּא עוֹלֶה וּמִתְעַטֵּר בְּעַטְרוֹתָיו כְּרָאוּי,

כְּדְקָא יֵאוֹת וְסָלְקִין בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא לְמֶהֱוֵי חָד בְּרָזָא דִכְּבוֹד אֵל דְשָׁמַיִם מְסַפְּרִים לֵיהּ וְזָהֲרִין לֵיהּ כְּדְקַאֲמָרָן).

וְדָא אִיהוּ (תהלים צח) מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ. תּוּשְׁבַּחְתָּא דָא הָא אוֹקִימְנָא. אֲבָל אַף עַל גַּב דְּאִתְעַרְנָא בֵּיהּ, אַתְעָרוּ דְּחַבְרַיָּיא דְקָא אִתְעָרוּ, שַׁפִּיר אִיהוּ, דְּהַנְהוּ (דף קל"ח ע"א) פָּרוֹת עָלוֹת כַּד הֲווֹ נָטְלֵי אֲרוֹנָא, אִתְעָרוּ בְּהַאי תּוּשְׁבַּחְתָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שמואל א ו) וַיְשַׁרְנָה הַפָּרוֹת בַּדֶּרֶךְ. וּמַה שִׁירָה הֲווֹ אַמְרֵי. (תהלים צח) מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה. רָזָא דָא אִיהוּ כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. בְּשַׁעָתָא דְאִינּוּן חַיּוֹת נָטְלֵי (אֲרוֹנָא) כְּרֻסְיָיא, לְאָרְמָא לֵיהּ לְעֵילָא, אִינּוּן אַמְרֵי תּוּשְׁבַּחְתָּא דָא.

וְאִי תֵּימָא, אֲמַאי כְּתִיב הָכָא חָדָשׁ, וְהָא תָּדִיר קָאַמְרֵי תּוּשְׁבַּחְתָּא דָא. אֶלָּא וַדַּאי חָדָשׁ אִיהוּ, וְחָדָשׁ לָא אִקְרֵי, אֶלָּא בְּאִתְחַדְּתוּתָא

לשון הקודש

וְעוֹלִים בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לִהְיוֹת אֶחָד בְּסוֹד שֶׁל כְּבוֹד אֵל שֶׁל הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים לוֹ וְזוֹהֲרִים לוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ).

וְזֶהוּ מִזְמוֹר שִׁירוּ לַה' שִׁיר חָדָשׁ. הַתְּשְׁבַּחַת הַזּוֹ הֲרֵי בֵּאַרְנוּהָ. אַף עַל גַּב שֶׁהִתְעוֹרַרְנוּ בָּהּ, הִתְעוֹרְרוּת הַחֲבֵרִים שֶׁהִתְעוֹרְרוּ, יָפֶה הוּא, שֶׁהַפָּרוֹת הַלָּלוּ עָלוֹת, כְּשֶׁהָיוּ נוֹשְׂאוֹת אֶת הָאָרוֹן, הִתְעוֹרְרוּ בַּתְּשְׁבַּחַת הַזּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–א ו) וַיְשַׁרְנָה הַפָּרוֹת בַּדֶּרֶךְ. וְאֵיזוֹ שִׁירָה הָיוּ אוֹמְרוֹת? מִזְמוֹר שִׁירוּ לַה' שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה. הַסּוֹד הַזֶּה הוּא כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. בְּשָׁעָה שֶׁאוֹתָן חַיּוֹת נוֹשְׂאוֹת אֶת (הָאָרוֹן) הַכִּסֵּא לְהָרִים אוֹתוֹ לְמַעְלָה, הֵן אוֹמְרוֹת תִּשְׁבַּחַת זוֹ.

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה כָּתוּב כָּאן חָדָשׁ, וַהֲרֵי תָּמִיד אוֹמְרִים תִּשְׁבַּחַת זוֹ? אֶלָּא וַדַּאי שֶׁהוּא חָדָשׁ, וְחָדָשׁ לֹא נִקְרָא אֶלָּא בְּהִתְחַדְּשׁוּת הַלְּבָנָה כְּשֶׁנְּאוֹרָה

דְּסִיהֲרָא, כַּד אִתְנְהִירַת מִן שִׁמְשָׁא, כְּדֵין אִיהוּ חָדָשׁ, וְדָא אִיהוּ שִׁיר חָדָשׁ. הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ, הָא אִתְעָרוּתָא דִימִינָא וּשְׂמָאלָא לְקַבְּלָא לָהּ.

וְתוּשְׁבַּחְתָּא דָּא, כַּד נָטְלֵי אֲרוֹנָא, קָא מְשַׁבְּחָאן לָהּ. כַּד סַלְקִין לְבֵית שֶׁמֶשׁ. כְּגַוְונָא דַעֲנָלוֹת סַלְקִין לְבֵית שֶׁמֶשׁ. וְכֹלָּא בְּרָזָא חַד סָלְקִין, בְּגִין דִּבְשַׁבָּת אִיהוּ סְלִיקוּ דְּכוּרְסְיָיא, לְסַלְקָא לְעֵילָא. תִּקּוּנָא דְתוּשְׁבַּחְתָּא דָא בְּשַׁבָּת אִלֵּין תֶּשְׁבְּחָן כֻּלְּהוּ אַתְקִינוּ בְשַׁבָּת, לְשַׁבְּחָא לֵיהּ עַמָּא יְחִידָא בְעָלְמָא.

מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת, (תהלים צב) תּוּשְׁבַּחְתָּא דָא, אָדָם הָרִאשׁוֹן קָאָמַר לָהּ, בְּשַׁעֲתָא דְאִתְתָּרַךְ מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן, וְאָתָא שַׁבָּת וְאָגִין עָלֵיהּ.

לשון הקודש

מֵהַשֶּׁמֶשׁ, אָז הוּא חָדָשׁ, וְזֶהוּ שִׁיר חָדָשׁ. הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ, הֲרֵי הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל יָמִין וּשְׂמֹאל לְקַבֵּל אוֹתָהּ.

וְתִשְׁבַּחַת זוֹ, כְּשֶׁנּוֹשְׂאוֹת הָאָרוֹן, מְשַׁבְּחוֹת אוֹתָהּ כְּשֶׁעוֹלוֹת לְבֵית שֶׁמֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁעֲגָלוֹת עוֹלוֹת לְבֵית שֶׁמֶשׁ, וְהַכֹּל עוֹלִים בְּסוֹד אֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁבְּשַׁבָּת הִיא עֲלִיַּת הַכִּסֵּא לַעֲלוֹת לְמַעְלָה. הַתִּקּוּן שֶׁל הַתִּשְׁבַּחַת הַזּוֹ בְּשַׁבָּת. כָּל הַתִּשְׁבָּחוֹת הַלָּלוּ תִּקְּנוּ לְשַׁבָּת, לְשַׁבֵּחַ אוֹתוֹ הָעָם הַיָּחִיד בָּעוֹלָם.

מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת (תהלים צב). הַתִּשְׁבַּחַת הַזּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן אָמַר אוֹתָהּ בְּשָׁעָה שֶׁגֹּרַשׁ מִגַּן עֵדֶן, וּבָאָה שַׁבָּת וְהֵגֵנָּה עָלָיו. וּבֵאֲרוּהָ הַחֲבֵרִים, אֶת

וְאוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, תּוּשְׁבַּחְתָּא דָא, עָלְמָא תַּתָּאָה קָא מְשַׁבַּח לְגַבֵּי עָלְמָא עִלָּאָה, יוֹמָא (דְּכֹלָּא בֵּיהּ) דְּאִיהוּ כּוּלּוֹ שַׁבָּת, מַלְכָּא, דְּשָׁלְמָא דִּילֵיהּ. וְדָא אִיהוּ מִזְמוֹר שִׁיר, וְלָא כְּתִיב מָאן קָאָמַר לֵיהּ, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא.

לְיוֹם הַשַּׁבָּת, יוֹמָא עִלָּאָה, שַׁבָּת עִלָּאָה. דָּא שַׁבָּת וְדָא שַׁבָּת, מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא, שַׁבָּת סְתָם, דָּא שַׁבָּת דְּמַעֲלֵי שַׁבַּתָּא. יוֹם הַשַּׁבָּת, דָּא שַׁבָּת דִּלְעֵילָא. דָּא יוֹם, וְדָא לַיְלָה. (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת, הָא לֵילְיָא, דָּזָא דְנוּקְבָא. (שמות כ) זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, הָא יוֹם, דָּזָא דִּדְכוּרָא. וּבְגִין כַּךְ מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת.

וְאַשְׁכְּחָן בְּכַמָּה אֲתָר, דְּעָלְמָא תַּתָּאָה לָא סָלִיק בִּשְׁמָא, וְאַתְיָא סְתָם, כְּגוֹן הַאי, וּכְגוֹן וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, וּכְגוֹן (שמות כד) וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵיהּ

לשון הקודש

הַתְּשְׁבַּחַת הַזוֹ מְשַׁבֵּחַ הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן אֶת הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, יוֹם (שֶׁהַכֹּל בּוֹ) שֶׁהוּא כֻּלּוֹ שַׁבָּת, הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. וְזֶהוּ מִזְמוֹר שִׁיר, וְלֹא כָּתוּב מִי אָמַר אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

לְיוֹם הַשַּׁבָּת – הַיּוֹם הָעֶלְיוֹן, הַשַּׁבָּת הָעֶלְיוֹנָה. זוֹ שַׁבָּת וְזוֹ שַׁבָּת. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא שַׁבָּת סְתָם זוֹ שַׁבָּת שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת. יוֹם הַשַּׁבָּת זוֹ שַׁבָּת שֶׁלְּמַעְלָה. זֶה יוֹם וְזֶה לַיְלָה. (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת – הֲרֵי לַיְלָה, סוֹד שֶׁל נְקֵבָה. (שם כ) זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת – הֲרֵי יוֹם, סוֹד שֶׁל זָכָר. וְלָכֵן מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת.

וּמָצָאנוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, שֶׁהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן עוֹלֶה בַּשֵּׁם וּבָא סְתָם, כְּמוֹ זֶה

אֶל יְיָ'. כֻּלְּהוּ סָתִים שְׁמָא, וְלָא סָלִיק בֵּיהּ. (אֶלָּא) (ס"א וְכֹלָּא) בְּגִין דְּאִית בֵּיהּ דַּרְגָּא עִלָּאָה, וּלְגַבֵּי דַרְגָּא עִלָּאָה אִיהוּ לָא סָלִיק בִּשְׁמָא. נְהוֹרָא דִשְׁרָגָא, לָא סָלִיק בִּימָמָא, בִּנְהוֹרָא דִשְׁמְשָׁא, וְעַל דָּא לָא סָלִיק בִּשְׁמָא. וְכָל אִלֵּין תֻּשְׁבְּחָן, דְּשַׁבָּת, דְּאִיהִי כְּבוֹד (נ"א יוֹם הַשַּׁבָּת דְּאִיהוּ תוּשְׁבַּחְתָּא) יוֹם, אִיהוּ תוּשְׁבַּחְתָּא עִלָּאָה, עַל כָּל שְׁאַר יוֹמִין. (ס"א וְכָל אִלֵּין תֻּשְׁבְּחָן אַתְקִינוּ בְּתִיקוּנָא דְשַׁבַּתָּא דְּאִיהוּ סָלִיק לְאִתְעֲטָר בְּעִטְרִין עִלָּאִין אַתְרִין קַדִּישִׁין עַל כָּל שְׁאַר יוֹמִין).

נִשְׁמַת כָּל חָי, הָא חַבְרַיָּיא אִתְעָרוּ בֵּיהּ מִלִּין דִּקְשׁוֹט. אֲבָל אִית לָן לְאַדְכְּרָא, הַאי נִשְׁמָתָא דְּפַרְחָא מֵהַהוּא חָי הָעוֹלָמִים. וּבְגִין דְּאִיהִי דִילֵיהּ, דְּמִנֵּיהּ נַפְקָן כָּל בִּרְכָּאן, וְשַׁרְיָין בֵּיהּ, וְהוּא אַשְׁקֵי וּמְבָרֵךְ לְתַתָּא, הַאי נִשְׁמָתָא דְנַפְקָא מִנֵּיהּ, אִית לָהּ רְשׁוּ לְבָרְכָא לְהַאי אֲתָר.

לשון הקודש

– וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, וּכְמוֹ (שמות כד) וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֶל ה'. כֻּלָּם שֵׁם נִסְתָּר וְלֹא עוֹלֶה בּוֹ, (אֶלָּא) (וְהַכֹּל) מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה, וְאֶל הַדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה הוּא לֹא עוֹלֶה בַּשֵּׁם. אוֹר הַמְּנוֹרָה לֹא עוֹלֶה בַּיּוֹם בְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, וְעַל זֶה לֹא עוֹלֶה בַּשֵּׁם. וְכָל אֵלֶּה תִּשְׁבְּחוֹת הַשַּׁבָּת, שֶׁהִיא כְּבוֹד (יוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהִיא תִּשְׁבַּחַת) הַיּוֹם, הִיא תִּשְׁבַּחַת עֶלְיוֹנָה עַל כָּל שְׁאָר הַיָּמִים. וְכָל אֵלּוּ הַתִּשְׁבָּחוֹת הִתְקִינוּ בְּתִקּוּן שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁהִיא עוֹלָה לְהִתְעַטֵּר בַּעֲטָרוֹת עֶלְיוֹנוֹת, מְקוֹמוֹת קְדוֹשִׁים עַל כָּל שְׁאָר הַיָּמִים).

נִשְׁמַת כָּל חַי, הֲרֵי הַחֲבֵרִים עוֹרְרוּ בּוֹ דִּבְרֵי אֱמֶת. אֲבָל יֵשׁ לָנוּ לְהַזְכִּיר, הַנְּשָׁמָה הַזּוֹ שֶׁפּוֹרַחַת מֵאוֹתוֹ חַי הָעוֹלָמִים. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא שֶׁלּוֹ, שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת וְשׁוֹרוֹת בּוֹ, וְהוּא מַשְׁקֶה וּמְבָרֵךְ לְמַטָּה, הַנְּשָׁמָה הַזּוֹ שֶׁיּוֹצֵאת מִמֶּנּוּ יֵשׁ רְשׁוּת לְבָרֵךְ אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה.

וְעַל דָּא פָּרְחִין נִשְׁמָתִין מֵהַהוּא חָי, בְּמַעֲלֵי שַׁבַּתָּא. אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּאִינּוּן פַּרְחָאן, מַמָּשׁ מְבָרְכִין לְהַאי אֲתָר דְּאִקְרֵי שֵׁם מִתַּתָּא. וְהַהוּא אֲתָר דְּנַפְקֵי מִנֵּיהּ מְבָרַךְ לֵיהּ לְעֵילָא, וְהַאי שֵׁם מְקַבְּלָא בִּרְכָאן, מִתַּתָּא וּמֵעֵילָא, וְאִתְכְּלִילַת מִכָּל סִטְרִין.

בְּיוֹמֵי דְּחוֹל, אִיהִי מְקַבְּלָא בִּרְכָאן, מִשְׁאַר נִשְׁמָתִין, דְּקָא מְבָרְכִין לָהּ מִתַּתָּא. בְּיוֹמָא דְשַׁבָּת, אִיהִי מְקַבְּלָא בִּרְכָאן מֵאִינּוּן נִשְׁמָתִין עִלָּאִין, דְּקָא מְבָרְכָאן לָהּ בְּאַרְבְּעִין וַחֲמֵשׁ תֵּיבִין, כְּחוּשְׁבָּן מ"ה. (מִנִּשְׁמַת כָּל חָי עַד וְהָאַחֲרוֹנִים) (ס"א וּבְרָזָא דְחַמְשִׁין תֵּיבִין, כְּחוּשְׁבָּן מ"י) כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, בְּרָזָא מ"ה, וּבְרָזָא מ"י. דָּא עָלְמָא עִלָּאָה, וְדָא עָלְמָא תַּתָּאָה. נִשְׁמַת כָּל חָי (ס"א עַד וְהָאַחֲרוֹנִים) מ"ה. וּמִן וְאִילוּ פִּינוּ מָלֵא שִׁירָה עַד וּמִלְּפָנִים, סַלְקָא תּוּשְׁבַּחְתָּא אַחֲרָא חַמְשִׁין

לשון הקודש

וְלָכֵן פּוֹרְחוֹת הַנִּשְׁמוֹת מֵאוֹתוֹ חַי בְּעֶרֶב שַׁבָּת, אוֹתָן נִשְׁמוֹת שֶׁפּוֹרְחוֹת, מַמָּשׁ מְבָרְכוֹת מָקוֹם זֶה שֶׁנִּקְרָא שֵׁם מִלְּמַטָּה. וְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁיּוֹצְאוֹת מִמֶּנּוּ, מְבָרֵךְ אוֹתוֹ לְמַעְלָה, וְשֵׁם זֶה מְקַבֵּל בְּרָכוֹת מִמַּטָּה וּמִמַּעְלָה, וְנִכְלֶלֶת מִכָּל הַצְּדָדִים. **בִּימֵי** הַחֹל הִיא מְקַבֶּלֶת בְּרָכוֹת מִשְּׁאָר הַנִּשְׁמוֹת שֶׁמְּבָרְכוֹת אוֹתָהּ מִלְּמַטָּה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, הִיא מְקַבֶּלֶת בְּרָכוֹת מֵאוֹתָן נְשָׁמוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁמְּבָרְכוֹת אוֹתָהּ בְּאַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ תֵּבוֹת מ"ה. (מִנִּשְׁמַת כָּל חַי עַד וְהָאַחֲרוֹנִים) (וּבְסוֹד שֶׁל חֲמִשִּׁים תֵּבוֹת, כְּחֶשְׁבּוֹן מ"י) כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּסוֹד מ"ה וּבְסוֹד מ"י. זֶה הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְזֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. נִשְׁמַת כָּל חַי (עַד וְהָאַחֲרוֹנִים) — מ"ה. וּמִן וְאִלּוּ פִּינוּ מָלֵא שִׁירָה עַד

תֵּיבִין. וְאַף עַל גַּב דְּלָא קַיְימָא תַּמָּן מִלָּה בְּחוּשְׁבָּנָא, סַלְקָא חֶשְׁבָּנָא רָזָא מ"י. וּמִתַּמָּן וּלְהָלְאָה סַלְקָא תּוּשְׁבַּחְתָּא אַחֲרָא לְחֶשְׁבּוֹן (מ"ה) מְאָה תֵּיבִין, תַּשְׁלוּמִין דְּכֹלָּא, וְחַד רְתִיכָא עַל מַה דְּשַׁרְיָא דְּאִיהוּ

(דף קל"ח ע"ב) תַּשְׁלוּמָא (ס"א הַהוּא שְׁלֵימָא עִלָּאָה.).

וְכָל שְׁבָחָא דָא, וְכָל מִלִּין אִלֵּין, כֻּלְּהוּ שַׁיְיפִין יְדִיעָן, בְּחוּשְׁבָּנָא לְתַשְׁלוּמָא דְשַׁבָּת, וּלְאִשְׁתַּלְּמָא מִנַּיְיהוּ, כַּדְקָא חֲזֵי. זַכָּאָה עַמָּא, דְּיַדְעֵי לְסַדְּרָא שְׁבָחָא דְמָרֵיהוֹן, כַּדְקָא יֵאוֹת. מִכָּאן וּלְהָלְאָה סִדּוּרָא דִצְלוֹתָא כְּמָה דְּאִתְתַּקְּנַת.

כְּתִיב (תהלים כב) וְאַתָּה יְיָ' אַל תִּרְחָק אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה. דָּוִד מַלְכָּא אָמַר דָּא, בְּשַׁעֲתָא דְהֲוָה מְתַקֵּן וּמְסַדֵּר תּוּשְׁבַּחְתָּא דְמַלְכָּא, בְּגִין לְחַבְּרָא שִׁמְשָׁא בְּסִיהֲרָא. כֵּיוָן דְּהֲוָה

לשון הקודש

וּמִלְּפָנִים – עוֹלָה הַתִּשְׁבַּחַת הָאַחֶרֶת חֲמִשִּׁים תֵּבוֹת. וְאַף עַל גַּב שֶׁלֹּא עוֹמֵד הַדָּבָר בַּחֶשְׁבּוֹן, עוֹלֶה הַחֶשְׁבּוֹן סוֹד מ"י, וּמִשָּׁם וָהָלְאָה עוֹלָה הַתִּשְׁבַּחַת הָאַחֶרֶת לְחֶשְׁבּוֹן (מ"ה) מֵאָה תֵּבוֹת, תַּשְׁלוּמִים שֶׁל הַכֹּל, וּמֶרְכָּבָה אַחַת עַל מַה שֶּׁשּׁוֹרֶה שֶׁהוּא תַּשְׁלוּם (אוֹתוֹ שְׁלֵם עֶלְיוֹן).

וְכָל הַשֶּׁבַח הַזֶּה וְכָל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ כֻּלָּם אֵיבָרִים יְדוּעִים בְּחֶשְׁבּוֹן לְתַשְׁלוּם שַׁבָּת וּלְהִשְׁתַּלֵּם מֵהֶם כָּרָאוּי. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיּוֹדְעִים לְסַדֵּר אֶת שֶׁבַח רִבּוֹנָם כָּרָאוּי. מִכָּאן וָהָלְאָה סִדּוּר הַתְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁתֶּקֵּן.

כָּתוּב (תהלים כב) וְאַתָּה ה' אַל תִּרְחָק אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה. דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת זֶה בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה מְתַקֵּן וּמְסַדֵּר אֶת תִּשְׁבַּחַת הַמֶּלֶךְ כְּדֵי לְחַבֵּר אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לַלְּבָנָה. כֵּיוָן שֶׁהָיָה מְתַקֵּן וּמְסַדֵּר אֶת

מִתַּקֵּן וּמְסַדֵּר שְׁבָחִין דִּילֵיהּ לְאִתְחַבְּרָא, אָמַר וְאַתָּה יְיָ' אַל תִּרְחָק.

וְאַתָּה יְיָ' רָזָא דְּחַבְרוּתָא חָדָא בְּלֹא פְּרוּדָא. אַל תִּרְחָק, כֵּיוָן דְּאִיהִי סַלְקָא לְאִתְעַטְּרָא בְּבַעְלָהּ, וְכֹלָּא בְּעָלְמָא עִלָּאָה, וּמִתַּמָּן בָּעֵי לְסַלְקָא לְאֵין סוֹף, לְאִתְקַשְּׁרָא כֹּלָּא לְעֵילָא לְעֵילָא, וּבְגִין כָּךְ אַל תִּרְחָק, לְאִסְתַּלְקָא מִינָּן, לְשַׁבְקָא לָן.

וּבְגִין כַּךְ, בְּגוֹ סִדּוּרָא דְתוּשְׁבַּחְתָּא, בָּעָאן יִשְׂרָאֵל לְאִתְכַּלְלָא תַּמָּן, וּלְאִתְדַּבְּקָא בַּהֲדֵיהוּ מִתַּתָּא, דְּאִלְמָלֵא יִבְעֵי לְאִסְתַּלְקָא הַאי כָּבוֹד, הָא יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא אֲחִידָן בֵּיהּ וְתַקְפִּין בֵּיהּ, דְּלָא שַׁבְקִי לֵיהּ לְאִתְרַחֲקָא מִנַּיְיהוּ. וְעַל דָּא צְלוֹתָא בְּלָחַשׁ, כְּמַאן דְּמַלִּיל בְּרָזָא עִם מַלְכָּא, וּבְעוֹד דְּאִיהוּ בְּרָזָא עִמֵּיהּ, לָא אִתְרָחֲקָא מִנֵּיהּ כְּלָל.

לשון הקודש

שְׁבָחָיו לְהִתְחַבֵּר, אָמַר וְאַתָּה ה' אַל תִּרְחָק.

וְאַתָּה ה' – סוֹד שֶׁל חֲבֵרוּת אַחַת בְּלִי פְּרוּד. אַל תִּרְחָק – כֵּיוָן שֶׁעָלְתָה לְהִתְחַבֵּר עִם בַּעְלָהּ, וְהַכֹּל בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וּמִשָּׁם רוֹצָה לַעֲלוֹת לְאֵין סוֹף לְהִתְקַשֵּׁר הַכֹּל לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְלָכֵן אַל תִּרְחַק לְהִסְתַּלֵּק מֵאִתָּנוּ וְלַעֲזֹב אוֹתָנוּ.

וְלָכֵן בְּתוֹךְ סִדּוּר הַתְּשְׁבָּחַת צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְהִכָּלֵל שָׁם וּלְהִדָּבֵק עִמָּם מִלְּמַטָּה, שֶׁאִלְמָלֵא יִרְצֶה לְהִתְעַלּוֹת הַכָּבוֹד הַזֶּה, הֲרֵי יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה אֲחוּזִים בּוֹ וּמַחֲזִיקִים בּוֹ שֶׁלֹּא יַעֲזֹב אוֹתוֹ לְהִתְרַחֵק מֵהֶם. וְלָכֵן הַתְּפִלָּה בְּלַחַשׁ, כְּמִי שֶׁמְּדַבֵּר בְּסוֹד עִם הַמֶּלֶךְ. וּבְעוֹד שֶׁהוּא בְּסוֹד עִמּוֹ, לֹא מִתְרַחֶקֶת מִמֶּנּוּ כְּלָל.

אֱיָלוּתִי, מָה אַיָּל וּצְבִי, בְּשַׁעֲתָא דְאַזְלֵי וּמְרַחֲקֵי, מִיַּד אָהַדְרָן לְהַהוּא אֲתָר דְּשַׁבְקֵי, אוֹף קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַף עַל גַּב דְּאִסְתַּלָּק לְעֵילָא לְעֵילָא בְּאֵין סוֹף, מִיַּד אַהְדָּר לְאַתְרֵיהּ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא אִתְאַחֲדָן בֵּיהּ, וְלָא שַׁבְקִין לֵיהּ לְאִתְנַשְׁיָא, (מִנַּיְיהוּ) וּלְאִתְרַחֲקָא מִנַּיְיהוּ. וְעַל דָּא, אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה.

וּבְגִין כַּךְ בָּעֵינָן לְאִתְאַחֲדָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְאַחֲדָא בֵּיהּ, כְּמַאן דְּאַמְשִׁיךְ מֵעֵילָא לְתַתָּא, דְּלָא יִשְׁתְּבַק בַּר נָשׁ מִנֵּיהּ, אֲפִילוּ שַׁעֲתָא חָדָא. וְעַל דָּא כַּד סָמִיךְ גְּאוּלָה לִתְפִלָּה, בָּעֵי לְאַחֲדָא בֵּיהּ, וּלְאִשְׁתָּעֵי בַּהֲדֵיהּ בִּלְחִישׁוּ, בְּרָזָא, דְּלָא יִתְרְחַק מִינָן, וְלָא יִשְׁתְּבַק מִינָן, וְעַל דָּא כְּתִיב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם

לשון הקודש

אֱיָלוּתִי – מָה אַיָּל וּצְבִי, בְּשָׁעָה שֶׁהוֹלְכִים וּמִתְרַחֲקִים, מִיָּד חוֹזְרִים לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁעָזְבוּ – אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַף עַל גַּב שֶׁהִתְעַלָּה לְמַעְלָה לְמַעְלָה בְּאֵין סוֹף, מִיָּד חוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה אֲחוּזִים בּוֹ, וְלֹא עוֹזְבִים אוֹתוֹ לִהְיוֹת נִשְׁכָּח וּלְהִתְרַחֵק מֵהֶם. וְלָכֵן, אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ צְרִיכִים לְהִתְאַחֵד עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֶאֱחֹז בּוֹ כְּמִי שֶׁמַּמְשִׁיךְ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר אִישׁ עָזוּב מִמֶּנּוּ אֲפִלּוּ שָׁעָה אַחַת. וְלָכֵן כְּשֶׁסּוֹמֵךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, צָרִיךְ לֶאֱחֹז בּוֹ וּלְדַבֵּר עִמּוֹ בְּלַחַשׁ, בְּסוֹד, שֶׁלֹּא יִתְרַחֵק מֵעִמָּנוּ וְלֹא יַעֲזֹב מֵעִמָּנוּ, וְלָכֵן כָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם

הַיּוֹם. (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ' אֱלֹהָיו.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן וְחַבְרַיָּא אוֹף הָכִי קָמוּ וְאָזְלוּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לְרִבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּי, אַבָּא, עַד הָכָא הֲוֵינָא יַתְבֵי בְּצִלָּא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן. מִכָּאן וּלְהָלְאָה דְּאֲנָן אָזְלִין, אִצְטְרִיךְ לָן לְמֵיהַךְ בְּאָרְחוֹי דְּנַטְרָן אִילָנָא דָּא. אָמַר לֵיהּ, אַנְתְּ תִּשְׁרֵי בְּשֵׁירוּתָא לְמִפְּתַח בְּאָרְחָא.

פָּתַח וְאָמַר, (שמות כה) וְיִקְּחוּ לִי תְּרוּמָה, כְּמָה דְּאִתְּמַר. בְּמַאי אִיהִי תְּרוּמָה. בְּרָזָא דְּזָהָב, דְּהָא מִתַּמָּן אִתְּזָנַת בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין דְּאִיהִי גְּבוּרָה תַּתָּאָה, דְּאַתְיָא מִסִּטְרָא דְּזָהָב. וְאַף עַל גַּב דְּאַתְיָא מִסִּטְרָא דְּזָהָב, כָּל עִקָּר לָא אִשְׁתְּאַרַת, אֶלָּא בְּסִטְרָא דְּכֶסֶף, דְּאִיהוּ יְמִינָא.

לשון הקודש

שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁה' אֱלֹהָיו.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְהַחֲבֵרִים אַף כָּךְ קָמוּ וְהָלְכוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו, אַבָּא, עַד כָּאן הָיִינוּ יוֹשְׁבִים בַּצֵּל שֶׁל עֵץ הַחַיִּים בְּגַן עֵדֶן. מִכָּאן וָהָלְאָה שֶׁאָנוּ הוֹלְכִים, צָרִיךְ לָנוּ לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי הַשּׁוֹמְרִים אֶת הָעֵץ הַזֶּה.

אַתָּה תַּתְחִיל בְּרֵאשִׁית לִפְתּוֹחַ בַּדֶּרֶךְ.

פָּתַח וְאָמַר, וְיִקְּחוּ לִי תְּרוּמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. בַּמָּה הִיא תְּרוּמָה? בְּסוֹד הַזָּהָב, שֶׁהֵרֵי מִשָּׁם נִזּוֹנָה בַּתְּחִלָּה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא גְּבוּרָה תַּחְתּוֹנָה שֶׁבָּאָה מִצַּד הַזָּהָב. וְאַף עַל גַּב שֶׁבָּאָה מִצַּד הַזָּהָב, כָּל עִקָּר לֹא נִשְׁאֶרֶת, אֶלָּא בְּצַד הַכֶּסֶף, שֶׁהוּא יָמִין.

וְרָזָא דָּא כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, דְּאִצְטְרִיךְ לְקַבְּלָא לֵיהּ בִּימִינָא וּבִשְׂמָאלָא, וְכָל עִקָּר לָא אִשְׁתְּאַר אֶלָּא בִּימִינָא. (ס"א וּשְׂמָאלָא אִתְעָדֵי מִינָּהּ וְלָא וכו') וּשְׂמָאלָא אִתְעַר יְמִינָא, וְלָא אִתְדְּבַק בֵּיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ אִתְיְיהִיב בֵּין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וּשְׂמָאלָא אִתְאַחִיד תְּחוֹתֵיהּ, וִימִינָא אִתְאַחִיד בֵּיהּ לְעֵילָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. זָהָב וָכֶסֶף, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (חגי ב) לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב, וְהָא אִתְּמַר.

וּנְחוֹשֶׁת, דָּא אִיהוּ גְוָון כְּגַוְונָא דְזָהָב, בְּגִין דְּאִצְטְבַּע מִגְּוָון זָהָב וּמִגְּוָון דְּכֶסֶף. וְעַל דָּא מִזְּבַח הַנְּחֹשֶׁת קָטָן. אֲמַאי אִיהוּ קָטָן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (מלכים א ח) כִּי מִזְּבַח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ' קָטֹן מֵהָכִיל אֶת הָעוֹלָה וְגוֹ'. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שמואל א יז) וְדָוִד הוּא הַקָּטָן. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ קָטָן,

לשון הקודש

וְסוֹד זֶה כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה שֶׁצָּרִיךְ לְקַבְּלָהּ בִּימִין וּבִשְׂמֹאל, וְכָל הָעִקָּר לֹא נִשְׁאַר אֶלָּא בַּיָּמִין, (וְהַשְּׂמֹאל נֶעֱזַב מִמֶּנָּה וְלֹא וְכוּ') וְהַשְּׂמֹאל מְעוֹרֵר אֶת הַיָּמִין וְלֹא נִדְבָּק בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִתָּן בֵּין יָמִין וּשְׂמֹאל, וְהַשְּׂמֹאל נֶאֱחָז תַּחְתָּיו, וְיָמִין נֶאֱחָז בּוֹ לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. זָהָב וָכֶסֶף – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (חגי ב) לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

וּנְחֹשֶׁת – זֶהוּ צֶבַע כְּגוֹן הַזָּהָב, מִשּׁוּם שֶׁנִּצְבָּע מִגְּוָון זָהָב וּמִגְּוָון כֶּסֶף. וְלָכֵן מִזְּבַח הַנְּחֹשֶׁת קָטָן. לָמָּה הוּא קָטָן? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א ח) כִּי מִזְּבַח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' קָטֹן מֵהָכִיל אֶת הָעֹלָה וְגוֹ'. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְדָוִד הוּא הַקָּטָן. וְאַף עַל גַּב

כֹּלָּא אִתְאַחִיד בְּגַוֵּיהּ. וְאִי תֵּימָא מִזְבֵּחַ אַחֲרָא, אִקְרֵי קָטָן. לָאו הָכִי. דְּלָאו קָטָן בַּר הַאי, דִּכְתִיב, (בראשית א) אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטָן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה. וְדָא אִיהוּ הַמָּאוֹר הַקָּטָן. הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל, דָּא מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי דְּאִיהוּ מִזְבַּח הַזָּהָב.

וּתְכֵלֶת (דף קל"ט ע"א) דָּא אִיהוּ תְּכֵלֶת דְּצִיצִית. תְּכֵלֶת דָּא אִיהוּ כֶּרְסְיָיא, רָזָא דִתְפִלָּה דְיַד. תְּכֵלֶת דָּא אִיהוּ כֶּרְסְיָיא, דְּדַיְינִין בֵּיהּ דִּינֵי נְפָשׁוֹת. בְּגִין דְּאִית כֶּרְסְיָיא דְּדַיְינִין בֵּיהּ דִּינֵי מָמוֹנוֹת, וְאִית כֶּרְסְיָיא דְּדַיְינִין בֵּיהּ דִּינֵי נְפָשׁוֹת. וְעַל דָּא, כָּל גַּוְונִין טָבִין לְחֶלְמָא, בַּר גַּוְון תְּכֵלָא, בְּגִין דְּיִנְדַּע דְּהָא נִשְׁמָתֵיהּ סָלְקָא בְּדִינָא. וְכַד נִשְׁמָתָא סָלְקָא בְּדִינָא, גּוּפָא אִתְדָּן לְאִשְׁתְּצָאָה וְאִצְטְרִיךְ הַהוּא חֶלְמָא, לְרַחֲמִין סַגִּיאִין.

לשון הקודש

שֶׁהוּא קָטָן, הַכֹּל נֶאֱחָז בְּתוֹכוֹ. וְאִם תֹּאמַר, מִזְבֵּחַ אַחֵר נִקְרָא קָטָן – לֹא כָּךְ! שֶׁאֵין קָטָן פְּרָט לָזֶה, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה. וְזֶהוּ הַמָּאוֹר הַקָּטָן. הַמָּאוֹר הַגָּדֹל – זֶה הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי, שֶׁהוּא מִזְבַּח הַזָּהָב.

וּתְכֵלֶת – זוֹהִי תְּכֵלֶת שֶׁל צִיצִית. תְּכֵלֶת זֶהוּ הַכִּסֵּא, סוֹד שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד. תְּכֵלֶת זֶהוּ הַכִּסֵּא שֶׁבּוֹ דָּנִים דִּינֵי נְפָשׁוֹת. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ כִּסֵּא שֶׁדָּנִים בּוֹ דִּינֵי מָמוֹנוֹת, וְיֵשׁ כִּסֵּא שֶׁדָּנִים בּוֹ דִּינֵי נְפָשׁוֹת. וְלָכֵן כָּל הַגְּוָנִים טוֹבִים לַחֲלוֹם, פְּרָט לְגָוֶן תְּכֵלֶת, כְּדֵי שֶׁיֵּדַע שֶׁהֲרֵי נִשְׁמָתוֹ הֲרֵי עוֹלָה בְּדִין. וּכְשֶׁנִּשְׁמָה עוֹלָה בְּדִין, הַגּוּף נִדּוֹן לְהִתְכַּלּוֹת, וְצָרִיךְ אוֹתוֹ

תְּכֵלֶת דָּא אִיהוּ כֻּרְסְיָיא, דִּכְתִיב בֵּיהּ (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא, וּכְתִיב (וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת) וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב. בְּגִין דְּעַבְדִין בֵּיהּ כְּרִיכִין לְצִיצִית, וְכַד נֹגַהּ לוֹ, אִתְהַדָּר לְגָוָון יָרוֹק, כְּגָוֵן כַּרְתִּי. מֵהַהִיא שַׁעֲתָא וְאֵילֵךְ, אִשְׁתְּרֵי זִמְנָא דִּקְרִיאַת שְׁמַע, דְּהָא אִשְׁתָּנֵי גְוָון תְּכֵלָא מִכְּמַה דְּהַוָה, וּבְגִין כַּךְ אָסִיר לְמֵידָן דִּינֵי נְפָשׁוֹת בַּלַּיְלָה, בְּגִין דְּשָׁלְטָא הַהוּא גְוָון תְּכֵלָא בְּהַהוּא זִמְנָא, וְאִתְיְהִיב רְשׁוּ לְמֶחֱטַף נַפְשָׁא בְּלָא מִשְׁפָּט. דְּהָא מִשְׁפָּט לָא שָׁלְטָא בְּהַהוּא זִמְנָא. כַּד אָתֵי צַפְרָא, וְאִתְעַר יְמִינָא דִּלְעֵילָא, נָפִיק הַהוּא נְהוֹרָא, וּמָטֵי עַד הַאי תְּכֵלָא, וְאִשְׁתָּנֵי מִכְּמַה דְּהַוָה, וּכְדֵין שָׁלְטָא עָלֵיהּ, וְאִתְדַּבָּק בֵּיהּ כֻּרְסְיָיא אַחֲרָא קַדִּישָׁא. מֵהַהִיא שַׁעֲתָא וְאֵילֵךְ, זִמְנָא דִּקְרִיאַת שְׁמַע.

לשון הקודש

הַחֲלוֹם לְרַחֲמִים רַבִּים.

תְּכֵלֶת זֶהוּ כִּסֵּא, שֶׁכָּתוּב בּוֹ כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא, וְכָתוּב (יחזקאל א) וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב. מִשּׁוּם שֶׁעוֹשִׂים בּוֹ כְּרִיכוֹת לַצִּיצִית, וּכְשֶׁנֹּגַהּ לוֹ הוֹפֵךְ לְגָוֶן יָרֹק, כְּגָוֶן כַּרְתִּי, מֵאוֹתָהּ שָׁעָה וְאֵילֶךְ מַתְחִיל זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהֲרֵי הִשְׁתַּנָּה גָּוֶן תְּכֵלֶת מִכְּמוֹ שֶׁהָיָה, וְלָכֵן אָסוּר לָדוּן דִּינֵי נְפָשׁוֹת בַּלַּיְלָה, מִשּׁוּם שֶׁשּׁוֹלֵט אוֹתוֹ גָּוֶן תְּכֵלֶת בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְנִתְּנָה רְשׁוּת לַחֲטוֹף נֶפֶשׁ בְּלִי מִשְׁפָּט. שֶׁהֲרֵי מִשְׁפָּט לֹא שׁוֹלֵט בְּאוֹתוֹ זְמַן. כְּשֶׁבָּא הַבֹּקֶר וּמִתְעוֹרֵר הַיָּמִין שֶׁלְּמַעְלָה, יוֹצֵא אוֹתוֹ הָאוֹר וּמַגִּיעַ עַד הַתְּכֵלֶת הַזֹּאת וּמִשְׁתַּנֶּה מִכְּמוֹ שֶׁהָיָה, וְאָז שׁוֹלֵט עָלָיו וְנִדְבָּק בּוֹ כִּסֵּא קָדוֹשׁ אַחֵר. מֵאוֹתָהּ שָׁעָה וְאֵילֶךְ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע.

וְאַרְגָּמָן, דָּא כְּנוּפְיָא דִכְלִילָא כָּל גְּוָונִין כַּחֲדָא. וְתוֹלַעַת שָׁנִי, כְּתִיב שָׁנִי, וּכְתִיב שָׁנִים, דִּכְתִיב, (משלי לא) כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבוּשׁ שָׁנִים. אֶלָּא הַאי אִיהוּ גְּוָון אִקְרֵי שָׁנִי, דְּנָטִיל כָּל גְּוָונִין בֵּיהּ, וְכֻלָּא אִיהוּ חַד, שָׁנִי וְשָׁנִים. שָׁנִים: כַּד כֻּלְּהוּ כְּלִילָן בֵּיהּ כַּחֲדָא. שָׁנִי: דְּנָפִיק מִכַּרְסְיָיא עִלָּאָה, דְּשַׁלְטָא עַל תְּכֵלֶת מִסִּטְרָא דִימִינָא, וְדָא אִיהוּ אַפּוֹטְרוֹפּוֹסָא דְיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב בֵּיהּ (דניאל י) מִיכָאֵל שַׂרְכֶם. תּוֹלַעַת: דְּחֵילֵיהּ בְּפוּמֵיהּ, כַּתּוֹלַעַת, דִּמְתָּבַר כֻּלָּא וְעִקַּר כֻּלָּא.

תּוֹלַעַת שָׁנִי וָשֵׁשׁ, תְּרֵין גְּוָונִין כַּחֲדָא, דִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, חִיוָּר וְסוּמָק. וָשֵׁשׁ: בּוּצָא אִיהוּ. דְּשִׁית חוּטִין מִתְחַבְּרָן, וְדָא אִיהוּ דִכְתִיב, (דניאל י) וּגְוִיָּתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ. וּבְאִלֵּין תְּרֵין, כְּלִילָן תְּרֵין אָחֳרָנִין.

לשון הקודש

וְאַרְגָּמָן – זֶה כִּנּוּס שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגְּוָנִים כְּאֶחָד. וְתוֹלַעַת שָׁנִי – כָּתוּב שָׁנִי, וְכָתוּב שָׁנִים, שֶׁכָּתוּב (משלי לא) כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים. אֶלָּא זֶהוּ גָּוֶן שֶׁנִּקְרָא שָׁנִי, שֶׁנּוֹטֵל בּוֹ אֶת כָּל הַגְּוָנִים וְהַכֹּל אֶחָד, שָׁנִי וְשָׁנִים. שָׁנִים – כְּשֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בּוֹ כְּאֶחָד. שָׁנִי – שֶׁיּוֹצֵא מֵהַכִּסֵּא הָעֶלְיוֹן שֶׁשּׁוֹלֵט עַל תְּכֵלֶת מִצַּד הַיָּמִין, וְזֶהוּ הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (דניאל י) מִיכָאֵל שַׂרְכֶם. תּוֹלַעַת – שֶׁכֹּחָהּ בְּפִיהָ. כְּתוֹלַעַת שֶׁמְּשַׁבֶּרֶת הַכֹּל וּמְעַקֶּרֶת הַכֹּל.

תּוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ – שְׁנֵי גְוָנִים כְּאֶחָד, שֶׁל יָמִין וּשְׂמֹאל, לָבָן וְאָדֹם. וְשֵׁשׁ – הוּא בּוּץ. שֶׁשִּׁשָּׁה חוּטִים מִתְחַבְּרִים, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּגְוִיָּתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ. וּבִשְׁנֵי אֵלֶּה

וְעַזִּים: גְּבוּרָאן תַּתָּאֵי דִּלְבַר, לְחַפְיָא עַל פְּנִימָאֵי. וְכֹלָּא אִצְטְרִיךְ, וְאִצְטְרִיךְ לְמֵיהַב דּוּכְתָּא לְכֹלָּא, דְּהָא מִסִּטְרָא דְּדַהֲבָא קָאַתְיָין. וְעוֹרוֹת אֵלִים מְאָדָּמִים, מְשִׁיכוּ דִּתְרֵין סִטְרִין, דִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, לְחַפְיָיא בְּדוּכְתָּא אַחֲרָא.

וְעוֹרוֹת תְּחָשִׁים, סִטְרָא חָדָא אִית דְּרַבִּי גּוֹ סִטְרָא אַחֲרָא בְּחוּרְבָּא, וְלָא בְּיִשּׁוּבָא אִשְׁתְּכַח, וְדָא אִיהוּ סִטְרָא דַכְיוּ, וְאִקְרֵי תַּחַשׁ.

בְּסִפְרָא דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא אִית גּוֹ הַאי מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת דְּקַאמְרָן, רָזִין עִלָּאִין. דְּהָא מִזְבַּח אֲדָמָה כְּתִיב, (שמות כ) מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִי וְגוֹ' וְדָא אִיהוּ רָזָא כְּדְקָא יֵאוֹת. נְחֹשֶׁת, כַּד שַׁלְטִין טוּרִין אַחֲרָנִין, וְאִיהִי צְרִיכָא לְמֵיזַן לוֹן, אִצְטְבַּע בְּהַאי גַּוָּון לְמֵיזַן לוֹן. וְאִינּוּן אִקְרוּן הָרֵי נְחֹשֶׁת.

לשון הקודש

כְּלוּלִים שְׁנֵי אֲחֵרִים.

וְעַזִּים – גְּבוּרוֹת תַּחְתּוֹנוֹת שֶׁלַּחוּץ, לְכַסּוֹת עַל הַפְּנִימִיִּים. וְהַכֹּל צָרִיךְ. וְצָרִיךְ לָתֵת מָקוֹם לַכֹּל, שֶׁהֲרֵי מִצַּד הַזָּהָב הֵם בָּאִים. וְעֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים – מְשִׁיכָה שֶׁל שְׁנֵי צְדָדִים, שֶׁל יָמִין וּשְׂמֹאל, לְכַסּוֹת בְּמָקוֹם אַחֵר.

וְעֹרֹת תְּחָשִׁים – צַד אֶחָד יֵשׁ שֶׁגָּדֵל בְּתוֹךְ הַצַּד הָאַחֵר בְּחֻרְבָּה, וְלֹא נִמְצָא בְּיִשּׁוּב, וְזֶהוּ צַד טָהֹר, וְנִקְרָא תַּחַשׁ.

בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ יֵשׁ בְּתוֹךְ מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת שֶׁאָמַרְנוּ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים. שֶׁהֲרֵי כָּתוּב, (שמות כ) מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִי וְגוֹ', וְזֶהוּ סוֹד כָּרָאוּי. נְחֹשֶׁת – כְּשֶׁשּׁוֹלְטִים הָרִים אֲחֵרִים, וְהִיא צְרִיכָה לִזּוֹן אוֹתָם, נִצְבַּעַת בַּגָּוֵן הַזֶּה לָזּוּן אוֹתָם, וְהֵם נִקְרָאִים הָרֵי נְחֹשֶׁת.

וְאִינּוּן הָרֵי נְחֹשֶׁת אִתְמְשַׁךְ עָלַיְיהוּ רוּחָא חָדָא מִגּוֹ הַאי מִזְבֵּחַ, וְכַד הַאי מִזְבֵּחַ אִסְתַּלָּק בִּסְלִיקוּ אַחֲרָא, כְּדֵין אִסְתַּלָּק אָת נ', דְּאִיהוּ מִזְבֵּחַ קַדִּישָׁא, וְאִשְׁתְּאַר רוּחָא דְּאִלֵּין טוּרֵי נְחֹשֶׁת. וְכַד הַהוּא רוּחָא אִסְתְּלִיק בְּקִיּוּמֵיהּ, אִקְרֵי תַּחַשׁ, דְּהָא אִסְתַּלָּק מִנֵּיהּ אָת נ'.

וְהַאי אִתְפְּרַשׁ, לְכַמָּה רוּחִין אַחֲרָנִין, וְאִקְרוּן אוֹף הָכִי, וְעַל דָּא אִקְרֵי הַהוּא עַמָּא (חד), תַּחַשׁ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (בראשית כב) וְאֶת תַּחַשׁ וְאֶת מַעֲבָה. אִינּוּן הֲווֹ יַדְעֵי בְּהָא חַיָּה דְּמִשְׁכְּנָא, דְּאִקְרֵי עַל שְׁמֵהוֹן.

וַעֲצֵי שִׁטִּים, אִלֵּין אִינּוּן רָזִין קַדִּישִׁין, דְּאִינּוּן לוּחֵי מִשְׁכְּנָא, וְאִינּוּן אִקְרוּן בְּרָזָא דִלְהוֹן. כְּתִיב עֲצֵי שִׁטִּים עוֹמְדִים, וּכְתִיב (ישעיה ו) שְׂרָפִים עוֹמְדִים. **מִכָּאן** וּלְהָלְאָה שֶׁמָּן לַמָּאוֹר, מְשִׁיכוּ דִּמְשַׁח רְבוּת

לשון הקודש

וְאוֹתָם הָרֵי נְחֹשֶׁת נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם רוּחַ אַחַת מִתּוֹךְ הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה, וּכְשֶׁמִּזְבֵּחַ זֶה מִתְעַלֶּה בַּעֲלִיָּה אַחֶרֶת, אָז מִסְתַּלֶּקֶת אוֹת נ', שֶׁהוּא מִזְבֵּחַ קָדוֹשׁ, וְנִשְׁאֶרֶת הָרוּחַ שֶׁל הָרֵי הַנְּחֹשֶׁת הַלָּלוּ. וּכְשֶׁאוֹתָהּ רוּחַ מִתְעַלֵּית בְּקִיּוּמָהּ, הִיא נִקְרֵאת תַּחַשׁ, שֶׁהָרֵי הִסְתַּלְּקָה מִמֶּנָּה אוֹת נ'.

וְזֶה נִפְרָד לְכַמָּה רוּחוֹת אֲחֵרוֹת, וְנִקְרָאִים אַף כָּךְ, וְלָכֵן נִקְרָא אוֹתוֹ הָעָם (אחד) תַּחַשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כב) וְאֶת תַּחַשׁ וְאֶת מַעֲבָה. הֵם הָיוּ מַכִּירִים אֶת הַחַיָּה הַזוֹ שֶׁל הַמִּשְׁכָּן שֶׁנִּקְרֵאת עַל שְׁמָם.

וַעֲצֵי שִׁטִּים – אֵלּוּ אוֹתָם סוֹדוֹת קְדוֹשִׁים, שֶׁהֵם לוּחוֹת הַמִּשְׁכָּן, וְהֵם נִקְרָאִים בַּסּוֹד שֶׁלָּהֶם. כָּתוּב עֲצֵי שִׁטִּים

קַדִּישָׁא לְאַמְשָׁכָא עֲלַיְיהוּ. אַבְנֵי שֹׁהַם וְאַבְנֵי מִלּוּאִים, אִלֵּין אַבְנֵי קֻדְשָׁא, יְסוֹדֵי דְמַקְדְּשָׁא, בִּרְתִיכִין קַדִּישִׁין אִלֵּין, אִזְדַּמְּנָן בִּלְחוֹדַיְיהוּ, לְיַקֵּר וּלְשַׁבְּחָא, בִּלְבוּשׁ יְקָר, לְעַיְּינָא כַּהֲנָא בְּהוּ תַּמָּן, וּלְאַדְּכָּרָא (ולברכא) תְּרֵיסַר שְׁבָטִין, וְעַל דָּא תְּרֵיסַר אֲבָנִין כְּמָה דְאִתְּמַר.

תְּלֵיסַר זִינִין אִינּוּן, בַּר תְּרֵיסַר אֲבָנִין יַקִּירִין אִלֵּין, וְכֻלְּהוּ סַלְקִין לְחַמִּשָׁה וְעֶשְׂרִין אַתְוָון, (דף קל"ט ע"ב) בְּרָזָא עִלָּאָה דְיִחוּדָא. וְלָקֻבֵּל אִלֵּין, גָּלִיף וְאַתְקִין מִשֶּׁה, חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִין אַתְוָון בְּרָזָא דִפְסוּקָא דְיִחוּדָא, דִּכְתִיב, (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד. וְאִינּוּן חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִין אַתְוָון, גְּלִיפָן מְחַקְּקָן בְּרָזָא דִלְעֵילָא.

לשון הקודש

עֹמְדִים, וְכָתוּב (ישעיה ו) שְׂרָפִים עֹמְדִים. **מִכָּאן** וָהָלְאָה – שֶׁמֶן לַמָּאוֹר, מְשִׁיכָה שֶׁל שֶׁמֶן מִשְׁחָה קָדוֹשׁ לִמְשֹׁךְ עֲלֵיהֶם. אַבְנֵי שֹׁהַם וְאַבְנֵי מִלּוּאִים – אֵלּוּ אַבְנֵי קֹדֶשׁ, יְסוֹדוֹת הַמִּקְדָּשׁ, בַּמֶּרְכָּבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַלָּלוּ מִזְדַּמְּנִים לְבַדָּם לְכַבֵּד וּלְשַׁבֵּחַ בִּלְבוּשׁ כָּבוֹד לְעַיֵּן הַכֹּהֵן בָּהֶם שָׁם וּלְהַזְכִּיר (ולברך) שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, וְלָכֵן שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מִינִים הֵם, פְּרָט לִשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה הָאֲבָנִים הַיְקָרוֹת הַלָּלוּ, וְכֻלָּם עוֹלִים לְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת בַּסּוֹד הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַיִּחוּד. וּכְנֶגֶד אֵלֶּה חָקַק וְתִקֵּן מֹשֶׁה עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת בְּסוֹד הַפָּסוּק שֶׁל הַיִּחוּד, שֶׁכָּתוּב (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד. וְהֵם עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, גְּלוּפִים חֲקוּקִים בַּסּוֹד שֶׁלְּמַעְלָה.

יַעֲקֹב בָּעָא לְאַתְקְנָא לְתַתָּא, בְּרָזָא דְיִחוּדָא, וְאַתְקִין בְּאַרְבַּע וְעֶשְׂרִין אַתְוָון, וְאִינּוּן בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. וְלָא אַשְׁלִים לְחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִין אַתְוָון, בְּגִין דְּעַד לָא אִתְתָּקַן מַשְׁכְּנָא. כֵּיוָן דְּאִתְתָּקַן מַשְׁכְּנָא, וְאִשְׁתְּלִים, מִלָּה קַדְמָאָה דְהַוָה נָפִיק מִנֵּיה, כַּד אִשְׁתְּלִים, לָא מַלִּיל אֶלָּא בְּחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִין אַתְוָון, לְאַחֲזָאָה דְהָא אִשְׁתְּלִים דָּא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, דִּכְתִיב, (ויקרא א) וַיְדַבֵּר יְיָ' אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר. הָא חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִין אַתְוָון.

וְעַל דָּא חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִין זִינִין לְאַשְׁלְמָא תִּקּוּנָא דְמִקְדָּשָׁא (ס"א דְמַשְׁכְּנָא) וְכָל הֲנֵי אַתְוָון, אוֹקִימְנָא בְּאִינּוּן אַתְוָון גְּלִיפָן, דְּאוֹלִיפְנָא מִמַּר. וּבְגִין דְּמַשְׁכְּנָא אִשְׁתְּלִים בְּרָזִין אִלֵּין, אִקְרֵי כ"ה, בִּיחוּדָא דְשְׁלִימוּ דְמַשְׁכְּנָא, וְעַל דָּא (תהלים קמה) וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה כְּתִיב, רָזָא דְשְׁלִימוּ דְכָל מַשְׁכְּנָא

לשון הקודש

יַעֲקֹב רָצָה לְתַקֵּן לְמַטָּה בְּסוֹד הַיִּחוּד, וְתִקֵּן בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, וְהֵן: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. וְלֹא הִשְׁלִים לְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, מִשּׁוּם שֶׁעֲדַיִן לֹא הִתְתַּקֵּן הַמִּשְׁכָּן. כֵּיוָן שֶׁהִתְתַּקֵּן הַמִּשְׁכָּן וְנִשְׁלַם, הַדִּבֵּר הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה יוֹצֵא מִמֶּנּוּ כְּשֶׁהִשְׁתַּלֵּם – לֹא דִּבֵּר אֶלָּא בְּעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, לְהַרְאוֹת שֶׁהֲרֵי נִשְׁלָם זֶה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (ויקרא א) וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר. הֲרֵי עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת. **וְלָכֵן** עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה מִינִים לְהַשְׁלִים תִּקּוּן הַמִּקְדָּשׁ (הַמִּשְׁכָּן) וְכָל אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת בֵּאַרְנוּ בְּאוֹתָן אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת שֶׁלָּמַדְנוּ מִמּוֹרֵנוּ. וּמִשּׁוּם שֶׁהַמִּשְׁכָּן נִשְׁלָם בַּסּוֹדוֹת הַלָּלוּ, נִקְרָא כ"ה, בַּיִּחוּד שֶׁל שְׁלֵמוּת

וְתִקּוּנָא דִּילֵיהּ. כ"ה, לָקְבֵל תְּרֵין וְעֶשְׂרִין אַתְוָון, וְאוֹרַיְיתָא וּנְבִיאִים וּכְתוּבִים, דְּאִינּוּן כְּלָלָא חָדָא, וְרָזָא חָדָא.

בְּשַׁעֲתָא דְּיִשְׂרָאֵל קָא מְיַחְדֵי יְהוּדָא בְּהַאי קְרָא, בְּרָזָא דְּחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִין אַתְוָון, דְּאִינּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ' אֱלֹהֵינוּ יְיָ' אֶחָד, וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, דְּאִינּוּן אַרְבַּע וְעֶשְׂרִין אַתְוָון, וּיכַוֵּון כָּל חַד בְּהוּ, כֻּלְּהוּ אַתְוָון מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, וְסַלְּקִין בְּחִבּוּרָא חַד (ס"א כְּדֵין אִתְפַּתְּחוּ) תִּשְׁעָה וְאַרְבְּעִין תַּרְעִין, בְּרָזָא דְּיוֹבְלָא. וּכְדֵין אִצְטְרִיךְ לְסַלְּקָא עַד וְלָא יַתִּיר. וּכְדֵין אִתְפַּתְּחוּ תַּרְעִין, וְחָשִׁיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַהוּא בַּר נָשׁ, כְּאִילּוּ קַיֵּים אוֹרַיְיתָא כֻּלָּהּ, דְּאִיהִי אַתְיָא בְּתִשְׁעָה וְאַרְבְּעִין פָּנִים.

לשון הקודש

הַמִּשְׁכָּן, וְלָכֵן (תהלים קמד) וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה כָּתוּב, סוֹד שֶׁל שְׁלֵמוּת שֶׁל כָּל הַמִּשְׁכָּן וְתִקּוּנוֹ. כ"ה כְּנֶגֶד עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וְתוֹרָה וּנְבִיאִים וּכְתוּבִים, שֶׁהֵם כְּלָל אֶחָד וְסוֹד אֶחָד.

בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְיַחֲדִים יִחוּד בַּפָּסוּק הַזֶּה בְּסוֹד שֶׁל עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן: שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד, וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁהֵם עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, וְיכַוֵּן כָּל אֶחָד בָּהֶן – כָּל הָאוֹתִיּוֹת מִתְחַבְּרוֹת כְּאַחַת, וְעוֹלוֹת בְּחִבּוּר אֶחָד (אָז נִפְתְּחוּ) אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרִים בְּסוֹד הַיּוֹבֵל, וְאָז צָרִיךְ לַעֲלוֹת עַד וְלֹא יוֹתֵר. וְאָז נִפְתָּחִים הַשְּׁעָרִים, וּמַחֲשִׁיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אוֹתוֹ הָאָדָם כְּאִלּוּ קַיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה שֶׁבָּא בְּאַרְבָּעִים וְתֵשַׁע פָּנִים.

(בְּכֹלָּא) וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ לְכַוְּונָא לִבָּא וּרְעוּתָא בְּחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִין וּבְאַרְבַּע וְעֶשְׂרִין, וּלְסַלְקָא לוֹן בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא, לְתִשְׁעָה וְאַרְבְּעִין תַּרְעִין דְּקַאמְרָן. כֵּיוָן דְּאִתְכַּוְּון בְּהַאי, יִתְכַּוְּון בְּהַהוּא יִחוּדָא דְּאָמַר מַר, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד כְּלָלָא דְּכָל אוֹרַיְיתָא כֻּלָּהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּיִתְכַּוְּון בְּהוּ, דְּוַדַּאי כְּלָלָא אִיהוּ דְּכָל אוֹרַיְיתָא דְּעֵילָא וְתַתָּא. וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּאָדָם שְׁלֵימָא, דִּדְכַר וְנוּקְבָא, וְרָזָא דְּכָל מְהֵימְנוּתָא.

מַחֲלוֹקֶת דְּשַׁמַּאי וְהִלֵּל בְּקִימָה וּבְשִׁכִּיבָה, דִּכְתִיב, (דברים ו) בְּשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ, דְּשַׁמַּאי סָבַר בָּעֶרֶב דְּקָא כְּלִילָא נוּקְבָא בְּשֶׁלְטָנָהָא, אִצְטְרִיךְ לְגַבֵּי נוּקְבָא דְּקָא יַטּוּ וְיִקְרָאוּ. וּבַבֹּקֶר, דְּקָא שָׁלְטָא דְּכוּרָא בְּשוּלְטָנוּתָא דְּעָלְמָא עִלָּאָה,

לשון הקודש

וְלָכֵן צָרִיךְ לְכַוֵּן לֵב וְרָצוֹן בְּעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ וּבְעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע וּלְהַעֲלוֹתָם בִּרְצוֹן הַלֵּב לְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרִים שֶׁאָמַרְנוּ. כֵּיוָן שֶׁהִתְכַּוֵּן בָּזֶה, יִתְכַּוֵּן בְּאוֹתוֹ יִחוּד שֶׁאָמַר מוֹרֵנוּ – שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כְּלָל שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁיִּתְכַּוֵּן בָּהֶם, שֶׁוַּדַּאי כְּלָל הוּא שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה, שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה. וְזֶהוּ סוֹד שֶׁל אָדָם שָׁלֵם, שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, וְסוֹד שֶׁל כָּל הָאֱמוּנָה.

מַחֲלֹקֶת שֶׁל שַׁמַּאי וְהִלֵּל בְּקִימָה וּבְשִׁכִּיבָה, שֶׁכָּתוּב (דברים ו) בְּשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ. שֶׁשַּׁמַּאי סוֹבֵר, בָּעֶרֶב, שֶׁכְּלוּלָה הַנְּקֵבָה בִּשְׁלִטּוֹנָהּ, צָרִיךְ לַנְּקֵבָה שֶׁיַּטּוּ וְיִקְרָאוּ. וּבַבֹּקֶר כְּשֶׁשּׁוֹלֵט הַזָּכָר בִּשְׁלִטּוֹן

אִצְטְרִיךְ לְמֵיקָם קָמֵיהּ דְּדְכוּרָא, כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ בִּתְפִלָּה מְעוּמָד, וּבְכָל אֲתָר דְּדְכוּרָא אַתְיָא.

וּבֵית הִלֵּל סָבַר, אִלְמָלֵא אִשְׁתְּכַח דָּא לְחוֹד וְדָא לְחוֹד, הָכִי אִצְטְרִיךְ. אֲבָל כֵּיוָן דַּאֲנָן מְחַבְּרָן לוֹן כַּחֲדָא, בְּחִבּוּרָא בְּתִשְׁעָה וְאַרְבְּעִין פָּנִים, וְתִשְׁעָה וְאַרְבְּעִין תַּרְעִין, לָא אִצְטְרִיכְנָא לְאַפְּרְשָׁא דָא לְחוֹד וְדָא לְחוֹד, אֶלָּא לְאַשְׁגְּחָא דְּכֹלָּא אִיהוּ חַד, בְּלָא פְּרוּדָא. וּכְמָה דְּאִזְדַּמַּן לֵיהּ לְבַר נָשׁ, הָכִי יִמָּא, דְּהָא תַּרְוַוּיְיהוּ בְּחִבּוּרָא חָדָא, כְּמָה דְּנַיְחָא לוֹן, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ לְאִתְחַזָּאָה.

וְעַל דָּא דְּכוּרָא, בְּשִׁית סִטְרִין, בַּקְרָא דִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן שִׁית תֵּיבִין. וְנוּקְבָא בְּשִׁית סִטְרִין בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. דְּאִינּוּן שִׁית תֵּיבִין אַחֲרָנִין, וְסַלְקִין בְּחִבּוּרָא חָדָא,

לשון הקודש

הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, צָרִיךְ לַעֲמֹד לִפְנֵי הַזָּכָר כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ בִּתְפִלַּת מְעֻמָּד, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהַזָּכָר בָּא.

וּבֵית הִלֵּל סוֹבֵר, שֶׁאִלְמָלֵא שֶׁנִּמְצָא זֶה לְחוּד וְזֶה לְחוּד – כָּךְ צָרִיךְ. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁאָנוּ מְחַבְּרִים אוֹתָם כְּאֶחָד בְּחִבּוּר בְּאַרְבָּעִים וְתֵשַׁע פָּנִים וְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרִים, לֹא צְרִיכִים אָנוּ לְהַפְרִיד זֶה לְחוּד וְזֶה לְחוּד, אֶלָּא לְהַשְׁגִּיחַ שֶׁהַכֹּל אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד, וּכְמוֹ שֶׁמִּזְדַּמֵּן לָאָדָם – כָּךְ יֹאמַר, שֶׁהֲרֵי שְׁנֵיהֶם בְּחִבּוּר אֶחָד כְּמוֹ שֶׁנּוֹחַ לָהֶם, וְכָךְ צָרִיךְ לְהֵרָאוֹת.

וְלָכֵן הַזָּכָר בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים, בַּפָּסוּק שֶׁל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שֵׁשׁ תֵּבוֹת, וְהַנְּקֵבָה בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים – בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁהֵם שֵׁשׁ תֵּבוֹת

בְּרָזָא דְתִשְׁעָה וְאַרְבְּעִין תַּרְעִין, וַהֲלָכָה כְּבֵית הִלֵּל בְּכָל אֲתָר.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָרִים יְדוֹי וּבָרִיךְ לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ. פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מא) מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח וְגוֹ'. הַאי קְרָא אוֹקִימְנָא וְאִתְּמַר, אֲבָל רָזָא דְחָכְמְתָא אִיהוּ, מִ"י רָזָא דְעָלְמָא עִלָּאָה אִיהוּ, דְּהָא מִתַּמָּן נָפְקָא שֵׁירוּתָא, לְאִתְגַּלְיָא רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, וְהָא אוֹקִימְנָא.

תּוּ. מִ"י טְמִירָא דְכָל טְמִירִין, דְּלָא אִתְיְדַע וְלָא אִתְגַּלְיָא כְּלָל. גַּלֵּי יְקָרֵיהּ לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא, מֵהַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי מִזְרָח, דְּהָא מִתַּמָּן שֵׁירוּתָא דְכָל רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, וּנְהוֹרָא לְאִתְגַּלְיָא. וּלְבָתַר צָדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ, דְּהָא צָדֶק, גַּלֵּי גְבוּרָתָא עִלָּאָה, וְשׁוּלְטָנֵיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְהַאי צָדֶק

לשון הקודש

אֲחֵרוֹת, וְעוֹלִים בְּחִבּוּר אֶחָד, בְּסוֹד שֶׁל אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרִים, וַהֲלָכָה כְּמוֹ בֵּית הִלֵּל בְּכָל מָקוֹם.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הֵרִים יָדוֹ וּבֵרַךְ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ. פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מא) מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה בֵּאַרְנוּ וְנִתְבָּאֵר, אֲבָל סוֹד הַחָכְמָה הוּא. מִ"י הוּא סוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהֵרֵי מִשָּׁם יוֹצֵאת הָרֵאשִׁית לְגַלּוֹת סוֹד הָאֱמוּנָה, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

עוֹד מִ"י – הַטָּמִיר שֶׁל כָּל הַטְּמִירִים, שֶׁלֹּא נוֹדַע וְלֹא הִתְגַּלָּה כְּלָל. גִּלָּה כְּבוֹדוֹ לְהִוָּדַע מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא מִזְרָח, שֶׁהֵרֵי מִשָּׁם רֵאשִׁית שֶׁל כָּל סוֹד הָאֱמוּנָה וְהָאוֹר לְהִגָּלוֹת. וְאַחַר כָּךְ, צָדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ, שֶׁהֵרֵי צָדֶק גִּלָּה הַגְּבוּרָה

אַשְׁלְטֵיהּ עַל עָלְמִין כֻּלְּהוּ, לְדַבְּרָא לוֹן, וּלְאַתְקְנָא לוֹן, כַּדְקָא יֵאוֹת. וְעַל דָּא, (ישעיה מא) יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם וּמְלָכִים יַרְדְּ, (דף ק"מ ע"א) דְּהָא כָּל מַלְכִין דְּעָלְמָא, בִּרְשׁוּתָא דְהַאי צַדִּיק קַיְימִין, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפּוֹט תֵּבֵל בְּצֶדֶק.

תּוּ, צַדִּיק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ, מָאן קָרֵי לְמַאן. אֶלָּא, צַדִּיק אִיהוּ קָאֲרֵי תָּדִיר לְאַסְפַּקְלַרְיָאה דְנַהֲרָא, וְלָא שָׁכִיךְ לְעָלְמִין, וְצַדִּיק קָאִים תָּדִיר לְרַגְלוֹי, דְּלָא אִתְעָדֵי מִתַּמָּן, וְקָאֲרֵי וְלָא שָׁכִיךְ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים פג) אֱלֹהִים אַל דָּמִי לָךְ אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקֹט אֵל. וְהַשְׁתָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַנְהַר לָן אָרְחָא דָא בְּגִינָן (וְרִבִּי) אֶלְעָזָר בְּרִי דְקָרֵי לְנָהוֹרָא עִלָּאָה וְלָא שָׁכִיךְ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. (ס"א וְהַשְׁתָּא

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנָה וְשִׁלְטוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאֶת הַצַּדִּיק הַזֶּה הִשְׁלִיט עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת לְהַנְהִיגָם וּלְתַקְּנָם כָּרָאוּי. וְלָכֵן, יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם וּמְלָכִים יַרְדְּ, שֶׁהֲרֵי כָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם בִּרְשׁוּת הַצַּדִּיק הַזֶּה הֵם עוֹמְדִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק.

עוֹד צַדִּיק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ – מִי קוֹרֵא לְמִי? אֶלָּא הַצַּדִּיק קוֹרֵא תָּמִיד לְאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, וְלֹא שׁוֹכֵךְ לְעוֹלָמִים, וְצַדִּיק עוֹמֵד תָּמִיד לְרַגְלוֹ, שֶׁלֹּא זָז מִשָּׁם, וְקוֹרֵא וְלֹא שׁוֹכֵךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם פג) אֱלֹהִים אַל דָּמִי לָךְ אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקֹט אֵל. וְעַכְשָׁו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאִיר לָנוּ הַדֶּרֶךְ הַזּוֹ בִּשְׁבִילֵנוּ (וְרִבִּי) אֶלְעָזָר בְּנִי שֶׁקּוֹרֵא לָאוֹר הָעֶלְיוֹן וְלֹא שׁוֹכֵךְ. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. (וַעֲתָה, אֶלְעָזָר בְּנִי,

אֶלְעָזָר בְּרִי קָרֵי לִגְהוֹרָא עִלָּאָה וְלָא שָׁכִיךְ וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲנַהֲר לָן אָרְחָא דָא בְּגִינֵיהּ, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ וְזַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא).

רִבִּי אַבָּא פָּתַח קְרָא וְאָמַר, (תהלים סג) **מִזְמוֹר לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה. מָאי שְׁנָא מִכָּל שְׁאַר תְּשְׁבָּחָן, דְּלָא קָאָמַר בְּאָן אֶתָּר שַׁבַּח לוֹן דָּוִד מַלְכָּא, וּמַאי שְׁנָא הָכָא דְּקָאָמַר בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה. אֶלָּא לָא דָא בִּלְחוֹדוֹי, דְּהָא אוֹף הָכִי נַמִּי,** (תהלים לד) **בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ.** (תהלים נד) **בְּבֹא הַזִּיפִים. וְכֵן כֻּלְּהוּ. לְאַחֲזָאָה לְכָל בְּנֵי עָלְמָא, שְׁבָחֵיהּ דְּדָוִד, דְּאַף עַל גַּב דִּבְצַעֲרָא הָוָה, וַהֲוּ רַדְפֵי אֲבַתְרֵיהּ, הָוָה מִשְׁתַּדֵּל לוֹמַר שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.**

וְאַף עַל גַּב דִּבְרוּחַ קֻדְשָׁא הָוָה אָמַר, רוּחַ קֻדְשָׁא לָא הֲוֵי שָׁאֲרֵי עֲלוֹי, עַד דְּאִיהוּ אִשְׁתַּדַּל לְמִשְׁרֵי עֲלוֹי. וְכֵן בְּכָל אֶתָּר, לָא שַׁרְיָא רוּחַ קֻדְשָׁא

לשון הקודש

קוֹרֵא לְאוֹר הָעֶלְיוֹן וְלֹא שׁוֹכֵךְ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאִיר לָנוּ הַדֶּרֶךְ בִּגְלָלוֹ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ וְאַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים).

רִבִּי אַבָּא פָּתַח פָּסוּק **וְאָמַר,** (שם סג) מִזְמוֹר לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה. מַה זֶּה שׁוֹנֶה מִכָּל שְׁאָר הַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁלֹּא אָמַר בְּאֵיזֶה מָקוֹם שִׁבַּח אוֹתָם דָּוִד הַמֶּלֶךְ? וּמַה שׁוֹנֶה כָּאן שֶׁאָמַר בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה? אֶלָּא לֹא זֶה לְבַדּוֹ, שֶׁהֲרֵי אַף כָּךְ גַּם – (שם לד) בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ. בְּבֹא הַזִּיפִים. וְכֵן כֻּלָּם. לְהַרְאוֹת לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם שִׁבְחוֹ שֶׁל דָּוִד, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהָיָה בְּצַעַר וְהָיוּ רוֹדְפִים אַחֲרָיו, הָיָה מִשְׁתַּדֵּל לוֹמַר שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא.

וְאַף עַל גַּב שֶׁבְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הָיָה אוֹמֵר – רוּחַ הַקֹּדֶשׁ לֹא הָיְתָה שׁוֹרָה עָלָיו עַד שֶׁהוּא הִשְׁתַּדֵּל שֶׁתִּשְׁרֶה עָלָיו. וְכָךְ בְּכָל מָקוֹם – לֹא שׁוֹרָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלְּמַעְלָה

דִּלְעֵילָא, עַד דְּיִתְעַר עָלֵיהּ בַּר נָשׁ מִתַּתָּא. וְדָוִד אַף עַל גַּב דְּקָא רַדְפֵי אֲבַתְרֵיהּ, וַהֲוָה בְּצַעֲרֵיהּ, לָא הֲוָה שָׁבִיק שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן מִפּוּמֵיהּ, וּלְשַׁבְּחָא לְמָארֵיהּ עַל כֹּלָּא.

וְאִי תֵּימָא, הָא דְּתָנֵינָן, מִזְמוֹר לְדָוִד, אוֹ לְדָוִד מִזְמוֹר, וְהָכָא שָׁרַת עָלֵיהּ רוּחַ קֻדְשָׁא בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין דְּאָמַר מִזְמוֹר לְדָוִד. אֶלָּא, אִי אִיהוּ לָא הֲוָה מְכַוֵּין גַּרְמֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, לָא שָׁרַת עָלֵיהּ רוּחַ קֻדְשָׁא. מִזְמוֹר דָּא רוּחַ קֻדְשָׁא. אֲמַאי אִקְרֵי הָכִי. בְּגִין דְּאִיהִי, מְשַׁבַּחַת תָּדִיר לְמַלְכָּא עִלָּאָה (ס״א דְּכָל זִמְנָא אִיהוּ קָא מְשַׁבַּח וּמְזַמֵּר וְלָא שָׁכִיךְ) דְּכָל זִמְנָא הֲוָה קָא מְשַׁבְּחָת וּמְזַמְּרָת, וְלָא שָׁכִיךְ. כֵּיוָן דְּאָתָא דָוִד אַשְׁכַּח גּוּפָא מְתַתְקְנָא כַּדְקָא יֵאוֹת, וְשָׁרַת עָלֵיהּ, וַהֲווּ מְגַלֵּי בְּהַאי עָלְמָא, לְשַׁבְּחָא וּלְזַמְּרָא לְמַלְכָּא, וְכֹלָּא, בְּגִין דְּיִתְתְּקַן הַאי עָלְמָא, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא.

לשון הקודש

עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר עָלָיו הָאָדָם מִלְּמַטָּה. וְדָוִד, אַף עַל גַּב שֶׁרָדְפוּ אַחֲרָיו וְהָיָה בְּצַעֲרוֹ, לֹא הָיָה עוֹזֵב שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת מִפִּיו וּלְשַׁבֵּחַ אֶת רִבּוֹנוֹ עַל הַכֹּל.

וְאִם תֹּאמַר, זֶה שֶׁשָּׁנִינוּ מִזְמוֹר לְדָוִד אוֹ לְדָוִד מִזְמוֹר, וְכָאן שָׁרְתָה עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בַּתְּחִלָּה, מִשּׁוּם שֶׁאָמַר מִזְמוֹר לְדָוִד. אֶלָּא, אִם הוּא הָיָה מְכַוֵּן עַצְמוֹ בַּתְּחִלָּה, לֹא הָיְתָה שׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. מִזְמוֹר זֶה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. לָמָּה נִקְרָא כָּךְ? מִשּׁוּם שֶׁהִיא מְשַׁבַּחַת אֶת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן תָּמִיד, (שֶׁכָּל הַזְּמַן הוּא הָיָה מְשַׁבֵּחַ וּמְזַמֵּר וְלֹא שׁוֹכֵךְ) שֶׁכָּל הַזְּמַן הָיְתָה מְשַׁבַּחַת וּמְזַמֶּרֶת וְלֹא שׁוֹכֶכֶת. כֵּיוָן שֶׁבָּא דָוִד, מָצָא גּוּף מְתֻקָּן כָּרָאוּי וְשָׁרְתָה עָלָיו, וְהָיוּ מְגַלִּים בָּעוֹלָם הַזֶּה לְשַׁבֵּחַ וּלְזַמֵּר לַמֶּלֶךְ,

לְדָוִד. גְּבָר שְׁלִים בְּתִקּוּנוֹי, גְּבָר מִתְקַנָּא, גְּבָר זַכָּאָה. דָּוִד וַדַּאי דְּלָא אִשְׁתָּנֵי לְעָלְמִין. בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה, דָּא שְׁבָחָא דְּדָוִד, אַף עַל גַּב דִּבְצַעֲרֵיהּ הָוָה, אַף עַל גַּב דַּהֲווֹ רַדְפֵי אֲבַתְרֵיהּ. וּמַאי תּוּשְׁבַּחְתָּא קָאָמַר. תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּאִיהוּ רַב וְיַקִּירָא.

וּשְׁבָחָא דִּילֵיהּ מָאי אִיהִי. (תהלים סג) אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָּ. אֱלֹהִים סְתָם. כֵּיוָן דְּאָמַר אֱלֹהִים, אֲמַאי אֵלִי. אֶלָּא הַהוּא דַּרְגָּא דִּילֵיהּ. תְּלַת דַּרְגִּין הָכָא: אֱלֹהִים. אֵלִי. אַתָּה. וְאַף עַל גַּב דְּאִינּוּן תְּלַת שְׁמָהָן, חַד דַּרְגָּא אִיהוּ, בְּרָזָא דֶּאֱלֹהִים חַיִּים. אֱלֹהִים: לְעֵילָּא, אֱלֹהִים חַיִּים. אֵלִי: קְצֵה הַשָּׁמַיִם עַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם. אַתָּה: דַּרְגָּא דִּילֵיהּ. וְאַף עַל גַּב דְּכוּלָּא חַד, וּבִשְׁמָא חַד סָלִיק.

לשון הקודש

וְהַכֹּל כְּדֵי שֶׁיִּתְתַּקֵּן הָעוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

לְדָוִד – אִישׁ שָׁלֵם בְּתִקּוּנוֹ, אִישׁ מִתְקָן, אִישׁ צַדִּיק. דָּוִד וַדַּאי שֶׁלֹּא הִשְׁתַּנָּה לְעוֹלָמִים. בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה – זֶה שֶׁבַח שֶׁל דָּוִד, אַף עַל גַּב שֶׁהָיָה בְּצַעֲרוֹ, אַף עַל גַּב שֶׁהָיוּ רוֹדְפִים אַחֲרָיו, וְאֵיזוֹ תִשְׁבַּחַת אָמַר? תִּשְׁבַּחַת גְּדוֹלָה וְנִכְבָּדָה. **וְהַשֶּׁבַח** שֶׁלּוֹ מַה הוּא? (תהלים סג) אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָּ. אֱלֹהִים סְתָם. כֵּיוָן שֶׁאָמַר אֱלֹהִים, לָמָּה אֵלִי? אֶלָּא אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁלּוֹ. שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת כָּאן: אֱלֹהִים, אֵלִי, אַתָּה. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת, דַּרְגָּה אַחַת הִיא, בְּסוֹד שֶׁל אֱלֹהִים חַיִּים. אֱלֹהִים – לְמַעְלָה, אֱלֹהִים חַיִּים. אֵלִי – קְצֵה הַשָּׁמַיִם עַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם. אַתָּה – הַדַּרְגָּה שֶׁלּוֹ. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל אֶחָד וּבְשֵׁם אֶחָד עוֹלֶה.

אֲשַׁחֲרֶךָ, אִי כְּמַשְׁמָעוֹ דִּילֵיהּ, שַׁפִּיר. אֲבָל אֲשַׁחֲרֶךָ, אַתְקִין נְהוֹרָא דְּנָהִיר בְּשַׁחְרוּתָא. דְּהָא נְהוֹרָא דְּקַיְּימָא בְּשַׁחְרוּתָא, לָא נָהִיר עַד דְּיִתְתַּקְנוּן לֵיהּ לְתַתָּא. וּמַאן דְּאַתְקִין נְהוֹרָא שַׁחֲרָא דָא, אַף עַל גַּב דְּאִיהִי אוּכְמָא, זָכֵי לְנְהוֹרָא חִוָּורָא דְּנָהִיר, וְדָא אִיהִי נְהוֹרָא אַסְפָּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא, וְדָא אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּזָכֵי לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

וְרָזָא דָא (משלי ח) וּמְשַׁחֲרַי יִמְצָאֻנְנִי, וּמְשַׁחֲרַי: דְּמִתַּקְּנִין נְהוֹרָא מְשַׁחֲרַי אוּכְמָא. יִמְצָאֻנְנִי, יִמְצָאוּנִי לָא כְּתִיב, אֶלָּא יִמְצָאֻנְנִי, דְּזָכֵי לִתְרֵין נְהוֹרִין. לְנְהוֹרָא דְּשַׁחֲרָא אוּכְמָא, וְלְנְהוֹרָא חִוָּורָא דְּנַהֲרָא. וְזָכֵי לְאַסְפָּקְלַרְיָאה דְּלָא נָהִיר, וּלְאַסְפָּקְלַרְיָאה דְּנָהִיר. וְדָא אִיהוּ יִמְצָאֻנְנִי. וְעַל דָּא אָמַר דָּוִד אֲשַׁחֲרֶךָ, אַתְקִין נְהוֹרָא דְּשַׁחֲרָא אוּכְמָא,

לשון הקודש

אֲשַׁחֲרֶךָ – אִם כְּמַשְׁמָעוֹ שֶׁלּוֹ, יָפֶה. אֲבָל אֲשַׁחֲרֶךָ – הִתְקִין הָאוֹר שֶׁמֵּאִיר בַּשַּׁחַר. שֶׁהֲרֵי הָאוֹר שֶׁעוֹמֵד בַּשַּׁחַר לֹא מֵאִיר עַד שֶׁיִּתַּקְּנוּ אוֹתוֹ לְמַטָּה. וּמִי שֶׁמִּתַּקֵּן אֶת אוֹר הַשַּׁחַר הַזֶּה, אַף עַל גַּב שֶׁהוּא שָׁחֹר, זוֹכֶה לְאוֹר לָבָן שֶׁמֵּאִיר, וְזֶהוּ אוֹר אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, וְזֶהוּ הָאָדָם שֶׁזּוֹכֶה לָעוֹלָם הַבָּא.

וְזֶה סוֹד (משלי א) וּמְשַׁחֲרַי יִמְצָאֻנְנִי. וּמְשַׁחֲרַי – שֶׁמִּתַּקְּנִים הָאוֹר שֶׁל מְשַׁחֲרַי הַשָּׁחֹר. יִמְצָאֻנְנִי, לֹא כָּתוּב יִמְצָאוּנִי, אֶלָּא יִמְצָאֻנְנִי, שֶׁזּוֹכִים לִשְׁנֵי אוֹרוֹת – לְאוֹר הַשַּׁחַר הַשָּׁחֹר, וְלָאוֹר הַלָּבָן שֶׁמֵּאִיר. וְזוֹכֶה לְאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, וּלְאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁמְּאִירָה. וְזֶהוּ יִמְצָאֻנְנִי. וְעַל כֵּן אָמַר דָּוִד אֲשַׁחֲרֶךָ.

לְנַהֲרָא עָלֵיהּ נְהוֹרָא חִוָּרָא דְנַהֲרָא.

צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי, (תהלים סג) כְּמַאן דְּכָפִין לְמֵיכַל וְצָחֵי לְמִשְׁתֵּי. בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי מָיִם, בְּגִין דְּאִיהוּ מִדְבַּר, וְלָאו אִיהוּ אֲתָר דְּיִשׁוּבָא, וְלָאו אִיהוּ אֲתָר דְּקֻדְשָׁא. (דף ק"מ ע"ב) וּבְגִין כַּךְ אִיהוּ אֲתָר בְּלִי מַיִם. וּכְמָה דְאֲנָן כַּפִּין וְצָחָאן לְגַבָּךְ בַּאֲתָר דָּא, כֵּן בַּקֹּדֶשׁ חֲזִיתִיךָ וְגוֹ'. וַאֲנָן כְּמָה דְאֲנָן צָחָאן לְגַבֵּי דְמַר, לְמִשְׁתֵּי בְּצָחוּתָא מִלּוֹי בַּאֲתָר דָּא, אוֹף הָכִי צָחֵינָן לְמִשְׁתֵּי בְּצָחוּתָא מִלּוֹי, בְּבֵי מַקְדְּשָׁא, אֲתָר דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְרַ' אַבָּא, מָאן דְּשָׁאִרִי מִלָּה הַשְׁתָּא יֵימָא.

פָּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר, (שמות כה) וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ וְגוֹ'. מִשֶּׁה בְשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחְמֵי לֵיהּ עוֹבָדָא דְמַשְׁכְּנָא, חָזָה קָשֶׁה

לשון הקודש

הִתְקִין אוֹר שֶׁל הַשַּׁחַר הַשָּׁחֹר לְהָאִיר עָלָיו אוֹר לָבָן שֶׁמֵּאִיר.

צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי (תהלים סג), כְּמִי שֶׁרָעֵב לֶאֱכֹל וְצָמֵא לִשְׁתּוֹת. בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי מָיִם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מִדְבָּר וְאֵינוֹ מָקוֹם שֶׁל יִשּׁוּב, וְלֹא מָקוֹם שֶׁל קֹדֶשׁ. וְלָכֵן הוּא מָקוֹם בְּלִי מַיִם. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ רְעֵבִים וּצְמֵאִים אֵלֶיךָ בַּמָּקוֹם הַזֶּה, כֵּן בַּקֹּדֶשׁ חֲזִיתִיךָ וְגוֹ'. וְאָנוּ, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ צְמֵאִים אֶל מוֹרֵנוּ לִשְׁתּוֹת בְּצִמְאוֹן אֶת דְּבָרָיו בַּמָּקוֹם הַזֶּה, אַף כָּךְ צְמֵאִים לִשְׁתּוֹת בַּצָּמָא דְּבָרָיו בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבִּי אַבָּא, מִי שֶׁהִתְחִיל הַדָּבָר – יֹאמַר עַכְשָׁו.

פָּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ וְגוֹ'. בְּשָׁעָה שֶׁהֶרְאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה אֶת מַעֲשֵׂה

קָמֵיהּ, וְלָא יְכִיל לְמֵיקָם בֵּיהּ, וְהָא אוּקְמוּהָ. וְהַשְׁתָּא אִית לָן לְמִקְשֵׁי הָכָא, אִי תְּרוּמָה דָּא, יָהֲבָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה בִּלְחוֹדוֹי, הֵיךְ יָהֲבָהּ לְאַחֲרָא, וְאָמַר דְּלִבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִקְחוּ הַאי תְּרוּמָה.

אֶלָּא וַדַּאי לְמֹשֶׁה יָהֲבָהּ, וְלָא יָהֲבָהּ לְאַחֲרָא. לְמַלְכָּא דְּהַוָּה בְּגוֹ עַמֵּיהּ, וְלָא הֲוַת מַטְרוֹנִיתָא עִמֵּיהּ דְּמַלְכָּא. כָּל זִמְנָא דְּמַטְרוֹנִיתָא לָא הֲוַת עִמֵּיהּ דְּמַלְכָּא, לָא מִתְיָאֲשֵׁי עַמָּא בֵּיהּ, וְאִינּוּן לָא יַתְבִּין לְרַחֲצָן. כֵּיוָן דְּאָתַת מַטְרוֹנִיתָא, כָּל עַמָּא חֲדָאן, וְיַתְבֵי בְּרוּחְצָנוּ. כַּךְ בְּקַדְמִיתָא, אַף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבַד לוֹן נִסִּין וְאָתִין עַל יְדֵי דְּמֹשֶׁה, לָא מִתְיָאֲשֵׁי עַמָּא. כֵּיוָן דְּאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה, וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם. מִיַּד אִתְיָאֲשׁוּ כֻּלְּהוּ, וְחַדּוּ בְּפוּלְחָנָא

לשון הקודש

הַמִּשְׁכָּן, הָיָה קָשֶׁה לְפָנָיו, וְלֹא יָכֹל לַעֲמֹד בּוֹ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וְעַכְשָׁו יֵשׁ לָנוּ לְהַקְשׁוֹת כָּאן, אִם הַתְּרוּמָה הַזוֹ נִתְּנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה לְבַדּוֹ, אֵיךְ נִתְּנָהּ לְאַחֵר, וְאָמַר שֶׁלִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִקְחוּ אֶת הַתְּרוּמָה הַזוֹ?

אֶלָּא וַדַּאי שֶׁלְּמֹשֶׁה נִתְּנָהּ, וְלֹא נִתְּנָהּ לְאַחֵר. לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה בְּתוֹךְ עַמּוֹ, וְלֹא הָיְתָה הַגְּבִירָה עִם הַמֶּלֶךְ. כָּל זְמַן שֶׁהַגְּבִירָה לֹא הָיְתָה עִם הַמֶּלֶךְ, הָעָם לֹא קוֹבְעִים בּוֹ וְאֵינָם יוֹשְׁבִים לָבֶטַח. כֵּיוָן שֶׁבָּאָה הַגְּבִירָה, כָּל הָעָם שְׂמֵחִים וְיוֹשְׁבִים בְּבִטָּחוֹן. כָּךְ בַּתְּחִלָּה, אַף עַל גַּב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה לָהֶם נִסִּים וְאוֹתוֹת עַל יְדֵי מֹשֶׁה, לֹא קוֹבְעִים הָעָם. כֵּיוָן שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה – וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם. מִיָּד כֻּלָּם קָבְעוּ וְשָׂמְחוּ בַּעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ

דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר ז) וַיְהִי בְיוֹם כַּלֹּת מֹשֶׁה דְנַחְתַּת כַּלַּת מֹשֶׁה לְאַרְעָא.

וְאִי תֵּימָא, וַיְהִי בְכָל אֲתָר לָאו אִיהוּ אֶלָּא לִישָׁנָא דְצַעֲרָא, וְהָכָא כְתִיב וַיְהִי בְיוֹם. אֶלָּא, בְּהַהוּא יוֹמָא דִשְׁכִינְתָּא נַחְתַּת לְאַרְעָא, אִשְׁתְּכַח מְקַטְרְגָא לְגַבָּהּ, וְחַפְיָא הַהוּא חָשׁוּךְ קְבַל לְגַבָּהּ, בְּגִין דְּלָא תֵּיחוֹת. וְתָנֵינָן, אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה רִבּוֹא מַלְאָכִין מְקַטְרְגִין, אִשְׁתְּכָחוּ לְגַבָּהּ בְּגִין דְּלָא תֵּיחוֹת.

וּבְהַהוּא זִמְנָא אִשְׁתְּכָחוּ כָּל כְּנוּפְיָא דְמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמְרוּ קַמֵּיהּ, מָארֵי דְעָלְמָא, כָּל זִיוָא וְכָל נְהוֹרָא דִילָן בִּשְׁכִינַת יְקָרָךְ אִיהוּ, וְהַשְׁתָּא תֵּיחוֹת לְגַבֵּי תַּתָּאֵי. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִתַּתְקְפַת שְׁכִינְתָּא, וְתַבְרַת הַהוּא חָשׁוּךְ קְבַל, כְּמַאן דְמִתְבָּר גְּוִיזִין תַּקִּיפִין, וְנַחְתַּת

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר ז) וַיְהִי בְּיוֹם כַּלֹּת מֹשֶׁה, שֶׁיָּרְדָה כַּלַּת מֹשֶׁה לָאָרֶץ. **וְאִם** תֹּאמַר, "וַיְהִי" בְּכָל מָקוֹם אֵינוֹ אֶלָּא לְשׁוֹן צַעַר, וְכָאן כָּתוּב וַיְהִי בְּיוֹם? אֶלָּא, בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁשְּׁכִינָה יָרְדָה לָאָרֶץ, נִמְצָא לָהּ מְקַטְרֵג, וְכִסָּה אוֹתוֹ הַחֹשֶׁךְ כְּנֶגְדָּהּ כְּדֵי שֶׁלֹּא תֵּרֵד. וְשָׁנִינוּ, אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת רִבּוֹא מַלְאָכִים נִמְצְאוּ לְפָנֶיהָ כְּדֵי שֶׁלֹּא תֵּרֵד. **וּבְאוֹתוֹ** זְמַן נִמְצְאוּ כָּל הַכֶּנֶס שֶׁל הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמְרוּ לְפָנָיו: רִבּוֹן הָעוֹלָם, כָּל הַזִּיו וְכָל הָאוֹר שֶׁלָּנוּ – בִּשְׁכִינַת כְּבוֹדְךָ הוּא, וְעַכְשָׁו תֵּרֵד לַתַּחְתּוֹנִים? בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִתְחַזְּקָה הַשְּׁכִינָה וְשִׁבְּרָה אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ אֲפֵלָה כְּמִי שֶׁמְּשַׁבֵּר חֲתִיכוֹת חֲזָקוֹת,

לְאַרְעָא. כֵּיוָן דְּחָמוּ כֻּלְּהוּ כַּךְ, פָּתְחוּ וְאָמְרוּ (תהלים ח) יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מַה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. אַדִּיר וַדַּאי, דְּתַבְרַת כַּמָּה גְּוִיזִין וְחֵילִין תַּקִּיפִין, וְנַחְתַּת לְאַרְעָא, וּשְׁלִיטַת בְּכֹלָּא. וְעַל דָּא כְּתִיב וַיְהִי, צַעֲרָא דְקַבִּילוּ כַּמָּה חַיָּילִין וּמַשִּׁירְיָין, בְּיוֹמָא דְכַלַּת מִשֶּׁה נַחְתַּת לְאַרְעָא.

וּבְגִין כַּךְ וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה וְגוֹ'. וְיִקְחוּ לִי וּתְרוּמָה לָא כְּתִיב, אֶלָּא וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה, לְאַחֲזָאָה דְּכֹלָּא חַד בְּלָא פְּרוּדָא. וְעוֹבָדָא דְּמִשְׁכְּנָא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, דָּא לָקֵבֵל דָּא, לְאִתְכַּלְּלָא שְׁכִינְתָּא מִכָּל סִטְרִין עֵילָא וְתַתָּא, הָכָא בְּהַאי עָלְמָא עוֹבָדָא דִילֵיהּ, כְּעוֹבָדָא דְגוּפָא, לְאִתְכַּלְּלָא רוּחָא בְּגַוֵּיהּ, וְדָא אִיהִי שְׁכִינְתָּא, דְּאִתְכְּלִילַת לְעֵילָא וְתַתָּא, וְאִיהִי רוּחַ קֻדְשָׁא.

לשון הקודש

וְיָרְדָה לָאָרֶץ. כֵּיוָן שֶׁכֻּלָּם רָאוּ כָּךְ, פָּתְחוּ וְאָמְרוּ, (תהלים ח) ה' אֲדוֹנֵנוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. אַדִּיר וַדַּאי, שֶׁשִּׁבְּרָה כַּמָּה חֲתִיכוֹת וְכֹחוֹת חֲזָקִים, וְיָרְדָה לָאָרֶץ וְשָׁלְטָה בַּכֹּל. וְלָכֵן כָּתוּב וַיְהִי. הַצַּעַר שֶׁקִּבְּלוּ כַּמָּה חֵילוֹת וּמַחֲנוֹת בַּיּוֹם שֶׁיָּרְדָה לָאָרֶץ כַּלַּת מֹשֶׁה.

וְלָכֵן וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה וְגוֹ'. לֹא כָּתוּב וְיִקְחוּ לִי וּתְרוּמָה, אֶלָּא וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה, לְהַרְאוֹת שֶׁהַכֹּל אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד. וּמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, זֶה כְּנֶגֶד זֶה, לְהַכְלִיל הַשְּׁכִינָה מִכָּל הַצְּדָדִים, מַעְלָה וּמַטָּה. כָּאן בָּעוֹלָם הַזֶּה הַמַּעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ כְּמַעֲשֵׂה הַגּוּף, לְהַכְלִיל אֶת הָרוּחַ בְּתוֹכוֹ, וְזוֹהִי שְׁכִינָה, שֶׁנִּכְלְלָה מַעְלָה וּמַטָּה, וְהִיא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

וּלְעוֹלָם אִתְמַשְׁכָּת וְעָאלַת גּוֹ רָזָא דְּגוּפָא, לְאַשְׁרָאָה מוֹחָא גּוֹ קְלִיפָּא כֹּלָּא כְּמָה דְּאִתְחָזֵי. הַאי רוּחָא דְּקֻדְשָׁא, אִתְעָבִיד בְּגוּפָא, לְאִתְכַּלְלָא בְּגַוֵּיהּ רוּחַ אַחֲרָא עִלָּאָה, דָּקִיק וְנָהִיר, וְכֹלָּא הָכִי אִתְאֲחִיד וְאִתְכְּלִיל דָּא בְּדָא, וְעָאל דָּא בְּדָא, עַד דְּאִתְאֲחִיד בְּהַאי עָלְמָא, דְּאִיהוּ קְלִיפָּה בַּתְרָאָה דִלְבַר.

קְלִיפָּה תַּקִּיפָא אִיהִי לְגוֹ מִקְּלִיפָּה דְּהַאי עָלְמָא. בְּגַוְונָא דֶּאֱגוֹזָא, דְּהַאי קְלִיפָּה דִלְבַר לָאו אִיהִי תַּקִּיפָא, קְלִיפָּה דְּאִיהִי לְגוֹ מִינָּהּ, אִיהִי קְלִיפָּה תַּקִּיפָא. אוֹף הָכִי לְעֵילָא, קְלִיפָּה תַּקִּיפָא, אִיהִי רוּחָא אַחֲרָא דְּשָׁלְטָא בְּגוּפָא. לְגוֹ מִנֵּיהּ, אִיהִי קְלִיפָּה קְלִישָׁא. לְגוֹ מִנֵּיהּ מוֹחָא.

בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, מִתַּתְקְנָא כֹּלָּא בְּגַוְונָא אַחֲרָא, דְּהָא קְלִיפָּה תַּקִּיפָא אִתַּבְּרַת מֵהַהוּא

לשון הקודש

וּלְעוֹלָם נִמְשֶׁכֶת וְנִכְנֶסֶת לְתוֹךְ סוֹד הַגּוּף, לְהַשְׁרוֹת מֹחַ בְּתוֹךְ קְלִפָּה הַכֹּל כָּרָאוּי. רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הַזּוֹ נַעֲשֵׂית בְּגוּף, לְהַכְלִיל בְּתוֹכוֹ רוּחַ אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה, דַּק וּמֵאִיר, וְהַכֹּל כָּךְ נֶאֱחָז וְנִכְלָל זֶה בָּזֶה וְנִכְנָס זֶה בָּזֶה, עַד שֶׁנֶּאֱחָז בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהוּא קְלִפָּה אַחֲרוֹנָה חִיצוֹנָה.

קְלִפָּה חֲזָקָה הִיא לִפְנִים מִקְּלִפָּה שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. כְּמוֹ שֶׁהָאֱגוֹז, שֶׁהַקְּלִפָּה הַחִיצוֹנָה אֵינָהּ קָשָׁה, קְלִפָּה שֶׁהִיא לִפְנִים מִמֶּנָּה הִיא קְלִפָּה קָשָׁה – אַף כָּךְ לְמַעְלָה. קְלִפָּה קָשָׁה הִיא רוּחַ אַחֶרֶת שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בַּגּוּף. לִפְנִים מִמֶּנּוּ הִיא קְלִפָּה קְלוּשָׁה. לִפְנִים מִמֶּנּוּ – הַמֹּחַ.

בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה מְתֻקָּן הַכֹּל בְּגָוֵן אַחֵר, שֶׁהֲרֵי הַקְּלִפָּה הַקָּשָׁה נִשְׁבְּרָה מֵאוֹתוֹ

אֲתָר, וְלָא שַׁלְטָא בֵּיהּ כְּלַל. קְלִיפָּה תַּקִּיפָא אִתַּבְּרַת תְּבִיר, (ד"א מֵהַהוּא יוֹתֵר תָּדִיר) וְאִתְפַּתְּחַת מֵהַאי סִטְרָא (ס"א עַד דְּאִתְאַחִיד בְּרָזָא דְּמִשְׁכָּנָא. בְּהָאי עָלְמָא קְלִיפָּה בַּתְרָאָה אִיהִי לְבַר קְלִיפָּה תַּקִּיפָא אִיהִי לְגוֹ כְּגוֹוָנָא דָא אוֹף הָכָא לְעֵילָא קְלִיפָּה תַּקִּיפָא אִיהִי לְבַר לְגוֹ מִינֵּיהּ אִיהִי קְלִיפָּה קְלִישָׁא וְלָא שָׁלְטָא בֵּיהּ כְּלָל וְאִתְפַּתְּחַת מֵהָאי סִטְרָא) וּמֵהַאי סִטְרָא.

וְהַהִיא פְּתִיחוּ הָוָה בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, בְּכָל זִמְנָא דְּפָלְחִין פּוּלְחָנָא (דף קמ"א ע"א) כְּדְקָא יְאוֹת. כֵּיוָן דְּגָרְמוּ חוֹבִין, מְשִׁיכוּ הַהוּא פְּתִיחוּ לְהַאי סִטְרָא וּלְהַאי סִטְרָא, עַד דְּאִתְקָרַב קְלִיפָּה, כֹּלָּא כַּחֲדָא. כֵּיוָן דְּאַסְתִּים קְלִיפָּה לְמוֹחָא, כְּדֵין שַׁלְטָא הַהִיא קְלִיפָּה עָלַיְיהוּ וְדָחָה לוֹן לְבַר מֵהַהוּא דוּכְתָּא.

וְעִם כָּל דָּא אַף עַל גַּב דְּדָחָה לוֹן לְבַר, לָא יְכִיל הַהִיא קְלִיפָּה תַּקִּיפָא לְשַׁלְטָאָה בְּהַהוּא

לשון הקודש

מָקוֹם וְלֹא שׁוֹלֶטֶת בּוֹ כְּלָל. הַקְּלִפָּה הַקָּשָׁה נִשְׁבֶּרֶת שֶׁבֶר, (מֵהַהוּא יוֹתֵר תָּמִיד) וְנִפְתַּחַת מִצַּד זֶה (עַד שֶׁנֶּאֱחַז בַּסּוֹד שֶׁל הַמִּשְׁכָּן. בָּעוֹלָם הַזֶּה הַקְּלִפָּה הָאַחֲרוֹנָה הִיא לַחוּץ, הַקְּלִפָּה הַחֲזָקָה הִיא לִפְנִים. כְּמוֹ זֶה אַף כָּךְ לְמַעְלָה, הַקְּלִפָּה הַחֲזָקָה הִיא לַחוּץ. לִפְנִים מִמֶּנָּה הִיא קְלִפָּה קְלוּשָׁה, וְלֹא שׁוֹלֶטֶת בּוֹ כְּלָל, וְנִפְתַּחַת מִצַּד זֶה) וּמִצַּד זֶה.

וְאוֹתָהּ פְּתִיחָה הָיְתָה בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה בְּכָל זְמַן שֶׁעוֹבְדִים עֲבוֹדָה כָּרָאוּי. כֵּיוָן שֶׁגָּרְמוּ הַחֲטָאִים, נִמְשְׁכָה אוֹתָהּ פְּתִיחָה לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה, עַד שֶׁהִתְקָרְבָה הַקְּלִפָּה הַכֹּל כְּאֶחָד. כֵּיוָן שֶׁסָּתְמָה הַקְּלִפָּה אֶת הַמֹּחַ, אָז שׁוֹלֶטֶת אוֹתָהּ קְלִפָּה עֲלֵיהֶם, וְדוֹחָה אוֹתָם מִחוּץ לְאוֹתוֹ מָקוֹם.

וְעִם כָּל זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁדְּחָתָה אוֹתָם הַחוּצָה, לֹא יְכוֹלָה אוֹתָהּ קְלִפָּה קָשָׁה

דוּכְתָּא קַדִּישָׁא, דְּלָאו אַתְרֵיהּ אִיהוּ. וְאִי תֵּימָא, אִי הָכִי, הוֹאִיל וְלָא יְכִיל הַהִיא קְלִיפָּה תַּקִּיפָּא לְשַׁלְטָאָה בְּהַהוּא דוּכְתָּא קַדִּישָׁא, אֲמַאי קַיְימָא חָרוּב, דְּהָא חָרְבָּא לָא הֲוֵי בְּעָלְמָא, אֶלָּא מִסִּטְרָא דְּהַהִיא קְלִיפָּה תַּקִּיפָּא.

אֶלָּא וַדַּאי כַּד אִתְחָרַב, לָא אִתְחָרַב אֶלָּא מֵהַהוּא סִטְרָא, בְּשַׁעֲתָא דְּאַסְתִּים לְמוֹחָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבֵד דְּלָא תִשְׁלוֹט הַהִיא קְלִיפָּה תַּקִּיפָּא עַל הַהוּא דוּכְתָּא. וְכַד דָּחָה לוֹן לְיִשְׂרָאֵל מִגֵּיהּ, הַהִיא קְלִיפָּה אִתְהַדְּרַת וְאִתְפַּתְחַת כְּמִלְקַדְמִין. וּבְגִין דְּעַמָּא קַדִּישָׁא לָא הֲווֹ תַּמָּן, חַפְיָא עַל הַהוּא פְּתִיחוּ, חוּפָּאָה קַדִּישָׁא דְּפָרוֹכְתָּא קְלִישָׁא, לְנַטְרָא הַהוּא אֲתָר, דְּלָא יִסְתּוֹם לֵיהּ הַהִיא קְלִיפָּה תַּקִּיפָּא, וְאָחִיד בְּכָל סִטְרוֹי.

לשון הקודש

לִשְׁלֹט בְּאוֹתוֹ מָקוֹם קָדוֹשׁ שֶׁאֵינוֹ מְקוֹמוֹ. וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ, הוֹאִיל וְלֹא יְכוֹלָה אוֹתָהּ קְלִפָּה קָשָׁה לִשְׁלֹט בְּאוֹתוֹ מָקוֹם קָדוֹשׁ, לָמָּה עוֹמֵד חָרוּב, שֶׁהֲרֵי אֵין חֻרְבָּן בָּעוֹלָם אֶלָּא רַק מִצַּד אוֹתָהּ קְלִפָּה קָשָׁה?

אֶלָּא וַדַּאי כְּשֶׁנֶּחֱרַב, לֹא נֶחֱרַב אֶלָּא מֵאוֹתוֹ צַד, בְּשָׁעָה שֶׁסָּתַם אֶת הַמֹּחַ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה שֶׁלֹּא תִשְׁלֹט אוֹתָהּ קְלִפָּה קָשָׁה עַל אוֹתוֹ מָקוֹם, וּכְשֶׁדָּחָתָה אֶת יִשְׂרָאֵל מִמֶּנּוּ, אָז הַקְּלִפָּה חָזְרָה וְנִפְתְּחָה כְּמִקֹּדֶם. וּמִשּׁוּם שֶׁהָעָם הַקָּדוֹשׁ לֹא הָיוּ שָׁם, נִכְנְסָה עַל אוֹתָהּ פְּתִיחָה כִּסּוּי קָדוֹשׁ שֶׁל פָּרֹכֶת קְלוּשָׁה, לִשְׁמֹר אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁלֹּא יִסְתֹּם אֶת אוֹתָהּ קְלִפָּה קָשָׁה, וְאוֹחֵז בְּכָל צְדָדָיו.

לְמֶהֱוֵי רְבוּת קְדֻשָּׁא עַל אַרְעָא כְּמִלְקַדְּמִין, לָא יְכִיל, דְּהָא הַהוּא חוּפָּאָה קְלִישָׁא אָחִיד, דְּלָא יֵחוּת לְתַתָּא, דְּהָא עַמָּא קַדִּישָׁא לָאו תַּמָּן. וְעַל דָּא לָא אִתְבְּנֵי חָרְבַּן, מִיּוֹמָא דְּאִתְחֲרִיבוּ. לְשַׁלְטָאָה הַהִיא קְלִיפָּה תַּקִּיפָא, לָא יַכְלָא, דְּהָא הַהוּא חוּפָּאָה קְלִישָׁה אָחִיד בֵּיהּ בְּכָל סִטְרוֹי בְּהַהוּא פְּתִיחוּ דְּלָא תִשְׁלוֹט תַּמָּן, וְלָא תַסְתִּים מוֹחָא, בְּהַהוּא חוּפָּאָה דְּפָרוֹכְתָּא קְלִישָׁא, דְּאִיהוּ מִגּוֹ מְשִׁיכוּ דְּפָרוֹכְתָּא קַדִּישָׁא דִּלְעֵילָא, דְּנָטִיר הַהוּא אֲתָר.

וּבְגִין כַּךְ, כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין דִּשְׁאַר עַמִּין, דְּדַיְרִין בְּאַרְעָא, כַּד נָפְקִין מֵהַאי עָלְמָא, לָא מִקַּבְּלָא לוֹן, וְדָחֵי לוֹן לְבַר, וְאַזְלִין וְשָׁטָאן וּמִתְגַּלְגְּלִין בְּכַמָּה גִּלְגּוּלִין, עַד דְּנַפְקֵי מִכָּל אַרְעָא קַדִּישָׁא, וְסָחֲרָן (לְסוֹחֲרָנֵיהוּ) לְסִטְרַיְיהוּ, בִּמְסָאֲבוּ דִּלְהוֹן.

לשון הקודש

לִהְיוֹת מִשְׁחַת קֹדֶשׁ עַל הָאָרֶץ כְּמִקֹּדֶם לֹא יָכוֹל, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ כִּסּוּי קָלוּשׁ אָחוּז, שֶׁלֹּא יֵרֵד לְמַטָּה, שֶׁהֲרֵי הָעָם הַקָּדוֹשׁ אֵינוֹ שָׁם, וְלָכֵן לֹא נִבְנָה הַחֻרְבָּן מִיּוֹם שֶׁנֶּחֱרְבוּ. שֶׁתִּשְׁלֹט אוֹתָהּ קְלִפָּה קָשָׁה, לֹא יְכוֹלָה, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ כִּסּוּי קָלוּשׁ אוֹחֵז בּוֹ בְּכָל צִדָּדָיו בְּאוֹתָהּ פְּתִיחָה שֶׁלֹּא תִשְׁלֹט שָׁם וְלֹא תִסְתֹּם אֶת הַמֹּחַ בְּאוֹתוֹ כִּסּוּי שֶׁל פָּרֹכֶת קְלוּשָׁה, שֶׁהִיא מִתּוֹךְ מְשִׁיכַת הַפָּרֹכֶת הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁשּׁוֹמֶרֶת אוֹתוֹ הַמָּקוֹם.

וְלָכֵן כָּל אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים שֶׁדָּרִים בָּאָרֶץ, כְּשֶׁיּוֹצְאוֹת מֵהָעוֹלָם הַזֶּה לֹא מְקַבְּלִים אוֹתָן, וְדוֹחִין אוֹתָן הַחוּצָה, וְהוֹלְכוֹת וּמְשׁוֹטְטוֹת וּמִתְגַּלְגְּלוֹת בְּכַמָּה גִּלְגּוּלִים, עַד

וְכָל אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּיִשְׂרָאֵל דְּנָפְקִין תַּמָּן, סַלְקִין, וְהַהוּא חוּפָּאָה קְלִישָׁא מְקַבְּלָא לוֹן, וְעָאלִין לִקְדוּשָׁא עִלָּאָה, בְּגִין דְּכָל זִינָא אַזְלָא לְזִינֵיהּ.

וְנִשְׁמָתֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּנַפְקֵי לְבַר מֵאַרְעָא, בִּרְשׁוּתָא דְּהַהִיא קְלִיפָּה תַּקִּיפָא, אַזְלָא וְסָחֲרָא וּמִתְגַּלְגְּלָא, עַד דְּתָבַת לְדוּכְתָּהָא, וְעָאלַת לַאֲתָר דְּאִתְחָזֵי לָהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, מָאן דְּנִשְׁמָתֵיהּ נָפְקָא בִּרְשׁוּ קַדִּישָׁא, בְּהַהוּא פְּתִיחוּ דְּאַרְעָא קַדִּישָׁא.

מָאן דְּנִשְׁמָתֵיהּ נַפְקַת בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, אִי אִתְקְבַּר בְּהַהוּא יוֹמָא, לָא שַׁלְטָא עָלֵיהּ רוּחָא מְסַאֲבָא כְּלַל. וְעַל דָּא כְּתִיב בִּצְלִיבָא, (דברים כא) כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ בַּיּוֹם הַהוּא וְלֹא תְטַמֵּא אֶת אַדְמָתְךָ. בְּגִין דִּבְלֵילְיָא אִתְיְהִיב רְשׁוּ לְרוּחַ מְסַאֲבָא

לשון הקודש

שֶׁיּוֹצְאוֹת מִכָּל הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה וְסוֹבְבוֹת (לִסְבִיבָתָם) לְצִדָּם בְּטֻמְאָתָן. וְכָל אוֹתָן נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁיּוֹצְאוֹת שָׁם, עוֹלוֹת, וְאוֹתוֹ כִּסּוּי קָלוּשׁ מְקַבֵּל אוֹתָן, וְנִכְנָסִים לִקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, מִשּׁוּם שֶׁכָּל מִין הוֹלֵךְ לְמִינוֹ.

וְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁיּוֹצְאוֹת לְחוּץ לָאָרֶץ בִּרְשׁוּתָהּ שֶׁל אוֹתָהּ קְלִפָּה קָשָׁה, הוֹלְכוֹת וְסוֹבְבוֹת וּמִתְגַּלְגְּלוֹת, עַד שֶׁשָּׁבוֹת לִמְקוֹמָן וְנִכְנָסוֹת לְמָקוֹם שֶׁרָאוּי לָהֶן. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁנִּשְׁמָתוֹ יָצְאָה בְּרָשׁוּת הַקְּדוֹשָׁה בְּאוֹתָהּ פְּתִיחָה שֶׁל הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה.

מִי שֶׁנִּשְׁמָתוֹ יוֹצֵאת בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה – אִם נִקְבַּר בְּאוֹתוֹ יוֹם, לֹא שׁוֹלֵט עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה כְּלָל, וְלָכֵן כָּתוּב בַּתָּלוּי, (דברים כא) כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ בַּיּוֹם הַהוּא [וְגוֹ'] וְלֹא תְטַמֵּא אֶת אַדְמָתְךָ. מִשּׁוּם

לִמְשַׁטְּטָא. וְאַף עַל גַּב דְּאִתְיְהִיב לוֹן רְשׁוּ, לָא עָאלִין בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, בַּר אִי אַשְׁכְּחָן תַּמָּן מָנָא לְאַעֲלָא בֵּיהּ.

אֵבָרִין וּפְדָרִין דְּמִתְאַכְּלָן בְּלֵילְיָא, לְאַתְּזָנָא זִינִין אַחֲרָנִין, לָאו דְּעַיְּילִין בְּאַרְעָא, וְלָא לְאַמְשָׁכָא לוֹן בְּאַרְעָא, אֶלָּא, בְּגִין דְּלָא תִּשְׁלוֹט סִטְרָא אַחֲרָא גּוֹ אַרְעָא, וְלָא יִתְמַשְׁכָא לְאַעֲלָא תַּמָּן. וּבְגִין כַּךְ, תְּנָנָא מִנַּיְיהוּ הָוָה סָלִיק עֲקִימָא, וּמִתְגַּלְגְּלָא לְבַר, וְאָזִיל (תקיף) בִּבְהִילוּ, עַד דְּעָאל לְנוּקְבָא דְּצָפוֹן, דְּתַמָּן מָדוֹרִין דְּכָל סִטְרִין אַחֲרָנִין, וְתַמָּן עָאל תְּנָנָא, וְכֻלְּהוּ אִתְּזָנוּ תַּמָּן.

תְּנָנָא דִּימָמָא, הָוָה סָלִיק לְדוּכְתֵּיהּ בְּאֹרַח מֵישַׁר, וְאִתְּזָן מַה דְּאִתְּזָן. וּמֵהַהוּא פְּתִיחוּ, אִתְּזָנוּ כָּל סִטְרֵי קְלִיפָּה תַּקִּיפָא, דְּאִיהִי לְבַר מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, וּמֵהַהִיא תְּנָנָא גַּפָּה כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא.

לשון הקודש

שֶׁבַּלַּיְלָה נִתְּנָה רְשׁוּת לְרוּחַ טֻמְאָה לְשׁוֹטֵט. וְאַף עַל גַּב שֶׁנִּתְּנָה לָהֶם רְשׁוּת, לֹא נִכְנָסִים לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, פְּרָט אִם מוֹצְאִים שָׁם כְּלִי לְהִכָּנֵס בּוֹ.

אֵיבָרִים וּפְדָרִים שֶׁנִּשְׂרָפִים בַּלַּיְלָה לְהַזִּין מִינִים אֲחֵרִים, לֹא שֶׁנִּכְנָסִים לָאָרֶץ, וְלֹא לְהַמְשִׁיכָם לָאָרֶץ, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט הַצַּד הָאַחֵר בְּתוֹךְ הָאָרֶץ

הָעָשָׁן שֶׁל הַיּוֹם הָיָה עוֹלֶה לִמְקוֹמוֹ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, וּמִזִּין מַה שֶּׁמִּזִּין, וּמֵאוֹתָהּ פְּתִיחָה נִזּוֹנִים כָּל צִדְדֵי הַקְּלִפָּה הַקָּשָׁה (חזק) בְּחָפְזָה, עַד שֶׁנִּכְנָס לַנֶּקֶב שֶׁל הַצָּפוֹן שֶׁשָּׁם מְדוֹרֵי כָּל הַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים, וְשָׁם נִכְנָס הָעָשָׁן, וְכֻלָּם נִזּוֹנִים שָׁם.

גּוּפֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּלָא אִתְמְשָׁכוּ בְּהַאי עָלְמָא בָּתַר הֲנָאִין דְּהַהִיא קְלִיפָּה תַּקִּיפָּא, לָא שַׁלְטָא עָלַיְיהוּ רוּחַ מְסָאֲבוּ כְּלָל, דְּהָא לָא אִשְׁתַּתְּפוּ אֲבַתְרֵיהּ כְּלוּם בְּהַאי עָלְמָא. כְּמָה דְּגוּפָא דְּרַשִׁיעַיָּיא (נ"א גּוּפֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא דְּלָא אִתְמְשָׁכוּ בָּתַר הֲנָאִין וְכִסּוּפִין דְּהַאי עָלְמָא הַהִיא קְלִיפָּה תַּקִּיפָּא לָא שַׁלְטָא עָלַיְיהוּ דְּהָא לָא אִתְמְשָׁכוּ אַבַּתְרֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא דְּהָא כְּמָה דְּגוּפֵיהּ דְּרַשִׁיעַיָּיא) אִתְמְשָׁךְ בְּהַאי עָלְמָא בָּתַר הַהִיא קְלִיפָּה תַּקִּיפָּא, וַהֲנָאִין וְעִנּוּגִין דִּילֵיהּ וְתִיקּוּנִין דִּילֵיהּ, הָכִי אִסְתְּאָב, בָּתַר דְּנַפְקַת נִשְׁמָתֵיהּ מִנֵּיהּ.

גּוּפֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, דְּלָא מִתְעַנְּגֵי בְּהַאי (דף קמ"א ע"ב) עָלְמָא, אֶלָּא מִתַּעֲנוּגֵי דְּמִצְוָה, וּסְעוּדָתֵי שַׁבָּתִין וְחַגִּין וּזְמָנִין, הַהוּא רוּחַ מְסַאֲבָא לָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עָלַיְיהוּ, דְּהָא לָא אִתְעַנְּגוּ מִדִּילֵיהּ כְּלוּם. וְהוֹאִיל וְלָא נַטְלוּ מִדִּילֵיהּ, לֵית לֵיהּ רְשׁוּ עָלַיְיהוּן

לשון הקודש

שֶׁהִיא מִחוּץ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וּמֵאוֹתוֹ עָשָׁן גַּם, כְּמוֹ שֶׁבַּאַרְנוּ.

גּוּפוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁלֹּא נִמְשְׁכוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה אַחַר הַהֲנָאוֹת שֶׁל אוֹתָהּ קְלִפָּה קָשָׁה, לֹא שׁוֹלֶטֶת עֲלֵיהֶם רוּחַ טֻמְאָה כְּלָל, שֶׁהֲרֵי לֹא הִשְׁתַּתְּפוּ אַחֲרָיו כְּלוּם בָּעוֹלָם הַזֶּה. כְּמוֹ שֶׁגּוּף הָרְשָׁעִים (גּוּפוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁלֹּא נִמְשְׁכוּ אַחַר הֲנָאוֹת וְכִסּוּפִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתָהּ קְלִפָּה קָשָׁה לֹא שׁוֹלֶטֶת עֲלֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי לֹא נִמְשְׁכוּ אַחֲרֶיהָ בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי כְּמוֹ שֶׁגּוּף הָרְשָׁעִים) נִמְשָׁךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה אַחַר אוֹתָהּ קְלִפָּה קָשָׁה וַהֲנָאוֹת וְהָעִנּוּגִים שֶׁלָּהּ וְהַתִּקּוּנִים שֶׁלָּהּ, כָּךְ נִטְמָא אַחַר שֶׁיּוֹצֵאת נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ.

גּוּפוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁלֹּא מִתְעַנְּגִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, אֶלָּא מִתַּעֲנוּגֵי מִצְוָה וּסְעוּדוֹת שַׁבָּתוֹת וְחַגִּים וּזְמַנִּים – אוֹתָהּ רוּחַ טֻמְאָה לֹא יְכוֹלָה לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי לֹא הִתְעַנְּגוּ מִשֶּׁלָּהּ כְּלוּם. וְהוֹאִיל וְלֹא

כְּלַל. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּלָא אִתְהֲנֵי מִדִּילֵיהּ כְּלוּם.

מָאן דְּנִשְׁמָתֵיהּ נָפְקָא לְבַר מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, וְהַהוּא גּוּפָא אִסְתְּאַב בְּהַהוּא רוּחַ מְסָאֲבוּ, הַהוּא רוּחַ מְסָאֲבוּ אִשְׁתְּאִיב בְּגַוֵּיהּ, עַד דְּתָב לֵיהּ עַפְרָא. (נ"א דְּאִתְבְּלֵי גּוּפָא בְּעַפְרָא) וְאִי הַהוּא גּוּפָא, דְּאִשְׁתְּאִיב בֵּיהּ הַהוּא רוּחַ מְסָאֲבָא, סַלְקִין לֵיהּ לְאִתְקַבְּרָא גּוֹ אַרְעָא קַדִּישָׁא, עָלֵיהּ כְּתִיב, (ירמיה ב) וַתָּבֹאוּ וַתְּטַמְּאוּ אֶת אַרְצִי וְנַחֲלָתִי שַׂמְתֶּם לְתוֹעֵבָה. אַרְצִי, דְּלָא שַׁלְטָא עָלָהּ רוּחַ מְסָאֲבוּ, בְּהַהוּא גּוּפָא דִּלְכוֹן, דְּאִשְׁתְּאִיב בֵּיהּ רוּחַ מְסָאֲבוּ, דְּקָא מַיְיתִין לְקָבְרָא לֵיהּ בְּאַרְצִי, אַתּוּן מְסָאֲבִין לָהּ, לְאִסְתָּאֲבָא בֵּיהּ. אִי לָא דְּעָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַסְוָותָא לְאַרְעָא, דְּהָא כֵּיוָן דְּאִתְבַּלֵּי הַהוּא גּוּפָא, נָשִׁיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוּחָא מִלְּעֵילָא, וְדָחֵי לֵיהּ לְהַהוּא

לשון הקודש

נָטְלוּ מִשָּׁלָהּ, אֵין לָהּ רְשׁוּת עֲלֵיהֶם כְּלָל. אַשְׁרֵי מִי שֶׁלֹּא נֶהֱנָה מִשָּׁלָהּ כְּלוּם.

מִי שֶׁנִּשְׁמָתוֹ יָצְאָה מִחוּץ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְאוֹתוֹ גּוּף נִטְמָא בְּאוֹתָהּ רוּחַ טֻמְאָה – אוֹתָהּ רוּחַ טֻמְאָה נִשְׁאֶבֶת לְתוֹכוֹ, עַד שֶׁחוֹזֵר לֶעָפָר (שֶׁמִּתְבַּלֶּה הַגּוּף בֶּעָפָר). וְאִם אוֹתוֹ גּוּף שֶׁנִּשְׁאֶבָה בּוֹ אוֹתָהּ רוּחַ טֻמְאָה מַעֲלִים אוֹתוֹ לְהִקָּבֵר בְּתוֹךְ הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, עָלָיו כָּתוּב (ירמיה ב) וַתָּבֹאוּ וַתְּטַמְּאוּ אֶת אַרְצִי וְנַחֲלָתִי שַׂמְתֶּם לְתוֹעֵבָה. אַרְצִי, שֶׁלֹּא שָׁלְטָה עָלֶיהָ רוּחַ טֻמְאָה בְּאוֹתוֹ גּוּף שֶׁלָּכֶם שֶׁנִּשְׁאֲבָה בּוֹ רוּחַ טֻמְאָה, שֶׁמְּבִיאִים לִקְבֹּר אוֹתוֹ בְּאַרְצִי – אַתֶּם מְטַמְּאִים אוֹתָהּ לְהִטָּמֵא בּוֹ. אִם לֹא שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רְפוּאָה לָאָרֶץ, שֶׁהֲרֵי שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּבְלָה אוֹתוֹ גּוּף, מֵשִׁיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוּחַ מִלְּמַעְלָה וְדוֹחֶה אֶת

רוּחַ מְסַאֲבָא לְבַר, דְּהָא אִיהוּ חָם עַל אַרְעֵיהּ.

יוֹסֵף, לָא שַׁלִּיט עַל גּוּפֵיהּ רוּחַ מְסַאֲבָא לְעָלְמִין, אַף עַל גַּב דְּנִשְׁמָתֵיהּ נָפְקַת בִּרְשׁוּ אַחֲרָא. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּלָא אִתְמְשִׁיךְ בְּחַיּוֹי בָתַר רוּחַ מְסַאֲבָא. וְעִם כָּל דָּא, לָא בָעָא דְּגוּפֵיהּ יְסַלְּקוּן לֵיהּ לְאִתְקַבְּרָא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, אֶלָּא אָמַר, (בראשית נ) וְהַעֲלִיתֶם אֶת עַצְמוֹתַי, וְלָא גּוּפִי.

יַעֲקֹב לָא מִית, וְגוּפֵיהּ אִתְקָיָּים בְּקִיּוּמָא תָּדִיר, וְלָא דָּחִיל לְסִטְרָא אַחֲרָא, דְּהָא עַרְסֵיהּ הָוָה שְׁלִים, בִּשְׁלִימוּ דְּנָהוֹרָא עִלָּאָה, בִּנְהִירוּ דְּתְרֵיסָר שְׁבָטִין, וּבְשִׁבְעִים נֶפֶשׁ, בְּגִין כַּךְ לָא דָחִיל לְסִטְרָא אַחֲרָא, וְלָא יְכִיל לְשַׁלְּטָאָה עָלֵיהּ. וְתוּ, דְּאִיהוּ גּוּפָא דְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה, דְּשִׁפִּירוּ דִּילֵיהּ אָחִיד לְכָל סִטְרִין, וְכָל אִינּוּן שַׁיְיפִין דְּאָדָם קַדְמָאָה הֲווֹ

לשון הקודש

אוֹתָהּ רוּחַ טֻמְאָה הַחוּצָה, שֶׁהֲרֵי הוּא חָם עַל אַרְצוֹ.

עַל יוֹסֵף לֹא שָׁלַט גּוּפוֹ רוּחַ טֻמְאָה לְעוֹלָמִים, אַף עַל גַּב שֶׁנִּשְׁמָתוֹ יָצְאָה בְּרָשׁוּת אַחֶרֶת. מָה הַטַּעַם? כִּי לֹא נִמְשָׁךְ בְּחַיָּיו אַחַר רוּחַ טֻמְאָה, וְעִם כָּל זֶה לֹא רָצָה שֶׁיַּעֲלוּ אֶת גּוּפוֹ לְהִקָּבֵר בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, אֶלָּא אָמַר (בראשית נ) וְהַעֲלִתֶם אֶת עַצְמֹתַי, וְלֹא גּוּפִי.

יַעֲקֹב לֹא מֵת, וְגוּפוֹ הִתְקַיֵּם בְּקִיּוּם תָּמִידִי וְלֹא פָּחַד מֵהַצַּד הָאַחֵר, שֶׁהֲרֵי מִטָּתוֹ הָיְתָה שְׁלֵמָה בִּשְׁלֵמוּת הָאוֹר הָעֶלְיוֹן בְּאוֹר שֶׁל שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים וּבְשִׁבְעִים נֶפֶשׁ, מִשּׁוּם כָּךְ לֹא פָּחַד מֵהַצַּד הָאַחֵר וְלֹא יָכֹל לִשְׁלֹט עָלָיו. וְעוֹד, שֶׁהוּא גּוּף שֶׁל דִּיוּקָן עֶלְיוֹן שֶׁיָּפְיוֹ אָחוּז לְכָל הַצְּדָדִים, וְכָל אוֹתָם אֵיבְרֵי אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיוּ אֲחוּזִים בּוֹ, וְלָכֵן כָּתוּב בּוֹ

אֲחִידָן בֵּיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב בֵּיהּ, (בראשית מז) וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבוֹתַי וּנְשָׂאתַנִי מִמִּצְרַיִם, גּוּפָא שְׁלִים. וְעַל דָּא וַיַּחַנְטוּ הָרוֹפְאִים אֶת יִשְׂרָאֵל, דְּגוּפֵיהּ יְהֵא קָאִים בְּקִיּוּמָא. וְהָכִי אִצְטְרִיךְ. שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא דְּנַפְקָת נִשְׁמָתַיְיהוּ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, נַפְשָׁא וְגוּפָא אִשְׁתֵּזִיב מִכֹּלָּא.

תְּלַת שְׁמָהָן אִקְרֵי נִשְׁמָתָא דְּבַר נָשׁ, נֶפֶשׁ, רוּחָא, וְנִשְׁמָתָא. וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן דָּא בְּדָא, וּבִתְלַת דּוּכְתֵּי אִשְׁתְּכַח חֵילַיְיהוּ. נֶפֶשׁ דָּא, אִשְׁתְּכַחַת גּוֹ קִבְרָא, עַד דְּגוּפָא אִתְּבְלֵי בְּעַפְרָא, וּבְדָא מִתְגַּלְגְּלָת הַאי עָלְמָא, לְאִשְׁתַּכְּחָא גּוֹ חַיָּיא, וּלְמִנְדַּע בְּצַעֲרָא דִּלְהוֹן, וּבְשַׁעֲתָא דִּי אִצְטְרִיכוּ, בָּעָאת רַחֲמֵי עָלַיְיהוּ.

רוּחָא דָּא, אִיהוּ דְּעָאל בְּגִנְתָּא דִּי בְאַרְעָא, וְאִצְטַיָּיר תַּמָּן, בְּדִיוּקְנָא דְּגוּפָא דְּהַאי

לשון הקודש

(שם מז) וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבֹתַי וּנְשָׂאתַנִי מִמִּצְרַיִם. גּוּף שָׁלֵם. וְלָכֵן וַיַּחַנְטוּ הָרוֹפְאִים אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁגּוּפוֹ יִהְיֶה עוֹמֵד בְּקִיּוּם. וְכָךְ צָרִיךְ שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁנִּשְׁמָתָם יָצְאָה בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף נִצּוֹלִים מֵהַכֹּל.

בִּשְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת נִקְרֵאת נִשְׁמַת הָאָדָם: נֶפֶשׁ, רוּחַ, וּנְשָׁמָה. וְכֻלָּם כְּלוּלִים זֶה בָּזֶה, וּבִשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת נִמְצָא כֹּחָם. הַנֶּפֶשׁ הַזּוֹ נִמְצֵאת בְּתוֹךְ הַקֶּבֶר עַד שֶׁהַגּוּף נִרְקָב בֶּעָפָר, וּבָזֶה הִיא מִתְגַּלְגֶּלֶת בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהִמָּצֵא בְּתוֹךְ הַחַיִּים וְלָדַעַת בַּצַּעַר שֶׁלָּהֶם, וּבְשָׁעָה שֶׁהֵם צְרִיכִים, הִיא מְבַקֶּשֶׁת עֲלֵיהֶם רַחֲמִים.

הָרוּחַ הַזּוֹ הִיא נִכְנֶסֶת לַגָּן שֶׁבָּאָרֶץ

עָלְמָא, בְּחַד מַלְבּוּשָׁא דְּמִתְלַבְּשָׁא תַּמָּן. וְדָא אִתְהֲנֵי תַּמָּן בַּהֲנָאִין וְכִסּוּפִין בְּזִיוָא דִבְגִנְתָּא. וּבְשַׁבָּתֵי וְיַרְחֵי וּזְמָנֵי, סַלְקָא לְעֵילָא, וְאִתְהֲנֵי תַּמָּן, וְתָב לְאַתְרֵיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (קהלת יב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ. תָּשׁוּב וַדַּאי, בְּהָנֵי זִמְנִין דְּקַאמְרָן.

נִשְׁמָה אִיהִי סַלְקָא מִיָּד לְאַתְרָהָא, לְהַהוּא אֲתָר דְּנַפְקַת מִתַּמָּן, וְדָא אִיהִי דִבְגִינָהּ אִתְנְהִירַת בּוּצִינָא, לְאַנְהָרָא לְעֵילָא. דָּא לָא נַחְתַּת לְתַתָּא לְעָלְמִין, בְּדָא אִתְכְּלִילַת, מָאן דְּאִתְכְּלִילַת מִכָּל סִטְרִין מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא. וְעַד דְּהַאי לָא סַלְקָא לְאִתְקַשְׁרָא (נ"א בְּדוּכְתָּהָא) בְּכוּרְסְיָיא, לָא מִתְעַטְּרָא רוּחַ בְּגִנְתָּא דִי בְאַרְעָא, וְנֶפֶשׁ לָא מִתְיַשְׁבָא בְּדוּכְתָּהָא. כֵּיוָן דְּאִיהִי סַלְקָא, כֻּלְּהוּ אִית לְהוּ נַיְיחָא.

לשון הקודש

וּמִצְטַיֶּרֶת שָׁם בִּדְיוּקָן הַגּוּף שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה בְּמַלְבּוּשׁ אֶחָד שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת שָׁם, וְזוֹ נֶהֱנֵית שָׁם בַּהֲנָאוֹת וְכִסּוּפִים בַּזִּיו שֶׁבַּגָּן, וּבְשַׁבָּתוֹת וָחֳדָשִׁים וּזְמַנִּים הִיא עוֹלָה לְמַעְלָה, וְנֶהֱנֵית שָׁם וְשָׁבָה לִמְקוֹמָהּ. וְלָכֵן כָּתוּב (קהלת יב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ. תָּשׁוּב וַדַּאי, בַּזְּמַנִּים הַלָּלוּ שֶׁאָמַרְנוּ.

הַנִּשְׁמָה עוֹלָה מִיָּד לִמְקוֹמָהּ לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁיָּצְאָה מִמֶּנּוּ, וְזוֹהִי שֶׁבִּשְׁבִילָהּ מֵאִיר הַנֵּר לְהָאִיר לְמַעְלָה, זוֹ לֹא יוֹרֶדֶת לְמַטָּה לְעוֹלָמִים. בָּזֶה נִכְלֶלֶת מִי שֶׁנִּכְלֶלֶת מִכָּל הַצְּדָדִים, מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה. וְעַד שֶׁזּוֹ לֹא עוֹלָה לְהִתְקַשֵּׁר (בִּמְקוֹמָהּ) בַּכִּסֵּא, לֹא מִתְעַטֶּרֶת הָרוּחַ בַּגָּן שֶׁבָּאָרֶץ, וְהַנֶּפֶשׁ לֹא מִתְיַשֶּׁבֶת בִּמְקוֹמָהּ. כֵּיוָן שֶׁהִיא עוֹלָה, לְכֻלָּן יֵשׁ מְנוּחָה.

וְכַד אִצְטְרִיךְ לִבְנֵי עָלְמָא, כַּד אִינּוּן בְּצַעֲרָא, וְאָזְלֵי לְבֵי קִבְרֵי, הַאי נֶפֶשׁ אִתְעָרַת, וְאִיהִי אַזְלָא וּמְשַׁטְטָא, וְאִתְעָרַת לְרוּחַ, וְהַהוּא רוּחַ אִתְעַר לְגַבֵּי אֲבָהָן, וְסָלִיק וְאִתְעַר לְגַבֵּי נִשְׁמָה, וּכְדֵין, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַיִּים עַל עָלְמָא, וְהָא אוֹקִימְנָא. וְאַף עַל גַּב דְּהָא אִתְעָרוּ מִלִּין אִלֵּין דְּנִשְׁמָתָא בִּגְוָונִין אַחֲרָנִין, כֻּלְּהוּ סַלְקִין בְּמַתְקְלָא, דָּא, וְדָא אִיהוּ בְּרִירָה דְּמִלָּה, וְכֹלָּא חַד.

וְכַד נִשְׁמָתָא אִתְעַכְּבָת מִלְּסַלְקָא לְדוּכְתָּהָא, רוּחָא אַזְלָא וְקַיְּימָא בְּפִתְחָא דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וְלָא פַּתְחִין לָהּ פִּתְחָא, (דף קמ"ב ע"א) וְאָזְלָא וּמְשַׁטְטָא, וְלֵית מָאן דְּיִשְׁגַּח בָּהּ. נֶפֶשׁ אַזְלָא וּמְשַׁטְטָא בְּעָלְמָא, חָמָאת לְגוּפָא דְּסַלְקָא תּוֹלָעִין, וּבְהַהוּא דִּינָא דְּקִבְרָא, וּמִתְאַבְּלַת עָלֵיהּ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ דִּכְתִיב, (איוב יד) אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו

לשון הקודש

וּכְשֶׁצָּרִיךְ לִבְנֵי הָעוֹלָם, כְּשֶׁהֵם בְּצַעַר וְהוֹלְכִים לְבֵית הַקְּבָרוֹת, הַנֶּפֶשׁ הַזוֹ מִתְעוֹרֶרֶת וְהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת וּמְעוֹרֶרֶת אֶת הָרוּחַ, וְאוֹתָהּ רוּחַ מְעוֹרֶרֶת אֵצֶל הָאָבוֹת, וְעוֹלֶה וּמְעוֹרֶרֶת אֶת הַנְּשָׁמָה, וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עַל הָעוֹלָם, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ דִּבְרֵי הַנְּשָׁמָה הַלָּלוּ בִּגְוָנִים אֲחֵרִים, כֻּלָּם עוֹלִים בְּמִשְׁקָל זֶה, וְזֶהוּ בֵּרוּר הַדָּבָר, וְהַכֹּל אֶחָד.

וּכְשֶׁהַנְּשָׁמָה מִתְעַכֶּבֶת מִלַּעֲלוֹת לִמְקוֹמָהּ, הָרוּחַ הוֹלֶכֶת וְעוֹמֶדֶת בְּפֶתַח הַגַּן עֵדֶן, וְלֹא פּוֹתְחִים לָהּ פֶּתַח, וְהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת, וְאֵין מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ בָּהּ. הַנֶּפֶשׁ הוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת בָּעוֹלָם, רוֹאָה אֶת הַגּוּף שֶׁמַּעֲלֶה תּוֹלָעִים וּבְאוֹתוֹ דִּין שֶׁל

תֶּאֱבָל. וְכֹלָּא אִיהוּ בְּעוֹנְשָׁא. עַד דִּנְשָׁמָה אִתְקַשְּׁרַת בְּדוּכְתָּהָא לְעֵילָּא, וּכְדֵין כּוּלְּהוּ מִתְקַשְּׁרִין בְּדוּכְתַּיְיהוּ.

בְּגִין דְּכָל הֲנֵי תְּלַת, קִשּׁוּרָא חָדָא אִינּוּן, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא, בְּרָזָא דְּנֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה, דְּכֹלָּא חַד, וְקִשּׁוּרָא חַד. נֶפֶשׁ: לֵית לָהּ נְהוֹרָא מִגַּרְמָהּ כְּלוּם, וְדָא אִיהוּ דְּמִשְׁתַּתְּפָא בְּרָזָא דְּגוּפָא חַד, לְאַעְנָגָא וּלְמֵיזָן לֵיהּ, בְּכָל מָה דְּאִצְטְרִיךְ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (משלי לא) וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ. בֵּיתָהּ, דָּא אִיהוּ גּוּפָא, דְּאִיהִי זָנָא לֵיהּ. וְנַעֲרוֹתֶיהָ, אִלֵּין אִינּוּן שַׁיְיפִין דְּהַאי גּוּפָא.

רוּחַ: דָּא אִיהוּ דְּרָכִיב עַל הַאי נֶפֶשׁ, וְשָׁלִיט עָלָהּ, וְנָהִיר לָהּ בְּכָל מָה דְּאִצְטְרִיךְ, וְנֶפֶשׁ אִיהוּ כְּרְסְיָיא לְהַאי רוּחַ. נְשָׁמָה: אִיהִי דְּאַפִּיקַת לְהַאי

לשון הקודש

הַקֶּבֶר, וּמִתְאַבֶּלֶת עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ שֶׁכָּתוּב, (איוב יד) אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל. וְהַכֹּל הוּא בְּעֹנֶשׁ. עַד שֶׁהַנְּשָׁמָה נִקְשֶׁרֶת בִּמְקוֹמָהּ לְמַעְלָה, וְאָז כֻּלָּם נִקְשָׁרִים בִּמְקוֹמָם.

מִשּׁוּם שֶׁכָּל שְׁלֹשֶׁת אֵלּוּ הֵם בְּקֶשֶׁר אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, בְּסוֹד שֶׁל נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה, שֶׁהַכֹּל אֶחָד וְקֶשֶׁר אֶחָד. לַנֶּפֶשׁ אֵין לָהּ אוֹר מֵעַצְמָהּ כְּלוּם, וְזוֹהִי שֶׁמִּשְׁתַּתֶּפֶת בְּסוֹד שֶׁל גּוּף אֶחָד לְעַנְּגוֹ וְלָזוּן אוֹתוֹ בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי לא) וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ. בֵּיתָהּ – זֶהוּ גּוּפָהּ, שֶׁהִיא זָנָה אוֹתוֹ. וְנַעֲרֹתֶיהָ – אֵלּוּ הֵם הָאֵיבָרִים שֶׁל הַגּוּף הַזֶּה.

הָרוּחַ, זֶהוּ שֶׁרוֹכֵב עַל הַנֶּפֶשׁ הַזּוֹ וְשׁוֹלֵט עָלֶיהָ וּמֵאִיר לָהּ בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, וְהַנֶּפֶשׁ הִיא כִּסֵּא לָרוּחַ הַזּוֹ. הַנְּשָׁמָה,

רוּחָא, וּשְׁלִיטַת עֲלֵיהּ, וְנָהִירַת לֵיהּ בְּהַהוּא נְהוֹרָא דְּחַיִּין, וְהַהוּא רוּחַ תַּלְיָא בְּהַאי נְשָׁמָה, וְאִתְנְהִיר מִנָּהּ בְּהַהוּא נְהוֹרָא דְּנָהִיר. הַהוּא נֶפֶשׁ, תַּלְיָא בְּהַאי רוּחַ, וְאִתְנְהִירַת מִנֵּיהּ, וְאִתְזָנַת מִנֵּיהּ, וְכֹלָּא קִשּׁוּרָא חַד.

וְעַד דְּהַאי נְשָׁמָה עִלָּאָה, לָא סַלְקָא גּוֹ גְּבִיעוּ דְּעַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין. סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, וְאִתְמַלְיָא מִנֵּיהּ, בְּגִין דְּלָא פָּסִיק. רוּחַ דָּא לָא עָאל בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, דְּאִיהוּ נֶפֶשׁ, וּלְעוֹלָם רוּחַ לָא שַׁרְיָא אֶלָּא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וּנְשָׁמָה לְעֵילָא. נֶפֶשׁ דָּא אִתְיַשְּׁבַת (ס"א לָא אִתְיַשְּׁבַת) בְּדוּכְתָּהָא גּוֹ גּוּפָא לְתַתָּא. כְּגַוְונָא דָא, כֹּלָּא לְתַתָּא הָכִי מִתְפָּרְשָׁן בְּבַר נָשׁ, וְאַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ קִשּׁוּרָא חָדָא, נְשָׁמָה סַלְקָא לְעֵילָא, גּוֹ גְּבִיעוּ דְּבִירָא. רוּחַ עָאל בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. נֶפֶשׁ אִתְיַשְּׁבָא גּוֹ קִבְרָא.

לשון הקודש

הִיא מוֹצִיאָה אֶת הָרוּחַ הַזּוֹ, וְשׁוֹלֶטֶת עָלָיו וּמְאִירָה לוֹ בְּאוֹתוֹ אוֹר הַחַיִּים, וְאוֹתָהּ רוּחַ תְּלוּיָה בַּנְּשָׁמָה הַזּוֹ, וְנָאוֹר מִמֶּנָּה בְּאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁמֵּאִיר. אוֹתָהּ נֶפֶשׁ תְּלוּיָה בְּאוֹתָהּ רוּחַ, וּנְאוֹרָה מִמֶּנָּה וְנִזּוֹנִית מִמֶּנָּה, וְהַכֹּל קֶשֶׁר אֶחָד.

וְעַד שֶׁנְּשָׁמָה עֶלְיוֹנָה זוֹ לֹא עוֹלָה לְתוֹךְ גְּבִיעַת עַתִּיק הָעַתִּיקִים, נִסְתָּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, וּמִתְמַלֵּאת מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא פּוֹסֵק – הָרוּחַ הַזּוֹ לֹא נִכְנֶסֶת לְגַן עֵדֶן, שֶׁהִיא נֶפֶשׁ, וּלְעוֹלָם הָרוּחַ לֹא שׁוֹרָה אֶלָּא בְּגַן עֵדֶן, וּנְשָׁמָה לְמַעְלָה. נֶפֶשׁ זוֹ מִתְיַשֶּׁבֶת (לא מִתְיַשֶּׁבֶת) בִּמְקוֹמָהּ בְּתוֹךְ הַגּוּף לְמַטָּה. כְּמוֹ זֶה הַכֹּל לְמַטָּה כָּךְ נִפְרָדִים בָּאָדָם. וְאַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם קֶשֶׁר אֶחָד, הַנְּשָׁמָה עוֹלָה לְמַעְלָה לְתוֹךְ גְּבִיעַת

וְאִי תֵּימָא, נֶפֶשׁ לְעֵילָא, דְּאִתְיַשְׁבַת גּוֹ גּוּפָא בְּקִבְרָא, אָן הוּא קִבְרָא. אֶלָּא גּוֹ הַהוּא קְלִיפָּה תַּקִּיפָא, וְעַל דָּא, נֶפֶשׁ כְּגַוְונָא דָא לְתַתָּא, וְכֹלָּא דָא כְּגַוְונָא דָא. וּבְגִין כַּךְ, תְּלַת דַּרְגִּין מִתְפָּרְשָׁן, וְאִינּוּן קִשּׁוּרָא חָדָא וְרָזָא חָדָא. וּבְכָל זִמְנָא דְּגַרְמֵי אִשְׁתְּכָחוּ גּוֹ קִבְרָא, הַאי נֶפֶשׁ אִשְׁתְּכָחַת תַּמָּן. רָזָא הָכָא לְאִינּוּן דְּיַדְעֵי אֹרַח קִשּׁוּט, דַּחֲלֵי חַטָּאָה. בְּשַׁעֲתָא דְּנִשְׁמְתָא מִתְעַטְּרָא לְעֵילָא, גּוֹ עִטְרָא קַדִּישָׁא, וְרוּחָא קָאִים בִּנְהִירוּ עִלָּאָה, בְּשַׁבָּתֵי וְיַרְחֵי וּזְמָנֵי, הַאי נֶפֶשׁ בְּשַׁעֲתָא דְּרוּחַ נַחְתָּא מִגּוֹ נְהִירוּ עִלָּאָה, לְדַיְּירָא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן נָהִיר וְנָצִיץ, אִיהוּ קַיְּימָא גּוֹ קִבְרָא וְאִתְגְּלִימַת בְּדִיוּקְנָא, דַּהֲוַת גּוֹ גּוּפָא בְּקַדְמִיתָא, וְכָל אִינּוּן גַּרְמֵי בְּהַהוּא דִּיוּקְנָא סַלְקָן, וּמְשַׁבְּחָאן וְאוֹדָן

לשון הקודש

הַבְּאֵר. הָרוּחַ נִכְנֶסֶת לְגַן עֵדֶן כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. הַנֶּפֶשׁ מִתְיַשֶּׁבֶת בְּתוֹךְ הַקֶּבֶר. **וְאִם** תֹּאמַר, הַנֶּפֶשׁ לְמַעְלָה שֶׁמִּתְיַשֶּׁבֶת בְּתוֹךְ הַגּוּף בַּקֶּבֶר, אֵיפֹה הוּא הַקֶּבֶר? אֶלָּא בְּתוֹךְ אוֹתָהּ קְלִפָּה קָשָׁה, וְלָכֵן נֶפֶשׁ כְּמוֹ זוֹ שֶׁלְּמַטָּה, וְהַכֹּל זֶה כְּמוֹ זֶה, וְלָכֵן שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת נִפְרָדוֹת, וְהֵן קֶשֶׁר אֶחָד וְסוֹד אֶחָד. וּבְכָל זְמַן שֶׁהָעֲצָמוֹת נִמְצָאוֹת בְּתוֹךְ הַקֶּבֶר, הַנֶּפֶשׁ הַזוֹ נִמְצֵאת שָׁם. כָּאן יֵשׁ סוֹד לְיוֹדְעֵי דֶּרֶךְ הָאֱמֶת יִרְאֵי חֵטְא. בְּשָׁעָה שֶׁהַנְּשָׁמָה מִתְעַטֶּרֶת לְמַעְלָה בְּתוֹךְ הָעֲטָרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהָרוּחַ עוֹמֶדֶת בְּאוֹר עֶלְיוֹן בְּשַׁבָּתוֹת וָחֳדָשִׁים וּזְמַנִּים – הַנֶּפֶשׁ הַזוֹ, בְּשָׁעָה שֶׁהָרוּחַ יוֹרֶדֶת מִתּוֹךְ הָאוֹר הָעֶלְיוֹן לָדוּר בְּגַן עֵדֶן מֵאִיר וְנוֹצֵץ, הִיא עוֹמֶדֶת בְּתוֹךְ הַקֶּבֶר וּמִתְגַּלֶּמֶת בַּדְּיוֹקָן שֶׁהָיָה בְּתוֹךְ הַגּוּף בַּתְּחִלָּה, וְכָל אוֹתָן עֲצָמוֹת עוֹלוֹת בְּאוֹתוֹ דְּיוֹקָן, וּמְשַׁבְּחוֹת וּמוֹדוֹת לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב

לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים לה) כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְיָ' מִי כָמוֹךָ. אוֹמְרוֹת לָא כְּתִיב, אֶלָּא תֹּאמַרְנָה.

וְאִלְמָלֵי אִתְיְהִיב רְשׁוּ לְעַיְנָא לְמֵחֲמֵי וְחָמֵי בְּלֵילְיָא דְּעָיֵיל (נ"א דְּנָפִיק) שַׁבְּתָא, וְלֵילֵי יַרְחֵי וּזְמָנֵי, כְּדִיוּקְנִין עַל גַּבֵּי קִבְרֵי, אוֹדָן וּמְשַׁבְּחָן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֲבָל טִפְּשׁוּ דִּבְנֵי נָשָׁא, קָא מְעַכְּבָא לְהוּ, דְּלָא יַדְעִין, וְלָא מַשְׁגִּיחִין עַל מָה קַיְימִין בְּהַאי עָלְמָא, וְלָא חַשְׁשִׁין לְאַשְׁגְּחָא בִּיקָרָא דְּמַלְכָּא עִלָּאָה בְּהַאי עָלְמָא, כָּל שֶׁכֵּן לְאַשְׁגְּחָא בִּיקָרָא דְּהַהוּא עָלְמָא, וְעַל מָה קַיְימָא, וְאֵיךְ מִתְפָּרְשָׁן מִלִּין.

בְּיוֹמָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּעָלְמָא אִתְּדָן, וְכָרְסְיָא דְּדִינָא קַיְימָא, לְגַבֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה, לְמֵידָן עָלְמָא. כָּל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ מִשַּׁטְטָן, וּבָעָאן רַחֲמֵי עַל

לשון הקודש

(תהלים לה) כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה ה' מִי כָמוֹךָ. לֹא כָּתוּב אוֹמְרוֹת, אֶלָּא תֹּאמַרְנָה.

וְאִלְמָלֵא נִתְּנָה רְשׁוּת לָעַיִן לִרְאוֹת, הָיְתָה רוֹאָה בַּלַּיְלָה כְּשֶׁנִּכְנֶסֶת (כְּשֶׁיּוֹצֵאת) שַׁבָּת וְלֵילוֹת חֳדָשִׁים וּזְמַנִּים כְּמוֹ דְּמְיוֹת עַל גַּבֵּי הַקְּבָרִים מוֹדוֹת וּמְשַׁבְּחוֹת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אֲבָל טִפְּשׁוּת בְּנֵי הָאָדָם מְעַכֶּבֶת אוֹתָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים עַל מָה עוֹמְדִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא חוֹשְׁשִׁים לְהַשְׁגִּיחַ בִּכְבוֹד הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּל שֶׁכֵּן לְהַשְׁגִּיחַ בִּכְבוֹד אוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְעַל מָה עוֹמֵד, וְאֵיךְ הַדְּבָרִים מִתְפָּרְשִׁים.

בְּיוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּשֶׁהָעוֹלָם נִדּוֹן וְכִסֵּא הַדִּין עוֹמֵד לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן לָדוּן אֶת

חַיֵּי. בְּלֵילְיָא דְּנַפְקָא יוֹמָא דְּדִינָא, אַזְלִין וְקָא מִשַּׁטְטִין לְמִשְׁמַע וּלְמִנְדַּע מָאן הוּא דִּינָא דְּאִתְּדָן עַל עָלְמָא, וּלְזִמְנִין דְּקָא מוֹדִיעִין בְּחֶזְוָוא לְחַיָּיָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (איוב לג) בַּחֲלוֹם חֶזְיוֹן לַיְלָה בִּנְפוֹל תַּרְדֵּמָה עַל אֲנָשִׁים וְגוֹ', אָז יִגְלֶה אֹזֶן אֲנָשִׁים וּבְמוֹסָרָם יַחְתּוֹם. מָאי מוֹסָרָם. דָּא נֶפֶשׁ, דְּאִיהִי קַיְּימָא וְחָתִים לִבְנֵי נָשָׁא מִלִּין, לְקַבְּלָא מוּסָר.

בְּלֵילְיָא בַּתְרָאָה דְּחַגָּא, דְּקָא נַפְקָן פִּתְקִין מִבֵּי מַלְכָּא, וְהַהוּא צֵל אַעְדִּיאוּ מִבְּנֵי גְּרִיעוּ דְּהַאי עָלְמָא, הַהוּא נֶפֶשׁ דְּקַאמָרָן, אַזְלָא (דף קמ"ב ע"ב) וּמְשַׁטְטָא, וְחַד מְמָנָא סָרְכָא, בְּרָזָא גְּלִיפָא בְּעִזְקָא בִּכְתַב מְפֹרָשׁ, יְדוּמִיעָ"ם, דְּפָקִיד בִּכְתַב דְּזִיוָא גְּלִיפָא, וּבְגוֹ חִזְוָון עִלָּאִין. בְּהַהוּא לֵילְיָא נָחִית, וְכַמָּה אֶלֶף אַלְפִּין וְרִבּוֹא רִבְוָון עִמֵּיהּ, וְנַטְלִין

לשון הקודש

הָעוֹלָם, כָּל נֶפֶשׁ וָנֶפֶשׁ מְשׁוֹטְטוֹת וּמְבַקְּשׁוֹת רַחֲמִים עַל הַחַיִּים. בַּלַּיְלָה שֶׁיּוֹצֵא יוֹם הַדִּין, הוֹלְכוֹת וּמְשׁוֹטְטוֹת לִשְׁמֹעַ וְלָדַעַת מַהוּ הַדִּין שֶׁנִּדּוֹן עַל הָעוֹלָם, וְלִפְעָמִים שֶׁמּוֹדִיעוֹת בְּמַרְאֶה לַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לג) בַּחֲלוֹם חֶזְיוֹן לַיְלָה בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה עַל אֲנָשִׁים וְגוֹ', אָז יִגְלֶה אֹזֶן אֲנָשִׁים וּבְמוֹסָרָם יַחְתּוֹם. מַה זֶּה מוֹסָרָם? זוֹ הַנֶּפֶשׁ, שֶׁעוֹמֶדֶת וְחוֹתֶמֶת לַאֲנָשִׁים דְּבָרִים לְקַבֵּל מוּסָר.

בַּלַּיְלָה הָאַחֲרוֹן שֶׁל חָג, שֶׁיּוֹצְאִים הַפִּתְקִים מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, וְאוֹתוֹ צֵל מוּסָר מִבְּנֵי הַנִּגְרָעִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה אוֹתָהּ נֶפֶשׁ שֶׁאָמַרְנוּ הוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת, וּמְמֻנֶּה אֶחָד שׁוֹטֵר, בְּסוֹד חָקוּק בְּטַבַּעַת בִּכְתָב מְפֹרָשׁ, יְדוּמִיעָ"ם, שֶׁפּוֹקֵד בִּכְתָב שֶׁל זִיו הַחָקוּק וּבְתוֹךְ מַרְאוֹת עֶלְיוֹנִים יוֹרֵד בְּאוֹתוֹ לַיְלָה, וְכַמָּה אֶלֶף אַלָּפִים וְרִבּוֹא

לְהַהוּא צֵל מִכָּל חַד וְחַד, וְסַלְקִין, לֵיהּ לְעֵילָא.

וְהַהִיא נֶפֶשׁ דְּקַאמָרָן, אַזְלָא וּמְשַׁטְטָא וְחָמָאת לְהַהוּא צֵל, וְתָב לְאַתְרֵיהּ גּוֹ קִבְרָא, וְקָא מַכְרֶזֶת לִשְׁאַר מֵתַיָּיא, פְּלוֹנִי אָתֵי לְגַבָּן, פְּלוֹנִי אָתֵי לְגַבָּן. אִי זַכָּאָה טָבָא אִיהוּ, כֻּלְּהוּ חַדָּאן, וְאִי לָאו, כֻּלְּהוּ אַמְרֵי וַוי. כַּד סַלְקִין הַהוּא צֵל, סַלְקִין לֵיהּ לְגַבֵּי הַהוּא עֶבֶד מְהֵימָן, דְּשְׁמֵיהּ מְטַטְרוֹ"ן, וְנָטִיל הַהוּא צֵל לְגַבֵּיהּ, וְסַלִּיק לֵיהּ לְאַתְרֵיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (איוב ז) כְּעֶבֶד יִשְׁאַף צֵל, יִשְׁאַף צֵל וַדָּאי.

מֵהַהִיא שַׁעֲתָא וְאֵילָךְ, מִתַּתְקְנָא דּוּכְתָּא לְהַהִיא נְשָׁמָה דְּהַהוּא בַּר נָשׁ, וְדוּכְתָּא לְרוּחַ בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן. וְדוּכְתָּא לְנֶפֶשׁ לְנַיְיחָא וּלְאִתְהֲנָאָה, בְּשַׁעֲתָא דְּמִשַׁטְטָא וְאַזְלָא. בְּגִין דְּאִית נֶפֶשׁ דְּלֵית לָהּ נַיְיחָא. וְאִית נֶפֶשׁ דְּאִישְׁתְּצִיאַת עִם גּוּפָא.

לשון הקודש

רְבָבוֹת עִמּוֹ, וְנוֹטְלִים אוֹתוֹ צֵל מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד וּמַעֲלִים אוֹתוֹ לְמַעְלָה.

וְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ שֶׁאָמַרְנוּ הוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת וְרוֹאָה אֶת אוֹתוֹ צֵל, וְשָׁבָה לִמְקוֹמָהּ לְתוֹךְ הַקֶּבֶר, וּמַכְרִיזָה לִשְׁאָר הַמֵּתִים: פְּלוֹנִי יָבֹא אֵלֵינוּ, פְּלוֹנִי יָבֹא אֵלֵינוּ. אִם צַדִּיק טוֹב הוּא – כֻּלָּם שְׂמֵחִים. וְאִם לֹא – כֻּלָּם אוֹמְרִים אוֹי. כְּשֶׁמַּעֲלִים אוֹתוֹ צֵל, מַעֲלִים אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ עֶבֶד נֶאֱמָן שֶׁשְּׁמוֹ מטטרו"ן, וְנוֹטֵל אֵלָיו אוֹתוֹ הַצֵּל וּמַעֲלֶה אוֹתוֹ לִמְקוֹמוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ז) כְּעֶבֶד יִשְׁאַף צֵל. יִשְׁאַף צֵל וַדַּאי.

מֵאוֹתָהּ שָׁעָה וְאֵילָךְ מִתֻּקָּן מָקוֹם לְאוֹתָהּ נְשָׁמָה שֶׁל אוֹתוֹ אִישׁ, וּמָקוֹם לָרוּחַ בְּגַן עֵדֶן, וּמָקוֹם לַנֶּפֶשׁ לִמְנוּחָה וְלַהֲנָאָה בְּשָׁעָה שֶׁמְּשׁוֹטֶטֶת וְהוֹלֶכֶת, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ נֶפֶשׁ שֶׁאֵין לָהּ מְנוּחָה, וְיֵשׁ נֶפֶשׁ שֶׁמִּתְכַּלָּה עִם הַגּוּף.

וְהַאי אִיהִי דְּלֵית לָהּ נַיְיחָא, וְהַאי אִיהִי דִּכְתִיב בָּהּ, (שמואל א כה) **וְאֶת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע. דְּדָא אִיהִי אַזְלָא וּמְשַׁטְטָא וּמִתְגַּלְגְּלָא בְּכָל עָלְמָא, וְלֵית לָהּ נַיְיחָא כְּלַל יְמָמָא וְלֵילֵי, וְדָא אִיהוּ עוֹנְשָׁא יַתִּיר מִכֹּלָּא וְהַהִיא דְתִשְׁתְּצִי עִם גּוּפָה,** (הַהִיא דִכְתִיב בָּהּ (ויקרא יז) וְהִכְרַתִּי אוֹתָהּ מִקֶּרֶב עַמָּהּ וּלְהַאי לֵית לָהּ דוּכְרָנוּ כְּלָל וְאִית נַפְשָׁא דְּלָא תִשְׁתְּצִי עִם גּוּפָה) **וְתִשְׁתְּצִי מֵאַתָּר אַחֲרָא,** (ס"א עִלָּאָה) **הַהִיא דִכְתִיב בָּהּ,** (ויקרא כב) **וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִלְּפָנַי אֲנִי יְיָ'. מָאי מִלְּפָנַי. דְּלָא שַׁרְיָא עָלָהּ רוּחָא. וְכַד רוּחָא לָא שַׁרְיָא עָלָהּ, לֵית לָהּ שׁוּתָּפוּ כְּלַל בְּמָה דְּלְעֵילָּא, וְלָא יַדְעַת מֵאִינּוּן מִלִּין דְּהַהוּא עָלְמָא כְּלַל, וְהַאי אִיהִי נֶפֶשׁ כִּבְעִירֵי.**

נֶפֶשׁ דְּלֵית (ד"א נֶפֶשׁ דְּאִית) **לָהּ נַיְיחָא, הַאי אִיהִי כַּד אַזְלָא וּמְשַׁטְטָא, אִעֲרְעַת בְּהַאי מְמַנָּא יְדוּמִיעָ"ם, וּבְאִינּוּן סַרְכִין דִּילֵיהּ, וְנַטְלִין לָהּ,**

לשון הקודש

וְזוֹהִי שֶׁאֵין לָהּ מְנוּחָה, וְזוֹהִי שֶׁכָּתוּב בָּהּ וְאֶת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע. שֶׁזּוֹהִי שֶׁהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת וּמִתְגַּלְגֶּלֶת בְּכָל הָעוֹלָם, וְאֵין לָהּ מְנוּחָה כְּלָל יוֹמָם וָלַיְלָה, וְזֶהוּ עֹנֶשׁ יוֹתֵר מֵהַכֹּל **וְאוֹתָהּ שֶׁתִּכָּלֶה עִם הַגּוּף,** (הַהִיא שֶׁכָּתוּב בָּהּ (ויקרא יז) וְהִכְרַתִּי אוֹתָהּ מִקֶּרֶב עַמָּהּ. וְלָזֶה אֵין לָהּ זִכָּרוֹן כְּלָל. וְיֵשׁ נֶפֶשׁ שֶׁלֹּא תִכָּלֶה עִם הַגּוּף) **וְתִכָּלֶה מִמָּקוֹם אַחֵר** (עֶלְיוֹן) **אוֹתָהּ שֶׁכָּתוּב בָּהּ** (ויקרא כב) **וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִלְּפָנַי אֲנִי ה'.** מַה זֶּה מִלְּפָנַי? שֶׁלֹּא שׁוֹרָה עָלֶיהָ רוּחַ. וּכְשֶׁלֹּא שׁוֹרָה עָלֶיהָ רוּחַ, אֵין לָהּ שֻׁתָּפוּת כְּלָל בְּמַה שֶׁלְּמַעְלָה, וְלֹא יוֹדַעַת מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם כְּלָל, וְזוֹהִי נֶפֶשׁ כְּמוֹ שֶׁל הַבְּהֵמוֹת.

נֶפֶשׁ שֶׁאֵין (נֶפֶשׁ שֶׁיֵּשׁ) לָהּ מְנוּחָה, זוֹהִי כְּשֶׁהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת, פּוֹגֶשֶׁת בַּמְמֻנֶּה הַזֶּה יְדוּמִיעָ"ם, וּבְאוֹתָם הַשּׁוֹטְרִים שֶׁלּוֹ,

וְאָעִלִין לָהּ בְּכָל פִּתְחֵי גַּן עֵדֶן, וְאַחְזְיָין לָהּ יְקָרָא דְצַדִּיקַיָּא, וִיקָרָא דְהַהוּא רוּחַ דִּילָהּ, וְאִיהִי מִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ בְּנַיְיחָא, גּוֹ הַהוּא לְבוּשָׁא, וּכְדֵין יַדְעַת בְּאִינּוּן מִלִּין דְּעָלְמָא.

וְכַד הַהוּא רוּחַ סַלְקָא לְאִתְעַטְּרָא גּוֹ נְשָׁמָה עִלָּאָה לְעֵילָא, הַהִיא נֶפֶשׁ מִתְקַשְּׁרָא בְּהַהוּא רוּחַ, וְאִתְנְהִירַת מִנֵּיהּ, כְּסִיהֲרָא כַּד אִתְנְהִירַת מִשִּׁמְשָׁא. וְרוּחַ מִתְקַשְּׁרָא גּוֹ הַהִיא נִשְׁמָתָא. וְהַהִיא נִשְׁמָתָא מִתְקַשְּׁרָא, גּוֹ סוֹף מַחֲשָׁבָה, דְּאִיהִי רָזָא דְנֶפֶשׁ דִּלְעֵילָא.

וְהַהִיא נֶפֶשׁ, אִתְקְשָׁרַת גּוֹ הַהוּא רוּחַ עִלָּאָה, וְהַהוּא רוּחַ אִתְקְשָׁר גּוֹ הַהִיא נְשָׁמָה עִלָּאָה. וְהַהִיא נְשָׁמָה אִתְקְשָׁרַת בְּאֵין סוֹף. וּכְדֵין אִיהוּ נַיְיחָא דְכֹלָּא, וְקִשּׁוּרָא דְכֹלָּא עֵילָא וְתַתָּא,

לשון הקודש

וְנוֹטְלִים אוֹתָהּ וּמַכְנִיסִים אוֹתָהּ בְּכָל פִּתְחֵי גַּן הָעֵדֶן, וּמַרְאִים לָהּ אֶת כְּבוֹד הַצַּדִּיקִים וּכְבוֹד אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁלָּהּ, וְהִיא נִדְבֶּקֶת בּוֹ בִּמְנוּחָה תּוֹךְ אוֹתוֹ הַלְּבוּשׁ, וְאָז יוֹדַעַת בְּאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁל הָעוֹלָם.

וּכְשֶׁאוֹתָהּ רוּחַ עוֹלָה לְהִתְעַטֵּר לְתוֹךְ הַנְּשָׁמָה הָעֶלְיוֹנָה לְמַעְלָה, אוֹתָהּ נֶפֶשׁ נִקְשֶׁרֶת בְּאוֹתָהּ רוּחַ וּנְאוֹרָה מִמֶּנָּה, כַּלְּבָנָה כְּשֶׁנְּאוֹרָה מֵהַשֶּׁמֶשׁ, וְהָרוּחַ נִקְשֶׁרֶת לְתוֹךְ אוֹתָהּ נְשָׁמָה, וְאוֹתָהּ נְשָׁמָה נִקְשֶׁרֶת לְתוֹךְ סוֹף הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהִיא סוֹד הַנֶּפֶשׁ שֶׁלְּמַעְלָה.

וְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ נִקְשֶׁרֶת תּוֹךְ אוֹתָהּ רוּחַ עֶלְיוֹנָה, וְאוֹתָהּ רוּחַ נִקְשֶׁרֶת לְתוֹךְ אוֹתָהּ נְשָׁמָה עֶלְיוֹנָה, וְאוֹתָהּ נְשָׁמָה נִקְשֶׁרֶת בְּאֵין סוֹף. וְאָז הוּא מְנוּחַת הַכֹּל וְקֶשֶׁר

כֹּלָּא בְּרָזָא חָדָא, וְגַוְונָא חָדָא. וּכְדֵין דָּא אִיהוּ נַיְיחָא דְּנֶפֶשׁ דִּלְתַתָּא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמואל א כה) וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים אֵת יְיָ' אֱלֹהֶיךָ. בְּגַוְונָא חָדָא, וּבְרָזָא חָדָא, דְּהַהוּא אֵת, דָּא כְּגַוְונָא דָא.

כַּד נַחְתָּא סִיהֲרָא, רָזָא דְּנֶפֶשׁ עִלָּאָה, נְהוֹרָא מִכָּל סִטְרִין. אִיהִי נַהֲרָא לְכָל רְתִיכִין וּמַשְׁרְיָין, וְעָבִיד לוֹן גּוּפָא חָדָא שְׁלֵימָא, דְּנָהִיר בִּנְהִירוּ בְּזִיוָא עִלָּאָה. אוֹף הָכִי כְּגַוְונָא דָא, נַחְתָּא הַאי נֶפֶשׁ תַּתָּאָה, נְהִירָא מִכָּל סִטְרִין מִגּוֹ נְהִירוּ דְּנִשְׁמָה, וּמִגּוֹ נְהִירוּ דְּרוּחַ, וְנַחְתָּא וְנַהֲרָא לְכָל אִינּוּן רְתִיכִין וּמַשְׁרְיָין, דְּאִינּוּן שַׁיְיפִין וְגַרְמִין, וְעָבִיד לוֹן גּוּפָא שְׁלֵימָא, דְּנָהִיר בִּנְהִירוּ.

לשון הקודש

שֶׁל הַכֹּל לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, הַכֹּל בְּסוֹד אֶחָד וְגָוֵן אֶחָד. וְאָז זוֹהִי מְנוּחָה לַנֶּפֶשׁ שֶׁלְּמַטָּה, וְעַל זֶה כָּתוּב (שמואל–א כה) וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ. בְּגָוֵן אֶחָד וּבְסוֹד אֶחָד. שֶׁאוֹתוֹ אֵת, זֶה כְּמוֹ זֶה.

כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת הַלְּבָנָה בְּסוֹד הַנֶּפֶשׁ הָעֶלְיוֹנָה, מְאִירָה מִכָּל הַצְּדָדִים. הִיא מְאִירָה לְכָל הַמֶּרְכָּבוֹת וְהַמַּחֲנוֹת וְעוֹשָׂה לָהֶם גּוּף אֶחָד שָׁלֵם שֶׁמֵּאִיר בְּאוֹר בַּזִּיו הָעֶלְיוֹן. אַף כָּךְ כְּמוֹ זֶה יוֹרֶדֶת הַנֶּפֶשׁ הַתַּחְתּוֹנָה הַזּוֹ מְאִירָה לְכָל הַצְּדָדִים מִתּוֹךְ אוֹר הַנִּשְׁמָה, וּמִתּוֹךְ אוֹר הָרוּחַ, וְיוֹרֶדֶת וּמְאִירָה לְכָל אוֹתָם מֶרְכָּבוֹת וּמַחֲנוֹת, שֶׁהֵם אֵיבָרִים וַעֲצָמוֹת, וְעוֹשָׂה אוֹתָם גּוּף שָׁלֵם שֶׁמֵּאִיר בְּאוֹר.

הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה נח) **וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ, נַפְשֶׁךָ מַמָּשׁ, וּלְבָתַר וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ, דְּעָבִיד מִנַּיְיהוּ גּוּפָא שְׁלִימָא, וְנָהִיר בִּנְהִירוּ, וְקָם וְאוֹדֵי וּמְשַׁבַּח לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאִתְּמַר דִּכְתִיב,** (תהלים לה) **כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְיָ' מִי כָמוֹךָ. וְדָא אִיהוּ נַיְיחָא דְּנֶפֶשׁ וַדָּאי מִכָּל סִטְרִין.**

זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּדַחֲלִין לְמָאֲרֵיהוֹן בְּעָלְמָא דֵּין, לְמִזְכֵּי בִתְלַת נְיָיחֵי לְעָלְמָא דְּאָתֵי. אָתָא רִבִּי שִׁמְעוֹן וּבַרְכֵיהּ לְרַבִּי אַבָּא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, זַכָּאִין אַתּוּן בָּנַי, וְזַכָּאָה אֲנָא דְּעֵינַי חָמוּ בְכֵךְ. כַּמָּה (דף קמ"ג ע"א) דּוּכְתִּין עִלָּאִין מִתַּתְקְנָן לָן, וּנְהִירִין לָן, לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קכ"ה) **שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבּוֹטְחִים בַּיְיָ' כְּהַר צִיּוֹן לֹא יִמּוֹט לְעוֹלָם יֵשֵׁב, הַאי קְרָא**

לשון הקודש

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נח) וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ. נַפְשֶׁךָ מַמָּשׁ. וְאַחַר כָּךְ – וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ, שֶׁעוֹשֶׂה מֵהֶם גּוּף שָׁלֵם, וּמֵאִיר בְּאוֹר, וְקָם וּמוֹדֶה וּמְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, שֶׁכָּתוּב (תהלים לה) כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה ה' מִי כָמוֹךָ. וְזוֹהִי מְנוּחַת הַנֶּפֶשׁ וַדַּאי מִכָּל הַצְּדָדִים.

אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁפּוֹחֲדִים מֵרִבּוֹנָם בָּעוֹלָם הַזֶּה לִזְכּוֹת בְּשָׁלֹשׁ מְנוּחוֹת לָעוֹלָם הַבָּא. בָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן וּבֵרְכוֹ אֶת רַבִּי אַבָּא. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אַשְׁרֵיכֶם בָּנַי, וְאַשְׁרַי שֶׁעֵינַי רָאוּ בְּכָךְ. כַּמָּה מְקוֹמוֹת עֶלְיוֹנִים מְתֻקָּנִים לָנוּ וּמְאִירִים לָנוּ לָעוֹלָם הַבָּא.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קכה) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת

אוּקְמוּהָ. אֲבָל שִׁיר הַמַּעֲלוֹת תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּקַאמְרֵי אִינּוּן דַּרְגִּין קַדִּישִׁין עִלָּאִין, מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָן עִלָּאִין, וְאִינּוּן כְּגַוְונָא דְּלֵוָאֵי לְתַתָּא, וְאִינּוּן מַעֲלוֹת, דַּרְגִּין עַל דַּרְגִּין, וּפָלְחִין בְּרָזָא דְחַמְשִׁין שְׁנִין. וְהַאי אִיהוּ שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבּטְחִים בַּיְיָ' כְּהַר צִיּוֹן דָּא אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּאִינּוּן מִתְרַחֲצָן בֵּיהּ בְּעוֹבָדִין דִּלְהוֹן.

כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (משלי כח) וְצַדִּיקִים כִּכְפִיר יִבְטָח. וְאִי תֵימָא הָא צַדִּיקַיָּיא לָא מִתְרַחֲצָן בְּעוֹבָדֵיהוֹן כְּלַל, וְתָדִיר דַּחֲלִין, כְּאַבְרָהָם, דִּכְתִיב בֵּיהּ (בראשית יב) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב לָבוֹא מִצְרָיְמָה וְגוֹ'. כְּיִצְחָק, דִּכְתִיב בֵּיהּ, (בראשית כו) כִּי יָרֵא לֵאמֹר אִשְׁתִּי. כְּיַעֲקֹב, דִּכְתִיב בֵּיהּ, (בראשית לב) וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ. וְאִי הֲנֵי לָא אִתְרְחִיצוּ בְּעוֹבָדֵיהוֹן, כָּל שֶׁכֵּן שְׁאַר צַדִּיקֵי עָלְמָא, וְאַת אָמַרְתָּ וְצַדִּיקִים כִּכְפִיר יִבְטָח.

לשון הקודש

הַבּטְחִים בַּה' כְּהַר צִיּוֹן לֹא יִמּוֹט לְעוֹלָם יֵשֵׁב. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ. אֲבָל שִׁיר הַמַּעֲלוֹת – תִּשְׁבַּחַת שֶׁאוֹמְרוֹת אוֹתָן דְּרָגוֹת קְדוֹשׁוֹת עֶלְיוֹנוֹת מִצַּד שֶׁל הַגְּבוּרוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וְהֵם כְּמוֹ הַלְוִיִּם שֶׁלְּמַטָּה, וְהֵם מַעֲלוֹת, דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, וְעוֹבְדִים בְּסוֹד שֶׁל חֲמִשִּׁים שָׁנִים. וְזֶהוּ שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבּטְחִים בַּה' כְּהַר צִיּוֹן, אֵלּוּ הֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁבּוֹטְחִים בּוֹ בַּמַּעֲשִׂים שֶׁלָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כח) וְצַדִּיקִים כִּכְפִיר יִבְטָח.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי הַצַּדִּיקִים לֹא בוֹטְחִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם כְּלָל וְתָמִיד פּוֹחֲדִים, כְּמוֹ אַבְרָהָם שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית יב) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב לָבוֹא מִצְרָיְמָה וְגוֹ', כְּמוֹ יִצְחָק שֶׁכָּתוּב בּוֹ (שם כו) כִּי יָרֵא לֵאמֹר אִשְׁתִּי. כְּיַעֲקֹב שֶׁכָּתוּב בּוֹ (שם לב) וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ. וְאִם אֵלֶּה לֹא בָטְחוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם, כָּל שֶׁכֵּן שְׁאָר צַדִּיקֵי הָעוֹלָם, וְאַתָּה אוֹמֵר וְצַדִּיקִים כִּכְפִיר יִבְטָח?!

אֶלָּא וַדַּאי, כִּכְפִּיר כְּתִיב, דְּהָא מִכָּל אִינּוּן שְׁמָהָן, לָא כְּתִיב אֶלָּא כְּפִיר, וְלָא כְּתִיב, לָא אַרְיֵה, וְלָא שָׁחַל, וְלָא שָׁחַץ, אֶלָּא כְּפִיר. דְּאִיהוּ חַלְשָׁא וּזְעִירָא מִכֻּלְּהוּ. וְלָא אִתְרְחִיץ בְּחֵילֵיהּ, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ תַקִּיף. כַּדְ צַדִּיקַיָּיא לָא אִתְרְחִיצוּ בְּעוֹבָדֵיהוֹן הַשְׁתָּא, אֶלָּא כִּכְפִּיר. אַף עַל גַּב דְּיַדְעִין דְּתַקִּיף חֵילָא דְעוֹבָדֵיהוֹן לָא אִתְרַחֲצָן אֶלָּא כִּכְפִּיר, וְלָא יַתִּיר.

וּבְגִינֵי כַּדְ הַבּוֹטְחִים בַּיְיָ' כְּהַר צִיּוֹן וְגוֹ', לָא כִּכְפִּיר וְלָא כְּאַרְיֵה, וְלָאו כְּכֻלְּהוּ שְׁמָהָן. אֶלָּא כְּהַר צִיּוֹן, וְאוּקְמוּהָ מַה הַר צִיּוֹן אִיהוּ תַקִּיף, וְלָא יִמּוֹט תָּדִיר, אוֹף הָכִי בְּהַהוּא זִמְנָא, לֶהֱוֹוּ כְּהַר צִיּוֹן. וְלָא כְּהַשְׁתָּא, דְּלָא אִתְרְחִיצוּ אֶלָּא כִּכְפִּיר, דְּדָחִיל וְלָא אִתְרְחִיץ בְּחֵילֵיהּ. וְאָתוּן בְּנֵי קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין, רָחְצָנוּתָא דִלְכוֹן כְּהַר צִיּוֹן, וַדַּאי זַכָּאִין אָתוּן בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

לשון הקודש

אֶלָּא וַדַּאי כָּתוּב כִּכְפִּיר, שֶׁהֲרֵי מִכָּל אוֹתָם שֵׁמוֹת לֹא כָתוּב אֶלָּא כְּפִיר, וְלֹא כָתוּב לֹא אַרְיֵה וְלֹא שַׁחַל וְלֹא שַׁחַץ – אֶלָּא כְּפִיר, שֶׁהוּא הַחַלָּשׁ וְהַקָּטָן מִכֻּלָּם וְלֹא בוֹטֵחַ בְּכֹחוֹ אַף עַל גַּב שֶׁהוּא חָזָק. כָּדְ הַצַּדִּיקִים לֹא בוֹטְחִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם עַכְשָׁו אֶלָּא כִּכְפִּיר. אַף עַל גַּב שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁחָזָק כֹּחַ מַעֲשֵׂיהֶם, לֹא בוֹטְחִים אֶלָּא כִּכְפִּיר, וְלֹא יוֹתֵר.

וְלָכֵן הַבּוֹטְחִים בַּה' כְּהַר צִיּוֹן וְגוֹ', לֹא כִּכְפִּיר וְלֹא כְּאַרְיֵה וְלֹא כְּמוֹ כָּל הַשֵּׁמוֹת, אֶלָּא כְּהַר צִיּוֹן. וּפֵרְשׁוּהָ, מַה הַר צִיּוֹן הוּא חָזָק וְלֹא יִמּוֹט תָּמִיד, אַף כָּדְ בְּאוֹתוֹ זְמַן יִהְיוּ כְּמוֹ הַר צִיּוֹן, וְלֹא

אָזְלוּ, כַּד מָטוּ לְמָתָא, אִתְחַשָּׁךְ לֵילְיָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כְּמָה דְיוֹמָא דָא, אַנְהִיר לָן בְּהַאי אָרְחָא, לְמִזְכֵּי בֵּיהּ בְּעָלְמָא דְאָתִי, אוֹף הָכִי הַאי לֵילְיָא, יַנְהִיר לָן, לְמִזְכֵּי לָן לְעָלְמָא דְאָתִי, וּלְאַעֲטָרָא מִלִּין דִּימָמָא בְּלֵילְיָא דָא קָמֵי עַתִּיק יוֹמִין דְּהָא כְיוֹמָא דָא שְׁלִים, לָא יִשְׁתְּכַּח בְּכָל דָּרִין אַחֲרָנִין. זַכָּאָה חוּלָקָנָא בְּעָלְמָא דֵין, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

עָאלוּ לְבֵיתֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְרַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יוֹסִי עִמְּהוֹן. בָּתוּ עַד דְּאִתְפְּלַג לֵילְיָא. כֵּיוָן דְּאִתְפְּלַג לֵילְיָא, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרַיָּא, עִידָן אִיהוּ לְאַעֲטָרָא רְתִיכָא קַדִּישָׁא לְעֵילָא, בְּאִשְׁתַּדְּלוּתָא דִילָן. אָמַר לֵיהּ לְרַבִּי יוֹסִי, אַנְתְּ דְּלָא אִשְׁתְּמָעוּ מִילָךְ בְּהַאי יוֹמָא בֵּינָנָא, אַנְתְּ

לשון הקודש

כְּמוֹ עַכְשָׁו שֶׁלֹּא בוֹטְחִים, אֶלָּא כִּכְפִיר שֶׁפּוֹחֵד וְלֹא בוֹטֵחַ בְּכֹחוֹ. וְאַתֶּם בְּנֵי קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, בִּטְחוֹנְכֶם בְּהַר צִיּוֹן, וַהַאי אַשְׁרֵיכֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. **הָלְכוּ.** כְּשֶׁהִגִּיעוּ לָעִיר נָחְשַׁךְ הַלַּיְלָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּמוֹ שֶׁיּוֹם זֶה מֵאִיר לָנוּ בַּדֶּרֶךְ הַזּוֹ לִזְכּוֹת בּוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא, אַף כָּךְ הַלַּיְלָה הַזֶּה יָאִיר לָנוּ לִזְכּוֹתֵנוּ לָעוֹלָם הַבָּא, וּלְעַטֵּר דְּבָרִים שֶׁל הַיּוֹם בַּלַּיְלָה הַזֶּה לִפְנֵי עַתִּיק הַיָּמִים. שֶׁהֲרֵי כְּמוֹ הַיּוֹם הַשָּׁלֵם הַזֶּה לֹא יִמָּצֵא בְּכָל הַדּוֹרוֹת הָאֲחֵרִים. אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

נִכְנְסוּ לְבֵיתוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְרַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יוֹסֵי עִמָּם. לָנוּ עַד שֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה. כֵּיוָן שֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לַחֲבֵרִים, זְמַן הוּא לְעַטֵּר אֶת הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה לְמַעְלָה בְּהִשְׁתַּדְּלוּתֵנוּ. אָמַר לְרַבִּי יוֹסֵי, אַתָּה שֶׁלֹּא נִשְׁמְעוּ דְּבָרֶיךָ בַּיּוֹם הַזֶּה בֵּינֵינוּ,

הֲוֵי שֵׁירוּתָא, לְאַנְהָרָא לֵילְיָא, דְּהָא הַשְׁתָּא עִידָּן רְעוּתָא אִיהוּ, לְאַנְהָרָא עֵילָּא וְתַתָּא.

פָּתַח רִבִּי יוֹסִי וְאָמַר, שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה. שִׁירָתָא דָא אִתְעַר לָהּ שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, כַּד אִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְעָלְמִין כֻּלְּהוּ אִשְׁתְּלִימוּ, עֵילָּא וְתַתָּא בִּשְׁלְמוּתָא חָדָא. וְאַף עַל גַּב דְּחַבְרַיָּיא פְּלִיגָּן בְּהַאי, (נ"א מָתַי אִתְּמַר) אֲבָל שִׁירָתָא דָא לָא אִתְמַר, אֶלָּא בִּשְׁלִימוּ, כַּד סִיהֲרָא אִתְמַלְיָא בִּשְׁלִימוּ, וּבֵי מַקְדְּשָׁא אִתְבְּנֵי כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא לְתַתָּא, לָא הָוָה חֶדְוָה קָמֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, כְּהַהוּא יוֹמָא.

מִשְׁכָּן דְּעָבַד מֹשֶׁה בְּמִדְבְּרָא, לְנַחְתָּא שְׁכִינְתָּא לְאַרְעָא, כְּהַהוּא יוֹמָא מִשְׁכָּן אַחֲרָא אִתּוֹקַם עִמֵּיהּ לְעֵילָּא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ דִּכְתִיב, (שמות

לשון הקודש

אַתָּה תִּהְיֶה רֵאשִׁית לְהָאִיר הַלַּיְלָה, שֶׁהֵרֵי עַכְשָׁו עֵת רָצוֹן הִיא לְהָאִיר מַעְלָה וּמַטָּה.

פָּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה. שִׁיר זֶה עוֹרֵר אוֹתָהּ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ כְּשֶׁנִּבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְכָל הָעוֹלָמוֹת נִשְׁלְמוּ, מַעְלָה וּמַטָּה, בִּשְׁלֵמוּת אַחַת. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַחֲבֵרִים חָלְקוּ בָּזֶה (מָתַי נֶאֱמַר), אֲבָל שִׁירָה זוֹ לֹא נֶאֱמְרָה אֶלָּא בִּשְׁלֵמוּת. כְּשֶׁהַלְּבָנָה הִתְמַלְּאָה בִּשְׁלֵמוּת, וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ נִבְנָה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה בְּשָׁעָה שֶׁנִּבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה, לֹא הָיְתָה שִׂמְחָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם כְּמוֹ אוֹתוֹ הַיּוֹם.

הַמִּשְׁכָּן שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר לְהוֹרִיד שְׁכִינָה לָאָרֶץ, בְּאוֹתוֹ יוֹם הוּקַם מִשְׁכָּן אַחֵר עִמּוֹ לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ שֶׁכָּתוּב

מ) הוּקַם הַמִּשְׁכָּן, הַמִּשְׁכָּן: מִשְׁכָּן אַחֲרָא דְּאִתְקַם עִמֵּיהּ, וְדָא מִשְׁכָּן דְּנַעַר מְטַטְרוֹ"ן, וְלָא יַתִּיר. בַּיִת רִאשׁוֹן כַּד אִתְבְּנֵי, בַּיִת רִאשׁוֹן אַחֲרָא אִתְבְּנֵי עִמֵּיהּ, וְאִתְקָיְּמוּ בְּעָלְמִין כֻּלְּהוּ, וְאַנְהִיר (ד"א בְּעָלְמָא וְאַנְהִיר) לְכָל עָלְמִין, וְאִתְבָּסַם עָלְמָא, וְאִתְפְּתְחוּ כָּל מַשְׁקוֹפֵי עִלָּאִין לְאַנְהָרָא, וְלָא הָוָה חֶדְוָה בְּכָל עָלְמִין כְּהַהוּא יוֹמָא, כְּדֵין פְּתְחוּ עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי וְאָמְרוּ שִׁירָתָא, וְהַיְינוּ שִׁיר הַשִּׁירִים. שִׁירָתָא דְּאִינּוּן מְנַגְּנִין דִּמְנַגְּנָן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (דף קמ"ג ע"ב).

דָּוִד מַלְכָּא אָמַר שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, שְׁלֹמֹה מַלְכָּא אָמַר שִׁיר הַשִּׁירִים, שִׁיר מֵאִינּוּן מְנַגְּנִין. מָה בֵּין הַאי לְהַאי, דְּהָא אִשְׁתְּמַע דְּכֹלָּא חַד. אֶלָּא וַדַּאי כֹּלָּא חַד, אֲבָל בִּימֵי דְּדָוִד מַלְכָּא, לָא הֲווֹ כָּל אִינּוּן מְנַגְּנִין מִתַּתְקְנָן בְּדוּכְתַּיְיהוּ, לְנַגְּנָא כְּדְקָא

לשון הקודש

(שמות מ) הוּקַם הַמִּשְׁכָּן. הַמִּשְׁכָּן – מִשְׁכָּן אַחֵר שֶׁהוּקַם עִמּוֹ, וְזֶה מִשְׁכָּן הַנַּעַר מטטרו"ן, וְלֹא יוֹתֵר. כְּשֶׁנִּבְנָה בַּיִת רִאשׁוֹן, בַּיִת רִאשׁוֹן אַחֵר נִבְנָה עִמּוֹ, וְהִתְקַיְּמוּ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְהֵאִיר (בְּעוֹלָם וְהֵאִיר) לְכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהִתְבַּשֵּׂם הָעוֹלָם, וְנִפְתְּחוּ כָּל הַמַּשְׁקוֹפִים הָעֶלְיוֹנִים לְהָאִיר, וְלֹא הָיְתָה שִׂמְחָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כְּמוֹ אוֹתוֹ הַיּוֹם. אָז פָּתְחוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְאָמְרוּ שִׁירָה, וְזֶהוּ שִׁיר הַשִּׁירִים. שִׁיר שֶׁאוֹתָם הַמְנַגְּנִים שֶׁמְּנַגְּנִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא.

דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אָמַר שִׁיר הַשִּׁירִים, שִׁיר מֵאוֹתָם מְנַגְּנִים. מַה בֵּין זֶה לָזֶה, שֶׁהֲרֵי נִשְׁמָע שֶׁהַכֹּל אֶחָד? אֶלָּא וַדַּאי שֶׁהַכֹּל אֶחָד, אֲבָל בִּימֵי דָּוִד הַמֶּלֶךְ לֹא הָיוּ כָּל אוֹתָם מְנַגְּנִים מִתֻּקָּנִים בִּמְקוֹמָם לְנַגֵּן כָּרָאוּי,

יֵאוֹת, וּבֵי מַקְדְּשָׁא לָא אִתְבְּנֵי, וּבְגִין כָּךְ לָא אִתְתָּקְנוּ לְעֵילָא בְּדוּכְתַּיְיהוּ. דְּהָא כְּמָה דְּאִית תִּקּוּנֵי דְּמִשְׁכָּנָא בְּאַרְעָא, אוֹף הָכִי בִּרְקִיעָא, וְקַיְימִין אִלֵּין לְקָבֵל אִלֵּין.

וּבְיוֹמָא דְּאִתְבְּנֵי בֵי מַקְדְּשָׁא, אִתְתָּקְנוּ כֻּלְּהוּ בְּדוּכְתַּיְיהוּ, וְשַׁרְוָא דְלָא נַהֲרָא שָׁרְיָאת לְאַנְהָרָא. וְשִׁירְתָא דָא אִתְתַּקְנַת לְגַבֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה, מַלְכָּא דְשְׁלָמָא דִילֵיהּ. וְתוּשְׁבְּחָא דָא אִיהִי מְעַלְיָא, מִכָּל תֻּשְׁבְּחָן קַדְמָאֵי. יוֹמָא דְּאִתְגְּלֵי תוּשְׁבַּחְתָּא דָא (בְּעָלְמָא) בְּאַרְעָא, הַהוּא יוֹמָא אִשְׁתְּכַח שְׁלִימוּ בְּכֹלָּא, וְעַל דָּא אִיהוּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים.

בְּסִפְרָא דְּאָדָם קַדְמָאָה, הָוָה כְּתִיב בֵּיהּ. בְּיוֹמָא דְּיִתְקַם בֵּי מַשְׁכְּנָא (ד"א דְּיִתְבְּנֵי בֵי מַקְדְּשָׁא,) יִתְעֲרוּן אֲבָהָן שִׁירָתָא, עֵילָא וְתַתָּא. וּבְגִין כַּךְ אַשְׁכַּחְנָא שִׁין מֵאַתְוָון רַבְרְבָן. וְאִלֵּין אִינוּן דְּקָא

לשון הקודש

ובית המקדש לא נבנה, ולכן לא התתקנו למעלה במקומם. שהרי כמו שיש תקוני משכנות בארץ, אף כך ברקיע, ועומדים אלה כנגד אלה.

וביום שנבנה בית המקדש נתקנו כולם במקומם, והנר שלא מאיר התחיל להאיר. ושירה זו נתקנה למלך העליון, המלך שהשלום שלו. והתשבחת הזו היא מעלה מכל התשבחות הראשונות. היום שהתגלתה תשבחת זו (בעולם) בארץ, באותו יום נמצאה שלמות בכל, ולכן הוא קדש קדשים.

בספר של אדם הראשון היה כתוב בו, ביום שיוקם המשכן (שיבנה בית המקדש) יעוררו האבות שירה מעלה ומטה. ומשום כך מצאנו שין מאותיות גדולות.

אַתְעָרוּ, לָאו דְּאִינּוּן מְנַגְּנָן, אֶלָּא דְּאִינּוּן מִתְעָרֵי לְגַבֵּי עֵילָא. (ד"א ל"ג בַּבְּיָכוֹל) שִׁיר דְּאִינּוּן שִׁירִין רַבְּרְבָן, דִּמְמָנָן עַל עָלְמִין כֻּלְּהוּ.

וְתָנֵינָן, בְּהַהוּא יוֹמָא קָם יַעֲקֹב שְׁלֵימָא, וְעָאל בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, בְּחֵידוּ, עַל דּוּכְתֵּיהּ. כְּדֵין גִּנְתָּא דְּעֵדֶן, שָׁאֲרֵי לְנַגְּנָא, וְכָל אִינּוּן בּוּסְמִין דְּגִנְתָּא. מָאן גָּרִים שִׁירָתָא דָא, וּמַאן אָמַר לָהּ. הֲוֵי אִימָא דָא יַעֲקֹב, דְּאִלְמָלֵא אִיהוּ לָא עָאל בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, לָא אָמַר גִּנְתָּא שִׁירָתָא.

שִׁירָתָא דָא שִׁירָתָא, דְּאִיהִי כְּלָלָא דְּכָל אוֹרַיְיתָא. שִׁירָתָא דְּעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי מִתְעָרֵי לְגַבָּהּ. שִׁירָתָא דְּאִיהִי כְּנַוְונָא דְּעָלְמָא דִּלְעֵילָא, דְּאִיהוּ שַׁבָּת עִלָּאָה. שִׁירָתָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אִתְעַטַּר בְּגִינֵיהּ. וְעַל דָּא אִיהוּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. מָאי

לשון הקודש

וְאֵלֶּה הֵם שֶׁעוֹרְרוּ, לֹא שֶׁהֵם מְנַגְּנִים, אֶלָּא שֶׁהֵם מְעוֹרְרִים אֶל מַעְלָה. (בַּבְּיָכוֹל) שִׁיר שֶׁל אוֹתָם גְּדוֹלִים שֶׁמְּמֻנִּים עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת.

וְשָׁנִינוּ, בְּאוֹתוֹ יוֹם עָמַד יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם וְנִכְנַס לְגַן עֵדֶן בְּשִׂמְחָה עַל מְקוֹמוֹ, וְאָז גַּן הָעֵדֶן הִתְחִיל לְנַגֵּן, וְכָל אוֹתָם בְּשָׂמִים שֶׁל הַגָּן. מִי גָּרַם שִׁירָה זוֹ וּמִי אָמַר אוֹתָהּ? הֱוֵה אוֹמֵר, זֶה יַעֲקֹב. שֶׁאִלְמָלֵא הוּא לֹא נִכְנַס לְגַן הָעֵדֶן, לֹא אָמַר הַגָּן שִׁירָה.

שִׁירָה זוֹ שִׁירָה, שֶׁהִיא כְּלָל שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה. שִׁירָה שֶׁעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים מִתְעוֹרְרִים אֵלֶיהָ. שִׁירָה שֶׁהִיא כְּמוֹ הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהוּא שַׁבָּת הָעֶלְיוֹנָה. שִׁירָה שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן מִתְעַטֵּר

טַעְמָא. בְּגִין דְּכָל מִלּוֹי בִּרְחִימוּ וּבְחֶדְוָה כֹּלָּא. (וְדָא) בְּגִין דְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה אִתְיְהִיב בִּימִינָא, כֵּיוָן דְּאִתְיְהִיב בִּימִינָא, כְּדֵין כָּל חֵידוּ וְכָל רְחִימוּ אִשְׁתְּכַח. וּבְגִין כַּךְ בִּרְחִימוּ וּבְחֶדְוָה כָּל מִלּוֹי.

בְּזִמְנָא דְּהַאי יְמִינָא אִתְהַדָּר לַאֲחוֹרָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (איכה ב) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ, כְּדֵין כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה אִתְיְהִיב בִּשְׂמָאלָא. כֵּיוָן דְּאִתְיְהִיב בִּשְׂמָאלָא, שָׁרִיאוּ עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי לְמִפְתַּח עָלֵיהּ קִינָה. וּמַאי קָאַמְרֵי. אֵיכָה, אֵי כָּה, אֵי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, דַּאֲתָר עִלָּאָה דַּהֲוֵית יָתְבָא בְּגַוֵּיהּ אִתְמָנַע וְאִתְגְּרַע מִנָּהּ בְּגִינֵי כַּךְ שִׁיר הַשִּׁירִים, דְּהַוָּה מִסִּטְרָא דִּימִינָא, כָּל מִלּוֹי רְחִימוּ וְחֶדְוָה. אֵיכָה, דְּחָסִיר יְמִינָא, וְאִשְׁתְּכַח שְׂמָאלָא, כָּל מִלּוֹי אִינּוּן קַנְטוּרִין וְקִינִין.

לשון הקודש

בִּשְׁבִילָהּ, וְלָכֵן הוּא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּל דְּבָרָיו בְּאַהֲבָה וְשִׂמְחָה הַכֹּל. (וְזֶה) מִשּׁוּם שֶׁכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה נִתֶּנֶת בְּיָמִין. כֵּיוָן שֶׁנִּתֶּנֶת בְּיָמִין, אָז כָּל הַשִּׂמְחָה וְכָל הָאַהֲבָה נִמְצָאִים. וְלָכֵן כָּל דְּבָרָיו בְּאַהֲבָה וְשִׂמְחָה.

בִּזְמַן שֶׁהַיָּמִין הַזּוֹ חוֹזֶרֶת לְאָחוֹר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ, אָז כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה נִתֶּנֶת בִּשְׂמֹאל. כֵּיוָן שֶׁנִּתְּנָה בִּשְׂמֹאל, מַתְחִילִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים לִפְתֹּחַ עָלָיו קִינָה. וּמָה אוֹמְרִים? אֵיכָה. אַי כָּה. אֵי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, שֶׁמָּקוֹם עֶלְיוֹן שֶׁהָיְתָה יוֹשֶׁבֶת בְּתוֹכוֹ נִמְנָע וְנִגְרָע מִמֶּנָּה. מִשּׁוּם כָּךְ שִׁיר הַשִּׁירִים, שֶׁהָיָה מִצַּד הַיָּמִין, כָּל דְּבָרָיו בְּאַהֲבָה וְשִׂמְחָה. אֵיכָה, שֶׁחָסֵר הַיָּמִין וְנִמְצָא הַשְּׂמֹאל, כָּל דְּבָרָיו קַנְטוּרִים וְקִינוֹת.

וְאִי תֵּימָא, הָא כָּל חִידוּ, וְכָל חֶדְוָה, וְכָל שִׁיר, מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא אִיהוּ, וְעַל דָּא לֵוָאֵי מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא מְנַגְּנֵי שִׁירָתָא. אֶלָּא, כָּל חִידוּ דְאִשְׁתְּכַח מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, לָא אִשְׁתְּכַח אֶלָּא בְּזִמְנָא דִימִינָא אִתְדַּבָּק בַּהֲדֵיהּ. וּבְזִמְנָא דִימִינָא אִתְעַר וְאִתְדַּבָּק בַּהֲדֵיהּ, כְּדֵין הַהוּא חֶדְוָה מִימִינָא, אִיהוּ דְקָא אוֹטִיב לְרִתְחָא, וְכַד רִתְחָא אִשְׁתְּכַּךְ, וְחִדוּ אִיהוּ מִסִּטְרָא דִימִינָא, כְּדֵין חֶדְוָה שְׁלֵימָתָא אָתֵי מֵהַאי סִטְרָא. וְכַד יְמִינָא לָא אִשְׁתְּכַח, רִתְחָא דִשְׂמָאלָא נָפִישׁ, וְלָא שָׁכִיךְ, וְלָא אוֹטִיב, וְלָא חַדֵּי. כְּדֵין אֵיכָה, אֵי כָּה. כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה מָה תְּהֵא עָלֶיהָ, דְּקָא יָתְבָא בִשְׂמָאלָא, וְרִתְחָא נָפִישׁ, וְלָא שָׁכִיךְ. וַדָּאי קַנְטוּרִין וְקִינִין מִתְעָרִין.

אֲבָל שִׁיר הַשִּׁירִים, וַדָּאי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה דְאִתְיְהִיב בִּימִינָא, וְאִתְמְסָר בְּגַוֵּיהּ, וְעַל דָּא כָּל רְחִימוּ

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּל שִׂמְחָה וְכָל חֶדְוָה וְכָל שִׁיר הוּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְלָכֵן הַלְוִיִּם מִצַּד הַשְּׂמֹאל מְנַגְּנִים שִׁירָה. אֶלָּא כָּל שִׂמְחָה שֶׁנִּמְצֵאת מִצַּד הַשְּׂמֹאל, לֹא נִמְצָא אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהַיָּמִין נִדְבָּק עִמּוֹ. וּבִזְמַן שֶׁהַיָּמִין מִתְעוֹרֵר וְנִדְבָּק עִמּוֹ, אָז אוֹתָהּ חֶדְוָה מִיָּמִין מֵיטִיבָה אֶת הַכַּעַס. וּכְשֶׁהַכַּעַס שׁוֹכֵךְ וְהַשִּׂמְחָה הִיא מִצַּד הַיָּמִין, אָז חֶדְוָה שְׁלֵמָה בָּאָה מֵהַצַּד הַזֶּה. וּכְשֶׁיָּמִין לֹא נִמְצָא, הַכַּעַס שֶׁל הַשְּׂמֹאל רַב, וְלֹא שׁוֹכֵךְ וְלֹא מֵיטִיב וְלֹא מְשַׂמֵּחַ, וְאָז אֵיכָה. אֵי כָּה. כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה מַה תְּהֵא עָלֶיהָ? שֶׁהֲרֵי יוֹשֶׁבֶת בִּשְׂמֹאל, וְהַכַּעַס רַב וְלֹא שׁוֹכֵךְ. וַדַּאי מִתְעוֹרְרִים קַנְטוּרִים וְקִינוֹת.

אֲבָל שִׁיר הַשִּׁירִים, וַדַּאי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה

וְכָל חִידוּ אִשְׁתְּכַח. וּבְגִין כַּךְ כָּל מִלּוֹי בִּרְחִימוּ וּבְחֶדְוָה, וְלָא אִשְׁתְּכַח בִּשְׁאַר כָּל שִׁירִין דְּעָלְמָא הָכִי. וּבְגִין דָּא מִסִּטְרָא דַּאֲבָהָן אִתְּעַר שִׁירָתָא דָא.

יוֹמָא דְּאִתְגְּלֵי שִׁירָתָא דָא, הַהוּא יוֹמָא נַחְתַּת שְׁכִינְתָּא לְאַרְעָא, דִּכְתִיב, (מלכים א ח) וְלָא יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמֹד לְשָׁרֵת וְגוֹ'. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין כִּי מָלֵא כְבוֹד יְיָ' אֶת בֵּית יְיָ'. בְּהַהוּא יוֹמָא מַמָּשׁ, אִתְגְּלִיאַת תּוּשְׁבַּחְתָּא (דף קמ"ד ע"א) דָּא, וְאָמְרָה שְׁלֹמֹה בְּרוּחַ קֻדְשָׁא.

תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּשִׁירָתָא דָא, אִיהִי כְּלָלָא דְכָל אוֹרַיְיתָא. כְּלָלָא דְכָל עוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, כְּלָלָא דְרָזָא דַּאֲבָהָן, כְּלָלָא דְגָלוּתָא דְמִצְרַיִם. וְכַד נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. וְתוּשְׁבַּחְתָּא דְיַמָּא. כְּלָלָא דְעֶשֶׂר אֲמִירָן. וְקִיּוּמָא דְהַר סִינַי. וְכַד

לשון הקודש

שֶׁנִּתְּנָה בְּיָמִין וְנִמְסָר בְּתוֹכוֹ, וְלָכֵן נִמְצָאִים כָּל הָאַהֲבָה וְכָל הַשִּׂמְחָה, וְלָכֵן כָּל דְּבָרָיו בְּאַהֲבָה וְחֶדְוָה, וְלֹא נִמְצָא בִּשְׁאָר כָּל הַשִּׁירִים שֶׁל הָעוֹלָם כָּךְ, וְלָכֵן מִצַּד הָאָבוֹת הִתְעוֹרְרָה שִׁירָה זוֹ.

הַיּוֹם שֶׁהִתְגַּלְּתָה הַשִּׁירָה הַזוֹ, בְּאוֹתוֹ יוֹם יָרְדָה שְׁכִינָה לָאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב (מלכים-א ח) וְלֹא יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמֹד לְשָׁרֵת וְגוֹ'. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי מָלֵא כְבוֹד ה' אֶת בֵּית ה'. בְּאוֹתוֹ יוֹם מַמָּשׁ הִתְגַּלְּתָה הַתּוּשְׁבַּחַת הַזֹּאת, וְאָמַר אוֹתָהּ שְׁלֹמֹה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

תּוּשְׁבַּחַת הַשִּׁירָה הַזוֹ הִיא כְּלָל שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה. הַכְּלָל שֶׁל כָּל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. הַכְּלָל שֶׁל סוֹד הָאָבוֹת. הַכְּלָל שֶׁל גָּלוּת מִצְרַיִם, וּכְשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְתוּשְׁבַּחַת הַיָּם. הַכְּלָל שֶׁל יו"ד אֲמִירוֹת וְקִיּוּם שֶׁל הַר סִינַי. וּכְשֶׁהָלְכוּ יִשְׂרָאֵל

אָזְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא, עַד דְּעָאלוּ לְאַרְעָא, וְאִתְבְּנֵי בֵי מַקְדְּשָׁא. כְּלָלָא דְעִטּוּרָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, בִּרְחִימוּ וּבְחֶדְוָה. כְּלָלָא דְגָלוּתְהוֹן דְיִשְׂרָאֵל בֵּינֵי עַמְמַיָּא, וּפוּרְקָנָא דִלְהוֹן. כְּלָלָא דִתְחִיַּית הַמֵּתִים, עַד יוֹמָא דְאִיהִי שַׁבָּת לַיְיָ'. מָאי דְהָוָה, וּמַאי דַּהֲוֵי, וּמַאי דְזַמִּין לְמֶהֱוֵי, לְבָתָר בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה, כַּד יְהֵא שַׁבָּת לַיְיָ', כֹּלָּא אִיהוּ בְּשִׁיר הַשִּׁירִים.

וְעַל דָּא תָּנֵינָן, כָּל מָאן דְּאַפִּיק פְּסוּקָא דְשִׁיר הַשִּׁירִים, וְאָמַר לֵיהּ בְּבֵי מִשְׁתַּיָּא. אוֹרַיְיתָא אִיהִי חֲגִירַת שָׂק, וְסַלְקָא לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָמְרָה קַמֵּיהּ, עָבְדוּ לִי בָּנֶיךָ מָחוֹךְ בְּבֵי מִשְׁתַּיָּא. וַדַּאי אוֹרַיְיתָא סַלְקַת וְקָאַמְרַת הָכִי, בְּגִין דָּא אִצְטְרִיךְ לְנַטְרָא, וּלְסַלְקָא עִטָּרָא עַל רֵישֵׁיהּ דְּבַר נָשׁ, כָּל מִלָּה וּמִלָּה דְשִׁיר הַשִּׁירִים.

לשון הקודש

בַּמִּדְבָּר, עַד שֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ וְנִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. הַכְּלָל שֶׁל עִטּוּר הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן בְּאַהֲבָה וְשִׂמְחָה. הַכְּלָל שֶׁל גָּלוּת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַמִּים וְהַגְּאֻלָּה שֶׁלָּהֶם. הַכְּלָל שֶׁל תְּחִיַּת הַמֵּתִים, עַד לַיּוֹם שֶׁהוּא שַׁבָּת לַה'. מַה שֶּׁהָיָה, וּמַה שֶּׁיִּהְיֶה, וּמַה שֶּׁעָתִיד לִהְיוֹת אַחַר הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, כְּשֶׁתִּהְיֶה שַׁבָּת לַה', הַכֹּל נִמְצָא בְּשִׁיר הַשִּׁירִים.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, כָּל מִי שֶׁמּוֹצִיא פָּסוּק שֶׁל שִׁיר הַשִּׁירִים וְאוֹמֵר אוֹתוֹ בְּבֵית הַמִּשְׁתֶּה, הַתּוֹרָה חוֹגֶרֶת שַׂק, וְעוֹלָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְאוֹמֶרֶת לְפָנָיו: עָשׂוּ אוֹתִי בָּנֶיךָ צְחוֹק בְּבֵית הַמִּשְׁתֶּה. וַדַּאי שֶׁתּוֹרָה עוֹלָה וְאוֹמֶרֶת כָּךְ. וְלָכֵן צָרִיךְ לִשְׁמֹר וּלְהַעֲלוֹת עֲטָרָה עַל רֹאשׁ הָאָדָם כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁל שִׁיר הַשִּׁירִים.

וְאִי תֵּימָא אֲמַאי אִיהִי בֵּין הַכְּתוּבִים, הָכִי הוּא דַּאי, בְּגִין דְּאִיהוּ שִׁיר תּוּשְׁבַּחְתָּא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, קָא מִתְעַטְּרָא לְעֵילָא. וּבְגִין כַּךְ, כָּל תֻּשְׁבְּחָן דְּעָלְמָא, לָא סַלְקָא רְעוּתָא לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּתוּשְׁבַּחְתָּא דָא.

הָכִי אוֹלִיפְנָא, שִׁיר, חַד. הַשִּׁירִים, תְּרֵין. אֲשֶׁר, הָא תְּלָת. וְרָזָא דָא, דְּאִתְיְהִיב כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה וְאִתְנְטִיל בֵּין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. וְכֹלָּא אִתְּעַר לְגַבֵּי מַלְכָּא דִּשְׁלָמָא דִּילֵיהּ. וּבְהַאי אִסְתַּלָּק רְעוּתָא לְעֵילָא לְעֵילָא בְּרָזָא דְּאֵין סוֹף. רְתִיכָא קַדִּישָׁא הָכָא אִשְׁתְּכַח. דְּהָא אֲבָהָן אִינּוּן רְתִיכָא, דָּוִד מַלְכָּא אִתְחֲבָּר עִמְּהוֹן, אִינּוּן אַרְבַּע רָזָא דִּרְתִיכָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה. וּבְגִין כַּךְ, אַרְבַּע תֵּיבִין בְּהַאי קְרָא קַדְמָאָה, רָזָא דִּרְתִיכָא קַדִּישָׁא שְׁלֵימָתָא.

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה הוּא בֵּין הַכְּתוּבִים? – כָּךְ זֶה וַדַּאי, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שִׁיר תִּשְׁבַּחְתָּהּ שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְעַטֶּרֶת לְמַעְלָה. וְלָכֵן כָּל הַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לֹא מַעֲלוֹת רָצוֹן לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא כְּמוֹ הַתִּשְׁבַּחַת הַזֹּאת.

כָּךְ לָמַדְנוּ: שִׁיר – אֶחָד. הַשִּׁירִים – שְׁנַיִם. אֲשֶׁר – הֲרֵי שְׁלֹשָׁה. וְסוֹד זֶה – שֶׁנִּתְּנָה כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה וְנִטֶּלֶת בֵּין יָמִין וּשְׂמֹאל. וְהַכֹּל מִתְעוֹרֵר לַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. וּבָזֶה עוֹלֶה רָצוֹן לְמַעְלָה לְמַעְלָה בְּסוֹד הָאֵין סוֹף. כָּאן נִמְצֵאת מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה, שֶׁהֲרֵי הָאָבוֹת הֵם הַמֶּרְכָּבָה, וְדָוִד הַמֶּלֶךְ מִתְחַבֵּר עִמָּם, וְהֵם אַרְבָּעָה, סוֹד הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה הָעֶלְיוֹנָה (חָכְמָה בִּינָה תִּפְאֶרֶת וּמַלְכוּת, אוֹ חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת וּמַלְכוּת). וְלָכֵן אַרְבַּע תֵּבוֹת בַּפָּסוּק הָרִאשׁוֹן הַזֶּה, סוֹד הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה הַשְּׁלֵמָה.

תּוּ רָזָא דָא, שִׁיר: דָּא רָזָא דְּדָוִד מַלְכָּא, דְּאִיהוּ רָזָא לְסַלְקָא בְשִׁיר. הַשִּׁירִים: אִלֵּין אֲבָהָן, רָזָא דִּמְמָנָן רַבְרְבָן, רְתִיכָא שְׁלֵימָתָא כַּדְקָא יֵאוֹת. אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה: רָזָא מָאן דְּרָכִיב עַל רְתִיכָא שְׁלֵימָתָא דָא.

וּבְהַאי קְרָא אִשְׁתְּכַח שְׁלִימוּ דְרָזָא, מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, רָזָא דְכָל מְהֵימְנוּתָא. וְכֹלָּא אִיהוּ רְתִיכָא שְׁלֵימָתָא לְמַאן דִּידִיעַ, וּלְמַאן דְּלָא אִתְיְדַע, וְלֵית מָאן דְּקָאִים לְמִנְדַּע בֵּיהּ. וְעַל דָּא אִתְמַר הַאי קְרָא בְּאַרְבַּע תֵּיבִין, רָזָא דִרְתִיכָא שְׁלֵימָתָא מִכָּל סִטְרִין. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, רָזָא לְחַכִּימִין אִתְמְסָר.

וְתוּ אִית בֵּיהּ רָזָא פְּנִימָאָה, דְּתָנֵינָן, מָאן דְּחָמֵי עַנְבִין בְּחֶלְמֵיהּ, אִי חִיוָרִין אִינּוּן טָבִין. אוּכְמִין, בִּזְמַנָּן טָבִין, דְּלָא בִזְמַנָּן צְרִיכִין רַחֲמֵי. מָאי

לשון הקודש

עוֹד סוֹד זֶה, שִׁיר – זֶה סוֹד שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא סוֹד לַעֲלוֹת בְּשִׁיר. הַשִּׁירִים – אֵלּוּ הָאָבוֹת, סוֹד הַמְמֻנִּים הַגְּדוֹלִים, מֶרְכָּבָה שְׁלֵמָה כָּרָאוּי. אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה – סוֹד מִי שֶׁרוֹכֵב עַל הַמֶּרְכָּבָה הַשְּׁלֵמָה הַזּוֹ.

וּבַפָּסוּק הַזֶּה נִמְצֵאת שְׁלֵמוּת שֶׁל הַסּוֹד מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, הַסּוֹד שֶׁל כָּל הָאֱמוּנָה. וְהַכֹּל הוּא מֶרְכָּבָה שְׁלֵמָה לְמִי שֶׁיּוֹדֵעַ וּלְמִי שֶׁלֹּא נוֹדַע, וְאֵין מִי שֶׁעוֹמֵד לָדַעַת בּוֹ. וְלָכֵן נֶאֱמַר הַפָּסוּק הַזֶּה בְּאַרְבַּע תֵּבוֹת, סוֹד הַמֶּרְכָּבָה הַשְּׁלֵמָה מִכָּל הַצְּדָדִים. מִכָּאן וָהָלְאָה נִמְסָר הַסּוֹד לַחֲכָמִים.

וְעוֹד יֵשׁ בּוֹ סוֹד פְּנִימִי, שֶׁשָּׁנִינוּ, מִי שֶׁרוֹאֶה עֲנָבִים בַּחֲלוֹם, אִם לְבָנִים – הֵם

שְׁנָא חִיוָרֵי, וּמַאי שְׁנָא אוּכְמֵי, וּמַאי שְׁנָא בִּזְמַנָּן, וּמַאי שְׁנָא דְּלָא בִּזְמַנָּן. וְתוּ, תָּנֵינָן אָכְלָן לְאִינּוּן אוּכְמֵי, מוּבְטַח לֵיהּ דְּהוּא בֶּן עָלְמָא דְּאָתֵי, אֲמַאי.

אֶלָּא תָּנֵינָן, אִילָנָא דְּחָב בֵּיהּ אָדָם קַדְמָאָה, עֲנָבִין הֲווֹ, דִּכְתִיב, (דברים לב) עֲנָבֵמוֹ עִנְּבֵי רוֹשׁ. וְאִלֵּין אִינּוּן עֲנָבִין אוּכְמִין, בְּגִין דְּאִית עֲנָבִין אוּכְמִין, וְאִית עֲנָבִין חִוָּורִין. חִוָּורִין טָבִין, דְּהָא מִסְּטָר דְּחַיֵּי אִינּוּן. אוּכְמִין צְרִיכִין רַחֲמֵי, דְּהָא מִסִּטְרָא דְמוֹתָא אִינּוּן. בִּזְמַנָּן טָבִין, מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דִּבְזִמְנָא דְּחִוָּורֵי שַׁלְטָן, כֹּלָּא אִתְבְּסָם, דְּהָא בְּהַהוּא זִמְנָא כֹּלָּא אִצְטְרִיךְ לְתִקּוּנָא, וְכֹלָּא אִיהוּ שַׁפִּיר, וְכֹלָּא תִּקּוּנָא חָדָא, אוּכְמָא וְחִוָּורָא. וּבִזְמָנָא דְּחִוָּורֵי לָא שַׁלְטָאן, וְאוּכְמֵי אִתְחַזּוּן, לְמִינְדַּע דְּהָא בְּדִינָא דְמוֹתָא סָלִיק, וְאִצְטְרִיךְ רַחֲמֵי, דְּהָא אִילָנָא דְּחָב בֵּיהּ אָדָם

לשון הקודש

טוֹבִים. אִם שְׁחֹרִים – בִּזְמַנָּם טוֹבִים, שֶׁלֹּא בִּזְמַנָּם צְרִיכִים רַחֲמִים. מַה שּׁוֹנֶה בִּלְבָנִים, וּמַה שּׁוֹנֶה שְׁחֹרִים, וּמַה שּׁוֹנֶה בִּזְמַנָּם, וּמַה שּׁוֹנֶה שֶׁלֹּא בִּזְמַנָּם? וְעוֹד שָׁנִינוּ, אָכַל אֶת אוֹתָם שְׁחֹרִים – מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא. לָמָּה?

אֶלָּא שָׁנִינוּ, הָעֵץ שֶׁחָטָא בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן, עֲנָבִים הָיָה, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) עֲנָבֵמוֹ עִנְּבֵי רוֹשׁ, וְאֵלֶּה הֵם עֲנָבִים שְׁחֹרִים, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ עֲנָבִים שְׁחֹרִים וְיֵשׁ עֲנָבִים לְבָנִים. הַלְּבָנִים טוֹבִים, שֶׁהֲרֵי הֵם מִצַּד הַחַיִּים. שְׁחֹרִים צְרִיכִים רַחֲמִים, שֶׁהֲרֵי הֵם מִצַּד הַמָּוֶת. בִּזְמַנָּם טוֹבִים, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁבִּזְמַן שֶׁהַלְּבָנִים שׁוֹלְטִים, הַכֹּל מִתְבַּשֵּׁם, שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתוֹ זְמַן הַכֹּל צָרִיךְ תִּקּוּן, וְהַכֹּל הוּא יָפֶה, וְהַכֹּל תִּקּוּן אֶחָד, שָׁחֹר וְלָבָן. וּבִזְמַן שֶׁהַלְּבָנִים לֹא שׁוֹלְטִים וְנִרְאִים שְׁחֹרִים,

קַדְמָאָה, וְגָרִים מוֹתָא לֵיהּ וּלְכָל עָלְמָא דָּמָא. הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, וְאִי לָאו דְּמַר הָכָא, לָא אִימָא. תָּנֵינָן דְּעָלְמָא דָא, אִיהוּ כְּגַוְונָא דְּעָלְמָא דִלְעֵילָא, וְעָלְמָא דִלְעֵילָא כָּל מַה דְּהַוָה בְּהַאי עָלְמָא, הָכִי אִיהוּ לְעֵילָא, אִי נָחָשׁ גָּרִים מוֹתָא לְאָדָם לְתַתָּא, לְעֵילָא אֲמַאי. (דף קמ"ד ע"ב) אִי תֵּימָא, (עוד) לְאִתְתָּא, (ס"א לְתַתָּא) דִּבְגִין נָחָשׁ אִגְרַע נְהוֹרָא, דְּהָא סִיהֲרָא גָּרַע נְהוֹרָא לְזִמְנִין, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִיהִי מִיתַת. דְּכוּרָא אֲמַאי. דְּאִי נֵימָא דְּסִיהֲרָא בְּעָטְיוֹ דְּהַאי נָחָשׁ מִיתַת, בִּגְרִיעוּ דִנְהוֹרָא. הָא תָּנֵינָן, דְּלָא בְגִין נָחָשׁ הַוָה. אֶלָּא דְּאָמְרָה סִיהֲרָא קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכוּ', הָא לָא הַוָה בְגִין נָחָשׁ. וְאִי תֵּימָא דְּבַעְלָהּ הָכִי הוּא, חַס וְשָׁלוֹם דִּגְרִיעוּ הֲוֵי לְעֵילָא.

לשון הקודש

יֵשׁ לָדַעַת שֶׁהֲרֵי בְּדִין הַמָּוֶת עוֹלֶה, וְצָרִיךְ רַחֲמִים, שֶׁהֲרֵי הָעֵץ שֶׁבּוֹ חָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְגָרַם מָוֶת לוֹ וּלְכָל הָעוֹלָם הוּא רָאָה.

כָּאן יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, וְאִם מוֹרִי לֹא כָּאן – לֹא אֹמַר. שֶׁנִּינוּ שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הוּא כְּמוֹ הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה, וְהָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה – כָּל מַה שֶׁיֵּשׁנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ זֶה לְמַעְלָה. אִם הַנָּחָשׁ גָּרַם מָוֶת לָאָדָם לְמַטָּה, אָז לָמָּה לְמַעְלָה? אִם תֹּאמַר (עוד) לָאִשָּׁה (לְמַטָּה), שֶׁבִּגְלַל הַנָּחָשׁ נִגְרַע הָאוֹר, שֶׁהֲרֵי לִפְעָמִים הַלְּבָנָה גּוֹרַעַת אוֹרָהּ וּבְאוֹתוֹ זְמַן הִיא מֵתָה, הַזָּכָר לָמָּה? שֶׁאִם נֹאמַר שֶׁהַלְּבָנָה מֵתָה בְּעָטְיוֹ שֶׁל נָחָשׁ בִּגְרִיעַת הָאוֹר, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁזֶּה לֹא הָיָה מִשּׁוּם הַנָּחָשׁ, אֶלָּא שֶׁאָמְרָה הַלְּבָנָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכוּ'. הֲרֵי לֹא מִשּׁוּם הַנָּחָשׁ זֶה הָיָה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁבַּעְלָהּ כָּךְ הוּא – חַס וְחָלִילָה שֶׁגְּרִיעוּת הָיְתָה לְמַעְלָה.

אֶלָּא כָּל דָּא סִתְרֵי אוֹרַיְיתָא, וְנָחָשׁ בְּכֹלָּא אַתְקִין גְּרִיעוּ. תָּא חֲזֵי וְהָכִי אוֹלִיפְנָא, כָּל מָה דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָּא וְתַתָּא, כֹּלָּא בְּרָזָא דִּדְכַר וְנוּקְבָא אִיהוּ, וְכַמָּה דַּרְגִּין אִינּוּן לְעֵילָּא, מִשְׁנַיְיָן אִלֵּין מֵאִלֵּין. וּמִדַּרְגָּא עַד דַּרְגָּא רָזָא דְּאָדָם, וְאִינּוּן דַּרְגִּין דְּאִינּוּן זִינָא חָדָא, עָבַד לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיוּקְנָא דְחָד גּוּפָא, עַד דְּסַלְקִין בְּרָזָא דְּאָדָם.

וְתָנֵינָן, בְּיוֹמָא תְּנְיָינָא דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, דְּאִתְבְּרֵי בֵּיהּ גֵּיהִנָּם, אִתְעָבִיד חַד גּוּפָא בְּרָזָא דְּאָדָם, וְאִינּוּן שַׁיְיפִין מְמָנָן דְּמִתְקָרְבִין לְאֶשָּׁא, וּמֵתִין וּמְהַדְּרָן כְּמִלְקַדְמִין. וְדָא בְּגִין דְּאִינּוּן אִתְקְרִיבוּ לְגַבֵּי הַאי חִוְיָא, וְאִיהוּ אָדָם קַדְמָאָה דְּאִתְפַּתָּא גּוֹ מַשְׁכְּנָא בְּהַאי חִוְיָא, וְעַל דָּא מִית, וְחִוְיָא גָּרִים לֵיהּ מוֹתָא דְּאִיהוּ קָרִיב לֵיהּ.

לשון הקודש

אֶלָּא כָּל זֶה סִתְרֵי תּוֹרָה, וְהַנָּחָשׁ תִּקֵּן בַּכֹּל גְּרִיעוּת. בֹּא וּרְאֵה, וְכָךְ לָמַדְנוּ, כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, הַכֹּל הוּא בְּסוֹד שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, וְכַמָּה דְּרָגוֹת הֵן לְמַעְלָה מְשֻׁנּוֹת אֵלּוּ מֵאֵלּוּ. וּמִדַּרְגָּה עַד דַּרְגָּה סוֹד שֶׁל אָדָם, וְאוֹתָן דְּרָגוֹת שֶׁהֵן מִין אֶחָד, עָשָׂה אוֹתָן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דְּיוֹקָן שֶׁל גּוּף אֶחָד, עַד שֶׁעוֹלִים בְּסוֹד שֶׁל אָדָם.

וְשָׁנִינוּ, בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁבּוֹ נִבְרָא גֵּיהִנָּם, נַעֲשָׂה גּוּף אֶחָד בְּסוֹד שֶׁל אָדָם, וְהֵם אֵיבָרִים מְמֻנִּים שֶׁמִּתְקָרְבִים לָאֵשׁ וּמֵתִים, וְחוֹזְרִים כְּמִקֹּדֶם. וְזֶה מִשּׁוּם שֶׁהֵם הִתְקָרְבוּ לַנָּחָשׁ הַזֶּה, וְהוּא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְפַּתָּה לְתוֹךְ הַמִּשְׁכָּן בַּנָּחָשׁ הַזֶּה

וּבְכָל אֲתָר אָדָם דְּכַר וְנוּקְבָא אִיהוּ, אֲבָל אָדָם דְּאִיהוּ קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אִיהוּ שַׁלְטָא עַל כֹּלָּא, דָּא יָהִיב מְזוֹנָא וְחַיִּין לְכֹלָּא. וְעִם כָּל דָּא בְּכֹלָּא מָנַע נְהוֹרָא הַאי חִוְיָא תַּקִּיפָא. כַּד מַסְאִיב מִשְׁכְּנָא נוּקְבָא דְּהַהוּא אָדָם כִּדְקָאָמַר מִיתַת, וּדְכוּרָא מִית, וְסַלְקִין כְּמִלְקַדְמִין. וְעַל דָּא כֹּלָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא.

אֲכַל אִינּוּן עֲנָבִין אוּכְמִין, מוּבְטַח לֵיהּ דְּהוּא בֶּן עָלְמָא דְּאָתֵי, בְּגִין דְּשֵׁיצֵי, וְשָׁלִיט עַל הַהוּא אֲתָר, (נ"א וְאַעֲבַר) וְאִתְגַּבָּר עָלֵיהּ, וְאַדָּק לֵיהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (דניאל ז) אָכְלָא וּמַדְקָא. כֵּיוָן דְּאַעְבַּר הַהִיא קְלִיפָּה תַּקִּיפָא, הָא אִתְקְרַב לְגַבֵּי עָלְמָא דְּאָתֵי, וְלֵית מָאן דְּמָחֵי בִּידֵיהּ. וְעַל דָּא, מָאן דְּחָמֵי בְּחֶלְמֵיהּ דְּאִינּוּן עֲנָבִין אוּכְמִין אָכֵל וּמְהַדֵּק מוּבְטַח לֵיהּ וְכוּ'.

לשון הקודש

וְלָכֵן מֵת, וְהַנָּחָשׁ גָּרַם לוֹ מָוֶת שֶׁהוּא הִתְקָרֵב אֵלָיו.

וּבְכָל מָקוֹם אָדָם הוּא זָכָר וּנְקֵבָה, אֲבָל אָדָם שֶׁהוּא קָדוֹשׁ עֶלְיוֹן, הוּא שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, זֶה הַנּוֹתֵן מָזוֹן וְחַיִּים לַכֹּל. וְלָכֵן בַּכֹּל מָנַע אוֹר הַנָּחָשׁ הַקָּשֶׁה. כְּשֶׁטִּמֵּא אֶת הַמִּשְׁכָּן, נְקֵבָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם מֵתָה כְּמוֹ שֶׁאָמַר, וְהַזָּכָר מֵת, וְעָלוּ כְּמִקֹּדֶם. וְלָכֵן הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

אָכַל אוֹתָם עֲנָבִים שְׁחֹרִים – מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא, מִשּׁוּם שֶׁהִשְׁמִיד וְשָׁלַט עַל אוֹתוֹ מָקוֹם, (וְהֶעֱבַר) וְהִתְגַּבֵּר עָלָיו וְשָׁחַק אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ז) אָכְלָה וְשָׁחַקָה. כֵּיוָן שֶׁהָעֲבָרָה אוֹתָהּ קְלִפָּה קָשָׁה, הֲרֵי קָרֵב לָעוֹלָם הַבָּא וְאֵין מִי שֶׁיִּמְחֶה בְּיָדוֹ. וְלָכֵן מִי שֶׁרוֹאֶה

כְּגַוְונָא דָּא, לָא הֲוֵי שִׁיר בְּבֵיתָא דְּדָוִד, עַד דְּאִתְעַבְּרוּ אִינּוּן עֲנָבִין אוּכְמִין, וְשַׁלְטָא עָלַיְיהוּ, וּכְדֵין אִתְּמַר שִׁיר הַשִּׁירִים, כְּמָה דְּאִתְּמַר. וַאֲפִילוּ בְּאַתָּר דָּא אִקְרֵי עֲנָבִים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (הושע ט) כַּעֲנָבִים בַּמִּדְבָּר וְגוֹ', וְאִלֵּין אִינּוּן עֲנָבִים חִוָּורִין.

שִׁירָתָא דָּא אִיהִי מְעַלְיָא עַל כָּל שְׁאַר שִׁירִין דְּקַדְמָאֵי. כָּל שִׁירִין דְּקַדְמָאֵי אָמְרוּ, לָא סְלִיקוּ אֶלָּא גּוֹ שִׁירִין דְּמַלְאָכֵי עִלָּאֵי אַמְרֵי. וְאַף עַל גַּב דְּהָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל כְּתִיב שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד, שִׁיר הַמַּעֲלוֹת שִׁיר דְּמַלְאָכֵי עִלָּאֵי אַמְרֵי. דְּאִינּוּן מַעֲלוֹת וְדַרְגִּין. אַמְרֵי לְמַאן. לְדָוִד. לְבַקְשָׁא טַרְפָּא וּמְזוֹנָא מִנֵּיהּ.

לשון הקודש

בַּחֲלוֹמוֹ אוֹתָם עֲנָבִים שְׁחֹרִים אוֹכֵל וּמְהַדֵּק, מֻבְטָח לוֹ וְכוּ'.

כְּמוֹ כֵּן לֹא הָיָה שִׁיר בְּבֵית דָּוִד עַד שֶׁהָעְבְּרוּ אוֹתָם עֲנָבִים שְׁחֹרִים וְשָׁלַט עֲלֵיהֶם, וְאָז נֶאֱמַר שִׁיר הַשִּׁירִים כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם זֶה נִקְרָא עֲנָבִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ט) כַּעֲנָבִים בַּמִּדְבָּר וְגוֹ', וְאֵלֶּה הֵם עֲנָבִים לְבָנִים.

שִׁירָה זוֹ הִיא מְעֻלָּה עַל כָּל שְׁאָר הַשִּׁירִים שֶׁל הָרִאשׁוֹנִים. כָּל הַשִּׁירִים שֶׁהָרִאשׁוֹנִים אָמְרוּ, לֹא עָלוּ אֶלָּא תּוֹךְ הַשִּׁירִים שֶׁהַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים אָמְרוּ. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, אֲבָל כָּתוּב שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת – שִׁיר שֶׁהַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים אוֹמְרִים, שֶׁהֵם מַעֲלוֹת וּדְרָגוֹת. לְמִי אוֹמְרִים? לְדָוִד. לְבַקֵּשׁ טֶרֶף וּמָזוֹן מִמֶּנּוּ.

תּוּ שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים מו) **עַל עֲלָמוֹת שִׁיר.** (שיר השירים א) **עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ. לְדָוִד, בְּגִין דָּוִד מַלְכָּא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ מְשַׁבַּח תָּדִיר לְמַלְכָּא עִלָּאָה.**

כֵּיוָן דְּאָתָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, אָמַר שִׁיר דְּאִיהוּ עִלָּאָה לְעֵילָא. דְּרַבְרְבֵי עָלְמָא עִלָּאִין, קָאַמְרֵי לְגַבֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה, דְּשִׁלְטָא כֹּלָּא דִּילֵיהּ. כֻּלְּהוּ דְּאַמְרֵי שִׁירָתָא, לָא סְלִיקוּ בְּהַהִיא שִׁירָתָא לוֹמַר, אֶלָּא הַהִיא שִׁירָתָא דְּמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי קָאַמְרֵי. בַּר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, דְּסָלִיק בְּהַהִיא שִׁירָתָא לְמַה דְּרַבְרְבִין עִלָּאִין עַמּוּדֵי עָלְמָא קָאַמְרֵי. כָּל בְּנֵי עָלְמָא בִּרְתִיכִין תַּתָּאִין, שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בִּרְתִיכִין עִלָּאִין.

וְאִי תֵּימָא, מֹשֶׁה דְּסָלִיק בְּדַרְגָּא דִּנְבוּאָה וּבַחֲבִיבוּ לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא,

---

לשון הקודש

עוֹד שִׁיר הַמַּעֲלוֹת – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מו) עַל עֲלָמוֹת שִׁיר. (שיר א) עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ. לְדָוִד – בִּשְׁבִיל דָּוִד הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן שֶׁמְּשַׁבֵּחַ תָּמִיד אֶת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן.

כֵּיוָן שֶׁבָּא שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, אָמַר שִׁיר שֶׁהוּא עֶלְיוֹן לְמַעְלָה, שֶׁגְּדוֹלֵי עוֹלָם עֶלְיוֹנִים אוֹמְרִים לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן שֶׁהַשָּׁלוֹם כֻּלּוֹ שֶׁלּוֹ. כָּל הָאוֹמְרִים שִׁירָה לֹא עוֹלִים בְּשִׁירָה זוֹ לוֹמַר, אֶלָּא אוֹתָהּ שִׁירָה שֶׁאוֹמְרִים מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת. פְּרָט לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה שֶׁעָלָה בַּשִּׁירָה הַהִיא לְמַה שֶׁגְּדוֹלִים עֶלְיוֹנִים עַמּוּדֵי עוֹלָם אוֹמְרִים. כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם בְּמֶרְכָּבוֹת תַּחְתּוֹנוֹת, וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בְּמֶרְכָּבוֹת עֶלְיוֹנוֹת.

וְאִם תֹּאמַר, מֹשֶׁה, שֶׁעָלָה בְּדַרְגַּת

הַהִיא שִׁירָתָא דְּקָאָמַר בִּרְתִיכִין תַּתָּאִין הָוָה, וְלָא סָלִיק יַתִּיר. תָּא חֲזִי, שִׁירָתָא דְּקָאָמַר מֹשֶׁה, סָלִיק לְעֵילָא וְלָא לְתַתָּא. אֲבָל לָא אָמַר שִׁירָתָא כִּשְׁלֹמֹא מַלְכָּא, וְלָא הָוָה בַּר נָשׁ דְּסָלִיק בְּשִׁירָתָא כִּשְׁלֹמֹה.

מֹשֶׁה סָלִיק בְּתוּשְׁבַּחְתֵּיהּ לְעֵילָא, וְתוּשְׁבַּחְתָּא דִּילֵיהּ הָוָה, לְמֵיהַב תֻּשְׁבְּחָן וְהוֹדָאָן לְמַלְכָּא עִלָּאָה, דְּשֵׁזִיב לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, וְעָבִיד לוֹן נִסִּין וּגְבוּרָאן בְּמִצְרַיִם, וְעַל יַמָּא. אֲבָל דָּוִד מַלְכָּא, וּשְׁלֹמֹה בְּרֵיהּ, אָמְרוּ שִׁירָתָא (דף קמ"ה ע"א) בְּגַוְונָא אַחֲרָא. דָּוִד אִשְׁתָּדַּל לְאַתְקְנָא עוּלְמְתָּן, וּלְקַשְׁטָא לוֹן בְּמַטְרוֹנִיתָא, לְאִתְחֲזָאָה מַטְרוֹנִיתָא וְעוּלֶמְתָּהָא בִּשְׁפִירוּ, וְעַל דָּא אִשְׁתָּדַּל בְּאִינּוּן שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן דְּגַבַּיְיהוּ, עַד דְּאַתְקִין וְקָשִׁיט כֻּלְּהוּ עוּלְמְתָּן וּמַטְרוֹנִיתָא.

לשון הקודש

גְּבוּאָה וּבַחֲבִיבוּת לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, אוֹתָהּ שִׁירָה שֶׁאָמַר בְּמֶרְכָּבוֹת תַּחְתּוֹנוֹת הָיְתָה וְלֹא עָלָה יוֹתֵר – בֹּא וּרְאֵה, הַשִּׁירָה שֶׁאָמַר מֹשֶׁה עָלְתָה לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה. אֲבָל לֹא אָמַר שִׁירָה כִּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, וְלֹא הָיָה אָדָם שֶׁעָלָה בְשִׁירָה כְּמוֹ שְׁלֹמֹה.

מֹשֶׁה עָלָה בְּתִשְׁבַּחְתּוֹ לְמַעְלָה, וְתִשְׁבַּחְתּוֹ הָיְתָה לָתֵת תִּשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן שֶׁהִצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל וְעָשָׂה לָהֶם נִסִּים וּגְבוּרוֹת בְּמִצְרַיִם וְעַל הַיָּם. אֲבָל דָּוִד הַמֶּלֶךְ וּשְׁלֹמֹה בְּנוֹ אָמְרוּ שִׁירָה בְּגָוֶן אַחֵר. דָּוִד הִשְׁתַּדֵּל לְתַקֵּן אֶת הָעֲלָמוֹת וּלְקַשֵּׁט אוֹתָם לַגְּבִירָה, שֶׁתֵּרָאֶה הַגְּבִירָה וְעַלְמוֹתֶיהָ בְּיֹפִי, וְלָכֵן הִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹתָם שִׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁאֶצְלָם, עַד שֶׁתִּקֵּן וְקִשֵּׁט אֶת כָּל הָעֲלָמוֹת וְאֶת הַגְּבִירָה.

כֵּיוָן דְּאָתָא שְׁלֹמֹה, אַשְׁכַּח לְמַטְרוֹנִיתָא מִתְקַשְּׁטָא, וְעוּלֶמְתָּהָא בִּשְׁפִירוּ, אִשְׁתָּדַּל לְמֵיעָל לָהּ לְגַבֵּי חָתָן, וְאָעִיל הֶחָתָן לַחוּפָּה בְּמַטְרוֹנִיתָא, וְאָעִיל מִלִּין דִּרְחִימוּ בֵּינַיְיהוּ, בְּגִין לְחַבְּרָא לוֹן כַּחֲדָא, וּלְמֶהֱוֵי תַּרְוַוּיְיהוּ בִּשְׁלִימוּ חָדָא בְּחָבִיבוּ שְׁלִים. וְעַל דָּא שְׁלֹמֹה סָלִיק בְּתוּשְׁבַּחְתָּא עִלָּאָה, עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא.

מִשֶּׁה, זַוֵּג לְמַטְרוֹנִיתָא בְּהַאי עָלְמָא לְתַתָּא, לְמֶהֱוֵי בְּהַאי עָלְמָא בְּזִוּוּגָא שְׁלִים בְּתַתָּאֵי. שְׁלֹמֹה, זַוֵּג לָהּ לְמַטְרוֹנִיתָא בְּזִוּוּגָא שְׁלִימָא לְעֵילָא, וְאָעִיל הֶחָתָן לַחוּפָּה בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר עָאל לְתַרְוַוּיְיהוּ בְּהַאי עָלְמָא, וְזַמִּין לוֹן בְּחֶדְוָה בְּבֵי מַקְדְּשָׁא דְּאִיהוּ בָּנָה.

וְאִי תֵּימָא, הֵיךְ עָיֵיל מִשֶּׁה לְמַטְרוֹנִיתָא בִּלְחוֹדָהָא בְּהַאי עָלְמָא, דְּהָא אִתְחֲזֵי פְּרוּדָא. תָּא חֲזֵי,

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁבָּא שְׁלֹמֹה, מָצָא גְּבִירָה מְקֻשֶּׁטֶת וְעַלְמוּתֶיהָ בְּיֹפִי, הִשְׁתַּדֵּל לְהַכְנִיסָהּ לֶחָתָן, וְהִכְנִיס הֶחָתָן לַחֻפָּה עִם הַגְּבִירָה, וְהִכְנִיס דִּבְרֵי אַהֲבָה בֵּינֵיהֶם כְּדֵי לְחַבְּרָם כְּאֶחָד וְלִהְיוֹת שְׁנֵיהֶם בִּשְׁלֵמוּת אַחַת בַּחֲבִיבוּת שְׁלֵמָה. וְלָכֵן שְׁלֹמֹה עָלָה בְּתִשְׁבַּחַת עֶלְיוֹנָה עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

מִשֶּׁה זִוֵּג אֶת הַגְּבִירָה בָּעוֹלָם הַזֶּה לִהְיוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּזִוּוּג שָׁלֵם בַּתַּחְתּוֹנִים. שְׁלֹמֹה זִוֵּג אֶת הַגְּבִירָה בְּזִוּוּג שָׁלֵם לְמַעְלָה, וְהִכְנִיס אֶת הֶחָתָן לַחֻפָּה בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ הִכְנִיס אֶת שְׁנֵיהֶם לָעוֹלָם הַזֶּה, וְזִמְּנָם בְּשִׂמְחָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בָּנָה.

וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ הִכְנִיס מִשֶּׁה אֶת הַגְּבִירָה לְבַדָּהּ לָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי נִרְאֶה

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַוֵּג לָהּ בְּמִשֶּׁה בְּקַדְמִיתָא, וְאִיהוּ הֲוָוֹת כַּלַּת מִשֶּׁה, כְּמָה דְּאִתְּמַר. כֵּיוָן דְּאִזְדַּוְּוֹגַת בֵּיהּ בְּמִשֶּׁה, נַחְתַּת בְּהַאי עָלְמָא. בְּזִוּוּגָא דְּהַאי עָלְמָא, וְאִתְתַּקְּנַת בְּהַאי עָלְמָא, מָה דְּלָא הֲוָוֹת מִקַּדְמַת דְּנָא, וּלְעוֹלָם לָא הֲוָוֹת בְּפֵרוּדָא.

אֲבָל לָא הָוָה בַּר נָשׁ בְּעָלְמָא מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי אָדָם, דְּיֵעִיל רְחִימוּ וְחָבִיבוּ, וּמִלִּין דְּזִוּוּגָא לְעֵילָא, בַּר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, דְּאִיהוּ אַתְקִין זִוּוּגָא דִּלְעֵילָא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר זַמִּין לוֹן כַּחֲדָא בְּבֵיתָא דְּאַתְקִין לוֹן. זַכָּאִין אִינּוּן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה בְּרֵיהּ, דְּאִינּוּן אַתְקִינוּ זִוּוּגָא דִּלְעֵילָא. מִיּוֹמָא דְּאָמַר לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְסִיהֲרָא, זִילִי וְאַזְעִירִי גַּרְמִיךְ, לָא אִזְדַּוְּוֹגַת בְּזִוּוּגָא שְׁלִים בְּשִׁמְשָׁא, בַּר כַּד אָתָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא.

לשון הקודש

בְּפֵרוּד? בֹּא וּרְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זִוֵּג אוֹתָהּ עִם מֹשֶׁה בַּתְּחִלָּה, וְהִיא הָיְתָה כַּלַּת מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. כֵּיוָן שֶׁהִזְדַּוְּגָה עִם מֹשֶׁה, יָרְדָה לָעוֹלָם הַזֶּה בְּזִוּוּג שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהִתְתַּקְּנָה בָּעוֹלָם הַזֶּה מַה שֶּׁלֹּא הָיְתָה מִקֹּדֶם לָזֶה, וּלְעוֹלָם לֹא הָיְתָה בְּפֵרוּד.

אֲבָל לֹא הָיָה אָדָם בָּעוֹלָם מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא אָדָם שֶׁיַּכְנִיס אַהֲבָה וַחֲבִיבוּת וְדִבְרֵי זִוּוּג לְמַעְלָה פְּרָט לִשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ שֶׁתִּקֵּן הַזִּוּוּג שֶׁלְּמַעְלָה בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ הִזְמִין אוֹתָם כְּאֶחָד בַּבַּיִת שֶׁתִּקֵּן לָהֶם. אַשְׁרֵיהֶם דָּוִד וּשְׁלֹמֹה בְּנוֹ שֶׁתִּקְּנוּ אֶת הַזִּוּוּג שֶׁלְּמַעְלָה. מִיּוֹם שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַלְּבָנָה לְכִי וְהַקְטִינִי אֶת עַצְמֵךְ, לֹא הִזְדַּוְּגָה בְּזִוּוּג שָׁלֵם עִם הַשֶּׁמֶשׁ, פְּרָט לִכְשֶׁבָּא הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה.

שִׁיר הַשִּׁירִים, הָא הָכָא חָמֵשׁ דַּרְגִּין, לְאִתְדַּבְּקָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. שִׁיר, חַד. הַשִּׁירִים, תְּרֵין, הָא תְּלַת. אֲשֶׁר, הָא אַרְבְּעָה. לִשְׁלֹמֹה, הָא חַמְשָׁה. בְּחַמִּשָׁאָה אִיהוּ. דְּהָא יוֹמָא דְּחַמְשִׁין, רָזָא דְּיוֹבְלָא אִיהוּ.

תָּא חֲזֵי, זִוּוּגָא דִּלְעֵילָא לָא יְכִיל שְׁלֹמֹה לְאַתְקָנָא, אֶלָּא בְּגִין דְּאִשְׁתְּכַח זִוּוּגָא לְתַתָּא, מִקַּדְמַת דְּנָא. וּמַאן אִיהוּ. זִוּוּגָא דְּמִשֶּׁה. דְּאִי לָא הֲוֵי זִוּוּגָא דְּנָא, לָא אִתְתָּקַן זִוּוּגָא דִּלְעֵילָא. וְכֹלָּא בְּרָזָא עִלָּאָה אִיהוּ, לְחַכִּימֵי לִבָּא.

כְּתִיב (מלכים א ה) וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וָאָלֶף, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. אֲבָל וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל, וַדַּאי עַל כָּל מִלָּה וּמִלָּה דְּאִיהוּ הָוָה אָמַר, הֲווֹ בֵּיהּ תְּלַת אֶלֶף מְשָׁלֵי, כְּגוֹן סִפְרָא דְּקֹהֶלֶת, דְּאִיהוּ בְּרָזָא

לשון הקודש

שִׁיר הַשִּׁירִים – הֲרֵי כָּאן חָמֵשׁ דְּרָגוֹת לִדְבֹּק בָּעוֹלָם הַבָּא. שִׁיר – אַחַת. הַשִּׁירִים – שְׁתַּיִם. הֲרֵי שָׁלֹשׁ. אֲשֶׁר – הֲרֵי אַרְבַּע. לִשְׁלֹמֹה – הֲרֵי חָמֵשׁ. בַּחֲמִישִׁי הוּא. שֶׁהֲרֵי יוֹם הַחֲמִשִּׁים הוּא סוֹד הַיּוֹבֵל.

בֹּא וּרְאֵה, אֶת הַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן לֹא יָכֹל שְׁלֹמֹה לְתַקֵּן, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁנִּמְצָא זִוּוּג לְמַטָּה מִקֶּדֶם לָכֵן, וּמִיהוּ? הַזִּוּוּג שֶׁל מֹשֶׁה. שֶׁאִם לֹא הָיָה אָז הַזִּוּוּג הַזֶּה, לֹא הִתְתַּקֵּן הַזִּוּוּג שֶׁל מַעְלָה. וְהַכֹּל הוּא בְּסוֹד עֶלְיוֹן לְחַכְמֵי הַלֵּב.

כְּתוּב (מלכים–א ה) וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וָאָלֶף. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים. אֲבָל וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל, וַדַּאי שֶׁעַל כָּל דָּבָר וְדָבָר

עִלָּאָה, וְאִיהוּ בְּאֹרַח מָשָׁל, דְּלֵית בֵּיהּ קְרָא דְּלָאו אִיהוּ בְּחָכְמְתָא עִלָּאָה, וּבְאֹרַח מָשָׁל, אֲפִילוּ קְרָא זְעִירָא דְּבֵיהּ.

דְּכַד הָוָה מָטֵי רַב הַמְנוּנָא סָבָא קַדְמָאָה לְהַאי קְרָא, (קהלת יא) שְׂמַח בָּחוּר בְּיַלְדוּתֶךָ וִיטִיבְךָ לִבְּךָ בִּימֵי בְּחוּרוֹתֶךָ הָוָה בָכִי. וְאָמַר וַדַּאי הַאי קְרָא יֵאוֹת הוּא, וְאִיהוּ בְּאֹרַח מָשָׁל, וּמַאן יְכִיל לְמֶעְבַּד דְּרָשָׁא בְּמָשָׁל דָּא. וְאִי אִיהוּ דְּרָשָׁא לֵית בֵּיהּ דְּרָשָׁא, אֶלָּא כְּמָה דַּחֲמִינָן בְּעַיְינִין. וְאִי חָכְמָתָא אִיהוּ, מַאן יְכִיל לְמִנְדַּע לָהּ.

מִיָּד הָוָה תָב וְאָמַר, כְּתִיב, (בראשית לז) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְגוֹ', הַאי קְרָא דְּקֹהֶלֶת, אִיהוּ מָשָׁל לְחָכְמְתָא דִּקְרָא דָּא דְּאוֹרַיְיתָא, וְדָא מָשָׁל לְדָא. שְׂמַח בָּחוּר בְּיַלְדוּתֶךָ,

לשון הקודש

שֶׁהוּא הָיָה אוֹמֵר, הָיוּ בוֹ שְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי מְשָׁלִים, כְּמוֹ סֵפֶר שֶׁל קֹהֶלֶת שֶׁהוּא בְּסוֹד עֶלְיוֹן וְהוּא בְּדֶרֶךְ מָשָׁל, שֶׁאֵין בּוֹ פָּסוּק שֶׁאֵינוֹ בְּחָכְמָה עֶלְיוֹנָה וּבְדֶרֶךְ מָשָׁל אֲפִלּוּ הַפָּסוּק הַקָּטָן שֶׁבּוֹ.

שֶׁכְּשֶׁהָיָה מַגִּיעַ רַב הַמְנוּנָא סָבָא הָרִאשׁוֹן לַפָּסוּק הַזֶּה, (קהלת יא) שְׂמַח בָּחוּר בְּיַלְדוּתֶךָ וִיטִיבְךָ לִבְּךָ בִּימֵי בְּחוּרוֹתֶיךָ – הָיָה בּוֹכֶה. וְאָמַר, וַדַּאי פָּסוּק זֶה נָאֶה הוּא, וְהוּא בְּדֶרֶךְ מָשָׁל, וּמִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת דְּרָשׁ בְּמָשָׁל זֶה?! וְאִם הוּא דְּרָשׁ, אֵין בּוֹ דְּרָשׁ אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ בָּעֵינַיִם. וְאִם זוֹ חָכְמָה, מִי יָכוֹל לָדַעַת אוֹתָהּ?!

מִיָּד הָיָה שָׁב וְאוֹמֵר, כָּתוּב (בראשית לז) אֵלֶּה תֹּלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה שֶׁל קֹהֶלֶת הוּא מָשָׁל לַחָכְמָה שֶׁל פָּסוּק זֶה שֶׁל הַתּוֹרָה, וְזֶה מָשָׁל לָזֶה. שְׂמַח בָּחוּר בְּיַלְדוּתֶךָ – וְהוּא

וְהוּא נַעַר. וִיטִיבְךָ לִבְךָ, הָיָה רֹעֶה אֶת אֶחָיו בַּצֹּאן. בִּימֵי בְחוּרוֹתֶיךָ, אֶת בְּנֵי בִלְהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו. וְדָע כִּי עַל כָּל אֵלֶּה, וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דִּבָּתָם רָעָה. יְבִיאֲךָ אֱלֹהִים בַּמִּשְׁפָּט, אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. יוֹסֵף אִתְכְּלִיל בְּיַעֲקֹב, וְרָזִין דְּסִתְרֵי תּוֹרָה, מָאן יְכִיל לְמִנְדַּע לוֹן.

וְהַאי מָשָׁל אִתְפְּשַׁט לִתְלַת אֶלֶף מְשָׁלִים, וְכֻלְּהוּ בְּהַאי מָשָׁל, בְּשַׁעֲתָא דְיוֹסֵף אִתְכְּלִיל בְּיַעֲקֹב, תְּלַת אֶלֶף אִינּוּן, בְּאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, דְּכֻלְּהוּ בְּהַאי מָשָׁל בְּרָזָא דְחָכְמְתָא. וְכָאן, כַּמָּה טַיָּעִין אִינּוּן בְּטוֹעֲנִין דִּטְמִירוּ, בְּהוּ דַּיָּרֵי תְּרִיסִין, דְּלֵית לְהוֹן חֶשְׁבָּנָא לִטְמִירִין דְּחָכְמְתָא. (דף קמ"ה ע"ב)

וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וָאָלֶף, הָכִי אוֹקִימְנָא, וַיְהִי שִׁירוֹ שֶׁל מָשָׁל, וְכֹלָּא חַד, בֵּין מָאן דְּאָמַר וַיְהִי

לשון הקודש

נַעַר. וִיטִיבְךָ לִבְךָ – הָיָה רֹעֶה אֶת אֶחָיו בַּצֹּאן. בִּימֵי בְחוּרוֹתֶיךָ – אֶת בְּנֵי בִלְהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו. וְדַע כִּי עַל כָּל אֵלֶּה – וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דִּבָּתָם רָעָה. יְבִיאֲךָ אֱלֹהִים בַּמִּשְׁפָּט – אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. יוֹסֵף נִכְלָל בְּיַעֲקֹב, וְהַסּוֹדוֹת שֶׁל סִתְרֵי הַתּוֹרָה מִי יָכוֹל לָדַעַת אוֹתָם?! **וְהַמָּשָׁל** הַזֶּה הִתְפַּשֵּׁט לִשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי מְשָׁלִים, וְכֻלָּם בַּמָּשָׁל הַזֶּה, בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹסֵף נִכְלָל בְּיַעֲקֹב, שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים הֵם, בְּאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שֶׁכֻּלָּם בַּמָּשָׁל הַזֶּה בְּסוֹד הַחָכְמָה. וְכָאן כַּמָּה סוֹחֲרִים הֵם בַּמַּשָּׂאוֹת שֶׁל הַנִּסְתָּר, וּבָהֶם דַּיָּרֵי הַמָּגִנִּים שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן לְסִתְרֵי הַחָכְמָה.

וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וָאָלֶף. כָּךְ בֵּאַרְנוּ,

שִׁירוֹ דִּשְׁלֹמֹה, בֵּין מָאן דְּאָמַר וַיְהִי שִׁירוֹ שֶׁל מָשָׁל, כֹּלָּא אִיהוּ חַד, וְכֹלָּא אִיהוּ קָאָמַר, וַיְהִי שִׁירוֹ, דָּא שִׁיר הַשִּׁירִים. וְכִי חֲמִשָּׁה וָאֶלֶף אִיהוּ שִׁיר הַשִּׁירִים. וַדָּאי הָכִי הוּא, חֲמִשָּׁה אִינּוּן תַּרְעִין וּפַתְחִין דְּמִתְפַּתְּחֵי בְּמַלְכָּא דִשְׁלָמָא דִילֵיהּ. וְאִינּוּן חֲמֵשׁ מֵאָה שְׁנִין דְּאִילָנָא דְחַיֵּי. חַמְשִׁין שְׁנִין דְּיוֹבְלָא.

וָאָלֶף, דָּא אִיהוּ אִילָנָא דְחַיֵּי, חָתָן דְּנָפִיק מִסִּטְרֵיהּ, וְאִיהוּ יָרֵית כָּל אִינּוּן חֲמִשָּׁה, לְמֵיתֵי לְגַבֵּי כַּלָּה. יוֹמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלֶף שְׁנִין אִיהוּ, וְדָא אִיהוּ נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵעֵדֶן. יוֹסֵף זַכָּאָה. דְּאִקְרֵי צַדִּיק, עַל שְׁמָא דְסִיהֲרָא. כְּמַה דְאַתְּנִי בָּהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין כַּךְ שִׁיר הַשִּׁירִים, קֹדֶשׁ קָדָשִׁים.

וְלֵית לְךָ קְרָא בְשִׁיר הַשִּׁירִים, דְּלָא אִית בֵּיהּ רָזָא

לשון הקודש

וַיְהִי שִׁירוֹ שֶׁל מָשָׁל, וְהַכֹּל אֶחָד, בֵּין מִי שֶׁאָמַר וַיְהִי שִׁירוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה, בֵּין מִי שֶׁאוֹמֵר וַיְהִי שִׁירוֹ שֶׁל מָשָׁל. הַכֹּל אֶחָד הוּא, וְאֶת הַכֹּל הוּא אָמַר. וַיְהִי שִׁירוֹ – זֶה שִׁיר הַשִּׁירִים. וְכִי חֲמִשָּׁה וָאָלֶף הוּא שִׁיר הַשִּׁירִים? וַדַּאי כָּךְ זֶה, חֲמִשָּׁה הֵם שְׁעָרִים נִפְתָּחִים שֶׁנִּפְתָּחִים בַּמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, וְהֵם חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים שֶׁל עֵץ הַחַיִּים. חֲמִשִּׁים שְׁנוֹת הַיּוֹבֵל.

וָאָלֶף – זֶהוּ עֵץ הַחַיִּים, חָתָן שֶׁיּוֹצֵא מִצִּדּוֹ, וְהוּא יוֹרֵד כָּל אוֹתָם הַחֲמִשָּׁה לַהֲבִיאָם לַכַּלָּה. יוֹמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא אֶלֶף שָׁנִים, וְזֶהוּ הַנָּהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן. יוֹסֵף הַצַּדִּיק. שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק עַל שֵׁם הַלְּבָנָה, כְּמוֹ שֶׁהִתְנָה בָּהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוּם כָּךְ שִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ קָדָשִׁים.

וְאֵין לְךָ פָּסוּק בְּשִׁיר הַשִּׁירִים שֶׁאֵין בּוֹ

דְּחַמְשָׁה וָאֶלֶף וַדָּאי. שִׁיר הַשִּׁירִים וַדָּאי הָכִי הוּא. חֲמֵשׁ דַּרְגִּין אִינּוּן בְּהַאי קְרָא, כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְאִי תֵּימָא, הָאֶלֶף אֲמַאי לָא אִדְכַּר הָכָא. וַדָּאי הַהוּא אֶלֶף טְמִירָא הֲוָה, וּטְמִירָא אִיהוּ עַד דְּאִתְחַבָּרַת אִתְּתָא בְּבַעְלָהּ. וְעַל דָּא אִשְׁתָּדַּל שְׁלֹמֹה, לְמֵיתֵי הַהוּא אֶלֶף לְגַבֵּי כַלָּה, בִּטְמִירוּ דְּגוּשְׁפַּנְקָא דְּחָכְמְתָא עִלָּאָה.

כֵּיוָן דְּעָבַד קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים לְתַתָּא, גָּנִיז וְטָמִיר, וְעָאל רָזָא דְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים לְתַתָּן, לְמֶעְבַּד גְּנִיזוּ דְּשִׁמּוּשָׁא שְׁלִים, עֵילָא וְתַתָּא כְּדְקָא יֵאוֹת. קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים אִיהוּ לְעֵילָא, רָזָא דְּחָכְמְתָא עִלָּאָה, וְיוֹבְלָא. כְּגַוְונָא דָא יָרְתִין חָתָן וְכַלָּה, יָרוּתָא דְּאַבָּא וְאִמָּא.

וְאִתְהַדְּרוּ אַחֲסָנַת יְרוּתָא בְּגַוְונָא אַחֲרָא. יְרוּתָא דְּאַבָּא, יָרְתָא בְּרַתָּא, בִּסְלִיקוּ דְּשְׁמָא

לשון הקודש

סוֹד שֶׁל חֲמִשָּׁה וָאֶלֶף וַדַּאי. שִׁיר הַשִּׁירִים וַדַּאי שֶׁכָּךְ הוּא. חָמֵשׁ דְּרָגוֹת הָיוּ בַּפָּסוּק הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְאִם תֹּאמַר, הָאֶלֶף לָמָּה לֹא נִזְכָּר כָּאן? וַדַּאי שֶׁאוֹתוֹ אֶלֶף הָיָה טָמִיר, וְהוּא טָמִיר עַד שֶׁהִתְחַבְּרָה אִשָּׁה בְּבַעְלָהּ. וְלָכֵן הִשְׁתַּדֵּל שְׁלֹמֹה לְהָבִיא אוֹתוֹ אֶלֶף לַכַּלָּה, בַּסֵּתֶר שֶׁל הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה.

כֵּיוָן שֶׁעָשָׂה קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים לְמַטָּה גָּנוּז וְטָמִיר, וְהִכְנִיס לְשָׁם אֶת סוֹד קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים לַעֲשׂוֹת גְּנִיזַת הַשִּׁמּוּשׁ הַשָּׁלֵם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה כָּרָאוּי. קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים הוּא לְמַעְלָה, סוֹד הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַיּוֹבֵל. כְּמוֹ זֶה יוֹרְשִׁים הֶחָתָן וְהַכַּלָּה יְרֻשַּׁת הָאָב וְהָאֵם.

וְחָזְרוּ נַחֲלַת הַיְרֻשָּׁה בְּגָנֵן אַחֵר. יְרֻשַּׁת

קַדִּישָׁא דָא, וְאִתְקְרֵי אוֹף הָכִי קֹדֶשׁ, חָכְמָה. יָרוּתָא דְּאִמָּא, יָרֵית בְּרָא, וְאִקְרֵי קָדָשִׁים, בְּגִין דְּנָטִיל כָּל אִינּוּן קָדָשִׁים עִלָּאִין, וְכָנִיש לוֹן לְגַבֵּיהּ. וּבָתַר יָהִיב לוֹן, וְאָעִיל לוֹן לְגַבֵּי כַלָּה.

וְעַל דָּא אָמַר שִׁיר הַשִּׁירִים. שִׁיר, לְגַבֵּי קֹדֶשׁ. הַשִּׁירִים, לְגַבֵּי קָדָשִׁים, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, בְּרָזָא חָדָא כְּמָה דְּאִתְחָזֵי. אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה הָא אִתְּמַר לְמַלְכָּא דִּשְׁלָמָא דִּילֵיהּ.

וְאִי תֵּימָא שִׁבְחָא דָא דִּילֵיהּ הוּא. לָא תֵּימָא הָכִי, אֶלָּא שִׁבְחָא בַּאֲתָר עִלָּאָה אִיהוּ סַלְקָא. אֲבָל הָכָא הוּא רָזָא. כַּד מִתַּתְקְנָן דְּכָר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא, תְּחוֹת מַלְכָּא עִלָּאָה, כְּדֵין הַהוּא מַלְכָּא אִסְתַּלִּיק לְעֵילָא, וְאִתְמַלְיָא מִכָּל קִדּוּשִׁין, וּמִכָּל בִּרְכָּאן, דְּנַגְדִּן לְתַתָּא, וְאִתְמְלֵי וְאָרִיק לְתַתָּא, וְדָא אִיהוּ

לשון הקודש

הָאָב יָרְשָׁה הַבַּת בַּעֲלִיָּתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, וְנִקְרָא אַף כָּךְ קֹדֶשׁ, חָכְמָה. יָרְשַׁת הָאֵם יָרַשׁ הַבֵּן, וְנִקְרָא קָדָשִׁים, מִשּׁוּם שֶׁנָּטַל אֶת כָּל אוֹתָם הַקָּדָשִׁים הָעֶלְיוֹנִים וְכִנְּסָם אֵלָיו, וְאַחַר כָּךְ נוֹתֵן אוֹתָם וּמַכְנִיסָם לַכַּלָּה.

וְעַל זֶה אָמַר שִׁיר הַשִּׁירִים. שִׁיר – לְקֹדֶשׁ. הַשִּׁירִים – לָקָדָשִׁים, לִהְיוֹת הַכֹּל קֹדֶשׁ קָדָשִׁים בְּסוֹד אֶחָד כְּמוֹ שֶׁרָאוּי. אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה – הֲרֵי נִתְבָּאֵר, לַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁשֶּׁבַח זֶה הוּא שֶׁלּוֹ – אַל תֹּאמַר כָּךְ, אֶלָּא הַשֶּׁבַח עוֹלֶה לְמָקוֹם עֶלְיוֹן. אֲבָל כָּאן הוּא סוֹד. כְּשֶׁמִּתְתַּקְּנִים זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד תַּחַת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, אָז אוֹתוֹ מֶלֶךְ מִתְעַלֶּה לְמַעְלָה וּמִתְמַלֵּא מִכָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וּמִכָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁשּׁוֹפְעוֹת לְמַטָּה, וּמִתְמַלֵּא וּמֵרִיק לְמַטָּה, וְזוֹהִי

תִּיאוּבְתֵּיהּ דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, כַּד אִתְמְלֵי קִדּוּשָׁן וּבִרְכָּאן, וְאָרִיק לְתַתָּא.

וְעַל דָּא אִיהוּ צְלוֹתִין וּבָעוּתִין, דְּיִתְתַּקַּן וְאִתְמַלְיָא הַהוּא מַבּוּעָא עִלָּאָה. דְּכֵיוָן דְּאִיהוּ מִתְתַּקַּן כַּדְקָא יֵאוֹת, מֵחֵיזוּ דִילֵיהּ, וּמֵחֵיזוּ דְּהַהוּא תִּקּוּנָא, מִתְתַּקְּנָא עָלְמָא תַתָּאָה, וְעוּלֶמְתָּהָא. וְלָא אִצְטְרִיךְ עָלְמָא תַתָּאָה לְאִתְתַּקְּנָא, אֶלָּא מֵחֵיזוּ דְעָלְמָא עִלָּאָה. סִיהֲרָא, לֵית לָהּ חֵיזוּ מִגַּרְמָהָא כְּלַל, בַּר כַּד אִתְתַּקַּן בְּשִׁמְשָׁא וְאַנְהִיר, וּמֵחֵיזוּ דְשִׁמְשָׁא וְתִקּוּנָא דִילֵיהּ אִתְתַּקְּנַת סִיהֲרָא וְאִתְנְהִירַת.

מַה דְּאִצְטְרִיךְ צְלוֹתִין וּבָעוּתִין, דְּיִתְנְהִיר וְיִתְתַּקַּן הַהוּא אֲתָר דְּנָפְקָא מִנֵּיהּ נְהוֹרָא, דְּכֵיוָן דְּהַהוּא אֲתָר מִתְתַּקְּנָא, מֵחֵיזוּ דִילֵיהּ, אִתְתַּקַּן כָּל מָאן דִּלְתַתָּא. וּבְגִין כַּךְ תּוּשְׁבַּחְתָּא דְקָאָמַר שְׁלֹמֹה,

לשון הקודש

תְּשׁוּקַת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, כְּשֶׁמִּתְמַלֵּא קְדֻשּׁוֹת וּבְרָכוֹת וּמֵרִיק לְמַטָּה.

וְלָכֵן הַתְּפִלּוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת – שֶׁיִּתְתַּקֵּן וְיִתְמַלֵּא אוֹתוֹ הַמַּבּוּעַ הָעֶלְיוֹן. שֶׁכֵּיוָן שֶׁהוּא מִתְתַּקֵּן כָּרָאוּי מִמַּרְאֵהוּ וּמִמַּרְאֶה שֶׁל אוֹתוֹ הַתִּקּוּן, מִתְתַּקֵּן הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן וְעַלְמוּתֶיהָ, וְלֹא צָרִיךְ לְהִתְתַּקֵּן הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן אֶלָּא מֵהַמַּרְאֶה שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, לִלְבָנָה אֵין מַרְאֶה מֵעַצְמָהּ כְּלָל, פְּרָט לְכַאֲשֶׁר מִתְתַּקֶּנֶת בַּשֶּׁמֶשׁ וּמְאִירָה, וּמִמַּרְאֵה הַשֶּׁמֶשׁ וְתִקּוּנוֹ נִתְקֶנֶת הַלְּבָנָה וּמְאִירָה.

מַה שֶּׁצְּרִיכִים הַתְּפִלּוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת – שֶׁיּוֹאַר וְיִתְקַן אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ אוֹר. שֶׁכֵּיוָן שֶׁאוֹתוֹ מָקוֹם מְתֻקָּן מִן הַמַּרְאֶה שֶׁלּוֹ, מִתְתַּקֵּן כָּל מַה שֶּׁלְּמַטָּה.

לָא אִשְׁתָּדַל אֶלָּא בְּגִין מַלְכָּא דִשְׁלָמָא דִילֵיהּ, דְּיִתְתָּקַן. כֵּיוָן דְּאִיהוּ אִתְתָּקַן, מֵחֵיזוּ דִילֵיהּ, כֻּלָּא יִתְתָּקַן. וְאִי אִיהוּ לָא אִתְתָּקַן, לֵית לָהּ תִּקּוּנָא לְסִיהֲרָא לְעָלְמִין, וּבְגִין כַּךְ אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה. דְּיִתְתָּקַן וְיִתְמַלֵּי כַּדְקָא יֵאוֹת בְּקַדְמִיתָא, כְּמָה דְאִתְּמַר. (דף קמ"ו ע"א)

וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ וְגוֹ', (שמות כה) רָזָא דְרָזִין לְיַדְעֵי חָכְמָתָא, כַּד אִסְתַּלָּק בִּרְעוּתָא דִסְתָרָא דְּכָל סִתְרִין לְמֶעְבַּד יְקָרָא לִיקָרֵיהּ, אַנְשִׁיב רוּחָא מִנְקוּדָה עִלָּאָה, דְּנָגִיד מִלְּעֵילָא לְתַתָּא, וְשַׁוֵּי תִּקּוּנֵיהּ, לְאִתְיַשְׁבָא בְּהַאי עָלְמָא. אֲמַאי. בְּגִין דְּאִי לָא יְהֵא עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא בְּהַאי עָלְמָא, לָא יְהֵא מָאנָא לְאַרְקָא בְּהַאי עָלְמָא כְּלַל. וְאִי לָא יָרִיק לְהַאי עָלְמָא, מִיָּד אִתְאֲבִיד, וְלָא יְכִיל לְקַיְּימָא אֲפִילוּ רִגְעָא חָדָא. אֲבָל בְּגִין דְּתִקּוּנֵיהּ אִיהוּ מֵהַאי

לשון הקודש

וְלָכֵן הַתִּשְׁבַּחַת שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה, לֹא הִשְׁתַּדֵּל אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ שֶׁיִּתְתַּקֵּן. כֵּיוָן שֶׁהִתְתַּקֵּן מִמַּרְאֵהוּ, הַכֹּל הִתְתַּקֵּן. וְאִם הוּא לֹא הִתְתַּקֵּן, אֵין תִּקּוּן לַלְּבָנָה לְעוֹלָמִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה. שֶׁיִּתְתַּקֵּן וְיִתְמַלֵּא כָּרָאוּי בָּרִאשׁוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאַר.

(שמות כה) וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ וְגוֹ', סוֹד הַסּוֹדוֹת לְיוֹדְעֵי הַחָכְמָה. כְּשֶׁעָלָה בְּרָצוֹן סֵתֶר כָּל הַסְּתָרִים לַעֲשׂוֹת כָּבוֹד לִכְבוֹדוֹ, הֵשִׁיב רוּחַ מִנְּקֻדָּה עֶלְיוֹנָה שֶׁשּׁוֹפַעַת מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וְשָׂם תִּקּוּנוֹ לְהִתְיַשֵּׁב בָּעוֹלָם הַזֶּה. לָמָּה? בִּשְׁבִיל שֶׁאִם לֹא יִהְיֶה עִקָּר וְשֹׁרֶשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה, לֹא יִהְיֶה כְּלִי לְהוֹרִיק בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּלָל. וְאִם לֹא יָרִיק לָעוֹלָם הַזֶּה, מִיָּד נֶאֱבָד וְלֹא יָכוֹל לַעֲמֹד אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד. אֲבָל מִשּׁוּם שֶׁתִּקּוּנוֹ

עָלְמָא אִתְמְלֵי מִסִּטְרָא חָדָא לְאַרְקָא לְהַאי עָלְמָא, וּמִסִּטְרָא אַחֲרָא לְאַרְקָא לְמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי. וְכֹלָּא אִתְּזָנוּ מִנֵּיהּ כַּחֲדָא.

שְׁלִימוּ דְּתִקּוּנָא דְּהַאי רוּחָא, רוּחֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא בְּהַאי עָלְמָא. רוּחָא דָא אִשְׁתְּלִים, בְּזִמְנָא דַחֲנוֹךְ וְיֶרֶד וּמַהֲלַלְאֵל הֲווֹ בְּעָלְמָא וְכַד אַסְגִּיאוּ חַיָּיבֵי עָלְמָא, אַעְדּוּ הַהוּא שְׁלִימוּ מִנֵּיהּ. לְבָתָר דְּאִתְאֲבִידוּ, אָתָא נֹחַ וְאַשְׁלִים לֵיהּ. אָתָא דּוֹר הַפְּלָגָה, אַעְדּוּ הַהוּא שְׁלִימוּ מִנֵּיהּ. אָתָא אַבְרָהָם וְאַשְׁלִים לֵיהּ. אָתוּ אַנְשֵׁי סְדוֹם וְאַעֲדוּ לֵיהּ. אָתָא יִצְחָק וְאַשְׁלִים לֵיהּ. אָתוּ פְּלִשְׁתִּים וְחַיָּיבֵי דָרָא וְאַעֲדוּ לֵיהּ מִנֵּיהּ. אָתָא יַעֲקֹב וּבְנוֹי, עַרְסָא שְׁלֵימָא, וְאַשְׁלִימוּ לֵיהּ.

נָפְקוּ מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא וְנַחְתּוּ לְמִצְרַיִם, וּבְגִינַיְיהוּ

לשון הקודש

הוּא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, מִתְמַלֵּא מִצַּד אֶחָד לְהוֹרִיק לָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִצַּד אַחֵר לְהוֹרִיק לַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים. וְהַכֹּל נִזּוֹנוּ מִמֶּנּוּ כְּאֶחָד.

שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן שֶׁל הָרוּחַ הַזּוֹ – רוּחוֹת הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה. רוּחַ זוֹ נִשְׁלְמָה בִּזְמַן שֶׁחֲנוֹךְ וְיֶרֶד וּמַהֲלַלְאֵל הָיוּ בָּעוֹלָם, וּכְשֶׁהִתְרַבּוּ הָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם זֶזֶה הַשְּׁלֵמוּת הַהִיא מִמֶּנּוּ. אַחַר שֶׁאָבְדוּ – בָּא נֹחַ וְהִשְׁלִים אוֹתוֹ. בָּא דּוֹר הַפְּלַגָּה וְהֵזִיז אוֹתָהּ שְׁלֵמוּת מִמֶּנּוּ – בָּא אַבְרָהָם וְהִשְׁלִים אוֹתוֹ. בָּאוּ אַנְשֵׁי סְדוֹם וְהֵזִיזוּ אוֹתוֹ – בָּא יִצְחָק וְהִשְׁלִים אוֹתוֹ. בָּאוּ פְּלִשְׁתִּים וְרִשְׁעֵי הַדּוֹר וְהֵזִיזוּ אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ – בָּא יַעֲקֹב וּבָנָיו, הַמִּטָּה הַשְּׁלֵמָה, וְהִשְׁלִימוּ אוֹתוֹ.

יָצְאוּ מֵהָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה וְיָרְדוּ לְמִצְרַיִם, וּבִשְׁבִילָם הִתְעַכְּבָה שָׁם. וּמִשּׁוּם שֶׁחָזְרוּ

אִתְעַכְּבַת תַּמָּן. וּבְגִין דְּאָהֲדְרִי תַּמָּן יִשְׂרָאֵל לְעוֹבָדִין דְּמִצְרָאֵי, אִתְכַּפְיָא וְאִתְעָדֵי הַהוּא שְׁלִימוּ, עַד דְּנַפְקוּ מִמִּצְרָיִם, וְאָתוּ לְמֶעְבַּד מִשְׁכְּנָא. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רְעוּתִי לְדַיְיָרָא בֵּינַיְיכוּ, אֲבָל לָא יָכִילְנָא עַד דְּתִתְקְנוּן הַהוּא רוּחָא דִילִי, דְּיִשְׂרֵי בְּגַוַוּיְיכוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכָם. וְדָא אִיהוּ רָזָא דִכְתִיב, וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה. אָמַר מֹשֶׁה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָאן יְכִיל לְמֵיסַב לָהּ וּלְמֶעְבַּד לָהּ. אֲמַר לֵיהּ, מֹשֶׁה, לָא כְּמָה דְאַתְּ חָשִׁיב, אֶלָּא מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ וְגוֹ', מֵהַהוּא רְעוּתָא וְרוּחָא דְלְהוֹן, תִּסְבּוּן לָהּ, וְתַשְׁלִמוּן לָהּ.

כַּד אָתָא שְׁלֹמֹה, אַתְקִין לְהַהוּא רוּחָא בִּשְׁלִימוּ דִלְעֵילָא, דְּהָא מִן יוֹמָא דְאִשְׁתְּלִים לְתַתָּא בְּיוֹמוֹי דְמֹשֶׁה, לָא אַעְדִּיאוּ הַהוּא שְׁלִימוּ מִנֵּיהּ. (עַד

לשון הקודש

שָׁם יִשְׂרָאֵל לְמַעֲשֵׂי הַמִּצְרִים, נִכְנְעָה וְזֻזָּה אוֹתָהּ שְׁלֵמוּת מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם וּבָאוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁכָּן. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רְצוֹנִי לָדוּר בֵּינֵיכֶם, אֲבָל לֹא יָכוֹל עַד שֶׁתִּתַּקְּנוּ אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁלִּי שֶׁתִּשְׁרֶה בֵּינֵיכֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם. וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה. אָמַר מֹשֶׁה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא: מִי יָכוֹל לָקַחַת אוֹתָהּ וְלַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ? אָמַר לוֹ: מֹשֶׁה, לֹא כְּמוֹ שֶׁאַתָּה חוֹשֵׁב, אֶלָּא – מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ וְגוֹ', מֵאוֹתוֹ רָצוֹן וְרוּחַ שֶׁלָּהֶם תִּקְחוּ אוֹתָהּ וְתַשְׁלִימוּ אוֹתָהּ.

כְּשֶׁבָּא שְׁלֹמֹה, תִּקֵּן אוֹתָהּ רוּחַ בַּשְׁלֵמוּת שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי מִיּוֹם

דְּאָתָא שְׁלֹמֹה) כֵּיוָן דְּאָתָא שְׁלֹמֹה, אִשְׁתַּדַּל לְאַשְׁלְמָא לֵיהּ לְעֵילָא, וְשַׁאֲרִי לְאַתְקְנָא חֵיזוּ דְעָלְמָא עִלָּאָה, לְאִתְתַּקְנָא מֵהַהוּא חֵיזוּ עָלְמָא תַּתָּאָה, וְדָא אִיהוּ אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה.

השלמה מההשמטות (סימן ג) מספר הבהיר

יָשַׁב רִבִּי בְּרֶכְיָה וְדָרַשׁ מָאי דִּכְתִיב (שמות כ"ה) וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה. כָּךְ אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אוֹתָהּ תְּרוּמָה תָּרִימוּ אוֹתָהּ בִּתְפִלּוֹתֵיכֶם, וּמִי הוּא אוֹתוֹ שֶׁנְּדָבוֹ לִבּוֹ לְהִמָּשֵׁךְ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה כַּבְּדוּהוּ, כִּי בוֹ אֲנִי שָׂמֵחַ שֶׁיּוֹדִיעַ שְׁמִי, וּמִמֶּנּוּ רָאוּי לָקַחַת אֶת תְּרוּמָתִי. שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כ"ה) מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי, מֵאוֹתוֹ הַמִּתְנַדֵּב. דְּאָמַר רִבִּי רְחִימַאי, צַדִּיקִים וַחֲסִידִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁמְּרִימִין אוֹתִי עַל כָּל הָעוֹלָם מִתְּפַרְנֵס הַלֵּ"ב, וְהַלֵּב מְפַרְנְסָן.

לשון הקודש

שֶׁנִּשְׁלְמָה לְמַטָּה בִּימֵי מֹשֶׁה לֹא הוּסְרָה אוֹתָהּ שְׁלֵמוּת מִמֶּנּוּ. (עַד שֶׁבָּא שְׁלֹמֹה) כֵּיוָן שֶׁבָּא שְׁלֹמֹה, הִשְׁתַּדֵּל לְהַשְׁלִימוֹ לְמַעְלָה, וְהִתְחִיל לְתַקֵּן אֶת מַרְאֵה הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן לְהִתְתַּקֵּן מֵאוֹתוֹ מַרְאֶה שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְזֶהוּ אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה.

השלמה מההשמטות (סימן ג) מספר הבהיר

יָשַׁב רַבִּי בְּרֶכְיָה וְדָרַשׁ, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כה) וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה? כָּךְ אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אוֹתָהּ תְּרוּמָה תָּרִימוּ אוֹתָהּ בִּתְפִלּוֹתֵיכֶם, וּמִי הוּא אוֹתוֹ שֶׁנְּדָבוֹ לִבּוֹ לְהִמָּשֵׁךְ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה – כַּבְּדוּהוּ, כִּי בוֹ אֲנִי שָׂמֵחַ שֶׁיּוֹדִיעַ שְׁמִי, וּמִמֶּנּוּ רָאוּי לָקַחַת אֶת תְּרוּמָתִי, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי, מֵאוֹתוֹ הַמִּתְנַדֵּב. שֶׁאָמַר רַבִּי רְחִימַאי, צַדִּיקִים וַחֲסִידִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁמְּרִימִין אוֹתִי עַל כָּל הָעוֹלָם

וְכָל הַצּוּרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַמְּמֻנּוֹת עַל הָאֻמּוֹת, וְיִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים נָטְלוּ מִגּוּף הָאִילָן וּמִלִּבּוֹ. מַה לֵּב הָדָר, פְּרִי הַגּוּף אַף יִשְׂרָאֵל נָטְלוּ עֵץ הָדָר. מָה אִילָן תָּמָר, עֲנָפָיו סְבִיבָיו וְלוּלָבוֹ בָּאֶמְצַע אַף יִשְׂרָאֵל נָטְלוּ גּוּף הָאִילָן הַזֶּה, שֶׁהוּא לִבּוֹ. וּכְנֶגֶד הַגּוּף הוּא חוּט הַשִּׁדְרָה בָּאָדָם, שֶׁהוּא עִקַּר הַגּוּף, לָמָּה לוּלָב זֶה כְּתִיב לוֹ לֵב אַף הַלֵּב מָסוּר ל"ו. וּמַה לֵּ"ב זֶה שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת חָכְמָה בוֹ אַף בְּכָל נָתִיב מֵהֶם צוּרָה שׁוֹמֶרֶת, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ג') לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים.

וּמַאי (בְּרֵאשִׁית ג') וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן, וַיִּשְׁכֹּן בְּאוֹתָן נְתִיבוֹת שֶׁקָּדְמוּ לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא גַּן וְשֶׁקָּדַם לַכְּרוּבִים, דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ג') וְאֶת הַכְּרֻבִים. וְשֶׁקָּדַם לְלַהַט דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ג') אֶת לַהַט

לשון הקודש

בִּזְכֻיּוֹתֵיהֶן וּמֵהֶם מִתְפַּרְנֵס הַלֵּ"ב, וְהַלֵּב מְפַרְנְסָן.

וְכָל הַצּוּרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַמְּמֻנּוֹת עַל הָאֻמּוֹת, וְיִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים נָטְלוּ מִגּוּף הָאִילָן וּמִלִּבּוֹ. מַה לֵּב הָדָר, פְּרִי הַגּוּף – אַף יִשְׂרָאֵל נָטְלוּ עֵץ הָדָר. מָה אִילָן תָּמָר, עֲנָפָיו סְבִיבָיו וְלוּלָבוֹ בָּאֶמְצַע – אַף יִשְׂרָאֵל נָטְלוּ גּוּף הָאִילָן הַזֶּה, שֶׁהוּא לִבּוֹ. וּכְנֶגֶד הַגּוּף הוּא חוּט הַשִּׁדְרָה בָּאָדָם, שֶׁהוּא עִקַּר הַגּוּף, לָמָּה לוּלָב זֶה כְּתוּב לוֹ לֵב – אַף הַלֵּב מָסוּר ל"ו. וּמַה לֵּ"ב זֶה שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת חָכְמָה בוֹ – אַף בְּכָל נָתִיב מֵהֶם צוּרָה שׁוֹמֶרֶת, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ג) לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים.

וּמַהוּ (שם) וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן? וַיִּשְׁכֹּן בְּאוֹתָן נְתִיבוֹת שֶׁקָּדְמוּ לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא גַּן וְשֶׁקָּדַם לַכְּרוּבִים, שֶׁכָּתוּב (שם) וְאֶת הַכְּרֻבִים. וְשֶׁקָּדַם לְלַהַט, שֶׁכָּתוּב (שם) אֶת לַהַט הַחֶרֶב. וַהֲרֵי כָּתוּב שֶׁמַּיִם

הַחֲרֵב. וְהָא כְתִיב דְּמַיִם וְאֵשׁ קָדְמוּ דִכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א') יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם. וּכְתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם, וּמְנַלָן דְשָׁמַיִם הֲווֹ אֵשׁ דִכְתִיב (דְּבָרִים ד) כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא.

וּמְנָא לָן דְשָׁמַיִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִכְתִיב (מְלָכִים א' ח') וְאַתָּה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. אֲטוּ שְׁלֹמֹה מִתְפַּלֵל אֶל הַשָּׁמַיִם שֶׁיִּשְׁמְעוּ תְּפִלָּתוֹ אֶלָּא שֶׁנִּקְרָא שְׁמָם עַל שְׁמוֹ, דִכְתִיב (מְלָכִים א' ח') הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ. הֲוֵי שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וַהֲוֵי אֵשׁ. וְאָמַרְתָּ קֹדֶם. אֶלָּא, אִימָא כֹּחָם קֹדֶם שֶׁל אוֹתָן הַצוּרוֹת שֶׁל הַמָּקוֹם הַהוּא. וּמַאי נִינְהוּ כֹּחָם כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שְׁמוּאֵל א' ב') אֵין קָדוֹשׁ כַּיְיָ כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ וְאֵין צוּר כֵּאלֹהֵינוּ.

לשון הקודש

וְאֵשׁ קָדְמוּ, שֶׁכָּתוּב (שם א) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם. וְכָתוּב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁשָּׁמַיִם הָיוּ אֵשׁ? שֶׁכָּתוּב (דברים ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא.

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁשָּׁמַיִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ח) וְאַתָּה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. הַאִם שְׁלֹמֹה מִתְפַּלֵל אֶל הַשָּׁמַיִם שֶׁיִּשְׁמְעוּ תְּפִלָּתוֹ? אֶלָּא שֶׁנִּקְרָא שְׁמָם עַל שְׁמוֹ, שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ח) הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ. הֲרֵי שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וַהֲרֵי אֵשׁ. וְאָמַרְתָּ קֹדֶם? אֶלָּא אֱמֹר, כֹּחָם קֹדֶם שֶׁל אוֹתָן הַצוּרוֹת שֶׁל הַמָּקוֹם הַהוּא. וּמַהוּ כֹּחָם? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–א ב) אֵין קָדוֹשׁ כַּיְיָ כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ וְאֵין צוּר כֵּאלֹהֵינוּ.

יָשָׁב רִבִּי בְּרֶכְיָה וְדָרַשׁ, מָאי לוּלָב דְּאַמְרִינָן, אֶלָּא לוֹ מָסָר הַלֵּב וְהֵיאַךְ, אָמַר לֵיהּ שְׁלֹשָׁה שָׂרִים הֵם, תל"י וְגַלְגַּל וְל"ב, וּלְכָל אֶחָד וְאֶחָד שְׁנֵים עָשָׂר. חָזְרוּ הַשְּׁלֹשָׁה מִנְיַן ל"ו, וּבָהֶם נִתְקַיֵּם הָעוֹלָם, דִּכְתִיב (מִשְׁלֵי כ"ה) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, תָּנָא עַמּוּד אֶחָד מִן הָאָרֶץ עַד לָרָקִיעַ וְצַדִּיק שְׁמוֹ, עַל שֵׁם הַצַּדִּיקִים, וְנִתְגַּבֵּר. וְאִם לָאו מִתְחַלֵּשׁ, וְהוּא סוֹבֵל כָּל הָעוֹלָם, דִּכְתִיב וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְאִם חַלָּשׁ, לֹא יוּכַל לְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. הִלְכָּךְ אֲפִילוּ אֵין בָּעוֹלָם אֶלָּא צַדִּיק אֶחָד, מַעֲמִיד אֶת הָעוֹלָם. לְפִיכָךְ קְחוּ תְרוּמָתִי מִמֶּנּוּ תְּחִלָּה, וְאַחֲרָיו זֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתָּם, מֵאֵת הַנִּשְׁאָר. וּמַהוּ זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת.

לשון הקודש

יָשַׁב רַבִּי בְּרֶכְיָה וְדָרַשׁ, מַהוּ הַלּוּלָב שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים? אֶלָּא לוֹ מָסַר הַלֵּב. וְהֵיאַךְ? אָמַר לוֹ, שְׁלֹשָׁה שָׂרִים הֵם, תל"י וְגַלְגַּל וְל"ב, וּלְכָל אֶחָד וְאֶחָד שְׁנֵים עָשָׂר. חָזְרוּ הַשְּׁלֹשָׁה מִנְיַן ל"ו, וּבָהֶם נִתְקַיֵּם הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (משלי כה) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. שָׁנִינוּ, עַמּוּד אֶחָד מִן הָאָרֶץ עַד לָרָקִיעַ וְצַדִּיק שְׁמוֹ, עַל שֵׁם הַצַּדִּיקִים, וְנִתְגַּבֵּר. וְאִם לֹא – מִתְחַלֵּשׁ, וְהוּא סוֹבֵל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְאִם חַלָּשׁ, לֹא יוּכַל לְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. הִלְכָּךְ אֲפִלּוּ אֵין בָּעוֹלָם אֶלָּא צַדִּיק אֶחָד, מַעֲמִיד אֶת הָעוֹלָם. לְפִיכָךְ קְחוּ תְרוּמָתִי מִמֶּנּוּ תְּחִלָּה, וְאַחֲרָיו זֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתָּם, מֵאֵת הַנִּשְׁאָר. וּמַהוּ זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת?

דָּבָר אַחֵר וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה וְיִקְחוּ לִי לְקַדֵּשׁ תְּרוּמָה, שֶׁהִיא יו"ד וְהִיא עֲשִׂירִי. וּמְנַלָּן דְּעֲשִׂירִי קֹדֶשׁ, דִּכְתִיב (ויקרא כ"ז) הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ, לְקֹדֶשׁ. וּמַאי נִינְהוּ קֹדֶשׁ דִּכְתִיב (יְחֶזְקֵאל מ"ד) וְרֵאשִׁית כָּל בִּכּוּרֵי כֹל וְכֹל תְּרוּמַת כֹּל מִכֹּל תְּרוּמוֹתֵיכֶם, דִּכְתִיב (תְּהִלִּים קי"א) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יְיָ, אֵין חָכְמָה אֶלָּא יִרְאַת הַשֵּׁם. (עד כאן מההשמטות).

וְזֹאת הַתְּרוּמָה, (שמות כה) הָא אִתְּמַר, דְּכַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְגְּלֵי עַל טוּרָא דְסִינַי, כַּד אִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל בְּעֶשֶׂר אֲמִירָן. כָּל אֲמִירָה וַאֲמִירָה עָבִיד קַלָּא, וְהַהוּא קַלָּא אִתְפְּרַשׁ לְשִׁבְעִין קַלִּין, וַהֲווּ כֻּלְּהוּ נְהִירִין וְנָצְצִין לְעֵינַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ, וַהֲווּ חֲמָאן עַיְינִין בְּעַיְינִין זִיו יְקָרָא דִילֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות כ) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת. רוֹאִים וַדָּאי.

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה – וְיִקְחוּ לִי לְקַדֵּשׁ תְּרוּמָה, שֶׁהִיא יו"ד, וְהִיא עֲשִׂירִי. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁעֲשִׂירִי קֹדֶשׁ? שֶׁכָּתוּב (ויקרא כז) הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ, לְקֹדֶשׁ. וּמַהוּ קֹדֶשׁ? שֶׁכָּתוּב (יחזקאל מד) וְרֵאשִׁית כָּל בִּכּוּרֵי כֹל וְכֹל תְּרוּמַת כֹּל מִכֹּל תְּרוּמוֹתֵיכֶם, שֶׁכָּתוּב (תהלים קיא) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה', אֵין חָכְמָה אֶלָּא יִרְאַת הַשֵּׁם. (עד כאן מההשמטות)

וְזֹאת הַתְּרוּמָה – הֲרֵי נֶאֱמַר, שֶׁכְּשֶׁהִתְגַּלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַר סִינַי, כְּשֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל בְּעֶשֶׂר אֲמִירוֹת, כָּל אֲמִירָה וַאֲמִירָה עָשְׂתָה קוֹל, וְאוֹתוֹ קוֹל נֶחֱלַק לְשִׁבְעִים קוֹלוֹת, וְכֻלָּם הָיוּ מְאִירִים וְנוֹצְצִים לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, וְהָיוּ רוֹאִים עַיִן בְּעַיִן אֶת זִיו

וְהַהוּא קַלָּא הֲוָה אַתְּרֵי בֵּיהּ בְּכָל חַד וְחַד מִיִּשְׂרָאֵל, וְאָמַר לוֹן, תְּקַבְּלֵנִי עֲלָךְ, בְּכַךְ וְכַךְ פִּקּוּדִין דִּבְאוֹרַיְיתָא, וְאָמְרוּ הֵין. אַהְדָּר לֵיהּ עַל רֵישֵׁיהּ, וּמִתְגַּלְגְּלָא עָלֵיהּ, וַהֲוָה אַתְּרֵי בֵּיהּ, וְאָמַר לֵיהּ, תְּקַבְּלֵנִי עָלָךְ בְּכַךְ עוֹנָשִׁין דִּבְאוֹרַיְיתָא, וַהֲוָה אָמַר הֵין. לְבָתָר אַהְדָּר הַהוּא קַלָּא, וְנָשִׁיק לֵיהּ בְּפוּמֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ.

וּכְדֵין כָּל מָה דַהֲווֹ חֲמָאן יִשְׂרָאֵל בְּהַהוּא זִמְנָא, הֲווֹ חֲמָאן גּוֹ חַד נְהוֹרָא, דְּקַבִּיל כָּל אִינּוּן נְהוֹרִין אַחֲרָנִין, וַהֲווּ תָאֲבִין לְמֵחֱמֵי. אָמַר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הַהוּא נְהוֹרָא דְּחָמִיתוּ בְּטוּרָא דְסִינַי, דְּקַבִּיל כָּל אִינּוּן גַּוְוֵנֵי נְהוֹרִין, וְתִיאוּבְתָּא דִלְכוֹן עָלֵיהּ, תְּקַבְּלוּן לָהּ וְתִסְבּוּן לָהּ לְגַבַּיְיכוּ,

לשון הקודש

בְּכוּדוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כ) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת. רוֹאִים וַדַּאי.

וְאוֹתוֹ קוֹל הָיָה מַתְרֶה בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְאוֹמֵר לָהֶם: תְּקַבֵּל אוֹתִי עָלֶיךָ בְּכָךְ וְכָךְ מִצְוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה? וְאָמְרוּ כֵּן. חָזַר לוֹ עַל רֹאשׁוֹ וְהִתְגַּלְגֵּל עָלָיו, וְהָיָה מַתְרֶה בּוֹ וְאוֹמֵר לוֹ: תְּקַבֵּל אוֹתִי עָלֶיךָ בְּכָךְ עֲנָשִׁים שֶׁבַּתּוֹרָה? וְהָיָה אוֹמֵר כֵּן. אַחַר כָּךְ חָזַר אוֹתוֹ הַקּוֹל וְנָשַׁק אוֹתוֹ בְּפִיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ.

וְאָז כָּל מַה שֶׁהָיוּ רוֹאִים יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ זְמַן, הָיוּ רוֹאִים בְּתוֹךְ אוֹר אֶחָד שֶׁקִּבֵּל כָּל אוֹתָם הָאוֹרוֹת הָאֲחֵרִים, וְהָיוּ מִשְׁתּוֹקְקִים לִרְאוֹת. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁרְאִיתֶם בְּהַר סִינַי שֶׁקִּבֵּל כָּל אוֹתָם גּוֹנֵי הָאוֹרוֹת וּתְשׁוּקַתְכֶם עָלָיו, תְּקַבְּלוּ אוֹתָהּ וְתִקְחוּ

וְאִינּוּן גַּוְונִין דְּאִיהִי מְקַבְּלָא, אִלֵּין אִינּוּן זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת וְגוֹ'.

דְּבָר אַחֵר יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ, מָאי קָא חָמָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, דְּאִיהוּ אָעִיל מִלֵּי דִּרְחִימוּ בֵּין עָלְמָא עִלָּאָה לְעָלְמָא תַּתָּאָה, וְשֵׁירוּתָא דְתוּשְׁבַּחְתָּא דִּרְחִימוּ דְּאָעִיל בֵּינַיְיהוּ, יִשָּׁקֵנִי אִיהוּ. אֶלָּא הָא אוּקְמוּהָ וְהָכִי אִיהוּ, דְּלֵית רְחִימוּ דִּדְבֵיקוּת דְּרוּחָא (דף קמ"ו ע"ב) בְּרוּחָא, בַּר נְשִׁיקָה. וּנְשִׁיקָה בְּפוּמָא, דְּאִיהִי מַבּוּעָא דְרוּחָא, וּמַפְקָנוּ דִּילֵיהּ. וְכַד נַשְּׁקִין דָּא לְדָא, מִתְדַּבְּקָן רוּחִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, וַהֲווּ חַד, וּכְדֵין אִיהוּ רְחִימוּ חַד.

בְּסִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא קַדְמָאָה, הָוָה אָמַר עַל הַאי קְרָא, נְשִׁיקָה דִּרְחִימוּ אִתְפְּשַׁט לְאַרְבַּע רוּחִין, וְאַרְבַּע רוּחִין מִתְדַּבְּקָן כַּחֲדָא, וְאִינּוּן

לשון הקודש

אוֹתָהּ אֲלֵיכֶם, וְאוֹתָם גְּוָנִים שֶׁהִיא מְקַבֶּלֶת, אֵלֶּה הֵם זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת וְגוֹ'.

דְּבָר אַחֵר יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ – מָה רָאָה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ שֶׁהִכְנִיס דִּבְרֵי אַהֲבָה בֵּין הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן לָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְרֵאשִׁית הַתִּשְׁבַּחַת שֶׁל הָאַהֲבָה שֶׁהִכְנִיס בֵּינֵיהֶם הוּא יִשָּׁקֵנִי? אֶלָּא הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ וְכָךְ הוּא, שֶׁאֵין אַהֲבָה שֶׁל דְּבֵקוּת רוּחַ בְּרוּחַ פְּרָט לִנְשִׁיקָה, וּנְשִׁיקָה הִיא בַּפֶּה, שֶׁהִיא מַבּוּעַ שֶׁל הָרוּחַ וְהַמּוֹצָא שֶׁלּוֹ. וּכְשֶׁנּוֹשְׁקִים זֶה לָזֶה, נִדְבָּקוֹת הָרוּחוֹת אֵלֶּה בְּאֵלֶּה וְנִהְיִים אֶחָד, וְאָז זוֹהִי אַהֲבָה אַחַת.

בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא הָרִאשׁוֹן הָיָה אוֹמֵר עַל הַפָּסוּק הַזֶּה, נְשִׁיקָה שֶׁל אַהֲבָה מִתְפַּשֶּׁטֶת לְאַרְבַּע רוּחוֹת, וְאַרְבַּע

גּוֹ רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא וְסַלְקִין בְּאַרְבַּע אַתְוָון, וְאִינּוּן אַתְוָון דִשְׁמָא קַדִישָׁא תָּלֵי בְּהוּ, וְעִלָּאִין וְתַתָּאִין תַּלְיָין בְּהוּ. וְתוּשְׁבַּחְתָּא דְשִׁיר הַשִּׁירִים תָּלֵי בְּהוּ. וּמַאן אִיהוּ. אַהֲבָ"ה. וְאִינּוּן רְתִיכָא עִלָּאָה. וְאִינּוּן חַבְרוּתָא וּדְבֵקוּתָא וּשְׁלִימוּ דְכֹלָּא.

אִלֵּין אַתְוָון. אַרְבַּע רוּחִין אִינּוּן. וְאִינּוּן רוּחִין דִּרְחִימוּ וְחֶדְוָה דְכָל שַׁיְיפֵי גּוּפָא בְּלָא עֲצִיבוּ כְּלַל. אַרְבַּע רוּחִין אִינּוּן בִּנְשִׁיקָה, כָּל חַד וְחַד כָּלִיל בְּחַבְרֵיהּ. וְכַד הַאי רוּחָא כָּלִיל בְּאַחֲרָא, וְהַהוּא אַחֲרָא כָּלִיל בְּהַאי. אִתְעֲבִידוּ תְּרֵין רוּחִין כַּחֲדָא. וּכְדֵין מִתְחַבְּרָן בִּדְבִיקוּ חַד, אִינּוּן אַרְבַּע בִּשְׁלִימוּ, וְנַבְעִין דָּא בְדָא, וְאִתְכְּלִילוּ דָא בְדָא.

וְכַד מִתְפַּשְׁטָן, (נ"א מִתְפָּרְשָׁן) אִתְעָבִיד מֵאִינּוּן אַרְבַּע רוּחִין חַד אִיבָּא, וְאִיהוּ רוּחָא חָדָא דְכָלִיל

לשון הקודש

רוּחוֹת נִדְבָּקוֹת כְּאֶחָד, וְהֵן בְּתוֹךְ סוֹד הָאֱמוּנָה, וְעוֹלוֹת בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת. וְאוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ תְּלוּיִים בָּהֶם, וְעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים תְּלוּיִים בָּהֶם, וְתִשְׁבַּחַת שִׁיר הַשִּׁירִים תְּלוּיָה בָהֶם. וּמַה הוּא? אַהֲבָ"ה. וְהֵן מֶרְכָּבָה עֶלְיוֹנָה. וְהֵם חֲבֵרוּת וּדְבֵקוּת וּשְׁלֵמוּת הַכֹּל.

אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת הֵן אַרְבַּע רוּחוֹת, וְהֵן רוּחוֹת שֶׁל אַהֲבָה וְשִׂמְחָה שֶׁל כָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף בְּלִי עֶצֶב כְּלָל. אַרְבַּע רוּחוֹת הֵן בִּנְשִׁיקָה, כָּל אַחַת וְאַחַת כְּלוּלָה בַּחֲבֶרְתָּהּ. וּכְשֶׁהָרוּחַ הַזּוֹ כְּלוּלָה בְּאַחֶרֶת, וְאוֹתָהּ אַחֶרֶת כְּלוּלָה בָּזֶה, נַעֲשׂוֹת שְׁתֵּי רוּחוֹת כְּאַחַת, וְאָז מִתְחַבְּרוֹת בִּדְבֵקוּת אַחַת, וְהֵן אַרְבַּע בִּשְׁלֵמוּת, וְנוֹבְעוֹת זוֹ מִזּוֹ וְנִכְלָלוֹת זוֹ בָזוֹ.

וּכְשֶׁמִּתְפַּשְׁטוֹת (וּכְשֶׁנִּפְרָדוֹת), נַעֲשֶׂה

מְאַרְבַּע רוּחִין. וְדָא סָלִיק וּבָקַע רְקִיעִין, עַד דְּסָלִיק וְיָתִיב לְגַבֵּי חַד הֵיכָלָא. דְּאִתְקְרֵי הֵיכָלָא דְאַהֲבָה, וְאִיהוּ הֵיכָלָא דְכָל רְחִימוּ תַלְיָא בֵּיהּ. וְהַהִיא רוּחָא הָכִי אִקְרֵי אַהֲבָה, וְכַד הַאי רוּחָא סָלִיק אִתְּעַר לְהַהוּא הֵיכָלָא, לְאִתְחַבְּרָא לְעֵילָא.

אַרְבַּע אַתְוָון אִינּוּן, לְגַבֵּי אַרְבַּע רוּחִין. וְאִינּוּן אַהֲבָה. וְאִיבָּא דְלְהוֹן אַהֲבָה. כַּד מִתְחַבְּרָן דָּא בְדָא, מִיָּד אִתְּעַר דָּא בִסְטַר דָּא וְדָא בִסְטַר דָּא. א'. מִיָּד נָפִיק ה', וְאִתְחַבָּר בְּא', מִתְדָּבַק בִּדְבִיקוּ בִרְחִימוּ. וְאִתְעֲבִידוּ (נ"א וְאִתְּעֲרוּ) תְּרֵין אַתְוָון אַחֲרָנִין, ב' ה', וְאִתְכְּלִילוּ רוּחִין בְּרוּחִין בִּדְבִיקוּ דִרְחִימוּ, וּפַרְחִין אִלֵּין אַתְוָון מִנַּיְיהוּ, בְּהַהוּא רוּחָא דְסָלִיק, וּמִתְעַטְּרָן בֵּיהּ בְּדְקָא יָאוֹת.

לשון הקודש

מֵאוֹתָן אַרְבַּע רוּחוֹת פְּרִי אֶחָד, וְהוּא רוּחַ אַחַת הַכְּלוּלָה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת, וְזֶה עוֹלֶה וּבוֹקֵעַ רְקִיעִים, עַד שֶׁעוֹלֶה וְיוֹשֵׁב אֵצֶל הֵיכָל אֶחָד שֶׁנִּקְרָא הֵיכַל הָאַהֲבָה, וְהוּא הַהֵיכָל שֶׁכָּל אַהֲבָה תְּלוּיָה בּוֹ. וְאוֹתָהּ רוּחַ כָּךְ נִקְרֵאת – אַהֲבָה, וּכְשֶׁרוּחַ זוֹ עוֹלָה, מִתְעוֹרֶרֶת לְאוֹתוֹ הֵיכָל לְהִתְחַבֵּר לְמַעְלָה.

אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הֵן אֵצֶל אַרְבַּע רוּחוֹת, וְהֵן אַהֲבָה, וְהַפְּרִי שֶׁלָּהֶן אַהֲבָה. כְּשֶׁמִּתְחַבְּרוֹת זוֹ בָּזוֹ, מִיָּד מִתְעוֹרֵר זֶה בְּצַד זֶה וְזֶה בְּצַד זֶה. א'. מִיָּד יוֹצֵא ה' וּמִתְחַבֵּר בְּא', נִדְבָּק בִּדְבֵקוּת בְּאַהֲבָה. וְנַעֲשׂוֹת (וּמִתְעוֹרְרוֹת) שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת, ב' ה', וְנִכְלָלוֹת רוּחוֹת בְּרוּחוֹת בִּדְבֵקוּת שֶׁל אַהֲבָה, וּפוֹרְחוֹת מֵהֶן הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ בְּאוֹתָהּ רוּחַ שֶׁעוֹלָה, וּמִתְעַטְּרוֹת בּוֹ כָּרָאוּי.

כֵּיוָן דְּאָזִיל וְסָלִיק הַהוּא אַהֲבָה שְׁלֵימָא, כְּלִילָא בְּכָל אִינּוּן אַרְבַּע רוּחִין, פָּגַע בְּחַד מְמָנָא עִלָּאָה רַבְּרְבָא, דִּי מְמָנָא עַל אֶלֶף וּתְשַׁע מֵאָה וְתִשְׁעִין רְקִיעִין, וְאִיהוּ מְמָנָא עַל נְגִידוּ דִּתְלֵיסָר נַהֲרֵי אֲפַרְסְמוֹנָא דַכְיָא, דְּנַגְדָּא מֵרָזָא דְטַלָּא דִלְעֵילָא. וְהַהוּא נְגִידוּ אִתְקְרֵי מַיִם רַבִּים. כֵּיוָן דְּפָגַע לְגַבֵּי הַהוּא רַב מַשְׁרְיָין קָאִים לְגַבֵּיהּ, וְלָא יְכִיל לְאַעְבָּרָא לֵיהּ, וְאַעֲבַר בְּהוּ עַד דְּאָעִיל לְגַבֵּי הֵיכָל אַהֲבָ"ה.

עַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה, בְּסִיּוּם שִׁבְחֵיהּ, (שיר השירים ח) מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה. מַיִם רַבִּים: אִלֵּין מַיִם עִלָּאִין דְּנַגְדִּין גּוֹ (ס"א מִגּוֹ) טַלָּא עִלָּאָה. וּנְהָרוֹת לָא יִשְׁטְפוּהָ: אִלֵּין אִינּוּן נַהֲרֵי אֲפַרְסְמוֹנָא דַכְיָא, דְּאִינּוּן תְּלֵיסַר. הַהוּא מְמָנָא אִיהוּ מַלְאָכָא דְשָׁלִיחַ מִן קֶדֶם יְיָ', וְדָא אִיהוּ רַב

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁהוֹלֶכֶת וְעוֹלָה אוֹתָהּ אַהֲבָה שְׁלֵמָה, כְּלוּלָה בְּכָל אוֹתָן אַרְבַּע רוּחוֹת, פּוֹגֶשֶׁת בִּמְמֻנֶּה אֶחָד עֶלְיוֹן גָּדוֹל שֶׁמְּמֻנֶּה עַל אֶלֶף וּתְשַׁע מֵאוֹת וְתִשְׁעִים רְקִיעִים, וְהוּא מְמֻנֶּה עַל הַשֶּׁפַע שֶׁל שְׁלֹשָׁה עָשָׂר נַהֲרוֹת אֲפַרְסְמוֹן זַךְ שֶׁשּׁוֹפֵעַ מִסּוֹד שֶׁל הַטַּל הָעֶלְיוֹן, וְאוֹתוֹ הַשֶּׁפַע נִקְרָא מַיִם רַבִּים. כֵּיוָן שֶׁפּוֹגֵשׁ לְאוֹתוֹ גְּדוֹל הַמַּחֲנוֹת עוֹמֵד אֶצְלוֹ, וְלֹא יָכוֹל לְעַכֵּב אוֹתוֹ, וְעוֹבֵר בָּהֶם עַד שֶׁנִּכְנָס לְהֵיכַל הָאַהֲבָה. **וְעַל** זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה בְּסִיּוּם שִׁבְחוֹ, מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה. מַיִם רַבִּים – אֵלּוּ מַיִם עֶלְיוֹן שֶׁשּׁוֹפְעִים תּוֹךְ (מתוך) הַטַּל הָעֶלְיוֹן. וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ – אֵלֶּה הֵם נַהֲרוֹת אֲפַרְסְמוֹן זַךְ, שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר. אוֹתוֹ מְמֻנֶּה הוּא

מַשִּׁרְיָין דְּקָשִׁיר כִּתְרִין לְמָאֲרֵיהּ, רָזָא אַכְתָּרִיאֵ"ל, מְעַטֵּר עִטְרִין לְמָאֲרֵיהּ, בִּשְׁמָא גְּלִיפָא מְחֻקָּקָא, יְהוָה יָהּ צְבָאוֹת.

כֵּיוָן דְּאָעִיל לְגַבֵּי הֵיכָל (נ"א דְּאָזִיל וְסָלִיק הַהוּא) **אַהֲבָה**, אִתְעַר רְחִימוּ דְּנִשִׁיקִין עִלָּאִין, דִּכְתִיב, (בראשית כט) וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל, לְמֶהֱוֵי נְשִׁיקִין דִּרְחִימוּ עִלָּאָה כְּדְקָא יֵאוֹת, וְאִינּוּן נְשִׁיקִין שֵׁירוּתָא דְּאִתְעָרוּ דְּכָל רְחִימוּ, וְאִתְדַּבְּקוּתָא וְקִשּׁוּרָא דִלְעֵילָא. וּבְגִין כָּךְ שֵׁירוּתָא דְתוּשְׁבַּחְתָּא דְשִׁירָתָא דָא אִיהוּ יִשָּׁקֵנִי.

מָאן יִשָּׁקֵנִי. הַהוּא דְסָתִים גּוֹ סְתִימוּ עִלָּאָה. וְאִי תֵימָא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין בֵּיהּ תַּלְיָין נְשִׁיקִין וְנָשִׁיק לְתַתָּא. תָּא חֲזֵי, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין, לֵית מָאן דְיָדַע לֵיהּ, וְאִיהוּ גַּלֵּי מִגֵּיהּ נְהִירוּ חַד דָּקִיק סָתִים, דְּלָא אִתְגְּלֵי בַּר בְּחַד

לשון הקודש

מַלְאָךְ שָׁלִיחַ מִלִּפְנֵי ה', וְזֶהוּ גְּדוֹל הַמַּחֲנוֹת שֶׁקּוֹשֵׁר כְּתָרִים לְרִבּוֹנוֹ, סוֹד שֶׁל אַכְתָּרִיאֵ"ל, מְעַטֵּר הָעֲטָרוֹת לְרִבּוֹנוֹ בְּשֵׁם מְגֻלָּף מְחֻקָּק, יְהוָה יָהּ צְבָאוֹת.

כֵּיוָן שֶׁנִּכְנָס לְהֵיכַל (שֶׁהוֹלֵךְ וְעוֹלֶה אוֹתוֹ) הָאַהֲבָה, מִתְעוֹרֶרֶת אַהֲבָה שֶׁל נְשִׁיקוֹת עֶלְיוֹנוֹת, שֶׁכָּתוּב (בראשית כט) וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל, לִהְיוֹת נְשִׁיקוֹת שֶׁל אַהֲבָה עֶלְיוֹנָה כָּרָאוּי. וְאוֹתָן נְשִׁיקוֹת רֵאשִׁית הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל כָּל אַהֲבָה, וְהִתְדַּבְּקוּת וְקֶשֶׁר שֶׁלְּמַעְלָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ רֵאשִׁית הַתְּשְׁבַּחַת שֶׁל שִׁירָה זוֹ הוּא יִשָּׁקֵנִי.

מִי יִשָּׁקֵנִי? אוֹתוֹ הַנִּסְתָּר תּוֹךְ הַסֵּתֶר הָעֶלְיוֹן. וְאִם תֹּאמַר שֶׁנִּסְתַּר כָּל הַנִּסְתָּרִים בּוֹ תְּלוּיוֹת הַנְּשִׁיקוֹת וְנוֹשֵׁק לְמַטָּה – בֹּא וּרְאֵה, נִסְתַּר כָּל הַנִּסְתָּרִים אֵין מִי שֶׁמַּכִּיר אוֹתוֹ, וְהוּא גִּלָּה מִמֶּנּוּ אוֹר אֶחָד דַּקִּיק וְנִסְתָּר שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה, רַק

שְׁבִיל דָּקִיק דְּאִתְפָּשַׁט מִגַּוֵּיהּ, וְאִיהוּ נְהִירוּ דְּנָהִיר לְכֹלָּא. וְדָא אִתְעָרוּ דְּכָל רָזִין עִלָּאִין. וְאִיהוּ סָתִים. לְזִמְנִין סָתִים, לְזִמְנִין אִתְגַּלְיָא. וְאַף עַל גַּב דְּלָא אִתְגַּלְיָא כְּלַל. וְאִתְעָרוּ דִּסְלִיקוּ דְּנִשִׁיקִין בֵּיהּ תַּלְיָין. וּמִגּוֹ דְּאִיהוּ סָתִים, שֵׁירוּתָא דְתוּשְׁבַּחְתָּא בְּאֹרַח סָתִים אִיהוּ.

וְאִי בֵּיהּ תַּלְיָין מַה בָּעֵי יַעֲקֹב הָכָא, דְּהָא בֵּיהּ תַּלְיָין נְשִׁיקִין. אֶלָּא וַדַּאי הָכִי הוּא. יִשָּׁקֵנִי, הַהוּא דְּסָתִים לְעֵילָּא. וּבְמָה. (דף קמ"ז ע"א) בְּהַהוּא רְתִיכָא (נ"א בוּצִינָא) עִלָּאָה, דְּכָל גַּוְונִין תַּלְיָין וּמִתְחַבְּרָן בֵּיהּ. וְהַאי אִיהוּ יַעֲקֹב. כְּמָה דְּאַמְרִינָן, דְּבֵיקוּתָא לְאִתְדַּבְּקָא בְּמַלְכָּא בִּבְרָא דִּילֵיהּ הוּא. וְעַל דָּא כְּתִיב (שיר השירים א) מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ.

לשון הקודש

בִּשְׁבִיל אֶחָד דַּקִּיק שֶׁהִתְפַּשֵּׁט מִתּוֹכוֹ, וְהוּא אוֹר שֶׁמֵּאִיר לַכֹּל, וְזוֹ הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל כָּל הַסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים. וְהוּא נִסְתָּר. לִפְעָמִים נִסְתָּר, לִפְעָמִים גָּלוּי, וְאַף עַל גַּב שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה כְּלָל. וְהִתְעוֹרְרוּת הָעֲלִיָּה שֶׁל הַנְּשִׁיקוֹת תְּלוּיִים בּוֹ. וּמִתּוֹךְ שֶׁהוּא נִסְתָּר, רֵאשִׁית הַתִּשְׁבַּחַת הִיא בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר.

וְאִם בּוֹ תְּלוּיִים, מָה רוֹצֶה יַעֲקֹב כָּאן, שֶׁהֲרֵי בּוֹ תְּלוּיוֹת הַנְּשִׁיקוֹת? אֶלָּא וַדַּאי כָּךְ הוּא. יִשָּׁקֵנִי, אוֹתוֹ הַנִּסְתָּר לְמַעְלָה. וּבַמֶּה? בְּאוֹתָהּ הַמֶּרְכָּבָה (מְנוֹרָה) הָעֶלְיוֹנָה שֶׁכָּל הַגְּוָנִים תְּלוּיִים וּמִתְחַבְּרִים בָּהּ. וְזֶהוּ יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, דְּבֵקוּת לְהִדָּבֵק בַּמֶּלֶךְ בַּבֵּן שֶׁלּוֹ הוּא. וְעַל זֶה כָּתוּב מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ.

כִּי טוֹבִים דּוֹדֶיךָ, אַהֲדָר לְגַבֵּי שִׁמְשָׁא, דְּאַנְהִיר לָהּ לְסִיהֲרָא, מִגּוֹ נְהִירוּ דְּאִינּוּן בּוּצִינִין עִלָּאִין, וְאִיהוּ נָטִיל נְהוֹרָא דְּכֻלְּהוּ, וְאַנְהִיר לְסִיהֲרָא. וְאִינּוּן בּוּצִינִין (נ"א נְשִׁיקִין) עִלָּאִין, וְאִיהוּ נָטִיל נְהוֹרָא דְּכֻלְּהוּ, וְאַנְהִיר לְסִיהֲרָא וְאִינּוּן בּוּצִינִין דְּמִזְדַּוְּוגִין בֵּיהּ, מֵאָן אֲתָר נַהֲרִין. הָדָר וְאָמַר מִיָּין, מֵהַהוּא יַיִן דְּמִנְטְרָא, מֵהַהוּא יַיִן דְּאִיהוּ חֶדְוָה דְּכָל חֶדְוָון. וּמַאן אִיהוּ הַהוּא יַיִן, דְּיָהִיב חַיִּין וְחֶדְוָה לְכֹלָּא. דָּא אֱלֹהִים חַיִּים, יַיִן, דְּיָהִיב חַיִּין וְחֶדְוָה לְכֹלָּא.

תּוּ מִיָּין, מֵהַהוּא שְׁמָא דְּאִקְרֵי יֶהוֹ"ה, דָּא אִיהוּ יַיִן דְּחֶדְוָה דְּרִחִימוּ דְּרַחֲמֵי, וּמִן דָּא, כֻּלְּהוּ נְהִירִין וְחַדָּאן. אָתוּ חַבְרַיָּיא וְנָשִׁיקוּ לֵיהּ בְּרֵישֵׁיהּ. (כַּד מָטוּ לְגַבֵּי דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן סִדְּרוּ מִילִּין קַמֵּיהּ).

בָּכָה רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר, יָדַעְנָא וַדָּאי דְּרוּחָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה קָא מְכַשְּׁכְּשָׁא (ד"א מְנַצְּצָא) בְּכוּ,

לשון הקודש

כִּי טוֹבִים דּוֹדֶיךָ, חָזַר לַשֶּׁמֶשׁ שֶׁמֵּאִיר לַלְּבָנָה מִתּוֹךְ הָאוֹר שֶׁל אוֹתָן מְנוֹרוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וְהוּא נוֹטֵל אֶת הָאוֹר שֶׁל כֻּלָּם וּמֵאִיר לַלְּבָנָה. וְאוֹתָם נֵרוֹת (נְשִׁיקוֹת) עֶלְיוֹנִים, וְהוּא נוֹטֵל הָאוֹר שֶׁל כֻּלָּם וּמֵאִיר לַלְּבָנָה. וְאוֹתָם הַנֵּרוֹת שֶׁמִּזְדַּוְּגִים בּוֹ, מֵאֵיזֶה מָקוֹם מְאִירִים? חָזַר וְאָמַר מִיָּין, מֵאוֹתוֹ יַיִן הַמְשֻׁמָּר, מֵאוֹתוֹ יַיִן שֶׁהוּא שִׂמְחַת כָּל הַשְּׂמָחוֹת. וּמִיהוּ אוֹתוֹ הַיַּיִן שֶׁנּוֹתֵן חַיִּים וְשִׂמְחָה לַכֹּל? זֶה אֱלֹהִים חַיִּים, יַיִן שֶׁנּוֹתֵן חַיִּים וְחֶדְוָה לַכֹּל.

עוֹד מִיָּין – מֵאוֹתוֹ שֵׁם שֶׁנִּקְרָא יהו"ה. זֶהוּ יַיִן שֶׁל שִׂמְחָה, שֶׁל אַהֲבָה, שֶׁל רַחֲמִים, וּמִזֶּה כֻּלָּם מְאִירִים וּשְׂמֵחִים. בָּאוּ הַחֲבֵרִים וּנְשָׁקוּהוּ בְּרֹאשׁוֹ. (כְּשֶׁהִגִּיעוּ אֶל רַבִּי שִׁמְעוֹן, סִדְּרוּ הַדְּבָרִים לְפָנָיו).

בָּכָה רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, יָדַעְתִּי וַדַּאי

זַכָּאָה דָרָא דָּא, דְּהָא לָא יְהֵא כְּדָרָא דָא, עַד זִמְנָא דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא. דְּהָא אוֹרַיְיתָא אִתְהַדְּרַת לְעַתִּיקוּתָהָא. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתָּם. (שמות כה) רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, וְרָזִין דִּילֵיהּ הָא אִתְּמַר. אֲבָל (פְּשִׁטָא) רָזָא דִּקְרָא הָכִי אוֹלִיפְנָא, וְקַשְׁיָין קְרָאֵי, דְּאִי אִינּוּן בְּרָזָא דִּלְתַתָּא קַשְׁיָין אַהַדְדֵי. וְאִי בְּרָזָא דִּלְעֵילָא לָאו אִינּוּן בִּנְהִירוּ. (אֶלָּא הָכִי הוּא) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה שַׁפִּיר. תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי קַשְׁיָא. וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתָּם קַשְׁיָא וְדָא (ס"א וַדַּאי) כֹּלָּא, עֵילָא וְתַתָּא כַּחֲדָא.

אֶלָּא הָכִי אִיהוּ, וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה. מָאן. בְּנֵי

לשון הקודש

שֶׁרוּחַ קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה מִכַּשְׁכֶּשֶׁת (מְנַצְנֶצֶת) בָּכֶם. אַשְׁרֵי הַדּוֹר הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי לֹא יִהְיֶה כַּדּוֹר הַזֶּה עַד שֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה חוֹזֶרֶת לְיָשְׁנָהּ. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתָּם. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ, וְסוֹדוֹת שֶׁלּוֹ הֲרֵי נֶאֱמְרוּ. אֲבָל (פְּשַׁט) סוֹד הַכָּתוּב כָּךְ לָמַדְנוּ, וְהַפְּסוּקִים קָשִׁים, שֶׁאִם הֵם בַּסּוֹד שֶׁלְּמַטָּה – קָשִׁים זֶה עַל זֶה, וְאִם הֵם בַּסּוֹד שֶׁלְּמַעְלָה – אֵינָם בָּאוֹר. (אֶלָּא כָּךְ הוּא) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה – יָפֶה. תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי – קָשֶׁה. וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתָּם – קָשֶׁה, וְזֶה (וַדַּאי) הַכֹּל, מַעְלָה וּמַטָּה כְּאֶחָד.

אֶלָּא כָּךְ הוּא: וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה – מִי? בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מֵאֵת כָּל אִישׁ – אֵלֶּה

יִשְׂרָאֵל. מֵאֵת כָּל אִישׁ: אִלֵּין מַלְאָכִין עִלָּאִין לְעֵילָא, בְּגִין דְּעַלֵּיהוֹן אִיהִי תְּרוּמָה, אַרְמוּתָא דְּאִינּוּן אָרִימוּ לָהּ תָּדִיר לְגַבֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה דְּהָא אִינּוּן סַלְקִין לָהּ תָּדִיר, לְגַבֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה. וְכַד יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין, אִינּוּן נַטְלִין לָהּ מִנַּיְיהוּ, וְנַחְתִּין לָהּ לְתַתָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ. וּמַאן אִינּוּן. אִינּוּן אַרְבַּע דְּאָרִימוּ לָהּ לְעֵילָא. דְּהַהוּא לֵב אִתְרְעֵי בְּהוּ. וְהַהִיא תְּרוּמָה. אִיהִי זַקְפָּא עָלַיְיהוּ.

וְאַף עַל גַּב דְּאִיהִי קַיְיָמָא עָלַיְיהוּ, וּמַנְחָא עַל גַּבַּיְיהוּ. תִּקְחוּ: תִּסְבּוּן לָהּ מִנַּיְיהוּ לְנַחְתָּהָא לְתַתָּא. וּבְמַה. בְּזִמְנָא דָא, בְּאִינּוּן עוֹבָדִין דְּכַשְׁרָאן, בִּצְלוֹתִין וּבְבָעוּתִין, לְמֶעְבַּד פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא. בְּהַהוּא זִמְנָא, בְּאִינּוּן גַּוְונִין דְּאִתְחַזְיָין לְתַתָּא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, בְּאִינּוּן פּוּלְחָנִין (אַחֲרָנִין.) וְאִינּוּן גַּוְונִין

לשון הקודש

מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים לְמַעְלָה, מִשּׁוּם שֶׁעֲלֵיהֶם הִיא תְּרוּמָה, הַרָמָה שֶׁהֵם מְרִימִים אוֹתָהּ תָּמִיד לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהֲרֵי הֵם מַעֲלִים אוֹתָהּ תָּמִיד לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל צַדִּיקִים, הֵם לוֹקְחִים אוֹתָהּ מֵהֶם וּמוֹרִידִים אוֹתָהּ לְמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ. וּמִי הֵם? אוֹתָם הָאַרְבָּעָה שֶׁהֵרִימוּ אוֹתָהּ לְמַעְלָה, שֶׁאוֹתוֹ לֵב הִתְרַצָּה בָהֶם.

וְאוֹתָהּ תְּרוּמָה הִיא זְקוּפָה עֲלֵיהֶם.

וְאַף עַל גַּב שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם וּמְנֻחַת עַל גַּבֵּיהֶם – תִּקְחוּ, תִּקְחוּ אוֹתָהּ מֵהֶם לְהוֹרִידָהּ לְמַטָּה. וּבַמֶּה? בַּזְּמַן הַזֶּה – בְּאוֹתָם מַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים, בִּתְפִלּוֹת וּבְבַקָּשׁוֹת, לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת הַתּוֹרָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן – בְּאוֹתָם גְּוָנִים הַנִּרְאִים

אַמְשִׁכָּאן לְתַתָּא הַהוּא אַרְמוּתָא, וְנַצְחָן גַּוְונִין דִּלְתַתָּא, לְאִינוּן גַּוְונִין דִּלְעֵילָא, וּמַשְׁכִּין לוֹן גַּוְונִין אִלֵּין, לִגְוָונִין עִלָּאִין, וְעַיְילִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְאִתְעָבִידוּ אִלֵּין גּוּפָא לְאִלֵּין, וְעַל דָּא תִקְּחוּ מֵאִתָּם כְּתִיב.

זָהָב דְּאִתְכְּלִיל בְּגַבְרִיאֵל, זָהָב לְעֵילָא, גַּבְרִי"אֵל נָטִיל לֵיהּ לְתַתָּא. וְשִׁבְעָה זִינֵי זָהָב אִתְפָּרְשָׁאן לְתַתָּא מִן דָּא. וָכֶסֶף לְעֵילָא, וְאִתְכְּלִיל בְּמִיכָאֵל לְתַתָּא, וְשַׁרְיָא דָא עַל דָּא. וּנְחֹשֶׁת לְעֵילָא, וְנָפְקָא מִן זָהָב, בְּגִין דְּזָהָב וְאֶשָּׁא בְּרָזָא חָדָא קַיְימִין וְאַזְלִין, אֶשָּׁא אַפִּיק נְחֹשֶׁת. וּמֵחֵילָא וְתֶקְפָּא דָא, אִתְבַּדְרָן (נ"א אִתְעָרוּן) נְחָשִׁים שְׂרָפִים דְּנַפְקֵי מֵאֶשָּׁא. וְעַל דָּא, נְחֹשֶׁת אִיהוּ סוּמָקָא כְּאֶשָּׁא וְאִתְכְּלִיל בְּאוּרִי"אֵל (נ"א נוּרִיאֵ"ל) וְאִתְעָבִיד דָּא גּוּפָא לְגַבֵּי דָּא.

לשון הקודש

לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, בְּאוֹתָן עֲבוֹדוֹת (אֲחֵרוֹת). וְאוֹתָם גְּוָנִים מוֹשְׁכִים לְמַטָּה אוֹתָה הַתְּרוּמָה, וּמְנַצְּחִים הַגְּוָנִים שֶׁלְּמַטָּה אֶת אוֹתָם הַגְּוָנִים שֶׁלְּמַעְלָה, וּמוֹשְׁכִים אוֹתָם הַגְּוָנִים הַלָּלוּ לִגְוָנִים עֶלְיוֹנִים, וְנִכְנָסִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, וְנַעֲשִׂים אֵלּוּ גּוּף לְאֵלּוּ, וְעַל זֶה כָּתוּב תִּקְּחוּ מֵאִתָּם.

זָהָב שֶׁנִּכְלָל בְּגַבְרִיאֵל, זָהָב לְמַעְלָה, גַּבְרִיאֵל נוֹטֵל אוֹתוֹ לְמַטָּה. וְשִׁבְעָה מִינֵי זָהָב נִפְרָדִים לְמַטָּה מִזֶּה. וְכֶסֶף לְמַעְלָה, וְנִכְלָל בְּמִיכָאֵל לְמַטָּה, וְשׁוֹרֶה זֶה עַל זֶה. וּנְחֹשֶׁת לְמַעְלָה, וְיוֹצֵאָה מִזָּהָב, מִשּׁוּם שֶׁזָּהָב וְאֵשׁ עוֹמְדִים בְּסוֹד אֶחָד וְהוֹלְכִים, אֵשׁ מוֹצִיאָה נְחֹשֶׁת. וּמִכֹּחַ וְהַתֹּקֶף הַזֶּה מִתְפַּזְּרִים נְחָשִׁים שְׂרָפִים שֶׁיּוֹצְאִים מֵאֵשׁ, וְלָכֵן נְחֹשֶׁת אֲדֻמָּה כָּאֵשׁ וְנִכְלֶלֶת בְּאוּרִיאֵ"ל, וְנַעֲשֶׂה זֶה גּוּף לָזֶה.

וּתְכֵלֶת שַׁרְיָא בְּדָא וּבְדָא, בַּנְחֹשֶׁת וּבַזָּהָב, וּבְגִין דְּאִתְתָּקַף בִּתְרֵין סִטְרִין. תְּכֵלֶת אִיהוּ תַּקִּיפָא, וְלֵית מָאן דְּשַׁלְטָא עָלֵיהּ לְחַיִּין, דְּאִיהוּ כֶּרְסְיָיא דְּדִינָא לְשַׁרְיָא בֵּיהּ דִּינָא תַּקִּיפָא, וְדָא אִיהוּ ב"ו א"ל ב"ו א"ל דִּכְתִיב, (תהלים ז) **וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם.** וְכַד אִתְהַדְּרָן בְּנֵי נָשָׁא בְּתִיּוּבְתָּא שְׁלִימָתָא, אִתְהַדָּר שְׁמֵיהּ רְפָאֵ"ל, דְּהָא אַסְוָותָא אִזְדַּמַּן לְהוּ מֵהַהוּא דִּינָא (דף קמ"ז ע"ב) קַשְׁיָא.

וְאַרְגָּמָן: דָּא זָהָב וָכֶסֶף, דְּאִתְהַדְּרָן לְאַכְלְלָא כַּחֲדָא, מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל אִתְכְּלִילוּ דָּא עִם דָּא, מְשֻׁלְּבָאן דָּא בְדָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (איוב כה) עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. וּבְגִין דְּאִינּוּן מְשֻׁלְּבָאן דָּא בְדָא, אִתְעֲבִידוּ גּוּפָא חַד.

וְתוֹלַעַת שָׁנִי לְעֵילָא, וְאִתְכְּלִיל בְּאוּרִיאֵ"ל כְּמִלְקַדְמִין, לְמֶהֱוֵי אֲחִידוּ גּוֹ תְּכֵלֶת,

לשון הקודש

וּתְכֵלֶת שׁוֹרָה בָּזֶה וּבָזֶה, בַּנְחֹשֶׁת וּבַזָּהָב, וּמִשּׁוּם שֶׁמַּחֲזִיק בִּשְׁנֵי צְדָדִים. הַתְּכֵלֶת הוּא תַּקִּיף, וְאֵין מִי שֶׁשּׁוֹלֵט עָלֶיהָ לַחַיִּים, שֶׁהִיא כִּסֵּא הַדִּין לִשְׁרוֹת בּוֹ הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְזֶהוּ ב"ו א"ל, ב"ו א"ל, שֶׁכָּתוּב (תהלים ז) וְאֵל זֹעֵם בְּכָל יוֹם. וּכְשֶׁחוֹזְרִים בְּנֵי אָדָם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, הוֹפֵךְ שְׁמוֹ לִרְפָאֵ"ל, שֶׁזּוֹ רְפוּאָה שֶׁמְּזַדֶּמֶנֶת לָהֶם מֵאוֹתוֹ הַדִּין הַקָּשֶׁה.

וְאַרְגָּמָן – זֶה זָהָב וָכֶסֶף שֶׁחוֹזְרִים לְהִכָּלֵל כְּאֶחָד, מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל נִכְלְלוּ זֶה עִם זֶה, מְשֻׁלָּבִים זֶה בָּזֶה, וְעַל זֶה כָּתוּב (איוב כה) עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. וּמִשּׁוּם שֶׁהֵם מְשֻׁלָּבִים זֶה בָּזֶה, נַעֲשִׂים גּוּף אֶחָד.

וְתוֹלַעַת שָׁנִי לְמַעְלָה, וְנִכְלָל בְּאוּרִיאֵ"ל כְּמִקֹּדֶם לִהְיוֹת אֲחוּז בְּתוֹךְ הַתְּכֵלֶת

וּבְגוֹ אַרְגָּמָן. וְשֵׁשׁ אִיהוּ לְעֵילָא, וְאִתְכְּלִיל כְּמִלְקַדְמִין בְּרָזָא דִרְפָאֵל, לְאִתְאַחֲדָא בַכֶּסֶף וּבַזָּהָב.

עַד הָכָא, רָזָא דְשִׁבְעָה עַמּוּדִין לְעֵילָא, גּוֹ שִׁבְעָה עַמּוּדִים דִּלְתַתָּא. קְלִיפָּה גּוֹ קְלִיפָּה, לִנְטוּרָא. וְעִזִּים: הָא אוֹקִימְנָא דְהָא אִלֵּין שִׁבְעָה, מוֹחָא לְמוֹחָא, וְדָא אִיהוּ קְלִיפָּה לְמוֹחָא.

וְעוֹרוֹת אֵלִים מְאָדָּמִים, (שמות כה) אִלֵּין אִינּוּן מָאֲרֵי תְּרִיסִין, עַיְינִין מְלַהֲטִין בְּטִיסִין דְּנוּרָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (דניאל י) וְעֵינָיו כְּלַפִּידֵי אֵשׁ. וְאִקְרוּן רְקִיעִין לְבַר בְּגוֹ קְלִיפָּה. (שמות כה) וְעוֹרוֹת תְּחָשִׁים, אִלֵּין אִינּוּן לְגוֹ בְּסִטְרָא קַדִּישָׁא, וְאִתְאַחֲדָן בִּקְדוּשָׁה, וְלָא אִתְאַחֲדָן. כְּמָה דְאַמְרָן דְאַבְרָהָם הָא אוֹלִיד בְּאִינְתּוּ אַחֲרָא תַּחַשׁ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וְאֶת תַּחַשׁ וְאִלֵּין אִינּוּן בְּאִימָא דְיִשְׁמָעֵאל אֲחוּהוֹן

לשון הקודש

וּבְתוֹךְ הָאַרְגָּמָן, וְשֵׁשׁ הוּא לְמַעְלָה, וְנִכְלָל כְּמִקֶּדֶם בַּסּוֹד שֶׁל רְפָאֵל לְהֵאָחֵז בַּכֶּסֶף וּבַזָּהָב.

עַד כָּאן הַסּוֹד שֶׁל שִׁבְעַת הָעַמּוּדִים שֶׁלְּמַעְלָה תּוֹךְ שִׁבְעַת הָעַמּוּדִים שֶׁלְּמַטָּה, קְלִפָּה בְּתוֹךְ קְלִפָּה לִשְׁמִירָה. וְעִזִּים – הֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁהֲרֵי אֵלֶּה שִׁבְעָה, מֹחַ לְמֹחַ, וְזֶהוּ קְלִפָּה לַמֹּחַ.

וְעוֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים – אֵלֶּה הֵם בַּעֲלֵי מָגִנִּים, עֵינַיִם לוֹהֲטוֹת בְּלַהֲבוֹת אֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל י) וְעֵינָיו כְּלַפִּידֵי אֵשׁ. וְנִקְרָאִים רְקִיעִים בַּחוּץ בְּתוֹךְ קְלִפָּה. וְעֹרֹת תְּחָשִׁים – אֵלֶּה הֵם לִפְנִים בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה, וְנֶאֱחָזִים בַּקְּדֻשָּׁה וְלֹא נֶאֱחָזִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁאַבְרָהָם הֲרֵי הוֹלִיד בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת אֶת תַּחַשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֶת תַּחַשׁ, וְאֵלּוּ הֵם בָּאִמָּא שֶׁל יִשְׁמָעֵאל, אֲחִיהֶם שֶׁל יִשְׁמָעֵאל. שֶׁכְּמוֹ

דְּיִשְׁמָעֵאל דְּכְמָה דְּאִית דַּרְגָּא בְּעֵשָׂו הֲכִי נָמֵי אִית דַּרְגָּא בְּיִשְׁמָעֵאל. אִמָּא דְּיִשְׁמָעֵאל אוֹלִידַת לְתַחַשׁ וּמִסִּטְרָא דְּאַבְרָהָם קַאֲתַת דְּהָא נְהוֹרָא קַדְמָאָה מצפ"ץ בְּשַׁעֲתָא דְּנָפַק נְהוֹרִין לְכָל סִטְרִין. כֵּיוָן דְּאִתְבְּסָם הַהוּא נְהוֹרָא קַדְמָאָה גְּנִיז לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּלְמָאן גְּנִיז לֵיהּ לְצַדִּיקַיָּיא. וּמָאן אִינּוּן. צַדִּיק וְצֶדֶק בְּגִין לְמֶעְבַּד בְּהַהוּא נְהוֹרָא קַדְמָאָה אִיבִּין לְעָלְמָא. וְאִינּוּן אִיבִּין דִּזְמִינִין לְמֵיתֵי לְעָלְמָא. דְּהָא אַבְרָהָם וְשָׂרָה עָבְדוּ (ס"א וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה מֵהַהוּא נְהוֹרָא עֲבַדוּ) אִיבִּין וְנַפְשִׁין דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית י"ב) וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן. וּכְמָה דְּעָבְדוּ נַפְשָׁן בְּסִטְרָא דִּקְדוּשָׁה הֲכִי נָמֵי עָבַד נֶפֶשׁ בְּסִטְרָא אַחֲרָא דְּאִלְמָלֵא הַהוּא אִתְעָרוּ דְּאִתְעָר אַבְרָהָם בְּסִטְרָא אַחֲרָא לָא אִשְׁתְּכָחוּ גִּיּוּרִין בְּעָלְמָא כְּלָל.

לשון הקודש

שֶׁיֵּשׁ מַדְרֵגוֹת בְּעֵשָׂו, כָּךְ גַּם יֵשׁ מַדְרֵגוֹת בְּיִשְׁמָעֵאל. אִמּוֹ שֶׁל יִשְׁמָעֵאל הוֹלִידָה לְתַחַשׁ, וּמִצִּדּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם בָּאָה, שֶׁהֲרֵי אוֹר הָרִאשׁוֹן מצפ"ץ בְּשָׁעָה שֶׁהוֹצִיא אוֹרוֹת לְכָל הַצְּדָדִים. כֵּיוָן שֶׁנִּמְתַּק הָאוֹר הַהוּא הָרִאשׁוֹן, גָּנַז אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּלְמִי גָּנַז אוֹתוֹ? לַצַּדִּיקִים. וּמִי אֵלּוּ? צַדִּיק וְצֶדֶק, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת בָּאוֹר הָרִאשׁוֹן הַהוּא פֵּרוֹת לָעוֹלָם, וְאֵלּוּ הַפֵּרוֹת שֶׁמִּזְּמָנִים לָבֹא לָעוֹלָם. שֶׁהֲרֵי אַבְרָהָם וְשָׂרָה עָשׂוּ (וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה מֵאוֹתוֹ הָאוֹר עָשׂוּ) פֵּרוֹת וּנְפָשׁוֹת, שֶׁכָּתוּב (בראשית יב) וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן. וּכְמוֹ שֶׁעָשׂוּ נְפָשׁוֹת בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה, כָּךְ גַּם עָשׂוּ נְפָשׁוֹת בַּצַּד הָאַחֵר, שֶׁאִם לֹא מֵאוֹתָהּ הִתְעוֹרְרוּת שֶׁהִתְעוֹרֵר אַבְרָהָם בַּצַּד הָאַחֵר, לֹא נִמְצְאוּ גֵּרִים בָּעוֹלָם כְּלָל.

וַעֲצֵי שִׁטִּים, (שמות כה) **הָא אוֹקִימְנָא דְּאִינּוּן שְׂרָפִים עוֹמְדִים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר** (ישעיה ו) **שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ. מָאי מִמַּעַל לוֹ. מִמַّעַל לְהַהִיא קְלִיפָּה. וְאִי תֵּימָא, הַאי קְרָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְּמַר, וְהָא אִתְּמַר** (ישעיה ו) **וָאֶרְאֶה אֶת יְיָ', אֶת דַּיְיקָא, כְּגַוְונָא דָא דִּכְתִיב בְּהַאי קְרָא, דִּכְתִיב,** (ישעיה ו) **וְשׁוּלָיו מְלֵאִים אֶת הַהֵיכָל, אֶת דַּיְיקָא לְאַסְגָּאָה הַהִיא קְלִיפָּה. כֵּיוָן דְּאָמַר רָזָא דְּהַהִיא קְלִיפָּה, כְּתִיב שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ, מִמַّעַל לְהַהִיא קְלִיפָּה.**

שֶׁמֶן לַמָּאוֹר, (שמות כה) **דָּא מִשְׁחָה רְבוּת עִלָּאָה, דְּאַתְיָא מִלְּעֵילָא. תְּרֵין שֶׁמֶן אִינּוּן. וְאִינּוּן תְּרֵי,** (ד"א חד) **לְעֵילָא, דְּאִקְרֵי שֶׁמֶן הַמָּאוֹר. וְחַד לְתַתָּא דְּאִקְרֵי שֶׁמֶן לַמָּאוֹר. שֶׁמֶן הַמָּאוֹר אִיהוּ עִלָּאָה, דְּקַיְימָא בְּוַדַּאי, וְלָא פָּסִיק לְעָלְמִין, וְתָדִיר**

לשון הקודש

וַעֲצֵי שִׁטִּים – הֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁהֵם שְׂרָפִים עוֹמְדִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ו) שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ. מַה זֶּה מִמַּעַל לוֹ? מִמַּעַל לְאוֹתָהּ הַקְּלִפָּה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁפָּסוּק זֶה נֶאֱמַר עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – וַהֲרֵי נֶאֱמַר וָאֶרְאֶה אֶת ה', אֶת דַּיְוְקָא, כְּמוֹ זֶה שֶׁכָּתוּב בַּפָּסוּק הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב וְשׁוּלָיו מְלֵאִים אֶת הַהֵיכָל. אֶת דַּיְוְקָא, לְרַבּוֹת אוֹתָהּ הַקְּלִפָּה. כֵּיוָן שֶׁאָמַר אֶת סוֹד אוֹתָהּ הַקְּלִפָּה, כָּתוּב שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ, מִמַּעַל לְאוֹתָהּ קְלִפָּה.

שֶׁמֶן לַמָּאוֹר – זֶה שֶׁמֶן מִשְׁחָה עֶלְיוֹן שֶׁבָּא מִלְּמַעְלָה. שְׁנַיִם שֶׁמֶן הֵם, וְהֵם שְׁנַיִם. (אחד) לְמַעְלָה שֶׁנִּקְרָא שֶׁמֶן הַמָּאוֹר, וְאֶחָד לְמַטָּה שֶׁנִּקְרָא שֶׁמֶן לַמָּאוֹר. שֶׁמֶן הַמָּאוֹר הוּא עֶלְיוֹן, שֶׁעוֹמֵד בְּוַדַּאי וְלֹא

מַלְיָא רְבוּת קֻדְשָׁא, וְכָל בִּרְכָּאן, וְכָל נְהוֹרִין, וְכָל בּוּצִינִין, כֻּלָּא אִתְבָּרְכָאן וְאִתְנַהֲרָן מִתַּמָּן. שֶׁמֶן לַמָּאוֹר, לְזִמְנִין אִתְמַלְיָא וּלְזִמְנִין לָא.

תּוּ, הָא תָּנֵינָן, כְּתִיב (בראשית א) **וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים וְגוֹ', וְאַף עַל גַּב דְּהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, וְהָכִי אִיהוּ. אֲבָל שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדוֹלִים אִלֵּין: שֶׁמֶן הַמָּאוֹר, וְשֶׁמֶן לַמָּאוֹר. עָלְמָא עִלָּאָה, וְעָלְמָא תַּתָּאָה. חַד דְּכַר, וְחַד נוּקְבָא. וְכָל זִמְנָא דִּדְכוּרָא וְנוּקְבָא אַתְיָין כַּחֲדָא, תַּרְוַוּיְיהוּ קָרְיָין בְּלִישָׁנָא דִּדְכוּרָא. וּבְגִין דְּעָלְמָא עִלָּאָה אִקְרֵי גָּדוֹל, בְּגִינֵיהּ עָלְמָא תַּתָּאָה דְּאִתְחַבָּר בַּהֲדֵיהּ בִּכְלָלָא, אִקְרֵי גָּדוֹל.**

כֵּיוָן דְּאִתְפְּרַשׁ דָּא מִן דָּא, אִדְכָּרוּ בִּפְרַט, כָּל חַד וְחַד כַּדְקָא חֲזֵי לֵיהּ. דָּא אִקְרֵי גָּדוֹל, וְדָא

לשון הקודש

פּוֹסֵק לְעוֹלָמִים, וְתָמִיד מָלֵא מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, וְכָל הַבְּרָכוֹת וְכָל הָאוֹרוֹת וְכָל הַמְּנוֹרוֹת כֻּלָּם מִתְבָּרְכִים וּנְאוֹרִים מִשָּׁם. שֶׁמֶן לַמָּאוֹר, לִפְעָמִים מִתְמַלֵּא וְלִפְעָמִים לֹא.

עוֹד, הֲרֵי שָׁנִינוּ, כָּתוּב (בראשית א) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים וְגוֹ', וְאַף עַל גַּב שֶׁהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים וְכָךְ הוּא, אֲבָל שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים הָאֵלֶּה – שֶׁמֶן הַמָּאוֹר וְשֶׁמֶן לַמָּאוֹר. עוֹלָם עֶלְיוֹן וְעוֹלָם תַּחְתּוֹן. אֶחָד זָכָר וְאֶחָד נְקֵבָה. וְכָל זְמַן שֶׁהַזָּכָר וְהַנְּקֵבָה בָּאִים כְּאֶחָד, שְׁנֵיהֶם קְרוּיִים בִּלְשׁוֹן זָכָר. וּמִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן נִקְרָא גָּדוֹל, בִּשְׁבִילוֹ הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן שֶׁמִּתְחַבֵּר עִמּוֹ בִּכְלָל נִקְרָא גָּדוֹל.

כֵּיוָן שֶׁנִּפְרָדִים זֶה מִזֶּה, הֵם נִזְכָּרִים בִּפְרָט, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ. זֶה

אִקְרֵי קָטָן. וּבְגִין כָּךְ אָמְרוּ קַדְמָאֵי, דְּלִיהֱוֵי בַר נָשׁ זַנְבָא לְאַרְיָוָתָא, וְלָא רֵישָׁא לְשׁוּעָלַיָא. דְּכַד אִיהוּ קַיְימָא גּוֹ אַרְיָוָתָא, אִקְרֵי כֻּלָּא בִּכְלָלָא דְאַרְיָוָתָא. זַנְבָא דְאַרְיָא אַרְיָא אִיהוּ, בְּלָא פְּרוּדָא. וְאִי בְּגוֹ שׁוּעָלִים, אֲפִילוּ אִיהוּ (דף קמ"ח ע"א) רֵישָׁא. רֵישָׁא דְשׁוּעָל שׁוּעָל אִיהוּ, בְּלָא פְּרוּדָא, וְשׁוּעָל אִקְרֵי.

וְרָזָא דָּא הַאי קְרָא, דְּהָא בְּקַדְמִיתָא כַּד יַתְבִּין כַּחֲדָא, שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים אִתְקְרוּן, אַף עַל גַּב דְּדָא זַנְבָא לְגַבֵּי דְעִלָּאָה. כֵּיוָן דְּדָא אִתְפְּרַשׁ מֵעִלָּאָה, כַּבְיָכוֹל לְמֶהֱוֵי רֵישָׁא לְשׁוּעָלִים, כְּדֵין אִקְרֵי קָטָן. וְעַל רָזָא דָא שֶׁמֶן הַמָּאוֹר, דְּלָא פָּסִיק לְעָלְמִין, וְקַיְימָא בִּסְלִיקוּ עִלָּאָה לְמִשְׁלַט בִּימָמָא. שֶׁמֶן לַמָּאוֹר פָּסִיק, וְאִקְרֵי קָטָן, וְשָׁלְטָא בְּלֵילְיָא.

לשון הקודש

נִקְרָא גָּדוֹל, וְזֶה נִקְרָא קָטָן. וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמְרוּ הָרִאשׁוֹנִים, שֶׁיִּהְיֶה אָדָם זָנָב לָאֲרָיוֹת, וְלֹא רֹאשׁ לַשּׁוּעָלִים. שֶׁכְּשֶׁהוּא עוֹמֵד בְּתוֹךְ הָאֲרָיוֹת, נִקְרָא הַכֹּל בִּכְלָל שֶׁל אֲרָיוֹת. זָנָב הָאַרְיֵה הוּא אַרְיֵה בְּלִי הַפְּרָדָה. וְאִם בְּתוֹךְ שׁוּעָלִים, אֲפִלּוּ שֶׁהוּא רֹאשׁ – רֹאשׁ הַשּׁוּעָל הוּא שׁוּעָל בְּלִי הַפְּרָדָה, וְנִקְרָא שׁוּעָל.

וְזֶה סוֹד הַפָּסוּק הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי בָּרִאשׁוֹנָה כְּשֶׁיּוֹשְׁבִים כְּאֶחָד, שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים נִקְרָאוּ, אַף עַל גַּב שֶׁזֶּה זָנָב אֶל הָעֶלְיוֹן. כֵּיוָן שֶׁזֶּה נִפְרָד מֵהָעֶלְיוֹן כִּבְיָכוֹל לִהְיוֹת רֹאשׁ לַשּׁוּעָלִים, אָז נִקְרָא קָטָן. וְעַל סוֹד זֶה שֶׁמֶן הַמָּאוֹר, שֶׁלֹּא פּוֹסֵק לְעוֹלָמִים וְעוֹמֵד בַּעֲלִיָּה עֶלְיוֹנָה לִשְׁלֹט בַּיּוֹם. שֶׁמֶן לַמָּאוֹר פּוֹסֵק, וְנִקְרָא קָטָן, וְשׁוֹלֵט בַּלַּיְלָה.

וְחָמֵשׁ בּוּסְמִין אִינּוּן לְגוֹ שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת, וְאַף עַל גַּב דְּאִיהִי חַד אִינּוּן תְּרֵין וְכֻלָּא חַד. (שמות כה) אַבְנֵי שֹׁהַם וְגוֹ'. כָּל הֲנֵי תְּלֵיסַר אִינּוּן וְאִינּוּן תִּקּוּנָא דְּמַשְׁכְּנָא.

וְאָהֲדַרְנָא לְמִלֵּי קַדְמָאֵי, זָהָב הָא אִתְּמַר דְּשִׁבְעָה זִינֵי זָהָב אִינּוּן. וְאִי תֵּימָא דְּזָהָב אִיהוּ דִּינָא, וְכֶסֶף אִיהוּ רַחֲמֵי, וְאִסְתַּלָּק זָהָב לְעֵילָא מִנֵּיהּ. לָאו הָכִי, דְּוַדַּאי זָהָב סָלִיק יַתִּיר אִיהוּ עַל כֹּלָּא, אֲבָל זָהָב בְּאֹרַח סְתָם אִיהוּ, וְדָא זָהָב עִלָּאָה, דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה מִכָּל אִינּוּן זִינֵי זָהָב, וְדָא אִיהוּ זָהָב דְּנָהִיר וְנָצִיץ לְעַיְינִין, וְדָא אִיהוּ דְּכַד נָפִיק לְעָלְמָא, (ד"א ל"ג נָפִיק) מָאן דְּאִדְבַּק לֵיהּ, טָמִיר לֵיהּ בְּגַוֵּיהּ, וּמִתַּמָּן נַפְקֵי וְאִתְּמַשְׁכָּן כָּל זִינֵי זָהָב.

אֵימָתַי אִקְרֵי זָהָב, מָאן דְּאִקְרֵי זָהָב. כַּד אִיהוּ בְּנָהִירוּ, וְאִסְתַּלָּק בִּיקָר דְּחִילוּ, וְאִיהוּ

לשון הקודש

וַחֲמִשָּׁה בְּשָׂמִים הֵם לְתוֹךְ שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת, וְאַף עַל גַּב שֶׁהִיא אֶחָד – הֵם שְׁנַיִם, וְהַכֹּל אֶחָד. אַבְנֵי שֹׁהַם וְגוֹ'. כָּל אֵלֶּה שְׁלֹשָׁה עָשָׂר הֵם, וְהֵם תִּקּוּן הַמִּשְׁכָּן.

וְחָזַרְנוּ לַדְּבָרִים הָרִאשׁוֹנִים. זָהָב – הֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁשִּׁבְעָה מִינֵי זָהָב הֵם. וְאִם תֹּאמַר שֶׁזָּהָב הוּא דִּין וְכֶסֶף הוּא רַחֲמִים, וְעוֹלֶה הַזָּהָב לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ – לֹא כָּךְ! שֶׁוַּדַּאי זָהָב עוֹלֶה יוֹתֵר הוּא עַל הַכֹּל, אֲבָל זָהָב הוּא בְּדֶרֶךְ סְתָם, וְזֶה הַזָּהָב הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא שְׁבִיעִי מִכָּל מִינֵי הַזָּהָב, וְזֶהוּ הַזָּהָב שֶׁמֵּאִיר וְנוֹצֵץ לָעֵינַיִם, וְזֶהוּ שֶׁכְּשֶׁיּוֹצֵא לָעוֹלָם, מִי שֶׁמַּשִּׂיג אוֹתוֹ טוֹמֵן אוֹתוֹ בְּתוֹכוֹ, וּמִשָּׁם יוֹצְאִים וְנִמְשָׁכִים כָּל מִינֵי זָהָב.

מָתַי נִקְרָא זָהָב? מִי שֶׁנִּקְרָא זָהָב?

בְּחֶדְוָה עִלָּאָה, לְמֶחֱדֵי לְתַתָּאֵי. וְכַד אִיהוּ בְּדִינָא, כַּד אִשְׁתַּנֵּי מֵהַהוּא גְוָון, לְגָוֶון תִּכְלָא אוּכָם וְסוּמָק, כְּדֵין אִיהוּ בְּדִינָא תַּקִּיפָא. אֲבָל זָהָב, בְּחֶדְוָה אִיהוּ, וּבִסְלִיקוּ דְּדְחִילוּ דְּחֶדְוָה קַיְּימָא, וּבְאִתְעָרוּתָא דְּחֶדְוָה.

וָכֶסֶף לְתַתָּא, רָזָא דְרוֹעָא יְמִינָא, דְּהָא רֵישָׁא עִלָּאָה זָהָב אִיהוּ, דִּכְתִיב, (דניאל ב) אַנְתְּ הוּא רֵישָׁא דְּדַהֲבָא. (דניאל ב) חַדּוֹהִי וּדְרָעוֹהִי דִּי כְסַף לְתַתָּא. (נ"א וְאֵימָתֵי אִשְׁתְּלִים כֶּסֶף כַּד אִתְכְּלִיל וכו') וְכַד אִשְׁתְּלִים כֶּסֶף, כְּדֵין אִתְכְּלִיל בַּזָּהָב, וְרָזָא דָא (משלי כה) תַּפּוּחֵי זָהָב בְּמַשְׁכִּיּוֹת כָּסֶף. אִשְׁתְּכַח דְּכֶסֶף אִתְהַדָּר לְזָהָב, וּכְדֵין אִשְׁתְּלִים אַתְרֵיהּ. (נ"א אֵלִים אַרְיֵה) וְעַל דָּא שִׁבְעָה זִינֵי זָהָב אִינּוּן.

לשון הקודש

כְּשֶׁהוּא בְּאוֹר, וּמִתְעַלֶּה בִּכְבוֹד הַפַּחַד, וְהוּא בְּשִׂמְחָה עֶלְיוֹנָה לְשַׂמֵּחַ אֶת הַתַּחְתּוֹנִים. וּכְשֶׁהוּא בְּדִין, כְּשֶׁמִּשְׁתַּנֶּה מֵאוֹתוֹ גָּוֶן לְגָוֶן תְּכֵלֶת שָׁחֹר וְאָדֹם, אָז הוּא בַּדִּין הַקָּשֶׁה. אֲבָל זָהָב הוּא בְּשִׂמְחָה, וּבַעֲלִיַּת הַפַּחַד שֶׁל שִׂמְחָה עוֹמֵד וּבְהִתְעוֹרְרוּת הַשִּׂמְחָה.

וָכֶסֶף – לְמַטָּה, הַסּוֹד שֶׁל זְרוֹעַ יָמִין, שֶׁהֲרֵי הָרֹאשׁ הָעֶלְיוֹן הוּא זָהָב (דין), שֶׁכָּתוּב (דניאל ב) אַתָּה הוּא רֹאשׁ הַזָּהָב. חָזֵהוּ וּזְרוֹעוֹתָיו שֶׁל כֶּסֶף לְמַטָּה. (וְאֵימָתֵי נִשְׁלָם הַכֶּסֶף? כַּאֲשֶׁר הוּא נִכְלָל וכו') וּכְשֶׁנִּשְׁתַּלֵּם הַכֶּסֶף, אָז נִכְלָל בַּזָּהָב, וְסוֹד זֶה – (משלי כד) תַּפּוּחֵי זָהָב בְּמַשְׁכִּיּוֹת כָּסֶף. נִמְצָא שֶׁכֶּסֶף הוֹפֵךְ לְזָהָב וְאָז נִשְׁתַּלֵּם מְקוֹמוֹ. וְלָכֵן שִׁבְעָה מִינֵי זָהָב הֵם.

וּנְחֹשֶׁת נָפְקָא מִזָּהָב, וְאִשְׁתָּנֵי לְגִרְעוֹנָא, דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא. וּתְכֵלֶת יַרְכָא שְׂמָאלָא. וְתוֹלַעַת שָׁנִי, יַרְכָא יְמִינָא, וְאִתְכְּלִיל בִּשְׂמָאלָא. וְשֵׁשׁ, דָּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק, דְּאִיהוּ נָטִיל כָּל שִׁית סִטְרִין. וּכְגַוְונָא דָא לְתַתָּא, וְהָא אוּקְמוּהָ וְאִתְּמַר.

הָא הָכָא שִׁבְעָה דְיוֹבֵל, וְאִינּוּן שִׁבְעָה דְשְׁמִיטָה. וְאַף עַל גַּב דְּאִינּוּן שִׁית, אִינּוּן תְּלֵיסַר, בִּשְׁבִיעָאָה, דְּאִיהוּ רֵישָׁא עָלַיְיהוּ, הָא תְּלֵיסַר. רֵישָׁא דְקַיְיָמָא עַל כָּל גּוּפָא לְתַתָּא, רֵישָׁא דְקַיְיָמָא עַל כָּל שַׁיְיפֵי גּוּפָא, אִיהוּ זָהָב. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. זָהָב עִלָּאָה, אִיהוּ בְּרָזָא סְתִימָא, וּשְׁמָא דִילֵיהּ אִיהוּ זָהָב סָגוּר. סָגוּר וְסָתוּם מִכֹּלָּא, וְעַל כֵּן אִקְרֵי סָגוּר, דְּאִיהוּ סָגוּר מֵעֵינָא דְלָא שַׁלְטָא בֵיהּ. זָהָב תַּתָּאָה אִיהוּ בְּאִתְגַּלְיָא יַתִּיר. (וּשְׁמָא דִילֵיהּ אִקְרֵי זָהָב יַרְקְרָק וְכוּ'.)

לשון הקודש

וּנְחֹשֶׁת יוֹצֵאת מִזָּהָב וּמִשְׁתַּנָּה לְגֵרָעוֹן, זְרוֹעַ שְׂמֹאל. וּתְכֵלֶת – יָרֵךְ שְׂמֹאל. וְתוֹלַעַת שָׁנִי – יָרֵךְ יָמִין, וְנִכְלֶלֶת בַּשְׂמֹאל. וְשֵׁשׁ – זֶה נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, שֶׁנּוֹטֵל כָּל שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים. וּכְמוֹ זֶה לְמַטָּה, וְהֵרֵי פֵּרְשׁוּהָ וְנִתְבָּאֵר.

הֵרֵי כָּאן שֶׁבַע שֶׁל יוֹבֵל, וְהֵם שֶׁבַע שֶׁל שְׁמִטָּה. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם שֵׁשׁ, הֵם שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, בַּשְּׁבִיעִי, שֶׁהוּא רֹאשׁ עֲלֵיהֶם, הֵרֵי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה. הָרֹאשׁ שֶׁעוֹמֵד עַל כָּל הַגּוּף לְמַטָּה, הָרֹאשׁ שֶׁעוֹמֵד עַל כָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף הוּא זָהָב. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? הַזָּהָב הָעֶלְיוֹן הוּא בְּסוֹד נִסְתָּר, וּשְׁמוֹ הוּא זָהָב סָגוּר, סָגוּר וְסָתוּם מִן הַכֹּל, וְלָכֵן נִקְרָא סָגוּר, שֶׁהוּא סָגוּר מֵהָעַיִן שֶׁאֵינָהּ שׁוֹלֶטֶת בּוֹ. הַזָּהָב הַתַּחְתּוֹן הוּא יוֹתֵר גָּלוּי. (וּשְׁמוֹ נִקְרָא זָהָב יַרְקְרָק וְכוּ').

השלמה מהחשמטות (סימן י)

וּשְׁמָא דִּילֵיהּ אִקְרֵי זָהָב יְרַקְרַק, וְרָזָא דָא אוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. אֶסְתֵּר יְרַקְרֹקֶת הָיְתָה, גּוֹוַן אֶתְרוֹג. וְכֹלָּא חַד. זָהָב, דָּא אִיהוּ רֵישָׁא בִּסְתִימוּ, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ בְּאִתְגַּלְיָיא לְגַבֵּי זָהָב עִלָּאָה עַד דְּיִתְמָשְׁכָא וְשַׁרְיָיא לְרֵישָׁא דְּגָבְרִיאֵל כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. וּבְגִין כָּךְ כֹּלָּא אִיהוּ בְּרָזָא עִלָּאָה וְאִתְמָשְׁכָא הַהוּא רָזָא לְתַתָּא כֹּלָּא כְּגַוְונָא חַד.

וְעָשִׂיתָ כַּפֹּרֶת וְגוֹ' רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר בְּכָל פַּרָשָׁתָא דָא אַשְׁכַּחְנָא דְּאִתְמְסַר עֲבִידְתָּא בִּידָא דְמֹשֶׁה, בָּר תְּרֵין. בְּכֻלְּהוּ כְּתִיב, וְעָשִׂיתָ וְעָשִׂיתָ, וּבַאֲרוֹן וּבַאֵפוֹד כְּתִיב, וְעָשׂוּ וְעָשׂוּ, וְלָא כְּתִיב וְעָשִׂיתָ. מַאי טַעְמָא בַּאֲרוֹן לָא, בְּגִין דְּאֲרוֹן כָּלִיל לֵיהּ לְמֹשֶׁה בְּגַוֵּיהּ לְאִתְנַהֲרָא מִגֵּיהּ, וְאִצְטְרִיךְ אַחֲרִנִּין לְתַקְנָא תִּקּוּנָא וְשַׁפִּירוּ דִּילֵיהּ לְמֵיעָל לֵיהּ

לשון הקודש

השלמה מהחשמטות (סימן י)

וְשֵׁם שֶׁלּוֹ נִקְרָא זָהָב יְרַקְרַק, וְסוֹד זֶה בֵּאֲרוּהוּ הַחֲבֵרִים. אֶסְתֵּר יְרַקְרֹקֶת הָיְתָה, צֶבַע הָאֶתְרוֹג. וְהַכֹּל אֶחָד. זָהָב, זֶהוּ הָרֹאשׁ הַנֶּעְלָם, אַף עַל גַּב שֶׁהוּא בְּגִלּוּי לְגַבֵּי הַזָּהָב הָעֶלְיוֹן, עַד שֶׁיִּמָּשֵׁךְ וְיִשְׁרֶה עַל רֹאשׁ גַּבְרִיאֵל כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וּבְגִלַּל זֶה הַכֹּל הוּא בַּסּוֹד הָעֶלְיוֹן, וְנִמְשָׁךְ אוֹתוֹ הַסּוֹד לְמַטָּה הַכֹּל כְּדֶגְמָא

אַחֵת.

וְעָשִׂיתָ כַּפֹּרֶת וְגוֹ'. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בְּכָל פָּרָשָׁה זוֹ מָצָאנוּ שֶׁנִּמְסְרָה הָעֲבוֹדָה בְּיַד מֹשֶׁה, חוּץ מִשְּׁתַּיִם. בְּכֻלָּם כָּתוּב וְעָשִׂיתָ וְעָשִׂיתָ, וּבָאָרוֹן וּבָאֵפוֹד כָּתוּב וְעָשׂוּ וְעָשׂוּ, וְלֹא כָּתוּב וְעָשִׂיתָ. מָה הַטַּעַם בָּאָרוֹן לֹא? בִּגְלַל שֶׁהָאָרוֹן כָּלַל אֶת מֹשֶׁה בְּתוֹכוֹ לְהָאִיר מִמֶּנּוּ, וְצָרִיךְ אֲחֵרִים לְתַקֵּן תִּקּוּן וְיִפֵּי שֶׁלּוֹ לַעֲלוֹת

לְגַבֵּיהּ. בְּאֵפוֹד לָאו דִּילֵיהּ הוּא, וְלָא אִשְׁתַּמֵּשׁ בֵּיהּ, וְלָא אִיצְטְרִיךְ לֵיהּ לְמֹשֶׁה לְמֶעְבַּד פּוּלְחָנָא דְּאַחוֹי, דְּהָא מֹשֶׁה אִיהוּ מַלְכָּא וְאַהֲרֹן שׁוּשְׁבִינֵיהּ דְּמַלְכָּא.

וְאִי תֵּימָא וְהָא כְּתִיב (שמות כ"ט) וְהִלְבַּשְׁתָּ אֵת אַהֲרֹן וְאַפַּדְתָּ לוֹ וְנָתַתָּ עָלָיו וְשַׂמְתָּ עָלָיו הַא כּוּלֵּי הַאי פּוּלְחָנָא דְּמֹשֶׁה וּיקָרָא דְּאַהֲרֹן אִיהוּ, לָאו הָכִי. אֶלָּא יְקָרָא דְּמֹשֶׁה אִיהוּ דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא בָּעָא פּוּלְחָנָא דְּאַהֲרֹן, אֶלָּא עַל יְדָא דְּמֹשֶׁה. וְאַהֲרֹן לָא יְכִיל לְאִתְקַדְּשָׁא, אֶלָּא עַל יְדָא דְּמֹשֶׁה. וּבְכֹלָּא אִיצְטְרִיךְ אַהֲרֹן לְמֹשֶׁה, וְכָל הַאי יְקִירָאָה דְּמֹשֶׁה אִיהוּ. וְעָשִׂיתָ כַּפֹּרֶת.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב בְּפַרְשָׁתָא דָא, עוֹבָדָא דְּשָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל אִינּוּן חֵילִין דְּתַמָּן, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא פַּקִּיד לְמֶעְבַּד מַשְׁכְּנָא אֶלָּא כְּעוֹבָדֵי

לשון הקודש

אוֹתוֹ אֶצְלוֹ. בְּאֵפוֹד, לֹא שֶׁלּוֹ הוּא, וְלֹא הִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְלֹא הִצְטָרְכָה לוֹ לְמֹשֶׁה לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדָה שֶׁל אָחִיו, שֶׁהֲרֵי מֹשֶׁה הוּא כְּמֶלֶךְ, וְאַהֲרֹן שׁוּשְׁבִין הַמֶּלֶךְ.

וְאִם תֹּאמַר, וַהֲרֵי כָּתוּב (שמות כט) וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת אַהֲרֹן, וְאָפַדְתָּ לוֹ, וְנָתַתָּ עָלָיו, וְשַׂמְתָּ עָלָיו. הֲרֵי כָּל זֶה עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וּכְבוֹדוֹ שֶׁל אַהֲרֹן הוּא – לֹא כָּךְ. אֶלָּא כְּבוֹדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הוּא, שֶׁהֲרֵי הַקָּבָּ"ה לֹא רָצָה בַּעֲבוֹדָתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן אֶלָּא עַל יְדֵי מֹשֶׁה, וְאַהֲרֹן לֹא יָכֹל לְהִתְקַדֵּשׁ אֶלָּא עַל יְדֵי מֹשֶׁה, וּבְכֹל צָרִיךְ אַהֲרֹן לְמֹשֶׁה, וְכָל זֶה כְּבוֹדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הוּא. וְעָשִׂיתָ כַּפֹּרֶת.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב בְּפָרָשָׁה זוֹ מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל אוֹתָם הַחֵילוֹת שֶׁשָּׁם, שֶׁהֲרֵי הַקָּבָּ"ה לֹא צִוָּה לַעֲשׂוֹת הַמִּשְׁכָּן אֶלָּא כְּמַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ לִהְיוֹת

שָׁמַיִם וָאָרֶץ לְמֶהֱוֵי כְּגַוְונָא דְּדִיוּרָא דִּלְעֵילָא וּלְאִתְחַבְּרָא דָא בְדָא, כְּגַוְונָא דְּנִשְׁמָתָא וְגוּפָא לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד.

כְּתִיב בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְגוֹ'. בְּרֵאשִׁית הַא אוֹקְמוּהָ, אֲבָל רָזָא דְעוֹבָדָא דְּכַפּוֹרְתָּא הָכָא בִּרְמִיזוּ דִּלְעֵילָא שַׁלְשֶׁלָא דְמטטרו"ן גְּנִיזָא דְמַשְׁכְּנָא לְאַרְמָא אַרְמוּת קֶדֶשָׁא לְעֵילָא וְתַתָּא. בְּרֵאשִׁית, רֵאשִׁיתָא עִלָּאָה כַּפּוֹרְתָּא גְּנִיזָא טְמִירָא דְּאִשְׁתַּכְּחָא מֵרָזָא דְנִקּוּדָה דְּרֵישָׁא (טְמִירָא) טְמִירוּ עִלָּאָה, וְאִתְפְּרַס פְּרִיסוּ עִלָּאָה לְאִתְנַהֲרָא (לְאִתְטַהֲרָא) גּוֹ טְהִירוּ טְמִירָא גּוֹ הַאי כַּפּוֹרְתָּא (מיטטרו"ן) מְטַטְרוֹ"ן דְּאִתְאַחֲדָא מִתַּתָּא לְעֵילָא מִגּוֹ דְּחִילוּ דְאַזְלָא בְּקוּשְׁטָא גּוֹ אַרְעָא הָוָה אִשְׁתְּכַח נְהִירוּ דְאָבִיד אָדָם קַדְמָאָה, וְאִתְטָמַר הַהוּא נְהִירוּ בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן.

לשון הקודש

כְּדֶגְמַת הַדִּירָה שֶׁל מַעְלָה וּלְהִתְחַבֵּר זֶה בָּזֶה, כְּדֶגְמַת הַנְּשָׁמָה וְהַגּוּף לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד.

כָּתוּב בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְגוֹ'. בְּרֵאשִׁית כְּבָר בֵּאֲרוּהוּ, אֲבָל סוֹד שֶׁל מַעֲשֵׂה הַכַּפֹּרֶת בָּא כָּאן בְּרֶמֶז שֶׁל מַעְלָה שַׁרְשֶׁרֶת שֶׁל מטטרו"ן, סִתְרֵי הַמִּשְׁכָּן, לְהָרִים מַעֲלַת הַקֹּדֶשׁ לְמַעְלָה וּמַטָּה. בְּרֵאשִׁית, רֵאשִׁית הָעֶלְיוֹנָה הַכַּפֹּרֶת הַשְּׁמוּרָה וְהַנִּסְתֶּרֶת שֶׁנִּמְצֵאת מִסּוֹד נְקֻדָּה רִאשׁוֹנָה (הַנַּעֲלֶמֶת) סְתִימוּת הָעֶלְיוֹנָה, וְנִפְרַשׂ מָסָךְ עֶלְיוֹן לְהָאִיר (לְהִתְטַהֵר) תּוֹךְ טְהִירוּ, נֶעְלָם תּוֹךְ הַכַּפֹּרֶת, מטטרו"ן שֶׁנֶּאֱחָז מִמַּטָּה לְמַעְלָה מִתּוֹךְ יִרְאָה שֶׁהוֹלֶכֶת בֶּאֱמֶת תּוֹךְ הָאָרֶץ הָיָה נִמְצָא הָאוֹר שֶׁאִבֵּד אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְנֶעְלַם הָאוֹר הַהוּא בְּגַן עֵדֶן.

סַלְקָא לְעֵילָא לָא אִתְיַשְׁבָא בְּדוּכְתֵּיהּ. דְּהָא לָא הָוָה אִשְׁתְּלִים מִכָּל סִטְרִין שְׁלִימוּ דִלְתַתָּא הָוָה גָּרַע. דְּהָא אִתְאַבִּיד בְּחוֹבָה דְאָדָם קַדְמָאָה, נָחַת לְתַתָּא, אִתְטָמַר גּוֹ אִילָנֵי גִּנְתָּא, אִתְפְּשַׁט תַּמָּן בְּכָל סִטְרֵי גִּנְתָּא, עַד דְּאִתְיְלִיד חֲנוֹךְ בֶּן יֶרֶד. כֵּיוָן דְּאִתְיְלִיד הָוָה אִשְׁתְּכַח סָמוּךְ לְגִנְתָּא, שָׁרְיָאת הַהוּא נְהִירוּ לְאִתְנַהֲרָא בְּגַוַוייהוּ, אִתְרַבֵּי בֵּרְבוּ קֻדְשָׁא וְשַׁרְיָיא עָלֵיהּ נְהִירוּ דִמְנָצְצָא.

עָאל לְגִנְתָּא דְעֵדֶן, אַשְׁכָּח תַּמָּן אִילָנָא דְחַיֵּי וְעַנְפּוֹי וְאִנְבּוֹי דְאִילָנָא, אָרַח בֵּיהּ וְאִתְיַשָּׁב גּוֹ רוּחָא דִנְהִירוּ דְחַיֵּי. אָתוּ שְׁלִיחָן מַלְאָכֵי עִלָּאֵי אוֹלִיפוּ לֵיהּ חָכְמָתָא עִלָּאָה, יַהֲבוּ לֵיהּ סֵפֶר דְהָוָה טָמִיר גּוֹ אִילָנָא דְחַיֵּי, וְאוֹלִיף מִנֵּיהּ, וְיָדַע אוֹרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִשְׁתַּדֵּל אַבַּתְרֵיהּ. הָדָא הוּא

לשון הקודש

הִסְתַּלֵּק לְמַעְלָה וְלֹא הִתְיַשֵּׁב בִּמְקוֹמוֹ, שֶׁהֲרֵי לֹא הָיָה נִשְׁלָם מִכָּל הַצְּדָדִים, שְׁלֵמוּת שֶׁל מַטָּה הָיָה נֶחְסָר, שֶׁהֲרֵי נַעֲשָׂה בְּחֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, יָרַד לְמַטָּה, נֶחְבָּא תּוֹךְ אִילָנוֹת הַגָּן, הִתְפַּשֵּׁט שָׁם בְּכָל צִדְדֵי הַגָּן, עַד שֶׁנּוֹלַד חֲנוֹךְ בֶּן יֶרֶד. כֵּיוָן שֶׁנּוֹלַד, הָיָה נִמְצָא סָמוּךְ לַגָּן. הִתְחִיל הָאוֹר הַהוּא לְהָאִיר בְּתוֹכָם, הִתְרַבָּה בְּרִבּוּי הַקְּדֻשָּׁה וְשָׁרָה עֲלֵיהֶם אוֹר הַמִּתְנוֹצֵץ.

נִכְנַס לְגַן עֵדֶן, מָצָא שָׁם עֵץ הַחַיִּים וַעֲנָפָיו וּפֵרוֹתָיו שֶׁל הָאִילָן, הֵרִיחַ בּוֹ וְהִתְיַשֵּׁב תּוֹךְ רוּחַ שֶׁל אוֹר הַחַיִּים. בָּאוּ שְׁלִיחִים מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים, לִמְּדוּ אוֹתוֹ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה, נָתְנוּ לוֹ סֵפֶר שֶׁהָיָה נִסְתָּר תּוֹךְ עֵץ הַחַיִּים, וְלָמַד מִמֶּנּוּ וְיָדַע דְּרָכָיו שֶׁל הַקָּבָּ"ה וְהִשְׁתַּדֵּל אַחֲרָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ה) וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת

דִּכְתִיב, (בראשית ה) וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֵת הָאֱלֹהִים. עַד דְּהַהוּא נְהִירוּ אִשְׁתְּלִים בְּגַוֵּיהּ.

כֵּיוָן דְּהַהוּא נְהִירוּ אִשְׁתְּלִים לְתַתָּא, בָּעָא לְסַלְקָא לְדוּכְתֵּיהּ וּבְגִין לְאַחֲזָאָה הַהוּא שְׁלִימוּ בְּרָזָא דַחֲנוֹךְ. יוֹמָא חַד עָאל גּוֹ גִּנְתָּא דְעֵדֶן, וְאַחְמוּ לֵיהּ טְמִירִין דְּגִנְתָּא, וְאַנַּח הַהוּא סֵפֶר וְכָל דְּחָמָא לְבָר וְאִיהוּ צָנִיעַ בְּגוֹ חַבְרַיָּיא. לְבָתָר אִתְלַבֵּישׁ הַהוּא נְהִירוּ גּוֹ הַהוּא לְבוּשָׁא לְאַחֲזָאָה לְעֵילָא וּלְמֶחֱוֵי כִּסּוּפָא בַהֲדֵיהּ לְכָל אִינּוּן דְּעָבְדוּ קִטְרוּגָא בְּמָאֲרֵיהוֹן דְּלָא יִתְבְּרֵי בַּר נָשׁ בְּעָלְמָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ה) וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים. וְאֵינוֹ בְּהַאי עָלְמָא, וְאֵינֶנּוּ כְּדְקָא הָוָה בְּהַאי עָלְמָא, כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים לְדִיוּקְנָא אַחֲרָא בְּהַאי אִיהוּ נַעַר תָּדִיר.

לשון הקודש

הָאֱלֹהִים. עַד שֶׁאוֹתוֹ הָאוֹר נִשְׁלַם בְּתוֹכוֹ. כֵּיוָן שֶׁאוֹתוֹ הָאוֹר נִשְׁלַם לְמַטָּה, רָצָה לַעֲלוֹת לִמְקוֹמוֹ וּכְדֵי לְהַרְאוֹת אוֹתוֹ הַשְּׁלֵמוּת בְּסוֹד שֶׁל חֲנוֹךְ. יוֹם אֶחָד נִכְנַס תּוֹךְ גַּן עֵדֶן וְהֶרְאוּ לוֹ נִסְתְּרוֹת הַגָּן, וְהִנִּיחַ אוֹתוֹ סֵפֶר וְכָל מַה שֶּׁרָאָה בַּחוּץ וְהוּא מֻצְנָע בֵּין הַחֲבֵרִים. אַחַר כָּךְ הִתְלַבֵּשׁ אוֹתוֹ הָאוֹר תּוֹךְ אוֹתוֹ הַלְּבוּשׁ, לְהַרְאוֹת לְמַעְלָה וְלִהְיוֹת בּוּשָׁה עִמּוֹ לְכָל אוֹתָם שֶׁעָשׂוּ קִטְרוּג בְּרִבּוֹנָם שֶׁלֹּא יִבָּרֵא הָאָדָם בָּעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים. וְאֵינֶנּוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֵינֶנּוּ כְּמוֹ שֶׁהָיָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים, לְצוּרָה אַחֶרֶת בָּזֶה הוּא נַעַר תָּמִיד.

וְרָזָא דָא אוּקִימְנָא, חֲנוּךְ לַנָּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ, לְאַנְהָגָא עָלְמִין כֻּלְּהוּ. גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּה, דְּהָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ וְאַהֲדַר נָעַ"ר. בְּחֲנוּךְ אִתְכְּלִיל דִּיוּקְנָא דְּעָלְמָא טְמִירָא, אִיהוּ כּוּרְסַיָּיא דְּמָארֵיהּ. עֲבִיד שְׁלִיחָן בְּעָלְמָא כַּד עָלְמָא בְּדִינָא נַפְקָא, וְאִיקְרֵי מְטַטְרוֹ"ן רִבּוֹן עַל כָּל חֵילִין עִלָּאִין וְסָבָא אִיהוּ.

נַעַר עֲאל מֵעָלְמָא לְעָלְמָא וְאִתְיַישְׁבָא רוּגְזָא. דִּיוּקְנָא דָא אִתְפְּרַס בִּפְרִיסוּ כַּפּוֹרְתָּא, וְאִתְצַיְּירָן בֵּיהּ בְּהַהוּא פְּרִיסוּ תְּרֵין דִּיוּקְנִין. חַד דְּכָר וְחַד נוּקְבָא וְקַיְּימָן תְּרֵין רָבְיָין עוּלֵימִין רְחִימִין בִּרְחִימוּ דְּבֵיקָן דָא בְדָא. וְרָזָא דָא בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, פְּרִיסוּ כַּפּוֹרְתָּא סְתִימָאָה.

אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ תְּרֵין כְּרוּבִין קַיְּימָן בִּדְבִיקוּ דְּחַבִּיבוּתָא. שָׁמַיִם וָאָרֶץ לָא כְתִיב,

לשון הקודש

וְסוֹד זֶה בֵּאַרְנוּ, חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ, לְהַנְהִיג הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם. גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּה, שֶׁהֲרֵי הָיָה בּוֹ וְנַעֲשָׂה נַעַר. בַּחֲנוּךְ נִכְלָל צוּרָה שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, הוּא כִּסֵּא שֶׁל אֲדוֹנוֹ. עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּת בָּעוֹלָם כַּאֲשֶׁר הָעוֹלָם יוֹצֵא בְדִין, וְנִקְרָא מטטרו"ן, שַׂר עַל כָּל חֵילוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְזָקֵן הוּא.

נַעַר, עוֹלֶה מֵעוֹלָם לְעוֹלָם וּמִתְיַשֵּׁב הָרֹגֶז. צוּרָה זוֹ נִפְרָסָה בִּפְרִיסַת הַכַּפֹּרֶת וְהִצְטַיְּרוּ בוֹ בְּאוֹתוֹ מָסָךְ שְׁתֵּי צוּרוֹת, אַחַת זָכָר וְאַחַת נְקֵבָה, וְעוֹמְדִים שְׁנֵי תִּינוֹקוֹת עֲלָמִים אוֹהֲבִים דְּבוּקִים זֶה בָּזֶה. וְסוֹד זֶה בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, פְּרִיסַת כַּפֹּרֶת סְתוּמָה.

אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ – שְׁנֵי כְּרוּבִים

אֶלָּא אֵת. לְאַסְגָּאָה תְּרֵין כְּרוּבִין כַּחֲדָא. כַּפֹּרֶת דָּא פְּרִיסָא לְגוֹ בִּטְמִירוּ דְּהֵיכָלָא וּבִתְרֵין סִטְרִין קַיְימָן תְּרֵין אִלֵּין, בְּרֵאשִׁית סַלְקָא לְעֵילָא, רָזָא דִּילֵיהּ נַחְתָּא לְתַתָּא.

כְּגַוְונָא דְּהַהוּא רָזָא דְּבְרֵאשִׁית סַלְקָא לְעֵילָא לְעֵילָא וְלָא אִתְרְשִׁים בִּרְשִׁימוּ, נַפְקָא רְשִׁימוּ לְתַתָּא וְאִתְעֲבִיד מִנֵּיהּ כַּפּוֹרְתָא עִלָּאָה רְשִׁימָא בִּרְשִׁימִין תְּלָתָא בְּרָזָא יְהוָ"ה אֱלֹהֵינ"ו יְהוָ"ה. מֵאִלֵּין תְּלָתָא נָפְקוּ תְּלָתָא אַחֲרָנִין, וְאִינוּן שִׁית. וְהַיְינוּ בָּרָ"א שִׁית.

אִתְפְּרָס כַּפֹּרֶת דָּא לִסְטַר דָּרוֹם וּמַעֲרָב, וְאַפִּיק תְּרֵין כְּרוּבִין כַּחֲדָא דְּכָר וְנוּקְבָא, דְּאִשְׁתַּכְּחוּן דָּא לְקָבֵל דָּא. דָּרוֹם אִיהוּ רֹאשׁ, כֹּהֵן בְּרֹאשׁ וְאִיהוּ דְּכָר. מַעֲרָב אִיהוּ נוּקְבָא, בַּת יְחִידָה.

לשון הקודש

עוֹמְדִים בִּדְבֵקוּת שֶׁל חֲבִיבוּת. שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא כָתוּב, אֶלָּא אֵת, לְרַבּוֹת שְׁנֵי כְּרוּבִים כְּאֶחָד. כַּפֹּרֶת זוֹ פְּרוּסָה פְּנִימָה בְּסִתְרֵי הַהֵיכָל, וּבִשְׁנֵי צְדָדִים עוֹמְדִים שְׁנֵי אֵלּוּ, בְּרֵאשִׁית עוֹלֶה לְמַעְלָה, וְסוֹד שֶׁלּוֹ יוֹרֵד לְמַטָּה.

כְּדֶגְמַת הַסּוֹד הַהוּא שֶׁל בְּרֵאשִׁית עוֹלֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְלֹא נִרְשָׁם בְּסִימָן, יוֹצֵא רִשֻׁם לְמַטָּה וְנַעֲשֵׂית מִמֶּנּוּ כַּפֹּרֶת עֶלְיוֹנָה רְשׁוּמָה בִּשְׁלֹשָׁה רְשׁוּמִים בְּסוֹד יְהוָ"ה אֱלֹהֵינ"ו יְהוָ"ה. מֵאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה יָצְאוּ שְׁלֹשָׁה אֲחֵרִים, וְהֵם שִׁשָּׁה. וְזֶהוּ בָּרָ"א שִׁית.

וְנִפְרְסָה כַּפֹּרֶת זוֹ לְצַד דָּרוֹם וּמַעֲרָב, וְהוֹצִיא שְׁנֵי כְּרוּבִים כְּאֶחָד, זָכָר וּנְקֵבָה, שֶׁנִּמְצָאִים זֶה לְעֻמַּת זֶה. דָּרוֹם הוּא רֹאשׁ, כֹּהֵן בָּרֹאשׁ וְהוּא זָכָר. מַעֲרָב הוּא נְקֵבָה, בַּת יְחִידָה. בַּת הָיְתָה לְאַבְרָהָם,

בַּת הָיְתָה לְאַבְרָהָם, וַדָּאי. וְהַיְינוּ בְּרָזָא דְּבְרֵאשִׁית בַ"ת רֹאשׁ י' כַּפּוֹרְתָּא דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדַע עַד דְּאִתְפְּרָם בִּפְרִיסוּ, וְאַפִּיק תְּרֵין אִלֵּין. כְּגַוְונָא דָא ה' וְעַל דָּא בַת ב"ת רֹא"שׁ, בַּת לְאַבְרָהָם. י' כַּפּוֹרְתָּא לְאִתְפְּרָסָא.

אִתְהַדָּר כַּפּוֹרְתָּא מִמָּעֲרַב לַצָּפוֹן וְאִתְפְּרָם בִּפְרִיסוּ, וְאִתְגַּלְיָיא דְּכָר דְּאִתְאַחִיד בְּסִטְרָא דְּכַפּוֹרְתָּא וְנוּקְבָא אִתְטַמְּרַת לְתַתָּא וְאִתְעֲבִידַת בְּאֵר דְּצָפוֹן. וְרָזָא דָא בְּרֵאשִׁית ב"ת אֵ"שׁ, י' כַּפּוֹרְתָּא ר' (נ"א י') פְּרִיסוּ דְּאִתְפְּרָם וְאִתְחַזֵּי חַד וְלָא תְּרֵין, דְּהָא נוּקְבָא אִתְכַּפְיָיא לְתַתָּא.

וְאִי תֵּימָא ר' כֻּלָּא חַד פְּרִיסוּ עֵילָא וְתַתָּא, הָכִי הוּא דְּלָא אַפְרִישׁ שְׁמָא דָא מִן דָא, כֻּלָּא אִיהוּ אֱלֹהִים. אִתְהַדָּר כַּפּוֹרְתָּא מִמָּעֲרַב לְמִזְרָח,

לשון הקודש

וַדַּאי. וְזֶה בְּסוֹד שֶׁל בְּרֵאשִׁית, בַּ"ת רֹאשׁ י', כַּפֹּרֶת שֶׁלֹּא נוֹדַעַת עַד שֶׁנִּפְרְסָה בִּפְרִיסָה וְהוֹצִיאָה שְׁנֵי אֵלּוּ. כְּדֶגְמַת זֶה אוֹת ה', וְעַל זֶה בַּת, בַּ"ת רֹא"שׁ, בַּת לְאַבְרָהָם. י' כַּפֹּרֶת שֶׁנִּפְרֶסֶת.

וְחוֹזֶרֶת הַכַּפֹּרֶת מִמַּעֲרָב לְצָפוֹן וְנִפְרֶסֶת בִּפְרִיסָה, וּמִתְגַּלֶּה זָכָר שֶׁאָחוּז בְּצַד הַכַּפֹּרֶת וּנְקֵבָה שֶׁמִּסְתַּתֶּרֶת לְמַטָּה וְנַעֲשֵׂית בְּאֵר הַצָּפוֹן. וְסוֹד זֶה בְּרֵאשִׁית, בַּ"ת אֵ"שׁ, י' הִיא הַכַּפֹּרֶת, ר' (י') הִיא הַפְּרִיסָה שֶׁנִּפְרֶסֶת וְנִרְאֵית אֶחָד וְלֹא שְׁנַיִם, שֶׁהֲרֵי הַנְּקֵבָה נִכְנַעַת לְמַטָּה.

וְאִם תֹּאמַר, הָאוֹת ר' הַכֹּל פְּרִיסָה אַחַת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה – כָּךְ הוּא, שֶׁלֹּא נִפְרָד הַשֵּׁם הַזֶּה מִזֶּה, הַכֹּל הוּא אֱלֹהִים. חָזְרָה

פַּרִים פְּרִיסוּ בִּתְרֵין סִטְרִין, בְּסִטְרָא דְּמִזְרָח וּבְסִטְרָא דְּמַעֲרַב. כֵּיוָן דְּכַפּוֹרְתָּא קַיְימָא בַּמִּזְרָח וּמַעֲרָב, כְּדֵין חֶדְוָה אִשְׁתְּכַח וְחִבּוּרָא כְּדְקָא יֵאוֹת, וְהַאי בַּת אִתְכְּלִילַת בְּעִיטְרָהָא כְּדְקָא יֵאוֹת, וְקַיְימָא בְּאַשְׁלְמוּתָא. וּכְדֵין אִיהוּ בְּרָזָא דִילֵיהּ בְּרֵאשִׁית בְּלָא פְּרוּדָא כְּלָל.

וְלָקֵבֵל תְּלַת זִמְנִין אִלֵּין, סָלְקִין יִשְׂרָאֵל תְּלַת זִמְנִין לְמֵיחָג חֲגֵיהוּ. בְּפֶסַח אִתְהַדָּר כַּפּוֹרְתָּא בִּסְטַר דָּרוֹם וּמַעֲרַב, וּכְדֵין הַהִיא בַּת קַיְימָא בְּאַבְרָהָם וְאִיהִי ב"ת רא"ש וְתַמָּן הַלֵּל וְלָאו הַלֵּל גָּמוּר. דְּהָא תְּרֵין כְּרוּבִין אִלֵּין לָאו אִינּוּן בְּאַשְׁלְמוּתָא כְּדְקָא יֵאוֹת, דְּהָא יִשְׁמָעֵאל נַפְקָא וּמְקַטְרְגָא. מִיּוֹמָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹמָא דְּסֻכּוֹת אִתְהַדָּר כַּפּוֹרְתָּא מִצָּפוֹן לְמַעֲרַב, כְּדֵין הַאי בַּת אִתְכַּפְיָא וְקַיְימָא בֵּיהּ בְּיִצְחָק וְלָאו בְּחֶדְוָה וְאִיהוּ

לשון הקודש

הַכַּפֹּרֶת מִמַּעֲרָב לַמִּזְרָח, נִפְרְסָה פְּרִיסָתָהּ לִשְׁנֵי צְדָדִים, בְּצַד הַמִּזְרָח וּבְצַד הַמַּעֲרָב. כֵּיוָן שֶׁהַכַּפֹּרֶת עוֹמֶדֶת בַּמִּזְרָח וּבַמַּעֲרָב, אֲזַי שִׂמְחָה נִמְצֵאת וְחִבּוּר כָּרָאוּי, וּבַת זוֹ נִכְלֶלֶת בְּעַטְרוֹתֶיהָ כָּרָאוּי וְעוֹמֶדֶת בִּשְׁלֵמוּתָהּ. וְאָז הוּא בַּסּוֹד שֶׁלּוֹ, בְּרֵאשִׁית, בְּלֹא פֵּרוּד כְּלָל. **וּכְנֶגֶד** שְׁלֹשָׁה זְמַנִּים אֵלּוּ עוֹלִים יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשָׁה זְמַנִּים לָחוֹג חַגָּם. בְּפֶסַח חוֹזֶרֶת הַכַּפֹּרֶת בְּצַד דָּרוֹם וּמַעֲרָב, וְאָז אוֹתָהּ בַּת עוֹמֶדֶת בְּאַבְרָהָם וְהִיא בַּ"ת רא"ש, וְשָׁם הַלֵּל וְלֹא הַלֵּל גָּמוּר, שֶׁהֲרֵי שְׁנֵי כְּרוּבִים אֵלּוּ אֵינָם בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי, שֶׁהֲרֵי יִשְׁמָעֵאל יוֹצֵא וּמְקַטְרֵג. וּמִיּוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד יְמֵי סֻכּוֹת חוֹזֶרֶת הַכַּפֹּרֶת מִצָּפוֹן לְמַעֲרָב, אָז אוֹתָהּ בַּת

בַ"ת אֵ"שׁ וְאִינוּן לָאו בְּאַשְׁלְמוּתָא. וְעַל דָּא לֵית תַּמָּן הַלֵּילָא כְּלָל, דְּהָא עֵשָׂו נַפְקָא וּמְקַטְרְגָא.

בְּסוּכּוֹת סַלְקָא הַאי בַּת וְאִשְׁתַּלִּימַת בֵּיהּ בְּיִצְחָק וּמִתְחַבְּרָן דָּא בְדָא, וּכְדֵין הַלֵּל גָּמוּר. עַד דְּאִשְׁתַּכִּיךְ רוּגְזָא וְחַבְרוּתָא אִשְׁתְּכַח. בְּשָׁבוּעוֹת עֲצֶרֶת אִתְהַדָּר כַּפּוֹרְתָא בִּסְטַר מִזְרָח וּמַעֲרָב כְּדֵין שְׁלִימוּ אִשְׁתְּכַח וְחַבִּיבוּ וּדְבֵקוּתָא אִיהוּ בְּכָל סִטְרִין וְחֶדְוָה דְעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. וּכְדֵין, (תהלים מ"ט) תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ. וּבִתְלַת זִמְנִין אִלֵּין כַּפּוֹרְתָא אִתְהַדְּרַת בְּסִטְרָאָה כְּדְקָא יֵאוֹת.

כַּפֹּרֶת דָּא אִתְפָּרְסָא לְעֵילָא גּוֹ הַהוּא נְקוּדָה טְמִירָא, בְּנְהִירוּ קַדְמָאָה דְּאִתְפָּרְסָא, לְבָתָר אִתְפְּרַס בִּשְׁלִימוּ וְשַׁרְיָיא עַל הַהוּא פְּרִיסוּ קַדְמָאָה כַּד אִתְחַפְיָאן גַּדְפֵי כְּרוּבִים עַל הַאי

לשון הקודש

נִכְנַעַת וְעוֹמֶדֶת בְּיִצְחָק וְלֹא בְּשִׂמְחָה, וְהִיא בַּ"ת אֵ"שׁ, וְהֵם אֵינָם בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל זֶה אֵין שָׁם הַלֵּל כְּלָל, שֶׁהֲרֵי עֵשָׂו יוֹצֵא וּמְקַטְרֵג.

בְּסֻכּוֹת עוֹלָה בַּת זוֹ וְנִשְׁלֶמֶת בּוֹ בְּיִצְחָק וּמִתְחַבְּרִים זֶה בָּזֶה, וְאָז הַלֵּל גָּמוּר, עַד שֶׁנִּרְגָּע הָרֹגֶז וְהַחִבּוּר נִמְצָא. בְּשָׁבוּעוֹת, עֲצֶרֶת, חוֹזֶרֶת הַכַּפֹּרֶת בְּצַד מִזְרָח וּמַעֲרָב וְאָז שְׁלֵמוּת נִמְצֵאת, וַחֲבִיבוּת וּדְבֵקוּת הִיא בְּכָל הַצְּדָדִים וְשִׂמְחָה שֶׁל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. וְאָז, (תהלים מט) תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ. וּבִשְׁלֹשָׁה זְמַנִּים אֵלּוּ חוֹזֶרֶת הַכַּפֹּרֶת בִּצְדָדֶיהָ כָּרָאוּי.

כַּפֹּרֶת זוֹ נִפְרֶסֶת לְמַעְלָה תּוֹךְ אוֹתָהּ נְקֻדָּה נֶעְלֶמֶת בָּאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּפְרַס, וְאַחַר כָּךְ נִפְרֶסֶת בִּשְׁלֵמוּת וְשׁוֹרָה עַל הַפְּרִיסָה הָרִאשׁוֹנָה. וְכַאֲשֶׁר סוֹכְכִים

כַּפּוֹרֶת, בְּגִין דְּאִתְחַפְיָיא כַּפּוֹרֶת וְלָא יְהֵא בְּאִתְגַּלְיָיא. כַּפּוֹרֶת כַּפֹּרֶת כְּתִיב, דְּכָד אָתֵי נְהִירוּ עִלָּאָה, אִינּוּן כְּרוּבִים בַּטְשֵׁי בְּגַדְפַּיְיהוּ וְסַלְקֵי לוֹן לְעֵילָא, וְאָמְרִין שִׁירָתָא מִסְּגִיאוּ דְהַהוּא חֶדְוָה דְהַהוּא נְהִירוּ. כְּגַוְונָא דָא לְתַתָּא וְכַפּוֹרְתָא אִתְהַדָּר וּמֵאִינּוּן תְּלָתָא וְחַד, הֲווֹ כְּרוּבִים יְמִינָא וּשְׂמֹאלָא, יְמִינָא שַׂרְיָיא בֵּיהּ רוּחָא דְלְעֵילָא מֵהַהוּא סִטְרָא, וּשְׂמָאלָא דְּחֶדְוָה לְמַעֲרָב בְּאַהֲדְרוּתָא דְּכַפּוֹרְתָא קָאִים לְגַבֵּיהּ בִּסְטַר שְׂמָאלָא, וְשַׂרְיָיא בֵּיהּ רוּחָא דְנוּקְבָא, וְאִתְחַבָּר דָא בְדָא בְּחַבִּיבוּ דְדַכָּר וְנוּקְבָא. וְכֵן לְכָל סִטְרִין בְּאַהֲדְרוּתָא דְּכַפּוֹרְתָא, וּלְעוֹלָם תְּרֵין אִינּוּן, דְּכָר וְנוּקְבָא. לְתַתָּא בְּהַאי עַלְמָא אִינּוּן תְּרֵין וְלָא יַתִּיר.

וְאִי תֵּימָא לְעֵילָא הוֹאִיל (וְלָא) וְאִיצְטְרִיךְ דְּבֵקוּתָא

לשון הקודש

כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים עַל כַּפֹּרֶת זוֹ כְּדֵי לְסוֹכֵךְ עַל הַכַּפֹּרֶת שֶׁלֹּא תִהְיֶה בְּגִלּוּי, כַּפּוֹרֶת – כַּפֹּרֶת כָּתוּב. וְכַאֲשֶׁר בָּא הָאוֹר הָעֶלְיוֹן, אוֹתָם הַכְּרוּבִים מַכִּים בְּכַנְפֵיהֶם וּמַעֲלִים אוֹתָם לְמַעְלָה, וְאוֹמְרִים שִׁירָה מֵרִבּוּי הַשִּׂמְחָה הַהִיא שֶׁל אוֹתוֹ הָאוֹר. וּכְדֻגְמַת זֶה הוּא לְמַטָּה, וְהַכַּפֹּרֶת חוֹזֶרֶת, וּמֵאוֹתָם הַשְּׁלֹשָׁה וְהָאֶחָד הָיוּ כְּרוּבִים יָמִין וּשְׂמֹאל. הַיָּמִין שׁוֹרָה בּוֹ רוּחַ שֶׁל מַעְלָה מֵאוֹתוֹ צַד. וְהַשְּׂמָאלִי שֶׁהָיָה לַמַּעֲרָב בַּחֲזָרַת הַכַּפֹּרֶת, עוֹמֵד אֶצְלוֹ בְּצַד שְׂמֹאלוֹ, וְשׁוֹרָה בּוֹ רוּחַ נְקֵבָה, וּמִתְחַבְּרִים זֶה בָּזֶה בַּחֲבִיבוּת שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה. וְכֵן לְכָל הַצְּדָדִים בְּסִבּוּב הַכַּפֹּרֶת, וּלְעוֹלָם הֵם שְׁנַיִם, זָכָר וּנְקֵבָה, לְמַטָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה הֵם שְׁנַיִם וְלֹא יוֹתֵר. **וְאִם** תֹּאמַר לְמַעְלָה, הוֹאִיל (וְלֹא) צָרִיךְ דְּבֵקוּת בַּכַּפֹּרֶת אֵיךְ תַּחֲזוֹר הַכַּפֹּרֶת?

בְּכַפּוֹרְתָּא, אֵיךְ יִתְהַדָּר כַּפּוֹרְתָּא. וַדַּאי בְּהַהוּא אַהֲדְרוּתָא אִתְדַּבַּק דָּא בְּדָא וְתָדִיר אִתְדַּבַּק בָּהּ כְּגַוְונָא דִּכְרוּבִים. אִינּוּן לְעֵילָּא קַיְימִין עַל אָת וְנִיסָא, וְהָא אוּקִימְנָא רָזָא דִּכְתִיב, פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם סוֹכְכִים וְלָא כְתִיב פְּרוּשֵׂי כְנָפַיִם סְכוּכִים אֶלָּא עַל אָתְּ וְנִיסָא הֲווֹ קַיְימִין.

זְמִנִּין יְדִיעָאן הֲווֹ סַלְקָאן גַּדְפַּיְיהוּ וּפַרְשֵׂי לוֹן לְעֵילָּא בְּכָל יוֹמָא, וַהֲווּ מִתְסָדְרָן וּמֵחַפְּיָין עַל כַּפּוֹרְתָּא, וְעַל דָּא בְּאָת וְנִיסָא הֲווֹ קַיְימִין, בְּכָל אֲתָר דְּרוּחָא עִלָּאָה הָוָה אָתֵי וְשַׁרְיָיא, וַדַּאי בְּהַהוּא אֲתַר דְּשָׁאֲרֵי, אִית בֵּיהּ מַמָּשׁוּ וְקַיְימָא בְּאָת וְנִיסָא. בָּר נָשׁ אִיהוּ מֵעַפְרָא, וְעַד לָא שָׁרָא עָלֵיהּ נְצִיצוּ דְּרוּחָא דִּלְעֵילָּא, לֵית בֵּיהּ מַמָּשׁוּ. כֵּיוָן דְּשַׁרְיָא עָלֵיהּ אִית בֵּיהּ מַמָּשׁוּ וְקַיְימָא בְּקִיּוּמָא.

לשון הקודש

וַדַּאי בְּאוֹתָהּ הַחֲזָרָה מִתְדַּבְּקִים זֶה בָּזֶה וְתָמִיד נִדְבָּק בָּהּ. וּכְדֶגְמַת הַכְּרוּבִים שֶׁהֵם לְמַעְלָה, כָּךְ עוֹמְדִים עַל אוֹת וְנֵס, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַסּוֹד שֶׁכָּתוּב פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם סֹכְכִים, וְלֹא כָתוּב פְּרוּשֵׂי כְנָפַיִם סְכוּכִים. אֶלָּא עַל אוֹת וְנֵס הָיוּ עוֹמְדִים. **זְמַנִּים** יְדוּעִים הָיוּ מַעֲלִים כַּנְפֵיהֶם וּפוֹרְשִׂים אוֹתָם לְמַעְלָה בְּכָל יוֹם, וְהָיוּ מִסְתַּדְּרִים וּמְחַפִּים עַל הַכַּפֹּרֶת, וְעַל זֶה בְּאוֹת וְנֵס הָיוּ עוֹמְדִים. בְּכָל מָקוֹם שֶׁרוּחַ עֶלְיוֹנָה הָיְתָה בָּאָה וְשוֹרָה, וַדַּאי בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁשּׁוֹרָה יֵשׁ בּוֹ מַמָּשׁוּת וְעוֹמֵד בְּאוֹת וְנֵס. בֶּן אָדָם שֶׁהוּא מֵעָפָר, וְעַד שֶׁלֹּא שוֹרָה בּוֹ נִיצוּץ שֶׁל רוּחַ שֶׁל מַעְלָה – אֵין בּוֹ מַמָּשׁ. כֵּיוָן שֶׁשּׁוֹרָה עָלָיו, יֵשׁ בּוֹ מַמָּשׁוּת וְקָם עַל עָמְדוֹ.

וְאִי תֵּימָא דָא בִּלְחוֹדוֹי, תָּא חֲזֵי, מֵחוּטְרָא דְּאַהֲרֹן, דְּאִיהוּ אָעָא בְּלָא מַמָּשׁוּ כְּלָל, כֵּיוָן דְּשָׁדַר בֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זְעִירוּ דְּרוּחָא, קָאִים בְּקִיּוּמָא וְאִתְעָבִיד בֵּיהּ בְּרִיָּה וּמַמָּשׁוּ. וּמָה אָעָא דְּלָאו אוֹרְחֵיהּ בְּכַךְ, כֵּיוָן דְּשָׁדַר בֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד זְעִירוּ דְּרוּחָא, קָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ וְהָוָה בֵּיהּ מַמָּשׁוּ. כְּרוּבִים דְּאִינּוּן קְדוּשָׁה וְקַיְּימָן בִּקְדוּשָׁה כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

בְּכָל זִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל הֲווֹ זַכָּאִין, כְּרוּבִים הֲווֹ דְּבִיקָן בִּדְבִיקוּ אַפִּין בְּאַפִּין, כֵּיוָן דַּהֲווּ סָרְחִין הֲווֹ מִתְהַדְּרִין אַפָּיְיהוּ דָּא מִן דָּא. מֵנָּא הֲווֹ יַדְעֵי, הָכָא אִפְּלִיגוּ עַמּוּדִין דְּעַלְמָא. אֲבָל בִּתְנָנָא דְּקָרְבָּנָא, וּבְקָרְבָּנָא עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא וְכַהֲנָא כַּד בָּרִיךְ יַת עַמָּא. בְּאִינּוּן תְּלָתָא הֲווֹ יַדְעֵי רָזָא

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר, זֶה לְבַדּוֹ? בֹּא רְאֵה מִמַּטֵּה אַהֲרֹן שֶׁהוּא עֵץ בְּלֹא מַמָּשׁוּת כְּלָל, כֵּיוָן שֶׁשָּׁלַח בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְעַט רוּחַ, קָם עַל עָמְדוֹ וְנֶעֱשְׂתָה מִמֶּנּוּ בְּרִיָּה מַמָּשׁ. וּמָה עֵץ שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ בְּכָךְ, כֵּיוָן שֶׁשָּׁלַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹ מְעַט רוּחַ, עָמַד עַל עָמְדוֹ וְהָיָה בּוֹ מַמָּשׁ – כְּרוּבִים שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים וְעוֹמְדִים בִּקְדֻשָּׁה כְּדֶגְמַת מַעְלָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

בְּכָל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ זַכָּאִים, הַכְּרוּבִים הָיוּ דְּבוּקִים בְּדִבּוּק פָּנִים בְּפָנִים. כֵּיוָן שֶׁסָּרְחוּ, הָיוּ חוֹזְרִים פְּנֵיהֶם זֶה מִזֶּה. מִנַּיִן הָיוּ יוֹדְעִים? כָּאן נֶחְלְקוּ עַמּוּדֵי הָעוֹלָם. אֲבָל בֶּעָשָׁן שֶׁל הַקָּרְבָּנוֹת וּבַקָּרְבָּנוֹת עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְהַכֹּהֲנִים כַּאֲשֶׁר מְבָרְכִים אֶת הָעָם – בְּאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה הָיוּ יוֹדְעִים

דִּכְרוּבִים מֵהַדְרָן אַנְפִּין דָּא מִן דָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי תִּיּוּבְתָּא דִּבְנוֹי.

בִּתְנָנָא דְּקָרְבָּנָא, כַּד הֲווֹ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין, תְּנָנָא הָוָה סָלִיק לְעֵילָא בְּאוֹרַח מֵישַׁר בְּעִטּוּרָא בְּקוּלְפִּין, אִי לִסְטַר מִזְרָח אִי לִסְטַר מַעֲרָב אוֹ בְּכָל סַיְיפֵי עַלְמָא בְּאוֹרַח מֵישַׁר הָוָה סָלִיק. וְכַד לָא סָטָא לִימִינָא וְלִשְׂמֹאלָא, כְּדֵין רְעוּתָא קַיָּימָא לְעֵילָא וְתַתָּא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּעוֹבָדִין דְּיִשְׂרָאֵל בְּחַבִּיבוּ יַתִּיר.

בְּקָרְבָּנָא עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא כַּד הֲווֹ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין, הָוָה מִתְחַזֵּי עַל גַּבֵּי אֶשָּׁא דְּמַדְבְּחָא דִּיוּקְנָא דְּאַרְיֵה דְּאָכִיל קָרְבָּנָא עַל מַדְבְּחָא, וְכַד לָא הֲווֹ זַכָּאִין הֲווֹ חֲמָאן דִּיוּקְנָא דְּכַלְבָּא רָבִיעַ עַל מַדְבְּחָא.

לשון הקודש

סוֹד הַכְּרוּבִים שֶׁמַּחֲזִירִים פָּנִים זֶה מִזֶּה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בִּתְשׁוּבַת בָּנָיו. **בִּעֲשַׂן** הַקָּרְבָּנוֹת, כַּאֲשֶׁר הָיוּ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִים, עָנָן הָיָה עוֹלֶה לְמַעְלָה בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה כְּמַקֵּל מְעֻטָּר, אִם לְצַד מִזְרָח אִם לְצַד מַעֲרָב אוֹ בְּכָל קַצְוֵי הָעוֹלָם – בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה הָיָה עוֹלֶה. וְכַאֲשֶׁר לֹא נָטָה לְיָמִין אוֹ לִשְׂמֹאל, אָז רָצוֹן נִמְצָא לְמַעְלָה וּמַטָּה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה בְּמַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה יְתֵרָה. **בַּקָּרְבָּן** שֶׁעַל הַמִּזְבֵּחַ, כַּאֲשֶׁר הָיוּ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִים, הָיְתָה נִרְאֵית עַל גַּבֵּי אֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ דְּמוּת שֶׁל אַרְיֵה שֶׁאוֹכֵל קָרְבָּנוֹת עַל הַמִּזְבֵּחַ. וְכַאֲשֶׁר לֹא הָיוּ זַכָּאִים, הָיוּ רוֹאִים דְּמוּת כֶּלֶב רוֹבֵץ עַל הַמִּזְבֵּחַ.

כַּהֲנָא כַּד בָּרִיךְ יַת עַמָּא בְּשַׁעֲתָא דְזָקִיף יְדוֹי, כַּד הֲווֹ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין וְאִתְחַזּוּן לְבָרְכָא, יְדוֹי הֲווֹ זַקְפִּין בִּזְקִיפוּ בְלָא טוֹרַח כְּלָל וְאִתְרָמוּ בְחֵידוּ וּבְרִעוּ, כְּדֵין שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָיא עֲלַיְיהוּ וּמִזְדַקְּפָן אִינּוּן מִגַּרְמֵיְיהוּ, וּכְדֵין כַּהֲנָא הָוָה יָדַע דְּאִתְחַזּוּן יִשְׂרָאֵל לְבָרְכָא, וּבָרִיךְ לוֹן בִּרְעוּתָא דְלִבָּא.

וְכַד יְדוֹי הֲוֵי יְקִירָן וּבְטוֹרַח סַגִּי אִזְדַּקְּפוּ וְלָא יְכִיל לְאַרָמָא לוֹן אֶלָּא בְּרוֹב טוֹרַח, כְּדֵין הָוָה יָדַע דִּשְׁכִינְתָּא לָא שַׁרְיָיא עַל יְדוֹי, וְיִשְׂרָאֵל לָא אִתְחַזּוּן לִבְרָכָה. בְּגִין דִּבְשַׁעְתָּא דִשְׁכִינְתָּא הָוָה אַתְיָיא לְשַׁרְיָיא עַל יְדוֹי, כָּל אִינּוּן אֶצְבָּעָאן דְּאִינּוּן בְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה הֲווֹ חַדָּאן בְּחֵידוּ לְקַבְּלָא לָהּ לִשְׁכִינְתָּא עֲלַיְיהוּ וּפַרְחֵי לְאִזְדַּקְּפָא לְעֵילָא, כְּמָה

לשון הקודש

הַכֹּהֵן כַּאֲשֶׁר הָיָה מְבָרֵךְ אֶת הָעָם בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה זוֹקֵף יָדָיו, כַּאֲשֶׁר הָיוּ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִים וּרְאוּיִים לִבְרָכָה, יָדָיו הָיוּ זְקוּפוֹת בִּזְקִיפָה בְּלִי טִרְחָה כְּלָל וְהִתְרוֹמְמוּ בְּשִׂמְחָה וּבְרָצוֹן. אָז הַשְּׁכִינָה הָיְתָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶן וּמִזְדַּקְּפוֹת אֵלּוּ מֵעַצְמָן, וְאָז הָיָה יוֹדֵעַ הַכֹּהֵן שֶׁרְאוּיִים יִשְׂרָאֵל לִבְרָכָה וּמְבָרֵךְ אוֹתָם בִּרְצוֹן הַלֵּב.

וְכַאֲשֶׁר יָדָיו הָיוּ כְּבֵדִים וּבְטֹרַח רַב הִזְדַּקְּפוּ וְלֹא יָכֹל לְהָרִים אוֹתָן אֶלָּא בְּהַרְבֵּה טֹרַח, אָז הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהַשְּׁכִינָה לֹא שׁוֹרָה עַל יָדָיו וְיִשְׂרָאֵל לֹא רְאוּיִים לִבְרָכָה. בִּגְלַל שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהַשְּׁכִינָה הָיְתָה בָּאָה לִשְׁרוֹת עַל יָדָיו, כָּל אוֹתָן אֶצְבָּעוֹת שֶׁהֵן כַּצּוּרָה הָעֶלְיוֹנָה, הָיוּ שְׂמֵחוֹת בְּשִׂמְחָה לְקַבֵּל אֶת הַשְּׁכִינָה עֲלֵיהֶן, וּפוֹרְחוֹת לְהִזְדַּקֵּף לְמַעְלָה כְּמוֹ שֶׁהָיוּ

דַּהֲווּ חַדָּאן כְּרוּבִים דְּהַאי עַלְמָא, וְכָל שֶׁכֵּן לְעֵילָא, לְקָבְלָא לָהּ לִשְׁכִינְתָּא עַל גַּבַּיְיהוּ.

וְרָזָא דָא (שמות י"ז) וִידֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים וְגוֹ'. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהַהִיא שַׁעֲתָא יִשְׂרָאֵל לָא הֲווֹ זַכָּאִין וִידוֹי דְּמֹשֶׁה אִתְיַיקְרוּ וְלָא יְכִיל לְזַקְפָּא לוֹן, דִּכְתִיב לְעֵילָא (שמות י"ז) עַל רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ' וּכְדֵין, וַיָּבֹא עֲמָלֵק וְאִתְיַיקְרוּ יְדוֹי וְלָא הָוָה יְכִיל לְזַקְפָּא לוֹן, עַד דְּקַבִּיל עוֹנָשָׁא. דִּכְתִיב (שמות י"ז) וַיִּקְחוּ אֶבֶן וְגוֹ' וְהָיָה כַּאֲשֶׁר וְגוֹ'.

כְּגַוְונָא דָא לוּחֵי אַבְנָא, כְּגַוְונָא דְכַהֲנָא וְעַל דָּא כְּרוּבִים בְּהַהוּא זִמְנָא דַּהֲווּ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין הֲווֹ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין מִתְדַּבְּקִין דָּא בְדָא. וְכָד לָא הֲווֹ זַכָּאִין, הֲווֹ מֵהַדְרִין אַנְפִּין אִלֵּין מֵאִלֵּין (נ"א דָא מִן דָּא) וְעַל רָזִין אִלֵּין הֲווֹ יַדְעִין אִי יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין אִי לָא.

לשון הקודש

שֶׁמֵּחִים הַכְּרוּבִים שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה, וְכָל שֶׁכֵּן לְמַעְלָה, כְּדֵי לְקַבֵּל הַשְׁכִינָה עֲלֵיהֶם.

וְסוֹד זֶה (שמות יז) וִידֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים וְגוֹ'. מָה הַטַּעַם? בִּגְלַל שֶׁאוֹתָהּ שָׁעָה יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ זַכָּאִים, וִידֵי מֹשֶׁה כָּבְדוּ וְלֹא יָכֹל לִזְקֹף אוֹתָן, שֶׁכָּתוּב לְמַעְלָה (שם) עַל רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ', וְאָז נֶאֱמַר וַיָּבֹא עֲמָלֵק, וְכָבְדוּ יָדָיו וְלֹא הָיָה יָכוֹל לִזְקֹף אוֹתָן עַד שֶׁקִּבֵּל עֹנֶשׁ, שֶׁכָּתוּב וַיִּקְחוּ אֶבֶן וְגוֹ' וְהָיָה כַּאֲשֶׁר וְגוֹ'.

כְּמוֹ זֶה גַּם לוּחוֹת הָאֶבֶן כְּמוֹ הַכֹּהֵן, וְעַל זֶה הַכְּרוּבִים, בַּזְּמַן הַהוּא שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִים, הָיוּ פָּנִים בְּפָנִים מִתְדַּבְּקִים זֶה בָּזֶה. וְכַאֲשֶׁר לֹא הָיוּ זַכָּאִים, הָיוּ מַחֲזִירִים פָּנִים אֵלּוּ מֵאֵלּוּ (זֶה מִזֶּה), וְעַל סוֹדוֹת

כְּרוּבִים, רָבְיָין, וְכֹלָּא בְּרָזָא חַד קַיְימֵי, דִּכְתִיב (הושע י"א) כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ, וּבְגִין כָּךְ כֹּלָּא בְּחַדְתוּתָא דְסִיהֲרָא קַיְימֵי. כְּמָה דְאִתְחַדֵּי דָא בְחַדְתוּתָא, הָכִי אִיהוּ כֹּלָּא. וּבְגִין כָּךְ נַעַר אִינוּן נַעֲרִים, וְרָזָא דָא אֵשֶׁת נְעוּרִים דְקַיְימָא עַל תְּרֵין נַעֲרִים בְּחַדְתוּתָא עִלָּאָה.

כְּרוּבִים אַנְפֵּי עִלָּאֵי וְאַנְפֵּי זוּטְרֵי וַדָּאי הָכִי אִינוּן, אַנְפִּין טְמִירִין לְעֵילָּא דְלָא אִתְגַּלְיָין, וּבְגִינַיְיהוּ חַדְתוּתָא דְסִיהֲרָא וּמִילּוֹי דִילָהּ, אַפֵּי זוּטְרֵי לְתַתָּא. כְּמָה דְאוֹקִימְנָא בַכַּפֹּרֶת לְעֵילָּא וְתַתָּא בְּרָזָא חָדָא קַיָּימָא, אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. אִלֵּין רָזָא דִתְרֵין כְּרוּבִים, חַד דְּכָר וְחַד נוּקְבָא, לְמֶהֱוֵי דְבִיקִין אִלֵּין בְּאִלֵּין בַּחֲבִיבוּתָא כְּמָה דְאִתְּמַר, אֵת לְאַסְגָּאָה עֵילָּא וְתַתָּא כַּחֲדָא, לְמֶהֱוֵי רָזָא דִכְּרוּבִים בִּכְלָלָא חָדָא.

לשון הקודש

אֵלּוּ הָיוּ יוֹדְעִים אִם יִשְׂרָאֵל זַכָּאִים אוֹ לֹא.

כְּרוּבִים – תִּינוֹקוֹת, וְהַכֹּל עוֹמֵד בְּסוֹד אֶחָד, שֶׁכָּתוּב (הושע יא) כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ. וּבִגְלַל זֶה הַכֹּל בְּחִדּוּשׁ הַיָּרֵחַ תָּלוּי. כְּמוֹ שֶׁמִּתְחַדֵּשׁ זֶה בְּחִדּוּשׁוֹ, כָּךְ הוּא הַכֹּל. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַנַּעַר, הֵם נְעָרִים, וְזֶה סוֹד אֵשֶׁת נְעוּרִים, שֶׁעוֹמֶדֶת עַל שְׁנֵי נְעָרִים בְּחִדּוּשׁ עֶלְיוֹן.

כְּרוּבִים – פָּנִים גְּדוֹלוֹת וּפָנִים קְטַנּוֹת, וַדַּאי כָּךְ הֵם. פָּנִים נִסְתָּרִים לְמַעְלָה שֶׁלֹּא מִתְגַּלִּים, וּבִגְלָלָם חִדּוּשׁ הַלְּבָנָה וּמִלּוּי שֶׁלָּהּ. פָּנִים קְטַנּוֹת לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בַּכַּפֹּרֶת, לְמַעְלָה וּמַטָּה בְּסוֹד אֶחָד עוֹמְדִים. אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, אֵלּוּ הֵם סוֹד שֶׁל שְׁנֵי כְּרוּבִים, אֶחָד זָכָר

כְּתִיב (תְּהִלִּים ק') עִבְדוּ אֵת ה' בְּשִׂמְחָה, חֶדְוָותָא דִתְרֵין כְּרוּבִין. דְּהָא רָבְיָין, כָּל מָה (מָאן) דְשָׁאֲרֵי בְגַוַוייהוּ, אִתְהַדְּרוּ אַנְפּוֹי כְּרָבְיָא וְחַדֵּי עִמְּהוֹן. וְרָזָא דָא כֵּיוָן דְשָׁאֲרֵי עֲלַיְיהוּ מָאן דְשָׁאֲרֵי, אִתְהַדָּר נַעַר בְּחֵידוּ דְכֹלָּא וּבִרְעוּתָא, אַף עַל גַּב דְּאַתְיָיא בְדִינָא עַל עַלְמָא, כֵּיוָן דְשָׁאֲרֵי עֲלַיְיהוּ אִתְהַדָּר בְּחֶדְוָה, נַעַר קְטִירָא בְחֵידוּ וְעָלְמָא אִתְהַדָּר בְּרַחֲמֵי, (נ"א בְּרִתְחֵי) מָאן דְּאִיהוּ בְרוּגְזָא יֵיתוּן לְגַבֵּיהּ נַעַר וְיִשְׁתְּכַּךְ רוּגְזֵיהּ, וְיִתְהַדָּר בְּחֶדְוָה וְשַׁוּי גַּרְמֵיהּ כְּרָבְיָא, וּכְדֵין כֹּלָּא בְחֵידוּ.

וְעַל רָזָא דְסִתְרָא דָא, כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ לֵית רְחִימוּ וְחַבִּיבוּ בָּר בְּרָבְיָא. **כְּתִיב** (שמות ל"ג) וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ, הָוָה קָאִים גּוֹ מַשְׁכְּנָא דְמִשָּׁה. בְּגִין דְּהַהוּא אֹהֶל, אֹהֶל דְמִשָּׁה

לשון הקודש

וְאֶחָד נְקֵבָה, לִהְיוֹת דְּבוּקִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ בַּחֲבִיבוּת, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר אֵת – לְרַבּוֹת מַעְלָה וּמַטָּה בְּאֶחָד, לִהְיוֹת סוֹד הַכְּרוּבִים בִּכְלָל אֶחָד.

כָּתוּב (תהלים ק) עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה, שִׂמְחָה שֶׁל שְׁנֵי הַכְּרוּבִים. שֶׁהֲרֵי תִּינוֹקוֹת, כָּל מַה (מִי) שֶׁנִּמְצָא בֵּינֵיהֶם, חוֹזְרוֹת פָּנָיו כְּתִינוֹק וְשָׂמֵחַ עִמָּהֶם. וְסוֹד זֶה, כֵּיוָן שֶׁשּׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם מִי שֶׁשּׁוֹרֶה, חוֹזֵר נַעַר בְּשִׂמְחָה שֶׁל הַכֹּל וּבְרָצוֹן. אַף עַל גַּב שֶׁחוֹזֵר בְּדִין עַל הָעוֹלָם, כֵּיוָן שֶׁשּׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם, חוֹזֵר בְּשִׂמְחָה, נַעַר קָשׁוּר בְּשִׂמְחָה, וְהָעוֹלָם חוֹזֵר בְּרַחֲמִים (בְּרוּגְזָ). מִי שֶׁהוּא בְּרוּגְזָ, יָבִיאוּ אֶצְלוֹ תִּינוֹק וְיִשְׁקֹט רָגְזוֹ, וַיַּחֲזֹר בְּשִׂמְחָה וַיַּעֲשֶׂה עַצְמוֹ כְּתִינוֹק, וְאָז הַכֹּל בְּשִׂמְחָה.

וְעַל סוֹד זֶה נֶאֱמַר כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ. אֵין אַהֲבָה וַחֲבִיבוּת, רַק בְּנַעַר. כָּתוּב (שמות לג) וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ. הָיָה עוֹמֵד תּוֹךְ הַמִּשְׁכָּן שֶׁל מֹשֶׁה,

הָוָה. וּבְשַׁעֲתָא דִשְׁכִינְתָּא הָוָה אַתְיָיא, אִשְׁתְּכַח תַּמָּן יְהוֹשֻׁעַ דְּאִיהוּ נַעַר, וּמִיָּד הָוָה בְּחֵידוּ וּרְעוּ דְחֶדְוָה וְיהוֹשֻׁעַ אַנְפּוֹי דְסִיהֲרָא בְּכֹלָּא בְּכָל רָזִין דִּילֵיהּ הָכִי הָוָה, כֵּיוָן דְּמָשְׁכְּנָא אִתְבְּנֵי, לָא אִיצְטְרִיךְ יְהוֹשֻׁעַ לְמֶהֱוֵי תַּמָּן, אֶלָּא כְּרוּבִים הֲווֹ תַּמָּן וּמִשְׁתַּכְּחֵי בְּחַבִּיבוּ דָא בְּדָא אַנְפִּין בְּאַנְפִּין כְּרָבְיֵי בְּחֵידוּ. וְכֵיוָן דְּשָׁאֲרֵי עֲלַיְיהוּ, מִיָּד כֹּלָּא בְּחֵידוּ וְדִינָא לָא אִשְׁתְּכַח כְּלָל.

בְּגִין כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּרָעוּתֵיהּ בְּעַמָּא דְיִשְׂרָאֵל בָּעָא לְאַחְזָאָה עוֹבָדָא לְתַתָּא, לְאִתְעָרָא רַחֲמֵי וּלְאַעֲבָרָא דִינָא דְּלָא יִשְׁלוֹט עֲלַיְיהוּ כְּלָל, וִיהוֹן תָּדִיר בְּחֶדְוָה עִמֵּיהּ. זַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. כְּתִיב (שְׁמוּאֵל א' ג') וְהַנַּעַר שְׁמוּאֵל מְשָׁרֵת וְגוֹ'. כְּתִיב נַעַר וּכְתִיב (תְּהִלִּים צ"ט)

לשון הקודש

בִּגְלַל שֶׁאוֹתוֹ אֹהֶל הָיָה אֹהֶל מֹשֶׁה, וּבְשָׁעָה שֶׁהַשְּׁכִינָה הָיְתָה בָּאָה, נִמְצָא שָׁם יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהוּא נַעַר, וּמִיָּד הָיָה בְּשִׂמְחָה וּבְרָצוֹן שֶׁל הַשִּׂמְחָה, וִיהוֹשֻׁעַ שֶׁפָּנָיו הֵם כַּלְּבָנָה בַּכֹּל, בְּכָל הַסּוֹדוֹת שֶׁלּוֹ כָּךְ הָיָה. וְכֵיוָן שֶׁנִּבְנָה הַמִּשְׁכָּן, לֹא הָיָה צָרִיךְ יְהוֹשֻׁעַ לִהְיוֹת שָׁם, אֶלָּא כְּרוּבִים הָיוּ שָׁם וְנִמְצָאִים בַּחֲבִיבוּת זֶה בָּזֶה, פָּנִים בְּפָנִים כִּנְעָרִים בְּשִׂמְחָה. וְכֵיוָן שֶׁשּׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם, מִיָּד הַכֹּל בְּשִׂמְחָה וְדִין לֹא נִמְצָא כְּלָל.

בִּגְלַל זֶה הַקָּבָּ"ה, שֶׁרְצוֹנוֹ בְּעַם יִשְׂרָאֵל, רָצָה לְהַרְאוֹת מַעֲשֶׂה לְמַטָּה, לְעוֹרֵר רַחֲמִים וּלְהַעֲבִיר דִּין שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם כְּלָל, וְיִהְיוּ תָּמִיד בְּשִׂמְחָה עִמּוֹ. זַכָּאִים הֵם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. כָּתוּב (שמואל–א ג) וְהַנַּעַר שְׁמוּאֵל מְשָׁרֵת וְגוֹ'. כָּתוּב נַעַר, וְכָתוּב (תהלים צט) וּשְׁמוּאֵל

וּשְׁמוּאֵל בְּקוֹרְאֵי שְׁמוֹ, וְתָנֵינָן שָׁקוּל הָיָה שְׁמוּאֵל כְּנֶגֶד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. אִי שָׁקוּל אִיהוּ כְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֲמַאי כְּתִיב נַעַר, דְּהָא בְּכַמָּה דַרְגִּין אִינּוּן לָא הָוָה מָטֵי אֲפִילוּ לְדַרְגָּא זְעִירָא דְּמֹשֶׁה, כָּל שֶׁכֵּן לְמֶהֱוֵי שָׁקוּל כְּתַרְוַיְיהוּ.

אֶלָּא הַאי קְרָא הָכִי הוּא, (תְּהִלִּים צ"ט) מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו. מֹשֶׁה אִיהוּ נְבִיאָה מְהֵימְנָא עִלָּאָה עַל כָּל שְׁאַר נְבִיאַיָּיא, אַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו, וְאִיהוּ כַּהֲנָא עִלָּאָה עַל כָּל שְׁאַר כַּהֲנֵי עַלְמָא. דְּלָא הָוָה כַּהֲנָא רַבָּא דְּסָלִיק בְּדַרְגָּא עִלָּאָה כְּאַהֲרֹן. זָכָה אַהֲרֹן לִכְהוּנָה וּנְבוּאָה, נָבִיא וְכֹהֵן, מָה דְּלָא זָכָה כַּהֲנָא אַחֲרָא. וְאִי תֵּימָא הַא זְכַרְיָה כֹּהֵן וְנָבִיא הָוָה, הַהִיא נְבוּאָה לְשַׁעָתָא הֲוָות וְכוּ'. (עד כאן מההשמטות).

לשון הקודש

בְּקוֹרְאֵי שְׁמוֹ, וְלָמַדְנוּ, שָׁקוּל הָיָה מֹשֶׁה כְּנֶגֶד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. אִם שָׁקוּל כְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, מַדּוּעַ כָּתוּב נַעַר, שֶׁהֲרֵי כַּמָּה מַדְרֵגוֹת הֵן, וְלֹא הָיָה מַגִּיעַ אֲפִלּוּ לְמַדְרֵגָה קְטַנָּה שֶׁל מֹשֶׁה, כָּל שֶׁכֵּן לִהְיוֹת שָׁקוּל כִּשְׁנֵיהֶם?

אֶלָּא פָּסוּק זֶה כָּךְ הוּא: (שם) מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו, מֹשֶׁה הוּא נָבִיא נֶאֱמָן עֶלְיוֹן עַל כָּל שְׁאָר הַנְּבִיאִים. אַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו, וְהוּא כֹּהֵן עֶלְיוֹן עַל כָּל כֹּהֲנֵי הָעוֹלָם. שֶׁלֹּא הָיָה כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁעוֹלֶה בְּמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה כְּאַהֲרֹן. זָכָה אַהֲרֹן לִכְהֻנָּה וּנְבוּאָה, נָבִיא וְכֹהֵן, מַה שֶּׁלֹּא זָכָה כֹּהֵן אַחֵר. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי זְכַרְיָה כֹּהֵן וְנָבִיא הָיָה – הַנְּבוּאָה הַהִיא הָיְתָה לְשָׁעָה. (עד כאן מההשמטות).

לְשַׁעֲתָא הָוָה, דִּכְתִיב, (דברי הימים ב כד) וְרוּחַ אֱלֹהִים לָבְשָׁה אֶת זְכַרְיָה. וְאִם תֹּאמַר, הָא יִרְמְיָהוּ, דִּכְתִיב בֵּיהּ, (ירמיה א) בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ. וְהָא אַחֲרָנִין. אֶלָּא כֻּלְּהוּ לָא זָכוּ לִנְבוּאָה וְלִכְהוּנָה עִלָּאָה כְּאַהֲרֹן, דְּהָא אַהֲרֹן זָכָה בִּנְבוּאָה עִלָּאָה, עַל כָּל שְׁאַר כַּהֲנֵי. זָכָה בִּכְהוּנָה עַל כֻּלְּהוּ. מֹשֶׁה זָכָה בִּנְבוּאָה, וְשִׁמֵּשׁ בִּכְהוּנָה עִלָּאָה. שְׁמוּאֵל זָכָה בְּתַרְוַיְיהוּ. מַה מֹשֶׁה הָוָה קָרֵי, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתִיב לֵיהּ מִיַּד. אוֹף שְׁמוּאֵל כְּתִיב בֵּיהּ, (שמואל א יב) הֲלֹא קְצִיר חִטִּים הַיּוֹם אֶקְרָא אֶל יְיָ וְיִתֵּן קוֹלוֹת וְגוֹ'. אֲבָל לָא סָלִיק לְדַרְגָּא עִלָּאָה כְּמֹשֶׁה. מַה אַהֲרֹן הָוָה מְשַׁמֵּשׁ בִּכְהוּנָה גַּבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אוֹף שְׁמוּאֵל הָוָה מְשַׁמֵּשׁ קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲבָל לָא סָלִיק בְּשִׁמּוּשָׁא עִלָּאָה כְּאַהֲרֹן.

לשון הקודש

לְשַׁעֲתוֹ הוּא הָיָה, שֶׁכָּתוּב וְרוּחַ אֱלֹהִים לָבְשָׁה אֶת זְכַרְיָה. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי יִרְמְיָהוּ שֶׁבּוֹ כָּתוּב (ירמיה א) בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ, וְהֲרֵי אֲחֵרִים – אֶלָּא כֻּלָּם לֹא זָכוּ לִנְבוּאָה וְלִכְהֻנָּה עֶלְיוֹנָה כְּמוֹ אַהֲרֹן, שֶׁהֲרֵי אַהֲרֹן זָכָה בִּנְבוּאָה עֶלְיוֹנָה עַל כָּל שְׁאָר הַכֹּהֲנִים. זָכָה בִּכְהֻנָּה עַל כֻּלָּם.

מֹשֶׁה זָכָה בִּנְבוּאָה, וְשִׁמֵּשׁ בִּכְהֻנָּה עֶלְיוֹנָה. שְׁמוּאֵל זָכָה בִּשְׁתֵּיהֶן. מַה מֹשֶׁה הָיָה קוֹרֵא וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵשִׁיב לוֹ מִיָּד – אַף בִּשְׁמוּאֵל כָּתוּב (שמואל–א יב) הֲלֹא קְצִיר חִטִּים הַיּוֹם אֶקְרָא אֶל ה' וְיִתֵּן קֹלוֹת וְגוֹ'. אֲבָל לֹא עָלָה לְדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה כְּמֹשֶׁה. מָה אַהֲרֹן הָיָה מְשַׁמֵּשׁ בִּכְהֻנָּה אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – אַף שְׁמוּאֵל

וּמִלָּה הָכִי הוּא. תְּלָתָא אִינּוּן דַּהֲווֹ נְבִיאֵי מְהֵימְנֵי, וְשִׁמְּשׁוּ בִּכְהוּנָה. חַד מֹשֶׁה, וְחַד אַהֲרֹן, וְחַד שְׁמוּאֵל. וְאִי תֵּימָא שְׁמוּאֵל לֹא מָשִׁיחַ (ס"א שִׁמֵּשׁ) בִּכְהוּנָה, אֶלָּא אַחֲרָא הָוָה דְּשִׁמֵּשׁ בִּכְהוּנָה, וּמַנּוּ (דף קמ"ח ע"ב) יִרְמְיָהוּ. לָאו הָכִי, דְּהָא כְּתִיב, (ירמיה א) מִן הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת. מִן הַכֹּהֲנִים הָוָה, אֲבָל לָא שִׁמֵּשׁ. וּשְׁמוּאֵל בְּיוֹמֵי דְעֵלִי שִׁמֵּשׁ. וּמֹשֶׁה שִׁמֵּשׁ זִמְנָא חָדָא, כָּל אִינּוּן שִׁבְעַת יְמֵי מִלּוּאִים.

שְׁמוּאֵל זָכָה לְנַעַר, דִּכְתִיב, (שמואל א א) וְהַנַּעַר נָעַר. (שמואל א ב) וּשְׁמוּאֵל מְשָׁרֵת. וּבְגִין דְּקַיְּימָא בְּהַאי דַּרְגָּא, וַדַּאי אִיהוּ כְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. מָאן דְּנָטִיל לְהַאי נַעַר, וְזָכֵי בֵּיהּ, זָכֵי בְּאִינּוּן דַּרְגִּין עִלָּאִין, דְּקַיְּימִין בְּהוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן.

לשון הקודש

הָיָה מְשַׁמֵּשׁ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲבָל לֹא עָלָה בְּשִׁמּוּשׁ עֶלְיוֹן כְּמוֹ אַהֲרֹן. **וְהַדָּבָר** כָּךְ הוּא: שְׁלֹשָׁה הֵם שֶׁהָיוּ נְבִיאִים נֶאֱמָנִים וְשִׁמְּשׁוּ בִּכְהֻנָּה. אֶחָד מֹשֶׁה, וְאֶחָד אַהֲרֹן, וְאֶחָד שְׁמוּאֵל. וְאִם תֹּאמַר שֶׁשְּׁמוּאֵל לֹא הִמְשִׁיחַ (שִׁמֵּשׁ) בִּכְהֻנָּה, אֶלָּא אַחֵר הָיָה שֶׁשִּׁמֵּשׁ בִּכְהֻנָּה, וּמִיהוּ? יִרְמְיָהוּ – לֹא כָּךְ! שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (ירמיה א) מִן הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת. מִן הַכֹּהֲנִים הָיָה, אֲבָל לֹא שִׁמֵּשׁ. וּשְׁמוּאֵל שִׁמֵּשׁ בִּימֵי עֵלִי, וּמֹשֶׁה פַּעַם אַחַת כָּל אוֹתָם שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּלּוּאִים.

שְׁמוּאֵל זָכָה לְנַעַר, שֶׁכָּתוּב (שמואל–א א) וְהַנַּעַר נָעַר. (שם ב) וּשְׁמוּאֵל מְשָׁרֵת. וּמִשּׁוּם שֶׁעוֹמֵד בַּדַּרְגָּה הַזּוֹ, וַדַּאי שֶׁהוּא כְּמוֹ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. מִי שֶׁנּוֹטֵל אֶת הַנַּעַר הַזֶּה וְזוֹכֶה בּוֹ, זוֹכֶה בְּאוֹתָן דַּרְגּוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁעָמְדוּ בָהֶם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן.

כְּרוּבִים אִינּוּן זָהָב, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, בְּגִין דְּנַפְקֵי מִסִּטְרָא דְּזָהָב, וְלָא אִתְעָרַב בְּהוּ כֶּסֶף, וְלָא גַוָּון אַחֲרָא, וְדָא אִיהוּ גַוָּון זָהָב יְרַקְרָק. בַּמִּשְׁכָּן מִתְעָרְבִין גְּוָונִין, זָהָב וָכֶסֶף לְמֵיהַךְ כַּחֲדָא, לְמֶהֱוֵי רָזָא דִלְעֵילָא בְּחַד. תּוּ נְחֹשֶׁת לְמֶהֱוֵי בַהֲדַיְיהוּ, וּלְמֵיזַל בֵּינַיְיהוּ כָּל סִטְרִין, לְאִשְׁתַּכְּחָא שְׁלִימוּ בְּכֹלָּא כַּחֲדָא, דִּכְתִיב זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת.

דָּבָר אַחֵר זָהָב וָכֶסֶף. זָהָב דְּאִתְהַדָּר לְכֶסֶף, וְכֶסֶף לְזָהָב, וְכֹלָּא אִתְכְּלִיל כַּחֲדָא, וּבְדוּכְתָּא חָדָא. בִּתְלַת גַּוְונִין אִתְהַדָּר, כַּד אִצְטְרִיךְ לְחֶדְוָותָא וְלָא דִינָא, זָהָב. כַּד אִצְטְרִיךְ לְרַחֲמֵי, כֶּסֶף. כַּד אִצְטְרִיךְ תֶּקֶפָא דְדִינָא, נְחֹשֶׁת.

וְעַל דָּא אִסְתָּכַּל מֹשֶׁה, בְּעוֹבָדָא דִנְחַשׁ הַנְּחֹשֶׁת, דִּכְתִיב (במדבר כא) **וַיַּעַשׂ** מֹשֶׁה נְחַשׁ נְחֹשֶׁת, וַהֲוָה

לשון הקודש

הַכְּרוּבִים הֵם זָהָב, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, מִשּׁוּם שֶׁיּוֹצְאִים מִצַּד הַזָּהָב, וְלֹא מְעֹרָב בָּהֶם כֶּסֶף וְלֹא גָוֵן אַחֵר, וְזֶהוּ גָוֵן זָהָב יְרַקְרַק. בַּמִּשְׁכָּן מִתְעָרְבִים הַגְּוָנִים זָהָב וָכֶסֶף לָלֶכֶת בְּאֶחָד, לִהְיוֹת סוֹד שֶׁלְּמַעְלָה בְּאֶחָד. עוֹד נְחֹשֶׁת לִהְיוֹת עִמָּם, וְלָלֶכֶת בֵּין כָּל הַצְּדָדִים, שֶׁתִּמָּצֵא שְׁלֵמוּת בַּכֹּל כְּאֶחָד, שֶׁכָּתוּב זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת.

דָּבָר אַחֵר זָהָב וָכֶסֶף – זֶה שֶׁחוֹזֵר לְכֶסֶף, וְכֶסֶף לְזָהָב, וְהַכֹּל כָּלוּל יַחַד וּבְמָקוֹם אֶחָד. בְּשָׁלֹשׁ צוּרוֹת חוֹזֵר: כַּאֲשֶׁר צָרִיךְ לְשִׂמְחָה וְלֹא לְדִין – זָהָב. כַּאֲשֶׁר צָרִיךְ לְרַחֲמִים – כֶּסֶף. כַּאֲשֶׁר צָרִיךְ תֹּקֶף הַדִּין – נְחֹשֶׁת.

וְעַל זֶה הִסְתַּכֵּל מֹשֶׁה בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁל נְחַשׁ

יָדַע אֲתָר דְּהִתּוּכָא דְזָהָב בְּהַהוּא נְחֹשֶׁת, בְּגִין דְּנָחָשׁ כְּלִישָׁנָא דִילֵיהּ הוּא, וְאַתְרֵיהּ הָוָה יָדַע. דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אָמַר לֵיהּ אֶלָּא עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף, וְאִיהוּ אָתָא וַעֲבַד נְחַשׁ נְחֹשֶׁת, דְּכְתִיב וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחַשׁ נְחֹשֶׁת. מָאי טַעְמָא.

אֶלָּא אֲתָר הָוָה יָדַע, וְעִקָּרָא דְמִלְּתָא הָוָה, דְּהָא בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, (במדבר כא) וַיְשַׁלַּח יְיָ' בָּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים, וּכְתִיב (דברים ח) נָחָשׁ שָׂרָף. עִקָּרָא דִלְהוֹן נָחָשׁ אִיהוּ. וּבְגִין דְּמֹשֶׁה הָוָה יָדַע עִקָּרָא וְשָׂרָשָׁא וִיסוֹדָא מֵהַהוּא אֲתָר, עֲבַד נָחָשׁ וְאִסְתְּמִיךְ עָלֵיהּ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל חָטְאוּ בְּלִישָׁנֵהוֹן, דְּכְתִיב (במדבר כא) וַיְדַבֵּר הָעָם בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה, וְעַל דָּא וַיְשַׁלַּח יְיָ' בָּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים.

לשון הקודש

הַנְּחֹשֶׁת, שֶׁכָּתוּב וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחַשׁ נְחֹשֶׁת, וְהָיָה יוֹדֵעַ הַמָּקוֹם שֶׁל הִתּוּךְ הַזָּהָב בְּאוֹתָהּ נְחֹשֶׁת, מִשּׁוּם שֶׁנָּחָשׁ הוּא כִּלְשׁוֹנוֹ, וּמְקוֹמוֹ הָיָה יוֹדֵעַ. שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא אָמַר לוֹ אֶלָּא עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף, וְהוּא בָּא וְעָשָׂה נְחַשׁ נְחֹשֶׁת, שֶׁכָּתוּב וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחַשׁ נְחֹשֶׁת. מָה הַטַּעַם?

אֶלָּא מָקוֹם הָיָה יוֹדֵעַ, וְעִקַּר הַדָּבָר הָיָה, שֶׁהֲרֵי בָּרִאשׁוֹנָה כָּתוּב וַיְשַׁלַּח ה' בָּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים, וְכָתוּב נָחָשׁ שָׂרָף. עִקָּרָם הוּא נָחָשׁ. וּמִשּׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה יוֹדֵעַ אֶת הָעִקָּר וְהַשֹּׁרֶשׁ וְהַיְסוֹד מֵאוֹתוֹ מָקוֹם, עָשָׂה נָחָשׁ וְהִסְתַּמֵּךְ עָלָיו. מָה הַטַּעַם? כִּי יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ בִּלְשׁוֹנָם, שֶׁכָּתוּב וַיְדַבֵּר הָעָם בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה, וְעַל זֶה וַיְשַׁלַּח ה' בָּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים.

וּמֹשֶׁה לָא אָזַל אֶלָּא בָתַר עִקָּרָא, וַעֲבַד נְחַשׁ נְחֹשֶׁת, בְּהַהוּא גַּוְונָא דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ, דְּהָא אַתְרֵיהּ נְחֹשֶׁת אִיהוּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אֲמַר לֵיהּ מִמָּה יִתְעַבִּיד, וּמֹשֶׁה אִסְתָּכַּל וַעֲבַד לֵיהּ מִנְּחֹשֶׁת, כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ לְאַתְרֵיהּ. מְנָלָן. דִּכְתִיב וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחַשׁ נְחֹשֶׁת וַיְשִׂימֵהוּ עַל הַנֵּס. מָאי עַל הַנֵּס. עַל הַהוּא רְשִׁימוּ דְּאִיהוּ לְעֵילָא.

וְהָא תְּנִינָן, בְּכָל אֲתָר הַאי נָחָשׁ אַזְלָא בָתַר רָזָא דְּאֵשֶׁת חַיִל, וּבַעְיָא אֵשֶׁת זְנוּנִים לְאִתְתַּקְּנָא גַּרְמָהּ כְּגַוְונָא דִּילָהּ, וְלָא יָכִילַת. אֵשֶׁת חַיִל, הַהוּא רְשִׁימוּ וְאָת דִּילָהּ, אִיהוּ אָת ה', וְהָכִי אִתְחֲזֵי לָהּ. אֵשֶׁת זְנוּנִים הַהוּא רְשִׁימָא וְאָת דִּילָהּ אִיהוּ כְּהַהוּא גַּוְונָא (נ"א דְּאִצְטְרִיךְ,) וְלָא אִתְתַּקַּן לְמֶהֱוֵי הָכִי, וְאָת דִּילָהּ ק', אָת דִּילָהּ אִתְתַּקְּנָא בְּתִקּוּנָא דְּאָת ה',

(ס"א אָתּ ק' בְּהַהוּא גַּוְונָא דה' וְלָא אִתְתַּקְּנָא לְמֶהֱוֵי הָכִי אָתּ דִּילָה אִתְתַּקְּנָא בְּתִקּוּנָא

לשון הקודש

וּמֹשֶׁה לֹא הָלַךְ אֶלָּא אַחַר הָעִקָּר וְעָשָׂה נְחַשׁ נְחֹשֶׁת בְּאוֹתוֹ גָּוֵן שֶׁצָּרִיךְ לוֹ, שֶׁהֲרֵי מְקוֹמוֹ הוּא נְחֹשֶׁת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא אָמַר לוֹ מִמָּה יֵעָשֶׂה, וּמֹשֶׁה הִתְבּוֹנֵן וְעָשָׂה אוֹתוֹ מִנְּחֹשֶׁת כְּפִי שֶׁצָּרִיךְ לִמְקוֹמוֹ. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחַשׁ נְחֹשֶׁת וַיְשִׂימֵהוּ עַל הַנֵּס. מַה זֶּה עַל הַנֵּס? עַל אוֹתוֹ רֹשֶׁם שֶׁהוּא לְמַעְלָה.

וַהֲרֵי שָׁנִינוּ, בְּכָל מָקוֹם הַנָּחָשׁ הַזֶּה הוֹלֵךְ אַחַר סוֹד שֶׁל אֵשֶׁת חַיִל, וּצְרִיכָה אֵשֶׁת זְנוּנִים לְתַקֵּן עַצְמָהּ כְּמוֹ שֶׁלָּהּ, וְלֹא יְכוֹלָה. הָרֹשֶׁם וְהָאוֹת שֶׁל אֵשֶׁת חַיִל הוּא הָאוֹת ה', וְכָךְ רָאוּי לָהּ. הָרֹשֶׁם הַהוּא שֶׁל אֵשֶׁת זְנוּנִים וְהָאוֹת שֶׁלָּהּ הוּא כְּמוֹ אוֹתוֹ גָּוֵן (שֶׁצָּרִיךְ), וְלֹא הִתְתַּקֵּן לִהְיוֹת כָּךְ, וְהָאוֹת שֶׁלָּהּ ק'. הָאוֹת שֶׁלָּהּ הִתְתַּקְּנָה

דְּאַתְּ ה') כְּגַוְונָא דְקוֹפָא אֵצֶל בְּנֵי נָשָׁא, דְּאַזְלָא בָתַר בְּנֵי נָשָׁא, וְלָא אִתְתָּקַן לְמֶעְבַּד הָכִי. כְּגַוְונָא דָא עֲבַד מֹשֶׁה הַהוּא נָחָשׁ, עַל הַהוּא רְשִׁימוּ דְּאִתְחָזֵי לֵיהּ, וְתָדִיר אִתְתָּקַן לְאַבְאָשָׁא, וְעָלֵיהּ חָב אָדָם, וְאִתְתָּרַךְ מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן, דְּהַוָּה אָתָר דִּיוֹרֵיהּ כְּגַוְונָא דְדִיוּרָא דִּלְעֵילָא.

כְּתִיב (בראשית א) **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר.** אָמַר רִבִּי יוֹסִי, הַהוּא אוֹר אִתְגְּנִיז וְאִיהוּ אִזְדַּמַּן לְגַבֵּי צַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב, (תהלים צז) אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק. לַצַּדִּיק וַדַּאי סְתָם. וְהַהוּא אוֹר לָא שִׁמֵּשׁ בְּעָלְמָא, בַּר יוֹמָא קַדְמָאָה. וּלְבָתַר אִתְגְּנִיז, וְלָא שִׁמֵּשׁ יַתִּיר.

רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִלְמָלֵא אִתְגְּנִיז מִכֹּל (דף קמ"ט ע"א) **וָכֹל, לָא קָאִים עָלְמָא אֲפִילוּ רִגְעָא חָדָא,**

לשון הקודש

בַּתִּקּוּן שֶׁל הָאוֹת ה', (אוֹת ק' בְּאוֹתוֹ גֶּוֶן שֶׁל ה', וְלֹא נִתְקָנָה לִהְיוֹת כָּךְ, הָאוֹת שֶׁלָּהּ נִתְקָנָה בַּתִּקּוּן שֶׁל הָאוֹת ה') כְּמוֹ קוֹף אֵצֶל בְּנֵי הָאָדָם שֶׁהוֹלֵךְ אַחַר בְּנֵי אָדָם וְלֹא נִתְקָן לַעֲשׂוֹת כָּךְ. כְּמוֹ כֵּן עָשָׂה מֹשֶׁה אֶת אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ עַל אוֹתוֹ רֹשֶׁם שֶׁרָאוּי לוֹ, וְתָמִיד מִתְקָן לְהָרַע, וְעָלָיו חָטָא אָדָם וְגֹרַשׁ מִגַּן עֵדֶן, שֶׁיִּהְיֶה מְקוֹם דִּיּוּרוֹ כְּמוֹ הַדִּיּוּר שֶׁלְּמַעְלָה.

כְּתִיב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אוֹתוֹ אוֹר נִגְנַז וְהִזְדַּמֵּן לַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, שֶׁכָּתוּב (תהלים צז) אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק, לַצַּדִּיק וַדַּאי סְתָם. וְאוֹתוֹ הָאוֹר לֹא שִׁמֵּשׁ בָּעוֹלָם פְּרָט לְיוֹם הָרִאשׁוֹן, וְאַחַר כָּךְ נִגְנַז וְלֹא שִׁמֵּשׁ יוֹתֵר.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִלְמָלֵא נִגְנַז מִכֹּל

אֶלָּא אִתְגְּנִיז וְאִזְדְּרַע כְּהַאי זַרְעָא דְּעָבִיד תּוֹלָדִין וּזְרָעִין וְאֵיבִין, וּמִגֵּיהּ אִתְקָיְּים עָלְמָא. וְלֵית לָךְ יוֹמָא, דְּלָא נָפִיק מִגֵּיהּ בְּעָלְמָא, וּמְקַיֵּים כֹּלָּא דְּבֵיהּ זָן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא. וּבְכָל אֲתָר דְּלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא בְּלֵילְיָא, חַד חוּטָא נָפִיק מֵהַהוּא אוֹר גְּנִיז, וְאִתְמְשִׁיךְ עַל אִינּוּן דְּלָעָאן בָּהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי. וְהָא אוֹקִימְנָא. יוֹמָא דְּאִתְקָם מַשְׁכְּנָא לְתַתָּא, מָה כְּתִיב (שמות מ) וְלָא יָכוֹל מֹשֶׁה לָבֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד כִּי שָׁכַן עָלָיו הֶעָנָן. מָאי הֶעָנָן. חַד חוּטָא הָוָה (נ"א עַמּוּדָא דְּעֲנָנָא) מֵהַהוּא סִטְרָא דְּאוֹר קַדְמָאָה, דְּנָפַק בְּחֶדְוָה בְכֹלָּא (דְּכֹלָּה), כָּד עָאלַת לְמַשְׁכְּנָא דִלְתַתָּא. וּמֵהַהוּא יוֹמָא (קַדְמָאָה). לָא אִתְגְּלֵי, אֲבָל שִׁמּוּשָׁא קָא מְשַׁמֵּשׁ בְּעָלְמָא, וְאִיהוּ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹמָא עוֹבָדָא דְּבְרֵאשִׁית.

לשון הקודש

וְכֹל, לֹא עוֹמֵד הָעוֹלָם אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד, אֶלָּא נִגְנַז וְנִזְרַע כַּזֶּרַע הַזֶּה שֶׁעוֹשֶׂה תּוֹלָדוֹת וּזְרָעִים וּפֵרוֹת, וּמִמֶּנּוּ הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. וְאֵין לְךָ יוֹם שֶׁלֹּא יוֹצֵא מִמֶּנּוּ בָּעוֹלָם וּמְקַיֵּם הַכֹּל שֶׁבּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זָן אֶת הָעוֹלָם. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, חוּט אֶחָד יוֹצֵא מֵאוֹתוֹ אוֹר גָּנוּז וְנִמְשָׁךְ עַל אוֹתָם שֶׁעוֹסְקִים בָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. בַּיּוֹם שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן לְמַטָּה, מַה כָּתוּב? (שמות מ) וְלֹא יָכֹל מֹשֶׁה לָבֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד כִּי שָׁכַן עָלָיו הֶעָנָן. מַה זֶּה הֶעָנָן? חוּט אֶחָד הָיָה (עַמּוּד הֶעָנָן) מֵאוֹתוֹ צַד שֶׁל הָאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁיָּצָא בְּשִׂמְחָה בַּכֹּל (שֶׁל הַכֹּל) כְּשֶׁנִּכְנַס לַמִּשְׁכָּן שֶׁלְּמַטָּה, וּמֵאוֹתוֹ יוֹם

רִבִּי יוֹסִי הָוָה לָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וַהֲווּ עִמֵּיהּ רִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי חִזְקִיָּה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הָא חֲמֵינָן דְּעוֹבָדָא דְּמַשְׁכְּנָא, כְּגַוְונָא דְעוֹבָדָא דְשָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְהָא אִתְעָרוּ חַבְרַיָּיא בְּרָזִין דִּלְהוֹן זְעִירוּ, דְּלָא יְכִיל בַּר נָשׁ לְמֵיכַל בְּפוּמֵיהּ, וּלְמֵישַׁט יְדֵיהּ לְגוֹ פּוּמֵיהּ וּלְמִבְלַע.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, מִלִּין אִלֵּין נְסַלֵּק לוֹן לְגוֹ (נ"א לְגַבֵּיהּ) בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, דְּאִיהוּ מְתַקֵּן תַּבְשִׁילִין מְתִיקִין, כְּמַה דְּאַתְקִין לוֹן עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין, וְאִיהוּ אַתְקִין תַּבְשִׁילִין, דְּלֵית בְּהוּ אֶתָּר, לְמֵיתֵי אַחֲרָא, לְמִשְׁדֵּי בְּהוּ מִלְּחָא. וְתוּ, דְּיָכִיל בַּר נָשׁ לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי וּלְאַשְׁלְמָא כְּרֵסוֹי מִכָּל עִדּוּנִין דְּעָלְמָא וּלְאִשְׁתַּאֲרָא, וּבֵיהּ יִתְקָיֵּם, (מלכים ב ד) וְיִתֵּן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיּוֹתִירוּ כִּדְבַר יְיָ׳.

לשון הקודש

(ראשון) לֹא נִגְלָה, אֲבָל שִׁמּוּשׁ מְשַׁמֵּשׁ בָּעוֹלָם, וְהוּא מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.

רִבִּי יוֹסִי הָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְהָיוּ עִמּוֹ רִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי חִזְקִיָּה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הֲרֵי רָאִינוּ שֶׁמַּעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן הוּא כְּמוֹ מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וַהֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים בְּסוֹדוֹת שֶׁלָּהֶם מְעַט, שֶׁלֹּא יָכוֹל אִישׁ לֶאֱכֹל בְּפִיו וּלְהוֹשִׁיט יָדוֹ לְתוֹךְ פִּיו וְלִבְלַע.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, דְּבָרִים אֵלּוּ נַעֲלֶה אוֹתָם לְתוֹךְ (אֶצְלוֹ) הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהוּא מְתַקֵּן תַּבְשִׁילִים מְתוּקִים, כְּמוֹ שֶׁהִתְקִינָם הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ, נִסְתָּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, וְהוּא מַתְקִין תַּבְשִׁילִים, שֶׁאֵין בָּהּ מָקוֹם שֶׁיָּבֹא אַחֵר וְיִשְׁפֹּךְ בָּהֶם מֶלַח. וְעוֹד, שֶׁיָּכוֹל אָדָם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וּלְהַשְׁלִים כְּרֵסוֹ מִכָּל עִדּוּנֵי הָעוֹלָם וּלְהִשָּׁאֵר, וּבוֹ יִתְקַיֵּם (מלכים-ב ד) וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיּוֹתִרוּ כִּדְבַר ה׳.

פְּתַח וְאָמַר, (מלכים א ה) וַיְיָ', נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ וַיְהִי שָׁלֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה וַיִּכְרְתוּ בְרִית שְׁנֵיהֶם. הַאי קְרָא הָא אִתְּמַר בְּכַמָּה דוּכְתֵּי. אֲבָל וַיְיָ', אִסְתַּכְּמוּתָא דִלְעֵילָא וְתַתָּא כַּחֲדָא. וַיְיָ' אִיהוּ וּבֵי דִינֵיהּ. נָתַן חָכְמָה, נָתַן: כְּמַאן דְיָהִיב נְבִזְבְּזָא וּמַתְּנָה לִרְחִימֵיהּ. כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ, שְׁלִימוּ דְחָכְמְתָא, בְּעוּתְרָא, וּבִשְׁלָם, וּבְשֶׁלְטָנוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ.

וַיְהִי שָׁלֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה, מָאי טַעְמָא. בְּגִין דַּהֲווֹ יַדְעֵי דָא לְדָא, סְתִימוּ דְמִלִּין דַּהֲווֹ אַמְרֵי, וּבְנֵי נָשָׁא אַחֲרָנִין לָא הֲווֹ יַדְעֵי לְאִסְתַּכְּלָא וּלְמִנְדַּע בְּהוּ כְּלַל, וּבְגִינַיְיהוּ, אִתְּהַדָּר חִירָם לְאוֹדָאָה לִשְׁלֹמֹה בְּכָל מִלּוֹי.

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, (שם–א ה) וַה' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ וַיְהִי שָׁלֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה וַיִּכְרְתוּ בְרִית שְׁנֵיהֶם. פָּסוּק זֶה הֲרֵי נֶאֱמַר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. אֲבָל וַה' – הַסְכָּמָה שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה כְּאֶחָד. וַה' – הוּא וּבֵית דִּינוֹ. נָתַן חָכְמָה – נָתַן, כְּמוֹ שֶׁנּוֹתֵן דּוֹרוֹן וּמַתָּנוֹת לַאֲהוּבוֹ. כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ – שְׁלֵמוּת הַחָכְמָה, בְּעֹשֶׁר, וּבְשָׁלוֹם וּבְשִׁלְטוֹן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ.

וַיְהִי שָׁלֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה, מָה הַטַּעַם? כִּי הָיוּ מַכִּירִים זֶה עִם זֶה אֶת סֵתֶר הַדְּבָרִים שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים, וּבְנֵי אָדָם אֲחֵרִים לֹא הָיוּ יוֹדְעִים לְהִתְבּוֹנֵן וְלָדַעַת בָּהֶם כְּלָל, וּבִשְׁבִילָם חָזַר חִירָם לְהוֹדוֹת לִשְׁלֹמֹה בְּכָל דְּבָרָיו.

שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, אִסְתָּכַּל וַהֲוָה חָמֵי, דְּהָא אֲפִילוּ בְּהַהוּא דָּרָא, דְּהֲוָה שְׁלִים מִכָּל דָּרִין אַחֲרָנִין, לָא הֲוָה רְעוּתָא דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, דְּיִתְגְּלֵי חָכְמָה כָּל כַּךְ עַל יְדֵיהּ, (נ"א וְלָא אִתְגַּלְיָא) דְּאִתְגְּלֵי אוֹרַיְיתָא דְּהֲוָה סְתִימָא בְּקַדְמִיתָא, וּפָתַח לָהּ פִּתְחִין. וְאַף עַל גַּב דְּפָתַח, סְתִימִין אִינּוּן, בַּר לְאִינּוּן חַכִּימִין דְּזָכוּ, וּמִתְגַּמְגְּמֵי בְּהוּ, וְלָא יַדְעֵי לְמִפְּתַּח בְּהוּ פּוּמָא. וְדָרָא דָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן שַׁרְיָא בְּגַוָּיהּ, רְעוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּיִתְגַּלְיָין מִלִּין סְתִימִין עַל יְדוֹי.

אֲבָל תַּוְוהְנָא עַל חַכִּימֵי דָּרָא, הֵיךְ שַׁבְקִין אֲפִילוּ רִגְעָא חָדָא, לְמֵיקָם קָמֵי דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, בְּעוֹד דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן קָאִים בְּעָלְמָא, אֲבָל בְּדָרָא דָא לָא יִתְנְשֵׁי חָכְמָתָא

לשון הקודש

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ הִתְבּוֹנֵן וְהָיָה רוֹאֶה, שֶׁהֲרֵי אֲפִלּוּ בְּאוֹתוֹ דּוֹר, שֶׁהָיָה שָׁלֵם מִכָּל הַדּוֹרוֹת הָאֲחֵרִים, לֹא הָיָה רְצוֹן הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן שֶׁתִּתְגַּלֶּה חָכְמָה כָּל כָּךְ עַל יָדוֹ, (וְלֹא הִתְגַּלְּתָה) שֶׁתִּתְגַּלֶּה תּוֹרָה שֶׁהָיְתָה נִסְתֶּרֶת בָּרִאשׁוֹנָה, וּפָתַח לָהּ פִּתְחִים. וְאַף עַל גַּב שֶׁפָּתַח, הֵם נִסְתָּרִים, פְּרָט לְאוֹתָם חֲכָמִים שֶׁזָּכוּ וּמְגַמְגְּמִים בָּהֶם, וְלֹא יוֹדְעִים לִפְתֹּחַ בָּהֶם פֶּה. וְהַדּוֹר הַזֶּה שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן שָׁרוּי בְּתוֹכוֹ, רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא בִּשְׁבִיל רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁיִּתְגַּלּוּ דְּבָרִים נִסְתָּרִים עַל יָדוֹ.

אֲבָל תְּמֵהֵנִי עַל חַכְמֵי הַדּוֹר אֵיךְ עוֹזְבִים אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד מִלַּעֲמֹד לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, בְּעוֹד שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן עוֹמֵד בָּעוֹלָם, אֲבָל בַּדּוֹר הַזֶּה לֹא תִשָּׁכַח הַחָכְמָה מִן הָעוֹלָם. אוֹי לַדּוֹר

מֵעָלְמָא, וַוי לְדָרָא כַּד יִסְתַּלַּק אִיהוּ, וְחַכִּימִין יִתְמַעֲטוּן, וְחָכְמְתָא יִתְנַשֵּׁי מֵעָלְמָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וַדַּאי הָכִי אִיהוּ, דְּהָא יוֹמָא חַד הֲוֵינָא אָזִיל עִמֵּיהּ בְּאָרְחָא, וּפָתַח פּוּמֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא, וַחֲמֵינָא עַמּוּדָא דַעֲנָנָא נָעִיץ מֵעֵילָא לְתַתָּא, וְחַד זִיהֲרָא זָהִיר גּוֹ עַמּוּדָא. דָּחִילְנָא דְּחִילוּ סַגִּי אַמִּינָא זַכָּאָה אִיהוּ בַּר נָשׁ, דְּהָכִי אִזְדַּמַּן לֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא.

מַה כְּתִיב בֵּיהּ בְּמֹשֶׁה, (שמות לג) וְרָאָה כָל הָעָם אֶת עַמּוּד הֶעָנָן עוֹמֵד פֶּתַח הָאֹהֶל וְקָם כָּל הָעָם וְהִשְׁתַּחֲווּ אִישׁ פֶּתַח אָהֳלוֹ. יֵאוֹת הוּא לְמֹשֶׁה, דְּאִיהוּ נְבִיאָה מְהֵימְנָא עִלָּאָה עַל כָּל נְבִיאֵי עָלְמָא, וְדָרָא הַהוּא דְּקַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא עַל טוּרָא דְסִינַי, וְחָמוּ כַּמָּה נִסִּין וְכַמָּה גְבוּרָאן בְּמִצְרַיִם וְעַל יַמָּא. אֲבָל הָכָא בְּדָרָא דָא, זְכוּתָא עִלָּאָה דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן

לשון הקודש

כְּשֶׁהוּא יִסְתַּלֵּק, וְהַחֲכָמִים יִתְמַעֲטוּ, וְהַחָכְמָה תִּשְׁתַּכַּח מֵהָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וַדַּאי כָּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי יוֹם אֶחָד הָיִיתִי הוֹלֵךְ עִמּוֹ בַּדֶּרֶךְ, וּפָתַח פִּיו בַּתּוֹרָה, וְרָאִיתִי עַמּוּד עָנָן נָעוּץ מִמַּעְלָה לְמַטָּה, וְזֹהַר אֶחָד זוֹהֵר תּוֹךְ הָעַמּוּד. פָּחַדְתִּי פַּחַד רַב וְאָמַרְתִּי: אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁכָּךְ הִזְדַּמֵּן לוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה.

מַה כָּתוּב בְּמֹשֶׁה? (שמות לג) וְרָאָה כָל הָעָם אֶת עַמּוּד הֶעָנָן עֹמֵד פֶּתַח הָאֹהֶל וְקָם כָּל הָעָם וְהִשְׁתַּחֲווּ אִישׁ פֶּתַח אָהֳלוֹ. נָאֶה הוּא לְמֹשֶׁה, שֶׁהוּא נָבִיא נֶאֱמָן עֶלְיוֹן עַל כָּל נְבִיאֵי הָעוֹלָם, וְאוֹתוֹ דּוֹר שֶׁקִּבְּלוּ תּוֹרָה עַל הַר סִינַי וְרָאוּ כַּמָּה נִסִּים וְכַמָּה גְבוּרוֹת בְּמִצְרַיִם וְעַל הַיָּם. אֲבָל כָּאן בַּדּוֹר הַזֶּה, הַזְּכוּת הָעֶלְיוֹנָה

קָא עָבִיד, לְאִתְחַזָּאָה נִסִּין עַל יְדוֹי. (דף קמ"ט ע"ב).

וּתְכֵלֶת, (שמות כה) אָמַר רִבִּי יִצְחָק, תְּכֵלֶת מֵהַהוּא נוּנָא דְיַמָּא דְגִינוֹסָר, דְּאִיהוּ בְעַדְבֵיהּ דִּזְבוּלוּן. וְאִצְטְרִיךְ גַּוְונָא דָא לְעוֹבָדָא דְמַשְׁכְּנָא לְאִתְחַזָּאָה הַאי גַּוְון.

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם. הַאי רְקִיעַ אִתְבְּרֵי בַּשֵּׁנִי, דְּעוֹבָדָא דָא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא אִיהוּ. וּבְיוֹמָא תְנְיָינָא דְאִיהוּ סְטָר שְׂמָאלָא, אִתְבְּרֵי בֵּיהּ גֵּיהִנָּם, דְּאִיהוּ נָפִיק מִגּוֹ הִתּוּכָא דְנוּרָא דִשְׂמָאלָא, וּבְיַמָּא אִצְטְבַע בָּהּ גַּוְון תְּכֵלָא, דְּאִיהוּ כּוּרְסְיָיא דְדִינָא.

וְנָטִיל הַאי יוֹמָא מַיִם דַּהֲווֹ מִסִּטְרָא דִימִינָא, וְאִינּוּן מַיִם דַּהֲווֹ מִסִּטְרָא דִימִינָא, לָא

לשון הקודש

שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן עָשָׂה – לְהֵרָאוֹת נִסִּים עַל יָדוֹ.

וּתְכֵלֶת. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תְּכֵלֶת מֵאוֹתוֹ דָג שֶׁל יָם גִּינוֹסָר, שֶׁהוּא בְּגוֹרָלוֹ שֶׁל זְבוּלוּן, וְהִצְטָרֵךְ הַגָּוֶן הַזֶּה לְמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן שֶׁיֵּרָאֶה הַגָּוֶן הַזֶּה.

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם. הָרָקִיעַ הַזֶּה נִבְרָא בַּשֵּׁנִי, שֶׁהַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הוּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל. וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי שֶׁהוּא צַד הַשְּׂמֹאל, בּוֹ נִבְרָא גֵּיהִנֹּם שֶׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ הִתּוּךְ הָאֵשׁ שֶׁל הַשְּׂמֹאל, וּבַיָּם נִצְבַּע בּוֹ גָּוֶן תְּכֵלֶת, שֶׁהוּא כִּסֵּא הַדִּין.

וְנוֹטֵל הַיּוֹם הַמַּיִם שֶׁהָיוּ מִצַּד הַיָּמִין, וְאוֹתָם הַמַּיִם שֶׁהָיוּ מִצַּד הַיָּמִין לֹא

אִתְגַּלּוּ אֶלָּא בְּיוֹם שֵׁנִי. בְּיוֹמָא דִּילֵיהּ, לָא אִתְגְּלֵי מַיִם, אֶלָּא אִתְחַלָּף, בְּגִין דְּאִתְכְּלִיל דָּא בְדָא, וְאִתְכַּסֵּם דָּא בְדָא. אוֹר דְּיוֹמָא קַדְמָאָה, נְהִירוּ קַדְמָאָה מִכָּל שִׁיתָּא נְהוֹרִין אִיהוּ. וְהַאי אוֹר בְּסִטְרָא דְאֶשָּׁא הֲוָה, דִּכְתִיב, (ישעיה י) וְהָיָה אוֹר יִשְׂרָאֵל לְאֵשׁ. וְהַהוּא אוֹר דְּיִשְׂרָאֵל מִסִּטְרָא דִימִינָא הֲוָה, אִתְכְּלִיל בְּאֶשָּׁא.

וְיוֹמָא קַדְמָאָה מֵאִינּוּן שִׁיתָּא יוֹמִין, מַיִם אִיהוּ, וְלָא שִׁמֵּשׁ עוֹבָדָא דְמַיִם, אֶלָּא עוֹבָדָא דְאוֹר, דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דְאֵשׁ, דְּאִיהוּ יוֹם שֵׁנִי. לְאַחֲזָאָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא בָרָא עָלְמָא, אֶלָּא עַל שָׁלוֹם, וּבְאֹרַח שָׁלוֹם הֲוָה כֹּלָּא. יוֹמָא קַדְמָאָה כָּל מַה דַּעֲבַד, מִסִּטְרָא דְחַבְרֵיהּ עָבֵד. יוֹמָא תִּנְיָינָא בְּסִטְרָא דְיוֹמָא קַדְמָאָה עָבַד הַהוּא אוּמָנָא, וְשִׁמֵּשׁ בָּהּ, דְּכָל חַד שִׁמֵּשׁ בְּעוֹבָדָא דְחַבְרֵיהּ, לְאַחֲזָאָה,

לשון הקודש

הִתְגַּלּוּ אֶלָּא בְּיוֹם שֵׁנִי. בַּיּוֹם שֶׁלּוֹ לֹא הִתְגַּלָּה מַיִם, אֶלָּא הִתְחַלֵּף, מִשּׁוּם שֶׁנִּכְלָל זֶה בָּזֶה וְהִתְכַּסֵּם זֶה בָּזֶה. הָאוֹר שֶׁל הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן, הָאוֹר הָרִאשׁוֹן מִכָּל שִׁשֶּׁת הָאוֹרוֹת הוּא. וְהָאוֹר הַזֶּה הָיָה בְּצַד הָאֵשׁ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה י) וְהָיָה אוֹר יִשְׂרָאֵל לְאֵשׁ. וְאוֹתוֹ אוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיָה מִצַּד הַיָּמִין, נִכְלָל בְּאֵשׁ.

וְהַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מֵאוֹתָם שֵׁשֶׁת הַיָּמִים הוּא מַיִם, וְלֹא שִׁמֵּשׁ מַעֲשֵׂה הַמַּיִם, אֶלָּא מַעֲשֵׂה הָאוֹר, שֶׁהוּא מִצַּד הָאֵשׁ, שֶׁהוּא יוֹם שֵׁנִי, לְהַרְאוֹת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא בָרָא אֶת הָעוֹלָם אֶלָּא עַל שָׁלוֹם, וּבְדֶרֶךְ שָׁלוֹם הַכֹּל הָיָה. הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן, כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה, מִצַּד חֲבֵרוֹ עָשָׂה. הַיּוֹם הַשֵּׁנִי בְּצַד יוֹם הָרִאשׁוֹן עָשָׂה אוֹתוֹ אֻמָּן

דְּהָא אִתְכְּלִילוּ דָא בְדָא. יוֹמָא תְלִיתָאָה, הָוָה בְּסִטְרָא דְּתַרְוַוייְהוּ, וּבֵיהּ הָוָה אַרְגָּמָן, וְעַל דָּא כְּתִיב, כִּי טוֹב כִּי טוֹב תְּרֵי זִמְנֵי בְּיוֹמָא תְלִיתָאָה.

תְּכֵלֶת, דָּא יוֹמָא תִנְיָינָא, אִצְטְבַע בִּתְרֵין גַּוְונִין סוּמָק וְאוּכָם. וּתְכֵלֶת, סוּמָק אִיהוּ דִילֵיהּ, מִיּוֹמָא תִנְיָינָא מַמָּשׁ, כְּעֵין גְּוָון אֵשָׁא, וְדָא אִיהוּ אֱלֹהִים, וְיָרֵית גְּוָון דְּדַהֲבָא, דְּכֹלָּא גַּוְונָא חָדָא. תְּכֶלְתָּא נָפִיק מִגּוֹ הַהוּא גְּוָון סוּמָק, וְכַד נָחִית לְתַתָּא, אִתְרְחַק גְּוָון סוּמָק, וְעָאל גּוֹ הַהוּא אֲתָר דְּאִיהוּ יַמָּא, וְאִצְטְבַע גְּוָון תְּכֵלָא. הַהוּא סוּמָקָא עָיֵיל גּוֹ יַמָּא, וְאִתְחַלָּשׁ גְּוָון דִילֵיהּ, וְאִתְהַדָּר תְּכֵלָא, וְדָא אִיהוּ אֱלֹהִים, אֲבָל לָאו אִיהוּ תַּקִּיפָא כְּקַדְמָאָה.

לשון הקודש

וְשִׁמֵּשׁ בָּהּ, שֶׁכָּל אֶחָד שִׁמֵּשׁ בְּמַעֲשֵׂה חֲבֵרוֹ, לְהַרְאוֹת שֶׁהַכֹּל נִכְלְלוּ זֶה בָּזֶה. הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי הָיָה בְּצַד שֶׁל שְׁנֵיהֶם, וּבוֹ הָיָה אַרְגָּמָן, וְעַל זֶה כָּתוּב כִּי טוֹב כִּי טוֹב פַּעֲמַיִם בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי.

תְּכֵלֶת, זֶה הַיּוֹם הַשֵּׁנִי, נִצְבַּע בִּשְׁנֵי גְוָנִים – אָדֹם וְשָׁחֹר. וּתְכֵלֶת – הָאָדֹם הוּא שֶׁלּוֹ, מֵהַיּוֹם הַשֵּׁנִי מַמָּשׁ, כְּעֵין גּוֹן הָאֵשׁ, וְזֶהוּ אֱלֹהִים, וְיָרֵשׁ גּוֹן הַזָּהָב, שֶׁהַכֹּל גָּוֶן אֶחָד. תְּכֵלֶת יוֹצֵאת מִתּוֹךְ אוֹתוֹ גָּוֶן אָדֹם, וּכְשֶׁיּוֹרֵד לְמַטָּה, הִתְרַחֵק גָּוֶן אָדֹם, וְנִכְנָס לְתוֹךְ אוֹתוֹ מָקוֹם, שֶׁהוּא הַיָּם, וְנִצְבָּע בְּגָוֶן תְּכֵלֶת. אוֹתוֹ אָדֹם נִכְנָס לְתוֹךְ הַיָּם וְנֶחֱלַשׁ גּוֹנוֹ וְהוֹפֵךְ לִתְכֵלֶת, וְזֶהוּ אֱלֹהִים, אֲבָל אֵינוֹ חָזָק כְּמוֹ הָרִאשׁוֹן.

אוּכָם, גַּוָּון דָּא נָפִיק מֵהִתּוּכָא דְּסוּמָקָא, כַּד אִתְהַתָּךְ וְאִתְחַלָּשׁ לְתַתָּא בְּהִתּוּכָא דְּזוּהֲמָא, וְנָחִית לְתַתָּא, וְנָפִיק מֵהַהוּא זוּהֲמָא גַּוָּון סוּמָק, מִזּוּהֲמָא תַּקִּיפָא, וּמִגּוֹ זוּהֲמָא תַּקִּיפָא, אִתְהַדָּר לְאוּכָם. וְכֹלָּא מֵהַהוּא סוּמָקָא קַדְמָאָה (ס"א עִלָּאָה) אִתְהַתָּךְ. וְכָל דָּא אִתְּבְּרֵי בַּשֵּׁנִי, וְהַאי אִקְרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים.

הַאי אוּכָם אִיהוּ חָשׁוּךְ יַתִּיר, דְּלָא אִתְחַזֵּי גַּוָּון דִּילֵיהּ מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא. בּוּצִינָא קַדִּישָׁא הָכִי אָמַר, דְּהַאי גַּוָּון אוּכָם חָשׁוּךְ, בְּאָן אֲתָר אִצְטְבַע. אֶלָּא כַּד הַהוּא סוּמָקָא אִתְהַתָּךְ בְּגוֹ תִּכְלָא, וְאִתְעָרְבוּ גַּוְונִין, אִתְהַתָּךְ הִתּוּכָא דְּזוּהֲמָא לְגוֹ תְּהוֹמֵי, וְאִתְעָבִיד מִתַּמָּן רֶפֶשׁ וָטִיט. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה נז) וַיִּגְרְשׁוּ מֵימָיו רֶפֶשׁ וָטִיט. וּמִגּוֹ הַהוּא טִינָא דִּתְהוֹמֵי, נָפַק הַהוּא חָשׁוּךְ דְּאִיהוּ אוּכָם, וְלָא

לשון הקודש

שָׁחֹר, גָּוֶן זֶה יוֹצֵא מֵהִתּוּךְ הָאָדֹם כְּשֶׁמִּתְהַתֵּךְ וְנֶחֱלָשׁ לְמַטָּה בְּהִתּוּךְ הַזֶּהָבָה, וְיוֹרֵד לְמַטָּה, וְיוֹצֵא מֵאוֹתָהּ זֶהָבָה גָּוֶן אָדֹם, מֵהַזֶּהָבָה הַקָּשָׁה, וּמִתּוֹךְ הַזֶּהָבָה הַקָּשָׁה הוֹפֵךְ לְשָׁחֹר. וְהַכֹּל מֵאוֹתוֹ הָאָדֹם הָרִאשׁוֹן (הָעֶלְיוֹן) הִתְהַתֵּךְ, וְכָל זֶה נִבְרָא בַּשֵּׁנִי, וְזֶה נִקְרָא אֱלֹהִים אֲחֵרִים.

הַשָּׁחֹר הוּא יוֹתֵר חָשׁוּךְ, שֶׁלֹּא נִרְאֶה הַגָּוֶן שֶׁלּוֹ מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ. הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כָּךְ אָמַר, שֶׁהַגָּוֶן הַשָּׁחֹר הַזֶּה הֶחָשׁוּךְ, בְּאֵיזֶה מָקוֹם נִצְבָּע? אֶלָּא כְּשֶׁאוֹתוֹ אָדֹם מִתְהַתֵּךְ בְּתוֹךְ הַתְּכֵלֶת וּמִתְעָרְבִים הַגְּוָנִים, מִתְהַתֵּךְ הַתּוֹךְ הַזֶּהָבָה לְתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת וְנַעֲשֶׂה מִשָּׁם רֶפֶשׁ וָטִיט, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם נז) וַיִּגְרְשׁוּ

אוּכָם אֶלָּא חָשׁוּךְ יַתִּיר, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית א) וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. אֲמַאי אִקְרֵי חֹשֶׁךְ, בְּגִין דְּגָוֵון דִּילֵיהּ חָשׁוּךְ, וְאַחְשִׁיךְ אַנְפֵּי בְרִיָּין. וְדָא אִיהוּ סוּמָק וְאוּכָם, וּבְגִין דָּא לָא כְתִיב בַּשֵּׁנִי כִּי טוֹב.

וְאִי תֵּימָא, וְהָא כְתִיב (בראשית א) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד דָּא מַלְאָךְ הַמָּוֶת, וְהָכָא אַמְרְתְּ דְּלָא אִתְמַר בְּגִינֵיהּ כִּי טוֹב. אֶלָּא רָזָא דְּרָזִין הָכָא, דְּהָא וַדָּאי מַלְאָךְ הַמָּוֶת אִיהוּ טוֹב מְאֹד. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּהָא כָּל בְּנֵי עָלְמָא יַדְעֵי דִּימוּתוּן וְיִתְהַדְּרוּן לְעַפְרָא, וְסַגִּיאִין אִינּוּן דִּמְהַדְּרֵי בְתִיּוּבְתָּא לְמָארֵיהוֹן, בְּגִין דְּחִילוּ דָא, וְדַחֲלֵי לְמֶחֱטֵי קַמֵּיהּ. סַגִּיאִין דַּחֲלֵי מִן מַלְכָּא, מִגּוֹ דְּתַלְיָא רְצוּעָה לְקָמַיְיהוּ. כַּמָּה טָבָא הַהִיא רְצוּעָה לְגַבֵּי בְנֵי נָשָׁא, דְּעַבְדַת לוֹן טָבִין וְקָשִׁיטִין, וּמְתַקְּנִין בְּאָרְחַיְיהוּ

לשון הקודש

מֵימָיו רֶפֶשׁ וָטִיט. וּמִתּוֹךָ אוֹתוֹ טִיט שֶׁל הַתְּהוֹמוֹת יוֹצֵא אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ, שֶׁהוּא שָׁחֹר, וְלֹא שָׁחֹר אֶלָּא יוֹתֵר חָשׁוּךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. לָמָּה נִקְרָא חֹשֶׁךְ? מִשּׁוּם שֶׁהַגָּוֶן שֶׁלּוֹ חָשׁוּךְ וּמַחְשִׁיךְ אֶת פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת, וְזֶהוּ אָדֹם וְשָׁחֹר, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא כָתוּב בַּשֵּׁנִי כִּי טוֹב.

וְאִם תֹּאמַר, וַהֲרֵי כָּתוּב וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְכָאן אָמַרְתָּ שֶׁלֹּא נֶאֱמַר בִּגְלָלוֹ כִּי טוֹב – אֶלָּא סוֹד הַסּוֹדוֹת כָּאן, שֶׁהֲרֵי מַלְאַךְ הַמָּוֶת וַדַּאי הוּא טוֹב מְאֹד. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם יוֹדְעִים שֶׁיָּמוּתוּ וְיַחְזְרוּ לֶעָפָר, וְרַבִּים הֵם שֶׁחוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה לְרִבּוֹנָם מִשּׁוּם פַּחַד זֶה, וּפוֹחֲדִים לַחֲטֹא לְפָנָיו. רַבִּים פּוֹחֲדִים מֵהַמֶּלֶךְ מִתּוֹךָ שֶׁתְּלוּיָה רְצוּעָה לִפְנֵיהֶם. כַּמָּה טוֹבָה אוֹתָהּ רְצוּעָה אֶל הָאָדָם, שֶׁעוֹשָׂה לָהֶם

כַּדְקָא יֵאוֹת. וְעַל דָּא וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. מְאֹד וַדַּאי.
(דף ק"נ ע"א).

רָזָא דְּרָזִין, דְּאוֹלִיפְנָא מִגּוֹ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא וְהִנֵּה טוֹב, דָּא מַלְאָךְ חַיִּים. מְאֹד, דָּא מַלְאָךְ הַמָּוֶת, דְּאִיהוּ יַתִּיר. אֲמַאי מַלְאָךְ הַמָּוֶת אִיהוּ טוֹב מְאֹד. אֶלָּא כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, כֹּלָּא הָוָה מִתְתַּקֵּן עַד לָא יֵיתֵי אָדָם, דְּאִיהוּ מַלְכָּא דְּהַאי עָלְמָא. כֵּיוָן דְּאִתְבְּרֵי אָדָם, עֲבַד לֵיהּ מִתְתַּקֵּן בְּאֹרַח קְשׁוֹט, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (קהלת ז) אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יָשָׁר וְהֵמָּה בִקְשׁוּ חִשְׁבֹּונוֹת רַבִּים, עֲבַד לֵיהּ יָשָׁר, וּלְבָתַר סָרַח, וְאִטְרִיד מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן.

גַּן עֵדֶן אִיהוּ בְּאַרְעָא, נָטִיעַ בְּאִינּוּן נְטִיעָן דְּנָטַע לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית ב) וַיִּטַּע יְיָ אֱלֹהִים גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם, אִיהוּ נָטַע לֵיהּ

לשון הקודש

טוֹבוֹת וַאֲמִתּוֹת וּמִתְתַּקְּנִים בְּדַרְכֵיהֶם כָּרָאוּי. וְעַל זֶה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. מְאֹד וַדַּאי.

סוֹד הַסּוֹדוֹת שֶׁלָּמַדְנוּ מִתּוֹךְ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהִנֵּה טוֹב – זֶה מַלְאַךְ הַחַיִּים. מְאֹד – זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת, שֶׁהוּא יוֹתֵר. לָמָּה מַלְאַךְ הַמָּוֶת הוּא טוֹב מְאֹד? אֶלָּא כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הַכֹּל הָיָה מִתְקָן טֶרֶם שֶׁבָּא אָדָם, שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. כֵּיוָן שֶׁנִּבְרָא אָדָם, עָשָׂה אוֹתוֹ מִתְקָן בְּדֶרֶךְ אֱמֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (קהלת ז) אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יָשָׁר וְהֵמָּה בִקְשׁוּ חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים. עָשָׂה אוֹתוֹ יָשָׁר, וְאַחַר כָּךְ סָרַח וְנִטְרַד מִגַּן עֵדֶן.

גַּן הָעֵדֶן הוּא נָטוּעַ בָּאָרֶץ בְּאוֹתָן נְטִיעוֹת שֶׁנָּטַע אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גַּן

בִּשְׁמָא שְׁלִים, כְּגַוְונָא עִלָּאָה לְעֵילָא. וְכָל דְּיוּקְנִין עִלָּאִין כֻּלְּהוּ, מְרֻקְּמָן וּמִתְצַיְּירָן בְּהַאי גַּן עֵדֶן דִּלְתַתָּא, וְתַמָּן אִינּוּן כְּרוּבִים. לָאו אִינּוּן גְּלִיפִין בִּגְלִיפוּי דִּבְנֵי נָשָׁא מִדַּהֲבָא אוֹ מִמִּלָּה אַחֲרָא, אֶלָּא כֻּלְּהוּ נְהוֹרִין דִּלְעֵילָא, גְּלִיפִין וּמִתְצַיְּירִין בְּצִיּוּרָא מְרֻקְּמָא, עוֹבָדֵי יְדֵי אוּמָנָא דִשְׁמָא שְׁלִים דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכֻלְּהוּ מְחֻקְּקָן תַּמָּן. וְכָל דְּיוּקְנִין וְצִיּוּרִין דְּהַאי עָלְמָא, כֻּלְּהוּ מִתְצַיְּירָן תַּמָּן, וּגְלִיפָן וּמִתְחַקְּקָן תַּמָּן, כֻּלְּהוּ כְּגַוְונָא דְּהַאי עָלְמָא.

וַאֲתָר דָּא אִיהוּ מָדוֹרָא לְרוּחִין קַדִּישִׁין, בֵּין אִינּוּן דְּאָתוּ לְהַאי עָלְמָא, בֵּין אִינּוּן דְּלָא אָתוּ לְהַאי עָלְמָא, וְאִינּוּן דִּזְמִינִין לְמֵיתֵי לְהַאי עָלְמָא. כֻּלְּהוּ רוּחִין מִתְלַבְּשָׁן בִּלְבוּשִׁין וְגוּפִין וּפַרְצוּפִין כְּגַוְונָא דְּהַאי עָלְמָא, וּמִסְתַּכְּלָן תַּמָּן בְּזִיו יְקָרָא דְּמָאֲרֵיהוֹן, עַד דְּאַתְיָין לְהַאי עָלְמָא.

לשון הקודש

בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם. הוּא נָטַע אוֹתוֹ בְּשֵׁם שָׁלֵם, כְּדִגְמַת עֶלְיוֹן שֶׁלְּמַעְלָה. וְכָל הַדְּיוֹקְנָאוֹת הָעֶלְיוֹנִים כֻּלָּם, מְרֻקָּמִים וּמְצֻיָּרִים בְּגַן הָעֵדֶן הַזֶּה שֶׁלְּמַטָּה, וְשָׁם הֵם הַכְּרוּבִים. אֵינָם חֲקוּקִים בַּחֲקִיקוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם מִזָּהָב אוֹ מִדָּבָר אַחֵר, אֶלָּא כֻּלָּם אוֹרוֹת שֶׁלְּמַעְלָה חֲקוּקִים וּמְצֻיָּרִים בְּצִיּוּר מְרֻקָּם, מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָן שֶׁל הַשֵּׁם הַשָּׁלֵם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכֻלָּם חֲקוּקִים שָׁם. וְכָל הַדְּיוֹקְנָאוֹת וְהַצִּיּוּרִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, כֻּלָּם מְצֻיָּרִים שָׁם, וַחֲקוּקִים וּמִתְחַקְּקִים שָׁם כֻּלָּם כְּמוֹ הָעוֹלָם הַזֶּה. **וּמָקוֹם** זֶה הוּא מָדוֹר לְרוּחוֹת קְדוֹשׁוֹת, בֵּין אוֹתָן שֶׁבָּאוּ לָעוֹלָם הַזֶּה, בֵּין אוֹתָן שֶׁלֹּא בָּאוּ לָעוֹלָם הַזֶּה וְהֵם עֲתִידִים לָבֹא לָעוֹלָם הַזֶּה. כֻּלָּן רוּחוֹת מְלֻבָּשׁוֹת

בְּשַׁעֲתָא דְּנַפְקֵי מִתַּמָּן, לְמֵיתֵי לְהַאי עָלְמָא, מִתְפַּשְׁטִין אִינּוּן רוּחִין, מֵהַהוּא גּוּפָא וּלְבוּשָׁא דְתַמָּן, וּמִתְלַבְּשִׁין בְּגוּפָא וּבִלְבוּשָׁא דְהַאי עָלְמָא, וְעַבְדִין דִּיוּרֵיהוֹן בְּהַאי עָלְמָא, בִּלְבוּשָׁא וְגוּפָא דָא, דְּאִיהוּ מִטִּפָּה סְרוּחָה.

וְכַד מָטֵי זִמְנֵיהּ לְמֵיהַךְ וּלְנַפְקָא מֵהַאי עָלְמָא, לָא נָפִיק עַד דְּהַאי מַלְאָךְ הַמָּוֶת אַפְשִׁיט לֵיהּ לְבוּשָׁא דְגוּפָא דָא. כֵּיוָן דְּאִתְפְּשַׁט הַאי גּוּפָא מֵהַהוּא רוּחָא, עַל יְדֵי דְּהַהוּא מַלְאָךְ הַמָּוֶת, אַזְלָא וּמִתְלַבְּשָׁא בְּהַהוּא גּוּפָא אַחֲרָא דִּבְגִנְתָּא דְעֵדֶן, דְּאִתְפְּשִׁיט כַּד אָתֵי לְהַאי עָלְמָא. וְלֵית חִדּוּ לְרוּחָא, כַּר בְּהַהוּא גּוּפָא דְתַמָּן, וְחַדֵּי עַל דְּאִתְפְּשַׁט מֵהַאי גּוּפָא דְהַאי עָלְמָא, וְאִתְלָבַּשׁ בִּלְבוּשָׁא אַחֲרָא שְׁלִים, כְּגַוְונָא דְהַאי (נ"א דְהַהוּא) עָלְמָא, וּבֵיהּ יָתִיב וְאָזִיל

לשון הקודש

בִּלְבוּשִׁים וְגוּפִים וּפַרְצוּפִים כְּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִסְתַּכְּלוֹת שָׁם בְּזִיו כְּבוֹד רִבּוֹנָם, עַד שֶׁבָּאוֹת לָעוֹלָם הַזֶּה.

בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצְאוֹת מִשָּׁם לָבֹא לָעוֹלָם הַזֶּה, מִתְפַּשְׁטוֹת אוֹתָן רוּחוֹת מֵאוֹתוֹ גּוּף וּלְבוּשׁ שֶׁל שָׁם, וּמִתְלַבְּשׁוֹת בְּגוּף וּלְבוּשׁ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְעוֹשׂוֹת מְדוֹרָם בָּעוֹלָם הַזֶּה בִּלְבוּשׁ וְגוּף הַזֶּה, שֶׁהוּא מִטִּפָּה סְרוּחָה.

וּכְשֶׁמַּגִּיעַ זְמַנּוֹ לָלֶכֶת וְלָצֵאת מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, לֹא יוֹצֵא עַד שֶׁמַּלְאַךְ הַמָּוֶת הַזֶּה מַפְשִׁיטוֹ הַלְּבוּשׁ שֶׁל הַגּוּף הַזֶּה. כֵּיוָן שֶׁנִּפְשַׁט הַגּוּף מֵאוֹתָהּ רוּחַ עַל יְדֵי אוֹתוֹ מַלְאַךְ הַמָּוֶת, הוֹלֵךְ וּמִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתוֹ גּוּף הָאַחֵר שֶׁבְּגַן עֵדֶן שֶׁמִּמֶּנּוּ הִתְפַּשֵּׁט כְּשֶׁבָּא לָעוֹלָם הַזֶּה, וְאֵין שִׂמְחָה לָרוּחַ פְּרָט לְאוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁל שָׁם, וְשָׂמֵחַ עַל שֶׁהִתְפַּשֵּׁט מֵהַגּוּף הַזֶּה שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה וְהִתְלַבֵּשׁ בְּגוּף אַחֵר שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁל (אותו) הָעוֹלָם הַזֶּה, וּבוֹ יוֹשֵׁב וְהוֹלֵךְ וּמִתְבּוֹנֵן

וְאִסְתָּכַּל לְמִנְדַּע בְּרָזִין עִלָּאִין, מַה דְּלָא יְכִיל לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּהַאי עָלְמָא בְּגוּפָא דָא.

וְכַד אִתְלַבְּשַׁת נִשְׁמָתָא בְּהַהוּא לְבוּשָׁא דְּהַהוּא עָלְמָא, כַּמָּה עִדּוּנִין, כַּמָּה כִּסּוּפִין דִּילָהּ תַּמָּן. מַה גָּרִים לְגוּפָא דָא, לְאִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ רוּחָא. הֲוֵי אִימָא הַהוּא דְּאַפְּשִׁיט לֵיהּ לְבוּשִׁין אִלֵּין. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד טִיבוּ עִם בְּרִיָּין, דְּלָא אַפְּשִׁיט לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְבוּשִׁין אִלֵּין, עַד דְּאַתְקִין לֵיהּ לְבוּשִׁין אַחֲרָנִין יַקִּירִין וְטָבִין מֵאִלֵּין.

בַּר לְאִינּוּן חַיָּיבֵי עָלְמָא, דְּלָא אָהַדְּרוּ בְּתִיּוּבְתָּא שְׁלִימָתָא לְמָארֵיהוֹן, דְּעַרְטִילָאִין אָתוּ לְהַאי עָלְמָא, וְעַרְטִילָאִין יְתוּבוּן תַּמָּן. וְנִשְׁמָתָא אַזְלָא בְּכִסּוּפָא לְגַבֵּי אַחֲרָנִין, דְּלֵית לָהּ לְבוּשִׁין כְּלַל, וְאִתְדָּנַת בְּהַהוּא גֵּיהִנָּם דְּבְאַרְעָא, מִגּוֹ הַהוּא אֵשָׁא

לשון הקודש

בַּסּוּדוֹת הָעֶלְיוֹנִים, מַה שֶּׁלֹּא יָכֹל לָדַעַת וּלְהִתְבּוֹנֵן בָּעוֹלָם הַזֶּה בַּגּוּף הַזֶּה.

וּכְשֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת הַנְּשָׁמָה בְּאוֹתוֹ לְבוּשׁ שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם, כַּמָּה עִדּוּנִים וְכַמָּה כִּסּוּפִים שֶׁלָּהּ שָׁם. מַה גָּרַם לַגּוּף הַזֶּה לְהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ הָרוּחַ? הֱוֵה אוֹמֵר, אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁהִפְשִׁיטוּ מֵהַלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה טוֹב עִם הַבְּרִיּוֹת שֶׁלֹּא מַפְשִׁיט מֵהָאָדָם הַלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ עַד שֶׁמַּתְקִין לוֹ לְבוּשִׁים אֲחֵרִים נִכְבָּדִים וְטוֹבִים מֵאֵלֶּה.

פְּרָט לְאוֹתָם רִשְׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא חָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְרִבּוֹנָם, שֶׁמְּעֵרְטָלִים בָּאוּ לָעוֹלָם הַזֶּה וּמְעֻרְטָלִים יָשׁוּבוּ לְשָׁם. וְהַנְּשָׁמָה הוֹלֶכֶת בְּבוּשָׁה כְּלַפֵּי אֲחֵרוֹת, כִּי אֵין לָהּ כְּלָל לְבוּשִׁים, וְנִדּוֹנִית בְּאוֹתוֹ

דִּלְעֵילָא. וְאִית מִנְּהוֹן דִּמְצַפְּצְפֵי וְסַלְקֵי, וְאִלֵּין אִינּוּן חַיָּיבֵי עָלְמָא, דְּחַשְׁבִי בְּלִבַּיְיהוּ תְּשׁוּבָה, וּמִיתוּ, וְלָא יָכִילוּ לְמֶעְבַּד לָהּ. אִלֵּין אִתְדָּנוּ תַּמָּן בְּגֵיהִנָּם, וּלְבָתַר מְצַפְּצְפֵי וְסַלְקִין.

חָמֵי כַּמָּה רַחֲמָנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם בְּרִיּוֹהִי, דְּאֲפִילוּ דְּאִיהוּ חַיָּיבָא יַתִּיר, וְהִרְהֵר תְּשׁוּבָה, וְלָא יְכִיל לְמֶעְבַּד תְּשׁוּבָה, וּמִית, הַאי בְּוַדַּאי, מְקַבֵּל עוֹנְשָׁא, עַד דְּאָזִיל בְּלָא תְּשׁוּבָה. לְבָתָר הַהוּא רְעוּתָא דְשַׁוֵּי לְמֶעְבַּד תְּשׁוּבָה, לָא אַעְדִּיאַת מִקַּמֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְקִין לְהַהוּא חַיָּיבָא דוּכְתָּא, בְּמָדוֹרָא דְשְׁאוֹל, וְתַמָּן מְצַפְּצְפָא תְּשׁוּבָה. דְּהָא הַהוּא רְעוּתָא נָחִית מִקַּמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְתָבַר כָּל גְּוִיזִין (ס"א לְבָתָר דְּקַבִּיל עוֹנְשֵׁיהּ הַהוּא רְעוּתָא טָבָא דְשַׁוֵּי הַהוּא חַיָּיבָא לְמֶעְבַּד תְּשׁוּבָה סַלְקָא קָמֵי מַלְכָּא עִלָּאָה וְלָא אַעְדִּיאַת מִתַּמָּן עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְקִין לְהַהוּא חַיָּיבָא דוּכְתָּא

לשון הקודש

גֵּיהִנֹּם שֶׁבָּאָרֶץ מִתּוֹךְ אוֹתָהּ הָאֵשׁ שֶׁלְּמַעְלָה. וְיֵשׁ מֵהֶן שֶׁמְּצַפְּצְפוֹת וְעוֹלוֹת, וְאֵלּוּ הֵם רִשְׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁחָשְׁבוּ בְּלִבָּם תְּשׁוּבָה וּמֵתוּ, וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ. אֵלֶּה נִדּוֹנִים שָׁם בַּגֵּיהִנֹּם, וְאַחַר כָּךְ מְצַפְּצְפִים וְעוֹלִים.

רְאֵה כַּמָּה רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם בְּרִיּוֹתָיו, שֶׁאֲפִלּוּ שֶׁהוּא רָשָׁע גָּדוֹל וְהִרְהֵר תְּשׁוּבָה וְלֹא יָכֹל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וּמֵת, הֲרֵי וַדַּאי מְקַבֵּל עֹנֶשׁ עַד שֶׁהוֹלֵךְ בְּלִי תְּשׁוּבָה. אַחַר כָּךְ אוֹתוֹ הָרָצוֹן שֶׁשָּׂם לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, לֹא זָז מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְתַקֵּן לְאוֹתוֹ רָשָׁע מָקוֹם בִּמְדוֹר הַשְּׁאוֹל, וְשָׁם מְצַפְּצֵף תְּשׁוּבָה. שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ רָצוֹן יוֹרֵד מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשוֹבֵר כָּל הַשּׁוֹמְרִים (לְאַחַר שֶׁקִּבֵּל עָנְשׁוֹ, אוֹתוֹ רָצוֹן טוֹב שֶׁהִנִּיחַ אוֹתוֹ רָשָׁע לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, עוֹלֶה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן,

בְּמַדּוֹרַת שְׁאוֹל וּכְדֵין הַהוּא רֵיעוּתָא נַחְתָּא מִקַּמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְתַבְּרַת כָּל גְּזִיזִין)

דְּתַרְעֵי מָדוֹרֵי גֵיהִנָּם, וּמָטֵי לְהַהוּא אֲתָר דְּהַהוּא חַיָּיבָא תַּמָּן, וּבָטֵשׁ בֵּיהּ, וְאִתְעַר לֵיהּ הַהוּא רְעוּתָא כְּמִלְּקַדְּמִין. וּכְדֵין מְצַפְּצְפָא (דף ק"נ ע"ב) **הַהִיא נִשְׁמָתָא, לְסַלְּקָא מִגּוֹ מָדוֹרָא דִשְׁאוֹל.**

וְלֵית רְעוּתָא טָבָא דְּיִתְאַבִּיד מִקַּמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא. וּבְגִין כַּךְ, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דִּמְהַרְהֵר הִרְהוּרִין טָבִין לְגַבֵּי מָארֵיהּ, דְּאַף עַל גַּב דְּלָא יְכִיל לְמֶעְבַּד לוֹן, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק לֵיהּ רְעוּתֵיהּ כְּאִילּוּ עָבִיד. דָּא לְטָב. אֲבָל רְעוּתֵיהּ לְבִישׁ, לָא. בַּר הִרְהוּרָא דְּכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא.

אִינּוּן דְּלָא הִרְהָרוּ תְּשׁוּבָה, נַחְתֵּי לִשְׁאוֹל, וְלָא סַלְקֵי מִתַּמָּן לְדָרֵי דָרִין. עָלַיְיהוּ כְּתִיב, (איוב

לשון הקודש

וְלֹא זָז מִשָּׁם עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְתַקֵּן לְאוֹתוֹ רָשָׁע מָקוֹם בְּמְדוֹר הַשְּׁאוֹל, וְאָז אוֹתוֹ רָצוֹן יוֹרֵד מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹבֵר אֶת כָּל הַשּׁוֹמְרִים) שֶׁל שַׁעֲרֵי מְדוֹרֵי הַגֵּיהִנֹּם, וּמַגִּיעַ לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁאוֹתוֹ הָרָשָׁע שָׁם, וּמַכֶּה בּוֹ וּמְעוֹרֵר אֶת אוֹתוֹ רָצוֹן כְּמִקֹּדֶם. וְאָז מְצַפְּצֶפֶת אוֹתָהּ נִשְׁמָה לַעֲלוֹת מִתּוֹךְ מְדוֹר הַשְּׁאוֹל.

וְאֵין רָצוֹן טוֹב שֶׁנֶּאֱבָד מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וּמִשּׁוּם כָּךְ אַשְׁרֵי אוֹתוֹ מִי שֶׁמְּהַרְהֵר הִרְהוּרִים טוֹבִים לְרִבּוֹנוֹ. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁלֹּא יָכֹל לַעֲשׂוֹת אוֹתָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעֲלֶה אֶת רְצוֹנוֹ כְּאִלּוּ עָשָׂה, וְזֶה לְטוֹב. אֲבָל רָצוֹן לְרַע – לֹא, פְּרָט לְהִרְהוּר שֶׁל עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים.

אוֹתָם שֶׁלֹּא הִרְהֲרוּ תְּשׁוּבָה, יוֹרְדִים לַשְּׁאוֹל, וְלֹא עוֹלִים מִשָּׁם לְדוֹרֵי דוֹרוֹת. עֲלֵיהֶם כָּתוּב (איוב ז) כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ כֵּן

ז) כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה. עַל קַדְמָאֵי כְּתִיב (שמואל א ב) יְיָ׳ מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, דִּינָא דְעוֹנְשֵׁי דְגֵיהִנָּם, הָא אוֹלִיפְנָא, דְּאִיהוּ לְמֵידָן תַּמָּן לְחַיָּיבַיָּא, עַל מָה אִתְדָּנוּ בְּנוּרָא דְּגֵיהִנָּם. אֶלָּא גֵּיהִנָּם אִיהוּ נוּר דָּלִיק יְמָמֵי וְלֵילֵי, כְּגַוְונָא דְּחַיָּיבַיָּא מִתְחַמְּמָן בְּנוּרָא דְיֵצֶר הָרָע, לְמֶעְבַּר עַל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא. בְּכָל חִמּוּמָא וְחִמּוּמָא דְּאִינּוּן מִתְחַמְּמָן בְּיֵצֶר הָרָע, הָכִי אִתּוֹקַד נוּרָא דְגֵיהִנָּם.

זִמְנָא חָדָא לָא אִשְׁתְּכַח יֵצֶר הָרָע בְּעָלְמָא, דְּאֲעִילוּ לֵיהּ גּוֹ גּוּשְׁפַּנְקָא דְפַרְזְלָא, בְּנוּקְבָא דִתְהוֹמָא רַבָּא. וְכָל הַהוּא זִמְנָא, כָּבָה נוּרָא דְגֵיהִנָּם, וְלָא אִתּוֹקַד כְּלַל. אַהְדָּר יֵצֶר הָרָע לְאַתְרֵיהּ, שָׁארוּ חַיָּיבֵי עָלְמָא לְאִתְחַמְּמָא בֵּיהּ,

לשון הקודש

יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה. עַל הָרִאשׁוֹנִים כָּתוּב (שמואל–א ב) ה׳ מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, דִּין שֶׁל עָנְשֵׁי הַגֵּיהִנֹּם, הֲרֵי לָמַדְנוּ שֶׁהוּא לָדוּן שָׁם אֶת הָרְשָׁעִים. עַל מַה נִּדּוֹנִים בְּאֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם? אֶלָּא גֵּיהִנֹּם הִיא אֵשׁ דּוֹלֶקֶת יָמִים וְלֵילוֹת, כְּמוֹ שֶׁהָרְשָׁעִים מִתְחַמְּמִים בָּאֵשׁ שֶׁל יֵצֶר הָרָע לַעֲבֹר עַל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה. בְּכָל חִמּוּם וְחִמּוּם שֶׁהֵם מִתְחַמְּמִים בַּיֵּצֶר הָרָע, כָּךְ בּוֹעֶרֶת אֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם.

פַּעַם אַחַת לֹא נִמְצָא יֵצֶר הָרָע בָּעוֹלָם, שֶׁהִכְנִיסוּ אוֹתוֹ לְתוֹךְ חוֹתָם בַּרְזֶל בְּנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, וְכָל אוֹתוֹ זְמַן כָּבְתָה אֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם וְלֹא בָּעֲרָה כְּלָל. חָזַר יֵצֶר הָרָע לִמְקוֹמוֹ – הִתְחִילוּ רִשְׁעֵי הָעוֹלָם

שְׁאָרֵי נוּרָא דְּגֵיהִנָּם לְאִתּוֹקְדָא, דְּהָא גֵּיהִנָּם לָא אִתּוֹקַד אֶלָּא בְּחֲמִימוּ דְתוּקְפָּא דְּיֵצֶר הָרָע דְּחַיָּיבַיָּא. וּבְהַהוּא חֲמִימוּ, נוּרָא דְּגֵיהִנָּם אִתּוֹקַד יְמָמֵי וְלֵילֵי, וְלָא שָׁכִיךְ.

שִׁבְעָה פִּתְחִין אִינּוּן לַגֵּיהִנָּם, וְשִׁבְעָה מָדוֹרִין אִינּוּן תַּמָּן. שִׁבְעָה זִינֵי חַיָּיבִין אִינּוּן: רַע. בְּלִיַּעַל. חוֹטֵא. רָשָׁע. מַשְׁחִית. לֵץ. יָהִיר. וְכֻלְּהוּ לָקְבְלַיְיהוּ אִית מָדוֹרִין לַגֵּיהִנָּם, כָּל חַד וְחַד כַּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. וּכְפוּם הַהוּא דַרְגָּא דְּחָטָא בֵּיהּ הַהוּא חַיָּיבָא, הָכִי יַהֲבִין לֵיהּ מָדוֹרָא בְּגֵיהִנָּם.

וּבְכָל מָדוֹרָא וּמָדוֹרָא, אִית מַלְאָךְ מְמָנָא עַל הַהוּא אֲתָר, תְּחוֹת יְדָא דְּדוּמָה. וְכַמָּה אֶלֶף וְרִבּוֹא עִמֵּיהּ, דְּדַיְינִין לוֹן לְחַיָּיבַיָּא, כָּל חַד וְחַד כְּמָה דְאִתְחָזֵי לֵיהּ בְּהַהוּא מָדוֹרָא דְאִיהוּ תַּמָּן.

לשון הקודש

לְהִתְחַמֵּם בּוֹ, וְהִתְחִילָה אֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם לִבְעֹר, שֶׁהֲרֵי הַגֵּיהִנֹּם לֹא בוֹעֵר אֶלָּא בַּחֹם שֶׁל תֹּקֶף הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל הָרְשָׁעִים. וּבְאוֹתוֹ הַחֹם אֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם בוֹעֶרֶת יָמִים וְלֵילוֹת וְלֹא שׁוֹכֶכֶת.

שִׁבְעָה פִּתְחִים הֵם לַגֵּיהִנֹּם, וְיֵשׁ שָׁם שִׁבְעָה מְדוֹרִים. שִׁבְעָה מִינֵי רְשָׁעִים הֵם: רַע. בְּלִיַּעַל. חוֹטֵא. רָשָׁע. מַשְׁחִית. לֵץ. יָהִיר. וּכְנֶגֶד כֻּלָּם יֵשׁ מְדוֹרִים לַגֵּיהִנֹּם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ. וּכְפִי אוֹתָהּ מַעֲלָה שֶׁחָטָא בָּהּ אוֹתוֹ הָרָשָׁע, כָּךְ נוֹתְנִים לוֹ מָדוֹר בַּגֵּיהִנֹּם.

וּבְכָל מָדוֹר וּמָדוֹר יֵשׁ מַלְאָךְ מְמֻנֶּה עַל אוֹתוֹ מָקוֹם תַּחַת יָדוֹ שֶׁל דּוּמָה, וְכַמָּה אֶלֶף וְרִבּוֹא עִמּוֹ שֶׁדָּנִים אֶת הָרְשָׁעִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ בְּאוֹתוֹ מָדוֹר

(ס"א אֵשָׁא דְּגֵיהִנָּם דִּלְעֵילָא, מָטֵי לְהַאי גֵּיהִנָּם דִּלְתַתָּא) **אֵשָׁא דְּגֵיהִנָּם לְתַתָּא, מָטֵי מִגּוֹ אֵשָׁא דְּגֵיהִנָּם דִּלְעֵילָא, וּמָטֵי לְהַאי גֵּיהִנָּם דִּלְתַתָּא, וְאִתּוֹקַד, בְּהַהוּא אִתְעָרוּ דְּחֲמִימוּ דְּחַיָּיבַיָּא, דְּקָא מְחַמְּמֵי גַּרְמַיְיהוּ גּוֹ יֵצֶר הָרָע, וְכָל אִינּוּן מָדוֹרִין דְּלִיקִין תַּמָּן.**

אֲתָר אִית בְּגֵיהִנָּם, וְדַרְגִּין תַּמָּן דְּאִקְרוּן צוֹאָה רוֹתַחַת, וְתַמָּן אִיהוּ זוֹהֲמָא דְּנִשְׁמָתִין, אִינּוּן דְּמִתְלַכְלְכָן מִכָּל זוֹהֲמָא דְּהַאי עָלְמָא. וּמִתְלַבְּנָן וְסַלְקִין, וְאִשְׁתְּאָרַת הַהוּא זוֹהֲמָא תַּמָּן, וְאִינּוּן דַּרְגִּין בִּישִׁין דְּאִתְקְרוּן צוֹאָה רוֹתַחַת, אִתְמָנָן עַל הַהוּא זוֹהֲמָא. וְנוּרָא דְּגֵיהִנָּם שַׁלְטָא, בְּהַהוּא זוֹהֲמָא דְּאִשְׁתְּאָרַת.

וְאִית חַיָּיבִין, אִינּוּן דְּמִתְלַכְלְכָן בְּחוֹבַיְיהוּ תָּדִיר, וְלָא אִתְלַבְּנָן מִנַּיְיהוּ, וּמִיתוּ בְּלֹא תְשׁוּבָה,

לשון הקודש

שֶׁהוּא שָׁם.

(אֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם שֶׁלְּמַעְלָה מַגִּיעָה לַגֵּיהִנֹּם שֶׁלְּמַטָּה) **אֵשׁ** הַגֵּיהִנֹּם לְמַטָּה מַגִּיעָה מִתּוֹךְ אֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם שֶׁלְּמַעְלָה, וּמַגִּיעָה לַגֵּיהִנֹּם הַזֶּה שֶׁלְּמַטָּה, וּבוֹעֶרֶת בְּאוֹתָהּ הִתְעוֹרְרוּת הַחֹם שֶׁל הָרְשָׁעִים, שֶׁמְּחַמְּמִים אֶת עַצְמָם תּוֹךְ יֵצֶר הָרָע, וְכָל אוֹתָם מְדוֹרִים דּוֹלְקִים שָׁם.

מָקוֹם יֵשׁ בַּגֵּיהִנֹּם, וְיֵשׁ שָׁם דְּרָגוֹת שֶׁנִּקְרָאוּ צוֹאָה רוֹתַחַת, וְשָׁם הִיא זֻהֲמַת הַנְּשָׁמוֹת, אוֹתָן שֶׁמִּתְלַכְלְכוֹת מִכָּל הַזֻּהֲמָה שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. וּמִתְלַבְּנוֹת וְעוֹלוֹת, וְנִשְׁאֶרֶת שָׁם אוֹתָהּ זֻהֲמָה, וְאוֹתָן דְּרָגוֹת רָעוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת צוֹאָה רוֹתַחַת הִתְמַנּוּ עַל אוֹתָהּ זֻהֲמָה, וְאֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם שׁוֹלֶטֶת בְּאוֹתָהּ זֻהֲמָה שֶׁנִּשְׁאֶרֶה.

וְיֵשׁ רְשָׁעִים, אוֹתָם שֶׁמִּתְלַכְלְכִים

וְחָטוּ וְהֶחֱטִיאוּ אַחֲרָנִין, וַהֲווּ קְשֵׁי קְדַל תָּדִיר, וְלָא אִתְבָּרוּ קָמֵי מָאֲרֵיהוֹן בְּהַאי עָלְמָא. אִלֵּין אִתְדָּנוּ תַּמָּן בְּהַהוּא זוֹהֲמָא, וּבְהַהִיא צוֹאָה רוֹתַחַת, דְּלָא נָפְקִין מִתַּמָּן לְעָלְמִין. אִינּוּן דִּמְחַבְּלִין אָרְחַיְיהוּ עַל אַרְעָא, וְלָא חַשְׁשׁוּ לִיקָרָא דְמָאֲרֵיהוֹן בְּהַאי עָלְמָא, כָּל אִינּוּן אִתְדָּנוּ תַּמָּן לְדָרֵי דָרִין, וְלָא נַפְקֵי מִתַּמָּן. **בְּשַׁבָּתֵי** וּבְיַרְחֵי וּבִזְמַנֵּי וּבְחַגֵּי, בְּהַהוּא אֲתָר נוּרָא אִשְׁתְּכַךְ, וְלָא אִתְדָּנוּ, אֲבָל לָא נַפְקֵי מִתַּמָּן, כִּשְׁאַר חַיָּיבִין דְּאִית לְהוּ נַיְיחָא. כָּל אִינּוּן דִּמְחַלְּלֵי שַׁבָּתוֹת וּזְמָנֵי, וְלָא חַיְישֵׁי לִיקָרָא דְמָאֲרֵיהוֹן כְּלַל, בְּגִין לְמֵטָר לוֹן, אֶלָּא מְחַלְּלֵי בְּפַרְהֶסְיָא, כְּמָה דְאִינּוּן לָא נַטְרֵי שַׁבָּתֵי וּזְמָנֵי בְּהַאי עָלְמָא, הָכִי נָמֵי לָא נַטְרִין לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, וְלֵית לוֹן נַיְיחָא.

לשון הקודש

בַּחֲטָאֵיהֶם תָּמִיד וְלֹא מִתְלַבְּנִים מֵהֶם, וּמֵתוּ בְּלִי תְשׁוּבָה, וְחָטְאוּ וְהֶחֱטִיאוּ אֲחֵרִים וְהָיוּ תָּמִיד קְשֵׁי עֹרֶף, וְלֹא נִשְׁבְּרוּ לִפְנֵי רִבּוֹנָם בָּעוֹלָם הַזֶּה. אֵלּוּ נִדּוֹנִים שָׁם בְּאוֹתָהּ זֻהֲמָה וּבְאוֹתָהּ צוֹאָה רוֹתַחַת שֶׁלֹּא יוֹצְאִים מִשָּׁם לְעוֹלָמִים. אוֹתָם שֶׁמַּשְׁחִיתִים דַּרְכָּם עַל הָאָרֶץ וְלֹא חָשְׁשׁוּ לִכְבוֹד רִבּוֹנָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּל אֵלֶּה נִדּוֹנִים שָׁם לְדוֹרֵי דוֹרוֹת וְלֹא יוֹצְאִים מִשָּׁם. **בְּשַׁבָּתוֹת** וּבֶחֳדָשִׁים וּבִזְמַנִּים וּבְחַגִּים, בְּאוֹתוֹ מָקוֹם הָאֵשׁ שׁוֹכֶכֶת וְלֹא נִדּוֹנִים, אֲבָל לֹא יוֹצְאִים מִשָּׁם כִּשְׁאָר הָרְשָׁעִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מְנוּחָה. כָּל אוֹתָם שֶׁמְּחַלְּלִים שַׁבָּתוֹת וּזְמַנִּים וְלֹא חוֹשְׁשִׁים לִכְבוֹד רִבּוֹנָם כְּלָל כְּדֵי לִשְׁמֹר אוֹתָם, אֶלָּא מְחַלְּלִים בְּפַרְהֶסְיָה – כְּמוֹ שֶׁהֵם לֹא שָׁמְרוּ שַׁבָּתוֹת וּזְמַנִּים בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ גַּם לֹא שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא, וְאֵין לָהֶם מְנוּחָה.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, לָא תֵּימָא הָכִי, אֶלָּא נַטְרֵי שַׁבָּתֵי וּזְמָנֵי תַּמָּן בְּגֵיהִנָּם בְּעַל כָּרְחַיְיהוּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִלֵּין אִינּוּן עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, דְּלָא אִתְפְּקָדוּ, דְּלָא נַטְרֵי שַׁבָּת בְּהַאי עָלְמָא, נַטְרֵי לֵיהּ תַּמָּן בַּעַל כָּרְחַיְיהוּ.

בְּכָל מַעֲלֵי שַׁבְּתָא כַּד יוֹמָא אִתְקַדַּשׁ, כָּרוֹזִין (דף קנ"א ע"א) אָזְלִין בְּכָל אִינּוּן מָדוֹרִין דְּגֵיהִנָּם: סְלִיקוּ דִינָא דְּחַיָּיבַיָּא, דְּהָא מַלְכָּא קַדִּישָׁא אַתְיָא, וְיוֹמָא אִתְקַדַּשׁ, וְאִיהוּ אַגִּין עַל כֹּלָּא. וּמִיַּד דִּינִין אִסְתָּלָקוּ, וְחַיָּיבַיָּא אִית לוֹן נַיְיחָא. (וְכָל אִינּוּן מְחַלְּלֵי שַׁבָּתוֹת וּזְמָנֵי בְּפַרְהֶסְיָא דִינִין סָלְקִין מִנַּיְיהוּ) (נ"א וַאֲפִילוּ עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּלָא אִתְפְּקַדוּ לְמִיטַר שַׁבָּתֵי וּזְמָנֵי תַּמָּן נַטְרִין בַּעַל כֹּרְחַם) אֲבָל נוּרָא דְּגֵיהִנָּם לָא אִשְׁתְּכַךְ, מֵעָלַיְיהוּ דְּלָא נַטְרֵי שַׁבָּת לְעָלְמִין. וְכָל חַיָּיבֵי גֵיהִנָּם שָׁאֲלֵי עָלַיְיהוּ, מָאי שְׁנָא אִלֵּין דְּלֵית לוֹן נַיְיחָא, מִכָּל חַיָּיבִין דְּהָכָא. אִינּוּן

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אַל תֹּאמַר כָּךְ, אֶלָּא הֵם שׁוֹמְרִים שַׁבָּתוֹת וּזְמַנִּים שָׁם בַּגֵּיהִנֹּם בְּעַל כָּרְחָם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵלֶּה אוֹתָם עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁלֹּא הִצְטַוּוּ, שֶׁלֹּא שָׁמְרוּ שַׁבָּת בָּעוֹלָם הַזֶּה, שׁוֹמְרִים אוֹתָהּ שָׁם בְּעַל כָּרְחָם.

בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת כְּשֶׁמִּתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם, הַכְּרוֹזִים הוֹלְכִים בְּכָל אוֹתָם מְדוֹרֵי הַגֵּיהִנֹּם: הִסְתַּלְּקוּ דִּינֵי הָרְשָׁעִים, שֶׁהֲרֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ בָּא, וְהַיּוֹם מִתְקַדֵּשׁ, וְהוּא מֵגֵן עַל הַכֹּל. וּמִיָּד מִסְתַּלְּקִים הַדִּינִים וְיֵשׁ לָרְשָׁעִים מְנוּחָה. (וְכָל אוֹתָם מְחַלְּלֵי שַׁבָּתוֹת וּמוֹעֲדִים בְּפַרְהֶסְיָא, דִּינִים מִסְתַּלְּקִים מֵעֲלֵיהֶם) (וַאֲפִלּוּ עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁלֹּא נִצְטַוּוּ לִשְׁמֹר שַׁבָּתוֹת וּמוֹעֲדִים, שָׁם שׁוֹמְרִים בְּעַל כָּרְחָם) אֲבָל אֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם לֹא שׁוֹכֶכֶת מֵעַל אֵלֶּה שֶׁלֹּא שָׁמְרוּ שַׁבָּת לְעוֹלָמִים, וְכָל רִשְׁעֵי הַגֵּיהִנֹּם שׁוֹאֲלִים עֲלֵיהֶם: מַה שּׁוֹנִים אֵלֶּה שֶׁאֵין לָהֶם

מָאֲרֵיהוֹן דְּדִינָא תַּיְיבִין לוֹן, אִלֵּין אִינּוּן חַיָּיבִין דְּכָפְרוּ בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעָבְרוּ עַל אוֹרַיְיתָא כֻּלָּא, בְּגִין דְּלָא נַטְרוּ שַׁבָּת תַּמָּן, בְּגִין כַּךְ לֵית לְהוּ נַיְיחִין לְעָלְמִין.

וְאִינּוּן חַיָּיבִין כֻּלְּהוֹן, נָפְקִין מִדּוּכְתַּיְיהוּ, וְאִתְיְיהִיב לוֹן רְשׁוּ לְמֵיהַךְ לְמֵחֱמֵי בְּהוּ. וּמַלְאַךְ חַד דִּי שְׁמֵיהּ סַנְטְרִי"אֵל, אָזִיל וְאַפִּיק לְהַהוּא גּוּפָא דִּלְהוֹן, וְעָיֵיל לֵיהּ לַגֵּיהִנָּם, לְעֵינֵיהוֹן דְּחַיָּיבַיָּא, וְחַמָּן לֵיהּ דְּסַלְקָא תּוֹלָעִין, וְנִשְׁמְתָא לֵית לָהּ נַיְיחָא בְּנוּרָא דְּגֵיהִנָּם.

וְכָל אִינּוּן חַיָּיבַיָּא דְּתַמָּן, סָחֲרִין לְהַהוּא גּוּפָא, וּמַכְרִיזֵי עָלֵיהּ, דָּא אִיהוּ פְּלַנְיָא חַיָּיבָא, דְּלָא חָיִיש לִיקָרָא דְּמָאֲרֵיהּ, כָּפַר בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכָפַר בְּכָל אוֹרַיְיתָא כֻּלָּא, וַוי לֵיהּ, טָב דְּלָא

לשון הקודש

מְנוּחָה מִכָּל הָרְשָׁעִים שֶׁל כָּאן?! וְאוֹתָם בַּעֲלֵי הַדִּין מְשִׁיבִים לָהֶם: אֵלֶּה הֵם הָרְשָׁעִים שֶׁכָּפְרוּ בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְעָבְרוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה. מִשּׁוּם שֶׁלֹּא שָׁמְרוּ שַׁבָּת שָׁם, לָכֵן אֵין לָהֶם מְנוּחָה לְעוֹלָמִים.

וְכָל אוֹתָם הָרְשָׁעִים יוֹצְאִים מִמְּקוֹמָם, וְנִתֶּנֶת לָהֶם רְשׁוּת לָלֶכֶת וְלִרְאוֹת אוֹתָם. וּמַלְאָךְ אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ סַנְטְרִיאֵ"ל הוֹלֵךְ וּמוֹצִיא אֶת אוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁלָּהֶם וּמַכְנִיסוֹ לַגֵּיהִנֹּם לְעֵינֵי הָרְשָׁעִים, וְרוֹאִים אוֹתוֹ שֶׁמַּעֲלֶה תּוֹלָעִים, וְלַנְּשָׁמָה אֵין מְנוּחָה בְּאֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם.

וְכָל אוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁשָּׁם סוֹבְבִים אֶת אוֹתוֹ הַגּוּף וּמַכְרִיזִים עָלָיו: זֶהוּ פְּלוֹנִי הָרָשָׁע שֶׁלֹּא חָשַׁשׁ לִכְבוֹד רִבּוֹנוֹ, וְכָפַר בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְכָפַר בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. אוֹי לוֹ! טוֹב שֶׁלֹּא נִבְרָא וְלֹא יָבֹא

יִתְבְּרֵי, וְלָא יֵיתֵי לְדִינָא דָא, וּלְכִסּוּפָא דָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה סו) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה וְהָיוּ דֵרָאוֹן לְכָל בָּשָׂר. כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת, מִן גּוּפָא. וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה, מִן נִשְׁמָתָא. וְהָיוּ דֵרָאוֹן לְכָל בָּשָׂר, וְהָיוּ דַי רָאוֹן, עַד דְּכָל חַיָּבִין דְּגֵיהִנָּם דְּתַפָּן, יֵימְרוּן, דַּי רְאִיָּה דָא.

רִבִּי יוֹסִי אָמַר, וַדַּאי הָכִי הוּא, בְּגִין דְּשַׁבָּת אִיהוּ לָקֻבֵּל אוֹרַיְיתָא כֻּלָּא, וְאוֹרַיְיתָא אִיהִי אֵשׁ, בְּגִין דְּעָבְרוּ עַל אֵשׁ דְּאוֹרַיְיתָא, הָא אֵשׁ דְּגֵיהִנָּם דָּלִיק, דְּלָא שָׁכִיךְ מֵעָלַיְיהוּ לְעָלְמִין.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, לְבָתָר כַּד נָפִיק שַׁבְּתָא, אָתֵי הַהוּא מַלְאָךְ, וּמְהַדֵּר הַהוּא גּוּפָא לְקִבְרֵיהּ, וְאִתְּדָנוּ תַּרְוַוְיְיהוּ, דָּא לְסִטְרֵיהּ וְדָא לְסִטְרֵיהּ. וְכָל

לשון הקודש

לַדִּין הַזֶּה וְלַבּוּשָׁה הַזּוֹ! זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה וְהָיוּ דֵרָאוֹן לְכָל בָּשָׂר. כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת – מִן הַגּוּף. וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה – מִן הַנְּשָׁמָה. וְהָיוּ דֵרָאוֹן לְכָל בָּשָׂר – וְהָיוּ דַי רָאוֹן, עַד שֶׁכָּל רִשְׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁל שָׁם יֹאמְרוּ דַּי לָרְאִיָּה הַזּוֹ.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, וַדַּאי כָּךְ זֶה, מִשּׁוּם שֶׁשַּׁבָּת הִיא כְּנֶגֶד כָּל הַתּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה הִיא אֵשׁ – מִשּׁוּם שֶׁעָבְרוּ עַל אֵשׁ הַתּוֹרָה, הֲרֵי אֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם דּוֹלֵק, שֶׁלֹּא שׁוֹכֵךְ מֵעֲלֵיהֶם לְעוֹלָמִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לְאַחַר כְּשֶׁיּוֹצֵאת שַׁבָּת, בָּא אוֹתוֹ מַלְאָךְ וּמַחֲזִיר אוֹתוֹ גּוּף

דָּא, בְּעוֹד דְּגוּפָא קַיָּימָא עַל בְּרֵיהּ, דְּהָא כֵּיוָן דְּגוּפָא אִתְאַכָּל, לֵית לֵיהּ לְגוּפָא כָּל אִלֵּין דִּינִין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (תהלים עח) לֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ כְּתִיב בֵּיהּ.

כָּל חַיָּיבִין דְּעָלְמָא, בְּעוֹד דְּגוּפָא שְׁלִים בְּכָל שַׁיְיפוּי גוֹ קִבְרָא, אִתְדָּנוּ גוּפָא וְרוּחָא, כָּל חַד דִּינָא כַּדְקָא חֲזֵי לֵיהּ. כֵּיוָן דְּגוּפָא אִתְעַכָּל, דִּינָא דְרוּחָא אִשְׁתְּכַּךְ. מָאן דְּאִצְטְרִיךְ לְנָפְקָא, נָפִיק. וּמַאן דְּאִצְטְרִיךְ לְמֶהֱוֵי עָלַיְיהוּ נַיְיחָא, אִית לוֹן נַיְיחָא. וּמַאן דְּאִצְטְרִיךְ לְמֶהֱוֵי קִטְמָא וְעַפְרָא תְּחוֹת רַגְלֵי דְצַדִּיקַיָּיא. כָּל חַד וְחַד, כַּדְקָא חֲזֵי לֵיהּ, אִתְעָבִיד לֵיהּ.

וְעַל דָּא, כַּמָּה טָב לוֹן, בֵּין לְצַדִּיקֵי, בֵּין לְחַיָּיבֵי, לְמֶהֱוֵי גוּפָא דִלְהוֹן דָּבִיק בְּאַרְעָא, וּלְאִתְעַכְּלָא גוֹ עַפְרָא לְזִמַּן קָרִיב, וְלָא לְמֶהֱוֵי

לשון הקודש

לְקִבְרוֹ, וְנִדּוֹנִים שְׁנֵיהֶם, זֶה לְצִדּוֹ וְזֶה לְצִדּוֹ. וְכָל זֶה בְּעוֹד שֶׁהַגּוּף קַיָּם עַל בָּרְיוֹ, שֶׁהֲרֵי כֵּיוָן שֶׁהַגּוּף נִתְעַכֵּל, אֵין לַגּוּף אֶת כָּל הַדִּינִים הַלָּלוּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּתוּב בּוֹ, וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ.

כָּל רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, בְּעוֹד שֶׁהַגּוּף שָׁלֵם בְּכָל אֵיבָרָיו בְּתוֹךְ הַקֶּבֶר, נִדּוֹנִים גּוּף וְרוּחַ, לְכָל אֶחָד דִּין כָּרָאוּי לוֹ. כֵּיוָן שֶׁהַגּוּף נִתְעַכֵּל, דִּין הָרוּחַ שׁוֹכֵךְ. מִי שֶׁצָּרִיךְ לָצֵאת, יוֹצֵא. וּמִי שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת עֲלֵיהֶם מְנוּחָה, יֵשׁ לָהֶם מְנוּחָה. וּמִי שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת עָפָר וָאֵפֶר תַּחַת רַגְלֵי הַצַּדִּיקִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ נַעֲשֶׂה לוֹ.

וְלָכֵן כַּמָּה טוֹב לָהֶם, בֵּין לַצַּדִּיקִים בֵּין לָרְשָׁעִים, לִהְיוֹת גּוּפָם דָּבוּק בָּאָרֶץ

בְּקִיּוּמָא כָּל הַהוּא זִמְנָא סַגִּי, בְּגִין לְאִתְּדָנָא גּוּפָא וְנַפְשָׁא וְרוּחָא תָּדִיר. (בְּכָל יוֹמָא) דְּהָא לֵית לָךְ כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק בְּעָלְמָא, דְּלֵית לֵיהּ דִּינָא דְּקִבְרָא. בְּגִין דְּהַהוּא מַלְאָךְ דִּמְמָנָא עַל קִבְרֵי, קָאִים עַל גּוּפָא, וְדָן לֵיהּ בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא. אִם לַצַּדִּיקִים כָּךְ, לְחַיָּיבִים עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וּבְזִמְנָא דְּגוּפָא אִתְעַכָּל וְאִתְבְּלֵי בְעַפְרָא, הָא דִינָא אִשְׁתְּכַךְ מִכֹּלָּא, בַּר מֵאִינּוּן חֲסִידֵי קַיָּימִין דְּעָלְמָא, דְּאִינּוּן אִתְחֲזוּן לְסַלְקָא נִשְׁמָתְהוֹן לְהַהוּא אֲתָר עִלָּאָה דְּאִתְחָזֵי לוֹן, וּזְעִירִין אִינּוּן בְּעָלְמָא.

כָּל אִינּוּן מֵתִין דְּעָלְמָא, כֻּלְּהוּ מֵתִין עַל יְדֵי דְּמַלְאָכָא מְחַבְּלָא, בַּר אִינּוּן דְּמֵתִין בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, (וְכוּלְּהוּ מֵתִין עָל יְדֵי דְּמַלְאָכָא מְחַבְּלָא דְּאִיהוּ מָלְאַךְ הַמָּוֶת, וְכָל אִינּוּן

לשון הקודש

וּלְהֵרָקֵב בְּתוֹךְ הֶעָפָר לִזְמַן קָרוֹב וְלֹא לִהְיוֹת בְּקִיּוּם כָּל אוֹתוֹ זְמַן רַב, כְּדֵי לָדוּן גּוּף וָנֶפֶשׁ וְרוּחַ תָּמִיד (בְּכָל יוֹם). שֶׁהֲרֵי אֵין לְךָ כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק בָּעוֹלָם שֶׁאֵין לוֹ דִּין הַקֶּבֶר, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ מַלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עַל הַקְּבָרִים עוֹמֵד עַל הַגּוּף וְדָן אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם וָיוֹם. אִם לַצַּדִּיקִים כָּךְ – עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה לָרְשָׁעִים.

וּבִזְמַן שֶׁהַגּוּף נִרְקָב וְנִבְלֶה בֶּעָפָר, הֲרֵי הַדִּין שׁוֹכֵךְ מֵהַכֹּל, פְּרָט לְאוֹתָם חֲסִידִים הָעֲמוּדִים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהֵם רְאוּיִים לְהַעֲלוֹת נִשְׁמָתָם לְאוֹתוֹ מָקוֹם עֶלְיוֹן שֶׁרָאוּי לָהֶם, וּמְעַטִּים הֵם בָּעוֹלָם.

כָּל אוֹתָם הַמֵּתִים שֶׁל הָעוֹלָם, כֻּלָּם מֵתִים עַל יְדֵי הַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית, פְּרָט לְאוֹתָם שֶׁמֵּתִים בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה (וְכֻלָּם מֵתִים

מֵתִין דִּי בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא) לָא מֵתִין עַל יְדוֹי, אֶלָּא עַל יְדֵי דְּמַלְאָכָא דְּרַחֲמֵי דְּשַׁלִּיט בְּאַרְעָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אִי הָכִי, מָאי שְׁבָחָא אִיהוּ לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וּמִרְיָם, דִּכְתִיב בְּהוּ עַל פִּי יְיָ', דְּאִלֵּין לָא מִיתוּ עַל יְדֵי דְּהַהוּא מַלְאָךְ מְחַבְּלָא, וְאַת אַמְרְתְּ, דְּכוּלֵי עָלְמָא אִינּוּן דְּמִיתוּ בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, לָא מֵתִין עַל יְדוֹי דְּדָא.

אָמַר (דף קנ"א ע"ב) לֵיהּ, הָכִי הוּא וַדַּאי, וּשְׁבָחָא דְּמֹשֶׁה אַהֲרֹן וּמִרְיָם, הָוָה יַתִּיר מִכָּל בְּנֵי עָלְמָא, דְּאִינּוּן מִיתוּ לְבַר מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, דְּמֹשֶׁה אַהֲרֹן וּמִרְיָם לְבַר מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא מִיתוּ, וְכֻלְּהוּ מִיתוּ עַל יְדֵי דְּהַהוּא מְחַבְּלָא, בַּר אִינּוּן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּמִרְיָם, דְּלָא מִיתוּ אֶלָּא עַל יְדֵי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֲבָל אִינּוּן דְּמֵתִין בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, לָא

לשון הקודש

עַל יְדֵי הַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית, שֶׁהוּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְכָל אוֹתָם הַמֵּתִים שֶׁבָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה) שֶׁלֹּא מֵתִים עַל יָדוֹ, אֶלָּא עַל יְדֵי מַלְאַךְ הָרַחֲמִים שֶׁשּׁוֹלֵט בָּאָרֶץ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כָּךְ, מָה הַשֶּׁבַח שֶׁל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּמִרְיָם שֶׁכָּתוּב בָּהֶם עַל פִּי ה', שֶׁאֵלֶּה לֹא מֵתוּ עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית, וְאַתָּה אוֹמֵר שֶׁכָּל הָעוֹלָם, אוֹתָם שֶׁמֵּתוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לֹא מֵתִים עַל יְדֵי זֶה?

אָמַר לוֹ, כָּךְ הוּא וַדַּאי, וְהַשֶּׁבַח שֶׁל מֹשֶׁה אַהֲרֹן וּמִרְיָם הָיָה יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁהֵם מֵתוּ מִחוּץ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה. שֶׁמֹּשֶׁה אַהֲרֹן וּמִרְיָם מֵתוּ מִחוּץ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְכֻלָּם מֵתוּ עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַמַּשְׁחִית, פְּרָט לְמֹשֶׁה אַהֲרֹן וּמִרְיָם שֶׁלֹּא מֵתוּ אֶלָּא עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אֲבָל אוֹתָם שֶׁמֵּתִים בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, לֹא מֵתִים עַל יְדֵי אוֹתוֹ

מִתִּין עַל יְדֵי דְּהַהוּא מְחַבְּלָא, דְּהָא אַרְעָא קַדִּישָׁא לָא קַיְימָא בִּרְשׁוּ אַחֲרָא, אֶלָּא בִּרְשׁוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה כו) יִחְיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר וְגוֹ'. יִחְיוּ מֵתֶיךָ, אִלֵּין דְּמִתִּין בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, דְּאִינּוּן מִתִּין דִּילֵיהּ, וְלָא מֵאַחֲרָא, דְּלָא שַׁלְטָא תַּמָּן סִטְרָא אַחֲרָא כְּלַל, וְעַל דָּא כְּתִיב מֵתֶיךָ. נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, אִינּוּן דְּמִיתוּ בְּאַרְעָא נוּכְרָאָה אַחֲרָא, עַל יְדֵי דְּהַהוּא מְחַבְּלָא.

וְעַל דָּא אִקְרוּן נְבֵלָה, מַה נְבֵלָה מְטַמְּאָה בְּמַשָּׁא, אוּף אִינּוּן דְּמִתִּין לְבַר מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, מְטַמְּאִין בְּמַשָּׁא. (נ"א בְּמָגַע) וְעַל דָּא אִינּוּן נְבֵלָה. כָּל שְׁחִיטָה דְּאִיפְּסִיל, אִקְרֵי נְבֵילָה, בְּגִין שְׁחִיטָה הָא אִיהִי מִסִּטְרָא אַחֲרָא, וּמִיַּד דְּאִיפְּסִיל שַׁרְיָא עָלָהּ

לשון הקודש

הַמַּשְׁחִית, שֶׁהֲרֵי הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה אֵינָהּ עוֹמֶדֶת בְּרָשׁוּת אַחֶרֶת, אֶלָּא בִּרְשׁוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ.

וְלָכֵן כָּתוּב, (ישעיה כו) יִחְיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר וְגוֹ'. יִחְיוּ מֵתֶיךָ – אֵלּוּ שֶׁמֵּתִים בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהֵם מֵתִים שֶׁלּוֹ, וְלֹא מֵאַחֵר, שֶׁלֹּא שׁוֹלֵט שָׁם הַצַּד הָאַחֵר כְּלָל, וְלָכֵן כָּתוּב מֵתֶיךָ. נְבֵלָתִי יְקוּמוּן – אוֹתָם שֶׁמֵּתוּ בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה אַחֶרֶת עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַמַּשְׁחִית.

וְלָכֵן נִקְרְאוּ נְבֵלָה. מַה נְבֵלָה מְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא – אַף אוֹתָם שֶׁמֵּתִים מִחוּץ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה מְטַמְּאִים בְּמַשָּׂא (בְּמָגַע). וְלָכֵן הֵם נְבֵלָה. כָּל שְׁחִיטָה שֶׁנִּפְסְלָה נִקְרֵאת נְבֵלָה, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁחִיטָה זוֹ הִיא מִצַּד

סִטְרָא אַחֲרָא. וּבְגִין דְּאִיהִי דִּילֵיהּ, וְשַׁרְיָא עָלָהּ אִקְרֵי נְבֵלָה. וְרָזָא דָא (ס"א כְּשְׁמוֹ כֵּן הוּא) נָבָל הוּא, (שמואל א כה) וְנָבָל שְׁמוֹ וּנְבָלָה עִמּוֹ.

וְעַל דָּא בְּכָל אֲתָר דְּאִיהוּ שַׁרְיָא, אִקְרֵי נְבֵלָה. מְנוּוָל דָּא לָא שַׁרְיָא, אֶלָּא בְּאַתָּר פְּסִילוּ, וְעַל דָּא שְׁחִיטָה דְּאַפְסִיל, הָא דִּילֵיהּ הוּא, וְאִקְרֵי עַל שְׁמֵיהּ. וּבְגִין כַּךְ, מֵתִין דְּאִינּוּן לְבַר מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, תְּחוֹת רְשׁוּ אַחֲרָא, וְשַׁרְיָא עָלַיְיהוּ סִטְרָא אַחֲרָא, אִקְרוּן נְבֵלָה.

הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר, שׁוֹכְנֵי, דַּיְירִין דְּמִיכִין, וְלָא מֵתִין. וּמַאן אִינּוּן. דְּמִיכִין דְּחֶבְרוֹן, דְּאִינּוּן לָא מֵתִין, אֶלָּא דְּמִיכִין. וְעַל דָּא כְּתִיב בְּהוּ גְּוִיעָה, כְּמַאן דְּגָוַוע, וְאִית בֵּיהּ קִיּוּמָא לְאַנְעָרָא. אוֹף הָכִי אִינּוּן אַרְבָּעָה זוּגֵי דְּחֶבְרוֹן, דְּמִיכִין אִינּוּן

לשון הקודש

הָאַחֵר, וּמִיָּד כְּשֶׁנִּפְסָל שׁוֹרֶה עָלָיו הַצַּד הָאַחֵר. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא שֶׁלּוֹ וְשׁוֹרֶה עָלֶיהָ נִקְרָא נְבֵלָה. וְסוֹד זֶה – (כְּשְׁמוֹ כֵּן הוּא) נָבָל הוּא, וְנָבָל שְׁמוֹ וּנְבָלָה עִמּוֹ.

וְלָכֵן בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא שׁוֹרֶה נִקְרָא נְבֵלָה. הַמְּנֻוָּל הַזֶּה לֹא שׁוֹרֶה אֶלָּא בְּמָקוֹם פָּסוּל, וְלָכֵן שְׁחִיטָה שֶׁנִּפְסְלָה הִיא שֶׁלּוֹ, וְנִקְרֵאת עַל שְׁמוֹ. וְלָכֵן הַמֵּתִים מִחוּץ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה תַּחַת רָשׁוּת אַחֶרֶת וְשׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם הַצַּד הָאַחֵר נִקְרָאִים נְבֵלָה.

הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר. שֹׁכְנֵי – דַּיָּרִים יְשֵׁנִים, וְלֹא מֵתִים. וּמִי הֵם? יְשֵׁנֵי חֶבְרוֹן, שֶׁהֵם לֹא מֵתִים, אֶלָּא יְשֵׁנִים. וְלָכֵן כָּתוּב בָּהֶם גְּוִיעָה, כְּמִי שֶׁגּוֹוֵעַ וְיֵשׁ בּוֹ קִיּוּם לְהִתְנַעֵר. אַף כָּךְ אוֹתָם אַרְבַּע זוּגוֹת שֶׁל

וְלָא מֵתִין, וְכֻלְּהוּ קַיְימוּ בְּקִיּוּמַיְיהוּ בְּאִינּוּן גּוּפִין דִּלְהוֹן, וְיַדְעֵי סִתְרִין גְּנִיזִין, יַתִּיר מִשְּׁאָר בְּנֵי נָשָׁא. גְּנִיזִין הֲווֹ תַּמָּן גּוֹ פִּתְחָא דְּגַן עֵדֶן אִינּוּן גּוּפִין דִּלְהוֹן, וְאִלֵּין אִינּוּן שׁוֹכְנֵי עָפָר. וְעַל דָּא כָּל אִינּוּן דְּנַפְּקוּ נִשְׁמָתַיְיהוּ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, לָא נָפִיק עַל יְדֵי דְּהַהוּא מְחַבְּלָא, וְלָא שַׁלְטָא תַּמָּן, אֶלָּא עַל יְדֵי דְּמַלְאָכָא דְּרַחֲמֵי, דְּאַרְעָא קַדִּישָׁא קַיְימָא בְּעַדְבֵיהּ.

אֲתָר אִית בְּיִשּׁוּבָא, דְּלָא שַׁלְטָא בֵּיהּ הַהוּא מְחַבְּלָא, וְלָא אִתְיְיהִיב לֵיהּ רְשׁוּ לְאַעֲלָא תַּמָּן, וְכָל אִינּוּן דְּדַיְירֵי תַּמָּן, לָא מֵתִין, עַד דְּנַפְּקִין לְבַר מִקַּרְתָּא. וְלֵית לָךְ בַּר נָשׁ מִכָּל דְּדַיְירִין תַּמָּן, דְּלָא מֵתִין, וְכֻלְּהוּ מֵתִין כִּשְׁאַר בְּנֵי נָשָׁא, אֲבָל לָאו בְּמָתָא. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּלָא יַכְלִין לְמֵיתַב תָּדִיר בְּמָתָא, אֶלָּא אִלֵּין נָפְקִין, וְאִלֵּין עָאלִין, וְעַל דָּא כֻּלְּהוּ מֵתִין.

לשון הקודש

חֶבְרוֹן יְשֵׁנִים הֵם וְלֹא מֵתִים, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם בְּאוֹתָם הַגּוּפוֹת שֶׁלָּהֶם, וְיוֹדְעִים סְתָרִים גְּנוּזִים יוֹתֵר מִשְּׁאָר בְּנֵי אָדָם. גְּנוּזִים הָיוּ שָׁם תּוֹךְ פֶּתַח הַגַּן עֵדֶן אוֹתָם הַגּוּפִים שֶׁלָּהֶם, וְאֵלֶּה הֵם שׁוֹכְנֵי עָפָר. וְלָכֵן כָּל אוֹתָם שֶׁיָּצְאָה נִשְׁמָתָם בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, אֵינָהּ יוֹצֵאת עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַמַּשְׁחִית, וְלֹא שׁוֹלֵט שָׁם, אֶלָּא עַל יְדֵי מַלְאַךְ הָרַחֲמִים, שֶׁהָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה עוֹמֶדֶת בְּגוֹרָלוֹ.

יֵשׁ מָקוֹם בַּיִּשּׁוּב שֶׁלֹּא שׁוֹלֵט בּוֹ אוֹתוֹ מַשְׁחִית וְלֹא נִתֶּנֶת לוֹ רְשׁוּת לְהִכָּנֵס לְשָׁם, וְכָל אוֹתָם שֶׁדָּרִים שָׁם לֹא מֵתִים, עַד שֶׁיּוֹצְאִים מִחוּץ לָעִיר. וְאֵין לְךָ אָדָם מִכָּל הַדַּיָּרִים שָׁם שֶׁלֹּא מֵתִים, וְכֻלָּם מֵתִים כְּמוֹ שְׁאָר בְּנֵי אָדָם, אֲבָל לֹא

מָאי טַעְמָא לָא שַׁלְטָא תַּמָּן הַהוּא מַלְאָךְ מְחַבְּלָא. אִי תֵּימָא דְּלָא קַיְּימָא בִּרְשׁוּתֵיהּ, הָא אַרְעָא קַדִּישָׁא דְּלָא קַיְּימָא בִּרְשׁוּ אַחֲרָא, וּמֵתִין, בְּהַהוּא אֲתָר אֲמַאי לָא מֵתִין. אִי תֵּימָא בְּגִין קְדֻשָּׁה, לֵית אֲתָר בִּקְדוּשָׁה בְּכָל יִשׂוּבָא כְּגַוְונָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְאִי תֵּימָא, בְּגִין הַהוּא גַּבְרָא דְּבָנֵי לָהּ. כַּמָּה בְּנֵי נָשָׁא הֲווֹ דִּזְכוּתֵיהוֹן יַתִּיר מִדִּילֵיהּ. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אֲנָא לָא שְׁמַעְנָא וְלָא אִימָא.

אָתוּ שָׁאִילוּ לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לוֹן, וַדָּאי הַהוּא אֲתָר לָא שַׁלְטָא עָלֵיהּ מַלְאָךְ הַמָּוֶת, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא בָּעֵי דִּבְהַהוּא אֲתָר יְמוּת בַּר נָשׁ לְעָלְמִין, וְאִי תֵּימָא, דְּקֹדֶם לָכֵן בְּהַהוּא דוּכְתָּא, עַד לָא אִתְבְּנֵי, מִיתוּ בֵּיהּ בְּנֵי נָשָׁא, לָאו הָכִי. אֶלָּא מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, אִתְתַּקַּן הַהוּא

לשון הקודש

בָּעִיר. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יְכוֹלִים תָּמִיד לָשֶׁבֶת בָּעִיר, אֶלָּא אֵלֶּה יוֹצְאִים וְאֵלֶּה נִכְנָסִים, וְלָכֵן כֻּלָּם מֵתִים.

מָה הַטַּעַם אֵין שׁוֹלֵט שָׁם אוֹתוֹ מַלְאַךְ הַמַּשְׁחִית? אִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא עוֹמֶדֶת בִּרְשׁוּתוֹ, הֲרֵי אֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלֹּא עוֹמֶדֶת בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת וּמֵתִים, בְּאוֹתוֹ מָקוֹם לָמָּה לֹא מֵתִים? אִם תֹּאמַר מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה – אֵין מָקוֹם בַּקְּדֻשָּׁה בְּכָל הַיִּשּׁוּב כְּמוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְאִם תֹּאמַר מִשּׁוּם אוֹתוֹ אִישׁ שֶׁבָּנָה אוֹתוֹ – כַּמָּה בְּנֵי אָדָם הָיוּ שֶׁזְּכוּתָם יְתֵרָה מִשֶּׁלּוֹ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲנִי לֹא שָׁמַעְתִּי וְלֹא אֹמַר.

בָּאוּ וְשָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לָהֶם, וַדַּאי שֶׁאוֹתוֹ מָקוֹם לֹא שׁוֹלֵט בּוֹ מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא רוֹצֶה שֶׁבְּאוֹתוֹ מָקוֹם יָמוּת אָדָם לְעוֹלָמִים. וְאִם תֹּאמַר שֶׁקֹּדֶם לָכֵן בְּאוֹתוֹ מָקוֹם טֶרֶם שֶׁנִּבְנָה מֵתוּ בּוֹ בְּנֵי אָדָם – לֹא כָּךְ! אֶלָּא מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הִתְתַּקֵּן אוֹתוֹ מָקוֹם

אֲתָר, לְקִיּוּמָא, וְרָזָא דְרָזִין הָכָא, לְאִינּוּן דְּמִסְתַּכְּלֵי בְּרָזָא דְחָכְמְתָא.

כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, בָּרָא לֵיהּ בְּרָזָא דְאַתְוָון, וְאִתְגַּלְגְּלוּ אַתְוָון, וּבָרָא עָלְמָא, בְּגִלּוּפֵי דִשְׁמָא קַדִּישָׁא. אִתְגַּלְגְּלוּ אַתְוָון, וְאַסְחֲרוּ עָלְמָא בְּגִלּוּפֵי וְכַד אִתְגְּלֵי וְאִתְפַּשַּׁט עָלְמָא וְאִתְבְּרֵי, וַהֲוּוּ אַתְוָון סָחֲרָן לְמִבְרֵי, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְיִסְתַּיֵּים בְּיו"ד, אִשְׁתְּאָרַת אָת ט' (נ"א יִתְגַּלְגְּלוּ אַתְוָון, וְאַסְחֲרוּ עָלְמָא בְּגִלּוּפָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא וְכַד אִתְגַּלְגְּלוּ אַתְוָון וַהֲוּוּ סָחֲרָן לְמִבְרֵי, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דַּי יִסְתַּיֵּים בְּיו"ד, אִשְׁתְּאָרַת אָתְ ט' בִּלְחוֹדָהָא) בְּהַהוּא דוּכְתָּא, (דף קנ"ב ע"א) תַּלְיָא בַּאֲוִירָא, כֵּיוָן דְּאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דַּי יִסְתַּיֵּים בְּיו"ד, אִשְׁתְּאָרַת אָתְ טֵי"ת בִּלְחוֹדָהָא תַּלְיָא בַּאֲוִירָא עַל גַּבֵּי הַהוּא דוּכְתָּא: טֵי"ת, אִיהוּ אָת, דְּנְהִירוּ חַיִּין, בְּגִין כַּךְ, מָאן דְּחָמֵי טֵי"ת בְּחֶלְמֵיהּ, סִימָנָא טָבָא הוּא לֵיהּ, וְחַיִּין

לשון הקודש

לְקִיּוּם, וְסוֹד הַסּוֹדוֹת כָּאן לְאוֹתָם הַמִּתְבּוֹנְנִים בְּסוֹד הַחָכְמָה.

כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, בָּרָא אוֹתוֹ בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת, וְהִתְגַּלְגְּלוּ הָאוֹתִיּוֹת, וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם בַּחֲקִיקוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. הִתְגַּלְגְּלוּ הָאוֹתִיּוֹת וְסוֹבְבוּ אֶת הָעוֹלָם בַּחֲקִיקוֹת. וּכְשֶׁהִתְגַּלָּה וְהִתְפַּשֵּׁט הָעוֹלָם וְנִבְרָא, הָיוּ הָאוֹתִיּוֹת סוֹבְבוֹת כְּדֵי לִבְרֹא. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּסְתַּיֵּם בְּיו"ד. נִשְׁאֲרָה הָאוֹת ט' (יִתְגַּלְגְּלוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְסָבְבוּ אֶת הָעוֹלָם בַּחֲקִיקַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וְכַאֲשֶׁר הִתְגַּלְגְּלוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהָיוּ מְסוֹבְבוֹת לִבְרֹא, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: דַּי יִסְתַּיֵּם בְּיו"ד. נִשְׁאֲרָה אוֹת ט' לְבַדָּהּ) **בְּאוֹתוֹ** מָקוֹם תְּלוּיָה בָּאֲוִיר. כֵּיוָן שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּסְתַּיֵּם בָּאוֹת יו"ד, נִשְׁאֲרָה אוֹת טֵי"ת בִּלְבַדָּהּ תְּלוּיָה בָּאֲוִיר עַל גַּבֵּי אוֹתוֹ מָקוֹם. טֵי"ת הִיא אוֹת שֶׁל אוֹר הַחַיִּים. וְלָכֵן מִי שֶׁרוֹאֶה טֵי"ת בַּחֲלוֹמוֹ,

אִתְּתָקְנוּ לֵיהּ. וְעַל דָּא בְּגִין דְּהַוָּה ט' תַּלְיָא עַל גַּבֵּי הַהוּא אֲתָר, לָא שַׁלְטָא בֵּיהּ מוֹתָא.

כַּד בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקַיְּימָא עָלְמָא, זָרִיק חַד צְרוֹרָא גּוֹ מַיָּא, גָּלִיף בְּרָזָא דְשִׁבְעִין וּתְרֵין (נ"א דְכ"ב) אַתְוָון, וּמִתַּמָּן שָׁאֲרִי לְמֵיהַךְ הַהוּא צְרוֹרָא, וְלָא אַשְׁכַּח אֲתָר לְאִתְקַיְּימָא בֵּיהּ, בַּר אַרְעָא קַדִּישָׁא, (נ"א בְּגֵי מַקְדְּשָׁא) וּמַיָּא הֲווֹ אַזְלִין אֲבַתְרֵיהּ, עַד דְּמָטָא הַהוּא צְרוֹרָא תְּחוֹת הַמִּזְבֵּחַ, וְתַמָּן אִשְׁתְּקַע, וְאִתְקָיָּים כָּל עָלְמָא.

וְאִי תֵּימָא, אִי הָכִי דְּבְהַהוּא אֲתָר שַׁרְיָין חַיִּים, אֲמַאי לָא אִתְבְּנֵי תַּמָּן בֵּי מַקְדְּשָׁא, לְמֵיהַב חַיִּין לְיַתְבָהָא. אֶלָּא הָכָא בְּהַאי אֲתָר אִתְקָיָּים בְּגִין אָת חַד דְּשַׁרְיָא עָלֵיהּ. בְּגֵי מַקְדְּשָׁא כָּל אַתְוָון כֻּלְּהוּ שָׁרָאן בֵּיהּ, וּבְהוּ אִתְבְּרֵי אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי, כְּגַוְונָא דְכָל עָלְמָא.

לשון הקודש

סִימָן טוֹב הוּא לוֹ וְחַיִּים נִתְקְנוּ לוֹ. וְלָכֵן, מִשּׁוּם שֶׁהָיְתָה ט' תְּלוּיָה עַל אוֹתוֹ מָקוֹם, לֹא שׁוֹלֵט בּוֹ הַמָּוֶת.

כְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲמִיד עוֹלָם, זָרַק צְרוֹר אֶחָד לְתוֹךְ הַמַּיִם חָקוּק בְּסוֹד שֶׁל ע"ב (שֶׁל כ"ב) אוֹתִיּוֹת, וּמִשָּׁם הִתְחִיל לָלֶכֶת אוֹתוֹ צְרוֹר, וְלֹא מָצָא מָקוֹם לַעֲמֹד בּוֹ פְּרָט הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה (בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ), וְהַמַּיִם הָיוּ הוֹלְכִים אַחֲרָיו, עַד שֶׁהִגִּיעַ אוֹתוֹ צְרוֹר תַּחַת הַמִּזְבֵּחַ, וְשָׁם נִשְׁקַע, וְהִתְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָם.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ שֶׁבְּאוֹתוֹ מָקוֹם שׁוֹרִים חַיִּים, לָמָּה לֹא נִבְנָה שָׁם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לָתֵת חַיִּים לְיוֹשְׁבֶיהָ? אֶלָּא כָּאן בַּמָּקוֹם הַזֶּה הִתְקַיֵּם מִשּׁוּם אוֹת אַחַת שֶׁשּׁוֹרָה עָלָיו. בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כָּל

וְתוּ, דְּאַרְעָא קַדִּישָׁא (נ"א בִּי מַקְדְּשָׁא) **יָהִיב חַיִּין וְכַפָּרָה לְיָתְבָהָא בְּהַהוּא עָלְמָא, וַאֲתָר דָּא לָאו הָכִי, יָהִיב חַיִּין לְהַהוּא אֲתָר בְּהַאי עָלְמָא, וְלָא בְּעָלְמָא דְאָתֵי. וּבֵי מַקְדְּשָׁא בְּהִפּוּכָא מִתַּמָּן, בְּגִין דְּאִית חוּלָקָא לְיִשְׂרָאֵל בְּהַהוּא עָלְמָא, וְלָא בְּעָלְמָא דָא. וְעַל דָּא קַיְימָא בֵּי מַקְדְּשָׁא לְכַפָּרָא חוֹבִין, וּלְמִזְכֵּי לוֹן לְיִשְׂרָאֵל לְעָלְמָא דְאָתֵי.**

תָּא חָזֵי, טֵי"ת נְהִירוּ דְחַיִּין בְּכָל אֲתָר, וְעַל דָּא פָּתַח בָּהּ קְרָא כִּי טוֹב. דִּכְתִיב, (בראשית א) **וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. מֵהַאי אָת,** (נ"א מֵאֲתָר דָּא) **עָרִיק מַלְאָכָא מְחַבְּלָא. לָא תִּימָא עָרִיק, אֶלָּא דְּלָא אִתְיְיהִיב לֵיהּ רְשׁוּ לְאַעֲלָא תַּמָּן.**

אָת דָּא מִשְׁנְיָא מֵאָת ק', ק' לָא מִתְיַישְׁבָא (נ"א מֵאָת ח', ח' לָא מִתְיַישְׁבָא) **כְּלַל בְּדוּכְתָּא בְּעָלְמָא, וְסִימָנֵךְ**

לשון הקודש

הָאוֹתִיּוֹת כֻּלָּן שׁוֹרוֹת בּוֹ, וּבָהֶם נִבְרָא הוּא לְבַדּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּל הָעוֹלָם.

וְעוֹד, שֶׁהָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה (בֵּית הַמִּקְדָּשׁ) נוֹתֶנֶת חַיִּים וְכַפָּרָה לִיוֹשְׁבֶיהָ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וּמָקוֹם זֶה לֹא כָּךְ – נוֹתֵן חַיִּים לְאוֹתוֹ מָקוֹם בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא. וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּהֵפֶךְ מִשָּׁם, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ חֵלֶק לְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא. וְלָכֵן עוֹמֵד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְכַפֵּר חֲטָאִים וּלְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לָעוֹלָם הַבָּא.

בֵּא וּרְאֵה, טֵי"ת אוֹר שֶׁל חַיִּים בְּכָל מָקוֹם, וְלָכֵן פָּתַח בָּהּ הַכָּתוּב כִּי טוֹב, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. מֵהָאוֹת הַזּוֹ (מִמָּקוֹם זֶה) בּוֹרֵחַ מַלְאָךְ הַמַּשְׁחִית. אַל תֹּאמַר בּוֹרֵחַ, אֶלָּא שֶׁלֹּא נִתֶּנֶת לוֹ רְשׁוּת לְהִכָּנֵס לְשָׁם.

הָאוֹת הַזּוֹ מְשֻׁנָּה מֵהָאוֹת ק'. ק' לֹא מִתְיַשֶּׁבֶת (מֵאוֹת ח'. ח' לֹא מִתְיַשֶּׁבֶת) כְּלָל בְּמָקוֹם בָּעוֹלָם, וְסִימָנֵךְ – (תהלים קמ) אִישׁ לָשׁוֹן בַּל

(תהלים קמ) אִישׁ לָשׁוֹן בַּל יִכּוֹן בָּאָרֶץ אָת טֵי"ת אִתְיַישְׁבָא בְכָל דּוּכְתָּא, וְאִתְתַּקְּנַת לְאִתְיַישְׁבָא כְּדְקָא יֵאוֹת, וּבְגִין כָּךְ בְּכָל דּוּכְתָּא דְאָת ט' תַּמָּן, לֵית יִשּׁוּבָא לְאָת ק' תַּמָּן לְאִתְיַישְׁבָא בֵּיהּ. וְעַל דָּא אֲתָר דָּא לָא שַׁלְטָא בֵּיהּ כְּלַל סִטְרָא אַחֲרָא, וְיָהִיב חַיִּים דְּהַאי עָלְמָא לְיַתְבֵי תְּחוֹתֵיהּ דְּאָת דָּא, וְלָא יִפּוּק לְבַר, וְכַד נָפִיק לְבַר, אִית רְשׁוּ לְסִטְרָא אַחֲרָא לְשַׁלְטָאָה בֵּיהּ. כַּמָּה דְאָת דָּא שַׁלְטָא בְּאַתָּר דָּא, הָכִי נָמֵי שַׁלְטָא אָת אַחֲרָא בְּאַתָּר דְּגֵיהִנָּם, וּמַאן אִיהִי, אָת ק'.

וּבְסִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, הָכָא אִינּוּן תְּרֵין אַתְוָון: ח', ט'. וְעַל דָּא לָא הֲווֹ כְּתִיבִין גּוֹ אַבְנֵי בּוּרְלָא, אֲבָנִין דְּאַשְׁלָמוּתָא, וּשְׁבָטִין דְּיִשְׂרָאֵל, תְּרֵין אַתְוָון אִלֵּין אִתְמְנָעוּ מִנַּיְיהוּ, בְּגִין דְּלָא יְהֵא רָשִׁים בְּגַוַּוּיְיהוּ חֵ"ט.

לשון הקודש

יִכּוֹן בָּאָרֶץ. הָאוֹת טֵי"ת מִתְיַשֶּׁבֶת בְּכָל מָקוֹם, וּמִתְתַּקֶּנֶת לְשֶׁבֶת כָּרָאוּי, וְלָכֵן בְּכָל מָקוֹם שֶׁשָּׁם אוֹת ט', אֵין יִשּׁוּב לָאוֹת ק' שָׁם לְהִתְיַשֵּׁב בּוֹ. וְלָכֵן בַּמָּקוֹם הַזֶּה לֹא שׁוֹלֵט כְּלָל הַצַּד הָאַחֵר, וְנוֹתֵן חַיִּים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה לַיּוֹשְׁבִים תַּחַת הָאוֹת הַזּוֹ, וְלֹא יֵצֵא הַחוּצָה. וּכְשֶׁיּוֹצֵא הַחוּצָה, יֵשׁ רְשׁוּת לַצַּד הָאַחֵר לִשְׁלֹט בּוֹ. כְּמוֹ שֶׁאוֹת זוֹ שׁוֹלֶטֶת בְּמָקוֹם זֶה, כָּךְ גַּם שׁוֹלֶטֶת אוֹת אַחֶרֶת בִּמְקוֹם הַגֵּיהִנֹּם. וּמִיהִי? הָאוֹת ק'.

וּבְסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא, כָּאן הֵן שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת: ח', ט'. וְלָכֵן לֹא הָיוּ כְּתוּבוֹת בְּתוֹךְ אַבְנֵי שֹׁהַם וְאַבְנֵי

בְּאֲתָר דְּבֵי מַקְדְּשָׁא תַּלְיָין כָּל אַתְוָון דְּאַלְפָּא בֵּיתָא, בְּרָזִין גְּלִיפָן דִּשְׁמָהָן קַדִּישִׁין, קְשִׁירִין, מְרֻקָּמָן עָלֵיהּ, וְכָל עָלְמָא דְּלְעֵילָא וְתַתָּא, כֻּלָּא בְּרָזָא דְּאַתְוָון מִתְחַמְּמָן (נ"א מִתְחַקְּקָן) וּגְלִיפָא, וְרָזִין דִּקְדֻשָּׁא (ס"א דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא) עִלָּאָה, עָלַיְיהוּ אִתְגְּלִיף.

בְּמַשְׁכְּנָא אִתְגְּלִיפוּ וְאִתְצַיְּירוּ אַתְוָון כַּדְקָא חֲזִי. דְּהָא בְּצַלְאֵל הָוָה יָדַע חָכְמָתָא, לְצָרְפָא אַתְוָון דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּהוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא. וְעַל חָכְמָתָא דִּילֵיהּ, (נ"א דָּא) אִתְבְּנֵי מַשְׁכְּנָא עַל יְדֵיהּ, וְאִתְבְּרִיר מִכָּל עַמָּא דְּיִשְׂרָאֵל. וּכְמָה דְּאִיהוּ אִתְבְּרִיר לְעֵילָא, הָכִי בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיִתְבְּרִיר לְתַתָּא.

לְעֵילָא כְּתִיב, (שמות לא) רְאֵה קָרָאתִי בְשֵׁם בְּצַלְאֵל. **לְתַתָּא** (שמות לה) רְאוּ קָרָא יְיָ' בְּשֵׁם בְּצַלְאֵל.

לשון הקודש

מִלּוּאִים, וּמִשִּׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל נִמְנְעוּ שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא רָשׁוּם בְּתוֹכָם חֵ"ט.

בִּמְקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ תְּלוּיִים כָּל אוֹתִיּוֹת הָאַלְפָּא בֵּיתָא בְּסוֹדוֹת חֲקוּקִים שֶׁל שֵׁמוֹת קְדוֹשִׁים, קְשׁוּרִים, רְקוּמִים עָלָיו, וְכָל הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה, הַכֹּל בְּסוֹד שֶׁל אוֹתִיּוֹת מִתְחַמְּמוֹת (חֲקוּקוֹת) וּגְלוּפוֹת, וְסוֹדוֹת הַקְּדֻשָּׁה (הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ) הָעֶלְיוֹנָה נֶחְקָק עֲלֵיהֶם.

בַּמִּשְׁכָּן נֶחְקְקוּ וְהִצְטַיְּרוּ הָאוֹתִיּוֹת כָּרָאוּי, שֶׁהֲרֵי בְּצַלְאֵל הָיָה יוֹדֵעַ אֶת הַחָכְמָה לְצָרֵף אוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶן נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְעַל חָכְמָתוֹ (זוֹ) נִבְנָה הַמִּשְׁכָּן עַל יָדוֹ וְנִבְחַר מִכָּל עַם יִשְׂרָאֵל. וּכְמוֹ שֶׁהוּא נִבְחָר לְמַעְלָה, כָּךְ רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּבָּחֵר לְמַטָּה.

לְמַעְלָה כָּתוּב (שמות לא) רְאֵה קָרָאתִי

וּשְׁמֵיהּ בְּרָזָא עִלָּאָה אִקְרֵי הָכִי בְּצַלְאֵל: בְּצֵל אֵל. וּמַאן אִיהוּ. דָּא צַדִּיק. דְּאִיהוּ יָתִיב בְּצֵל אֵל, הַהוּא דְּאִקְרֵי אֵל עֶלְיוֹן. וְאִיהוּ יָתִיב כְּגַוְונָא דְּהַהוּא אֵל. הַהוּא אֵל נָטִיל שִׁית סִטְרִין, הַהוּא צַדִּיק נָטִיל לוֹן. אוֹף הָכִי, הַהוּא אֵל אַנְהִיר לְעֵילָא, הַאי צַדִּיק אַנְהִיר לְתַתָּא. הַהוּא אֵל, כְּלָלָא דְּכֻלְּהוּ שִׁית סִטְרִין. הַהוּא צַדִּיק, כְּלָלָא דְּכֻלְּהוּ שִׁית סִטְרִין.

בֶּן אוּרִי: בֶּן אוֹר קַדְמָאָה, דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. בֶּן חוּר: בֶּן חִירוּ דְּכֹלָּא. דָּבָר אַחֵר, בֶּן חוּר: בֶּן חִוָּור מִכָּל גַּוְונִין. וְדָא אִתְמַנֵּי לְמַטֵּה יְהוּדָה, כֹּלָּא כַּדְקָא יֵאוֹת.

כָּל גַּוְונִין טָבִין לְחֶלְמָא, בַּר תִּכְלָא, כְּמָה דְּאִתְּמַר. בְּגִין דְּאִיהוּ כֻּרְסְיָיא, לְמֵידָן דִּינִין דְּנִשְׁמָתִין. וְהָא הַאי דַּרְגָּא (נ"א חָדָא) חִוָּורָא אִיהוּ. אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא

לשון הקודש

בְּשֵׁם בְּצַלְאֵל. לְמַטָּה – (שם לה) רְאוּ קָרָא ה' בְּשֵׁם בְּצַלְאֵל. וּשְׁמוֹ בְּסוֹד עֶלְיוֹן נִקְרָא כָּךְ בְּצַלְאֵל – בְּצֵל אֵל. וּמִיהוּ? זֶה צַדִּיק, שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בְּצֵל אֵל, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא אֵל עֶלְיוֹן, וְהוּא יוֹשֵׁב כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ אֵל. אוֹתוֹ אֵל נוֹטֵל שִׁשָּׁה צְדָדִים, אוֹתוֹ צַדִּיק נוֹטֵל אוֹתָם. אַף כָּךְ אוֹתוֹ אֵל מֵאִיר לְמַעְלָה, וְהַצַּדִּיק הַזֶּה מֵאִיר לְמַטָּה. אוֹתוֹ הָאֵל כְּלָל שֶׁל כָּל שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים. וְאוֹתוֹ צַדִּיק הוּא כְּלָל שֶׁל כָּל שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים.

בֶּן אוּרִי – בֶּן הָאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. בֶּן חוּר – הַבֵּן שֶׁל חֵרוּת הַכֹּל. דָּבָר אַחֵר בֶּן חוּר – בֵּן חִוֵּר מִכָּל הַגְּוָנִים. וְזֶה הִתְמַנָּה לְמַטֵּה יְהוּדָה, הַכֹּל כָּרָאוּי.

כָּל הַגְּוָנִים טוֹבִים לַחֲלוֹם פְּרָט לִתְכֵלֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, מִשּׁוּם שֶׁהוּא כִּסֵּא לָדִין

דְּקַיְּימָא בְּדִינֵי דְנַפְשָׁאן, כְּדֵין אִיהוּ גַּוָּון תִּכְלָא. וְהָא אוֹקִימְנָא. (דף קנ"ב ע"ב)

בְּשַׁעֲתָא דְּחָמֵי בַּר נָשׁ לְהַאי גַּוָּון, אִדְכַּר בַּר נָשׁ לְמֶעְבַּד פִּקּוּדִין דְּמָארֵיהּ. כְּגַוְונָא דְנַחַשׁ הַנְּחֹשֶׁת, בְּשַׁעֲתָא דַהֲווֹ חֲמָאן לֵיהּ, הֲווֹ דַּחֲלֵי מִקַּמֵּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמְנַטְרָן גַּרְמַיְיהוּ מִכָּל חוֹבִין, וּבְשַׁעֲתָא דְהַהוּא דְּחִילוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סַלְקָא עָלַיְיהוּ, מִיָּד אִתְּסְיָין. מָאן גָּרִים לוֹן לְדַחֲלָא מִקַּמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הַהוּא נָחָשׁ, הַהִיא רְצוּעָה דְמִסְתַּכְּלָן בָּהּ. אוֹף הָכִי תְּכֵלֶת (במדבר טו) וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְיָ'. מֵהַהוּא דְּחִילוּ דִילֵיהּ, וְעַל דָּא תְּכֵלֶת בְּמַשְׁכְּנָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַאי דְּאָמַר מַר תְּכֵלֶת כֶּרְסְיָיא דְדִינָא אִיהִי, וְכַד אִיהִי קַיְּימָא בְּגַוְונָא דָא,

לשון הקודש

אֶת דִּינֵי הַנְּשָׁמוֹת. וַהֲרֵי דַּרְגָּה זוֹ (אחת) הִיא לְבָנָה. אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמֶדֶת בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת, אָז הִיא גָּוֶן תְּכֵלֶת, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּהָ.

בְּשָׁעָה שֶׁרוֹאֶה אָדָם אֶת הַגָּוֶן הַזֶּה, נִזְכָּר הָאָדָם לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת רִבּוֹנוֹ. כְּמוֹ שֶׁנְּחַשׁ הַנְּחֹשֶׁת, בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ רוֹאִים אוֹתוֹ, הָיוּ פּוֹחֲדִים מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹמְרִים אֶת עַצְמָם מִכָּל הַחֲטָאִים, וּבְשָׁעָה שֶׁאוֹתוֹ הַפַּחַד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹלֶה עֲלֵיהֶם, מִיָּד נִרְפָּאִים. מִי גָּרַם לָהֶם לִפְחֹד מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? אוֹתוֹ נָחָשׁ, אוֹתָהּ רְצוּעָה שֶׁמִּסְתַּכְּלִים בָּהּ. אַף כָּךְ הַתְּכֵלֶת – (במדבר טו) וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה'. מֵאוֹתוֹ הַפַּחַד שֶׁלּוֹ. וְעַל זֶה תְּכֵלֶת בַּמִּשְׁכָּן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, זֶה שֶׁאָמַר מוֹרֵנוּ שֶׁתְּכֵלֶת הִיא כִּסֵּא דִין, וּכְשֶׁהִיא עוֹמֶדֶת

כְּדֵין אִיהִי כֻּרְסְיָיא לְמֵידָן דִּינֵי נַפְשָׁאן. אֵימָתַי אִיהִי בְּרַחֲמֵי. אָמַר לֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דִּכְרוּבִים מְהַדְּרָן אַנְפַּיְיהוּ דָּא עִם דָּא, וּמִסְתַּכְּלָן אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. כֵּיוָן דְּאִינּוּן כְּרוּבִים מִסְתַּכְּלָן אַנְפִּין בְּאַנְפִּין כְּדֵין כָּל גַּוְונִין מִתְתַּקְּנָן, וְאִתְהַפָּךְ גַּוָּון תִּכְלָא לְגַוָּון אַחֲרָא. מִתְהַפָּךְ גַּוָּון יָרוֹק, לְגַוָּון זָהָב. (נ"א חִוָּור).

וְעַל דָּא, בְּהִפּוּכָא דִּגְוָונִין, אִתְהַפַּךְ מִדִּינָא לְרַחֲמֵי, וְכֵן מֵרַחֲמֵי לְדִינָא, וְכֹלָּא בְּהִפּוּכָא דִּגְוָונִין. כְּמָה דִּמְסַדְּרִין יִשְׂרָאֵל תִּקּוּנַיְיהוּ לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָכִי קַיְּימָא כֹּלָּא, וְהָכִי אִתְסָדַּר. וְעַל דָּא כְּתִיב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר, בְּאִינּוּן גַּוְונִין דִּכְלִילָן דָּא בְדָא, שְׁפִירוּ דִּכְלְהוּ. (חסר כאן).

וְעָשִׂיתָ שֻׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים וְגוֹ'. (שמות כה) רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (דברים ח) וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת

לשון הקודש

בְּגָוֵן הַזֶּה, אֲזַי הִיא כִּסֵּא לָדוּן דִּינֵי נְפָשׁוֹת. מָתַי הִיא בְּרַחֲמִים? אָמַר לוֹ, בְּשָׁעָה שֶׁהַכְּרוּבִים מַחֲזִירִים פְּנֵיהֶם זֶה עִם זֶה וּמִסְתַּכְּלִים פָּנִים בְּפָנִים. כֵּיוָן שֶׁאוֹתָם כְּרוּבִים מִסְתַּכְּלִים פָּנִים בְּפָנִים, אָז כָּל הַגְּוָנִים מִתְתַּקְּנִים, וּמִתְהַפֵּךְ גָּוֵן תְּכֵלֶת לְגָוֵן אַחֵר. מִתְהַפֵּךְ גָּוֵן יָרֹק לְגָוֵן זָהָב (לְבָן).

וְלָכֵן בְּהִפּוּךְ הַגְּוָנִים מִתְהַפֵּךְ מִדִּין לְרַחֲמִים, וְכֵן מֵרַחֲמִים לְדִין, וְהַכֹּל בְּהִפּוּךְ הַגְּוָנִים. כְּמוֹ שֶׁמְּסַדְּרִים יִשְׂרָאֵל תִּקּוּנֵיהֶם לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, כָּךְ הַכֹּל עוֹמֵד וְכָךְ מִסְתַּדֵּר. וְלָכֵן כָּתוּב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר, בְּאוֹתָם גְּוָנִים שֶׁכְּלוּלִים זֶה בָּזֶה, הַיּפִי שֶׁל כֻּלָּם.

וְעָשִׂיתָ שֻׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים וְגוֹ'. רַבִּי יִצְחָק

יְיָ' אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ', כַּמָּה זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּהוּ, וְקָרִיב לוֹן לְגַבֵּיהּ מִכָּל עַמִּין, וּבְגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, יָהִיב מְזוֹנָא וְשַׂבְעָא, לְכָל עָלְמָא. וְאִלְמָלֵא יִשְׂרָאֵל, לָא יָהִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזוֹנָא לְעָלְמָא, וְהַשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל אִינּוּן בְּגָלוּתָא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה דְּנַטְלֵי מְזוֹנָא עַל חַד תְּרֵין.

בְּזִמְנָא דַּהֲווֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, הֲוָה נָחִית לוֹן מְזוֹנָא מֵאַתָּר עִלָּאָה, וְאִינּוּן יָהֲבֵי חוֹלָק תַּמְצִית לְעַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים, וְעַמִּין כֻּלְּהוּ לָא אִתְּזָנוּ אֶלָּא מִתַּמְצִית. וְהַשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל אִינּוּן בְּגָלוּתָא, אִתְהַפַּךְ בְּגַוְונָא אַחֲרָא.

מָתָל לְמַלְכָּא, דְּאַתְקִין סְעוּדָתָא לִבְנֵי בֵיתֵיהּ, כָּל זִמְנָא דְּאִינּוּן עַבְדֵי רְעוּתֵיהּ, אַכְלֵי סְעוּדָתָא

לשון הקודש

פָּתַח, (דברים ח) וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ'. כַּמָּה צַדִּיקִים הֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָהֶם וְקֵרְבָם אֵלָיו מִכָּל הָעַמִּים, וּבִשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל נָתַן מָזוֹן וְשֹׂבַע לְכָל הָעוֹלָם, וְאִלְמָלֵא יִשְׂרָאֵל – לֹא נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָזוֹן לָעוֹלָם, וְעַכְשָׁו שֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁנּוֹטְלִים מָזוֹן עַל אֶחָד פִּי שְׁנַיִם.

בִּזְמַן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, הָיָה יוֹרֵד לָהֶם מָזוֹן מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן, וְהֵם נוֹתְנִים חֵלֶק תַּמְצִית לָעַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים, וְכָל הָעַמִּים לֹא נִזּוֹנוּ אֶלָּא מֵהַתַּמְצִית, וְעַכְשָׁו שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם בַּגָּלוּת, הִתְהַפֵּךְ לְגָוֵן אַחֵר.

מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהִתְקִין סְעוּדָה לִבְנֵי בֵיתוֹ.

עִם מַלְכָּא, וְיָהֲבִי לְכַלְבֵּי חוּלָק גַּרְמִין לְמִגְּרַר. בְּשַׁעֲתָא דִבְנֵי בֵיתֵיהּ לָא עַבְדֵי רְעוּתָא דְמַלְכָּא, מַלְכָּא יָהִיב כָּל סְעוּדָתָא לְכַלְבֵּי, וְסָלִיק לוֹן גַּרְמֵי.

כְּגַוְונָא דָּא, כָּל זִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל עַבְדֵי רְעוּתָא דְמָארֵיהוֹן, הָא עַל פָּתוֹרָא דְמַלְכָּא אִינּוּן אַכְלֵי, וְכָל סְעוּדָתָא אִתְתָּקַן לְהוֹן. וְאִינּוּן, מֵהַהוּא חֶדְוָה דִלְהוֹן, יָהֲבֵי גַּרְמֵי דְאִיהוּ תַּמְצִית לְעוֹבָדֵי כּוֹכָבִים. וְכָל זִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל לָא עַבְדֵי רְעוּתָא דְמָארֵיהוֹן, אַזְלֵי בְּגָלוּתָא, וְהָא סְעוּדָתָא לְכַלְבֵּי, וְאִסְתַּלָּק לוֹן תַּמְצִית (יחזקאל ד) כָּכָה יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת לַחְמָם טָמֵא בַגּוֹיִם, דְּהָא תַּמְצִית דְּגַעוּלֵיהוֹן אַכְלֵי. וַוי לִבְרָא דְמַלְכָּא, דְיָתִיב וּמְצַפֶּה לְפָתוֹרָא דְעַבְדָא, מַה דְאִשְׁתְּאַר מִגּוֹ פָּתוֹרָא אִיהוּ אָכִיל.

לשון הקודש

כָּל זְמַן שֶׁהֵם עוֹשִׂים אֶת רְצוֹנוֹ, אוֹכְלִים סְעוּדָה עִם הַמֶּלֶךְ, וְנוֹתְנִים לַכְּלָבִים חֵלֶק הָעֲצָמוֹת לִגְרֹר. בְּשָׁעָה שֶׁבְּנֵי בֵיתוֹ לֹא עוֹשִׂים אֶת רְצוֹן הַמֶּלֶךְ, הַמֶּלֶךְ נוֹתֵן אֶת כָּל הַסְּעוּדָה לַכְּלָבִים, וּמַעֲלֶה לָהֶם אֶת הָעֲצָמוֹת.

כְּמוֹ זֶה, כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂים רְצוֹן רִבּוֹנָם, הֵם אוֹכְלִים עַל הַשֻּׁלְחָן הַזֶּה שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְכָל הַסְּעוּדוֹת מְתֻקָּנוֹת לָהֶם. וְהֵם, מֵאוֹתָהּ שִׂמְחָה שֶׁלָּהֶם, נוֹתְנִים עֲצָמוֹת שֶׁהֵן תַּמְצִית לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. וְכָל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא עוֹשִׂים רְצוֹן רִבּוֹנָם, הֵם הוֹלְכִים לַגָּלוּת, וְהַסְּעוּדָה הוֹלֶכֶת לַכְּלָבִים, וְעוֹלָה לָהֶם הַתַּמְצִית. כָּכָה יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת לַחְמָם טָמֵא בַגּוֹיִם, שֶׁהֲרֵי תַּמְצִית הַגַּעַל שֶׁלָּהֶם הֵם אוֹכְלִים. אוֹי לְבֶן הַמֶּלֶךְ שֶׁיּוֹשֵׁב וּמְצַפֶּה לְשֻׁלְחַן הָעֶבֶד, וּמַה שֶּׁנִּשְׁאַר מִתּוֹךְ הַשֻּׁלְחָן הוּא אוֹכֵל.

דָּוִד מַלְכָּא אָמַר, (תהלים כג) תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צוֹרְרָי דִּשַׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי כוֹסִי רְוָיָה. תַּעֲרוֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן, דָּא סְעוּדָתָא דְּמַלְכָּא. נֶגֶד צוֹרְרָי, אִינּוּן כַּלְבֵּי דְיַתְבֵי קָמֵי פָּתוֹרָא, מְצַפָּאן לְחוּלָק גַּרְמִין, וְאִיהוּ יָתִיב עִם מַלְכָּא בְּעִנּוּגָא דִסְעוּדָתָא בְּפָתוֹרָא.

דִּשַׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי, דָּא רֵישָׁא דִסְעוּדָתָא, דְּכָל מִשְׁחָא, וְשַׁמְנוּנָא, וְתִקּוּן סְעוּדָתָא, אִתְיְהִיב בְּקַדְמִיתָא לְרַחִימָא דְמַלְכָּא. מַה דְּאִשְׁתְּאַר, לְבָתָר אִתְיְהִיב לְכַלְבֵּי, וּלְאִינּוּן פַּלְחֵי פָּתוֹרָא. כּוֹסִי רְוָיָה, מַלְיָא כַּסָּא קָמֵי רְחִימָא דְּמַלְכָּא תָּדִיר, דְּלָא יִצְטְרִיךְ לְמִשְׁאַל. וְעַל רָזָא דָא, הֲווֹ יִשְׂרָאֵל תָּדִיר, עִם שְׁאַר עַמִּין.

רִבִּי חִיָּיא הָוָה אָזִיל לְגַבֵּי דְרַבִּי שִׁמְעוֹן לִטְבֶרְיָה, וַהֲווּ עִמֵּיהּ רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, וְרַבִּי יֵיסָא

לשון הקודש

דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר, (תהלים כג) תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי דִּשַׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי כוֹסִי רְוָיָה. תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן – זוֹ סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ. נֶגֶד צֹרְרָי – אוֹתָם הַכְּלָבִים שֶׁיּוֹשְׁבִים לִפְנֵי הַשֻּׁלְחָן וּמְצַפִּים לַחֲלֻקַּת עֲצָמוֹת, וְהוּא יוֹשֵׁב עִם הַמֶּלֶךְ בְּעֹנֶג שֶׁל הַסְּעוּדָה בַּשֻּׁלְחָן.

דִּשַׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי – זֶה רֹאשׁ הַסְּעוּדָה. שֶׁכָּל שֶׁמֶן וְשַׁמְנוּנִית וְתִקּוּן הַסְּעוּדָה נִתָּנִים בָּרִאשׁוֹנָה לַאֲהוּב הַמֶּלֶךְ. מַה שֶּׁנִּשְׁאַר נִתָּן אַחַר כָּךְ לַכְּלָבִים וּלְאוֹתָם עוֹבְדֵי הַשֻּׁלְחָן. כּוֹסִי רְוָיָה – מְלֵאָה הַכּוֹס לִפְנֵי אֲהוּב הַמֶּלֶךְ תָּמִיד שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְבַקֵּשׁ, וְעַל סוֹד זֶה הָיוּ יִשְׂרָאֵל תָּמִיד עִם שְׁאָר הָעַמִּים.

רִבִּי חִיָּיא הָיָה הוֹלֵךְ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן

זְעִירָא, עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי, אָמַר רִבִּי יֵיסָא לְרַבִּי חִיָּיא, תֵּימָה מָה דִּכְתִיב, (מלכים א ב) וְלִבְנֵי בַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי תַּעֲשֶׂה חֶסֶד וְהָיוּ בְּאוֹכְלֵי שֻׁלְחָנֶךָ וְגוֹ'. אִי הָכִי כָּל טִיבוּ וּקְשׁוֹט, לְמֵיכַל עַל פָּתוֹרֵיהּ וְלָא יַתִּיר, מִדְּקָאָמַר הָכָא וְהָיוּ בְּאוֹכְלֵי שֻׁלְחָנֶךָ. וְתוּ, לָאו יְקָרָא דְּמַלְכָּא אִיהוּ, לְמֵיכַל בַּר נָשׁ אַחֲרָא (דף קנ"ג ע"א) עַל פָּתוֹרֵיהּ דְּמַלְכָּא, וְלָא אִצְטְרִיךְ דָּא, אֶלָּא מַלְכָּא בִּלְחוֹדוֹי, וְכֻלְּהוּ רַבְרְבָנוֹהִי סַחֲרָנֵיהּ, לְתַתָּא מִנֵּיהּ.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא לָא שְׁמַעְנָא בְּהַאי מִידִּי, וְלָא אִימָּא. אֲמַר לֵיהּ לְרַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, וְאַתְּ שָׁמַעְתָּ בְּהַאי מִידִּי. אֲמַר לֵיהּ, אַתּוּן דְּיַנְקִין בְּכָל יוֹמָא מִדְּבְשָׁא דְּמִשְׁחָא עִלָּאָה, לָא שְׁמַעְתּוּן, כָּל שֶׁכֵּן אֲנָא. אָמַר לֵיהּ לְרַבִּי יֵיסָא, וְאַתְּ שָׁמַעְתָּ מִידִּי בְּהַאי. אֲמַר לֵיהּ אַף עַל גַּב דַּאֲנָא רַבְיָא וּמִיּוֹמִין

לשון הקודש

לִטְבֶרְיָה, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי וְרַבִּי יֵיסָא הַקָּטָן. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יֵיסָא לְרַבִּי חִיָּיא, תָּמוּהַּ מַה שֶּׁכָּתוּב (מלכים–א ב) וְלִבְנֵי בַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי תַּעֲשֶׂה חֶסֶד וְהָיוּ בְּאוֹכְלֵי שֻׁלְחָנֶךָ וְגוֹ'. אִם כָּךְ, כָּל טוּב וֶאֱמֶת לֶאֱכֹל עַל שֻׁלְחָנוֹ וְלֹא יוֹתֵר, מִשֶּׁאָמַר כָּאן וְהָיוּ בְּאוֹכְלֵי שֻׁלְחָנֶךָ. וְעוֹד, לֹא כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ הוּא שֶׁיֹּאכַל אִישׁ אַחֵר עַל שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ, וְלֹא צָרִיךְ זֶה אֶלָּא הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ, וְכָל הַגְּדוֹלִים שֶׁלּוֹ סְבִיבוֹ לְמַטָּה מִמֶּנּוּ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, לֹא שָׁמַעְתִּי בָּזֶה דָּבָר, וְלֹא אֹמַר. אָמַר לוֹ לְרַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, וְאַתָּה שָׁמַעְתָּ בָּזֶה הַדָּבָר? אָמַר לוֹ, אַתֶּם שֶׁיּוֹנְקִים בְּכָל יוֹם מִדְּבַשׁ שֶׁמֶן הָעֶלְיוֹן לֹא שְׁמַעְתֶּם, כָּל שֶׁכֵּן אֲנִי. שָׁאַל אֶת רַבִּי יֵיסָא, וְאַתָּה שָׁמַעְתָּ בָּזֶה דָּבָר? אָמַר לוֹ, אַף עַל גַּב שֶׁאֲנִי תִּינוֹק וּמִלִּפְנֵי מִסְפַּר

זְעִירִין אֲתֵינָא לְגַבַּיְיכוּ, וְלָא זָכֵינָא מִקַּדְמַת דְּנָא, אֲנָא שְׁמַעְנָא.

פָּתַח וְאָמַר (תהלים קלו) נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. מָאי קָא חָמָא דָּוִד דְּסִיּוּם הַלֵּלָא רַבָּא, סִיֵּים הָכִי בְּהַאי קְרָא. אֶלָּא תְּלַת שַׁלִּיטִין אִינּוּן לְעֵילָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּמוֹדְעָא בְּהוּ, וְאִינּוּן רָזָא יַקִּירָא דִּילֵיהּ, וְאִלֵּין אִינּוּן: מוֹחָא, וְלִבָּא, וְכַבְדָּא. וְאִינּוּן בְּהִפּוּכָא דְּהַאי עָלְמָא. לְעֵילָא, מוֹחָא נָטִיל בְּרֵישָׁא, וּבָתַר יָהִיב לְלִבָּא, וְלִבָּא נָטִיל וְיָהִיב לְכַבְדָּא, וּלְבָתַר כַּבְדָּא יָהִיב חוּלָק לְכָל אִינּוּן מְקוֹרִין דִּלְתַתָּא, כָּל חַד וְחַד כַּדְקָא חֲזֵי לֵיהּ. לְתַתָּא, כַּבְדָּא נָטִיל בְּרֵישָׁא, וּלְבָתַר אִיהוּ מְקָרֵב כֹּלָּא לְלִבָּא, וְנָטִיל לִבָּא שְׁפִירוּ דְּמֵיכְלָא. כֵּיוָן דְּנָטִיל, וְאִתְתָּקַף מֵהַהוּא תְּקֻפָּא וּרְעוּ דְקָא נָטִיל, יָהִיב וְאִתְעַר לְגַבֵּי מוֹחָא. וּלְבָתַר אַהְדָּר

לשון הקודש

יָמִים בָּאתִי אֲלֵיכֶם וְלֹא זָכִיתִי מִקֹּדֶם לָזֶה – אֲנִי כֵּן שָׁמַעְתִּי.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קלו) נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. מָה רָאָה דָּוִד שֶׁבְּסִיּוּם הַהַלֵּל הַגָּדוֹל סִיֵּם כָּךְ בַּפָּסוּק הַזֶּה? אֶלָּא שְׁלֹשָׁה שַׁלִּיטִים הֵם לְמַעְלָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹדָע בָּהֶם, וְהֵם סוֹד נִכְבָּד שֶׁלּוֹ, וְאֵלֶּה הֵם: מֹחַ וְלֵב וְכָבֵד. וְהֵם בַּהֲפֵךְ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. לְמַעְלָה הַמֹּחַ נוֹטֵל בָּרֹאשׁ, וְאַחַר כָּךְ נוֹתֵן לַלֵּב, וְהַלֵּב נוֹטֵל וְנוֹתֵן לַכָּבֵד, וְאַחַר כָּךְ הַכָּבֵד נוֹתֵן חֵלֶק לְכָל אוֹתָם מְקוֹרוֹת שֶׁלְּמַטָּה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ. לְמַטָּה הַכָּבֵד נוֹטֵל בָּרֹאשׁ, וְאַחַר מְקָרֵב הַכֹּל לַלֵּב, וְהַלֵּב נוֹטֵל אֶת הַיָּפֶה שֶׁל הַמַּאֲכָל. כֵּיוָן שֶׁנּוֹטֵל וּמִתְחַזֵּק מֵאוֹתוֹ כֹּחַ וְרָצוֹן שֶׁנּוֹטֵל,

כַּבְדָּא, וּפָלִיג מְזוֹנָא לְכָל מְקוֹרִין דְּגוּפָא. (בְּיוֹמָא דְּבָר נָשׁ אִתְעָר בְּתַעֲנִיתָא, אִתְעָר לְעֵילָא כְּגוֹנָא הַהוּא מַמָּשׁ, וּבְיוֹמָא דְשַׁבְּעָא, לָאו הֲכִי).

בְּיוֹמָא דְּתַעֲנִיתָא, בַּר נָשׁ מְקָרַב מֵיכְלָא וּמִשְׁתְּיָא לְגַבֵּי כַּבְדָּא עִלָּאָה, וּמַאי אִיהוּ מְקָרַב. חֶלְבֵּיהּ וְדָמֵיהּ וּרְעוּתֵיהּ. הַהוּא כַּבְדָּא נָטִיל כֹּלָּא בִּרְעוּתָא. כֵּיוָן דְּכֹלָּא אִיהוּ לְגַבֵּיהּ, נָטִיל וּמְקָרַב כֹּלָּא לְקָמֵי לִבָּא, דְּאִיהוּ רַב וְשַׁלִּיט עָלֵיהּ. כֵּיוָן דְּלִבָּא נָטִיל וְאִתְתָּקַף בְּרַעֲוָא, מְקָרֵב כֹּלָּא לְגַבֵּי מוֹחָא, דְּאִיהוּ שַׁלִּיטָא עִלָּאָה עַל כָּל גּוּפָא, לְבָתַר אַהְדָּר כַּבְדָּא וּמְפַלֵּג חוּלָקִין לְכָל אִינּוּן מְקוֹרִין וְשַׁיְיפִין דִּלְתַתָּא.

בְּזִמְנָא אַחֲרָא, כַּד (ד"א כֹּלָּא) מוֹחָא נָטִיל בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר יָהִיב לְלִבָּא, וְלִבָּא יָהִיב לְכַבְדָּא, וְכַבְדָּא יָהִיב לְכֻלְּהוּ מְקוֹרִין וְשַׁיְיפִין דִּלְתַתָּא, וּלְבָתַר כַּד בָּעֵי לְפַלְגָא מְזוֹנָא לְהַאי עָלְמָא, בְּרֵישָׁא

לשון הקודש

נוֹתֵן וּמְעוֹרֵר אֶל הַמֹּחַ. וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר לַכָּבֵד וּמְחַלֵּק מָזוֹן לְכָל מְקוֹרוֹת הַגּוּף. (בְּיוֹם שֶׁהָאָדָם מִתְעוֹרֵר בְּתַעֲנִית, מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה כְּאוֹתָהּ דְּגְמָא מַמָּשׁ, וּבְיוֹם שֶׁל שֹׂבַע לֹא כָּךְ).

בְּיוֹם שֶׁל תַּעֲנִית, אָדָם מַקְרִיב מַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה לַכָּבֵד הָעֶלְיוֹן, וּמַה הוּא מַקְרִיב? חֶלְבּוֹ וְדָמוֹ וּרְצוֹנוֹ. אוֹתוֹ כָּבֵד נוֹטֵל הַכֹּל בְּרָצוֹן. כֵּיוָן שֶׁהַכֹּל הוּא אֵלָיו, נוֹטֵל וּמַקְרִיב הַכֹּל לִפְנֵי הַלֵּב, שֶׁהוּא גָּדוֹל וְשׁוֹלֵט עָלָיו. כֵּיוָן שֶׁהַלֵּב נוֹטֵל וּמִתְחַזֵּק הָרָצוֹן, מַקְרִיב הַכֹּל לַמֹּחַ, שֶׁהוּא שַׁלִּיט עֶלְיוֹן עַל כָּל הַגּוּף. אַחַר כָּךְ חוֹזֵר הַכָּבֵד וּמְחַלֵּק חֲלָקִים לְכָל אוֹתָם מְקוֹרוֹת וְאֵיבָרִים שֶׁלְּמַטָּה.

בִּזְמַן אַחֵר, כַּאֲשֶׁר (כֹּל) הַמֹּחַ נוֹטֵל הַכֹּל בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ נוֹתֵן לַלֵּב, וְהַלֵּב נוֹתֵן לַכָּבֵד, וְהַכָּבֵד נוֹתֵן לְכָל הַמְּקוֹרוֹת וְהָאֵיבָרִים שֶׁלְּמַטָּה, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁרוֹצֶה

יָהִיב לְלִבָּא, דְּאִיהוּ מַלְכָּא דִי בְאַרְעָא. וּפָתוֹרָא דְמַלְכָּא, אִתְעַר בְּקַדְמִיתָא מִכָּל שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא.

זַכָּאָה אִיהוּ, מָאן דַּהֲוֵי בְּחוּשְׁבָּנָא דְּפָתוֹרָא דְמַלְכָּא, דְּהָא אִשְׁתְּמוֹדְעָא לְאוֹטָבָא לֵיהּ בְּהַהוּא טִיבוּ דִלְעֵילָּא. (וּבְגִינֵי כָּךְ) וְדָא אִיהוּ טִיבוּ וּקְשׁוֹט, דַּעֲבַד דָּוִד לִבְנֵי בַרְזִילַי, דִּכְתִיב וְהָיוּ בְּאֹכְלֵי שֻׁלְחָנֶךָ. וְאִי תֵימָא דִּבְשֻׁלְחָנָא דְּמַלְכָּא, אָכִיל בַּר נָשׁ אַחֲרָא בַּר מִנֵּיהּ. לָא. אֶלָּא מַלְכָּא אָכִיל בְּרִישָׁא, וּבָתַר כָּל עַמָּא. וְאִינּוּן דְּאַכְלֵי עִם מַלְכָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהוּ אָכִיל אִינּוּן דְּחָבִיבִין עָלֵיהּ מִכֻּלְּהוּ, וְאִינּוּן אִתְמְנוּן מִשֻּׁלְחָנָא דְמַלְכָּא.

וְאִי תֵימָא, הָא כְתִיב, (שמואל ב ט) עַל שֻׁלְחָן הַמֶּלֶךְ תָּמִיד הוּא אוֹכֵל. בְּגִין דְּכָל מְזוֹנָא דִילֵיהּ, לָא עָבִיד חֶשְׁבָּנָא אַחֲרָא, אֶלָּא עַל שֻׁלְחָן הַמֶּלֶךְ,

לשון הקודש

לְחַלֵּק מָזוֹן לָעוֹלָם הַזֶּה, בָּרִאשׁוֹנָה נוֹתֵן לַלֵּב, שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ שֶׁבָּאָרֶץ, וְשֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ מִתְעוֹרֵר בָּרִאשׁוֹנָה מִכָּל שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם.

אַשְׁרָיו מִי שֶׁהָיָה בַּחֶשְׁבּוֹן שֶׁל שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֲרֵי יָדוּעַ הוּא לְהֵיטִיב לוֹ בְּאוֹתוֹ טוּב שֶׁלְּמַעְלָה. (וּמִשּׁוּם כָּךְ) וְזֶהוּ טוּב וֶאֱמֶת שֶׁעָשָׂה דָוִד לִבְנֵי בַרְזִלַּי, שֶׁכָּתוּב וְהָיוּ בְּאֹכְלֵי שֻׁלְחָנֶךָ. וְאִם תֹּאמַר שֶׁבְּשֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ אוֹכֵל אָדָם אַחֵר פְּרָט לוֹ – לֹא! אֶלָּא הַמֶּלֶךְ אוֹכֵל בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ כָּל הָעָם. וְאוֹתָם שֶׁאוֹכְלִים עִם הַמֶּלֶךְ בְּשָׁעָה שֶׁהוּא אוֹכֵל – אוֹתָם שֶׁחֲבִיבִים עָלָיו מִכֻּלָּם, וְהֵם נִמְנִים מִשֻּׁלְחַן הַמֶּלֶךְ.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב (שמואל–ב ט) עַל שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ תָּמִיד הוּא אוֹכֵל – מִשּׁוּם שֶׁכָּל מְזוֹנוֹ לֹא עוֹשֶׂה חֶשְׁבּוֹן אַחֵר, אֶלָּא

דְּמִתַּמָּן הָוָה אָתֵי מְזוֹנָא וּמֵיכְלָא דִּילֵיהּ. וְדָא אִיהוּ עַל שֻׁלְחָן הַמֶּלֶךְ תָּמִיד הוּא אוֹכֵל. אָתָא רִבִּי חִיָּיא, וּנְשָׁקֵיהּ עַל רֵישֵׁיהּ, אָמַר לֵיהּ רַבְיָא אַנְתְּ, וְחָכְמְתָא עִלָּאָה שַׁרְיָא בְּלִבָּךְ. אַדְּהָכִי, חָמוּ לֵיהּ לְרַבִּי חִזְקִיָּה דְּהָוָה אָתֵי. אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִיָּיא, וַדַּאי בְּחַבְרוּתָא דָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְחַבַּר עָלָנָא, דְּהָא מִלִּין חַדְתִּין דְּאוֹרַיְיתָא יִתְחַדְּתוּן הָכָא.

יָתְבוּ לְמֵיכַל. אָמְרוּ, כָּל חַד וְחַד לֵימָא מִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא בְּהַאי סְעוּדָתָא, אָמַר רִבִּי יֵיסָא, סְעוּדַת עֲרַאי אִיהִי, וְעִם כָּל דָּא סְעוּדָה אִקְרֵי. וְלָא עוֹד, אֶלָּא דְּהַאי אִקְרֵי סְעוּדָתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְהֲנֵי מִינָּהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (יחזקאל מא) זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ', דְּהָא מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא יִסְחֲרוּן לְהַאי אֲתָר.

לשון הקודש

עַל שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ, שֶׁמִּשָּׁם הָיָה בָּא מְזוֹנוֹ וּמַאֲכָלוֹ. וְזֶהוּ עַל שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ תָּמִיד הוּא אוֹכֵל. בָּא רַבִּי חִיָּיא וּנְשָׁקוֹ עַל רֹאשׁוֹ. אָמַר לוֹ, תִּינוֹק אַתָּה, וְחָכְמָה עֶלְיוֹנָה שׁוֹרָה בְּלִבְּךָ. בֵּינְתַּיִם רָאוּ אֶת רַבִּי חִזְקִיָּה שֶׁהָיָה בָּא. אָמַר לוֹ רַבִּי חִיָּיא, וַדַּאי בַּחֲבֵרוּת זוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְחַבֵּר עָלֵינוּ, שֶׁהֲרֵי דְּבָרִים חֲדוּשֵׁי תּוֹרָה יִתְחַדְּשׁוּ כָּאן.

יָשְׁבוּ לֶאֱכֹל. אָמְרוּ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֹאמַר דִּבְרֵי תּוֹרָה בַּסְּעוּדָה הַזּוֹ. אָמַר רַבִּי יֵיסָא, סְעוּדַת עֲרַאי הִיא, וְלָכֵן נִקְרֵאת סְעוּדָה. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁזּוֹ נִקְרֵאת סְעוּדָה שֶׁנֶּהֱנָה מִמֶּנָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְעַל זֶה כָּתוּב, זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה', שֶׁהֲרֵי דִּבְרֵי תּוֹרָה יַקִּיפוּ אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה.

פָּתַח רִבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (דברים ח) **וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְיָ' אֱלֹהֶיךָ וְגו'. וְכִי עַד לָא אָכִיל בַּר נָשׁ לְשַׂבְעָא, וְיִתְמְלֵי כְּרֵיסֵיהּ, לָא יְבָרֵךְ לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,** (ד"א ל"ג אִי הָכִי) (דף קנ"ג ע"ב) **בְּמַאי נוֹקִים וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ, וּבָתַר וּבֵרַכְתָּ. אֶלָּא אֲפִילוּ לָא יֵיכוּל בַּר נָשׁ אֶלָּא כָּזַיִת, וּרְעוּתֵיהּ אִיהוּ עָלֵיהּ, וְיִשָּׁוֵי לֵיהּ לְהַהוּא מֵיכְלָא עִקָּרָא דְּמֵיכְלֵיהּ, שָׂבְעָא אִקְרֵי. דִּכְתִיב,** (תהלים קמה) **פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. לְכָל חַי אֲכִילָה לָא כְתִיב, אֶלָּא רָצוֹן. הַהוּא רְעוּתָא דְשַׁוֵּי עַל הַהוּא מֵיכְלָא, שָׂבְעָא אִקְרֵי, וַאֲפִילוּ דְּלֵית קָמֵיהּ דְּבַר נָשׁ אֶלָּא הַהוּא זְעֵיר בְּכָזַיִת, וְלָא יַתִּיר הָא רְעוּתָא דְשָׂבְעָא שַׁוֵּי עָלֵיהּ. וּבְגִין כַּךְ, וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן, רָצוֹן כְּתִיב, וְלָא אֲכִילָה. וְעַל דָּא וּבֵרַכְתָּ וַדָּאי, וְאִתְחַיָּיב בַּר נָשׁ לְבָרְכָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין לְמֵיהַב חֶדְוָה לְעֵילָא.**

לשון הקודש

פָּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (דברים ח) **וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ וְגו'. וְכִי עַד שֶׁלֹּא אוֹכֵל אָדָם לְשָׂבְעָה וְתִתְמַלֵּא כְּרֵסוֹ לֹא יְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא?!** (אם כך) **בַּמֶּה נְבָאֵר וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ, וְאַחַר כָּךְ וּבֵרַכְתָּ? אֶלָּא אֲפִלּוּ לֹא יֹאכַל אָדָם אֶלָּא כַּזַּיִת, וּרְצוֹנוֹ עָלָיו, וְיָשִׂים אֶת אוֹתוֹ הַמַּאֲכָל עִקַּר מַאֲכָלוֹ – נִקְרָא שָׂבְעָה, שֶׁכָּתוּב** (תהלים קמה) **פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. לֹא כָתוּב לְכָל חַי אֲכִילָה, אֶלָּא רָצוֹן. אוֹתוֹ רָצוֹן שֶׁשָּׂם עַל אוֹתוֹ מַאֲכָל נִקְרָא שָׂבְעָה, וַאֲפִלּוּ שֶׁאֵין לִפְנֵי הָאָדָם אֶלָּא אוֹתוֹ מְעַט כְּכַזַּיִת וְלֹא יוֹתֵר, הֲרֵי רְצוֹן הַשֹּׂבַע שָׂם עָלָיו. וּמִשּׁוּם**

פָּתַח רִבִּי חִזְקִיָּה, בְּהַאי קְרָא אֲבַתְּרֵיהּ וְאָמַר, וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ. מֵהָכָא, דְּשִׁכּוּר שָׁרֵי לֵיהּ לְבָרְכָא בִּרְכָתָא דִּמְזוֹנָא, מַה דְּלֵית הָכִי בְּצִלּוֹתָא. דִּצְלוֹתָא לָאו הָכִי, דְּהָא צְלוֹתָא מָעַלְיָא בְּלָא אֲכִילָה אִיהִי, מָאי טַעֲמָא, בְּגִין דִּצְלוֹתָא סַלְקָא לְעֵילָא לְעֵילָא, אֲתָר דְּלֵית בֵּיהּ לָא אֲכִילָה וְלָא שְׁתִיָּה. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, עָלְמָא דְּאָתֵי לֵית בֵּיהּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכוּ'.

אֲבָל שְׁאַר דַּרְגִּין דִּלְתַתָּא אִית בְּבִרְכַּת מְזוֹנָא, אִשְׁתְּכַח גַּוְונָא אַחֲרָא וּמָעַלְיָא, הַהוּא בִּרְכָתָא דְּאִשְׁתְּכַח בְּשַׂבְעָא. בְּגִין דְּבִרְכַּת מְזוֹנָא, אִיהִי בַּאֲתָר דְּאִית בֵּיהּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וּמִנֵּיהּ נָפִיק מְזוֹנָא וְשַׂבְעָא לְתַתָּא, וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ לְאַחֲזָאָה קָמֵיהּ שָׂבְעָא וְחֶדְוָה. (וּבְגִין כָּךְ הַאי אִיהוּ אֲתַר דְּאִית בֵּיהּ אֲכִילָה

לשון הקודש

כָּךְ וּמַשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. כָּתוּב רָצוֹן, וְלֹא אֲכִילָה. וְעַל זֶה וּבֵרַכְתָּ וַדַּאי, וּמִתְחַיֵּב הָאָדָם לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּדֵי לָתֵת שִׂמְחָה לְמַעְלָה.

פָּתַח רַבִּי חִזְקִיָּה בַּפָּסוּק הַזֶּה אַחֲרָיו וְאָמַר, וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ. מִכָּאן שֶׁלְּשִׁכּוֹר מֻתָּר לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּתְפִלָּה. שֶׁתְּפִלָּה לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי תְּפִלָּה מְעֻלָּה הִיא בְּלִי אֲכִילָה, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁתְּפִלָּה עוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, מָקוֹם שֶׁאֵין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִיָּה. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, הָעוֹלָם הַבָּא אֵין בּוֹ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכוּ'.

אֲבָל שְׁאָר הַדַּרְגּוֹת שֶׁלְּמַטָּה יֵשׁ. בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן נִמְצָא גָּוֶן אַחֵר וּמְעֻלֶּה, אוֹתָהּ בְּרָכָה שֶׁנִּמְצֵאת בַּשֹּׂבַע. מִשּׁוּם שֶׁבִּרְכַּת הַמָּזוֹן הִיא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵאת מָזוֹן וְשֹׂבַע לְמַטָּה, וְעַל זֶה צָרִיךְ לְהַרְאוֹת לְפָנָיו שֹׂבַע וְשִׂמְחָה. (וּמִשּׁוּם כָּךְ זֶהוּ מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֲכִילָה

וּשְׁתִיָּה וּמִנֵּיהּ נָפִיק מְזוֹנָא לְתַתָּא וְאִצְטְרִיךְ לְאַחֲזָאָה קָמֵיהּ שָׂבְעָא וְחֶדְוָה) **בַּאֲתָר** דִּצְלוֹתָא, לָאו הָכִי, דְּהָא סַלְקָא יַתִּיר לְעֵילָא לְעֵילָא וְעַל דָּא, שִׁכּוֹר לָא יִצְלֵי צְלוֹתָא.

בְּבִרְכַּת מְזוֹנָא, שִׁכּוֹר שָׁרֵי לֵיהּ לְבָרְכָא בִּרְכַּת מְזוֹנָא. מַשְׁמַע מֵהַאי קְרָא, דִּכְתִיב וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ. וְאָכַלְתָּ: זוֹ אֲכִילָה. וְשָׂבָעְתָּ: זוֹ שְׁתִיָּה דְּהָא שָׂבְעָא, בְּחַמְרָא אִיהִי רַוִּי. חַמְרָא שָׂבְעָא וַדָּאי, וְדָא אִיהוּ שִׁכּוֹר. דִּכְתִיב וּבֵרַכְתָּ אֶת דַּיְיקָא, דְּמַשְׁמַע דְּבִרְכַּת מְזוֹנָא אִצְטְרִיךְ חֶדְוָה וְשַׂבְעָא. עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה. מָאי טוֹבָה. שָׂבְעָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ירמיה מד) וַנִּשְׂבַּע לֶחֶם וַנִּהְיֶה טוֹבִים בְּגִין כַּךְ אִצְטְרִיךְ חֶדְוָה וְשַׂבְעָא.

פְּתַח רִבִּי יֵיסָא וְאָמַר (שמות כה) וְעָשִׂיתָ שֻׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים וְגוֹ', שֻׁלְחָן דָּא אִיהוּ קַיְימָא לְגוֹ

לשון הקודש

וּשְׁתִיָּה, וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵא מְזוֹן לְמַטָּה, וְצָרִיךְ לְהַרְאוֹת לְפָנָיו שֹׂבַע וְשִׂמְחָה) בְּמָקוֹם שֶׁל תְּפִלָּה לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי עוֹלָה יוֹתֵר לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְעַל זֶה שִׁכּוֹר לֹא יִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה.

בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן, שִׁכּוֹר מֻתָּר לוֹ לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן. מַשְׁמַע מֵהַפָּסוּק הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ. וְאָכַלְתָּ – זוֹ אֲכִילָה. וְשָׂבָעְתָּ – זוֹ שְׁתִיָּה, שֶׁהֲרֵי שֹׂבַע בְּיַיִן מִתְרַוֶּה. יַיִן שֹׂבַע וַדַּאי, וְזֶהוּ שִׁכּוֹר, שֶׁכָּתוּב וּבֵרַכְתָּ אֶת דַּיְקָא, שֶׁמַּשְׁמָע שֶׁבִּרְכַּת הַמָּזוֹן צָרִיךְ שִׂמְחָה וְשֹׂבַע. עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה. מַה זֶּה טוֹבָה? שֹׂבַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה מד) וַנִּשְׂבַּע לֶחֶם וַנִּהְיֶה טוֹבִים. מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ שִׂמְחָה וְשֹׂבַע.

פְּתַח רִבִּי יֵיסָא וְאָמַר, וְעָשִׂיתָ שֻׁלְחָן

בְּמַשְׁכְּנָא. וּבִרְכְתָּא דִלְעֵילָא שַׁרְיָא עָלֵיהּ, וּמִנֵּיהּ נָפִיק מְזוֹנָא לְכָל עָלְמָא. וְשֻׁלְחָן דָּא לָא אִצְטְרִיךְ לְמֶהֱוֵי בְּרִיקַנְיָא, אֲפִילוּ רִגְעָא חָדָא, אֶלָּא לְמֶהֱוֵי עָלֵיהּ מְזוֹנָא, דְּהָא בִּרְכָתָא לָא אִשְׁתְּכַח עַל אֲתָר רֵיקָנְיָא. וּבְגִין כַּךְ אִצְטְרִיךְ לְמֶהֱוֵי עָלֵיהּ נַהֲמָא תָּדִיר, דְּלֶהֱוֵי תָּדִיר בִּרְכָתָא עִלָּאָה מִשְׁתַּכְּחָא בֵּיהּ, וּמִגּוֹ הַהוּא שֻׁלְחָן, נַפְקֵי בִרְכָּאן וּמְזוֹנֵי לְכָל שְׁאַר פָּתוֹרֵי דְעָלְמָא, דְּאִתְבָּרְכָאן בְּגִינֵיהּ.

שֻׁלְחָן דְּכָל בַּר נָשׁ אִצְטְרִיךְ לְמֶהֱוֵי הָכִי קָמֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְּקָא מְבָרֵךְ לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּתִשְׁרֵי עָלֵיהּ בִּרְכָתָא מִלְּעֵילָא, וְלָא יִתְחָזֵי בְּרִיקַנְיָא, דְּהָא בִּרְכָּאן דִּלְעֵילָא לָא שַׁרְיָין בְּאֲתָר רֵיקָנְיָא, דִּכְתִיב, (מלכים ב ד) הַגִּידִי לִי מַה יֶּשׁ לָךְ בַּבָּיִת, וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. שֻׁלְחָן דְּלָא

לשון הקודש

עֲצֵי שִׁטִּים וְגוֹ'. הַשֻּׁלְחָן הַזֶּה הוּא עוֹמֵד לְתוֹךְ הַמִּשְׁכָּן, וְהַבְּרָכָה שֶׁלְּמַעְלָה שׁוֹרָה עָלָיו, וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵא מָזוֹן לְכָל הָעוֹלָם. וְשֻׁלְחָן זֶה לֹא צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּרִיקָנוּת אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד, אֶלָּא שֶׁיִּהְיֶה עָלָיו מָזוֹן, שֶׁהֲרֵי הַבְּרָכָה לֹא נִמְצֵאת בְּמָקוֹם רֵיק. וְלָכֵן צָרִיךְ לִהְיוֹת עָלָיו תָּמִיד לֶחֶם, שֶׁתִּהְיֶה תָּמִיד בְּרָכָה עֶלְיוֹנָה נִמְצֵאת בּוֹ, וּמִתּוֹךְ אוֹתוֹ שֻׁלְחָן יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת וּמְזוֹנוֹת לְכָל שְׁאָר שֻׁלְחָנוֹת הָעוֹלָם, שֶׁמִּתְבָּרְכִים בִּגְלָלוֹ.

הַשֻּׁלְחָן שֶׁל כָּל אָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּךְ לְפָנָיו בְּשָׁעָה שֶׁמְּבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּדֵי שֶׁתִּשְׁרֶה עָלָיו בְּרָכָה מִלְּמַעְלָה, וְלֹא יֵרָאֶה בְּרִיקָנוּת, שֶׁהֲרֵי הַבְּרָכוֹת שֶׁלְּמַעְלָה לֹא שׁוֹרוֹת בְּמָקוֹם רֵיק, שֶׁכָּתוּב (מלכים–ב ד) הַגִּידִי לִי מַה יֶּשׁ לָךְ בַּבָּיִת, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים. שֻׁלְחָן

אִתְמַר עָלֵיהּ מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, (בס"א אינו, וְלָא בָּרִיךְ עַל הַהוּא מְזוֹנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) עָלֵיהּ כְּתִיב, (ישעיה כח) כִּי כָל שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צוֹאָה בְּלִי מָקוֹם. וְאָסִיר לְבָרְכָא עַל הַהוּא שֻׁלְחָן.

מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּאִית שֻׁלְחָן, וְאִית שֻׁלְחָן. שֻׁלְחָן אִיהוּ דְּקָא מְסַדְּרָא קָמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא, וְאִיהוּ קַיְּימָא תָּדִיר לְסַדְּרָא בֵּיהּ פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא, וּלְאַכְלְלָא בֵּיהּ אַתְוָון דְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, (בס"א אינו, דָּא הוּא בִּרְכָתָא דִּמְזוֹנָא, דְּאִית פְּסוּקֵי וּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא וְאִינוּן אַתְוָון דְּמִלֵּי אוֹרַיְיתָא אִתְכְּלִילָן בֵּיהּ בְּהַהוּא שֻׁלְחָן) וְאִיהוּ לָקִיט לוֹן לְגַבֵּיהּ, וְכָלִיל כֻּלְּהוּ בְּגַוֵּיהּ, וּבְהוּ אִשְׁתְּלִים, וְחַדֵּי, וְאִית לֵיהּ חֶדְוָה. וְעַל שֻׁלְחָן דָּא כְּתִיב, (יחזקאל מא) זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ', לִפְנֵי יְיָ', וְלָא מִלִּפְנֵי יְיָ'. שֻׁלְחָן אַחֲרָא אִית, דְּלָא אִית בֵּיהּ חוּלָקָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְלֵית לֵיהּ חוּלָקָא בִּקְדוּשָׁה

לשון הקודש

שֶׁלֹּא נֶאֱמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה (וְלֹא בֵּרַךְ עַל אוֹתוֹ מָזוֹן לְקֻדּוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא), עָלָיו כָּתוּב (ישעיה כח) כִּי כָל שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צוֹאָה בְּלִי מָקוֹם. וְאָסוּר לְבָרֵךְ עַל אוֹתוֹ שֻׁלְחָן.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ שֻׁלְחָן וְיֵשׁ שֻׁלְחָן. שֻׁלְחָן שֶׁהוּא מְסַדֵּר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה וְעוֹמֵד תָּמִיד לְסַדֵּר בּוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה וּלְהַכְלִיל בּוֹ אוֹתִיּוֹת שֶׁל דִּבְרֵי תוֹרָה, (זֶהוּ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן. שֶׁיֵּשׁ פְּסוּקִים וְדִבְרֵי תוֹרָה וְאוֹתָן אוֹתִיּוֹת שֶׁל דִּבְרֵי תוֹרָה נִכְלָלִים בּוֹ בְּאוֹתוֹ שֻׁלְחָן) וְהוּא לוֹקֵט אוֹתָם אֵלָיו וְכוֹלֵל אֶת כֻּלָּם לְתוֹכוֹ, וּבָהֶם מִשְׁתַּלֵּם וְשָׂמֵחַ וְיֵשׁ לוֹ שִׂמְחָה. וְעַל שֻׁלְחָן זֶה כָּתוּב (יחזקאל מא) זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה', לִפְנֵי ה'. וְלֹא מִלִּפְנֵי ה'. יֵשׁ שֻׁלְחָן אַחֵר שֶׁאֵין בּוֹ חֵלֶק שֶׁל תּוֹרָה, וְאֵין לוֹ חֵלֶק בִּקְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה. וְאוֹתוֹ

דְּאוֹרַיְיתָא, וְהַהוּא שֻׁלְחָן אִקְרֵי קִיא צוֹאָה, וְדָא אִיהוּ בְּלִי (דף קנ"ד ע"א) מָקוֹם, דְּלֵית לֵיהּ חוּלָקָא בְּסִטְרָא דִקְדוּשָׁה כְּלוּם.

בְּגִין כַּךְ, שֻׁלְחָן דְּלָא אִתְמַר עָלֵיהּ מִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא, אִיהוּ שֻׁלְחָן דְּקִיא צוֹאָה. אִיהוּ שֻׁלְחָן דְּטַעֲוָא אַחֲרָא. לֵית בְּהַהוּא שֻׁלְחָן חוּלָקָא בְּרָזָא דֶאֱלָהָא עִלָּאָה. שֻׁלְחָן דְּמִלֵּי אוֹרַיְיתָא אִתְמָרוּ עָלֵיהּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל הַהוּא שֻׁלְחָן, וְשַׁוֵּי לֵיהּ לְחוּלְקֵיהּ. וְלָא עוֹד, אֶלָּא סוּרְיָ"א רַב מְמָנָא, נָטִיל כָּל אִינּוּן מִלִּין, וְשַׁוֵּי דְיוּקְנָא דְּהַהוּא שֻׁלְחָן קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכָל אִינּוּן מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִתְמָרוּ עָלֵיהּ, סַלְקִין עַל הַהוּא פָּתוֹרָא, וְאִתְעַטָּר (ס"א וְאִתְעַתַּד) קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא. מַשְׁמַע דִּכְתִיב זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ' דְּאִתְעַטָּר (ס"א דְּאִתְעַתַּד) קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. שֻׁלְחָן דְּבַר נָשׁ, קַיְימָא לְדַכְּאָה לֵיהּ לְבַר נָשׁ,

לשון הקודש

שֻׁלְחָן נִקְרָא קִיא צוֹאָה, וְזֶהוּ בְּלִי מָקוֹם, שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה כְּלוּם.

מִשּׁוּם כָּךְ, שֻׁלְחָן שֶׁלֹּא נֶאֱמַר עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה הוּא שֻׁלְחָן שֶׁל קִיא צֹאָה, הוּא שֻׁלְחָן שֶׁל אֱלִיל אַחֵר. אֵין בְּאוֹתוֹ שֻׁלְחָן חֵלֶק בְּסוֹד הָאֱלוֹהַּ הָעֶלְיוֹן. שֻׁלְחָן שֶׁדִּבְרֵי תוֹרָה נֶאֱמָרִים עָלָיו, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹטֵל אוֹתוֹ שֻׁלְחָן וְשָׂם אוֹתוֹ לְחֶלְקוֹ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא סוּרְיָ"א, הַמְמֻנֶּה הַגָּדוֹל, נוֹטֵל כָּל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ, וְשָׂם דְּיוּקָן אוֹתוֹ הַשֻּׁלְחָן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְכָל אוֹתָם דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמְרוּ עָלָיו עוֹלִים עַל אוֹתוֹ שֻׁלְחָן, וּמִתְעַטֵּר (וּמִזְדַּמֵּן) לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה', שֶׁמִּתְעַטֵּר (שֶׁמִּזְדַּמֵּן) לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

מִכָּל חוֹבוֹי. זַכָּאָה אִיהוּ, מָאן דְּאִלֵּין תְּרֵין קַיְימִין עַל פָּתוֹרֵיהּ. מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. וְחוּלָקָא לְמִסְכְּנִין, מֵהַהוּא שֻׁלְחָן.

כַּד סַלְקִין הַהוּא פָּתוֹרָא מִקָּמֵיהּ דְּבַר נָשׁ, תְּרֵין מַלְאָכִין קַדִּישִׁין אִזְדַּמְּנָן תַּמָּן, חַד מִימִינָא, וְחַד מִשְּׂמָאלָא. חַד אָמַר דָּא אִיהוּ שֻׁלְחָן דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, דִּפְּלַנְיָא קָא מְסַדֵּר קָמֵיהּ, מְסַדָּר יְהֵא תָדִיר פָּתוֹרָא דָא, בְּבִרְכָּאן עִלָּאִין, וּמִשְׁחָא וּרְבוּ עִלָּאָה, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִשְׁרֵי עֲלוֹי. וְחַד אָמַר, דָּא אִיהוּ שֻׁלְחָן דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, דִּפְּלַנְיָא קָא מְסַדֵּר קָמֵיהּ, דָּא פָּתוֹרָא דִי עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי יְבָרְכוּן לֵיהּ, מְסַדָּר יְהֵא הַאי פָּתוֹרָא קָמֵי עַתִּיק יוֹמִין, בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

לשון הקודש

הוּא. שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל אָדָם עוֹמֵד לְטַהֵר אֶת הָאָדָם מִכָּל חֲטָאָיו. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁאֵלֶּה הַשְּׁנַיִם עוֹמְדִים עַל שֻׁלְחָנוֹ – דִּבְרֵי תוֹרָה, וְחֵלֶק לָעֲנִיִּים. מֵאוֹתוֹ שֻׁלְחָן. **כְּשֶׁמַּעֲלִים** אוֹתוֹ שֻׁלְחָן מִלִּפְנֵי אוֹתוֹ אָדָם, שְׁנֵי מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים מִזְדַּמְּנִים לְשָׁם, אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמֹאל. אֶחָד אוֹמֵר: זֶהוּ שֻׁלְחָן שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ שֶׁפְּלוֹנִי מְסַדֵּר לְפָנָיו, מְסֻדָּר יִהְיֶה תָּמִיד הַשֻּׁלְחָן הַזֶּה בִּבְרָכוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וְשֶׁמֶן וּמִשְׁחָה עֶלְיוֹנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַשְׁרֶה עָלָיו. וְאֶחָד אוֹמֵר: זֶהוּ הַשֻּׁלְחָן שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ שֶׁפְּלוֹנִי מְסַדֵּר לְפָנָיו, זֶה שֻׁלְחָן שֶׁעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים יְבָרְכוּ אוֹתוֹ, מְסֻדָּר יִהְיֶה שֻׁלְחָן זֶה לִפְנֵי עַתִּיק הַיָּמִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

רִבִּי אַבָּא, כַּד הָוָה סַלְקִין פָּתוֹרָא מִקַּמֵּיהּ, הָוָה חָפֵי לֵיהּ, וַהֲוָה אָמַר סְלִיקוּ הַאי פָּתוֹרָא בִּצְנִיעוּ, דְּלָא יְהֵא בְּכִסּוּפָא קָמֵי שְׁלוּחֵי מַלְכָּא. שֻׁלְחָן דְּבַר נָשׁ זָכֵי לֵיהּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי, וְזָכֵי לֵיהּ לִמְזוֹנָא דְּהַאי עָלְמָא, וְזָכֵי לֵיהּ לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לְטָב קָמֵי עַתִּיק יוֹמִין, וְזָכֵי לֵיהּ לְאִתּוֹסְפָא חֵילָא וּרְבוּ בַּאֲתָר דְּאִצְטְרִיךְ. זַכָּאָה אִיהוּ חוּלָקֵיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ, בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

רִבִּי יַעֲקֹב אָמַר, כְּתִיב (שמואל א י) וַיְהִי כָּל יוֹדְעוֹ מֵאִתְּמוֹל שִׁלְשֹׁם וְגוֹ', הֲגַם שָׁאוּל בַּנְּבִיאִים. וְכִי שָׁאוּל בְּחִיר יְיָ' מִקַּדְמַת דְּנָא הָוָה, דִּכְתִיב, (שמואל א י) הַרְאִיתֶם אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ יְיָ', אֲשֶׁר בּוֹחֵר בּוֹ לָא כְתִיב, אֶלָּא אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ מִקַּדְמַת דְּנָא. וּבְשַׁעֲתָא דְּאָתָא וְעָאל בֵּין נְבִיאֵי וְאִתְנַבֵּי בֵּינַיְיהוּ, אֲמַאי תַּוְוּהוּ.

לשון הקודש

רַבִּי אַבָּא, כְּשֶׁהָיוּ מַעֲלִים אֶת הַשֻּׁלְחָן מִלְּפָנָיו, הָיָה מְכַסֶּה אוֹתוֹ וְהָיָה אוֹמֵר: סַלְקוּ שֻׁלְחָן זֶה בִּצְנִיעוּת, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּבוּשָׁה לִפְנֵי שְׁלוּחֵי הַמֶּלֶךְ. הַשֻּׁלְחָן שֶׁאָדָם זוֹכֶה לוֹ לָעוֹלָם הַבָּא, וְזוֹכֶה לוֹ לַמָּזוֹן שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמְזַכֶּה אוֹתוֹ לְהִוָּדַע לְטוֹב לִפְנֵי עַתִּיק הַיָּמִים, וּמְזַכֶּה אוֹתוֹ לְהִתּוֹסֵף כֹּחַ וְגֹדֶל בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ. אַשְׁרָיו חֶלְקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי יַעֲקֹב אָמַר, כָּתוּב (שמואל-א י) וַיְהִי כָּל יוֹדְעוֹ מֵאִתְּמוֹל שִׁלְשֹׁם וְגוֹ', הֲגַם שָׁאוּל בַּנְּבִיאִים. וְכִי שָׁאוּל בְּחִיר ה' מִקֹּדֶם לָכֵן הָיָה, שֶׁכָּתוּב הַרְאִיתֶם אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ ה'. לֹא כָתוּב אֲשֶׁר בּוֹחֵר בּוֹ, אֶלָּא אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ, מִקֹּדֶם לָכֵן. וּבְשָׁעָה שֶׁבָּא וְנִכְנַס

אֶלָּא, כַּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בֵּיהּ, לָא אִתְרְעֵי בֵּיהּ אֶלָּא לְמַלְכוּ, אֲבָל לִנְבוּאָה לֹא. דְּהָא תְּרֵין אִלֵּין, לָא אִתְמְסָרוּ כַּחֲדָא בְּבַר נָשׁ בְּעָלְמָא, בַּר מִמֹּשֶׁה מְהֵימְנָא עִלָּאָה, דְּזָכָה לִנְבוּאָה וּמַלְכוּ כַּחֲדָא, וְלָא אִתְיְהִיב לְבַר נָשׁ אַחֲרָא תַּרְוַוּיְהוּ כַּחֲדָא.

וְאִי תֵּימָא, הָא שְׁמוּאֵל דְּזָכָה לְתַרְוַוּיְהוּ, לִנְבוּאָה וּמַלְכוּ. לָאו הָכִי. לִנְבוּאָה זָכָה, דִּכְתִיב, (שמואל א ג) וַיֵּדַע כָּל יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד בְּאֵר שָׁבַע כִּי נֶאֱמָן שְׁמוּאֵל לְנָבִיא. לְנָבִיא וְלָא לְמֶלֶךְ. נָבִיא וְדַיָּין הָוָה, דְּאִי מֶלֶךְ הָוָה, לָא שָׁאֲלוּ יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ. אֲבָל אִיהוּ לָא הָוָה אֶלָּא נְבִיאָה מְהֵימְנָא, וַהֲוָה דָּאִין דִּינֵהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב, (שמואל א ז) וְשָׁפַט אֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא כַּד הָוָה שָׁאוּל בַּנְּבוּאָה, תַּוְוּהוּ עָלֵיהּ.

לשון הקודש

בֵּין הַנְּבִיאִים וְהִתְנַבֵּא בֵּינֵיהֶם, לָמָּה תָּמְהוּ?

אֶלָּא כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בּוֹ, לֹא הִתְרַצָּה בּוֹ אֶלָּא לְמַלְכוּת, אֲבָל לֹא לִנְבוּאָה. שֶׁהֲרֵי שְׁנֵי אֵלֶּה לֹא נִמְסְרוּ כְּאֶחָד בְּאָדָם בָּעוֹלָם, פְּרָט לְמֹשֶׁה הַנֶּאֱמָן הָעֶלְיוֹן שֶׁזָּכָה לִנְבוּאָה וּמַלְכוּת כְּאֶחָד, וְלֹא נִתַּן לְשׁוּם אָדָם אַחֵר שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי שְׁמוּאֵל שֶׁזָּכָה לִשְׁנֵיהֶם, לִנְבוּאָה וּמַלְכוּת – לֹא כָּךְ! לִנְבוּאָה זָכָה, שֶׁכָּתוּב (שם ג) וַיֵּדַע כָּל יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד בְּאֵר שָׁבַע כִּי נֶאֱמָן שְׁמוּאֵל לְנָבִיא. לְנָבִיא וְלֹא לְמֶלֶךְ. נָבִיא וְדַיָּן הָיָה. שֶׁאִם מֶלֶךְ הָיָה, לֹא שָׁאֲלוּ יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ. אֲבָל הוּא לֹא הָיָה אֶלָּא נָבִיא נֶאֱמָן, וְהָיָה דָּן אֶת דִּינֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (שם ז) וְשָׁפַט אֶת יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן כְּשֶׁהָיָה שָׁאוּל בִּנְבוּאָה, תָּמְהוּ עָלָיו.

וְאִי תֵּימָא, אֲמַאי שָׁרָא עָלֵיהּ נְבוּאָה, הוֹאִיל וְזָכָה לְמַלְכוּ. אֶלָּא תַּרְוַוְיֵיהוּ לָא זָכָה בְּהוּ כַּחֲדָא.

(וּבְגִין (נ"א דִּנְבוּאָה) דְּמַלְכוּ יָהֵב לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹדֵי לֵיהּ עֲלָהּ עַד לָא חֲוֵי מַלְכָּא) **וּבְגִין דְּמַלְכוּ אִתְיָשֵׁב עַל אַתְעָרוּתָא דְּרוּחַ קֻדְשָׁא, הָוָה בְּאִתְעָרוּ דִּנְבוּאָה קֹדֶם לָכֵן. אֲבָל כַּד סָלִיק לְמַלְכוּ, לָא הָוָה בֵּיהּ נְבוּאָה, אֶלָּא אִתְעָרוּ דְּרוּחַ סָכְלְתָּנוּ, לְמֵידָן קְשׁוֹט, אִתְעַר עָלֵיהּ, דְּהָכִי אִתְחֲזֵי לְמַלְכָּא. וּבְעוֹד דְּהָוָה גּוֹ אִינּוּן נְבִיאֵי, שָׁרָא עָלֵיהּ נְבוּאָה, לְבָתַר דְּאִתְפְּרַשׁ מִנַּיְיהוּ, לָא הָוָה בֵּיהּ נְבוּאָה.**

וַאֲנָא, מָאן יָהִיב לִי אִתְעָרוּתָא דְּרוּחַ קֻדְשָׁא, לְמֶהֱוֵי בְּגוֹ נְבִיאֵי מְהֵימְנֵי, תַּלְמִידֵי דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין זָעִין מִנֵּיהּ, כָּל שֶׁכֵּן אֲנָא, לְמֶהֱוֵי בֵּינַיְיכוּ.

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה שָׁרְתָה עָלָיו נְבוּאָה, הוֹאִיל וְזָכָה לְמַלְכוּת? – אֶלָּא שְׁנֵיהֶם לֹא זָכָה בָהֶם כְּאֶחָד, (וּמִשּׁוּם (שֶׁהַנְּבוּאָה) שֶׁהַמַּלְכוּת נָתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהוֹדָה לוֹ עָלָיו בְּטֶרֶם הָיָה מֶלֶךְ) וּמִשּׁוּם שֶׁמַּלְכוּת הִתְיַשְּׁבָה עַל הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, הָיָה בְּהִתְעוֹרְרוּת הַנְּבוּאָה קֹדֶם לָכֵן. אֲבָל כְּשֶׁעָלָה לַמַּלְכוּת, לֹא הָיְתָה בּוֹ נְבוּאָה, אֶלָּא הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל רוּחַ הַשֵּׂכֶל לָדוּן אֱמֶת הִתְעוֹרְרָה עָלָיו, שֶׁכָּךְ רָאוּי לְמֶלֶךְ. וּבְעוֹד שֶׁהָיָה בְּתוֹךְ אוֹתָם נְבִיאִים שָׁרְתָה עָלָיו נְבוּאָה, וּלְאַחַר שֶׁנִּפְרַד מֵהֶם לֹא הָיְתָה בּוֹ נְבוּאָה.

וַאֲנִי, מִי נָתַן לִי הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ לִהְיוֹת בְּתוֹךְ נְבִיאִים נֶאֱמָנִים, תַּלְמִידֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, שֶׁעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים חֲרֵדִים מִפָּנָיו, כָּל שֶׁכֵּן אֲנִי לִהְיוֹת בֵּינֵיכֶם.

פָּתַח וְאָמַר, וְעָשִׂיתָ (שמות כה) שֻׁלְחָן וְגוֹ'. שֻׁלְחָן דָּא אִיהוּ לְתַתָּא, לְשַׁוָּאָה עָלֵיהּ לֶחֶם דְּאַפָּיָא מָאן עָדִיף דָּא מִן דָּא, לֶחֶם אוֹ שֻׁלְחָן. אִי תֵּימָא דְּכֹלָּא (דף קנ"ד ע"ב) אִיהוּ חַד. הָא (ס"א אִי תֵּימָא לֶחֶם עָדִיף דְּהָא) שֻׁלְחָן מִתְסַדְּרָא לְגַבֵּי הַהוּא לֶחֶם. וְתוּ, שֻׁלְחָן לְתַתָּא וְלֶחֶם עָלֵיהּ. לָאו הָכִי, אֶלָּא שֻׁלְחָן אִיהוּ עִקָּרָא, בְּסִדּוּרָא דִּילֵיהּ, לְקַבְּלָא בִּרְכָּאן דִּלְעֵילָּא וּמְזוֹנָא לְעָלְמָא. וּמֵרָזָא דְּהַאי שֻׁלְחָן, נָפִיק מְזוֹנָא לְעָלְמָא כְּמָה דְּאִתְיְהִיב בֵּיהּ מִלְּעֵילָּא.

וְהַהוּא לֶחֶם, אִיהוּ אִיבָּא וּמְזוֹנָא דְקָא נָפִיק מֵהַאי שֻׁלְחָן לְאַחֲזָאָה דְּהָא מִשֻּׁלְחָן דָּא, נַפְקֵי פֵּרִין וְאִבִּין וּמְזוֹנָא לְעָלְמָא. אִי לָא אִשְׁתְּכַח כֶּרֶם, עֲנָבִין דְּאִינּוּן אִיבָּא דְנַפְקֵי מִנֵּיהּ, לָא יְהוֹן מִשְׁתַּכְּחִין. אִי אִילָנָא לָא יְהֵא, אִיבָּא לָא יִשְׁתְּכַח

לשון הקודש

פָּתַח וְאָמַר, וְעָשִׂיתָ שֻׁלְחָן וְגוֹ'. שֻׁלְחָן זֶה הוּא לְמַטָּה לָשִׂים עָלָיו לֶחֶם הָאַפִּיָּה, מִי עָדִיף זֶה מִזֶּה, לֶחֶם אוֹ שֻׁלְחָן? אִם תֹּאמַר שֶׁהַכֹּל הוּא אֶחָד – הֲרֵי (אם תאמר לֶחֶם עָדִיף, שֶׁהֲרֵי) שֻׁלְחָן מְסֻדָּר לְאוֹתוֹ לֶחֶם. וְעוֹד, שֻׁלְחָן לְמַטָּה וְלֶחֶם עָלָיו – לֹא כָּךְ! אֶלָּא הַשֻּׁלְחָן הוּא הָעִקָּר בַּסִּדּוּר שֶׁלּוֹ לְקַבֵּל בְּרָכוֹת שֶׁלְּמַעְלָה וּמָזוֹן לָעוֹלָם, וּמֵהַסּוֹד שֶׁל הַשֻּׁלְחָן הַזֶּה יוֹצֵא מָזוֹן לָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁנִּתַּן בּוֹ מִלְּמַעְלָה.

וְאוֹתוֹ לֶחֶם הוּא פְּרִי וּמָזוֹן שֶׁיּוֹצֵא מֵהַשֻּׁלְחָן הַזֶּה, לְהַרְאוֹת שֶׁהֲרֵי מֵהַשֻּׁלְחָן הַזֶּה יוֹצְאִים פֵּרוֹת וּמְזוֹנוֹת לָעוֹלָם. אִם לֹא נִמְצָא כֶּרֶם – הָעֲנָבִים, שֶׁהֵם הַפְּרִי הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, לֹא יִהְיוּ נִמְצָאִים. אִם הָאִילָן לֹא יִהְיֶה, לֹא יִמָּצֵא פְּרִי בָּעוֹלָם,

בְּעָלְמָא, בְּגִין כַּךְ, שֻׁלְחָן אִיהוּ עִקָּרָא, מְזוֹנָא דְּנָפִיק מִנֵּיהּ, אִיהוּ הַהוּא לֶחֶם הַפָּנִים.

וְכַהֲנֵי הֲווֹ לַקְטֵי אִיבָּא דְשֻׁלְחָן מְעָרֵב שַׁבָּת לְעָרֵב שַׁבָּת, (ד"א מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת) לְאַחֲזָאָה דְהָא מְזוֹנָא עִלָּאָה נָפִיק מִגּוֹ הַהוּא דְשֻׁלְחָן. בְּגִין הַהוּא לֶחֶם דַּהֲווֹ לַקְטֵי כַּהֲנֵי, אִתְבָּרְכָא כָּל מְזוֹנָא וּמְזוֹנָא דְאַכְלֵי וְשָׁתָאן, דְּלָא לְקַטְרְגָא בְּהוּ יֵצֶר הָרָע, דְּהָא יֵצֶר הָרָע לָא אִשְׁתְּכַח, אֶלָּא מִגּוֹ מֵיכְלָא וּמִשְׁתְּיָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ל) פֶּן אֶשְׂבַּע וְכִחַשְׁתִּי וְגוֹ', דְּמִגּוֹ מֵיכְלָא וּמִשְׁתְּיָא יֵצֶר הָרָע מִתְרַבֵּי בִּמְעוֹי דְבַר נָשׁ.

לֶחֶם דָּא, מְזוֹנָא דְקָא נָפִיק מִגּוֹ שֻׁלְחָן, מְבָרֵךְ מְזוֹנָא דְכַהֲנֵי, דְּלָא יִשְׁתְּכַח בְּהוּ מְקַטְרְגָא לְקַטְרְגָא לוֹן, לְמִפְּלַח בְּלִבָּא שְׁלִים לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְדָא אִצְטְרִיךְ לְכַהֲנֵי יַתִּיר מִכָּל עָלְמָא. וּבְגִין

לשון הקודש

לָכֵן הַשֻּׁלְחָן הוּא הָעִקָּר. הַמָּזוֹן שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ הוּא אוֹתוֹ לֶחֶם הַפָּנִים.

וְהַכֹּהֲנִים הָיוּ לוֹקְטִים פְּרִי הַשֻּׁלְחָן מֵעָרֵב שַׁבָּת לְעָרֵב שַׁבָּת (מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת), לְהַרְאוֹת שֶׁהֲרֵי מָזוֹן עֶלְיוֹן יוֹצֵא מִתּוֹךְ אוֹתוֹ שֻׁלְחָן. מִשּׁוּם אוֹתוֹ לֶחֶם שֶׁהָיוּ לוֹקְטִים הַכֹּהֲנִים, הִתְבָּרֵךְ כָּל מָזוֹן וּמָזוֹן שֶׁאוֹכְלִים וְשׁוֹתִים שֶׁלֹּא יְקַטְרֵג בָּהֶם יֵצֶר הָרָע, שֶׁהֲרֵי יֵצֶר הָרָע לֹא נִמְצָא אֶלָּא מִתּוֹךְ מַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ל) פֶּן אֶשְׂבַּע וְכִחַשְׁתִּי וְגוֹ'. שֶׁמִּתּוֹךְ מַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה, יֵצֶר הָרָע מִתְגַּדֵּל בִּמְעֵי הָאָדָם. **לֶחֶם** זֶה, מָזוֹן שֶׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ הַשֻּׁלְחָן, מְבָרֵךְ אֶת מְזוֹן הַכֹּהֲנִים שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בָהֶם מְקַטְרֵג לְקַטְרֵג לָהֶם, וְלַעֲבֹד בְּלֵב שָׁלֵם לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. וְזֶה צָרִיךְ

כַּד, שֻׁלְחָן אִיהוּ עִקָּרָא, וְאִיבָּא וּמְזוֹנָא דְקָא נָפִיק מִנֵּיהּ, אִיהוּ הַהוּא לֶחֶם.

שֻׁלְחָן דָּא, אִצְטְרִיךְ סִדּוּרָא דִילֵיהּ לְאִתְתַּקְנָא, בְּסִטְרָא דְצָפוֹן, דִּכְתִיב וְהַשֻּׁלְחָן תִּתֵּן עַל צֶלַע צָפוֹן. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּמִתַּמָּן שֵׁירוּתָא דְחֶדְוָה. שְׁמָאלָא נָטִיל מִימִינָא תָּדִיר בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר אִיהוּ אִתְעַר לְגַבֵּי נוּקְבָא, וּבָתַר קָרִיבַת לֵיהּ יְמִינָא לְגַבֵּיהּ, וְאִתְדַּבְּקַת בֵּיהּ.

מַיִם אִינּוּן מִימִינָא, וְאִיהוּ חֶדְוָה, מִיָּד יָהִיב לִשְׁמָאלָא, וְאִתְדַּבְּקוּ בֵּיהּ אִינּוּן מַיִם, וְחַדָּאן לֵיהּ. וּבָתַר אִתְכְּלִיל אִיהוּ לִימִינָא, וְאִתְעַר לְנוּקְבָא בְּהַהוּא חֶדְוָה. וְסִימָנָךְ, מָאן דְּנָטִיל מַיָּא בִידֵיהּ יְמִינָא בְּמָאנָא, קַדְמָאָה לְאַרְקָא מַיָּא בִשְׁמָאלָא אִיהוּ, וְלָא מִשְׁמָאלָא לִימִינָא, דְּהָא מַיָּא מִימִינָא נָטִיל לוֹן שְׁמָאלָא.

לשון הקודש

לַכֹּהֲנִים יוֹתֵר מִכָּל הָעוֹלָם, וְלָכֵן שֻׁלְחָן הוּא עִקָּר, וְהַפְּרִי וְהַמָּזוֹן שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ הוּא אוֹתוֹ לֶחֶם.

הַשֻּׁלְחָן הַזֶּה צָרִיךְ הַסִּדּוּר שֶׁלּוֹ לְהִתְתַּקֵּן בְּצַד הַצָּפוֹן, שֶׁכָּתוּב וְהַשֻּׁלְחָן תִּתֵּן עַל צֶלַע צָפוֹן. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁמִּשָּׁם רֵאשִׁית הַשִּׂמְחָה. הַשְּׂמֹאל נוֹטֵל תָּמִיד מֵהַיָּמִין בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ הוּא מִתְעוֹרֵר לַנֻּקְבָה. אַחַר כָּךְ הַיָּמִין מְקָרֵב אוֹתוֹ אֵלָיו וְנִדְבָּק בּוֹ.

הַמַּיִם הֵם מִיָּמִין, וְהֵם שִׂמְחָה. מִיָּד נוֹתֵן לַשְּׂמֹאל, וְנִדְבָּקִים בּוֹ אוֹתָם מַיִם וּמְשַׂמְּחִים אוֹתוֹ. וְאַחַר כָּךְ הוּא נִכְלָל בַּיָּמִין, וּמְעוֹרֵר אֶת הַנֻּקְבָה בְּאוֹתָהּ שִׂמְחָה, וְסִימָנְךָ – מִי שֶׁנּוֹטֵל מַיִם בְּיַד יְמִינוֹ בִּכְלִי, רִאשׁוֹן לְרוֹקֵן מַיִם הוּא

וּבְגִין כָּךְ מַיָּא לָא אִשְׁתְּכָחוּ, אֶלָּא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא. כֵּיוָן דְּנָטִילוּ מַיָּא לְגַבֵּיהּ, הָא אִתְּעָרוּ לְגַבֵּי נוּקְבָא בְּאִינּוּן מַיִם. וְעַל דָּא גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים תָּנֵינָן. וּבְגִין כַּךְ וְהַשֻּׁלְחָן תִּתֵּן עַל צֶלַע צָפוֹן, דְּמֵהַהוּא סְטָר אִיבִין אִשְׁתְּכָחוּ בֵּיהּ יַתִּיר, מִסִּטְרָא אַחֲרָא. בְּאִתְּעָרוּ דְּחֶדְוָה דִילֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שיר השירים ב) **שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי לְבָתָר וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי.**

שֻׁלְחָן דְּבַר נָשׁ אִצְטְרִיךְ לְאִשְׁתַּכְּחָא בִּנְקִיּוּתָא דְגוּפָא, דְּלָא יִתְקָרֵב לְמֵיכַל מְזוֹנָא דִילֵיהּ, אֶלָּא בִּנְקִיּוּתָא דְּגַרְמֵיהּ. וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ, לְפַנָּאָה גַּרְמֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, עַד לָא יֵיכוּל מְזוֹנָא דְשֻׁלְחָנָא דַכְיָא, דְּהַהוּא מְזוֹנָא דְאַתְקִין לֵיהּ, בֵּיהּ אִתְרְעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּלָא יִתְקָרֵב עַל הַהוּא שֻׁלְחָן קִיא צוֹאָה, דְּאִיהוּ מֵרָזָא דְּסִטְרָא

לשון הקודש

בִּשְׂמֹאל, וְלֹא מִשְּׂמֹאל לְיָמִין, שֶׁהֲרֵי מַיִם מִיָּמִין לוֹקֵחַ אוֹתָם הַשְּׂמֹאל.

וְלָכֵן מַיִם לֹא נִמְצָאִים אֶלָּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל. כֵּיוָן שֶׁנִּלְקְחוּ הַמַּיִם אֵלָיו, הֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ לַנְּקֵבָה בְּאוֹתָם מַיִם, וְלָכֵן גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים שָׁנִינוּ. וְלָכֵן וְהַשֻּׁלְחָן תִּתֵּן עַל צֶלַע צָפוֹן, שֶׁמֵּאוֹתוֹ הַצַּד הַפֵּרוֹת נִמְצָאִים בּוֹ יוֹתֵר מֵהַצַּד הָאַחֵר, בְּהִתְעוֹרְרוּת הַשִּׂמְחָה שֶׁלּוֹ בָּרִאשׁוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי, וְאַחַר כָּךְ – וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי.

שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל אָדָם צָרִיךְ לְהִמָּצֵא בִּנְקִיּוּת הַגּוּף, שֶׁלֹּא יִקְרַב לֶאֱכֹל אֶת מְזוֹנוֹ אֶלָּא בְּנִקְיּוֹן עַצְמוֹ. וְלָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְפַנּוֹת עַצְמוֹ בַּתְּחִלָּה טֶרֶם שֶׁיֹּאכַל מָזוֹן שֶׁל שֻׁלְחָן טָהוֹר, כִּי אוֹתוֹ מָזוֹן שֶׁהֵכִין לוֹ, בּוֹ

אַחֲרָא וְסִטְרָא אַחֲרָא לָא יְקַבֵּל מֵהַהוּא מְזוֹנָא דְּשֻׁלְחָן דָּא כְּלוּם.

לְבָתָר דְּאָכִיל בַּר נָשׁ, וְאִתְעַנָּג, אִצְטְרִיךְ לְמֵיהַב חוּלָקָא דְּתַמְצִית לְהַהוּא סִטְרָא. וּמַאן אִיהוּ. מַיִם אַחֲרוֹנִים. הַהוּא זוֹהֲמָא דְיָדִין, דְּאִצְטְרִיךְ לְמֵיהַב לְהַהוּא סִטְרָא, חוּלָקָא דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ. וְעַל דָּא וַדָּאי אִינּוּן חוֹבָה, חוֹבָה אִינּוּן, וּבַאֲתָר דְּחוֹבָה שַׁרְיָין. וְאִיהוּ חִיּוּבָא עַל בַּר נָשׁ, לְמֵיהַב לֵיהּ חוּלָקָא דָא. וְעַל דָּא לָא אִצְטְרִיךְ לְבָרְכָא כְּלַל, דְּהָא בְּרָכָה לָאו אִיהוּ בְּהַהוּא סִטְרָא.

וּבְגִין כַּךְ אִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ, דְּלָא יָהִיב מְזוֹנָא דְעַל גַּבֵּי פָּתוֹרֵיהּ, לְהַהוּא קִיא צוֹאָה, וְכָל שֶׁכֵּן בְּמֵעוֹי, וְכָל שֶׁכֵּן דְּאִיהוּ דַכְיוּ (ס"א טַב) לְבַר נָשׁ וּבְרִיאוּ וְתִקּוּנָא דְגוּפֵיהּ. וְעַל דָּא, שֻׁלְחָן אִיהוּ לְמֵיכַל בֵּיהּ בְּדַכְיוּ, כְּמָה דְאִתְּמַר.

לשון הקודש

רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְרַב עַל אוֹתוֹ שֻׁלְחָן קִיא צוֹאָה, שֶׁהוּא מִסּוֹד הַצַּד הָאַחֵר, וְהַצַּד הָאַחֵר לֹא יְקַבֵּל כְּלוּם מֵאוֹתוֹ מָזוֹן שֶׁל הַשֻּׁלְחָן הַזֶּה.

אַחַר שֶׁאָכַל אָדָם וְהִתְעַנֵּג, צָרִיךְ לָתֵת חֵלֶק שֶׁל תַּמְצִית לְאוֹתוֹ הַצַּד, וּמַהוּ? מַיִם אַחֲרוֹנִים. אוֹתָהּ זֻהֲמַת הַיָּדַיִם. שֶׁצָּרִיךְ לָתֵת לְאוֹתוֹ צַד חֵלֶק שֶׁצָּרִיךְ לוֹ. וְלָכֵן וַדַּאי שֶׁהֵם חוֹבָה, חוֹבָה הֵם, וּבְמָקוֹם שֶׁל חוֹבָה שׁוֹרִים, וְהוּא חִיּוּב עַל אָדָם לָתֵת לוֹ חֵלֶק זֶה. וְלָכֵן לֹא צָרִיךְ לְבָרֵךְ כְּלָל, שֶׁהֲרֵי אֵין הַבְּרָכָה בְּאוֹתוֹ הַצַּד.

וְלָכֵן צָרִיךְ אָדָם שֶׁלֹּא יִתֵּן מָזוֹן שֶׁעַל גַּבֵּי שֻׁלְחָנוֹ לְאוֹתוֹ קִיא צוֹאָה, וְכָל שֶׁכֵּן בְּמֵעָיו, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁהוּא טָהוֹר (טוב) לָאָדָם

שֻׁלְחָן דָּא דְקַיְימָא בְּבֵי מַקְדְּשָׁא, בְּגִין לְאִשְׁתַּכְּחָא בֵּיהּ מְזוֹנָא, וּלְאַפָּקָא מִנֵּיהּ מְזוֹנָא, וְעַל דָּא אֲפִילוּ (דף קנ"ה ע"א) רְגְעָא חָדָא, לָא אִצְטְרִיךְ לְקַיְימָא בְּרִיקָנְיָא. שֻׁלְחָן אַחֲרָא, אִיהוּ שֻׁלְחָן דְּרִיקָנְיָא, וְלָא אִצְטְרִיךְ לְמֵיהַב לֵיהּ דּוּכְתָּא בַּאֲתָר קַדִּישָׁא. וְעַל דָּא, שֻׁלְחָן דְּמַקְדְּשָׁא, אֲפִילוּ רְגְעָא חָדָא לָא יָתִיב בְּלָא מְזוֹנָא. וְיִצְטְרִיךְ דְּלָא יִשְׁתְּכַּח אֲתָר גְּרִיעָ, דְּהָא בִּרְכָתָא דִּלְעֵילָא לָא מִשְׁתַּכְּחָא בַּאֲתָר גְּרִיעָ, דָּא שֻׁלְחָן דְּקָמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. שֻׁלְחָן דְּבַר נָשׁ דְּקָא מְבָרֵךְ עָלֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אוֹף הָכִי לָא אִצְטְרִיךְ לְמֶהֱוֵי בְּרִיקָנְיָא, דְּהָא לֵית בִּרְכָתָא בַּאֲתָר רֵיקָנְיָא.

נָהֲמֵי דְּעַל גַּבֵּי שֻׁלְחָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִינּוּן תְּרֵיסַר. וְהָא אוֹקִימְנָא רָזָא דְּנָהֲמֵי, דְּאִינּוּן

לשון הקודש

וּבְרִיאוּת וְתִקּוּן הַגּוּף שֶׁלּוֹ. וְלָכֵן הַשֻּׁלְחָן הוּא לֶאֱכֹל בּוֹ בְּטָהֳרָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. **שֻׁלְחָן** זֶה שֶׁעוֹמֵד בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כְּדֵי לְהַמְצִא בּוֹ מָזוֹן וּלְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ מָזוֹן, וְלָכֵן אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד לֹא צָרִיךְ לַעֲמֹד בְּרִיקָנוּת. שֻׁלְחָן אַחֵר הוּא שֻׁלְחַן הָרִיקָנוּת, וְלֹא צָרִיךְ לָתֵת לוֹ מָקוֹם בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. וְלָכֵן שֻׁלְחַן הַמִּקְדָּשׁ אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד לֹא יֵשֵׁב בְּלִי מָזוֹן, וְיִצְטָרֵךְ שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בְּמָקוֹם גָּרוּעַ, שֶׁהֲרֵי הַבְּרָכָה שֶׁלְּמַעְלָה לֹא נִמְצֵאת בְּמָקוֹם גָּרוּעַ. זֶה שֻׁלְחָן שֶׁלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֻׁלְחָן שֶׁאָדָם מְבָרֵךְ עָלָיו אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַף כָּךְ לֹא צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּרִיקָנוּת, שֶׁהֲרֵי אֵין הַבְּרָכָה בְּמָקוֹם רֵיק.

הַלְּחָמִים שֶׁעַל גַּבֵּי הַשֻּׁלְחָן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ

רָזָא דְּפָנִים. וְעַל דָּא אִקְרֵי לֶחֶם הַפָּנִים, דְּהָא מְזוֹנָא וְסִפּוּקָא דְּעָלְמָא, מֵאִינּוּן פָּנִים עִלָּאִין קָאַתְיָא. וּבְגִין כַּךְ, לֶחֶם דָּא, אִיהוּ פְּנִימָאָה דְּכֹלָּא, אִיהוּ בְּרָזָא עִלָּאָה, כְּדְקָא יֵאוֹת.

לֶחֶם הַפָּנִים, מֵיכְלָא דְּאִינּוּן פָּנִים, מְזוֹנָא וְסִפּוּקָא דְּנָפִיק לְעָלְמָא, מִנַּיְיהוּ אָתֵי, וְשַׁרְיָא עַל הַהוּא פָּתוֹרָא, וּבְגִין דְּשֻׁלְחָן דָּא, מְקַבְּלָא מְזוֹנָא וְסִפּוּקָא מֵאִינּוּן פָּנִים דִּלְעֵילָא, וְאִיהִי אַפִּיקַת מְזוֹנִין וְסִפּוּקִין מֵאִינּוּן פָּנִים פְּנִימָאִין, וּמְזוֹנָא דְּאַפִּיקַת, אִיהוּ הַהוּא לֶחֶם, כִּדְקָאמָרָן, חוֹם הָוָה מִתְקָרֵב, וְחוֹם הָוָה מִתְעָדֵי מִתַּמָּן, וְהָא אוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב, (שמואל א כא) בְּיוֹם הִלָּקְחוֹ וּבְגִין שֻׁלְחָן דָּא אִית לְבַר נָשׁ לְנַטְרָא רָזִין דְּשֻׁלְחָן דִּילֵיהּ בְּכָל אִינּוּן גַּוְונִין כִּדְקָאמָרָן.

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא הֵם שְׁנֵים עָשָׂר. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ סוֹד הַלְּחָמִים, שֶׁהֵם סוֹד הַפָּנִים, וְלָכֵן נִקְרָא לֶחֶם הַפָּנִים, שֶׁהֲרֵי מָזוֹן וְסִפּוּק שֶׁל הָעוֹלָם בָּאִים מֵאוֹתָם הַפָּנִים הָעֶלְיוֹנִים. וְלָכֵן לֶחֶם זֶה הוּא פְּנִימִי שֶׁל הַכֹּל, הוּא בְּסוֹד עֶלְיוֹן כָּרָאוּי.

לֶחֶם הַפָּנִים – מַאֲכָל שֶׁל אוֹתָם פָּנִים, מָזוֹן וְסִפּוּק שֶׁיּוֹצֵא לָעוֹלָם, מֵהֶם בָּא, וְשׁוֹרֶה עַל אוֹתוֹ שֻׁלְחָן. וּמִשּׁוּם שֶׁשֻּׁלְחָן זֶה מְקַבֵּל מָזוֹן וְסִפּוּק מֵאוֹתָם פָּנִים שֶׁל מַעְלָה, וְהִיא מוֹצִיאָה מְזוֹנוֹת וְסִפּוּקִים מֵאוֹתָם פָּנִים פְּנִימִיִּים, וְהַמָּזוֹן שֶׁמּוֹצִיאָה הוּא אוֹתוֹ לֶחֶם, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, חֹם הָיָה מִתְקָרֵב, וְחֹם הָיָה מוּסָר מִשָּׁם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ, שֶׁכָּתוּב בְּיוֹם הִלָּקְחוֹ, וּמִשּׁוּם שֻׁלְחָן זֶה יֵשׁ לָאָדָם לִשְׁמֹר סוֹדוֹת שֻׁלְחָנוֹ בְּכָל אוֹתָם גְּוָנִים שֶׁאָמַרְנוּ.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ט) **בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר.**

הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ וְאִתְּמַר, אֲבָל תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרָא לֵיהּ לְבַר נָשׁ בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא, וְעָבַד לֵיהּ בְּאוּמְנוּתָא סַגִּי, וְנָפַח בְּאַפּוֹי נִשְׁמָתָא דְּחַיֵּי, לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּרָזִין דְּחָכְמְתָא, לְמִנְדַּע בִּיקָרָא דְּמָארֵיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה מג) **כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו.**

וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו דַּיְיקָא, וְרָזָא דָא וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו אוֹלִיפְנָא, דְּהָא כָּבוֹד דִּלְתַתָּא רָזָא דְכוּרְסְיָיא קַדִּישָׁא לָא אִתְּתַקַּן לְעֵילָא, אֶלָּא מִגּוֹ תִּקּוּנָא דִּבְנֵי עָלְמָא. כַּד אִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא, זַכָּאִין וַחֲסִידִין, וְיַדְעֵי לְתַקְּנָא תִּקּוּנֵי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו. בְּגִין דְּהַאי כְּבוֹדִי, לְתַקְּנָא לֵיהּ

לשון הקודש

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ט) בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ וְנִתְבָּאֵר. אֲבָל בֹּא וּרְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָאָדָם בְּסוֹד הַחָכְמָה, וְעָשָׂה אוֹתוֹ בְּאֻמָּנוּת רַבָּה, וְנָפַח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים כְּדֵי לָדַעַת וּלְהִתְבּוֹנֵן בְּסוֹדוֹת הַחָכְמָה וְלָדַעַת בִּכְבוֹד רִבּוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מג) כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו.

וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו דַּיְקָא, וְסוֹד זֶה וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו לָמַדְנוּ, שֶׁהֲרֵי הַכָּבוֹד שֶׁלְּמַטָּה סוֹד הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ לֹא הִתְתַּקֵּן לְמַעְלָה, אֶלָּא מִתּוֹךְ תִּקּוּן בְּנֵי הָעוֹלָם. כְּשֶׁאוֹתָם בְּנֵי אָדָם צַדִּיקִים וַחֲסִידִים וְיוֹדְעִים לְתַקֵּן תִּקּוּנָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו. מִשּׁוּם שֶׁכְּבוֹדִי הַזֶּה לְתַקֵּן אוֹתוֹ בְּעַמּוּדִים חֲזָקִים וּלְקַשְּׁטוֹ

בְּעַמּוּדִין תַּקִּיפִין, וּלְקַשְׁטָא לֵיהּ בְּתִקּוּנָא וְקִשּׁוּטָא דִּלְתַתָּא, בְּגִין דְּהַאי כְּבוֹדִי יִסְתָּלַק, (בִּיקָרָא) בִּזְכוּ דְצַדִּיקַיָּא דִּי בְאַרְעָא.

בְּגִין כַּךְ בְּרָאתִיו. כְּגַוְונָא דְכָבוֹד עִלָּאָה, דְּתִקּוּנִין אִלֵּין בֵּיהּ. בְּרִיאָה לִסְטַר שְׂמָאלָא יְצִירָה בִּימִינָא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ. עֲשִׂיָּה בְּאֶמְצָעִיתָא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר אֲנִי יְיָ עֹשֶׂה כָּל וּכְתִיב עוֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא רָע, וּכְתִיב עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו וְעַל דָּא בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו, כְּתִקּוּנָא עִלָּאָה. וְעַל דָּא, הוֹאִיל וְאָדָם אִיהוּ בְּאַרְעָא, וְאִית לֵיהּ לְתַקְּנָא הַהוּא כְּבוֹדִי עֲבָדִית בֵּיהּ תִּקּוּנִין דְּכָבוֹד עִלָּאָה, דְּאִית בֵּיהּ אוֹף הָכִי בְּרִיאָה, וְעַל דָּא בְּרָאתִיו.

בְּהַהוּא כָּבוֹד עִלָּאָה, אִית בֵּיהּ יְצִירָה, וְעַל דָּא יְצַרְתִּיו, תִּקּוּנָא דָא יָהֲבִית בֵּיהּ בָּאָדָם,

לשון הקודש

בְּתִקּוּן וְקִשּׁוּט שֶׁלְּמַטָּה, בִּשְׁבִיל שֶׁכְּבוֹדִי הַזֶּה יִתְעַלֶּה (בְּכָבוֹד) בִּזְכוּת הַצַּדִּיקִים שֶׁבָּאָרֶץ.

בִּשְׁבִיל כָּךְ בְּרָאתִיו, כְּמוֹ הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן שֶׁבּוֹ הַתִּקּוּנִים הַלָּלוּ. בְּרִיאָה לְצַד שְׂמֹאל, יְצִירָה בְּיָמִין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ. עֲשִׂיָּה בָּאֶמְצַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲנִי ה' עֹשֶׂה כָּל, וְכָתוּב עוֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא רָע, וְכָתוּב עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו, וְעַל זֶה בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו, כְּתִקּוּן עֶלְיוֹן. וְלָכֵן, הוֹאִיל וְאָדָם הוּא בָּאָרֶץ וְיֵשׁ לוֹ לְתַקֵּן אוֹתוֹ כָּבוֹד, עָשִׂיתִי בוֹ תִּקּוּנִים שֶׁל כָּבוֹד עֶלְיוֹן, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַף בְּרִיאָה, וְלָכֵן בְּרָאתִיו.

בְּאוֹתוֹ כָּבוֹד עֶלְיוֹן יֵשׁ בּוֹ יְצִירָה, וְלָכֵן יְצַרְתִּיו. תִּקּוּן זֶה נָתַתִּי בּוֹ בָּאָדָם לִהְיוֹת

לְמֶהֱוֵי אִיהוּ בְּאַרְעָא, כְּגַוְונָא דְהַהוּא כָּבוֹד עִלָּאָה. בְּהַהוּא כָּבוֹד עִלָּאָה, אִית בֵּיהּ עֲשִׂיָּיה, וְעַל דָּא אוֹף הָכִי בְּבַר נָשׁ, כְּתִיב עֲשִׂיתִיו, לְמֶהֱוֵי אִיהוּ כְּגַוְונָא דְהַהוּא כָּבוֹד עִלָּאָה, דִּמְתַקֵּן וּבָרִיךְ לִכְבוֹד תַּתָּאָה. מִנָּלָן, דְּהַהוּא כָּבוֹד עִלָּאָה אִית בֵּיהּ תְּלַת אִלֵּין. דִּכְתִיב בֵּיהּ, יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עוֹשֶׂה שָׁלוֹם. יוֹצֵר אוֹר, הָא יְצִירָה. וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ, הָא בְּרִיאָה. עוֹשֶׂה שָׁלוֹם הָא עֲשִׂיָּה. וְדָא אִיהוּ כָּבוֹד עִלָּאָה, דְּקָא מִתַּקֵּן וּבָרִיךְ וְסָפִיק בְּכָל צְרָכָיו לִכְבוֹד תַּתָּאָה.

כְּגַוְונָא דָּא, בַּרָא אָדָם בְּאַרְעָא, דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דְהַהוּא כָּבוֹד עִלָּאָה, לְתַקְנָא לְהַאי כָּבוֹד, וּלְאִתְכַּלְלָא מִכָּל סִטְרִין. כָּבוֹד עִלָּאָה אִית בֵּיהּ תְּלַת אִלֵּין, אָדָם לְתַתָּא אִית בֵּיהּ תְּלַת אִלֵּין. וּלְאִתְכַּלְלָא הַהוּא כָּבוֹד תַּתָּאָה, מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא,

לשון הקודש

הוּא בָּאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ כָּבוֹד עֶלְיוֹן. בְּאוֹתוֹ כָּבוֹד עֶלְיוֹן יֵשׁ בּוֹ עֲשִׂיָּה, וְלָכֵן אַף כָּךְ בָּאָדָם כָּתוּב עֲשִׂיתִיו, שֶׁהוּא יִהְיֶה כְּמוֹ אוֹתוֹ כָּבוֹד עֶלְיוֹן שֶׁמִּתַּקֵּן וּמְבָרֵךְ אֶת הַכָּבוֹד הַתַּחְתּוֹן. מִנַּיִן לָנוּ שֶׁבְּאוֹתוֹ כָּבוֹד עֶלְיוֹן יֵשׁ שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה? שֶׁכָּתוּב בּוֹ (ישעיה מה) יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם. יוֹצֵר אוֹר – הֲרֵי יְצִירָה. וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ – הֲרֵי בְּרִיאָה. עֹשֶׂה שָׁלוֹם – הֲרֵי עֲשִׂיָּה. וְזֶהוּ כָּבוֹד עֶלְיוֹן, שֶׁהֲרֵי מִתַּקֵּן וּמְבָרֵךְ וּמְסַפֵּק בְּכָל צְרָכָיו אֶת הַכָּבוֹד הַתַּחְתּוֹן.

כְּמוֹ כֵּן בָּרָא אָדָם בָּאָרֶץ שֶׁהוּא כְּמוֹ אוֹתוֹ כָּבוֹד עֶלְיוֹן, לְתַקֵּן אֶת הַכָּבוֹד הַזֶּה וּלְהִכָּלֵל מִכָּל הַצְּדָדִים. בַּכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן יֵשׁ אֶת שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה – בָּאָדָם לְמַטָּה יֵשׁ

לְמֶהֱוֵי שְׁלִים בְּכָל סִטְרִין. זַכָּאָה אִיהוּ בַּר נָשׁ, דְּזָכֵי בְּעוֹבָדוֹי לְמֶהֱוֵי כְּגַוְונָא דָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (קהלת ט) בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר.

מַה לִכְבוֹד עִלָּאָה, הַהוּא מִשְׁחָא רְבוּת קֻדְשָׁא לָא אִתְמְנַע מִנֵּיהּ, מֵרָזָא דְעָלְמָא דְאָתֵי. אוֹף הָכִי לְבַר נָשׁ, דְּעוֹבָדוֹי מִתְלַבְּנָן תָּדִיר, הַהוּא (דף קנ"ה ע"ב) מִשְׁחָא רְבוּת קֻדְשָׁא, לָא יִתְמְנַע מִנֵּיהּ תָּדִיר. בְּמָאי זָכֵי בַּר נָשׁ, לְאִתְעַדְּנָא בְּהַהוּא עִדּוּנָא עִלָּאָה. בְּשֶׁלְחָן דִילֵיהּ. כְּמָה דְּאִיהוּ מְעַדֵּן עַל פָּתוֹרֵיהּ נַפְשָׁאן דְּמִסְכְּנֵי, דִּכְתִיב, (ישעיה נח) וְנָפֶשׁ נַעֲנָה תַשְׂבִּיעַ, מָה כְתִיב בַּתְרֵיהּ, אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ' וְגוֹ', דְּאוֹף הָכִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רַוֵי לֵיהּ, בְּכָל אִינּוּן עִדּוּנִין דְּמִשְׁחָא רְבוּת קֻדְשָׁא עִלָּאָה, דְּנָגִיד וְאִתְמְשַׁךְ תָּדִיר

לשון הקודש

אֶת שְׁלִשֶׁת אֵלֶּה. וּלְהִתְכַּלֵּל אוֹתוֹ כָּבוֹד תַּחְתּוֹן מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה, לִהְיוֹת שָׁלֵם בְּכָל הַצְּדָדִים. אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁזּוֹכֶה בְּמַעֲשָׂיו לִהְיוֹת כְּמוֹ זֶה. וְלָכֵן כָּתוּב, בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר.

מַה לַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן לֹא נִמְנָע אוֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ מִסּוֹד הָעוֹלָם הַבָּא – אַף כָּךְ לָאָדָם, שֶׁמַּעֲשָׂיו מִתְלַבְּנִים תָּמִיד, אוֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ לֹא יִמָּנַע מִמֶּנּוּ תָּמִיד. בַּמֶּה זוֹכֶה אָדָם לְהִתְעַדֵּן בְּאוֹתוֹ עִדּוּן עֶלְיוֹן? בְּשֻׁלְחָנוֹ. כְּמוֹ שֶׁהוּא מְעַדֵּן עַל שֻׁלְחָנוֹ נַפְשׁוֹת הָעֲנִיִּים, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נח) וְנָפֶשׁ נַעֲנָה תַשְׂבִּיעַ, מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' וְגוֹ', שֶׁאַף כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַרְוֶה אוֹתוֹ בְּכָל אוֹתָם עִדּוּנִים שֶׁל שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁנִּשְׁפָּע וְנִמְשָׁךְ תָּמִיד לְאוֹתוֹ

לְהַהוּא כָּבוֹד עִלָּאָה, כְּתִיב וְנֶפֶשׁ נַעֲנָה תַּשְׂבִּיעַ, מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ, אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ'.

רִבִּי יוֹסִי וְרִבִּי חִיָּיא הֲווֹ אַזְלֵי בְּאוֹרְחָא, וַהֲוָה חַד טַיָּיעָא טָעִין אֲבַתְרַיְיהוּ, אָמַר רִבִּי יוֹסִי לְרַ' חִיָּיא, אִית לָן לְאִתְעַסְּקָא וּלְאִשְׁתַּדְּלָא בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָזִיל לְקַמָּן, (נ"א דְּהָא שְׁכִינְתָּא אַזְלָא קַמָּן דִּכְתִיב (תהלים פ"ה) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ) וְעַל דָּא עִידָּן הוּא, לְמֶעְבַּד לֵיהּ (נ"א לָהּ) תִּקּוּנָא בַּהֲדָן בְּהַאי אָרְחָא.

פָּתַח רִבִּי חִיָּיא וְאָמַר (תהלים קיט) עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ' הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ, הַאי קְרָא אִתְּמַר, וְאוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. אֲבָל עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ', בְּכָל זִמְנָא דְאוֹרַיְיתָא מִתְקַיְּימָא בְּעָלְמָא, וּבְנֵי נָשָׁא מִשְׁתַּדְּלָן בָּהּ, כַּבְיָכוֹל, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַדֵּי בְּעוֹבְדֵי יְדוֹי, וְחַדֵּי בְּעָלְמִין כֻּלְּהוּ, וּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא קַיְּימֵי בְּקִיּוּמַיְיהוּ.

לשון הקודש

כָּבוֹד עֶלְיוֹן. כָּתוּב וְנֶפֶשׁ נַעֲנָה תַּשְׂבִּיעַ.

מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? אָז תִּתְעַנַּג עַל ה'.

רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִיָּיא הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ, וְהָיָה סוֹחֵר אֶחָד מְחַמֵּר אַחֲרֵיהֶם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי חִיָּיא, יֵשׁ לָנוּ לְהִתְעַסֵּק וּלְהִשְׁתַּדֵּל בְּדִבְרֵי תוֹרָה, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹלֵךְ לְפָנֵינוּ, (שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה הוֹלֶכֶת לְפָנֵינוּ, שֶׁכָּתוּב (תהלים פה) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ) וְלָכֵן זְמַן הוּא לַעֲשׂוֹת לוֹ (לָהּ) תִּקּוּן עִמָּנוּ בְּדֶרֶךְ זוֹ.

פָּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (תהלים קיט) עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ. פָּסוּק זֶה נִתְבָּאֵר וּפֵרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים. אֲבָל עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' – בְּכָל זְמַן שֶׁהַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת בָּעוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מִשְׁתַּדְּלִים בָּהּ, כִּבְיָכוֹל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂמֵחַ בְּמַעֲשֵׂי יָדָיו וְשָׂמֵחַ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת,

וְלָא עוֹד, אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּנִיש כָּל פָּמַלְיָא דִּילֵיהּ, וְאָמַר לוֹן, חָמוּ עַמָּא קַדִּישָׁא דְּאִית לִי בְּאַרְעָא, דְּאוֹרַיְיתִי מִתְעַטְּרָא בְּגִינֵיהוֹן. חָמוּ עוֹבְדֵי יְדַי, דְּאָתוּן אֲמַרְתּוּן (תהלים ח) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ. וְאִינוּן כַּד חֲמָאן חֶדְוָה דְּמָארֵיהוֹן בְּעַמֵּיהּ, מִיָּד פַּתְחֵי וְאַמְרֵי, (שמואל ב ז) וּמִי כְעַמְּךָ כְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. וּבְשַׁעֲתָא דְּיִשְׂרָאֵל מִתְבַּטְּלֵי מֵאוֹרַיְיתָא, כִּבְיָכוֹ"ל, תָּשַׁשׁ חֵילֵיהּ, דִּכְתִיב, (דברים לב) צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי. וּכְדֵין כְּתִיב, (דברי הימים ב יח) וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמְדִים עָלָיו, וְעַל דָּא עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ', אִינוּן (בְּנֵי עַלְמָא) צַדִּיקַיָּיא דְּאִשְׁתָּאֲרָן, אִית לוֹן לְחַגְּרָא חַרְצִין, וּלְמֶעְבַּד עוֹבָדִין דְּכַשְׁרָאן, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְתָּקַף בְּהוּ בְּצַדִּיקַיָּיא, וּמַשְׁרְיָין וְאוֹכְלֹסִין דִּילֵיהּ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּהֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ, וְלָא מִשְׁתַּדְּלֵי בָהּ בְּנֵי עָלְמָא, כְּדְקָא יֵאוֹת.

לשון הקודש

וְשָׁמַיִם וָאָרֶץ עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַבֵּץ אֶת כָּל הַפָּמַלְיָה שֶׁלּוֹ וְאוֹמֵר לָהֶם: רְאוּ אֶת הָעָם הַקָּדוֹשׁ שֶׁיֵּשׁ לִי בָּאָרֶץ, שֶׁתּוֹרָתִי מִתְעַטֶּרֶת בִּשְׁבִילָם! רְאוּ מַעֲשֵׂי יָדַי שֶׁאַתֶּם אָמַרְתֶּם (תהלים ח) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ. וְהֵם, כְּשֶׁהֵם רוֹאִים אֶת שִׂמְחַת רִבּוֹנָם בְּעַמּוֹ, מִיָּד פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, (שמואל–ב ז) וּמִי כְעַמְּךָ כְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. וּבְשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְבַּטְּלִים מֵהַתּוֹרָה, כִּבְיָכוֹ"ל תָּשַׁשׁ כֹּחוֹ, שֶׁכָּתוּב צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי. וְאָז כָּתוּב, וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם עֹמְדִים עָלָיו. וְעַל זֶה עֵת לַעֲשׂוֹת לַה'. אוֹתָם (בְּנֵי הָעוֹלָם) הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ, יֵשׁ לָהֶם לְשַׁנֵּס מָתְנַיִם וְלַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים, כְּדֵי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְחַזֵּק

הַהוּא טַיָּיעָא דְּהַוָּה טָעִין אֲבַתְרַיְיהוּ, אָמַר לוֹן בְּמָטוּ מִנַּיְיכוּ, שְׁאֶלְתָּא חָדָא בָּעֵינָא לְמִנְדַּע. אָמַר רִבִּי יוֹסִי, וַדַּאי אָרְחָא מִתְתַּקְנָא קָמָּן, שָׁאִיל שְׁאֶלְתָּךְ. אָמַר, הַאי קְרָא, אִי כְּתִיב יֵשׁ לַעֲשׂוֹת, אוֹ נַעֲשֶׂה, הָוָה אֲמִינָא הָכִי. מָאי עֵת. וְתוּ, לַעֲשׂוֹת לַיְיָ', לִפְנֵי יְיָ' אִצְטְרִיךְ, מָאי לַעֲשׂוֹת לַיְיָ'. אָמַר רִבִּי יוֹסִי, בְּכַמָּה גַוְונִין אָרְחָא מִתְתַּקְנָא קָמָּן. חַד, דַּהֲוֵינָן תְּרֵין, וְהַשְׁתָּא הָא אֲנָן תְּלָתָא, וּשְׁכִינְתָּא אִתְכְּלִילַת בַּהֲדָן. וְחַד דַּחֲשִׁיבְנָא דְּלָא הֲוֵית אֶלָּא כְּאִילָנָא יַבֶּשְׁתָּא, וְאַנְתְּ רַעֲנָנָא כְּזֵיתָא. וְחַד, דְּיֵאוֹת שָׁאַלְתָּ, וְהוֹאִיל וְשָׁרִית מִלָּה, אִימָּא.

פָּתַח וְאָמַר עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ' הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ. עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ', אִית עֵת. וְאִית עֵת. (קהלת ג) עֵת לֶאֱהֹב וְעֵת לִשְׂנֹא. עֵת אִיהוּ לְעֵילָא. דְּהַהוּא עֵת,

לשון הקודש

בָּהֶם בַּצַּדִּיקִים וּבַמַּחֲנוֹת וּבַהֲמוֹנִים שֶׁלּוֹ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ, וְלֹא מִשְׁתַּדְּלִים בָּהּ בְּנֵי הָעוֹלָם כָּרָאוּי.

אוֹתוֹ סוֹחֵר שֶׁהָיָה מְחַמֵּר אַחֲרֵיהֶם, אָמַר לָהֶם, בְּבַקָּשָׁה מִכֶּם, שְׁאֵלָה אַחַת בִּרְצוֹנִי לָדַעַת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי שֶׁהַדֶּרֶךְ מִתְקֶנֶת לְפָנֵינוּ, שְׁאַל אֶת שְׁאֵלָתְךָ! אָמַר, הַפָּסוּק הַזֶּה אִם כָּתוּב יֵשׁ לַעֲשׂוֹת אוֹ נַעֲשֶׂה – הָיִיתִי אוֹמֵר כָּךְ. מַה זֶּה עֵת? וְעוֹד, לַעֲשׂוֹת לַה', לִפְנֵי ה' הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה לַעֲשׂוֹת לַה'? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּכַמָּה גְוָנִים הַדֶּרֶךְ מִתְקֶנֶת לְפָנֵינוּ; אֶחָד – שֶׁהָיִינוּ שְׁנַיִם וְעַכְשָׁו הֲרֵי אָנוּ שְׁלֹשָׁה, וְהַשְׁכִינָה כְּלוּלָה עִמָּנוּ. וְאֶחָד – שֶׁחָשַׁבְתִּי שֶׁלֹּא הָיִיתָ אֶלָּא כְּמוֹ עֵץ יָבֵשׁ, וְאַתָּה רַעֲנָן כְּמוֹ זַיִת. וְאֶחָד – שֶׁיָּפֶה שָׁאַלְתָּ, וְהוֹאִיל וְהִתְחַלְתָּ אֶת הַדָּבָר – אֱמוֹר.

פָּתַח וְאָמַר, עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ. עֵת לַעֲשׂוֹת לַה', יֵשׁ עֵת וְיֵשׁ עֵת.

רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא אִיהוּ. וְדָא אִקְרֵי עֵת רָצוֹן, וְהַאי אִיהוּ דְּאִתְחַיָּיב בַּר נָשׁ לְמִרְחַם לַיְיָ תָּדִיר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (דברים ו) וְאָהַבְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ, וְעַל דָּא, עֵת לֶאֱהֹב, דָּא אִיהוּ עֵת דְּאִתְחַיָּיב בַּר נָשׁ לֶאֱהֹב. וְאִית עֵת אַחֲרָא, דְּאִיהוּ רָזָא דֶאֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְאִתְחַיָּיב בַּר נָשׁ לְמִשְׂנָא לֵיהּ, וְלָא יִתְמְשַׁךְ לְבֵיהּ אֲבַתְרֵיהּ, וְעַל דָּא עֵת לִשְׂנֹא, וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב (ויקרא טז) דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אָחִיךָ וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. (וְהָכָא).

בְּזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, הַהוּא עֵת רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא קַדִּישָׁא, מִתַּתְקְנָא בְּתִקּוּנָהָא, וּמִתְקַשְׁטָא בִּשְׁלִימוּתָא, כְּדְקָא יֵאוֹת. וּבְזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל מִתְבַּטְּלֵי מֵאוֹרַיְיתָא, כַּבְיָכוֹל הַהוּא עֵת, לָאו אִיהוּ בְּתִקּוּנָהָא, וְלָא אִשְׁתְּכַחַת בִּשְׁלִימוּ, וְלָא בִּנְהוֹרָא

לשון הקודש

(קהלת ג) עֵת לֶאֱהֹב וְעֵת לִשְׂנֹא. עֵת הִיא לְמַעְלָה, שֶׁאוֹתָהּ עֵת הִיא סוֹד הָאֱמוּנָה. וְזוֹ נִקְרֵאת עֵת רָצוֹן, וְזֶהוּ שֶׁהִתְחַיֵּב אָדָם לֶאֱהֹב לַה' תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ו) וְאָהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ, וְלָכֵן עֵת לֶאֱהֹב, זֶהוּ עֵת שֶׁמְּחֻיָּב הָאָדָם לֶאֱהֹב. וְיֵשׁ עֵת אַחֶרֶת שֶׁהִיא סוֹד שֶׁל אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וּמְחֻיָּב הָאָדָם לִשְׂנֹא אוֹתָהּ וְלֹא יִמְשֹׁךְ לִבּוֹ אַחֲרֶיהָ, וְעַל זֶה עֵת לִשְׂנֹא, וְלָכֵן כָּתוּב (ויקרא טז) דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אָחִיךָ וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. (וְכָאן)

בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת הַתּוֹרָה, אוֹתָהּ עֵת סוֹד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה מִתְתַּקֶּנֶת בְּתִקּוּנֶיהָ וּמִתְקַשֶּׁטֶת בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי. וּבִזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְבַּטְּלִים מֵהַתּוֹרָה, כִּבְיָכוֹל

וּכְדֵין עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ'. מָאי לַעֲשׂוֹת. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (בראשית ב) אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת. מָאי לַעֲשׂוֹת. דְּאִשְׁתָּאֲרוּ גּוּפֵי דְשֵׁידֵי, דְּאִתְקַדָּשׁ יוֹמָא, וְלָא אִתְעֲבִידוּ, וְאִשְׁתָּאֲרוּ לַעֲשׂוֹת, רוּחִין בְּלָא גּוּפֵי. אוֹף הָכָא עֵת לַעֲשׂוֹת, אִשְׁתְּאַר בְּלָא תִקּוּנָא, וּבְלָא שְׁלִימוּ. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּהֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ, בְּגִין דְּאִתְבָּטְלוּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא. בְּגִין דְּהַהוּא עֵת, הָכִי קַיְימָא, אוֹ סַלְקָא, אוֹ נַחְתָּא, בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

אָתוּ רִבִּי יוֹסִי וְרַבִּי (דף קנ"ו ע"א) חִיָּיא וּנְשָׁקוּהוּ בְּרֵישֵׁיהּ. אָמַר רִבִּי יוֹסִי, וַדַּאי לֵית אַנְתְּ כְּדַאי, לְטַיְיעָא אֲבַתְרָן. זַכָּאָה אָרְחָא דָא, דְּזָכֵינָן לְמִשְׁמַע דָּא, זַכָּאָה דָּרָא דְרַבִּי שִׁמְעוֹן שָׁאֲרֵי בְגַוֵּיהּ, דְּאֲפִילוּ בֵּינֵי טוּרַיָּא, חָכְמָתָא אִשְׁתְּכַחַת תַּמָּן. נָחְתוּ רִבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חִיָּיא, וְאָזְלוּ תְּלָתְהוֹן בְּאָרְחָא.

לשון הקודש

אוֹתָהּ עֵת אֵינָהּ בְּתִקּוּנֶיהָ, וְלֹא נִמְצֵאת בִּשְׁלֵמוּת וְלֹא בְּאוֹר, וְאָז עֵת לַעֲשׂוֹת לַה'. מַה זֶּה לַעֲשׂוֹת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת. מַה זֶּה לַעֲשׂוֹת? שֶׁנִּשְׁאֲרוּ גּוּפוֹת הַשֵּׁדִים כְּשֶׁהִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם וְלֹא נַעֲשׂוּ, וְנִשְׁאֲרוּ לַעֲשׂוֹת רוּחוֹת לְלֹא גּוּפִים. אַף כָּאן עֵת לַעֲשׂוֹת – נִשְׁאָר בְּלִי תִקּוּן וּבְלִי שְׁלֵמוּת. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ, מִשּׁוּם שֶׁהִתְבַּטְּלוּ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה מִדִּבְרֵי הַתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ עֵת כָּךְ עוֹמֶדֶת, אוֹ עוֹלָה אוֹ יוֹרֶדֶת, בִּגְלַל יִשְׂרָאֵל.

בָּאוּ רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִיָּיא וּנְשָׁקוּהוּ בְּרֹאשׁוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי אֵינְךָ כְּדַאי לְחַמֵּר אַחֲרֵינוּ. אַשְׁרֵי הַדֶּרֶךְ הַזּוֹ שֶׁזָּכִינוּ לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה. אַשְׁרֵי הַדּוֹר שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן

פָּתַח הַהוּא טַיְיעָא וְאָמַר (תהלים סט) **וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶאֱמֶת יִשְׁעֶךָ, תָּנֵינָן, אֵימָתַי אִקְרֵי עֵת רָצוֹן. בְּשַׁעֲתָא דְצִבּוּר קָא מְצַלָּאן. שַׁפִּיר אִיהוּ, וְהָכִי אִיהוּ וַדָּאי. דְּהָא כְּדֵין צִבּוּרָא מְסַדְּרֵי וּמְתַקְּנֵי תִּקּוּנָא דְהַאי עֵת, וּכְדֵין אִיהוּ עֵת רָצוֹן, וְאִצְטְרִיךְ לְמִשְׁאַל שְׁאֵלְתָּא, דִּכְתִיב אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶאֱמֶת יִשְׁעֶךָ דְּהָא כְּדֵין אִצְטְרִיךְ לְמִשְׁאַל שְׁאֵלְתָּא.**

וַאֲנִי: תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ, הָא הָכָא רָזָא דְיִחוּדָא.

וַאֲנִי: דָּא דָוִד מַלְכָּא, אֲתָר דְּאִקְרֵי גְאוּלָה. תְפִלָּתִי: דָּא תְפִלָּה. וְהָכָא אִיהוּ סְמִיכָא לִגְאוּלָה, דְּאִיהוּ חַד. כַּד אִיהוּ סָמִיךְ גְּאוּלָה לִתְפִלָּה, כְּדֵין אִיהוּ עֵת רָצוֹן. עֵת רָצוֹן: אוּף הָכִי, כְּלָלָא אִיהוּ כַּחֲדָא, עֵת חַד, רָצוֹן חַד, אִתְכְּלִילוּ

לשון הקודש

שָׁרוּי בְּתוֹכוֹ, שֶׁאֲפִלּוּ בֵּין הֶהָרִים נִמְצֵאת שָׁם הַחָכְמָה. יָרְדוּ רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִיָּא, וְהָלְכוּ שְׁלָשְׁתָּם בַּדֶּרֶךְ.

פָּתַח אוֹתוֹ הַסּוֹחֵר וְאָמַר, (תהלים סט) וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶאֱמֶת יִשְׁעֶךָ. שָׁנִינוּ, אֵימָתַי נִקְרֵאת עֵת רָצוֹן? בְּשָׁעָה שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִים. יָפֶה הוּא, וְכָךְ הוּא וַדַּאי. שֶׁהֲרֵי אָז הַצִּבּוּר מְסַדְּרִים וּמְתַקְּנִים אֶת תִּקּוּנָהּ שֶׁל הָעֵת הַזֹּאת, וְאָז הוּא עֵת רָצוֹן וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ בַּקָּשָׁה, שֶׁכָּתוּב אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶאֱמֶת יִשְׁעֶךָ, שֶׁהֲרֵי אָז יֵשׁ לְבַקֵּשׁ אֶת הַבַּקָּשָׁה.

וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ ה', הֲרֵי כָּאן סוֹד הַיִּחוּד. וַאֲנִי – זֶה דָּוִד הַמֶּלֶךְ, הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא גְּאֻלָּה. תְפִלָּתִי – זוֹ תְּפִלָּה. וְכָאן הוּא סְמִיכָה לַגְּאֻלָּה, שֶׁהוּא אֶחָד. כְּשֶׁהוּא סוֹמֵךְ גְּאֻלָּה לַתְּפִלָּה, אֲזַי הוּא עֵת רָצוֹן. עֵת רָצוֹן – אַף כָּךְ, כְּלָל הוּא כְּאֶחָד, עֵת אֶחָד, רָצוֹן אֶחָד, נִכְלְלוּ זֶה

דָּא בְּדָא, וַהֲוֹוּ חַד. וְדָוִד מַלְכָּא בָּעָא לְיַחֲדָא בְּהַאי קְרָא, יְהוּדָא חָדָא.

וְאִי תֵּימָא, אֲמַאי אִתְמַנִּי הַאי קְרָא, בִּצְלוֹתָא דְּמִנְחָה דְּשַׁבָּת. יֵאוֹת אִיהוּ לְמֶהֱוֵי בְּשַׁבָּת בְּהַהִיא צְלוֹתָא דְּמִנְחָה, וְלָא בִּצְלוֹתָא דְחוֹל, דְּוַדַּאי לָאו צְלוֹתָא דְּמִנְחָה דְּשַׁבָּת כְּחוֹל. בְּגִין דְּהָא בְּחוֹל בְּשַׁעֲתָא דְּמִנְחָה, תַּלְיָא דִינָא בְּעָלְמָא, וְלָאו אִיהוּ עֵת רָצוֹן. אֲבָל בְּשַׁבָּת, דְּכָל רוּגְזָא אִתְעָדֵי, וְכֹלָּא אִתְכְּלִיל כַּחֲדָא, וְאַף עַל גַּב דְּדִינָא אִתְעַר, אִתְבַּסְּמוּתָא אִיהוּ, וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ קְרָא דְּיִחוּדָא, לְיַחֲדָא כָּל דַּרְגִּין, דְּכַד הֲוֵי יִחוּדָא, דִּינָא אִתְחֲבָּר וְאִתְכְּלִיל בְּרַחֲמֵי, וְאִתְבַּסַּם כֹּלָּא, וּכְדֵין עֵת רָצוֹן כְּתִיב. עֵת רָצוֹן, כָּלִיל כֹּלָּא כַּחֲדָא. וְדִינָא אִתְבְּסָם בְּהַהוּא זִמְנָא, וַהֲוֵי חֶדְוָה בְּכֹלָּא.

לשון הקודש

בָּזֶה וְנִהְיוּ אֶחָד. וְדָוִד הַמֶּלֶךְ רָצָה לְיַחֵד בַּפָּסוּק הַזֶּה יִחוּד אֶחָד.

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה הִתְמַנָּה הַפָּסוּק הַזֶּה בִּתְפִלַּת מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת? נָאֶה הוּא לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת בְּאוֹתָהּ תְּפִלַּת מִנְחָה וְלֹא בִּתְפִלַּת חֹל, שֶׁוַּדַּאי אֵין תְּפִלַּת מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת כְּמוֹ חֹל. מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי בַּחֹל, בִּשְׁעַת הַמִּנְחָה, תָּלוּי הַדִּין בָּעוֹלָם וְאֵינוֹ עֵת רָצוֹן, אֲבָל בְּשַׁבָּת כְּשֶׁכָּל הָרֹגֶז הוּסַר וְהַכֹּל נִכְלָל כְּאֶחָד, וְאַף עַל גַּב שֶׁמִּתְעוֹרֵר דִּין, זוֹ הִתְבַּשְּׂמוּת, וְלָכֵן צָרִיךְ פָּסוּק שֶׁל יִחוּד לְיַחֵד אֶת כָּל הַדְּרָגוֹת. שֶׁכְּשֶׁיֵּשׁ יִחוּד, הַדִּין מִתְחַבֵּר וְנִכְלָל בָּרַחֲמִים וְהַכֹּל מִתְבַּסֵּם, וְאָז כָּתוּב עֵת רָצוֹן. עֵת רָצוֹן כּוֹלֵל הַכֹּל כְּאֶחָד. וְהַדִּין מִתְבַּסֵּם בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְיֵשׁ שִׂמְחָה בַּכֹּל.

מֹשֶׁה אִסְתַּלָּק מֵעָלְמָא, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּצִלּוֹתָא דְּמִנְחָה דְּשַׁבָּת, בְּשַׁעֲתָא דְּעֵת רָצוֹן אִשְׁתְּכַח. וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא רַעֲוָא הָוָה לְעֵילָא, וְצַעֲרָא לְתַתָּא, וְעַל דָּא נִנְעָלוּ תַּרְעִין בְּשַׁבָּת, מִשַּׁעֲתָא דְּמִנְחָה וּלְעֵילָא. מָאן תַּרְעִין נִנְעָלוּ. תַּרְעִין דְּבֵי מִדְרָשָׁא, בְּגִין לְאַדְכְּרָא לְמֹשֶׁה רַעְיָא מְהֵימְנָא, דְּאוֹרַיְיתָא אִתְבַּטְלָא בְּגִינֵיהּ.

בְּהַהוּא זִמְנָא, בֵּי מִדְרָשָׁא דְּמֹשֶׁה אִתְבְּטִיל, כָּל שֶׁכֵּן אַחֲרָנִין. מָאן חָמֵי תַּרְעִין דְּבֵי מִדְרָשָׁא דְּמֹשֶׁה דְּנִנְעָלוּ, דְּלָא נִנְעָלוּ אַחֲרָנִין כֻּלְּהוּ. אוֹרַיְיתָא דְּמֹשֶׁה עֲצִיבָא עָלֵיהּ בְּהַהוּא זִמְנָא, מָאן לָא עָצִיב. בְּגִין כָּךְ כָּל תַּרְעֵי דְּבֵי מִדְרָשֵׁי נִנְעָלוּ, וְאִצְטְרִיכוּ כֹּלָּא לְצַדְקָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאֹרַח שְׁבָחָא, וְהַיְינוּ (תהלים לו) צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל.

לשון הקודש

מֹשֶׁה הִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם בְּאוֹתָהּ שְׁעַת תְּפִלַּת מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת, בְּשָׁעָה שֶׁנִּמְצֵאת עֵת רָצוֹן. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה רָצוֹן הָיָה לְמַעְלָה, וְצַעַר לְמַטָּה, וְעַל זֶה נִנְעֲלוּ הַשְּׁעָרִים בְּשַׁבָּת מִשְּׁעַת הַמִּנְחָה וָמַעְלָה. אֵילוּ שְׁעָרִים נִנְעֲלוּ? שַׁעֲרֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, כְּדֵי לְהַזְכִּיר אֶת מֹשֶׁה הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן שֶׁהַתּוֹרָה הִתְבַּטְּלָה בְּגִלְּלוֹ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן בֵּית מִדְרָשוֹ שֶׁל מֹשֶׁה בָּטֵל, כָּל שֶׁכֵּן הָאֲחֵרִים. מִי רוֹאֶה אֶת שַׁעֲרֵי בֵּית מִדְרָשוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁנִּנְעֲלוּ, וְשֶׁלֹּא יִנָּעֲלוּ כָּל הָאֲחֵרִים?! כְּשֶׁהַתּוֹרָה שֶׁל מֹשֶׁה עֲצוּבָה עָלָיו בְּאוֹתוֹ זְמַן, מִי לֹא עָצוּב?! מִשּׁוּם כָּךְ כָּל שַׁעֲרֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ נִנְעֲלוּ, וְהִצְטָרְכוּ כֻּלָּם לְצַדֵּק אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּדֶרֶךְ שֶׁבַח, וְהַיְינוּ (תהלים לו) צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל.

תְּלָתָא אִינּוּן דְּאִסְתָּלְקוּ מֵעָלְמָא בְּהַאי זִמְנָא, וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּמִשֶּׁה. חַד, מֹשֶׁה נְבִיאָה מְהֵימְנָא עִלָּאָה. וְחַד, יוֹסֵף צַדִּיקָא. וְחַד, דָּוִד מַלְכָּא. בְּגִינֵי כַּךְ, תְּלַת צִדּוּקֵי דִּינֵי הָכָא, חַד אִיהוּ דְיוֹסֵף זַכָּאָה, קָדִים לְכָל הֲנֵי, וְדָא אִיהוּ צִדְקָתָךְ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה וְגוֹ', דָּא יוֹסֵף, דְּאִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי כְּהַרְרֵי אֵל, כְּכֻלְּהוּ טוּרִין עִלָּאִין. וְחַד מֹשֶׁה נְבִיאָה מְהֵימְנָא, וְדָא אִיהוּ דִכְתִיב, (תהלים עא) וְצִדְקָתְךָ אֱלֹהִים עַד מָרוֹם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ גְּדוֹלוֹת, בְּגִין דְּאִיהוּ נָטִיל לְכָל סִטְרִין, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. וְחַד אִיהוּ דָּוִד מַלְכָּא, וְדָא אִיהוּ דִכְתִיב, (תהלים קיט) צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת, לְעוֹלָם: דָּא דָּוִד מַלְכָּא.

כְּדֵין אִתְכְּנִישׁ כֹּלָּא בְּהַאי זִמְנָא, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְעַל דָּא בְּהַאי זִמְנָא

לשון הקודש

שְׁלֹשָׁה הֵם שֶׁהִסְתַּלְּקוּ מִן הָעוֹלָם בַּזְּמַן הַזֶּה, וְכֻלָּם כְּלוּלִים בְּמֹשֶׁה. אֶחָד – מֹשֶׁה הַנָּבִיא הַנֶּאֱמָן הָעֶלְיוֹן, וְאֶחָד – יוֹסֵף הַצַּדִּיק, וְאֶחָד – דָּוִד הַמֶּלֶךְ. מִשּׁוּם כָּךְ יֵשׁ כָּאן שְׁלֹשָׁה צִדּוּקֵי דִּין. אֶחָד הוּא שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק קוֹדֵם לְכָל אֵלֶּה, וְזֶהוּ צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה וְגוֹ'. זֶה יוֹסֵף, שֶׁהוּא לְבַדּוֹ כְּהַרְרֵי אֵל, כְּמוֹ כָּל הֶהָרִים הָעֶלְיוֹנִים. וְאֶחָד מֹשֶׁה הַנָּבִיא הַנֶּאֱמָן, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם עא) וְצִדְקָתְךָ אֱלֹהִים עַד מָרוֹם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ גְּדֹלוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נוֹטֵל לְכָל הַצְּדָדִים, יָמִין וּשְׂמֹאל. וְאֶחָד הוּא דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם קיט) צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת. לְעוֹלָם – זֶה דָּוִד הַמֶּלֶךְ. **אָז** מִתְכַּנֵּס הַכֹּל בַּזְּמַן הַזֶּה, תּוֹרָה

נִנְעָלוּ תַּרְעֵי דְּאוֹרַיְיתָא, וְנִנְעָלוּ תַּרְעֵי דְכָל עָלְמָא, בְּהַאי זִמְנָא.

בְּשַׁעֲתָא דְּמִית יוֹסֵף צַדִּיקָא, יָבְשׁוּ מְקוֹרִין וּמַבּוּעִין, וְכֻלְּהוּ שְׁבָטִין נָפְלוּ בְּגָלוּתָא, פָּתְחוּ עִלָּאֵי וְאָמְרוּ, צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה וְגוֹ'.

בְּשַׁעֲתָא דְּמִית מֹשֶׁה, אִתְחֲשַׁךְ שִׁמְשָׁא בְּטִיהֲרָא, וְאֲנְעָלַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, נְהוֹרָהָא דְּאַסְפָּקְלַרְיָאה דְנָהֲרָא.

בְּשַׁעֲתָא דְּמִית דָּוִד מַלְכָּא, כְּנִישַׁת סִיהֲרָא נְהוֹרָהָא (דף קנ"ו ע"ב) וְאוֹרַיְיתָא דְבְעַל פֶּה כְּנִישַׁת נְהוֹרָהָא. וּמֵהַהוּא זִמְנָא אִתְגְּנִיזוּ נְהוֹרִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְאַסְגִּיאוּ מַחֲלוֹקֶת עַל מִשְׁנָה, וְחַכִּימַיָּא בְּמַחְלוֹקֶת, וְכֻלְּהוּ תַּקִּיפֵי לִבָּא בְּעִרְבּוּבְיָא. וְעַל דָּא,

לשון הקודש

שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְעַל זֶה בַּזְּמַן הַזֶּה נִנְעֲלוּ שַׁעֲרֵי תוֹרָה, וְנִנְעֲלוּ שַׁעֲרֵי כָּל הָעוֹלָם בַּזְּמַן הַזֶּה.

בְּשָׁעָה שֶׁמֵּת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, יָבְשׁוּ הַמְּקוֹרוֹת וְהַמַּעְיָנוֹת, וְכָל הַשְּׁבָטִים נָפְלוּ בַּגָּלוּת. פָּתְחוּ הָעֶלְיוֹנִים וְאָמְרוּ, צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה וְגוֹ'.

בְּשָׁעָה שֶׁמֵּת מֹשֶׁה, נֶחֱשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בַּצָּהֳרַיִם, וְנִנְעֲלָה תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, הָאוֹר שֶׁל הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה.

בְּשָׁעָה שֶׁמֵּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, כָּנְסָה הַלְּבָנָה אֶת אוֹרָהּ, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כָּנְסָה אֶת אוֹרָהּ. וּמֵאוֹתוֹ זְמַן נִגְנְזוּ אוֹרוֹת הַתּוֹרָה, וְהִתְרַבְּתָה הַמַּחֲלֹקֶת עַל הַמִּשְׁנָה, וְהַחֲכָמִים בְּמַחֲלֹקֶת, וְכָל חִזְקֵי הַלֵּב בְּעִרְבּוּבְיָה. וְעַל זֶה אֵין שִׂמְחַת הַתּוֹרָה

חֶדְוָה דְאוֹרַיְיתָא לָאו אִיהוּ בְּהַהוּא זִמְנָא, בְּכָל דָּרִין דְּעָלְמָא.

וּמָה אִינּוּן חוֹמְרֵי דְתַעֲנִיּוֹת דְּגָזְרוּ רַבָּנָן, כַּד מִית פְּלוֹנִי, גָּזְרוּ תַעֲנִית. כַּד הָוָה כַּךְ, גָּזְרוּ כַּךְ. (ס"א דָא דַּהֲוָה) וְכַד הָוָה כְּנִישׁוּ יַתִּיר דְּחֶדְוָה דְתוֹרָה דְּבִכְתָב וְתוֹרָה דְּבְעַל פֶּה, בְּהַהוּא זִמְנָא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה דְּאִצְטְרִיךְ לְמִנְעַל תַּרְעֵי דְאוֹרַיְיתָא בְּהַהוּא זִמְנָא.

וּבְגִין כָּךְ אַמְרִינָן הָנֵי צִדּוּקֵי דִינָא, כְּמָה דְאִתְּמַר. חֲדוּ רִבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חִיָּא, וּנְשָׁקוּהוּ בְּרֵישֵׁיהּ כְּמִלְקַדְמִין, אָמְרוּ זַכָּאָה חוּלָקָנָא בְּהַאי אָרְחָא.

תּוּ פָּתַח וְאָמַר. (קהלת ז) הַחָכְמָה תָּעוֹז לֶחָכָם מֵעֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים אֲשֶׁר הָיוּ בָעִיר. הַחָכְמָה תָּעוֹז לֶחָכָם, דָּא מֹשֶׁה, כַּד סָלִיק לְטוּרָא דְסִינַי לְקַבְּלָא אוֹרַיְיתָא, אִזְדַּעֲזָעוּ כָּל אִינּוּן רְקִיעִין, וְכָל אִינּוּן

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ זְמַן בְּכָל דּוֹרוֹת הָעוֹלָם.

וּמָהֵן חֻמְרוֹת הַתַּעֲנִיּוֹת שֶׁגָּזְרוּ רַבָּנָן? כְּשֶׁמֵּת פְּלוֹנִי גָּזְרוּ תַעֲנִית, כְּשֶׁהָיָה כָּךְ גָּזְרוּ כָּךְ. (זֶה שֶׁהָיָה) וּכְשֶׁהָיָה כִּנּוּס יָתֵר שֶׁל שִׂמְחַת הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּאוֹתוֹ זְמַן עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁצָּרִיךְ לִנְעֹל שַׁעֲרֵי הַתּוֹרָה בְּאוֹתוֹ זְמַן.

וְלָכֵן אוֹמְרִים אֶת אֵלּוּ צְדוּקֵי הַדִּין, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. שָׂמְחוּ רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִיָּא וּנְשָׁקוּהוּ בְּרֹאשׁוֹ כְּמִקֶּדֶם, וְאָמְרוּ, אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ בַּדֶּרֶךְ הַזֹּאת!

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ב) הַחָכְמָה תָּעוֹז לֶחָכָם מֵעֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים אֲשֶׁר הָיוּ בָעִיר. הַחָכְמָה תָּעוֹז לֶחָכָם – זֶה מֹשֶׁה. כְּשֶׁעָלָה

מַשְׁרְיָין עִלָּאִין, וְאָמְרוּ קָמֵיהּ, מָארֵיהּ דְּעָלְמָא, וּמַה כָּל טוּבָא, וְכָל חֶדְוָה דִּילָן, לָאו אִיהוּ אֶלָּא בְּאוֹרַיְיתָא, וְאַת בָּעֵי לְנַחְתָּא לָהּ בְּאַרְעָא. אִתְכְּנִישׁוּ עַל מֹשֶׁה לְאוֹקְדֵיהּ בְּנוּרָא, אִתְתָּקַף מֹשֶׁה וְכוּ', כְּמָה דְאוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לֵיהּ לְמֹשֶׁה וְכוּלֵי.

אֲבָל הַחָכְמָה תָּעוּז לֶחָכָם, כָּל מָאן דְּאִתְעַסַּק בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִשְׁתָּדַל בָּהּ לִשְׁמָהּ, אִתְתָּקַף בָּהּ בְּאוֹרַיְיתָא, בְּשַׁעֲתָא דְּאִצְטְרִיךְ לְמֶהֱוֵי לֵיהּ תְּקֻפָּא וְחֵילָא, לְאַגָּנָא עָלֵיהּ בְּשַׁעֲתָא דְּאִצְטְרִיךְ. וְהַהוּא תְּקֻפָּא וְחֵילָא מֵאָן אֲתָר אִתְתָּקַף. הָדָר וְאָמַר, מֵעֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים. אִינּוּן עֶשֶׂר אֲמִירָן דִּכְתִיבִין בָּהּ בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִינּוּן שַׁלִּיטִין עִלָּאִין, דְּבַר נָשׁ אִתְתָּקַף בְּהוּא בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי כָּל רָזִין דְּעָלְמָא, וְכָל פִּקּוּדִין, וְכָל חָכְמָתָא דְּעֵילָא

לשון הקודש

לְהַר סִינַי לְקַבֵּל תּוֹרָה, הִזְדַּעְזְעוּ כָּל אוֹתָם רְקִיעִים וְכָל אוֹתָם מַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים, וְאָמְרוּ לְפָנָיו: רִבּוֹן הָעוֹלָם, וּמַה כָּל טוּב וְכָל שִׂמְחָה שֶׁלָּנוּ אֵינָהּ אֶלָּא בַּתּוֹרָה, וְאַתָּה רוֹצֶה לְהוֹרִידָהּ לָאָרֶץ?! הִתְקַבְּצוּ עַל מֹשֶׁה לִשְׂרְפוֹ בָּאֵשׁ. הִתְחַזֵּק מֹשֶׁה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ הַחֲבֵרִים, שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה וְכוּ'.

אֲבָל, הַחָכְמָה תָּעוּז לֶחָכָם – כָּל מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וּמִשְׁתַּדֵּל בָּהּ לִשְׁמָהּ, מִתְחַזֵּק בַּתּוֹרָה בְּשָׁעָה שֶׁצָּרִיךְ לוֹ תֹּקֶף וְחוֹזֶק לְהָגֵן עָלָיו בְּשָׁעָה שֶׁצָּרִיךְ. וְאוֹתוֹ תֹּקֶף וְחוֹזֶק מֵאֵיזֶה מָקוֹם מִתְחַזֵּק? חָזַר וְאָמַר, מֵעֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים. מֵאוֹתָן עֶשֶׂר אֲמִירוֹת שֶׁכְּתוּבוֹת בַּתּוֹרָה, שֶׁהֵם שַׁלִּיטִים עֶלְיוֹנִים, שֶׁאָדָם מִתְחַזֵּק בָּהֶם

וְתַתָּא, בְּהוּ תַלְיָא, וּבְהוּ אִתְכְּלִיל כֹּלָּא, וְכֹלָּא אִיהוּ בְּאוֹרַיְיתָא. זַכָּאָה חוּלְקֵיהּ מָאן דְּאִשְׁתָּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, לְמֶהֱוֵי מִתְתָּקַף בְּתֻקְפָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

עֲשָׂרָה שַׁלִּיטִין, עֶשֶׂר זִינֵי חָכְמָתָא אִינּוּן בָּהּ בְּאוֹרַיְיתָא, בְּעֶשֶׂר שְׁמָהָן גְּלִיפָן, וְאִתְכְּלִילוּ בִּשְׁמָא חַד, דְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון גְּלִיפִין, רָזִין דְּעָלְמָא דְּאָתֵי, בְּאִינּוּן זִיהֲרִין, דְּלָא שַׁלְטָא עֵינָא לְמֵחֲמֵי, וַאֲפִילוּ בְּסָכְלְתָנוּ לְמִנְדַּע, וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּהַהוּא עִדּוּנָא, וְכִסּוּפָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחֲסִין לוֹן לְצַדִּיקַיָּיא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ.

פָּתוֹרָא דְּבַר נָשׁ, מְזַכֵּי לֵיהּ לְמֵיכַל עַל פָּתוֹרָא אַחֲרָא, בְּעִדּוּנָא דְּהַהוּא עָלְמָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמואל ב ט) כִּי עַל שֻׁלְחָן הַמֶּלֶךְ תָּמִיד הוּא

לשון הקודש

בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. כָּל סוֹדוֹת הָעוֹלָם וְכָל הַמִּצְוֹות וְכָל הַחָכְמָה שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה תְּלוּיִים בָּהֶם, וּבָהֶם הַכֹּל נִכְלָל, וְהַכֹּל הוּא בַּתּוֹרָה. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לִהְיוֹת מִתְחַזֵּק בְּחֹזֶק לָעוֹלָם הַבָּא.

עֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים – עֲשָׂרָה מִינֵי חָכְמָה הֵם בַּתּוֹרָה, בַּעֲשָׂרָה שֵׁמוֹת חֲקוּקִים, וְנִכְלְלוּ בְּשֵׁם אֶחָד שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת, סוֹדוֹת הָעוֹלָם הַבָּא, בְּאוֹתָם זְהָרִים, שֶׁאֵין הָעַיִן שׁוֹלֶטֶת לִרְאוֹת, וַאֲפִלּוּ בְּשֵׂכֶל לָדַעַת, וּלְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ עִדּוּן וּתְשׁוּקָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹרִישׁ לַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ.

שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל אָדָם מְזַכֶּה אוֹתוֹ לֶאֱכֹל עַל שֻׁלְחָן אַחֵר בְּעִדּוּן שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם, כְּמוֹ

אוֹכֵל. וְדָוִד מַלְכָּא הָוָה אָמַר, (תהלים כג) תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צוֹרְרָי, וְדָא אִיהוּ אִתְסַדְּרוּתָא דְּפָתוֹרָא בְּהַהוּא עָלְמָא, דְּהָא כְּדֵין אִיהוּ עִדּוּנָא וְכִסּוּפָא, דְּנִשְׁמָתָא אִתְהֲנֵי בְּהוּ, בְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

וְכִי פָּתוֹרָא אִית לוֹן לְנִשְׁמָתִין בְּהַהוּא עָלְמָא. אִין. דְּהָא מְזוֹנָא וְסִפּוּקָא דְּעִדּוּנָא, אַכְלֵי בְּהַהוּא עָלְמָא, כְּגַוְונָא דְּמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי אַכְלֵי. וְכִי מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי אַכְלֵי. אִין. כְּגַוְונָא דִּלְהוֹן אָכְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא. וְהַהוּא מְזוֹנָא, רָזָא אִיהוּ לְטַלָּא, דְּנָגִיד וְאִתְמְשָׁךְ מֵעֵילָא, מֵרָזָא דְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְאִיהוּ מְזוֹנָא דְּנְהִירוּ מְשַׁח רְבוּת קֻדְשָׁא, וְנִשְׁמָתֵהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא אִתְּזָנוּ מִתַּמָּן בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וְאִתְהֲנוּן תַּמָּן. דְּהָא תַּמָּן נִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, מִתְלַבְּשָׁן בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן דִּלְתַתָּא, כְּגַוְונָא דְּהַאי עָלְמָא.

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–ב ט) כִּי עַל שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ תָּמִיד הוּא אֹכֵל. וְדָוִד הַמֶּלֶךְ הָיָה אוֹמֵר, תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי, וְזוֹהִי עֲרִיכַת הַשֻּׁלְחָן בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, שֶׁהֲרֵי אָז הוּא עִדּוּן וּתְשׁוּקָה שֶׁהַנִּשְׁמָה נֶהֱנֵית בָּהֶם בְּעוֹלָם הַבָּא.

וְכִי שֻׁלְחָן יֵשׁ לַנִּשְׁמוֹת בְּאוֹתוֹ עוֹלָם? כֵּן. שֶׁהֲרֵי מָזוֹן וְסִפּוּק וְעִדּוּן אוֹכְלִים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם כְּמוֹ שֶׁאוֹכְלִים מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים. וְכִי מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים אוֹכְלִים? כֵּן. כְּמוֹתָם אָכְלוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר. וְאוֹתוֹ מָזוֹן סוֹד הוּא לַטַּל שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְנִמְשָׁךְ מִמַּעְלָה מִסּוֹד הָעוֹלָם הַבָּא, וְהוּא מָזוֹן שֶׁל אוֹר שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, וְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים נִזּוֹנוֹת מִשָּׁם בְּגַן עֵדֶן וְנֶהֱנוֹת שָׁם, שֶׁהֲרֵי שָׁם נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים מִתְלַבְּשׁוֹת בְּגַן עֵדֶן שֶׁל מַטָּה כְּמוֹ שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה.

וּבְשַׁבָּתֵי וּבִזְמַנֵּי, מִתְפַּשְּׁטָאן, וְסַלְּקִין לְמֵחֱמֵי בִּיקָרָא דְּמָארֵיהוֹן, וּלְאִתְעַדְּנָא בְּעִדּוּנָא עִלָּאָה כְּדְקָא יֵאוֹת, דִּכְתִיב, (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ יָבֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹות לְפָנַי אָמַר יְיָ'. וְכִי כָל בָּשָׂר יֵיתֵי, לָאו הָכִי הָוָה לֵיהּ לְמִכְתַּב, אֶלָּא כָּל רוּחַ אוֹ כָּל נְשָׁמָה, מַהוּ כָל בָּשָׂר.

אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבַד לֵיהּ לְבַר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא, כְּגַוְונָא דִּיקָרָא דְּכָבוֹד עִלָּאָה לְעֵילָא. הַהוּא כָּבוֹד עִלָּאָה, אִיהוּ רוּחַ לְרוּחַ, וְנִשְׁמְתָא לַנְשָׁמָה, (דף קנ"ז ע"א) עַד דְּמָטֵי לְחָד אֲתָר לְתַתָּא דְּאִקְרֵי גּוּף, וּבְהַאי עָיֵיל חַד רוּחַ דִּמְקוֹרָא דְּחַיִּים, דְּאִקְרֵי כֹּל, בְּדָא אִיהוּ כָּל טוּבָא, וְכָל מְזוֹנָא, וְכָל סִפּוּקָא, דְּהַהוּא גּוּף.

לשון הקודש

וּבְשַׁבָּתוֹת וּבִזְמַנִּים מִתְפַּשְּׁטִים וְעוֹלִים לִרְאוֹת בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם וּלְהִתְעַדֵּן בְּעִדּוּן עֶלְיוֹן כָּרָאוּי, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ יָבוֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנַי אָמַר ה'. וְכִי כָל בָּשָׂר יָבוֹא? לֹא כָּךְ הָיָה לוֹ לִכְתֹּב, אֶלָּא כָּל רוּחַ אוֹ כָּל נְשָׁמָה. מַהוּ כָל בָּשָׂר?

אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אֶת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ יְקַר הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן לְמַעְלָה. אוֹתוֹ כָּבוֹד עֶלְיוֹן הוּא רוּחַ לְרוּחַ וּנְשָׁמָה לִנְשָׁמָה, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְמָקוֹם אֶחָד לְמַטָּה שֶׁנִּקְרָא גּוּף, וּבָזֶה נִכְנֶסֶת רוּחַ אַחַת שֶׁל מְקוֹר הַחַיִּים שֶׁנִּקְרֵאת כֹּל, בָּזֶה הוּא כָּל הַטּוּב וְכָל הַמָּזוֹן וְכָל סִפּוּק אוֹתוֹ הַגּוּף.

וְרָזָא דָא, (קהלת ה) וְיִתְרוֹן אֶרֶץ בַּכֹּל הִיא (ס"א מָאי בַּכֹּל הִיא) הַאי כָּל אִיהוּ רוּחַ לְהַהוּא גוּף. כְּגַוְונָא דָא בַר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא, אִיהוּ גוּף, וְרוּחַ דְּשַׁלְטָא בֵּיהּ, כְּגַוְונָא דְהַהוּא רוּחַ עִלָּאָה, (ס"א דְשָׁלְטָא עַל גּוּפָא דְּאִקְרֵי כָּל) דְּאִקְרֵי כֹּל, דְּשָׁלַט עַל גּוּפָא לְעֵילָא, וְדָא הוּא דְּאִקְרֵי כָּל בָּשָׂר, וְעַל דָּא כְּתִיב, יָבֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹות לְפָנַי אָמַר יְיָ'. עַל הַהוּא עִדּוּנָא כְּתִיב, (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ.

חֲדוּ חַבְרַיָּיא בְּאָרְחָא. כַּד מָטוּ לְגוֹ טוּרָא חַד אָמַר רִבִּי חִיָּיא לְהַהוּא טַיָּיעָא, מָה שְׁמֶךָ. אָמַר לֵיהּ חָנָן. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְחַנֶּנְךָ, וְיִשְׁמַע לְקוֹלֶךָ בְּשַׁעֲתָא דְּתִצְטְרִיךְ לֵיהּ. אָמַר רִבִּי יוֹסִי, וַדַּאי הָא נָטֵי שִׁמְשָׁא, וְהָכִי בָּתַר טוּרָא דָא, אִית כְּפַר חַד עַל שְׁמָךָ, דְּאִקְרֵי כְּפַר חָנָן, נָבִית

לשון הקודש

וְסוֹד זֶה – (קהלת ה) וְיִתְרוֹן אֶרֶץ בַּכֹּל הוּא. (מַהוּ בַּכֹּל הִיא?) הַכֹּל הַזֶּה הוּא רוּחַ לְאוֹתוֹ גוּף. כְּמוֹ זֶה אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא גוּף, וְרוּחַ שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בּוֹ, כְּמוֹ אוֹתָהּ רוּחַ עֶלְיוֹנָה (שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הַגּוּף שֶׁנִּקְרָא כֹּל) שֶׁנִּקְרֵאת כֹּל, שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הַגּוּף לְמַעְלָה, וְזֶהוּ שֶׁנִּקְרָא כָּל בָּשָׂר, וְעַל זֶה כָּתוּב יָבוֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנַי אָמַר ה'. עַל אוֹתוֹ עִדּוּן כָּתוּב, (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ.

שָׁמְחוּ הַחֲבֵרִים בַּדֶּרֶךְ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְתוֹךְ הַר אֶחָד, אָמַר רַבִּי חִיָּא לְאוֹתוֹ סוֹחֵר, מַה שְׁמְךָ? אָמַר לוֹ, חָנָן. אָמַר לוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְחָנֶּנְךָ וְיִשְׁמַע לְקוֹלְךָ בְּשָׁעָה שֶׁתִּצְטָרֵךְ לוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי,

תַּמָּן בְּגִין יְקָרָא דִשְׁמָךְ. כַּד מָטוּ לְהָתָם, עָאלוּ לְבֵית אוּשְׁפִּיזַיְיהוּ, וְסִדְּרוּ קָמַיְיהוּ פָּתוֹרָא, בְּכַמָּה זִינִין לְמֵיכַל. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, וַדַּאי פָּתוֹרָא דָא, כְּגַוְונָא דְּעָלְמָא דְאָתֵי, וְאִית לָן לְסַלְקָא הַאי פָּתוֹרָא, וּלְאַעְטְרָא לֵיהּ בְּמִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא.

פָּתַח רִבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (דברים ח) וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְיָ' אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. אִי בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל מְבָרְכִינָן, לְבַר מֵאַרְעָא מְנָלָן. דְּהָא בְּגַוְונָא דָא לָא אִצְטְרִיךְ. אֶלָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד בָּרָא עָלְמָא, פְּלִיג אַרְעָא, יְשׁוּבָא אִיהוּ לְסִטַר חַד, וְחַרְבָּא אִיהוּ לְסִטַר אַחֲרָא. פְּלִיג יְשׁוּבָא, וְאַסְחַר עָלְמָא סַחֲרָנֵיהּ דִּנְקוּדָה חָדָא. וּמַאן אִיהוּ, דָּא אַרְעָא קַדִּישָׁא, אַרְעָא קַדִּישָׁא אֶמְצָעִיתָא דְעָלְמָא. וּבְאֶמְצָעִיתָא דְאַרְעָא קַדִּישָׁא,

לשון הקודש

וַדַּאי הֲרֵי נָטָה הַשֶּׁמֶשׁ, וְכֵן אַחַר הָהָר הַזֶּה יֵשׁ כְּפָר אֶחָד עַל שְׁמִךָ, שֶׁנִּקְרָא כְּפַר חָנָן, נָלוּן שָׁם בִּשְׁבִיל כְּבוֹד שִׁמְךָ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְשָׁם נִכְנְסוּ לְבֵית מְאָרְחֵיהֶם, וְסִדְּרוּ לִפְנֵיהֶם שֻׁלְחָן בְּכַמָּה מִינִים לֶאֱכֹל. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וַדַּאי שֻׁלְחָן זֶה כְּמוֹ הָעוֹלָם הַבָּא, וְיֵשׁ לָנוּ לְהַעֲלוֹת שֻׁלְחָן זֶה וּלְעַטְּרוֹ בְּדִבְרֵי תוֹרָה.

פָּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (דברים ח) וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. אִם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְבָרְכִים, בְּחוּץ לָאָרֶץ מִנַּיִן לָנוּ, שֶׁהֲרֵי בְּגַוְונָא זֶה לֹא צָרִיךְ? אֶלָּא, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, חִלֵּק אֶת הָאָרֶץ. הַיְשׁוּב הוּא לְצַד אֶחָד, וְהֶחָרְבָה הִיא לְצַד אַחֵר. חִלֵּק אֶת הַיְשׁוּב וְהִקִּיף אֶת הָעוֹלָם סְבִיב נְקֻדָּה אַחַת, וּמִי הִיא? הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה. הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הִיא

אִיהוּ יְרוּשָׁלֵם. אֶמְצָעִיתָא דִּירוּשָׁלַם אִיהוּ בֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְכָל טִיבוּ וְכָל מְזוֹנָא דְּכָל יִשׂוּבָא, תַּמָּן נָחִית מִלְּעֵילָא. וְלֵית לְךָ אֲתָר בְּכָל יִשׂוּבָא דְּלָא אִתְּזַן מִתַּמָּן.

פָּלִיג חַרְבָּא. וְלָא אִשְׁתְּכַח חַרְבָּא תַּקִּיפָא בְּכָל עָלְמָא, בַּר הַהוּא מִדְבָּר, דְּתַבְרוּ חֵילֵיהּ וְתָקְפֵיהּ יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (דברים ח') הַמּוֹלִיכְךָ בַּמִּדְבָּר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא. בְּהַהוּא מִדְבְּרָא, שַׁלְטָא סִטְרָא אַחֲרָא, וּבָעַל כָּרְחֵיהּ אַזְלוּ יִשְׂרָאֵל עָלֵיהּ, וְתָבְרוּ חֵילֵיהּ, אַרְבְּעִין שְׁנִין. וְאִי יִשְׂרָאֵל יִשְׁתַּכְּחוּ זַכָּאִין בְּאִינּוּן אַרְבְּעִין שְׁנִין, הָוָה מִתְעַבְּרָא הַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא מֵעָלְמָא, וּמִדְקָא אַרְגִּיזוּ לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל אִינּוּן זִמְנִין, אִתְתָּקַף הַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, וְנָפְלוּ כֻּלְּהוּ תַּמָּן תְּחוֹת רְשׁוּתֵיהּ.

לשון הקודש

מֶרְכַּז הָעוֹלָם, וּבְאֶמְצַע הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הִיא יְרוּשָׁלַיִם. אֶמְצַע יְרוּשָׁלַיִם הוּא בֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. וְכָל הַטּוּב וְכָל הַמָּזוֹן שֶׁל כָּל הַיִּשּׁוּב יוֹרֵד לְשָׁם מִלְּמַעְלָה, וְאֵין לְךָ מָקוֹם בְּכָל הַיִּשּׁוּב שֶׁלֹּא נִזּוֹן מִשָּׁם.

חִלֵּק אֶת הֶחָרְבָה, וְלֹא נִמְצָא מָקוֹם חָרֵב קָשֶׁה בְּכָל הָעוֹלָם פְּרָט לְאוֹתוֹ מִדְבָּר, שֶׁשָּׁבְרוּ יִשְׂרָאֵל כֹּחוֹ וְתָקְפּוֹ אַרְבָּעִים שָׁנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ח) הַמּוֹלִיכְךָ בַּמִּדְבָּר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא. בְּאוֹתוֹ מִדְבָּר שׁוֹלֵט הַצַּד הָאַחֵר, וּבְעַל כָּרְחוֹ הָלְכוּ עָלָיו יִשְׂרָאֵל וְשָׁבְרוּ כֹּחוֹ אַרְבָּעִים שָׁנִים. וְאִם יִשְׂרָאֵל נִמְצְאוּ צַדִּיקִים בְּאוֹתָם אַרְבָּעִים שָׁנִים, הָיָה מָעֳבָר אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר מִן הָעוֹלָם. וּמִשֶּׁהִרְגִּיזוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל אוֹתָן פְּעָמִים,

וְאִי תֵּימָא, וְהָא מֹשֶׁה דְּסָלִיק עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא, הֵיךְ מִית תַּמָּן. לָאו הָכִי, דְּהָא מֹשֶׁה מְהֵימְנָא לָא הָוָה בִּרְשׁוּתֵיהּ, אֶלָּא בְּהַר הָעֲבָרִים. מָאי הָעֲבָרִים. פְּלוּגְתָּא. דְּאִתְפְּלָגוּ עָלֵיהּ שַׁלִּיטִין עִלָּאִין דִּלְעֵילָא, וְלָא אִתְמְסָר בִּידָא דִּמְמָנָא וְשַׁלִּיטָא אַחֲרָא, וְאִשְׁתְּאַר הָכִי, עַד דְּאָתָא מֹשֶׁה עַבְדָּא מְהֵימְנָא, וְשָׁלִיט עָלֵיהּ, וְאִתְקְבָר תַּמָּן, וְלָא אִתְעַסָּק בֵּיהּ בִּקְבוּרָתֵיהּ, בַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, דִּכְתִיב, (דברים לד) **וַיִּקְבֹּר אוֹתוֹ בַּגַּי.**

וַיִּקְבֹּר אוֹתוֹ, מָאן. הַהוּא דִּכְתִיב בֵּיהּ בְּאֹרַח סָתִים, (שמות כד) **וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר, וְלָא כְתִיב מָאן אִיהוּ. וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, וְלָא כְתִיב מָאן אִיהוּ. אוֹף הָכָא וַיִּקְבֹּר אוֹתוֹ, וְלָא כְתִיב מָאן אִיהוּ, אֶלָּא וַדָּאי הַאי אֲתָר יְדִיעָא אִיהוּ לְגַבֵּי חַבְרַיָּיא. וְעַל דָּא,**

לשון הקודש

הִתְחַזֵּק אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר, וְנָפְלוּ כֻּלָּם תַּחַת רְשׁוּתוֹ.

וְאִם תֹּאמַר, וַהֲרֵי מֹשֶׁה שֶׁעָלָה עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם אֵיךְ מֵת שָׁם? – לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי מֹשֶׁה הַנֶּאֱמָן לֹא הָיָה בִּרְשׁוּתוֹ אֶלָּא בְּהַר הָעֲבָרִים. מַה זֶּה הָעֲבָרִים? מַחֲלֹקֶת. שֶׁנֶּחְלְקוּ עָלָיו שַׁלִּיטִים עֶלְיוֹנִים שֶׁלְּמַעְלָה, וְלֹא נִמְסַר בִּידֵי מְמֻנֶּה וְשַׁלִּיט אַחֵר, וְנִשְׁאַר כָּךְ, עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה הָעֶבֶד הַנֶּאֱמָן וְשָׁלַט עָלָיו, וְנִקְבַּר שָׁם, וְלֹא הִתְעַסֵּק בִּקְבוּרָתוֹ – רַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ, שֶׁכָּתוּב (שם לד) וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בַּגַּי.

וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ, מִי? אוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב בּוֹ בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר (שמות כד) וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר, וְלֹא כָּתוּב מִי הוּא. וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, וְלֹא כָּתוּב מִי הוּא. אַף כָּאן וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ, וְלֹא כָּתוּב מִי הוּא, אֶלָּא וַדַּאי מָקוֹם זֶה יָדוּעַ

בְּהַהוּא טוּרָא לָא שַׁלִּיט עָלֵיהּ, בַּר מֹשֶׁה בִּלְחוֹדוֹי, וְאִיהוּ אִתְקְבַר תַּמָּן. וּבְגִין לְמִנְדַּע לְכָל דָּרִין אַחֲרָנִין דְּעָלְמָא, דְּאִינּוּן מִתֵּי מִדְבָּר יְקוּמוּן, הַהוּא רַעְיָא דִלְהוֹן אַשְׁרֵי לֵיהּ בְּגַוְוּיֵיהוּ, לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ בְּאִתְעָרוּתָא דְקִיּוּמָא לְעָלְמָא דְאָתֵי.

וְאִי תֵּימָא, אִי הָכִי דְּהַהוּא מַדְבְּרָא אִיהוּ תְּקִפָּא דְסִטְרָא אַחֲרָא, הֵיךְ פָּקִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל הַהוּא שָׂעִיר, לְשַׁדְּרָא לֵיהּ לְטוּרָא אַחֲרָא, דְּאִקְרֵי עֲזָאזֵל, הָוָה לוֹן (דף קנ"ז ע"ב) לְשַׁדְּרָא לֵיהּ לְהַהוּא טוּרָא דְאַזְלֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא בֵּיהּ. אֶלָּא, כֵּיוָן דְּהָא אָזְלוּ בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל אַרְבְּעִין שְׁנִין, הָא אִתְּבַר תְּקִפֵּיהּ. וְתְקִפֵּיהּ אִתְתַּקַּף בַּאֲתָר דְּלָא עָבַר בֵּיהּ גְּבָר תַּמָּן לְעָלְמִין, וּבְהַהוּא טוּרָא, הָא הָוָה דִּיוּרֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל תַּמָּן אַרְבְּעִין שְׁנִין.

לשון הקודש

הוּא לַחֲבֵרִים. וְלָכֵן בְּאוֹתוֹ הַר לֹא שָׁלַט עָלָיו – רַק מֹשֶׁה לְבַדּוֹ, וְהוּא נִקְבַּר שָׁם. וּבִשְׁבִיל לְהוֹדִיעַ לְכָל הַדּוֹרוֹת הָאֲחֵרִים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁאוֹתָם מֵתֵי מִדְבָּר יָקוּמוּ, אוֹתוֹ הָרוֹעֶה שֶׁלָּהֶם הֶשְׁרָה בְּתוֹכָם, לִהְיוֹת כֻּלָּם בְּהִתְעוֹרְרוּת הָעֲמִידָה לָעוֹלָם הַבָּא.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ שֶׁאוֹתוֹ מִדְבָּר הוּא תֹּקֶף וְכֹחַ הַצַּד הָאַחֵר, אֵיךְ צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל אוֹתוֹ שָׂעִיר לְשָׁלְחוֹ לְהַר אַחֵר שֶׁנִּקְרָא עֲזָאזֵל? הָיָה לָהֶם לְשָׁלְחוֹ לְאוֹתוֹ הַר שֶׁהָלְכוּ בוֹ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר. אֶלָּא, כֵּיוָן שֶׁהֵרֵי הָלְכוּ בוֹ יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנִים, הֵרֵי נִשְׁבַּר תָּקְפּוֹ. וְתָקְפּוֹ הִתְחַזֵּק בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא עָבַר בּוֹ אִישׁ שָׁם לְעוֹלָמִים, וּבְאוֹתוֹ הַר הֵרֵי הָיָה דִּיּוּרָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שָׁם אַרְבָּעִים שָׁנִים.

אֲבָל בְּהַאי שָׂעִיר, הַהוּא אֲתָר אִיהוּ טִנָּרָא תַּקִּיפָא עִלָּאָה, וּתְחוֹת עָמְקָא דְּהַהוּא טִנָּרָא, דְּבַר נָשׁ לָא (ס"א לָא יְכִיל לְמֵיעַל תַּמָּן) עָיֵיל תַּמָּן אִיהוּ שַׁלִּיט יַתִּיר לְמֵיכַל טַרְפֵּיהּ, בְּגִין דְּיִתְעַבַּר מֵעַלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וְלָא יִשְׁתְּכַּח בְּהוּ מְקַטְרְגָא עָלַיְיהוּ בְּיִשּׁוּבָא.

שׁוּלְטָנוּתֵיהּ דְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, גּוֹ אֶמְצָעִיתָא דִּנְקוּדָה דְּכָל (עָלְמָא) אַרְעָא קַדִּישָׁא, בְּגֵי קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. וְאַף עַל גַּב דְּהַשְׁתָּא לָאו אִיהוּ בְּקִיּוּמָא, בִּזְכוּתֵיהּ כָּל עָלְמָא אִתְּזַן, וּמְזוֹנָא וְסִפּוּקָא מִתַּמָּן נָפְקָא לְכֹלָּא, בְּכָל אֲתָר סִטְרָא דִּישׁוּבָא. וּבְגִין כַּךְ, אַף עַל גַּב דְּיִשְׂרָאֵל הַשְׁתָּא לְבַר מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, עִם כָּל דָּא מֵחֵילָא וּזְכוּתָא דְּאַרְעָא, אִשְׁתְּכַח מְזוֹנָא וְסִפּוּקָא לְכָל עָלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (דברים ח) וּבֵרַכְתָּ אֶת יְיָ' אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה

לשון הקודש

אֲבָל בַּשָּׂעִיר הַזֶּה, אוֹתוֹ מָקוֹם הוּא סֶלַע חָזָק עֶלְיוֹן, וְתַחַת עֹמֶק אוֹתוֹ סֶלַע, שֶׁאִישׁ לֹא (אֵינוֹ יָכוֹל לְהִכָּנֵס לְשָׁם) נִכְנָס שָׁם, הוּא שׁוֹלֵט יוֹתֵר לֶאֱכֹל טַרְפּוֹ, כְּדֵי שֶׁיַּעֲבֹר מֵעַל יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִמָּצֵא לָהֶם מְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם בַּיִּשּׁוּב.

שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל סוֹד הָאֱמוּנָה תּוֹךְ מֶרְכַּז הַנְּקֻדָּה שֶׁל כָּל (הָעוֹלָם) הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה בְּבֵית קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים. וְאַף עַל גַּב שֶׁעַכְשָׁו אֵינוֹ בְּקִיּוּם, בִּזְכוּתוֹ נִזּוֹן כָּל הָעוֹלָם, וּמָזוֹן וְסִפּוּק יוֹצְאִים מִשָּׁם לַכֹּל בְּכָל מָקוֹם שֶׁל צַד הַיִּשּׁוּב. וְלָכֵן, אַף עַל גַּב שֶׁיִּשְׂרָאֵל עַכְשָׁו מִחוּץ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, עִם כָּל זֶה, מִכֹּחַ וּזְכוּת הָאָרֶץ נִמְצָא מָזוֹן וְסִפּוּק לְכָל הָעוֹלָם. וְעַל זֶה כָּתוּב (דברים ח) וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ עַל

אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וַדַּאי, דְּהָא בְּגִינָהּ מְזוֹנָא וְסִפּוּקָא אִשְׁתְּכַח בְּעָלְמָא.

מָאן דְּאִתְעַדָּן עַל פָּתוֹרֵיהּ וּמִתְעַנַּג בְּאִינּוּן מֵיכְלִין, אִית לֵיהּ לְאַדְכְּרָא וּלְדָאֲגָא עַל קְדֻשָּׁה דְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, וְעַל הֵיכָלָא דְּמַלְכָּא דְּקָא אִתְחָרִיב. וּבְגִין הַהוּא עֲצִיבוּ דְּאִיהוּ קָא מִתְעַצַּב עַל פָּתוֹרֵיהּ, בְּהַהוּא חֶדְוָה וּמִשְׁתְּיָא דְּתַמָּן, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָשִׁיב עָלֵיהּ כְּאִלּוּ בְּנָה בֵּיתֵיהּ, וּבָנָה כָּל אִינּוּן חַרְבֵּי דְּבֵי מַקְדְּשָׁא, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ.

כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, לָא הֲוֵי אֶלָּא בִּתְלָתָא. בְּגִין דְּהָא מֵרָזָא דִּתְלַת אֲבָהָן קָא מִתְבָּרְכָא, וְעַל דָּא לָא אִצְטְרִיךְ כּוֹס אֶלָּא בִּתְלָתָא. כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה אִצְטְרִיךְ לְמֵיהַב לֵיהּ בִּימִינָא וּבִשְׂמָאלָא, וּלְקַבְּלָא לֵיהּ בֵּין תַּרְוַוּיְיהוּ, בְּגִין דְּאִתְיְהִיב בֵּין יְמִינָא

לשון הקודש

הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי בִּשְׁבִילָהּ נִמְצָא מָזוֹן וְסִפּוּק לָעוֹלָם.

מִי שֶׁמִּתְעַדֵּן עַל שֻׁלְחָנוֹ וּמִתְעַנֵּג בְּאוֹתָם מַאֲכָלִים, יֵשׁ לוֹ לְהַזְכִּיר וְלִדְאוֹג עַל קְדֻשַּׁת הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה וְעַל הֵיכַל הַמֶּלֶךְ שֶׁחָרַב. וּבִשְׁבִיל אוֹתוֹ עֶצֶב שֶׁהוּא מִתְעַצֵּב עַל שֻׁלְחָנוֹ בְּאוֹתָהּ שִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה שֶׁל שָׁם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חוֹשֵׁב עָלָיו כְּאִלּוּ בָּנָה אֶת בֵּיתוֹ וּבָנָה אֶת כָּל חָרְבוֹת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ!

כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה אֵינוֹ אֶלָּא בִּשְׁלֹשָׁה, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי מִסּוֹד שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת מִתְבָּרֵךְ, וְעַל זֶה לֹא צָרִיךְ כּוֹס אֶלָּא בִּשְׁלֹשָׁה. כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה צָרִיךְ לָתֵת אוֹתָהּ בְּיָמִין וּבִשְׂמֹאל וּלְקַבְּלָהּ בֵּין שְׁנֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁנִּתֶּנֶת בֵּין יָמִין וּשְׂמֹאל.

וּשְׁמָאלָא. וּלְבָתַר יִשְׁתְּבִיק לֵיהּ בִּימִינָא, דְּהָא מִתַּמָּן אִתְבָּרְכָא.

עֲשָׂרָה דְּבָרִים נֶאֱמְרוּ בְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, וְכֻלְּהוּ הֲווֹ כַּדְקָא יֵאוֹת, בְּגִין דְּתִקּוּנֵי דְכוֹס שֶׁל בְּרָכָה עֲשָׂרָה אִינּוּן, וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּא. כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה אִצְטְרִיךְ לְאַשְׁגָּחָא בֵּיהּ בְּעֵינָא, בְּגִין דִּכְתִיב, (דברים יא) עֵינֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בָּהּ, וְלָא אִצְטְרִיךְ לְאִתְנַשֵּׁי מֵעֵינָא, אֶלָּא לְאַשְׁגָּחָא בֵּיהּ.

כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, אִתְבְּרַךְ בְּהַהוּא בִּרְכָתָא, דְּקָא מְבָרֵךְ בַּר נָשׁ עָלֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין (כַּדְ) דְּאִיהוּ רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, וְאִצְטְרִיךְ לְנַטְרָא לֵיהּ בִּנְטִירוּ עִלָּאָה, כְּמַאן דְּאִיהוּ חַשִּׁיבוּתָא דְמַלְכָּא, דְּהָא בְּגִינֵיהּ, אִתְבְּרַךְ פָּתוּרֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דִבְרָכָת מְזוֹנָא, דְּהַהוּא בַּר נָשׁ מְבָרֵךְ.

לשון הקודש

אַחַר כָּךְ יַשְׁאִיר אוֹתָהּ בִּימִין, שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם מִתְבָּרֵךְ.

עֲשָׂרָה דְּבָרִים נֶאֱמְרוּ בְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, וְכֻלָּם הֵם כָּרָאוּי, מִשּׁוּם שֶׁתִּקּוּנֵי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה הֵם עֲשָׂרָה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים. כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה צָרִיךְ לְהַשְׁגִּיחַ בּוֹ בָּעַיִן, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (שם יא) עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ, וְלֹא צָרִיךְ לְהִשָּׁכַח מֵהָעַיִן, אֶלָּא לְהַשְׁגִּיחַ בּוֹ.

כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה מִתְבָּרֵךְ בְּאוֹתָהּ בְּרָכָה שֶׁמְּבָרֵךְ הָאָדָם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם (כָּךְ) שֶׁהוּא סוֹד הָאֱמוּנָה, וְצָרִיךְ לִשְׁמֹרוֹ בִּשְׁמִירָה עֶלְיוֹנָה, כְּמִי שֶׁהוּא חֲשִׁיבוּת הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֲרֵי בִּשְׁבִילוֹ נִתְבָּרֵךְ שֻׁלְחָנוֹ בִּשְׁעַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁאוֹתוֹ אָדָם מְבָרֵךְ.

פָּתוֹרֵיהּ אִצְטְרִיךְ דְּלָא יְהֵא בְּרֵיקָנַיָּא, דְּהָא לֵית בִּרְכָתָא מִשְׁתַּכְּחָא עַל פָּתוֹרָא רֵיקָנַיָּא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב, (מלכים ב ד) **הַגִּידִי לִי מַה יֶּשׁ לָךְ בַּבַּיִת וְגוֹ'. וְעַל דָּא פָּתוֹרָא לָא אִצְטְרִיךְ לְאִתְחַזָּאָה בְּרֵיקָנַיָּא, דְּהָא בִּרְכָּאן עִלָּאִין לָא שַׁרְיָין, אֶלָּא בַּאֲתָר שְׁלִים. וְרָזָא דָא** (שמות לא) **וּבְלֵב כָּל חֲכַם לֵב נָתַתִּי חָכְמָה, וּכְתִיב** (דניאל ב) **יָהֵב חָכְמָתָא לְחַכִּימִין. וְעַל רָזָא דְנָא שֻׁלְחָן דְּלֶחֶם הַפָּנִים, דִּכְתִיב,** (שמות כה) **וְנָתַתָּ עַל הַשֻּׁלְחָן לֶחֶם פָּנִים לְפָנַי תָּמִיד.**

רעיא מהימנא

תַּנָּאִין וְאָמוֹרָאִין אִתְכְּנָשׁוּ כֻּלְּכוּ, דְּהָא קָא מָטוּ שַׁעֲתָא, לְתַקְּנָא בֵּיהּ מָאנֵי מַלְכָּא, (ס"א לְאַזְהָרָא וּלְאִתְתַּקְּנָא) **לְאַנְהָרָא לְאִתְתַּקְּנָא קָמֵיהּ, דְּאִינּוּן: מַשְׁכְּנָא, מְנָרְתָּא, פָּתוֹרָא, מַדְבְּחָא, כִּיּוֹר, וְכַנּוֹ, אָרוֹן,**

לשון הקודש

צָרִיךְ שֶׁשֻּׁלְחָנוֹ לֹא יִהְיֶה רֵיקָם, שֶׁהֲרֵי אֵין בְּרָכָה מְצוּיָה עַל שֻׁלְחָן רֵיק, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, שֶׁכָּתוּב (מלכים–ב ד) הַגִּידִי לִי מַה יֶּשׁ לָךְ בַּבַּיִת וְגוֹ'. וְלָכֵן שֻׁלְחָן לֹא צָרִיךְ לְהֵרָאוֹת רֵיקָם, שֶׁהֲרֵי הַבְּרָכוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת לֹא שׁוֹרוֹת אֶלָּא בְּמָקוֹם שָׁלֵם. וְסוֹד זֶה – וּבְלֵב כָּל חֲכַם לֵב נָתַתִּי חָכְמָה, וְכָתוּב (דניאל ב) נוֹתֵן חָכְמָה לַחֲכָמִים. וְעַל סוֹד זֶה שֻׁלְחָן שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים, שֶׁכָּתוּב (שמות כה) וְנָתַתָּ עַל הַשֻּׁלְחָן לֶחֶם פָּנִים לְפָנַי תָּמִיד.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים, הִתְכַּנְּסוּ כֻּלְּכֶם, שֶׁהֲרֵי הִגִּיעָה הַשָּׁעָה לְתַקֵּן בָּהּ כְּלֵי הַמֶּלֶךְ, (לְהַזְהִיר וּלְהִתְתַּקֵּן) לְהָאִיר לְהִתְתַּקֵּן לְפָנָיו, שֶׁהֵן: מִשְׁכָּן, מְנוֹרָה, שֻׁלְחָן,

וְכַפּוֹרֶת, וּכְרוּבִים, וְכֹלָּא בְּשֶׁקֶל. וּבְגִין דָּא מָנֵי לְיִשְׂרָאֵל, זֶה יִתְּנוּ.

קָם תָּנָא חָדָא וְאָמַר, (וַדַּאי) רַעְיָא מְהֵימְנָא וַדַּאי הָכִי הוּא, וְלָךְ מָנֵי לְמֶעְבַּד כֻּלְּהוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וְעָשִׂיתָ מְנוֹרַת. וְעָשִׂיתָ שֻׁלְחָן. וְהָכִי בְּכֹלָּא, וּרְאֵה וַעֲשֵׂה, וּמִכֹּלָּא לָא אִתְקָשֵׁי לְךָ לְמֶעְבַּד, אֶלָּא תְּלַת מִלִּין דִּרְשִׁימִין בְּאַתְוָון דִּשְׁמָךָ, מְ"נוֹרָה, שְׁ"קָלִים, הַ"חֹדֶשׁ. אֲמַאי אִתְקָשֵׁי לָךְ.

אָמַר לֵיהּ, סָבָא סָבָא, אַתּוּן מְפִיקִין (דף קנ"ח ע"א) קוּשְׁיָא דָא דְּאִתְקָשֵׁי לִי, מִן מִקְשָׁה תֵּיעָשֶׂה הַמְּנוֹרָה. וַדַּאי מָאנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִיהִי שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי מָאנָא לְשַׁמְּשָׁא לְבַעְלָהּ, אִיהִי מְנַרְתָּא דִילֵיהּ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ, (תהלים קיט) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ, דְּאִינּוּן: הַגְּדוּלָה, וְהַגְּבוּרָה, וְהַתִּפְאֶרֶת, וְהַנֵּצַח, וְהַהוֹד, יְסוֹד, וּמַלְכוּת. שֶׁבַע כְּלִילָא.

לשון הקודש

מִזְבֵּחַ, כִּיּוֹר וְכַנּוֹ, אָרוֹן וְכַפֹּרֶת וּכְרוּבִים. וְהַכֹּל בְּשֶׁקֶל. וּמִשּׁוּם כָּךְ צִוָּה אֶת יִשְׂרָאֵל, זֶה יִתְּנוּ.

עָמַד תַּנָּא אֶחָד וְאָמַר, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, וַדַּאי כָּךְ הוּא, וְאוֹתְךָ צִוָּה לַעֲשׂוֹת אֶת כֻּלָּם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְעָשִׂיתָ מְנוֹרַת. וְעָשִׂיתָ שֻׁלְחָן. וְכָךְ בְּהַכֹּל, וּרְאֵה וַעֲשֵׂה, וּמֵהַכֹּל לֹא הִתְקַשָּׁה לְךָ לַעֲשׂוֹת אֶלָּא שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים רְשׁוּמִים בְּאוֹתִיּוֹת שִׁמְךָ: מְ"נוֹרָה, שְׁ"קָלִים, הַ"חֹדֶשׁ. לָמָּה הִתְקַשּׁוּ לְךָ?

אָמַר לוֹ, זָקֵן זָקֵן, אַתֶּם מוֹצִיאִים קֻשְׁיָה זוֹ שֶׁהִתְקַשְּׁתָה לִי מִן מִקְשָׁה תֵּיעָשֶׂה הַמְּנוֹרָה. וַדַּאי שֶׁהַכְּלִי שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִיא שְׁכִינָה, שֶׁהִיא כְּלִי לְשַׁמֵּשׁ אֶת בַּעְלָהּ, הִיא הַמְּנוֹרָה שֶׁלּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים קיט) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ, שֶׁהֵם:

מִשֶּׁבַע דַּרְגִּין אִלֵּין, שְׁלֹשֶׁת קְנֵי מְנוֹרָה מִצִּדָּה הָאֶחָד, גּוּפָא וּתְרֵין דְּרוֹעֵי דְּמַלְכָּא. אִיהוּ גֵּר מִצְוָה, לְאַנְהָרָא בְּהוֹן. וּשְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנוֹרָה מִצִּדָּה הַשֵּׁנִית, אִינּוּן תְּרֵין שׁוֹקִין, וּבְרִית. וְאִיהוּ גֵּר מַעֲרָבִית, לְאַנְהָרָא בְּהוֹן. מְנַרְתָּא דְּמַלְכָּא אִתְקְרִיאַת, וְאִיהִי גֵּר לְאַנְהָרָא בֵּיהּ גֵּר מִצְוָה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים יט) מִצְוַת יְיָ׳ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם.

וּמַאן רֵישָׁא דִּמְנַרְתָּא, בִּינָה ה׳ עִלָּאָה, דְּאִית לָהּ תְּלַת קָנִין, בְּדִיוּקְנָא דָא ה׳, תְּלַת וָוִי"ן, דְּאִינּוּן תְּלַת אֲבָהָן. ה׳ תִּנְיָנָא, תְּלַת קָנִים תִּנְיָינִין בְּדִיוּקְנָא דָא ה׳, (ס"א תְּלַת וָוִין) דְּאִינּוּן נֶצַח הוֹד יְסוֹד. ו׳ מְנַרְתָּא דְּאֶמְצָעִיתָא בֶּן יָ"ה. עַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי בִּינָה. אִיהוּ כָּלִיל ו׳ קָנִין לְתַתָּא, בְּחוּשְׁבָּן ו׳, בְּו׳ קָנִין דִּילֵיהּ.

לשון הקודש

הַגְּדֻלָּה, וְהַגְּבוּרָה, וְהַתִּפְאֶרֶת, וְהַנֵּצַח, וְהַהוֹד, יְסוֹד וּמַלְכוּת. בְּשֶׁבַע כְּלוּלָה.

מִשֶּׁבַע הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ – שְׁלֹשֶׁת קְנֵי הַמְּנוֹרָה מִצִּדָּהּ הָאֶחָד, גּוּף וּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת הַמֶּלֶךְ, הוּא גֵּר מִצְוָה לְהָאִיר בָּהֶם. וּשְׁלֹשֶׁת קְנֵי הַמְּנוֹרָה מִצִּדָּהּ הַשֵּׁנִי, הֵם שְׁתֵּי שׁוֹקַיִם וּבְרִית, וְהוּא גֵּר מַעֲרָבִי לְהָאִיר בָּהֶם. מְנוֹרַת הַמֶּלֶךְ נִקְרֵאת, וְהִיא גֵּר לְהָאִיר בּוֹ גֵּר מִצְוָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מִצְוַת ה׳ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם.

וּמִי רֹאשׁ הַמְּנוֹרָה? בִּינָה, ה׳ הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁלֹשָׁה קָנִים, בִּדְיוֹקָן זֶה ה׳, שָׁלֹשׁ וָוִי"ם, שֶׁהֵם שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת. ה׳ הַשְּׁנִיָּה, שְׁלֹשָׁה קָנִים, בִּדְיוֹקָן זֶה ה׳, (שלש ווים) שֶׁהֵם נֵצַח הוֹד יְסוֹד. ו׳ הַמְּנוֹרָה שֶׁל הָאֶמְצַע בֶּן יָ"ה. עַל שְׁמוֹ נִקְרֵאת בִּינָה. הוּא כּוֹלֵל ו׳ קָנִים לְמַטָּה בְּחֶשְׁבּוֹן ו׳, בְּשֵׁשֶׁת הַקָּנִים שֶׁלּוֹ.

י' (משלי יב) **אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, תָּנָא דְּסִפֶּר תּוֹרָה, כְּצוּרַת ז' מִסִּטְרָא דְּעָלְמָא דְּאָתֵי, לָאו אִיהִי מָאנָא לְגַבֵּיהּ, וְלָאו מְשַׁמְּשָׁא לְגַבֵּיהּ, אֶלָּא עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ. אֲבָל בְּעָלְמָא דֵּין, אִיהִי כְּגַוְונָא דָא, הוה"י אִיהוּ מָאנָא תְּחוֹתֵיהּ, שִׁמּוּשָׁא דִּילֵיהּ, בְּכָל סְפִירָה דִּילֵיהּ, בְּכָל אֵבֶר דִּילֵיהּ, בְּכָל מִדָּה דִּילֵיהּ.**

וּבְגִין דָּא, י' דָּא, לְזִמְנִין אִיהִי תְּחוֹתוֹהִי, לְזִמְנִין עַל רֵישֵׁיהּ, לְזִמְנִין בְּאֶמְצָעִיתָא. עַל רֵישֵׁיהּ יְהוָ"ה (תהלים קיח) **אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. וְדָא** (ויקרא כד) **לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד, דְּאִיהוּ י' עַל הו"ה מִסִּטְרָא דִּמְנַרְתָּא. בְּאֶמְצָעִיתָא, מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (שמות ל) **זֶה יִתְּנוּ, כְּגַוְונָא דָא הוי"ה. בְּסוֹפָא, בְּמַשְׁכְּנָא, כְּגַוְונָא דָא הוה"י, חָמֵשׁ אַמּוֹת אֹרֶךְ, מִסִּטְרָא דְה' עִלָּאָה, וְחָמֵשׁ אַמּוֹת**

לשון הקודש

י' אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ (משלי יב). כֵּתֶר שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה כְּצוּרַת ז' מִצַּד שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא אֵינָהּ כְּלִי אֵלָיו, וְלֹא מְשַׁמֶּשֶׁת לוֹ אֶלָּא עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ. אֲבָל בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא כְּמוֹ זֶה הוה"י, הוּא כְּלִי תַּחְתָּיו. הַשִּׁמּוּשׁ שֶׁלּוֹ בְּכָל סְפִירָה שֶׁלּוֹ, בְּכָל אֵיבָר שֶׁלּוֹ, בְּכָל מִדָּה שֶׁלּוֹ.

וּמִשּׁוּם זֶה י' זוֹ לִפְעָמִים הִיא תַּחְתָּיו, לִפְעָמִים עַל רֹאשׁוֹ, לִפְעָמִים בָּאֶמְצַע. עַל רֹאשׁוֹ יְהוָ"ה, (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. וְזֶה (ויקרא כד) לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד, שֶׁהוּא י' עַל הו"ה מִצַּד הַמְּנוֹרָה. בָּאֶמְצַע מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ל) זֶה יִתְּנוּ, כְּמוֹ זֶה הוי"ה. בַּסּוֹף, בַּמִּשְׁכָּן, כְּמוֹ זֶה הוה"י, חָמֵשׁ אַמּוֹת אֹרֶךְ מִצַּד הַה' הָעֶלְיוֹנָה,

רֹחַב, מִסִּטְרָא דְה' תַּתָּאָה. וְאַמָּה: ו'. וַחֲצִי הָאַמָּה: י'. וְכֹלָּא אִתְּרְמִיז בְּאָת ו'.

וְדָא אִיהוּ רָזָא, (ישעיה מד) אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִים דְּאִתְּרְמִיז בְּהַאי שְׁמָא, יו"ד הֵ"י וָי"ו הֵ"י וְכָל שֵׁם דְּשַׁלִּיט ה' עַל י' נוּקְבָא אִיהוּ, מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא. וְאַף עַל גַּב דְּמִסִּטְרָא דְאָת י' אִיהִי בְּרֵישָׁא, בָּתַר דְּבִתְרִין הֵהִי"ן אִיהִי בְּסוֹפָא, כְּגַוְונָא דָא הֵ"י הֵ"י, אִתְּדָן לְרוֹב, וְנוּקְבָא אִיהִי. אֶלָּא י' עַל ה' (נ"א ו') תָּגָא, תְּחוֹת ה', שְׁמוּשׁ. כָּל שֶׁכֵּן תְּחוֹת ו'.

וּבְגִין דְּלָא עֲבִידְנָא קִצּוּץ וּפְרוּד בְּיִחוּדָא דְלְעֵילָא, דְּכֹלָּא יִחוּדָא חַד, נִתְקַשֶּׁה לִי לְמֶעְבַּד. (או תָּגָא, אוֹ אֶמְצָעִי, אוֹ שְׁמוּשָׁא) וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְיָדַע כָּל מַחֲשַׁבְתִּין, אָמַר, בָּתַר דְּדָא לְטוֹב אִתְכַּוָּון, דְּלָא לְמֶעְבַּד קִצּוּץ וּפְרוּד, (שמות כה) תֵּ"יעָשֶׂה הַמְנ"וֹרָה,

לשון הקודש

וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רֹחַב מִצַּד הַה' הַתַּחְתּוֹנָה, וְאַמָּה ו'. וַחֲצִי הָאַמָּה י'. וְהַכֹּל נִרְמָז בָּאוֹת ו'.

וְזֶהוּ סוֹד (ישעיה מד) אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִים, שֶׁנִּרְמָז בְּשֵׁם הַזֶּה יו"ד הֵ"י וָי"ו הֵ"י, וְכָל שֵׁם שֶׁשּׁוֹלֵט ה' עַל י' הוּא נְקֵבָה מִצַּד הַשְּׂמֹאל. וְאַף עַל גַּב שֶׁמִּצַּדָּהּ שֶׁל הָאוֹת י' הִיא בָּרֹאשׁ, אַחַר שֶׁבִּשְׁנֵי הֵהִי"ן הִיא בַּסּוֹף, כְּמוֹ זֶה הֵ"י הֵ"י נִדּוֹן לָרֹב, וְהִיא נְקֵבָה. אֶלָּא י' עַל ה' (ו') הוּא כֶּתֶר, תַּחַת ה' – שְׁמוּשׁ. כָּל שֶׁכֵּן תַּחַת ו'.

וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא עָשִׂינוּ קִצּוּץ וּפְרוּד בַּיִּחוּד הָעֶלְיוֹן, שֶׁהַכֹּל יִחוּד אֶחָד, הִתְקַשָּׁה לִי לַעֲשׂוֹת. (אוֹ כֶּתֶר, אוֹ אֶמְצָעִי, אוֹ שְׁמוּשׁ) וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיּוֹדֵעַ כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת, אָמַר,

תֵּיעָשֶׂה מֵעַצְמָה כְּגַוְונָא דִשְׁכִינְתָּא, תֵּיעָשֶׂה מֵעַצְמוֹ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּלֹא פְּרוּדָא. שְׁאַר מָאנִין דִבְהוֹן אִיהִי שְׁכִינְתָּא שְׁמוּשָׁא, (שמות לז) וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֵל.

וּבְכָל אֲתָר דִשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי עֲטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, כַּד נְטִילַת מִן בִּינָה, דְאִיהוּ עָלְמָא דְאָתֵי, וַדַּאי לֵית יְדִיעָה לְבַר נָשׁ. בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא בְכָל מִדּוֹת דִילֵיהּ, עַד דְיֵעוּל בְּהַאי תַּרְעָא, דְאִתְּמַר עָלָהּ (תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לַיְיָ׳.

בְּאוֹת ל׳, דְאִיהִי יי (ייי), אִיהִי כְּלִילָא מִכָּל סְפִירָה, וּמִכָּל אַתְוָון דִשְׁמָהָן, מְפוֹרָשִׁים וְנִסְתָּרִים. אִיהִי נְקוּדָה בְכָל אָת וְאָת, שְׁמוּשָׁא תְּחוֹת בַּעְלָהּ. וְאִיהִי עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ, מִסִּטְרָא דִילָהּ דְטַעֲמֵי. כְּגוֹן סֶגוֹל נְקוּדָה תְּחוֹת יַרְכֵי

לשון הקודש

אַחַר שֶׁזֶּה הִתְכַּוֵּן לְטוֹב, שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת קִבּוּץ וּפְרוּד, (שמות כה) תֵּ"יעָשֶׂה הַמְּנ"וֹרָה, תֵּעָשֶׂה מֵעַצְמָה כְּמוֹ הַשְּׁכִינָה, תֵּעָשֶׂה מֵעַצְמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּלִי פְּרוּד. שְׁאָר הַכֵּלִים שֶׁבָּהֶם הִיא שְׁכִינָה שְׁמוּשׁ, (שם לז) וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֵל.

וּבְכָל מָקוֹם שֶׁשְּׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, הִיא עֲטָרָה שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, כְּשֶׁנִּטֶּלֶת מִבִּינָה, שֶׁהִיא הָעוֹלָם הַבָּא, וַדַּאי אֵין הַכָּרָה לָאָדָם בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְלֹא בְּכָל מִדּוֹתָיו, עַד שֶׁיִּכָּנֵס לַשַּׁעַר הַזֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו (תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לַה׳.

בְּאוֹת ל׳, שֶׁהִיא יי (ייי) הִיא כְּלוּלָה מִכָּל סְפִירָה וּמִכָּל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁמוֹת, מְפֹרָשִׁים וְנִסְתָּרִים. הִיא נְקֻדָּה בְּכָל אוֹת וָאוֹת, שְׁמוּשׁ תַּחַת בַּעְלָהּ. וְהִיא עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ, מֵהַצַּד שֶׁלָּהּ שֶׁל הַטְּעָמִים, כְּמוֹ סֶגוֹל נְקוּדָה תַּחַת בִּרְכֵּי הַמֶּלֶךְ,

מַלְכָּא, (ישעיה סו) וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָי. וְאִיהִי בְּאֶמְצָעִיתָא, עִמֵּיהּ, מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, בְּשׁוּרָק. וְאִיהִי עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ, מִסִּטְרָא דְּסָגוֹלְתָּא.

זַרְקָא מַקַּף, שׁוֹפָר הוֹלֵךְ, סָגוֹלְתָּא, בְּהַהוּא זִמְנָא אִיהִי כֶּתֶר עַל רֵישָׁא דְּמַלְכָּא, כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ יְיָ' אֱלֹהֵינוּ. אִיהִי יְדִיעַת הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, בַּמּוּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וּבַמְּכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחְקוֹר. דְּבָהּ אִשְׁתְּמוֹדָע, דְּאִיהוּ רִאשׁוֹן לְעֵילָּא בְּתָגָא, דְּהַיְינוּ סָגוֹלְתָּא וְאִיהוּ אַחֲרוֹן, בְּסָגוֹל. וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים, בְּשׁוּרָק. וְכֹלָּא בָּהּ אִשְׁתְּמוֹדָע. (לְתַתָּא).

מָאן דְּאִתְדַּבָּק בָּהּ לְתַתָּא, אִיהִי מְסַלְּקָא לֵיהּ לְעֵילָּא. וּמַאן דְּבָעֵי לְאִסְתַּלְּקָא עָלָהּ לְאַדְבְּקָא לְעֵילָּא מִינָּהּ, אִיהִי מַשְׁפִּילָתוֹ לְתַתָּא מִינָּהּ, וְלֵית לֵיהּ חוּלָקָא בָּהּ. וּבְגִין דְּיַעֲקֹב

לשון הקודש

(ישעיה סו) וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי. וְהִיא בָּאֶמְצַע עִמּוֹ, מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, בְּשׁוּרָק. וְהִיא עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ מִצַּד הַסְּגוֹלְתָּא.

זַרְקָא מַקַּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא. בְּאוֹתוֹ זְמַן הִיא כֶּתֶר עַל רֹאשׁ הַמֶּלֶךְ, כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ ה' אֱלֹהֵינוּ. הִיא יְדוּעָה בְּאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, בַּמְּפֻלָּא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וּבַמְּכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחְקֹר. שֶׁבָּהּ הוּא נוֹדָע שֶׁהוּא רִאשׁוֹן לְמַעְלָה בְּכֶתֶר, שֶׁהַיְנוּ סְגוֹלְתָּא, וְהוּא אַחֲרוֹן, בְּסָגוֹל. וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים, בְּשׁוּרָק. וְהַכֹּל בָּהּ נוֹדָע (לְמַטָּה).

מִי שֶׁנִּדְבָּק בָּהּ לְמַטָּה, הִיא מַעֲלָה אוֹתוֹ לְמַעְלָה. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לַעֲלוֹת עָלֶיהָ לְהַשִּׂיג לְמַעְלָה מִמֶּנָּה, הִיא מַשְׁפִּילָה אוֹתוֹ לְמַטָּה מִמֶּנָּה וְאֵין לוֹ חֵלֶק בָּהּ. וּמִשּׁוּם

אִשְׁתְּמוֹדָע בָּהּ, אוֹלִיף (דף קנ"ח ע"ב) לָהּ לִבְנוֹי, וּמָנֵי דְּלָא יְבַקְּשׁוּן לְסַלְקָא לְדַרְגָּא לְעֵילָא מִינָּהּ, דְּאִיהִי כֹּלָּא, עֵילָא וְתַתָּא וְאֶמְצָעִיתָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית מט) וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם.

נָבִיא דְּהַוָּה אִשְׁתְּמוֹדַע בָּהּ, צָוַוח וְאָמַר לְמָארֵי תּוֹרָה חֲכָמִים בְּאוֹרַיְיתָא, וַעֲתִירִין בָּהּ, וּשְׁמֵחִים בְּחֶלְקָם. צָוַוח לְגַבַיְיהוּ וְאָמַר, (ירמיה ט) כֹּה אָמַר יְיָ אַל יִתְהַלֵּל וְגוֹ', כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ אוֹתִי. דָּוִד דְּהַוָּה יָדַע בָּהּ אָמַר, (תהלים כז) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה וְגוֹ', בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ. וְיִרְמְיָה חָזָא גָּלוּתָא אָרִיךְ, וְסָמָאֵל (נ"א אָתָא) וְנָחָשׁ וְכָל מְמָנָן דְּשִׁבְעִין אוּמִין בְּרִבּוֹ רִבְּוָון, דְּנַחְתֵּי עַל יִשְׂרָאֵל, וְחָזָא הַאי קְרָא דְּאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (ויקרא כו) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם

לשון הקודש

שֶׁיַּעֲקֹב נוֹדָע בָּהּ, לִמֵּד אוֹתָהּ לִבְנָיו, וְצִוָּה שֶׁלֹּא יְבַקְּשׁוּ לַעֲלוֹת לְדַרְגָּה לְמַעְלָה מִמֶּנָּה, שֶׁהִיא הַכֹּל – מַעְלָה וּמַטָּה וְאֶמְצַע. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מט) וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם.

נָבִיא שֶׁהָיָה מַכִּיר אוֹתָהּ, צָוַח וְאָמַר לְבַעֲלֵי תּוֹרָה חֲכָמִים בַּתּוֹרָה וַעֲשִׁירִים בָּהּ וּשְׂמֵחִים בְּחֶלְקָם. צָוַח אֲלֵיהֶם וְאָמַר, (ירמיה ט) כֹּה אָמַר ה' אַל יִתְהַלֵּל וְגוֹ', כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדֹעַ אוֹתִי. דָּוִד שֶׁהָיָה מַכִּיר אוֹתָהּ אָמַר, (תהלים כו) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה וְגוֹ', בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ. וְיִרְמְיָה רָאָה אֶת אֹרֶךְ הַגָּלוּת, וְסָמָא"ל (בא) וְהַנָּחָשׁ, וְכָל הַמְמֻנִּים שֶׁל שִׁבְעִים הָאֻמּוֹת בְּרִבּוֹא רְבָבוֹת שֶׁיּוֹרְדִים עַל יִשְׂרָאֵל, וְרָאָה אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (ויקרא כו) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ

וְגוֹ', אָמַר נָבִיא (איכה ג) זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל. וַאֲשֶׁר לֹא שָׁת לִבּוֹ גַּם לָזֹאת, עָלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים צב) וּכְסִיל לָא יָבִין אֶת זֹאת. (דברים לג) וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמַר שְׁמַע יְיָ' קוֹל יְהוּדָה, בְּגִין דְּנָטִיר מָאי דְמָנֵי לֵיהּ אֲבוּי זָכָה לְמַלְכוּ. וְדָוִד בְּגִינָהּ אִסְתַּלָּק לְמַלְכוּ, דְּטָרַח כָּל יוֹמוֹי עָלָהּ.

אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, עָלָהּ אִתְּמַר, (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה וְגוֹ'. בָּהּ אַזְהַרְתִּ לְיִשְׂרָאֵל, בִּשְׁעַת מִיתָתְךָ. בָּהּ בֵּרַכְתָּ לְיִשְׂרָאֵל, בְּכָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים לג) וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ מֹשֶׁה וְגוֹ', וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא מָארֵי מַתְנִיתִין, דִכְתִיב, (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, וְאָמְרוּ עָלָהּ מָאי כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, אֶלָּא אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת, אֶלָּא בְּמִי

לשון הקודש

אוֹיְבֵיהֶם וְגוֹ'. אָמַר הַנָּבִיא, (איכה ג) זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל. וַאֲשֶׁר לֹא שָׁת לִבּוֹ גַּם לָזֹאת, עָלָיו נֶאֱמַר (תהלים צב) וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת. (דברים לג) וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמַר שְׁמַע ה' קוֹל יְהוּדָה. מִשּׁוּם שֶׁשָּׁמַר מַה שֶּׁצִּוָּהוּ אָבִיו, זָכָה לַמַּלְכוּת. וְדָוִד בִּשְׁבִילוֹ עָלָה לַמַּלְכוּת, שֶׁטָּרַח עָלָיו כָּל יָמָיו.

אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, עָלָיו נֶאֱמַר (שם ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה וְגוֹ'. בָּהּ הִזְהַרְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל בִּשְׁעַת מִיתָתְךָ, בָּהּ בֵּרַכְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם לג) וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ מֹשֶׁה וְגוֹ'. וּמִשּׁוּם כָּךְ פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁכָּתוּב (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, וְאָמְרוּ עָלֶיהָ, מַה זֶּה כִּי יָמוּת? אֶלָּא אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּמִי שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ עָלֶיהָ,

שְׁמִמִּית עַצְמוֹ עָלֶיהָ, וְלֵית מִיתָה אֶלָּא עוֹנִי, דְּעָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת.

דְּאִיהוּ קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד. מִסִּטְרָא דְעָשִׁיר עוֹלֶה וַדַּאי, דְּאִסְתַּלָּק עָלֵיהּ. דְּכָל עֲתִירִין, כָּל טִיבוּ דְעַבְדִּין, כֻּלְּהוֹן (ס"א רוּבָּא דִלְהוֹן) לְזַכָּאָה לְהוֹן לְעָלְמָא דְאָתֵי, וְתַמָּן אִיהִי תָּגָא עַל רֵישַׁיְיהוּ. בֵּינוֹנִי, דְּפָלַח לְמִזְכֵּי בִתְרֵין עָלְמִין, אִיהוּ מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל עִמֵּיהּ בְּעָלְמָא דְאָתֵי, כְּגוֹן מַצָּה דְאִתְפְּלִיג, חֲצָיָהּ תַּחַת הַמַּפָּה לַאֲפִיקוֹמָן בָּתַר סְעוּדָה. וְחֲצָיָהּ לְמִצְוָה קֹדֶם סְעוּדָה. וּמִסִּטְרָא דָא נֶאֱמַר בְּאֶסְתֵּר, (אסתר ה) מַה שְׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֶן לָךְ וּמַה בַּקָּשָׁתֵךְ עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ.

אֲבָל מָאן דְּאִיהוּ עָנִי, דְּמִמִּית גַּרְמֵיהּ בְּגִינָהּ, כְּגַוְונָא דִילָךְ רַעְיָא מְהֵימְנָא, אִיהוּ קָרְבָּן יוֹרֵד תְּחוֹתָךְ, וַאֲמַאי. בְּגִין דְּמַאן דְּאַשְׁפִּיל גַּרְמֵיהּ

לשון הקודש

וְאֵין מִיתָה אֶלָּא עֹנִי, שֶׁעָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת. **שֶׁהוּא** קָרְבַּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד. מִצַּד שֶׁל עָשִׁיר עוֹלֶה וַדַּאי, שֶׁמִּתְעַלֶּה עָלָיו. שֶׁכָּל הָעֲשִׁירִים, כָּל טוֹב שֶׁהֵם עוֹשִׂים, כֻּלָּם (רבים) לְזַכּוֹתָם לָעוֹלָם הַבָּא, וְשָׁם הִיא כֶּתֶר עַל רֹאשָׁם. הַבֵּינוֹנִי שֶׁעוֹבֵד כְּדֵי לִזְכּוֹת בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, הוּא מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל עִמּוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ הַמַּצָּב שֶׁנֶּחֱלֶקֶת, חֲצִיָּהּ תַּחַת הַמַּפָּה לָאֲפִיקוֹמָן אַחַר הַסְּעוּדָה, וְחֲצִיָּהּ לַמִּצְוָה קֹדֶם סְעוּדָה. וּמִצַּד זֶה נֶאֱמַר בְּאֶסְתֵּר, (אסתר ה) מַה שְׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֶן לָךְ וּמַה בַּקָּשָׁתֵךְ עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ.

אֲבָל מִי שֶׁהוּא עָנִי, שֶׁמֵּמִית אֶת עַצְמוֹ בִּשְׁבִילָהּ, כְּמוֹ שֶׁאַתָּה הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, הִיא קָרְבַּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד תַּחְתֶּיךָ, וְלָמָּה?

בְּגִין שְׁכִינְתֵּיהּ, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ נָחִית עָלֵיהּ, וְהַאי הוּא דְּאָמַר דָּוִד, (תהלים קלח) כִּי רָם יְיָ' וְשָׁפָל יִרְאֶה. וְהַנָּבִיא אָמַר, (ישעיה נז) כִּי כֹה אָמַר רָם וְנִשָּׂא שׁוֹכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ וְגוֹ' וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ. דְּאַף עַל גַּב דַּאֲנָא מָרוֹם וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכּוֹן, בְּגִין הַהוּא דְּאִתְעָבִיד דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ בְּגִין שְׁכִינָתִי, לְסַלְקָא לָהּ מִשִּׁפְלוּתָא דִּילָהּ עֲטָרָא לְרֵישֵׁיהּ, אָנָא נָחִית לְדַיְרָא עִמֵּיהּ. וּבָתַר דְּבַעְלָהּ דִּשְׁכִינְתָּא נָחִית עַל בַּר נָשׁ, אִיהִי נְחִיתַת מֵעַל רֵישֵׁיהּ, וְיָהִיבַת אַתְרָא דְּרֵישָׁא לְבַעְלָהּ, וּנְחִיתַת לְרַגְלוֹי דְּמַלְכָּא. וְרָזָא דְּמִלָּה, (ישעיה סו) הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָי.

דְּמִיּוֹמָא דְּיָרִית בַּר נָשׁ נִשְׁמָתָא, כְּלִילָא מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, מֵהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְקְרֵי בֵּן. אָמַר חַד תָּנָא, וְכִי מֵהַהוּא יוֹמָא דְּיָרִית

לשון הקודש

כִּי מִי שֶׁמַּשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ בִּשְׁבִיל שְׁכִינָתוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹרֵד עָלָיו. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר דָּוִד, (תהלים קלח) כִּי רָם ה' וְשָׁפָל יִרְאֶה. וְהַנָּבִיא אָמַר, (ישעיה נז) כִּי כֹה אָמַר רָם וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ וְגוֹ', וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁאֲנִי מָרוֹם וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכּוֹן, בִּשְׁבִיל אוֹתוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ בַּעֲבוּר שְׁכִינָתִי לְהַעֲלוֹתָהּ מִשִּׁפְלוּתָהּ עֲטָרָה לְרֹאשׁוֹ, אֲנִי אֵרֵד לָדוּר עִמּוֹ. וְאַחַר שֶׁבַּעַל הַשְּׁכִינָה יוֹרֵד עַל הָאָדָם, הִיא יוֹרֶדֶת מֵעַל רֹאשׁוֹ, וְנוֹתֶנֶת הַמָּקוֹם שֶׁל הָרֹאשׁ לְבַעְלָהּ וְיוֹרֶדֶת לְרַגְלֵי הַמֶּלֶךְ. וְסוֹד הַדָּבָר – (ישעיה סו) הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי. **שֶׁמִּיּוֹם** שֶׁיּוֹרֵשׁ אָדָם נְשָׁמָה שֶׁכְּלוּלָה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, מֵאוֹתָהּ

בַּר נָשׁ נִשְׁמָתָא, כְּלִילָא מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, יִתְקְרֵי בְּרֵיהּ מֵנָּא לָן. מֵהַאי קְרָא דְּאָמַר דָּוִד בְּסֵפֶר תְּהִלִּים, (תהלים ב) אֲסַפְּרָה אֶל חֹק יְיָ' אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ.

אָמַר לֵיהּ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, רַעְיָא מְהֵימְנָא, מָאי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. אֶלָּא בְּגִינָךְ אָמַר דָּוִד בְּרוּחַ קֻדְשָׁא, אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל, בְּהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (דברים לד) וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה. אַנְתְּ קַיְימָת בִּשְׁכִינְתָּא וְאָהַבְתָּ אֵת יְיָ' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ, דְּהַיְינוּ גּוּפָא. וּבְכָל נַפְשְׁךָ, דְּהַיְינוּ נִשְׁמָתָא. דַּחֲמֵשׁ שְׁמָהָן אִית לָהּ: נְשָׁמָה. רוּחַ. נֶפֶשׁ. חַיָּה. יְחִידָה. וּבְכָל מְאֹדֶךָ, בְּכָל מָמוֹנָא דִילָךְ.

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ לָא יָזוּז מִינָךְ בְּכָל

לשון הקודש

שָׁעָה נִקְרָא בֵּן. אָמַר תַּנָּא אֶחָד, וְכִי מֵאוֹתוֹ יוֹם שֶׁיּוֹרֵשׁ אָדָם נְשָׁמָה כְּלוּלָה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ יִקָּרֵא בֵּן? מִנַּיִן לָנוּ? מֵהַפָּסוּק הַזֶּה שֶׁאָמַר דָּוִד בְּסֵפֶר תְּהִלִּים, (תהלים ב) אֲסַפְּרָה אֶל חֹק ה' אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. **אָמַר** לוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, מַה זֶּה הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ? אֶלָּא בִּשְׁבִילְךָ אָמַר דָּוִד בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל, בְּאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דברים לד) וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה. אַתָּה קַיָּמְתָּ בִּשְׁכִינָה וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ – שֶׁהַיְנוּ הַגּוּף, וּבְכָל נַפְשְׁךָ – שֶׁהַיְנוּ הַנְּשָׁמָה, שֶׁחֲמִשָּׁה שֵׁמוֹת יֵשׁ לָהּ: נְשָׁמָה, רוּחַ, נֶפֶשׁ, חַיָּה, יְחִידָה. וּבְכָל מְאֹדֶךָ – בְּכָל מָמוֹנְךָ.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ לֹא יָזוּז

אִלֵּין. אַנְתְּ חַשָּׁבְתְּ, דְּאַפִּילוּ הֲווֹ כָּל עָלְמִין תְּחוֹת רְשׁוּתָךְ, הֲוֵית יָהִיב לוֹן לְאַקָּמָא לִשְׁכִינְתָּא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְאַמְלָכָא לֵיהּ בִּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל כָּל מְמָנָן דְּאוּמִין דְּעָלְמָא, וּלְבָתַר לְסַלְקָא לֵיהּ וּשְׁכִינְתֵּיהּ. בְּדִיוּקְנָא דִילָךְ כְּלִילָא מִכָּל מִדּוֹת טָבִין, בְּכָל עָלְמִין, וּבְמַשְׁרְיָין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל.

מַחֲשָׁבָה (דף קנ"ט ע"א) **טוֹבָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה. בָּתַר דְּאַנְתְּ בְּרֵיהּ, עַל כָּל דְּחָשַׁבְתְּ לְמָרָךְ, יְקָיִים עַל יָדָךְ, וְלָא תָזוּז מִנֵּיהּ לְעָלְמִין, אֶלָּא תְּהֵא בְּדִיוּקְנֵיהּ בְּכוּלָּא. וְאַנְתְּ בְּגָלוּתָא גָּנִיז מִבְּנֵי נָשָׁא. וְאֲנָא מֵעָלְמָא דָא, שְׁלִיחָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵימַר מִלִּין אִלֵּין קֳדָמָךְ, וַאֲנָא מְצַוֶּה מִנֵּיהּ, דְּלָא לְמֵזַז מִינָךְ בְּכָל עֵת וְשַׁעֲתָא דְּאַנְתְּ בָּעֵי. אֲנָא וְכָל תַּנָּאִין וְאָמוֹרָאִין**

לשון הקודש

מִמְּךָ בְּכָל אֵלּוּ. אַתָּה חָשַׁבְתָּ שֶׁאֲפִלּוּ הָיוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת תַּחַת רְשׁוּתְךָ, הָיִיתָ נוֹתֵן לְהָקִים שְׁכִינָה עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְהַמְלִיכוֹ עִם שְׁכִינָתוֹ עַל כָּל הַמְמֻנִּים שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְאַחַר כָּךְ לְהַעֲלוֹתוֹ וּשְׁכִינָתוֹ – בִּדְיוּקַנְךָ כְּלוּלָה מִכָּל הַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת, בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּבַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל.

מַחֲשָׁבָה טוֹבָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה. מֵאַחַר שֶׁאַתָּה בְּנוֹ – עַל כָּל מַה שֶּׁחָשַׁבְתָּ לְרִבּוֹנְךָ, יְקָיַם עַל יָדְךָ וְלֹא תָזוּז מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים, אֶלָּא תִּהְיֶה בִּדְיוּקְנוֹ בַּכֹּל, וְאַתָּה בַּגָּלוּת גָּנוּז מִבְּנֵי אָדָם, וְאַתָּה מֵהָעוֹלָם הַזֶּה שְׁלִיחוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לוֹמַר דְּבָרִים אֵלּוּ לְפָנֶיךָ, וַאֲנִי מְצֻוֶּה מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא לָזוּז מִמְּךָ

דִּמְתִיבְתָּאן. קוּם אַשְׁלִים פִּקּוּדִין דְּמָרָךְ.

פָּתַח וְאָמַר, (שמות כה) וְעָשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים. סֵפֶר תּוֹרָה, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. אֲרוֹן דִּילֵיהּ, שְׁכִינְתָּא. מִבַּית וּמִחוּץ תְּצַפֶּנּוּ, לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, מִלְּבַר וּמִלְּגוֹ (ד"א ל"ג דִּילֵיהּ) וְכֻלָּא חַד. מַה דְּלָאו הָכִי בְּאָרוֹן דְּהַאי עָלְמָא, דְּאוֹרַיְיתָא מִלְּגוֹ מִין אֶחָד, וְאָרוֹן מִין אַחֲרָא. דָּא בִּכְתִיבַת דְּיוֹ, וְדָא עֵץ מְצוּפֶּה זָהָב. דְּוַדַּאי אוֹרַיְיתָא חֲבִיבָא מִכֹּלָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב כח) לֹא יַעַרְכֶנָּה זָהָב וּזְכוּכִית.

וּמִסִּטְרָא אַחֲרָא אֲפִילוּ בְּהַאי עָלְמָא, אַחְזֵי דְּכֹלָּא חַד, דְּיוֹ וְעֵץ, (הַדְיוֹ) מִתַּפּוּחִים, דְּאִתְעֲבִידוּ בְּעֵץ אִינּוּן, (וְכָל מִילִין דְּדְיוֹ עֵץ אִינּוּן) וְעוֹד, דְּיוֹ אוּכָם מִלְּבַר, וְחִוָּור מִלְּגוֹ. הָכִי אִינּוּן (נ"א חֲכָמִים מָאֲרֵי תּוֹרָה) מָאֲרֵי תּוֹרָה וַחֲכָמִים, אוּכָמִים בְּהַאי עָלְמָא

לשון הקודש

בְּכָל עֵת וְשָׁעָה שֶׁאַתָּה רוֹצֶה, אֲנִי וְכָל הַתַּנָּאִים וְהָאֲמוֹרָאִים שֶׁל הַיְשִׁיבוֹת. קוּם הַשְּׁלֵם מִצְוֹת רִבּוֹנְךָ.

פָּתַח וְאָמַר, וְעָשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים. סֵפֶר תּוֹרָה, עַמּוּד הָאֶמְצָעִי. אֲרוֹנוֹ הַשְּׁכִינָה. מִבַּיִת וּמִחוּץ תְּצַפֶּנּוּ, אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁכִינָתוֹ, מִבַּחוּץ וּמִבִּפְנִים (שָׁלוֹ), וְהַכֹּל אֶחָד. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּאָרוֹן שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁתּוֹרָה מִבִּפְנִים מִין אֶחָד, וְהָאָרוֹן מִין אַחֵר. זֶה בִּכְתִיבַת דְּיוֹ, וְזֶה עֵץ מְצֻפֶּה זָהָב. שֶׁוַּדַּאי הַתּוֹרָה חֲבִיבָה מֵהַכֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (איוב כח) לֹא יַעַרְכֶנָּה זָהָב וּזְכוּכִית.

וּמִצַּד אַחֵר אֲפִלּוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה מַרְאֶה שֶׁהַכֹּל אֶחָד, דְּיוֹ וְעֵץ. (שֶׁהַדְּיוֹ) מִתַּפּוּחִים שֶׁהֵם נַעֲשׂוּ בָּעֵץ. (וְכָל דִּבְרֵי הַדְּיוֹ מֵעֵץ הֵם) וְעוֹד, דְּיוֹ שָׁחֹר מִבַּחוּץ וְלָבָן מִבִּפְנִים. כָּךְ הֵם (חֲכָמִים בַּעֲלֵי תּוֹרָה) בַּעֲלֵי תּוֹרָה וַחֲכָמִים –

דְּאִיהוּ לְבַר, שְׁפִירִין בְּהַהוּא עָלְמָא דְּאָתֵי, דְּאִיהוּ מִלְּגוֹ. וּבְגִין דָּא, דְּיוֹ, לִישָׁנָא דַיוֹ לְעֶבֶד לִהְיוֹת כְּרַבּוֹ. דַּיוֹ: יו"ד יָדוֹ, חָכְמָה וּתְבוּנָה וָדַעַת דְּכָתַב בַּר נָשׁ בְּיָדוֹ בִּדְיוֹ. (ע"כ רַעְיָא מְהֵימְנָא).

פָּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, בְּאִינּוּן רָזִין עִלָּאִין דְּמַשְׁכְּנָא כְּתִיב, (שמות כה) וּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם וְגוֹ', וּכְתִיב וַהֲקִמֹתָ אֶת הַמִּשְׁכָּן כְּמִשְׁפָּטוֹ וְגוֹ', אוֹלִיפְנָא דְּאָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, כָּל תִּקּוּנִין, וְכָל דְּיוּקְנִין דְּמַשְׁכְּנָא, כָּל חַד וְחַד כַּדְקָא חֲזֵי לֵיהּ, דְּחָמָא לֵיהּ לִמְטַטְרוֹ"ן, דְּקָא מְשַׁמֵּשׁ לְכַהֲנָא רַבָּא לְגוֹ. וְאִי תֵימָא, וְהָא לָא אִתְּקַם מַשְׁכְּנָא לְעֵילָא, עַד יוֹמָא דְּאִתְּקַם מַשְׁכְּנָא לְתַתָּא, וְלָא שַׁמֵּשׁ הַהוּא נַעַר דִּלְעֵילָא, עַד יוֹמָא דְּשַׁמְּשׁוּ לְתַתָּא, בְּהַאי מַשְׁכְּנָא אַחֲרָא.

לשון הקודש

שְׁחֹרִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהוּא מִבַּחוּץ, וְיָפִים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא מִבִּפְנִים. וְלָכֵן דְּיוֹ, לָשׁוֹן שֶׁל דַּיוֹ לָעֶבֶד לִהְיוֹת כְּרַבּוֹ. דַּיוֹ: יו"ד יָד"וֹ, חָכְמָה וּתְבוּנָה וָדַעַת, שֶׁכָּתַב אָדָם בְּיָדוֹ בִּדְיוֹ.

(ע"כ רעיא מהימנא)

פָּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, בְּאוֹתָם הַסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁל הַמִּשְׁכָּן כָּתוּב, וּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם וְגוֹ', וְכָתוּב וַהֲקִמֹתָ אֶת הַמִּשְׁכָּן כְּמִשְׁפָּטוֹ וְגוֹ'. לָמַדְנוּ שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה כָּל הַתִּקּוּנִים וְכָל הַדְּיוּקְנָאוֹת שֶׁל הַמִּשְׁכָּן, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, שֶׁהֶרְאָה לוֹ אֶת מטטרו"ן שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ כֹּהֵן גָּדוֹל לִפְנִים. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי לֹא הוּקַם הַמִּשְׁכָּן לְמַעְלָה עַד הַיּוֹם שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן לְמַטָּה, וְלֹא שִׁמֵּשׁ אוֹתוֹ נַעַר שֶׁלְּמַעְלָה עַד הַיּוֹם שֶׁשִּׁמְּשׁוּ לְמַטָּה בַּמִּשְׁכָּן הָאַחֵר הַזֶּה.

אֶלָּא וַדַּאי הָכִי הוּא, דְּהָא מַשְׁכְּנָא לָא אִתְקַם לְעֵילָא, עַד דְּאִתְקַם מַשְׁכְּנָא לְתַתָּא, אֲבָל חָמָא מֹשֶׁה חֵיזוּ דְּכָל מַשְׁכְּנָא, וְלָא הָוָה מִתְסַדֵּר בְּקִיּוּמֵיהּ, עַד דְּאִתְקַם מַשְׁכְּנָא לְתַתָּא, וְחָמָא לֵיהּ לִמְטַטְרוֹ"ן מְשַׁמֵּשׁ לְבָתָּר, לָאו דְּהַוָּה אִיהוּ מְשַׁמֵּשׁ, אֶלָּא דְּהַוָּה מְשַׁמֵּשׁ לְבָתָּר, וְלָאו בְּהַהוּא זִמְנָא. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, חָמֵי מַשְׁכְּנָא, וְחָמֵי נַעַר, כֹּלָּא מִתְעַכָּב עַד דְּיִתְקַם הָכָא לְתַתָּא.

וְאִי תֵּימָא, אִי הָכִי, מְטַטְרוֹן אִיהוּ דְּקָא מְשַׁמֵּשׁ. אֶלָּא וַדַּאי מַשְׁכְּנָא דִּילֵיהּ אִיהוּ, וּמִיכָאֵל כַּהֲנָא רַבָּא, אִיהוּ דְּקָא מְשַׁמֵּשׁ גּוֹ הַהוּא מַשְׁכְּנָא דִּמְטַטְרוֹן. כְּגַוְונָא דִּמְשַׁמֵּשׁ כַּהֲנָא רַבָּא עִלָּאָה לְעֵילָא, גּוֹ מַשְׁכְּנָא אַחֲרָא סְתִימָא דְּלָא אִתְגַּלְיָיא, בְּרָזָא דְעָלְמָא דְּאָתֵי. תְּרֵין מַשְׁכְּנִין אִינּוּן. חַד אִיהוּ

לשון הקודש

אֶלָּא וַדַּאי כָּךְ זֶה, שֶׁהֲרֵי הַמִּשְׁכָּן לֹא הוּקַם לְמַעְלָה עַד שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן לְמַטָּה, אֲבָל מֹשֶׁה רָאָה אֶת כָּל מַרְאֵה הַמִּשְׁכָּן, וְלֹא הָיָה מִסְתַּדֵּר בְּקִיּוּמוֹ, עַד שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן לְמַטָּה, וְרָאָה אֶת מטטרו"ן מְשַׁמֵּשׁ אַחַר כָּךְ. לֹא שֶׁהוּא הָיָה מְשַׁמֵּשׁ, אֶלָּא שֶׁהָיָה מְשַׁמֵּשׁ אַחַר כָּךְ, וְלֹא בְּאוֹתוֹ זְמַן. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, רְאֵה אֶת הַמִּשְׁכָּן וּרְאֵה אֶת הַנַּעַר, הַכֹּל מִתְעַכֵּב עַד שֶׁיּוּקַם כָּאן לְמַטָּה.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ, מטטרו"ן שֶׁהוּא הַמְשַׁמֵּשׁ? אֶלָּא וַדַּאי שֶׁהַמִּשְׁכָּן הוּא שֶׁלּוֹ, וּמִיכָאֵל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הוּא שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ בְּתוֹךְ אוֹתוֹ מִשְׁכָּן שֶׁל מטטרו"ן, כְּמוֹ שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָעֶלְיוֹן לְמַעְלָה בְּתוֹךְ מִשְׁכָּן אַחֵר הַנִּסְתָּר שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה בְּסוֹד הָעוֹלָם הַבָּא.

סְתִימָא עִלָּאָה. וְחַד הַאי מַשְׁכְּנָא דִּמְטַטְרוֹן. תְּרֵי כַּהֲנֵי אִינּוּן, חַד אוֹר קַדְמָאָה. וְחַד מִיכָאֵל כַּהֲנָא רַבָּא לְתַתָּא.

מִכָּאן רָזִין סְתִימִין דְּבֵי מַשְׁכְּנָא, מִפּוּמָא דְבוּצִינָא. מַשְׁכְּנָא עִלָּאָה, אִתְבְּנֵי עַל תְּרֵיסַר מַרְגְּלִיטִין, שַׁיְיפִין עִלָּאִין, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, שְׂמָאלָא וִימִינָא.

תְּלַת שְׁמָהָן אִינּוּן כְּלִילָן כַּחֲדָא, וְדָא עָיֵיל בְּדָא, וְדָא עָיֵיל בְּדָא. אֵ"ל, קַדְמָאָה וְאִתְסָדַר בִּימִינָא. א, אִיהוּ קַדְמָאָה דְאִיהִי יְמִינָא, וְאַגְּלִים וְאִתְצָיֵיר בְּרָזָא דִימִינָא, וְכַד עָיֵיל וְקָא מְשַׁמֵּשׁ לְגוֹ אִתְאַחַד בַּהֲדֵיהּ ל, וְאִקְרֵי בְּרָזָא דִילֵיהּ אֵ"ל, דְּהָא ל' מֵרָזָא דִלְעֵילָא גוֹ קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים נָפַק.

לשון הקודש

שְׁנֵי מִשְׁכָּנוֹת הֵם; אֶחָד הוּא נִסְתָּר לְמַעְלָה, וְאֶחָד הַמִּשְׁכָּן הַזֶּה שֶׁל מטטרו"ן. שְׁנֵי כֹּהֲנִים הֵם; אֶחָד אוֹר רִאשׁוֹן, וְאֶחָד מִיכָאֵל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְמַטָּה.

מִכָּאן סוֹדוֹת נִסְתָּרִים שֶׁל בֵּית הַמִּשְׁכָּן מִפִּי הַמְּנוֹרָה. הַמִּשְׁכָּן הָעֶלְיוֹן נִבְנָה עַל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה מַרְגָּלִיּוֹת, אֵיבָרִים עֶלְיוֹנִים, יָמִין וּשְׂמֹאל, שְׂמֹאל וְיָמִין. **שְׁלֹשָׁה** שֵׁמוֹת הֵם כְּלוּלִים כְּאֶחָד, וְזֶה נִכְנָס בָּזֶה, וְזֶה נִכְנָס בָּזֶה. אֵ"ל הָרִאשׁוֹן וּמִסְתַּדֵּר בְּיָמִין. א הִיא רִאשׁוֹנָה, שֶׁהִיא יָמִין, וּמִתְגַּשֵּׁם וּמִצְטַיֵּר בְּסוֹד הַיָּמִין, וּכְשֶׁנִּכְנָס וּמְשַׁמֵּשׁ בִּפְנִים, נֶאֱחָז עִם ל, וְנִקְרָא בְּסוֹדוֹ אֵ"ל, שֶׁהֲרֵי ל' מִסּוֹד שֶׁלְּמַעְלָה בְּתוֹךְ קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים יָצָא.

לָאו דְּתַמָּן אַגְּלִים, אֶלָּא וַדַּאי כַּד נָפַק אַגְּלִים, כְּשֶׁאַר אַתְוָון, דְּכַד נָפְקוּ מֵרָזָא דְעָלְמָא דְאָתֵי, אַגְּלִימוּ וְאִתְצַיָּירוּ. אוֹף הָכִי הַאי ל', אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ רָזָא דִּלְעֵילָא, לָא אַגְּלִים, עַד דְּנָפַק לְבַר, וּכְדֵין אֵ"ל. וְדָא רָזָא דִימִינָא.

שְׁמָאלָא כָּלִיל בְּגַוֵּיהּ לִימִינָא, וְנָטִיל הַאי שְׁמָא לְגַבֵּיהּ, וְאִתְכְּלִיל בַּהֲדֵיהּ, וְכַד אִתְכְּלִיל בַּהֲדֵיהּ אִקְרֵי אִיהוּ אֱלֹהִים. וְאִי תֵּימָא, הָא אַקְדִּים שְׁמָאלָא בְּרָזָא דְעָלְמָא דְאָתֵי. וַדַּאי הָכִי הוּא. אֶלָּא, כַּד נָפְקוּ דַּרְגִּין, בְּרָזָא דְאַתְוָון מִגּוֹ עָלְמָא דְאָתֵי, בָּעָא שְׁמָא דָא לְאִתְחַזָּאָה וּלְאִתְבְּנֵי, לְאַחֲזָאָה עַל הַהוּא אֲתָר דְּנַפְקֵי מִתַּמָּן, וְאִתְבְּנֵי שְׁמָא דָא, כְּגַוְונָא דָא. אֵ"ל בְּקַדְמִיתָא בְּסִטְרָא דִימִינָא, אִתְכְּלִיל גּוֹ שְׁמָאלָא, וְנָטִיל לֵיהּ שְׁמָאלָא, וְאִקְרֵי אֱלֹהִים, וְדָא אִיהוּ רָזָא דִימִינָא, (אֲמַר לֵיהּ בִּשְׁמָא (דף קנ"ט ע"ב)

לשון הקודש

לא שֶׁשָּׁם הִתְגַּשֵּׁם, אֶלָּא וַדַּאי כְּשֶׁיָּצָא הִתְגַּשֵּׁם, כְּשְׁאָר הָאוֹתִיּוֹת שֶׁכְּשֶׁיָּצְאוּ מִסּוֹד הָעוֹלָם הַבָּא הִתְגַּשְּׁמוּ וְהִצְטַיְּרוּ. אַף כָּךְ הַל' הַזּוֹ, אַף עַל גַּב שֶׁהִיא סוֹד שֶׁלְּמַעְלָה, לֹא הִתְגַּשְּׁמָה עַד שֶׁיָּצְאָה הַחוּצָה, וְאָז אֵ"ל. וְזֶהוּ סוֹד הַיָּמִין.

הַשְּׂמֹאל כּוֹלֵל בְּתוֹכוֹ אֶת הַיָּמִין וְנוֹטֵל אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה אֵלָיו וְנִכְלָל עִמּוֹ, וּכְשֶׁנִּכְלָל עִמּוֹ הוּא נִקְרָא אֱלֹהִים. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי הִקְדִּים הַשְּׂמֹאל בְּסוֹד הָעוֹלָם הַבָּא. וַדַּאי זֶה כָּךְ. אֶלָּא כְּשֶׁיָּצְאוּ הַדְּרָגוֹת בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת מִתּוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא, רָצָה הַשֵּׁם הַזֶּה לְהֵרָאוֹת וּלְהִבָּנוֹת, לְהֵרָאוֹת עַל אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁיָּצְאוּ מִשָּׁם, וְנִבְנָה שֵׁם זֶה כְּמוֹ זֶה. אֵ"ל בַּתְּחִלָּה בְּצַד הַיָּמִין, נִכְלָל בְּתוֹךְ הַשְּׂמֹאל, וְנוֹטֵל אוֹתוֹ

וכו') בִּשְׁמָא דֶאֱלֹהִים, וְעַל רָזָא דָא, בְּכָל אֲתָר דְּאִיהוּ דִּינָא, תַּמָּן אִיהוּ רַחֲמֵי, דְּהָא כָּלִיל אִיהוּ דִּינָא, וְהָא אִתְּבְּנֵי וְאִתְחַזֵּי.

הַהוּא דְּנָפַק מִתַּמָּן, אֶמְצָעִיתָא, נָטִיל לְתַרְוַיְיהוּ, וְאִשְׁתָּלִים, וְאִקְרֵי אֱלֹהֵינוּ. הָא הָכָא שְׁלִימוּ דְּאִתְחָזֵי מֵרָזָא דְעָלְמָא עִלָּאָה, וְכֹלָּא אִתְּכְּלִיל דָּא בְדָא. כֵּיוָן דְּהַאי אֶמְצָעִיתָא אִשְׁתְּלִים, שָׁרָא עָלֵיהּ שְׁמָא קַדִּישָׁא, מַפְּתְּחָא דְכֹלָּא, דְּאִקְרֵי יְהוָ"ה, וּכְדֵין נָטִיל לְכָל סִטְרִין, עֵילָּא וְתַתָּא, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וּלְכָל סִטְרִין אַחֲרָנִין. וְעַל דָּא, כַּד אִשְׁתְּלִים מֵרָזָא דִתְרֵין סִטְרִין מִימִינָא וּשְׂמָאלָא, אִקְרֵי אֱלֹהֵינוּ, הָא הָכָא יְמִינָא וּשְׂמָאלָא וְאֶמְצָעִיתָא בִּכְלָלָא דִשְׁמָא דָא. וְדָא אִתְחָזֵי וְאִתְּבְּנֵי. רָזָא דְאַתְוָון נָפְקוּ מִתַּמָּן, כְּגַוְונָא דָא אִתְּבְּנֵי וְאִתְחַזֵּי, כָּל חַד וְחַד.

לשון הקודש

הַשֵּׁם, וְנִקְרָא אֱלֹהִים, וְזֶהוּ סוֹד הַיָּמִין (אָמַר לוֹ בְּשֵׁם וכו') בַּשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים, וְעַל סוֹד זֶה, בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא דִּין, שָׁם הוּא רַחֲמִים, שֶׁהֲרֵי הוּא כּוֹלֵל דִּין, וְזֶה נִבְנֶה וְנִרְאֶה.

אוֹתוֹ שֶׁיָּצָא מִשָּׁם, אֶמְצָעִי, נוֹטֵל אֶת שְׁנֵיהֶם, וּמִשְׁתַּלֵּם, וְנִקְרָא אֱלֹהֵינוּ. הֲרֵי כָּאן הַשְּׁלֵמוּת שֶׁנִּרְאֵית מִסּוֹד הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְהַכֹּל נִכְלָל זֶה בָּזֶה. כֵּיוָן שֶׁהָאֶמְצַע הַזֶּה הִשְׁתַּלֵּם, שׁוֹרֶה עָלָיו הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, הַמַּפְתֵּחַ שֶׁל הַכֹּל שֶׁנִּקְרָא יְהוָ"ה, וְאָז נוֹטֵל אֶת כָּל הַצְּדָדִים, מַעְלָה וּמַטָּה, יָמִין וּשְׂמֹאל, וּלְכָל הַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים. וְלָכֵן כְּשֶׁנִּשְׁתַּלֵּם מִסּוֹד שְׁנֵי הַצְּדָדִים, מִיָּמִין וּשְׂמֹאל, נִקְרָא אֱלֹהֵינוּ. הֲרֵי כָּאן יָמִין וּשְׂמֹאל וְאֶמְצַע בִּכְלַל הַשֵּׁם הַזֶּה. וְזֶה נִרְאֶה וְנִבְנֶה. הַסּוֹד שֶׁהָאוֹתִיּוֹת יָצְאוּ מִשָּׁם, כָּךְ נִבְנֶה וְנִרְאֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

הָא אִתְכְּלִיל יְמִינָא בִשְׂמָאלָא, וְנָטִיל שְׂמָאלָא שְׂמָא דִימִינָא, יְמִינָא מָאן כָּלִיל בְּגַוֵּיהּ שְׂמָאלָא, לְמֶהֱוֵי נָטִיל יְמִינָא רָזָא דִשְׂמָאלָא. אֶלָּא, כַּד אִתְכְּלִיל יְמִינָא בִשְׂמָאלָא, וְנָטִיל שְׂמָאלָא שְׂמָא רָזָא דִימִינָא, יְמִינָא כָּלִיל בְּגַוֵּיהּ שְׂמָאלָא, שְׂמָא אֵ"ל. וְאִיהוּ הי"ם.

אֲמַאי הָכִי. אֶלָּא בְשַׁעֲתָא דְאִתְבְּנֵי הַהוּא אֲתָר דְּנַפְקוּ מִתַּמָּן, נָטִיל לִשְׂמָאלָא תְּרֵין אַתְוָון, יְמִינָא נָטִיל חַד, מֵרָזָא דְעָלְמָא דְאָתֵי. שְׂמָאלָא תְּרֵין, וְאִיהוּ הי"ם. כְּדֵין יְמִינָא כָּלִיל בְּגַוֵּיהּ לִשְׂמָאלָא, וְנָטִיל לְאָת בַּתְרָאָה ם, וְנָטִיל י' דְּהַוָה בִשְׂמָאלָא, ם אִיהוּ בִשְׁלִימוּ מֵ"ם, וְאִתְבְּנֵי הָכִי מַיִם, בְּהַהוּא י' דְּנָטִיל יַתִּיר. כְּדֵין יְמִינָא כָּלִיל לֵיהּ לִשְׂמָאלָא בְּגַוֵּיהּ.

לשון הקודש

חֲרֵי נִכְלָל יָמִין בַּשְּׂמֹאל, וְנוֹטֵל הַשְּׂמֹאל אֶת שֵׁם הַיָּמִין. אֵיפֹה כָּלוּל הַיָּמִין בְּתוֹךְ הַשְּׂמֹאל, שֶׁהַיָּמִין יוֹטֵל אֶת סוֹד הַשְּׂמֹאל? אֶלָּא כְּשֶׁנִּכְלָל יָמִין בִּשְׂמֹאל וְנוֹטֵל הַשְּׂמֹאל אֶת שֵׁם סוֹד הַיָּמִין, הַיָּמִין כּוֹלֵל בְּתוֹכוֹ אֶת הַשְּׂמֹאל, הַשֵּׁם אֵ"ל. וְהוּא הי"ם.

לָמָּה כָּךְ? אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁנִּבְנָה אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁיָּצְאוּ מִשָּׁם, נוֹטֵל הַשְּׂמֹאל שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת. הַיָּמִין נוֹטֵל אַחַת מִסּוֹד הָעוֹלָם הַבָּא. הַשְּׂמֹאל שְׁתַּיִם, וְהוּא הי"ם. אָז הַיָּמִין כּוֹלֵל בְּתוֹכוֹ אֶת הַשְּׂמֹאל, וְנוֹטֵל הָאוֹת הָאַחֲרוֹנָה ם, וְנוֹטֵל י' שֶׁהָיְתָה בִּשְׂמֹאל. ם הִיא בִּשְׁלֵמוּת מֵ"ם, וְכָךְ נִבְנָה מַי"ם בְּאוֹתוֹ י' שֶׁנּוֹטֵל יוֹתֵר. וְאָז הַיָּמִין כּוֹלֵל אֶת הַשְּׂמֹאל בְּתוֹכוֹ.

לְבָתָר אִתְבְּנוּן אַתְוָון, א' דְּהֲוָה בְקַדְמִיתָא בְּסִטְרָא דִימִינָא, אוֹלִיד וְאַפִּיק אָת ש', כָּלִיל בִּתְלַת סִטְרִין, וְאִשְׁתָּתַּף בְּאָת א', וְאִתְעָבִיד אֵשׁ. תּוּ אַעְדּוּ אַתְוָון אִלֵּין, גּוּ בְּטִישׁוּ דִתְרֵין סִטְרִין אִלֵּין, וְאִתְקְרִיבוּ כַּחֲדָא בְּמַחְלוֹקֶת, וּמִגּוֹ מַחֲלוֹקֶת דָּא דְמַיִם בְּאֵשׁ, וְאֵשׁ בְּמַיִם, אוֹלִידוּ אַתְוָון וְאַפִּיקוּ אָת ר' וְאָת ו' וְאָת ח' וְאִתְעָבִידוּ רוּחַ, וְעָאל בֵּין תְּרֵין סִטְרִין, וּכְדֵין אִתְיַשָּׁבוּ אַתְוָון קַדְמָאֵי בְּדוּכְתַּיְיהוּ, כָּל חַד וְחַד בִּשְׁלִימוּ.

תּוּ אַתְוָון אַעְדּוּ, וְאִתְגַּלְגְּלוּ כַּחֲדָא, א' אַפִּיק מ', דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דִילֵיהּ בִּימִינָא, דְּהָא בִימִינָא אִתְיַשָּׁב. מ' אַפִּיק ש' בְּגִין דְּהָא מ' כְּלִילָא אִיהִי, בְּקַדְמִיתָא חֲוַת מִשְׁמָאלָא, וְאִתְכְּלִיל לְבָתָר בִּימִינָא וְאִשְׁתְּלִים בִּתְרֵין סִטְרִין, כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּלִים, אַעְדּוּ

לשון הקודש

אַחַר כָּךְ נִבְנוֹת הָאוֹתִיּוֹת. א' שֶׁהָיָה בַּהַתְחָלָה בְּצַד הַיָּמִין, הוֹלִידָה וְהוֹצִיאָה אֶת הָאוֹת ש', כְּלוּלָה בִּשְׁלֹשָׁה צְדָדִים, וּמִשְׁתַּתֶּפֶת עִם הָאוֹת א', וְנַעֲשׂוֹת אֵשׁ. עוֹד זָוֹת הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ תּוֹךְ הַכָּאַת שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ וּמִתְקָרְבִים כְּאֶחָד בְּמַחֲלֹקֶת, וּמִתּוֹךְ מַחֲלֹקֶת זוֹ שֶׁל מַיִם בְּאֵשׁ וְאֵשׁ בְּמַיִם, מוֹלִידִים אוֹתִיּוֹת, וּמוֹצִיאִים אוֹת ר' וְאוֹת ו' וְאוֹת ח' וְנַעֲשִׂים רוּחַ. וְנִכְנָס בֵּין שְׁנֵי צְדָדִים, וְאָז מִתְיַשְּׁבוֹת הָאוֹתִיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת בִּמְקוֹמָן, כָּל אַחַת וְאַחַת בִּשְׁלֵמוּת.

עוֹד זָוֹת הָאוֹתִיּוֹת וּמִתְגַּלְגְּלוֹת כְּאֶחָד, א' מוֹצִיאָה מ', שֶׁהִיא מִצַּדּוֹ בְּיָמִין, שֶׁהֵרֵי בְּיָמִין מִתְיַשֶּׁבֶת. מ' מוֹצִיאָה ש', מִשּׁוּם שֶׁהֵרֵי מ' הִיא כְּלוּלָה, בָּרִאשׁוֹנָה הָיְתָה מִשְּׂמֹאל, וְנִכְלֶלֶת אַחַר כָּךְ בְּיָמִין וּמִשְׁתַּתֶּלֶמֶת בִּשְׁנֵי צְדָדִים. כֵּיוָן

וְאוֹלִידוּ כַּחֲדָא, וְאִתְכְּלִלוּ בִּתְרֵין סִטְרִין.

אִתְתְּקָפוּ אַתְוָון אמ"ש תְּלַת אִלֵּין, וְאַעֲדוּ וְאוֹלִידוּ תְּלַת אַחֲרָנִין, גּוֹ גְּלוּגוֹלָא. מ' אִתְתָּקַן וְאַעְדֵּי וְאוֹלִיד ר'. א' אַעְדֵּי וְאוֹלִיד ו'. ש' אַעְדֵּי וְאוֹלִיד ח', וְאִשְׁתָּכְלַל כֻּלָּא. תּוּ אַעְדוּ אַתְוָון אִלֵּין רָזָא אמ"ש, וְאִתְגַּלְגְּלוּ כְּמִלְקַדְמִין, א' אַעְדֵּי וְאוֹלִיד וְאַפִּיק אָת ב' בְּסִטְרָא דְּמַעֲרָב, כְּדֵין אִתְיַשָּׁב אִיהוּ בִּסְטַר דָּרוֹם. מ' אַעְדֵּי וְאוֹלִיד וְאַפִּיק אָת ד' בְּסִטְרָא דְצָפוֹן, כְּדֵין אִסְתַּלָּק אִיהוּ בֵּין צָפוֹן וְדָרוֹם, וְתַלְיָא בַּאֲוִירָא. ש' אַעְדֵּי וְאוֹלִיד וְאַפִּיק אָת ג', וְאִתְיַשָּׁב בְּסִטְרָא דְמִזְרָח, וְאִיהוּ אִסְתַּלָּק בֵּין מַעֲרָב וּמִזְרָח, וְתַלְיָא בַּאֲוִירָא. אִשְׁתְּכָחוּ תְּרֵין אַתְוָון מ"ש, תַּלְיָין בַּאֲוִירָא.

לשון הקודש

שֶׁהִשְׁתַּלְּמָה, זָזוּ וְהוֹלִידוּ כְּאֶחָד, וְנִכְלְלוּ בִּשְׁנֵי צְדָדִים.

הִתְחַזְּקוּ הָאוֹתִיּוֹת אמ"ש שְׁלֹשׁ אֵלֶּה, וְהִתְעַבְּרוּ וְהוֹלִידוּ שָׁלֹשׁ אֲחֵרוֹת תּוֹךְ הַגִּלְגּוּל. מ' הִתְתַּקְּנָה וְהִתְעַבְּרָה וְהוֹלִידָה ר'. א' הִתְעַבְּרָה וְהוֹלִידָה ו'. ש' הִתְעַבְּרָה וְהוֹלִידָה ח', וְהַכֹּל נִתְקַן. עוֹד הִתְעַבְּרוּ הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ סוֹד אמ"ש, וְהִתְגַּלְגְּלוּ כְּמִקֶּדֶם. א' הִתְעַבְּרָה וְהוֹלִידָה וְהוֹצִיאָה אֶת הָאוֹת ב' בְּצַד מַעֲרָב, וְאָז הִיא מִתְיַשֶּׁבֶת בְּצַד הַדָּרוֹם. מ' הִתְעַבְּרָה וְהוֹלִידָה וְהוֹצִיאָה אֶת הָאוֹת ד' בְּצַד הַצָּפוֹן, וְאָז הִיא מִתְעַלָּה בֵּין צָפוֹן וְדָרוֹם וּתְלוּיָה בָּאֲוִיר. ש' הִתְעַבְּרָה וְהוֹלִידָה וְהוֹצִיאָה אוֹת ג', וּמִתְיַשֶּׁבֶת בְּצַד הַמִּזְרָח, וּמִתְעַלָּה בֵּין מַעֲרָב וּמִזְרָח וּתְלוּיָה בָּאֲוִיר. נִמְצְאוּ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת מ"ש תְּלוּיוֹת בָּאֲוִיר.

א' דְּאִשְׁתְּאַר, אִסְתַּלָּק בְּדוּכְתֵּיהּ, וְסָלִיק לְעֵילָא, וְאִתְעַטָּר בֵּיהּ יָ"ה. בְּאִלֵּין אִתְתָּקַף, וְאַעְדֵּי וְאוֹלִיד ה"ו, וְקָאִים בְּדוּכְתֵּיהּ, כְּדֵין אִתְעֲטָר, וְאַנְהִיר, וּפָשִׁיט נְהִירוּ, וְאוֹלִיד נְהִירוּ, וְאַפִּיק אָת ט', בַּטִּישׁוּ דְקָא בָטַשׁ וְנָהִיר רָזָא דְעָלְמָא עִלָּאָה, בִּנְהִירוּ. (דף ק"ס ע"א)

כְּדֵין אִסְתַּלָּק א', וְנָטִיל מִגּוֹ אֲוִירָא מ"ש, וְאִתְחַבָּרוּ בַּהֲדֵיהּ, וַהֲוּ אמ"ש כְּמִלְקַדְּמִין, וְאִתְיַשָּׁב א' בְּסִטְרָא דְדָרוֹם, ש' בְּסִטְרָא דְמִזְרָח, מ' בְּסִטְרָא דְצָפוֹן. סַלְקָא ג' דְּהַוָּה בְסִטְרָא דְמִזְרָח, וְאַעְדֵּי וְאוֹלִיד צ"ת. אָתָא ב' דְּהַוָּה בִסְטַר מַעֲרָב, וְסָלִיק וְאִתְחַבָּר בֵּין צ"ת. סְלִיקוּ א' ו', דָּא מִסְּטָר מַעֲרָב (נ"א דָרוֹם) וְדָא מִסְּטָר מִזְרָח, וְאִתְחַבָּרוּ תַּרְוַוּיְיהוּ בַּהֲדֵי ב' בֵּין צ"ת, וְאַנְהִיר שְׁמָא צְבָאוֹת. כַּד אִתְנְהִיר שְׁמָא דָא גוֹ מַשְׁכְּנָא, אַעְדּוּ אַתְוָון וְאוֹלִידוּ ז' ב'

לשון הקודש

א' שֶׁנִּשְׁאֲרָה הִתְעַלְּתָה בִּמְקוֹמָהּ, וְעָלְתָה לְמַעְלָה, וְהִתְעַטֵּר בָּהּ יָ"ה. בְּאֵלֶּה הִתְחַזְּקָה וְהִתְעַבְּרָה וְהוֹלִידָה ה"ו וְעָמְדָה בִּמְקוֹמָהּ. אָז מִתְעַטֶּרֶת וּמְאִירָה וּפוֹשֶׁטֶת אוֹר, וּמוֹלִידָה אוֹר, וְהוֹצִיאָה אֶת הָאוֹת ט', הַמַּכָּה שֶׁהִכָּה וְהֵאִיר סוֹד הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בְּאוֹר.

אָז מִתְעַלָּה א' וְנוֹטֶלֶת מִתּוֹךְ הָאוֹר אֶת מ"ש, וְהִתְחַבְּרוּ עִמָּהּ, וְנִהְיוֹת אמ"ש כְּמִקֹּדֶם, וּמִתְיַשֶּׁבֶת א' בְּצַד דָּרוֹם, ש' בְּצַד מִזְרָח, מ' בְּצַד צָפוֹן. עוֹלָה ג' שֶׁהָיְתָה בְּצַד מִזְרָח, וּמִתְעַבֶּרֶת וּמוֹלִידָה צ"ת. בָּאָה ב' שֶׁהָיְתָה בְּצַד מַעֲרָב, וְעוֹלָה וּמִתְחַבֶּרֶת בֵּין צ"ת. עוֹלוֹת א' ו', זוֹ מִצַּד מַעֲרָב (דָּרוֹם) וְזוֹ מִצַּד מִזְרָח, וּמִתְחַבְּרוֹת שְׁתֵּיהֶן עִם ב' בֵּין צ"ת,

(נ"א ג') **נ'. סְלִיקוּ אמ"ש כְּמִלְּקַדְּמִין, וְאַעֲדוּ וְאוֹלִידוּ ס' ע' פ'.**

אִשְׁתְּאַר ק' יְחִידָאי, וְסַלְּקָא וְנַחְתָּא, קַיְּימָא גּוֹ נוּקְבָּא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, חָמָא לֵהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּקָא מִתְעַרְבְּבָא, בְּלֹא גּוּפָא וְלָא צִיּוּרָא, וְלָא עָיֵיל לְמַשְׁכְּנָא. עָבֵד לֵהּ חוּפָּאָה לְמַשְׁכְּנָא. וּמַאי נִיהוּ. יְרִיעוֹת עִזִּים לְאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שמות כו) וְעָשִׂיתָ יְרִיעֹת עִזִּים לְאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן, לְאֹהֶל וְלָא אֹהֶל. קו"ף וְלָא אָדָם.

תּוּ אִתְגַּלְגָּלוּ אַתְוָון כְּמִלְּקַדְּמִין, גּוֹ עוֹבָדָא דְּמַשְׁכְּנָא, אמ"ש, ש' אִתְגַּלְגָּלָא וְאִתְיַישְׁבָא בִּסְטַר מִזְרָח, וְאִשְׁתְּאַר ג' תַּלְיָיא בַּאֲוִירָא. מ' אִתְגַּלְגָּלָא וְאִתְיַישְׁבָא בִּסְטַר צָפוֹן, וְנָפַק ד' וְאִתְחַבָּר גּוֹ ש' בְּהַהוּא סִטְרָא. א' אִתְגַּלְגָּל וְאִתְיַישָׁב וְסָלִיק

לשון הקודש

וּמֵאִיר הַשֵּׁם צְבָאוֹת. כְּשֶׁמֵּאִיר הַשֵּׁם הַזֶּה בְּתוֹךְ הַמִּשְׁכָּן, מִתְעַבְּרוֹת הָאוֹתִיּוֹת וּמוֹלִידוֹת ז' ב' (ג') נ. עוֹלוֹת אמ"ש כְּמִקֹּדֶם, וּמִתְעַבְּרוֹת וּמוֹלִידוֹת ס' ע' פ'. **נִשְׁאֲרָה** ק' יְחִידָה, וְעוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, וְעוֹמֶדֶת בְּתוֹךְ נֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה. רוֹאֶה אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמִּתְעָרְבֶּבֶת בְּלִי גּוּף וְלֹא צִיּוּר וְלֹא נִכְנֶסֶת לַמִּשְׁכָּן, עָשָׂה אוֹתָהּ חֻפָּה וְכִסּוּי לַמִּשְׁכָּן. וּמַהִי? יְרִיעוֹת עִזִּים לְאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְעָשִׂיתָ יְרִיעֹת עִזִּים לְאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן, לְאֹהֶל וְלֹא אֹהֶל. קו"ף וְלֹא אָדָם.

עוֹד הִתְגַּלְגְּלוּ הָאוֹתִיּוֹת כְּמִקֹּדֶם בְּתוֹךְ מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן, אמ"ש. ש' הִתְגַּלְגְּלָה וְהִתְיַשְּׁבָה בְּצַד מִזְרָח, וְנִשְׁאֲרָה ג' תְּלוּיָה בָּאֲוִיר. מ' הִתְגַּלְגְּלָה וְהִתְיַשְּׁבָה בְּצַד צָפוֹן, וְיָצְאָה ד' וְהִתְחַבְּרָה בְּתוֹךְ ש'

לְגַבֵּי י', וְסַלְקָא וְאִתְתַּקְפָּא בַּהֲדֵיהּ, וְנָטִיל לֵיהּ, וְאִתְחֲבָר גּוֹ בְּחִבּוּרָא חָדָא שַׁדָּ"י. כַּד שְׁמָא דָא אִתְתָּקַן גּוֹ מַשְׁכְּנָא, כְּדֵין קִיּוּמָא וְקַיְמָא אִיהוּ מִגּוֹ מַשְׁכְּנָא דִּלְתַתָּא.

תּוּ אַתְוָון אִתְגַּלְגָּלוּ כְּמִלְּקַדְּמִין, לְאִתְיַשְׁבָא מַשְׁכְּנָא, סְלִיקוּ אַתְוָון, א' בְּרֵישָׁא, ת' לְבָתָר, א"ת. ב' בְּרֵישָׁא, ש' לְבָתָר, אִתְחַלָּפוּ אַתְוָון, אב"ג ית"ץ, אִתְגַּלְגָּלוּ בְּגִלּוּפֵי קֻדְשָׁא א' ק'. א' אַפִּיק ק'. לְנַטְרָא מַשְׁכְּנָא. ק', אַפִּיק ר'. ר' אַפִּיק ע' קר"ע.

רָזָא דָּא, (בראשית כז) וְאֶת עוֹרוֹת גְּדָיֵי הָעִזִּים הִלְבִּישָׁה עַל יָדָיו וְעַל חֶלְקַת צַוָּארָיו. כְּגַוְונָא דָא, וְעָשִׂיתָ יְרִיעֹת עִזִּים לְאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן. דְּהָא חוּלָקָא דָא, אִצְטְרִיךְ לְאַחֲזָאָה לְבַר, לְנַטְרָא הַהִיא דִּלְגָּאוֹ, וְעַל רָזָא דָא אַלְבִּישָׁת לֵיהּ לְיַעֲקֹב לְבַר. שט"ן

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ צַד. א' הִתְגַּלְגְּלָה וְהִתְיַשְּׁבָה וְעָלְתָה לִי', וְעָלְתָה וְהֶחֱזִיקָה עִמּוֹ וְנָטְלָה אוֹתוֹ, וְהִתְחַבְּרָה בְּתוֹכוֹ בְּחִבּוּר אֶחָד שַׁדַּ"י. כְּשֶׁהַשֵּׁם הַזֶּה נִתְתַּקֵּן בְּתוֹךְ הַמִּשְׁכָּן, אָז קִיּוּם וַעֲמִידָה הוּא מִתּוֹךְ הַמִּשְׁכָּן שֶׁלְּמַטָּה.

עוֹד הִתְגַּלְגְּלוּ הָאוֹתִיּוֹת כְּמִקֹּדֶם לְהִתְיַשֵּׁב בַּמִּשְׁכָּן, וְעָלוּ הָאוֹתִיּוֹת – א' בָּרֵאשׁ, ת' אַחַר כָּךְ, א"ת. ב' בָּרֵאשׁ, ש' אַחַר כָּךְ. הִתְחַלְּפוּ הָאוֹתִיּוֹת אב"ג ית"ץ, הִתְגַּלְגְּלוּ בַּחֲקִיקוֹת קֹדֶשׁ א' ק'. א' הוֹצִיאָה ק' לִשְׁמֹר אֶת הַמִּשְׁכָּן. ק' הוֹצִיאָה ר'. ר' הוֹצִיעָה ע' קר"ע.

הַסּוֹד הַזֶּה – וְאֵת עֹרֹת גְּדָיֵי הָעִזִּים הִלְבִּישָׁה עַל יָדָיו וְעַל חֶלְקַת צַוָּארָיו. כְּמוֹ זֶה, וְעָשִׂיתָ יְרִיעֹת עִזִּים לְאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן. שֶׁהֵרֵי הַחֵלֶק הַזֶּה הִצְטָרֵךְ לְהֵרָאוֹת בַּחוּץ לִשְׁמֹר אֶת אוֹתוֹ פְּנִים.

קר"ע, אַתְוָון אִינּוּן רְשִׁימָן לְבַר, בְּגִין נְטוּרָא דְמַשְׁכְּנָא, דְּאִיהוּ רָזָא דִבְרִית קַדִּישָׁא, וְאִתְפָּרְעָא עָרְלָה לְבָתָר בְּחוּפָּאָה דָא.

תּוּ אִתְגַּלְגְּלוּ אַתְוָון, וְאַפִּיק א"ת ב"ש, שִׁקּוּצִי"ת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וְגוֹ'. בְּגִלְגּוּלָא דָא וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ בְּאַתְוָון קר"ע שט"ן. וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם ג' אַפִּיק ר', ד' ק' עַד הָכָא אַתְוָון, אִתְגַּלְגְּלוּ, וּבְטִישׁוּ דָא בְדָא לְתִקּוּנָא גּוֹ מַשְׁכְּנָא. אִינּוּן אמ"ש אַפִּיקוּ תּוֹלָדִין, (נ"א ת') ה' צ' ו' ף' אַתְוָון דְּתַלְיָין גּוֹ אֲוִירָא, וּבְטִישׁוּ בְּאִינּוּן אַחֲרָנִין וְאַפִּיקוּ צִיּוּרָא דְמַשְׁכְּנָא ז' ע'. עַד הָכָא קַיְימָא וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם ח' כֻּלְּהוּ בְּסִטְרוֹי אָתָא ס' וְאִתְחַבָּר בַּהֲדֵיהּ, כְּדֵין יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר.

לשון הקודש

וְעַל סוֹד זֶה הִלְבִּישָׁה אֶת יַעֲקֹב בַּחוּץ. שט"ן קר"ע, אוֹתָן אוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת בַּחוּץ בִּשְׁבִיל שְׁמִירַת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא סוֹד הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה, וְנִפְרְעָה הָעָרְלָה אַחַר כָּךְ עַל יְדֵי הַכִּסּוּי הַזֶּה.

עוֹד הִתְגַּלְגְּלוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהוֹצִיאוּ א"ת ב"ש, שקוצי"ת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְגוֹ'. בְּגִלְגּוּל זֶה וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, בְּאוֹתִיּוֹת קר"ע שט"ן. וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם – ג' הוֹצִיאָה ר', ד' ק'. עַד כָּאן הִתְגַּלְגְּלוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהִכּוּ זוֹ בָּזוֹ לְתִקּוּן בְּתוֹךְ הַמִּשְׁכָּן. אוֹתָן אמ"ש הוֹצִיאוּ תּוֹלָדוֹת, (ת') ה' צ' ו' ף' אוֹתִיּוֹת הַתְּלוּיוֹת בְּתוֹךְ הָאֲוִיר, וְהִכּוּ בְּאוֹתָן אֲחֵרוֹת וְהוֹצִיאוּ אֶת צִיּוּר הַמִּשְׁכָּן ז' ע'. עַד כָּאן עוֹמֵד וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, כֻּלָּם בְּצִדּוֹ, ח' בָּאָה ס' וְהִתְחַבְּרָה עִמּוֹ, אָז יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר.

אִתְגַּלְגְּלוּ אַתְוָון כְּמִלְקַדְמִין, אב״ג ית״ץ, אַעְדּוּ וְאוֹלִידוּ וְאַפִּיקוּ צִיּוּרָא גּוֹ רָזִין דְּמַשְׁכְּנָא, (ס״א בִּכְלָלָא) אִתְגַּלְגְּלוּ חָדָא בְּרָזָא א׳ ל׳ ב׳ ס׳, דְּהָא אָת א׳ אַעְדֵּי, וְאוֹלִיד בְּרָזָא דְּחֵילָא וְתוּקְפָּא, אָת ל׳. אִתְגַּבָּר בְּתוּקְפֵּיהּ, וְאִסְתַּלָּק בִּיקָרֵיהּ, וְאוֹלִיד אָת ב׳, כְּדֵין אַעְדִּיאוּ וְאוֹלִידוּ אַתְוָון וְאִתְחֲבָּרוּ אַחֲרָנִין אִלֵּין א׳ אִתְחַבָּר בְּגִלּוּפֵיהּ בְּאָת ב׳, כְּדֵין ט״ר בְּחִבּוּרָא ט״ת לְמֶהֱוֵי אַתְוָון סַלְקִין בְּאַתְרַיְיהוּ, גּוֹ צִרוּפָא דְרָזָא דְּמַשְׁכְּנָא. (שמות לה) אָת הַכִּיּוֹר וְאָת כַּנּוֹ.

יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, דְּהָא מַיִין סְלִיקוּ וְנַחְתּוּ בְּרָזָא דְּאַתְוָון א״ל. א׳ אַפִּיק ו׳. ו׳ אַפִּיק ק׳. אָת ל׳ סָלִיק אִתְגְּלִיפוּ אַתְוָון בְּגִלּוּפַיְיהוּ, בְּחִבּוּרָא חָדָא, (תהלים כט) קוֹל יְיָ׳ עַל הַמָּיִם אֵ״ל וְכוּ׳, אִלֵּין אַתְוָון אֵ״ל, דְּהָא אִלֵּין אַעְדּוּ וְאוֹלִידוּ וְאַפִּיקוּ אַתְוָון,

לשון הקודש

הִתְגַּלְגְּלוּ הָאוֹתִיּוֹת כְּמִקֹּדֶם אב״ג ית״ץ, הִתְעַבְּרוּ וְהוֹלִידוּ וְהוֹצִיאוּ צִיּוּר תּוֹךְ סוֹדוֹת הַמִּשְׁכָּן (בִּכְלָלוּת) הִתְגַּלְגְּלוּ אֶחָד בְּסוֹד א׳ ל׳ ב׳ ס׳, שֶׁהֲרֵי הָאוֹת א׳ הִתְעַבְּרָה וְהוֹלִידָה בְּסוֹד שֶׁל כֹּחַ וְתֹקֶף אֶת הָאוֹת ל׳. הִתְגַּבֵּר בְּתָקְפּוֹ וְהִתְעַלָּה בִּכְבוֹדוֹ, וְהוֹלִיד אֶת הָאוֹת ב׳. אָז הִתְעַבְּרוּ וְהוֹלִידוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהִתְחַבְּרוּ אֲחֵרוֹת אֵלּוּ, א׳ הִתְחַבְּרָה בַּחֲקִיקָתָהּ בָּאוֹת ב׳. אָז ט״ר בְּחִבּוּר ט״ת, לִהְיוֹת הָאוֹתִיּוֹת עוֹלוֹת לִמְקוֹמָן, תּוֹךְ צִרוּף שֶׁל סוֹד הַמִּשְׁכָּן. אֶת הַכִּיּוֹר וְאֶת כַּנּוֹ.

יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, שֶׁהֲרֵי הַמַּיִם עָלוּ וְיָרְדוּ בַּסּוֹד שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת א״ל. א׳ הוֹצִיאָה ו׳. ו׳ הוֹצִיאָה ק׳. הָאוֹת ל׳ עוֹלָה, וְנֶחְקְקוּ הָאוֹתִיּוֹת בַּחֲקִיקוֹתֵיהֶן בְּחִבּוּר

גּוֹ צִיּוּרִין דְּמַשְׁכְּנָא. אמ"ש אַעְדּוּ וְאוֹלִידוּ וְאִתְגְּלִיפוּ בְּגִלּוּפֵי רָזִין דְּאַתְוָון, לְאַפָּקָא צִיּוּרִין דְּמַשְׁכְּנָא, א' אַפִּיק ג', ש' (דף ק"ס ע"ב) אַפִּיק ן', לְחַבְּרָא גּוֹ אָת ג' בְּרָזָא גַּן. תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב וְגוֹ'. אִתְגַּלְגְּלוּ אַתְוָון כְּמִלְקַדְמִין אמ"ש, בְּרָזָא ב"ם בְּאִלֵּין כְּנִישׁוּ מַיָּא לַאֲתָר חַד, דִּכְתִיב יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד. (עד כאן מצאתי בהעתק).

רִבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסִי הֲווֹ אַזְלֵי בְּאָרְחָא, עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי אָמַר רִבִּי יוֹסִי, נִפְתַּח בְּעִידּוּנִין, (נ"א בְּעִירִין וּבְעִידָנִין) וְנֵימָא מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. פָּתַח רִבִּי יוֹסִי בְּמִלֵּי דִקְרִיאַת שְׁמַע וְאָמַר, כְּתִיב (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ' אֱלֹהֵינוּ יְיָ' אֶחָד. וּכְתִיב (דברים כז) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם. וּכְתִיב (דברים ט) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתָּה עוֹבֵר הַיּוֹם אֶת הַיַּרְדֵּן. כָּל הֲנֵי שְׁמַע שְׁמַע דְּקָאָמַר

לשון הקודש

אֶחָד. קוֹל ה' עַל הַמָּיִם אֵ"ל וְכוּ'. אֵלּוּ אוֹתִיּוֹת אֵ"ל, שֶׁהֲרֵי אֵלֶּה הִתְעַבְּרוּ וְהוֹלִידוּ וְהוֹצִיאוּ אוֹתִיּוֹת תּוֹךְ צִיּוּרֵי הַמִּשְׁכָּן. אמ"ש הִתְעַבְּרוּ וְהוֹלִידוּ וְנֶחְקְקוּ בַּחֲקִיקוֹת שֶׁל סוֹדוֹת הָאוֹתִיּוֹת לְהוֹצִיא אֶת צִיּוּרֵי הַמִּשְׁכָּן. א' הוֹצִיאָה ג', ש' הוֹצִיאָה ן', לְחַבֵּר תּוֹךְ הָאוֹת ג' בְּסוֹד גַּן. תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב וְגוֹ'. הִתְגַּלְגְּלוּ הָאוֹתִיּוֹת כְּמִקֹּדֶם אמ"ש, בְּסוֹד ב"ם בְּאֵלֶּה נִכְנְסוּ הַמַּיִם לְמָקוֹם אֶחָד, שֶׁכָּתוּב יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד.

רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, נִפְתַּח בְּעִדּוּנִים (בְּמַלְאָכִים וּבִזְמַנִּים) וְנֹאמַר דִּבְרֵי תּוֹרָה. פָּתַח רַבִּי יוֹסֵי בְּדִבְרֵי קְרִיאַת שְׁמַע וְאָמַר, כָּתוּב (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. וְכָתוּב (שם כז) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם. וְכָתוּב (שם ט) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתָּה עֹבֵר הַיּוֹם אֶת

מֹשֶׁה אֲמַאי. דְּהָא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל דְּיִהוּדָא יֵאוֹת. (דְּהָאי לִדְרָשָׁא קָאֲתֵי) הֲנֵי אַחֲרָנִין אֲמַאי.

אֶלָּא כֻּלְּהוּ לִדְרָשָׁא קָאֲתוּ, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל דְּיִהוּדָא וַדָּאי הַאי לִדְרָשָׁא קָא אַתְיָא, וְהָכָא רָמִיז וְאִתְחַזֵּי יִחוּדָא דְּחָכְמְתָא עִלָּאָה. שְׁמַע, ע' מֵאַתְוָון רַבְרְבָן אִיהִי, אֲמַאי. אֶלָּא רֶמֶז קָא רָמִיז בִּכְלָלָא חָדָא, לְאַכְלְלָא עֵילָא וְתַתָּא כַּחֲדָא בְּיִהוּדָא חָדָא, שְׁמַע: שֵׁם ע'. הָכָא אִתְכְּלִיל הַאי שֵׁם בְּאִינּוּן שִׁבְעִין שְׁמָהָן עִלָּאִין, לְאַכְלְלָא לוֹן, דְּהָא שֵׁם אִתְבָּרְכָא מִנַּיְיהוּ, וְאִתְכְּלִיל בְּהוּ. וְאִצְטְרִיךְ לְאַכְלְלָא לוֹן כַּחֲדָא בְּיִהוּדָא חַד, וּלְשַׁוָּאָה רְעוּתֵיהּ בְּהוּ.

דְּהָא וַדָּאי שִׁבְעִין שְׁמָהָן אִינּוּן בְּרָזָא דִּרְתִיכָא עִלָּאָה, וּמֵהַאי רְתִיכָא עִלָּאָה, אִתְבָּרְכָא הַאי שֵׁם, וְאִתְכְּלִיל בְּגַוַוּיְיהוּ, וּלְבָתַר יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל.

לשון הקודש

הַיְרְדֵּן. כָּל הַשְּׁמַע שְׁמַע הַלָּלוּ שֶׁאָמַר מֹשֶׁה לְשֵׁם מָה, שֶׁהֲרֵי שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁל הַיִּחוּד הוּא נָאֶה, (שֶׁהֲרֵי לִדְרָשָׁה הוּא בָּא) וְהָאֲחֵרִים הַלָּלוּ לָמָּה?

אֶלָּא כֻּלָּם בָּאִים לִדְרָשָׁה. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁל הַיִּחוּד וַדַּאי שֶׁזֶּה בָּא לִדְרֹשׁ, וְכָאן רָמוּז וְנִרְאֶה הַיִּחוּד שֶׁל הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה. שְׁמַע – ע' הִיא מֵהָאוֹתִיּוֹת הַגְּדוֹלוֹת, לָמָּה? אֶלָּא רֶמֶז הוּא רוֹמֵז בִּכְלָל אֶחָד, לִכְלֹל מַעְלָה וּמַטָּה כְּאֶחָד בְּיִחוּד אֶחָד. שְׁמַע – שֵׁם ע'. כָּאן נִכְלָל הַשֵּׁם הַזֶּה בְּאוֹתָם שִׁבְעִים שֵׁמוֹת עֶלְיוֹנִים לְהַכְלִילָם, שֶׁהֲרֵי הַשֵּׁם מִתְבָּרֵךְ מֵהֶם וְנִכְלָל בָּהֶם, וְצָרִיךְ לְהַכְלִילָם כְּאֶחָד בְּיִחוּד אֶחָד, וְלָשִׂים רְצוֹנוֹ בָּהֶם. **שֶׁהֲרֵי** וַדַּאי שִׁבְעִים שֵׁמוֹת הֵם בְּסוֹד הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה, וּמֵהַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה הַזּוֹ מִתְבָּרֵךְ הַשֵּׁם הַזֶּה וְנִכְלָל בְּתוֹכָם,

אֲבָל הָא תָּנֵינָן, דָּא יִשְׂרָאֵל סָבָא, לְמֶהֱוֵי יִשְׂרָאֵל בִּכְלָלָא חָדָא, הַהוּא אֲתָר דְּבֵקוּתָא דְכֹלָּא. וְעַל דָּא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הַשְׁתָּא אִתְדַּבָּקַת אִתְּתָא בְּבַעְלָהּ, וַהֲוֵי כֹלָּא בִּכְלָלָא חָדָא, וְדָא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל דְּיִחוּדָא. (יִשְׂרָאֵל) לְבָתָר קָא מְיַחֵד תְּלַת סִטְרִין, יְיָ' אֱלֹהֵינוּ יְיָ' אֶחָד, לְמֶהֱוֵי כֹלָּא חַד.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל דְּכֻלְּהוּ שְׁאַר, לָאו אִינּוּן כְּהַאי גַּוְונָא, אֲבָל כֻּלְּהוּ אַחֲרָנִין לְדַרְשָׁא קָאָתוּ, וְכֻלְּהוּ בְּאָתָר אַחֲרָא אִתְדַּבְּקוּ, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתָּה עֹבֵר הַיּוֹם. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם. וְכֻלְּהוּ בְּדַרְגָּא תַתָּאָה אִתְדַּבְּקוּ.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יֵאוֹת. הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם מַהוּ. הָיֵיתָ מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי נִהְיֵיתָ. אֶלָּא בְּכָל אֲתָר עָם, כַּד אִתְבָּרוּ לִבַיְיהוּ לְפֻלְחָנָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (דניאל ח)

לשון הקודש

וְאַחַר כָּךְ יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל. אֲבָל הֲרֵי שָׁנִינוּ, זֶה יִשְׂרָאֵל סָבָא, לִהְיוֹת יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל אֶחָד, אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁל דְּבֵקוּת הַכֹּל. וְעַל זֶה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. עַכְשָׁו נִדְבְּקָה הָאִשָּׁה בְּבַעְלָהּ, וְנִהְיָה הַכֹּל בִּכְלָל אֶחָד, וְזֶה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁל הַיִּחוּד. (יִשְׂרָאֵל) אַחַר כָּךְ מְיַחֵד שְׁלֹשָׁה צְדָדִים, ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁל כָּל הַשְּׁאָר אֵינָם כְּמוֹ זֶה, אֲבָל כָּל הָאֲחֵרִים בָּאוּ לִדְרֹשׁ, וְכֻלָּם בְּמָקוֹם אַחֵר נִדְבְּקוּ. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתָּה עֹבֵר הַיּוֹם. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם. וְכֻלָּם בְּדַרְגָּה תַּחְתּוֹנָה נִדְבְּקוּ.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם – שְׁמַע יִשְׂרָאֵל נָאֶה הוּא, אֲבָל הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם מַהוּ? הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת הָיִיתָ!

נִהְיֵיתִי וְנֶחֱלֵיתִי. וְדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברי הימים א כח) שְׁמָעוּנִי אַחַי וְעַמִּי. אִי אַחַי, לָמָּה עַמִּי, וְאִי עַמִּי, לָמָּה אַחַי. אֶלָּא אָמַר דָּוִד, אִי בִּרְעוּתָא אַתּוּן אַחַי, וְאִי לָאו אַתּוּן עַמִּי, לְתַבְרָא לִבַּיְכוּ לְפוּלְחָנִי. כַּךְ הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעַם, תָּבַרְתְּ לִבְּךָ לְפֻלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתָּה עוֹבֵר הַיּוֹם אֶת הַיַּרְדֵּן, כֹּלָּא בְּדַרְגָּא תַּתָּאָה, אִיהוּ, וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל דִּיהוּדָא הוּא דַרְגָּא עִלָּאָה. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא הַהוּא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל דִּיהוּדָא, לָא הֲוֵי בְּכֻלְּהוּ כְּהַאי גַּוְונָא, דְּהָא אִיהוּ הֲוֵי רָזָא דְּעֵילָּא וְתַתָּא. (כְּדְקָא יָאוֹת) (נ"א וּבְכָל אֲתַר רָזָא לְקָבֵל וכו') וְאִיהוּ רָזָא לְקַבְּלָא עָלַיְיהוּ עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, בְּכָל סִטְרָא, בְּגִין דִּיצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְמֶהֱוֵי זַמִּין (בְּהַהוּא שְׁמָא)

לשון הקודש

מַה זֶּה נִהְיֵיתָ? אֶלָּא בְּכָל מָקוֹם עַם, כְּשֶׁנִּשְׁבְּרוּ לִבּוֹתֵיהֶם לָעֲבוֹדָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ח) נִהְיֵיתִי וְנֶחֱלֵיתִי. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב שְׁמָעוּנִי אַחַי וְעַמִּי. אִם אַחַי, לָמָּה עַמִּי? וְאִם עַמִּי, לָמָּה אַחַי? אֶלָּא, אָמַר דָּוִד, אִם בְּרָצוֹן – אַתֶּם אַחַי. וְאִם לֹא – אַתֶּם עַמִּי, לִשְׁבֹּר לִבְּכֶם לַעֲבוֹדָתִי. כָּךְ הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם – שָׁבַרְתָּ לִבְּךָ לַעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתָּה עֹבֵר הַיּוֹם אֶת הַיַّרְדֵּן, הַכֹּל הוּא בְּדַרְגָּה תַּחְתּוֹנָה, וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁל הַיִּחוּד הוּא בְּדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא אוֹתוֹ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁל הַיִּחוּד לֹא הָיָה בְּכֻלָּם כְּמוֹ זֶה, שֶׁהֲרֵי הוּא הָיָה סוֹד שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה (כְּרָאוּי), (וּבְכָל מָקוֹם הַסּוֹד לְקַבֵּל) וְהוּא סוֹד לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּכָל צַד, כְּדֵי שֶׁיִּצְטָרֵךְ לָאָדָם לִהְיוֹת מְזֻמָּן (בְּאוֹתוֹ שֵׁם) בְּאוֹתָהּ שָׁעָה

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, לְיַחֲדָא שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְקַבְּלָא עֲלֵיהּ עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם.

וּבְשַׁעֲתָא דְּאָתֵי בַּר נָשׁ לְקַבְּלָא עֲלֵיהּ עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, כְּדֵין שְׁכִינְתָּא אַתְיָא וְשַׁרְיָא עַל רֵישֵׁיהּ, וְקָאִים עֲלֵיהּ כְּסָהִיד, לְסָהֲדָא סַהֲדוּתָא קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, דְּהַאי אִיהוּ דְקָא מְיַחֲד שְׁמֵיהּ תְּרֵי זִמְנֵי בְּיוֹמָא, וּשְׁמֵיהּ אִתְיַיחַד עֵילָא וְתַתָּא כְּדְקָא יֵאוֹת. וְעַל דָּא ע' מִשְׁמַע יִשְׂרָאֵל מֵאַתְוָון רַבְרְבָן, וְד' נָמֵי מֵאַתְוָון רַבְרְבָן, לְמֶהֱוֵי עֵד קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא. וְהָא אוּקְמוּהָ, יְהוָ"ה אֱלֹהֵינוּ יְהוָ"ה, וְדָא הוּא רָזָא דְיִחוּדָא בִתְלַת סִטְרִין, כְּמָה דְאוֹקְמֵיהּ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, וְאִתְעַר בֵּיהּ בְּכַמָּה דוּכְתֵּי, וְלֵית לָן רְשׁוּ לְאַתְעָרָא בֵּיהּ יַתִּיר.

וַדָּאי הַאי בַּר נָשׁ, דְּקָא מְיַחֵד שְׁמָא (דף קס"א ע"א) דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא וְתַתָּא כְּדְקָא

לשון הקודש

לְיַחֵד אֶת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם.

וּבְשָׁעָה שֶׁבָּא אָדָם לְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, אָז הַשְּׁכִינָה בָּאָה וְשׁוֹרָה עַל רֹאשׁוֹ, וְעוֹמֶדֶת עָלָיו כְּעֵד לְהָעִיד עֵדוּת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁזֶּהוּ מִי שֶׁמְּיַחֵד שְׁמוֹ פַּעֲמַיִם בְּיוֹם, וּשְׁמוֹ מִתְיַחֵד מַעְלָה וּמַטָּה כָּרָאוּי. וְלָכֵן ע' מִשְׁמַע יִשְׂרָאֵל הִיא מֵהָאוֹתִיּוֹת הַגְּדוֹלוֹת, וְגַם ד' מֵהָאוֹתִיּוֹת הַגְּדוֹלוֹת, לִהְיוֹת עֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, יְהוָ"ה אֱלֹהֵינוּ יְהוָ"ה, וְזֶהוּ סוֹד הַיִּחוּד בִּשְׁלֹשָׁה צְדָדִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְהִתְעוֹרֵר בּוֹ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וְאֵין לָנוּ רְשׁוּת לְהָעִיר בּוֹ יוֹתֵר.

וַדַּאי הָאִישׁ הַזֶּה שֶׁמְּיַחֵד אֶת שֵׁם

יֵאוֹת, שְׁכִינְתָּא אַתְיָא וְשַׁרְיָא עַל רֵישֵׁיהּ, וּמְבָרֵךְ לֵיהּ בְּשֶׁבַע בִּרְכָּאן, וְקָרֵי עָלֵיהּ, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח אֲבַתְרֵיהּ וְאָמַר, (דברים ד) אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי יְיָ' הוּא הָאֱלֹהִים וְגוֹ', הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, אַתָּה הָרְאֵתָ, מַאי הָרְאֵתָ. אֶלָּא כַּד נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לָא הֲווֹ יַדְעֵי בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּלוּם, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ הֲווֹ פַּלְחֵי פּוּלְחָנָא נוּכְרָאָה בְּגָלוּתָא, וְאַנְשׁוּ כָּל עִקָּרָא דִּמְהֵימְנוּתָא דְּהַוָּה בְּהוּ בְּקַדְמִיתָא, דְּיָרִיתוּ כָּל אִינּוּן תְּרֵיסַר שְׁבָטִין מֵאֲבוּהוֹן יַעֲקֹב.

וְכַד אָתָא מֹשֶׁה, אוֹלִיף לוֹן דְּאִית אֱלוֹהַּ עִלָּאָה בְּעָלְמָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. לְבָתַר חָמוּ כָּל אִינּוּן נִסִּין וּגְבוּרָן דְּעַל יַמָּא, וְכָל נִסִּין וּגְבוּרָן דְּעָבַד

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעְלָה וּמַטָּה כָּרָאוּי, שֶׁשְּׁכִינָה בָּאָה וְשׁוֹרָה עַל רֹאשׁוֹ וּמְבָרֶכֶת אוֹתוֹ בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת, וְקוֹרֵאת עָלָיו, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח אַחֲרָיו וְאָמַר, (דברים ד) אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים וְגוֹ'. בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, אַתָּה הָרְאֵתָ – מַה הָרְאֵתָ? אֶלָּא כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לֹא הָיוּ מַכִּירִים אֶת סוֹד הָאֱמוּנָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלוּם, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם הָיוּ עוֹבְדִים עֲבוֹדָה זָרָה בַּגָּלוּת, וְשָׁכְחוּ אֶת כָּל עִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁהָיָה בָּהֶם בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁיָּרְשׁוּ כָּל אוֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים מֵאֲבִיהֶם יַעֲקֹב.

וּכְשֶׁבָּא מֹשֶׁה וְלִמֵּד אוֹתָם שֶׁיֵּשׁ אֱלוֹהַּ עֶלְיוֹן בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, וְאַחַר כָּךְ רָאוּ כָּל אוֹתָם נִסִּים וּגְבוּרוֹת עַל הַיָּם

לְהוּ בְּמִצְרַיִם. לְבָתָר חָמוּ כַּמָּה גְבוּרָן, בְּמָנָא וּבְמַיָּא וְאִתְיְהִיבַת לוֹן אוֹרַיְיתָא, וְאוֹלִיפוּ אָרְחֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַד דְּמָטֵי לְעִדָּנָא דָּא.

אָמַר לוֹן מֹשֶׁה, עַד הַשְׁתָּא אִצְטְרִיכְנָא לְמֵילַף לְכוּ, כַּמָּה דְּיַלְפִּין לְרַבְיָא. (מִכָּאן וּלְהָלְאָה) וְדָא הוּא אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת, וְאוֹלִיפַת עַד הָכָא, לָדַעַת לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכְּלָא וּלְמֵיעַל בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא. וּמַאי אִיהִי. כִּי יְיָ' הוּא הָאֱלֹהִים.

אִי תֵּימָא מִלָּה זְעִירָא הִיא לְמִנְדַּע, הָא כְתִיב וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי יְיָ' הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד. הָכָא תַּלְיָא כָּל רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, לְמִנְדַּע מִגּוֹ דָּא, רָזָא דְכָל רָזִין, לְמִנְדַּע סְתִימוּ (נ"א רָזָא דְכָל וכו') דְכָל סְתִימִין, יְהוָ"ה אֱלֹהִים שֵׁם מָלֵא, וְכֹלָּא חַד. אַתָּה

לשון הקודש

וְכָל הַנִּסִּים וְהַגְּבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה לָהֶם בְּמִצְרַיִם, וְאַחַר כָּךְ רָאוּ כַּמָּה גְבוּרוֹת בַּמָּן וּבַמַּיִם, וְנִתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה, וְלָמְדוּ אֶת דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לַזְּמַן הַזֶּה.

אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה: עַד כָּאן הִצְטָרַכְתִּי לְלַמֶּדְכֶם כְּמוֹ שֶׁמְּלַמְּדִים תִּינוֹק. (מִכָּאן וּלְהָלְאָה) וְזֶהוּ אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת, וְלָמַדְתָּ עַד כָּאן לָדַעַת וּלְהִתְבּוֹנֵן וּלְהִכָּנֵס לְסוֹד הָאֱמוּנָה, וּמַהִי? כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים.

אִם תֹּאמַר, דָּבָר קָטָן הוּא לָדַעַת – הֲרֵי כָּתוּב, וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד. כָּאן תָּלוּי כָּל סוֹד הָאֱמוּנָה לָדַעַת מִתּוֹךְ זֶה סוֹד כָּל הַסּוֹדוֹת, לָדַעַת סֵתֶר (סוֹד שֶׁל כָּל) כָּל

הָרְאֵתָ לָדַעַת, הָכָא רָזָא דְרָזִין לְאִינּוּן יַדְעֵי מִדִּין.

זַכָּאִין אִינּוּן כָּל אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְאוֹרַיְיתָא. וּבְגִין דְּכַד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, אִסְתָּכַּל בָּהּ בְּאוֹרַיְיתָא, וּבָרָא עָלְמָא, וּבְאוֹרַיְיתָא אִתְּבְּרֵי עָלְמָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב, (משלי ט) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן, אַל תִּקְרֵי אָמוֹן אֶלָּא אוּמָּן.

וְכִי אוֹרַיְיתָא אוּמָּנָא הֲוָה. אִין. לְמַלְכָּא דְבָעֵי לְמֶעְבַּד פְּלַטְרִין, אִי לָא שַׁוִּי לְגַבֵּיהּ אוּמָּנָא, לָא יְכִיל לְמֶעְבַּד פְּלַטְרִין. כֵּיוָן דִּפְלַטְרִין אִתְעֲבִידוּ, לָא סָלִיק שְׁמָא, אֶלָּא דְמַלְכָּא. אִלֵּין פְּלַטְרִין דְּעָבַד מַלְכָּא, מַלְכָּא שַׁוִּי בְּאִינּוּן פְּלַטְרִין מַחֲשָׁבָה.

כַּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בָּעֵי לְמִבְרֵי עָלְמָא, אִסְתָּכַּל בְּאוּמָּנָא, וְאַף עַל גַּב דְּאוּמָּנָא עָבַד פְּלַטְרִין, לָא סָלִיק שְׁמָא אֶלָּא דְמַלְכָּא, אִלֵּין פְּלַטְרִין דַּעֲבַד

לשון הקודש

הַנִּסְתָּרִים, יְהוָ"ה אֱלֹהִים שֵׁם מָלֵא, וְהַכֹּל אֶחָד. אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת – כָּאן סוֹד הַסּוֹדוֹת לְיוֹדְעֵי מִדִּין.

אַשְׁרֵיהֶם כָּל אֵלּוּ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, וּבִגְלַל שֶׁכְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הִתְבּוֹנֵן בַּתּוֹרָה וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם, וּבַתּוֹרָה נִבְרָא הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, שֶׁכָּתוּב (משלי ח) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן. אַל תִּקְרֵי אָמוֹן אֶלָּא אֻמָּן.

וְכִי הַתּוֹרָה הָיְתָה אֻמָּן? כֵּן. לְמֶלֶךְ שֶׁרָצָה לַעֲשׂוֹת פַּלְטִרִין. אִם לֹא שָׂם אֵלָיו אֻמָּן, לֹא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת הַפַּלְטִרִין. כֵּיוָן שֶׁנַּעֲשָׂה הָאַרְמוֹן, לֹא עוֹלֶה אֶלָּא בִּשְׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ. בְּאוֹתָם אַרְמוֹנוֹת שֶׁעָשָׂה הַמֶּלֶךְ, מַשְׁקִיעַ הַמֶּלֶךְ מַחֲשָׁבָה בְּאוֹתָם אַרְמוֹנוֹת.

כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם, הִסְתַּכֵּל בָּאֻמָּן. וְאַף עַל גַּב

מַלְכָּא, וַדַּאי מַלְכָּא בְּנָה פְּלַטְרִין. אוֹרַיְיתָא צוֹוַחַת וְאָהֲיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן, בִּי בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, דְּעַד (נ"א אֶלָּא עַד) (ס"א לָא אִתְבְּרֵי) אִתְבְּרֵי עָלְמָא, אַקְדִּימַת אוֹרַיְיתָא תְּרֵין אַלְפֵי שְׁנִין לְעָלְמָא, וְכַד בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי עָלְמָא, הֲוָה מִסְתַּכָּל בָּהּ בְּאוֹרַיְיתָא, בְּכָל מִלָּה וּמִלָּה, וְעָבַד לָקְבְלָהּ אוּמָנוּתָא דְעָלְמָא. בְּגִין דְּכָל מִלִּין וְעוֹבָדִין דְּכָל עָלְמִין, בְּאוֹרַיְיתָא אִינוּן. וְעַל דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוָה מִסְתַּכַּל בָּהּ, וּבְרָא עָלְמָא.

לָאו דְּאוֹרַיְיתָא בְּרָא עָלְמָא, אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּאִסְתַּכְּלוּתָא דְאוֹרַיְיתָא בְּרָא עָלְמָא. אִשְׁתְּכַח דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ אוּמָנָא, וְאוֹרַיְיתָא לָקְבְלֵיהּ וּלְגַבֵּיהּ אוּמָנָא, שֶׁנֶּאֱמַר וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן, וָאֶהְיֶה אָמוֹן לָא כְתִיב, אֶלָּא אֶצְלוֹ,

לשון הקודש

שֶׁהָאֻמָּן עָשָׂה אֶת הָאַרְמוֹן, לֹא עוֹלֶה אֶלָּא בִשְׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ: אֵלּוּ הָאַרְמוֹנוֹת שֶׁעָשָׂה הַמֶּלֶךְ; וַדַּאי הַמֶּלֶךְ בָּנָה הָאַרְמוֹנוֹת. הַתּוֹרָה צוֹוַחַת: וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן, בִּי בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם! שֶׁטֶּרֶם (אֶלָּא עַד) (לֹא נִבְרָא) נִבְרָא הָעוֹלָם הִקְדִּימַתּוּ הַתּוֹרָה אַלְפַּיִם שָׁנִים לָעוֹלָם, וּכְשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם, הָיָה מִתְבּוֹנֵן בַּתּוֹרָה בְּכָל דָּבָר וְדָבָר, וְעָשָׂה כְּנֶגְדָּהּ אֻמָּנוּתוֹ שֶׁל עוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַדְּבָרִים וְהַמַּעֲשִׂים שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת הֵם בַּתּוֹרָה, וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה מִתְבּוֹנֵן בָּהּ וּבוֹרֵא אֶת הָעוֹלָם.

לֹא שֶׁהַתּוֹרָה בָּרְאָה אֶת הָעוֹלָם, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּהִתְבּוֹנְנוּת שֶׁל הַתּוֹרָה בָּרָא אֶת הָעוֹלָם. נִמְצָא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא אֻמָּן, וְהַתּוֹרָה כְּנֶגְדּוֹ וְאֵלָיו אֻמָּן, שֶׁנֶּאֱמַר וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן. וָאֶהְיֶה אָמוֹן לֹא כָתוּב, אֶלָּא

הוֹאִיל וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתָּכַּל בָּהּ, אֶצְלוֹ הָוָה אוּמָנָא.

וְאִי תֵּימָא מָאן יְכִיל לְמֶהֱוֵי אוּמָנָא לְגַבֵּיהּ. אֶלָּא אִסְתַּכְּלוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגַוְונָא דָא,

(ד"א אִתְעֲבִיד כֹּלָא בְּלָא עָמָל וִיגִיעָה דִכְתִיב בִּדְבַר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וְגו'. בְּגוּוְנָא דָא בְּאִסְתַּכְּלוּתָא דִילֵיהּ הֲוָה אוּמָנָא) בְּאוֹרַיְיתָא, כְּתִיב בָּהּ, (בראשית א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, אִסְתָּכַּל בְּהַאי מִלָּה, וּבָרָא אֶת הַשָּׁמַיִם. בְּאוֹרַיְיתָא כְּתִיב בָּהּ, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, אִסְתָּכַּל בְּהַאי מִלָּה, וּבָרָא אֶת הָאוֹר. וְכֵן בְּכָל מִלָּה וּמִלָּה דִכְתִיב בָּהּ בְּאוֹרַיְיתָא, אִסְתָּכַּל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעָבַד הַהִיא מִלָּה, וְעַל דָּא כְּתִיב וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן. כְּגַוְונָא דָא כָּל עָלְמָא אִתְבְּרֵי.

כֵּיוָן דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, כָּל מִלָּה וּמִלָּה לָא הָוָה מִתְקַיֵּים, עַד דְּסָלִיק בִּרְעוּתָא לְמִבְרֵי אָדָם,

לשון הקודש

אֶצְלוֹ. הוֹאִיל וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְבּוֹנֵן בָּהּ, אֶצְלוֹ הָיְתָה אֻמָּן.

וְאִם תֹּאמַר, מִי יָכוֹל לִהְיוֹת אֻמָּן אֵלָיו? אֶלָּא הִתְבּוֹנְנוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגָוֶן זֶה (נַעֲשָׂה הַכֹּל בְּלֹא עָמָל וִיגִיעָה, שֶׁכָּתוּב בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וְגו'. בְּצוּרָה זוֹ בַּהִסְתַּכְּלוּת שֶׁלּוֹ זוֹ אֻמָּנוּת) בַּתּוֹרָה, כָּתוּב בָּהּ, (בראשית א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. הִסְתַּכֵּל בְּדָבָר זֶה וּבָרָא אֶת הַשָּׁמַיִם. בַּתּוֹרָה כָּתוּב בָּהּ, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר – בַּדָּבָר הַזֶּה הִתְבּוֹנֵן וּבָרָא אֶת הָאוֹר. וְכֵן בְּכָל דָּבָר וְדָבָר שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה, הִתְבּוֹנֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעָשָׂה אוֹתוֹ הַדָּבָר. וְלָכֵן כָּתוּב וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן. כְּמוֹ כֵּן נִבְרָא כָּל הָעוֹלָם.

כֵּיוָן שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם בְּכָל דָּבָר וְדָבָר,

דְּיֶהֱוֵי מִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, וּבְגִינָהּ אִתְקַיָּים עָלְמָא. הַשְׁתָּא (דף קס"א ע"ב) כָּל מָאן דְּאִסְתָּכַּל בָּהּ בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִשְׁתָּדַל בָּהּ, כַּבְיָכוֹל, הוּא מְקַיֵּים כָּל עָלְמָא. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתָּכַּל בְּאוֹרַיְיתָא, וּבָרָא עָלְמָא. כַּר נָשׁ מִסְתַּכֵּל בָּהּ בְּאוֹרַיְיתָא וּמְקַיֵּים עָלְמָא. אִשְׁתְּכַח דְּעוֹבָדָא וְקִיּוּמָא דְּכָל עָלְמָא, אוֹרַיְיתָא אִיהִי. בְּגִין כַּךְ זַכָּאָה אִיהוּ כַּר נָשׁ דְּאִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, דְּהָא אִיהוּ מְקַיֵּים עָלְמָא.

בְּשַׁעֲתָא דְּסָלִיק בִּרְעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי אָדָם, קָאִים קָמֵיהּ בְּדִיוּקְנֵיהּ וְקִיּוּמֵיהּ, כְּמָה דְּאִיהוּ בְהַאי עָלְמָא. וַאֲפִילוּ כָּל אִינּוּן בְּנֵי עָלְמָא, עַד לָא יֵיתוּן בְּהַאי עָלְמָא, כֻּלְּהוּ קַיְימִין בְּקִיּוּמַיְיהוּ וּבְתִקּוּנַיְיהוּ כְּגַוְונָא דְקַיְימִין בְּהַאי עָלְמָא, בְּחַד אוֹצָר דְּתַמָּן כָּל נִשְׁמָתִין דְּעָלְמָא מִתְלַבְּשָׁן בְּדִיוּקְנַיְיהוּ.

לשון הקודש

לֹא הִתְקַיֵּם עַד שֶׁעָלָה בְּרָצוֹן לִבְרֹא אָדָם שֶׁיִּהְיֶה מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, וּבִגְלָלָהּ הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. כְּעֵת, כָּל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בַּתּוֹרָה וּמִשְׁתַּדֵּל בָּהּ, כִּבְיָכוֹל הוּא מְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִסְתַּכֵּל בַּתּוֹרָה וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם. אָדָם מִתְבּוֹנֵן בַּתּוֹרָה וּמְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם. נִמְצָא שֶׁכָּל מַעֲשֶׂה וְקִיּוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם הִיא הַתּוֹרָה. מִשּׁוּם כָּךְ אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי הוּא מְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם.

בְּשָׁעָה שֶׁעָלָה בִּרְצוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אֶת הָאָדָם, עָמַד לְפָנָיו בִּדְמוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה. וַאֲפִלּוּ כָּל אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם, טֶרֶם בּוֹאָם לָעוֹלָם הַזֶּה, כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּתִקּוּנָם וְקִיּוּמָם כְּמוֹ שֶׁעוֹמְדִים בָּעוֹלָם הַזֶּה

וּבְשַׁעֲתָא דִּזְמִינִין לְנַחְתָּא בְּהַאי עָלְמָא, קָרֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְחַד מִמָּנָא, דִּי מָנֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּרְשׁוּתֵיהּ כָּל נִשְׁמָתִין דִּזְמִינִין לְנַחְתָּא לְהַאי עָלְמָא, וְאָמַר לֵיהּ, זִיל אַיְיתֵי לִי רוּחַ פְּלוֹנִי. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אַתְיָא הַהִיא נִשְׁמָתָא, מִתְלַבְּשָׁא בְּדִיוּקְנָא דְהַאי עָלְמָא, וְהַהוּא מִמָּנָא אַחְזֵי לָהּ קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא.

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לָהּ, וְאוֹמֵי לָהּ, דְּכַד תֵּיחוֹת לְהַאי עָלְמָא, דְּתִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא לְמִנְדַּע לֵיהּ, וּלְמִנְדַּע בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא. דְּכָל מָאן דְּהֲוֵי בְּהַאי עָלְמָא, וְלָא אִשְׁתָּדַל לְמִנְדַּע לֵיהּ, טָב לֵיהּ דְּלָא יִתְבְּרֵי. בְּגִין כָּךְ אִתְחֲזֵי קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, לְמִנְדַּע בְּהַאי עָלְמָא, וּלְאִשְׁתַּדְּלָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא.

לשון הקודש

בְּאוֹצָר אֶחָד שֶׁשָּׁם כָּל נִשְׁמוֹת הָעוֹלָם מִתְלַבְּשׁוֹת בִּדְמְיוֹתֵיהֶן.

וּבְשָׁעָה שֶׁמְּזַמְּנִים לָרֶדֶת לָעוֹלָם הַזֶּה, קוֹרֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁמִּנָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּרְשׁוּתוֹ אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת הָעֲתִידוֹת לָרֶדֶת לָעוֹלָם הַזֶּה, וְאוֹמֵר לוֹ: לֵךְ תָּבִיא לִי רוּחוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בָּאָה אוֹתָהּ נְשָׁמָה מְלֻבֶּשֶׁת בִּדְמוּת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְאוֹתוֹ מְמֻנֶּה מַרְאֶה אוֹתָהּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לוֹ וּמַשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ, שֶׁכְּשֶׁתֵּרֵד לָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁתִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לָדַעַת אוֹתוֹ וְלָדַעַת אֶת סוֹד הָאֱמוּנָה. שֶׁכָּל מִי שֶׁהָיָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא הִשְׁתַּדֵּל לָדַעַת אוֹתוֹ – טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא יִבָּרֵא. מִשּׁוּם כָּךְ נִרְאָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, לָדַעַת אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, וּלְהִשְׁתַּדֵּל בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא בְּסוֹד הָאֱמוּנָה.

הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים ד) **אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת,** אִתְחֲזִיאַת עַל יְדָא דְּהַהוּא מְמָנָא, קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לָדַעַת לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּהַאי עָלְמָא, בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, בְּרָזָא דְאוֹרַיְיתָא. וְכָל מָאן דְּהַוָה בְּהַאי עָלְמָא, וְלָא אִשְׁתָּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא לְמִנְדַּע לֵיהּ, טַב לֵיהּ דְּלָא אִתְבְּרֵי, דְּהָא בְּגִין דָּא אַיְיתֵי לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא.

לָדַעַת כִּי יְיָ' הוּא הָאֱלֹהִים. דָּא אִיהוּ כְּלָלָא דְכָל רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, (נ"א כְּלָלָא) דְּכָל אוֹרַיְיתָא, כְּלָלָא דְּעֵילָא וְתַתָּא, וְרָזָא דָא אִיהוּ כְּלָלָא דְכָל רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, וְהָכִי הוּא וַדָּאי. כְּלָלָא דְכָל אוֹרַיְיתָא, דָּא אִיהוּ רָזָא דְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְכוֹלָא חַד, כְּלָלָא דְרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, בְּגִין דְּאִיהוּ שֵׁם מָלֵא, דְּאִיהוּ רָזָא

לשון הקודש

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ד) אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת. הָרְאֵיתָ עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. לָדַעַת – לָדַעַת וּלְהִסְתַּכֵּל בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּסוֹד הָאֱמוּנָה וּבְסוֹד הַתּוֹרָה. וְכָל מִי שֶׁהָיָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא הִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לְהַכִּירוֹ, טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא, שֶׁהֲרֵי בִּשְׁבִיל זֶה הֱבִיאוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם לָעוֹלָם הַזֶּה.

לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים. זֶהוּ הַכְּלָל שֶׁל כָּל סוֹד הָאֱמוּנָה, (כלל) שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה, כְּלָל שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה. וְסוֹד זֶה הוּא הַכְּלָל שֶׁל כָּל סוֹד הָאֱמוּנָה, וְכָךְ זֶה וַדַּאי. הַכְּלָל שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה זֶהוּ סוֹד הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְזֶהוּ סוֹד הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְהַכֹּל אֶחָד, הַכְּלָל שֶׁל סוֹד הָאֱמוּנָה, בִּשְׁבִיל שֶׁהוּא שֵׁם מָלֵא, שֶׁהוּא סוֹד הָאֱמוּנָה, וּמִיהוּ? ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ

דִּמְהֵימְנוּתָא, וּמַאן אִיהוּ. ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, יְיָ' אֶחָד שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ' אֱלֹהֵינוּ יְיָ' אֶחָד. דָּא אִיהוּ יְחוּדָא חַד. וּשְׁמוֹ אֶחָד, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, הָא יְחוּדָא אַחֲרָא לְמֶהֱוֵי שְׁמֵיהּ חַד. וְרָזָא דָא (מלכים א יח) יְיָ' הוּא הָאֱלֹהִים, דָּא כְּתִיב, כַּד אִינּוּן בְּיִחוּדָא חָדָא.

וְאִי תֵּימָא, אִי הָכִי, כְּגַוְונָא דִכְתִיב, (זכריה י"ד) יְיָ' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, לָאו אִיהוּ יְיָ' הוּא הָאֱלֹהִים, דְּאִי כְּתִיב (נ"א יְיָ' הוּא וּשְׁמוֹ אֶחָד) יְיָ' אֶחָד וּשְׁמוֹ הוּא אֶחָד, הָוָה אָמֵינָא הָכִי. אֲבָל לָא כְּתִיב, אֶלָּא יְיָ' אֶחָד, וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְאִצְטְרִיךְ לְמֵימַר כְּגַוְונָא דָא יְיָ' הוּא, הָאֱלֹהִים הוּא, וְאִתְחַזֵּי יְיָ' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

אֶלָּא כֹּלָּא חַד, דְּכַד מִתְיַיחֲדָן תְּרֵין שְׁמָהָן אִלֵּין, דָּא בְּיִחוּדָא חַד, וְדָא בְּיִחוּדָא חַד, כְּדֵין תְּרֵין שְׁמָהָן אִלֵּין אִתְעֲבִידוּ חַד, וְאִתְכְּלִילוּ דָא

לשון הקודש

אֶחָד. ה' אֶחָד – שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. זֶהוּ יִחוּד אֶחָד. וּשְׁמוֹ אֶחָד, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד – הֲרֵי יִחוּד אַחֵר לִהְיוֹת שְׁמוֹ אֶחָד. וְסוֹד זֶה – ה' הוּא הָאֱלֹהִים, זֶה כָּתוּב כְּשֶׁהֵם בְּיִחוּד אֶחָד.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כֵּן, כְּדֶגְמַת מַה שֶׁכָּתוּב (זכריה יד) ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, לֹא הוּא ה' הוּא הָאֱלֹהִים, שֶׁאִם הָיָה כָתוּב (ה' הוּא וּשְׁמוֹ אֶחָד) ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ הוּא אֶחָד, הָיִיתִי אוֹמֵר כָּךְ. אֲבָל לֹא כָתוּב אֶלָּא ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְצָרִיךְ לוֹמַר, כְּדֶגְמַת זֶה ה' הוּא הָאֱלֹהִים הוּא, וְנִרְאֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

אֶלָּא הַכֹּל אֶחָד. שֶׁכְּשֶׁמִּתְיַחֲדִים שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ, זֶה בְּיִחוּד אֶחָד וְזֶה בְּיִחוּד

בְּדָא, וַהֲוֵי כֹּלָּא שְׁמָא שְׁלִים, בְּיִחוּדָא חָדָא, וּבְכֵן יְיָ' הוּא הָאֱלֹהִים, דְּהָא כְּדֵין אִתְכְּלִיל כֹּלָּא דָּא בְּדָא, לְמֶהֱוֵי חַד. וְעַד דְּאִתְיַחֲדוּ כָּל חַד, דָּא בִּלְחוֹדוֹי, וְדָא בִּלְחוֹדוֹי, לָא אִתְכְּלִילוּ דָא בְּדָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד.

כְּלָלָא דְּכָל אוֹרַיְיתָא הָכִי אִיהוּ וַדַּאי, דְּהָא אוֹרַיְיתָא אִיהִי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְאִיהוּ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, דָּא אִיהוּ דִּכְתִיב יְיָ'. תּוֹרָה דְּבְעַל פֶּה, דָּא הוּא דִּכְתִיב הָאֱלֹהִים. וּבְגִין דְּאוֹרַיְיתָא אִיהוּ רָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, אִקְרֵי הָכִי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה דְּבְעַל פֶּה, דָּא כְּלָל, וְדָא פְּרָט. כְּלָל אִצְטְרִיךְ לִפְרָט, וּפְרָט אִצְטְרִיךְ לִכְלָל, וְאִתְיַיחֲדוּ דָא בְּדָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד.

וְעַל דָּא, כְּלָלָא דְאוֹרַיְיתָא אִיהוּ כְּלָלָא דְעֵילָא

לשון הקודש

אֶחָד, אָז שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ נַעֲשִׂים אֶחָד וְנִכְלָלִים זֶה בָּזֶה, וְנִהְיָה הַכֹּל שֵׁם שָׁלֵם בְּיִחוּד אֶחָד, וּבְכֵן ה' הוּא הָאֱלֹהִים, שֶׁהֲרֵי אָז הַכֹּל נִכְלָל זֶה בָּזֶה לִהְיוֹת אֶחָד. וְטֶרֶם שֶׁמִּתְיַחֲדִים כָּל אֶחָד, זֶה בִּלְבַדּוֹ וְזֶה בִּלְבַדּוֹ, לֹא נִכְלָלִים זֶה בָּזֶה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד.

הַכְּלָל שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה כָּךְ הוּא וַדַּאי. שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה הִיא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְהוּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב ה'. תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הָאֱלֹהִים. וּמִשּׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה הִיא סוֹד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, נִקְרֵאת כָּךְ – תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, זֶה כְּלָל וְזֶה פְּרָט. הַכְּלָל צָרִיךְ אֶת הַפְּרָט, וְהַפְּרָט צָרִיךְ אֶת הַכְּלָל, וּמִתְיַחֲדִים זֶה עִם זֶה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד.

וְעַל זֶה הַכְּלָל שֶׁל הַתּוֹרָה הוּא הַכְּלָל

וְתַתָּא, בְּגִין דִּשְׁמָא דָא לְעֵילָא, וּשְׁמָא דָא לְתַתָּא, דָּא רָזָא דְּעָלְמָא עִלָּאָה, וְדָא רָזָא דְעָלְמָא תַתָּאָה, וְעַל דָּא כְּתִיב, אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי יְיָ' הוּא (דף קס"ב ע"א) הָאֱלֹהִים. דָּא אִיהוּ כְּלָלָא דְכֹלָּא, וְדָא אִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְמִנְדַּע בְּהַאי עָלְמָא.

וְאִי תֵּימָא, פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא אָן אִינּוּן הָכָא בִּכְלָלָא דָא. אֶלָּא דָא אִיהוּ זָכוֹר, וְדָא אִיהוּ שָׁמוֹר, וְכָל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא בְּהָנֵי כְּלִילָן, בְּרָזָא דְזָכוֹר וּבְרָזָא דְשָׁמוֹר, וְכֹלָּא אִיהוּ חַד.

פְּתַח רִבִּי יוֹסִי וְאָמַר, הָא דְתָנֵינָן דִּצְלוֹתָא דְעַרְבִית חוֹבָה, חוֹבָה אִיהִי וַדָּאי, בְּגִין דִּקְרִיאַת שְׁמַע דְעַרְבִית חוֹבָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְיַחַד בְּלֵילְיָא, כְּמָה דְאִתְיַחַד בִּימָמָא, וּמִדַּת לֵילְיָא אִתְכְּלִיל בִּימָמָא, וּמִדַּת יְמָמָא אִתְכְּלִיל

לשון הקודש

שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁשֵּׁם זֶה לְמַעְלָה וְשֵׁם זֶה לְמַטָּה זֶה סוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְזֶה סוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְעַל זֶה כָּתוּב אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים. זֶהוּ הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל, וְזֶה צָרִיךְ אָדָם לָדַעַת בָּעוֹלָם הַזֶּה.

וְאִם תֹּאמַר, אֵיפֹה הֵן מִצְוֹת הַתּוֹרָה כָּאן בַּכְּלָל הַזֶּה? אֶלָּא זֶהוּ זָכוֹר וְזֶהוּ שָׁמוֹר, וְכָל מִצְוֹת הַתּוֹרָה כְּלוּלִים בְּאֵלֶּה, בְּסוֹד שֶׁל זָכוֹר וְשָׁמוֹר, וְהַכֹּל הוּא אֶחָד.

פְּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, זֶה שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁתְּפִלַּת עַרְבִית חוֹבָה – חוֹבָה הִיא וַדַּאי, מִשּׁוּם שֶׁקְּרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית חוֹבָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְיַחֵד בַּלַּיְלָה כְּמוֹ שֶׁמִּתְיַחֵד בַּיּוֹם, וּמִדַּת לַיְלָה נִכְלֶלֶת בַּיּוֹם, וּמִדַּת יוֹם נִכְלֶלֶת בַּלַּיְלָה,

בְּלֵילְיָא, וְאִתְעָבִיד יְחוּדָא חָדָא. וּמַאן דְּאָמַר רְשׁוּת, בְּגִין אֱמוּרִין וּפְדָרִין דְּמִתְאַכְּלֵי בְּלֵילְיָא וְהָא אוֹקִימְנָא.

כְּתִיב (דברים ו) וְאָהַבְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וְגוֹ', הַאי קְרָא אוֹקִימְנָא לֵיהּ, וְאוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. אֲבָל אִית לְשָׁאֲלָא, אִי בְּהַאי יְחוּדָא דְשְׁמַע יִשְׂרָאֵל, אִתְכְּלִיל כֹּלָּא, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, אֲמַאי (כְּתִיב) לְבָתָר וְאָהַבְתָּ (דברים יא) וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, דְּהָא בְּיִחוּדָא אִתְכְּלִילוּ. אֲבָל הָתָם בִּכְלָל, וְהָכָא בִּפְרַט, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ.

וּבְרָזָא דְּיִחוּדָא דָא אִתְעַרְנָא בֵּיהּ, יְחוּדָא דָא אִיהוּ כְּגַוְונָא דִתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, וּתְפִלִּין דְּדְרוֹעָא. בִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא אַרְבָּעָה פָּרְשִׁיָּין, וְהָא אִתְמַר, וְהָכָא תְּלַת שְׁמָהָן אִינּוּן. הָתָם בִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, אַרְבָּעָה פָּרְשִׁיָּין, כָּל חַד וְחַד בִּלְחוֹדוֹי,

לשון הקודש

וְנַעֲשֶׂה יִחוּד אֶחָד. וּמִי שֶׁאָמַר רְשׁוּת – מִשּׁוּם אֱמוּרִים וּפְדָרִים שֶׁמִּתְאַכְּלִים בַּלַּיְלָה, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

כָּתוּב, (דברים ו) וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה בֵּאַרְנוּהוּ וּפֵרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים, אֲבָל יֵשׁ לִשְׁאֹל, אִם בַּיִּחוּד הַזֶּה שֶׁל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל נִכְלָל הַכֹּל – יָמִין וּשְׂמֹאל, לָמָּה (כְּתוּב) אַחַר כָּךְ וְאָהַבְתָּ, (שם יא) וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, שֶׁהֲרֵי בַּיִּחוּד נִכְלְלוּ? אֲבָל שָׁם בִּכְלָל, וְכָאן בִּפְרָט, וְכָךְ צָרִיךְ.

וּבְסוֹד הַיִּחוּד הַזֶּה הֵעַרְנוּ בוֹ, הַיִּחוּד הַזֶּה הוּא כְּמוֹ שֶׁל הַתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּתְפִלִּין שֶׁל זְרוֹעַ. בִּתְפִלֵּי הָרֹאשׁ אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר, וְכָאן שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת הֵם. שָׁם בִּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, אַרְבַּע

וְהָכָא תְּלַת שְׁמָהָן, מַה בֵּין הַאי לְהַאי.

אֶלָּא אִינּוּן אַרְבָּעָה פָּרְשִׁיָּין, הָא אִתְעֲרוּ בְּהוּ, חַד, נְקוּדָה קַדְמָאָה עִלָּאָה. וְחַד, רָזָא דְעָלְמָא דְאָתֵי. וְחַד, יְמִינָא. וְחַד, שְׂמָאלָא. אִלֵּין רָזָא דִתְפִלִּין דְּרֵישָׁא. וְהָכָא, בְּרָזָא דְיִחוּדָא דָא, תְּלַת שְׁמָהָן, וְאִינּוּן כְּגַוְונָא דְּאִינּוּן אַרְבָּעָה פָּרָשִׁיּוֹת. יְיָ' קַדְמָאָה, דָּא נְקוּדָה עִלָּאָה, רֵאשִׁיתָא דְכֹלָּא. אֱלֹהֵינוּ רָזָא דְעָלְמָא דְאָתֵי. יְיָ' בַּתְרָאָה, כְּלָלָא דִימִינָא וּשְׂמָאלָא כַּחֲדָא, בִּכְלָלָא חָדָא, וְאִלֵּין אִינּוּן תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, וְדָא אִיהוּ יִחוּדָא קַדְמָאָה.

תְּפִלִּין דִּדְרוֹעָא, כְּלָלָא דְכָל הֲנֵי כַּחֲדָא, וְדָא אִיהוּ רָזָא בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. הָכָא כְּלָלָא דְּאִינּוּן תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, דְּאִתְכְּלִילוּ גּוֹ תְּפִלִּין דִּדְרוֹעָא.

לשון הקודש

פָּרָשִׁיּוֹת, כָּל אַחַת וְאַחַת לְבַדָּהּ, וְכָאן שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת. מַה בֵּין זֶה לָזֶה?

אֶלָּא, אוֹתָן אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת הֲרֵי הֵעִירוּ בָּהֶן, אַחַת נְקֻדָּה רִאשׁוֹנָה עֶלְיוֹנָה, וְאַחַת סוֹד הָעוֹלָם הַבָּא, וְאַחַת יָמִין, וְאַחַת שְׂמֹאל. אֵלּוּ סוֹד תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. וְכָאן בְּסוֹד הַיִּחוּד הַזֶּה שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת, וְהֵם כְּמוֹ שֶׁאוֹתָן אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת. ה' הָרִאשׁוֹן זוֹ נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה, רֵאשִׁית הַכֹּל. אֱלֹהֵינוּ – סוֹד הָעוֹלָם הַבָּא. ה' הָאַחֲרוֹן – כְּלָל שֶׁל יָמִין וּשְׂמֹאל כְּאֶחָד בִּכְלָל אֶחָד, וְאֵלֶּה הֵן תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וְזֶהוּ הַיִּחוּד הָרִאשׁוֹן.

תְּפִלִּין שֶׁל זְרוֹעַ, הַכְּלָל שֶׁל כָּל אֵלֶּה כְּאֶחָד, וְזֶהוּ סוֹד בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. כָּאן הַכְּלָל שֶׁל אוֹתָן תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ שֶׁנִּכְלְלוּ בְּתוֹךְ תְּפִלִּין שֶׁל זְרוֹעַ.

וְרָזָא דָּא, בָּרוּךְ: דָּא רָזָא דִּנְקוּדָה עִלָּאָה, דְּאִיהוּ בָּרוּךְ, דְּכָל בִּרְכָאן נַבְעִין מִתַּמָּן. וְאִי תֵּימָא עָלְמָא דְּאָתֵי אִקְרֵי בָּרוּךְ. לָאו הָכִי, דְּהָא נְקוּדָה עִלָּאָה אִיהוּ דְּכַר, עָלְמָא דְּאָתֵי נוּקְבָא. אִיהוּ בָּרוּךְ וְאִיהִי בְּרָכָה. בָּרוּךְ דְּכָר. בְּרָכָה נוּקְבָא. וְעַל דָּא בָּרוּךְ אִיהוּ נְקוּדָה עִלָּאָה, שֵׁם: דָּא עָלְמָא דְּאָתֵי, דְּאִיהוּ שֵׁם גָּדוֹל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (יהושע ז) וּמַה תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. כְּבוֹד: דָּא כָּבוֹד עִלָּאָה, דְּאִיהוּ יְמִינָא וּשְׂמָאלָא.

וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּהַאי תְּפִלָּה שֶׁל יַד, דְּאִיהוּ מַלְכוּתוֹ, וְנָטִיל כֹּלָּא בְּגַוֵּיהּ, וּבְהַאי מַלְכוּתוֹ אִתְּכְּלִילָן בֵּיהּ עָלְמִין כֻּלְּהוּ, לְמֵיזַן לוֹן, וּלְסַפְּקָא לוֹן, בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיכוּ וְעַל דָּא לְעוֹלָם וָעֶד.

לשון הקודש

וְסוֹד זֶה, בָּרוּךְ – זֶה סוֹד הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהוּא בָּרוּךְ, שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת נוֹבְעוֹת מִשָּׁם. וְאִם תֹּאמַר, הָעוֹלָם הַבָּא הוּא שֶׁנִּקְרָא בָּרוּךְ – לֹא כָּךְ! שֶׁהֲרֵי הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה הִיא זָכָר, הָעוֹלָם הַבָּא נְקֵבָה. הוּא בָּרוּךְ וְהִיא בְּרָכָה. בָּרוּךְ זָכָר, בְּרָכָה נְקֵבָה. וְלָכֵן בָּרוּךְ הוּא נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה. שֵׁם – זֶה הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא שֵׁם גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יהושע ז) וּמַה תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. כְּבוֹד – זֶה הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא יָמִין וּשְׂמֹאל.

וְכֻלָּם כְּלוּלִים בִּתְפִלָּה זוֹ שֶׁל יָד, שֶׁהִיא מַלְכוּתוֹ, וְנוֹטֶלֶת הַכֹּל לְתוֹכָהּ. וּבַמַּלְכוּתוֹ הַזּוֹ נִכְלָלִים כָּל הָעוֹלָמוֹת לָזוּן אוֹתָם וּלְסַפֵּק לָהֶם בְּכָל מַה שֶּׁצְּרִיכִים, וְעַל זֶה לְעוֹלָם וָעֶד.

וְדָא אִיהוּ יְחוּדָא דִתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, וּתְפִלִּין דִּדְרוֹעָא, וּכְגַוְונָא דְרָזָא דְיִחוּדָא דִתְפִלִּין, הָכִי אִיהוּ יְחוּדָא דְכֹלָּא, וְדָא אִיהוּ בְּרִירָא דְמִלָּה. וְהָא סַדַרְנָא יְחוּדָא דָא קָמֵי בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, וְאָמַר לִי, דְּהָא בְּאַרְבַּע גַּוְונִין אִתְסָדַר יְחוּדָא, וְדָא בְּרִירָא מִכֻּלְּהוּ, וְהָכִי אִיהוּ וַדַּאי, וְכֻלְּהוּ רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, אֲבָל סִדּוּרָא דִתְפִלִּין, דָּא אִיהוּ יְחוּדָא עִלָּאָה, כְּדְקָא יֵאוֹת.

וּמִגּוֹ דְּאִתְכְּלִילוּ יְמִינָא וּשְׂמָאלָא בְּרָזָא דִשְׂמָא קַדִּישָׁא בְּאֹרַח כְּלָל, אִצְטְרִיךְ לְבָתַר לְאַפָּקָא לוֹן בְּאֹרַח פְּרָט, אֲבָל לָאו בְּאֹרַח יְחוּדָא, דְּהָא יְחוּדָא בִקְרָא קַדְמָאָה אִיהוּ, לְמֶהֱוֵי יְהוָ"ה אֶחָד בִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, וּשְׁמוֹ אֶחָד בִּתְפִלִּין דִּדְרוֹעָא, וַהֲוֵי כֹלָּא חַד. כֵּיוָן דְּיִחוּדָא דָא אִתְסָדַר כֹּלָּא בְּכֹלָּא מֵרֵישָׁא דְנִקוּדָה עִלָּאָה, (ס"א דְּאִיהוּ רֵאשִׁיתָא דְכֹלָּא) אִצְטְרִיךְ

לשון הקודש

וְזֶהוּ הַיִּחוּד שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּתְפִלִּין שֶׁל זְרוֹעַ, וּכְמוֹ שֶׁסּוֹד הַיִּחוּד שֶׁל הַתְּפִלִּין – כָּךְ הוּא הַיִּחוּד שֶׁל הַכֹּל, וְזֶהוּ בֵּרוּר הַדָּבָר. וַהֲרֵי סִדַּרְנוּ הַיִּחוּד הַזֶּה לִפְנֵי הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְאָמַר לִי, שֶׁהֲרֵי בְּאַרְבָּעָה גְוָנִים הִסְתַּדֵּר הַיִּחוּד, וְזֶהוּ הַמֻּבְחָר מִכֻּלָּם, וְכָךְ הוּא וַדַּאי, וְכֻלָּם סוֹד הָאֱמוּנָה. אֲבָל סִדּוּר הַתְּפִלִּין זֶהוּ הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן כָּרָאוּי.

וּמִתּוֹךְ שֶׁנִּכְלְלוּ יָמִין וּשְׂמֹאל בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּדֶרֶךְ כְּלָל, צָרִיךְ אַחַר כָּךְ לְהוֹצִיאָם בְּדֶרֶךְ פְּרָט, אֲבָל לֹא בְּדֶרֶךְ יִחוּד, שֶׁהֲרֵי הַיִּחוּד בַּפָּסוּק הוּא רִאשׁוֹן, לִהְיוֹת יְהוָ"ה אֶחָד בִּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וּשְׁמוֹ אֶחָד בִּתְפִלִּין שֶׁל זְרוֹעַ, וְנִהְיָה הַכֹּל אֶחָד. כֵּיוָן שֶׁהַיִּחוּד הַזֶּה מִסְתַּדֵּר הַכֹּל

לְבָתָר לְאַתְעָרָא מֵרֵישָׁא (ס"א מִרָזָא) דִּנְהוֹרָא קַדְמָאָה, דְּאִיהוּ רֵישָׁא דְכֹלָּא.

וְאָהַבְתָּ דָּא רֵאשִׁיתָא דִימִינָא, לְמִרְחַם לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּרְחִימוּ דְאִתְדַּבְּקוּתָא דִילֵיהּ, וּמַאן אִיהוּ. (נ"א רְחִימוּ דְאִתְעָר יְמִינָא) יְמִינָא, דְּאִיהוּ אִתְעַר רְחִימוּ. מָאן דְּרָחִים לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִיהוּ אִתְעַר יְמִינָא דִילֵיהּ לְגַבֵּיהּ. וּמְקַבֵּל לֵיהּ (דף קס"ב ע"ב) בִּרְחִימוּ. כָּל מִלִּין דְּעָלְמָא לָא תַלְיָין אֶלָּא בִּרְעוּתָא, רוּחַ אַמְשִׁיךְ רוּחַ וְאַיְיתֵי רוּחַ וְסִימָנָךְ דָּא (איוב לד) אִם יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסוֹף.

כַּד אַתְעַר בַּר נָשׁ רְחִימוּ לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִתְעֲרוּתָא דִימִינָא לָא אִתְעַר, אֶלָּא בִּתְלַת גַּוְונִין, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (דברים ו) בְּכָל לְבָבְךָ. וּבְכָל

לשון הקודש

בִּכְלָל מֵהָרֹאשׁ שֶׁל הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, (שֶׁהוּא רֵאשִׁית הַכֹּל) צָרִיךְ אַחַר כָּךְ לְהָעִיר מֵהָרֹאשׁ (מֵהַסּוֹד) שֶׁל הָאוֹר הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא רֹאשׁ הַכֹּל.

וְאָהַבְתָּ – זוֹ רֵאשִׁית הַיָּמִין, לֶאֱהֹב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאַהֲבָה שֶׁל הַדְּבֵקוּת שֶׁלּוֹ, וּמִיהוּ? (הָאַהֲבָה שֶׁל הִתְעוֹרְרוּת הַיָּמִין) הַיָּמִין, שֶׁהוּא מְעוֹרֵר הָאַהֲבָה. מִי שֶׁאוֹהֵב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא מֵעִיר אֶת יְמִינוֹ אֵלָיו וּמְקַבְּלוֹ בְּאַהֲבָה. כָּל דִּבְרֵי הָעוֹלָם לֹא תְּלוּיִים אֶלָּא בְּרָצוֹן, רוּחַ מַמְשִׁיכָה רוּחַ וּמְבִיאָה רוּחַ, וְסִימָנְךָ זֶה – (איוב לד) אִם יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסֹף.

כְּשֶׁמְּעוֹרֵר הָאָדָם אַהֲבָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הִתְעוֹרְרוּת הַיָּמִין לֹא נְעוֹרָה אֶלָּא בִּשְׁלֹשָׁה גְוָנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ו) בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ. הֲרֵי

נַפְשְׁךָ. וּבְכָל מְאֹדֶךָ. הָא תְּלַת גַּוְונִין הָכָא. דְּלָא תֵימָא אוֹ הַאי אוֹ הַאי, דְּהָא לָא כְתִיב אוֹ בְּכָל לְבָבְךָ, אוֹ בְּכָל נַפְשְׁךָ, אוֹ בְּכָל מְאֹדֶךָ. אֶלָּא כֻּלְּהוּ אִצְטְרִיךְ, לְבָא וְנַפְשָׁא וּמָמוֹנָא. וּכְדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַר יְמִינֵיהּ לְגַבֵּיהּ, וּפָשִׁיט לֵיהּ לָקָבְלֵיהּ, וּמְקַבְּלָא לֵיהּ.

וְעַל דָּא כְתִיב, (תהלים קי) נְאֻם יְיָ' לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי. וְרָזָא דְּהַאי קְרָא, הָא אִתְעַרְנָא בֵיהּ, דְּדָוִד מַלְכָּא עַל דַּרְגָּא דִילֵיהּ קָאָמַר, כַּד אִתְקַשָּׁר בִּימִינָא. תְּלֵיסָר פִּקּוּדִין הָכָא בִימִינָא, וְאָהַבְתָּ אֶת יְיָ' אֱלֹהֶיךָ, הָא חָדָא. בְּכָל לְבָבְךָ, תְּרֵין. וּבְכָל נַפְשְׁךָ, תְּלַת. וּבְכָל מְאֹדֶךָ, אַרְבַּע. וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ, חֲמִשָּׁא. וְדִבַּרְתָּ בָּם, הָא שִׁיתָּא. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ, הָא שִׁבְעָה. וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ, הָא תְמַנְיָא. וּבְשָׁכְבְּךָ, הָא תִשְׁעָה. וּבְקוּמֶךָ, הָא

לשון הקודש

כָּאן שְׁלֹשָׁה גְוָנִים. שֶׁלֹּא תֹאמַר אוֹ זֶה אוֹ זֶה, שֶׁהֲרֵי לֹא כָתוּב אוֹ בְּכָל לְבָבְךָ אוֹ בְּכָל נַפְשְׁךָ אוֹ בְּכָל מְאֹדֶךָ. אֶלָּא צָרִיךְ אֶת כֻּלָּם, לֵב וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן. וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵעִיר אֶת יְמִינוֹ אֵלָיו, וּפוֹשֵׁט אוֹתָהּ כְּנֶגְדּוֹ וּמְקַבֵּל אוֹתוֹ.

וְעַל זֶה כָּתוּב, (תהלים קו) נְאֻם ה' לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי. וְסוֹד הַכָּתוּב הַזֶּה הֲרֵי הֵעַרְנוּ בוֹ, שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ עַל דַּרְגָּתוֹ אָמַר, כְּשֶׁנִּקְשַׁר בַּיָּמִין. שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִצְוֹת כָּאן בְּיָמִין: וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ – הֲרֵי אַחַת. בְּכָל לְבָבְךָ – שְׁתַּיִם. וּבְכָל נַפְשְׁךָ – שָׁלֹשׁ. וּבְכָל מְאֹדֶךָ – אַרְבַּע. וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ – חָמֵשׁ. וְדִבַּרְתָּ בָּם – הֲרֵי שֵׁשׁ. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ – הֲרֵי שֶׁבַע. וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ – שְׁמוֹנֶה. וּבְשָׁכְבְּךָ – הֲרֵי תֵּשַׁע.

עֲשָׂרָה. וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ, הָא חַד סָר. וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ, הָא תְּרֵיסָר. וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ, הָא תְּלֵיסָר.

תְּלֵיסָר פִּקּוּדִין אִלֵּין, תַּלְיָין בִּימִינָא, וּשְׂמָאלָא אִתְכְּלִיל בִּימִינָא, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ, וּבְכָל זִמְנָא דִשְׂמָאלָא אִתְעַר, יְמִינָא שָׁאֲרֵי בֵּיהּ בְּרֵישָׁא. וּבְגִין דָּא, אִם יִזְכּוּן, שְׂמָאלָא אִתְכְּלִיל בִּימִינָא. וְאִי לָאו, יְמִינָא אִתְכְּלִיל בִּשְׂמָאלָא, וְשַׁלְטָא שְׂמָאלָא. וְסִימָנָא דָא, אִם בְּרֵישָׁא, כְּגוֹן (ויקרא כו) אִם בְּחוּקֹתַי תֵּלֵכוּ. וּבְכָל אֲתָר, שְׂמָאלָא אִתְעַר בִּרְחִימוּ בְּרָזָא דִימִינָא, וּלְבָתַר אִתְתָּקַף דִּינֵיהּ, כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ. וְכַךְ אִצְטְרִיךְ בְּכָל אֲתָר, וְהָא אִתְעָרוּ חַבְרַיָּיא, בְּהָנֵי מִלִּין. אָתָא רִבִּי חִיָּיא וּנְשָׁקֵיהּ.

פָּתַח וְאָמַר (שמות כו) וְאֶת הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֶשֶׂר

לשון הקודש

וּבְקוּמֶךָ – הֲרֵי עֶשֶׂר. וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ – הֲרֵי אַחַת עֶשְׂרֵה. וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ – הֲרֵי שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה. וּכְתַבְתָּם עַל מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ – הֲרֵי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה.

שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה הַמִּצְוֹת הַלָּלוּ תְּלוּיוֹת בַּיָּמִין, וְהַשְּׂמֹאל נִכְלָל בַּיָּמִין, וְכָךְ צָרִיךְ. וּבְכָל זְמַן שֶׁמִּתְעוֹרֵר הַשְּׂמֹאל, הַיָּמִין מַתְחִיל בָּרֹאשׁ. וְלָכֵן אִם יִזְכּוּ, הַשְּׂמֹאל נִכְלָל בַּיָּמִין. וְאִם לֹא, הַיָּמִין נִכְלָל בַּשְּׂמֹאל, וְשׁוֹלֵט הַשְּׂמֹאל. וְסִימָן לָזֶה, אִם בָּרֹאשׁ, כְּמוֹ אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ. וּבְכָל מָקוֹם הַשְּׂמֹאל מִתְעוֹרֵר בְּאַהֲבָה בְּסוֹד הַיָּמִין, אַחַר כָּךְ מִתְחַזֵּק דִּינוֹ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, וְכָךְ צָרִיךְ בְּכָל מָקוֹם, וְזֶה הֵעִירוּ הַחֲבֵרִים בַּדְּבָרִים הַלָּלוּ. בָּא רַבִּי חִיָּיא וּנְשָׁקוֹ.

פָּתַח וְאָמַר, וְאֶת הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֶשֶׂר

יְרִיעוֹת וְגוֹ', הָא הָכָא רָזָא דְּיִחוּדָא, דְּהָא תִקוּנָא דְּמַשְׁכְּנָא מִכַּמָּה דַרְגִּין אִיהוּ, דִּכְתִיב בֵּיהּ וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד. לְאִתְחַזָּאָה דְּכָל שַׁיְיפִין דְּגוּפָא, כֻּלְּהוּ רָזָא דְּגוּפָא חַד. בְּבַר נָשׁ אִית בֵּיהּ כַּמָּה שַׁיְיפִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, אִלֵּין פְּנִימָאִין לְגוֹ, וְאִלֵּין בְּאִתְגַּלְיָא לְבַר, וְכֻלְּהוּ אִקְרוּן גּוּפָא חָדָא, וְאִקְרֵי בַר נָשׁ חַד, בְּחִבּוּרָא חָדָא. אוּף הָכִי מִשְׁכְּנָא, כֻּלְּהוּ שַׁיְיפִין כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, וְכַד אִתְחַבְּרוּ כֹּלָּא כַּחֲדָא, כְּדֵין כְּתִיב וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד. (נ"א כְּגַוְונָא דְּאָדָם).

פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, כֹּלָּא שַׁיְיפִין וְאֵבָרִין, בְּרָזָא דִּלְעֵילָא. וְכַד מִתְחַבְּרִין כֻּלְּהוּ כְּחַד, כְּדֵין כֻּלְּהוּ סַלְקָן לְרָזָא חַד. רָזָא דְּמִשְׁכְּנָא, דְּאִיהוּ אֵבָרִין וְשַׁיְיפִין, כֻּלְּהוּ סַלְקִין לְרָזָא דְּאָדָם, כְּגַוְונָא דְּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, דְּהָא פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, כֻּלְּהוּ בְּרָזָא דְּאָדָם, דְּכַר וְנוּקְבָא, דְּכַד מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, אִינּוּן חַד, רָזָא

לשון הקודש

יְרִיעוֹת וְגוֹ'. הֲרֵי כָּאן סוֹד הַיִּחוּד, שֶׁהֲרֵי תִּקּוּנוֹ שֶׁל הַמִּשְׁכָּן הוּא מִכַּמָּה דְּרָגוֹת, שֶׁכָּתוּב בּוֹ וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד. לְהַרְאוֹת שֶׁכָּל הָאֵיבָרִים שֶׁל הַגּוּף כֻּלָּם בְּסוֹד שֶׁל גּוּף אֶחָד. בְּאָדָם יֵשׁ כַּמָּה אֵיבָרִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, אֵלֶּה פְּנִימִיִּים לַפְּנִים, וְאֵלֶּה בְּגִלּוּי לַחוּץ, וְכֻלָּם נִקְרָאִים גּוּף אֶחָד, וְנִקְרָא אָדָם אֶחָד בְּחִבּוּר אֶחָד. אַף כָּךְ הַמִּשְׁכָּן כָּל הָאֵיבָרִים כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וּכְשֶׁכֻּלָּם מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, אָז כָּתוּב וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד. (כְּדֻגְמַת הָאָדָם). **מִצְוֹת** הַתּוֹרָה כֻּלָּם אֵיבָרִים בַּסּוֹד שֶׁל מַעְלָה. וּכְשֶׁכֻּלָּם מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, אָז כֻּלָּם עוֹלִים לְסוֹד אֶחָד. סוֹד הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא פְּרָקִים וְאֵיבָרִים, כֻּלָּם עוֹלִים לְסוֹד שֶׁל אָדָם, כְּמוֹ שֶׁמִּצְוֹת הַתּוֹרָה,

דְּאָדָם. מָאן דְּגָרַע אֲפִילוּ פִּקּוּדָא חָדָא דְּאוֹרַיְיתָא, כְּאִלּוּ גָּרַע דְּיוּקְנָא דִּמְהֵימְנוּתָא, דְּהָא כֻּלְּהוּ שַׁיְיפִין וְאֵבָרִין בְּדְיוּקְנָא דְּאָדָם, וּבְגִין כַּךְ כֹּלָּא סַלְקָא בְּרָזָא דְּיִחוּדָא. וְעַל דָּא, יִשְׂרָאֵל אִינּוּן גּוֹי אֶחָד, דִּכְתִיב, (יחזקאל לד) וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם. וּכְתִיב (שמואל ב ז) מִי כְעַמְּךָ כְּיִשְׂרָאֵל וְגוֹ'.

רִבִּי יִצְחָק הָוָה שְׁכִיחַ קָמֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לֵיהּ, וַדַּאי רְחִימוּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּבַר נָשׁ רָחִים לֵיהּ, לָא אִתְּעַר אֶלָּא מִלִּבָּא, בְּגִין דְּלִבָּא אִיהוּ אִתְּעָרוּתָא לְאִתְּעָרָא לְגַבֵּיהּ רְחִימוּ, (וְרַחֲמָנָא לִבָּא בָּעֵי) אִי הָכִי, אֲמַאי כְּתִיב בְּכָל לְבָבְךָ, וּלְבָתַר וּבְכָל נַפְשְׁךָ. דְּמַשְׁמַע דְּתְרֵין גַּוְונִין אִינּוּן, חַד לִבָּא, וְחַד נַפְשָׁא, אִי לִבָּא הוּא עִקָּרָא, מָאי בָּעֵי נַפְשָׁא. אָמַר לֵיהּ, וַדַּאי לִבָּא וְנַפְשָׁא תְּרֵין אִינּוּן, וְאִתְּאַחֲדָן לְחָד.

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי מִצְוֹת הַתּוֹרָה כֻּלָּם בְּסוֹד שֶׁל אָדָם, זָכָר וּנְקֵבָה, שֶׁכְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים כְּאֶחָד הֵם אֶחָד בְּסוֹד שֶׁל אָדָם. מִי שֶׁפּוֹגֵם אֲפִלּוּ מִצְוָה אַחַת שֶׁל הַתּוֹרָה, כְּאִלּוּ פָּגַם בִּדְמוּת הָאֱמוּנָה, שֶׁהֲרֵי כָּל הַפְּרָקִים וְהָאֵיבָרִים בִּדְמוּת אָדָם, וְלָכֵן הַכֹּל עוֹלֶה בְּסוֹד הַיִּחוּד. וְעַל זֶה יִשְׂרָאֵל הֵם גּוֹי אֶחָד, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לד) וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם. וְכָתוּב (שמואל–ב ז) מִי כְעַמְּךָ כְּיִשְׂרָאֵל וְגוֹ'.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה מָצוּי לִפְנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לוֹ, וַדַּאי שֶׁאַהֲבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאָדָם אוֹהֵב אוֹתוֹ לֹא מִתְעוֹרֶרֶת אֶלָּא מֵהַלֵּב, מִשּׁוּם שֶׁלֵּב הוּא הִתְעוֹרְרוּת לְהָעִיר אֵלָיו אַהֲבָה. (וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה אֶת הַלֵּב) אִם כָּךְ, לָמָּה כָּתוּב בְּכָל לְבָבְךָ וְאַחַר כָּךְ וּבְכָל נַפְשְׁךָ, שֶׁמַּשְׁמָע שֶׁהֵם שְׁנֵי גְּוָנִים, אֶחָד הַלֵּב וְאֶחָד הַנֶּפֶשׁ? אִם הַלֵּב עִקָּר – מַה צָּרִיךְ נֶפֶשׁ? אָמַר לוֹ, וַדַּאי שֶׁלֵּב וָנֶפֶשׁ הֵם

דְּהָא לִבָּא וְנַפְשָׁא וּמָמוֹנָא, כֻּלְּהוּ אִתְּאַחֲדָן דָּא בְדָא, וְלִבָּא אִיהוּ עִקָּרָא וְיסוֹדָא דְכֹלָּא.

וְהָא דְּאִתְּמַר בְּכָל לְבָבְךָ, בִּתְרֵין לִיבָּן אִיהוּ, דְּאִינְהוּ תְּרֵין יִצְרִין, חַד יִצְרָא טָבָא, וְחַד יִצְרָא בִישָׁא, וּתְרֵין אִלֵּין כָּל חַד וְחַד אִקְרֵי לֵב, דָּא (דף קס"ג ע"א) אִקְרֵי לֵב טוֹב, וְדָא אִקְרֵי לֵב רָע. וּבְגִין כַּךְ אִיהוּ לְבָבְךָ, דְּאִינּוּן תְּרֵין, יֵצֶר הַטּוֹב וְיֵצֶר הָרָע.

וּבְכָל נַפְשְׁךָ, וּבְנַפְשְׁךָ מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי וּבְכָל נַפְשְׁךָ, הַאי בְּכָל אֲמַאי. אֶלָּא לְאַכְלְלָא נֶפֶ"שׁ וְרוּ"חַ וּנְשָׁמָ"ה, דָּא אִיהוּ וּבְכָל נַפְשְׁךָ, בְּכָל מַה דְּאָחִיד הַאי נֶפֶשׁ. וּבְכָל מְאֹדֶךָ, אוֹף הָכִי כַּמָּה זִינִין אִינּוּן דְּמָמוֹנָא, כֻּלְּהוּ מְשַׁנְיָין אִלֵּין מֵאִלֵּין, וְעַל דָּא כְּתִיב בְּכָל. רְחִימוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמִמְסָר לֵיהּ כָּל דָּא, לְמִרְחַם לֵיהּ בְּכָל חַד וְחַד.

לשון הקודש

שְׁנַיִם, וּמִתְּאַחֲדִים לְאֶחָד. שֶׁהֲרֵי לֵב וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן, כֻּלָּם אֲחוּזִים זֶה בָּזֶה, וְהַלֵּב הוּא עִקָּר וְיסוֹד הַכֹּל.

וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּכָל לְבָבְךָ, בִּשְׁנֵי לְבָבוֹת הוּא, שֶׁהֵם שְׁנֵי יְצָרִים, אֶחָד יֵצֶר טוֹב וְאֶחָד יֵצֶר רַע. וּשְׁנֵי אֵלֶּה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד נִקְרָא לֵב. זֶה נִקְרָא לֵב טוֹב, וְזֶה נִקְרָא לֵב רַע. וּמִשּׁוּם כָּךְ הוּא לְבָבְךָ, שֶׁהֵם שְׁנַיִם, יֵצֶר הַטּוֹב וְיֵצֶר הָרָע.

וּבְכָל נַפְשְׁךָ? וּבְנַפְשְׁךָ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה וּבְכָל נַפְשְׁךָ? הַבְּכָל הַזֶּה לְשֵׁם מָה? אֶלָּא לְהַכְלִיל נֶפֶ"שׁ וְרוּ"חַ וּנְשָׁמָ"ה. זֶהוּ וּבְכָל נַפְשְׁךָ, בְּכָל מַה שֶׁאוֹחֶזֶת הַנֶּפֶשׁ הַזּוֹ. וּבְכָל מְאֹדֶךָ, אַף כָּךְ כַּמָּה מִינִים הֵם שֶׁל מָמוֹן, כֻּלָּם מְשֻׁנִּים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה, וְעַל זֶה כָּתוּב בְּכָל.

וְאִי תֵּימָא, בְּיֵצֶר הָרָע הֵיךְ יְכִיל בַּר נָשׁ לְמִרְחַם לֵיהּ, דְּהָא יֵצֶר הָרָע מְקַטְרְגָא אִיהוּ, דְּלָא יִקְרַב בַּר נָשׁ לְפוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהֵיךְ יְרָחִים לֵיהּ בֵּיהּ. אֶלָּא, דָּא אִיהוּ פוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַתִּיר, כַּד הַאי יֵצֶר הָרָע אִתְכַּפְיָא לֵיהּ, בְּגִין רְחִימוּ דְקָא מִרְחַם לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכַד הַאי יֵצֶר הָרָע אִתְכַּפְיָא, וְתָבַר לֵיהּ הַהוּא בַר נָשׁ, דָּא אִיהוּ רְחִימוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּיַדִּיעַ לְקָרְבָא לְהַהוּא יֵצֶר הָרָע, לְפוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

הָכָא אִיהוּ רָזָא לְמָארֵי מִדִּין. כָּל מַה דַּעֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא וְתַתָּא, כֻּלָּא אִיהוּ בְּגִין לְאַחֲזָאָה יְקָרָא דִילֵיהּ, וְכֻלָּא אִיהוּ לְפוּלְחָנֵיהּ. וְכִי מָאן חָמֵי עַבְדָּא, דְּלֶהֱוֵי מְקַטְרְגָא דְמָארֵיהּ,

לשון הקודש

אַהֲבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִמְסֹר לוֹ כָּל זֶה, לֶאֱהֹב אוֹתוֹ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד.

וְאִם תֹּאמַר, בַּיֵּצֶר הָרָע אֵיךְ אָדָם יָכוֹל לֶאֱהֹב אוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי יֵצֶר הָרָע הוּא מְקַטְרֵג שֶׁלֹּא יִקְרַב אָדָם לַעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאֵיךְ יֹאהַב אוֹתוֹ בּוֹ? אֶלָּא זוֹהִי עֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹתֵר, כְּשֶׁהַיֵּצֶר הַזֶּה נִכְנָע לוֹ מִשּׁוּם הָאַהֲבָה שֶׁאוֹהֵב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁכְּשֶׁהַיֵּצֶר הָרָע הַזֶּה נִכְנָע וְהָאָדָם הַזֶּה שׁוֹבֵר אוֹתוֹ, זוֹהִי אַהֲבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁיּוֹדֵעַ לְקָרֵב אֶת אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע לַעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

כָּאן הוּא סוֹד לְבַעֲלֵי הַדִּין. כָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעְלָה וּמַטָּה, הַכֹּל הוּא כְּדֵי לְהַרְאוֹת כְּבוֹדוֹ, וְהַכֹּל הוּא לַעֲבוֹדָתוֹ. וְכִי מִי רָאָה עֶבֶד שֶׁמְּקַטְרֵג אֶת אֲדוֹנוֹ, וּבְכָל מַה שֶּׁרְצוֹן

וּבְכָל מַה דִּרְעוּתֵיהּ דְּמָארֵיהּ, אִתְעָבִיד אִיהוּ מִקַּטְרְגָא, רְעוּתֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּיהוֹן בְּנֵי נָשָׁא תָּדִיר בְּפוּלְחָנֵיהּ, וְיֵהָכוּן בְּאֹרַח קְשׁוֹט, בְּגִין לְמִזְכֵּי לוֹן בְּכַמָּה טָבִין, הוֹאִיל וּרְעוּתֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַאי, הֵיךְ אַתְיָא עַבְדָּא בִישָׁא, וְאִשְׁתְּכַח מִקַּטְרְגָא מִגּוֹ רְעוּתֵיהּ דְּמָארֵיהּ, וְאַסְטֵי לִבְנֵי נָשָׁא לְאֹרַח בִּישׁ, וְאַדְחֵי לוֹן מֵאֹרַח טָב, וְעָבִיד לוֹן דְּלָא יַעַבְדּוּן רְעוּתָא דְּמָארֵיהוֹן, וְאַסְטֵי לִבְנֵי נָשָׁא לְאֹרַח בִּישׁ.

אֶלָּא, וַדַּאי רְעוּתֵיהּ דְּמָארֵיהּ עָבִיד. לְמַלְכָּא דְּהַוָּה לֵיהּ בַּר יְחִידָאי, וַהֲוָה רָחִים לֵיהּ יַתִּיר, וּפָקִיד עֲלֵיהּ בִּרְחִימוּ, דְּלָא יִקְרַב גַּרְמֵיהּ לְאִתְּתָא בִישָׁא, בְּגִין דְּכָל מָאן דְּיִקְרַב לְגַבָּהּ, לָאו כְּדַאי אִיהוּ לְאַעֲלָא גּוֹ פְּלַטְרִין דְּמַלְכָּא. אוֹדֵי לֵיהּ הַהוּא בְּרָא, לְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ דַּאֲבוּי בִּרְחִימוּ.

לשון הקודש

אֲדוֹנוֹ נַעֲשָׂה הוּא מִקַּטְרֵג?! רְצוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא שֶׁיִּהְיוּ הָאֲנָשִׁים תָּמִיד בַּעֲבוֹדָתוֹ וְיֵלְכוּ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת כְּדֵי לְזַכּוֹתָם בְּכַמָּה טוֹבוֹת. הוֹאִיל וּרְצוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּזֶה, אֵיךְ בָּא עֶבֶד רַע וְנִמְצָא מִקַּטְרֵג מִתּוֹךְ רְצוֹן אֲדוֹנוֹ וּמַסְטֶה אֶת בְּנֵי הָאָדָם לְדֶרֶךְ רָעָה, וְדוֹחֶה אוֹתָם מִדֶּרֶךְ טוֹבָה, וְעוֹשֶׂה לָהֶם שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ אֶת רְצוֹן אֲדוֹנָם וּמַסְטֶה אֶת בְּנֵי הָאָדָם לְדֶרֶךְ רָעָה?

אֶלָּא וַדַּאי שֶׁרְצוֹן אֲדוֹנוֹ הוּא עוֹשֶׂה. לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ בֵּן יְחִידִי וְהָיָה אוֹהֵב אוֹתוֹ בְּיוֹתֵר, וְצִוָּה עָלָיו בְּאַהֲבָה שֶׁלֹּא יַקְרִיב אֶת עַצְמוֹ לְאִשָּׁה רָעָה, מִשּׁוּם שֶׁכָּל מִי שֶׁקָּרֵב אֵלֶיהָ, אֵינוֹ כְּדַאי לְהִכָּנֵס לְהֵיכַל הַמֶּלֶךְ. הוֹדָה לוֹ אוֹתוֹ

בְּבֵיתָא דְּמַלְכָּא, לְבַר, הֲוַת חָדָא זוֹנָה, יָאָה בְּחֵיזוּ, וּשְׁפִירָא בְּרֵיוָא. לְיוֹמִין אָמַר מַלְכָּא, בָּעֵינָא לְמֵחֱמֵי רְעוּתֵיהּ דִּבְרִי לְגַבָּאי. קָרָא לָהּ לְהַהִיא זוֹנָה, וְאָמַר לָהּ זִילִי וּתְפַתִּי לִבְרִי, לְמֵחֱמֵי רְעוּתֵיהּ דִּבְרִי לְגַבָּאי. הַהִיא זוֹנָה מַאִי עַבְדַת, אַזְלַת אֲבַתְרֵיהּ דִּבְרֵיהּ דְּמַלְכָּא שָׁרָאת לְחַבְּקָא לֵיהּ וּלְנַשְּׁקָא לֵיהּ, וּלְפַתֵּי לֵיהּ בְּכַמָּה פִּתּוּיִין. אִי הַהוּא בְּרָא יֵאוֹת, וְאָצִית לְפִקּוּדָא דַּאֲבוּי, גָּעַר בָּהּ, וְלָא אָצִית לָהּ, וְדָחֵי לָהּ מִנֵּיהּ. כְּדֵין אָבוּי חַדֵּי בִּבְרֵיהּ, וְאָעִיל לֵיהּ לְגוֹ פַּרְגּוֹדָא דְּהֵיכָלֵיהּ, וְיָהִיב לֵיהּ מַתְּנָן וּנְבַזְבְּזָא וִיקָר סַגְיָא. מָאן גָּרִים כָּל הַאי יְקָר לְהַאי בְּרָא, הֲוֵי אִימָּא הַהִיא זוֹנָה.

וְהַהִיא זוֹנָה אִית לָהּ שִׁבְחָא בְּהַאי אוֹ לָאו. וַדַּאי שִׁבְחָא אִית לָהּ מִכָּל סִטְרִין. חַד, דְּעַבְדַת פִּקּוּדָא דְּמַלְכָּא. וְחַד, דְּגַרְמַת לֵיהּ לְהַהוּא

לשון הקודש

הַבֵּן לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיו בְּאַהֲבָה.

בְּבֵית הַמֶּלֶךְ בַּחוּץ הָיָה זוֹנָה אַחַת נָאָה לְמַרְאֶה וִיפַת תֹּאַר. לְיָמִים אָמַר הַמֶּלֶךְ, אֲנִי רוֹצֶה לִרְאוֹת אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל בְּנִי אֵלַי. קָרָא לְאוֹתָהּ הַזּוֹנָה וְאָמַר לָהּ: לְכִי וּתְפַתִּי אֶת בְּנִי, כְּדֵי לִרְאוֹת אֶת רְצוֹן בְּנִי אֵלַי. מָה עָשְׂתָה אוֹתָהּ זוֹנָה? הָלְכָה אַחַר בֶּן הַמֶּלֶךְ וְהִתְחִילָה לְחַבֵּק וּלְנַשֵּׁק אוֹתוֹ וּלְפַתּוֹתוֹ בְּכַמָּה פִּתּוּיִים. אִם אוֹתוֹ בֵּן יָאֶה וּמְצַיֵּת לְמִצְוַת אָבִיו – גּוֹעֵר בָּהּ וְלֹא מְצַיֵּת לָהּ וְדוֹחֶה אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ. וְאָז אָבִיו שָׂמֵחַ בִּבְנוֹ וּמַכְנִיסוֹ לְתוֹךְ הַפַּרְגּוֹד שֶׁל הֵיכָלוֹ, וְנוֹתֵן לוֹ מַתָּנוֹת וְאוֹצָרוֹת וְכָבוֹד רַב. מִי גָּרַם אֶת כָּל הַכָּבוֹד הַזֶּה לַבֵּן הַזֶּה? הֱוֵה אוֹמֵר, אוֹתָהּ הַזּוֹנָה.

וְאוֹתָהּ הַזּוֹנָה יֵשׁ לָהּ בָּזֶה שֶׁבַח אוֹ לֹא?

בְּרָא, לְכָל הַהוּא טִיבוּ, לְכָל הַאי רְחִימוּ דְּמַלְכָּא לְגַבֵּיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית א) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. וְהִנֵּה טוֹב, דָּא מַלְאָךְ חַיִּים. מְאֹד, דָּא מַלְאָךְ הַמָּוֶת, דְּאִיהוּ וַדָּאי טוֹב מְאֹד, לְמַאן דְּאָצִית פִּקּוּדִין דְּמָאֲרֵיהּ. וְתָא חֲזִי, אִי לָא יְהֵא הַאי מִקַּטְרְגָא, לָא יַרְתּוּן צַדִּיקַיָּא הֲנֵי גְּנָזַיָּא עִלָּאִין, דְּזִמִּינִין לְיָרְתָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

זַכָּאִין אִינּוּן דְּאִעְרָעוּ בְּהַאי מִקַּטְרְגָא, וְזַכָּאִין אִינּוּן דְּלָא אִעֲרָעוּ בֵּיהּ. זַכָּאִין אִינּוּן דְּאִעְרָעוּ בֵּיהּ, וְאִשְׁתְּזִיבוּ מִנֵּיהּ, דִּבְגִינֵיהּ יָרְתִין כָּל אִינּוּן טָבִין, וְכָל אִינּוּן עִדּוּנִין, וְכָל אִינּוּן כִּסּוּפִין דְּעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּעָלֵיהּ כְּתִיב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ.

לשון הקודש

וַדַּאי שֶׁיֵּשׁ לָהּ שֶׁבַח מִכָּל הַצְּדָדִים. אֶחָד – שֶׁעָשְׂתָה אֶת רְצוֹן הַמֶּלֶךְ. וְאֶחָד – שֶׁגָּרְמָה לְאוֹתוֹ הַבֵּן כָּל אוֹתוֹ הַטּוּב וּלְכָל הָאַהֲבָה הַזּוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ אֵלָיו. וְעַל זֶה כָּתוּב (בראשית א) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. וְהִנֵּה טוֹב – זֶה מַלְאַךְ הַחַיִּים. מְאֹד – זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת, שֶׁהוּא וַדַּאי טוֹב מְאֹד לְמִי שֶׁמְּצַיֵּת לְמִצְוֹת רִבּוֹנוֹ. וּבָא רְאֵה, אִם לֹא יִהְיֶה הַמְּקַטְרֵג הַזֶּה, לֹא הָיוּ יוֹרְשִׁים הַצַּדִּיקִים אֶת הַגְּנָזִים הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ, שֶׁעֲתִידִים לָרֶשֶׁת עוֹלָם הַבָּא.

אַשְׁרֵיהֶם שֶׁנִּפְגְּשׁוּ בַּמְּקַטְרֵג הַזֶּה, וְאַשְׁרֵיהֶם שֶׁלֹּא פָּגְשׁוּ בוֹ. אַשְׁרֵיהֶם שֶׁפָּגְשׁוּ בוֹ וְנִצְּלוּ מִמֶּנּוּ, שֶׁבִּשְׁבִילוֹ יוֹרְשִׁים כָּל אוֹתָן טוֹבוֹת וְכָל אוֹתָם עִדּוּנִים וְכָל אוֹתָן תְּשׁוּקוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁעָלָיו כָּתוּב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ.

וְזַכָּאִין אִינּוּן דְּלָא אִעָרְעוּ בֵּיהּ, דִּבְגִינֵיהּ יָרְתִין גֵּיהִנָּם, וְאִטָּרְדוּ מֵאֶרֶץ הַחַיִּים, דְּהָא אִינּוּן חַיָּיבַיָּא דְּאִעָרְעוּ בֵּיהּ, הֲווֹ צַיְּיתִין לֵיהּ, וְאִתְמַשְּׁכוּ אֲבַתְרֵיהּ. וְעַל דָּא אִית לְצַדִּיקַיָּא לְמֶחְזַק לֵיהּ טָבִין דְּהָא בְּגִינֵיהּ יָרְתִין כָּל אִינּוּן טָבָאן וְעִדּוּנִין וְכִסּוּפִין לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

תּוֹעַלְתָּא דְּהַאי מְקַטְרְגָא. כַּד חַיָּיבַיָּא צַיְּיתִין לֵיהּ (דף קס"ג ע"ב) מָאי אִיהִי. אֶלָּא, אַף עַל גַּב דְּלֵית לֵיהּ תּוֹעַלְתָּא, פִּקּוּדָא דְּמָארֵיהּ אִיהוּ עָבִיד. וְתוּ, דְּהָא אִתְתָּקַף בְּגִין הַאי, הוֹאִיל וְאִיהוּ רָע, אִתְתָּקַף כַּד עָבִיד בִּישׁ. חַיָּיבָא לָא אִתְתָּקַף עַד דְּקָטִיל בַּר נָשׁ, כֵּיוָן דְּקָטִיל בְּנֵי נָשָׁא, כְּדֵין אִתְתָּקַף וְאִתְגַּבָּר בְּחֵילֵיהּ, וְאִית לֵיהּ נַיְיחָא. כַּךְ הַהוּא מְקַטְרְגָא, דְּאִתְקְרֵי מַלְאָךְ הַמָּוֶת, לָא אִתְגַּבָּר בְּחֵילֵיהּ, עַד דְּאַסְטֵי לִבְנֵי נָשָׁא, וּמְקַטְרֵג

לשון הקודש

וְאַשְׁרֵי אוֹתָם שֶׁלֹּא פָּגְשׁוּ בּוֹ, שֶׁבִּשְׁבִילוֹ יוֹרְשִׁים גֵּיהִנֹּם וְנִטְרְדוּ מֵאֶרֶץ הַחַיִּים, שֶׁהֲרֵי אוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁפָּגְשׁוּ אוֹתוֹ, הָיוּ מְצַיְּתִים לוֹ וְנִמְשְׁכוּ אַחֲרָיו, וְעַל זֶה יֵשׁ לַצַּדִּיקִים לְהַחֲזִיק לוֹ טוֹבָה, שֶׁהֲרֵי בִּגְלָלוֹ יוֹרְשִׁים כָּל אוֹתָן הַטּוֹבוֹת וְעִדּוּנִים וּתְשׁוּקוֹת לָעוֹלָם הַבָּא.

מַהִי תּוֹעַלְתּוֹ שֶׁל הַמְקַטְרֵג הַזֶּה כַּאֲשֶׁר הָרְשָׁעִים מְצַיְּתִים לוֹ? אֶלָּא אַף עַל גַּב שֶׁאֵין בּוֹ תּוֹעֶלֶת, מִצְוַת אֲדוֹנוֹ הוּא עוֹשֶׂה. וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי מִתְחַזֵּק בִּשְׁבִיל זֶה. הוֹאִיל וְהוּא רַע, הוּא מִתְחַזֵּק כְּשֶׁהוּא עוֹשֶׂה רַע. הָרָשָׁע אֵינוֹ מִתְחַזֵּק, עַד שֶׁהוֹרֵג אָדָם. כֵּיוָן שֶׁהָרַג בְּנֵי אָדָם, אָז מִתְחַזֵּק וּמִתְגַּבֵּר בְּכֹחוֹ וְיֵשׁ לוֹ נַחַת. כָּךְ אוֹתוֹ מְקַטְרֵג שֶׁנִּקְרָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת לֹא

לוֹן, וְקָטִיל לוֹן, כְּדֵין אִית לֵיהּ נַיְיחָא, וְאִתְתָּקַף וְאִתְגַּבָּר בְּחֵילֵיהּ.

כְּמָה דְּאִתְתָּקַף סִטְרָא דְחַיִּים, כַּד בְּנֵי נָשָׁא טָבִין, וְיֶהֱכוּן בְּאֹרַח מֵישָׁר. אוֹף הָכִי, הַאי מִקַּטְרְגָא אִתְתָּקַף וְאִתְגַּבָּר, כַּד חַיָּיבַיָּא צַיְיתִין לֵיהּ, וְשָׁלִיט עָלַיְיהוּ. רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן. וְזַכָּאִין אִינּוּן דְּזַכָּאָן לְנַצְחָא לֵיהּ, וּלְאַכְפְּיָא לֵיהּ, לְמִזְכֵּי בְּגִינֵיהּ לְעָלְמָא דְאָתֵי, וְאִתְתָּקַף בַּר נָשׁ בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא תָּדִיר, עַל דָּא וַדַּאי אִתְּמַר, (תהלים פד) אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז לוֹ בָךְ מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם, זַכָּאִין אִינּוּן בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

רִבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חִיָּיא, הֲווֹ אַזְלֵי בְּאָרְחָא, פָּגַע בְּהוּ רִבִּי אֶלְעָזָר, עַד דְּחָמוּ לֵיהּ, נָחְתוּ מִן חֲמָרֵי כֻּלְּהוּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי

לשון הקודש

מִתְגַּבֵּר בְּכֹחוֹ, עַד שֶׁמַּסְטֶה אֶת בְּנֵי הָאָדָם וּמְקַטְרֵג לָהֶם וְהוֹרֵג אוֹתָם, וְאָז יֵשׁ לוֹ נַחַת וּמִתְחַזֵּק וּמִתְגַּבֵּר בְּכֹחוֹ.

כְּמוֹ שֶׁמִּתְחַזֵּק צַד הַחַיִּים כְּשֶׁבְּנֵי אָדָם הֵם טוֹבִים וְיֵלְכוּ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, אַף כָּךְ הַמְּקַטְרֵג הַזֶּה מִתְחַזֵּק וּמִתְגַּבֵּר כְּשֶׁהָרְשָׁעִים מְצַיְּתִים לוֹ, וְהוּא שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם. הָרַחֲמָן יַצִּילֵנוּ. וְאַשְׁרֵי אוֹתָם שֶׁזּוֹכִים לְנַצְּחוֹ וּלְהַכְנִיעוֹ וְלִזְכּוֹת בִּשְׁבִילוֹ לָעוֹלָם הַבָּא, וּמִתְחַזֵּק אָדָם בַּמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ תָּמִיד. עַל זֶה וַדַּאי נֶאֱמַר, (תהלים פד) אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז לוֹ בָךְ מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

רִבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חִיָּיא הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. פָּגַשׁ בָּהֶם רִבִּי אֶלְעָזָר.

אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא חֲמִינָא, דְּהָא כַּד חָמֵי בַּר נָשׁ צַדִּיקַיָּא, אוֹ זַכָּאִין דִּי בְדָרָא, וְאִעֲרַע בְּהוּ, וַדָּאי אִינּוּן אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא. וַאֲמַאי אִקְרוּן אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא. בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא אִסְתָּתְרַת בְּגַוַּוייהוּ, אִיהִי בִּסְתִימוּ, וְאִינּוּן בְּאִתְגַּלְיָא. בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא אִינּוּן דִּקְרִיבִין לָהּ, אִקְרוּן פָּנִים דִּילָהּ. וּמַאן אִינּוּן. אִינּוּן דְּאִיהִי אִתְתַּקְנַת בַּהֲדַיְיהוּ, לְאִתְחַזָּאָה לְגַבֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה. וְהוֹאִיל וְאַתּוּן הָכָא, וַדָּאי שְׁכִינְתָּא אִתְתַּקְנַת עָלַיְיכוּ, וְאַתּוּן פָּנִים דִּילָהּ. (ס"א וְאִעֲרַע בְּהוּ וַדָּאי חָמֵי אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא אִסְתַּתָּר בְּגַוַּוייהוּ אִיהִי בִּסְתִימוּ וְאִינּוּן בְּאִתְגַּלְיָא וְאִיהִי אִתְתַּקְנַת בַּהֲדַיְיהוּ לְאִתְחַזָּאָה קַמֵּי מַלְכָּא וְהוֹאִיל וְאָתּוּן הָכָא תְּלָתָא וַדָּאי שְׁכִינְתָּא אִתְתַּקְנַת עָלַיְיכוּ וְשַׁרְיָא בְגַוַּוייכוּ).

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית לג) קַח נָא אֶת בִּרְכָתִי אֲשֶׁר הוּבָאת לָךְ וְגוֹ', כַּד חָמָא יַעֲקֹב לְסָמָאֵל, מִקַּטְרְגָא בְּהַהוּא לֵילְיָא, חָמָא לֵיהּ בְּהַהוּא דְיוּקְנָא

לשון הקודש

עַד שֶׁרָאוּ אוֹתוֹ, יָרְדוּ כֻּלָּם מִן הַחֲמוֹרִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי פְּנֵי הַשְּׁכִינָה רָאִיתִי, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁרוֹאֶה אָדָם צַדִּיקִים אוֹ זַכָּאִים שֶׁבַּדּוֹר וּפוֹגֵשׁ בָּהֶם, וַדַּאי הֵם פְּנֵי הַשְּׁכִינָה. וְלָמָּה נִקְרְאוּ פְּנֵי הַשְּׁכִינָה? מִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה מִסְתַּתֶּרֶת בְּתוֹכָם, הִיא בַּסֵּתֶר, וְהֵם בְּגָלוּי. מִשּׁוּם שֶׁהֵם קְרוֹבִים שֶׁל הַשְּׁכִינָה, הֵם נִקְרָאִים פָּנִים שֶׁלָּהּ. וּמִי הֵם? אוֹתָם שֶׁהִיא הִתְתַּקְּנָה עִמָּם לְהֵרָאוֹת אֵצֶל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. וְהוֹאִיל וְאַתֶּם כָּאן, וַדַּאי שֶׁשְּׁכִינָה הִתְתַּקְּנָה עֲלֵיכֶם וְאַתֶּם פָּנֶיהָ. (וּפָגַשׁ בָּהֶם וַדַּאי רוֹאֶה פְּנֵי הַשְּׁכִינָה, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁכִינָה מִסְתַּתֶּרֶת בְּתוֹכָם, הִיא בְּסֵתֶר וְהֵם בְּגָלוּי, וְהִיא נִתְקָנֶת עִמָּם לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. וְהוֹאִיל וְאַתֶּם כָּאן שְׁלֹשָׁה, וַדַּאי שֶׁהַשְּׁכִינָה נִתְקָנָה עֲלֵיכֶם וְשׁוֹרָה בְּתוֹכְכֶם).

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית לג) קַח נָא אֶת בִּרְכָתִי אֲשֶׁר הֻבָאת לָךְ וְגוֹ'. כְּשֶׁרָאָה יַעֲקֹב אֶת סָמָאֵל מִקַּטְרֵג בְּאוֹתוֹ לַיְלָה,

דְּעֵשָׂו, וְלָא אִשְׁתְּמוֹדָע בֵּיהּ עַד דְּסָלִיק צַפְרָא. כֵּיוָן דְּסָלִיק צַפְרָא, וְאַשְׁגַּח בֵּיהּ, חָמָא לֵיהּ בְּאַנְפִּין סְתִימִין וְאִתְגַּלְיָין. אִסְתָּכַּל בְּהַהוּא דְּיוּקְנָא, דְּהַוָּה כְּדְיוּקְנָא דְּעֵשָׂו, מִיַּד אַשְׁגַּח וְיָדַע דְּהַוָּה מְמָנָא דְּעֵשָׂו. אַתְקִיף בֵּיהּ מַה כְּתִיב, (בראשית לב) וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר. וְחַבְרַיָּיא אִתְעָרוּ, דִּבְגִין דְּמָטָא זִמְנֵיהּ לְזַמְּרָא וּלְשַׁבְּחָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל דָּא כִּי עָלָה הַשָּׁחַר.

וְהָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, דְּוַדַּאי שֶׁלְטָנוּתָא דִּילֵיהּ לָאו אִיהוּ אֶלָּא בְּלֵילְיָא, גּוֹ חֲשׁוֹכָא, וְרָזָא דָא (שיר השירים ג) מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת דָּא פַּחְדָּא דְּגֵיהִנָּם. וּמַה דְּאָמַר בַּלֵּילוֹת. רְצוֹנוֹ לֹאמַר אִיהוּ וְנוּקְבֵיהּ. וּבְגִינֵי כַּךְ לָא שַׁלִּיט אֶלָּא בְּלֵילְיָא.

וְדָא דְּאָמַר וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר. מַאי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר. בְּגִין דְּכַד אָתֵי צַפְרָא,

לשון הקודש

רָאָה אוֹתוֹ בִּדְמוּת עֵשָׂו, וְלֹא הִכִּיר בּוֹ עַד שֶׁעָלָה הַבֹּקֶר. כֵּיוָן שֶׁעָלָה הַבֹּקֶר וְהִשְׁגִּיחַ בּוֹ, רָאָה אוֹתוֹ בְּפָנִים נִסְתָּרִים וּגְלוּיִים. הִתְבּוֹנֵן בְּאוֹתָהּ דְּמוּת שֶׁהָיְתָה כִּדְמוּת עֵשָׂו, מִיָּד הִשְׁגִּיחַ וְיָדַע שֶׁהָיָה מְמֻנֶּה שֶׁל עֵשָׂו וְהֶחֱזִיק בּוֹ. מַה כָּתוּב? (שם לד) וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר. וְהַחֲבֵרִים הֵעִירוּ, שֶׁבִּשְׁבִיל שֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְזַמֵּר וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעַל זֶה כִּי עָלָה הַשָּׁחַר.

וְכָאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, שֶׁוַּדַּאי שִׁלְטוֹנוֹ אֵינוֹ אֶלָּא בַּלַּיְלָה בְּתוֹךְ הַחֲשֵׁכָה, וְסוֹד זֶה – מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת, זֶה פַּחַד הַגֵּיהִנֹּם. וּמַה שֶׁאָמַר בַּלֵּילוֹת, רָצָה לוֹמַר הוּא וּנְקֵבָתוֹ. וּבִשְׁבִיל כָּךְ לֹא שׁוֹלֵט אֶלָּא בַּלַּיְלָה.

וְזֶה שֶׁאָמַר וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה

וְאִתְעֲבָר שֶׁלְטָנוּ דְּהַשּׁוֹכָא דְּלֵילְיָא, כְּדֵין עָאל אִיהוּ וְאוּכְלוּסֵיהּ בְּנוּקְבָא דְּתְהוֹמָא רַבָּא, דְּלִסְטַר צָפוֹן, עַד דְּעָאל לֵילְיָא, וְאִשְׁתְּרוּ כַּלְבֵי, וְשַׁלְטֵי וּמְשַׁטְּטֵי בְּלֵילְיָא, (ד"א בְּעַלְמָא) עַד דְּאָתֵי צַפְרָא. וְעַל דָּא הָוָה דָּחִיק לוֹמַר, שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר, דְּהָא לָא שַׁלִּיט בִּימָמָא.

כְּגַוְונָא דָּא גָּלוּתָא דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִיהוּ בְּלֵילְיָא, וְאִקְרֵי לַיְלָה. מַלְכָּא עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת חַיָּיבָא שַׁלְטָא עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, עַד דְּיֵיתֵי צַפְרָא וְיַנְהִיר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיִתְעֲבָר שֶׁלְטָנֵיהוֹן, וְעַל דָּא כִּי עָלָה הַשָּׁחַר, דָּחִיק הָוָה בִּידֵיהּ, וְתָשַׁשׁ חֵילֵיהּ, דְּהָא אִתְעֲבָר לֵילְיָא וְעַל דָּא אִתְתָּקַף יַעֲקֹב בֵּיהּ, וְחָמָא דִּיוּקְנֵיהּ כְּדִיוּקְנָא דְּעֵשָׂו, אֲבָל לָא בְּאִתְגַּלְיָא כָּל כַּךְ. וּכְדֵין אוֹדֵי לֵיהּ עַל בִּרְכָּאן.

לשון הקודש

הַשָּׁחַר. מַה זֶּה כִּי עָלָה הַשָּׁחַר? מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁמַּגִּיעַ הַבֹּקֶר וְעוֹבֵר שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל הַחֹשֶׁךְ שֶׁל הַלַּיְלָה, אָז נִכְנָס הוּא וְאוּכְלוֹסָיו בְּנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה שֶׁלְּצַד צָפוֹן, עַד שֶׁנִּכְנָס הַלַּיְלָה, וְנִשְׁאָרִים הַכְּלָבִים, וְשׁוֹלְטִים וּמְשׁוֹטְטִים בַּלַּיְלָה (בְּעוֹלָם) עַד שֶׁבָּא הַבֹּקֶר. וְלָכֵן הָיָה דּוֹחֵק לוֹמַר, שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר, שֶׁהֲרֵי לֹא שׁוֹלֵט בַּיּוֹם.

כְּמוֹ זֶה גָּלוּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא בַּלַּיְלָה וְנִקְרֵאת לַיְלָה. מֶלֶךְ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת רָשָׁע שׁוֹלֵט עַל יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁיָּבֹא הַבֹּקֶר וְיָאִיר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיַעֲבֹר שִׁלְטוֹנָם, וְעַל זֶה כִּי עָלָה הַשָּׁחַר. דָּחוּק הָיָה בְּיָדוֹ וְתָשַׁשׁ כֹּחוֹ, שֶׁהֲרֵי עָבַר הַלַּיְלָה. וְעַל זֶה יַעֲקֹב הֶחֱזִיק

מַה כְּתִיב לְבָתָר, (בראשית לג) כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פָּנֶיךָ כִּרְאוֹת פְּנֵי אֱלֹהִים וַתִּרְצֵנִי. דְּהָמָא בְּאִינּוּן אַנְפִּין דְּעֵשָׂו כְּדִיוּקְנָא דְּאִתְחָזֵי לֵיהּ סָמָאֵ"ל מַמָּשׁ, דְּהָא בְּכָל אֲתָר דְּבַר נָשׁ אִתְקַשַּׁר, הָכִי אִתְחָזֵי בְּאַנְפּוֹי. וְאַתּוּן קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין שְׁכִינְתָּא בַּהֲדַיְיכוּ, וְאַנְפִּין דִּלְכוֹן כְּאִינּוּן אַנְפִּין דִּילָהּ, זַכָּאִין אַתּוּן. אָמַר אִי אָרְחָא חָדָא הֲוֵינָא אַזְלֵי בַּהֲדַיְיכוּ, הֲוֵינָא יַתְבֵי עִמְּכוֹן, הַשְׁתָּא דְּאַתּוּן לְאָרְחַיְיכוּ, וַאֲנָא לְאָרְחִי, אִתְפְּרַשׁ מִנַּיְיכוּ בְּמִילֵי (דף קס"ד ע"א) דְּאוֹרַיְיתָא.

פָּתַח וְאָמַר (תהלים קכז) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם יְיָ' לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בוֹ אִם יְיָ' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר. וְכִי שְׁלֹמֹה אָמַר תּוּשַׁבַּחְתָּא דָא כַּד בָּנָה בֵּי מַקְדְּשָׁא. לָאו הָכִי, דְּהָא דָּוִד מַלְכָּא אָמַר לֵיהּ בְּגִין שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בְּרֵיהּ, כַּד

לשון הקודש

בּוֹ וְרָאָה דִּיוּקְנוֹ כִּדְיוּקְנוֹ שֶׁל עֵשָׂו, אֲבָל לֹא כָּל כָּךְ בְּגִלּוּי, וְאָז הוֹדָה לוֹ עַל הַבְּרָכוֹת.

מַה כָּתוּב אַחֲרֵי זֶה? (שם לג) כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פָּנֶיךָ כִּרְאֹת פְּנֵי אֱלֹהִים וַתִּרְצֵנִי. שֶׁרָאָה בְּאוֹתָם הַפָּנִים שֶׁל עֵשָׂו כִּדְמוּת שֶׁנִּרְאָה לוֹ סָמָאֵל מַמָּשׁ, שֶׁהֲרֵי בְּכָל מָקוֹם שֶׁאָדָם נִקְשָׁר, כָּךְ נִרְאִים פָּנָיו. וְאַתֶּם קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, שְׁכִינָה עִמָּכֶם, וּפְנֵיכֶם כְּאוֹתָם הַפָּנִים שֶׁלָּהּ, אַשְׁרֵיכֶם! אָמַר, אִם בַּדֶּרֶךְ הַזּוֹ הָיִיתִי הוֹלֵךְ עִמָּכֶם, הָיִיתִי יוֹשֵׁב עִמָּכֶם. כָּעֵת שֶׁאַתֶּם לְדַרְכְּכֶם וַאֲנִי לְדַרְכִּי, אֶפָּרֵד מִכֶּם בְּדִבְרֵי תוֹרָה.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קכז) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בוֹ אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר. וְכִי שְׁלֹמֹה אָמַר הַתְּשְׁבַּחַת הַזּוֹ

אָתָא נָתָן לְגַבֵּיהּ, וְאָמַר לֵיהּ עַל שְׁלֹמֹה דְּאִיהוּ יִבְנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא. וּלְבָתַר דָּוִד מַלְכָּא אַחְזֵי לִשְׁלֹמֹה בְּרֵיהּ דִּיוּקְנָא דְּבֵי מַקְדְּשָׁא. כֵּיוָן דְּחָמָא דָּוִד דִּיוּקְנָא דְּבֵי מַקְדְּשָׁא, וְכָל תִּקּוּנוֹי, אָמַר שִׁירָתָא עַל שְׁלֹמֹה בְּרֵיהּ, וְאָמַר אִם יְיָ' לֹא יִבְנֶה בַיִת וְגוֹ'.

דָּבָר אַחֵר שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה, לְמַלְכָּא דְּשַׁלְמָא דִּילֵיהּ. וְהַאי שִׁירָתָא אִיהוּ שִׁירָתָא וְתוּשְׁבַּחְתָּא עַל כָּל שְׁאַר שִׁירָתָא, וְשִׁירָתָא הָדָא סַלְקָא עַל כֻּלְּהוּ. אִם יְיָ' לֹא יִבְנֶה בַיִת, דְּחָמָא דָּוִד מַלְכָּא, כָּל אִינּוּן עַמּוּדִין שִׁבְעָה, דְּהַאי בַּיִת קָאִים עָלַיְיהוּ, דְּאִינּוּן קַיְימֵי שׁוּרִין שׁוּרִין, לְמִבְנֵי הַאי בַּיִת. לְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ קַיְימָא מָאֲרֵיהּ דְּבֵיתָא דְּאָזִיל עַל גַּבַּיְיהוּ, וְיָהִיב לוֹן חֵילָא וְתוּקְפָּא, לְכָל חַד וְחַד כְּדְקָא יֵאוֹת.

לשון הקודש

כְּשֶׁבָּנָה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ? לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר לוֹ בִּשְׁבִיל שְׁלֹמֹה בְּנוֹ, כְּשֶׁבָּא נָתָן אֵצְלוֹ וְאָמַר לוֹ עַל שְׁלֹמֹה שֶׁהוּא יִבְנֶה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְאַחַר כָּךְ דָּוִד הַמֶּלֶךְ הֶרְאָה לִשְׁלֹמֹה בְּנוֹ אֶת דְּיוֹקֶן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. כֵּיוָן שֶׁרָאָה דָּוִד אֶת דְּיוֹקֶן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכָל תִּקּוּנָיו, אָמַר שִׁירָה עַל שְׁלֹמֹה בְּנוֹ, וְאָמַר אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַיִת וְגוֹ'.

דָּבָר אַחֵר שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה – לַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. וְשִׁירָה זוֹ הִיא שִׁירָה וְתִשְׁבַּחַת עַל כָּל שְׁאָר הַשִּׁירָה, וְשִׁירָה זוֹ עוֹלָה עַל כֻּלָּן. אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַיִת – שֶׁרָאָה דָּוִד הַמֶּלֶךְ אֶת כָּל אוֹתָם שִׁבְעַת הָעַמּוּדִים שֶׁהַבַּיִת הַזֶּה עוֹמֵד עֲלֵיהֶם שֶׁעוֹמְדִים שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת לִבְנוֹת אֶת הַבַּיִת הַזֶּה. מֵעַל כֻּלָּם עוֹמֵד בַּעַל הַבַּיִת שֶׁהוֹלֵךְ עַל גַּבֵּיהֶם, וְנוֹתֵן לָהֶם כֹּחַ וְתֹקֶף לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי.

וְעַל דָּא אָמַר דָּוִד, אִי הַאי מַלְכָּא דִשְׁלָמָא כֻּלָּא דִילֵיהּ, דְּאִיהוּ מָארֵיהּ דְּבֵיתָא, לָא בָּנֵי לְהַאי בֵיתָא, שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בוֹ, אִינּוּן (פי' עַמּוּדִים) קַיְימִין דְּקַיְימִין לְמִבְנֵי עַל הַאי בֵיתָא. אִם יְיָ' לֹא יִשְׁמָר עִיר, דָּא מַלְכָּא דִשְׁלָמָא כֻּלָּא דִילֵיהּ. שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר, דָּא אִיהוּ חַד קַיְימָא דְּעָלְמָא אִתְתַּקַּן עָלֵיהּ, וּמַנּוּ. צַדִּיק, דְּהָא אִיהוּ נָטִיר לָהּ לְהַאי עִיר.

מַשְׁכְּנָא דְּעָבַד מֹשֶׁה, יְהוֹשֻׁעַ הָוָה קָאִים תָּדִיר וְנָטִיר לֵיהּ, דְּהָא לֵית נְטִירוּ דִילֵיהּ בַּר בֵּיהּ דְּאִקְרֵי נַעַר, דִּכְתִיב, (שמות לג) וּמְשָׁרְתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל. לְבָתָר הַאי מַשְׁכְּנָא לָא הָוָה נָטִיר, אֶלָּא בְּגִין נַעַר אַחֲרָא, דִּכְתִיב, (שמואל א ג) וְהַנַּעַר שְׁמוּאֵל מְשָׁרֵת, (וַהֲוָה מְסַדֵּר תַּמָּן) בְּגִין דְּלֵית נְטִירוּ דְמַשְׁכְּנָא, אֶלָּא בְּנַעַר. (אֲבָל בֵּי מַקְדְּשָׁא

לשון הקודש

וְעַל זֶה אָמַר דָּוִד, אִם הַמֶּלֶךְ הַזֶּה שֶׁכָּל הַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא בַּעַל הַבַּיִת, לֹא בוֹנֶה אֶת הַבַּיִת הַזֶּה – שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בוֹ, אוֹתָם עַמּוּדִים שֶׁעוֹמְדִים לִבְנוֹת עַל הַבַּיִת הַזֶּה. אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר – זֶה הַמֶּלֶךְ שֶׁכָּל הַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר – זֶהוּ עַמּוּד אֶחָד שֶׁהָעוֹלָם הִתְתַּקֵּן עָלָיו, וּמִיהוּ? צַדִּיק, שֶׁהֲרֵי הוּא שׁוֹמֵר אֶת אוֹתָהּ הָעִיר.

הַמִּשְׁכָּן שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה, תָּמִיד הָיָה יְהוֹשֻׁעַ עוֹמֵד וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי אֵין שְׁמִירָתוֹ – רַק בָּזֶה שֶׁנִּקְרָא נַעַר, שֶׁכָּתוּב (שמות לג) וּמְשָׁרְתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל. אַחַר כָּךְ מִשְּׁכָּן זֶה לֹא הָיָה שָׁמוּר אֶלָּא בִּשְׁבִיל נַעַר אַחֵר, שֶׁכָּתוּב (שמואל–א ג) וְהַנַּעַר שְׁמוּאֵל מְשָׁרֵת. (וְהָיָה מְסַדֵּר שָׁם) מִשּׁוּם שֶׁאֵין שְׁמִירַת הַמִּשְׁכָּן אֶלָּא בְּנַעַר. (אֲבָל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֵינוֹ כָּךְ, שֶׁאֵין שְׁמִירָתוֹ

לָאו הֲכִי דְּלָא נְטִירוּ דִילֵיהּ אֶלָּא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּכְתִיב אִם יְיָ לֹא יִשְׁמֹר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר) וּמַאן אִיהוּ שׁוֹמֵר דָּא. הַהוּא דְּנָטִיר מַשְׁכְּנָא דְּאִקְרֵי הָכִי נַעַר מְטַטְרוֹ"ן.

אֲבָל אַתּוּן קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין, לָאו נְטִירוּ דִּלְכוֹן כְּנְטִירוּ דְּמַשְׁכְּנָא, אֶלָּא נְטִירוּ דִּלְכוֹן כְּנְטִירוּ דְּבֵי מַקְדְּשָׁא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, דִּכְתִיב אִם יְיָ' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר, דְּהָא בְּכָל זִמְנָא דְּצַדִּיקַיָּא אַזְלֵי בְּאָרְחָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לוֹן תָּדִיר, דִּכְתִיב, (תהלים קכא) יְיָ' יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ.

אַזְלוּ אֲבַתְרֵיהּ, וְאוֹזְפוּהוּ תְּלַת מִלִּין, וְאָהַדְרוּ לְאָרְחַיְיהוּ קָרוּ עָלֵיהּ, (תהלים צא) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ, עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ וְגוֹ'. (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ.

לשון הקודש

אֶלָּא בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁכָּתוּב אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר) וּמִיהוּ הַשּׁוֹמֵר הַזֶּה? אוֹתוֹ שֶׁשּׁוֹמֵר הַמִּשְׁכָּן שֶׁנִּקְרָא כָּךְ: נַעַר מְטַטְרוֹ"ן.

אֲבָל אַתֶּם קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, אֵין שְׁמִירַתְכֶם כְּמוֹ שְׁמִירַת הַמִּשְׁכָּן, אֶלָּא שְׁמִירַתְכֶם כִּשְׁמִירַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ, שֶׁכָּתוּב אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר. שֶׁהֲרֵי בְּכָל זְמַן שֶׁצַּדִּיקִים הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אוֹתָם תָּמִיד, שֶׁכָּתוּב ה' יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ.

הָלְכוּ אַחֲרָיו, וְלִוּוּ אוֹתוֹ שְׁלֹשָׁה מִילִים, וְחָזְרוּ לְדַרְכָּם. קָרְאוּ עָלָיו, (תהלים צא) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ, עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ וְגוֹ'. (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ.

וְאֶת הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֶשֶׂר יְרִיעֹת וְגוֹ'. (שמות כו) רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (משלי יד) בְּרָב עַם הַדְרַת מֶלֶךְ וּבְאֶפֶס לְאֹם מְחִתַּת רָזוֹן. בְּרָב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ, אִלֵּין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב בְּהוּ (דברים ז) כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ. וְאִינּוּן עַמָּא דְּסַלְקִין לְכַמָּה אַלְפִין, וּלְכַמָּה רִבְוָון, וְכַד אִינּוּן סַגִּיאִין בְּחוּשְׁבָּנֵיהוֹן, יְקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ. דְּהָא עִלָּאִין וְתַתָּאִין מְשַׁבְּחָן שְׁמֵיהּ דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, וּמְשַׁבְּחָן לֵיהּ בְּגִין עַמָּא קַדִּישָׁא דָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים ד) רַק עַם חָכָם וְנָבוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה.

וְאִי תֵּימָא, הָא כְתִיב, (דברים ז) כִּי אַתֶּם הַמְעַט מִכָּל הָעַמִּים, אֶלָּא, מִכָּל הָעַמִּים וַדַּאי, אֲבָל מֵעַמָּא חַד יַתִּיר סַגִּיאִין אִינּוּן. דְּהָא לֵית עַמָּא בְכָל עָלְמָא רַב וְסַגִּי כְּיִשְׂרָאֵל. וְאִי תֵּימָא הָא בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל,

לשון הקודש

וְאֶת הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֶשֶׂר יְרִיעֹת וְגוֹ'. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (שם יד) בְּרָב עַם הַדְרַת מֶלֶךְ וּבְאֶפֶס לְאֹם מְחִתַּת רָזוֹן. בְּרָב עַם הַדְרַת מֶלֶךְ – אֵלֶּה הֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (דברים ז) כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַה' אֱלֹהֶיךָ. וְהֵם עַם שֶׁעוֹלִים לְכַמָּה אֲלָפִים וּלְכַמָּה רְבָבוֹת, וּכְשֶׁהֵם רַבִּים בְּחֶשְׁבּוֹנָם, זֶהוּ כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים מְשַׁבְּחִים אֶת שְׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן וּמְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ בִּשְׁבִיל הָעָם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ד) רַק עַם חָכָם וְנָבוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב (שם ז) כִּי אַתֶּם הַמְעַט מִכָּל הָעַמִּים – אֶלָּא, מִכָּל הָעַמִּים וַדַּאי, אֲבָל מֵעַם אֶחָד הֵם יוֹתֵר רַבִּים. שֶׁהֲרֵי אֵין עַם בְּכָל הָעוֹלָם גָּדוֹל וָרַב כְּיִשְׂרָאֵל. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל

וְהָא בְּנֵי אֱדוֹם, הָא כַּמָּה אִינּוּן. וַדַּאי הָכִי סַגִּיאִין אִינּוּן, אֲבָל כָּל שְׁאַר עַמִּין כֻּלְּהוּ מִתְעָרְבֵי אִלֵּין בְּאִלֵּין, בְּנִין אִית לְעָם דָּא, בְּעָם דָּא, וּלְאִלֵּין בְּנִין בְּעָם אַחֲרָא, וְאִלֵּין בְּאַחֲרָא. וּבְגִין כָּךְ לֵית עַמָּא בְּכָל עָלְמָא, רַב סַגִּי כְּיִשְׂרָאֵל, עַמָּא בְּרִירָא וְיִחִידָאָה, אִלֵּין בְּאִלֵּין, בְּלָא עִרְבּוּבְיָא אַחֲרָא כְּלַל, דִּכְתִיב כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיְיָ' אֱלֹהֶיךָ, וּבְךָ בָּחַר יְיָ', וְעַל דָּא בְּרָב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ, הִדּוּרָא אִיהוּ דְּמַלְכָּא עִלָּאָה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תּוּ בְּזִמְנָא (דף קס"ד ע"ב) **דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתֵי לְבֵי כְּנִישְׁתָּא,** (דְּאִיהוּ מִקֹּדֶשׁ מְעַט) **וְכָל עַמָּא אַתְיָין כַּחֲדָא, וּמְצַלָּאן, וְאוֹדָן, וּמְשַׁבְּחָן לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּדֵין הִדּוּרָא דְּמֶלֶךְ אִיהוּ, דְּמֶלֶךְ סְתָם דָּא מַלְכָּא קַדִּישָׁא.** (ד"א מְשִׁיחָא) **דְּאִתְתָּקַן בִּשְׁפִּירוּ וּבְתִקּוּנָא לְסַלְקָא לְעֵילָא.**

לשון הקודש

וַהֲרֵי בְּנֵי אֱדוֹם הֲרֵי כַּמָּה הֵם – וַדַּאי כָּךְ רַבִּים הֵם, אֲבָל כָּל שְׁאָר הָעַמִּים, כֻּלָּם מְעֹרָבִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, בָּנִים יֵשׁ לְעַם זֶה בְּעַם זֶה, וּלְאֵלֶּה בָּנִים בְּעַם אַחֵר וּלְאֵלֶּה בְּאַחֵר. וּמִשּׁוּם כָּךְ אֵין עַם בְּכָל הָעוֹלָם גָּדוֹל וָרַב כְּיִשְׂרָאֵל, עַם נִבְחָר וְיִחִידִי, אֵלֶּה בְּאֵלֶּה בְּלִי עִרְבּוּבְיָה אַחֶרֶת כְּלָל, שֶׁכָּתוּב כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַה' אֱלֹהֶיךָ וּבְךָ בָּחַר ה', וְעַל זֶה בְּרֹב עַם הַדְרַת מֶלֶךְ, הִדּוּר הוּא לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא.

עוֹד, בִּזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא לְבֵית הַכְּנֶסֶת (שֶׁהוּא מִקֹּדֶשׁ מְעַט) וְכָל הָעָם הוֹלְכִים כְּאֶחָד וּמִתְפַּלְּלִים וּמוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲזַי הוּא הִדּוּרוֹ שֶׁל מֶלֶךְ, שֶׁמֶּלֶךְ סְתָם זֶה

וּבְאֶפֶס לְאֹם מְחִתַּת רָזוֹן, וְכַד אִיהוּ אַקְדִּים לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, וְעַמָּא לָא אַתְיָין לְצַלָּאָה וּלְשַׁבְּחָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּדֵין כָּל הַהוּא שֶׁלְטָנוּתָא דִּלְעֵילָא, וְכָל אִינּוּן מְמָנָן וּמַשְׁרְיָין עִלָּאִין, כֻּלְּהוּ אִתְּבָרוּ (ס"א אִתְעַבְּרוּ) מֵהַהוּא עִלּוּיָא דְּמִתַּתְקְנֵי בְּתִקּוּנֵי הַהוּא מֶלֶךְ.

מָאי טַעְמָא. בְּגִין דִּבְהַהִיא שַׁעֲתָא, דְּיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא קָא מְסַדְּרֵי צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן, וּמְשַׁבְּחָן לְמַלְכָּא עִלָּאָה. כָּל אִינּוּן מַשְׁרְיָין עִלָּאִין, מְסַדְּרִין שְׁבָחִין, וּמִתַּתְקְנָן בְּהַהוּא תִּקּוּנָא קַדִּישָׁא, בְּגִין דְּמַשְׁרְיָין עִלָּאִין כֻּלְּהוּ חֲבִרִין אִינּוּן בְּיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, לְשַׁבְּחָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּחֲדָא, לְמֶהֱוֵי סִלּוּקָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא וְתַתָּא כַּחֲדָא.

לשון הקודש

מֶלֶךְ הַקָּדוֹשׁ (הַמָּשִׁיחַ), שֶׁהִתְתַּקֵּן בִּיפִי וְתִקּוּן לַעֲלוֹת לְמַעְלָה.

וּבְאֶפֶס לְאֹם מְחִתַּת רָזוֹן – וּכְשֶׁהוּא מַקְדִּים לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְהָעָם לֹא בָּאִים לְהִתְפַּלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָז כָּל אוֹתוֹ שִׁלְטוֹן שֶׁלְּמַעְלָה וְכָל אוֹתָם מְמֻנִּים וּמַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים, כֻּלָּם נִשְׁבָּרִים (מֶעֱבָרִים) מֵאוֹתוֹ עִלּוּי שֶׁמִּתְתַּקְּנִים בְּתִקּוּנֵי אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה מְסַדְּרִים תְּפִלּוֹתֵיהֶם וּבַקָּשׁוֹתֵיהֶם וּמְשַׁבְּחִים אֶת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, כָּל אוֹתָם מַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים מְסַדְּרִים שְׁבָחִים וּמִתְתַּקְּנִים בְּאוֹתוֹ תִּקּוּן קָדוֹשׁ, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים כֻּלָּם חֲבֵרִים עִם יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה לְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּאֶחָד, לִהְיוֹת עֲלִיָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעְלָה וּמַטָּה כְּאֶחָד.

וְכַד אִינּוּן מִזְדַּמְּנָן לְמֶהֱוֵי חֲבֵרִים בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, וְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא לָא אַתְיָין לְסַדְּרָא צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן וּלְשַׁבְּחָא לְמָאֲרֵיהוֹן, כֻּלְּהוּ מַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין, שֶׁלְטָנוּתָא עִלָּאָה אִתְבָּרוּ (אִתְעַבְּרוּ) מִתְּקוּנֵיהוֹן, דְּהָא לָא סַלְקִין בְּסִלּוּקָא, וְלָא יַכְלִין לְשַׁבְּחָא לְמָאֲרֵיהוֹן כְּדְקָא יֵאוֹת. בְּגִין דְּשִׁבָחֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִצְטְרִיךְ לְמֶהֱוֵי כַּחֲדָא עֵילָּא וְתַתָּא, עִלָּאִין וְתַתָּאִין בְּשַׁעֲתָא חָדָא, וְעַל דָּא מְחִתַּת רָזוֹן וְלָא מְחִתַּת מֶלֶךְ.

וַאֲפִילוּ דְּלָא אַסְגִּיאוּ בְּנֵי כְּנִישְׁתָּא, אֶלָּא עֲשָׂרָה, בְּאִינּוּן עֲשָׂרָה מִזְדַּמְּנָן מַשְׁרְיָין עִלָּאִין, לְמֶהֱוֵי עִמְּהוֹן חֲבֵרִים. מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּכָל תִּקּוּנֵי דְהַהוּא מֶלֶךְ, אִינּוּן בַּעֲשָׂרָה, וְעַל דָּא דֵּי בַעֲשָׂרָה, אִי לָאו אִינּוּן יַתִּיר.

לשון הקודש

וּכְשֶׁהֵם מִזְדַּמְּנִים לִהְיוֹת חֲבֵרִים עִם יִשְׂרָאֵל, וְיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה לֹא בָּאִים לְסַדֵּר תְּפִלָּתָם וּבַקָּשָׁתָם וּלְשַׁבֵּחַ אֶת אֲדוֹנָם – כָּל הַמַּחֲנוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַשִּׁלְטוֹן הָעֶלְיוֹן נִשְׁבָּרִים (מֶעֱבָרִים) מִתִּקּוּנֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי לֹא עוֹלִים בַּעֲלִיָּה וְלֹא יְכוֹלִים לְשַׁבֵּחַ אֶת רִבּוֹנָם כָּרָאוּי. מִשּׁוּם שֶׁשִּׁבְחֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צְרִיכִים לִהְיוֹת כְּאֶחָד מַעְלָה וּמַטָּה, עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּשָׁעָה אַחַת, וְעַל זֶה מְחִתַּת רָזוֹן וְלֹא מְחִתַּת מֶלֶךְ.

וַאֲפִלּוּ שֶׁלֹּא הִתְרַבּוּ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אֶלָּא עֲשָׂרָה, בְּאוֹתָם הָעֲשָׂרָה מִזְדַּמְּנִים הַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים לִהְיוֹת עִמָּהֶם חֲבֵרִים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּל תִּקּוּנֵי אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ הֵם בַּעֲשָׂרָה, וְלָכֵן דֵּי בַעֲשָׂרָה, אִם אֵינָם יוֹתֵר.

וְתָא חֲזֵי בַּמִּשְׁכָּן מָה כְּתִיב, (שמות כו) **וְאֶת הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֶשֶׂר יְרִיעוֹת, עֶשֶׂר: בְּגִין דְּתִקּוּנָא דְּמִשְׁכְּנָא,** (נ"א דִּשְׁכִינְתָּא) **בַּעֲשָׂרָה אִיהוּ, לְמֶהֱוֵי כְּדְקָא יֵאוֹת. עֶשֶׂר, מַאי טַעְמָא עֶשֶׂר, וְלָא עֲשָׂרָה. אֶלָּא עֶשֶׂר, בְּכָל אֲתָר אִיהוּ בְּלָא שְׁכִינְתָּא, דְּלָאו אִיהִי בְּחוּשְׁבָּנָא כְּגַוְונָא דָא** (מלכים א ז) **עוֹמֵד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר, שְׁכִינְתָּא לָאו אִיהִי בְּחוּשְׁבָּנָא, דְּהָא אִיהִי קַיְימָא לְעֵילָא, דִּכְתִיב,** (מלכים א ז) **וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מִלְּמָעְלָה. וּבְאִלֵּין דּוּכְתֵּי דְּרָמִיזֵי לְרָזָא דִּלְעֵילָא דְּחָסֵר מִנְּהוֹן,** (ס"א ה') **הָא שְׁכִינְתָּא יַתִּיר עַל הַהוּא חֻשְׁבָּנָא, דְּלָאו אִיהִי בְּחוּשְׁבָּנָא.**

לְסִטְרָא אַחֲרָא, יָהֲבִי חֻשְׁבָּנָא יַתִּיר, וְאִיהִי בְּמִנְיָינָא בִּגְרִיעוּ, (ד"א לָא תִּימָא חֻשְׁבָּנָא יַתִּיר אֶלָּא תּוֹסֶפֶת אָתִּ וְחוּשְׁבָּנָא בִּגְרִיעוּ) **כְּגוֹן עַשְׁתֵּי, וְהָא אוּקְמוּהָ. וּבְכָל אֲתָר דְּאַתְוָון אִתּוֹסְפָן, כְּגַוְונָא דָא, אִיהוּ לִגְרִיעוּתָא.**

לשון הקודש

וּבָא רְאֵה, בַּמִּשְׁכָּן מַה כָּתוּב? וְאֶת הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֶשֶׂר יְרִיעֹת. עֶשֶׂר, מִשּׁוּם שֶׁתִּקּוּן הַמִּשְׁכָּן (הַשְּׁכִינָה) הוּא בַּעֲשָׂרָה לִהְיוֹת כָּרָאוּי. עֶשֶׂר, מָה הַטַּעַם עֶשֶׂר וְלֹא עֲשָׂרָה? אֶלָּא עֶשֶׂר בְּכָל מָקוֹם הוּא בְּלִי שְׁכִינָה, שֶׁאֵינָהּ בַּחֶשְׁבּוֹן, כְּגוֹן זֶה (מלכים–א ז) עֹמֵד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר. הַשְּׁכִינָה אֵינָהּ בַּחֶשְׁבּוֹן, שֶׁהֲרֵי הִיא עוֹמֶדֶת לְמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (שם) וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מִלְּמָעְלָה. וּבַמְּקוֹמוֹת הַלָּלוּ שֶׁל רְמָזִים לַסּוֹד שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁחָסֵר מֵהֶם (ה'), הֲרֵי שְׁכִינָה יְתֵרָה עַל אוֹתוֹ חֶשְׁבּוֹן, שֶׁאֵינָהּ בַּחֶשְׁבּוֹן. **לַצַּד** הָאַחֵר נוֹתְנִים חֶשְׁבּוֹן יוֹתֵר. וְהִיא בַּמִּנְיָן בִּגְרִיעוּת, (לא תֹאמַר חֶשְׁבּוֹן יוֹתֵר, אֶלָּא תּוֹסֶפֶת אוֹת, וְהַחֶשְׁבּוֹן בִּגְרִיעוּת) כְּמוֹ עַשְׁתֵּי, וַהֲרֵי פֵּרַשְׁוּהָ. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁנּוֹסְפוֹת אוֹתִיּוֹת

כְּגוֹן (שמואל ב יג) הַאֲמִינוֹן אָחִיךָ, דְּסַגְיָא אַמְנוֹן. וּבְסִטְרָא דִקְדוּשָׁא, גָּרַע אָת וְאִיהוּ תוֹסֶפֶת.

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קד) עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, דְּכַד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, אִתְעַטַּף בְּהַהוּא אוֹר קַדְמָאָה, וּבָרָא בֵּיהּ שָׁמַיִם.

וְתָא חֲזֵי, אוֹר וְחֹשֶׁךְ (ד"א לָאו) כַּחֲדָא הֲווֹ. אוֹר מִסִּטְרָא דִימִינָא, וְחֹשֶׁךְ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא. מָאי עֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שִׁתֵּף לוֹן כַּחֲדָא, וּבָרָא מִנְהוֹן שָׁמַיִם. מָאי שָׁמַיִם. אֵשׁ וּמַיִם. שִׁתְּפָן כַּחֲדָא, וְעָבִיד שְׁלָם בֵּינַיְיהוּ. וְכַד אִתְכְּלִילוּ כַּחֲדָא, וּמָתַח לוֹן, כַּיְרִיעָה מָתַח לוֹן, וְעָבִיד מִנְהוֹן אָת ו' וְדָא אִקְרֵי יְרִיעָה. יְרִיעוֹת, דְּהָא אָת דָּא אִתְפַּשִׁיט מִגֵּיהּ נְהִירוּ, וְאִתְעָבִידוּ יְרִיעוֹת, הָדָא הוּא דִכְתִיב וְאֶת הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֶשֶׂר יְרִיעוֹת.

לשון הקודש

כְּגוֹן זֶה, זֶה לִגְרִיעוּת. כְּמוֹ הַאֲמִינוֹן אָחִיךָ, שֶׁמַּסְפִּיק אַמְנוֹן. וּבְצַד הַקְּדֻשָּׁה גּוֹרֵעַ אוֹת, וְהִיא תוֹסֶפֶת.

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קד) עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ, שֶׁכְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הִתְעַטֵּף בְּאוֹתוֹ אוֹר קַדְמוֹן וּבָרָא בּוֹ שָׁמַיִם.

וּבָא רְאֵה, אוֹר וְחֹשֶׁךְ (לא) הָיוּ כְּאֶחָד. אוֹר מִצַּד הַיָּמִין, וְחֹשֶׁךְ מִצַּד הַשְּׂמֹאל. מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? שִׁתְּפָם כְּאֶחָד וּבָרָא מֵהֶם שָׁמַיִם. מַה זֶּה שָׁמַיִם? אֵשׁ וּמַיִם שִׁתְּפָם כְּאֶחָד וְעָשָׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם. וּכְשֶׁנִּתְקַנּוּ כְּאֶחָד וּמָתַח אוֹתָם, מָתַח אוֹתָם כַּיְרִיעָה וְעָשָׂה מֵהֶם אוֹת ו', וְזוֹ נִקְרֵאת יְרִיעָה. יְרִיעוֹת, שֶׁהֲרֵי מֵאוֹת

וְשֶׁבַע רְקִיעִין אִינּוּן מְתִיחִין, גְּנִיזִין בִּגְנִיזוּ עִלָּאָה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. וְחַד רְקִיעָא דְּקַיְּימָא עָלַיְיהוּ, וְהַהוּא רָקִיעַ לֵית בֵּיהּ גּוָון, וְלֵית לֵיהּ אֲתָר בְּאִתְגַּלְיָא וְלָא קַיְּימָא לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, (ס"א אֶלָּא בְּסוּכְּלְתָנוּ) וְהַאי רָקִיעַ אִיהוּ גָּנִיז, וְנָהִיר לְכֻלְּהוּ, וְנָטִיל לוֹן בְּמַטְלָנֵיהוֹן, כָּל חַד וְחַד כַּדְקָא חֲזֵי לֵיהּ. אֶלָּא קַיְּימָא בְּסוּכְּלְתָנוּ.

מֵהַאי רָקִיעַ וּלְהָלְאָה, לֵית מָאן דְּיֵדַע וְיִשְׁגַּח, וְאִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמִסְתַּם פּוּמֵיהּ, וּדְלָא לְמַלְּלָא וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּסוּכְּלְתָנוּ. מָאן דְּיִסְתָּכַּל אַהְדָּר לַאֲחוֹרָא, דְּלֵית מָאן דְּיָכִיל לְמִנְדַּע.

עֶשֶׂר יְרִיעוֹת אִינּוּן, דְּאִינּוּן עֲשָׂרָה רְקִיעִין. וּמַאן אִינּוּן יְרִיעוֹת דְּמַשְׁכְּנָא דְּאִינּוּן עֶשֶׂר. וְקַיְּימָן לְמִנְדַּע לְחַכִּימֵי לִבָּא. מָאן דְּיִנְדַּע בְּהוּ, אִסְתָּכַּל

לשון הקודש

זוֹ הִתְפַּשֵּׁט אוֹר וְנַעֲשׂוּ יְרִיעוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֶת הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֶשֶׂר יְרִיעֹת.

וְשִׁבְעָה רְקִיעִים הֵם מְתוּחִים, גְּנוּזִים בִּגְנִיזָה עֶלְיוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, וְרָקִיעַ אֶחָד שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם. וּלְאוֹתוֹ רָקִיעַ אֵין גָּוֶן וְאֵין לוֹ מָקוֹם בְּגִלּוּי, וְלֹא עוֹמֵד לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ (אֶלָּא בִּתְבוּנָה), וְהָרָקִיעַ הַזֶּה גָּנוּז וּמֵאִיר לְכֻלָּם, וּמַסִּיעַ אוֹתָם לְמַסְעֵיהֶם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ. אֶלָּא עוֹמֵד בְּהַשְׂכֵּל.

מֵהָרָקִיעַ הַזֶּה וָהָלְאָה אֵין מִי שֶׁיֵּדַע וַיַּשְׂגִּיחַ, וְיֵשׁ לָאָדָם לִסְתֹּם פִּיו וְלֹא לְדַבֵּר וּלְהִתְבּוֹנֵן בְּהַשְׂכֵּל. מִי שֶׁיִּסְתַּכֵּל חוֹזֵר לְאָחוֹר, שֶׁאֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לָדַעַת.

עֶשֶׂר יְרִיעוֹת הֵן, שֶׁהֵם עֲשָׂרָה רְקִיעִים. וּמִי הֵם יְרִיעוֹת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהֵן עֶשֶׂר וְעוֹמְדוֹת לְהִוָּדַע לְחַכְמֵי הַלֵּב? מִי שֶׁיֵּדַע

בְּחָכְמְתָא סַגְיָא, וּבְרָזִין דְּעָלְמָא, וְאִסְתָּכַּל (דף קס"ה ע"א)
לְעֵילָא בְּהַהוּא אֲתָר, דְּכָל חַד וְחַד אִתְדַּבָּק בֵּיהּ,
כַּר תְּרֵין אִינּוּן דְּקַיְימָן בִּימִינָא וּבִשְׂמָאלָא, וְאִינּוּן
גְּנִיזִין בַּחֲדֵי שְׁכִינְתָּא.

רִבִּי יוֹסִי אָמַר תֵּשַׁע רְקִיעִין אִינּוּן, וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי
עֲשִׂירָאָה. דְּאִי תֵימָא בְּגִין דִּכְתִיב עָשֹׂר, כַּר
מִשְׁכִּינְתָּא אִיהוּ. אִי הָכִי, שְׁכִינְתָּא חַד סָרֵי אִיהִי
דְּקַיְימָא עַל עָשֹׂר. אֶלָּא וַדַּאי תֵּשַׁע אִינּוּן, וְאִינּוּן
תֵּשַׁע יוֹמִין שְׁבֵין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְאִיהִי
עֲשִׂירָאָה. כְּגַוְונָא דָא, מִשְׁכָּן אִיהוּ עָשֹׂר יְרִיעוֹת.

אִינּוּן עָשֹׂר רְקִיעִין רָזָא דְרָזִין דְּלָא אִתְמְסָר כַּר
לְאִינּוּן דְּיַדְעֵי חָכְמָתָא, וְכֹלָּא אִיהוּ בְּרָזִין
דְּבוּצִינָא קַדִּישָׁא, דְּאִיהוּ גַּלֵּי רָזָא דְכָל רְקִיעָא
וּרְקִיעָא, וְאִינּוּן שַׁמָּשִׁין דִּמְשַׁמְּשֵׁי בְּכָל חַד וְחַד.

לשון הקודש

בָּהֶן, מִסְתַּכֵּל בְּחָכְמָה רַבָּה וּבְסוֹדוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וּמִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד נִדְבָּק בּוֹ, פְּרָט לִשְׁנֵי אֵלֶּה שֶׁעוֹמְדִים בְּיָמִין וּבִשְׂמֹאל, וְהֵם גְּנוּזִים עִם הַשְּׁכִינָה.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, תִּשְׁעָה רְקִיעִים הֵם, וּשְׁכִינָה הִיא עֲשִׂירִית. שֶׁאִם תֹּאמַר בִּשְׁבִיל שֶׁכָּתוּב עָשֹׂר – הוּא חוּץ מֵהַשְּׁכִינָה. אִם כָּךְ, הַשְּׁכִינָה הִיא אַחַת עֶשְׂרֵה שֶׁעוֹמֶדֶת עַל עָשֹׂר. אֶלָּא וַדַּאי שֶׁתֵּשַׁע הֵן, וְהֵם תִּשְׁעָה יָמִים שֶׁבֵּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְהִיא הָעֲשִׂירִית.

כְּמוֹ זֶה הַמִּשְׁכָּן הוּא עָשֹׂר יְרִיעוֹת.

אוֹתָם עַשְׂרֵה רְקִיעִים סוֹד הַסּוֹדוֹת שֶׁלֹּא נִמְסַר, רַק לְיוֹדְעֵי הַחָכְמָה, וְהַכֹּל הוּא בְּסוֹדוֹת שֶׁל הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהוּא גִּלָּה סוֹד כָּל רָקִיעַ וְרָקִיעַ, וְהֵם שַׁמָּשִׁים שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד. שִׁבְעָה

שֶׁבַע רְקִיעִין אִינּוּן לְעֵילָא, שֶׁבַע רְקִיעִין אִינּוּן לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. שֶׁבַע רְקִיעִין אִינּוּן, דְּבְהוּ כֹּכָבַיָא וּמַזָּלֵי לְאַנְהָגָא עָלְמָא דָא כְּפוּם אָרְחֵיהּ, כְּמָה דְאִצְטְרִיךְ לֵיהּ.

בְּכֻלְּהוּ שְׁבִיעָאָה עָדִיף, בַּר תְּמִינָאָה, דְּקָא מַדְבַּר לְכֻלְּהוּ, וְקַיְימָא עַל כֻּלְּהוּ. כְּתִיב (תהלים סח) סֹלּוּ לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת, מָאן רוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת, וּמַאן אִינּוּן עֲרָבוֹת. אֶלָּא, עֲרָבוֹת דָּא רְקִיעָא שְׁבִיעָאָה, אֲמַאי אִתְקְרֵי עֲרָבוֹת. עַל דְּאִיהוּ כָּלִיל מֵאֶשָּׁא וּמַיָא כַּחֲדָא, וּמִסִּטְרָא דְדָרוֹם, וּמִסִּטְרָא דְצָפוֹן, וְאִיהוּ מְעוּרָב מִתְּרֵין סִטְרִין.

וְאִי תֵּימָא, אִי הָכִי, שְׁתֵּי עֲרָבוֹת דְּקָא מִתְחַבְּרָן בְּלוּלָב, וְתָנֵינָן עֲרָבוֹת, הָדָא הוּא דִכְתִיב סֹלּוּ לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת. אִי הָכִי, מָאן יָהִיב יַרְכִּין בְּגוּפָא, אוֹ גוּפָא בְּיַרְכִּין, דְּהָא דָא עָבִיד פֵּרִין וְאֵיבִין, וְדָא לָא עָבִיד פֵּרִין וְאֵיבִין.

לשון הקודש

רְקִיעִים הֵם לְמַעְלָה, וְשִׁבְעָה רְקִיעִים הֵם לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. שִׁבְעָה רְקִיעִים הֵם שֶׁבָּהֶם כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לְהַנְהִיג הָעוֹלָם הַזֶּה כְּפִי דַּרְכּוֹ וּכְמוֹ שֶׁצָּרִיךְ לוֹ. **בְּכֻלָּם** הַשְּׁבִיעִי עָדִיף, חוּץ מִן הַשְּׁמִינִי שֶׁמַּנְהִיג אֶת כֻּלָּם וְעוֹמֵד עַל כֻּלָּם. כָּתוּב סֹלּוּ לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת. מִי רוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת, וּמִי הֵן הָעֲרָבוֹת? אֶלָּא עֲרָבוֹת זֶה הָרָקִיעַ הַשְּׁבִיעִי, וְלָמָּה נִקְרָא עֲרָבוֹת? עַל שֶׁהוּא כָּלוּל מֵאֵשׁ וּמַיִם כְּאֶחָד, וּמִצַּד הַדָּרוֹם, וּמִצַּד הַצָּפוֹן, וְהוּא מְעֹרָב מִשְּׁנֵי צְדָדִים. **וְאִם** תֹּאמַר, אִם כָּךְ, שְׁתֵּי הָעֲרָבוֹת שֶׁמִּתְחַבְּרוֹת בַּלּוּלָב, וְשָׁנִינוּ עֲרָבוֹת? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים סח) סֹלּוּ לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת.

אֶלָּא, וַדַּאי כֻּלָּא הוּא רָזָא דַעֲרָבוֹת דְּבַלּוּלָב, אִינּוּן עֲרָבוֹת דְּבַלּוּלָב, חַד אֵשׁ, וְחַד מַיִם. בְּרָזָא דָא דְּכֻלְּהוּ, וְאִיהוּ שְׁבִיעָאָה אִיהוּ אֵשׁ וּמַיִם כָּלִיל כַּחֲדָא, בְּרָזָא חָדָא, וּבְגִין דַּעֲרָבוֹת אִיהוּ רָזָא כְּלָלָא דְכֻלְּהוּ שִׁית אַחֲרָנִין, אִיהוּ רָזָא דִּרְתִיכָא עִלָּאָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּהַאי רְקִיעָא, יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ רְקִיעִין, וְתִיאוּבְתֵּיהּ תָּדִיר לְאַתְקְנָא לְהַהוּא רְקִיעָא, בִּשְׁפִירוּ עִלָּאָה. וְעַל דָּא, סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת לְהַהוּא דְרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת. וּמַאן אִיהוּ. הַהוּא רָקִיעַ טָמִיר וְגָנִיז, דְּקַיְּימָא עַל גַּבֵּי חֵיוָתָא, דְּאִיהוּ רֹכֵב בָּעֲרָבוֹת.

וְעִלְּזוּ לְפָנָיו. מִלְּפָנָיו לָא כְתִיב, אֶלָּא לְפָנָיו, דְּהָא לֵית מָאן דְּיִנְדַּע בֵּיהּ כְּלוּם. אֲבָל לְפָנָיו, מָאן דְּעָיִיל לְקָמֵיהּ דְּהַאי רְקִיעָא, אִצְטְרִיךְ לְמֵיעַל

לשון הקודש

אִם כָּךְ, מִי נוֹתֵן יְרֵכַיִם בַּגּוּף, אוֹ גּוּף בַּיְּרֵכַיִם? שֶׁהֲרֵי זֶה עוֹשֶׂה פֵּרוֹת וְנִצָּנִים, וְזֶה לֹא עוֹשֶׂה פֵּרוֹת וְנִצָּנִים.

אֶלָּא וַדַּאי שֶׁהַכֹּל הוּא סוֹד שֶׁל עֲרָבוֹת שֶׁבַּלּוּלָב. אוֹתָם עֲרָבוֹת שֶׁבַּלּוּלָב, אֶחָד אֵשׁ וְאֶחָד מַיִם. בַּסּוֹד הַזֶּה שֶׁל כֻּלָּם, וְהוּא שְׁבִיעִי, הוּא אֵשׁ וּמַיִם כְּלוּלִים כְּאֶחָד בְּסוֹד אֶחָד, וּמִשּׁוּם שֶׁעֲרָבוֹת הוּא סוֹד הַכְּלָל שֶׁל כָּל שֵׁשֶׁת הָאַחֲרוֹנִים, הוּא סוֹד הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בָּרָקִיעַ הַזֶּה יוֹתֵר מִכָּל הָרְקִיעִים, וּתְשׁוּקָתוֹ תָּמִיד לְתַקֵּן אוֹתוֹ הָרָקִיעַ בְּיֹפִי עֶלְיוֹן. וְעַל זֶה סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת, לְאוֹתוֹ שֶׁרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת, וּמִיהוּ? אוֹתוֹ הָרָקִיעַ טָמִיר וְגָנוּז שֶׁעוֹמֵד עַל גַּב הַחַיּוֹת, שֶׁהוּא רוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת.

וְעִלְּזוּ לְפָנָיו. לֹא כָתוּב מִלְּפָנָיו, אֶלָּא לְפָנָיו, שֶׁהֲרֵי אֵין מִי שֶׁיֵּדַע בּוֹ כְּלוּם.

בְּחֶדְוָה, וְלָא בַּעֲצִיבוּ כְּלַל, בְּגִין דְּהַאי רְקִיעָא גָּרִים, דְּתַמָּן לָא שַׁרְיָא עֲצִיבוּ וְרוּגְזָא כְּלַל, דְּהָא תַּמָּן כֹּלָּא אִיהוּ בְּחֶדְוָה.

וְעַל דָּא, כֹּהֵן גָּדוֹל דְּקַיְּימָא לְקָמֵיהּ, לָא הָוָה עָאל לְבֵי קֻדְשָׁא, בַּר בְּחֶדְוָה, וּלְאַחֲזָאָה חֶדְוָה, דְּהָא אַתְרָא גָּרִים. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים ק) עִבְדוּ אֶת יְיָ בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה. דְּהָא אִצְטְרִיךְ דְּלָא לְאַחֲזָאָה בָּהּ עֲצִיבוּ.

וְאִי תֵּימָא, אִי הָכִי, הַאי מָאן דְּאִיהוּ בְּצַעֲרָא וּבְדוּחְקָא, דְּלָא יְכִיל לְמֶחְדֵּי לְבֵיהּ, וּמִגּוֹ דּוּחֲקֵיהּ אִית לֵיהּ לְמִתְבַּע רַחֲמִין, קָמֵי מַלְכָּא עִלָּאָה, אִי הָכִי, לָא יִצְלֵי צְלוֹתָא כְּלַל, וְלָא יֵיעוּל בַּעֲצִיבוּ כְּלַל, דְּהָא לָא יְכִיל לְמֵחֶדֵּי לְבֵיהּ, וּלְאַעֲלָא קָמֵיהּ בְּחֶדְוָה, מַאי תִּקּוּנָא אִית לֵיהּ לְהַאי בַּר נָשׁ.

לשון הקודש

אֲבָל לְפָנָיו, מִי שֶׁנִּכְנָס אֵצֶל הָרָקִיעַ הַזֶּה, צָרִיךְ לְהִכָּנֵס בְּשִׂמְחָה וְלֹא בְּעֶצֶב כְּלָל, מִשּׁוּם שֶׁהָרָקִיעַ הַזֶּה גּוֹרֵם, שֶׁשָּׁם לֹא שׁוֹרֶה עֶצֶב וְרוֹגֶז כְּלָל, שֶׁהֲרֵי שָׁם הַכֹּל בְּשִׂמְחָה.

וְעַל זֶה, כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁעוֹמֵד לְפָנָיו לֹא הָיָה נִכְנָס לְבֵית הַקֹּדֶשׁ – רַק בְּשִׂמְחָה וּלְהַרְאוֹת שִׂמְחָה, שֶׁהֲרֵי הַמָּקוֹם גּוֹרֵם. וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים ק) עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה. שֶׁהֲרֵי צָרִיךְ שֶׁלֹּא לְהַרְאוֹת בּוֹ עֶצֶב.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ, מִי שֶׁהוּא בְּצַעַר וְדַחַק, שֶׁלֹּא יָכוֹל לְשַׂמֵּחַ אֶת לִבּוֹ, וּמִתּוֹךְ דָּחְקוֹ יֵשׁ לוֹ לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. אִם כָּךְ, לֹא יִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה כְּלָל, וְלֹא יִכָּנֵס בְּעֶצֶב כְּלָל, שֶׁהֲרֵי לֹא יָכוֹל לְשַׂמֵּחַ אֶת לִבּוֹ וּלְהִכָּנֵס לְפָנָיו בְּשִׂמְחָה. מָה הַתִּקּוּן שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם הַזֶּה?

אֶלָּא וַדַּאי הָא תָּנֵינָן, כָּל תַּרְעִין נִנְעָלוּ וְאַסְגִּירוּ, וְתַרְעִין דִּדְמָעִין לָא אַסְגִּירוּ, וְלֵית דִּמְעָה אֶלָּא מִגּוֹ צַעֲרָא וְעָצִיבוּ. וְכָל אִינּוּן דִּמְמָנָן עַל אִינּוּן תַּרְעִין, כֻּלְּהוּ מִתְבָּרִין גְּזִיזִין וּמַנְעוּלִין, וְעַיְּילִין אִינּוּן דִּמְעִין, וְהַהִיא צְלוֹתָא עָאלַת קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא.

כְּדֵין הַהוּא אֲתָר אִית לֵיהּ דּוֹחֲקָא, מֵהַהוּא עֲצִיבוּ וְדוֹחֲקָא דְּהַהוּא בַּר נָשׁ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה סג) בְּכָל צָרָתָם לֹא צָר. תִּיאוּבְתֵּיהּ דְּהַהוּא עָלְמָא עִלָּאָה, לְגַבֵּי הַאי אֲתָר, כִּדְכוּרָא דְּתִיאוּבְתֵּיהּ תָּדִיר לְגַבָּהּ דְּנוּקְבָא. כַּד מַלְכָּא עָאל לְגַבֵּי מַטְרוֹנִיתָא, אַשְׁכַּח לָהּ בַּעֲצִיבוּ, כְּדֵין כָּל מָה דְּאִיהִי בָעָאת, בִּידָהָא אִתְמְסָר, וְהַהוּא בַּר נָשׁ, וְהַהִיא צְלוֹתָא, לָא אַהְדָּר בְּרֵיקָנַיָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַיִּים (דף קס"ה ע"ב) עָלֵיהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ, דְּאוֹשִׁיד דִּמְעִין קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּצְלוֹתֵיהּ.

לשון הקודש

אֶלָּא וַדַּאי הֲרֵי שָׁנִינוּ, כָּל הַשְּׁעָרִים נִנְעֲלוּ וְנִסְגְּרוּ, וְשַׁעֲרֵי דְּמָעוֹת לֹא נִסְגְּרוּ, וְאֵין דִּמְעָה אֶלָּא מִתּוֹךְ צַעַר וְעֶצֶב, וְכָל אוֹתָם הַמְמֻנִּים עַל אוֹתָם הַשְּׁעָרִים, כֻּלָּם מְשֻׁבָּרִים חֲתִיכוֹת קָשׁוֹת וּמַנְעוּלִים וּמַכְנִיסִים אוֹתָן דְּמָעוֹת, וְאוֹתָהּ תְּפִלָּה נִכְנֶסֶת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

וְאָז לְאוֹתוֹ מָקוֹם יֵשׁ דֹּחַק מֵאוֹתוֹ עֶצֶב וְדֹחַק שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סג) בְּכָל צָרָתָם לֹא (לוֹ) צָר. תְּשׁוּקַת אוֹתוֹ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן לַמָּקוֹם הַזֶּה, כְּזָכָר שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ תָּמִיד אֶל הַנְּקֵבָה. כְּשֶׁנִּכְנָס הַמֶּלֶךְ לַגְּבִירָה וּמוֹצֵא אוֹתָהּ בְּעֶצֶב, אָז כָּל מַה שֶּׁהִיא רוֹצָה, נִמְסָר בְּיָדֶיהָ, וְאוֹתוֹ אָדָם וְאוֹתָהּ תְּפִלָּה לֹא חוֹזֶרֶת רֵיקָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עָלָיו. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ

כְּגַוְונָא דָא בְשַׁבָּת, מָאן דְיָתִיב בְּתַעֲנִיתָא בְשַׁבָּת, מִגּוֹ צַעֲרֵיהּ אַחְזֵי עֲצִיבָא, וּבְשַׁבָּת שַׁלְטָא הַהוּא רְקִיעָא עִלָּאָה, הַהוּא דְאִתְחָזֵי בְחֶדְוָה, וְאִיהוּ חֶדְוָה וְחַדֵּי לְכֹלָּא. הַהוּא דְיָתִיב בַּעֲצִיבוּ, בְּגִין דְאִיהוּ שַׁלְטָא, אַפִּיק לְהַהוּא בַר נָשׁ מֵהַהוּא עוֹנְשָׁא דְאִתְגְּזַר עָלֵיהּ, וְהָא אִתְּמַר, סְלוּ: הָבוּ יְקָר, וְרוֹמְמוּ לְהַהוּא דְרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת, דְּאִיהוּ חֶדְוָה וְחַדֵּי כֹּלָּא, רְקִיעָא עַל גַּבֵּי חֵיוָתָא בְיָ"ה שְׁמוֹ וַדָּאי, דְּהָא בְהַהוּא אֲתָר שְׁמָא דָא אִתְכְּלִיל. וְעִלְּזוּ לְפָנָיו, בְּגִין דְּלָא אִצְטְרִיךְ לְאַחֲזָאָה קָמֵיהּ עֲצִיבוּ, כְּמָה דְאִתְּמַר.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הַאי קְרָא, הָכִי אִצְטְרִיךְ לְמֵימַר, סְלוּ לָרוֹכֵב עַל עֲרָבוֹת, מָאי בָעֲרָבוֹת. בְּיָהּ שְׁמוֹ, בְּיָהּ הוּא מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי שְׁמוֹ. אֶלָּא הַאי קְרָא, עַל סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, עַתִּיקָא דְכָל עַתִּיקִין

לשון הקודש

שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שֶׁשּׁוֹפֵךְ דְּמָעוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּתְפִלָּתוֹ.

כְּמוֹ זֶה בְּשַׁבָּת, מִי שֶׁיּוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית בְּשַׁבָּת, מִתּוֹךְ צַעֲרוֹ מַרְאֶה עֶצֶב, וּבְשַׁבָּת שׁוֹלֵט אוֹתוֹ רָקִיעַ עֶלְיוֹן, אוֹתוֹ שֶׁנִּרְאֶה בְשִׂמְחָה, שֶׁהוּא שִׂמְחָה וּמְשַׂמֵּחַ לַכֹּל. אוֹתוֹ שֶׁיּוֹשֵׁב בְּעֶצֶב, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שׁוֹלֵט, מוֹצִיא אֶת אוֹתוֹ הָאָדָם מֵאוֹתוֹ הָעֹנֶשׁ שֶׁנִּגְזַר עָלָיו, וַהֲרֵי נֶאֱמַר סְלוּ – הָבוּ כָבוֹד וְרוֹמְמוּת לְאוֹתוֹ שֶׁרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת, שֶׁהוּא שִׂמְחָה וּמְשַׂמֵּחַ לַכֹּל, הָרָקִיעַ שֶׁעַל גַּבֵּי הַחַיּוֹת בְּיָ"ה שְׁמוֹ וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתוֹ מָקוֹם הַשֵּׁם הַזֶּה נִכְלָל. וְעִלְּזוּ לְפָנָיו – מִשּׁוּם שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְהַרְאוֹת לְפָנָיו עֶצֶב, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, פָּסוּק זֶה כָּךְ צָרִיךְ לוֹמַר: סְלוּ לָרוֹכֵב עַל עֲרָבוֹת. מַה זֶּה בָּעֲרָבוֹת? בְּיָהּ שְׁמוֹ, בְּיָהּ הוּא הָיָה צָרִיךְ

אִתְמַר. הַהוּא דְּלָא אִתְגַּלְיָא, וְלָא אִתְיְדַע כְּלַל, דְּאִיהוּ רוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת. וְאִי תֵּימָא, דְּאִיהוּ אַתְיָא וְרָכִיב בֵּיהּ, אִי הָכִי, אַף עַל גַּב דְּסָתִים הוּא בְּאַתָּר דָּא קַיְימָא לְאִתְגַּלְיָא.

אֶלָּא סוֹלוּ לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת, דָּא אִיהוּ עַתִּיקָא דְּכָל עַתִּיקִין, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, דְּלָא יְדִיעַ. וּבַמֶּה אִיהוּ רוֹכֵב, בַּעֲרָבוֹת, בְּי"ה, דְּאִיהוּ רָזָא קַדְמָאָה דְּנָפִיק קַמֵּיהּ (ד"א מִנֵּיהּ) וְדָא אִיהוּ שְׁמֵיהּ, מֵהַהוּא סְתִימָא, דְּלָא יְדִיעַ, שְׁמָא (ויקרא כ"ט) דִּילֵיהּ הוּא יָ"ה. לָאו דְּאִיהוּ הוּא, אֶלָּא אִיהוּ הוּא, בְּגִין דְּהַהוּא פָּרוֹכְתָּא דְּאִתְפְּרְסָא וְנָפִיק מִקָּמֵיהּ. אֲבָל הַאי פָּרוֹכְתָּא אִיהוּ שְׁמוֹ, וְדָא אִיהוּ רְתִיכָא דִּילֵיהּ, וְלָא אִתְיְדַע כְּלַל.

לשון הקודש

לִהְיוֹת! מַה זֶּה שְׁמוֹ? אֶלָּא פָּסוּק זֶה עַל נִסְתַּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, עַתִּיק כָּל הָעַתִּיקִים נֶאֱמַר, אוֹתוֹ שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה וְלֹא נוֹדַע כְּלָל שֶׁהוּא רוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהוּא בָּא וְרוֹכֵב בּוֹ, אִם כָּךְ, אַף עַל גַּב שֶׁהוּא נִסְתָּר, בַּמָּקוֹם הַזֶּה עוֹמֵד לְהִתְגַּלּוֹת.

אֶלָּא סוֹלוּ לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת, זֶהוּ עַתִּיק שֶׁל כָּל הָעַתִּיקִים, נִסְתַּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, שֶׁלֹּא יָדוּעַ. וּבַמֶּה הוּא רוֹכֵב? בָּעֲרָבוֹת, בְּי"ה, שֶׁהוּא סוֹד קַדְמוֹן שֶׁיָּצָא לְפָנָיו (מִמֶּנּוּ), וְזֶהוּ שְׁמוֹ. מֵאוֹתוֹ נִסְתָּר שֶׁלֹּא יָדוּעַ שְׁמוֹ הוּא יָ"ה. לֹא שֶׁהוּא הוּא, אֶלָּא הוּא הוּא, בִּשְׁבִיל שֶׁאוֹתָהּ פָּרֹכֶת שֶׁנִּפְרְסָה וְיָצְאָה מִלְּפָנָיו. אֲבָל הַפָּרֹכֶת הַזוֹ הִיא שְׁמוֹ, וְזוֹהִי מֶרְכַּבְתּוֹ, וְלֹא נוֹדָע כְּלָל.

וְדָא אִיהוּ שְׁמוֹ הַגָּדוֹל, בְּגִין דְּאִית שְׁמֵיהּ דְּלָאו אִיהוּ כָּל כַּךְ גָּדוֹל, כְּהַאי אַף עַל גַּב דְּאִית בֵּיהּ תּוֹסֶפֶת אַתְוָון. דָּא אִיהוּ שְׁמָא רַבָּא, וְעַל דָּא בְּהַאי שְׁמָא, אֲנָן מְפִיקִין אָמֵן, דְּאִיהוּ מִנֵּיהּ. בְּהַאי אַזְלָא אָמֵן בְּכָל זִמְנָא, וּבִשְׁמָא אַחֲרָא לָאו הָכִי.

אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ, דְּכַד הַאי שְׁמָא אִתְתָּקַן, כֹּלָּא אִיהוּ בִּשְׁלִימוּ, וְכָל עָלְמִין חַדָּאן בְּחִדּוּ. בְּהַאי שְׁמָא, כְּלִילָן עִלָּאִין וְתַתָּאִין. בְּהַאי שְׁמָא, כְּלִילָן שִׁית מֵאָה וּתְלֵיסָר פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, דְּאִינּוּן כְּלָלָא דְכָל רָזִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין. כְּלָלָא דְעָלְמָא דִּדְכוּרָא לְעֵילָא, וּכְלָלָא דְעָלְמָא דְנוּקְבָא לְתַתָּא.

וְכֻלְּהוּ פִּקּוּדִין, כֻּלְּהוּ שַׁיְיפִין וְאֵבָרִין, לְאִתְחַזָּאָה בְּהוּ רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא. מָאן דְּלָא יִשְׁגַּח

לשון הקודש

וְזֶהוּ שְׁמוֹ הַגָּדוֹל, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ שְׁמוֹ שֶׁאֵינוֹ כָּל כָּךְ גָּדוֹל כְּמוֹ זֶה אַף עַל גַּב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תּוֹסֶפֶת אוֹתִיּוֹת. זֶהוּ הַשֵּׁם הַגָּדוֹל, וְלָכֵן בַּשֵּׁם הַזֶּה אָנוּ מוֹצִיאִים אָמֵן, שֶׁהוּא מִמֶּנּוּ. בָּזֶה הוֹלֵךְ אָמֵן בְּכָל הַזְּמַן, וּבְשֵׁם אַחֵר לֹא כָּךְ.

אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ, שֶׁכַּאֲשֶׁר הַשֵּׁם הַזֶּה מִתְתַּקֵּן – הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת, וְכָל הָעוֹלָמוֹת שְׂמֵחִים בְּשִׂמְחָה. בַּשֵּׁם הַזֶּה כְּלוּלִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. בַּשֵּׁם הַזֶּה כְּלוּלִים שֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִצְוּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהֵן הַכְּלָל שֶׁל כָּל הַסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. הַכְּלָל שֶׁל עוֹלַם הַזָּכָר לְמַעְלָה, וְהַכְּלָל שֶׁל עוֹלַם הַנְּקֵבָה לְמַטָּה.

וְכָל הַמִּצְוּוֹת כֻּלָּן פְּרָקִים וְאֵיבָרִים,

וְלָא אִסְתָּכַּל בְּרָזִין דְּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, לָא יְדַע, וְלָא אִסְתָּכַּל, הֵיךְ מִתַּתְקְנָן שַׁיְיפִין בְּרָזָא עִלָּאָה. שַׁיְיפִין דְּגוּפָא כֻּלְּהוּ, מִתְתַּקְּנָן עַל רָזָא דְּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, וְאַף עַל גַּב דְּאִית שַׁיְיפִין, דְּאִינּוּן רַבְרְבִין וְעִלָּאִין, כֻּלְּהוּ זְעִירִין וְרַבְרְבִין, אִי אִתְנְטִיל חַד מִנַּיְיהוּ, אֲפִילוּ זְעִירָא דְּבַר נָשׁ, אִקְרֵי מָאֲרֵיהּ דְּמוּמָא, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן הַהוּא דְּגָרַע אֲפִילוּ חַד פִּקּוּדָא מֵאִינּוּן פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, דְּאָטִיל מוּמָא בְּאַתָּר דְּלָא אִצְטְרִיךְ.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, (בראשית ב) וַיִּקַּח יְיָ' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּנִּיחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ. וְתָנֵינָן, לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ אִלֵּין קָרְבָּנִין, וְכֹלָּא חַד. אֲבָל דָּא רָזָא דְּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, לְעָבְדָהּ: אִלֵּין רמ"ח שַׁיְיפִין עִלָּאִין. וּלְשָׁמְרָהּ: אִלֵּין תְּלָת מְאָה

לשון הקודש

לְהַרְאוֹת בָּהֶן אֶת סוֹד הָאֱמוּנָה. מִי שֶׁלֹּא יַשְׂגִּיחַ וְלֹא יִתְבּוֹנֵן בַּסּוֹדוֹת שֶׁל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, לֹא יֵדַע וְלֹא יִתְבּוֹנֵן אֵיךְ מִתְקָנִים הָאֵיבָרִים בְּסוֹד עֶלְיוֹן. כָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף מִתְקָנִים עַל הַסּוֹד שֶׁל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְאַף עַל גַּב שֶׁיֵּשׁ אֵיבָרִים שֶׁהֵם גְּדוֹלִים וְעֶלְיוֹנִים, כֻּלָּם קְטַנִּים וּגְדוֹלִים, אִם נִטָּל מֵהֶם אֶחָד, אֲפִלּוּ הַקָּטָן בְּיוֹתֵר שֶׁל הָאָדָם, הוּא נִקְרָא בַּעַל מוּם. כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אוֹתוֹ שֶׁפּוֹגֵם אֲפִלּוּ מִצְוָה אַחַת מֵאוֹתָן מִצְוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁמַּטִּיל מוּם בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא צָרִיךְ.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, (בראשית ב) וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּנִּיחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ. וְשָׁנִינוּ, לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ – אֵלּוּ קָרְבָּנוֹת, וְהַכֹּל אֶחָד. אֲבָל הַסּוֹד הַזֶּה שֶׁל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, לְעָבְדָהּ – אֵלּוּ רְמַ"ח אֵיבָרִים עֶלְיוֹנִים.

וְשִׁתִּין וְחָמֵשׁ שַׁיְיפִין תַּתָּאִין. אִלֵּין עִלָּאִין דְּזָכוּר. וְאִלֵּין תַּתָּאִין דְּשָׁמוּר, וְכוּלָּא חַד.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּזָכֵי לְאַשְׁלָמָא לוֹן. פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, גָּרִים לְבַר נָשׁ לְאַשְׁלָמָא רוּחֵיהּ וְנִשְׁמָתֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. אוֹרַיְיתָא מְזַכָּה לְבַר נָשׁ, לְאַחְסָנָא תְּרֵין עָלְמִין, עָלְמָא דָא וְעָלְמָא דְאָתֵי. כָּל מָאן דְּאִשְׁתָּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, אִשְׁתְּדַּל בַּחַיִּים. חַיִּים בְּהַאי עָלְמָא, וְחַיִּים בְּעָלְמָא דְאָתֵי. אִשְׁתְּזִיב מִכָּל עוֹנָשִׁין בִּישִׁין, דְּלָא יַכְלִין לְשַׁלְּטָאָה עָלֵיהּ. אִי בְּאִשְׁתַּדְּלוּתָא הָכִי. כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּעָבִיד עוֹבָדָא.

רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי אַבָּא, שָׁרוּ בְּבֵי אוּשְׁפִּיזַיְיהוּ, קָמוּ בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, (דף קס"ו ע"א) לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא. בְּרַתֵּיהּ דְּאוּשְׁפִּיזָא, קָמַת וְאַנְהִירַת

לשון הקודש

וּלְשָׁמְרָהּ – אֵלּוּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה אֵיבָרִים תַּחְתּוֹנִים. אֵלֶּה הָעֶלְיוֹנִים שֶׁל זָכוֹר, וְאֵלֶּה הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁל שָׁמוֹר, וְהַכֹּל אֶחָד.

אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַשְׁלִים אוֹתָם. מִצְוֹת הַתּוֹרָה גּוֹרְמוֹת לָאָדָם לְהַשְׁלִים רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. הַתּוֹרָה מְזַכָּה אֶת הָאָדָם לָרֶשֶׁת שְׁנֵי עוֹלָמוֹת, עוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלָם הַבָּא. כָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, מִשְׁתַּדֵּל בַּחַיִּים. חַיִּים בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְחַיִּים בָּעוֹלָם הַבָּא. נִצּוֹל מִכָּל הָעֲנָשִׁים הָרָעִים שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לִשְׁלֹט עָלָיו. אִם בְּהִשְׁתַּדְּלוּת כָּךְ, כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה.

רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי אַבָּא הָיוּ שְׁרוּיִים בְּבֵית מְאָרְחֵיהֶם, וְקָמוּ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה

לוֹן שַׁרְגָּא, וּלְבָתַר קַיְימַת אֲבַתְרַיְיהוּ לְמִשְׁמַע מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא.

פָּתַח רִבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (משלי ו) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר. כִּי נֵר מִצְוָה, כָּל מָאן דְּאִשְׁתָּדַל בְּהַאי עָלְמָא, בְּאִינּוּן פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, אִתְסָדַר קָמֵיהּ בְּכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא חַד שַׁרְגָּא, לְאַנְהָרָא לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא. וְתוֹרָה אוֹר, מָאן דְּאִתְעַסָּק בְּאוֹרַיְיתָא, זָכֵי לְהַהוּא נְהוֹרָא עִלָּאָה, דְּאַדְלִיקַת שַׁרְגָּא מִגֵּיהּ, דְּהָא שַׁרְגָּא בְּלָא נְהוֹרָא לָא כְלוּם. נְהוֹרָא בְּלָא שַׁרְגָּא, אוֹף הָכִי לָא יְכִיל לְאַנְהָרָא. אִשְׁתְּכַח דְּכֹלָּא דָא לְדָא אִצְטְרִיךְ. אִצְטְרִיךְ עוֹבָדָא לְאַתְקָנָא שַׁרְגָּא. וְאִצְטְרִיךְ לְמִלְּעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, לְאַנְהָרָא שַׁרְגָּא. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאִתְעַסָּק בָּהּ בִּנְהוֹרָא וּבְשַׁרְגָּא.

לשון הקודש

לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה. בַּת הַמְּאֹרֵחַ קָמָה וְהֵאִירָה לָהֶם נֵר, וְאַחַר כָּךְ עָמְדָה אַחֲרֵיהֶם לִשְׁמֹעַ דִּבְרֵי תוֹרָה.

פָּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (משלי ו) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר. כִּי נֵר מִצְוָה – כָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּאוֹתָן מִצְוֹות הַתּוֹרָה, מִסְתַּדֵּר לְפָנָיו בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה נֵר אֶחָד לְהָאִיר לוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם. וְתוֹרָה אוֹר – מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, זוֹכֶה לְאוֹתוֹ אוֹר עֶלְיוֹן שֶׁנִּדְלָק מִמֶּנּוּ הַנֵּר, שֶׁהֲרֵי נֵר בְּלִי אוֹר אֵינוֹ כְלוּם. אוֹר בְּלִי נֵר אַף כָּךְ לֹא יָכוֹל לְהָאִיר. נִמְצָא שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִים זֶה אֶת זֶה. צָרִיךְ מַעֲשֶׂה לְתַקֵּן הַנֵּר, וְצָרִיךְ לִלְמֹד תּוֹרָה לְהָאִיר הַנֵּר. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בָּהּ בָּאוֹר וּבְנֵר.

וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר, אֹרַח חַיִּים לְאָעָלָא בֵּיהּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי, אִינּוּן תּוֹכָחוֹת, דְּמִקַּבֵּל בַּר נָשׁ לְאַעֲדָאָה גַּרְמֵיהּ מֵאֹרַח בִּישׁ, וּלְמֵיהַךְ בְּאָרְחָא טָבָא. תּוּ וְדֶרֶךְ חַיִּים, אִינּוּן תּוֹכְחוֹת מוּסָר, דְּאַיְיתֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, לְדַכְּאָה לֵיהּ מֵחוֹבוֹי בְּאִינּוּן תּוֹכָחוֹת. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּקַבִּיל לְהוּ בִּרְעוּ דְּלִבָּא.

דָּבָר אַחֵר כִּי נֵר מִצְוָה, (תִּקּוּנָא דְשַׁרְגָּא) דָּא שַׁרְגָּא בּוּצִינָא דְּדָוִד, דְּאִיהוּ נֵר מִצְוָה אוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה, דְּאִצְטְרִיךְ לְאִתְתַּקְּנָא תָּדִיר, וְאִיהִי לָא נַהֲרָא אֶלָּא מִגּוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, דְּהָא אוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה לֵית לָהּ נְהִירוּ, אֶלָּא מִגּוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, דְּאִיהִי אוֹר לְאַנְהָרָא.

אַשְׁגַּח אֲבַתְרֵיהּ, וְחָמָא בְּרָתֵיהּ דְּאוּשְׁפִּיזָא קַיְימָת אֲבַתְרַיְיהוּ, אָמַר כִּי נֵר מִצְוָה, מָאי נֵר.

לשון הקודש

וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר – דֶּרֶךְ חַיִּים לְהִכָּנֵס בָּהּ לָעוֹלָם הַבָּא, אוֹתָן תּוֹכָחוֹת שֶׁמְּקַבֵּל אָדָם לְהָסִיר אֶת עַצְמוֹ מִדֶּרֶךְ רָעָה וְלָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ טוֹבָה. עוֹד וְדֶרֶךְ חַיִּים – אוֹתָם תּוֹכְחוֹת מוּסָר, שֶׁמֵּבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הָאָדָם לְטַהֲרוֹ מֵחֲטָאָיו בְּאוֹתָן תּוֹכָחוֹת. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּקַבֵּל אוֹתָן בִּרְצוֹן הַלֵּב.

דָּבָר אַחֵר כִּי נֵר מִצְוָה – (תִּקּוּן הַנֵּר) זֶה נֵר הַמְּנוֹרָה שֶׁל דָּוִד, שֶׁהוּא נֵר מִצְוָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁצְּרִיכָה לְהִתְתַּקֵּן תָּמִיד, וְאֵינָהּ מְאִירָה אֶלָּא מִתּוֹךְ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהֲרֵי אֵין לַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אוֹר אֶלָּא מִתּוֹךְ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהִיא הָאוֹר לְהָאִיר.

הִסְתַּכֵּל לַאֲחוֹרָיו וְרָאָה אֶת בַּת הַמְּאָרֵחַ

דָּא נֵר דְּאִיהִי מִצְוָה דְּנָשִׁין זַכְיָין בֵּיהּ, וְאִיהִי נֵר דְּשַׁבָּת, דְּאַף עַל גַּב דְּנָשִׁין לָא זָכָאן בְּאוֹרַיְיתָא, הָא גּוּבְרִין זַכְיָין בְּאוֹרַיְיתָא, וְנָהֲרִין לְהַאי שַׁרְגָּא, דְּנָשִׁין מִתַּתְקְנָן בְּהַאי מִצְוָה. נָשִׁין בְּתִקּוּנָא דְּהַאי נֵר. גּוּבְרִין בְּאוֹרַיְיתָא, לְאַנְהָרָא לְהַאי נֵר, תִּקּוּנָא דְּמִצְוָה דְּנָשִׁין אִתְחַיָּיבוּ בְּהוּ.

שַׁמְעָת הַהִיא אִתְּתָא וּבְכָאת, אַדְּהָכִי קָם אֲבוּהָ דְּאִתְּתָא, דַּהֲוָת תַּמָּן, וְעָאל בֵּינַיְיהוּ, וְחָמָא בְּרָתֵיהּ קַיְימַת אֲבַתְרַיְיהוּ וּבְכָאת, שָׁאִיל לָהּ אֲבוּהָ. סָחַת לֵיהּ (רבי אבא) עוֹבָדָא. שָׁאֲרִי אֲבוּהָ דְּאִתְּתָא אוֹף אִיהוּ וּבְכָה. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסִי, דִּילְמָא חֲתָנָךְ בַּעְלָהּ דִּבְרָתִיךְ, לָא זָכָה בְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי הוּא, וְעַל דָּא וַדַּאי בָּכִינָן, אֲנָא וּבְרָתִי תָּדִיר.

לשון הקודש

עוֹמֶדֶת מֵאַחֲרֵיהֶם. אָמַר, כִּי נֵר מִצְוָה, מַה זֶּה נֵר? זֶה הַנֵּר שֶׁהִיא מִצְוָה שֶׁנָּשִׁים זוֹכוֹת בָּהּ, וְהִיא נֵר שַׁבָּת. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁנָּשִׁים לֹא זוֹכוֹת בַּתּוֹרָה, הֲרֵי הַגְּבָרִים זוֹכִים בַּתּוֹרָה וּמְאִירִים אֶת הַנֵּר הַזֶּה שֶׁהַנָּשִׁים מִתַּקְּנוֹת בַּמִּצְוָה הַזּוֹ. הַנָּשִׁים בַּתִּקּוּן שֶׁל הַנֵּר הַזֶּה – וְהַגְּבָרִים בַּתּוֹרָה לְהָאִיר לַנֵּר הַזֶּה, תִּקּוּן הַמִּצְוָה שֶׁהַנָּשִׁים הִתְחַיְּבוּ בָהֶם.

שָׁמְעָה אוֹתָהּ אִשָּׁה וּבָכְתָה. בֵּין כָּךְ קָם אֲבִי הָאִשָּׁה שֶׁהָיָה שָׁם וְנִכְנַס בֵּינֵיהֶם, וְרָאָה אֶת בִּתּוֹ עוֹמֶדֶת מֵאַחֲרֵיהֶם וּבוֹכָה. שָׁאַל אוֹתָהּ אָבִיהָ, וְהִיא סָחָה לוֹ (רבי אבא) אֶת הַמַּעֲשֶׂה. הִתְחִיל אֲבִי הָאִשָּׁה אַף הוּא לִבְכּוֹת. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, אוּלַי חֲתָנְךָ בַּעְלָהּ שֶׁל בִּתְּךָ לֹא זָכָה בַּתּוֹרָה? אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּךְ זֶה, וְעַל זֶה וַדַּאי אָנוּ בּוֹכִים אֲנִי וּבִתִּי תָּמִיד.

וּבְגִין דַּחֲמִינָא, לֵיהּ יוֹמָא חַד, דְּדָלִיג מֵאוּרָא דָא, לְמִשְׁמַע קַדִּישׁ בַּהֲדֵי צִבּוּרָא, סָלִיק בִּרְעוּתָא דִּילִי, לְמֵיהַב לֵיהּ בְּרָתִי, וְתֵכֶף דְּנַפְקוּ צִבּוּרָא מִבֵּי כְּנִישְׁתָּא, יָהִיבְנָא לֵיהּ בְּרָתִי. דַּאֲמִינָא בְּדִלּוּגָא דָא דְּאָתָא לְמִשְׁמַע קַדִּישׁ, גַּבְרָא רַבָּא לִיהֲוֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ רַבְיָא, וְלָא יְדַעְנָא בֵּיהּ מִקַּדְמַת דְּנָא. וְהַשְׁתָּא אֲפִילּוּ בִּרְכַּת מְזוֹנָא לָא יָדַע, וְלָא יָכִילְנָא בַּהֲדֵיהּ לְמִלְעֵי בֵּין חַבְרַיָּיא, דְּיוֹלִיף קְרִיאַת שְׁמַע, אוֹ בִּרְכַּת מְזוֹנָא.

אָמַר לֵיהּ אַעְבָּר לֵיהּ בְּאַחֲרָא, אוֹ דִּלְמָא בְּרָא יוֹלִיד דְּלֶהֱוֵי גַּבְרָא רַבָּא. אַדְּהָכִי קָם אִיהוּ, וְדִלֵּג עֲלַיְיהוּ וְיָתִיב לְקָמַיְיהוּ. אִסְתָּכַּל בֵּיהּ רִבִּי יוֹסִי, אָמַר, וַדַּאי אֲנָא חֲמִינָא בְּהַאי רַבְיָא, דִּנְהוֹרָא דְּאוֹרַיְיתָא יִפּוּק לְעָלְמָא מִנֵּיהּ. אוֹ בְּרָא דְּיוֹקִים מִנֵּיהּ. חָיִיךְ הַהוּא רַבְיָא, וְאָמַר, רַבּוֹתַי אִימָא קָמַיְיכוּ חַד מִלָּה.

לשון הקודש

וּבִשְׁבִיל שֶׁרָאִיתִי אוֹתוֹ יוֹם אֶחָד שֶׁמְּדַלֵּג מֵהָעֲלִיָּה הַזּוֹ לִשְׁמֹעַ קַדִּישׁ עִם הַצִּבּוּר, עָלָה בִּרְצוֹנִי לָתֵת לוֹ אֶת בִּתִּי, וְתֵכֶף שֶׁהַצִּבּוּר יָצָא מִבֵּית הַכְּנֶסֶת נָתַתִּי לוֹ אֶת בִּתִּי. שֶׁאָמַרְתִּי, שֶׁבַּדִּלּוּג הַזֶּה שֶׁבָּא לִשְׁמֹעַ קַדִּישׁ, הוּא יִהְיֶה אָדָם גָּדוֹל בַּתּוֹרָה, וְאַף עַל גַּב שֶׁהוּא תִּינוֹק וְלֹא הִכַּרְתִּי אוֹתוֹ מִקֹּדֶם לָכֵן. וְעַכְשָׁו אֲפִלּוּ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אֵינוֹ יוֹדֵעַ, וְלֹא יָכֹלְתִּי לִלְמֹד עִמּוֹ בֵּין הַחֲבֵרִים שֶׁיִּלְמַד קְרִיאַת שְׁמַע אוֹ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן.

אָמַר לוֹ, הַעֲבִירֵנוּ בְּאַחֵר, אוֹ אוּלַי יוֹלִיד בֵּן שֶׁיִּהְיֶה אִישׁ גָּדוֹל. בֵּינְתַּיִם הוּא קָם וְדִלֵּג עֲלֵיהֶם וְיָשַׁב לִפְנֵיהֶם. הִסְתַּכֵּל בּוֹ

פְּתַח וְאָמַר (איוב לב) צָעִיר אֲנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים עַל כֵּן זָחַלְתִּי וָאִירָא מֵחַוֹת דֵּעִי אֶתְכֶם. הַאי קְרָא אִתְעָרוּ בֵיהּ עַמּוּדֵי עָלְמָא. אֲבָל אֱלִיהוּא דְּכְתִיב בֵּיהּ מִמִּשְׁפַּחַת רָם, אִתְעָרוֹ, דְּהָא מִזַּרְעָא דְּאַבְרָהָם קָאֲתָא. וְשַׁפִּיר. אֲבָל אֱלִיהוּא כַּהֲנָא הָוָה, וּמִזַּרְעָא דְּיֶחֱזְקֵאל נְבִיאָה הָוָה, כְּתִיב הָכָא בֶּן בַּרַכְאֵל הַבּוּזִי, וּכְתִיב הָתָם (יחזקאל א) יְחֶזְקֵאל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן.

וְאִי תֵּימָא בְּגִין דִּכְתִיב בּוּזִי, (איוב לא) בּוּז מִשְׁפְּחוֹת הָוָה. לָאו הָכִי, הָדָר וְאָמַר מִמִּשְׁפַּחַת רָם, עִלָּאָה עַל כֹּלָּא. אֲמַאי אִקְרֵי בּוּזִי. עַל דְּמֵבַזֶּה גַּרְמֵיהּ לְגַבֵּי מָאן (דף קס"ו ע"ב) דְּגָדוֹל מִנֵּיהּ, וְעַל דָּא סָלִיק בִּשְׁמָא עִלָּאָה, בּוּזִי, דָּא דְּאִקְרֵי אָדָם שְׁלֵימָא בְּכֹלָּא, מַה דְּלָא אִקְרֵי הָכִי בַּר נָשׁ אַחֲרָא, הָדָא

לשון הקודש

רַבִּי יוֹסֵי, אָמַר, וַדַּאי אֲנִי רוֹאֶה בַּיֶּלֶד הַזֶּה שֶׁאוֹר הַתּוֹרָה יֵצֵא מִמֶּנּוּ לָעוֹלָם, אוֹ בֵּן שֶׁיָּקוּם מִמֶּנּוּ. צָחַק אוֹתוֹ יֶלֶד וְאָמַר, רַבּוֹתַי, אֹמַר לִפְנֵיכֶם דָּבָר אֶחָד.

פְּתַח וְאָמַר, (איוב לב) צָעִיר אֲנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים, עַל כֵּן זָחַלְתִּי וָאִירָא מֵחַוֹת דֵּעִי אֶתְכֶם. בְּפָסוּק זֶה הֵעִירוּ עַמּוּדֵי עוֹלָם, אֲבָל אֱלִיהוּא שֶׁכָּתוּב בּוֹ מִמִּשְׁפַּחַת רָם, הֵעִירוֹ, שֶׁהֲרֵי מִזֶּרַע אַבְרָהָם הוּא בָּא, וְיָפֶה. אֲבָל אֱלִיהוּא הָיָה כֹּהֵן, וּמִזַּרְעוֹ שֶׁל יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא הָיָה. כָּתוּב כָּאן בֶּן בַּרַכְאֵל הַבּוּזִי, וְכָתוּב שָׁם (יחזקאל א) יְחֶזְקֵאל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן.

וְאִם תֹּאמַר, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב בּוּזִי, בּוּז מִשְׁפָּחוֹת הָיָה – לֹא כָּךְ! חָזַר וְאָמַר מִמִּשְׁפַּחַת רָם, עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל. לָמָּה נִקְרָא בּוּזִי? עַל שֶׁמְּבַזֶּה עַצְמוֹ לְמִי שֶׁגָּדוֹל מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן עָלָה בְּשֵׁם עֶלְיוֹן. בּוּזִי – זֶה שֶׁנִּקְרָא אָדָם שָׁלֵם בַּכֹּל מַה שֶּׁלֹּא

הוּא דִּכְתִיב, (יחזקאל ב) וְאַתָּה בֶּן אָדָם, וְעַל דְּסָלִיק בִּשְׁמָא דָא, אִקְרֵי רָם, עִלָּאָה עַל כֹּלָּא.

וְעַל דָּא אָמַר צָעִיר אֲנִי לְיָמִים. לְיָמִים, מִיָּמִים מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי לְיָמִים. אֶלָּא אָמַר צָעִיר אֲנִי, וְאַזְעִירְנָא גַּרְמֵי לְיָמִים, לְגַבֵּי בַר נָשׁ דְּאִית לֵיהּ יוֹמִין סַגִּיאִין. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּאָמַרְתִּי דְיָמִים יְדַבְּרוּ, וְעַל דָּא צָעִיר אֲנִי, וְאַזְעִירְנָא גַּרְמֵי לְגַבֵּי יָמִים. וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים, חֲמֵינָא לְכוּ יְשִׁישִׁים. עַל כֵּן זָחַלְתִּי וָאִירָא מֵחַוֹּת דֵּעִי אֶתְכֶם. אוֹף אֲנָא, אָמַרְתִּי יָמִים יְדַבְּרוּ וְרַב שָׁנִים יוֹדִיעוּ חָכְמָה. וַדָּאי. אָכֵן רוּחַ הִיא בֶּאֱנוֹשׁ וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם. וְעַל דָּא בְּגִין דַּאֲנָא רַבְיָא, שַׁוֵּינָא בִּרְעוּתִי דְּלָא לְמַלְלָא עַד תְּרֵין יַרְחִין, וְעַד יוֹמָא דָא אִשְׁתְּלִימוּ. וְהַשְׁתָּא דְאַתּוּן הָכָא, אִית לְמִפְתַּח בְּאוֹרַיְיתָא קָמַיְיכוּ.

לשון הקודש

נִקְרָא כָּךְ אָדָם אַחֵר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה בֶּן אָדָם, וְעַל שֶׁעָלָה בַּשֵּׁם הַזֶּה נִקְרָא רָם, עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל.

וְעַל זֶה אָמַר צָעִיר אֲנִי לְיָמִים. לְיָמִים, מִיָּמִים הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה לְיָמִים? אֶלָּא אָמַר, צָעִיר אֲנִי וְהִקְטַנְתִּי עַצְמִי לְיָמִים, לְגַבֵּי אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ יָמִים רַבִּים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאָמַרְתִּי שֶׁיָּמִים יְדַבְּרוּ, וְעַל זֶה אֲנִי צָעִיר וְהִקְטַנְתִּי אֶת עַצְמִי אֶל יָמִים. וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים, רָאִיתִי אֶתְכֶם יְשִׁישִׁים עַל כֵּן זָחַלְתִּי וָאִירָא. וָאִירָא מֵחַוֹּת דֵּעִי אֶתְכֶם. אַף אֲנִי אָמַרְתִּי יָמִים יְדַבְּרוּ וְרַב שָׁנִים יוֹדִיעוּ חָכְמָה, וַדַּאי. אָכֵן רוּחַ הִיא בֶּאֱנוֹשׁ וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם. וְלָכֵן מִשּׁוּם שֶׁאֲנִי יֶלֶד, שַׂמְתִּי בִּרְצוֹנִי שֶׁלֹּא לְדַבֵּר עַד שְׁנֵי חֳדָשִׁים, וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה הֵם נִשְׁלְמוּ. וְעַכְשָׁו שֶׁאַתֶּם כָּאן, יֵשׁ לִפְתֹּחַ בַּתּוֹרָה לִפְנֵיכֶם.

פְּתַח וְאָמַר, (משלי ו) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר. כִּי נֵר מִצְוָה דָּא אִיהִי מִשְׁנָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שמות כד) וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה. וְהַתּוֹרָה: זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְהַמִּצְוָה: זוֹ מִשְׁנָה. דְּאִיהִי נֵר שַׁרְגָּא, דְּקַיְּימָא לְאַדְלָקָא.

נֵר אֲמַאי אִקְרֵי נֵר. אֶלָּא כַּד מִקַּבְּלָא מִבֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין, רמ"ח שַׁיְּיפִין עִלָּאִין, אִיהִי פָּתְחַת לְגַבַּיְיהוּ תְּרֵין דְּרוֹעִין דִּילָהּ, כְּדֵין אִתְכְּלִילוּ אִלֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין בָּהּ, וְאִקְרֵי נֵר. וְתוֹרָה אוֹר, דְּקָא נָהִיר לְהַהוּא נֵר וְאַדְלִיקַת מִגֵּיהּ מִסִּטְרָא דְּאוֹר קַדְמָאָה, דְּאִיהוּ יְמִינָא. דְּהָא אוֹרַיְיתָא מֵהַהוּא סִטְרָא דִּימִינָא דְּאוֹר קַדְמָאָה אִתְיְהִיבַת, דִּכְתִיב, (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, מִסִּטְרָא דִּימִינָא אִתְיְהִיבַת, אַף עַל גַּב דְּאִתְכְּלִיל בֵּיהּ שְׂמָאלָא, דְּהָא כְּדֵין אִיהוּ שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא.

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, (משלי ו) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר. כִּי נֵר מִצְוָה – זוֹהִי מִשְׁנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כד) וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה. וְהַתּוֹרָה – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְהַמִּצְוָה – זוֹ מִשְׁנָה, שֶׁהִיא נֵר שֶׁעוֹמֵד לְהַדְלָקָה.

נֵר, לָמָּה נִקְרָא נֵר? אֶלָּא כְּשֶׁמְּקַבֵּל מִבֵּין שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, רמ"ח אֵיבָרִים עֶלְיוֹנִים, הִיא פּוֹתַחַת אֲלֵיהֶם שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת שֶׁלָּהּ, וְאָז נִכְלָלוֹת שְׁתֵּי הַזְּרוֹעוֹת הַלָּלוּ בָּהֶם וְנִקְרָאִים נֵר. וְתוֹרָה אוֹר, שֶׁמֵּאִיר לְאוֹתוֹ נֵר וְנִדְלֶקֶת מִמֶּנּוּ מִצַּד הָאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא יָמִין, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה נִתְּנָה מֵאוֹתוֹ צַד הַיָּמִין שֶׁל הָאוֹר הָרִאשׁוֹן, שֶׁכָּתוּב (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, שֶׁנִּתְּנָה מִצַּד הַיָּמִין, וְאַף עַל גַּב

אוֹר דָּא אִתְכְּלִיל בְּמָאתָן וְשִׁבְעָה עָלְמִין, דְּאִינּוּן גְּנִיזִין בְּסִטְרָא דְהַהוּא אוֹר, וְאִתְפָּשַׁט בְּכֻלְּהוּ. תְּחוֹת כּוּרְסְיָיא עִלָּאָה טְמִירָא, שַׁרְיָין אִינּוּן עוֹלָמוֹת, מִסִּטְרָא דְהַהוּא יְמִינָא. תְּלַת מֵאָה וָעֶשֶׂר אִינּוּן, מָאתָן וְשֶׁבַע, אִינּוּן בְּסִטְרָא דִימִינָא. מֵאָה וּתְלַת, אִינּוּן בְּסִטְרָא דִשְׂמָאלָא. וְאִינּוּן תְּלַת מֵאָה וָעֶשֶׂר. וְאִלֵּין אִינּוּן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְתַקֵּן תָּדִיר לְצַדִּיקַיָּא, וּמֵאִלֵּין מִתְפַּשְׁטָן כַּמָּה וְכַמָּה אוֹצְרֵי חֶמְדָּה, וְכֻלְּהוּ גְּנִיזִין לְאִתְעַדְּנָא מִנְּהוֹן צַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי וְעַל אִלֵּין כְּתִיב (משלי ח) לְהַנְחִיל אוֹהֲבַי יֵשׁ וְאוֹצְרוֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא וְעַל אִלֵּין כְּתִיב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ וְגוֹ'.

י"ש: אִלֵּין, תְּלַת מֵאָה וָעֶשֶׂר עוֹלָמוֹת, גְּנִיזִין תְּחוֹת עָלְמָא דְּאָתֵי, (וְעַל) אִינּוּן מָאתָן וְשֶׁבַע דְּאִינּוּן

לשון הקודש

שֶׁנִּכְלָל בָּהּ שְׂמֹאל, שֶׁהֲרֵי אָז הִיא שְׁלֵמוּת הַכֹּל.

הָאוֹר הַזֶּה נִכְלָל בְּמָאתַיִם וְשִׁבְעָה עוֹלָמוֹת שֶׁגְּנוּזִים בַּצַּד שֶׁל אוֹתוֹ הָאוֹר וּמִתְפַּשֵּׁט בְּכֻלָּם. תַּחַת הַכִּסֵּא הַטָּמִיר הָעֶלְיוֹן שׁוֹרִים אוֹתָם עוֹלָמוֹת מִצַּד אוֹתוֹ הַיָּמִין. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַעֲשָׂרָה הֵם. מָאתַיִם וְשִׁבְעָה הֵם בְּצַד הַיָּמִין, וּמֵאָה וּשְׁלֹשָׁה הֵם בְּצַד הַשְּׂמֹאל. וְהֵם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַעֲשָׂרָה. וְאֵלּוּ הֵם שֶׁמְּתַקֵּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תָּמִיד לַצַּדִּיקִים. וּמֵאֵלֶּה מִתְפַּשְׁטִים כַּמָּה וְכַמָּה אוֹצְרוֹת הַחֶמְדָּה, וְכֻלָּם גְּנוּזִים כְּדֵי לְהִתְעַדֵּן מֵהֶם הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַבָּא, וְעַל אֵלֶּה כָּתוּב (משלי ח) לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא, וְעַל אֵלֶּה כָּתוּב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ וְגוֹ'.

י"ש – אֵלֶּה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַעֲשָׂרָה עוֹלָמוֹת שֶׁגְּנוּזִים תַּחַת הָעוֹלָם הַבָּא, (וְעַל) אוֹתָם מָאתַיִם וְשִׁבְעָה שֶׁהֵם מִצַּד הַיָּמִין

מִסִּטְרָא דִימִינָא, אִקְרוּן אוֹר קַדְמָאָה. בְּגִין דְּאַפִּילוּ אוֹר שְׁמָאלָא אִקְרֵי אוֹר. אֲבָל אוֹר קַדְמָאָה אִיהוּ זַמִּין לְמֶעְבַּד תּוֹלְדִין לְעָלְמָא דְאָתֵי. וְאִי תֵּימָא לְעָלְמָא דְאָתֵי וְלָא יַתִּיר. אֶלָּא אֲפִילוּ בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא דְאִי לָא הֲוֵי הַאי אוֹר, עָלְמָא לָא יְכִיל לְמֵיקָם, דִּכְתִיב, (תהלים פט) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. הַאי אוֹר זָרַע לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִנְתָּא דְעֵדְנוֹי, וְעָבִיד לֵיהּ שׁוּרִין שׁוּרִין, עַל יְדוֹי דְהַאי צַדִּיק, דְּאִיהוּ גָּנָּא דְגִנְתָּא, וְנָטִיל לְהַאי אוֹר, וְזָרַע לֵיהּ זְרוּעָא דִקְשׁוֹט. וְעָבִיד לֵיהּ שׁוּרִין שׁוּרִין בְּגִנְתָּא וְאוֹלִיד וְאַצְמַח וְעָבִיד פֵּרִין, וּמִנַּיְיהוּ אִתְּזַן עָלְמָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים צז) אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וְגוֹ'.

וּכְתִיב (ישעיה סא) וּכְגַנָּה זֵרוּעֶיהָ תַצְמִיחַ. מָאן זֵרוּעֶיהָ. אִלֵּין זְרוּעֵי דְאוֹר קַדְמָאָה, דְּאִיהוּ זָרוּעַ

לשון הקודש

נִקְרָאִים אוֹר רִאשׁוֹן, מִשּׁוּם שֶׁאֲפִלּוּ אוֹר הַשְּׂמֹאל נִקְרָא אוֹר. אֲבָל הָאוֹר הָרִאשׁוֹן עָתִיד לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת לָעוֹלָם הַבָּא. וְאִם תֹּאמַר, לָעוֹלָם הַבָּא וְלֹא יוֹתֵר? אֶלָּא אֲפִלּוּ בְּכָל יוֹם וָיוֹם שֶׁאִם הָאוֹר הַזֶּה לֹא הָיָה, הָעוֹלָם לֹא יוּכַל לְהִתְקַיֵּם, שֶׁכָּתוּב (תהלים פט) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. הָאוֹר הַזֶּה זָרַע אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגַן עֵדְנוֹ, וְעָשָׂה אוֹתוֹ שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַזֶּה, שֶׁהוּא הַגַּנָּן שֶׁל הַגָּן, וְנָטַל אֶת הָאוֹר הַזֶּה וְזָרַע אוֹתוֹ זֶרַע אֱמֶת, וְעָשָׂה אוֹתוֹ שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת בַּגָּן, וְהוֹלִיד וְהִצְמִיחַ וְעָשָׂה פֵּרוֹת, וּמֵהֶם נִזּוֹן הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וְגוֹ'. וְכָתוּב, (ישעיה סא) וּכְגַנָּה זֵרוּעֶיהָ תַצְמִיחַ. מִי הֵם זֵרוּעֶיהָ? אֵלֶּה הֵם הַזְּרָעִים שֶׁל

תָּדִיר, הַשְׁתָּא אוֹלִיד וְעָבִיד אֵיבִין, וְהַשְׁתָּא זָרוּעַ אִיהוּ, בְּקַדְמִיתָא, עַד לָא יֵיכוּל עָלְמָא אִיבָּא דָא, אוֹלִיד זְרוּעָא דָא וְיָהִיב אִיבָּא וְלָא שָׁכִיךְ. וְעַל דָּא, כָּל עָלְמִין אִתְּזָנוּ בְּסִפּוּקָא דְּהַהוּא גָּנָנָא, דְּאִקְרֵי צַדִּיק, דְּלָא שָׁכִיךְ וְלָא פָּסִיק לְעָלְמִין.

בַּר בְּזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא. וְאִי תֵּימָא בְּזִמְנָא דְּגָלוּתָא כְּתִיב, (איוב יד) אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ, הֵיךְ עָבִיד תּוֹלָדִין. אֶלָּא כְּתִיב זָרוּעַ, זָרוּעַ אִיהוּ תָּדִיר, וּמִיּוֹמָא דְּאַפְּסִיק הַהוּא נָהָר. גִּנְתָּא (ס"א בְּגִנְתָּא) לָא עָאל (דף קס"ז ע"א) בֵּיהּ הַהוּא גָּנָנָא. וְהַהוּא אוֹר דְּאִיהוּ זָרוּעַ תָּדִיר, עָבִיד אֵיבִין וּמִגֵּיהּ וּמִגַּרְמֵיהּ אִזְדַּרַע בְּקַדְמִיתָא, וְלָא שָׁכִיךְ תָּדִיר. כְּגִנְתָּא דְּעָבִיד תּוֹלָדִין, וּמֵהַהוּא זָרוּעַ נָפִיל בֵּיהּ בְּאַתְרֵיהּ, וּמִגַּרְמֵיהּ עָבִיד תּוֹלָדִין כְּדִבְקַדְמִיתָא. וְאִי

לשון הקודש

הָאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא תָּמִיד זָרוּעַ, וְעַכְשָׁו מוֹלִיד וְעוֹשֶׂה פֵּרוֹת, וְעַכְשָׁו הוּא זָרוּעַ. בָּרִאשׁוֹנָה, בְּטֶרֶם שֶׁיֹּאכַל הָעוֹלָם אֶת הַפְּרִי הַזֶּה, הוֹלִיד הַזָּרוּעַ הַזֶּה וְנוֹתֵן פְּרִי וְלֹא שׁוֹכֵךְ. וְלָכֵן כָּל הָעוֹלָמוֹת נִזּוֹנוּ בְּסִפּוּקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַגָּנָן שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק, שֶׁאֵינוֹ שׁוֹכֵךְ וְלֹא פּוֹסֵק לְעוֹלָמִים.

פֵּרַשׁ לַזְּמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת. וְאִם תֹּאמַר, בִּזְמַן הַגָּלוּת כָּתוּב, (איוב יד) אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ, וְאֵיךְ עָשָׂה תּוֹלָדוֹת? אֶלָּא כָּתוּב זָרֵע, וְהוּא תָּמִיד זָרוּעַ, וּמִיּוֹם שֶׁנִּפְסַק אוֹתוֹ נָהָר לֹא נִכְנַס לַגָּן (בגן) אוֹתוֹ הַגָּנָן. וְאוֹתוֹ אוֹר שֶׁהוּא תָּמִיד זָרוּעַ, עוֹשֶׂה פֵּרוֹת, וּמִמֶּנּוּ וּמֵעַצְמוֹ נִזְרָע כְּבָרִאשׁוֹנָה וְלֹא שׁוֹכֵךְ תָּמִיד, כְּמוֹ גַּן שֶׁעוֹשֶׂה תּוֹלָדוֹת, וּמֵאוֹתוֹ הַזָּרוּעַ נוֹפֵל בּוֹ בִּמְקוֹמוֹ, וּמֵעַצְמוֹ עוֹשֶׂה תּוֹלָדוֹת כְּבָרִאשׁוֹנָה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁאוֹתָם

תֵּימָא, דְּאִינּוּן תּוֹלָדִין וְאֵיבִין הֲווֹ כְּמָה דְהַוָּה בְּזִמְנָא דְּגָנְנָא תַּמָּן. לָאו הָכִי. אֲבָל לָא אִתְמְנַע זָרוּעַ דָּא לְעָלְמִין.

כְּגַוְונָא דָּא וְתוֹרָה אוֹר, אוֹרַיְיתָא דְּאִתְיְהִיבַת מִסִּטְרָא דְּהַהוּא אוֹר קַדְמָאָה, הָכִי אִזְדְּרַע תָּדִיר בְּעָלְמָא, וְעָבִיד תּוֹלָדִין וְאֵיבִין, וְלָא שָׁכִיךְ לְעָלְמִין, וּמֵהַהוּא אִיבָּא דִילֵיהּ אִתְּזָן עָלְמָא.

וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר. תְּרֵין אָרְחִין אִינּוּן, חַד אֹרַח חַיִּים, וְחַד בְּהִפּוּכָא מִנֵּיהּ. סִימָנָא דְּאֹרַח חַיִּים מָאן אִיהוּ. תּוֹכְחוֹת מוּסָר. דְּכָד בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַטְרָא לְהַאי אֹרַח חַיִּים, שַׁוֵּי עָלֵיהּ הַהוּא דְּאַלְקֵי, וְעָבִיד תּוֹכְחוֹת מוּסָר לִבְנֵי עָלְמָא. וּמַאן אִיהוּ. הַאי דִּכְתִיב, (בראשית ג) וְאֵת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים וְעַל

לשון הקודש

תּוֹלָדוֹת וּפֵרוֹת הָיוּ כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּזְמַן שֶׁהַגָּנָּן שָׁם – לֹא כָּךְ, אֲבָל לֹא נִמְנַע הַזָּרוּעַ הַזֶּה לְעוֹלָמִים.

כְּמוֹ זֶה וְתוֹרָה אוֹר. הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה מִצַּד אוֹתוֹ הָאוֹר הָרִאשׁוֹן, כָּךְ נִזְרָע תָּמִיד בָּעוֹלָם וְעוֹשֶׂה תּוֹלָדוֹת וּפֵרוֹת וְלֹא שׁוֹכֵךְ לְעוֹלָמִים, וּמֵאוֹתוֹ הַפְּרִי שֶׁלּוֹ נִזּוֹן הָעוֹלָם.

וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר. שְׁנֵי דְּרָכִים הֵם, אֶחָד דֶּרֶךְ הַחַיִּים, וְאֶחָד בְּהֵפֶךְ מִמֶּנּוּ. מַהוּ הַסִּימָן שֶׁל דֶּרֶךְ חַיִּים? תּוֹכְחוֹת מוּסָר. שֶׁכַּאֲשֶׁר רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ הַחַיִּים הַזּוֹ, הוּא שָׂם עָלָיו אוֹתוֹ הַמַּלְקֶה וְעוֹשֶׂה תּוֹכְחוֹת מוּסָר לִבְנֵי אָדָם, וּמִיהוּ? זֶה שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) וְאֵת לַהַט הַחֶרֶב

דָּא, דֶּרֶךְ חַיִּים אִיהוּ תּוֹכְחוֹת מוּסָר. וּמַאן דְּאִית בֵּיהּ תּוֹכָחוֹת, וַדַּאי דְּמִתְעָרֵי לֵיהּ לְמֵהַךְ בְּהַהוּא אֹרַח חַיִּים, דְּשָׁאַרִי תַּמָּן תּוֹכְחוֹת מוּסָר.

הַאי קְרָא לָאו רֵישֵׁיהּ סֵיפֵיהּ וְלָאו סֵיפֵיהּ רֵישֵׁיהּ. אֶלָּא כֹּלָּא רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא דְּהַאי קְרָא. כִּי נֵר מִצְוָה, דָּא רָזָא דְּשָׁמוֹר. וְתוֹרָה אוֹר, דָּא רָזָא דְּזָכוֹר, וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר, אִלֵּין גְּזֵרִין וְעוֹנָשִׁין דְּאוֹרַיְיתָא, וְכֹלָּא רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא. וְאִצְטְרִיךְ דָּא לְדָא, וּלְמֶהֱוֵי רָזָא דְּכֹלָּא כַּדְקָא יָאוֹת.

וְעַל רָזָא דָא דְּהַאי אוֹר, דְּדָלִיק וְנָהִיר לְהַאי נֵר, כְּתִיב בֵּיהּ בְּאַהֲרֹן, (במדבר ח) בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת, בְּגִין דְּהוּא אָתֵי מִסִּטְרָא דְּהַאי אוֹר. אוֹר דָּא כְּתִיב בֵּיהּ, (בראשית א) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. כֵּיוָן

לשון הקודש

הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ הַחַיִּים. וְלָכֵן דֶּרֶךְ חַיִּים הִיא תּוֹכְחוֹת מוּסָר. וּמִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תּוֹכָחוֹת, וַדַּאי שֶׁמְּעִירִים אוֹתוֹ לָלֶכֶת בְּאוֹתָהּ דֶּרֶךְ חַיִּים שֶׁשָּׁם מַתְחִיל תּוֹכְחוֹת מוּסָר.

הַפָּסוּק הַזֶּה אֵין רֹאשׁוֹ סוֹפוֹ, וְאֵין סוֹפוֹ רֹאשׁוֹ, אֶלָּא הַכֹּל הוּא סוֹד הָאֱמוּנָה שֶׁל הַפָּסוּק הַזֶּה. כִּי נֵר מִצְוָה – זֶה סוֹד שֶׁל שָׁמוֹר. וְתוֹרָה אוֹר – זֶה סוֹד שֶׁל זָכוֹר. וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר – אֵלֶּה גְּזֵרוֹת וְעֹנָשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה, וְהַכֹּל סוֹד הָאֱמוּנָה. וְצָרִיךְ זֶה אֶת זֶה, וְלִהְיוֹת סוֹד שֶׁל הַכֹּל כָּרָאוּי.

וְעַל הַסּוֹד הַזֶּה שֶׁל הָאוֹר הַזֶּה שֶׁדּוֹלֵק וּמֵאִיר לַנֵּר הַזֶּה, כָּתוּב בּוֹ בְּאַהֲרֹן (במדבר ח) בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרֹת, מִשּׁוּם שֶׁהוּא בָּא מִצַּד הָאוֹר הַזֶּה. בָּאוֹר הַזֶּה כָּתוּב (בראשית א) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. כֵּיוָן שֶׁאָמַר יְהִי

דְּאָמַר יְהִי אוֹר, אֲמַאי כְּתִיב וַיְהִי אוֹר, דְּהָא בְּוַיְהִי כֵּן סַגְיָא. אֶלָּא, יְהִי אוֹר, דָּא אוֹר קַדְמָאָה, דְּאִיהוּ יְמִינָא, וְאִיהוּ לְקֵץ הַיָּמִין. וַיְהִי אוֹר, דְּמִימִינָא נָפִיק שְׂמָאלָא, וּמֵרָזָא דִימִינָא נָפִיק שְׂמָאלָא, וְעַל דָּא וַיְהִי אוֹר, דָּא שְׂמָאלָא.

מִכָּאן דְּוַיְהִי קַדְמָאָה דְאוֹרַיְיתָא, בְּסִטְרָא דִשְׂמָאלָא הָוָה. וּבְגִין כַּךְ לָאו אִיהוּ סִימַן בְּרָכָה. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דְּבֵיהּ (נ"א דְּמִנֵּיהּ) נָפַק הַהוּא חֹשֶׁךְ דְּאַחֲשִׁיךְ אַנְפֵּי עָלְמָא. וְסִימָנָא דָא כַּד אִתְגְּלֵי רָזָא דְעֵשָׂו וְעוֹבָדוֹי, בְּהַאי וַיְהִי הָוָה, דִּכְתִיב (בראשית כה) וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יוֹדֵעַ צַיִד. אִתְקָיְים בְּוַיְהִי אִישׁ יוֹדֵעַ צַיִד, לְפַתָּאָה בְּנֵי עָלְמָא, דְּלָא יַהֲכוּן בְּאֹרַח מֵישָׁר.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, דָּא אִיהוּ עַמּוּדָא דְקָאִים בְּאֶמְצָעִיתָא, וְקָאִים וְאָחִיד בְּסִטְרָא

לשון הקודש

אוֹר, לָמָּה כָּתוּב וַיְהִי אוֹר, שֶׁהֲרֵי בְּוַיְהִי כֵּן מַסְפִּיק? אֶלָּא יְהִי אוֹר – זֶה הָאוֹר הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא יָמִין, וְהוּא לְקֵץ הַיָּמִין. וַיְהִי אוֹר – שֶׁמִּיָּמִין יוֹצֵא שְׂמֹאל, וּמִסּוֹד הַיָּמִין יוֹצֵא שְׂמֹאל, וְעַל זֶה וַיְהִי אוֹר, זֶה שְׂמֹאל.

מִכָּאן שֶׁוַּיְהִי הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה הָיָה בְּצַד הַשְּׂמֹאל, וְלָכֵן אֵינוֹ סִימַן בְּרָכָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ (שֶׁמִּמֶּנּוּ) יָצָא אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ שֶׁהֶחְשִׁיךְ אֶת פְּנֵי הָעוֹלָם. וְסִימָן זֶה כַּאֲשֶׁר הִתְגַּלָּה הַסּוֹד שֶׁל עֵשָׂו וּמַעֲשֵׂהוּ, זֶה הָיָה בַּוַּיְהִי הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב (שם כה) וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד. הִתְקַיֵּם בְּוַיְהִי אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד, לְפַתּוֹת אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יֵלְכוּ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב – זֶהוּ

דָּא, וּבְסִטְרָא דָּא. כַּד הָוָה שְׁלִימוּ דִתְלַת סִטְרִין, כְּתִיב בֵּיהּ כִּי טוֹב, מָה דְּלָא הָוָה בְּהָנֵי אַחֲרָנִין, בְּגִין דְּלָא הָוָה שְׁלִימוּ עַד אוֹר תְּלִיתָאָה, דְּאַשְׁלִים לְכָל סִטְרִין, וְכֵיוָן דְּאָתָא תְּלִיתָאָה דָּא, כְּדֵין אַפְרִישׁ מַחֲלוֹקֶת דִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, דִּכְתִיב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ.

וְעַל דְּאִינּוּן חֲמֵשׁ דַּרְגִּין, דְּאִתְפְּרָשׁוּ וְאִתְמְשָׁכוּ מֵהַאי אוֹר קַדְמָאָה, כְּתִיב אוֹר חָמֵשׁ זְמָנִין, וְכֻלְּהוּ הֲווֹ מִסִּטְרָא דִימִינָא, וְאִתְכְּלִילוּ בֵּיהּ, וְכַד אִתְכְּלִילוּ בִּסְטַר שְׂמָאלָא, אִתְכְּלִילוּ בְּרָזָא דְמַיִם, דְּנָטִיל בִּימִינָא (ס"א מִימִינָא,) וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב מַיִם חָמֵשׁ זְמָנִין. וְכַד אִשְׁתְּלִימוּ בְּרָזָא דְאֶמְצָעִיתָא, כְּתִיב רָקִיעַ חֲמֵשׁ זְמָנִין, וְעַל דָּא תְּלַת אִינּוּן אוֹר. מַיִם. רָקִיעַ. לָקְבֵל תְּלַת דַּרְגִּין אִלֵּין, דְּכֻלְּהוּ חֲמֵשׁ דַּרְגִּין

לשון הקודש

הָעֲמוּד שֶׁעוֹמֵד בָּאֶמְצַע, וְעוֹמֵד וְאוֹחֵז בְּצַד זֶה וּבְצַד זֶה. כְּשֶׁהָיְתָה שְׁלֵמוּת שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הַצְּדָדִים, כָּתוּב בּוֹ כִּי טוֹב, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה בָּאֲחֵרִים הַלָּלוּ, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הָיְתָה שְׁלֵמוּת עַד הָאוֹר הַשְּׁלִישִׁי שֶׁהִשְׁלִים אֶת כָּל הַצְּדָדִים, וְכֵיוָן שֶׁבָּא הַשְּׁלִישִׁי הַזֶּה, אָז הִפְרִיד מַחֲלֹקֶת שֶׁל יָמִין וּשְׂמֹאל, שֶׁכָּתוּב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ.

וְעַל שֶׁהֵן חָמֵשׁ דַּרְגּוֹת שֶׁנִּפְרְדוּ וְנִמְשְׁכוּ מֵהָאוֹר הָרִאשׁוֹן הַזֶּה, כָּתוּב חָמֵשׁ פְּעָמִים אוֹר, וְכֻלָּם הָיוּ מִצַּד הַיָּמִין וְנִכְלְלוּ בוֹ. וּכְשֶׁנִּכְלְלוּ בְּצַד שְׂמֹאל, נִכְלְלוּ בְּסוֹד שֶׁל מַיִם שֶׁנּוֹטֵל בְּיָמִין (מִיָּמִין), וְלָכֵן כָּתוּב מַיִם חָמֵשׁ פְּעָמִים. וּכְשֶׁנִּשְׁלְמוּ בְּסוֹד הָאֶמְצַע, כָּתוּב רָקִיעַ חָמֵשׁ פְּעָמִים, וְעַל זֶה שְׁלֹשָׁה הֵם: אוֹר, מַיִם, רָקִיעַ. כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ הַדַּרְגּוֹת הַלָּלוּ,

אִתְכְּלִילוּ בְּהוּ, וְעַל דָּא בְּכֻלְּהוּ כְּתִיב חֲמֵשׁ זִמְנִין, בְּכָל חַד וְחַד.

הָכָא רָזָא דְּרָזִין, בְּאִלֵּין תְּלָתָא, אִתְצַיַּיר וְאִתְגְּלִיף בְּגִלּוּפֵי רָזָא דִיוּקְנָא דְאָדָם, דְּאִיהוּ אוֹר בְּקַדְמִיתָא, לְבָתַר מַיִם, לְבָתַר אִתְפָּשַׁט בְּגַוְוּיְיהוּ רָקִיעַ, דְּאִיהוּ גְּלִיפָא דִגְלִיפוּ דִיוּקְנָא דְאָדָם.

כְּגַוְונָא דִגְלִיפוּ צִיּוּרָא דְדִיוּקְנָא דְאָדָם בְּתוּלְדָתֵיהּ. דְּהָא בְּתוּלְדָתָא דְּבַר נָשׁ, בְּקַדְמִיתָא זֶרַע, דְּאִיהוּ אוֹר, דְּהָא נְהִירוּ דְכָל שַׁיְיפֵי גוּפָא, אִיהוּ הַהוּא זֶרַע, וּבְגִין כַּךְ אִיהוּ אוֹר, וְהַהוּא אוֹר אִקְרֵי זֶרַע, דִּכְתִיב אוֹר זָרוּעַ, הַהוּא זֶרַע מַמָּשׁ. לְבָתַר הַהוּא זֶרַע דְּאִיהוּ אוֹר אִתְפָּשַׁט וְאִתְעָבִיד (דף קס"ז ע"ב) מַיִם, בְּלָחוּתָא דִילֵיהּ, אַגְלִיף יַתִּיר, וְאִתְפָּשַׁט פְּשִׁיטוּ גּוֹ אִינּוּן מַיִם, פְּשִׁיטוּ דְגוּפָא לְכָל סִטְרִין.

לשון הקודש

שֶׁכֻּלָּן חָמֵשׁ דְּרָגוֹת נִכְלְלוּ בָהֶם, וְעַל זֶה בְּכֻלָּם כָּתוּב חָמֵשׁ פְּעָמִים בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד.

כָּאן סוֹד הַסּוֹדוֹת בְּאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה, הִצְטַיֵּר וְנֶחְקַק בְּחִקּוּקֵי הַסּוֹד שֶׁל דְּמוּת הָאָדָם, שֶׁהוּא אוֹר בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ מַיִם. וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּשֵּׁט בְּתוֹכָם רָקִיעַ, שֶׁהוּא חִקּוּק שֶׁל חֲקִיקַת דְּמוּת הָאָדָם.

כְּמוֹ שֶׁחִקּוּק צִיּוּר שֶׁל דְּמוּת אָדָם בְּתוֹלַדְתּוֹ, שֶׁהֲרֵי בְּתוֹלֶדֶת הָאָדָם בַּהַתְחָלָה זֶרַע, שֶׁהוּא אוֹר, שֶׁהֲרֵי הָאוֹר שֶׁל כָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף הוּא אוֹתוֹ זֶרַע, וְלָכֵן הוּא אוֹר, וְאוֹתוֹ אוֹר נִקְרָא זֶרַע, שֶׁכָּתוּב אוֹר זָרֻעַ, אוֹתוֹ זֶרַע מַמָּשׁ. אַחַר כָּךְ אוֹתוֹ זֶרַע, שֶׁהוּא אוֹר, מִתְפַּשֵּׁט וְנַעֲשֶׂה מַיִם, בַּלַּחוּת שֶׁלּוֹ נֶחְקָק יוֹתֵר, וּמִתְפַּשֵּׁט הִתְפַּשְּׁטוּת בְּתוֹךְ אוֹתָם הַמַּיִם הִתְפַּשְּׁטוּת הַגּוּף לְכָל הַצְּדָדִים. כֵּיוָן

כֵּיוָן דְּאִתְצַיָּיר, וְאִגְּלִיף צִיּוּרָא וּדְיוֹקְנָא דְגוּפָא, אַקְרִישׁ הַהוּא פְּשִׁיטוּ, וְאִקְרֵי רָקִיעַ. וְדָא אִיהוּ רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם. וּלְבָתַר דְּאַקְרִישׁ, כְּתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם. דְּהָא אַקְרִישׁ הַהוּא לָחוּתָא (ד"א דְאַנְגִיד וְאִשְׁתָּאַר הַהוּא פְּסוֹלֶת) דְגוּפָא, דְּהַוָה גוֹ אִינּוּן מַיִם. כֵּיוָן דְּאִבְּרִיר גוּפָא, וְאִנָּקֵי בִּנְקִיוּ, הַהוּא לָחוּתָא דְּאִתְנְגִיד וְאִשְׁתְּאַר, הַוָה פְּסוֹלֶת דְּקָא אִתְעֲבַד גוֹ הִתּוּכָא, וְאִינּוּן מַיִם הָרָעִים עֲכוּרִין, וּמִנְּהוֹן אִתְעֲבִיד פְּסוֹלֶת, מְקַטְרְגָא לְכָל עָלְמָא, דְּכַר וְנוּקְבָא. לְבָתָר כַּד נַחְתּוּ אִינּוּן מַיִם עֲכוּרִין, וְאִתְהַתְּכוּ לְתַתָּא בִּסְטַר שְׂמָאלָא, נָפְקוּ (ס"א דְאִתְנְגִיד וְאִשְׁתָּאַר אִתְעֲבִיד פְּסוֹלֶת מְקַטְרְגָא לְכָל עַלְמָא דְכַר וְנוּקְבָא וְאִינּוּן מַיִם הָרָעִים עֲכוּרִין. לְבָתָר כַּד נַחְתּוּ אִינּוּן מַיִם עֲכוּרִין אִתְהַתְּכוּ לְתַתָּא בִּסְטַר שְׂמָאלָא וְנָפְקוּ) לְקַטְרְגָא כָּל עָלְמָא. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאִשְׁתְּזִיב מִנְּהוֹן.

לשון הקודש

שֶׁמִּצְטַיֵּר וְנֶחְקַק צִיּוּר וּדְמוּת הַגּוּף, נִקְרְשָׁה אוֹתָהּ הִתְפַּשְּׁטוּת וְנִקְרֵאת רָקִיעַ, וְזֶהוּ רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם. וְאַחַר שֶׁהִקְרִישׁ, כָּתוּב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם. שֶׁהֲרֵי הִקְרִישָׁה אוֹתָהּ הַלַּחוּת (שֶׁהִשְׁפִּיעַ וְנִשְׁאֲרָה אוֹתָהּ הַפְּסֹלֶת) שֶׁל הַגּוּף שֶׁהָיָה בְּתוֹךְ אוֹתָם הַמַּיִם.

כֵּיוָן שֶׁנִּבְרַר הַגּוּף וְהִתְנַקָּה בְּנִקְיוֹן, אוֹתָהּ לַחוּת שֶׁשָּׁפְעָה וְנִשְׁאֲרָה, הָיְתָה פְּסֹלֶת שֶׁנַּעֲשְׂתָה תּוֹךְ הַהִתּוּךְ, וְהֵם מַיִם הָרָעִים הָעֲכוּרִים, וּמֵהֶם נַעֲשָׂה פְּסֹלֶת, מְקַטְרֵג לְכָל הָעוֹלָם, זָכָר וּנְקֵבָה. אַחַר כָּךְ כְּשֶׁיָּרְדוּ אוֹתָם מַיִם עֲכוּרִים וְהִתְהַתְּכוּ לְמַטָּה בְּצַד שְׂמֹאל, יָצְאוּ (שֶׁשָּׁפַע וְנִשְׁאַר, נַעֲשָׂה פְּסֹלֶת מְקַטְרֵג לְכָל הָעוֹלָם, זָכָר וּנְקֵבָה, וְהֵם הַמַּיִם הָרָעִים הָעֲכוּרִים. וְאַחַר כָּךְ כַּאֲשֶׁר יָרְדוּ אוֹתָם מַיִם עֲכוּרִים וְהִתְהַתְּכוּ לְמַטָּה בְּצַד שְׂמֹאל וְיָצְאוּ) לְקַטְרֵג לְכָל הָעוֹלָם. אַשְׁרֵי מִי שֶׁנִּצָּל מֵהֶם.

כֵּיוָן דְּנָפִיק מִקַּטְרְגָא, כְּתִיב יְהִי מְאֹרֹת חָסֵר וֹ׳ וְאִתְמַשְׁכָא אַסְכָּרָה בְּרַבְּיֵי, וְחָסֵר נְהוֹרָא דְּסִיהֲרָא. לְבָתָר וְהָיוּ לִמְאוֹרוֹת, בִּשְׁלִימוּ תַּרְוַוּיְיהוּ כַּחֲדָא. בְּמַאן. בְּהַהוּא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, דְּהָא כַּד סַלְקָא וְאִתְחַבְּרָא בְּהַהוּא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, כְּדֵין וְהָיוּ לִמְאוֹרוֹת, נְהוֹרִין שְׁלֵימִין תַּרְוַוּיְיהוּ כַּחֲדָא דְּלָא פְּגִימֵי כְּלַל.

שְׁאָרִי חָיֵיךְ הַאי רַבְּיָא וְחַדֵּי. אָמַר לוֹן הַאי דַּאֲמֵינָא דְּאִתְבְּרִיר הָכָא רָזָא דְּאָדָם, בְּאוֹר דְּהַהוּא (ד"א דְּאִיהוּ) זֶרַע, וּלְבָתַר אִתְעָבִיד מַיִם, וּמִגּוֹ אִינּוּן מַיִם, אִתְפְּשַׁט רָקִיעַ, דְּיוּקְנָא דְּאָדָם כְּמָה דְּאִתְעַרְנָא. תִּינַח כַּד אִתְעָבִיד דָּא לְגוֹ מֵעוֹי דְּאִתְתָּא, דְּהָא לָא אִתְצַיַּיר זַרְעָא, אֶלָּא בְּגוֹ מֵעוֹי דְּנוּקְבָא, לְאִתְפְּשְׁטָא בָּהּ דְּיוּקְנָא דְּאָדָם, וְהָכָא אִי

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁיּוֹצֵא הַמְּקַטְרֵג, כָּתוּב יְהִי מְאֹרֹת חָסֵר וֹ׳, וְנִמְשְׁכָה אַסְכָּרָה לַתִּינוֹקוֹת, וְחָסֵר אוֹר הַלְּבָנָה. אַחַר כָּךְ, וְהָיוּ לִמְאוֹרֹת, בִּשְׁלֵמוּת שֶׁל שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד. בְּמִי? בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁעוֹלָה וּמִתְחַבֶּרֶת בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, אֲזַי וְהָיוּ לִמְאוֹרֹת, אוֹרוֹת שְׁלֵמִים שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד שֶׁלֹּא פְּגוּמִים כְּלָל.

הִתְחִיל לִצְחֹק הַיֶּלֶד הַזֶּה וְשָׂמֵח. אָמַר לָהֶם, זֶה שֶׁאָמַרְתִּי שֶׁנִּבְרַר כָּאן סוֹד שֶׁל אָדָם בְּאוֹר שֶׁל אוֹתוֹ (שֶׁהוּא) הַזֶּרַע, וְאַחַר כָּךְ נַעֲשָׂה מַיִם, וּמִתּוֹךְ אוֹתָם הַמַּיִם מִתְפַּשֵּׁט רָקִיעַ, דְּיוּקָן שֶׁל אָדָם, כְּמוֹ שֶׁעוֹרַרְנוּ. מִילָא כְּשֶׁזֶּה נַעֲשָׂה בְּתוֹךְ מְעֵי הָאִשָּׁה, שֶׁהֲרֵי לֹא מִצְטַיֵּר הַזֶּרַע אֶלָּא בְּתוֹךְ מְעֵי הַנְּקֵבָה לְהִתְפַּשֵּׁט בָּהּ דְּיוּקָן שֶׁל אָדָם, וְכָאן אִם אֵלֶּה חָמֵשׁ דְּרָגוֹת

אִלֵּין חָמֵשׁ דַּרְגִּין, אִינּוּן דִּיוּקְנָא דְאָדָם, בְּאָן אֲתָר אִתְצַיַּיר וְאִתְפַּשַּׁט הַאי דִּיוּקְנָא, בְּגוֹ אִינּוּן מַיִם.

אִי תֵּימָא גּוֹ נוּקְבָא הֲוָוֹ, דָּא עָלְמָא דְאָתֵי, לָאו הָכִי, דְּהָא לָא אִתְצַיַּיר צִיּוּרָא וּדְיוּקְנָא, עַד דְּנַפְּקוּ אַתְוָון לְבַר, וּלְבָתַר אִתְגְּלִימוּ. וְתוּ דְּהָא עָלְמָא דְאָתֵי הָוָה אוּמְנָא, דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ, הָא אוּמְנָא הָוָה.

אִי תֵּימָא בְּנוּקְבָא דִּלְתַתָּא, לָאו הָכִי, דְּהָא עַד לָא הֲוָוֹת, וְכַד נָפַק הַאי דִּיוּקְנָא דְאָדָם, נוּקְבֵיהּ נַפְקַת בַּהֲדֵיהּ. הָא לָא אִתְצַיַּיר דִּיוּקְנָא דְאָדָם בָּהּ. אִי הָכִי, בְּאָן אֲתָר אִתְצַיַּיר וְאִתְגְּלִיף הַאי זֶרַע, לְמֶהֱוֵי גְּלִיפוּ דִּיוּקְנָא דְאָדָם. אֶלָּא דָא רָזָא עִלָּאָה, אָדָם קַדְמָאָה אִתְצַיַּיר וְאִתְגְּלִיף בְּלָא

לשון הקודש

הֵם דִּיוּקָן שֶׁל אָדָם, בְּאֵיזֶה מָקוֹם מִצְטַיֵּר וּמִתְפַּשֵּׁט הַדִּיוּקָן הַזֶּה בְּתוֹךְ הַמַּיִם הַלָּלוּ?

אִם תֹּאמַר בְּתוֹךְ הַנְּקֵבָה הֵם הָיוּ, זֶה הָעוֹלָם הַבָּא – לֹא כָּךְ! שֶׁהֲרֵי לֹא הִצְטַיֵּר צִיּוּר וּדְמוּת עַד שֶׁיּוֹצְאוֹת הָאוֹתִיּוֹת לַחוּץ, וְאַחַר כָּךְ נִגְּלְמוּ. וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי הָעוֹלָם הַבָּא הָיָה הָאֻמָּן, שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ. הֲרֵי הָאֻמָּן הוּא הָיָה.

אִם תֹּאמַר בַּנְּקֵבָה שֶׁלְּמַטָּה – לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי טֶרֶם הָיְתָה! וּכְשֶׁיָּצְאָה דְּמוּת אָדָם, נִקְבָתוֹ יָצְאָה עִמּוֹ. הֲרֵי לֹא הִצְטַיֵּר דִּיוּקָן שֶׁל אָדָם בָּהּ. אִם כָּךְ, בְּאֵיזֶה מָקוֹם הִצְטַיֵּר וְנֶחְקַק הַזֶּרַע הַזֶּה לִהְיוֹת חֲקִיקָתוֹ שֶׁל דְּמוּת אָדָם? אֶלָּא זֶה סוֹד

נוּקְבָא. אָדָם תִּנְיָינָא, מֵחֵילָא וְזַרְעָא דְהַאי, אַגְלִיף וְאִתְצַיַּיר גּוֹ נוּקְבָא.

אָדָם קַדְמָאָה, גְּלִיפוּ דְצִיּוּרָא וּדְיוּקְנָא דְגוּפָא, לָא הָוָה בְּנוּקְבָא, וּבְלָא צִיּוּרָא כְּלַל הָוָה. וְאִתְצַיַּיר וְאִגְלִיף לְתַתָּא מֵעָלְמָא דְאָתֵי, בְּלָא דְכוּרָא, וּבְלָא נוּקְבָא, אִינּוּן אַתְוָון אַגְלִימוּ גּוֹ מִשְׁחָתָא, וְאִתְצַיַּיר וְאִגְלִיף בְּהוּ רָזָא דְאָדָם. וְאַתְוָון בְּאֹרַח מֵישָׁר, בְּסִדּוּרָא דְלְהוֹן, מֵרָזָא דְאוֹר קַדְמָאָה, שָׁרִיאוּ לְאִתְגַּלְפָא וּלְאִתְצַיְּירָא, (אַתְוָון) וְאִזְדְּרַע הַאי אוֹר בְּגַוֵּיהּ גּוֹ מִשְׁחָתָא. כַּד מָטָא גּוֹ מִשְׁחָתָא, אִתְהַדָּר מַיָּא, גּוֹ מַיָּא, אִתְפְּשַׁט רָקִיעַ צִיּוּרָא דְאָדָם, דְּיוּקְנָא כַּדְקָא חֲזִי.

לְבָתָר דְּאִתְקַשְׁטַת נוּקְבָא לְגַבֵּיהּ, וְאִתְהַדְּרוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, הַאי דְיוּקְנָא דְאָדָם, עָאל

לשון הקודש

עֶלְיוֹן. אָדָם הָרִאשׁוֹן הִצְטַיֵּר וְנֶחְקַק בְּלִי נְקֵבָה. הָאָדָם הַשֵּׁנִי מִכֹּחַ וְזֶרַע שֶׁל זֶה נֶחְקַק וְהִצְטַיֵּר בְּתוֹךְ הַנְּקֵבָה.

אָדָם הָרִאשׁוֹן, חֲקִיקָה שֶׁל צִיּוּר וּדְמוּת הַגּוּף, לֹא הָיָה בַּנְּקֵבָה, וּבְלִי צִיּוּר כְּלָל הָיָה. וְהִצְטַיֵּר וְנֶחְקַק לְמַטָּה מֵהָעוֹלָם הַבָּא, בְּלִי זָכָר וּבְלִי נְקֵבָה, אוֹתָן אוֹתִיּוֹת נִגְלְמוּ בְּתוֹךְ הַמִּדָּה, וְהִצְטַיֵּר וְנֶחְקַק בָּהֶן סוֹד שֶׁל אָדָם. וְהָאוֹתִיּוֹת בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה בַּסִּדּוּר שֶׁלָּהֶן, מִסּוֹד שֶׁל הָאוֹר הָרִאשׁוֹן, הִתְחִילוּ לְהֵחָקֵק וּלְהִצְטַיֵּר (אוֹתִיּוֹת), וְנִזְרַע הָאוֹר הַזֶּה בְּתוֹכוֹ תוֹךְ הַמִּדָּה. כְּשֶׁהִגִּיעַ לְתוֹךְ הַמִּדָּה וְהָפַךְ לְמַיִם בְּתוֹךְ מַיִם, הִתְפַּשֵּׁט הָרָקִיעַ בְּצִיּוּר שֶׁל אָדָם דְּמוּת כָּרָאוּי.

לְאַחַר שֶׁהִתְקַשְּׁטָה הַנְּקֵבָה אֵלָיו וְחָזְרוּ

בְּתִיאוּבְתָּא לְגַבֵּי נוּקְבָא, וְתַמָּן אַגְלִיף וְאִתְצַיָּיר בְּגַוְונָא דִילֵיהּ, וְעָלֵיהּ כְּתִיב (בראשית ה) וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וְגוֹ', הַאי אִתְצַיָּיר גּוֹ נוּקְבָא, מַה דְּלָא הָוָה הַהוּא קַדְמָאָה, דְּאִתְצַיָּיר (ד"א ל"ג גּוֹ) הַהוּא קַדְמָאָה בְּגַוֵּיהּ בִּמְדִידוּ גּוֹ מִשְׁחָתָא כְּמָה דְּאִתְּמַר.

בְּגַוְונָא דָּא לְתַתָּא. לְתַתָּא מַה כְּתִיב, (בראשית ד) וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, שְׂרִיאַת קוֹף לְאוֹלָדָא, בִּמְעָהָא, בְּחֵילָא וְסִיוּעָא דְּאָדָם לְבָתָר דְּהָא קַבִּילַת זוּהֲמָא מִגּוֹ הַאי קוֹף. וְעַל דָּא לָא כְּתִיב הָכָא וַיּוֹלֶד, אֶלָּא יָדַע וַתַּהַר וַתֵּלֶד, וְנָפַק פְּסוֹלֶת גּוֹ נוּקְבָא.

וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל, וּבְהַאי נָמֵי לָא כְּתִיב וַיּוֹלֶד, וְאַף עַל גַּב דְּמִסְטְרָא דִּדְכוּרָא הָוָה. אֲבָל מְקַטְרְגָא תְּשַׁשׁ וְתָבַר חֵילֵיהּ,

לשון הקודש

לִהְיוֹת פָּנִים בְּפָנִים, הַדְּמוּת הַזּוֹ שֶׁל אָדָם נִכְנְסָה בִּתְשׁוּקָה אֵצֶל הַנְּקֵבָה, וְשָׁם נֶחְקַק וְהִצְטַיֵּר כְּמוֹ הַצּוּרָה שֶׁלּוֹ, וְעָלָיו כָּתוּב (בראשית ה) וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וְגוֹ'. זֶה הִצְטַיֵּר בְּתוֹךְ הַנְּקֵבָה מַה שֶּׁלֹּא הָיָה אוֹתוֹ הָרִאשׁוֹן, שֶׁהִצְטַיֵּר אוֹתוֹ רִאשׁוֹן בְּתוֹכוֹ בִּמְדִידָה בְּתוֹךְ הַמִּדָּה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

כְּמוֹ זֶה לְמַטָּה. מַה כָּתוּב לְמַטָּה? (שם ב) וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן. הִתְחִילָה לְהוֹלִיד קוֹף בְּמֵעֶיהָ בְּכֹחַ וְסִיּוּעַ שֶׁל אָדָם, אַחַר שֶׁקִּבְּלָה זֻהֲמָה מֵהַקּוֹף הַזֶּה, וְלָכֵן לֹא כָּתוּב כָּאן וַיּוֹלֶד, אֶלָּא יָדַע וַתַּהַר וַתֵּלֶד, וְיָצְאָה הַפְּסֹלֶת בְּתוֹךְ הַנְּקֵבָה.

וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל, וּבָזֶה גַּם לֹא כָּתוּב וַיּוֹלֶד, וְאַף עַל גַּב שֶׁמִּצַּד הַזָּכָר הוּא הָיָה. אֲבָל הַמְּקַטְרֵג תָּשַׁשׁ

דְּהָא בְּאָת קוֹף שָׁרִיאוּ (דף קס"ח ע"א) אַתְוָון לְאוֹלָדָא.

כֵּיוָן דְּאִתְבְּרִיר פְּסוֹלֶת, שָׁרִיאוּ אַתְוָון לְאוֹלָדָא מֵרָזָא דְּאָת ש"ת. תְּקוּנָא דְּכַר וְנוּקְבָּא. בְּאִסְתַּכְּמוּתָא כַּחֲדָא. וּכְדֵין כְּתִיב וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת, וְלָא כְּתִיב וַתִּקְרָא. וַיִּקְרָא אִיהוּ, וְלָא אִיהִי. אִיהוּ קָרָא שְׁמֵיהּ שֵׁת, תְּקוּנָא דְּכַר וְנוּקְבָּא כַּחֲדָא, דַּהֲווֹ בְּאִסְתַּכְּמוּתָא חָדָא.

תּוּ אִתְגַּלְגָּלוּ אַתְוָון, וְאָהַדְרוּ לְאוֹלָדָא אָלֶף דְּאָדָם, וְאִינוּן אַתְוָון בַּאֲתָר דְּאִיהוּ סִיּוּם שְׁמֵיהּ. וּמַאן אִיהוּ. נ', וּלְבָתַר ו' לָא ה', דְּהָא אִתְעֲדִיאַת (נ"א אִתְיְלִידַת) בְּהֶבֶל. בְּגִין כַּךְ נָטִיל אָת אַחֲרָא אֲבַתְרֵיהּ ו', סִיֵּים בְּשֵׁירוּתָא דְּשֵׁת ש', וְאִקְרֵי אֱנוֹשׁ.

אֱנוֹשׁ מָה בֵּין שְׁמָא דָא לִשְׁמָא דְּאָדָם. אֶלָּא

לשון הקודש

וְשָׁבַר אֶת כֹּחוֹ, שֶׁהֲרֵי בָּאוֹת קוֹף הִתְחִילוּ הָאוֹתִיּוֹת לְהוֹלִיד.

כֵּיוָן שֶׁנִּבְרְרָה הַפְּסֹלֶת, הִתְחִילוּ הָאוֹתִיּוֹת לְהוֹלִיד מִסּוֹד הָאוֹת ש"ת תִּקּוּן שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה בְּהַסְכָּמָה בְּאֶחָד. וְאָז כָּתוּב, וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת, וְלֹא כָּתוּב וַתִּקְרָא. וַיִּקְרָא הוּא, וְלֹא הִיא. הוּא קָרָא שְׁמוֹ שֵׁת. תִּקּוּן זָכָר וּנְקֵבָה בְּאֶחָד שֶׁהָיוּ בְּהַסְכָּמָה אַחַת. **עוֹד** הִתְגַּלְגְּלוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְחָזְרוּ לְהוֹלִיד אָלֶף שֶׁל אָדָם, וְהֵם אוֹתִיּוֹת בַּמָּקוֹם שֶׁהוּא הַסִּיּוּם שֶׁל שְׁמוֹ, וּמִיהוּ? נ'. וְאַחַר כָּךְ ו' וְלֹא ה', שֶׁהֲרֵי הִתְעַבְּרָה (הוֹלִידָה) בְּהֶבֶל. וְלָכֵן נָטַל אוֹת אַחֶרֶת אַחֲרָיו ו', סִיֵּם בְּרֵאשִׁית שֶׁל שֵׁת ש', וְנִקְרָא אֱנוֹשׁ. **אֱנוֹשׁ,** מַה בֵּין הַשֵּׁם הַזֶּה לַשֵּׁם שֶׁל

אֱנוֹשׁ לָאו אִיהוּ בְּתֻקְפָּא הָוָה, תִּקּוּנָא דְּקַדְמָאֵי הָוָה, (תהלים ח) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ. וּכְתִיב (איוב ז) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תְגַדְּלֶנּוּ וְגוֹ', וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ. וְעַל דָּא כְתִיב (ישעיה נג) וַיְיָ' חָפֵץ דַּכְּאוֹ הֶחֱלִי, תְּבִירוּ דְגוּפָא, וְתֻקְפָּא דְנַפְשָׁא, אוֹרִית שֵׁת לְאֱנוֹשׁ יְרוּתָא דְהָוָה לֵיהּ לְקַבְּלָא. וְאִיהוּ אוֹף הָכִי אוֹרִית לִבְנוֹ.

תּוּ אִתְגַּלְגָּלוּ אַתְוָון לְאַתְקְנָא עֲקִימָא, וְאִתְהַדְּרוּ לְאוֹלָדָא. קַיְנָן. הַאי תִּקּוּנָא דְקַיְן, וְאִתְתָּקַן תְּחוֹתֵיהּ, וְאִתְהַדְּרוּ אַתְוָון לְבַסְּמָא עָלְמָא מֵעֲקִימוּ דְהָוָה. מַהֲלַלְאֵל מ' סוֹפָא דְאַתְוָון דְּאָדָם. ה' וְל' תִּקּוּנָא דְאַתְוָון דְּהֶבֶל, וּבְגִין דְּלָא הָוָה חַיָּיבָא כְּקַיְן, לָא אִתְחַלָּפוּ אַתְוָון מִשְּׁמֵיהּ בַּר חַד. דְּבַאֲתָר ב' הָוָה א' לְמֶהֱוֵי תִּקּוּנָא יַתִּיר.

לשון הקודש

אָדָם? אֶלָּא אֱנוֹשׁ לֹא הָיָה בְּתֹקֶף, הוּא הָיָה בְּתִקּוּנָם שֶׁל הָרִאשׁוֹנִים, (תהלים ח) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ. וְכָתוּב (איוב ז) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תְגַדְּלֶנּוּ וְגוֹ', וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ. וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה נג) וַה' חָפֵץ דַּכְּאוֹ הֶחֱלִי, שֶׁבֶּר הַגּוּף וְכֹחַ הַנֶּפֶשׁ הוֹרִישׁ שֵׁת לֶאֱנוֹשׁ יְרֻשָּׁה שֶׁהָיְתָה לוֹ לְקַבֵּל. וְאַף הוּא הוֹרִישׁ לִבְנוֹ כָּךְ.

עוֹד הִתְגַּלְגְּלוּ הָאוֹתִיּוֹת לְתַקֵּן אֶת הֶעָקֹם, וְחָזְרוּ לְהוֹלִיד אֶת קַיְנָן, זֶה הַתִּקּוּן שֶׁל קַיִן וְהִתְתַּקֵּן תַּחְתָּיו, וְחָזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְבַשֵּׂם אֶת הָעוֹלָמוֹת מֵהָעַקְמִימוּת שֶׁהָיְתָה. מַהֲלַלְאֵל, מ' סוֹף שֶׁל אוֹתִיּוֹת אָדָם, ה' וְל' תִּקּוּן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הֶבֶל, וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִרְשִׁיעַ כְּמוֹ קַיִן, לֹא הִתְחַלְּפוּ הָאוֹתִיּוֹת מִשְּׁמוֹ פְּרָט לְאַחַת, שֶׁבִּמְקוֹם ב' הָיְתָה א' לִהְיוֹת תִּקּוּן יוֹתֵר.

עַד הָכָא אִתְבְּסָם עָלְמָא, וְאִתְתָּקַן עֲקִימָא מֵשֵׁירוּתָא דֶּאֱנוֹשׁ. בַּר חוֹבָא דְּאָדָם, דְּלָא אִתְבְּסָם, עַד דְּקַיְימוּ יִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא דְסִינַי, אֲבָל תִּקּוּנָא דְעֲקִימוּ דְקַיִן וְהֶבֶל אִתְתָּקַן וְאִתְבְּסַם, אֲבָל עָלְמָא הָוָה בְּצַעֲרָא וְעִצְבוֹנָא, עַד דְּאָתָא נֹחַ דִּכְתִיב, (בראשית ה) זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֵרְרָהּ יְיָ'. וְחוֹבָא דְאָדָם לָא אִתְבְּסָם, עַד דְּקַיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי, וְקַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא, וְכַד יִשְׂרָאֵל קַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא, כְּדֵין גֵּר וְאוֹר אִתְתַּקַּן כַּחֲדָא.

וְהַשְׁתָּא רַבּוֹתַי, אֲנָא מִבָּבֶל, וּבְרָא דְרַב סַפְּרָא אֲנָא, וְלָא זָכֵינָא לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לְאַבָּא, וְאַטְרִידְנָא הָכָא, וְדָחִילְנָא, דְּהָא יַתְבֵי אַרְעָא דָא, אִינּוּן אַרְיָיוָון בְּאוֹרַיְיתָא, וְשַׁוֵּינָא עָלַי דְּלָא אִימָא מִילֵּי דְאוֹרַיְיתָא קָמֵי בַּר נָשׁ, עַד תְּרֵין יַרְחִין, וְיוֹמָא

לשון הקודש

עַד כָּאן הִתְבַּשֵּׂם הָעוֹלָם וְהִתְתַּקֵּן הָעִקֻּם מֵהַרֵאשִׁית שֶׁל אֱנוֹשׁ, פֵּרֵט לְחֵטְאוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁלֹּא הִתְבַּשֵּׂם עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי. אֲבָל הַתִּקּוּן שֶׁל הָעַקְמִימוּת שֶׁל קַיִן וְהֶבֶל הִתְתַּקֵּן וְהִתְבַּשֵּׂם, אֲבָל הָעוֹלָם הָיָה בְּצַעַר וְעִצָּבוֹן עַד שֶׁבָּא נֹחַ, שֶׁכָּתוּב (בראשית ה) זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֵרְרָהּ ה'. וְחֵטְאוֹ שֶׁל אָדָם לֹא הִתְבַּשֵּׂם עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי וְקִבְּלוּ תוֹרָה, וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל קִבְּלוּ תוֹרָה, אֲזַי הַגֵּר וְהָאוֹר הִתְתַּקְּנוּ כְּאֶחָד.

וְעַכְשָׁו רַבּוֹתַי, אֲנִי מִבָּבֶל, וּבְנוֹ שֶׁל רַב סַפְּרָא אֲנִי, וְלֹא זָכִיתִי לְהִוָּדֵע לְאָבִי, וְנִטְרַדְתִּי לְכָאן וּפָחַדְתִּי, שֶׁהֲרֵי יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַזּוֹ הֵם אַרְיוֹת בַּתּוֹרָה, וְקִבַּלְתִּי

דָּא אִשְׁתְּלִימוּ. זַכָּאָה חוּלָקִי דְּאִתְעַרְעָתוּן הָכָא. אָרִים רִבִּי יוֹסִי קָלֵיהּ וּבָכָה, וְקָמוּ כֻּלְּהוּ וּנְשָׁקוּהוּ בְּרֵישֵׁיהּ. אָמַר רִבִּי יוֹסִי זַכָּאָה חוּלָקָנָא דְּזָכֵינָא בְּהַאי אָרְחָא, לְמִשְׁמַע מִלֵּי דְעַתִּיק יוֹמִין מִפּוּמָךְ, מַה דְּלָא זָכֵינָן לְמִשְׁמַע עַד הַשְׁתָּא.

יָתִיבוּ כֻּלְּהוּ, אָמַר לוֹן רַבּוֹתַי, מִדְּחָמֵינָא צַעֲרָא דְּהַאי חָמִי וּבְרָתֵיהּ, דְּדַחֲקֵי וּמִצְטַעֲרֵי בְּנַפְשַׁיְיהוּ, דְּלָא יְדַעְנָא בִּרְכַּת מְזוֹנָא. אֲמֵינָא לוֹן, דְּעַד דְּאֶנְדַע בִּרְכַּת מְזוֹנָא, לָא אִתְחַבָּר בְּאִנְתְּתִי, כְּאוֹרַח כָּל בְּנֵי עָלְמָא, וְאַף עַל גַּב דְּיָכִילְנָא לְשַׁמְּשָׁא בָּהּ בְּלָא חוֹבָה, לָא בְּעֵינָא לְמֶעְבַּר עַל דַּעְתַּיְיהוּ, הוֹאִיל וְלָא הֲוֵינָא יְכִיל לְמֵימַר מִדִּי, עַד תְּרֵין יַרְחִין. חֲדוּ רִבִּי יוֹסִי וְרִבִּי חִיָּא וְחַמּוֹי וּבְרָתֵיהּ, וּבָכוּ מִסְגִּיאוּ חֶדְוָה. אָמַר רִבִּי יוֹסִי, בְּמָטוּ

לשון הקודש

עָלַי שֶׁלֹּא אֹמַר דִּבְרֵי תוֹרָה לִפְנֵי אִישׁ עַד שְׁנֵי חֳדָשִׁים, וְהַיּוֹם הַזֶּה הֵם נִשְׁלְמוּ. אַשְׁרֵי חֶלְקִי שֶׁנִּפְגַּשְׁנוּ פֹּה. הֵרִים רַבִּי יוֹסֵי אֶת קוֹלוֹ וּבָכָה, וְקָמוּ כֻּלָּם וּנְשָׁקוּהוּ בְּרֹאשׁוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ בַּדֶּרֶךְ הַזּוֹ לִשְׁמֹעַ דִּבְרֵי עַתִּיק הַיָּמִים מִפִּיךָ, מַה שֶּׁלֹּא זָכִינוּ לִשְׁמֹעַ עַד עַכְשָׁו.

יָשְׁבוּ כֻּלָּם. אָמַר לָהֶם, רַבּוֹתַי, מִשֶּׁרָאִיתִי אֶת הַצַּעַר שֶׁל חָמִי וּבִתּוֹ שֶׁדְּחוּקִים וּמִצְטַעֲרִים בְּנַפְשָׁם שֶׁלֹּא יָדַעְתִּי אֶת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, אָמַרְתִּי לָהֶם, שֶׁעַד שֶׁאֵדַע אֶת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לֹא אֶתְחַבֵּר עִם אִשְׁתִּי כְּדֶרֶךְ כָּל הָעוֹלָם, וְאַף עַל גַּב שֶׁיָּכֹלְתִּי לְשַׁמֵּשׁ בָּהּ בְּלִי חֵטְא, אֵינִי רוֹצֶה לַעֲבֹר עַל דַּעְתָּם, הוֹאִיל וְלֹא יָכֹלְתִּי לוֹמַר דָּבָר עַד שְׁנֵי חֳדָשִׁים. שָׂמְחוּ רַבִּי חִיָּא וְרַבִּי יוֹסֵי

מִינָךְ, כֵּיוָן דִּשְׁרִיאַת, אַנְהִיר לָן יְמָמָא, וַכָּאָה חוּלָקָנָא בְּאֹרַח דָּא.

פְּתַח הַהוּא רַבְיָא בְּבִרְכַּת מְזוֹנָא וְאָמַר, כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר (דברים יד) וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ, וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר (דברים כז) וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ. הֲרֵי קְרָאֵי כַּד יִשְׂרָאֵל הֲווֹ שָׁרָאן בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, וְאִתְחָזוּן קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּבֵי מַקְדְּשָׁא, הֲווֹ מִתְקַיְּימֵי. הַשְׁתָּא הֵיךְ מִתְקַיְּימֵי, מָאן יְכִיל לְמֵיכַל לִפְנֵי יְיָ' וּלְמֵחֱדֵי לִפְנֵי יְיָ'.

אֶלָּא וַדַּאי הָכִי הוּא, בְּקַדְמִיתָא כַּד יָתִיב בַּר נָשׁ עַל פְּתוֹרֵיהּ לְמֵיכַל, מְבָרֵךְ עַל נַהֲמָא הַמּוֹצִיא. מָאי טַעֲמָא הַמּוֹצִיא, וְלָא מוֹצִיא, דְּהָא כְּתִיב (ישעיה מב) בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם, וְלָא כְּתִיב הַבּוֹרֵא. (ירמיה י) עוֹשֶׂה אֶרֶץ, וְלָא כְּתִיב הָעוֹשֶׂה אֶרֶץ. מָאי טַעֲמָא הָכָא הַמּוֹצִיא.

לשון הקודש

וְחָמִיו וּבִתּוֹ, וּבָכוּ מֵרֹב שִׂמְחָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ, כֵּיוָן שֶׁהִתְחַלְתָּ, הָאֵר לָנוּ אֶת הַיּוֹם. אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ בַּדֶּרֶךְ הַזּוֹ!

פְּתַח אוֹתוֹ יֶלֶד בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן וְאָמַר, כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ, וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר (דברים יד) וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ. הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ שְׁרוּיִים בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה וְנִרְאוּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, הָיוּ מִתְקַיְּמִים. עַכְשָׁו אֵיךְ מִתְקַיְּמִים? מִי יָכוֹל לֶאֱכֹל לִפְנֵי ה' וְלִשְׂמֹחַ לִפְנֵי ה'?

אֶלָּא וַדַּאי כָּךְ הוּא. בָּרִאשׁוֹנָה כְּשֶׁיָּשַׁב אָדָם עַל שֻׁלְחָנוֹ לֶאֱכֹל, מְבָרֵךְ עַל הַלֶּחֶם הַמּוֹצִיא. מָה הַטַּעַם הַמּוֹצִיא וְלֹא מוֹצִיא,

אֶלָּא כָּל מִלִּין דְּאִינּוּן מֵרָזָא דְעָלְמָא עִלָּאָה סְתִירָא, אִסְתַּתְּרָא ה' מִתַּמָּן, לְאִתְחַזָּאָה דְּהָא מֵעָלְמָא גְּנִיזָא וּסְתִירָא אִיהוּ. (דף קס"ח ע"ב) וְכָל מִלִּין דְּאִינּוּן מֵעָלְמָא תַּתָּאָה דְּאִתְגַּלְיָא יַתִּיר, כְּתִיב בה', דִּכְתִיב, (ישעיה מ) הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם (עמוס ה) הַקּוֹרֵא לְמֵי הַיָּם, כֻּלְּהוּ מֵרָזָא דְעָלְמָא תַּתָּאָה אִיהוּ, וְאִי אַכְתִּיב בִּשְׁמָא אִיהוּ בה', כְּגוֹן הָאֵל הַגָּדוֹל, וְהָכָא דְאִיהוּ בְאֹרַח סָתִים (נ"א בְּאִתְגַּלְיָא) מֵרָזָא דְעָלְמָא תַּתָּאָה אִיהוּ, כֵּיוָן דִּמְבָרֵךְ בַּר נָשׁ, שְׁכִינְתָּא אַתְיָא קָמֵיהּ.

וּמַה דְּאָמַר וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ. הָכָא אִתְכְּלִיל לְמַלְלָא בְמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, דְּהָכִי אִצְטְרִיךְ הוֹאִיל וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָמֵיהּ, לְקַיְּימָא דִּכְתִיב, (יחזקאל מא) זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ'. וּכְתִיב (דברים יד) וְאָכַלְתָּ שָׁם לִפְנֵי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ.

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי כָּתוּב בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם, וְלֹא כָתוּב הַבּוֹרֵא. עוֹשֶׂה אֶרֶץ, וְלֹא כָתוּב הָעוֹשֶׂה אֶרֶץ. מָה הַטַּעַם כָּאן הַמּוֹצִיא?

אֶלָּא כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם מִסּוֹד הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הַנִּסְתָּר, מִסְתַּתֶּרֶת ה' מִשָּׁם, לְהַרְאוֹת שֶׁהֲרֵי מֵעוֹלָם גָּנוּז וְנִסְתָּר הוּא. וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם מֵהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן שֶׁנִּתְגַּלָּה יוֹתֵר כָּתוּב בְּה', שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ) הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם, (עמוס ט) הַקּוֹרֵא לְמֵי הַיָּם. כֻּלָּם הֵם מִסּוֹד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְאִם נִכְתָּב בַּשֵּׁם הוּא בְּה', כְּמוֹ הָאֵל הַגָּדוֹל. וְכָאן שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר (בְּגִלּוּי) מִסּוֹד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הוּא, כֵּיוָן שֶׁמְּבָרֵךְ אָדָם, שְׁכִינָה בָּאָה לְפָנָיו.

וּמַה שֶׁאָמַר וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ, כָּאן נִכְלָל לְדַבֵּר בְּדִבְרֵי תּוֹרָה, שֶׁכָּךְ

הוֹאִיל וְקָאִים בַּר נָשׁ קָמֵי מָארֵיהּ, אִצְטְרִיךְ נָמֵי לְמֵיחַן לְמִסְכְּנֵי, לְמֵיתַן לוֹן, כְּמָה דְּאִיהוּ יָהִיב לֵיהּ לְמֵיכַל. (ס"א וּמָאן דְּאָכִיל קָמֵיהּ מַלְכָּא קַדִּישָׁא אִצְטְרִיךְ וכו')

כְּמַאן דְּאָכִיל קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא וְאִצְטְרִיךְ דְּלָא יִשְׁתְּכַח בַּלְעָן עַל פָּתוֹרֵיהּ, דְּהָא בִּלְעָנוּ מִסִּטְרָא אַחֲרָא הֲוֵי, וְרָזָא דָא (בראשית כה) הַלְעִיטֵנִי נָא, אֹרַח בַּלְעָנוּ, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ לְסִטְרָא אַחֲרָא, וּכְתִיב (משלי יג) וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר. וְעַל דָּא וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ כְּתִיב, וְלָא לִפְנֵי סִטְרָא אַחֲרָא. וְאִצְטְרִיךְ דְּלָא יִתְעַסֵּק בְּמִלִּין בְּטֵלִין, וּבְצָרְכֵי סְעוּדָה (שַׁפִּיר) וְאִצְטְרִיךְ לְאִתְעַסְּקָא בְּמִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּהָא כַּד מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא אִתְּמָרוּ עַל פָּתוֹרָא, יָהִיב הַהוּא בַּר נָשׁ תֻּקְפָּא לְמָארֵיהּ.

לשון הקודש

צָרִיךְ, הוֹאִיל וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְפָנָיו, לְקַיֵּם אֶת הַכָּתוּב, (יחזקאל מא) זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'. וְכָתוּב (דברים יד) וְאָכַלְתָּ שָׁם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ.

הוֹאִיל וְעוֹמֵד אָדָם לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, צָרִיךְ גַּם לְרַחֵם עַל הָעֲנִיִּים, לָתֵת לָהֶם כְּמוֹ שֶׁהוּא נָתַן לוֹ לֶאֱכֹל, (וּמִי שֶׁאוֹכֵל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, צָרִיךְ) כְּמִי שֶׁאוֹכֵל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְצָרִיךְ שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בַּלְעָן עַל שֻׁלְחָנוֹ, שֶׁהֲרֵי בַּלְעָנוּת הִיא מֵהַצַּד הָאַחֵר, וְסוֹד זֶה – (בראשית כה) הַלְעִיטֵנִי נָא, דֶּרֶךְ בַּלְעָנוּת, וְכָךְ צָרִיךְ לַצַּד הָאַחֵר, וְכָתוּב (משלי יג) וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר. וְעַל זֶה וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ כָּתוּב, וְלֹא לִפְנֵי הַצַּד הָאַחֵר. וְצָרִיךְ שֶׁלֹּא יִתְעַסֵּק בִּדְבָרִים בְּטֵלִים וּבְצָרְכֵי סְעוּדָה (יָפֶה), וְצָרִיךְ לְהִתְעַסֵּק בִּדְבְרֵי תוֹרָה, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁדִּבְרֵי תוֹרָה נֶאֱמָרִים עַל שֻׁלְחָן, נוֹתֵן אוֹתוֹ הָאָדָם כֹּחַ לְרִבּוֹנוֹ.

וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ, דָּא אִיהוּ בְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, כַּד בָּרִיךְ בַּר נָשׁ בְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, אִצְטְרִיךְ לְמֵחֲדֵי וּלְאַחֲזָאָה חֶדְוָה וְלָא עֲצִיבוּ כְּלַל, כֵּיוָן דְּנָטִיל בַּר נָשׁ כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאִים עַל גַּבֵּיהּ, וְאִיהוּ אִצְטְרִיךְ לְאַעְטָפָא רֵישֵׁיהּ בְּחֶדְוָה. וּלְבָרְכָא עַל הַכּוֹס בְּמוֹתָב תְּלָתָא, נְבָרֵךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ.

וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ, דָּא אִצְטְרִיךְ רְעוּתָא לְעֵילָא לְגַבֵּי עַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין, וְעַל דָּא אִיהִי בְּאֹרַח סָתִים. וּבְטוּבוֹ, וְלָא מִטּוּבוֹ, וּבְטוּבוֹ: דָּא יְמִינָא (ד"א זִינָהּ) עִלָּאָה. וּמִטּוּבוֹ: דָּא דַרְגָּא אַחֲרָא, דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דִימִינָא, וְאִיהוּ דַרְגָּא לְתַתָּא מִנֵּיהּ, בְּגִין דִּבְהַהוּא טוֹב אִתְּבְנֵי עָלְמָא, וּבֵיהּ אִתְּזָן.

אֲמַאי אִקְרֵי טוֹב וַאֲמַאי אִקְרֵי חֶסֶד. טוֹב אִיהוּ, כַּד כָּלִיל כֹּלָּא בְּגַוֵּיהּ, וְלָא אִתְּפַשַּׁט לְנַחְתָּא

לשון הקודש

וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ – זוֹהִי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה. כְּשֶׁמְּבָרֵךְ אָדָם בְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, צָרִיךְ לִשְׂמֹחַ וּלְהַרְאוֹת שִׂמְחָה וְלֹא עֶצֶב כְּלָל. כֵּיוָן שֶׁנּוֹטֵל אָדָם כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹמֵד עַל גַּבּוֹ, וְהוּא צָרִיךְ לַעֲטֹף רֹאשׁוֹ בְּשִׂמְחָה וּלְבָרֵךְ עַל הַכּוֹס בְּמוֹשַׁב שְׁלִשָׁה: נְבָרֵךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ.

וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ, זֶה צָרִיךְ רָצוֹן לְמַעְלָה אֶל עַתִּיק הָעַתִּיקִים, וְעַל זֶה הִיא בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר. וּבְטוּבוֹ, וְלֹא מִטּוּבוֹ. וּבְטוּבוֹ, זֶה הַיְמִין (מִינוֹ) הָעֶלְיוֹן, וּמִטּוּבוֹ זוֹ דַּרְגָּה אַחֶרֶת שֶׁבָּאָה מִצַּד הַיְמִין, וְהִיא דַּרְגָּה לְמַטָּה מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתוֹ הַטּוּב נִבְנָה הָעוֹלָם וּבוֹ נִזּוֹן.

לָמָּה נִקְרָא טוֹב וְלָמָּה נִקְרָא חֶסֶד?

לְתַתָּא. חֶסֶד כַּד נַחְתָּא לְתַתָּא. וְעָבִיד טִיבוּ בְּכָל בִּרְיָין, בְּצַדִּיקֵי וּבְרַשִּׁיעֵי וְלָא חָיִיש, וְאַף עַל גַּב דְּדַרְגָּא חַד הוּא. מְנָלָן דִּכְתִיב, (תהלים כג) אַךְ טוֹב וְחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי, אִי טוֹב לָמָּה חֶסֶד, וְאִי חֶסֶד לָמָּה טוֹב, דְּהָא בְּחַד סַגְיָא אֶלָּא טוֹב כָּלִיל כֹּלָּא בְּגַוֵּיהּ, וְלָא אִתְפְּשַׁט לְתַתָּא. חֶסֶד נָחִית וְאִתְפְּשַׁט לְתַתָּא, וְזָן כֹּלָּא צַדִּיקֵי וְרַשִּׁיעֵי כַּחֲדָא.

וְהָכָא כֵּיוָן דְּאָמַר וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ, הָדָר וְאָמַר הַזָּן אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוּבוֹ בְּחֶסֶד, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קלו) נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. וְעַל דָּא הַזָּן אֶת הַכֹּל, לְצַדִּיקֵי וּלְרַשִּׁיעֵי לְכֹלָּא. דָּא אִקְרֵי בִּרְכַּת יָמִין. שְׂמֹאל לָאו אִיהוּ בְּבִרְכַּת מְזוֹנָא. וּבְגִין כַּךְ שְׂמָאלָא לָא תְּסַיֵּיעַ לִימִינָא.

לשון הקודש

הַטּוֹב הוּא כְּשֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל בְּתוֹכוֹ וְלֹא מִתְפַּשֵּׁט לָרֶדֶת לְמַטָּה. חֶסֶד – כְּשֶׁיּוֹרֵד לְמַטָּה וְעוֹשֶׂה טוֹב בְּכָל הַבְּרִיּוֹת, בַּצַּדִּיקִים וּבָרְשָׁעִים, וְלֹא חוֹשֵׁשׁ, וְאַף עַל גַּב שֶׁדַּרְגָּה אַחַת הִיא. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (תהלים סג) אַךְ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי. אִם טוֹב, לָמָּה חֶסֶד? וְאִם חֶסֶד, לָמָּה טוֹב, שֶׁהֲרֵי בְּאֶחָד מַסְפִּיק? אֶלָּא טוֹב כּוֹלֵל הַכֹּל בְּתוֹכוֹ, וְלֹא הִתְפַּשֵּׁט לְמַטָּה. חֶסֶד יוֹרֵד וּמִתְפַּשֵּׁט לְמַטָּה וְזָן לְכָל הַצַּדִּיקִים וְהָרְשָׁעִים כְּאֶחָד.

וְכָאן, כֵּיוָן שֶׁאָמַר וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ, חָזַר וְאָמַר, הַזָּן אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוּבוֹ בְּחֶסֶד, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קלו) נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. וְעַל זֶה הַזָּן אֶת הַכֹּל, לַצַּדִּיקִים וְלָרְשָׁעִים, לַכֹּל. זֶה נִקְרָא בִּרְכַּת יָמִין. הַשְּׂמֹאל אֵינוֹ בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן, וְלָכֵן שְׂמֹאל לֹא תְּסַיַּע לַיָּמִין.

דְּכִיוָן דְּבָרִיךְ בִּרְכָה. יָמִין (נ"א הַיַּיִן), אִצְטְרִיךְ לְדַבְּקָא אֶרֶץ הַחַיִּים בַּיָּמִין, לְאִתְזָנָא מִתַּמָּן, וּלְפַרְנָסָא וּלְמֵיהַב מְזוֹנָא לְכֹלָּא, וְעַל דָּא תְּנַיְיָנָא בִּרְכַּת הָאָרֶץ, וְאִצְטְרִיךְ לְאַדְכְּרָא בָּהּ בְּרִית וְתוֹרָה, עַל בְּרִיתְךָ שֶׁחָתַמְתָּ בִּבְשָׂרֵנוּ, וְעַל תּוֹרָתְךָ שֶׁלִּמַּדְתָּנוּ, לְאַחֲזָאָה דְּמֵהַהוּא טוּב אִתְּזָן בְּרִית וְתוֹרָה, דְּאִיהוּ תִּקּוּנָא דְּהַאי טוּב.

מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, דְּנָשִׁים פְּטוּרוֹת מִבִּרְכַּת מְזוֹנָא לְאַפָּקָא יְדֵי חוֹבָה, דְּהָא לֵית בְּהוּ תּוֹרָה וּבְרִית. וְלַחְתּוֹם עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמָּזוֹן, הָא דִּדְבֵקוּתָא כַּחֲדָא בְּחֶסֶד, עַל הָאָרֶץ דָּא אִיהִי אֶרֶץ הַחַיִּים. וְעַל הַמָּזוֹן דָּא אִיהוּ חֶסֶד, הָא כְּלִילוּ דָּא בְּדָא בִּדְבֵיקוּתָא חָדָא.

אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּטוּב אִיהוּ הוֹדָאָה דְּאִקְרֵי חֶסֶ"ד, וְעַל דָּא אִיהוּ אוֹמֵר, נוֹדֶה לְךָ, עַל

לשון הקודש

שֶׁכִּיוָן שֶׁבֵּרַךְ בִּרְכָה, יָמִין (הַיַּיִן), צָרִיךְ לְדַבֵּק אֶת אֶרֶץ הַחַיִּים בַּיָּמִין, לְהִזּוֹן מִשָּׁם וּלְפַרְנֵס וְלָתֵת מָזוֹן לַכֹּל, וְלָכֵן הִשְׁנִיָּה בִּרְכַּת הָאָרֶץ, וְצָרִיךְ לְהַזְכִּיר בָּהּ בְּרִית וְתוֹרָה: וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחָתַמְתָּ בִּבְשָׂרֵנוּ, וְעַל תּוֹרָתְךָ שֶׁלִּמַּדְתָּנוּ. לְהַרְאוֹת שֶׁמֵּאוֹתוֹ טוּב נִזּוֹן בְּרִית וְתוֹרָה, שֶׁהוּא הַתִּקּוּן שֶׁל הַטּוּב הַזֶּה.

מִכָּאן לָמַדְנוּ שֶׁנָּשִׁים פְּטוּרוֹת מִבִּרְכַּת הַמָּזוֹן לָצֵאת יְדֵי חוֹבָה, שֶׁהֲרֵי אֵין בָּהֶן תּוֹרָה וּבְרִית. וְלַחְתּוֹם עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמָּזוֹן, זֶה שֶׁדְּבֵקוּת כְּאֶחָד בְּחֶסֶד. עַל הָאָרֶץ – זוֹהִי אֶרֶץ הַחַיִּים. וְעַל הַמָּזוֹן – זֶהוּ חֶסֶד. הֲרֵי כְּלוּלִים זֶה בָּזֶה בִּדְבֵקוּת אַחַת.

הִתְפַּשְׁטוּת הַטּוּב הִיא הוֹדָאָה

כַּךְ וְעַל כַּךְ נִסִּין וְאָתִין דְּאִתְעָבִידוּ מִסִּטְרָא דְטוֹב. וְאִי תֵימָא וְהָא כְּתִיב (תהלים טז) נְעִמוֹת בִּימִינְךָ, נֶצַח, הָא אִיהוּ מִסִּטְרָא דְיָמִין. לָאו הָכִי, אֶלָּא כָּל חַד וְחַד אַחְזֵי עַל הַהוּא אֲתָר דְּנָפִיק מִנֵּיהּ.

וְאִי תֵימָא נֶצַח בַּיָּמִין, הָא כְּתִיב נְעִמוֹת, וּכְתִיב (שמואל ב כג) וּנְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, (ד"א בִּימִינְךָ נֵצַח) וְדָא שְׂמָאלָא. (דף קס"ט ע"א) וְכָל שְׂמָאלָא אִתְכְּלִיל בְּרָזָא דִימִינָא. אֲבָל הוֹדָאָה אוֹדֵי עַל יְמִינָא, לְאַחֲזָאָה דְהָא מִנֵּיהּ נָפְקָא, וְדָא פְּשִׁיטוּ דְטוֹב, דְּאִתְפַּשַּׁט בְּאֶרֶץ הַחַיִּים.

מָאי טַעְמָא לֵית הָכָא שְׂמָאלָא, בְּגִין דְּלֵית חוּלָקָא לְסִטְרָא אַחֲרָא בִּמְזוֹנָא דְיִשְׂרָאֵל. וְאִי אִתְעַר שְׂמָאלָא, סִטְרָא אַחֲרָא יִתְעַר עִמֵּיהּ, וְהָא אִיהוּ זַבִּין בְּכֵרוּתֵיהּ וְחוּלָקֵיהּ לְיַעֲקֹב אָבוּנָא. וְהָא אֲנַן יָהִיבְנָא

לשון הקודש

שֶׁנִּקְרֵאת חֶסֶ"ד, וְעַל זֶה הוּא אוֹמֵר נוֹדֶה לְךָ עַל כָּךְ וְעַל כָּךְ נִסִּים וְאוֹתוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ מִצַּד הַטּוֹב. וְאִם תֹּאמַר, וַהֲרֵי כָּתוּב נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, זֶהוּ מִצַּד הַיָּמִין – לֹא כָּךְ, אֶלָּא כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַרְאֶה עַל אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ.

וְאִם תֹּאמַר, נֶצַח בְּיָמִין – הֲרֵי כָּתוּב נְעִמוֹת, וְכָתוּב (שמואל–ב כג) וּנְעִים זְמִרוֹת יִשְׂרָאֵל, (בִּימִינְךָ נֵצַח) זֶה שְׂמֹאל, וְכָל שְׂמֹאל נִכְלָל בְּסוֹד הַיָּמִין. אֲבָל הוֹדָאָה, מוֹדֶה עַל הַיָּמִין, לְהַרְאוֹת שֶׁהֲרֵי מִמֶּנּוּ יָצָא, וְזוֹ הִתְפַּשְּׁטוּת הַטּוֹב שֶׁהִתְפַּשֵּׁט בְּאֶרֶץ הַחַיִּים.

מָה הַטַּעַם אֵין כָּאן שְׂמֹאל? מִשּׁוּם שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק לַצַּד הָאַחֵר בִּמְזוֹנָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְאִם מִתְעוֹרֵר שְׂמֹאל, יִתְעוֹרֵר עִמּוֹ הַצַּד הָאַחֵר, וַהֲרֵי הוּא מָכַר בְּכוֹרָתוֹ וְחֶלְקוֹ לְיַעֲקֹב אָבִינוּ. וַהֲרֵינוּ נוֹתְנִים לוֹ חֶלְקוֹ

לֵיהּ חוּלָקֵיהּ, לְהַהוּא מִקַּטְרְגָא בְּזוּהֲמָא דְּמַיִין בַּתְרָאִין, וְאִי לֵית זוּהֲמָא, הָא חוּלָקָא דְּהַהוּא מֵיכְלָא, דְּקָרִיבוּ בֵּיהּ יְדִין.

וְעַל דָּא לֵית לֵיהּ חוּלָקָא בַּהֲדָן. וְהוּאִיל וְלֵית לֵיהּ חוּלָקָא בַּהֲדָן, דְּהָא נָטַל חוּלָקֵיהּ, לֵית לָן לְאִתְעָרָא שְׂמָאלָא כְּלַל. דְּלָא יִתְעַר מִקַּטְרְגָא וְיִטּוֹל תְּרֵין חוּלָקִין, חַד לְתַתָּא, וְחַד לְעֵילָא, כַּבְּכוֹר. דְּהָא זַבִּין בְּכֵרוּתֵיהּ לְיַעֲקֹב אֲבוּנָא. חוּלָקֵיהּ אִיהוּ לְתַתָּא, וְלֵית לֵיהּ לְעֵילָא כְּלוּם. יִשְׂרָאֵל נָטְלֵי לְעֵילָא, וְעֵשָׂו נָטִיל לְתַתָּא, וְעַל דָּא לָא יִתְקְרַב שְׂמָאלָא כְּלָל, בְּבִרְכַּת מְזוֹנָא.

כֵּיוָן דְּמִתְבָּרְכָא הַאי אֶרֶץ הַחַיִּים מִסִּטְרָא דִימִינָא, וּמְקַבֵּל מְזוֹנָא, כְּדֵין בָּעֵינָן רַחֲמִין עַל כֹּלָּא. רַחֵם יְיָ' אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ וְגוֹ', דְּהָא מֵהַהוּא מְזוֹנָא וְסִפּוּקָא דְּאֶרֶץ

לשון הקודש

לְאוֹתוֹ מִקַּטְרֵג בַּזֻּהֲמָה שֶׁל מַיִם אַחֲרוֹנִים, וְאִם אֵין זֻהֲמָה, הֲרֵי חֶלְקוֹ בְּאוֹתוֹ מַאֲכָל שֶׁקָּרְבוּ בוֹ יָדַיִם.

וְלָכֵן אֵין לוֹ חֵלֶק עִמָּנוּ. וְהוּאִיל וְאֵין לוֹ חֵלֶק עִמָּנוּ, שֶׁהֲרֵי נָטַל חֶלְקוֹ, אֵין לָנוּ לְהָעִיר הַשְּׂמֹאל כְּלָל, שֶׁלֹּא יִתְעוֹרֵר הַמִּקַּטְרֵג לִטֹּל שְׁנֵי חֲלָקִים, אֶחָד לְמַטָּה וְאֶחָד לְמַעְלָה, כְּמוֹ בְּכוֹר. שֶׁהֲרֵי מָכַר אֶת בְּכוֹרָתוֹ לְיַעֲקֹב אָבִינוּ – חֶלְקוֹ לְמַטָּה, וְאֵין לוֹ לְמַעְלָה כְּלוּם. יִשְׂרָאֵל נוֹטְלִים לְמַעְלָה, וְעֵשָׂו נוֹטֵל לְמַטָּה, וְעַל זֶה לֹא יִקָּרֵב הַשְּׂמֹאל כְּלָל בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן.

כֵּיוָן שֶׁמִּתְבָּרֶכֶת אֶרֶץ הַחַיִּים הַזּוֹ מִצַּד הַיָּמִין וּמְקַבֶּלֶת מָזוֹן, אֲזַי מְבַקְּשִׁים רַחֲמִים עַל הַכֹּל. רַחֵם ה' אֱלֹהֵינוּ עַל

הַחַיִּים, נִזְכֵּי בָהּ אֲנָן וּבֵי מַקְדְּשָׁא. דְּיִתְבְּנֵי בֵי מַקְדְּשָׁא לְתַתָּא בְּאִינּוּן רַחֲמִים.

וּבְשַׁבָּת דְּלָא אִשְׁתְּכַח דִּינָא, לְמֶהֱוֵי נֶצַח וְהוֹד כְּלַל חֲסָדִים, אוֹמֵר רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ לְמֶהֱוֵי תַּרְוַיְיהוּ, (ישעיה נה) חַסְדֵּי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים, וְעַל דָּא אַל תְּהִי צָרָה וְיָגוֹן וְכוּ', דְּהָא רְצֵה וּמוֹדִים, אִינּוּן חֲסָדֵי דָוִד, וְשִׂים שָׁלוֹם דְּקָאָמַרְן בִּצְלוֹתָא, בְּבִרְכַּת עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ.

הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב, דְּכֹלָּא אָתֵי מִסִּטְרָא דִימִינָא, וְלָא מִסִּטַר שְׂמָאלָא כְּלוּם. מָאן דִּמְבָרֵךְ בִּרְכַּת מְזוֹנָא, אִיהוּ נָטִיל בִּרְכָאן בְּקַדְמִיתָא מִכֻּלְּהוּ, וְאִתְבָּרַךְ בִּכְלָל בִּרְכַּת מְזוֹנָא, וְעַל דָּא אִית לֵיהּ אַרְבָּא דְחַיִּין. מָאן דְּנָטִיל כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, וְקָא

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ וְגוֹ'. שֶׁהֲרֵי מֵאוֹתוֹ מָזוֹן וְסִפּוּק שֶׁל אֶרֶץ הַחַיִּים נִזְכֶּה בָּהּ אֲנַחְנוּ וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה בְּאוֹתָם רַחֲמִים.

וּבְשַׁבָּת, כְּשֶׁהַדִּין לֹא נִמְצָא לִהְיוֹת נֶצַח וְהוֹד כְּלַל הַחֲסָדִים, אוֹמֵר רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ, לִהְיוֹת שְׁנֵיהֶם, (ישעיה נד) חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים, וְעַל זֶה אַל תְּהִי צָרָה וְיָגוֹן וְכוּ', שֶׁהֲרֵי רְצֵה וּמוֹדִים הֵם חַסְדֵי דָוִד, וְשִׂים שָׁלוֹם שֶׁאָמַרְנוּ בַּתְּפִלָּה בְּבִרְכַּת עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ.

הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב, שֶׁהַכֹּל בָּא מִצַּד הַיָּמִין וְלֹא מִצַּד הַשְּׂמֹאל כְּלוּם. מִי שֶׁמְּבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, הוּא נוֹטֵל בְּרָכוֹת בָּרִאשׁוֹנָה מִכֻּלָּם, וּמִתְבָּרֵךְ בַּכְּלָל שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, וְעַל זֶה יֵשׁ לוֹ אֹרֶךְ חַיִּים.

מְבָרֵךְ עָלֵיהּ, כְּתִיב (תהלים קטז) כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא. מָאן יְשׁוּעוֹת דָּא יְמִינָא, דְּאִיהוּ מוֹשִׁיעַ מִכָּל מְקַטְרְגִין דְּעָלְמָא, דִּכְתִיב (נ"א הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ) וַתּוֹשַׁע לוֹ יְמִינוֹ, וּכְתִיב (תהלים ס) הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי.

אַדְהָכִי הָוָה נָהִיר יְמָמָא, קָמוּ כֻּלְּהוּ וּנְשָׁקוּהוּ. אָמַר רִבִּי יוֹסִי, וַדַּאי הִלּוּלָא אִיהוּ יוֹמָא דָּא, וְלָא נִיפּוּק מֵהָכָא, עַד דְּיִתְעָבִיד הִלּוּלָא בְּכָל אַנְשֵׁי מָתָא, דָּא הוּא הִלּוּלָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בֵּיהּ. נַטְלוּ לָהּ לְאִנְתְּתֵיהּ, וּבָרִיכוּ לָהּ בְּכַמָּה בִּרְכָאן, עַבְדוּ דַּאֲבוּהָ יְתַקֵּן בֵּיתָא אַחֲרָא לְחֶדְוָה, כְּנִישׁוּ כָּל אַנְשֵׁי מָתָא לְהַהִיא חֶדְוָתָא, וְקָרְאוּ לָהּ כַּלָּה. וְחַדּוּ עִמְּהוֹן כָּל הַהוּא יוֹמָא, וְאִיהוּ חַדֵּי עִמְּהוֹן בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

מִי שֶׁנּוֹטֵל כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה וּמְבָרֵךְ עָלָיו, כָּתוּב (תהלים קטז) כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא. מִי הַיְשׁוּעוֹת? זֶה הַיָּמִין, שֶׁהוּא מוֹשִׁיעַ מִכָּל הַמְקַטְרְגִים שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ) וַתּוֹשַׁע לוֹ יְמִינוֹ, וְכָתוּב (תהלים ס) הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי.

בֵּין כָּךְ הֵאִיר הַיּוֹם, קָמוּ כֻּלָּם וּנְשָׁקוּהוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי יוֹם מִשְׁתֶּה הוּא הַיּוֹם הַזֶּה, וְלֹא נֵצֵא מִכָּאן עַד שֶׁיֵּעָשֶׂה מִשְׁתֶּה לְכָל הָעִיר. זֶהוּ מִשְׁתֶּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בּוֹ. לָקְחוּ אֶת אִשְׁתּוֹ וּבֵרְכוּ אוֹתָהּ בְּכַמָּה בְּרָכוֹת. עָשׂוּ שֶׁאָבִיהָ יְתַקֵּן בַּיִת אַחֵר לַשִּׂמְחָה, כִּנְּסוּ אֶת כָּל אַנְשֵׁי הָעִיר לְאוֹתָהּ שִׂמְחָה, וְקָרְאוּ לָהּ כַּלָּה, וְשָׂמְחוּ עִמָּם כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם, וְהוּא שָׂמֵחַ עִמָּם בְּדִבְרֵי תוֹרָה.

פְּתַח אִיהוּ עַל פָּתוּרָא וְאָמַר, (שמות כו) **וְעָשִׂיתָ אֶת הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים עוֹמְדִים. כְּתִיב הָכָא עוֹמְדִים. וּכְתִיב הָתָם** (ישעיה ו) **שְׂרָפִים עוֹמְדִים. מַה לְּהַלָּן שְׂרָפִים, אוֹף הָכָא נָמֵי שְׂרָפִים. אִלֵּין קְרָשִׁים קַיְּימָן בְּתִקּוּנֵי דְכַלָּה, וְסָחֲרָן סָחֲרָנָא דְחוּפָּה, לְמִשְׁרֵי בְהַהִיא חוּפָּה רוּחַ עִלָּאָה,** (נ"א רָזָא עִלָּאָה) **כְּגַוְונָא דָא כַלָּה לְתַתָּא, אִצְטְרִיךְ לְתַקְנָא חוּפָּה לְחוּפָּאָה בְתִקִּינוֹ שֶׁפִּירוּ, לִיקָרָא דְכַלָּה אַחֲרָא, דְּאַתְיָא לְמִשְׁרֵי תַּמָּן בְּחֶדְוָה, לְכַלָּה תַּתָּאָה.**

וּבְגִין יְקָרָא דְהַהִיא כַלָּה עִלָּאָה, אִצְטְרִיךְ לְמֶעְבַּד חוּפָּאָה דְשֶׁפִּירוּ, בְּכָל תִּקּוּנֵי דְשֶׁפִּירוּ, לְזִמְנָא לְכַלָּה עִלָּאָה, לְהַהִיא חֶדְוָה. כְּגַוְונָא דָא בְכָל גְּזִירוּ דִבְרִית לְתַתָּא, אִצְטְרִיךְ לְאַתְקְנָא כִּסֵּא אַחֲרָא בִשְׁפִירוּ, לְמָאֲרֵי קִנְאָה דִבְרִית קַיְּימָא דְאָתֵי

לשון הקודש

פְּתַח הוּא עַל הַשֻּׁלְחָן וְאָמַר, וְעָשִׂיתָ אֶת הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים. כָּתוּב כָּאן עֹמְדִים, וְכָתוּב שָׁם (ישעיה ו) שְׂרָפִים עֹמְדִים. מַה לְּהַלָּן שְׂרָפִים, אַף כָּאן גַּם שְׂרָפִים. אֵלּוּ הַקְּרָשִׁים עוֹמְדִים בְּתִקּוּנֵי כַלָּה וְסוֹבְבִים סְבִיב הַחֻפָּה, לְהַשְׁרוֹת בְּאוֹתָהּ חֻפָּה רוּחַ עֶלְיוֹנָה (סוד עֶלְיוֹן). כְּמוֹ כֵּן הַכַּלָּה לְמַטָּה צָרִיךְ לְתַקֵּן חֻפָּה לְכַסּוֹתָהּ בְּתִקּוּנֵי יֹפִי לִכְבוֹד כַּלָּה אַחֶרֶת שֶׁבָּאָה לִשְׁרוֹת שָׁם בְּשִׂמְחָה לַכַּלָּה הַתַּחְתּוֹנָה.

וּמִשּׁוּם כְּבוֹד אוֹתָהּ הַכַּלָּה הָעֶלְיוֹנָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כִּסּוּי שֶׁל יֹפִי בְּכָל תִּקּוּנֵי יֹפִי, לְזַמֵּן אֶת הַכַּלָּה הָעֶלְיוֹנָה לְאוֹתָהּ שִׂמְחָה. כְּמוֹ זֶה בְּכָל מִילָה שֶׁל הַבְּרִית לְמַטָּה צָרִיךְ לְתַקֵּן כִּסֵּא אַחֵר בְּיֹפִי לְבַעַל הַקִּנְאָה שֶׁל אוֹת הַבְּרִית שֶׁבָּא לְשָׁם. אַף כָּאן בְּכָל חֻפָּה צָרִיךְ תִּקּוּנֵי

תַּמָּן. אוֹף הָכָא בְּכָל חוּפָּה, אִצְטְרִיךְ תִּקּוּנֵי שְׁפִירוּ, לְחוּפָּאָה לְחוּפָּה לִיקָרָא דְכַלָּה סְתָם.

דְּהָא דָא, כְּגַוְונָא דְדָא קַיְימָא. דָא סַלְקָא בְשֶׁבַע בִּרְכָאן, וְדָא סַלְקָא בְשֶׁבַע בִּרְכָאן. וְכַד סַלְקָא בְשֶׁבַע בִּרְכָאן כְּדֵין אִקְרֵי כַלָּה. וְעַל דָּא אָסִיר לְשַׁמְּשָׁא בָּהּ עַד דְּאִתְכְּלִילַת בְּאִינּוּן שֶׁבַע בִּרְכָאן, כְּגַוְונָא עִלָּאָה.

אִינּוּן שֶׁבַע בִּרְכָאן, יְרָתָא כַלָּה, מֵרוּחָא (נ"א מְרָזָא) עִלָּאָה, (דף קס"ט ע"ב) אֲתָר דְּכָל בִּרְכָאן נָגְדִּין מִתַּמָּן. שִׁית בִּרְכָאן אִינּוּן דְּכַלָּה אִתְבָּרְכָא מִנַּיְיהוּ, וְאַתְּ אַמָּרְתְּ דְּאִינּוּן שֶׁבַע. אֶלָּא שְׁבִיעָאָה אִיהוּ דְקָא מְקַיֵּים כֹּלָּא.

רוּבָא דְּבִרְכָאן עַל הַיַּיִן אֲמַאי. אֶלָּא דְּאִיהוּ סִטְרָא דְחַיֵּי לְכֹלָּא, עַל הַהוּא יַיִן דְּאִתְנְטִיר בָּעֲנָבוֹי תָּדִיר. וּבְגִין כַּךְ בְּרָכָה קַדְמָאָה דְּאִינּוּן

לשון הקודש

יֹפִי לְכַסּוֹת אֶת הַחֻפָּה לִכְבוֹד הַכַּלָּה סְתָם.

שֶׁהֲרֵי זוֹ כְּמוֹ שֶׁזּוֹ עוֹמֶדֶת. זוֹ עוֹלָה בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת, וְזוֹ עוֹלָה בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת. וּכְשֶׁעוֹלָה בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת, אָז נִקְרֵאת כַּלָּה. וְלָכֵן אָסוּר לְשַׁמֵּשׁ בָּהּ עַד שֶׁנִּכְלֶלֶת בְּאוֹתָן שֶׁבַע בְּרָכוֹת כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

אוֹתָן שֶׁבַע בְּרָכוֹת יוֹרֶשֶׁת הַכַּלָּה מֵרוּחַ (מסוד) עֶלְיוֹנָה, מָקוֹם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת שׁוֹפְעוֹת מִשָּׁם. שֵׁשׁ בְּרָכוֹת הֵן שֶׁהַכַּלָּה מִתְבָּרֶכֶת מֵהֶן, וְאַתָּה אָמַרְתָּ שֶׁהֵן שֶׁבַע? אֶלָּא הַשְּׁבִיעִית הִיא שֶׁמְּקַיֶּמֶת אֶת כֻּלָּן. רֹב הַבְּרָכוֹת עַל הַיַּיִן לָמָּה? אֶלָּא שֶׁהוּא הַצַּד שֶׁמְּשַׂמֵּחַ אֶת הַכֹּל עַל אוֹתוֹ יַיִן שֶׁמְּשֻׁמָּר בַּעֲנָבָיו תָּמִיד. וּמִשּׁוּם כָּךְ

שֶׁבַע, אִיהוּ רָזָא דְיַיִן, יַיִן עָבִיד פְּרִי (ס"א חֵידוּ) בֵּין לְעֵילָא בֵּין לְתַתָּא. גֶּפֶן נָטִיל כֹּלָּא, וְאַפִּיק אִיבָּא לְעָלְמָא, וְאַתְעָרוּ דְחֶדְוָה שְׁמָאלָא אִיהוּ, דִּכְתִיב, (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וּלְבָתַר וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. וְהַהוּא אִילָנָא דְחַיֵּי עָבִיד פֵּירִין וְאֵיבִין (ס"א בְּהַהוּא גֶּפֶן) בְּאִתְעָרוּתָא דָא, וְדָא אִיהִי בְּרָכָה קַדְמָאָה דְכֹלָּא. (בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן).

תְּנְיָינָא שֶׁהַכֹּל בָּרָא לִכְבוֹדוֹ, רָזָא דִבְרִית קַדִּישָׁא, חֶדְוָה דְחִבּוּרָא, דְּנָטִיל כָּל בִּרְכָאן מֵרָזָא דִימִינָא, לְמֶעְבַּד אֵיבִין בְּהַהוּא גֶּפֶן, דְּהָא בְקַדְמִיתָא הַהוּא פְּרִי (נ"א חֵידוּ) נָחִית מִלְּעֵילָא, אֹרַח שַׁיְיפִין, וְנָגִיד לִבְרִית קַדִּישָׁא, לְנַגְדָּא לֵיהּ בְּהַהוּא גֶּפֶן, וְדָא מִסִּטְרָא דִימִינָא, דְּהָא לֵית אִיבָּא מִשְׁתַּכְחָא אֶלָּא בִימִינָא. שְׂמֹאלָא אִתְעַר וִימִינָא עָבִיד.

לשון הקודש

הַבְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל אוֹתָן הַשֶּׁבַע הִיא סוֹד שֶׁל הַיַּיִן, יַיִן עוֹשֶׂה פְּרִי (שֶׁמֶחָה) בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה. גֶּפֶן נוֹטֶלֶת הַכֹּל, וּמוֹצִיאָה פְּרִי לָעוֹלָם, וְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל שִׂמְחָה הִיא מִשְּׂמֹאל, שֶׁכָּתוּב (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. וְאוֹתוֹ עֵץ חַיִּים עוֹשֶׂה פֵּרוֹת וְנִצָּנִים (בְּאוֹתָהּ גֶּפֶן) בַּהִתְעוֹרְרוּת הַזּוֹ, וְזוֹהִי הַבְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַכֹּל. (בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן).

הַשְּׁנִיָּה, שֶׁהַכֹּל בָּרָא לִכְבוֹדוֹ, הַסּוֹד שֶׁל הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה, שִׂמְחַת הַחִבּוּר, שֶׁנּוֹטֵל אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת מִסּוֹד הַיָּמִין לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת בְּאוֹתָהּ גֶּפֶן, שֶׁהֲרֵי בָּרִאשׁוֹנָה אוֹתוֹ פְּרִי (שֶׁמֶחָה) יוֹרֵד מִלְּמַעְלָה דֶּרֶךְ הָאֵיבָרִים, וְשׁוֹפֵעַ לַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה לְהַשְׁפִּיעָה בְּאוֹתָהּ הַגֶּפֶן, וְזֶה מִצַּד הַיָּמִין, שֶׁהֲרֵי אֵין פְּרִי נִמְצָא אֶלָּא בַּיָּמִין. הַשְּׂמֹאל מִתְעוֹרֵר וְהַיָּמִין עוֹשֶׂה.

לְבָתָר כְּלִיל שְׂמָאלָא בִימִינָא, וִימִינָא בִשְׂמָאלָא, לְמֶהֱוֵי רָזָא דְאָדָם. וּבְגִין כַּךְ תְּלִיתָאָה אִיהוּ יוֹצֵר הָאָדָם. וְעַל דָּא יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דִּיוּקְנָא דְאָדָם הָוָה.

רְבִיעָאָה, אִיהוּ עַמּוּדָא חָדָא, דְּיַרְכָּא יְמִינָא. חֲמִישָׁאָה, שׁוּשׁ תָּשִׂישׂ וְתָגֵל עֲקָרָה דְּבֵיתָא, בְּחֶדְוָה בְּקִבּוּץ וּכְנִישׁוּ דִבְנָהָא, מֵאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, וְדָא רָזָא דְּיַרְכָּא אַחֲרָא, דְּאִתְחַבָּר בְּיַרְכָא שְׂמָאלָא, לְמֵיזָל וּלְמִיכְנַשׁ לְכָל סִטְרִין, וּכְנִישׁוּ דִבְנִין, וּרְחִימוּ, לְמֵיעַל לוֹן בֵּין בִּרְכִּין.

וּבְאִינּוּן תְּרֵין, דִּנְבִיאִים שַׁרְיָין בְּגַוַּוּיְהוּ, חֶדְוָה דְעֲקָרָא דְּבֵיתָא. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּהָא שְׁתֵּי עֲרָבוֹת, לָא עַבְדִּין אֵיבָא וּפֵירִין, וּכְנִישׁוּ דִבְנִין לְגַבַּיְיהוּ, אִינּוּן פֵּירִין וְאֵיבִין דִּלְהוֹן, וְלָא אַתְעָרוּ כְּנִישׁוּ דִבְנָהָא לְגַבָּהָא, כַּר בַּנְבִיאִים.

לשון הקודש

אַחַר כָּךְ נִכְלָל הַשְּׂמֹאל בַּיָּמִין וְהַיָּמִין בַּשְּׂמֹאל לִהְיוֹת סוֹד שֶׁל אָדָם, וְלָכֵן הַשְּׁלִישִׁית הִיא יוֹצֵר הָאָדָם. וְעַל זֶה יַעֲקֹב, שֶׁהוּא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, דְּמוּתוֹ שֶׁל אָדָם הוּא הָיָה.

הָרְבִיעִית הִיא עַמּוּד אֶחָד שֶׁל יֶרֶךְ יָמִין. הַחֲמִישִׁית – שׁוּשׁ תָּשִׂישׂ וְתָגֵל עֲקֶרֶת הַבַּיִת בְּשִׂמְחָה בְּקִבּוּץ וְכִנּוּס בָּנֶיהָ מֵאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְזֶה סוֹד שֶׁל יָרֵךְ אַחֶרֶת שֶׁמִּתְחַבֶּרֶת בְּיֶרֶךְ שְׂמֹאל לָלֶכֶת וְלִכְנֹס אֶת כָּל הַצְּדָדִים, וְכִנּוּס הַבָּנִים, וְאַהֲבָה לְהַכְנִיסָם בֵּין הַבִּרְכַּיִם.

וּבְאוֹתָם הַשְּׁנַיִם שֶׁהַנְּבִיאִים שׁוֹרִים בְּתוֹכָם, שִׂמְחַת עֲקֶרֶת הַבַּיִת. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהֵרֵי שְׁתֵּי עֲרָבוֹת לֹא עוֹשׂוֹת נִצָּנִים וּפֵרוֹת, וְכִנּוּס הַבָּנִים

שְׁתִיתָאָה שָׁמֵחַ תְּשַׁמַּח רֵעִים הָאֲהוּבִים, אֲתָר דִּרְעוּתָא וְחֶדְוָה וְאַחְוָה אִשְׁתְּכַח, עַמּוּדָא דְכָל עָלְמָא דְּאִקְרֵי צַדִּיק, וְצַדִּיק וְצֶדֶק רֵעִים וַאֲהוּבִים אִינּוּן, דְּלָא אִתְעֲדוּן דָּא מִן דָּא. עַד הָכָא שִׁית בִּרְכָאן, דְּכַלָּה אִתְבָּרְכַת מִנַּיְיהוּ.

שְׁבִיעָאָה אִיהוּ מְקַיֵּים כֹּלָּא, וּמֵהַאי שְׁבִיעָאָה מִתְבָּרְכָאן כֹּלָּא וַדָּאי, כְּלָלָא דְעֶשֶׂר אֲמִירָן, בְּגִין דְּדָא, כָּלִיל עֵילָּא וְתַתָּא. וְעַל דָּא כָּלִיל בְּהַאי, י' זִינֵי דְחֶדְוָה, שָׂשׂוֹן, שִׂמְחָה, חָתָן, (ס"א וְכַלָּה, גִּילָה, דִּיצָה, אַהֲבָה, וְאַחְוָה, שָׁלוֹם) וְכַלָּה, אַהֲבָה, אַחְוָה, גִּילָה, רִינָּה דִּיצָה, חֶדְוָה, שָׁלוֹם וְרֵיעוּת, לְמֶהֱוֵי כַּלָּה שְׁלִימוּ דְכֹלָּא.

זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן זָכוּ לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא. עָלַיְיהוּ כְּתִיב, (שמואל ב ז) וּמִי כְעַמְּךָ

לשון הקודש

אֲלֵיהֶם הֵם פֵּרוֹת וְנִצָּנִים שֶׁלָּהֶם, וְלֹא מְעִירִים כִּנּוּס שֶׁל בָּנֶיהָ אֵלֶיהָ, רַק בַּנְּבִיאִים.

בְּרָכָה שִׁשִּׁית – שָׁמֵחַ תְּשַׁמַּח רֵעִים הָאֲהוּבִים, מָקוֹם שֶׁל רָצוֹן וְשִׂמְחָה וְאַחֲוָה נִמְצָאִים, הָעַמּוּד שֶׁל כָּל הָעוֹלָם שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק, וְצַדִּיק וְצֶדֶק הֵם רֵעִים וַאֲהוּבִים שֶׁלֹּא זָזִים זֶה מִזֶּה. עַד כָּאן שֵׁשׁ בְּרָכוֹת שֶׁכַּלָּה מִתְבָּרֶכֶת מֵהֶן.

הַבְּרָכָה הַשְּׁבִיעִית מְקַיֶּמֶת הַכֹּל, וּמֵהַשְּׁבִיעִית הַזּוֹ הַכֹּל מִתְבָּרְכִים וַדַּאי, כְּלָל שֶׁל עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, מִשּׁוּם שֶׁזּוֹ כּוֹלֶלֶת מַעְלָה וּמַטָּה, וְלָכֵן כְּלוּלִים בְּזוֹ עֲשָׂרָה מִינֵי שִׂמְחָה: שָׂשׂוֹן, שִׂמְחָה, חָתָן, (וְכַלָּה, גִּילָה, דִּיצָה, אַהֲבָה, וְאַחֲוָה, שָׁלוֹם) וְכַלָּה, אַהֲבָה, אַחֲוָה, גִּילָה, רִנָּה, דִּיצָה, חֶדְוָה, שָׁלוֹם וְרֵעוּת. לִהְיוֹת הַכַּלָּה שְׁלֵמוּת הַכֹּל. **אַשְׁרֵיהֶם** יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם זָכוּ לְמַטָּה כְּמוֹ

כְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. חֲדוּ כֻּלְּהוּ כָּל הַהוּא יוֹמָא בְּמִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, וְכָל בְּנֵי מָתָא עַבְדוּ לֵיהּ רֵישָׁא עָלַיְיהוּ. לְיוֹמָא אַחֲרָא, קָמוּ רִבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חִיָּיא וּבָרְכוּ לוֹן, וְאָזְלוּ לְאָרְחַיְיהוּ.

כַּד מָטוּ לְגַבֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, זָקַף עֵינוֹי וְחָמָא לוֹן. אָמַר לוֹן מִסְתַּכֵּל הֲוֵינָא בְּכוּ יוֹמָא דָא, וַחֲמֵינָא לְכוּ תְּרֵין יוֹמִין וְחַד לֵילְיָא, דַּהֲוֵיתוֹן לְגַבֵּי מַשְׁכְּנָא דְּהַהוּא נַעַר מְטַטְרוֹן, וְהַהוּא נַעַר הָוָה אוֹלִיף לְכוּ רָזִין עִלָּאִין בְּחֶדְוָה דְּאוֹרַיְיתָא, זַכָּאָה חוּלָקְכוֹן בָּנַי.

סִדְּרוּ מִלִּין כֻּלְּהוּ קָמֵיהּ, וְסָחוּ לֵיהּ עוֹבָדָא, אָמַר לוֹן זַכָּאִין אַתּוּן, וְזַכָּאָה חוּלָקִי, דְּהָא אַדְכַּרְנָא יוֹמָא חַד דְּהָוָה אָזִיל עִמִּי בְּאָרְחָא רַב סַפְּרָא אֲבוּי, וּבָרִיכִית לֵיהּ כַּד אִתְפְּרַשׁ מִנִּי, דִּיהֵא לֵיהּ בַּר אַרְיָא בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא בָּרִיכִית לֵיהּ דְּאִיהוּ

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (שמואל–ב ז) וּמִי כְעַמְּךָ כְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. שָׂמְחוּ כֻּלָּם כָּל אוֹתוֹ יוֹם בְּדִבְרֵי תוֹרָה, וְכָל בְּנֵי הָעִיר עָשׂוּ אוֹתוֹ רֹאשׁ עֲלֵיהֶם. לְיוֹם אַחֵר קָמוּ רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִיָּא, וּבֵרְכוּ אוֹתָם וְהָלְכוּ לְדַרְכָּם.

כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, הֵרִים עֵינָיו וְרָאָה אוֹתָם. אָמַר, מִסְתַּכֵּל הָיִיתִי בָּכֶם הַיּוֹם הַזֶּה, וְרָאִיתִי אֶתְכֶם שְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה שֶׁהֱיִיתֶם בְּמִשְׁכָּנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ נַעַר מְטַטְרוֹן, וְאוֹתוֹ נַעַר הָיָה מְלַמֵּד אֶתְכֶם סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים בְּשִׂמְחַת הַתּוֹרָה. אַשְׁרֵי חֶלְקְכֶם בָּנַי!

סִדְּרוּ כֻּלָּם אֶת הַדְּבָרִים לְפָנָיו, וְסָחוּ לוֹ אֶת הַמַּעֲשֶׂה. אָמַר לָהֶם, אַשְׁרֵיכֶם וְאַשְׁרֵי חֶלְקִי, שֶׁהֲרֵינִי נִזְכָּר יוֹם אֶחָד שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ עִמִּי בַּדֶּרֶךְ רַב סַפְּרָא אָבִיו, וּבֵרַכְתִּי אוֹתוֹ כַּאֲשֶׁר נִפְרַד מִמֶּנִּי שֶׁיִּהְיֶה

יִזְכֵּי בֵיהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיכוֹן בָּנַי, עָלַיְיכוּ כְּתִיב (ישעיה נד) וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ׳.

דָּבָר אַחֵר וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ׳. וְכִי כָּל בְּנִין דְּאִינּוּן דְּיִשְׂרָאֵל, כֻּלְּהוּ אוֹלִיף לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרַיְיתָא. אִין. דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דְּאִינּוּן יַנּוּקֵי לָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא, שְׁכִינְתָּא אַתְיָא וְיָהִיב לוֹן חֵילָא וְתֻקְפָּא לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִלְמָלֵא סִיּוּעָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא יַכְלִין אִינּוּן יַנּוּקֵי לְמִסְבַּל.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה שְׁכִיחַ יוֹמָא חַד גַּבֵּי פִּתְחָא דְלוּד, וְרַבִּי חִיָּיא בַּהֲדֵיהּ, פָּגַע בֵּיהּ חַד יַנּוּקָא, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן וַדַּאי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי (נ"א אִתְעַר) בְּעָלְמָא הַשְׁתָּא לְיוֹמִין זְעִירִין, גְּלְגּוּלָא רַבָּא לְמַלְכֵי אַרְעָא אִלֵּין בְּאִלֵּין. (דף ק"ע ע"א) וַדַּאי בְּעוֹד דְּאִינּוּן מִקַּטְרְגִין אִלֵּין עַל אִלֵּין,

לשון הקודש

לוֹ בֵּן אַרְיֵה בַּתּוֹרָה, וְלֹא בֵּרַכְתִּי אוֹתוֹ שֶׁהוּא יִזְכֶּה בוֹ. אַשְׁרֵי חֶלְקְכֶם בָּנַי, עֲלֵיכֶם כָּתוּב (ישעיה נד) וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה׳.

דָּבָר אַחֵר וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה׳ – וְכִי כָּל הַבָּנִים שֶׁהֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֶת כֻּלָּם מְלַמֵּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹרָה? כֵּן. שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁאוֹתָם תִּינוֹקוֹת לוֹמְדִים תּוֹרָה, הַשְּׁכִינָה בָּאָה וְנוֹתֶנֶת לָהֶם כֹּחַ וְחִזֵּק לִלְמֹד תּוֹרָה. שֶׁאִלְמָלֵא סִיּוּעוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵין אוֹתָם הַתִּינוֹקוֹת יְכוֹלִים לִסְבֹּל.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה מָצוּי יוֹם אֶחָד לְיַד הַפֶּתַח שֶׁל לוֹד, וְרַבִּי חִיָּיא עִמּוֹ. פָּגַשׁ בּוֹ תִּינוֹק אֶחָד. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה (יֵעוֹרֵר) בָּעוֹלָם עַכְשָׁו לְיָמִים מְעַטִּים גִּלְגּוּל גָּדוֹל לְמַלְכֵי הָאָרֶץ אֵלֶּה בְּאֵלֶּה. וַדַּאי שֶׁבְּעוֹד

יִשְׂרָאֵל יְהוֹן גּוֹ רְוָוחָא.

אָמַר הַהוּא יַנּוּקָא, וְהָא בְּיוֹמָא דָא שַׁאֲרִי אִתְעָרוּתָא דָא, דְּהָא בְּהַאי יוֹמָא דָּמִין סַגִּיאִין אוֹשְׁדִין בְּעָלְמָא. אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִיָּיא, מַנָּא לֵיהּ לְהַאי יַנּוּקָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, לְזִמְנִין נְבוּאָה נָפִיל בְּפוּם יַנּוּקָן, וּמִתְנַבְּאֵי יַתִּיר מֵחַד נְבִיאָה.

אָמַר הַהוּא יַנּוּקָא, וְכִי תַוָּוהָא אִיהוּ בְּיַנּוּקֵי לְמֶהֱוֵי לוֹן נְבוּאָה, וְהָא קְרָא שְׁלִים אִיהוּ. מְנָלָן. דִּכְתִיב וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ'. אִינּוּן וַדַּאי לִמּוּדֵי יְיָ', וּנְבוּאָה מִנְּהוֹן נָפְקָא, מַה דְּלֵית הָכִי לְכָל עָלְמָא, אֶלָּא לְיִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדוֹי, דִּכְתִיב בְּהוּ וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ', וּבְגִינֵי כַּךְ מִנְּהוֹן נָפְקָא נְבוּאָה. אָתָא רִבִּי שִׁמְעוֹן וּנְשָׁקֵיהּ אָמַר מִיּוֹמָאי לָא שְׁמַעְנָא דָא, בַּר הַשְׁתָּא.

לשון הקודש

שֶׁהֵם מְצִיקִים אֵלֶּה לְאֵלֶּה, יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ בְּתוֹךְ רְוָחָה.

אָמַר אוֹתוֹ תִינוֹק, וַהֲרֵי בְּיוֹם זֶה הִתְחִילָה הִתְעוֹרְרוּת זוֹ, שֶׁהֲרֵי בְּיוֹם זֶה דָּמִים רַבִּים נִשְׁפָּכִים בָּעוֹלָם. אָמַר לוֹ רַבִּי חִיָּיא, מִנַּיִן לוֹ לְזֶה הַתִּינוֹק? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, לִפְעָמִים נְבוּאָה נוֹפֶלֶת בְּפִי הַתִּינוֹקוֹת וּמִתְנַבְּאִים יוֹתֵר מֵאַחַד הַנְּבִיאִים.

אָמַר אוֹתוֹ תִינוֹק, וְכִי תְּמִיהָה הִיא שֶׁתִּהְיֶה לַתִּינוֹקוֹת נְבוּאָה?! וַהֲרֵי הוּא פָּסוּק שָׁלֵם. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה'. הֵם וַדַּאי לִמּוּדֵי ה', וּנְבוּאָה יוֹצֵאת מֵהֶם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְכָל הָעוֹלָם, אֶלָּא לְיִשְׂרָאֵל לְבַדָּם, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה', וּמִשּׁוּם כָּךְ יוֹצֵאת מֵהֶם נְבוּאָה. בָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן וּנְשָׁקוֹ. אָמַר, מִיָּמַי לֹא שָׁמַעְתִּי אֶת זֶה, רַק עַכְשָׁו.

דָּא פִּקּוּדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה: (שמות כו) **וְעָשִׂיתָ אֶת הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים עוֹמְדִים.** (כֹּלָּא כְּגַוְונָא עִלָּאָה) (ד"א ל"ג פָּתַח רַבִּי יִצְחָק) **וּכְתִיב** (ישעיה ו) שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם וְגוֹ', עוֹבָדָא דְמַשְׁכְּנָא בְּאִינּוּן קְרָשִׁים, כְּגַוְונָא דְאִינּוּן שְׂרָפִים, (בְּהַאי אֲתָר) אִלֵּין עוֹמְדִים, וְאִלֵּין עוֹמְדִים.

וְאִי תֵּימָא, וְהָא כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּא אִינּוּן עוֹמְדִים כֻּלְּהוּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (זכריה ג) וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין הָעוֹמְדִים הָאֵלֶּה, וּכְתִיב (מלכים א כב) וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמְדִים עָלָיו וְגוֹ', דְּהָא כֻּלְּהוּ מַשְׁרְיָין עִלָּאִין לֵית לְהוּ קְפִיצִין, וְכֻלְּהוּ קַיְימֵי בְּקִימָה. אֶלָּא וַדַּאי כֻּלְּהוּ קַיְימִין, וּלְזִמְנִין אִלֵּין אִקְרוּן שְׂרָפִים, וּלְזִמְנִין סַלְקִין בִּשְׁמָא אַחֲרָא, אֲבָל אִלֵּין כֻּלְּהוּ בְּחַד שְׁמָא קַיְימֵי.

לשון הקודש

זוֹ מִצְוַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, **וְעָשִׂיתָ אֶת הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים.** (הַכֹּל כְּדֶגְמָא הָעֶלְיוֹנָה) (פָּתַח רַבִּי יִצְחָק) **וְכָתוּב** (ישעיה ו) שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם וְגוֹ'. מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן בְּאוֹתָם קְרָשִׁים כְּמוֹ אוֹתָם הַשְּׂרָפִים, (בְּמָקוֹם זֶה) אֵלֶּה עוֹמְדִים וְאֵלֶּה עוֹמְדִים.

וְאִם תֹּאמַר, וַהֲרֵי כָּל חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם כֻּלָּם עוֹמְדִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה, וְכָתוּב וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם עֹמְדִים עָלָיו וְגוֹ', שֶׁהֲרֵי כָּל הַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים אֵין לָהֶם כְּרָעַיִם, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בְּקִימָה? אֶלָּא וַדַּאי כֻּלָּם עוֹמְדִים, וְלִפְעָמִים אֵלֶּה נִקְרָאִים שְׂרָפִים, וְלִפְעָמִים עוֹלִים בְּשֵׁם אַחֵר, אֲבָל אֵלֶּה כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּשֵׁם אֶחָד.

וְהַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, (נ"א רִבִּי יִצְחָק פָּתַח) **כְּתִיב** (תהלים כג) מִזְמוֹר לְדָוִד יְיָ' רֹעִי לֹא אֶחְסָר. הָא אִתְּמַר, מָה בֵּין מִזְמוֹר לְדָוִד, וּבֵין לְדָוִד מִזְמוֹר. וְהָכָא, שְׁכִינְתָּא קַדְמָא וְאַתְיָא, וְשָׁרָאת עָלֵיהּ בְּקַדְמִיתָא. יְיָ' רֹעִי, וְכִי אֲמַאי שְׁכִינְתָּא קַדְמָא הָכָא, וְהָא דָוִד אִצְטְרִיךְ לְאַקְדְּמָא (ס"א לְאִתְעָרָא) אִיהוּ בְקַדְמִיתָא, הוֹאִיל וּבָעֵי מְזוֹנֵיהּ מֵעִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אֶלָּא, וַדַּאי שְׁכִינְתָּא קַדְמָא וְאַתְיָא, וְשָׁרָאת עָלֵיהּ, וְאַתְעֲרַת לֵיהּ לְשַׁבְּחָא לְמַלְכָּא שְׁבָחָא דָא, וּלְמִבָּעֵי מְזוֹנֵי מִקָּמֵי מַלְכָּא, דְּהָא הָכִי אִצְטְרִיךְ עַל מִלָּה דִּמְזוֹנָא דְּבַעְיָא אִיהִי וּרְעוּתָא דִילָהּ, דְּכָל בְּנֵי עָלְמָא יִבְעוּן מְזוֹנֵי. בְּגִין דְּכַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְנַחְתָּא מְזוֹנֵי לְעָלְמָא, אִיהִי נַטְלָא בְקַדְמִיתָא, וְעָלָה נַחְתֵּי מְזוֹנֵי לְעָלְמִין כֻּלְּהוּ. וּבְגִינֵי כַּךְ אִיהִי אַקְדִּימַת לְמִלָּה דָא דִּמְזוֹנֵי, וְשָׁרַאת עָלֵיהּ דְּדָוִד.

לשון הקודש

וּפָסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ, (רִבִּי יִצְחָק פָּתַח) כָּתוּב (תהלים כג) מִזְמוֹר לְדָוִד ה' רֹעִי לֹא אֶחְסָר. הֲרֵי נִתְבָּאֵר, מַה בֵּין מִזְמוֹר לְדָוִד וּבֵין לְדָוִד מִזְמוֹר? וְכָאן שְׁכִינָה קַדְמָה וּבָאָה וְשָׁרְתָה עָלָיו בָּרִאשׁוֹנָה. ה' רֹעִי, וְכִי לָמָּה שְׁכִינָה קַדְמָה לְכָאן, וַהֲרֵי דָוִד צָרִיךְ לְהַקְדִּים (לְעוֹרֵר) בָּרִאשׁוֹנָה, הוֹאִיל וּמְבַקֵּשׁ מְזוֹנוֹ מֵעִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? **אֶלָּא** וַדַּאי שְׁכִינָה קַדְמָה וּבָאָה וְשָׁרְתָה עָלָיו וְהֵעִירָה אוֹתוֹ לְשַׁבֵּחַ לַמֶּלֶךְ אֶת הַשֶּׁבַח הַזֶּה וּלְבַקֵּשׁ מְזוֹנוֹת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֲרֵי כָּךְ צָרִיךְ עַל דָּבָר שֶׁל מָזוֹן שֶׁהִיא רוֹצָה וְהָרָצוֹן שֶׁלָּהּ, שֶׁכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם יְבַקְּשׁוּ מְזוֹנוֹת. מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצָה לְהוֹרִיד מְזוֹנוֹת לָעוֹלָם, הִיא נוֹטֶלֶת בָּרִאשׁוֹנָה, וְעָלֶיהָ

יְיָ' רֹעִי, יְיָ' רַעְיָא דִילִי, כְּהַאי רַעְיָא דְּמַדְבַּר עָאנָא דִילֵיהּ בְּאַתָּר דִּדְשָׁאִין וַעֲשָׂבִין, דְּלָא מִחְסַר בֵּיהּ כָּל מִדְּעַם. אוֹף הָכִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הוּא אִיהוּ רַעְיָא דִילִי, לְמֵיזָן לִי בְּכָל מָה דַּאֲנָא אִצְטְרִיךְ. דָּבָר אַחֵר יְיָ' רֹעִי, תָּנֵינָן, דְּקָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו דְּבַר נָשׁ קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כִּקְרִיעַת יַם סוּף. הָכָא תְּרֵין גַּוְונִין אִינּוּן, וְתַרְוַוּיְיהוּ בְּאֹרַח קְשׁוֹט.

חַד בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל עוֹבָדוֹי בְּדִינָא וּקְשׁוֹט, וְעַל דִּינָא וּקְשׁוֹט אִתְקָיְּים כָּל עָלְמָא. וּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, וּבְכָל זִמְנָא וְזִמְנָא, דָּן כָּל עָלְמָא בְּדִינָא לְצַדִּיקֵי וְלִרְשִׁיעֵי וּלְכָל בְּנֵי עָלְמָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים יא) כִּי צַדִּיק יְיָ' צְדָקוֹת אָהֵב. וְכַד אִיהוּ דָן בְּנֵי נָשָׁא, וְחָמֵי בְּנֵי נָשָׁא כַּמָּה חַיָּיבִין, וְכַמָּה חֲטָאִין קָמֵיהּ, כְּדֵין קָשֵׁה בְּעֵינוֹי לְמֵיהַב לוֹן

לשון הקודש

יוֹרְדִים מְזוֹנוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת. וּמִשּׁוּם כָּךְ הִיא הַקְדִּימָה לְדָבָר זֶה שֶׁל מְזוֹנוֹת, וְשָׁרְתָה עַל דָּוִד.

ח' רֹעִי – ה' הָרוֹעֶה שֶׁלִּי. כְּרוֹעֶה הַזֶּה שֶׁמַּנְהִיג צֹאנוֹ בְּמָקוֹם שֶׁל דְּשָׁאִים וַעֲשָׂבִים שֶׁלֹּא חָסְרוּ דָּבָר, אַף כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא הָרוֹעֶה שֶׁלִּי לָזוּן אוֹתִי בְּכָל מַה שֶׁאֲנִי צָרִיךְ. דָּבָר אַחֵר ה' רֹעִי – שָׁנִינוּ שֶׁקָּשִׁים מְזוֹנוֹת שֶׁל אָדָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ קְרִיעַת יַם סוּף. כָּאן הֵם שְׁנֵי גְוָנִים, וּשְׁנֵיהֶם בְּדֶרֶךְ אֱמֶת.

אֶחָד בִּשְׁבִיל שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּדִין וֶאֱמֶת, וְעַל הַדִּין וְהָאֱמֶת מִתְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָם, וּבְכָל יוֹם וָיוֹם וּבְכָל זְמַן וּזְמַן דָּן אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּדִין, אֶת הַצַּדִּיקִים וְאֶת הָרְשָׁעִים וְאֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יא) כִּי צַדִּיק ה' צְדָקוֹת אָהֵב. וּכְשֶׁהוּא דָּן בְּנֵי אָדָם וְרוֹאֶה בְּנֵי אָדָם כַּמָּה רְשָׁעִים וְכַמָּה

מְזוֹנָא בְּכָל זִמְנָא, בְּגִין דְּאִית לֵיהּ לְמֵיזָן חַיָּיבַיָּא, וּלְאִינּוּן דְּחֲטָאן.

וְאִיהוּ עָבִיד עִמְּהוֹן לְגוֹ מִשּׁוּרַת הַדִּין, וְזָן וּמְפַרְנֵס לוֹן כְּפוּם חֶסֶד עִלָּאָה, דְּאִתְמְשָׁךְ וְאִתְנְגִיד עַל כָּל (ס"א עַמִּין וּבְנֵי) בְּנֵי עָלְמָא, וּבֵיהּ אִיהוּ זָן וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא, לְצַדִּיקֵי וּלְחַסִידֵי וְלִרְשִׁיעֵי, וּלְכָל אִינּוּן בְּנֵי עָלְמָא, וּלְכָל חֵיוָן וּבְעִירֵי חַקְלָא, וְעוֹפֵי שְׁמַיָּא, מִקַּרְנֵי רְאֵמִים עַד בֵּיצֵי כְּלָמֵי, וְלָא אִשְׁתְּאַר בְּעָלְמָא, דְּאִיהוּ לָא זָן וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא, אַף עַל גַּב דְּקָשֶׁה קַמֵּיהּ, לְפוּם עוֹבָדִין דִּבְנֵי עָלְמָא, כִּקְרִיעַת יַם סוּף.

וְכִי קְרִיעַת יַם סוּף קָשֶׁה קַמֵּיהּ, וְהָכְתִיב (נחום א) גּוֹעֵר בַּיָּם וַיַּבְּשֵׁהוּ, (עמוס ה) הַקּוֹרֵא לְמֵי הַיָּם וַיִּשְׁפְּכֵם עַל פְּנֵי הָאָרֶץ, וְהָא כֵּיוָן דְּסָלִיק (דף ק"ע ע"ב)

לשון הקודש

חַטָּאִים לְפָנָיו, אָז קָשֶׁה בְּעֵינָיו לָתֵת לָהֶם מָזוֹן בְּכָל זְמַן, כִּי יֵשׁ לוֹ לָזוּן אֶת הָרְשָׁעִים וְאֶת אוֹתָם שֶׁחוֹטְאִים.

וְהוּא עוֹשֶׂה עִמָּהֶם לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין, וְזָן וּמְפַרְנֵס אוֹתָהּ כְּפִי הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ וְנִשְׁפָּע עַל כָּל (הָעַמִּים וּבְנֵי) בְּנֵי הָעוֹלָם, וּבוֹ הוּא זָן וּמְפַרְנֵס אֶת הַכֹּל, אֶת הַצַּדִּיקִים וְאֶת הַחֲסִידִים וְאֶת הָרְשָׁעִים, וְאֶת כָּל אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם, וְאֶת כָּל הַחַיּוֹת וּבַהֲמוֹת הַשָּׂדֶה וְעוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם, מִקַּרְנֵי רְאֵמִים וְעַד בֵּיצֵי כִּנִּים, וְלֹא נִשְׁאָר בָּעוֹלָם מִי שֶׁאֵינוֹ זָן וּמְפַרְנֵס אֶת הַכֹּל, אַף עַל גַּב שֶׁקָּשֶׁה לְפָנָיו, לְפִי מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָעוֹלָם, כִּקְרִיעַת יַם סוּף.

וְכִי קְרִיעַת יַם סוּף קָשֶׁה לְפָנָיו, וַהֲרֵי כָּתוּב (נחום א) גּוֹעֵר בַּיָּם וַיַּבְּשֵׁהוּ, (עמוס ט) הַקּוֹרֵא לְמֵי הַיָּם וַיִּשְׁפְּכֵם עַל פְּנֵי הָאָרֶץ, וַהֲרֵי כֵּיוָן שֶׁעָלָה רָצוֹן לְפָנָיו, הַכֹּל לְפָנָיו

רְעוּתָא קַמֵּיהּ, כֹּלָּא קָמֵיהּ כְּאַיִן הוּא חָשִׁיב, וְאַת אַמָּרְתְּ דִּקְרִיעַת יַם סוּף קָשֶׁה קַמֵּיהּ.

אֶלָּא בִּזְמָנָא דְיִשְׂרָאֵל אַעְבָּרוּ לְגַבֵּי יַמָּא, וּבָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִקְרַע לוֹן יַמָּא דְסוּף, אָתָא רַהַב הַהוּא מְמָנָא דְעַל מִצְרַיִם, וּבָעָא דִינָא מִקַּמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמַר קַמֵּיהּ, מָארֵיהּ דְּעָלְמָא, אֲמַאי אַת בָּעֵי לְמֶעְבַּד דִּינָא עַל מִצְרַיִם, וּלְמִקְרַע יַמָּא לְיִשְׂרָאֵל, הָא כֻּלְּהוּ חַיָּיבִין קַמָּךְ, וְכָל אָרְחָךְ בְּדִינָא וּקְשׁוֹט. אִלֵּין פַּלְחֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְאִלֵּין פַּלְחֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. אִלֵּין בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת, וְאִלֵּין בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת. אִלֵּין אוֹשְׁדֵי דָמִין, וְאִלֵּין אוֹשְׁדֵי דָמִין.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא הָוָה קָשֶׁה קַמֵּיהּ, לְמֶעְבַּר עַל אֹרַח דִּינָא. וְהָא יִשְׂרָאֵל הֲווֹ נָטְלֵי עַל יַמָּא, דִּכְתִיב, (שמות יד) וַיֹּאמֶר יְיָ' אֶל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלָי

לשון הקודש

כְּאַיִן הוּא חָשׁוּב, וְאַתָּה אָמַרְתָּ שֶׁקְּרִיעַת יַם סוּף קָשֶׁה לְפָנָיו?!

אֶלָּא, בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עָבְרוּ לַיָּם וְרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִקְרֹעַ לָהֶם אֶת יַם סוּף, בָּא רַהַב, אוֹתוֹ מְמֻנֶּה עַל מִצְרַיִם, וּבִקֵּשׁ דִּין מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמַר לְפָנָיו, רִבּוֹן הָעוֹלָם, לָמָּה אַתָּה רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת דִּין עַל מִצְרַיִם וְלִקְרֹעַ אֶת הַיָּם לְיִשְׂרָאֵל, הֲרֵי כֻּלָּם רְשָׁעִים לְפָנֶיךָ, וְכָל דַּרְכְּךָ בְּדִין וֶאֱמֶת? אֵלֶּה עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְאֵלֶּה עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. אֵלּוּ בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת, וְאֵלּוּ בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת. אֵלּוּ שׁוֹפְכֵי דָמִים, וְאֵלּוּ שׁוֹפְכֵי דָמִים.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָיָה קָשֶׁה לְפָנָיו לַעֲבֹר עַל דֶּרֶךְ הַדִּין. וַהֲרֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ נוֹסְעִים עַל

דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ, וַהֲוָה קָשֶׁה קַמֵּיהּ לְמֶעְבַּר עַל דִּינָא, וּלְמִקְרַע לוֹן יַמָּא דְסוּף, וְאִלְמָלֵא דְאַשְׁגַּח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּזְכוּת אַבְרָהָם, דְּאַקְדִּים בְּצַפְרָא לְמֶעְבַּד פִּקּוּדָא דְמָארֵיהּ, וּרְעוּתָא דִילֵיהּ, כְּדִכְתִיב (בראשית כב) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר, כֻּלְּהוּ אִתְאֲבִידוּ בְיַמָּא, בְּגִין דִּבְכָל הַהוּא לֵילְיָא, בְּדִינָא הָוָה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל.

דְּתָנֵינָן, מָאי דִכְתִיב וְלָא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה. מְלַמֵּד דְּאָתוּ מַלְאָכֵי עִלָּאֵי לְשַׁבְּחָא בְּהַהוּא לֵילְיָא קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָמַר לוֹן, וְכִי (ס"א בְּנֵי) עוֹבְדֵי יְדֵי טַבְעִין בְּיַמָּא, וְאָתוּן מְשַׁבְּחָן קָמָאי, מִיַּד וְלָא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה. מַה כְּתִיב, וַיְהִי בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר, אַשְׁגַּח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּזְכוּתָא דְאַבְרָהָם, דְּאַקְדִּים

לשון הקודש

הַיָּם, שֶׁכָּתוּב (שמות יד) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלָי דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ. וְהָיָה קָשֶׁה לְפָנָיו לַעֲבֹר עַל הַדִּין וְלִקְרֹעַ לָהֶם אֶת יַם סוּף, וְאִלְמָלֵא שֶׁהִשְׁגִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּזְכוּת אַבְרָהָם שֶׁהִקְדִּים בַּבֹּקֶר לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת רִבּוֹנוֹ וּרְצוֹנוֹ, כַּכָּתוּב (בראשית כב) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר – כֻּלָּם הָיוּ אוֹבְדִים בַּיָּם, מִשּׁוּם שֶׁבְּכָל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה הָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּדִין עַל יִשְׂרָאֵל. שֶׁשָּׁנִינוּ, מַה שֶּׁכָּתוּב וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה, מְלַמֵּד שֶׁבָּאוּ מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים לְשַׁבֵּחַ בְּאוֹתוֹ לַיְלָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָמַר לָהֶם: וְכִי (בְּנֵי) מַעֲשֵׂי יָדֵי טוֹבְעִים בַּיָּם וְאַתֶּם מְשַׁבְּחִים לְפָנַי?! מִיַּד – וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה. מַה כָּתוּב? וַיְהִי בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר. הִשְׁגִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּזְכוּת

בְּצַפְרָא לְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ דְּמָאֲרֵיהּ, כִּדְכְתִיב וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר. כְּדֵין אַהְדָּר יַמָּא, וְעָרְקוּ מַיִין קַמָּיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל.

דִּכְתִיב וַיָּשָׁב הַיָּם לִפְנוֹת בֹּקֶר לְאֵיתָנוֹ, וְתָנֵינָן, לְאֵיתָנוֹ: לִתְנָאוֹ. לְהַהוּא תְּנַאי דְּהִתְנָה עִמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד בָּרָא עָלְמָא, לְאֵיתָנוֹ, כְּתִיב הָכָא לְאֵיתָנוֹ, וּכְתִיב הָתָם (תהלים פט) מַשְׁכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי, וְעַל דָּא לִפְנוֹת בֹּקֶר, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאַקְדִּים אַבְרָהָם לְמֶעְבַּד רְעוּתָא דְּמָאֲרֵיהּ, כְּדֵין אִתְקְרַע יַמָּא, (הַכָּא וַיָּהָם אֶת מַחֲנֵה מִצְרָיִם) וְעַל דָּא קָשֶׁה הָוָה קַמֵּיהּ קְרִיעַת יַם סוּף.

כְּגַוְונָא דָּא, קָשִׁין זִווּגִין קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּקְרִיעַת יַם סוּף, מַה קְרִיעַת יַם סוּף קָטִיל לְאִלֵּין בְּהַאי סִטְרָא, וּמְקַיֵּים לְאִלֵּין בְּהַאי

לשון הקודש

אַבְרָהָם שֶׁהִקְדִּים בַּבֹּקֶר לַעֲשׂוֹת רְצוֹן רִבּוֹנוֹ, כַּכָּתוּב וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר. אָז חָזַר הַיָּם, וּבָרְחוּ הַמַּיִם מִלִּפְנֵי יִשְׂרָאֵל.

שֶׁכָּתוּב, וַיָּשָׁב הַיָּם לִפְנוֹת בֹּקֶר לְאֵיתָנוֹ. וְשָׁנִינוּ, לְאֵיתָנוֹ – לִתְנָאוֹ, לְאוֹתוֹ תְּנַאי שֶׁהִתְנָה עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם. לְאֵיתָנוֹ, כָּתוּב כָּאן לְאֵיתָנוֹ, וְכָתוּב שָׁם (תהלים פט) מַשְׁכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי, וְעַל זֶה לִפְנוֹת בֹּקֶר, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִקְדִּים אַבְרָהָם לַעֲשׂוֹת רְצוֹן רִבּוֹנוֹ אָז נִקְרַע הַיָּם, (כָּאן וַיָּהָם אֵת מַחֲנֵה מִצְרַיִם) וְלָכֵן קָשֶׁה הָיָה לְפָנָיו קְרִיעַת יַם סוּף.

כְּמוֹ כֵּן קָשִׁים הַזִּווּגִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּקְרִיעַת יַם סוּף. מַה קְרִיעַת יַם סוּף הָרַג אֶת אֵלֶּה בַּצַּד הַזֶּה, וְקִיֵּם

סִטְרָא, אוֹף הָכָא בְּזִוּוּגִין, כְּתִיב (תהלים סח) מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת, וְתָנֵינָן בְּכִי וְשִׁירוֹת, מַיִּית הַאי, וְיָהִיב אִתְּתֵיהּ לְהַאי, וּלְזִמְנִין לַחַיָּיבָא מִזְדַּמְּנָא לֵיהּ אִתְּתָא מָעַלְיָא. אֲבָל רָזִין סְתִימִין אִינּוּן בְּכֹלָּא וְכֹלָּא הוּא בְּדִינָא, וּמַה דְּאִתְעֲרוּ חַבְרַיָּיא בְּהָא, וַדַּאי הָכִי הוּא.

וּמַה דְּאִתְעֲרוּ לִפְנֵי, וְלֹא מִלְּפָנַי, לִפְנֵי הַהוּא דְּקָאִים לִפְנֵי, קָמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְשִׁמֵּשׁ קַמֵּיהּ, וְעַל דָּא לָא אָמְרוּ דְּקָשִׁין זִוּוּגִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֵן קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא לִפְנֵי, וּלְהַאי קַשְׁיָין כָּל הֲנֵי, דְּהָא לָאו בִּרְשׁוּתֵיהּ קַיְימֵי, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ עָבִיד, (ד"א ל"ג אֲבָל אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ עָבִיד) בִּרְשׁוּתָא אַחֲרָא עָבִיד.

כְּתִיב (ויקרא כב) וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִלְּפָנַי. מַאי

לשון הקודש

אֶת אֵלֶּה בַּצַּד הַהוּא – אַף כָּאן בַּזִּוּוּגִים, כָּתוּב (תהלים סח) מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת, וְשָׁנִינוּ – בְּכִי וְשִׁירוֹת. מֵמִית אֶת זֶה, וְנוֹתֵן אֶת אִשְׁתּוֹ לְזֶה, וְלִפְעָמִים לָרָשָׁע מִזְדַּמֶּנֶת אִשָּׁה מְעֻלָּה. אֲבָל סוֹדוֹת נִסְתָּרִים הֵם בַּכֹּל, וְהַכֹּל הוּא בְּדִין. וּמַה שֶּׁהֵעִירוּ הַחֲבֵרִים בָּזֶה, וַדַּאי כָּךְ הוּא.

וּמַה שֶּׁהֵעִירוּ לִפְנֵי וְלֹא מִלְּפָנַי – לִפְנֵי אוֹתוֹ שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי, לְפָנָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְשִׁמֵּשׁ לְפָנָיו. וְעַל כָּךְ לֹא אָמְרוּ שֶׁקָּשִׁים הַזִּוּוּגִים לַקָּדוֹשׁ– בָּרוּךְ–הוּא, וְכֵן קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, אֶלָּא לִפְנֵי, וְלָזֶה קָשִׁים כָּל אֵלֶּה, שֶׁהֲרֵי לֹא בִּרְשׁוּתָם הֵם עוֹמְדִים. אַף עַל גַּב שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, (אֲבָל אַף עַל גַּב שֶׁהוּא עוֹשֶׂה) בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת הוּא עוֹשֶׂה.

כָּתוּב (ויקרא כב) וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא

מִלְּפָנַי. אֶלָּא דָּא עָלְמָא דְּאָתֵי, הַהוּא דְּכָל חַיִּין קַיְימִין תַּמָּן. דָּבָר אַחֵר, דָּא צִנּוֹרָא עִלָּאָה, נָהָר דְּלָא פַּסְקִין מֵימוֹי לְעָלְמִין. וְכֹלָּא חַד, וְדָא אִיהוּ דְנָטִיל כָּל עִדּוּנִין דְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וּמֵאִינּוּן עִדּוּנִין עִלָּאִין תִּשְׁתֵּצִי, (הַאי נֶפֶשׁ) מֵאַתָּר דְּהַהוּא נֹעַם יְיָ' תַּמָּן, וְדָא אִיהוּ מִלְּפָנַי.

וְאִי תֵּימָא, אִי הָכִי, הָא כְּתִיב, (יונה א) וַיָּקָם יוֹנָה לִבְרוֹחַ תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי יְיָ' כִּי יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי מִלִּפְנֵי יְיָ' הוּא בּוֹרֵחַ, וְתָנֵינָן מָאי טַעְמָא אָזַל יוֹנָה וּבָרַח, וְכִי מָאן יֵיכוֹל לְמִבְרַח מִקָּמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא הָוָה אָזִיל וּבָרַח לְנָפְקָא מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, דְּהָא שְׁכִינְתָּא לָא שַׁרְיָא לְבַר מֵאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, וּבְגִין דְּלָא תִּשְׁרֵי עֲלוֹי שְׁכִינְתָּא, הָוָה בְּרַח מְאַרְעָא קַדִּישָׁא, דְּהָא שְׁכִינְתָּא אִיהִי שַׁרְיָא

לשון הקודש

מִלְּפָנַי. מַה זֶּה מִלְּפָנַי? אֶלָּא זֶה הָעוֹלָם הַבָּא, הַהוּא שֶׁכָּל הַחַיִּים עוֹמְדִים שָׁם. דָּבָר אַחֵר, זֶה צִנּוֹר עֶלְיוֹן, נָהָר שֶׁאֵין מֵימָיו פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים, וְהַכֹּל אֶחָד. וְזֶהוּ שֶׁנּוֹטֵל אֶת כָּל הָעִדּוּנִים שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, וּמֵאוֹתָם עִדּוּנִים עֶלְיוֹנִים תִּתְכַּלֶּה (הַנֶּפֶשׁ הַזּוֹ), מִמָּקוֹם שֶׁשָּׁם אוֹתוֹ נֹעַם ה', וְזֶהוּ מִלְּפָנַי.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ, הֲרֵי כָּתוּב (יונה א) וַיָּקָם יוֹנָה לִבְרֹחַ תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי ה'. כִּי יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי מִלִּפְנֵי ה' הוּא בֹּרֵחַ. וְשָׁנִינוּ, מָה הַטַּעַם הָלַךְ יוֹנָה וּבָרַח? וְכִי מִי יָכוֹל לִבְרֹחַ מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא?! אֶלָּא הָיָה הוֹלֵךְ וּבוֹרֵחַ לָצֵאת מֵהָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה אֵינָהּ שׁוֹרָה מִחוּץ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא תִּשְׁרֶה עָלָיו הַשְּׁכִינָה, הָיָה בּוֹרֵחַ מֵאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה שָׁם, כְּמוֹ

תַּמָּן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים קכח) אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ. גֶּפֶן פֹּרִיָּה דָּא שְׁכִינְתָּא, מַה שְׁכִינְתָּא הָוָה סְתִימָא לְגוֹ בְּבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, (דף קע"א ע"א) אוֹף הָכִי אִתְּתָא צְנִיעָא, לָא נָפְקָא מִתַּרְעָא דְּבֵיתָהּ לְבַר. וּבְגִינֵי כַּךְ הָוָה בְּרַח יוֹנָה לְבַר מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, וְהָא הָכָא כְּתִיב מִלִּפְנֵי, וְלָא כְּתִיב לִפְנֵי.

אֶלָּא וַדַּאי הָכִי הוּא, מִלִּפְנֵי, דְּהָא רוּחַ נְבוּאָה לָא אַתְיָא מִגּוֹ שְׁכִינְתָּא, אֶלָּא מִלִּפְנֵי. אִינּוּן תְּרֵין דַּרְגִּין דִּנְבִיאִים, דְּקָא שַׁרְיָין עַל שְׁכִינְתָּא, וּמֵהַהוּא אֲתָר דָּחִיל לְמֶהֱוֵי תַּמָּן בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, וְעַל דָּא מִלִּפְנֵי. כִּי מִלִּפְנֵי יְיָ' הוּא בּוֹרֵחַ, וְלָא לִפְנֵי יְיָ', דְּהָא הָוָה יָדַע דִּנְבוּאָה לָא הָוָה אָתֵי אֶלָּא מִלִּפְנֵי.

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכח) אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ. גֶּפֶן פֹּרִיָּה – זוֹ שְׁכִינָה. מַה שְׁכִינָה הָיְתָה נִסְתֶּרֶת בְּתוֹךְ בֵּית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים, אַף כָּךְ אִשָּׁה צְנוּעָה לֹא יוֹצֵאת מִשַּׁעַר בֵּיתָהּ הַחוּצָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ הָיָה בּוֹרֵחַ יוֹנָה מִחוּץ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְהֲרֵי כָּאן כָּתוּב מִלִּפְנֵי, וְלֹא כָתוּב לִפְנֵי. **אֶלָּא** וַדַּאי כָּךְ הוּא – מִלִּפְנֵי, שֶׁהֲרֵי רוּחַ נְבוּאָה לֹא בָאָה מִתּוֹךְ שְׁכִינָה אֶלָּא מִלִּפְנֵי. אוֹתָן שְׁתֵּי דַּרְגּוֹת הַנְּבִיאִים שֶׁשּׁוֹרִים עַל הַשְּׁכִינָה, וּמֵאוֹתוֹ מָקוֹם פַּחַד לִהְיוֹת שָׁם בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְעַל זֶה מִלִּפְנֵי. כִּי מִלִּפְנֵי ה' הוּא בּוֹרֵחַ, וְלֹא לִפְנֵי ה', שֶׁהֲרֵי הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁנְּבוּאָה לֹא הָיְתָה בָּאָה אֶלָּא מִלִּפְנֵי.

וּבְגִינֵי כַּךְ קָשִׁין זִוּוּגִין, קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעַל דָּא דָוִד מַלְכָּא תָּלֵי מְזוֹנוֹתָיו לְעֵילָא, בְּגִין דִּלְעֵילָא לָא פָּסִיק לְעָלְמִין. אֲבָל הָכָא פָּסִיק, דְּהָא לָא תַלְיָין בֵּיהּ מְזוֹנוֹת. לְעֵילָא אִינּוּן. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים כג) יְיָ' רֹעִי לָא אֶחְסָר, לָא יִפְסְקוּן מְזוֹנוֹת מִנִּי לְעָלְמִין, בְּגִין דְּהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵעֵדֶן לָא פָּסִיק לְעָלְמִין, וּבְגִין דָּא קַדְמָא שְׁכִינְתָּא עַל דָּא.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּהַאי אֲתָר מְקַבְּלָא מְזוֹנָא מִלְּעֵילָא, כֻּלְּהוּ דִּמְקַדְּשֵׁי לְמָארֵיהוֹן, כֻּלְּהוּ מִתְעַדְּנִין, וּמִתְעָרִין, וְסַלְּקִין גַּדְפִּין, כַּד אַתְיָא שְׁכִינְתָּא בְּהַהוּא מְזוֹנָא, בְּגִין דְּלָא יִסְתַּכְּלוּן בָּהּ.

וְאִינּוּן תְּלַת מַשְׁרְיָין בִּסְלִיקוּ חַד, קָרָאן וְאַמְרֵי קָדוֹשׁ. קָרָאן אִלֵּין לְמַשְׁרְיָיתָא (ישעיה ו)

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ קָשִׁים זִוּוּגִים, קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלָכֵן דָּוִד הַמֶּלֶךְ תָּלָה מְזוֹנוֹתָיו לְמַעְלָה, מִשּׁוּם שֶׁלְּמַעְלָה לֹא פוֹסֵק לְעוֹלָמִים. אֲבָל כָּאן פוֹסֵק, שֶׁהֲרֵי לֹא תְלוּיִים בּוֹ מְזוֹנוֹת. לְמַעְלָה הֵם. וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים כג) ה' רֹעִי לֹא אֶחְסָר, לֹא יִפְסְקוּ מְזוֹנוֹת מִמֶּנִּי לְעוֹלָמִים, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן לֹא פוֹסֵק לְעוֹלָמִים, וּמִשּׁוּם זֶה קוֹדֶמֶת שְׁכִינָה עַל זֶה.

בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאוֹתוֹ מָקוֹם מְקַבֵּל מְזוֹנוֹת מִלְּמַעְלָה, כָּל הַמְקַדְּשִׁים אֶת רִבּוֹנָם, כֻּלָּם מִתְעַדְּנִים וּמִתְעוֹרְרִים וּמַעֲלִים כְּנָפַיִם כְּשֶׁבָּאָה שְׁכִינָה עִם אוֹתוֹ מָזוֹן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתַּכְּלוּ בָהּ.

וְאוֹתָן שָׁלֹשׁ מַחֲנוֹת בַּעֲלִיָּה אַחַת קוֹרְאִים וְאוֹמְרִים קָדוֹשׁ. אֵלֶּה קוֹרְאִים

תְּנָיְיָנָא, וְסַלְקִין גַּדְפִּין אִלֵּין קַדְמָאֵי, וְאִלֵּין תְּנָיְיָנֵי, וְאַמְרֵי אִלֵּין תְּנָיְיָנֵי קָדוֹשׁ. קָרָאן אִלֵּין לְמַשְׁרְיָיתָא תְּלִיתָאָה, וְסַלְקִין גַּדְפִּין תְּלַת מַשְׁרְיָין כַּחֲדָא, וְכֻלְּהוּ אַמְרֵי קָדוֹשׁ יְיָ' צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְעַל דָּא כֻּלְּהוּ מְשֻׁלָּבָן דָּא בְדָא, אִלֵּין עָאלִין לְגוֹ אִלֵּין, וְאִלֵּין עָאלִין לְגוֹ אִלֵּין, מְשֻׁלָּבָן דָּא בְדָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר מְשׁוּלָבוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ כֵּן תַּעֲשֶׂה לְכָל קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן.

קְרָשִׁים קַיְימֵי תָּדִיר בְּקִיּוּמַיְיהוּ, וְלָא מִתְכַּפְּפֵי, כְּגַוְונָא דְּאִינּוּן עוֹמְדִים, דְּלָא מִתְכַּפְּפֵי דְּלֵית לוֹן קִפְּיצֵי, וְקַיְימֵי תָּדִיר בְּלָא יְשִׁיבָה, וְעַל דָּא כְּתִיב בַּקְּרָשִׁים עוֹמְדִים.

מָה כְּתִיב, שְׁתֵּי יָדוֹת לַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד, אוֹף הָכִי, בִּתְרֵי גַּוְונֵי אִינּוּן כְּלִילָן כֹּל חַד וְחַד מִנַּיְיהוּ,

לשון הקודש

לְמַחֲנֶה שֵׁנִי, וּמַעֲלִים כְּנָפַיִם אֵלֶּה הָרִאשׁוֹנִים וְאֵלֶּה הַשְּׁנִיִּים, וְאוֹמְרִים הַשְּׁנִיִּים הַלְּלוּ קָדוֹשׁ. אֵלֶּה קוֹרְאִים לְמַחֲנֶה שְׁלִישִׁי וּמַעֲלִים כְּנָפַיִם שְׁלֹשׁ הַמַּחֲנוֹת כְּאֶחָד, וְכֻלָּם אוֹמְרִים: קָדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְעַל זֶה כֻּלָּם מְשֻׁלָּבִים זֶה בָּזֶה, אֵלֶּה נִכְנָסִים לְתוֹךְ אֵלֶּה, וְאֵלֶּה נִכְנָסִים לְתוֹךְ אֵלֶּה, מְשֻׁלָּבִים זֶה בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מְשֻׁלָּבֹת אִשָּׁה אֶל אֲחֹתָהּ כֵּן תַּעֲשֶׂה לְכֹל קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן.

הַקְּרָשִׁים עוֹמְדִים תָּמִיד בְּקִיּוּמָם וְלֹא מִתְכּוֹפְפִים, כְּמוֹ שֶׁהֵם עוֹמְדִים, שֶׁלֹּא מִתְכּוֹפְפִים, שֶׁאֵין לָהֶם כְּרָעַיִם, וְעוֹמְדִים תָּמִיד בְּלִי יְשִׁיבָה, וְעַל זֶה כָּתוּב בַּקְּרָשִׁים, עֹמְדִים.

מַה כָּתוּב? שְׁתֵּי יָדוֹת לַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד. אַף כָּךְ בִּשְׁנֵי גְוָנִים הֵם כְּלוּלִים כָּל אֶחָד

הַהוּא דִּילֵיהּ וּדְחַבְרֵיהּ, וְחַבְרֵיהּ אוֹף הָכִי בֵּיהּ, וְעַל דָּא מִשֻּׁלָּבָן דָּא עִם דָּא. (דָּא נָטִיל דִּילֵיהּ וּדְחַבְרֵיהּ, וְדָא נָטִיל דִּילֵיהּ וּדְחַבְרֵיהּ).

כְּגַוְונָא דָּא כְּתִיב בְּאוֹרַיְיתָא, (משלי ג) כִּי טוֹב סַחְרָהּ מִסִּחַר כָּסֶף וּמֵחָרוּץ תְּבוּאָתָהּ, דָּא אוֹלִיף לְדָא, וְדָא אוֹלִיף לְדָא, אִתְעֲבָדוּ מִשֻּׁלָּבָן דָּא עִם דָּא. דָּא נָטִיל דִּילֵיהּ וּדְחַבְרֵיהּ, וְדָא נָטִיל דִּילֵיהּ וּדְחַבְרֵיהּ, וּמִשֻּׁלָּבָן דָּא בְּדָא.

כְּתִיב בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי עַל מֵי מְנוּחוֹת יְנַהֲלֵנִי. נְאוֹת דֶּשֶׁא, אִלֵּין אִינּוּן מְקוֹרִין עִלָּאִין, דְּכָל מְזוֹנָא וְסִפּוּקָא אַתְיָא מִנַּיְיהוּ. נְאוֹת אִלֵּין אִקְרוּן (איכה ב) נְאוֹת יַעֲקֹב. נְאוֹת דֶּשֶׁא, בְּגִין דְּאִית נְאוֹת לְבַר דְּאִקְרוּן (יואל ב) נְאוֹת מִדְבָּר, וְעַל דָּא בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא. וְאִי תֵּימָא הָא כְּתִיב תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא, דְּהָא אִיהוּ לְתַתָּא. אֶלָּא דֶּשֶׁא מֵאִינּוּן

לשון הקודש

וְאֶחָד מֵהֶם, אוֹתוֹ שֶׁלּוֹ וְשֶׁל חֲבֵרוֹ, וַחֲבֵרוֹ אַף כָּךְ יֵשׁ בּוֹ, וְעַל זֶה מְשֻׁלָּבִים זֶה עִם זֶה. (זֶה נוֹטֵל שֶׁלּוֹ וְשֶׁל חֲבֵרוֹ, וְזֶה נוֹטֵל שֶׁלּוֹ וְשֶׁל חֲבֵרוֹ).

כְּדֻגְמַת זֶה כָּתוּב בַּתּוֹרָה, (משלי ג) כִּי טוֹב סַחְרָהּ מִסִּחַר כָּסֶף וּמֵחָרוּץ תְּבוּאָתָהּ. זֶה מְלַמֵּד לְזֶה, וְזֶה מְלַמֵּד לְזֶה. נַעֲשׂוּ מְשֻׁלָּבִים זֶה עִם זֶה. זֶה נוֹטֵל שֶׁלּוֹ וְשֶׁל חֲבֵרוֹ, וְזֶה נוֹטֵל שֶׁלּוֹ וְשֶׁל חֲבֵרוֹ, וּמְשֻׁלָּבִים זֶה בָּזֶה.

כָּתוּב, בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי עַל מֵי מְנֻחוֹת יְנַהֲלֵנִי. נְאוֹת דֶּשֶׁא – אֵלֶּה הֵם הַמְּקוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁכָּל הַמָּזוֹן וְהַהַסְפָּקָה בָּאִים מֵהֶם. הַנָּאוֹת הַלָּלוּ נִקְרָאִים נְאוֹת יַעֲקֹב, נְאוֹת דֶּשֶׁא, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ נָאוֹת בַּחוּץ שֶׁנִּקְרָאִים נְאוֹת מִדְבָּר, וְעַל זֶה בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא,

נְאוֹת אַתְיָא דְּאִתְיְלִיד וְאַצְמַח מִנַּיְיהוּ, וְעַל דָּא בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי.

עַל מֵי מְנוּחוֹת יְנַהֲלֵנִי, אִלֵּין מַיִין דְּנַיְיחָא, דְּקָא נָגְדִּין מֵהַהוּא אֲתָר דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵעֵדֶן, וְאִינּוּן מַיִין אִקְרוּן מֵי מְנוּחוֹת. נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב דָּא הוּא נֶפֶשׁ דָּוִד, וְלָא בָעָא דָּוִד לְאַתְקָנָא אֶלָּא לְהַהוּא דַרְגָּא דִילֵיהּ כְּדְקָא יֵאוֹת. בְּאִלֵּין מֵי מְנוּחוֹת, זְמִינִין צַדִּיקַיָּא לְנַיְיחָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, דִּכְתִיב, (ישעיה נח) וְנָחֲךָ יְיָ תָּמִיד וְגוֹ'.

וְעָשִׂיתָ קַרְסֵי נְחֹשֶׁת חֲמִשִּׁים וְגוֹ'. (שמות כו) רִבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא הֲווֹ יַתְבֵי לֵילְיָא חַד. כַּד רָמַשׁ לֵילְיָא, עָאלוּ גּוֹ גִּנָּא דְעַל יַמָּא דִטְבֶרְיָא. אַדְהָכִי, חָמוּ תְּרֵין כּוֹכְבַיָּא דְּנַטְלֵי, דָּא מֵהָכָא, וְדָא מֵהָכָא, וְאִעָרְעוּ דָא בְדָא וְאִטְמָרוּ.

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי הוּא לְמַטָּה? אֶלָּא דֶּשֶׁא מֵאוֹתָן נָאוֹת בָּא, שֶׁנּוֹלָד וְצוֹמֵחַ מֵהֶם, וְעַל זֶה בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי.

עַל מֵי מְנֻחוֹת יְנַהֲלֵנִי – אֵלּוּ הַמַּיִם שֶׁל מְנוּחָה, שֶׁשּׁוֹפְעִים מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְאוֹתָם הַמַּיִם נִקְרָאִים מֵי מְנֻחוֹת. נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב – זוֹהִי נֶפֶשׁ דָּוִד, וְלֹא רָצָה דָּוִד לְתַקֵּן אֶלָּא אֶת אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁלּוֹ כָּרָאוּי. בְּמֵי הַמְּנוּחוֹת הַלָּלוּ עֲתִידִים הַצַּדִּיקִים לָנוּחַ לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נח) וְנָחֲךָ ה' תָּמִיד וְגוֹ'.

וְעָשִׂיתָ קַרְסֵי נְחֹשֶׁת חֲמִשִּׁים וְגוֹ'. רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא הָיוּ יוֹשְׁבִים לַיְלָה אֶחָד. כְּשֶׁיָּרַד הַלַּיְלָה, נִכְנְסוּ לְתוֹךְ גַּן שֶׁעַל יָם טִבֶרְיָה, וּבֵין כָּךְ רָאוּ שְׁנֵי כּוֹכָבִים שֶׁנּוֹסְעִים, זֶה מִכָּאן וְזֶה מִכָּאן, וְנִפְגְּשׁוּ זֶה בָּזֶה וְהִסְתַּתְּרוּ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, כַּמָּה רַבְּרְבָן עוֹבָדֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּשְׁמַיָּא מִלְּעֵילָּא, וּבְאַרְעָא מִלְּרַע. מָאן יְכִיל לְמִנְדַּע בְּאִלֵּין תְּרֵין כּוֹכְבַיָּא, דְּנַפְקוּ חַד מֵהָכָא, וְחַד מֵהָכָא וְאִעָרְעוּ דָא בְדָא, וְאִטְמָרוּ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְכִי לָא חֲמֵינָא לוֹן, הָא אַשְׁגַּחְנָא בְהוּ, וְאַשְׁגַּחְנָא בְּכַמָּה עוֹבָדִין אַחֲרָנִין דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד תָּדִיר. (דף קנ"א ע"ב)

פָּתַח וְאָמַר (תהלים קמז) גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ וְגו'. גָּדוֹל וְרַב וְעִלָּאָה אִיהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכִי לָא יָדַעְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּדוֹל אִיהוּ וְרַב כֹּחַ, מָאי שְׁבָחָא דְדָוִד הָכָא.

אֶלָּא בְּכָל אֲתָר אִיהוּ אָמַר (תהלים קמה) גָּדוֹל יְיָ', וְהָכָא אָמַר גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ. מָאי טַעְמָא. אֶלָּא הָתָם דְּאִיהוּ אָמַר גָּדוֹל יְיָ' וּמְהֻלָּל מְאֹד. בְּדַרְגָּא עִלָּאָה

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כַּמָּה גְּדוֹלִים מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּשָּׁמַיִם מִלְּמַעְלָה וּבָאָרֶץ מִלְּמַטָּה. מִי יָכוֹל לָדַעַת בִּשְׁנֵי הַכּוֹכָבִים הַלָּלוּ שֶׁיָּצְאוּ אֶחָד מִכָּאן וְאֶחָד מִכָּאן, וְנִפְגְּשׁוּ זֶה בָּזֶה וְהִסְתַּתְּרוּ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי לֹא רָאִינוּ אוֹתָם?! הֲרֵי הִשְׁגַּחְנוּ בָהֶם וְהִשְׁגַּחְנוּ בְּכַמָּה מַעֲשִׂים אֲחֵרִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה תָּמִיד.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קמז) גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ וְגו'. גָּדוֹל וְרַב וְעֶלְיוֹן הוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְכִי לֹא יָדַעְנוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא גָּדוֹל וְרַב כֹּחַ? מַהוּ שִׁבְחוֹ שֶׁל דָּוִד כָּאן?

אֶלָּא בְּכָל מָקוֹם הוּא אוֹמֵר גָּדוֹל ה', וְכָאן אָמַר גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ. מָה הַטַּעַם?

קָאָמַר. וְהָכָא דִּכְתִיב גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ בְּדַרְגָּא תַּתָּאָה קָאָמַר, דְּאִיהוּ אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. מָה כְּתִיב לְעֵילָא מֵהַאי קְרָא, מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא. אִי כָּל בְּנֵי עָלְמָא מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי אָדָם, יִתְכַּנְּשׁוּן לְמִמְנֵי כּוֹכָבַיָּא, לָא יַכְלִין לְמִמְנֵי, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (בראשית טו) וּסְפוֹר הַכּוֹכָבִים אִם תּוּכַל לִסְפּוֹר אוֹתָם. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַה כְּתִיב בֵּיהּ, מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דִּכְתִיב גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ וְגוֹ'. כְּמָה דְּלֵית מִסְפָּר לְכוֹכְבֵי שְׁמַיָּא, כַּר מִנֵּיהּ. אוֹף הָכִי אִיהוּ כְּתִיב בֵּיהּ, וְלִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (ישעיה מ) הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם וְגוֹ', כֻּלְּהוּ חֵילִין וּמַשְׁרְיָין וְכוֹכָבַיָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפִּיק לוֹן בִּשְׁמָא, כָּל חַד וְחַד, וְלָא גָרַע אֲפִילוּ

לשון הקודש

אֶלָּא שֶׁם שֶׁהוּא אוֹמֵר (שם מא) גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד, בְּדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה הוּא אוֹמֵר. וְכָאן שֶׁכָּתוּב גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ, בְּדַרְגָּה תַּחְתּוֹנָה הוּא אוֹמֵר, שֶׁהוּא אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה מִפָּסוּק זֶה? מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא. אִם כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא אָדָם, יִתְכַּנְּסוּ לִמְנוֹת אֶת הַכּוֹכָבִים, לֹא יוּכְלוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית טו) וּסְפֹר הַכּוֹכָבִים אִם תּוּכַל לִסְפֹּר אוֹתָם. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַה כָּתוּב בּוֹ? מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ וְגוֹ'. כְּמוֹ שֶׁאֵין מִסְפָּר לְכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם פְּרָט אֵלָּיו, אַף כָּךְ הוּא כָּתוּב בּוֹ, וְלִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר.

בֵּא וּרְאֵה, כָּתוּב (ישעיה מ) הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם וְגוֹ'. אֶת כָּל הַחֵילוֹת

חַד. בְּכָל כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי דְּרָקִיעִין כֻּלְּהוּ, אִתְּמְנוּן נְגִידִין וּפְקִידִין לְשַׁמְּשָׁא עָלְמָא, כָּל חַד וְחַד כַּדְקָא חֲזֵי לֵיהּ. וְלֵית לָךְ עִשְׁבָּא זְעִירָא בְּכָל עָלְמָא, דְּלָא שַׁלְטָא עָלֵיהּ כּוֹכָבָא וּמַזָּלָא בִּרְקִיעָא, וְעַל הַהוּא כּוֹכָבָא מְמָנָא חַד, דְּקָא מְשַׁמֵּשׁ קָמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל חַד וְחַד כַּדְקָא חֲזֵי לֵיהּ.

כָּל כּוֹכְבַיָּא דִּבְרָקִיעִין כֻּלְּהוּ מְשַׁמְּשֵׁי עַל הַאי עָלְמָא, וְכֻלְּהוּ פְּקִידָן לְשַׁמְּשָׁא כָּל מִלָּה וּמִלָּה, לְאִינּוּן דִּבְהַאי עָלְמָא, וְלָא צַמְּחִין וְלָא מְגַדְּלִין עֲשָׂבִין וְאִילָנִין וּדְשָׁאִין, וְעִשְׁבֵי בָרָא, בַּר בְּחֵיזוּ דְּכּוֹכְבַיָּא דְּקָא קַיְּימֵי עָלַיְיהוּ, וְאִתְחָזוּן עָלַיְיהוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, כָּל חַד וְחַד כְּמָה דְּאִתְחָזֵי לֵיהּ.

רוֹב מַשְׁרְיָין דְּכּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, כֻּלְּהוּ נָפְקִין בְּרֵאשִׁיתָא דְּלֵילְיָא, עַד תְּלַת שַׁעָתֵי חָסֵר

לשון הקודש

וְהַמַּחֲנוֹת וְהַכּוֹכָבִים הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשֵׁם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְלֹא גָּרַע אֲפִלּוּ אֶחָד. בְּכָל הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת שֶׁל כָּל הָרְקִיעִים נִתְמַנּוּ שָׂרִים וּפְקִידִים לְשַׁמֵּשׁ אֶת הָעוֹלָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, וְאֵין לְךָ עֵשֶׂב קָטָן בְּכָל הָעוֹלָם שֶׁלֹּא שׁוֹלֵט עָלָיו מַזָּל וְכוֹכָב בָּרָקִיעַ, וְעַל אוֹתוֹ כּוֹכָב מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ.

כָּל הַכּוֹכָבִים שֶׁבָּרְקִיעִים, כֻּלָּם מְשַׁמְּשִׁים עַל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְכֻלָּם מְפֻקָּדִים לְשַׁמֵּשׁ כָּל דָּבָר וְדָבָר לְאוֹתָם שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא צוֹמְחִים וְלֹא מְגַדְּלִים עֲשָׂבִים וְאִילָנוֹת וּדְשָׁאִים וְעִשְׁבֵי הַשָּׂדֶה, רַק לְמַרְאֵה הַכּוֹכָבִים שֶׁעוֹמְדִים עֲלֵיהֶם וְנִרְאִים עֲלֵיהֶם פָּנִים בְּפָנִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לוֹ.

רֹב הַמַּחֲנוֹת שֶׁל הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת,

רְבִיעָא. מִתַּמָּן וּלְהָלְאָה לָא נָפְקִין בַּר זְעִירִין. וְאִינּוּן כּוֹכְבַיָּא כֻּלְּהוּ לָא מְשַׁמְּשֵׁי לְבַטָּלָה, וְלָא אִתְחַזּוּן לְבַטָּלָה. וְאִית כּוֹכְבַיָּא דְּקָא מְשַׁמְּשֵׁי כָּל לֵילְיָא, בְּגִין לְאַצְמְחָא וּלְגַדְּלָא כָּל אִינּוּן מִלִּין דְּאִתְפְּקָדוּ עָלַיְיהוּ. וְאִית כּוֹכְבַיָּא דְּקָא מְשַׁמְּשֵׁי עַד פַּלְגוּת לֵילְיָא, וְצָמְחִין וּמְגַדְּלִין מֵרֵאשִׁיתָא דְּלֵילְיָא, עַד הַהִיא שַׁעֲתָא, כָּל אִינּוּן מִלִּין דְּאִתְפְּקָדוּ עָלַיְיהוּ. וְאִית כּוֹכְבַיָּא דְּקָא מְשַׁמְּשֵׁי זְעֵיר מִלֵּילְיָא, דְּכֵיוָן דְּאִתְחָזֵי בַּהֲדֵי הַהוּא עִשְׁבָּא, אוֹ הַהוּא דְּשָׁאָה, מִיָּד אַשְׁלִים שִׁמּוּשֵׁיהּ, וְלָא אִצְטְרִיךְ יַתִּיר בְּהַהוּא לֵילְיָא. וְהָא אִינּוּן לָא קַיְימִין לְבַטָּלָה, כֵּיוָן דְּאַשְׁלִימוּ שִׁמּוּשַׁיְיהוּ, לָא אִתְחַזּוּן יַתִּיר בְּהַאי עָלְמָא, וְעַיְילִין לְאַתְרַיְיהוּ.

בְּסִפְרָא דְּחָכְמְתָא עִלָּאָה דִּבְנֵי קֶדֶם, אַמְרֵי עַל

לשון הקודש

כֻּלָּם יוֹצְאִים בְּרֵאשִׁית הַלַּיְלָה עַד שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת חָסֵר רֶבַע. מִשָּׁם וָהָלְאָה לֹא יוֹצְאִים, רַק מְעַטִּים. וְכָל אוֹתָם הַכּוֹכָבִים לֹא מְשַׁמְּשִׁים לְבַטָּלָה וְלֹא נִרְאִים לְבַטָּלָה. וְיֵשׁ כּוֹכָבִים שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים כָּל לַיְלָה כְּדֵי לְהַצְמִיחַ וּלְגַדֵּל אֶת כָּל אוֹתָם דְּבָרִים שֶׁהִצְטַוּוּ עֲלֵיהֶם. וְיֵשׁ כּוֹכָבִים שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים עַד חֲצוֹת הַלַּיְלָה, וְצוֹמְחִים וּמְגַדְּלִים מֵרֵאשִׁית הַלַּיְלָה עַד אוֹתָהּ שָׁעָה כָּל אוֹתָם דְּבָרִים שֶׁהֻפְקְדוּ עֲלֵיהֶם. וְיֵשׁ כּוֹכָבִים שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים מְעַט מֵהַלַּיְלָה, שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּרְאֶה עִם אוֹתוֹ הָעֵשֶׂב אוֹ אוֹתוֹ הַדֶּשֶׁא, מִיָּד הִשְׁלִים שִׁמּוּשׁוֹ, וְלֹא צָרִיךְ יוֹתֵר בְּאוֹתוֹ לַיְלָה, וַהֲרֵי הֵם אֵינָם עוֹמְדִים לְבַטָּלָה. כֵּיוָן שֶׁהִשְׁלִימוּ אֶת שִׁמּוּשָׁם, אֵינָם נִרְאִים יוֹתֵר בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְנִכְנָסִים לִמְקוֹמָם.

בְּסֵפֶר הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל בְּנֵי קֶדֶם

כָּל אִינּוּן כּוֹכְבַיָּא דְּשַׁרְבִּיטָא, דְּקָא מְשַׁדְּרֵי שַׁרְבִּיטָא בִּרְקִיעָא, אַמְרִי דַּעֲשָׂבִין אִינּוּן בְּאַרְעָא, מֵאִינּוּן דְּאִקְרוּן סַמֵּי דְּחַיֵּי, וְאַבְנִין יַקִּירָן אִית בְּאַרְעָא, וְזָהָב שָׁחוּט דִּמְגַדְּלָא גּוֹ טוּרֵי רָמָאֵי, בִּזְעֵיר מַיִין דְּחַפְיָא עָלֵיהּ, וְלָא חַפְיָא אֶלָּא דְּנָגִיד עָלֵיהּ, וְשָׁלְטָאן עַל כָּל אִלֵּין אִינּוּן כּוֹכְבַיָּא דְּשַׁרְבִּיטָא, וּמְגַדְּלֵי אִלֵּין בְּגִינַיְיהוּ.

וְכָל תִּקּוּנָא וּגְדוּלָא דִּלְהוֹן, לָאו אִיהוּ אֶלָּא בְּחֵיזוּ וְנַגְהָא דְּהַהוּא שַׁרְבִּיטָא, דְּקָא מְשַׁדַּר הַהוּא כּוֹכָבָא, גּוֹ רְקִיעָא, וּכְדֵין אִתְתַּקְנָן וּמִתְגַּדְּלָן כָּל אִינּוּן מִלִּין.

מַרְעִין אִית בִּבְנֵי נָשָׁא, כְּגוֹן יְרוֹקִין וְקַסְטִירִין. דְּאַסְוָותָא דִּלְהוֹן לָא תָּלֵי, אֶלָּא בְּחַד מַרְאָה דְּפַרְזְלָא קָלִיל נָצִיץ לְעַיְינִין, וְאִית לֵיהּ לְמָאֲרֵיהּ דְּמַרֵע לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ. וְלָא (נ"א שָׁכִיךְ) שַׁיָּיךְ

לשון הקודש

אוֹמְרִים עַל כָּל אוֹתָם כּוֹכְבֵי הַשַּׁרְבִּיט, שֶׁמְּשַׁלְּחִים שַׁרְבִּיט בָּרָקִיעַ, אוֹמְרִים שֶׁהָעֲשָׂבִים הֵם בָּאָרֶץ מֵאוֹתָם שֶׁנִּקְרָאִים סַמֵּי הַחַיִּים, וְאַבְנֵי יְקָר יֵשׁ בָּאָרֶץ, וְזָהָב שָׁחוּט שֶׁל הַמִּגְדָּל בְּתוֹךְ הָרִים רָמִים בִּמְעַט הַמַּיִם שֶׁמְּכַסִּים עֲלֵיהֶם, וְלֹא מְכַסֶּה, אֶלָּא שֶׁשּׁוֹפֵעַ עָלָיו, וְשׁוֹלְטִים עַל כָּל אֵלֶּה אוֹתָם כּוֹכְבֵי הַשַּׁרְבִּיט וּמְגַדְּלִים הַלָּלוּ בִּשְׁבִילָם.

וְכָל תִּקּוּנָם וּגְדֻלָּתָם אֵינוֹ אֶלָּא בְּמַרְאָה וְנֹגַהּ שֶׁל אוֹתוֹ שַׁרְבִּיט שֶׁשּׁוֹלֵחַ אוֹתוֹ הַכּוֹכָב לְתוֹךְ הָרָקִיעַ, וְאָז מִתְתַּקְּנִים וּמִתְגַּדְּלִים כָּל אוֹתָם דְּבָרִים.

מַחֲלוֹת יֵשׁ בִּבְנֵי אָדָם כְּמוֹ יְרַקִּים וְחוֹלֵי רוּחַ, שֶׁהָרְפוּאָה שֶׁלָּהֶם לֹא תְּלוּיָה כִּי אִם בְּמַרְאָה אֶחָד שֶׁל בַּרְזֶל קַלִּיל הַנּוֹצֵץ

(ס"א אִתְּסִי) בְּהַאי עַד דְּאַעְבַּר הַהוּא מַרְאָה לְסִטְרָא דָא וּלְסִטְרָא דָא, כְּגַוְונָא דְשַׁרְבִיטָא, דְּיוֹשִׁיט נְצִיצוּ דְבָרָק לְאַנְפּוֹי, וּבְהַהוּא אוֹשִׁיטוּ דְבָרָק דְּקָא נָצִיץ לְעַיְינִין, אָתֵי לֵיהּ אַסְוָותָא. אוֹף הָכִי, כָּל אִינּוּן דְשַׁלְטֵי עָלַיְיהוּ אִינּוּן כּוֹכְבַיָּא, לֵית לוֹן תִּקּוּנָא וּגְדוּלָא בַּמָּה דְּאִתְחָזֵי, בַּר בְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ דְשַׁרְבִיטָא, וּבְהַאי מִתַּתְקְנֵי, בְּחֵיזוּ, (דף קנ"ב ע"א) בְּגָוֵון, בְּחֵילָא, כְּמָה דְאִתְחָזֵי.

וְשַׁפִּיר אִיהוּ, דְּהָא כְּגַוְונָא דָא, דָּמִיז בְּסִפְרָא דִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, בְּחָכְמְתָא דְאַבְנִין יְקִירִין, דְּאִי חָסֵר מִנְּהוֹן נֹגְהָא דְנְצִיצוּ וּלְהִיטוּ דְכּוֹכְבַיָּא יְדִיעָן, לָא מְגַדְּלִין, וְלָא (ס"א מִתְתַּקְנִין לְעָלְמִין) מִתַּקְּנֵי לוֹן לְעָלְמִין, וְכֹלָּא אַתְקִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתִקּוּנָא דְעָלְמָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית א) לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ,

לשון הקודש

לָעֵינַיִם, וְיֵשׁ לוֹ לְבַעַל הַחֹלִי לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ. וְלֹא (שוכך) שַׁיָּךְ (נרפא) בָּזֶה, עַד שֶׁעוֹבֵר אוֹתוֹ מַרְאָה לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה כְּמוֹ הַשַּׁרְבִיט שֶׁיּוֹשִׁיט הִתְנוֹצְצוּת שֶׁל בָּרָק לְפָנָיו. וּבְאוֹתָהּ הוֹשָׁטָה שֶׁל בָּרָק שֶׁנּוֹצֵץ לָעֵינַיִם, בָּאָה לוֹ הָרְפוּאָה. אַף כָּךְ כָּל אוֹתָם שֶׁשּׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם אוֹתָם כּוֹכָבִים, אֵין לָהֶם תִּקּוּן וּגְדֻלָּה כְּמַה שֶׁנִּרְאֶה, פְּרָט לְאוֹתָהּ הִתְפַּשְּׁטוּת הַשַּׁרְבִיט, וּבָזֶה מִתְתַּקְּנִים בַּמַּרְאֶה, בַּגָּוֶן, בַּכֹּחַ, כְּמוֹ שֶׁנִּרְאֶה.

וְיָפֶה הוּא, שֶׁהֲרֵי כְּמוֹ זֶה רָמוּז בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בְּחָכְמַת הָאֲבָנִים הַיְקָרוֹת, שֶׁאִם חָסֵר מֵהֶם נֹגַהּ שֶׁל הִתְנוֹצְצוּת וְלַהַט הַכּוֹכָבִים הַיְדוּעִים, לֹא מְגַדְּלִים וְלֹא (מִתְתַּקְּנִים לְעוֹלָמִים) מְתַקְּנִים אוֹתָם לְעוֹלָמִים, וְהַכֹּל תִּקֵּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְתִקּוּן הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית

בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ בְּהַאי עָלְמָא לְתַקְנָא לֵיהּ.

כְּתִיב (שמות כו) וְעָשִׂיתָ קַרְסֵי נְחֹשֶׁת חֲמִשִּׁים, וּכְתִיב וְעָשִׂיתָ חֲמִשִּׁים קַרְסֵי זָהָב, וְתָנֵינָן, מָאן דְּלָא חָמָא אִינּוּן קְרָסִים בְּמַשְׁכְּנָא, לָא חָמָא נְהִירוּ דְּכֹכְבַיָּא בִּרְקִיעָא, בְּגִין דִּבְהַהוּא חֵיזוּ, וּבְהַהוּא גַּוְונָא, דַּמְיָין לְכָל מָאן דְּאִסְתָּכַּל בְּהוּ.

כֹּכְבַיָּא אִית בִּרְקִיעָא, דְּאִלֵּין נַפְקִי מֵהַהוּא רְקִיעָא, דְּכָל כֹּכְבַיָּא אַדּוּקִין תַּמָּן. בְּהַהוּא רְקִיעָא אִית מְאָה חַלּוֹנֵי מַשְׁקוֹפִין, מִנְּהוֹן לִסְטַר מִזְרָח, וּמִנְּהוֹן לִסְטַר דָּרוֹם. וּבְכָל חַלּוֹנָא וְחַלּוֹנָא כֹּכָבָא חַד.

וְכַד שִׁמְשָׁא אָזִיל בְּאִינּוּן חַלּוֹנִין וּמַשְׁקוֹפִין דִּי בִּרְקִיעָא נָצִיץ בִּנְצִיצוּ, וְאִלֵּין כֹּכְבַיָּא נַפְקִי לְאִתְנַצְּצָא מֵהַהוּא נְצִיצוּ דְּשִׁמְשָׁא וְאִצְטָבָּעוּ, מִנְּהוֹן

לשון הקודש

א) לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה לְתַקֵּן אוֹתוֹ.

כָּתוּב וְעָשִׂיתָ קַרְסֵי נְחֹשֶׁת חֲמִשִּׁים, וְכָתוּב וְעָשִׂיתָ חֲמִשִּׁים קַרְסֵי זָהָב, וְשָׁנִינוּ, מִי שֶׁלֹּא רָאָה אוֹתָם הַקְּרָסִים בַּמִּשְׁכָּן, לֹא רָאָה אוֹר שֶׁל כּוֹכָבִים בָּרָקִיעַ, מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתוֹ מַרְאֶה וּבְאוֹתוֹ גָּוֵן דּוֹמִים לְכָל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בָּהֶם.

יֵשׁ כּוֹכָבִים בָּרָקִיעַ, שֶׁאֵלֶּה יוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ הָרָקִיעַ שֶׁכָּל הַכּוֹכָבִים הַדּוּקִים שָׁם. בְּאוֹתוֹ הָרָקִיעַ יֵשׁ מֵאָה חַלּוֹנוֹת שְׁקוּפִים, מֵהֶם לְצַד מִזְרָח, וּמֵהֶם לְצַד דָּרוֹם, וּבְכָל חַלּוֹן וְחַלּוֹן יֵשׁ כּוֹכָב אֶחָד. **וּכְשֶׁהַשֶּׁמֶשׁ** הוֹלֶכֶת בְּאוֹתָם חַלּוֹנוֹת וְשִׁקּוּעִים שֶׁבָּרָקִיעַ, הוּא נוֹצֵץ בְּהִתְנוֹצְצוּת, וְהַכּוֹכָבִים הַלָּלוּ יוֹצְאִים

סוּמָקִין כְּגַוְונָא דִּנְחֹשֶׁת, וּמִנְהוֹן יְרוֹקִין כְּגַוְונָא דִּזָהָב, וְעַל דָּא, אִלֵּין סוּמָקִין, וְאִלֵּין יְרוֹקִין. חַמִּשִׁים אִינּוּן בְּאִינּוּן חַמִּשִׁים חַלּוֹנִין, (נ"א וַחֲמִשִׁים אִינּוּן בְּאִינּוּן חַלּוֹנִין) אַחֲרָנִין. דְּלִסְטַר מִזְרָח אִינּוּן יְרוֹקִין, דְּלִסְטַר דָּרוֹם אִינּוּן סוּמָקִין, בְּהוּ אִתְאַחָד סִיּוּמָא דְּמַשְׁכְּנָא.

בְּכָל אִינּוּן כּוֹכְבַיָּא דְּנַפְקִי מֵהַהוּא רְקִיעַ, מִתְעָרְבֵי אִינּוּן כּוֹכְבַיָּא בְּלֵילְיָא, וְנַצְצֵי וּמְלַהֲטֵי וְשַׁלְטֵי בְּהַאי עָלְמָא. מִנְהוֹן עַל נְחֹשֶׁת, מִנְהוֹן עַל זָהָב יְרַקְרָק, וְאִתְתַּקְנָן וּמְגַדְלָן עַל חֵילָא דִּלְהוֹן.

אִלֵּין כּוֹכְבַיָּא שַׁלְטֵי בְכ"ה וּפַלְגָּא נְקוּדִין דְּלֵילְיָא, דְּאִינּוּן רִגְעֵי שַׁעָתָא, וְאִינּוּן דִּמְגַדְלֵי נְחֹשֶׁת דְּאִינּוּן סוּמָקִי וְלַהֲטֵי וְנַצְצֵי. וְכַד אוֹשִׁיטוּ תְּלָת זִמְנִין נְצִיצוּ לְסִטְרָא דְּמִזְרָח, אוֹ חֲמֵשׁ, אוֹ שֶׁבַע, מַלְכֵי עַמִּין יֵיתוּן עַל הַהוּא סִטְרָא, וְכָל עָתְרָא

לשון הקודש

לְהִתְנוֹצֵץ מֵאוֹתָה הִתְנוֹצְצוּת שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ וְנִצְבָּעִים, מֵהֶם אֲדֻמִּים כְּגוֹן הַנְּחֹשֶׁת, מֵהֶם יְרֻקִּים כְּגוֹן הַזָּהָב, וְלָכֵן אֵלֶּה אֲדֻמִּים וְאֵלֶּה יְרֻקִּים. חֲמִשִּׁים הֵם בְּאוֹתָם חֲמִשִּׁים חַלּוֹנוֹת, (וַחֲמִשִּׁים הֵם בְּאוֹתָם הַחַלּוֹנוֹת) הָאֲחֵרִים. שֶׁל צַד מִזְרָח הֵם יְרֻקִּים, שֶׁל צַד דָּרוֹם הֵם אֲדֻמִּים, בָּהֶם אָחוּז סִיּוּם הַמִּשְׁכָּן.

בְּכָל אוֹתָם הַכּוֹכָבִים שֶׁיּוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ רָקִיעַ מִתְעָרְבִים אוֹתָם כּוֹכָבִים בַּלַּיְלָה, וְנוֹצְצִים וְלוֹהֲטִים וְשׁוֹלְטִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, מֵהֶם עַל נְחֹשֶׁת, מֵהֶם עַל זָהָב יְרַקְרַק, וּמִתְתַּקְּנִים וּגְדֵלִים עַל הַכֹּחַ שֶׁלָּהֶם.

אֵלֶּה הַכּוֹכָבִים שׁוֹלְטִים בְּכ"ה וַחֲצִי הַנְּקֻדּוֹת שֶׁל הַלַּיְלָה, שֶׁהֵם רְגָעִים שֶׁל שָׁעָה, וְהֵם שֶׁמְּגַדְּלִים נְחֹשֶׁת, שֶׁהֵם אֲדֻמִּים וְלוֹהֲטִים וְנוֹצְצִים. וּכְשֶׁמּוֹשִׁיטִים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים הִתְנוֹצְצוּת לְצַד הַמִּזְרָח, אוֹ

וְדַהֲבָא יִסְתַּלָּק מֵהַהוּא סִטְרָא. וְאִי נְצִיצוּ חַד, תְּרֵין, אַרְבַּע, שִׁית, דָּא בָתַר דָּא, אֵימָתָא וּפַחֲדָא יִפּוֹל, וְיִשְׁרֵי עַל הַהוּא סִטְרָא. בָּטִישׁ נְצִיצוּ וְשָׁכִיךְ, בָּטִישׁ נְצִיצוּ וְשָׁכִיךְ, יִתְעָרוּ קְרָבֵי, וְלָא יִתְעַבִּידוּ, (ד"א בְּעָלְמָא בְּהַהוּא סִטְרָא) דְּהָא בְּהַהוּא זִמְנָא, אִתְּעָרוּתָא הוּא לְעֵילָא קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּאִינּוּן מְמָנָן דְּעָלְמָא דְשַׁלְטִין עַל שְׁאַר עַמִּין, וְכֵן כְּגַוְונָא דָא בְּסִטְרָא אַחֲרָא.

פָּתַח וְאָמַר, (דניאל ב) לֶהֱוֵא שְׁמֵיהּ דִּי אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן עָלְמָא וְעַד עָלְמָא דִּי חָכְמָתָא וּגְבוּרְתָּא דִּילֵיהּ הִיא. וְהוּא מְהַשְׁנֵא עִדָּנַיָּא וְזִמְנַיָּא. וְכֹלָּא אִיהוּ בִּרְשׁוּתֵיהּ, וְאַפִּיק לְעַמֵּיהּ קַדִּישָׁא, מֵחֵילָא וּרְשׁוּתָא דְּכֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, בְּגִין דְּאִינּוּן טַעֲוָון אַחֲרָן

לשון הקודש

חָמֵשׁ אוֹ שֵׁבַע, מַלְכֵי הָעַמִּים יָבֹאוּ עַל אוֹתוֹ צַד, וְכָל הָעֹשֶׁר וְהַזָּהָב יִסְתַּלֵּק מֵאוֹתוֹ מָקוֹם. וְאִם הִתְנוֹצְצוּת אַחַת, שְׁתַּיִם, אַרְבַּע, שֵׁשׁ, זוֹ אַחַר זוֹ, אֵימָה וָפַחַד יִפֹּל וְיִשְׁרֶה עַל אוֹתוֹ הַצַּד. מַכָּה הַהִתְנוֹצְצוּת וְשׁוֹכֶכֶת, מַכָּה הַהִתְנוֹצְצוּת וְשׁוֹכֶכֶת – יִתְעוֹרְרוּ קְרָבוֹת וְלֹא יֵעָשׂוּ (בָּעוֹלָם בְּאוֹתוֹ צַד), שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתוֹ זְמַן הִתְעוֹרְרוּת לְמַעְלָה הִיא לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָם הַמְמֻנִּים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁשּׁוֹלְטִים עַל שְׁאָר הָעַמִּים, וְכֵן כְּמוֹ זֶה בְּצַד אַחֵר.

פָּתַח וְאָמַר, (דניאל ב) יְהִי שֵׁם הָאֱלוֹהַּ מְבֹרָךְ מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, שֶׁהַחָכְמָה וְהַגְּבוּרָה שֶׁלּוֹ הִיא. וְהוּא מְשַׁנֶּה עִדָּנִים וּזְמַנִּים. וְהַכֹּל הוּא בִּרְשׁוּתוֹ, וְהוֹצִיא אֶת עַמּוֹ הַקָּדוֹשׁ מֵהַכֹּחַ וְהָרְשׁוּת שֶׁל כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהֵם אֱלִילִים אֲחֵרִים,

וְלָא בְּאִלֵּין חוּלָקָא דְיַעֲקֹב, כִּי אִם (ירמיה י) בְּיוֹצֵר הַכֹּל הוּא.

רָקִיעַ אִית לְעֵילָא, עַל כָּל אִלֵּין רְקִיעִין, וְאִיהוּ טָמִיר וְגָנִיז, וְחוֹתָמָא דְגוּשְׁפַּנְקָא דְמַשְׁכְּנָא שַׁלְטָא עַל הַאי רָקִיעַ, וְהַאי רָקִיעַ אִקְרֵי אִדְּרָא דְמַשְׁכְּנָא, וּבְהַאי רָקִיעַ כָּל אִינּוּן חַלּוֹנִין, מִסִּטְרָא דָא, וּמִסִּטְרָא דָא, וְאָחִיד כָּל אִינּוּן סִדּוּרִין דְּמַשְׁכְּנָא. שִׁית חַלּוֹנִין אִינּוּן רַבְרְבִין עַל כֻּלְּהוּ, וְחַד סָתִים לְשַׁלְטָא עָלַיְיהוּ.

חַלּוֹנָא חַד, אִקְרֵי חַלּוֹן זָהָרָא, וּבֵיהּ נָפְקָא כֹּכָבָא חָדָא, דְּאִקְרֵי לְחַכִּימֵי יַ"ד, וְדָא אִיהוּ הִתּוּכָא דְקָא מְזַהַתֵּךְ לְתַתָּא בְּשֶׁלְטָנוּתָא דִיהוּדָה. לָאו דְּאִית לֵיהּ חוּלָקָא בֵּיהּ, דְּהָא לֵית לַשְׁבָטִין דְּיִשְׂרָאֵל חוּלָקָא וְאַחֲסָנָא בְּהוּ, אֶלָּא שִׁבְטָא דִיהוּדָה שַׁלְטָא עַל הַאי, וְלָאו אִיהוּ עָלֵיהּ.

לשון הקודש

וְלֹא בְּאֵלֶּה חֶלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, כִּי אִם בְּיוֹצֵר הַכֹּל הוּא.

רָקִיעַ יֵשׁ לְמַעְלָה עַל כָּל הָרְקִיעִים הַלָּלוּ, וְהוּא טָמִיר וְגָנוּז, וְחוֹתַם טַבַּעַת הַמִּשְׁכָּן שׁוֹלֵט עַל הָרָקִיעַ הַזֶּה, וְהָרָקִיעַ הַזֶּה נִקְרָא הַחֶדֶר שֶׁל הַמִּשְׁכָּן, וּבָרָקִיעַ הַזֶּה כָּל אוֹתָם חַלּוֹנוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, וְאוֹחֵז אֶת כָּל אוֹתָם הַסִּדּוּרִים שֶׁל הַמִּשְׁכָּן. שִׁשָּׁה חַלּוֹנוֹת הֵם גְּדוֹלִים מִכֻּלָּם, וְאֶחָד נִסְתָּר שֶׁשּׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם.

חַלּוֹן אֶחָד נִקְרָא חַלּוֹן הַזֹּהַר, וּבוֹ יוֹצֵא כּוֹכָב אֶחָד שֶׁנִּקְרָא לַחֲכָמִים יָ"ד, וְזֶהוּ הִתּוּךְ שֶׁמְּהַתֵּךְ לְמַטָּה בַּשִּׁלְטוֹן שֶׁל יְהוּדָה. לֹא שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק בּוֹ, שֶׁהֲרֵי אֵין לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל חֵלֶק וְנַחֲלָה בָּהֶם, אֶלָּא שֶׁשֵּׁבֶט יְהוּדָה שׁוֹלֵט עַל זֶה, וְאֵינוֹ עָלָיו.

וְכַד אַסְטוּ בְּנֵי יְהוּדָה אָרְחַיְיהוּ מִבָּתַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָזְלוּ לְמִנְדַּע בָּתַר חַלּוֹנָא דָא, וְהַאי כֹּכָבָא. וְאָמְרוּ (ס"א דְּהָא יָדַע) דְּהַאי יְדָא דְקָא מְנַצַּח לִשְׁאַר עַמִּין, דִּכְתִיב בֵּיהּ (בראשית מט) יָדְךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ, וְאָזְלוּ אֲבַתְרֵיהּ וְעַבְדּוּ לֵיהּ שִׁמּוּשָׁא וּפֻלְחָנָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (מלכים א יד) וַיַּעַשׂ יְהוּדָה הָרַע בְּעֵינֵי יְיָ׳.

הַאי כֹּכָבָא כַּד נָפִיק פָּשִׁיט חַד יָד בַּחֲמֵשׁ אֶצְבְּעָאן, נָהִיר וְנָצִיץ בְּהַהוּא חַלּוֹן. (דף קנ"ב ע"ב) מָארֵיהוֹן דְּקוּסְמִין וְחַרְשִׁין, דַּחֲלֵי מֵהַאי אֲתָר, בְּגִין דִּבְשַׁעְתָּא דְהַאי שַׁלְטָא, כֻּלְּהוּ קֻסָּמִין וְחַרְשִׁין מִתְבַּלְבְּלֵי, וְלָא אַצְלַח בִּידַיְיהוּ.

וְאִי תֵּימָא, הוֹאִיל וְאִיהוּ הַאי רָקִיעַ טְמִירָא, הֵיךְ יַדְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא סִימָנָא אִית לוֹן לְבַר, וְיַדְעֵי דְהָא שַׁלְטָא כֹּכָבָא דָא, וְדַחֲלֵי תָּדִיר מִנֵּיהּ, וְלָא

לשון הקודש

וּכְשֶׁהֵסִיטוּ בְּנֵי יְהוּדָה אֶת דַּרְכָּם מֵאַחֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הָלְכוּ לָדַעַת אַחַר הַחַלּוֹן הַזֶּה וְהַכּוֹכָב הַזֶּה, וְאָמְרוּ (שֶׁהֵרֵי יָדַע) שֶׁזּוֹ הַיָּד הַמְנַצַּחַת אֶת שְׁאָר הָעַמִּים, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית מט) יָדְךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ, וְהָלְכוּ אַחֲרָיו וְעוֹשִׂים לוֹ שִׁמּוּשׁ וּפֻלְחָן, וְעַל זֶה כָּתוּב, (מלכים–א יד) וַיַּעַשׂ יְהוּדָה הָרַע בְּעֵינֵי ה׳.

כְּשֶׁהַכּוֹכָב הַזֶּה יוֹצֵא, פּוֹשֵׁט יָד אַחַת בְּחָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת, מֵאִיר וְנוֹצֵץ בְּאוֹתוֹ חַלּוֹן. בַּעֲלֵי הַקְּסָמִים וְהַכְּשָׁפִים פּוֹחֲדִים מֵהַמָּקוֹם הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁזֶּה שׁוֹלֵט, כָּל הַקְּסָמִים וְהַכְּשָׁפִים מִתְבַּלְבְּלִים וְלֹא מַצְלִיחִים בְּיָדֵיהֶם.

וְאִם תֹּאמַר, הוֹאִיל וְהָרָקִיעַ הַזֶּה טָמִיר, וְאֵיךְ יוֹדְעִים אוֹתוֹ? אֶלָּא סִימָן חִיצוֹן יֵשׁ

אַצְלַח בִּידֵיהוֹן, אִינּוּן קְסָמִין וְחַרְשִׁין. וְעַל דָּא אִית זִמְנִין דְּאַצְלָחוּ בֵיהּ בְּנֵי נָשָׁא, וְאִית זִמְנִין דְּלָא אַצְלָחוּ בֵיהּ. וּבְגִין דָּא אִינּוּן מָאנֵי קוֹסְמִין וְחַרְשִׁין מִתְמַעֲטֵי מֵעָלְמָא, בְּגִין דְּלָא יַדְעִין עִקָּרָא, כַּד חָמָאן דְּלָא אַצְלַח בִּידַיְיהוּ. וְעַל דָּא אִינּוּן קַדְמָאֵי הֲווֹ יַדְעֵי, וּמִסְתַּכְּלָן לְבַר בְּהַהוּא סִימָנָא, דְּקָא יַדְעֵי.

חַלּוֹנָא תִּנְיָינָא, אִקְרֵי חַלּוֹן טוּפְרָא, בְּגִין דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דְּטוּפְרָא, וּבֵיהּ נָפְקָא כֹּכָבָא חַד, דְּאִקְרֵי לְחַכְּמִין צִפְעוֹן, דְּהָא דָא שַׁלְטָא בְּשׁוּלְטָנָא תַּקִּיף בְּדִינָא בְּרֵישָׁא וְזַנְבָא, אִית לֵיהּ כְּצִפְעוֹן כָּמִין לְקָטְלָא.

מֵהַהוּא חַלּוֹן, נַפְקֵי שִׁית מֵאָה אֶלֶף רִבּוֹא רוּחִין, דְּשַׁלְטִין עַל אִינּוּן טוּפְרִין דִּבְנֵי נָשָׁא, כַּד אִזְדַּרְקָן בְּאִתְגַּלְיָא. בְּהַאי עַבְדֵי חַרָשִׁין וּקְסָמִין, כָּל

לשון הקודש

לָהֶם, וְיוֹדְעִים שֶׁהֲרֵי שׁוֹלֵט הַכּוֹכָב הַזֶּה, וּפוֹחֲדִים תָּמִיד מִמֶּנּוּ, וְלֹא מַצְלִיחִים בִּידֵיהֶם אוֹתָם קְסָמִים וּכְשָׁפִים. וְלָכֵן יֵשׁ פְּעָמִים שֶׁמַּצְלִיחִים בּוֹ בְּנֵי אָדָם, וְיֵשׁ פְּעָמִים שֶׁלֹּא מַצְלִיחִים בּוֹ. וְלָכֵן אוֹתָם בַּעֲלֵי קְסָמִים וּכְשָׁפִים מִתְמַעֲטִים מֵהָעוֹלָם, כִּי הֵם לֹא יוֹדְעִים אֶת הָעִקָּר לָמָּה לֹא מַצְלִיחַ בִּידֵיהֶם. וְעַל זֶה אוֹתָם הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ יוֹדְעִים וּמִסְתַּכְּלִים בַּחוּץ בְּאוֹתוֹ סִימָן שֶׁיּוֹדְעִים.

חַלּוֹן שֵׁנִי נִקְרָא חַלּוֹן הַצִּפֹּרֶן, מִשּׁוּם שֶׁהוּא כְּעֵין הַצִּפֹּרֶן, וּבוֹ יוֹצֵא כּוֹכָב אֶחָד שֶׁנִּקְרָא לַחֲכָמִים צִפְעוֹן, שֶׁהֲרֵי זֶה שׁוֹלֵט בְּשִׁלְטוֹן חָזָק בְּרֹאשׁ וְזָנָב, יֵשׁ לוֹ כְּמוֹ צִפְעוֹן אוֹרֵב לַהֲרֹג.

מֵאוֹתוֹ חַלּוֹן יוֹצְאִים שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רִבּוֹא שֶׁל רוּחוֹת שֶׁשּׁוֹלְטוֹת עַל אוֹתָן הַצִּפָּרְנַיִם שֶׁל בְּנֵי אָדָם כְּשֶׁהֵן נִזְרָקוֹת

אִינּוּן דְּיַדְעֵי לוֹן. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּהַאי כֹּכָבָא שַׁלְטָא, כָּל אִינּוּן דְּזַרְקֵי טוּפְרֵי, (ס"א אִי עָבִיד) אוֹ עַבְדֵי חֲרָשִׁין בְּהוֹן, גָּרִים מוֹתָא לְכָל עָלְמָא, וְסָלִיק חֲרָשִׁין בִּידַיְיהוּ דְּאִינּוּן דְּעַבְדֵי לוֹן.

חַלּוֹנָא תְּלִיתָאָה, אִקְרֵי חַלּוֹן חוֹשְׁנָא, וּבֵיהּ נָפְקָא כֹּכָבָא חָדָא, וְאִקְרֵי נִגְהָ"א דְּבוּסִי"נָא, (נ"א דְּבוּצִינֵי) הַאי אִיהוּ נְצִיצוּ דְנָצִיץ, וְקַיְּימָא עַל כָּל רוּחָא, וְנַיְיחָא וְשֵׁיזְבוּתָא (נ"א וְטִיבוּתָא) בֵּיהּ. לֵית בֵּיהּ קִטְרוּגָא כְּלַל, כַּד אִיהוּ שַׁלְטָא, כָּל נַיְיחָא, וְכָל נְהִירוּ שַׁלְטָא בְּעָלְמָא, שַׁלְוָה שָׁבְעָא וְכוּלָּא שַׁלִּיט בְּעָלְמָא.

חַלּוֹנָא רְבִיעָאָה, אִיהוּ חַלּוֹן דְּאִקְרֵי גְּבִיעַ, וּבֵיהּ נָפְקָא כֹּכָבָא חַד, דְּאִקְרֵי לְחַכִּימִין אֶשְׁכּוֹל הַכֹּפֶר, בְּגִין דְּהָכִי נָפִיק כְּאֶשְׁכּוֹל, נָצִיץ נְצִיצִין

לשון הקודש

בְּגִלּוּי, וּבָזֶה עוֹשִׂים כְּשָׁפִים וּקְסָמִים כָּל אוֹתָם שֶׁמַּכִּירִים אוֹתָם. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהַכּוֹכָב הַזֶּה שׁוֹלֵט, כָּל אוֹתָם שֶׁזּוֹרְקִים צִפָּרְנַיִם, (אִם עָשָׂה) אוֹ עוֹשִׂים בָּהֶם כְּשָׁפִים, גּוֹרְמִים מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם, וְהַכְּשָׁפִים עוֹלִים בִּידֵי אוֹתָם שֶׁעוֹשִׂים אוֹתָם.

הַחַלּוֹן הַשְּׁלִישִׁי נִקְרָא חַלּוֹן הַחוֹשֶׁן, וּבוֹ יוֹצֵא כּוֹכָב אֶחָד שֶׁנִּקְרָא נִגְהָ"ה דְּבוּסִי"נָא (אוֹר הַנֵּר). זוֹהִי הִתְנוֹצְצוּת שֶׁנּוֹצֶצֶת וְעוֹמֶדֶת עַל כָּל רוּחַ, וּמְנוּחָה וְהַצָּלָה (וְטוֹב) בָּהּ, אֵין בָּהּ כְּלָל קִטְרוּג. כְּשֶׁהוּא שׁוֹלֵט, כָּל הַמְּנוּחָה וְכָל הָאוֹר שׁוֹלֵט בָּעוֹלָם, שַׁלְוָה וְשֹׂבַע, וְהַכֹּל שׁוֹלֵט בָּעוֹלָם.

הַחַלּוֹן רְבִיעִי הוּא חַלּוֹן שֶׁנִּקְרָא גְּבִיעַ, וּבוֹ יוֹצֵא כּוֹכָב אֶחָד שֶׁנִּקְרָא לַחֲכָמִים

כַּעֲנָבִין בְּכוֹפָרָא, בְּהַאי אִתְעָרוּ דְּרַחֲמֵי אִתְעַר בְּעָלְמָא, מַרְחִיק וּמַקְרִיב, תּוֹלָדִין סַגִּיאִין אַסְגִּיאוּ בְּעָלְמָא. בְּנֵי עָלְמָא לָא קַפְּדֵי כַּד אִצְטְרִיכוּ דָּא לְדָא, שְׁלָמָא וְחֶדְוָה אִתְעַר בְּעָלְמָא.

חַלּוֹנָא חֲמִישָׁאָה, אִיהוּ חַלּוֹן דְּאִקְרֵי בְּאֵר, עַל דִּי כֹּכָבָא דְּנָפִיק בֵּיהּ, עָאל וְנָפִיק שָׁאִיב כַּדְּלִי, לָא שָׁכִיךְ לְעָלְמִין. בְּהַאי חַכִּימֵי לִבָּא לָא יַכְלִין לְמֵיקָם בְּאֹרַח קְשׁוֹט, בְּגִין דְּלָא קָאִים בְּקִיּוּמָא, וְלָא שָׁכִיךְ לְעָלְמִין. וְעַל דָּא אִתְדַּחֲקָן גַּרְמַיְיהוּ, לְעַיְּינָא בְּהַאי אֲתָר, וּלְמֵידַן דִּינָא.

חַלּוֹנָא שְׁתִיתָאָה, אִיהוּ חַלּוֹן דְּאִקְרֵי נֹגַהּ, וְנָפְקָא בֵּיהּ כֹּכָבָא חַד, דְּאַקְרִין גְּזֵרוֹן, בְּגִין דְּכַד הַאי שַׁלְטָא, עָלְמָא קָאִים בְּדִינָא, וְכַמָּה גְּזֵרִין, וּבְכַמָּה עוֹנָשִׁין, וּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא מִתְחַדְּשָׁן גְּזֵרִין

לשון הקודש

אֶשְׁכּוֹל הַכֹּפֶר, מִשּׁוּם שֶׁכָּךְ יוֹצֵא כְּמוֹ אֶשְׁכּוֹל, נוֹצֵץ נִצְנוּצִים כְּמוֹ עֲנָבִים בְּכֹפֶר, וּבָזֶה הִתְעוֹרְרוּת הָרַחֲמִים מִתְעוֹרְרִים בָּעוֹלָם, מַרְחִיק וּמְקָרֵב, תּוֹלָדוֹת רַבּוֹת מִתְרַבּוֹת בָּעוֹלָם, וּבְנֵי הָעוֹלָם לֹא מַקְפִּידִים כְּשֶׁצְּרִיכִים זֶה אֶת זֶה, שָׁלוֹם וְשִׂמְחָה מִתְעוֹרְרִים בָּעוֹלָם.

חַלּוֹן חֲמִישִׁי הוּא חַלּוֹן שֶׁנִּקְרָא בְּאֵר עַל שֵׁם הַכּוֹכָב שֶׁיּוֹצֵא בּוֹ, נִכְנָס וְיוֹצֵא וְשׁוֹאֵב כַּדְּלִי, לֹא שׁוֹכֵךְ לְעוֹלָמִים. בָּזֶה חַכְמֵי הַלֵּב לֹא יְכוֹלִים לַעֲמֹד בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, מִשּׁוּם שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד בְּקִיּוּם וְלֹא שׁוֹכֵךְ לְעוֹלָמִים, וְעַל כָּךְ הוֹחֲקִים אֶת עַצְמָם לְעַיֵּן בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְלָדוּן דִּין.

חַלּוֹן שִׁשִּׁי הוּא הַחַלּוֹן שֶׁנִּקְרָא נֹגַהּ, וְיוֹצֵא בּוֹ כּוֹכָב אֶחָד שֶׁנִּקְרָא גְּזֵרוֹן, מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר זֶה שׁוֹלֵט, הָעוֹלָם עוֹמֵד בְּדִין בְּכַמָּה גְּזֵרוֹת וּבְכַמָּה עֲנָשִׁים, וּבְכָל

עַל עָלְמָא, וְעַד לָא יְסַיְּימוּן אִלֵּין, הָא אַחֲרָנִין מִתְחַדְּשִׁין, וְהַאי לָא שַׁלְטָא כָּל כַּךְ בְּעָלְמָא.

אֲבָל סָמוּךְ לְיוֹמֵי מְשִׁיחָא, יִשְׁלוֹט הַאי חַלּוּנָא, בְּהַאי כּוֹכָבָא, עַל עָלְמָא. וְעַל דָּא יִשְׁלְטוּן חֵיוָן וּמַרְעִין בִּישִׁין עַל עָלְמָא, וְיִתְחַדְּתוּן זִינִין בִּישִׁין, דָּא בָתַר דָּא, וְיִשְׂרָאֵל יְהוֹן בְּעָאקוּ. וְכַד יִתְדַּחֲקוּן גּוֹ חֲשׁוֹכָא דְגָלוּתָא, כְּדֵין יַנְהִיר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נְהִירוּ דִּימָמָא, וְיִקַבְּלוּן מַלְכוּתָא קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין, וְיִתְבַּטֵּל מַלְכוּתָא מִדָּא דְּעַמְּמִין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, וְיִשְׁלְטוּן עָלַיְיהוּ יִשְׂרָאֵל, וְיִתְקַיֵּים (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה וְגוֹ'.

וּכְדֵין חַלּוּנָא שְׁבִיעָאָה יִתְפְּתַח בְּכָל עָלְמָא, וְכוֹכָבָא דִּילֵיהּ אִיהוּ כּוֹכָבָא דְיַעֲקֹב, וְהַאי אִיהוּ דְקָאָמַר בִּלְעָם, (במדבר כד) דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב, וְכוֹכָבָא דָא יְהֵא נָהִיר (נ"א ד' יוֹמִין וד' לֵילִין) אַרְבְּעִין יוֹמִין. (וְאַרְבְּעִין

לשון הקודש

יוֹם וָיוֹם מִתְחַדְּשׁוֹת גְּזֵרוֹת עַל הָעוֹלָם, וְטֶרֶם שֶׁאֵלֶּה מִסְתַּיְּמוֹת, מִתְחַדְּשׁוֹת אֲחֵרוֹת, וְזֶה לֹא כָּל כָּךְ שׁוֹלֵט בָּעוֹלָם.

אֲבָל סָמוּךְ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ יִשְׁלֹט הַחִלּוּן הַזֶּה בַּכּוֹכָב הַזֶּה עַל הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן יִשְׁלְטוּ חַיּוֹת רָעוֹת עַל הָעוֹלָם, וְיִתְחַדְּשׁוּ מִינִים רַבִּים זֶה אַחַר זֶה, וְיִשְׂרָאֵל יִהְיוּ בְּצָרָה. וּכְשֶׁיִּדָּחֲקוּ בְּתוֹךְ חֶשְׁכַּת הַגָּלוּת, אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָאִיר לָהֶם אֶת אוֹר הַיּוֹם, וִיקַבְּלוּ הַמַּלְכוּת קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, וְתִתְבַּטֵּל הַמַּלְכוּת מִיָּדָם שֶׁל הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, וְיִשְׁלְטוּ עֲלֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, וְיִתְקַיֵּם וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה וְגוֹ'.

וְאָז יִפָּתַח הַחִלּוּן הַשְּׁבִיעִי בְּכָל הָעוֹלָם, וְכוֹכָבוֹ הוּא הַכּוֹכָב שֶׁל יַעֲקֹב, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר בִּלְעָם, דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב.

לֵילִין) וְכַד יִתְגְּלֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, וְיִתְכַּנְּשׁוּן לְגַבֵּי מַלְכָּא מְשִׁיחָא כָּל עַמִּין דְּעָלְמָא, כְּדֵין יִתְקַיֵּים קְרָא דִכְתִיב, (ישעיה יא) שֹׁרֶשׁ יִשַׁי אֲשֶׁר עוֹמֵד לְנֵס עַמִּים אֵלָיו גּוֹיִם יִדְרֹשׁוּ וְהָיְתָה מְנוּחָתוֹ כָּבוֹד.

פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (איוב לה) וְלֹא אָמַר אַיֵּה אֱלוֹהַּ עֹשָׂי נוֹתֵן זְמִירוֹת בַּלַּיְלָה. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ וְאִתְּמַר, אֲבָל עוֹשָׂי, עוֹשֵׂי מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאן עוֹשָׂי. אֶלָּא שְׁמָא דְּאֱלוֹהַּ שְׁמָא כָּלִיל אִיהוּ דְּאִתְחָזֵי הוּא וּבֵי דִינֵיהּ. דָּא שְׁמָא שְׁלִים אִיהוּ, דְּכָלִיל דְּכַר וְנוּקְבָא: א"ל ו"ה וּבְגִינֵי כַּךְ עוֹשָׂי.

נוֹתֵן זְמִירוֹת בַּלַּיְלָה, בְּגִין דְּדָא אִיהוּ דְקָא מְשַׁבַּחַת תָּדִיר לְגַבֵּי מַלְכָּא דִשְׁלָמָא דִילֵיהּ, כְּגַוְונָא דְבוּצִינָא דְלָא שָׁכִיךְ תָּדִיר, בְּגִין לְקַבְּלָא נְהוֹרָא חֲדָוָה עִלָּאָה, מִסְּגִיאוּת (דף קע"ג ע"א) חֶדְוָה

לשון הקודש

וְהַכּוֹכָב הַזֶּה יָאִיר (אַרְבָּעָה יָמִים וְאַרְבָּעָה לֵילוֹת) אַרְבָּעִים יוֹם (וְאַרְבָּעִים לַיְלָה). וּכְשֶׁיִּתְגַּלֶּה מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ וְיִתְכַּנְּסוּ לְמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ כָּל הָעַמִּים שֶׁל הָעוֹלָם, אָז יִתְקַיֵּם הַפָּסוּק שֶׁכָּתוּב, (ישעיה יא) שֹׁרֶשׁ יִשַׁי אֲשֶׁר עֹמֵד לְנֵס עַמִּים אֵלָיו גּוֹיִם יִדְרֹשׁוּ וְהָיְתָה מְנֻחָתוֹ כָּבוֹד.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (איוב לה) וְלֹא אָמַר אַיֵּה אֱלוֹהַּ עֹשָׂי נֹתֵן זְמִרוֹת בַּלָּיְלָה. הַפָּסוּק הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ וְנִתְבָּאֵר, אֲבָל עֹשָׂי?! עוֹשֵׂי הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה עֹשָׂי? אֶלָּא שֵׁם הָאֱלוֹהַּ הוּא שֵׁם כָּלוּל שֶׁנִּרְאֶה הוּא וּבֵית דִּינוֹ. זֶהוּ שֵׁם שָׁלֵם שֶׁכּוֹלֵל זָכָר וּנְקֵבָה: א"ל ו"ה, וּמִשּׁוּם כָּךְ עֹשָׂי.

נֹתֵן זְמִרוֹת בַּלָּיְלָה, מִשּׁוּם שֶׁזֶּהוּ שֶׁמְּשַׁבֵּחַ תָּמִיד אֶל הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁהַמְּנוֹרָה לֹא שׁוֹקֵט תָּמִיד

דִּילֵיהּ. וְעַל דָּא נוֹתֵן זְמִירוֹת בַּלַּיְלָה.

כָּל אִינּוּן כּוֹכְבַיָּא דְּקָא מְנַהֲרָן בִּרְקִיעָא, כֻּלְּהוּ אוֹדָאן וּמְשַׁבְּחָן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּכָל הַהוּא זִמְנָא דְּאִתְחָזוּן בִּרְקִיעָא, בְּגִין דְּמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי, כֻּלְּהוּ אוֹדָאן וּמְשַׁבְּחָן אַשְׁמוּרוֹת אַשְׁמוּרוֹת, בִּתְלַת פַּלְגֵי דְּהַוְיָ לֵילְיָא.

בְּלֵילְיָא אִתְפַּלְגָן כַּמָּה סִטְרִין. בְּרֵאשִׁיתָא דְּלֵילְיָא, כַּד רָמַשׁ לֵילְיָא וְאִתְחֲשָׁךְ, כֹּל אִינּוּן רוּחִין בִּישִׁין וְזִינִין בִּישִׁין, כֻּלְּהוּ מִתְבַּדְּרָן וּמְשַׁטְּטֵי בְּכָל עָלְמָא. וְאִתְפַּרְשַׁת סִטְרָא אַחֲרָא, וְתָבְעֵי אָרְחֵי דְּבֵי מַלְכָּא, מִכָּל אִינּוּן סִטְרִין קַדִּישִׁין.

כֵּיוָן דְּהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא אִתְעַר, כָּל בְּנֵי עָלְמָא טַעֲמֵי טַעֲמָא דְּמוֹתָא, (נ"א דְּשֵׁינָה) חַד מִשְּׁתִּין בְּמוֹתָא, וְשַׁלְטָא עָלַיְיהוּ. כְּדֵין כֵּיוָן דְּמִסָּאֲבוּ

לשון הקודש

לְקַבֵּל אוֹר הַשִּׂמְחָה הָעֶלְיוֹנָה מֵרֹב הַשִּׂמְחָה שֶׁלּוֹ, וְלָכֵן נוֹתֵן זְמִרוֹת בַּלַּיְלָה.

כָּל אוֹתָם כּוֹכָבִים שֶׁמְּאִירִים בָּרָקִיעַ, כֻּלָּם מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים לַקָּדוֹשׁ– בָּרוּךְ– הוּא בְּכָל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁנִּרְאִים בָּרָקִיעַ, מִשּׁוּם שֶׁהַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים כֻּלָּם מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים אַשְׁמוּרוֹת אַשְׁמוּרוֹת, בִּשְׁלֹשֶׁת חֶלְקֵי הַלַּיְלָה.

בַּלַּיְלָה נֶחֱלָקִים כַּמָּה צְדָדִים. בְּרֵאשִׁית הַלַּיְלָה, כְּשֶׁיּוֹרֵד הַלַּיְלָה וּמַחְשִׁיךְ, כָּל אוֹתָן רוּחוֹת רָעוֹת וּמִינִים רָעִים, כֻּלָּם מִתְפַּזְּרִים וּמְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָעוֹלָם, וְנִפְרָד הַצַּד הָאַחֵר, וְתוֹבְעִים דַּרְכֵי בֵּית הַמֶּלֶךְ מִכָּל אוֹתָם הַצְּדָדִים הַקְּדוֹשִׁים.

כֵּיוָן שֶׁמִּתְעוֹרֵר אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם טוֹעֲמִים טַעַם הַמָּוֶת, (הַשֵּׁנָה) אֶחָת מִשִּׁשִּׁים בַּמָּוֶת, וְשׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם. אָז

אִתְפָּרְשָׁא מִלְּעֵילָא, וְשַׁלְטָא וְנַחְתָּא לְתַתָּא, כְּדֵין אִתְפָּרְשָׁן תְּלַת מַשְׁרְיָין לְשַׁבְּחָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּתְלַת סִטְרִין (נ"א מִטְרִין) דְּלֵילְיָא, כְּמָה דְּאִתְעָרוּ בְּהַאי חַבְרַיָּא.

בְּעוֹד דְּאִינּוּן מְשַׁבְּחִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, סִטְרָא אַחֲרָא אַזְלָא וּמְשַׁטְּטָא לְתַתָּא, בְּכָל סִטְרֵי עָלְמָא, וְעַד דְּסִטְרָא אַחֲרָא לָא אִתְעַבָּר מִתַּמָּן, לָא יַכְלִין אִינּוּן לְאִתְיַיחֲדָא בְּמָאֵרֵיהוֹן.

רָזָא לְחַכִּימִין, מַלְאֲכֵי עֶלְיוֹנִין, וְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, כֻּלְּהוּ דָּחֲקֵי בְּהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא. מַלְאָכִין עִלָּאִין כַּד בָּעָאן לְאִתְיַיחֲדָא בְּמָאֵרֵיהוֹן, לָא יַכְלִין עַד דְּדַחְיָין לָהּ לְבַר. מָה עַבְדִּין, נַחְתִּין שִׁיתִּין רִבּוֹא דְּמַלְאֲכֵי קַדִּישֵׁי, וַאֲפִילוּ שֵׁינָתָא עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא, כֵּיוָן דְּאִיהִי נַחְתָּא, דְּקָא דַחְיָין לָהּ לְבַר, וְיָהֲבֵי לָהּ

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁהַטֻּמְאָה נִפְרֶדֶת מִלְּמַעְלָה וְשׁוֹלֶטֶת וְיוֹרֶדֶת לְמַטָּה, אָז נִפְרָדִים שְׁלֹשָׁה מַחֲנוֹת לְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁלֹשָׁה צְדָדִים (משמרות) שֶׁל הַלַּיְלָה, כְּמוֹ שֶׁהֵעִירוּ בָּזֶה הַחֲבֵרִים.

בְּעוֹד שֶׁהֵם מְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַצַּד הָאַחֵר הוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט לְמַטָּה בְּכָל צִדְדֵי הָעוֹלָם. וְעַד שֶׁהַצַּד הָאַחֵר אֵינוֹ עוֹבֵר מִשָּׁם, הֵם לֹא יְכוֹלִים לְהִתְיַחֵד עִם רִבּוֹנָם.

סוֹד לַחֲכָמִים, מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים וְיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, כֻּלָּם דּוֹחֲקִים בְּאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר. כְּשֶׁרוֹצִים הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים לְהִתְיַחֵד עִם רִבּוֹנָם, לֹא יְכוֹלִים, עַד שֶׁדּוֹחִים אוֹתוֹ הַחוּצָה. מָה עוֹשִׂים? יוֹרְדִים שִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁל מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים וּמַפִּילִים שֵׁנָה עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁהִיא יוֹרֶדֶת, שֶׁדּוֹחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה, וְנוֹתְנִים

כָּל עָלְמָא דָא בְּהַהִיא שֵׁינָתָא, כְּדֵין אִיהִי שַׁלְטָא עָלַיְיהוּ, וּמְקַבְּלִין מִסְאֲבוּ מִינָּהּ. בַּר בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדָהָא, דְּלָא שַׁלְטָא תַּמָּן. כֵּיוָן דְּאִיהִי אִתְפָּרְשָׁא מִנַּיְיהוּ, עָאלִין לְקָמֵי מָארֵיהוֹן, וּמְשַׁבְּחָן וְאוֹדָאן קָמֵיהּ.

כְּגַוְונָא דָא יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, לָא יַכְלִין לְאִתְיַיחֲדָא בְּמָארֵיהוֹן, עַד דְּדַחְיָין לְהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא מִנַּיְיהוּ, וְיָהֲבֵי לָהּ חוּלָקָא בְּמָה דְאִתְעַסְקַת, וּלְבָתַר, אִינּוּן מִתְקָרְבֵי לְגַבֵּי מָארֵיהוֹן, וְלָא אִשְׁתְּכַח מְקַטְרְגָא עֵילָא וְתַתָּא.

וְאִי תֵּימָא תִּינַח לְתַתָּא, אֲבָל לְעֵילָא מָאי קִטְרוּגָא תַּמָּן. אֶלָּא לְעֵילָא, בְּגִין דְּאִיהוּ רוּחַ מְסַאֲבָא, וְאִינּוּן רוּחִין קַדִּישִׁין, עַד דְּמִשַּׁדְּרֵי רוּחָא מְסַאֲבָא מִבֵּינַיְיהוּ, לָא יַכְלִין לְקָרְבָא לְגַבֵּי מָארֵיהוֹן, דְּהָא קֻדְשָׁא גּוֹ מְסַאֲבָא, לָא מִתְעָרֵב לְעָלְמִין. וְכֵן כְּגַוְונָא

לשון הקודש

לָהּ כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה בְּאוֹתָהּ שֵׁנָה, אָז הִיא שׁוֹלֶטֶת עֲלֵיהֶם וּמְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ טֻמְאָה, פְּרָט לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְבַדָּהּ שֶׁשָּׁם אֵינָהּ שׁוֹלֶטֶת. כֵּיוָן שֶׁנִּפְרְדָה מֵהֶם, הֵם נִכְנָסִים לְרִבּוֹנָם, וּמְשַׁבְּחִים וּמוֹדִים לְפָנָיו.

כְּמוֹ זֶה יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה לֹא יְכוֹלִים לְהִתְיַחֵד עִם רִבּוֹנָם עַד שֶׁדּוֹחִים אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר מֵהֶם, וְנוֹתְנִים לוֹ חֵלֶק בְּמַה שֶׁיִּתְעַסֵּק, וְאַחַר כָּךְ הֵם מִתְקָרְבִים לְרִבּוֹנָם, וְלֹא נִמְצָא מְקַטְרֵג לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וְאִם תֹּאמַר, מֵילָא לְמַטָּה, אֲבָל לְמַעְלָה מָה הַקִּטְרוּג שָׁם? אֶלָּא לְמַעְלָה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא רוּחַ טֻמְאָה וְהֵם רוּחוֹת קְדוֹשׁוֹת, עַד שֶׁמְּשַׁלְּחִים רוּחַ טֻמְאָה מִבֵּינֵיהֶם לֹא יְכוֹלִים לִקְרַב אֶל רִבּוֹנָם, שֶׁהֲרֵי קְדֻשָּׁה

דָּא, יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, לָא מִתְעָרְבִין בְּאוּמִין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּעָלְמָא. וּתְרֵין סִטְרִין, עִלָּאִין וְתַתָּאִין, כַּד בַּעְיָין לְקָרְבָא לְגַבֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, דַּחְיָין לָהּ לְבַר.

וְעַל דָּא, כַּד עָיֵיל לֵילְיָא, וּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין עִלָּאִין, כַּד מִסְתַּדְּרָן שׁוּרִין שׁוּרִין לְקָרְבָא (נ"א לְשַׁבְּחָא) לְגַבֵּי מָאֲרֵיהוֹן, דַּחְיָין לֵיהּ לְהַהוּא סִטְרָא לְבַר בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר עָאלִין בְּקוּדְשָׁא. (נ"א וְעַל דָּא, כַּד עָיֵיל לֵילְיָא כָּל רוּחִין בִּישִׁין וְזִינִין בִּישִׁין וְרוּחֵי מְסַאֲבֵי אִתְדַּחְיָין לְבָר וְשַׁמָּשֵׁי מַלְכָּא עָיְלִין לְגוֹ קֻדְשָׁא).

לְמַלְכָּא, דַּהֲווֹ לֵיהּ אֲבָנִין יַקִּירִין בְּחַד תֵּיבוּתָא, מִתְגַּלְּפָא בְקוּסְטְרוֹי. וְהַהוּא מַלְכָּא הָוָה חַכִּים. בְּגִין דְּלָא יִתְקָרֵב כָּל מָאן דְּבָעֵי, לְגַבֵּי הַהוּא תֵּיבוּתָא דַּאֲבָנִין יַקִּירָן וּמַרְגְּלָן דְּתַמָּן, נָטַל בְּחָכְמָתֵיהּ, חַד חִוְיָא תַּקִּיפָא, וְכָרִיךְ לֵיהּ סָחֲרָנֵיהּ

לשון הקודש

בְּתוֹךְ טֻמְאָה לֹא מִתְעָרְבוֹת לְעוֹלָמִים. וְכֵן כְּמוֹ זֶה יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה לֹא מִתְעָרְבִים בְּאֻמּוֹת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁל הָעוֹלָם. וּשְׁנֵי צְדָדִים, עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, כְּשֶׁרוֹצִים לִקְרַב לַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, דּוֹחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה.

וְלָכֵן כְּשֶׁנִּכְנָס הַלַּיְלָה, וּמַלְאָכִים קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים כְּשֶׁמִּסְתַּדְּרִים שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת לִקְרַב (לְשַׁבֵּחַ) לְרִבּוֹנָם, דּוֹחִים אֶת אוֹתוֹ צַד הַחוּצָה בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ נִכְנָסִים לַקֹּדֶשׁ. (וְעַל זֶה, כְּשֶׁנִּכְנָס הַלַּיְלָה, כָּל רוּחוֹת רָעוֹת וּמִינִים רָעִים וְרוּחוֹת טֻמְאָה נִדָּחוֹת לַחוּץ, וְשַׁמְּשֵׁי הַמֶּלֶךְ נִכְנָסִים לְתוֹךְ הַקֹּדֶשׁ).

לְמֶלֶךְ שֶׁהָיוּ לוֹ אֲבָנִים יְקָרוֹת בְּתֵבָה אַחַת חֲקוּקָה בְּהֵיכָלוֹ, וְאוֹתוֹ מֶלֶךְ הָיָה חָכָם, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְאוֹתָהּ תֵּבָה שֶׁל אֲבָנִים יְקָרוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת שֶׁל שָׁם, נָטַל בְּחָכְמָתוֹ נָחָשׁ

דְּהַהוּא תֵּיבוּתָא, כָּל מָאן דְּבָעֵי לְאוֹשָׁטָא יְדֵיהּ לְגַבֵּי תֵּיבוּתָא, הָא חִוְיָא דָּלִיג עָלֵיהּ, וְקָטִיל לֵיהּ.

חַד רְחִימָא הָוָה לֵיהּ לְמַלְכָּא, אָמַר לֵיהּ מַלְכָּא, כָּל זִמְנָא דְּאַתְּ בָּעֵי לְאָעָלָא וּלְאִשְׁתַּמְּשָׁא בְּתֵיבוּתָא, תַּעֲבִיד כַּךְ וְכַךְ לְגַבֵּי הַהוּא חִוְיָא, וְתִפְּתַח תֵּיבוּתָא, וּתְשַׁמֵּשׁ בִּגְנִיזִין דִּילִי. כַּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּרִיךְ חִוְיָא סָחֲרָנֵיהּ דְּקֻדְשָׁא, אָתָאן מַלְאָכִין עִלָּאִין לְאָעָלָא גּוֹ קֻדְשָׁא, הָא חִוְיָא תַּמָּן, וְדַחֲלֵי לְאִסְתָּאָבָא בֵּיהּ. (וְאִי תֵּימָא זֶה אֲכוּלְהוּ אֶשָּׁא, וְאֶשָּׁא לֹא מְקַבְּלָא מְסָאֲבָא).

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (תהלים קד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט, עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת, אִלֵּין מַלְאָכִין דְּקַיְימִין לְבַר. מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט, אִלֵּין מַלְאָכִין דְּקַיְימִין לְגוֹ, אִיהוּ רוּחָא מִסְאָבוּ, וְאִינּוּן רוּחַ. רוּחַ בְּרוּחַ לָא עָיֵיל דָּא בְּדָא. רוּחַ

לשון הקודש

חָזָק אֶחָד וְכָרַךְ אוֹתוֹ סְבִיב אוֹתָהּ תֵּבָה. כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהוֹשִׁיט יָדוֹ לַתֵּבָה, הֲרֵי הַנָּחָשׁ קוֹפֵץ עָלָיו וְהוֹרְגוֹ.

אָחוּב אֶחָד הָיָה לַמֶּלֶךְ. אָמַר לוֹ הַמֶּלֶךְ, כָּל פַּעַם שֶׁאַתָּה רוֹצֶה לְהִכָּנֵס וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּתֵּבָה, תַּעֲשֶׂה כָּךְ וְכָךְ לְאוֹתוֹ נָחָשׁ, וְתִפְּתַח אֶת הַתֵּבָה וְתִשְׁתַּמֵּשׁ בַּגְּנָזִים שֶׁלִּי. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּרַךְ נָחָשׁ סְבִיב הַקְּדֻשָּׁה, בָּאִים מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים לְתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה – הֲרֵי הַנָּחָשׁ שָׁם, וּפוֹחֲדִים לְהִטָּמֵא בּוֹ. (וְאִם תֹּאמַר, זֶה כֻּלָּם אֵשׁ, וְאֵשׁ לֹא מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה)

בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב (תהלים קד) עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט. עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת – אֵלּוּ הַמַּלְאָכִים שֶׁעוֹמְדִים בַּחוּץ. מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט – אֵלּוּ מַלְאָכִים שֶׁעוֹמְדִים בִּפְנִים. הוּא רוּחַ טֻמְאָה, וְהֵם רוּחַ. רוּחַ עִם רוּחַ לֹא

מִסְאָבוּ בְּרוּחַ קֻדְשָׁא לָא (דף קע"ג ע"ב) אִתְעָרְבֵי דָּא בְּדָא. וּבְגִין כָּךְ אִינּוּן דְּאִקְרוּן רוּחַ, לָא יַכְלִין לְאַעֲלָא לְגוֹ, בְּגִין הַהוּא רוּחָא מִסְאָבוּ. אִינּוּן דִּלְגַו, אִינּוּן אֵשׁ, וְהַהוּא אֵשׁ דָּחֵי לְהַהוּא מִסְאָבוּ דְּלָא עָיֵיל לְגוֹ. וּבְגִין כָּךְ כֹּלָּא דַחְיָין לֵיהּ לְבַר לְמִסְאָבוּ, דְּלָא יִתְעָרַב בַּהֲדַיְיהוּ. וְעַל דָּא, מַלְאָכֵי עִלָּאֵי קָא מְשַׁבְּחָן לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בָּתַר דְּדַחְיָין לֵיהּ לְמִסְאָבוּ לְבַר.

תְּלַת אַשְׁמוּרוֹת אִינּוּן בְּלֵילְיָא, לְקָבְלֵיהוֹן תְּלַת מַשְׁרְיָין, דְּקָא מִתְפַּלְּגֵי לְשַׁבְּחָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְעַל דָּא הַאי רִבּוֹן דְּכֻלְּהוּ, אִיהוּ נֵר (נ"א כִּינּוֹר) דְּדָוִד דְּלָא שָׁכִיךְ לְעָלְמִין, אֶלָּא תָּדִיר אוֹדֵי וּמְשַׁבַּח לֵיהּ לְמַלְכָּא עִלָּאָה, וְעַל דָּא (איוב לה) נוֹתֵן זְמִירוֹת בַּלָּיְלָה.

לשון הקודש

נִכְנָסוֹת זוֹ בָּזוֹ. רוּחַ טֻמְאָה בְּרוּחַ קֹדֶשׁ לֹא מִתְעָרְבוֹת זוֹ בָּזוֹ. וּמִשּׁוּם כָּךְ אוֹתָם שֶׁנִּקְרְאוּ רוּחַ לֹא יְכוֹלִים לְהִכָּנֵס לִפְנִים מִשּׁוּם אוֹתָהּ רוּחַ טֻמְאָה. אוֹתָם שֶׁבִּפְנִים הֵם אֵשׁ, וְאוֹתָהּ אֵשׁ דּוֹחָה אֶת אוֹתָהּ רוּחַ טֻמְאָה שֶׁלֹּא נִכְנֶסֶת לִפְנִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל דּוֹחִים אֶת הַטֻּמְאָה הַחוּצָה שֶׁלֹּא תִתְעָרֵב עִמָּם, וְלָכֵן הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים מְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַחַר שֶׁדּוֹחִים אֶת הַטֻּמְאָה הַחוּצָה. **שָׁלֹשׁ** אַשְׁמוּרוֹת הֵן בַּלַּיְלָה כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ מַחֲנוֹת שֶׁנֶּחֱלָקִים לְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְעַל זֶה זֶה הָרִבּוֹן שֶׁל כֻּלָּם, הוּא נֵר (כִּנּוֹר) דָּוִד שֶׁלֹּא שׁוֹכֵךְ לְעוֹלָמִים, אֶלָּא תָּמִיד מוֹדֶה וּמְשַׁבֵּחַ אֶת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, וְעַל זֶה (איוב לה) נוֹתֵן זְמִרוֹת בַּלַּיְלָה.

דָּבָר אַחֵר, וְלֹא אָמַר אֵיֵּה אֱלוֹהַּ עוֹשָׂי, כְּמָה דְּאִתְּמַר, בְּגִין דְּהָא מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא אִתְכְּלִיל בַּר נָשׁ, וְאִתְעָבִיד, כְּמָה דְּאִיהוּ גּוּפָא מִתְּרֵין סִטְרִין, מִגּוֹ דְּכַר וְנוּקְבָא, אוֹף הָכִי רוּחָא. רוּחַ אִיהוּ כָּלִיל, מִגּוֹ דְּכַר וְנוּקְבָא. וְעַל רָזָא דְנָא אִתְתָּקַן בַּר נָשׁ בִּגְלִיפוֹי, בְּגוּפָא וְרוּחָא. וּבְגִין דְּאִיהוּ כָּלִיל בְּרָזָא דָא, וּבְעוֹבָדָא דָא, כְּמָה דְּאִתְּמַר, עַל דָּא (וַדָּאי) כְּתִיב, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְהָא אִתְּמַר.

בְּלֵילְיָא הָא אַמָּרְתְּ, דְּהָא בְּרֵאשִׁיתָא דְּלֵילְיָא, כָּל אִינּוּן זִינִין וְרוּחִין בִּישִׁין מִתְעָרֵי בְּעָלְמָא, הֵיךְ אִיהוּ יְכִיל לְמֶהֱוֵי, דְּאִי הָכִי, הָא תָּנֵינָן, דְּמִסְטְרָא דְצָפוֹן נַפְקֵי כָּל הֲנֵי זִינִין בִּישִׁין, וְאַתְּ אַמְרַת (ס"א וְאִתְּמַר) דְּכַד אִתְּעַר רוּחַ צָפוֹן בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, דְּהָא כְּדֵין כָּל אִינּוּן רוּחִין בִּישִׁין, וְסִטְרִין

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר וְלֹא אָמַר אַיֵּה אֱלוֹהַּ עֹשָׂי – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי הָאָדָם נִכְלָל מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה, וְנַעֲשָׂה כְּמוֹ שֶׁהוּא גּוּף מִשְּׁנֵי צְדָדִים, מִתּוֹךְ זָכָר וּנְקֵבָה. אַף כָּךְ הָרוּחַ, הָרוּחַ כְּלוּלָה מִתּוֹךְ זָכָר וּנְקֵבָה, וְעַל הַסּוֹד הַזֶּה מִתְתַּקֵּן אָדָם בַּחֲקִיקוֹתָיו בְּגוּף וּבְרוּחַ, וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא כָּלוּל בְּסוֹד זֶה וּבְמַעֲשֶׂה זֶה כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, לָכֵן (וַדַּאי) כָּתוּב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

בַּלַּיְלָה הֲרֵי אָמַרְתָּ, שֶׁהֲרֵי בְּרֵאשִׁית הַלַּיְלָה כָּל אוֹתָם מִינִים וְרוּחוֹת רָעוֹת מִתְעוֹרְרִים בָּעוֹלָם, אֵיךְ הוּא יָכוֹל לִהְיוֹת? שֶׁאִם כָּךְ, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁמִּצַּד הַצָּפוֹן יוֹצְאִים כָּל אוֹתָם מִינִים רָעִים, וְאַתָּה אָמַרְתָּ (וְנִתְבָּאֵר) שֶׁכַּאֲשֶׁר מִתְעוֹרֶרֶת

בִּישִׁין, אִתְכְּנָשׁוּ מֵעָלְמָא, וְעָאלִין גּוֹ נוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, אִי הָכִי הָא בְּסִטְרָא דְּדָרוֹם דְּאִיהוּ יְמִינָא, אֲמַאי מְשַׁטְּטֵי אִינּוּן זִינִין בִּישִׁין בְּרֵישׁ לֵילְיָא, דְּקָא שָׁלְטָא רוּחַ דָּרוֹם.

אֶלָּא וַדַּאי, אִלְמָלֵא הַהוּא סִטְרָא דְּדָרוֹם, דְּקָא מְעַכֵּב וְדַחְיָיא לְהַהוּא סִטְרָא בִּישָׁא, הָוָה מִטַּשְׁטֵשׁ כּוּלֵּי עָלְמָא, וְלָא יְכִיל עָלְמָא לְמִסְבַּל. אֲבָל כַּד אִתְעַר הַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, לָא אִתְעַר אֶלָּא בְּסִטַּר רוּחַ מַעֲרָב, דְּקָא שַׁלְטָא בְּרֵישׁ לֵילְיָא, וְעָלְמָא אִיהוּ כֻּלָּא כָּנִישׁ. וְעַל דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַקְדִּים אַסְוָותָא לְעָלְמָא, בְּגַוְונָא דָא כְּמָה דְּאִתְּמַר. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּהוּ מִכָּל שְׁאַר עַמִּין דְּעָלְמָא.

לשון הקודש

רוּחַ צָפוֹן בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, שֶׁהֲרֵי אָז כָּל אוֹתָן רוּחוֹת רָעוֹת וּצְדָדִים רָעִים מִתְכַּנְּסִים מֵהָעוֹלָם וְנִכְנָסִים לְתוֹךְ נֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, אִם כָּךְ, הֲרֵי בְּצַד הַדָּרוֹם, שֶׁהִיא יָמִין, לָמָּה הֵם מְשׁוֹטְטִים אוֹתָם הַמִּינִים הָרָעִים בְּרֵאשִׁית הַלַּיְלָה, שֶׁהֲרֵי שׁוֹלֶטֶת רוּחַ דָּרוֹם?

אֶלָּא וַדַּאי, אִלְמָלֵא אוֹתוֹ צַד הַדָּרוֹם שֶׁמְּעַכֵּב וְדוֹחֶה צַד הָרָע, הָיָה מִטַּשְׁטֵשׁ אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְלֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לִסְבֹּל. אֲבָל כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר, לֹא מִתְעוֹרֵר אֶלָּא בְּצַד רוּחַ מַעֲרָב שֶׁשּׁוֹלֵט בְּרֵאשִׁית הַלַּיְלָה, וְהָעוֹלָם כּוּלֵּם אֶת הַכֹּל. וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַקְדִּים רְפוּאָה לָעוֹלָם בְּגָוֶן זֶה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרֻצֶּה בָּהֶם מִכָּל שְׁאָר עַמֵּי הָעוֹלָם.

עָאלוּ לְבֵיתָא רִבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא. כַּד אִתְפְּלַג לֵילְיָא, קָמוּ לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר רִבִּי אַבָּא, הַשְׁתָּא וַדַּאי אִיהוּ עִידָּן רְעוּתָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהָא זִמְנִין סַגִּיאִין אִתְעַרְנָא הַאי, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְפְּלַג לֵילְיָא, עָאל גּוֹ אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וְאִשְׁתַּעֲשַׁע בְּהוּ. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, בְּהַהִיא זִמְנָא.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הָא דְּאִשְׁתַּעֲשָׁע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גּוֹ צַדִּיקַיָּיא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, הֵיךְ אִשְׁתַּעְשָׁע. אֶלָּא בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְפְּלַג לֵילְיָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַר בִּרְחִימוּ דִשְׁמָאלָא, לְגַבֵּי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּהָא לֵית רְחִימוּ אֶלָּא מִסִּטְרָא דִשְׁמָאלָא. וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֵיהּ לָהּ דּוֹרוֹנָא לְמִקְרַב לְגַבֵּי מַלְכָּא, אוֹ חֲשִׁיבוּ מֵעַלְיָא, אֶלָּא בְּאִינּוּן רוּחִין

לשון הקודש

נִכְנְסוּ לַבַּיִת רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא. כְּשֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה בַּחֲצוֹת, קָמוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, עַכְשָׁו וַדַּאי הִיא עֵת רָצוֹן לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וַהֲרֵי פְּעָמִים רַבּוֹת הֵעַרְנוּ אֶת זֶה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשָׁעָה שֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה, נִכְנַס לְתוֹךְ אוֹתָם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן וּמִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהֶם. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בְּאוֹתוֹ זְמַן.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה שֶׁמִּשְׁתַּעֲשֵׁעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן, אֵיךְ מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ? אֶלָּא בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעוֹרֵר בְּאַהֲבָה שֶׁל הַשְּׂמֹאל אֶל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲרֵי אֵין אַהֲבָה אֶלָּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל. וְלִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֵין דּוֹרוֹן

דְּצַדִּיקַיָּא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָמֵי לוֹן מִתְעַטְּרָן, בְּכַמָּה עוֹבָדִין טָבִין, וּבְכַמָּה זַכְיָין דְּעָבְדוּ בְּהַהוּא יוֹמָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִיחָא לֵיהּ מִכָּל קָרְבָּנִין וְעִלָּוָון, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָרַח בְּהוּ רֵיחַ נִיחֹחַ, דְּקָא עַבְדֵי יִשְׂרָאֵל.

כְּדֵין נְהִירוּ אִתְנְהִיר, וְכֹל אִילָנִין דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן אָמְרֵי שִׁירָתָא, וְצַדִּיקַיָּא מִתְעַטְּרָן תַּמָּן בְּאִינּוּן עִדּוּנִין דְּעָלְמָא דְּאָתֵי. כַּד אִתְּעַר בַּר נָשׁ בְּהַהִיא שַׁעֲתָא לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, נָטִיל חוּלָקֵיהּ עִמְּהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא דִּי בְגוֹ גִּנְתָּא, חַד שְׁמָא גְּלִיפָא דִּתְלָתִין וּתְרֵין אַתְוָון, (ס"א אִתְּעַר) אִתְעַטָּר בְּהוּ תַּמָּן, וְאִיהוּ גּוֹ רָזִין דְּצַדִּיקַיָּא.

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים קיא) הַלְלוּיָהּ אוֹדֶה יְיָ' בְּכָל לֵבָב וְגוֹ', הַלְלוּיָהּ, הָא אִתְּמַר

לשון הקודש

לִקְרַב אֶל הַמֶּלֶךְ אוֹ חֲשִׁיבוּת מְעֻלָּה אֶלָּא בְּאוֹתָן רוּחוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה אוֹתָן מְעֻטָּרוֹת בְּכַמָּה מַעֲשִׂים טוֹבִים וּבְכַמָּה זְכֻיּוֹת שֶׁעָשׂוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם, וְלַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא נוֹחַ מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת וְהָעוֹלוֹת, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵרִיחַ בָּהֶם רֵיחַ נִיחֹחַ שֶׁעוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל.

אָז מֵאִיר אוֹר, וְכָל עֲצֵי הַגַּן עֵדֶן אוֹמְרִים שִׁירָה, וְהַצַּדִּיקִים מִתְעַדְּנִים שָׁם בְּאוֹתָם עִדּוּנִים שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא. כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר אָדָם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, נוֹטֵל חֶלְקוֹ עִם הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן. שֵׁם אֶחָד שֶׁל שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת חָקוּק (מִתְעוֹרֵר) מִתְעַטֵּר בָּהֶם שָׁם, וְהוּא בְּתוֹךְ סוֹדוֹת הַצַּדִּיקִים.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים קיא) הַלְלוּיָהּ אוֹדֶה ה' בְּכָל לֵבָב וְגוֹ'. הַלְלוּיָהּ,

וְאִתְעָרוּ בֵּיהּ חַבְרַיָּיא, וְהָכִי אִיהוּ, דְּדָא אִיהוּ שְׁבָחָא דְקָא סַלְקָא עַל כָּל אִינּוּן שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן דְּאָמַר דָּוִד, בְּעֶשֶׂר זִינֵי תְּשְׁבְּחָן דְּאִיהוּ אָמַר, בְּגִין דְּאִיהוּ כָּלִיל שְׁמָא וּשְׁבָחָא בְּחַד, וְאִיהוּ כְּלָלָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה.

אוֹדֶה יְיָ' **בְּכָל לֵבָב, בְּכָל אֲתָר דְּאָמַר דָּוִד מַלְכָּא, רָזָא דְּאַלְפָּא** (דף קע"ד ע"א) **בֵּיתָא, אִיהוּ רָזָא דְּאַתְוָון גְּלִיפָן, דְּנָפְקִין בְּגִלּוּפֵי דִתְלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין. וְאִית אַתְוָון עִלָּאִין, מֵרָזָא דְעָלְמָא עִלָּאָה. וְאִית אַתְוָון אַחֲרָנִין, דְּאִינּוּן אַתְוָון זְעִירִין. וְהָכָא אִיהוּ רָזָא דְאַלְפָּא בֵּיתָא, דְּעָלְמָא** (ס"א עִילָּאָה יָהִיב לְעַלְמָא) **תַּתָּאָה.**

אוֹדֶה יְיָ' **בְּכָל לֵבָב: בְּיִצְרָא טָבָא וּבְיִצְרָא בִישָׁא דְּאִיהוּ שָׁרֵי בְּגַוֵּיהּ. דְּהָא עַל כֻּלָּא אִית**

לשון הקודש

הֲרֵי נִתְבָּאֵר וְהִתְעוֹרְרוּ בּוֹ הַחֲבֵרִים, וְכָךְ הוּא, שֶׁזֶּהוּ שֶׁבַח שֶׁעוֹלֶה עַל כָּל אוֹתָן הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁאָמַר דָּוִד בַּעֲשָׂרָה מִינֵי תִּשְׁבָּחוֹת שֶׁאָמַר, מִשּׁוּם שֶׁהוּא כּוֹלֵל שֶׁבַח וְשֵׁם בְּאֶחָד, וְהוּא כְּלָל שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן.

אוֹדֶה ה' בְּכָל לֵבָב. בְּכָל מָקוֹם שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ סוֹד שֶׁל אַלְפָּא בֵּיתָא, הוּא סוֹד הָאוֹתִיּוֹת הַחֲקוּקוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת בַּחֲקִיקוֹת שֶׁל שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים. וְיֵשׁ אוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת מִסּוֹד הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְיֵשׁ אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁהֵן אוֹתִיּוֹת קְטַנּוֹת. וְכָאן הוּא סוֹד שֶׁל אַלְפָּא בֵּיתָא שֶׁל הָעוֹלָם (הָעֶלְיוֹן נוֹתֵן לָעוֹלָם) הַתַּחְתּוֹן.

אוֹדֶה ה' בְּכָל לֵבָב – בַּיֵּצֶר הַטּוֹב וּבַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהוּא שׁוֹרֶה בְּתוֹכוֹ. שֶׁהֲרֵי עַל הַכֹּל יֵשׁ לְהוֹדוֹת לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא

לְאוֹדָאָה לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּיִצְרָא טָבָא וּבְיִצְרָא בִישָׁא. דְּהָא מִסִּטְרָא דְיִצְרָא טָבָא אָתֵי טוֹב לְבַר נָשׁ, וְאִית לְבָרְכָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב. וּבְסִטְרָא דְיִצְרָא בִישָׁא, אָתֵי קִטְרוּגָא לְבַר נָשׁ, וְאִית לְאוֹדָאָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (בְּיִצְרָא טָבָא וּבְיִצְרָא בִישָׁא) בְּכָל מָה דְאָתֵי עַל בַּר נָשׁ, מִסִּטְרָא דָא וּמִסִּטְרָא דָא.

בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה, בְּסוֹד יְשָׁרִים: בְּאִינּוּן (ס"א מַלְאָכִין עִלָּאִין קַדִּישִׁין) דְּרָזָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִינּוּן יַדְעֵי. דְּהָא כָּל רָזִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִינּוּן יַדְעֵי, וְאִינּוּן רָזָא דִילֵיהּ, וְעַל דָּא בְּסוֹד יְשָׁרִים. וְעֵדָה: אִלֵּין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, כַּד מִתְכַּנְּשֵׁי בַּעֲשָׂרָה, לְאוֹדָאָה לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִין כָּךְ, אִית לְאוֹדָאָה לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל טָב וְעַל בִּישׁ, וּלְפַרְסְמָא קָמֵי כֹלָּא. דְּאִי תֵימָא הָא אִיהוּ יָדַע,

לשון הקודש

– בַּיֵּצֶר הַטּוֹב וּבַיֵּצֶר הָרָע. שֶׁהֲרֵי מִצַּד שֶׁל יֵצֶר הַטּוֹב בָּא טוֹב לָאָדָם, וְיֵשׁ לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב. וּבִצַּד שֶׁל יֵצֶר הָרָע בָּא קִטְרוּג לָאָדָם, וְיֵשׁ לְהוֹדוֹת לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא (בַּיֵּצֶר הַטּוֹב וּבַיֵּצֶר הָרָע) בְּכָל מַה שֶּׁבָּא עַל הָאָדָם מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה.

בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה. בְּסוֹד יְשָׁרִים – בְּאוֹתָם (מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים) שֶׁאֶת סוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵם יוֹדְעִים, שֶׁהֲרֵי אֶת כָּל סוֹדוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵם יוֹדְעִים, וְהֵם הַסּוֹד שֶׁלּוֹ. וְלָכֵן בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה – אֵלֶּה הֵם יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁמִּתְכַּנְּסִים בַּעֲשָׂרָה לְהוֹדוֹת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוּם כָּךְ יֵשׁ לְהוֹדוֹת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל טוֹב וְעַל רַע וּלְפַרְסֵם לִפְנֵי הַכֹּל.

אֲמַאי אִצְטְרִיךְ לְפַרְסְמָא. אֶלָּא בְּדָא, אִתְיַיקָּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָלְמָא לְפַרְסְמָא נִסָּא. וְעַל דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתִיב בֵּיהּ, (יחזקאל לח) וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְגוֹ'.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קנ) כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ. תָּנָא, כָּל נִשְׁמָתִין אָתוּ מֵהַאי גּוּפָא קַדִּישָׁא, וְאַתְעָרוּ בִּבְנֵי נָשָׁא. וּמֵאָן אֲתָר. מֵהַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי יַד. (ס"א י"ה) מָאן אֲתָר דָּא אָמַר רִבִּי יְהוּדָה דִּכְתִיב, (תהלים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. תָּנָא, מֵהַאי חָכְמָתָא דְּמַבּוּעוֹי נָפְקִין לִתְלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין, אִשְׁתָּכְלַל כֹּלָּא, וְכָל מָה דְּאִית לְעֵילָּא וְתַתָּא, וְהוּא אִתְקְרֵי רוּחָא קַדִּישָׁא, דְּכָל רוּחִין אִשְׁתָּכְלָלוּ בֵּיהּ.

לשון הקודש

שֶׁאִם תֹּאמַר, הֲרֵי הוּא יוֹדֵעַ, אָז לָמָּה צָרִיךְ לְפַרְסֵם? אֶלָּא בָּזֶה מִתְכַּבֵּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם לְפַרְסֵם אֶת הַנֵּס, וְעַל זֶה כָּתוּב בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, (יחזקאל לח) וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְגוֹ'.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קנ) כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ. שָׁנִינוּ, כָּל הַנְּשָׁמוֹת בָּאוּ מֵהַגּוּף הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה וּמִתְעוֹרְרוֹת בִּבְנֵי אָדָם. וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם? מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא יָד (י"ה). מֵאֵיזֶה מָקוֹם זֶה? אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, שֶׁכָּתוּב (שם קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. שָׁנִינוּ, מֵהַחָכְמָה הַזּוֹ שֶׁמַּבּוּעֶיהָ יוֹצְאִים לִשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים הַכֹּל נִתְקַן, וְכָל מַה שֶׁיֵּשׁ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהִיא נִקְרֵאת רוּחַ קְדוֹשָׁה שֶׁכָּל הָרוּחוֹת נִתְקְנוּ בָהּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בְּיוֹמָא דְּהַוָּה רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּרִישׁ מִלָּה דָּא, עֵינוֹי נַבְעִין מַיָּא, וַהֲוָה אָמַר, כָּל גִּנְזַיָּיא דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, אִתְמָסְרָן בְּחַד מַפְתְּחָא, וְאִתְגַּלְיָיא בְּקֻזְפִּיטָן דְּקוּרְדִּיטֵי גְּלִיפִין עִלָּאִין.

אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, מָאן יְכִיל לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא וּלְאִתְכַּלְלָא מַה דְּגָנִיז בְּדָא מַבּוּעָא. דְּהָא מֹשֶׁה לָא גַּלֵּי דָּא בְּיוֹמוֹי, כַּד הָוָה גַּלֵּי רָזָא עֲמִיקְתָּא לְיִשְׂרָאֵל, וְאַף עַל גַּב דְּכֹלָּא הָוָה מִתְגַּלְיָיא עַל יְדוֹי. אֶלָּא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּבָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְסַלְקָא לֵיהּ לִמְתִיבְתָּא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, וּלְטַמְרָא לֵיהּ מִבְּנֵי נָשָׁא, דִּכְתִיב, (דברים לא) בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם. הַיּוֹם מַמָּשׁ, דְּהַהוּא יוֹמָא אִשְׁתְּלִימוּ יוֹמוֹי, לְאִתְקָרְבָא לְאַתָּר דָּא, דִּכְתִיב, (דברים לא) הֵן קָרְבוּ יָמֶיךָ, קָרְבוּ מַמָּשׁ.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בַּיּוֹם שֶׁהָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן מְפָרֵשׁ דָּבָר זֶה, הָיוּ עֵינָיו נוֹבְעוֹת מַיִם, וְהָיָה אוֹמֵר: כָּל גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן נִמְסְרוּ בְּמַפְתֵּחַ אֶחָד, וּמִתְגַּלֶּה בַּהֵיכָלוֹת הַמְצֻיָּרִים הָעֶלְיוֹנִים הַחֲקוּקִים.

אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, מִי יָכוֹל לָדַעַת וּלְהִכָּלֵל מַה שֶּׁגָּנוּז בַּמַּבּוּעַ הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי מֹשֶׁה לֹא גִּלָּה אֶת זֶה בְּיָמָיו כְּשֶׁהָיָה מְגַלֶּה סוֹד הֶעָמֹק לְיִשְׂרָאֵל, וְאַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל הָיָה מִתְגַּלֶּה עַל יָדוֹ. אֶלָּא בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲלוֹתוֹ לַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה הָעֶלְיוֹנָה וּלְהַטְמִינוֹ מִבְּנֵי אָדָם, שֶׁכָּתוּב (דברים לא) בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם. הַיּוֹם מַמָּשׁ. שֶׁאוֹתוֹ יוֹם נִשְׁלְמוּ יָמָיו לְהִתְקָרֵב לַמָּקוֹם הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב (שם) הֵן קָרְבוּ יָמֶיךָ, קָרְבוּ מַמָּשׁ.

דְּתַנְיָא אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מֹשֶׁה לָא מִית. וְאִי תֵּימָא הָא כְּתִיב (דברים לא) וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה. כַּךְ בְּכָל אֲתָר לְצַדִּיקַיָּא קָרֵי בְּהוּ מִיתָה. מָאי מִיתָה. מִסִּטְרָא דִילָן אִקְרֵי הָכִי. דְּתַנְיָא אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְכֵן תָּנָא, דְּמַאן דְּאִיהוּ בִּשְׁלִימוּתָא דִמְהֵימְנוּתָא קַדִּישָׁא תַּלְיָיא בֵּיהּ, לָא תַלְיָיא בֵּיהּ מִיתָה וְלָא מִית. כְּמָה דְהַוָה בְיַעֲקֹב דִּמְהֵימְנוּתָא שְׁלֵימָתָא הָוָה בֵּיהּ.

דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, (בראשית לה) לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ, וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל. מָאי יִשְׂרָאֵל. שְׁלֵימוּתָא דְכֹלָּא. דִּכְתִיב, (ירמיה ל) וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְאַל תֵּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעֲךָ מֵרָחוֹק וְאֶת זַרְעֲךָ מֵאֶרֶץ שִׁבְיָם וְגוֹ'.

לשון הקודש

שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מֹשֶׁה לֹא מֵת. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב (שם לה) וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה? כָּךְ בְּכָל מָקוֹם לַצַּדִּיקִים קוֹרֵא בָהֶם מִיתָה. מָה הַמִּיתָה? מֵהַצַּד שֶׁלָּנוּ זֶה נִקְרָא כָּךְ. שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְכֵן שָׁנָה, שֶׁמִּי שֶׁהוּא בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה תְּלוּיָה בּוֹ – לֹא תְלוּיָה בּוֹ מִיתָה וְלֹא מֵת. כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּיַעֲקֹב שֶׁהָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה הָיְתָה בּוֹ.

שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, (בראשית לה) לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל. מַה זֶּה יִשְׂרָאֵל? שְׁלֵמוּת הַכֹּל, שֶׁכָּתוּב (ירמיה מו) וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְאַל תֵּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי הִנְנִי מוֹשִׁעֲךָ מֵרָחוֹק וְאֶת זַרְעֲךָ מֵאֶרֶץ שִׁבְיָם וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה מֵהָכָא, (ירמיה ל) **כִּי אִתְּךָ אָנִי,** דַּיְיקָא, זַכָּאָה חוּלְקֵיהּ, דְּמָארֵיהּ אָמַר לֵיהּ כֵּן. כִּי אִתִּי אַתָּה לָא כְתִיב, אֶלָּא כִּי אִתְּךָ אָנִי, דְּמָארֵיהּ אָתֵי לְאִתְחַבְּרָא דִּיוּרֵיהּ עִמֵּיהּ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן שַׁפִּיר קָאָמַר רִבִּי אַבָּא דְּאָמַר (ירמיה ל) וְשָׁב יַעֲקוֹב וְשָׁקַט וְשַׁאֲנַן וְאֵין מַחֲרִיד. וְשָׁב יַעֲקוֹב: לְאִתְקְרֵי בִּשְׁמָא אַחֲרָא, דִּכְתִיב לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל.

דָּבָר אַחֵר וְשָׁב יַעֲקֹב, לְאָתָר דְּאִתְנְסִיב מִתַּמָּן. וְשָׁקַט, בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְשַׁאֲנַן, בָּעוֹלָם הַבָּא. וְאֵין מַחֲרִיד מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת. דְּמַשְׁמַע דְּכֹלָּא הָוָה בֵּיהּ. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, חַבְרַיָּיא הָא אוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב וְאֶת זַרְעֲךָ מֵאֶרֶץ שִׁבְיָם, מַה זַּרְעוֹ בַּחַיִּים, אַף הוּא בַּחַיִּים. (דף קנ"ד ע"ב).

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מִכָּאן, כִּי אִתְּךָ אָנִי, דַּוְקָא. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁרִבּוֹנוֹ אָמַר לוֹ כֵּן. לֹא כָתוּב כִּי אִתִּי אַתָּה, אֶלָּא כִּי אִתְּךָ אָנִי, שֶׁרִבּוֹנוֹ בָּא לְחַבֵּר אֶת דִּיּוּרוֹ עִמּוֹ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, יָפֶה אָמַר רַבִּי אַבָּא, שֶׁאָמַר וְשָׁב יַעֲקוֹב וְשָׁקַט וְשַׁאֲנַן וְאֵין מַחֲרִיד. וְשָׁב יַעֲקוֹב – לְהִקָּרֵא בְּשֵׁם אַחֵר, שֶׁכָּתוּב לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל.

דָּבָר אַחֵר וְשָׁב יַעֲקֹב – לַמָּקוֹם שֶׁנִּלְקַח מִשָּׁם. וְשָׁקַט – בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְשַׁאֲנַן – בָּעוֹלָם הַבָּא. וְאֵין מַחֲרִיד – מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת. שֶׁמַּשְׁמַע שֶׁהַכֹּל הָיָה בּוֹ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, חֲבֵרַי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים, שֶׁכָּתוּב וְאֶת זַרְעֲךָ מֵאֶרֶץ שִׁבְיָם. מַה זַּרְעוֹ בַּחַיִּים, אַף הוּא בַּחַיִּים.

וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבְּרִיחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח (קהלת י) **אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ. וּכְתִיב, אִי לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר וְשָׂרַיִךְ בַּבֹּקֶר יֹאכֵלוּ.** (בְּמָאי אוּקִימְנָא הָנֵי קְרָאֵי) **וַוי לְעָלְמָא דְּלָא מַשְׁגְּחָן בְּפוּלְחָנָא דְּמָאֲרֵיהוֹן, דְּהָא מָאֲרֵיהוֹן אַשְׁגַּח בְּגִינֵיהוֹן לְאוֹטָבָא לְהוּ, דְּאָנַח קָמַיְיהוּ פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא, וְלָא מַשְׁגְּחָן.**

דְּתָנֵינָן, תְּלַת מִלִּין בָּעֵי בַּר נָשׁ לְמֶעְבַּד לִבְרֵיהּ, מִילָה, וּפִדְיוֹן, וּלְנַסְּבָא לֵיהּ אִנְתּוּ. וְכֹלָּא עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. מִילָה: דִּכְתִיב, (יהושע ה) **וְשׁוּב מוֹל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֵׁנִית. וּכְתִיב** (בראשית יז) **וּבֶן שְׁמֹנַת יָמִים יִמּוֹל לָכֶם כָּל זָכָר. פִּדְיוֹן. דִּכְתִיב,** (דברים טו) **וַיִּפְדְּךָ** (יְיָ אֱלֹהֶיךָ) (ס"א (דברים ז) מִבֵּית עֲבָדִים) **מִיַּד פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם. לְנַסְּבָא**

לשון הקודש

וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבְּרִחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (קהלת י) אַשְׁרֵיךָ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ. וְכָתוּב, אִי לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר וְשָׂרַיִךְ בַּבֹּקֶר יֹאכֵלוּ. (בַּמֶּה בֵּאַרְנוּ אֶת הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ) **אוֹי לָעוֹלָם שֶׁלֹּא** מַשְׁגִּיחִים בַּעֲבוֹדַת רִבּוֹנָם, שֶׁהֲרֵי רִבּוֹנָם מַשְׁגִּיחַ בִּגְלָלָם לְהֵיטִיב לָהֶם, שֶׁהִנִּיחַ לִפְנֵיהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה, וְלֹא מַשְׁגִּיחִים. **שֶׁשָּׁנִינוּ,** שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים צָרִיךְ אָדָם לַעֲשׂוֹת לִבְנוֹ: מִילָה, וּפִדְיוֹן, וּלְהַשִּׂיאוֹ אִשָּׁה. וְהַכֹּל עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. מִילָה – שֶׁכָּתוּב (יהושע ה) וְשׁוּב מֹל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֵׁנִית, וְכָתוּב (בראשית יז) וּבֶן שְׁמֹנַת יָמִים יִמּוֹל לָכֶם כָּל זָכָר. פִּדְיוֹן – שֶׁכָּתוּב (דברים ז) וַיִּפְדְּךָ (ה' אֱלֹהֶיךָ מִבֵּית

לֵיהּ אִנְתּוּ: דִּכְתִיב, (בראשית א) **זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם, וּכְתִיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ. תּוּ, אַטִּיל לְהוּ כְּהַאי נִשְׁרָא, דְּאָטִיל לִבְנוֹי עַל גַּדְפּוֹי, דִּכְתִיב,** (שמות יט) **וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים.**

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, כֹּלָּא הוּא יֵאוֹת, אֲבָל אוֹרַיְיתָא דְּאַהֲדָר קָמַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וְאוֹלִיף לוֹן, יַתִּיר מִכֹּלָּא. תָּא חֲזִי, לֵית שִׁבְחָא דְּבַר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, כִּשְׁבָחָא דְּאוֹרַיְיתָא דִּכְתִיב בָּהּ (משלי ה) **כִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ.**

(מדרש הנעלם הוא) **דְּהָא תָּנִינָן כַּד סָלִיק רַב הוּנָא לְהָתָם, אַשְׁכַּח רַבָּנָן דַּהֲווֹ עַסְקֵי בְּהַאי קְרָא, דִּכְתִיב,** (ירמיה נא) **וּפָקַדְתִּי עַל בֵּל בְּבָבֶל וְהוֹצֵאתִי אֶת בִּלְעוֹ מִפִּיו וְלֹא יִנְהֲרוּ אֵלָיו עוֹד גּוֹיִם. וְרַב הוּנָא לָא הֲווֹ**

לשון הקודש

עֲבָדִים) מִיַּד פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרָיִם. לְהַשִּׂיאוֹ אִשָּׁה – שֶׁכָּתוּב (בראשית א) זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם, וְכָתוּב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ. עוֹד, נָשָׂא אוֹתָם כְּמוֹ הַנֶּשֶׁר הַזֶּה שֶׁמַּטִּיל אֶת בָּנָיו עַל כְּתֵפָיו, שֶׁכָּתוּב (שמות יט) וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַכֹּל הוּא נָאֶה, אֲבָל הַתּוֹרָה חָזְרָה לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִמְּדָה אוֹתָם יוֹתֵר מֵהַכֹּל. בֹּא וּרְאֵה, אֵין שֶׁבַח שֶׁל אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ הַשֶּׁבַח שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁכָּתוּב בָּהּ (משלי ח) בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ.

שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, כְּשֶׁעָלָה רַב הוּנָא לְשָׁם, מָצָא אֶת הַחֲכָמִים שֶׁעוֹסְקִים בַּפָּסוּק הַזֶּה שֶׁכָּתוּב, (ירמיה נא) וּפָקַדְתִּי עַל בֵּל בְּבָבֶל וְהוֹצֵאתִי אֶת בִּלְעוֹ מִפִּיו וְלֹא יִנְהֲרוּ אֵלָיו עוֹד גּוֹיִם. וְרַב הוּנָא לֹא הָיוּ מַשְׂגִּיחִים

מַשְׁגִּיחִין בֵּיהּ, דְּהָא לָא אִשְׁתְּמוֹדְעָן לֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין דְּהַוָּה זְעֵיר. עָאל לְבֵי מִדְרָשָׁא, וְאַשְׁכַּח רַבָּנָן דַּהֲווֹ אַמְרֵי, הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, אִי טַעֲוָתֵיהּ וְדָחַלְתֵּיהּ דִּנְבוּכַדְנֶצַּר הָוָה שְׁמֵיהּ בֵּל, הָא כְּתִיב בֵּיהּ, (דניאל ד) וְעַד אָחֳרִין עַל קֳדָמַי דָּנִיאֵל דִּי שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר כְּשֵׁם אֱלָהִי. וְעוֹד, מָאי וְהוֹצֵאתִי אֶת בִּלְעוֹ מִפִּיו.

קָם רַב הוּנָא בֵּינֵי קַיָּמֵי דְּעַמּוּדֵי, וְאָמַר אִילּוּ הֲוֵינָא בְּאַתְרִי, דְּרִישְׁנָא לֵיהּ לְהַאי פְּסוּקָא. לָא אַשְׁגְּחוּ בֵּיהּ. קָם תְּנָיְינוּת, וְאָמַר מִלָּה דָא. אָתָא רִבִּי יוּדָאי בַּר רַב, וְאוֹתְבֵיהּ קַמֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ, אִימָא בְּרִי אִימָא, דְּמִלֵּי אוֹרַיְיתָא כְּתִיב בְּהוּ, (משלי א) בְּרֹאשׁ הוֹמִיּוֹת תִּקְרָא וְגוֹ'.

פָּתַח וְאָמַר, הָכִי תָּנֵינָן, בְּיוֹמֵי קַדְמָאֵי עַד לָא

לשון הקודש

בוֹ, שֶׁהֲרֵי לֹא הִכִּירוּ אוֹתוֹ בָּרִאשׁוֹנָה, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה קָטָן. נִכְנַס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, וּמָצָא אֶת הַחֲכָמִים שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים שֶׁבַּפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, אִם יִרְאָתוֹ וֶאֱלִילוֹ שֶׁל נְבוּכַדְנֶצַּר הָיָה שְׁמוֹ בֵּל – הֲרֵי כָּתוּב בּוֹ, (דניאל ד) וְעַד אֲחֵרִים נִכְנַס דָּנִיֵּאל שֶׁשְּׁמוֹ בֵּלְטְשַׁאצַּר כְּשֵׁם אֱלֹהַי? וְעוֹד, מַה זֶּה וְהוֹצֵאתִי אֶת בִּלְעוֹ מִפִּיו? **עָמַד** רַב הוּנָא בֵּין הַיְסוֹדוֹת שֶׁל הָעַמּוּדִים וְאָמַר, אִלּוּ הָיִיתִי בִּמְקוֹמִי, הָיִיתִי דּוֹרֵשׁ אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה. לֹא הִתְבּוֹנְנוּ בוֹ. קָם שֵׁנִית וְאָמַר דָּבָר זֶה. בָּא רַבִּי יוּדַאי בַּר רַב וְהוֹשִׁיבוֹ לְפָנָיו. אָמַר לוֹ, אֱמֹר בְּנִי, אֱמֹר, שֶׁבְּדִבְרֵי תוֹרָה כָּתוּב בָּהֶם (משלי א) בְּרֹאשׁ הֹמִיּוֹת תִּקְרָא וְגוֹ'.

פָּתַח וְאָמַר, כָּךְ שָׁנִינוּ, בַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים טֶרֶם בָּא יַעֲקֹב, הָיָה אָדָם

אָתָא יַעֲקֹב, הָוָה בַר נָשׁ שָׁלֵו בְּבֵיתֵיהּ, מָטָא זְמְנֵיהּ, מִית בְּלָא מַרְעִין, כֵּיוָן דְּאָתָא יַעֲקֹב, בָּעָא קָמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָמַר לֵיהּ, מָרֵי דְעָלְמָא, אִי נִיחָא קָמָךְ, דְּלִנְפּוֹל בַּר נָשׁ בְּבֵי מַרְעֵיהּ, תְּרֵין אוֹ תְּלַת יוֹמִין, וּלְבָתַר יִתְכְּנָשׁ לְעַמֵּיהּ, וְיַפְקֵד לְבֵיתֵיהּ, וְיֵתוּב מֵחוֹבוֹי. אָמַר לֵיהּ שַׁפִּיר. אַתְּ הוּא סִימָנָא בְּעָלְמָא. תָּא חֲזֵי, מָה כְתִיב בֵּיהּ (בראשית מח) וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חוֹלֶה. חֹלֶה כְתִיב מַה דְּלָא הָוָה לְבַר נָשׁ מִן קַדְמַת דְּנָא.

בָּתַר דְּשָׁכִיב, לָא הָוָה בַר נָשׁ דְּהָוָה לֵיהּ מַרְעִין, דְּלָא מִית. עַד דְּאָתָא חִזְקִיָּה, מָה כְתִיב בֵּיהּ, (ישעיה לח) בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה חִזְקִיָּהוּ לָמוּת וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, מָה כְתִיב וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל יְיָ', אָמַר לֵיהּ, אִי נִיחָא קָמָךְ דְּיִתְסוּן בְּנֵי נָשָׁא

לשון הקודש

שָׁלֵו בְּבֵיתוֹ. הִגִּיעַ זְמַנּוֹ – מֵת בְּלִי מַחֲלוֹת. כֵּיוָן שֶׁבָּא יַעֲקֹב, בִּקֵּשׁ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמַר לוֹ: רִבּוֹן הָעוֹלָם, אִם נוֹחַ לְפָנֶיךָ, שֶׁיִּפֹּל אָדָם בְּבֵית חָלְיוֹ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים, וְאַחַר כָּךְ יִתְכַּנֵּס לְעַמּוֹ, וִיצַוֶּה אֶת בֵּיתוֹ וְיָשׁוּב מֵחֲטָאָיו. אָמַר לוֹ: יָפֶה, וְאַתָּה תִּהְיֶה סִימָן בָּעוֹלָם. בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב בּוֹ, (בראשית מח) וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חֹלֶה. כָּתוּב חֹלֶה, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה לְאָדָם מִקֹּדֶם לָכֵן. אַחַר שֶׁנִּפְטַר, לֹא הָיָה אָדָם שֶׁהָיוּ לוֹ מַחֲלוֹת שֶׁלֹּא מֵת, עַד שֶׁבָּא חִזְקִיָּה. מַה כָּתוּב בּוֹ? (ישעיה לח) בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה חִזְקִיָּהוּ לָמוּת וְגוֹ'. בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל

מִבֵּי מַרְעֵיהוֹן, וְיוֹדוּן שְׁמָךְ, וְיִשְׁתְּמוֹדְעוּן, וְיִתּוּבוּן לְבָתָר בְּתִיּוּבְתָּא שְׁלֵימָתָא, וְיִשְׁתַּכְּחוּן בְּנֵי עָלְמָא זַכָּאִין קֳדָמָךְ. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יֵאוֹת הוּא, אַתְּ תְּהֵא סִימָנָא בְּעָלְמָא, וְכַךְ הוּא, מָאי דְּלָא הָוָה מִקַּדְמַת דְּנָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה לח) מִכְתָּב לְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה בַּחֲלוֹתוֹ וַיְחִי מֵחָלְיוֹ. וְתָאנָא, הַהוּא יוֹמָא אִתְחָזַר שִׁמְשָׁא עֶשֶׂר דַּרְגִּין.

וְתָאנָא, מְרוֹדָךְ בַּלְאֲדָן הָוָה אָכִיל כָּל יוֹמָא בְּד' שַׁעְתֵּי, וְנָאִים עַד תֵּשַׁע שַׁעְתֵּי, וְהַהוּא יוֹמָא נָאִים עַד תִּשְׁעָה שַׁעְתֵּי, כַּד אִתְעַר חָמָא שִׁמְשָׁא דְקָאִים בְּאַרְבַּע שַׁעְתֵּי, אָמַר מָאי הַאי, בְּקִטּוּלָא דְקוּנְטִירָא קוּנְטְרוֹי אַנְקָטַרְתּוּן. אָמְרוּ (דף קנ"ה ע"א) לֵיהּ לָמָּה. אָמַר, דְּנָאִימְנָא יוֹמָא חַד, וּתְלָתוּת יוֹמָא. אָמְרוּ לֵיהּ, לָאו הָכִי, אֶלָּא אֱלָהָא

לשון הקודש

ה'. אָמַר לוֹ: אִם נוֹחַ לְפָנֶיךָ שֶׁיִּתְרַפְּאוּ בְּנֵי אָדָם מִבֵּית חָלְיָם וְיוֹדוּ לְשִׁמְךָ, וַיַּכִּירוּ וְיָשׁוּבוּ אַחַר כָּךְ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְיִמָּצְאוּ בְּנֵי הָעוֹלָם צַדִּיקִים לְפָנֶיךָ. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: נָאֶה הוּא, וְאַתָּה תִּהְיֶה סִימָן לָזֶה בָּעוֹלָם, וְכָךְ הוּא מַה שֶּׁלֹּא הָיָה מִקֹּדֶם לָכֵן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) מִכְתָּב לְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה בַּחֲלֹתוֹ וַיְחִי מֵחָלְיוֹ. וְשָׁנִינוּ, אוֹתוֹ יוֹם חָזְרָה הַשֶּׁמֶשׁ עֶשֶׂר דְּרָגוֹת.

וְשָׁנִינוּ, מְרוֹדָךְ בַּלְאֲדָן הָיָה אוֹכֵל כָּל יוֹם בְּאַרְבַּע שָׁעוֹת וְיָשֵׁן עַד תֵּשַׁע שָׁעוֹת, וְאוֹתוֹ יוֹם יָשַׁן עַד תֵּשַׁע שָׁעוֹת. כְּשֶׁהִתְעוֹרֵר, רָאָה שֶׁשֶּׁמֶשׁ עוֹמֶדֶת בְּאַרְבַּע שָׁעוֹת. אָמַר, מַה זֶּה? בַּהֲרִיגַת הַכַּעַס קִנְטוּר קִשַּׁרְתֶּם עָלַי? אָמְרוּ לוֹ, לָמָּה? אָמַר, שֶׁיָּשַׁנְתִּי יוֹם אֶחָד וּשְׁלִישׁ יוֹם. אָמְרוּ לוֹ, לֹא כָּךְ, אֶלָּא אֱלֹהֵי

דְּחִזְקִיָּהוּ עֲבַד יוֹמָא דֵּין תְּרֵין נִיסִּין. אָסֵי לְחִזְקִיָּה מִבֵּי מַרְעֵיהּ, וְאַחְזָר שִׁמְשָׁא לְעִדָּנָא דָא. אָמַר וְכִי אִית בְּעָלְמָא אֱלָהָא רַבָּא בַּר מֵאֱלָהֵי. אָמְרוּ, אֱלָהָא דְּחִזְקִיָּהוּ.

קָם וְכָתַב כְּתָבוֹי, שְׁלָם לְחִזְקִיָּהוּ מַלְכָּא דִּיהוּדָה וּשְׁלָם לֵאלָהֵיהּ וּשְׁלָם לִירוּשָׁלַם קַרְתָּא קַדִּישָׁא. לְבָתָר אַמְלִיךְ וְקָם מִכֻּרְסְיָה, וּפָסַע תְּלַת פְּסִיעָן, וְכָתַב אַחֲרָנִין, שְׁלָם לֵאלָהָא רַבָּא דְּבִירוּשָׁלַם וּשְׁלָם לְחִזְקִיָּהוּ מַלְכָּא דִּיהוּדָה וּשְׁלָם לִירוּשָׁלַם קַרְתָּא קַדִּישָׁא. אֲמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַנְתְּ פָּסַעְתְּ בְּגִין יְקָרִי תְּלַת פְּסִיעָן, חַיָּיךְ, מִינָּךְ יִפְקוּן תְּלַת מַלְכִּין שַׁלִּיטִין, קַסְטִירִין רוּפִינִין דְּשַׁלִּיטִין בְּכָל עָלְמָא, וְקַדְמָאָה מִנַּיְיהוּ נְבוּכַדְנֶצַּר הָוָה.

לשון הקודש

חִזְקִיָּהוּ עָשָׂה הַיּוֹם הַזֶּה שְׁנֵי נִסִּים: רִפֵּא אֶת חִזְקִיָּה מִבֵּית חָלְיוֹ, וְהֶחֱזִיר אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לַזְּמַן הַזֶּה. אָמַר, וְכִי יֵשׁ בָּעוֹלָם אֱלוֹהַּ גָּדוֹל יוֹתֵר חוּץ מֵאֱלֹהַי?! אָמְרוּ, אֱלֹהֵי חִזְקִיָּהוּ.

עָמַד וְכָתַב כְּתָבוֹ: שָׁלוֹם לְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וְשָׁלוֹם לֵאלֹהָיו וְשָׁלוֹם לִירוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ. אַחַר כָּךְ נִמְלַךְ, וְקָם מִכִּסְאוֹ, וּפָסַע שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת וְכָתַב אֲחֵרִים: שָׁלוֹם לָאֱלוֹהַּ הַגָּדוֹל שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם וְשָׁלוֹם לְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וְשָׁלוֹם לִירוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַתָּה פָּסַעְתָּ בִּשְׁבִיל כְּבוֹדִי שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת, חַיֶּיךָ מִמְּךָ יֵצְאוּ שְׁלֹשָׁה מְלָכִים שַׁלִּיטִים רוֹזְנִים וּמַצְבִּיאִים שֶׁשּׁוֹלְטִים בְּכָל הָעוֹלָם, וְרִאשׁוֹן מֵהֶם הָיָה נְבוּכַדְנֶצַּר.

תָּא חֲזֵי, מָאי אֲמַר לֵיהּ דָּנִיאֵל, (דניאל ב) אַנְתְּ הוּא רֵאשָׁה דִּי דַהֲבָא. וּבַתְּרָךְ תְּקוּם מַלְכוּ אָחֳרִי אֲרַע מִינָךְ וּמַלְכוּ תְּלִיתָאָה אָחֳרִי וְגוֹ'. מַה כְּתִיב (דניאל ג) נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא עֲבַד צְלֵם דִּי דְהַב רוּמֵיהּ אַמִּין שִׁתִּין פְּתָיֵהּ אַמִּין שִׁית. אֲמַר נְבוּכַדְנֶצַּר צֶלֶמָא דַחֲמֵינָא, הָוָה רֵישָׁא דִּי דַהֲבָא, מֵעוֹי דְכֶסֶף, אֲנָא אַעֲבִיד כֹּלָּא דְדַהֲבָא, דִּלְהֱוֵי קַזְפִּירָא דְדַהֲבָא בְּרֵישָׁא.

וְתָאנָא, הַהוּא יוֹמָא כָּנַשׁ כָּל אוּמַיָּא וַעֲמַמְיָא וְלִישָׁנַיָּא לְמִפְּלַח לְהַהוּא צַלְמָא, וְנָטַל מָאנָא מִמָּאנֵי מַקְדְּשָׁא, דְּהָוָה גָּלִיף בֵּיהּ שְׁמָא קַדִּישָׁא, וְעָיֵיל לֵיהּ בְּפוּמֵיהּ דְּהַהוּא צַלְמָא, וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא הָוָה מְמַלֵּל רַבְּרְבָן, עַד דְּאָתָא דָנִיאֵל, וְקָרִיב גַּבֵּי דְהַהוּא צַלְמָא, וְאָמַר אֲנָא שְׁלִיחָא דְמָארָא עִלָּאָה, גּוֹזְרָנִי עָלָךְ לְמֵפַק מֵהָכָא. אִדְכַּר

לשון הקודש

בא וּרְאֵה מָה אָמַר לוֹ דָּנִיאֵל, (דניאל ב) אַתָּה הוּא רֹאשׁ הַזָּהָב, וְאַחֲרֶיךָ תָּקוּם מַלְכוּת אַחֶרֶת רָעָה מִמְּךָ וּמַלְכוּת שְׁלִישִׁית אַחֶרֶת. מַה כָּתוּב? (שם ג) הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶצַּר עָשָׂה צֶלֶם שֶׁל זָהָב. גָּבְהוֹ שִׁשִּׁים אַמּוֹת וְרָחְבּוֹ שֵׁשׁ אַמּוֹת. אָמַר נְבוּכַדְנֶצַּר, הַצֶּלֶם שֶׁרָאִיתִי הָיָה רֹאשׁוֹ שֶׁל זָהָב, מֵעָיו שֶׁל כֶּסֶף. אֲנִי אֶעֱשֶׂה הַכֹּל שֶׁל זָהָב, וְשֶׁתְּהֶיה עֲטֶרֶת זָהָב בְּרֹאשׁוֹ. **וְשָׁנִינוּ,** אוֹתוֹ יוֹם כִּנֵּס אֶת כָּל הָאֻמּוֹת וְהָעַמִּים וְהַלְּשׁוֹנוֹת לַעֲבֹד לְאוֹתוֹ הַצֶּלֶם, וְלָקַח כְּלִי מִכְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבּוֹ הָיָה חָקוּק הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְהִכְנִיסוֹ בְּפִי אוֹתוֹ צֶלֶם. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה הָיָה מְדַבֵּר גְּדוֹלוֹת, עַד שֶׁבָּא דָּנִיאֵל וְקָרַב לְאוֹתוֹ הַצֶּלֶם וְאָמַר: אֲנִי שָׁלִיחַ שֶׁל הָרִבּוֹן הָעֶלְיוֹן, גּוֹזֵר אֲנִי

שְׁמָא קַדִּישָׁא, וְנָפַק הַהוּא מָאנָא, וְנָפַל צַלְמָא וְאִתְבַּר. הַיְינוּ דִכְתִיב וְהוֹצֵאתִי אֶת בִּלְעוֹ מִפִּיו וְלֹא יִנָּהֲרוּ אֵלָיו עוֹד גּוֹיִם. קָם רִבִּי יְהוּדָה וּנַשְׁקֵיהּ עַל רֵישֵׁיהּ, אָמַר אִי לָא דְקָרִיבְנָא בְקוּטְפַּיָיא הָכָא, לָא אִשְׁתְּמוֹדַעְנָא בָךְ. וַהֲוּוּ דַחֲלִין קַמֵּיהּ מֵהַהוּא יוֹמָא.

תָּאנָא (קהלת י) אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ. רִבִּי יוֹסִי אוֹקִים לְהַאי קְרָא, בְּמֹשֶׁה, בְּשַׁעֲתָא דְאַפִּיק לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם, וַעֲבַד לוֹן בְּנֵי חוֹרִין. וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ, דִכְתִיב, (שמות יב) וְאָכַלְתֶּם אוֹתוֹ בְּחִפָּזוֹן פֶּסַח הוּא לַיְיָ׳.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי, וְכִי לָא אֲמִינָא דְמִלּוֹי דִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, דְּכֻלְּהוּ בְגוֹ, לְגוֹ הֵיכְלָא קַדִּישָׁא הֲווּ. וְהַאי דְאַמְרִיתוּ כֹּלָּא שַׁפִּיר הָוָה,

לשון הקודש

עָלֶיךָ לָצֵאת מִכָּאן. הִזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְיָצָא אוֹתוֹ כְּלִי, וְנָפַל הַצֶּלֶם וְנִשְׁבַּר. הַיְינוּ מַה שֶּׁכָּתוּב, וְהֹצֵאתִי אֶת בִּלְעוֹ מִפִּיו וְלֹא יִנָּהֲרוּ אֵלָיו עוֹד גּוֹיִם. קָם רַבִּי יְהוּדָה וּנְשָׁקוֹ עַל רֹאשׁוֹ. אָמַר, אִם לֹא שֶׁקֵּרַבְתִּי אוֹתְךָ לַחֲבוּרָה כָּאן, לֹא הִכַּרְנוּ אוֹתְךָ. וּמֵאוֹתוֹ יוֹם הָיוּ פּוֹחֲדִים מִפָּנָיו.

שָׁנִינוּ, (קהלת י) אַשְׁרֵיךָ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ. רַבִּי יוֹסֵי בֵּאֵר אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה בְּמֹשֶׁה בְּשָׁעָה שֶׁהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעָשָׂה אוֹתָם בְּנֵי חוֹרִין. וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ, שֶׁכָּתוּב (שמות יב) וַאֲכַלְתֶּם אֹתוֹ בְּחִפָּזוֹן פֶּסַח הוּא לַה׳.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, וְכִי לֹא אָמַרְתִּי שֶׁדִּבְרֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, שֶׁכֻּלָּם בִּפְנִים, לְתוֹךְ הַהֵיכָל הַקָּדוֹשׁ הָיוּ. וְזֶה

וְלִדְרָשָׁא הוּא דְּאָתָא, אֲבָל הַאי קְרָא, לְעֵילָא בְּהֵיכָלָא קַדִּישָׁא הוּא.

תָּאנָא, אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים. מָאי אֶרֶץ. אֶרֶץ סְתָם. דְּתַנְיָא, מַהוּ דִּכְתִיב, (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא הַאי אֶרֶץ, הִיא רָזָא, בְּגוֹ כִּתְרֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, דִּכְתִיב בֵּיהּ (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְיָ אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. וְהַאי אֶרֶץ, וְכָל מַה דְּיָנִיק וְאִתְּזָן, מֵהַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם הוּא, וְלָא אִתְּזָנַת אַרְעָא דָא, אֶלָּא מִשְּׁלִימוּתָא קַדִּישָׁא, דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם.

וּבְשַׁעֲתָא דְּבָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחֲרָבָא בֵּיתֵיהּ דִּלְתַתָּא, וְאַרְעָא קַדִּישָׁא דִּלְתַתָּא, אַעְבַּר לְהַאי אַרְעָא קַדִּישָׁא דִּלְעֵילָא בְּקַדְמִיתָא, וְנָחִית לֵיהּ מֵהַהוּא דַּרְגָּא דְּהָוָה יַנְקָא

לשון הקודש

שֶׁאֲמַרְתֶּם, הַכֹּל יָפֶה הָיָה וְלִדְרָשָׁה הוּא בָּא, אֲבָל פָּסוּק זֶה לְמַעְלָה בַּהֵיכָל הַקָּדוֹשׁ הוּא.

שָׁנִינוּ, אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים. מַה זֶּה אֶרֶץ? אֶרֶץ סְתָם, שֶׁלָּמַדְנוּ, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל? אֶלָּא הָאָרֶץ הַזּוֹ הִיא סוֹד בְּתוֹךְ כִּתְרֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. וְהָאָרֶץ הַזּוֹ וְכָל מַה שֶּׁיּוֹנֵק וְנִזּוֹן, הוּא מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, וְלֹא נִזּוֹנִית הָאָרֶץ הַזּוֹ אֶלָּא מִשְּׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּקְרֵאת שָׁמַיִם.

וּבְשָׁעָה שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲרִיב אֶת בֵּיתוֹ שֶׁלְּמַטָּה וְהָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלְּמַטָּה, הֶעֱבִיר בָּרִאשׁוֹנָה אֶת הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלְּמַעְלָה, וְהוֹרִידָהּ מֵאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁהָיְתָה יוֹנֶקֶת מֵהַשָּׁמַיִם

מִשָּׁמַיִם קַדִּישָׁא, וּלְבָתַר חָרִיב לְהַאי דִּלְתַתָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר וְלָא זָכָר הֲדוֹם רַגְלָיו. דְּתַנְיָא, כַּדְ אָרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד בָּעֵי לְמֵידַן עָלְמָא, בְּקַדְמִיתָא עָבִיד דִּינָא לְעֵילָא, וּלְבָתַר אִתְקָיָים לְתַתָּא, דִּכְתִיב, (ישעיה כד) יִפְקֹוד יְיָ עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם, בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר וְעַל מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל הָאֲדָמָה.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִין, דְּזָן לָךְ בִּסְגִיאוּת כֹּלָא, בְּלָא דְחִילוּ דְאַחֲרָא, וּמֵהַהוּא מַלְכָּא עִלָּאָה אִתְּזַן כֹּלָא. וְשָׁרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (במדבר כג) כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מָה פָּעַל אֵל, אִי לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ישעיה ג) וְנָתַתִּי נְעָרִים שָׂרֵיהֶם. דְּוַוי

לשון הקודש

הַקְּדוֹשִׁים, וְאַחַר כָּךְ הֶחֱרִיב אֶת זוֹ שֶׁלְּמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ – בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ – וְלֹא זָכַר הֲדֹם רַגְלָיו. שֶׁשָּׁנִינוּ, כָּךְ דַּרְכּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: כְּשֶׁרוֹצֶה לָדוּן אֶת הָעוֹלָם, בָּרִאשׁוֹנָה עוֹשֶׂה דִּין לְמַעְלָה, וְאַחַר כָּךְ מִתְקַיֵּם לְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כד) יִפְקֹוד ה' עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם – בָּרִאשׁוֹנָה. וְאַחַר כָּךְ – וְעַל מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל הָאֲדָמָה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִין – שֶׁזָּן אוֹתְךָ בְּרֹב כֹּל, בְּלִי פַּחַד שֶׁל אַחֵר, וּמֵאוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן נִזּוֹן הַכֹּל. וְשָׁרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כג) כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל. אִי לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ג) וְנָתַתִּי נְעָרִים שָׂרֵיהֶם. שֶׁאוֹי לָאָרֶץ

לְאַרְעָא כַּד יַנְקָא מִשְׁמָאלָא. וְשָׁרַיְיךְ בַּבֹּקֶר יֹאכַלוּ, בְּהַהוּא קַדְרוּתָא, וְעַד לָא נָהִיר, וְלָא שַׁלְטָא מָה דְשַׁלְטָא. (דף קנ"ה ע"ב)

תָּנָא אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, (שמות כו) וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבְּרִיחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה, דָּא הוּא יַעֲקֹב קַדִּישָׁא שְׁלִימָא, כְּמָה דְאוּקִימְנָא, דִּכְתִיב, (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים. יוֹשֵׁב אֹהֶל לָא כְתִיב, אֶלָּא יוֹשֵׁב אוֹהָלִים, תְּרֵי, דְּאָחִיד לְהַאי וְאָחִיד לְהַאי. אַף הָכָא כְתִיב, וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים, מִבְּרִיחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה, דְּאָחִיד לְהַאי וְאָחִיד לְהַאי.

דְּתָנֵינָן, מָאי אִישׁ תָּם. כְּתַרְגּוּמוֹ, שְׁלִים. שְׁלִים מִכֹּלָּא, שְׁלִים לִתְרֵין סִטְרִין, לְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, וְלִזְעֵיר אַפִּין. שְׁלִים לְחֶסֶד עִלָּאָה וְלִגְבוּרָה עִלָּאָה, וְאַשְׁלִים לְהַאי וּלְהַאי.

לשון הקודש

בְּשֶׁיּוֹנֶקֶת מִשְּׂמֹאל. וְשָׁרַיְיךְ בַּבֹּקֶר יֹאכַלוּ – בְּאוֹתָהּ קַדְרוּת, וְעַד שֶׁלֹּא מֵאִיר וְלֹא שׁוֹלֵט מַה שֶּׁשּׁוֹלֵט.

שֶׁנִּינוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבְּרִחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה – זֶהוּ יַעֲקֹב הַקָּדוֹשׁ הַשָּׁלֵם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים. לֹא כָתוּב יוֹשֵׁב אֹהֶל, אֶלָּא יֹשֵׁב אֹהָלִים, שְׁנַיִם, שֶׁאוֹחֵז אֶת זֶה וְאוֹחֵז אֶת זֶה. אַף כָּאן כָּתוּב וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבְּרִחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה, שֶׁאוֹחֵז אֶת זֶה וְאוֹחֵז אֶת זֶה.

שֶׁשָּׁנִינוּ, מַהוּ אִישׁ תָּם? כְּתַרְגּוּמוֹ – שָׁלֵם. שָׁלֵם מֵהַכֹּל, שָׁלֵם לִשְׁנֵי צְדָדִים, לְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא וְלִזְעֵיר אַפִּין. שָׁלֵם

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, חֲמֵינָא דְּהָא חָכְמָתָא כְּלַל כֹּלָּא. וְחֶסֶד עִלָּאָה נָפְקָא מֵחָכְמָה. גְּבוּרָה, דְּהוּא דִינָא תַקִּיפָא, נָפְקָא מִבִּינָה. יַעֲקֹב אַשְׁלִים לִתְרֵין סִטְרִין וַאֲבָהָן כְּלַל כֹּלָּא, וְיַעֲקֹב כְּלַל אֲבָהָתָא.

תָּאנָא בָּטַשׁ חָכְמָה בִּשְׁבִילוֹי, וְכָנִיף בְּרוּחָא (ס"א לְמַיָּא,) וְאִתְכָּנְפוּ מַיָּא לְאַתָּר חַד, וְאִתְפְּתָחוּ חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה. מֵאִלֵּין שְׁבִילִין, נַפְקֵי עֲשָׂרָה כִתְרִין, בְּקַרְנִיטֵי זְהִירִין, וְאִשְׁתָּאֲרוּ עֶשְׂרִין וּתְרֵין שְׁבִילִין. בָּטַשׁ הַהוּא רוּחָא בְּאִינּוּן שְׁבִילִין, וְאִתְפְּתָחוּ חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה, וְאִתְגְּלִיפוּ עֶשְׂרִין וּתְרֵין, בְּחַמְשִׁין תַּרְעִין דְּיוֹבְלָא, וְאִתְעַטָּרוּ בְּשִׁבְעִין וּתְרֵין אַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. אִלֵּין אִתְפְּתָחוּ לְסִטְרוֹי.

לשון הקודש

לְחֶסֶד עֶלְיוֹן וְלִגְבוּרָה עֶלְיוֹנָה, וּמַשְׁלִים לְזֶה וּלְזֶה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, רָאִיתִי שֶׁהֲרֵי הַחָכְמָה הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל. וְחֶסֶד עֶלְיוֹן יוֹצֵא מֵחָכְמָה. גְּבוּרָה שֶׁהִיא דִּין הַקָּשֶׁה יוֹצֵאת מִבִּינָה. יַעֲקֹב מַשְׁלִים לִשְׁנֵי הַצְּדָדִים, וְהָאָבוֹת כְּלַל הַכֹּל, וְיַעֲקֹב כְּלָל שֶׁל הָאָבוֹת.

שָׁנִינוּ, הִכָּה הַחָכְמָה בַּשְּׁבִיל שֶׁלּוֹ, וְכָנַס בָּרוּחַ (מַיִם), וְהִתְכַּנְּסוּ הַמַּיִם לְמָקוֹם אֶחָד, וְנִפְתְּחוּ חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה. מֵהַשְּׁבִילִים הַלָּלוּ יוֹצְאִים עֲשָׂרָה כְתָרִים בְּקַרְנַיִם זוֹהֲרוֹת, וְנִשְׁאֲרוּ עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים. הִכְּתָה אוֹתָהּ רוּחַ בְּאוֹתָם שְׁבִילִים, וְנִפְתְּחוּ חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, וְנֶחְקְקוּ עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם בַּחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי הַיּוֹבֵל, וְנִתְעַטְּרוּ בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. אֵלּוּ נִפְתְּחוּ לְצִדָּדָיו.

וְאִתְעַטָּרוּ עֶשְׂרִין וּתְרֵין כִּתְרִין דְּרַחֲמֵי, דִּכְלִילָן בְּעַתִּיק יוֹמִין, דְּנָהִיר לוֹן כָּל חַד בְּסִטְרוֹי. אִתְעַטָּרוּ חַמְשִׁין גְּלִיפִּין, בְּמ"ב אַתְוָון קַדִּישִׁין דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דִּבְהוֹן אִתְבְּרֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא. וְאִתְגְּלָפוּ בְּגִלּוּפֵיהוֹן, תְּמַנְיָא תַרְעִין, דְּאִינוּן תְּמַנְיָא אַתְוָון דְּרַחֲמֵי, דִּכְתִיב, (שמות לד) יְיָ' יְיָ' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן, דְּנָפְקָא מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, לִזְעִירָא, וּמִתְחַבְּרָן בְּאִלֵּין כִּתְרִין קַדִּישִׁין, חָכְמָה וּבִינָה עִלָּאִין דְּסַלְקִין. נָפְקָא חֶסֶד עִלָּאָה מֵהַאי סִטְרָא, וְדִינָא דִּגְבוּרָה מֵהַאי סִטְרָא, אָתָא זְכוּתֵיהּ דְּיַעֲקֹב, וְאַשְׁלִים אֲתַרְוַוייְהוּ וְאָחִיד לוֹן. דְּהָא הוּא שְׁלֵימוּתָא עִלָּאָה.

תָּאנָא אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּגִין כָּךְ יִשְׂרָאֵל אִתְקְרֵי. דְּתָאנָא יַעֲקֹב תַּתָּאָה. יִשְׂרָאֵל עִלָּאָה. יַעֲקֹב לָאו שְׁלֵימוּתָא, יִשְׂרָאֵל שְׁלֵימוּתָא דְכֹלָּא. וְכֵן

לשון הקודש

וְהִתְעַטְּרוּ עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם כִּתְרֵי הָרַחֲמִים שֶׁכְּלוּלִים בְּעַתִּיק הַיָּמִים (כֶּתֶר) שֶׁמֵּאִיר לָהֶם כָּל אֶחָד בְּצִדּוֹ. הִתְעַטְּרוּ חֲמִשִּׁים חֲקִיקוֹת בְּמ"ב אוֹתִיּוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁבָּהֶן נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְנֶחְקְקוּ בַּחֲקִיקוֹתֵיהֶם שְׁמוֹנָה שְׁעָרִים, שֶׁהֵן שְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת הָרַחֲמִים, שֶׁכָּתוּב (שמות לד) ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן, שֶׁיּוֹצֵא מֵהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ לִזְעִירָא, וּמִתְחַבְּרִים בַּכְּתָרִים הַקְּדוֹשִׁים הַלָּלוּ, חָכְמָה וּבִינָה הָעֶלְיוֹנִים שֶׁעוֹלִים. יוֹצֵא חֶסֶד עֶלְיוֹן מִצַּד זֶה, וְדִין הַגְּבוּרָה מִצַּד זֶה. בָּאָה זְכוּת שֶׁל יַעֲקֹב וּמַשְׁלִימָה אֶת שְׁנֵיהֶם וְאוֹחֶזֶת אוֹתָם, שֶׁהֲרֵי הִיא הַשְּׁלֵמוּת הָעֶלְיוֹנָה.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִשּׁוּם כָּךְ

תָּאנָא, (שמואל ב כג) נְאֻם דָּוִד בֶּן יִשַׁי, דָּוִד לָאו שְׁלֵימוּתָא, דְּהָא בַתְרָאָה הוּא. יִשַׁי יְסוֹד עִלָּאָה הוּא, וּשְׁלֵימוּתָא. וְהַיְינוּ דְתָנֵינָן, לָא גָּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם עַד שֶׁכָּפְרוּ בְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְמַלְכוּתָא דְבֵית דָּוִד, דִּכְתִיב, (שמואל ב כ) אֵין לָנוּ חֵלֶק בְּדָוִד וְלֹא נַחֲלָה בְּבֶן יִשַׁי אִישׁ לְאֹהָלָיו יִשְׂרָאֵל. מָאי אִישׁ לְאֹהָלָיו. אֲתָר דְּעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שַׁרְיָא בְּגַוַּיְיהוּ, הַיְינוּ לֶאֱלֹהָיו.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כַּד שַׁרְיָא חָכְמָתָא לְגַלְפָא גְלִיפִין בְּכֻלְּהוּ כִתְרִין, מֵאָן כִּתְרָא שַׁאֲרֵי מֵהַהוּא דְאִתְקְרֵי בִּינָה. בְּבִינָה אִתְכְּלִיל כֹּלָא. וּבְגִין כָּךְ אִתְפְּתָחוּן בָּהּ חַמְשִׁין תַּרְעִין, וְאִשְׁתְּכַח דְּכֹלָּא בְחָכְמָה אִתְגְּלָפוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קד) כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ.

לשון הקודש

נִקְרָא יִשְׂרָאֵל. שֶׁשָּׁנִינוּ, יַעֲקֹב הַתַּחְתּוֹן, יִשְׂרָאֵל הָעֶלְיוֹן. יַעֲקֹב אֵינוֹ שְׁלֵמוּת, יִשְׂרָאֵל שְׁלֵמוּת הַכֹּל. וְכֵן שָׁנִינוּ, נְאֻם דָּוִד בֶּן יִשַׁי – דָּוִד אֵינוֹ שְׁלֵמוּת, שֶׁהֲרֵי אַחֲרוֹן הוּא. יִשַׁי יְסוֹד עֶלְיוֹן הוּא וּשְׁלֵמוּת. וְהַיְנוּ מַה שֶׁשָּׁנִינוּ, לֹא גָלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם עַד שֶׁכָּפְרוּ בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד, שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב כ) אֵין לָנוּ חֵלֶק בְּדָוִד וְלֹא נַחֲלָה בְּבֶן יִשַׁי אִישׁ לְאֹהָלָיו יִשְׂרָאֵל. מַה זֶּה אִישׁ לְאֹהָלָיו? מָקוֹם שֶׁעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שׁוֹרֶה בְּתוֹכָם, הַיְנוּ לֵאלֹהָיו.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּשֶׁמַּתְחִילָה חָכְמָה לַחֲקֹק חֲקִיקוֹת בְּכָל הַכִּתָּרִים, מֵאֵיזֶה כֶּתֶר מַתְחִילָה? מֵאוֹתָהּ שֶׁנִּקְרֵאת בִּינָה. בַּבִּינָה הַכֹּל נִכְלָל, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִפְתְּחוּ בָהּ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, וְנִמְצָא שֶׁהַכֹּל נֶחְקְקוּ בַחָכְמָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ.

תָּאנָא, כְּתִיב (ישעיה מ) מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם וְגוֹ'. בְּשָׁעָלוֹ מַיִם. מָאן מַיִם. דָּא הוּא בִּינָה. רִבִּי אֶלְעָזָר מַתְנֵי הָכִי, דָּא חֶסֶד. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, כֹּלָּא בְּחַד מַתְקְלָא סַלְקָא. (ס"א מִתְתַּקֵּן) (ישעיה מ) וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן, מָאן שָׁמַיִם. תִּפְאֶרֶת. דִּכְתִיב תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. וְכָל בַּשָּׁלִישׁ עֲפַר הָאָרֶץ. דָּא הוּא גְבוּרָה. וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים, אִלֵּין אִינּוּן שְׁאַר כִּתְרִין, דְּאִקְרוּן טוּרֵי אֲפַרְסְמוֹנָא דַכְיָא. וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנָיִם, אִלֵּין שְׁאַר רְתִיכִין תַּתָּאִין מִנַּיְיהוּ.

תָּא חֲזֵי, בְּשָׁעָלוֹ, מָאי שָׁעָלוֹ. דָּא רוּחַ חָכְמָתָא דְהָכִי תָּנֵינָן, שָׁעָלָא דְקִיטְרֵי בְקִיזְפָּא שְׁקִיעָן. וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן, מָאן זֶרֶת. אִלֵּין אִינּוּן (חַמְשִׁין) תַּרְעִין דְּאִתְפָּתְחוּ וְאִתְפָּזְרוּ לְכָל סִטְרִין, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (מלאכי ב) וְזֵרִיתִי פֶרֶשׁ עַל פְּנֵיכֶם וְגוֹ'. וְכָל בַּשָּׁלִישׁ, מָאן שָׁלִישׁ. רַחֲמֵי. שְׁלֵימוּתָא

לשון הקודש

שָׁנִינוּ, כְּתוּב (ישעיה מ) מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם וְגוֹ'. בְּשָׁעָלוֹ מַיִם, מָה הַמַּיִם? זֶהוּ בִּינָה. רַבִּי אֶלְעָזָר שׁוֹנֶה כָּךְ, זֶה חֶסֶד. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַכֹּל עוֹלֶה (נִתְקָן) בְּמִשְׁקָל אֶחָד. וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן, מִי הַשָּׁמַיִם? תִּפְאֶרֶת, שֶׁכָּתוּב תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. וְכָל בַּשָּׁלִישׁ עֲפַר הָאָרֶץ – זוֹהִי גְבוּרָה. וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים – אֵלֶּה הֵם שְׁאָר הַכִּתָּרִים שֶׁנִּקְרָאִים הָרֵי אֲפַרְסְמוֹן זַךְ. וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנָיִם – אֵלּוּ שְׁאָר הַמֶּרְכָּבוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מֵהֶם.

בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָלוֹ, מַה זֶּה בְּשָׁעָלוֹ? זוֹ רוּחַ חָכְמָה. שֶׁכָּךְ שָׁנִינוּ, שַׁעַל הַסִּבָּךְ בְּאַפִּרְיוֹן שְׁקוּעִים. וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן, מִי הַזֶּרֶת? אֵלּוּ אוֹתָם (חֲמִשִּׁים) שְׁעָרִים שֶׁנִּפְתְּחוּ וְהִתְפַּזְּרוּ לְכָל הַצְּדָדִים, כְּמוֹ

דְּכֹלָּא. וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס, מָאי פֶּלֶס, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, דִּכְתִיב, (ויקרא יט) מֹאזְנֵי צֶדֶק. אַבְנֵי צֶדֶק. תּוּ אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הֲנֵי מִילֵּי בְּשִׁיעוּרָא (דף קע"ו ע"א) דְּיוֹצֵר כֹּלָּא אוֹקִימְנָא.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, שְׁמַע מִינָּהּ, דְּיַעֲקֹב מִגּוֹ דִּינָא קַשְׁיָא נָפִיק, דְּהָא יִצְחָק דִּינָא קַשְׁיָא, אָחִיד לְחוּלָקֵיהּ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְדָא הוּא בִּלְחוֹדוֹי, וְהָא יִצְחָק מִגּוֹ חֶסֶד נְפַק, וְהָכִי כֻּלְּהוּ, דִּינָא מִגּוֹ רַחֲמֵי נָפְקָא, וְרַחֲמֵי מִדִּינָא. אַבְרָהָם יָרִית אַחֲסָנָא דְּחֶסֶד, נָפַק יִצְחָק בְּדִינָא מִגּוֹ חֶסֶד. יַעֲקֹב נְפַק בְּרַחֲמֵי, מִגּוֹ דִּינָא קַשְׁיָא, וְכַדְּ הוּא לְעֵילָּא, דָּא מִן דָּא, וְיַנְקָא דָא מִן דָּא, עַד דְּאִשְׁתְּמוֹדַע כֹּלָּא דְּהוּא חַד, וּמֵחָד תַּלְיָין כֻּלְּהוּ, וְכֹלָּא אִשְׁתְּכַח חַד. בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין.

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר וְזֵרִיתִי פֶרֶשׁ עַל פְּנֵיכֶם וְגוֹ'. וְכָל בַּשָּׁלִשׁ, מִי הַשָּׁלִישׁ? רַחֲמִים, שְׁלֵמוּת הַכֹּל. וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס, מַה זֶּה פֶּלֶס? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁכָּתוּב מֹאזְנֵי צֶדֶק. אַבְנֵי צֶדֶק. עוֹד אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַדְּבָרִים הַלָּלוּ בְּשִׁעוּר שֶׁל יוֹצֵר הַכֹּל בֵּאַרְנוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִזֶּה נִשְׁמַע שֶׁיַּעֲקֹב יָצָא מִתּוֹךְ דִּין קָשֶׁה, שֶׁהֲרֵי יִצְחָק דִּין קָשֶׁה אָחַז לְחֶלְקוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְזֶה הוּא לְבַדּוֹ? וַהֲרֵי יִצְחָק יָצָא מִתּוֹךְ חֶסֶד, וְכָךְ כֻּלָּם, דִּין יוֹצֵא מִתּוֹךְ רַחֲמִים, וְרַחֲמִים מִדִּין. אַבְרָהָם יָרַשׁ יְרֻשַּׁת חֶסֶד, וְיָצָא יִצְחָק בְּדִין מִתּוֹךְ חֶסֶד. יַעֲקֹב יָצָא בְּרַחֲמִים מִתּוֹךְ הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְכָךְ הוּא לְמַעְלָה זֶה מִזֶּה, וְיוֹנֵק זֶה מִזֶּה, עַד שֶׁנּוֹדַע שֶׁהַכֹּל הוּא אֶחָד, וּמֵאֶחָד תְּלוּיִים כֻּלָּם, וְהַכֹּל נִמְצָא אֶחָד. בָּרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אִשְׁתְּמוֹדַע, דְּלֵית שְׁלִימוּתָא אֶלָּא כַּד אָחִיד דָּא מִן דָּא, (ס"א וְחַד) וְדָא אָחִיד בְּתַרְוַוּיְיהוּ, לְשַׁכְלְלָא כֹּלָּא, כְּגוֹן יַעֲקֹב, וְהַיְינוּ דִּכְתִיב מַבְרֵחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה.

תָּאנָא, כּוּלֵּי הַאי לָא אִתְקְרֵי אֶלָּא מִסִּטְרָא דִילָן, וּמִסִּטְרָא דִילָן אִשְׁתְּמוֹדַע כֹּלָּא. (ס"א דְּהָא בְּהַאי לְעֵילָּא) וּלְעֵילָּא כֹּלָּא בְּחַד מַתְקְלָא סַלְקָא. לָא שָׁנִי, וְלָא יִשְׁתָּנֵי, כְּמָה דִכְתִיב, (מלאכי ג) אֲנִי יְיָ' לָא שָׁנִיתִי. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כֻּלְּהוֹן בּוּצִינִין נְהִירִין מֵחַד, וּמֵחָד תַּלְיָין, וּבוּצִינִין אִינְהוּ חַד כֹּלָּא. דְּהָא לָא בָעוּ לְאִתְפָּרְשָׁא, וּמַאן דְּפָרִישׁ לוֹן, כְּאִלּוּ אִתְפְּרַשׁ מִן חַיֵּי עָלְמָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כְּתִיב (ישעיה ג) וְנָתַתִּי נְעָרִים שָׂרֵיהֶם וְתַעֲלוּלִים יִמְשְׁלוּ בָם, הַיְינוּ דִכְתִיב, (שמות כה) וְעָשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרוּבִים זָהָב. כְּתִיב (שמואל א ד) יוֹשֵׁב

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, נוֹדָע שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אֶלָּא כְּשֶׁאוֹחֵז זֶה מִזֶּה, (וְאֶחָד) וְזֶה אוֹחֵז בִּשְׁנֵיהֶם לְשַׁכְלֵל אֶת הַכֹּל, כְּמוֹ יַעֲקֹב, וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב מַבְרֵחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה.

שָׁנִינוּ, כָּל זֶה לֹא נִקְרָא אֶלָּא מִצַּד שֶׁלָּנוּ, וּמִצַּד שֶׁלָּנוּ הַכֹּל נוֹדָע. (שֶׁהֲרֵי בָּזֶה לְמַעְלָה) וּלְמַעְלָה הַכֹּל עוֹלֶה בְּמִשְׁקָל אֶחָד, לֹא שׁוֹנֶה וְלֹא יִשְׁתַּנֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מלאכי ג) אֲנִי ה' לֹא שָׁנִיתִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל הַמְּנוֹרוֹת מְאִירוֹת מֵאֶחָד וּתְלוּיוֹת מֵאֶחָד, וְהַמְּנוֹרוֹת הֵן הַכֹּל אֶחָד, שֶׁהֲרֵי לֹא רָצוּ לְהִפָּרֵד, וּמִי שֶׁמַּפְרִידָם כְּאִלּוּ נִפְרָד מֵחַיֵּי הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּתוּב (ישעיה ג) וְנָתַתִּי נְעָרִים שָׂרֵיהֶם וְתַעֲלוּלִים יִמְשְׁלוּ בָם,

הַכְּרוּבִים, וּכְתִיב (שמואל ב כב) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעָף. יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים, כַּד שַׁרְיָא לְאִתְיַישְׁבָא בִשְׁלִימוּתָא, כְּתִיב יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים. (ס"א כַּד אִשְׁתְּכַח בִּשְׁלִימוּתָא) וְכַד לָא שַׁרְיָא, וְלָא אִתְיַישְׁבָא מַלְכָּא בְּכֻרְסְיָא, כְּתִיב וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב חַד, דְּלָא אִתְיַישְׁבָא מַלְכָּא בְּכֻרְסְיָיה. יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים תְּרֵי.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, וַוי לְעָלְמָא, כַּד חַד כְּרוּב אַהְדָּר אַנְפֵּיה מֵחַבְרֵיהּ, דְּהָא כְּתִיב וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו, כַּד הֲוֵי שְׁלָמָא בְּעָלְמָא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הָא תָּנִינָן (ויקרא יח) עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה, וַוי לְמַאן דְּגַלֵּי עֶרָיָיתְהוֹן. כְּגַוְונָא דָא כְּתִיב בְּיַעֲקֹב, מַבְּרִיחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּבַּח בְּתִשְׁבַּחְתַּיְיהוּ כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, דִּכְתִיב(ישעיה מט)

לשון הקודש

הֵינוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כה) וְעָשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרֻבִים זָהָב. כָּתוּב (שמואל-ב ו) יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים, וְכָתוּב (שם כב) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעָף. יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים – כְּשֶׁשּׁוֹרֶה לְהִתְיַשֵּׁב בִּשְׁלֵמוּת, כָּתוּב יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים. (כְּשֶׁנִּמְצָא בִּשְׁלֵמוּת) וּכְשֶׁלֹּא שׁוֹרֶה וְלֹא מִתְיַשֵּׁב הַמֶּלֶךְ בְּכִסֵּא, כָּתוּב וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב, אֶחָד, שֶׁלֹּא מִתְיַשֵּׁב הַמֶּלֶךְ בְּכִסֵּא. יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים – שְׁנַיִם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אוֹי לָעוֹלָם כְּשֶׁכְּרוּב אֶחָד מַחֲזִיר פָּנָיו מֵחֲבֵרוֹ, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו, כְּשֶׁהָיָה שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הֲרֵי שָׁנִינוּ, (ויקרא יח) עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה. אוֹי לְמִי שֶׁמְּגַלֶּה עֶרְוָתָם. כְּמוֹ זֶה כָּתוּב בְּיַעֲקֹב, מַבְרִחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּבֵּחַ בְּתִשְׁבַּחְתָּם כְּמוֹ

יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

תָּאנָא אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בְּיוֹמֵי קַדְמָאֵי, הָוָה בַּר נָשׁ אָמַר לְחַבְרֵיהּ, אִימָא לִי מִלָּה חָדָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְטוֹל מָנֶה כְּסַף. הַשְׁתָּא אָמַר בַּר נָשׁ לְחַבְרֵיהּ, טוֹל מָנֶה כְּסַף וְאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, וְלֵית מָאן דְּיִשְׁגַּח, וְלֵית מָאן דְּיַרְכִּין אוּדְנֵיהּ, בַּר אִינּוּן זְעִירִין (נ"א זַרְעִין) קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתְּבַּח בְּהוּ, דִּכְתִיב, (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר.

וָוֵי הָעֲמוּדִים וַחֲשֻׁקֵיהֶם כֶּסֶף. (שמות כז) רִבִּי יִצְחָק אָמַר, וָוֵי הָעֲמוּדִים, הָא אֲמִינָא כָּל אִינּוּן דְּמִתְאַחֲדָן מִקִּטְרֵי קַיְמִין עִלָּאִין, אִקְרוּן וָוֵי הָעֲמוּדִים. וְכָל אִינּוּן דִּלְתַתָּא, תַּלְיָין מֵאִינּוּן וָוִים. מָאן וָוִים. שִׁתָּא בְּגוֹ שִׁתָּא, וּמִתְאַחֲדָן וּמִתְשַׁקְיָין

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים הָיָה אָדָם אוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: אֱמֹר לִי דָּבָר אֶחָד מֵהַתּוֹרָה וְטֹל מָנֶה כֶּסֶף. עַכְשָׁו אוֹמֵר אָדָם לַחֲבֵרוֹ: טֹל מָנֶה כֶּסֶף וַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. וְאֵין מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ, וְאֵין מִי שֶׁיַּרְכִּין אָזְנוֹ, פְּרָט לְאוֹתָם מְעַטִּים (זְרָעִים) קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּבֵּחַ בָּהֶם, שֶׁכָּתוּב (שם ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר.

וָוֵי הָעַמֻּדִים וַחֲשֻׁקֵיהֶם כֶּסֶף. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וָוֵי הָעַמֻּדִים – הֲרֵי אָמַרְנוּ, כָּל אוֹתָם שֶׁנֶּאֱחָזִים מִקִּשָּׁרִים קַיָּמִים עֶלְיוֹנִים, נִקְרָאִים וָוֵי הָעַמֻּדִים. וְכָל אוֹתָם שֶׁלְּמַטָּה תְּלוּיִים מֵאוֹתָם וָוִים. מַה זֶּה וָוִים? שֵׁשׁ בְּתוֹךְ שֵׁשׁ, וְנֶאֱחָזִים וּמוּשְׁקִים

מִחוּטָא דְשִׁדְרָה, דְּקָאִים עָלַיְיהוּ. וּבְסִפְרָא דִצְנִיעוּתָא תָּאנָא, וָוִים לְעֵילָא, וָוִים לְתַתָּא, וְכֻלְּהוּ בְּמַתְקְלָא חַד סַלְקִין.

ספרא דצניעותא

מָאן צְנִיעוּתָא דְסִפְרָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, חֲמִשָּׁה פִּרְקִין אִינּוּן דְּכִלִּילָן בְּהֵיכָל רַב, וּמַלְיָין כָּל אַרְעָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִי כְּלִילָן הֲנֵי, מִכֻּלְּהוּ עֲדִיפֵי. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָכִי הוּא, לְמַאן דְּעָאל וְנָפַק, וּלְמָאן דְּלָא עָאל וְנָפַק לָאו הָכִי.

מַתְלָא, לְבַר נָשׁ דְּהַוָּה דִיוּרֵיהּ בֵּינֵי טוּרִין, וְלָא יָדַע בְּדִיוּרֵי מָתָא. זָרַע חִטִּין וְאָכִיל חִטֵּי בְּגוּפַיְיהוּ. יוֹמָא חַד עָאל לְמָתָא, אַקְרִיבוּ לֵיהּ נַהֲמָא טָבָא. אֲמַר הַהוּא בַר נָשׁ, דְּנָא לָמָּה. אֲמַרוּ נַהֲמָא הוּא לְמֵיכַל. אָכַל וְטָעַם לְחָדָא לְחִכֵּיהּ. אֲמַר וּמִמָּה אִתְעָבִיד דָּא. אֲמַרוּ מֵחִטִּין. לְבָתָר אַקְרִיבוּ לֵיהּ גְּרִיצִין דְּלִישִׁין בְּמִשְׁחָא. טָעַם מִנַּיְיהוּ, אֲמַר וְאִלֵּין מִמָּה אִתְעֲבִידוּ. אֲמַרוּ מֵחִטִּין. לְבָתָר אַקְרִיבוּ לֵיהּ טְרִיקֵי מַלְכִין, דְּלִישִׁין בְּדוּבְשָׁא וּמִשְׁחָא. אֲמַר

לשון הקודש

מִחוּט הַשִּׁדְרָה שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם. וּבְסֵפֶר הַצְּנִיעוּת לָמַדְנוּ, וָוִים לְמַעְלָה, וָוִים לְמַטָּה, וְכֻלָּם עוֹלִים בְּמִשְׁקָל אֶחָד.

וְאִלֵּין מִמַּה אִתְעֲבִידוּ. אֲמַרוּ מֵחִטִּין. אֲמַר וַדַּאי אֲנָא מָארֵי דְּכָל אִלֵּין, דַּאֲנָא אָכִיל עִקָּרָא דְּכָל אִלֵּין דְּאִיהוּ חִטָּה. בְּגִין (דף קע"ו ע"ב) הַהוּא דַּעְתָּא מֵעִדּוּנֵי עָלְמָא לָא יָדַע וְאִתְאֲבִידוּ מִנֵּיהּ. כַּךְ, מָאן דְּנָקִיט כְּלָלָא, וְלָא יָדַע בְּכֻלְּהוּ עִדּוּנִין דְּמִהַנְיָין, דְּנַפְקִין מֵהַהוּא כְּלָלָא

ספרא דצניעותא פרקא קדמאה

תָּאנָא. סִפְרָא דְצְנִיעוּתָא, סִפְרָא, דְּשַׁקִּיל בְּמַתְקְלָא. (תָּאנָא) דְּעַד דְּלָא הָוָה מַתְקְלָא, לָא הֲווֹ מַשְׁגִּיחִין אַפִּין בְּאַפִּין, וּמַלְכִין קַדְמָאִין מִיתוּ, וְזִיוּנֵיהוֹן לָא אִשְׁתַּכָּחוּ, וְאַרְעָא אִתְבַּטְּלַת. עַד דְּרֵישָׁא דְּכִסּוּפָא דְכָל כִּסּוּפִין, לְבוּשֵׁי דִיקָר אַתְקִין, וְאַחֲסִין.

הַאי מַתְקְלָא תָּלֵי בַּאֲתַר דְּלָא הָוָה, אִתְקָלוּ בֵּיהּ אִינּוּן דְּלָא אִשְׁתַּכָּחוּ. מַתְקְלָא קָאִים בְּגוּפֵיהּ. לָא אִתְאַחַד, וְלָא אִתְחֲזֵי. בֵּיהּ סְלִיקוּ, וּבֵיהּ סָלְקִין דְּלָא הֲווֹ, וַהֲווּ, וְיֶהֱוֻיִין.

סִתְרָא גּוֹ סִתְרָא, אִתְתַּקָּן וְאִזְדַּמַּן, בְּחַד גּוּלְגַּלְתָּא, מַלְיָיא טַלָּא דִבְדוּלְחָא. קְרוּמָא דְאַוִּירָא אִזְדַּכָּךְ וְסָתִים, אִינּוּן עֲמָר נָקִי תַּלְיָין בְּשִׁקּוּלָא.

רַעֲוָא דְּרַעֲוִין אִתְגַּלְיָא בִּצְלוֹתָא דְתַתָּאֵי. אַשְׁגָּחָא פְּקִיחָא דְלָא נָאִים, וְנָטִיר תְּדִירָא. אַשְׁגָּחוּתָא דְתַתָּא בְּאַשְׁגָּחוּתָא דְנְהִירוּ דְעִלָּאָה. (דְּבֵיהּ) תְּרֵין נוּקְבִין דְּפַרְדַּשְׁקָא, דְּאִתְעַר רוּחָא לְכֹלָּא.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ שִׁיתָא, בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית עָלַיְיהוּ, כּוּלְהוּ לְתַתָּא, וְתַלְיָין מִשִּׁבְעָה דְגוּלְגָּלְתָּא עַד יְקִירוּ דְיַקִּירוּתָא, וְהָאָרֶץ תְּנַיְינָא לָאו בְּחוּשְׁבָּן וְהָא אִתְמַר. וּמֵהַהִיא דְאִתְלַטְיָיא נָפְקָא, דְּכְתִיב (בראשית ה) מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֲרָרָהּ יְיָ'. הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. תְּלֵיסַר, תַּלְיָין בִּתְלֵיסָר יְקִירוּ דְיַקִּירוּתָא.

שִׁיתָא אַלְפֵי שְׁנִין, תַּלְיָין בְּשִׁיתָא קַדְמָאֵי, שְׁבִיעָאָה עָלַיְיהוּ, דְּאִתְתָּקַף בִּלְחוֹדוֹי. וְאִתְחָרִיב כֹּלָּא בִּתְרֵיסַר שַׁעְתֵּי, דְּכְתִיב הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְגוֹ'. תְּלֵיסַר יְקִים לוֹן בְּרַחֲמֵי, וּמִתְחַדְּשָׁן בְּקַדְמִיתָא, וְקָמוּ (ס"י קָמוּ) כָּל אִינּוּן שִׁיתָא. בְּגִין דְּכְתִיב בָּרָא, וּלְבָתַר כְּתִיב הָיְתָה, דְּהָא הֲוָת וַדָּאי, וּלְבַסּוֹף תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ, (ישעיה ב) וְנִשְׂגַּב יְיָ' לְבַדּוֹ בְּיוֹם הַהוּא.

גְּלוּפֵי דִּגְלִיפִין כְּחֵיזוּ דְּחִוְיָא אָרִיךְ, וּמִתְפַּשֵּׁט לְכָאן וּלְכָאן, זַנְבָא בְּרֵישָׁא. רֵישָׁא (אֲחוֹרָא) אָחִיד אַכַּתְפִּין, אַעְבַּר וְזָעִים, נָטִיר וְגָנִיז. חַד לְאֶלֶף יוֹמִין זְעִירִין אִתְגַּלְיָיא, (נ"א אִתְמַלְיָיא) קוּלְטָרָא בְּקִטְרוֹי, סְנַפִּירָא בְּעַדְבוֹי, אִתְבַּר רֵישֵׁיהּ בְּמַיִין דְּיַמָּא רַבָּא, דְּכְתִיב (תהלים עד) שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל הַמָּיִם. תְּרֵין הֲווֹ, חַד אִתְחֲזֵרִי, תַּנִּינָם כְּתִיב חָסֵר. רָאשֵׁי, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (יחזקאל א) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, הַיְינוּ דִּכְתִיב (תהלים לג) כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי, הוּא בִּלְחוֹדוֹי. לְבָתָר אִתְחַזְרוּ חַד יהו"י יה"ו ו"י ו' בַּתְרָאָה שְׁכִינְתָּא לְתַתָּא. כְּמָה דְּה' שְׁכִינְתָּא אִשְׁתְּכַח וּבְחַד מַתְקְלָא אִתְקָלוּ.

וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, דִּכְתִיב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. הַאי, כְּמַתְקְלֵיהּ סַלְקָא. קַדְמָאָה בִּלְחוֹדוֹי. וְכֹלָּא לְחָד אִתְחֲזֵרִי. אֲחַתָּא וּמוֹדַעְתָּא כְּלִילָן דָּא בְּדָא בְּיו"ד הֵ"א, כִּתְרֵין רְחִימִין דְּמִתְחַבְּקָן.

שִׁיתָא נָפְקִין מֵעַנְפָא דְשַׁרְשָׁא דְגוּפָא, לִישָׁן מְמַלֵּל רַבְרְבָן. לִישָׁן דָּא, סָתִים בֵּין יו"ד וְהֵ"א, דְּכְתִיב (ישעיה מד) זֶה יֹאמַר לַה' אָנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתּוֹב יָדוֹ לַיְיָ' וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכַנֶּה (יְכַנֶּה) מַמָּשׁ. זֶה יֹאמַר לַה' אָנִי: אֲחַתָּא. וְכֹלָּא אִתְמַר בְּיה"ו. כֹּלָּא כְּלִילָן בְּלִישָׁן סָתִים לְאִימָּא. דְּהָא אִתְפַּתְּחַת לֵיהּ דְּנָפִיק מִינָּהּ. אַבָּא יָתִיב בְּרֵישָׁא, אִימָּא בְּאֶמְצָעִיתָא, וּמִתְכַּסְיָיא מִכָּאן וּמִכָּאן וַוי לְמַאן דְּגַלֵּי עֲרָיָיתְהוֹן.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, שַׁלִּיט דְּכַר בְּנוּקְבָא. (ס"י שְׁלִימוּ דְּכָר וְנוּקְבָא) דְּכְתִיב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, נָהִיר יו"ד בִּתְרֵין, וְנָהִיר וּמְעָבַר לְנוּקְבָא. אִתְיַיחָד יו"ד בְּלְחוֹדוֹי, (וּבָתַר כֵּן) סָלִיק בְּדַרְגּוֹי לְעֵילָא לְעֵילָא. אִתְחַשְׁכָא נוּקְבָא, וְאִתְנְהִירַת אִימָּא וּמִתְפַּתְּחָא (דף קע"ז ע"א) בְּתַרְעוֹי. אָתָא מַפְתְּחָא דְכָלִיל בְּשִׁית, וּמְכַסְיָא פִּתְחָהָא, וְאָחִיד לְתַתָּא לְהַאי וּלְהַאי, וַוי לְמַאן דְּגַלֵּי פִּתְחָהָא.

פִּרְקָא תִּנְיָינָא

דִּיקְנָא מְהֵימְנוּתָא. (דִּיקְנָא) לָא אַדְכַּר בְּגִין דְּהִיא יַקִּירוּתָא דְכֹלָּא מֵאֲדִנִין נַפְקַת,

בְּסָחֲרָנָהָא דְּבֹסִיטָא, סָלִיק וְנָחִית חוּטָא חִוְּרָא. בִּתְלֵיסָר מִתְפְּרַשׁ.

בְּיָקִירָא דִּבְיָקִירוּתָא הַהִיא, כְּתִיב (ירמיה ב) לֹא עָבַר בָּהּ אִישׁ וְלָא יָשַׁב אָדָם שָׁם. אָדָם לְבַר הוּא. אָדָם לָא כְּלִיל הָכָא. כָּל שֶׁכֵּן אִישׁ. בִּתְלֵיסָר נְבִיעִין מַבּוּעִין מִתְפָּרְשָׁן, אַרְבַּע בִּלְחוֹדוֹי אִסְתָּמָרוּ. תִּשְׁעָה אַשְׁקְיוּן לְגוּפָא. (נ"א לְגַנְתָּא).

(תִּיקוּנָא קַדְמָאָה) מִקַּמֵּי פְּתִחָא דְּאֶדְנִין, שָׁאֲרֵי יָקִירוּ לְאִתְתָּקָן, (תִּנְיָינָא) נָחִית בִּשְׁפִירוּ בְּרֵישָׁא דִשְׁפָוָון. מֵהַאי רֵישָׁא לְהַאי רֵישָׁא קָאִים. (תְּלִיתָאָה) אָרְחָא דְּנָפִיק תְּחוֹת תְּרֵין נוּקְבִין דְּפַרְדַּשְׁקָא, לְאַעְבְּרָא חוֹבָה, דִּכְתִיב (משלי יט) וְתִפְאַרְתּוֹ עֲבוֹר עַל פָּשַׁע. (רְבִיעָאָה) תְּחוֹת שִׁפָוָון אַסְחַר שַׁעֲרָא לְרֵישָׁא אַחֲרָא. (חֲמִישָׁאָה) אָרְחָא אַחֲרָא נָפִיק תְּחוֹתוֹי. (שְׁתִיתָאָה) חָפֵי תַּקְרוּבְתָּא דְבוּסְמָא, לְרֵישָׁא דִלְעֵילָא. (שְׁבִיעָאָה) תְּרֵין תַּפּוּחִין אִתְחַזּוּן לְאַנְהָרָא בּוּצִינִין. (תְּמִינָאָה) מַזְלָא דְּכֹלָא, תַּלְיָיא עַד לְבָא, בֵּיהּ תַּלְיָין עִלָּאִין וְתַתָּאִין.

(תְּשִׁיעָאָה) אִינּוּן דְּתַלְיָין לָא נָפְקִין דָּא מִן דָּא. (עֲשִׂירָאָה) חַפְיָין זְעִירִין עַל גְּרוֹנָא (חַד סָר) דְּיָקִירוּ.

רַבְּרְבִין, מִתְשַׁעֲרִין בְּשִׁיעוּרָא שְׁלִים. (תְּרֵיסַר) (וְכַד) שִׁפְוָון אִתְפְּנוּן מִכָּל סִטְרִין, זַכָּאָה לְמַאן דְּנָשִׁיק מֵאִינּוּן נְשִׁיקִין. (תְּלֵיסַר) בְּהַהִיא מַזָּלָא דְּכֹלָּא נָגְדִּין תְּלֵיסַר מְשִׁיחִין דְּאֲפַרְסְמוֹנָא דַכְיָא. כֹּלָּא בְּהַאי מַזָּלָא שְׁכִיחַ, וְסָתִים.

בְּזִמְנָא דְּמָטָא תִּשְׁרֵי, יַרְחָא שְׁבִיעָאָה, מִשְׁתַּכְחֵי (יַרְחֵי) אִלֵּין תְּרֵיסַר (ס"א תְּלֵיסַר) בְּעַלְמָא עִלָּאָה וּמִתְפַּתְּחֵי תְּרֵיסַר (ס"א תְּלֵיסַר) תַּרְעֵי דְרַחֲמֵי, בְּהַהוּא זִמְנָא (ישעיה נה) דִּרְשׁוּ יְיָ בְּהִמָּצְאוֹ כְּתִיב.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי וְגוֹ', (בראשית א) הַיְינוּ דְּכְתִיב (ויקרא טז) וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב. (בְּהַאי זִמְנָא) (דברים ג) אֲדֹנָי יְהוָה אַתָּה הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ אֶת גָּדְלְךָ. יהו"ה שְׁלִים בְּסִטְרוֹי. וְהָכָא בִּרְחִישׁוּתָא דָא דְאַרְעָא, לָא שְׁלִים.

יְהֹ"י לָא כְּתִיב, קָרֵינָן יו"ד עִלָּאָה יו"ד תַּתָּאָה, וַיִּיצֶר י' עִלָּאָה י' תַּתָּאָה, (יְהִי) י' עִלָּאָה, י' תַּתָּאָה. ה' בְּגַוְוַיְיהוּ. כְּלָלָא דִשְׁלִימוּ. שְׁלִים, וְלָא לְכָל סִטָּר. אִתְעֲקַר מֵהַאי אֲתָר שְׁמָא דָא, וְאַשְׁתִּיל בְּאַחֲרָא, כְּתִיב וַיִּטַּע יְיָ אֱלֹהִים.

ה' בֵּין יו"ד לְיו"ד הֲיָה"י, נָשְׁבָא דְּפַרְדַּשְׁקָא דְּעַתִּיקָא, לִזְעֵירָא דְּאַנְפִּין בְּלָא רוּחָא לָא אִתְקַיָּים. בְּהֵ"א, אִשְׁתָּכְלַל הֵ"א עִלָּאָה הֵ"א תַּתָּאָה, דִּכְתִיב (ירמיה א) אֲהָהּ אֲדֹנָי אֱלֹהִים.

בְּקִיטְפּוּי דְּקַטְפִּין, (צְרִירָא) בְּרוּחָא דְּמַתְקְלִין, יה"ו. י' עִלָּאָה דְּאִתְעַטָּר בְּקִטְרָא (ס"א בְּעִטְרָא) דְּעַתִּיקָא, הִיא קְרוּמָא עִלָּאָה דְּאִזְדְּכַךְ וְסָתִים. הֵ"א עִלָּאָה, דְּאִתְעַטָּר בְּרוּחָא דְּנוּקְבִין דְּפַרְדַּשְׁקָא, דְּנָפִיק לְאַחֲיָיא. ו' עִלָּאָה, בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא דְּאִתְעַטָּר בְּסִטְרוֹי, (ס"א בְּעִטְרוֹי) מִתְפַּשְׁטָן אַתְוָון לְבָתָר, וְאִתְכְּלָלוּ בִּזְעֵירָא דְּאַפִּין. כְּמָה דְּשַׁרְיָא בְּגוּלְגֹלְתָּא, אִשְׁתַּכָּחוּ מִתְפַּשְׁטָן בְּכָל גּוּפָא, לְשַׁכְלְלָא כֹּלָּא. בַּעֲמָר נְקֵא. כַּד תָּלֵי תַּלְיָין אִלֵּין אַתְוָון. כַּד אִתְגְּלֵי לִזְעֵירָא מִתְיַישְׁבָן בֵּיהּ אִלֵּין אַתְוָון, וְאִתְקְרֵי בְּחוֹן.

יו"ד דְּעַתִּיקָא סָתִים בְּעִטְרוֹי, בְּגִין שְׁמָאלָא אִשְׁתְּכַח ה"א אִתְפְּתַח בְּאַחֲרָא וְאִינְקִיב בִּתְרֵין נוּקְבִין, וְאִשְׁתְּכַח בְּתִקּוּנִין. וָ"ו אִתְפְּתַח בְּאַחֲרָא, דִּכְתִיב, (שיר השירים ז) הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים. בְּבוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא לִמְכַסְיָא פִּתְחָא.

ו' לְעֵילָא ו' לְתַתָּא, ה' לְעֵילָא ה' לְתַתָּא. י' לְעֵילָא וּבָה לָא אִשְׁתָּתַף אַחֲרָא, וְלָא סָלִיק בַּהֲדָהּ, בַּר רְמִיזָא דְּרָמִיז כַּד אִתְגַּלְיָין תְּרֵין (בְּאוֹרַיְיתָא) וּמִתְחַבְּרָן בְּחַד דַּרְגָּא, חַד רִגְשָׁא בְגִין לְאִתְפָּרְשָׁא, ו"ד כְּלִילָן בְּיו"ד וַוי כַּד אִסְתַּלָּק הַאי, וְאִתְגַּלְיָין.

אינון בּוּסְמִין דְּטִיפְסָא שְׁרִיקִין, לָא עַבְרֵי (ס"א עָבַד) לָא מִתְעַכְּבֵי בְּדוּכְתָּא, וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוּב. בְּרַח לְךָ אֶל מְקוֹמֶךָ. אִם תַּגְבִּיהַ כַּנֶּשֶׁר וְאִם בֵּין כּוֹכָבִים שִׂים קִנְּךָ מִשָּׁם אוֹרִידְךָ.

וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ (דף קע"ז ע"ב) דֶּשֶׁא. אֵימָתַי, כַּד שְׁמָא אִתְנְטַע. וּכְדֵין אֲוִירָא נָפִיק, וְנִצּוֹצָא אִזְדָּמָן. (תִּיקוּנָא קַדְמָאָה דְּרֵישָׁא) חַד גּוּלְגַּלְתָּא אִתְפָּשַׁט בְּסִטְרוֹי, טַלָּא מָלֵי עָלָהּ, דִּתְרֵי גַּוְוֵנֵי.

תְּלַת חַלָּלִין דְּאַתְוָון רְשִׁימִין, אִתְגַּלְיָין בֵּיהּ. (תְּלִיתָאָה) אוּכָמִין (ס"א כְּעוֹרְבָא) כְּעַרְבָאָה תַּלְיָין עַל נוּקְבִין עֲמִיקִין, דְּלָא יְכִיל לְמִשְׁמַע יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. הָכָא חַד אָרְחָא לְעֵילָא דָקִיק.

(רְבִיעָאָה) מִצְחָא דְּלָא נָהִיר, קְטָטוּתָא דְּעָלְמָא. בַּר כַּד רַעֲוָא אַשְׁגַּח בֵּיהּ. (חֲמִישָׁאָה) עַיְינִין דִּתְלַת גַּוְוֵנֵי, לְמִרְתַּת קָמַיְיהוּ אִתְסְחָן בְּחַלָּבָא דְּנָהִיר.

כְּתִיב (ישעיה לג) עֵינֶיךָ תִּרְאֶינָה יְרוּשָׁלַיִם נָוֶה שַׁאֲנָן, וּכְתִיב (ישעיה א) צֶדֶק יָלִין בָּהּ. נָוֶה שַׁאֲנָן, עַתִּיקָא דְּסָתִים, עֵינֶךָ כְּתִיב.

(שְׁתִיתָאָה) חוֹטָמָא פַּרְצוּפָא דִּזְעֵירָא, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא. תְּלַת שַׁלְהוֹבִין מִתּוֹקָדִין בְּנוּקְבוֹי. (שְׁבִיעָאָה) דַּרְגָּא עֲקִימָא, לְמִשְׁמַע טָב וּבִישׁ. כְּתִיב (ישעיה מב) אֲנִי יְיָ' הוּא שְׁמִי. וּכְתִיב (דברים לב) אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה. וּכְתִיב (ישעיה מו) וַאֲנִי אֶשָּׂא וַאֲנִי אֶסְבּוֹל. (תהלים ק) הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ אֲנַחְנוּ. (איוב כג) וְהוּא בְּאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ. הוּא אִקְרֵי מָאן דְּסָתִים וְלָא שְׁכִיחַ, הוּא מָאן דְּלָא אִזְדָּמָן לְעֵינָא. הוּא מָאן דְּלָא אִקְרֵי בִּשְׁמָא. (ה"א ה"י).

א' כָּלִיל (הוא) ו'. ו' כָּלִיל א' וְלָא כָלִיל ה"ו. (ס"א ה"י)

א' אָזִיל לְאָלֶף. אל"ף אָזִיל ליו"ד, יו"ד אָזִיל ליו"ד, דְּסָתִים מִכָּל סִתִּימִין, דְּלָא מִתְחַבְּרָן בֵּיהּ ו"ד. וַוי כַּד לָא נָהִיר י' בו"ד.

כַּד אִסְתַּלָּק י' מִן ו"ד בְּחוֹבֵי עָלְמָא, עֶרְיָיתָא דְכֹלָּא אִשְׁתְּכַח, עַל דָּא כְתִיב (ויקרא יח) עֶרְוַת אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה. וְכַד אִסְתָּלִיק יו"ד מִן הֵ"א, עַל דָּא כְתִיב וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֶּה אִמְּךָ הִיא לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ. אִמְּךָ הִיא וַדָּאי, (משלי ב) כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא וְגוֹ'.

פִּרְקָא תְּלִיתָאָה תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין יַקִּירִין אִתְמְסָרוּ לְדִיקְנָא כָּל מָה דְּאִתְטְמַר וְלָא אִתְגַּלְיָיא עִלָּאָה וְיַקִּירָא אִשְׁתְּכַח. (וְהוּא) וְהָא (ס"א דִּיקְנָא) גַּנְזֵיהּ (ס"א יַקִּירָא) קְרָא.

תִּיקוּנָא קַדְמָאָה דְּדִיקְנָא, נִימִין עַל נִימִין מִקָּמֵי פִּתְחָא דְּאֻדְנִין עַד רֵישָׁא דְּפוּמָא. (תִּנְיָינָא) מֵרֵישָׁא הַאי, עַד רֵישָׁא אַחֲרָא אִשְׁתְּכַח. (תְּלִיתָאָה) מִתְּחוֹת תְּרֵין נוּקְבִין אָרְחָא מַלְיָיא דְּלָא אִתְחַזְיָיא. (רְבִיעָאָה) עַלְעִין אִתְחַפְּיָין מֵהַאי גִּיסָא וּמֵהַאי גִּיסָא. (חֲמִישָׁאָה) בְּהוּ אִתְחַזְיָין תַּפּוּחִין סוּמָקִין כְּוַורְדָא. (שְׁתִיתָאָה) בְּחַד חוּטָא תַלְיָין אוּכְמִין תַּקִּיפִין עַד חַדּוּי. (שְׁבִיעָאָה) שִׂפְוָון סוּמָקִין כְּוַורְדָא אִתְפְּנוּן.

(תְּמִינָאָה) זְעִירִין נַחְתִּין בִּגְרוֹנָא, וּמְחַפְּיָין קְדָלָא. (תְּשִׁיעָאָה) רַבְרְבִין וּזְעִירִין כְּגִידִין (ס"א נָגְדִּין) (ס"א נַחְתִּין) בְּשִׁקּוּלָא. בְּאִלֵּין אִשְׁתְּכַח גִּיבָּר וְתַקִּיף מָאן דְּאִשְׁתְּכַח.

כְּתִיב (תהלים קיח) מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ. תִּשְׁעָה אָמַר דָּוִד עַד כָּל גּוֹיִם סְבָבוּנִי, לְאַסְחָרָא וּלְאַגָּנָא עֲלוֹי. וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ לְמִינֵהוּ. תִּשְׁעָה

אִלֵּין אִתְעֲקָרוּ מִשְׁמָא שְׁלִים, וְאַשְׁתִּילוּ לְבָתָר בִּשְׁמָא שְׁלִים, דִּכְתִיב וַיִּטַּע יְיָ אֱלֹהִים. תִּקּוּנִין דְּדִיקְנָא בִּתְלֵיסָר אִשְׁתַּכְּחָן אִיהִי, דְּהִיא עִלָּאָה. תַּתָּאָה, בְּתִשְׁעָה אִתְחַזּוּן. כ"ב אַתְוָון אִתְגְּלִיפוּ בְּגוֹוַנֵיהוֹן (ס"א בְּגִינַהוֹן.).

עַל הַאי, (ס"א עַל הַאי מָאן דְּחָזֵי בְּחֶלְמֵיהּ דִּיקְנָא) חֶלְמָא דְאָחִיד דִּיקְנָא דְּבַר נָשׁ עִלָּאָה בִּידֵיהּ, (נ"א אוֹ דְּאוֹשִׁיט יָדֵיהּ לֵיהּ יִנְדָּע דְּשָׁלִים בְּמָארֵיהּ) שְׁלִים בְּמָארֵיהּ. שַׁנְאִין תְּחוֹתוֹי יִכְנְעוּן. כָּל שֶׁכֵּן דִּיקְנָא עִלָּאָה דִּנְהִירָא (ס"א לְתַתָּאָה) בְּתַתָּאָה, דְּעִלָּאָה רַב חֶסֶד אִקְרֵיהּ, בִּזְעֵירָא חֶסֶ"ד סְתָם, כַּד אִצְטְרִיךְ נְהִירוּ אַנְהַר וְאִקְרֵי רַב חֶסֶד. (ס"א בִּידֵיהּ הַא מִתְרַחִיץ דְּהָא בִּשְׁלָם עִם מָארֵיהּ וְשַׁנְאוֹי יִכַּנְעוּן תְּחוֹתוֹי וְדֵין הוּא בְּדִיל דְּחָזָא בְּחֶלְמֵיהּ כָּל שֶׁכֵּן אִם זָכָה לְאוֹדָעָא מָה הִיא דִּיקְנָא עִלָּאָה דְּהוּא נָהִיר לְתַתָּאָה אָרִים עִלָּאָה רַב בְּחֶסֶד אִקְרֵי בִּזְעֵירָא חֶסֶד סְתָם).

כְּתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, כְּלוֹמַר, (נ"א חַ"י יָ"ה) י"ה אִתְפָּשַׁט נְהִירוּ דְּדָא בְּדָא, כֹּלָּא אִתְרַחֲשׁוּן בְּזִמְנָא חָדָא, מַיִם טָבָאן מַיִם בִּישָׁן. בְּגִין דְּאָמַר יִשְׁרְצוּ, אִתְכְּלָלוּ דָא בְּדָא. חַיָּה עִלָּאָה, חַיָּה תַּתָּאָה. חַיָּה (דף קע"ח ע"א) טָבָא. חַיָּה בִישָׁא.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם. הָאָדָם לָא כְּתִיב, אֶלָּא אָדָם סְתָם, לְאַפָּקָא אָדָם דִּלְעֵילָא דְּאִתְעָבִיד בִּשְׁמָא שְׁלִים. כַּד אִשְׁתְּלִים דָּא, אִשְׁתְּלִים דָּא. אִשְׁתְּלִים דְּכַר וְנוּקְבָא לְאַשְׁלְמָא כֹּלָּא. יְהוָ"ה סִטְרָא דִּדְכַר. אֱלֹהִים סִטְרָא דְּנוּקְבָא. אִתְפָּשַׁט דְּכוּרָא, וְאִתְתַּקַּן בְּתִקּוּנוֹי כְּאִמָּא, בְּפוּמֵיהּ דְּאִמָּהּ. מַלְכִין דְּאִתְבְּטָלוּ, הָכָא אִתְקַיְּימוּ.

דִּינִין דִּדְכוּרָא תַּקִּיפִין בְּרֵישָׁא, בְּסוֹפָא נַיְיחִין. דְּנוּקְבָא בְּאִיפְּכָא. וְי"ה קוּנְטִירִין דְּקִיטוּרָא בְּעִטְפוֹי שְׁקִיעִין. י' זְעֵירָא בְּגַוָּוהָא אִשְׁתְּכַח. אִי אִתְבְּסָמוּ דִינִין, בָּעָא עַתִּיקָא. אָתָא חִוְיָא עַל נוּקְבָא, וְקִינָא דְזוּהֲמָא אִתְתַּקַּן בְּגַוָּוהּ, לְמֶעְבַּד מָדוֹרָא בִישָׁא. דִּכְתִיב וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן. קִינָא דְּמָדוֹרָא דְרוּחִין בִּישִׁין וְעִלְעוּלִין וְקַטְפּוּרִין.

אַתְקִין בֵּיהּ בְּהַאי אָדָם, בִּתְרֵין, בִּכְלַל וּפְרַט, אִתְכְּלָלוּ בִּפְרַט וּכְלָל, שׁוֹקִין וּדְרוֹעִין, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. דָּא אִתְפְּלַג בְּסִטְרוֹי אִתְתַּקַּן דְּכַר וְנוּקְבָא יה"ו. י' דְּכַר. ה' נוּקְבָא. ו' כְּתִיב זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אוֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם. דִּיוּקְנָא וּפַרְצוּפָא דְאָדָם יָתִיב עַל כֻּרְסְיָא, וּכְתִיב

(יחזקאל א) **וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה.**

דָּבָר אַחֵר יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם, תַּרְגּוּם יְרַחֲשׁוּן. כְּלוֹמַר, כַּד מְרַחֲשִׁין בְּשִׁפְוָותֵיהּ פִּתְגָּמֵי צְלוֹתָא, בְּזָכוּתָא, וּבִנְקִיּוּת דַּעְתָּא, וּבְמַיָּא הָוָה רָחִישׁ נַפְשָׁא חַיְּתָא.

וְכַד בָּעֵי בַּר נָשׁ לְסַדְּרָא צְלוֹתֵיהּ לְמָארֵיהּ, וְשִׁפְוָותֵיהּ מְרַחֲשָׁן בְּהַאי גַּוְונָא מִתַּתָּא לְעֵילָא, לְסַלְקָא יְקָרָא דְּמָארֵיהּ, לְאַתָּר דְּשַׁקְיוּ דַּעֲמִיקוּ דְּבִירָא, נָגִיד וְנָפִיק. לְבָתָר יָנִיד לְאַמְשָׁכָא מִלְּעֵילָא לְתַתָּא, מֵהַהוּא שַׁקְיָא דְּנַחֲלָא, לְכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא, עַד דַּרְגָּא בַתְרָאָה לְאַמְשָׁכָא נְדָבָה לְכֹלָּא מֵעֵילָא לְתַתָּא. לְבָתָר בָּעֵי לְקַשְׁרָא קִשְׁרָא בְּכֹלָּא, קִשְׁרָא דְכַוָּנָה דִּמְהֵימְנוּתָא וְיַעְבְּדוּן כָּל מִשְׁאַלּוֹהִי, בֵּין שְׁאֵלְתָּא דְּצִבּוּרָא, בֵּין שְׁאֵלְתָּא דְּיָחִידָא.

וּשְׁאֵלְתָּא דְּאִית לְבַר נָשׁ לְשַׁאֲלָא מִמָּארֵיהּ, הֵן מְסוּדָרוֹת בט' גַּוְונֵי, אִית בְּאַלְפָּא בֵיתָא, וְאִית בְּאַדְכָּר מְכִילּוֹהִי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רַחוּם וְחַנּוּן וְגוֹ'. אִית בִּשְׁמָהָן יַקִּירָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּגוֹן אֶהְיֶה, יָהּ, יהו, אֵל, אֱלֹהִים, יְיָ' צְבָאוֹת, שַׁדַּי, אֲדֹנָי.

אִית בְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת, כְּגוֹן: מַלְכוּת, יְסוֹד, הוֹד, נֶצַח, תִּפְאֶרֶת, גְּבוּרָה, חֶסֶד, בִּינָה, חָכְמָה, כֶּתֶר. אִית בְּאַדְכָּר צַדִּיקַיָּא, כְּגוֹן הָאָבוֹת וְהַנְּבִיאִים וְהַמְּלָכִים. אִית בְּשִׁירֵי וּבְתוּשְׁבַּחְתֵּי, דְּאִית בְּהוֹן קַבָּלָה אֲמִיתִית. וְעֵילָא מִנְּהוֹן מָאן דְּיָדַע לְתַקֵּן תִּקּוּנִין לְמָארֵיהּ, כְּדְקָא יֵאוֹת. וְאִית בִּידִיעָה סַלְקָא מִתַּתָּא לְעֵילָא, וְאִית מָאן דְּיָדַע לְהַמְשִׁיךְ שִׁפְעָא מֵעֵילָא לְתַתָּא. וּבְכָל ט' גַּוְונֵי אִלֵּין, צְרִיכָא כַּוָּנָה גְּדוֹלָה, וְאִי לָא עָלֵיהּ קְרָא דִּכְתִיב, (שמואל א ב) **וּבוֹזֵי יֵקָלוּ.**

וּבְכַוָּונַת אָמֵן, דְּהוּא כָּלִיל תְּרֵין שְׁמָהָן יְהוָ"ה אֲדֹנָ"י. וְהָאֶחָד גָּנִיז טוּבֵיהּ וּבִרְכוֹהִי, בְּאוֹצָר הַנִּקְרָא הֵיכָל, וְהוּא רָמוּז בַּפָּסוּק (חבקוק ב) וְה' בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הַס מִפָּנָיו וּלְדָא רָמְזוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל טוּב הָאָדָם בְּבֵיתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יב) בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא, וּמְתַרְגְּמִינָן בְּכָל דְּעִמִּי.

וְאִי מְכַוְּון בְּכָל חַד וְחַד מט' גַּוְונֵי כִּדְקָא יָאוֹת, דָּא הוּא בַּר נָשׁ דְּאוֹקִיר לִשְׁמָא דְמָארֵיהּ לִשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְעַל דָּא כְּתִיב כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבֹזַי יֵקָלוּ, אֲכַבֵּד בְּעָלְמָא דֵּין, לְקַיֵּים וּלְמֶעְבַּד כָּל צָרְכּוֹי. וְיֶחֱזוּן כָּל עַמְּמֵי אַרְעָא, אֲרֵי שְׁמָא דְה' אִתְקְרֵי עָלֵיהּ, וִידַחֲלוּן מִנֵּיהּ. וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, יִזְכֵּי לְמֵיקָם בִּמְחִיצַת חֲסִידִים, אַף עַל פִּי דְּלָא קָרֵי כָּל צוֹרְכֵיהּ, כֵּיוָן דְּזָכָה לְאַשְׁגְּחָא יְדִיעַת מָארֵיהּ, וְאִיכְוָון בֵּיהּ כִּדְקָא יָאוֹת.

מָאי וּבֹזַי יֵקָלוּ. דָּא הוּא מָאן דְּלָא יָדַע לְאַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, וּלְקַשְׁרָא קִשְׁרָא דִמְהֵימְנוּתָא, וּלְאַמְשָׁכָא לְאַתָּר דְּאִצְטְרִיךְ, וּלְאוֹקִיר שְׁמָא דְמָארֵיהּ טָב לֵיהּ דְּלָא אִתְבְּרֵי. וְכָל שֶׁכֵּן מָאן דְּלָא אִתְכַּוָּון בְּאָמֵן.

וְעַל דָּא, כָּל מָאן דְּמַרְחִישׁ בְּשִׁפְוָותֵיהּ בִּנְקִיוּתָא דְלִבָּא, בְּמַיָּא דִּמְנַקֵּי, מָאי כְּתִיב בַּהֲדֵיהּ, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם, כְּלוֹמַר, בִּשְׁבִיל אָדָם דְּיָדַע לְאַחֲדָא צֶלֶם וּדְמוּת כִּדְקָא יָאוֹת, וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם. (עד כאן ד"א)

פִּרְקָא רְבִיעָאָה. עַתִּיקָא, טָמִיר וְסָתִים. זְעֵירָא דְאַנְפִּין, אִתְגַּלְיָיא וְלָא אִתְגַּלְיָיא. דְּאִתְגַּלְיָיא, בְּאַתְוָון כְּתִיב. דְּאִתְכַּסְיָיא, סָתִים בְּאַתְוָון, דְּלָא מִתְיַישְׁבָן בְּאַתְרוֹי, בְּגִין דְּאִיהוּ לָא אִתְיַישְׁבוּ בֵּיהּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְגוֹ', הַיְינוּ דִּכְתִיב, (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ'. חַד בִּכְלָלָא דְּאַחֲרָא מִשְׁתַּכְּחָא. בְּהֵמָה בִּכְלָלָא דְאָדָם, (ויקרא א) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיְיָ' מִן הַבְּהֵמָה, מִשּׁוּם דְּאִתְכְּלַל בִּכְלָלָא דְאָדָם.

כַּד נָחַת אָדָם דִּלְתַתָּא (דף קנ"ח ע"ב) בְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה, אִשְׁתְּכָחוּ תְּרֵין רוּחִין מִתְּרֵין סִטְרִין, דִּימִינָא וּשְׂמָאלָא כָּלִיל אָדָם. דִּימִינָא, נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא. דִּשְׂמָאלָא נֶפֶשׁ חַיָּה. חָב אָדָם אִתְפָּשָׁט שְׂמָאלָא, וְאִתְפָּשָׁטוּ אִינּוּן כֻּלָּא גּוּפָא.

כַּד מִתְדַּבְּקִין דָּא בְדָא, אִתְיַלְּדָן כְּהַאי חַיָּה דְּאוֹלִידַת (רוּחִין) סַגִּיאִין בְּקִטְרָא חָדָא. כ"ב אַתְוָון סְתִימִין, כ"ב אַתְוָון אִתְגַּלְּיָין, י' סָתִים, י' גַּלְיָא. סָתִים וְגַלְיָא, בְּמַתְקְלָא דְטַפְסִין, אַתְקָלוּ.

י' נָפְקִין מִגֵּיהּ דְּכַר וְנוּקְבָא ו"ד, כְּהַאי אָתָר, ו' דְּכַר, ד' נוּקְבָא. בְּגִין דָּא, ד"ו תְּרֵין. ד"ו דְּכַר וְנוּקְבָא. ד"ו תְּרֵין קַפְלִין. תְּרֵין י' כְּלְחוֹדוֹי דְּכַר. ה' נוּקְבָא. ה' ד' הֲוַת בְּקַדְמִיתָא, וּמִדְּאִתְעַבְּרַת בְּי' בְּגַוָּהּ, (אוֹלִידַת) אַפִּיקַת ו', (הֲרֵי כִּי בה' אִית ד"ו וּבֵיהּ אִית ה"ה הֲרֵי

יה"ו) אִתְחֲזֵי יו"ד בְּחֶזְוֵיהּ כְּלָלָא דיה"ו. מִדְּאַפִּיקַת יו"ד דְּהוּא דְּכַר וְנוּקְבָא, אִתְיַישְׁבַת לְבָתָר, וּמְכַסְיָיא לְאִמָּא.

וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם, (בראשית ו) הַיְינוּ דִּכְתִיב, (יהושע ב) שְׁנַיִם אֲנָשִׁים מְרַגְּלִים חֶרֶשׁ לֵאמֹר, מָאי בְּנוֹת הָאָדָם. דִּכְתִיב, (מלכים א ג) אָז תָּבֹאנָה שְׁתַּיִם נָשִׁים זוֹנוֹת אֶל הַמֶּלֶךְ. בְּגִינֵיהוֹן כְּתִיב, כִּי רָאוּ כִּי חָכְמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ וְגוֹ'. אָז תָּבֹאנָה וְלָא בְּקַדְמִיתָא. בְּקִיסְטְרָא דְּקִיטוּרֵי דְּפִיגָּאן, תְּרֵין מִתְחַבְּקָן הֲווֹ לְעֵילָא, לְתַתָּא נָחֲתוּ יַרְתוּ עַפְרָא, אִבְּדוּ חוּלָקָא טָבָא דְּהַוָה בְּהוּ. עָטָרָא דְבוּמְלָא (ס"א דְּחֶמְלָא) וְאִתְעַטָּר בְּקוּסְטָא דְּעִנְבָא.

וַיֹּאמֶר יְיָ' אֶל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלָי. (שמות יד) אֵלָי דַיְיקָא. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ. וְיִסָּעוּ דַיְיקָא. בְּמַזְּלָא הַוָה תָּלֵי, דְּבָעָא לְאוֹקִיר דִּקְנֵיהּ. (שמות טו) וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקָּיו עַד כָּאן. כִּי אֲנִי יְיָ' רֹפְאֶיךָ, לְהַאי דַּיְקָא.

פִּרְקָא חֲמִישָׁאָה (ישעיה א) הוֹי גּוֹי חוֹטֵא עַם כֶּבֶד עָוֹן זֶרַע מְרֵעִים בָּנִים וְגוֹ'. שִׁבְעָה דַּרְגִּין יו"ד ה"ה ו"ה ה"י ו"ו אַפִּיק ד' ה"ה הו"י, ה"ה אַפִּיק ו"ו ד"ו לְבַר אַסְתִּיר אָדָם דְּכַר וְנוּקְבָא דְּאִינּוּן ד"ו דִּכְתִיב בָּנִים מַשְׁחִיתִים.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא. בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר. בָּרָא חֲצִי מַאֲמָר. אָב וּבֵן. סָתִים וְגַלְיָא. עֵדֶן עִלָּאָה דְּסָתִים וְגָנִיז. עֵדֶן תַּתָּאָה, נָפִיק לִמְטָלְטְלֵי (ס"א לְמַטְלָנוּי) וְאִתְגַּלְיָא יְהוָה. יָהּ. אֱלֹהִים. אֵת. אֲדֹנָי אֶהְיֶה. יְמִינָא וּשְׂמָאלָא כַּחֲדָא אִשְׁתָּתְפוּ, הַשָּׁמַיִם. וְאֵת, דִּכְתִיב, (דברי הימים א כט) וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח אִינּוּן כַּחֲדָא אִשְׁתָּתְפוּ. הָאָרֶץ, דִּכְתִיב, (תהלים ח) מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. (ישעיה ו) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ.

יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, עַתִּיקָא לִזְעֵירָא, אִתְפְּרַשׁ, וְאִתְדְּבַק. לָא אִתְפְּרַשׁ מַמָּשׁ פּוּמָא מִמַּלֵּל רַבְּרְבָן. אַנְתִּיק וְאִתְעַטַּר בְּכִתְרִין זְעִירִין, בַּחֲמִשָּׁה זִינִין מַיִם, וּכְתִיב (במדבר יט) וְנָתַן עָלָיו מַיִם חַיִּים. (ירמיה י) הוּא אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם. (תהלים קטז) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים. (שמואל א כה) וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנִי צְרוּרָה

וְגוֹ'. וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן. י"ה, יו"ד ה"א, אהי"י בֵּין מַיִם לָמָּיִם. מַיִם שְׁלֵימִין, וּמַיִם דְּלָא שְׁלִימִין. רַחֲמִין שְׁלִימִין, רַחֲמִין דְּלָא שְׁלֵימִין.

וַיֹּאמֶר יְיָ' לָא יָדוֹן רוּחִי בָּאָדָם לְעוֹלָם בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר. (בראשית ו) וַיֹּאמֶר יְיָ', כַּד אִתְיַישְׁבָא בִּזְעֵירָא. מִכָּאן (נ"א דְּכַד אָמַר בְּשֵׁם אֹמְרוֹ) (לוֹמַר) דָּבָר. דְּעַתִּיקָא סָתִים קָאָמַר לָא יָדוֹן רוּחִי בָּאָדָם דִּלְעֵילָא, מִשּׁוּם דִּבְהַהוּא רוּחָא דְּאִתְנַשְׁבָא מִתְּרֵין נוּקְבִין דְּפַרְדַּשְׁקָא, מָשִׁיךְ לְתַתָּאֵי.

וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב (יְמֵי עוֹלָם) וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה. יו"ד שְׁלִים וְלָא שְׁלִים. י' בִּלְחוֹדוֹי מֵאָה. תְּרֵין אַתְוָון תְּרֵין זִמְנִין, מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה. י' בִּלְחוֹדוֹי כַּד (דף קע"ט ע"א) אִתְגַּלְיָא בִּזְעֵירָא, אִתְמְשָׁךְ בְּעֶשֶׂר אַלְפִין שְׁנִין. מִכָּאן כְּתִיב, (תהלים קלט) וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה.

הַנְּפִילִים הָיוּ בָאָרֶץ, (בראשית ו) הַיְינוּ דִּכְתִיב וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. מֵאַתָּר דְּאִתְפְּרַשׁ גְּנָתָא, אִקְרֵי הַנְּפִילִים, דִּכְתִיב וּמִשָּׁם יִפָּרֵד. הָיוּ בָאָרֶץ בַּיָּמִים הָהֵם, וְלָא לְבָתַר זִמְנָא. עַד דְּאָתָא יְהוֹשֻׁעַ, וּבְנֵי הָאֱלֹהִים אִסְטַמָּרוּ.

עַד דְּאָתָא שְׁלֹמֹה וּבְנוֹת הָאָדָם אִתְכְּלָלָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (קהלת ב) וְתַעֲנוּגוֹת. תַּעֲנוּגוֹת קָאמֵרִי (תַּעֲנוּגִים לֹא קָאמֵרִי) בְּנֵי הָאָדָם (נ"א דְּאִתְרְמִיזוּ) דְּאִתְרְמִיזוּ מֵהַאי רוּחִין אַחֲרָנִין, דְּלָא אִתְכְּלָלוּ בְּחָכְמָה עִלָּאָה, דִּכְתִיב, (מלכים א ה) וַיְיָ' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה, וּכְתִיב (מלכים א ה) וַיֶּחְכַּם מִכָּל הָאָדָם. מִשּׁוּם דְּהָנֵי לָא אִתְכְּלָלוּ בְּאָדָם.

וַיְיָ' נָתַן חָכְמָה, ה' עִלָּאָה. וַיֶּחְכַּם, דְּמִינָהּ אִתְחַכָּם לְתַתָּא. הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם, עוֹלָם דִּלְעֵילָא. אַנְשֵׁי הַשֵּׁם, דְּאִתְנַהֲגָן בִּשְׁמָא. מַאי שְׁמָא. שְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאִתְנַהֲגָן בֵּיהּ דְּלָא קַדִּישִׁין לְתַתָּא, וְלָא אִתְנַהֲגָן אֶלָּא בִּשְׁמָא. אַנְשֵׁי הַשֵּׁם סְתָם, וְלָא אַנְשֵׁי הוי"ה. לָאו מִסְתִּים סְתִימָא, אֶלָּא גְּרִיעוּתָא, וְלָא גְּרִיעוּתָא אַנְשֵׁי הַשֵּׁם סְתָם, מִכְּלָלָא דְּאָדָם נַפְקוּ, כְּתִיב (תהלים מט) אָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין, אָדָם בִּיקָר, בִּיקָרוּ דְּמַלְכָּא, בַּל יָלִין, בְּלָא רוּחָא.

תְּלִיסַר מַלְכֵּי קְרָבָא, בְּשִׁבְעָה. שִׁבְעָה. מַלְכִּין בְּאַרְעָא, אִתְחֲזִיאוּ נָצְחֵי קְרָבָא. תִּשְׁעָה דְּסַלְקִין בְּדַרְגִּין, דְּרַהֲטִין בִּרְעוּתְהוֹן, וְלֵית דִּימְחֵי בִּידֵיהוֹן. חֲמִשָּׁה מַלְכִּין קַיְימִין בִּבְהִילוּ, לְקַמֵּי אַרְבַּע לָא יַכְלִין לְמֵיקָם.

אַרְבַּע מַלְכִּין נָפְקִין לְקַדְמוּת אַרְבַּע, בְּהוֹן תַּלְיָין כַּעֲנָבִין בְּאִתְכְּלָא צְרִירָן בְּהוּ שִׁבְעָה רְהִיטִין. סָהֲדִין סָהֲדוּתָא וְלָא קַיְימִין בְּדוּכְתַּיְיהוּ. אִילָנָא דְמִבְסָם יָתִיב בְּגוֹ. בַּעֲנָפוֹי אֲחִידָן וּמְקַנְנָן צִפֹּרִין. תְּחוֹתוֹי תַּטְלֵל חֵיוָתָא דִשְׁלִיטָא בְּהַהוּא אִילָנָא בִתְרֵי כְּבִישִׁין, לְמֵיהַךְ בְּשִׁבְעָה סַמְכִין סָחֲרָנֵיהּ, בְּאַרְבַּע חֵיוָון, מִתְגַּלְגְּלִין בְּאַרְבַּע סִטְרִין. **חִוְיָא** דְּרָהִיט בש"ע דִּלּוּגִין, דָּלִיג עַל טוּרִין, מְקַפֵּץ עַל גִּבְעָתָא, דִּכְתִיב, (שיר השירים ב) מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת. זְנָבֵיהּ בְּפוּמֵיהּ, בְּשִׁנּוּי, נָקִיב בִּתְרֵין גִּיסִין. כַּד נָטִיל גִּיסְטְרָא אִתְעָבִיד לִתְלַת רוּחִין.

כְּתִיב וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים. וּכְתִיב (משלי כב) חֲנוֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ. לַנַּעַר הַיָּדוּעַ. אֶת הָאֱלֹהִים, וְלָא אֶת יְיָ'. וְאֵינָנוּ, בְּשֵׁם זֶה, כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים לְהִקָּרֵא בִשְׁמוֹ. תְּלַת בָּתֵּי דִינִין, אַרְבַּע אִינּוּן. אַרְבַּע בָּתֵּי דִינִין דִּלְעֵילָא. אַרְבַּע לְתַתָּא. דִּכְתִיב, (ויקרא יט) לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְּשׂוֹרָה. דִּינָא קַשְׁיָא. דִּינָא דְלָא קַשְׁיָא, דִּינָא בְשִׁקּוּלָא, דִּינָא דְלָא בְשִׁקּוּלָא. דִּינָא רַפְיָא. (דִּינָא) דְּאַפִּילוּ לָא הַאי וְלָא הַאי.

וַיְהִי כִּי הֵחֵל הָאָדָם לָרֹב עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. הֵחֵל הָאָדָם לָרֹב. הַיְינוּ דִּכְתִיב בְּשַׁגַּם וְגוֹ', הָאָדָם דִּלְעֵילָא. וּכְתִיב עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. (שמות לד) וּמֹשֶׁה לֹא יָדַע כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו, הַיְינוּ דִּכְתִיב, (בראשית ג) כָּתְנוֹת עוֹר. קָרַן, דִּכְתִיב, (שמואל א טז) וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶת קֶרֶן הַשֶּׁמֶן. לֵית מְשִׁיחָא אֶלָּא בְּקֶרֶן, (תהלים פט) וּבְשִׁמְךָ תָּרוּם קַרְנֵנוּ. (תהלים קלב) שָׁם אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד. הַיְינוּ עֲשִׂירָאָה דְּמַלְכָּא. וְאַתְיָא מִן יוֹבְלָא דְּהִיא אִימָּא, דִּכְתִיב, (יהושע ו) וְהָיָה בִּמְשׁוֹךְ בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל. קֶרֶן בְּיוֹבְלָא אִתְעַטָּר עֲשִׂירָאָה בְּאִימָּא. קֶרֶן, דְּנָטִיל קֶרֶן וְרֵיוַח לְאָתָבָא רוּחֵיהּ לֵיהּ.

וְהַאי קֶרֶן דְּיוֹבְלָא הוּא. וְיוֹבֵל ה'. וה' נְשִׁיבָא דְּרוּחָא לְכֹלָּא. וְכֹלָּא תַּיְיבִין לְאַתְרַיְיהוּ, דִּכְתִיב, (ירמיה א) אֲהָהּ יְיָ' אֱלֹהִים, כַּד אִתְחֲזֵי ה' לה', יְיָ' אֱלֹהִים אִתְקְרֵי שֵׁם מָלֵא וּכְתִיב (ישעיה ב) וְנִשְׂגָּב יְיָ' לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא. (ס"א כַּד אִתְחַזַּר ה' לה' וְאִסְתַּלַּק י' פּוּרְעַנּוּתָא אָתֵי לְעַלְמָא וְאִי לָאו בִּשְׁבִיל אָדָם יהו"ה לָא אִתְקָיְּים עַלְמָא וְכֹלָּא אִתְחָרַב וְעַל דָּא כְּתִיב וְנִשְׂגָּב וְגוֹ') עַל כֵּן סָתִים וְאִתְעַטַּר צְנִיעוּתָא דְּמַלְכָּא, דְּהַיְינוּ סִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא. זַכָּאָה (נ"א לְמָאן דְּנָפַק וְיָדַע) לְמַאן דְּעָאל וְנָפַק וְיָדַע שְׁבִילוֹי וְאָרְחוֹי. (דף קנ"ט ע"ב).

פָּרָשַׁת תְּצַוֶּה

וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. (שמות כז) וְאַתָּה הַקְרֵב אֵלֶיךָ אֶת אַהֲרֹן אָחִיךָ וְגו'. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, מָאי שְׁנָא הָכָא מִבְּכָל אֲתָר, דִּכְתִיב וְאַתָּה הַקְרֵב אֵלֶיךָ וְאַתָּה תְּדַבֵּר אֶל כָּל חַכְמֵי לֵב. וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. (שמות ל) וְאַתָּה קַח לְךָ בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר. אֶלָּא כֻּלָּא בְּרָזָא עִלָּאָה אִיהוּ, לְאַכְלְלָא שְׁכִינְתָּא בַּהֲדֵיהּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, נְהוֹרָא עִלָּאָה, וּנְהוֹרָא תַתָּאָה כָּלִיל כַּחֲדָא, אִקְרֵי וְאַתָּה. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (נחמיה ט) וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. וְעַל דָּא לָא כְתִיב, וְהִקְרַבְתָּ אֶת אַהֲרֹן אָחִיךָ. וְצִוִּיתָ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְדִבַּרְתָּ אֶל כָּל חַכְמֵי לֵב. בְּגִין דְּהַהוּא זִמְנָא שַׁרְיָא שִׁמְשָׁא בְּסִיהֲרָא, וְאִשְׁתָּתַף כֻּלָּא כַּחֲדָא, לְשַׁרְיָא עַל

לשון הקודש

פָּרָשַׁת וְאַתָּה תְּצַוֶּה

וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. וְאַתָּה הַקְרֵב אֵלֶיךָ אֶת אַהֲרֹן אָחִיךָ וְגו' (שמות כז). אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מַה שּׁוּנָה כָּאן מִבְּכָל מָקוֹם, שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה הַקְרֵב אֵלֶיךָ, וְאַתָּה תְּדַבֵּר אֶל כָּל חַכְמֵי לֵב, וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, (שמות ל) וְאַתָּה קַח לְךָ בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר? אֶלָּא הַכֹּל בְּסוֹד עֶלְיוֹן הוּא, לִכְלֹל הַשְּׁכִינָה עִמּוֹ. **אָמַר** רַבִּי יִצְחָק, אוֹר עֶלְיוֹן וְאוֹר תַּחְתּוֹן כְּלוּלִים כְּאֶחָד, נִקְרָאִים וְאַתָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (נחמיה ט) וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. וְעַל כֵּן לֹא כָתוּב וְהִקְרַבְתָּ אֶת אַהֲרֹן אָחִיךָ. וְצִוִּיתָ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְדִבַּרְתָּ אֶל כָּל חַכְמֵי לֵב. מִשּׁוּם שֶׁבַּזְּמַן הַהוּא מְאִירָה הַשֶּׁמֶשׁ בַּיָּרֵחַ, וּמִשְׁתַּתֵּף הַכֹּל

אוּמָנוּתָא דְעוֹבָדָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מֵהָכָא, (שמות לו) אֲשֶׁר נָתַן יְיָ' חָכְמָה וּתְבוּנָה בָּהֵמָּה.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר מֵהָכָא, וְאַתָּה תְּדַבֵּר אֶל כָּל חַכְמֵי לֵב אֲשֶׁר מִלֵּאתִיו רוּחַ חָכְמָה. אֲשֶׁר מִלֵּאתִים מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא אֲשֶׁר מִלֵּאתִיו, לְהַהוּא לִבָּא, מִלֵּאתִיו רוּחַ חָכְמָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ישעיה יא) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְיָ' רוּחַ חָכְמָה וְגוֹ' וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ אֲשֶׁר מִלֵּאתִיו רוּחַ חָכְמָה, דְּשַׁרְיָא שִׁמְשָׁא בְּסִיהֲרָא בְּאַשְׁלְמוּתָא דְכֹלָּא, וְעַל דָּא אִתְרְשִׁים כֹּלָּא בְּכָל אֲתָר. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אִי הָכִי הֲנֵי וְאַתָּה וְאַתָּה, הֵיאַךְ מִתְיַישְׁבָן בִּקְרָאֵי.

אָמַר לֵיהּ, כֻּלְּהוּ מִתְיַישְׁבָן נִינְהוּ. וְאַתָּה הַקְרֵב אֵלֶיךָ: לְיַחֲדָא בַּהֲדֵיהּ, וּלְקָרְבָא בַּהֲדֵיהּ, רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יֵאוֹת. וְאַתָּה תְּדַבֵּר אֶל

לשון הקודש

כְּאֶחָד, לִשְׁרוֹת עַל אֻמָּנוּת מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִכָּאן (שמות לו) אֲשֶׁר נָתַן ה' חָכְמָה וּתְבוּנָה בָּהֵמָּה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, מִכָּאן, וְאַתָּה תְּדַבֵּר אֶל כָּל חַכְמֵי לֵב אֲשֶׁר מִלֵּאתִיו רוּחַ חָכְמָה. אֲשֶׁר מִלֵּאתִים צָרִיךְ לוֹמַר! אֶלָּא אֲשֶׁר מִלֵּאתִיו – לַלֵּב הַהוּא מִלֵּאתִיו רוּחַ חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יא) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה' רוּחַ חָכְמָה וְגוֹ'. וְעַל זֶה צָרִיךְ אֲשֶׁר מִלֵּאתִיו רוּחַ חָכְמָה, שֶׁשּׁוֹרָה הַשֶּׁמֶשׁ בַּיָּרֵחַ בַּשְּׁלֵמוּת שֶׁל הַכֹּל, וְעַל כֵּן נִרְשְׁמוּ הַכֹּל בְּכָל מָקוֹם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם כֵּן, אֵלּוּ וְאַתָּה וְאַתָּה, אֵיךְ מִתְיַשְּׁבִים בַּפְּסוּקִים?

אָמַר לוֹ, כֻּלָּם מִתְיַשְּׁבִים הֵם. וְאַתָּה הַקְרֵב אֵלֶיךָ – לְיַחֵד עִמּוֹ וּלְקָרֵב אֶצְלוֹ

כָּל חַכְמֵי לֵב: בְּגִין דְּכֻלְּהוּ לָא אַתְיָין לְמֶעְבַּד עֲבִידְתָּא, עַד דְּרוּחַ קֻדְשָׁא מְמַלְּלָא בְּגַוַּוייהוּ, וְלָחַשׁ לוֹן בִּלְחִישׁוּ, וּכְדֵין עַבְדֵי עֲבִידְתָּא. וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: רוּחַ קֻדְשָׁא פַּקְדָא עָלַיְיהוּ, וְאַנְהִיר עָלַיְיהוּ, לְמֶעְבַּד עוֹבָדָא בִּרְעוּתָא שְׁלִים. וְאַתָּה קַח לְךָ: כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. (דִּכְתִיב) וְאַתָּה הַקְרֵב אֵלֶיךָ, וְהָנֵי כֻּלְּהוּ, הָכָא בְּעוֹבָדָא דְמַשְׁכְּנָא. דְּכֹלָּא אִתְעָבִיד בְּרָזָא דָא.

פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר (תהלים כב) וְאַתָּה יְיָ' אַל תִּרְחָק אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה. וְאַתָּה יְיָ' כֹּלָּא חַד. אַל תִּרְחָק: לְאִסְתַּלְּקָא מִינָּן, לְמֶהֱוֵי סָלִיק נְהוֹרָא עִלָּאָה מִתַּתָּאָה. דְּהָא כַּד אִסְתָּלַק נְהוֹרָא עִלָּאָה מִתַּתָּאָה, כְּדֵין אִתְחֲשָׁךְ כָּל נְהוֹרָא, וְלָא אִשְׁתְּכַח כְּלַל בְּעָלְמָא.

לשון הקודש

סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. וְאַתָּה תְּדַבֵּר אֶל כָּל חַכְמֵי לֵב – לְפִי שֶׁכֻּלָּם לֹא בָּאוּ לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה עַד שֶׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מְדַבֶּרֶת בְּתוֹכָם וְלוֹחֶשֶׁת לָהֶם בְּלַחַשׁ, וְאָז עוֹשִׂים עֲבוֹדָתָם. וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מְצַוָּה עֲלֵיהֶם וּמְאִירָה עֲלֵיהֶם לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה בְּרָצוֹן שָׁלֵם. וְאַתָּה קַח לְךָ – כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁנוּ, (שֶׁכָּתוּב) וְאַתָּה הַקְרֵב אֵלֶיךָ. וְאֵלֶּה כֻּלָּם כָּאן בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַמִּשְׁכָּן. שֶׁהַכֹּל נַעֲשָׂה בְּסוֹד זֶה.

פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים כב) וְאַתָּה ה' אַל תִּרְחָק אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה. וְאַתָּה ה' – הַכֹּל אֶחָד. אַל תִּרְחָק – לְהִתְרַחֵק מֵאִתָּנוּ לִהְיוֹת עוֹלֶה הָאוֹר הָעֶלְיוֹן מִלְּמַטָּה. שֶׁהֲרֵי כַּאֲשֶׁר מִתְעַלֶּה הָאוֹר הָעֶלְיוֹן מִלְּמַטָּה, אֲזַי נֶחְשָׁךְ כָּל הָאוֹר וְלֹא נִמְצָא כְּלָל בָּעוֹלָם.

וְעַל דָּא אִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא בְּיוֹמוֹי דְּיִרְמְיָהוּ. וְאַף עַל גַּב דְּאִתְבְּנֵי לְבָתָר, לָא אַהְדָּר נְהוֹרָא לְאַתְרֵיהּ כַּדְקָא יֵאוֹת. וְעַל רָזָא דָא, שְׁמָא דְהַהוּא נְבִיאָה דְּאִתְנַבֵּי עַל דָּא, יִרְמְיָהוּ. אִסְתַּלְקוּתָא דִנְהוֹרָא עִלָּאָה, דְּאִסְתָּלַק לְעֵילָא לְעֵילָא, וְלָא אַהְדָּר לְאַנְהָרָא לְבָתָר כְּדְקָא יֵאוֹת. יִרְמְיָהוּ: אִסְתָּלַק וְלָא אַהְדָּר לְאַתְרֵיהּ, וְאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא וְאִתְחַשְׁכוּ נְהוֹרִין.

אֲבָל יְשַׁעְיָהוּ, שְׁמָא גָּרִים לְפוּרְקָנָא, וּלְאַהְדָּרָא נְהוֹרָא עִלָּאָה לְאַתְרֵיהּ, (יְשַׁעְיָהוּ לְאַנְהָרָא הַהוּא נְהוֹרָא עִלָּאָה וּלְמֶעֱבַד פּוּרְקָנָא) וּלְמִבְנֵי בֵי מַקְדְּשָׁא, וְכָל טָבִין וְכָל נְהוֹרִין, יָהַדְרוּן כְּדִבְקַדְמִיתָא. וְעַל דָּא, שְׁמָהָן דִּתְרֵין נְבִיאִין אִלֵּין, קַיְּימִין דָּא לָקָבֵל דָּא, בְּגִין דִּשְׁמָא גָּרִים, וְצַרוּפָא דְאַתְוָון דָּא בְדָא, גַּרְמִין עוֹבָדָא, הֵן לְטָב וְהֵן לְבִישׁ. וְעַל רָזָא דָא, צַרוּפָא

לשון הקודש

וְעַל זֶה נֶחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּימֵי יִרְמְיָהוּ. וְאַף עַל גַּב שֶׁנִּבְנָה לְבַסּוֹף, לֹא חָזַר הָאוֹר לִמְקוֹמוֹ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. וְעַל סוֹד זֶה שֵׁם הַנָּבִיא הַהוּא שֶׁהִתְנַבֵּא עַל כָּךְ – יִרְמְיָהוּ. הֶעְלֵם שֶׁל הָאוֹר הָעֶלְיוֹן, שֶׁעָלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְלֹא חָזַר לְהָאִיר לְבַסּוֹף כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. יִרְמְיָהוּ – הִתְעַלָּה וְלֹא חָזַר לִמְקוֹמוֹ, וְנֶחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְנֶחְשְׁכוּ הַמְּאוֹרוֹת.

אֲבָל יְשַׁעְיָהוּ, הַשֵּׁם גּוֹרֵם הַיְשׁוּעָה, וּלְהַחֲזִיר הָאוֹר הָעֶלְיוֹן לִמְקוֹמוֹ (יְשַׁעְיָהוּ, לְהָאִיר הָאוֹר הָעֶלְיוֹן וְלַעֲשׂוֹת יְשׁוּעָה) וְלִבְנוֹת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְכָל הַטּוֹבוֹת וְכָל הָאוֹרוֹת יַחְזִרוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה. וְעַל זֶה שְׁמוֹתָם שֶׁל שְׁנֵי הַנְּבִיאִים הָאֵלּוּ עוֹמְדִים זֶה לְעֻמַּת זֶה, בְּסִבַּת הַשֵּׁם שֶׁגּוֹרֵם, וְצֵרוּף הָאוֹתִיּוֹת

דְּאַתְוָון דִּשְׁמָהָן קַדִּישִׁין, וְכֵן אָתְוָון בְּגַרְמַיְיהוּ, גַּרְמִין לְאִתְחַזָּאָה רָזִין עִלָּאִין, כְּגַוְונָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאַתְוָון בְּגַרְמַיְיהוּ, גַּרְמִין רָזִין עִלָּאִין קַדִּישִׁין לְאִתְחַזָּאָה בְּהוּ.

רָזָא קַדְמָאָה, יו"ד, נְקוּדָה קַדְמָאָה (דף ק"פ ע"א) דְּקַיְימָא עַל תֵּשַׁע סַמְכִין דְּסַמְכִין לָהּ. וְאִינּוּן קַיְימִין לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא. כְּמָה דְסוֹפָא דְמַחֲשָׁבָה, נְקוּדָה בַתְרָאָה, קַיְימָא לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא. בַּר דְּהַאי דְכָר, וְאִיהִי נוּקְבָא.

וְהַאי קַיְימָא בְלָא גוּפָא, וְכַד קַיְימָא בִלְבוּשָׁא, דְּאִתְלָבַּשׁ בְּהוּ, אִיהִי קַיְימָא עַל תֵּשַׁע סַמְכִין, בְּרָזָא דְאָת ם בְּלָא עִגּוּלָא. וְאַף עַל גַּב דְּאָת ס' אִיהִי בְּעִגּוּלָא, וְקַיְימָא בְעִגּוּלָא. אֲבָל בְּרָזָא דְאַתְוָון חֲקִיקִין, גּוֹ נְקוּדֵי, טְהִירִין לְעֵילָא, אִינּוּן

לשון הקודש

זוֹ בָּזוֹ גּוּרְמוֹת מַעֲשֶׂה, הֵן לְטוֹב וְהֵן לְרַע. וְעַל סוֹד זֶה צִרוּף הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וְכֵן הָאוֹתִיּוֹת בְּעַצְמָן גּוֹרְמוֹת לְהַרְאוֹת סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים כְּדֶגְמַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהָאוֹתִיּוֹת בְּעַצְמָן גּוֹרְמוֹת סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים לְהַרְאוֹת בָּהֶם.

סוֹד הָרִאשׁוֹן – יו"ד, נְקֻדָּה רִאשׁוֹנָה שֶׁעוֹמֶדֶת עַל תִּשְׁעָה עַמּוּדִים הַמַּעֲמִידִים אוֹתָהּ. וְהֵם עוֹמְדִים לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁהַסּוֹף שֶׁל הַמַּחֲשָׁבָה, נְקֻדָּה אַחֲרוֹנָה, עוֹמֶדֶת לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. חוּץ מִזֶּה שֶׁזֶּה זָכָר, וְזוֹהִי נְקֵבָה. **וְזוֹ** עוֹמֶדֶת בְּלִי גּוּף, וְכַאֲשֶׁר עוֹמֶדֶת בַּלְּבוּשִׁים שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת בָּהֶם, הִיא עוֹמֶדֶת עַל תִּשְׁעָה עַמּוּדִים, בַּסּוֹד שֶׁל הָאוֹת ם בְּלִי עִגּוּל. וְאַף עַל גַּב שֶׁאוֹת ס' הִיא בְּעִגּוּל וְעוֹמֶדֶת בְּעִגּוּל, אֲבָל בְּסוֹד שֶׁל אוֹתִיּוֹת הַחֲקוּקוֹת תּוֹךְ נְקֻדּוֹת שֶׁל

בְּרִבּוּעָא, דִּלְתַתָּא אִיהוּ בְּעִגּוּלָא.

הַאי בְּרִבּוּעַ אִיהִי קַיְימָא בְּשִׁיעוּרָא דְּתֵשַׁע נְקוּדִין, תְּלַת תְּלַת לְכָל סְטָר. וְאִינּוּן בְּשִׁיעוּרָא דְּחוּשְׁבָּנָא תְּמַנְיָא נְקוּדִין, וְאִינּוּן תֵּשַׁע. וְאִלֵּין אִינּוּן דְּקַיְימִין מֵרָזָא דְּבוּצִינָא בְּרִבּוּעָא בְּסַמְכִין תִּשְׁעָה לְאָת יו"ד, נְקוּדָה חָדָא. אִינּוּן תִּשְׁעָה. אִינּוּן תְּמַנְיָא בְּרָזָא דְּאָת ם בְּרִבּוּעָא, כְּגַוְונָא דָא ∴ תְּלָת תְּלָת לְכָל סְטָר וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּאָת יו"ד נְקוּדָה חָדָא, וְאַף עַל גַּב דְּאִיהִי נְקוּדָה חָדָא, דִּיוּקְנָא דִּילָהּ, רֵישָׁא לְעֵילָא, וְקוֹצָא לְתַתָּא, וְשִׁיעוּרָא דִּילָהּ תְּלַת נְקוּדִין כְּגַוְונָא דָא וְעַל דָּא אִתְפַּשְׁטוּתָא לְאַרְבַּע סִטְרִין, תְּלָת, תְּלָת לְכָל סְטָר אִיהִי תֵּשַׁע וְאִיהִי תְּמַנְיָא. וְאִלֵּין אִינּוּן סַמְכִין דְּנָפְקִין מֵרָזָא דְּבוּצִינָא, לְמֶהֱוֵי סַמְכִין לְאָת יו"ד, וְאִלֵּין אִקְרוּן רְתִיכָא

לשון הקודש

אוֹרוֹת שֶׁל מַעְלָה, הֵם בְּרִבּוּעַ, וְשֶׁל מַטָּה הוּא בְּעִגּוּל.

זֶה הָרִבּוּעַ הוּא עוֹמֵד בְּשִׁעוּר שֶׁל תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת, שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ לְכָל צַד. וְהֵם בְּשִׁעוּר שֶׁל חֶשְׁבּוֹן שְׁמֹנֶה נְקֻדּוֹת, וְהֵם תֵּשַׁע. וְאֵלּוּ הֵם שֶׁעוֹמְדִים מִסּוֹד שֶׁל הַנֵּר בְּרִבּוּעַ בְּתִשְׁעָה עַמּוּדִים לָאוֹת יו"ד, נְקֻדָּה אַחַת. וְאֵלּוּ הַתִּשְׁעָה הֵם שְׁמוֹנָה בְּסוֹד שֶׁל אוֹת ם בְּרִבּוּעַ, כְּמוֹ זֶה: (ציור למעלה) שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ לְכָל צַד, וְזֶהוּ סוֹד הָאוֹת יו"ד, נְקֻדָּה אַחַת. וְאַף אַף גַּב שֶׁהִיא נְקֻדָּה אַחַת, הַצּוּרָה שֶׁלָּהּ – רֹאשׁ לְמַעְלָה, וְקוֹץ לְמַטָּה. וְהַשִּׁעוּר שֶׁלָּהּ שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת כְּדֻגְמָא זוֹ: וְעַל כֵּן הִתְפַּשְׁטוּתָהּ לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ לְכָל צַד, הִיא תֵּשַׁע וְהִיא שְׁמוֹנָה. וְאֵלּוּ הֵם הָעַמּוּדִים שֶׁיּוֹצְאִים מִסּוֹד הַנֵּר לִהְיוֹת עַמּוּדִים לָאוֹת יו"ד, וְאֵלּוּ נִקְרָאִים

דִּילָהּ. וְלָא קַיְימִין בִּשְׁמָא, בַּר בְּרָזָא דְתֵשַׁע נְקוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא.

וּבְרָזָא דְּסִפְרָא דְאָדָם, אִתְפְּלָגוּ אִלֵּין תֵּשַׁע דְּאִינּוּן תְּמַנְיָא, בְּצִרוּפָא דְאַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, לְצָרְפָא לוֹן וּלְיַחֲדָא לוֹן בְּכָל אִינּוּן גַּוְונִין, כַּד נַטְלִין אִלֵּין תְּמַנְיָא דְאִינּוּן תֵּשַׁע, נַהֲרִין בִּנְהִירוּ דְאָת ם בְּרִבּוּעָא, וְאַפִּיק נְהוֹרִין תְּמַנְיָא, (ס"א תְּמַנְיָא אִתְחַזּוּן) אִתְחַזּוּן וְאַתְוָון תִּשְׁעָה. וְאִתְפַּלְגָּן לְתַתָּא לְנַטְלָא כָּל מַשְׁכְּנָא.

וְאִינּוּן צִרוּפָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, בְּרָזָא דְשִׁבְעִין וּתְרֵין אַתְוָון מְחַקְּקָן, דְּנַפְקֵי מֵרָזָא דִתְלַת גַּוְונִין, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא וְאֶמְצָעִיתָא. וְכֹלָּא מֵרָזָא דִתְלַת נְקוּדִין, ∴ שִׁיעוּרָא דְאָת יו"ד, דְּאִיהִי לְד' סִטְרִין, וְאִינּוּן תְּמַנְיָא נְקוּדִין, וְאִינּוּן תֵּשַׁע נְקוּדִין,

לשון הקודש

מֶרְכָּבָה שֶׁלָּהּ. וְלֹא עוֹמְדִים בַּשֵּׁם, רַק בְּסוֹד תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה.

וּבְסוֹד שֶׁל סִפְרוֹ שֶׁל אָדָם נֶחְלְקוּ אֵלּוּ הַתֵּשַׁע שֶׁהֵן שְׁמוֹנָה, בְּצֵרוּף הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, כְּדֵי לְצָרֵף אוֹתָן וּלְיַחֵד אוֹתָן בְּכָל אֵלּוּ הַצּוּרוֹת כַּאֲשֶׁר נוֹסְעוֹת אֵלּוּ הַשְּׁמוֹנָה שֶׁהֵן תֵּשַׁע, מְאִירוֹת בָּאוֹר שֶׁל אוֹת ם סְתוּמָה בְּרִבּוּעַ, וּמוֹצִיא אוֹרוֹת שְׁמוֹנָה (שְׁמוֹנָה נִרְאִים) נִרְאִים וְאוֹתִיּוֹת תֵּשַׁע. וּמִתְחַלְּקוֹת לְמַטָּה לְהַנְהִיג אֶת כָּל הַמִּשְׁכָּן.

וְאֵלּוּ הֵם צִרוּף שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּסוֹד שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת מְחֻקָּקוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת מִסּוֹד שֶׁל שָׁלֹשׁ צוּרוֹת, יָמִין וּשְׂמֹאל וְאֶמְצַע, וְהַכֹּל מִסּוֹד שֶׁל שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת (ציור למעלה). שִׁעוּר שֶׁל אוֹת יו"ד, שֶׁהִיא לְאַרְבַּע צְדָדִים, וְהֵן שְׁמוֹנָה נְקֻדּוֹת, וְהֵם תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת, וְהֵם שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה

וְאִינּוּן תְּרֵיסַר נְקוּדִין עִלָּאִין. ג' ג' לְכָל סְטָר וּסְטָר, וּמֵהָכָא נַחְתִּין לְתַתָּא בִּתְרֵיסַר לְשִׁית סִטְרִין. וְכַד אִתְחַקְּקָן תְּרֵיסַר אִלֵּין בְּשִׁית סִטְרִין, אִינּוּן שִׁבְעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן, רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא דְשִׁבְעִין וּתְרֵין דְּאִינּוּן שְׁמָא דָא קַדִּישָׁא.

וְכֹלָּא אִיהוּ סָלִיק בִּרְעוּתָא, דִּסְמִיכוּ דְמַחֲשָׁבָה בְּאִינּוּן סַמְכִין דְּאָת יו"ד, וְעַל דָּא אַתְוָון בְּצִרוּפֵיהוּ, תְּלַת תְּלַת בְּכָל צִרוּפָא דִילֵיהּ, בְּגִין לְסַלְקָא בִּרְעוּתָא דְּאָת י', דִּתְלַת נְקוּדִין, כְּמָה דְאִתְּמַר, וְעַל דָּא לָא אִסְתְּלִיק בִּסְלִיקוּ דְצִרוּפָא, אֶלָּא מֵעִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְרָזָא דְאִלֵּין סַמְכִין, דְּסַמְכִין לְאָת י' רָזָא דְאָת ם' בְּרִבּוּעָא, תִּשְׁעָה נְקוּדִין, תְּמַנְיָא נְקוּדִין, תְּרֵיסַר נְקוּדִין, שִׁבְעִין וּתְרֵין נְקוּדִין. אִשְׁתְּכַח, דְּכָל רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, קַיְּימָא בְּאָת י',

לשון הקודש

נְקֻדּוֹת עֶלְיוֹנוֹת, שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ לְכָל צַד וְצַד, וּמִכָּאן יוֹרְדוֹת לְמַטָּה בִּשְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה לְשִׁשָּׁה קְצָווֹת. וְכַאֲשֶׁר נֶחְקָקוֹת שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה אֵלּוּ בְּשֵׁשׁ קְצָווֹת, הֵם שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת, סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֶׁהֵם הַשֵּׁם הַזֶּה הַקָּדוֹשׁ. **וְהַכֹּל** הוּא עוֹלֶה בְּרָצוֹן, שֶׁסָּמַךְ הַמַּחֲשָׁבָה בְּאֵלּוּ שֶׁסּוֹמְכִים אֶת הָאוֹת יו"ד, וְעַל זֶה הָאוֹתִיּוֹת בְּצִרוּפֵיהֶן – שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ בְּכָל צִרוּף שֶׁלּוֹ, בִּשְׁבִיל לַעֲלוֹת בְּרָצוֹן שֶׁל הָאוֹת י' שֶׁל שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, וְעַל זֶה לֹא עוֹלֶה בַּעֲלִיַּת הַצִּרוּף אֶלָּא מֵעִקָּר וְשֹׁרֶשׁ שֶׁל סוֹד שֶׁל אֵלּוּ הַסּוֹמְכִים שֶׁסּוֹמְכִים לָאוֹת י', סוֹד שֶׁל אוֹת ם בְּרִבּוּעַ, תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת, שְׁמוֹנֶה נְקֻדּוֹת, י"ב נְקֻדּוֹת, שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם נְקֻדּוֹת. נִמְצָא שֶׁכָּל סוֹד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִמְצָא בָּאוֹת י', וְהַכֹּל סוֹד

וְכֹלָּא רָזָא חָדָא, וְקַיְימָא בְּרָזָא דְבוּצִינָא, כְּמָה דְּאִתְּמַר לְמֶעְבַּד סְמִיכוּ לְכָל אָת וְאָת. וְאִינּוּן סַמְכִין אִינּוּן רְתִיכָא דִלְהוֹן, דְּכָל אָת וְאָת, כְּמָה דְאִתְּמַר.

רָזָא תִּנְיָינָא, אָת חֲמִשָּׁה, דְּקַיְימָא עַל חֲמִשָּׁה סַמְכִין, דְּסַמְכִין לָהּ, דְּנָפְקִין מֵרָזָא דְבוּצִינָא, כַּד אִתְכְּנַשׁ לְאִסְתַּלְקָא לְעֵילָא, מֵרָזָא דְמִשְׁחָתָא. אָת דָּא הֵיכְלָא קַדִּישָׁא אִקְרֵי, לְגוֹ, נְקוּדָה דִקְאַמְרָן. וְכֹלָּא אִיהוּ בְּרָזָא דִקְאַמְרָן דְּאָת ם בְּרִבּוּעָא. אֲבָל הָכָא לָא אִתְרְשִׁים בַּר אָת ה', וּרְתִיכָא דִילָהּ חֲמִשָּׁה סַמְכִין דִקְאַמְרָן.

דְּכַד בָּטַשׁ נְהִירוּ דְבוּצִינָא בְּאָת י', אִתְנְהִיר, וּמֵהַהוּא בְּטִישׁוּתָא, אִתְעֲבִידוּ אִינּוּן תֵּשַׁע סַמְכִין דִקְאַמְרָן. וּמִגּוֹ נְהִירוּ דְאִתְנְהַר אָת י', אִתְפְּשָׁטוּ תְּלַת נְקוּדִין דְּי'. תְּרֵין לְעֵילָא, דְּאִינּוּן

לשון הקודש

אֶחָד וְעוֹמֵד בְּסוֹד הַגֵּר, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, לַעֲשׂוֹת סָמֶךְ לְכָל אוֹת וָאוֹת. וְאֵלּוּ הָעֲמוּדִים הֵם מֶרְכָּבָה שֶׁלָּהֶם, שֶׁל כָּל אוֹת וָאוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

הַסּוֹד הַשֵּׁנִי – אוֹת חֲמִישִׁית שֶׁעוֹמֶדֶת עַל חֲמִשָּׁה עַמּוּדִים שֶׁסּוֹמְכִים אוֹתָהּ, שֶׁיּוֹצְאִים מִסּוֹד הַגֵּר, כַּאֲשֶׁר נֶאֱסַף לַעֲלוֹת לְמַעְלָה מִסּוֹד הַמִּדָּה. אוֹת זוֹ נִקְרֵאת הֵיכָל הַקָּדוֹשׁ, וּבְתוֹכָהּ הַנְּקֻדָּה שֶׁאָמַרְנוּ. וְהַכֹּל הוּא בַּסּוֹד שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁל אוֹת ם בְּרִבּוּעַ. אֲבָל כָּאן לֹא נִרְשֶׁמֶת, רַק אוֹת ה', וְהַמֶּרְכָּבָה שֶׁלָּהּ חֲמִשָּׁה עַמּוּדִים שֶׁאָמַרְנוּ.

וְכַאֲשֶׁר מַכֶּה אוֹר הַגֵּר בָּאוֹת י', מְאִירָה, וּמֵהַהַכָּאָה הַהִיא נַעֲשׂוּ אוֹתָם תִּשְׁעָה עַמּוּדִים שֶׁאָמַרְנוּ. וּמִתּוֹךְ הָאוֹר שֶׁמֵּאִיר אוֹת י', נִתְפַּשְּׁטוּ הַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת שֶׁל י'. שְׁתַּיִם לְמַעְלָה, שֶׁהֵן הָרֹאשׁ,

רֵישָׁא. וְחַד לְתַתָּא, דְּאִיהוּ קוֹצָא דִי', כְּגַוְונָא דָא דְּקַאֲמְרָן. כַּד אִתְפְּשָׁטוּ, תְּרֵין, אִתְעֲבִידוּ תְּלַת. חַד אִתְעָבִיד תְּרֵין. וְאִתְפָּשָׁטוּ, וְאִתְעָבִיד חַד הֵיכָלָא. דָּא הֵיכָלָא, לְבָתָר דְּאִתְעָבִיד הֵיכָלָא לְחַד נְקוּדָה קַדְמָאָה, (דף ק"פ ע"ב) אִתְעָבִיד בִּגְנִיזוּ טָמִיר רָזָא דְּאָת דָּא, וְקַיְּימָא עַל חָמֵשׁ אַחֲרָנִין.

אַרְבְּעָה גְּנִיזִין אִינּוּן, בְּחַד נְקוּדָה דְּקַיְּימָא לְגוֹ בְּאֶמְצָעִיתָא, אִינּוּן חָמֵשׁ. וְאִיהִי ה'. כְּמָה דְּהֵי"א דִלְתַתָּא, קַיְּימָא עַל אַרְבַּע, וְאִיהִי נְקוּדָה עַל אַרְבַּע, דְּקַיְּימָא בְגוֹ אֶמְצָעִיתָא. אוֹף הָכָא נָמֵי הַאי. וּמַה דְּקַיְּימָא עַל חֲמִשָּׁה סַמְכִין, הָכִי הוּא וַדַּאי, בְּגִין דְּהַאי נְקוּדָה עִלָּאָה, אִיהִי עַל תְּרֵין גַּוְונִין, חַד בִּלְחוֹדוֹי, וְחַד בִּטְמִירוּ.

לשון הקודש

וְאֶחָד לְמַטָּה, שֶׁהוּא קוֹץ הַי', כְּמוֹ זֶה שֶׁאָמַרְנוּ. כַּאֲשֶׁר הִתְפַּשְּׁטוּ שְׁתַּיִם, נַעֲשׂוּ שָׁלֹשׁ. אַחַת נַעֲשְׂתָה שְׁתַּיִם. וְנִתְפַּשְּׁטוּ וְנַעֲשָׂה הֵיכָל אֶחָד. זֶה הַהֵיכָל, לְאַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה הֵיכָל לִנְקֻדָּה אַחַת רִאשׁוֹנָה, נַעֲשָׂה גָּנוּז וּמְסֻתָּר סוֹד שֶׁל אוֹת זוֹ, וְעוֹמֶדֶת עַל חָמֵשׁ אֲחֵרוֹת.

אַרְבַּע גְּנוּזוֹת הֵן בִּנְקֻדָּה אַחַת שֶׁעוֹמֶדֶת בְּתָוֶךְ בָּאֶמְצַע, וְהֵן חָמֵשׁ, וְהִיא אוֹת ה'. כְּמוֹ שֶׁאוֹת ה' שֶׁלְּמַטָּה עוֹמֶדֶת עַל אַרְבַּע, וְהִיא נְקוּדָה עַל אַרְבַּע וְעוֹמֶדֶת בְּתוֹךְ הָאֶמְצַע, כְּמוֹ כֵּן הוּא כָּאן. וּמַה שֶּׁעוֹמֶדֶת עַל חֲמִשָּׁה עַמּוּדִים, כָּךְ הוּא וַדַּאי, לְפִי שֶׁזּוֹ הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה הִיא עַל שְׁתֵּי בְּחִינוֹת – אַחַת בְּעַצְמָהּ, וְאַחַת בְּהֶעְלֵם.

וּבְסִפְרָא דְּרָזִין דְּחֲנוֹךְ, ה' וַדַּאי קַיְּימָא עַל חָמֵשׁ סַמְכִין דְּנָפְקִין מִגּוֹ בּוּצִינָא. וּכְדֵין אַפִּיק חֲמֵשׁ קַיְּימִין אַחֲרָנִין, וְאִשְׁתְּכַחַת הַאי ה' בְּרָזָא דַעֲשָׂרָה. וְכַד אִתְפַּרְשַׁת, קַיְּימָא ה' דָּא, עַל סַמְכִין, וְאִינּוּן הֲווֹ תְּלֵיסַר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי, בְּחַד דַּרְגָּא דְּאִתּוֹסָף עָלַיְיהוּ.

וְאִלֵּין אִינּוּן תְּרֵיסַר דְּקַיְּימִין בְּשִׁית. זִמְנִין אִינּוּן אַרְבְּעִין וּתְרֵין. זִמְנִין שִׁבְעִין וּתְרֵין הֲווֹ, אֲבָל נַחְתִּין לְתַתָּא. וְהָכָא אִתְפְּרָשׁוּ שְׁבִילִין לְכָל סִטָּר, דְּאִינּוּן תְּלָתִין וּתְרֵין, אִשְׁתְּאַר אַרְבְּעִין. וּתְרֵין אוּדְנִין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, הָא אַרְבְּעִין וּתְרֵין, אִלֵּין אַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון עִלָּאִין, דְּאִינּוּן אַתְוָון רַבְּרְבָן דְּאוֹרַיְיתָא.

בְּגִין דְּאִית אַתְוָון רַבְּרְבָן, וְאִית אַתְוָון זְעִירִין.

לשון הקודש

וּבְסֵפֶר הַסּוֹדוֹת שֶׁל חֲנוֹךְ, אוֹת ה' וַדַּאי עוֹמֶדֶת עַל חֲמִשָּׁה עַמּוּדִים שֶׁיּוֹצְאִים מִתּוֹךְ הַנֵּר, וְאָז מוֹצִיא חֲמִשָּׁה עַמּוּדִים אֲחֵרִים, וְנִמְצֵאת אוֹת ה' הַזּוֹ בְּסוֹד הָעֲשָׂרָה. וְכַאֲשֶׁר נִפְרֶדֶת, עוֹמֶדֶת אוֹת ה' הַזּוֹ עַל עַמּוּדִים, וְאֵלּוּ הֵן י"ג מִדּוֹת הָרַחֲמִים בְּדַרְגָּה אַחַת שֶׁנּוֹסֶפֶת עֲלֵיהֶן. **וְאֵלּוּ** הֵם י"ב שֶׁנִּמְצָאִים בְּשֵׁשׁ. לִפְעָמִים הֵם אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם, לִפְעָמִים שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם הֵן, אֲבָל יוֹרְדוֹת לְמַטָּה. וְכָאן נִפְרָדִים שְׁבִילִים לְכָל צַד, וְהֵם שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם, נִשְׁאָר אַרְבָּעִים. וּשְׁתֵּי אָזְנַיִם יָמִין וּשְׂמֹאל – הֲרֵי אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם. אֵלּוּ אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת, שֶׁהֵן אוֹתִיּוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה.

לְפִי שֶׁיֵּשׁ אוֹתִיּוֹת גְּדוֹלוֹת, וְיֵשׁ אוֹתִיּוֹת

אַתְוָון רַבְרְבִין אִינּוּן לְעֵילָא, אַתְוָון זְעִירִין לְתַתָּא. וְכֹלָּא לְתַתָּא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. בְּגִין דְּאִית שְׁמָהָן קַדִּישִׁין עִלָּאִין, דְּקַיְימִין בִּרְעוּ דְרוּחָא וְלִבָּא בְּלָא מִלּוּלָא כְּלַל.

וְאִית שְׁמָהָן קַדִּישִׁין תַּתָּאִין, דְּקַיְימִין בְּמִלָּה, וּבְמְשִׁיכוּ דְּמַחֲשָׁבָה וּרְעוּ עָלַיְיהוּ. וְאִית שְׁמָהָן אַחֲרָנִין לְתַתָּא, דְּאִינּוּן מֵהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דְּמְסָאֲבָא, וְאִלֵּין לָא קַיְימִין, אֶלָּא בִּרְעוּ דְעוֹבָדָא לְתַתָּא, לְסַלְקָא רְעוּ דְהַהוּא עוֹבָדָא דִלְתַתָּא לְגַבֵּיהּ. בְּגִין דְּאִיהוּ סִטְרָא אַחֲרָא לָאו אִיהוּ, אֶלָּא בְעוֹבָדִין דְּהַאי עָלְמָא, לְאִסְתַּאֲבָא בְהוֹן. כְּגַוְונָא דְבִלְעָם, וְאִינּוּן בְּנֵי קֶדֶם, וְכָל אִינּוּן דְּמִתְעַסְּקֵי בְהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא.

לשון הקודש

קְטַנּוֹת. אוֹתִיּוֹת גְּדוֹלוֹת הֵן לְמַעְלָה, אוֹתִיּוֹת קְטַנּוֹת לְמַטָּה, וְהַכֹּל לְמַטָּה כִּדְגְמַת לְמַעְלָה. לְפִי שֶׁיֵּשׁ שֵׁמוֹת קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים שֶׁקַּיְמִים בִּרְצוֹן הָרוּחַ וְהַלֵּב וּבְלִי דִבּוּר כְּלָל.

וְיֵשׁ שֵׁמוֹת קְדוֹשִׁים תַּחְתּוֹנִים שֶׁעוֹמְדִים בְּדִבּוּר וּבְהַמְשָׁכַת הַמַּחֲשָׁבָה וְהָרָצוֹן עֲלֵיהֶם. וְיֵשׁ שֵׁמוֹת אֲחֵרִים לְמַטָּה, שֶׁהֵם מֵהַצַּד הַהוּא הָאַחֵר, שֶׁהוּא מֵהַצַּד הַטֻּמְאָה, וְאֵלֶּה לֹא קַיָּמִים אֶלָּא בְּרָצוֹן שֶׁל מַעֲשֶׂה לְמַטָּה, לְהַעֲלוֹת רָצוֹן שֶׁל הַמַּעֲשֶׂה הַהוּא שֶׁלְּמַטָּה אֵלָיו. לְפִי שֶׁהַצַּד הַהוּא הָאַחֵר אֵינוֹ, אֶלָּא בְּמַעֲשִׂים שֶׁל זֶה הָעוֹלָם לְהִטָּמֵא בָּהֶם, כְּמוֹ בִּלְעָם וְאוֹתָם בְּנֵי קֶדֶם, וְכָל אוֹתָם שֶׁמִּתְעַסְּקִים בְּאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר.

וְאִלֵּין, לָא קַיְימֵי בְּאַתְוָון רְשִׁימִין מִן תְּרֵין וְעֶשְׂרִין דְּאוֹרַיְיתָא, בַּר תְּרֵין, וְאִלֵּין ח' וק', וְסַמְכִין לוֹן בִּסְמִיכוּ אַתְוָון דְּשֶׁקֶר. אֲבָל אִלֵּין אִינּוּן אִשְׁתְּמוֹדְעָאן לְגַבַּיְיהוּ יַתִּיר. וְעַל דָּא בִּתְהִלָּה לְדָוִד, בְּכֻלְּהוּ כְּתִיב ו' בְּכָל אָת וְאָת, בַּר מֵאִלֵּין תְּרֵין, דְּלָא כְּתִיב ו', דְּהָא ו' שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ.

וּבְגִין כָּךְ אִינּוּן אַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון, דְּעָלְמָא דָא אִתְבְּרֵי בְּהוּ, אִשְׁתְּכַח הַאי ה' עִלָּאָה, לְסַלְקָא לְתִשְׁעִין וּתְרֵין, תִּשְׁעִין הֲווֹ, בַּר תְּרֵין אוּדְנִין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. וְרָזָא דָא (ס"א וְסִימָנִיךְ) (בראשית י"ז) וְאִם שָׂרָה הֲבַת תִּשְׁעִים שָׁנָה תֵּלֵד. אֲבָל אִיהוּ בְּחֶשְׁבָּנָא תִּשְׁעִין וּתְרֵין, וְכַד אִתּוֹסָף דַּרְגָּא דְרָזָא דִבְרִית, דְּאִיהוּ רְקִיעָא תְּמִינָאָה, וְקַיְימָא לִתְמַנְיָא יוֹמִין, הָא

לשון הקודש

וְאֵלֶּה לֹא עוֹמְדִים בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת מִן שְׁתַּיִם וְעֶשְׂרִים שֶׁל הַתּוֹרָה, חוּץ מִשְּׁתַּיִם, וְהֵן אוֹת ח' וְאוֹת ק', וְסוֹמְכִים לָהֶם בִּסְמִיכוּת אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֶׁקֶר. אֲבָל אֵלּוּ הֵן נוֹדָעוֹת אֶצְלָן יוֹתֵר. וְעַל זֶה בִּתְהִלָּה לְדָוִד, בְּכֻלָּם כָּתוּב אוֹת ו' בְּכָל אוֹת וָאוֹת, חוּץ מֵאֵלּוּ הַשְּׁתַּיִם שֶׁלֹּא כְתוּבָה אוֹת ו', שֶׁהֲרֵי אוֹת ו' הִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וּבִשְׁבִיל זֶה אֵלּוּ הָאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה נִבְרָא בָהֶן, נִמְצָא שֶׁאוֹת ה' הָעֶלְיוֹנָה הַזֹּאת לְהַעֲלוֹת לְתִשְׁעִים וּשְׁתַּיִם. תִּשְׁעִים הֵם חוּץ מִשְּׁתֵּי אָזְנַיִם יָמִין וּשְׂמֹאל. וְסוֹד זֶה (וְסִימָנֶךָ) — (בראשית יז) וְאִם שָׂרָה הֲבַת תִּשְׁעִים שָׁנָה תֵּלֵד. אֲבָל הוּא בְּחֶשְׁבּוֹן תִּשְׁעִים וּשְׁתַּיִם. וְכַאֲשֶׁר נוֹסֶפֶת דַּרְגָּה שֶׁל סוֹד הַבְּרִית, שֶׁהוּא רָקִיעַ שְׁמִינִי, וְעוֹמֵד

מֵאָה. וְאִלֵּין וַדָּאי מֵאָה בִּרְכָאן בְּכָל יוֹמָא דְּאִצְטְרִיכָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְאִתְעַטְרָא בְּהוּ. וְכֹלָּא בְּרָזָא דְה'.

הַאי ה', אִיהִי דְּיוּקְנָא דִּילָהּ בִּתְרֵין נוּנִין, רָזָא דְּמֵאָה, וְאִינּוּן חָמֵשׁ סַמְכִין רְתִיכִין, דְּנַפְקֵי מִגּוֹ בּוּצִינָא, וְאִינּוּן חָמֵשׁ אַחֲרָנִין דְּנַפְקִין מִינָּהּ. וְעַל דָּא דְּיוּקְנָהָא כְּגַוְונָא דָא ן-ן, תְּרֵין נוּנִין, וּנְקוּדָה דְּקַיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא. וְעַל דָּא ו' קַיְימָא בֵּינַיְיהוּ תָּדִיר, כְּגַוְונָא דָא נוּן, בְּגִין דְּהָכָא אִיהוּ אַתְרֵיהּ לְאִתְעַטְרָא, וְאַף עַל גַּב דְּרָזִין אַחֲרָנִין אִינּוּן בְּרָזָא דְה', אֲבָל דָּא אִיהוּ בְּרָזִין דְּסִפְרָא דְּחַנּוֹךְ, וְהָכִי הוּא וַדָּאי.

וְכַד אִתְתַּקְנָא בְּאִינּוּן חַמְשִׁין בִּלְחוֹדַיְיהוּ, אִיהוּ נְקוּדָה חָדָא דְּקַיְימָא בְּרָזָא דְנ', כְּגַוְונָא דָא

לשון הקודש

לִשְׁמוֹנָה יָמִים, הֲרֵי מֵאָה. וְאֵלֶּה וַדַּאי מֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם שֶׁצְּרִיכָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְהִתְקַשֵּׁט בָּהֶן. וְהַכֹּל בְּסוֹד אוֹת ה'.

אוֹת ה' זוֹ הִיא צִיּוּר שֶׁלָּהּ בִּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת נ', סוֹד שֶׁל מֵאָה, וְהֵם חֲמִשָּׁה עַמּוּדִים וּמֶרְכָּבוֹת הַיּוֹצְאִים מִתּוֹךְ הַנֵּר, וְהֵם חֲמִשָּׁה אֲחֵרִים שֶׁיּוֹצְאִים מִמֶּנָּה. וְעַל זֶה צִיּוּרָהּ כְּמוֹ זֶה: ן–ן. שְׁתֵּי נוּנִין, וּנְקֻדָּה שֶׁעוֹמֶדֶת בָּאֶמְצַע. וְעַל זֶה אוֹת ו' עוֹמֶדֶת בֵּינֵיהֶן תָּמִיד, כְּמוֹ זֶה נוּן, לְפִי שֶׁכָּאן הוּא מְקוֹמָהּ לְהִתְקַשֵּׁט, וְאַף עַל גַּב שֶׁסּוֹדוֹת אֲחֵרִים הֵם בְּסוֹד אוֹת ה', אֲבָל זֶה הוּא בְּסוֹדוֹת סִפְרוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ, וְכָךְ הוּא בֶּאֱמֶת.

וְכַאֲשֶׁר נִתְקֶנֶת בְּאֵלּוּ הַחֲמִשִּׁים לְבַדָּם,

(ה') נ', נו"ן. וְחַד נְקוּדָה בְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהִי שַׁלְטָא עָלַיְיהוּ, וְכֹלָּא רָזָא חָדָא. זַכָּאִין אִינּוּן דְּיַדְעֵי אָרְחוֹי דְּאוֹרַיְיתָא, לְמֵהַךְ בְּאָרְחֵי קְשׁוֹט. זַכָּאִין אִינּוּן בְּהַאי עָלְמָא, וְזַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

רָזָא תְּלִיתָאָה אָת ו', הַאי אָת דְּיוּקְנָא דְּרָזָא דְּאָדָם, כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְהָא אוּקִימְנָא, דְּהַאי אָת, קַיְימָא עַל תְּרֵיסַר רְתִיכִין. וְכַד מִתְפָּרְשָׁאן, אִינּוּן אַרְבַּע וְעֶשְׂרִין רְתִיכִין, דִּכְלִילָן בְּהַאי אָת פְּשִׁיטוּ דְּיוּקְנָא דְּבַר נָשׁ, לָקֳבֵל דְּרוֹעִין וְיַרְכִין וְגוּפָא (דף קפ"א ע"א) שַׁיְיפִין דִּלְהוֹן אַרְבַּע וְעֶשְׂרִין אִינּוּן דִּדְרוֹעִין, וְיַרְכִין, וְגוּפָא, הָא אִתְּמַר, אֲבָל כֻּלְּהוּ סְתִימִין בְּגוּפָא, וְגוּפָא קַיְימָא בְּכֻלְּהוּ אַרְבַּע וְעֶשְׂרִין, וְכֻלְּהוּ רְתִיכִין כְּלִילָן בֵּיהּ בְּגוּפָא, וּבְגִין דִּכְלִילָן כֻּלְּהוּ בֵּיהּ, קַיְימָא, ו' פְּשִׁיטוּ חַד.

לשון הקודש

הִיא נְקֻדָּה אַחַת שֶׁעוֹמֶדֶת בְּסוֹד הָאוֹת נ', כְּמוֹ זֶה נ' – נו"ן. וּנְקֻדָּה אַחַת בָּאֶמְצַע שֶׁהִיא שׁוֹלֶטֶת עֲלֵיהֶם, וְהַכֹּל בְּסוֹד אֶחָד. אַשְׁרֵי הֵם שֶׁיּוֹדְעִים דַּרְכֵי הַתּוֹרָה לָלֶכֶת בִּדְרָכִים אֲמִתִּיּוֹת. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַבָּא.

סוֹד שְׁלִישִׁי – אוֹת ו'. אוֹת זוֹ צִיּוּר שֶׁל סוֹד אָדָם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁאוֹת זוֹ עוֹמֶדֶת עַל י"ב מֶרְכָּבוֹת, וְכַאֲשֶׁר נִפְרָדוֹת, הֵן אַרְבַּע וְעֶשְׂרִים מֶרְכָּבוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בָּאוֹת הַזּוֹ, הִתְפַּשְׁטוּת דְּמוּת שֶׁל אָדָם, כְּנֶגֶד זְרוֹעוֹת וִירֵכַיִם וְגוּף, אֵיבָרִים שֶׁלָּהֶם אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים הֵם שֶׁל זְרוֹעוֹת וִירֵכַיִם וְגוּף, הֲרֵי לָמַדְנוּ, אֲבָל כֻּלָּם סְתוּמִים בַּגּוּף, וְהַגּוּף עוֹמֵד בְּכָל הָאַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים, וְכָל הַמֶּרְכָּבוֹת כְּלוּלוֹת בַּגּוּף זֶה, וּמִשּׁוּם שֶׁכְּלוּלוֹת כֻּלָּן בּוֹ, עוֹמֶדֶת ו' בְּהִתְפַּשְׁטוּת אַחַת.

גּוּפָא חַד כְּלִיל בְּאַרְבַּע וְעֶשְׂרִין רְתִיכִין, וְאִלֵּין אִינּוּן: רֵישָׁא בְּשִׁית. גּוּפָא בְּתִמְנֵסַר, וְאַף עַל גַּב דְּכָל רְתִיכִין אִינּוּן (נ"א י' י') (נ"א י"ח) תְּרֵיסַר לְכָל סְטָר, בְּכֹלָּא קַיְימָא גּוּפָא. אֲבָל עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אִינּוּן שִׁית דְּרֵישָׁא, דְּאִינּוּן שַׁיְיפִין לְאַעֲלָאָה רֵישָׁא. תִּמְנֵי סְרֵי חוּלְיָין דְּקַיְימָא רֵישָׁא, וְסַמְכָא גּוּפָא עָלַיְיהוּ.

וְכֻלְּהוּ פְּשִׁיטוּ חַד, בְּרֵישָׁא וְגוּפָא, וְאִינּוּן שִׁיתִּין כֻּלְּהוּ כָּלִיל לוֹן, דְּאִיהוּ רָזָא דְשִׁית. וְעַל דָּא שִׁיעוּרָא דְּאָת ו', רֵישָׁא שִׁיעוּרָא בְּשִׁית נְקוּדִין מַמָּשׁ, גּוּפָא בְּתַמְנֵי סְרֵי. כְּגַוְונָא דָא כָּל אִלֵּין רָזִין מִתְפָּרְשָׁן, לְאַכְלְלָא לוֹן בְּגוּפָא, בְּגִין דְּדְרוֹעִין וְיַרְכִין כֻּלְּהוּ בִּגְנִיזוּ, וְעַל דָּא כֹּלָּא אִתְכְּלִיל בְּרָזָא דְאָת ו' וּדְיוּקְנָא דִילָהּ.

לשון הקודש

גּוּף אֶחָד כָּלוּל בְּאַרְבַּע וְעֶשְׂרִים מֶרְכָּבוֹת, וְאֵלֶּה הֵן: הָרֹאשׁ בְּשֵׁשׁ, הַגּוּף בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה. וְאַף עַל גַּב שֶׁכָּל הַמֶּרְכָּבוֹת הֵן (י' י') (י"ח) שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה לְכָל צַד – בַּכֹּל עוֹמֵד הַגּוּף. אֲבָל עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע הֵן שֵׁשׁ שֶׁל הָרֹאשׁ, שֶׁהֵם אֵיבָרִים לְהַעֲלוֹת לָרֹאשׁ. שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה חֻלְיוֹת שֶׁמַּעֲמִידוֹת אֶת הָרֹאשׁ, וַעֲמִידַת הַגּוּף עֲלֵיהֶן.

וְכֻלָּם הֵם הִתְפַּשְׁטוּת אַחַת בָּרֹאשׁ וּבַגּוּף, וְאֵלּוּ הַשִּׁשִּׁים כֻּלָּם כּוֹלֵל אוֹתָם שֶׁהוּא סוֹד שֶׁל שֵׁשׁ. וְעַל זֶה שִׁעוּר שֶׁל הָאוֹת ו' – הָרֹאשׁ שִׁעוּרוֹ בְּשֵׁשׁ נְקֻדּוֹת מַמָּשׁ, הַגּוּף בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה. כְּעֵין זֶה כָּל אֵלּוּ הַסּוֹדוֹת מִתְפָּרְשִׁים, לִכְלֹל אוֹתָם בַּגּוּף, לְפִי שֶׁהַזְּרוֹעוֹת וְהַיְרֵכַיִם כֻּלָּם בְּהֶעְלֵם, וְעַל זֶה כֻּלָּם נִכְלָלִים בְּסוֹד הָאוֹת ו' וְצִיּוּר שֶׁלָּהּ.

וְכַד שְׁלִימוּ דְּאָת דָּא אִתְחַזֵּי, כְּדֵין כָּל סִטְרִין בִּישִׁין אִסְתָּתְמוּ, וְאִתְפָּרְשָׁן מִסִּיהֲרָא, וְלָא אִתְחַפְּיָין, בְּגִין דְּאִיהוּ מַבְקַע כָּל מַשְׁקוֹפִין דִּרְקִיעִין, וְאַנְהִיר לָהּ, וְלָא יַכְלָא מְקַטְרְגָא לְאַבְאָשָׁא כְּלַל. וְכַד הַאי אִסְתַּלָּק, כְּדֵין סָלִיק וְאַסְטֵי וּמְפַתֵּי, וְיָכִיל לְקַטְרְגָא עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא, בְּגִין דְּאִיהוּ מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל, וְהָא אוֹקִימְנָא.

ו' אִיהוּ נְהוֹרָא דְנָהִיר לְסִיהֲרָא, וְאַף עַל גַּב דִּנְהִירִין סַגִּיאִין אִתְכְּלִילָן בֵּיהּ, נְהוֹרָא דְנָהִיר לְסִיהֲרָא אִיהוּ חַד פְּשִׁיטוּ לְמַלְיָא לָהּ. וְאִיהוּ רָזָא דְאָלֶף, רְשִׁימָא בְּכָל אִינּוּן רָזִין. וְכַד נָהִיר לְסִיהֲרָא בְּרָזָא דְו' נָהִיר לָהּ.

וּבְסִפְרָא דְּאָדָם קַדְמָאָה, בְּדִיוּקְנִין דְּאַתְוָון, ו' חַד נְקוּדָה לְעֵילָא, וְחָמֵשׁ נְקוּדִין דִּלְתַתָּא, וְכֵן שִׁיעוּרָא דִּילָהּ כְּגַוְונָא דָא, ו' וְכָל נְקוּדָה קַיְימָא

לשון הקודש

וְכַאֲשֶׁר שְׁלֵמוּת שֶׁל אוֹת זוֹ נִרְאֵית, אָז כָּל הַצְּדָדִים הָרָעִים נִסְתָּמִים, וְנִפְרָדִים מֵהַלְּבָנָה וְלֹא מְכַסִּים, לְפִי שֶׁהִיא בּוֹקַעַת כָּל חַלּוֹנוֹת שֶׁל הָרְקִיעִים וּמְאִירָה לָהּ, וְלֹא יָכוֹל הַמְקַטְרֵג לְהָרַע כְּלָל. וְכַאֲשֶׁר זֶה מִסְתַּלֵּק, אָז עוֹלֶה וּמַסְטִין וּמְפַתֶּה, וְיָכוֹל לְקַטְרֵג עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, לְפִי שֶׁהוּא מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

אוֹת ו' הִיא אוֹר שֶׁמֵּאִיר לַלְּבָנָה, וְאַף עַל גַּב שֶׁאוֹרוֹת רַבִּים נִכְלָלִים בּוֹ, אוֹר שֶׁמֵּאִיר לַשְּׁכִינָה הוּא אֶחָד פָּשׁוּט לְמַלֹּאת אוֹתָהּ. וְהוּא סוֹד הָאָלֶף, רָשׁוּם בְּכָל אֵלּוּ הַסּוֹדוֹת. וְכַאֲשֶׁר מֵאִיר לַשְּׁכִינָה, בְּסוֹד אוֹת ו' מֵאִיר לָהּ.

וּבְסִפְרוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, בְּצִיּוּר הָאוֹתִיּוֹת אוֹת ו' נְקֻדָּה אַחַת לְמַעְלָה,

בְּרָזָא דְעֶשֶׂר, בְּגִין דְּלֵית לָךְ נְקוּדָה דְּלָא אַשְׁלִים לְעֶשֶׂר, דְּכָל נְקוּדָה אִית בֵּיהּ תֵּשַׁע סַמְכִין רְתִיכִין, וְהַהִיא נְקוּדָה אַשְׁלִים לְעֶשֶׂר. נְקוּדָה דִימִינָא תֵּשַׁע סַמְכִין רְתִיכִין לָהּ, וְאִיהִי עֲשָׂרָה. וְכֵן לִשְׂמָאלָא. וְכֵן לְכָל סִטְרִין. וְעַל דָּא, כֻּלְּהוּ נְקוּדִין אִינּוּן כָּל חַד וְחַד כְּלָלָא דְעֶשֶׂר, אִיהִי וּרְתִיכוֹי. וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ דְאָת ו', בְּגִין כָּךְ כֹּלָּא אִיהוּ בְּדִיוּקְנָא בְּרָזָא דְאָת ו'.

וְכַד עָיֵיל שִׁמְשָׁא בְּסִיהֲרָא, (סִיהֲרָא) נָפַק מֵהַאי ו' חַד פְּשִׁיטוּ רָזָא דִבְרִית, כְּגַוְונָא דָא ג', וְדָא אִיהוּ לְאָעֲלָא בְּנוּקְבָא. וְכַד אִתְכְּלִיל כֹּלָּא בְּהַאי פְּשִׁיטוּ דְאָת ו', כְּדֵין קַיְימָא לְשַׁמְשָׁא בְּנוּקְבָא. וְרָזָא דָא דִכְתִיב, וְאַתָּה הַקְרֵב אֵלֶיךָ אֶת אַהֲרֹן אָחִיךָ, אֶת לְאִתְכַּלְלָא דְרוֹעָא בְּגוּפָא, וְאֶת בָּנָיו אִתּוֹ, אִלֵּין

לשון הקודש

וְחָמֵשׁ נְקֻדּוֹת שֶׁלְּמַטָּה, וְכֵן שִׁעוּר שֶׁלָּהּ כְּעֵין זֶה – ו', וְכָל נְקֻדָּה עוֹמֶדֶת בְּסוֹד עֶשֶׂר, לְפִי שֶׁאֵין לְךָ נְקֻדָּה שֶׁלֹּא נִשְׁלֶמֶת לְעֶשֶׂר, שֶׁכָּל נְקֻדָּה יֵשׁ בָּהּ תִּשְׁעָה עַמּוּדִים מֻרְכָּבוֹת, וְהַנְּקֻדָּה הַהִיא מַשְׁלִימָה לְעֶשֶׂר. נְקֻדָּה יְמָנִית תִּשְׁעָה עַמּוּדִים, וּמֻרְכָּבוֹת יֵשׁ לָהּ, וְהִיא עֲשָׂרָה. וְכֵן לִשְׂמֹאל, וְכֵן לְכָל הַצְּדָדִים. וְעַל זֶה כָּל נְקֻדּוֹת אֵלּוּ, כָּל אַחַת וְאַחַת כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר, הִיא וּמַרְכְּבוֹתֶיהָ. וְכֻלָּם כְּלוּלִים בַּהִתְפַּשְׁטוּת הַהִיא שֶׁל הָאוֹת ו', וְעַל כֵּן הַכֹּל הוּא בְּצִיּוּר בְּסוֹד הָאוֹת ו'.

וְכַאֲשֶׁר נִכְנָס הַשֶּׁמֶשׁ בַּלְּבָנָה, (הַלְּבָנָה) יוֹצֵאת מֵאוֹת ו' הַזּוֹ הִתְפַּשְׁטוּת אַחַת סוֹד הַבְּרִית, כְּעֵין אוֹת ג', וְזֶהוּ לְהַכְנִיס בַּנְּקֵבָה. וְכַאֲשֶׁר נִכְלָל הַכֹּל בְּהִתְפַּשְׁטוּת זוֹ שֶׁל אוֹת ו', אָז עוֹמֵד לְשַׁמֵּשׁ בַּנְּקֵבָה. וְסוֹד זֶה שֶׁכָּתוּב, וְאַתָּה הַקְרֵב אֵלֶיךָ אֶת

כָּל אִינּוּן רְתִיכִין וְסַמְכִין דִּילֵיהּ. דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא לְגַבֵּיהּ, דִּכְתִיב, (במדבר ג) קַח אֶת הַלְוִיִּם, לְאִשְׁתַּכְּחָא וּ' דְּכָלִיל כֹּלָּא. בְּחַד פְּשִׁיטוּ, לְמֶהֱוֵי חַד.

וְעַל דָּא אִשְׁתְּכַח יְחוּדָא בְּהַאי, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא וְאֶמְצָעִיתָא, כֹּלָּא אִיהוּ חַד. וְעַל דָּא אִתְעָבִיד חַד פְּשִׁיטוּ, וְאִקְרֵי אֶחָד, וְלָא תִשְׁכַּח בַּר פְּשִׁיטוּ חַד בִּלְחוֹדוֹי, וְדָא הוּא חַד.

ה' בַּתְרָאָה, אִתְעָבִיד חַד גּוּפָא, בְּהַאי נְקוּדָה דְּאֶמְצָעִיתָא. וְאָעִיל בָּהּ ו', וְאִשְׁתְּכַח ו' בֵּין ב' נְקוּדִין, חַד לְעֵילָא, וְחַד לְתַתָּא. וּכְדֵין, אִתְאַחִיד עָלְמָא עִלָּאָה, בְּעָלְמָא תַתָּאָה, וְאִיהוּ חַד. וְאוֹקִימְנָא. אָתָא רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא וְנָשְׁקוּ יְדוֹי. בָּכָה רִבִּי אַבָּא וְאָמַר, וַוי לְעָלְמָא כַּד יִתְכְּנִיש שִׁמְשָׁא וְיִתְחַשָּׁךְ עָלְמָא.

לשון הקודש

אַחֲרֹן אָחִיךָ. אֶת – לִכְלֹל הַזְּרוֹעוֹת בַּגּוּף. וְאֶת בָּנָיו אִתּוֹ – אֵלֶּה כָּל אֵלּוּ הַמֶּרְכָּבוֹת וְעַמּוּדִים שֶׁלּוֹ. זְרוֹעַ שְׂמֹאל אֶצְלוֹ, שֶׁכָּתוּב (במדבר ג) קַח אֶת הַלְוִיִּם, שֶׁתִּמָּצֵא אוֹת ו' שֶׁכּוֹלֶלֶת הַכֹּל בְּהִתְפַּשְׁטוּת אַחַת לִהְיוֹת אֶחָד.

וְעַל זֶה נִמְצָא הַיִּחוּד בָּזֶה, יָמִין וּשְׂמֹאל וְאֶמְצַע. הַכֹּל הוּא כְּאֶחָד. וְעַל זֶה נַעֲשֵׂית הִתְפַּשְׁטוּת אַחַת, וְנִקְרָא אֶחָד, וְלֹא תִמְצָא חוּץ מֵהִתְפַּשְׁטוּת אַחַת בִּלְבַד. וְזֶהוּ אֶחָד.

אוֹת ה' אַחֲרוֹנָה נַעֲשֵׂית גּוּף אֶחָד בְּזוֹ הַנְּקֻדָּה הָאֶמְצָעִית. וְנִכְנֶסֶת בָּהּ אוֹת ו', וְנִמְצֵאת אוֹת ו' בֵּין שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת, אַחַת לְמַעְלָה וְאַחַת לְמַטָּה. וְאָז מִתְאַחֵד הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בָּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְהוּא אֶחָד. וּבֵאַרְנוּהָ. בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וְנָשְׁקוּ יָדָיו. בָּכָה רַבִּי אַבָּא וְאָמַר,

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, יַרְכִּין לְתַתָּא, בְּרָזָא דְאָת ו', מֵנָּא לָן דְּאִתְכְּלִילוּ בְהַאי אָת. אָמַר לֵיהּ, דִּכְתִיב, (מלאכי ג) זִכְרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי, וְלָא כְתִיב נְבִיאִי, לְאִתְחַזָּאָה דְּכֹלָּא אִתְכְּלִיל בְּרָזָא דְו', וְאָת ו' אִקְרֵי חַד, וְאִיהוּ חַד בִּלְחוֹדָהָא, וּפְשִׁיטוּ חַד וְהָא אִתְמַר.

וְאַתָּה הַקְרֵב אֵלֶיךָ וְגוֹ'. (שמות כח) **אָמַר** רִבִּי שִׁמְעוֹן, **לָא שְׁמֵשׁ מֹשֶׁה** (נ"א שִׁמְשָׁא) (נ"א דְאִיהוּ שִׁמְשָׁא) בְּסִיהֲרָא, עַד דְּאִתְכְּלִיל בְּכָל סִטְרִין בְּרָזָא דְו', כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. תָּא חֲזֵי, מַה כְתִיב, מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַהֲנוֹ לִי. לְכַהֵן לִי לָא כְתִיב, אֶלָּא לְכַהֲנוֹ לִי, לְשַׁמּוּשָׁא דִילֵיהּ, לְשַׁמּוּשָׁא דְאָת דָּא, לְשַׁמּוּשָׁא דִילֵיהּ וַדַּאי. לִי דָּא אָת ה', לְאַעֲלָא וּלְשַׁמְּשָׁא ו' בְּה', לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, (דף קפ"א ע"ב)

לשון הקודש

אוֹי לָעוֹלָם כַּאֲשֶׁר יֵאָסֵף הַשֶּׁמֶשׁ וְיֵחָשֵׁךְ הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַיְרֵכִים שֶׁלְּמַטָּה בְּסוֹד אוֹת ו', מִנַּיִן לָנוּ שֶׁנִּכְלְלוּ בְּאוֹת זוֹ? אָמַר לוֹ, שֶׁכָּתוּב (מלאכי ג) זִכְרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי, וְלֹא כָתוּב נְבִיאִי, לְהַרְאוֹת שֶׁהַכֹּל נִכְלָל בְּסוֹד אוֹת ו'. וְאוֹת ו' נִקְרֵאת אֶחָד, וְהִיא אַחַת לְבַדָּהּ וְהִתְפַּשְׁטוּת אַחַת, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

וְאַתָּה הַקְרֵב אֵלֶיךָ וְגוֹ' (שמות כח). אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, לֹא שִׁמֵּשׁ מֹשֶׁה (הַשֶּׁמֶשׁ) (שֶׁהוּא שֶׁמֶשׁ) בַּלְּבָנָה עַד שֶׁנִּכְלַל בְּכָל הַצְּדָדִים בְּסוֹד אוֹת ו', כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַהֲנוֹ לִי. לְכַהֵן לִי לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא לְכַהֲנוֹ לִי, לַשִּׁמּוּשׁ שֶׁלּוֹ, לַשִּׁמּוּשׁ שֶׁל אוֹת זוֹ, לַשִּׁמּוּשׁ שֶׁלּוֹ וַדַּאי. זוֹ אוֹת ה', לְהַעֲלוֹת וּלְשַׁמֵּשׁ ו' בְּה', לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד.

דְּעָאלוּ וְנַפְקוּ, וְיַדְעֵי בְרָזָא דְאָרְחוֹי דְאוֹרַיְיתָא, לְמֵהָךְ בְּאֹרַח קְשׁוֹט.

מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲמַאי מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא כֹּלָּא לָא אִתְקְרֵי לְמֶהֱוֵי חַד כְּדְקָא יֵאוֹת, אֶלָּא מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. דְּהָא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קַיְימֵי לְתַתָּא, לְאַפְּתְחָא אָרְחִין, וּלְאַנְהָרָא שְׁבִילִין, וּלְאַדְלְקָא בוּצִינִין, וּלְקָרְבָא כֹּלָּא מִתַּתָּא לְעֵילָּא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד, וּבְגִינֵי כַּךְ כְּתִיב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ' וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כֹּלָּא אִיהוּ קְרִיבָה, לְמַאן דְּיָדַע לְיַחֲדָא יִחוּדָא, וּלְמִפְּלַח לְמָארֵיהּ, דְּהָא בְּזִמְנָא דְאִשְׁתְּכַח קָרְבְּנָא כְּדְקָא יֵאוֹת, כְּדֵין אִתְקְרִיב כֹּלָּא כַּחֲדָא, (נ"א דַרְגִּין כֻּלְּהוּ כְּחַד) וּנְהִירוּ דְאַנְפִּין, אִשְׁתְּכַח, בְּעָלְמָא בְּבֵי מַקְדְּשָׁא, וְאִתְכַּפְיָא וְאִתְכַּסְיָא סִטְרָא אַחֲרָא, וְשָׁלִיט סִטְרָא דִּקְדוּשָׁא בְּנְהִירוּ

לשון הקודש

אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּכְנְסוּ וְיָצְאוּ וְיוֹדְעִים בְּסוֹד הַדְּרָכִים שֶׁל הַתּוֹרָה לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת.

מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. לָמָּה מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל? אֶלָּא הַכֹּל לֹא נִקְרָא לִהְיוֹת אֶחָד כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, אֶלָּא מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שֶׁהֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קַיָּמִים לְמַטָּה, לִפְתֹּחַ דְּרָכִים וּלְהָאִיר שְׁבִילִים וּלְהַדְלִיק נֵרוֹת, וּלְקָרֵב הַכֹּל מִמַּטָּה לְמַעְלָה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד, וּמִפְּנֵי כָּךְ כָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַכֹּל הוּא קָרוֹב לְמִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְיַחֵד הַיִּחוּד וְלַעֲבֹד לַאֲדוֹנוֹ, שֶׁהֲרֵי בִּזְמַן שֶׁנִּמְצָא קָרְבָּן כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, אָז מִתְקָרֵב הַכֹּל כְּאֶחָד, (הַדְּרָגוֹת כֻּלָּן כְּאַחַת) וְהֶאָרַת הַפָּנִים נִמְצֵאת בָּעוֹלָם בְּבֵית

וְחִידוּ. וְכַד קָרְבְּנָא לָא אִשְׁתְּכַח כְּדְקָא יֵאוֹת, אוֹ יִחוּדָא לָא הֲוֵי כְּדְקָא יֵאוֹת, כְּדֵין אַנְפִּין עֲצִיבוּ. וּנְהִירוּ לָא אִשְׁתְּכַח, וְאִתְכַּסְיָא סִיהֲרָא, וְשַׁלְטָא סִטְרָא אַחֲרָא בְּעָלְמָא, (נ"א דְּלָא אִתְחַרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא אֶלָּא בְּגִין וְכוּ') בְּגִין דְּלָא אִית מָאן דְּיָדַע לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, כְּדְקָא יֵאוֹת.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא נַסֵּי לְאִיּוֹב, וְלָא אָתָא עִמֵּיהּ בְּנִסְיוֹנָא, כְּנִסְיוֹנָא דִשְׁאַר צַדִּיקַיָּא, דְּהָא לָא כְתִיב בֵּיהּ וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אִיּוֹב, כְּמָה דִכְתִיב בְּאַבְרָהָם (בראשית כב) וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם. דְּאִיהוּ בְיָדֵיהּ אַקְרִיב לִבְרֵיהּ יְחִידָאי לְגַבֵּיהּ. וְאִיּוֹב לָא יָהִיב לֵיהּ וְלָא מָסַר לֵיהּ כְּלוּם. וְלָא אִתְמַר לֵיהּ, אֲבָל אִתְמְסָר בִּידָא דִמְקַטְרְגָא, בִּדִינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּאִיהוּ

לשון הקודש

הַמִּקְדָּשׁ, וְנִכְנָע וְנִסְתָּר הַצַּד הָאַחֵר, וְשׁוֹלֵט הַצַּד שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה בְּאוֹר וְשִׂמְחָה. וְכַאֲשֶׁר הַקָּרְבָּן לֹא נִמְצָא כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, אוֹ שֶׁהַיִּחוּד לֹא הָיָה כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, אָז הַפָּנִים עֲצוּבוֹת, וְאוֹר לֹא נִמְצָא, וּמִתְכַּסָּה הַלְּבָנָה, וְשׁוֹלֵט הַצַּד הָאַחֵר בָּעוֹלָם (שֶׁלֹּא נֶחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֶלָּא מִפְּנֵי וְכוּ'), מִפְּנֵי שֶׁאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְיַחֵד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא נִסָּה אֶת אִיּוֹב וְלֹא בָא עִמּוֹ בְּנִסָּיוֹן כַּנִּסָּיוֹן שֶׁל שְׁאָר הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֲרֵי לֹא כָתוּב בּוֹ וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אִיּוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּאַבְרָהָם (בראשית כב) וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם. שֶׁהוּא בְיָדָיו הִקְרִיב אֶת בְּנוֹ יְחִידוֹ אֵלָיו. וְאִיּוֹב לֹא נָתַן לוֹ וְלֹא מָסַר לוֹ כְּלוּם, וְלֹא נֶאֱמַר לוֹ. אֲבָל נִמְסַר בְּיַד הַמְקַטְרֵג בְּדִין שֶׁל הַקָּדוֹשׁ

אַתְעָר לְהַהוּא מְקַטְרְגָא לְגַבֵּיהּ, מַה דְּאִיהוּ לָא בָעָא. דְּהָא בְּכָל זִמְנָא אָתָא הַהוּא מְקַטְרְגָא לְאַתְעָרָא עַל בְּנֵי נָשָׁא, וְהָכָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְעָר לְגַבֵּיהּ, דִּכְתִיב, (איוב א) הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב. אֲבָל רָזָא עֲמִיקָא אִיהוּ.

פְּתַח וְאָמַר (בראשית ד) וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיְיָ'. וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים, רָזָא אִיהוּ, מִקֵּץ יָמִים, וְלָא מִקֵּץ יָמִין, דָּחָה לְקֵץ יָמִין, וְקָרִיב לְקֵץ יָמִים. וְהָא אוֹקִימְנָא, דִּכְתִיב, (דניאל יב) וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדָנִיאֵל וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ. אָמַר לֵיהּ, לְאָן קֵץ, לְקֵץ הַיָּמִים אוֹ לְקֵץ הַיָּמִין, עַד דְּאָמַר לֵיהּ לְקֵץ הַיָּמִין.

וְעַל דָּא דָּחִיל דָּוִד, דִּכְתִיב, (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי יְיָ' קִצִּי. אוֹ לְקֵץ הַיָּמִים, אוֹ לְקֵץ הַיָּמִין.

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהוּא עוֹרֵר אֶת הַמְקַטְרֵג עָלָיו מַה שֶּׁהוּא לֹא רָצָה. שֶׁהֲרֵי בְּכָל זְמַן בָּא הַמְקַטְרֵג הַהוּא לְעוֹרֵר עַל בְּנֵי אָדָם, וְכָאן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹרֵר אוֹתוֹ עָלָיו, שֶׁכָּתוּב (איוב א) הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב. אֲבָל סוֹד עָמֹק הוּא.

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית ד) וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַה'. וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים, סוֹד הוּא. מִקֵּץ יָמִים וְלֹא מִקֵּץ יָמִין. דָּחָה לְקֵץ הַיָּמִין, וְקֵרֵב לְקֵץ הַיָּמִים. וּכְבָר פֵּרַשְׁנוּ, שֶׁכָּתוּב (דניאל יב) וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְדָנִיאֵל, וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ. אָמַר לוֹ, לְאֵיזֶה קֵץ? לְקֵץ הַיָּמִים אוֹ לְקֵץ הַיָּמִין? עַד שֶׁאָמַר לוֹ, לְקֵץ הַיָּמִין.

וְעַל זֶה פָּחַד דָּוִד, שֶׁכָּתוּב (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי ה' קִצִּי. אוֹ לְקֵץ הַיָּמִים, אוֹ לְקֵץ הַיָּמִין. וְכָאן מַה כָּתוּב? וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים,

וְהָכָא מָה כְּתִיב, וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וְלָא מִקֵּץ יָמִין. וּבְגִינֵי כַּךְ לָא אִתְקַבָּל קָרְבָּנֵיהּ דְּהָא מִסִּטְרָא אַחֲרָא הָוָה כֹּלָּא.

תָּא חֲזֵי מָה כְּתִיב, (בראשית ד) וְהֶבֶל הֵבִיא גַּם הוּא. מָאי גַּם הוּא. לְאַסְגָּאָה כֹּלָּא דָּא בְּדָא. קָרְבָּנָא כֹּלָּא וְעִקָּרָא דִּילֵיהּ הָוָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיָהִיב חוּלָּקֵיהּ לְסִטְרָא אַחֲרָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וּמֵחֶלְבֵיהֶן. וְקַיִן, עִקָּרָא עָבֵד מִקֵּץ יָמִים, וְיָהַב חוּלָּקָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל דָּא אִתְדָּחָא אִיהוּ וְקָרְבָּנֵיהּ.

בְּאִיּוֹב מַה כְּתִיב, (איוב א) וְהָלְכוּ בָנָיו וְעָשׂוּ מִשְׁתֶּה וְגוֹ'. וּכְתִיב וַיְהִי כִּי הִקִּיפוּ יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה. וּכְתִיב וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לִשְׁלֹשֶׁת אַחְיוֹתֵיהֶם לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת עִמָּהֶם, דְּדָא אִיהוּ עִקָּרָא לְסִטְרָא אַחֲרָא. וּלְבָתַר אַקְרִיב עוֹלוֹת, וְעוֹלָה אִיהוּ דְּכַר, וְלָא

לשון הקודש

וְלֹא מִקֵּץ יָמִין. וּמִפְּנֵי כֵּן לֹא הִתְקַבֵּל קָרְבָּנוֹ, שֶׁהֲרֵי מֵהַצַּד הָאַחֵר הָיָה הַכֹּל.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, (בראשית ד) וְהֶבֶל הֵבִיא גַּם הוּא. מַהוּ גַּם הוּא? לְרַבּוֹת הַכֹּל זֶה בְּזֶה. הַקָּרְבָּן כֻּלּוֹ וְהָעִקָּר שֶׁלּוֹ הָיָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנָתַן מֵחֶלְבֵיהֶן. לַצַּד הָאַחֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמֵחֶלְבֵיהֶן. וְקַיִן, הָעִקָּר עָשָׂה מִקֵּץ יָמִים, וְנָתַן חֵלֶק לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעַל זֶה נִדְחָה הוּא וְקָרְבָּנוֹ.

בְּאִיּוֹב מַה כָּתוּב? (איוב א) וְהָלְכוּ בָנָיו וְעָשׂוּ מִשְׁתֶּה וְגוֹ'. וְכָתוּב וַיְהִי כִּי הִקִּיפוּ יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה. וְכָתוּב וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לִשְׁלֹשֶׁת אַחְיֹתֵיהֶם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת עִמָּהֶם. שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר לַצַּד הָאַחֵר. וְאַחַר כָּךְ הִקְרִיב עוֹלוֹת, וְעוֹלָה הוּא זָכָר, וְלֹא

נוּקְבָא, וְסַלְקָא לְעֵילָא, וְקָרְבָּנָא לָא קָרִיב לְאַכְלָלָא לֵיהּ כְּדְקָא יֵאוֹת.

וְתָא חֲזֵי, אִלְמָלֵא חוּלָקָא יָהַב לְכֹלָּא, מִקַּטְרְגָא לָא יְכִיל לֵיהּ לְבָתָר, וְאִי תֵימָא אֲמַאי אַבְאִישׁ לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶלָּא, בְּגִין דְּגָרִים לְכַסְיָא נְהוֹרָא וּלְאִתְחַפְיָא, וְאִיהוּ לָא קָרִיב קָרְבְּנָא אַחֲרָא, לְאַתְזָנָא בֵּיהּ אַחֲרָנִין, אֶלָּא עוֹלָה, דְּסַלְקָא לְעֵילָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, כָּכָה יַעֲשֶׂה אִיּוֹב כָּל הַיָּמִים, דְּאִלְמָלֵא סִטְרָא אַחֲרָא אִתְזָנַת בְּחוּלָקָא, אִתְעַבַּר מֵעַל מַקְדְּשָׁא וְאִסְתַּלָּק מִנֵּיהּ, וְסִטְרָא דִּקְדוּשָׁה הָוָה סָלִיק לְעֵילָא לְעֵילָא.

אֲבָל אִיהוּ לָא בָעָא דְּאִתְהַנֵּי אַחֲרָא מִקָּרְבָּנֵיהּ, וְאַעְדֵּי גַּרְמֵיהּ מִנֵּיהּ. מֵנָּא לָן. דִּכְתִיב, (איוב א) וְסָר מֵרָע. וְעַל דָּא קָרִיב תָּדִיר עוֹלָה, דְּהָא

לשון הקודש

נִקְבָה, וְעוֹלָה לְמַעְלָה, וְהַקָּרְבָּן לֹא הִקְרִיב לִכְלֹל אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ.

וּבֹא רְאֵה, אִם הָיָה נוֹתֵן חֵלֶק לְכֻלָּם, הַמְקַטְרֵג לֹא הָיָה יָכוֹל לוֹ לְבַסּוֹף. וְאִם תֹּאמַר, מַדּוּעַ הֵרַע לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? אֶלָּא, מִפְּנֵי שֶׁגָּרַם לְכַסּוֹת הָאוֹר וּלְהַעְלִימוֹ, וְהוּא לֹא הִקְרִיב קָרְבָּן אַחֵר לָזוּן בּוֹ אֲחֵרִים, אֶלָּא עוֹלָה, שֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה, וְעַל זֶה כָּתוּב, כָּכָה יַעֲשֶׂה אִיּוֹב כָּל הַיָּמִים. שֶׁאִלּוּ הַצַּד הָאַחֵר הָיָה נִזּוֹן בְּחֶלְקוֹ, הָיָה עוֹבֵר מֵעַל הַמִּקְדָּשׁ וּמִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ, וְצַד הַקְּדֻשָּׁה הָיָה עוֹלֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה.

אֲבָל הוּא לֹא רָצָה שֶׁיֵּהָנוּ אֲחֵרִים מִקָּרְבָּנוֹ, וְהֵסִיר עַצְמוֹ מִמֶּנּוּ. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (איוב א) וְסָר מֵרָע. וְעַל זֶה הִקְרִיב

עוֹלָה לָא אִתְהָנֵי מִגֵּיהּ סִטְרָא אַחֲרָא לְעָלְמִין. וּבְגִין כַּךְ, כָּל מָה דְּנָטִיל לְבָתָר, מִדִּידֵיהּ נָטִיל. וְעַל דָּא אִיּוֹב גָּרִים לְחַפְיָא עָרְלָה עַל בְּרִית קַיְיָמָא, דְּלָא הָוָה אַעְדֵּי מִנֵּיהּ. וּבְגִין כַּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַר לְהַהוּא מְקַטְרְגָא, דִּכְתִיב הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב.

תָּא חֲזֵי, כַּד בָּעָא (דף קפ"ב ע"א) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְאַחֲדָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, לָא קַיְיָמָא שַׁעֲתָא. בְּגִין דְּעָרְלָה חַפְיָא נְהוֹרָא, עַד זְמְנָא דְּהַהוּא מְקַטְרְגָא הָוָה נָטִיל דִּילֵיהּ מֵאִיּוֹב, וְעַל דָּא פָּקִיד לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיכְלֵיהּ לְהַהוּא פֶּסַח בִּבְהִילוּ, עַד דְּהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא אִשְׁתָּדַל בֵּיהּ בְּאִיּוֹב, וּפָקִיד לְאִתְעַבְּרָא עָרְלָה מִנַּיְיהוּ, וּכְדֵין אִתְאַחַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיִשְׂרָאֵל, וְהַהוּא סִטְרָא

לשון הקודש

תָּמִיד עוֹלָה, שֶׁהֲרֵי עוֹלָה לֹא נֶהֱנֶה מִמֶּנָּה הַצַּד הָאַחֵר לְעוֹלָם. וּמִפְּנֵי כֵן, כָּל מַה שֶּׁנִּטָּל לְבַסּוֹף, מִמֶּנּוּ נִטָּל. וְעַל זֶה אִיּוֹב גָּרַם לְכַסּוֹת בְּעָרְלָה עַל בְּרִית הַקִּיּוּם, שֶׁלֹּא הָיָה מִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ. וּמִפְּנֵי כֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹרֵר אֶת הַמְקַטְרֵג הַהוּא, שֶׁכָּתוּב הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב.

בֹּא וּרְאֵה, כַּאֲשֶׁר רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִתְאַחֵד בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, לֹא עָמְדָה לָהֶם הַשָּׁעָה, מִפְּנֵי שֶׁהָעָרְלָה מְכַסָּה הָאוֹר עַד זְמַן שֶׁהַמְקַטְרֵג הַהוּא הָיָה לוֹקֵחַ אֶת שֶׁלּוֹ מֵאִיּוֹב, וְעַל זֶה צִוָּה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֶאֱכֹל אֶת אוֹתוֹ פֶּסַח בְּחִפָּזוֹן, עַד שֶׁהַצַּד הָאַחֵר הַהוּא הִתְעַסֵּק בּוֹ בְּאִיּוֹב, וְצִוָּה לְהַעֲבִיר עָרְלָה מֵהֶם, וְאָז הִתְאַחֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּיִשְׂרָאֵל, וְהַצַּד הָאַחֵר נִפְרַד מִן

אַחֲרָא אִתְפְּרַשׁ מִן קֻדְשָׁא, וְאִשְׁתָּדַל בֵּיהּ בְּאִיּוֹב, וְנָטִיל מִדִּילֵיהּ. וּכְדֵין (שמות יב) פֶּסַח הוּא לַיְיָ' וַדָּאי. דְּעַד הַשְׁתָּא לָא הָוָה פֶּסַח לַיְיָ'. זַכָּאִין אִינּוּן דְּיַדְעֵי וּמְיַחֲדֵי יְחוּדָא דְמָאֲרֵיהוֹן כְּדְקָא יֵאוֹת.

כְּתִיב (שמות לד) אֱלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ, וּכְתִיב בַּתְרֵיהּ אֶת חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר. מָאי (עָבִיד) הַאי לְגַבֵּי הַאי. אֶלָּא הָכִי אוּקְמוּהָ, מָאן דְּאָכִיל חָמֵץ בְּפֶסַח (כְּאִילוּ עָבִיד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לְמִפְלַח לְגַרְמֵיהּ, דְּהָא רָזָא הֲכִי הוּא דְּחַמֵּץ בְּפֶסַח) כְּמַאן דְּפָלַח לְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אִיהוּ.

תָּא חֲזֵי, כַּד נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם נָפְקוּ מֵרְשׁוּ דִלְהוֹן, מֵרְשׁוּ אַחֲרָא, מֵהַהוּא רְשׁוּ דְאִקְרֵי חָמֵץ, נַהֲמָא בִישָׁא. וְעַל דָּא אִקְרֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת הָכִי, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְיֵצֶר הָרָע, פּוּלְחָנָא נוּכְרָאָה, דְּאִקְרֵי אוּף הָכִי שְׁאוֹר. וְדָא אִיהוּ יֵצֶר הָרָע, דְּהָכִי

לשון הקודש

הַקְּדֻשָּׁה, וְהִתְעַסֵּק בּוֹ בְּאִיּוֹב וְלָקַח מִשֶּׁלּוֹ, וְאָז (שמות יב) פֶּסַח הוּא לַה', וַדַּאי. שֶׁעַד כָּאן לֹא הָיָה פֶּסַח לַה'. אַשְׁרֵי אֵלֶּה שֶׁיּוֹדְעִים וּמְיַחֲדִים יִחוּד קוֹנָם כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ.

כָּתוּב (שם לד) אֱלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ, וְכָתוּב אַחֲרָיו אֶת חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר. מַה (עוֹשֶׂה) זֶה אֵצֶל זֶה? אֶלָּא כָּךְ פֵּרוּשׁוֹ, מִי שֶׁאוֹכֵל חָמֵץ בְּפֶסַח (כְּאִלּוּ עוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לַעֲבֹד לְהֶם, שֶׁכֵּן הַסּוֹד כָּךְ הוּא – שֶׁחָמֵץ בְּפֶסַח)

כְּמִי שֶׁעוֹבֵד לְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת הוּא.

בֹּא וּרְאֵה, כַּאֲשֶׁר יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, יָצְאוּ מֵרְשׁוּת שֶׁלָּהֶם, מֵרָשׁוּת אַחֶרֶת, מֵהָרְשׁוּת הַהִיא שֶׁנִּקְרֵאת חָמֵץ, לֶחֶם רַע. וְעַל זֶה נִקְרָאִים כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת כָּךְ, וְזֶהוּ סוֹד שֶׁל יֵצֶר הָרָע, עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁנִּקְרֵאת גַּם כָּךְ – שְׂאוֹר. וְזֶהוּ יֵצֶר הָרָע, שֶׁכָּךְ הוּא יֵצֶר הָרָע בַּבֵּן

אִיהוּ יֵצֶר הָרָע בְּבַר נָשׁ, כְּחָמִיר בְּעִיסָה, עָאל בִּמְעוֹי דְּבַר נָשׁ זְעֵיר זְעֵיר, וּלְבָתַר אַסְגֵּי בֵּיהּ, עַד דְּכָל גּוּפָא אִתְעָרַב בַּהֲדֵיהּ. וְדָא אִיהוּ כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים פא) לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר. אֵל זָר וַדָּאי.

אֶת חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר, רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (ישעיה ב) חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ כִּי בַמֶּה נֶחְשָׁב הוּא. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל מָאי חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם, וְכִי אַזְהַר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִתְמָנְעָ מִשְּׁאָר בְּנֵי נָשָׁא. אוֹף אִינּוּן נָמֵי לְגַבֵּיהּ, יִשְׁתַּכְּחוּן בְּנֵי נָשָׁא דְּלָא יִקְרְבוּן אִלֵּין בְּאִלֵּין לְעָלְמִין. אֶלָּא הָא אוּקְמוּהָ בְּמַאן דְּאַשְׁכִּים לְפִתְחָא דְּחַבְרֵיהּ לְמֵיהַב לֵיהּ שְׁלָם. וַאֲנָא אוֹקִימְנָא לֵיהּ בִּקְרָא אַחֲרָא, דִּכְתִיב, (משלי כז) מְבָרֵךְ רֵעֵהוּ בְקוֹל גָּדוֹל בַּבֹּקֶר הַשְּׁכֵּם קְלָלָה תֵחָשֶׁב לוֹ. וְאַף עַל גַּב

לשון הקודש

אָדָם כִּשְׁאוֹר שֶׁבְּעִסָּה, שֶׁנִּכְנָס בְּמֵעָיו שֶׁל אָדָם מְעַט מְעַט, וּלְבַסּוֹף מִתְרַבֶּה בּוֹ עַד שֶׁכָּל הַגּוּף מְעֹרָב בּוֹ. וְזֶהוּ כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְעַל זֶה כָּתוּב, (תהלים פא) לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר. אֵל זָר וַדַּאי.

אֶת חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (ישעיה ב) חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ כִּי בַמֶּה נֶחְשָׁב הוּא. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ, אֲבָל מַה זֶּה חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם? וְכִי מַזְהִיר לוֹ לָאָדָם לְהִמָּנַע מִשְּׁאָר בְּנֵי אָדָם אֲפִלּוּ הֵם גַּם כֵּן מִמֶּנּוּ יִמָּצְאוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יִתְקָרְבוּ אֵלּוּ בְּאֵלּוּ לְעוֹלָמִים? אֶלָּא זֶה פֵּרְשׁוּהוּ בְּמִי שֶׁמַּשְׁכִּים לְפֶתַח חֲבֵרוֹ לְהָבִיא לוֹ שָׁלוֹם. וַאֲנַחְנוּ בֵּאַרְנוּ אוֹתוֹ בְּפָסוּק אַחֵר, שֶׁכָּתוּב (משלי כז) מְבָרֵךְ רֵעֵהוּ בְקוֹל גָּדוֹל

דְּכֹלָּא שַׁפִּיר. אֲבָל מָאי חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ. הָכָא פָּקִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נָשׁ, וְאַזְהִיר לֵיהּ לְאִסְתַּמְּרָא מֵאִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא, דְּסָטוּ אָרְחַיְיהוּ מֵאֹרַח טָב לְאֹרַח בִּישׁ, וּמְסָאֲבֵי נַפְשַׁיְיהוּ בְּהַהוּא מְסָאֲבוּ אַחֲרָא.

דְּהָא כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נָשׁ, עָבֵד לֵיהּ בְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה, וְנָפַח בֵּיהּ רוּחָא (נ"א נִשְׁמָתָא) קַדִּישָׁא, דְּכָלִיל בִּתְלַת כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, דְּאִית בֵּיהּ נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה, וְעֵילָא מִכֹּלָּא נְשָׁמָה, דְּאִיהִי חֵילָא עִלָּאָה לְמִנְדַּע, וּלְמֵטַר פִּקּוּדוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִי הַהִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא אָעִיל לָהּ בְּפוּלְחָנָא אַחֲרָא, הַאי אִיהוּ מַסְאִיב לָהּ, וְנָפִיק מִפּוּלְחָנָא דְמָארֵיהּ. בְּגִין דִּתְלַת חֵילִין אִלֵּין, כֻּלְּהוּ חַד, נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה מִשְׁתַּתְּפֵי כַּחֲדָא, וַהֲווּ

לשון הקודש

בַּבֹּקֶר הַשְּׁכִּים קְלָלָה תֵחָשֵׁב לוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַכֹּל טוֹב, אֲבָל מַה זֶּה חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ? כָּאן צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָדָם וּמַזְהִיר אוֹתוֹ לְהִשָּׁמֵר מֵאֵלּוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁנָּטוּ דַרְכָּם מִדֶּרֶךְ טוֹב לְדֶרֶךְ רַע, וּמְטַמְּאִים נַפְשָׁם בַּטֻּמְאָה הַהִיא הָאַחֶרֶת.

שֶׁהֲרֵי, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָדָם, עָשָׂה אוֹתוֹ בִּדְמוּת עֶלְיוֹנָה, וְנָפַח בּוֹ רוּחַ (נִשְׁמָה) קְדוֹשָׁה, שֶׁכְּלוּלָה בְּשָׁלֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁנוּ, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה, וְעֶלְיוֹן מֵהַכֹּל הִיא הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא כֹּחַ עֶלְיוֹן לָדַעַת וְלִשְׁמֹר צִוּוּיֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאִם הַנְּשָׁמָה הַהִיא הַקְּדוֹשָׁה מַעֲלָה אוֹתָהּ בַּעֲבוֹדָה אַחֶרֶת, זֶה הוּא שֶׁמְּטַמֵּא אוֹתָהּ, וְיוֹצֵא מֵעֲבוֹדַת קוֹנוֹ. מִפְּנֵי שֶׁשְּׁלֹשָׁה כֹּחוֹת אֵלּוּ, כֻּלָּם אֶחָד, נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה מִשְׁתַּתְּפִים כְּאֶחָד, וְהָיוּ

חַד, וְכֹלָּא כְּגַוְונָא דְרָזָא עִלָּאָה. (עַל דָּא נֶאֱמַר (שם י"ג) הוֹלֵךְ אֶת חֲכָמִים וְגוֹ').

וְאִי חָזֵינָן לְהַאי בַּר נָשׁ, דַּהֲווֹ בֵּיהּ אִלֵּין דַּרְגִּין כֻּלְּהוּ. עַד לָא קַיְימָא בְּקִיּוּמֵיהּ לְמִנְדַּע מָאן אִיהוּ, בְּמַאי אִתְיְדַע (דְּלָא) **לְקָרְבָא בַּר נָשׁ בַּהֲדֵיהּ, אוֹ לְאִתְמָנְעָא מִנֵּיהּ.** (ס"א בַּר נָשׁ דְּאִית בֵּיהּ דַּרְגִּין אִלֵּין כֻּלְּהוּ וְקַיְימָא בְּקִיּוּמֵיהּ דָּא אִיהוּ גְּבַר שְׁלִים עַבְדָּא מְהֵימְנָא דְּמָארֵיהּ וּבָעֵי לְאִשְׁתַּתְּפָא בֵּיהּ וּלְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ לְמֵילַף אוֹרְחוֹי מִנֵּיהּ. וּבְמַאי אִתְיְדַע בַּר נָשׁ לְמִנְדַּע מָאן אִיהוּ לְקָרְבָא בַּהֲדֵיהּ אוֹ לְאִתְמָנְעָא מִנֵּיהּ) **בְּרוּגְזֵיהּ מַמָּשׁ, יְדַע לֵיהּ בַּר נָשׁ, וְיִשְׁתְּמוֹדַע מָאן אִיהוּ. אִי הַהִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא נָטַר בְּשַׁעֲתָא דְרוּגְזוֹי,** (אַתְיָא עָלֵיהּ) **דְּלָא יֶעְקַר לָהּ מֵאַתְרָהָא, בְּגִין לְמִשְׁרֵי תְּחוֹתָהּ הַהוּא אֵל זָר, דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ כְּדְקָא יֵאוֹת. דָּא אִיהוּ עַבְדָּא דְמָארֵיהּ, דָּא אִיהוּ גְּבַר שְׁלִים.**

וְאִי הַהוּא בַּר נָשׁ לָא נָטִיר לָהּ, וְאִיהוּ עָקַר קְדֻשָּׁה

לשון הקודש

אֶחָד, וְהַכֹּל כְּדֶרֶגְמַת הַסּוֹד הָעֶלְיוֹן. (וְעַל זֶה נֶאֱמַר (שם יג) הוֹלֵךְ אֶת חֲכָמִים וְגוֹ').

וְאִם רָאִינוּ לְזֶה הָאָדָם שֶׁהָיוּ בּוֹ אֵלֶּה הַמַּדְרֵגוֹת כֻּלָּן, עַד שֶׁלֹּא עוֹמְדִים בִּקְבִיעוּת לְדַעַת מִי שֶׁהוּא, בַּמֶּה יִתְוַדַּע (שֶׁלֹּא) לְהִתְקָרֵב הָאָדָם אֵלָיו אוֹ לְהִתְרַחֵק **מִמֶּנּוּ.** (בֶּן אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַדְרֵגוֹת אֵלּוּ כֻּלָּם וְעוֹמְדִים קַיָּמִים, זֶהוּ אָדָם שָׁלֵם, עֶבֶד נֶאֱמָן לַאֲדוֹנוֹ, וְצָרִיךְ לְהִשְׁתַּתֵּף בּוֹ וּלְהִתְחַבֵּר בּוֹ לִלְמוֹד דְּרָכִים מִמֶּנּוּ. וּבַמֶּה יִוָּדַע בֶּן אָדָם לָדַעַת מִי הוּא לְהִתְקָרֵב אֵלָיו אוֹ לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ?) בְּרֶגְזוֹ מַמָּשׁ יֵדַע לוֹ הָאָדָם וְיִוָּדַע מִי הוּא. אִם הַנִּשְׁמָה הַהִיא הַקְּדוֹשָׁה שׁוֹמֶרֶת בִּשְׁעַת רֶגְזוֹ (בָּא עָלֶיהָ) שֶׁלֹּא יַעֲקֹר אוֹתָהּ מִמְּקוֹמָהּ, שֶׁאָז יָבֹא תַּחְתֶּיהָ אוֹתוֹ אֵל זָר – זֶהוּ בֶּן אָדָם כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, זֶהוּ עֶבֶד שֶׁל אֲדוֹנוֹ, זֶהוּ גֶּבֶר שָׁלֵם.

וְאִם הָאָדָם הַהוּא לֹא שָׁמַר לָהּ וְהוּא עָקַר הַקְּדֻשָּׁה הַזּוֹ הָעֶלְיוֹנָה מִמְּקוֹמָהּ

דָּא עִלָּאָה מֵאַתְרֵיהּ, לְמִשְׁרֵי בְּאַתְרֵיהּ סִטְרָא אַחֲרָא. וַדַּאי דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּמָרִיד בְּמָאֲרֵיהּ, וְאָסִיר לְקָרְבָא בַּהֲדֵיהּ וּלְאִתְחַבְּרָא עִמֵּיהּ, וְדָא אִיהוּ (איוב יח) טֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ. אִיהוּ טָרִיף וְעָקַר נַפְשֵׁיהּ, בְּגִין רוּגְזֵיהּ, וְאַשְׁרֵי בְּגַוֵּיהּ אֵל זָר. וְעַל דָּא כְּתִיב חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ, דְּהַהִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא טָרִיף לָהּ, וְסָאִיב לָהּ, בְּגִין אַפּוֹ. אֲשֶׁר נְשָׁמָה (דף קפ"ב ע"ב) אַחְלַף בְּאַפּוֹ. כִּי בַּמֶּה נֶחְשָׁב הוּא. כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אִתְחֲשִׁיב הַהוּא בַּר נָשׁ.

וּמַאן דְּאִתְחַבָּר עִמֵּיהּ, וּמַאן דְּאִשְׁתָּעֵי (ס"א מִשְׁתַּתֵּף) בַּהֲדֵיהּ, כְּמַאן דְּאִתְחַבָּר בְּכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מַמָּשׁ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מַמָּשׁ שָׁאֲרֵי בְּגַוֵּיהּ. וְלָא עוֹד, אֶלָּא דְּעָקַר קְדֻשָּׁה עִלָּאָה מֵאַתְרֵיהּ, וְשָׁאֲרִי בְּאַתְרֵיהּ כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אֵל זָר. מַה אֵל זָר כְּתִיב בֵּיהּ (ויקרא יט) אַל תִּפְנוּ אֶל

לשון הקודש

לִשְׁכֹּן בְּתוֹכָהּ הַצַּד הָאַחֵר – וַדַּאי זֶהוּ אָדָם שֶׁמּוֹרֵד בְּרַבּוֹ, וְאָסוּר לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וּלְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ, וְזֶהוּ (איוב יח) טֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ. הוּא טוֹרֵף וְעוֹקֵר נַפְשׁוֹ בְּסִבַּת רֶגְזוֹ, וּמוֹשִׁיב בְּתוֹכָהּ אֵל זָר. וְעַל זֶה כָּתוּב חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ, שֶׁהַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה הַהִיא טוֹרֵף אוֹתָהּ וּמְטַמֵּא אוֹתָהּ מִשּׁוּם אַפּוֹ. אֲשֶׁר נְשָׁמָה הֶחֱלִיף בְּאַפּוֹ. כִּי בַּמֶּה נֶחְשָׁב הוּא – עֲבוֹדָה זָרָה נֶחְשָׁב אוֹתוֹ בֶּן אָדָם.

וּמִי שֶׁמִּתְחַבֵּר עִמּוֹ וּמִי שֶׁמְּדַבֵּר עִמּוֹ, כְּמִי שֶׁמִּתְחַבֵּר בְּכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מַמָּשׁ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מַמָּשׁ שׁוֹרִים בְּתוֹכוֹ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁעוֹקֵר קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה מִמְּקוֹמָהּ, וּמַשְׁכִּין

הָאֱלִילִים, כְּגַוְונָא דָא, אָסִיר לְאִסְתַּכְּלָא בְּאַנְפּוֹי.

וְאִי תֵּימָא הָא רוּגְזָא דְרַבָּנָן. רוּגְזָא דְרַבָּנָן טָב אִיהוּ לְכָל סִטְרִין, דְּהָא תָּנֵינָן דְּאוֹרַיְיתָא אֵשָׁא אִיהִי, וְאוֹרַיְיתָא קָא מַרְתְּחָא לֵיהּ, דִּכְתִיב, (ירמיה כג) הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יְיָ'. רוּגְזָא דְרַבָּנָן בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. רוּגְזָא דְרַבָּנָן לְמֵיהַב יְקָרָא לְאוֹרַיְיתָא, וְכֹלָּא לְפוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוֵי, לְכַךְ נֶאֱמַר (דברים ד) כִּי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא אֵל קַנָּא.

אֲבָל אִי בְּמִלִּין אַחֲרָנִין, לָאו פּוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַאי, בְּגִין דִּבְכָל חַטָּאִים דְּקָא עָבִיד בַּר נָשׁ, לָאו אִיהוּ כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מַמָּשׁ כְּהַאי, וְאָסִיר לְקָרְבָּא בַּהֲדֵיהּ דְּהַאי. וְאִי תֵּימָא הָא לְשַׁעֲתָא הָוָה, דְּעָבַר וְהָדַר אַהְדָּר. לָאו הָכִי, דְּכֵיוָן

לשון הקודש

בִּמְקוֹמָהּ עֲבוֹדָה זָרָה אֵל זָר. מָה אֵל זָר כָּתוּב בּוֹ (ויקרא יט) אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים – כְּדֶגְמַת זֶה אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בְּפָנָיו.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי רֹגֶז שֶׁל חֲכָמִים – רֹגֶז שֶׁל הַחֲכָמִים טוֹב הוּא לְכָל הַצְּדָדִים, שֶׁהֲרֵי לָמַדְנוּ שֶׁהַתּוֹרָה הִיא אֵשׁ, וְהַתּוֹרָה הִיא מַרְתִּיחָה אוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב (ירמיה כג) הֲלוֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה'. רֹגֶז שֶׁל חֲכָמִים בְּדִבְרֵי תוֹרָה. רֹגֶז שֶׁל חֲכָמִים לָתֵת כָּבוֹד לַתּוֹרָה, וְהַכֹּל לַעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא הָיָה, לְכָךְ נֶאֱמַר (דברים ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא אֵל קַנָּא.

אֲבָל אִם בִּדְבָרִים אֲחֵרִים, לֹא עֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זֶה, לְפִי שֶׁבְּכָל הַחֲטָאִים שֶׁעוֹשֶׂה הָאָדָם, הִיא לֹא עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ כְּמוֹ זֶה, וְאָסוּר לְהִתְקָרֵב בְּקִרְבָתוֹ שֶׁל זֶה. וְאִם תֹּאמַר, זֶה לְפִי

דְּאִעֲקָר קְדוּשָׁא דְנַפְשֵׁיהּ מִגֵּיהּ וּמֵאַתְרֵיהּ, וְהַהוּא אֵל זָר, מַקְפַּח הַהוּא אֲתָר, אִתְתָּקַף בֵּיהּ, וְלָא שָׁבִיק לֵיהּ. בַּר כַּד אִתְדָּכֵי בַּר נָשׁ מִכֹּל וָכֹל, וְעָקַר לֵיהּ לְעָלְמִין, וּלְבָתַר אִשְׁתָּדַל לְאִתְקַדְּשָׁא וּלְאַמְשָׁכָא קְדֻשָּׁה עָלֵיהּ. כְּדֵין וּלְוָאי דְּאִתְקַדֵּשׁ. אֲמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי, אִתְקָדֵּשׁ מַמָּשׁ. (ס"א אַמָּאי וְהָא אִתְדַּחֵי וְאִתְקַדֵּשׁ).

אֲמַר לֵיהּ תָּא חָזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהוּ עָקַר קְדֻשָּׁה דְּנַפְשֵׁיהּ, וְשַׁרְיָא בְּאַתְרֵיהּ הַהוּא אֵל זָר דְּאִקְרֵי טָמֵא, אִסְתְּאָב בַּר נָשׁ, וְסָאִיב לְמַאן דְּקָרִיב בַּהֲדֵיהּ, וְהַהִיא קְדֻשָּׁה עָרְקַת מִגֵּיהּ, וְכֵיוָן דְּעָרְקַת מִגֵּיהּ זִמְנָא חָדָא, כַּמָּה דְיַעֲבִיד בַּר נָשׁ עוֹד, לָא תִיתוּב לְאַתְרָהָא.

אֲמַר לֵיהּ אִי הָכִי, כַּמָּה מִסְאָבִין אִינּוּן דְּמִתְדָּכָּאן. אֲמַר לֵיהּ שָׁאנֵי מִסְאָבוּ אַחֲרָא, דְּלָא יְכִיל

לשון הקודש

שָׁעָה הָיָה, שֶׁעָבַר וְאַחַר כָּךְ חָזַר – לֹא כָּךְ. שֶׁכֵּיוָן שֶׁעָקַר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל נַפְשׁוֹ מִמֶּנּוּ וּמִמְּקוֹמוֹ, וְאוֹתוֹ אֵל זָר מְקַפֵּחַ הַמָּקוֹם הַהוּא, מִתְחַזֵּק בּוֹ וְלֹא עוֹזֵב אוֹתוֹ, חוּץ מִכַּאֲשֶׁר נִטְהָר הָאָדָם מִכֹּל וָכֹל וְעוֹקֵר אוֹתוֹ לְעוֹלָמִים, וְאַחַר כָּךְ מִשְׁתַּדֵּל לְהִתְקַדֵּשׁ וּלְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה עָלָיו, וְאָז הַלְוַאי וְיִתְקַדֵּשׁ. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, מִתְקַדֵּשׁ מַמָּשׁ. (לְמָה? וַהֲרֵי נִדְחָה וְהִתְקַדֵּשׁ).

אָמַר לוֹ, בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהוּא עוֹקֵר קְדֻשָּׁה שֶׁל נַפְשׁוֹ, וְשׁוֹכֵן בִּמְקוֹמוֹ הָאֵל זָר הַהוּא שֶׁנִּקְרָא טָמֵא, נִטְמָא הָאָדָם וּמְטַמֵּא לְמִי שֶׁקָּרֵב עִמּוֹ, וְהַקְּדֻשָּׁה הַהִיא בּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ. וְכֵיוָן שֶׁבּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ פַּעַם אַחַת, כָּל מַה שֶּׁיַּעֲשֶׂה הָאָדָם עוֹד, לֹא תָּשׁוּב לִמְקוֹמָהּ.

אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, כַּמָּה טְמֵאִים יֵשׁ שֶׁמִּטַּהֲרִים? אָמַר לוֹ, שׁוֹנָה טֻמְאָה

לְמֶעְבַּד יַתִּיר. אֲבָל דָּא שַׁנְיָא מִכֹּלָּא, דְּכָל גּוּפָא סָאִיב מִגּוֹ וּמִבַּר, וְנַפְשָׁא, וְכֹלָּא מַסְאִיב. וּשְׁאַר מִסְאֲבוּ דְעָלְמָא, לָאו אִיהוּ אֶלָּא גּוּפָא לְבַר בִּלְחוֹדוֹי, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ, דְּאַחְלָף קְדֻשָּׁה דְּמָאנֵיהּ בְּגִין אַפּוֹ, דְּדָא אִיהוּ מִסְאֲבוּ דְמַסְאִיב כֹּלָּא. כִּי בַמֶּה נֶחְשָׁב הוּא. בָּמָה כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וַדַּאי נֶחְשָׁב אִיהוּ.

תָּא חֲזֵי, הַאי אִיהוּ רוּגְזָא דְּאִיהוּ כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, סִטְרָא אַחֲרָא, כְּמָה דְאַמָּרָן, דְּכָעֵי בַּר נָשׁ לְאִסְתַּמְּרָא מִנֵּיהּ וּלְאִתְפָּרְשָׁא מֵעֲלוֹי, וְעַל דָּא כְּתִיב (שמות לד) אֱלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ. לָךְ: בְּגִין לְאַבְאָשָׁא גַּרְמָךְ. וּכְתִיב בַּתְרֵיהּ אֶת חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר. תִּשְׁמֹר: דָּא סִטְרָא דִקְדוּשָׁה, דְּכָעֵי בַּר נָשׁ לְנַטְרָא לֵיהּ, וְלָא יָחְלָף לֵיהּ בְּגִין סִטְרָא אַחֲרָא.

לשון הקודש

אַחֶרֶת שֶׁלֹּא יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת יוֹתֵר. אֲבָל זֶה מְשֻׁנֶּה מִכֻּלָּם, שֶׁכָּל גּוּפוֹ נִטְמָא מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ, וְנַפְשׁוֹ וְכֻלּוֹ נִטְמָא. וּשְׁאָר טֻמְאוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לֹא נִטְמָא אֶלָּא גּוּפוֹ מִבַּחוּץ בִּלְבַד, וְלָכֵן כָּתוּב חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ, שֶׁמַּחֲלִיף קְדֻשַּׁת רַבּוֹ מִשּׁוּם אַפּוֹ, שֶׁזּוֹהִי טֻמְאָה שֶׁמְּטַמְּאָה הַכֹּל. כִּי בַמֶּה נֶחְשָׁב הוּא – בָּמָה שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה וַדַּאי נֶחְשָׁב הוּא.

בֹּא וּרְאֵה, זֶהוּ רֹגֶז שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, הַצַּד הָאַחֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁרוֹצֶה הָאָדָם לְהִשָּׁמֵר מִמֶּנּוּ וּלְהִפָּרֵד מֵעָלָיו, וְעַל זֶה כָּתוּב (שמות לד) אֱלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ. לָךְ – כְּדֵי לְהָרַע לְךָ. וְכָתוּב אַחֲרָיו, אֶת חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר. תִּשְׁמֹר – זֶה צַד הַקְּדֻשָּׁה שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִשְׁמֹר אוֹתוֹ וְלֹא יַחֲלִיף אוֹתוֹ בִּגְלַל הַצַּד

וְאִי יֶחְלָף לֵיהּ הָא אִיהוּ מַסְאִיב, וְסָאִיב לְכָל מָאן דְּקָרִיב בַּהֲדֵיהּ.

אֶת חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר, הַאי אִיהוּ אֲתָר דְּאִקְרֵי שָׁמוֹר. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, אֶת חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ. שִׁבְעַת יָמִים אִלֵּין, לָאו אִינּוּן כְּשִׁבְעַת הַיָּמִים דְּסִכּוֹת, דְּאִינּוּן עִלָּאִין וְאִלֵּין תַּתָּאִין. וְעַל דָּא, בְּאִינּוּן הַלֵּל גָּמוּר, וּבְהָנֵי לָאו הַלֵּל גָּמוּר, וְעַל דְּאִינּוּן לְתַתָּא, שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת. מַצּוֹת כְּתִיב חָסֵר בְּלָא ו', דְּעַד לָא שָׁרָאן אִינּוּן יוֹמִין עִלָּאִין, רָזָא דְּו'.

וְאִי תֵּימָא, כֵּיוָן דְּהַאי רָזָא דְּחַג הַמַּצּוֹת אִתְקַדָּשׁ, אֲמַאי נַחְתָּא, דְּהָא תָּנֵינָן מַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלָא מוֹרִידִין, אֲמַאי נַחְתָּא לְתַתָּא בְּאִינּוּן יוֹמִין תַּתָּאִין.

לשון הקודש

הָאַחֵר. וְאִם יַחֲלִיף אוֹתוֹ, הֲרֵי הוּא טָמֵא, וּמְטַמֵּא לְכָל מִי שֶׁמִּתְקָרֵב אֵלָיו.

אֶת חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר – זֶהוּ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמוֹר. וּמִפְּנֵי כֵן כָּתוּב אֶת חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר, שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ. שִׁבְעַת יָמִים אֵלּוּ אֵינָם כְּשִׁבְעַת הַיָּמִים שֶׁל סֻכּוֹת, שֶׁהֵם עֶלְיוֹנִים, וְאֵלּוּ תַּחְתּוֹנִים. וְעַל זֶה, בְּאֵלּוּ הַלֵּל גָּמוּר, וּבְאֵלּוּ אֵין הַלֵּל גָּמוּר, וְעַל שֶׁהֵם לְמַטָּה – שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת. מַצּוֹת כָּתוּב חָסֵר בְּלִי אוֹת ו', שֶׁטֶּרֶם שׁוֹרִים אֵלּוּ הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים, סוֹד אוֹת ו'.

וְאִם תֹּאמַר, כֵּיוָן שֶׁסּוֹד זֶה שֶׁל חַג הַמַּצּוֹת הִתְקַדֵּשׁ, מַדּוּעַ יוֹרֵד? שֶׁהֲרֵי לְמַדְנוּ, מַעֲלִים בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִים. וּמַדּוּעַ יוֹרֶדֶת לְמַטָּה בְּאֵלּוּ הַיָּמִים הַתַּחְתּוֹנִים?

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (ויקרא טז) וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וְגוֹ', מָאן דִּיְכַפֵּר, אִצְטְרִיךְ (נ"א לְכַפָּרָא) עָלֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, וּבָתַר עַל בֵּיתֵיהּ. כְּגַוְונָא דָא, הַאי דַּרְגָּא, שָׁאֲרִי לְאִתְקַדְּשָׁא וּלְנָפְקָא בִּקְדוּשָׁה, לְכַפָּרָא עָלֵיהּ, וְכֵיוָן דְּאִיהוּ אִתְקַדָּשׁ, בָּעֵי לְכַפָּרָא עַל בֵּיתֵיהּ, וּלְקַדְּשָׁא לוֹן, וְעַל דָּא נַחְתָּא לְתַתָּא לְקַדְּשָׁא בֵּיתֵיהּ. וּבְמָה מְקַדֵּשׁ לוֹן, בְּיִשְׂרָאֵל דִּלְתַתָּא. בְּחוּשְׁבָּנָא דְעוֹמֶר וְכֵיוָן דְּאִלֵּין מִתְקַדְּשָׁאן, בָּעֵינָן לְסַלְקָא לָהּ לְעֵילָא, דְּהָא כַּד בֵּיתָא דְמַטְרוֹנִיתָא אִתְקַדְּשַׁת, כְּדֵין סַלְקַת לְעֵילָא, לְאִתְקַשְּׁרָא בְּאִינּוּן יוֹמִין עִלָּאִין (דף קפ"ג ע"א) לְעֵילָא.

וְעַל דָּא אֲנָן עַכְדִּין חֶשְׁבָּנָא, בְּקִיּוּמָא עַל קַיְימִין, בְּגִין דְּאִינּוּן יוֹמִין, יוֹמִין עִלָּאִין אִינּוּן, וְכֵן בְּכָל זִמְנָא דְּעָאל בַּר נָשׁ לְאִינּוּן יוֹמִין עִלָּאִין, בֵּין

לשון הקודש

בא וּרְאֵה, כָּתוּב (ויקרא טז) וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וְגוֹ'. מִי שֶׁיְּכַפֵּר צָרִיךְ (לְכַפֵּר) עַל עַצְמוֹ תְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ עַל בֵּיתוֹ. כְּדֶרֶגְמַת זֶה, מַדְרֵגָה זוֹ מַתְחִילָה לְהִתְקַדֵּשׁ וְלָצֵאת בִּקְדֻשָּׁה לְכַפֵּר עָלָיו, וְכֵיוָן שֶׁהוּא הִתְקַדֵּשׁ, צָרִיךְ לְכַפֵּר עַל בֵּיתוֹ וּלְקַדֵּשׁ אוֹתָם, וְעַל זֶה יוֹרֵד לְמַטָּה לְקַדֵּשׁ בֵּיתוֹ. וּבַמֶּה מְקַדֵּשׁ לָהֶם? בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַטָּה, בְּחֶשְׁבּוֹן הָעֹמֶר. וְכֵיוָן שֶׁאֵלּוּ מִתְקַדְּשִׁים, צְרִיכִים לְהַעֲלוֹת אוֹתָהּ לְמַעְלָה. שֶׁהֲרֵי כַּאֲשֶׁר בֵּית הַמַּלְכָּה מִתְקַדֵּשׁ, אָז עוֹלָה לְמַעְלָה, לְהִתְקַשֵּׁר בְּאֵלּוּ הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים לְמַעְלָה.

וְעַל זֶה אָנוּ עוֹשִׂים חֶשְׁבּוֹן בַּעֲמִידָה עַל הָרַגְלַיִם, לְפִי שֶׁאֵלּוּ הַיָּמִים, יָמִים עֶלְיוֹנִים הֵם. וְכֵן בְּכָל זְמַן שֶׁנִּכְנָס אָדָם לְאֵלּוּ הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים, בֵּין בִּתְפִלָּה בֵּין

בִּצְלוֹתָא, בֵּין בִּשְׁבָחָא, אִצְטְרִיךְ לְקַיְּימָא עַל רַגְלוֹי, יַרְכִּין וְגוּפָא כַּחֲדָא תַּמָּן. יַרְכִּין וְגוּפָא לְקַיְּימָא, כִּדְכוּרָא דְקַיְּימָא בְּחֵילֵיהּ, וְלָא כְּנוּקְבָא דְאָרְחָהָא לְמֵיתַב. וְעוֹד בְּגִין שְׁבָחָא דְעָלְמָא עִלָּאָה.

וּבְגִין דְּאִיהוּ רָזָא דִּדְכוּרָא, נָשִׁים פְּטוּרוֹת מֵחוּשְׁבָּנָא דָּא, וְלָא מִתְחַיְּיבָן לְמִימְנֵי בַּר דְּכוּרִין, לְאִתְקַשְּׁרָא כָּל חַד כְּדְקָא יֵאוֹת. כְּגַוְונָא דָּא, (שמות כג) יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ, דְּכוּרִין, וְלָא נָשִׁין. בְּגִין דְּרָזָא דִּבְרִית בִּדְכוּרָא אִיהוּ, וְלָא בְּנוּקְבָא, וּבְגִין דְּקַיְּימָא רָזָא לְעֵילָא, נָשִׁין לָא מִתְחַיְּיבָן.

וְרָזָא אוֹלִיפְנָא הָכָא, דִּבְכָל שִׁבְעַת יוֹמִין, מֵאִלֵּין יוֹמִין עִלָּאִין, נַטְלָא קְדוּשָׁא יוֹמָא חַד (וּמִתְאַחַד) דְּאִלֵּין תַּתָּאֵי, וְהַאי תַּתָּאָה אִקְרֵי שָׁבוּעַ, דְּאִתְקַדַּשׁ בְּשִׁבְעָה יוֹמִין עִלָּאִין. וְכֵן בְּכָל שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה

לשון הקודש

בְּשֶׁבַח, צָרִיךְ לַעֲמֹד עַל רַגְלָיו, הַיְרֵכַיִם וְהַגּוּף כְּאֶחָד שָׁם. יְרֵכַיִם וְגוּף לַעֲמִידָה כְּזָכָר שֶׁעוֹמֵד בְּכֹחוֹ, וְלֹא כִּנְקֵבָה שֶׁדַּרְכָּהּ לָשֶׁבֶת. וְעוֹד, מִשּׁוּם שֶׁבַח שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן.

וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא סוֹד הַזָּכָר, נָשִׁים פְּטוּרוֹת מֵחֶשְׁבּוֹן זֶה, וְלֹא מְחֻיָּבִים לִמְנוֹת, רַק הַזְּכָרִים, לְהִתְקַשֵּׁר כָּל אֶחָד כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. כְּעֵין זֶה, (שמות כג) יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ. זְכָרִים וְלֹא נָשִׁים. מִשּׁוּם שֶׁסּוֹד הַבְּרִית בְּזָכָר הוּא, וְלֹא בִּנְקֵבָה, וּמִשּׁוּם שֶׁעֲמִידָה סוֹד לְמַעְלָה, נָשִׁים לֹא מִתְחַיְּבוֹת.

וְסוֹד לָמַדְנוּ כָּאן, שֶׁבְּכָל שִׁבְעַת הַיָּמִים מֵאֵלּוּ הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים נוֹטֶלֶת הַקְּדֻשָּׁה יוֹם אֶחָד (וּמִתְאַחַד) שֶׁל אֵלּוּ הַתַּחְתּוֹנִים, וְזוּ הַתַּחְתּוֹנָה נִקְרֵאת שָׁבוּעַ, שֶׁמִּתְקַדֵּשׁ

מֵאִינּוּן חַמְשִׁין יוֹמִין, עַד וְלָא עַד בִּכְלָל, וְכַד אִשְׁתְּכָחוּ אַרְבְּעִין וּתְשַׁע יוֹמִין עִלָּאִין, אִשְׁתְּכָחוּ לְתַתָּא שֶׁבַע יוֹמִין, דְּאִתְקַדָּשׁוּ בְּהוּ וְכָל חַד אִקְרֵי שָׁבוּעַ, דְּעָאל בְּאִינּוּן שֶׁבַע. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ויקרא כג) שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה. בְּגִין דְּאִינּוּן נוּקְבִין, נָקַט קְרָא לִישָׁנָא דְנוּקְבִין.

וְכַד אִתְקַדָּשׁוּ בְּהוּ, וּבִיתָא, מִתַּתְקְנָא לְאִתְחַבְּרָא אִתְּתָא בְּבַעְלָהּ, כְּדֵין אִקְרֵי חַג שָׁבוּעוֹת, מֵאִינּוּן נוּקְבֵי דְּשָׁארוּ עָלַיְיהוּ אִינּוּן יוֹמִין עִלָּאִין, דְּאִתְקַדָּשׁוּ בְּהוּ. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בְּשָׁבוּעוֹתֵיכֶם, אִינּוּן דִּלְכוֹן, וְלָא כְּתִיב בְּשָׁבוּעוֹת, בְּגִין דְּהָכִי נָמֵי מִתְקַדְּשִׁין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא עִמְּהוֹן.

וְעַל דָּא כַּד מָטוּן לְתֵשַׁע וְאַרְבְּעִין יוֹמִין, הַהוּא יוֹמָא עִלָּאָה דְעָלַיְיהוּ, דְּאִיהוּ יוֹמָא דְחַמְשִׁין,

לשון הקודש

בְּשִׁבְעָה יָמִים עֶלְיוֹנִים. וְכֵן בְּכָל שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מֵאֵלּוּ חֲמִשִּׁים יָמִים, עַד וְלֹא עַד בִּכְלָל. וְכַאֲשֶׁר נִמְצָאִים אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יָמִים עֶלְיוֹנִים, נִמְצְאוּ לְמַטָּה שֶׁבַע יָמִים שֶׁמִּתְקַדְּשִׁים בָּהֶם, וְכָל אֶחָד נִקְרָא שָׁבוּעַ שֶׁעוֹלֶה בְּאֵלּוּ הַשֶּׁבַע. וְעַל זֶה כָּתוּב (ויקרא כג) שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה. מִשּׁוּם שֶׁאֵלּוּ נְקֵבוֹת, תָּפַס הַכָּתוּב לָשׁוֹן שֶׁל נְקֵבוֹת.

וְכַאֲשֶׁר הִתְקַדְּשׁוּ בָּהֶם וְהַבַּיִת נִתְקַן לְהִתְחַבֵּר אִשָּׁה בְּבַעְלָהּ, אָז נִקְרָא חַג הַשָּׁבוּעוֹת, מֵאוֹתָן נְקֵבוֹת שֶׁשּׁוֹרִים עֲלֵיהֶן אוֹתָם יָמִים עֶלְיוֹנִים שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ בָּהֶם. וּמִשּׁוּם זֶה כָּתוּב בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם, הֵם שֶׁלָּכֶם, וְלֹא כָּתוּב בְּשָׁבוּעוֹת, לְפִי שֶׁכָּךְ גַּם מִתְקַדְּשִׁים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה עִמָּהֶם.

וְעַל זֶה כַּאֲשֶׁר מַגִּיעִים לְתִשְׁעָה וְאַרְבָּעִים יָמִים, הַיּוֹם הַהוּא הָעֶלְיוֹן

דְּשַׁלִּיט עַל תִּשְׁעָה וְאַרְבְּעִין יוֹמִין, רָזָא דִּכְלָלָא דְּאוֹרַיְיתָא, בְּתִשְׁעָה וְאַרְבְּעִין אַנְפִּין, וּכְדֵין הַהוּא יוֹמָא עִלָּאָה, יוֹמָא דְּחַמְשִׁין, בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, אַפִּיק אוֹרַיְיתָא כְּלָלָא בְּתִשְׁעָה וְאַרְבְּעִין אַנְפִּין.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (תהלים פד) גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ וְגוֹ'. גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, אִלֵּין צִפָּרֵי שְׁמַיָּא, דְּמִנְּהוֹן שַׁוְיָין מָדוֹרֵיהוֹן לְבַר, וּמִנְּהוֹן שַׁוְיָין מָדוֹרֵיהוֹן בְּבֵיתָא, כְּגוֹן דְּרוֹר, דְּאִיהוּ עוֹפָא דְשַׁוֵּי דִּיוּרֵיהּ בְּבֵיתָא דְכָל בַּר נָשׁ, וְלָא דָחִיל. אֲמַאי. בְּגִין דְּכֹלָּא קָרָאן לֵיהּ דְּרוֹר. מָאי דְּרוֹר. חִירוּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ויקרא כה) וּקְרָאתֶם דְּרוֹר, וְתַרְגּוּמוֹ חִירוּ. וְדָא אִיהוּ צִפּוֹר דְּרוֹר. דְּהָא מִיּוֹמָא דְעָבִיד קִנָּא בְּבֵיתָא אַפִּיק בְּנִין, מָדוֹרֵיהּ בְּבֵיתָא חַמְשִׁין יוֹמִין,

לשון הקודש

שֶׁעֲלֵיהֶם, שֶׁהוּא יוֹם הַחֲמִשִּׁים שֶׁשּׁוֹלֵט עַל תִּשְׁעָה וְאַרְבָּעִים יָמִים, סוֹד כְּלָלוּת הַתּוֹרָה, בְּתֵשַׁע וְאַרְבָּעִים פָּנִים, וְאָז הַיּוֹם הָעֶלְיוֹן הַהוּא, הַיּוֹם הַחֲמִשִּׁים, בְּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל מַטָּה, מוֹצִיא תּוֹרָה כְּלוּלָה בְּתֵשַׁע וְאַרְבָּעִים פָּנִים.

רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (תהלים פד) גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ וְגוֹ'. גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, אֵלּוּ צִפָּרֵי שָׁמַיִם שֶׁמֵּהֶם שָׁמַיִם מְדוֹרֵיהֶם בַּחוּץ, וּמֵהֶם שָׁמַיִם מְדוֹרֵיהֶם בַּבַּיִת, כְּמוֹ הַדְּרוֹר, שֶׁהוּא עוֹף שֶׁעוֹשֶׂה דִּירָתוֹ בְּבַיִת שֶׁל כָּל אָדָם וְלֹא מְפַחֵד. מַדּוּעַ? מִפְּנֵי שֶׁכֻּלָּם קוֹרְאִים לוֹ דְּרוֹר. מַהוּ דְּרוֹר? חֵרוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה) וּקְרָאתֶם דְּרוֹר, וְתַרְגּוּמוֹ חֵרוּת. וְזֶהוּ צִפּוֹר דְּרוֹר. שֶׁהֲרֵי מִיּוֹם שֶׁעוֹשֶׂה קֵן בְּבַיִת, מוֹצִיא בָנִים, מְגוּרָיו

וּלְבָתַר מִתְפָּרְשָׁן אִלֵּין מֵאִלֵּין, וְדָא אִיהוּ עוֹפָא דְּאִקְרֵי דְּרוֹר: חִירוּ.

תָּא חֲזֵי מַה כְּתִיב, וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ. מֵהָכָא נָפְקָא חִירוּ לְכֹלָּא, וּבְגִין דְּנָפְקָא מִגֵּיהּ חִירוּ, אוֹרַיְיתָא דְּנַפְקַת מִגֵּיהּ אִקְרֵי חִירוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמות לב) חָרוּת עַל הַלֻּחֹת, אַל תִּקְרֵי חָרוּת, אֶלָּא חֵירוּת, וְדָא אוֹרַיְיתָא דְּאִתְקְרֵי חֵירוּת דְּהָא מָה דְּאַפִּיק יוֹמָא דָא עִלָּאָה, אִקְרֵי חִירוּ, וְאִיהוּ חִירוּ דְּכֹלָּא. וְהַאי יוֹמָא אִיהוּ חִירוּ עִלָּאָה, בְּגִין דְּאִית חִירוּ תַּתָּאָה, וְחִירוּ עִלָּאָה. הֵ"א עִלָּאָה, הֵ"א תַּתָּאָה. חִירוּ עִלָּאָה. חִירוּ תַּתָּאָה שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל כַּחֲדָא אִינּוּן.

תְּרֵין נַהֲמֵי אָכְלוּ יִשְׂרָאֵל, חַד, כַּד נָפְקוּ מִמִּצְרַיִם, אָכְלוּ מַצָּה, לֶחֶם עוֹנִי. וְחַד בְּמַדְבְּרָא, לֶחֶם

לשון הקודש

בַּבַּיִת חֲמִשִּׁים יָמִים, וּלְאַחֲרֵיהֶם נִפְרָדִים אֵלּוּ מֵאֵלּוּ, וְזֶהוּ עוֹף שֶׁנִּקְרָא דְּרוֹר – חֵרוּת.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ. מִכָּאן יוֹצֵאת חֵרוּת לְכֻלָּם. וּמִפְּנֵי שֶׁיּוֹצֵאת מִמֶּנּוּ חֵרוּת, תּוֹרָה שֶׁיּוֹצֵאת מִמֶּנּוּ נִקְרֵאת חֵרוּת. וְעַל זֶה כָּתוּב (שמות לב) חָרוּת עַל הַלֻּחֹת, אַל תִּקְרָא חָרוּת אֶלָּא חֵרוּת, וְזוֹ הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת חֵרוּת, שֶׁהֲרֵי מַה שֶּׁמּוֹצִיא יוֹם זֶה הָעֶלְיוֹן נִקְרָא חֵרוּת, וְהוּא חֵרוּת שֶׁל הַכֹּל. וְזֶה הַיּוֹם הוּא חֵרוּת עֶלְיוֹנָה, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ חֵרוּת תַּחְתּוֹנָה וְחֵרוּת עֶלְיוֹנָה. הֵ"א עֶלְיוֹנָה, הֵ"א תַּחְתּוֹנָה. חֵרוּת עֶלְיוֹנָה. וְחֵרוּת תַּחְתּוֹנָה שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל כְּאֶחָד הֵם.

שְׁנֵי מִינֵי לֶחֶם אָכְלוּ יִשְׂרָאֵל: אֶחָד כַּאֲשֶׁר יָצְאוּ מִמִּצְרַיִם, אָכְלוּ מַצָּה, לֶחֶם

מִן הַשָּׁמַיִם. (חַד בְּפֶסַח וְחַד בְּשָׁבוּעוֹת) דִּכְתִיב, (שמות טז) הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם וְעַל דָּא קָרְבָּנָא דְיוֹמָא דָא נָהֲמָא אִיהוּ. וְעַל נָהֲמָא, אִתְקְרִיבוּ כָּל שְׁאַר קָרְבָּנִין. דְּנָהֲמָא אִיהוּ עִקָּר, דִּכְתִיב, (ויקרא כג) וְהִקְרַבְתֶּם עַל הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כְּבָשִׂים וְגוֹ', וּכְתִיב (ויקרא כג) מִמּוֹשְׁבוֹתֵיכֶם תָּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה וְגוֹ', דְּדָא אִיהוּ נָהֲמָא דְּאֲחִכִּימוּ בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל, חָכְמָתָא עִלָּאָה דְּאוֹרַיְיתָא, וְעָאלוּ בְּאָרְחָהָא.

הַשְׁתָּא אִית לָן לְאִסְתַּכְּלָא, בְּפֶסַח נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִנָּהֲמָא דְּאִתְקְרֵי חָמֵץ, כְּתִיב, (שמות יג) וְלָא יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ, וּכְתִיב (שמות יב) כִּי כָל אוֹכֵל מַחְמֶצֶת (דף קפ"ג ע"ב) מָאי טַעֲמָא. בְּגִין יְקָרָא דְהַהוּא נָהֲמָא דְּאִתְקְרֵי מַצָּה. הַשְׁתָּא דְּזָכוּ יִשְׂרָאֵל לְנָהֲמָא עִלָּאָה יַתִּיר לָא יֵאוֹת הָוָה לְאִתְבַּטְּלָא חָמֵץ, וְלָא אִתְחַזְיָא כְּלַל. וַאֲמַאי קָרְבָּנָא דָא, חָמֵץ הָוָה,

לשון הקודש

עֹנִי. וְאֶחָד בַּמִּדְבָּר, לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם (אֶחָד בְּפֶסַח וְאֶחָד בְּשָׁבוּעוֹת), שֶׁכָּתוּב (שמות טז) הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם. וְעַל זֶה קָרְבָּן שֶׁל יוֹם זֶה הוּא לֶחֶם. וְעַל לֶחֶם מַקְרִיבִים כָּל שְׁאָר קָרְבָּנוֹת, שֶׁהַלֶּחֶם הוּא הָעִקָּר, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כג) וְהִקְרַבְתֶּם עַל הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כְּבָשִׂים וְגוֹ', וְכָתוּב (שם) מִמּוֹשְׁבֹתֵיכֶם תָּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה וְגוֹ'. שֶׁזֶּהוּ לֶחֶם שֶׁחָכְמוּ בּוֹ יִשְׂרָאֵל, חָכְמָה עֶלְיוֹנָה שֶׁל הַתּוֹרָה, וְנִכְנְסוּ בִּדְרָכֶיהָ.

עַתָּה יֵשׁ לָנוּ לְהִתְבּוֹנֵן, בְּפֶסַח יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִלֶּחֶם שֶׁנִּקְרָא חָמֵץ. כָּתוּב (שמות יג) וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ, וְכָתוּב (שם יב) כִּי כָל אֹכֵל מַחְמֶצֶת. מָה הַטַּעַם? בִּשְׁבִיל כָּבוֹד שֶׁל הַלֶּחֶם הַהוּא הַנִּקְרָא מַצָּה. וְעַכְשָׁו שֶׁזָּכוּ יִשְׂרָאֵל לְלֶחֶם עֶלְיוֹן יוֹתֵר,

דִּכְתִיב סֹלֶת תִּהְיֶינָה חָמֵץ תֵּאָפֶינָה. וְתוּ, דְּהַשְׁתָּא בְּיוֹמָא דָא אִתְבָּטֵל יֵצֶר הָרָע, וְאוֹרַיְיתָא דְּאִתְקְרֵי חִירוּ אִשְׁתְּכַחַת.

אֶלָּא, לְמַלְכָּא דְּהֲוָה לֵיהּ בַּר יְחִידָאי, וְחָלַשׁ. יוֹמָא חַד הֲוָה תָּאִיב לְמֵיכַל, אָמְרוּ יֵיכוּל בְּרֵיהּ דְּמַלְכָּא (ס"א מֵיכְלָא דְאַסְוָותָא) אַסְוָותָא דָא, וְעַד דְּיֵיכוּל לֵיהּ, לָא יִשְׁתְּכַח מֵיכְלָא וּמְזוֹנָא אַחֲרָא בְּבֵיתָא. עָבְדוּ הָכִי. כֵּיוָן דְּאָכַל הַהוּא אַסְוָותָא, אָמַר מִכָּאן וּלְהָלְאָה יֵיכוּל כָּל מָה דְּאִיהוּ תָּאִיב, וְלָא יְכִיל לְנַזְקָא לֵיהּ.

כַּךְ כַּד נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לָא הֲוֵי יַדְעֵי עִקָּרָא וְרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יִטְעֲמוּן יִשְׂרָאֵל אַסְוָותָא, וְעַד דְּיֵיכְלוּן אַסְוָותָא דָא, לָא אִתְחֲזֵי לְהוֹן מֵיכְלָא אַחֲרָא. כֵּיוָן דְּאָכְלוּ מַצָּה,

לשון הקודש

לֹא רָאוּי הָיָה שֶׁיִּתְבַּטֵּל הֶחָמֵץ וְלֹא יֵרָאֶה כְּלָל. וּמַדּוּעַ קָרְבָּן זֶה הָיָה חָמֵץ? שֶׁכָּתוּב סֹלֶת תִּהְיֶינָה חָמֵץ תֵּאָפֶינָה. וְעוֹד, שֶׁעַתָּה בְּיוֹם זֶה מִתְבַּטֵּל יֵצֶר הָרָע, וְהַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת חֵרוּת נִמְצֵאת.

אֶלָּא, לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ בֵּן יְחִידִי, וְנֶחֱלָה. יוֹם אֶחָד הָיָה מִתְאַוֶּה לֶאֱכֹל. אָמְרוּ, יֹאכַל בֶּן הַמֶּלֶךְ (מֵאֲכָל שֶׁל רְפוּאָה) רְפוּאָה זוֹ, וְעַד שֶׁיֹּאכַל אוֹתָהּ, לֹא יִמָּצֵא מַאֲכָל וּמָזוֹן אַחֵר בַּבַּיִת. עָשׂוּ כֵּן. כֵּיוָן שֶׁאָכַל הָרְפוּאָה הַהִיא, אָמַר, מִכָּאן וָהָלְאָה יֹאכַל כָּל מַה שֶּׁהוּא מִתְאַוֶּה וְלֹא יָכוֹל לְהַזִּיק לוֹ.

כָּךְ כַּאֲשֶׁר יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים עִקָּר וְסוֹד שֶׁל הָאֱמוּנָה. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: יִטְעֲמוּ יִשְׂרָאֵל רְפוּאָה, וְעַד שֶׁיֹּאכְלוּ רְפוּאָה זוֹ, לֹא יֵרָאֶה לָהֶם מַאֲכָל אַחֵר. כֵּיוָן שֶׁאָכְלוּ

דְּאִיהִי אַסְוָותָא לְמֵיעַל וּלְמִנְדַּע בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה אִתְחַזֵּי לוֹן חָמֵץ, וְיֵיכְלוּן לֵיהּ, דְּהָא לָא יְכִיל לְנַזְקָא לוֹן. וְכָל שֶׁכֵּן דִּבְיוֹמָא דְשָׁבוּעוֹת, אִזְדָּמַן נַהֲמָא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ אַסְוָותָא בְּכֹלָּא.

וְעַל דָּא מְקָרְבִין חָמֵץ, לְאִתּוֹקְדָא עַל מַדְבְּחָא. וּמְקָרְבִין תְּרֵין נַהֲמִין אַחֲרָנִין כַּחֲדָא. וְחָמֵץ אִתּוֹקְדָא בְּנוּרָא דְּמַדְבְּחָא וְלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה, וּלְנַזְקָא לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. וּבְגִינֵי כַּךְ, יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין אִתְדַּבָּקוּ בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּאַסְוָותָא דְאוֹרַיְיתָא בְּיוֹמָא דָא. וְאִלְמָלֵי הֲווֹ נַטְרֵי יִשְׂרָאֵל תְּרֵין סִטְרִין דְּנַהֲמֵי אִלֵּין, לָא הֲווֹ עַיְילִין בְּדִינָא לְעָלְמִין.

בְּיוֹמָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּאִיהוּ יוֹמָא דְדִינָא, (בְּכָל יוֹמָא) דְּלָאו אִיהוּ, אֶלָּא לְאִינּוּן דְּלָא נַטְלוּ

לשון הקודש

מַצָּה, שֶׁהִיא רְפוּאָה לַעֲלוֹת וְלָדַעַת בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מִכָּאן וָהָלְאָה רָאוּי לָהֶם חָמֵץ וְיֹאכְלוּ אוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ יָכוֹל לְהַזִּיק לָהֶם. וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁבְּיוֹם הַשָּׁבוּעוֹת שֶׁנִּמְצָא לֶחֶם עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא רְפוּאָה לַכֹּל.

וְעַל זֶה מַקְרִיבִים חָמֵץ לְהִשָּׂרֵף עַל הַמִּזְבֵּחַ. וּמַקְרִיבִים שְׁתֵּי לֶחֶם אֲחֵרִים כְּאֶחָד. וְחָמֵץ נִשְׂרָף בְּאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ, וְלֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט וּלְהַזִּיק לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל. וּמִשּׁוּם זֶה יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים נִדְבָּקִים בּוֹ בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בָּרְפוּאָה שֶׁל הַתּוֹרָה בְּיוֹם זֶה. וְאִם הָיוּ שׁוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל שְׁנֵי צְדָדִים שֶׁל לֶחֶם אֵלּוּ, לֹא הָיוּ עוֹלִים בְּדִין לְעוֹלָם.

בַּיּוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין,

מֵיכְלָא דְאַסְוָותָא, וְשָׁבְקוּ לְאַסְוָותָא דְאוֹרַיְיתָא, בְּגִין מֵיכְלָא אַחֲרָא דְאִיהוּ חָמֵץ. דְּהָא בְיוֹמָא דָא דְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, הַהוּא חָמֵץ סַלְקָא, וּמְקַטְרְגָא עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, וְאַלְשִׁין עָלֵיהּ, וְאִיהוּ קַיְימָא בְּיוֹמָא דָא מְקַטְרְגָא עַל עָלְמָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָתִיב בְּדִינָא עַל כֹּלָּא וְדָאִין עָלְמָא.

וּבְגִינֵי כַּךְ כַּד יָהַב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, אֲטָעִים לְהוּ מֵהַהוּא נַהֲמָא עִלָּאָה, דְּהַהוּא אֲתָר, וּמִגּוֹ הַהוּא נַהֲמָא, הֲווֹ יַדְעִין וּמִסְתַּכְּלִין בְּרָזֵי דְאוֹרַיְיתָא, לְמֵהַךְ בְּאֹרַח מֵישָׁר, וְהָא אוּקְמוּהָ מִלָּה אִינּוּן חַבְרַיָּיא בְּרָזִין (ס"א אִלֵּין דְּקָאמְרָן) אִלֵּין כִּדְקָאמְרָן.

רִבִּי שִׁמְעוֹן וְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, הֲווֹ אַזְלֵי בְּאָרְחָא, וַהֲווּ אַזְלִין עִמְּהוֹן, רִבִּי אַבָּא וְרִבִּי

לשון הקודש

(בְּכָל יוֹם) שֶׁאֵין הוּא, אֶלָּא לְאֵלּוּ שֶׁלֹּא לָקְחוּ מַאֲכָל שֶׁל הָרְפוּאָה, וְעָזְבוּ אֶת מַאֲכַל הַתּוֹרָה מִשּׁוּם מַאֲכָל אַחֵר שֶׁהוּא חָמֵץ. כִּי בְּיוֹם זֶה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הֶחָמֵץ הַהוּא עוֹלֶה, וּמְקַטְרֵג עַל הָאָדָם וּמַלְשִׁין עָלָיו, וְהוּא עוֹמֵד בְּיוֹם זֶה מְקַטְרֵג עַל הָעוֹלָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּדִין עַל כֻּלָּם וְדָן אֶת הָעוֹלָם.

וּמִסְּבָּה זוֹ, כַּאֲשֶׁר נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הִטְעִים לָהֶם מֵהַלֶּחֶם הָעֶלְיוֹן הַהוּא שֶׁל הַמָּקוֹם הַהוּא, וּמִתּוֹךְ הַלֶּחֶם הַהוּא הָיוּ יוֹדְעִים וּמִסְתַּכְּלִים בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, וַהֲרֵי בֵּאֲרוּ הַדְּבָרִים אֵלּוּ הַחֲבֵרִים בְּסוֹדוֹת (אֵלּוּ שֶׁאָנַחְנוּ אוֹמְרִים) אֵלּוּ כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן וְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ, וְהָיוּ הוֹלְכִים עִמָּהֶם רִבִּי אַבָּא

יוֹסֵי, עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי אִעֲרָעוּ בְּחַד סָבָא, וַהֲוָה אָחִיד בִּידֵיהּ חַד יַנּוּקָא, זָקַף עֵינוֹי רִבִּי שִׁמְעוֹן וְחָמָא לֵיהּ, אָמַר לֵיהּ לְרִבִּי אַבָּא וַדַּאי מִלִּין חַדְתִּין אִית גַּבָּן בְּהַאי סָבָא.

כַּד מָטוּ לְגַבֵּיהּ, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּמָטוּל דְּקוּפְטָרָךְ בְּגַבָּךְ קָא אָתִית, מָאן אַנְתְּ. אָמַר לֵיהּ, יוּדָאי אֲנָא. אָמַר, מִלִּין חַדְתִּין וַדַּאי יוֹמָא דָא לְגַבָּךְ, אָמַר לֵיהּ לְאָן הוּא אַרְעָךְ. אָמַר לֵיהּ, דִּיוּרִי הָוָה בְּאִינּוּן פְּרִישֵׁי מַדְבְּרָא, דַּהֲוֵינָא, מִשְׁתָּדֵל בְּאוֹרַיְיתָא, וְהַשְׁתָּא אֲתֵינָא לְיִשּׁוּבָא, לְמֵיתַב בְּצִלָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּאִלֵּין יוֹמֵי דְיַרְחָא שְׁבִיעָאָה דָא.

חַדֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר, נֵתִיב, דְּוַדַּאי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁדְרָךְ לְגַבָּן. אָמַר לֵיהּ, חַיֶּיךָ דְּנִשְׁמַע מִלָּה מִפּוּמָךְ, מֵאִינּוּן מִלִּין חַדְתִּין עַתִּיקִין,

לשון הקודש

וְרַבִּי יוֹסֵי. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּגְשׁוּ בְּזָקֵן אֶחָד, וְהָיָה אוֹחֵז בְּיָדוֹ תִּינוֹק אֶחָד. הֵרִים עֵינָיו רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרָאָה אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ לְרַבִּי אַבָּא, וַדַּאי דְּבָרִים חֲדָשִׁים יֵשׁ לָנוּ אֵצֶל הַזָּקֵן.

כַּאֲשֶׁר הִגִּיעוּ אֵלָיו, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּמַשָּׂא הַקָּשׁוּר בְּגַבְּךָ אַתָּה בָּא? מִי אַתָּה? אָמַר לוֹ, יְהוּדִי אָנִי. אָמַר, דְּבָרִים חֲדָשִׁים וַדַּאי בְּיוֹם זֶה אֶצְלְךָ. אָמַר לוֹ, לְהֵיכָן הוּא דַּרְכְּךָ? אָמַר לוֹ, דִּירָתִי הָיְתָה בְּאֵלּוּ פּוֹרְשֵׁי הַמִּדְבָּר, שֶׁהָיִיתִי מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, וְעַתָּה בָּאתִי לְיִשּׁוּב לָשֶׁבֶת בְּצֵל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּיָמִים אֵלּוּ שֶׁל הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה.

שָׂמַח רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר, נֵשֵׁב, בְּוַדַּאי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁלַח אוֹתְךָ אֵלֵינוּ.

דִּנְטַעְתּוּן תַּמָּן בְּמַדְבְּרָא, מֵהַאי יַרְחָא שְׁבִיעָאָה. וַאֲמַאי אִתְפְּרַשְׁתּוּן הַשְׁתָּא מִמַּדְבְּרָא, לְמֵיתֵי לְיִשּׁוּבָא. אָמַר לֵיהּ הַהוּא סָבָא, בִּשְׁאֵלְתָּא דָא, יְדַעְנָא דְּחָכְמְתָא גַבָּךְ, וּמִילָּךְ מָטוּ לִרְקִיעֵי דְּחָכְמְתָא. (ס"א נָטוּ לְתִקִּיעוּ דְּחָכְמְתָא).

פָּתַח הַהוּא סָבָא וְאָמַר, (דברים א) וּבַמִּדְבָּר אֲשֶׁר רָאִיתָ אֲשֶׁר נְשָׂאֲךָ יְיָ' אֱלֹהֶיךָ כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא אִישׁ אֶת בְּנוֹ וְגוֹ'. הַאי קְרָא הָכִי מִיבְעֵי לֵיהּ, וּבַמִּדְבָּר אֲשֶׁר נְשָׂאֲךָ, מַהוּ רָאִיתָ. אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּבַר לוֹן לְיִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא, מַדְבְּרָא תַּקִּיפָא, כְּמָה דִּכְתִיב, (דברים ח) נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְגוֹ'. וּמַדְבְּרָא דְּאִיהוּ תַּקִּיף מִשְׁאַר מַדְבְּרִין בְּעָלְמָא. מָאי טַעֲמָא.

בְּגִין דְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּנָפְקוּ (דף קפ"ד ע"א) יִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, חַיֶּיךָ שֶׁנִּשְׁמַע דָּבָר מִפִּיךָ, מֵאֵלּוּ הַדְּבָרִים הַחֲדָשִׁים עַתִּיקִים שֶׁנִּטַּעְתֶּם שָׁם בַּמִּדְבָּר מֵחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה, וּמַדּוּעַ נִפְרַדְתֶּם עַתָּה מֵהַמִּדְבָּר לָבֹא לְיִשּׁוּב? אָמַר לוֹ אוֹתוֹ הַזָּקֵן, בִּשְׁאֵלָה זוֹ יָדַעְתִּי שֶׁחָכְמָה אֶצְלְךָ וּדְבָרֶיךָ מַגִּיעִים לִרְקִיעֵי הַחָכְמָה (נוֹטִים לִתְקִיעַת הַחָכְמָה).

פָּתַח הַזָּקֵן הַהוּא וְאָמַר, (דברים א) וּבַמִּדְבָּר אֲשֶׁר רָאִיתָ אֲשֶׁר נְשָׂאֲךָ ה' אֱלֹהֶיךָ כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא אִישׁ אֶת בְּנוֹ וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה כָּךְ הָיָה צָרִיךְ לוֹמַר, וּבַמִּדְבָּר אֲשֶׁר נְשָׂאֲךָ. מַהוּ רָאִיתָ? אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, מִדְבָּר חָזָק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים ח) נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְגוֹ'. וּמִדְבָּר שֶׁהוּא חָזָק מִשְּׁאָר מִדְבָּרִיּוֹת בָּעוֹלָם. מָה הַטַּעַם?

מִשּׁוּם שֶׁבַּשָּׁעָה הַהִיא שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְנִשְׁלְמוּ לְשִׁשִּׁים רִבּוֹא,

מִמִּצְרַיִם וְאִשְׁתְּלִימוּ לְשִׁתִּין רִבְבָן, אִתְּתָקַף מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, וְאִסְתַּלָּק עַל כֹּלָּא, וְסִיהֲרָא אִתְנְהִירַת וּכְדֵין אִתְכַּפְיָא מַלְכוּ חַיְיָבָא סִטְרָא אַחֲרָא. וְאַפִּיק לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיחַךְ בְּמַדְבְּרָא תַּקִּיפָא. דְּאִיהוּ אֲתָר וְשֶׁלְטָנוּ דְּסָמָאֵ"ל חַיְיָבָא, דְּאִיהוּ דִּילֵיהּ מַמָּשׁ, בְּגִין לְתַבְרָא תּוּקְפֵּיהּ וְחֵילֵיהּ, וּלְכַתְּתָא רֵישֵׁיהּ, (ס"א וּלְאַחַתָּא לֵיהּ) וּלְאַכְפְּיָא לֵיהּ, דְּלָא יִשְׁלוֹט. וְאִלְמָלֵא דְּחָאבוּ יִשְׂרָאֵל, בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעְבְּרָא לֵיהּ מֵעָלְמָא, וְעַל דָּא אַעְבַּר לוֹן בְּאַחֲסַנְתֵּיהּ וְעַדְבֵיהּ וְחוּלָקֵיהּ מַמָּשׁ.

כֵּיוָן דְּחָאבוּ בְּכַמָּה זִמְנִין, נָשִׁיךְ לוֹן חִוְיָא, וּכְדֵין אִתְקְיָים (בראשית ג) הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְגוֹ'. יִשְׂרָאֵל מָחוּ רֵישֵׁיהּ בְּקַדְמִיתָא, וְלָא יַדְעוּ לְאִסְתַּמְּרָא מִינֵּיהּ, וּלְבָתַר אִיהוּ מָחָא בְּבַתְרַיְיתָא, וְנָפְלוּ כֻּלְּהוּ בְּמַדְבְּרָא, וְאִתְקָיְים וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ

לשון הקודש

הִתְחַזְּקָה הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה וְעָלְתָה עַל הַכֹּל, וְהֵאִירָה הַלְּבָנָה, וְאָז נִכְנְעָה מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, הַצַּד הָאַחֵר, וְהוֹצִיא אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָלֶכֶת בְּמִדְבָּר חָזָק, שֶׁהוּא מְקוֹם וְשִׁלְטוֹן סָמָאֵ"ל הָרָשָׁע, שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ מַמָּשׁ, כְּדֵי לִשְׁבֹּר חָזְקוֹ וְכֹחוֹ וּלְכַתֵּת רֹאשׁוֹ (וּלְהוֹרִיד אוֹתוֹ) וּלְהַכְנִיעַ אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט. וְאִלְמָלֵא חָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִירוֹ מִן הָעוֹלָם, וְעַל זֶה הֶעֱבִיר אוֹתָם בְּנַחֲלָתוֹ וְגוֹרָלוֹ וְחֶלְקוֹ מַמָּשׁ.

בִּגְלַל שֶׁחָטְאוּ בְּכַמָּה פְּעָמִים, נָשַׁךְ אוֹתָם הַנָּחָשׁ, וְאָז הִתְקַיֵּם (בראשית ג) הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְגוֹ'. יִשְׂרָאֵל הִכּוּ רֹאשׁוֹ בַּתְּחִלָּה וְלֹא יָדְעוּ לְהִשָּׁמֵר מִמֶּנּוּ, וּלְבַסּוֹף הוּא הִכָּה בָּאַחֲרוֹנָה, וְנָפְלוּ כֻּלָּם

עָקֵב. וְאַרְבְּעִין שְׁנִין לָקוּ מִנֵּיהּ, לָקֶבֶל אַרְבְּעִין מַלְקוּת דְּבֵי דִינָא.

וְעַל דָּא כְּתִיב אֲשֶׁר רָאִיתָ, בְּעֵינֵיהוּ הֲוֵי חֲמָאן לְהַהוּא מָאנֵי דְמַדְבְּרָא, אָזִיל כָּפִית קָמַיְיהוּ, וְנַטְלֵי אַחַסַנְתֵּיהּ וְעַדְבֵיהּ. מְנָלָן. מִדִּכְתִיב (שמות טו) אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם, וְאִלֵּין אִינּוּן (דברים ח) נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב. וַאֲנָן אוֹף הָכִי אִתְפְּרַשְׁנָא מִיּשׁוּבָא לְמַדְבְּרָא תַּקִּיפָא, וּלְעַיְיָנָא תַּמָּן בְּאוֹרַיְיתָא, בְּגִין לְאַכְפְּיָא לְהַהוּא סִטְרָא.

וְתוּ דְּלָא מִתְיַשְּׁבָן מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, אֶלָּא תַּמָּן. דְּלֵית נְהוֹרָא אֶלָּא הַהוּא דְנָפִיק מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא, דְּכַד אִתְכַּפְיָא סִטְרָא דָא, אִסְתַּלָּק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא, וְאִתְיַקָּר בִּיקָרֵיהּ. וְלֵית פּוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא, וְלֵית טוּבָא אֶלָּא מִגּוֹ בִּישָׁא. וְכַד עָאל בַּר נָשׁ בְּאוֹרַח בִּישָׁא,

לשון הקודש

בַּמִּדְבָּר, וְהִתְקַיֵּם וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב. וְאַרְבָּעִים שָׁנָה לָקוּ מִמֶּנּוּ, כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים מַלְקוֹת שֶׁל בֵּית דִּין.

וְעַל זֶה כָּתוּב אֲשֶׁר רָאִיתָ, בְּעֵינֵיהֶם הָיוּ רוֹאִים אֶת אֲדוֹן הַמִּדְבָּר הוֹלֵךְ קָשׁוּר לִפְנֵיהֶם, וְלָקְחוּ נַחֲלָתוֹ וְגוֹרָלוֹ. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (שמות טו) אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם, וְאֵלֶּה הֵם (דברים ח) נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב. וַאֲנַחְנוּ גַּם כָּךְ נִפְרַדְנוּ מֵהַיְשׁוּב לַמִּדְבָּר הֶחָזָק לְעֵין שָׁם בַּתּוֹרָה, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת הַצַּד הָאַחֵר.

וְעוֹד, שֶׁלֹּא מִתְיַשְּׁבִים דִּבְרֵי תוֹרָה אֶלָּא שָׁם, שֶׁאֵין אוֹר אֶלָּא אוֹתוֹ הַיּוֹצֵא מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ. שֶׁכַּאֲשֶׁר נִכְנָע צַד זֶה, מִתְעַלֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה וּמִתְכַּבֵּד בִּכְבוֹדוֹ, וְאֵין עֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

וְשָׁבִיק לֵיהּ, כְּדֵין אִסְתַּלָּק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּיקָרֵיהּ, וְעַל דָּא שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא טוֹב וָרָע כַּחֲדָא, וּלְאִסְתַּלְּקָא לְבָתָר בְּטוֹב, וְלֵית טוֹב אֶלָּא הַהוּא דְּנָפַק מִגּוֹ בִּישָׁא. וּבְהַאי טוֹב, אִסְתַּלָּק יְקָרֵיהּ, וְדָא אִיהוּ פּוּלְחָנָא שְׁלִים.

וַאֲנָן, עַד הַשְׁתָּא יָתִיבְנָא תַּמָּן, כָּל יוֹמֵי שַׁתָּא, בְּגִין לְאַכְפְּיָא בְּמַדְבְּרָא לְהַהוּא סִטְרָא. הַשְׁתָּא דְּמָטָא זִמְנָא דְּפוּלְחָנָא קַדִּישָׁא, דְּסִטְרָא דִּקְדוּשָׁא, אַהֲדַרְנָא לְיִשׁוּבָא דְּתַמָּן אִיהוּ פּוּלְחָנָא דִּילֵיהּ. וְתוּ, דְּהַשְׁתָּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מָטָא זִמְנָא דְּהַהוּא חִוְיָא, לְמִתְבַּע דִּינָא מִקַּמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְתַמָּן אִיהוּ שַׁלִּיט. וּבְגִין כַּךְ נָפַקְנָא מִתַּמָּן וַאֲתֵינָא לְיִשׁוּבָא.

פָּתַח הַהוּא סָבָא וְאָמַר, (תהלים פא) תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ

לשון הקודש

אֶלָּא מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, וְאֵין הַטּוֹב אֶלָּא מִתּוֹךְ הָרָע. וְכַאֲשֶׁר נִכְנָס בֶּן אָדָם בְּדֶרֶךְ רָעָה וְעָזַב אוֹתָהּ, אָז מִתְעַלֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּכְבוֹדוֹ, וְעַל זֶה שְׁלֵמוּת הַכֹּל – טוֹב וָרַע כְּאֶחָד, וְלַעֲלוֹת אַחַר כָּךְ בְּטוֹב, וְאֵין טוֹב אֶלָּא הַהוּא שֶׁיָּצָא מִתּוֹךְ הָרָע. וּבְטוֹב זֶה מִתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ, וְזוֹהִי עֲבוֹדָה שְׁלֵמָה.

וַאֲנַחְנוּ עַד עַכְשָׁו יוֹשְׁבִים שָׁם כָּל יְמֵי הַשָּׁנָה בִּכְדֵי לְהַכְנִיעַ בַּמִּדְבָּר לַצַּד הָאַחֵר. עַכְשָׁו שֶׁהִגִּיעַ זְמַן עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ שֶׁל צַד הַקְּדֻשָּׁה, חָזַרְנוּ לְיִשּׁוּב, שֶׁשָּׁם הִיא עֲבוֹדָתוֹ. וְעוֹד, שֶׁעַתָּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הִגִּיעַ זְמַן שֶׁל הַנָּחָשׁ הַהוּא לִתְבֹּעַ דִּין מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְשָׁם הוּא שׁוֹלֵט, וּמִפְּנֵי כָּךְ יָצָאנוּ מִשָּׁם וּבָאנוּ לְיִשּׁוּב.

פָּתַח הַזָּקֵן הַהוּא וְאָמַר, (תהלים פא) תִּקְעוּ

שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ, הַשְׁתָּא אִיהוּ זִמְנָא, לְאִתְעָרָא דִּינָא עִלָּאָה תַּקִּיפָא, וְכַד אִיהוּ אִתְעַר סִטְרָא אַחֲרָא אִתְתָּקַף בַּהֲדֵיהּ, וְכֵיוָן דְּאִיהוּ אִתְתָּקַף, סָלִיק וְחַפְיָא לְסִיהֲרָא, דְּלָא נָהִיר נְהוֹרָא, וְאִתְמַלְיָא מִסִּטְרָא דְּדִינָא. כְּדֵין כָּל עָלְמָא אִיהוּ בְּדִינָא, עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְכָרוּזָא כָּרִיז בְּכֻלְּהוּ רְקִיעִין, אַתְקִינוּ כּוּרְסְיָא דְּדִינָא, לְמָאֲרֵיהּ דְּכֹלָּא, דְּאִיהוּ בָּעֵי לְמֵידָן.

וְרָזָא הָכָא, וְאִתְנְהִיר לָן בְּמַדְבְּרָא, אֲמַאי אִתְעַר דִּינָא עִלָּאָה בְּיוֹמָא דָא. אֶלָּא כָּל רָזִין וְכָל קִדּוּשִׁין יַקִּירִין, כֻּלְּהוּ תַּלְיָין בִּשְׁבִיעָאָה. וְהַהוּא שְׁבִיעָאָה עִלָּאָה, עָלְמָא עִלָּאָה, דְּאִקְרֵי עָלְמָא דְּאָתֵי. מִגֵּיהּ נַהֲרִין כָּל בּוּצִינִין, וְכָל קִדּוּשִׁין, וְכָל בִּרְכָּאן. וְכַד מָטֵי זִמְנָא, לְחַדְתּוּתֵי בִּרְכָּאן וְקִדּוּשִׁין לְאַנְהָרָא, בָּעָא לְאַשְׁגָּחָא בְּכָל תִּקּוּנָא דְעָלְמִין כֻּלְּהוּ,

לשון הקודש

בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. עַכְשָׁו הוּא הַזְּמַן לְהִתְעוֹרֵר הַדִּין הָעֶלְיוֹן הֶחָזָק, וְכַאֲשֶׁר הוּא מִתְעוֹרֵר, הַצַּד הָאַחֵר מִתְחַזֵּק כְּנֶגְדּוֹ. וּמִכֵּיוָן שֶׁהוּא מִתְחַזֵּק, עוֹלֶה וּמְכַסֶּה לַלְּבָנָה, שֶׁלֹּא מְאִירָה אוֹר, וּמִתְמַלֵּאת מִצַּד הַדִּין. אָז כָּל הָעוֹלָם הוּא בְּדִין, עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְכָרוּז קוֹרֵא בְּכָל הָרְקִיעִים: הִתְקִינוּ כִּסֵּא שֶׁל דִּין לַאֲדוֹן הַכֹּל, שֶׁהוּא רוֹצֶה לָדוּן.

וְסוֹד כָּאן, וְהֵאִיר לָנוּ בַּמִּדְבָּר, מַדּוּעַ מִתְעוֹרֵר דִּין עֶלְיוֹן בְּיוֹם זֶה. אֶלָּא כָּל סוֹדוֹת וְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת הַנִּכְבָּדוֹת, כֻּלָּם תְּלוּיִים בַּשְּׁבִיעִי. וְהַשְּׁבִיעִי הַהוּא הָעֶלְיוֹן, עוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁנִּקְרָא עוֹלָם הַבָּא. מִמֶּנּוּ מְאִירִים כָּל הַנֵּרוֹת וְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת וְכָל הַבְּרָכוֹת. וְכַאֲשֶׁר מַגִּיעַ הַזְּמַן לְחַדֵּשׁ

וְכָל אִינּוּן תִּקּוּנִים לְאִתְקַיְּימָא כֻּלְּהוֹן סַלְקִין מִגּוֹ תַּתָּאֵי, אִי אִינּוּן כַּשְׁרָאן. וְאִי לָא כַּשְׁרָאן, כְּדֵין קַיְּימָא (ס"א מִלָּה) דְּלָא נָהִיר, עַד דְּאִתְפְּרְשָׁן חַיָּיבִין מִגּוֹ זַכָּאִין, כְּדֵין אִתְעַר דִּינָא.

וּמֵהַהוּא דִּינָא, אִתְתָּקַף סִטְרָא אַחֲרָא, וְאִשְׁתְּכַח מִקַּטְרְגָא, בְּגִין דְּדִינָתְנוּן לֵיהּ אִינּוּן, חַיָּיבַיָּא. בְּגִין דְּעָלֵיהּ כְּתִיב, (איוב כח) וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר. וְחַפְיָא לְסִיהֲרָא, אֲמַאי (ד"א לָא מָסְרָא לוֹן בִּידָא דִּמְקַטְרְגָא.) בְּגִין דְּלֵית תִּיאוּבְתֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאוֹבָדָא לְעוֹבְדֵי יְדוֹי.

וְהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, קַיְּימָא קְלִיפָּה תַּקִּיפָא, דְּלָא יְכִיל לְאִתְבְּרָא, בַּר בְּהַהוּא עֵיטָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לְיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. בְּגִין לְתַבְרָא הַהוּא כִּסֵּה דְּאִתְחַפְיָא סִיהֲרָא, וְלָא נָהִיר.

לשון הקודש

הַבְּרָכוֹת וְהַקְּדֻשּׁוֹת לְהָאִיר, צָרִיךְ לְהַשְׁגִּיחַ בְּכָל תִּקּוּן שֶׁל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, וְכָל הַתִּקּוּנִים הָהֵם לְקַיֵּם כֻּלָּם עוֹלִים מִתּוֹךְ הַתַּחְתּוֹנִים, אִם הֵם כְּשֵׁרִים. וְאִם אֵינָם כְּשֵׁרִים, אָז עוֹמֶדֶת, (דבר) שֶׁלֹּא מְאִירָה, עַד שֶׁנִּפְרָדִים הַחַיָּבִים מִתּוֹךְ הַזַּכָּאִים, אָז מִתְעוֹרֵר הַדִּין.

וּמֵהַדִּין הַהוּא מִתְחַזֵּק הַצַּד הָאַחֵר, וְנִמְצָא מְקַטְרֵג, כְּדֵי שֶׁיִּנָּתְנוּ לוֹ אֵלּוּ הַחַיָּבִים, מִפְּנֵי שֶׁכָּתוּב (איוב כח) וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר. וּמְכַסֶּה לַלְּבָנָה. מַדּוּעַ (לא מוֹסֶרֶת אוֹתָם בְּיַד הַמְּקַטְרֵג)? מִפְּנֵי שֶׁאֵין רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבֵּד אֶת מַעֲשֵׂי יָדָיו.

וְהַצַּד הָאַחֵר הַהוּא עוֹמֵד בִּקְלִפָּה חֲזָקָה, שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִשָּׁבֵר חוּץ בְּאוֹתָהּ עֵצָה

וְכַד מִתְּעָרֵי יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בְּשׁוֹפָר, הַהוּא קָלָא דְּנָפִיק מִשּׁוֹפָר, בָּטַשׁ בַּאֲוִירָא, וּבָקַע רְקִיעִין, עַד דְּסַלְקָא לְגַבֵּי הַהוּא טִנְרָא תַקִּיפָא, (נ"א סִטְרָא אַחֲרָא) דְּחָפֵי לְסִיהֲרָא, אַשְׁגַּח, וְאַשְׁכַּח אִתְּעָרוּתָא דְּרַחֲמֵי, כְּדֵין הַהוּא (דף קפ"ד ע"ב) דְּסָלִיק וְקַיְּימָא לְעֵילָא, אִתְעַרְבָּב. כְּדֵין הַהוּא קָלָא קַיְּימָא, וְאַעְבַּר הַהוּא דִינָא, וְכֵיוָן דִּלְתַתָּא אַתְּעָרוּ רַחֲמֵי, הָכִי נָמֵי לְעֵילָא, אִתְּעַר שׁוֹפָרָא אַחֲרָא עִלָּאָה, וְאַפִּיק קָלָא דְּאִיהוּ רַחֲמֵי, וְאַתְעָרְעוּ קָלָא בְקָלָא, רַחֲמֵי בְרַחֲמֵי, וּבְאִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא, אִתְּעַר הָכִי נָמֵי לְעֵילָא.

וְאִי תֵּימָא, הֵיךְ יְכִיל קָלָא דִלְתַתָּא, אוֹ אִתְּעָרוּתָא דִלְתַתָּא לְאַתְעָרָא, הָכִי נָמֵי. תָּא חֲזֵי, עָלְמָא תַתָּאָה, קַיְּימָא לְקַבְּלָא תָדִיר, וְהוּא אִקְרֵי אֶבֶן

לשון הקודש

שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. כְּדֵי לִשְׁבֹּר הַכִּסּוּי הַהוּא שֶׁמְּכַסֶּה אֶת הַלְּבָנָה, וְלֹא מְאִירָה.

וְכַאֲשֶׁר מִתְעוֹרְרִים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה בַּשּׁוֹפָר, הַקּוֹל הַהוּא שֶׁיּוֹצֵא מֵהַשּׁוֹפָר מַכֶּה בָאֲוִיר, וּבוֹקֵעַ אֶת הָרְקִיעִים, עַד שֶׁעוֹלֶה לְגַבֵּי הַסֶּלַע הַהוּא הֶחָזָק, (הַצַּד הָאַחֵר) שֶׁמְּכַסֶּה לַלְּבָנָה, מַשְׂגִּיחַ וּמוֹצֵא הִתְעוֹרְרוּת הָרַחֲמִים, אָז הַהוּא שֶׁעוֹלֶה וְעוֹמֵד לְמַעְלָה, מִתְעָרְבֵב. אָז הַקּוֹל הַהוּא עוֹמֵד וּמַעֲבִיר הַדִּין הַהוּא, וְכֵיוָן שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרְרִים הָרַחֲמִים, כָּךְ גַּם לְמַעְלָה מִתְעוֹרֵר שׁוֹפָר אַחֵר עֶלְיוֹן וּמוֹצִיא קוֹל שֶׁהוּא רַחֲמִים, וּמִתְעָרְבְּבִים קוֹל בְּקוֹל, רַחֲמִים בְּרַחֲמִים, וּבַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל לְמַטָּה מִתְעוֹרֵר כָּךְ גַּם לְמַעְלָה.

וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ יָכוֹל קוֹל שֶׁל לְמַטָּה אוֹ הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל לְמַטָּה לְהִתְעוֹרֵר – כְּמוֹ כֵן? בֹּא וּרְאֵה, עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן עוֹמֵד לְקַבֵּל תָּמִיד, וְהוּא נִקְרָא אֶבֶן טוֹבָה,

טָבָא. וְעָלְמָא עִלָּאָה לָא יָהִיב לֵיהּ, אֶלָּא כְּגַוְונָא דְּאִיהוּ קַיְימָא. אִי אִיהוּ קַיְימָא בִּנְהִירוּ דְּאַנְפִּין מִתַּתָּא, כְּדֵין הָכִי נַהֲרִין לֵיהּ מִלְּעֵילָּא. וְאִי אִיהוּ קַיְימָא בַּעֲצִיבוּ, יַהֲבִין לֵיהּ דִּינָא בְּקָבְלֵיהּ.

כְּגַוְונָא דָּא, (תהלים ק) עִבְדוּ אֶת יְיָ בְּשִׂמְחָה. חֶדְוָה דְּבַר נָשׁ, מָשִׁיךְ לְגַבֵּיהּ חֶדְוָה אַחֲרָא עִלָּאָה. הָכִי נָמֵי הַאי עָלְמָא תַּתָּאָה, כְּגַוְונָא דְּאִיהִי אִתְעַטְּרַת, הָכִי אַמְשִׁיךְ מִלְּעֵילָּא. בְּגִין כָּךְ מִקַּדְמֵי יִשְׂרָאֵל, וְאַתְעָרֵי בַּשּׁוֹפָר קָלָא דְּאִיהוּ (רָזָא דְּרַחֲמֵי) כָּלִיל בְּאֶשָּׁא וּמַיָּא וְרוּחָא, וְאִתְעָבִיד חַד, וְסַלְקָא לְעֵילָּא, וּכְטַשׁ בְּהַאי אֶבֶן טָבָא, וְאִצְטְבַּע בְּאִינּוּן גַּוְונִין דְּהַאי קָלָא, וּכְדֵין כְּמָה דְּאִתְחַזְיָא, הָכִי מָשִׁיךְ מִלְּעֵילָּא.

וְכֵיוָן דְּאִתַּקְנַת בְּהַאי קָלָא. רַחֲמֵי נַפְּקֵי מִלְּעֵילָּא, וְשַׁרְיָין עָלָהּ, וְאִתְכְּלִילָא בְּרַחֲמֵי, מִתַּתָּא

לשון הקודש

וְעוֹלָם הָעֶלְיוֹן לֹא נוֹתֵן לוֹ, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁהוּא עוֹמֵד. אִם הוּא קַיָּם בְּהָאָרַת פָּנִים מִלְּמַטָּה, כְּמוֹ כֵּן מְאִירִים לוֹ מִלְּמַעְלָה. וְאִם הוּא עוֹמֵד בְּעַצְבוּת, נוֹתְנִים לוֹ דִּין כְּנֶגְדּוֹ.

כְּמוֹ זֶה, (תהלים ק) עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה. שִׂמְחָה שֶׁל בֶּן אָדָם מוֹשֵׁךְ לְעַצְמוֹ שִׂמְחָה אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה. כָּךְ גַּם זֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן – כְּמוֹ שֶׁהִיא מִתְעוֹרֶרֶת, כָּךְ מוֹשֵׁךְ מִלְּמַעְלָה. מִשּׁוּם כָּךְ מַקְדִּימִים יִשְׂרָאֵל וּמְעוֹרְרִים בַּשּׁוֹפָר קוֹל שֶׁהוּא (סוד שֶׁל רַחֲמִים) כָּלוּל בְּאֵשׁ וּמַיִם וְרוּחַ, וְנַעֲשֶׂה אֶחָד, וְעוֹלֶה לְמַעְלָה, וּמַכֶּה בָּאֶבֶן הַטּוֹבָה הַזּוֹ, וְנִצְבָּע בִּגְוָנִים אֵלּוּ שֶׁל הַקּוֹל הַזֶּה, וְאָז כְּמוֹ שֶׁמִּתְרָאֶה, כָּךְ מוֹשֵׁךְ מִלְּמַעְלָה.

וְכֵיוָן שֶׁנִּתְקֶנֶת בְּקוֹל זֶה, רַחֲמִים יוֹצְאִים מִלְּמַעְלָה וְשׁוֹרִים עָלֶיהָ, וְנִכְלֶלֶת

וּמִלְּעֵילָא. וּכְדֵין אִתְעַרְבָּב סִטְרָא אַחֲרָא. (אִסְתָּכַל וְחָמֵי בִּנְהִירוּ דְּאַנְפִּין) וְאִתְחַלָּשׁ תְּקִפֵּיהּ, וְלָא יְכִיל לְקַטְרְגָא. וְהַאי אֶבֶן טָבָא, קַיְימָא בִּנְהִירוּ דְּאַנְפִּין, מִכָּל סִטְרִין, בִּנְהִירוּ דִּלְתַתָּא, וּבִנְהִירוּ דִּלְעֵילָא.

אֵימָתַי קַיְימָא בִּנְהִירוּ דִּלְעֵילָא, הֲוֵי אוֹמֵר בְּיוֹמָא דְּכִפּוּרֵי. וּבְיוֹמָא דְּכִפּוּרֵי אִתְנְהִיר הַהוּא אֶבֶן טָבָא, בִּנְהִירוּ דִּלְעֵילָא, מִגּוֹ נְהִירוּ דְּעָלְמָא דְּאָתֵי, (וְאִתְעַרְבָּב הַהוּא דִּלְטוּרָא) וּכְדֵין מְתַקְּנִין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא חַד שָׂעִיר, וּמְשַׁדְּרִין לְהַאי מַדְבְּרָא תַּקִּיפָא, דְּאִיהוּ שַׁלְטָא עָלֵיהּ.

וְהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, אִיהוּ נְקוּדָה אֶמְצָעִיתָא דְּחָרִיבוּ דְּעָלְמָא, בְּגִין דְּכָל חָרִיבוּ וְשִׁמָּמוֹן (ס"א מִנֵּיהּ, הוּא מֵהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא דְּשַׁלִּיט) מִנֵּיהּ, הַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא שַׁלִּיט עָלֵיהּ. וּנְקוּדָה אֶמְצָעִיתָא דְּכָל

לשון הקודש

בְּרַחֲמִים מִלְּמַטָּה וּמִלְּמַעְלָה. וְאָז מִתְעַרְבֵּב הַצַּד הָאַחֵר, (מִסְתַּכֵּל וְרוֹאֶה בְּהֶאָרַת הַפָּנִים) וְנֶחֱלָשׁ כֹּחוֹ וְלֹא יָכוֹל לְקַטְרֵג. וְהָאֶבֶן הַטּוֹבָה הַזּוֹ קַיֶּמֶת בְּהֶאָרַת הַפָּנִים מִכָּל הַצְּדָדִים – בְּהֶאָרָה שֶׁל לְמַטָּה וּבְהֶאָרָה שֶׁל לְמַעְלָה.

מָתַי עוֹמֶדֶת בְּהֶאָרָה שֶׁל לְמַעְלָה? הֱוֵי אוֹמֵר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים מְאִירָה הָאֶבֶן הַטּוֹבָה הַהִיא בְּאוֹר שֶׁל לְמַעְלָה מִתּוֹךְ הָאוֹר שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, (וּמִתְעַרְבֵּב הַמַּקְטֵרֵג הַהוּא), וְאָז מְתַקְּנִים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה שָׂעִיר אֶחָד, וְשׁוֹלְחִים לַמִּדְבָּר הַזֶּה הֶחָזָק שֶׁהוּא שׁוֹלֵט עָלָיו.

וְהַצַּד הָאַחֵר הַהוּא הוּא נְקֻדָּה אֶמְצָעִית שֶׁל הָעוֹלָם הֶחָרֵב, מִשּׁוּם שֶׁכָּל חָרְבָּה וּשְׁמָמָה (הוּא מִמֶּנּוּ, מֵהַצַּד הָאַחֵר הַהוּא הַשּׁוֹלֵט) מִמֶּנּוּ, הַצַּד הָאַחֵר הַהוּא שׁוֹלֵט עָלָיו, וּנְקֻדָּה הָאֶמְצָעִית שֶׁל כָּל הַיִּשּׁוּב, צַד הַקְּדֻשָּׁה

יְשׁוּבָא, סִטְרָא דִּקְדוּשָׁה אִיהוּ, וְעַל דָּא, קַיְּימָא יְרוּשְׁלֵם בְּאֶמְצָעִיתָא דְכָל יְשׁוּבָא דְעָלְמָא.

בִּתְרֵין נְקוּדִין אִתְפְּרָשַׁת מָלְכוּ שְׁמַיָּא, סִטְרָא דִּקְדוּשָׁא, חַד דִּילָהּ, וְחַד דְעָלְמָא דְאָתֵי, נְקוּדָה עִלָּאָה טְמִירָאָה, וְעַל דָּא קַיְּימָא בִּתְרֵין נְקוּדִין: נְקוּדָה דִילָהּ קַיְּימָא תְּחוֹתָהּ, יְרוּשְׁלֵם, אֶמְצָעִיתָא דְכָל יְשׁוּבָא. נְקוּדָא דְנַטְלָא מֵאִימָא עִלָּאָה טְמִירָא, אִיהוּ גַּן עֵדֶן דְּאַרְעָא, דְּקַיְּימָא בְּאֶמְצָעִיתָא דְכָל עָלְמָא, לְכָל סִטְרִין, דְּחָרִיבוּ וְיִשׁוּבָא, וְכָל סִטְרִין דְעָלְמָא.

וְעַל דָּא, בְּאֶמְצָעִיתָא דְגַן עֵדֶן, קַיְּימָא נְקוּדָה חָדָא עִלָּאָה טְמִירָא וּגְנִיזָא, דְּלָא יְדִיעַ. וְחַד עַמּוּדָא, נָעִיץ מִתַּתָּא לְעֵילָא, גּוֹ הַהִיא נְקוּדָה, וּמִתַּתָּן נַבְעֵי מַיָּא, דְּאִתְפְּרִישׁוּ לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא.

לשון הקודש

הוּא. וְעַל זֶה עוֹמֶדֶת יְרוּשָׁלַיִם בְּאֶמְצַע כָּל הַיִּשּׁוּב שֶׁל הָעוֹלָם.

בִּשְׁתֵּי נְקֻדּוֹת נִבְדֶּלֶת מַלְכוּת שָׁמַיִם, צַד הַקְּדֻשָּׁה – אַחַת שֶׁלָּהּ, וְאַחַת שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא. נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה נֶעְלֶמֶת, וְעַל זֶה קַיֶּמֶת בִּשְׁתֵּי נְקֻדּוֹת. נְקֻדָּה שֶׁלָּהּ עוֹמֶדֶת תַּחְתֶּיהָ, יְרוּשָׁלַיִם, אֶמְצַע שֶׁל כָּל הַיִּשּׁוּב. נְקֻדָּה שֶׁלּוֹקַחַת מֵאִמָּא עֶלְיוֹנָה וּסְתוּמָה, הִיא גַּן עֵדֶן שֶׁל הָאָרֶץ, שֶׁעוֹמֶדֶת בְּאֶמְצַע שֶׁל כָּל הָעוֹלָם לְכָל הַצְּדָדִים, שֶׁל הֶחָרְבָה וְהַיִּשּׁוּב וְכָל צִדְדֵי הָעוֹלָם.

וְעַל זֶה בְּאֶמְצַע גַּן עֵדֶן עוֹמֶדֶת נְקֻדָּה אַחַת עֶלְיוֹנָה נֶעְלֶמֶת וּסְתוּמָה שֶׁלֹּא נוֹדַעַת. וְעַמּוּד אֶחָד נָעוּץ מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה תּוֹךְ הַנְּקֻדָּה הַהִיא, וּמִשָּׁם

אִשְׁתְּכָחוּ תְּלַת נְקוּדִין בְּעָלְמָא, דְּקַיְּימָאן דָּא עַל דָּא, כְּגַוְונָא דִּתְלַת נְקוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא.

תָּא חֲזֵי, הַהוּא שָׂעִיר דִּמְשַׁדְּרִין יִשְׂרָאֵל לַעֲזָאזֵל, לְהַהוּא מַדְבְּרָא, כְּגִין לְמֵיהַב חוּלָקָא לְהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, לְאִתְעַסְּקָא בַּהֲדֵיהּ. וְאִי תֵּימָא, תְּרֵין שְׂעִירִין אֲמַאי הָכָא, חַד לַיְיָ' וְחַד לְהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא. תִּינַח הַהוּא שָׂעִיר דְּסִטְרָא אַחֲרָא. לַיְיָ' אֲמַאי.

אֶלָּא לְמַלְכָּא דְּהָוָה אַרְגִּיז עַל בְּרֵיהּ, קָרָא לְסַנְטִירָא, הַהוּא דְּעָבִיד דִּינָא בִּבְנֵי נָשָׁא תָּדִיר, כְּגִין דְּיִזְדַּמַּן לְמֶעְבַּד דִּינָא בִּבְרֵיהּ. הַהוּא סַנְטִירָא חַדֵּי, וְעָאל בְּבֵי מַלְכָּא לְמֵיכַל תַּמָּן, כֵּיוָן דְּאַשְׁגַּח בֵּיהּ בְּרֵיהּ, אָמַר, וַדָּאי לָא עָאל סַנְטִירָא דָּא בְּבֵי אַבָּא, אֶלָּא כְּגִין דְּאַרְגִּיז מַלְכָּא עָלַי. מָה

לשון הקודש

נוֹבְעִים מִים שֶׁנִּפְרָדִים לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. נִמְצְאוּ שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת בָּעוֹלָם שֶׁעוֹמְדוֹת זוֹ עַל זוֹ, כְּדֶגְמַת שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה.

בֹּא וּרְאֵה, הַשָּׂעִיר הַהוּא שֶׁשּׁוֹלְחִים יִשְׂרָאֵל לַעֲזָאזֵל לַמִּדְבָּר הַהוּא, כְּדֵי לָתֵת חֵלֶק לַצַּד הָאַחֵר הַהוּא לְהִתְעַסֵּק אִתּוֹ. וְאִם תֹּאמַר, שְׁנֵי שְׂעִירִים לָמָּה כָּאן? אֶחָד לַה', וְאֶחָד לַצַּד הָאַחֵר הַהוּא. נִיחָא הַשָּׂעִיר הַהוּא שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, אַךְ לַה' מַדּוּעַ?

אֶלָּא, לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה כּוֹעֵס עַל בְּנוֹ, קָרָא לַשּׁוֹטֵר, זֶה שֶׁעוֹשֶׂה דִּין בִּבְנֵי אָדָם תָּמִיד, כְּדֵי שֶׁיִּתְכּוֹנֵן לַעֲשׂוֹת דִּין בִּבְנוֹ. הַשּׁוֹטֵר הַהוּא שָׂמֵחַ, וְנִכְנַס לְבֵית הַמֶּלֶךְ לֶאֱכֹל שָׁם. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתוֹ בְּנוֹ, אָמַר, וַדַּאי לֹא נִכְנַס הַשּׁוֹטֵר כָּאן בְּבֵית אָבִי אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁכָּעַס הַמֶּלֶךְ עָלַי. מֶה עָשָׂה?

עָבֵד, אָזַל וְאִתְפְּיָים בַּהֲדֵיהּ. כֵּיוָן דְּאִתְפְּיָים בַּהֲדֵיהּ, פָּקִיד מַלְכָּא לְמֶעְבַּד סְעוּדָתָא עִלָּאָה לֵיהּ וְלִבְרֵיהּ, וּפָקִיד דְּלָא יָדַע בֵּיהּ הַהוּא סַנְטִירָא.

לְבָתָר עָאל הַהוּא סַנְטִירָא. אָמַר מַלְכָּא הַשְׁתָּא אִי יִנְדַּע דָּא, מִסְּעוּדָתָא עִלָּאָה (דף קפ"ה ע"א) דְּאַתְקִינִית לִי וְלִבְרִי, יִתְעַרְבֵּב פָּתוֹרָא. מָה עָבַד. קָרָא לַמְּמָנָא עַל סְעוּדָתָא, אָמַר לֵיהּ, אַתְקִין מִדִּי, וּתְשָׁוֵי קַמָּאי, וּתְשָׁוֵי קַמֵּיהּ דְּהַהוּא סַנְטִירָא, בְּגִין דְּיַחְשִׁיב דְּסָעִיד קַמָּאי מִדִּילִי, וְלָא יִנְדַּע בְּהַהִיא סְעוּדָתָא יַקִּירָא דְּחֶדְוָה דִּילִי וְדִבְרִי, וְיִטּוֹל הַהוּא חוּלָקָא וְיֵזִיל לֵיהּ, וְיִתְפְּרַשׁ מֵחֶדְוָה דִּסְעוּדָתָא דִּילָן. וְאִי לָאו דְּמַלְכָּא עָבִיד הָכִי, לָא יִתְפְּרַשׁ הַהוּא סַנְטִירָא מִבֵּי מַלְכָּא.

כַּךְ אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, אַזְמִינוּ תְּרֵין שְׂעִירִין, חַד לִי וְחַד לְהַהוּא דַלְטוֹרָא, בְּגִין

לשון הקודש

הָלַךְ וְהִתְפַּיֵּס עִמּוֹ. וּמִשּׁוּם שֶׁהִתְפַּיֵּס עִמּוֹ, צִוָּה הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת סְעוּדָה עֶלְיוֹנָה לוֹ וְלִבְנוֹ, וְצִוָּה שֶׁלֹּא יֵדַע בּוֹ הַשּׁוֹטֵר הַהוּא. **לְבַסּוֹף** נִכְנַס הַשּׁוֹטֵר הַהוּא. אָמַר הַמֶּלֶךְ, עַתָּה אִם יֵדַע זֶה מֵהַסְּעוּדָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהֵכַנְתִּי לִי וְלִבְנִי, יִתְבַּלְבֵּל הַשֻּׁלְחָן. מָה עָשָׂה? קָרָא לַמְּמֻנֶּה עַל הַסְּעוּדָה וְאָמַר לוֹ, תָּכִין מַשֶּׁהוּ וְתָשִׂים לְפָנַי, וְתָשִׂים לִפְנֵי הַשּׁוֹטֵר הַהוּא, כְּדֵי שֶׁיַּחְשֹׁב שֶׁסּוּעַד לְפָנַי מִשֶּׁלִּי, וְלֹא יֵדַע מֵהַסְּעוּדָה הַחֲשׁוּבָה הַהִיא שֶׁל שִׂמְחָה שֶׁלִּי וְשֶׁל בְּנִי, וְיִקַּח הַחֵלֶק הַהוּא וְיֵלֵךְ לוֹ, וְיִתְרַחֵק מֵהַשִּׂמְחָה שֶׁל הַסְּעוּדָה שֶׁלָּנוּ. וְאִם לֹא שֶׁעָשָׂה הַמֶּלֶךְ כָּךְ, לֹא יִתְרַחֵק הַשּׁוֹטֵר הַהוּא מִבֵּית הַמֶּלֶךְ.

כָּךְ אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל,

דְּיַחְשִׁיב דְּמִסְעוּדָתָא דִּילִי קָאֲכִיל, וְלָא יְנַדַּע בִּסְעוּדָתָא דְּחֶדְוָה אַחֲרָא דִּילָן, וְיִסַּב הַהוּא חוּלָקָא, וְיֵזֵיל לְאָרְחֵיהּ, וְיִתְפְּרַשׁ מִבֵּיתִי. כֵּיוָן דְּאִמָּא עִלָּאָה, עָלְמָא דְּאָתֵי, אָתֵי לְמִשְׁרֵי גּוֹ הֵיכְלָא דְּעָלְמָא תַּתָּאָה, לְאַשְׁכְּחָא נְהִירוּ (נ"א לְאַשְׁגְּחָא עָלָּהּ בִּנְהִירוּ) דְּאַנְפִּין, דִּין הוּא דְּלָא יִשְׁתְּכַּח הַהוּא דַּלְטוֹרָא, וְלָא מָאֲרֵי דְּדִינִין לְקַמֵּיהּ, כַּד אַפִּיק כָּל בִּרְכָאן, וְאַנְהִיר לְכֹלָּא. וְכָל הַהוּא חִירוּ יִשְׁתְּכַּח, וְיִשְׂרָאֵל נָטְלֵי מֵאִינּוּן בִּרְכָאן.

דְּהָא כַּד עָלְמָא דְּאָתֵי, עָאל לְהֵיכָלָא דְּעָלְמָא תַּתָּאָה, וְאַשְׁכַּח דְּחַדֵּי עָלְמָא תַּתָּאָה עִם בְּנוֹי בְּהַהִיא סְעוּדָתָא עִלָּאָה, כְּדֵין אִיהוּ בָּרִיךְ פַּתּוֹרָא, וְעָלְמִין כֻּלְּהוּ מִתְבָּרְכִין, וְכָל חִידוּ וְכָל נְהִירוּ דְּאַנְפִּין אִשְׁתְּכָחוּ תַּמָּן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב,

לשון הקודש

תַּזְמִינוּ שְׁנֵי שְׂעִירִים, אֶחָד לִי וְאֶחָד לַמְקַטְרֵג הַהוּא, כְּדֵי שֶׁיַּחְשֹׁב שֶׁמִּסְעוּדָה שֶׁלִּי הוּא אוֹכֵל, וְלֹא יֵדַע בִּסְעוּדַת הַשִּׂמְחָה הָאַחֶרֶת שֶׁלָּנוּ, וְיִקַּח הַחֵלֶק הַהוּא וְיֵלֵךְ לְדַרְכּוֹ וְיִתְרַחֵק מִבֵּיתִי. כֵּיוָן שֶׁאִמָּא הָעֶלְיוֹנָה, עוֹלָם הַבָּא, בָּאָה לִשְׁרוֹת תּוֹךְ הַהֵיכָל שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן לִמְצֹא אוֹר (לְהַשְׁגִּיחַ עָלֶיהָ בְּהָאִרָה) שֶׁל הַפָּנִים, דִּין הוּא שֶׁלֹּא יִמָּצֵא הַמְקַטְרֵג הַהוּא, וְלֹא בַעֲלֵי הַדִּין לְפָנָיו, כַּאֲשֶׁר מוֹצִיא כָּל הַבְּרָכוֹת וּמֵאִיר לְכֻלָּם. וְכָל שֶׁפַע הַחֵרוּת הַהוּא נִמְצָא, וְיִשְׂרָאֵל נוֹטְלִים מֵאֵלּוּ הַבְּרָכוֹת.

שֶׁהָרֵי כַּאֲשֶׁר הָעוֹלָם הַבָּא נִכְנָס לַהֵיכָל שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן וּמוֹצֵא שֶׁשָּׂמֵחַ הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן עִם בָּנָיו בַּסְּעוּדָה הָעֶלְיוֹנָה הַהִיא, אָז הוּא מְבָרֵךְ הַשֻּׁלְחָן, וְהָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם מִתְבָּרְכִים, וְכָל שִׂמְחָה

(ויקרא טז) לִפְנֵי יְיָ׳ תִּטְהָרוּ.

כְּתִיב (ויקרא טז) וְנָתַן אַהֲרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם גּוֹרָלוֹת גּוֹרָל אֶחָד לַיְיָ׳ וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל. דָּא אִיהוּ הַהוּא חֶדְוָה דְּהַהוּא דַּלְטוֹרָא, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָטִיל עִמֵּיהּ גּוֹרָל, וְזַמִּין לֵיהּ, וְלָא יָדַע דְּנוּר דָּלִיק אַטִּיל עַל רֵישֵׁיהּ, וְעַל עַמָּא דִּילֵיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (משלי כה) כִּי גֶחָלִים אַתָּה חוֹתֶה עַל רֹאשׁוֹ.

וְסִימָנִיךְ, (אסתר ה) אַף לֹא הֵבִיאָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם הַמֶּלֶךְ אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשָׂתָה כִּי אִם אוֹתִי. וּכְתִיב, וַיֵּצֵא הָמָן בַּיּוֹם הַהוּא שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב. בְּהַהוּא חוּלָקָא דְּנָטִיל, וְאָזִיל לֵיהּ. וּלְבָתַר כַּד אָתֵי מַלְכָּא עִלָּאָה, לְבֵי מַטְרוֹנִיתָא, מַטְרוֹנִיתָא תַּבְעַת עִלָּהָא, וְעַל בְּנָהָא, וְעַל עַמָּא מִן מַלְכָּא.

לשון הקודש

וְכָל הֶאָרַת הַפָּנִים נִמְצָאוֹת שָׁם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) לִפְנֵי ה׳ תִּטְהָרוּ.

כָּתוּב (ויקרא טז) וְנָתַן אַהֲרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם גֹּרָלוֹת גּוֹרָל אֶחָד לַה׳ וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל. זוֹהִי הַשִּׂמְחָה הַהִיא שֶׁל הַמְקַטְרֵג הַהוּא, כְּדֵי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַפִּיל עִמּוֹ גּוֹרָל, וּמַזְמִין אוֹתוֹ, וְלֹא יוֹדֵעַ שֶׁאֵשׁ דּוֹלֵק שָׁם עַל רֹאשׁוֹ וְעַל הָעָם שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כה) כִּי גֶחָלִים אַתָּה חוֹתֶה עַל רֹאשׁוֹ.

וְסִימָנֶךָ – (אסתר ה) אַף לֹא הֵבִיאָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם הַמֶּלֶךְ אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשָׂתָה כִּי אִם אוֹתִי. וְכָתוּב, וַיֵּצֵא הָמָן בַּיּוֹם הַהוּא שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב. בַּחֵלֶק הַהוּא שֶׁנּוֹטֵל, וְהוֹלֵךְ לוֹ. וּבַסּוֹף, כַּאֲשֶׁר בָּא הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן לְבֵית הַמַּלְכָּה, הַמַּלְכָּה מְבַקֶּשֶׁת עָלֶיהָ וְעַל בָּנֶיהָ וְעַל עַמָּהּ מִן הַמֶּלֶךְ.

וַאֲפִילוּ בִּזְמָנָא דְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, וְצַלּוּ צְלוֹתִין בְּכָל יוֹמָא, אִיהִי סַלְקַת בְּיוֹמָא דָא, לְקָמֵי מַלְכָּא עִלָּאָה, וְתַבְעַת עַל בְּנָהָא. וּכְדֵין אִתְגְּזָרוּ, כָּל אִינּוּן נוֹקְמִין, דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד עִם אֱדוֹם, וְאִתְגְּזַר הֵיךְ זַמִּין דִּלְטוֹרָא דָא לְאִתְעַבְּרָא מֵעָלְמָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח.

וְסִימָנֵךְ, בִּזְמָנָא דְגָלוּתָא (אסתר ז) כִּי נִמְכַּרְנוּ אֲנִי וְגוֹ'. כִּי אֵין הַצָּר שׁוֶה בְּנֶזֶק הַמֶּלֶךְ. מָאי בְּנֶזֶק הַמֶּלֶךְ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (יהושע ז) וְהִכְרִיתוּ אֶת שְׁמֵנוּ מִן הָאָרֶץ וּמַה תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. דְּהָא שְׁמָא עִלָּאָה, לָא אִתְקָיְּים בְּקִיּוּמֵיהּ, וְדָא אִיהוּ בְּנֶזֶק הַמֶּלֶךְ.

וּכְדֵין וְהָמָן נִבְעָת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה כְּדֵין, נְהִירוּ דְּאַנְפִּין, וְכָל חִידוּ אִשְׁתְּכַח, וְיִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

וַאֲפִלּוּ בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּגָלוּת וּמִתְפַּלְּלִים תְּפִלּוֹת בְּכָל יוֹם, הִיא עוֹלָה בְּיוֹם זֶה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן וּמְבַקֶּשֶׁת עַל בָּנֶיהָ, וְאָז נִגְזְרוֹת כָּל אוֹתָן נְקָמוֹת שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת עִם אֱדוֹם, וְנִגְזַר אֵיךְ עָתִיד הַמְּקַטְרֵג הַזֶּה לַעֲבֹר מִן הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח.

וְסִימָנֵךְ – בִּזְמַן הַגָּלוּת (אסתר ז) כִּי נִמְכַּרְנוּ אֲנִי וְגוֹ'. כִּי אֵין הַצָּר שׁוֶה בְּנֶזֶק הַמֶּלֶךְ. מַה זֶּה בְּנֶזֶק הַמֶּלֶךְ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יהושע ז) וְהִכְרִיתוּ אֶת שְׁמֵנוּ מִן הָאָרֶץ וּמַה תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. שֶׁהֲרֵי הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן לֹא מִתְקַיֵּם בְּקִיּוּמוֹ, וְזֶהוּ בְּנֶזֶק הַמֶּלֶךְ.

וְאָז, וְהָמָן נִבְעַת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה.

נַפְקֵי לְחִירוּ, בְּהַהוּא יוֹמָא. כְּדֵין מֵהַהוּא יוֹמָא וּלְהָלְאָה, חִירוּ וְחֶדְוָה בְּאִתְגַּלְיָא, לְשַׁלְטָאָה עָלַיְיהוּ, כְּדֵין בָּעֵי לְמֵחֲדֵי עִמְּהוֹן, מִכָּאן וּלְהָלְאָה, כְּמָה דְיָהֲבוּ לֵיהּ חוּלָקָא לְאִתְפָּרְשָׁא מִנְּהוֹן, הָכִי נָמֵי יַהֲבִין לִשְׁאַר עַמִּין, לְאִתְפָּרְשָׁא מִנְּהוֹן לְתַתָּא.

תָּא חֲזֵי, מָה הוּא רָזָא דְקָרְבְּנָא, לְקָרְבָּא שָׂעִיר, (לְקַבֵּל שָׂעִיר) וְלָא מִלָּה אַחֲרָא. וַאֲמַאי שָׂעִיר בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, וְהָכָא נָמֵי שָׂעִיר. אֶלָּא אִי תֵּימָא בְּגִין דְּאִיהוּ סִטְרָא דִילֵיהּ יֵאוֹת. אֲמַאי לָא הֲוֵי עֵז.

אֶלָּא מִלָּה דָא אִצְטְרִיךְ, וְאִיהִי אִשְׁתְּכַחַת לְמָארֵיהוֹן דְּחָרְשִׁין, דְּכָל עוֹבָדַיְיהוּ בְּמָה דְלָא (אִתְחַבָּר) יְהֵא בְּנוּקְבָא. וְעַל דָּא שָׂעִיר לָא אִתְחַבָּר בְּנוּקְבָא, בְּסִטְרִין דִילֵיהּ כֻּלְּהוּ. עֵז כַּד אִתְחַבָּר בְּנוּקְבָא. וּבְגִין דְּאִיהוּ מַלְכָּא, יַהֲבִין לֵיהּ

לשון הקודש

אָז אוֹר הַפָּנִים וְכָל שִׂמְחָה נִמְצֵאת, וְיִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים לַחֵרוּת בַּיּוֹם הַהוּא. וְאָז, מֵהַיּוֹם הַהוּא וָהָלְאָה, חֵרוּת וְשִׂמְחָה בְּגִלּוּי לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם, וְאָז צָרִיךְ לִשְׂמֹחַ עִמָּהֶם. מִכָּאן וָהָלְאָה, כְּמוֹ שֶׁנָּתְנוּ לוֹ חֵלֶק לְהִתְרַחֵק מֵהֶם, כָּךְ גַּם נוֹתְנִים לִשְׁאָר הָעַמִּים לְהִתְרַחֵק מֵהֶם לְמַטָּה.

בֹּא וּרְאֵה, מַה הוּא סוֹד הַקָּרְבָּנוֹת לְהַקְרִיב שָׂעִיר (כְּנֶגֶד שָׂעִיר) וְלֹא דָּבָר אַחֵר? וּמַדּוּעַ שָׂעִיר בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, וְכָאן גַּם כֵּן שָׂעִיר? אֶלָּא, אִם תֹּאמַר מִשּׁוּם שֶׁהוּא צַד שֶׁלּוֹ – טוֹב. מַדּוּעַ לֹא הָיָה עֵז?

אֶלָּא דָּבָר זֶה צָרִיךְ, וְהוּא נִמְצָא לְבַעֲלֵי כִּשּׁוּפִים, שֶׁכָּל מַעֲשֵׂיהֶם בְּמַה שֶׁלֹּא (מִתְחַבֵּר) יִהְיֶה בִּנְקֵבָה. וְעַל זֶה שָׂעִיר, שֶׁלֹּא הִתְחַבֵּר בִּנְקֵבָה בְּכָל הַצְּדָדִים שֶׁלּוֹ. עֵז, כַּאֲשֶׁר הִתְחַבֵּר בִּנְקֵבָה. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא מֶלֶךְ, נוֹתְנִים לוֹ מִשּׁוּם הַכָּבוֹד שֶׁלּוֹ, זֶה

בְּגִין יְקָרָא דִּילֵיהּ, הַאי דְּלָא אִתְחַבָּר בְּנוּקְבָּא, וְלָא יָהִיב חֵילֵיהּ לְאַחֲרָא. וְדָא אִשְׁתְּמוֹדָע לְאִינּוּן חָרָשִׁין, דְּמִשְׁתַּמְּשִׁין בְּהָנֵי עוֹבָדֵי. וּבְגִינֵי כַּךְ, שַׁרְיָין עַל הַהוּא שָׂעִיר, כָּל אִינּוּן חֲטָאֵיהוֹן.

וְתָא חֲזֵי, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ חוּלָקָא לְהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, רָזָא הָכָא, כָּל הָנֵי סִטְרִין אַחֲרָנִין דִּלְתַתָּא, (דְּאִקְּרוּן מְצוּלוֹת יַם) כֻּלְּהוּ מִסְאֲבִין יַתִּיר. וְכָל מַה דְּנַחְתִּין דַּרְגִּין תַּתָּאִין, הָכִי מִסְאֲבוּ דִּלְהוֹן יַתִּיר. וּבְגִין כַּךְ, בָּעֵז יַתִּיר חוּלָקֵיהוֹן, בְּגִין דְּשַׁעֲרָא (דף קפ"ה ע"ב) דִּילֵיהּ תַּלְיָא יַתִּיר מִבְּעִירָא אַחֲרָא, כְּמָה דְּדִינָא דִּלְהוֹן תָּלֵי לְתַתָּא בִּמְסָאֲבוּ. אֲבָל הַאי מַלְכּוּ חַיָּיבְתָּא אַחֲרָא, מַלְכָּא דְּכֹלָּא בְּהַהוּא סִטְרָא, בָּרוּר אִיהוּ יַתִּיר מִסְאֲבוּ דִּילֵיהּ, וְלָא מִסְאֲבוּ שְׁלִים כְּהָנֵי תַּתָּאֵי. וְעַל דָּא שָׂעִיר, דְּשַׁעַר דִּילֵיהּ לָא תַּלְיָא, וְלָא

לשון הקודש

שֶׁלֹּא הִתְחַבֵּר בִּנְקֵבָה וְלֹא נָתַן כֹּחוֹ לְאַחֵר. וְזֶה יָדוּעַ לְאוֹתָם הַמְכַשְּׁפִים שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁים בְּמַעֲשִׂים אֵלֶּה. וּמִפְּנֵי כָּךְ שׁוֹרִים עַל הַשָּׂעִיר הַהוּא כָּל אוֹתָם הַחֲטָאִים.

בֵּא וּרְאֵה, אַף עַל גַּב שֶׁהוּא חֵלֶק לַצַּד הָאַחֵר הַהוּא – סוֹד כָּאן. כָּל אֵלּוּ צְדָדִים אֲחֵרִים שֶׁלְּמַטָּה (שֶׁנִּקְרָאִים מְצוּלוֹת יָם), כֻּלָּם טְמֵאִים יוֹתֵר. וְכָל מַה שֶׁיּוֹרְדִים מִדְּרָגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת, כָּךְ הַטֻּמְאָה שֶׁלָּהֶם יוֹתֵר. וּמִפְּנֵי כֵן בְּעֵז, חֶלְקָם יוֹתֵר, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׂעָרוֹת שֶׁלּוֹ תְּלוּיוֹת יוֹתֵר מִבְּהֵמָה אַחֶרֶת, כְּמוֹ שֶׁדִּין שֶׁלָּהֶם תָּלוּי לְמַטָּה בַּטֻּמְאָה. אֲבָל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה הַזּוֹ הָאַחֶרֶת, מֶלֶךְ שֶׁל הַכֹּל בַּצַּד הַהוּא, הַטֻּמְאָה שֶׁלּוֹ הִיא יוֹתֵר מֻבְחֶרֶת, וְלֹא טֻמְאָה שְׁלֵמָה כְּאֵלֶּה הַתַּחְתּוֹנִים. וְעַל זֶה שָׂעִיר, שֶׁהַשַּׁעַר שֶׁלּוֹ לֹא תָּלוּי וְלֹא חָלָק.

שְׂעִיעַ. לָא שְׂעִיעַ, בְּגִין דְּהַהוּא מִסְאָבוּ דִּילֵיהּ. וְלָא תַלְיָא, בְּגִין דְּלָא יִתְתָּקַף בֵּיהּ מִסְאָבוּ כְּהָנֵי תַּתָּאֵי, וְעַל דָּא וַדָּאי שָׂעִיר וְלָא אַחֲרָא.

כִּפּוּר, אֲמַאי אִקְרֵי כִּפּוּר, אֶלָּא בְּגִין דְּנָקֵי כָּל מְסָאֲבוּ, וְאַעְבַּר לֵיהּ מִקַּמֵּיהּ, בְּהַהוּא יוֹמָא. וְעַל דָּא, יוֹם כִּפּוּר: יוֹמָא דְּנִקְיוּתָא, וְהָכִי קָרֵינָא לֵיהּ. כְּתִיב (ויקרא טז) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם, כִּי הַיּוֹם הַזֶּה מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי כִּי בַיּוֹם הַזֶּה. אֶלָּא בְּגִין דְּאִתְדָּכֵּי מַקְדְּשָׁא לְעֵילָא, וְאִתְנַקֵּי (נ"א וְאִתְנְהִיר,) כְּתִיב כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם, יְכַפֵּר וִינָקֵי בְּקַדְמִיתָא בַיּוֹם הַזֶּה, בְּגִין דְּיִתְדָּכֵּי, וּלְבָתַר עֲלֵיכֶם.

תּוּ, יְכַפֵּר בַּיּוֹם הַזֶּה, וִינָקֵי לֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, וְכָל דָּא עֲלֵיכֶם, בְּגִינֵכוֹן אִצְטְרִיךְ לְנַקָּאָה לֵיהּ,

לשון הקודש

לֹא חָלָק, מִפְּנֵי הַטֻּמְאָה הַהִיא שֶׁלּוֹ. וְלֹא תָלוּי, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִתְחַזֵּק בּוֹ טֻמְאָה כְּאֵלֶּה הַתַּחְתּוֹנִים, וְעַל זֶה וַדַּאי שָׂעִיר, וְלֹא אַחֵר.

כִּפּוּר, מַדּוּעַ נִקְרָא כִּפּוּר? אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁמְּנַקֶּה כָּל טֻמְאָה וּמַעֲבִיר אוֹתָהּ מִלְּפָנָיו בַּיּוֹם הַהוּא. וְעַל זֶה יוֹם כִּפּוּר יוֹם שֶׁל נִקָּיוֹן, וְכָךְ קוֹרְאִים לוֹ, שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם. כִּי הַיּוֹם הַזֶּה צָרִיךְ לוֹ לִכְתּוֹב! מַה זֶּה כִּי בַיּוֹם הַזֶּה? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁמְּטַהֵר מִקְדָּשׁ לְמַעְלָה וּמִתְנַקֶּה (וּמֵאִיר), כָּתוּב כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם. יְכַפֵּר וִינַקֶּה בַּתְּחִלָּה בַּיּוֹם הַזֶּה, כְּדֵי שֶׁיִּטְהַר, וּלְבַסּוֹף עֲלֵיכֶם.

עוֹד, יְכַפֵּר בַּיּוֹם הַזֶּה, וִינַקֶּה לוֹ בַּתְּחִלָּה.

וּלְדַכְּאָה לֵיהּ בְּקַדְמִיתָא. יְכַפֵּר, מָאן יְכַפֵּר. אֶלָּא דָּא הוּא עָלְמָא עִלָּאָה, דְּנָהִיר וְנָקִי לְכֹלָּא. וְעַל דָּא כֻּלְּהוּ סִטְרִין בִּישִׁין, דְּאִקְרוּן מְצוּלוֹת יָם, אִתְעֲבָרוּ. וּכְמָה דְּאִינוּן מְצוּלוֹת יָם תַּלְיָין, הָכִי נָמֵי תַּלְיָיא שַׁעֲרָא (ס"א דִילֵיהּ, דְּהוּא סִטְרָא וְכוּ') דִּילֵיהּ כָּל הַהוּא סִטְרָא דִּלְהוֹן, וְשַׁעֲרָא דְּהַהוּא סִטְרָא לָא שְׁעִיעַ.

כְּגַוְונָא דָּא כְּתִיב, (ויקרא טז) וְכִפֶּר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטּוּמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם. וְכָל חֲטֹאתָם מִבָּעֵי לֵיהּ, אֶלָּא לְהַנָּאָה לְהוֹן, מִכָּאן וּלְהָלְאָה לְכָל חֲטֹאתָם דְּלָא יְכִיל מִקַּטְרְגָא לְשַׁלְּטָאָה עָלַיְיהוּ (וְעַל דָּא) בְּיוֹמָא דְכִפּוּר, דְּאִיהוּ קְנוּחָא דְכָל חוֹבִין, וְנַקְיוּ דִּלְהוֹן. בָּעָאן יִשְׂרָאֵל לְנַקָּאָה גַּרְמַיְיהוּ, וּלְמֵהַךְ יְחֵפֵי רַגְלִין, כְּמַלְאָכֵי עִלָּאִין. חֲמֵשׁ עִנּוּיִין, כְּגִין לְאִסְתַּיְיעָא

לשון הקודש

וְכָל זֶה עֲלֵיכֶם, בְּסִבָּתְכֶם צָרִיךְ לְנַקּוֹת אוֹתָהּ, וּלְטַהֵר אוֹתָהּ תְּחִלָּה. יְכַפֵּר – מִי יְכַפֵּר? אֶלָּא זֶהוּ עוֹלָם הָעֶלְיוֹן שֶׁמֵּאִיר וּמְנַקֶּה לְכֻלָּם. וְעַל זֶה כָּל צְדָדִים רָעִים, שֶׁנִּקְרָאִים מְצוּלוֹת יָם, עוֹבְרִים. וּכְמוֹ שֶׁאוֹתָן מְצוּלוֹת יָם תְּלוּיוֹת, כָּךְ גַּם תְּלוּיוֹת שְׁעָרוֹת (שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא צַד) שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא צַד שֶׁלָּהֶם, וְשַׁעַר שֶׁל הַצַּד הַהוּא לֹא חָלַק.

כְּמוֹ זֶה כָּתוּב, (שם) וְכִפֶּר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטֻּמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם. וְכָל חַטֹּאתָם צָרִיךְ לוֹ לוֹמַר! אֶלָּא לַהֲנָאָה שֶׁלָּהֶם. מִכָּאן וָהָלְאָה לְכָל חַטֹּאתָם, שֶׁלֹּא יָכוֹל הַמְקַטְרֵג לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם (וְעַל זֶה) בְּיוֹם כִּפּוּר, שֶׁהוּא הַעֲבָרַת כָּל הַחוֹבוֹת וְנִקּוּי שֶׁלָּהֶם. צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְנַקּוֹת עַצְמָם וְלָלֶכֶת יְחֵפֵי רַגְלַיִם כְּמַלְאֲכֵי עֶלְיוֹן. חֲמִשָּׁה עִנּוּיִים כְּדֵי

בְּחָמֵשׁ סִטְרִין עִלָּאִין, דְּיוֹמָא דְּכִפּוּרֵי אַפִּיק לוֹן, וְאִינּוּן תַּרְעִין דִּילֵיהּ.

וְאִי שְׁתִיָּה קָא חָשִׁיב, דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דְּיִצְחָק, הָא שִׁית, וְאַף עַל גַּב דְּבִכְלָל אֲכִילָה אִיהוּ, וּכְדֵין אִינּוּן שִׁית, וְעִנּוּיָא בַּתְרָאָה תַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה אִיהוּ, וּבְדַרְגָּא שְׁתִיתָאָה שְׁכִיחַ, וְלָקְבְלֵיהּ אֲנָן עָבְדִין עִנּוּיָא דָא.

כְּתִיב (במדבר כט) וּבֶעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה, וּכְתִיב (ויקרא כג) אַךְ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ. בֶּעָשׂוֹר, בָּעֲשִׂירִי מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי בֶּעָשׂוֹר. אֶלָּא, בְּגִין דְּהַשְׁתָּא בְּיוֹמָא דָא, כָּל דַּרְגִּין עִלָּאִין, אַתְיָין אִלֵּין עַל אִלֵּין, לְמִשְׁרֵי עַל סִיהֲרָא, וּלְאַנְהֲרָא לָהּ. וְכֻלְּהוּ בְּרָזָא דְּעֶשֶׂר, עַד דְּסַלְקָא לְמֵאָה. וְכַד קַיְימָא בְּרָזָא דְּמֵאָה, כְּדֵין כֹּלָּא חַד, וְאִקְרֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים. וְעַל

לשון הקודש

לְהֵעָזֵר בַּחֲמִשָּׁה צְדָדִים עֶלְיוֹנִים שֶׁיּוֹם הַכִּפּוּרִים מוֹצִיא אוֹתָם, וְהֵם שְׁעָרִים שֶׁלּוֹ.

וְאִם שְׁתִיָּה מַחֲשִׁיב, שֶׁהִיא מִצַּד שֶׁל יִצְחָק, הֲרֵי שִׁשָּׁה. וְאַף עַל גַּב שֶׁבִּכְלַל אֲכִילָה הִיא, וְאָז הֵם שִׁשָּׁה, וְעִנּוּי אַחֲרוֹן תַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה הוּא, וּבְדַרְגָּה שִׁשִּׁית נִמְצָא, וּכְנֶגְדָּהּ אָנוּ עוֹשִׂים עִנּוּי זֶה.

כָּתוּב (במדבר כט) וּבֶעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה, וְכָתוּב (ויקרא כג) אַךְ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ. בֶּעָשׂוֹר – בָּעֲשִׂירִי צָרִיךְ לוֹ לוֹמַר! מַה זֶּה בֶּעָשׂוֹר? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁעַתָּה בְּיוֹם זֶה, כָּל מַדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנוֹת בָּאוֹת אֵלּוּ עַל אֵלּוּ לִשְׁרוֹת עַל הַלְּבָנָה וּלְהָאִיר אוֹתָהּ, וְכֻלָּן בְּסוֹד שֶׁל עֶשֶׂר, עַד שֶׁעוֹלָה לְמֵאָה. וְכַאֲשֶׁר עוֹמֶדֶת בְּסוֹד שֶׁל מֵאָה, אָז הַכֹּל

דָּא בֶּעָשׂוֹר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר זָכוֹר, שָׁמוֹר, דְּכֻלְּהוּ אַתְיָין בְּגִין לְעַשְּׂרָא וּלְאַנְהָרָא בְּרָזָא דְּעֶשֶׂר.

אַהְדָּר הַאי סָבָא רֵישֵׁיהּ לָקֻבְלֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר לֵיהּ, (רבי שמעון) הָא יָדַעְנָא דִּשְׁאֵלְתָּא תִּבָּעֵי בְּהַאי, בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי. אֲמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן וַדַּאי, (ס"א דָּא בַּעֲשִׂירִי יֵאוֹת הוּא, וְהָכִי הוּא, אֲבָל בֶּעָשׂוֹר אַמַּאי וכו') בֶּעָשׂוֹר יֵאוֹת הוּא. אִי הָכִי הוּא, אֲמַאי סָלִיק לְמֵאָה, וְהָא מִקְרָא לָא אִתְחֲזֵי, אֶלָּא דְּסָלִיק לְשִׁבְעִין, מַשְׁמַע דִּכְתִיב בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, וְכַד מְעַשְּׂרֵי לְשִׁבִיעָאָה עֶשֶׂר זְמִנִין, הָא וַדַּאי סָלִיק לְשִׁבְעִין. אֲמַר לֵיהּ, עַל דָּא אַהֲדַרְנָא רֵישָׁא לְגַבָּךְ, דְּהָא יָדַעְנָא דְּחַכִּימָא אַנְתְּ.

תָּא חֲזֵי, תְּרֵין רָזִין הָכָא, חַד דְּהָא סִיהֲרָא חֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי אִקְרֵי, וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי חֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי

לשון הקודש

אֶחָד, וְנִקְרָא יוֹם הַכִּפּוּרִים. וְעַל זֶה בֶּעָשׂוֹר, כְּמוֹ שֶׁאַתָּה אוֹמֵר זָכוֹר, שָׁמוֹר, שֶׁכֻּלָּם בָּאִים כְּדֵי לְעַשֵּׂר וּלְהָאִיר בְּסוֹד שֶׁל עֶשֶׂר.

הֶחֱזִיר הַזָּקֵן הַזֶּה רֹאשׁוֹ כְּנֶגֶד רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר לוֹ, (רבי שמעון) הֲרֵי יָדַעְתִּי שֶׁשְּׁאֵלָה תַּקְשֶׁה בְּכָאן, בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי, (זֶה בַּעֲשִׂירִי נָכוֹן הוּא וְכֵן הוּא, אֲבָל בֶּעָשׂוֹר מַדּוּעַ וְכוּ') בֶּעָשׂוֹר נָכוֹן הוּא. אִם כָּךְ הוּא, מַדּוּעַ עוֹלֶה לְמֵאָה? וַהֲרֵי מֵהַפְּסוּק לֹא נִרְאֶה, אֶלָּא שֶׁעוֹלֶה לְשִׁבְעִים, מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי. וְכַאֲשֶׁר מְעַשְּׂרִים לַשְּׁבִיעִי עֶשֶׂר פְּעָמִים, הֲרֵי וַדַּאי עוֹלֶה לְשִׁבְעִים. אָמַר לוֹ, עַל זֶה הֶחֱזַרְתִּי רֹאשִׁי כְּלַפֶּיךָ, שֶׁהֲרֵי יָדַעְתִּי שֶׁחָכָם אַתָּה.

בֹּא וּרְאֵה, שְׁנֵי סוֹדוֹת כָּאן. אֶחָד, שֶׁהֲרֵי

עָשׂוֹר, בְּגִין דְּקָא מִנָּהֲרִין לָהּ עֶשֶׂר זְמִנִּין, הָא מֵאָה. וְתוּ, הַאי מִלָּה דְּקָאַמְרַת, וַדָּאי לְשִׁבְעִין סְלִיקָא בְּהַאי יוֹמָא, (וּבְדַרְגָּא דְשִׁבְעִין אִיהוּ, וּבְדַרְגָּא דְמֵאָה אִיהוּ. לְדַרְגָּא דְמֵאָה לְאַשְׁלְמָא וּלְאַנְהָרָא.) וּבְהַאי דַּרְגָּא דְשִׁבְעִין, דְּהָא בְיוֹמָא דָא נָטִיל לְכָל עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמֵידָן, וְכֻלְּהוּ קַיְּימִין בְּנִשְׁמָתָא יַתִּיר מִגּוּפָא, דְּהָא בְיוֹמָא דָא עִנּוּיָא דְנַפְשָׁא אִיהוּ, וְלָא מִגּוּפָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם כִּי כָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא תְעוּנֶּה. וְהַאי יוֹמָא נָטִיל לְכָל נַפְשָׁאן וַהֲווּ בִרְשׁוּתֵיהּ, וְאִי לָא קַיְּימָא בְּרָזָא (נ"א בִּרְשׁוּתָא) דְשִׁבְעִין, לֵית לֵיהּ רְשׁוּ בְנַפְשָׁאן, (ס"א לְקַיְּימָא תַּמָּן) דְּקִיּוּמָא דְנַפְשָׁאן בְּרָזָא (דף קפ"ו ע"א) דְשִׁבְעִין, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים צ) יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְגוֹ'.

לשון הקודש

הַלְּבָנָה נִקְרֵאת חֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, וּמִפְּנֵי כֵן נִקְרָא חֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי עָשׂוֹר, מִפְּנֵי שֶׁכְּשֶׁמְּאִירִים לָהּ עֶשֶׂר פְּעָמִים – הֲרֵי מֵאָה. וְעוֹד, דָּבָר זֶה שֶׁאָמַרְתָּ, וַדַּאי לְשִׁבְעִים עוֹלָה בְּיוֹם זֶה (וּבַמַּדְרֵגָה שֶׁל שִׁבְעִים הִיא, וּבַמַּדְרֵגָה שֶׁל מֵאָה הִיא, לְדַרְגָּה שֶׁל מֵאָה לְהַשְׁלִים וּלְהָאִיר). וּבְדַרְגָּה זוֹ שֶׁל שִׁבְעִים, שֶׁהֲרֵי בְּיוֹם זֶה נוֹטֵל לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל לָדוּן, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בַּנְּשָׁמָה יוֹתֵר מֵהַגּוּף, שֶׁהֲרֵי בְּיוֹם זֶה עִנּוּי שֶׁל הַנֶּפֶשׁ הוּא, וְלֹא שֶׁל הַגּוּף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם. כִּי כָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא תְעֻנֶּה. וְיוֹם זֶה לוֹקֵחַ לְכָל הַנְּפָשׁוֹת וְנִמְצָאוֹת בִּרְשׁוּתוֹ. וְאִם לֹא עוֹמֶדֶת בְּסוֹד (בִּרְשׁוּת) שֶׁל שִׁבְעִים, אֵין לָהּ רְשׁוּת בַּנְּפָשׁוֹת (לַעֲמוֹד שָׁם), שֶׁעֲמִידַת הַנְּפָשׁוֹת בְּסוֹד שֶׁל שִׁבְעִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צ) יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְגוֹ'.

וְאִי תֵּימָא נַפְשָׁאן דְּרַבְּיֵי דְּלָא אַשְׁלִימוּ לְשִׁבְעִין שְׁנִין לָא שַׁלְטָא בְּהוּ. וַדָּאי שַׁלְטָא בְּהוּ, אֲבָל לָא בִּשְׁלִימוּ, כְּמַאן דְּזָכֵי יוֹמִין סַגִּיאִין לְפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, וְעִם כָּל דָּא בְּכֻלְּהוּ שִׁבְעִין שְׁנִין אַזְלָא. וְעַל דָּא תָּנֵינָן אֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט. מָאן אֶחָד. בְּיִחוּדָא דְשִׁבְעִין שְׁנִין, מָאן דְּאַסְגֵּי, וּמַאן דְּאַמְעִיט.

וְעַל דָּא, בְּיוֹמָא דְכִפּוּרֵי אַעְבַּר בְּכֻלְּהוּ שִׁבְעִין, וְאִשְׁתְּלִים הַאי דַּרְגָּא בְּכֻלְּהוּ, וְכָל נִשְׁמָתִין סַלְקִין קָמֵיהּ, וְדָאִין לְהוֹן בְּדִינָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַיִּים עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא דָא, מָאן דְּלָא אַעֲבָר טִינָא מִרוּחֵיהּ לְכַפָּרָא עָלֵיהּ, (בְּיוֹמָא דָא) כַּד סָלִיק צְלוֹתֵיהּ בְּהַאי יוֹמָא, טָבַע בְּהַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי רֶפֶשׁ וָטִיט, וְאִיהוּ מְצוּלוֹת יָם וְלָא סָלִיק לְאִתְעַטְּרָא בְּרֵישָׁא דְּמַלְכָּא.

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר, נַפְשׁוֹת הַיְלָדִים שֶׁלֹּא הִשְׁלִימוּ לְשִׁבְעִים שָׁנָה לֹא שׁוֹלֶטֶת בָּהֶם – וַדַּאי שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בָּהֶם, אֲבָל לֹא בִּשְׁלֵמוּת, כְּמִי שֶׁזָּכָה לִימִים הַרְבֵּה לְמִצְוֹות הַתּוֹרָה, וְעִם כָּל זֶה, בְּכָל שִׁבְעִים שָׁנָה הִיא הוֹלֶכֶת. וְעַל זֶה לָמַדְנוּ, אֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט. מַה זֶּה אֶחָד? בְּיִחוּד שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה, מִי שֶׁמַּרְבֶּה וּמִי שֶׁמַּמְעִיט.

וְעַל זֶה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עוֹבֶרֶת בְּכָל הַשִּׁבְעִים, וְנִשְׁלֶמֶת דַּרְגָּה זוֹ בְּכֻלָּם, וְכָל הַנְּשָׁמוֹת עוֹלוֹת לְפָנָיו, וְדָן אֶת כֻּלָּן בְּדִין, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עַל יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם זֶה. מִי שֶׁלֹּא הֶעֱבִיר טִנּוּף מֵרוּחוֹ לְכַפֵּר עָלָיו, (בְּיוֹם זֶה) כַּאֲשֶׁר עוֹלָה תְּפִלָּתוֹ בְּיוֹם זֶה, טוֹבֵעַ בַּמָּקוֹם הַהוּא

בְּיוֹמָא דָּא לָא אִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְפָרְשָׁא חֲטָאוֹי קָמֵי אַחֲרָא, בְּגִין דְּכַמָּה אִינּוּן דְּנַטְלֵי הַהִיא מִלָּה, וְסַלְקֵי לָהּ לְעֵילָא, וְאִית סָהֲדִין בְּהַהִיא מִלָּה. וּמַה (מיכה ז) מִשֹּׁכֶבֶת חֵיקֶךָ שְׁמֹר פִּתְחֵי פִיךָ, כָּל שֶׁכֵּן אִינּוּן דְּאַזְלֵי וְעַיְּינֵי לְקַטְרְגָא לוֹן, וְסָהֲדֵי עָלֵיהּ. וְכָל שֶׁכֵּן דְּהָצִיפוּ אִיהוּ לְקָמֵי כֹלָּא, וְחָלוּל שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (קהלת ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ. (מכאן והלאה רזא בגוון אחרא).

פָּתַח וְאָמַר, (שמות יב) הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים וְגוֹ', וְכִי כֻּלְּהוּ זִמְנִין וְחֳדָשִׁין לָאו אִינּוּן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אֶלָּא חָדְשֵׁיכֶם לָא כְּתִיב) אֶלָּא הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם, דִּילִי אִיהוּ, אֲבָל אֲנָא מָסְרִית לֵיהּ לְכוֹן, דִּלְכוֹן אִיהוּ בְּאִתְגַּלְיָא, אֲבָל שְׁבִיעָאָה דִילִי אִיהוּ,

לשון הקודש

שֶׁנִּקְרָא רֶפֶשׁ וָטִיט, וְהוּא מְצוּלוֹת יָם, וְלֹא עוֹלֶה לִהְיוֹת עֲטָרָה בְּרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ. **בְּיוֹם** זֶה לֹא צָרִיךְ בֶּן אָדָם לְפָרֵשׁ חֲטָאָיו בִּפְנֵי אַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁכַּמָּה הֵם שֶׁלּוֹקְחִים הַדִּבּוּר הַהוּא וּמַעֲלִים אוֹתוֹ לְמַעְלָה, וְיֵשׁ עֵדִים בַּדִּבּוּר הַהוּא. וּמָה (מיכה ז) מִשֹּׁכֶבֶת חֵיקֶךָ שְׁמֹר פִּתְחֵי פִיךָ – כָּל שֶׁכֵּן אֵלּוּ שֶׁהוֹלְכִים וּמִסְתַּכְּלִים לְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם וּמְעִידִים עֲלֵיהֶם, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁעֲזוּת הוּא לִפְנֵי הַכֹּל וְחִלּוּל שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְעַל זֶה כָּתוּב, (קהלת ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ.

(מכאן והלאה סוד באופן אחר)

פָּתַח וְאָמַר, (שמות יב) הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים וְגוֹ'. וְכִי כָּל הַזְּמַנִּים וְהֶחָדָשִׁים אֵינָם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? (אֶלָּא חָדְשֵׁיכֶם לֹא כְּתוּב) אֶלָּא הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם, שֶׁלִּי הוּא, אֲבָל אֲנִי מָסַרְתִּי אוֹתוֹ לָכֶם.

וְעַל דָּא אִיהוּ בַּכֶּסֶה, וְלָא בְּאִתְגַּלְיָא. יַרְחָא דִּלְכוֹן, אִיהוּ בְּסִדּוּרָא, כְּסֵדֶר דְּאַתְוָון אָבִיב, דְּאִיהוּ אב"ג. י"ב אִיהוּ רָזָא דְג'. (ס"א וְאִיהוּ אב"ג כְּסִדְרָא דְּאַתְוָון) אֲבָל יַרְחָא שְׁבִיעָאָה דִּילִי אִיהוּ מִסּוֹפָא דְאַתְוָון. (ס"א תִּשְׁרֵי) מָאי טַעֲמָא. אָתוּן מִתַּתָּא לְעֵילָא, וַאֲנָא מֵעֵילָא לְתַתָּא.

הַאי דִּילִי. בְּרֵישָׁא דְיַרְחָא, אֲנָא אִיהוּ בְּאִתְכַּסְיָיא.

בַּעֲשָׂרָה דְיַרְחָא, אֲנָא אִיהוּ, בְּגִין דַּאֲנָא בְּחָמֵשׁ קַדְמָאֵי, וּבְחָמֵשׁ אַחֲרָנִין, וּבְחָמֵשׁ תְּלִיתָאֵי. בְּקַדְמִיתָא דְיַרְחָא אֲנָא אִיהוּ, בְּגִין חֲמִשָּׁא יוֹמִין. בַּעֲשָׂרָה דְיַרְחָא אֲנָא אִיהוּ, בְּגִין חֲמֵשׁ יוֹמִין אַחֲרָנִין. בְּחֲמִשָּׁה עֲשַׂר דְיַרְחָא אֲנָא אִיהוּ, בְּגִין חֲמֵשׁ תְּלִיתָאֵי.

מָאי טַעְמָא כוּלֵי הַאי. בְּגִין דְּכָל יַרְחָא דָא מֵעָלְמָא עִלָּאָה אִיהוּ, וְעָלְמָא עִלָּאָה בְּרָזָא

לשון הקודש

שֶׁלָּכֶם הוּא בְּנִגְלֶה, אֲבָל שְׁבִיעִי שֶׁלִּי הוּא, וְעַל זֶה הוּא בַּכֶּסֶה וְלֹא בְּגִלּוּי. חֹדֶשׁ שֶׁלָּכֶם הוּא מְסֻדָּר כְּסֵדֶר אוֹתִיּוֹת אָבִיב, שֶׁהוּא א' ב' ג'. י"ב הוּא סוֹד אוֹת ג' (וְהוּא א' ב' ג' כְּסֵדֶר הָאוֹתִיּוֹת). אֲבָל הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, שֶׁלִּי הוּא מִסּוֹף הָאוֹתִיּוֹת (תִּשְׁרֵי). מָה הַטַּעַם? אַתֶּם מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וַאֲנִי מִמַּעְלָה לְמַטָּה.

זֶה שֶׁלִּי. בְּרֹאשׁ הַחֹדֶשׁ אֲנִי הוּא בְּכִסּוּי, וּבַעֲשָׂרָה לַחֹדֶשׁ אֲנִי הוּא, מִשּׁוּם שֶׁאֲנִי בְּחָמֵשׁ רִאשׁוֹנוֹת, וּבְחָמֵשׁ אַחֲרוֹנוֹת, וּבְחָמֵשׁ שְׁלִישִׁיּוֹת. בִּתְחִלַּת הַחֹדֶשׁ אֲנִי הוּא מִשּׁוּם חֲמִשָּׁה יָמִים. בַּעֲשָׂרָה לַחֹדֶשׁ אֲנִי הוּא מִשּׁוּם חֲמִשָּׁה יָמִים אֲחֵרִים. בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ אֲנִי הוּא מִשּׁוּם חָמֵשׁ שְׁלִישִׁיִּים.

מָה הַטַּעַם כָּל זֶה? מִשּׁוּם שֶׁכָּל חֹדֶשׁ זֶה הוּא מֵעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בְּסוֹד

דְּחָמֵשׁ אִיהוּ, בְּכָל זִמְנָא וְזִמְנָא, וּבְגִינֵי כַּךְ יַרְחָא דָּא אִיהוּ בַּכֶּסֶה, וְלָא בְּאִתְגַּלְיָא, בְּגִין דְּעָלְמָא עִלָּאָה בַּכֶּסֶה אִיהוּ, וְכָל מִלּוֹי בְּאִתְכַּסְיָיא. וְיַרְחָא דָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי. כֵּיוָן דְּמָטָא יוֹמָא דְּחָמֵישָׂר, כְּדֵין גַּלְיָיא. כֹּלָּא אִיהוּ מָטָא בְּחַדְתּוּתָא דְּסִיהֲרָא, וְסִיהֲרָא אִשְׁתְּלִימָת, וְאִתְנְהִירַת מֵאִימָּא עִלָּאָה, וְקַיְּימָא לְאַנְהָרָא לְתַתָּאֵי מִגּוֹ נְהוֹרָא דִּלְעֵילָּא, וְעַל דָּא אִקְרֵי רִאשׁוֹן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ויקרא כג) וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן. עַד הַשְׁתָּא קַיְּימֵי כֻּלְּהוּ יוֹמִין בְּרָזָא עִלָּאָה, מִכָּאן נַחְתִּין לְרָזָא תַּתָּאָה.

תָּא חֲזֵי, מִיּוֹמָא עִלָּאָה הֲוֹוּ אִלֵּין יוֹמִין קַדְמָאִין, רָזָא דְּעָלְמָא עִלָּאָה, מָאן דָּאִין דִּינָא דְּעָלְמָא, דְּהָא דִּינָא לָא אִשְׁתְּכַח בְּהַאי עָלְמָא, אֶלָּא מִדִּינָא תַּתָּאָה, (ס"א רָזָא) דְּדָא (ישעיה נד) אֱלֹהֵי כָל הָאָרֶץ יִקָּרֵא.

לשון הקודש

חָמֵשׁ הוּא, בְּכָל זְמַן וּזְמַן, וּמִשּׁוּם כָּךְ חֹדֶשׁ זֶה הוּא בְּכִסּוּי וְלֹא בְּגִלּוּי, מִשּׁוּם שֶׁעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בְּכִסּוּי הוּא, וְכָל דְּבָרָיו בְּהֶסְתֵּר. וְחֹדֶשׁ זֶה הוּא שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ. כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעַ יוֹם הַט"ו לַחֹדֶשׁ, אָז מִתְגַּלֶּה. הַכֹּל הוּא מַגִּיעַ בְּהִתְחַדְּשׁוּת הַלְּבָנָה, וְנִשְׁלֶמֶת הַלְּבָנָה וּמְאִירָה מֵאִמָּא הָעֶלְיוֹנָה, וְעוֹמֶדֶת לְהָאִיר לַתַּחְתּוֹנִים מִתּוֹךְ הָאוֹר הָעֶלְיוֹן, וְעַל זֶה נִקְרָא רִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כג) וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן. עַד עַכְשָׁו עוֹמְדִים כָּל הַיָּמִים בְּסוֹד עֶלְיוֹן. מִכָּאן יוֹרְדִים לְסוֹד תַּחְתּוֹן.

בֵּא וּרְאֵה, מִיּוֹם הָעֶלְיוֹן הָיוּ יָמִים אֵלּוּ הָרִאשׁוֹנִים, סוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, מִי דָּן דִּין שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי דִּין לֹא נִמְצָא

דְּאִי תֵּימָא דִּינָא דְּעָלְמָא דָּאִין לְעֵילָא, אִי הָכִי לָא אִתְקְרֵי עָלְמָא דְּחִירוּ, עָלְמָא דִּנְהִירוּ דְּכָל עָלְמִין. עָלְמָא דְּכָל חַיִּין, עָלְמָא דְּכָל חִירוּ. וְאִי תֵּימָא מִדִּינָא דְּיִצְחָק. אִי אִיהוּ אִתְעַר דִּינָא לְגַבֵּי הַאי עָלְמָא, לָא יַכְלִין כָּל עָלְמָא לְמִסְבַּל, דְּהַהוּא אֵשָׁא תַּקִּיפָא עִלָּאָה, לָא אִית מָאן דְּסָבִיל לֵיהּ, אֶלָּא אֵשָׁא דִלְתַתָּא, דְּאִיהוּ אֵשָׁא דְּסָבִיל אֵשָׁא.

אֶלָּא, כְּמָה דְּעָלְמָא דָּא עָלְמָא תַּתָּאָה דְּכֻלְּהוּ עָלְמִין. הָכִי נָמֵי כָּל דִּינוֹי מֵעָלְמָא תַּתָּאָה, דֶּאֱלֹהִים שׁוֹפֵט. וְדָא אִקְרֵי דִּינָא עִלָּאָה עַל הַאי עָלְמָא, וּבְגִין דְּאִיהוּ דַּרְגָּא שְׁבִיעָאָה, לָא גָּזִיר גְּזֵרָה עַל בַּר נָשׁ, אֶלָּא מֵעֶשְׂרִין שְׁנִין וּלְעֵילָא.

אַשְׁגַּח הַאי סָבָא בְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, וְחָמָא לֵיהּ דְּזַלְגִּין עֵינוֹי דִּמְעִין. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אִי הִיא

לשון הקודש

בְּזֶה הָעוֹלָם אֶלָּא מִדִּין הַתַּחְתּוֹן? (סוד) שֶׁזֶּה – (ישעיה נד) אֱלֹהֵי כָּל הָאָרֶץ יִקָּרֵא. שֶׁאִם תֹּאמַר דִּין הָעוֹלָם דָּן לְמַעְלָה, אִם כֵּן לֹא הָיָה נִקְרָא עוֹלַם הַחֵרוּת, עוֹלָם שֶׁהוּא אוֹר שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, עוֹלָם שֶׁל כָּל הַחַיִּים, עוֹלָם שֶׁל כָּל הַחֵרוּת. וְאִם תֹּאמַר מִדִּין שֶׁל יִצְחָק – אִם הוּא מְעוֹרֵר דִּין לְגַבֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה, לֹא יְכוֹלִים כָּל הָעוֹלָם לִסְבֹּל, שֶׁהָאֵשׁ הָעֶלְיוֹן הַתַּקִּיף הַהוּא, אֵין מִי שֶׁסּוֹבֵל אוֹתוֹ, אֶלָּא אֵשׁ שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁהוּא אֵשׁ שֶׁסּוֹבֵל אֵשׁ.

אֶלָּא, כְּמוֹ שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, כָּךְ גַּם כָּל דִּינָיו מֵעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, שֶׁל אֱלֹקִים שׁוֹפֵט. וְזֶה נִקְרָא דִּין עֶלְיוֹן עַל הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא דַּרְגָּה שְׁבִיעִית, לֹא גוֹזְרִים גְּזֵרָה עַל בֶּן אָדָם אֶלָּא מֵעֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה. **הִסְתַּכֵּל** הַזָּקֵן הַזֶּה בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְרָאָה

שְׁבִיעָאָה, אֲמַאי (דף קפ"ו ע"ב) מֵעֶשְׂרִין שְׁנִין וּלְעֵילָא. אָמַר לֵיהּ, זַכָּאָה מָאן דְּמַלִּיל עַל אוּדְנִין דְּשַׁמְעִין. **תָּא** חָזֵי, בֵּי דִינָא דִלְתַתָּא בְּאַרְעָא, לָא גַזְרִין דִּינָא עַל בַּר נָשׁ, עַד תְּלֵיסַר שְׁנִין. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּשַׁבְקִין שֶׁבַע שְׁנִין לְשִׁבִיעָאָה, אֱלֹהֵי כָּל הָאָרֶץ יִקָּרֵא. וְלֵית רְשׁוּ לְבַר נָשׁ בְּאִינּוּן שֶׁבַע. וְאִינּוּן שֶׁבַע, לָא שָׁרָאן אֶלָּא עַל תְּלֵיסַר דִּלְתַתָּא, (בְּאַרְעָא) דְּאִינּוּן כּוּרְסְיָיא לְגַבֵּיהּ, וּבְגִין כַּךְ, כָּל גְּזָרִין, וְכָל דִּינִין דִּלְתַתָּא, מֵאִינּוּן שֶׁבַע שְׁנִין דִּלְתַתָּא, כְּלָלָא דְעֶשְׂרִין שְׁנִין אִיהוּ.

וְדִינָא דְעָלְמָא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַל יְדָא דְהַאי דַרְגָּא אִיהוּ, דְּאִיהוּ מַמָּשׁ קַיְּימָא בְּדִינָא עַל בְּנוֹי בְּהַאי עָלְמָא, בְּגִין לְאִתְדַּכְּאָה לְגַבֵּי עָלְמָא עִלָּאָה, בְּגִין דְּלֵית לֵיהּ סִיּוּעַ לְסַלְקָא וּלְאִתְדַּכְּאָה אֶלָּא מִגּוֹ תַּתָּאֵי.

לשון הקודש

אוֹתוֹ שֶׁזּוֹלְגוֹת עֵינָיו דְּמָעוֹת. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִם הִיא שְׁבִיעִית, מַדּוּעַ מֵעֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה? אָמַר לוֹ, אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּדַבֵּר עַל אָזְנַיִם שׁוֹמְעוֹת.

בֹּא וּרְאֵה, בֵּית דִּין שֶׁלְּמַטָּה בָּאָרֶץ לֹא גוֹזְרִים דִּין עַל בֶּן אָדָם עַד שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁעוֹזְבִים שֶׁבַע שָׁנִים לַשְּׁבִיעִית, אֱלֹהֵי כָּל הָאָרֶץ יִקָּרֵא. וְאֵין רְשׁוּת לָאָדָם בְּאֵלּוּ הַשֶּׁבַע. וְאֵלּוּ הַשֶּׁבַע לֹא נִמְצָאוֹת אֶלָּא עַל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שֶׁלְּמַטָּה (בְּאֶרֶץ), שֶׁאֵלּוּ כִּסֵּא לְגַבָּיו, וּמִשּׁוּם זֶה כָּל גְּזֵרוֹת וְכָל הַדִּינִים שֶׁלְּמַטָּה, מֵאֵלּוּ הַשֶּׁבַע שָׁנִים שֶׁלְּמַטָּה, כְּלָלוּת שֶׁל עֶשְׂרִים שָׁנָה הֵם.

וְדִין הָעוֹלָם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא עַל יְדֵי זוֹ הַמַּדְרֵגָה, שֶׁהוּא מַמָּשׁ עוֹמֵד בְּדִין עַל

וְכַד יִשְׂרָאֵל אִינּוּן בַּחֲמִישָׁר יוֹמִין, כְּדֵין נָטִיל לִבְנוּי, לְפָרְשָׁא גַּדְפּוֹי עָלַיְיהוּ, וּלְמֵחֲדֵי עִמְּהוֹן. וְעַל דָּא כְּתִיב וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, פְּרִי, דָּא אִיהוּ אִילָנָא דְּאִקְרֵי עֵץ פְּרִי, וְאִשְׁתְּכַח בֵּיהּ פְּרִי. עֵץ הָדָר: כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים צו) הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו. מַאי טַעְמָא אִקְרֵי הָדָר, וּמַאן אִיהוּ הָדָר. אֶלָּא דָּא צַדִּיק.

אֲמַאי אִקְרֵי הָדָר, וְהָא אֲתָר טְמִירָא אִיהוּ דְּלֵית לֵיהּ גְּלוּיָא, וּצְרִיכָא לְאִתְכַּסְיָיא תָּדִיר, וְלֵית הָדָר אֶלָּא מָאן דְּאִתְגַּלְיָיא וְאִתְחַזֵּי. אֶלָּא, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ דַּרְגָּא טְמִירָא, הִדּוּרָא אִיהוּ דְּכָל גּוּפָא, וְלָא אִשְׁתְּכַח הִדּוּרָא לְגוּפָא, אֶלָּא בֵּיהּ. מַאי טַעְמָא. מָאן דְּלֵית עִמֵּיהּ הַאי דַּרְגָּא, לֵית בֵּיהּ הִדּוּרָא, לְמֵיעַל בִּבְנֵי נָשָׁא. קָלָא לָאו עִמֵּיהּ

לשון הקודש

בָּנָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לְהִטַּהֵר לְגַבֵּי הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, מִשּׁוּם שֶׁאֵין לוֹ סִיּוּעַ לַעֲלוֹת וּלְהִטַּהֵר אֶלָּא מִתּוֹךְ הַתַּחְתּוֹנִים. **וְכַאֲשֶׁר** יִשְׂרָאֵל הֵם בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם, אָז נוֹטֵל לְבָנָיו לִפְרֹשׂ כְּנָפָיו עֲלֵיהֶם וְלִשְׂמֹחַ עִמָּהֶם. וְעַל זֶה כָּתוּב וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן. פְּרִי זֶה הוּא אִילָן שֶׁנִּקְרָא עֵץ פְּרִי, וְנִמְצָא בוֹ פְּרִי. עֵץ הָדָר – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צו) הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו. מָה הַטַּעַם נִקְרָא הָדָר, וּמִי הוּא הָדָר? אֶלָּא זֶה צַדִּיק.

מַדּוּעַ נִקְרָא הָדָר, וַהֲרֵי מָקוֹם מֻסְתָּר הוּא שֶׁאֵין לוֹ גִּלּוּי, וְצָרִיךְ לְהִתְכַּסּוֹת תָּמִיד, וְאֵין הָדָר אֶלָּא מִי שֶׁמִּתְגַּלֶּה וּמִתְרָאֶה? אֶלָּא, אַף עַל גַּב שֶׁהוּא דַּרְגָּה מֻסְתֶּרֶת, הִדּוּר הוּא שֶׁל כָּל הַגּוּף, וְלֹא נִמְצָא הִדּוּר לַגּוּף אֶלָּא בוֹ. מָה הַטַּעַם? מִי שֶׁאֵין עִמּוֹ מַדְרֵגָה זוֹ, אֵין בּוֹ הִדּוּר

בִּדְבוּרָא, (ס"א כְּדְכוּרָא) וְהַדּוּרָא (ס"א וְדִבּוּרָא) דְּקָלָא אִתְּפְּסַק מִנֵּיהּ. דִּיקְנָא, וְהַדּוּרָא דְּדִיקְנָא לָאו עִמֵּיהּ, וְאַף עַל גַּב דְּאִתְכַּסְיָיא הַהוּא דַּרְגָּא, כָּל הַדּוּרָא דְּגוּפָא בֵּיהּ תַּלְיָא. וְאִתְכַּסֵּי וְאִתְגַּלְיָיא. וּבְגִין כָּךְ עֵץ הָדָר אִיהוּ, עֵץ דְּכָל הַדּוּרָא דְּגוּפָא בֵּיהּ תַּלְיָא, וְדָא אִיהוּ (בראשית א) עֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי.

כַּפּוֹת תְּמָרִים, הָכָא אִתְּכְּלִילַת אִתְּתָא בְּבַעְלָהּ בְּלָא פְּרוּדָא, כַּפּוֹת תְּמָרִים כַּחֲדָא. וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת, תְּלָתָא. וְעָלִין דִּילֵיהּ, דָּא בְּסִטְרָא דָא, וְדָא בְּסִטְרָא דָא, וְחַד דְּשַׁלִּיט עָלַיְיהוּ. וְעַרְבֵי נַחַל, תְּרֵין. דְּלֵית לְהוּ רֵיחָא וְטַעְמָא, כְּשׁוֹקִין בִּבְנֵי נָשָׁא. (וּבְגִין כַּךְ) לוּלָב נָטִיל כֻּלְּהוּ, כְּחוּטָא דְשַׁדְרָה קַיְּימָא דְּגוּפָא. וּמַה דְּנָפִיק לְבַר טֶפַח, הָכִי הוּא, בְּגִין לְאַשְׁלְמָא וּלְאַפְּקָא כֹּלָּא, וּלְשַׁמְּשָׁא כַּדְקָא חָזֵי.

לשון הקודש

לָבֹא בִּבְנֵי אָדָם. קוֹלוֹ אֵין עִמּוֹ בְּדִבּוּרוֹ (בְּזָכָר), וְהַדּוּר (וְדִבּוּר) שֶׁל קוֹל נִפְסָק מִמֶּנּוּ. זְקָנוֹ וַהֲדַר זְקָנוֹ לֹא עִמּוֹ, וְאַף עַל גַּב שֶׁמִּתְכַּסִּית הַדַּרְגָּה הַהִיא, כָּל הַדּוּר הַגּוּף תָּלוּי בּוֹ, וּמִתְכַּסֶּה וּמִתְגַּלֶּה. וּמִפְּנֵי כֵן עֵץ הָדָר הוּא, עֵץ שֶׁכָּל הַדּוּר הַגּוּף תָּלוּי בּוֹ, וְזֶהוּ הוּא עֵץ עֹשֶׂה פְּרִי.

כַּפּוֹת תְּמָרִים – כָּאן נִכְלֶלֶת אִשָּׁה בְּבַעְלָהּ בְּלִי פֵּרוּד, כַּפּוֹת תְּמָרִים כְּאֶחָד. וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת – שְׁלֹשָׁה. וְעָלִים שֶׁלּוֹ – זֶה בְּצַד זֶה, וְזֶה בְּצַד זֶה, וְאֶחָד שֶׁשּׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם. וְעַרְבֵי נָחַל – שְׁנַיִם, שֶׁאֵין לָהֶם רֵיחַ וְטַעַם, כְּשׁוֹקִים בְּבֶן אָדָם. (וּמִפְּנֵי כֵן) לוּלָב נוֹטֵל כֻּלָּם, כְּחוּט הַשִּׁדְרָה שֶׁמַּעֲמִיד אֶת הַגּוּף. וּמַה שֶּׁיּוֹצֵא הַחוּצָה טֶפַח – כָּךְ הוּא, כְּדֵי לְהַשְׁלִים וּלְהוֹצִיא הַכֹּל וּלְשַׁמֵּשׁ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ.

(וּבְגִין כַּךְ) בְּהָנֵי זִינִין, בָּעֵי בַר נָשׁ לְאִתְחַזָּאָה קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. עָלִין וְטַרְפִּין דְּהָנֵי תְּמָרִים, אִינּוּן כָּל שְׁאַר חֵילִין דְּאִתְאַחֲדָן בְּאִינּוּן כְּנוּיִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִקְרֵי בְּהוֹן. בְּגִין דְּבָעֵינָן (ס"א לְאִתְחַדְּתָא) לְתַתָּא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, דְּלֵית לָךְ מִלָּה בְּעָלְמָא, דְּלָא אִית לָהּ דּוּגְמָא לְעֵילָא, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא הָכִי אִית לְתַתָּא, וּבְעוּ יִשְׂרָאֵל לְאִתְאַחֲדָא בְּרָזָא דָא דִּמְהֵימְנוּתָא, קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

כְּתִיב (ויקרא כג) בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים, דָּא הוּא רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, וְהַאי קְרָא עַל עָלְמָא עִלָּאָה אִתְּמַר, וְהָכִי תָּנֵינָן, כַּד אִתְּבְּרֵי עָלְמָא, אִתְּמַר הַאי קְרָא.

כַּד שָׁרָא חָכְמָה לְנַפְּקָא, מֵאַתָּר דְּלָא יְדִיעַ וְלָא אִתְחֲזֵי, כְּדֵין נָפִיק חַד מִשְׁחָתָא, וּבָטַשׁ, וְהַהִיא חָכְמָתָא עִלָּאָה, נָצִיץ וְאִתְפְּשַׁט לְכָל סִטְרִין, בְּרָזָא

לשון הקודש

(וּמִפְּנֵי כֵן) בְּמִינִים אֵלּוּ צָרִיךְ בֶּן אָדָם לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. עָלִים שֶׁל אֵלּוּ הַתְּמָרִים, הֵם כָּל שְׁאָר חֵילוֹת שֶׁמִּתְאַחֲזִים בְּאֵלּוּ הַכִּנּוּיִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא בָּהֶם, מִפְּנֵי שֶׁצְּרִיכִים (לְהִתְאַחֵז) לְמַטָּה כְּדֶגֶמֶת לְמַעְלָה. שֶׁאֵין לְךָ דָּבָר בָּעוֹלָם שֶׁאֵין לוֹ דֶּגֶמָא לְמַעְלָה. כְּדֶגֶמָא שֶׁל לְמַעְלָה כָּךְ יֵשׁ לְמַטָּה. וּצְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְהִתְאַחֵז בְּסוֹד זֶה שֶׁל הָאֱמוּנָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

כְּתוּב (ויקרא כג) בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים. זֶהוּ סוֹד הָאֱמוּנָה, וְסוֹד זֶה נֶאֱמַר עַל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. וְכָךְ לָמַדְנוּ, כַּאֲשֶׁר נִבְרָא הָעוֹלָם נֶאֱמַר פָּסוּק זֶה.

כַּאֲשֶׁר הִתְחִילָה חָכְמָה לָצֵאת מִמָּקוֹם שֶׁלֹּא יָדוּעַ וְלֹא נִרְאֶה, אָז יוֹצֵאת מִדָּה

דְּמַשְׁכְּנָא עִלָּאָה. וְהַהוּא מַשְׁכְּנָא עִלָּאָה, אַפִּיק שִׁית סִטְרִין, וּכְדֵין הַהוּא נְצִיצוּ דְּמִשְׁחָתָא נָהִיר לְכֹלָּא, וְאָמַר בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים.

מָאן סֻכּוֹת חָסֵר ו'. דָּא מַשְׁכְּנָא תַתָּאָה, דְּאִיהוּ כַּעֲשָׂשִׁיתָא, לְאַחֲזָאָה לְכָל נְהוֹרִין, וּכְדֵין אָמַר, בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים. מָאן שִׁבְעַת יָמִים. מֵעָלְמָא עִלָּאָה לְתַתָּאָה, דְּכֻלְּהוּ קַיְּימֵי בְּקִיּוּמָא, לְאַנְהָרָא לְהַאי סֻכּוֹת. וּמַאן אִיהִי. דָּא (עמוס ט) סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת. סֻכַּת שָׁלוֹם. וּבָעֵי עַמָּא קַדִּישָׁא לְמֵיתָב תְּחוֹת צִלָּהָא, בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, וּמַאן דְּיָתִיב בְּצִלָּא דָא, יָתִיב בְּאִינּוּן יוֹמִין עִלָּאִין.

וְעַל דָּא כֻּלְּהוּ בַּסֻּכּוֹת בַּסֻּכּוֹת וְחַד בַּסּוּכּוֹת שְׁלִים, חַד שְׁלִים, לְאַחֲזָאָה דְּמַאן דְּיָתִיב בְּצִלָּא דָא, יָתִיב בְּאִינּוּן יוֹמִין עִלָּאִין לְעֵילָּא, דְּקַיְּימִין עַל הַאי

לשון הקודש

אַחַת וּמַכָּה, וְהַחָכְמָה הַהִיא הָעֶלְיוֹנָה מְאִירָה וּמִתְפַּשֶּׁטֶת לְכָל הַצְּדָדִים בְּסוֹד הַמִּשְׁכָּן הָעֶלְיוֹן. וְהַמִּשְׁכָּן הָעֶלְיוֹן הַהוּא מוֹצִיא שִׁשָּׁה צְדָדִים, וְאָז הַנִּיצוֹץ הַהוּא שֶׁל הַמִּדָּה מֵאִיר לְכֻלָּם, וְאָמַר בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים.

מִי הוּא סֻכּוֹת חָסֵר ו'? זֶה מִשְׁכָּן תַּחְתּוֹן, שֶׁהוּא כַּעֲשָׂשִׁית, לְהַרְאוֹת אֶת כָּל הָאוֹרוֹת. וְאָז אָמַר בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים. מִי הֵם שִׁבְעַת יָמִים? מֵעוֹלָם הָעֶלְיוֹן לַתַּחְתּוֹן, שֶׁכֻּלָּם עוֹמְדִים וּמְזֻמָּנִים לְהָאִיר לְזוֹ הַסֻּכּוֹת. וּמִי הִיא? זוֹ (עמוס ט) סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת. סֻכַּת שָׁלוֹם. וְצָרִיךְ הָעָם הַקָּדוֹשׁ לָשֶׁבֶת תַּחַת הַצֵּל שֶׁלָּהּ, בְּסוֹד הָאֱמוּנָה. וּמִי שֶׁיּוֹשֵׁב בְּצֵל זֶה, יוֹשֵׁב בְּאֵלּוּ הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים.

וְעַל זֶה כֻּלָּם בַּסֻּכּוֹת בַּסֻּכּוֹת, וְאֶחָד בַּסּוּכּוֹת שָׁלֵם. אֶחָד שָׁלֵם, לְהַרְאוֹת שֶׁמִּי

תַּתָּאָה, לְאַנְהָרָא לֵיהּ, לְחַפְיָא עָלֵיהּ, וּלְאַגְּנָא עָלֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְּאִצְטְרִיךְ.

וְתוּ, כֻּלְּהוּ אִקְרוּן סְכוֹת בִּשְׁלִימוּ, וּכְתִיב סֻכַּת חָסֵר, דָּא עָלְמָא תַּתָּאָה, דְּבָעָא בְּהָנֵי שִׁבְעָה יוֹמִין (דף קפ"ז ע"א) קַדִּישִׁין, לְמֵיזָן לִשְׁאַר מְמָנָן רַבְרְבָן דְּעַמִּין, בְּעוֹד דְּאִיהִי נַטְלָא חֶדְוָה בְּבַעְלָהּ, וְלָא יִקַּטְרְגוּן חֶדְוָותָא, בְּגִין דְּיִתְעַרְבְּבוּן (ס"א דְּיִתְעַדְּנוּן) בְּהַהוּא מְזוֹנָא, קָרְבָּנִין דִּלְהוֹן סַגִּיאִין יַתִּיר מִשְׁאָר יוֹמִין, בְּגִין דְּיִתְעַסְּקוּן בְּהוּ, וְלָא יִתְעָרְבוּן לְבָתָר בְּחֶדְוָה דְּיִשְׂרָאֵל. וּמַאן חֶדְוָה דְּיִשְׂרָאֵל, דָּא יוֹמָא תְּמִינָאָה דַּעֲצֶרֶת.

וְתָא חֲזֵי, בְּעוֹד דְּאִינּוּן שְׁאַר מְמָנָן הַדָּאן, וְאַכְלִין בְּהַהוּא מְזוֹנָא דְּמִתַּקְּנֵי לוֹן יִשְׂרָאֵל. אִינּוּן מִתַּקְּנֵי כּוּרְסְיָיא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתַּתָּא,

לשון הקודש

שֶׁיּוֹשֵׁב בְּצֵל זֶה, יוֹשֵׁב בְּאֵלּוּ הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים לְמַעְלָה, שֶׁעוֹמְדִים עַל זֶה הַתַּחְתּוֹן לְהָאִיר לוֹ, לְכַסּוֹת עָלָיו וּלְהָגֵן עָלָיו בְּשָׁעָה שֶׁצָּרִיךְ.

וְעוֹד, כֻּלָּם נִקְרָאִים סֻכּוֹת בִּשְׁלֵמוּת, וְכָתוּב סֻכַּת חָסֵר, זֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן שֶׁצָּרִיךְ בְּאֵלּוּ הַשִּׁבְעָה יָמִים קְדוֹשִׁים לָזוּן לִשְׁאָר הַמְמֻנִּים הַגְּדוֹלִים שֶׁל הָעַמִּים, בְּשָׁעָה שֶׁהִיא לוֹקַחַת שִׂמְחָה בְּבַעְלָהּ, וְלֹא יְקַלְקְלוּ שִׂמְחָתָהּ, כְּדֵי שֶׁיִּתְבַּלְבְּלוּ (שֶׁיִּתְעַדְּנוּ) בַּמָּזוֹן הַהוּא, הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁלָּהֶם רַבִּים יוֹתֵר מִשְּׁאָר יָמִים, כְּדֵי שֶׁיִּתְעַסְּקוּ בָּהֶם וְלֹא יִתְעָרְבוּ לְבַסּוֹף בַּשִּׂמְחָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וּמִי הִיא שִׂמְחָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל? זֶה יוֹם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת.

וּבָא רְאֵה, בְּעוֹד שֶׁאֵלּוּ שְׁאָר הַמְמֻנִּים שְׂמֵחִים וְאוֹכְלִים בַּמָּזוֹן הַהוּא שֶׁמְּתַקְּנִים לָהֶם יִשְׂרָאֵל, הֵם מְתַקְּנִים כִּסֵּא לַקָּבָ"ה

וּלְסַלְקָא לֵיהּ לְעֵילָא, בְּאִינּוּן זִינִין, וּבְחֶדְוָה, וּבְהִלּוּלָא, וּלְאַקְפָּא מַדְבְּחָא. כְּדֵין אִיהִי סַלְקָא, וְנַטְלָא בִּרְכָּאן וְחֶדְוָה בְּבַעְלָהּ.

וּשְׁאַר חֵיוָון רַבְּרְבָן מְמָנָן דְּעַמִּין, אָכְלָן וּמַדְקָן וְרַפְסָן וְאִתְזָנוּ. וְאִיהִי נַקְטָא נַפְשָׁאן בְּעַנּוּגִין לְעֵילָא, כְּמָה דְאִתְּמַר. כֵּיוָן דְּנַחְתָּא, וְאִיהִי נַקְטָא כָּל בִּרְכָּאן וְכָל קִדּוּשִׁין וְכָל עַנּוּגִין, וְיִשְׂרָאֵל כָּל הֲנֵי שִׁבְעָה יוֹמִין הֲווֹ מַשְׁכִּין לָהּ בְּאִינּוּן עוֹבָדִין דְּקָא עַבְדִּין וּמְקָרְבִין בַּהֲדָהּ, כְּדֵין נַחְתָּא לְקָרְבָא בִּבְנָהָא, וּלְמֵחֱדֵי לוֹן יוֹמָא חַד, וְהַהוּא יוֹמָא אִיהוּ יוֹמָא תְּמִינָאָה, כְּגִין דְּכָל שִׁבְעָה יוֹמִין אַחֲרָנִין בַּהֲדָהּ. וְעַל דָּא אִיהוּ תְּמִינָאָה, וּתְמַנְיָא יוֹמִין כַּחֲדָא. וּכְגִין כַּךְ אִקְרֵי עֲצֶרֶת: כְּנִישִׁין. כְּנִישִׁין כֻּלְּהוּ בְּהַאי יוֹמָא. וְאִקְרֵי שְׁמִינִי, וְלֵית שְׁמִינִי אֶלָּא מִגּוֹ שִׁבְעָה.

לשון הקודש

מִלְּמַטָּה, וּלְהַעֲלוֹת אוֹתוֹ לְמַעְלָה בְּאֵלּוּ הַמִּינִים, וּבְשִׂמְחָה, וּבְהַלֵּל, וּלְהַקִּיף הַמִּזְבֵּחַ. אָז הִיא עוֹלָה וְלוֹקַחַת בְּרָכוֹת וְשִׂמְחָה בְּבַעְלָהּ.

וּשְׁאָר חַיּוֹת גְּדוֹלוֹת מְמֻנּוֹת הָעַמִּים, אוֹכְלוֹת וְשׂוֹחֲקוֹת וְרוֹמְסוֹת וְנִזּוֹנוֹת. וְהִיא נוֹטֶלֶת נְפָשׁוֹת בְּעֹנֶג לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. כֵּיוָן שֶׁיּוֹרֶדֶת, וְהִיא לוֹקַחַת כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַקִּדֻּשׁוֹת וְכָל הָעֲנוּגִים, וְיִשְׂרָאֵל כָּל אֵלּוּ הַשִּׁבְעָה יָמִים הָיוּ מוֹשְׁכִים אוֹתָהּ בְּאֵלּוּ הַמַּעֲשִׂים שֶׁהֵם עוֹשִׂים וּמַקְרִיבִים לָהּ, אָז יוֹרֶדֶת לְהִתְקָרֵב בִּבְנֶיהָ וּלְשַׂמֵּחַ אוֹתָם יוֹם אֶחָד. וְהַיּוֹם הַהוּא הוּא יוֹם שְׁמִינִי, מִשּׁוּם שֶׁכָּל שִׁבְעָה יָמִים אֲחֵרִים אִתָּהּ. וְעַל זֶה הוּא שְׁמִינִי, וּשְׁמוֹנָה יָמִים כְּאֶחָד. וּמִפְּנֵי

כְּתִיב (איוב א) יְהִי שֵׁם יְיָ' מְבוֹרָךְ. מָאי מְבוֹרָךְ. (אֶלָּא כֹּלָּא יָדְעֵי), אֲבָל רָזָא חָדָא יָדַע חַד מֵחַבְרָנָא, בְּמַדְבְּרָא אַחְזִיאוּ לֵיהּ בְּחֶלְמָא, וְרִבִּי יִצְחָק כַּפְּתוֹרָא שְׁמֵיהּ. מָאי מְבוֹרָךְ. שֵׁירוּתָא קָשֶׁה, וְסוֹפֵיהּ רַךְ. מ"ב קָשֶׁה, וְדִינָא אִיהוּ וַדָּאי. (וּלְבָתָר כַּךְ) כְּגַוְונָא דָא, יוֹמָא דְרֹאשׁ הַשָּׁנָה מ"ב, דְּהָא בְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין (וּבְרָזָא דמ"ב) אַתְוָון אִתְבְּרֵי עָלְמָא, וְעַל דָּא אִתְבְּרֵי בְּדִינָא. לְבָתָר רַךְ, וְעַל דָּא תָּנֵינָן, כָּל שֵׁירוּתִין קָשִׁין, וְסוֹפָא דִלְהוֹן רָכִין. (ס"א דָא בְּמ"ב וּבְרָזָא דְאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון אִתְבְּרֵי עַלְמָא וְעַל דָּא אִתְבְּרֵי בְּדִינָא לְבָתָר כַּךְ כְּגַוְונָא דָא) בְּיוֹמָא דְרֹאשׁ הַשָּׁנָה מ"ב קָשֶׁה בְּדִינָא. בְּיוֹמָא דַעֲצֶרֶת רַךְ בְּחֶדְוָה.

תָּא חֲזֵי, מָה בֵּין דִּינָא עִלָּאָה, לְהַאי דִּינָא. דִּינָא עִלָּאָה שֵׁירוּתָא וְסוֹפָא קָשֶׁה, וְלֵית מָאן דְּיֵקוּם בֵּיהּ, וְכָל מָה דְאָזִיל אִתְתָּקַף, וּבָתַר דְּשָׁאֲרִי, לָא

לשון הקודש

זֶה נִקְרָא עֲצֶרֶת – כִּנּוּס. מִתְכַּנְּסִים כֻּלָּם בְּיוֹם זֶה. וְנִקְרָא שְׁמִינִי, וְאֵין שְׁמִינִי אֶלָּא מִתּוֹךְ שִׁבְעָה.

כָּתוּב (איוב א) יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ. מַהוּ מְבֹרָךְ? (אֶלָּא הַכֹּל יָדוּעַ) אֲבָל סוֹד אֶחָד יָדַע אֶחָד מֵחֲבֵרֵנוּ, בַּמִּדְבָּר הֶרְאוּ לוֹ בַּחֲלוֹם, וּשְׁמוֹ רַבִּי יִצְחָק מִכַּפְּתּוֹר. מַהוּ מְבֹרָךְ? רֵאשִׁיתוֹ קָשֶׁה וְסוֹפוֹ רַךְ. מ"ב קָשֶׁה, וְדִין הוּא וַדַּאי. (וְאַחַר כַּךְ) כְּעֵין זֶה יוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה מ"ב, שֶׁהֲרֵי בְּאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם (וּבְסוֹד מ"ב) אוֹתִיּוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם, וְעַל זֶה נִבְרָא בְּדִין. לְבַסּוֹף רַךְ. וְעַל זֶה לָמַדְנוּ, כָּל הַהַתְחָלוֹת קָשׁוֹת, וְסוֹף הַכֹּל רַךְ. (זֶה מ"ב וּבְסוֹד שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם, וְעַל זֶה נִבְרָא בְּדִין לְבַסּוֹף כְּדֶגֶמֶת זֶה) בַּיּוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה מ"ב קָשֶׁה, בְּדִין. בַּיּוֹם שֶׁל עֲצֶרֶת רַךְ, בְּשִׂמְחָה.

בָּא וּרְאֵה מַה בֵּין דִּין עֶלְיוֹן לְדִין זֶה. דִּין עֶלְיוֹן תְּחִלָּתוֹ וְסוֹפוֹ קָשֶׁה, וְאֵין מִי שֶׁיַּעֲמֹד בּוֹ, וְכָל מַה שֶּׁהוֹלֵךְ מִתְחַזֵּק,

סָלִיק מִנַּיהּ, עַד דְּאָכִיל וְשַׁצֵּי כֹּלָּא, דְּלָא אִשְׁתְּאַר כְּלוּם. אֲבָל דִּינָא אַחֲרָא דְתַתָּא, שֵׁירוּתָא קָשֶׁה, וְכָל מָה דְּאָזִיל אִתְחֲלָשׁ, עַד דְּנָהִיר אַנְפִּין, כְּגַוְונָא (ס"א דָא דִינָא דְנוּקְבָא) דְּנוּקְבָא דְחָלָשׁ חֵילָהָא.

אֵימָתַי אִתְעַר דִּינָא דִלְעֵילָא לְמִשְׁרֵי עַל עָלְמָא. בְּיוֹמָא דְטוֹפָנָא. וְעַל דָּא לָא אִשְׁתְּאַר כְּלוּם בְּעָלְמָא, בַּר הַהוּא תֵבוּתָא דְנֹחַ, דְּאִיהִי כְּגַוְונָא עִלָּאָה, דְּסָבִיל לְהַהוּא תּוּקְפָּא. וְאִי לָאו דְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִשְׁתְּכַח בְּרַחֲמֵי עַל עָלְמָא, כָּל עָלְמָא אִתְאֲבִיד, דִּכְתִיב, (תהלים כט) יְיָ' לַמַּבּוּל יָשָׁב, וְעַל דָּא לָא שַׁרְיָא דִינָא דִלְעֵילָא עַל עָלְמָא, דְּלָא יְכִיל עָלְמָא לְמִסְבַּל לֵיהּ, אֲפִילּוּ רִגְעָא חָדָא.

לשון הקודש

וּלְבַסּוֹף שֶׁשּׁוֹרֶה, לֹא זֶה מִשָּׁם עַד שֶׁמְּכַלֶּה וּמַכְרִית הַכֹּל שֶׁלֹּא נִשְׁאָר כְּלוּם. אֲבָל דִּין אַחֵר שֶׁלְּמַטָּה, רֵאשִׁית קָשֶׁה, וְכָל מַה שֶּׁהוֹלֵךְ – נֶחֱלָשׁ, עַד שֶׁמֵּאִיר פָּנִים, כְּדֶגְמַת (זֶה דִּין שֶׁל הַנְּקֵבָה) הַנְּקֵבָה שֶׁנֶּחֱלָשׁ כֹּחָהּ.

מִמָּתַי הִתְעוֹרֵר דִּין שֶׁלְּמַעְלָה לִשְׁרוֹת עַל הָעוֹלָם? בְּיוֹם הַמַּבּוּל. וְעַל זֶה לֹא נִשְׁאַר כְּלוּם בָּעוֹלָם חוּץ מֵהַתֵּבָה הַהִיא שֶׁל נֹחַ, שֶׁהִיא כַּדֶּגֶמָא הָעֶלְיוֹן שֶׁסָּבְלָה לְכֹחַ הַדִּין הַהוּא. וְאִלּוּלֵי שֶׁהִזְמִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנִמְצָא בְּרַחֲמִים עַל הָעוֹלָם, כָּל הָעוֹלָם הָיָה נֶאֱבָד, שֶׁכָּתוּב (תהלים כט) ה' לַמַּבּוּל יָשָׁב. וְעַל זֶה לֹא שׁוֹרֶה דִּין שֶׁלְּמַעְלָה עַל הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא יָכוֹל הָעוֹלָם לִסְבֹּל אוֹתוֹ אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד.

אַדְהָכִי הָוָה רִבִּי שִׁמְעוֹן בָּכֵי וְחַדֵּי. זָקְפוּ עַיְינִין, וְחָמוּ חֲמִשָּׁה מֵאִינּוּן פְּרוּשִׁים, דַּהֲווֹ אַזְלֵי אֲבַתְרֵיהּ, לְמִתְבַּע לֵיהּ. קָמוּ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מִכָּאן וּלְהָלְאָה מָה שְׁמָךְ. אָמַר, נְהוֹרָאי סָבָא, בְּגִין דִּנְהוֹרָאי אַחֲרָא אִית גַּבָּן. אַזְלוּ רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאִינּוּן חַבְרַיָּיא עִמֵּיהּ תְּלַת מִילִין, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, לְאִינּוּן אַחֲרָנִין, מַה אָרְחָא דָא גַּבַּיְיכוּ. אָמְרוּ, לְמִתְבַּע לֵיהּ לְהַאי סָבָא, דְּמֵימוֹי אֲנָן שָׁתָאן בְּמַדְבְּרָא. אָתָא רִבִּי שִׁמְעוֹן וּנְשָׁקֵיהּ, אָמַר לֵיהּ, נְהוֹרָאי שְׁמָךְ, וּנְהוֹרָא אַנְתְּ, וּנְהוֹרָא עִמָּךְ שָׁרֵי.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (דניאל ב) הוּא גָּלֵא עֲמִיקָתָא וּמְסַתְּרָתָא יָדַע מָה בַּחֲשׁוֹכָא וּנְהוֹרָא עִמֵּהּ שְׁרֵא. הוּא גָּלֵה עֲמִיקָתָא וּמְסַתְּרָתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גַּלֵּי עֲמִיקָתָא וּמְסַתְּרָתָא, דְּכָל עֲמִיקִין סְתִימִין

לשון הקודש

בְּתוֹךְ כָּךְ הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בּוֹכֶה וְשָׂמֵחַ. נָשְׂאוּ עֵינַיִם וְרָאוּ חֲמִשָּׁה מֵאֵלֶּה הָאֲנָשִׁים הַפְּרוּשִׁים שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים אַחֲרָיו לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ. עָמְדוּ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִכָּאן וָהָלְאָה מַה שִּׁמְךָ? אָמַר, נְהוֹרַאי סָבָא, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ נְהוֹרַאי אַחֵר אֶצְלֵנוּ. הָלְכוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן וְהַחֲבֵרִים הָאֵלֶּה עִמּוֹ שְׁלֹשָׁה מִילִין. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְאֵלּוּ הָאַחֵרִים, מַה דֶּרֶךְ זוֹ אֶצְלְכֶם? אָמְרוּ, לְבַקֵּשׁ אֶת הַזָּקֵן הַזֶּה, שֶׁמִּמֵּימָיו אָנוּ שׁוֹתִים בַּמִּדְבָּר. בָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן וּנְשָׁקוֹ. אָמַר לוֹ, שִׁמְךָ נְהוֹרַאי, וְאוֹר אַתָּה, וְאוֹר עִמְּךָ נִמְצָא.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (דניאל ב) הוּא מְגַלֶּה עֲמֻקּוֹת וְנִסְתָּרוֹת, יוֹדֵעַ מַה בַּחֹשֶׁךְ, וְהָאוֹר שׁוֹרֶה עִמּוֹ. הוּא גָּלֵא עַמִּיקָתָא וּמְסַתְּרָתָא – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְגַלֶּה עֲמֻקּוֹת וְנִסְתָּרוֹת, שֶׁכָּל הַדְּבָרִים הָעֲמֻקִּים וְהַסְּתוּמִים הָעֶלְיוֹנִים

עִלָּאִין אִיהוּ גַּלֵּי לוֹן. וּמַאי טַעֲמָא גַּלֵּי לוֹן. בְּגִין דְּיָדַע מָה בַּחֲשׁוֹכָא. דְּאִלְמָלֵא חֲשׁוֹכָא לָא אִתְיְדַע נְהוֹרָא. וְאִיהוּ יָדַע מָה בַּחֲשׁוֹכָא. וּבְגִין כַּךְ גַּלֵּי עֲמִיקָתָא וּמְסַתְּרָתָא, דְּאִי לָאו חֲשׁוֹכָא לָא יִתְגַּלְיָין עֲמִיקִין וּמְסַתְּרָאָן. וּנְהוֹרָא עִמֵּה שְׁרֵא. מָאן נְהוֹרָא דָא. נְהוֹרָא (דף קפ"ז ע"ב) דְּאִתְגַּלְיָיא מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא.

וַאֲנָן מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא דְּהַוָּה בְּמִדְבְּרָא, אִתְגְּלֵי לָן נְהוֹרָא דָא. רַחֲמָנָא יַשְׁרֵי עִמָּךְ נְהוֹרָא, בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. אָזְלֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן וְחַבְרַיָּיא, אִלֵּין תְּלַת מִילִין אֲבַתְרֵיהּ, אָמַר לֵיהּ, אֲמַאי לָא אָזְלֵי אִלֵּין עִמָּךְ בְּקַדְמִיתָא. אָמַר לֵיהּ, לָא בְּעֵינָא לְאַטְרְחָא לְבַר נָשׁ עִמִּי, הַשְׁתָּא דְּאָתוּ נַזִּיל כַּחֲדָא. אָזְלוּ, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אָזַל לְאָרְחֵיהּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, הָא אֲנָן יְדַעְנָא שְׁמֵיהּ, וְאִיהוּ לָא יָדַע

לשון הקודש

הוּא מְגַלֶּה לָהֶם. וּמָה הַטַּעַם מְגַלֶּה לָהֶם? מִשּׁוּם שֶׁיָּדַע מָה בַּחֲשׁוֹכָא. שֶׁאִם לֹא הָיָה הַחֹשֶׁךְ, לֹא נוֹדַע הָאוֹר. וְהוּא יָדַע מַה בַּחֹשֶׁךְ, וּמִפְּנֵי כָּךְ מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת וְנִסְתָּרוֹת. שֶׁאִם לֹא הַחֹשֶׁךְ, לֹא יִתְגַּלּוּ הַדְּבָרִים הָעֲמֻקִים וְהַנִּסְתָּרִים. וּנְהוֹרָא עִמֵּה שְׁרֵא – מַהוּ אוֹר זֶה? אוֹר שֶׁמִּתְגַּלֶּה מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ.

וְאָנוּ, מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ שֶׁהָיָה בַּמִּדְבָּר, מִתְגַּלֶּה לָנוּ אוֹר זֶה. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַשְׁרֶה עִמְּךָ אוֹר בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. הָלְכוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן וְהַחֲבֵרִים שְׁלֹשָׁה מִילִין אֵלּוּ אַחֲרָיו. אָמַר לוֹ, מַדּוּעַ לֹא הוֹלְכִים אֵלּוּ עִמְּךָ בְּרִאשׁוֹנָה? אָמַר לוֹ, לֹא רָצִיתִי לְהַטְרִיחַ לְבֶן אָדָם עִמִּי. עַכְשָׁו שֶׁבָּאוּ, נֵלֵךְ כְּאֶחָד. הָלְכוּ, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן הָלַךְ לְדַרְכּוֹ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, הֲרֵי אָנוּ יוֹדְעִים אֶת שְׁמוֹ, וְהוּא לֹא יוֹדֵעַ אֶת שְׁמוֹ

שְׁמֵיהּ דְּמוֹר, אָמַר לֵיהּ, מִנַּיְהוּ יָדַעְנָא דְּלָא לְאִתְחַזָּאָה. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פָּרָשַׁת כִּי תִשָּׂא

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. (שמות ל) כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקוּדֵיהֶם וְגוֹ', רִבִּי אַבָּא וְרִבִּי אָחָא וְרִבִּי יוֹסֵי הֲווֹ אַזְלֵי מִטְּבֶרְיָה לְצִפּוֹרִי. עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי, חָמוּ לֵיהּ לְרַ' אֶלְעָזָר דְּהֲוָה אָתֵי, וְרִבִּי חִיָּיא עִמֵּיהּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, וַדַּאי נִשְׁתַּתֵּף בַּהֲדֵי שְׁכִינְתָּא. אוֹרִיכוּ לְהוּ, עַד דְּמָטוּ לְגַבֵּיהוּ. כֵּיוָן דְּמָטוּ גַּבֵּיהוּ, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי כְּתִיב, (תהלים לד) עֵינֵי יְיָ אֶל צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל שַׁוְעָתָם. הַאי קְרָא קַשְׁיָא וְכוּ'.

תָּא חֲזֵי, הָא אוּקְמוּהָ, לֵית בִּרְכָתָא דְּלְעֵילָא שַׁרְיָא עַל מִלָּה דְּאִתְמְנֵי. וְאִי תֵימָא, יִשְׂרָאֵל הֵיךְ אִתְמְנוּן. אֶלָּא כּוּפְרָא נָטִיל מִנַּיְהוּ, וְהָא אוּקְמוּהָ,

לשון הקודש

שֶׁל מֹר? אָמַר לוֹ, מִמֶּנּוּ יָדַעְתִּי שֶׁלֹּא לְהִתְרָאוֹת. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת כִּי תִשָּׂא

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְגוֹ'. רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי אָחָא וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים מִטְּבֶרְיָה לְצִפּוֹרִי. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁהָיָה בָּא, וְרַבִּי חִיָּיא עִמּוֹ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וַדַּאי שֶׁנִּשְׁתַּתֵּף עִם הַשְּׁכִינָה. חִכּוּ לָהֶם עַד שֶׁהִגִּיעוּ אֲלֵיהֶם. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעוּ אֲלֵיהֶם, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי כָּתוּב עֵינֵי ה' אֶל צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל שַׁוְעָתָם. פָּסוּק זֶה הִנּוֹ קָשֶׁה וְכוּ'.

בֵּא וּרְאֵה, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, אֵין הַבְּרָכָה

וְחוּשְׁבָּנָא לָא הֲוֵי עַד דְּאִתְכְּנִישׁ כָּל הַהוּא כּוּפְרָא, וְסָלִיק לְחוּשְׁבָּנָא. וּבְקַדְמֵיתָא מְבָרְכִין לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וּלְבָתַר מָנִין הַהוּא כּוּפְרָא, וּלְבָתַר אָהַדְרָן וּמְבָרְכִין לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. אִשְׁתְּכָחוּ יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכָאן בְּקַדְמִיתָא וּבְסוֹפָא, וְלָא סָלִיק בְּהוֹן מוֹתָנָא.

מוֹתָנָא אֲמַאי סָלִיק בְּמִנְיָינָא. אֶלָּא בְּגִין דְּבִרְכָתָא לָא שַׁרְיָא בְּמִנְיָינָא, כֵּיוָן דְּאִסְתָּלַק בִּרְכָתָא, סִטְרָא אַחֲרָא שַׁרְיָא עָלֵיהּ, וְיָכִיל לְאַנְזְקָא, בְּגִין כַּךְ נַטְלִין כּוּפְרָא וּפִדְיוֹנָא לְסַלְקָא (ס״א מְעָלַיְיהוּ) עָלֵיהּ מִנְיָינָא, וְהָא אוּקְמוּהָ, וְאִתְּמַר.

רעיא מהימנא

פִּקּוּדָא לִיתֵּן מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. רַעְיָא מְהֵימְנָא מָאן מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל אִיהוּ כְּגוֹן חֲצִי הַהִין, וְדָא ו׳, מְמוּצָע בֵּין שֵׁנִי הֵהִי״ן. אַבְנָא

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה שׁוֹרָה עַל דָּבָר שֶׁנִּמְנֶה. וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ יִשְׂרָאֵל נִמְנוּ? אֶלָּא כֹּפֶר נָטַל מֵהֶם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, וְהַחֶשְׁבּוֹן לֹא הָיָה עַד שֶׁכָּנְסוּ אֶת כָּל אוֹתוֹ הַכֹּפֶר וְעָלָה לַחֶשְׁבּוֹן. וּבָרִאשׁוֹנָה הָיוּ מְבָרְכִים אֶת יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כָּךְ אֶת הַמִּנְיָן שֶׁל אוֹתוֹ הַכֹּפֶר, וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִים וּמְבָרְכִים אֶת יִשְׂרָאֵל. נִמְצְאוּ יִשְׂרָאֵל מְבֹרָכִים בָּרִאשׁוֹנָה וּבַסּוֹף, וְלֹא עוֹלֶה בָּהֶם הַמָּוֶת. **לָמָּה** הַמָּוֶת עוֹלֶה בְּמִנְיָן? אֶלָּא בִּשְׁבִיל שֶׁהַבְּרָכָה לֹא שׁוֹרָה בְּמִנְיָן. כֵּיוָן שֶׁהִסְתַּלְּקָה בְּרָכָה, הַצַּד הָאַחֵר שׁוֹרֶה עָלָיו וְיָכוֹל לְהַזִּיק. מִשּׁוּם כָּךְ נוֹטְלִים כֹּפֶר וּפִדְיוֹן לַעֲלוֹת (מֵעֲלֵיהֶם) עָלָיו מִנְיָן, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ וְנִתְבָּאֵר.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

מִצְוָה לָתֵת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן מַה זֶּה מַחֲצִית

לְמִשְׁקָל בָּהּ, דָּא י׳, עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל: דָּא יו"ד. הֶעָשִׁיר לָא יַרְבֶּה, דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, לָא יַרְבֶּה עַל י׳. וְהָכִי אִתְמַר בְּסֵפֶר יְצִירָה, עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה, עֶשֶׂר וְלָא אֶחָד עָשָׂר. וְהַדַּל לָא יַמְעִיט, דָּא צַדִּיק, לָא יַמְעִיט מֵעֶשֶׂר, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר עֶשֶׂר וְלָא תֵשַׁע. מִמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל, דְּאִיהוּ י׳.

(נ"א מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל עֶשֶׂר הוּא).

אָמַר לֵיהּ רַעְיָא מְהֵימְנָא, (מַלְאַךְ) אַנְתְּ בַּשָּׁמַיִם, רָחִים אַנְתְּ מִמָּארֵיךְ, לֵית תַּוָּוהָא בְּכָל אִינּוּן מִלִּין יַקִּירִין דְּיִפְקוּן מִפּוּמָךְ, דְּהָא מָאן דְּאִיהוּ מַלְכָּא, אוֹ בְּרָא דְּמַלְכָּא, לֵית תַּוָּוהָא, דְּיִפְקוּן מַרְגְּלָאִין בְּפָתוֹרֵיהּ, מַלְיָין סְגוּלוֹת, מַלְיָין נְהוֹרִין. לְבַר נָשׁ אַחֲרָא, אִיהוּ תַּוָּוהָא. אָמַר לֵיהּ בְּרִיךְ אַנְתְּ רַעְיָא מְהֵימְנָא. מִתַּמָּן וְאֵילָךְ אִמָּא אַנְתְּ, דְּעַלָּאִין

לשון הקודש

הַשֶּׁקֶל? זֶהוּ כְּמוֹ חֲצִי הַהִין, וְזוֹ ו׳, מְמֻצָּע בֵּין שְׁתֵּי הֵהִי"ן. אֶבֶן לִשְׁקֹל בָּהּ, זוֹ י׳. עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל – זוֹ יו"ד. הֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, לֹא יַרְבֶּה עַל י׳. וְכָךְ נֶאֱמַר בְּסֵפֶר יְצִירָה, עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה, עֶשֶׂר וְלֹא אַחַד עָשָׂר. וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט – זֶה צַדִּיק, לֹא יַמְעִיט מֵעֶשֶׂר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עֶשֶׂר וְלֹא תֵשַׁע. מִמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל – שֶׁהוּא י׳. (מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל עֶשֶׂר הוּא).

אָמַר לוֹ רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, (מַלְאַךְ) אַתָּה בַּשָּׁמַיִם, אָהוּב אַתָּה מֵרִבּוֹנְךָ, אֵין תְּמִיהָה בְּכָל אוֹתָם דְּבָרִים נִכְבָּדִים שֶׁיָּצְאוּ מִפִּיךָ, שֶׁהֲרֵי מִי שֶׁהוּא מֶלֶךְ אוֹ בֶּן הַמֶּלֶךְ, אֵין תְּמִיהָה שֶׁיַּעֲלוּ מַרְגָּלִיּוֹת בְּשֻׁלְחָנוֹ, מִלּוֹת סְגֻלּוֹת, מִלּוֹת אוֹרוֹת. לְאָדָם אַחֵר זוֹהִי תְּמִיהָה. אָמַר לוֹ, בָּרוּךְ אַתָּה הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, מִשָּׁם וְאֵילָךְ אֵמוֹר

וְתַתָּאִין נַחְתּוּ לְמִשְׁמַע מִינָךְ. אָמַר לֵיהּ, אַשְׁלִים מִלּוּלָךְ, אָמַר לֵיהּ, לָא אִית כְּעַן לְמֵימַר יַתִּיר, אִימָּא אַנְתְּ עַד זִמְנָא אַחֲרָא.

פָּתַח רַעְיָא מְהֵימְנָא, פִּקּוּדָא בָתַר דָּא, לְקַדֵּשׁ אֶת הַחֹדֶשׁ. בְּגִין דְּסִיהֲרָא קַדִּישָׁא אִיהִי כַּלָּה, דְּמִתְקַדֶּשֶׁת (דף קפ"ח ע"א) עַל פִּי בֵית דִּין, דְּאִיהוּ גְבוּרָה, בְּגִין דְּתַמָּן לֵיוָאֵי, דְּאִתְּמַר בְּהוּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם. וּלְבָתַר דְּאִתְחֲזֵי סִיהֲרָא דְּיֵאוֹתוּ לְאוֹרָה, מְבָרֵךְ עָלֶיהָ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בְּמַאֲמָרוֹ בָּרָא שְׁחָקִים, וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. וּבְמִי מִתְקַדֶּשֶׁת וּמִתְבָּרֶכֶת, בְּתִפְאֶרֶת בְּגִין דְּאִיהוּ עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת לַעֲמוּסֵי בָטֶן. (ע"כ רעיא מהימנא)

רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִיָּיא הֲווֹ אַזְלֵי בְּאָרְחָא, עַד דַּהֲווֹ אַזְלִין רָמַשׁ לֵילְיָא, יָתְבוּ. אַדְהֲווֹ יַתְבִין,

לשון הקודש

אַתָּה, שֶׁהֲרֵי עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים יָרְדוּ לִשְׁמֹעַ מִפִּךָ. אָמַר לוֹ, הַשְּׁלֵם דִּבּוּרְךָ. אָמַר לוֹ, אֵין כָּעֵת לוֹמַר יוֹתֵר, אֱמוֹר אַתָּה עַד פַּעַם אַחֶרֶת.

פָּתַח הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, מִצְוָה אַחַר זוֹ לְקַדֵּשׁ אֶת הַחֹדֶשׁ, מִשּׁוּם שֶׁהַכַּלָּה הַקְּדוֹשָׁה הִיא כַּלָּה שֶׁמִּתְקַדֶּשֶׁת עַל פִּי בֵית דִּין, שֶׁהוּא גְבוּרָה, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם לְוִיִּם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם. וְאַחַר שֶׁנִּרְאֵית הַלְּבָנָה שֶׁיֵּאוֹתוּ לְאוֹרָה, מְבָרֵךְ עָלֶיהָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בְּמַאֲמָרוֹ בָּרָא שְׁחָקִים, וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. וּבְמִי מִתְקַדֶּשֶׁת וּמִתְבָּרֶכֶת? בְּתִפְאֶרֶת, מִשּׁוּם שֶׁהִיא עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת לַעֲמוּסֵי בָטֶן. (עד כאן רעיא מהימנא)

רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִיָּיא הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים יָרַד הַלַּיְלָה. יָשְׁבוּ. עַד

שְׁרִיאַת צַפְרָא לְאַנְהָרָא, (ס"א אָמְרוּ קוּם וְנֵיהַךְ) קָמוּ וְאָזְלוּ. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, חָמֵי אַנְפּוֹי דְּמִזְרָח דְּקָא מְנַהֲרִין, הַשְׁתָּא כָּל אִינּוּן בְּנֵי מְדִינְחָא דְּטוּרֵי נְהוֹרָא, סַגְּדִין לְגַבֵּי הַאי נְהוֹרָא, דְּנָהִיר בַּאֲתָר דְּשִׁמְשָׁא, עַד לָא יִפּוֹק, וּפָלְחִין לֵיהּ, דְּהָא כֵּיוָן דְּנָפִיק שִׁמְשָׁא, כַּמָּה אִינּוּן דְּפָלְחִין לְשִׁמְשָׁא. וְאִלֵּין אִינּוּן דְּקָא פָלְחִין לִנְהוֹרָא דָא, וּקְרָאן לְהַאי נְהוֹרָא, אֱלָהָא דְּמַרְגְּלָא דְּנָהִיר. וְאוֹמָאָה דִלְהוֹן בֵּאֵל"הַ דְּמַרְגְּלָא דְּנָהִיר.

וְאִי תֵּימָא פּוּלְחָנָא דָא לְמַגְּנָא הוּא. מִיּוֹמִין עַתִּיקִין קַדְמָאִין, חָכְמָתָא יָדְעוּ בֵּיהּ. בְּזִמְנָא דְשִׁמְשָׁא נָהִיר, עַד לָא יִפּוֹק, הַהוּא מְמָנָא דְּפָקִיד עַל שִׁמְשָׁא, נָפִיק, וְאַתְוָון קַדִּישִׁין דִּשְׁמָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא רְשִׁימָן עַל רֵישֵׁיהּ, (דְּשִׁמְשָׁא) וּבְחֵילָא דְּאִינּוּן אַתְוָון, פָּתַח לְכָל כַּוֵּי שְׁמַיָּא וּבָטַשׁ בְּהוּ, וְעָבַר.

לשון הקודש

שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים הִתְחִיל הַבֹּקֶר לְהָאִיר. (אָמְרוּ, נָקוּם וְנֵלֵךְ) קָמוּ וְהָלְכוּ. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, רְאֵה אֶת פְּנֵי הַמִּזְרָח שֶׁמְּאִירִים. עַכְשָׁו כָּל אוֹתָם בְּנֵי הַמִּזְרָח שֶׁל הָרֵי הָאוֹר מִשְׁתַּחֲוִים לָאוֹר הַזֶּה שֶׁמֵּאִיר בִּמְקוֹם הַשֶּׁמֶשׁ טֶרֶם שֶׁיָּצָא וְעוֹבְדִים אוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי כֵּיוָן שֶׁיּוֹצֵא הַשֶּׁמֶשׁ, כַּמָּה הֵם שֶׁעוֹבְדִים לַשֶּׁמֶשׁ. וְאֵלֶּה הֵם שֶׁעוֹבְדִים לָאוֹר הַזֶּה, וְקוֹרְאִים לָאוֹר הַזֶּה: אֱלֹהֵי הַמַּרְגָּלִית הַמְּאִירָה. וּשְׁבוּעָתָם הִיא בֵּאל"הַ הַמַּרְגָּלִית הַמְּאִירָה.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁעֲבוֹדָה זוֹ הִיא לְחִנָּם – מִיָּמִים רִאשׁוֹנִים הַקַּדְמוֹנִים יָדְעוּ בָּהּ חָכְמָה. בִּזְמַן שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מֵאִיר, טֶרֶם שֶׁיֵּצֵא, אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה הַמְּפֻקָּד עַל הַשֶּׁמֶשׁ יוֹצֵא, וְהָאוֹתִיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן רְשׁוּמוֹת עַל רֹאשׁוֹ (שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ), וּבְכֹחַ אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת פּוֹתֵחַ אֶת כָּל

וְהַהוּא מְמָנָא עָאל גּוֹ הַהוּא זֹהֲרָא דְנָהִיר סָחֲרָנֵיהּ דְּשִׁמְשָׁא, וְתַמָּן שְׁכִיחַ, עַד דְּנָפַק שִׁמְשָׁא, וְאִתְפַּשַּׁט בְּעָלְמָא.

וְהַהוּא מְמָנָא, אִיהוּ פְּקִידָא, עַל דַּהֲבָא, וְעַל מַרְגְּלָן סוּמָקָן. וְאִינּוּן פַּלְחִין לְהַהוּא דְיוּקְנָא דְתַמָּן, וּבְנִקּוּדִין וְסִימָנִין דְּיַרְתּוּ מִקַּדְמָאֵי מִיּוֹמִין עַתִּיקִין, אַזְלֵי וְיַדְעֵי נְקוּדִין דְּשִׁמְשָׁא, לְמִשְׁכַּח אַתְרִין דְּדַהֲבָא וּמַרְגְּלָן, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, עַד כַּמָּה יְהוֹן פּוּלְחָנִין סַגִּיאִין אִלֵּין בְּעָלְמָא, דְּהָא שִׁקְרָא לֵית לֵיהּ קַיְימִין לְקַיְימָא.

פָּתַח אִידָךְ (ס"א רִבִּי חִיָּא) **וְאָמַר,** (משלי יב) **שְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר. תָּא חֲזֵי, אִלּוּ כָּל בְּנֵי עָלְמָא הֲווֹ פַּלְחִין לְשִׁקְרָא, הָוָה הָכִי, אֲבָל הַאי נְהוֹרָא וְזֹהֲרָא דְנָהִיר, וַדַּאי קְשׁוֹט**

לשון הקודש

חַלּוֹנוֹת הַשָּׁמַיִם, וּמַכֶּה בָהֶם וְעוֹבֵר. וְאוֹתוֹ מְמֻנֶּה נִכְנָס לְתוֹךְ אוֹתוֹ הַזֹּהַר שֶׁמֵּאִיר סְבִיב הַשֶּׁמֶשׁ, וְשָׁם נִמְצָא, עַד שֶׁיּוֹצֵא הַשֶּׁמֶשׁ וּמִתְפַּשֵּׁט בָּעוֹלָם.

וְאוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה מְפֻקָּד עַל הַזָּהָב וְעַל מַרְגָּלִיּוֹת אֲדֻמּוֹת, וְהֵם עוֹבְדִים אֶל אוֹתוֹ הַדְּיוּקָן שֶׁל שָׁם, וּבִנְקֻדּוֹת וְסִימָנִים שֶׁיָּרְשׁוּ מֵהָרִאשׁוֹנִים מִיָּמִים קַדְמוֹנִים, הוֹלְכִים וְיוֹדְעִים נִקֻּדּוֹת הַשֶּׁמֶשׁ לִמְצֹא מְקוֹמוֹת שֶׁל זָהָב וּמַרְגָּלִיּוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, עַד כַּמָּה יִהְיוּ עֲבוֹדוֹת רַבּוֹת אֵלּוּ בָּעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי שֶׁקֶר אֵין לוֹ עֲמוּדִים לִתְמִיכָה?

פָּתַח אַחֵר (רִבִּי חִיָּא) **וְאָמַר,** (משלי יב) שְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר. בֹּא וּרְאֵה, אִלּוּ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם הָיוּ עוֹבְדִים לַשֶּׁקֶר – הָיָה כָּךְ, אֲבָל הָאוֹר הַזֶּה וְהַזֹּהַר שֶׁמֵּאִיר וַדַּאי הוּא אֱמֶת.

אִיהוּ. כּוֹכְבֵי רוּמָא דִּרְקִיעָא קְשׁוֹט אִינּוּן. אִי בְּטִפְּשׁוּ וְחֶסְרוֹנָא דְּדַעְתָּא דִּלְהוֹן, אִינּוּן אַמְרֵי וְקָרָאן לְהוּ אֱלָהָא, לָא בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשֵׁיצָאָה עוֹבָדוֹי מֵעָלְמָא. אֲבָל לְזִמְנָא דְּאָתֵי לָא יִשְׁתֵּצוּן כּוֹכְבַיָּא וּנְהוֹרִין דְּעָלְמָא. אֲבָל מָאן יִשְׁתְּצֵי. אִינּוּן דְּפַלְחוּ לוֹן.

וּקְרָא דָּא הָכִי הוּא. שְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד, אִלֵּין יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן שְׂפַת אֱמֶת. (דברים ו) יְיָ' אֱלֹהֵינוּ יְיָ' אֶחָד. וְכֹלָּא אִיהוּ אֱמֶת, וְרָזָא דֶאֱמֶת, וּמְסַיְּימֵי יְיָ' אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת. וְדָא אִיהוּ שְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד.

וְעַד אַרְגִּיעָה, וְעַד רֶגַע מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי אַרְגִּיעָה. אֶלָּא, עַד כַּמָּה יְהֵא קִיּוּמָא דִּלְהוֹן בְּעָלְמָא, עַד זִמְנָא דְּיֵיתֵי, וִיהֵא לִי נַיְיחָא מִפּוּלְחָנָא קַשְׁיָא

לשון הקודש

כּוֹכְבֵי רוּם הָרָקִיעַ הֵם אֱמֶת. אִם בְּטִפְּשׁוּתָם וְחֶסְרוֹן דַּעְתָּם הֵם אוֹמְרִים וְקוֹרְאִים לָהֶם אֱלוֹהַּ, לֹא צָרִיךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְכַלּוֹת אֶת מַעֲשֵׂי יָדָיו מֵהָעוֹלָם. אֲבָל לֶעָתִיד לָבֹא לֹא יִכְלוּ הַכּוֹכָבִים וְהָאוֹרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם. אֲבָל מִי יִתְכַּלֶּה? אוֹתָם שֶׁעוֹבְדִים לָהֶם.

וְהַפָּסוּק הַזֶּה הוּא כָּךְ. שְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שְׂפַת אֱמֶת, (דברים ו) ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. וְהַכֹּל הוּא אֱמֶת וְסוֹד הָאֱמֶת. וּמְסַיְּמִים, ה' אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת. וְזוֹהִי שְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד.

וְעַד אַרְגִּיעָה, וְעַד רֶגַע הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה אַרְגִּיעָה? אֶלָּא עַד כַּמָּה יִהְיֶה קִיּוּמָם בָּעוֹלָם? עַד לֶעָתִיד לָבֹא, וְתִהְיֶה לִי מְנוּחָה מֵהָעֲבוֹדָה הַקָּשָׁה שֶׁעָלָיו.

דְּעָלוֹי. וּבְזִמְנָא דְּאַרְגִּיעָה, יִשְׁתְּצֵי לְשׁוֹן שָׁקֶר, אִינּוּן דְּקָרָאן אֱלָהָא, לְמַאן דְּלָאו הוּא אֱלָהָא. אֲבָל יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן שְׂפַת אֱמֶת, כְּתִיב בְּהוּ, (ישעיה מג) עַם זוּ יָצַרְתִּי לִי תְּהִלָּתִי יְסַפֵּרוּ.

אַדְכַּרְנָא חָדָא זִמְנָא דַּהֲוֵינָא אָזִיל בַּהֲדֵי רִבִּי אֶלְעָזָר, פָּגַע בֵּיהּ הֶגְמוֹנָא, אָמַר לֵיהּ לְרִבִּי אֶלְעָזָר, אַנְתְּ יַדְעַת מֵאוֹרַיְתָא דִּיהוּדָאֵי. אָמַר לֵיהּ יָדַעְנָא. אָמַר לֵיהּ, לֵית אַתּוּן אַמְרִין דִּמְהֵימְנוּתָא דִּלְכוֹן קְשׁוֹט, וְאוֹרַיְיתְכוֹן קְשׁוֹט, וַאֲנַן דִּמְהֵימְנוּתָא דִּילָן שֶׁקֶר, וְאוֹרַיְיתָא דִּילָן שֶׁקֶר. וְהָא כְּתִיב שְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר. אֲנַן מִיּוֹמִין דְּעָלְמָא, קַיְימִין בְּמַלְכוּתָא, וְלָא אַעְדִּי מִינָּן לְעָלְמִין, דְּרָא בָתַר דָּרָא, תִּכּוֹן לָעַד וַדַּאי. וְאַתּוּן, זְעֵיר הָוָה לְכוּ מַלְכוּתָא, וּמִיַּד אַעְדֵּי

לשון הקודש

וּבִזְמַן שֶׁאַרְגִּיעָה, תִּתְכַּלֶּה לְשׁוֹן שֶׁקֶר, אוֹתָם שֶׁקּוֹרְאִים אֱלוֹהַּ לְמִי שֶׁאֵינוֹ אֱלוֹהַּ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם שְׂפַת אֱמֶת, כָּתוּב בָּהֶם (ישעיה מג) עַם זוּ יָצַרְתִּי לִי תְּהִלָּתִי יְסַפֵּרוּ.

נִזְכַּרְתִּי פַּעַם אַחַת שֶׁהָיִיתִי הוֹלֵךְ עִם רַבִּי אֶלְעָזָר, פָּגַשׁ בּוֹ הֶגְמוֹן. אָמַר לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אַתָּה מַכִּיר אֶת תּוֹרַת הַיְּהוּדִים? אָמַר לוֹ, מַכִּיר. אָמַר לוֹ, הַאֵינְכֶם אוֹמְרִים שֶׁאֱמוּנָתְכֶם אֱמֶת וְתוֹרָתְכֶם אֱמֶת, וְאָנוּ שֶׁאֱמוּנָתֵנוּ שֶׁקֶר וְתוֹרָתֵנוּ שֶׁקֶר?! וַהֲרֵי כָּתוּב, שְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר? אָנוּ מִימוֹת הָעוֹלָם עוֹמְדִים בְּמַלְכוּת וְלֹא סָרָה מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים דּוֹר אַחַר דּוֹר, תִּכּוֹן לָעַד וַדַּאי. וְאַתֶּם מְעַט הָיָה לָכֶם

מִגְּכוֹן, וּקְרָא אִתְקָיֵּים בְּכוּ דִכְתִיב וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר.

אָמַר לֵיהּ, חֲמִינָא בָךְ דְּאַנְתְּ חַכִּים בְּאוֹרַיְיתָא. תִּפַּח רוּחֵיהּ (דף קפ"ח ע"ב) דְּהַהוּא גַּבְרָא. אִלּוּ אָמַר קְרָא, שְׂפַת אֱמֶת כּוֹנַנְתְּ לָעַד, הָוָה כִּדְקַאמְרָן, אֲבָל לָא כְתִיב אֶלָּא תִכּוֹן, זְמִינָא שְׂפַת אֱמֶת דְּתִכּוֹן, מַה דְּלָאו הָכִי הַשְׁתָּא, דְּהַשְׁתָּא שְׂפַת שֶׁקֶר קַיְימָא, וּשְׂפַת אֱמֶת שְׁכִיבָא לְעַפְרָא, וּבְהַהוּא זְמְנָא דְּאֱמֶת יְקוּם עַל קִיּוּמֵיהּ, וּמִגּוֹ אֶרֶץ תִּצְמַח, כְּדֵין שְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְגוֹ'.

אָמַר לֵיהּ הַהוּא הֶגְמוֹן, זַכָּאָה אַנְתְּ. וְזַכָּאָה עַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא דִקְשׁוֹט יָרְתִין. בָּתַר יוֹמִין שְׁמַעְנָא דְּאִתְגְּיַיר. אָזְלוּ, מָטוּ חַד בֵּי חֲקָל, וְצַלּוּ צְלוֹתֵהוֹן. כֵּיוָן דְּצַלּוּ צְלוֹתֵהוֹן, אָמְרוּ מִכָּאן וּלְהָלְאָה נִתְחַבֵּר בִּשְׁכִינְתָּא, וְנֵזִיל וְנִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

בְּמַלְכוּת, וּמִיָּד סָרָה מִכֶּם, וְהַפָּסוּק הִתְקַיֵּם בָּכֶם שֶׁכָּתוּב וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר.

אָמַר לוֹ, אֲנִי רוֹאֶה בְּךָ שֶׁאַתָּה חָכָם בַּתּוֹרָה. תִּפַּח רוּחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ. אִלּוּ אָמַר הַכָּתוּב שְׂפַת אֱמֶת כּוֹנַנְתָּ לָעַד – הָיָה כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. אֲבָל לֹא כָתוּב אֶלָּא תִכּוֹן, עֲתִידָה שְׂפַת אֱמֶת שֶׁתִּכּוֹן מַה שֶּׁאֵין כָּךְ עַכְשָׁו, שֶׁעַכְשָׁו שְׂפַת שֶׁקֶר עוֹמֶדֶת, וּשְׂפַת אֱמֶת שׁוֹכֶבֶת לֶעָפָר, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁל אֱמֶת תַּעֲמֹד עַל קִיּוּמָהּ וּמִתּוֹךְ אֶרֶץ תִּצְמַח, אָז שְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְגוֹ'.

אָמַר לוֹ אוֹתוֹ הֶגְמוֹן, אַשְׁרֶיךָ, וְאַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיּוֹרְשִׁים תּוֹרַת אֱמֶת! אַחַר יָמִים שָׁמַעְתִּי שֶׁהִתְגַּיֵּר. הָלְכוּ, הִגִּיעוּ לְשָׂדֶה

פָּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (ישעיה מא) הֵן יֵבוֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ כֹּל הַנֶּחֱרִים בָּךְ וְגוֹ'. זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד לְיִשְׂרָאֵל, כָּל אִינּוּן טָבָאן, דְּקָאָמַר עַל יְדֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט, וְיִשְׂרָאֵל סָבְלוּ עֲלֵיהוֹן, כְּמָה בִישִׁין בְּגָלוּתְהוֹן. וְאִלְמָלֵא כָּל אִינּוּן טָבָאן דְּקָא מְחַכָּאן וְחָמָאן כְּתִיבִין בְּאוֹרַיְיתָא, לָא הֲווֹ יַכְלִין לְמֵיקָם וּלְמִסְבַּל גָּלוּתָא.

אֲבָל אַזְלִין לְבֵי מִדְרָשׁוֹת, פַּתְחִין סִפְרִין, וְחָמָאן כָּל אִינּוּן טָבָאן, דְּקָא מְחַכָּן, וְחָמָאן כְּתִיבִין בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאַבְטַח לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלַיְיהוּ, וּמִתְנַחֲמִין בְּגָלוּתְהוֹן, וּשְׁאַר עַמִּין מְחָרְפִין וּמְגַדְּפִין לוֹן, וְאַמְרֵי אָן הוּא אֱלָהֲכוֹן, אָן אִינּוּן טָבָאן דְּאַתּוּן אַמְרִין דִּזְמִינִין לְכוֹן, וְכִי כָּל עַמִּין דְּעָלְמָא יִכְסְפּוּן מִנַּיְיכוּ.

לשון הקודש

אַחַת וְהִתְפַּלְּלוּ תְּפִלָּתָם. כֵּיוָן שֶׁהִתְפַּלְּלוּ תְּפִלָּתָם, אָמְרוּ, מִכָּאן וָהָלְאָה נִתְחַבֵּר בַּשְּׁכִינָה, וְנֵלֵךְ וְנִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה.

פָּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (ישעיה מא) הֵן יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ כֹּל הַנֶּחֱרִים בָּךְ וְגוֹ'. עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לְיִשְׂרָאֵל כָּל אוֹתָן טוֹבוֹת שֶׁאָמַר עַל יְדֵי נְבִיאֵי הָאֱמֶת, וְיִשְׂרָאֵל סָבְלוּ עֲלֵיהֶם כַּמָּה רָעוֹת בְּגָלוּתָם. וְאִלְמָלֵא כָּל אוֹתָן טוֹבוֹת שֶׁמְּחַכִּים וְרוֹאִים שֶׁכְּתוּבִים בַּתּוֹרָה, לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לַעֲמֹד וְלִסְבֹּל אֶת הַגָּלוּת.

אֲבָל הוֹלְכִים לְבֵית מִדְרָשׁוֹת, פּוֹתְחִים סְפָרִים, וְרוֹאִים כָּל אוֹתָן טוֹבוֹת שֶׁמְּחַכִּים, וְרוֹאִים שֶׁכְּתוּבִים בַּתּוֹרָה שֶׁהִבְטִיחַ לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם, וּמִתְנַחֲמִים בְּגָלוּתָם, וּשְׁאָר הָעַמִּים מְחָרְפִים וּמְגַדְּפִים אוֹתָם וְאוֹמְרִים: אַיֵּה אֱלֹהֵיכֶם? אַיֵּה אוֹתָן טוֹבוֹת שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים שֶׁמְּעֻתָּדוֹת לָכֶם, וְכִי כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ יִתְבַּיְּשׁוּ מִכֶּם?

הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה סו) שִׁמְעוּ דְבַר יְיָ' הַחֲרֵדִים אֶל דְּבָרוֹ אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שׂוֹנְאֵיכֶם וְגוֹ'. מָאי הַחֲרֵדִים אֶל דְּבָרוֹ, אִינּוּן דְּסַבְּלוּ כַּמָּה בִישִׁין, כַּמָּה שְׁמוּעוֹת שַׁמְעֵי, אִלֵּין עַל אִלֵּין, וְאִלֵּין בָּתַר אִלֵּין, וְחַרִידָן עֲלֵיהוֹן, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ירמיה ל) כִּי וְגוֹ' קוֹל חֲרָדָה שָׁמָעְנוּ פַּחַד וְאֵין שָׁלוֹם וְגוֹ'. אִינּוּן חַרִדִים תָּדִיר אֶל דְּבָרוֹ כַּד אִתְעָבִיד דִּינָא.

אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שׂוֹנְאֵיכֶם, אִלֵּין אִינּוּן אֲחוּכוֹן בְּנֵי עֵשָׂו. מְנַדֵּיכֶם, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (איכה ד) סוּרוּ טָמֵא קָרְאוּ לָמוֹ. דְּלֵית עַמָּא דְקָא מְבַזִּין לוֹן בְּאַנְפֵּי, וּמְרַקְּקִין בְּאַנְפַּיְיהוּ לְיִשְׂרָאֵל כִּבְנֵי אֱדוֹם. וְאַמְרֵי כֻּלְּהוּ מֵסָאֲבִין כַּנִּדָּה, וְדָא אִיהוּ מְנַדֵּיכֶם. לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּד יְיָ', אֲנָן (דְּאָמְרִין) בְּנוֹי דְאֵל חָי. דִּי בָן יִתְיַקַּר שְׁמֵיהּ. אֲנָן שַׁלְטָנִין עַל עָלְמָא בְּגִין

לשון הקודש

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (שם סו) שִׁמְעוּ דְּבַר ה' הַחֲרֵדִים אֶל דְּבָרוֹ אָמְרוּ אַחֵיכֶם שֹׂנְאֵיכֶם וְגוֹ'. מַה זֶּה הַחֲרֵדִים אֶל דְּבָרוֹ? אֵלּוּ שֶׁסָּבְלוּ כַּמָּה רָעוֹת, כַּמָּה שְׁמוּעוֹת שָׁמְעוּ אֵלֶּה עַל אֵלֶּה וְאֵלֶּה אַחַר אֵלֶּה וְחָרְדוּ עֲלֵיהֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ל) כִּי וְגוֹ' קוֹל חֲרָדָה שָׁמָעְנוּ פַּחַד וְאֵין שָׁלוֹם וְגוֹ'. אוֹתָם חֲרֵדִים תָּמִיד אֶל דְּבָרוֹ כְּשֶׁנַּעֲשָׂה הַדִּין.

אָמְרוּ אַחֵיכֶם שֹׂנְאֵיכֶם – אֵלֶּה הֵם אַחֵיכֶם בְּנֵי עֵשָׂו. מְנַדֵּיכֶם – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איכה ד) סוּרוּ טָמֵא קָרְאוּ לָמוֹ. שֶׁאֵין עַם שֶׁמְּבַזִּים אוֹתָם בַּפָּנִים וְרוֹקְקִים בִּפְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ בְּנֵי אֱדוֹם, וְכֻלָּם אוֹמְרִים שֶׁטְּמֵאִים כְּמוֹ נִדָּה, וְזֶהוּ מְנַדֵּיכֶם. לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּד ה', אָנוּ (שֶׁאוֹמְרִים) בְּנֵי אֵל חַי,

הַהוּא דְּאִקְרֵי גָּדוֹל. (בראשית כז) עֵשָׂו בְּנוֹ הַגָּדוֹל. וּבִשְׁמָא דָא אִקְרֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּדוֹל, (תהלים קמה) גָּדוֹל יְיָ' וּמְהוּלָל מְאֹד. אֲנָן בְּנֵי הַגָּדוֹל, וְאִיהוּ גָּדוֹל. וַדַּאי לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּד יְיָ'.

אֲבָל אַתּוּן זְעִירִין מִכֹּלָּא, (בראשית כז) יַעֲקֹב בְּנָה הַקָּטָן כְּתִיב, אָן הוּא אֱלָהֲכוֹן. אָן הוּא אִינּוּן טָבָאן, דְּיִכְסְפּוּן כָּל עַמְמַיָּא מֵחֲדְוָה דִלְכוֹן. מָאן יִתֵּן וְנִרְאֶה בְשִׂמְחַתְכֶם כְּמָה דְאַתּוּן אַמְרִין. וְהֵם יֵבוֹשׁוּ (רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמֵר וְהֵם יֵבוֹשׁוּ) (ס"א תוּ כְּמַאן) כְּמַאן דְּתָלֵי קִלְלָתָא בְּאַחֲרָא, בְּגִין דְּאַתּוּן אַמְרִין דִּכְדֵין יֵבוֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ, וּבְגִין דָּא רוּחַ קֻדְשָׁא הָוָה אָמַר מִלָּה הָכִי, וְעַל דָּא, הֵן יֵבוֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ כֹּל הַנֶּחֱרִים בָּךְ. מָאי כֹּל הַנֶּחֱרִים בָּךְ. דְּאִתְקָפוּ נְחִירֵיהוֹן בְּרוּגְזָא עֲלָךְ בְּגָלוּתָא דָא. בְּהַהוּא זִמְנָא, יֵבוֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ מִכָּל טָבִין דְּיֶחֱמוּן לְהוֹן לְיִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

שֶׁבָּנוּ יִתְכַּבֵּד שְׁמוֹ, אָנוּ שׁוֹלְטִים עַל הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא גָּדוֹל, (בראשית כז) עֵשָׂו בְּנוֹ הַגָּדוֹל. וּבַשֵּׁם הַזֶּה נִקְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּדוֹל, (תהלים קמה) גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד. אָנוּ בְּנֵי הַגָּדוֹל, וְהוּא גָּדוֹל. וַדַּאי לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּד ה'.

אֲבָל אַתֶּם קְטַנִּים מֵהַכֹּל, כָּתוּב יַעֲקֹב בְּנָה הַקָּטָן, אַיֵּה אֱלֹהֵיכֶם? אַיֵּה אוֹתָן טוֹבוֹת שֶׁיִּתְבַּיְּשׁוּ כָּל הָעַמִּים מִשִּׂמְחַתְכֶם? מִי יִתֵּן וְנִרְאֶה בְּשִׂמְחַתְכֶם כְּמוֹ שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים, וְהֵם יֵבוֹשׁוּ, (רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמֵר וְהֵם יֵבוֹשׁוּ) (עוֹד, כְּמִי) כְּמִי שֶׁתּוֹלֶה קִלְלָתוֹ בְּאַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים שֶׁאָז יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הָיְתָה אוֹמֶרֶת הַדָּבָר כָּךְ, וְעַל זֶה הֵן יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ כֹּל הַנֶּחֱרִים בָּךְ. מִי הֵם

אָמַר רִבִּי חִיָּיא הָכִי הוּא וַדַּאי, אֲבָל חֲמִינָן וְהָכִי חָמוּ תַּקִּיפֵי עָלְמָא, דְּהָא גָּלוּתָא אִתְמְשָׁךְ וַעֲדַיִין בְּרֵיהּ דְּדָוִד לָא אָתֵי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וְכָל דָּא הָכִי הוּא, אֲבָל מָאן עָבִיד דְּיִסְבְּלוּן יִשְׂרָאֵל גָּלוּתָא דָא, כָּל אִינּוּן הַבְטָחוֹת דְּאַבְטַח לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהָא אִתְּמַר, דְּעָאלִין לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּלְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, וְחָמָאן כָּל אִינּוּן נֶחָמוֹת, וְחָדָאן בְּלִבַּיְיהוּ לְמִסְבַּל כָּל מַה דְּיֵיתֵי עָלַיְיהוּ, וְאִלְמָלֵא דָא לָא יַכְלִין לְמִסְבַּל.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא וַדַּאי הָכִי אִיהוּ, וְכֹלָּא בִּתְשׁוּבָה תַּלְיָא. וְאִי תֵּימָא דְּיִכְלוּן הַשְׁתָּא לְאַתְעָרָא תְּשׁוּבָה כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא. לָא יַכְלִין. מָאי טַעְמָא לָא יַכְלִין. בְּגִין דִּכְתִיב, (דברים ל) וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ עָלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. וּכְתִיב וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ

לשון הקודש

כֹּל הַנֶּחֱרָים בָּךְ? אֵלֶּה שֶׁחִזְּקוּ אֶת נִחִירֵיהֶם בִּרְגֶז עָלֶיךָ בַּגָּלוּת הַזּוֹ. בְּאוֹתוֹ זְמַן יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ מִכָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁיִּירְאוּ אֵצֶל יִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כָּךְ זֶה וַדַּאי, אֲבָל רָאִינוּ וְכָךְ רָאוּ גִּבּוֹרֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי הַגָּלוּת נִמְשֶׁכֶת וַעֲדַיִן בֶּן דָּוִד לֹא בָא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְכָל זֶה כָּךְ הוּא, אֲבָל מִי עָשָׂה שֶׁיִּסְבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַגָּלוּת הַזּוֹ? כָּל אוֹתָן הַבְטָחוֹת שֶׁהִבְטִיחַ לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וַהֲרֵי זֶה נִתְבָּאֵר, שֶׁנִּכְנָסִים לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּלְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וְרוֹאִים כָּל אוֹתָן נֶחָמוֹת, וּשְׂמֵחִים בְּלִבָּם לְסִבֹּל אֶת כָּל מַה שֶּׁיָּבֹא עֲלֵיהֶם, וְלוּלֵא זֶה לֹא יָכְלוּ לְסִבֹּל.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וַדַּאי כָּךְ הוּא, וְהַכֹּל תָּלוּי בִּתְשׁוּבָה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁיְּכוֹלִים עַכְשָׁו לְעוֹרֵר תְּשׁוּבָה כֻּלָּם כְּאֶחָד – לֹא יְכוֹלִים! מָה הַטַּעַם לֹא יְכוֹלִים? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב, (דברים ל) וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ עָלֶיךָ כָּל

בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדִּיחֲךָ וְגוֹ'. וּכְתִיב וְשַׁבְתָּ עַד יְיָ' אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ'. וּכְדֵין (דברים ל') אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ וְגוֹ'. וְעַד דְּכָל אִינּוּן מִלִּין לָא יִתְקַיְּימוּן, לָא יַכְלִין (דף קפ"ט ע"א) לְאַתְעָרָא תְּשׁוּבָה מִנַּיְיהוּ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כַּמָּה סַתָּמוּתָ כָּל אָרְחִין וּשְׁבִילִין מִכָּל בְּנֵי גָּלוּתָא, וְלָא שַׁבְקַת לוֹן פִּתְחוֹן פֶּה. אִי הָכִי, לִהֱוֹוּ כְּמָה דַהֲווֹ בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, דְּלָא יִסְבְּלוּן גָּלוּתָא וְלָא אַגְרָא, וְיִפְּקוּן (ס"א אִי הָכִי, לִהֱוֹוּ כְּמָה דְּלֵהֱוֹוּ בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, יִסְבְּלוּן גָּלוּתָא וְלָא יִפְּקוּן) מִדִּינָא דְאוֹרַיְיתָא, וְיִתְעָרְבוּן בִּשְׁאַר עַמִּין.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כו) כְּמוֹ הָרָה תַקְרִיב לָלֶדֶת תָּחִיל תִּזְעַק בַּחֲבָלֶיהָ וְגוֹ'. מַאי כְּמוֹ הָרָה, אָרַח אִיהוּ לְעוּבַּרְתָּא, לְאַעְבְּרָא עָלָהּ תֵּשַׁע יַרְחִין שְׁלֵמִין. וְאִית בְּעָלְמָא כַּמָּה וְכַמָּה, דְּלָא עָבַר עָלָהּ אֶלָּא

לשון הקודש

הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. וְכָתוּב וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדִּיחֲךָ וְגוֹ'. וְכָתוּב וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ'. וְאָז (שם) אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ וְגוֹ'. וְעַד שֶׁכָּל אוֹתָם דְּבָרִים לֹא יִתְקַיְּמוּ, לֹא יְכוֹלִים לְעוֹרֵר תְּשׁוּבָה מֵהֶם. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כַּמָּה הִסְתַּרְתָּ כָּל הַדְּרָכִים וְהַשְּׁבִילִים מִכָּל בְּנֵי הַגָּלוּת וְלֹא הִשְׁאַרְתָּ לָהֶם פִּתְחוֹן פֶּה. אִם כָּךְ, שֶׁיִּהְיוּ כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר – שֶׁלֹּא יִסְבְּלוּ גָלוּת וְלֹא שָׂכָר, וְיֵצְאוּ (אם כָּךְ, יִהְיוּ כְּמוֹ שֶׁיִּהְיוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, יִסְבְּלוּ אֶת הַגָּלוּת וְלֹא יֵצְאוּ) מִדִּין שֶׁל הַתּוֹרָה, וְיִתְעָרְבוּ בִּשְׁאָר הָעַמִּים.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כו) כְּמוֹ הָרָה תַּקְרִיב לָלֶדֶת תָּחִיל תִּזְעַק בַּחֲבָלֶיהָ וְגוֹ'. מַה זֶּה כְּמוֹ הָרָה? דֶּרֶךְ הוּא לִמְעֻבֶּרֶת שֶׁיַּעַבְרוּ

יוֹמָא חַד אוֹ תְּרֵין יוֹמִין מִתְּשִׁיעָאָה, וְכָל צִירִין וַחֲבָלִין דְּעוּבַּרְתָּא בִתְשִׁיעָאָה אִינּוּן. וְאַף עַל גַּב דְּלָא אַעְבַּר עָלָהּ אֶלָּא יוֹמָא חָדָא, אִתְחֲשִׁיב עָלָהּ כְּאִילּוּ אִתְעֲבָרוּ כָּל תְּשִׁיעָאָה שְׁלִים. אוּף הָכִי יִשְׂרָאֵל, כֵּיוָן דְּאִטְעַמֵּי טַעַם גָּלוּתָא, אִי יָהַדְרוּן בִּתְשׁוּבָה, יִתְחֲשַׁב עָלַיְיהוּ כְּאִלּוּ אַעְבְּרוּ עָלַיְיהוּ כָּל אִינּוּן מִלִּין דִּכְתִיבִין בְּאוֹרַיְיתָא. כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן דְּכַמָּה וְכַמָּה יִסּוּרִין אַעְבְּרוּ עָלַיְיהוּ מִן יוֹמָא דְּגָלוּתָא שָׁרֵי.

אֲבָל מָאי דִּכְתִיב, (דברים ד) בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. תָּא חֲזֵי, כַּמָּה רַחֲמָנוּתָא רָחִים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּמִלָּה דָא. לְמַלְכָּא דְּהַוָּה לֵיהּ בְּרָא יְחִידָאָה, וְרָחִים לֵיהּ רְחִימוּ דְּנַפְשָׁא, וּמִגּוֹ רְחִימוּ דִילֵיהּ, יָהַב לֵיהּ

לשון הקודש

עָלֶיהָ תִּשְׁעָה חֳדָשִׁים שְׁלֵמִים. וְיֵשׁ בָּעוֹלָם כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁלֹּא עוֹבֵר עָלֶיהָ אֶלָּא יוֹם אֶחָד אוֹ יוֹמַיִם מֵהַתְּשִׁיעִי, וְכָל הַצִּירִים וְהַחֲבָלִים שֶׁל הַמְעֻבֶּרֶת הֵם בַּתְּשִׁיעִי. וְאַף עַל גַּב שֶׁלֹּא עָבַר עָלֶיהָ אֶלָּא רַק יוֹם אֶחָד, נֶחְשָׁב עָלֶיהָ כְּאִלּוּ עָבְרוּ כָּל הַתְּשִׁיעִי שָׁלֵם. אַף כָּךְ יִשְׂרָאֵל, כֵּיוָן שֶׁטָּעֲמוּ טַעַם גָּלוּת – אִם יַחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה, יֵחָשֵׁב עֲלֵיהֶם כְּאִלּוּ עָבְרוּ עֲלֵיהֶם כָּל אוֹתָם דְּבָרִים שֶׁכְּתוּבִים בַּתּוֹרָה. כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁכַּמָּה וְכַמָּה יִסּוּרִים עָבְרוּ עֲלֵיהֶם מִיּוֹם שֶׁהִתְחִילָה הַגָּלוּת.

אֲבָל מַהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ד) בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים – בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה רַחֲמָנוּת רִחֵם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל בַּדָּבָר הַזֶּה. לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ בֵּן יְחִידִי וְאָהַב

לְאִמֵּיהּ מַטְרוֹנִיתָא דִתְרַבֵּי לֵיהּ, וְתוֹלִיף לֵיהּ אָרְחֵי מִתַּתְקְנָן. זִמְנָא חָדָא חָב לְגַבֵּי אֲבוּהָ, אָתָא אַבּוּהִי וְאַלְקֵי לֵיהּ, וּלְבָתַר אַעְבָּר עַל חוֹבֵיהּ. תָּב כְּמִלְקַדְמִין וְחָב לַאֲבוּהָ, וְאַפְקֵיהּ אֲבוּהָ מִבֵּיתֵיהּ, וְאַרְגִּיז עָלֵיהּ, נָפַק הַהוּא בְּרָא מִבֵּיתֵיהּ.

וּבְאֲתָר דִּיהַךְ בְּאוֹרַח קְשׁוֹט, וִיהֵא זַכָּאָה כְּדְקָא יָאוֹת, בְּגִין דְּיִשְׁמַע מַלְכָּא אָבוּהָ, וִיהֵא תִיאוּבְתֵּיהּ עָלֵיהּ. מָה עֲבַד. אָמַר הוֹאִיל וְנָפַקְנָא מֵהֵיכָלָא דְאַבָּא, אַעְבִּיד מִכָּאן וּלְהָלְאָה כָּל מָה דַאֲנָא בָעֵי. מָה עֲבַד. אָזַל וְאִתְחַבָּר בְּזוֹנוֹת, וְאִתְלַכְלָךְ בְּלִכְלוּכָא דְטִנּוּפָא בַּהֲדַיְיהוּ, וְלָא הָוָה מִשְׁתְּכַח אֶלָּא בַּהֲדַיְיהוּ, בְּחִבּוּרָא דִלְהוֹן. דְּמַטְרוֹנִיתָא אִמֵּיהּ פַּקְדַת בְּכָל יוֹמָא עַל הַהוּא בְּרָא, וְיַדְעַת דִּבְרָהּ בַּהֲדֵי זוֹנוֹת אִתְחַבָּר, וְכָל חַבְרוּתָא דִידֵיהּ בַּהֲדַיְיהוּ הֲוָות. שָׁרִיאַת לְמִבְכֵּי,

לשון הקודש

אוֹתוֹ אַהֲבַת נֶפֶשׁ, וּמִתּוֹךְ אַהֲבָתוֹ נָתַן אוֹתוֹ לְאִמּוֹ הַגְּבִירָה שֶׁתְּגַדֵּל אוֹתוֹ וּתְלַמֵּד אוֹתוֹ דְּרָכִים מְתֻקָּנוֹת. פַּעַם אַחַת חָטָא לְאָבִיו, בָּא אָבִיו וְהִלְקָה אוֹתוֹ, וְאַחַר כָּךְ עָבַר עַל חֶטְאוֹ. שָׁב כְּמִקֹּדֶם וְשׁוּב חָטָא לְאָבִיו, וְהוֹצִיא אוֹתוֹ אָבִיו מִבֵּיתוֹ וְרָגַז עָלָיו. יָצָא אוֹתוֹ בֵּן מִבֵּיתוֹ. **וּבִמְקוֹם** שֶׁיֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת וְיִהְיֶה צַדִּיק כָּרָאוּי כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמַע אָבִיו הַמֶּלֶךְ וְתִהְיֶה עָלָיו תְּשׁוּקָתוֹ – מָה עָשָׂה? אָמַר, הוֹאִיל וְיָצָאתִי מֵהֵיכַל אָבִי, אֶעֱשֶׂה מִכָּאן וָהָלְאָה כָּל מַה שֶּׁאֲנִי רוֹצֶה. מָה עָשָׂה? הָלַךְ לְהִתְחַבֵּר לְזוֹנוֹת, וְהִתְלַכְלֵךְ בְּלִכְלוּךְ וְטִנּוּפֶת עִמָּן, וְלֹא הָיָה נִמְצָא אֶלָּא עִמָּן בַּחִבּוּר שֶׁלָּהֶן. כְּשֶׁהַגְּבִירָה אִמּוֹ פּוֹקֶדֶת בְּכָל יוֹם עַל אוֹתוֹ הַבֵּן

וּלְאִתְמָרְרָא עַל בְּרָה.

יוֹמָא חַד עָאל מַלְכָּא לְגַבָּהּ, חָמָא לָהּ דְּאִיהִי מְבַכָּה. שָׁאִיל לָהּ עַל מָה אַתְּ בָּכָאת. אָמְרָה וְלָא אֶבְכֶּה, דְּהָא בְּרָנָא לְבַר מְהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא. וְלָא דַּי דְּהוּא לָא יָתִיב בְּהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, אֶלָּא דְּהוּא יָתִיב בַּהֲדֵי זוֹנוֹת. מַה יֵּימְרוּן כָּל בְּנֵי עָלְמָא, בְּרֵיהּ דְּמַלְכָּא אִיהוּ דְיָתִיב בְּבֵי זוֹנוֹת. שְׁרִיאַת לְמִבְכֵּי, וּלְאִתְחַנְּנָא לְמַלְכָּא.

אָמַר מַלְכָּא, בְּגִינָךְ אַהְדָּר לֵיהּ, וְאַנְתְּ עַרְבָא דִּילֵיהּ. אַמְרַת הָא וַדָּאי. אָמַר מַלְכָּא הוֹאִיל וְכַךְ הוּא, לָא אִצְטְרִיךְ לְאָהַדְּרָא לֵיהּ בִּימָמָא בְּאִתְגַּלְיָא. דְּכִסּוּפָא דִילָן אִיהוּ לְמֵהַךְ בְּגִינֵיהּ לְבֵי זוֹנוֹת. וְאִי לָא הֲוֵי כְּגַוְונָא דָא, דְּטִנֵּף גַּרְמֵיהּ הָכִי וְחִלֵּל יְקָרִי. הֲוֵינָא אֲנָא, וְכָל חַיָּילִין

לשון הקודש

וְיוֹדַעַת שֶׁבְּנָהּ הִתְחַבֵּר עִם הַזּוֹנוֹת וְכָל חַבְרוּתוֹ הָיְתָה עִמָּהֶן, מַתְחִילָה לִבְכּוֹת וּלְמָרֵר עַל בְּנָהּ.

יוֹם אֶחָד נִכְנַס אֵלֶיהָ הַמֶּלֶךְ וְרוֹאֶה אוֹתָהּ בּוֹכָה. שׁוֹאֵל אוֹתָהּ: עַל מָה אַתְּ בּוֹכָה? אָמְרָה: וְאֵיךְ לֹא אֶבְכֶּה, שֶׁהֲרֵי בְּנֵנוּ מִחוּץ לְהֵיכַל הַמֶּלֶךְ? וְלֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ יוֹשֵׁב בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, אֶלָּא שֶׁהוּא יוֹשֵׁב עִם הַזּוֹנוֹת! מַה יֹּאמְרוּ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם – שֶׁבֵּן הַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בְּבֵית זוֹנוֹת?! הִתְחִילָה לִבְכּוֹת וּלְהִתְחַנֵּן לַמֶּלֶךְ.

אָמַר הַמֶּלֶךְ: בִּשְׁבִילֵךְ אַחֲזִיר אוֹתוֹ, וְאַתְּ הָעֲרֵבָה שֶׁלּוֹ. אָמְרָה: הֲרֵי וַדַּאי. אָמַר הַמֶּלֶךְ: הוֹאִיל וְכָךְ הוּא, לֹא צָרִיךְ לְהַחֲזִירוֹ בַּיּוֹם בְּגָלוּי, שֶׁבּוּשָׁה עֲבוּרֵנוּ לָלֶכֶת בִּשְׁבִילוֹ לְבֵית זוֹנוֹת. וְאִם לֹא הָיָה כְּמוֹ זֶה שֶׁטִּנֵּף אֶת עַצְמוֹ כָּךְ וְחִלֵּל כְּבוֹדִי, הָיִיתִי אֲנִי וְכָל הַחֲיָלוֹת שֶׁלִּי

דִּילִי, אַזְלִין בְּגִינֵיהּ בְּכַמָּה יְקָר, בְּכַמָּה בּוּקִינָם קָמֵיהּ, בְּכַמָּה מָאנֵי קְרָבָא, מִימִינֵיהּ וּמִשְׂמָאלֵיהּ, עַד דְּכָל בְּנֵי עָלְמָא יִזְדַּעְזְעוּן, וְיִנְדְּעוּן כֹּלָּא, דִּבְרָא דְמַלְכָּא אִיהוּ. הַשְׁתָּא כֵּיוָן דְּאִיהוּ טְנֵף גַּרְמֵיהּ, וְחִלֵּל יְקָרִי, אִיהוּ יֶהְדַּר בִּטְמִירוּ, דְּלָא יִנְדְּעוּן בֵּיהּ. אַהְדָּר לְגַבֵּי מַלְכָּא, יָהֲבֵיהּ לְגַבֵּי אִמֵּיהּ.

לְיוֹמִין סָרַח כְּמִלְקַדְמִין. מָה עֲבַד מַלְכָּא. אַפִּיק לֵיהּ וּלְאִמֵּיהּ בַּהֲדֵיהּ מִגּוֹ הֵיכָלָא, אָמַר תַּרְוַוֵיכוּ תֵּהַכּוּן, וְתַרְוַוֵיכוּ תִּסְבְּלוּן גָּלוּתָא, וּמַלְקִיוּתָא תַּמָּן. כֵּיוָן דְּתַרְוַוֵיכוּ תִּסְבְּלוּן כַּחֲדָא, כְּדֵין יָדַעְנָא דִּבְרִי יְתוּב כַּדְקָא חָזֵי.

כַּךְ יִשְׂרָאֵל בְּנוּי דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא אִינּוּן. אָחִית לוֹן לְמִצְרַיִם. וְאִי תֵּימָא בְּהַהוּא זִמְנָא לָא חָאבוּ, גְּזֵרָה דְּגָזַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּין הַבְּתָרִים הָוָה

לשון הקודש

הוֹלְכִים בִּשְׁבִילוֹ בְּכַמָּה כָּבוֹד וּבְכַמָּה חֲצוֹצְרוֹת לְפָנָיו, בְּכַמָּה כְּלֵי קְרָב מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ, עַד שֶׁכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם יִזְדַּעְזְעוּ, וְיֵדְעוּ כֻּלָּם שֶׁהוּא בֶּן הַמֶּלֶךְ. עַכְשָׁו כֵּיוָן שֶׁהוּא טִנֵּף אֶת עַצְמוֹ וְחִלֵּל אֶת כְּבוֹדִי, הוּא יַחֲזוֹר בְּסֵתֶר שֶׁלֹּא יַכִּירוּ בוֹ. חָזַר לַמֶּלֶךְ, וְנָתַן אוֹתוֹ לְאִמּוֹ.

לְיָמִים סָרַח כְּמִקֹּדֶם. מֶה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ? הוֹצִיא אוֹתוֹ וְאֶת אִמּוֹ עִמּוֹ מִתּוֹךְ הַהֵיכָל וְאָמַר: תֵּלְכוּ שְׁנֵיכֶם, וּשְׁנֵיכֶם תִּסְבְּלוּ אֶת הַגָּלוּת וְהַמַּלְקוּת שָׁם. כֵּיוָן שֶׁשְּׁנֵיכֶם תִּסְבְּלוּ כְּאֶחָד, אָז אֵדַע שֶׁבְּנִי יָשׁוּב כָּרָאוּי.

כָּךְ יִשְׂרָאֵל, בְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הֵם, הוֹרִיד אוֹתָם לְמִצְרַיִם. וְאִם תֹּאמַר שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן לֹא חָטְאוּ – הַגְּזֵרָה שֶׁגָּזַר

אִתְחַזֵּי לְמֶהֱוֵי קַיָּים, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁגַּח לִתְרֵין מִלִּין, חַד בְּגִין הַהִיא מִלָּה דְּאָמַר אַבְרָהָם, (בראשית טו) בַּמָּה אֵדַע כִּי אִירָשֶׁנָּה, דָּא הוּא (דף קפ"ט ע"ב) סִבָּה וְעִילָּה. אֲבָל עַד דְּנַפְקוּ מִמִּצְרַיִם, לָא הֲווֹ גּוֹי, וְלָא אִתְחָזוּ כַּדְקָא יֵאוּת.

פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ב) כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת. בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד לוֹן לְיִשְׂרָאֵל כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא וּלְמֶהֱוֵי שׁוֹשַׁנָּה חָדָא בְּאַרְעָא, כְּגַוְונָא עִלָּאָה. וְשׁוֹשַׁנָּה דְּסַלְקָא רֵיחָא, וְאִתְבְּרִיר מִכָּל שְׁאַר וְרָדִין דְּעָלְמָא, לָא הֲוֵי אֶלָּא הַהִיא דְּסַלְקָא בֵּין הַחוֹחִים. וְדָא אָרְחָא כְּדְקָא יֵאוּת. וְעַל דָּא זָרַע שִׁבְעִין זוּגִין, דַּהֲווֹ שִׁבְעִין נֶפֶשׁ, וְאָעִיל לוֹן בֵּין הַחוֹחִים, וְאִינּוּן חוֹחִים, מִיַּד דַּהֲווֹ אִינּוּן זוּגִין תַּמָּן, סְלִיקוּ עַנְפִּין וְטַרְפִּין וּשְׁלִיטוּ עַל עָלְמָא, וּכְדֵין פַּרְחַת שׁוֹשַׁנָּה בֵּינַיְיהוּ.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים הָיְתָה רְאוּיָה לְהִתְקַיֵּם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִשְׁגִּיחַ עַל שְׁנֵי דְּבָרִים: אֶחָד עַל אוֹתוֹ דִּבּוּר שֶׁאָמַר אַבְרָהָם (בראשית טו) בַּמָּה אֵדַע כִּי אִירָשֶׁנָּה, זוֹהִי סִבָּה וְעִלָּה. אֲבָל עַד שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם לֹא הָיוּ גּוֹי וְלֹא הָיוּ רְאוּיִים כָּרָאוּי.

פָּתַח וְאָמַר, (שיר ב) כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת. רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה וְלִהְיוֹת שׁוֹשַׁנָּה אַחַת בָּאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וְהַשּׁוֹשַׁנָּה שֶׁמַּעְלָה רֵיחַ וְנִבְחֶרֶת מִכָּל שְׁאָר הַוְּרָדִים שֶׁבָּעוֹלָם אֵינָהּ אֶלָּא אוֹתָהּ שֶׁעוֹלָה בֵּין הַחוֹחִים. וְזוֹ דֶּרֶךְ כָּרָאוּי. וְלָכֵן זָרַע שִׁבְעִים זוּגוֹת, שֶׁהָיוּ שִׁבְעִים נֶפֶשׁ, וְהִכְנִיסָם לְבֵין

כֵּיוָן דְּבָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפָּקָא שׁוֹשַׁנָּה וְלָקִיט לָהּ מִבֵּינַיְיהוּ, כְּדֵין יָבְשׁוּ חוֹחִים, וְאִזְדְּרִיקוּ, וְאִשְׁתֵּצִיאוּ, וְלָא אִתְחַשְׁבוּ לְכְלוּם. בְּשַׁעָתָא דְּאָזִיל לְמִלְקַט שׁוֹשַׁנָּה דָּא, לְאַפָּקָא בְּרֵיהּ בּוּכְרֵיהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא אָזַל מַלְכָּא גּוֹ כַּמָּה חַיָּילִין רַבְרְבָנִין וְשַׁלִּיטִין, עִם דְּגָלִין פְּרִישָׁן, וְאַפִּיק לִבְרֵיהּ בּוּכְרֵיהּ בְּכַמָּה גְּבוּרִין, וְאַיְתֵי לֵיהּ לְהֵיכָלֵיהּ, וְיָתִיב סַגִּי בְּבֵי מַלְכָּא.

כֵּיוָן דְּחַב לְגַבֵּי אֲבוּהָ, אוֹכַח לֵיהּ, וְאַלְקֵי לֵיהּ, דִּכְתִיב, (שופטים ב) וַיִּחַר אַף יְיָ' בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנֵם בְּיַד שׁוֹסִים וְגוֹ', סָרַח בְּמִלְקַדְּמִין, וּמָרַד בְּאָבוּהָ, אַפְּקֵיהּ מִבֵּיתֵיהּ. מַה עַבְדוּ יִשְׂרָאֵל, חָמוּ דְּהָא אִתְבַּדְּרוּ לְבָבֶל, אִתְעָרְבוּ בְּעַמְמַיָּא, נָסִיבוּ נָשִׁין נָכְרִיּוֹת, וְאוֹלִידוּ בְּנִין מִנְּהוֹן. עִם כָּל דָּא, אִימָּא

לשון הקודש

הַחוֹחִים, וְאוֹתָם חוֹחִים, מִיָּד שֶׁהָיוּ הֵם שָׁם זוּגוֹת, הֶעֱלוּ עֲנָפִים וְעָלִים וְשָׁלְטוּ עַל הָעוֹלָם, וְאָז פָּרְחָה בֵּינֵיהֶם הַשּׁוֹשַׁנָּה.

כֵּיוָן שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא שׁוֹשַׁנָּה וְלִלְקֹט אוֹתָהּ מִבֵּינֵיהֶם, אָז יָבְשׁוּ הַחוֹחִים וְנִזְרְקוּ וְהִתְכַּלּוּ וְלֹא נֶחְשְׁבוּ לִכְלוּם. בְּשָׁעָה שֶׁהוֹלֵךְ לִלְקֹט אֶת הַשּׁוֹשַׁנָּה הַזּוֹ וּלְהוֹצִיא בְּנוֹ בְּכוֹרוֹ, בְּאוֹתוֹ זְמַן הָלַךְ הַמֶּלֶךְ בְּתוֹךְ כַּמָּה חֵילוֹת גְּדוֹלִים וְשַׁלִּיטִים עִם דְּגָלִים פְּרוּשִׁים, וְהוֹצִיא אֶת בְּנוֹ בְּכוֹרוֹ בְּכַמָּה גְּבוּרוֹת, וְהֵבִיא אוֹתוֹ לְהֵיכָלוֹ, וְיָשַׁב הַרְבֵּה בְּבֵית הַמֶּלֶךְ.

כֵּיוָן שֶׁחָטָא לְאָבִיו, הוֹכִיחַ אוֹתוֹ וְהִלְקָה אוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיִּחַר אַף ה' בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנֵם בְּיַד שׁוֹסִים וְגוֹ'. סָרַח כְּמִקֶּדֶם וּמָרַד בְּאָבִיו, הוֹצִיא אוֹתוֹ מִבֵּיתוֹ. מֶה עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל? רָאוּ שֶׁהֵרֵי הִתְפַּזְּרוּ בְּבָבֶל וְהִתְעָרְבוּ בָּעַמִּים, לָקְחוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת וְהוֹלִידוּ מֵהֶם בָּנִים. עִם כָּל זֶה הָאֵם

קַדִּישָׁא הֲוַת אַפּוֹטְרוֹפּוֹסָא עָלַיְיהוּ.

וְעַל דְּעָבַד הָכִי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, הוֹאִיל וְכִסּוּפָא אִיהוּ, לֵיתֵי בְּרִי אִיהוּ מִגַּרְמֵיהּ, הוֹאִיל וְחִלֵּל יְקָרִי, לָא אִתְחֲזֵי דְּאָנָא אֵיזִיל תַּמָּן לְאַפָּקָא לֵיהּ, וּלְמֶעְבַּד לֵיהּ נִסִּין וּגְבוּרָן כְּמִלְקַדְמִין. תָּבוּ אִינּוּן, בְּלָא סִיּוּעָא דְּאִתְחָזוּ לוֹן, בְּלָא פְּלִיאָן וְנִסִּין, אֶלָּא כֻּלְּהוּ מִתְבַּדְּרָן, כֻּלְּהוּ לְאָן בְּמִסְכְּנוּ, וְתָבוּ לְהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא בְּכִסּוּפָא, וְאִימָּא קַדִּישָׁא עַרְבַת לוֹן.

חָאבוּ כְּמִלְקַדְמִין. מָה עֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אַפִּיק לְהַאי בְּרָא כְּמִלְקַדְמִין מְהֵיכָלֵיהּ, וְאִימֵּיהּ בַּהֲדֵיהּ. אָמַר, מִכָּאן וּלְהָלְאָה, אִימָּא וּבְרָהּ יִסְבְּלוּן כַּמָּה בִישִׁין כַּחֲדָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה ג) **וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. וְעַל דָּא כְתִיב,** (דברים ד) **בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית**

לשון הקודש

הַקְּדוֹשָׁה הָיְתָה אַפּוֹטְרוֹפּוֹס עֲלֵיהֶם.

וְעַל שֶׁעָשָׂה כָּךְ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר, הוֹאִיל וְזוֹ בוּשָׁה, אָז שֶׁיָּבֹא בְּנִי מֵעַצְמוֹ. הוֹאִיל וְחִלֵּל כְּבוֹדִי, לֹא רָאוּי שֶׁאֲנִי אֵלֵךְ לְשָׁם לְהוֹצִיא אוֹתוֹ וְלַעֲשׂוֹת לוֹ נִסִּים וּגְבוּרוֹת כְּמִקֹּדֶם. שָׁבוּ הֵם בְּלִי סִיּוּעַ שֶׁהָיוּ רְאוּיִים לוֹ, בְּלִי נִסִּים וְנִפְלָאוֹת, אֶלָּא כֻּלָּם מְפֻזָּרִים, כֻּלָּם עֲנִיִּים בְּעֹנִי, וְשָׁבוּ לְהֵיכַל הַמֶּלֶךְ בְּבוּשָׁה, וְהָאֵם הַקְּדוֹשָׁה עָרְבָה לָהֶם.

חָטְאוּ כְּמִקֹּדֶם. מֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? הוֹצִיא אֶת הַבֵּן הַזֶּה כְּמִקֹּדֶם מֵהֵיכָלוֹ עִם אִמּוֹ. אָמַר, מִכָּאן וָהָלְאָה הָאֵם וּבְנָהּ יִסְבְּלוּ כַּמָּה רָעוֹת כְּאֶחָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. וְעַל זֶה כָּתוּב, (דברים ד) בַּצַּר לְךָ

הַיָּמִים. מָאי בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. אֶלָּא דָּא הִיא אִימָּא קַדִּישָׁא, דְּהִיא אַחֲרִית הַיָּמִים, וְעִמָּהּ סַבְּלוּ כָּל מָה דְּסַבְּלוּ בְּגָלוּתָא.

וְאִילוּ יְהַדְּרוּן בְּתִיּוּבְתָּא, אֲפִילוּ חַד בִּישׁ, אוֹ חַד צַעֲרָא, דְּיַעֲבַר עָלַיְיהוּ, אִתְחֲשֵׁב עָלַיְיהוּ, כְּאִלּוּ סַבְּלוּ כֻּלָּא (ס"א וְאִי לָאו סָתִים קִיצָּא) וְאִי לָא, כַּד יִסְתַּיֵּים קִיצָּא, (בִּישָׁא) וְכָל דָּרִין דִּילֵיהּ. כְּמָה דְּאָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, דִּכְתִיב, (ויקרא כה) לִצְמִיתוּת לַקּוֹנֶה אוֹתוֹ לְדוֹרוֹתָיו. וְכָל דָּא, בְּתִיּוּבְתָּא תַּלְיָא מִילְּתָא. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, וַדַּאי הָכִי הוּא. וְעַל דָּא גָּלוּתָא אִתְמְשָׁךְ.

אֲבָל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל מָה דְּחָמֵי (ס"א דְּמָחָא) (נ"א דְּלָקָא) לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, בְּהַאי אַחֲרִית הַיָּמִים, וּבְהַאי אַחֲרִית הַיָּמִים יַעֲבִיד לוֹן נִסִּין וְנוּקְמִין,

לשון הקודש

וּמְצָאוּךְ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. מַה זֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים? אֶלָּא זוֹ הָאֵם הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא אַחֲרִית הַיָּמִים, וְעִמָּהּ סָבְלוּ כָּל מַה שֶׁסָּבְלוּ בַּגָּלוּת.

וְאִלּוּ יַחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה – אֲפִלּוּ רָעָה אַחַת אוֹ צַעַר אֶחָד שֶׁיַּעֲבֹר עֲלֵיהֶם, יֵחָשֵׁב עֲלֵיהֶם כְּאִלּוּ סָבְלוּ הַכֹּל. (וְאִם לֹא יִסָּתֵם הַקֵּץ) **וְאִם לֹא** – כְּשֶׁיִּסְתַּיֵּם הַקֵּץ (הָרָע) וְכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כה) לַצְמִיתֻת לַקֹּנֶה אֹתוֹ לְדֹרֹתָיו. וְכָל זֶה, הַדָּבָר תָּלוּי בִּתְשׁוּבָה. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וַדַּאי כָּךְ זֶה, וְעַל כֵּן נִמְשֶׁכֶת הַגָּלוּת.

אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּל מַה שֶּׁרָאָה (שֶׁהִכָּה) (שֶׁהִלְקָה) לְיִשְׂרָאֵל – בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הַזּוֹ. וּבְאַחֲרִית הַיָּמִים הַזּוֹ יַעֲשֶׂה לָהֶם

דִּכְתִיב, (ישעיה ב') וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית יְיָ' בְּרֹאשׁ הֶהָרִים. מָאן רֹאשׁ הֶהָרִים. דָּא אַבְרָהָם סָבָא, כַּהֲנָא רַבָּא, רֹאשׁ דְּכֹלָּא. וּבְגִין דְּאִיהוּ רֹאשׁ, כּוֹס דִּבְרָכָה, יִהְיֶה נָכוֹן בְּרֹאשׁ הֶהָרִים, דָּא אַבְרָהָם סָבָא, קַדְמָאָה לִשְׁאַר הֶהָרִים. כּוֹס דִּבְרָכָה, אִצְטְרִיךְ לְמֶהֱוֵי מִתַּקְּנָא בִּימִינָא.

וְנִשָּׂא מִגְּבָעוֹת. אִצְטְרִיךְ לְמֶהֱוֵי זָקִיף מִן פַּתּוֹרָא, שִׁיעוּרָא דְּאִקְּרֵי (ס"א דְּאִיהוּ) זֶרֶת, לְבָרְכָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְדָא הוּא וְנִשָּׂא מִגְּבָעוֹת. מִגְּבָעוֹת מָאי הוּא. אֶלָּא בֵּינָה וּבִין (תהלים מה טו) בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֵיהָ, שִׁיעוּרָא דְּזֶרֶת אִיהוּ. נִשָּׂא כּוֹס דִּבְרָכָה מִגְּבָעוֹת וַדַּאי, וְעַל דָּא טָבָא דִּיהֵא לֵיהּ לְהַאי בְּרָא בוּכְרָא, בְּאַחֲרִית הַיָּמִים אִיהוּ.

אָמַר לֵיהּ שַׁפִּיר קָאַמְרִתְּ, הַאי קְרָא וַדַּאי הָכִי

לשון הקודש

נִסִּים וּנְקָמוֹת, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ב) וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית ה' בְּרֹאשׁ הֶהָרִים. מִי זֶה רֹאשׁ הֶהָרִים? זֶה אַבְרָהָם הַזָּקֵן, הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, הָרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא רֹאשׁ, כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, יִהְיֶה נָכוֹן בְּרֹאשׁ הֶהָרִים, זֶה אַבְרָהָם הַזָּקֵן, רִאשׁוֹן לִשְׁאָר הֶהָרִים, כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, צְרִיכָה לִהְיוֹת מְתֻקֶּנֶת בִּימִין.

וְנִשָּׂא מִגְּבָעוֹת. צָרִיךְ לִהְיוֹת נִשָּׂא מִן הַשֻּׁלְחָן שִׁעוּר שֶׁנִּקְרָא (שֶׁהוּא) זֶרֶת לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְזֶהוּ וְנִשָּׂא מִגְּבָעוֹת. מַה זֶּה מִגְּבָעוֹת? אֶלָּא בֵּינָה וּבֵין בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ, שִׁעוּר הַזֶּרֶת הוּא. נִשָּׂא כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה מִגְּבָעוֹת וַדַּאי, וְעַל כֵּן הַטּוֹב שֶׁיִּהְיֶה לַבֵּן הַבְּכוֹר הַזֶּה (יִשְׂרָאֵל) הוּא בְּאַחֲרִית הַיָּמִים.

אָמַר לוֹ, יָפֶה אָמַרְתָּ, שֶׁפָּסוּק זֶה וַדַּאי

הוּא. בְּרֹאשׁ הֶהָרִים, דָּא יְמִינָא, אַבְרָהָם סָבָא, דְּאִיהוּ רֹאשׁ הֶהָרִים וַדָּאי. וְנִשָּׂא מִגְּבָעוֹת, מִשִּׁיעוּרָא דִּגְבָעוֹת, דְּאִינּוּן רְעוּתֵיהּ. וְשַׁפִּיר קָאָמְרֵת. (ישעיה ב) וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם. מָאי הוּא. אֲמַר לֵיהּ, וַאֲפִילוּ נָשִׁים וּקְטַנִּים וְשַׁמָּשׁ דְּפָלַח עַל פַּתּוֹרָא, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ לָא אָכַל, אִצְטְרִיךְ לְמִשְׁמַע, וּלְמֵימָר אָמֵן. (ס"א לְהַרִיק בְּרָכָה לְכוֹס דְלָא וכו') דְּלָא יֵימָא בַּר נָשׁ, אֲנָא לָא אֲכָלִית, וְהוֹאִיל (דף ק"צ ע"א) דְּלָא אִצְטְרִיפְנָא לְזִמּוּן, לָא אֶשְׁמַע וְלָא אִימָא אָמֵן. הַכֹּל חַיָּבִין בֵּיהּ.

דָּבָר אַחֵר וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם, אַף עַל גַּב דְּנָשִׁים וּקְטַנִּים פְּטוּרִין מִן הַמִּצְוֹת, בְּכוֹס דִּבְרָכָה הַכֹּל חַיָּבִין, בִּלְבַד דְּיִנְדְּעוּן לְמַאן מְבָרְכִין, וְדָא הִיא וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם. אָתָא רִבִּי יוֹסֵי וּנְשָׁקֵיהּ, אָמַר כַּמָּה שַׁפִּיר מִלָּה דָא, וּמְתִיקָא לְחִכָּא.

לשון הקודש

כָּךְ הוּא. בְּרֹאשׁ הֶהָרִים – זֶה יָמִין, אַבְרָהָם הַזָּקֵן, שֶׁהוּא וַדַּאי רֹאשׁ הֶהָרִים. וְנִשָּׂא מִגְּבָעוֹת – מִשִּׁעוּר הַגְּבָעוֹת, שֶׁהֵם רְצוֹנוֹ. וְיָפֶה אָמַרְתָּ. וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם, מִי הוּא? אָמַר לוֹ, וַאֲפִלּוּ נָשִׁים וּקְטַנִּים וְהַשַּׁמָּשׁ שֶׁעוֹבֵד עַל הַשֻּׁלְחָן, אַף עַל גַּב שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל, צָרִיךְ לִשְׁמַע וְלוֹמַר אָמֵן. (לְהַרִיק בְּרָכָה לְכוֹס) שֶׁלֹּא יֹאמַר אָדָם: אֲנִי לֹא אָכַלְתִּי, וְהוֹאִיל וְלֹא הִצְטָרַפְתִּי לְזִמּוּן, אֲנִי לֹא אֶשְׁמַע וְלֹא אֹמַר אָמֵן. הַכֹּל חַיָּבִים בּוֹ.

דָּבָר אַחֵר וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם – אַף עַל גַּב שֶׁנָּשִׁים וּקְטַנִּים פְּטוּרִים מִן הַמִּצְוֹות, בְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה הַכֹּל חַיָּבִים,

הַשְׁתָּא אִית לְדַיְיקָא, אִי הַאי אַחֲרִית הַיָּמִים, אִיהִי כּוֹס דִּבְרָכָה מַמָּשׁ, מַהוּ הַר בֵּית יְיָ', הָוָה לֵיהּ לְמִכְתַּב הָכִי, וְהָיָה אַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה בְּרֹאשׁ הֶהָרִים. מַהוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית יְיָ'. אֲמַר לֵיהּ, אַחֲרִית הַיָּמִים אִיהוּ אִילָנָא כֹלָּא, מֵרֵישֵׁיהּ וְעַד סֵיפֵיהּ, דְּהוּא אִילָנָא דְטוֹב וָרָע. וְאָתָא קְרָא לְבָרְרָא בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, וְאַפִּיק הַר בֵּית יְיָ', דָּא טוֹב בְּלָא רָע. הַר בֵּית יְיָ' וַדָּאי דְּלֵית תַּמָּן חוּלָקָא לְסִטְרָא אַחֲרָא, דְּהָא אִתְבְּרִיר הַר בֵּית יְיָ', מִגּוֹ אִילָנָא דְּאִיהוּ אַחֲרִית הַיָּמִים. וְדָא אִיהוּ כּוֹס דִּבְרָכָה, דְּאִיהוּ נָכוֹן בְּרֹאשׁ הֶהָרִים.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, זַכָּאָה אָרְחָא דָא, דְּזָכֵינָא לְהַאי מִלָּה. אֲמַר לֵיהּ מִמָּאן שַׁמְעַת לָהּ. אֲמַר

לשון הקודש

וּבִלְבַד שֶׁיֵּדְעוּ אֶת מִי מְבָרְכִים, וְזֶהוּ וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם. בָּא רַבִּי יוֹסֵי וּנְשָׁקוֹ. אָמַר, כַּמָּה יָפֶה דָּבָר זֶה וּמָתוֹק לַחֵךְ.

עַכְשָׁו יֵשׁ לְדַיֵּק, אִם אַחֲרִית הַיָּמִים הַזּוֹ הִיא כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה מַמָּשׁ, מַה זֶּה הַר בֵּית ה'? הָיָה לוֹ לִכְתֹּב כָּךְ: וְהָיָה אַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה בְּרֹאשׁ הֶהָרִים. מַהוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית ה'? אָמַר לוֹ, אַחֲרִית הַיָּמִים הוּא הָעֵץ שֶׁל הַכֹּל, מֵרֹאשׁוֹ וְעַד סוֹפוֹ, שֶׁהוּא עֵץ טוֹב וָרַע. וּבָא הַפָּסוּק לְבָרֵר בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, וְהוֹצִיא הַר בֵּית ה', זֶה טוֹב בְּלִי רַע. הַר בֵּית ה' וַדַּאי שֶׁאֵין שָׁם חֵלֶק לַצַּד הָאַחֵר, שֶׁהֲרֵי נִבְחַר הַר בֵּית ה' מִתּוֹךְ הָעֵץ, שֶׁהוּא אַחֲרִית הַיָּמִים. וְזוֹהִי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, שֶׁהוּא נָכוֹן בְּרֹאשׁ הֶהָרִים.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אַשְׁרֵי הַדֶּרֶךְ הַזּוֹ שֶׁזָּכִינוּ

לֵיהּ, יוֹמָא חָדָא הֲוֵינָא אָזִיל בְּאָרְחָא, וּשְׁמַעְנָא וַחֲמֵינָא לֵיהּ לְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, (נ"א לְרַבִּי שִׁמְעוֹן) דְּהַוָּה דָרִישׁ לְהַאי קְרָא לְרִבִּי אָחָא, וְכֵיוָן דְּשָׁמַעְנָא חַדֵּינָא בֵּיהּ, וּנְטִירְנָא לֵיהּ צָרִיר בְּכַנְפָּא דִּלְבוּשָׁאִי, דְּלָא יִתְעֲדֵי מִנַּאי לְעָלְמִין. אֲמַר לֵיהּ, וַדָּאי מִלָּה קַדִּישָׁא דָא, מִנְּהִירוּ דְבוּצִינָא קַדִּישָׁא אִתְנְהִיר. זַכָּאָה דָרָא, דְּקַיְימֵי עָלְמָא וְסַמְכוּי, שַׁרְיָין בְּגַוֵּיהּ. וְאִי אַנְתְּ צְרִירַת לְהַאי מִלָּה בְּקִשְׁרָא חָדָא דְּלָא יִתְעֲדֵי מִינָךְ. אֲנָא אֶצְרוֹר לָהּ בִּתְלָתִין, אוֹ בְּאַרְבְּעִין קִשְׁרִין בְּכִיסָאִי, דְּלָא יִתְעֲדֵי מִינַּאי לְעָלְמִין. (כאן חסר).

עַל הַהִיא מִלָּה דְּאַחְמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, בְּגִין דְּאַף עַל גַּב דְּיִשְׂרָאֵל חָבִין קָמֵיהּ בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, לָא בָּעֵי מָאן דְּיֵימָא עָלַיְיהוּ דַּלְטוֹרִין. מְנָלָן. מְהוֹשֵׁעַ, דִּכְתִיב, (הושע א)

לשון הקודש

לַדָּבָר הַזֶּה. אָמַר לוֹ, מִמִּי שָׁמַעְתָּ אוֹתוֹ? אָמַר לוֹ, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וְשָׁמַעְתִּי וְרָאִיתִי אֶת רַב הַמְנוּנָא סָבָא (לְרַבִּי שִׁמְעוֹן) שֶׁהָיָה דּוֹרֵשׁ אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה לְרַב אָחָא. וְכֵיוָן שֶׁשָּׁמַעְתִּי, שָׂמַחְתִּי בּוֹ, וְשָׁמַרְתִּי אוֹתוֹ צְרוֹר בִּכְנַף לְבוּשִׁי שֶׁלֹּא יָסוּר מִמֶּנִּי לְעוֹלָמִים. אָמַר לוֹ, וַדַּאי שֶׁדָּבָר קָדוֹשׁ זֶה נָאוֹר מֵהַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. אַשְׁרֵי הַדּוֹר שֶׁעֲמוּדֵי הָעוֹלָם וְתוֹמְכָיו שׁוֹרִים בְּתוֹכוֹ, וְאִם אַתָּה צוֹרֵר אֶת הַדָּבָר הַזֶּה בְּקֶשֶׁר אֶחָד שֶׁלֹּא יָסוּר מִמְּךָ – אֲנִי אֶצְרֹר אוֹתוֹ בִּשְׁלֹשִׁים אוֹ בְּאַרְבָּעִים קְשָׁרִים בְּכִיסִי שֶׁלֹּא יָסוּר מִמֶּנִּי לְעוֹלָמִים.

עַל אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁהֶרְאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, מִשּׁוּם שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁיִּשְׂרָאֵל חָטְאוּ לְפָנָיו בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, לֹא רָצָה מִי שֶׁיֹּאמַר עֲלֵיהֶם לָשׁוֹן הָרָע.

תְּחִלַּת דִּבֶּר יְיָ׳ בְּהוֹשֵׁעַ, הָא אוּקְמוּהָ מִלָּה. וְעַל דָּא (הושע ב) וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם וְגוֹ׳. וּבְגִין דָּא בָּרִיךְ לוֹן בְּכַמָּה בִרְכָּאן, לְאָהַדְּרָא בְתִיּוּבְתָּא, וּלְאָתָבָא לוֹן לְגַבֵּי אֲבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא, וְלָא אַעְדֵּי מִתַּמָּן, עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָחַל עַל חוֹבַיְיהוּ, וְאִתְּנְקִיאוּ קָמֵיהּ.

אֵלִיָּהוּ מָה כְתִיב בֵּיהּ, (מלכים א יט) וַיָּבֹא וַיֵּשֶׁב תַּחַת רֹתֶם אֶחָד וְגוֹ׳, אָמַר מָאֵרֵיהּ דְּעָלְמָא, אִתְּתָא חָדָא שַׁדְּרַת לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, וּדְבוֹרָה שְׁמָהּ, דִּכְתִיב, (שופטים ד) וְהִיא יוֹשֶׁבֶת תַּחַת תֹּמֶר דְּבוֹרָה. דָּא הוּא רֹתֶם, וְאָהַדְּרַת לוֹן לְמוּטַב, דִּכְתִיב, (שופטים ה) עַד שֶׁקַּמְתִּי דְבוֹרָה. וְאָנָא עָאלִית בֵּינַיְיהוּ, וְאַכְרָזִית קָמַיְיהוּ וְלָא יָכִילְנָא.

לשון הקודש

מִנַּיִן לָנוּ? מֵהוֹשֵׁעַ, שֶׁכָּתוּב (הושע א) תְּחִלַּת דִּבֶּר ה׳ בְּהוֹשֵׁעַ. הֲרֵי בֵּאֲרוּ אֶת הַדָּבָר. וְעַל כֵּן הָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם וְגוֹ׳. וּמִשּׁוּם כָּךְ בֵּרַךְ אוֹתָם בְּכַמָּה בְּרָכוֹת, לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה וְלַהֲשִׁיבָם לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְלֹא זָז מִשָּׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁמָּחַל עַל חֲטָאֵיהֶם וְהִתְנַקּוּ לְפָנָיו.

מַה כָּתוּב בְּאֵלִיָּהוּ? (מלכים–א יט) וַיָּבֹא וַיֵּשֶׁב תַּחַת רֹתֶם אֶחָד וְגוֹ׳. אָמַר, רִבּוֹן הָעוֹלָם, אִשָּׁה אַחַת שָׁלַחְתָּ לְיִשְׂרָאֵל וּדְבוֹרָה שְׁמָהּ, שֶׁכָּתוּב (שופטים ד) וְהִיא יוֹשֶׁבֶת תַּחַת תֹּמֶר דְּבוֹרָה. זֶהוּ רֹתֶם. וְהֶחֱזִירָתָם לְמוּטָב, שֶׁכָּתוּב (שם ה) עַד שֶׁקַּמְתִּי דְבוֹרָה. וַאֲנִי נִכְנַסְתִּי בֵּינֵיהֶם, וְהִכְרַזְתִּי לִפְנֵיהֶם וְלֹא יָכֹלְתִּי.

עַד דְּהַוָה יָתִיב, אִתְגְּלֵי עָלֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲמַר לֵיהּ מַה לְּךָ פֹּה אֵלִיָּהוּ, בְּקַדְמִיתָא קָא הֲוֵית מְקַטְרְגָא וּמְקַנֵּי עַל בְּרִית, וּמִדְּחָמֵינָא בָךְ דְּקַנֵּית עָלַי בְּהַהוּא בְּרִית, נַטְלִית לֵיהּ בִּרְעוּ דְּמֹשֶׁה, וַיָּהִיבְנָא לָךְ, עַד דְּמֹשֶׁה הָוָה אָמַר (במדבר כה) הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. הַשְׁתָּא דְּאִיהוּ דִּילָךְ, לָא אִתְחֲזֵי לָךְ לְקַטְרְגָא עֲלוֹי, הָוָה לְךָ לְמִשְׁבַּק קִנּוּיָיךְ לִי, כְּמָה בְקַדְמִיתָא דְּהַוָה דִּילִי, שְׁבַקְנָא לֵיהּ לִידָא אַחֲרָא, וְלָא קַטְרִיגְנָא עֲלוֹי.

מַה לְּךָ פֹּה, מָאי פֹּה. בְּרִית קַיָּימָא, פֶּה יְיָ' אִיהוּ. כֵּיוָן דְּלָא בָעָאת לְשַׁבְקָא לִי פּוּמָךְ, אִתְבְּרֵי בַּאֲתָר דְּהַהוּא פּוּמָא. תְּנָן, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, אִתְעַבָּר מִגֵּיהּ הַהוּא נְבַזְבְּזָא דְּיָהַב לֵיהּ מֹשֶׁה. דִּתְנָן, מָאי דִּכְתִיב, (מלכים א יט) וַיֵּלֶךְ בְּכֹחַ הָאֲכִילָה הַהִיא וְגוֹ'. עַד

לשון הקודש

עַד שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב, הִתְגַּלָּה עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמַר לוֹ, מַה לְּךָ פֹּה אֵלִיָּהוּ? בָּרִאשׁוֹנָה הָיִיתָ מְקַטְרֵג וּמְקַנֵּא עַל הַבְּרִית, וּמִשֶּׁרָאִיתִי בְּךָ שֶׁקִּנֵּאתָ עָלַי בְּאוֹתָהּ בְּרִית, נָטַלְתִּי אוֹתָהּ בִּרְצוֹנוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וְנָתַתִּי לְךָ, עַד שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה אוֹמֵר, (במדבר כה) הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. עַכְשָׁו שֶׁהוּא שֶׁלְּךָ, אֵינוֹ רָאוּי לְךָ לְקַטְרֵג עָלָיו, הָיָה לְךָ לְהַשְׁאִיר אֶת קִנְאָתְךָ לִי, כְּמוֹ בָּרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיְתָה שֶׁלִּי, נָתַתִּי אוֹתוֹ לִידֵי אַחֵר וְלֹא קִטְרַגְתִּי עָלָיו.

מַה לְּךָ פֹּה. מַה זֶּה פֹּה? בְּרִית הַקֹּדֶשׁ פֶּה ה' הִיא. כֵּיוָן שֶׁלֹּא רָצִיתָ לְהַנִּיחַ לִי אֶת פִּיךָ, יִבָּרֵא בַּמָּקוֹם שֶׁל אוֹתוֹ הַפֶּה. שָׁנִינוּ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָעָבְרָה מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ מַתָּנָה שֶׁנָּתַן לוֹ מֹשֶׁה. שֶׁשָּׁנִינוּ, מַה שֶּׁכָּתוּב (מלכים–א יט) וַיֵּלֶךְ בְּכֹחַ הָאֲכִילָה הַהִיא וְגוֹ' עַד הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵב –

הַר הָאֱלֹהִים חוֹרֵבָה. לְמִתְבַּע מִתַּמָּן, וְכִי מִתַּמָּן הָוָה בָעֵי. אֶלָּא לְמִתְבַּע כְּמִלְקַדְמִין, מֵהַהוּא דְיָרִית בְּהַר הָאֱלֹהִים, בְּרִית דָּא. פִּנְחָס הוּא אֵלִיָּהוּ, וַדַּאי בְּדַרְגָּא חָדָא. אָמַר לֵיהּ מֹשֶׁה, לֵית אַנְתְּ יְכִיל לְקַבְּלָא מִנַּאי, אֶלָּא זִיל לְיַנּוּקַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, וּמֵאִינּוּן תִּרְוָיְיהוּ, וְאִינּוּן יַהֲבֵי לָךְ, וְכַדְּ הוּא עָבִיד. (חסר).

כַּמָּה טִיבוּ עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל דָּרָא וְדָרָא לְיִשְׂרָאֵל. תָּא חֲזֵי, מָה כְּתִיב, (מיכה ו) וָאֶשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת מֹשֶׁה אַהֲרֹן וּמִרְיָם. וְהָא כַּמָּה נְבִיאֵי הֲווֹ לְבָתָר מֹשֶׁה, (דף ק"צ ע"ב) וָאֶשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת מֹשֶׁה אַהֲרֹן וְאֶלְעָזָר וּפִנְחָס יְהוֹשֻׁעַ וְאֵלִיָּהוּ וֶאֱלִישָׁע, וְכַמָּה שְׁאַר צַדִּיקֵי וַחֲסִידֵי מִיבְעֵי לֵיהּ. אִלֵּין תְּלָתָא אֲמַאי. אֶלָּא אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַמִּי, בָּנַי, אֲמַאי לָא תִדְכְּרוּן לְכָל טָבִין דַּעֲבָדִית לְכוּ, דְשַׁדָּרִית לְכוּ לְמֹשֶׁה אַהֲרֹן וּמִרְיָם.

לשון הקודש

לְבַקֵּשׁ מִשָּׁם. וְכִי מִשָּׁם הָיָה מְבַקֵּשׁ? אֶלָּא לְבַקֵּשׁ כְּמִקֹּדֶם מֵאוֹתוֹ שֶׁיָּרַשׁ בְּהַר הָאֱלֹהִים אֶת הַבְּרִית הַזוֹ. פִּנְחָס הוּא אֵלִיָּהוּ, וַדַּאי בְּדַרְגָּה אַחַת. אָמַר לוֹ מֹשֶׁה, אֵין אַתָּה יָכוֹל לְקַבֵּל מִמֶּנִּי, אֶלָּא לֵךְ לַתִּינוֹקוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּמֵהֶם תַּרְוִיחַ וְהֵם יִתְּנוּ לְךָ. וְכָךְ הוּא עָשָׂה.

כַּמָּה טוֹב עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר לְיִשְׂרָאֵל. בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, (מיכה ז) וָאֶשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת מֹשֶׁה אַהֲרֹן וּמִרְיָם. וַהֲרֵי כַּמָּה נְבִיאִים הָיוּ אַחֲרֵי מֹשֶׁה! וָאֶשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת מֹשֶׁה אַהֲרֹן וְאֶלְעָזָר וּפִנְחָס יְהוֹשֻׁעַ וְאֵלִיָּהוּ וֶאֱלִישָׁע וְכַמָּה שְׁאָר צַדִּיקִים וַחֲסִידִים הָיָה צָרִיךְ לוֹמַר, אָז לָמָּה שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה? אֶלָּא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַמִּי, בָּנַי, לָמָּה לֹא

לְמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם, דְּאִית לֵיהּ מְדִינְתָּא, וְשָׁדַר לְגַבָּהּ, גּוּבְרִין, אִפַּרְכִּין רַבְרְבָנִין, דִּיהוֹן מְנַהֲלֵי עַמָּא, וּמְעַיְּינִין בְּהוּ, וּבְדִינַיְיהוּ. מָאן אִצְטְרִיךְ לְמֶהֱוֵי זָקוּק בִּמְזוֹנַיְיהוּ, בְּמִלִּין דְּיִצְטְרִכוּן. לָאו עַמָּא דִּמְדִינְתָּא, בַּעַל כָּרְחַיְיהוּ יִצְטָרְכוּ לְעַיְּינָא בְּהוּ, וּלְמֵיהַב לְהוּ יְקָרָא.

שַׁדָּרִית לְמֹשֶׁה, אִיהוּ אַיְיתֵי קָמַיְיכוּ מָן לְמֵיכַל, וְנָהִיל לְכוּ וּלְבָנַיְיכוּ וְלִבְעִירַיְיכוּ, וְאִשְׁתַּדַּל בְּדִינַיְיכוּ, (ס״א בִּמְזוֹנַיְיכוּ) וּבְכָל מָה דְּאִצְטְרִיךְ לְכוּ. שַׁדָּרִית לְאַהֲרֹן, אַיְיתֵי (ס״א לְכוּ עֲנָנֵי) הֵיכָלִין דַּעֲנָנֵי יְקָר לְחַפָּאָה עָלַיְיכוּ, כְּמַלְכִין. אַסְחֵי לְכוּ בְּטַלֵּי יְקָר, דְּלָא אִתְרַקְּבוּ לְבוּשֵׁיכוֹן וּמִנְעָלֵיכוֹן, וַהֲווּ מִתְחַדְּשֵׁי בְּכָל יוֹמָא. שַׁדָּרִית לְמִרְיָם, אַיְיתִיאָת בֵּירָא לְאַשְׁקָאָה לְכוּ, וְשָׁתִיתוּן אַתּוּן וּבְעִירְכוֹן. אִינּוּן יָהֲבוּ

לשון הקודש

תִּזְכְּרוּ אֶת כָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשִׂיתִי לָכֶם, שֶׁשָּׁלַחְתִּי לָכֶם אֶת מֹשֶׁה אַהֲרֹן וּמִרְיָם? **לְמֶלֶךְ** בָּשָׂר וָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְדִינָה, וְשָׁלַח אֵלֶיהָ אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים, שָׂרִים וְשַׁלִּיטִים, שֶׁיְּנַהֲלוּ אֶת הָעָם וְיַעַיְּנוּ בָהֶם וּבְדִינֵיהֶם. מִי צָרִיךְ לִהְיוֹת זָקוּק בִּמְזוֹנָם וּבַדְּבָרִים שֶׁיִּצְטָרְכוּ, הֲלֹא לֹא עַם הַמְּדִינָה?! הֲרֵי בְּעַל כָּרְחָם יִצְטָרְכוּ לְהַשְׁגִּיחַ עַל דַּרְכֵּיהֶם וְלָתֵת לָהֶם כָּבוֹד.

שָׁלַחְתִּי אֶת מֹשֶׁה, הוּא הֵבִיא לִפְנֵיכֶם מָן לֶאֱכֹל, וְנִהֵל אֶתְכֶם וְאֶת בְּנֵיכֶם וְאֶת בְּהֶמְתְּכֶם, וְהִשְׁתַּדֵּל בְּדִינֵיכֶם (בִּמְזוֹנוֹתֵיכֶם) וּבְכָל מַה שֶּׁהִצְטָרַכְתֶּם. שָׁלַחְתִּי אֶת אַהֲרֹן, הֵבִיא (לָכֶם עֲנָנֵי) הֵיכָלוֹת שֶׁל עֲנָנֵי כָּבוֹד לְכַסּוֹת עֲלֵיכֶם כְּמוֹ מְלָכִים. רָחַץ אֶתְכֶם בְּטַלְלֵי כָּבוֹד שֶׁלֹּא יִרְקְבוּ לְבוּשֵׁיכֶם וּמִנְעָלֵיכֶם, שֶׁהָיוּ מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם. שָׁלַחְתִּי לְמִרְיָם, הֵבִיאָה בְּאֵר

לְכוֹן, וּמִדְּלֵהוֹן אָכַלְתּוּן וְשָׁתִיתוּן, וְיָתִיבְתּוּן בְּחוּפָּאָה דִּיקָר דִּלְהוֹן. וּמִדְּלְכוֹן לָא יָהַבְתּוּן לוֹן. וְלָא עוֹד, אֶלָּא דְּאִשְׁתַּדְּלוּ עֲלֵיכוֹן, וְנַטְלוּ עַל צַוָּארֵיהוֹן מָטוּלְכוֹן, וַהֲוֵיתוּן מְחָרְפִין וּמְגַדְּפִין לוֹן.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, לָאו הָוָה אַבָּא רַחֲמָן עַל בְּנוֹי כְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּקְרָא הוּא דִּכְתִיב, (מלכים א ח) לֹא נָפַל דָּבָר אֶחָד מִכֹּל דְּבָרוֹ הַטּוֹב וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי רַחֲמָנוּ דִּילֵיהּ, אִלּוּ אָמַר לֹא נָפַל דָּבָר אֶחָד מִכֹּל דְּבָרוֹ וְלָא יַתִּיר, נֹחַ לְעָלְמָא דְּלָא אִתְבְּרֵי. אֲבָל מִדְּאָמַר מִכֹּל דְּבָרוֹ הַטּוֹב, וְאַפִּיק בִּישׁ לַאֲחוֹרָא, דְּהָא מִלָּה דְּבִישׁ לָא בָעֵי לְמֶעְבַּד.

וְאַף עַל גַּב דְּאַגְזִים, וְאָרִים רְצוּעָה, אָתָאת אִמָּא וְאִתְקָפַת בִּדְרוֹעֵיהּ יְמִינָא, וְקָם רְצוּעָה בְּקִיּוּמֵיהּ, וְלָא נָחִית לְתַתָּא, וְלָא אִתְעַבִּיד, בְּגִין

לשון הקודש

לְהַשְׁקוֹת אֶתְכֶם, וּשְׁתִיתֶם אַתֶּם וּבְהֶמְתְּכֶם. הֵם נָתְנוּ לָכֶם, וּמִשֶּׁלָּהֶם אֲכַלְתֶּם וּשְׁתִיתֶם וִישַׁבְתֶּם בְּחֻפַּת הַכָּבוֹד שֶׁלָּהֶם, וּמִשֶּׁלְּכֶם לֹא נְתַתֶּם לָהֶם. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּ עֲלֵיכֶם וְלָקְחוּ עַל צַוָּארָם אֶת מַשַּׂאֲכֶם, וֶהֱיִיתֶם מְחָרְפִים וּמְגַדְּפִים אוֹתָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, לֹא הָיָה אָב רַחֲמָן עַל בָּנָיו כְּמוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּפָסוּק הוּא שֶׁכָּתוּב, (מלכים-א ח) לֹא נָפַל דָּבָר אֶחָד מִכֹּל דְּבָרוֹ הַטּוֹב וְגוֹ'. בֹּא וּרְאֵה רַחֲמָנוּתוֹ: אִלּוּ אָמַר לֹא נָפַל דָּבָר אֶחָד מִכָּל דְּבָרוֹ וְלֹא יוֹתֵר – נוֹחַ לָעוֹלָם שֶׁלֹּא נִבְרָא. אֲבָל מִשֶּׁאָמַר מִכָּל דְּבָרוֹ הַטּוֹב, וְהוֹצִיא הָרַע לְאָחוֹר, שֶׁהֲרֵי דָּבָר שֶׁל רַע לֹא רָצָה לַעֲשׂוֹת.

וְאַף עַל גַּב שֶׁהִפְחִיד וְהֵרִים רְצוּעָה, בָּאָה הָאֵם וְהֶחֱזִיקָה בִּזְרוֹעַ יְמִינוֹ, וְעָמְדָה

דִּבְעֵיטָא חָדָא הֲווֹ תַּרְוַוּיְיהוּ, אִיהוּ דְּאַגְּזִים, וְאִיהוּ דַּאֲחִידַת בִּימִינֵיהּ.

וְאִי תֵּימָא מְנָלָן. מִמִּלָּה דְּאִיהִי בְּאִתְגַּלְיָא, דִּכְתִיב לֵךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ, שָׁרֵי לְאָרְמָא רְצוּעָה, וּמֹשֶׁה דְּלָא הָוָה יָדַע אָרְחָא דְּאִמָּא, שָׁתִיק. כֵּיוָן דְּחָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּךְ, אַנְקִיד לֵיהּ, וּבָטַשׁ בֵּיהּ וְאָמַר וְעַתָּה הַנִּיחָה לִי, מִיָּד אַרְגִּישׁ מֹשֶׁה, וְאָחִיד בִּדְרוֹעֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב זְכוֹר לְאַבְרָהָם, דָּא דְרוֹעֵיהּ יְמִינָא, וּבְגִין כָּךְ לָא נָחִית רְצוּעָה.

וְאִי תֵּימָא, אִמָּא דְּאִיהִי רְגִילָה לְאַחֲדָא בִּרְצוּעָה דְּמַלְכָּא, אָן הֲוַת, דְּשַׁבְקַת מִלָּה לְמֹשֶׁה. שָׁאִילְנָא וַאֲמֵינָא וְהָא לָא יְדַעְנָא בְּרִירָא דְּמִלָּה, עַד דְּנֶחֱוֵי קָמֵיהּ דְּבוּצִינָא קַדִּישָׁא. כַּד אָתוּ לְקָמֵיהּ

לשון הקודש

הָרְצוּעָה בִּמְקוֹמָהּ וְלֹא יָרְדָה לְמַטָּה, וְלֹא נַעֲשָׂה (הדיו), מִשּׁוּם שֶׁבְּעֵצָה אַחַת הָיוּ שְׁנֵיהֶם – אוֹתוֹ שֶׁהִפְחִיד, וְאוֹתוֹ שֶׁאָחַז בִּימִינוֹ.

וְאִם תֹּאמַר, מִנַּיִן לָנוּ? זֶה מִדָּבָר שֶׁהוּא בְּגָלוּי, שֶׁכָּתוּב לֵךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ. הִתְחִיל לְהָרִים רְצוּעָה, וּמֹשֶׁה, שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ דַּרְכָּהּ שֶׁל אֵם, שָׁתַק. כֵּיוָן שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּךְ, רָמַז לוֹ, וְהִכָּה בּוֹ וְאָמַר וְעַתָּה הַנִּיחָה לִי. מִיָּד הִרְגִּישׁ מֹשֶׁה וְאָחַז בִּזְרוֹעוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב זְכֹר לְאַבְרָהָם. זוֹ זְרוֹעַ יָמִין, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא יָרְדָה הָרְצוּעָה.

וְאִם תֹּאמַר, הָאֵם שֶׁהִיא רְגִילָה לֶאֱחֹז בִּרְצוּעַת הַמֶּלֶךְ, הֵיכָן הָיְתָה שֶׁהִשְׁאִירָה אֶת הַדָּבָר לְמֹשֶׁה? שָׁאַלְתִּי וְאָמַרְתִּי, וַהֲרֵי לֹא יָדַעְתִּי אֶת בֵּרוּר הַדָּבָר, עַד שֶׁנִּהְיָה לִפְנֵי הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. כְּשֶׁבָּאוּ

דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, חָמָא בְּאַנְפֵּיהוּ סִימָן. אָמַר עוּלוּ בְנֵי קַדִּישִׁין, עוּלוּ רְחִימִין דְּמַלְכָּא, עוּלוּ רְחִימִין דִּילִי, עוּלוּ רְחִימִין אִלֵּין בְּאִלֵּין.

דְּאָמַר רִבִּי אַבָּא, כָּל אִלֵּין חַבְרַיָּיא, דְּלָא רְחִימִין אִלֵּין לְאִלֵּין, אִסְתָּלָקוּ מֵעָלְמָא עַד לָא מָטָא זִמְנַיְיהוּ, כֹּל חַבְרַיָּיא בְּיוֹמוֹי דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, רְחִימוּ דְנַפְשָׁא וְרוּחָא הֲוָה בֵּינַיְיהוּ, וּבְגִין כָּךְ בְּדָרָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בְּאִתְגַּלְיָיא הֲוָה, דְּהֲוָה אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל חַבְרַיָּיא דְּלָא רַחֲמִין אִלֵּין לְאִלֵּין, גַּרְמִין דְּלָא לִיהַךְ בְּאֹרַח מֵישָׁר. וְעוֹד דְּעַבְדִין פְּגִימוּ בָּהּ, דְּהָא אוֹרַיְיתָא רְחִימוּ וְאַחֲוָה וּקְשׁוֹט אִית בָּהּ. אַבְרָהָם רָחִים לְיִצְחָק, יִצְחָק לְאַבְרָהָם, מִתְחַבְּקָן דָּא בְדָא, יַעֲקֹב תַּרְוַוְיְיהוּ אֲחִידָן בֵּיהּ, בִּרְחִימוּ, וּבְאַחֲוָה, יְהֲבִין רוּחַיְיהוּ דָא בְדָא. חַבְרַיָּיא כְּהַהוּא דוּגְמָא אִצְטְרִיכוּ, וְלָא לְמֶעְבַּד פְּגִימוּ.

לשון הקודש

לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, רָאָה בִּפְנֵיהֶם סִימָן. אָמַר, הִכָּנְסוּ בָּנִים קְדוֹשִׁים, הִכָּנְסוּ אֲהוּבֵי הַמֶּלֶךְ, הִכָּנְסוּ אֲהוּבִים שֶׁלִּי, הִכָּנְסוּ אֲהוּבִים אֵלֶּה לְאֵלֶּה.

שֶׁאָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּל הַחֲבֵרִים הַלָּלוּ שֶׁאֵין אוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה, מִסְתַּלְּקִים מֵהָעוֹלָם טֶרֶם שֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּם. כָּל הַחֲבֵרִים בִּימָיו שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן, אַהֲבַת נֶפֶשׁ וְרוּחַ הָיְתָה בֵּינֵיהֶם, וּמִשּׁוּם כָּךְ בְּדוֹרוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיוּ בְּגָלוּי. שֶׁהָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, כָּל הַחֲבֵרִים שֶׁאֵין אוֹהֲבִים אֵלֶּה לְאֵלֶּה, גּוֹרְמִים שֶׁלֹּא לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, וְעוֹד – שֶׁעוֹשִׂים בָּהּ פְּגָם, שֶׁהֲרֵי בַּתּוֹרָה אַהֲבָה וְאַחֲוָה וֶאֱמֶת יֵשׁ בָּהּ. אַבְרָהָם אָהַב אֶת יִצְחָק, וְיִצְחָק אֶת אַבְרָהָם, הָיוּ מִתְחַבְּקִים זֶה בָּזֶה. בְּיַעֲקֹב

כֵּיוָן דְּחָמָא סִימָן בְּאַנְפַּיְיהוּ, וְאָמַר לוֹן הָכִי. אָמְרוּ לֵיהּ וַדַּאי רוּחַ נְבוּאָה שָׁרָא עַל בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ לָן לְמִנְדַּע. בָּכָה רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, חַד מִלָּה מֵאִינּוּן מִלִּין דִּלְחִישׁוּ לִי מִגּוֹ רֵישׁ מִתִּיבְתָּא דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, דְּלָא אָמְרוּ בְּאִתְגַּלְיָא מִלָּה דָּא סִתְרָא אִיהִי, וְאֵימָא לְכוּ בְּנֵי רְחִימָאי, בְּנֵי רְחִימִין דְּנַפְשָׁאי, מָה אַעֲבִיד, אֲמַרוּ לִי בִּלְחִישָׁא, וַאֲנָא אִימָא בְּאִתְגַּלְיָא. וּלְזִמְנָא דְּנֶחֱמֵי אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, (דף קצ"א ע"א) כָּל אַנְפִּין יִסְתַּכְּמוּן בְּדָא.

בְּנֵי. חוֹבָא דְּעָבְדוּ (עֵרֶב רַב) עַמָּא דִּלְבַר. וְאִשְׁתָּתְּפוּ בֵּיהּ עַמָּא קַדִּישָׁא, בְּאִמָּא חָאבוּ, דִּכְתִיב קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים, אֱלֹהִים וַדַּאי. כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל דָּא, אִיהוּ דְשַׁרְיָא עָלַיְיהוּ כְּאִמָּא עַל בְּנִין, וְדָא הוּא רָזָא דִכְתִיב, (תהלים קו) וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר.

לשון הקודש

שְׁנֵיהֶם אֲחוּזִים בְּאַהֲבָה וּבְאַחֲוָה, נוֹתְנִים רוּחָם זֶה בָּזֶה. גַּם הַחֲבֵרִים בְּאוֹתָהּ דֶּגְמָא הֵם צְרִיכִים, וְלֹא לַעֲשׂוֹת פְּגָם.

כֵּיוָן שֶׁרָאָה סִימָן בִּפְנֵיהֶם וְאָמַר לָהֶם כָּךְ, אָמְרוּ לוֹ, וַדַּאי רוּחַ נְבוּאָה שׁוֹרָה עַל הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְכָךְ אָנוּ צְרִיכִים לָדַעַת. בָּכָה רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, דָּבָר אֶחָד מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁלָּחֲשׁוּ לִי מִתּוֹךְ רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה שֶׁל גַּן עֵדֶן, שֶׁלֹּא אָמְרוּ בְּגָלוּי דָּבָר זֶה, סֵתֶר הוּא. וְאֹמַר לָכֶם, בְּנֵי אֲהוּבַי, בְּנֵי אֲהוּבֵי נַפְשִׁי, מָה אֶעֱשֶׂה. אָמְרוּ לִי בְּלַחַשׁ, וַאֲנִי אֹמַר בְּגָלוּי, וְלִזְמַן שֶׁנִּרְאֶה פָּנִים בְּפָנִים (שְׁכִינָה), כָּל הַפָּנִים יִסְתַּמְּכוּ בָּזֶה.

בְּנֵי, הַחֵטְא שֶׁעָשׂוּ (עֵרֶב רַב) הָעָם שֶׁבַּחוּץ, וְהִשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ הָעָם הַקָּדוֹשׁ – בָּאֵם הֵם חָטְאוּ, שֶׁכָּתוּב קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים, אֱלֹהִים וַדַּאי. כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל הַזֶּה, הוּא

דָּא כְּבוֹדָם דְּיִשְׂרָאֵל, אִמָּא דִלְהוֹן. וְדָא הוּא דִכְתִיב, (שמואל א ד) גָּלָה כָבוֹד. דְּגָרְמוּ לִשְׁכִינְתָּא דְאִתְגְּלֵי בְגָלוּתָא עִמְּהוֹן. וְעַל דָּא וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם, בְּמָה. בְּתַבְנִית שׁוֹר.

הָכָא אִיהוּ רָזָא דְמִלָּה, תָּא חֲזֵי, לְתַתָּא גּוֹ שְׁמָרִים דְּחַמְרָא, דּוּרְדְּיָין בִּישִׁין, נָפַק חַד עִרְעוּרָא, מְקַטְרְגָא, מַזִּיקָא קַדְמָאָה, וְאִיהוּ בְרָזָא דְיוּקְנָא דְאָדָם. כַּד קָרִיב לְגוֹ קֻדְשָׁא. כֵּיוָן דְאִתְעָבַר מִתַּמָּן, וּבָעֵי לְנַחְתָּא לְתַתָּא. בָּעֵי לְאִתְלַבְּשָׁא בִלְבוּשָׁא, לְנַזְקָא עָלְמָא. וְנָחִית הוּא וּרְתִיכוּי. וּלְבוּשָׁא קַדְמָאָה דְקָא נָקִיט, תַּבְנִית שׁוֹר, דְיוּקְנָא דְשׁוֹר, וְקַדְמָאָה לַנְּזִיקִין מֵאִינּוּן אַרְבַּע, שׁוֹר אִיהוּ. וְאִינּוּן אַרְבַּע אָבוֹת לְנַזְקָא עָלְמָא. וְכֻלְּהוּ תְלָתָא דְאָבוֹת נְזִיקִין בַּר שׁוֹר, כֻּלְּהוּ דִילֵיהּ, וְעַל דָּא כְתִיב, וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר.

לשון הקודש

שֶׁשּׁוֹרֶה עָלֶיהָ כְּאֵם עַל בָּנִים, וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב (תהלים קו) וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר. זֶה כְּבוֹדָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הָאִמָּא שֶׁלָּהֶם. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמואל–א ד) גָּלָה כָבוֹד. שֶׁגָּרְמוּ לַשְׁכִינָה לִגְלוֹת בַּגָּלוּת עִמָּהֶם. וְעַל זֶה וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם.

בַּמֶּה? בְּתַבְנִית שׁוֹר.

כָּאן הוּא סוֹד הַדָּבָר. בֹּא וּרְאֵה, לְמַטָּה בְּתוֹךְ שְׁמָרֵי הַיַּיִן הַשְּׁמָרִים הָרָעִים, יָצָא מַפְּגִיעַ אֶחָד, מְקַטְרֵג, מַזִּיק קַדְמוֹן, וְהוּא בְּסוֹד דְּמוּת אָדָם. כְּשֶׁקָּרַב לְתוֹךְ הַקֹּדֶשׁ, כֵּיוָן שֶׁמָּעָבָר מִשָּׁם וְרוֹצֶה לָרֶדֶת לְמַטָּה, רוֹצֶה לְהִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשׁ לְהַזִּיק אֶת הָעוֹלָם. וְיוֹרֵד הוּא וּמַרְכְּבוֹתָיו. וְהַלְּבוּשׁ הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא לוֹקֵחַ – תַּבְנִית שׁוֹר, דְּמוּת שׁוֹר, וְרִאשׁוֹן לַנְּזִיקִין מֵאוֹתָם

מַזְהוּ אוֹכֵל עֵשֶׂב. הָא דַּרְשִׁינָן בֵּיהּ. אֲבָל עִקָּרָא דְּמִלָּה, מִתַּמְצִית דְּלֶחֶם וְשִׂבְעָה זִינֵי דָגָן, לֵית לֵיהּ בְּהוּ חוּלָקָא. וּבְגִינֵי כַּךְ, אִימָּא לָא הֲוַת תַּמָּן, וְלָא יֵאוֹת לָהּ לְמֶהֱוֵי תַּמָּן. וּבְגִין דְּאַבָּא הָוָה יָדַע רָחֲמָנוּ דְּאִמָּא וְאָרְחָא דִּילָהּ, אָמַר לְמֹשֶׁה, בְּנִי רְחִימָאי, עֵיטָא בְּתַרְוַוּיְיהוּ בְּדָא תָּדִיר. וְדָא הוּא דִּלְחִישׁוּ לִי בִּלְחִישׁוּ, דְּלָא חָזֵי לְגַלָּאָה, דִּבְּרָא לָא יִנְדַּע, וְיֶחְמֵי דְּהָא רְצוּעָה אִתְתַּקְנַת, וְיִדְחַל תָּדִיר.

אֲבָל תַּרְוַיְיהוּ בְּעֵיטָא דָא, וּבְעֵיטָא חָדָא.

תָּא חָזֵי כְּתִיב (שמות לב) **וַיַּרְא** הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה.

מָאן הָעָם. אִינּוּן עֵרֶב רַב. מָאן עֵרֶב רַב. וְכִי לוֹדִים וְכוּשִׁים וְכַפְּתוֹרִים וְתוּגַרְמִים הֲווֹ, דְּקָרָאן לוֹן עֵרֶב רַב, וַהֲלֹא מִצְרִיִּים הֲווֹ, וּמִמִּצְרַיִם נַטְלוּ, וְאִלּוּ הֲווֹ עִרְבּוּבְיָא דְעַמִּין סַגִּיאִין, הָכִי הָוָה לֵיהּ לְמִכְתַּב,

לשון הקודש

אַרְבָּעָה. הוּא שׁוֹר. וְהֵם אַרְבָּעָה אָבוֹת לְהַזִּיק לָעוֹלָם, וְכָל שְׁלֹשֶׁת אָבוֹת הַנִּזִּיקִין פֹּרֶט לַשּׁוֹר, כֻּלָּם שֶׁלּוֹ, וְעַל זֶה כָּתוּב וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר.

מַה זֶּה אֹכֵל עֵשֶׂב? הֲרֵי דָּרַשְׁנוּ בוֹ, אֲבָל עִקַּר הַדָּבָר מִתַּמְצִית שֶׁל לֶחֶם וְשִׂבְעָה מִינֵי דָגָן אֵין לוֹ בָּהֶם חֵלֶק. וּמִשּׁוּם כָּךְ הָאֵם לֹא הָיְתָה שָׁם, וְלֹא נָאָה לָהּ לִהְיוֹת שָׁם. וּמִשּׁוּם שֶׁהָאָב הָיָה יוֹדֵעַ אֶת רַחֲמָנוּת הָאֵם וְדַרְכָּהּ, אָמַר לְמֹשֶׁה, בְּנִי אֲהוּבִי, הָעֵצָה בָּזֶה תָּמִיד בִּשְׁנֵיהֶם. וְזֶהוּ שֶׁלָּחֲשׁוּ לִי בְּלַחַשׁ, שֶׁלֹּא רָאוּי לְגַלּוֹת, שֶׁהַבֵּן לֹא יֵדַע, וְיִרְאֶה שֶׁהֲרֵי רְצוּעָה מוּכָנָה, וְתָמִיד יִפְחַד. אֲבָל שְׁנֵיהֶם בְּעֵצָה זוֹ וּבְעֵצָה אַחַת.

בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב וַיַּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה. מִי זֶה הָעָם? הֵם הָעֵרֶב רַב. מִי הָעֵרֶב רַב? וְכִי לוֹדִים וְכוּשִׁים וְכַפְּתוֹרִים וְתוּגַרְמִים הָיוּ, שֶׁקָּרְאוּ לָהֶם עֵרֶב רַב? וַהֲלֹא מִצְרִיִּים הָיוּ, וּמִמִּצְרַיִם נָסְעוּ. וְאִלּוּ

עֵרֶב רַב עָלוּ אִתָּם לְפִי עִרְבּוּבִיָּא דִלְהוֹן.

אֶלָּא (שמות יב) עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם. עַמָּא חַד הָוָה, וְלִישָׁן חַד, אֲבָל כָּל חֲרָשֵׁי מִצְרַיִם, וְכָל חַרְטוּמֵי דִלְהוֹן הֲווֹ, דִּכְתִיב בְּהוּ, (שמות ז) וַיַּעֲשׂוּ גַּם הֵם חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם. דְּבָעוּ לְמֵיקָם לָקֳבֵל פְּלִיאָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כֵּיוָן דְּחָמוּ נִסִּין וּפְלִיאָן דְּעָבַד מֹשֶׁה בְּמִצְרַיִם, אָהַדְרוּ לְגַבֵּי מֹשֶׁה. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, לָא תְקַבֵּל לוֹן. אָמַר מֹשֶׁה, מָארֵיהּ דְּעָלְמָא, כֵּיוָן דְּחָמוּ גְבוּרְתָּא דִילָךְ, בָּעָאן לְאִתְגַּיָּרָא. יֶחֱמוּן גְּבוּרְתָּךְ בְּכָל יוֹמָא, וְיִנְדְּעוּן דְּלֵית אֱלָהָא בַּר מִנָּךְ. וְקַבֵּל לוֹן מֹשֶׁה.

אֲמַאי קָרָא לוֹן עֵרֶב רַב. אֶלָּא כָּל חֲרָשִׁין דְּמִצְרַיִם הֲווֹ, וּבְרֵישֵׁיהוֹן יוֹנוֹס וְיַמְבְּרוֹס, וּבְשַׁעֲתֵי דְיוֹמָא הֲווֹ עַבְדֵי תָּדִיר חֲרָשַׁיְיהוּ. וְכָל אִלֵּין

לשון הקודש

הָיוּ עִרְבּוּבִיָּה שֶׁל עַמִּים רַבִּים, כָּךְ הָיָה לוֹ לִכְתּוֹב: עֵרֶב רַב עָלוּ אִתָּם לְפִי הָעִרְבּוּבִיָּה שֶׁלָּהֶם.

אֶלָּא עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם – עַם אֶחָד הָיָה וְלָשׁוֹן אַחַת, אֲבָל כָּל מְכַשְּׁפֵי מִצְרַיִם וְכָל חַרְטֻמֵּיהֶם הָיוּ אֵלֶּה, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (שמות ז) וַיַּעֲשׂוּ גַּם הֵם חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם. שֶׁרָצוּ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד נִפְלְאוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כֵּיוָן שֶׁרָאוּ הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בְּמִצְרַיִם, חָזְרוּ לְמֹשֶׁה. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, אַל תְּקַבֵּל אוֹתָם. אָמַר מֹשֶׁה, רִבּוֹן הָעוֹלָם, כֵּיוָן שֶׁרָאוּ גְבוּרָתְךָ הֵם רוֹצִים לְהִתְגַּיֵּר. יִרְאוּ גְבוּרָתְךָ בְּכָל יוֹם, וְיֵדְעוּ שֶׁאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ. וְקַבֵּל אוֹתָם מֹשֶׁה.

לָמָּה קָרָא לָהֶם עֵרֶב רַב? אֶלָּא כָּל מְכַשְּׁפֵי מִצְרַיִם הָיוּ, וּבְרֹאשָׁם יוֹנוֹס וְיַמְבְּרוֹס, וּבִשְׁעוֹת הַיּוֹם הָיוּ עוֹשִׂים

חֲרָשִׁין עִלָּאִין, הֲווֹ מִסְתַּכְּלֵי מִכִּי נָטֵי שִׁמְשָׁא, מִשֵּׁירוּתָא דְשִׁית שָׁעוֹת וּמֶחְצָה, עַד שֵׁירוּתָא דְתֵשַׁע וּמֶחְצָה. דְּהַיְינוּ עֵרֶב רַבְרְבָא. כָּל אִינּוּן חֲרָשִׁין זְעִירִין, מִשֵּׁירוּתָא דְתֵשַׁע וּמֶחְצָה, עַד פַּלְגוּת לֵילְיָא.

אִינּוּן עִלָּאִין דִּבְהוּ, הֲווֹ מִסְתַּכְּלֵי מִכִּי נָטֵי שִׁמְשָׁא. דְּהָא כְּדֵין שָׁרָאן תְּשַׁע מְאָה וְתִשְׁעִין וַחֲמֵשׁ דַּרְגִּין, לִמְשַׁטְּטָא עַל טוּרֵי חָשׁוּךְ. וְרוּחָא דִלְהוֹן, הָוָה מְשַׁטְּטָא עַל כָּל אִינּוּן חֲרָשִׁין (נ"א דַרְגִּין) בְּחַרְשַׁיְיהוּ. וְאִלֵּין הֲווֹ עַבְדֵי, כָּל מַה דְּאִינּוּן בָּעָאן. עַד דְּכָל מִצְרָאֵי רָחְצָנוּ דִלְהוֹן בְּאִלֵּין הָוָה. וְקָרָאן לוֹן עֵרֶב רַב. בְּגִין דְּאִית עֵרֶב זְעֵירָא, מִתְּשַׁע שָׁעוֹת וּמֶחֱצָה וּלְתַתָּא, דָּא עֵרֶב זְעֵירָא. וּתְרֵי עַרְבֵי אִינּוּן, וְעַל דָּא וְגַם עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם. (דף קצ"א ע"ב)

לשון הקודש

כִּשְׁפֵּיהֶם תָּמִיד. וְכָל הַמְכַשְּׁפִים הַלָּלוּ הָעֶלְיוֹנִים הָיוּ מִסְתַּכְּלִים מִכַּאֲשֶׁר נוֹטֶה הַשֶּׁמֶשׁ, מֵרֵאשִׁית שֵׁשׁ שָׁעוֹת וָחֵצִי עַד רֵאשִׁית תֵּשַׁע וָחֵצִי, שֶׁהַיְנוּ עֵרֶב הַגָּדוֹל. כָּל אוֹתָם מְכַשְּׁפִים קְטַנִּים, מִתְּחִלַּת תֵּשַׁע וָחֵצִי עַד חֲצוֹת הַלַּיְלָה.

אוֹתָם עֶלְיוֹנִים שֶׁבָּהֶם הָיוּ מִסְתַּכְּלִים מִכְּשֶׁנּוֹטֶה הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהֲרֵי אָז מַתְחִילִים תְּשַׁע מֵאוֹת וְתִשְׁעִים וְחָמֵשׁ דְּרָגוֹת לְשׁוֹטֵט עַל הָרֵי הַחֹשֶׁךְ, וְרוּחָם הָיְתָה מְשׁוֹטֶטֶת עַל כָּל אוֹתָם מְכַשְּׁפִים (דְּרָגוֹת) בְּכִשְׁפֵּיהֶם. וְאֵלֶּה הָיוּ עוֹשִׂים כָּל מַה שֶּׁהֵם רוֹצִים, עַד שֶׁכָּל הַמִּצְרַיִם בְּאֵלֶּה הָיָה מִבְטָחָם. וְקָרְאוּ לָהֶם עֵרֶב רַב, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עֵרֶב קָטָן, מִתֵּשַׁע שָׁעוֹת וָחֵצִי וּמַטָּה, זֶה עֵרֶב קָטָן. וּשְׁנֵי עֲרָבִים הֵם, וְעַל כָּךְ וְגַם עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם.

וְחָכְמְתָא דִּלְהוֹן, הָוָה סַגִּי. וְאִינּוּן אִסְתָּכְּלוּ בְשַׁעְתֵּי דְיוֹמָא, וְאִסְתָּכְּלוּ בְדַרְגָּא דְמִשֶּׁה, וְחָמוּ דְהָא בְּכָל סִטְרִין בִּשֵּׁשׁ מִשֶּׁה: בְּשֵׁשׁ שַׁעְתֵּי קַדְמָאִין דְיוֹמָא, דְּאִינּוּן לָא יַכְלִין לְשַׁלְטָאָה בְהוּ, (נ"א בְּגִין שִׁית) בְּשִׁית דַּרְגִּין עִלָּאִין דְאָחִידָן בֵּיהּ (נ"א דְאָחִיד בֵּהוּ.) וּבְכָל סִטְרִין בְּשִׁית הָוָה, וּבְעִטְרִין דְּאִלֵּין שִׁית, הָוָה זַמִּין לָרֶדֶת מִן הָהָר, דִּכְתִיב כִּי בִשֵּׁשׁ מִשֶּׁה לָרֶדֶת מִן הָהָר.

מִיָּד וַיִּקָּהֵל הָעָם עַל אַהֲרֹן, (דְּהַכִּי תָּנִינָן דִּבְּהַהִיא שַׁעְתָּא דְנָחִית מִשֶּׁה וְקַבִּיל אוֹרַיְיתָא בִּלְחוֹדוֹי כְּלָלָא דְכָל יִשְׂרָאֵל וְאִיהוּ קַבִּיל אוֹרַיְיתָא בְּעָלְמָא. וַאֲפִילוּ מְגִילַת אֶסְתֵּר דִּכְתִיב (אֶסְתֵּר ט') וְקִבֵּל הַיְּהוּדִים. וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים מִבָּעֵי לֵיהּ. מָאי וְקִבֵּל אֶלָּא דָּא מִשֶּׁה דְּאִיהוּ הַיְּהוּדִים כְּלָלָא דִיְהוּדָאֵי. וַיִּקָּהֵל הָעָם עַל אַהֲרֹן) אֲמַאי עַל אַהֲרֹן. בְּגִין לְאִתְכַּלְּלָא בְסִטְרָא דִימִינָא, דְּהָא אִינּוּן שְׁמָאלָא בָּעוּ מִנֵּיהּ, וּבְגִין דְּלִהֱוֵי כָּלִיל בִּימִינָא, אִתְכְּנָשׁוּ עַל אַהֲרֹן, וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם

לשון הקודש

וְחָכְמָתָם הָיְתָה רַבָּה, וְהֵם הִסְתַּכְּלוּ בִּשְׁעוֹת הַיּוֹם, וְהִסְתַּכְּלוּ בְּדַרְגַּת מֹשֶׁה, וְרָאוּ שֶׁהֲרֵי בְּכָל הַצְּדָדִים בְּשֵׁשׁ מֹשֶׁה: בְּשֵׁשׁ שָׁעוֹת רִאשׁוֹנוֹת שֶׁל הַיּוֹם, שֶׁהֵם לֹא יְכוֹלִים לִשְׁלֹט בָּהֶם, (בְּגִלְל שֵׁשׁ) בְּשֵׁשׁ דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁאוֹחֲזִים בּוֹ (שֶׁאוֹחֵז בָּהֶם). וּבְכָל הַצְּדָדִים הָיָה בְּשֵׁשׁ, וּבְעַטָּרוֹת הַשֵּׁשׁ הַלָּלוּ הָיָה עָתִיד לָרֶדֶת מִן הָהָר, שֶׁכָּתוּב כִּי בִשֵּׁשׁ מֹשֶׁה לָרֶדֶת מִן הָהָר.

מִיָּד וַיִּקָּהֵל הָעָם עַל אַהֲרֹן, (שֶׁכָּךְ לָמַדְנוּ, שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁיָּרַד מֹשֶׁה וְקִבֵּל הַתּוֹרָה לְבַדּוֹ כְּלָלוּת כָּל יִשְׂרָאֵל, וְהוּא קִבֵּל הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ מְגִלַּת אֶסְתֵּר שֶׁכָּתוּב (אסתר ט) וְקִבֵּל הַיְּהוּדִים, וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַהוּ וְקִבֵּל? אֶלָּא זֶה מֹשֶׁה שֶׁהוּא הַיְּהוּדִים, כְּלָלוּת כָּל הַיְּהוּדִים. וַיִּקָּהֵל הָעָם עַל אַהֲרֹן) לָמָּה עַל אַהֲרֹן? כְּדֵי לְהִכָּלֵל בְּצַד הַיָּמִין, שֶׁהֲרֵי הֵם הַשְּׂמֹאל רָצוּ מִמֶּנּוּ, וּכְדֵי שֶׁיִּהְיֶה כָּלוּל בַּיָּמִין, הִתְכַּנְּסוּ עַל אַהֲרֹן,

עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים. (אֱלֹהִים וַדַּאי בְּעוּ סִטְרָא שְׂמָאלָא. אֲשֶׁר יֵלְכוּ אֲשֶׁר יֵלֵךְ מִבְּעֵי לֵיהּ. מָאי אֲשֶׁר יֵלְכוּ. אֶלָּא אֱלֹהִים שִׁית דַּרְגָּא אִינּוּן (ד"א שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה) כֻּלְּהוּ בִּסְטַר שְׂמָאלָא דֶּאֱלֹהִים שִׁית אִינּוּן. דְּאִי תֵּימָא דְּהָא שֶׁבַע אִינּוּן. הַהוּא אֱלֹהִים עִלָּאָה לָא עָאל בִּכְלָלָא).

תָּא חֲזֵי, כָּל זִמְנָא דְּהַוָּה מֹשֶׁה בְּמִצְרַיִם, שְׁמָא דֶּאֱלֹהִים לָא דָכִיר, אֶלָּא שְׁמָא דַיְיָ', וְעַל דָּא קַשְׁיָא לֵיהּ לְפַרְעֹה בְּגִין דְּלָא יְהֵא תּוּקְפָּא לְהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, וְלָא יִתְתָּקַף בְּעָלְמָא. הַשְׁתָּא בָּעוּ הַהִיא מִלָּה, וְהַיְינוּ קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים. לָנוּ דַיְיקָא, דְּאֲנָן צְרִיכִין לְהַאי מִלָּה, לְתַקְּפָא סִטְרָא דִילָן, דְּהַוָּה אִתְדַּחְיָא עַד הַשְׁתָּא.

אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ. מָאי אָמְרוּ. אֶלָּא הָכִי אָמְרוּ, חֲמֵינָן דְּאַתּוּן יִשְׂרָאֵל, כָּל טוּב וְכָל יְקָר דְּעָלְמָא לְכוּ, וַאֲנָן דַּחְיָין לְבַר. דִּלְכוּ, (שמות יג) **וַיְיָ' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. אוֹף הָכִי אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ**

לשון הקודש

וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים. (אֱלֹהִים וַדַּאי רָצוּ צַד הַשְּׂמֹאל. אֲשֶׁר יֵלְכוּ, אֲשֶׁר יֵלֵךְ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַהוּ אֲשֶׁר יֵלְכוּ? אֶלָּא אֱלֹהִים, שֵׁשׁ מַדְרֵגוֹת הֵן, (שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה), כֻּלָּם בְּצַד הַשְּׂמֹאל שֶׁל אֱלֹהִים, שֵׁשׁ הֵן. שֶׁאִם תֹּאמַר שֶׁהֲרֵי הֵן שֶׁבַע, אוֹתוֹ הָאֱלֹהִים הָעֶלְיוֹן לֹא נִכְנָס בִּכְלָל).

בֹּא וּרְאֵה, כָּל זְמַן שֶׁהָיָה מֹשֶׁה בְּמִצְרַיִם, לֹא הִזְכִּיר הַשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים, אֶלָּא שֵׁם שֶׁל ה', וְעַל זֶה קָשֶׁה לוֹ לְפַרְעֹה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה תֹּקֶף לְאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר וְלֹא יִתְחַזֵּק בָּעוֹלָם. עַכְשָׁו רָצוּ אֶת אוֹתוֹ הַדָּבָר, וְזֶהוּ קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים. לָנוּ דַּוְקָא, שֶׁאָנוּ צְרִיכִים אֶת הַדָּבָר הַזֶּה לְחַזֵּק אֶת הַצַּד שֶׁלָּנוּ, שֶׁהָיָה דָּחוּי עַד עַכְשָׁו.

אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ. מָה אָמְרוּ? אֶלָּא כָּךְ אָמְרוּ, אָנוּ רוֹאִים שֶׁאַתֶּם יִשְׂרָאֵל, כָּל טוּב וְכָל הַכָּבוֹד שֶׁל הָעוֹלָם לָכֶם, וְאָנוּ

לְפָנֵינוּ, כְּמָה דְאָזִיל קָמַיְיכוּ יְיָ'. דְּהָא רְשׁוּ אִית לְסִטְרָא דִילָן לְמֵהַךְ אוֹף הָכִי לְקָמָנָא, אִי נַזְמִין לֵיהּ עוֹבָדָא.

תָּא חָזֵי, כָּל עֲנָנֵי יְקָר דְּאָזְלוּ בְּמַדְבְּרָא, לָא הֲווֹ חַפְיָין אֶלָּא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְחוֹדַיְיהוּ. וְהַהוּא עֲנָנָא דִיקָר, דִּכְתִיב וַיְיָ' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם, אַזְלָא לְקָמַיְיהוּ. וְאִלֵּין עֵרֶב רַב, וְכָל אִינּוּן בְּעִירֵי עָאנִין וְתוֹרִין, הֲווֹ אַזְלוּ לְבַר מִמַּשְׂרְיָיתָא, לְבַתְרַיְיתָא. וְתָא חָזֵי, כָּל אִינּוּן אַרְבְּעִין שְׁנִין דְּקָא אָזְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא, שׁוּם לִכְלוּכָא וְטִנּוּפָא לָא הָוָה גּוֹ עֲנָנֵי לְגוֹ. וְעַל דָּא עָאנֵי וְתוֹרֵי דַהֲווֹ אָכְלֵי עֵשֶׂב לְבַר הֲווֹ, וְכָל אִינּוּן דְּנַטְרֵי לוֹן.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, אִי הָכִי אִינּוּן עֵרֶב רַב לָא הֲווֹ אַכְלֵי מִן מַנָּא. אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי

לשון הקודש

דְּחוּיִים בַּחוּץ. שֶׁלָּכֶם – (שמות יג) וַה' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. אַף כָּךְ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁה' הוֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם. שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לָנוּ רְשׁוּת לַצַּד שֶׁלָּנוּ לָלֶכֶת אַף כָּךְ לְפָנֵינוּ, אִם נִזְמֵן לוֹ מַעֲשֶׂה.

בֹּא וּרְאֵה, כָּל עַנְנֵי הַכָּבוֹד שֶׁהָלְכוּ בַּמִּדְבָּר, לֹא הָיוּ מְכַסִּים אֶלָּא רַק אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבַדָּם, וְאוֹתוֹ עֲנַן כָּבוֹד שֶׁכָּתוּב וַה' הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם, הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם. וְהָעֵרֶב רַב הַלָּלוּ, וְכָל אוֹתָן בְּהֵמוֹת, צֹאן וּשְׁוָרִים, הָיוּ הוֹלְכִים מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בָּאַחֲרוֹנָה. וּבֹא רְאֵה, כָּל אוֹתָם אַרְבָּעִים שָׁנִים שֶׁהָלְכוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, שׁוּם לִכְלוּךְ וְטִנּוּף לֹא הָיָה בְּתוֹךְ הָעֲנָנִים בִּפְנִים. וְעַל זֶה צֹאן וּבָקָר שֶׁהָיוּ אוֹכְלִים עֵשֶׂב הָיוּ בַּחוּץ, וְכָל אוֹתָם שֶׁשּׁוֹמְרִים אוֹתָם.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, אִם כָּךְ, אוֹתָם

הוּא. אֶלָּא מָה דְּיָהֲבִין לוֹן יִשְׂרָאֵל, כְּמַאן דְּיָהִיב לְעַבְדֵיהּ. וּמִמָּה הֲווֹ אַכְלֵי. מִתַּמְצִית, מָה דְּאִשְׁתְּאַר מִבָּתַר רֵיחַיָּא, פְּסוֹלֶת. וּקְרָא אַכְרִיז וְאָמַר, (שמות טז) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת הַמָּן אַרְבָּעִים שָׁנָה. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלָא אַחֲרָא. וַיִּרְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מָן הוּא, וְלָא שְׁאַר עֵרֶב רַב, עָאנֵי וְתוֹרֵי, דַּהֲווֹ בֵּינַיְיהוּ.

עַד הַשְׁתָּא, הֲווֹ אִתְכַּפְיָין אִינּוּן עֵרֶב רַב וְהַשְׁתָּא קָמוּ וּבָעוּ עוֹבָדָא, לְאַתְקָפָא לְסִטְרָא אַחֲרָא. אָמְרוּ, אוֹ נְהֵא כֻּלָּנָא עַמָּא חָדָא, וְנֶהֱוֵי בִּכְלָלָא עִמְּכוֹן, אוֹ יְהֵא לָן מָאן דְּיֵיתֵךְ קָמָנָא, כְּמָה דְּיֵיתֵךְ אֱלָהֲכוֹן קָמֵיכוֹן. אָמַר אַהֲרֹן, חַס וְשָׁלוֹם דְּאִלֵּין יִשְׁתַּתְּפוּן בְּעַמָּא קַדִּישָׁא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא כְּלָלָא חָדָא, וְלָא יִתְעָרְבוּן עַמָּא קַדִּישָׁא בְּעַמָּא דָא, כְּלָלָא חָדָא, אֶלָּא טָב אִיהוּ לְאַפְרְשָׁא לוֹן מִגּוֹ עַמָּא קַדִּישָׁא, עַד דְּיֵיתֵי מֹשֶׁה.

לשון הקודש

עֵרֶב רַב לֹא הָיוּ אוֹכְלִים מִן הַמָּן? אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּךְ הוּא, אֶלָּא רַק מַה שֶּׁנּוֹתְנִים לָהֶם יִשְׂרָאֵל, כְּמִי שֶׁנּוֹתֵן לְעַבְדּוֹ. וּמִמָּה הָיוּ אוֹכְלִים? מִתַּמְצִית, מַה שֶּׁנִּשְׁאַר אַחַר הָרֵחַיִם, פְּסֹלֶת. וְהַכָּתוּב מַכְרִיז וְאוֹמֵר, (שם טז) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת הַמָּן אַרְבָּעִים שָׁנָה. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אֲחֵרִים. וַיִּרְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מָן הוּא, וְלֹא שְׁאָר הָעֵרֶב רַב, צֹאן וּבָקָר שֶׁהָיוּ בֵּינֵיהֶם.

עַד עַכְשָׁו הָיוּ כְּנוּעִים אוֹתָם עֵרֶב רַב, וְעַכְשָׁו עָמְדוּ וְרָצוּ מַעֲשֶׂה לְחַזֵּק אֶת הַצַּד הָאַחֵר, וְאָמְרוּ, אוֹ נִהְיֶה כֻּלָּנוּ עַם אֶחָד וְנִהְיֶה בִּכְלָל עִמָּכֶם, אוֹ שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ מִי שֶׁיֵּלֵךְ לְפָנֵינוּ כְּמוֹ שֶׁהוֹלֵךְ אֱלֹהֵיכֶם לִפְנֵיכֶם. אָמַר אַהֲרֹן, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁאֵלֶּה

וְאַהֲרֹן לְטָב אִתְכְּוָון, אֶלָּא סַגִּיאִין הֲווֹ מִיִּשְׂרָאֵל דְּאִשְׁתָּתְּפוּ בַהֲדַיְיהוּ בְּלִבָּא. וּבְגִין כַּךְ, כַּד אָתָא מֹשֶׁה, אִצְטְרִיךְ לְבָרְרָא וּלְלַבְּנָא לְעַמָּא קַדִּישָׁא מֵהַהוּא חוֹבָא, וְאַשְׁקֵי לוֹן שַׁקְיוּ, עַד דְּאִתְבְּרִירוּ (דף קצ"ב ע"א) **כֻּלְּהוּ וְלָא אִשְׁתְּאַר בְּהוּ פְּסוֹלֶת כְּלַל.**

אָמַר לוֹן אַהֲרֹן, (שמות לב) **פָּרְקוּ נִזְמֵי הַזָּהָב, וְכִי לָא הָוָה לוֹן דַּהֲבָא אַחֲרָא. אֶלָּא אָמַר אַהֲרֹן, בְּעוֹד דְּאִית לוֹן קְטָטָה בִּבְנַיְיהוּ וּבְנָשַׁיְיהוּ, יִתְעַכְּבוּן, וּבֵין כַּךְ יֵיתֵי מֹשֶׁה. תָּא חֲזֵי, תְּנִינָן קָשִׁים גֵּרִים לְיִשְׂרָאֵל כְּסַפַּחַת בִּבְשַׂר הַחַי, כָּל שֶׁכֵּן אִלֵּין, דְּלָא הֲווֹ גֵּרִים כְּדְקָא יֵאוֹת. אִינּוּן מָה עָבְדוּ. וַיִּתְפָּרְקוּ כָּל הָעָם אֶת נִזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם. כַּמָּה אַלְפֵי וְרִבְוָון הֲווֹ מִנִּזְמֵיהוֹן תַּמָּן.**

לשון הקודש

יִשְׁתַּתְּפוּ בָּעָם הַקָּדוֹשׁ לִהְיוֹת הַכֹּל כְּלָל אֶחָד, וְלֹא יִתְעָרְבוּ הָעָם הַקָּדוֹשׁ בָּעָם הַזֶּה בִּכְלָל אֶחָד, אֶלָּא טוֹב לְהַפְרִידָם מִתּוֹךְ הָעָם הַקָּדוֹשׁ עַד שֶׁיָּבֹא מֹשֶׁה. **וְאַהֲרֹן** הִתְכַּוֵּן לְטוֹב, אֶלָּא שֶׁהָיוּ רַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ עִמָּהֶם בַּלֵּב. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כְּשֶׁבָּא מֹשֶׁה, הִצְטָרֵךְ לְבָרֵר וּלְלַבֵּן אֶת הָעָם הַקָּדוֹשׁ מֵאוֹתוֹ חֵטְא, וְהִשְׁקָה אוֹתָם הַשְּׁקָיָה, עַד שֶׁכֻּלָּם נִבְרְרוּ וְלֹא נִשְׁאֲרָה בָהֶם פְּסֹלֶת כְּלָל. **אָמַר** לָהֶם אַהֲרֹן, פָּרְקוּ נִזְמֵי הַזָּהָב. וְכִי לֹא הָיָה לָהֶם זָהָב אַחֵר? אֶלָּא אָמַר אַהֲרֹן, בְּעוֹד שֶׁיֵּשׁ לָהֶם קְטָטָה עִם בְּנֵיהֶם וּנְשֵׁיהֶם, יִתְעַכְּבוּ, וּבֵין כָּךְ יָבֹא מֹשֶׁה. בֹּא וּרְאֵה, שָׁנִינוּ קָשִׁים גֵּרִים לְיִשְׂרָאֵל כְּסַפַּחַת בִּבְשַׂר הַחַי, כָּל שֶׁכֵּן אֵלֶּה שֶׁלֹּא הָיוּ גֵּרִים כָּרָאוּי. מַה הֵם עָשׂוּ? וַיִּתְפָּרְקוּ כָּל הָעָם אֶת נִזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם. כַּמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת הָיוּ מִנִּזְמֵיהֶם שָׁם.

מַה כְּתִיב, וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיָּצַר אוֹתוֹ בַּחֶרֶט וְגוֹ'. אַהֲרֹן לָא אִסְתָּמַר, מֵאִינּוּן תְּרֵין חַכִּימִין, דַּהֲווֹ בְּרֵישֵׁיהוֹן דְּהַהוּא עֵרֶב רַב. חַד מִנַּיְיהוּ הָוָה קָמֵיהּ, וְאַחֲרָא הָוָה עָבִיד בְּחַרְשׁוּי. כֵּיוָן דְּתַרְוַוּיְיהוּ אִתְיַיעֲטוּ כַּחֲדָא, נַטְלוּ הַהוּא דַּהֲבָא, (חד) תְּרֵין שְׁלִישֵׁי בִידָא דְחַד, וּשְׁלִישׁ בִּידָא דְּאַחֲרָא. בְּגִין דְּהָכִי אִצְטְרִיךְ בְּהַהוּא זִינָא דְחַרְשָׁא.

בָּכָה רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר אִי חֲסִידָא קַדִּישָׁא, אַהֲרֹן מְשִׁיחָא דֶאֱלָהָא רַבָּא, בַּחֲסִידוּתָךְ נַפְלוּ כַּמָּה מֵעַמָּא קַדִּישָׁא. וְאַנְתְּ לָא חֲוֵית יָדַע לְאִסְתַּמְּרָא. מַהוּ עֲבַדוּ. כַּד מָטוּ שִׁית שַׁעֲתִין, וְיוֹמָא הָוָה בְּמַתְקְלָא, נַטְלוּ הַהוּא דַּהֲבָא דְּפָרִיקוּ מֵאוּדְנֵיהוֹן. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּמַאן דְּאִצְטְרִיךְ לְמֶעְבַּד חַרְשָׁא, לָא בָעֵי לְמֵיחַם עֵינוֹי עַל מָמוֹנָא. וְאִינּוּן אַמְרִי, שַׁעֲתָא קַיְּימָא לָן, אִי אֲנָן לָא מְעַכְּבִין. לָאו שַׁעֲתָא

לשון הקודש

מַה כָּתוּב? וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיָּצַר אֹתוֹ בַּחֶרֶט וְגוֹ'. אַהֲרֹן לֹא נִשְׁמַר מֵאוֹתָם שְׁנֵי חֲכָמִים שֶׁהָיוּ בְּרָאשֵׁיהֶם שֶׁל אוֹתוֹ עֵרֶב רַב, אֶחָד מֵהֶם הָיָה לְפָנָיו, וְהָאַחֵר הָיָה עוֹשֶׂה בְּכִשָּׁפִים. כֵּיוָן שֶׁשְּׁנֵיהֶם הִתְיָעֲצוּ כְּאֶחָד, לָקְחוּ אֶת אוֹתוֹ זָהָב, (אֶחָד) שְׁנֵי שְׁלִישׁ בְּיַד אַחַת, וּשְׁלִישׁ בַּיָּד הָאַחֶרֶת. מִשּׁוּם שֶׁכָּךְ צָרִיךְ בְּאוֹתוֹ מִין שֶׁל כִּשּׁוּף.

בָּכָה רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר, אִי חָסִיד קָדוֹשׁ, אַהֲרֹן מָשׁוּחַ שֶׁל הָאֵל הַגָּדוֹל, בַּחֲסִידוּתְךָ נָפְלוּ כַּמָּה מֵהָעָם הַקָּדוֹשׁ, וְאַתָּה לֹא הָיִיתָ יוֹדֵעַ לְהִשָּׁמֵר. מָה עָשׂוּ? כְּשֶׁהִגִּיעוּ שֵׁשׁ שָׁעוֹת וְהַיּוֹם הָיָה בְּמִשְׁקָל, לָקְחוּ אֶת אוֹתוֹ זָהָב שֶׁפָּרְקוּ מֵאָזְנֵיהֶם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁמִּי שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת כִּשּׁוּף, לֹא מִתְבַּקֵּשׁ לָחוּס עֵינוֹ עַל מָמוֹן.

לְמֵיחַם עַל דַּהֲבָא, מִיַּד וַיִּתְפָּרְקוּ כָּל הָעָם. מַאי וַיִּתְפָּרְקוּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (מלכים א יט) מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, דְּחַבִּילוּ וְתַבְּרוּ אוּדְנַיְיהוּ. כָּכָה כְּמִלְּקַדְּמִין וְאָמַר אִי עַמָּא קַדִּישָׁא אִי עַמָּא קַדִּישָׁא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן בְּבִכְיָה, וְאָמַר, (שמות כא) וְהִגִּישׁוֹ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים וְגוֹ'. הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, אֹזֶן דְּשָׁמַע בְּסִינַי, (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים וְגוֹ'. וְאִיהוּ פָּרִיק עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם מֵעָלֵיהּ, וְזָבִין גַּרְמֵיהּ לְאַחֵר, תִּרְצַע. וְאִלֵּין חַיָּיבַיָּא רְשִׁיעִין, גּוּבְרִין בִּישִׁין, בְּתִיאוּבְתָּא דִּלְהוֹן לְמֶהֱדַר לְסָרְחָנַיְיהוּ, לָא בָעוּ מִנְּשֵׁיהוֹן וּבְנֵיהוֹן אֶלָּא חֲבִילוּ אוּרְחַיְיהוּ (ס"א אוּדְנַיְיהוּ) וְאִתְפְּרָקוּ מֵעוֹל שְׁמַיָּא דְּפָקִיד לְהוּ מֹשֶׁה, וְתַבְּרוּ אוּדְנַיְיהוּ, דְּלֵית לוֹן חוּלָקָא בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְעַמָּא קַדִּישָׁא.

לשון הקודש

וְהֵם אוֹמְרִים, הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לָנוּ, אִם אֵינֶנּוּ מְעַכְּבִים. זוֹ אֵינָהּ שָׁעָה לָחוּם עַל הַזָּהָב. מִיָּד – וַיִּתְפָּרְקוּ כָּל הָעָם. מַה זֶּה וַיִּתְפָּרְקוּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א יט) מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, שֶׁהִשְׁחִיתוּ וְשָׁבְרוּ אֶת אָזְנֵיהֶם. כָּכָה כְּמִקֹּדֶם וְאָמַר, אִי עַם קָדוֹשׁ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן בִּבְכִיָּה וְאָמַר, (שמות כא) וְהִגִּישׁוֹ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים וְגוֹ'. הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים, הָאֹזֶן שֶׁשָּׁמְעָה בְּסִינַי (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים וְגוֹ', וְהוּא פָּרַק עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם מֵעָלָיו וּמָכַר עַצְמוֹ לְאַחֵר – תִּרְצַע. וְאֵלּוּ הָרְשָׁעִים הַחַיָּבִים, אֲנָשִׁים רָעִים, בִּתְשׁוּקָתָם לַחֲזֹר לְסִרְחוֹנָם לֹא רָצוּ מִנְּשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם אֶלָּא הַשְׁחָתַת דַּרְכָּם (אָזְנֵיהֶם), וְהִתְפָּרְקוּ מֵעֹל

מָה עֲבַדוּ. פְּלִיגוּ תַּרְוַוּיְיהוּ הַהוּא דַּהֲבָא, חַד נָטִיל תְּרֵין שְׁלִישִׁין, וְחַד שְׁלִישׁ. קָמוּ לְקַבֵּל שִׁמְשָׁא, בְּשִׁית שַׁעְתִּין. עֲבַדוּ חַרְשַׁיְיהוּ, וּבַלְטוּ בְּלָטֵיהוֹן בְּחַרְשָׁא דְּפוּמָא. כֵּיוָן דְּמָטָא שֵׁירוּתָא דִּשְׁבַע, אָרִימוּ תַּרְוַוּיְיהוּ יְדַיְיהוּ עַל יְדוֹי דְּאַהֲרֹן. (וּמִנַּלָּן דְּמִיָּדָא דְּתַרְוַיְיהוּ יַד מִכָּל חַד נָטַל וְלָא יַתִּיר) דִּכְתִיב וַיִּקַּח מִיָּדָם, תַּרְוַוּיְיהוּ הֲווֹ, וְלָא יַתִּיר. כֵּיוָן דְּאִיהוּ קַבִּיל מִיָּדָם (ס"א תְּרֵי וְלֹא יְדֵיהֶם), קַלָּא נָפִיק וְאָמַר, (משלי יא) יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רַע, דִּכְתִיב כִּי בְרָע הוּא. אַיְיתֵי רָע לְעָלְמָא.

רָזָא דְּמִלָּה. אִינּוּן רְשָׁעִים חַיָּיבִין חַרְשִׁין בְּנוֹי דְּבִלְעָם חַיָּיבָא, בְּנֵי בְנוֹי דְּלָבָן רְשִׁיעָא, חָמוּ דְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה בִּימִין אִיהוּ, וּמִן יְמִינָא אִתְּקַף תָּדִיר. (ס"א יָתִיר) אָמְרוּ, אִי יְהֵא בִּסְטַר דָּא, הַהוּא רֵישָׁא דִּימִינָא, הָא תּוּקְפָּא דִּילָן כְּדְקָא יֵאוֹת.

לשון הקודש

שֶׁל שָׁמַיִם שֶׁצִּוָּה אוֹתָם מֹשֶׁה וְשָׁבְרוּ אָזְנֵיהֶם, שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְהָעָם הַקָּדוֹשׁ.

מָה עָשׂוּ? חִלְקוּ שְׁנֵיהֶם אוֹתוֹ הַזָּהָב, אֶחָד נָטַל שְׁנֵי שְׁלִישִׁים, וְאֶחָד שְׁלִישִׁי. עָמְדוּ כְּנֶגֶד הַשֶּׁמֶשׁ בְּשֵׁשׁ שָׁעוֹת. עָשׂוּ כִּשְׁפֵיהֶם וְכִשְׁפוּ בְּלַהֲטֵיהֶם בַּכִּשּׁוּף שֶׁל הַפֶּה. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעָה רֵאשִׁית הַשָּׁעָה הַשְּׁבִיעִית, שְׁנֵיהֶם הֵרִימוּ יְדֵיהֶם עַל יְדֵי אַהֲרֹן, (וּמִנַּיִן שֶׁמֵּהַיָּד שֶׁל שְׁנֵיהֶם נָטַל יָד אַחַת וְלֹא יוֹתֵר?) שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח מִיָּדָם. שְׁנֵיהֶם הָיוּ וְלֹא יוֹתֵר. כֵּיוָן שֶׁהוּא קִבֵּל מִיָּדָם (שְׁתַּיִם, וְלֹא יְדֵיהֶם), יָצָא קוֹל וְאָמַר, (משלי יא) יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע, שֶׁכָּתוּב כִּי בְרָע הוּא. הֵבִיא רָע לָעוֹלָם.

סוֹד הַדָּבָר – אוֹתָם הַחוֹטְאִים הָרְשָׁעִים מִכַּשְׁפִים בְּנֵי בִלְעָם הַחוֹטֵא, בְּנֵי בָנָיו שֶׁל לָבָן הָרָשָׁע, רָאוּ שֶׁכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה

כֵּיוָן דְּמָטָא שֵׁבַע שַׁעְתִּין דְּיוֹמָא, יַהֲבוּ לֵיהּ לְאַהֲרֹן מִיָּד. אִי אִיהוּ הָוָה אָמַר לוֹן שַׁוּוּ לֵיהּ בְּאַרְעָא בְּקַדְמִיתָא, וְאֲנָא אֶטוֹל, לָא הֲווֹ יַכְלִין בְּחַרְשַׁיְיהוּ כְּלוּם, אֶלָּא מִיָּדָם נָטַל. וּקְרָא מִתְרָעֵם וְאָמַר, וַיִּקַּח מִיָּדָם, חָמוּ מָה עָבַד אַהֲרֹן גְּבַר נְבִיאָה גְּבַר חַכִּים, לָא יָדַע לְאִסְתַּמְּרָא, דְּאִילּוּ נָטִיל מֵאַרְעָא, כָּל חַרְשִׁין דְּעָלְמָא לָא הֲווֹ יַכְלִין לְאַצְלְחָא. אֲבָל בְּמָה אַצְלָחוּ בְּעוֹבָדָא דָא, בְּגִין דְּוַיִּקַּח מִיָּדָם וְלָא מֵאַרְעָא.

וַיָּצַר אוֹתוֹ בַּחֶרֶט, (שמות לב) לָאו כְּמָה דְּחַשְׁבִין בְּנֵי נָשָׁא, דְּעָבַד צִיּוּרִין בִּמְחוּגָה, אוֹ בְּמִלָּה אַחֲרָא. אֶלָּא אָתָא קְרָא לְאוֹכָחָא מִלָּה, דְּאַהֲרֹן לָא יָדַע לְאִסְתַּמְּרָא. אִילּוּ כַּד נָטַל מִיְּדֵיהוֹן, הָוָה שַׁדֵּי

לשון הקודש

הִיא בְּיָמִין, וּמֵהַיָּמִין מִתְחַזְּקֶת תָּמִיד (יוֹתֵר), אָמְרוּ, אִם יִהְיֶה בַּצַּד הַזֶּה אוֹתוֹ רֹאשׁ שֶׁל הַיָּמִין, הֲרֵי הָעֶצֶמָה שֶׁלָּנוּ כָּרָאוּי.

כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ שֶׁבַע שָׁעוֹת שֶׁל הַיּוֹם, נָתְנוּ לוֹ לְאַהֲרֹן מִיָּד. אִם הוּא הָיָה אוֹמֵר לָהֶם שִׂימוּ אוֹתוֹ בָּאָרֶץ בַּתְּחִלָּה וַאֲנִי אֶטֹּל – לֹא הָיוּ יְכוֹלִים בְּכִשְׁפֵּיהֶם לַעֲשׂוֹת כְּלוּם. אֶלָּא נָטַל מִיָּדָם. וְהַכָּתוּב מִתְרַעֵם וְאוֹמֵר, וַיִּקַּח מִיָּדָם. רְאוּ מָה עָשָׂה אַהֲרֹן אִישׁ נָבִיא, אִישׁ חָכָם, שֶׁלֹּא יָדַע לְהִשָּׁמֵר. שֶׁאִלּוּ נָטַל מִן הָאָרֶץ, כָּל כִּשָּׁפִים שֶׁבָּעוֹלָם לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְהַצִּילֵהוּ. אֲבָל בַּמָּה הִצִּילוּהוּ בַּמַּעֲשֶׂה הַזֶּה? מִשּׁוּם שֶׁוַּיִּקַּח מִיָּדָם, וְלֹא מִן הָאָרֶץ.

וַיָּצַר אֹתוֹ בַּחֶרֶט. לֹא כְּמוֹ שֶׁחוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם שֶׁעָשָׂה צִיּוּרִים בִּמְחוּגָה אוֹ בְּדָבָר אַחֵר. אֶלָּא בָּא הַכָּתוּב לְהוֹכִיחַ אֶת הַדָּבָר, שֶׁאַהֲרֹן לֹא יָדַע לְהִשָּׁמֵר.

לְאַרְעָא, וְאַף עַל גַּב דְּיִטּוֹל לֵיהּ לְבָתָר, לָא הָוָה אַצְלַח עוֹבָדָא בִישָׁא דָא. אֲבָל בְּכֹלָּא (דף קצ"ב ע"ב) סִיּוּעָא בִישָׁא הָוָה, דְּנָקִיט דַּהֲבָא, וּטְמָרֵיהּ מֵעֵינָא, בִּישׁ בָּתַר בִּישׁ, מָאי וַיָּצַר אוֹתוֹ בַּחֶרֶט. דְּשַׁוֵּי כָּל דַּהֲבָא בְּכִיסָא חָדָא, וְאִסְתְּמַר מֵעֵינָא. כְּדֵין סָלִיק כֹּלָּא לְעוֹבָדָא.

בְּסִפְרָא דְּחַנּוֹךְ אַשְׁכַּחְנָא, דְּהָוָה אָמַר הָכִי, בְּרָא יְחִידָאָה יִתְיְלִיד לְהַהוּא רֵישָׁא חִוָּרָא, וְכַד יֵיתוּן מִבִּשְׂרָא דַּחֲמָרֵי, יָטְעִין לֵיהּ, בְּהַהוּא דְעָיִיל (נ"א דְנָטִיל) מַרְגְּלָן בְּזָגִין דְּדַהֲבָא, בְּלָא דַעְתָּא דִילֵיהּ, וּדְיוּקְנָא יְצָיֵיר בְּצִיּוּרָא בַּחֶרֶט. מָאי בַּחֶרֶט. בְּחֶרֶט אֱנוֹשׁ. דָּא קֻלְמוּסָא דֶאֱנוֹשׁ חַיָּיבָא, דְּאַטְעֵי לִבְנֵי נָשָׁא.

וַדַּאי דָּא בְּרִירָא דְמִלָּה, דֶּאֱנוֹשׁ כַּד אַטְעֵי עָלְמָא, בְּקֻלְמוּסָא הָוָה רָשִׁים רְשִׁימִין, דְּכָל דְּיוּקְנִין

לשון הקודש

אֵלּוּ כְּשֶׁנָּטַל מִידֵיהֶם הָיָה זוֹרֵק לָאָרֶץ, וְאַף עַל גַּב שֶׁאַחַר כָּךְ יִטֹּל אוֹתוֹ, אָז לֹא הָיָה מַצְלִיחַ הַמַּעֲשֶׂה הָרָע הַזֶּה. אֲבָל בַּכֹּל הָיָה סִיּוּעַ רַע, שֶׁלָּקַח זָהָב וּטְמָנוֹ מֵהָעַיִן, רַע אַחַר רַע. מַה זֶּה וַיָּצַר אֹתוֹ בַּחֶרֶט? שֶׁשָּׂם אֶת כָּל הַזָּהָב בְּכִיס אֶחָד וְנִשְׁמַר מֵהָעַיִן, וְאָז הַכֹּל עָלָה לְמַעֲשֶׂה.

בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ מָצָאנוּ שֶׁכָּךְ הָיָה אוֹמֵר, בֵּן יָחִיד יִוָּלֵד לְאוֹתוֹ רֹאשׁ הַלָּבָן, וּכְשֶׁיָּבֹאוּ אוֹתָם מִבְּשַׂר הַחֲמוֹרִים, יַטְעוּ אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ שֶׁיִּכְנִיס (שֶׁיִּטֹּל) מַרְגָּלִיּוֹת בְּפַעֲמוֹנֵי זָהָב לְלֹא דַעְתּוֹ, וּדְמוּת תְּצַיֵּר בְּצִיּוּר בַּחֶרֶט. מַה זֶּה בַּחֶרֶט? בְּחֶרֶט אֱנוֹשׁ, זֶהוּ קוּלְמוֹס שֶׁל אֱנוֹשׁ הָרָשָׁע שֶׁהִטְעָה בְּנֵי אָדָם.

וַדַּאי זֶהוּ בֵּרוּר הַדָּבָר, שֶׁאֱנוֹשׁ

וּפֶלְחָנִין נִכְרָאִין בְּהַהוּא קִלְמוּסָא, (ס"א רָשִׁים רְשִׁימוּ) וְעַל דָּא כְּתִיב בַּחֲרֶט, הַהוּא דְּאִשְׁתְּמוֹדַע לְמֶעְבַּד הָכִי. וְדָא הוּא בְּרִירוּ דְּמִלָּה.

וְכֹלָּא הָוָה, דְּוַדַּאי בְּכִיסָּא אַרְמֵי דַּהֲבָא, וְכַסֵּי לֵיהּ מֵעֵינָא, כְּמָה דְּאָמְרוּ אִינּוּן חַרְשִׁין, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ בְּזִינֵי דְּחָרָשִׁין אִלֵּין. וְדָא הוּא עוֹבָדָא דְּחַרְשִׁין אִלֵּין, מִלָּה דְּאִצְטְרִיךְ בְּאִתְגַּלְיָא, לְאִתְגַּלָּאָה לְבָתָר, אִצְטְרִיךְ טְמִירוּ וְכִסּוּיָא בְּקַדְמִיתָא, דְּיִתְכַּסֵּי מֵעֵינָא, וּבָתַר יִפּוֹק אוּמָנָא לְאוּמָנוּתֵיהּ. וּמִלָּה דְּאִצְטְרִיךְ בְּכִסּוּיָא לְבָתָר, אִצְטְרִיךְ בְּאִתְגַּלְיָא בְּקַדְמִיתָא.

הַשְׁתָּא בְּנֵי רְחִימָאי, רְחִימִין דְּנַפְשָׁאי, מָה אַעְבִּיד, וַדָּאי אִצְטְרִיכְנָא לְגַלָּאָה, אֲצִיתוּ וְאַטְמִירוּ מִלִּין. בִּסְטַר קְדֻשָּׁה הַהוּא, אֱלֹהִים דְּקִשׁוֹט, מֶלֶךְ

לשון הקודש

כְּשֶׁהִטְעָה אֶת הָעוֹלָם, בְּקוֹלְמוֹס הָיָה רוֹשֵׁם רִשּׁוּמִים שֶׁל כָּל הַדְּמֻיּוֹת וַעֲבוֹדוֹת זָרוֹת בְּאוֹתוֹ קוֹלְמוֹס (רֶשֶׁם רִשּׁוּם), וְלָכֵן כָּתוּב בַּחֶרֶט, אוֹתוֹ שֶׁנּוֹדַע לַעֲשׂוֹת כָּךְ. וְזֶהוּ בֵּרוּר הַדָּבָר.

וְהַכֹּל הָיָה, שֶׁוַּדַּאי בְּכִיס הִשְׁלִיךְ הַזָּהָב וְכִסָּה אוֹתוֹ מִן הָעַיִן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ אוֹתָם מְכַשְּׁפִים, וְכָךְ צָרִיךְ בְּמִינֵי הַכְּשָׁפִים הַלָּלוּ. וְזֶהוּ מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל הַכְּשָׁפִים הַלָּלוּ – דָּבָר שֶׁצָּרִיךְ בְּגִלּוּי לְגַלּוֹת אַחַר כָּךְ, צָרִיךְ הַסְתָּרָה וְכִסּוּי בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁיִּתְכַּסֶּה מִן הָעַיִן, וְאַחַר כָּךְ יֵצֵא הָאֻמָּן לְאֻמָּנוּתוֹ. וְדָבָר שֶׁצָּרִיךְ אַחַר כָּךְ כִּסּוּי, צָרִיךְ בָּרִאשׁוֹנָה בְּגִלּוּי.

עַכְשָׁו, בְּנֵי אֲהוּבַי, אֲהוּבֵי נַפְשִׁי, מָה אֶעֱשֶׂה? וַדַּאי שֶׁצָּרִיךְ לְגַלּוֹת. הַקְשִׁיבוּ

עַל עָלְמָא, בִּתְלַת (מִילִין) עָלְמִין (אִלֵּין) אִתְתָּקַף. בִּבְרִיאָה. בִּיצִירָה. בַּעֲשִׂיָּה. וְהָא אִתְּמַר, רָזָא דְכָל חָדָא וַחֲדָא הָכָא. לָקֶבֶל בְּרִיאָה, וַיִּקַּח מִיָּדָם, מִלָּה דְלָא הָוָה בֵּיהּ עַד כְּעַן כְּלוּם. לָקֶבֶל יְצִירָה, וַיָּצַר אוֹתוֹ בַּחֶרֶט. לָקֶבֶל עֲשִׂיָּה, וַיַּעֲשֵׂהוּ עֶגֶל מַסֵּכָה. מָאן חָמָא חַרְשִׁין בְּכָל עָלְמָא כְּאִלֵּין.

הַשְׁתָּא אִית לְמֵימַר, וְכִי לָא כְּתִיב וָאַשְׁלִיכֵהוּ בָּאֵשׁ, וְלָא יַתִּיר, וּכְדֵין וַיֵּצֵא הָעֵגֶל הַזֶּה. וְהַשְׁתָּא אַתְּ אַמְרְתְּ וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מַסֵּכָה אֶלָּא חַס וְשָׁלוֹם דְּאַהֲרֹן עֲבַד, וּקְרָא אוֹכַח דִּכְתִיב וַיִּקַּח אֶת הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ. אֲבָל מִמַּה דִּכְתִיב וַיִּקַּח מִיָּדָם, וּכְתִיב וַיָּצַר אוֹתוֹ. מֵהֵילָא דְתְרֵין אִלֵּין, אִתְעָבִיד כֻּלָּא. כַּבְיָכוֹל הוּא עָבִיד לֵיהּ, דְּאִי תְרֵין אִלֵּין לָא הֲווֹ, לָא אִתְעָבִיד וְלָא נָפַק לְאוּמְנוּתָא. אֲבָל מָאן

לשון הקודש

וְהַסְתִּירוּ הַדְּבָרִים. בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה הַהוּא, אֱלֹהִים אֱמֶת, מֶלֶךְ עַל הָעוֹלָם, בִּשְׁלֹשָׁה (דְּבָרִים) עוֹלָמוֹת (אֵלּוּ) הִתְחַזֵּק – בִּבְרִיאָה, בִּיצִירָה, בַּעֲשִׂיָּה. וַהֲרֵי נֶאֱמַר הַסּוֹד שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּאן. כְּנֶגֶד בְּרִיאָה – וַיִּקַּח מִיָּדָם, דָּבָר שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ עַד עַכְשָׁו כְּלוּם. כְּנֶגֶד יְצִירָה – וַיָּצַר אֹתוֹ בַּחֶרֶט. כְּנֶגֶד עֲשִׂיָּה – וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מַסֵּכָה. מִי רָאָה כַּכְּשָׁפִים הָאֵלֶּה בְּכָל הָעוֹלָם? **עַכְשָׁו** יֵשׁ לוֹמַר, וְכִי לֹא כָּתוּב וָאַשְׁלִיכֵהוּ בָּאֵשׁ, וְלֹא יוֹתֵר, וְאָז וַיֵּצֵא הָעֵגֶל הַזֶּה, וְעַכְשָׁו אַתָּה אוֹמֵר וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מַסֵּכָה? אֶלָּא חַס וְשָׁלוֹם שֶׁאַהֲרֹן עָשָׂה, וְהַכָּתוּב מוֹכִיחַ, שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח אֶת הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ. אֲבָל מִמַּה שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח מִיָּדָם וְכָתוּב וַיָּצַר אֹתוֹ, מִכֹּחַ שְׁנֵי אֵלֶּה נַעֲשָׂה הַכֹּל. כִּבְיָכוֹל הוּא עָשָׂה אוֹתוֹ. שֶׁאִם שְׁנֵי אֵלֶּה לֹא הָיוּ, לֹא הָיָה

גָּרַם דְּאִתְעָבִיד. אִינּוּן תְּרֵין. (כְּבִיכוֹל וַיַּעֲשֶׂהוּ אִיהוּ וַדַּאי עֲשָׂהוּ) בְּעוֹד דְּאִיהוּ לָקַח מִיָּדָם, אִינְהוּ הֲווֹ עַבְדֵי חַרְשַׁיְיהוּ, וּמְלַחֲשֵׁי בְּפוּמַיְיהוּ, וּמְשַׁכֵּי רוּחָא לְתַתָּא, מִן סִטְרָא אַחֲרָא.

וּמְשָׁכוּ תְּרֵין רוּחִין כַּחֲדָא, חַד מִן דְּכָר, וְחַד מִן נוּקְבָא. דְּכַר אִתְלָבַשׁ בְּדִיוּקְנָא דְשׁוֹר. נוּקְבָא בְּדִיוּקְנָא דְּחֲמוֹר, תַּרְוַוּיְיהוּ הֲווֹ כְּלִילָן כַּחֲדָא. אֲמַאי תְּרֵין אִלֵּין. אֶלָּא שׁוֹר הָא אִתְמַר. חֲמוֹר אֲמַאי. בְּגִין דְּחַרְשִׁין אִלֵּין דְּמִצְרָאֵי, כְּתִיב בְּהוּ, (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם.

וְעַל דָּא, כָּל אִינּוּן דְּיִשְׂרָאֵל דְּמִיתוּ, אִתְחַבָּרוּ בַּהֲדַיְיהוּ בְּלִבְּהוֹן. וּבְגִין דַּהֲווֹ תְּרֵין דִּיוּקְנִין, כְּתִיב אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל, וְלָא כְּתִיב זֶה, אֶלָּא אֵלֶּה, תְּרֵין הֲווֹ כַּחֲדָא, אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. הֶעֱלוּךָ וְלָא הֶעֱלָךְ כְּתִיב.

לשון הקודש

נַעֲשֶׂה וְלֹא יוֹצֵא לְאֶמְּנוּת. אֲבָל מִי גָּרַם שֶׁנַּעֲשָׂה? שְׁנֵי אֵלֶּה. (כְּבִיכוֹל וַיַּעֲשֵׂהוּ, הוּא וַדַּאי עֲשָׂהוּ) בְּעוֹד שֶׁהוּא לוֹקֵחַ מִיָּדָם, הֵם עָשׂוּ כִּשְׁפֵיהֶם וְלוֹחֲשִׁים בְּפִיהֶם, וּמוֹשְׁכִים רוּחַ לְמַטָּה מֵהַצַּד הָאַחֵר.

וּמָשְׁכוּ שְׁתֵּי רוּחוֹת כְּאַחַת, אַחַת מֵהַזָּכָר וְאַחַת מֵהַנְּקֵבָה. שֶׁכְּשֶׁמִּתְלַבֵּשׁ הַזָּכָר בִּדְמוּת הַשּׁוֹר, הַנְּקֵבָה בִּדְמוּת הַחֲמוֹר, וּשְׁנֵיהֶם הָיוּ כְּלוּלִים כְּאֶחָד. לָמָּה שְׁנֵי אֵלֶּה? אֶלָּא שׁוֹר הֲרֵי נֶאֱמַר, וַחֲמוֹר לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁבַּמִּכַּשְׁפִים הַמִּצְרִיִּים הַלָּלוּ כָּתוּב בָּהֶם, (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם.

וְלָכֵן כָּל אֵלּוּ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁמֵּתוּ הִתְחַבְּרוּ עִמָּהֶם בְּלִבָּם. וּמִשּׁוּם שֶׁהָיוּ שְׁתֵּי דְּמֻיּוֹת, כָּתוּב אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא כָּתוּב

וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מַסֵּכָה וַיֹּאמְרוּ. (שמות לב) **וַיֹּאמֶר לָא כְּתִיב, אֶלָּא וַיֹּאמְרוּ, דְּאַהֲרֹן לָא אָמַר מִדִּי. תְּנֵינָן, מֵאָה וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ קַנְטְרִין הֲווֹ בֵּיהּ. הֵיךְ כְּתִיב וַיִּקַּח מִיָּדָם, וְכִי בְיָדָם הֲווֹ כָּל אִלֵּין קַנְטְרִין. אֶלָּא מִכְּלָלָא דְּאִינּוּן קַנְטְרִין נַטְלוּ מָלֵי יְדַיְיהוּ. וְהַהוּא זְעֵיר, אִסְתַּלָּק עַל כֻּלָּא, כְּאִילוּ הָוָה כֻּלָּא בִּידַיְיהוּ.**

תָּא חֲזֵי, מָה כְּתִיב וַיַּרְא אַהֲרֹן וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו. אִי חֲסִידָא קַדִּישָׁא, כַּמָּה רְעוּתָךְ הָוָה לְטָב, וְלָא יַדְעַת לְאִסְתַּמְּרָא. כֵּיוָן דְּאַרְמֵי לֵיהּ בְּנוּרָא, אִתְתָּקַף חֵילָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא תַּמָּן בְּנוּרָא, וְנָפַק (דף קצ"ג ע"א) **דְּיוּקְנָא דְשׁוֹר, כְּמָה דְאִתְּמַר בִּתְרֵין מְשִׁיכִין דְּסִטְרָא אַחֲרָא. מִיַּד וַיַּרְא אַהֲרֹן. מַהוּ וַיַּרְא אַהֲרֹן. חָמָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא אִתְתָּקַף, מִיַּד וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ**

לשון הקודש

זֶה, אֶלָּא אֵלֶּה. שְׁנַיִם הָיוּ כְּאֶחָד. אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, הֶעֱלוּךָ וְלֹא כָתוּב הֶעֱלָךְ.

וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מַסֵּכָה וַיֹּאמְרוּ. לֹא כָתוּב וַיֹּאמֶר, אֶלָּא וַיֹּאמְרוּ, שֶׁאַהֲרֹן לֹא אָמַר דָּבָר. שָׁנִינוּ, מֵאָה וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ קַנְתָּרִים הָיוּ בוֹ. אֵיךְ כָּתוּב וַיִּקַּח מִיָּדָם? וְכִי בְיָדָם הָיוּ כָּל הַקַּנְטָרִים הַלָּלוּ? אֶלָּא מִכְּלָל שֶׁל אוֹתָם קַנְטָרִים לָקַח מִלֹּא יְדֵיהֶם, וְאוֹתוֹ מְעַט הִתְעַלָּה עַל הַכֹּל כְּאִלּוּ הַכֹּל הָיָה בִּידֵיהֶם.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, וַיַּרְא אַהֲרֹן וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו. אֵי חָסִיד קָדוֹשׁ, כַּמָּה רְצוֹנְךָ הָיָה לְטוֹב וְלֹא יָדַעְתָּ לְהִשָּׁמֵר. כֵּיוָן שֶׁזָּרְקוּ לָאֵשׁ, הִתְחַזֵּק כֹּחַ הַצַּד הָאַחֵר שָׁם בָּאֵשׁ, וְיָצְאָה דְּמוּת שׁוֹר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בִּשְׁתֵּי הַמְּשָׁכוֹת שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר. מִיָּד – וַיַּרְא אַהֲרֹן. מַה זֶּה וַיַּרְא

לְפָנָיו, דְּאִלְמָלֵא דְאַקְדִּים וּבָנָה מִזְבֵּחַ דָּא, עָלְמָא אִתְהַדַּר לְחָרְבָּנָא.

לְלִסְטִים דְּהַוָה נָפִיק לְקַפְּחָא וּלְקָטְלָא בְּנֵי נָשָׁא, חָמָא לִגְיוֹנָא דְמַלְכָּא, דְּהַהוּא לִסְטִים נָפַק בְּחֵילָא תַּקִּיף מָה עֲבַד הַהוּא לִגְיוֹנָא, אִשְׁתָּדַּל בַּהֲדֵי מַלְכָּא לְנָפְקָא בְּאָרְחָא. וּמָשִׁיךְ לֵיהּ הַהוּא לִגְיוֹנָא בְּהַהוּא אָרְחָא, עַד דְּאָזִיל הַהוּא לִסְטִים בְּהַהוּא אָרְחָא, חָמָא דִיוּקְנָא דְמַלְכָּא קָאִים קָמֵיהּ, כֵּיוָן דְּחָמָא לֵיהּ לְמַלְכָּא דְהַוָה אָזִיל קָמֵיהּ בְּאָרְחָא, מִיַּד נִרְתַּע וְאַהְדַּר לַאֲחוֹרָא.

כַּךְ וַיַּרְא אַהֲרֹן דִּסְטָר אַחֲרָא אִתְּקַף, אָחִיד בְּאַסְוָותָא, וְאַתְקִיף בִּסְטַר קְדוּשָׁה וְשַׁוֵּי לֵיהּ קָמֵיהּ. כֵּיוָן דְּחָמָא סִטְרָא בִישָׁא דִיוּקְנָא דְמַלְכָּא דְקָאִים קָמֵיהּ, מִיַּד אַהְדַּר לַאֲחוֹרָא, וְאִתְחַלָּשׁ

לשון הקודש

אַהֲרֹן? רָאָה שֶׁהַצַּד הָאַחֵר הִתְחַזֵּק. מִיָּד – וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו. שֶׁאִלְמָלֵא הִקְדִּים וּבָנָה הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה, הָעוֹלָם הָיָה חוֹזֵר לְחָרְבָּנוֹ.

לְלִסְטִים שֶׁהָיָה יוֹצֵא לְאַבֵּד וְלַהֲרֹג בְּנֵי אָדָם, רָאָה לִגְיוֹן הַמֶּלֶךְ שֶׁאוֹתוֹ הַלִּסְטִים יוֹצֵא בְּכֹחַ חָזָק, מָה עָשָׂה אוֹתוֹ לִגְיוֹן? שִׁדֵּל אֶת הַמֶּלֶךְ לָצֵאת לַדֶּרֶךְ, וּמָשַׁךְ אוֹתוֹ הַלִּגְיוֹן לְאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ. כְּשֶׁעָדַיִן הַלִּסְטִים הוֹלֵךְ בְּאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ, רָאָה דְּמוּת הַמֶּלֶךְ עוֹמֶדֶת לְפָנָיו. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אֶת הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ לְפָנָיו בַּדֶּרֶךְ, מִיָּד נִרְתַּע וְחָזַר לְאָחוֹר.

כָּךְ וַיַּרְא אַהֲרֹן שֶׁהַצַּד הָאַחֵר מִתְגַּבֵּר, אָחַז בָּרְפוּאָה וְהֶחֱזִיק בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה וְשָׂם אוֹתוֹ לְפָנָיו. כֵּיוָן שֶׁרָאָה הַצַּד הָרָע אֶת

תֻּקְפֵּיהּ וְחֵילֵיהּ, דְּהָא אִתְתָּקַף, (מִיָּד וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו) וּמִזְבֵּחַ דָּא אִתְגַּבָּר, וְאִתְחַלָּשׁ סִטְרָא אַחֲרָא.

תָּא חֲזֵי מָה כְּתִיב (שמות לב) וַיִּקְרָא אַהֲרֹן וַיֹּאמַר חַג לַיְיָ' מָחָר. חַג לַיְיָ', וְלָא לָעֵגֶל. וְלִסְטַר קְדֻשָּׁה עֲבַד, וְלִסְטַר קְדֻשָּׁה קָרָא וְאָמַר. וְדָא אַסְוָותָא אַקְדִּים, דְּאִלְמָלֵא דְעָבַד דָּא, לָא קָאִים עָלְמָא עַל קִיּוּמֵיהּ, וְעִם כָּל דָּא, לָא שָׁכִיךְ רוּגְזֵיהּ מֵאַהֲרֹן, אַף עַל גַּב דְּלָא אִתְכַּוָּון לְבִישׁ.

אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַהֲרֹן, תְּרֵין חַרְשִׁין אִלֵּין מַשְׁכוּ לָךְ לְמַה דְּבָעוּ. חַיֶּיךָ, תְּרֵין בְּנָךְ יִפְּלוּן, וְעַל חוֹבָא דָא יִתְפַּסְקוּן (ס"א וּבְחוֹבָא דָא יִתְפְּסוּן) הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים ט) וּבְאַהֲרֹן הִתְאַנַּף יְיָ' מְאֹד לְהַשְׁמִידוֹ. מָאי לְהַשְׁמִידוֹ. אִלֵּין בְּנוֹי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (עמוס ב) וָאַשְׁמִיד פִּרְיוֹ מִמַּעַל, דִּפְרִי דְבַר נָשׁ בְּנוֹי אִינּוּן.

לשון הקודש

דְּיוֹקֶן הַמֶּלֶךְ שֶׁעוֹמֵד לְפָנָיו, מִיָּד חָזַר לְאָחוֹר וְנֶחֱלַשׁ כֹּחוֹ וְחֵילוֹ, שֶׁהֲרֵי הִתְחַזֵּק, (מִיָּד וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו) וְהַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה הִתְגַּבֵּר, וְנֶחֱלַשׁ הַצַּד הָאַחֵר.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, וַיִּקְרָא אַהֲרֹן וַיֹּאמַר חַג לַה' מָחָר. חַג לַה', וְלֹא לָעֵגֶל. וּלְצַד הַקְּדֻשָּׁה עָשָׂה, וּלְצַד הַקְּדֻשָּׁה קָרָא וְאָמַר. וְזוֹ הָרְפוּאָה שֶׁהִקְדִּים, שֶׁאִלְמָלֵא עָשָׂה אֶת זֶה, לֹא עָמַד הָעוֹלָם עַל מְקוֹמוֹ, וְעִם כָּל זֶה לֹא שָׁכַךְ רָגְזוֹ מֵאַהֲרֹן, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא הִתְכַּוֵּן לְרַע.

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַהֲרֹן, שְׁנֵי הַמַּכַשְׁפִים הַלָּלוּ מָשְׁכוּ אוֹתְךָ לְמַה שֶׁרָצוּ, חַיֶּיךָ שֶׁשְּׁנֵי בָנֶיךָ יִפְּלוּ, וְעַל הַחֵטְא הַזֶּה יָמוּתוּ (וּבַחֵטְא הַזֶּה הֵם יִתְפְּסוּ). זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ט) וּבְאַהֲרֹן הִתְאַנַּף ה' מְאֹד

תָּא חֲזֵי, אַהֲרֹן שַׁוֵּי לֵיהּ לְהַהוּא מִזְבֵּחַ לְפָנָיו, וְעֶגְלָא תָּב לַאֲחוֹרָא. בְּנוֹי שַׁוּוּ לִסְטַר אַחֲרָא לְפָנָיו, וּסְטָר קְדֻשָּׁה אַהְדָּר לַאֲחוֹרָא, דִּכְתִיב, (ויקרא י) וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְיָ', לִפְנֵי יְיָ' שַׁוּוּ. אִתְפָּסוּ בְּחוֹבָה דָא. **אַהֲרֹן** חָשַׁב, דְּבֵין כַּךְ יֵיתֵי מֹשֶׁה, וְעַל דָּא הַהוּא מִזְבֵּחַ לָא סָתִיר לֵיהּ מֹשֶׁה, דְּאִילּוּ הָוָה כְּמָה דְחַשְׁבִין בְּנֵי נָשָׁא, מִלָּה קַדְמָאָה דְּאִבָּעֵי לְמֹשֶׁה, לְנַתְּצָא לְהַהוּא מִזְבֵּחַ אִצְטְרִיךְ, כְּמָה דְנַבִּי עִדּוֹ עַל מִזְבֵּחַ דְּבֵית אֵל, וּנְבוּאָתֵיהּ עַל הַהוּא מִזְבֵּחַ הָוָה. אֲבָל הָכָא מִלָּה אַחֲרָא הָוָה כְּמָה דְּאִתְּמַר. וּכְתִיב, וַיִּקַּח אֶת הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ, וְלָא כְתִיב וַיִּנְתֹּץ אֶת הַמִּזְבֵּחַ.

תָּא חֲזֵי וַיִּקְרָא אַהֲרֹן. אַכְרִיז אִיהוּ בְּקָלָא וְאָמַר. כְּתִיב הָכָא וַיִּקְרָא וַיֹּאמַר, וּכְתִיב בְּיוֹנָה (יונה ג)

לשון הקודש

לְהַשְׁמִידוֹ. מַה זֶּה לְהַשְׁמִידוֹ? אֵלּוּ בָּנָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עמוס ב) וָאַשְׁמִיד פִּרְיוֹ מִמַּעַל, שֶׁפִּרְיוֹ שֶׁל אָדָם אֵלּוּ הֵם בָּנָיו.

בֵּא וּרְאֵה, אַהֲרֹן שָׂם אֶת אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ לְפָנָיו, וְהָעֵגֶל שָׁב לַאֲחוֹרָיו. בָּנָיו שָׂמוּ אֶת הַצַּד הָאַחֵר לְפָנָיו, וְצַד הַקְּדֻשָּׁה חָזַר לְאָחוֹר, שֶׁכָּתוּב (ויקרא י) וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה'. לִפְנֵי ה' שָׂמוּ. נִתְפְּסוּ בַּחֵטְא הַזֶּה.

אַהֲרֹן חָשַׁב, שֶׁבֵּינְתַּיִם יָבֹא מֹשֶׁה, וְלָכֵן אֶת אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ לֹא הָרַס מֹשֶׁה, שֶׁאִלּוּ הָיָה כְּמוֹ שֶׁחוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם, הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן שֶׁהִצְטָרֵךְ מֹשֶׁה – לְנַתֵּץ אֶת אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ הָיָה צָרִיךְ, כְּמוֹ שֶׁהִתְנַבֵּא הַנָּבִיא עִדּוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּבֵית אֵל, וּנְבוּאָתוֹ עַל אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ הָיְתָה. אֲבָל כָּאן הָיָה דָּבָר אַחֵר כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְכָתוּב וַיִּקַּח אֶת הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ, וְלֹא כָתוּב וַיִּנְתֹּץ אֶת הַמִּזְבֵּחַ.

בֵּא וּרְאֵה, וַיִּקְרָא אַהֲרֹן – הוּא הִכְרִיז בְּקוֹל וְאָמַר. כָּתוּב כָּאן וַיִּקְרָא וַיֹּאמַר,

וַיִּקְרָא וַיֹּאמַר, מָה לְהַלָּן כָּרִיז לְדִינָא, אוֹף הָכָא כָּרִיז לְדִינָא. חַג לַיְיָ' מָחָר, נָבִי נְבוּאָה בְּהַהוּא רוּחַ דְּמִזְבֵּחַ, דְּזַמִּין דִּינָא לְשַׁרְיָא עָלַיְיהוּ. חַג לַיְיָ', לְמֶעְבַּד בְּכוּ דִינָא.

וּתְלַת דִּינִין הֲווֹ, חַד, וַיִּגּוֹף יְיָ' אֶת הָעָם. וְחַד, בִּבְנֵי לֵוִי. וְחַד, דְּאַשְׁקֵי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. וְהַיְינוּ חַג דִּבְנֵי לֵוִי. לַיְיָ', דְּוַיִּגּוֹף יְיָ'. מָחָר, דְּאַשְׁקֵי לוֹן מִשֶּׁה. וּבִיתוּ בְּהַהוּא לֵילְיָא, וּלְמָחָר אִשְׁתְּכָחוּ נְפִיחִין וּמֵתִין. וְאִינּוּן מַיִין הֲווֹ מְכַשְׁכְּשִׁין בִּמְעֵיהוֹן כָּל לֵילְיָא, וּבְצַפְּרָא אִשְׁתְּכָחוּ מֵתִין, וְעַל דָּא חַג לַיְיָ' מָחָר. וְכָל אַסְוָתָא דְעָבַד אַהֲרֹן, בְּגִין דִּכְתִיב וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו.

תָּא חֲזֵי, (הַהוּא מִזְבֵּחַ דִּקְדוּשָׁה הָוָה) דִּכְתִיב וַיַּרְא אֶת הָעֵגֶל וּמְחוֹלוֹת, וְאִלּוּ מִזְבֵּחַ לָא כְתִיב. דְּהָא אַהֲרֹן

לשון הקודש

וְכָתוּב בְּיוֹנָה וַיִּקְרָא וַיֹּאמַר. מַה שָּׁם הִכְרִיז לְדִין, אַף כָּאן הִכְרִיז לְדִין. חַג לַה' מָחָר, נִבָּא נְבוּאָה בְּאוֹתָהּ רוּחַ שֶׁל מִזְבֵּחַ, שֶׁעָתִיד הַדִּין לִשְׁרוֹת עֲלֵיהֶם. חַג לַה', לַעֲשׂוֹת בָּכֶם דִּין.

וּשְׁלֹשָׁה דִּינִים הָיוּ: אֶחָד, וַיִּגֹּף ה' אֶת הָעָם. וְאֶחָד בִּבְנֵי לֵוִי. וְאֶחָד שֶׁהִשְׁקָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְהַיְנוּ חַג שֶׁל בְּנֵי לֵוִי. לַה' – שֶׁוַּיִּגֹּף ה'. מָחָר – שֶׁהִשְׁקָה אוֹתָם מֹשֶׁה. וְלָנוּ בְּאוֹתוֹ לַיְלָה, וּלְמָחָר נִמְצְאוּ נְפוּחִים וּמֵתִים. וְאוֹתָם הַמַּיִם הָיוּ מְכַשְׁכְּשִׁים בִּמְעֵיהֶם כָּל הַלַּיְלָה, וּבַבֹּקֶר נִמְצְאוּ מֵתִים, וְלָכֵן חַג לַה' מָחָר. וְכָל הָרְפוּאָה שֶׁעָשָׂה אַהֲרֹן, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו.

בֹּא וּרְאֵה, (אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ שֶׁל קְדֻשָּׁה הָיָה) שֶׁכָּתוּב

מִנְדַּע הָוָה יָדַע, דִּכְתִיב, (שמות כב) זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם בִּלְתִּי לַיְיָ' לְבַדּוֹ, וַדַּאי אִשְׁתְּזִיב אַהֲרֹן בְּעֵיטָא טָבָא דְּדָבַר לְנַפְשֵׁיהּ, וְכֹלָּא בִּרְעוּתָא שְׁלִים טָב, דְּלָא אִתְכַּוָּין לְבִישׁ.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא וַדַּאי הָכִי הוּא, וְיִשְׂרָאֵל לָא הֲווֹ. אֲבָל יָרָבְעָם דְּעָבַד עֲגָלִין, הָא יִשְׂרָאֵל הֲווֹ, וְעֵגֶל עָבְדוּ. אָמַר לֵיהּ וַדַּאי, וְאוּקְמוּהָ, אֲבָל יָרָבְעָם חָטָא וְהֶחֱטִיא, וְלָאו כְּמָה דְּאָמְרוּ. דְּוַדַּאי חוֹבָא בִישָׁא עָבֵד וּבַמַּלְכוּת חָטָא.

אָמַר יָרָבְעָם, וַדַּאי יָדַעְנָא דְּהָא סְטָר קְדוּשָׁה לָא שַׁרְיָא, אֶלָּא בְּלִבָּא דְכָל עָלְמָא, וְדָא יְרוּשָׁלֵם. אֲנָא לָא יָכִילְנָא לְאַמְשָׁכָא לְהַהוּא סְטָר הָכָא, מָה אַעְבִּיד. מִיַּד (מלכים א יב) וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ וְגוֹ'. נָטַל עֵיטָא בִישָׁא, אָמַר הָא (דף קצ"ג ע"ב) סִטְרָא

לשון הקודש

וַיַּרְא אֶת הָעֵגֶל וּמְחֹלֹת, וְאִלּוּ מִזְבֵּחַ לֹא כָּתוּב. שֶׁהֲרֵי אַהֲרֹן יְדִיעָה הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁכָּתוּב (שמות כב) זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם בִּלְתִּי לַה' לְבַדּוֹ, וַדַּאי נִצַּל אַהֲרֹן בְּעֵצָה טוֹבָה שֶׁהִנְהִיג לְנַפְשׁוֹ, וְהַכֹּל בִּרְצוֹן שָׁלֵם טוֹב, שֶׁלֹּא הִתְכַּוֵּן לְרַע.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, וַדַּאי כָּךְ הוּא, וְיִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ. אֲבָל יָרָבְעָם שֶׁעָשָׂה עֲגָלִים, הֲרֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ, וְעֵגֶל עָשׂוּ. אָמַר לוֹ, וַדַּאי, וּפֵרְשׁוּהָ, אֲבָל יָרָבְעָם חָטָא וְהֶחֱטִיא, וְלֹא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ. שֶׁוַּדַּאי חֵטְא רַע עָשָׂה, וּבַמַּלְכוּת חָטָא.

אָמַר יָרָבְעָם, הֲרֵי וַדַּאי שֶׁהֲרֵי צַד הַקְּדֻשָּׁה לֹא שׁוֹרָה אֶלָּא רַק בְּלֵב כָּל הָעוֹלָם, וְזוֹ יְרוּשָׁלַיִם. אֲנִי לֹא יָכוֹל לִמְשֹׁךְ אֶת אוֹתוֹ הַצַּד לְכָאן, מָה אֶעֱשֶׂה? מִיַּד – (מלכים–א יב) וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ וְגוֹ'. נָטַל עֵצָה רָעָה. אָמַר, הֲרֵי הַצַּד הָאַחֵר

אַחֲרָא, דְּאִתְמַשְׁכָא מִיַּד לְכָל אֲתָר. וְכָל שֶׁכֵּן בְּאַרְעָא דָא, דְּתִיאוּבְתֵּיהּ לְאַשְׁרָאָה בְגַוָּיהּ, אֲבָל לָא יַכְלָא לְאִתְלַבְּשָׁא אֶלָּא בְּדִיוּקְנָא דְשׁוֹר.

תְּרֵין עֲגָלִים אֲמַאי. אֶלָּא אָמַר יָרָבְעָם, (ס"א בְּמִצְרַיִם וּבְמַדְבְּרָא) בְּמַדְבְּרָא הֲווֹ אִינּוּן חַרְשִׁין, דִּכְתִיב, (יחזקאל כג) בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם. (ס"א לָא אִינּוּן מִצְרַיִם אֶלָּא) הָכָא, אִינּוּן תְּרֵין רוּחִין בִּישִׁין, יִתְלַבְּשׁוּ כַּדְקָא חָזֵי לוֹן, דְּכַר וְנוּקְבָּא אִינּוּן. דְּכַר הָוָה בְּבֵית אֵל, וְנוּקְבָּא הֲוַת בְּדָן. וּמִגּוֹ דִּכְתִיב, (משלי ה) נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתֵי זָרָה, אִתְמָשְׁכוּ יִשְׂרָאֵל אֲבַתְרֵהּ יַתִּיר, דִּכְתִיב וַיֵּלְכוּ הָעָם לִפְנֵי הָאֶחָד עַד דָּן. וּבְגִין כָּךְ תְּרֵין עֲגָלִין הֲווֹ. וּמָשִׁיךְ לוֹן יָרָבְעָם בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, וַהֲוָה חוֹבָא עָלֵיהּ וְעַל יִשְׂרָאֵל, וּמָנַע בִּרְכָּאן מִן עָלְמָא. וְעָלֵיהּ כְּתִיב (משלי כח) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְגוֹ'.

לשון הקודש

שֶׁנִּמְשָׁךְ מִיָּד לְכָל מָקוֹם, וְכָל שֶׁכֵּן בָּאָרֶץ הַזֹּאת, שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ לִשְׁרוֹת בְּתוֹכָהּ, אֲבָל לֹא יָכוֹל לְהִתְלַבֵּשׁ אֶלָּא רַק בִּדְמוּת שֶׁל שׁוֹר.

שְׁנֵי עֲגָלִים לָמָּה? אֶלָּא אָמַר יָרָבְעָם, (בְּמִצְרַיִם וּבַמִּדְבָּר) בַּמִּדְבָּר הָיוּ אוֹתָם מְכַשְּׁפִים, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל כג) בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם. (לֹא אוֹתָם מִצְרַיִם, אֶלָּא) כָּאן אוֹתָן שְׁתֵּי רוּחוֹת רָעוֹת יִתְלַבְּשׁוּ כָּרָאוּי, זָכָר וּנְקֵבָה הֵם. שֶׁהַזָּכָר הָיָה בְּבֵית אֵל, וְהַנְּקֵבָה הָיְתָה בְּדָן. וּמִתּוֹךְ שֶׁכָּתוּב נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתֵי זָרָה, נִמְשְׁכוּ יִשְׂרָאֵל אַחֲרָיו יוֹתֵר, שֶׁכָּתוּב וַיֵּלְכוּ הָעָם לִפְנֵי הָאֶחָד עַד דָּן. וּמִשּׁוּם כָּךְ הָיוּ שְׁנֵי עֲגָלִים, וּמָשַׁךְ אוֹתָם יָרָבְעָם לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְהָיָה חֵטְא עָלָיו וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וּמָנַע בְּרָכוֹת מִן הָעוֹלָם, וְעָלָיו כָּתוּב (משלי כח) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְגוֹ'.

וְעַל דָּא הֲווֹ עֲגָלִין, דְּהָא לְבוּשָׁא קַדְמָאָה דְּמִתְלַבֵּשׁ סִטְרָא אַחֲרָא שׁוֹר אִיהוּ, כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְאִי תֵּימָא אֲמַאי אִיהוּ עֵגֶל וְלָא שׁוֹר. אֶלָּא וַדַּאי כַּךְ אִתְחֲזֵי, וְכֵן בְּכָל סִטְרִין, שֵׁירוּתָא דִלְבוּשָׁא זוּטָא אִיהוּ, וְהָא אוֹקִימְנָא.

וְעַל דָּא בָּנֵי רְחִימָאי, כֵּיוָן דֶּאֱלֹהִים בָּעוּ, וּבִסְטַר דֶּאֱלֹהִים אִתְּבְּנֵי עוֹבָדָא, אֱלֹהִים קַדִּישָׁא, אִימָא, דַּאֲחִידַת תָּדִיר בִּדְרוֹעָא דְמַלְכָּא, וּסְלִיקַת רְצוּעָה, לָא הֲוַת תַּמָּן, וְאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְמֹשֶׁה לְמֶהֱוֵי תַּמָּן בְּאַתְרָהָא, כֵּיוָן דְּאַנְקִיד לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִסְתָּכַּל.

תְּלַת זִמְנִין אַנְקִיד לֵיהּ, אִי מֹשֶׁה רַעְיָא מְהֵימָנָא, כַּמָּה חֵילָךְ תַּקִּיף, כַּמָּה גְבוּרְתָּךְ רַב, תְּלַת זִמְנִין אַנְקִיד לֵיהּ, דִּכְתִיב וְעַתָּה הַנִּיחָה לִי הָא חַד.

לשון הקודש

וְעַל כֵּן הָיוּ הָעֲגָלִים, שֶׁהֲרֵי הַלְּבוּשׁ הָרִאשׁוֹן שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ הַצַּד הָאַחֵר הוּא שׁוֹר, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה הוּא עֵגֶל וְלֹא שׁוֹר? אֶלָּא וַדַּאי כָּךְ רָאוּי, וְכֵן בְּכָל הַצְּדָדִים, רֵאשִׁית הַלְּבוּשׁ הוּא קָטָן, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

וְלָכֵן, בְּנֵי אֲהוּבַי, כֵּיוָן שֶׁרָצוּ אֱלֹהִים, וּבַצַּד שֶׁל אֱלֹהִים נִבְנָה הַמַּעֲשֶׂה, הָאֱלֹהִים הַקָּדוֹשׁ, הָאֵם, שֶׁאוֹחֶזֶת תָּמִיד בִּזְרוֹעַ הַמֶּלֶךְ וּמַעֲלָה אֶת הָרְצוּעָה, לֹא הָיְתָה שָׁם, וְהִצְטָרֵךְ מֹשֶׁה לִהְיוֹת שָׁם בִּמְקוֹמָהּ. כֵּיוָן שֶׁרָמַז לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הִסְתַּכֵּל.

שָׁלֹשׁ פְּעָמִים רָמַז לוֹ, אִי מֹשֶׁה הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, כַּמָּה חָזָק כֹּחֲךָ, כַּמָּה גְבוּרָתְךָ גְּדוֹלָה. שָׁלֹשׁ פְּעָמִים רָמַז לוֹ, שֶׁכָּתוּב

וַיִּחַר אַפִּי בָּהֶם וַאֲכַלֵּם, הָא תְּרֵין. וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל, הָא תְּלַת. חָכְמָתָא דְּמֹשֶׁה בִּתְלַת נְקוּדִין אִלֵּין. אֶחָיד בִּדְרוֹעֵיהּ יְמִינָא, לְקַבֵּל הַנִּיחָא לִי. אֶחָיד בִּדְרוֹעֵיהּ שְׂמָאלָא, לְקַבֵּל וַיִּחַר אַפִּי בָּהֶם וַאֲכַלֵּם. אִתְחַבָּק בְּגוּפָא דְמַלְכָּא, לְקַבֵּל וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל. וְכַד אִתְחַבָּק בְּגוּפָא, תְּרֵין דְּרוֹעִין מִסִּטְרָא דָא וּמִסִּטְרָא דָא, לָא יְכִיל לְאִתְנַעְנָעָא לְסִטְרָא בְּעָלְמָא. דָּא הֲוֵי חָכְמָתָא דְמֹשֶׁה, (ס"א דְּבְמִילֵי) דְּמִינֵי נְקוּדִין דְּמַלְכָּא יָדַע בְּכָל חַד מִנַּיְיהוּ, בְּאָן אֲתָר יִתְתָּקַף, וּבְחָכְמָתָא עֲבַד.

אָתוּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְחַבְרַיָּא, וְנַשְּׁקוּ יְדוֹי. הָוָה תַּמָּן רִבִּי אַבָּא, אָמַר, אִלְמָלֵא לָא אָתֵינָא לְעָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא, דַּי לָן. בָּכָה וְאָמַר, וַוי רִבִּי, כַּד תִּסְתָּלַק מֵעָלְמָא, מָאן יַנְהֵר וּיגַלֵּי נְהוֹרִין

לשון הקודש

וְעַתָּה הַנִּיחָה לִי – הֲרֵי אֶחָד. וְיִחַר אַפִּי בָּהֶם וַאֲכַלֵּם – הֲרֵי שְׁתַּיִם. וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל – הֲרֵי שָׁלֹשׁ. חָכְמָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה בִּשְׁלֹשֶׁת הָרְמָזִים הַלָּלוּ. אָחַז בִּזְרוֹעַ יְמִינוֹ – כְּנֶגֶד הַנִּיחָה לִי. אָחַז בִּזְרוֹעַ שְׂמֹאלוֹ – כְּנֶגֶד וְיִחַר אַפִּי בָּהֶם וַאֲכַלֵּם. הִתְחַבֵּק בְּגוּף הַמֶּלֶךְ – כְּנֶגֶד וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל. וּכְשֶׁהִתְחַבֵּק בַּגּוּף, וּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, לֹא יָכוֹל לְהִתְנַעְנֵעַ לְצַד בָּעוֹלָם. זוֹ הָיְתָה חָכְמָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, (שֶׁבַּדְּבָרִי) שֶׁמִּינֵי רְמָזִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ הִכִּיר בְּכָל אֶחָד מֵהֶם מֵאֵיזֶה מָקוֹם יַחֲזִיק, וּבְחָכְמָה הוּא עָשָׂה.

בָּאוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבֵרִים וְנָשְׁקוּ יָדוֹ. הָיָה שָׁם רַבִּי אַבָּא. אָמַר, אִלְמָלֵא לֹא בָּאתִי לָעוֹלָם אֶלָּא לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה – דַּי לָנוּ. בָּכָה וְאָמַר, וַי רַבִּי, כְּשֶׁתִּסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, מִי יָאִיר וִיגַלֶּה אוֹרוֹת הַתּוֹרָה?

דְּאוֹרַיְיתָא. מִלָּה דָא, בַּחֲשׁוֹכָא אִתְטְמַר עַד הַשְׁתָּא, דְּנָפַק מִתַּמָּן, וְהָא נָהִיר עַד רוּם רְקִיעָא, וּבְכֻרְסְיָא דְמַלְכָּא רָשִׁים, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַדֵּי הַשְׁתָּא בְּהַאי מִלָּה. וְכַמָּה חֵדוּ עַל חֵדוּ, אִתּוֹסָף מִקַּמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא. מָאן יִתְעַר מִלֵּי דְחָכְמְתָא בְּעָלְמָא דֵּין כְּוָוֹתָיךְ.

תָּא חֲזֵי, עַד לָא חָטָא אָדָם, הָוָה סָלִיק וְקָאִים בְּחָכְמָה דְּנְהִירוּ עִלָּאָה, וְלָא הָוָה מִתְפְּרַשׁ מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי. כֵּיוָן דְּאַסְגֵּי תִיאוּבְתָּא לְמִנְדַּע, וּלְנַחְתָּא לְתַתָּא, אִתְמְשִׁיךְ אֲבַתְרַיְיהוּ, עַד דְּאִתְפְּרַשׁ מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי, וְיָדַע רַע וְשָׁבַק טוֹב. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגוּרְךָ רָע, מָאן דְּאִתְמְשָׁךְ בְּרָע, לֵית לֵיהּ דִּיוּרָא עִם אִילָנָא דְּחַיֵּי. וְעַד לָא חָטְאוּ, הֲווֹ שַׁמְעִין קַלָּא מִלְּעֵילָא, וְיַדְעִין חָכְמָתָא עִלָּאָה, וְלָא דַחֲלֵי. כֵּיוָן דְּחָטְאוּ,

לשון הקודש

דָּבָר זֶה בַּחֲשֵׁכָה נִסְתָּר עַד עַכְשָׁו, שֶׁיָּצָא מִשָּׁם, וַהֲרֵי מֵאִיר עַד רוּם הָרָקִיעַ, וּבְכִסֵּא הַמֶּלֶךְ הוּא רָשׁוּם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂמֵחַ עַכְשָׁו בַּדָּבָר הַזֶּה. וְכַמָּה שִׂמְחָה עַל שִׂמְחָה נוֹסְפָה מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. מִי יָעִיר דִּבְרֵי חָכְמָה בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹתְךָ.

בֹּא וּרְאֵה, טֶרֶם חָטָא אָדָם, הָיָה עוֹלֶה וְעוֹמֵד בְּחָכְמַת הָאוֹר הָעֶלְיוֹן, וְלֹא הָיָה נִפְרָד מֵעֵץ הַחַיִּים. כֵּיוָן שֶׁהִגְדִּיל תְּשׁוּקָתוֹ לָדַעַת וְלָרֶדֶת לְמַטָּה, נִמְשַׁךְ אַחֲרֵיהֶם, עַד שֶׁנִּפְרַד מֵעֵץ הַחַיִּים, וְיָדַע רַע וְעָזַב הַטּוֹב. וְלָכֵן כָּתוּב (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגֻרְךָ רָע. מִי שֶׁנִּמְשָׁךְ בָּרָע, אֵין לוֹ דִּיּוּר עִם עֵץ הַחַיִּים. וְטֶרֶם שֶׁחָטְאוּ, הָיוּ שׁוֹמְעִים קוֹל

אֲפִילוּ קַלָּא דִלְתַתָּא, לָא הֲווֹ יַכְלִין לְמֵיקָם בֵּיהּ.

כְּגַוְונָא דָּא, עַד לָא חָאבוּ יִשְׂרָאֵל, בְּשַׁעֲתָא דְקַיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי, אִתְעֲבָר מִנַּיְיהוּ זוֹהֲמָא דְהַאי חִוְיָא, דְּהָא כְּדֵין בְּטוּל יֵצֶר הָרַע הָוָה מֵעָלְמָא, וְדָחוּ לֵיהּ מִנַּיְיהוּ. וּכְדֵין אִתְאַחִידוּ בְּאִילָנָא דְחַיֵּי, וּסְלִיקוּ לְעֵילָא, וְלָא נַחְתּוּ לְתַתָּא. כְּדֵין הֲווֹ יַדְעִין, וַהֲווּ חֲמָאן, אַסְפַּקְלַרְיָאן עִלָּאִין, וְאִתְנַהֲרָן עֵינַיְיהוּ, וְחַדָּאן לְמִנְדַּע וּלְמִשְׁמַע. וּכְדֵין חָגַר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חַגִּירִין דְּאַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עָלַיְיהוּ הַאי חִוְיָא, וְלָא יְסָאַב לוֹן כְּדִבְקַדְמֵיתָא.

כֵּיוָן דְּחָטוּ בַּעֶגְלָא, אִתְעֲבָרוּ מִנַּיְיהוּ כָּל אִינּוּן דַּרְגִּין, וּנְהוֹרִין עִלָּאִין, וְאִתְעֲבָר מִנַּיְיהוּ חֲגִירוּ

לשון הקודש

מִלְּמַעְלָה וְיוֹדְעִים אֶת הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה וְלֹא פּוֹחֲדִים. כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ, אֲפִלּוּ קוֹל שֶׁלְּמַטָּה לֹא יָכְלוּ לַעֲמֹד בּוֹ.

כְּמוֹ זֶה, טֶרֶם שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, בְּשָׁעָה שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, הָעָבְרָה מֵהֶם זֻהֲמָתוֹ שֶׁל הַנָּחָשׁ הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי אָז בִּטּוּל שֶׁל יֵצֶר הָרָע הָיָה בָּעוֹלָם, וְדָחוּ אוֹתוֹ מֵהֶם, וְאָז נֶאֱחֲזוּ בְּעֵץ הַחַיִּים וְעָלוּ לְמַעְלָה, וְלֹא יָרְדוּ לְמַטָּה. אָז הָיוּ מַכִּירִים וְהָיוּ רוֹאִים אַסְפַּקְלָרְיוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וְעֵינֵיהֶם הוֹאֲרוּ, וְשָׂמְחוּ לְהַכִּיר וְלִשְׁמֹעַ. וְאָז חָגַר אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּחֲגוֹרוֹת שֶׁל אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁלֹּא יוּכַל לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם הַנָּחָשׁ הַזֶּה, וְלֹא יְטַמֵּא אוֹתָם כְּבָרִאשׁוֹנָה.

כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ בָּעֵגֶל, הָעְבְּרוּ מֵהֶם כָּל אוֹתָן הַדַּרְגּוֹת וְהָאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְהָעְבְּרָה מֵהֶם חֲגוֹרַת כְּלֵי הַזַּיִן

מִזַּיְינִין, דְּאִתְעַטָּרוּ מִשְּׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, וְאַמְשִׁיכוּ עָלַיְיהוּ חִוְיָא בִּישָׁא כְּמִלְקַדְמִין, וְגָרִימוּ מוֹתָא לְכָל עָלְמָא. וּלְבָתַר מָה כְּתִיב. וַיַּרְא אַהֲרֹן וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה וְהִנֵּה (דף קצ"ד ע"א) קָרַן עוֹר פָּנָיו וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו.

תָּא חֲזֵי, מָה כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא, (שמות יד) וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה, וְכֻלְּהוּ חֲמָאן זָהֲרִין עִלָּאִין, אִתְנַהֲרִין בְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְנַהֲרָא, דִּכְתִיב, (שמות כ) וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. וְעַל יַמָּא, הֲווֹ חֲמָאן וְלָא דַחֲלִין, דִּכְתִיב זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ, לְבָתָר דְּחָטוּ, פְּנֵי הַסִּרְסוּר לָא הֲווֹ יַכְלֵי לְמֵחֱמֵי. מָה כְּתִיב, וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו.

וְתָא חֲזֵי, מָה כְּתִיב בְּהוּ (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חֹרֵב, דְּאִתְעֲבַרוּ

לשון הקודש

שֶׁהִתְעַטְּרוּ מֵהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, וְהִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם הַנָּחָשׁ הָרָע כְּמִקֹּדֶם, וְגָרְמוּ מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם. וְאַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב? וַיַּרְא אַהֲרֹן וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה וְהִנֵּה קָרַן עוֹר פָּנָיו וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו.

בֹּא וּרְאֵה, מַה כָּתוּב בָּרִאשׁוֹנָה? (שמות יד) וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה. וְכֻלָּם רָאוּ אֶת הַזְּהָרִים הָעֶלְיוֹנִים נְאוֹרִים בָּאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, שֶׁכָּתוּב (שם כ) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת. וְעַל הַיָּם הָיוּ רוֹאִים וְלֹא פּוֹחֲדִים, שֶׁכָּתוּב זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ. אַחַר שֶׁחָטְאוּ, פְּנֵי הַסִּרְסוּר לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לִרְאוֹת. מַה כָּתוּב? וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו.

וּבֹא רְאֵה, מַה כָּתוּב בָּהֶם? וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי

מִנַּיְיהוּ, אִינּוּן מְזַיְּינִין דְּאִתְחַבָּרוּ בְּהוּ בְּטוּרָא דְסִינַי, בְּגִין דְּלָא יִשְׁלוֹט בְּהוּ הַהוּא חִוְיָא בִישָׁא, כְּיוַן דְּאִתְעַבָּר מִנַּיְיהוּ, מָה כְּתִיב, וּמֹשֶׁה (רל"ו) יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מָאי הַאי קְרָא לְגַבֵּי הַאי. אֶלָּא, כְּיוַן דְּיָדַע מֹשֶׁה, דְּאִתְעֲבָרוּ מִנַּיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל אִינּוּן זַיְינִין עִלָּאִין, אָמַר, הָא וַדַּאי מִכָּאן וּלְהַלְאָה, חִוְיָא בִישָׁא יֵיתֵי לְדַיְּירָא בֵּינַיְיהוּ, וְאִי יְקוּם מַקְדְּשָׁא הָכָא בֵּינַיְיהוּ יִסְתָּאֲב, מִיַּד וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה. בְּגִין דְּהָמָא מֹשֶׁה, דְּהָא כְּדֵין יִשְׁלוֹט חִוְיָא בִישָׁא, מַה דְּלָא הָוָה מִקַּדְמֵת דְּנָא.

וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד, וְכִי לָא הָוָה בְקַדְמִיתָא אֹהֶל מוֹעֵד. אֶלָּא, בְּקַדְמִיתָא אֹהֶל סְתָם, הַשְׁתָּא

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדָיָם מֵהַר חוֹרֵב, שֶׁהָעֲבִרוּ מֵהֶם אוֹתָם כְּלֵי זַיִן שֶׁהִתְחַבְּרוּ בָּהֶם בְּהַר סִינַי, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הָרָע. כֵּיוָן שֶׁהָעֲבִרוּ מֵהֶם, מַה כָּתוּב? וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מָה הַפְּסוּק הַזֶּה לָזֶה? אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁיָּדַע מֹשֶׁה שֶׁהָעֲבִרוּ מִיִּשְׂרָאֵל אוֹתָם כְּלֵי זַיִן עֶלְיוֹנִים, אָמַר, הֲרֵי וַדַּאי מִכָּאן וָהָלְאָה הַנָּחָשׁ הָרָע יָבֹא לָדוּר בֵּינֵיהֶם. וְאִם יַעֲמֹד הַמִּקְדָּשׁ כָּאן בֵּינֵיהֶם, יִטְמָא. מִיָּד – וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה. מִשּׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה רָאָה שֶׁהֲרֵי אָז יִשְׁלֹט הַנָּחָשׁ הָרָע מַה שֶּׁלֹּא הָיָה מִקֹּדֶם לָכֵן.

וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד. וְכִי לֹא בָּרִאשׁוֹנָה

אֹהֶל מוֹעֵד. מָאי מוֹעֵד. רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטָב, רִבִּי אַבָּא אָמַר לְבִישׁ, רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטָב, מָה מוֹעֵד דְּאִיהוּ יוֹם חֶדְוָה דְּסִיהֲרָא, דְּאִיתּוֹסְפָא בֵּיהּ קְדֻשָּׁה, לָא שַׁלְטָא בָּהּ פְּגִימוּתָא, אוֹף הָכָא קָרֵי לֵיהּ בִּשְׁמָא דָא, לְאַחֲזָאָה דְּהָא אִתְרְחִיק מִבֵּינַיְיהוּ, וְלָא אִתְפְּגִים, וְעַל דָּא וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד כְּתִיב.

וְרִבִּי אַבָּא אָמַר לְבִישׁ, דְּהָא בְּקַדְמִיתָא הָוָה אֹהֶל סְתָם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה לג) אֹהֶל בַּל יִצְעָן בַּל יִסַּע יְתֵדוֹתָיו לָנֶצַח. וְהַשְׁתָּא אֹהֶל מוֹעֵד. בְּקַדְמִיתָא, לְמֵיהַב חַיִּין אֲרוּכִין לְעָלְמִין, דְּלָא יִשְׁלוֹט בְּהוּ מוֹתָא. מִכָּאן לְהָלְאָה אֹהֶל מוֹעֵד, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (איוב ל) וּבֵית מוֹעֵד לְכָל חָי, הַשְׁתָּא, אִתְיְיהִיב בֵּיהּ זִמְנָא וְחַיִּין קְצוּבִין לְעָלְמָא.

לשון הקודש

אֹהֶל מוֹעֵד? אֶלָּא בָּרִאשׁוֹנָה אֹהֶל סְתָם, וְכָעֵת אֹהֶל מוֹעֵד. מַה זֶּה מוֹעֵד? רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטוֹב. רַבִּי אַבָּא אָמַר לְרַע. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטוֹב – מַה מוֹעֵד הוּא יוֹם שִׂמְחַת הַלְּבָנָה, שֶׁנּוֹסְפָה בּוֹ קְדֻשָּׁה, לֹא שׁוֹלֵט בָּהּ פְּגָם, אַף כָּאן קוֹרֵא לָהּ בַּשֵּׁם הַזֶּה, לְהַרְאוֹת שֶׁהֲרֵי הִתְרַחֵק מִבֵּינֵיהֶם וְלֹא נִפְגְּמָה, וְלָכֵן כָּתוּב וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד.

וְרַבִּי אַבָּא אָמַר לְרַע – שֶׁהֲרֵי בָּרִאשׁוֹנָה הָיָה אֹהֶל סְתָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לג) אֹהֶל בַּל יִצְעָן בַּל יִסַּע יְתֵדוֹתָיו לָנֶצַח, וְעַכְשָׁו אֹהֶל מוֹעֵד. בָּרִאשׁוֹנָה לָתֵת רְפוּאוֹת לָעוֹלָם שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בָּהֶם הַמָּוֶת – מִכָּאן וָהָלְאָה אֹהֶל מוֹעֵד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ל) וּבֵית מוֹעֵד לְכָל חָי. כָּאן

בְּקַדְמִיתָא לָא אִתְפְּגִים, וְהַשְׁתָּא אִתְפְּגִים. בְּקַדְמִיתָא חַבְרוּתָא וְזִוּוּגָא לְסִהֲרָא בְּשִׁמְשָׁא, דְּלָא יַעְדּוּן. הַשְׁתָּא אֹהֶל מוֹעֵד, זִוּוּגָא דִלְהוֹן מִזְּמַן לִזְמַן, וּבְגִין כָּךְ וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד, מָה דְּלָא הָוָה קוֹדֶם.

רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָוָה יָתִיב לֵילְיָא חָדָא, וְלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וַהֲווּ יַתְבֵי קָמֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי יוֹסֵי. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הָא כְּתִיב וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חֹרֵב. וְקָאַמְרִינָן דְּגַרְמוּ מוֹתָא עָלַיְיהוּ, מֵהַהוּא זִמְנָא וּלְעֵילָא, וְשָׁלִיט בְּהוּ הַהוּא חִוְיָא בִישָׁא, דְּאַעְדֵּי לֵיהּ מִנַּיְיהוּ בְּקַדְמִיתָא. יִשְׂרָאֵל תִּינַח. יְהוֹשֻׁעַ דְּלָא חָטָא, אִתְעָדֵי מִנֵּיהּ הַהוּא זַיְינָא עִלָּאָה דְּקַבִּיל עִמְּהוֹן בְּטוּרָא דְּסִינַי, אוֹ לָא.

לשון הקודש

נִתָּן בּוֹ זְמַן וְחַיִּים קְצוּבִין לָעוֹלָם. בַּתְּחִלָּה לֹא נִפְגַּם – וְעַכְשָׁו נִפְגָּם. בָּרִאשׁוֹנָה חֲבֵרוּת וְזִוּוּג לַלְּבָנָה עִם הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁלֹּא יוּסְרוּ – עַכְשָׁו אֹהֶל מוֹעֵד, זִוּוּגָם מִזְּמַן לִזְמַן. וּמִשּׁוּם כָּךְ, וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה קֹדֶם.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה יוֹשֵׁב לַיְלָה אֶחָד וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְהָיוּ יוֹשְׁבִים לְפָנָיו רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי יוֹסֵי. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הֲרֵי כָּתוּב וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב, וְאָמַרְנוּ שֶׁגָּרְמוּ מָוֶת עֲלֵיהֶם מֵאוֹתוֹ זְמַן וָמַעְלָה וְשָׁלַט בָּהֶם אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הָרָע שֶׁהוּסַר מֵהֶם בָּרִאשׁוֹנָה. יִשְׂרָאֵל מֵילָא, אֲבָל יְהוֹשֻׁעַ שֶׁלֹּא חָטָא, הַאִם הוּסַר מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ כְּלֵי זַיִן עֶלְיוֹן שֶׁקִּבֵּל עִמָּהֶם בְּהַר סִינַי אוֹ לֹא?

אִי תֵּימָא דְּלָא אִתְעָדֵי מִנַּיְיהוּ. אִי הָכִי, אֲמַאי מִית בִּשְׁאַר כָּל בְּנֵי נָשָׁא. וְאִי תֵּימָא דְּאִתְעָדֵי מִנַּיְיהוּ, אֲמַאי. וְהָא לָא חָטָא, דְּהָא אִיהוּ עִם מֹשֶׁה הָוָה בְּשַׁעֲתָא דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל. וְאִי תֵּימָא דְּלָא קַבִּיל הַהוּא עִטְרָא בְּטוּרָא דְּסִינַי, כְּמָה דְּקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל. אֲמַאי.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים יא) כִּי צַדִּיק יְיָ' צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָנָיו, הַאי קְרָא אָמְרוּ בֵּיהּ חַבְרַיָּיא מָה דְּאָמְרוּ, אֲבָל כִּי צַדִּיק יְיָ', צַדִּיק הוּא, וּשְׁמֵיהּ צַדִּיק, וּבְגִין כָּךְ צְדָקוֹת אָהֵב. יָשָׁר. וְאִיהוּ יָשָׁר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (דברים לב) צַדִּיק וְיָשָׁר. וְעַל דָּא יֶחֱזוּ פָנָיו, כָּל בְּנֵי עָלְמָא, וְיִתַּקְּנוּן אָרְחַיְיהוּ, לְמֵהַךְ בְּאֹרַח מֵישָׁר כְּדְקָא יֵאוֹת.

וְתָא חֲזֵי, כַּד דָּאִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, לָא דָן לֵיהּ אֶלָּא לְפוּם רוּבָּן דִּבְנֵי נָשָׁא. וְתָא

לשון הקודש

אִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא הוּסַר מִמֶּנּוּ, אִם כָּךְ, אָז לָמָּה מֵת כִּשְׁאָר כָּל בְּנֵי הָאָדָם? וְאִם תֹּאמַר שֶׁהוּסַר מִמֶּנּוּ, לָמָּה? וַהֲרֵי לֹא חָטָא! שֶׁהֲרֵי הוּא הָיָה עִם מֹשֶׁה בְּשָׁעָה שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל. וְאִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא קִבֵּל אוֹתָהּ הָעַטָּרָה בְּהַר סִינַי כְּמוֹ שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל, לָמָּה?

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים יד) כִּי צַדִּיק ה' צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָנָיו. פָּסוּק זֶה אָמְרוּ בּוֹ הַחֲבֵרִים מַה שֶּׁאָמְרוּ. אֲבָל כִּי צַדִּיק ה' – צַדִּיק הוּא וּשְׁמוֹ צַדִּיק, וּמִשּׁוּם כָּךְ צְדָקוֹת אָהֵב. יָשָׁר וְהוּא יָשָׁר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) צַדִּיק וְיָשָׁר. וְעַל זֶה יֶחֱזוּ פָנָיו, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְיִתַּקְּנוּ דַּרְכֵיהֶם לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יָשָׁר כָּרָאוּי.

וּבֹא רְאֵה, כְּשֶׁדָּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, לֹא דָן אוֹתוֹ אֶלָּא לְפִי רֹב בְּנֵי

חָזֵי, כַּד חָב אָדָם בְּאִילָנָא דְאָכַל מִנֵּיהּ, גָּרַם לְהַהוּא אִילָנָא, דְּשָׁרֵי בֵּיהּ מוֹתָא לְכָל עָלְמָא, וְגָרַם פְּגִימוּ לְאַפְּרְשָׁא אִתְּתָא מִבַּעְלָהּ, וְקָאִים חוֹבָה דְּפְגִימוּ דָא בְּסִיהֲרָא, עַד דְּקַיְּימָן יִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא דְסִינַי, כֵּיוָן דְּקַיְּימוּ יִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא (דף קצ"ד ע"ב) דְּסִינַי, אִתְעַבָּר הַהוּא פְּגִימוּ דְּסִיהֲרָא, וְקַיְּימָא לְאַנְהָרָא תָּדִיר. כֵּיוָן דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל בְּעֶגְלָא, תָּבַת סִיהֲרָא כְּמִלְּקַדְּמִין לְאִתְפַּגְּמָא, וְשַׁלְטָא חִוְיָא בִישָׁא, וְאָחִיד בָּהּ, וּמָשִׁיךְ לָהּ לְגַבֵּיהּ, וְאִתְפְּגִימַת.

וְכַד יָדַע מֹשֶׁה דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל, וְאִתְעַבָּרוּ מִנַּיְיהוּ אִינּוּן זַיְינִין קַדִּישִׁין, יָדַע וַדָּאי, דְּהָא חִוְיָא אָחִיד בָּהּ בְּסִיהֲרָא, לְאַמְשָׁכָא לָהּ לְגַבֵּיהּ, וְאִתְפְּגִימַת. כְּדֵין אַפִּיק לֵיהּ לְבַר. וְכֵיוָן דְּקַיְּימָא לְאִתְפַּגְּמָא, אַף עַל גַּב דִּיהוֹשֻׁעַ קָאִים בְּעִטְרָא

לשון הקודש

הָאָדָם. וּבֹא רְאֵה, כְּשֶׁחָטָא אָדָם בָּעֵץ שֶׁאָכַל מִמֶּנּוּ, גָּרַם לְאוֹתוֹ עֵץ שֶׁשּׁוֹרֶה בּוֹ הַמָּוֶת לְכָל הָעוֹלָם, וְגָרַם פְּגָם לְהַפְּרִיד אִשָּׁה מִבַּעְלָהּ, וְעָמַד הַחֵטְא שֶׁל הַפְּגָם הַזֶּה בַּלְּבָנָה עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי. כֵּיוָן שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי, הֶעֱבַר אוֹתוֹ הַפְּגָם שֶׁל הַלְּבָנָה וְעָמַד לְהָאִיר תָּמִיד. כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל בָּעֵגֶל, שָׁבָה הַלְּבָנָה כְּמִקֹּדֶם לִפְגָמָהּ, וְשָׁלַט הַנָּחָשׁ הָרָע, וְאָחַז בָּהּ וּמָשַׁךְ אוֹתָהּ אֵלָיו וְנִפְגְּמָה.

וּכְשֶׁיָּדַע מֹשֶׁה שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְהָעָבְרוּ מֵהֶם אוֹתָם כְּלֵי זַיִן הַקְּדוֹשִׁים, יָדַע וַדַּאי שֶׁהֲרֵי הַנָּחָשׁ אָחַז בַּלְּבָנָה לִמְשֹׁךְ אוֹתָהּ אֵלָיו וְנִפְגְּמָה. אָז הוֹצִיא אוֹתָהּ בַּחוּץ. וְכֵיוָן שֶׁעָמְדָה לְהִפָּגֵם, אַף עַל גַּב

דְּזַיְינִין דִּילָהּ, כְּיַיִן דִּפְגִימוּ שַׁרְיָא בָּהּ, וְאִתְהַדְּרַת כְּמָה דְּאִתְפְּגִימַת בְּחוֹבָא דְּאָדָם, לָא יְכִיל בַּר נָשׁ לְאִתְקַיְּימָא. בַּר מִשֶּׁה, דְּהַוָּה שַׁלִּיט בָּהּ, וּמוֹתֵיהּ הָוָה בִּסְטַר אַחֲרָא. וְעַל דָּא לָא הָוָה רְשׁוּ בָּהּ, לְקַיְּימָא לִיהוֹשֻׁעַ תָּדִיר, וְלָא לְאַחֲרָא. וְעַל דָּא אֹהֶל מוֹעֵד קָרֵי לֵיהּ, דְּהָא שַׁרְיָא בֵּיהּ זְמַן קָצִיב, לְכָל עָלְמָא.

וְעַל דָּא, רָזָא דְּמִלָּה, אִית יְמִינָא לְעֵילָא, וְאִית יְמִינָא לְתַתָּא. אִית שְׂמָאלָא לְעֵילָא, וְאִית שְׂמָאלָא לְתַתָּא. אִית יְמִינָא לְעֵילָא, בִּקְדוּשָׁה עִלָּאָה. וְאִית יְמִינָא לְתַתָּא, דְּאִיהוּ בְּסִטְרָא אַחֲרָא. אִית שְׂמָאלָא לְעֵילָא בִּקְדוּשָׁה עִלָּאָה, לְאַתְעָרָא רְחִימוּתָא, לְאִתְקַשְּׁרָא סִיהֲרָא, בַּאֲתָר קַדִּישָׁא לְעֵילָא, לְאִתְנַהֲרָא.

לשון הקודש

שֶׁיְּהוֹשֻׁעַ עוֹמֵד בַּעֲטֶרֶת כְּלֵי הַזַּיִן שֶׁלָּהּ, כְּיַיִן שֶׁהַפְּגָם שׁוֹרֶה בָּהּ וְהָזְרָה לִכְמוֹ שֶׁנִּפְגְּמָה בְּחֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם, לֹא יָכוֹל אָדָם לְהִתְקַיֵּם, פְּרָט לְמֹשֶׁה שֶׁשָּׁלַט בָּהּ, וּמוֹתוֹ הָיָה בְּצַד אַחֵר. וְעַל זֶה לֹא הָיָה בָּהּ רְשׁוּת לְקַיֵּם אֶת יְהוֹשֻׁעַ תָּמִיד וְלֹא מִשֶּׁהוּ אַחֵר. וְעַל כֵּן קוֹרֵא לָהּ אֹהֶל מוֹעֵד, שֶׁהֲרֵי שׁוֹרֶה בָּהּ זְמַן קָצוּב לְכָל הָעוֹלָם.

וְלָכֵן סוֹד הַדָּבָר – יֵשׁ יָמִין לְמַעְלָה וְיֵשׁ יָמִין לְמַטָּה. יֵשׁ שְׂמֹאל לְמַעְלָה וְיֵשׁ שְׂמֹאל לְמַטָּה. יֵשׁ יָמִין לְמַעְלָה בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה. וְיֵשׁ יָמִין לְמַטָּה שֶׁהוּא בַּצַּד הָאַחֵר. יֵשׁ שְׂמֹאל לְמַעְלָה בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, לְעוֹרֵר אַהֲבָה, לְהִתְקַשֵּׁר לַלְּבָנָה, בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ לְמַעְלָה לְהָאִיר.

וְאִית שְׁמָאלָא לְתַתָּא, דְּאַפְרִישׁ רְחִימוּתָא דִלְעֵילָא, וְאַפְרִישׁ לָהּ מִלְּאַנְהָרָא בְשִׁמְשָׁא, וּלְאִתְקָרְבָא בַּהֲדֵיהּ, וְדָא הוּא סִטְרָא דְחִוְיָא בִישָׁא. דְּכַד שְׁמָאלָא דָא דִלְתַתָּא אִתְעָרַת, כְּדֵין מָשִׁיךְ לָהּ לְסִיהֲרָא, וְאַפְרִישׁ לָהּ מִלְּעֵילָא, וְאִתְחַשְׁכַת נְהוֹרָהָא, וְאִתְדַּבְּקַת בְּחִוְיָא, וּכְדֵין שָׁאִיבַת מוֹתָא לְתַתָּא, לְכֹלָּא דְאִתְדָּבְּקַת בְּחִוְיָא, וְאִתְרָחֲקַת מֵאִילָנָא דְחַיֵּי, וְעַל דָּא גָּרִים מוֹתָא לְכָל עָלְמָא. וְדָא הוּא כַּד אִסְתְּאַב מַקְדְּשָׁא, עַד זְמְנָא קָצִיב, דְּאִתְתָּקְּנַת סִיהֲרָא, וְתָבַת לְאַנְהָרָא, וְדָא הוּא אֹהֶל מוֹעֵד.

וְעַל דָּא יְהוֹשֻׁעַ לָא מִית, אֶלָּא בְּעִיטָא דְנָחָשׁ דָּא, דְּקָרִיב וּפָגִים מַשְׁכְּנָא כִּדְקַדְמֵיתָא. וְדָא הוּא רָזָא דִכְתִיב, (שמות לג) יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר. דְּאַף עַל

לשון הקודש

וְיֵשׁ שְׁמֹאל לְמַטָּה שֶׁמַּפְרִיד אַהֲבָה שֶׁלְּמַעְלָה, וּמַפְרִיד אוֹתָהּ מִלְּהָאִיר בַּשֶּׁמֶשׁ וּלְהִתְקָרֵב עִמּוֹ, וְזֶהוּ הַצַּד שֶׁל הַנָּחָשׁ הָרָע. שֶׁכַּאֲשֶׁר הַשְּׂמֹאל הַזֶּה שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרֵר, אָז הוּא מוֹשֵׁךְ אֶת הַלְּבָנָה וּמַפְרִידָהּ מִלְּמַעְלָה, וְאוֹרָהּ נֶחְשָׁךְ, וְנִדְבֶּקֶת בַּנָּחָשׁ, וְאָז שׁוֹאֶבֶת מָוֶת לְמַטָּה לַכֹּל, כִּי נִדְבֶּקֶת בַּנָּחָשׁ וּמִתְרַחֶקֶת מֵעֵץ הַחַיִּים, וְלָכֵן גּוֹרֶמֶת מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם. וְזֶהוּ כַּאֲשֶׁר נִטְמָא הַמִּקְדָּשׁ עַד זְמַן קָצוּב כְּשֶׁמִּתְתַּקֶּנֶת הַלְּבָנָה וְשָׁבָה לְהָאִיר, וְזֶהוּ אֹהֶל מוֹעֵד.

וְעַל זֶה יְהוֹשֻׁעַ לֹא מֵת, אֶלָּא בְּעִטְיוֹ שֶׁל הַנָּחָשׁ הַזֶּה שֶׁקָּרַב וּפָגַם אֶת הַמִּשְׁכָּן כְּבָרִאשׁוֹנָה. וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהוּא נַעַר לְמַטָּה

גַּב דְּאִיהוּ נַעַר לְתַתָּא, לְקַבְּלָא נְהוֹרָא, לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל, כְּמָה דְּאִתְפְּגִים דָּא, הָכִי נָמֵי אִתְפְּגִים דָּא אַף עַל גַּב דְּזִינָא קַדִּישָׁא הָוָה לֵיהּ, כֵּיוָן דְּאִתְפְּגִים סִיהֲרָא, הָכִי הוּא וַדָּאי לָא אִשְׁתְּזִיב בִּלְחוֹדוֹי מִגֵּיהּ, מֵהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ, וְהָא אִתְמַר.

זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּיַדְעִין רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, וּמִתְדַּבְּקִין בָּהּ בְּאוֹרַיְיתָא, וּמְקַיְּימִין קְרָא דִּכְתִיב, (יהושע א) וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה וְגוֹ'. וּבְגִינָהּ יִזְכּוּן לְחַיֵּי עָלְמָא דְּאָתֵי, דִּכְתִיב, (דברים ל) כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ וְגוֹ'.

לשון הקודש

לְקַבֵּל אוֹר, לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל. כְּמוֹ שֶׁזֶּה נִפְגָּם, כָּךְ גַּם זֶה נִפְגָּם, אַף עַל גַּב שֶׁמִּין קָדוֹשׁ הָיָה לוֹ, כֵּיוָן שֶׁנִּפְגְּמָה הַלְּבָנָה, כָּךְ וַדַּאי לֹא נִצּוֹל לְבַדּוֹ מִמְּנוּ מֵאוֹתוֹ גָּוֵן מַמָּשׁ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים סוֹדוֹת הַתּוֹרָה וְנִדְבָּקִים בַּתּוֹרָה, וּמְקַיְּמִים הַפָּסוּק שֶׁכָּתוּב, (יהושע א) וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה וְגוֹ'. וּבִשְׁבִילָהּ יִזְכּוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב (דברים ל) כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ וְגוֹ'.

פָּרָשַׁת וַיַּקְהֵל

וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. (שמות לה) **רִבִּי חִיָּיא פָּתַח,** (שמואל א טו) **וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל הַקֵּנִי לְכוּ סוּרוּ רְדוּ וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, מָה כְּתִיב בַּעֲמָלֵק,** (שמואל א' טו) **פָּקַדְתִּי אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה עֲמָלֵק לְיִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכֻלְּהוּ קְרָבִין דְּעָבְדוּ שְׁאַר עַמְמִין לְגַבַּיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, מָאי טַעְמָא לָא אַקְשֵׁי קַמֵּיהּ, כְּהַאי קְרָבָא דְּעָבַד עֲמָלֵק לְגַבַּיְיהוּ. אֶלָּא וַדַּאי, קְרָבָא דְּעֲמָלֵק הָוָה בְּכָל סִטְרִין, לְעֵילָּא וְתַתָּא, דְּהָא בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּתָקַף חִוְיָא בִישָׁא לְעֵילָּא, וְאִתְּתָקַף לְתַתָּא.**

מָה חִוְיָא בִישָׁא כַּמִּין עַל פָּרָשַׁת אָרְחִין, אוֹף הָכָא נָמֵי עֲמָלֵק, חִוְיָא בִישָׁא הָוָה לְגַבַּיְיהוּ

לשון הקודש

פָּרָשַׁת וַיַּקְהֵל

וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (שמואל–א טו) וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל הַקֵּינִי לְכוּ סָרוּ רְדוּ וְגוֹ'. בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב בַּעֲמָלֵק, פָּקַדְתִּי אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה עֲמָלֵק לְיִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּכָל הַקְּרָבוֹת שֶׁעָשׂוּ שְׁאָר הָעַמִּים לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל, מָה הַטַּעַם לֹא הָיָה קָשֶׁה לְפָנָיו כְּמוֹ הַקְּרָב שֶׁעָשָׂה עֲמָלֵק אִתָּם? אֶלָּא וַדַּאי הַקְּרָב שֶׁל עֲמָלֵק הָיָה בְּכָל הַצְּדָדִים, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, שֶׁהֵרֵי בְּאוֹתוֹ זְמַן הִתְחַזֵּק הַנָּחָשׁ הָרָע לְמַעְלָה, וְהִתְחַזֵּק לְמַטָּה.

מָה הַנָּחָשׁ הָרָע אוֹרֵב עַל פָּרָשַׁת

דְּיִשְׂרָאֵל, דְּכַמִּין לוֹן (דף קצ"ה ע"א) עַל פָּרָשַׁת אָרְחִין, דִּכְתִיב, (שמואל א׳ טו) אֲשֶׁר שָׂם לוֹ בַּדֶּרֶךְ בַּעֲלוֹתוֹ מִמִּצְרָיִם. כַּמִּין הָוָה לְעֵילָא, לְסָאֲבָא מַקְדְּשָׁא. וְכַמִּין הָוָה לְתַתָּא, לְסָאֲבָא לְיִשְׂרָאֵל. מְנָלָן, דִּכְתִיב (דברים כה) אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ. כְּתִיב הָכָא אֲשֶׁר קָרְךָ, וּכְתִיב הָתָם (דברים כג) כִּי יִהְיֶה בְךָ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא טָהוֹר מִקְרֵה לָיְלָה.

וְעַל דָּא בְּבִלְעָם כְּתִיב, (במדבר כג) וַיִּקַּר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם. וַיִּקַּר לִישָׁנָא דִּמְסָאֲבָא נָקַט. וְאִי תֵּימָא, הָא כְּתִיב אֱלֹהִים. אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַזְמִין לֵיהּ הַהוּא אֲתָר דִּמְסָאֲבָא, לְאִסְתַּאֲבָא בֵּיהּ, בְּהַהוּא דַּרְגָּא דְּאִיהוּ אִתְדַּבָּק לְאִסְתַּאֲבָא בֵּיהּ. מָה עֲבַד בִּלְעָם. אִיהוּ חָשִׁיב בְּאִינּוּן קָרְבָּנִין לְסַלְקָא לְעֵילָא, מִיָּד זַמִּין לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַהוּא

לשון הקודש

דְּרָכִים, אַף כָּאן גַּם עֲמָלֵק נָחָשׁ רָע הָיָה לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁאָרַב לָהֶם עַל פָּרָשַׁת דְּרָכִים, שֶׁכָּתוּב (שמואל–א טו) אֲשֶׁר שָׂם לוֹ בַּדֶּרֶךְ בַּעֲלֹתוֹ מִמִּצְרָיִם. אוֹרֵב הָיָה לוֹ לְמַעְלָה לְטַמֵּא אֶת הַמִּקְדָּשׁ, וְאוֹרֵב הָיָה לְמַטָּה לְטַמֵּא אֶת יִשְׂרָאֵל. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (דברים כה) אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ. כָּתוּב כָּאן אֲשֶׁר קָרְךָ, וְכָתוּב שָׁם (שם כג) כִּי יִהְיֶה בְךָ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא טָהוֹר מִקְרֵה לָיְלָה.

וְעַל זֶה כָּתוּב בְּבִלְעָם, (במדבר כג) וַיִּקַּר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם. וַיִּקַּר – לְשׁוֹן טֻמְאָה נָקַט. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב אֱלֹהִים, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִזְמִין לוֹ אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁל טֻמְאָה לְהִטָּמֵא בּוֹ בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁהוּא נִדְבַּק לְהִטָּמֵא בָּהּ. מַה עָשָׂה בִּלְעָם? הוּא חָשַׁב בְּאוֹתָם קָרְבָּנוֹת לַעֲלוֹת לְמַעְלָה. מִיָּד הִזְמִין לוֹ הַקָּדוֹשׁ

אֲתָר. אֲמַר לֵיהּ הָא מִסְאָבוּ לְגַבָּךְ, כְּמָה דְאִתְחָזֵי לָךְ, וְעַל דָּא וַיִּקָּר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם.

כְּגַוְונָא דָּא אֲשֶׁר קָרַךְ בַּדֶּרֶךְ וְגוֹ'. אַזְמִין לְגַבָּךְ הַהוּא חִוְיָא בִישָׁא לְעֵילָא, לְסָאֲבָא לָךְ בְּכָל סִטְרִין. וְאִלְמָלֵא דְאִתְתָּקַף מֹשֶׁה לְעֵילָא, וִיהוֹשֻׁעַ לְתַתָּא, לָא יָכִילוּ יִשְׂרָאֵל לֵיהּ. וּבְגִין כַּךְ, נָטִיר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַהוּא דְבָבוּ, לְדָרֵי דָרִין. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּחָשִׁיב לְאַעְקָרָא אָת קַיְימָא מֵאַתְרֵיהּ. וּבְגִין כַּךְ פָּקַדְתִּי, בִּפְקִידָה, דְּהָא תַּמָּן אִתְרְמִיז רָזָא דְאָת קַיְימָא קַדִּישָׁא.

תָּא חֲזֵי, מָה כְּתִיב, וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל הַקֵּנִי. מָאן קֵנִי. דָּא יִתְרוֹ. וְכִי מָאן יָהִיב בְּנֵי יִתְרוֹ הָכָא, לְמֶהֱוֵי דִּיוֹרֵיהוֹן בַּעֲמָלֵק, וְהָא בִּירִיחוֹ הֲווֹ שַׁרְיָין. אֶלָּא הָא כְּתִיב, (שופטים א) וּבְנֵי קֵנִי חֹתֵן

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ מָקוֹם. אָמַר לוֹ, הִנֵּה טֻמְאָה אֵלֶיךָ כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לְךָ. וְעַל זֶה וַיִּקָּר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם.

כְּמוֹ כֵּן אֲשֶׁר קָרַךְ בַּדֶּרֶךְ וְגוֹ', הִזְמִין לְךָ אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הָרָע לְמַעְלָה לְטַמֵּא אוֹתְךָ בְּכָל הַצְּדָדִים. וְאִלְמָלֵא שֶׁהִתְחַזֵּק מֹשֶׁה לְמַעְלָה וִיהוֹשֻׁעַ לְמַטָּה, לֹא יָכְלוּ לוֹ יִשְׂרָאֵל. וּמִשּׁוּם כָּךְ שָׁמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתָהּ שִׂנְאָה לְדוֹרֵי דוֹרוֹת. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁחָשַׁב לַעֲקֹר אוֹת הַבְּרִית מִמְּקוֹמָהּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ פָּקַדְתִּי, בִּפְקִידָה, שֶׁהֲרֵי שָׁם נִרְמַז סוֹד הָאוֹת הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל הַקֵּינִי. מִי זֶה הַקֵּינִי? זֶה יִתְרוֹ. וְכִי מִי נָתַן כָּאן אֶת בְּנֵי יִתְרוֹ לִהְיוֹת דִּיּוּרָם בַּעֲמָלֵק, וַהֲרֵי הָיוּ שְׁרוּיִים בִּירִיחוֹ? אֶלָּא הֲרֵי כָּתוּב (שופטים א) וּבְנֵי קֵינִי חֹתֵן מֹשֶׁה עָלוּ

מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים אֶת בְּנֵי יְהוּדָה מִדְּבָר יְהוּדָה וְגוֹ'. וְכַד עָלוּ מִתַּמָּן, שָׁרוּ בִּתְחוּמָא דַעֲמָלֵק, עַד הַהוּא זִמְנָא דְּאָתָא שָׁאוּל מַלְכָּא, דִּכְתִיב וַיָּסַר קֵינִי מִתּוֹךְ עֲמָלֵק.

בְּגִין דְּהָא בְּזִמְנָא דְּחַיָּיבַיָּא אִשְׁתְּכָחוּ, (נ"א אִתְעַנְּשׁוּ) אִינּוּן חֲסִידֵי וְזַכָּאֵי דְּמִשְׁתַּכְּחִין בֵּינַיְיהוּ, מִתְּפְסָן בְּחוֹבֵיהוֹן, וְהָא אוּקְמוּהָ. כְּגַוְונָא דָא, אִלְמָלֵא הַהוּא עִרְבּוּבְיָא דְּאִתְחַבְּרוּ בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, לָא אִתְעָנְּשׁוּ יִשְׂרָאֵל, עַל עוֹבָדָא דְּעֶגְלָא.

וְתָא חֲזֵי מָה כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא, (שמות כה) מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ, לְאַכְלְלָא כֹּלָּא, בְּגִין דְּבָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד עוֹבָדָא דְּמַשְׁכְּנָא מִכָּל סִטְרִין, בְּמוֹחָא וּקְלִיפָּה. וּבְגִין דַּהֲווֹ אִינּוּן עֵרֶב

לשון הקודש

מֵעִיר הַתְּמָרִים אֶת בְּנֵי יְהוּדָה מִדְּבַר יְהוּדָה וְגוֹ'. וּכְשֶׁעָלוּ מִשָּׁם, שְׁרוּיִים הָיוּ בִּתְחוּמוֹ שֶׁל עֲמָלֵק עַד לְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁבָּא שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּתוּב וַיָּסַר קֵינִי מִתּוֹךְ עֲמָלֵק.

מִשּׁוּם שֶׁהָרֵי בִּזְמַן שֶׁנִּמְצָאִים רְשָׁעִים, (נֶעֱנְשׁוּ) אוֹתָם חֲסִידִים וְצַדִּיקִים שֶׁנִּמְצָאִים בֵּינֵיהֶם נִתְפָּסִים בַּחֲטָאֵיהֶם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. כְּמוֹ זֶה, אִלְמָלֵא אוֹתָהּ עִרְבּוּבִיָּה שֶׁהִתְחַבְּרוּ בָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל, לֹא נֶעֱנְשׁוּ יִשְׂרָאֵל עַל מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל.

וּבֹא רְאֵה מַה כָּתוּב בָּרִאשׁוֹנָה, (שמות כה) מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ, לְהַכְלִיל אֶת כֻּלָּם, מִשּׁוּם שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת אֶת מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן מִכָּל הַצְּדָדִים, בְּמֹחַ וּקְלִפָּה. וּמִשּׁוּם שֶׁהָיוּ

רַב בְּגַוּוּיֵיהוּ, אִתְמַר מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ, לְאַכְלְלָא לוֹן בֵּינַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן מוֹחָא. וְכֻלְּהוּ אִתְפְּקָדוּ.

לְבָתָר סָטָא זִינָא לְזִינֵיהּ, וְאָתוּ אִינּוּן עֵרֶב רַב וְעָבְדוּ יַת עֶגְלָא, וְסָטוּ אֲבַתְרַיְיהוּ אִינּוּן דְּמִיתוּ, וְגָרְמוּ לוֹן לְיִשְׂרָאֵל מוֹתָא וְקָטוֹלָא. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה עוֹבָדָא דְּמַשְׁכְּנָא לָא יְהֵא, אֶלָּא מִסִּטְרָא דְּיִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדַיְיהוּ. מִיָּד וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. וּכְתִיב בַּתְרֵיהּ קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַיְיָ'. מֵאִתְּכֶם וַדַּאי, וְלָא כְּקַדְמִיתָא דִּכְתִיב, מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ. וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה וְגוֹ', מֵאָן אֲתָר כָּנִיש לוֹן. אֶלָּא בְּגִין דַּהֲווֹ אִינּוּן עֵרֶב רַב בֵּינַיְיהוּ, אִצְטְרִיךְ מֹשֶׁה לְאַכְנָשָׁא לוֹן, וּלְיַחֲדָא לוֹן מִבֵּינַיְיהוּ.

לשון הקודש

אוֹתָם עֵרֶב רַב עִמָּהֶם, נֶאֱמַר מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ, לְהַכְלִילָם בֵּין יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם מֹחַ, וְכֻלָּם הִצְטַוּוּ.

אַחַר כָּךְ סָטָה כָּל מִין לְמִינוֹ, וּבָאוּ אוֹתָם עֵרֶב רַב וְעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל, וְסָטוּ אַחֲרֵיהֶם אוֹתָם שֶׁמֵּתוּ וְגָרְמוּ לְיִשְׂרָאֵל מָוֶת וְהֶרֶג. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִכָּאן וָהָלְאָה מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן לֹא יִהְיֶה אֶלָּא רַק מִצַּדָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְבַדָּם. מִיָּד – וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. וְכָתוּב אַחֲרָיו, קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַה'. מֵאִתְּכֶם וַדַּאי, וְלֹא כָּרִאשׁוֹנָה שֶׁכָּתוּב מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ. וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה וְגוֹ', מֵאֵיזֶה מָקוֹם הִקְהִיל אוֹתָם? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ אוֹתָם עֵרֶב רַב בֵּינֵיהֶם, הִצְטָרֵךְ מֹשֶׁה לְכַנְּסָם וּלְיַחֲדָם מִבֵּינֵיהֶם.

וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה. (שמות לה) רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (דברים לא) הַקְהֵל אֶת הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַטַּף. מָה לְהַלָּן כְּלָלָא דְכֻלְּהוּ יִשְׂרָאֵל, אוֹף הָכָא כְּלָלָא דְכֻלְּהוּ יִשְׂרָאֵל, וּמַאן אִינּוּן. שִׁתִּין רִבּוֹא.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח קְרָא בְּיִשְׂרָאֵל, כַּד נָחִית מֹשֶׁה מִן טוּרָא דְּסִינַי, דִּכְתִיב, (שמות לב) וַיִּשְׁמַע יְהוֹשֻׁעַ אֶת קוֹל הָעָם בְּרֵעֹה וַיֹּאמֶר אֶל מֹשֶׁה קוֹל מִלְחָמָה בַּמַּחֲנֶה. וַיִּשְׁמַע יְהוֹשֻׁעַ, וְכִי יְהוֹשֻׁעַ שָׁמַע, וּמֹשֶׁה לָא שָׁמַע. אֶלָּא וַדַּאי, עַד הַשְׁתָּא יְהוֹשֻׁעַ לָא הָוָה יָדַע, וּמֹשֶׁה הָוָה יָדַע. אִי הָכִי מַהוּ בְּרֵעֹה. אֶלָּא בְּרֵעֹה בְּהֵ' כְּתִיב, דְּהַהוּא קַלָּא בְּסִטְרָא אַחֲרָא הָוָה. וִיהוֹשֻׁעַ דְּהָוָה אַנְפּוֹי דְּסִיהֲרָא, אִסְתָּכַּל בְּהַהוּא קָלָא, דְּהָוָה דְּסִטְרָא דְרָעָה, מִיַּד וַיֹּאמֶר אֶל מֹשֶׁה קוֹל מִלְחָמָה בַּמַּחֲנֶה.

לשון הקודש

וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (דברים לא) הַקְהֵל אֶת הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַטַּף. מַה לְהַלָּן כְּלָל שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, אַף כָּאן כְּלָל שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. וּמִי הֵם? שִׁשִּׁים רִבּוֹא.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח אֶת הַפָּסוּק בְּיִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁיָּרַד מֹשֶׁה מֵהַר סִינַי, שֶׁכָּתוּב (שמות לב) וַיִּשְׁמַע יְהוֹשֻׁעַ אֶת קוֹל הָעָם בְּרֵעֹה וַיֹּאמֶר אֶל מֹשֶׁה קוֹל מִלְחָמָה בַּמַּחֲנֶה. וַיִּשְׁמַע יְהוֹשֻׁעַ, וְכִי יְהוֹשֻׁעַ שָׁמַע וּמֹשֶׁה לֹא שָׁמַע?! אֶלָּא וַדַּאי, עַד עַכְשָׁו יְהוֹשֻׁעַ לֹא הָיָה יוֹדֵעַ. וּמֹשֶׁה הָיָה יוֹדֵעַ. אִם כָּךְ, מַה זֶּה בְּרֵעֹה? אֶלָּא בְּרֵעֹה כָּתוּב בְּה', שֶׁאוֹתוֹ קוֹל הָיָה בַּצַּד הָאַחֵר. וִיהוֹשֻׁעַ, שֶׁהָיָה פְּנֵי הַלְּבָנָה, הִתְבּוֹנֵן בְּאוֹתוֹ קוֹל שֶׁהָיָה שֶׁל צַד הָרָעָה, מִיָּד – וַיֹּאמֶר אֶל מֹשֶׁה קוֹל מִלְחָמָה בַּמַּחֲנֶה.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְּבָּרוּ תְּרֵין לוּחֵי אַבְנָא דַּהֲווֹ בְּקַדְמִיתָא. וְהָא אוֹקִימְנָא, דְּאִינּוּן אִתְּיַקָּרוּ עַל יְדוֹי (דף קצ"ה ע"ב) וְנָפְלוּ וְאִתְּבָּרוּ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּפָרְחוּ אַתְוָון מִגּוֹ לוּחֵי אֲבָנִין.

תָּא חֲזֵי, בְּאַרְבָּעָה תְּקוּפִין דְּשַׁתָּא, קָלָא אִתְּעַר, בְּד' סִטְרִין דְּעָלְמָא, בְּהַהוּא קָלָא אִתְּעָרוּתָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא אִתְּעַר בֵּיהּ. וְהַהוּא אִתְּעָרוּתָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא עָאל בֵּין קָלָא לְקָלָא, וְאִתְחֲשָׁךְ נְהוֹרָא בְּקָלָא דִלְתַתָּא. בְּגִין דְּלָא מָטָא נְהוֹרָא דְּקָלָא דִלְעֵילָא, לְקָלָא דִלְתַתָּא, כְּדֵין אַקְדִּים הַהוּא אִתְּעָרוּתָא, וְעָאל בֵּין דָּא לְדָא נָחָשׁ דִּמְפַתֵּי לְאִתְּתָא, וְנָטִיל נְהוֹרָא. וְהַהוּא קָלָא, הוּא קוֹל מִלְחָמָה, קוֹל רָעָה. וְדָא אִיהוּ בְּרֵעֹה.

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִשְׁבְּרוּ שְׁנֵי לוּחוֹת הָאֶבֶן שֶׁהָיוּ בָּרִאשׁוֹנָה. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שֶׁהֵם כָּבְדוּ עַל יָדוֹ, וְנָפְלוּ וְנִשְׁבְּרוּ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁפָּרְחוּ הָאוֹתִיּוֹת מִתּוֹךְ לוּחוֹת הָאֲבָנִים.

בֹּא וּרְאֵה, בְּאַרְבַּע תְּקוּפוֹת בַּשָּׁנָה מִתְעוֹרֵר קוֹל בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, בְּאוֹתוֹ קוֹל שֶׁהִתְעוֹרְרוּת הַצַּד הָאַחֵר מִתְעוֹרֵר בּוֹ, וְאוֹתָהּ הִתְעוֹרְרוּת הַצַּד הָאַחֵר נִכְנָסֶת בֵּין קוֹל לְקוֹל, וְנֶחְשָׁךְ הָאוֹר בַּקּוֹל שֶׁלְּמַטָּה. מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִגִּיעַ הָאוֹר שֶׁל הַקּוֹל שֶׁלְּמַעְלָה לַקּוֹל שֶׁלְּמַטָּה, אָז מַקְדִּימָה אוֹתָהּ הִתְעוֹרְרוּת, וְנִכְנָס בֵּין זֶה לָזֶה הַנָּחָשׁ שֶׁמְּפַתֶּה אֶת הָאִשָּׁה וְנוֹטֵל אוֹר, וְאוֹתוֹ קוֹל הוּא קוֹל מִלְחָמָה, קוֹל רָעָה, וְזֶהוּ בְּרֵעֹה.

וְעַל דָּא שָׁמַע יְהוֹשֻׁעַ וְלָא מֹשֶׁה, בְּגִין דְּנָטַל הַהוּא רָעָה נְהוֹרָא דְסִיהֲרָא דְהַוָה אָחִיד בָּהּ יְהוֹשֻׁעַ. וּמֹשֶׁה דְהַוָה אָחִיד בְּשִׁמְשָׁא, לָא שָׁמַע. וְיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ אִתְחַשָּׁךְ נְהוֹרָא דִילְהוֹן, בְּגִין הַהוּא רָעָה דְאִתְדַּבְּקַת בְּהוּ. כֵּיוָן דְּמָחַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חוֹבֵיהוֹן, כְּדֵין וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אֵלֶּה הַדְּבָרִים וְגוֹ', דְּהָא הַהוּא עֵרֶב רַב אִתְעַבָּר מִנַּיְיהוּ.

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי יוֹסֵי הָווּ יַתְבֵי לֵילְיָא חַד, וְקָא מִתְעַסְקֵי בְּאוֹרַיְיתָא, עַד לָא אִתְפְּלִיג לֵילְיָא. אַדְהָכִי קָרָא גַּבְרָא, בְּרִיכוּ בִּרְכָתָא, (אֲמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, הַשְׁתָּא הוּא זִמְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא עִם צַדִּיקַיָּא, אֲמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסִי, אַמַּאי מִשְׁתַּעְשְׁעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) בָּכָה רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, תָּא חֲזֵי, עַד הַשְׁתָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

וְעַל זֶה שָׁמַע יְהוֹשֻׁעַ וְלֹא מֹשֶׁה, מִשּׁוּם שֶׁנִּטְלָה אוֹתָהּ רָעָה אֶת אוֹר הַלְּבָנָה שֶׁאָחַז בָּהּ יְהוֹשֻׁעַ, וּמֹשֶׁה שֶׁהָיָה אָחוּז בַּשֶּׁמֶשׁ לֹא שָׁמַע, וְכָל הָאוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם נֶחְשַׁךְ מִשּׁוּם אוֹתָהּ רָעָה שֶׁנִּדְבְּקָה בָּהֶם. כֵּיוָן שֶׁמָּחַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל חֲטָאֵיהֶם, אָז וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֵלֶּה הַדְּבָרִים וְגוֹ', שֶׁהֵרֵי אוֹתוֹ עֵרֶב רַב הָעָבַר מֵהֶם. **רִבִּי** אֶלְעָזָר וְרִבִּי יוֹסֵי הָיוּ יוֹשְׁבִים לַיְלָה אֶחָד וּמִתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה טֶרֶם שֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה. בֵּין כָּךְ קָרָא הַגֶּבֶר. בֵּרְכוּ בִּרְכָה. (אָמַר לוֹ רִבִּי אֶלְעָזָר, כְּעֵת הוּא הַזְּמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס בְּגַן עֵדֶן לְהִשְׁתַּעְשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים. אָמַר לוֹ רִבִּי יוֹסֵי, לָמָּה מִשְׁתַּעְשֵׁעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא) בָּכָה רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, בֹּא וּרְאֵה, עַד כָּאן זְעָזַע הַקָּדוֹשׁ

אִזְדַּעְזָע, תְּלָת מְאָה וְתִשְׁעִין רְקִיעִין, וּבָטַשׁ בְּהוּ, וּבָכָה עַל חָרְבַּן בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְאוֹרִיד תְּרֵין דִּמְעִין לְגוֹ יַמָּא רַבָּא, וְאַדְכַּר לִבְנוֹהִי מִגּוֹ בִּכְיָה.

בְּגִין דִּלְתְלַת סִטְרִין אִתְפְּלַג לֵיוְיָא, בִּתְרֵיסַר שַׁעְתֵּי דַהֲווֹ רְשִׁימִין בֵּיהּ, וְאִי אִתּוֹסְפָן שַׁעְתֵּי בְּלֵיוְיָא, אִינּוּן שַׁעְתֵּי דְּמִתּוֹסְפָאן, דִּיקָמָא אִינּוּן, וְלָא אִתְחַשִּׁיבוּ מִלֵּיוְיָא, בַּר תְּרֵיסַר דְּאִינּוּן דִּילֵהּ. וְאִינּוּן תְּרֵיסַר, אִתְפְּלָגוּ לִתְלַת סִטְרִין, וּתְלַת מַשְׁרְיָין דְּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין, אִתְפְּלָגוּ (ס"א אִתְמָנוּן) בְּאִינּוּן תְּלַת סִטְרִין.

מַשְׁרְיָיא קַדְמָאָה, אִתְמַנָּא בְּאַרְבָּעָה שַׁעְתֵּי קָמַיְיתָא, דְּשֵׁירוּתָא דְּלֵיוְיָא, לְשַׁבְּחָא לְמָאֲרֵיהוֹן, וּמָה קָאַמְרֵי. (תהלים כד) לַיְיָ' הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ וְגוֹ', כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְגוֹ', מִי יַעֲלֶה בְהַר

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים רְקִיעִים וְהִכָּה בָּהֶם, וּבָכָה עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהוֹרִיד שְׁתֵּי דְמָעוֹת לְתוֹךְ הַיָּם הַגָּדוֹל וְנִזְכַּר בְּבָנָיו מִתּוֹךְ בְּכִיָּה.

מִשּׁוּם שֶׁהַלַּיְלָה נֶחֱלָק לִשְׁלֹשָׁה צְדָדִים בִּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת שֶׁהָיוּ רְשׁוּמִים בּוֹ, וְאִם נוֹסְפוֹת שְׁעוֹת הַלַּיְלָה, אוֹתָן שָׁעוֹת שֶׁנּוֹסְפוּ הֵן שֶׁל הַיּוֹם, וְלֹא נֶחֱשָׁבוֹת מֵהַלַּיְלָה, פְּרָט לִשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שֶׁהֵן שֶׁלּוֹ. וְאוֹתָן שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה נֶחֱלָקוֹת לִשְׁלֹשָׁה צְדָדִים, וּשְׁלֹשָׁה מַחֲנוֹת שֶׁל מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים נֶחְלְקוּ (הִתְמַנּוּ) בְּאוֹתָם שְׁלֹשָׁה צְדָדִים.

מַחֲנֶה רִאשׁוֹן מְמֻנֶּה בְּאַרְבַּע שָׁעוֹת רִאשׁוֹנוֹת שֶׁל רֵאשִׁית הַלַּיְלָה לְשַׁבֵּחַ אֶת אֲדוֹנָם. וּמַה הֵם אוֹמְרִים? (תהלים כד) לַה' הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ וְגוֹ', כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְגוֹ', מִי יַעֲלֶה בְהַר ה' וְגוֹ', נְקִי

יְיָ' וְגוֹ', נְקִי כַּפַּיִם וּבַר לֵבָב וְגוֹ'. מָאי טַעְמָא דָא. בְּגִין דְּכַד לֵילְיָא פָּרִישׁ גַּדְפּוֹי עַל עָלְמָא, כְּדֵין, כָּל בְּנֵי עָלְמָא טַעֲמִין טַעֲמָא דְמוֹתָא, וְנַפְקֵי נִשְׁמָתַיְיהוּ לְסַלְקָא לְעֵילָא, וְאִינּוּן מַלְאָכִין קַיְימִין וְקָא אַמְרֵי, מִי יַעֲלֶה בְהַר יְיָ'. הַר יְיָ', דָּא הַר הַבַּיִת. מְקוֹם קָדְשׁוֹ, דָּא עֲזָרַת יִשְׂרָאֵל. כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, הָכִי נָמֵי לְתַתָּא.

בְּגִין דִּבְכָל רְקִיעָא וּרְקִיעָא, כַּמָּה מְמָנָן, וּכְמָה סַרְכִין קַיְימִין תַּמָּן. וְכַד נִשְׁמָתִין נָפְקִין, בָּעָאן לְסַלְקָא לְעֵילָא, וְאִי לָא זַכְיָין אִינּוּן דַּחְיָין לוֹן לְבַר, וְאַזְלִין וְשָׁאטִין בְּעָלְמָא, וְנַטְלִין לוֹן כַּמָּה חֲבִילֵי טְהִירִין, וְאוֹדְעִין לוֹן מִלִּין כְּדִיבָן, וּלְזִמְנִין מִלִּין דִּקְשׁוֹט, מִמַּה דְּאָתֵי לְזְמַן קָרִיב, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ.

לשון הקודש

כַּפַּיִם וּבַר לֵבָב וְגוֹ'. מָה הַטַּעַם שֶׁל זֶה? מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר הַלַּיְלָה פּוֹרֵשׂ כְּנָפָיו עַל הָעוֹלָם, אָז כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם טוֹעֲמִים טַעַם הַמָּוֶת וְיוֹצֵאת נִשְׁמָתָם לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, וְאוֹתָם מַלְאָכִים עוֹמְדִים וְאוֹמְרִים, מִי יַעֲלֶה בְהַר ה'. הַר ה' – זֶה הַר הַבַּיִת. מְקוֹם קָדְשׁוֹ – זֶה עֲזֶרֶת יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, כָּךְ גַּם לְמַטָּה.

מִשּׁוּם שֶׁבְּכָל רָקִיעַ וְרָקִיעַ כַּמָּה מְמֻנִּים וְכַמָּה שָׂרִים עוֹמְדִים שָׁם, וּכְשֶׁהַנְּשָׁמוֹת יוֹצְאוֹת, רוֹצוֹת לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, וְאִם אֵינָן זוֹכוֹת דּוֹחִים אוֹתָן הַחוּצָה, וְהוֹלְכוֹת וּמְשׁוֹטְטוֹת בָּעוֹלָם, וְלוֹקְחִים אוֹתָן כַּמָּה קְבוּצוֹת שֶׁל רוּחוֹת וּמוֹדִיעִים לָהֶם דְּבָרִים כּוֹזְבִים, וְלִפְעָמִים דִּבְרֵי אֱמֶת מִמַּה שֶׁעָתִיד לָבֹא בַּזְּמַן הַקָּרוֹב, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ.

וְאִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּיא, אָזְלִין וְשָׁאטָן לְעֵילָא, וּפַתְחִין לוֹן פִּתְחִין, וְסַלְקִין לוֹן לְגוֹ הַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי הַר יְיָ', כְּגַוְונָא דְרָזָא דְהַר הַבַּיִת לְתַתָּא. וּמִתַּמָּן עָאלִין לְגוֹ הַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי מְקוֹם קָדְשׁוֹ. דְּתַמָּן אִתְחַזְיָין כָּל נִשְׁמָתִין לְקָמֵי מָארֵיהוֹן. כְּגַוְונָא דָא הַהוּא אֲתָר, דְּאִתְחָזוּן יִשְׂרָאֵל קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲתָר דְּאִקְרֵי עֲזָרַת יִשְׂרָאֵל. בְּשַׁעֲתָא דְנִשְׁמָתִין קַיְימִין תַּמָּן, כְּדֵין חֶדְוָה דְּמָארֵיהוֹן, לְאִתְתַּקְנָא בְהוּ אֲתָר, דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. וְתַמָּן רְשִׁימִין כָּל עוֹבָדֵיהוֹן וְזַכְוָון דִּלְהוֹן.

מַשְׁרְיָיא תִּנְיָינָא, אִתְמַנָּא בְּאַרְבַּע שַׁעְתֵּי אַחֲרָנִין, וְלָא אַמְרֵי שִׁירָתָא, בַּר תְּרֵי שַׁעְתֵּי, עַד דְּאִתְפְּלַג לֵילְיָא, וְעָאל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן.

לשון הקודש

וְאוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים הוֹלְכוֹת וּמְשׁוֹטְטוֹת לְמַעְלָה, וּפוֹתְחִים לָהֶם פְּתָחִים, וּמַעֲלִים אוֹתָן לְתוֹךְ אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא הַר ה', כְּמוֹ הַסּוֹד שֶׁל הַר הַבַּיִת לְמַטָּה, וּמִשָּׁם נִכְנָסִים לְתוֹךְ אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא מְקוֹם קָדְשׁוֹ, שֶׁשָּׁם נִרְאוֹת כָּל הַנְּשָׁמוֹת לִפְנֵי אֲדוֹנָם. כְּמוֹ כֵּן אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּרְאוּ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא עֶזְרַת יִשְׂרָאֵל. בְּשָׁעָה שֶׁהַנְּשָׁמוֹת עוֹמְדוֹת שָׁם, אֲזַי שִׂמְחַת רִבּוֹנָם הִיא, לְתַקֵּן בָּהֶם הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְשָׁם רוֹשְׁמִים אֶת כָּל מַעֲשֵׂיהֶם וּזְכֻיּוֹתֵיהֶם.

מַחֲנֶה שֵׁנִי מְמֻנֶּה בְּאַרְבַּע שָׁעוֹת אֲחֵרוֹת, וְאֵינָם אוֹמְרִים שִׁירָה, פְּרָט לִשְׁעָתַיִם, עַד שֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה וְנִכְנָס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְגַן עֵדֶן.

וְאִלֵּין אִינּוּן אֲבֵלֵי צִיּוֹן, וְאִינּוּן דְּבָכוּ עַל חָרְבַּן בֵּי מַקְדְּשָׁא. וּבְשֵׁירוּתָא דְּאַרְבַּע שַׁעְתֵּי אֶמְצָעַיָּן, פַּתְחֵי וְאַמְרֵי, (תהלים קלז) עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם בָּכִינוּ וְגוֹ', וְאִלֵּין אִינּוּן דְּבָכוּ עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל, עִמְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, (דף קצ"ו ע"א) מִמַּשְׁמַע דִּכְתִיב גַּם בָּכִינוּ. וּמְנָלָן דְּבָכוּ תַּמָּן. דִּכְתִיב, (ישעיה לג) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה. מַהוּ חוּצָה. דָּא בָבֶל, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ אוֹזְפוּהָ לִשְׁכִינָה עַד בָּבֶל. וְתַמָּן בָּכוּ עִמְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא פַּתְחֵי בְהַאי, וּמְסַיְּימֵי זְכוֹר יְיָ' לִבְנֵי אֱדוֹם וְגוֹ'.

כְּדֵין אִתְעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדַרְגּוֹי, וּבָטַשׁ בְּרִקִּיעִין כִּדְאַמָּרָן, וְאִזְדַּעֲזָעוּ תְּרֵיסַר אַלְפֵּי עָלְמִין, וְגָעֵי וּבָכֵי, דִּכְתִיב, (ירמיה כה) יְיָ' מִמָּרוֹם יִשְׁאָג וּמִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ שָׁאוֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ,

לשון הקודש

וְאֵלֶּה הֵם אֲבֵלֵי צִיּוֹן וְאוֹתָם שֶׁבּוֹכִים עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וּבִתְחִלַּת אַרְבַּע הַשָּׁעוֹת הָאֶמְצָעִיּוֹת פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, (תהלים קלז) עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם בָּכִינוּ וְגוֹ', וְאֵלֶּה הֵם שֶׁבּוֹכִים עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל עִם יִשְׂרָאֵל, מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב גַּם בָּכִינוּ. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁבּוֹכִים שָׁם? שֶׁכָּתוּב הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה. מַה זֶּה חֻצָה? זוֹ בָּבֶל, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם לִוּוּ אֶת הַשְּׁכִינָה עַד בָּבֶל, וְשָׁם הֵם בָּכוּ עִם יִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה פּוֹתְחִים בָּזֶה, וּמְסַיְּמִים: זְכֹר ה' לִבְנֵי אֱדוֹם וְגוֹ'.

וְאָז מִתְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲלוֹתָיו וּמַכֶּה בָּרְקִיעִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, וּמִזְדַּעְזְעִים שְׁנֵים עָשָׂר אַלְפֵי עוֹלָמוֹת וְגוֹעִים וּבוֹכִים, שֶׁכָּתוּב (ירמיה כה)

וְאַדְכַּר לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, וְאָחִית תְּרֵין דִּמְעִין לְגוֹ יַמָּא רַבָּא. וּכְדֵין אִתְּעַר שַׁלְהוֹבִיתָא חַד דְּבִסְטַר צָפוֹן, וּבָטַשׁ רוּחָא חַד דְּבִסְטַר צָפוֹן בְּהַהוּא שַׁלְהוֹבִיתָא, וְאַזְלָא וְשָׁאֲטָא בְּעָלְמָא, וְהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְּפְּלַג לֵילְיָא, וְשַׁלְהוֹבִיתָא אַזְלָא וּבָטַשׁ בְּגַדְפּוֹי דְּתַרְנְגוֹלָא, וְקָאֲרֵי, כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵית לֵיהּ נַיְיחָא עַד דְּעָאל לְגִנְתָּא דְּעֵדֶן לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא בְּנִשְׁמָתֵהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא. וְסִימָן (אסתר ז) **כִּי נִמְכַּרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי וְגוֹ'. וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי הוּא זֶה וְגוֹ', וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל גִּנַּת הַבִּיתָן וְגוֹ'.**

בְּשַׁעְתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, **כְּדֵין כָּל אִינּוּן אִילָנִין דְּגִנְתָּא, וְכָל אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּיא, פַּתְחֵי וְאַמְרֵי,** (תהלים כד) **שְׂאוּ**

לשון הקודש

ה' מִמָּרוֹם יִשְׁאָג וּמִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ. וְנִזְכָּר בְּיִשְׂרָאֵל, וּמוֹרִיד שְׁתֵּי דְּמָעוֹת לְתוֹךְ הַיָּם הַגָּדוֹל, וְאָז מִתְעוֹרֶרֶת שַׁלְהֶבֶת אַחַת שֶׁבְּצַד צָפוֹן, וּמַכֶּה רוּחַ אֶחָד שֶׁבְּצַד צָפוֹן בְּאוֹתָהּ הַשַּׁלְהֶבֶת, וְהוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט בָּעוֹלָם. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה נֶחֱלַק הַלַּיְלָה, וְהַשַּׁלְהֶבֶת הוֹלֶכֶת וּמַכָּה בְּכַנְפֵי הַתַּרְנְגוֹל וְקוֹרֵא, אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס לְגַן עֵדֶן.

וְלַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא אֵין מְנוּחָה עַד שֶׁנִּכְנָס לְגַן עֵדֶן לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים. וְהַסִּימָן – כִּי נִמְכַּרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי וְגוֹ'. (אסתר ז) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי הוּא זֶה וְגוֹ', וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל גִּנַּת הַבִּיתָן וְגוֹ'.

בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְגַן עֵדֶן, אָז כָּל אוֹתָם עֲצֵי הַגָּן וְכָל אוֹתָן

שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְגוֹ'. מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד וְגוֹ'. שְׁאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְגוֹ'. וּבְשַׁעֲתָא דְּנִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא דִּי בְאַרְעָא אָהַדְּרוּ לְגוּפַיְיהוּ, כְּדֵין אַתְקִיפוּ בְּהוּ כָּל אִינּוּן מַלְאָכִין, וְאַמְרֵי (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת יְיָ' כָּל עַבְדֵי יְיָ'. וְאוֹלִיפְנָא דְּדָא מַשְׁרְיָיא תְּלִיתָאָה קָא אַמְרֵי דָא, בְּאַרְבַּע שַׁעְתֵּי בַּתְרַיְיתָא.

וְקָאַמְרֵי שִׁירָתָא, עַד דְּסָלִיק נְהוֹרָא דְצַפְרָא, דִּכְדֵין מְשַׁבְּחִין לְמָרֵיהוֹן כָּל אִינּוּן כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, וְכָל אִינּוּן מַלְאָכִין עִלָּאִין, דִּי שֶׁלְטָנֵיהוֹן בִּימָמָא, כֻּלְּהוּ מְשַׁבְּחָן לְמָארֵיהוֹן, וְאַמְרֵי שִׁירָתָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

בְּשַׁעֲתָא דְשִׁמְשָׁא נָפִיק, בִּימָמָא, יִשְׂרָאֵל נָטְלֵי שִׁירָתָא לְתַתָּא, וְשִׁמְשָׁא לְעֵילָא,

לשון הקודש

נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, (תהלים כד) שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְגוֹ'. מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד וְגוֹ'. שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְגוֹ'. וּבְשָׁעָה שֶׁנִּשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁבָּאָרֶץ חוֹזְרוֹת לְגוּפָן, אָז מַחֲזִיקִים בָּהֶם כָּל אוֹתָם מַלְאָכִים, וְאוֹמְרִים (שם קלד) הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה'. וְלָמַדְנוּ שֶׁזֶּה הַמַּחֲנֶה הַשְּׁלִישִׁי שֶׁאוֹמֵר אֶת זֶה בְּאַרְבַּע הַשָּׁעוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת.

וְאוֹמְרִים שִׁירָה עַד שֶׁעוֹלֶה אוֹר הַבֹּקֶר, וְאָז מְשַׁבְּחִים אֶת אֲדוֹנָם כָּל אוֹתָם כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְכָל אוֹתָם הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁשִּׁלְטוֹנָם בַּיּוֹם, כֻּלָּם מְשַׁבְּחִים אֶת אֲדוֹנָם וְאוֹמְרִים שִׁירָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בַּיּוֹם, יִשְׂרָאֵל נוֹטְלִים שִׁירָה לְמַטָּה, וְהַשֶּׁמֶשׁ לְמַעְלָה,

דִּכְתִיב, (תהלים עב) יִירָאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ. בְּשַׁעֲתָא דְנָטִיל שִׁמְשָׁא בְּגַלְגְּלוֹי, פָּתַח קַל נְעִימוּתָא, וְאָמַר שִׁירָתָא. וּמַאי שִׁירָתָא קָאַמְרֵי. (תהלים קה) הוֹדוּ לַיְיָ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ וְגוֹ'. (תהלים קה) שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ לוֹ וְגוֹ'. וְיִשְׂרָאֵל מְשַׁבְּחָן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּימָמָא, עִם שִׁמְשָׁא. הָדָא הוּא דִכְתִיב יִירָאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ, וְאַף עַל גַּב דְּהָא אוֹקִימְנָא לְהַאי קְרָא, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אִלְמָלֵא דִבְנֵי עָלְמָא אֲטִימִין לִבָּא וּסְתִימִין עַיְינִין לָא יַכְלִין לְמֵיקָם מִקָּל נְעִימוּתָא דְגַלְגָּלָא דְשִׁמְשָׁא, כַּד נָטִיל (וְנָפִיק) וּמְשַׁבַּח קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אַדְהָכִי דְּאִתְעַסְּקוּ בְּאוֹרַיְיתָא, נָהַר יְמָמָא. קָמוּ וְאָתוּ לְקָמֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, כֵּיוָן דְּחָמָא לוֹן, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר בְּרִי, אַנְתְּ וְחַבְרַיָּיא אַסְתִּימוּ גַּרְמַיְיכוּ אִלֵּין תְּלַת יוֹמִין, דְּלָא תִּפְקוּן לְבַר

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב יִירָאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ. בְּשָׁעָה שֶׁנּוֹסֵעַ הַשֶּׁמֶשׁ בְּגַלְגָּלָיו, פּוֹתֵחַ בְּקוֹל נְעִימָה וְאוֹמֵר שִׁירָה. וְאֵיזוֹ שִׁירָה אוֹמְרִים? (תהלים קד) הוֹדוּ לַה' קִרְאוּ בִשְׁמוֹ וְגוֹ'. (שם) שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ לוֹ וְגוֹ'. וְיִשְׂרָאֵל מְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּיּוֹם עִם הַשֶּׁמֶשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם עב) יִירָאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִלְמָלֵא שֶׁבְּנֵי הָעוֹלָם הֵם אֲטוּמֵי לֵב וּסְתוּמֵי עֵינַיִם, לֹא יְכוֹלִים לַעֲמֹד מִקּוֹל הַנְּעִימָה שֶׁל גַּלְגַּל הַשֶּׁמֶשׁ כְּשֶׁנּוֹסֵעַ (וְיוֹצֵא) וּמְשַׁבֵּחַ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

בֵּינְתַּיִם שֶׁהִתְעַסְּקוּ בַתּוֹרָה, הֵאִיר הַיּוֹם. קָמוּ וְהָלְכוּ לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתָם, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר בְּנִי, אַתָּה וְהַחֲבֵרִים, הַסְתִּירוּ עַצְמְכֶם שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הַלָּלוּ שֶׁלֹּא תֵצְאוּ הַחוּצָה, כִּי

בְּגִין דְּמַלְאָךְ הַמָּוֶת אִשְׁתְּכַח בְּמָתָא, וְאִית לֵיהּ רְשׁוּ לְחַבְּלָא, וְכֵיוָן דְּאִתְיְיהִיב לֵיהּ רְשׁוּ לְחַבְּלָא, יְכִיל לְחַבְּלָא, לְכָל מָאן דְּאִתְחָזֵי קַמֵּיהּ.

וְתוּ דְּבַר נָשׁ דְּאִתְחָזֵי קַמֵּיהּ, סָלִיק וְאַסְטֵי עָלֵיהּ, וְאַדְכַּר חוֹבוֹי, וּבָעֵי דִּינָא מִקַּמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא אִתְעָדֵי מִתַּמָּן, עַד דְּאִתְדָּן הַהוּא בַּר נָשׁ, וְאִתְיְיהִיב לֵיהּ רְשׁוּ וְקָטִיל לֵיהּ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָאֱלֹהִים, רוּבָּא דְּעָלְמָא, לָא מִיתוּ, עַד לָא מָטָא זִמְנַיְיהוּ, בַּר דְּלָא יַדְעֵי לְאִסְתַּמְּרָא גַּרְמַיְיהוּ, דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דְּמִיתָא אַפְּקֵי לֵיהּ מִבֵּיתֵיהּ לְבֵי קִבְרֵי, מַלְאָךְ הַמָּוֶת אִשְׁתְּכַח בֵּינֵי נְשֵׁי, אֲמַאי בֵּינֵי נְשֵׁי. דְּהָכִי הוּא אוֹרְחוֹי, מִיּוֹמָא דְּפַתֵּי לְחַוָּה, וּבְגִינָהּ גָּרִים מוֹתָא לְכָל עָלְמָא. וְעַל דָּא (כד) קָטִיל בַּר נָשׁ, וְגוּבְרֵי אִשְׁתְּכָחוּ עִם מִיתָא, עָאל בֵּינֵי נְשֵׁי בְּאָרְחָא.

לשון הקודש

מַלְאַךְ הַמָּוֶת נִמְצָא בָּעִיר, וְיֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְהַשְׁחִית, וְכֵיוָן שֶׁנִּתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְהַשְׁחִית, יָכוֹל לְהַשְׁחִית אֶת כָּל מִי שֶׁנִּרְאֶה לְפָנָיו.

וְעוֹד, שֶׁאָדָם שֶׁנִּרְאֶה לְפָנָיו, הוּא עוֹלֶה וּמַסְטִין עָלָיו וּמַזְכִּיר חֲטָאָיו, וּמְבַקֵּשׁ דִּין מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא זָז מִשָּׁם עַד שֶׁנִּדּוֹן אוֹתוֹ הָאָדָם וְנִתֶּנֶת לוֹ רְשׁוּת וְהוֹרֵג אוֹתוֹ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הָאֱלֹהִים, רֹב הָעוֹלָם לֹא מֵתִים טֶרֶם מַגִּיעַ זְמַנָּם, רַק כְּשֶׁלֹּא יָדְעוּ לִשְׁמֹר עַצְמָם, שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁמּוֹצִיאִים אֶת הַמֵּת מִבֵּיתוֹ לְבֵית הַקְּבָרוֹת, מַלְאַךְ הַמָּוֶת נִמְצָא בֵּין הַנָּשִׁים. וְלָמָּה בֵּין הַנָּשִׁים? שֶׁכָּךְ הִיא דַּרְכּוֹ מִיּוֹם שֶׁפִּתָּה אֶת חַוָּה, וּבִגְלָלָהּ

וְאִית לֵיהּ רְשׁוּ, לְמִקְטַל בְּנֵי נָשָׁא, וְאִסְתָּכַּל בְּאַנְפֵּיהוּ בְּאָרְחָא דְּאִתְחֲזִיאוּ קַמֵּיהּ, מִשַּׁעֲתָא דְּמָפְקֵי לֵיהּ מִבֵּיתֵיהּ לְבֵי קִבְרֵי, עַד דְּאָהַדְּרוּ לְבֵיתֵיהוּ וּבְגִינֵיהוֹן גָּרִים מוֹתָא לְכַמָּה גּוּבְרִין בְּעָלְמָא, עַד לָא מָטָא זִמְנֵיהוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (משלי יג) וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. בְּגִין דְּסָלִיק וְאַסְטִין, וְאַדְכַּר חוֹבוֹי דְּבַר נָשׁ קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְדַּן עַל אִינּוּן חוֹבִין וְאִסְתַּלָּק עַד לָא מָטָא זִמְנֵיהּ.

מָאי תַּקָּנְתֵּיהּ. בְּשַׁעֲתָא דְּנַטְלֵי מֵיתָא לְבֵי קִבְרֵי, יֶהְדַּר בַּר נָשׁ (דף קצ"ו ע"ב) אַנְפּוֹי וְיִשְׁבּוֹק לְנָשֵׁי בָתַר כַּתְפּוֹי. וְאִי אִינּוּן מִקַּדְמֵי, יְהַךְ לַאֲחוֹרָא, בְּגִין דְּלָא יִתְחָזֵי עִמְּהוֹן אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. וּלְבָתַר דִּמְהַדְּרֵי מִבֵּי קִבְרֵי, לָא יֶהְדַּר בְּהַהוּא אָרְחָא

לשון הקודש

גָּרַם מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם, וְעַל זֶה (כַּאֲשֶׁר) הוֹרֵג אָדָם, וְהָאֲנָשִׁים נִמְצָאִים עִם הַמֵּת, וְנִכְנָס בֵּין הַנָּשִׁים בַּדֶּרֶךְ.

וְיֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לַהֲרֹג בְּנֵי אָדָם, וּמִסְתַּכֵּל בִּפְנֵיהֶם בַּדֶּרֶךְ שֶׁנִּרְאִים לְפָנָיו, מִשָּׁעָה שֶׁמּוֹצִיאִים אוֹתוֹ מִבֵּיתוֹ לְבֵית הַקְּבָרוֹת עַד שֶׁחוֹזְרִים לְבֵיתָם, וּבִגְלָלָם גּוֹרֵם מָוֶת לְכַמָּה גְּבָרִים בָּעוֹלָם טֶרֶם שֶׁמַּגִּיעַ זְמַנָּם. וְעַל זֶה כָּתוּב, (משלי יג) וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. מִשּׁוּם שֶׁעוֹלֶה וּמַסְטִין וּמַזְכִּיר חֲטָאֵי הָאָדָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנִדּוֹן עַל אוֹתָם חֲטָאִים וּמִסְתַּלֵּק טֶרֶם הִגִּיעַ זְמַנּוֹ.

וּמַה תַּקָּנָתוֹ? בְּשָׁעָה שֶׁנּוֹטְלִים אֶת הַמֵּת לְבֵית הַקְּבָרוֹת, יַחֲזִיר אָדָם פָּנָיו וְיַעֲזֹב אֶת הַנָּשִׁים אַחַר כְּתֵפָיו. וְאִם הֵן מַקְדִּימוֹת, יֵלֵךְ לְאָחוֹר, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְרָאֶה עִמָּהֶן פָּנִים בְּפָנִים. וְאַחַר

דְּנָשֵׁי קַיְימָן, וְלָא יִסְתָּכַּל בְּהוּ כְּלַל, אֶלָּא יִסְטֵי בְּאָרְחָא אַחֲרָא. וּבְגִין דִּבְנֵי נָשָׁא לָא יַדְעֵי, וְלָא מִסְתַּכְּלִן דָּא רוּבָּא דְּעָלְמָא, אִתְּדָנוּ בְּדִינָא, וְאִסְתַּלָּקוּ עַד לָא מָטָא זִמְנַיְיהוּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אִי הָכִי, טָב לֵיהּ לְבַר נָשׁ דְּלָא יוֹזִיף לְמִיתָא. אֲמַר לֵיהּ לָא. דְּהָא בַּר נָשׁ דְּאִסְתָּמַר כְּהַאי גַּוְונָא, אִתְחֲזֵי לְאַרְכָּא דְיוֹמִין, וְכָל שֶׁכֵּן לְעָלְמָא דְאָתֵי.

תָּא חֲזֵי, לָאו לְמַגְּנָא אַתְקִינוּ קַדְמָאֵי שׁוֹפָר, לְאַמְשָׁכָא מִיתָא מִן בֵּיתָא לְבֵי קִבְרֵי. אִי תֵּימָא דְעַל מֵיתָא וִיקָרָא דִילֵיהּ לְחוּד אִיהוּ. לָא. אֶלָּא, בְּגִין לְאַגְּנָא עַל חַיָּיא, דְּלָא יִשְׁלוֹט עָלַיְיהוּ מַלְאָךְ הַמָּוֶת, לְאַסְטָאָה לְעֵילָא וְיִסְתַּמְרוּן מִנֵּיהּ.

לשון הקודש

שֶׁחוֹזְרִים מִבֵּית הַקְּבָרוֹת, לֹא יַחֲזֹר בְּאוֹתָהּ דֶּרֶךְ שֶׁעוֹמְדוֹת הַנָּשִׁים וְלֹא יִסְתַּכֵּל בָּהֶן כְּלָל, אֶלָּא יִסְטֶה לְדֶרֶךְ אַחֶרֶת. וּמִשּׁוּם שֶׁבְּנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִתְבּוֹנְנִים בָּזֶה, רֹב הָעוֹלָם נִדּוֹנִים בְּדִין וּמִסְתַּלְּקִים טֶרֶם הִגִּיעַ זְמַנָּם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם כָּךְ, טוֹב לוֹ לָאָדָם שֶׁלֹּא יְלַוֶּה אֶת הַמֵּת. אָמַר לוֹ, לֹא, שֶׁהֲרֵי אָדָם שֶׁנִּשְׁמָר כְּמוֹ זֶה, רָאוּי לַאֲרִיכוּת יָמִים, וְכָל שֶׁכֵּן לָעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא וּרְאֵה, לֹא לְחִנָּם תִּקְּנוּ הָרִאשׁוֹנִים שׁוֹפָר לִמְשֹׁךְ מֵת מֵהַבַּיִת לְבֵית הַקְּבָרוֹת. וְאִם תֹּאמַר שֶׁעַל הַמֵּת וּכְבוֹדוֹ לְבַד זֶה – לֹא! אֶלָּא כְּדֵי לְהָגֵן עַל הַחַיִּים שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם מַלְאַךְ הַמָּוֶת לְהַסְטִין לְמַעְלָה וְיִשָּׁמְרוּ מִמֶּנּוּ.

פְּתַח וְאָמַר, (במדבר י) וְכִי תָבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל הַצַּר הַצּוֹרֵר אֶתְכֶם וְגוֹ', וְדַיְיקְנָא עַל הַצַּר, דָּא מַלְאָךְ הַמָּוֶת. הַצּוֹרֵר אֶתְכֶם תָּדִיר, וְקָטִיל לִבְנֵי נָשָׁא, (וְאַעִיק לוֹן לְחַיֵּי) וּבָעֵי לְקָטְלָא אַחֲרָנִין. מָאי תַּקָּנְתֵּיהּ. וַהֲרַעוֹתָם. אִם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּהוּא יוֹמָא דְדִינָא לְעֵילָא, הַאי מַלְאָךְ הַמָּוֶת נָחִית לְתַתָּא, בְּגִין לְאַשְׁגָּחָא בְעוֹבָדִין דִּבְנֵי נָשָׁא, וּלְסַלְקָא לְעֵילָא לְאַסְטָאָה לוֹן. וְיִשְׂרָאֵל דְּיַדְעֵי דְּהָא מַלְאָךְ הַמָּוֶת נָחִית לְתַתָּא וְסָלִיק לְעֵילָא, בְּגִין לְמֶהֱוֵי קַטֵּיגוֹרָא עָלַיְיהוּ. מְקַדְּמֵי בַשּׁוֹפָר לְיַבְּבָא עָלֵיהּ, דְּלָא יְכִיל לוֹן וּלְאַגָּנָא עָלַיְיהוּ.

וְכָל שֶׁכֵּן בְּשַׁעֲתָא דְעָבִיד דִּינָא וְקָטִיל בְּנֵי נָשָׁא, וְאִשְׁתְּכַח לְתַתָּא. וְכָל שֶׁכֵּן בְּשַׁעֲתָא דְאַזְלֵי לְבֵי קִבְרֵי, וְאָהַדְּרוּ מִבֵּי קִבְרֵי, דְּהָא בְשַׁעֲתָא דְנָשֵׁי נָטְלֵי רַגְלַיְיהוּ עִם מִיתָא, אִיהוּ נָחִית וְאִשְׁתְּכַח

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, (במדבר י) וְכִי תָבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל הַצַּר הַצּוֹרֵר אֶתְכֶם וְגוֹ'. וְדַיְיקְנוּ עַל הַצַּר, זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת, הַצּוֹרֵר אֶתְכֶם תָּמִיד וְהוֹרֵג בְּנֵי אָדָם, (וּמַצִּיק לַחַיִּים) וְרוֹצֶה לַהֲרֹג אֲחֵרִים. מַהִי תַּקָּנָתוֹ? וַהֲרַעֹתָם. אִם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין לְמַעְלָה, מַלְאַךְ הַמָּוֶת הַזֶּה יוֹרֵד לְמַטָּה כְּדֵי לְהַשְׁגִּיחַ עַל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם וְלַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְהַסְטִין עֲלֵיהֶם. וְיִשְׂרָאֵל שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁהֲרֵי מַלְאַךְ הַמָּוֶת יוֹרֵד מַטָּה וְעוֹלֶה לְמַעְלָה כְּדֵי לִהְיוֹת קָטֵגוֹר עֲלֵיהֶם, מְקַדְּמִים בַּשּׁוֹפָר לְיַבֵּב עָלָיו שֶׁלֹּא יוּכַל לָהֶם, וּלְהָגֵן עֲלֵיהֶם.

וְכָל שֶׁכֵּן בְּשָׁעָה שֶׁעוֹשֶׂה דִּין וְהוֹרֵג בְּנֵי אָדָם וְנִמְצָא לְמַטָּה, וְכָל שֶׁכֵּן בְּשָׁעָה שֶׁהוֹלְכִים לְבֵית הַקְּבָרוֹת וְחוֹזְרִים מִבֵּית

קָמַיְיהוּ, דִּכְתִיב, (משלי ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת, יוֹרְדוֹת לְמַאן. לְהַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי מָוֶת. וְעַל דָּא חַוָּה גַּרְמַת מוֹתָא לְכָל עָלְמָא, רַחֲמָנָא לִשֵׁזְבִינָן.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (משלי ל) כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת וְגוֹ'. וְהָא אוֹקִימְנָא. אֲבָל כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת, דָּא הוּא מַלְאָךְ הַמָּוֶת, וְהָכִי הוּא, וְהָכִי אִקְרֵי. אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ, אוֹקִידַת עָלְמָא בְּשַׁלְהוֹבוֹי, וְקַטְלַת בְּנֵי נָשָׁא עַד לָא מָטָא זִמְנַיְיהוּ, וְאָמְרָה לֹא פָּעַלְתִּי אָוֶן, דְּהָא דִינָא בָעָא עָלַיְיהוּ, וְאִשְׁתְּכָחוּ בְּחוֹבִין, וּבְדִינָא קְשׁוֹט מִיתוּ.

בְּשַׁעֲתָא דְּעָבְדוּ יִשְׂרָאֵל יַת עֶגְלָא, וּמִיתוּ כָּל אִינּוּן אוּכְלוֹסִין, הָוָה מַלְאָךְ הַמָּוֶת אִשְׁתְּכַח בֵּינֵי נְשֵׁי, בְּגוֹ מַשְׁרְיָיתָא דְּיִשְׂרָאֵל. כֵּיוָן דְּאִסְתָּכַל מֹשֶׁה, דְּהָא מַלְאָךְ הַמָּוֶת אִשְׁתְּכַח בֵּינֵי

לשון הקודש

הַקְּבָרוֹת, שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁנָּשִׁים נוֹטְלוֹת רַגְלֵיהֶן עִם הַמֵּת, הוּא יוֹרֵד וְנִמְצָא לִפְנֵיהֶם, שֶׁכָּתוּב (משלי ה) רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת. יוֹרְדוֹת לְאָן? לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא מָוֶת. וְעַל זֶה חַוָּה גָּרְמָה מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם, הָרַחֲמָן יַצִּילֵנוּ.

בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב (שם ל) כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת וְגוֹ'. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. אֲבָל כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת – זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְכָךְ הוּא, וְכָךְ נִקְרָא. אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ – שׂוֹרֶפֶת אֶת הָעוֹלָם בְּשַׁלְהֶבוֹתֶיהָ וְהוֹרֶגֶת בְּנֵי אָדָם טֶרֶם שֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּם. וְאָמְרָה לֹא פָּעַלְתִּי אָוֶן, שֶׁהֲרֵי דִּין צָרִיךְ עֲלֵיהֶם, וְנִמְצְאוּ בַּחֲטָאִים, וּבְדִין אֱמֶת הֵם מֵתוּ. **בְּשָׁעָה** שֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֵגֶל וּמֵתוּ כָּל אוֹתָם הַמּוֹנִים, הָיָה מַלְאַךְ הַמָּוֶת נִמְצָא בֵּין הַנָּשִׁים בְּתוֹךְ מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל. כֵּיוָן שֶׁהִסְתַּכֵּל מֹשֶׁה שֶׁהֲרֵי מַלְאַךְ הַמָּוֶת

נְשִׁי, וּמַשְׁרְיָיתָא דְיִשְׂרָאֵל בֵּינַיְיהוּ, מִיַּד כָּנִיש לְכָל גּוּבְרִין לְחוֹדַיְיהוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אִלֵּין גּוּבְרִין, דְכָנִיש לוֹן וְאַפְרִיש לוֹן לְחוֹדַיְיהוּ.

וּמַלְאַךְ הַמָּוֶת לָא הָוָה מִתְפְּרַשׁ מִגּוֹ נָשִׁין, עַד דְאִתּוֹקָם מַשְׁכְּנָא, דִכְתִיב וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. וַאֲפִילוּ בְשַׁעֲתָא דְנָשִׁין הָווֹ מַיְיתִין נְדָבָה לְמַשְׁכְּנָא, לָא הָוָה מִתְעֲדֵי מִבֵּינַיְיהוּ, עַד דְהָמָא מֹשֶׁה, וְיָהַב לְגוּבְרִין עֵיטָא, דְלָא יֵיתוּן בְּחִבּוּרָא חָדָא עִמְּהוֹן, וְלָא יִתְחַזּוּן אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, אֶלָּא לְבָתָר כִּתְפַיְיהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיָּבֹאוּ הָאֲנָשִׁים עַל הַנָּשִׁים (נ"א וַיָּבוֹאוּ הָאֲנָשִׁים עַל הַנָּשִׁים לָא כְתִיב, אֶלָּא וַיָּבוֹאוּ עַל) וַיָּבִיאוּ לָא כְתִיב, אֶלָּא וַיָּבֹאוּ בְאָרְחָא חָדָא לָא הָווֹ אַזְלִין, אֶלָּא לְבָתָר כַּתְפַיְיהוּ. בְּגִין דְמַלְאָךְ הַמָּוֶת לָא אִתְפְּרַשׁ מִבֵּינַיְיהוּ עַד דְאִתּוֹקָם מַשְׁכְּנָא.

לשון הקודש

נִמְצָא בֵּין הַנָּשִׁים וּמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל בֵּינֵיהֶם, מִיָּד כִּנֵּס אֶת כָּל הַגְּבָרִים לְבַדָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֵלּוּ הַגְּבָרִים, שֶׁכִּנֵּס אוֹתָם וְהִפְרִידָם לְבַדָּם.

וּמַלְאַךְ הַמָּוֶת לֹא הָיָה נִפְרָד מִתּוֹךְ הַנָּשִׁים עַד שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן, שֶׁכָּתוּב וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. וַאֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁהַנָּשִׁים הָיוּ נוֹתְנוֹת נְדָבָה לַמִּשְׁכָּן, לֹא הָיָה סָר מִבֵּינֵיהֶם, עַד שֶׁרָאָה מֹשֶׁה וְנָתַן לַגְּבָרִים עֵצָה שֶׁלֹּא יָבֹאוּ בְּחִבּוּר אֶחָד עִמָּהֶם וְלֹא יִתְרָאוּ פָּנִים בְּפָנִים, אֶלָּא אַחַר כִּתְפֵיהֶם. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּבֹאוּ הָאֲנָשִׁים עַל הַנָּשִׁים. (וַיָּבֹאוּ הָאֲנָשִׁים עַל הַנָּשִׁים לֹא כְתוּב, אֶלָּא וַיָּבֹאוּ עַל) וַיָּבִיאוּ לֹא כָתוּב, אֶלָּא וַיָּבֹאוּ. לֹא הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אַחַת, אֶלָּא

תָּא חֲזֵי, לָא אִשְׁתְּכַח בֵּינֵי נְשֵׁי, פָּחוּת מִשֶּׁבַע נָשִׁים, וְלָא פָּחוּת מֵעֶשֶׂר. וּבְאָרְחָא בְּאִתְגַּלְיָא, בְּשֶׁבַע אִשְׁתְּכַח, וּבְעֵי דִּינָא. בְּעֶשֶׂר, אַסְטֵי לְקָטְלָא. וּבְגִין דְּאִשְׁתְּכַח בֵּינַיְיהוּ בְּאָרְחָא בְּאִתְגַּלְיָא, כְּתִיב וַיָּבֹאוּ הָאֲנָשִׁים עַל הַנָּשִׁים. וְאִסְתְּמָרוּ כָּל הַהוּא יוֹמָא כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּיא, וְאִשְׁתָּדְּלוּ בְּאוֹרַיְיתָא.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (בראשית ז) וַיֹּאמֶר יְיָ' אֶל נֹחַ בֹּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתֵּבָה. הַאי קְרָא אוֹקִימְנָא, אֲבָל תָּא חֲזֵי, וְכִי לָא יְכִיל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַטְרָא לֵיהּ לְנֹחַ, בְּאֲתָר חַד בְּעָלְמָא. דְּיֵהֵא (דף קצ"ז ע"א) מַבּוּל בְּכָל עָלְמָא, וְלָא יְהֵא בְּהַהוּא אֲתָר, כְּמָה דִּכְתִיב בְּגִדְעוֹן, (שופטים ו) וַיְהִי חֹרֶב אֶל הַגִּזָּה לְבַדָּהּ. אוֹ לְנַטְרָא לֵיהּ בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב בָּהּ, (יחזקאל כב) לֹא גֶשְׁמָה בְּיוֹם זָעַם, דְּלָא נַחְתּוּ עָלָהּ מֵי טוֹפָנָא.

לשון הקודש

אַחַר כִּתְפֵיהֶן, מִשּׁוּם שֶׁמַּלְאַךְ הַמָּוֶת לֹא נִפְרַד מִבֵּינֵיהֶן עַד שֶׁהַמִּשְׁכָּן הוּקַם.

בֹּא וּרְאֵה, אֵינוֹ נִמְצָא בֵּין הַנָּשִׁים פָּחוֹת מִשֶּׁבַע נָשִׁים, וְלֹא פָּחוֹת מֵעֶשֶׂר. וּבַדֶּרֶךְ בְּגִלּוּי בְּשֶׁבַע הוּא נִמְצָא, וּמְבַקֵּשׁ דִּין. בְּעֶשֶׂר הוּא מַסְטִין לַהֲרֹג. וּמִשּׁוּם שֶׁנִּמְצָא בֵּינֵיהֶן בַּדֶּרֶךְ בְּגִלּוּי, כָּתוּב וַיָּבֹאוּ הָאֲנָשִׁים עַל הַנָּשִׁים. וְנִשְׁמְרוּ כָּל אוֹתוֹ יוֹם הַחֲבֵרִים וְעָסְקוּ בַּתּוֹרָה.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (בראשית ז) וַיֹּאמֶר ה' אֶל נֹחַ בֹּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתֵּבָה. הֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַפָּסוּק, אֲבָל בֹּא וּרְאֵה, וְכִי לֹא יָכֹל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁמֹר אֶת נֹחַ בְּמָקוֹם אֶחָד בָּעוֹלָם, שֶׁיִּהְיֶה הַמַּבּוּל בְּכָל הָעוֹלָם וְלֹא יִהְיֶה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּגִדְעוֹן (שופטים

אֶלָּא, כֵּיוָן דִּמְחַבְּלָא נָחַת לְעָלְמָא, מָאן דְּלָא סָגִיר גַּרְמֵיהּ, וְאִשְׁתְּכַח קָמֵיהּ בְּאִתְגַּלְיָיא, אִתְחַיָּיב בְּנַפְשֵׁיהּ, דְּאִיהוּ קָטִיל גַּרְמֵיהּ. מַנָּא לָן. מִלּוֹט, דִּכְתִיב, (בראשית יט) הִמָּלֵט עַל נַפְשֶׁךָ אַל תַּבִּיט אַחֲרֶיךָ. מָאי טַעֲמָא אַל תַּבִּיט אַחֲרֶיךָ. בְּגִין דִּמְחַבְּלָא אָזִיל בָּתַר כַּתְפּוֹי, וְאִי אָהֲדָר רֵישֵׁיהּ, וְאִסְתָּכַל בֵּיהּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, יְכִיל לְנַזְקָא לֵיהּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית ז) וַיִּסְגֹּר יְיָ' בַּעֲדוֹ. דְּלָא יִתְחַזֵּי קַמֵּי מְחַבְּלָא, וְלֹא יִשְׁלוֹט עָלֵיהּ מַלְאָךְ הַמָּוֶת. וְעַד דְּהַוּוּ טְמִירִין, מִיתוּ תְּלֵיסָר גּוּבְרִין בְּמָתָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא, דְּלָא אִסְתָּכַל בְּדִיוּקְנַיְיכוּ מַלְאָךְ הַמָּוֶת.

וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה וְגוֹ'. (שמות לה) אָהֲדָר לוֹן כְּמִלְּקַדְמִין, עוֹבָדָא דְּמַשְׁכְּנָא. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, כֹּלָּא

לשון הקודש

ו) וַיְהִי חֹרֶב אֶל הַגֵּזָה לְבַדָּהּ, אוֹ לִשְׁמֹר אוֹתוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּתוּב בָּהּ (יחזקאל כב) לֹא גֶשְׁמָה בְּיוֹם זָעַם, שֶׁלֹּא יֵרְדוּ עָלֶיהָ מֵי הַמַּבּוּל?

אֶלָּא, כֵּיוָן שֶׁהַמַּשְׁחִית יָרַד לָעוֹלָם, מִי שֶׁאֵינוֹ סוֹגֵר אֶת עַצְמוֹ וְנִמְצָא לְפָנָיו בְּגָלוּי – מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, שֶׁהוּא הָרַג אֶת עַצְמוֹ. מִנַּיִן לָנוּ? מִלּוֹט, שֶׁכָּתוּב (בראשית יט) הִמָּלֵט עַל נַפְשֶׁךָ אַל תַּבִּיט אַחֲרֶיךָ. מָה הַטַּעַם אַל תַּבִּיט אַחֲרֶיךָ? מִשּׁוּם שֶׁהַמַּשְׁחִית הוֹלֵךְ אַחַר כְּתֵפוֹ, וְאִם מַחֲזִיר רֹאשׁוֹ וּמִתְבּוֹנֵן בּוֹ פָּנִים בְּפָנִים, יָכוֹל לְהַזִּיק לוֹ.

וְעַל זֶה כָּתוּב, (שם) וַיִּסְגֹּר ה' בַּעֲדוֹ, שֶׁלֹּא יִתְרָאֶה לִפְנֵי הַמַּשְׁחִית וְלֹא יִשְׁלֹט עָלָיו מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְעַד שֶׁהָיוּ טְמוּנִים, מֵתוּ שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֲנָשִׁים בָּעִיר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁלֹּא הִסְתַּכֵּל בִּדְיוֹקְנֵיכֶם מַלְאַךְ הַמָּוֶת.

וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה וְגוֹ'. הֶחֱזִיר לָהֶם כְּמִקֹּדֶם

כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְעוֹבָדָא דְּמַשְׁכְּנָא לָא אִתְעָבִיד אֶלָּא מִיִּשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדַיְיהוּ, וְלָא מֵאִינּוּן עֵרֶב רַב, בְּגִין דְּאִינּוּן עֵרֶב רַב אַמְשִׁיכוּ לֵיהּ לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת לְנַחְתָּא לְעָלְמָא. כֵּיוָן דְּאִסְתָּכַּל מֹשֶׁה בֵּיהּ, אַשְׁדֵּי לְאִינּוּן עֵרֶב רַב, לְבַר, וְכָנִיש לוֹן לְיִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדַיְיהוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה וְגוֹ'.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (משלי ל) מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרַד מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו מִי צָרַר מַיִם בַּשִּׂמְלָה מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ מַה שְּׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע. הַאי קְרָא הָא אוֹקִימְנָא, וְכַמָּה סַמְכִין אִית בֵּיהּ. וְכֹלָּא בְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְּמַר, דְּאִיהוּ כֹּלָּא. וְאִתְּמַר, מָה שְׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מָה שְׁמוֹ יְהוָ"ה. וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ, יִשְׂרָאֵל דִּכְתִיב, (שמות ד) בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל, וְהָא

לשון הקודש

מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן. אָמַר רַבִּי חִיָּא, הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וּמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן לֹא נַעֲשָׂה כִּי אִם מִיִּשְׂרָאֵל לְבַדָּם, וְלֹא מֵאוֹתָם עֵרֶב רַב, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם עֵרֶב רַב מָשְׁכוּ אֶת מַלְאַךְ הַמָּוֶת לָרֶדֶת לָעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁהִסְתַּכֵּל בּוֹ מֹשֶׁה, זָרַק הַחוּצָה אֶת אוֹתָם עֵרֶב רַב, וְכִנֵּס אֶת יִשְׂרָאֵל לְבַדָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה וְגוֹ'.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (משלי ה) מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרַד מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו מִי צָרַר מַיִם בַּשִּׂמְלָה מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ מַה שְּׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע. פָּסוּק זֶה הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, וְכַמָּה עַמּוּדִים יֵשׁ בּוֹ. וְהַכֹּל נֶאֱמַר עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא הַכֹּל. וְנֶאֱמַר, מַה שְּׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מַה שְּׁמוֹ? יהו"ה. וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ? יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב

אוֹקִימְנָא. מִי עָלָה שָׁמַיִם. הָא אוּקְמוּהָ, דָּא מֹשֶׁה, דִּכְתִיב, (שמות כד) וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֶל יְיָ'.

דָּבָר אַחֵר מִי עָלָה שָׁמַיִם, דָּא אֵלִיָּהוּ, דִּכְתִיב בֵּיהּ (מלכים ב ב) וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם. וְכִי הֵיךְ יְכִיל אֵלִיָּהוּ לְסַלְקָא לַשָּׁמַיִם. וְהָא כֻּלְּהוּ שָׁמַיִם, לָא יַכְלִין לְמִסְבַּל, אֲפִילוּ גַּרְעִינָא כְּחַרְדַּל מִגּוּפָא דְהַאי עָלְמָא, וְאַתְּ אַמְרַתְּ וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם.

אֶלָּא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שמות יט) וַיֵּרֶד יְיָ' עַל הַר סִינַי. וּכְתִיב (שמות כד) וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן וַיַּעַל אֶל הָהָר. וְכִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּהַוָּה בְּטוּרָא דְסִינַי, וּכְתִיב (שמות כד) וּמַרְאֵה כְּבוֹד יְיָ' כְּאֵשׁ אוֹכֶלֶת בְּרֹאשׁ הָהָר, אֵיךְ יְכִיל מֹשֶׁה לְסַלְקָא לְגַבֵּיהּ. אֶלָּא בְּמֹשֶׁה כְּתִיב, וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן

לשון הקודש

(שמות ד) בְּנִי בְּכֹרִי יִשְׂרָאֵל, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. מִי עָלָה שָׁמַיִם, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ, זֶה מֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב (שם כד) וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֶת ה'.

דָּבָר אַחֵר מִי עָלָה שָׁמַיִם – זֶה אֵלִיָּהוּ, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (מלכים–ב ב) וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם. וְכִי אֵיךְ יָכֹל אֵלִיָּהוּ לַעֲלוֹת לַשָּׁמַיִם, וַהֲרֵי כָּל הַשָּׁמַיִם לֹא יְכוֹלִים לִסְבֹּל אֲפִלּוּ גַּרְעִין שֶׁל חַרְדַּל מִגּוּף הָעוֹלָם הַזֶּה, וְאַתָּה אוֹמֵר וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם?

אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יט) וַיֵּרֶד ה' עַל הַר סִינַי. וְכָתוּב (שם כב) וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן וַיַּעַל אֶל הָהָר. וְכִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהָיָה בְּהַר סִינַי, וְכָתוּב וּמַרְאֵה כְּבוֹד ה' כְּאֵשׁ אֹכֶלֶת בְּרֹאשׁ הָהָר, אֵיךְ יָכֹל מֹשֶׁה לַעֲלוֹת אֵלָיו? אֶלָּא כָּתוּב בְּמֹשֶׁה, וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן וַיַּעַל אֶל

וַיַּעַל אֶל הָהָר. דְּעָאל גּוֹ עֲנָנָא, כְּמַאן דְּאִתְלַבַּשׁ בִּלְבוּשָׁא. הָכִי נָמֵי אִתְלַבָּשׁ בַּעֲנָנָא, וְעָאל בְּגַוֵּיהּ. וּבְעֲנָנָא אִתְקְרִיב לְגַבֵּי אֵשָׁא, וְיָכִיל לְמִקְרָב. אוֹף הָכִי אֵלִיָּהוּ, דִּכְתִיב וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמַיִם, דְּעָאל בְּהַהִיא סְעָרָה, וְאִתְלַבַּשׁ בֵּיהּ בְּהַהִיא סְעָרָה, וְסָלִיק לְעֵילָא.

וְרָזָא אַשְׁכַּחְנָא, בְּסִפְרָא דְּאָדָם קַדְמָאָה, דְּאָמַר בְּאִינּוּן תּוֹלְדוֹת דְּעָלְמָא, רוּחָא חָדָא יְהֵא דְּיִחוּת לְעָלְמָא בְּאַרְעָא, וְיִתְלַבָּשׁ בְּגוּפָא, וְאֵלִיָּהוּ שְׁמֵיהּ. וּבְהַהוּא גּוּפָא יִסְתָּלַק, וְאִשְׁתְּלִיל מִגּוּפֵיהּ, וְיִשְׁתְּאַר בַּסְּעָרָה. וְגוּפָא דְּנְהוֹרָא אַחֲרָא יִזְדַּמַּן לֵיהּ, לְמֶהֱוֵי גּוֹ מַלְאֲכֵי. וְכַד יְחוּת, יִתְלַבָּשׁ בְּהַהוּא גּוּפָא, דְּיִשְׁתְּאַר בְּהַהוּא עָלְמָא, וּבְהַהוּא גּוּפָא יִתְחָזֵי לְתַתָּא, וּבְגוּפָא אַחֲרָא יִתְחָזֵי לְעֵילָא. וְדָא אִיהוּ רָזָא, דְּמִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד. לָא הָוָה בַּר נָשׁ דְּסָלִיק

לשון הקודש

הָהָר. שֶׁנִּכְנַס לְתוֹךְ הֶעָנָן כְּמִי שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשׁ, כָּךְ גַּם הִתְלַבֵּשׁ בֶּעָנָן וְנִכְנַס לְתוֹכוֹ, וּבֶעָנָן נִקְרַב לָאֵשׁ וְיָכֹל לִקְרַב. אַף כָּךְ אֵלִיָּהוּ, שֶׁכָּתוּב וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם, שֶׁנִּכְנַס בְּאוֹתָהּ סְעָרָה וְהִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתָהּ סְעָרָה וְעָלָה לְמַעְלָה.

וְסוֹד מָצָאנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁאָמַר בְּאוֹתָן תּוֹלְדוֹת הָעוֹלָם, שֶׁתִּהְיֶה רוּחַ אַחַת שֶׁתֵּרֵד לָעוֹלָם לָאָרֶץ וְתִתְלַבֵּשׁ בְּגוּף וּשְׁמוֹ אֵלִיָּהוּ, וּבְאוֹתוֹ גּוּף יִסְתַּלֵּק, וְיִשָּׁלֵל מִגּוּפוֹ, וְיִשָּׁאֵר בַּסְּעָרָה, וְגוּף שֶׁל אוֹר אַחֵר יִזְדַּמֵּן לוֹ לִהְיוֹת בְּתוֹךְ הַמַּלְאָכִים. וּכְשֶׁיֵּרֵד, יִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתוֹ גּוּף שֶׁיִּשָּׁאֵר בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וּבְאוֹתוֹ גּוּף יִתְרָאֶה לְמַטָּה, וּבְגוּף אַחֵר יִתְרָאֶה לְמַעְלָה. וְזֶהוּ סוֹד שֶׁל מִי עָלָה שָׁמַיִם

לִשְׁמַיָּא רוּחָא דִּילֵיהּ, וְנָחִית לְבָתָר לְתַתָּא, בַּר אֵלִיָּהוּ, דְּאִיהוּ סָלִיק לְעֵילָא וְנָחִית לְתַתָּא.

דָּבָר אַחֵר מִי עָלָה שָׁמַיִם, דָּא אֵלִיָּהוּ. וַיֵּרֶד, דָּא יוֹנָה, דְּנַחַת לֵיהּ נוּנָא גּוֹ תְּהוֹמֵי, לְעֻמְקֵי יַמָּא. יוֹנָה מֵחֵילָא דְּאֵלִיָּהוּ קָא אָתָא, אֵלִיָּהוּ סָלִיק, יוֹנָה נָחִית, דָּא שָׁאִיל נַפְשֵׁיהּ לְמֵימַת, וְדָא שָׁאִיל נַפְשֵׁיהּ לְמֵימַת, וּבְגִין כַּךְ אִקְרֵי בֶּן אֲמִתַּי. וּכְתִיב, וּדְבַר יְיָ' בְּפִיךָ אֱמֶת. (מלכים א יז)

מִי צָרַר מַיִם, דָּא אֵלִיָּהוּ, דְּצָרִיר צְרוֹרָא דְּמַיָּא בְּעָלְמָא, וְלָא נַחְתּוּ טַלָּא וּמִטְרָא דִּשְׁמַיָּא. בַּשִּׁמְלָה, דָּא אֵלִיָּהוּ, דְּהַוָה (נ"א מַחֵי בְּאַדַּרְתֵּיהּ) מַיְיתֵי (דף קצ"ז ע"ב) אַדַּרְתֵּיהּ לְמֶעְבַּד נִסִּין. מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו, דָּא אֵלִיָּהוּ, דְּאַהֲדַר רוּחָא דְּבַר נָשׁ לְגוֹ מֵעוֹי. (אָסַף כְּמָה דְּאִתְּמַר (מלכים ב ה) וְאַסָּף הַמְּצוֹרָע).

לשון הקודש

וַיֵּרֶד. לֹא הָיָה אָדָם שֶׁעָלָה לַשָּׁמַיִם רוּחוֹ וְיָרַד אַחַר כָּךְ לְמַטָּה, פְּרָט לְאֵלִיָּהוּ, שֶׁהוּא עָלָה לְמַעְלָה וְיָרַד לְמַטָּה.

דָּבָר אַחֵר מִי עָלָה שָׁמַיִם – זֶה אֵלִיָּהוּ. וַיֵּרֶד – זֶה יוֹנָה, שֶׁהוֹרִיד אוֹתוֹ הַדָּג לְתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת לְעֻמְקֵי הַיָּם. יוֹנָה בָּא מִכֹּחוֹ שֶׁל אֵלִיָּהוּ. אֵלִיָּהוּ עָלָה, וְיוֹנָה יָרַד. זֶה שָׁאַל נַפְשׁוֹ לָמוּת, וְזֶה שָׁאַל נַפְשׁוֹ לָמוּת. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא בֶּן אֲמִתַּי, וְכָתוּב (מלכים–א יז) וּדְבַר ה' בְּפִיךָ אֱמֶת.

מִי צָרַר מַיִם – זֶה אֵלִיָּהוּ, שֶׁצָּרַר אֶת צְרוֹר הַמַּיִם בָּעוֹלָם, וְלֹא יָרְדוּ טַל וּמָטָר מִשָּׁמַיִם. בַּשִּׂמְלָה – זֶה אֵלִיָּהוּ, שֶׁהָיָה (מַכֶּה בְּאַדַּרְתּוֹ) מֵבִיא אַדַּרְתּוֹ לַעֲשׂוֹת נִסִּים. מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו – זֶה אֵלִיָּהוּ, שֶׁהֶחֱזִיר רוּחוֹ שֶׁל אָדָם לְתוֹךְ מֵעָיו. (אָסַף כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–ב ה) וְאַסָּף הַמְּצֹרָע).

מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ. דָּא אֵלִיָּהוּ, דִּלְבָתַר דְּצָרַר מַיִם, וְאוֹמֵי עַל (ס"א מִטְרָא,) שְׁמַיָּא לְבָתַר אָהֲדַר בִּצְלוֹתֵיהּ, וְאוֹקִים כָּל עָלְמָא, וְנָחִית מִטְרָא, וְאִתְיְהִיב מְזוֹנָא לְכֹלָּא. מַה שְׁמוֹ, דָּא אֵלִיָּהוּ. וּמַה שֵׁם בְּנוֹ, דָּא אֵלִיָּהוּ. מַה שְׁמוֹ, כַּד סָלִיק לְעֵילָּא, אֵלִיָּהוּ. וּמַה שֵׁם בְּנוֹ, כַּד נָחִית לְתַתָּא, וְאִתְעָבִיד שְׁלִיחָא לְמֶעְבַּד נִסִּין, אֵלִיָּהוּ שְׁמֵיהּ.

דָּבָר אַחֵר מִי עָלָה שָׁמַיִם, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. וְרָזָא דְּמִלָּה, מִ"י, וְהָא אוֹקִימְנָא. וְהָכָא אִיהוּ רָזָא דִּרְתִיכָא עִלָּאָה, אַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, דְּאִינּוּן יְסוֹדֵי קַדְמָאֵי דְּכֹלָּא, וְכֻלְּהוּ תַּלְיָין בְּהַהוּא אֲתָר עִלָּאָה דְּאִקְרֵי מִ"י, כְּמָה דְּאִתְּמַר.

תָּא חֲזֵי, כַּד קַיְּימָא שַׁעֲתָא דִּרְעוּתָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְיַחֲדָא רְתִיכָא עִלָּאָה (ס"א בִּרְתִיכָא תַּתָּאָה,)

לשון הקודש

מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ – זֶה אֵלִיָּהוּ, שֶׁלְּאַחַר שֶׁצָּרַר מַיִם וְנִשְׁבַּע עַל (הַמָּטָר) הַשָּׁמַיִם, אַחַר כָּךְ חָזַר בִּתְפִלָּתוֹ וְהֵקִים כָּל הָעוֹלָם וְהוֹרִיד מָטָר וְנִתַּן מָזוֹן לַכֹּל. מַה שְׁמוֹ – זֶה אֵלִיָּהוּ. וּמַה שֵׁם בְּנוֹ – זֶה אֵלִיָּהוּ. מַה שְׁמוֹ – כְּשֶׁעָלָה לְמַעְלָה, אֵלִיָּהוּ. וּמַה שֵׁם בְּנוֹ – כְּשֶׁיָּרַד לְמַטָּה וְנַעֲשָׂה שָׁלִיחַ לַעֲשׂוֹת נִסִּים, אֵלִיָּהוּ שְׁמוֹ.

דָּבָר אַחֵר מִי עָלָה שָׁמַיִם – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְסוֹד הַדָּבָר – מִ"י, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. וְכָאן הוּא סוֹד הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה, אַרְבָּעָה צִדְדֵי הָעוֹלָם שֶׁהֵם יְסוֹדוֹת רִאשׁוֹנִים שֶׁל הַכֹּל, וְכֻלָּם תְּלוּיִים בְּאוֹתוֹ מָקוֹם עֶלְיוֹן שֶׁנִּקְרָא מִ"י, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

בָּא וּרְאֵה, כְּשֶׁעָמְדָה שְׁעַת רָצוֹן לִפְנֵי

לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד. כְּדֵין קָלָא נָפִיק, מֵהַהוּא אֲתָר עִלָּאָה קַדִּישָׁא, דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם, וְכָנִישׁ כָּל אִלֵּין קַדִּישִׁין דִּלְתַתָּא, וְכָל אִינּוּן רַבְרְבָן קַדִּישִׁין, וּמַשְׁרְיָין עִלָּאִין, לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ זְמִינִין כַּחֲדָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה, דָּא רָזָא דְּשָׁמַיִם. אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אִלֵּין אִינּוּן תְּרֵיסַר מַשְׁרְיָין עִלָּאִין קַדִּישִׁין.

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם. וּמַאי קָאָמַר זֶה הַדָּבָר וְגוֹ', קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה, אִתְתָּקָנוּ כֻּלְּכוּן, לְסַלְּקָא עָלַיְיכוּ, וּלְמֵיטַל עָלַיְיכוּ, יְקָרָא דְּכֻרְסְיָיא קַדִּישָׁא, לְסַלְּקָא לְעֵילָּא.

אַפְרִישׁוּ מִנַּיְיכוּ אִינּוּן יַקִּירִין, אִינּוּן רַבְרְבִין עִלָּאִין, לְסַלְּקָא לְהַהִיא תְּרוּמָה, רָזָא דְּכֻרְסְיָיא קַדִּישָׁא, לְאִתְחַבְּרָא בַּאֲבָהָן, (נ"א בְּבַעְלָהּ) דְּהָא

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיַחֵד הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה (בַּמֶּרְכָּבָה הַתַּחְתּוֹנָה) לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד, אָז יָצָא קוֹל מֵאוֹתוֹ מָקוֹם עֶלְיוֹן קָדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, וְכִנֵּס אֶת כָּל אוֹתָם קְדוֹשִׁים שֶׁלְּמַטָּה, וְכָל אוֹתָם גְּדוֹלִים קְדוֹשִׁים וּמַחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים, לִהְיוֹת כֻּלָּם מְזֻמָּנִים כְּאֶחָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה, זֶה סוֹד שֶׁל שָׁמַיִם. אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – אֵלֶּה הֵם שְׁנֵים עָשָׂר מַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים.

וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם. וּמָה אָמַר? זֶה הַדָּבָר וְגוֹ', קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה. הִתְתַּקְּנוּ כֻּלְּכֶם לְהַעֲלוֹת עֲלֵיכֶם וּלְטֹל עֲלֵיכֶם כְּבוֹד הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה.

הַפְרִידוּ מִכֶּם אוֹתָם נִכְבָּדִים, אוֹתָם גְּדוֹלִים עֶלְיוֹנִים לְהַעֲלוֹת אֶת אוֹתָהּ

מַטְרוֹנִיתָא לָא אִתְחַזֵּי לְמֵיתֵי לְבַעְלָהּ, אֶלָּא בְּאִינּוּן בְּתוּלְתָּן עוּלֶמְתָּהָא, דְּיֵיתוּן עִמָּהּ, וּמְדַבְּרָן לָהּ, עַד דְּמָטַת לְבַעְלָהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים מה) בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ וְגוֹ', וְכָל כַּךְ לָמָּה, לְמֵיתֵי לְאִתְחַבְּרָא בְּבַעְלָהּ.

כֹּל נְדִיב לִבּוֹ, (שמות לה) אִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע מַשְׁרְיָין עִלָּאִין, דְּבִכְלָלָא דִלְהוֹן כְּלִילָן, כָּל אִינּוּן שְׁאַר מַשְׁרְיָין, וְאִלֵּין אִינּוּן דְּנַפְקָן בַּאֲבָהָן עִלָּאִין, דְּאִקְרוּן נְדִיבִים. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב, (במדבר כא) כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם, אִלֵּין אֲבָהָן.

יְבִיאֶהָ, יְבִיאוּהָ לָא כְתִיב, אֶלָּא יְבִיאֶהָ, לְיַחֲדָא כֻלָּא כַּחֲדָא. וְכֵן יָבִיא לָא כְתִיב, אֶלָּא יְבִיאֶהָ, לְסַלְקָא לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ בִּיקָרָא, כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ. אֵת תְּרוּמַת יְיָ', אֶת לְאַסְגָּאָה, כָּל אִינּוּן

לשון הקודש

תְּרוּמָה, סוֹד הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ, לְהִתְחַבֵּר בָּאָבוֹת (בְּבַעְלָהּ), שֶׁהֲרֵי הַגְּבִירָה אֵינָהּ רְאוּיָה לָבוֹא לְבַעְלָהּ אֶלָּא בְּאוֹתָן בְּתוּלוֹת עַלְמוֹתֶיהָ, שֶׁיָּבֹאוּ עִמָּהּ וּמַנְהִיגוֹת אוֹתָהּ, עַד שֶׁמַּגִּיעָה לְבַעְלָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מה) בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ וְגוֹ'. וְכָל כָּךְ לָמָּה? כְּדֵי לָבוֹא לְהִתְחַבֵּר עִם בַּעְלָהּ.

כֹּל נְדִיב לִבּוֹ – אֵלּוּ אוֹתָם אַרְבָּעָה מַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁבִּכְלָלָם כְּלוּלִים כָּל אוֹתָם שְׁאָר הַמַּחֲנוֹת, וְאֵלֶּה הֵם שֶׁיּוֹצְאִים בָּאָבוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁנִּקְרָאִים נְדִיבִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרוּהָ, שֶׁכָּתוּב (במדבר כא) כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם, אֵלּוּ הָאָבוֹת.

יְבִיאֶהָ, לֹא כָּתוּב יְבִיאוּהָ, אֶלָּא יְבִיאֶהָ, לְיַחֵד הַכֹּל כְּאֶחָד. וְכֵן לֹא כָּתוּב יָבִיא, אֶלָּא יְבִיאֶהָ, לְהַעֲלוֹתָהּ לְבַעְלָהּ בְּכָבוֹד כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. אֵת תְּרוּמַת ה' – אֶת,

מַשְׁרְיָין עִלָּאִין אַחֲרָנִין, לְאִתְחַבְּרָא כֹּלָּא כַּחֲדָא, וְאִינּוּן תְּרֵיסַר בִּכְלָלָא חָדָא. זָהָב. וָכֶסֶף. וּנְחוֹשֶׁת. תְּכֵלֶת. וְאַרְגָּמָן. וְתוֹלַעַת שָׁנִי. וְשֵׁשׁ וְעִזִּים. וְעֹרֹת אֵלִים מְאָדָּמִים. וְעֹרֹת תְּחָשִׁים. וַעֲצֵי שִׁטִּים. וְשֶׁמֶן לַמָּאוֹר. וּבְשָׂמִים לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים. אִלֵּין אִינּוּן תְּרֵיסַר מַשְׁרְיָין עִלָּאִין, דִּכְלִילָן כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא בִּכְלָלָא דְאַרְבַּע דְּאִקְרוּן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ כְּמָה דְאִתְּמַר.

וְכֻלְּהוּ אִלֵּין סַלְקִין לְכֻרְסְיָיא קַדִּישָׁא, לְאָעָלָא לָהּ לְעֵילָא, לְאִתְחַבְּרָא בְּבַעְלָהּ, בְּגִין לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד, בְּגִין דְּיִשְׁתְּכַח עִמָּהּ בִּיקָרָא עִלָּאָה. כְּדֵין יָתִיב מַלְכָּא עִלָּאָה עַל כּוּרְסְיָיא קַדִּישָׁא, וְאִתְחַבְּרָא אִתְּתָא בְּבַעְלָהּ, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד. וּכְדֵין, אִיהוּ חֶדְוָותָא דְכֹלָּא.

לשון הקודש

לְרַבּוֹת כָּל אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים הָאֲחֵרִים, לְחַבֵּר הַכֹּל כְּאֶחָד, וְהֵם שְׁנֵים עָשָׂר בִּכְלָל אֶחָד. זָהָב. וָכֶסֶף. וּנְחֹשֶׁת. תְּכֵלֶת. וְאַרְגָּמָן. וְתוֹלַעַת שָׁנִי. וְשֵׁשׁ וְעִזִּים. וְעֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים. וְעֹרֹת תְּחָשִׁים. וַעֲצֵי שִׁטִּים. וְשֶׁמֶן לַמָּאוֹר. וּבְשָׂמִים לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים. אֵלּוּ הֵם שְׁנֵים עָשָׂר מַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים, שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים כְּאֶחָד בִּכְלָל שֶׁל אַרְבָּעָה שֶׁנִּקְרְאוּ חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וְכָל אֵלֶּה עוֹלִים לַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ לְהַעֲלוֹתוֹ לְמַעְלָה לְהִתְחַבֵּר עִם בַּעְלָהּ כְּדֵי לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד, וּכְדֵי שֶׁיִּמָּצֵא עִמָּהּ בְּכָבוֹד עֶלְיוֹן. וְאָז יוֹשֵׁב הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן עַל הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ, וּמִתְחַבֶּרֶת אִשָּׁה עִם בַּעְלָהּ לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד, וְאָז הִיא שִׂמְחַת הַכֹּל.

תָּא חֲזֵי, הָכָא שָׁאֲרֵי לְמִמְנֵי זָהָב בְּקַדְמִיתָא, וְכֶסֶף לְבָתָר, בְּגִין דְּהַאי חֶשְׁבּוֹנָא מִתַּתָּא. אֲבָל כַּד אָתֵי לְמִמְנֵי מֵחוּשְׁבָּנָא דִּרְתִיכָא דִּלְעֵילָא, שָׁאֲרֵי לְמִמְנֵי מִימִינָא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר מִן שְׂמָאלָא. מְנָלָן. דִּכְתִיב, (חגי ב) לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב. כֶּסֶף בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר הַזָּהָב. וּבִרְתִיכָא דִּלְתַתָּא, שָׁאֲרוּ מִשְּׂמָאלָא וּלְבָתַר מִימִינָא, דִּכְתִיב זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת. זָהָב בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר כֶּסֶף.

וְכָל אִינּוּן רְתִיכִין אִקְרוּן נְדִיב לֵב. כֹּל: לְאַכְלְלָא כָּל שְׁאַר רְתִיכִין. לֵב. מָאי לֵב. הַיְינוּ רָזָא דִּכְתִיב, (משלי טו) וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָמִיד. וְדָא אִיהוּ לִבָּא דְכֹלָּא, וְדָא כֻּרְסְיָיא קַדִּישָׁא. וְעַל דָּא אִקְרוּן (דף קצ"ח ע"א) לֵב. כֹּל נְדִיב לֵב, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, דְּאַרְבַּע מַשְׁרְיָין אִלֵּין, כְּלָלָא דְכֻלְּהוּ אִקְרוּן בְּרָזָא חָדָא,

לשון הקודש

בא וּרְאֵה, כָּאן מַתְחִיל לִמְנוֹת זָהָב בְּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ כֶּסֶף, מִשּׁוּם שֶׁהַחֶשְׁבּוֹן הַזֶּה מִלְּמַטָּה. אֲבָל כְּשֶׁבָּא לִמְנוֹת מֵחֶשְׁבּוֹן הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה, מַתְחִיל לִמְנוֹת מִיָּמִין בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ מִשְּׂמֹאל. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (חגי ב) לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב. כֶּסֶף בַּתְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ הַזָּהָב. וּבַמֶּרְכָּבָה שֶׁלְּמַטָּה מַתְחִילִים מִשְּׂמֹאל וְאַחַר כָּךְ מִיָּמִין, שֶׁכָּתוּב זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת. זָהָב בַּתְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ כֶּסֶף.

וְכָל אוֹתָן מֶרְכָּבוֹת נִקְרָאוֹת נְדִיב לֵב. כֹּל – לִכְלֹל אֶת כָּל שְׁאָר הַמֶּרְכָּבוֹת. לֵב, מַה זֶּה לֵב? הַיְנוּ סוֹד הַכָּתוּב (משלי טו) וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָמִיד. וְזֶהוּ הַלֵּב שֶׁל הַכֹּל, וְזֶהוּ הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ, וְעַל זֶה נִקְרָאִים לֵב. כֹּל נְדִיב לֵב, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁאַרְבַּעַת הַמַּחֲנוֹת הַלָּלוּ הַכְּלָל שֶׁל כֻּלָּם

נְדִיב לֵב. תְּרוּמַת יְיָ', דָּא כֻּרְסְיָיא קַדִּישָׁא. וּבְגִין דְּאָרִימוּ לָהּ לְעֵילָא, וְסַלְקִין לָהּ לְעֵילָא, אִקְרֵי תְּרוּמַת יְיָ'.

וְעַל דָּא, כַּד חָמָא יְחֶזְקֵאל רָזָא דְחַיּוֹת, דַּהֲווֹ סַלְקִין, לָא חָמָא מַהוּ דְסַלְקִין, בְּגִין דְּאִיהִי סַלְקָא לְגַבֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה בִּגְנִיזוּ בִּטְמִירָא בִּיקָרָא עִלָּאָה.

וְכָל חֲכַם לֵב בָּכֶם, (שמות לה) אִלֵּין אִינּוּן שִׁתִּין מְקוֹרִין, דְּאַשְׁקְיָיא עָלְמָא, וּמִנְּהוֹן אִתְשָׁקֵי. יָבֹאוּ, אֲמַאי יָבֹאוּ. אֶלָּא דְּיֵיתוּן לְמִנְקַט מֵעִם גְּנָזָא דְחַיִּין. יָבֹאוּ, וּלְבָתַר וַיַּעֲשׂוּ מָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּקִיד לוֹן לְאַהֲנָאָה עָלְמָא.

קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַיְיָ'. (שמות לה) רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (ישעיה נח) הֲלֹא פָרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּבַר נָשׁ, כַּד מִסְכְּנָא אִעֲרַע לְגַבֵּיהּ.

לשון הקודש

נִקְרָאִים בְּסוֹד אֶחָד, נְדִיב לֵב. תְּרוּמַת ה' – זֶה הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ. וּמִשּׁוּם שֶׁהֵרִימוּ אוֹתָהּ לְמַעְלָה וּמַעֲלִים אוֹתָהּ לְמַעְלָה, נִקְרֵאת תְּרוּמַת ה'.

וְעַל זֶה, כְּשֶׁרָאָה יְחֶזְקֵאל סוֹד הַחַיּוֹת שֶׁהָיוּ עוֹלוֹת, לֹא רָאָה מַה זֶּה שֶׁעוֹלוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהִיא עוֹלָה לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן בְּסֵתֶר וּבִטְמִירוּת בְּכָבוֹד עֶלְיוֹן.

וְכָל חֲכַם לֵב בָּכֶם – אֵלֶּה הֵם שִׁשִּׁים מְקוֹרוֹת שֶׁמַּשְׁקִים אֶת הָעוֹלָם, וּמֵהֶם הוּא מֻשְׁקֶה. יָבֹאוּ, לָמָּה יָבֹאוּ? אֶלָּא שֶׁיָּבֹאוּ לָקַחַת מֵעִם גְּנָזֵי הַחַיִּים. יָבֹאוּ וְאַחַר כָּךְ וַיַּעֲשׂוּ, מַה שֶּׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה אוֹתָם לַהֲנוֹת אֶת הָעוֹלָם.

קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַה'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (ישעיה נח) הֲלוֹא פָרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ

דְּהַהוּא מִסְכְּנָא דּוֹרוֹנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוֵי, דְּשָׁדַר לֵיהּ. מָאן דְּמְקַבֵּל לֵיהּ לְהַהוּא דּוֹרוֹנָא בְּסֵבֶר אַנְפִּין, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, מָאן דְּחָיִים לְמִסְכְּנָא, וְאָתִיב לֵיהּ נַפְשֵׁיהּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק עָלֵיהּ, כְּאִילּוּ הוּא בָּרָא לְנַפְשֵׁיהּ. וְעַל דָּא אַבְרָהָם דְּהַוָּה חָיִים לְכָל בְּנֵי עָלְמָא, סָלִיק עָלֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּאִילּוּ הוּא בָּרָא לוֹן, דִּכְתִיב, (בראשית יב) וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן.

וְאַף עַל גַּב דְּהָא אוֹקִימְנָא הֲלֹא פָרֹס, מָאי פָרֹס, לְמִפְרַס לֵיהּ מַפָּה בְנַהֲמָא וּמְזוֹנָא לְמֵיכַל. דְּבָר אַחֵר הֲלֹא פָרֹס, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (דניאל ה) פְּרֵיס פְּרִיסַת וְגוֹ'. דְּבָעֵי לְמִפְרַס פְּרִיסִין דְּנַהֲמָא קָמֵיהּ, בְּגִין דְּלָא לִכְסִיף. וְיַפְרוֹס קָמֵיהּ בְּעֵינָא טָבָא.

לשון הקודש

וְגוֹ'. בֹּא וּרְאֵה, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל אָדָם כְּשֶׁעָנִי פּוֹגֵשׁ אוֹתוֹ. שֶׁאוֹתוֹ הֶעָנִי הוּא דּוֹרוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁשָּׁלַח אֵלָיו. מִי שֶׁמְּקַבֵּל אֶת אוֹתוֹ דּוֹרוֹן בְּסֵבֶר פָּנִים, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ!

בֹּא וּרְאֵה, מִי שֶׁחָס עַל הֶעָנִי וּמֵשִׁיב אֶת נַפְשׁוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעֲלֶה עָלָיו כְּאִלּוּ הוּא בָּרָא אֶת נַפְשׁוֹ. וְעַל כֵּן, אַבְרָהָם שֶׁהָיָה חָס עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, הֶעֱלָה עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּאִלּוּ הוּא בָּרָא אוֹתָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית יב) וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן.

וְאַף עַל גַּב שֶׁהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, הֲלוֹא פָרֹס, מַה זֶּה פָרֹס? לִפְרֹס לוֹ מַפָּה בְּלֶחֶם וּמָזוֹן לֶאֱכֹל. דָּבָר אַחֵר הֲלוֹא פָרֹס, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ה) פְּרֵס פְּרִיסַת וְגוֹ'. שֶׁצָּרִיךְ לִפְרֹס פְּרוּסוֹת לֶחֶם לְפָנָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּיֵּשׁ, וְיִפְרֹס לְפָנָיו בְּעַיִן טוֹבָה. לַחְמֶךָ,

לַחְמֶךָ, לֶחֶם לָא כְתִיב, אֶלָּא לַחְמֶךָ. הַהוּא דִילָךְ מִמָּמוֹנָךְ, וְלָא דִגְזִילוּ, וְלָא דַעֲשָׁק, וְלָא דִגְנֵבָה. דְּאִי הָכִי, לָאו זְכוּתָא הוּא, אֶלָּא וַוי לֵיהּ, דְּאָתֵי לְאַדְכְּרָא חוֹבוֹי. כְּגַוְונָא דָא קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה, לְאָרְמָא מִמָּה דִלְכוֹן, וְלָא מֵעֹשֶׁק, וְלָא מִגָּזֵל, וְלָא מִגְּנֵבָה, וְהָא אוּקְמוּהָ.

רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי יוֹסֵי, הֲווֹ אַזְלֵי בְּאָרְחָא, עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, פְּגַע בְּהוּ רִבִּי אַבָּא. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, וַדַּאי שְׁכִינְתָּא בַּהֲדָן. כַּד מָטָא לְגַבַּיְיהוּ, אָמַר רִבִּי אַבָּא, כְּתִיב, (מלכים א ח) מִן הַיּוֹם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶת עַמִּי אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לֹא בָחַרְתִּי בְעִיר מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וָאֶבְחַר בְּדָוִד וְגוֹ' לִבְנוֹת בַּיִת לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם. הַאי קְרָא, לָאו רֵישֵׁיהּ סֵיפֵיהּ, וְלָאו סֵיפֵיהּ רֵישֵׁיהּ, דִּכְתִיב לֹא בָחַרְתִּי בְעִיר, וָאֶבְחַר בְּדָוִד, מָאי הַאי עִם הַאי. וָאֶבְחַר בִּירוּשָׁלַם מִיבְעֵי לֵיהּ.

לשון הקודש

לֹא כָתוּב לֶחֶם, אֶלָּא לַחְמֶךָ, אוֹתוֹ שֶׁהוּא שֶׁלְּךָ. מִמָּמוֹנְךָ, וְלֹא שֶׁל גָּזֵל, וְלֹא שֶׁל עֹשֶׁק, וְלֹא שֶׁל גְּנֵבָה. שֶׁאִם כָּךְ, זוֹ אֵינָהּ זְכוּת, אֶלָּא אוֹי לוֹ שֶׁבָּא לְהַזְכִּיר אֶת חֲטָאָיו. כְּמוֹ כֵן קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה, לְהָרִים מִמַּה שֶׁהוּא שֶׁלָּכֶם, וְלֹא מֵעֹשֶׁק, וְלֹא מִגָּזֵל, וְלֹא מִגְּנֵבָה, וְכָךְ פֵּרְשׁוּהוּ.

רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּגַשׁ בָּהֶם רִבִּי אַבָּא. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, וַדַּאי שְׁכִינָה עִמָּנוּ. כְּשֶׁהִגִּיעַ אֵלֵיהֶם, אָמַר רִבִּי אַבָּא, כָּתוּב (מלכים–א ב) מִן הַיּוֹם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶת עַמִּי אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לֹא בָחַרְתִּי בְעִיר מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל

אֶלָּא כַּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִית רְעוּתָא קָמֵיהּ לְמִבְנֵי קַרְתָּא, אִסְתָּכַּל בְּקַדְמִיתָא, בְּהַהוּא רֵישָׁא דְּנָהִיג עַמָּא דְּקַרְתָּא, וּלְבָתַר בְּנֵי קַרְתָּא, וְאַיְיתֵי לְעַמָּא בֵּיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב לֹא בָחַרְתִּי בְעִיר, עַד דְּאִסְתַּכַּלְנָא בְּדָוִד, לְמֶהֱוֵי רַעְיָא עַל יִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּמָתָא וְכָל בְּנֵי מָתָא, כֻּלְּהוּ קַיְימִין בְּרַעֲיָא דְּנָהִיג לְעַמָּא, אִי רַעְיָא אִיהוּ טָבָא, טָב לֵיהּ, טָב לְמָתָא, טָב לְעַמָּא. וְאִי רַעְיָא אִיהוּ בִּישָׁא, וַוי לֵיהּ, וַוי לְמָתָא וַוי לְעַמָּא. וְהַשְׁתָּא אִסְתָּכַּל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָלְמָא, וְסָלִיק בִּרְעוּתֵיהּ לְמִבְנֵי לֵיהּ, וְאוֹקִים בְּרֵישָׁא לְדָוִד, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וָאֶבְחַר בְּדָוִד עַבְדִּי. (ס"א וְאוֹקִים בְּרֵישָׁא דְּדָרָא לְרַבִּי שִׁמְעוֹן וְחַבְרֵיהּ לְמִיקָם קָמֵיהּ).

מִלְּתָא חַדְתָּא שְׁמַעְנָא. פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קמו)

לשון הקודש

וָאֶבְחַר בְּדָוִד וְגוֹ' לִבְנוֹת בַּיִת לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם. פָּסוּק זֶה אֵין רֹאשׁוֹ סוֹפוֹ, וְאֵין סוֹפוֹ רֹאשׁוֹ. שֶׁכָּתוּב לֹא בָחַרְתִּי בְעִיר, וָאֶבְחַר בְּדָוִד. מַה זֶּה עִם זֶה? וָאֶבְחַר בִּירוּשָׁלַיִם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת!

אֶלָּא כְּשֶׁיֵּשׁ רָצוֹן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְנוֹת עִיר, מִסְתַּכֵּל בָּרֹאשׁוֹנָה בְּאוֹתוֹ הָרֹאשׁ שֶׁמַּנְהִיג אֶת הָעָם שֶׁל הָעִיר, וְאַחַר כָּךְ אֶת בְּנֵי הָעִיר, וּמֵבִיא אֶת הָעָם לְשָׁם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא בָחַרְתִּי בְעִיר, עַד שֶׁהִתְבּוֹנַנְתִּי בְּדָוִד לִהְיוֹת רוֹעֶה עַל יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהָעִיר וְכָל בְּנֵי הָעִיר כֻּלָּם עוֹמְדִים בִּזְכוּת הָרוֹעֶה שֶׁמַּנְהִיג אֶת הָעָם. אִם הָרוֹעֶה הוּא טוֹב – טוֹב לוֹ, טוֹב לָעִיר, טוֹב לָעָם. וְאִם הָרוֹעֶה הוּא רַע – אוֹי לוֹ, אוֹי לָעִיר וְאוֹי לָעָם! וְעַכְשָׁו הִסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם, וְעָלָה בִּרְצוֹנוֹ לִבְנוֹת אוֹתָהּ, וְהֶעֱמִיד בָּרֹאשׁ אֶת דָּוִד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וָאֶבְחַר בְּדָוִד עַבְדִּי. (וְהֶעֱמִיד בְּרֹאשׁ הַדּוֹר אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן וַחֲבֵרָיו לַעֲמֹד לְפָנָיו).

דְּבָר חָדָשׁ שָׁמַעְנוּ. פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קמו)

אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל יְיָ' אֱלֹהָיו. וְכִי אֵל יַעֲקֹב, וְלָא אֵל אַבְרָהָם, וְלָא אֵל יִצְחָק, אֶלָּא אֵל יַעֲקֹב. בְּגִין דְּיַעֲקֹב לָא אִתְרְחִיץ בַּאֲבוֹהִי, וְלָא בְּאִמֵּיהּ, כַּד עָרַק קַמֵּי אָחוּי, וְאָזַל יְחִידָאי, בְּלָא מָמוֹנָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (בראשית לב) כִּי בְמַקְלִי עָבַרְתִּי אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה, וְאִיהוּ אִתְרְחִיץ בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (שם כח) אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וּשְׁמָרַנִי וְגוֹ'. וְכֹלָּא שָׁאִיל מִקַּמֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיָהַב לֵיהּ.

שִׂבְרוֹ עַל יְיָ' אֱלֹהָיו. שִׂבְרוֹ, וְלָא אָמַר תִּקְוָתוֹ, וְלָא בִּטְחוֹנוֹ, אֶלָּא שִׂבְרוֹ. אַל תִּקְרֵי שִׂבְרוֹ, אֶלָּא שִׁבְרוֹ. דְּנִיחָא לְהוּ לְצַדִּיקַיָּא, לְתַבְרָא גַּרְמַיְיהוּ, וּלְאִתְבְּרָא תְּבִירוּ עַל תְּבִירוּ, וְכֹלָּא עַל יְיָ' אֱלֹהָיו. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים מד) כִּי עָלֶיךָ הֹרַגְנוּ כָל (דף קצ"ח ע"ב) הַיּוֹם. כִּי עָלֶיךָ נָשָׂאנוּ חֶרְפָּה.

לשון הקודש

אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל ה' אֱלֹהָיו. וְכִי אֵל יַעֲקֹב, וְלֹא אֵל אַבְרָהָם, וְלֹא אֵל יִצְחָק? אֶלָּא אֵל יַעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב לֹא בָטַח בְּאָבִיו וְלֹא בְּאִמּוֹ כְּשֶׁבָּרַח מִלִּפְנֵי אָחִיו וְהָלַךְ יְחִידִי בְּלִי מָמוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית לב) כִּי בְמַקְלִי עָבַרְתִּי אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה, וְהוּא בָּטַח בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁכָּתוּב (שם כח) אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וּשְׁמָרַנִי וְגוֹ'. וְהַכֹּל שָׁאַל מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנָתַן לוֹ. **שִׂבְרוֹ** עַל ה' אֱלֹהָיו. שִׂבְרוֹ, וְלֹא אָמַר תִּקְוָתוֹ וְלֹא בִטְחוֹנוֹ, אֶלָּא שִׂבְרוֹ. אַל תִּקְרֵי שִׂבְרוֹ אֶלָּא שִׁבְרוֹ, שֶׁנּוֹחַ לַצַּדִּיקִים לִשְׁבּוֹר אֶת עַצְמָם וּלְהִשָּׁבֵר שֶׁבֶר עַל שֶׁבֶר, וְהַכֹּל עַל ה' אֱלֹהָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מד) כִּי עָלֶיךָ הֹרַגְנוּ כָל הַיּוֹם. כִּי

כְּגַוְונָא דְּיַעֲקֹב, דִּכְתִיב וַיַּרְא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם, דְּהָא תְּבִירוּ דְּגָלוּתָא, חָמָא דְּהַוָה לֵיהּ בְּמִצְרָיִם, וְשַׁוֵּי תּוּקְפֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְנוֹי דְּיַעֲקֹב סַבְלוּ תְּבִירוּ דְּגָלוּתָא, וְלָא אִשְׁתָּנוּ מִגּוֹ רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא דְּאַבָּהָתְהוֹן וּשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה בְּגָלוּתָא רְגִילָא בְּפוּמַיְיהוּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב בְּמֹשֶׁה, (שמות ג) וְאָמְרוּ לִי׳ מַה׳ שְׁמוֹ׳ מַה׳. בְּגִין דַּהֲווֹ יַדְעֵי לֵיהּ, וְלָא אַנְשׁוּ לֵיהּ לְעָלְמִין, וְסַבְלוּ תְּבִירוּ דְּגָלוּתָא עַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִין כַּךְ זָכֵי לְפוּרְקָנִין וּלְנִסִּין וּלְאַתְוָון סַגִּיאִין.

וְאַתּוּן קַדִּישִׁין עֶלְיוֹנִין, דְּסָבְלִין תְּבִירוּ דְגוּפָא מֵאָתָר לְאָתָר עַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה דְּזַכָּאִין אַתּוּן לְמֶעְבַּד לְכוּ

לשון הקודש

עָלֶיךָ נָשָׂאנוּ חֶרְפָּה.

כְּמוֹ שֶׁיַּעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם, שֶׁהֵרֵי שִׁבְרוֹן הַגָּלוּת רָאָה שֶׁהָיָה לוֹ בְּמִצְרַיִם, וְשָׂם חָזְקוֹ בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. וּבְנֵי יַעֲקֹב סָבְלוּ אֶת שֶׁבֶר הַגָּלוּת וְלֹא הִשְׁתַּנּוּ מִתּוֹךְ סוֹד הָאֱמוּנָה שֶׁל אֲבוֹתֵיהֶם, וּשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה רָגִיל בַּגָּלוּת בְּפִיהֶם.

וְעַל זֶה כָּתוּב בְּמֹשֶׁה, (שמות ג) וְאָמְרוּ לִי׳ מַה׳ שְׁמוֹ׳ מַה׳. מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ מַכִּירִים אוֹתוֹ וְלֹא שִׁכְּחוּהוּ לְעוֹלָמִים וְסָבְלוּ אֶת שֶׁבֶר הַגָּלוּת עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוּם כָּךְ זוֹכִים לִגְאֻלּוֹת וּלְנִסִּים וּלְאוֹתוֹת רַבִּים.

וְאַתֶּם קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, שֶׁסּוֹבְלִים אֶת שֶׁבֶר הַגּוּף מִמָּקוֹם לְמָקוֹם עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁזַּכָּאִים

נִסִּין וּפוּרְקָנִין, וְתִזְכּוּן לְחַיֵּי עָלְמָא דְאָתֵי. אָזְלוּ כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא.

פְּתַח וְאָמַר (שמות לה) קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַיְיָ' כֹּל נְדִיב לִבּוֹ יְבִיאֶהָ וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְבַר נָשׁ שַׁוֵּי רְעוּתֵיהּ, לְגַבֵּי פּוּלְחָנָא דְמָארֵיהּ, הַהוּא רְעוּתָא סָלִיק בְּקַדְמִיתָא עַל לִבָּא, דְּאִיהוּ קִיּוּמָא וְיסוֹדָא דְכָל גּוּפָא. לְבָתַר סָלִיק הַהוּא רְעוּתָא טָבָא, עַל כָּל שַׁיְיפֵי גּוּפָא. וּרְעוּתָא דְכָל שַׁיְיפֵי גּוּפָא, וּרְעוּתָא דְלִבָּא, מִתְחַבְּרָאן כַּחֲדָא, וְאִינּוּן מַשְׁכִּין עָלַיְיהוּ זִיהֲרָא דִשְׁכִינְתָּא לְדַיְירָא עִמְּהוֹן, וְהַהוּא בַר נָשׁ אִיהוּ חוּלָקָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוֵי, הָדָא הוּא דִכְתִיב קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה. מֵאִתְּכֶם הָוָה אַמְשְׁכוּתָא, לְקַבְּלָא עָלַיְיכוּ הַהִיא תְרוּמָה, לְמֶהֱוֵי חוּלָקָא לַיְיָ'.

וְאִי תֵּימָא דְלָאו בִּרְשׁוּתֵיהּ דְּבַר נָשׁ קַיְיָמָא מִלָּה.

לשון הקודש

אַתֶּם לַעֲשׂוֹת לָכֶם נִסִּים וּפֻרְקָן וְשֶׁתִּזְכּוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. הָלְכוּ כֻּלָּם כְּאֶחָד.

פְּתַח וְאָמַר, קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַה' כֹּל נְדִיב לִבּוֹ יְבִיאֶהָ וְגוֹ'. בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם שָׂם רְצוֹנוֹ לַעֲבוֹדַת רִבּוֹנוֹ, אוֹתוֹ רָצוֹן עוֹלֶה בָּרִאשׁוֹנָה עַל הַלֵּב, שֶׁהוּא קִיּוּם וִיסוֹד שֶׁל כָּל הַגּוּף. אַחַר כָּךְ עוֹלֶה אוֹתוֹ רָצוֹן טוֹב עַל כָּל אֵבְרֵי הַגּוּף, וּרְצוֹנָם שֶׁל כָּל אֵבְרֵי הַגּוּף וּרְצוֹן הַלֵּב מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, וְהֵם מוֹשְׁכִים עֲלֵיהֶם אֶת זֹהַר הַשְּׁכִינָה לָדוּר עִמָּהֶם, וְאוֹתוֹ אָדָם הִנּוֹ חֶלְקוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה. מֵאִתְּכֶם הָיְתָה הַמְשָׁכָה לְקַבֵּל עֲלֵיכֶם אוֹתָהּ תְּרוּמָה לִהְיוֹת חֵלֶק לַה'.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת הָאָדָם עוֹמֵד

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב כֹּל נְדִיב לִבּוֹ יְבִיאֻהָ אֵת תְּרוּמַת יְיָ'. כֹּל נְדִיב לִבּוֹ וַדַּאי, מָאן דְּיִתְרְעֵי לְבֵיהּ, יַמְשִׁיךְ לָהּ לִשְׁכִינְתָּא לְגַבֵּיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב יְבִיאֻהָ, אַף עַל גַּב דְּאִיהִי בְּאִסְתַּלְקוּתָא לְעֵילָא, יְבִיאֻהָ מֵאַתָּר עִלָּאָה, לְאַמְשָׁכָא לְדַיְרָא עִמֵּיהּ.

וְכַד תֵּיתֵי לְאַשְׁרָאָה עִמֵּיהּ, כַּמָּה בִּרְכָּאן וְכַמָּה עָתְרָא תֵּיתֵי עִמָּהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת. לָא יֶחְסַר לֵיהּ כָּל עָתְרָא דְעָלְמָא. דָּא לִשְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא. אֲבָל אַתּוּן קַדִּישִׁין עֶלְיוֹנִין, קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַיְיָ'. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, מָאן דְּשָׁרֵי לְאָרְמָא, הוּא יָרִים.

פָּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר, (יונה ב) וַיֹּאמֶר יְיָ' לַדָּג וְגוֹ'. וְכִי בְּאָן אֲתָר אָמַר לֵיהּ. אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא בְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית,

לשון הקודש

הַדָּבָר – בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, כֹּל נְדִיב לִבּוֹ יְבִיאֻהָ אֵת תְּרוּמַת ה'. כֹּל נְדִיב לִבּוֹ וַדַּאי. מִי שֶׁיִּתְרַצֶּה לִבּוֹ, יַמְשִׁיךְ אֶת הַשְּׁכִינָה אֵלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יְבִיאֻהָ, אַף עַל גַּב שֶׁהִיא בַּעֲלִיָּה לְמַעְלָה, יְבִיאֻהָ מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן לִמְשֹׁךְ אוֹתָהּ לָדוּר עִמּוֹ. **וּכְשֶׁתָּבֹא** לִשְׁרוֹת עִמּוֹ, כַּמָּה בְּרָכוֹת וְכַמָּה עֹשֶׁר תָּבִיא עִמָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת. לֹא חָסֵר לוֹ כָּל עֹשֶׁר הָעוֹלָם. זֶה לִשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם. אֲבָל אַתֶּם קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים – קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַה'. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מִי שֶׁהִתְחִיל לְהָרִים – הוּא שֶׁיָּרִים.

פָּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר, (יונה ב) וַיֹּאמֶר ה' לַדָּג וְגוֹ'. וְכִי בְּאֵיזֶה מָקוֹם אָמַר לוֹ? אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת

בְּיוֹמָא חֲמִישָׁאָה בָּרָא נוּנֵי יַמָּא. כְּדֵין פָּקִיד וְאָמַר, דִּיהֵא זַמִּין חַד נוּנָא לְמִבְלַע לְיוֹנָה, וְיֵהֵא בְּמֵעוֹי תְּלָתָא יוֹמִין וּתְלַת לֵילָוָן, וּלְבָתַר דְּיִרְמֵי לֵיהּ לְבַר.

וְלָא דָּא בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא כָּל מַה דְּעַבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, בְּכֹלָּא אַתְּיָין עִמֵּיהּ. בְּיוֹמָא קַדְמָאָה בָּרָא שְׁמַיָּא, אַתְּיָין עִמְּהוֹן דִּיסַלִּיק לְאֵלִיָּהוּ הַשָּׁמַיְמָה בְּגוֹ סְעָרָה, וְכֵן הָוָה, דִּכְתִיב, (מלכים ב ב) וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם. בְּהַהוּא יוֹמָא בָּרָא נְהוֹרָא, וְאַתְּיָין עִמֵּיהּ דְּיַחְשִׁיךְ לְשִׁמְשָׁא בְּמִצְרַיִם תְּלָתָא יוֹמִין, דִּכְתִיב, (שמות י) וַיְהִי חֹשֶׁךְ אֲפֵלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁלֹשֶׁת יָמִים.

בְּיוֹמָא תִּנְיָינָא בָּרָא רְקִיעָא, דִּיהֵא מַפְרִישׁ בֵּין מַיָּא לְמַיָּא, כְּדִכְתִיב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וַיְהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם

לשון הקודש

הָעוֹלָם בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי בָּרָא אֶת דְּגֵי הַיָּם, וְאָז צִוָּה וְאָמַר שֶׁיִּהְיֶה מְזֻמָּן דָּג אֶחָד לִבְלֹעַ אֶת יוֹנָה, וְיִהְיֶה בְּמֵעָיו שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת, וְאַחַר כָּךְ יַשְׁלִיכֶנּוּ בַּחוּץ.

וְלֹא זֶה לְבַדּוֹ, אֶלָּא כָּל מַה שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית – בַּכֹּל הִתְנָה עִמּוֹ. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן בָּרָא שָׁמַיִם, הִתְנָה עִמָּם שֶׁיַּעֲלוּ אֶת אֵלִיָּהוּ הַשָּׁמַיְמָה בְּתוֹךְ סֶעָרָה, וְכָךְ הָיָה, שֶׁכָּתוּב (מלכים-ב ב) וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם. בְּאוֹתוֹ יוֹם בָּרָא אֶת הָאוֹר, וְהִתְנָה עִמּוֹ שֶׁיַּחֲשִׁיךְ לַשֶּׁמֶשׁ בְּמִצְרַיִם שְׁלֹשָׁה יָמִים, שֶׁכָּתוּב (שמות י) וַיְהִי חֹשֶׁךְ אֲפֵלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁלֹשֶׁת יָמִים.

בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי בָּרָא אֶת הָרָקִיעַ, שֶׁיִּהְיֶה מַפְרִיד בֵּין מַיִם לָמַיִם, כַּכָּתוּב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם

לָמָּיִם. וְאַתְּנֵי עִמְּהוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּמַיָּא יְהוֹן מַפְּרִישִׁין לְיִשְׂרָאֵל בֵּין טוּמְאָה לְטָהֲרָה, לְאִתְדַּכְּאָה בְּהוּ, וְכַךְ הָוָה.

בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה אַפִּיק אַרְעָא מִגּוֹ מַיָּא, וְאַכְנִישׁ לְמַיָּא, וַעֲבַד מֵהַהוּא כְּנִישׁוּ דְּאִתְכְּנָשׁוּ לְאָתָר חַד, יַמָּא. וְאַתְּנֵי בְּיַמָּא לְמֶעְבַּר לְיִשְׂרָאֵל בְּגַוֵּיהּ בְּיַבֶּשְׁתָּא, וּלְמִטְבַּע לְמִצְרָאֵי, וְכַךְ הָוָה, דִּכְתִיב, (שמות יד) וַיָּשָׁב הַיָּם לִפְנוֹת בֹּקֶר לְאֵיתָנוֹ. אַל תִּקְרֵי לְאֵיתָנוֹ, אֶלָּא לִתְנָאוֹ, לְמַה דְּאַתְּנֵי עִמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. תּוּ אַתְּנֵי בְּאַרְעָא, דְּתִפְתַּח יַת פּוּמָהָא בְּמַחְלְקוֹתָא דְּקֹרַח, וְתִבְלַע לְקֹרַח וּלְכָל כְּנִישָׁתֵיהּ, וְכַךְ הָוָה, דִּכְתִיב, (במדבר טז) וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וְתִבְלַע אוֹתָם וְאֶת קֹרַח.

לשון הקודש

וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָּיִם, וְהִתְנָה עִמָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהַמַּיִם יִהְיוּ מַפְּרִידִים לְיִשְׂרָאֵל בֵּין טֻמְאָה וְטָהֲרָה לְהִטָּהֵר בָּהֶם, וְכָךְ הָיָה.

בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי הוֹצִיא אֶרֶץ מִתּוֹךְ הַיָּם וְכִנֵּס אֶת הַמַּיִם, וְעָשָׂה מֵאוֹתוֹ קִבּוּץ שֶׁהִתְכַּנְּסוּ לְמָקוֹם אֶחָד אֶת הַיָּם, וְהִתְנָה עִם הַיָּם לְהַעֲבִיר אֶת יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ בַּיַּבָּשָׁה וּלְהַטְבִּיעַ אֶת הַמִּצְרִים, וְכָךְ הָיָה, שֶׁכָּתוּב (שמות יד) וַיָּשָׁב הַיָּם לִפְנוֹת בֹּקֶר לְאֵיתָנוֹ. אַל תִּקְרֵי לְאֵיתָנוֹ אֶלָּא לִתְנָאוֹ, לְמַה שֶׁהִתְנָה עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. עוֹד הִתְנָה עִם הָאָרֶץ, שֶׁתִּפְתַּח אֶת פִּיהָ בְּמַחֲלֹקֶתוֹ שֶׁל קֹרַח וְתִבְלַע אֶת קֹרַח וְאֶת כָּל עֲדָתוֹ, וְכָךְ הָיָה, שֶׁכָּתוּב (במדבר טז) וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וַתִּבְלַע אֹתָם, וְאֶת קֹרַח.

בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה, בָּרָא שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא, דִּכְתִיב יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְאַתְּיָי עִם שִׁמְשָׁא, לְמֶהֱוֵי קָאִים בְּפַלְגּוּ שְׁמַיָּא בְיוֹמֵי דִיהוֹשֻׁעַ, (דף קצ"ט ע"א) דִּכְתִיב, (יהושע י יב) וַיַּעֲמֹד הַשֶּׁמֶשׁ בַּחֲצִי הַשָּׁמַיִם. אַתְּיָי בְּכֹרְבַיָּא לְמֶעְבַּד קְרָבָא בְסִיסְרָא, דִּכְתִיב, (שופטים ה) הַכּוֹכָבִים מִמְּסִלּוֹתָם נִלְחֲמוּ עִם סִיסְרָא.

בְּיוֹמָא חֲמִישָׁאָה בָּרָא נוּנֵי יַמָּא, וְעוֹפֵי דִשְׁמַיָּא, אַתְּיָי בְּעוֹפֵי לְמֵיזָן עוֹרְבִים לְאֵלִיָּהוּ, בְּזִמְנָא דְעָצַר לִשְׁמַיָּא, דִּכְתִיב, (מלכים א יז) וְאֶת הָעוֹרְבִים צִוִּיתִי לְכַלְכְּלְךָ שָׁם. צִוִּיתִי דַיְיקָא. וְאַתְּיָי בְּנוּנֵי יַמָּא לְאִזְדַּמְּנָא נוּנָא חַד, לְמִבְלַע לֵיהּ לְיוֹנָה, וּלְאַשְׁדָּאָה לֵיהּ לְבַר.

בְּיוֹמָא שִׁתִּיתָאָה בָּרָא לְאָדָם, וְאַתְּיָי עִמֵּיהּ, דְּתִפּוֹק מִנֵּיהּ אִתְּתָא, דְּתֵיזוּן לְאֵלִיָּהוּ,

לשון הקודש

בַּיּוֹם הָרְבִיעִי בָּרָא שֶׁמֶשׁ וּלְבָנָה, שֶׁכָּתוּב יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְהִתְנָה עִם הַשֶּׁמֶשׁ לִהְיוֹת עוֹמֶדֶת בַּחֲצִי הַשָּׁמַיִם בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁכָּתוּב (יהושע י) וַיַּעֲמֹד הַשֶּׁמֶשׁ בַּחֲצִי הַשָּׁמַיִם. הִתְנָה עִם הַכּוֹכָבִים לַעֲשׂוֹת קְרָב עִם סִיסְרָא, שֶׁכָּתוּב (שופטים ה) הַכּוֹכָבִים מִמְּסִלּוֹתָם נִלְחֲמוּ עִם סִיסְרָא.

בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי בָּרָא אֶת דְּגֵי הַיָּם וְעוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם, הִתְנָה עִם הָעוֹפוֹת שֶׁהָעוֹרְבִים יָזוּנוּ אֶת אֵלִיָּהוּ בַּזְּמַן שֶׁעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם, שֶׁכָּתוּב (מלכים–א יז) וְאֶת הָעֹרְבִים צִוִּיתִי לְכַלְכֶּלְךָ שָׁם. צִוִּיתִי דַּוְקָא. וְהִתְנָה עִם דְּגֵי הַיָּם לְהַזְמִין דָּג אֶחָד שֶׁיִּבְלַע אֶת יוֹנָה וְלִזְרֹק אוֹתוֹ הַחוּצָה.

בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי בָּרָא אֶת הָאָדָם, וְהִתְנָה עִמּוֹ שֶׁתֵּצֵא מִמֶּנּוּ אִשָּׁה שֶׁתְּזוּן אֶת

דִּכְתִיב, (מלכים א יז) הִנֵּה צִוִּיתִי שָׁם אִשָּׁה אַלְמָנָה לְכַלְכְּלֶךָ. הִנֵּה צִוִּיתִי, מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא. וְכֵן בְּכָל עוֹבָדָא וְעוֹבָדָא דְּאִתְחַדֵּשׁ בְּעָלְמָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּקִיד הַהוּא עוֹבָדָא מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא. אוֹף הָכָא, וַיֹּאמֶר יְיָ' לַדָּג. וַיֹּאמֶר, מִשִּׁית יוֹמִין דִּבְרֵאשִׁית קָאָמַר לֵיהּ.

הָכָא אִית לָן סֶמֶךְ בְּעָלְמָא, עַל עוֹבָדִין דִּבְנֵי נָשָׁא בְּהַאי עָלְמָא. יוֹנָה דְּנָחַת לַסְּפִינָה, דָּא אִיהִי נִשְׁמָתָא דְּבַר נָשׁ, דְּנַחְתָּא לְהַאי עָלְמָא לְמֶהֱוֵי בְּגוּפָא דְּבַר נָשׁ. אֲמַאי אִתְקְרֵי יוֹנָה. בְּגִין דְּכֵיוָן דְּאִשְׁתְּתָפַת בְּגוּפָא, כְּדֵין אִיהִי יוֹנָה בְּהַאי עָלְמָא. כְּמָה דְּאִתְּמַר, (ויקרא כה) וְלָא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ. וּכְדֵין בַּר נָשׁ אָזִיל בְּהַאי עָלְמָא, כַּסְּפִינָה בְּגוֹ יַמָּא רַבָּא, דַּחֲשִׁיבַת לְאִתְּבְרָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (יונה א) וְהָאֳנִיָּה חִשְּׁבָה לְהִשָּׁבֵר.

לשון הקודש

אֵלִיָּהוּ, שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּה צִוִּיתִי שָׁם אִשָּׁה אַלְמָנָה לְכַלְכְּלֶךָ. הִנֵּה צִוִּיתִי – מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם. וְכָךְ בְּכָל מַעֲשֶׂה וּמַעֲשֶׂה שֶׁהִתְחַדֵּשׁ בָּעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה אֶת אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָאָדָם. אַף כָּאן וַיֹּאמֶר ה' לַדָּג, וַיֹּאמֶר – מִשִּׁשֶּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית אָמַר לוֹ.

כָּאן יֵשׁ לָנוּ סֶמֶךְ הָעוֹלָם עַל מַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה. יוֹנָה שֶׁיָּרַד לַסְּפִינָה, זוֹהִי נִשְׁמַת הָאָדָם שֶׁיּוֹרֶדֶת לָעוֹלָם הַזֶּה לִהְיוֹת בְּגוּף הָאָדָם. לָמָּה נִקְרֵאת יוֹנָה? מִשּׁוּם שֶׁכֵּיוָן שֶׁמִּשְׁתַּתֶּפֶת בַּגּוּף, אֲזַי הִיא יוֹנָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה) וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ. וְאָז הָאָדָם הוֹלֵךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹ סְפִינָה בְּתוֹךְ הַיָּם הַגָּדוֹל שֶׁמְּחַשֶּׁבֶת לְהִשָּׁבֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר

וּבַר נָשׁ כַּד אִיהוּ בְּהַאי עָלְמָא חָטֵי, וְחָשִׁיב דְּעָרַק מִקַּמֵּי מָארֵיהּ. וְלָא אַשְׁגַּח בְּהַהוּא עָלְמָא. וּכְדֵין אַטִּיל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוּחַ סְעָרָה תַּקִּיפָא. דָּא אִיהִי גְּזֵרַת דִּינָא, דְּקַיְּימָא תָּדִיר קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְעָאת דִּינָא דְּבַר נָשׁ מִקַּמֵּיהּ, וְדָא אִיהוּ דְּקָא מָטֵי לַסְּפִינָה, וְאַדְכַּר חוֹבוֹי דְּבַר נָשׁ לְאִתְּפְּסָא לֵיהּ.

כֵּיוָן דְּאִתְּפַּס בַּר נָשׁ עַל יְדָא דְּהַהִיא סְעָרָה בְּבֵי מַרְעֵיהּ, מַה כְּתִיב וְיוֹנָה יָרַד אֶל יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה וַיִּשְׁכַּב וַיֵּרָדַם. אַף עַל גַּב דְּבַר נָשׁ בְּבֵי מַרְעֵיהּ, נִשְׁמָתָא לָא אִתְּעָרַת לְאָתָבָא קַמֵּי מָארֵיהּ, לְמִפְּרַק חוֹבוֹי. מָה כְּתִיב, וַיִּקְרַב אֵלָיו רַב הַחוֹבֵל. מָאן רַב הַחוֹבֵל. דָּא יֵצֶר טוֹב, דְּאִיהוּ מַנְהִיג כֹּלָּא. וַיֹּאמֶר לוֹ מַה לְּךָ נִרְדָּם קוּם קְרָא אֶל אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ'.

לשון הקודש

וְהָאֲנִיָּה חִשְּׁבָה לְהִשָּׁבֵר.

וְאָדָם, כְּשֶׁהוּא חוֹטֵא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְחוֹשֵׁב שֶׁבּוֹרֵחַ מִלִּפְנֵי אֲדוֹנוֹ וְלֹא שָׂם לֵב לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְאָז מַטִּיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוּחַ סְעָרָה חֲזָקָה – זוֹהִי גְּזֵרַת הַדִּין שֶׁעוֹמֶדֶת תָּמִיד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמְבַקֶּשֶׁת אֶת דִּין הָאָדָם מִלְּפָנָיו, וְזוֹהִי שֶׁמַּטָּה אֶת הַסְּפִינָה וּמַזְכִּירָה אֶת חֲטָאֵי הָאָדָם לִתְפֹּס אוֹתוֹ.

כֵּיוָן שֶׁנִּתְפֹּס אָדָם עַל יְדֵי אוֹתָהּ סְעָרָה בְּבֵית חָלְיוֹ, מַה כָּתוּב? וְיוֹנָה יָרַד אֶל יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה וַיִּשְׁכַּב וַיֵּרָדַם. אַף עַל גַּב שֶׁאָדָם בְּבֵית חָלְיוֹ, הַנְּשָׁמָה לֹא מִתְעוֹרֶרֶת לָשׁוּב לִפְנֵי אֲדוֹנָהּ וְלִפְדּוֹת אֶת חֲטָאָיו. מַה כָּתוּב? וַיִּקְרַב אֵלָיו רַב הַחוֹבֵל. מִי זֶה רַב הַחוֹבֵל? זֶה יֵצֶר טוֹב שֶׁמַּנְהִיג אֶת הַכֹּל. וַיֹּאמֶר לוֹ מַה לְּךָ נִרְדָּם קוּם קְרָא אֶל אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ'. אֵין

לָאו שַׁעֲתָא הוּא לְמִדְמָךְ, דְּהָא סַלְקִין לָךְ לְדִינָא, עַל כָּל מָה דְעַבְדַּת בְּהַאי עָלְמָא, תּוּב מֵחוֹבָךְ.

אִסְתָּכַל בְּמִלִּין אִלֵּין, וְתוּב לְמָארָךְ. מָה מִלַּאכְתֶּךָ דְּאַתְּ עַסְקַת בָּהּ בְּהַאי עָלְמָא, וְאוֹדֵי עָלָהּ קָמֵי מָארָךְ. וּמֵאַיִן תָּבֹא, אִסְתָּכַל מֵאַיִן בָּאתָ, מִטִּפָּה סְרוּחָה, וְלָא תִּתְגָּאֵי קַמֵּיהּ. מָה אַרְצֶךָ, אִסְתָּכַל דְּהָא מֵאַרְעָא אִתְבְּרִיאַת, וּלְאַרְעָא תִּיתוּב. וְאִי מִזֶּה עַם אָתָּה, אִסְתָּכַל אִי אִית לָךְ זְכוּ דַּאֲבָהָן, דְּיָגִין עָלָךְ.

כֵּיוָן דְּסַלְקִין לֵיהּ לְדִינָא, בְּבֵי דִינָא דִלְעֵילָא, הַהִיא סְעָרָה, דְּאִיהִי גְּזֵרַת דִּינָא, דְּסָעִיר עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, תַּבְעַת מִן מַלְכָּא לְמֵידָן אִינּוּן תְּפִיסִין דְּמַלְכָּא, וְכֻלְּהוּ אַתְיָין חַד חַד קָמֵיהּ. בֵּיהּ שַׁעֲתָא אִתְקְרִיבוּ בֵּי דִינָא. אִית מִנְּהוֹן דְּפַתְחֵי

לשון הקודש

הַשָּׁעָה לִישֵׁן, שֶׁהֲרֵי מַעֲלִים אוֹתְךָ לַדִּין עַל כָּל מַה שֶּׁעָשִׂיתָ בָּעוֹלָם הַזֶּה, שׁוּב מֵחֶטְאֲךָ.

הִתְבּוֹנֵן בַּדְּבָרִים הַלָּלוּ וְשׁוּב לַאֲדוֹנְךָ. מַה מְּלַאכְתְּךָ – שֶׁאַתָּה עָסַקְתָּ בָּהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהוֹדֶה עָלֶיהָ לִפְנֵי רִבּוֹנְךָ. וּמֵאַיִן תָּבוֹא – הִסְתַּכֵּל מֵאַיִן בָּאתָ, מִטִּפָּה סְרוּחָה, וְאַל תִּתְגָּאֶה לְפָנָיו. מָה אַרְצֶךָ – הִסְתַּכֵּל שֶׁהֲרֵי מֵהָאָרֶץ נִבְרֵאתָ וְלָאָרֶץ תָּשׁוּב. וְאִי מִזֶּה עַם אָתָּה – הִסְתַּכֵּל אִם יֵשׁ לְךָ זְכוּת אָבוֹת שֶׁתָּגֵן עָלֶיךָ.

כֵּיוָן שֶׁמַּעֲלִים אוֹתוֹ לְדִין בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה, אוֹתָהּ סְעָרָה, שֶׁהִיא גְּזֵרַת הַדִּין שֶׁסּוֹעֶרֶת עַל הָאָדָם, מְבַקֶּשֶׁת מֵהַמֶּלֶךְ לָדוּן אוֹתָם הַתְּפוּסִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְכֻלָּם בָּאִים אֶחָד אֶחָד לְפָנָיו. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מִתְקָרְבִים בֵּית הַדִּין. יֵשׁ מֵהֶם שֶׁפּוֹתְחִים

בִּזְכוּת, וְאִית מִנְּהוֹן דְּפַתְחֵי בְּחוֹבָה. וּגְזֵרַת דִּינָא תַּבְעַת דִּינָא.

וְאִי הַהוּא בַּר נָשׁ לָא זָכֵי בְּדִינָא, מַה כְּתִיב. וַיַּחְתְּרוּ הָאֲנָשִׁים לְהָשִׁיב אֶל הַיַּבָּשָׁה וְלֹא יָכֹלוּ. מִשְׁתַּדְּלִין אִינּוּן דְּאוֹרוּ זְכוּתֵיהּ לְאָתָבָא לֵיהּ לְהַאי עָלְמָא, וְלָא יָכְלוּ. מָאי טַעֲמָא. כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסוֹעֵר עֲלֵיהֶם, גְּזֵרָה דְּדִינָא, אָזִיל וְסָעִיר בְּחוֹבוֹי דְּבַר נָשׁ, וְאִתְגַּבָּר עָלַיְיהוּ.

כְּדֵין נַחְתִּין עָלֵיהּ תְּלַת שְׁלִיחָן מִמָּנָן, חַד, דִּכְתִיב כָּל זַכְוָון, וְכָל חוֹבִין, דְּעָבַד בַּר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא. וְחַד דְּעָבִיד חֶשְׁבָּן יוֹמוֹי. וְחַד דְּהָוָה אָזִיל עִמֵּיהּ, כַּד הָוָה בִּמְעֵי אִמֵּיהּ. וְהָא אוֹקִימְנָא דִּגְזֵרַת דִּינָא לָא שָׁכִיךְ, עַד הַהוּא זִמְנָא דִּכְתִיב, וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה. וַיִּשְׂאוּ: כַּד נָטְלֵי לֵיהּ מִבֵּיתֵיהּ, לְבֵי קִבְרֵי.

לשון הקודש

בִּזְכוּת, וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁפּוֹתְחִים בְּחוֹבָה, וּגְזֵרַת הַדִּין תּוֹבַעַת דִּין.

וְאִם אוֹתוֹ אָדָם לֹא זוֹכֶה בַּדִּין, מַה כָּתוּב? וַיַּחְתְּרוּ הָאֲנָשִׁים לְהָשִׁיב אֶל הַיַּבָּשָׁה וְלֹא יָכֹלוּ. הֵם מִשְׁתַּדְּלִים אוֹתָם שֶׁמּוֹרִים זְכוּתוֹ לַהֲשִׁיבוֹ אֶל הָעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא יָכְלוּ. מָה הַטַּעַם? כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסֹעֵר עֲלֵיהֶם. גְּזֵרַת הַדִּין הוֹלֶכֶת וְסוֹעֶרֶת בַּחֲטָאֵי הָאָדָם וּמִתְגַּבֶּרֶת עֲלֵיהֶם.

אָז מוֹרִידִים עָלָיו שְׁלֹשָׁה שְׁלִיחִים מְמֻנִּים: אֶחָד שֶׁכּוֹתֵב כָּל הַזְּכֻיּוֹת וְכָל הַחֲטָאִים שֶׁעָשָׂה הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאֶחָד שֶׁעוֹשֶׂה חֶשְׁבּוֹן יָמָיו. וְאֶחָד שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ עִמּוֹ כְּשֶׁהָיָה בִּמְעֵי אִמּוֹ, וַהֲרֵי בְּאַרְנוּ שֶׁגְּזֵרַת הַדִּין לֹא שׁוֹכֶכֶת עַד לְאוֹתוֹ זְמַן, שֶׁכָּתוּב וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה. וַיִּשְׂאוּ, כְּשֶׁנּוֹטְלִים אוֹתוֹ מִבֵּיתוֹ לְבֵית הַקְּבָרוֹת.

כְּדֵין מַכְרִיזֵי עֲלוֹי. אִי אִיהוּ זַכָּאָה, מַכְרִיזֵי עָלֵיהּ וְאַמְרֵי, הָבוּ יְקָר לְדִיוּקְנָא דְמַלְכָּא, (ישעיה נז) **יָבֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם הֹלֵךְ נְכֹחוֹ. מַנָּא לָן. דִּכְתִיב,** (ישעיה נח) **וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ** (דף קצ"ט ע"ב) **כְּבוֹד יְיָ' יַאַסְפֶךָ. וְאִי חַיָּיבָא אִיהִי, מַכְרִיזֵי עָלֵיהּ וְאָמְרוּ, וַוי לֵיהּ לִפְלָנְיָא. טָב לֵיהּ דְּלָא יִתְבְּרֵי. כְּדֵין מַה כְּתִיב, וַיִּטְלֻהוּ אֶל הַיָּם וַיַּעֲמֹד הַיָּם מִזַּעְפּוֹ. כַּד עָאלִין לֵיהּ לְבֵי קִבְרֵי דְאִיהוּ אֲתָר דְּדִינָא. כְּדֵין גְּזֵרַת דִּינָא דְהַוָה סָעִיר, שָׁכִיךְ מִזַּעְפֵּיהּ. וְנוּנָא דְבָלַע לֵיהּ, דָּא אִיהוּ קִבְרָא.**

מַה כְּתִיב, וַיְהִי יוֹנָה בִּמְעֵי הַדָּג. מְעוֹי דְדָג, דָּא אִיהוּ בֶּטֶן שְׁאוֹל. מְנָלָן. דִּכְתִיב, (יונה ב) **מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי. וְאִיהוּ בִּמְעֵי דְנוּנָא הָוָה, וְקָאמְרֵי לֵיהּ בֶּטֶן שְׁאוֹל, שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת, אִלֵּין תְּלַת יוֹמִין, דְּכַר נָשׁ בְּקִבְרָא, וְאִתְבְּקָעוּ מְעוֹי.**

לשון הקודש

וְאָז מַכְרִיזִים עָלָיו. אִם הוּא צַדִּיק – מַכְרִיזִים עָלָיו וְאוֹמְרִים: תְּנוּ כָבוֹד לִדְמוּת הַמֶּלֶךְ, (ישעיה נז) יָבוֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם הֹלֵךְ נְכֹחוֹ. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (שם נח) וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ. וְאִם הוּא רָשָׁע – מַכְרִיזִים עָלָיו וְאוֹמְרִים: אוֹי לוֹ לִפְלוֹנִי, טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא הָיָה נִבְרָא. וְאָז מַה כָּתוּב? וַיִּטְלֻהוּ אֶל הַיָּם וַיַּעֲמֹד הַיָּם מִזַּעְפּוֹ. כְּשֶׁמַּכְנִיסִים אוֹתוֹ לְבֵית הַקְּבָרוֹת, שֶׁהוּא מְקוֹם הַדִּין, אָז גְּזֵרַת הַדִּין שֶׁהָיְתָה סוֹעֶרֶת, שׁוֹכֶכֶת מִזַּעְפָּהּ. וְהַדָּג שֶׁבָּלַע אוֹתוֹ זֶהוּ הַקֶּבֶר.

מַה כָּתוּב? וַיְהִי יוֹנָה בִּמְעֵי הַדָּג. מְעֵי הַדָּג זֶהוּ בֶּטֶן שְׁאוֹל. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב

לְבָתָר תְּלָתָא יוֹמִין, הַהוּא טִנּוּפָא אִתְהַפַּךְ עַל אַנְפּוֹי, וְאוֹמֵר לוֹ טוֹל מַה דִּיְהָבַת בִּי. אַכְלַת וְשָׁתִית כָּל יוֹמָא, וְלָא יָהַבְתְּ לְמִסְכְּנֵי, וְכָל יוֹמָךְ הֲווֹ כְּחַגִּין וּכְמוֹעֲדִין, וּמִסְכְּנֵי הֲווֹ כַּפְּנִין, דְּלָא אַכְלוּ בַהֲדָךְ, טוֹל מַה דִּיְהָבַת בִּי. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מלאכי ב) וְזֵרִיתִי פֶרֶשׁ עַל פְּנֵיכֶם וְגוֹ', וְהָא אוֹקִימְנָא.

לְבָתָר דָּא, מִתְּלָתָא יוֹמִין וּלְהָלְאָה, כְּדֵין אִתְדָּן בַּר נָשׁ מְעֵינוֹי, מִידּוֹי, וּמֵרַגְלוֹי, וְאוּקְמוּהָ עַד תְּלָתִין יוֹמִין. כָּל אִינּוּן תְּלָתִין יוֹמִין, אִתְדָּנוּ נַפְשָׁא וְגוּפָא כַּחֲדָא. וּבְגִינֵי כַּךְ אִשְׁתְּכַח נִשְׁמָתָא לְתַתָּא בְּאַרְעָא, דְּלָא סַלְקַת לְאַתְרָהּ. כְּאִתְתָּא דְיַתְבַת לְבַר, כָּל יוֹמֵי מְסַאֲבוּתָא. לְבָתָר, נִשְׁמָתָא סַלְקָא, וְגוּפָא אִתְבְּלֵי בְּאַרְעָא. עַד הַהוּא זִמְנָא

לשון הקודש

מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי. וְהוּא הָיָה בִּמְעֵי הַדָּג, וְקוֹרֵא לוֹ בֶּטֶן שְׁאוֹל, שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת. אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁאָדָם בַּקֶּבֶר וְנִבְקָעִים מֵעָיו.

לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים אוֹתָהּ טִנּוֹפֶת נֶהְפֶּכֶת עַל פָּנָיו, וְאוֹמֶרֶת לוֹ: טֹל מַה שֶׁנָּתַתָּ בִּי. אָכַלְתָּ וְשָׁתִיתָ כָּל יוֹם וְלֹא נָתַתָּ לַעֲנִיִּים, וְכָל יָמֶיךָ הָיוּ כְּמוֹ חַגִּים וּמוֹעֲדִים, וְהָעֲנִיִּים הָיוּ רְעֵבִים, שֶׁלֹּא אָכְלוּ עִמְּךָ. טֹל מַה שֶׁנָּתַתָּ בִּי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלאכי ב) וְזֵרִיתִי פֶרֶשׁ עַל פְּנֵיכֶם וְגוֹ', וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

לְאַחַר זֶה, מִשְּׁלֹשָׁה יָמִים וָהָלְאָה, אָז נִדּוֹן הָאָדָם מֵעֵינָיו, מִיָּדָיו, מֵרַגְלָיו, וּפֵרְשׁוּהָ עַד שְׁלֹשִׁים יָמִים. כָּל אוֹתָם שְׁלֹשִׁים יָמִים נִדּוֹנִים הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף כְּאֶחָד, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַנְּשָׁמָה נִמְצֵאת בָּאָרֶץ לְמַטָּה, שֶׁאֵינָהּ עוֹלָה לִמְקוֹמָהּ, כְּאִשָּׁה שֶׁיּוֹשֶׁבֶת בַּחוּץ כָּל יְמֵי הַטֻּמְאָה. אַחַר כָּךְ הַנְּשָׁמָה עוֹלָה, וְהַגּוּף נִרְקָב

דְּיִתְעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיתַיָּיא.

וּזְמִינָא קָלָא חָדָא לְאַתְעָרָא בְּבֵי קִבְרֵי, וְיֵימָא, הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר כִּי טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל. אֵימָתַי יְהֵא דָא. בִּזְמִנָּא דְּיִתְעַבַּר מַלְאָךְ הַמָּוֶת מֵעָלְמָא, דִּכְתִיב, בְּלַע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְגוֹ'. כֵּיוָן דְּבִלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח, לְבָתָר, וּמָחָה יְיָ אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ. כְּדֵין כְּתִיב, וַיֹּאמֶר יְיָ לַדָּג וַיָּקֵא אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבָּשָׁה.

כֵּיוָן דְּאִתְעַר הַהוּא קָלָא בֵּינֵי קִבְרֵי, כְּדֵין כָּל קִבְרַיָּיא יָקִיאוּ לְאִינּוּן מֵתַיָּיא דִּבְהוֹן לְבַר. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל. מָאי תַּפִּיל. דְּיָקִיא לוֹן לְבַר. רְפָאִים, מַהוּ רְפָאִים. דְּקַבִּילוּ. אַסְוָותָא כְּמִלְקַדְמִין, וְאַתְסִיאוּ גַּרְמִין בְּגַרְמִין. וְאִלֵּין אִקְרוּן רְפָאִים.

לשון הקודש

בָּאָרֶץ, עַד אוֹתוֹ זְמַן שֶׁיָּעִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַמֵּתִים.

וְעָתִיד קוֹל אֶחָד לְהָעִיר בְּבֵית הַקְּבָרוֹת וְיֹאמַר, (ישעיה כו) הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר כִּי טַל אוֹרֹת טַלֶּךָ וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל. אֵימָתַי זֶה יִהְיֶה? בִּזְמַן שֶׁיַּעֲבַר מַלְאַךְ הַמָּוֶת מִן הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (שם כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְגוֹ'. כֵּיוָן שֶׁבִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח, אַחַר כָּךְ, וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ. אָז כָּתוּב, וַיֹּאמֶר ה' לַדָּג וַיָּקֵא אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבָּשָׁה.

כֵּיוָן שֶׁהִתְעוֹרֵר אוֹתוֹ קוֹל בֵּין הַקְּבָרִים, אֲזַי כָּל הַקְּבָרִים יָקִיאוּ אֶת אוֹתָם הַמֵּתִים שֶׁבָּהֶם הַחוּצָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל. מַה זֶּה תַּפִּיל?

וְאִי תֵּימָא, הָא כְּתִיב (בִּשְׁאָר עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת) (ישעיה כו) רְפָאִים בַּל יָקוּמוּ. אֶלָּא וַדַּאי כָּל עָלְמָא יִתְסוּן גַּרְמִין בְּבֵי קִבְרֵי, אֲבָל מִנְּהוֹן יְקוּמוּן, וּמִנְּהוֹן לָא יְקוּמוּן. וְעַל דָּא כְּתִיב רְפָאִים בַּל יָקוּמוּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב בְּהוּ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן. וּבְהַאי נוּנָא, אַשְׁכַּחְנָא מִלִּין לְאַסְוָותָא, דְּכָל עָלְמָא.

הַאי נוּנָא כֵּיוָן דְּבָלַע לְיוֹנָה מִית. וּבֵיהּ הָוָה יוֹנָה תְּלָתָא יוֹמִין, לְבָתַר אִתְקָיֵּים כְּמִלְּקַדְמִין, וְאָקֵי לְיוֹנָה לְבַר, וְהָא אוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל יְיָ' אֱלֹהָיו מִמְּעֵי הַדָּגָה. כְּתִיב הָכָא הַדָּגָה, וּכְתִיב הָתָם (שמות ז) וְהַדָּגָה אֲשֶׁר בַּיְאוֹר מֵתָה, וְהָא אוּקְמוּהָ. כְּגַוְונָא דָא, זְמִינַת אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל לְאַתְעָרָא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר וָאֶרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל.

לשון הקודש

שֶׁתָּקִיא אוֹתָם הַחוּצָה. רְפָאִים, מַה זֶּה רְפָאִים? שֶׁקִּבְּלוּ רְפוּאָה כְּמִקֹּדֶם, וְנִרְפְּאוּ עֲצָמוֹת בַּעֲצָמוֹת, וְאֵלֶּה נִקְרָאִים רְפָאִים. **וְאִם** תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב (בִּשְׁאָר עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת) (ישעיה כו) רְפָאִים בַּל יָקוּמוּ? אֶלָּא וַדַּאי כָּל הָעוֹלָם יִתְרַפְּאוּ עַצְמוֹתָם בְּבֵית הַקְּבָרוֹת, אֲבָל מֵהֶם יָקוּמוּ וּמֵהֶם לֹא יָקוּמוּ. וְעַל זֶה כָּתוּב רְפָאִים בַּל יָקוּמוּ. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם נְבֵלָתִי יְקוּמוּן. וּבַדָּג הַזֶּה מָצָאנוּ דְּבָרִים לִרְפוּאָה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם.

הַדָּג הַזֶּה, כֵּיוָן שֶׁבָּלַע אֶת יוֹנָה, הוּא מֵת, וּבוֹ הָיָה יוֹנָה שְׁלֹשָׁה יָמִים, וְאַחַר כָּךְ חָזַר לַחַיִּים כְּמִקֹּדֶם וְהֵקִיא אֶת יוֹנָה הַחוּצָה, וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל ה' אֱלֹהָיו מִמְּעֵי הַדָּגָה. כָּתוּב כָּאן הַדָּגָה, וְכָתוּב שָׁם (שמות ז) וְהַדָּגָה אֲשֶׁר בַּיְאוֹר מֵתָה, וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ. כְּמוֹ זֶה עֲתִידָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְהִתְעוֹרֵר בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ – וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל.

וְהָא אוֹקִימְנָא, דְּשִׁבְעָה דִּינִין יַחְלְפוּן עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, כַּד נָפִיק מֵהַאי עָלְמָא. חַד, הַהוּא דִּינָא עִלָּאָה, כַּד נָפִיק רוּחָא מִן גּוּפָא. ב', כַּד עוֹבָדוֹי וּמִלּוֹי אַזְלִין קַמֵּיהּ וּמַכְרִזֵי עֲלוֹי. ג', כַּד עָיֵיל לְקִבְרָא. ד', דִּינָא דְקִבְרָא. ה', דִּינָא דְּתוֹלַעֲתָא. ו', דִּינָא דְגֵיהִנָּם. ז', דִּינָא דְרוּחָא דְּאַזְלָא וְשָׁאטַת בְּעָלְמָא, וְלָא אַשְׁכַּחַת אֲתָר נַיְיחָא, עַד דְּיִשְׁתְּלִים עוֹבָדוֹי. בְּגִין דָּא, בָּעֵי בַר נָשׁ לְאִסְתַּכְּלָא תָּדִיר בְּעוֹבָדוֹי, וְיֵתוּב קָמֵי מָרֵיהּ.

וְכַד אִסְתָּכַּל דָּוִד מַלְכָּא בְּדִינִין אִלֵּין דְּבַר נָשׁ, אַקְדִּים וְאָמַר (תהלים קד) בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ', עַד לָא תִּפּוּק מִן עָלְמָא, בְּעוֹד דְּאַנְתְּ אִשְׁתְּכַחַת עִם גּוּפָא. וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ, אִינּוּן שַׁיְיפֵי גּוּפָא, דְּמִשְׁתַּתְּפֵי כַּחֲדָא בְּרוּחָא. הַשְׁתָּא דְּתִשְׁתַּכְּחוּן עִמָּהּ, אַקְדִּימוּ לְבָרְכָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, עַד לָא יִמְטֵי זִמְנָא

לשון הקודש

וַחֲרֵי בְּאַרְנוּ, שֶׁשִּׁבְעָה דִּינִים יַחְלְפוּ עַל הָאָדָם כְּשֶׁיּוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. אֶחָד – אוֹתוֹ דִּין עֶלְיוֹן כְּשֶׁיּוֹצֵאת הָרוּחַ מִן הַגּוּף. ב' – כְּשֶׁמַּעֲשָׂיו וּדְבָרָיו הוֹלְכִים לְפָנָיו וּמַכְרִיזִים עָלָיו. ג' – כְּשֶׁנִּכְנָס לַקֶּבֶר. ד' – דִּין הַקֶּבֶר. ה' – דִּין הַתּוֹלַעַת. ו' – דִּין הַגֵּיהִנֹּם. ז' – דִּין הָרוּחַ שֶׁהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת בָּעוֹלָם וְלֹא מוֹצֵאת מְקוֹם מְנוּחָה עַד שֶׁיִּשְׁלְמוּ מַעֲשָׂיו. מִשּׁוּם זֶה צָרִיךְ אָדָם לְהִתְבּוֹנֵן תָּמִיד בְּמַעֲשָׂיו וְיָשׁוּב לִפְנֵי אֲדוֹנוֹ.

וּכְשֶׁהִתְבּוֹנֵן דָּוִד הַמֶּלֶךְ בְּדִינֵי הָאָדָם הַלָּלוּ, הִקְדִּים וְאָמַר, (תהלים קד) בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה', בְּטֶרֶם תֵּצֵא מִן הָעוֹלָם, בְּעוֹד שֶׁאַתְּ נִמְצֵאת עִם הַגּוּף. וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ – הֵם אֵבְרֵי הַגּוּף

דְּלָא תֵּיכְלוּן לְבָרְכָא, וּלְאָתָבָא בְּתִיּוּבְתָּא, וְעַל דָּא אָמַר בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ' הַלְלוּיָהּ. אָתוּ אִינּוּן חַבְרַיָּיא וְנַשְׁקוּ רֵישֵׁיהּ.

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (דף ר' ע"א) (שמות לה) קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַיְיָ'. תָּא חֲזֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד בָּרָא עָלְמָא, לָא בָּרָא לֵיהּ, אֶלָּא בְּגִין דְּיֵיתוּן יִשְׂרָאֵל, וִיקַבְּלוּן אוֹרַיְיתָא. בְּאוֹרַיְיתָא אִתְבְּרֵי עָלְמָא, וְעַל אוֹרַיְיתָא קַיְּימָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. אוֹרַיְיתָא אִיהִי אַרְכָּא דְחַיֵּי בְּהַאי עָלְמָא, וְאַרְכָּא דְחַיֵּי בְּעָלְמָא דְאָתֵי.

וְכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדָּל בְּאוֹרַיְיתָא, כְּאִלּוּ אִשְׁתַּדַּל בְּהֵיכָלֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּהֵיכָלָא עִלָּאָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אוֹרַיְיתָא אִיהִי. וְכַד בַּר

לשון הקודש

שֶׁמִּשְׁתַּתְּפִים כְּאֶחָד עִם הָרוּחַ. עַכְשָׁו כְּשֶׁתִּמָּצְאוּ עִמָּהּ, הַקְּדִימוּ לְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ טֶרֶם שֶׁיָּבֹא זְמַן שֶׁלֹּא תוּכְלוּ לְבָרֵךְ וְלַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה. וְעַל זֶה אָמַר בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה' הַלְלוּיָהּ. בָּאוּ אוֹתָם הַחֲבֵרִים וְנָשְׁקוּ אֶת רֹאשׁוֹ.

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַה'. בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, לֹא בְּרָאוֹ אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיָּבֹאוּ יִשְׂרָאֵל וִיקַבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה. בַּתּוֹרָה נִבְרָא הָעוֹלָם, וְעַל הַתּוֹרָה הוּא עוֹמֵד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. הַתּוֹרָה הִיא אֹרֶךְ חַיִּים בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֹרֶךְ הַחַיִּים בָּעוֹלָם הַבָּא.

וְכָל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, כְּאִלּוּ הִשְׁתַּדֵּל בְּהֵיכָלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֵיכָלוֹ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

נָשׁ עָסִיק בְּאוֹרַיְיתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאִים תַּמָּן, וְאָצִית לְקָלֵיהּ, כְּמָה דִּכְתִיב, (מלאכי ג) וַיַּקְשֵׁב יְיָ׳ וַיִּשְׁמָע וְגוֹ׳. וְאִשְׁתְּזִיב בַּר נָשׁ מִתְּלַת דִּינִין: מִדִּינָא דְהַאי עָלְמָא. וּמִדִּינָא דְמַלְאָךְ הַמָּוֶת, דְּלָא יְכִיל לְשַׁלְּטָאָה עָלֵיהּ. וּמִדִּינָא דְגֵיהִנָּם.

וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן. מָאי אִיהוּ. אֶלָּא אִית סֵפֶר לְעֵילָּא, וְאִית סֵפֶר לְתַתָּא. זִכָּרוֹן אֲתַר (נ״א אֶת) קַיְימָא קַדִּישָׁא, דְּנָטִיל וְכָנִיש לְגַבֵּיהּ, כָּל חַיִּין דִּלְעֵילָּא. סֵפֶר זִכָּרוֹן תְּרֵין דַּרְגִּין דְּאִינּוּן חַד, וְרָזָא דָא שֵׁם יְהוָ״ה שֵׁם חַד. יְהוָ״ה חַד. וְכֹלָּא מִלָּה חָדָא.

בְּגִין דְּאִית שֵׁם, וְאִית שֵׁם, שֵׁם לְעֵילָּא, דְּאִיהוּ אִתְרְשִׁים (ס״א אִקְרֵי שֵׁם) מִמַּה דְּלָא יְדִיעַ, וְלָא אִתְרְמִיז בִּידִיעָה כְלַל. וְדָא אִקְרֵי נְקוּדָה עִלָּאָה. שֵׁם לְתַתָּא, דְּאִקְרֵי שֵׁם, (דברים ד) מִקְּצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד

לשון הקודש

הִיא הַתּוֹרָה. וּכְשֶׁאָדָם עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹמֵד שָׁם וּמַקְשִׁיב לְקוֹלוֹ, כַּכָּתוּב (מלאכי ג) וַיַּקְשֵׁב ה׳ וַיִּשְׁמָע וְגוֹ׳. וְנִצּוֹל הָאָדָם מִשְּׁלֹשָׁה דִינִים: מִדִּין הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִדִּין מַלְאַךְ הַמָּוֶת שֶׁלֹּא יָכוֹל לִשְׁלֹט עָלָיו, וּמִדִּין הַגֵּיהִנֹּם.

וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן. מִי הוּא? אֶלָּא יֵשׁ סֵפֶר לְמַעְלָה וְיֵשׁ סֵפֶר לְמַטָּה. זִכָּרוֹן – (אות) הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ שֶׁנּוֹטֵל וְכוֹנֵס אֵלָיו אֶת כָּל הַחַיִּים שֶׁלְּמַעְלָה. סֵפֶר זִכָּרוֹן – שְׁתֵּי דְּרָגוֹת שֶׁהֵן אַחַת, וְסוֹד זֶה שֵׁם יְהוָ״ה שֵׁם אֶחָד. יְהוָ״ה אֶחָד. וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ שֵׁם וְיֵשׁ שֵׁם. שֵׁם לְמַעְלָה, שֶׁהוּא נִרְשָׁם (נִקְרָא שֵׁם) מִמַּה שֶׁלֹּא יָדוּעַ וְלֹא נִרְמָז בִּידִיעָה כְּלָל, וְזוֹ נִקְרֵאת נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה. שֵׁם לְמַטָּה, שֶׁנִּקְרָא שֵׁם, מִקְּצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם, מִשּׁוּם שֶׁקְּצֵה

קְצֵה הַשָּׁמַיִם, בְּגִין דִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם אִקְרֵי זְכָרוֹן. וְהַאי שֵׁם, אִיהוּ נְקוּדָה דִלְתַתָּא, דְּאִיהוּ שֵׁם מֵהַהוּא זִכָּרוֹן, דְּאִיהוּ קְצֵה הַשָּׁמַיִם, דְּנָטִיל כָּל חַיִּין דִּלְעֵילָא. וְדָא אִיהוּ קְצֵה הַשָּׁמַיִם דִּלְתַתָּא. וְשֵׁם דִּילֵיהּ אִיהִי נְקוּדָה דִלְתַתָּא. נְקוּדָה דָא, אִיהוּ סֵפֶר דְּקַיְּימָא בְּחוּשְׁבָּנָא, וְדָא הוּא וּלְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ. סֵפֶר דְּקָאָמַרָן, וְשֵׁם, חַד מִלָּה הוּא, בְּכָל סִטְרִין.

נְקוּדָה דָא בְּגִין דְּקַיְּימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהִי עִלָּאָה עַל כָּל דְּאִתְאַחֲדָן בָּהּ. שִׁית סִטְרִין, אִתְאַחֲדָן בְּסֵפֶר עִלָּאָה, וְאִיהוּ עִלָּאָה עָלַיְיהוּ. שִׁית סִטְרִין אִתְאַחֲדָן בְּסֵפֶר תַּתָּאָה, וְאִיהוּ עִלָּאָה עָלַיְיהוּ. וְעַל דָּא, סֵפֶר עִלָּאָה, סֵפֶר תַּתָּאָה, וְכוּלָּא אִקְרֵי תּוֹרָה.

לשון הקודש

הַשָּׁמַיִם נִקְרָא זִכָּרוֹן. וְהַשֵּׁם הַזֶּה הוּא נְקֻדָּה שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁהוּא שֵׁם מֵאוֹתוֹ זִכָּרוֹן, שֶׁהוּא קְצֵה הַשָּׁמַיִם, שֶׁנּוֹטֵל אֶת כָּל הַחַיִּים שֶׁלְּמַעְלָה. וְזֶהוּ קְצֵה הַשָּׁמַיִם שֶׁלְּמַטָּה. וְהַשֵּׁם שֶׁלּוֹ הִיא הַנְּקֻדָּה שֶׁלְּמַטָּה. נְקֻדָּה זוֹ הִיא סֵפֶר שֶׁעוֹמֵד בְּחֶשְׁבּוֹן, וְזֶהוּ וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ. הַסֵּפֶר שֶׁאָמַרְנוּ וְשֵׁם – דָּבָר אֶחָד הוּא בְּכָל הַצְּדָדִים.

הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בָּאֶמְצַע, הִיא עֶלְיוֹנָה עַל כָּל הַנֶּאֱחָזִים בָּהּ. שִׁשָּׁה צְדָדִים אֲחוּזִים בַּסֵּפֶר הָעֶלְיוֹן, וְהוּא עֶלְיוֹן עֲלֵיהֶם. שִׁשָּׁה צְדָדִים נֶאֱחָזִים בַּסֵּפֶר הַתַּחְתּוֹן, וְהוּא עֶלְיוֹן עֲלֵיהֶם. וְעַל זֶה סֵפֶר עֶלְיוֹן וְסֵפֶר תַּחְתּוֹן, וְהַכֹּל נִקְרָא תּוֹרָה.

מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא, סֵפֶר עִלָּאָה אִיהוּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. בְּגִין דְּאִיהִי סְתִימָא, וְלָא קַיְימָא אֶלָּא בִּכְתַב, דְּתַמָּן אִיהוּ אֲתָר לְאִתְגַּלָּאָה לְתַתָּא. וּמַאן אִיהוּ עָלְמָא דְאָתֵי. סֵפֶר תַּתָּאָה, דָּא תּוֹרָה דְּאִקְרֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּמַאן אִיהוּ עַל פֶּה, אִלֵּין רְתִיכִין דִּלְתַתָּא, דְּאִיהִי קַיְימָא עָלַיְיהוּ. וּבְגִין דְּלָאו אִינּוּן בִּכְלָלָא דִּכְתִיבָה דִּלְעֵילָא, אִקְרוּן עַל פֶּה.

וְתוֹרָה דָּא קַיְימָא עַל פֶּה, בְּגִין דִּכְתִיב, (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים וְתוֹרָה עִלָּאָה, אַף עַל גַּב דְּאִיהִי קַיְימָא לְעֵילָא, לָא אִקְרֵי עַל הַכְּתָב, אֶלָּא שֶׁבִּכְתָב, דְּקַיְימָא בִּכְתָב, וְהַהוּא כְּתָב אִתְעָבִיד הֵיכָלָא לְגַבֵּיהּ, וְאִיהִי קַיְימָא גּוֹ הַהוּא הֵיכָלָא, וְאִתְטַמְּרַת תַּמָּן. וּבְגִין כַּךְ אִקְרֵי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְלָא עַל כְּתָב.

לשון הקודש

מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא, סֵפֶר עֶלְיוֹן הוּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, מִשּׁוּם שֶׁהִיא סְתוּמָה וְלֹא עוֹמֶדֶת, אֶלָּא רַק בִּכְתָב, שֶׁשָּׁם הוּא הַמָּקוֹם לְהִתְגַּלּוֹת לְמַטָּה. וּמִי הוּא הָעוֹלָם הַבָּא? סֵפֶר הַתַּחְתּוֹן, זוֹ תּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וּמִי הוּא עַל פֶּה? אֵלּוּ הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁל מַטָּה, שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶן. וּמִשּׁוּם שֶׁאֵינָן בִּכְלָל שֶׁל כְּתִיבָה שֶׁלְּמַעְלָה, נִקְרָאִים עַל פֶּה.

וְתוֹרָה זוֹ עוֹמֶדֶת עַל פֶּה, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. וְתוֹרָה הָעֶלְיוֹנָה, אַף עַל גַּב שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת לְמַעְלָה, לֹא נִקְרֵאת עַל הַכְּתָב, אֶלָּא שֶׁבִּכְתָב, שֶׁעוֹמֶדֶת בִּכְתָב, וְאוֹתוֹ הַכְּתָב נַעֲשָׂה הֵיכָל אֵלֶיהָ, וְהִיא עוֹמֶדֶת בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הַהֵיכָל וְנִשְׁמֶרֶת שָׁם. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרֵאת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְלֹא עַל כְּתָב.

אֲבָל תּוֹרָה דִּלְתַתָּא, אִיהִי קַיְּימָא עַל רְתִיכָהָא, וְאִקְרֵי עַל פֶּה, דְּקַיְּימָא עָלַיְיהוּ. וּבְגִין דְּלָא אִתְחַשִּׁיבַת (נ״א אִתְיְהִיבַת) מִלְּגוֹ, מִכְּלָלָא דִכְתִיבָה, לָא אִתְעֲבִידוּ הֵיכָלָא לְהַאי נְקוּדָה, כְּהַהִיא נְקוּדָה עִלָּאָה. וּבְגִין דְּקַיְּימָא עָלַיְיהוּ אִקְרֵי תְּרוּמָה.

תּוּ שְׁמַעְנָא מִבּוּצִינָא קַדִּישָׁא. תְּרוּמָה. מַהוּ תְּרוּמָה. כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, תְּרֵי מִמֵּאָה. תָּא חֲזֵי, כָּל אִינּוּן דַּרְגִּין קַדִּישִׁין, דִּי בְרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְגְּלֵי בְּהוֹן, אִינּוּן עֶשֶׂר דַּרְגִּין, וְאִינּוּן עֶשֶׂר אֲמִירָן, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ. וְאִלֵּין עֶשֶׂר סַלְקִין לְמִאָה, וְכַד אִצְטְרִיךְ לָן לְהַאי נְקוּדָה תַּתָּאָה לְאַרְמָא לָהּ, אָסִיר לָן לְנַטְלָא לָהּ בִּלְחוֹדָהָא. אֶלָּא לָהּ וּלְבַעְלָהּ. וְאִינּוּן תְּרֵי מֵאִינּוּן מֵאָה דְּקָאָמַרָן, בְּגִין דְּלָא אִצְטְרִיךְ לְאַפְּרְשָׁא לוֹן כְּלָל, אֶלָּא לְיַחֲדָא

לשון הקודש

אֲבָל הַתּוֹרָה שֶׁלְּמַטָּה הִיא עוֹמֶדֶת עַל מַרְכְּבוֹתֶיהָ, וְנִקְרֵאת עַל פֶּה, שֶׁעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶן. וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא נֶחְשֶׁבֶת (נִתְּנָה) מִבִּפְנִים מִכְּלָל שֶׁל כְּתִיבָה, לֹא נַעֲשׂוּ הֵיכָל לַנְּקֻדָּה הַזּוֹ כְּמוֹ אוֹתָהּ נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה. וּמִשּׁוּם שֶׁעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶן נִקְרֵאת תְּרוּמָה.

עוֹד שָׁמַעְתִּי מִן הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. תְּרוּמָה, מַה זֶּה תְּרוּמָה? כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שְׁנַיִם מִמֵּאָה. בֹּא וּרְאֵה, כָּל הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁבְּסוֹד הָאֱמוּנָה שֶׁנִּגְלָה בָהֶן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֵן עֶשֶׂר דְּרָגוֹת, וְהֵן עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרוּהָ. וְאֵלּוּ הָעֶשֶׂר עוֹלִים לְמֵאָה. וּכְשֶׁאָנוּ צְרִיכִים הַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה הַזּוֹ לְהָרִים אוֹתָהּ, אָסוּר לָנוּ לְקַחְתָּהּ לְבַדָּהּ, אֶלָּא אוֹתָהּ עִם בַּעְלָהּ, וְהֵם הַשְּׁנַיִם מֵהַמֵּאָה שֶׁאָמַרְנוּ, מִשּׁוּם שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהַפְרִידָם

לָהּ וּלְבַעְלָהּ. וְעַל דָּא אִתְקְרֵי תְּרוּמָה בִּכְלָלָא חָדָא.

וְתָא חֲזֵי, בְּכָל יוֹמָא כָּרוֹזָא קָאֵרִי, כָּל בְּנֵי עָלְמָא, בְּכוּ קַיְּימָא מִלָּה דָא, וְדָא הוּא (שמות לה) (דף ר׳ ע״ב) קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַיְיָ׳. וְאִי תֵּימָא דְּקַשְׁיָא מִלָּה עָלַיְיכוּ. כֹּל נְדִיב לִבּוֹ יְבִיאֶהָ.

מַהוּ יְבִיאֶהָ. אֶלָּא מֵהָכָא אוֹלִיפְנָא רָזָא לְצְלוֹתָא. דְּבַר נָשׁ דְּדָחִיל לְמָאֲרֵיהּ וּמְכַוֵּין לִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ בִּצְלוֹתָא, אַתְקִין תִּקּוּנָא דִלְעֵילָא, כְּמָה דְאוּקִימְנָא. בְּקַדְמִיתָא בְּשִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן, דְּקָאַמְרִין מַלְאֲכִין עִלָּאִין לְעֵילָא. וּבְהַהוּא סִדּוּרָא דְתוּשְׁבְּחָן דְּקָא אַמְרֵי יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, אִיהִי קְשִׁיטַת גַּרְמָהָא, וְאִתַּתְקָנַת בְּתִקּוּנָהָא. כְּאִתְּתָא דְאִתְקַשְׁטַת לְבַעְלָהּ.

וּבְסִדּוּרָא דִצְלוֹתָא, בְּהַהוּא תִּקּוּנָא דִצְלוֹתָא דְמִיּוּשָׁב, אַתְקִינוּ עוֹלְמְתָּהָא וְכָל

לשון הקודש

כְּלָל, אֶלָּא לְיַחֲדָהּ עִם בַּעְלָהּ. וְלָכֵן נִקְרֵאת תְּרוּמָה בִּכְלָל אֶחָד.

וּבָא רְאֵה, בְּכָל יוֹם הַכָּרוֹז קוֹרֵא: כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, בָּכֶם עוֹמֵד הַדָּבָר הַזֶּה. וְזֶהוּ קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַה׳. וְאִם תֹּאמְרוּ שֶׁהַדָּבָר קָשֶׁה עֲלֵיכֶם – כֹּל נְדִיב לִבּוֹ יְבִיאֶהָ.

מַה זֶה יְבִיאֶהָ? אֶלָּא מִכָּאן לָמַדְנוּ אֶת סוֹד הַתְּפִלָּה, שֶׁאָדָם שֶׁפּוֹחֵד מֵרִבּוֹנוֹ וּמְכַוֵּן לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ בַּתְּפִלָּה, מְתַקֵּן תִּקּוּן הָעֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. בָּרִאשׁוֹנָה בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁאוֹמְרִים הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים לְמַעְלָה. וּבְאוֹתָהּ עֲרִיכַת הַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁאוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, הִיא מְקַשֶּׁטֶת אֶת עַצְמָהּ וּמִתְתַּקֶּנֶת בְּתִקּוּנֶיהָ כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁמִּתְקַשֶּׁטֶת לְבַעְלָהּ.

וּבְסִדּוּר הַתְּפִלָּה, בְּאוֹתוֹ הַתִּקּוּן שֶׁל

אִינּוּן דִּילָהּ. וּמִתְקַשְּׁטָן כָּל אִינּוּן בַּהֲדָהּ, לְבָתָר דְּאִתְתָּקַן כֹּלָּא וְאִתְסְדָּרוּ, כַּד מָטוּ לֶאֱמֶת וְיַצִּיב, כְּדֵין כֹּלָּא מִתְתַּקְנָא, אִיהִי וְעוּלְמְתָהָא, עַד דְּמָטוּ לְגָאַל יִשְׂרָאֵל, כְּדֵין אִצְטְרִיךְ לְמֵיקָם כֹּלָּא עַל קִיּוּמַיְיהוּ.

כְּגִין דְּכַד בַּר נָשׁ מָטֵי לֶאֱמֶת וְיַצִּיב, וְכֹלָּא אִתְתָּקַן. עוּלְמְתָהָא נָטְלֵי לָהּ, וְאִיהִי נְטִילַת גַּרְמָהּ לְגַבֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה. כֵּיוָן דְּמָטוּ לְגָאַל יִשְׂרָאֵל, כְּדֵין מַלְכָּא קַדִּישָׁא עִלָּאָה נָטִיל בְּדַרְגּוֹי, וְנָפִיק לְקַבְּלָא לָהּ.

וַאֲנָן, מִקַּמֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה בָּעִינָן לְקַיְּימָא עַל קִיּוּמָנָא, בְּאֵימָתָא בִּרְעָדָה. דְּהָא כְּדֵין אוֹשִׁיט יְמִינֵיהּ לְגַבָּהּ, וּלְבָתַר שְׂמָאלֵיהּ, דְּשַׁוֵּי לָהּ תְּחוֹת רֵישֵׁהּ, וּלְבָתַר אִתְחַבְּקוּ תַּרְוַוּיְיהוּ כַּחֲדָא

לשון הקודש

תְּפִלַּת מְיֻשָּׁב, מַתְקִינִים אֶת עַלְמוֹתֶיהָ וְכָל אֵלּוּ שֶׁלָּהּ. וּמִתְקַשְּׁטוֹת כָּל עַלְמוֹתֶיהָ, וְאַחַר כָּךְ הַכֹּל מִתְקָנִים וּמְסֻדָּרִים. וּכְשֶׁמַּגִּיעִים לֶאֱמֶת וְיַצִּיב, אָז הַכֹּל מִתְקָנִים, הִיא וְעַלְמוֹתֶיהָ, עַד שֶׁמַּגִּיעִים לְגָאַל יִשְׂרָאֵל, וְאָז צָרִיךְ לַעֲמֹד הַכֹּל עַל מְקוֹמָם.

מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר מַגִּיעַ אָדָם לֶאֱמֶת וְיַצִּיב וְהַכֹּל מִתְקָן, עַלְמוֹתֶיהָ נוֹטְלוֹת אוֹתָהּ, וְהִיא נוֹטֶלֶת אֶת עַצְמָהּ לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעִים לְגָאַל יִשְׂרָאֵל, אַזַּי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן נוֹסֵעַ בְּדַרְגּוֹתָיו וְיוֹצֵא לְקַבֵּל אוֹתָהּ.

וְאָנוּ מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן צְרִיכִים לַעֲמֹד עַל מְקוֹמֵנוּ בְּאֵימָה בִּרְעָדָה, שֶׁהֲרֵי אָז הוּא מוֹשִׁיט יְמִינוֹ אֵלֶיהָ, וְאַחַר כָּךְ אֶת שְׂמֹאלוֹ שֶׁשָּׂם לָהּ תַּחַת רֹאשָׁהּ, וְאַחַר כָּךְ מִתְחַבְּקִים שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד

בִּנְשִׁיקוּ. וְאִלֵּין אִינּוּן תְּלַת קַדְמַיְתָא, וּבָעֵי בַּר נָשׁ לְשַׁוָּאָה לִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ, וּלְכַוְּנָא בְּכָל הֲנֵי תִקּוּנִין וְסִדּוּרִין דְּצְלוֹתָא. פּוּמֵיהּ וְלִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ כַּחֲדָא.

הַשְׁתָּא דְּמַלְכָּא עִלָּאָה וּמַטְרוֹנִיתָא אִינּוּן בְּחִבּוּרָא בְּחֶדְוָה בְּאִינּוּן נְשִׁיקִין. מָאן דְּאִצְטְרִיךְ לְמִשְׁאַל שְׁאֵלְתִּין, יִשְׁאַל. דְּהָא כְּדֵין שַׁעֲתָא דִּרְעוּתָא אִיהוּ. כֵּיוָן דְּשָׁאִיל בַּר נָשׁ שְׁאֵלְתּוֹי מִקַּמֵּי מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא, כְּדֵין יַתְקִין גַּרְמֵיהּ בִּרְעוּתֵיהּ וְלִבֵּיהּ לִתְלָתָא אַחֲרָנִין, לְאַתְעָרָא חֶדְוָה דִּטְמִירוּ, דְּהָא מֵאִלֵּין תְּלַת אִתְבָּרְכָא בִּדְבֵקוּתָא אַחֲרָא. וַיַּתְקִין בַּר נָשׁ גַּרְמֵיהּ לְמֵיפַּק מִקַּמַּיְיהוּ, וּלְאַנָּחָא לוֹן בְּחֶדְוָה גְּנִיזָא דְּאִלֵּין תְּלָת. וְעִם כָּל דָּא, דִּיהֵא רְעוּתֵיהּ, דְּיִתְבָּרְכוּן תַּתָּאֵי, מֵאִינּוּן בִּרְכָאן דְּחֶדְוָה טְמִירָא.

לשון הקודש

בִּנְשִׁיקָה. וְאֵלֶּה הֵן הַשָּׁלֹשׁ הָרִאשׁוֹנוֹת, וְצָרִיךְ אָדָם לָשִׂים לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ וּלְכַוֵּן בְּכָל הַתִּקּוּנִים וְהַסִּדּוּרִים הַלָּלוּ שֶׁל הַתְּפִלָּה, פִּיו וְלִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ כְּאֶחָד.

עַכְשָׁו שֶׁהַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן וְהַגְּבִירָה הֵם בְּחִבּוּר אֶחָד בְּשִׂמְחָה בְּאוֹתָן נְשִׁיקוֹת – מִי שֶׁצָּרִיךְ לְבַקֵּשׁ בַּקָּשׁוֹת, יְבַקֵּשׁ, שֶׁהֲרֵי אָז שְׁעַת רָצוֹן הִיא. כֵּיוָן שֶׁשּׁוֹאֵל אָדָם שְׁאֵלוֹתָיו מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה, אָז יַתְקִין עַצְמוֹ בִּרְצוֹנוֹ וְלִבּוֹ לְשָׁלֹשׁ אֲחֵרוֹת לְעוֹרֵר שִׂמְחָה שֶׁבַּסֵּתֶר, שֶׁהֲרֵי מֵאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ הוּא מִתְבָּרֵךְ בִּדְבֵקוּת אַחֶרֶת. וַיַּתְקִין אָדָם אֶת עַצְמוֹ לָצֵאת מִפְּנֵיהֶם, וּלְהַנִּיחָם בְּשִׂמְחָה גְּנוּזָה שֶׁל אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ. וְעִם כָּל זֶה, שֶׁיִּהְיֶה רְצוֹנוֹ שֶׁיִּתְבָּרְכוּ הַתַּחְתּוֹנִים מֵאוֹתָן בִּרְכוֹת שֶׁל שִׂמְחָה נִסְתֶּרֶת.

וּכְדֵין אִצְטְרִיךְ לְמִנְפַּל עַל אַנְפּוֹי, וּלְמִמְסַר נַפְשֵׁיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהִי נַקְטָא נַפְשִׁין רוּחִין. כְּדֵין אִיהִי שַׁעֲתָא לְמִמְסָר נַפְשֵׁיהּ בְּגוֹ אִינּוּן נַפְשִׁין דְּאִיהִי נַקְטָא, דְּהָא כְּדֵין צְרוֹרָא דְּחַיֵּי אִיהוּ כְּדְקָא יֵאוֹת.

מִלָּה דָּא שְׁמַעְנָא בְּרָזִין דְּבוּצִינָא קַדִּישָׁא, וְלָא אִתְיְיהִיב לִי רְשׁוּ לְגַלָּאָה, בַּר לְכוּ חֲסִידֵי עֶלְיוֹנִין. דְּאִי בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאִיהִי נַקְטָא נַפְשִׁין וְרוּחִין בִּרְעוּ דִּדְבֵיקוּתָא חָדָא, אִיהוּ יְשַׁוֵּי לִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ לְדָא, וְיָהִיב נַפְשֵׁיהּ בִּדְבֵקוּתָא, בְּהַהוּא רְעוּתָא, לְאַכְלְלָא לָהּ בְּהַהוּא דְּבֵקוּתָא. אִי אִתְקַבְּלַת בְּהַהִיא שַׁעֲתָא בְּהַהוּא רְעוּתָא, דְּאִינּוּן נַפְשִׁין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין דְּאִיהִי נַקְטָא. הַאי אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּאִתְצְרִיר בִּצְרוֹרָא דְּחַיֵּי בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

לשון הקודש

וְאָז צָרִיךְ לִפֹּל עַל פָּנָיו וְלִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ בְּשָׁעָה שֶׁהִיא לוֹקַחַת אֶת הַנְּפָשׁוֹת וְהָרוּחוֹת. אָז זוֹ הַשָּׁעָה לִמְסֹר נַפְשׁוֹ בְּתוֹךְ אוֹתָן נְפָשׁוֹת שֶׁהִיא לוֹקַחַת, שֶׁהֲרֵי אָז צְרוֹר הַחַיִּים הוּא בָּרָאוּי.

דָּבָר זֶה שָׁמַעְתִּי בַּסּוֹדוֹת שֶׁל הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְלֹא נִתְּנָה לִי רְשׁוּת לְגַלּוֹת, פְּרָט לָכֶם חֲסִידִים עֶלְיוֹנִים. שֶׁאִם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהִיא לוֹקַחַת נְפָשׁוֹת וְרוּחוֹת בְּרָצוֹן שֶׁל דְּבֵקוּת אַחַת, הוּא יָשִׂים לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ לָזֶה, וְנוֹתֵן נַפְשׁוֹ בִּדְבֵקוּת בְּאוֹתוֹ הָרָצוֹן לְהַכְלִילָהּ בְּאוֹתָהּ הַדְּבֵקוּת. אִם מִתְקַבֶּלֶת בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בְּאוֹתוֹ הָרָצוֹן שֶׁל אוֹתָן נְפָשׁוֹת רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת שֶׁהִיא לוֹקַחַת, זֶהוּ אָדָם שֶׁנִּצְרָר בִּצְרוֹר הַחַיִּים בָּעוֹלָם הַזֶּה

וְתוּ דְּבַעְיָא לְאִתְכַּלְלָא מִכָּל סִטְרִין, מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא, מִלְּעֵילָא וּמִתַּתָּא, וּלְאִתְעַטְּרָא בְּנִשְׁמָתִין בְּכָל סִטְרִין. אִתְעַטְּרַת בְּנִשְׁמָתִין מִלְּעֵילָא, וְאִתְעַטְּרַת בְּנִשְׁמָתִין מִתַּתָּא. וְאִי בַּר נָשׁ יְכַוֵּין לְבֵיהּ וּרְעוּתֵיהּ לְכָל דָּא, וְיִמְסֹר נַפְשֵׁיהּ מִתַּתָּא בִּדְבֵקוּתָא בִּרְעוּתָא כְּמָה דְּאִתְּמַר. כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאֲרֵי לֵיהּ שָׁלוֹם לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דְּהַהוּא שָׁלוֹם דִּלְעֵילָא. הַהוּא דְּבָרִיךְ לָהּ לְמַטְרוֹנִיתָא וְאַכְלִיל לָהּ וְאַעְטַר לָהּ בְּכָל עִטְרִין.

אוֹף הָכִי, הַאי בַּר נָשׁ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרֵי לֵיהּ שָׁלוֹם לְתַתָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שופטים ו) **וַיִּקְרָא לוֹ יְיָ׳ שָׁלוֹם. וְכָל יוֹמוֹי הָכִי קָרָאן לֵיהּ לְעֵילָא, שָׁלוֹם. כְּגִין דְּאַכְלִיל וְאַעְטַר לְמַטְרוֹנִיתָא לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דְּהַהוּא שָׁלוֹם לְעֵילָא.**

לשון הקודש

וּבָעוֹלָם הַבָּא.

וְעוֹד, שֶׁצָּרִיךְ לְהִכָּלֵל מִכָּל הַצְּדָדִים, הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה, מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה, וּלְהִתְעַטֵּר בַּנְּשָׁמוֹת בְּכָל הַצְּדָדִים. מִתְעַטֶּרֶת בַּנְּשָׁמוֹת מִלְּמַעְלָה, וּמִתְעַטֶּרֶת בַּנְּשָׁמוֹת מִלְּמַטָּה. וְאִם אָדָם יְכַוֵּן לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ לְכָל זֶה וְיִמְסֹר נַפְשׁוֹ מִלְּמַטָּה בִּדְבֵקוּת וּבְרָצוֹן כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, אֲזַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹרֵא לוֹ שָׁלוֹם לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שופטים ו) וַיִּקְרָא לוֹ ה׳ שָׁלוֹם. וְכָל יָמָיו כָּךְ קוֹרְאִים לוֹ לְמַעְלָה – שָׁלוֹם, מִשּׁוּם שֶׁהִכְלִיל וְעִטֵּר אֶת הַגְּבִירָה לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ שָׁלוֹם לְמַעְלָה.

אַף כָּךְ, לָאִישׁ הַזֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹרֵא לוֹ שָׁלוֹם לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שופטים ו) וַיִּקְרָא לוֹ ה׳ שָׁלוֹם. וְכָל יָמָיו כָּךְ קוֹרְאִים לוֹ לְמַעְלָה – שָׁלוֹם, מִשּׁוּם שֶׁהִכְלִיל וְעִטֵּר אֶת הַגְּבִירָה לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ שָׁלוֹם לְמַעְלָה.

וְכַד אִסְתַּלָּק הַהוּא בַּר נָשׁ מֵהַאי עָלְמָא, נִשְׁמָתֵיהּ סַלְקָא וּבַקְעָא בְּכָל אִינּוּן רְקִיעִין, וְלֵית מָאן דְּיִמְחֵי בִּידָהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרֵי לָהּ וְאָמַר (ישעיה נז) יָבֹא שָׁלוֹם. וּשְׁכִינְתָּא אָמְרָה, יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם וְגוֹ׳. וְיִפְתְּחוּן לָהּ (דף ר״א ע״א) תְּלֵיסָר טוּרֵי דְּאֶפַּרְסְמוֹנָא דַכְיָא, וְלָא יְהֵא מָאן דְּיִמְחֵי בִּידָהּ. וְעַל דָּא, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיִשַּׁוֵּי לִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ לְדָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, כֹּל נָדִיב לִבּוֹ יְבִיאֻהָ אֵת תְּרוּמַת יְיָ׳ לְגַבֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה, כְּמָה דְּאִתְּמַר.

אָרִים רִבִּי אַבָּא קָלֵיהּ, וְאָמַר, וַוי רִבִּי שִׁמְעוֹן, אַנְתְּ בַּחַיִּין, וַאֲנָא בָּכֵינָא עֲלָךְ. לָא עֲלָךְ בָּכֵינָא, אֶלָּא בָּכֵינָא עַל חַבְרַיָּיא, וּבָכֵינָא עַל עָלְמָא. רִבִּי שִׁמְעוֹן כְּבוּצִינָא דִשְׁרָגָא, דְּאַדְלִיק לְעֵילָא וְאַדְלִיק לְתַתָּא. וּבְנְהוֹרָא דְאַדְלִיק לְתַתָּא, נְהִירִין כָּל בְּנֵי עָלְמָא, (נ״א נָהִיר לְעֵילָא) וַוי לְעָלְמָא, כַּד יִסְתַּלַּק

לשון הקודש

וְכַאֲשֶׁר אוֹתוֹ הָאָדָם מִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, נִשְׁמָתוֹ עוֹלָה וּבוֹקַעַת אֶת כָּל אוֹתָם הָרְקִיעִים וְאֵין מוֹחֶה בְּיָדָהּ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹרֵא לָהּ וְאוֹמֵר, (ישעיה נז) יָבוֹא שָׁלוֹם. וְהַשְּׁכִינָה אוֹמֶרֶת, יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם וְגוֹ׳. וְיִפְתְּחוּ לָהּ שְׁלֹשָׁה עָשָׂר נַהֲרוֹת אֶפַּרְסְמוֹן טָהוֹר, וְלֹא יִהְיֶה מִי שֶׁיִּמְחֶה בְּיָדָהּ. וְעַל כָּךְ, אַשְׁרֵי מִי שֶׁיָּשִׂים לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ לָזֶה, וְעַל זֶה כָּתוּב, כֹּל נָדִיב לִבּוֹ יְבִיאֻהָ אֵת תְּרוּמַת ה׳ לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. **הֵרִים** רַבִּי אַבָּא אֶת קוֹלוֹ וְאָמַר, אוֹי, רַבִּי שִׁמְעוֹן, אַתָּה בַּחַיִּים, וַאֲנִי בּוֹכֶה עָלֶיךָ. לֹא עָלֶיךָ אֲנִי בּוֹכֶה, אֶלָּא אֲנִי בּוֹכֶה עַל הַחֲבֵרִים וּבוֹכֶה עַל הָעוֹלָם. רַבִּי שִׁמְעוֹן הוּא כְּמוֹ מְנוֹרָה שֶׁל נֵר

נְהוֹרָא דִלְתַתָּא בִּנְהוֹרָא דִּלְעֵילָא. מָאן יַנְהִיר נְהוֹרָא דְאוֹרַיְיתָא לְעָלְמָא. קָם רִבִּי אַבָּא וְנָשִׁיק לְרִבִּי חִיָּיא. אֲמַר לֵיהּ מִלִּין אִלֵּין הֲווֹ תְּחוֹת יְדָךְ, וְעַל דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁדַרְנִי עַד הָכָא, לְאִתְחַבְּרָא עִמְּכוֹן זַכָּאָה חוּלָקִי.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח קְרָא אֲבַתְּרֵיהּ וְאָמַר, (שמות לה) וְכָל חֲכַם לֵב בָּכֶם יָבֹאוּ וְיַעֲשׂוּ וְגוֹ', הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, (דברים א) הָבוּ לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וּנְבוֹנִים, אַשְׁגַּח בְּכָל יִשְׂרָאֵל, וְלָא אַשְׁכַּח נְבוֹנִים, הָדָא הוּא דִכְתִיב, וָאֶקַּח אֶת רָאשֵׁי שִׁבְטֵיכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וִידוּעִים, וְאִלּוּ נְבוֹנִים לָא כְתִיב. וְאִי תֵּימָא דְנָבוֹן אִיהוּ דַרְגָּא עִלָּאָה מֵחָכָם, הָכִי אִיהוּ וַדַּאי.

לשון הקודש

שֶׁדּוֹלֵק לְמַעְלָה וְדוֹלֵק לְמַטָּה, וּבָאוֹר שֶׁדּוֹלֵק לְמַטָּה מְאִירִים לְכָל הָעוֹלָם. (מאיר למעלה) אוֹי לָעוֹלָם כְּשֶׁיִּסְתַּלֵּק הָאוֹר שֶׁלְּמַטָּה לָאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה, מִי יָאִיר לָנוּ אֶת אוֹר הַתּוֹרָה לָעוֹלָם? קָם רַבִּי אַבָּא וְנָשַׁק אֶת רַבִּי חִיָּיא. אָמַר לוֹ, הַדְּבָרִים הַלָּלוּ הָיוּ תַּחַת יָדְךָ, וְעַל כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁלָחַנִי עַד לְכָאן לְהִתְחַבֵּר עִמָּכֶם. אַשְׁרֵי חֶלְקִי.

רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח פָּסוּק אַחֲרָיו וְאָמַר, וְכָל חֲכַם לֵב בָּכֶם יָבֹאוּ וְיַעֲשׂוּ וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ. אֲבָל בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, (דברים א) הָבוּ לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וּנְבוֹנִים, בָּחַן אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל וְלֹא מָצָא נְבוֹנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וָאֶקַּח אֶת רָאשֵׁי שִׁבְטֵיכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וִידֻעִים, וְאִלּוּ נְבוֹנִים לֹא כָתוּב. וְאִם תֹּאמַר שֶׁנָּבוֹן הִיא דַּרְגָּה יוֹתֵר עֶלְיוֹנָה מֵחָכָם – כָּךְ זֶה וַדַּאי!

מַה בֵּין הַאי לְהַאי. חָכָם, הָא אוּקְמוּהָ, דְּאֲפִילוּ תַּלְמִיד הַמַּחְכִּים לְרַבֵּיהּ אִקְרֵי חָכָם. חָכָם, דְּיָדַע לְגַרְמֵיהּ כָּל מַה דְּאִצְטְרִיךְ. נָבוֹן כַּמָּה דַרְגִּין אִית בֵּיהּ, דְּאִסְתָּכַּל בְּכֹלָּא, וְיָדַע בְּדִילֵיהּ וּבְאַחֲרָנִין. וְסִימָנֵךְ, (משלי יב) יוֹדֵעַ צַדִּיק נֶפֶשׁ בְּהֶמְתּוֹ. (שמואל ב כג) צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהִים. וְהָכָא חֲכַם לֵב דַּיְיקָא. בַּלֵּב חָכָם, וְלָא בְּאַתְרָא אַחֲרָא, בְּגִין דְּקַיְּימָא בַּלֵּב, וְנָבוֹן לְעֵילָּא וְתַתָּא, אִסְתָּכַּל בְּדִילֵיהּ וּבְאַחֲרָנִין.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה וְגוֹ'. הָכָא בִּצְלוֹתָא דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְצַלָּאָה קַמֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהִי פּוּלְחָנָא חָדָא רַבָּא וְיַקִּירָא, מֵאִינּוּן פּוּלְחָנִין דְּמָארֵיהּ. תָּא חֲזֵי, אִית פּוּלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּקַיְּימָא בְּעוֹבָדָא, דְּאִיהוּ פּוּלְחָנָא דְּקַיְּימָא בְּעוֹבָדָא דְּגוּפָא, וְאִיהוּ

לשון הקודש

מַה בֵּין זֶה לָזֶה? חָכָם, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁאֲפִלּוּ תַּלְמִיד הַמַּחְכִּים אֶת רַבּוֹ נִקְרָא חָכָם. חָכָם, שֶׁיּוֹדֵעַ לְעַצְמוֹ כָּל מַה שֶׁצָּרִיךְ. בְּנָבוֹן יֵשׁ כַּמָּה דְרָגוֹת – שֶׁמִּסְתַּכֵּל בַּכֹּל, וְיוֹדֵעַ בְּשֶׁלּוֹ וּבַאֲחֵרִים, וְסִימָנֵךְ – (משלי יב) יוֹדֵעַ צַדִּיק נֶפֶשׁ בְּהֶמְתּוֹ. (שמואל–ב כג) צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהִים. וְכָאן חֲכַם לֵב דַּיְוקָא. בַּלֵּב חָכָם, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁעוֹמֵד בַּלֵּב, וְנָבוֹן לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, מִסְתַּכֵּל בְּעַצְמוֹ וּבְשֶׁל אֲחֵרִים.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה וְגוֹ'. כָּאן בַּתְּפִלָּה שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהִיא עֲבוֹדָה אַחַת גְּדוֹלָה וְנִכְבָּדָה מֵאוֹתָן הָעֲבוֹדוֹת שֶׁל רִבּוֹנוֹ. בֹּא וּרְאֵה, יֵשׁ עֲבוֹדָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁעוֹמֶדֶת בְּמַעֲשֶׂה, שֶׁהִיא עֲבוֹדָה שֶׁעוֹמֶדֶת

פּוּלְחָנָא. וְאִית פּוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ פּוּלְחָנָא פְּנִימָאָה יַתִּיר, דְּאִיהוּ עִקָּרָא דְכֹלָּא, קַיְּימָא בְּהַהוּא פּוּלְחָנָא פְּנִימָאָה, דְּאִיהוּ עִקָּרָא דְכֹלָּא.

בְּגוּפָא אִית תְּרֵיסָר שַׁיְיפִין, דְּקַיְּימִין בְּעוֹבָדָא דְגוּפָא, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. וְאִינּוּן שַׁיְיפִין דְּגוּפָא, וּפוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּעוֹבָדָא קַיְּימָא בְּהוּ. בְּגִין דְּפוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּתְרֵין סִטְרִין, שַׁיְיפִין דְּגוּפָא לְבַר, וְאִית תְּרֵיסָר שַׁיְיפִין אַחֲרָנִין, פְּנִימָאִין לְגוֹ מִן גּוּפָא. וְאִינּוּן תִּקּוּנִין פְּנִימָאִין לְגוֹ מִן גּוּפָא, לְאִתְתַּקְנָא בְּהוּ תִּקּוּנָא דְרוּחָא, דְּאִיהוּ פּוּלְחָנָא יַקִּירָא פְּנִימָאָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא גּוֹ רָזִין פְּנִימָאִין דְּקָאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְאִינּוּן רָזָא דְחָכְמְתָא עִלָּאָה, וְאִתְיְדִיעוּ בֵּינֵי חַבְרַיָּא, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן.

לשון הקודש

בְּמַעֲשֵׂה הַגּוּף וְהִיא עֲבוֹדָה. וְיֵשׁ עֲבוֹדָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהִיא עֲבוֹדָה יוֹתֵר פְּנִימִית, שֶׁהִיא עִקַּר הַכֹּל, וְעוֹמֶדֶת בְּאוֹתָהּ עֲבוֹדָה פְּנִימִית שֶׁהִיא עִקַּר הַכֹּל. **בַּגּוּף** יֵשׁ שְׁנַיִם עָשָׂר אֵיבָרִים שֶׁעוֹמְדִים בְּמַעֲשֵׂה הַגּוּף, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, וְאֵלּוּ הֵם אֶבְרֵי הַגּוּף וַעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהַמַּעֲשֶׂה עוֹמֵד בָּהֶם. מִשּׁוּם שֶׁעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִיא בִּשְׁנֵי צְדָדִים, בְּאֶבְרֵי הַגּוּף הַחִיצוֹנִיִּים, וְיֵשׁ שְׁנַיִם עָשָׂר אֵיבָרִים אֲחֵרִים פְּנִימִיִּים לִפְנִים מֵהַגּוּף. וְהֵם תִּקּוּנִים פְּנִימִיִּים לִפְנִים מֵהַגּוּף לְתַקֵּן בָּהֶם הַתִּקּוּן שֶׁל הָרוּחַ, שֶׁהִיא עֲבוֹדָה נִכְבָּדָה פְּנִימִית שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּתוֹךְ הַסּוֹדוֹת הַפְּנִימִיִּים שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְהֵם סוֹד הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, וְנוֹדְעוּ בֵּין הַחֲבֵרִים, אַשְׁרֵי חֶלְקָם.

צְלוֹתָא דְּבַר נָשׁ, אִיהוּ פּוּלְחָנָא דְרוּחָא, וְאִיהוּ קַיְימָא בְּרָזִין עִלָּאִין, וּבְנֵי נָשָׁא לָא יַדְעִין, דְּהָא צְלוֹתָא דְבַר נָשׁ בַּקְעָת אֲוִירִין, בַּקְעָת רְקִיעִין, פַּתְחָת פִּתְחִין, וְסַלְקָא לְעֵילָא.

בְּשַׁעֲתָא דְּנָהִיר נְהוֹרָא, וְאִתְפְּרַשׁ נְהוֹרָא מִן חֲשׁוֹכָא, כְּדֵין כָּרוֹזָא אָזְלָא בְּכֻלְּהוּ רְקִיעִין, אִתְתַּקְנוּ מָאנֵי דְפִתְחִין, מָאנֵי דְהֵיכָלִין, כָּל חַד וְחַד עַל מַטְרֵיהּ. בְּגִין דְּאִינּוּן דְּשֶׁלְטָנֵיהוֹן בִּימָמָא, לָאו אִינּוּן דְּשֶׁלְטָנֵיהוֹן בְּלֵילְיָא. וְכַד עָאל לֵילְיָא, אִתְעַבְּרוּ שׁוּלְטָנִין דִּימָמָא, וְאִתְמְנוּן שֶׁלְטָנִין אַחֲרָנִין, דְּשָׁלִיטִין בְּלֵילְיָא, וְאִתְחַלְּפָן אִלֵּין בְּאִלֵּין.

וְרָזָא דָּא, (בראשית א) אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְגוֹ'. וּמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וּמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה, שׁוּלְטָנִין אִינּוּן דִּי מְמָנָן בִּימָמָא, וְשׁוּלְטָנִין אִינּוּן דִּי

לשון הקודש

תְּפִלַּת הָאָדָם הִיא עֲבוֹדַת הָרוּחַ, וְהִיא עוֹמֶדֶת בְּסוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, וַאֲנָשִׁים לֹא יוֹדְעִים, שֶׁהֲרֵי תְּפִלַּת הָאָדָם בּוֹקַעַת אֲוִירִים וּבוֹקַעַת רְקִיעִים וּפוֹתַחַת פְּתָחִים וְעוֹלָה לְמַעְלָה.

בְּשָׁעָה שֶׁמֵּאִיר הָאוֹר וְנִפְרָד הָאוֹר מִן הַחֲשֵׁכָה, אֲזַי הַכָּרוֹז הוֹלֵךְ בְּכָל הָרְקִיעִים: הִתְתַּקְּנוּ בַּעֲלֵי הַפְּתָחִים, בַּעֲלֵי הַהֵיכָלוֹת, כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל מִשְׁמַרְתּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם שֶׁשּׁוֹלְטִים בַּיּוֹם אֵינָם שׁוֹלְטִים בַּלַּיְלָה. וּכְשֶׁנִּכְנָס הַלַּיְלָה, מָעֲבָרִים שַׁלִּיטֵי הַיּוֹם, וּמִתְמַנִּים שַׁלִּיטִים אֲחֵרִים שֶׁשּׁוֹלְטִים בַּלַּיְלָה, וּמִתְחַלְּפִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה.

וְסוֹד זֶה – (בראשית א) אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְגוֹ'. וּמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וּמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה, יֵשׁ שַׁלִּיטִים שֶׁמְּמֻנִּים בַּיּוֹם, וְיֵשׁ שַׁלִּיטִים שֶׁמְּמֻנִּים בַּלַּיְלָה.

מִמָּנָן בְּלֵילְיָא. וְאִלֵּין אִקְרוּן מֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם. וְאִלֵּין אִקְרוּן מֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה.

כַּד עָאל לֵילְיָא, כָּרוֹזָא נָפְקָא, אִתְתָּקָנוּ שׁוּלְטָנִין דְּלֵילְיָא, כָּל (דף ר"א ע"ב) חַד וְחַד לְאַתְרֵיהּ. וְכַד נָהִיר יְמָמָא, כָּרוֹזָא נָפְקָא, אִתְתָּקָנוּ שׁוּלְטָנִין דִּימָמָא, כָּל חַד וְחַד לְאַתְרֵיהּ. (כְּדֵין מִתְעַבְּרֵי שָׁלְטָנִין דְּלֵילְיָא וְאִתְפַּקְדוּן שָׁלְטָנִין דִּימָמָא) וְכַד כָּרוֹזָא אַכְרִיז, כְּדֵין כֻּלְּהוּ כָּל חַד וְחַד, אִתְפְּקַד עַל הַהוּא אֲתָר דְּאִתְחָזֵי לֵיהּ. כְּדֵין שְׁכִינְתָּא קַדְמָא, וְנַחְתָּא, וְיִשְׂרָאֵל עָאלִין לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, לְשַׁבְּחָא לְמָארֵיהוֹן, פַּתְחִין בְּשִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן.

דְּבָעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ, כֵּיוָן דְּאַתְקִין גַּרְמֵיהּ בְּפוּלְחָנָא דְעוֹבָדָא, בְּתִקּוּנֵי דְמִצְוָה וּקְדוּשָׁה, לְיַחֲדָא לְבֵיהּ בְּתִקּוּנָא דְפוּלְחָנָא פְּנִימָאָה דְמָארֵיהּ, וּלְשַׁוָּאָה לְבֵיהּ וּרְעוּתֵיהּ בְּהַהוּא פּוּלְחָנָא דְאִינוּן מִלִּין, (ד"א דְקָאמַר) דְּהָא מִלָּה סַלְקָא.

לשון הקודש

וְאֵלּוּ נִקְרָאוּ מֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם, וְאֵלּוּ נִקְרָאִים מֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה.

כְּשֶׁנִּכְנָס הַלַּיְלָה, יוֹצֵא כָּרוֹז: הִתְתַּקְּנוּ שַׁלִּיטֵי הַלַּיְלָה כָּל אֶחָד וְאֶחָד לִמְקוֹמוֹ. וּכְשֶׁמֵּאִיר הַיּוֹם, כָּרוֹז יוֹצֵא: הִתְתַּקְּנוּ שַׁלִּיטֵי הַיּוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד לִמְקוֹמוֹ. (אָז מְעֻבָּרִים שַׁלִּיטֵי הַלַּיְלָה וּמִתְמַנִּים שַׁלִּיטֵי הַיּוֹם) וּכְשֶׁהַכָּרוֹז מַכְרִיז, אָז כֻּלָּם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד נִפְקָד עַל אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁרָאוּי לוֹ. אֲזַי הַשְּׁכִינָה מַקְדִּימָה וְיוֹרֶדֶת, וְיִשְׂרָאֵל נִכְנָסִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְשַׁבֵּחַ אֶת רִבּוֹנָם וּפוֹתְחִים בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת.

שֶׁצָּרִיךְ לוֹ לָאָדָם, שֶׁכֵּיוָן שֶׁהִתְקִין עַצְמוֹ לַעֲבוֹדַת הַמַּעֲשֶׂה בְּתִקּוּנֵי מִצְוָה וּקְדֻשָּׁה,

וְאִינּוּן מְמָנָן דְּקַיְימִין בַּאֲוִירָא, אִתְמְנוּן לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא. לִסְטַר מִזְרָח אִתְמַנָּא מְמָנָא חַד, דְּקַיְימָא בַּאֲוִירָא לְהַהוּא סִטְרָא, גְּזַרְדִּי"א שְׁמֵיהּ, וְעִמֵּיהּ סַרְכִּין מְמָנָן אַחֲרָנִין, דְּאִינּוּן מְחַכָּאן לְהַהִיא מִלָּה דְּצְלוֹתָא, וְסַלְקָא בַּאֲוִירָא בְּהַהוּא סִטְרָא, וְנָטִיל לָהּ הַאי מְמָנָא.

אִי הִיא מִלָּה כַּדְקָא יֵאוֹת, הוּא, וְכָל אִינּוּן סַרְכִּין נַשְׁקִין לְהַהִיא מִלָּה, וְסַלְקִין עִמָּהּ עַד הַהוּא אֲוִירָא דִּרְקִיעָא לְעֵילָא, דְּתַמָּן מְמָנָן סַרְכִּין אַחֲרָנִין. בְּשַׁעֲתָא דְנַשְׁקֵי לְהַהִיא מִלָּה, פַּתְחֵי וְאַמְרֵי, זַכָּאִין אַתּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּיַדְעִיתוּ לְאַעְטָרָא לְמָארֵיכוֹן בְּעִטְרִין קַדִּישִׁין זַכָּאָה אִיהוּ פּוּמָא, דְּמִלָּה דְּעִטָּרָא דָא נָפְקָא מִנֵּיהּ.

לשון הקודש

לְיַחֵד לִבּוֹ בַּתִּקּוּן שֶׁל הָעֲבוֹדָה הַפְּנִימִית שֶׁל אֲדוֹנוֹ, וְלָשִׂים אֶת לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ בְּאוֹתָהּ עֲבוֹדָה שֶׁל אוֹתָם דְּבָרִים (שֶׁאוֹמֵר), שֶׁהֲרֵי הַדִּבּוּר עוֹלֶה.

וְאוֹתָם הַמְמֻנִּים שֶׁעוֹמְדִים בָּאֲוִיר, הִתְמַנּוּ לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. לְצַד מִזְרָח הִתְמַנָּה מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁעוֹמֵד בָּאֲוִיר לְאוֹתוֹ צַד, וּשְׁמוֹ גְּזַרְדִּי"א, וְעִמּוֹ שָׂרִים מְמֻנִּים אֲחֵרִים, שֶׁהֵם מְחַכִּים לְאוֹתוֹ דִּבּוּר שֶׁל תְּפִלָּה, וְעוֹלֶה בָּאֲוִיר בְּאוֹתוֹ צַד, וְנוֹטֵל אוֹתוֹ אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה.

אִם הַדִּבּוּר הַזֶּה הוּא כָּרָאוּי, וְכָל אוֹתָם שָׂרִים נוֹשְׁקִים אֶת אוֹתוֹ דִּבּוּר וְעוֹלִים עִמּוֹ עַד לְאוֹתוֹ אֲוִיר שֶׁל הָרָקִיעַ לְמַעְלָה, שֶׁשָּׁם מְמֻנִּים שָׂרִים אֲחֵרִים – בְּשָׁעָה שֶׁנּוֹשְׁקִים אֶת אוֹתוֹ דִּבּוּר, פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁאַתֶּם יוֹדְעִים לְעַטֵּר אֶת אֲדוֹנְכֶם בַּעֲטָרוֹת קְדוֹשׁוֹת. אַשְׁרֵי הַפֶּה שֶׁדִּבּוּר שֶׁל הָעֲטָרָה הַזּוֹ יָצָא מִמֶּנּוּ.

כְּדֵין פָּרְחִין אַתְוָון דְּקַיְימִין בַּאֲוִירָא, דְּבִשְׁמָא קַדִּישָׁא דִּתְרֵיסָר אַתְוָון, דְּהַהוּא שְׁמָא שַׁלִּיט בַּאֲוִירָא, וְהַאי אִיהוּ שְׁמָא, דְּהָוָה טָאס בֵּיהּ אֵלִיָּה"וּ, עַד דְּאִסְתַּלָּק לִשְׁמַיָּא. וְהַיְינוּ דְּקָאמַר עוֹבַדְיָה לְאֵלִיָּהוּ, (מלכים א יח) **וְרוּחַ יְיָ' יִשָּׂאֲךָ. בְּגִין דְּבִשְׁמָא דָא, הָוָה אֵלִיָּהוּ טָאס בֵּיהּ בַּאֲוִירָא, וְהַאי אִיהוּ שְׁמָא דְשַׁלִּיט בַּאֲוִירָא.**

וְאִינּוּן אַתְוָון פָּרְחִין וְסַלְקִין בְּהַהִיא מִלָּה, וְהַהוּא מְמָנָא דְּמַפְתְּחָן דְּאַוִּירָא בִידֵיהּ, וְכָל אִינּוּן מְמָנָן אַחֲרָנִין, כֻּלְּהוּ סַלְקִין בֵּיהּ עַד רְקִיעָא, וְאִתְמְסָר בִּידָא דִּמְמָנָא אַחֲרָא, לְסַלְקָא לְעֵילָא.

לְסִטַּר דָּרוֹם, אִית מְמָנָא אַחֲרָא דְשַׁלְטָא בַּאֲוִירָא לְהַהוּא סְטָר, וְכַמָּה מְמָנָן אַחֲרָנִין וְסַרְכִין עִמֵּיהּ. פְּסַגְנִיָּ"ה שְׁמֵיהּ, וּבֵיהּ מִתְאַחֲדָן (נ"א וְלֵיהּ אִתְמַסְרָאן)

לשון הקודש

וְאָז פּוֹרְחוֹת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁעוֹמְדוֹת בָּאֲוִיר שֶׁבַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת, שֶׁאוֹתוֹ שֵׁם שׁוֹלֵט בָּאֲוִיר, וְזֶהוּ שֵׁם שֶׁהָיָה טָס בּוֹ אֵלִיָּהוּ עַד שֶׁעָלָה לַשָּׁמַיִם. וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמַר עוֹבַדְיָה לְאֵלִיָּהוּ, (מלכים–א יח) וְרוּחַ ה' יִשָּׂאֲךָ. מִשּׁוּם שֶׁבַּשֵּׁם הַזֶּה הָיָה טָס בּוֹ אֵלִיָּהוּ בָּאֲוִיר, וְזֶהוּ הַשֵּׁם שֶׁשּׁוֹלֵט בָּאֲוִיר.

וְאוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת פּוֹרְחוֹת וְעוֹלוֹת בְּאוֹתוֹ דִּבּוּר, וְאוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה שֶׁמַּפְתְּחוֹת הָאֲוִיר בְּיָדוֹ, וְכָל אוֹתָם הַמְמֻנִּים הָאֲחֵרִים, כֻּלָּם עוֹלִים בּוֹ עַד לָרָקִיעַ, וְנִמְסָר בְּיַד מְמֻנֶּה אַחֵר לְהַעֲלוֹתוֹ לְמַעְלָה.

לְצַד דָּרוֹם יֵשׁ מְמֻנֶּה אַחֵר שֶׁשּׁוֹלֵט בָּאֲוִיר לְאוֹתוֹ הַצַּד, וְכַמָּה מְמֻנִּים וְשָׂרִים אֲחֵרִים עִמּוֹ, וּשְׁמוֹ פְּסַגְנִיָּ"ה, וּבוֹ נֶאֱחָזִים

מַפְּתְחָן דְּאַוִּירָא לְהַהוּא סִטְרָא. וְכָל אִינּוּן מָאֲרֵי דְעָקוּ, דְּצַלָּאן צְלוֹתָא לְמָאֲרֵיהוֹן מִגּוֹ עַקְתָּא, מִגּוֹ תְּבִירוּ דְּלִבָּא, אִי הַהִיא מִלָּה כְּדְקָא יֵאוֹת, סָלְקָא לַאֲוִירָא בְּהַהוּא סִטְרָא, וְנָטִיל לָהּ הַאי מְמָנָא, וְנָשִׁיק לָהּ (ס"א בְּגִין דְּסַלְקָא בְּהַהוּא סִטְרָא) כַּד נָשִׁיק לָהּ, פָּתַח וְאָמַר, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָחוּס לְקָבְלָךְ (נ"א וְעָלָךְ,) וּבְגִינָךְ יִתְמְלֵי רַחֲמִין.

סַלְקִין עִמָּהּ כָּל אִינּוּן מְמָנָן קַדִּישִׁין, וְכָל אִינּוּן סַרְכִּין דְּהַהוּא סִטְרָא. וּפַרְחִין אַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאִינּוּן אַרְבַּע אַתְוָון, דְּמִתְעַטְּרִין וְשַׁלְטִין בְּהַהוּא סִטְרָא דַּאֲוִירָא, וְסַלְקִין בְּהַהוּא סִטְרָא דַּאֲוִירָא, עַד רְקִיעָא, עַד הַהוּא מְמָנָא דִּרְקִיעָא דְשַׁלִּיט בְּהַהוּא סִטְרָא.

לשון הקודש

(וְלוֹ נִמְסְרוּ) מַפְּתְחוֹת הָאֲוִיר שֶׁל אוֹתוֹ צַד. וְכָל אוֹתָם בַּעֲלֵי צָרָה שֶׁמִּתְפַּלְּלִים תְּפִלָּה לַאֲדוֹנָם מִתּוֹךְ צָרָה, מִתּוֹךְ שִׁבְרוֹן הַלֵּב – אִם אוֹתוֹ הַדִּבּוּר כָּרָאוּי, הוּא עוֹלֶה לָאֲוִיר בְּאוֹתוֹ צַד, וְהַמְּמֻנֶּה הַזֶּה נוֹטֵל אוֹתוֹ וְנוֹשֵׁק אוֹתוֹ (מִשּׁוּם שֶׁעָלָה בְּאוֹתוֹ צַד). וּכְשֶׁנּוֹשֵׁק אוֹתוֹ, פּוֹתֵחַ וְאוֹמֵר: הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָחוּס כְּנֶגְדְּךָ (וְעָלֶיךָ), וּבִשְׁבִילְךָ יִתְמַלֵּא בְּרַחֲמִים.

עוֹלִים עִמָּהּ כָּל אוֹתָם מְמֻנִּים קְדוֹשִׁים וְכָל אוֹתָם שָׂרִים שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד, וּפוֹרְחוֹת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהֵן אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁמִּתְעַטְּרוֹת וְשׁוֹלְטוֹת בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁל הָאֲוִיר, וְעוֹלִים בְּאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל הָאֲוִיר עַד לָרָקִיעַ, עַד לְאוֹתוֹ הַמְּמֻנֶּה שֶׁל הָרָקִיעַ שֶׁשּׁוֹלֵט בְּאוֹתוֹ הַצַּד.

לִסְטַר צָפוֹן, אִית מְמָנָא אַחֲרָא, וְעִמֵּיהּ כַּמָּה סַרְכִּין מְמָנָן דְּשַׁלְטִין בַּאֲוִירָא, וְהַהוּא מְמָנָא פְּתַחְיָ"ה שְׁמֵיהּ, וְהַאי אִתְמַנָּא בַּאֲוִירָא לְהַהוּא סִטְרָא, וְכָל אִינּוּן דִּמְצַלָּאן צְלוֹתִין עַל בַּעֲלֵי דְּבָבוּ דְעָקִין לוֹן, וְכַד מִלָּה דְהַהִיא צְלוֹתָא סַלְקָא לַאֲוִירָא בְּהַהוּא סִטְרָא, אִי זַכָּאָה הוּא, נָטִיל לָהּ הַאי מְמָנָא, וְנָשִׁיק לָהּ.

כְּדֵין אִתְעַר רוּחָא חָדָא דְנָפְקָא מִגּוֹ תְּהוֹמָא בְּסִטְרָא דְצָפוֹן, וְהַהוּא רוּחָא קָאֲרֵי בְּכָל אִינּוּן אֲוִירִין, וְנַטְלֵי כֻּלְּהוּ הַהִיא מִלָּה, וְסַלְקִין לָהּ עַד רְקִיעָא וְנַשְׁקִין לָהּ. פְּתְחֵי וְאַמְרֵי, מָרָךְ יְרֵמֵי שַׁנְאָךְ לְקָמָךְ.

וְאָזְלָא וְסַלְקָא וּבַקְעָא רְקִיעִין (ס"א אֲוִירִין) עַד דְּסַלְקִין עִמָּהּ לְגַבֵּי רְקִיעָא קַדְמָאָה

לשון הקודש

לְצַד צָפוֹן יֵשׁ מְמֻנֶּה אַחֵר, וְעִמּוֹ כַּמָּה שָׂרִים מְמֻנִּים שֶׁשּׁוֹלְטִים בָּאֲוִיר, וּשְׁמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ מְמֻנֶּה פְּתַחְיָ"ה, וְזֶהוּ שֶׁהִתְמַנָּה בָּאֲוִיר שֶׁל אוֹתוֹ צַד, וְכָל אוֹתָם שֶׁמִּתְפַּלְּלִים תְּפִלּוֹת עַל שׂוֹנְאִים שֶׁמְּצִיקִים לָהֶם, וּכְשֶׁדִּבּוּר שֶׁל אוֹתָהּ תְּפִלָּה עוֹלֶה לָאֲוִיר בְּאוֹתוֹ צַד – אִם הוּא צַדִּיק, נוֹטֵל אוֹתוֹ הַמְּמֻנֶּה הַזֶּה וְנוֹשֵׁק אוֹתוֹ.

אָז מִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ אַחַת שֶׁיּוֹצֵאת מִתּוֹךְ הַתְּהוֹם שֶׁבְּצַד הַצָּפוֹן, וְאוֹתָהּ רוּחַ קוֹרַאת בְּכָל אוֹתָם הָאֲוִירִים, וְכֻלָּם נוֹטְלִים אוֹתוֹ דִּבּוּר וּמַעֲלִים אוֹתוֹ עַד לָרָקִיעַ וְנוֹשְׁקִים אוֹתוֹ, וּפוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: רְבוֹנְךָ יַפִּיל שׂוֹנַאֲךָ לְפָנֶיךָ. **וְהוֹלֵךְ** וְעוֹלֶה וּבוֹקֵעַ רְקִיעִים (אֲוִירִים). עַד

סַלְקָא צְלוֹתָא, וּמָטָאת לְגַבֵּי חַד מְמָנָא, דְּאִתְמָנָא לִסְטַר מַעֲרָב, וְתַמָּן קַיְימִין תִּשְׁעָה פִּתְחִין, וּבְהוּ קַיְימִין כַּמָּה סַרְכִין, וְכַמָּה מְמָנָן, וְעָלַיְיהוּ מְמָנָא חַד דִּי שְׁמֵיהּ זְבוּלִי"אֵל.

וְדָא אִיהוּ דְּבָעֵי לְשַׁמְּשָׁא בְּהַאי רְקִיעָא בִּימָמָא, וְלָא אִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ, עַד דְּסָלִיק נְהוֹרָא דְּסִיהֲרָא, וּכְדֵין אַפִּיק כָּל אִינּוּן חֵילִין, וְכָל אִינּוּן מְמָנָן. וְכַד נָהִיר יְמָמָא, עָאלִין כֻּלְּהוּ בְּפִתְחָא חָדָא, דְּאִינּוּן תִּשְׁעָה פִּתְחִין, דְּאִיהוּ פִּתְחָא עִלָּאָה עַל כֻּלְּהוּ. וְכַד צְלוֹתָא סַלְקָא, (דף ר"ב ע"א) עָאלַת בְּהַהוּא פִּתְחָא, וְכֻלְּהוּ סַרְכִין, וְכֻלְּהוּ מְמָנָן, נָפְקִין מֵהַהוּא פִּתְחָא. וַעֲלֵיהוֹן זְבוּלִיאֵ"ל, הַהוּא רַב מְמָנָא, וְנַפְּקֵי כֻּלְּהוּ וְנַשְׁקֵי לָהּ, וּמָטָאן עִמָּהּ עַד רְקִיעָא תִּנְיָינָא.

(ס"א בִּרְקִיעָא תִּנְיָינָא סַלְקָא צְלוֹתָא עַד הַהוּא רָקִיעַ וְאִתְפַּתְּחוּ) **וְכַד סַלְקָא**

לשון הקודש

שֶׁעוֹלִים עִמּוֹ לָרָקִיעַ הָרִאשׁוֹן, עוֹלָה הַתְּפִלָּה וּמַגִּיעָה לִמְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁהִתְמַנָּה לְצַד מַעֲרָב, וְשָׁם עוֹמְדִים תִּשְׁעָה פְּתָחִים, שֶׁבָּהֶם עוֹמְדִים כַּמָּה שָׂרִים וְכַמָּה מְמֻנִּים, וַעֲלֵיהֶם מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ זְבוּלִיאֵ"ל.

וְזֶהוּ שֶׁרוֹצֶה לְשַׁמֵּשׁ בָּרָקִיעַ הַזֶּה בַּיּוֹם, וְלֹא נִתֶּנֶת לוֹ רְשׁוּת, עַד שֶׁעוֹלֶה אוֹר הַלְּבָנָה, וְאָז הוּא מוֹצִיא כָּל אוֹתָם הַחֵילוֹת וְכָל אוֹתָם מְמֻנִּים. וּכְשֶׁמֵּאִיר הַיּוֹם, נִכְנָסִים כֻּלָּם לְפֶתַח אֶחָד, שֶׁהֵם תִּשְׁעָה פְּתָחִים, שֶׁהוּא פֶּתַח עֶלְיוֹן עַל כֻּלָּם. וּכְשֶׁהַתְּפִלָּה עוֹלָה, הִיא נִכְנֶסֶת בְּאוֹתוֹ פֶּתַח, וְכָל הַשָּׂרִים וְכָל הַמְמֻנִּים יוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ פֶּתַח. וַעֲלֵיהֶם זְבוּלִיאֵ"ל, אוֹתוֹ מְמֻנֶּה גָּדוֹל, וְיוֹצְאִים כֻּלָּם וְנוֹשְׁקִים אוֹתוֹ, וּמַגִּיעִים עִמּוֹ עַד לָרָקִיעַ הַשֵּׁנִי.

(בָּרָקִיעַ הַשֵּׁנִי עוֹלָה הַתְּפִלָּה עַד אוֹתוֹ רָקִיעַ, וְנִפְתָּחִים)

צְלוֹתָא עַד הַהוּא רְקִיעָא, אִתְפְּתָחוּ תְּרֵיסָר תַּרְעִין דְּהַהוּא רְקִיעָא. וּבְהַהוּא תַּרְעָא דִתְרֵיסָר, קָאִים מְמָנָא חַד, דְּשְׁמֵיהּ עָנָ"אֵל, וְהַאי מְמָנָא עַל כַּמָּה חַיָּילִין, עַל כַּמָּה מַשְׁרְיָין, וְכַד צְלוֹתָא סַלְקָא, קָאִים הַאי מְמָנָא וְכָרִיז עַל כָּל אִינּוּן פִּתְחִין וְאָמַר, (ישעיה כו) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְגוֹ', וְכֻלְּהוּ תַּרְעִין פְּתִיחִין, וְעָאלַת צְלוֹתָא בְּכָל אִינּוּן פִּתְחִין.

כְּדֵין, אַתְעַר חַד מְמָנָא סָבָא דְיוֹמִין, דְּקָאִים לִסְטַר דָּרוֹם, דְּשְׁמֵיהּ עַזְרִיאֵ"ל סָבָא, וּלְזִמְנִין אִתְקְרֵי מַחֲנִיאֵ"ל, בְּגִין דְּאִתְמַנָּא עַל שִׁתִּין רִבּוֹא מַשְׁרְיָין, וְכֻלְּהוּ מָאנֵי דְגַדְפִּין, מָאנֵי דְמַשְׁרְיָין, מַלְיָין עַיְינִין. וּלְגַבַּיְיהוּ קַיְימִין אִינּוּן מַשְׁרְיָין מָאנֵיהוֹן דְּאוּדְנִין. וְאִקְרוּן אוּדְנִין, בְּגִין דְּאִינּוּן צַיְיתִין, כָּל אִינּוּן דִּמְצַלָּאן צְלוֹתְהוֹן בִּלְחִישׁוּ,

לשון הקודש

וּכְשֶׁעוֹלָה הַתְּפִלָּה עַד לְאוֹתוֹ רָקִיעַ, נִפְתָּחִים שְׁנֵים עָשָׂר שַׁעֲרֵי אוֹתוֹ הָרָקִיעַ, וּבְאוֹתוֹ הַשַּׁעַר הַשְּׁנֵים עָשָׂר עוֹמֵד מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ עָנָא"ל, וְזֶה מְמֻנֶּה עַל כַּמָּה חֵילוֹת, עַל כַּמָּה מַחֲנוֹת, וּכְשֶׁתְּפִלָּה עוֹלָה, עוֹמֵד הַמְּמֻנֶּה הַזֶּה וּמַכְרִיז עַל כָּל אוֹתָם פְּתָחִים וְאוֹמֵר: (ישעיה כו) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְגוֹ', וְכָל הַשְּׁעָרִים נִפְתָּחִים, וְנִכְנֶסֶת הַתְּפִלָּה לְכָל אוֹתָם הַפְּתָחִים. וְאָז מִתְעוֹרֵר מְמֻנֶּה אֶחָד זָקֵן לְיָמִים שֶׁעוֹמֵד לְצַד דָּרוֹם, שֶׁשְּׁמוֹ עַזְרִיאֵ"ל הַזָּקֵן, וְלִפְעָמִים הוּא נִקְרָא מַחֲנִיאֵ"ל, מִשּׁוּם שֶׁהִתְמַנָּה עַל שִׁשִּׁים רִבּוֹא מַחֲנוֹת, וְכֻלָּם בַּעֲלֵי כְנָפַיִם, בַּעֲלֵי מַחֲנוֹת, מְלֵאִים עֵינַיִם. וְאֶצְלָם עוֹמְדִים אוֹתָם מַחֲנוֹת בַּעֲלֵי אָזְנַיִם. וְנִקְרָאִים אָזְנַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מַקְשִׁיבִים לְכָל אוֹתָם שֶׁמִּתְפַּלְּלִים תְּפִלָּתָם בְּלַחַשׁ

בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא, דְּלָא אִשְׁתְּמַע הַהִיא צְלוֹתָא לְאַחֲרָא. הַאי צְלוֹתָא סַלְקָא, וְצַיְּיתִין לָהּ כָּל אִינּוּן דְּאִקְרוּן מָאֵרֵי דְאוּדְנִין.

וְאִי הַהִיא צְלוֹתָא אִשְׁתְּמַע לְאוּדְנִין דְּבַר נָשׁ, לֵית מָאן דְּצַיִּית לָהּ לְעֵילָא, וְלָא צַיְּיתִין לָהּ אַחֲרָנִין, בַּר מָאן דְּשָׁמַע בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין כָּךְ בָּעֵי לְאִסְתַּמְּרָא דְּלָא יִשְׁמְעוּן לְהַהִיא צְלוֹתָא בְּנֵי נָשָׁא. וְתוּ, דְּמִלָּה דְּצְלוֹתָא אִתְאַחֲדָא בְּעָלְמָא עִלָּאָה, וּמִלָּה דְּעָלְמָא עִלָּאָה, לָא אִצְטְרִיךְ לְמִשְׁמַע.

כְּגַוְונָא דָּא, מָאן דְּקָרֵי בְּסִפְרָא דְאוֹרַיְיתָא, חַד קָרֵי, וְחַד לִשְׁתּוֹק, וְאִי תְּרֵי קָרָאן בְּאוֹרַיְיתָא, גַּרְעֵי מְהֵימְנוּתָא דִלְעֵילָא, בְּגִין דְּחַד קָלָא וְדִיבּוּר כֻּלָּא חַד כְּדֵין תְּרֵין קָלִין וּתְרֵין דִּבּוּרִין, אִיהוּ גְּרִיעוּתָא דִּמְהֵימְנוּתָא. אֶלָּא דִּיהֵא

לשון הקודש

וּבִרְצוֹן הַלֵּב, שֶׁלֹּא נִשְׁמַעַת אוֹתָהּ תְּפִלָּה לְאַחֵר. הַתְּפִלָּה הַזוֹ עוֹלָה, וּמַקְשִׁיבִים לָהּ כָּל אוֹתָם שֶׁנִּקְרָאִים בַּעֲלֵי אָזְנַיִם.

וְאִם אוֹתָהּ תְּפִלָּה נִשְׁמַעַת לְאָזְנֵי אָדָם, אֵין מִי שֶׁמַּקְשִׁיב לָהּ לְמַעְלָה, וְלֹא מַקְשִׁיבִים לָהּ אֲחֵרִים, פְּרָט לְמִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ בָּרִאשׁוֹנָה. מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְהִשָּׁמֵר שֶׁלֹּא יִשְׁמְעוּ אֶת אוֹתָהּ תְּפִלָּה בְּנֵי אָדָם.

וְעוֹד, שֶׁדִּבּוּר שֶׁל תְּפִלָּה נֶאֱחָז בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְדָבָר שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן אֵין צָרִיךְ לִשְׁמֹעַ.

כְּמוֹ זֶה מִי שֶׁקּוֹרֵא בְּסֵפֶר תּוֹרָה, אֶחָד קוֹרֵא וְאֶחָד לִשְׁתֹּק. וְאִם שְׁנַיִם קוֹרְאִים בַּתּוֹרָה, הֵם גּוֹרְעִים בֶּאֱמוּנָה שֶׁלְּמַעְלָה, מִשּׁוּם שֶׁאֶחָד קוֹל וְאֶחָד דִּבּוּר הַכֹּל אֶחָד, אָז שְׁנֵי קוֹלוֹת וּשְׁנֵי דִּבּוּרִים זוֹ

קָלָא וְדִבּוּר חַד כְּמָה דְאִצְטְרִיךְ, בְּגִין דִּיְהֵא הַהוּא קָלָא וְהַהוּא דִבּוּר חַד.

וְהַהוּא מְמָנָא, שְׁמֵיהּ עַזְרִי"אֵל סָבָא. כַּד הַהִיא צְלוֹתָא סַלְקָא בִּלְחִישׁוּ, כָּל אִינּוּן שִׁתִּין רִבּוֹא מַשְׁרְיָין, וְכָל אִינּוּן מָאתֵי דְעַיְינִין, וְכָל אִינּוּן מָאתֵי דְאוּדְנִין, כֻּלְּהוּ נַפְקֵי וְנַשְׁקֵי לְהַהִיא מִלָּה דִצְלוֹתָא דְסַלְקָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים לד) עֵינֵי יְיָ' אֶל צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל שַׁוְעָתָם. עֵינֵי יְיָ' אֶל צַדִּיקִים, אִלֵּין מָאתֵי דְעַיְינִין דִּלְתַתָּא, בְּגִין דְּאִית (נ"א דְלֵית) מָאתֵי דְעַיְינִין לְעֵילָא. וְאָזְנָיו אֶל שַׁוְעָתָם, אִלֵּין מָאתֵיהוֹן דְּאוּדְנִין.

רְקִיעָא תְּלִיתָאָה, הַהִיא צְלוֹתָא סַלְקָא וּמָטֵי לְהַהוּא רְקִיעָא, וְתַמָּן הַהוּא מְמָנָא דְאִקְרֵי גְּדַרְיָ"ה, וְעִמֵּיהּ כַּמָּה סַרְכִין וְכַמָּה מְמָנָן.

לשון הקודש

גְּרִיעוּת הָאֱמוּנָה. אֶלָּא שֶׁיִּהְיֶה קוֹל וְדִבּוּר אֶחָד כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אוֹתוֹ קוֹל וְאוֹתוֹ דִבּוּר אֶחָד.

וְאוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה שֶׁשְּׁמוֹ עַזְרִיאֵ"ל הַזָּקֵן, כְּשֶׁאוֹתָהּ תְּפִלָּה עוֹלָה בְּלַחַשׁ, כָּל אוֹתָן שִׁשִּׁים רִבּוֹא מַחֲנוֹת, וְכָל אוֹתָם בַּעֲלֵי עֵינַיִם, וְכָל אוֹתָם בַּעֲלֵי אָזְנַיִם, כֻּלָּם יוֹצְאִים וְנוֹשְׁקִים אוֹתוֹ דִבּוּר שֶׁל תְּפִלָּהה שֶׁעוֹלֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לד) עֵינֵי ה' אֶל צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל שַׁוְעָתָם. עֵינֵי ה' אֶל צַדִּיקִים – אֵלּוּ בַּעֲלֵי הָעֵינַיִם שֶׁלְּמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ (שאין) בַּעֲלֵי עֵינַיִם שֶׁלְּמַעְלָה. וְאָזְנָיו אֶל שַׁוְעָתָם – אֵלֶּה בַּעֲלֵי הָאָזְנַיִם. **הָרְקִיעַ** הַשְּׁלִישִׁי, אוֹתָהּ תְּפִלָּה עוֹלָה וּמַגִּיעָה לְאוֹתוֹ רָקִיעַ, וְשָׁם אוֹתוֹ אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא גְּדַרְיָ"ה, וְעִמּוֹ כַּמָּה שָׂרִים וְכַמָּה

וְאִיהוּ מְשַׁמֵּשׁ תְּלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא, לָקָבֵל חַד שַׁרְבִּיטָא דְזִיהֲרָא דְנָפִיק, סָלִיק וְנָחִית וְלָא קַיְּימָא בַּאֲתָר חַד, וְהַאי אִיהוּ שַׁרְבִּיטָא דְנָטִיל תְּלַת זִמְנִין וְאִתְגְּנִיז. וְכַד צְלוֹתָא סַלְקָא, נָחִית הַהוּא שַׁרְבִּיטָא, וְסָגִיד קַמֵּי הַהוּא צְלוֹתָא, וְאִקְרֵי הַאי רְקִיעָא, רְקִיעָא דְשַׁרְבִּיטָא.

וְכַד סַלְקָא הַהִיא צְלוֹתָא, הַהוּא מְמָנָא בָתַר דְּסָגִיד, בָּטֵשׁ, בְּהַהוּא שַׁרְבִּיטָא בְּטִינָרָא, תַּקִּיפָא דְזָהִיר, דְּאִיהוּ קָאִים בְּאֶמְצָעִיתָא דְהַהוּא רְקִיעָא, וְנַפְקוּ מִגּוֹ הַהוּא טִינָרָא, תְּלַת מְאָה וְשִׁבְעִין וְחָמֵשׁ חַיָּילִין דְּאִינּוּן גְּנִיזִין תַּמָּן מִן יוֹמָא דְאוֹרַיְיתָא נַחְתַּת לְאַרְעָא, בְּגִין דְּאִתְתָּקְפוּ לְחַבְּרָא (ס"א לְסַרְבָּא) דְּלָא תֵחוֹת לְאַרְעָא, וְאָנְזִיף בְּהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעָאלוּ גּוֹ הַהוּא טִינָרָא. וְלָא נָפְקִין בַּר הַהוּא זִמְנָא דְצְלוֹתָא סַלְקָא, פָּתְחֵי וְאַמְרֵי (תהלים ח) יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מַה

לשון הקודש

מְמֻנִים, וְהוּא מְשַׁמֵּשׁ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם כְּנֶגֶד שַׁרְבִּיט אֶחָד שֶׁל זֹהַר שֶׁיּוֹצֵא, עוֹלֶה וְיוֹרֵד, וְלֹא עוֹמֵד בְּמָקוֹם אֶחָד, וְזֶהוּ שַׁרְבִּיט שֶׁנּוֹסֵעַ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וְנִגְנָז. וּכְשֶׁתְּפִלָּה עוֹלָה, יוֹרֵד אוֹתוֹ שַׁרְבִּיט וּמְשַׁתֵּחֲוֶה לִפְנֵי אוֹתָהּ תְּפִלָּה, וְהָרָקִיעַ הַזֶּה נִקְרָא רְקִיעַ הַשַּׁרְבִּיט.

וּכְשֶׁעוֹלָה אוֹתָהּ תְּפִלָּה, אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה לְאַחַר שֶׁהִשְׁתַּחֲוָה, מַכֶּה בְּאוֹתוֹ הַשַּׁרְבִּיט בַּסֶּלַע הֶחָזָק שֶׁמֵּאִיר וְעוֹמֵד בְּאֶמְצַע הָרָקִיעַ, וְיוֹצְאִים מִתּוֹךְ אוֹתוֹ סֶלַע שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה חַיָּלוֹת שֶׁגְּנוּזִים שָׁם מִיּוֹם שֶׁיָּרְדָה תּוֹרָה לָאָרֶץ, מִשּׁוּם שֶׁהִתְחַזְּקוּ לְהִתְחַבֵּר (לְסַרְבָּ) שֶׁלֹּא תֵּרֵד לָאָרֶץ, וְנָזַף בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנִכְנְסוּ לְתוֹךְ אוֹתוֹ סֶלַע,

אַדִּיר שִׁמְךָ וְגוֹ'. דָּא הִיא צְלוֹתָא, דְּסַלְקָא עַל כָּל אִינּוּן רְקִיעִין. כְּדֵין סַגְּדִין לְגַבָּהּ.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה, צְלוֹתָא מִתְעַטְּרָא בְּעִטְּרִין עִלָּאִין, וְסַלְקָא לְגוֹ רְקִיעָא רְבִיעָאָה, וּכְדֵין שִׁמְשָׁא נָפִיק בְּדַרְגּוֹי, וְשַׁמְשֵׁי"אֵל רַב מְמָנָא נָפִיק, וּתְלַת מְאָה וְשִׁתִּין וְחָמֵשׁ מַשְׁרְיָין סַלְקִין עִמֵּיהּ, לְגוֹ הַהוּא רְקִיעָא, וְאִקְרוּן יְמוֹת הַחַמָּה, וְכֻלְּהוּ מְעַטְּרָן לְהַהִיא צְלוֹתָא, בְּעִטְּרִין דְּבוּסְמִין דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן.

וְתַמָּן אִתְעַכְּבַת צְלוֹתָא, עַד דְּכֻלְּהוּ מַשְׁרְיָין סַלְקִין עִמָּהּ לְגוֹ הַהוּא רְקִיעָא חֲמִישָׁאָה, וְתַמָּן אִיהוּ מְמָנָא חַד גַּדְרִי"אֵל שְׁמֵיהּ, וְהוּא מָאֵרֵי קְרָבִין דְּשְׁאַר עַמִּין. וְכַד צְלוֹתָא סַלְקָא, כְּדֵין אִזְדַּעְזָע הוּא, וְכָל מַשְׁרְיָין דִּילֵיהּ, וְאִתְכַּר (דף ר"ב ע"ב) חֵילַיְיהוּ, וְנַפְקִי וְסַגְּדִי, וּמְעַטְּרִין לְהַהִיא צְלוֹתָא.

לשון הקודש

וְאֵינָם יוֹצְאִים, פְּרָט לְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהַתְּפִלָּה עוֹלָה, פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: (שם ח) ה' אֲדֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ וְגוֹ'. זוֹהִי תְּפִלָּה שֶׁעוֹלָה עַל כָּל אוֹתָם רְקִיעִים. אָז מִשְׁתַּחֲוִים אֵלֶיהָ.

מִכָּאן וָהָלְאָה, הַתְּפִלָּה מִתְעַטֶּרֶת בַּעֲטָרוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וְעוֹלָה לְתוֹךְ הָרָקִיעַ הָרְבִיעִי, וְאָז הַשֶּׁמֶשׁ יוֹצֵא בְּדַרְגּוֹתָיו, וְשַׁמְשִׁיאֵ"ל הַמְמֻנֶּה הַגָּדוֹל יוֹצֵא, וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה מַחֲנוֹת עִמּוֹ, לְתוֹךְ אוֹתוֹ רָקִיעַ, וְהֵם נִקְרָאִים יְמוֹת הַחַמָּה, וְכֻלָּם מְעַטְּרִים אֶת אוֹתָהּ תְּפִלָּה בַּעֲטָרוֹת שֶׁל בְּשָׂמִים שֶׁל גַּן עֵדֶן.

וְשָׁם מִתְעַכֶּבֶת הַתְּפִלָּה, עַד שֶׁכָּל הַמַּחֲנוֹת עוֹלִים עִמּוֹ לְתוֹךְ אוֹתוֹ הָרָקִיעַ הַחֲמִישִׁי, וְשָׁם נִמְצָא מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ גַּדְרִיאֵ"ל, וְהוּא בַּעַל הַקְּרָבוֹת שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים. וּכְשֶׁתְּפִלָּה עוֹלָה, אָז הוּא

וְסַלְקִין עִמָּה עַד דְּמָטוּ לְגַבֵּי רְקִיעָא שְׁתִיתָאָה, וּכְדֵין נָפְקִין כַּמָּה חַיָּילִין, וְכַמָּה מַשְׁרְיָין, וּמְקַבְּלִין לְהַהִיא צְלוֹתָא, וְסַלְקִין בַּהֲדָהּ, עַד דְּמָטוּ לְשִׁבְעִין תַּרְעִין, דְּתַמָּן קָאִים חַד מְמָנָא, דִּי שְׁמֵיהּ עַנְפִּי"אֵל, רַב מְמָנָא. וְאִיהוּ מְעַטֵּר לְהַהִיא צְלוֹתָא, בְּשִׁבְעִין עִטְרִין.

וְכֵיוָן דְּמִתְעַטְּרָא צְלוֹתָא בְּכָל הֲנֵי עִטְרִין, כְּדֵין מִתְחַבְּרָן כָּל אִינּוּן חַיָּילִין דְּכֻלְּהוּ רְקִיעִין, וְסַלְקִין לְהַהִיא צְלוֹתָא דְּמִתְעַטְּרָא בְּכָל עִטְרִין, לְגַבֵּי רְקִיעָא שְׁבִיעָאָה. וּכְדֵין עָאלַת צְלוֹתָא, וְסַנְדַּלְפּ"ן רַב יַקִּירָא עִלָּאָה דְּכָל מַפְּתְּחָן דְּמָאנֵיהּ בִּידֵיהּ, אָעִיל לְהַהוּא צְלוֹתָא, לְגוֹ שִׁבְעָה הֵיכָלִין.

תָּא חֲזֵי אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן שִׁבְעָא מְדוֹרִין אִינּוּן וכו', שִׁבְעָה הֵיכָלִין אִלֵּין, אִינּוּן הֵיכָלִין

לשון הקודש

מִזְדַּעֲזֵעַ עִם כָּל מַחֲנוֹתָיו, וְנִשְׁבָּר כֹּחָם, וְיוֹצְאִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמְעַטְּרִים אֶת אוֹתָהּ הַתְּפִלָּה.

וְעוֹלִים עִמָּהּ עַד שֶׁמַּגִּיעִים לָרָקִיעַ הַשִּׁשִּׁי, וְאָז יוֹצְאִים כַּמָּה חֵילוֹת וְכַמָּה מַחֲנוֹת וּמְקַבְּלִים אֶת אוֹתָהּ תְּפִלָּה, וְעוֹלִים עִמָּהּ עַד שֶׁמַּגִּיעִים לְשִׁבְעִים שְׁעָרִים, שֶׁשָּׁם עוֹמֵד מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ עַנְפִּיאֵ"ל, מְמֻנֶּה גָּדוֹל, וְהוּא מְעַטֵּר אֶת אוֹתָהּ תְּפִלָּה בְּשִׁבְעִים עֲטָרוֹת.

וְכֵיוָן שֶׁהַתְּפִלָּה מִתְעַטֶּרֶת בְּכָל הָעֲטָרוֹת הַלָּלוּ, אֲזַי מִתְחַבְּרִים כָּל אוֹתָם הַחֵילוֹת שֶׁל כָּל הָרְקִיעִים, וּמַעֲלִים אֶת אוֹתָהּ הַתְּפִלָּה שֶׁמִּתְעַטֶּרֶת בְּכָל הָעֲטָרוֹת לָרָקִיעַ הַשְּׁבִיעִי, וְאָז נִכְנֶסֶת הַתְּפִלָּה, וְסַנְדַּלְפּו"ן נִכְבָּד גָּדוֹל, שֶׁכָּל מַפְּתְּחוֹת אֲדוֹנָיו בְּיָדוֹ, מַכְנִיס אֶת אוֹתָהּ תְּפִלָּה לְתוֹךְ שִׁבְעָה הֵיכָלוֹת.

בָּא וּרְאֵה אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן שִׁבְעָה מְדוֹרִים הֵם וכו'. שִׁבְעַת הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ

דְּמַלְכָּא, וְהַאי צְלוֹתָא כַּד מִתְעַטְּרָא בְּכָל הֲנֵי עִטְרִין, כַּד עָאלַת, מְחַבָּר לוֹן כַּחֲדָא, לְאִתְעַטְּרָא לְעֵילָא לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד כְּדְקָא יֵאוֹת. וּשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִתְעַטְּרָא בְּכָל עִטְרִין, עֵילָא וְתַתָּא, לְמֶהֱוֵי חַד, וּכְדֵין (משלי י) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק כְּתִיב.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּבַר נָשׁ, דְּיָדַע לְסַדְּרָא צְלוֹתֵיהּ כְּדְקָא יֵאוֹת. בְּהַאי צְלוֹתָא דְמִתְעַטְּרָא בֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִיהוּ מְחַבֶּה עַד דְּיִסְתַּיְּימוּן כָּל צְלוֹתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וּכְדֵין כֹּלָּא אִיהוּ בִּשְׁלִימוּ כְּדְקָא יֵאוֹת, עֵילָא וְתַתָּא. עַד הָכָא מִלִּין דְּצְלוֹתָא, לְמִנְדַּע רָזִין עִלָּאִין, מִכָּאן וּלְהָלְאָה אִית פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, דְּאִינּוּן קַיְימִין בְּמִלָּה, כְּמָה דְּקַיְימִין בְּעוֹבָדָא.

וְאִינּוּן שִׁית פִּקּוּדִין, וְקַיְימִין אוֹף הָכָא בְּצְלוֹתָא.

לשון הקודש

הֵם הֵיכְלוֹת הַמֶּלֶךְ, וּכְשֶׁהַתְּפִלָּה הַזּוֹ מִתְעַטֶּרֶת בְּכָל הָעֲטָרוֹת הַלָּלוּ כְּשֶׁנִּכְנֶסֶת, מְחַבֵּר אוֹתָם כְּאֶחָד, לְהִתְעַטֵּר לְמַעְלָה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד כָּרָאוּי. וּשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעַטֵּר בְּכָל הָעֲטָרוֹת, מַעְלָה וּמַטָּה, לִהְיוֹת אֶחָד, וְאָז כָּתוּב בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק.

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁיּוֹדֵעַ לְסַדֵּר תְּפִלָּתוֹ כָּרָאוּי. בַּתְּפִלָּה הַזּוֹ שֶׁמִּתְעַטֵּר בָּהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא מְחַבֵּה עַד שֶׁיִּסְתַּיְּימוּ כָּל תְּפִלּוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאָז הַכֹּל הוּא בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי מַעְלָה וּמַטָּה. עַד כָּאן דִּבְרֵי הַתְּפִלָּה לָדַעַת סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים. מִכָּאן וָהָלְאָה יֵשׁ אֶת מִצְוֹות הַתּוֹרָה, שֶׁהֵן עוֹמְדוֹת בְּדִבּוּר כְּמוֹ שֶׁעוֹמְדוֹת בְּמַעֲשֶׂה.

וְהֵן שֵׁשׁ מִצְוֹות, וְעוֹמְדוֹת אַף כָּאן

חַד, (דברים כח) לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא. תִּנְיָינָא, לְאַהֲבָה אוֹתוֹ. תְּלִיתָאָה, לְבָרְכוֹ. רְבִיעָאָה, לְיַחֲדוֹ. חֲמִישָׁאָה, לְבָרֵךְ כַּהֲנָא יַת עַמָּא. שְׁתִיתָאָה, לִמְסוֹר נִשְׁמָתֵיהּ לֵיהּ. וְאִלֵּין שִׁית פִּקּוּדִין דְּקַיְימִין בִּצְלוֹתָא דְמִלָּה, בַּר אִינּוּן פִּקּוּדִין דְּקַיְימִין בְּעוֹבָדָא, כְּגַוְונָא דְצִיצִית וּתְפִלִּין.

לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם, פִּקּוּדָא דָא קַיְימָא בְּאִלֵּין תְּשִׁבְחָן דְּקָאָמַר דָּוִד מַלְכָּא, וּבְאִינּוּן קָרְבָּנִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּתַמָּן בָּעֵי בַּר נָשׁ לְדַחֲלָא מִקַּמֵּי מָארֵיהּ, בְּגִין דְּאִינּוּן שִׁירִין קַיְימִין בְּהַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי יִרְאָה. וְכָל אִינּוּן הַלְלוּיָהּ, דְּאִינּוּן רָזָא דְיִרְאָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבָעֵי בַּר נָשׁ לְשַׁוָּאָה רְעוּתֵיהּ בְּאִינּוּן שִׁירִין בְּיִרְאָה, וְאוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא כָּל אִינּוּן רָזִין דְּשִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן, וְכָל אִינּוּן רָזִין דְּהַלְלוּיָהּ.

לשון הקודש

בַּתְּפִלָּה. אַחַת – לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא. שְׁתַּיִם – לְאַהֲבָה אוֹתוֹ. שְׁלִישִׁית – לְבָרְכוֹ. רְבִיעִית – לְיַחֲדוֹ. חֲמִישִׁית – שֶׁיְּבָרֵךְ הַכֹּהֵן אֶת הָעָם. שִׁשִּׁית – לִמְסֹר לוֹ אֶת נִשְׁמָתוֹ. וְאֵלּוּ שֵׁשׁ מִצְוֹות שֶׁעוֹמְדוֹת בִּתְפִלָּה שֶׁל דִּבּוּר, פְּרָט לְאוֹתָן מִצְוֹות שֶׁעוֹמְדוֹת בְּמַעֲשֶׂה, כְּמוֹ צִיצִית וּתְפִלִּין.

לְיִרְאָה אֶת ה' – מִצְוָה זוֹ עוֹמֶדֶת בַּתִּשְׁבָּחוֹת הַלָּלוּ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ וּבְאוֹתָם קָרְבָּנוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁשָּׁם צָרִיךְ אָדָם לִפְחֹד מִלִּפְנֵי אֲדוֹנוֹ, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָן שִׁירוֹת עוֹמְדוֹת בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא יִרְאָה, וְכָל אוֹתָם הַלְלוּיָהּ שֶׁהֵם סוֹד שֶׁל יִרְאַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְצָרִיךְ אָדָם לָשִׂים רְצוֹנוֹ בְּאוֹתָן שִׁירוֹת בְּיִרְאָה,

כֵּיוָן דְּמָטֵי בַּר נָשׁ לְיִשְׁתַּבַּח, יְשַׁוֵּי רְעוּתֵיהּ לְבָרְכָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּגוֹן יוֹצֵר אוֹר, יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת. לְאַהֲבָה אוֹתוֹ, כַּד מָטֵי לְאַהֲבַת עוֹלָם, (דברים ו) וְאָהַבְתָּ אֶת יְיָ' אֱלֹהֶיךָ, דְּדָא אִיהוּ רָזָא דִּרְחִימוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהָא אוּקְמוּהָ. לְיַחֲדָא לֵיהּ, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ' אֱלֹהֵינוּ יְיָ' אֶחָד, דְּהָכָא קַיְּימָא רָזָא דְיִחוּדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְיַחֲדָא שְׁמֵיהּ בִּרְעוּתָא דִלְבָּא כַּדְקָא חָזֵי. וּמִתַּמָּן וּלְהָלְאָה אַדְכָּרוּתָא דִיצִיאַת מִצְרַיִם, דְּאִיהוּ פִּקּוּדָא לְאַדְכְּרָא יְצִיאַת מִצְרַיִם דִּכְתִיב, (דברים ה) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם.

לְבָרְכָא כַּהֲנָא יַת עַמָּא, בְּגִין לְאַכְלְלָא יִשְׂרָאֵל כַּחֲדָא, בְּשַׁעֲתָא דְנַטְלִין בִּרְכָאן לְעֵילָא, דְּהָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא נַטְלָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּרְכָאן,

לשון הקודש

וּפֵרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים, כָּל אוֹתָם הַסּוֹדוֹת שֶׁל שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְכָל אוֹתָם סוֹדוֹת שֶׁל הַלְּלוּיָהּ.

כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעַ אָדָם לְיִשְׁתַּבַּח, יָשִׂים רְצוֹנוֹ לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ יוֹצֵר אוֹר, יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת, לְאַהֲבָה אוֹתוֹ, כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְאַהֲבַת עוֹלָם, וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ (דברים ו), שֶׁזֶּהוּ סוֹד שֶׁל אַהֲבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. לְיַחֲדוֹ – שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, שֶׁכָּאן עוֹמֵד סוֹד הַיִּחוּד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְיַחֵד אֶת שְׁמוֹ בִּרְצוֹן הַלֵּב כָּרָאוּי, וּמִשָּׁם וָהָלְאָה אַזְכָּרַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהִיא מִצְוָה לְהַזְכִּיר אֶת יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁכָּתוּב (שם כד) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם.

שֶׁהַכֹּהֵן יְבָרֵךְ אֶת הָעָם – כְּדֵי לְהַכְלִיל אֶת יִשְׂרָאֵל כְּאֶחָד בְּשָׁעָה שֶׁנּוֹטְלִים

וְשַׁעֲתָא דִּרְעוּתָא הִיא, לִמְסוֹר נַפְשֵׁיהּ לְגַבֵּיהּ, וּלְמֵיהַב לֵיהּ נִשְׁמָתָא בִּרְעוּתָא דִּלְבָּא, כַּד נַפְלִין עַל אַנְפִּין, וְאָמְרִין (תהלים כה) אֵלֶיךָ יְיָ' נַפְשִׁי אֶשָּׂא, דִּיכַוְּוִין לִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ לְגַבֵּיהּ, לְמִמְסַר לֵיהּ נַפְשָׁא בִּרְעוּתָא שְׁלִים. וְאִלֵּין אִינּוּן שִׁית פִּקּוּדִין דְּקַיְּימִין בִּצְלוֹתָא, דְּסַלְקִין לְגַבֵּי שִׁית מֵאָה פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא.

וְאִי תֵּימָא תְּלֵיסָר אַחֲרָנִין יַתִּיר. אִינּוּן קַיְּימִין לְאַמְשָׁכָא תְּלֵיסָר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי, דְּכֹלָּא כְּלִילָן בְּהוּ. (ס"א בְּהָנֵי) שִׁית פִּקּוּדִין אִלֵּין, דִּצְלוֹתָא מִתְעַטְּרָא בְּהוּ.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, מָאן דִּישַׁוֵּי לִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ לְדָא, וּלְאַשְׁלְמָא (דף ר"ג ע"א) לוֹן בְּכָל יוֹמָא. וּבְאִלֵּין תַּלְיָין אַחֲרָנִין סַגִּיאִין. אֲבָל כַּד מָטֵי בַּר נָשׁ לְאַתְרִין אִלֵּין, אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְכַוְּוָנָא לִבֵּיהּ

לשון הקודש

בְּרָכוֹת מִלְּמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נוֹטֶלֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּרָכוֹת, וּשְׁעַת רָצוֹן הִיא לִמְסֹר נַפְשׁוֹ אֵלָיו וְלָתֵת לוֹ אֶת הַנְּשָׁמָה בִּרְצוֹן הַלֵּב. כְּשֶׁנּוֹפְלִים אַפַּיִם וְאוֹמְרִים (תהלים כה) אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא, שֶׁיְּכַוֵּן לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ אֵלָיו לִמְסֹר לוֹ הַנֶּפֶשׁ בְּרָצוֹן שָׁלֵם. וְאֵלּוּ הֵן שֵׁשׁ מִצְוֹת שֶׁעוֹמְדוֹת בַּתְּפִלָּה, שֶׁעוֹלוֹת לְשֵׁשׁ מֵאוֹת מִצְוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה.

וְאִם תֹּאמַר, שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה אַחֵרוֹת יוֹתֵר? אֵלּוּ עוֹמְדִים לְהַמְשִׁיךְ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים, שֶׁהַכֹּל כָּלוּל בָּהֶן. (בְּאֵלּוּ) שֵׁשׁ הַמִּצְוֹת הַלָּלוּ שֶׁהַתְּפִלָּה מִתְעַטֶּרֶת בָּהֶן.

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁשָּׂם לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ לָזֶה וּלְהַשְׁלִים אוֹתָם בְּכָל יוֹם. וּבָאֵלּוּ תְּלוּיוֹת אַחֵרוֹת רַבּוֹת. אֲבָל כְּשֶׁמַּגִּיעַ אָדָם לַמְּקוֹמוֹת הַלָּלוּ, צָרִיךְ לְכַוֵּן לִבּוֹ

וּרְעוּתֵיהּ, לְאַשְׁלְמָא הַהוּא פִּקּוּדָא דְּקַיְּימָא בְּהַהִיא מִלָּה. וּכְדֵין אַכְרִיזוּ עָלֵיהּ וְאַמְרֵי, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. אָתָא רִבִּי אַבָּא וּנְשָׁקֵיהּ.

פְּתַח רִבִּי יִצְחָק אֲבַתְרֵיהּ וְאָמַר, (שמות לה) וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. אֲמַאי כָּנִיש לוֹן. בְּגִין לְמִמְסַר לוֹן שַׁבָּת כְּמִלְּקַדְמִין, דְּהָא בְּקַדְמִיתָא עַד לָא עָבְדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת עֶגְלָא, מָסַר לוֹן אֶת הַשַּׁבָּת. וְדָא אִיהוּ דְּלָא נַטְרוּ אִינּוּן עֵרֶב רַב. כֵּיוָן דְּשַׁמְעוּ בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אָמְרוּ וַאֲנָן מִלָּה דָא אִתְמָנַע מִינָּן, מִיַּד (שמות לב) וַיִּקָּהֵל הָעָם עַל אַהֲרֹן וְגוֹ', וְאִתְמְשָׁכוּ סַגִּיאִין אֲבַתְרֵיהוּ. לְבָתַר דְּמִיתוּ אִינּוּן דְּמִיתוּ, כָּנִיש מֹשֶׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּלְחוֹדַיְיהוּ, וְיָהַב לוֹן שַׁבָּת כְּמִלְּקַדְמִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה וְגוֹ'.

לשון הקודש

וּרְצוֹנוֹ לְהַשְׁלִים אוֹתָהּ מִצְוָה שֶׁעוֹמֶדֶת בְּאוֹתוֹ דִּבּוּר, וְאָז מַכְרִיזִים עָלָיו וְאוֹמְרִים: (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. בָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוֹ.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק אַחֲרָיו וְאָמַר, וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. לָמָּה כִּנֵּס אוֹתָם? כְּדֵי לִמְסֹר לָהֶם אֶת הַשַּׁבָּת כְּמִקֹּדֶם, שֶׁהֲרֵי בָּרִאשׁוֹנָה טֶרֶם שֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֵגֶל, מָסַר לָהֶם אֶת הַשַּׁבָּת, וְזֶהוּ שֶׁלֹּא שָׁמְרוּ אוֹתָם הָעֵרֶב רַב. כֵּיוָן שֶׁשָּׁמְעוּ בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אָמְרוּ: וְאָנוּ נִמְנָע מִמֶּנּוּ הַדָּבָר הַזֶּה?! מִיַּד – (שמות לב) וַיִּקָּהֵל הָעָם עַל אַהֲרֹן וְגוֹ', וְנִמְשְׁכוּ רַבִּים אַחֲרֵיהֶם. אַחַר שֶׁמֵּתוּ אוֹתָם שֶׁמֵּתוּ, כִּנֵּס מֹשֶׁה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

לֹא תְּבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם, הָכָא אִית רָזָא דְּרָזִין, לְאִינּוּן דְּיַדְעֵי חָכְמָתָא עִלָּאָה, רָזָא דְשַׁבָּת הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. אֲבָל רָזָא דָא, אִתְמְסָר לְחַכִּימֵי עֶלְיוֹנִין, דְּהָא שַׁבָּת רָזָא עִלָּאָה הוּא.

תָּא חָזֵי (ס"א בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה בְּשַׁעָתָא דְמָטֵי) בְּשַׁעָתָא דְיוֹמָא שְׁתִיתָאָה מָטָא זִמְנָא דְעָרֵב, כְּדֵין, כֹּכָבָא חַד מִסִּטְרָא דְצָפוֹן נָהִיר, וְעִמֵּיהּ שִׁבְעִין כֹּכָבִין אַחֲרָנִין, וְהַהוּא כֹּכָבָא בָטַשׁ בְּאִינּוּן כֹּכָבִין אַחֲרָנִין, וְאִתְכְּלִילוּ כֻּלְּהוּ בְּהַהוּא כֹּכָבָא, וְאִתְעָבִיד חַד כְּלָלָא דְשִׁבְעִין. וְהַהוּא כֹּכָבָא אִתְפַּשַּׁט, וְאִתְעָבִיד כִּמְדוּרָא חָדָא, לְהִיטָא בְכָל סִטְרִין. כְּדֵין אִתְפַּשַּׁט הַהוּא מְדוּרָא סַחֲרַנַיְיהוּ דְאֶלֶף טוּרִין, וְקַיְּימָא כְּחַד חוּטָא דְסָחֲרָא. **וְהַאי** מְדוּרָא דְאֶשָּׁא, מָשִׁיךְ לְגַבֵּיהּ גַּוְונִין אַחֲרָנִין דִּלְגַו מִנֵּיהּ. גַּוְון קַדְמָאָה יְרוֹקָא. כֵּיוָן

לשון הקודש

לְבַדָּם, וְנָתַן לָהֶם שַׁבָּת כְּמִקֹּדֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה וְגוֹ'. **לֹא** תְּבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם. כָּאן יֵשׁ סוֹד הַסּוֹדוֹת לְאוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה. אֶת סוֹד הַשַּׁבָּת הֲרֵי בֵּאֲרוּ הַחֲבֵרִים, אֲבָל סוֹד זֶה נִמְסַר לַחֲכָמִים עֶלְיוֹנִים, שֶׁהֲרֵי שַׁבָּת הִיא סוֹד עֶלְיוֹן.

בָּא וּרְאֵה, (בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי בְּשָׁעָה שֶׁמַּגִּיעַ) בְּשָׁעָה שֶׁבְּיוֹם שִׁשִּׁי מַגִּיעַ הָעֶרֶב, אָז כּוֹכָב אֶחָד מִצַּד צָפוֹן מֵאִיר, וְעִמּוֹ שִׁבְעִים כּוֹכָבִים אֲחֵרִים, וְאוֹתוֹ כּוֹכָב מַכֶּה בְּאוֹתָם הַכּוֹכָבִים הָאֲחֵרִים, וְכֻלָּם נִכְלָלִים בְּאוֹתוֹ כּוֹכָב, וְנַעֲשֶׂה כְּלָל אֶחָד שֶׁל שִׁבְעִים. וְאוֹתוֹ כּוֹכָב מִתְפַּשֵּׁט וְנַעֲשֶׂה כִּמְדוּרָה אַחַת לוֹהֶטֶת בְּכָל הַצְּדָדִים. אַזַי מִתְפַּשֶּׁטֶת אוֹתָהּ מְדוּרָה סְבִיב אֶלֶף הָרִים, וְעוֹמֶדֶת כְּחוּט אֶחָד שֶׁמַּקִּיף.

וּמְדוּרַת הָאֵשׁ הַזּוֹ מוֹשֶׁכֶת אֵלֶיהָ גְּוָנִים אֲחֵרִים שֶׁהֵם לְתוֹךְ מִמֶּנָּה. גָּוֶן רִאשׁוֹן

דְּקַיְּימָא הַאי גַּוְונָא, סַלְקָא הַהוּא מְדוּרָא דְּאֶשָּׁא, וְדָלִיג לְעֵילָא עַל הַהוּא גַּוְון יְרוֹקָא, וְעָאל לְגוֹ מִגֵּיהּ, וְשַׁדֵּי לְהַהוּא גַּוְון יְרוֹקָא לְבַר, וְקַיְּימָא יְרוֹקָא לְבַר, וְהַהוּא מְדוּרָא דְּאֶשָּׁא דְּכֹכָבָא כְּלִילָא לְגוֹ.

לְבָתָר, אַמְשִׁיךְ אֲבַתְרֵיהּ גַּוְון אַחֲרָא תִּנְיָינָא חִוָּורָא, וְהַהוּא חִוָּורָא עָאל לְגוֹ, כֵּיוָן דְּקַיְּימָא הַאי גַּוְון, סַלְקָא הַהוּא מָדוּרָא דְּאֶשָּׁא דְּהַהוּא כֹכָבָא, וְשַׁדֵּי לְהַהוּא חִוָּורָא לְבַר, וְעָאל אִיהוּ לְגוֹ. וְכֵן כָּל אִינּוּן גַּוְונִין, עַד דְּשַׁדֵּי לוֹן לְבַר, וְעָיֵיל אִיהוּ לְגוֹ, וְקָרִיב לְגַבֵּי הַהִיא נְקוּדָה טְמִירָא, לְמֵיטָל נְהוֹרָא.

פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל א) וָאֵרָא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן וְגוֹ'. יְחֶזְקֵאל חָמָא לְהַאי חֵיזוּ, בְּתִקּוּנָא דְּלָא קַיְּימָא, בַּר בְּשַׁעֲתָא דְשַׁלִּיט הַהוּא

לשון הקודש

יָרֹק. כֵּיוָן שֶׁעוֹמֵד גָּוֶן זֶה, עוֹלָה אוֹתָהּ מְדוּרַת אֵשׁ וּמְדַלֶּגֶת לְמַעְלָה עַל אוֹתוֹ גָּוֶן יָרֹק, וְנִכְנֶסֶת לִפְנִים מִמֶּנּוּ, וְזוֹרֶקֶת אוֹתוֹ גָּוֶן יָרֹק הַחוּצָה, וְעוֹמֵד הַיָּרֹק בַּחוּץ, וְאוֹתָהּ מְדוּרַת אֵשׁ שֶׁל הַכּוֹכָב הַכָּלוּל לִפְנִים.

אַחַר כָּךְ מַמְשִׁיכָה אַחֲרֶיהָ גָּוֶן שֵׁנִי לָבָן, וְאוֹתוֹ לָבָן נִכְנָס פְּנִימָה. כֵּיוָן שֶׁעוֹמֵד הַגָּוֶן הַזֶּה, עוֹלָה אוֹתָהּ מְדוּרַת אֵשׁ שֶׁל אוֹתוֹ כּוֹכָב, וְזוֹרֶקֶת אֶת אוֹתוֹ לָבָן הַחוּצָה, וְהִיא נִכְנֶסֶת פְּנִימָה. וְכָךְ כָּל אוֹתָם הַגְּוָנִים, עַד שֶׁזּוֹרֶקֶת אוֹתָם הַחוּצָה, וְהִיא נִכְנֶסֶת פְּנִימָה וּקְרֵבָה לְאוֹתָהּ נְקֻדָּה טְמִירָה לִטֹּל אוֹר.

פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל א) וָאֵרָא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן וְגוֹ'. יְחֶזְקֵאל רָאָה

כֹּכָבָא כִּדְקָאָמְרָן, אֲבָל הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה, אוּקְמוּהָ, דְּהַוָה אָתֵי לְמִכְבַּשׁ כָּל עָלְמָא, לְקַמֵּיהּ דִּנְבוּכַדְנֶצַּר חַיָּיבָא. אֲבָל רוּחַ סְעָרָה דָא, אִיהוּ הַהוּא כֹּכָבָא דְקָאָמְרָן, דְּבָלַע שִׁבְעִין כֹּכָבִין אַחֲרָנִין, וְדָא אִיהוּ רוּחַ סְעָרָה דְּהָמָא אֵלִיָּהוּ, (מלכים א יט) מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, וְדָא דְקַיְּימָא תָּדִיר קֶדֶם כֹּלָּא, לְמֵיטַר הַהוּא דִּלְגַו, כִּקְלִיפָּה לְמוֹחָא.

וַאֲמַאי אִקְרֵי סְעָרָה. דְּסָעִיר כֹּלָּא, עֵילָּא וְתַתָּא. בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, דְּהָא מִן הַהוּא סִטְרָא קָא אַתְיָא, וְסִימָנֵךְ, (ירמיה א) מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, דְּהָא כַּמָּה סִטְרִין אַחֲרָנִין אִתְאַחֲדָן בְּהַהוּא רוּחַ סְעָרָה, וּבְגִין כָּךְ נָפְקָא מִן הַצָּפוֹן.

לשון הקודש

אֶת הַמַּרְאֶה הַזֶּה בְּתִקּוּן שֶׁלֹּא עוֹמֵד, פְּרָט לְשָׁעָה שֶׁעוֹמֵד אוֹתוֹ כּוֹכָב שֶׁאָמַרְנוּ, אֲבָל הַפָּסוּק הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ. וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה, פֵּרְשׁוּהוּ שֶׁהָיָה בָּא לִכְבֹּשׁ אֶת כָּל הָעוֹלָם לִפְנֵי נְבוּכַדְנֶצַּר הָרָשָׁע. אֲבָל רוּחַ הַסְּעָרָה הַזוֹ הִיא הַכּוֹכָב שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁבּוֹלֵעַ שִׁבְעִים כּוֹכָבִים, וְזוֹ רוּחַ הַסְּעָרָה שֶׁרָאָה אֵלִיָּהוּ, (מלכים–א יט) מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, וְזֶה שֶׁעוֹמֵד תָּמִיד לִפְנֵי הַכֹּל לִשְׁמֹר אוֹתוֹ שֶׁבִּפְנִים כְּמוֹ קְלִפָּה לַמֹּחַ.

וְלָמָּה נִקְרֵאת סְעָרָה? שֶׁמַּסְעִירָה הַכֹּל, מַעְלָה וּמַטָּה. בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, שֶׁהֲרֵי מֵאוֹתוֹ צַד הִיא בָּאָה, וְסִימָנֵךְ – (ירמיה א) מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, שֶׁהֲרֵי כַּמָּה צְדָדִים אֲחֵרִים נֶאֱחָזִים בְּאוֹתָהּ רוּחַ סְעָרָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ יוֹצֵאת מִן הַצָּפוֹן.

עָנָן, בְּגִין דְּאִיהִי סוֹסְפִיתָא דְּדַהֲבָא. וּמִסִּטְרָא דְצָפוֹן אִתְאַחֲדָא דָא. וְהַאי אִיהִי נְקוּדָה אֶמְצָעִיתָא, דְּקַיְימָא בְּחוֹרְבָּא. וּבְגִין דְּיָדַע לְמִפְּתֵי, שַׁלִּיט בְּגוֹ נְקוּדָה דִישׁוּבָא, וְכָל מִלִּין דִישׁוּבָא. בַּר אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, כַּד שָׁרָאן יִשְׂרָאֵל בְּגַוָּהּ, אִיהוּ (ד"א לָא) **שַׁלְטָא עָלַיְיהוּ, וּלְבָתַר דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל** (ד"א לָא) **שַׁלְטָא עַל אַרְעָא קַדִּישָׁא, בְּגִין דִּכְתִיב,** (איכה ב) **הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב.**

עָנָן גָּדוֹל דָּא, אִיהוּ עֲנָנָא דְחַשׁוֹכָא, דְּאַחֲשִׁיךְ כָּל עָלְמָא. תָּא חֲזֵי, מַה בֵּין עֲנָנָא לַעֲנָנָא. הַהוּא עֲנָנָא (דף ר"ג ע"ב) **דִּכְתִיב** (במדבר י) **וַעֲנַן יְיָ' עֲלֵיהֶם יוֹמָם.** (במדבר יד) **וַעֲנָנְךָ עוֹמֵד עֲלֵיהֶם. הַאי אִיהוּ עֲנָנָא דְנָהִיר וְזָהִיר, וְכָל נְהוֹרִין אִתְחַזּוּן גּוֹ הַהוּא עֲנָנָא. אֲבָל עֲנָנָא דָא, עֲנָנָא חָשׁוּךְ, דְּלָא נָהִיר כְּלָל, אֲבָל מָנַע כָּל נְהוֹרִין, דְּלָא יַכְלִין לְאִתְחַזָּאָה קַמֵּיהּ.**

לשון הקודש

עָנָן, מִשּׁוּם שֶׁהִיא פְּסֹלֶת הַזָּהָב. וּמִצַּד הַצָּפוֹן זֶה נֶאֱחָז. וְזוֹהִי הַנְּקֻדָּה הָאֶמְצָעִית שֶׁעוֹמֶדֶת בְּחָרְבָּה. וּמִשּׁוּם שֶׁיּוֹדֵעַ לְפַתּוֹת, שׁוֹלֵט בְּתוֹךְ אוֹתָהּ נְקֻדָּה שֶׁל יִשּׁוּב וְכָל דִּבְרֵי הַיִּשּׁוּב, פְּרָט לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל שׁוֹרִים בְּתוֹכָהּ, הוּא (לא) שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם. וְאַחַר שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, (לא) שׁוֹלֵט עַל הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב.

הָעָנָן הַגָּדוֹל הַזֶּה הוּא עָנָן שֶׁל חֲשֵׁכָה שֶׁמַּחְשִׁיךְ אֶת כָּל הָעוֹלָם. בֹּא וּרְאֵה מַה בֵּין עָנָן לְעָנָן. אוֹתוֹ עָנָן שֶׁכָּתוּב (במדבר י) וַעֲנַן ה' עֲלֵיהֶם יוֹמָם. (שם יד) וַעֲנָנְךָ עֹמֵד עֲלֵיהֶם. זֶהוּ עָנָן שֶׁמֵּאִיר וְזוֹהֵר, וְכָל הָאוֹרוֹת נִרְאִים בְּתוֹךְ אוֹתוֹ עָנָן. אֲבָל הָעָנָן הַזֶּה הוּא עָנָן חָשׁוּךְ שֶׁלֹּא מֵאִיר

גָּדוֹל, אֲמַאי אִקְרֵי גָּדוֹל, וְהָא זְעֵיר אִיהוּ. אֶלָּא גָּדוֹל אִיהוּ, כֵּיוָן דְּשַׁלִּיט. דָּבָר אַחֵר גָּדוֹל, הַהוּא חֲשׁוֹכָא גָּדוֹל, כֵּיוָן דְּכַסֵּי כָּל נְהוֹרִין וְלָא אִתְחֲזוּן קַמֵּיהּ, וְאִיהוּ גָּדוֹל (נ"א שַׁלִּיט) עַל כָּל עוֹבָדִין דְּעָלְמָא.

וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, דְּהָא אֵשָׁא דְּדִינָא קַשְׁיָא, לָא אַעְדֵּי מִנֵּיהּ לְעָלְמִין. וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב, אַף עַל גַּב דְּכָל הַאי קַיְּימָא בֵּיהּ, נֹגַהּ לוֹ סָבִיב. מֵהָכָא אוֹלִיפְנָא, דְּאַף עַל גַּב דְּלֵית סִטְרָא דָא, אֶלָּא סִטְרָא דְּמִסָּאֲבוּ, נֹגַהּ לוֹ סָבִיב, וְלָא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְדַחְיָיא לֵיהּ לְבַר. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּנֹגַהּ לוֹ סָבִיב, סִטְרָא דְּקִדּוּשָׁה דְּמְהֵימְנוּתָא אִית לֵיהּ, וְלָא אִצְטְרִיךְ לְאַנְהָגָא בֵּיהּ קְלָנָא. וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ לְמֵיהַב לֵיהּ חוּלָקָא, בְּסִטְרָא דְּקִדּוּשָׁא דְּמְהֵימְנוּתָא.

לשון הקודש

כְּלָל, אֲבָל מוֹנֵעַ אֶת כָּל הָאוֹרוֹת שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לְהֵרָאוֹת לְפָנָיו.

גָּדוֹל, לָמָּה נִקְרָא גָּדוֹל, וַהֲרֵי הוּא קָטָן? אֶלָּא הוּא גָּדוֹל כֵּיוָן שֶׁשּׁוֹלֵט. דָּבָר אַחֵר גָּדוֹל – אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ גָּדוֹל, כֵּיוָן שֶׁמְּכַסֶּה אֶת כָּל הָאוֹרוֹת וְאֵינָם נִרְאִים לְפָנָיו, וְהוּא גָּדוֹל (שׁוֹלֵט) עַל כָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם.

וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, שֶׁהֲרֵי הָאֵשׁ שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה לֹא זָזָה מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב, אַף עַל גַּב שֶׁכָּל זֶה עוֹמֵד בּוֹ – נֹגַהּ לוֹ סָבִיב. מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁאֵין זֶה צַד, אֶלָּא צַד שֶׁל טֻמְאָה – נֹגַהּ לוֹ סָבִיב, וְלֹא צָרִיךְ לָאָדָם לִדְחוֹתוֹ הַחוּצָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁנֹּגַהּ לוֹ סָבִיב, צַד שֶׁל קְדֻשָּׁה שֶׁל אֱמוּנָה יֵשׁ לוֹ, וְלֹא צָרִיךְ לִנְהוֹג בּוֹ קָלוֹן, וְלָכֵן צָרִיךְ לָתֵת לוֹ חֵלֶק בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הָאֱמוּנָה.

רַב הַמְנוּנָא סָבָא, הָכִי אָמַר, וְכִי נֹגַהּ לוֹ סָבִיב, וְאִצְטְרִיךְ לְאַנְהָגָא בֵּיהּ קְלָנָא, הַאי נֹגַהּ לוֹ, לְגוֹ אִיהוּ, וְלָא קַיְּימָא לְבַר. וּבְגִין דְּקַיְּימָא הַהוּא נֹגַהּ לוֹ מִגּוֹ, כְּתִיב וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ. מִתּוֹכָהּ דְּמַאן. מִתּוֹכָהּ דְּהַהוּא נֹגַהּ. כְּעֵין הַחַשְׁמַל: חָשׁ, מָל, הָא אוּקְמוּהָ, חֵיוָון דְּאֶשָּׁא מְמַלְּלָא.

אֲבָל מִבּוּצִינָא קַדִּישָׁא שְׁמַעְנָא עָלָה רָזָא דְּרָזִין. כַּד עָרְלָה שָׁרֵי עַל קַיְּימָא קַדִּישָׁא לְסָאֲבָא מַקְדְּשָׁא, כְּדֵין הַהוּא מַקְדְּשָׁא, אִתְעַבָּב מִלְּגַלָּאָה רָזָא דְּאָת קַיְּימָא, מִגּוֹ עָרְלָה. וְכַד הַאי נֹגַהּ עָאל לְגוֹ, וְאַפְּרִישׁ בֵּין עָרְלָה, וּבֵין מַקְדְּשָׁא, כְּדֵין אִקְרֵי חַשְׁמַל חָשׁ וְאִתְגַּלְיָא. מָל, מַהוּ מָל. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (יהושע ה) מָל יְהוֹשֻׁעַ. רָזָא דְּאָת קַיְּימָא, אִתְעַבָּב מִלְּאִתְגַּלָּאָה מִגּוֹ עָרְלָה.

לשון הקודש

רַב הַמְנוּנָא סָבָא כָּךְ אָמַר, וְכִי נֹגַהּ לוֹ סָבִיב, וְצָרִיךְ לִנְהֹג בּוֹ קָלוֹן, הַנֹּגַהּ לוֹ הַזֶּה הוּא בִּפְנִים, וְלֹא עוֹמֵד בַּחוּץ. וּמִשּׁוּם שֶׁהַנֹּגַהּ לוֹ הַזֶּה עוֹמֵד בִּפְנִים, כָּתוּב וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ. מִתּוֹכָהּ שֶׁל מִי? מִתּוֹכָהּ שֶׁל אוֹתוֹ נֹגַהּ. כְּעֵין הַחַשְׁמַל – חָשׁ מָל, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, חַיּוֹת שֶׁל אֵשׁ מְמַלְּלוֹת.

אֲבָל מֵהַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שָׁמַעְתִּי עָלֶיהָ סוֹד הַסּוֹדוֹת. כְּשֶׁעָרְלָה שׁוֹרָה עַל הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה לְטַמֵּא אֶת הַמִּקְדָּשׁ, אָז אוֹתוֹ מִקְדָּשׁ מִתְעַכֵּב מִלְּגַלּוֹת אֶת סוֹד אוֹת הַבְּרִית מִתּוֹךְ הָעָרְלָה, וּכְשֶׁהַנֹּגַהּ הַזֶּה נִכְנָס פְּנִימָה וּמַפְרִיד בֵּין הָעָרְלָה לְבֵין הַמִּקְדָּשׁ, אָז נִקְרָא חַשְׁמַל, חָשׁ וְנִגְלָה, מָל. מַה זֶּה מָל? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יהושע ה) מָל

וְאִית רָזָא אַחֲרָא, דְּהָא נְהוֹרָא דִּילֵיהּ, אִתְחֲזֵי וְלָא אִתְחֲזֵי, וְכַד אִתְגַּלְיָא חַשְׁמַל אִתְעֲבָּר נְהוֹרֵיהּ. אֲבָל רָזָא קַדְמָאָה, אִיהוּ בְּרָזָא דִּקְרָא כְּדְקָא יֵאוֹת, וְכֹלָּא שַׁפִּיר אִיהוּ, וְיָאוּת הוּא.

בְּהַאי נֹגַהּ, מְפַתֵּי לְאִתְתָּא, לְנַטְלָא נְהוֹרָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (משלי ה) וְחָלָק מִשֶּׁמֶן חִכָּהּ, שַׁוֵּי הַהוּא נְהוֹרָא לָקָבְלֵיהּ דִּבְרִית. וּבְגִינֵי כַּךְ מְפַתֵּי לֵיהּ, וְנַטְלָא נְהוֹרֵיהּ. וְדָא אִיהוּ פִּתּוּיָא דִּמְפַתֵּי לְאִתְתָּא, דִּכְתִיב, (משלי ה) נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתֵי זָרָה וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה כַּד מָטָא זִמְנָא דְּעָרֵב, דָּלִיג לְגוֹ הַהוּא (נ"א מָדוּרָא) נְהוֹרָא דְּאֶשָּׁא, וְסַלְקָא לְעֵילָא לְאַעֲלָא גוֹ גַּוְונִין. כְּדֵין מִתְתַּקְּנִין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, וּמְסַדְּרִין סְעוּדָתִין, וּמַתְקְנִין פָּתוֹרִין, כָּל חַד וְחַד פָּתוֹרֵיהּ. כְּדֵין חַד שַׁלְהוֹבָא נָפִיק וּבָטַשׁ

לשון הקודש

יְהוֹשֻׁעַ. סוֹד שֶׁל אוֹת בְּרִית מִתְעַכֵּב מִלְּהִתְגַּלּוֹת מִתּוֹךְ עָרְלָה.

וְיֵשׁ סוֹד אַחֵר, שֶׁהֲרֵי אוֹרוֹ נִרְאֶה וְלֹא נִרְאֶה, וּכְשֶׁמִּתְגַּלֶּה חַשְׁמַל, מָעֳבָר אוֹרוֹ. אֲבָל הַסּוֹד הָרִאשׁוֹן הוּא בְּסוֹד הַכָּתוּב כָּרָאוּי, וְהַכֹּל הוּא יָפֶה, וְנָאֶה הוּא.

בְּנֹגַהּ הַזֶּה מְפַתֶּה אֶת הָאִשָּׁה לִטֹּל אֶת אוֹרָהּ, וְעַל כֵּן כָּתוּב, (משלי ה) וְחָלָק מִשֶּׁמֶן חִכָּהּ. שָׂם אֶת אוֹתוֹ הָאוֹר כְּנֶגֶד הַבְּרִית, וּמִשּׁוּם כָּךְ מְפַתֶּה אוֹתָהּ וְנוֹטֶלֶת אֶת אוֹרוֹ. וְזֶהוּ הַפִּתּוּי שֶׁמְּפַתֶּה אֶת הָאִשָּׁה, שֶׁכָּתוּב נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתֵי זָרָה וְגוֹ'.

בָּא וּרְאֵה, בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי כְּשֶׁמַּגִּיעַ זְמַן הָעֶרֶב, קוֹפֵץ בִּפְנִים אוֹתוֹ (מִדּוּרַת) אוֹר הָאֵשׁ, וְעוֹלָה לְמַעְלָה לְהִכָּנֵס לְתוֹךְ הַגְּוָנִים. אָז מִתְתַּקְּנִים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה,

בְּהַהוּא מָדוּרָא, כֵּיוָן דְּבָטַשׁ בֵּיהּ, מִתְגַּלְגְּלָן הַהוּא שַׁלְהוֹבָא, וְהַהוּא מָדוּרָא וְעָאלִין בְּנוּקְבָּא דִתְהוֹמָא רַבָּא, וְאִתְטַמְּרָן וְיַתְבַת תַּמָּן.

וְהַהוּא שַׁלְהוֹבָא אִיהוּ מִסִּטְרָא דִימִינָא, וּבְגִין דְּהוּא מִסִּטְרָא דִימִינָא, אַעְבָּר לְהַהוּא מָדוּרָא, וְאָעִיל לֵיהּ לְנוּקְבָּא דִתְהוֹמָא רַבָּא, וְיָתִיב תַּמָּן עַד דְּנָפִיק שַׁבְּתָא. כֵּיוָן דְּנָפַק שַׁבְּתָא, אִצְטְרִיךְ לְהוּ לְעַמָּא דְיִשְׂרָאֵל לְבָרְכָא עַל אֶשָּׁא, וְנָפְקָא הַהוּא שַׁלְהוֹבָא, בְּבִרְכְתָא דִלְתַתָּא, וְשָׁלִיט עַל הַהוּא מָדוּרָא כָּל הַהוּא לֵילְיָא, וְאִתְכַּפְיָא הַהוּא מָדוּרָא.

תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּעָאל שַׁבְּתָא, וְאִתְטָמַר הַהוּא מָדוּרָא, כָּל אֶשִּׁין דְּאֶשָּׁא קַשְׁיָא אִתְטְמָרוּ וְאִתְכַּפְיָין, וַאֲפִילוּ אֶשָּׁא דְגֵיהִנָּם, וְחַיָּיבִין דְּגֵיהִנָּם,

לשון הקודש

וּמְסַדְּרִים סְעוּדוֹת וּמַתְקִינִים שֻׁלְחָנוֹת, כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֶת שֻׁלְחָנוֹ. אָז שַׁלְהֶבֶת אַחַת יוֹצֵאת וּמַכָּה בְּאוֹתָהּ מְדוּרָה. כֵּיוָן שֶׁמַּכָּה בָּהּ, מִתְגַּלְגְּלוֹת אוֹתָהּ שַׁלְהֶבֶת וְאוֹתָהּ מְדוּרָה, וְנִכְנָסוֹת לְנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, וְנִטְמָנוֹת שָׁם וְיוֹשְׁבוֹת שָׁם.

וְאוֹתָהּ שַׁלְהֶבֶת הִיא מִצַּד הַיָּמִין, וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא מִצַּד הַיָּמִין, מַעֲבִירָה אֶת אוֹתָהּ מְדוּרָה, וּמַכְנִיסָה אוֹתָהּ לְנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, וְיוֹשֶׁבֶת שָׁם עַד צֵאת הַשַּׁבָּת. כֵּיוָן שֶׁיּוֹצֵאת הַשַּׁבָּת, צָרִיךְ לְעַם יִשְׂרָאֵל לְבָרֵךְ עַל הָאֵשׁ, וְיוֹצֵאת אוֹתָהּ שַׁלְהֶבֶת בַּבְּרָכָה שֶׁלְּמַטָּה, וְשׁוֹלֶטֶת עַל אוֹתָהּ מְדוּרָה כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה, וְנִכְנַעַת אוֹתָהּ מְדוּרָה.

בֹּא וּרְאֵה, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנֶסֶת שַׁבָּת וְנִטְמֶנֶת אוֹתָהּ מְדוּרָה, כָּל הָאֵשִׁים שֶׁל הָאֵשׁ הַקָּשָׁה נִטְמָנוֹת וְנִכְנָעוֹת, וַאֲפִלּוּ אֵשׁ

אִית לוֹן נַיְיחָא. וְכֹלָּא תַּתָּא וְעֵילָּא אִית לְהוּ נַיְיחָא. כַּד נָפַק שַׁבְּתָא, וּמְבָרְכִין יִשְׂרָאֵל עַל נוּרָא, כְּדֵין נָפְקִין כָּל אֶשִּׁין דְּמִתְטַמְּרָן, כָּל חַד וְחַד לְאַתְרֵיהּ. וּבְגִין דְּלָא לְאִתְעָרָא אֵשָׁא אַחֲרָא, כְּתִיב (שמות לה) לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְהָא אוּקְמוּהָ, אֵשָׁא דְמַדְבְּחָא אֲמַאי.

אֶלָּא כַּד עָאל שַׁבְּתָא, כָּרוֹזָא קָרֵי בְּכוּלְּהוּ רְקִיעִין, אִתְתַּקְּנוּ רְתִיכִין, אִתְתַּקְּנוּ מַשְׁרְיָין, לְקַדְמוּת מָאֲרֵיכוֹן. כְּדֵין נָפִיק חַד רוּחָא מִסִּטְרָא דְדָרוֹם, וְהַהוּא רוּחָא אִתְפְּרַשׁ (דף ר"ד ע"א) עַל כָּל אִינּוּן חֵילִין וּמַשְׁרְיָין דְּלִסְטַר יְמִינָא, וְאִתְלַבְּשָׁן בֵּיהּ, וְהַהוּא רוּחָא אִקְרֵי לְבוּשָׁא דִיקָר דְּשַׁבְּתָא. כְּדֵין פָּתוֹרֵי דְהַאי עָלְמָא, מִתְתַּקְּנָן בְּחַד הֵיכָלָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ, דְּסִדּוּרָא דְפָתוֹרֵיהּ אִתְחֲזֵי תַּמָּן

לשון הקודש

הַגֵּיהִנֹּם וְהָרְשָׁעִים שֶׁבַּגֵּיהִנֹּם יֵשׁ לָהֶם מְנוּחָה, וְכֻלָּם מַעְלָה וּמַטָּה יֵשׁ לָהֶם מְנוּחָה. כְּשֶׁיּוֹצֵאת שַׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל מְבָרְכִים עַל הָאֵשׁ, אָז יוֹצְאִים כָּל הָאֵשִׁים שֶׁטְּמוּנִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לִמְקוֹמוֹ. וּכְדֵי שֶׁלֹּא לְעוֹרֵר אֵשׁ אַחֶרֶת, כָּתוּב לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ לָמָּה?

אֶלָּא כְּשֶׁנִּכְנֶסֶת שַׁבָּת, כָּרוֹז קוֹרֵא בְּכָל הָרְקִיעִים: הִתְתַּקְּנוּ מֶרְכָּבוֹת, הִתְתַּקְּנוּ מַחֲנוֹת כְּנֶגֶד רִבּוֹנְכֶם. אָז יוֹצֵאת רוּחַ אַחַת מִצַּד הַדָּרוֹם, וְאוֹתָהּ רוּחַ נִפְרֶשֶׁת עַל כָּל אוֹתָם חֵילוֹת וּמַחֲנוֹת שֶׁל צַד יָמִין, וּמִתְלַבְּשׁוֹת בּוֹ, וְאוֹתָהּ רוּחַ נִקְרֵאת לְבוּשׁ כָּבוֹד שֶׁל שַׁבָּת. אָז הַשֻּׁלְחָנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה מִתְקָנוֹת בְּהֵיכָל אֶחָד. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שֶׁסִּדּוּר שֻׁלְחָנוֹ

כְּדְקָא יָאוּת, וְקַיְימָא כֹּלָּא מִתְתַּקְּנָא, בְּלָא כִסּוּפָא, אִינֵשׁ כְּפוּם חֵילֵיהּ.

כַּד עָאל שַׁבְּתָא, אִצְטְרִיכוּ אִינּוּן עַמָּא קַדִּישָׁא לְאַסְחָאָה גַּרְמַיְיהוּ מִשְׁמוּשָׁא דְחוֹל, מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דִּבְחוֹל, רוּחָא אַחֲרָא אַזְלָא וְשַׁטְיָא וְשָׁרָא עַל עַמָּא. וְכַד בָּעֵי בַּר נָשׁ לְנַפְקָא מִן הַהוּא רוּחָא, וּלְאַעֲלָא בְּרוּחָא אַחֲרָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, בָּעֵי לְאַסְחָאָה גַּרְמֵיהּ, לְמִשְׁרֵי עָלֵיהּ הַהוּא רוּחָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא.

תָּא חֲזֵי רָזָא עִלָּאָה דְמִלָּה, כָּל אִינּוּן שִׁית יוֹמִין, (קַיְמָא מִלָּה דְכֹלָּא) אִתְאַחֲדָן בְּרָזָא דְחַד נְקוּדָה קַדִּישָׁא, וְכֻלְּהוּ יוֹמִין אִתְאַחֲדָן בֵּיהּ. וְאִית יוֹמִין אַחֲרָנִין, דְּקַיְימִין לְבַר בְּסִטְרָא אַחֲרָא. וְאִית יוֹמִין אַחֲרָנִין, דְּקַיְימִין לְגוֹ מֵעִגּוּלָא קַדִּישָׁא, וְאִתְאַחֲדָן בִּנְקוּדָה קַדִּישָׁא.

לשון הקודש

נִרְאֶה שָׁם כָּרָאוּי, וְהַכֹּל עוֹמֵד מִתֻּקָּן בְּלִי בוּשָׁה, אִישׁ כְּפִי כֹּחוֹ.

כְּשֶׁנִּכְנֶסֶת שַׁבָּת, צְרִיכִים אוֹתוֹ עַם קָדוֹשׁ לִרְחֹץ עַצְמָם מִשְׁמוּשׁ הַחֹל. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁבַּחֹל רוּחַ אַחֶרֶת הוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת וְשׁוֹרָה עַל הָעָם, וּכְשֶׁרוֹצֶה אָדָם לָצֵאת מֵאוֹתָהּ רוּחַ וּלְהִכָּנֵס בְּרוּחַ אַחֶרֶת קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה, צָרִיךְ לִרְחֹץ עַצְמוֹ כְּדֵי לְהַשְׁרוֹת עָלָיו אוֹתָהּ רוּחַ עֶלְיוֹנָה קְדוֹשָׁה.

בֹּא וּרְאֵה הַסּוֹד הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַדָּבָר. כָּל אוֹתָם שִׁשָּׁה יָמִים (עוֹמֵד הַדָּבָר שֶׁל הַכֹּל) נֶאֱחָזִים בְּסוֹד שֶׁל נְקֻדָּה קְדוֹשָׁה אַחַת, וְכָל הַיָּמִים אֲחוּזִים בּוֹ. וְיֵשׁ יָמִים אֲחֵרִים שֶׁעוֹמְדִים מִבַּחוּץ בַּצַּד הָאַחֵר, וְיֵשׁ יָמִים אֲחֵרִים שֶׁעוֹמְדִים בִּפְנִים מֵעִגּוּל קָדוֹשׁ,

וְיִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין, וְכָל אִינּוּן דְּמִתְעַסְּקִין בִּקְדוּשָׁה, כָּל יוֹמָא דְשַׁבְּתָא, אִתְאַחֲדָן כָּל אִינּוּן שִׁית יוֹמִין, בְּאִינּוּן שִׁית יוֹמִין דִּלְגַו דְאִתְאַחֲדָן בְּהַהִיא נְקוּדָה, אִתְאַחֲדָן בְּהַאי, בְּגִין לְנַטְרָא לוֹן. וְכָל אִינּוּן שִׁית יוֹמִין (ד"א וְאִינּוּן שִׁית יוֹמִין דִּלְגַו) דְשַׁבְּתָא, הַהִיא נְקוּדָה טְמִירָא אִיהִי. כֵּיוָן דְּעָאל שַׁבְּתָא, כְּדֵין סַלְקָא הַהִיא נְקוּדָה, וְאִתְעַטְּרָא וְאִתְאַחֲדָא לְעֵילָא, וְכֻלְּהוּ טְמִירִין בְּגַוָּהּ.

תָּא חָזֵי, אִית יָמִים וְאִית יָמִים. יְמֵי חוֹל, כְּמָה דְאִתְּמַר, וְאִלֵּין קַיְּימִין לְבַר לְעַמִּין. יְמֵי הַשַּׁבָּת, דְּאִינּוּן יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, קַיְּימִין לְיִשְׂרָאֵל. וְכַד סַלְקָא הַאי נְקוּדָה, כֻּלָּא אִתְגְּנִיז, וְאִיהִי סַלְקָא, כֵּיוָן דְּאִיהִי סַלְקָא, אִקְרֵי שַׁבָּת.

מַהוּ שַׁבָּת. אִי תֵּימָא בְּגִין שְׁבִיתָה, דִּכְתִיב כִּי בוֹ

לשון הקודש

וַאֲחוּזִים בִּנְקֻדָּה קְדוֹשָׁה.

וְיִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים, וְכָל אֵלּוּ שֶׁמִּתְעַסְּקִים בַּקְּדֻשָּׁה, כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, נֶאֱחָזִים כָּל אֵלּוּ הַשִּׁשָּׁה יָמִים, בְּאֵלּוּ הַשִּׁשָּׁה יָמִים שֶׁבִּפְנִים שֶׁמְּאֻחָדִים בַּנְּקֻדָּה הַהִיא, נֶאֱחָזִים בָּזוֹ כְּדֵי לִשְׁמֹר אוֹתָם, וְכָל אוֹתָם שִׁשֶּׁת יְמֵי (וְאוֹתָם שִׁשָּׁה יָמִים שֶׁבִּפְנִים) הַשַּׁבָּת אוֹתָהּ נְקֻדָּה הִיא נִסְתֶּרֶת. כֵּיוָן שֶׁנִּכְנֶסֶת שַׁבָּת, אָז עוֹלָה אוֹתָהּ נְקֻדָּה וּמִתְעַטֶּרֶת וְנֶאֱחֶזֶת לְמַעְלָה, וְכֻלָּם טְמוּנִים בְּתוֹכָהּ.

בָּא וּרְאֵה, יֵשׁ יָמִים וְיֵשׁ יָמִים. יְמֵי חֹל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, וְאֵלֶּה עוֹמְדִים מִחוּץ לָעַמִּים. יְמֵי הַשַּׁבָּת, שֶׁהֵם יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, עוֹמְדִים לְיִשְׂרָאֵל. וּכְשֶׁעוֹלָה הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ, הַכֹּל נִגְנָז, וְהִיא עוֹלָה. כֵּיוָן שֶׁהִיא עוֹלָה, אָז נִקְרֵאת שַׁבָּת.

מַה זֶּה שַׁבָּת? אִם תֹּאמַר בִּשְׁבִיל

שָׁבַת, יָאוּת הוּא. אֲבָל רָזָא דְמִלָּה, כֵּיוָן דְּסַלְקָא הַאי נְקוּדָה, וּנְהוֹרָא נָהִיר, כְּדֵין מִתְעַטְּרָא אִיהִי בַּאֲבָהָן, כֵּיוָן דְּמִתְעַטְּרָא אִיהִי בַּאֲבָהָן, כְּדֵין אִתְחַבְּרַת וְאִתְאַחֲדַת בְּהוּ, לְמֶהֱוֵי חַד, וְאִקְרֵי כֹּלָּא שַׁבָּת. שַׁבָּת: ש' בַּת. ש' הָא אוּקְמוּהָ, רָזָא דִתְלַת אֲבָהָן, דְּמִתְאַחֲדָן בְּבַת יְחִידָה, וְאִיהִי מִתְעַטְּרָא בְּהוּ, וְאִינּוּן בְּעָלְמָא דְאָתֵי. וְכֹלָּא אִיהוּ חַד. וְדָא אִיהוּ ש' בַּת, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד.

וְאִי תֵּימָא, שַׁבָּת הַגָּדוֹל, וְאִיהוּ לְעֵילָא, אֲמַאי אִקְרֵי שַׁבָּת. אֶלָּא וַדַּאי הָכִי הוּא. וְרָזָא דְמִלָּה, בְּכָל אֲתָר נְקוּדָה דְאִיהִי עִקָּרָא דְכָל עֵינָא, אִקְרֵי בַּת. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים יז) שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן, בְּגִין דְּאִיהִי (נְקוּדָה) עִקָּרָא דְכָל עֵינָא, אִקְרֵי בַּת.

לשון הקודש

שְׁבִיתָה, שֶׁכָּתוּב כִּי בוֹ שָׁבַת – יָפֶה הוּא. אֲבָל סוֹד הַדָּבָר – כֵּיוָן שֶׁעוֹלָה הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ וְהָאוֹר מֵאִיר, אָז הִיא מִתְעַטֶּרֶת בָּאָבוֹת. כֵּיוָן שֶׁהִיא מִתְעַטֶּרֶת בָּאָבוֹת, אָז מִתְחַבֶּרֶת וְנֶאֱחֶזֶת בָּהֶם לִהְיוֹת אֶחָד, וְהַכֹּל נִקְרָא שַׁבָּת. שַׁבָּת – ש' בַּת. ש' הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, הַסּוֹד שֶׁל שְׁלֹשָׁה אָבוֹת שֶׁנֶּאֱחָזִים בְּבַת יְחִידָה, וְהִיא מִתְעַטֶּרֶת בָּהֶם, וְהֵם בָּעוֹלָם הַבָּא, וְהַכֹּל אֶחָד הוּא. וְזֶהוּ ש' בַּת, לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד.

וְאִם תֹּאמַר, שַׁבָּת הַגָּדוֹל, וְהוּא לְמַעְלָה, לָמָּה נִקְרָא שַׁבָּת? אֶלָּא וַדַּאי כָּךְ הוּא. וְסוֹד הַדָּבָר – בְּכָל מָקוֹם הַנְּקֻדָּה, שֶׁהִיא עִקָּר שֶׁל כָּל הָעַיִן, נִקְרֵאת בַּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יז) שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן, מִשּׁוּם שֶׁהִיא (נְקֻדָּה) הָעִקָּר שֶׁל כָּל הָעַיִן, וְהִיא נִקְרֵאת בַּת.

עָלְמָא דְּאָתֵי, אִיהוּ הֵיכָלָא לְהַהִיא נְקוּדָה עִלָּאָה, וְכַד אִיהִי קַיְּימָא, וְנַטְלָא בְּגַדְפָּהָא לַאֲבָהָן, לְאִתְעַטְּרָא לְעֵילָא אִקְרֵי כֹּלָּא שַׁבָּת. וְכַד אֲבָהָן מִתְעַטְּרָן לְעֵילָא, בְּגוֹ נְקוּדָה עִלָּאָה, אִקְרֵי שַׁבָּת. נְקוּדָה תַתָּאָה כַּד מִתְעַטְּרָא בַּאֲבָהָן אִקְרֵי שַׁבָּת.

הַאי נְקוּדָה תַתָּאָה כַּד סַלְקָא וְאִתְחַזִּית, וְאִתְקַשְּׁיטַת. (ס"א הַאי נְקוּדָה תַתָּאָה כַּד סַלְקָא לְאִתְעַטְּרָא בְּאַבָּהָן) כְּדֵין כָּל חֶדְוָה אִשְׁתְּכַח לְעֵילָא וְתַתָּא, וְעָלְמִין כֻּלְּהוּ בְּחֶדְוָה. וּבְהַאי לֵילְיָא, הַאי נְקוּדָה אִתְפַּשַּׁט נְהוֹרָאָה, וּפָרִישׁ גַּדְפּוֹי עַל עָלְמָא, וְכָל שִׁלְטוֹנִין אַחֲרָנִין מִתְעַבְּרָן, וּנְטִירוּ אִשְׁתְּכַח עַל עָלְמָא.

וּכְדֵין אִתּוֹסָף רוּחַ נִשְׁמָתָא בְּיִשְׂרָאֵל, עַל כָּל חַד וְחַד, וּבְהַהִיא נִשְׁמָתָא יְתֵירָא, נַשְׁיָין כָּל עִצְבָּא וְחֵימָתָא, וְלָא אִשְׁתְּכַח בַּר חֶדְוָה, לְעֵילָא

לשון הקודש

הָעוֹלָם הַבָּא הוּא הֵיכָל לְאוֹתָהּ נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה, וּכְשֶׁהִיא עוֹמֶדֶת וְנוֹטֶלֶת בִּכְנָפֶיהָ אֶת הָאָבוֹת לְהִתְעַטֵּר לְמַעְלָה, הַכֹּל נִקְרָא שַׁבָּת. וּכְשֶׁהָאָבוֹת מִתְעַטְּרִים לְמַעְלָה בְּתוֹךְ הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, נִקְרָא שַׁבָּת. וּכְשֶׁנְּקֻדָּה תַּחְתּוֹנָה מִתְעַטֶּרֶת בָּאָבוֹת, נִקְרָא שַׁבָּת.

כְּשֶׁהַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה הַזּוֹ עוֹלָה, וְנִרְאֵית וּמִתְקַשֶּׁטֶת, (אוֹתָהּ נְקֻדָּה תַּחְתּוֹנָה כַּאֲשֶׁר עוֹלָה לְהִתְעַטֵּר בָּאָבוֹת) אָז כָּל הַשִּׂמְחָה נִמְצֵאת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְכָל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה. וּבַלַּיְלָה הַזֶּה הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ אוֹרָהּ מִתְפַּשֵּׁט, וּפוֹרֵשׂ כְּנָפָיו עַל הָעוֹלָם, וְכָל הַשַּׁלִּיטִים הָאֲחֵרִים מָעֲבָרִים, וְנִמְצֵאת שְׁמִירָה עַל הָעוֹלָם.

וְאָז נוֹסֶפֶת רוּחַ נְשָׁמָה בְּיִשְׂרָאֵל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וּבְאוֹתָהּ נְשָׁמָה יְתֵרָה שׁוֹכְחִים כָּל הָעֶצֶב וְהַחֵמָה, וּכְלוּם לֹא

וְתַתָּא. הַהוּא רוּחָא דְנָחִית וְאִתּוֹסַף בִּבְנֵי עָלְמָא, כַּד נָחִית, אִתְסָחֵי בְּבוּסְמִין דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, וְנָחִית וְשָׁרָא עַל עַמָּא קַדִּישָׁא, זַכָּאִין אִינּוּן, כַּד הַאי רוּחָא אִתְעָר.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְהַהוּא רוּחָא נָחִית נַחְתִּין עִמָּהּ לְגוֹ גִּנְתָּא דְעֵדֶן, שִׁתִּין רְתִיכִין, מִתְעַטְּרִין לְשִׁית סִטְרִין. וְכַד מָטֵי לְגִנְתָּא דְעֵדֶן, כְּדֵין כָּל אִינּוּן רוּחִין וְנִשְׁמָתִין דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, כֻּלְּהוּ מִתְעָרֵי לְהַהוּא (נ"א מִתְעַטְּרֵי בְּהַהוּא) רוּחָא. כְּרוּזֵי קָרֵי וְאָמַר, זַכָּאִין אַתּוּן יִשְׂרָאֵל, עַמָּא קַדִּישָׁא, דִּרְעוּתָא דְמָארֵיכוֹן אִתְעַר (דף ר"ד ע"ב) לְגַבַּיְיכוּ.

רָזָא דְּרָזִין לְיַדְעֵי חָכְמָתָא, זַכָּאִין אִינּוּן כַּד הַאי רוּחָא אִתְעָר. הַאי רוּחָא אִיהוּ אִתְפַּשְׁטוּתָא דְהַאי נְקוּדָה, וְנָפְקָא מִינָּהּ, וְאִתְפַּשְׁטָא בְעָלְמָא,

לשון הקודש

נִמְצָא פְּרָט לַשִּׂמְחָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁיּוֹרֶדֶת וְנוֹסֶפֶת בִּבְנֵי הָעוֹלָם, כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת, רוֹחֶצֶת בַּבְּשָׂמִים שֶׁל גַּן עֵדֶן, וְיוֹרֶדֶת וְשׁוֹרָה עַל הָעָם הַקָּדוֹשׁ. אַשְׁרֵיהֶם כְּשֶׁהָרוּחַ הַזּוֹ מִתְעוֹרֶרֶת.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁאוֹתָהּ רוּחַ יוֹרֶדֶת, יוֹרְדִים עִמָּהּ לְתוֹךְ גַּן הָעֵדֶן שִׁשִּׁים מֶרְכָּבוֹת מְעֻטָּרוֹת לְשִׁשָּׁה צְדָדִים. וּכְשֶׁמַּגִּיעִים לְגַן עֵדֶן, אֲזַי כָּל אוֹתָן הָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן, כֻּלָּן מִתְעוֹרְרוֹת לְאוֹתָהּ (מִתְעַטְּרוֹת בְּאוֹתָהּ) רוּחַ. הַכְּרוּזִים קוֹרְאִים וְאוֹמְרִים: אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל, הָעָם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁרְצוֹן רִבּוֹנְכֶם מִתְעוֹרֵר אֲלֵיכֶם.

סוֹד הַסּוֹדוֹת לְיוֹדְעֵי הַחָכְמָה. אַשְׁרֵיהֶם כְּשֶׁרוּחַ זוֹ מִתְעוֹרֶרֶת. הָרוּחַ הַזּוֹ הִיא

וְהַהוּא הֲוֵי רָזָא דְּשַׁבָּת, דְּשָׁרָא לְתַתָּא, וְעַל דָּא כְּתִיב בֵּיהּ שְׁמִירָה, (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת, וְהָא אוּקְמוּהָ, שַׁבָּת לָא כְּתִיב, אֶלָּא אֶת הַשַּׁבָּת, לְאַסְגָּאָה הַהוּא רוּחָא דְשָׁרֵי עַל כֹּלָּא, וְאִצְטְרִיךְ לְנַטְרָא לֵיהּ, הוֹאִיל וְקַיְּימָא עִמֵּיהּ דְּבַר נָשׁ, וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה נו) כָּל שׁוֹמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ.

בְּהַאי רָזָא אִית רָזָא אַחֲרָא. הַאי רוּחָא, אִתְּהֲנֵי בְּהַאי יוֹמָא, מֵהֲנָאוֹתָן דְּיִשְׂרָאֵל, וּמֵעִנּוּגָא דִלְהוֹן, וּבְגִין דָּא, בָּעֵי לְמֵיהַב לֵיהּ עִנּוּגָא, בְּמֵיכְלָא וּבְמִשְׁתְּיָא, תְּלָת זִמְנִין, בִּתְלַת סְעוּדָתִין, דִּתְלַת דַּרְגֵּי מְהֵימְנוּתָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. וְהַאי נָטִיל חֶדְוָה וְעִנּוּגָא, בְּאִינּוּן סְעוּדָתֵי דְּיִשְׂרָאֵל. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, מָאן דְּאַהֲנֵי לֵיהּ, וּמְעַנֵּג לֵיהּ, בְּהַאי יוֹמָא.

לשון הקודש

הִתְפַּשְׁטוּת הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ, וְיוֹצֵאת מִמֶּנָּה וּמִתְפַּשֶּׁטֶת בָּעוֹלָם, וְאוֹתָהּ הִיא סוֹד הַשַּׁבָּת שֶׁשָּׁרוּי לְמַטָּה, וְעַל כָּךְ כָּתוּב בּוֹ שְׁמִירָה, (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, לֹא כָתוּב שַׁבָּת, אֶלָּא אֶת הַשַּׁבָּת, לְרַבּוֹת אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁשּׁוֹרָה עַל הַכֹּל, וְצָרִיךְ לִשְׁמֹר אוֹתָהּ הוֹאִיל וְעוֹמֶדֶת עִם הָאָדָם. וְעַל זֶה כָּתוּב, (ישעיה נו) כָּל שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ.

בַּסּוֹד הַזֶּה יֵשׁ סוֹד אַחֵר. הָרוּחָ הַזּוֹ נֶהֱנֵית בַּיּוֹם הַזֶּה מֵהַנָּאָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּמֵהָעֹנֶג שֶׁלָּהֶם, וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לָתֵת לָהּ עֹנֶג בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּשָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת שֶׁל שְׁלֹשׁ דַּרְגּוֹת הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרוּהָ, וְזוֹ נוֹטֶלֶת שִׂמְחָה וָעֹנֶג בְּאוֹתָן סְעוּדוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ מִי שֶׁמְּהַנֶּה אוֹתָהּ וּמְעַנֵּג אוֹתָהּ בַּיּוֹם הַזֶּה.

הַאי רוּחָא, אִתְּהֲנֵי כָּל שִׁיתָּא יוֹמִין, מֵרוּחָא עִלָּאָה דְּעַתִּיקָא דְּכָל עַתִּיקִין. וּבְיוֹמָא דְשַׁבְּתָא, כֵּיוָן דְּנָחִית, וְאִתְסָחֵי בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן בְּלֵילְיָא, אִתְעַנָּג מֵעִנּוּגָא דְגוּפָא, בִּסְעוּדָתֵי דִמְהֵימְנוּתָא, וְאִתְעַטָּר (נ"א וְאִתְעַנָּג) הַאי רוּחָא מֵעֵילָא וְתַתָּא, וְאִתְרַוֵּי בְּכָל סִטְרִין, בְּעִטְרָא (נ"א בֵּעִנּוּגָא) דִּלְעֵילָא וְתַתָּא.

וְהוֹאִיל וְקַיְּימָא עִמֵּיהּ דְּבַר נָשׁ, אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְנַטְרָא לֵיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת. שַׁבָּת, דָּא הוּא הַהִיא נְקוּדָה תַתָּאָה. אֶת הַשַּׁבָּת, דָּא הוּא הַאי רוּחָא, אִתְפַּשְׁטוּתָא דְהַהִיא נְקוּדָה. הַהוּא אִתְפַּשְׁטוּתָא, כַּד אִתּוֹסָף קִדּוּשָׁן וּבִרְכָּאן מִלְּעֵילָא, עַל הַהִיא נְקוּדָה, אִתְנְהִיר כֻּלָּא, וְאִתְעָבִיד רוּחָא נְהִירָא בְּכָל סִטְרִין, אִתְפְּלַג לְעֵילָא וְנָהִיר. וְאִתְפְּלַג לְתַתָּא וְנָהִיר. וְדָא

לשון הקודש

הָרוּחַ הַזּוֹ נֶהֱנֵית כָּל שֵׁשֶׁת הַיָּמִים מֵהָרוּחַ הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל עַתִּיק כָּל הָעַתִּיקִים, וְכֵיוָן שֶׁיּוֹרֶדֶת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְרוֹחֶצֶת בְּגַן עֵדֶן בַּלַּיְלָה, מִתְעַנֶּגֶת מֵעֹנֶג הַגּוּף בִּסְעוּדוֹת שֶׁל הָאֱמוּנָה, וּמִתְעַטֶּרֶת (וּמִתְעַנֶּגֶת) הָרוּחַ הַזּוֹ מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה, וְנִרְוֵית בְּכָל הַצְּדָדִים בָּעֲטָרָה (בְּעֹנֶג) שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה.

וְהוֹאִיל וְעוֹמֵד עִם הָאָדָם, צָרִיךְ לוֹ לִשְׁמֹר אוֹתוֹ, וְעַל זֶה כָּתוּב וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת. אֶת הַשַּׁבָּת – שַׁבָּת זוֹ הִיא נְקֻדָּה תַּחְתּוֹנָה. אֶת הַשַּׁבָּת – זוֹהִי אוֹתָהּ רוּחַ, הִתְפַּשְּׁטוּתָהּ שֶׁל אוֹתָהּ נְקֻדָּה. אוֹתָהּ הַהִתְפַּשְּׁטוּת, כְּשֶׁנּוֹסָפוֹת קְדֻשּׁוֹת וּבְרָכוֹת מִלְּמַעְלָה עַל אוֹתָהּ נְקֻדָּה, הַכֹּל נָאוֹר, וְנַעֲשֵׂית רוּחַ מְאִירָה בְּכָל הַצְּדָדִים, מִתְחַלֵּק לְמַעְלָה וּמֵאִיר, וְנֶחֱלָק לְמַטָּה וּמֵאִיר. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בֵּינִי

הוּא דִּכְתִיב בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חוּלָק אַחֲסָנָא אִית לָן כַּחֲדָא.

חוּלָקָא דִּלְעֵילָא, אִתְעֲטָר בְּהַאי יוֹמָא, מֵעִנּוּגָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, וְאִתְהֲנֵי מִזִּיוָא עִלָּאָה דְּעַתִּיקָא דְּכָל עַתִּיקִין. חוּלָקָא תַתָּאָה, אִתְעֲטָר בְּהַאי יוֹמָא, מֵעִנּוּגָא דִּלְתַתָּא, דְּאִתְהֲנֵי בְּהָנֵי סְעוּדָתֵי. וְעַל דָּא, בָּעֵי לְעַנְּגָא לֵיהּ, בְּמֵיכְלָא וּבְמִשְׁתְּיָא בִּלְבוּשֵׁי יְקָר, וּבְחֶדְוָה דְכֹלָּא.

וְכַד מִתְעַטְּרָא הַאי חוּלָקָא לְתַתָּא, וְאִתְנְטִיר כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ, סַלְקָא לְעֵילָא, וְאִתְחַבְּרָא בְּהַהוּא חוּלָקָא אַחֲרָא. וְהַאי נְקוּדָה נָטִיל כֹּלָּא מֵעֵילָא וְתַתָּא, וְאִתְכְּלִילָא מִכָּל סִטְרִין. וּבְגִין דְּמִתְעַטְּרָא בְּשַׁבָּת, מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא, כָּל שְׁאַר יוֹמִין יָהִיב חֵילָא לְכֹלָּא, וְאִתְיְהִיב לֵיהּ שׁוּלְטָנוּ מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא.

לשון הקודש

וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, חֵלֶק יֶרֶשָׁה יֵשׁ לָנוּ כְּאֶחָד.

הַחֵלֶק שֶׁלְּמַעְלָה מִתְעַטֵּר בַּיּוֹם הַזֶּה מֵהָעֹנֶג הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ, וְנֶהֱנֶה מֵהַזִּיו הָעֶלְיוֹן שֶׁל עַתִּיק כָּל הָעַתִּיקִים. הַחֵלֶק הַתַּחְתּוֹן מִתְעַטֵּר בַּיּוֹם הַזֶּה מֵהָעֹנֶג שֶׁלְּמַטָּה שֶׁנֶּהֱנֶה בַּסְּעוּדוֹת הַלָּלוּ, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְעַנְּגוֹ בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה, בִּלְבוּשֵׁי כָבוֹד וּבְשִׂמְחַת הַכֹּל.

וּכְשֶׁמִּתְעַטֵּר הַחֵלֶק הַזֶּה לְמַטָּה וְנִשְׁמָר כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, עוֹלֶה לְמַעְלָה, וּמִתְחַבֵּר בְּאוֹתוֹ חֵלֶק אַחֵר. וְהַנְּקֻדָּה הַזוֹ נוֹטֶלֶת הַכֹּל מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה, וְנִכְלֶלֶת מִכָּל הַצְּדָדִים. וּמִשּׁוּם שֶׁמִּתְעַטֶּרֶת בְּשַׁבָּת מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה, כָּל שְׁאָר הַיָּמִים נוֹתְנִים כֹּחַ לַכֹּל, וְנוֹתְנִים לָהּ שִׁלְטוֹן מִמַּעְלָה

וּבְרָזִין דְּסִפְרָא דִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, אִשְׁתְּכַח רָזָא דָא, וְאוּקְמוּהָ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

כְּתִיב וַיִּנָּפֵשׁ, וְאוּקְמוּהָ וַוי נֶפֶשׁ דְּאַבְדַת וְשַׁפִּיר אִיהוּ. אֲבָל אִי הָכִי וַוי גּוּפָא אִצְטְרִיךְ לְמֵימַר, דְּמִגֵּיהּ אַבְדַת נֶפֶשׁ. אֲבָל רָזָא דְמִלָּה, בְּבַר נָשׁ אִית נֶפֶשׁ, דְּנַטְלָא וּמָשִׁיךְ לְגַבֵּיהּ לְהַאי רוּחָא מֵעֶרֶב שַׁבָּת. וְהַהוּא רוּחָא שַׁרְיָא בְּגַוָּוהּ דְּהַהִיא נֶפֶשׁ, וְדַיְירָא בָּהּ כָּל יוֹמָא דְשַׁבְּתָא. וּכְדֵין, הַהוּא נֶפֶשׁ, יְתֵירָה בְּרִבּוּיָא וְתוֹעַלְתָּא יַתִּיר מִמַּה דְּהֲוָה.

וְעַל דָּא תָּנֵינָן, כָּל נַפְשָׁאן דְּיִשְׂרָאֵל מִתְעַטְּרָן בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא, וְעִטְרָא דִלְהוֹן, דְּשַׁרְיָא הַאי רוּחָא בְּגַוַּוּיְיהוּ. כֵּיוָן דְּנָפַק שַׁבְּתָא, וְהַהוּא רוּחָא סַלְקָא לְעֵילָא, כְּדֵין וַוי לְנֶפֶשׁ, דְּאַבְדַת מַה דְּאַבְדַת. אַבְדַת הַהוּא עִטְרָא עִלָּאָה, וְהַהוּא חֵילָא

לשון הקודש

וּמִמַּטָּה. וּבְסוֹדוֹת סִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ נִמְצָא הַסּוֹד הַזֶּה, וּבֵאֵר אוֹתוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

כָּתוּב וַיִּנָּפֵשׁ, וּפֵרְשׁוּהָ – וַי נֶפֶשׁ שֶׁאָבְדָה, וְיָפֶה הוּא. אֲבָל אִם כָּךְ, וַי לַגּוּף הָיָה צָרִיךְ לוֹמַר, שֶׁמִּמֶּנּוּ אָבְדָה נֶפֶשׁ! אֲבָל סוֹד הַדָּבָר – בָּאָדָם יֵשׁ נֶפֶשׁ שֶׁנּוֹטֶלֶת וּמוֹשֶׁכֶת אֵלָיו אֶת הָרוּחַ הַזּוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וְאוֹתָהּ הָרוּחַ שְׁרוּיָה בְּתוֹךְ אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ וְדָרָה בָּהּ כָּל יוֹם הַשַּׁבָּת, וְאָז אוֹתָהּ נֶפֶשׁ יְתֵרָה הִיא בְּרִבּוּי וְתוֹעֶלֶת יוֹתֵר מִמַּה שֶׁהָיְתָה.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְּרוֹת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְהָעֲטָרָה שֶׁלָּהֶם, שֶׁשּׁוֹרָה הָרוּחַ הַזּוֹ בְּתוֹכָם. כֵּיוָן שֶׁיּוֹצֵאת שַׁבָּת וְאוֹתָהּ רוּחַ עוֹלָה לְמַעְלָה, אַז וַי לַנֶּפֶשׁ שֶׁאִבְּדָה מַה שֶּׁאִבְּדָה.

קַדִּישָׁא דְּהַוָּה בָּה, וְדָא הוּא וַיִּנָּפֵשׁ, וַוי נֶפֶשׁ, דְּאַבְדַת מַה דְּאַבְדַת.

עוֹנָתָן דְּחַכִּימִין, דְּיַדְעֵי רָזִין עִלָּאִין, מִלֵּילְיָא דְשַׁבְּתָא לְלֵילְיָא דְשַׁבְּתָא, וְאוֹקְמוּהָ. אֲבָל מִלָּה דָא שָׁאִילְנָא לְבוּצִינָא קַדִּישָׁא, דְּהָא חָזֵינָן דְּהַאי כִּתְרָא תַתָּאָה, נַקְטָא מַה דְּנַקְטָא בִּימָמָא, וּבְלֵילְיָא יָהִיב מְזוֹנָא לְכָל חֵילֵיהּ, כְּמָה דְאוֹקְמוּהָ, דִּכְתִיב, (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ. נַקְטָא בִּימָמָא, וְיָהֲבָא בְּלֵילְיָא. וְהַשְׁתָּא אָמַר מַר דְּזִוּוּגָא אִשְׁתְּכַח בְּהַאי לֵילְיָא.

אָמַר, וַדַּאי זִוּוּגָא אִשְׁתְּכַח בְּלֵילְיָא דָא. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּהַאי לֵילְיָא, אַפְּרִישַׁת נִשְׁמָתִין לְכָל אִינּוּן (דף ר"ה ע"א) חַכִּימִין, דְּיַדְעִין רָזִין דְּחָכְמְתָא. וְחִבּוּרָא, וְזִוּוּגָא, לָא אִשְׁתְּכַח בְּיוֹמָא

לשון הקודש

אִבְּדָה אוֹתָהּ עֲטָרָה עֶלְיוֹנָה וְאוֹתוֹ כֹּחַ קָדוֹשׁ שֶׁהָיָה בָּהּ. וְזֶהוּ וַיִּנָּפֵשׁ, וַי נֶפֶשׁ, שֶׁאִבְּדָה מַה שֶׁאִבְּדָה.

עוֹנַת הַחֲכָמִים שֶׁיּוֹדְעִים הַסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים, מִלֵּיל שַׁבָּת לְלֵיל שַׁבָּת, וּפֵרְשׁוּהָ. אֲבָל סוֹד זֶה שָׁאַלְתִּי אֶת הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהֲרֵי רָאִינוּ שֶׁהַכֶּתֶר הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה לוֹקֵחַ מַה שֶׁלּוֹקֵחַ בַּיּוֹם, וּבַלַּיְלָה נוֹתֵן מָזוֹן לְכָל צְבָאוֹ, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרוּהָ, שֶׁכָּתוּב (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ. לוֹקֵחַת בַּיּוֹם וְנוֹתֶנֶת בַּלַּיְלָה. וְעַכְשָׁו אָמַר מַר, שֶׁהַזִּוּוּג נִמְצָא בַּלַּיְלָה הַזֶּה?

אָמַר, וַדַּאי שֶׁהַזִּוּוּג נִמְצָא בַּלַּיְלָה הַזֶּה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁבַּלַּיְלָה הַזֶּה מַפְרִישָׁה נְשָׁמוֹת לְכָל אוֹתָם הַחֲכָמִים שֶׁיּוֹדְעִים אֶת סוֹדוֹת הַחָכְמָה, וְהַחִבּוּר וְהַזִּוּוּג לֹא נִמְצָא בְּיוֹם אַחֵר בְּכָל

אַחֲרָא בְּכָל חֶדְוָה, בְּלָא עֵרְבּוּבְיָא (ס"א אֶלָּא בְּגִין דָּא) אַחֲרָא, כְּגוֹן דָּא. בְּגִין דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין דִּפְלִיגַת, פְּלִיגַת לוֹן בְּחַכִּימִין, בְּצַדִּיקִים, בַּחֲסִידֵי כְּדְקָא יֵאוֹת. (ס"א וְתוּ בְּכָל) וּבְכָל לֵילְיָא וְלֵילְיָא, זְווּגָא אִשְׁתְּכַח וַדָּאי. אִימָתַי בְּפַלְגוּת לֵילְיָא. וְהָא אוֹקִימְנָא. אֲבָל לָא בְּכָל סִטְרִין כְּהַאי זְווּגָא.

וּבְגִין דָּא, חַכִּימִין דְּיַדְעִין רָזִין, בַּעְיָין לְסַדְּרָא שְׁמוּשָׁא דִּלְהוֹן, בְּהַאי לֵילְיָא. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּכָל יוֹמֵי דְּשַׁבְּתָא, אִית לוֹן רוּחָא אַחֲרָא דְּשָׁרָא עַל עָלְמָא, וּבְהַאי לֵילְיָא אִית לוֹן רוּחָא אַחֲרָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, דְּנַחְתָּא לִבְנֵי קַדִּישִׁין, וְהַהוּא רוּחָא נָשִׁיב מֵעַתִּיקָא (נ"א קַדִּישָׁא) דְּכָל עַתִּיקִין, וְנַחְתָּא לְגוֹ נְקוּדָה תַתָּאָה, לְמֵיהַב בָּהּ נַיְיחָא לְכֹלָּא, וְדָא אִתְפְּלִיג לְכָל סִטְרִין, לְעֵילָּא וְתַתָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

הַשִּׁמְחָה בְּלִי עֵרְבּוּבִיָּה (אֶלָּא בִּשְׁבִיל זֶה) אַחֶרֶת כְּמוֹ זֶה. מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁמְּחַלֶּקֶת, מְחַלֶּקֶת אוֹתָן לַחֲכָמִים, לְצַדִּיקִים וְלַחֲסִידִים כָּרָאוּי. (וְעוֹד, בְּכָל) וּבְכָל לַיְלָה וְלַיְלָה נִמְצָא זִווּג וַדַּאי. מָתַי? בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. אֲבָל לֹא בְּכָל הַצְּדָדִים כְּמוֹ בַּזִּווּג הַזֶּה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, הַחֲכָמִים שֶׁיּוֹדְעִים הַסּוֹדוֹת, צְרִיכִים לְסַדֵּר תַּשְׁמִישָׁם בַּלַּיְלָה הַזֶּה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּל יְמוֹת הַשַּׁבָּת יֵשׁ לָהֶם רוּחַ אַחֶרֶת שֶׁשּׁוֹרָה עַל הָעוֹלָם, וּבַלַּיְלָה הַזֶּה יֵשׁ לָהֶם רוּחַ אַחֶרֶת קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה שֶׁיּוֹרֶדֶת לְבָנִים קְדוֹשִׁים, וְאוֹתָהּ רוּחַ נוֹשֶׁבֶת מֵעַתִּיק (הַקָּדוֹשׁ) כָּל הָעַתִּיקִים, וְיוֹרֶדֶת לְתוֹךְ הַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה לָתֵת לָהּ מְנוּחָה לַכֹּל. וְזֶה מִתְחַלֵּק לְכָל הַצְּדָדִים,

וְכַד אִינּוּן חַכִּימִין, יַתְבִּין בְּהַהוּא רוּחָא קַדִּישָׁא, רוּחָא עִלָּאָה, בָּעָאן לְשַׁמְּשָׁא עַרְסַיְיהוּ, דְּהַאי רוּחָא אַמְשִׁיךְ אֲבַתְרֵיהּ לְתַתָּא, כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין, וְיָרְתִין קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין, בְּהַאי רוּחָא, נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין לִבְנֵיהוֹן כְּדְקָא יֵאוֹת.

כֵּיוָן דְּהַאי רוּחָא שָׁרָא עַל עָלְמָא, כָּל רוּחִין בִּישִׁין, וְכָל מְקַטְרְגִין בִּישִׁין, אִסְתָּלָקוּ מֵעָלְמָא וְלָא בָּעֵינָן לְצַלָּאָה עַל נְטוּרָא, בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל אִינּוּן נְטִירִין בְּהַהוּא רוּחָא, וְסֻכַּת שָׁלוֹם פְּרִיסַת גַּדְפָּהָא עָלַיְיהוּ, וְאִינּוּן נְטִירִין מִכֹּלָּא.

וְאִי תֵּימָא, הָא תָּנֵינָן, דְּלָא יִפּוּק בַּר נָשׁ יְחִידָאי, לָא בְּלֵילְיָא רְבִיעָאָה דְשַׁבְּתָא, וְלָא בְּלֵילְיָא דְשַׁבְּתָא, וּבָעֵי בַּר נָשׁ לְאִסְתַּמְּרָא. וְהָא אַמָּרָן, דִּבְלֵילְיָא דְשַׁבְּתָא נְטִירִין בְּנֵי נָשָׁא מִכָּל מְקַטְרְגִין

לשון הקודש

לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וּכְשֶׁאוֹתָם חֲכָמִים יוֹשְׁבִים בְּאוֹתָהּ רוּחַ קְדוֹשָׁה, הָרוּחַ הָעֶלְיוֹנָה, צְרִיכִים לְשַׁמֵּשׁ אֶת מִטָּתָם, שֶׁהָרוּחַ הַזּוֹ מַמְשִׁיכָה אַחֲרֶיהָ לְמַטָּה אֶת כָּל אוֹתָן נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת, וְיוֹרְשִׁים קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים בָּרוּחַ הַזּוֹ נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת לִבְנֵיהֶם כָּרָאוּי.

כֵּיוָן שֶׁהָרוּחַ הַזּוֹ שׁוֹרָה עַל הָעוֹלָם, כָּל הָרוּחוֹת הָרָעוֹת וְכָל הַמְקַטְרְגִים הָרָעִים הִסְתַּלְּקוּ מִן הָעוֹלָם, וְלֹא צְרִיכִים לְהִתְפַּלֵּל עַל שְׁמִירָה, מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל שְׁמוּרִים בְּאוֹתָהּ רוּחַ, וְסֻכַּת שָׁלוֹם פּוֹרֶסֶת כְּנָפֶיהָ עֲלֵיהֶם, וְהֵם שְׁמוּרִים מֵהַכֹּל.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁלֹּא יֵצֵא אָדָם יְחִידִי, לֹא בְּלֵיל רְבִיעִי שֶׁל שַׁבָּת וְלֹא בְּלֵיל שַׁבָּת, וְצָרִיךְ אָדָם לְהִשָּׁמֵר. וַהֲרֵי

דְּעָלְמָא, וְלָא בָּעִינָן לְצַלָּאָה עַל נְטוּרָא.

תָּא חֲזֵי, הָכִי הוּא וַדַּאי, לֵילְיָא רְבִיעָאָה דְשַׁבְּתָא, בָּעֵינָן לְאִסְתַּמְּרָא מִנַּיְיהוּ, מָאי טַעְמָא. בְּגִין דִּכְתִיב, (בראשית א) יְהִי מְאוֹרֹת, מְאֵרַת כְּתִיב חָסֵר, וְהָא אוּקְמוּהָ, דִּבְגִין דְּהִיא חֲסֵרָה, כַּמָּה חֲבִילֵי טְהִירִין אִתְכְּלִילָן בְּהַאי מְאוֹרֹת. לְוָוטִין וּמְאוֹרֹת אִינּוּן בִּגְרִיעוּתָא דְסִיהֲרָא, וְכֻלְּהוּ שַׁלִּיטִין בְּהַהוּא לֵילְיָא.

בְּלֵילְיָא דְשַׁבְּתָא, כֵּיוָן דְּכֻלְּהוּ מִתְבָּדְרָן לְאַעֲלָא בְנוּקְבָא דְעַפְּרָא, דְּלָא יַכְלִין לְשַׁלְּטָאָה, בָּעֵי בַר נָשׁ יְחִידָאי, לְאִסְתַּמְּרָא. וְתוּ, אַף עַל גַּב דְּלָא יַכְלִין לְשַׁלְּטָאָה, אִתְחַזְיָין לְזִמְנִין, וּבַר נָשׁ יְחִידָאי בָּעֵי לְאִסְתַּמְּרָא.

מִלָּה דָּא הָכִי תָּנֵינָן, וְאִי הָכִי גְּרִיעוּתָא דִנְטוּרָא אִיהוּ. אֲבָל בְּשַׁבְּתָא נְטִירוּ אִשְׁתְּכַח לְעַמָּא

לשון הקודש

אָמַרְנוּ, שֶׁבְּלֵיל הַשַּׁבָּת שְׁמוּרִים אֲנָשִׁים מִכָּל הַמְקַטְרְגִים שֶׁל הָעוֹלָם וְלֹא צְרִיכִים לְהִתְפַּלֵּל עַל שְׁמִירָה?

בֹּא וּרְאֵה, כָּךְ זֶה וַדַּאי, לֵיל רְבִיעִי שֶׁל שַׁבָּת צְרִיכִים לְהִשָּׁמֵר מֵהֶם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (בראשית א) יְהִי מְאֹרֹת. מְאֵרַת כָּתוּב חָסֵר, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁבִּגְלַל שֶׁהִיא חֲסֵרָה, כַּמָּה קִבּוּצוֹת שֶׁל רוּחוֹת נִכְלְלוּ בַּמְּאֹרֹת הַזֶּה. קְלָלוֹת וּמְאֵרֹת הֵן בִּפְגִימַת הַלְּבָנָה, וְכֻלָּם שׁוֹלְטִים בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה.

בְּלֵיל הַשַּׁבָּת, כֵּיוָן שֶׁכֻּלָּם מִתְפַּזְּרִים לְהִכָּנֵס לַנֶּקֶב שֶׁל הֶעָפָר, שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לִשְׁלֹט, צָרִיךְ אָדָם יְחִידִי לְהִשָּׁמֵר. וְעוֹד, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לִשְׁלֹט, נִרְאִים לִפְעָמִים, וּבֶן אָדָם יְחִידִי צָרִיךְ לְהִשָּׁמֵר. **דָּבָר** זֶה כָּךְ שָׁנִינוּ, וְאִם כָּךְ, זֶה חִסָּרוֹן שֶׁל הַשְּׁמִירָה. אֲבָל בְּשַׁבָּת הַשְּׁמִירָה

קַדִּישָׁא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד עָאל שַׁבְּתָא, מְעַטֵּר לְכָל חַד וְחַד מִיִּשְׂרָאֵל, וּבָעֵי דְּיִנְטְרוּן לֵיהּ לְהַאי עִטְרָא קַדִּישָׁא, דְּאִתְעַטָּרוּ בֵּיהּ, וְאַף עַל גַּב דְּאִינּוּן לָא אִשְׁתְּכָחוּ בִּישׁוּבָא, לְזִמְנִין לְבַר נָשׁ יְחִידָאי אִתְחַזּוּן, וְאִתְּרַע מַזָּלֵיהּ. וְאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְאִתְעַטְּרָא בְּעִטְרָא קַדִּישָׁא, וּלְנַטְרָא לֵיהּ.

סוֹף סוֹף, נְטִירוּ אִשְׁתְּכַח בְּהַהוּא לֵילְיָא לְעַמָּא קַדִּישָׁא, הוֹאִיל וְסֻכַּת שָׁלוֹם פְּרִיסָא עַל עַמָּא, דְּהָא תָּנֵינָן, בְּכָל אֲתָר דְּסֻכַּת שָׁלוֹם אִשְׁתְּכַח, סִטְרָא אַחֲרָא לָא אִשְׁתְּכַח תַּמָּן. וְעַל דָּא נְטוּרָא אִיהוּ וּנְטוּרָא שְׁכִיחַ.

יוֹמָא דְּשַׁבְּתָא, חֶדְוָה אִיהוּ לְכֹלָּא, וְכֹלָּא אִתְּנְטָר לְעֵילָּא וְתַתָּא. וּנְהוֹרָא (נ"א וּנְקוּדָה) תַּתָּאָה נַהֲרָא לְסַלְקָא לְעֵילָּא, בִּשְׁפִירוּ דְעִטְרִין שִׁבְעִין חוּלָקִין יַתִּיר, וְסָבָא דְכָל סָבִין אִתְּעַר.

לשון הקודש

מְצוּיָה לָעָם הַקָּדוֹשׁ, וּכְשֶׁנִּכְנֶסֶת שַׁבָּת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְעַטֵּר כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וְרוֹצֶה שֶׁיִּשְׁמְרוּ אֶת הָעַטָּרָה הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ שֶׁהִתְעַטְּרוּ בָהּ. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם אֵינָם נִמְצָאִים בְּיִשּׁוּב, לִפְעָמִים הֵם נִרְאִים לְאָדָם יְחִידִי וּמוּרָע מַזָּלוֹ. וְצָרִיךְ לְאָדָם לְהִתְעַטֵּר בַּעֲטָרָה קְדוֹשָׁה וְלִשְׁמֹר אוֹתָהּ.

סוֹף סוֹף, שְׁמִירָה נִמְצֵאת בְּאוֹתוֹ לַיְלָה לָעָם הַקָּדוֹשׁ, הוֹאִיל וְסֻכַּת שָׁלוֹם פְּרוּסָה עַל הָעָם, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּמְצֵאת סֻכַּת שָׁלוֹם, הַצַּד הָאַחֵר לֹא נִמְצָא שָׁם, וְלָכֵן שְׁמִירָה הִיא וּשְׁמִירָה מְצוּיָה.

יוֹם הַשַּׁבָּת שִׂמְחָה הִיא לַכֹּל, וְהַכֹּל נִשְׁמָר לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְהָאוֹר (וְהַנְּקֻדָּה)

כְּדֵין כַּד סָלִיק נְהוֹרָא, עַמָּא קַדִּישָׁא מְקַדְּמֵי לְבֵי כְּנִישְׁתָּא בִּלְבוּשׁ יְקָר בְּחֶדְוָה, מִתְעַטְּרָן בְּעִטְרָא קַדִּישָׁא דִּלְעֵילָא, בְּהַהוּא רוּחָא דְּקַיְּימָא עָלַיְיהוּ לְתַתָּא, מְשַׁבְּחָן בְּשִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן, וְסַלְקִין תְּשְׁבְּחָן לְעֵילָא, וְעָלָאִין וְתַתָּאִין כֻּלְּהוּ בְּחֶדְוָה, וּמִתְעַטְּרָן כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא. פַּתְחֵי עִלָּאֵי וְאַמְרֵי, זַכָּאִין אַתּוּן עַמָּא קַדִּישָׁא בְּאַרְעָא, דְּמָארֵיכוֹן אִתְעַטָּר עָלַיְיכוּ, וְכָל חֵילִין קַדִּישִׁין, מִתְעַטְּרִין בְּגִינֵיכוֹן.

הַאי יוֹמָא, יוֹמָא דְּנִשְׁמָתִין אִיהוּ, וְלָאו יוֹמָא דְּגוּפָא, בְּגִין דְּשֶׁלְטָנוּ דִּצְרוֹרָא דְּנִשְׁמָתִין אִיהוּ, וְקַיְּימָן עִלָּאִין וְתַתָּאִין כֻּלְּהוּ בְּזִוּוּגָא (דף ר"ה ע"ב) חָדָא, בְּעִטְרָא דְּרוּחָא יְתֵירָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא.

צְלוֹתָא דְּשַׁבְּתָא, דְּעַמָּא קַדִּישָׁא, תְּלַת צְלוֹתִין אִשְׁתְּכָחוּ בְּהַאי יוֹמָא, לָקָבֵל תְּלַת שַׁבָּתֵי,

לשון הקודש

הַתַּחְתּוֹן מֵאִיר לַעֲלוֹת לְמַעְלָה בַּיּפִי שֶׁל שִׁבְעִים הָעֲטָרוֹת שֶׁהֵן הַחֲלָקִים הַיְתֵרִים, וְהַזְּקֵן שֶׁל כָּל הַזְּקֵנִים מִתְעוֹרֵר.

אָז כְּשֶׁעוֹלֶה הָאוֹר, הָעָם הַקָּדוֹשׁ מַקְדִּימִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת בִּלְבוּשׁ כָּבוֹד בְּשִׂמְחָה, מִתְעַטְּרִים בַּעֲטָרָה קְדוֹשָׁה שֶׁלְּמַעְלָה בְּאוֹתָהּ רוּחַ שֶׁעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם לְמַטָּה, מְשַׁבְּחִים בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, וְהַתִּשְׁבָּחוֹת עוֹלוֹת לְמַעְלָה, וְכָל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים בְּשִׂמְחָה, וְכֻלָּם מִתְעַטְּרִים כְּאֶחָד. פּוֹתְחִים הָעֶלְיוֹנִים וְאוֹמְרִים: אַשְׁרֵיכֶם הָעָם הַקָּדוֹשׁ בָּאָרֶץ, שֶׁרִבּוֹנְכֶם הִתְעַטֵּר עֲלֵיכֶם, וְכָל הַחֵילוֹת הַקְּדוֹשִׁים מִתְעַטְּרִים בִּשְׁבִילְכֶם.

הַיּוֹם הַזֶּה הוּא יוֹם הַנְּשָׁמוֹת, וְלֹא יוֹם הַגּוּף, מִשּׁוּם שֶׁשִּׁלְטוֹן צְרוֹר הַנְּשָׁמוֹת הוּא, וְכָל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים עוֹמְדִים בְּזִוּוּג אֶחָד, בַּעֲטָרָה שֶׁל רוּחַ יְתֵרָה עֶלְיוֹנָה קְדוֹשָׁה.

תְּפִלַּת הַשַּׁבָּת שֶׁל הָעָם הַקָּדוֹשׁ, שָׁלֹשׁ

וְאוּקְמוּהָ, וְכֻלְּהוּ חַד. כֵּיוָן דְּעָאלוּ עַמָּא קַדִּישָׁא לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, אָסִיר לְאִשְׁתַּדְּלָא אֲפִילוּ בְּצוֹרֶךְ בֵּי כְּנִישְׁתָּא, אֶלָּא בְּמִלֵּי תֻּשְׁבְּחָן וּצְלוֹתָא, וְאוֹרַיְיתָא, וְכַדְקָא חָזֵי לוֹן.

וּמַאן דְּאִשְׁתָּדַל בְּמִלִּין אַחֲרָנִין, וּבְמִלִּין דְּעָלְמָא, דָּא אִיהוּ בַר נָשׁ דְּקָא מְחַלֵּל שַׁבְּתָא, לֵית לֵיהּ חוּלָקָא בְּעַמָּא דְּיִשְׂרָאֵל. תְּרֵין מַלְאֲכִין מְמָנָן עַל דָּא, בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא, וְאִינּוּן שַׁוּוּ יְדֵיהוֹן עַל רֵישֵׁיהּ, וְאַמְרֵי, וַוי לִפְלַנְיָא, דְּלֵית לֵיהּ חוּלָקָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא, בָּעֵי לְאִשְׁתַּדְּלָא בִּצְלוֹתָא וּבְשִׁירִין וּבְתוּשְׁבְּחָן דְּמָארֵיהוֹן, וּלְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא.

הַאי יוֹמָא, אִיהוּ יוֹמָא דְּנִשְׁמָתִין, דְּאִתְעַטְּרָא הַהוּא צְרוֹרָא דְּנִשְׁמָתִין. (בְּתוּשְׁבְּחָן דְּמָארֵיהוֹן) בְּגִין כָּךְ מְשַׁבְּחֵי בְּתוּשְׁבְּחָן תֻּשְׁבַּחְתָּא דְּנִשְׁמָתָא, וְהַיְינוּ

לשון הקודש

תְּפִלּוֹת נִמְצָאוֹת בַּיּוֹם הַזֶּה כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ שַׁבָּתוֹת, וּפֵרוּשׁוֹ, וְהַכֹּל אֶחָד. כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסוּ הָעָם הַקָּדוֹשׁ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, אָסוּר לְהִשְׁתַּדֵּל אֲפִלּוּ בְּצֹרֶךְ בֵּית הַכְּנֶסֶת, אֶלָּא בְּדִבְרֵי תִשְׁבָּחוֹת וּתְפִלָּה וְתוֹרָה וְקָרָאוּי לָהֶם.

וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בִּדְבָרִים אֲחֵרִים וּבְדִבְרֵי הָעוֹלָם, זֶהוּ אָדָם שֶׁמְּחַלֵּל שַׁבָּת, וְאֵין לוֹ חֵלֶק בְּעַם יִשְׂרָאֵל. שְׁנֵי מַלְאָכִים מְמֻנִּים עַל זֶה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְהֵם שָׂמִים יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁוֹ וְאוֹמְרִים: אוֹי לְפְלוֹנִי שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. וְעַל זֶה צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל בִּתְפִלָּה וּבְשִׁירִים וּבְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁל אֲדוֹנָם, וּלְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה.

הַיּוֹם הַזֶּה הוּא יוֹם הַנְּשָׁמוֹת שֶׁמִּתְעַטֵּר אוֹתוֹ צְרוֹר הַנְּשָׁמוֹת (בַּתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁל אֲדוֹנָם).

נִשְׁמַת כָּל חַי תְּבָרֵךְ אֶת שִׁמְךָ יְיָ' אֱלֹהֵינוּ וְרוּחַ כָּל בָּשָׂר וְכו'. וְלֵית תּוּשְׁבַּחְתָּא אֶלָּא בְּסִטְרָא דְּנִשְׁמְתָא וְרוּחָא, וְהַאי יוֹמָא, קַיְּימָא בְּרוּחָא וְנִשְׁמְתָא, וְלָאו דְּגוּפָא.

תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּדַרְגָּא אַחֲרָא עִלָּאָה, רָזָא דְּיוֹמָא, שִׁמְשָׁא קַדִּישָׁא דְּאִיהוּ נְהוֹרָא דִּימָמָא, הַיְינוּ יוֹצֵר אוֹר. רָזָא דִּנְהוֹרָא דְּנָהִיר, דְּמִגֵּיהּ אִתְזְנָן וְנָהֲרִין כָּל אִינּוּן חַיָּילִין, רְתִיכִין, וְכֹכָבַיָּא וּמַזָּלֵי, וְכָל אִינּוּן דְּשַׁלְטִין עַל עָלְמָא.

תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּעָלְמָא דְּאָתֵי בְּיוֹמָא דָא, הַיְינוּ אֵל אָדוֹן. וְתוּשְׁבַּחְתָּא דָא, אִיהוּ בְּרָזָא דְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון עִלָּאִין קַדִּישִׁין, דְּמִתְעַטְּרָן בַּאֲבָהָן וּבִרְתִיכָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא.

לשון הקודש

מִשּׁוּם כָּךְ מְשַׁבְּחִים בְּתִשְׁבָּחוֹת תִּשְׁבַּחַת הַנְּשָׁמָה, וְהַיְנוּ נִשְׁמַת כָּל חַי תְּבָרֵךְ אֶת שִׁמְךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְרוּחַ כָּל בָּשָׂר וְכו'. וְאֵין הַתִּשְׁבַּחַת אֶלָּא בְּצַד שֶׁל נְשָׁמָה וְרוּחַ, וְהַיּוֹם הַזֶּה עוֹמֵד בְּרוּחַ וּנְשָׁמָה, וְלֹא שֶׁל גּוּף.

הַתִּשְׁבַּחַת שֶׁל דַּרְגָּה אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה, סוֹד הַיּוֹם, שֶׁמֶשׁ קְדוֹשָׁה שֶׁהִיא אוֹר הַיּוֹם, הַיְנוּ יוֹצֵר אוֹר. סוֹד הָאוֹר הַמֵּאִיר, שֶׁמִּמֶּנּוּ נִזּוֹנִים וּמְאִירִים כָּל אוֹתָן הַצְּבָאוֹת, הַמַּרְכָּבוֹת, וְהַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת, וְכָל אוֹתָם שֶׁשּׁוֹלְטִים עַל הָעוֹלָם.

תִּשְׁבַּחְתּוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא בַּיּוֹם הַזֶּה, הַיְנוּ אֵל אָדוֹן. וְהַתִּשְׁבַּחַת הַזּוֹ הִיא בְּסוֹד עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁמִּתְעַטְּרוֹת בָּאָבוֹת וּבַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה הַקְּדוֹשָׁה.

אַתְוָון זְעִירִין, אִינּוּן עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, דְּאִינּוּן בְּעָלְמָא תַתָּאָה, דְּאִינּוּן אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה וְכוּ', וְלָא אִית בֵּין תֵּיבָה לַתֵּיבָה, רְוָוחָא אַחֲרָא, אֶלָּא אָת רְשִׁימָא בְּכָל תֵּיבָה וְתֵיבָה. וּבְעָלְמָא עִלָּאָה, אִית רְוָוחָא, וְסִטְרִין קַדִּישִׁין, בֵּין אָת לְאָת. וְדָא אִיהוּ, תּוּשְׁבַּחְתָּא עַל תּוּשְׁבַּחְתָּא, דְּאַתְוָון עִלָּאִין דְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה, קָא מְשַׁבַּח וְאָמַר לְמַלְכָּא עִלָּאָה יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית.

כַּד תּוּשְׁבַּחְתָּא דָא סַלְקָא לְעֵילָא, שִׁתִּין רְתִיכִין עִלָּאִין דְּקָאָמַרָן, מִזְדַּמְּנִין וְנַטְלֵי לְהַאי תּוּשְׁבַּחְתָּא מֵעַמָּא קַדִּישָׁא, וְסַלְקֵי לָהּ לְאִתְעַטְּרָא בָּה, בְּכַמָּה רְתִיכִין עִלָּאִין, דִּי מְמָנָן, וְכָל אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא דִּבְגִנְתָּא דְעֵדֶן, כֻּלְּהוּ מִתְעַטְּרָן בְּתוּשְׁבַּחְתָּא דָא, וְכָל אִינּוּן רְתִיכִין, וְכָל אִינּוּן

לשון הקודש

הָאוֹתִיּוֹת הַקְּטַנּוֹת הֵן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, שֶׁהֵן אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה וְכוּ', וְאֵין בֵּין תֵּבָה לְתֵבָה רֶוַח אַחֵר, אֶלָּא אוֹת רְשׁוּמָה בְּכָל תֵּבָה וְתֵבָה. וּבָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן יֵשׁ רֶוַח, וְהַצְּדָדִים הַקְּדוֹשִׁים בֵּין אוֹת לְאוֹת. וְזוֹהִי תִּשְׁבַּחַת עַל תִּשְׁבַּחַת, שֶׁהָאוֹתִיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁל הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׁבְּחוֹת וְאוֹמְרוֹת לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. **כְּשֶׁהַתִּשְׁבַּחַת** הַזּוֹ עוֹלָה לְמַעְלָה, שִׁשִּׁים מֶרְכָּבוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁאָמַרְנוּ, מִזְדַּמְּנוֹת וְלוֹקְחוֹת אֶת הַתִּשְׁבַּחַת הַזּוֹ מֵהָעָם הַקָּדוֹשׁ, וּמַעֲלִים אוֹתָהּ לְהִתְעַטֵּר בָּהּ בְּכַמָּה מֶרְכָּבוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁמְּמֻנּוֹת. וְכָל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן, כֻּלָּם מִתְעַטְּרִים בַּתִּשְׁבַּחַת הַזֹּאת, וְכָל אוֹתָן

נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּיא, כֻּלְּהוּ סַלְקִין בְּתוּשְׁבַּחְתָּא דָּא, עַד רָזָא דְכוּרְסְיָיא.

כַּד מָטָא לְכוּרְסְיָיא קַדִּישָׁא, תּוּשְׁבַּחְתָּא דָּא דְכָל יִשְׂרָאֵל, קַיְּימָא תַּמָּן, עַד זְמְנָא דְקַאמְרֵי קְדֻשָּׁה עִלָּאָה דְמוּסָף. וּכְדֵין סְלוּקָא דִלְתַתָּא לְעֵילָא, לְאִתְאַחֲדָא כֹּלָּא לְעֵילָא לְעֵילָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד. דָּא אִיהִי תּוּשְׁבַּחְתָּא, דְּסַלְקָא עַל כֻּלְּהוּ תֻּשְׁבְּחָן.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה, סִדּוּרָא דְצְלוֹתָא דְשִׁאַר יוֹמֵי, עַד יִשְׂמַח מֹשֶׁה וְכוּ', חֶדְוָותָא דְדַרְגָּא עִלָּאָה, עִקָּרָא דַאֲבָהָן, דְּחַדֵּי בְּהַהוּא עַדְבָּא דִילֵיהּ, כַּד סָלִיק כּוּרְסְיָיא לְגַבֵּיהּ, וְנָטִיל לָהּ, וּמִתְחַבְּרָאן כַּחֲדָא. וְדָא אִיהוּ חֶדְוָה דְאוֹרַיְיתָא עִלָּאָה דִלְעֵילָא, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. דְּחַדֵּי בְּאוֹרַיְיתָא דִלְתַתָּא, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְאִתְחַבְּרוּ דָא בְדָא.

לשון הקודש

מֻרְכָּבוֹת וְכָל אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, כֻּלָּם עוֹלִים בַּתִּשְׁבַּחַת הַזּוֹ עַד סוֹד הַכִּסֵּא.

וּכְשֶׁמַּגִּיעָה לַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ הַתִּשְׁבַּחַת הַזּוֹ שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, עוֹמֶדֶת שָׁם עַד הַזְּמַן שֶׁאוֹמְרִים הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל מוּסָף. וְאָז הָעֲלִיָּה שֶׁלְּמַטָּה לְמַעְלָה, לְהֵאָחֵז הַכֹּל לְמַעְלָה לְמַעְלָה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד. וְזוֹהִי הַתִּשְׁבַּחַת שֶׁעוֹלָה עַל כָּל הַתִּשְׁבָּחוֹת.

מִכָּאן וָהָלְאָה סִדּוּר הַתְּפִלָּה שֶׁל שְׁאָר הַיָּמִים, עַד יִשְׂמַח מֹשֶׁה וְכוּ', הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה, עִקַּר הָאָבוֹת, שֶׁשָּׂמַח בְּאוֹתוֹ חֵלֶק שֶׁלּוֹ כְּשֶׁהַכִּסֵּא עוֹלֶה אֵלָיו וְנוֹטֵל אוֹתָהּ, וּמִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד. וְזוֹהִי שִׂמְחַת הַתּוֹרָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁלְּמַעְלָה,

כֵּיוָן דְּאִתְחַבְּרוּ כַּחֲדָא, בְּעֵי בַּר נָשׁ לְאַכְלְלָא בְּהַהוּא חֶדְוָה לְעֵמָּא קַדִּישָׁא, יִשְׂמְחוּ בְּמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְכוּ', אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה נָא בִּמְנוּחָתֵנוּ.

רָזָא דְּסֵפֶר תּוֹרָה בְּיוֹמָא דָא, הָא אוּקְמוּהָ תָּנֵינָן כְּתִיב, (נחמיה ח) וַיִּקְרְאוּ בְסֵפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים מְפֹרָשׁ וְשׂוֹם שֶׂכֶל וַיָּבִינוּ בַּמִּקְרָא וְהָא אוּקְמוּהָ רָזָא, דְּאִינּוּן פִּסּוּקֵי טַעֲמֵי, וּמַסּוֹרֶת, וְכָל אִינּוּן דִּיּוּקִין, (נ"א תִּקּוּנִין) וְרָזִין עִלָּאִין, כֻּלָּא אִתְמְסָר לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. אִי בְּכָל הָנֵי דִּיּוּקִין אִתְמְסָר אוֹרַיְיתָא לְמֹשֶׁה, סֵפֶר תּוֹרָה דְּאִיהוּ בְּכָל אִינּוּן קְדוּשָׁאן, אֲמַאי אִיהוּ חָסֵר מִכָּל הָנֵי תִּקּוּנִין וְרָזִין דְּאִתְמְסָרוּ לֵיהּ לְמֹשֶׁה בְּאוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. שֶׁשָּׁמַח בַּתּוֹרָה שֶׁלְּמַטָּה, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּמִתְחַבְּרִים זֶה עִם זוֹ. **כֵּיוָן** שֶׁהִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד, צָרִיךְ אָדָם לְהַכְלִיל בְּאוֹתָהּ שִׂמְחָה אֶת הָעָם הַקָּדוֹשׁ, יִשְׂמְחוּ בְּמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְכוּ', אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה נָא בִּמְנוּחָתֵנוּ.

סוֹד סֵפֶר הַתּוֹרָה בַּיּוֹם הַזֶּה הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ, שֶׁשָּׁנִינוּ כָּתוּב (נחמיה ח) וַיִּקְרְאוּ בַסֵּפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים מְפֹרָשׁ וְשׂוֹם שֶׂכֶל וַיָּבִינוּ בַּמִּקְרָא, וַהֲרֵי בֵּאֲרוּ אֶת הַסּוֹד, שֶׁהֵם פִּסּוּקִים, טְעָמִים וּמָסֹרֶת, וְכָל אוֹתָם דִּיּוּקִים (תִּקּוּנִים) וְסוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, הַכֹּל נִמְסַר לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. אִם בְּכָל הַדִּיּוּקִים הַלָּלוּ נִמְסְרָה תּוֹרָה לְמֹשֶׁה, אָז סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּכָל אוֹתָן קְדֻשּׁוֹת, לָמָּה הוּא חָסֵר מִכָּל הַתִּקּוּנִים הָאֵלּוּ וְהַסּוֹדוֹת שֶׁנִּמְסְרוּ לוֹ לְמֹשֶׁה בַּתּוֹרָה?

אֶלָּא רָזָא דָא, כַּד כּוּרְסְיָיא קַדִּישָׁא מִתְעַטְּרָא, וְאִתְכְּלִילַת בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כָּל אִינּוּן דִּיוּקְנִין, וְכָל אִינּוּן טַעֲמִין וּמַסּוֹרוֹת, כֻּלְּהוּ עָאלִין בִּגְנִיזוּ, וְאִתְרְשִׁימוּ (דף ר"ו ע"א) בְּגוֹ כּוּרְסְיָיא קַדִּישָׁא, וְאִינּוּן דִּיוּקְנִין, דְּאָעִיל אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, בְּאוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, וּבְהוּ אִתְעַבְּרַת, כְּאִתְּתָא דְּאִתְעַבְּרַת מִן דְּכוּרָא, וְאִשְׁתָּאֲרוּ אַתְוָון עִלָּאִין לְחוֹדַיְיהוּ בִּקְדוּשָׁיְיהוּ כַּדְקָא חָזֵי. וּלְאִתְחַזָּאָה בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא, דְּהָא אִתְבָּרְכַת וְאִתְעַטְּרַת כּוּרְסְיָיא מֵרָזָא דְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְתַמָּן אָעִיל כָּל אִינּוּן דִּיוּקְנִין, וְאִיהִי אִתְקַדְּשַׁת מִנַּיְיהוּ, בָּעֵי לְאִתְחַזָּאָה בְּאַתְוָון לְחוֹדַיְיהוּ כַּדְקָא יָאוֹת.

וּכְדֵין, כֹּלָּא אִתְקַדַּשׁ בִּקְדוּשָׁה עִלָּאָה כַּדְקָא חָזֵי, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּהַאי יוֹמָא. בְּהַאי יוֹמָא בָּעֵי לְסַלְקָא שִׁבְעָה גּוּבְרִין, לָקְבֵל שִׁבְעָה קָלִין,

לשון הקודש

אֶלָּא סוֹד זֶה, כְּשֶׁהַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ מִתְעַטֵּר, וְנִכְלֶלֶת בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כָּל אוֹתָן דְּמְיוֹת, וְכָל אוֹתָם טְעָמִים וּמָסוֹרוֹת, כֻּלָּם נִכְנָסִים בִּגְנִיזָה וְנִרְשְׁמוּ בְּתוֹךְ הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ, וְאוֹתָן דְּיוּקְנָאוֹת שֶׁהִכְנִיסָה תוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּבָהֶם הִתְעַבְּרָה כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁהִתְעַבְּרָה מֵהַזָּכָר, וְנִשְׁאֲרוּ הָאוֹתִיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת לְבַדָּן בִּקְדֻשָּׁתָן כָּרָאוּי. וּלְהֵרָאוֹת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, שֶׁהֲרֵי מִתְבָּרֶכֶת וּמִתְעַטֶּרֶת הַכִּסֵּא מִסּוֹד תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְשָׁם מַכְנִיסָה כָּל אוֹתָן דְּמְיוֹת וּמִתְקַדֶּשֶׁת מִמֶּנּוּ, צָרִיךְ לְהֵרָאוֹת בָּאוֹתִיּוֹת לְבַדָּן כָּרָאוּי.

וְאָז הַכֹּל מִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה כָּרָאוּי, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בַּיּוֹם הַזֶּה.

דְּאִינּוּן רָזָא דְּאוֹרַיְיתָא. וּבִזְמָנִין וּבְמוֹעֲדִין חָמֵשׁ, גּוֹ רָזָא דָא. בְּיוֹמָא דְּכִפּוּרֵי שִׁית. גּוֹ רָזָא עִלָּאָה דָא. **וְכֹלָּא** רָזָא חָדָא. חָמֵשׁ, דְּאִינּוּן חָמֵשׁ דַּרְגִּין לְתַתָּא, מִדַּרְגָּא דְּאוֹר קַדְמָאָה לְתַתָּא, וְאִינּוּן רָזָא דְּאוֹרַיְיתָא. שִׁית, דְּאִינּוּן שִׁית סִטְרִין וְכֹלָּא רָזָא חָדָא. שֶׁבַע אִינּוּן שֶׁבַע קַלִּין. וְכֻלְּהוּ רָזָא חָדָא, אִלֵּין וְאִלֵּין.

בְּרֵאשׁ חֹדֶשׁ אִתּוֹסָף חַד עַל תְּלָתָא, בְּגִין שִׁמְשָׁא, דְּנָהִיר בְּהַהוּא זִמְנָא, לְסִיהֲרָא, וְאִתּוֹסַף נְהוֹרָא עַל סִיהֲרָא, וְהַיְינוּ רָזָא דְּמוּסָף. בְּסֵפֶר תּוֹרָה, בָּעֵי לְשִׁתְּמַע חַד קָלָא וְדִבּוּר.

סִדּוּרָא לְסַדְּרָא עַמָּא קַדִּישָׁא בְּיוֹמָא דָא, וּבִשְׁאַר יוֹמִין דְּסֵפֶר תּוֹרָה בָּעֵי לְסַדְּרָא וּלְתַקְּנָא תִּקּוּנָא, בְּחַד כֻּרְסְיָיא דְּאִקְרֵי תֵּיבָה, וְהַהוּא כֻּרְסְיָיא

לשון הקודש

בַּיּוֹם הַזֶּה צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת שִׁבְעָה אֲנָשִׁים כְּנֶגֶד שִׁבְעָה קוֹלוֹת, שֶׁהֵם סוֹד הַתּוֹרָה, וּבִזְמַנִּים וּבְמוֹעֲדִים חָמֵשׁ תּוֹךְ סוֹד זֶה. בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֵׁשׁ תּוֹךְ הַסּוֹד הָעֶלְיוֹן הַזֶּה.

וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד. חָמֵשׁ, שֶׁהֵם חָמֵשׁ דְּרָגוֹת לְמַטָּה מִדַּרְגַּת הָאוֹר הָרִאשׁוֹן לְמַטָּה, וְהֵם סוֹד הַתּוֹרָה. שֵׁשׁ, שֶׁהֵם שִׁשָּׁה צְדָדִים, וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד. שֶׁבַע הֵם שִׁבְעָה קוֹלוֹת, וְכֻלָּם סוֹד אֶחָד אֵלֶּה וְאֵלֶּה.

בְּרֵאשׁ חֹדֶשׁ נוֹסָף אֶחָד עַל שְׁלֹשָׁה בִּשְׁבִיל הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁמֵּאִיר בְּאוֹתוֹ זְמַן לַלְּבָנָה, וְנוֹסָף אוֹר עַל הַלְּבָנָה, וְזֶהוּ סוֹד מוּסָף. בְּסֵפֶר תּוֹרָה צָרִיךְ לְהִשָּׁמַע קוֹל אֶחָד וְדִבּוּר.

הַסִּדּוּר לְסַדֵּר הָעָם הַקָּדוֹשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה וּבִשְׁאָר הַיָּמִים שֶׁלַּסֵּפֶר תּוֹרָה צָרִיךְ

דְּלְהֲוֵי בְּשִׁית דַּרְגִּין, לְסַלְקָא בְּהוּ וְלָא יַתִּיר, דִּכְתִיב, (דברי הימים ב ט) וְשֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא. וְדַרְגָּא חַד לְעֵילָא, לְשַׁוָּאָה עָלֵיהּ סֵפֶר תּוֹרָה, וּלְאַחֲזָאָה לֵיהּ לְכֹלָּא.

כַּד סָלִיק סֵפֶר תּוֹרָה לְתַמָּן, כְּדֵין בָּעָאן כָּל עַמָּא לְסַדְּרָא גַּרְמַיְיהוּ לְתַתָּא, בְּאֵימָתָא בִּדְחִילוּ בְּרֶתֶת בִּזִיעַ, וּלְכַוְּונָא לִבַּיְיהוּ, כְּמָה דְּהַשְׁתָּא קַיָּימִין עַל טוּרָא דְּסִינַי לְקַבְּלָא אוֹרַיְיתָא, וְיֵהוֹן צַיְיתִין וְיִרְכּוּן אוּדְנַיְיהוּ. וְלֵית רְשׁוּ לְעַמָּא לְמִפְּתַּח פּוּמֵיהוֹן, אֲפִילוּ בְּמִילֵי דְּאוֹרַיְיתָא, וְכָל שֶׁכֵּן בְּמִלָּה אַחֲרָא, אֶלָּא כֻּלְּהוּ בְּאֵימָתָא, כְּמַאן דְּלֵית לֵיהּ פּוּמָא וְהָא אוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב, (נחמיה ח) וּכְפִתְחוֹ עָמְדוּ כָּל הָעָם. (נחמיה ח) וְאָזְנֵי כָל הָעָם אֶל סֵפֶר הַתּוֹרָה.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כַּד מַפְקִין סֵפֶר תּוֹרָה בְּצִבּוּרָא, לְמִקְרֵא בֵיהּ, מִתְפַּתְּחָן תַּרְעֵי שְׁמַיָּיא

לשון הקודש

לְסַדֵּר וּלְתַקֵּן תִּקּוּן בִּכִסֵּא אֶחָד שֶׁנִּקְרָא תֵּבָה, וְאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁיִּהְיֶה בְּשֵׁשׁ דַּרְגּוֹת לַעֲלוֹת בָּהֶם, וְלֹא יוֹתֵר, שֶׁכָּתוּב וְשֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא. וְדַרְגָּה אַחַת לְמַעְלָה לָשִׂים עָלָיו סֵפֶר תּוֹרָה וּלְהַרְאוֹתוֹ לַכֹּל. **כְּשֶׁעוֹלֶה** לְשָׁם סֵפֶר תּוֹרָה, אָז צְרִיכִים כָּל הָעָם לְסַדֵּר עַצְמָם לְמַטָּה בְּאֵימָה וָפַחַד, בְּרֶתֶת וּבְזִיעַ וּלְכַוֵּן לִבָּם, כְּאִלּוּ שֶׁכָּעֵת עוֹמְדִים עַל הַר סִינַי לְקַבֵּל תּוֹרָה, וְיִהְיוּ מַקְשִׁיבִים וּמַטִּים אָזְנֵיהֶם. וְאֵין רְשׁוּת לָעָם לִפְתֹּחַ פִּיהֶם אֲפִלּוּ בְּדִבְרֵי תּוֹרָה, כָּל שֶׁכֵּן בְּדָבָר אַחֵר, אֶלָּא כֻּלָּם בְּאֵימָה, כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ פֶּה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁכָּתוּב (נחמיה ח) וּכְפִתְחוֹ עָמְדוּ כָּל הָעָם. (שם) וְאָזְנֵי כָל הָעָם אֶל סֵפֶר הַתּוֹרָה. **אָמַר** רַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּשֶׁמּוֹצִיאִים סֵפֶר

דְרַחֲמִין, וּמְעוֹרְרִין אֶת הָאַהֲבָה לְעֵילָא, וְאִבְעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמֵימַר הָכִי.

בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ דְּמָארֵי עָלְמָא, בְּרִיךְ כִּתְרָךְ וְאַתְרָךְ, יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְעָלַם, וּפוּרְקַן יְמִינָךְ, אַחֲזֵי לְעַמָּךְ בְּבֵית מִקְדָּשֶׁךָ, וּלְאַמְטוּיֵי לָנָא מִטּוּב נְהוֹרָךְ, וּלְקַבְּלָא צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין. יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ, דְּתוֹרִיךְ לָן חַיִּים בְּטִיבוּ, וְלֶהֱוֵי אֲנָא פְּקִידָא בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא, לְמִרְחַם עָלַי, וּלְמִנְטַר יָתִי, וְיַת כָּל דִּילִי, וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. אַתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא, וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא, אַתְּ הוּא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא, אַתְּ הוּא דְשַׁלִּיט עַל מַלְכַיָּא, וּמַלְכוּתָא דִילָךְ הוּא. אֲנָא עַבְדָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּסָגִידְנָא קַמֵּיהּ, וּמִקַּמֵּי דִיקָר אוֹרַיְיתֵיהּ, בְּכָל עִידָּן וְעִידָּן. לָא עַל אֱינַשׁ רָחִיצְנָא, וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין סָמִיכְנָא,

לשון הקודש

תּוֹרָה בְּצִבּוּר לִקְרֹא בוֹ, נִפְתָּחִים שַׁעֲרֵי רַחֲמִים בַּשָּׁמַיִם, וּמְעוֹרְרִים אֶת הָאַהֲבָה לְמַעְלָה, וְצָרִיךְ אָדָם לוֹמַר כָּךְ.

בָּרוּךְ שְׁמוֹ שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם, בָּרוּךְ כִּתְרְךָ וּמְקוֹמְךָ, יִהְיֶה רְצוֹנְךָ עִם עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם, וּפְדוּת יְמִינְךָ הַרְאֵה לְעַמְּךָ בְּבֵית מִקְדָּשֶׁךָ, וּלְהַגִּיעַ לָנוּ מִטּוּב אוֹרְךָ וּלְקַבֵּל תְּפִלּוֹתֵינוּ בְּרַחֲמִים. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, שֶׁתַּאֲרִיךְ לָנוּ חַיִּים בְּטוּב, וְלִהְיוֹתִי נִפְקָד בֵּין הַצַּדִּיקִים לְרַחֵם עָלַי וְלִשְׁמֹר אוֹתִי, וְאֶת כָּל שֶׁלִּי וְשֶׁל כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. אַתָּה הוּא הַזָּן אֶת הַכֹּל, אַתָּה הוּא הַשּׁוֹלֵט עַל הַמְּלָכִים וּמְפַרְנֵס אֶת הַכֹּל. אַתָּה הוּא הַשּׁוֹלֵט עַל הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא. אֲנִי עַבְדּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמִּשְׁתַּחֲוֶה לְפָנָיו וּמִלִּפְנֵי כְּבוֹד תּוֹרָתֵנוּ בְּכָל זְמַן וּזְמַן. לֹא עַל אִישׁ אֲנִי בּוֹטֵחַ וְלֹא עַל בְּנֵי אֱלֹהִים

אֶלָּא בֶּאֱלָהָא דִשְׁמַיָּא, דְּהוּא אֱלָהָא קְשׁוֹט, וְאוֹרַיְיתֵיהּ קְשׁוֹט, וּנְבִיאוֹהִי קְשׁוֹט, וּמַסְגֵּי לְמֶעְבַּד טַבְוָון וּקְשׁוֹט. בֵּיהּ אֲנָא רָחִיץ, וְלִשְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא יַקִּירָא אֲנָא אֵימַר תֻּשְׁבְּחָן. יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ, דְּתִפְתַּח לִבָּאי בְּאוֹרַיְיתָךְ וְתֵיהַב לִי בְּנִין דִּכְרִין דְּעַבְדִּין רְעוּתָךְ. וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלִין דְּלִבָּאי, וְלִבָּא דְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְטָב וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם אָמֵן.

וְאָסִיר לְמִקְרֵי בְּסִפְרָא דְאוֹרַיְיתָא, בַּר חַד בִּלְחוֹדוֹי, וְכֹלָּא צַיְיתִין וְשַׁתְקִין, בְּגִין דְּיִשְׁמְעוּן מִלִּין מִפּוּמֵיהּ, כְּאִילוּ קַבִּילוּ לָהּ הַהִיא שַׁעֲתָא מִטּוּרָא דְסִינַי. וּמַאן דְּקָרֵי בְּאוֹרַיְיתָא, לֶהֱוֵי חַד קָאִים עָלֵיהּ, וְשָׁתִיק. דְּלָא יִשְׁתַּמָּע בַּר דְּבוּר חַד בִּלְחוֹדוֹי, לָא תְּרֵין דְּבוּרִין, לְשׁוֹן קֹדֶשׁ חַד, וְחַד הוּא, וְלָא תְּרֵין דְּבוּרִין, וְאִי תְּרֵין מִשְׁתַּכְּחִין בְּסֵפֶר תּוֹרָה, גְּרִיעוּתָא דְרָזָא דְמְהֵימְנוּתָא אִיהוּ וּגְרִיעוּתָא

לשון הקודש

אֲנִי סוֹמֵךְ, אֶלָּא בֵּאלֹהֵי הַשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא אֱלֹהֵי אֱמֶת וְתוֹרָתוֹ אֱמֶת וּנְבִיאָיו אֱמֶת, וּמַרְבֶּה לַעֲשׂוֹת טוֹבוֹת וֶאֱמֶת. בּוֹ אֲנִי בּוֹטֵחַ, וְלִשְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ וְהַנִּכְבָּד אֲנִי אוֹמֵר תִּשְׁבָּחוֹת. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, שֶׁתִּפְתַּח לִבִּי בְּתוֹרָתְךָ, וְתִתֵּן לִי בָּנִים זְכָרִים שֶׁעוֹשִׂים רְצוֹנְךָ, וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלוֹת לִבִּי וְלֵב כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְטוֹב וּלְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם, אָמֵן.

וְאָסוּר לִקְרֹא בְּסֵפֶר תּוֹרָה, רַק אֶחָד לְבַדּוֹ, וְכֻלָּם מַקְשִׁיבִים וְשׁוֹתְקִים, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמְעוּ הַדְּבָרִים מִפִּיו כְּאִלּוּ קִבְּלוּ אוֹתָהּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מֵהַר סִינַי. וּמִי שֶׁקּוֹרֵא בַּתּוֹרָה, שֶׁיִּהְיֶה אֶחָד עוֹמֵד עָלָיו וְשׁוֹתֵק, שֶׁלֹּא יִשָּׁמַע – רַק דִּבּוּר אֶחָד לְבַדּוֹ וְלֹא שְׁנֵי דִּבּוּרִים. לְשׁוֹן קֹדֶשׁ

דִּיקָרָא דְּאוֹרַיְיתָא אִשְׁתְּכַח בְּסֵפֶר תּוֹרָה, וּבָעֵי חַד קָלָא. מְתַרְגֵּם חַד. וְרָזָא דָא קְלִיפָּה וּמוֹחָא. (רָזָא דְּעָלְמָא דָּא וְרָזָא דְּעָלְמָא דְּאָתֵי).

כֹּלָּא שַׁתְקִין, וְחַד קָאֲרֵי, דִּכְתִיב, (שמות כ) וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר אִיהוּ לְעֵילָּא, וְכָל עַמָּא לְתַתָּא, (דף ר"ו ע"ב) דִּכְתִיב, (שמות יט) וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר. וּכְתִיב (שמות יט) וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים.

וְהַהוּא דְּקָאֲרֵי בְּאוֹרַיְיתָא, יְשַׁוֵּי לִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ לְאִינּוּן מִלִּין, וְכִי אִיהוּ שְׁלִיחָא דְּמָארֵיהּ, בְּסִדּוּרָא דְּהָנֵי מִלִּין, לְמִשְׁמַע לְכָל עַמָּא, דְּהָא אִיהוּ קָאִים כְּדוּגְמָא עִלָּאָה. בְּגִין כַּךְ, מָאן דְּסָלִיק לְמִקְרֵי בְּאוֹרַיְיתָא, יְסַדֵּר אִינּוּן מִלִּין בְּקַדְמִיתָא בְּבֵיתֵיהּ, וְאִי לָאו, לָא יִקְרֵי בְּאוֹרַיְיתָא, מְנָלָן מֵהַהוּא דְּבוּר,

לשון הקודש

אַחַת, וְאֶחָד הוּא, וְלֹא שְׁנֵי דִּבּוּרִים. וְאִם נִמְצָאִים שְׁנַיִם בַּסֵּפֶר תּוֹרָה, זֶהוּ חִסָּרוֹן שֶׁל סוֹד הָאֱמוּנָה, וְחֶסְרוֹן כְּבוֹד הַתּוֹרָה נִמְצָא בַּסֵּפֶר תּוֹרָה. וְצָרִיךְ קוֹל אֶחָד, מְתַרְגֵּם אֶחָד, וְסוֹד זֶה – קְלִפָּה וּמֹחַ. (סוד הָעוֹלָם וְסוֹד הָעוֹלָם הַבָּא).

כֻּלָּם שׁוֹתְקִים וְאֶחָד קוֹרֵא, שֶׁכָּתוּב (שמות כ) וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר. הוּא לְמַעְלָה, וְכָל הָעָם לְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב (שמות יט) וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר.

וְכָתוּב וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים.

וְאוֹתוֹ שֶׁקּוֹרֵא בַּתּוֹרָה, יָשִׂים לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ לְאוֹתָם דְּבָרִים, וְכִי הוּא שְׁלִיחַ רִבּוֹנוֹ בְּסִדּוּרָם שֶׁל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ לְהַשְׁמִיעַ לְכָל הָעָם, שֶׁהֲרֵי הוּא עוֹמֵד כְּדֻגְמָה עֶלְיוֹנָה. מִשּׁוּם כָּךְ, מִי שֶׁעוֹלֶה לִקְרֹא בַּתּוֹרָה, יְסַדֵּר אוֹתָם דְּבָרִים בָּרִאשׁוֹנָה בְּבֵיתוֹ, וְאִם לֹא, לֹא יִקְרָא

עַד לָא יָשְׁמַע אוֹרַיְיתָא לְעַמָּא קַדִּישָׁא מַה כְּתִיב, (איוב כח) אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ הֱכִינָהּ וְגַם חֲקָרָהּ, וּלְבָתַר, וַיֹּאמֶר לָאָדָם הֵן יִרְאַת יְיָ' הִיא חָכְמָה וְגוֹ'.

אָסִיר לֵיהּ לְמַאן דְּקָאֲרֵי בְּאוֹרַיְיתָא לְמִפְסַק פַּרְשְׁתָּא, אוֹ אֲפִילוּ מִלָּה חָדָא, אֶלָּא בַּאֲתָר דְּפָסַק מֹשֶׁה פַּרְשְׁתָּא לְעַמָּא קַדִּישָׁא, יַפְסִיק. וְלָא יַפְסִיק מִלִּין דְּפַרְשְׁתָּא דְשַׁבְּתָא דָא, בְּפַרְשְׁתָּא דְשַׁבְּתָא אַחֲרָא.

רָזָא דָּא, בְּשַׁעֲתָא דְאִיפְסִיקוּ פַּרְשִׁיָּין, כָּל חַד וְחַד אִתְעַטְּרָא וְקַיְּימָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כֵּיוָן דְּאַשְׁלִימוּ לְמִפְסַק הָנֵי פַּרְשִׁיָּין דְּכָל שַׁתָּא, אִתְעַטָּרוּ קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַמְרֵי אֲנָא מִשַּׁבָּת פְּלוֹנִי, (ס"א מִצִּבּוּרָא פְּלוֹנִי) וַאֲנָא מִשַּׁבָּת פְּלוֹנִי. (מִצִּבּוּרָא פְּלוֹנִי).

לשון הקודש

בַּתּוֹרָה. מִנַּיִן לָנוּ? מֵאוֹתוֹ דִּבּוּר, שֶׁטֶּרֶם יִשְׁמִיעַ תּוֹרָה לָעָם הַקָּדוֹשׁ, מַה כָּתוּב? (איוב כח) אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ הֱכִינָהּ וְגַם חֲקָרָהּ. וְאַחַר כָּךְ, וַיֹּאמֶר לָאָדָם הֵן יִרְאַת ה' הִיא חָכְמָה וְגוֹ'.

אָסוּר לוֹ לְמִי שֶׁקּוֹרֵא בַּתּוֹרָה לְהַפְסִיק בַּפָּרָשָׁה אוֹ אֲפִלּוּ דָּבָר אֶחָד, אֶלָּא רַק בְּמָקוֹם שֶׁהִפְסִיק מֹשֶׁה אֶת הַפָּרָשָׁה לָעָם הַקָּדוֹשׁ – יַפְסִיק, וְלֹא יַפְסִיק דִּבְרֵי פָּרָשַׁת שַׁבָּת זוֹ בְּפָרָשַׁת שַׁבָּת אַחֶרֶת.

הַסּוֹד הַזֶּה, בְּשָׁעָה שֶׁהִפְסִיקוּ פָּרָשִׁיּוֹת, כָּל אַחַת וְאַחַת מִתְעַטֶּרֶת וְעוֹמֶדֶת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כֵּיוָן שֶׁהִשְׁלִימוּ לְהַפְסִיק לְכָל הַשָּׁנָה אֶת הַפָּרָשִׁיּוֹת הַלָּלוּ, הִתְעַטְּרוּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאוֹמְרוֹת: אֲנִי מִשַּׁבָּת פְּלוֹנִי (מִצִּבּוּר פְּלוֹנִי), וַאֲנִי מִשַּׁבָּת פְּלוֹנִי (מִצִּבּוּר פְּלוֹנִי).

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, קְרָא לְיוּפִּיאֵ"ל רַב מְמָנָא, וּלְחַמְשִׁין וּתְלַת רְתִיכִין קַדִּישִׁין דִּתְחוֹת יְדֵיהּ, דְּאִתְמָנוּן בְּשִׁמּוּשָׁא דְאוֹרַיְיתָא, וְכָל רְתִיכָא וּרְתִיכָא מָנֵי לֵיהּ, לְהַאי רְתִיכָא עַל פַּרְשְׁתָּא פְּלַנְיָא, דִּבְשַׁבָּת פְּלוֹנִי. וּרְתִיכָא פְּלוֹנִי, עַל פַּרְשְׁתָּא פְּלַנְיָא, דְּשַׁבָּת פְּלוֹנִי. וְכָל חַד וְחַד, מְשַׁמְּשָׁא לְאוֹרַיְיתָא, דְּהַהוּא שַׁבָּת דִּילֵיהּ. וְאָסִיר לָן לְעָרְבָא אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְלָא לְאַעֲלָא רְתִיכָא בִּרְתִיכָא דְּחַבְרֵיהּ, אֲפִילּוּ כִּמְלֹא נִימָא. וַאֲפִילּוּ בְּחַד תֵּיבָה, אוֹ אֲפִילּוּ בְּאָת חַד, אֶלָּא כָּל חַד וְחַד, כְּמָה דְּפָסִיק לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּכְמָה דְּמָנֵי לוֹן בְּאִינּוּן פַּרְשְׁיָין, כָּל חַד וְחַד עַל מַטְרֵיהּ.

וְעַל דָּא, כַּד מִתְעַטְּרָא פַּרְשְׁתָּא דָא, סַלְקָן אִינּוּן מִלִּין דְּהַהִיא פַּרְשְׁתָּא, דְּאִשְׁתְּלִים בְּצִבּוּרָא,

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה קוֹרֵא לְיוּפִּיאֵ"ל מְמֻנֶּה הַגָּדוֹל, וְלַחֲמִשִּׁים וְשָׁלֹשׁ מֶרְכָּבוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁתַּחַת יָדוֹ שֶׁהִתְמַנּוּ לְשִׁמּוּשָׁהּ שֶׁל תּוֹרָה, וְכָל מֶרְכָּבָה וּמֶרְכָּבָה מִנָּה אוֹתָהּ אֶת הַמֶּרְכָּבָה הַזּוֹ עַל פָּרָשָׁה פְּלוֹנִית שֶׁבְּשַׁבָּת פְּלוֹנִית, וּמֶרְכָּבָה פְּלוֹנִית עַל פָּרָשָׁה פְּלוֹנִית שֶׁל שַׁבָּת פְּלוֹנִית. וְכָל אַחַת וְאַחַת מְשַׁמֶּשֶׁת אֶת הַתּוֹרָה שֶׁל אוֹתָהּ שַׁבָּת שֶׁלָּהּ, וְאָסוּר לָנוּ לְעָרֵב אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְלֹא לְהַכְנִיס מֶרְכָּבָה לְמֶרְכֶּבֶת חֲבֵרְתָּהּ אֲפִלּוּ כִּמְלֹא נִימָה, וַאֲפִלּוּ בְּתֵבָה אַחַת אוֹ אֲפִלּוּ בְּאוֹת אַחַת. אֶלָּא כָּל אַחַת וְאַחַת כְּפִי שֶׁפָּסַק לָהֶן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּכְמוֹ שֶׁמִּנָּה אוֹתָן בְּאוֹתָן פָּרָשִׁיּוֹת, כָּל אַחַת וְאַחַת עַל מִשְׁמַרְתָּהּ.

וְלָכֵן כְּשֶׁמִּתְעַטֶּרֶת פָּרָשָׁה זוֹ, עוֹלוֹת אוֹתָן הַמִּלִּים שֶׁל אוֹתָהּ הַפָּרָשָׁה

וְנָטִיל לוֹן הַהוּא רְתִיכָא, דִּמְמָנָא בְּהַהִיא פַּרְשְׁתָּא, וְסָלִיק לוֹן קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִלֵּין מִלִּין מַמָּשׁ, קַיְימִין קַמֵּיהּ וְאָמְרִין, אֲנָא פַּרְשְׁתָּא פְּלַנְיָא, דְּאַשְׁלִימוּ לִי צִבּוּרָא פְּלוֹנִי, הָכִי וְהָכִי.

אִי אִשְׁתְּלִים כַּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, סַלְקִין אִינּוּן מִלִּין, וּמִתְעַטְּרָן עַל כּוּרְסְיָיא קַדִּישָׁא, וְהַהוּא רְתִיכָא מְשַׁמְּשָׁא קַמֵּיהּ, כָּל רְתִיכָא וּרְתִיכָא, פַּרְשְׁתָּא דְכָל שַׁבְּתָא וְשַׁבְּתָא, וְכֻלְּהוּ מִתְעַטְּרָן בְּגוֹ כּוּרְסְיָיא קַדִּישָׁא, וּבְהוּ אִיהִי סַלְקָא לְאִתְיַחֲדָא לְעֵילָא לְעֵילָא, וְאִתְעָבִיד כֹּלָּא כְּלָלָא חָדָא. בְּגִין כַּךְ, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּאַשְׁלִים פַּרְשְׁתָּא דְכָל שַׁבְּתָא וְשַׁבְּתָא, כַּדְקָא יָאוּת, כְּמָה דְאַפְּסִיקוּ לְעֵילָא.

תְּרֵי זִמְנֵי, קָרֵינָן בְּסֵפֶר תּוֹרָה בְשַׁבְּתָא, בַּמִּנְחָה, בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא תַלְיָא, לְעִידַן עֶרֶב. צְרִיכִין

לשון הקודש

שֶׁנִּשְׁלְמָה בַּצִּבּוּר, וְאוֹתָהּ מֶרְכָּבָה לוֹקַחַת אוֹתָם, זוֹ שֶׁמְּמֻנָּה עַל אוֹתָהּ פָּרָשָׁה, וּמַעֲלָה אוֹתָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאוֹתָם מִלִּים מַמָּשׁ עוֹמְדוֹת לְפָנָיו וְאוֹמְרוֹת: אֲנִי פָּרָשָׁה פְּלוֹנִית שֶׁהִשְׁלִימוּנִי צִבּוּר פְּלוֹנִי כָּךְ וְכָךְ.

אִם הִשְׁתַּלְּמָה כָּרָאוּי לָהּ, מַעֲלִים אֶת אוֹתָן מִלִּים, וּמִתְעַטְּרוֹת עַל הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ, וְאוֹתָהּ מֶרְכָּבָה מְשַׁמֶּשֶׁת לְפָנָיו, כָּל מֶרְכָּבָה וּמֶרְכָּבָה, הַפָּרָשָׁה שֶׁל כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, וְכֻלָּן מִתְעַטְּרוֹת בְּתוֹךְ הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ, וּבָהֶן הִיא עוֹלָה לְהִתְיַחֵד לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה כְּלָל אֶחָד. מִשּׁוּם כָּךְ, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ מִי שֶׁמַּשְׁלִים פָּרָשַׁת כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת כָּרָאוּי כְּמוֹ שֶׁפִּסְקוּ אוֹתָהּ לְמַעְלָה.

פַּעֲמַיִם קוֹרְאִים בְּסֵפֶר תּוֹרָה בְּשַׁבָּת; בַּמִּנְחָה, בְּשָׁעָה שֶׁהַדִּין תָּלוּי לְעֵת עֶרֶב,

לְאַכְלָלָא שְׂמָאלָא בִימִינָא, דְּהָא אוֹרַיְיתָא מִתְּרִין סִטְרִין אִתְיְיהִיבַת, דִּכְתִיב, (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. בְּגִין כָּךְ סֵפֶר תּוֹרָה בַּמִּנְחָה דַּי בַּעֲשָׂרָה פְּסוּקִין, אוֹ יַתִּיר, אֲבָל לָא שְׁלִימוּ דְּפַרְשְׁתָּא, דְּהָא שְׁלִימוּ דְּפַרְשְׁתָּא לָא הֲוֵי, אֶלָּא בִימִינָא, וִימִינָא תַלְיָיא עַד שַׁעֲתָא דְּמִנְחָה, וְהָא אוּקְמוּהָ.

בַּשֵּׁנִי בְּשַׁבְּתָא, וּבַחֲמִישִׁי בְשַׁבְּתָא, בְּגִין דְּקָא נַחְתִּין דַּרְגִּין לְתַתָּא, דְּאִינוּן כְּלָלָא דְאוֹרַיְיתָא. וְאִי תֵּימָא, הָא נְבִיאִין מִתְפָּרְשָׁן לְתַתָּא. אֶלָּא הָכִי הוּא וַדָּאי, אֲבָל הֲנֵי דִלְתַתָּא, כֻּלְּהוּ כְּלָלָא דְאוֹרַיְיתָא, וְכָל חַד וְחַד כָּלִיל לְכָל חַד וְחַד.

וְרָזָא דְּמִלָּה, אִלֵּין דַּרְגִּין עִלָּאִין, אִינוּן אִקְרוּן פַּרְשְׁתָּא חָדָא, וּלְבָתַר נָפְקִין מִנַּיְיהוּ תְּשַׁע

לשון הקודש

צְרִיכִים לְהַכְלִיל שְׂמֹאל בִּימִין, שֶׁהֲרֵי תּוֹרָה נִתְּנָה מִשְּׁנֵי צְדָדִים, שֶׁכָּתוּב (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, מִיָּמִין וּשְׂמֹאל. מִשּׁוּם כָּךְ לְסֵפֶר הַתּוֹרָה בְּמִנְחָה דַּי בַּעֲשָׂרָה פְּסוּקִים אוֹ יוֹתֵר, אֲבָל לֹא שְׁלֵמוּת הַפָּרָשָׁה, שֶׁהֲרֵי שְׁלֵמוּת הַפָּרָשָׁה אֵינָהּ אֶלָּא בִּימִין, וְהַיָּמִין תָּלוּי עַד שְׁעַת הַמִּנְחָה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

בַּשֵּׁנִי בְּשַׁבָּת וּבַחֲמִישִׁי בְּשַׁבָּת, מִשּׁוּם שֶׁיּוֹרְדוֹת הַדְּרָגוֹת לְמַטָּה, שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי נְבִיאִים הִתְפָּרְשׁוּ לְמַטָּה – אֶלָּא כָּךְ זֶה וַדַּאי. אֲבָל אֵלֶּה שֶׁלְּמַטָּה, כֻּלָּם כְּלָל שֶׁל הַתּוֹרָה, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד כּוֹלֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

וְסוֹד הַדָּבָר – הַדְּרָגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הַלָּלוּ

דַּרְגִּין, דְּאִתְאַחֲדָן כַּחֲדָא, וּבְגִין כַּךְ תִּשְׁעָה גּוּבְרִין, תְּלַת בְּשַׁבְּתָא בַּמִּנְחָה, וּתְלַת בְּיוֹמָא תְּנְיָינָא, וּתְלַת בְּיוֹמָא חֲמִשָּׁאָה, הָא תִּשְׁעָה.

וּבְסִפְרָא דְּרַב יֵיבָא סָבָא, בַּמִּנְחָה בְּשַׁבְּתָא, הָא אִתְעַר רָזָא דִשְׁמָאלָא, וּנְקוּדָה תַּתָּאָה, בְּהַהוּא סִטְרָא דִשְׁמָאלָא, מְקַבְּלָא רָזָא דְאוֹרַיְיתָא, כְּדֵין בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, נַטְלָא מִסִּטְרָא דִשְׁמָאלָא, וּמִדִּילֵיהּ קָרֵינָן.

דְּהָא אִיהִי קַיְימָא בְּרָזָא (דף ר"ז ע"א) דְּתֵשַׁע, (נ"א סְפִירָאן) וְקָרֵינָן תֵּשַׁע, וְאִינּוּן שִׁית דְּחוֹל, וּתְלַת בְּשַׁעֲתָא דְאִתְעַר שְׁמָאלָא בְּשַׁבְּתָא, וּלְאִתְכַּלְלָא כֹּלָּא כַּחֲדָא. וְאִיהִי מִתְעַטְּרָא בְּהוּ, בִּתְלַת סִטְרִין, כְּגַוְונָא דִתְלַת סִטְרִין עִלָּאִין, דְּאִינּוּן כְּלָלָא דְפַרְשָׁתָא דְשַׁבְּתָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּזָכֵי לִיקָרָא

לשון הקודש

הֵן נִקְרָאוֹת פָּרָשָׁה אַחַת, וְאַחַר כָּךְ יוֹצְאוֹת מֵהֶן תֵּשַׁע דְּרָגוֹת שֶׁנֶּאֱחָזוֹת כְּאֶחָד, וּמִשּׁוּם כָּךְ תִּשְׁעָה אֲנָשִׁים; שְׁלֹשָׁה בְּמִנְחָה בְּשַׁבָּת, וּשְׁלֹשָׁה בְּיוֹם שֵׁנִי, וּשְׁלֹשָׁה בְּיוֹם חֲמִישִׁי. הֲרֵי תִּשְׁעָה.

וּבַסֵּפֶר שֶׁל רַב יֵיבָא סָבָא, בְּמִנְחָה בְּשַׁבָּת הֲרֵי הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל שְׂמֹאל, וְהַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בְּאוֹתוֹ צַד הַשְּׂמֹאל מְקַבֶּלֶת סוֹד הַתּוֹרָה. אָז בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נוֹסַעַת מִצַּד שְׂמֹאל, וּמִשֶּׁלָּהּ אָנוּ קוֹרְאִים.

שֶׁהֲרֵי הִיא עוֹמֶדֶת בַּסּוֹד שֶׁל תֵּשַׁע (סְפִירוֹת), וְקוֹרְאִים תִּשְׁעָה, וְהֵם שִׁשָּׁה שֶׁל חֹל וּשְׁלֹשָׁה בְּשָׁעָה שֶׁהַשְּׂמֹאל מִתְעוֹרֵר בְּשַׁבָּת, וּלְהַכְלִיל הַכֹּל כְּאֶחָד. וְהִיא מִתְעַטֶּרֶת בָּהֶם בִּשְׁלֹשָׁה צְדָדִים, כְּמוֹ שְׁלֹשֶׁת הַצְּדָדִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם כְּלָל שֶׁל פָּרָשַׁת הַשַּׁבָּת. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי

דְּשַׁבְּתָא, זַכָּאָה אִיהוּ בִּתְרֵין עָלְמִין, בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

כְּתִיב (שמות טז) אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מַהוּ מִמְּקוֹמוֹ. תָּנֵינָן, מִמְּקוֹמוֹ מֵהַהוּא אֲתָר דְּאִתְחָזֵי לְמֵהַךְ. וְרָזָא דְּמִלָּה, דִּכְתִיב, (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ' מִמְּקוֹמוֹ. וְדָא אִיהוּ מָקוֹם, וְדָא אִיהוּ רָזָא דִּכְתִיב, (שמות ג) כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו. אֲתָר יְדִיעָא אִיהוּ לְעֵילָא, וְקָרֵינָן לֵיהּ מָקוֹם, דְּאִשְׁתְּמוֹדָע בֵּיהּ יְקָרָא עִלָּאָה דִּלְעֵילָא. וּבְגִין כָּךְ, אַזְהָרוּתָא לְבַר נָשׁ דְּהָא מִתְעַטְּרָא בְּעִטְרָא קַדִּישָׁא דִּלְעֵילָא, דְּלָא יִפּוֹק מִינֵיהּ דְּאִי (יִפּוֹק מִפּוּמֵיהּ מִילוֹלָא דְּחוֹל) יִפּוֹק מִנֵּיהּ, קָא מְחַלֵּל שַׁבְּתָא. בִּידוֹי, בַּעֲבִידְתָּא. כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. בְּרַגְלוֹי, לְמֵהַךְ לְבַר מִתְּרֵי אַלְפִּין אַמִּין, כָּל אִלֵּין חִלּוּלָא דְּשַׁבְּתָא אִיהוּ.

לשון הקודש

שֶׁזּוֹכֶה לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת. אַשְׁרָיו בִּשְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. **כָּתוּב** (שמות טז) אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. מַה זֶּה מִמְּקֹמוֹ? שְׁנִינוּ, מִמְּקֹמוֹ – מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁרָאוּי לָלֶכֶת. וְסוֹד הַדָּבָר – שֶׁכָּתוּב (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. וְזֶה הַמָּקוֹם. וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב (שמות ג) כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו. מָקוֹם יָדוּעַ הוּא לְמַעְלָה, וְקוֹרְאִים לוֹ מָקוֹם, שֶׁנּוֹדָע בּוֹ הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן שֶׁלְּמַעְלָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ אַזְהָרָה לָאָדָם, שֶׁהֲרֵי מִתְעַטֵּר בַּעֲטָרָה קְדוֹשָׁה שֶׁל מַעְלָה, שֶׁלֹּא יֵצֵא מִמֶּנּוּ. שֶׁאִם (יֵצֵא מִפִּיו דִּבּוּר שֶׁל חֹל) יֵצֵא מִמֶּנּוּ, הוּא מְחַלֵּל שַׁבָּת. בְּיָדוֹ – בְּמַעֲשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. בְּרַגְלוֹ – לָלֶכֶת מִחוּץ לְאַלְפַּיִם אַמָּה. כָּל אֵלֶּה הֵם חִלּוּל שַׁבָּת.

אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ, דָּא אִיהוּ אֲתָר יְקָרָא דִּקְדוּשָׁה דָּא, דְּהָא מִנֵּיהּ לְבַר, אֲתָר דֶּאֱלֹהִים אֲחֵרִים אִיהוּ. בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ' מִמְּקוֹמוֹ. כְּבוֹד יְיָ' דִּלְעֵילָא. מִמְּקוֹמוֹ, דָּא כְּבוֹד דִּלְתַתָּא וְדָא אִיהוּ רָזָא דַעֲטָרָא דְשַׁבְּתָא, בְּגִין כָּךְ אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ, בְּרִיךְ הוּא לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין.

כְּתִיב (שמות לג) הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי, מָקוֹם אִתִּי, וַדָּאי דָּא אִיהוּ מָקוֹם טָמִיר וְגָנִיז, דְּלָא אִתְיְדַע כְּלַל. מַשְׁמַע דִּכְתִיב אִתִּי, אֲתָר דְּלָא אִתְגַּלְיָא, וְקַיְימָא טְמִירָא, וְדָא אִיהוּ אֲתָר עִלָּאָה לְעֵילָא לְעֵילָא, הֵיכָלָא עִלָּאָה טָמִיר וְגָנִיז. אֲבָל דָּא, אִיהוּ אֲתָר לְתַתָּא כִּדְקָאָמְרָן. וְדָא אִיהוּ מָקוֹם דְּאִתְפְּרַשׁ לְעֵילָא, וְאִתְפְּרַשׁ לְתַתָּא, וּבְגִין כָּךְ אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי.

לשון הקודש

אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ, זֶהוּ מָקוֹם כְּבוֹד הַקְּדֻשָּׁה הַזּוֹ, שֶׁהֲרֵי מִמֶּנּוּ לַחוּץ הוּא מָקוֹם שֶׁל אֱלֹהִים אֲחֵרִים. בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. כְּבוֹד ה' שֶׁלְּמַעְלָה. מִמְּקוֹמוֹ – זֶה כָּבוֹד שֶׁלְּמַטָּה, וְזֶהוּ סוֹד שֶׁל עֲטֶרֶת שַׁבָּת. וּמִשּׁוּם כָּךְ, אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ. בָּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

כָּתוּב, (שמות לג) הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי. מָקוֹם אִתִּי, וַדַּאי זֶהוּ מָקוֹם טָמִיר וְגָנוּז שֶׁלֹּא נוֹדַע כְּלָל. מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב אִתִּי – מָקוֹם שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה וְעוֹמֵד טָמִיר, וְזֶהוּ מָקוֹם עֶלְיוֹן לְמַעְלָה לְמַעְלָה, הֵיכָל עֶלְיוֹן טָמִיר וְגָנוּז. אֲבָל זֶהוּ מָקוֹם לְמַטָּה, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. וְזֶהוּ מָקוֹם שֶׁנִּפְרַד לְמַעְלָה וְנִפְרַד לְמַטָּה, וּמִשּׁוּם כָּךְ אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי.

וּמַדֹּתָם מִחוּץ לָעִיר אֶת פְּאַת קֵדְמָה אַלְפַּיִם בָּאַמָּה וְגוֹ', (במדבר לה) הָא אוּקְמוּהָ בְּאִינּוּן רָזִין עִלָּאִין. אֲבָל אַלְפַּיִם בָּאַמָּה, דְּיָרְתָּה תְּרֵין סִטְרִין לְכָל סִטָּר, וְאִיהִי מִתְעַטְּרָא תָּדִיר בִּתְרֵין סִטְרִין, בֵּין לְעֵילָא בֵּין לְתַתָּא. וְסִימָנָךְ שְׁכִינָה לָא שַׁרְיָא לְבַר מִתְּחוּמָא דְּאִתְחָזֵי לָהּ.

כַּד נָפַק שַׁבְּתָא, צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל דִּלְתַתָּא, לְאַעְכָּבָא, דְּהָא יוֹמָא רַבָּא עִלָּאָה אִיהוּ. (אִצְטְרִיךְ לְאִתְעַכְּבָא עָלֵיהּ)

וּבְהַאי יוֹמָא, אוּשְׁפִּיזָא רַבָּא וְיַקִּירָא, קָא שַׁרְיָא עָלֵיהּ, בְּגִין כַּךְ בָּעֵי לְאִתְעַכְּבָא, לְאִתְחַזָּאָה דְּלָא דָחֲקִין בְּאוּשְׁפִּיזָא קַדִּישָׁא. כְּדֵין פַּתְחֵי יִשְׂרָאֵל וְאַמְרֵי, (תהלים עח) וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְגוֹ', דְּתִקּוּנָא שַׁפִּירָא אִיהוּ בְּהַאי לֵילְיָא, כֵּיוָן דְּדִינָא אִתְהַדַּר לְאַתְרֵיהּ, מַה דְּלָא אִתְחֲזֵי כַּד עָיֵיל שַׁבְּתָא, דְּדִינָא אִסְתַּלָּק, וְלָא אִשְׁתְּכַח.

לשון הקודש

וּמַדֹּתָם מִחוּץ לָעִיר אֶת פְּאַת קֵדְמָה אַלְפַּיִם בָּאַמָּה וְגוֹ' (במדבר לה), הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ בְּאוֹתָם סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים. אֲבָל אַלְפַּיִם בָּאַמָּה – שֶׁיָּרְשָׁה שְׁנֵי צְדָדִים לְכָל צַד, וְהִיא מִתְעַטֶּרֶת תָּמִיד בִּשְׁנֵי צְדָדִים, בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה. וְסִימָנָךְ – שְׁכִינָה לֹא שׁוֹרָה מִחוּץ לַתְּחוּם הָרָאוּי לָהּ.

כְּשֶׁיּוֹצֵאת שַׁבָּת, צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַטָּה לְהִתְעַכֵּב, שֶׁהֲרֵי הוּא יוֹם גָּדוֹל עֶלְיוֹן, (צָרִיךְ לְהִתְעַכֵּב עָלָיו) וּבְיוֹם הַזֶּה שׁוֹרָה עָלָיו אוֹרַח גָּדוֹל וְנִכְבָּד, וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְהִתְעַכֵּב, לְהַרְאוֹת שֶׁלֹּא דוֹחֲקִים בָּאוֹרַח הַקָּדוֹשׁ. אָז פּוֹתְחִים יִשְׂרָאֵל וְאוֹמְרִים, (תהלים עח) וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְגוֹ'. שֶׁתִּקּוּן יָפֶה הוּא בַּלַּיְלָה הַזֶּה, כֵּיוָן שֶׁהַדִּין חוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ – מַה שֶּׁלֹּא רָאוּי

בְּשַׁעֲתָא דְּפַתְחֵי יִשְׂרָאֵל וַיְהִי נוֹעַם, וּקְדוּשָׁתָא דְּסִדְרָא, כָּל אִינּוּן חַיָּיבִין דְּגֵיהִנָּם, פַּתְחִין וְאַמְרִי, זַכָּאִין אַתּוּן יִשְׂרָאֵל עַמָּא קַדִּישָׁא, זַכָּאִין אַתּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּנַטְרֵי פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא. וַוי לוֹן לְחַיָּיבַיָּא, דְּלָא זָכוּ לְמֵיטַר אוֹרַיְיתָא, כְּדֵין דומ"ה קָדִים, וְכָרוֹזָא אִתְּעַר וְאָמַר, (תהלים ט) יָשׁוּבוּ רְשָׁעִים לִשְׁאוֹלָה כָּל גּוֹיִם שְׁכֵחֵי אֱלֹהִים. וְכָל אִלֵּין חֲבִילֵי טְהִירִין, טַרְדִין לוֹן בְּגֵיהִנָּם, וְלֵית מָאן דִּמְרַחֵם עֲלֵיהוֹן. זַכָּאִין אִינּוּן כָּל נַטְרֵי שַׁבְּתָא בְּהַאי עָלְמָא, וְקָא מְעַנְּגֵי לְהַהוּא עֹנֶג דְּשַׁרְיָא מִלְּעֵילָא, כִּדְקָאַמְרָן.

הַאי מָאן דְּשָׁרֵי בְּתַעֲנִיתָא בְּשַׁבְּתָא, תְּרֵי מִתְעָרֵי עָלֵיהּ קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא. חַד, הַהוּא רוּחָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא דְּאִצְטְרִיךְ לְאִתְעַנְּגָא, וְלָא אִתְעַנָּג.

לשון הקודש

כְּשֶׁנִּכְנֶסֶת שַׁבָּת, כְּשֶׁהַדִּין מִסְתַּלֵּק וְלֹא נִמְצָא.

בְּשָׁעָה שֶׁפּוֹתְחִים יִשְׂרָאֵל "וַיְהִי נֹעַם" וְסֵדֶר הַקְּדֻשָּׁה, כָּל אוֹתָם רִשְׁעֵי הַגֵּיהִנֹּם פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל, הָעָם הַקָּדוֹשׁ. אַשְׁרֵיכֶם הַצַּדִּיקִים הַשּׁוֹמְרִים אֶת מִצְוֹות הַתּוֹרָה. אוֹי לָרְשָׁעִים שֶׁלֹּא זָכוּ לִשְׁמֹר תּוֹרָה. אָז דומ"ה מַקְדִּים, וּמִתְעוֹרֵר כָּרוֹז וְאוֹמֵר: (שם ט) יָשׁוּבוּ רְשָׁעִים לִשְׁאוֹלָה כָּל גּוֹיִם שְׁכֵחֵי אֱלֹהִים. וְכָל קִבּוּצוֹת הָרוּחוֹת הַלָּלוּ טוֹרְדוֹת אוֹתָם בַּגֵּיהִנֹּם, וְאֵין מִי שֶׁמְּרַחֵם עֲלֵיהֶם. אַשְׁרֵיהֶם כָּל שׁוֹמְרֵי הַשַּׁבָּת בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּמְעַנְּגִים אֶת אוֹתוֹ הָעֹנֶג שֶׁשּׁוֹרֶה מִלְּמַעְלָה, כִּפִּי שֶׁאָמַרְנוּ.

זֶה מִי שֶׁשּׁוֹרֶה בְּתַעֲנִית בְּשַׁבָּת, שְׁנַיִם מִתְעוֹרְרִים עָלָיו לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. אֶחָד, אוֹתָהּ רוּחַ עֶלְיוֹנָה קְדוֹשָׁה

וְחַד, הַהוּא מְמָנָא דְּקַיְימָא עַל מָאן דְּשָׁרֵי בְּתַעֲנִיתָא, וְסַנְגַּרְיָ"ה שְׁמֵיהּ. וְסַלְקִין קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, וּמִתְעָרֵי עָלֵיהּ.

וְהַהוּא רוּחָא אִסְתַּלָּק גְּרִיעַ מֵהַהוּא אִתְהֲנוּתָא דִלְתַתָּא. וְכַד הַאי רוּחָא לָא אִשְׁתְּלִים לְתַתָּא, רוּחָא אַחֲרָא דִלְעֵילָא לָא אִשְׁתְּלִים. כֵּיוָן דְּלָא אִשְׁתְּלִים לְתַתָּא וּלְעֵילָא, כְּדֵין אִתְחֲזֵי הַהוּא בַּר נָשׁ לְאִתְלַטְיָא, וּלְאִתְעָנְשָׁא. אֶלָּא כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּלִים זִמְנָא אַחֲרָא, וְהַהוּא מְמָנָא דְּאִתְמַנָּא עַל עִנּוּיָיא (דף ר"ז ע"ב) וְתַעֲנִיתָא, אִשְׁתְּלִים גּוֹ אִינּוּן מְמָנָן אַחֲרָנִין, בְּעִנּוּגָא דִלְעֵילָא, קוֹרְעִין לֵיהּ כָּל גְּזַר דִּינָא, דְּאִתְגְּזַר מֵאִינּוּן שִׁבְעִין שְׁנִין עִלָּאִין.

לְמַלְכָּא דְּחַדֵּי בְּהִלּוּלָא דִילֵיהּ, וְכָל בְּנֵי נָשָׁא חַדָּאן עִמֵּיהּ, חָמָא חַד בַּר נָשׁ יָהִיב

לשון הקודש

שֶׁהִצְטָרֵךְ לְהִתְעַנֵּג וְלֹא הִתְעַנֵּג. וְאֶחָד, אוֹתוֹ מְמֻנֶּה שֶׁעוֹמֵד עַל מִי שֶׁשָּׁרוּי בְּתַעֲנִית, וּשְׁמוֹ סַנְגַּרְיָ"ה. וְעוֹלִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וּמִתְעוֹרְרִים עָלָיו.

וְאוֹתָהּ רוּחַ מִסְתַּלֶּקֶת חֲסֵרָה מֵאוֹתָהּ הֲנָאָה שֶׁלְּמַטָּה. וּכְשֶׁהָרוּחַ הַזּוֹ לֹא נִשְׁלְמָה לְמַטָּה, רוּחַ אַחֶרֶת שֶׁלְּמַעְלָה לֹא נִשְׁלְמָה. כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִשְׁלְמוּ לְמַטָּה וּלְמַעְלָה, אָז רָאוּי אוֹתוֹ אָדָם לְהִתְקַלֵּל וּלְהֵעָנֵשׁ. אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁנִּשְׁלַם בִּזְמַן אַחֵר, וְאוֹתוֹ מְמֻנֶּה שֶׁהִתְמַנָּה עַל עִנּוּי וְתַעֲנִית נִשְׁלָם בְּתוֹךְ אוֹתָם מְמֻנִּים אֲחֵרִים בָּעֹנֶג שֶׁלְּמַעְלָה, קוֹרְעִים לוֹ כָּל גְּזַר דִּינוֹ שֶׁנִּגְזַר מֵאוֹתָם שִׁבְעִים שָׁנִים עֶלְיוֹנִים.

לְמֶלֶךְ שֶׁשָּׂמֵחַ בַּהִלּוּלָא שֶׁלּוֹ, וְכָל בְּנֵי הָאָדָם שְׂמֵחִים עִמּוֹ. רָאָה אִישׁ אֶחָד נָתוּן

בְּקוֹלָר, פָּקִיד עֲלוֹי, וְשַׁרְיוּהוּ, בְּגִין דְּיִשְׁתַּכְּחוּן כּוּלָּא בְּחֶדְוָה.

וּלְבָתַר, מִתְהַדְּרִין אִלֵּין מְמָנָן דְּעַנְשִׁין לִבְנֵי נָשָׁא, וְאִתְפָּרְעִין מִנֵּיהּ דְּבַר נָשׁ, עַל דְּאִשְׁתְּכַח בְּגִינֵיהּ גְּרִיעוּתָא עֵילָּא וְתַתָּא. מָאי תָּקַנְתֵּיהּ. לֵיתִיב תַּעֲנִיתָא עַל תַּעֲנִיתָא. מָאי טַעֲמָא. דָּא בָּטִיל עִנּוּגָא דְּשַׁבְּתָא, יְבַטֵּל עִנּוּגָא דְחוֹל.

וְאִי אִיהוּ מְבַטֵּל עִנּוּגָא דְשַׁבְּתָא, וְקָא מִתְעַנֵּג בַּחוֹל, דָּמֵי כְּמַאן דְּחָשַׁב לְמִלָּה אַחֲרָא, יַתִּיר מִמַּה דְּחָשִׁיב לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רוּחָא עִלָּאָה, קַדִּישָׁא דְקוּדְשִׁין דְּשַׁרְיָא עָלֵיהּ, לָא עָנִיג, וּבָטִיל לֵיהּ מִנֵּיהּ. רוּחָא אַחֲרָא דְּחוֹל, דְּשַׁרְיָא לְבָתָר עַל עָלְמָא, חָשִׁיב וְקָא מְעַנְּגָא לֵיהּ. כְּדֵין מִהַדְּרִין וּמִתְפָּרְעִין מִנֵּיהּ, בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

לשון הקודש

בְּקוֹלָר, צִוָּה עָלָיו וְהִתִּירוּהוּ, כְּדֵי שֶׁכֻּלָּם יִמָּצְאוּ בְּשִׂמְחָה.

וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִים הַמְּמֻנִּים הַלָּלוּ שֶׁמַּעְנִישִׁים בְּנֵי אָדָם, וְנִפְרָעִים מִן הָאָדָם עַל שֶׁנִּמְצָא בִּגְלָלוֹ חִסָּרוֹן לְמַעְלָה וּמַטָּה. מַה תַּקָּנָתוֹ? לֵישֵׁב תַּעֲנִית עַל תַּעֲנִית. מָה הַטַּעַם? זֶה בִּטֵּל עֹנֶג שַׁבָּת – יְבַטֵּל עֹנֶג שֶׁל חֹל.

וְאִם הוּא מְבַטֵּל עֹנֶג שַׁבָּת וּמִתְעַנֵּג בַּחֹל, דּוֹמֶה כְּמוֹ שֶׁמַּחֲשִׁיב עַל דָּבָר אַחֵר יוֹתֵר מִמַּה שֶׁמַּחֲשִׁיב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הָרוּחַ הָעֶלְיוֹנָה, קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים שֶׁשּׁוֹרָה עָלָיו לֹא עֹנֵג, וּבִטְּלָהּ מִמֶּנּוּ. רוּחַ אַחֶרֶת שֶׁל חֹל שֶׁשּׁוֹרָה אַחַר כָּךְ עַל הָעוֹלָם מַחֲשִׁיב וּמְעַנֵּג אוֹתוֹ, אָז חוֹזְרִים וְנִפְרָעִים מִמֶּנּוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

בְּגִין כַּךְ, אִצְטְרִיךְ תַּעֲנִיתָא אַחֲרִינָא, בְּיוֹמָא קַדְמָאָה דְּחוֹל, בְּזִמְנָא דְשַׁרְיָא עַל עָלְמָא הַהוּא רוּחָא דְּחוֹל. וּבְהַאי אִית לֵיהּ אַסְוָותָא, כֵּיוָן דְּלָא חָשִׁיב לְרוּחָא דְּחוֹל. וְסִימָנִיךְ (ויקרא ה) וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל וְגוֹ'. גַּזְלָן, לָא חָשִׁיב לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא חָשִׁיב לִבְנֵי נָשָׁא, בְּגִין כַּךְ לֵית לֵיהּ עוֹנְשָׁא כַּגַּנָּב. גַּנָּב, דְּחָשִׁיב לִבְנֵי נָשָׁא, יַתִּיר מִקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִית לֵיהּ עוֹנְשָׁא בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. זַכָּאָה אִיהוּ, מָאן דְּאִשְׁתְּלִים לְתַתָּא, לְהַהוּא עוֹנֶג עִלָּאָה כַּדְקָא חָזֵי.

יוֹמָא דָּא, מִתְעַטְּרָא בְשִׁבְעִין עִטְרִין, וּשְׁמָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, אִשְׁתְּלִים בְּכָל סִטְרִין, וְאִתְנְהִירוּ כֻּלְּהוּ דַרְגִּין, וְכוּלָּא בְּחֶדְוָה דְּבִרְכָּאן, וּבִקְדוּשָׁה עַל קְדוּשָׁה, וְתוֹסֶפֶת דִּקְדוּשָׁה.

לשון הקודש

מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ תַּעֲנִית אַחֶרֶת בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל חֹל, בִּזְמַן שֶׁשּׁוֹרָה עַל הָעוֹלָם אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁל חֹל, וּבָזֶה יֵשׁ לוֹ רְפוּאָה, כֵּיוָן שֶׁלֹּא הֶחֱשִׁיב אֶת רוּחַ הַחֹל. וְסִימָנְךָ – (ויקרא ה) וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל וְגוֹ'. גַּזְלָן אֵינוֹ מַחֲשִׁיב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵינוֹ מַחֲשִׁיב בְּנֵי אָדָם, לָכֵן אֵין לוֹ עֹנֶשׁ כְּגַנָּב. גַּנָּב שֶׁמַּחֲשִׁיב בְּנֵי אָדָם יוֹתֵר מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יֵשׁ לוֹ עֹנֶשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּשְׁלִים לְמַטָּה אֶת אוֹתוֹ עֹנֶג עֶלְיוֹן כָּרָאוּי.

הַיּוֹם הַזֶּה מִתְעַטֵּר בְּשִׁבְעִים עֲטָרוֹת, וְהַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ נִשְׁתַּלֵּם בְּכָל הַצְּדָדִים, וְכָל הַדְּרָגוֹת מוּאָרוֹת, וְהַכֹּל בְּשִׂמְחַת הַבְּרָכוֹת וּבִקְדֻשָּׁה עַל קְדֻשָּׁה וְתוֹסֶפֶת שֶׁל קְדֻשָּׁה.

קְדוּשָׁה דְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא, דָּא אִיהִי קְדֻשָּׁה דְשַׁבָּת בְּרֵאשִׁית. דְּהָא אִתְקַדָּשׁ מִתְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין, וּתְלַת דַּרְגִּין דְּתַפּוּחִין קַדִּישִׁין. וּבְעֵינָן לְאַדְכָּרָא עַל הַאי קְדוּשָׁה, כְּלָלָא דְעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, וְנַיְיחָא בְּרָזָא דִתְלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין, וּתְלַת דַּרְגִּין דְּאִתְכְּלִילָן בְּהוּ, רָזָא דְסַהֲדוּתָא דְעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, דְּהַיְינוּ (בראשית ב) וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם וְגוֹ'. וַיְכַל אֱלֹהִים, דְּאִית בְּסַהֲדוּתָא דָא, תְּלָתִין וַחֲמֵשׁ תֵּיבִין. תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין, וּתְלַת דַּרְגִּין דְּתַפּוּחִין קַדִּישִׁין.

תְּלַת דַּרְגִּין, דְּאִינּוּן: שְׁבִיעִי. שְׁבִיעִי. שְׁבִיעִי. וְאִית בֵּיהּ רָזָא דְעָלְמָא עִלָּאָה, וְרָזָא דְעָלְמָא תַתָּאָה, וְרָזָא דְכָל מְהֵימְנוּתָא. תְּלַת זִמְנִין אֱלֹהִים, חַד, עָלְמָא תַתָּאָה. וְחַד, פַּחַד יִצְחָק. וְחַד, עָלְמָא

לשון הקודש

קְדֻשָּׁה שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת זוֹהִי קְדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבַּת בְּרֵאשִׁית. שֶׁהֲרֵי מִתְקַדֵּשׁ מִשְּׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים, וְשָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת שֶׁל תַּפּוּחִים הַקְּדוֹשִׁים. וּצְרִיכִים לְהַזְכִּיר עַל הַקְּדֻשָּׁה הַזוֹ אֶת כְּלַל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וּמְנוּחָה בְּסוֹד שֶׁל שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם הַשְּׁבִילִים וּשְׁלֹשׁ הַדְּרָגוֹת שֶׁנִּכְלָלוֹת בָּהֶם, סוֹד הָעֵדוּת שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, דְּהַיְנוּ (בראשית ב) וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם וְגוֹ'. וַיְכַל אֱלֹהִים, שֶׁיֵּשׁ בָּעֵדוּת הַזוֹ שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ תֵּבוֹת, שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים עִם שְׁלֹשׁ הַדְּרָגוֹת שֶׁל הַתַּפּוּחִים הַקְּדוֹשִׁים.

שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת, שֶׁהֵן: שְׁבִיעִי. שְׁבִיעִי. שְׁבִיעִי. וְיֵשׁ בּוֹ סוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְסוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְסוֹד כָּל הָאֱמוּנָה. שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֱלֹהִים: אֶחָד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. אֶחָד פַּחַד יִצְחָק. וְאֶחָד

עִלָּאָה קַדִּישָׁא, קֹדֶשׁ קוּדְשִׁין. בָּעֵי בַּר נָשׁ לְמִסְהַד סַהֲדוּתָא דָא, בְּחֶדְוָה, בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא, לְאַסְהֲדָא קַמֵּי מָאֲרֵיהּ דִּמְהֵימְנוּתָא. וְכָל מָאן דְּיַסְהִיד דָּא, וְיִשָּׁוֵי לִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ לְדָא, מְכַפֵּר עַל כָּל חוֹבוֹי.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְרָצָה בָנוּ וְכוּ', הַאי קִידּוּשָׁא אִיהוּ בְּחַד מַתְקְלָא, לְקַבֵּל סַהֲדוּתָא דִּמְהֵימְנוּתָא, וְאִינּוּן תְּלָתִין וַחֲמֵשׁ תֵּיבִין אַחֲרָנִין, כְּמָה דְּאִית בְּוַיְכֻלּוּ. כֹּלָּא סַלְקִין לְשִׁבְעִין תֵּיבִין, לְאִתְעַטְּרָא בְּהוּ שַׁבָּת, דְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּבַר נָשׁ, דִּיְכַוֵּון רְעוּתֵיהּ לְמִלִּין אִלֵּין, לִיקָרָא דְּמָאֲרֵיהּ.

קִידּוּשָׁא דְּיוֹמָא, הָא אוּקְמוּהָ בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן, וְלָא יַתִּיר. דְּהָא יוֹמָא קָאִים לְקַדְּשָׁא לֵיהּ, מַה דְּלֵית הָכִי בְּלֵילְיָא, דְּאֲנָן צְרִיכִין לְקַדְּשָׁא

לשון הקודש

הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ, קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. צָרִיךְ אָדָם לְהָעִיר אֶת הָעֵדוּת הַזּוֹ בְּשִׂמְחָה וּרְצוֹן הַלֵּב, לְהָעִיד לִפְנֵי בַעְלָהּ שֶׁל הָאֱמוּנָה. וְכָל מִי שֶׁמֵּעִיד אֶת זֶה וְיָשִׂים לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ לָזֶה, מְכַפֵּר עַל כָּל חֲטָאָיו.

בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְרָצָה בָנוּ וְכוּ', קִדּוּשׁ זֶה הוּא בְּמִשְׁקָל אֶחָד כְּנֶגֶד עֵדוּת הָאֱמוּנָה, וְהֵם שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ תֵּבוֹת אַחֵרוֹת, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּוַיְכֻלּוּ. הַכֹּל עוֹלֶה לְשִׁבְעִים תֵּבוֹת לְהִתְעַטֵּר בָּהֶם שַׁבָּת שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁיְּכַוֵּן רְצוֹנוֹ לַדְּבָרִים הַלָּלוּ לִכְבוֹד רִבּוֹנוֹ.

קִדּוּשׁ הַיּוֹם, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן, וְלֹא יוֹתֵר. שֶׁהֲרֵי הַיּוֹם עוֹמֵד

לֵיהּ, בְּהָנֵי מִלִּין, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. וְלָא אִתְקַדָּשׁ הַאי לֵילְיָא, אֶלָּא בְּעַמָּא קַדִּישָׁא לְתַתָּא, כַּד שַׁרְיָא עָלַיְיהוּ הַהוּא רוּחָא עִלָּאָה. וַאֲנָן בָּעֵינָן לְקַדְּשָׁא לֵיהּ בִּרְעוּתָא דִלְבָּא, לְכַוְּונָא דַעְתָּא לְהַאי.

וְיוֹמָא אִיהוּ קָא מְקַדְּשָׁא לֵיהּ. וְיִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי בְּצִלּוֹתִין וּבָעוּתִין, וּמִתְקַדְּשִׁין בִּקְדוּשָׁתֵיהּ, בְּהַאי יוֹמָא. זַכָּאִין יִשְׂרָאֵל, עַמָּא קַדִּישָׁא, דְּאַחֲסִינוּ יוֹמָא דָא, אַחֲסָנַת יְרוּתָא לְעָלְמִין.

לְבָתָר דְּנָפִיק שַׁבְּתָא, בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאַפְרָשָׁא, בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל. אֲמַאי. דְּהָא אִתְיְהִיב רְשׁוּ לִמְמָנָן דִּלְתַתָּא לְשַׁלְטָאָה עַל עָלְמָא, וּבְכָל עוֹבָדִין דְּעָלְמָא, לְאַחֲזָאָה יְחוּדָא, בְּאֲתָר קַדִּישָׁא, בִּקְדוּשָׁה עִלָּאָה, וּלְאַפְרָשָׁא לְתַתָּא מִיְּחוּדָא עִלָּאָה, (דף ר"ח ע"א) וּלְבָרְכָא עַל נְהוֹרָא דְּאֶשָּׁא.

לשון הקודש

לְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּלַּיְלָה, שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ בִּדְבָרִים הַלָּלוּ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְלֹא מִתְקַדֵּשׁ הַלַּיְלָה הַזֶּה, אֶלָּא רַק בָּעָם הַקָּדוֹשׁ לְמַטָּה, כְּשֶׁשּׁוֹרָה עֲלֵיהֶם אוֹתָהּ רוּחַ עֶלְיוֹנָה. וְאָנוּ צְרִיכִים לְקַדְּשׁוֹ בִּרְצוֹן הַלֵּב, וּלְכַוֵּן הַדַּעַת לָזֶה. **וְהַיּוֹם** מְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, וְיִשְׂרָאֵל מְקַדְּשִׁים בִּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וּמִתְקַדְּשִׁים בִּקְדֻשָּׁתוֹ בַּיּוֹם הַזֶּה. אַשְׁרֵי יִשְׂרָאֵל הָעָם הַקָּדוֹשׁ שֶׁיָּרְשׁוּ יוֹם הַזֶּה נַחֲלַת יֶרֶשָׁה לְעוֹלָמִים. **אַחַר** שֶׁיּוֹצֵאת שַׁבָּת, צָרִיךְ אָדָם לְהַבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל. לָמָּה? שֶׁהֲרֵי נִתְּנָה רְשׁוּת לַמְמֻנִּים שֶׁלְּמַטָּה לִשְׁלֹט עַל הָעוֹלָם, וּבְכָל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם לְהַרְאוֹת יִחוּד בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ, בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, וּלְהַפְרִיד לְמַטָּה מִיִּחוּד הָעֶלְיוֹן, וּלְבָרֵךְ עַל מְאוֹרֵי הָאֵשׁ.

בְּגִין דְּכָל אֶשִּׁין אַחֲרָנִין, אִתְטְמָרוּ וְאִתְגְּנִיזוּ בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא, בַּר אֵשָׁא חַד דְּקִדּוּשָׁה עִלָּאָה, דְּאִתְגַּלְיָא וְאִתְכְּלִילָא בִּקְדוּשָׁא דְשַׁבְּתָא. וְכַד הַאי אֵשָׁא אִתְגַּלְיָיא, כָּל אֶשִּׁין אַחֲרָנִין אִתְטְמָרוּ, וְאִתְגְּנִיזוּ קַמֵּיהּ. וְהַאי אֵשָׁא, אִיהִי דַּעֲקִידָה דְיִצְחָק, דְּאִתְלַהֲטָא עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא. בְּגִין כַּךְ, כָּעֵי לְבָרְכָא עַל נְהוֹרָא דְאֶשָּׁא. וְהַאי אֵשָׁא, לָא כָּעֵי אֵשָׁא דְחוֹל, אֶלָּא אֵשָׁא דְשַׁבָּת, וְהַאי אֵשָׁא, אִיהוּ אֵשָׁא דְנָפִיק מֵהַהוּא אֶשָּׁא דִלְעֵילָא.

וְדָא אִיהוּ אֵשָׁא דְסָבִיל אֵשָׁא. וְכֵיוָן דְּהַאי אֵשָׁא דְנָפִיק מֵאֶשָּׁא דִלְעֵילָא אִתְבָּרְכָא בִּבְרָכָה דִנְהוֹרָא, כְּדֵין כָּל שְׁאַר אֶשִּׁין אַחֲרָנִין נָפְקִין, וְאִתְמַנָּן בְּדוּכְתַּיְיהוּ, וְאִתְיְיהִיב לוֹן רְשׁוּתָא לְאַנְהָרָא.

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁכָּל הָאִשִּׁים הָאֲחֵרִים נִטְמְנוּ וְנִגְנְזוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, פְּרָט לְאֵשׁ אַחַת שֶׁל קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה שֶׁנִּגְלְתָה וְנִכְלְלָה בִּקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת. וּכְשֶׁהָאֵשׁ הַזּוֹ מִתְגַּלָּה, כָּל יֶתֶר הָאִשּׁוֹת נִטְמָנוֹת וְנִגְנָזוֹת לְפָנֶיהָ. וְהָאֵשׁ הַזּוֹ הִיא שֶׁל עֲקֵדַת יִצְחָק, שֶׁלּוֹהֶטֶת עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל מְאוֹרֵי הָאֵשׁ. וְהָאֵשׁ הַזּוֹ לֹא צְרִיכָה אֵשׁ שֶׁל חֹל, אֶלָּא אֵשׁ שֶׁל שַׁבָּת, וְהָאֵשׁ הַזּוֹ הִיא אֵשׁ שֶׁיּוֹצֵאת מֵאוֹתָהּ הָאֵשׁ שֶׁלְּמַעְלָה.

וְזוֹהִי אֵשׁ שֶׁסּוֹבֶלֶת אֵשׁ. וְכֵיוָן שֶׁהָאֵשׁ הַזּוֹ שֶׁיּוֹצֵאת מֵהָאֵשׁ שֶׁלְּמַעְלָה מִתְבָּרֶכֶת בְּבִרְכַּת הָאוֹר, אָז כָּל שְׁאָר הָאִשּׁוֹת הָאֲחֵרוֹת יוֹצְאוֹת וְנִתְמַנּוֹת בִּמְקוֹמָן, וְנִתֶּנֶת לָהֶן רְשׁוּת לְהָאִיר.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּקָא מְבָרְכִין עַל אֵשָׁא, אִזְדַּמְּנָן אַרְבַּע רְתִיכִין, אַרְבַּע מַשְׁרְיָין לְתַתָּא, לְאַנְהָרָא מֵהַהוּא אֵשָׁא מְבָרְכָא, וְאִינּוּן אִקְרוּן מְאוֹרֵי הָאֵשׁ. בְּגִין כַּךְ, בָּעֵינָן לְאַכְפְּיָא אַרְבַּע אֶצְבְּעָאן דִּידָא דִימִינָא, וּלְאַנְהֲרָא לוֹן מִגּוֹ הַהוּא נְהוֹרָא דִשְׁרָגָא דְמִתְבָּרְכָא.

וְאִינּוּן אֶצְבְּעָאן, רֶמֶז לְאִינּוּן מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, דִּנְהִירֵי וְשַׁלְטֵי מֵהַהוּא נְהוֹרָא דִשְׁרָגָא דְמִתְבָּרְכָא. וּבְגִין דְּאִינּוּן דַּרְגִּין לְתַתָּא, כַּד אַחְזֵי בַּר נָשׁ אֶצְבְּעָאן קַמֵּי הַהוּא נְהוֹרָא דִשְׁרָגָא, בָּעֵי לְאַכְפְּיָא לוֹן קַמֵּיהּ, בְּגִין דְּהַהוּא נְהוֹרָא שַׁלְטָא עָלַיְיהוּ, וְאִינּוּן נָהֲרִין מִגֵּיהּ.

בִּשְׁאַר בִּרְכָאן בָּעֵינָן לְזַקְפָּא לוֹן לְאֶצְבְּעָאן, בְּגִין לְאַחֲזָאָה קְדֻשָּׁה עִלָּאָה, דְּדַרְגִּין עִלָּאִין, דְּשַׁלְטִין עַל כֹּלָּא, דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא אִתְעַטָּר בְּהוּ

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁמְּבָרְכִים עַל הָאֵשׁ, מִזְדַּמְּנוֹת אַרְבַּע מֶרְכָּבוֹת, אַרְבַּע מַחֲנוֹת לְמַטָּה, לְהָאִיר מֵאוֹתָהּ אֵשׁ מְבֹרֶכֶת, וְהֵם נִקְרָאִים מְאוֹרֵי הָאֵשׁ. מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לִכְפֹּף אַרְבַּע אֶצְבָּעוֹת שֶׁל יַד יָמִין, וּלְהָאִיר לָהֶם מִתּוֹךְ אוֹתוֹ אוֹר הַנֵּר שֶׁמִּתְבָּרֵךְ.

וְאוֹתָן אֶצְבָּעוֹת רֶמֶז לְאוֹתָם מְאוֹרֵי הָאֵשׁ שֶׁמְּאִירִים וְשׁוֹלְטִים מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל הַנֵּר שֶׁמִּתְבָּרֵךְ. וּמִשּׁוּם שֶׁהֵן דְּרָגוֹת שֶׁלְּמַטָּה, כְּשֶׁמַּרְאֶה אָדָם הָאֶצְבָּעוֹת לִפְנֵי אוֹתוֹ אוֹר הַנֵּר, צָרִיךְ לְכָפְּפָם לְפָנָיו, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ אוֹר שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, וְהֵם מְאִירִים מִמֶּנּוּ.

בִּשְׁאָר הַבְּרָכוֹת צָרִיךְ לִזְקוֹף אֶת הָאֶצְבָּעוֹת כְּדֵי לְהַרְאוֹת קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה

וְאִתְקַדָּשׁ בְּהוּ, וְאִתְבָּרְכָן כֻּלְּהוּ דַּרְגִּין כַּחֲדָא, וְנָהֲרִין מִגּוֹ בּוּצִינָא עִלָּאָה דְּכֹלָּא, וּבְגִין כָּךְ בָּעֵינָן לְזַקְפָּא לוֹן לְעֵילָּא. וְהָכָא בָּעֵינָן לְאַכְפְּיָיא אֶצְבְּעָאן קָמֵי שַׁרְגָּא, בְּגִין לְאַחֲזָאָה דַּרְגִּין דִּלְתַתָּא, דְּנָהֲרִין מִגּוֹ בּוּצִינָא דִּלְעֵילָּא, וּמֵהָכָא שַׁלְטִין וְנָהֲרִין מִנָּהּ, וְאִינּוּן מְאוֹרֵי הָאֵשׁ.

בְּכָל יוֹמָא אֲנָן מְבָרְכֵינָן מְאוֹרֵי אוֹר, דְּאִינּוּן נְהוֹרִין עִלָּאִין, דְּקַיְּימָן בְּהַהוּא אוֹר קַדְמָאָה, וְאִתְבָּרְכָן כֻּלְּהוּ דַּרְגִּין, וְנָהֲרִין כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא, מִגּוֹ בּוּצִינָא עִלָּאָה. וְהָנֵי אִקְרוּן מְאוֹרֵי הָאֵשׁ. וּבְגִינֵי רָזָא דָא, מְבָרְכִין בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ.

וְאִי תֵּימָא, אֲמַאי בּוֹרֵא, וְלָא אָמְרוּ מֵאִיר מְאוֹרֵי הָאֵשׁ. הוֹאִיל וְקָא נַהֲרִין מֵהַהוּא אֵשׁ, מֵהַהוּא בּוּצִינָא מְבָרְכָא. אֶלָּא כֵּיוָן דְּעָאל שַׁבְּתָא,

לשון הקודש

שֶׁל הַדְּרָגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁשּׁוֹלְטוֹת עַל הַכֹּל, שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הִתְעַטֵּר בָּהֶן וְהִתְקַדֵּשׁ בָּהֶן, וְכָל הַדְּרָגוֹת מִתְבָּרְכוֹת כְּאֶחָד, וּמְאִירִים מִתּוֹךְ הַמְּנוֹרָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הַכֹּל, וּמִשּׁוּם כָּךְ צְרִיכִים לְזָקְפָם לְמַעְלָה. וְכָאן צָרִיךְ לְכוֹפֵף אֶת הָאֶצְבָּעוֹת לִפְנֵי הַנֵּר כְּדֵי לְהַרְאוֹת אֶת הַדְּרָגוֹת שֶׁלְּמַטָּה שֶׁמְּאִירִים מִתּוֹךְ הַמָּאוֹר הָעֶלְיוֹן, וּמִכָּאן שׁוֹלְטִים וּמְאִירִים מִמֶּנָּה, וְהֵם מְאוֹרֵי הָאֵשׁ.

בְּכָל יוֹם אָנוּ מְבָרְכִים מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁהֵם אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁעוֹמְדִים בְּאוֹתוֹ אוֹר רִאשׁוֹן, וְכָל הַדְּרָגוֹת מִתְבָּרְכוֹת וּמְאִירוֹת כֻּלָּן כְּאַחַת מִתּוֹךְ הַמָּאוֹר הָעֶלְיוֹן, וְאֵלֶּה נִקְרָאִים מְאוֹרֵי הָאֵשׁ. וּמִשּׁוּם הַסּוֹד הַזֶּה מְבָרְכִים בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ.

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה בּוֹרֵא, וְלֹא אוֹמְרִים מֵאִיר מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, הוֹאִיל וּמְאִירִים מֵאוֹתָהּ הָאֵשׁ, מֵאוֹתָהּ מְנוֹרָה מְבֹרֶכֶת?

כָּל אִינּוּן דַּרְגִּין דִּלְתַתָּא, וְכָל אִינּוּן דְּנָהֲרִין וְשַׁלְטִין, כֻּלְּהוּ עָאלִין וְאִתְכְּלִילוּ בְּהַאי שַׁרְגָּא, וְאִתְטַמָּרוּ וְאִתְגְּנִיזוּ, וְאִתְנְטָרוּ בֵּיהּ, וְלָא יִתְחַזּוּן בֵּיהּ, אֶלָּא הַהִיא נְקוּדָה בִּלְחוֹדָהָא, וְכֻלְּהוּ אִתְטְמָרוּ בְּגַוָּוהּ, כָּל יוֹמָא דְשַׁבְּתָא.

כֵּיוָן דְּנָפַק שַׁבְּתָא, אַפִּיק לוֹן לְכָל חַד וְחַד, כְּאִילוּ הַהִיא שַׁעֲתָא אִתְבְּרִיאוּ, וְנַפְקוּ כֻּלְּהוּ וְאִתְבְּרִיאוּ כְּמִלְּקַדְמִין, וְאִתְמְנִיאוּ עַל דּוּכְתַּיְיהוּ לְשַׁלְטָאָה כְּדֵין אִתְבָּרְכָא הַאי שַׁרְגָּא, וְאִתְכַּפְיָין קַמֵּיהּ, לְאַנְהָרָא. כֵּיוָן דְּנָהֲרִין, כְּדֵין אִתְמְנוּן כָּל חַד וְחַד עַל דּוּכְתֵּיהּ.

כְּגַוְונָא דָּא, אִינּוּן דַּרְגִּין עִלָּאִין, דְּאִקְרוּן מְאוֹרֵי אוֹר, שַׁלְטִין בִּימָמָא, וְנָהֲרִין מִגּוֹ בּוּצִינָא עִלָּאָה. בְּשַׁעֲתָא דְרָמַשׁ לֵילְיָא, הַהוּא בּוּצִינָא עִלָּאָה

לשון הקודש

אֶלָּא, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנֶסֶת שַׁבָּת, כָּל אוֹתָן הַדַּרְגּוֹת שֶׁלְּמַטָּה וְכָל אוֹתָם שֶׁמְּאִירִים וְשׁוֹלְטִים, כֻּלָּם נִכְנָסִים וְנִכְלָלִים בַּנֵּר הַזֶּה, וְנִטְמָנִים וְנִגְנָזִים וְנִשְׁמָרִים בּוֹ וְלֹא נִרְאִים בּוֹ, אֶלָּא רַק אוֹתָהּ נְקֻדָּה לְבַדָּהּ, וְכֻלָּם נִטְמְנוּ בְּתוֹכָהּ בְּכָל יוֹם הַשַּׁבָּת.

כֵּיוָן שֶׁיּוֹצֵאת הַשַּׁבָּת, הוּא מוֹצִיא אוֹתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּאִלּוּ נִבְרְאוּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, וְכֻלָּם יָצְאוּ וְנִבְרְאוּ כְּמִקֹּדֶם וְהִתְמַנּוּ עַל מְקוֹמָם לִשְׁלֹט, וְאָז הַנֵּר הַזֶּה מִתְבָּרֵךְ, וְנִכְנָעִים לְפָנָיו לְהָאִיר. כֵּיוָן שֶׁמְּאִירִים, אָז הֵם מִתְמַנִּים כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל מְקוֹמוֹ.

כְּמוֹ זֶה אוֹתָן דַּרְגּוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת מְאוֹרֵי אוֹר, שׁוֹלְטוֹת בַּיּוֹם וּמְאִירוֹת מִתּוֹךְ הַמָּאוֹר הָעֶלְיוֹן. בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹרֵד

כְּנִישׁ לוֹן, וְאָעִיל לוֹן בְּגַוֵּיהּ, עַד דְּנָהִיר יְמָמָא. כֵּיוָן דִּמְבָרְכִין יִשְׂרָאֵל עַל נְהוֹרָא בִּימָמָא, כְּדֵין אַפִּיק לוֹן בִּשְׁלִימוּ דִּנְהוֹרָא. וְעַל דָּא מְבָרְכִין יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת, וְלָא אַמְרֵי בּוֹרֵא, (ס"א אֶלָּא יוֹצֵר) וְהָכָא בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ. בְּגִין דְּאִינּוּן דַּרְגִּין לְתַתָּא.

וְכֹלָּא אִיהוּ רָזָא דְּאֶצְבְּעָאן, בְּהוּ רָמִיז דַּרְגִּין עִלָּאִין, וְדַרְגִּין תַּתָּאִין. דַּרְגִּין עִלָּאִין אִשְׁתְּמוֹדְעָאן, בִּזְקִיפוּ דְּאֶצְבְּעָאן לְעֵילָא. וּבִזְקִיפוּ דְּאֶצְבְּעָאן, אִתְבָּרְכָן דַּרְגִּין עִלָּאִין, וְדַרְגִּין תַּתָּאִין כַּחֲדָא. וּבִמְאִיכוּ דְּאֶצְבְּעָאן, אִתְבָּרְכָן לְאַנְהָרָא דַּרְגִּין תַּתָּאִין לְחוֹדַיְיהוּ.

וְרָזָא דָּא, טוּפְרֵי דַּאֲחוֹרֵי אֶצְבְּעָאן. וְאֶצְבְּעָאן לְחוֹדַיְיהוּ לְגוֹ. טוּפְרֵי דַּאֲחוֹרֵי אֶצְבְּעָאן, אִינּוּן אַנְפִּין אַחֲרָנִין, דְּאִצְטְרִיכוּ לְאַנְהָרָא מִגּוֹ הַהוּא

לשון הקודש

הַלַּיְלָה, אוֹתוֹ מָאוֹר עֶלְיוֹן כּוֹנֵס אוֹתָם וּמַכְנִיס אוֹתָם לְתוֹכוֹ עַד שֶׁמֵּאִיר הַיּוֹם. כֵּיוָן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְבָרְכִים עַל הָאוֹר בַּיּוֹם, אָז מוֹצִיא אוֹתָם בִּשְׁלֵמוּת הָאוֹר, וְלָכֵן מְבָרְכִים יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת וְלֹא אוֹמְרִים בּוֹרֵא (אֶלָּא יוֹצֵר). וְכָאן בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, מִשּׁוּם אוֹתָן הַדַּרְגּוֹת שֶׁלְּמַטָּה.

וְהַכֹּל הוּא סוֹד הָאֶצְבָּעוֹת, בָּהֶן רְמוּזוֹת הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְהַדַּרְגּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת. הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת נוֹדָעוֹת בִּזְקִיפַת הָאֶצְבָּעוֹת לְמַעְלָה, וּבִזְקִיפַת הָאֶצְבָּעוֹת מִתְבָּרְכוֹת הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְהַדַּרְגּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת כְּאֶחָד, וּבְהַנְמָכַת הָאֶצְבָּעוֹת מִתְבָּרְכִים לְהָאִיר הַדַּרְגּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת לְבַדָּן.

וְהַסּוֹד הַזֶּה, הַצִּפָּרְנַיִם שֶׁל אֲחוֹרֵי הָאֶצְבָּעוֹת. וְהָאֶצְבָּעוֹת לְבַדָּן לִפְנִים. הַצִּפָּרְנַיִם שֶׁל אֲחוֹרֵי הָאֶצְבָּעוֹת הֵם פָּנִים

שְׁרָגָא, וְאִינּוּן אַנְפִּין דְּאִקְרוּן (דף ר"ח ע"ב) אֲחוֹרַיִים. אֶצְבְּעָאן לְגוֹ בְּלָא טוּפְרִין, אִלֵּין אִינּוּן אַנְפִּין פְּנִימָאִן אִתְכַּסְיָין. וְרָזָא דָא, (שמות לג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי. אִלֵּין אֲחוֹרֵי, אֶצְבְּעָאן, לַאֲחוֹרָא בְּטוּפְרֵיהוֹן. וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ, אִלֵּין אֶצְבְּעָאן לְגוֹ, בְּלָא טוּפְרִין, דְּאִינּוּן אַנְפִּין פְּנִימָאִין.

וְכַד מְבָרְכִינָן עַל שְׁרָגָא, בָּעֵי לְאַחֲזָאָה אֲחוֹרֵי אֶצְבְּעָאן בְּטוּפְרִין, לְאִתְנַהֲרָא מִגּוֹ הַהוּא שְׁרָגָא, וּפְנִימָאֵי דְּאֶצְבְּעָאן, לָא אִצְטְרִיכוּ לְאַכְפָּיָא (נ"א לְאַחֲזָאָה) לוֹן לְאִתְנַהֲרָא מִגּוֹ הַהוּא שְׁרָגָא, דְּהָא אִינּוּן לָא נַהֲרִין, אֶלָּא מִגּוֹ שְׁרָגָא עִלָּאָה דְּלְעֵילָּא לְעֵילָּא, דְּאִיהִי טְמִירָא וּגְנִיזָא דְּלָא אִתְגַּלְיָיא כְּלַל. וְאִינּוּן לָא נַהֲרִין מִגּוֹ שְׁרָגָא דְּאִתְגַּלְיָא כְּלַל, בְּגִין כַּךְ בָּעֵי לְאַחֲזָאָה אֲחוֹרֵי אֶצְבְּעָאן בְּטוּפְרִין.

לשון הקודש

אֲחֵרוֹת שֶׁצְּרִיכוֹת לְהָאִיר מִתּוֹךְ אוֹתוֹ נֵר, וְאוֹתָם פָּנִים שֶׁנִּקְרָאִים אֲחוֹרַיִם. הָאֶצְבָּעוֹת לִפְנִים בְּלִי צִפָּרְנַיִם, אֵלּוּ הֵן הַפָּנִים הַפְּנִימִיִּים הַמְכֻסִּים. וְסוֹד זֶה – (שמות לג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי. אֵלֶּה אֲחוֹרֵי הָאֶצְבָּעוֹת לְאָחוֹר בְּצִפָּרְנֵיהֶן. וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ, אֵלֶּה הָאֶצְבָּעוֹת לִפְנִים בְּלִי צִפָּרְנַיִם, שֶׁהֵן הַפָּנִים הַפְּנִימִיִּים.

וּכְשֶׁמְּבָרְכִים עַל הַנֵּר, צָרִיךְ לְהַרְאוֹת אֶת אֲחוֹרֵי הָאֶצְבָּעוֹת בַּצִּפָּרְנַיִם, לְקַבֵּל אוֹר מִתּוֹךְ אוֹתוֹ הַנֵּר, וְאֶת פָּנִים הָאֶצְבָּעוֹת לֹא צָרִיךְ לִכְפּוֹת (לְהַרְאוֹת) אוֹתָן שֶׁיָּאִירוּ מִתּוֹךְ אוֹתוֹ נֵר, שֶׁהֲרֵי אֵינָן מְאִירוֹת אֶלָּא מִתּוֹךְ הַנֵּר הָעֶלְיוֹן שֶׁלְּמַעְלָה לְמַעְלָה, שֶׁהוּא טָמִיר וְגָנוּז וְשֶׁלֹּא נִגְלָה כְּלָל. וְאֵינָן מְאִירוֹת מִתּוֹךְ נֵר שֶׁגָּלוּי כְּלָל. מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְהַרְאוֹת אֶת אֲחוֹרֵי הָאֶצְבָּעוֹת בַּצִּפָּרְנַיִם, וְאֶת

וּפְנִימָאֵי דְּאֶצְבְּעָאן, לָא בָעֵי לְאַחֲזָאָה קַמֵּי הַאי שְׁרָגָא. טְמִירִין אִינּוּן, וּבְטְמִירוּ אִתְנַהֲרִין. פְּנִימָאִין אִינּוּן, וּמִפְּנִימָאָה אִתְנַהֲרָן. עִלָּאִין אִינּוּן, וּמֵעִלָּאָה אִתְנַהֲרָן. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

וּבָעֵי לְאָרְחָא בְּבוּסְמִין, כַּד נָפִיק שַׁבְּתָא, עַל דְּאִסְתַּלָּק הַהוּא רוּחָא, וְנַפְשָׁא דְּבַר נָשׁ אִשְׁתְּאָרַת בְּעַרְטוּלָא, (ס"א אִשְׁתְּנֵית בְּקַרְטוּפָּא) **בְּגִין הַהוּא סְלִיקוּ, דְּאִסְתַּלָּק רוּחָא מִנֵּיהּ וְהָא אוּקְמוּהָ.**

כְּתִיב (בראשית כז) **וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ וְגוֹ'. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ וְאִתְּמַר, אֲבָל תָּא חֲזֵי, רֵיחָא אִיהוּ קִיּוּמָא דְּנַפְשָׁא, בְּגִין דְּאִיהוּ מִלָּה דְּאָעִיל לְנַפְשָׁא, וְלָא לְגוּפָא. תָּא חֲזֵי, כְּתִיב וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו, הָא אוּקְמוּהָ, אִינּוּן לְבוּשֵׁי דְּאָדָם**

לשון הקודש

פְּנִים הָאֶצְבָּעוֹת לֹא צָרִיךְ לְהַרְאוֹת לִפְנֵי הַנֵּר הַזֶּה. טְמִירוֹת הֵן, וּבַסֵּתֶר הֵן מְאִירוֹת. פְּנִימִיּוֹת הֵן, וּמִפְּנִימִיִּים מְאִירוֹת. עֶלְיוֹנוֹת הֵן, וּמֵעֶלְיוֹנִים הֵן מְאִירוֹת. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

וְצָרִיךְ לְהָרִיחַ בִּבְשָׂמִים כְּשֶׁיּוֹצֵאת שַׁבָּת עַל שֶׁהִסְתַּלְּקָה אוֹתָהּ רוּחַ, וְנֶפֶשׁ הָאָדָם נִשְׁאֶרֶת עֲרֻמָּה (מִשְׁתַּנֵּית בִּבְקָעִים) מִשּׁוּם אוֹתוֹ סִלּוּק שֶׁהִסְתַּלְּקָה הָרוּחַ מִמֶּנּוּ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

כָּתוּב (בראשית כז) וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ וְנִתְבָּאֵר. אֲבָל בּא וּרְאֵה, הָרֵיחַ הוּא קִיּוּם הַנֶּפֶשׁ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא דָּבָר שֶׁנִּכְנָס לַנֶּפֶשׁ וְלֹא לַגּוּף. בּא וּרְאֵה, כָּתוּב וַיָּרַח אֶת רֵיחַ

קַדְמָאָה הֲווֹ, דְּיָהַב לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַלְבָּשָׁא לוֹן.

בְּגִין דְּהָא כַּד חָב אָדָם, אִתְעָדֵי מִנֵּיהּ הַהוּא לְבוּשָׁא יַקִּירָא, דְּאִתְלָבַּשׁ בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא, כַּד אָעִיל לֵיהּ בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. וּלְבָתַר דְּחַב, אַלְבִּישׁ לֵיהּ בִּלְבוּשָׁא אַחֲרָא, לְבוּשָׁא קַדְמָאָה, דְּאִתְלָבַּשׁ בֵּיהּ אָדָם בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, אִיהוּ הֲוָה (מֵאִינּוּן מַלְבּוּשִׁין) מֵאִינּוּן רְתִיכִין, דְּאִקְרוּן אֲחוֹרַיִים, וְאִינּוּן לְבוּשִׁין דְּאִקְרוּן לְבוּשֵׁי טוּפְרָא.

וְכַד הֲוָה בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, כָּל אִינּוּן רְתִיכִין, וְכָל אִינּוּן מַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין, כֻּלְּהוּ סָחֲרִין לֵיהּ לְאָדָם, וְאִתְנְטִיר מִכֹּלָּא, וְלָא הֲוָה יְכִיל מִלָּה בִישָׁא לְאִתְקָרְבָא בַהֲדֵיהּ. כֵּיוָן דְּחַב, וְאִתְעַדּוּ מִנֵּיהּ אִינּוּן לְבוּשִׁין, (ס"א וְאִתְלָבַּשׁ בִּלְבוּשִׁין דְּחוֹל מִמִּלִּין כוּ') דְּחִיל מִמִּלִּין בִּישִׁין, וְרוּחִין בִּישִׁין, וְאִסְתָּלָקוּ מִנֵּיהּ אִינּוּן מַשְׁרְיָין

לשון הקודש

בְּגָדָיו, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ שֶׁאֵלּוּ הָיוּ אוֹתָם לְבוּשֵׁי אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנָּתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְלָבְשָׁם.

מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁחָטָא אָדָם, הֶעֱבַר מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ לְבוּשׁ נִכְבָּד שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ בָּרִאשׁוֹנָה כְּשֶׁהִכְנִיסוֹ לְגַן עֵדֶן, וְאַחַר שֶׁחָטָא הִלְבִּישׁ אוֹתוֹ בִּלְבוּשׁ אַחֵר. הַלְּבוּשׁ הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ אָדָם בְּגַן עֵדֶן, הוּא הָיָה (מֵאוֹתָם מַלְבּוּשִׁים) מֵאוֹתָן מֶרְכָּבוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ אֲחוֹרַיִם, וְאוֹתָם לְבוּשִׁים שֶׁנִּקְרְאוּ לְבוּשֵׁי צִפֹּרֶן.

וּכְשֶׁחָיָה בְּגַן עֵדֶן, כָּל אוֹתָן מֶרְכָּבוֹת וְכָל אוֹתָם מַחֲנוֹת קְדוֹשִׁים, כֻּלָּם הִקִּיפוּ אֶת אָדָם, וְנִשְׁמַר מֵהַכֹּל, וְלֹא הָיָה יָכוֹל דָּבָר רַע לִקְרַב אֵלָיו. וְכֵיוָן שֶׁחָטָא וְהָעֱבִרוּ מִמֶּנּוּ אוֹתָם לְבוּשִׁים, (וְהִתְלַבֵּשׁ

קַדִּישִׁין, וְלָא אִשְׁתָּאֲרוּ בֵּיהּ, אֶלָּא אִינּוּן רָאשֵׁי טוּפְּרֵי דְּאֶצְבְּעָאן, דְּסַחֲרִין לוֹן לְטוּפְּרִין סָחְרָנוּ דְּזוּהֲמָא אַחֲרָא.

וּבְגִין כַּךְ, לָא לִיבְעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְרַבָּאָה אִינּוּן טוּפְּרִין דְּזוּהֲמָא, דְּהָא כְּמָה דְּאַסְגִּיאוּ, הָכִי נָמֵי אַסְגֵּי עֲלֵיהּ קִסְטוּרָא, וְיִדְאַג בְּכָל יוֹמָא, וּבָעֵי לְסַפְּרָא לוֹן, וְלָא יִרְמֵי לוֹן, דְּלָא יַעְבִּיד קְלָנָא בְּהַהוּא אֲתָר, דְּיָכִיל הַהוּא בַּר נָשׁ לְאַתְּזָקָא. וְכֹלָּא כְּגַוְונָא עִלָּאָה. דְּהָא לְכֻלְּהוּ אַחוֹרַיִים, סַחֲרָא סִטְרָא אַחֲרָא, וְלָא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ בַּאֲתָר דְּעָלְמָא.

לְבָתָר עֲבַד לֵיהּ לְאָדָם, לְבוּשִׁין אַחֲרָנִין, מִטַּרְפֵּי אִילָנִין דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן דְּאַרְעָא. דְּהָא בְּקַדְמִיתָא הֲווֹ אִינּוּן לְבוּשִׁין, מֵאִינּוּן אַחוֹרַיִים דְּגִנְתָּא דִּלְעֵילָא, וְהַשְׁתָּא מִגִּנְתָּא דְּאַרְעָא, וְנַפְקֵי

לשון הקודש

בִּלְבוּשֵׁי חֹל מִדְּבָרִים) פָּחַד מִדְּבָרִים רָעִים וְרוּחוֹת רָעוֹת, וְהִסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ אוֹתָם מַחֲנוֹת קְדוֹשִׁים. וְלֹא נִשְׁאֲרוּ בוֹ אֶלָּא אוֹתָם רָאשֵׁי צִפָּרְנֵי הָאֶצְבָּעוֹת שֶׁסּוֹבְבִים אֶת הַצִּפָּרְנַיִם סָבִיב זֻהֲמָה אַחֶרֶת.

וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא צָרִיךְ לְאָדָם לְגַדֵּל אוֹתָן צִפָּרְנַיִם שֶׁל זֻהֲמָה, שֶׁהֲרֵי כַּמָּה שֶׁמִּתְרַבּוֹת, כָּךְ גַּם מַרְבֶּה עָלָיו זֻהֲמָה, וְיִדְאַג בְּכָל יוֹם וְצָרִיךְ לִגְזֹר אוֹתָן, וְלֹא יִזְרֹק אוֹתָן, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה קָלוֹן בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, שֶׁיָּכוֹל אוֹתוֹ אָדָם לְהִנָּזֵק. וְהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. שֶׁהֲרֵי לְכָל אַחוֹרַיִם מַקִּיף הַצַּד הָאַחֵר, וְלֹא צְרִיכִים אוֹתוֹ בַּמָּקוֹם שֶׁל הָעוֹלָם.

אַחַר כָּךְ עָשָׂה לְאָדָם לְבוּשִׁים אֲחֵרִים מֵהֶעָלִים שֶׁל עֲצֵי גַּן הָעֵדֶן שֶׁבָּאָרֶץ. שֶׁהֲרֵי בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹתָם לְבוּשִׁים מֵאוֹתָם אַחוֹרַיִם שֶׁל הַגָּן שֶׁלְּמַעְלָה,

מִגִּנְתָּא. וְאִינּוּן לְבוּשִׁין הֲווֹ סַלְקִין רֵיחִין וּבוֹסְמִין דְּגִנְתָּא, דְּנַפְשָׁא מִתְיַישְׁבָא בְּהוּ, וְחַדֵּי בְּהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרֲכֵהוּ, דְּהָא אִתְיַישְׁבָא נַפְשֵׁיהּ וְרוּחֵיהּ דְּיִצְחָק בְּהַהוּא רֵיחָא.

בְּגִין דָּא כַּד נָפַק שַׁבְּתָא, בָּעֵי לְאָרְחָא בְּבוֹסְמִין, לְאִתְיַשְׁבָא נַפְשֵׁיהּ בְּהַהוּא רֵיחָא, עַל הַהוּא רֵיחָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא דְּאִסְתַּלָּק מִינָּהּ. וְהַהוּא רֵיחָא מְעַלְיָא דְּבוֹסְמִין אִיהוּ הֲדַס. דְּהָא קִיּוּמָא דַּאֲתָר קַדִּישָׁא דְּנִשְׁמָתִין נָפְקִין מִנֵּיהּ, הֲדַס אִיהוּ. וְדָא אִיהוּ קִיּוּמָא דְנַפְשָׁא, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, לְאִתְקַיְּמָא מֵהַהוּא עִרְטוּלָא דְּאִשְׁתְּאָרַת.

כַּד נָפַק שַׁבְּתָא, אִתְלַבָּשׁ אָדָם, בְּאִינּוּן לְבוּשִׁין דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן דְּאַרְעָא, דְּסַלְקִין רֵיחִין וּבוֹסְמִין, לְקַיְּמָא נַפְשֵׁיהּ, עַל הַהוּא רוּחָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה

לשון הקודש

וְעַכְשָׁו מֵהַגָּן שֶׁל הָאָרֶץ, וְיָצְאוּ מֵהַגָּן. וְאוֹתָם לְבוּשִׁים הָיוּ מַעֲלִים רֵיחוֹת וּבְשָׂמִים שֶׁל הַגָּן שֶׁהַנֶּפֶשׁ מִתְיַשֶּׁבֶת בָּהֶם וּשְׂמֵחָה בָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרֲכֵהוּ, שֶׁהֵרֵי הִתְיַשְּׁבָה נַפְשׁוֹ וְרוּחוֹ שֶׁל יִצְחָק בְּאוֹתוֹ רֵיחַ.

מִשּׁוּם כָּךְ, כְּשֶׁיּוֹצֵאת שַׁבָּת, צָרִיךְ לְהָרִיחַ בַּבְּשָׂמִים לְיַשֵּׁב אֶת נַפְשׁוֹ בְּאוֹתוֹ רֵיחַ עַל אוֹתוֹ רֵיחַ עֶלְיוֹן קָדוֹשׁ שֶׁהִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ, וְאוֹתוֹ רֵיחַ הַמְּעֻלֶּה שֶׁבַּבְּשָׂמִים הוּא הֲדַס, שֶׁהֵרֵי קִיּוּם הַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאוֹת הַנְּשָׁמוֹת הוּא הֲדַס. וְזֶהוּ קִיּוּם הַנֶּפֶשׁ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, כְּדֵי לְהִתְקַיֵּם מֵאוֹתָהּ הִתְעָרְטְלוּת שֶׁנִּשְׁאֲרָה.

כְּשֶׁיּוֹצֵאת הַשַּׁבָּת, הִתְלַבֵּשׁ אָדָם בְּאוֹתָם לְבוּשֵׁי גַּן עֵדֶן שֶׁל הָאָרֶץ שֶׁמַּעֲלִים רֵיחַ וּבְשָׂמִים, לְקַיֵּם אֶת הַנֶּפֶשׁ עַל אוֹתָהּ רוּחַ קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה נִכְבָּדָה

יַקִּירָא דְּאִסְתַּלָּק מִנֵּיהּ. וַהֲדַם אִיהוּ קִיּוּמָא דְּנַפְשָׁא וַדַּאי. כְּגַוְונָא עִלָּאָה, דְּאִתְקַיְּימָא קִיּוּמָא דְּנַפְשָׁא.

הַהוּא רוּחָא עִלָּאָה דְּנָחִית עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ בְּחֵדוּ, וְחַדֵּי לְנַפְשֵׁיהּ, כְּדֵין קַיְּימָא נַפְשָׁא דְּבַר נָשׁ, כְּגַוְונָא דְּעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּזַמִּין (דף ר"ט ע"א) לְאִתְהַנָּאָה מִנֵּיהּ, כְּמָה דְּבַר נָשׁ, אַהֲנֵי לְהַאי רוּחָא בְּעָלְמָא דָּא. הָכִי הַהוּא רוּחָא אַהֲנֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְעָלְמָא דְּאָתֵי, דִּכְתִיב, (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ' וְגוֹ'. וּכְתִיב וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ. כְּמָה דְּבַר נָשׁ, רַוֵּי לְהַהוּא עִנּוּגָא, וְאַהֲנֵי לֵיהּ, הָכִי נָמֵי אִיהוּ רַוֵּי לֵיהּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי. כְּדֵין כַּד בַּר נָשׁ זָכֵי, וְאַשְׁלִים שְׁלִימוּ דִּיקָרָא דְּשַׁבְּתָא כִּדְקָאָמְרָן, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאֵרֵי עָלֵיהּ וְאָמַר, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

לשון הקודש

שֶׁהִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ. וַהֲדַם הוּא וַדַּאי קִיּוּם הַנֶּפֶשׁ, כְּדֶגְמָא עֶלְיוֹנָה, שֶׁהִתְקַיְּמָה קִיּוּם הַנֶּפֶשׁ.

אוֹתָהּ רוּחַ עֶלְיוֹנָה שֶׁיּוֹרֶדֶת עַל אָדָם בְּשִׂמְחָה וּמְשַׂמַּחַת אֶת נַפְשׁוֹ, אָז עוֹמֶדֶת נֶפֶשׁ הָאָדָם כְּמוֹ הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁעָתִיד לֵהָנוֹת מִמֶּנּוּ. כְּמוֹ שֶׁאָדָם מְהַנֶּה אֶת הָרוּחַ הַזּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ אוֹתָהּ רוּחַ מְהַנָּה אוֹתוֹ לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' וְגוֹ'. וְכָתוּב וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ. כְּמוֹ שֶׁאָדָם מַרְוֶה אֶת אוֹתוֹ עֹנֶג וּמְהַנֶּה אוֹתוֹ, כָּךְ גַּם הוּא מַרְוֶה אוֹתוֹ לָעוֹלָם הַבָּא. אָז כְּשֶׁהָאָדָם זוֹכֶה וּמַשְׁלִים אֶת שְׁלֵמוּת כְּבוֹד שַׁבָּת כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹרֵא עָלָיו וְאוֹמֵר, (שם מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

קָם רִבִּי אַבָּא, וּשְׁאַר חַבְרַיָּיא, וְנַשְׁקוּ רֵישֵׁיהּ. בָּכוּ וְאָמְרוּ, זַכָּאָה חוּלָקָנָא דְּאָרְחָא דָּא זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָקָבְלָן. אָמַר רִבִּי אַבָּא, לִי זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָרְחָא דָּא, בְּגִין לְאִתְחַבְּרָא עִמְּכוֹן. זַכָּאָה אִיהוּ חוּלָקִי, דְּזָכֵינָא לְאָרְחָא דָּא.

אָמַר לְהוּ, אֵימָא לְכוּ מַה דַּחֲמֵינָא, יוֹמָא דָּא נָפַקְנָא לְאָרְחָא, וַחֲמֵינָא נְהוֹרָא חָדָא, וְאִתְפְּלַג לִתְלַת נְהוֹרִין, וְאָזְלוּ קָמָאי, וְאִתְטָמָרוּ. וַאֲמֵינָא וַדָּאי שְׁכִינְתָּא חֲמֵינָא, זַכָּאָה חוּלָקִי. וְהַשְׁתָּא אִינּוּן תְּלַת נְהוֹרִין דַּחֲמֵינָא, אַתּוּן אִינּוּן, וַדָּאי אַתּוּן נְהוֹרִין, וּבוּצִינִין עִלָּאִין, לְאַנְהָרָא בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

אָמַר רִבִּי אַבָּא עַד הָכִי לָא יְדַעְנָא, דְּכָל אִלֵּין מַרְגְּלָן סְתִימִין הֲווֹ תְּחוֹת יָדַיְיכוּ, כֵּיוָן

לשון הקודש

קָם רַבִּי אַבָּא וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים וְנָשְׁקוּ רֹאשׁוֹ. בָּכוּ וְאָמְרוּ, אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁהַדֶּרֶךְ הַזּוֹ זִמֵּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְפָנֵינוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, לִי זִמֵּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַדֶּרֶךְ הַזּוֹ כְּדֵי לְהִתְחַבֵּר עִמָּכֶם. אַשְׁרֵי חֶלְקִי שֶׁזָּכִיתִי לַדֶּרֶךְ הַזֹּאת.

אָמַר לָהֶם, אֹמַר לָכֶם מַה שֶּׁרָאִיתִי, הַיּוֹם הַזֶּה יָצָאתִי לַדֶּרֶךְ, וְרָאִיתִי אוֹר אֶחָד שֶׁנֶּחֱלַק לִשְׁלֹשָׁה אוֹרוֹת, וְהָלְכוּ לְפָנַי וְנִטְמְנוּ. וְאָמַרְתִּי, וַדַּאי שְׁכִינָה רָאִיתִי, אַשְׁרֵי חֶלְקִי. וְעַכְשָׁו אוֹתָם שְׁלֹשֶׁת הָאוֹרוֹת שֶׁרָאִיתִי, אַתֶּם הֵם, וַדַּאי שֶׁאַתֶּם אוֹרוֹת וּמְנוֹרוֹת עֶלְיוֹנוֹת לְהָאִיר בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, עַד כָּאן לֹא יָדַעְתִּי

דַּחֲמִינָא, דְּהָא בִּרְעוּתָא דְּפִקּוּדָא דְּמָארֵיכוֹן אִתְאֲמָרוּ מִלִּין אִלֵּין, יְדַעְנָא, דְּכֻלְּהוּ מִלִּין סַלְקִין יוֹמָא דָא, לְגוֹ כּוּרְסְיָיא עִלָּאָה, וְנָטִיל לוֹן הַהוּא מָארֵי דְּאַנְפִּין, וְעָבִיד מִינַּיְיהוּ עִטְרִין לְמָארֵיהּ. וְיוֹמָא דָא מִתְעַטְּרִין (נ"א שִׁבְעִין) שִׁתִּין רְתִיכִין קַדִּישִׁין, לִיקָרָא דְּכֻרְסְיָיא, בְּאִלֵּין מִלִּין דְּאִתְאֲמָרוּ הָכָא, יוֹמָא דָא.

אַדְהָכִי זָקַף עֵינוֹי, וְחָמָא דְּאַעְרַב שִׁמְשָׁא. אָמַר רִבִּי אַבָּא, נְהַךְ לְגַבֵּי הַאי כְּפַר, דְּאִיהוּ קָרִיב לְגַבָּן בְּמַדְבְּרָא. אָזְלוּ וּבִיתוּ תַּמָּן. בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, קָם רִבִּי אַבָּא וּשְׁאַר חַבְרַיָּיא, לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא, אָמַר רִבִּי אַבָּא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה נִימָא מִלִּין לְאִתְעַטְּרָא בְּהוּ צַדִּיקַיָּא דִּבְגִנְתָּא דְּעֵדֶן, דְּהַשְׁתָּא אִיהוּ זִמְנָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל

לשון הקודש

שֶׁכָּל הַמַּרְגָּלִיּוֹת הַנִּסְתָּרוֹת הַלָּלוּ הָיוּ תַּחַת יְדֵיכֶם, כֵּיוָן שֶׁרָאִיתִי שֶׁהֵרֵי בִּרְצוֹן מִצְוַת רִבּוֹנְכֶם נֶאֱמְרוּ הַדְּבָרִים הַלָּלוּ, יָדַעְתִּי שֶׁכָּל הַדְּבָרִים עוֹלִים בְּיוֹם זֶה לְתוֹךְ הַכִּסֵּא הָעֶלְיוֹן וְלוֹקֵחַ אוֹתָם אוֹתוֹ בַּעַל הַפָּנִים וְעוֹשֶׂה מֵהֶם עֲטָרוֹת לַאֲדוֹנוֹ. וְהַיּוֹם הַזֶּה מִתְעַטְּרִים (שִׁבְעִים) שִׁשִּׁים מֶרְכָּבוֹת קְדוֹשׁוֹת לִכְבוֹד הַכִּסֵּא בְּאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁנֶּאֱמְרוּ כָּאן בַּיּוֹם הַזֶּה.

בֵּין כְּךְ זָקַף אֶת עֵינָיו וְרָאָה שֶׁהֶעֱרִיב הַשֶּׁמֶשׁ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, נֵלֵךְ לַכְּפָר הַזֶּה שֶׁהוּא קָרוֹב לָנוּ בַּמִּדְבָּר. הָלְכוּ וְלָנוּ שָׁם. בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה קָם רַבִּי אַבָּא וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, מִכָּאן וָהָלְאָה נֹאמַר דְּבָרִים לְעַטֵּר בָּהֶם אֶת הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן, שֶׁעַכְשָׁו

צַדִּיקַיָּא דִּבְגִנְתָּא דְּעֵדֶן, צַיְּיתִין לְקָלֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא דִּי בְאַרְעָא.

פְּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר, כְּתִיב (תהלים קטו) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיְיָ' וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ לְמֵימַר הַשָּׁמַיִם לַיְיָ', וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם. מָאי הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם. אֶלָּא הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, בְּגִין דְּאִית שָׁמַיִם, וְאִית שָׁמַיִם.

שָׁמַיִם לְתַתָּא, וְאֶרֶץ לְתַתָּא מִנַּיְיהוּ. שָׁמַיִם לְעֵילָּא, וְאֶרֶץ לְתַתָּא מִנַּיְיהוּ. וְכָל דַּרְגִּין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, כֻּלְּהוּ כְּגַוְונָא דָא, אִלֵּין בְּאִלֵּין. שָׁמַיִם לְתַתָּא, אִינּוּן עֶשֶׂר יְרִיעוֹת, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים קד) נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבַד לוֹן, וּמַשְׁרְיָין דִּי בְגַוְוּיְיהוּ, לְאַנְהָגָא אַרְעָא תַתָּאָה. תְּשִׁיעָאָה אַנְהִיג לְתַתָּאֵי, דְּסַחֲרָן כְּקוּפְּטְרָא

לשון הקודש

הוּא הַזְּמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁל עֵדֶן מַקְשִׁיבִים לְקוֹלוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁבָּאָרֶץ.

פְּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, כָּתוּב (תהלים קטו) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַה' וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם. בַּפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, וְכָךְ צָרִיךְ לוֹמַר: הַשָּׁמַיִם לַה', וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם. מַה זֶּה הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם? אֶלָּא כָּאן יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ שָׁמַיִם וְיֵשׁ שָׁמַיִם.

שָׁמַיִם לְמַטָּה, וְאֶרֶץ לְמַטָּה מֵהֶם. שָׁמַיִם לְמַעְלָה, וְאֶרֶץ לְמַטָּה מֵהֶם. וְכָל הַדְּרָגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְהַתַּחְתּוֹנוֹת כֻּלָּן כְּמוֹ זֶה, אֵלֶּה בְּאֵלֶּה. שָׁמַיִם לְמַטָּה, הֵם עֶשֶׂר יְרִיעוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קד) נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אוֹתָם וְאֶת

דְקוּלְטָא. עֲשִׁירָאָה, אִיהוּ עִקָּרָא.

וּבְכֻלְּהוּ מַשִּׁירְיָין מִמָּנָן עַד שְׁבִיעָאָה. מִשְּׁבִיעָאָה וּלְהָלְאָה, אִית נְהוֹרָא דְאִתְפַּשַּׁט לְתַתָּא, מִגּוֹ כּוּרְסְיָיא עִלָּאָה, וְנָהִיר לַעֲשִׁירָאָה. וַעֲשִׁירָאָה, מֵהַהוּא נְהִירוּ דְנַקְטָא, יָהִיב לִתְשִׁיעָאָה, וְאִיהוּ לִתְמִינָאָה וּלְתַתָּא.

הַאי תְּמִינָאָה, כַּד אִתְפַּקְדוּן חֵילֵי דְכוֹכְבַיָּא, וְאַפִּיק לוֹן, הַהוּא נְהִירוּ, קַיְּימָא וְיָהִיב חֵילֵיהּ לְכָל חַד וְחַד, לְאִתְמַנָּאָה בְּהַהוּא אֲתָר דְּאִצְטְרִיךְ. דִּכְתִיב, (ישעיה מ) הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם וְגוֹ', מֵרֹב אוֹנִים, דָּא אִיהוּ זְהָרָא דִלְעֵילָא, דְּאִקְרֵי רוֹב אוֹנִים.

וּבְכָל רְקִיעָא וּרְקִיעָא, אִית מְמָנָא, וְאִתְפְּקַד עַל עָלְמָא, וְעַל אַרְעָא, לְאַנְהָגָא כֻּלָּא. בַּר

לשון הקודש

הַמַּחֲנוֹת שֶׁבְּתוֹכָם לְהַנְהִיג אֶת הָאָרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה. הַתְּשִׁעִי מַנְהִיג אֶת הַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁסּוֹבְבִים כַּעֲבוֹתוֹת הָעֲגָלָה. הָעֲשִׂירִי הוּא הָעִקָּר.

וּבְכָל הַמַּחֲנוֹת מְמֻנִּים יֵשׁ עַד לַשְּׁבִיעִי. וּמֵהַשְּׁבִיעִי וָהָלְאָה יֵשׁ אוֹר שֶׁהִתְפַּשֵּׁט לְמַטָּה מִתּוֹךְ הַכִּסֵּא הָעֶלְיוֹן, וּמֵאִיר לָעֲשִׂירִי, וְהָעֲשִׂירִי, מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁהוּא לוֹקֵחַ, נוֹתֵן לַתְּשִׁיעִי, וְהוּא לַשְּׁמִינִי וָמַטָּה.

הַשְּׁמִינִי הַזֶּה, כְּשֶׁנִּפְקָדִים כֹּחוֹת הַכּוֹכָבִים וּמוֹצִיא אוֹתָם, אוֹתוֹ הָאוֹר עוֹמֵד וְנוֹתֵן כֹּחוֹ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְהִתְמַנּוֹת בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ) הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם וְגוֹ'. מֵרֹב אוֹנִים – זֶהוּ הַזֹּהַר שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁנִּקְרָא רֹב אוֹנִים.

וּבְכָל רָקִיעַ וְרָקִיעַ יֵשׁ מְמֻנֶּה, וְנִפְקָד עַל

אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, דְּלָא אַנְהִיג לָהּ רְקִיעָא, וְלָא חֵילָא אַחֲרָא, אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, וְהָא אוּקְמוּהָ. וְאִי תֵּימָא הֵיךְ שַׁרְיָא לְמַגְּנָא רְקִיעָא עַל אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וְהָא מִטְּרָא וְטָלָא מֵרְקִיעָא נָחִית עָלָה, כִּשְׁאַר כָּל אַרְעָא אַחֲרָא.

אֶלָּא, בְּכָל רְקִיעָא וּרְקִיעָא אִית מְמָנָן שַׁלְּטִין עַל עָלְמָא, (דף ר"ט ע"ב) וְהַהוּא מְמָנָא דְשַׁלְּטָא עַל הַהוּא רְקִיעָא, יָהִיב מֵחֵילָא דְאִית לֵיהּ לְהַהוּא רְקִיעָא (בְּגִין לְמֵיחָב לְתַתָּא), וְהַהוּא רְקִיעָא נָקִיט מֵהַהוּא מְמָנָא, וְיָהִיב לְתַתָּא לְאַרְעָא. וְהַהוּא מְמָנָא לָא נָקִיט, אֶלָּא מִתַּמְצִית דִּלְעֵילָא. אֲבָל אַרְעָא קַדִּישָׁא, לָא שַׁלִּיט עַל הַהוּא רְקִיעָא דְעָלֵיהּ מְמָנָא אַחֲרָא, וְלָא חֵילָא אַחֲרָא, אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי וְאִיהוּ פָּקִיד לְאַרְעָא קַדִּישָׁא בְּהַהוּא רְקִיעָא.

לשון הקודש

הָעוֹלָם וְעַל הָאָרֶץ לְהַנְהִיג אֶת הַכֹּל. פְּרָט לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא מַנְהִיג אוֹתָהּ לֹא רָקִיעַ וְלֹא כֹּחַ אַחֵר, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ שָׁרוּי לְחִנָּם רָקִיעַ עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וַהֲרֵי טַל וּמָטָר יוֹרֵד עָלֶיהָ מֵהָרָקִיעַ כִּשְׁאָר כָּל אֶרֶץ אַחֶרֶת?

אֶלָּא בְּכָל רָקִיעַ וְרָקִיעַ יֵשׁ מְמֻנִּים שֶׁשּׁוֹלְטִים עַל הָעוֹלָם, וְאוֹתוֹ מְמֻנֶּה שֶׁשּׁוֹלֵט עַל אוֹתוֹ רָקִיעַ נוֹתֵן מִן הַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְאוֹתוֹ רָקִיעַ, (כְּדֵי לְתֵת לְמַטָּה) וְאוֹתוֹ רָקִיעַ לוֹקֵחַ מֵאוֹתוֹ מְמֻנֶּה, וְנוֹתֵן לְמַטָּה לָאָרֶץ. וְאוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה אֵינוֹ לוֹקֵחַ אֶלָּא מֵהַתַּמְצִית שֶׁלְּמַעְלָה. אֲבָל הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה אֵין שׁוֹלֵט עַל אוֹתוֹ הָרָקִיעַ שֶׁעָלֶיהָ מְמֻנֶּה אַחֵר, וְלֹא כֹּחַ אַחֵר, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ, וְהוּא פּוֹקֵד אֶת הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה בְּאוֹתוֹ רָקִיעַ.

בְּכָל רְקִיעָא וּרְקִיעָא, אִית פִּתְחִין יְדִיעָן, וְשׁוּלְטָנוּ דְּכָל מְמָנָן, מִפִּתְחָא לְפִתְחָא רְשִׁימָא, וּמֵהַהוּא פִּתְחָא וּלְהַלָּן, לָא שַׁלְטָא אֲפִילוּ כְּמִלֹּא נִימָא, וְלָא עָאל דָּא, (אֲפִילוּ) בִּתְחוּמָא דְּפִתְחָא דְּחַבְרֵיהּ, בַּר כַּד אִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ, לְשַׁלְטָאָה חַד עַל חַבְרֵיהּ. כְּדֵין, שַׁלְטִין מַלְכִין דִּי בְּאַרְעָא, חַד עַל חַבְרֵיהּ.

בְּאֶמְצָעִיתָא דְּכֻלְּהוּ רְקִיעִין, אִית פִּתְחָא חָדָא, דְּאִקְרֵי גְּבִילוֹ"ן, וּתְחוֹת הַאי פִּתְחָא, אִית שִׁבְעִין פִּתְחִין אַחֲרָנִין לְתַתָּא, וְשִׁבְעִין מְמָנִין נַטְרִין, מֵרָחִיק תְּרֵי אַלְפִּין אַמִּין, דְּלָא קְרָבִין לְגַבֵּיהּ. וּמֵהַהוּא פִּתְחָא אָרְחָא סָלִיק לְעֵילָא לְעֵילָא, עַד דִּי מָטָא לְגוֹ כּוּרְסְיָיא עִלָּאָה, וּמֵהַהוּא פִּתְחָא לְכָל סִטְרִין דִּרְקִיעָא, עַד תַּרְעָא דְּפִתְחָא דְּאִקְרֵי

לשון הקודש

בְּכָל רָקִיעַ וְרָקִיעַ יֵשׁ פְּתָחִים יְדוּעִים וְשִׁלְטוֹן כָּל הַמְּמֻנִּים מִפֶּתַח לְפֶתַח רָשׁוּם, וּמֵאוֹתוֹ פֶּתַח וָהָלְאָה לֹא שׁוֹלֵט אֲפִלּוּ כִּמְלֹא נִימָה, וְלֹא נִכְנָס זֶה (אֲפִלּוּ) לִתְחוּם פֶּתַח חֲבֵרוֹ פְּרָט לְכְשֶׁנִּתֶּנֶת לוֹ רְשׁוּת לִשְׁלֹט אֶחָד עַל חֲבֵרוֹ, וְאָז שׁוֹלְטִים הַמְּלָכִים שֶׁבָּאָרֶץ אֶחָד עַל חֲבֵרוֹ.

בְּאֶמְצַע כָּל הָרְקִיעִים יֵשׁ פֶּתַח אֶחָד שֶׁנִּקְרָא גְּבִילוֹ"ן, וְתַחַת הַפֶּתַח הַזֶּה יֵשׁ שִׁבְעִים פְּתָחִים אֲחֵרִים לְמַטָּה, וְשִׁבְעִים מְמֻנִּים שׁוֹמְרִים מֵרָחוֹק שֶׁל אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁלֹּא קְרֵבִים אֵלָיו. וּמֵאוֹתוֹ פֶּתַח עוֹלָה דֶּרֶךְ לְמַעְלָה לְמַעְלָה, עַד שֶׁמַּגִּיעָה לַכִּסֵּא הָעֶלְיוֹן, וּמֵאוֹתוֹ הַפֶּתַח לְכָל הַצְּדָדִים שֶׁבָּרָקִיעַ, עַד שַׁעַר הַפֶּתַח שֶׁנִּקְרָא

מַגְדוֹ"ן, (ס"א מַגְדוֹ"ן) דְּתַמָּן אִיהוּ סִיּוּמָא דִּרְקִיעָא דְּתְחוּמָא דְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל.

וְכָל אִינּוּן שִׁבְעִין פִּתְחִין, דִּרְשִׁימִין גּוֹ הַהוּא פִּתְחָא דְּאִקְרֵי גְּבִילוֹ"ן, כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין בְּכוּרְסְיָיא קַדִּישָׁא, וְכֻלְּהוּ קָרִינָן לוֹן שַׁעֲרֵי צֶדֶק, דְּלָא שַׁלִּיט אַחֲרָא עָלַיְיהוּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּקִיד לְאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל בְּהַהוּא רְקִיעָא, מִפִּתְחָא לְפִתְחָא, בִּפְקִידוּ כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ. וּמִתַּמְצִיתָא דְּהַהוּא פְּקִידָא, נַטְלִין אִינּוּן שִׁבְעִין מִמָּנָן, וְיָהֲבִין לְכֻלְּהוּ מִמָּנָן אַחֲרָנִין.

השלמה מהחשמטות (סימן ד)

אִיכָּא בְּצַוָּאַת רִבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל, קַרְקַע הַגָּן הוּא כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גַּן עֵדֶן, נָטַל שֶׁלֶג מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וּמִמֶּנָּה נַעֲשָׂה קַרְקַע הַגָּן, וְזֶהוּ קַרְקָעִיתוֹ שֶׁל גַּן עֵדֶן. וְאֵינוֹ נוֹגֵעַ עִם הָאָרֶץ הַזֹּאת, שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִכָּל הָאֲרָצוֹת. רָקִיעַ

לשון הקודש

מַגְדוֹ"ן (מַגְדוֹ"ן), שֶׁשָּׁם הוּא סִיּוּם הָרָקִיעַ שֶׁל תְּחוּמָהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

וְכָל אוֹתָם שִׁבְעִים פְּתָחִים שֶׁרְשׁוּמִים בְּתוֹךְ אוֹתוֹ פֶּתַח שֶׁנִּקְרָא גְּבִילוֹ"ן, כֻּלָּם רְשׁוּמִים בַּכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ, וּלְכֻלָּם קוֹרְאִים שַׁעֲרֵי צֶדֶק, שֶׁלֹּא שׁוֹלֵט אַחֵר עֲלֵיהֶם. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פּוֹקֵד אֶת הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה בְּאוֹתוֹ רָקִיעַ, מִפֶּתַח לְפֶתַח בִּפְקִידָה כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. וּמִתַּמְצִית אוֹתָהּ פְּקִידָה מְקַבְּלִים אוֹתָם שִׁבְעִים מְמֻנִּים, וְנוֹתְנִים לְכָל הַמְמֻנִּים הָאֲחֵרִים.

השלמה מהחשמטות (סימן ד)

יֵשׁ בְּצַוָּאַת רִבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל, קַרְקַע הַגָּן הוּא כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גַּן עֵדֶן, נָטַל שֶׁלֶג מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וּמִמֶּנָּה נַעֲשָׂה קַרְקַע הַגָּן, וְזֶהוּ קַרְקָעִיתוֹ

שֶׁעַל גַּבֵּי הַגָּן הוּא כְּעֵין כָּל הַגּוֹנִין, כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר. וּשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, חָקוּק בְּאֶמְצַע הָרָקִיעַ. וְאַרְבַּע טַבָּעוֹת בְּאַרְבָּעָה קְצוֹת הָרָקִיעַ, וְאַרְבָּעָה אוֹפַנִּים בְּכָל טַבַּעַת. וּבְאֶמְצַע הָרָקִיעַ עַמּוּד אֶחָד, וְעַמּוּד הַזֶּה נָעוּץ מִקַּרְקַע הַגָּן עַד שֶׁאוֹחֵז פְּנֵי כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְהוּא מְכֻסֶּה מֵעֲנַן הַכָּבוֹד. וְהַמַּלְאָךְ גַּבְרִיאֵל לְבוּשׁ הַבַּדִּים עוֹמֵד עָלָיו. פַּעַם כֻּלָּם אוֹחֲזִים בְּטַבְּעוֹת הָרָקִיעַ, וְהָעַמּוּד חוֹזֵר וְהָרָקִיעַ סוֹבֵב, וְאוֹתִיּוֹת שֵׁם הַמְּפֹרָשׁ בּוֹלְטוֹת וְנוֹצְצוֹת וְעוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת.

קוֹל קוֹרֵא הִתְנוֹדְדוּ מַחֲנוֹת צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים, אַשְׁרֵיכֶם שֶׁזְּכִיתֶם לְכָךְ. מִי שָׁמַע כָּזֹאת, מִי רָאָה כָּאֵלֶּה, בִּהְיוֹת כָּל נִגּוּן הָרָקִיעַ בְּנָסְעוֹ עַל יְדֵי הָאִישׁ לְבוּשׁ הַבַּדִּים, וְהוּא מִסְתַּלֵּק וְהָרָקִיעַ

לשון הקודש

שֶׁל גַּן עֵדֶן. וְאֵינוֹ נוֹגֵעַ עִם הָאָרֶץ הַזֹּאת, שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִכָּל הָאֲרָצוֹת. רָקִיעַ שֶׁעַל גַּבֵּי הַגָּן הוּא כְּעֵין כָּל הַגְּוָנִים, כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר. וּשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָקוּק בְּאֶמְצַע הָרָקִיעַ. וְאַרְבַּע טַבָּעוֹת בְּאַרְבָּעָה קְצוֹת הָרָקִיעַ, וְאַרְבָּעָה אוֹפַנִּים בְּכָל טַבַּעַת. וּבְאֶמְצַע הָרָקִיעַ עַמּוּד אֶחָד, וְעַמּוּד הַזֶּה נָעוּץ מִקַּרְקַע הַגָּן עַד שֶׁאוֹחֵז פְּנֵי כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְהוּא מְכֻסֶּה מֵעֲנַן הַכָּבוֹד. וְהַמַּלְאָךְ גַּבְרִיאֵל לְבוּשׁ הַבַּדִּים עוֹמֵד עָלָיו. פַּעַם כֻּלָּם אוֹחֲזִים בְּטַבְּעוֹת הָרָקִיעַ, וְהָעַמּוּד חוֹזֵר וְהָרָקִיעַ סוֹבֵב, וְאוֹתִיּוֹת שֵׁם הַמְּפֹרָשׁ בּוֹלְטוֹת וְנוֹצְצוֹת וְעוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת.

קוֹל קוֹרֵא: הִתְנוֹדְדוּ מַחֲנוֹת צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים, אַשְׁרֵיכֶם שֶׁזְּכִיתֶם לְכָךְ. מִי שָׁמַע כָּזֹאת, מִי רָאָה כָּאֵלֶּה, בִּהְיוֹת כָּל נִגּוּן הָרָקִיעַ בְּנָסְעוֹ עַל יְדֵי הָאִישׁ לְבוּשׁ

עוֹמֵד. וְהָעַמּוּד מְנַגֵּן, עוֹלֶה וְיוֹרֵד, עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ אוֹר זֹהַר, אוֹר נֹעַם מִלְּמַעְלָה בְּאוֹתוֹ הָעַמּוּד. וְהַצַּדִּיקִים עוֹמְדִים לְנֶגֶד הָאוֹר הַהוּא וְנֶהֱנִים מִמֶּנּוּ עַד חֲצוֹת הַלַּיְלָה.

בַּחֲצִי הַלַּיְלָה כְּשֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִכָּנֵס עִם הַצַּדִּיקִים, שׁוֹמְעִים קוֹל סִבּוּב הָרָקִיעַ וְהָעַמּוּד מְנַגֵּן, וְקַרְקַע הַגָּן מִתְנַשֵּׁא, וְהַצַּדִּיקִים עוֹלִים מֵחֲפוּתֵיהֶם לִקְרַאת בּוֹרְאָם, וְכָל הַגָּן מִתְמַלֵּא מִכְּבוֹדוֹ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מִזְדַּוְּגוֹת הָרוּחוֹת זְכָרִים וּנְקֵבוֹת כְּפִי שֶׁהָיוּ קֹדֶם שֶׁנִּבְרְאוּ, וּמֵאוֹתוֹ נֹעַם תַּאֲוָתָם לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה', כֻּלָּם עוֹשִׂים פֶּרִי, דְּהַיְנוּ רוּחוֹת לַגֵּרִים: (עד כאן מההשמטות).

בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן דִּלְתַתָּא, רְקִיעָא דְּקַיְימָא עָלֵיהּ, אִית בֵּיהּ רָזִין עִלָּאִין, כַּד עָבַד קֻדְשָׁא

לשון הקודש

הַבְּדִים, וְהוּא מִסְתַּלֵּק וְהָרָקִיעַ עוֹמֵד. וְהָעַמּוּד מְנַגֵּן, עוֹלֶה וְיוֹרֵד, עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ אוֹר זֹהַר, אוֹר נֹעַם מִלְּמַעְלָה בְּאוֹתוֹ הָעַמּוּד. וְהַצַּדִּיקִים עוֹמְדִים לְנֶגֶד הָאוֹר הַהוּא וְנֶהֱנִים מִמֶּנּוּ עַד חֲצוֹת הַלַּיְלָה.

בַּחֲצִי הַלַּיְלָה כְּשֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִכָּנֵס עִם הַצַּדִּיקִים, שׁוֹמְעִים קוֹל סִבּוּב הָרָקִיעַ וְהָעַמּוּד מְנַגֵּן, וְקַרְקַע הַגָּן מִתְנַשֵּׁא, וְהַצַּדִּיקִים עוֹלִים מֵחֲפוּתֵיהֶם לִקְרַאת בּוֹרְאָם, וְכָל הַגָּן מִתְמַלֵּא מִכְּבוֹדוֹ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מִזְדַּוְּגוֹת הָרוּחוֹת זְכָרִים וּנְקֵבוֹת כְּפִי שֶׁהָיוּ קֹדֶם שֶׁנִּבְרְאוּ, וּמֵאוֹתוֹ נֹעַם תַּאֲוָתָם לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה', כֻּלָּם עוֹשִׂים פֶּרִי, דְּהַיְנוּ רוּחוֹת לַגֵּרִים: (עד כאן מההשמטות)

בְּגַן עֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה, בָּרָקִיעַ שֶׁעוֹמֵד עָלָיו,

בְּרִיךְ הוּא רְקִיעָא אַיְיתֵי אֵשׁ וּמַיִם, מִגּוֹ כְּרְסֵי יְקָרֵיהּ, וְשִׁתֵּף לוֹן כַּחֲדָא, וְעָבַד מִנְּהוֹן רְקִיעָא לְתַתָּא, וְאִתְפְּשָׁטוּ עַד דְּמָטוּ לְהַהוּא אֲתָר דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, וְיָתְבוּ. מַה עָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. נָטַל מִשָּׁמַיִם עִלָּאִין קַדִּישִׁין, אֵשׁ וּמַיִם אַחֲרָנִין דְּמִשְׁתַּכְּחִין וְלָא מִשְׁתַּכְּחִין, דְּאִתְגַּלְיָין וְלָא אִתְגַּלְיָין, וּמֵאִינּוּן אֵשׁ וּמַיִם, דְּאִתְנְטָלוּ מִשָּׁמַיִם עִלָּאִין, עָבַד מִנַּיְיהוּ מְתִיחוּ דִּרְקִיעָא, וּמָתַח לֵיהּ עַל הַאי גִּנְתָּא דִּלְתַתָּא, וּמִתְחַבֵּר גּוֹ רְקִיעָא אַחֲרָא.

אַרְבַּע גַּוְונִין, בְּהַהוּא מְתִיחוּ דִּרְקִיעָא דְעַל גִּנְתָּא, חִיוָּר וְסוּמָק יָרוֹק וְאוּכָם. לְגַבֵּי הֲנֵי גַּוְונִין, אִית אַרְבַּע פִּתְחִין, לְתַתָּא מֵהַהוּא מְתִיחוּ דִּרְקִיעָא. וְאִינּוּן פִּתְחִין לְאַרְבַּע סִטְרִין דִּרְקִיעָא דְעַל גַּבֵּי גִּנְתָּא. מֵאִינּוּן אֵשׁ וּמַיִם, דְּאִתְעָבִיד מִנְּהוֹן הַהוּא

לשון הקודש

יֵשׁ בּוֹ סוֹד עֶלְיוֹנִים. כְּשֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָרָקִיעַ, הֵבִיא אֵשׁ וּמַיִם מִתּוֹךְ כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ וְשִׁתְּפָם כְּאֶחָד, וְעָשָׂה מֵהֶם רָקִיעַ לְמַטָּה, וְהִתְפַּשְּׁטוּ עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁל גַּן עֵדֶן וְיָשְׁבוּ. מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? לָקַח מֵהַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים הַקְּדוֹשִׁים אֵשׁ וּמַיִם אֲחֵרִים שֶׁנִּמְצָאִים וְלֹא נִמְצָאִים, שֶׁנִּגְלִים וְלֹא נִגְלִים, וּמֵאוֹתָם אֵשׁ וּמַיִם שֶׁנִּטְלוּ מֵהַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים, עָשָׂה מֵהֶם מְתִיחַת הָרָקִיעַ, וּמָתַח אוֹתוֹ עַל הַגָּן הַזֶּה שֶׁלְּמַטָּה, וּמִתְחַבֵּר לְתוֹךְ רָקִיעַ אַחֵר.

אַרְבָּעָה גְוָנִים בְּאוֹתָהּ מְתִיחַת הָרָקִיעַ שֶׁעַל הַגָּן – לָבָן אָדֹם יָרֹק וְשָׁחֹר. לַגְּוָנִים הַלָּלוּ יֵשׁ אַרְבָּעָה פְּתָחִים מִתַּחַת לְאוֹתָהּ מְתִיחַת הָרָקִיעַ, וְאוֹתָם הַפְּתָחִים לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָרָקִיעַ שֶׁעַל גַּבֵּי הַגָּן. וּמֵאוֹתָם אֵשׁ מַיִם שֶׁנַּעֲשָׂה מֵהֶם אוֹתוֹ

רְקִיעָא. מִתְפַּתְּחִין בְּאַרְבַּע פִּתְחִין, אַרְבַּע נְהוֹרִין. לִסְטַר יְמִינָא בְּהַהוּא פִּתְחָא, מִגּוֹ מְתִיחוּ דִּסְטָר (נ"א מַיָּא) יְמִינָא, נַהֲרִין תְּרֵין נְהוֹרִין, בְּאִינּוּן תְּרֵין פִּתְחִין, בְּפִתְחָא דִּימִינָא, וּבְפִתְחָא דְּאִיהוּ (נ"א לְגוֹ נָפְקָא נְהוֹרָא וְאִיהוּ אַנְפִּין) לָקְבֵל אַנְפִּין.

גּוֹ נְהוֹרָא דְּנָהִיר לִסְטַר יְמִינָא, אִתְרְשִׁים אָת חַד, נָהִיר וּבָלִיט, (נ"א וְלָהִיט) וְנָצִיץ בִּנְצִיצוּ, מִגּוֹ הַהוּא נְהוֹרָא, וְאִיהוּ אָת מ', וְקַיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא דְּהַהוּא נְהוֹרָא דְּפִתְחָא. אָת דָּא, סַלְקָא וְנַחְתָּא, וְלָא קָאִים בַּאֲתָר חַד. הַהוּא נְהוֹרָא, נָטִיל לְהַהוּא אָת וְאַפִּיק לָהּ, בְּגִין כָּךְ לָא קַיְימָא בַּאֲתָר חַד.

גּוֹ נְהוֹרָא דְּנָהִיר בְּסִטְרָא דְּאִיהוּ לָקְבֵל אַנְפִּין, אִתְרְשִׁים אָת חַד, דְּנָהִיר וּבָלִיט וְנָצִיץ בִּנְצִיצוּ גּוֹ הַהוּא נְהוֹרָא, וְאִיהִי אָת ר', וּלְזִמְנִין אִתְחֲזֵי ב'

לשון הקודש

רָקִיעַ, נִפְתָּחִים בְּאַרְבָּעָה פְּתָחִים אַרְבָּעָה אוֹרוֹת. לְצַד יָמִין בְּאוֹתוֹ פֶּתַח מִתּוֹךְ מְתִיחַת צַד (הַמַּיִם) הַיָּמִין מְאִירִים שְׁנֵי אוֹרוֹת בְּאוֹתָם שְׁנֵי פְּתָחִים, בְּפֶתַח הַיָּמִין, וּבַפֶּתַח שֶׁהוּא (בְּפָנִים יוֹצֵא אוֹר, וְהוּא פָּנִים) כְּנֶגֶד הַפָּנִים.

בְּתוֹךְ הָאוֹר הַמֵּאִיר לְצַד יָמִין רְשׁוּמָה אוֹת אַחַת מְאִירָה וּבוֹלֶטֶת (וְלוֹהֶטֶת) וְנוֹצֶצֶת בְּהִתְנוֹצְצוּת מִתּוֹךְ אוֹתוֹ הָאוֹר, וְהִיא הָאוֹת מ', וְעוֹמֶדֶת בְּאֶמְצַע אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל הַפֶּתַח. הָאוֹת הַזּוֹ עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, וְלֹא עוֹמֶדֶת בְּמָקוֹם אֶחָד. אוֹתוֹ הָאוֹר לוֹקֵחַ אוֹתָהּ אוֹת וּמוֹצִיא אוֹתָהּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ אֵינָהּ עוֹמֶדֶת בְּמָקוֹם אֶחָד.

בְּתוֹךְ הָאוֹר הַמֵּאִיר בַּצַּד שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הַפָּנִים, רְשׁוּמָה אוֹת אַחַת שֶׁמְּאִירָה

(נ"א ד') וְקַיְּימָא בְּאֶמְצָעִיתָא דְּהַהוּא נְהוֹרָא דְּפִתְחָא. וְסַלְקָא וְנַחְתָּא, לְזִמְנִין אִתְגַּלְיָא, וּלְזִמְנִין לָא אִתְגַּלְיָא, וְלָא קַיְּימָא בַּאֲתָר חַד. אִלֵּין תְּרֵין אַתְוָון קַיְּימִין, וְכַד נִשְׁמָתָא דְּצַדִּיקַיָּא עָאלַת בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, אִלֵּין תְּרֵין אַתְוָון נָפְקִין מִגּוֹ הַהוּא נְהוֹרָא, וְקַיְּימִין עַל הַהִיא נִשְׁמָתָא, וְסַלְקֵי וְנַחְתֵּי.

כְּדֵין, מֵאִינּוּן תְּרֵין פִּתְחִין, מְקַדְּמֵי וְנַחְתֵּי מֵעֵילָא, תְּרֵין רְתִיכִין. רְתִיכָא חָדָא עִלָּאָה, דְּאִיהִי רְתִיכָא דְּמִיכָאֵל, רַב סְגָנִין. רְתִיכָא תִנְיָינָא, דְּאִיהִי רְתִיכָא מִהַהוּא רַב מְמָנָא, דְּאִקְרֵי בוּאֵ"ל. וְדָא אִיהוּ שָׁמָשָׁא יַקִּירָא (דף ר"י ע"א) דְּאִקְרֵי רְפָאֵ"ל. וְאִינּוּן נַחְתִּין וְקַיְּימִין עַל נִשְׁמָתָא, וְאַמְרִין לָהּ שָׁלוֹם בּוֹאֵךְ. (ישעיה נז) יָבֹא שָׁלוֹם יָבֹא שָׁלוֹם. כְּדֵין אִינּוּן תְּרֵין אַתְוָון,

לשון הקודש

ובולֶטֶת וְנוֹצֶצֶת בְּהִתְנוֹצְצוּת בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הָאוֹר, וְהִיא הָאוֹת ר', וְלִפְעָמִים נִרְאֵית ב' (ד"), וְעוֹמֶדֶת בְּאֶמְצַע אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁבַּפֶּתַח, וְעוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, לִפְעָמִים גְּלוּיָה וְלִפְעָמִים לֹא גְּלוּיָה, וְלֹא עוֹמֶדֶת בְּמָקוֹם אֶחָד. שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ עוֹמְדוֹת, וּכְשֶׁנִּשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים נִכְנָסוֹת לְגַן עֵדֶן, שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ יוֹצְאוֹת מִתּוֹךְ אוֹתוֹ הָאוֹר, וְעוֹמְדוֹת עַל אוֹתָהּ נְשָׁמָה, וְעוֹלִים וְיוֹרְדִים.

וְאָז, מֵאוֹתָם שְׁנֵי הַפְּתָחִים, מַקְדִּימִים וְיוֹרְדִים מִלְּמַעְלָה שְׁתֵּי מֶרְכָּבוֹת. מֶרְכָּבָה עֶלְיוֹנָה אַחַת, שֶׁהִיא מֶרְכַּבְתּוֹ שֶׁל מִיכָאֵל, גְּדוֹל הַסְּגָנִים. הַמֶּרְכָּבָה הַשְּׁנִיָּה, שֶׁהִיא מֶרְכַּבְתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ מְמֻנֶּה גָּדוֹל שֶׁנִּקְרָא בוּאֵ"ל. וְזֶה שַׁמָּשׁ נִכְבָּד שֶׁנִּקְרָא רְפָאֵ"ל. וְהֵם יוֹרְדִים וְעוֹמְדִים עַל הַנִּשְׁמָה, אוֹמְרִים לָהּ: שָׁלוֹם בּוֹאֵךְ, יָבֹא שָׁלוֹם יָבֹא שָׁלוֹם. וְאָז אוֹתָן שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת עוֹלוֹת וְעוֹמְדוֹת בִּמְקוֹמָן,

סַלְקִין וְקַיְימִין בְּאַתְרַיְיהוּ, וְאִתְּגְנִיזוּ גּוֹ הַהוּא נְהוֹרָא, דְּאִינּוּן פִּתְחִין.

תְּרֵין פִּתְחִין אַחֲרָנִין, תְּרֵין נְהוֹרִין אַחֲרָנִין קָא מְלַהֲטִין, מִנְּהִירוּ דְּאֶשָּׁא, בְּאִינּוּן פִּתְחִין חַד לִסְטַר שְׂמָאלָא, וְחַד לַאֲחוֹרָא. תְּרֵין אַתְוָון אַחֲרָנִין, מְלַהֲטִין בְּאִינּוּן נְהוֹרִין, וּנְצִיצִין בְּגַוַּוייְהוּ, אָת חַד ג׳, וְאָת חַד נ׳, וְכַד אַתְוָון קַדְמָאֵי מִתְהַדְּרָן לְאַתְרַיְיהוּ, אִלֵּין תְּרֵין אַחֲרָנִין נִצוֹצִין, סַלְקִין וְנַחְתִּין, נָפְקִין מֵאִינּוּן נְהוֹרִין, וְקַיְימִין עַל נִשְׁמָתָא.

כְּדֵין נַחְתִּין תְּרֵין רְתִיכִין, מֵאִינּוּן תְּרֵין פִּתְחִין. רְתִיכָא חָדָא אִיהוּ רְתִיכָא דְּגַבְרִיאֵל, רַב מְמָנָא וְיַקִּירָא. רְתִיכָא תִּנְיָינָא, אִיהִי רְתִיכָא אַחֲרָא קַדִּישָׁא דְּנוּרִיאֵ״ל רַב מְמָנָא, וְנַחְתִּין מֵאִינּוּן פִּתְחִין, וְקַיְימִין עַל נִשְׁמָתָא, וְאַתְוָון מִתְהַדְּרָן לְאַתְרַיְיהוּ.

לשון הקודש

וְנִגְנָזוֹת לְתוֹךְ אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל אוֹתָם פִּתְחִים.

שְׁנֵי פִּתְחִים אֲחֵרִים, שְׁנֵי אוֹרוֹת אֲחֵרִים לוֹהֲטִים מֵאוֹר הָאֵשׁ בְּאוֹתָם פִּתְחִים, אֶחָד לְצַד שְׂמֹאל וְאֶחָד לְאָחוֹר. שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת לוֹהֲטוֹת בְּאוֹתָם אוֹרוֹת וְנוֹצְצִים בְּתוֹכָם. אוֹת אַחַת ג׳ וְאוֹת אַחַת נ׳. וּכְשֶׁהָאוֹתִיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת חוֹזְרוֹת לִמְקוֹמָן, שְׁתֵּי הָאַחֲרוֹת הַלָּלוּ נוֹצְצוֹת, עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת, יוֹצְאוֹת מֵאוֹתָם אוֹרוֹת וְעוֹמְדוֹת עַל הַנִּשְׁמָה.

אָז יוֹרְדוֹת שְׁתֵּי מֶרְכָּבוֹת מֵאוֹתָם שְׁנֵי פִּתְחִים. מֶרְכָּבָה אַחַת הִיא מֶרְכַּבְתּוֹ שֶׁל גַּבְרִיאֵל, מְמֻנֶּה גָּדוֹל וְנִכְבָּד. הַמֶּרְכָּבָה הַשְּׁנִיָּה הִיא מֶרְכָּבָה אַחֶרֶת קְדוֹשָׁה שֶׁל נוּרִיאֵ״ל הַמְמֻנֶּה הַגָּדוֹל, וְיוֹרְדוֹת מֵאוֹתָם פִּתְחִים וְעוֹמְדוֹת עַל הַנִּשְׁמָה, וְהָאוֹתִיּוֹת חוֹזְרוֹת לִמְקוֹמָן.

כְּדֵין, אִלֵּין תְּרֵין רְתִיכִין, עָאלִין לְגוֹ הֵיכָלָא חָדָא טְמִירָא דְּגִנְתָּא, דְּאִקְרֵי אֲהָלוֹ״ת, וְתַמָּן תְּרֵיסָר זִיגֵי בּוּסְמִין גְּנִיזִין, דִּכְתִיב, (שיר השירים ד) **נֶרְדְּ וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן וְגוֹ׳. וְאִינּוּן תְּרֵיסָר זִיגֵי דְּבוּסְמִין דִּלְתַתָּא.**

וְתַמָּן כָּל אִינּוּן לְבוּשִׁין דְּנִשְׁמָתִין, דְּאִתְחָזוּן לְאִתְלַבְּשָׁא בְּהוּ, כָּל חַד וְחַד, כַּדְקָא חָזֵי. בְּהַהוּא לְבוּשָׁא, אִתְרְשִׁימוּ כָּל אִינּוּן עוֹבָדִין טָבִין, דְּעָבַד בְּהַאי עָלְמָא. וְכֻלְּהוּ רְשִׁימִין בֵּיהּ, וּמַכְרִיזֵי הַאי אִיהוּ לְבוּשָׁא דִּפְלַנְיָא, וְנַטְלִין לְהַהוּא לְבוּשָׁא וְאִתְלַבְּשַׁת בֵּיהּ הַהִיא נִשְׁמָתָא דְּצַדִּיקָא דִּבְגִנְתָּא, כְּגַוְונָא דְּדִיוּקְנָא דְּהַאי עָלְמָא.

וְהָנֵי מִילֵי, מִתְּלָתִין יוֹמִין וְאֵילָךְ, דְּהָא כָּל תְּלָתִין יוֹמִין, לֵית לָךְ נִשְׁמָתָא דְּלָא תְּקַבֵּל עוֹנְשָׁא, עַד לָא תֵּיעוּל לְגִנְתָּא דְּעֵדֶן. כֵּיוָן דְּקַבִּילַת עוֹנְשָׁא,

לשון הקודש

אָז, שְׁתֵּי הַמֶּרְכָּבוֹת הַלָּלוּ נִכְנָסוֹת לְתוֹךְ הֵיכָל אֶחָד טָמִיר שֶׁבַּגָּן שֶׁנִּקְרָא אֲהָלוֹ״ת, וְשָׁם שְׁנֵים עָשָׂר מִינֵי בְשָׂמִים גְּנוּזִים, שֶׁכָּתוּב (שיר ד) נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן וְגוֹ׳. וְאוֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר מִינֵי בְשָׂמִים שֶׁלְּמַטָּה.

וְשָׁם כָּל אוֹתָם לְבוּשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁרְאוּיִים לְהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי. בְּאוֹתוֹ לְבוּשׁ נִרְשְׁמוּ כָּל אוֹתָם מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁעָשָׂה בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְכֻלָּם רְשׁוּמִים בּוֹ וּמַכְרִיזִים: זֶהוּ לְבוּשוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי. וְנוֹטְלִים אֶת אוֹתוֹ לְבוּשׁ, וּמִתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ אוֹתָהּ נִשְׁמַת הַצַּדִּיק שֶׁבַּגָּן כְּמוֹ בַּדְיוּקָן שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה.

וְהַדְּבָרִים הַלָּלוּ מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם וְאֵילָךְ, שֶׁהֲרֵי כָּל שְׁלֹשִׁים הַיָּמִים אֵין לְךָ נְשָׁמָה

עָאלַת לְגִנְתָּא דְּעֵדֶן, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ. לְבָתָר דְּאִתְלַבְּנַת, אִתְלַבְּשַׁת. כֵּיוָן דְּאִתְלַבְּשַׁת בְּהַאי לְבוּשָׁא, יַהֲבִין לָהּ אֲתָר כְּמָה דְאִתְחָזֵי לָהּ. כְּדֵין, כָּל אִינּוּן אַתְוָון נַחְתִּין, וְסַלְקִין אִינּוּן רְתִיכִין.

הַהוּא רְקִיעָא אָהֲדַּר תְּרֵין זִמְנִין בְּכָל יוֹמָא, בְּהַהוּא נְטִילוּ דְהַאי רְקִיעָ אַחֲרָא, דְּמִתְדָּבַק בֵּיהּ. וְהַאי רְקִיעָא לָא נָפִיק לְבַר מִגִּנְתָּא. רְקִיעָא דָא, מְרֻקְּמָא בְכָל זִינֵי גַוְונִין.

תְּרֵין וְעֶשְׂרִין אַתְוָון רְשִׁימִין מְחַקְּקָן, בְּהַהוּא רְקִיעָא, כָּל אָת וְאָת, נָטִיף מִמָּנָא (ס"א מִטַּלָּא), מִטַּלָּא דִלְעֵילָא עַל גִּנְתָּא. וּמֵהַהוּא טַלָּא דְאַתְוָון אִתְסַחְיָין אִינּוּן נִשְׁמָתִין, וּמִתַּפְיָין, בָּתַר דְּטָבְלוּ בִנְהַר דִּינוּר לְאִתְדְּכָאָה. וְטַלָּא לָא נָחִית, אֶלָּא מִגּוֹ אַתְוָון דִּרְשִׁימִין וּמְחַקְּקָן בְּהַהוּא רְקִיעָא, בְּגִין

לשון הקודש

שֶׁלֹּא תִקַּבֵּל עֹנֶשׁ טֶרֶם שֶׁתִּכָּנֵס לְגַן עֵדֶן. כֵּיוָן שֶׁקִּבְּלָה עֹנֶשׁ, נִכְנֶסֶת לְגַן עֵדֶן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ. אַחַר שֶׁהִתְלַבְּנָה, מִתְלַבֶּשֶׁת. כֵּיוָן שֶׁהִתְלַבְּשָׁה בַּלְּבוּשׁ הַזֶּה, נוֹתְנִים לָהּ מָקוֹם כָּרָאוּי לָהּ. אָז כָּל אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת יוֹרְדוֹת, וְעוֹלוֹת אוֹתָן מֶרְכָּבוֹת. **אוֹתוֹ** רָקִיעַ חוֹזֵר פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם בְּאוֹתָהּ נְטִילַת הָרָקִיעַ הָאַחֵר הַזֶּה שֶׁנִּדְבָּק בּוֹ. וְהָרָקִיעַ הַזֶּה אֵינוֹ יוֹצֵא מִחוּץ לַגָּן. הָרָקִיעַ הַזֶּה רָקוּם בְּכָל מִינֵי גְוָנִים. **עֶשְׂרִים** וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת חֲקוּקוֹת בְּאוֹתוֹ רָקִיעַ, כָּל אוֹת וָאוֹת נוֹטֶפֶת מֵהַמָּן (מֵהַטַּל), מֵהַטַּל שֶׁלְּמַעְלָה עַל הַגָּן, וּמֵאוֹתוֹ הַטַּל שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת רוֹחֲצוֹת אוֹתָן נְשָׁמוֹת וְנִרְפָּאוֹת, אַחַר שֶׁטָּבְלוּ בִּנְהַר דִּינוּר לְהִטָּהֵר. וְהַטַּל אֵינוֹ יוֹרֵד

דְּאִינּוּן אַתְוָון כְּלָלָא דְּאוֹרַיְיתָא. וְהַהוּא רְקִיעָא רָזָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּהָא מֵאֵשׁ וּמַיִם דְּאוֹרַיְיתָא אִתְעָבִיד.

וְעַל דָּא אִינּוּן נָגְדִּין טַלָּא, עַל כָּל אִינּוּן דְּאִשְׁתַּדְּלוּ בְּאוֹרַיְיתָא לִשְׁמָהּ בְּהַאי עָלְמָא. וְאִלֵּין מִלִּין רְשִׁימִין בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וְסַלְקִין עַד הַהוּא רְקִיעָא וְנַטְלִין מֵאִינּוּן אַתְוָון הַהוּא טַלָּא, לְאַתְזָנָא הַהִיא נִשְׁמָתָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים לב) יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי תִּזַּל כַּטַּל אִמְרָתִי.

בְּאֶמְצָעִיתָא דְּהַאי רְקִיעָא, קַיְימָא פִּתְחָא חָדָא, לְקַבֵּל פִּתְחָא דְּהֵיכָלָא דִּלְעֵילָא, דִּבְהַהוּא פִּתְחָא, פָּרְחִין נִשְׁמָתִין מִגִּנְתָּא דִּלְתַתָּא לְעֵילָא, בְּחַד עַמּוּדָא דְּנָעִיץ בְּגִנְתָּא, עַד הַהוּא פִּתְחָא.

גּוֹ הַהוּא רְקִיעָא (נ״א עַמּוּדָא) בְּהַהוּא פִּתְחָא דְּאִיהוּ

לשון הקודש

אֶלָּא מִתּוֹךְ אוֹתִיּוֹת שֶׁרְשׁוּמוֹת וַחֲקוּקוֹת בְּאוֹתוֹ רָקִיעַ, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָן אוֹתִיּוֹת הֵן כְּלַל הַתּוֹרָה, וְאוֹתוֹ הָרָקִיעַ הַסּוֹד שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי מֵאֵשׁ וּמַיִם שֶׁל הַתּוֹרָה נַעֲשָׂה.

וְעַל כֵּן הֵם שׁוֹפְעִים טַל עַל כָּל אוֹתָם שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּ בַתּוֹרָה לִשְׁמָהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְהַדְּבָרִים הַלָּלוּ רְשׁוּמִים בְּגַן עֵדֶן וְעוֹלִים עַד אוֹתוֹ רָקִיעַ, וְנוֹטְלִים מֵאוֹתָן אוֹתִיּוֹת אוֹתוֹ הַטַּל לְהָזִין אֶת הַנְּשָׁמָה הַזּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לב) יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי תִּזַּל כַּטַּל אִמְרָתִי.

בְּאֶמְצַע הָרָקִיעַ הַזֶּה עוֹמֵד פֶּתַח אֶחָד כְּנֶגֶד הַפֶּתַח שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁל הַהֵיכָל שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁבְּאוֹתוֹ פֶּתַח הַנְּשָׁמוֹת פּוֹרְחוֹת מֵהַגָּן שֶׁלְּמַטָּה לְמַעְלָה בְּעַמּוּד אֶחָד הַנָּעוּץ בַּגָּן עַד לְאוֹתוֹ פֶּתַח.

בְּתוֹךְ אוֹתוֹ רָקִיעַ (עַמּוּד) בְּאוֹתוֹ פֶּתַח,

בְּאֶמְצָעִיתָא דִּרְקִיעָא דִּבְגִנְתָּא, עָאלִין בְּגַוָּהּ תְּלַת גַּוְונִין דִּנְהוֹרָא כְּלִילָן כַּחֲדָא, וְנָהֲרָן לִגְוָונִין דְּהַהוּא עַמּוּדָא. וּכְדֵין רְקִיעָא (נ"א עַמּוּדָא) דָּא, נָצִיץ וְאִתְלְהִיט בְּכַמָּה גַוְונִין (נ"א נְהוֹרִין) דְּמִתְלָהֲטָן. בְּכָל שַׁעָתָא, נַהֲרִין צַדִּיקַיָּא, מֵהַהוּא זִיוָא עִלָּאָה. אֲבָל בְּכָל שַׁבְּתָא וְשַׁבְּתָא, וּבְכָל רֵישׁ יַרְחָא, אִתְגַּלְיָיא שְׁכִינְתָּא, יַתִּיר מִשְּׁאָר זְמַנֵּי בְּהַאי רְקִיעָא, וְאַתְיָין כֻּלְּהוּ צַדִּיקַיָּא, וְסַגְּדִין לְגַבֵּיהּ.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, מָאן דְּזָכֵי לְהָנֵי לְבוּשֵׁי דְקָאָמַרָן, דְּמִתְלַבְּשָׁן בְּהוּ צַדִּיקַיָּא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן (לְתַתָּא). אִלֵּין מְעוֹבָדִין טָבִין, דְּעָבִיד (דף ר"י ע"ב) בַּר נָשׁ, בְּהַאי עָלְמָא, בְּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא. וּבְהוֹן קַיְימָא נִשְׁמָתָא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן לְתַתָּא, וְאִתְלַבְּשַׁת בְּהָנֵי לְבוּשִׁין יַקִּירִין.

לשון הקודש

שֶׁהוּא בְּאֶמְצַע הָרָקִיעַ שֶׁבַּגָּן, נִכְנָסִים לְתוֹכָהּ שְׁלֹשָׁה גְוָנִים שֶׁל אוֹר כְּלוּלִים כְּאֶחָד, וּמְאִירִים לְצוּרוֹת אוֹתוֹ הָעַמּוּד. וְאָז הָרָקִיעַ (הָעַמּוּד) הַזֶּה נוֹצֵץ וּמִתְלַהֵט בְּכַמָּה גְוָנִים (אוֹרוֹת) שֶׁמִּתְלַהֲטִים. בְּכָל שָׁעָה מְאִירִים הַצַּדִּיקִים מֵאוֹתוֹ זִיו עֶלְיוֹן. אֲבָל בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת וּבְכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ מִתְגַּלָּה הַשְּׁכִינָה יוֹתֵר מִשְּׁאָר הַזְּמַנִּים בְּאוֹתוֹ רָקִיעַ, וְכָל הַצַּדִּיקִים בָּאִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לָהּ.

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁזּוֹכֶה לַלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים בָּהֶם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן (שֶׁלְּמַטָּה). אֵלֶּה מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁעָשָׂה אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה, וּבָהֶם עוֹמֶדֶת הַנְּשָׁמָה בְּגַן עֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה, וּמִתְלַבֶּשֶׁת בַּלְּבוּשִׁים הַנִּכְבָּדִים הַלָּלוּ.

כַּד סַלְקָא נִשְׁמָתָא בְּהַהוּא פִּתְחָא דִּרְקִיעָא לְעֵילָא,
אִזְדַּמְּנָן לָהּ לְבוּשִׁין אַחֲרָנִין יַקִּירִין עִלָּאִין,
דְּאִינּוּן מֵרְעוּתָא וְכַוָּנָה דְּלִבָּא בְּאוֹרַיְיתָא וּבְצִלּוֹתָא,
דְּכַד סַלְקָא הַהוּא רְעוּתָא לְעֵילָא, מִתְעַטָּר בָּהּ מָאן
דְּמִתְעַטְּרָא, וְאִשְׁתְּאַר חוּלָקָא לְהַהוּא בַּר נָשׁ,
וְאִתְעָבֵד מִנֵּיהּ לְבוּשִׁין דִּנְהוֹרָא, לְאִתְלַבְּשָׁא בְּהוּ
נִשְׁמָתָא. לְסַלְקָא לְעֵילָא. וְאַף עַל גַּב דְּאוּקְמוּהָ,
דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין בְּעוֹבָדִין תַּלְיָין. אִלֵּין לָא תַלְיָין אֶלָּא
בִּרְעוּתָא דְּרוּחָא, כְּמָה דְּאִתְּמַר, לְקַיְּמָא גּוֹ מַלְאֲכִין
רוּחִין קַדִּישִׁין וְדָא אִיהוּ בְּרִירוּ דְּמִלָּה. וּבוּצִינָא
קַדִּישָׁא, אוֹלִיף הָכִי מֵאֵלִיָּהוּ, לְבוּשִׁין דִּלְתַתָּא
בְּגִנְתָּא דְּאַרְעָא בְּעוֹבָדִין. לְבוּשִׁין דִּלְעֵילָא, (ס"א בְּרוּחָא
וּרְעוּתָא וְכַוָּנָא דְּלִבָּא) בִּרְעוּתָא וְכַוָּנָא דְּרוּחָא בְּלִבָּא.

וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וְגוֹ', (בראשית ב)

לשון הקודש

כְּשֶׁעוֹלָה הַנִּשְׁמָה בְּאוֹתוֹ פֶּתַח הָרָקִיעַ לְמַעְלָה, מִזְדַּמְּנִים לָהּ לְבוּשִׁים אֲחֵרִים נִכְבָּדִים עֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵם מֵרָצוֹן וְכַוָּנַת הַלֵּב בַּתּוֹרָה וּבִתְפִלָּה, שֶׁכְּשֶׁעוֹלֶה אוֹתוֹ רָצוֹן לְמַעְלָה, מִתְעַטֵּר בָּהּ מִי שֶׁמִּתְעַטֵּר, וְנִשְׁאָר חֵלֶק לְאוֹתוֹ אָדָם, וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ לְבוּשִׁים שֶׁל אוֹר לְהַלְבִּישׁ בָּהֶם הַנִּשְׁמָה לַעֲלוֹת לְמַעְלָה. וְאַף עַל גַּב שֶׁבְּאֵרוּהָ שֶׁאוֹתָם לְבוּשִׁים תְּלוּיִים בַּמַּעֲשִׂים – אֵלֶּה לֹא תְּלוּיִים אֶלָּא בִּרְצוֹן הָרוּחַ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, לַעֲמֹד בְּתוֹךְ מַלְאָכִים וְרוּחוֹת קְדוֹשׁוֹת, וְזֶהוּ בֵּרוּר הַדָּבָר. וְהַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לָמַד כָּךְ מֵאֵלִיָּהוּ: הַלְּבוּשִׁים שֶׁלְּמַטָּה בַּגָּן שֶׁבָּאָרֶץ בְּמַעֲשִׂים, וְהַלְּבוּשִׁים שֶׁלְּמַעְלָה, (בְּרוּחַ וְרָצוֹן וְכַוָּנַת הַלֵּב) בְּרָצוֹן וְכַוָּנַת הָרוּחַ בַּלֵּב.

וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וְגוֹ' (בראשית ב), הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, אֲבָל בַּגָּן הַזֶּה

הָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל בְּהַאי גִּנְתָּא דִּלְתַתָּא, נָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן וַדַּאי. וְאִצְטְרִיךְ לְמִנְדַּע, הַאי נָהָר דְּנָפִיק בְּגִנְתָּא דִּלְתַתָּא, בְּאָן אֲתָר עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דִּילֵיהּ. בְּאָן אֲתָר, בְּעֵדֶן. עֵדֶן דָּא רָזָא עִלָּאָה אִיהוּ, וְלָא אִתְיְיהִיב רְשׁוּ לְשַׁלְטָאָה בֵּיהּ עַיְנָא דְּסִכְלְתָנוּ. וְרָזָא דְמִלָּה אִלְמָלֵא אֲתָר דָּא אִתְמְסַר לְתַתָּא לְאִתְגַּלָּאָה, אֲתָר דְּעֵדֶן עִלָּאָה קַדִּישָׁא, אִתְמְסַר אוֹף הָכִי לְמִנְדַּע. אֶלָּא (נ"א אֲבָל) בְּגִין טְמִירוּ דִּיקָרָא דְעֵדֶן עִלָּאָה קַדִּישָׁא, אִתְטָמַר וְאִתְגְּנִיז עֵדֶן תַּתָּאָה, דְּהַהוּא נָהָר נָגִיד וְנָפִיק מִנֵּיהּ. וְעַל דָּא לָא אִתְמְסַר לְאִתְגַּלָּאָה, אֲפִילוּ לְאִינּוּן נִשְׁמָתִין דִּבְגִנְתָּא דְעֵדֶן.

כְּמָה דְּהַאי נָהָר אִתְפְּרַשׁ וְנָפִיק מִגּוֹ עֵדֶן, לְאַשְׁקָאָה לְגִנְתָּא דִּלְעֵילָא, הָכִי נָמֵי מִגּוֹ הַהוּא פִּתְחָא דְּאֶמְצָעִיתָא נָפִיק חַד נְהוֹרָא, דְּאִתְפְּרַשׁ לְאַרְבַּע סִטְרִין, בְּאַרְבַּע פִּתְחִין דְּקָאָמַרָן.

לשון הקודש

שֶׁלְּמַטָּה, נָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן וַדַּאי. וְצָרִיךְ לָדַעַת, הַנָּהָר הַזֶּה שֶׁיּוֹצֵא בַּגָּן שֶׁלְּמַטָּה, בְּאֵיזֶה מָקוֹם הוּא עִקָּרוֹ וְשָׁרְשׁוֹ. בְּאֵיזֶה מָקוֹם? בְּעֵדֶן. הָעֵדֶן הַזֶּה הוּא סוֹד עֶלְיוֹן, וְלֹא נִתְּנָה רְשׁוּת לְעֵין הַשֵּׂכֶל לִשְׁלֹט בּוֹ. וְסוֹד הַדָּבָר – אִלְמָלֵא הַמָּקוֹם הַזֶּה נִמְסָר לְמַטָּה לְהִתְגַּלּוֹת, הַמָּקוֹם שֶׁל הָעֵדֶן הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ נִמְסָר גַּם כֵּן לָדַעַת. אֶלָּא (אֲבָל) מִשּׁוּם הַהַסְתָּרָה שֶׁל כְּבוֹד הָעֵדֶן הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ, נִטְמָן וְנִגְנַז הָעֵדֶן הַתַּחְתּוֹן שֶׁאוֹתוֹ נָהָר שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן לֹא נִמְסָר לְהִתְגַּלּוֹת אֲפִלּוּ לְאוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן.

כְּמוֹ שֶׁהַנָּהָר הַזֶּה נִפְרָד וְיוֹצֵא מִתּוֹךְ עֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן שֶׁלְּמַעְלָה, כָּךְ גַּם מִתּוֹךְ אוֹתוֹ הַפֶּתַח שֶׁל הָאֶמְצַע יוֹצֵא

אֲתָר דְּקַיְימִין אִינּוּן אַתְוָון רְשִׁימָן. וְהַהוּא נְהוֹרָא דְּאִתְפְּרַשׁ לְאַרְבַּע נְהוֹרִין, בְּאַרְבַּע אַתְוָון דְּנִיצוֹצִין, (נ״א וְנִפְּקִין) נָפִיק מֵעֵדֶן, אֲתָר דְּזָהֲרָא נְקוּדָה לְעֵילָא.

וְהַהוּא נְקוּדָה אִתְנְהִיר, וְאִתְעָבִיד עֵדֶן לְאַנְהָרָא. וְלָא אִית מָאן דְּשַׁלִּיט לְמֵחֲמֵי וּלְמִנְדַּע לְהַאי נְקוּדָה, בַּר הַהוּא נְהִירוּ דְּאִתְפְּשַׁט מִנֵּיהּ, דְּסַגְּדִין לְקַמֵּיהּ אִינּוּן צַדִּיקַיָּא דִּבְגִנְתָּא דְעֵדֶן, כְּמָה דְאִתְּמַר. וְהַאי נְקוּדָה תַּתָּאָה, אִיהִי גִּנְתָּא לְגַבֵּי עֵדֶן עִלָּאָה, אֲתָר דְּלָא אִתְיְיהִיב לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכְּלָא.

עַל כָּל דָּא כְּתִיב, (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ. שְׁמָא דָא אִתְפְּרַשׁ, אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ, דָּא נְקוּדָה תַּתָּאָה קַדִּישָׁא, דְּאִיהוּ יָדַע הַאי עֵדֶן דִּלְתַתָּא, דְּטָמִיר בְּגִנְתָּא, וְלֵית אַחֲרָא מָאן דְּיָדַע לֵיהּ. אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ, דָּא עֵדֶן עִלָּאָה עַל כֹּלָּא,

לשון הקודש

אוֹר אֶחָד שֶׁנִּפְרַד לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, בְּאַרְבָּעָה פְּתָחִים שֶׁאָמַרְנוּ. הַמָּקוֹם שֶׁעוֹמְדוֹת אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת הָרְשׁוּמוֹת. וְאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁנִּפְרַד לְאַרְבָּעָה אוֹרוֹת, בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁנּוֹצְצוֹת (וְיוֹצְאוֹת) יוֹצֵא מֵעֵדֶן, מָקוֹם שֶׁזּוֹהֶרֶת הַנְּקֻדָּה שֶׁלְּמַעְלָה. **וְאוֹתָהּ** נְקֻדָּה מְאִירָה, וְנַעֲשָׂה עֵדֶן לְהָאִיר, וְאֵין מִי שֶׁשּׁוֹלֵט לִרְאוֹת וְלָדַעַת אֶת הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ פְּרָט לְאוֹתוֹ אוֹר שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט מִמֶּנָּה, שֶׁמִּשְׁתַּחֲוִים לְפָנָיו אוֹתָם הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְהַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה הַזּוֹ הִיא גַּן אֶל הָעֵדֶן הָעֶלְיוֹן, הַמָּקוֹם שֶׁלֹּא נִתַּן לָדַעַת וּלְהִתְבּוֹנֵן.

עַל כָּל זֶה כָּתוּב, (ישעיה סה) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ. הַשֵּׁם הַזֶּה הִתְפָּרֵשׁ. אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ – זוֹ הַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ אֶת הָעֵדֶן הַזֶּה

דְּאִיהוּ רָזָא דְעָלְמָא דְאָתֵי, דְּאִיהוּ יָדַע לִנְקוּדָה תַתָּאָה, בְּחַד צַדִּיק דְּנָפִיק מִנֵּיהּ, נָהָר דְּרַוֵּי לֵיהּ, וְלֵית מָאן דְּיָדַע לֵיהּ בַּר אִיהוּ, דִּכְתִיב אֱלֹהִים זוּלָתְךָ, דְּאִיהוּ אָחִיד לְעֵילָא לְעֵילָא עַד אֵין סוֹף.

וְהַאי נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן לְתַתָּא, רָזָא אִיהוּ לְחַכִּימִין, בְּרָזָא דִכְתִיב, (ישעיה נח) וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ. וּמִלָּה דָא אִתְפְּרַשׁ לְעֵילָא וְתַתָּא. נִשְׁמָתָא דְנַפְקָא מֵהַאי עָלְמָא דְחַשּׁוֹכָא, אִיהִי תָּאִיבַת לְמֵחֱמֵי בִּנְהִירוּ דְעָלְמָא עִלָּאָה, כְּהַאי בַּר נָשׁ דְּתָאִיב לְמִשְׁתֵּי בִתְאִיבוּ לְמַיָּא, הָכִי כָּל חַד וְחַד, אִיהוּ צַחְצָחוֹת, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה ה) צִחֵה צָמָא. צָמָא, מֵאִינּוּן צָחוֹת דִּנְהוֹרִין דְּגִנְתָּא וּרְקִיעָא וְהֵיכָלִין דְּגִנְתָּא.

לשון הקודש

שֶׁלְּמַטָּה שֶׁטָּמוּן בַּגָּן, וְאֵין אַחֵר שֶׁמַּכִּיר אוֹתוֹ. אֱלֹהִים זוּלָתְךָ – זֶהוּ הָעֵדֶן הָעֶלְיוֹן עַל הַכֹּל, שֶׁהוּא סוֹד הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא מַכִּיר אֶת הַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בְּצַדִּיק אֶחָד שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, נָהָר שֶׁמַּרְוֶה אוֹתָהּ, וְאֵין מִי שֶׁמַּכִּיר אוֹתָהּ פְּרָט לוֹ, שֶׁכָּתוּב אֱלֹהִים זוּלָתְךָ, שֶׁהוּא אָחוּז לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד אֵין סוֹף.

וְהַנָּהָר הַזֶּה שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן לְמַטָּה הוּא סוֹד לַחֲכָמִים בְּסוֹד הַכָּתוּב, וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ. וְהַדָּבָר הַזֶּה הִתְפָּרֵשׁ לְמַעְלָה וָמַטָּה. הַנְּשָׁמָה שֶׁיּוֹצֵאת מֵעוֹלָם הַחֹשֶׁךְ הַזֶּה, הִיא תְּאֵבָה לִרְאוֹת בְּאוֹר הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן כְּאָדָם הַזֶּה שֶׁתָּאֵב לִשְׁתּוֹת מַיִם בְּתַאֲוָה. כָּךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד הוּא צַחְצָחוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ה) צִחֵה צָמָא. צָמָא, מֵאוֹתָם צָחוֹת שֶׁל אוֹרוֹת שֶׁל הַגָּן וְהָרָקִיעַ וְהַהֵיכָלוֹת שֶׁל הַגָּן.

וְהַהוּא נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין בִּלְבוּשֵׁי יְקָר, יַתְבִין עַל הַהוּא נָהָר, וְאִלְמָלֵא הַהוּא לְבוּשָׁא, לָא יַכְלִין לְמִסְבַּל. וּכְדֵין מִתְיַישְׁבָן, וְרַוָּון בְּאִינּוּן צָחוֹת, וְיַכְלֵי לְמִסְבַּל. וְהַהוּא נָהָר אִיהוּ תִקּוּנָא דְנִשְׁמָתִין, לְאִתְיַישְׁבָא, וּלְאִתְזְנָא וּלְאִתְהַנָּאָה, מֵאִינּוּן צָחוֹת וְנִשְׁמָתִין אִתְהַנָּן (נ״א אִתְתַּקְּנָן) עַל הַהוּא נָהָר, וּמִתְיַישְׁבָן בֵּיהּ.

הַהוּא נָהָר עִלָּאָה דְּלְעֵילָא, אַפִּיק נִשְׁמָתִין, וּפַרְחִין מִנֵּיהּ, לְגוֹ גִּנְתָּא, דְּהַאי נָהָר דִּלְתַתָּא בְּגִנְתָּא דְּאַרְעָא, אַתְקִין נִשְׁמָתִין, לְאִתְתַּקְּנָא לְאִתְיַישְׁבָא, בְּאִינּוּן (דף רי״א ע״א) צָחוֹת. כְּגַוְונָא דָא בְּהַאי עָלְמָא לְבַר, בְּרֵיחָא דְמַיָּא מִתְיַישְׁבָא נַפְשָׁא לְאִתְנַהֲרָא, דְּהָא מֵעִיקָּרָא כְּגַוְונָא דָא נָפְקָא. וּבְגִין דְּמִתַּתְקְנִין נִשְׁמָתִין עַל הַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵעֵדֶן, יַכְלִין לְאִתְיַישְׁבָא בְּאִינּוּן

לשון הקודש

וְאוֹתוֹ נָהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, כָּל אוֹתָן נְשָׁמוֹת בִּלְבוּשֵׁי כָּבוֹד יוֹשְׁבוֹת עַל אוֹתוֹ נָהָר, וְאִלְמָלֵא אוֹתוֹ לְבוּשׁ, לֹא יְכוֹלִים לִסְבֹּל, וְאָז מִתְיַשְּׁבוֹת וְרָווֹת בְּאוֹתָם צָחוֹת וּיכוֹלוֹת לִסְבֹּל. וְאוֹתוֹ נָהָר הוּא תִּקּוּן הַנְּשָׁמוֹת לְהִתְיַשֵּׁב וּלְהִזּוֹן וְלֵהָנוֹת מֵאוֹתָן צָחוֹת, וְהַנְּשָׁמוֹת נֶהֱנוֹת (מִתְתַּקְּנוֹת) עַל אוֹתוֹ נָהָר וּמִתְיַשְּׁבוֹת בּוֹ.

אוֹתוֹ נָהָר עֶלְיוֹן שֶׁלְּמַעְלָה מוֹצִיא נְשָׁמוֹת, וְהֵן פּוֹרְחוֹת מִמֶּנּוּ לְתוֹךְ הַגָּן, שֶׁהַנָּהָר הַזֶּה שֶׁלְּמַטָּה בַּגָּן שֶׁבָּאָרֶץ מַתְקִין נְשָׁמוֹת לְהִתְתַּקֵּן וּלְהִתְיַשֵּׁב בְּאוֹתָן צָחוֹת. כְּמוֹ כֵן בָּעוֹלָם הַזֶּה בַּחוּץ, בְּרֵיחַ הַמַּיִם מִתְיַשֶּׁבֶת הַנֶּפֶשׁ לְהָאִיר, שֶׁהֲרֵי מֵהָעִקָּר כְּמוֹ זֶה יוֹצֵא. וּמִשּׁוּם שֶׁהַנְּשָׁמוֹת מִתְתַּקְּנוֹת עַל אוֹתוֹ נָהָר

צָחוֹת עִלָּאִין, וּלְסַלְקָא לְעֵילָא בְּהַהוּא פִּתְחָא דְּאֶמְצָעִיתָא דִּרְקִיעָא וְחַד עַמּוּדָא דְקָאִים בְּאֶמְצָעוּת גִּנְתָּא דְקָאָמַרָן.

בְּהַהוּא עַמּוּדָא סַלְקִין לְעֵילָא, בְּגוֹ הַהוּא פִּתְחָא דִּרְקִיעָא, וּבֵיהּ סַחֲרָנֵיהּ, אִית בֵּיהּ (ישעיה ד) עָנָן וְעָשָׁן וְנֹגַהּ. וְאַף עַל גַּב דְּאוּקְמוּהָ לְהַאי קְרָא, אֲבָל עָנָן וְעָשָׁן אִלֵּין מִלְּבַר, וְנֹגַהּ מִלְּגָו. וְדָא אִיהוּ לְחַפְיָיא עַל אִינּוּן דְּסַלְקִין לְעֵילָא, דְּלָא יִתְחַזּוּן מִקַּמֵּי אִינּוּן דְּיַתְבִין לְתַתָּא.

וְהָא הָכָא רָזָא דְרָזִין, כַּד (נ"א בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְתַּקְנָא הָאי נְקוּדָה וכו') הַאי נְקוּדָה בָּעָא לְאִתְתַּקְנָא בְתִקּוּנוֹי, וּלְאִתְקַשְׁטָא, בְּשַׁבָּתֵי וּבְזְמַנֵּי וּבְחַגֵּי, מְשַׁדֵּר אַרְבַּע אַנְפִּין דְּנֶשֶׁר, וְקַיְימִין עַל הֵיכָלָא דְּאִקְרֵי דְרוֹר, וְהַיְינוּ מָר דְּרוֹר. וּבְגִין דָּא בְשַׁתָּא דְיוֹבְלָא, בָּעֵינָן לְאַכְרְזָא דְרוֹר, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ויקרא כה)

לשון הקודש

שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן, יְכוֹלוֹת לְהִתְיַשֵּׁב בְּאוֹתָן צָחוֹת עֶלְיוֹנוֹת וְלַעֲלוֹת לְמַעְלָה בְּאוֹתוֹ פֶּתַח שֶׁבְּאֶמְצַע הָרָקִיעַ, וְעַמּוּד אֶחָד שֶׁעוֹמֵד בְּאֶמְצַע הַגָּן, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. **בְּאוֹתוֹ** עַמּוּד עוֹלִים לְמַעְלָה בְּתוֹךְ אוֹתוֹ פֶּתַח שֶׁל הָרָקִיעַ, וּבוֹ סְבִיבוֹ יֵשׁ בּוֹ (ישעיה ד) עָנָן [יוֹמָם] וְעָשָׁן נֹגַהּ. וְאַף עַל גַּב שֶׁבֵּאֲרוּהוּ לְזֶה הַפָּסוּק, אֲבָל עָנָן וְעָשָׁן אֵלּוּ מִבַּחוּץ, וְנֹגַהּ מִבִּפְנִים. וְזֶה הוּא לְחַפּוֹת עַל אֵלּוּ שֶׁעוֹלִים לְמַעְלָה, שֶׁלֹּא יֵרָאוּ מִלִּפְנֵי אֵלּוּ שֶׁיּוֹשְׁבִים לְמַטָּה.

וַהֲרֵי כָּאן סוֹד הַסּוֹדוֹת. כַּאֲשֶׁר (רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְתַקֵּן הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ) הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ רוֹצָה לְהִתְתַּקֵּן בְּתִקּוּנֶיהָ וּלְהִתְקַשֵּׁט בְּשַׁבָּתוֹת וּזְמַנִּים וּבְחַגִּים, שׁוֹלֵחַת אַרְבַּע פְּנֵי נֶשֶׁר, וְעוֹמְדִים עַל הַהֵיכָל שֶׁנִּקְרָא דְּרוֹר, וְהַיְנוּ

וּקְרָאתֶם דְּרוֹר. וְאִינּוּן אַרְבַּע אַנְפִּין יַהֲבִין קָלָא, וְלֵית מָאן דְּיִשְׁמַע לֵיהּ, בַּר אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּאִתְחָזוּן לְסַלְקָא, וְאִינּוּן מִתְכַּנְּשִׁין תַּמָּן, וְנַטְלֵי לוֹן אִלֵּין אַרְבַּע אַנְפִּין, וְאַעֲלִין לוֹן לְגוֹ, בְּהַהוּא עַמּוּדָא דְּקַיְּימָא בְּאֶמְצָעִיתָא.

וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא סַלְקָא הַהוּא עַמּוּדָא, דְּעָנָנָא וְאֶשָּׁא וּתְנָנָא, וְנַגַּהּ מִלְּגָו. וְאִלֵּין תְּרֵין אִקְרוֹן, (ישעיה ד) מְכוֹן הַר צִיּוֹן וּמִקְרָאֶיהָ. מְכוֹן הַר צִיּוֹן, דָּא אִיהוּ תִּקּוּנָא דִּלְעֵילָא, כַּד נְקוּדָה תַּתָּאָה מִתְקַשְּׁטָא, וְאִינּוּן מִקְרָאֶיהָ דְּהַהִיא נְקוּדָה לְאִתְקַשְּׁטָא.

כֵּיוָן דְּסַלְקִין אִלֵּין נִשְׁמָתִין עַד הַהוּא פִּתְחָא דְּרָקִיעָא, כְּדֵין, הַהוּא רְקִיעָא סַחֲרָא סַחֲרָנֵי דְּגִנְתָּא, תְּלַת זִמְנִין. וּמִקָּל נְעִימוּ דְּסָחֲרָא

לשון הקודש

מָר דְּרוֹר. וּבְגִלַּל כָּךְ בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל צְרִיכִים לְהַכְרִיז דְּרוֹר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה) וּקְרָאתֶם דְּרוֹר. וְאוֹתָם אַרְבַּע פָּנִים נוֹתְנִים קוֹל, וְאֵין מִי שֶׁיִּשְׁמַע אוֹתוֹ פְּרָט לְאוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת הָרְאוּיוֹת לַעֲלוֹת, וְהֵן מִתְכַּנְּסוֹת שָׁם, וְלוֹקְחִים אוֹתָם אַרְבַּע הַפָּנִים הַלָּלוּ, וּמַכְנִיסִים אוֹתָם פְּנִימָה בְּאוֹתוֹ עַמּוּד שֶׁעוֹמֵד בָּאֶמְצַע.

וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה עוֹלֶה אוֹתוֹ עַמּוּד, עָנָן וְאֵשׁ וְעָשָׁן, וְנוֹגַהּ מִבִּפְנִים. וּשְׁנֵי אֵלֶּה נִקְרָאִים מְכוֹן הַר צִיּוֹן וּמִקְרָאֶיהָ. מְכוֹן הַר צִיּוֹן – זֶהוּ הַתִּקּוּן שֶׁלְּמַעְלָה, כְּשֶׁהַנְּקֵבָה הַתַּחְתּוֹנָה מִתְקַשֶּׁטֶת, וְהֵם מִקְרָאֶיהָ שֶׁל אוֹתָהּ נְקֵבָה לְהִתְקַשֵּׁט. **כֵּיוָן** שֶׁעוֹלוֹת הַנְּשָׁמוֹת הַלָּלוּ עַד לְאוֹתוֹ פֶּתַח הָרָקִיעַ, אֲזַי אוֹתוֹ רָקִיעַ סוֹבֵב

הַהוּא רְקִיעָא, נָפְקִין כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין וְשַׁמְעִין הַהוּא נְעִימוּ דְּהַהוּא רְקִיעָא, וְהָמָאן הַהוּא עַמּוּדָא, דְּסַלְקָא אֵשָׁא וַעֲנָנָא וּתְנָנָא וְנֹגַהּ דְּלָהִיט, וְסַגְדִין כֻּלְּהוּ. כְּדֵין נִשְׁמָתִין סַלְקִין בְּהַהוּא פִּתְחָא, עַד דְּסַלְקִין לְגוֹ עִגּוּלָא, דְּסַחֲרָא בְּהַהִיא (נ"א לְהַהוּא) נְקוּדָה. כְּדֵין הָמָאן מַה דְּהָמָאן. וּמִגּוֹ נְהִירוּ וְחֶדְוָותָא מֵהַהוּא דְּהָמָאן, סַלְקִין וְנַחְתִּין קַרְבִּין וְרָחֲקִין.

וְאִיהִי תָּאִיבָא לְגַבֵּיהוּ, וּמִתְקַשְׁטָא בִּנְהִירוּ. כְּדֵין אַלְבִּישׁ קִנְאָה (מִנְּהוֹרָא) חַד צַדִּיק עִלָּאָה, וְאִסְתָּכַּל בִּנְהוֹרָא וּשְׁפִירוּ דְּהַאי נְקוּדָה, וּבְתִקוּנָהָא, וְאָחִיד בָּהּ, וְסָלִיק לָהּ לְגַבֵּיהּ, וְנָהִיר נְהוֹרָא בִּנְהוֹרָא, וַהֲווּ חַד. כָּל חֵילָא דִשְׁמַיָּא פַּתְחֵי בְּהַהִיא שַׁעֲתָא וְאַמְרֵי, זַכָּאִין אַתּוּן צַדִּיקַיָּא, נַטְרֵי אוֹרַיְיתָא, זַכָּאִין אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא, דְּהָא

לשון הקודש

סְבִיב הַגָּן שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, וּמִקּוֹל נְעִימוּת שֶׁל סִבּוּב אוֹתוֹ רָקִיעַ יוֹצְאוֹת כָּל אוֹתָן נְשָׁמוֹת וְשׁוֹמְעוֹת אוֹתוֹ נֹעַם שֶׁל אוֹתוֹ רָקִיעַ, וְרוֹאִים אוֹתוֹ הָעַמּוּד שֶׁמַּעֲלֶה אֵשׁ וְעָנָן וְעָשָׁן וְנֹגַהּ שֶׁלּוֹהֵט, וְכֻלָּם מִשְׁתַּחֲוִים. וְאָז הַנְּשָׁמוֹת עוֹלוֹת בְּאוֹתוֹ הַפֶּתַח, עַד שֶׁעוֹלִים לְתוֹךְ הָעִגּוּל שֶׁסּוֹבֵב בְּאוֹתָהּ נְקֻדָּה, וְאָז רוֹאִים מַה שֶּׁרוֹאִים. וּמִתּוֹךְ הָאוֹר וְהַשִּׂמְחָה מִמַּה שֶּׁרָאוּ, עוֹלִים וְיוֹרְדִים, מִתְקָרְבִים וּמִתְרַחֲקִים.

וְהִיא מִשְׁתּוֹקֶקֶת אֲלֵיהֶם וּמִתְקַשֶּׁטֶת בְּאוֹר. וְאָז לוֹבֵשׁ קִנְאָה (מֵאוֹר) צַדִּיק עֶלְיוֹן אֶחָד, וּמִסְתַּכֵּל בָּאוֹר וְיֹפִי שֶׁל הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ וּבְתִקּוּנָיָהּ, וְאוֹחֵז בָּהּ וּמַעֲלֶה אוֹתָהּ אֵלָיו, וּמֵאִיר אוֹר בְּאוֹר וְנִהְיִים אֶחָד. וְכָל חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם פּוֹתְחִים בְּאוֹתָהּ

חֶדְוָותָא דְמָאֲרֵיכוֹן הֲוֵי בְכוּ, דְּהָא עָטָרָא דְמָאֲרֵיכוֹן, מִתְעַטֵּר בְּכוֹן.

כְּדֵין כֵּיוָן דְּנַהֲרִין נְהוֹרָא בִּנְהוֹרָא, תְּרֵין נְהוֹרִין מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, וְנַהֲרִין. לְבָתָר אִינּוּן גַּוְונִין נַחְתִּין, וְאִסְתַּכְּלָן לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא בְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּיא, וּמְתַקְּנֵי לוֹן לְעַטְרָא לְעֵילָא. וְעַל דָּא אִתְּמַר, עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹקִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֶּה לוֹ.

פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, כְּתִיב (יחזקאל א) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא נָטוּי עַל רָאשֵׁיהֶם מִלְּמָעְלָה. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל אִית רָקִיעַ וְאִית רָקִיעַ, רָקִיעַ דִּלְתַתָּא אִיהוּ קַיְּימָא עַל גַּבֵּי אַרְבַּע חֵיוָון. וּמִתַּמָּן אִתְפְּשַׁט וְשָׁאֲרִי דִּיוּקְנָא דְחָד נוּקְבָא, דְּאַחוֹרֵי דְכוּרָא, וְדָא אִיהוּ

לשון הקודש

שָׁעָה וְאוֹמְרִים: אַשְׁרֵיכֶם הַצַּדִּיקִים שׁוֹמְרֵי הַתּוֹרָה, אַשְׁרֵיהֶם הַמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי שִׂמְחַת אֲדוֹנְכֶם הִיא בָּכֶם, שֶׁהֲרֵי עֲטֶרֶת רִבּוֹנְכֶם מִתְעַטֶּרֶת בָּכֶם.

וְאָז, כֵּיוָן שֶׁמְּאִירִים אוֹר בְּאוֹר, שְׁנֵי אוֹרוֹת מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד וּמְאִירִים. אַחַר כָּךְ יוֹרְדִים אוֹתָם גְּוָנִים וּמִתְבּוֹנְנִים לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בְּאוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, וּמְתַקְּנִים אוֹתָם לְעַטֵּר לְמַעְלָה. וְעַל זֶה נֶאֱמַר עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֶּה לוֹ.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, כָּתוּב (יחזקאל א) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא נָטוּי עַל רָאשֵׁיהֶם מִלְּמָעְלָה. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ. אֲבָל יֵשׁ רָקִיעַ וְיֵשׁ רָקִיעַ. הָרָקִיעַ שֶׁלְּמַטָּה הוּא עוֹמֵד עַל גַּבֵּי אַרְבַּע חַיּוֹת, וּמִשָּׁם מִתְפַּשֵּׁט וּמַתְחִיל דְּיוּקָן שֶׁל

רָזָא דִכְתִיב, (שמות לג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים קלט) אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי. וּכְתִיב (בראשית ב) וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו.

רָקִיעַ דִּלְעֵילָא אִיהוּ קַיְימָא עַל גַּבֵּי חֵיוָון עִלָּאִין, וּמִתַּמָּן אִתְפַּשַּׁט וְשָׁאַרִי דִיוּקְנָא דְחָד דְכוּרָא, דְּאִיהוּ רָזָא עִלָּאָה. וְהָנֵי תְּרֵין רְקִיעִין, חַד אִקְרֵי קְצֵה הַשָּׁמַיִם. וְחַד אִקְרֵי מִקְצֵה הַשָּׁמָיִם. דִּכְתִיב, (דברים ד) וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמָיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמָיִם. רָאשֵׁי הַחַיָּה דִלְתַתָּא אִינּוּן אַרְבַּע חֵיוָון, דְּאִינּוּן רְשִׁימִין (נ"א נְהוֹרִין) עִלָּאִין, עַל אִינּוּן אַרְבַּע אַתְוָון רְשִׁימִין, דִּי בְגוֹ אִינּוּן אַרְבַּע פִּתְחִין, דִּבְגִנְתָּא דְעֵדֶן.

וְאַף עַל גַּב דְּאַמָּרָן עֵדֶן דִּלְתַתָּא בְּאַרְעָא, הָכִי הוּא וַדָּאי. אֲבָל כֹּלָּא רָזָא עִלָּאָה אִיהוּ, כְּמָה דְאִתְּמַר (דף רי"א ע"ב) דְּהַאי נְקוּדָה דְקָאָמַרָן, כְּמָה דְאִית

לשון הקודש

נְקֻבָּה אַחַת שֶׁאַחוֹרֵי הַזָּכָר, וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב (שמות לג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לט) אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי. וְכָתוּב (בראשית ב) וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו.

הָרָקִיעַ שֶׁלְּמַעְלָה הוּא עוֹמֵד עַל גַּבֵּי הַחַיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וּמִשָּׁם מִתְפַּשֵּׁט וּמִתְחִיל הַדְּיוּקָן שֶׁל זָכָר אֶחָד, שֶׁהוּא סוֹד עֶלְיוֹן. וּשְׁנֵי הָרְקִיעִים הַלָּלוּ, אֶחָד נִקְרָא קְצֵה הַשָּׁמַיִם, וְאֶחָד נִקְרָא מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמָיִם. רָאשֵׁי הַחַיָּה שֶׁלְּמַטָּה הֵם אַרְבַּע חַיּוֹת, שֶׁהֵן רְשׁוּמוֹת (אורות) עֶלְיוֹנוֹת עַל אוֹתָן אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת שֶׁבְּתוֹךְ אוֹתָם אַרְבָּעָה פְּתָחִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן.

וְאַף עַל גַּב שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁעֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה הוּא בָּאָרֶץ – כָּךְ זֶה וַדַּאי. אֲבָל הַכֹּל הוּא

לָהּ חוּלָקָא לְעֵילָא, הָכִי נָמֵי אִית לָהּ חוּלָקָא לְתַתָּא בְּאַרְעָא. וְהַאי גְּנִתָּא לְתַתָּא, אִיהוּ חוּלָקָא דְּהַהִיא נְקוּדָה לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא בְּרוּחֵי דְּצַדִּיקַיָּיא בְּאַרְעָא, וְאִתְּהֲנֵי בְּכָל סִטְרִין לְעֵילָא וְתַתָּא. לְעֵילָא בְּצַדִּיק. לְתַתָּא בְּהַהוּא אִיבָּא דְּצַדִּיק, וְלָא אִשְׁתְּכַח שַׁעְשׁוּעָא עֵילָא וְתַתָּא אֶלָּא בְּצַדִּיק. וְהַאי גְּנִתָּא אִיהוּ, מֵהַהִיא נְקוּדָה דְּאִקְרֵי עֵדֶן (נְקוּדָה דְּנַטְלָא מֵאִימָא עִילָּאָה טְמִירָא אִיהִי גָּן עֵדֶן דְּאַרְעָא).

אִינּוּן רָאשֵׁי הַחַיָּה, אִלֵּין אַרְבַּע רֵישֵׁי אַנְפִּין. חַד אַרְיֵה, דִּכְתִיב, (יחזקאל א) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין. וְחַד שׁוֹר, דִּכְתִיב וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאול. וְחַד נֶשֶׁר, דִּכְתִיב וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן. אָדָם כְּלָלָא דְכֹלָּא, דִּכְתִיב וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. וְאִלֵּין אַרְבַּע רֵישֵׁי נַהֲרִין דְּמָטוּלֵיהוֹן (ס"א חֵיוָון דְּנַטְלִין)

לשון הקודש

סוֹד עֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר שֶׁהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לָהּ חֵלֶק לְמַעְלָה – כָּךְ גַּם יֵשׁ לָהּ חֵלֶק לְמַטָּה בָּאָרֶץ. וְהַגָּן הַזֶּה לְמַטָּה הוּא חֶלְקָהּ שֶׁל אוֹתָהּ נְקֻדָּה לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בְּרוּחוֹת הַצַּדִּיקִים בָּאָרֶץ, וְנֶהֱנֵית בְּכָל הַצְּדָדִים, לְמַעְלָה וָמַטָּה. לְמַעְלָה בְּצַדִּיק, וּלְמַטָּה בְּאוֹתוֹ פְּרִי הַצַּדִּיק. וְלֹא נִמְצָא שַׁעֲשׁוּעַ מַעְלָה וָמַטָּה אֶלָּא בְּצַדִּיק. וְהַגָּן הַזֶּה הוּא מֵאוֹתָהּ נְקֻדָּה שֶׁנִּקְרֵאת עֵדֶן. (נְקֻדָּה שֶׁנּוֹטֶלֶת מֵאִמָּא עֶלְיוֹנָה הַטְּמוּנָה בְּגַן עֵדֶן שֶׁל הָאָרֶץ).

אוֹתָם רָאשֵׁי הַחַיָּה אֵלּוּ אַרְבָּעָה רָאשֵׁי פָּנִים. אֶחָד אַרְיֵה, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין. וְאֶחָד שׁוֹר, שֶׁכָּתוּב וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאול. וְאֶחָד נֶשֶׁר, שֶׁכָּתוּב וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן. וְאָדָם כְּלָל שֶׁל הַכֹּל, שֶׁכָּתוּב וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. וְאַרְבָּעָה רָאשֵׁי הָאוֹרוֹת הַלָּלוּ

לְכוּרְסְיָיא קַדִּישָׁא, וּמִגּוֹ מָטוּלָא דִּילְהוֹן זָעִין. וּמֵהַהוּא זִיעָא דְּמָטוּלָא דִּילְהוֹן, אִתְעָבִיד הַהוּא נָהָר דִּי נוּר. דִּכְתִיב, (דניאל ז) נְהַר דִּי נוּר נָגֵד וְנָפֵק מִן קֳדָמוֹהִי אֶלֶף אַלְפִין יְשַׁמְּשׁוּנֵהּ.

וְנִשְׁמָתִין כַּד סַלְקִין, אִתְסַחְיָין בְּהַהוּא נָהָר דִּי נוּר, וְסַלְקִין לְקוּרְבְּנָא וְלָא אִתּוֹקְדָן, אֶלָּא אִתְסַחְיָין. תָּא חֲזֵי מִסַּלְמַנְדְּרָא, דְּעַבְדִּין מִנָּהּ לְבוּשָׁא. וּמִגּוֹ דְּאִיהִי מִנּוּרָא, לָא אִתְסַחְיָיא הַהוּא לְבוּשָׁא, אֶלָּא בְּנוּרָא, אֵשָׁא אָכִיל זוֹהֲמָא דְּבֵיהּ, וְאִתְסַחֵי הַהוּא לְבוּשָׁא. הָכִי נָמֵי נִשְׁמָתָא דִּי נוּר דְּאִתְנְטִילַת מִגּוֹ כּוּרְסְיָיא קַדִּישָׁא. דִּכְתִיב בָּהּ (דניאל ז) כָּרְסְיֵהּ שְׁבִיבִין דִּי נוּר. בְּזִמְנָא דְּבַעְיָיא לְאִתְסַחְיָיא מֵהַהוּא זוֹהֲמָא דְּבָהּ, אִתְעַבְּרַת בְּנוּרָא וְאִתְסַחְיָיא. וְנוּרָא אַכְלָא כָּל הַהוּא זוֹהֲמָא דִּי בְנִשְׁמְתָא. וְנִשְׁמְתָא אִתְסַחְיָיא וְאִתְלַבְּנַת.

לשון הקודש

שֶׁמַּשָּׂאָם (חֲיוֹת שֶׁנּוֹטְלוֹת) אֶת הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ, וּמִתּוֹךְ הַמַּשָּׂא שֶׁלָּהֶם הֵם מַזִּיעִים. וּמֵאוֹתָהּ זֵעָה שֶׁל מַשָּׂאָם, נַעֲשָׂה אוֹתוֹ נְהַר דִּינוּר, שֶׁכָּתוּב (דניאל ז) נְהַר דִּינוּר שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מִלְּפָנָיו אֶלֶף אֲלָפִים יְשַׁמְּשׁוּהוּ.

וּכְשֶׁעוֹלוֹת הַנְּשָׁמוֹת, הֵן רוֹחֲצוֹת בְּאוֹתוֹ נְהַר דִּינוּר, וְעוֹלוֹת לְקָרְבָּן וְאֵינָן נִשְׂרָפוֹת, אֶלָּא רוֹחֲצוֹת. בֹּא וּרְאֵה מִסַּלְמַנְדְּרָא, שֶׁעוֹשִׂים מִמֶּנָּה לְבוּשׁ, וּמִתּוֹךְ שֶׁהִיא מֵאֵשׁ, אֵין רוֹחֲצִים אוֹתוֹ לְבוּשׁ אֶלָּא בְּאֵשׁ. הָאֵשׁ אוֹכֶלֶת הַזֻּהֲמָה שֶׁבּוֹ, וְנִרְחָץ אוֹתוֹ לְבוּשׁ. כָּךְ גַּם הַנְּשָׁמָה מֵאֵשׁ שֶׁנִּלְקְחָה מִתּוֹךְ הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ, שֶׁכָּתוּב בָּהּ (שם) כִּסְאוֹ שְׁבִיבֵי אֵשׁ, בִּזְמַן שֶׁרוֹצָה לִרְחֹץ מֵאוֹתָהּ זֻהֲמָה שֶׁבָּהּ,

וְאִי תֵּימָא אִי הָכִי עוֹנְשָׁא לֵית לָהּ לְנִשְׁמְתָא בְּהַאי. תָּא חֲזֵי, וַוי לְנִשְׁמְתָא דְּסַבְלָת אֵשָׁא נוּכְרָאָה, וְאַף עַל גַּב דְּאִיהִי אִתְלַבְּנָא. אֲבָל כַּד זוֹהֲמָא אִיהוּ סַגִּי עָלָהּ, וַוי לְנִשְׁמְתָא דְּסַבְלַת הַהוּא עוֹנְשָׁא, בְּגִין דְּהַהוּא זוֹהֲמָא בִּתְרֵי זִמְנֵי אִתְלַבְּנַת בְּנוּרָא.

זִמְנָא קַדְמָאָה כֵּיוָן דְּקַבִּילַת עוֹנְשָׁא בְּגוּפָא, אַזְלָא נִשְׁמָתָא, וְנַטְלֵי לָהּ, וְאַעֲלִין לָהּ בְּגוֹ אֲתָר חַד דְּאִקְרֵי בֶּן הִנֹּם, וַאֲמַאי אִקְרֵי בֶּן הִנֹּם. אֶלָּא אֲתָר חַד אִיהוּ בְּגֵיהִנָּם, דְּתַמָּן אִתְצְרִיפוּ נִשְׁמָתִין, בְּצִרוּפָא, לְאִתְלַבְּנָא עַד לָא עָאלִין בְּגִנְתָא דְעֵדֶן. (וְאִי זַכָּאִין אִינּוּן נִשְׁמָתִין כַּד אֲעַלִין לוֹן בְּהַהוּא אֲתַר) תְּרֵין מַלְאָכִין שְׁלִיחָן זְמִינִין בְּגִנְתָא דְעֵדֶן, וְקַיְּימִין לְתַרְעָא, וְצַוְּוחִין לְגַבֵּי אִינּוּן מְמָנָן דְּבְהַהוּא אֲתָר דְּגֵיהִנָּם, בְּגִין לְקַבְּלָא הַהִיא נִשְׁמָתָא.

לשון הקודש

עוֹבֶרֶת בָּאֵשׁ וְנִרְחֶצֶת, וְהָאֵשׁ אוֹכֶלֶת כָּל אוֹתָהּ הַזֻּהֲמָה שֶׁבַּנְּשָׁמָה, וְהַנְּשָׁמָה רוֹחֶצֶת וּמִתְלַבֶּנֶת.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ, אֵין לַנְּשָׁמָה עֹנֶשׁ כָּזֶה – בֹּא וּרְאֵה, אוֹי לַנְּשָׁמָה שֶׁסּוֹבֶלֶת אֵשׁ זָרָה, וְאַף עַל גַּב שֶׁמִּתְלַבֶּנֶת. אֲבָל כְּשֶׁהַזֻּהֲמָה רַבָּה עָלֶיהָ, אוֹי לַנְּשָׁמָה שֶׁסּוֹבֶלֶת אוֹתוֹ עֹנֶשׁ, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ זֻהֲמָה בְּפַעֲמַיִם מִתְלַבֶּנֶת בָּאֵשׁ.

בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה, כֵּיוָן שֶׁקִּבְּלָה עֹנֶשׁ בַּגּוּף, הוֹלֶכֶת הַנְּשָׁמָה, וְנוֹטְלִים אוֹתָהּ וּמַכְנִיסִים אוֹתָהּ לְתוֹךְ מָקוֹם אֶחָד שֶׁנִּקְרָא בֶּן הִנֹּם. וְלָמָּה נִקְרָא בֶּן הִנֹּם? אֶלָּא מָקוֹם אֶחָד הוּא בַּגֵּיהִנֹּם שֶׁשָּׁם נִצְרָפוֹת הַנְּשָׁמוֹת בִּצְרוּף לְהִתְלַבֵּן טֶרֶם שֶׁנִּכְנָסוֹת לְגַן עֵדֶן. (וְאִם זַכָּאִיּוֹת אוֹתָן נְשָׁמוֹת, כַּאֲשֶׁר

וְהַהִיא נִשְׁמָתָא עַד לָא אִתְלַבְּנַת בְּנוּרָא, אִינּוּן שְׁלִיחָן צַוְוחִין לְגַבֵּייהוּ, וְאַמְרֵי הִנֹּם. וּבְזִמְנָא דְּהִיא אִתְלַבְּנַת, אִינּוּן מְמָנָן נָפְקִין עִמָּהּ מֵהַהוּא אֲתָר, וּזְמִינֵי לָהּ לְגַבֵּי פִּתְחָא דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, דְּתַמָּן אִינּוּן שְׁלִיחָן וְאַמְרֵי לוֹן הִנֹּם. הָא אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּהָא אִתְלַבְּנוּ, כְּדֵין אַעְלִין לְהַהִיא נִשְׁמָתָא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן.

וְכַמָּה אִיהִי תְּבִירָא מִגּוֹ הַהוּא תְּבִירוּ דְּאִתְלַבְּנוּתָא דְּגֵיהִנָּם. (ס"א דְּהוּא) דְּהַהִיא תְּבִירוּ דְּאֶשָּׁא תַּתָּאָה. וְאַף עַל גַּב דְּנָחִית מִלְּעֵילָּא, (אֲבָל) כֵּיוָן דְּמָטָא לְאַרְעָא לְתַתָּא, אִיהוּ אֶשָּׁא דְּלָא דָקִיק, וְנִשְׁמָתָא אִתְעַנְּשָׁא בֵּיהּ, וְאִתְבָּרַת. כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפִּיק שִׁמְשָׁא דְּנָהִיר מֵאִינּוּן אַרְבַּע פִּתְחִין דְּנָהֲרִין בִּרְקִיעָא דְּעַל גִּנְתָּא, וּמָטָא לְהַהִיא

לשון הקודש

מְכַנִּיסִים אוֹתָן בְּאוֹתוֹ מָקוֹם) שְׁנֵי מַלְאָכִים שְׁלוּחִים מְזֻמָּנִים בְּגַן עֵדֶן, וְעוֹמְדִים בַּשַּׁעַר, וְצוֹוְחִים לְאוֹתָם הַמְמֻנִּים שֶׁבְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁבַּגֵּיהִנֹּם כְּדֵי לְקַבֵּל אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה.

וְאוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה, בְּטֶרֶם תִּתְלַבֵּן בָּאֵשׁ, אוֹתָם שְׁלוּחִים צוֹוְחִים אֲלֵיהֶם וְאוֹמְרִים: הִנֹּם. וּבְזִמַּן שֶׁמִּתְלַבֶּנֶת, אוֹתָם מְמֻנִּים יוֹצְאִים עִמָּהּ מֵאוֹתוֹ מָקוֹם, וּמַזְמִינִים אוֹתָהּ לְפִתְחוֹ שֶׁל גַּן עֵדֶן שֶׁשָּׁם אוֹתָם שְׁלוּחִים, וְאוֹמְרִים לָהֶם: הִנֹּם. אֵלֶּה הֵם הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהִתְלַבְּנוּ. וְאָז מַכְנִיסִים אוֹתָהּ נְשָׁמָה בְּגַן עֵדֶן.

וְכַמָּה הִיא שְׁבוּרָה מִתּוֹךְ אוֹתוֹ שֶׁבֶר שֶׁל הַהִתְלַבְּנוּת שֶׁל הַגֵּיהִנֹּם (שֶׁל אוֹתוֹ) שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁבֶר שֶׁל הָאֵשׁ הַתַּחְתּוֹנָה. וְאַף עַל גַּב שֶׁיּוֹרֶדֶת מִלְּמַעְלָה, (אֲבָל) כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעָה לָאָרֶץ לְמַטָּה, הִיא אֵשׁ שֶׁאֵינֶנָּה דַקִּיקָה, וְהַנְּשָׁמָה נֶעֱנֶשֶׁת בָּהּ וְנִשְׁבֶּרֶת. וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹצִיא שֶׁמֶשׁ שֶׁמְּאִירָה מֵאוֹתָם אַרְבָּעָה פִּתְחִים

נִשְׁמָתָא וְאִתְסִיאַת. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מלאכי ג) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִכְנָפֶיהָ.

זִמְנָא תִּנְיָינָא, לְבָתָר דְיָתְבָא בְגִנְתָא דְעֵדֶן דִלְתַתָא, כָּל הַהוּא זִמְנָא דְיָתְבָא וְעַד כְּעַן לָא אִתְפָּרְשַׁת מֵאִינּוּן מִלִין דְהַיזוּ דְהַאי עָלְמָא מִכֹּל וָכֹל. וְכַד סַלְקִין לָהּ לְעֵילָא, אִצְטְרִיךְ לְאִתְפָּרְשָׁא, מִכָּל הַיזוּ וּמִכָּל מִלִין דִלְתַתָא. וְאַעְבְּרוּ לָהּ בְּהַהוּא נְהַר דִי נוּר, כְּדֵין נִשְׁמָתָא אִתְלַבְּנַת בֵּיהּ מִכֹּל וָכֹל. וְנַפְקַת וְאִתְחַזְיָאת קַמֵי מָאֲרֵי דְעָלְמָא בְּרֵיכָא (ד"א בְּרִירָא) מִכָּל סִטְרִין. כֵּיוָן דְאִסְתַּכְּלַת בְּהַהוּא נְהוֹרָא אַתְסִיאַת וְאִשְׁתְּלִימַת מִכֹּלָא. וּכְדֵין קַיְימִין אִינּוּן נִשְׁמָתִין בִּלְבוּשִׁין, מִתְעַטְּרִין קַמֵי מָאֲרֵיהוֹן. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן (דף רי"ב ע"א) דְצַדִיקַיָּיא בְעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

לשון הקודש

שֶׁמְּאִירִים בָּרָקִיעַ שֶׁמֵּעַל הַגָּן, וּמַגִּיעַ לְאוֹתָהּ נִשְׁמָה וְנִרְפֵּאת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלאכי ג) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִכְנָפֶיהָ.

בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה, אַחַר שֶׁיָּשְׁבָה בְּגַן עֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה, כָּל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁיָּשְׁבָה וְעַד עַכְשָׁו אֵינָהּ נִפְרֶדֶת מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁל מַרְאֵה הָעוֹלָם הַזֶּה מִכֹּל וָכֹל. וּכְשֶׁמַּעֲלִים אוֹתָהּ לְמַעְלָה, צְרִיכָה לְהִפָּרֵד מִכָּל מַרְאֶה וּמִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁלְּמַטָּה. וּמַעֲבִירִים אוֹתָהּ בְּאוֹתוֹ נְהַר דִּינוּר, וְאָז הַנְּשָׁמָה מִתְלַבֶּנֶת בּוֹ מִכֹּל וָכֹל, וְיוֹצֵאת וְנִרְאֵית לִפְנֵי רִבּוֹן הָעוֹלָם בְּרוּכָה (בְּרוּרָה) מִכָּל הַצְּדָדִים. כֵּיוָן שֶׁמִּסְתַּכֶּלֶת בְּאוֹתוֹ אוֹר, נִרְפֵּאת וְנִשְׁלֶמֶת מֵהַכֹּל. וְאָז עוֹמְדוֹת אוֹתָן נְשָׁמוֹת בִּלְבוּשִׁים, מִתְעַטְּרִים לִפְנֵי רִבּוֹנָם. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

וְאִינּוּן נִשְׁמָתִין דִּבְגִנְתָּא דְעֵדֶן דִּלְתַתָּא, שָׁטָאן בְּכָל רֵישֵׁי יַרְחֵי וְשַׁבַּתֵּי, וְסַלְקִין עַד הַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי חוֹמוֹת יְרוּשָׁלֵם. דְּתַמָּן כַּמָּה מְמָנָן וּרְתִיכִין דְּנַטְרֵי אִינּוּן חוֹמוֹת. דִּכְתִיב, (ישעיה סב) עַל חוֹמוֹתַיִךְ יְרוּשָׁלִַם הִפְקַדְתִּי שׁוֹמְרִים. וְסַלְקִין עַד הַהוּא אֲתָר, וְלָא עָאלִין לְגוֹ, עַד דְּאִתְלַבְּנַן. וְתַמָּן סַגְּדִין, וְחַדָּאן מֵהַהוּא נְהִירוּ, וְתַיְיבִין לְגוֹ גִּנְתָּא.

נָפְקִין מִתַּמָּן וְשָׁטָאן בְּעָלְמָא, וְחָמָאן בְּאִינּוּן גּוּפִין דְּחַיָּיבַיָּא, בְּהַהוּא עוֹנְשָׁא דִילְהוֹן, דִּכְתִיב, (ישעיה סו) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה וְהָיוּ דֵרָאוֹן לְכָל בָּשָׂר. מַאי לְכָל בָּשָׂר. לְאִינּוּן שְׁאַר גּוּפִין דִּבְסָחֲרַנַיְיהוּ, וְהָא אוּקְמוּהָ. וּלְבָתַר מְשַׁטְּטֵי וּמִסְתַּכְּלָן בְּאִינּוּן מָאֲרֵיהוֹן דִּכְאֵבִין, וּבְנֵי מַרְעִין,

לשון הקודש

וְאוֹתָן נִשְׁמוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה מְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשַׁבָּתוֹת, וְעוֹלוֹת עַד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁשָּׁם כַּמָּה מְמֻנִּים וּמֶרְכָּבוֹת שֶׁשּׁוֹמְרִים אוֹתָם הַחוֹמוֹת, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סב) עַל חוֹמֹתַיִךְ הִפְקַדְתִּי שֹׁמְרִים. וְעוֹלִים עַד אוֹתוֹ מָקוֹם, וְלֹא נִכְנָסוֹת פְּנִימָה עַד שֶׁמִּתְלַבְּנוֹת, וְשָׁם מִשְׁתַּחֲווֹת וּשְׂמֵחוֹת מֵאוֹתוֹ אוֹר, וְשָׁבוֹת לְתוֹךְ הַגָּן.

יוֹצְאוֹת מִשָּׁם וּמְשׁוֹטְטוֹת בָּעוֹלָם, וְרוֹאוֹת בְּאוֹתָם הַגּוּפוֹת שֶׁל הָרְשָׁעִים וּבְאוֹתוֹ עֹנֶשׁ שֶׁלָּהֶם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה וְהָיוּ דֵרָאוֹן לְכָל בָּשָׂר. מַה זֶּה לְכָל בָּשָׂר? לְאוֹתָם שְׁאָר הַגּוּפִים שֶׁסְּבִיבָם, וַהֲרֵי פֵּרַשְׁוּהָ. וְאַחַר מְשׁוֹטְטִים וּמִסְתַּכְּלִים בְּאוֹתָם בַּעֲלֵי מַכְאוֹבִים וּבְנֵי

וְאִינּוּן דְּסַבְלִין עַל יְהוּדָא דְּמָאֲרֵיהוֹן, וְתָבִין וְאָמְרִין לֵיהּ לִמְשִׁיחָא.

בְּשַׁעֲתָא דְּאַמְרִין לֵיהּ לִמְשִׁיחָא צַעֲרָא דְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתְהוֹן, וְאִינּוּן חַיָּיבַיָּא דִּי בְהוֹן, דְּלָא מִסְתַּכְּלֵי לְמִנְדַּע לְמָאֲרֵיהוֹן, אָרִים קָלָא וּבָכֵי, עַל אִינּוּן חַיָּיבִין דִּבְהוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה נג) וְהוּא מְחוֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ מְדוּכָּא מֵעֲוֹנוֹתֵינוּ תַּיְיבִין אִינּוּן נִשְׁמָתִין וְקַיְימִין בְּאַתְרַיְיהוּ.

בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן אִית הֵיכָלָא חָדָא, דְּאִקְרֵי הֵיכָלָא דִּבְנֵי מַרְעִין. כְּדֵין מָשִׁיחַ עָאל בְּהַהוּא הֵיכָלָא, וְקָרֵי לְכָל מַרְעִין וְכָל כְּאֵבִין, כָּל יִסּוּרֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּיֵיתוּן עָלֵיהּ, וְכֻלְּהוּ אַתְיָין עָלֵיהּ. וְאִלְמָלֵא דְּאִיהוּ אָקִיל מֵעָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וְנָטִיל עָלֵיהּ, לָא הֲוֵי בַר נָשׁ דְּיָכִיל לְמִסְבַּל יִסּוּרֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, עַל עוֹנְשֵׁי דְאוֹרַיְיתָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב

לשון הקודש

מַחֲלוֹת, וְאוֹתָם שֶׁסּוֹבְלִים עַל הַיִּחוּד שֶׁל רִבּוֹנָם, וְשָׁבִים וְאוֹמְרִים לַמָּשִׁיחַ.

בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמְרִים לוֹ לַמָּשִׁיחַ אֶת צַעַר יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָם, וְאוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁבָּהֶם שֶׁאֵינָם מִתְבּוֹנְנִים לָדַעַת אֶת רִבּוֹנָם, הוּא מֵרִים קוֹל וּבוֹכֶה עַל אוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁבָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם נג) וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ מְדֻכָּא מֵעֲוֹנֹתֵינוּ. שְׁבוּת אוֹתָן נְשָׁמוֹת וְעוֹמְדוֹת בִּמְקוֹמָן.

בְּגַן עֵדֶן יֵשׁ הֵיכָל אֶחָד שֶׁנִּקְרָא הֵיכַל בְּנֵי הַמַּחֲלוֹת. אָז הַמָּשִׁיחַ נִכְנָס לְאוֹתוֹ הֵיכָל, וְקוֹרֵא לְכָל הַמַּחֲלוֹת וְהַמַּכְאוֹבִים וְכָל יִסּוּרֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּבֹאוּ עָלָיו, וְכֻלָּם בָּאִים עָלָיו. וְאִלְמָלֵא שֶׁהוּא מֵקֵל מֵעַל יִשְׂרָאֵל וְנוֹטֵל עָלָיו, לֹא הָיָה אָדָם שֶׁיָּכוֹל לִסְבֹּל אֶת יִסּוּרֵי יִשְׂרָאֵל עַל עָנְשֵׁי

(ישעיה נג) אָכֵן חֳלָיֵינוּ הוּא נָשָׂא וְגוֹ'. כְּגַוְונָא דָא רִבִּי אֶלְעָזָר בְּאַרְעָא.

בְּגִין דְּלֵית חֶשְׁבָּנָא, לְאִינּוּן יִסּוּרִין דְּקַיְימִין עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ בְּכָל יוֹמָא, עַל עוֹנְשֵׁי דְאוֹרַיְיתָא, וְכֻלְּהוּ נַחְתּוּ לְעָלְמָא, בְּשַׁעֲתָא דְאִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא. וְכַד הֲווֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, בְּאִינּוּן פּוּלְחָנִין וְקָרְבְּנִין דַּהֲווֹ עַבְדֵי, הֲווֹ מְסַלְּקִין כָּל אִינּוּן מַרְעִין וְיִסּוּרִין מֵעָלְמָא. הַשְׁתָּא מָשִׁיחַ מְסָלַק לוֹן מִבְּנֵי עָלְמָא, עַד דְּנָפִיק בַּר נָשׁ מֵהַאי עָלְמָא, וּמְקַבֵּל עוֹנְשֵׁיהּ, כְּמָה דְאִתְּמַר. כַּד אִינּוּן חוֹבִין יַתִּיר דְּעַיְילִין לוֹן לְגוֹ בְּגוֹ גֵּהִינָּם, בְּאִינּוּן מָדוֹרִין תַּתָּאִין אַחֲרָנִין, וּמְקַבְּלִין עוֹנְשָׁא סַגִּי מִסְּגִיאוּת זוֹהֲמָא דִּי בְּנִשְׁמְתָא, כְּדֵין אַדְלִיקוּ נוּרָא יַתִּיר, לְמֵיכַל הַהוּא זוֹהֲמָא. (וַוי לְהַהִיא נִשְׁמְתָא דְּסַבְּלַת הַהוּא עוֹנְשָׁא. וְעַל

לשון הקודש

הַתּוֹרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) אָכֵן חֳלָיֵנוּ הוּא נָשָׂא וְגוֹ'. כְּמוֹ כֵן רַבִּי אֶלְעָזָר בָּאָרֶץ.

מִשּׁוּם שֶׁאֵין חֶשְׁבּוֹן לְאוֹתָם יִסּוּרִים שֶׁעוֹמְדִים עַל אָדָם בְּכָל יוֹם עַל עָנְשֵׁי הַתּוֹרָה, וְכֻלָּם יָרְדוּ לָעוֹלָם בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה. וּכְשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה בְּאוֹתָן עֲבוֹדוֹת וְקָרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים, הָיוּ מְסַלְּקִים אֶת כָּל אוֹתָן מַחֲלוֹת וְיִסּוּרִים מִן הָעוֹלָם, וְעַכְשָׁו הַמָּשִׁיחַ מְסַלֵּק אוֹתָם מִבְּנֵי הָעוֹלָם טֶרֶם שֶׁיּוֹצֵא מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, וּמְקַבֵּל עָנְשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. כְּשֶׁאוֹתָם חֲטָאִים יְתֵרִים שֶׁמַּכְנִיסִים אוֹתָם לְתוֹךְ בִּפְנִים הַגֵּיהִנֹּם בְּאוֹתָם מָדוֹרִים תַּחְתּוֹנִים אֲחֵרִים, וּמְקַבְּלִים עֹנֶשׁ רַב מֵרֹב הַזֻּהֲמָה שֶׁבַּנְּשָׁמָה, אָז מַדְלִיקִים אֵשׁ יוֹתֵר, לֶאֱכֹל אוֹתָהּ זֻהֲמָה. (אוי לְאוֹתָהּ נְשָׁמָה שֶׁסּוֹבֶלֶת אוֹתוֹ הָעֹנֶשׁ. וְעַל זֶה אוֹתָם מַלְאֲכֵי חַבָּלָה שֶׁבַּגֵּיהִנֹּם מַטְרִידִים אוֹתוֹ בְּמַקָּלוֹת

דָּא אִינּוּן מַלְאֲכֵי חַבָּלָה דְּבְגֵיהִנֹּם מַטְרְדִין לוֹן בְּחוּטְרִין דְּאֶשָּׁא לְנַעֲרָא הַהוּא זוֹהֲמָא. וַוי לְנִשְׁמָתָא דְּסַבְלָת הַהוּא עוֹנֵשׁ).

זַכָּאִין אִינּוּן דְּנַטְרֵי פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא. הַהִיא נְקוּדָה קַדִּישָׁא, דְּאִיהִי בַעְיָא לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא לְעֵילָא וּלְתַתָּא בְּרוּחֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, כְּמָה דְּאִתְּמַר. כַּד הַהִיא נְקוּדָה בָעָא לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא לְתַתָּא בְּרוּחֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, כְּאִמָּא דְחַדָּאת עַל בְּנָהָא, וְאִשְׁתַּעְשְׁעָא בְּהוֹן, הָכִי נָמֵי בְּפַלְגוּת לֵילְיָא אִיהִי נַחְתָּא וְאִשְׁתַּעְשְׁעָא בְּהוּ.

רָקִיעַ דְּקַאמְרָן דְּקַיְּימָא עַל גִּנְתָּא, אִיהִי קַיְּימָא עַל אַרְבַּע רֵישֵׁי חֵיוָון, וְאִינּוּן אַרְבַּע אַתְוָון דְּקָאָמְרָן, אִינּוּן רָזָא דְּאַרְבַּע חֵיוָן. וְהַאי רְקִיעָא קַיְּימָא לְתַתָּא (ס"א עָלַיְיהוּ), כְּמָה דְּאִתְּמַר. רָקִיעַ דְּהַהִיא נְקוּדָה, קַיְּימָא לְעֵילָא, עַל אִינּוּן אַרְבַּע חֵיוָון עִלָּאִין דְּקָאָמְרָן, וְהַהוּא רְקִיעָא (כְּגוֹוְנָא דָא מִן דָּא)

לשון הקודש

שֶׁל אֵשׁ לְנַעֵר אֶת אוֹתָהּ הַזְּהֲמָה. אוֹי לַנִּשְׁמָה שֶׁסּוֹבֶלֶת אוֹתוֹ עֹנֶשׁ).

אַשְׁרֵיהֶם שֶׁשּׁוֹמְרִים אֶת מִצְוֹות הַתּוֹרָה. אוֹתָהּ נְקֻדָּה קְדוֹשָׁה שֶׁרוֹצָה לְהִשְׁתַּעְשֵׁעַ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה בְּרוּחוֹת הַצַּדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. כְּשֶׁאוֹתָהּ נְקֻדָּה רוֹצָה לְהִשְׁתַּעְשֵׁעַ לְמַטָּה בְּרוּחוֹת הַצַּדִּיקִים כְּאֵם שֶׁשְּׂמֵחָה עִם בָּנֶיהָ וּמִשְׁתַּעְשַׁעַת בָּהֶם, כָּךְ גַּם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה הִיא יוֹרֶדֶת וּמִשְׁתַּעְשַׁעַת בָּהֶם.

הָרָקִיעַ שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁעוֹמֵד עַל הַגָּן, הִיא עוֹמֶדֶת עַל אַרְבָּעָה רָאשֵׁי הַחַיּוֹת, וְאוֹתָן אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁאָמַרְנוּ הֵם סוֹד שֶׁל אַרְבַּע הַחַיּוֹת. וְהָרָקִיעַ הַזֶּה עוֹמֵד לְמַטָּה (עֲלֵיהֶן), כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. הָרָקִיעַ שֶׁל אוֹתָהּ נְקֻדָּה עוֹמֵד לְמַעְלָה עַל אוֹתָן אַרְבַּע

אִיהוּ אִתְרְקָם בִּגְוָונִין קַדִּישִׁין.

בְּהַאי רָקִיעַ אִסְתַּכְּלָן אַרְבַּע חֵיוָון, וְכָל אִינּוּן חַיָּילִין לְתַתָּא. כַּד הַאי רָקִיעַ אַנְהִיר בְּגַוְונוֹי וְנָצִיץ, כְּדֵין יַדְעִין כָּל אִינּוּן רְתִיכִין, וְכָל אִינּוּן חַיָּילִין וּמַשִּׁירְיָין, דְּהָא טַרְפָּא דִילְהוֹן אִזְדַּמַּן. רְקִיעָא דָא מְרֻקְּמָא בְּכָל גַּוְונִין קַדִּישִׁין, בֵּיהּ קַיְימִין אַרְבַּע פִּתְחִין רְשִׁימִין, בְּאַרְבַּע אַתְוָון מְנַצְּצָן.

פִּתְחָא חָדָא רְשִׁימָא לִסְטַר מִזְרָח, וּבֵיהּ קַיְימָא בְּהַהוּא פִּתְחָא אָת חַד, וְהַהוּא אָת אִיהוּ א', וְדָא נָצִיץ וְסָלִיק וְנָחִית בְּהַאי פִּתְחָא. פִּתְחָא דָא נָהִיר וְנָצִיץ מִנְּצִיצוּ עִלָּאָה. וְהַאי אָת נָצִיץ וּבָלִיט (ס"א וְלָהִיט) בְּגַוֵּיהּ, וְאִיהִי נַחְתָּא וְסַלְקָא, וְאִתְרְשִׁים בְּהַהוּא פִּתְחָא.

פִּתְחָא תִּנְיָינָא, רְשִׁימָא לִסְטַר צָפוֹן, וּבֵיהּ קַיְימָא

לשון הקודש

חַיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁאָמַרְנוּ, וְאוֹתוֹ רָקִיעַ (כְּדֶגֶמֶת זֶה מִזֶּה) נִרְקָם בִּגְוָנִים קְדוֹשִׁים.

בָּרָקִיעַ הַזֶּה מִסְתַּכְּלוֹת אַרְבַּע הַחַיּוֹת, וְכָל אוֹתָם חֵילוֹת לְמַטָּה. כְּשֶׁהָרָקִיעַ הַזֶּה מֵאִיר בִּגְוָנָיו וְנוֹצֵץ, אָז יוֹדְעוֹת כָּל אוֹתָן מֶרְכָּבוֹת וְכָל אוֹתָם חֵילוֹת וּמַחֲנוֹת שֶׁהֲרֵי טַרְפָּם הִזְדַּמֵּן. הָרָקִיעַ הַזֶּה רָקוּם בְּכָל הַגְּוָנִים הַקְּדוֹשִׁים, וּבוֹ עוֹמְדִים אַרְבַּע פְּתָחִים רְשׁוּמִים בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת נוֹצְצוֹת.

פֶּתַח אֶחָד רָשׁוּם לְצַד מִזְרָח, וּבוֹ עוֹמֶדֶת בְּאוֹתוֹ פֶּתַח אוֹת אַחַת, וְאוֹתָהּ אוֹת הִיא א'. וְזֶה נוֹצֵץ וְעוֹלֶה וְיוֹרֵד בַּפֶּתַח הַזֶּה. הַפֶּתַח הַזֶּה מֵאִיר וְנוֹצֵץ מֵהִתְנוֹצְצוּת עֶלְיוֹנָה, וְהָאוֹת הַזוֹ נוֹצֶצֶת וּבוֹלֶטֶת (וְלוֹהֶטֶת) בְּתוֹכָהּ, וְהִיא יוֹרֶדֶת וְעוֹלָה וְנִרְשֶׁמֶת בְּאוֹתוֹ פֶּתַח.

פֶּתַח שֵׁנִי רָשׁוּם לְצַד צָפוֹן, וּבוֹ עוֹמֶדֶת

אָת חַד, וְאִיהִי אָת ד'. (דף רי"ב ע"ב) וְדָא קַיְימָא וְנָצְצָא, סַלְקָא וְנַחְתָּא, וְלָהֲטָא בְהַהוּא פִּתְחָא. לְזִמְנִין נָצִיץ בִּנְצִיצוּ, וּלְזִמְנִין אִתְטַמַּר הַהוּא נְהוֹרָא, וְלָא נָהִיר. וְעַל דָּא, אָת דָּא לָא קַיְימָא בְקִיּוּמָא תָּדִיר, וְאָת דָּא אִתְרְשִׁים בְּהַהוּא פִּתְחָא.

פִּתְחָא תְּלִיתָאָה, אִיהוּ פִּתְחָא דְקַיְימָא לְסִטַר מַעֲרָב, וּבֵיהּ קַיְימָא אָת חַד, דְּאִתְרְשִׁים וְאִתְנְהִיר בְּהַהוּא פִּתְחָא. וְדָא אִיהוּ אָת נ', וְהַאי אָת נָצִיץ בִּנְצִיצוּ בְהַהוּא פִּתְחָא.

פִּתְחָא רְבִיעָאָה, דָּא אִיהוּ פִּתְחָא דְקַיְימָא לְסִטַר דָּרוֹם, וּבֵיהּ קַיְימָא רְשִׁימוּ דְחָד נְקוּדָה תַּתָּאָה זְעִירָא, דְּאִתְחָזֵי וְלָא אִתְחָזֵי, וְדָא אִיהִי אָת י', וְאִלֵּין אַרְבַּע אַתְוָון לְאַרְבַּע סִטְרִין, (נ"א נְצִיצִין) בְּהַהוּא רָקִיעַ, בְּאִינּוּן פִּתְחִין.

לשון הקודש

אות אַחַת, וְהִיא הָאוֹת ד'. וְזוֹ עוֹמֶדֶת וְנוֹצֶצֶת, עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, וְלוֹהֶטֶת בְּאוֹתוֹ פֶּתַח. לִפְעָמִים נוֹצֶצֶת בְּהִתְנוֹצְצוּת, וְלִפְעָמִים נִטְמָן אוֹתוֹ אוֹר וְלֹא מֵאִיר. וְלָכֵן הָאוֹת הַזוֹ אֵינָהּ עוֹמֶדֶת בְּקִיּוּם מַתְמִיד, וְהָאוֹת הַזוֹ נִרְשֶׁמֶת בְּאוֹתוֹ פֶּתַח.

הַפֶּתַח הַשְּׁלִישִׁי הוּא פֶּתַח שֶׁעוֹמֵד לְצַד מַעֲרָב, וּבוֹ עוֹמֶדֶת אוֹת אַחַת שֶׁרְשׁוּמָה וּנְאוֹרָה בְּאוֹתוֹ פֶּתַח, וְזוֹהִי הָאוֹת נ', וְהָאוֹת הַזוֹ נוֹצֶצֶת בְּהִתְנוֹצְצוּת בְּאוֹתוֹ הַפֶּתַח.

הַפֶּתַח הָרְבִיעִי זֶהוּ הַפֶּתַח שֶׁעוֹמֵד לְצַד דָּרוֹם, וּבוֹ עוֹמֵד רֹשֶׁם שֶׁל נְקֻדָּה תַּחְתּוֹנָה קְטַנָּה שֶׁנִּרְאֵית וְלֹא נִרְאֵית, וְזוֹהִי הָאוֹת י', וְאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ לְאַרְבָּעָה צִדָּדִים, (נוֹצְצִים) בְּאוֹתוֹ רָקִיעַ בְּאוֹתָם פִּתְחִים.

בְּהַאי רָקִיעַ רְשִׁימִין אַתְוָון אַחֲרָנִין, (ד"א לד' סִטְרִין) בְּכִתְרִין עַל רֵישַׁיְיהוּ. וְאִינּוּן עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, מִתְעַטְּרָן בְּכִתְרִין. רְקִיעָא דָא נָטִיל וְסָחֲרָא עַל גַּבֵּי חֵיוָון, בִּרְשִׁימוּ דְּאַתְוָון, רָזָא דְחוּשְׁבָּן דְּיִחוּדָא, בְּרָזָא דְצִרוּפָא חָדָא וְאִינּוּן: א"ט ב"ח ג"ז ד"ו.

אִלֵּין אַתְוָון סָחֲרָן בְּהַהוּא רָקִיעַ, בְּרָזָא דְאַתְוָון אַחֲרָנִין, (דְּרִתּוּכֵי) עִלָּאִין קַדִּישִׁין סְתִימִין. וְאִינּוּן אַתְוָון אַחֲרָנִין (ס"א עִלָּאִין) סְתִימִין, סָחֲרִין לְהַהוּא רָקִיעַ, וּכְדֵין אִתְחַזְיָין אִלֵּין אַתְוָון בְּגִלְגּוּלָא, (ס"א דְּהַאי רְקִיעָא) דְּאִינּוּן א"ט ב"ח, וּרְשִׁימִין בְּהַאי רְקִיעָא.

בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְנְהִיר הַאי רְקִיעָא, אִתְנָהֲרָן בֵּיהּ אַרְבַּע רָזִין דְּשִׁמְהָן קַדִּישִׁין, וְאִינּוּן צִרוּפָא בְּצִרוּפִין דְּתִלָּתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין. כְּדֵין נָחִית

לשון הקודש

בְּרָקִיעַ הַזֶּה רְשׁוּמוֹת אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת (לד' צְדָדִים) בִּכְתָרִים עַל רָאשֵׁיהֶם, וְאוֹתָן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת מִתְעַטְּרוֹת בִּכְתָרִים. הָרָקִיעַ הַזֶּה נוֹסֵעַ וְסוֹבֵב עַל גַּבֵּי הַחַיּוֹת בָּרֹשֶׁם שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, הַסּוֹד שֶׁל חֶשְׁבּוֹן הַיִּחוּד בְּסוֹד שֶׁל צֵרוּף אֶחָד, וְהֵם: א"ט ב"ח ג"ז ד"ו.

הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ סוֹבְבוֹת בְּאוֹתוֹ רָקִיעַ בְּסוֹד שֶׁל אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת (שֶׁל מֶרְכָּבוֹת) עֶלְיוֹנוֹת קְדוֹשׁוֹת נִסְתָּרוֹת, וְאוֹתָן אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת (עֶלְיוֹנוֹת) שֶׁנִּסְתָּרוֹת סוֹבְבוֹת אֶת אוֹתוֹ רָקִיעַ, וְאָז נִרְאוֹת הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ בְּגִלְגּוּל (שֶׁל הָרָקִיעַ הַזֶּה), שֶׁהֵם א"ט ב"ח, וּרְשׁוּמוֹת בָּרָקִיעַ הַזֶּה.

בְּשָׁעָה שֶׁמֵּאִיר הָרָקִיעַ הַזֶּה, מְאִירִים בּוֹ אַרְבָּעָה סוֹדוֹת שֶׁל הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים,

טַלָּא מֵהַאי רְקִיעָא, בְּאִינּוּן אַתְוָון דְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְאִתְּזָנוּ כָּל אִינּוּן רְתִיכִין, וְכָל אִינּוּן חַיָּילִין וּמַשִּׁירְיָין קַדִּישִׁין, וְנַטְלֵי כֻּלְּהוּ בְּחֶדְוָה.

בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא תַלְיָיא, אִלֵּין אַתְוָון אִתְטְמָרוּ, וְאִתְגְּנִיזוּ ד' גּוֹ ד', וְאִינּוּן ט"ח ז"ו. בְּשַׁעֲתָא דְּאִלֵּין אִתְגְּנִיזוּ וְאִתְטָמְרוּ, כְּדֵין קָלָא דִסְטָר צָפוֹן אִתְּעַר, וְיַדְעֵי דְּדִינָא שַׁרְיָיא עַל עָלְמָא. וּבְהַאי רְקִיעָא אִתְרְשִׁים גַּוְונָא חָדָא, דְּכָלִיל כָּל גַּוְונִין.

כַּד נָטִיל הַאי רְקִיעָא מִסִּטְרָא דְמִזְרָח, אִינּוּן אַרְבַּע רֵישִׁין דְּקָאָמְרָן, בְּאַרְבַּע (אַנְפִּין) אַתְוָון, נַטְלִין כֻּלְּהוּ בְּמַטְלָנִין, וְסַלְקֵי בִסְלִיקוּ לְעֵילָא. וְכַד אִינּוּן נַטְלִין וְסַלְקִין לְעֵילָא, אִסְתַּלְקַת מָאן דְּאִסְתַּלְקַת. וְאַתְוָון אִתְהַדְּרוּ וְאִתְחַזְיָין בִּשְׁלִימוּ, בְּרָזָא קַדְמָאָה,

לשון הקודש

וְהֵם צְרוּף בַּצְּרוּפִים שֶׁל שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים. אָז יוֹרֵד טַל מֵהָרָקִיעַ הַזֶּה בְּאוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְכָל אוֹתָן מֶרְכָּבוֹת נִזּוֹנוֹת, וְכָל אוֹתָם הַחֲיָלוֹת וְהַמַּחֲנוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וְכֻלָּם מְקַבְּלִים בְּשִׂמְחָה.

בְּשָׁעָה שֶׁהַדִּין תָּלוּי, הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ נִטְמָנוֹת וְנִגְנָזִים אַרְבַּע בְּתוֹךְ אַרְבַּע, וְהֵם ט"ח ז"ו. בְּשָׁעָה שֶׁאֵלֶּה נִגְנְזוּ וְנִטְמְנוּ, אָז הַקּוֹל שֶׁל צַד צָפוֹן מִתְעוֹרֵר, וְיוֹדְעִים שֶׁהַדִּין שָׁרוּי עַל הָעוֹלָם. וּבָרָקִיעַ הַזֶּה נִרְשָׁם גָּוֹן אֶחָד שֶׁכּוֹלֵל אֶת כָּל הַגְּוָנִים. **כְּשֶׁנּוֹסֵעַ** הָרָקִיעַ הַזֶּה מִצַּד הַמִּזְרָח, אוֹתָם אַרְבָּעָה הָרָאשִׁים שֶׁאָמַרְנוּ בְּאַרְבַּע (פָּנִים) אוֹתִיּוֹת, נוֹסְעִים כֻּלָּם בְּמַסָּעוֹת, וְעוֹלִים בָּעֲלִיָּה לְמַעְלָה. וּכְשֶׁנּוֹסְעִים וְעוֹלִים לְמַעְלָה, מִסְתַּלֶּקֶת מִי שֶׁמִּסְתַּלֶּקֶת, וְחוֹזְרוֹת הָאוֹתִיּוֹת וְנִרְאוֹת

א"ט ב"ח ג"ז ד"ו, וְאִתְּרְקָם הַהוּא רְקִיעָא, כְּדֵין אִתְּנְהִיר בִּנְהִירוּ.

וְכַד הַאי רְקִיעָא אִתְּנְהִיר כְּמִלְּקַדְמִין, בְּאִלֵּין אַתְוָון, כּוּלְּהוּ אִתְּהַדָּרוּ וְשָׁאֲגֵי לְמִטְּרַף טַרְפָּא וּמְזוֹנָא. כֵּיוָן דְּאִינּוּן שָׁאֲגֵי וְסַלְּקִין קָלָא, הַהוּא קָלָא אִשְׁתְּמַע לְעֵילָא לְעֵילָא, וּכְדֵין נַטְלָא בִּרְכָאן וְקִדּוּשָׁן, מָאן דְּנַטְלָא.

סָחֲרָן אַתְוָון וּמִתְּגַלְּגְּלָן, וְסָחֲרָן הַהוּא רְקִיעָא, וְקַיְּימָן אִינּוּן אַתְוָון לִסְטַר דָּרוֹם. כֵּיוָן דְּקַיְּימִין אִינּוּן אַתְוָון לִסְטַר דָּרוֹם, סַלְּקִין וְנַצְּצָן בִּנְצִיצוּ וְלָהֲטִין. כְּדֵין בְּאֶמְצָעִיתָא דְּהַהוּא רְקִיעָא, רְשִׁימוּ חַד אִתְּרְשִׁים, וְהַהוּא רְשִׁימוּ אִיהוּ אָת חַד, וְאִיהוּ י'. כֵּיוָן דְּאָת דָּא אִתְּרְשִׁים וְאִתְּחַזְיָא, כְּדֵין לָהֲטִין אֲבַתְּרֵיהּ, תְּלַת אַתְוָון אַחֲרָנִין, וְאִינּוּן הו"ה.

לשון הקודש

בִּשְׁלֵמוּת בַּסּוֹד הָרִאשׁוֹן, א"ט ב"ח ג"ז ד"ו, וְנִרְקָם אוֹתוֹ רָקִיעַ, וְאָז מֵאִיר בְּאוֹר. **וּכְשֶׁהָרָקִיעַ** הַזֶּה מֵאִיר כְּמִקֹּדֶם בָּאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ, כֻּלָּם שָׁבִים וְשוֹאֲגִים לִטְרֹף טֶרֶף וּמָזוֹן. כֵּיוָן שֶׁהֵם שוֹאֲגִים וּמַעֲלִים קוֹלוֹת, אוֹתוֹ קוֹל נִשְׁמָע לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְאָז נוֹטֵל בְּרָכוֹת וּקְדֻשּׁוֹת מִי שֶׁנּוֹטֵל.

סוֹבְבוֹת הָאוֹתִיּוֹת וּמִתְּגַלְּגְּלוֹת, וְסוֹבְבוֹת אֶת אוֹתוֹ רָקִיעַ, וְעוֹמְדוֹת אוֹתָן אוֹתִיּוֹת לְצַד דָּרוֹם. כֵּיוָן שֶׁעוֹמְדוֹת אוֹתָן אוֹתִיּוֹת לְצַד דָּרוֹם, עוֹלוֹת וְנוֹצְצוֹת בְּהִתְנוֹצְצוּת וְלוֹהֲטוֹת, וְאָז בְּאֶמְצַע אוֹתוֹ רָקִיעַ רִשֵּׁם אֶחָד נִרְשָׁם, וְאוֹתוֹ הָרִשֵּׁם הוּא אוֹת אַחַת, וְהִיא י'. כֵּיוָן שֶׁהָאוֹת הַזוֹ נִרְשְׁמָה וְנִרְאֵית, אָז לוֹהֲטוֹת אַחֲרֶיהָ

אִלֵּין אַתְוָון מְנַצְּצָן בְּאֶמְצָעוּ דְּהַאי רְקִיעָא, סַלְקִין וְנַחְתִּין, מְלַהֲטִין בִּתְלֵיסַר (נ"א בִּתְרֵיסַר) לַהֲטִין. כְּדֵין לְבָתָר דְּאִלֵּין תְּלֵיסַר זִמְנִין מְלַהֲטָן, נַחְתָּא מָאן דְּנַחְתָּא, וְאִתְכְּלִילַת בְּאִינּוּן אַתְוָון, וְאִתְעַטְּרַת בְּהוּ, וְלָא אִתְיְדַעַת. כְּדֵין, כֻּלְּהוּ חַיָּילִין, וְכֻלְּהוּ מַשִּׁירְיָין, בְּחֵידוּ. וְסַלְקִין שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן.

רְקִיעָא דָּא נַטְלָא תִּנְיָינוּת, וְסָחֲרָא וּמִתְגַּלְגְּלָא, וְאִינּוּן אַתְוָון קַדְמָאֵי דְּקָאָמְרָן, דְּאִינּוּן א"ט ב"ח, כֻּלְּהוּ אִתְכְּלִילוּ בְּאִינּוּן אַתְוָון עִלָּאִין, רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּקָאָמְרָן, וְסָחֲרָן הַהוּא רְקִיעָא, וְקַיְימִין אִינּוּן אַתְוָון דַּהֲווֹ בְּאֶמְצָעִיתָא רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, כֻּלְּהוּ אִתְרְשִׁימוּ לִסְטַר צָפוֹן, וְאִתְרְשִׁימוּ וְלָא אִתְרְשִׁימוּ. לֵית מָאן דְּיִסְתָּכַּל בְּהַהוּא סִטְרָא, כֻּלְּהוּ אִתְחַפְּיָין, וְאַמְרֵי בְּקַל נְעִימוּ בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ'

לשון הקודש

שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת, וְהֵן הו"ה.

אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת מְנַצְּנְצוֹת בְּאֶמְצַע הָרָקִיעַ הַזֶּה, עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת, לוֹהֲטוֹת בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר (בִּשְׁנֵים עָשָׂר) לְהָטִים. אָז אַחַר שֶׁאֵלּוּ הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה פְּעָמִים לוֹהֲטוֹת, יוֹרֵד מִי שֶׁיּוֹרֵד, וְנִכְלֶלֶת בְּאוֹתָן אוֹתִיּוֹת וּמִתְעַטֶּרֶת בָּהֶן וְלֹא נוֹדַעַת. אָז כָּל הַחֲיָלוֹת וְכָל הַמַּחֲנוֹת בְּשִׂמְחָה, וְעוֹלִים שִׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת.

הָרָקִיעַ הַזֶּה נוֹסֵעַ שֵׁנִית וְסוֹבֵב וּמִתְגַּלְגֵּל, וְאוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהֵן א"ט ב"ח, כֻּלָּן נִכְלָלוֹת בְּאוֹתָן אוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת, סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁאָמַרְנוּ, וְסוֹבְבוֹת לְאוֹתוֹ הָרָקִיעַ, וְעוֹמְדוֹת אוֹתָן אוֹתִיּוֹת שֶׁהָיוּ בְּאֶמְצַע סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, כֻּלָּן נִרְשָׁמוֹת לְצַד צָפוֹן, וְנִרְשָׁמוֹת וְאֵינָן נִרְשָׁמוֹת. אֵין מִי שֶׁיִּסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ הַצַּד. כֻּלָּן מְכֻסּוֹת,

מִמְּקוֹמוֹ. אִתְחַפְּיָין מִסִּטְרָא דְצָפוֹן (דף רי"ג ע"א) (ס"א דְאַנְפִּין)
וְאָמְרִין דָּא אִתְחַפְּיָין מִכָּל סִטְרִין וְאַמְרִין דָּא.

רְקִיעָא דָּא סַחֲרָא כְּמִלְּקַדְמִין, וְאִתְגַּלְגְּלָא מִסִּטְרָא לְסִטְרָא. כְּדֵין קָל נְעִימוּ דְמַשִּׁירְיָין סַגִּיאִין בְּסִטְרָא דָא, וְקָל נְעִימוּ דְמַשִּׁירְיָין סַגִּיאִין בְּסִטְרָא דָא, וְכֵן לְאַרְבַּע סִטְרִין. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא הַהוּא רְקִיעָא אִתְנְהִיר בִּנְהִירוּ אַחֲרָא, יַתִּיר מִכְּמָה דְהֲוָה, וְקַיְּימָא בִּנְהִירוּ בְגָוֵון אַחֲרָא, כְּלִילָא בְכָל גַּוְונִין.

וְאִלֵּין אַתְוָון דְּקָאָמְרָן, סַלְקִין לְעֵילָא בְּהַהוּא רְקִיעָא, וּמְקַבְּלִין לְאָת חַד דְּאִיהִי עִלָּאָה, דְּקָא מִתְחַבְּרָא בִּשְׁמָא דָא, דְּאִלֵּין אַתְוָון. בְּגִין דְּאַף עַל גַּב דְּאִלֵּין אַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, הַאי אִיהוּ שְׁמָא דְאִתְכְּלִיל לְתַתָּא, בְּגִין דְּרָזָא דָא אִתְכְּלִיל לְעֵילָא, וְאִתְכְּלִיל לְתַתָּא, וְכַד אִתְכְּלִיל לְתַתָּא, אִלֵּין

לשון הקודש

וְאוֹמֵר בְּקוֹל נֹעַם: בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. וּמִתְכַּסּוֹת מִצַּד צָפוֹן (שֶׁל הַפָּנִים) וְאוֹמְרוֹת אֶת זֶה, מִתְכַּסּוֹת מִכָּל הַצְּדָדִים וְאוֹמְרוֹת אֶת זֶה.

הָרָקִיעַ הַזֶּה סוֹבֵב כְּמִקֹּדֶם וּמִתְגַּלְגֵּל מִצַּד לְצַד, וְאָז קוֹל נְעִימַת הַמַּחֲנוֹת הָרַבִּים בְּצַד זֶה, וְקוֹל נְעִימַת מַחֲנוֹת רַבִּים בְּצַד זֶה, וְכֵן לְאַרְבָּעָה צְדָדִים. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אוֹתוֹ הָרָקִיעַ מֵאִיר בְּאוֹר אַחֵר, יוֹתֵר מִכְּמוֹ שֶׁהָיָה, וְעוֹמֵד בְּאוֹר בְּגָוֵן אַחֵר כָּלוּל מִכָּל הַגְּוָנִים.

וְאֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁאָמַרְנוּ עוֹלוֹת לְמַעְלָה בְּאוֹתוֹ רָקִיעַ, וּמְקַבְּלִים אוֹת אַחַת שֶׁהִיא עֶלְיוֹנָה, שֶׁמִּתְחַבֶּרֶת בְּשֵׁם זֶה שֶׁל אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת. מִשּׁוּם שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ הֵן שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, זֶהוּ שֵׁם שֶׁנִּכְלָל לְמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁסּוֹד זֶה נִכְלָל לְמַעְלָה וְנִכְלָל לְמַטָּה, וּכְשֶׁנִּכְלָל לְמַטָּה,

אַתְוָון סַלְקִין לְקַבְּלָה לְאָת חַד (ד"א יו"ד) דְּהָא מֵהַהוּא אָת אִתְּזָנוּ אִלֵּין אַתְוָון לְתַתָּא, וְהַהוּא אָת אִיהוּ ו'. וְנָחִית וְאִתְחַבְּרוּ אִלֵּין אַתְוָון. בְּהַהוּא אָת, וּכְדֵין כֻּלְּהוּ בְּעִטּוּרָא חָדָא, וְאִתְעָבִיד שְׁמָא שְׁלִים.

לְתַתָּא, שְׁמָא שְׁלִים וְלָא שְׁלִים. שְׁמָא שְׁלִים בַּחֲמֵשׁ אַתְוָון (ד"א וְלָא שְׁלִים דְּתִשַּׁע אַתְוָון, שְׁמָא שְׁלִים בַּחֲמֵשׁ אַתְוָון) אִיהוּ, וַיְהוָ"ה. רָזָא דְּכַר וְנוּקְבָא בִּרְמִיזוּ. שְׁמָא שְׁלִים בִּתְשַׁע אַתְוָון, אִינּוּן יְהוָ"ה אֱלֹהִים. דָּא אִיהוּ שְׁמָא שְׁלִים מִכֹּלָּא. שְׁמָא אַחֲרָא אִיהוּ בִּרְמִיזוּ, וְאִיהוּ בְּחָמֵשׁ כִּדְקָאָמְרָן. אֲבָל דָּא אִיהוּ שְׁלִים בְּכֹלָּא.

כֵּיוָן דְּמִתְחַבְּרָן אִלֵּין אַתְוָון, הַהוּא רְקִיעָא אַנְהִיר בִּתְלָתִין וּתְרֵין נְהוֹרִין, כְּדֵין כֹּלָּא אִיהוּ בְּחֶדְוָה, כֹּלָּא קָאִים בְּרָזָא חָדָא עֵילָּא וְתַתָּא. כָּל

לשון הקודש

אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת עוֹלוֹת לְקַבֵּל אוֹת אַחַת (יו"ד), שֶׁהֲרֵי מֵאוֹתָהּ הָאוֹת נִזּוֹנוּ אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת לְמַטָּה, וְאוֹתָהּ הָאוֹת הִיא ו'. וְיוֹרְדוֹת וּמִתְחַבְּרוֹת הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ בְּאוֹתָהּ הָאוֹת, וְאָז כֻּלָּן בְּעִטּוּר אֶחָד, וְנַעֲשָׂה שֵׁם שָׁלֵם.

לְמַטָּה, שֵׁם שָׁלֵם וְלֹא שָׁלֵם. שֵׁם שָׁלֵם בְּחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת (וְלֹא שָׁלֵם שֶׁל תֵּשַׁע אוֹתִיּוֹת, שֵׁם שָׁלֵם בְּחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת) הוּא – וַיהוָ"ה. סוֹד שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה בְּרֶמֶז. הַשֵּׁם שָׁלֵם הוּא בְּתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת, וְהֵם יְהוָ"ה אֱלֹהִים. זֶהוּ שֵׁם שָׁלֵם מֵהַכֹּל. שֵׁם אַחֵר הוּא בְּרֶמֶז, וְהוּא בְּחָמֵשׁ כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. אֲבָל זֶהוּ שָׁלֵם בַּכֹּל.

כֵּיוָן שֶׁמִּתְחַבְּרוֹת הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ, אוֹתוֹ רָקִיעַ מֵאִיר בִּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אוֹרוֹת, וְאָז

אִינּוּן רְתִיכִין, וְכָל אִינּוּן מַשִּׁירְיָין, כֻּלְּהוּ קַיְימִין בְּרָזָא דִשְׁלִימוּ. וְכָל דַּרְגִּין מִתַּקְּנָן עַל אַתְרַיְיהוּ, כָּל חַד וְחַד כְּדְקָא יֵאוֹת.

בְּהַאי רְקִיעָא קָאִים לִסְטַר צָפוֹן, חַד שַׁלְהוּבָא נָהִיר, דְּלָא שָׁכִיךְ תָּדִיר, וְאִיהוּ רָשִׁים בְּאַתְוָון אַחֲרָנִין, לִיָּמִין, וְאִינּוּן עֶשֶׂר שְׁמָהָן, וְסַלְּקִין לְשִׁבְעִין שְׁמָהָן, וְכֻלְּהוּ רְשִׁימִין בְּהַאי רְקִיעָא, וְנַהֲרִין כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא.

מְהַאי רְקִיעָא, נַטְלִין כָּל אִינּוּן רְקִיעִין דִּלְתַתָּא, דִּלְסִטַר קְדֻשָּׁה, עַד דְּמָטוּ לְאִינּוּן רְקִיעִין אַחֲרָנִין דִּלְסִטַר אַחֲרָא, וְאִלֵּין אִקְרוּן יְרִיעוֹת עִזִּים, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וַיַּעַשׂ יְרִיעוֹת עִזִּים לְאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן.

לשון הקודש

הַכֹּל הוּא בְּשִׂמְחָה, הַכֹּל עוֹמֵד בְּסוֹד אֶחָד מַעְלָה וָמַטָּה. כָּל אוֹתָן מֶרְכָּבוֹת וְכָל אוֹתָן מַחֲנוֹת, כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּסוֹד שֶׁל שְׁלֵמוּת, וְכָל הַדְּרָגוֹת מִתְקָנוֹת עַל מְקוֹמָן, כָּל אַחַת וְאַחַת כָּרָאוּי.

בָּרָקִיעַ הַזֶּה עוֹמֶדֶת לְצַד צָפוֹן שַׁלְהֶבֶת אַחַת מְאִירָה שֶׁאֵינָהּ שׁוֹכֶבֶת תָּמִיד, וְהִיא רְשׁוּמָה בְּאוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת לְיָמִין, וְהֵם עֲשָׂרָה שֵׁמוֹת, וְעוֹלוֹת לְשִׁבְעִים שֵׁמוֹת, וְכֻלָּן רְשׁוּמוֹת בָּרָקִיעַ הַזֶּה, וּמְאִירוֹת כֻּלָּן כְּאֶחָד.

מֵהָרָקִיעַ הַזֶּה נוֹסְעִים כָּל אוֹתָם הָרְקִיעִים שֶׁלְּמַטָּה שֶׁלְּצַד הַקְּדֻשָּׁה, עַד שֶׁמַּגִּיעִים לְאוֹתָם הָרְקִיעִים הָאֲחֵרִים שֶׁלְּצַד אַחֵר, וְאֵלֶּה נִקְרָאִים יְרִיעוֹת עִזִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּעַשׂ יְרִיעֹת עִזִּים לְאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן.

בְּגִין דְּאִית יְרִיעוֹת וְאִית יְרִיעוֹת, יְרִיעוֹת הַמִּשְׁכָּן, אִינּוּן יְרִיעוֹת דְּאִקְרוּן רְקִיעֵי חֵיוָון דְּמַשְׁכְּנָא קַדִּישָׁא. יְרִיעוֹת עִזִּים. אִינּוּן רְקִיעִין (ד"א יְרִיעוֹת) אַחֲרָנִין דְּסִטְרָא אַחֲרָא. אִלֵּין רְקִיעִין בְּרָזָא דִּרְתִיכִין דְּרוּחִין קַדִּישִׁין. וְאִלֵּין רְקִיעִין דִּלְבַר, דְּקַיְּימִין בְּמִלִּין דְּעָלְמָא, וְאִינּוּן סִטְרִין דְּתִיּוּבְתִּין, וְעוֹבָדִין דְּגוּפָא. וְאִלֵּין חַפְּיָין עַל אִינּוּן רְקִיעִין דִּלְגַו, כִּקְלִיפָּה עַל מוֹחָא. רְקִיעִין דִּלְגַו אִינּוּן הַהוּא קְלִישׁוּ, דְּקַיְּימָא עַל מוֹחָא, וְאִלֵּין אִקְרוּן שָׁמַיִם לַיְיָ'. לִשְׁמָא חָדָא דָא דִּלְתַתָּא.

רְקִיעִין אַחֲרָנִין לְעֵילָא, וְאִינּוּן רְקִיעִין פְּנִימָאִין, דְּאִקְרוּן רְקִיעֵי הַחַיּוֹת, דְּאִינּוּן רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, בְּרָזָא דְחֵיוָון רַבְרְבָן עִלָּאִין, וְאִלֵּין אִינּוּן רָזִין דְּאַתְוָון (ס"א רָזִין עִלָּאִין) עִלָּאִין, בְּרָזֵי

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ יְרִיעוֹת וְיֵשׁ יְרִיעוֹת. יְרִיעוֹת הַמִּשְׁכָּן הֵן יְרִיעוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת רְקִיעֵי הַחַיּוֹת שֶׁל הַמִּשְׁכָּן הַקָּדוֹשׁ. יְרִיעוֹת עִזִּים הֵם רְקִיעִים (יְרִיעוֹת) אֲחֵרִים שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר. אֵלֶּה רְקִיעִים בְּסוֹד הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁל רוּחוֹת קְדוֹשׁוֹת, וְאֵלֶּה רְקִיעִים שֶׁבַּחוּץ שֶׁעוֹמְדִים בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם, וְהֵם צְדָדִים שֶׁל תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים שֶׁל הַגּוּף. וְאֵלֶּה מְכַסִּים עַל אוֹתָם רְקִיעִים שֶׁלִּפְנִים, כְּמוֹ קְלִפָּה עַל הַמֹּחַ. הָרְקִיעִים שֶׁלִּפְנִים הֵם אוֹתוֹ קָלוּשׁ שֶׁעוֹמֵד עַל הַמֹּחַ, וְאֵלּוּ נִקְרָאִים שָׁמַיִם לַה'. לַשֵּׁם אֶחָד זֶה שֶׁלְּמַטָּה.

רְקִיעִים אֲחֵרִים לְמַעְלָה, וְהֵם רְקִיעִים פְּנִימִיִּים שֶׁנִּקְרָאִים רְקִיעֵי הַחַיּוֹת, שֶׁהֵם סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּסוֹד הַחַיּוֹת הַגְּדוֹלוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וְאֵלֶּה הֵם הַסּוֹדוֹת שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת (סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים) הָעֶלְיוֹנוֹת בְּסוֹדוֹת

דְּאוֹרַיְיתָא, כְּלָלָא דְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, מְחַקְּקָן רְשִׁימִין, דְּנַפְקֵי מִגּוֹ רְקִיעָא עִלָּאָה תְּמִינָאָה. דְּאִיהוּ רָקִיעַ דְּעַל גַּבֵּי חֵיוָון עִלָּאִין, וְהַאי אִיהוּ דְּלֵית לֵיהּ חֵיזוּ. הַאי אִיהוּ טָמִיר וְגָנִיז, לֵית בֵּיהּ גּוָון.

כָּל גַּוְונִין מִנֵּיהּ נַפְקֵי. בֵּיהּ לֵית גּוָון, לָא אִתְחֲזֵי, וְלָא אִתְגַּלְיָיא, הַאי אִיהוּ דְּאַפִּיק כָּל נְהוֹרִין. בֵּיהּ לָא אִתְחֲזֵי, לָא נְהִירוּ, וְלָא חָשׁוּךְ, וְלָא גּוָון כְּלַל, בַּר נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּהָמָאן מִגּוֹ רְקִיעָא תַתָּאָה, כְּמִבָּתַר כּוֹתָלָא, נְהִירוּ דְּאַפִּיק וְנָהִיר הַאי רְקִיעָא עִלָּאָה, וְהַהוּא נְהִירוּ דְּלָא פָּסַק, לֵית מָאן דְּיֵדַע לֵיהּ, לֵית מָאן דְּקָאִים בֵּיהּ.

מִתְּחוֹת דָּא, כָּל אִינּוּן רְקִיעִין אִתְכְּלִילוּ בִּשְׁמָא דָא אִקְרֵי שָׁמַיִם וְאִלֵּין (ד"א שְׁמָא קַדִּישָׁא) אִקְרוּן הַשָּׁמַיִם אִינּוּן דִּשְׁמָא עִלָּאָה אִקְרֵי בְּהוֹן,

לשון הקודש

הַתּוֹרָה, כְּלָל שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת רְשׁוּמוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת מִתּוֹךְ הָרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן הַשְּׁמִינִי, שֶׁהוּא רָקִיעַ עַל גַּבֵּי הַחַיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וְזֶהוּ שֶׁאֵין לוֹ מַרְאֶה. זֶהוּ טָמִיר וְגָנוּז, וְאֵין בּוֹ גָּוֶן.

כָּל הַגְּוָנִים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ. אֵין בּוֹ גָּוֶן, וְלֹא נִרְאֶה וְלֹא הִתְגַּלָּה. זֶהוּ שֶׁמּוֹצִיא אֶת כָּל הָאוֹרוֹת. בּוֹ לֹא נִרְאֶה לֹא אוֹר וְלֹא חֹשֶׁךְ וְלֹא גָּוֶן כְּלָל, פְּרָט לְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁרוֹאוֹת מִתּוֹךְ הָרָקִיעַ הַתַּחְתּוֹן כְּמֵאַחַר הַכֹּתֶל, אוֹר שֶׁמּוֹצִיא וּמֵאִיר הָרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן הַזֶּה, וְאוֹתוֹ אוֹר שֶׁלֹּא פּוֹסֵק, אֵין מִי שֶׁמַּכִּיר אוֹתוֹ וְאֵין מִי שֶׁעוֹמֵד בּוֹ.

מִתַּחַת לָזֶה, כָּל אוֹתָם הָרְקִיעִים נִכְלְלוּ בַּשֵּׁם הַזֶּה נִקְרָא שָׁמַיִם, וְאֵלּוּ (הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ) נִקְרָאִים הַשָּׁמַיִם אוֹתָם שֶׁהַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן

אִינּוּן דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא אִתְעַטָּר בְּהוֹן. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קטו) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיְיָ', לְהַהוּא גְּנִיזוּ דִּרְקִיעָא עִלָּאָה, דְּקָאִים (דף רי"ג ע"ב) עָלַיְיהוּ.

עַד הָכָא רֶמֶז לִשְׁמָא קַדִּישָׁא, (נ"א רָזָא דְשָׁמַיִם קַדִּישִׁין) דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִקְרֵי בִּשְׁמָהָן. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, לֵית חַכִּים בְּסָכְלְתָּנוּ, דְּיָכִיל לְמִנְדַּע וּלְאִתְדַּבְּקָא כְּלָל. בַּר נְהִירוּ חַד זְעֵיר בְּלָא קִיּוּמָא, (נ"א קִיּוּמָא דִכֹּלָא) לְאִתְיַישְׁבָא בֵּיהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּעָאל וְנָפַק, וְיָדַע לְאִסְתַּכְּלָא בְּרָזִין דְּמָארֵיהּ, וּלְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ.

בְּרָזִין אִלֵּין יְכִיל בַּר נָשׁ לְאִתְדַּבְּקָא בְּמָארֵיהּ, לְמִנְדַּע שְׁלִימוּ דְּחָכְמָה בְּרָזָא עִלָּאָה, כַּד פָּלַח לְמָארֵיהּ בִּצְלוֹתָא, בִּרְעוּתָא, בְּכִוּוּן לִבָּא, אַדְבַּק רְעוּתֵיהּ כְּנוּרָא בְּגַחֲלְתָּא, לְיַיחֲדָא אִינּוּן רְקִיעִין תַּתָּאִין דְּסִטְרָא דִּקְדוּשָׁה, לְאַעְטָרָא לוֹן בִּשְׁמָא חָדָא

לשון הקודש

נִקְרָא בָּהֶם, אוֹתָם שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הִתְעַטֵּר בָּהֶם. וְעַל זֶה כָּתוּב, (תהלים קטו) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַה', לְאוֹתָהּ גְּנִיזַת הָרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם.

עַד כָּאן רֶמֶז לַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, (סוֹד שֶׁל הַשָּׁמַיִם הַקְּדוֹשִׁים) שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא בְּשֵׁמוֹת. מִכָּאן וָהָלְאָה אֵין חָכָם בְּהַשְׂכֵּל שֶׁיָּכוֹל לָדַעַת וּלְהִדָּבֵק כְּלָל, פְּרָט לְאוֹר אֶחָד קָטָן בְּלִי קִיּוּם (קִיּוּם הַכֹּל) לְהִתְיַשֵּׁב בּוֹ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁנִּכְנַס וְיוֹצֵא, וְיוֹדֵעַ לְהִסְתַּכֵּל בְּסוֹדוֹת אֲדוֹנוֹ וְלִדְבֹּק בּוֹ.

בַּסּוֹדוֹת הַלָּלוּ יָכוֹל אָדָם לִדְבֹּק בַּאֲדוֹנוֹ, לָדַעַת אֶת שְׁלֵמוּת הַחָכְמָה בְּסוֹד עֶלְיוֹן כְּשֶׁעוֹבֵד לַאֲדוֹנוֹ בִּתְפִלָּה, בְּרָצוֹן וּבְכַוָּנַת הַלֵּב, מַדְבִּיק רְצוֹנוֹ כְּאֵשׁ בְּגַחֶלֶת לְיַחֵד אוֹתָם רְקִיעִים תַּחְתּוֹנִים

תַּתָּאָה. וּמִתַּמָּן וּלְהָלְאָה לְיַיחֲדָא אִינּוּן רְקִיעִין עִלָּאִין פְּנִימָאִין, לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ חַד, בְּהַהוּא רְקִיעָא עִלָּאָה דְּקַיְּימָא עָלַיְיהוּ.

וּבְעוֹד דְּפוּמֵיהּ וְשִׂפְוָותֵיהּ מְרַחְשָׁן, לְבֵיהּ יְכַוֵּין, וּרְעוּתֵיהּ יִסְתָּלַק לְעֵילָא לְעֵילָא, לְיַיחֲדָא כֹּלָּא בְּרָזָא דְּרָזִין, דְּתַמָּן תְּקִיעוּ דְּכָל רְעוּתִין וּמַחֲשָׁבִין בְּרָזָא דְּקַיְּימָא בְּאֵין סוֹף, וּלְכַוְּונָא בְּהַאי בְּכָל צְלוֹתָא וּצְלוֹתָא, בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא לְאַעְטָרָא כָּל יוֹמוֹי, בְּרָזָא דְּיוֹמִין עִלָּאִין בְּפוּלְחָנֵיהּ.

בְּלֵילְיָא יְשַׁוֵּי רְעוּתֵיהּ, דְּהָא אִתְּפְּטַר מֵעָלְמָא דָּא, וְנִשְׁמָתֵיהּ נַפְקַת מִנֵּיהּ, וְיִהֲדַּר לָהּ לְמָארֵי דְּכֹלָּא, בְּגִין דְּכָל לֵילְיָא וְלֵילְיָא, (ס"א הַהִיא נְקוּדָה קַיְּימָא, לְאַכְלְלָא בְּנַוָּהּ אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּיא).

רָזָא דְּרָזִין לְמִנְדַּע לְאִינּוּן חַכִּימֵי לִבָּא. רְקִיעָא דָּא תַּתָּאָה, בְּרָזָא דְּהַהִיא נְקוּדָה קַיְּימָא,

לשון הקודש

שֶׁל צַד הַקְּדֻשָּׁה לְעַטְרָם בְּשֵׁם אֶחָד תַּחְתּוֹן. וּמִשָּׁם וָהָלְאָה לְיַחֵד אוֹתָם רְקִיעִים עֶלְיוֹנִים פְּנִימִיִּים לִהְיוֹת כֻּלָּם אֶחָד בְּאוֹתוֹ רָקִיעַ עֶלְיוֹן שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם. **וּבְעוֹד** שֶׁפִּיו וְשִׂפְתוֹתָיו מְרַחֲשׁוֹת, לִבּוֹ יְכַוֵּן, וּרְצוֹנוֹ יִתְעַלֶּה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, לְיַחֵד אֶת הַכֹּל בְּסוֹד הַסּוֹדוֹת, שֶׁשָּׁם תְּקוּעִים כָּל הָרְצוֹנוֹת וְהַמַּחֲשָׁבוֹת בְּסוֹד שֶׁעוֹמֵד בְּאֵין סוֹף, וּלְכַוֵּן בָּזֶה בְּכָל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה, בְּכָל יוֹם וָיוֹם, לְעַטֵּר אֶת כָּל יָמָיו בְּסוֹד הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים בַּעֲבוּדָתוֹ. **בַּלַּיְלָה** יָשִׂים רְצוֹנוֹ, שֶׁהֲרֵי נִפְטָר מֵהָעוֹלָם, וְנִשְׁמָתוֹ יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ, וְיַחֲזִירֶנָּה לְרִבּוֹן הַכֹּל. מִשּׁוּם שֶׁכָּל לַיְלָה וְלַיְלָה (אוֹתָהּ נְקֻדָּה עוֹמֶדֶת לִכְלֹל בְּתוֹכָהּ אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים). **סוֹד** הַסּוֹדוֹת לָדַעַת לְאוֹתָם חַכְמֵי לֵב.

כְּמָה דְאַמָּרָן. הַהוּא רְקִיעָא אִיהוּ כָּלִיל מֵעֵילָּא וּמִתַּתָּא, וְיסוֹדָא דִילֵיהּ לְתַתָּא כְּהַאי שְׁרָגָא דְסַלְקָא נְהוֹרָא אוּכְמָא, לְאִתְאַחֲדָא בְּנְהוֹרָא חִוָּורָא, וְיסוֹדָא דִילָהּ אִיהוּ לְתַתָּא, בְּהַהִיא פְּתִילָה בְּמִשְׁחָא. אוֹף הָכִי לְתַתָּא, הַהִיא נְקוּדָה. בִּימָמָא אִתְכְּלִילַת מִלְּעֵילָּא, וּבְלֵילְיָא אִתְכְּלִילַת מִתַּתָּא, בְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּיא.

וְכָל מִלִּין דְּעָלְמָא, אָהַדְּרוּ כֻּלְּהוּ, לְעִקָּרָא וְיסוֹדָא וְשָׁרְשָׁא, דְּנַפְקוּ מִנֵּיהּ. וְכַמָּה לֵילָוָון זְמִינִין לְנַטְלָא כָּל חַד וְחַד מַה דְאִתְחָזֵי לֵיהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים טז) אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי. נַפְשָׁא אַזְלַת וְשָׁטָאת, וְתָבַת לְהַהוּא עִקָּרָא דְאִתְחָזֵי לָהּ. גּוּפָא קָאִים שָׁכִיךְ כְּאַבְנָא, וְאַהְדָּר לְהַהוּא אֲתָר דְּאִתְחָזֵי לֵיהּ, לְמִשְׁרֵי עֲלוֹי, וּבְגִין כַּךְ תָּב גּוּפָא לְסִטְרֵיהּ, וְנַפְשָׁא לְסִטְרָהּ.

לשון הקודש

הָרָקִיעַ הַזֶּה הַתַּחְתּוֹן, בְּסוֹד אוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה הוּא עוֹמֵד, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. אוֹתוֹ הָרָקִיעַ הוּא כָּלוּל מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה, וְיסוֹדוֹ לְמַטָּה כַּנֵּר הַזֶּה שֶׁמַּעֲלֶה אוֹר שָׁחֹר, לְהֵאָחֵז בָּאוֹר הַלָּבָן, וְהַיְסוֹד שֶׁלָּהּ הוּא לְמַטָּה בְּאוֹתָהּ פְּתִילָה בְּשֶׁמֶן. אַף כָּךְ לְמַטָּה אוֹתָהּ נְקֻדָּה – בַּיּוֹם נִכְלֶלֶת מִלְּמַעְלָה, וּבַלַּיְלָה נִכְלֶלֶת מִמַּטָּה בְּאוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים.

וְכָל דִּבְרֵי הָעוֹלָם, כֻּלָּם חוֹזְרִים לָעִקָּר וְהַיְסוֹד וְהַשֹּׁרֶשׁ שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצְאוּ. וְכַמָּה לֵילוֹת עֲתִידִים לִטֹּל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַה שֶּׁרָאוּי לוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים טז) אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי. הַנֶּפֶשׁ הוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת וְשָׁבָה אֶל אוֹתוֹ עִקָּר שֶׁרָאוּי לָהּ. הַגּוּף עוֹמֵד שָׁקֵט כְּאֶבֶן, וְחוֹזֵר

גּוּפָא שָׁרֵי עֲלוֹי רָזָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וּבְגִין כַּךְ אִסְתָּאֲבוּ יְדוֹי, וּבָעֵי לְאַסְחָאָה לוֹן. כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, דְּהָא בְּלִילְיָא כֻּלָּא תָּב לְאַתְרֵיהּ, וְנִשְׁמָתֵהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא סַלְקִין וְאִתְהַדְּרָן לְאַתְרַיְיהוּ, וְאִתְעַטְּרַת (בהו) מַה דְּאִתְעַטְּרַת, וְאִתְכְּלִילַת מִכָּל סִטְרִין, כְּדֵין סַלְקָא יְקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִתְעַטָּר מִכֻּלָּא.

בְּלִילְיָא שַׁלְטָאן מְמָנָן דְּאִתְפְּקָדוּ עַל אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא, לְסַלְקָא לוֹן לְעֵילָא, וּלְקָרְבָא לוֹן קָרְבָּן נַיְיחָא, לְגַבֵּי מָאֲרֵיהוֹן. הַהוּא מְמָנָא דְּאִתְפְּקַד עַל כָּל אִינּוּן מַשִּׁירְיָין, סוֹרִי"א שְׁמֵיהּ רַב מְמָנָא. כֵּיוָן דְּנִשְׁמְתָא סַלְקָא בְּכָל אִינּוּן רְקִיעִין, כְּדֵין מְקָרְבִין לָהּ לְגַבֵּיהּ, וְאָרַח בָּהּ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה יא) וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת יְיָ'. כְּמָה דְזַמִּין

לשון הקודש

לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁרָאוּי לוֹ לִשְׁרוֹת עָלָיו, וּמִשּׁוּם כָּךְ שָׁב הַגּוּף לַצַּד שֶׁלּוֹ, וְהַנֶּפֶשׁ לַצַּד שֶׁלָּהּ.

עַל הַגּוּף שׁוֹרֶה סוֹד הַצַּד הָאַחֵר, וְלָכֵן נִטְמָאִים יָדָיו, וְצָרִיךְ לִרְחֹץ אוֹתָם. כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁהֲרֵי בַּלַּיְלָה הַכֹּל שָׁב לִמְקוֹמוֹ, וְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים עוֹלוֹת וְחוֹזְרוֹת לִמְקוֹמָן, וּמִתְעַטֶּרֶת (בהם) מַה שֶּׁמִּתְעַטֶּרֶת, וְנִכְלֶלֶת מִכָּל הַצְּדָדִים, וְאָז עוֹלֶה כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמִתְעַטֵּר מֵהַכֹּל.

בַּלַּיְלָה שׁוֹלְטִים הַמְמֻנִּים שֶׁנִּפְקְדוּ עַל אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים לְהַעֲלוֹתָן לְמַעְלָה וּלְהַקְרִיבָן קָרְבָּן מְנֻחָה לַאֲדוֹנָם. אוֹתוֹ מְמֻנֶּה שֶׁנִּפְקַד עַל כָּל אוֹתָם מַחֲנוֹת, שְׁמוֹ סוֹרִי"א מְמֻנֶּה גָּדוֹל. כֵּיוָן שֶׁעוֹלָה הַנְּשָׁמָה לְכָל אוֹתָם רְקִיעִים, אָז מַקְרִיבִים אוֹתָהּ אֵלָיו וּמֵרִיחַ בָּהּ, כְּמוֹ

מַלְכָּא מְשִׁיחָא לְמֶעְבַּד בְּעָלְמָא, וְעַל יְדֵיהּ אַעְבָּרוּ כֻּלְּהוּ בְּפִקְדּוֹנָא עַל יְדֵיהּ, לְאִתְקָרְבָא לְהָלְאָה.

וְכֻלְּהוּ נִשְׁמָתִין כַּד אִתְקְרִיבוּ לְהַהוּא אֲתָר דְּאִתְקְרִיבוּ, וְאִתְחָזוּן תַּמָּן, דָּא אִיהוּ רָזָא, כֻּלְּהוּ נִשְׁמָתִין אִתְכְּלִילוּ בְּהַהִיא נְקוּדָה, וְנַטְלָא לוֹן זִמְנָא חָדָא, כְּמַאן דְּבָלַע בְּלִיעוּ דְּמִלָּה, וְאִתְעַבְּרָא כְּאִתְּתָא דְּמִתְעַבְּרָא. רָזָא דָּא לְמָארֵי מְדִין. כַּד הַאי נְקוּדָה אִתְעַבְּרַת, כְּאִתְּתָא דְּמִתְעַבְּרָא, אִתְהֲנֵי מֵהַהִיא הֲנָאוּתָא, דְּאִתְכְּלִילַת נִשְׁמָתָא מְהַאי עָלְמָא, בְּאִינּוּן עוֹבָדִין, וּבְהַהִיא אוֹרַיְיתָא דְּאִשְׁתַּדְּלַת בָּהּ בְּיוֹמָא. וְנַטְלָא הַהוּא רְעוּ דְּהַאי עָלְמָא, וּבֵיהּ אִתְהֲנֵי בְּחֶדְוָה, וְאִתְכְּלִילַת מִכָּל סִטְרִין.

לְבָתָר אַפִּיקַת לוֹן לְבַר, וְאוֹלִידַת לוֹן כְּמִלְּקַדְמִין, וְנִשְׁמְתָא אִיהִי חַדְתָּא הַשְׁתָּא כְּמִלְּקַדְמִין,

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יא) וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה'. כְּמוֹ שֶׁעָתִיד מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ לַעֲשׂוֹת בָּעוֹלָם, וְעַל יָדוֹ עוֹבְרִים כֻּלָּם בְּפִקָּדוֹן עַל יָדוֹ לְהִתְקָרֵב הָלְאָה.

וְכָל הַנְּשָׁמוֹת, כְּשֶׁנִּקְרָבוֹת לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָבוֹת וְנִרְאוֹת שָׁם, זֶהוּ סוֹד, כָּל הַנְּשָׁמוֹת נִכְלָלוֹת בְּאוֹתָהּ נְקֻדָּה, וְלוֹקַחַת אוֹתָם פַּעַם אַחַת, כְּמוֹ מִי שֶׁבּוֹלֵעַ בְּלִיעַת דָּבָר, וּמִתְעַבֶּרֶת כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת. הַסּוֹד הַזֶּה לְבַעֲלֵי מִדּוֹת. כְּשֶׁנִּקְדָּה זוֹ מִתְעַבֶּרֶת כְּאִשָּׁה שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת, נֶהֱנֵית מֵאוֹתָהּ הֲנָאָה שֶׁמַּכְלִילָה נְשָׁמָה מֵהָעוֹלָם הַזֶּה בְּאוֹתָם מַעֲשִׂים וּבְאוֹתָהּ תּוֹרָה שֶׁהִשְׁתַּדְּלָה בָּהּ בַּיּוֹם, וְנוֹטֶלֶת אוֹתוֹ רָצוֹן שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וּבוֹ נֶהֱנֵית בְּשִׂמְחָה, וְנִכְלֶלֶת מִכָּל הַצְּדָדִים.

אַחַר כָּךְ הִיא מוֹצִיאָה אוֹתָם הַחוּצָה וּמוֹלִידָה אוֹתָם כְּמִקֹּדֶם, וְהַנְּשָׁמָה הִיא

וְרָזָא דָּא (איכה ג) **חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים. חֲדָשִׁים וַדַּאי כְּמָה דְּאִתְּמַר. מַה טַּעַם** (דף רי"ד ע"א) **אִינּוּן חֲדָשִׁים. בְּגִין רָזָא דִּכְתִיב, רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. רַבָּה וַדַּאי, דְּיַכְלָא לְאַכְלְלָא לוֹן, וּלְאַעֲלָא לוֹן לְגַוָּהּ, וְאַפִּיקַת לוֹן וְאִינּוּן חַדְתִּין. וְעַל דָּא נַקְטָא אַחֲרָנִין מִלְּעֵילָא בִּימָמָא. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.**

אַדְהָכִי נָהַר יְמָמָא, אָמַר רִבִּי אַבָּא, נְקוּם וּנְהַךְ, וְנוֹדֶה לְרִבּוֹן עָלְמָא. קָמוּ וְאָזְלוּ, וְצַלּוּ, וּלְבָתַר אָהַדְרוּ חַבְרַיָּיא לְגַבֵּיהּ, אֲמַרוּ לֵיהּ, מָאן דְּשָׁרֵי, לְסַיֵּים שְׁבָחָא. זַכָּאָה חוּלָקָנָא בְּאוֹרְחָא דָּא, דְּכָל הַאי זָכִינָא לְאַעְטְרָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּרָזִין דְּחָכְמְתָא.

פָּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר, (שמות לז) **וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֵל אֶת הָאָרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים וְגוֹ'. הָכָא, אַף עַל גַּב**

לשון הקודש

חֲדָשָׁה כָּעֵת כְּמִקֹּדֶם, וְסוֹד זֶה – (איכה ג) חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים. חֲדָשִׁים וַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. מָה הַטַּעַם הֵם חֲדָשִׁים? מִשּׁוּם סוֹד הַכָּתוּב רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. רַבָּה וַדַּאי, שֶׁיְּכֹלָה לְהַכְלִילָם וּלְהַכְנִיסָם לְתוֹכָהּ, וּמוֹצִיאָה אוֹתָם וְהֵם חֲדָשִׁים, וְלָכֵן לוֹקַחַת אֲחֵרִים מִלְּמַעְלָה בַּיּוֹם. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

בֵּין כָּךְ הֵאִיר הַיּוֹם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, נָקוּם וְנֵלֵךְ וְנוֹדֶה לְרִבּוֹן הָעוֹלָם. קָמוּ וְהָלְכוּ וְהִתְפַּלְּלוּ, וְאַחַר כָּךְ חָזְרוּ אֵלָיו הַחֲבֵרִים. אָמְרוּ לוֹ, מִי שֶׁהִתְחִיל – שֶׁיְּסַיֵּם אֶת הַשֶּׁבַח. אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ בַּדֶּרֶךְ הַזּוֹ, שֶׁכָּל זֶה זָכִינוּ לְעַטֵּר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּסוֹדוֹת הַחָכְמָה.

פָּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֵל אֶת

דְּכָל רָזִין דְּמַשְׁכְּנָא הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא בְּאִדְּרָא קַדִּישָׁא. הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, דְּהָא רָזָא דָא מִתְעַטְּרָא בְּכַמָּה רָזִין, לְמֵילַף חָכְמָתָא. אָרוֹן דָּא אִיהוּ רָזָא לְמֵיעַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְאִתְגְּנִיז בֵּיהּ בְּשִׁית לוּחִין (ס"א וְאִתְגַּנִּיזָן בֵּיהּ שִׁית לוּחִין וְאִינּוּן שִׁית מְסַחֲרִין) מְסַחֲרִין, וְדָא אִקְרֵי אָרוֹן. כַּד סָחֲרָן אִינּוּן שִׁית לְמֶהֱוֵי כַּחֲדָא, כְּדֵין אִיהוּ גּוּפָא חַד לְאַעֲלָא בֵּיהּ רָזָא דְאוֹרַיְיתָא, בְּשִׁית סִטְרִין וַאָרוֹן.

לוּחִין אִינּוּן חָמֵשׁ, וְעָאלִין בֵּיהּ חָמֵשׁ סְפָרִים, וְאִינּוּן חָמֵשׁ אִינּוּן שִׁית, בְּחַד דַּרְגָּא דְּאָעִיל בָּהּ בְּגִנְיזוּ, דְּאִקְרֵי רָזָא דְכֹלָּא, וְהַאי אִיהוּ רָזָא דִבְרִית. כַּד עָאל דָּא, גּוֹ אִינּוּן חָמֵשׁ לוּחִין, כְּדֵין קַיְּימָא אֲרוֹנָא וְאוֹרַיְיתָא, בְּרָזָא דִתְשַׁע דַּרְגִּין, דְּאִינּוּן תְּרֵין שְׁמָהָן, יְהוָ"ה אֱלֹהִי"ם. וּלְבָתַר קַיְּימָא

לשון הקודש

הָאָרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים וְגוֹ'. כָּאן, אַף עַל גַּב שֶׁכָּל סוֹדוֹת הַמִּשְׁכָּן הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים בַּחֶדֶר הַקָּדוֹשׁ, כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, שֶׁהֲרֵי סוֹד זֶה מִתְעַטֵּר בְּכַמָּה סוֹדוֹת לִלְמֹד חָכְמָה. אָרוֹן זֶה הוּא סוֹד לְהַכְנִיס תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְנִגְנְזָה בּוֹ בְּשִׁשָּׁה לוּחוֹת (וְנִגְנְזוּ בוֹ שִׁשָּׁה לוּחוֹת, וְהֵם שִׁשָּׁה מְסוֹבְבִים) מְסוֹבְבִים, וְזֶה נִקְרָא אָרוֹן. כְּשֶׁסּוֹבְבִים אוֹתָם שִׁשָּׁה לִהְיוֹת כְּאֶחָד, אָז הוּא גּוּף אֶחָד לְהַכְנִיס בּוֹ סוֹד הַתּוֹרָה בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים וַאָרוֹן.

וְהַלּוּחוֹת הֵם חֲמִשָּׁה, וּמַכְנִיסִים בּוֹ חֲמִשָּׁה סְפָרִים, וְאוֹתָם חֲמִשָּׁה הֵם שִׁשָּׁה בְּדַרְגָּה אַחַת שֶׁנִּכְנֶסֶת בָּהּ בְּנִסְתָּר, שֶׁנִּקְרֵאת סוֹד הַכֹּל, וְזֶהוּ סוֹד הַבְּרִית. כְּשֶׁזֶּה נִכְנָס לְתוֹךְ אוֹתָם חֲמִשָּׁה לוּחוֹת, אָז עוֹמֵד הָאָרוֹן וְהַתּוֹרָה בְּסוֹד שֶׁל תֵּשַׁע דְּרָגוֹת, שֶׁהֵן שְׁנֵי שֵׁמוֹת, יְהוָ"ה אֱלֹהִי"ם.

לוּחָא חָדָא, רָזָא עִלָּאָה דְּחַפְיָא עַל כֹּלָּא וְהַהוּא הֲוֵי רָזָא דְּהַהוּא רְקִיעָא דְּסַחֲרָא וְחַפֵּי עַל כֹּלָּא וְכֻלְּהוּ קַיְימֵי בִּגְנִיזוּ.

הָכָא אִית לָן לְאִסְתַּכְּלָא, וּלְמִנְדַּע רָזִין דְּאָרוֹנָא, אִית אָרוֹן וְאִית אָרוֹן, דָּא לְקַבֵּל דָּא. פָּתַח וְאָמַר, (שמואל ב כד) הַכֹּל נָתַן אֲרַוְנָה הַמֶּלֶךְ לַמֶּלֶךְ וְגוֹ'. וְכִי אֲרַוְנָה מֶלֶךְ הָוָה וְאַף עַל גַּב דְּחַבְרַיָּיא אוּקְמוּהָ, אֶלָּא דָּוִד, דִּכְתִיב בֵּיהּ (שמואל ב ה) כָּל מַכֵּה יְבוּסִי וְיִגַּע בַּצִּנּוֹר וְגוֹ' וְאִיהוּ נָטַל וְתָפִים לִירוּשָׁלַם, וּמִדִּידֵיהּ הָוָה, אֲמַאי קָנָה בְּכַסְפָּא. וְאִי תֵּימָא אַף עַל גַּב דַּהֲוָוֹת יְרוּשְׁלֵם דִּידֵיהּ דְּדָוִד, הַהוּא אֲתָר אַחֲסַנְתֵּיהּ דַּאֲרַוְנָה הָוָה, כְּמָה דְּהָוָה בְּנָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי, דְּאַף עַל גַּב דְּשַׁלִּיט אַחְאָב, וַהֲוָה מַלְכָּא, אִצְטְרִיךְ לְמִתְבַּע לְנָבוֹת הַהוּא כֶּרֶם, אוֹף הָכִי דָּוִד.

לשון הקודש

וְאַחַר כָּךְ עוֹמֵד לוּחַ אֶחָד, סוֹד עֶלְיוֹן שֶׁמְּכַסֶּה עַל הַכֹּל, וְהוּא אוֹתוֹ הַסּוֹד שֶׁל אוֹתוֹ רָקִיעַ שֶׁמְּסוֹבֵב וּמְכַסֶּה עַל הַכֹּל, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בַּסֵּתֶר.

כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל וְלָדַעַת אֶת סוֹדוֹת הָאָרוֹן. יֵשׁ אָרוֹן וְיֵשׁ אָרוֹן, זֶה כְּנֶגֶד זֶה. פָּתַח וְאָמַר, (שמואל–ב כב) הַכֹּל נָתַן אֲרַוְנָה הַמֶּלֶךְ לַמֶּלֶךְ וְגוֹ'. וְכִי אֲרַוְנָה הָיָה מֶלֶךְ? וְאַף עַל גַּב שֶׁבְּאַרוּחָ הַחֲבֵרִים, אֶלָּא דָּוִד, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (שם ה) כָּל מַכֵּה יְבוּסִי וְיִגַּע בַּצִּנּוֹר וְגוֹ', וְהוּא נָטַל וְתָפִס אֶת יְרוּשָׁלַיִם וּמִשֶּׁלּוֹ הָיָה, וְלָמָּה קָנָה בְּכֶסֶף? וְאִם תֹּאמַר, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁיְּרוּשָׁלַיִם הָיְתָה שֶׁל דָּוִד – אוֹתוֹ מָקוֹם הָיָה נַחֲלָתוֹ שֶׁל אֲרַוְנָה, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּנָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי (מלכים–א כא), שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁשָּׁלַט אַחְאָב וְהָיָה מֶלֶךְ, הִצְטָרֵךְ לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ כֶּרֶם מִנָּבוֹת, אַף כָּךְ דָּוִד?

אֶלָּא וַדַּאי אֲרַוְנָה מַלְכָּא הֲוָה, וְהַהוּא אֲתָר בִּרְשׁוּתֵיהּ הֲוָה, וַהֲוָה שַׁלִּיט עֲלוֹי, וְכַד מָטָא זִמְנָא לְנַפְּקָא מִתְּחוֹת יְדֵיהּ, לָא נָפִיק אֶלָּא בִּסְגִיאוּת דָּמָא וְקָטוֹלָא בְּיִשְׂרָאֵל. לְבָתָר קָאִים הַהוּא מַלְאָכָא מְחַבְּלָא עַל הַהוּא אֲתָר, וְתַמָּן כַּד הֲוָה קָטִיל, וְקָאִים בְּהַהוּא אֲתָר, לָא הֲוָה יְכִיל, וְתָשַׁשׁ חֵילֵיהּ.

וְהַהוּא אֲתָר, אֲתָר דְּאִתְעֲקַד בֵּיהּ יִצְחָק הֲוָה, דְּתַמָּן בָּנָה אַבְרָהָם מַזְבְּחָא, וְעָקַד לֵיהּ לְיִצְחָק בְּרֵיהּ. כֵּיוָן דְּחָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַהוּא אֲתָר, אִתְמְלֵי רַחֲמִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברי הימים א כא) רָאָה יְיָ' וַיִּנָּחֵם וְגוֹ'. מַהוּ רָאָה יְיָ'. חָמָא עֲקֵידַת יִצְחָק בְּהַהוּא אֲתָר, וְתָב וְרִיחַם עֲלַיְיהוּ מִיַּד.

וַיֹּאמֶר לַמַּלְאַךְ הַמַּשְׁחִית רַב עַתָּה וְגוֹ'. מַהוּ רַב. הָא אוּקְמוּהָ, טוֹל הָרַב. אֶלָּא הָכִי הוּא,

לשון הקודש

אֶלָּא וַדַּאי אֲרַוְנָה הָיָה מֶלֶךְ, וְאוֹתוֹ מָקוֹם הָיָה בִּרְשׁוּתוֹ וְהָיָה שׁוֹלֵט עָלָיו, וּכְשֶׁהִגִּיעַ זְמַן לָצֵאת מִתַּחַת יָדוֹ, לֹא יָצָא אֶלָּא בְּהַרְבֵּה דָּם וְהָרֵג בְּיִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כָּךְ עָמַד הַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית עַל אוֹתוֹ מָקוֹם, וְשָׁם, כְּשֶׁהָיָה הוֹרֵג וְעוֹמֵד בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, לֹא הָיָה יָכוֹל, וְתָשַׁשׁ כֹּחוֹ.

וְאוֹתוֹ מָקוֹם, הַמָּקוֹם שֶׁנֶּעֱקַד בּוֹ יִצְחָק הָיָה, שֶׁשָּׁם בָּנָה אַבְרָהָם מִזְבֵּחַ וְעָקַד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ. כֵּיוָן שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ מָקוֹם, הִתְמַלֵּא רַחֲמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רָאָה ה' וַיִּנָּחֵם וְגוֹ'. מַה זֶּה רָאָה ה'? רָאָה עֲקֵדַת יִצְחָק בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, וְשָׁב וְרִחֵם עֲלֵיהֶם מִיָּד.

וַיֹּאמֶר לַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית רַב עַתָּה וְגוֹ'. מַה זֶּה רַב? הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, קַח אֶת הָרַב.

כְּתִיב הָכָא רַב, וּכְתִיב הָתָם, (דברים א) רַב לָכֶם שֶׁבֶת בָּהָר הַזֶּה. אוֹף הָכִי נָמֵי רַב, רַב לָךְ לְמֶהֱוֵי הַאי אֲתָר תְּחוֹת יְדָךְ, שְׁנִין סַגִּיאִין הָוָה תְּחוֹת יְדָךְ, מִכָּאן וּלְהָלְאָה רַב, אָהֲדַר אַתְרָא לְמָארֵיהּ. וְעִם כָּל דָּא (בְּדָמָא) בְּמוֹתָא וּמָמוֹנָא נָפַק מִתְּחוֹת יְדֵיהּ.

אֲמַאי אִקְרֵי אֲרַוְנָה. אֶלָּא כְּתִיב אֲרַוְנָה וּכְתִיב אָרְנָן. בְּעוֹד דְּהַהוּא אֲתָר הָוָה תְּחוֹת יְדֵיהּ, אִקְרֵי אֲרַוְנָה אֲרוֹן דְּסִטְרָא אַחֲרָא. וְעַל דְּאִתּוֹסָפוּ בֵּיהּ אַתְוָון יַתִּיר, הָכִי אִצְטְרִיךְ לְאִתּוֹסְפָא לְהַהוּא רַע עַיִן, רָזָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְהַהוּא תּוֹסֶפֶת אִיהוּ גְּרִיעוּתָא לְגַבֵּיהּ.

בִּסְטַר קְדֻשָּׁה גַּרְעִין לֵיהּ אַתְוָון, וְאִתּוֹסָף קְדוּשָׁתֵיהּ. וְדָא רָזָא דִּכְתִיב, (מלכים א ז) עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר. גָּרַע מֵ"ם (דף רי"ד ע"ב) דְּלָא כְּתִיב שְׁנַיִם,

לשון הקודש

אֶלָּא כָּךְ הוּא, כָּתוּב כָּאן רַב, וְכָתוּב שָׁם רַב לָכֶם שֶׁבֶת בָּהָר הַזֶּה. אַף כָּךְ גַּם רַב – רַב לְךָ שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם זֶה תַּחַת יָדְךָ. שָׁנִים רַבּוֹת הָיָה תַּחַת יָדְךָ, מִכָּאן וָהָלְאָה רַב, הַחֲזֵר אֶת הַמָּקוֹם לִבְעָלָיו. וְעִם כָּל זֶה, (בְּדָם) בְּמָוֶת וּבְמָמוֹן יָצָא מִתַּחַת יָדוֹ.

וְלָמָּה נִקְרָא אֲרַוְנָה? אֶלָּא כָּתוּב אֲרַוְנָה, וְכָתוּב אָרְנָן. בְּעוֹד שֶׁאוֹתוֹ מָקוֹם הָיָה תַּחַת יָדוֹ, נִקְרָא אֲרַוְנָה, אָרוֹן שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר. וְעַל שֶׁנּוֹסְפוּ בוֹ אוֹתִיּוֹת יְתֵרוֹת, כָּךְ צָרִיךְ לְהוֹסִיף לְאוֹתוֹ רַע עַיִן, סוֹד שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, וְאוֹתָהּ תּוֹסֶפֶת הִיא חִסָּרוֹן לוֹ.

בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה גּוֹרְעִים לוֹ אוֹתִיּוֹת, וְנוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁתוֹ. וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב,

אֶלָּא שְׁנֵי. וּלְסִטְרָא אַחֲרָא יַהֲבִין לֵיהּ תּוֹסֶפֶת אַתְוָון, דִּכְתִיב וַיַּעַשׂ יְרִיעוֹת עִזִּים לְאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן עֲשֵׂתֵי עֶשְׂרֵה יְרִיעוֹת, תּוֹסֶפֶת אַתְוָון וְאִיהוּ גְּרִיעוּתָא. וּבְסִטְרָא דִקְדוּשָׁה, שְׁנֵי עָשָׂר וְלָא יַתִּיר. וְהָכָא עֲשֵׂתֵי עֶשְׂרֵה. וְכֹלָּא אִיהוּ גְּרִיעוּ לְגַבֵּיהּ, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ לְהַהוּא רַע עַיִן, לְאַשְׁלְמָא עֵינֵיהּ וְאִיהוּ בִּגְרִיעוּ. (כְּגוֹנָא דָא אֲרַוְנָה, תּוֹסֶפֶת אַתְוָון וְלָא כְּתִיב אֲרוֹן).

תָּא חֲזֵי, סִטְרָא דִקְדוּשָׁה אִקְרֵי אֲרוֹן הַבְּרִית. וְהַהוּא אֲרוֹן הַבְּרִית, אִתְחֲזֵי לְגוּפָא לְמֵיעַל בֵּיהּ דִּיוּקְנָא דְאָדָם. וְעַל רָזָא דָא, אִינּוּן חֲסִידֵי קַדִּישִׁין, כַּד הָווֹ מִפְּטְרֵי מֵהַאי עָלְמָא, הָווֹ אַעְלִין לוֹן בְּאָרוֹן. דְּהָא סִטְרָא אַחֲרָא לָא מִתְתַּקַּן בְּגוּפָא, וְלָאו אִיהִי בִּכְלָלָא דְגוּפָא דְאָדָם. וּבְגִין דָּא לָא אִתְבְּרוּן גּוּפַיְיא לְהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, בְּגִין דְּלָאו אִינּוּן בִּכְלָלָא דְגוּפָא דְאָדָם.

לשון הקודש

(מלכים–א ז) עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר. גָּרַע מֵ"ם, שֶׁלֹּא כָתוּב שְׁנַיִם, אֶלָּא שְׁנֵי. וְלַצַּד הָאַחֵר נוֹתְנִים תּוֹסֶפֶת אוֹתִיּוֹת, שֶׁכָּתוּב וַיַּעַשׂ יְרִיעֹת עִזִּים לְאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן עֲשֵׂתֵי עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת. תּוֹסֶפֶת אוֹתִיּוֹת, וְהוּא חִסָּרוֹן. וּבְצַד הַקְּדֻשָּׁה שְׁנֵי עָשָׂר וְלֹא יוֹתֵר. וְכָאן עֲשֵׂתֵי עֶשְׂרֵה, וְהַכֹּל הוּא חִסָּרוֹן אֵלָיו. וְכָךְ צָרִיךְ לְאוֹתוֹ רַע עַיִן לְהַשְׁלִים אֶת הָעַיִן שֶׁלּוֹ, וְהוּא בְּחִסָּרוֹן.

(כְּדֶגְמָא זוֹ אֲרַוְנָה, תּוֹסֶפֶת אוֹתִיּוֹת, וְלֹא כְּתוּב אָרוֹן).

בֹּא וּרְאֵה, צַד הַקְּדֻשָּׁה נִקְרָא אֲרוֹן הַבְּרִית, וְאוֹתוֹ אֲרוֹן הַבְּרִית רָאוּי לַגּוּף לְהַכְנִיס בּוֹ דְּיוּקַן אָדָם. וְעַל סוֹד זֶה, אוֹתָם חֲסִידִים קְדוֹשִׁים, כְּשֶׁהָיוּ נִפְטָרִים מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, הָיוּ מַכְנִיסִים אוֹתָם בְּאָרוֹן, שֶׁהֲרֵי הַצַּד הָאַחֵר אֵינוֹ מִתְקָן

בְּיוֹסֵף מַה כְּתִיב, (בראשית נ) **וַיִּישָׁם בָּאָרוֹן תְּרֵין יוֹדִין אֲמַאי. אֶלָּא דְּאִתְחַבָּר בְּרִית בִּבְרִית. דָּזָא דִּלְתַתָּא בְּרָזָא דִּלְעֵילָא. וְעָאל בַּאֲרוֹנָא. מָאי טַעֲמָא.** (ס"א תָּא חֲזֵי סִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה אִקְרֵי אֲרוֹן הַבְּרִית וְהַהוּא אֲרוֹן הַבְּרִית אִתְתְּקַן לְאָעְלָא בֵּיהּ רָזָא דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי רָזָא דְּדִיוּקְנָא דְּגוּפָא קַדִּישָׁא. כְּגוֹנְיָא דָּא לְתַתָּא אִתְתְּקַן אֲרוֹנָא לְאָעְלָא בֵּיהּ דִּיוּקְנָא דְּגוּפָא רָזָא דְּאָדָם וּמָאן אִיהוּ דְּקָאִים בְּרָזָא דְּאָדָם מָאן דְּנָטִיר אָתָּ קַיְימָא קַדִּישָׁא וְעַל רָזָא דָּא אִינּוּן חֲסִידֵי קַדִּישִׁין כַּד הֲווֹ מְפַטְּרֵי מֵהָאי עַלְמָא הֲווֹ עָאלִין לוֹן בְּאָרוֹנָא בְּגִין דְּלָא אִתְחֲזֵי לְמֵיעַל בְּאָרוֹנָא אֶלָּא מָאן דְּנָטִיר לְהַאי בְּרִית אָתָּ קַיְימָא קַדִּישָׁא. בְּיוֹסֵף מָה כְּתִיב וַיִּישָׁם בַּאֲרוֹן) **בְּגִין דְּנָטַר בְּרִית קַדִּישָׁא, וְאִתְקָיְים בֵּיהּ. לְהָכִי אִתְחֲזֵי לְאַעֲלָה בַּאֲרוֹנָא, וְכֹלָּא כַּדְקָא חָזֵי.**

בָּכָה רִבִּי אַבָּא וְאָמַר, **וַוי לִבְנֵי עָלְמָא, דְּלָא יַדְעֵי לְהַהוּא כִּסּוּפָא. וַוי לְהַהוּא עוֹנְשָׁא, דְּכָל מָאן דְּבָעֵי עָאל בַּאֲרוֹנָא. בְּגִין דְּלָא אִצְטְרִיךְ לְמֵיעַל בַּאֲרוֹנָא, בַּר צַדִּיק, דְּיָדַע בְּנַפְשֵׁיהּ,**

לשון הקודש

בְּגוּף וְאֵינוֹ בִּכְלָל שֶׁל גּוּף הָאָדָם. וְלָכֵן לֹא נִבְרְאוּ גוּפִים לְאוֹתוֹ צַד הָאַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁאֵינָם בִּכְלָל שֶׁל גּוּף אָדָם.

מַה כָּתוּב בְּיוֹסֵף? וַיִּישָׁם בָּאָרוֹן. לָמָּה שְׁתֵּי יוֹדִי"ם? אֶלָּא שֶׁהִתְחַבְּרָה בְּרִית בִּבְרִית, סוֹד שֶׁלְּמַטָּה בַּסּוֹד שֶׁלְּמַעְלָה, וְנִכְנַס בְּאָרוֹן. (בא וּרְאֵה, צַד הַקְּדֻשָּׁה נִקְרָא אֲרוֹן הַבְּרִית, וְאוֹתוֹ אֲרוֹן הַבְּרִית נִתְקַן לְהַכְנִיס בּוֹ סוֹד הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא סוֹד שֶׁל הַצּוּרָה שֶׁל הַגּוּף הַקָּדוֹשׁ. כְּמוֹ כֵן לְמַטָּה נִתְקַן אָרוֹן לְהַכְנִיס בְּתוֹכוֹ צוּרַת הַגּוּף, סוֹד הָאָדָם. וּמִי הוּא שֶׁנִּמְצָא בְּסוֹד אָדָם? מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹת בְּרִית הַקָּדוֹשׁ, וְעַל סוֹד זֶה אוֹתָם חֲסִידִים קְדוֹשִׁים, כַּאֲשֶׁר הָיוּ נִפְטָרִים מֵעוֹלָם הַזֶּה, הָיוּ מַכְנִיסִים אוֹתָם בְּאָרוֹן, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא רָאוּי לְהַכְנֵס בְּאָרוֹן אֶלָּא מִי שֶׁשָּׁמַר לִבְרִית זוֹ, אוֹת קִיּוּם הַקָּדוֹשׁ. בְּיוֹסֵף מַה כְּתוּב? וַיִּישָׁם בָּאָרוֹן) מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁשָּׁמַר הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ וְהִתְקַיֵּם בּוֹ. לָכֵן רָאוּי לְהִכָּנֵס בְּאָרוֹן, וְהַכֹּל כָּרָאוּי.

בָּכָה רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, אוֹי לִבְנֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים אוֹתָהּ בּוּשָׁה! אוֹי לְאוֹתוֹ עֹנֶשׁ שֶׁל כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִכָּנֵס לְאָרוֹן,

וְאִשְׁתְּמוֹדַע בְּגַרְמֵיהּ, דְּלָא חָטָא בְּהַהוּא בְּרִית, אָת קַיָּימָא קַדִּישָׁא, מֵעוּלְמוֹי, וְקָא נָטִיר לֵיהּ כַּדְקָא יָאוּת. וְאִי לָאו, לָא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְמֵיעַל בַּאֲרוֹנָא, וּלְמִפְּגַם אֲרוֹנָא.

רָזָא אִצְטְרִיךְ לְאִתְחַבְּרָא בְּאָת קַיָּימָא קַדִּישָׁא דְּאִיהוּ רָזָא דְּאִתְחָזֵי לֵיהּ, וְלָא לְאַחֲרָא. דְּהָא אֲרוֹן לָא אִתְחַבָּר אֶלָּא בְּצַדִּיק, דְּנָטִיר אָת קַיָּימָא קַדִּישָׁא. וּמַאן דְּפָגִים בְּרִית וְעָאל בַּאֲרוֹנָא, וַוי לֵיהּ, דְּפָגִם לֵיהּ בְּחַיּוֹי. וַוי לֵיהּ דְּפָגִים לֵיהּ בְּמִיתָתֵיהּ. וַוי לֵיהּ מֵהַהוּא עוֹנְשָׁא. וַוי לֵיהּ דְּפָגִים אָת וְאָרוֹן קַיָּימָא קַדִּישָׁא. וַוי לֵיהּ לְהַהוּא כְּסוּפָא, דְּנַקְמִין מִנֵּיהּ נִקְמַת עָלְמִין, נוּקְמָא דְעָלְמָא דָא, וְנוּקְמָא דְהַהוּא פְּגִימוּ. וְרָזָא דָא כְּתִיב (תהלים קכה) **כִּי לֹא יָנוּחַ שֵׁבֶט הָרֶשַׁע עַל גּוֹרַל הַצַּדִּיקִים.**

לשון הקודש

כִּי לֹא צָרִיךְ לְהַכְנִיס לְאָרוֹן, פְּרָט לְצַדִּיק שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ וְנוֹדָע בְּעַצְמוֹ שֶׁלֹּא חָטָא בְּאוֹתָהּ בְּרִית, אוֹת הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ, מֵעֲלוּמָיו, וְשָׁמַר אוֹתוֹ כָּרָאוּי. וְאִם לֹא, לֹא צָרִיךְ לְהַכְנִיס לְאָרוֹן וְלִפְגֹּם אֶת הָאָרוֹן.

הַסּוֹד שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְחַבֵּר בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ הוּא הַסּוֹד הָרָאוּי לוֹ, וְלֹא לְאַחֵר. שֶׁהֲרֵי אָרוֹן אֵינוֹ מִתְחַבֵּר אֶלָּא בְּצַדִּיק שֶׁשּׁוֹמֵר בְּרִית קֹדֶשׁ. וּמִי שֶׁפּוֹגֵם אֶת הַבְּרִית וְנִכְנָס בְּאָרוֹן – אוֹי לוֹ שֶׁפָּגַם אוֹתוֹ בְּחַיָּיו, וְאוֹי לוֹ שֶׁפָּגַם אוֹתוֹ בְּמִיתָתוֹ. אוֹי לוֹ מֵאוֹתוֹ עֹנֶשׁ. אוֹי לוֹ שֶׁפָּגַם הָאוֹת וַאֲרוֹן הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ, אוֹי לוֹ מֵאוֹתָהּ בּוּשָׁה, שֶׁנּוֹקְמִים מִמֶּנּוּ נִקְמַת עוֹלָמִים – נְקָמָה שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וּנְקָמָה שֶׁל אוֹתוֹ פְּגָם. וְסוֹד זֶה כָּתוּב, (תהלים קכה) כִּי לֹא יָנוּחַ שֵׁבֶט הָרֶשַׁע עַל גּוֹרַל הַצַּדִּיקִים.

בְּשַׁעֲתָא דְּדַיְינִין לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, מִסְתַּכְּלָן בְּעוֹבָדוֹי, אִי הָוָה פָּגִים רָזָא דִּבְרִית קַדִּישָׁא דְּחָתִים בִּבְשָׂרֵיהּ, וְהַשְׁתָּא פָּגִים אֲרוֹנָא (דִּבְרִית) דִּילֵיהּ בְּהַאי. הַאי לֵית לֵיהּ חוּלָקָא בְּצַדִּיקַיָּיא. מִסְתַּכְּלִין בֵּיהּ, וְדַיְינִין לֵיהּ, וּמַפְּקֵי לֵיהּ לְבַר מִכְּלָלָא דְּאָדָם. כֵּיוָן דְּאַפְּקֵי לֵיהּ מִכְּלָלָא דְּאָדָם, אַפְּקֵי לֵיהּ מִכְּלָלָא דְּכֻלְּהוּ אַחֲרָנִין, דְּאִתְעַתְּדוּ לְחַיֵּי עָלְמָא, וְיַהֲבֵי לֵיהּ לְהַהוּא (אֲרוֹן) סִטְרָא דְּלָא אִתְכְּלִיל בְּרָזָא דְּגוּפָא דְּאָדָם. כֵּיוָן דְּאִתְמְסַר לְהַהוּא סִטְרָא, וַוי לֵיהּ, דְּאַעֲלִין לֵיהּ בְּגֵיהִנָּם, וְלָא נָפִיק מִנֵּיהּ לְעָלְמִין. עַל דָּא כְתִיב (ישעיה סו) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי וְגוֹ'. אִינוּן דְּאִשְׁתָּאֲרוּ מִכְּלָלָא דְּאָדָם.

וְהָנֵי מִלֵּי כַּד לָא עָבֵד תִּיוּבְתָּא שְׁלֵימְתָּא. תִּיוּבְתָּא דְּאִיהִי אִתְחַזְיָיא לְחַפְּיָיא עַל כָּל

לשון הקודש

בְּשָׁעָה שֶׁדָּנִים אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, מִסְתַּכְּלִים בְּמַעֲשָׂיו. אִם הָיָה פּוֹגֵם אֶת סוֹד בְּרִית הַקֹּדֶשׁ שֶׁחָתוּם בִּבְשָׂרוֹ, וְעַכְשָׁו פּוֹגֵם אֶת הָאָרוֹן (הַבְּרִית) שֶׁלּוֹ בָּזֶה – לָזֶה אֵין חֵלֶק בַּצַּדִּיקִים. מִסְתַּכְּלִים בּוֹ וְדָנִים אוֹתוֹ, וּמוֹצִיאִים אוֹתוֹ מִכְּלָל שֶׁל אָדָם. כֵּיוָן שֶׁהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ מִכְּלָל שֶׁל אָדָם, מוֹצִיאִים אוֹתוֹ מִכְּלָל שֶׁל כָּל הָאַחֵרִים שֶׁנּוֹעֲדוּ לְחַיֵּי עוֹלָם, וְנוֹתְנִים אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ (אָרוֹן) צַד שֶׁאֵינוֹ נִכְלָל בַּסּוֹד שֶׁל גּוּף הָאָדָם. כֵּיוָן שֶׁנִּמְסָר לְאוֹתוֹ צַד – אוֹי לוֹ שֶׁמַּכְנִיסִים אוֹתוֹ לַגֵּיהִנֹּם, וְלֹא יוֹצֵא מִשָּׁם לְעוֹלָמִים. עַל זֶה כָּתוּב, (ישעיה סו) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי וְגוֹ'. אוֹתָם שֶׁנִּשְׁאֲרוּ מִכְּלָל שֶׁל אָדָם. **וְהַדְּבָרִים** הַלָּלוּ, כְּשֶׁלֹּא עָשָׂה תְּשׁוּבָה

עוֹבָדוֹי. וְעִם כָּל דָּא טַב לֵיהּ דְּלָא יֵעוּל בַּאֲרוֹנָא, דְּהָא כָּל זִמְנָא דְגוּפָא קַיָּים, נִשְׁמָתָא אִתְדְּנָת, וְלָא עָאלַת לְאַתְרָהּ. בַּר אִינּוּן חֲסִידֵי עֶלְיוֹנִין קַדִּישִׁין, דְּאִתְחָזוּן לְסַלְקָא בְגוּפֵיהוֹן, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

בְּגִין דְּלֵית חוֹבָא דְקַשְׁיָא קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּהַאי מָאן דִּמְשַׁקֵּר וּפָגִים לְהַאי אָת קַיָּימָא קַדִּישָׁא. וְדָא לָא חָמֵי אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא, עַל חוֹבָא דָא כְּתִיב (בראשית לח) וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי יְיָ'. וּכְתִיב (תהלים ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע.

מַה כְּתִיב הָכָא, וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֵל אֶת הָאָרוֹן. וְכִי אֲמַאי לָא עָבְדוּ אִינּוּן חַכִּימִין, דְּעָבְדוּ מַשְׁכְּנָא, יַת אֲרוֹנָא. אֶלָּא בְצַלְאֵל, סִיּוּמָא דְגוּפָא דְאִיהוּ רָזָא דִבְרִית קַדִּישָׁא, וְנָטַר לֵיהּ, וְאִיהוּ קָאִים

לשון הקודש

שְׁלֵמָה, תְּשׁוּבָה שֶׁרְאוּיָה לְכַסּוֹת עַל כָּל מַעֲשָׂיו. וְעִם כָּל זֶה, טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לְאָרוֹן, שֶׁהֲרֵי כָּל זְמַן שֶׁהַגּוּף עוֹמֵד, הַנְּשָׁמָה נִדּוֹנִית וְלֹא נִכְנֶסֶת לִמְקוֹמָהּ, פְּרָט לְאוֹתָם חֲסִידִים עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים שֶׁרְאוּיִים לַעֲלוֹת עִם גּוּפָם. אַשְׁרֵי חֶלְקָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

מִשּׁוּם שֶׁאֵין חֵטְא קָשֶׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ זֶה שֶׁמְּשַׁקֵּר וּפוֹגֵם אֶת אוֹת בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, וְזֶה אֵינוֹ רוֹאֶה פְּנֵי שְׁכִינָה, וְעַל חֵטְא זֶה כָּתוּב, (בראשית לח) וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי ה'. וְכָתוּב, (תהלים ה) לֹא יְגָרְךָ רָע.

מַה כָּתוּב כָּאן? וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֵל אֶת הָאָרֹן. וְכִי לָמָּה לֹא עָשׂוּ אוֹתָם הַחֲכָמִים שֶׁעָשׂוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶת הָאָרוֹן? אֶלָּא בְּצַלְאֵל סִיּוּם הַגּוּף, שֶׁהוּא סוֹד הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ, וְשָׁמַר אוֹתוֹ, וְהוּא עוֹמֵד בְּנַחֲלַת חֶלְקוֹ.

בְּעַדְבָא דְחוּלָקֵיהּ. אִיהוּ אִשְׁתְּדַל בְּעוֹבָדָא דִילֵיהּ, וְלָא אַחֲרָא. אָתוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּיא, וְנַשְּׁקוּ לֵיהּ.

כַּד מָטוּ לְגַבֵּי דְרִבִּי שִׁמְעוֹן, וְסַדְּרוּ מִלִּין אִלֵּין קַמֵּיהּ, כָּל מַה דְּאִתְּמַר בְּהַהוּא אוֹרְחָא, פָּתַח וְאָמַר, (משלי ד) וְאוֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם. (דף רט"ו ע"א) הַאי קְרָא אִתְּמַר. אֲבָל הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, וְאוֹרַח צַדִּיקִים, הַהוּא אוֹרְחָא דְצַדִּיקַיָּיא אָזְלוּ בֵּיהּ, אִיהוּ אֹרַח קְשׁוֹט. אוֹרְחָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְּרְעֵי בֵּיהּ. אוֹרְחָא דְאִיהוּ אָזִיל קָמַיְיהוּ, וְכָל אִינּוּן רְתִיכִין, אַתְיָין לְמִשְׁמַע מִלִּין דְּאִינּוּן מְמַלְּלָן וְאָמְרֵי בְּפוּמַיְיהוּ. כְּאוֹר נֹגַהּ: דְּנָהִיר וְאָזִיל, וְלָא אִתְחֲשָׁךְ (ס"א כְּלָל), כְּאוֹרַח דְּאִינּוּן חַיָּיבַיָּא, דְּאוֹרַח דִּילְהוֹן אִתְחֲשָׁךְ תָּדִיר, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (משלי ד) דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה וְגוֹ'.

לשון הקודש

הוּא הִשְׁתַּדֵּל בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ וְלֹא אַחֵר.

בָּאוּ כָּל הַחֲבֵרִים וְנָשְׁקוּ אוֹתוֹ.

כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן וְסִדְּרוּ הַדְּבָרִים הַלָּלוּ לְפָנָיו, כָּל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּאוֹתָהּ דֶּרֶךְ, פָּתַח וְאָמַר, (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם. הַפָּסוּק הַזֶּה נִתְבָּאֵר. אֲבָל בַּפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, וְאֹרַח צַדִּיקִים, אוֹתָהּ דֶּרֶךְ שֶׁהַצַּדִּיקִים הָלְכוּ בָהּ, הִיא דֶּרֶךְ אֲמִתִּית, דֶּרֶךְ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בָּהּ, הַדֶּרֶךְ שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם, וְכָל אוֹתָן מֶרְכָּבוֹת בָּאוֹת לִשְׁמֹעַ דְּבָרִים שֶׁהֵם מְדַבְּרִים וְאוֹמְרִים בְּפִיהֶם. כְּאוֹר נֹגַהּ, שֶׁמֵּאִיר וְהוֹלֵךְ, וְלֹא נֶחְשָׁךְ (כְּלָל), כְּדֶרֶךְ אוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁדַּרְכָּם תָּמִיד חֲשׁוּכָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה וְגוֹ'.

דְּבָר אַחֵר וְאוֹרַח צַדִּיקִים. מַה בֵּין אוֹרַח לְדֶרֶךְ, הָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל אוֹרַח הוּא, דְּהַשְׁתָּא אִתְפְּתַח וְאִתְגַּלְיָיא, וְאִתְעָבִיד בְּהַהוּא אֲתָר אוֹרַח, דְּלָא כְתִישׁוּ בֵּיהּ רַגְלִין מִקַּדְמַת דְּנָא. דֶּרֶךְ: כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה סג) כְּדוֹרֵךְ בְּגַת, דְּכַתְּשִׁין בֵּיהּ רַגְלִין כָּל מָאן דְּבָעֵי.

וְעַל דָּא לְצַדִּיקַיָּיא קָאמְרִי אוֹרַח, דְּאִינּוּן הֲווֹ קַדְמָאֵי לְמִפְּתַח הַהוּא אֲתָר. וְלָא עַל כָּל אֲתָר אִיהוּ אֶלָּא אַף עַל גַּב דְּאַחֲרָנִין בְּנֵי עָלְמָא אָזְלֵי בְּהַהוּא אֲתָר, הַשְׁתָּא דְּאַזְלִין בֵּיהּ צַדִּיקַיָּיא, אִיהוּ אֲתָר חַדְתָּא, דְּהַשְׁתָּא חַדְתָּא אִיהוּ הַהוּא אֲתָר כְּמָה דְּלָא אָזִיל בֵּיהּ בַּר נָשׁ אַחֲרָא לְעָלְמִין. בְּגִין דְּצַדִּיקַיָּיא עַבְדִּין חַדְתָּא לְכָל הַהוּא אֲתָר, בְּכַמָּה מִלִּין עִלָּאִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּהוֹן.

לשון הקודש

דְּבָר אַחֵר וְאוֹרַח צַדִּיקִים – מַה בֵּין אוֹרַח לְדֶרֶךְ? הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. אֲבָל דֶּרֶךְ הִיא שֶׁעַכְשָׁו נִפְתְּחָה וְנִגְלְתָה, וְנַעֲשָׂה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם דֶּרֶךְ שֶׁלֹּא כָתְשׁוּ בָהּ רַגְלַיִם מִקֹּדֶם לָכֵן. דֶּרֶךְ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (ישעיה סג) כְּדֹרֵךְ בְּגַת, שֶׁכּוֹתְשִׁים בּוֹ רַגְלַיִם כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה.

וְעַל זֶה לַצַּדִּיקִים קוֹרֵא אוֹרַח, שֶׁהֵם הָיוּ רִאשׁוֹנִים לִפְתֹּחַ אוֹתוֹ מָקוֹם, וְלֹא כָּל הַמָּקוֹם הַהוּא. אֶלָּא אַף עַל גַּב שֶׁאַחֵרִים בְּנֵי הָעוֹלָם הוֹלְכִים בְּאוֹתוֹ מָקוֹם – עַכְשָׁו שֶׁהוֹלְכִים בָּהּ צַדִּיקִים, הוּא מָקוֹם חָדָשׁ, שֶׁעַכְשָׁו אוֹתוֹ מָקוֹם הוּא חָדָשׁ כְּמוֹ מִי שֶׁלֹּא הָלַךְ בּוֹ אָדָם אַחֵר לְעוֹלָמִים, מִשּׁוּם שֶׁצַּדִּיקִים עוֹשִׂים חִדּוּשׁ לְכָל אוֹתוֹ מָקוֹם בְּכַמָּה דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה בָהֶם.

וְתוּ, דִּשְׁכִינְתָּא אַזְלָא בְּהַהוּא אֲתָר, מַה דְּלָא הֲוָות מִקַּדְמַת דְּנָא. וּבְגִין כָּךְ אוֹרַח צַדִּיקִים אִקְרֵי, בְּגִין דְּאִתְאָרַח בֵּיהּ אוּשְׁפִּיזָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא. דֶּרֶךְ: אִיהוּ פָּתוּחַ לְכֹלָּא, וְכַתְשִׁין בֵּיהּ כָּל מָאן דְּבָעֵי, אֲפִילוּ אִינּוּן חַיָּיבִין. דֶּרֶךְ, רָזָא דָא, (ישעיה מג) **הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ, בְּגִין דְּדָרִיךְ בֵּיהּ סִטְרָא אַחֲרָא, דְּלָא אִצְטְרִיךְ, וְשָׁלִיט לְסַאֲבָא מַשְׁכְּנָא. וְעַל דָּא, צַדִּיקַיָּיא בִּלְחוֹדַיְיהוּ, קַיְימֵי וְשַׁלְטֵי בְּהַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי אוֹרַח. כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא דֶּרֶךְ פָּתוּחַ לְכֹלָּא, לְהַאי סִטְרָא וּלְהַאי סִטְרָא.**

וְאַתּוּן קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין, אוֹרַח קַדִּישָׁא עִלָּאָה אִזְדַּמַּן לְגַבַּיְיכוּ, וְאָרַחְתּוּן בֵּיהּ וּמִלִּין מְעַלְיָין עִלָּאִין (נ"א אִלֵּין) **אִתְסָדָּרוּ קָמֵי עַתִּיק יוֹמִין. זַכָּאָה חוּלָקֵיכוֹן.**

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (דברים לד) **וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן**

לשון הקודש

וְעוֹד, שֶׁשְּׁכִינָה הוֹלֶכֶת בְּאוֹתוֹ מָקוֹם מַה שֶּׁלֹּא הָיָה מִקֹּדֶם לָכֵן. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא אֹרַח צַדִּיקִים, מִשּׁוּם שֶׁהִתְאָרַח בּוֹ אוֹרֵחַ עֶלְיוֹן קָדוֹשׁ. דֶּרֶךְ הִיא פְּתוּחָה לַכֹּל, וְכוֹתְשִׁים בָּהּ כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה, אֲפִלּוּ אוֹתָם הָרְשָׁעִים. דֶּרֶךְ, סוֹד זֶה – (שם מג) הַנֹּתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ. מִשּׁוּם שֶׁדּוֹרֵךְ בּוֹ הַצַּד הָאַחֵר שֶׁלֹּא צָרִיךְ, וְשׁוֹלֵט לְטַמֵּא אֶת הַמִּשְׁכָּן. וְעַל זֶה צַדִּיקִים לְבַדָּם עוֹמְדִים וְשׁוֹלְטִים בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֹרַח. כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, דֶּרֶךְ פְּתוּחָה לַכֹּל, לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה.

וְאַתֶּם, קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, דֶּרֶךְ קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה הִזְדַּמְּנָה לָכֶם וְהִתְאָרַחְתֶּם בָּהּ, וּדְבָרִים מְעֻלִּים עֶלְיוֹנִים (אֵלּוּ) הִסְתַּדְּרוּ לִפְנֵי עַתִּיק הַיָּמִים. אַשְׁרֵי חֶלְקְכֶם.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (דברים לד) וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן מָלֵא רוּחַ חָכְמָה כִּי סָמַךְ מֹשֶׁה

מָלֵא רוּחַ חָכְמָה כִּי סָמַךְ מֹשֶׁה וְגוֹ', בְּכַמָּה אֲתָר תָּנֵינָן, דְּמֹשֶׁה אַנְפּוֹי כְּאַנְפֵּי שִׁמְשָׁא, וִיהוֹשֻׁעַ כְּאַנְפֵּי סִיהֲרָא. דְּלֵית נְהוֹרָא לְסִיהֲרָא, אֶלָּא נְהוֹרָא דְשִׁמְשָׁא כַּד נָהַר לְסִיהֲרָא, וְסִיהֲרָא מִגּוֹ שִׁמְשָׁא אִתְמַלְיָיא. וְכַד אִתְמַלְיָיא, כְּדֵין קַיְימָא בְּאַשְׁלְמוּתָא.

אִשְׁתְּלִימוּתָא דְּסִיהֲרָא, מָאן אִיהוּ. רָזָא דְכֹלָּא, דְּאִקְרֵי דְּמוּת בְּרָזָא דְשִׁמְשָׁא עִלָּאָה יְיָ'. דְּהָא בִּשְׁמָא דָא לָא קָאִים, בַּר בְּזִמְנָא דְקַיְימָא בְּאַשְׁלְמוּתָא. דְּהָא כַּמָּה שְׁמָהָן אִינּוּן דְּאַחֲסִינָא, וְאִתְקְרֵי בְּהוּ כַּךְ כְּפוּם שַׁעֲתָא דְקַיְימָא בֵּיהּ, (וּכְפוּם שַׁעְתָּא דְקַיְימָא בֵּיהּ) הָכִי אִקְרֵי בְּהַהוּא שְׁמָא מַמָּשׁ. וְכַד קַיְימָא בְּרָזָא דְאַשְׁלָמוּתָא וְאִשְׁתְּלִימַת מִכָּל סִטְרִין, כְּדֵין אִקְרֵי יְהוָ"ה אַשְׁלְמוּתָא דִילָהּ, כְּאַשְׁלָמוּתָא דִלְעֵילָא. דְּיָרְתָא בְּרָתָא לְאִמָּהּ.

לשון הקודש

וְגוֹ'. בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת מָצָאנוּ שֶׁפְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ, וִיהוֹשֻׁעַ כִּפְנֵי הַלְּבָנָה. שֶׁאֵין אוֹר לַלְּבָנָה אֶלָּא אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ כְּשֶׁמֵּאִיר לַלְּבָנָה, וְהַלְּבָנָה מִתְמַלֵּאת מִתּוֹךְ הַשֶּׁמֶשׁ. וּכְשֶׁמִּתְמַלֵּאת, אָז עוֹמֶדֶת בִּשְׁלֵמוּתָהּ.

הִשְׁתַּלְּמוּת הַלְּבָנָה מִי הוּא? סוֹד שֶׁל הַכֹּל שֶׁנִּקְרָא דְּמוּת בְּסוֹד הַשֶּׁמֶשׁ הָעֶלְיוֹן יְיָ. שֶׁהֲרֵי בַּשֵּׁם הַזֶּה אֵינוֹ עוֹמֵד, רַק בִּזְמַן שֶׁעוֹמֶדֶת בִּשְׁלֵמוּת. שֶׁהֲרֵי כַּמָּה שֵׁמוֹת הֵם שֶׁיֵּרָשָׁה, וְנִקְרֵאת בָּהֶם כְּפִי הַשָּׁעָה שֶׁעוֹמֶדֶת בָּהּ, (וּכְפִי הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת בָּהּ) כָּךְ נִקְרֵאת בְּאוֹתוֹ שֵׁם מַמָּשׁ. וּכְשֶׁעוֹמֶדֶת בְּסוֹד הַשְּׁלֵמוּת וְנִשְׁלֶמֶת מִכָּל הַצְּדָדִים, אָז נִקְרָא יְדוָ"ד. הַשְּׁלָמָתָהּ כַּהַשְׁלָמָה שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁיָּרְשָׁה הַבַּת אֶת אִמָּהּ.

וְהַיְינוּ (ד"א נְהִירוּ) **בַּחֲמִישָׁה יוֹמִין, דִּכְתִיב,** (ויקרא כג) **בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה. וּכְתִיב** (ויקרא כג) **אַךְ בֶּעָשׂוֹר** (יום) **לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי. וְכֹלָּא רָזָא חָדָא, כַּד קַיְימָא עָלְמָא דְאָתֵי בְּרָזָא דְכָל עֶשֶׂר אֲמִירָן, עַל הַאי חֹדֶשׁ, אִקְרֵי בֶּעָשׂוֹר. וְכַד אִתְרְשִׁימַת סִיהֲרָא בְּאַשְׁלְמוּתָא חָדָא בֵּינַיְיהוּ, אִקְרֵי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר, דְּהָא ה' אִתְחַבְּרַת וְאִתְחַקְקַת בֵּינַיְיהוּ.**

וְרָזָא דָא י"ה וְכַד קַיְימָא בִשְׁמָא דָא, כְּדֵין אִתְחַבָּר בְּה', וְאִיהִי אִתּוֹסְפָא (ד"א לְגַבֵּיהּ תַּתָּאֵי לְמֵיזָן לוֹן וּלְמֵיהַב לוֹן טַרְפַּיְיהוּ וְאִתּוֹסְפָא) **אִיהִי, בְּרָזָא דְאָת ה' כְּמִלְקַדְמִין. חָדָא, לְאִתְחַקְקָא וּלְאִתְחַבְּרָא בְּרָזָא דִלְעֵילָא, וַחֲדָא לְמֵיהַב מְזוֹנָא לְתַתָּא, וּכְדֵין קַיְימָא סִיהֲרָא בְּאַשְׁלְמוּתָא לְכָל סִטְרִין, עֵילָא וְתַתָּא, בְּרָזָא דִשְׁמָא דָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא רָזָא חָדָא, וּשְׁלִימוּ חַד.**

לשון הקודש

וְהַיְינוּ (הֵאָרָה) בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יָמִים, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כג) בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה. וְכָתוּב (שם) אַךְ בֶּעָשׂוֹר (יום) לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי. וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד. כְּשֶׁעוֹמֵד הָעוֹלָם הַבָּא בַּסּוֹד שֶׁל כָּל עֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת עַל הַחֹדֶשׁ הַזֶּה, נִקְרָא בֶּעָשׂוֹר. וּכְשֶׁנִּרְשֶׁמֶת הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּת אַחַת בֵּינֵיהֶן, נִקְרָא בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר, שֶׁהֲרֵי ה' הִתְחַבְּרָה וְנֶחְקְקָה בֵּינֵיהֶם.

וְסוֹד זֶה י"ה, וּכְשֶׁעוֹמֶדֶת בְּשֵׁם זֶה, אָז מִתְחַבֶּרֶת בְּה', וְהִיא נוֹסֶפֶת (אֶל הַתַּחְתּוֹנִים לָזוּן אוֹתָם וְלָתֵת לָהֶם טַרְפָּם, וּמִתּוֹסֶפֶת) הִיא בְּסוֹד הָאוֹת ה' כְּמִקֹּדֶם. אֶחָד, לְהֵחָקֵק וּלְהִתְחַבֵּר בַּסּוֹד שֶׁלְּמַעְלָה, וְאֶחָד, כְּדֵי לָתֵת מָזוֹן לְמַטָּה, וְאָז עוֹמֶדֶת הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּת לְכָל הַצְּדָדִים, מַעְלָה וָמַטָּה,

יְהוֹשֻׁעַ דָּא אִיהוּ רָזָא דְּאַשְׁלָמוּתָא דְסִיהֲרָא, בְּאִלֵּין אַתְוָון בֵּן נו"ן, נו"ן וַדָּאי דְּהָא נוּן רָזָא דְסִיהֲרָא אִיהִי. מָלֵא בְּרָזָא דְּאַשְׁלָמוּתָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, כְּדֵין אִיהוּ מָלֵא רוּחַ חָכְמָה וַדָּאי.

בְּגִין דִּנְקוּדָה עִלָּאָה דְּאִיהִי י', אִתְפָּשַׁט וְאַפִּיק רוּחַ, וְהַהוּא רוּחַ עָבִיד הֵיכָלָא. וְהַהוּא רוּחַ אִתְפָּשַׁט, וְאִתְעָבִיד שִׁית סִטְרִין. הַהוּא רוּחַ אִתְפָּשַׁט, בְּרָזָא דְכָל אִלֵּין. וְאַמְלֵי וְעָבִיד הֵיכָלָא לְתַתָּא, וְאִתְמְלֵי כֹּלָּא, וְאִתְעָבִיד רָזָא (דף רט"ו ע"ב) דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, בְּאַשְׁלְמוּתָא חָדָא.

וּבְגִין דָּא יְהוֹשֻׁעַ מָלֵא רוּחַ חָכְמָה, בְּגִין כִּי סָמַךְ מֹשֶׁה אֶת יָדָיו עָלָיו, דְּאִיהוּ אָרִיק בִּרְכָאן עָלֵיהּ, וְאִתְמְלֵי בֵּירָא מִנֵּיהּ. וְאַתּוּן קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין, כָּל חַד מִנַּיְיכוּ אִתְמְלֵי רוּחַ חָכְמָה,

לשון הקודש

בְּסוֹד הַשֵּׁם הַזֶּה, לִהְיוֹת הַכֹּל סוֹד אֶחָד וּשְׁלֵמוּת אַחַת.

יְהוֹשֻׁעַ זֶהוּ סוֹד שֶׁל הַשְּׁלָמַת הַלְּבָנָה בָּאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ בֵּן נו"ן. נו"ן וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי נוּן הִיא סוֹד הַלְּבָנָה, מָלֵא בְּסוֹד הַהַשְׁלָמָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְאָז הוּא מָלֵא רוּחַ חָכְמָה וַדַּאי.

מִשּׁוּם שֶׁהַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא י', מִתְפַּשֶּׁטֶת וּמוֹצִיאָה רוּחַ, וְאוֹתָהּ רוּחַ עוֹשָׂה הֵיכָל. וְאוֹתָהּ רוּחַ מִתְפַּשֶּׁטֶת וְנַעֲשִׂית לְשִׁשָּׁה צְדָדִים. אוֹתָהּ רוּחַ מִתְפַּשֶּׁטֶת בַּסּוֹד שֶׁל כָּל אֵלֶּה. וּמְמַלֵּא וְעוֹשֶׂה הֵיכָל לְמַטָּה, וְהַכֹּל מִתְמַלֵּא, וְנַעֲשֶׂה סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּהַשְׁלָמָה אַחַת.

וּמִשּׁוּם כָּךְ יְהוֹשֻׁעַ מָלֵא רוּחַ חָכְמָה, מִשּׁוּם – כִּי סָמַךְ מֹשֶׁה אֶת יָדָיו עָלָיו, שֶׁהוּא הֵרִיק עָלָיו בְּרָכוֹת וְנִתְמַלְּאָה

וְקַיְּימָא בְּאַשְׁלְמוּתָא, בְּרָזִין דְּחָכְמְתָא, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא אִתְרְעֵי בְּכוּ, וְאַסְמִיךְ יְדוֹי עָלַיְיכוּ. זַכָּאָה חוּלָקִי דְּעֵינַי חָמוּ דָא, וְחָמוּ שְׁלִימוּ דְּרוּחַ חָכְמָתָא בְּכוּ.

פָּתַח וְאָמַר, כְּתִיב (ויקרא יט) **לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם לֹא תְנַחֲשׁוּ וְלֹא תְעוֹנֵנוּ. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, וְרָזָא דְּמִלָּה, הַאי מָאן דְּאָכִיל בְּלָא צְלוֹתָא, דְּיִצְלֵי** (ד"א קֹדֶם דְּאָכִיל) **עַל דָּמֵיהּ, שָׁקִיל אִיהוּ כְּמְנַחֵשׁ וּמְעוֹנֵן.**

בְּגִין דְּבְלֵילְיָא נִשְׁמָתָא סַלְקַת (וְאִשְׁתַּטְחַת) לְמֵחֲמֵי בְּרָזָא דְּיִקָּרָא עִלָּאָה, כָּל חַד וְחַד כְּמָה דְּאִתְחָזֵי לֵיהּ. וְאִשְׁתְּאַר בַּר נָשׁ בְּהַהוּא חֵילָא דְּאִשְׁתַּתָּף (נ"א דְּאִתְפַּשַּׁט) גּוֹ דָמָא, לְאִתְקַיְּימָא גּוּפָא. וְעַל דָּא (ס"א וְעִם כָּל דָּא) טָעִים טַעֲמָא דְּמוֹתָא, וְהַהוּא חֵילָא לָא מִתְעַתְּדָא לְאִתְעָרָא גּוֹ הַהוּא חֵילָא דְּנִשְׁמָתָא,

לשון הקודש

הַבֵּאר מִמֶּנּוּ. וְאַתֶּם, קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, כָּל אֶחָד מִכֶּם הִתְמַלֵּא רוּחַ חָכְמָה, וְעוֹמֵד בִּשְׁלֵמוּת בְּסוֹדוֹת הַחָכְמָה, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָּכֶם וְסָמַךְ יָדוֹ עֲלֵיכֶם. אַשְׁרֵי חֶלְקִי שֶׁעֵינַי רָאוּ אֶת זֶה וְרָאוּ אֶת שְׁלֵמוּת רוּחַ הַחָכְמָה בָּכֶם.

פָּתַח וְאָמַר, כָּתוּב (ויקרא יט) **לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם לֹא תְנַחֲשׁוּ וְלֹא תְעוֹנֵנוּ.** פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ, וְסוֹד הַדָּבָר – זֶה מִי שֶׁאוֹכֵל בְּלִי תְּפִלָּה, שֶׁיִּתְפַּלֵּל (קֹדֶם שֶׁאוֹכֵל) עַל דָּמוֹ, שֶׁקּוֹל הוּא כְּמְנַחֵשׁ וּמְעוֹנֵן.

מִשּׁוּם שֶׁבַּלַּיְלָה הַנְּשָׁמָה עוֹלָה (וּמִשְׁתַּטַּחַת) לִרְאוֹת בְּסוֹד הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לוֹ, וְנִשְׁאָר הָאָדָם בְּאוֹתוֹ כֹּחַ שֶׁהִשְׁתַּתֵּף (שֶׁהִתְפַּשֵּׁט) בְּתוֹךְ הַדָּם לְקַיֵּם הַגּוּף, וְלָכֵן (וְעִם כָּל זֶה) טוֹעֵם טַעַם שֶׁל מָוֶת. וְאוֹתוֹ כֹּחַ לֹא נוֹעָד לְהִתְעוֹרֵר לְתוֹךְ אוֹתוֹ כֹּחַ שֶׁל הַנְּשָׁמָה

וּלְקַבְּלָא לֵיהּ. וְכַד אִתְעָר בַּר נָשׁ, לָאו אִיהוּ דָּכִי. וְהָא אוֹקִימְנָא, דְּסִטְרָא אַחֲרָא שַׁלִּיט, עַל אֲתָר דְּקַיְימָא בְּלָא נִשְׁמָתָא.

כֵּיוָן דְּאִתְדָּכֵי בְּמַיָּא, וְאַף עַל גַּב דְּאִשְׁתַּדַּל בַּר נָשׁ **בְּאוֹרַיְיתָא,** (נ"א טַעִים טַעְמָא דְּמוֹתָא, דְּסִטְרָא אַחֲרָא שָׁלִיט עַל אֲתַר דְּקַיְימָא בְּלָא נִשְׁמָתָא וְכַד אִתְעָר בַּר נָשׁ אַף עַל גַּב דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא) **הַהִיא נִשְׁמָתָא לָא אִתְקַיְימַת בְּאַתְרָהּ, וְלָא שַׁלְטָא בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ, בַּר חֵילָא דְּדָמָא בִּלְחוֹדוֹי, דְּאִקְרֵי נֶפֶשׁ, הַהִיא דְּאִתְפַּשְׁטָא בְּדָמָא תָּדִיר, וְהָא אוֹקִימְנָא. וְכַד יְצָלֵי בַּר נָשׁ צְלוֹתָא דְּפוּלְחָנָא דְּמָארֵיהּ, כְּדֵין מִתְיַישְׁבָא חֵילָא דְּדָמָא בְּאַתְרֵיהּ, וְאִתְגַּבָּר חֵילָא דְּנִשְׁמָתָא, וְאִתְיַישְׁבָא עַל הַהוּא אֲתָר. וּכְדֵין בַּר נָשׁ אִשְׁתְּלִים קַמֵּי מָארֵיהּ, כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ, נֶפֶשׁ לְתַתָּא, וְרָזָא דְּמִלָּה דְּנִשְׁמָתָא לְעֵילָא.**

לשון הקודש

וּלְקַבֵּל אוֹתוֹ. וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֵר הָאָדָם, אֵינוֹ טָהוֹר, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁצַּד הָאַחֵר שׁוֹלֵט עַל מָקוֹם שֶׁעוֹמֵד בְּלִי נְשָׁמָה.

כֵּיוָן שֶׁנִּטְהַר בְּמַיִם, וְאַף עַל גַּב שֶׁהִשְׁתַּדֵּל אָדָם בַּתּוֹרָה, (טוֹעֵם טַעַם מִיתָה, שֶׁהַצַּד הָאַחֵר שׁוֹלֵט בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצָא בְּלֹא נְשָׁמָה, וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֵר בֶּן אָדָם, אַף עַל גַּב שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה) **אוֹתָהּ נְשָׁמָה לֹא** חוֹזֶרֶת לִמְקוֹמָהּ **וְלֹא** שׁוֹלֶטֶת בָּאָדָם, פְּרָט לְכֹחַ הַדָּם לְבַדּוֹ שֶׁנִּקְרָא נֶפֶשׁ, אוֹתָהּ שֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת בְּדָם תָּמִיד, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. וּכְשֶׁיִּתְפַּלֵּל אָדָם תְּפִלָּה שֶׁל עֲבוֹדַת אֲדוֹנוֹ, אָז מִתְיַשֵּׁב כֹּחַ הַדָּם בִּמְקוֹמוֹ, וּמִתְגַּבֵּר כֹּחַ הַנְּשָׁמָה וּמִתְיַשֶּׁבֶת עַל אוֹתוֹ מָקוֹם. וְאָז אָדָם מֻשְׁלָם לִפְנֵי אֲדוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ נֶפֶשׁ לְמַטָּה, וְסוֹד הַדָּבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה לְמַעְלָה.

וְעַל דָּא, מָאן דְּצַלֵּי צְלוֹתָא עַד לָא יֵיכוּל, קָאִים גַּרְמֵיהּ כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ, וְסַלְקָא נִשְׁמָתָא עַל אֲתָר מוֹתְבָה כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ, וְאִי אָכִיל עַד לָא צַלֵּי צְלוֹתֵיהּ לְאִתְיַישְׁבָא דָמָא עַל אַתְרֵיהּ, הָא אִיהוּ כִּמְנַחֵשׁ וּמְעוֹנֵן. בְּגִין דְּהָא אִיהוּ אָרְחֵיהּ דִּמְנַחֵשׁ, לְסַלְקָא לִסְטַר אַחֲרָא, וּלְמָאֲכָא סִטְרָא דִּקְדוּשָׁה.

אֲמַאי אִקְרֵי בַּר נָשׁ הַהוּא דְּאִשְׁתָּדַל בְּהַהוּא סִטְרָא מְנַחֵשׁ. עַל דְּאִשְׁתָּדַל בְּהַהוּא נָחָשׁ, לְאַתְקְפָא חֵילֵיהּ וּלְאִתְגַּבְּרָא. וְדָא אִיהוּ כְּמַאן דְּפָלַח לֵאלֹהִים אֲחֵרִים. וְכֵן הַאי פָּלַח לְהַהוּא חֵילָא דְּדָמָא, וְלָא פָּלַח לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאַתְקְפָא סִטְרָא דְּנִשְׁמְתָא, סִטְרָא דִּקְדוּשָׁה.

מְעוֹנֵן, דְּאִשְׁתָּדַל בְּחוֹבָא, וְלָא אִשְׁתָּדַל בִּזְכוּ. וְאִי תֵּימָא הָא קַיְימָא נ' בְּאֶמְצָעִיתָא. הָכִי הוּא

לשון הקודש

וְעַל כָּךְ, מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה טֶרֶם שֶׁיֹּאכַל, מַעֲמִיד עַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, וְעוֹלָה הַנְּשָׁמָה עַל מְקוֹם מוֹשָׁבָהּ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. וְאִם אָכַל טֶרֶם שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, שֶׁיִּתְיַשֵּׁב הַדָּם עַל מְקוֹמוֹ, זֶהוּ כִּמְנַחֵשׁ וּמְעוֹנֵן. מִשּׁוּם שֶׁזּוֹ דַּרְכּוֹ שֶׁל מְנַחֵשׁ לַעֲלוֹת לַצַּד הָאַחֵר, וּלְהַנְמִיךְ אֶת הַצַּד שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה.

לָמָּה נִקְרָא אוֹתוֹ אָדָם שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּאוֹתוֹ צַד מְנַחֵשׁ? עַל שֶׁהִשְׁתַּדֵּל עִם אוֹתוֹ נָחָשׁ לְחַזֵּק כֹּחוֹ וּלְהַגְּבִּירוֹ. וְזֶהוּ כְּמִי שֶׁעוֹבֵד אֱלֹהִים אֲחֵרִים. וְכֵן זֶה עוֹבֵד לְאוֹתוֹ כֹּחַ שֶׁל הַדָּם, וְלֹא עוֹבֵד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְחַזֵּק אֶת צַד הַנְּשָׁמָה, הַצַּד שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה.

מְעוֹנֵן, שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּחֵטְא וְלֹא מִשְׁתַּדֵּל

וַדַּאי, דְּהָא לָא יַכְלִין לְשַׁלְטָאָה בְּהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, עַד דְּאִתְעַרְבֵי בֵּיהּ עֵרוּבָא דִּסְטָר קְדֻשָּׁה, כְּחוּטָא חַד דָּקִיק. מָאן דְּבָעֵי לְקַיְּימָא שִׁקְרָא, יְעָרֵב בָּהּ מִלָּה דִּקְשׁוֹט, בְּגִין דְּיִתְקַיֵּים הַהוּא שִׁקְרָא. וְעַל דָּא עָוֹן מִלָּה דְשֶׁקֶר הוּא, וּבְגִין לְקַיְּימָא לֵיהּ, עָאלִין בָּהּ מִלָּה דִּקְשׁוֹט, וְדָא אִיהוּ נ', בְּדָא מְקַיְּימֵי לְהַהוּא שֶׁקֶר. וּמַאן דְּלָא צַלֵּי צְלוֹתָא לְקַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַד לָא יֵיכוּל עַל דָּמֵיהּ, כִּמְנַחֵשׁ וּמְעוֹנֵן.

צְלוֹתָא דְּבַר נָשׁ, כְּמָה דְאָמַרְתּוּן אַתּוּן קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין, זַכָּאָה חוּלָקֵיכוֹן, דְּהָא בִּצְלוֹתָא מִתַּתְקָן גּוּפֵיהּ וְנַפְשֵׁיהּ דְּבַר נָשׁ, וְאִתְעָבִיד שְׁלִים. צְלוֹתָא אִיהִי תִּקּוּנִין מִתַּקְּנָן דְּמִתְתַּקְּנָן כַּחֲדָא, וְאִינּוּן אַרְבַּע. תִּקּוּנָא קַדְמָאָה, תִּקּוּנָא דְגַרְמֵיהּ, לְאִשְׁתַּלְּמָא. תִּקּוּנָא תִנְיָינָא, תִּקּוּנָא דְּהַאי עָלְמָא.

לשון הקודש

בִּזְכִיּוּת. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי עוֹמֶדֶת נ' בָּאֶמְצַע – כָּךְ זֶה וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי לֹא יְכוֹלִים לִשְׁלֹט בְּאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר, עַד שֶׁמְּעָרְבִים בָּהּ עֵרוּב שֶׁל צַד הַקְּדֻשָּׁה כְּחוּט אֶחָד דַּקִּיק. מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַעֲמִיד שֶׁקֶר, יְעָרֵב בּוֹ דְּבַר אֱמֶת כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם אוֹתוֹ שֶׁקֶר. וְעַל זֶה עָוֹן דְּבַר שֶׁקֶר הוּא, וּכְדֵי לְהַעֲמִידוֹ, מַכְנִיסִים בּוֹ דְּבַר אֱמֶת, וְזוֹהִי נ'. בָּזֶה מַעֲמִידִים אֶת אוֹתוֹ שֶׁקֶר. וּמִי שֶׁלֹּא מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טֶרֶם שֶׁיֹּאכַל עַל דָּמוֹ, כִּמְנַחֵשׁ וּמְעוֹנֵן.

תְּפִלַּת אָדָם, כְּפִי שֶׁאָמַרְתֶּם אַתֶּם קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, אַשְׁרֵי חֶלְקְכֶם, שֶׁהֲרֵי בִּתְפִלָּה מִתְתַּקְּנִים גּוּפוֹ וְנַפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם וְנַעֲשֶׂה שָׁלֵם. תְּפִלָּה הִיא תִּקּוּנִים מִתְקַּנִּים שֶׁמִּתְתַּקְּנִים כְּאֶחָד, וְהֵם אַרְבָּעָה. תִּקּוּן רִאשׁוֹן – תִּקּוּן שֶׁל עַצְמוֹ

תִּקּוּנָא תְּלִיתָאָה, תִּקּוּנָא דְּעָלְמָא לְעֵילָא, בְּכָל אִינּוּן חֵילֵי שְׁמַיָּא. תִּקּוּנָא רְבִיעָאָה, תִּקּוּנָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, בְּרָזָא דִּרְתִּיכִין קַדִּישִׁין, וּבְרָזָא דְּעָלְמִין כֻּלְּהוּ, עֵילָא וְתַתָּא בְּתִקּוּנָא (דְּרָזִין דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא) כְּדְקָא יָאוּת.

תִּקּוּנָא קַדְמָאָה תִּקּוּנָא דְגַרְמֵיהּ, בְּגִין דְּאִצְטְרִיךְ לְאַתְקְנָא גַרְמֵיהּ, בְּמִצְוָה וּקְדוּשָׁה, וּלְאִתְתַּקְנָא בְּקָרְבְּנִין וְעִלָּוִון לְאִתְדַּכָּאָה.

תִּקּוּנָא תִּנְיָינָא, בְּתִקּוּנָא דְקִיּוּמָא דְהַאי עָלְמָא, בְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, לְבָרְכָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל כָּל עוֹבָדָא וְעוֹבָדָא, בְּאִינּוּן הַלְּלוּיָה, (תהלים קמח) הַלְּלוּהוּ כָל כּוֹכְבֵי אוֹר הַלְּלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְגו' לְקַיְּימָא קִיּוּמָא דְהַאי עָלְמָא. וְעַל דָּא בְּרוּךְ שֶׁאָמַר, בָּרוּךְ, בָּרוּךְ עַל כֹּלָּא.

לשון הקודש

לְהִשְׁתַּלֵּם. תִּקּוּן שֵׁנִי – תִּקּוּן שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. תִּקּוּן שְׁלִישִׁי – תִּקּוּן שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה בְּכָל אוֹתָם חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם. תִּקּוּן רְבִיעִי – תִּקּוּן שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּסוֹד הַמֶּרְכָּבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, וּבְסוֹד כָּל הָעוֹלָמוֹת, מַעְלָה וָמַטָּה בְּתִקּוּן (שֶׁל סוֹדוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ) כָּרָאוּי.

תִּקּוּן רִאשׁוֹן, תִּקּוּן שֶׁל עַצְמוֹ – מִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן אֶת עַצְמוֹ בְּמִצְוָה וּקְדֻשָּׁה, וּלְהִתְתַּקֵּן בְּקָרְבָּנוֹת וְעוֹלוֹת לְהִטָּהֵר.

תִּקּוּן שֵׁנִי, בַּתִּקּוּן שֶׁל הַקִּיּוּם שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כָּל מַעֲשֶׂה וּמַעֲשֶׂה בְּאוֹתָם הַלְּלוּיָה, (תהלים קמח) הַלְּלוּהוּ כָל כּוֹכְבֵי אוֹר הַלְּלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְגו', לְהַעֲמִיד אֶת קִיּוּם הָעוֹלָם הַזֶּה. וְעַל זֶה בְּבָרוּךְ שֶׁאָמַר, בָּרוּךְ – בָּרוּךְ עַל הַכֹּל.

תִּקּוּנָא תְּלִיתָאָה, דְּאִיהוּ תִּקּוּנָא (דף רט"ז ע"א) לְעָלְמָא לְעֵילָּא, בְּכָל אִינּוּן חַיָּילֵי חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין. יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו וְגוֹ', וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. תִּקּוּנָא רְבִיעָאָה, תִּקּוּנָא דִּצְלוֹתָא, בְּתִקּוּנָא דְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא כַּדְקָא אָמַרְתּוּן, זַכָּאָה חוּלָקֵיכוֹן. וְהָכָא רָזָא דְתִקּוּנָא דִשְׁמָא שְׁלִים. זַכָּאָה חוּלָקִי עִמְּכוֹן בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא דְּאָמַרְתּוּן בִּצְלוֹתָא וַדַּאי הָכִי הוּא. פָּתַח וְאָמַר, כְּתִיב (דברים י') אֶת יְיָ' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא אוֹתוֹ תַעֲבוֹד. וּכְתִיב, (ויקרא יט) וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ. הַאי קְרָא אִית לְמֵימַר הָכִי, וְיָרֵאתָ אֱלֹהֶיךָ, בְּגִין דְּהָא כְּתִיב אֶת יְיָ' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא, מַהוּ מֵאֱלֹהֶיךָ. אֶלָּא רָזָא אִיהוּ, מֵאֱלֹהֶיךָ וַדַּאי, מֵהַהוּא אֲתָר דְּאִתְחַבָּר וְסָחֲרָא לְמוֹחָא דִּלְגַו, וְדָא אִיהוּ

לשון הקודש

תִּקּוּן שְׁלִישִׁי, שֶׁהוּא תִּקּוּן שֶׁל הָעוֹלָם לְמַעְלָה בְּכָל אוֹתָם חֲיָלוֹת חַיָּלִים וּמַחֲנוֹת – יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו וְגוֹ', וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. תִּקּוּן רְבִיעִי, תִּקּוּן הַתְּפִלָּה בַּתִּקּוּן שֶׁל סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְתֶּם, אַשְׁרֵי חֶלְקְכֶם. וְכָאן סוֹד הַתִּקּוּן שֶׁל הַשֵּׁם הַשָּׁלֵם. אַשְׁרֵי חֶלְקִי עִמָּכֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

מִצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁאֲמַרְתֶּם בַּתְּפִלָּה וַדַּאי כָּךְ הוּא. פָּתַח וְאָמַר, כָּתוּב (דברים י') אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא אֹתוֹ תַעֲבֹד. וְכָתוּב, (ויקרא יט) וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ. בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ לוֹמַר כָּךְ: וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי כָּתוּב אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא. מַה זֶּה מֵאֱלֹהֶיךָ? אֶלָּא סוֹד הוּא, מֵאֱלֹהֶיךָ וַדַּאי,

מֵאֱלֹהֶיךָ, דְּחִילוּ דָא לְמִדְחַל לֵיהּ, דְּהָא תַּמָּן שַׁרְיָיא דִינָא, וְאִיהוּ דִינָא דְאִשְׁתְּאִיב מִגּוֹ דִינָא דִּלְעֵילָא, בְּהַאי אֲתָר.

(אית אֶשָּׁא וְאית אֶשָּׁא) תְּלַת גַּוְונֵי אֵשָׁא הָכָא. אֵשָׁא קַדְמָאָה, אִיהוּ אֵשָׁא דְקַבִּיל אֵשָׁא בְּחֵידוּ, וְחַדָּאן דָּא בְּדָא בִּרְחִימוּ. אֵשָׁא תִנְיָינָא, אִיהוּ אֵשָׁא דִכְתִיב בֵּיהּ (יחזקאל א) וְנֹגַהּ לָאֵשׁ דְּאִתְחָזֵי בֵּיהּ נֹגַהּ. וְדָא אִיהוּ אֵשָׁא, דְּקַיְימָא גּוֹ אֵשָׁא פְּנִימָאָה בְּחֵידוּ, כְּמָה דְּאִתְּמַר. אֵשָׁא תְּלִיתָאָה, אִיהוּ אֵשָׁא (דִּלְבָר) דְּסַחֲרָא לְהַהוּא נֹגַהּ. וּבְהַאי אֵשָׁא שַׁאֲרֵי דְּחִילוּ דְדִינָא, לְאַלְקָאָה חַיָּיבַיָּא.

וְאַף עַל גַּב דְּתָנֵינָן, דְּאַרְבָּעָה גַּוְונֵי אֵשָׁא נִינְהוּ, וְאִינּוּן אַרְבַּע דְּאִינּוּן חַד. אֲבָל הָכָא בְּהַהוּא אֵשָׁא דְּקָאָמְרָן, שַׁאֲרֵי דְּחִילוּ דְדִינָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ, מֵהַהוּא עוֹנְשָׁא דִילֵיהּ.

לשון הקודש

מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהִתְחַבֵּר וְסוֹבֵב אֶת הַמֹּחַ שֶׁלִּפְנִים, וְזֶהוּ מֵאֱלֹהֶיךָ. יִרְאָה זוֹ לִפְחֹד מִמֶּנּוּ, שֶׁהֲרֵי שָׁם שׁוֹרֶה הַדִּין, וְהוּא דִּין שֶׁנִּשְׁאָב מִתּוֹךְ הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה בַּמָּקוֹם הַזֶּה.

(יֵשׁ אֵשׁ וְיֵשׁ אֵשׁ) שְׁלֹשָׁה גּוֹנֵי אֵשׁ כָּאן. אֵשׁ רִאשׁוֹנָה הִיא אֵשׁ שֶׁקִּבְּלָה אֵשׁ בְּשִׂמְחָה, וּשְׂמֵחִים זֶה עִם בְּאַהֲבָה. הָאֵשׁ הַשְּׁנִיָּה הִיא הָאֵשׁ שֶׁכָּתוּב בָּהּ (יחזקאל א) וְנֹגַהּ לָאֵשׁ, שֶׁנִּרְאֶה בָּהּ נֹגַהּ, וְזוֹהִי אֵשׁ שֶׁעוֹמֶדֶת בְּתוֹךְ הָאֵשׁ הַפְּנִימִית בְּשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. הָאֵשׁ הַשְּׁלִישִׁית הִיא אֵשׁ (שֶׁבַּחוּץ) שֶׁסּוֹבֶבֶת אוֹתוֹ נֹגַהּ, וּבְזוֹ הָאֵשׁ הִתְחִילָה יִרְאַת הַדִּין לְהַלְקוֹת הָרְשָׁעִים. וְאַף עַל גַּב שֶׁשְּׁנֵינוּ שֶׁאַרְבָּעָה צְבָעִים שֶׁל אֵשׁ הֵם, וְאֵלּוּ אַרְבָּעָה שֶׁהֵם אֶחָד.

וּבְהַהוּא יְרָאָה בָּעֵי לְשַׁוָּאָה רְעוּתֵיהּ, בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ כַּחֲדָא, לְמִדְחַל בְּהַאי סִטְרָא, וּלְמִרְחַם בְּהַאי סִטְרָא. וּבְאִינּוּן גַּוְונִין דְּקָאָמְרָן, וְהַהוּא דְּחִילוּ לֶהֱוֵי לְמִדְחַל מֵעוֹנְשָׁא. דְּמַאן דְּעָבַר עַל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, אִתְעַנָּשׁ בְּהַהוּא סִטְרָא דְּכַד שַׁאִרִי הַהוּא סִטְרָא לְאַלְקָאָה, לָא שָׁכִיךְ עַד דְּשָׁצֵי לֵיהּ מֵהַאי עָלְמָא, וּמֵעָלְמָא דְּאָתֵי. וּבְגִין כָּךְ בָּעֵי לְמִדְחַל מֵהַאי אֵשָׁא, דִּדְחִילוּ שַׁרְיָיא בֵּיהּ.

וּמִגֵּיהּ אִתְפָּשַׁט אֵשָׁא לְבַר דְּדַחֲלָא אַחֲרָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (שופטים ו) לֹא תִירְאוּ אֶת אֱלֹהֵי הָאֱמֹרִי, דְּאָסִיר לְמִדְחַל מִגֵּיהּ. וְהַאי אֵשָׁא דִּדְחִילוּ דְּקָאָמְרָן, אִיהוּ קֹדֶשׁ וְאִשְׁתָּתַף בִּקְדוּשָׁה, וְהַאי אִיהוּ דְּסָחֲרָא לְהַהוּא נֹגַהּ דְּקָאָמְרָן. וְהַהִיא אֵשָׁא אַחֲרָא דִּלְבַר, אִיהוּ דְּאִתְחַבָּר בְּהַאי לְזִמְנִין. וּלְזִמְנִין

לשון הקודש

אֲבָל כָּאן בְּאֵשׁ הַהִיא שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, מַתְחִיל פַּחַד הַדִּין, וְעַל זֶה כָּתוּב וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ, מֵאוֹתוֹ הָעֹנֶשׁ שֶׁלּוֹ.

וּבְאוֹתָהּ יִרְאָה צָרִיךְ לָשִׂים רְצוֹנוֹ בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה כְּאֶחָד, לְפַחֵד בְּצַד זֶה – וְלֶאֱהֹב בְּצַד זֶה, וּבְאוֹתָם גְּוָנִים שֶׁאָמַרְנוּ, וְאוֹתוֹ הַפַּחַד לִהְיוֹת פּוֹחֵד מֵעֹנֶשׁ. שֶׁמִּי שֶׁעוֹבֵר עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה נֶעֱנָשׁ בְּאוֹתוֹ צַד. שֶׁכְּשֶׁמַּתְחִיל אוֹתוֹ צַד לְהַלְקוֹת, לֹא שׁוֹקֵט עַד שֶׁמְּכַלֶּה אוֹתוֹ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וּמֵהָעוֹלָם הַבָּא. וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לִפְחֹד מֵהָאֵשׁ הַזֹּאת שֶׁשָּׁרוּי בָּהּ הַפַּחַד.

וּמִמֶּנָּהּ מִתְפַּשֶּׁטֶת אֵשׁ לַחוּץ שֶׁל יִרְאָה אַחֶרֶת, וְעַל זֶה כָּתוּב (שופטים ו) לֹא תִירְאוּ אֶת אֱלֹהֵי הָאֱמֹרִי, שֶׁאָסוּר לִפְחֹד מִמֶּנּוּ. וְהָאֵשׁ הַזּוֹ שֶׁל יִרְאָה שֶׁאָמַרְנוּ הִיא קֹדֶשׁ וּמִשְׁתַּתֶּפֶת בִּקְדֻשָּׁה, וְזוֹהִי שֶׁסּוֹבֶבֶת אוֹתוֹ נֹגַהּ שֶׁאָמַרְנוּ. וְאוֹתָהּ אֵשׁ אַחֶרֶת

אִתְעַבָּר מִנֵּיהּ, וְלָא אִתְחַבָּר בַּהֲדֵיהּ. וְכַד גָּרִים דְּאִתְחַבָּר בְּהַאי, כְּדֵין הוּא אֵשָׁא דְּחָשׁוּךְ, וְאַחְשִׁיךְ וְכַסֵּי נְהִירוּ דְּאִלֵּין אַחֲרָנִין. וְסִימָנִיךְ (יחזקאל א) וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, וְלָא דְקַיְּימָא תָּדִיר, וְהָא אִתְמַר לְבָתָר אַהֲבָה, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ דְּאַהֲבָה שַׁרְיָיא לְבָתָר יְרָאָה. וְרָזָא דְמִלָּה, כֵּיוָן דְּשָׁאֲרֵי יְרָאָה עַל רֵישֵׁיהּ דְּבַר נָשׁ, אִתְעַר לְבָתָר אַהֲבָה, דְּאִיהוּ יְמִינָא. דְּמַאן דְּפָלַח מִגּוֹ אַהֲבָה, אִתְדַּבָּק בַּאֲתָר עִלָּאָה לְעֵילָא, וְאִתְדַּבָּק בִּקְדוּשָׁה דְעָלְמָא דְאָתֵי, בְּגִין דְּהָא סָלִיק לְאִתְעַטְּרָא וּלְאִתְדַּבְּקָא בִּסְטַר יְמִינָא.

וְאִי תֵּימָא דְפוּלְחָנָא דְאִיהוּ מִסִּטְרָא דִיְרָאָה לָאו אִיהוּ פּוּלְחָנָא. פּוּלְחָנָא יַקִּירָא אִיהוּ, אֲבָל לָא סָלִיק לְאִתְדַּבְּקָא לְעֵילָא. וְכַד פָּלַח מֵאַהֲבָה, סָלִיק

לשון הקודש

שֶׁבַּחוּץ, מִתְחַבֶּרֶת בָּזוֹ לִפְעָמִים, וְלִפְעָמִים מָעֲבֶרֶת מִמֶּנָּה וְלֹא מִתְחַבֶּרֶת עִמָּהּ. וּכְשֶׁגּוֹרֵם שֶׁתִּתְחַבֵּר בָּזוֹ, אֲזַי הוּא אֵשׁ שֶׁל חֹשֶׁךְ, וּמַחֲשִׁיכָה וּמְכַסָּה אֶת הָאוֹר שֶׁל הָאֲחֵרוֹת הַלָּלוּ, וְסִימָנְךָ – וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, וְלֹא שֶׁתָּמִיד עוֹמֶדֶת, וַהֲרֵי זֶה נִתְבָּאֵר.

אַחַר כָּךְ הִיא אַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ שֶׁאַהֲבָה שׁוֹרָה לְאַחַר יִרְאָה. וְסוֹד הַדָּבָר – כֵּיוָן שֶׁהִתְחִילָה יִרְאָה עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם, מִתְעוֹרֶרֶת אַחַר כָּךְ אַהֲבָה, שֶׁהִיא יָמִין, שֶׁמִּי שֶׁעוֹבֵד מִתּוֹךְ אַהֲבָה, נִדְבָּק בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן לְמַעְלָה וְנִדְבָּק בִּקְדֻשַּׁת הָעוֹלָם הַבָּא, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי עוֹלָה לְהִתְעַטֵּר וּלְהִדָּבֵק בְּצַד הַיָּמִין.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁעֲבוֹדָה שֶׁהִיא מִצַּד הַיִּרְאָה אֵינָהּ עֲבוֹדָה – עֲבוֹדָה נִכְבָּדָה הִיא, אֲבָל לֹא עוֹלָה לְהִדָּבֵק לְמַעְלָה.

וְאִתְעַטָּר לְעֵילָא, וְאִתְדַּבָּק בְּעָלְמָא דְאָתֵי, וְדָא אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּאִזְדְּמַן לְעָלְמָא דְאָתֵי, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּהָא שַׁלִּיט עַל אֲתָר דְּיִרְאָה, דְּהָא לֵית מָאן דְּשַׁלִּיט עַל דַּרְגָּא דְיִרְאָה, אֶלָּא אַהֲבָה, רָזָא דִימִינָא.

רָזָא דְּיִחוּדָא דְאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְהַהוּא דְאִתְחָזֵי לְעָלְמָא דְאָתֵי, לְיַחֲדָא שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְיַיחֲדָא שַׁיְיפִין וְדַרְגִּין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, לְאַכְלְלָא כֻּלְּהוּ, וּלְאַעְלָאָה כֻּלְּהוּ בַּאֲתָר דְּאִצְטְרִיךְ לְקַשְׁרָא קִשְׁרָא. וְדָא אִיהוּ רָזָא דִכְתִיב, (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ׳ אֱלֹהֵינוּ יְיָ׳ אֶחָד.

וְרָזָא דִשְׁמַע, שֵׁם דְּסָלִיק לְשִׁבְעִין שְׁמָהָן, וְדָא כְּלָלָא חָדָא. יִשְׂרָאֵל: יִשְׂרָאֵל סָבָא, בְּגִין דְּאִית זוּטָא, דִכְתִיב (הושע יא) נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ. וְדָא אִיהוּ יִשְׂרָאֵל סָבָא, רָזָא חָדָא בִּכְלָלָא חָדָא. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הָכָא אִתְכְּלִילַת אִתְּתָא בְּבַעְלָהּ.

לשון הקודש

וּכְשֶׁעוֹבֵד מֵאַהֲבָה, עוֹלֶה וּמִתְעַטֵּר לְמַעְלָה וְנִדְבָּק בָּעוֹלָם הַבָּא, וְזֶהוּ אָדָם שֶׁמְּזֻמָּן לָעוֹלָם הַבָּא. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ, שֶׁהוּא שׁוֹלֵט עַל מְקוֹם הַיִּרְאָה, שֶׁהֲרֵי אֵין מִי שֶׁשּׁוֹלֵט עַל דַּרְגַּת הַיִּרְאָה, אֶלָּא רַק אַהֲבָה, סוֹד הַיְּמִין.

סוֹד הַיִּחוּד שֶׁצָּרִיךְ לְאוֹתוֹ שֶׁרָאוּי לָעוֹלָם הַבָּא, לְיַחֵד אֶת שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְיַחֵד הָאֵיבָרִים וְהַדְּרָגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְהַתַּחְתּוֹנוֹת, לְהַכְלִיל אֶת כֻּלָּם וּלְהַכְנִיסָם לְמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לִקְשֹׁר קֶשֶׁר. וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב, (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד.

וְסוֹד שֶׁל שְׁמַע – שֵׁם שֶׁעוֹלֶה לְשִׁבְעִים שֵׁמוֹת, וְזֶה כְּלָל אֶחָד. יִשְׂרָאֵל – יִשְׂרָאֵל סָבָא, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ קָטָן, שֶׁכָּתוּב (הושע יא)

וּלְבָתַר דְּאִתְכְּלִילוּ דָא בְדָא בִּכְלָלָא חָדָא, כְּדֵין אִצְטְרִיכוּ לְיַיחֲדָא (דף רט"ז ע"ב) שַׁיְיפִין, וּלְחַבְּרָא תְּרֵין מַשְׁכְּנִין כַּחֲדָא, בְּכֻלְּהוּ שַׁיְיפִין, בִּרְעוּ דְלִבָּא, לְאִסְתַּלְקָא בִּדְבֵקוּתָא דְאֵין סוֹף, לְאִתְדַּבְּקָא כֻּלָּא תַּמָּן, לְמֶהֱוֵי רְעוּתָא חָדָא עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי.

וְרָזָא דָּא יִהְיֶה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (זכריה יד) יִהְיֶה יְיָ' אֶחָד, בְּרָזָא דְיִהְיֶה. י', לְיַחֲדָא וּלְאִתְדַּבְּקָא בה', דְּאִיהוּ הֵיכָלָא פְּנִימָאָה, לְאַתָּר (נ"א אַתָּר) גְּנִיזוּ דְהַאי נְקוּדָה עִלָּאָה, דְּאִיהִי י'. וְדָא אִיהוּ רָזָא יְהוָ"ה אֱלֹהֵינוּ. אִלֵּין תְּרֵין אַתְוָון (נ"א שְׁמָהָן) דְּאִינּוּן יָ"ה.

וּלְאַכְלָלָא כָּל שַׁיְיפִין בְּהַהוּא אַתָּר דְּנַפְקוּ מִנֵּיהּ, דְּאִיהוּ הֵיכָלָא פְּנִימָאָה, לְאַתְבָּא מִלִּין לְאַתְרֵיהוֹן, לְעִקָּרָא וִיסוֹדָא וְשָׁרְשָׁא דִילְהוֹן, עַד הַהוּא אַתָּר דְּשָׁרְשָׁא דִּבְרִית.

לשון הקודש

נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ. וְזֶהוּ יִשְׂרָאֵל סָבָא, סוֹד אֶחָד בִּכְלָל אֶחָד. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל – כָּאן נִכְלֶלֶת אִשָּׁה בְּבַעְלָהּ.

וְאַחַר שֶׁנִּכְלְלוּ זֶה בָּזוֹ בִּכְלָל אֶחָד, אֲזַי צְרִיכִים לְיַחֵד אֶת הָאֵיבָרִים וּלְחַבֵּר שְׁנֵי מִשְׁכָּנוֹת כְּאֶחָד בְּכָל הָאֵיבָרִים בִּרְצוֹן הַלֵּב, לַעֲלוֹת בַּדְּבֵקוּת שֶׁל אֵין סוֹף, לְהִתְדַּבֵּק הַכֹּל שָׁם, לִהְיוֹת רָצוֹן אֶחָד שֶׁל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

וְסוֹד זֶה יִהְיֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יִהְיֶה ה' אֶחָד, בְּסוֹד שֶׁל יִהְיֶה. י', לְיַחֵד וּלְהִדָּבֵק בְּה', שֶׁהוּא הֵיכָל הַפְּנִימִי, לִמְקוֹם (מקום) גְּנִיזַת הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה הַזּוֹ שֶׁהִיא י'. וְזֶהוּ סוֹד יְהוָ"ה אֱלֹהֵינוּ. אֵלּוּ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת (שמות) שֶׁהֵם יָ"ה.

וּלְכַלֵּל כָּל הָאֵיבָרִים בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ, שֶׁהוּא הֵיכָל הַפְּנִימִי, לְהַחֲזִיר הַדְּבָרִים לִמְקוֹמָם לָעִקָּר וִיסוֹד

וּלְבָתַר אִינּוּן תְּרֵין אַתְוָון אַחֲרָנִין (דְּאִיהוּ י"ה) לְיַחֲדָא וּלְאִתְדַּבְּקָא י' בְּה'. י' אִיהוּ רָזָא דִּבְרִית קַדִּישָׁא. וְהַאי ה' אִיהוּ הֵיכָלָא, אֲתָר גְּנִיזוּ דְּהַאי רָזָא דִּבְרִית קַדִּישָׁא דְּאִיהוּ י'. וְאַף עַל גַּב דְּאוֹקִימְנָא דְּאִיהוּ ו' תִּנְיָינָא. אֲבָל י', רָזָא דִּילֵיהּ לְיַחֲדָא לוֹן כַּחֲדָא.

אֶחָד, לְיַחֲדָא מִתַּמָּן וּלְעֵילָא, כֹּלָּא כַּחֲדָא, וּלְסַלְקָא רְעוּתָא לְאִתְקַשְׁרָא כֹּלָּא (מִתַּתָּא לְעֵילָא) בְּקִשּׁוּרָא חַד. לְסַלְקָא רְעוּתֵיהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ לְעֵילָא לְעֵילָא עַד אֵין סוֹף וְלָא יִשְׁתְּבַק רְעוּתָא מִכָּל אִינּוּן דַּרְגִּין וְשַׁיְיפִין, אֶלָּא בְּכֻלְּהוּ יִסְתְּלַק רְעוּתֵיהּ לְאַדְבְּקָא לוֹן, וּלְמֶהֱוֵי כֹּלָּא קִשּׁוּרָא חָדָא בְּאֵין סוֹף.

לשון הקודש

וְשֹׁרֶשׁ שֶׁלָּהֶם, עַד הַמָּקוֹם הַהוּא שֶׁל שֹׁרֶשׁ הַבְּרִית.

וּלְבַסּוֹף אֵלּוּ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת אַחֵרוֹת לְיַחֵד וּלְהַדְבִּיק י' בְּה'. אוֹת י' הִיא סוֹד הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ. וְאוֹת ה' הַזּוֹ הִיא הֵיכָל, מְקוֹם גְּנִיזָה שֶׁל סוֹד הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, שֶׁהוּא י'. וְאַף עַל גַּב שֶׁבֵּאַרְנוּ שֶׁהִיא ו' הַשְּׁנִיָּה. אֲבָל י', הַסּוֹד שֶׁלּוֹ לְיַחֲדָם כְּאֶחָד.

אֶחָד – לְיַחֵד מִשָּׁם וָמַעְלָה הַכֹּל כְּאֶחָד, וּלְהַעֲלוֹת רָצוֹן לְהִתְקַשֵּׁר הַכֹּל (מִמַּטָּה לְמַעְלָה) בְּקֶשֶׁר אֶחָד. לְהַעֲלוֹת רְצוֹנוֹ בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד אֵין סוֹף, וְלֹא יַשְׁאִיר רָצוֹן מִכָּל אוֹתָן דְּרָגוֹת וְאֵיבָרִים, אֶלָּא בְּכֻלָּם יַעֲלֶה רְצוֹנוֹ לְהַשִּׂיגָם, וְשֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם קֶשֶׁר אֶחָד בָּאֵין סוֹף.

וְדָא הוּא יְחוּדָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, דְּאוֹלִיף מֵאָבוֹי, וַאֲבוֹי מֵרַבֵּיהּ, עַד פּוּמָא דְּאֵלִיָּהוּ, וְשַׁפִּיר אִיהוּ, וְיִחוּדָא בְּתִקּוּנָא. וְאַף עַל גַּב דְּאֲנָן אוֹקִימְנָא לְהַאי בְּכַמָּה רָזִין, כֻּלְּהוּ רָזִין סַלְקִין לְחַד. אֲבָל רָזָא דָא אַשְׁכַּחְנָא בְּסִפְרֵיהּ, וְשַׁפִּיר אִיהוּ, וְיִחוּדָא בְּתִקּוּנָא. וְהָא אֲנָן בְּיִחוּדָא דְּרָזָא אַחֲרָא אִתְעַרְנָא מִלִּין, וְאִיהוּ שַׁפִּיר, וְיִחוּדָא כְּדְקָא חָזֵי וְהָכִי הוּא. אֲבָל יִחוּדָא דָא, יִחוּדָא בְּתִקּוּנָא, וְדָא אִיהוּ יִחוּדָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא.

וְתוּ הָוָה אָמַר, מָאן דִּרְעוּתֵיהּ לְאַכְלְלָא כָּל רָזִין דְּיִחוּדָא בְּמִלָּה דְּאֶחָד שַׁפִּיר טְפֵי. וּלְהָכִי אֲנָן מַאֲרִיכִין בְּאֶחָד, לְסַלְקָא רְעוּתֵיהּ מֵעֵילָא לְתַתָּא, וּמִתַּתָּא לְעֵילָא, לְמֶחֱוֵי כֹּלָּא חַד. אֲבָל בְּרָזָא דָא יְהֵי"ה, סִימָנָא (בְּעָלְמָא) אִיהוּ לְהַאי.

לשון הקודש

וְזֶהוּ הַיִּחוּד שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא שֶׁלָּמַד מֵאָבִיו, וְאָבִיו מֵרַבּוֹ, עַד פִּיו שֶׁל אֵלִיָּהוּ, וְיָפֶה הוּא, וְהוּא יִחוּד בְּתִקּוּן. וְאַף עַל גַּב שֶׁאָנוּ בֵּאַרְנוּ אֶת זֶה בְּכַמָּה סוֹדוֹת, כָּל הַסּוֹדוֹת עוֹלִים לְאֶחָד. אֲבָל הַסּוֹד הַזֶּה מָצָאנוּ בְּסִפְרוֹ, וְיָפֶה הוּא, וְהוּא יִחוּד בְּתִקּוּן. וַהֲרֵי אָנוּ בְּיִחוּד שֶׁל סוֹד אַחֵר הֵעַרְנוּ דְּבָרִים, וְהוּא יָפֶה, וְהַיִּחוּד כָּרָאוּי וְכָךְ הוּא. אֲבָל הַיִּחוּד הַזֶּה יִחוּד בְּתִקּוּן, וְזֶהוּ יִחוּדוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא.

וְעוֹד הָיָה אוֹמֵר, מִי שֶׁרְצוֹנוֹ לְהַכְלִיל אֶת כָּל סוֹדוֹת הַיִּחוּד בְּדָבָר אֶחָד יוֹתֵר יָפֶה. וְלָכֵן אָנוּ מַאֲרִיכִים בְּאֶחָד, לַעֲלוֹת רְצוֹנוֹ מִמַּעְלָה לְמַטָּה, וּמִמַּטָּה לְמַעְלָה, לְהָיוֹת הַכֹּל אֶחָד. אֲבָל בְּסוֹד זֶה יְהֵי"ה, סִימָן (בְּעָלְמָא) הוּא לָזֶה.

וְהָא דְּתָנֵינָן אֶחָד (לְמֶהֱוֵי ד') רָזָא עֵילָא וְתַתָּא, וְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, הָכִי אִיהוּ. לְיַחֲדָא עֵילָא וְתַתָּא כְּמָה דְּאִתְּמַר (ס"א וּלְאַרְבַּע) וְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, אִלֵּין אִינּוּן רָזָא רְתִיכָא עִלָּאָה, לְאִתְכַּלְלָא כֻּלָּא כַּחֲדָא, בְּקִשְׁרָא חָדָא, בְּיִחוּדָא חָדָא עַד אֵין סוֹף, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא.

רָזָא לְאַדְכְּרָא יְצִיאַת מִצְרַיִם לְבָתָר. בְּגִין דַּהֲוָות שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, וּבְזִמְנָא דְּאִיהִי בְּגָלוּתָא, לָאו אִיהוּ חִבּוּרָא, לְאִתְחַבְּרָא דָא בְּדָא עָלְמָא תַתָּאָה בְּעָלְמָא עִלָּאָה, וּלְאַחֲזָאָה חֵירוּ דְּהַהִיא גְּאוּלָה, דַּהֲוָות בְּכַמָּה אָתִין, בְּכַמָּה נִסִּין דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִצְטְרִיךְ הַהוּא פּוּרְקָנָא לְאִתְדַּכְּרָא, וּלְאִתְחֲזָאָה דְּאַף עַל גַּב דַּהֲוָות בְּגָלוּתָא, הַשְׁתָּא חֵירוּ אִית לָהּ, מִיּוֹמָא דְּאִינּוּן קִשְׁרִין בְּמִצְרַיִם אִשְׁתְּרִיאוּ, אִינּוּן אָתִין וְנִסִּין אִתְעֲבִידוּ.

לשון הקודש

וְזֶה שֶׁשָּׁנִינוּ, אֶחָד (לִהְיוֹת ד') – סוֹד מַעְלָה וּמַטָּה וְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, כָּךְ הוּא, לְיַחֵד מַעְלָה וּמַטָּה כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, (וּלְאַרְבָּעָה) וְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם אֵלּוּ הֵם סוֹד הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה לְהַכְלִיל הַכֹּל כְּאֶחָד, בְּקֶשֶׁר אֶחָד, בְּיִחוּד אֶחָד עַד אֵין סוֹף, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

הַסּוֹד שֶׁל לְהַזְכִּיר אֶת יְצִיאַת מִצְרַיִם אַחַר כָּךְ, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה הָיְתָה בַּגָּלוּת, וּבִזְמַן שֶׁהִיא בַּגָּלוּת, אֵינוֹ חִבּוּר לְחַבֵּר זֶה בָּזֶה, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וּלְהַרְאוֹת חֵרוּת שֶׁל אוֹתָהּ גְּאֻלָּה שֶׁהָיְתָה בְּכַמָּה אוֹתוֹת, בְּכַמָּה נִסִּים שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְצָרִיךְ לְהַזְכִּיר אוֹתָהּ גְּאֻלָּה, וּלְהַרְאוֹת שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהָיְתָה בַּגָּלוּת – עַכְשָׁו יֵשׁ לָהּ

וְאִצְטְרִיךְ לְאַחֲזָאָה חֵירוּ דִילָהּ, בְּגִין דְּאִתְחַבְּרָא בְּבַעְלָהּ וּבְגִין לְאַסְמְכָא גְאוּלָה לִתְפִלָּה, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד בְּלָא פְּרוּדָא, וְלָא לְאַחֲזָאָה תְּרוּכִין, וְסִימָנִיךְ (ויקרא כא) **וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ לֹא יִקָּחוּ.**

וְאִי תֵּימָא, וְהָא בְּגָלוּתָא אִיהִי, וְהָא אִתְּתַרְכַת, לָאו הָכִי, אֶלָּא וַדַּאי בְּגָלוּתָא אִיהִי, לְדַיְירָא עִמְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וּלְאַגְּנָא עָלַיְיהוּ, אֲבָל לָא אִתְּתַרְכַת. וְהָא שְׁכִינְתָּא לָא אִתְחֲזֵי בְּבַיִת רִאשׁוֹן וּבְבַיִת שֵׁנִי. עַד דְּלָא גָלוּ יִשְׂרָאֵל סַלְקָא לְעֵילָא, וּלְבָתַר אִיהִי שָׁוְיאַת מָדוֹרָה עִמְּהוֹן. אֲבָל תְּרוּכִין לָא הֲוַוּת לְעָלְמִין.

וּבְגִין דָּא בָּעֵי לְאַחֲזָאָה פּוּרְקָנָא, דְּאִית בָּה אַרְבַּע גְאוּלוֹת. וְרָזָא הָכָא, בְּשַׁעֲתָא דְנָפְקָא

לשון הקודש

חֵרוּת. מִיּוֹם שֶׁהֻתְּרוּ אוֹתָם הַקְּשָׁרִים בְּמִצְרַיִם, אוֹתָם אוֹתוֹת וְנִסִּים נַעֲשׂוּ.

וְצָרִיךְ לְהַרְאוֹת אֶת חֵרוּתָהּ, מִשּׁוּם שֶׁהִתְחַבְּרָה עִם בַּעְלָהּ, וּכְדֵי לְהַסְמִיךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל אֶחָד לְלֹא פֵּרוּד, וְלֹא לְהַרְאוֹת גֵּרוּשִׁים. וְסִימָנְךָ – וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ לֹא יִקָּחוּ.

וְאִם תֹּאמַר, וַהֲרֵי הִיא בַּגָּלוּת, וַהֲרֵי גֵּרוּשָׁה – לֹא כָּךְ. אֶלָּא וַדַּאי שֶׁהִיא בַּגָּלוּת לָדוּר עִם יִשְׂרָאֵל וּלְהָגֵן עֲלֵיהֶם, אֲבָל לֹא גֵּרוּשָׁה. וַהֲרֵי שְׁכִינָה לֹא נִרְאֵתָה בְּבַיִת רִאשׁוֹן וּבְבַיִת שֵׁנִי. טֶרֶם שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל עָלְתָה לְמַעְלָה, וְאַחַר כָּךְ שָׁמָה אֶת מְדוֹרָהּ עִמָּם, אֲבָל גֵּרוּשִׁים לֹא הָיוּ לְעוֹלָמִים.

וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְהַרְאוֹת גְּאֻלָּה שֶׁיֵּשׁ

שְׁכִינְתָּא מִגָּלוּתָא דְּמִצְרַיִם, תַּבְעַת מְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּיִפְּרוֹק לָהּ הַשְׁתָּא ד' זְמִנִין, דְּאִינּוּן ד' גְּאוּלוֹת, לָקֶבֶל אַרְבַּע גָּלְיוֹת. בְּגִין דְּתְהֵא בַּת חוֹרִין, וְלָא תְהֵא מִתְתַּרְכָּא. וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא קַיְּימָא וְאִתְפָּרְקַת אַרְבַּע גְּאוּלוֹת, בְּהַהִיא יְצִיאַת מִצְרַיִם. וְהַשְׁתָּא דְּאִצְטְרִיכַת בְּתִקּוּנָהָא לְאִתְחַבְּרָא בְּבַעְלָהּ, אִצְטְרִיךְ לְאַחֲזָאָה הַהִיא גְּאוּלַת מִצְרַיִם, דְּאִית בָּהּ אַרְבַּע גְּאוּלוֹת.

וְעַל דָּא אִית (דף רי"ז ע"א) לְאַדְכְּרָא בְּהַהִיא גְּאוּלָה, ד' זְמִנִין אֶמֶת. אֶמֶת. אֶמֶת. אֶמֶת. עַד עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ. דְּדָא הוּא עֶזְרָה וְסָמְךְ לְיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ. וּמִתַּמָּן וּלְהָלְאָה אַרְבַּע זְמִנִין אַחֲרָנִין, אֶמֶת, אֶמֶת, אֶמֶת, אֶמֶת. לְמֶהֱוֵי אַרְבַּע גְּאוּלוֹת אִלֵּין בְּקִיּוּמָא תַּקִּיף, בְּחוֹתָמָא תַּקִּיף דְּגוּשְׁפַּנְקָא דְּמַלְכָּא. ד' גְּאוּלוֹת כְּפוּלִין בְּקִיּוּמָא.

לשון הקודש

בָּהּ אַרְבַּע גְּאֻלּוֹת. וְסוֹד כָּאן – בְּשָׁעָה שֶׁיָּצְאָה שְׁכִינָה מִגָּלוּת מִצְרַיִם, בִּקְשָׁה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּפְדֶּה אוֹתָהּ עַכְשָׁו אַרְבַּע פְּעָמִים, שֶׁהֵן אַרְבַּע גְּאֻלּוֹת כְּנֶגֶד אַרְבַּע גָּלְיוֹת, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה בַּת חוֹרִין וְלֹא תִּהְיֶה מְגֹרֶשֶׁת. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה עָמְדָה וְנִגְאֲלָה אַרְבַּע גְּאֻלּוֹת, בְּאוֹתָהּ יְצִיאַת מִצְרַיִם. וְעַכְשָׁו שֶׁהִצְטְרְכָה בְּתִקּוּנֶיהָ לְהִתְחַבֵּר עִם בַּעְלָהּ, צָרִיךְ לְהַרְאוֹת אוֹתָהּ גְּאֻלַּת מִצְרַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אַרְבַּע גְּאֻלּוֹת.

וְעַל זֶה יֵשׁ לְהַזְכִּיר בְּאוֹתָהּ גְּאֻלָּה אַרְבַּע פְּעָמִים אֶמֶת, אֶמֶת, אֶמֶת, אֶמֶת, עַד עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁזּוֹהִי עֶזְרָה וְסָמְךְ לְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּם. וּמִשָּׁם וָהָלְאָה אַרְבַּע פְּעָמִים אֲחֵרוֹת אֶמֶת, אֶמֶת, אֶמֶת,

וְכֻלְּהוּ בְּהַהִיא יְצִיאַת מִצְרַיִם, דְּאִילּוּ לָא אִשְׁתְּכָחוּ אִינּוּן ד' גְּאוּלּוֹת בְּהַהִיא יְצִיאַת מִצְרַיִם, כָּל זִמְנָא דְּלֶהֱוֵי גָּלוּתָא, לָא אִתְחַבְּרַת בְּתִקּוּנָהָא לְאִתְיַיחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא. וְעַל דָּא אִית לְאַדְכְּרָא גְּאוּלָה דְּמִצְרַיִם תָּדִיר, בְּכָל קִדּוּשִׁין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

רָזָא דְּקִדּוּשָׁה (דִּשְׁמֵיהּ) הָא אוֹקִימְנָא, דְּהָא בִּקְדוּשָׁה מִתְקַדְּשֵׁי כֹּלָּא, עִילָּא וְתַתָּא, וְכָל דַּרְגִּין, וְכָל רְתִיכִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, כֻּלְּהוּ מִתְקַדְּשֵׁי בִּקְדוּשָׁתָא דָא. וּבִקְדוּשָׁה דָא, אוֹקִימְנָא רָזִין עִלָּאִין, לְאִינּוּן מָאֲרֵי רָזִין דְּמִסְתַּכְּלִין בִּקְדוּשָׁה דְּמָאֲרֵיהוֹן, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן.

לשון הקודש

אֱמֶת, לִהְיוֹת אַרְבַּע הַגְּאֻלּוֹת הַלָּלוּ בְּקִיּוּם חָזָק בְּחוֹתָם חָזָק שֶׁל טַבַּעַת הַמֶּלֶךְ, אַרְבַּע גְּאֻלּוֹת כְּפוּלוֹת בְּקִיּוּם. **וְכֻלָּן** בְּאוֹתָהּ יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁאִלּוּ לֹא נִמְצְאוּ אוֹתָן אַרְבַּע גְּאֻלּוֹת בְּאוֹתָהּ יְצִיאַת מִצְרַיִם, כָּל פַּעַם שֶׁתִּהְיֶה גָּלוּת, לֹא מִתְחַבֶּרֶת בְּתִקּוּנֶיהָ לְהִתְיַחֵד בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְלָכֵן צָרִיךְ תָּמִיד לְהַזְכִּיר אֶת גְּאֻלַּת מִצְרַיִם בְּכָל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

סוֹד הַקְּדֻשָּׁה (שֶׁל שְׁמוֹ) הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שֶׁהֲרֵי בִּקְדֻשָּׁה הַכֹּל מִתְקַדְּשִׁים – מַעְלָה וּמַטָּה, וְכָל הַדְּרָגוֹת, וְכָל הַמֶּרְכָּבוֹת עֶלְיוֹנוֹת וְתַחְתּוֹנוֹת, כֻּלָּם מִתְקַדְּשִׁים בַּקְּדֻשָּׁה הַזּוֹ. וּבַקְּדֻשָּׁה הַזּוֹ בֵּאַרְנוּ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים לְאוֹתָם בַּעֲלֵי סוֹדוֹת שֶׁמִּתְבּוֹנְנִים בִּקְדֻשַּׁת רִבּוֹנָם, אַשְׁרֵי חֶלְקָם.

רָזָא לְמִמְסַר נַפְשָׁא לְמָאֲרֵיהּ, שַׁפִּיר אִיהוּ, דְּקָא אֲמַרְתּוּן חַבְרַיָּיא, זַכָּאָה חוּלָקֵיכוֹן, וְזַכָּאִין עֵינַי דְּחָמוּ כַּךְ, דְּזָכִינָא בְּחַיַּי, דְּמִתְעָרִין מִלִּין קַדִּישִׁין אִלֵּין בְּהַאי עָלְמָא, (ס"א בְּגִין דְּכֻלְּהוּ) וְכֻלְּהוּ כְּתִיבִי לְעֵילָא כַּמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא.

פָּתַח וְאָמַר (מלאכי ג) אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְיָ' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב יְיָ' וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי יְיָ' וּלְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ. הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, אָז נִדְבְּרוּ, אָז דִּבְּרוּ מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי נִדְבְּרוּ. אֶלָּא נִדְבְּרוּ לְעֵילָא, מִכָּל אִינּוּן רְתִיכִין קַדִּישִׁין, וְכָל אִינּוּן חַיָּילִין קַדִּישִׁין.

בְּגִין דְּאִינּוּן מִלִּין קַדִּישִׁין, סַלְּקִין לְעֵילָא, וְכַמָּה אִינּוּן דִּמְקַדְּמֵי וְנַטְלִין לוֹן כַּמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, וּמִתְעַטְּרָן בְּכַמָּה עִטְרִין, בְּאִינּוּן נְהוֹרִין

לשון הקודש

הַסּוֹד לִמְסֹר הַנֶּפֶשׁ לַאֲדוֹנוֹ הוּא יָפֶה שֶׁאֲמַרְתֶּם הַחֲבֵרִים. אַשְׁרֵי חֶלְקְכֶם, וְאַשְׁרֵי עֵינַי שֶׁרָאוּ כָּךְ, שֶׁרָאִיתִי בְּחַיַּי שֶׁמְּעוֹרְרִים דְּבָרִים קְדוֹשִׁים אֵלּוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, (משום שֶׁכֻּלָּם) וְכֻלָּם כְּתוּבִים לְמַעְלָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

פָּתַח וְאָמַר, (מלאכי ג) אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב ה' וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי ה' וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ. בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, אָז נִדְבְּרוּ?! אָז דִּבְּרוּ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה נִדְבְּרוּ? אֶלָּא נִדְבְּרוּ לְמַעְלָה מִכָּל אוֹתָן מֶרְכָּבוֹת קְדוֹשׁוֹת וְכָל אוֹתָם חֵילוֹת קְדוֹשִׁים.

מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם דְּבָרִים קְדוֹשִׁים עוֹלִים לְמַעְלָה, וְכַמָּה הֵם שֶׁמַּקְדִּימִים וְנוֹטְלִים

עִלָּאִין, וְכֻלְּהוּ נִדְבְּרוּ מִקַּמֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה. מָאן חָמֵי חֶדְוָון, מָאן חָמֵי תֶּשְׁבְּחָן, דְּסַלְקִין בְּכָל אִינּוּן רְקִיעִין, כַּד סַלְקִין מִלִּין אִלֵּין, (קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא) וּמַלְכָּא קַדִּישָׁא מִסְתָּכֵּל בְּהוּ, וְאִתְעַטָּר בְּהוּ, וְאִינּוּן סַלְקִין (נ"א עַל רֵישֵׁיהּ וַהֲווּ עֲטָרָה וְנָחֲתִין וְיַתְבִּין וכו') וְיַתְבִּין עַל חֵיקֵיהּ, וּמִשְׁתַּעֲשָׁע בְּהוּ, וּמִתַּמָּן סַלְקִין עַל רֵישֵׁיהּ, וַהֲווּ עֲטָרָה. וְעַל דָּא אָמְרָה אוֹרַיְיתָא, (משלי ח) וָאֶהְיֶה שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם. וְהָיִיתִי לָא כְּתִיב, אֶלָּא וָאֶהְיֶה, בְּכָל זְמָן, וּבְכָל עִידָּן, דְּמִלִּין עִלָּאִין סַלְקִין קַמֵּיהּ.

תְּרֵי זִמְנֵי כְּתִיב יִרְאֵי יְיָ' יִרְאֵי יְיָ'. אֶלָּא יִרְאֵי יְיָ' לְעֵילָּא, יִרְאֵי יְיָ' לְתַתָּא. יִרְאֵי יְיָ' קַיְימִין לְתַתָּא, וְאִינּוּן מִלִּין קַיְימִין בְּדִיוּקְנֵיהוֹן לְעֵילָּא. וְרָזָא דָא אַשְׁכַּחְנָא בְּסִפְרָא דְּחֲנוֹךְ, דְּכָל מִלִּין דְּצַדִּיקַיָּיא דִּי בְּאַרְעָא, אִינּוּן מִתְעַטְּרָן, וְקַיְימָן קַמֵּי מַלְכָּא,

לשון הקודש

אוֹתָם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וּמִתְעַטְּרִים בְּכַמָּה עֲטָרוֹת בְּאוֹתָם אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים, וְכֻלָּם נִדְבְּרוּ מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. מִי רָאָה אֶת הַשִּׂמְחוֹת? מִי רָאָה אֶת הַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁעוֹלוֹת בְּכָל אוֹתָם רְקִיעִים, כְּשֶׁהַדְּבָרִים הַלָּלוּ עוֹלִים (לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ), וְהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ מִסְתַּכֵּל בָּהֶם וּמִתְעַטֵּר בָּהֶם, וְהֵם עוֹלִים (עַל רֹאשׁוֹ, וְהָיוּ עֲטָרָה וְיוֹרְדִים וְיוֹשְׁבִים) וְיוֹשְׁבִים עַל חֵיקוֹ וּמִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהֶם, וּמִשָּׁם עוֹלִים עַל רֹאשׁוֹ וְנִהְיִים עֲטָרָה. וְעַל זֶה אָמְרָה תּוֹרָה, (משלי ח) וָאֶהְיֶה שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם. לֹא כָּתוּב וְהָיִיתִי, אֶלָּא וָאֶהְיֶה, בְּכָל זְמַן וּבְכָל עֵת שֶׁדְּבָרִים עֶלְיוֹנִים עוֹלִים לְפָנָיו.

פַּעֲמַיִם כָּתוּב יִרְאֵי ה', יִרְאֵי ה'. אֶלָּא יִרְאֵי ה' לְמַעְלָה, יִרְאֵי ה' לְמַטָּה. יִרְאֵי ה' עוֹמְדִים לְמַטָּה, וְאוֹתָם דְּבָרִים עוֹמְדִים בְּדִיוּקְנֵיהֶם לְמַעְלָה. וְסוֹד זֶה מָצָאנוּ

וּמִשְׁתַּעֲשָׁע בְּהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּלְבָתַר אִינּוּן נַחְתֵּי, וְקַיְימִין קַמֵּיהּ בְּדִיוּקְנָא דְּהַהוּא צַדִּיק דְּקָאָמַר לוֹן, וְאִשְׁתַּעֲשַׁע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהוּא דִּיוּקְנָא. וּלְבָתַר אַכְתִּיבוּ בְּסֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו, לְקַיְימָא קַמֵּיהּ בְּקִיּוּמָא תָּדִיר.

וּלְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ, מָאי וּלְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ. הָא אוּקְמוּהָ, (אֲבָל) כָּל אִינּוּן דִּמְחַשְּׁבֵי מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, לְאַדְבְּקָא לְמָארֵיהוֹן בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, בְּגִין לְמִנְדַּע לֵיהּ, וּלְאִתְתַּקְנָא חָכְמָה דִשְׁמֵיהּ בְּלִבַּיְיהוּ, דִּכְתִיב וּלְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ, דְּהוּא רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא.

כְּתִיב (יחזקאל א) **וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא, הַאי קְרָא הָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל וּמִמַّעַל לָרָקִיעַ, בְּהַהוּא רָקִיעַ**

לשון הקודש

בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ, שֶׁכָּל דִּבְרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁבָּאָרֶץ הֵם מִתְעַטְּרִים וְעוֹמְדִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהֶם. וְאַחַר כָּךְ הֵם יוֹרְדִים וְעוֹמְדִים לְפָנָיו בִּדְיוֹקַן אוֹתוֹ הַצַּדִּיק שֶׁאָמַר אוֹתָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בְּאוֹתוֹ דְּיוֹקָן, וְאַחַר כָּךְ נִכְתָּבִים בְּסֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו, לַעֲמֹד לְפָנָיו בְּקִיּוּם תְּמִידִי. **וּלְחוֹשְׁבֵי** שְׁמוֹ, מַה זֶּה וּלְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ? הֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, (אֲבָל) כָּל אוֹתָם שֶׁמְּחַשְּׁבִים דִּבְרֵי תוֹרָה לְהַשִּׂיג אֶת אֲדוֹנָם בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּדֵי לְהַכִּיר אוֹתוֹ וּלְהַתְקִין אֶת חָכְמַת שְׁמוֹ בְּלִבָּם, שֶׁכָּתוּב וּלְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ, שֶׁהוּא סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

כְּתוּב (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא. פָּסוּק זֶה הֲרֵי פֵּרוּשׁוֹהוּ. אֲבָל וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ, בְּאוֹתוֹ רָקִיעַ לְמַטָּה, כְּמוֹ

לְתַתָּא, כְּמָה דְּאָמַרְתּוּן חַבְרַיָּיא, זַכָּאָה חוּלָקִי, וְזַכָּאָה חוּלָקֵיכוֹן. (בְּהַהוּא רָקִיעַ לְתַתָּא) דְּהָא בִּרְקִיעָא דִּלְעֵילָא, לֵית מָאן דְּאִסְתָּכַּל בֵּיהּ. וּמִלְּעֵילָא מִגֵּיהּ קַיְּימָא הַהוּא אֶבֶן סַפִּיר, דְּהָא אִתְעַרְנָאבֵּיהּ בְּרָזָא דְּהַהוּא מַרְגָּלִית טָבָא יַקִּירָא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא.

דְּמוּת כִּסֵּא, וְלָא כְּתִיב דְּמוּת הַכִּסֵּא. בְּגִין דְּאִית כִּסֵּא, וְאִית כִּסֵּא. הַכִּסֵּא: עִלָּאָה טְמִירָא גְּנִיזָא דְּלָא אִתְגַּלְיָיא, וְלֵית מָאן דְּקַיְּימָא בֵּיהּ לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכְּלָא. וְעַל דָּא כְּתִיב כִּסֵּא סְתָמָא, דָּא כִּסֵּא דִּלְתַתָּא. דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם, כֵּיוָן דְּאָמַר דְּמוּת, אֲמַאי כְּמַרְאֵה, דְּהָא סַגִּי לֵיהּ דְּמוּת אָדָם. אֶלָּא דְּמוּת אָדָם, דָּא אִיהוּ רָזָא עִלָּאָה, בְּהַהוּא כָּבוֹד עִלָּאָה, דִּיוּקְנָא דְּאָדָם. אֲבָל הָא דְּאִתּוֹסָף כְּמַרְאֵה, לְאַכְלְלָא אִינּוּן דִּיוּקְנִין דְּמִלִּין דְּחָכְמְתָא, וְאִינּוּן רָזִין דְּחָכְמְתָא (דף רי"ז ע"ב) דְּסַלְקָן וּמִתְעַטְּרָן

לשון הקודש

שֶׁאָמַרְתֶּם הַחֲבֵרִים. אַשְׁרֵי חֶלְקִי וְאַשְׁרֵי חֶלְקְכֶם (בְּאוֹתוֹ רָקִיעַ לְמַעְלָה). שֶׁהֲרֵי בָּרָקִיעַ שֶׁלְּמַעְלָה אֵין מִי שֶׁמִּתְבּוֹנֵן בּוֹ, וּמִלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ עוֹמֵד אוֹתוֹ אֶבֶן סַפִּיר, שֶׁהֲרֵי הִתְעוֹרַרְנוּ בּוֹ בְּסוֹד שֶׁל אוֹתָהּ מַרְגָּלִית טוֹבָה נִכְבָּדָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

דְּמוּת כִּסֵּא, וְלֹא כָּתוּב דְּמוּת הַכִּסֵּא, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ כִּסֵּא וְיֵשׁ כִּסֵּא. הַכִּסֵּא – הָעֶלְיוֹן הַטָּמִיר וְהַגָּנוּז שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה וְאֵין מִי שֶׁעוֹמֵד בּוֹ לָדַעַת וּלְהִתְבּוֹנֵן. וְלָכֵן כָּתוּב כִּסֵּא סְתָם, זֶהוּ הַכִּסֵּא שֶׁלְּמַטָּה. דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם. כֵּיוָן שֶׁאָמַר דְּמוּת, אָז לָמָּה כְּמַרְאֵה, שֶׁהֲרֵי דַּי לוֹ דְּמוּת אָדָם? אֶלָּא דְּמוּת אָדָם זֶהוּ סוֹד עֶלְיוֹן בְּאוֹתוֹ כָּבוֹד עֶלְיוֹן, דִּיוּקָן שֶׁל אָדָם. אֲבָל זֶה שֶׁנּוֹסַף כְּמַרְאֵה – לְהַכְלִיל אוֹתָם

לְעֵילָא, וּלְבָתַר קַיְימִין בְּדִיוּקְנָא דְאָדָם בְּהַהוּא דִיוּקְנָא דְּצַדִּיקַיָּיא דְּמִעַטְּרִין לוֹן, וּבְכֻלְּהוּ אִשְׁתַּעְשָׁע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעִטְּרוֹי.

וְאַתּוּן חַבְרַיָּיא, הָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתַּעְשָׁע הַשְׁתָּא, בְּאִינּוּן מִלִּין דְּקָא אַמְּרִיתּוּ, מִתְעַטְּרָן בְּהַהוּא אוֹרְחָא. וְהָא קַיָּימְתּוּן קַמֵּי מָארֵיכוֹן בְּדִיוּקְנַיְיכוּ קַדִּישִׁין, דְּהָא אֲנָא בְשַׁעֲתָא דַחֲמֵינָא לְכוּ, וְאִסְתַּכַּלְנָא בְּדִיוּקְנַיְיכוּ, חֲמֵינָא בְכוּ דְאַתּוּן רְשִׁימִין בְּרָזָא דְאָדָם, וְיָדַעְנָא דְהָא דִיוּקְנָא דִילְכוֹן אִתְעַתְּדָא לְעֵילָא. וְהָכִי אִזְדַּמְּנָן צַדִּיקַיָּיא לְזִמְנָא דְאָתֵי, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לְעֵינֵיהוֹן דְּכֹלָּא, וּלְאַחֲזָאָה פַּרְצוּפָא קַדִּישָׁא לְקָמֵי כָּל עָלְמָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה סא) כָּל רוֹאֵיהֶם יַכִּירוּם כִּי הֵם זֶרַע בֵּרַךְ יְיָ׳.

לשון הקודש

דִּיוּקְנָאוֹת שֶׁל דִּבְרֵי חָכְמָה וְאוֹתָם סוֹדוֹת שֶׁל חָכְמָה שֶׁעוֹלוֹת וּמִתְעַטְּרוֹת לְמַעְלָה, וְאַחַר כָּךְ עוֹמְדוֹת בִּדְיוּקָן שֶׁל אָדָם בְּאוֹתוֹ הַדְּיוּקָן שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּעַטְּרִים אוֹתָם, וּבְכֻלָּם מִשְׁתַּעְשֵׁעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַטְּרוֹתָיו.

וְאַתֶּם הַחֲבֵרִים, הֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעְשֵׁעַ כָּעֵת בְּאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁאֲמַרְתֶּם, מִתְעַטְּרִים בְּאוֹתָהּ דֶּרֶךְ. וַהֲרֵי עֲמַדְתֶּם לִפְנֵי רִבּוֹנְכֶם בִּדְיוּקְנֵיכֶם הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֲרֵי אֲנִי, בְּשָׁעָה שֶׁרָאִיתִי אֶתְכֶם וְהִסְתַּכַּלְתִּי בִּדְיוּקְנֵיכֶם, רָאִיתִי בָּכֶם שֶׁאַתֶּם רְשׁוּמִים בְּסוֹד שֶׁל אָדָם, וְיָדַעְתִּי שֶׁהֲרֵי דִּיוּקְנֵיכֶם נוֹעָד לְמַעְלָה. וְכָךְ מְזֻמָּנִים הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, שֶׁיִּהְיוּ נוֹדָעִים לְעֵין הַכֹּל, וּלְהַרְאוֹת פַּרְצוּף קָדוֹשׁ לִפְנֵי כָּל הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סא) כָּל רֹאֵיהֶם יַכִּירוּם כִּי הֵם זֶרַע בֵּרַךְ ה׳.

אַדְהָכִי חָמָא לְרִבִּי יוֹסֵי, דְּהַוָּה מְזַהֲרְהֵר בְּמִלֵּי דְעָלְמָא. אָמַר לֵיהּ, יוֹסֵי קוּם אַשְׁלִים דִּיוּקְנָךְ, דְּאָת חַד חָסֵר בָּךְ. קָם רִבִּי יוֹסֵי וְחַדֵּי בְּמִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, וְקָם קַמֵּיהּ, אִסְתָּכַּל בֵּיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ, רִבִּי יוֹסֵי, הַשְׁתָּא אַנְתְּ שְׁלִים קַמֵּי עַתִּיק יוֹמִין, וְדִיוּקְנָךְ שְׁלִים.

פָּתַח וְאָמַר, (שמות כח) וַיַּעַשׂ אֶת צִיץ נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ זָהָב טָהוֹר וְגוֹ'. אֲמַאי אִקְרֵי צִיץ. אִסְתַּכְּלוּתָא לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ. וּבְגִין דְּהַוָּה קַיְּימָא עַל אִסְתַּכְּלוּתָא דְּבַר נָשׁ, אִקְרֵי צִיץ. וְכָל מָאן דְּאִסְתָּכַּל בֵּיהּ בְּהַהוּא צִיץ אִשְׁתְּמוֹדְעָא בֵּיהּ.

בַּצִּיץ הֲווֹ אַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא גְּלִיפָן בְּגִלּוּפָא, וּמְחַקְּקָן בֵּיהּ. וְאִי זַכָּאָה הָוָה הַהוּא דְּקַיְּימָא קַמֵּיהּ, אִינּוּן אַתְוָון דִּמְחַקְּקָן בֵּיהּ גּוֹ דַּהֲבָא,

לשון הקודש

בֵּין כָּךְ רָאָה אֶת רַבִּי יוֹסֵי שֶׁהָיָה מְזַהֲרְהֵר בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם. אָמַר לוֹ, יוֹסֵי, קוּם וְהַשְׁלֵם דְּיוּקְנָךְ, שֶׁאוֹת אַחַת חֲסֵרָה בְּךָ. קָם רַבִּי יוֹסֵי וְשָׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָה וְקָם לְפָנָיו. הִסְתַּכֵּל בּוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ, רַבִּי יוֹסֵי, עַכְשָׁו אַתָּה שָׁלֵם לִפְנֵי עַתִּיק הַיָּמִים וּדְיוּקְנָךְ שָׁלֵם.

פָּתַח וְאָמַר, וַיַּעֲשׂוּ אֶת צִיץ נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ זָהָב טָהוֹר וְגוֹ'. לָמָּה נִקְרָא צִיץ? הִסְתַּכְּלוּת לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ. וּמִשּׁוּם שֶׁהָיָה עוֹמֵד עַל הִסְתַּכְּלוּת שֶׁל אָדָם, נִקְרָא צִיץ. וְכָל מִי שֶׁהִסְתַּכֵּל בּוֹ בְּאוֹתוֹ צִיץ, הָיָה נוֹדָע בּוֹ וּמֻכָּר.

בַּצִּיץ הָיוּ אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ חֲקוּקוֹת בַּחֲקִיקָה וַחֲקוּקוֹת בּוֹ. וְאִם צַדִּיק הָיָה אוֹתוֹ שֶׁעוֹמֵד לְפָנָיו, אוֹתָן אוֹתִיּוֹת

הֲווֹ בַּלְטִין מִתַּתָּא לְעֵילָא, וְסַלְקִין מֵהַהוּא גְּלִיפוּ בִּנְהִירוּ, וַהֲווּ נָהֲרִין בְּאַנְפִּין דְּהַהוּא בַּר נָשׁ.

נָצִיץ נְצִיצוּ בֵּיהּ, וְלָא נַצְצִין. בְּשַׁעֲתָא קַדְמִיתָא דְּאִסְתָּכַּל כַּהֲנָא בֵּיהּ, הָוָה חָמֵי נְהִירוּ דְּאַתְוָון כֻּלְּהוּ בְּאַנְפִּין. וְכַד הָוָה מִסְתַּכְּלָא לְעֵינָא בֵּיהּ, לָא הָוָה חָמֵי מִדִּי, אֶלָּא נְהִירוּ דְּאַנְפּוֹי דְּנָהִיר, כְּאִילוּ נִיצוֹצָא דְּדַהֲבָא הָוָה נָצִיץ בֵּיהּ, בַּר דְּכַהֲנָא הָוָה יָדַע חֵיזוּ דְּאִסְתַּכְּלוּתָא קַדְמָאָה, דְּהָוָה חָמֵי לְפוּם שַׁעֲתָא, דְּהָא רְעוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה בֵּיהּ בְּהַהוּא בַּר נָשׁ, וְיָדַע דְּאִיהוּ זַמִּין לְעָלְמָא דְּאָתֵי, בְּגִין דְּחֵיזוּ דָּא נָהֲרִין עָלֵיהּ מִלְּעֵילָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה אִתְרְעֵי בֵּיהּ. וְכַד מִסְתַּכְּלִין בֵּיהּ לָא חָמָאן מִדִּי, בְּגִין דְּחֵיזוּ דִּלְעֵילָא לָא אִתְגַּלְיָיא אֶלָּא לְפוּם שַׁעֲתָא.

לשון הקודש

שֶׁחֲקוּקוֹת בְּתוֹךְ הַזָּהָב הָיוּ בּוֹלְטוֹת מִמַּטָּה לְמַעְלָה וְעוֹלוֹת מֵאוֹתָהּ חֲקִיקָה בְּאוֹר, וְהָיוּ מְאִירוֹת בִּפְנֵי אוֹתוֹ הָאָדָם. **נוֹצֶצֶת** בּוֹ הִתְנוֹצְצוּת, וְלֹא נוֹצְצִים. בַּשָּׁעָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהִסְתַּכֵּל בּוֹ הַכֹּהֵן, הָיָה רוֹאֶה אֶת אוֹר הָאוֹתִיּוֹת כֻּלָּם בַּפָּנִים, וּכְשֶׁהָיָה מִסְתַּכֵּל לְעֵין בּוֹ, לֹא הָיָה רוֹאֶה דָּבָר, אֶלָּא אֶת אוֹר פָּנָיו שֶׁמֵּאִיר כְּאִלּוּ נִיצוּץ שֶׁל זָהָב הָיָה נוֹצֵץ בּוֹ. רַק שֶׁהַכֹּהֵן הָיָה יוֹדֵעַ אֶת מַרְאֵה הַהִסְתַּכְּלוּת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיָה רוֹאֶה לְפִי שָׁעָה, שֶׁהֲרֵי רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה בְּאוֹתוֹ אָדָם, וְיוֹדֵעַ שֶׁהוּא מְזֻמָּן לָעוֹלָם הַבָּא, מִשּׁוּם שֶׁהַמַּרְאֶה הַזֶּה מְאִירִים עָלָיו מִלְּמַעְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה מְרֻצֶּה בּוֹ. וּכְשֶׁמִּסְתַּכְּלִים בּוֹ לֹא רוֹאִים דָּבָר, מִשּׁוּם שֶׁהַמַּרְאֶה שֶׁלְּמַעְלָה אֵינוֹ מִתְגַּלֶּה אֶלָּא לְפִי שָׁעָה.

וְאִי קַיְימָא בַּר נָשׁ קַמֵּי הַהוּא צִיץ, וְאַנְפּוֹי לָא אַחֲזָיָין לְפוּם שַׁעֲתָא, חֵיזוּ קַדִּישָׁא, הָוָה יָדַע כַּהֲנָא דְּהָא אִיהוּ תַּקִּיף מִצְחָא, וּבָעֵי לְכַפְּרָא עָלֵיהּ, וּלְמִבְעֵי עֲלוֹי רַחֲמִין.

וַיַּעַשׂ אֶת צִיץ נֶזֶר הַקֹּדֶשׁ. (שמות מ) רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח קְרָא בְּרוּת, (רות ב) עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן וְגוֹ'. הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, אֲמַאי אִצְטְרִיךְ הָכָא לְמִכְתַּב. אֲמַר לֵיהּ רִבִּי יִצְחָק, אִי הָכִי כַּמָּה קְרָאִין אִינּוּן בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִתְחֲזִיאוּ דְּלָא אִצְטְרִיכוּ לְמִכְתַּב, וְהָמֵינָן דְּכֻלְּהוּ רָזִין עִלָּאִין. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הַאי קְרָא מָאן דְּחָמֵי וְלָא אִסְתָּכַּל בֵּיהּ, כַּמָּה דְּלָא טָעִים תַּבְשִׁילָא דְּמֵי.

אֶלָּא רָזָא הָכָא, וּבְרוּחַ קֻדְשָׁא אִתְמַר, בְּגִין דְּהָמָא בֹּעַז דַּיְינָא דְּיִשְׂרָאֵל, עַנְוָותָנוּתָא דְּהַהִיא צַדִּיקָת, דְּלָא מְסַלְקָא עֵינָא לְמֵחֱמֵי בַּאֲתָר אַחֲרָא,

לשון הקודש

וְאִם עוֹמֵד אָדָם לִפְנֵי אוֹתוֹ צִיץ וּפָנָיו אֵינָם מַרְאִים לְפִי שָׁעָה מַרְאֶה קָדוֹשׁ, הָיָה הַכֹּהֵן יוֹדֵעַ שֶׁהֲרֵי הוּא עַז מֵצַח, וְצָרִיךְ לְכַפֵּר עָלָיו וּלְבַקֵּשׁ עָלָיו רַחֲמִים. **וַיַּעַשׂ** אֶת צִיץ נֶזֶר הַקֹּדֶשׁ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח הַפָּסוּק בְּרוּת (רות ב), עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן וְגוֹ'. בַּפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, לָמָּה צָרִיךְ כָּאן לִכְתֹּב? אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק, אִם כָּךְ, כַּמָּה פְּסוּקִים הֵם בַּתּוֹרָה שֶׁנִּרְאֶה שֶׁלֹּא הִצְטָרְכוּ לְהִכָּתֵב, וְרָאִינוּ שֶׁכֻּלָּם סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּפָסוּק זֶה מִי שֶׁרוֹאֶה וְלֹא מִתְבּוֹנֵן בּוֹ, כְּמִי שֶׁלֹּא טָעַם תַּבְשִׁיל הוּא דּוֹמֶה.

אֶלָּא סוֹד כָּאן, וּבְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמַר. מִשּׁוּם שֶׁרָאָה בֹּעַז, הַדַּיָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֶת

אֶלָּא לְקַמָּה. וְחָמָאת כָּל מַה דְּחָמָאת, בְּעֵינָא טָבָא, וְתוּקְפָּא דְמִצְחָא לָא הָוָה בָּה, שִׁבַּח עֵינָהָא.

בְּגִין דְּאִית עַיְינִין דִּבְגִינֵיהוֹן לָא שַׁלְטָא בִּרְכָתָא בְּהַהוּא אָתָר, וְאִיהוּ עֵינָא טָבָא חָמָא בָּה, דְּכָל מַה דְּאִסְתַּכְּלַת הָוָה בְּעֵינָא טָבָא. וְתוּ, דְּחָמָא, דְּהָוָה אַצְלַח בִּידָהָא, דְּכָל מַה דַּהֲוָות לַקְטָא, אִתּוֹסַף בְּחַקְלָא. וּבֹעַז אִסְתָּכַּל דְּרוּחָא קַדִּישָׁא שַׁרְיָיא עָלָהּ, כְּדֵין פָּתַח וְאָמַר, עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן וְגוֹ'. אִי תֵּימָא בְּגִין אִינּוּן לַקְטִין כָּל אִינּוּן אַחֲרָנִין, הֵיךְ אָמַר דְּתֵהַךְ אֲבַתְרַיְיהוּ, לָא אִצְטְרִיךְ לְמִכְתַּב אֶלָּא וְלָקַטְתְּ אַחֲרֵיהֶן, מָאי וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן, אֶלָּא בְּגִין עֵינָהָא קָאָמַר. עֵינָהָא דַּהֲווֹ גַּרְמִין (נ"א בִּרְכָאן סַגִּיאִין, וְעַל דָּא וכו'), בִּרְכָתָא לַקְטִין סַגִּיאִין וְעַל דָּא וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן, בָּתַר עֵינַיִךְ. כָּל שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא

לשון הקודש

עַנְוְתָנוּתָהּ שֶׁל אוֹתָהּ צַדֶּקֶת, שֶׁלֹּא מְרִימָה עֵינֶיהָ לִרְאוֹת בְּמָקוֹם אַחֵר אֶלָּא לְפָנֶיהָ, וְרָאָתָה כָּל מַה שֶׁרָאָתָה בְּעַיִן טוֹבָה, וְעַזּוּת הַמֵּצַח לֹא הָיְתָה בָּהּ – שִׁבַּח אֶת עֵינֶיהָ.

מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ עֵינַיִם שֶׁבִּשְׁבִילָן אֵין שׁוֹלֶטֶת בְּרָכָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, וְהוּא רָאָה בָּהּ עַיִן טוֹבָה, שֶׁעַל כָּל מַה שֶׁהִסְתַּכְּלָה הָיָה בְּעַיִן טוֹבָה. וְעוֹד, שֶׁרָאָה שֶׁהָיָה מַצְלִיחַ בְּיָדָהּ כָּל מַה שֶׁהָיְתָה לוֹקַחַת נוֹסָף בַּשָּׂדֶה. וּבֹעַז הִתְבּוֹנֵן שֶׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שׁוֹרָה עָלֶיהָ, וְאָז פָּתַח וְאָמַר, עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן וְגוֹ'. אִם תֹּאמַר, בִּשְׁבִיל אוֹתָם הַלּוֹקְטִים כָּל אוֹתָם הָאֲחֵרִים, אֵיךְ אָמַר שֶׁתֵּלֵךְ אַחֲרֵיהֶם? לֹא הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב אֶלָּא וְלָקַטְתְּ אַחֲרֵיהֶן. מַה זֶּה וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן? אֶלָּא בִּשְׁבִיל עֵינֶיהָ הוּא אָמַר, עֵינֶיהָ שֶׁהָיוּ גוֹרְמוֹת (בִּרְכוֹת רַבּוֹת, וְעַל כֵּן) בְּרָכוֹת לְלוֹקְטִים רַבִּים, וְעַל כֵּן וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן, אַחַר

לֵית לְהוּ (דף רי"ח ע"א) רְשׁוּ לְמֵיהַךְ בָּתַר עֵינוֹי. וְאַנְתְּ לְבָתָר עֵינַיְךָ, דְּעֵינַיְךָ גַּרְמִין בִּרְכָאן סַגִּיאִין.

דְּבָר אַחֵר עֵינַיְךָ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן. בֹּעַז חָמָא בְּרוּחַ קֻדְשָׁא, דִּזְמִינִין לְנָפְקָא מִינָּהּ מַלְכִין עִלָּאִין שַׁלִּיטִין דְּאִינּוּן עַיְינִין דְּכֹלָּא. כְּמָה דַּהֲוָות תָּמָר, דִּכְתִיב בָּהּ, (בראשית לח) וַתֵּשֶׁב בְּפֶתַח עֵינַיִם. אִתְיַישְׁבַת בְּפִתְחָא דְּנָפְקִין מִינָּהּ מַלְכִין שַׁלִּיטִין עִלָּאִין, דְּאִקְרוּן עַיְינִין, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (במדבר טו) אִם מֵעֵינֵי הָעֵדָה. כְּמָה דְּכָל שַׁיְיפֵי גּוּפָא לָא אָזְלִין אֶלָּא בָּתַר עַיְינִין, וְעַיְינִין אִינּוּן מְנַהֲגִין לְכָל גּוּפָא, אוֹף הָכִי מַלְכִין וְסַנְהֶדְרִין, וְכָל אִינּוּן שַׁלִּיטִין, כֹּלָּא אַזְלִין אֲבַתְרַיְיהוּ (ס"א דְּאָזְלִין שַׁיְיפִין בָּתָר עַיְינִין) וּבְגִין כַּךְ אָמַר לָהּ עֵינַיְךָ אִלֵּין מַלְכִין וְשַׁלִּיטִין, דִּזְמִינִין לְמֵיפַק מִינָּהּ.

לשון הקודש

עֵינַיְךָ. כָּל שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם אֵין לָהֶם רְשׁוּת לָלֶכֶת אַחַר עֵינֵיהֶם, וְאַתְּ אַחַר עֵינַיְךָ, שֶׁעֵינַיְךָ גּוֹרְמוֹת לִבְרָכוֹת רַבּוֹת.

דְּבָר אַחֵר בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן – בֹּעַז רָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעֲתִידִים לָצֵאת מִמֶּנָּה מְלָכִים עֶלְיוֹנִים שַׁלִּיטִים, שֶׁהֵם הָעֵינַיִם שֶׁל הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה תָּמָר, שֶׁכָּתוּב בָּהּ (בראשית לח) וַתֵּשֶׁב בְּפֶתַח עֵינַיִם. הִתְיַשְּׁבָה בַּפֶּתַח שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ מְלָכִים שַׁלִּיטִים עֶלְיוֹנִים שֶׁנִּקְרָאִים עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טו) אִם מֵעֵינֵי הָעֵדָה. כְּמוֹ שֶׁכָּל אֶבְרֵי הַגּוּף לֹא הוֹלְכִים אֶלָּא אַחַר הָעֵינַיִם, וְהָעֵינַיִם מַנְהִיגוֹת אֶת כָּל הַגּוּף – אַף כָּךְ מְלָכִים וְסַנְהֶדְרִין וְכָל אוֹתָם שַׁלִּיטִים, הַכֹּל הוֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם (שֶׁהוֹלְכִים הָאֵיבָרִים אַחַר הָעֵינַיִם), וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר לָהּ עֵינַיְךָ. אֵלּוּ הַמְּלָכִים וְהַשַּׁלִּיטִים שֶׁעֲתִידִים לָצֵאת מִמֶּנָּה.

בַּשָּׂדֶה. מָאן שָׂדֶה. דָּא צִיּוֹן וִירוּשָׁלַם, דִּכְתִיב, (מיכה ג) צִיּוֹן שָׂדֶה תֵחָרֵשׁ. וּכְתִיב (בראשית כז) כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ יְיָ', דָּא יְרוּשָׁלֵם. וְעַל דָּא כְתִיב עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה, דְּאִינּוּן עַיְינִין דִּילָהּ, דִּזְמִינִין לְמֵיפַק מִינָּהּ, לָא יְהוֹן שַׁלִּיטִין אֶלָּא בַשָּׂדֶה. אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן, דְּהָא מֵהַהוּא שָׂדֶה, הֲווֹ נַקְטִין כָּל בְּנֵי עָלְמָא תּוֹרָה, וּנְהוֹרָא דְנָהִיר, דִּכְתִיב, (ישעיה ב) כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תּוֹרָה.

וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן, בְּאִלֵּין עוֹבָדִין דְּכַשְׁרָן, דַּאֲנָא חֲמֵינָא בָּךְ. הֲלֹא צִוִּיתִי אֶת הַנְּעָרִים וְגוֹ'. כְּמַשְׁמָעוֹ דִילֵיהּ, בְּגִין דְּאִתְתָּא דַעְתָּא קַלָּה. וְצָמִית, לִישְׁנָא דִּנְקִיוּת נָקַט, וְצָמִית, דְּאִי תִיאוּבְתִּךְ לְאַדְבְּקָא בְּבַר נָשׁ לְקַיְּימָא זַרְעָא בְּעָלְמָא, וְהָלַכְתְּ אֶל הַכֵּלִים, אִלֵּין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּאִקְרוּן כְּלֵי יְיָ',

לשון הקודש

בַּשָּׂדֶה, אֵיזֶה שָׂדֶה? זֶה צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם, שֶׁכָּתוּב (מיכה ג) צִיּוֹן שָׂדֶה תֵחָרֵשׁ. וְכָתוּב (בראשית כז) כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ ה', זוֹ יְרוּשָׁלַיִם. וְעַל כֵּן כָּתוּב עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה, שֶׁהֵם הָעֵינַיִם שֶׁלָּהּ, שֶׁעֲתִידִים לָצֵאת מִמֶּנָּה, לֹא יִהְיוּ שַׁלִּיטִים אֶלָּא בַשָּׂדֶה. אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן, שֶׁהֲרֵי מֵאוֹתוֹ שָׂדֶה הָיוּ לוֹקְחִים כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם תּוֹרָה וְאוֹר שֶׁמֵּאִיר, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ב) כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תּוֹרָה.

וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן, בַּמַּעֲשִׂים הַכְּשֵׁרִים הַלָּלוּ שֶׁאֲנִי רָאִיתִי בָּךְ. הֲלֹא צִוִּיתִי אֶת הַנְּעָרִים וְגוֹ', כְּמַשְׁמָעוֹ שֶׁלּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁאִשָּׁה דַּעְתָּהּ קַלָּה. וְצָמִית, לְשׁוֹן נְקִיּוּת נָקַט. וְצָמִית, שֶׁאִם תְּשׁוּקָתֵךְ לִדְבֹּק בְּאָדָם לְקַיֵּם זֶרַע בָּעוֹלָם – וְהָלַכְתְּ אֶל הַכֵּלִים, אֵלֶּה הֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּקְרָאִים כְּלֵי ה', שֶׁכָּתוּב (שם נב) הִבָּרוּ נֹשְׂאֵי כְּלֵי

דִּכְתִיב, (ישעיה נב) הִבָּרוּ נֹשְׂאֵי כְּלֵי יְיָ'. דִּזְמִינִין צַדִּיקַיָּיא לְאַיְיתָאָה לוֹן כָּל עָלְמָא, דּוֹרוֹנָא לְמַלְכָּא מְשִׁיחָא, וְאִינּוּן כְּלֵי יְיָ', מָאנִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְהֲנֵי בְּהוּ, אִלֵּין אִינּוּן מָאנִין תְּבִירִין, תְּבִירִין אִינּוּן בְּהַאי עָלְמָא, בְּגִין לְקַיְּימָא אוֹרַיְיתָא. וְשִׁימוּשָׁא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּמַשׁ בְּהוּ, לָא אִשְׁתָּמַשׁ אֶלָּא מִגּוֹ הֲנֵי כֵּלִים. וְכַד תִּתְדְּבַק בְּהוּ וְשָׁתִית וְגוֹ'. רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (רות ג) וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיֵּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ. מַהוּ וַיִּיטַב לִבּוֹ. דְּבָרִיךְ עַל מְזוֹנֵיהּ, וְאוּקְמוּהָ. וְדָא הוּא רָזָא, דְּמַאן דִּמְבָרֵךְ עַל מְזוֹנֵיהּ, דָּא אוֹטִיב לְלִבֵּיהּ, וּמַאן אוֹטִיב (נ"א וּמַאן אִיהוּ) כְּמָה דִּכְתִיב, (תהלים כז) לְךָ אָמַר לִבִּי. וּכְתִיב (תהלים עג) צוּר לְבָבִי וְגוֹ'.

וּבְגִין דִּבְרִכַּת מְזוֹנָא חֲבִיבָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל מָאן דְּבָרִיךְ עַל שַׂבְעָא, אוֹטִיב

לשון הקודש

ה'. שֶׁעֲתִידִים הַצַּדִּיקִים לְהָבִיא לָהֶם אֶת כָּל הָעוֹלָם דּוֹרוֹן לְמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. וְאוֹתָם כְּלֵי ה', כֵּלִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נֶהֱנֶה בָּהֶם, אֵלֶּה הֵם כֵּלִים שְׁבוּרִים, שְׁבוּרִים הֵם בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה. וְהַשִּׁמּוּשׁ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם לֹא מִשְׁתַּמֵּשׁ אֶלָּא מִתּוֹךְ הַכֵּלִים הַלָּלוּ. וּכְשֶׁתִּתְדַּבֵּק בָּהֶם, וְשָׁתִית וְגוֹ'. רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (רות ג) וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיֵּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ. מַה זֶּה וַיִּיטַב לִבּוֹ? שֶׁבֵּרַךְ עַל מְזוֹנוֹ, וּפֵרְשׁוּהָ. וְזֶהוּ סוֹד, שֶׁמִּי שֶׁמְּבָרֵךְ עַל מְזוֹנוֹ זֶה מֵיטִיב לְלִבּוֹ, וּמִי מוֹלִיךְ? (ומי הוא?) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים כז) לְךָ אָמַר לִבִּי. וְכָתוּב (שם עג) צוּר לְבָבִי וְגוֹ'. **וּמִשּׁוּם** שֶׁבִּרְכַּת הַמָּזוֹן חֲבִיבָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – כָּל מִי שֶׁמְּבָרֵךְ עַל

וְחַדֵּי לַאֲתָר אַחֲרָא, וְסִימָנֵךְ סְעוּדָתֵי דְשַׁבָּת, דְּאֲתָר אַחֲרָא אִתְהֲנֵי מֵהַהִיא בְּרָכָה דְשַׁבְעָא וְחִידוּ. וְהָכָא אִתְהֲנֵי מֵהַהוּא בְּרָכָה דְשַׁבְעָא דְהַהוּא צַדִּיק בּעַז וְדָא וַיִּיטַב לִבּוֹ.

מָאי טַעְמָא. בְּגִין דִּמְזוֹנָא אִיהוּ קָשֶׁה קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַהוּא אֲתָר, וְכֵיוָן דְּבַר נָשׁ אָכִיל וְשָׂתֵי, וְקָא מְבָרֵךְ. הַהִיא בִּרְכָתָא סַלְקָא, וְאִתְהֲנֵי מֵאִינּוּן מִלִּין דְשַׁבְעָא דְסַלְקִין, וְאִשְׁתְּכַח דְּאִתְהֲנֵי מִמְּזוֹנָא מִתַּתָּא וּמִלְּעֵילָא.

וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּבֵין הַבְרַיָּיא. רָזָא בְּחוֹל לָא אִתְהֲנֵי הַהוּא אֲתָר, אֶלָּא מֵאִינּוּן מִלִּין דְּסַלְקִין מִגּוֹ שַׁבְעָא, וְכֻלְּהוּ מִלִּין מִתְעַטְּרָן וְרַוָּוּן וְשַׁבְעִין בְּחֵידוּ, וְהַהוּא אֲתָר אִתְהֲנֵי מִנַּיְיהוּ. בְּשַׁבָּת אִיהוּ רָזָא אַחֲרָא, בִּמְזוֹנָא מַמָּשׁ, וּבְהַהוּא חֶדְוָה

לשון הקודש

הַשֹּׁבַע, מֵיטִיב וּמְשַׁמֵּחַ לְמָקוֹם אַחֵר, וְסִימָנֵךְ – סְעוּדַת הַשַּׁבָּת, שֶׁמָּקוֹם אַחֵר נֶהֱנֶה מֵאוֹתָהּ בְּרָכָה שֶׁל שֹׂבַע וְשִׂמְחָה. וְכָאן נֶהֱנֶה מֵאוֹתָהּ בְּרָכָה שֶׁל שֹׂבַע שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק בּעַז, וַיִּיטַב לִבּוֹ.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַמָּזוֹן הוּא קָשֶׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא אוֹתוֹ מָקוֹם, וְכֵיוָן שֶׁאָדָם אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה וּמְבָרֵךְ, אוֹתָהּ בְּרָכָה עוֹלָה, וְנֶהֱנֶה מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁל שֹׂבַע שֶׁעוֹלִים, וְנִמְצָא שֶׁנֶּהֱנִים מִן הַמָּזוֹן מִמַּטָּה וּמִלְּמַעְלָה.

וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁבֵּין הַחֲבֵרִים. הַסּוֹד שֶׁבַּחֹל לֹא נֶהֱנֶה אוֹתוֹ מָקוֹם, אֶלָּא מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁעוֹלִים מִתּוֹךְ שֹׂבַע, וְכָל הַדְּבָרִים מִתְעַטְּרִים וְרוֹוִים וּשְׂבֵעִים בְּשִׂמְחָה, וְאוֹתוֹ מָקוֹם נֶהֱנֶה מֵהֶם. בְּשַׁבָּת הוּא סוֹד אַחֵר בַּמָּזוֹן מַמָּשׁ, וּבְאוֹתָהּ שִׂמְחָה שֶׁל הַמָּזוֹן שֶׁל מִצְוָה שֶׁל

דִּמְזוֹנָא דְּמִצְוָה דְשַׁבָּת, וּבְכֹלָּא אִשְׁתְּכַח כְּלִילָא מֵעֵילָא וְתַתָּא. וְרָזָא דָא (דברי הימים א כט) כִּי מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ לָךְ. וַדַּאי בַּהֲנָאוּתֵיהּ דָּא, וּבְהַהוּא חֶדְוָה דִּמְזוֹנָא דְּמִצְוָה דְשַׁבָּת, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ.

מָאן דִּמְבָרֵךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִגּוֹ שַׂבְעָא, בָּעֵי לְכַוְּנָא לִבֵּיהּ, וּלְשַׁוָּאָה רְעוּתֵיהּ בְּחֶדְוָה, וְלָא יִשְׁתְּכַּח עָצִיב, אֶלָּא דִּיבָרֵךְ בְּחֶדְוָה בְּרָזָא דָא, וְלִשְׁוֵי רְעוּתֵיהּ דְּהָא אִיהוּ יָהִיב הַשְׁתָּא לְאַחֲרָא בְּחֶדְוָה, בְּעֵינָא טָבָא, וּכְמָה דְּאִיהוּ מְבָרֵךְ בְּחֶדְוָה וּבְעֵינָא טָבָא. הָכִי יָהֲבִין לֵיהּ בְּחֶדְוָה וּבְעֵינָא טָבָא. וּבְגִין כָּךְ לָא יִשְׁתְּכַּח עָצִיב כְּלָל, אֶלָּא בְחֶדְוָה, וּבְמִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, וְיִשַּׁוֵּי לִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ לְמֵיהַב בְּרָכָה דָא, בְּרָזָא דְּאִצְטְרִיךְ.

לשון הקודש

שַׁבָּת, וּבַכֹּל נִמְצָא כָּלוּל – מִמַּעְלָה וָמַטָּה. וְסוֹד זֶה – כִּי מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ לָךְ. וַדַּאי מֵהַנָּאָתָהּ הַזּוֹ, וּבְאוֹתָהּ שִׂמְחָה שֶׁל מָזוֹן שֶׁל מִצְוַת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ.

מִי שֶׁמְּבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ שֹׂבַע, צָרִיךְ לְכַוֵּן לִבּוֹ וְלָשִׂים רְצוֹנוֹ בְּשִׂמְחָה, וְלֹא יִמָּצֵא עָצוּב, אֶלָּא שֶׁיְּבָרֵךְ בְּשִׂמְחָה בְּסוֹד זֶה וְלָשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁהֲרֵי הוּא נוֹתֵן עַכְשָׁו לְאַחֵר בְּשִׂמְחָה, בְּעַיִן טוֹבָה. וּכְמוֹ שֶׁהוּא מְבָרֵךְ בְּשִׂמְחָה וּבְעַיִן טוֹבָה, כָּךְ נוֹתְנִים לוֹ בְּשִׂמְחָה וּבְעַיִן טוֹבָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא יִמָּצֵא עָצוּב כְּלָל, אֶלָּא בְּשִׂמְחָה וּבְדִבְרֵי תוֹרָה, וְיָשִׂים לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ לָתֵת בְּרָכָה זוֹ בַּסּוֹד שֶׁצָּרִיךְ.

רָזָא הָכָא, אַרְבַּע רְתִיכִין שַׁלִּיטִין, בְּד' סִטְרִין וּמַשִּׁירָיִן, אִתְּזָנוּ מֵהַהִיא בִּרְכָתָא דְשַׁבְעָא, וּבְאִינּוּן מִלִּין דְּבָרוּךְ אַתָּה, אִתְּהֲנֵי וְאִתְרַבֵּי וְאִתְעַטָּר בֵּיהּ. וּמַאן דִּמְבָרֵךְ אִצְטְרִיךְ רְעוּתָא בְּחֶדְוָה, וּבְעֵינָא טָבָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (משלי כב) טוֹב עַיִן הוּא יְבוֹרָךְ.

וְהָכָא שָׁפִיל לְסֵיפֵיהּ דִּקְרָא, דִּכְתִיב כִּי נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל. דְּאִי לָא תֵימָא הָכִי, הַאי קְרָא לָאו רֵישֵׁיהּ סֵיפֵיהּ, וְלָאו סֵיפֵיהּ רֵישֵׁיהּ. אֶלָּא טוֹב (דף רי"ח ע"ב) עַיִן, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, הוּא יְבָרֵךְ וַדַּאי, בְּעֵינָא טָבָא בְּחֶדְוָה. וְלָאו אִיהוּ לְמָגְנָא לְבָרְכָא בְּחֶדְוָה, דְּהָא מֵהַהִיא בִּרְכָתָא, וּמֵהַהוּא חֵידוּ נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל, אֲתָר דְּאִצְטְרִיךְ לְאִתְזָנָא מִכָּל סִטְרִין. אֲתָר דְּלֵית לֵיהּ מִגַּרְמֵיהּ כְּלוּם. אֲתָר דְּאִתְּהֲנֵי מִכָּל סִטְרִין וְאִתְכְּלִיל מִכָּל סִטְרִין. מִלִּין

לשון הקודש

סוֹד כָּאן, אַרְבַּע מֶרְכָּבוֹת שׁוֹלְטוֹת בְּאַרְבָּעָה צְדָדִים וּמַחֲנוֹת, נִזּוֹנוּ מֵאוֹתָהּ בִּרְכַּת הַשֹּׂבַע, וּבְאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁל בָּרוּךְ אַתָּה, נֶהֱנֶה וּמִתְרַבֶּה וּמִתְעַטֵּר בּוֹ. וּמִי שֶׁמְּבָרֵךְ, צָרִיךְ רָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְעַיִן טוֹבָה, וְעַל כֵּן כָּתוּב (משלי כב) טוֹב עַיִן הוּא יְבוֹרָךְ.

וְכָאן רֵד לְסוֹף הַפָּסוּק, שֶׁכָּתוּב כִּי נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל. שֶׁאִם לֹא תֹאמַר כָּךְ – הַפָּסוּק הַזֶּה אֵין רֹאשׁוֹ סוֹפוֹ וְאֵין סוֹפוֹ רֹאשׁוֹ. אֶלָּא טוֹב עַיִן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, הוּא יְבָרֵךְ וַדַּאי, בְּעַיִן טוֹבָה וּבְשִׂמְחָה. וְאֵינוֹ לְחִנָּם לְבָרֵךְ בְּשִׂמְחָה, שֶׁהֲרֵי מֵאוֹתָהּ בְּרָכָה וּמֵאוֹתָהּ שִׂמְחָה נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל, מָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְהִזּוֹן מִכָּל הַצְּדָדִים. מָקוֹם שֶׁאֵין לוֹ מֵעַצְמוֹ כְּלוּם. מָקוֹם שֶׁנֶּהֱנֶה

אִלֵּין לָא אִתְמְסָרוּ אֶלָּא לְחַכִּימִין דְּיַדְעִין רָזִין עִלָּאִין וְאוֹרְחִין דְּאוֹרַיְיתָא.

תָּא חֲזֵי, בֹּעַז טַב עֵינָא הֲוָה וְתוּקְפָּא דְּמִצְחָא לָא הֲוָה בֵּיהּ לְעָלְמָא. מַה כְּתִיב, (רות ג') וַיָּבֹא לִשְׁכַּב בִּקְצֵה הָעֲרֵמָה, רָזָא דִכְתִיב, (שיר השירים ז) בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים. מֵהָכָא אוֹלִיפְנָא, כָּל מָאן דִּמְבָרֵךְ בִּרְכַּת מְזוֹנָא כְּדְקָא יֵאוֹת, בְּחֶדְוָה בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא, כַּד סָלִיק מֵהַאי עָלְמָא, אֲתָר אִתְתַּקְנָא לֵיהּ, גּוֹ רָזִין עִלָּאִין בְּהֵיכָלִין קַדִּישִׁין. זַכָּאָה אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּנָטִיר פִּקּוּדֵי דְמָארֵיהּ, וְיָדַע רָזָא דִילְהוֹן, דְּלֵית לָךְ פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא בְּאוֹרַיְיתָא, דְּלָא תַלְיָין בֵּיהּ רָזִין עִלָּאִין, וּנְהוֹרִין וְזִיוִין עִלָּאִין, וּבְנֵי נָשָׁא לָא יָדְעֵי, וְלָא מַשְׁגִּיחִין בִּיקָרָא דְמָארֵיהוֹן. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא זַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

לשון הקודש

מִכָּל הַצְּדָדִים וְנִכְלָל מִכָּל הַצְּדָדִים. הַדְּבָרִים הַלָּלוּ לֹא נִמְסְרוּ אֶלָּא לַחֲכָמִים שֶׁיּוֹדְעִים סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים וְדַרְכֵי הַתּוֹרָה. **בֹּא** וּרְאֵה, בֹּעַז הָיָה טוֹב עַיִן, וְעַזּוּת מֵצַח מֵעוֹלָם לֹא הָיְתָה בּוֹ. מַה כָּתוּב? (רות ג) וַיָּבֹא לִשְׁכַּב בִּקְצֵה הָעֲרֵמָה. סוֹד הַכָּתוּב – (שיר ז) בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים. מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁכָּל מִי שֶׁמְּבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן כָּרָאוּי בְּשִׂמְחָה וּבִרְצוֹן הַלֵּב, כְּשֶׁמִּסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם הַזֶּה מְתֻקָּן לוֹ מָקוֹם בְּתוֹךְ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים בְּהֵיכָלוֹת קְדוֹשִׁים. אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת מִצְוֹת אֲדוֹנוֹ וְיוֹדֵעַ אֶת סוֹדָן, שֶׁאֵין לְךָ מִצְוָה וּמִצְוָה בַּתּוֹרָה שֶׁאֵין תְּלוּיִים בָּהּ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים וְאוֹרוֹת וְזִיוִים עֶלְיוֹנִים, וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם. אַשְׁרֵי חֶלְקָם

תָּא חֲזֵי דְּהָא אָמְרוּ, דְּכָל אִינּוּן תַּקִּיפֵי מִצְחָא, דְּלֵית לְהוּ כִּסּוּפָא, לֵית לְהוֹן חוּלָקָא בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. כָּל אִינּוּן תַּקִּיפֵי מִצְחָא דַּהֲווֹ בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, כַּד הֲווֹ מִסְתַּכְּלָן בְּהַהוּא צִיץ, הֲווֹ מִתַּבְּרָן לִבַּיְיהוּ, וּמִסְתַּכְּלָן בְּעוֹבָדַיְיהוּ. בְּגִין דְּצִיץ עַל אֶת הָוָה קָאִים, וְכָל מָאן דְּמִסְתַּכֵּל בֵּיהּ, הָוָה מַכְסִיף בְּעוֹבָדוֹי. וְעַל דָּא צִיץ מְכַפְּרָא עַל אִינּוּן תַּקִּיפֵי אַנְפִּין, תַּקִּיפֵי מִצְחָא.

אַתְוָון דְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא דַּהֲווֹ גְּלִיפִין עַל צִיצָא, הֲווֹ נָהֲרִין וּבַלְטִין וְנָצְצִין. כָּל מָאן דְּהָוָה מִסְתָּכֵּל בְּהַהוּא נְצִיצוּ דְּאַתְוָון, אַנְפּוֹי נַפְּלִין מֵאֵימָתָא, וַהֲוָה אִתְבַּר לִבֵּיהּ, וּכְדֵין צִיצָא מְכַפְּרָא עָלַיְיהוּ. כְּגַוְונָא דָא כֵּיוָן דְּאִיהוּ גָּרִים לְתַבְּרָא לִבֵּיהּ, וּלְאִתְכַּנְעָא מִקַּמֵּי מָארֵיהּ.

לשון הקודש

שֶׁל הַצַּדִּיקִים, אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

בא וּרְאֵה שֶׁהֲרֵי אָמְרוּ, שֶׁכָּל אוֹתָם עַזֵּי הַמֵּצַח שֶׁאֵין לָהֶם בּוּשָׁה, אֵין לָהֶם חֵלֶק בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. כָּל עַזֵּי הַמֵּצַח שֶׁהָיוּ בְּיִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהָיוּ מִסְתַּכְּלִים בְּאוֹתוֹ הַצִּיץ, הָיוּ מְשַׁבְּרִים אֶת לִבָּם וּמִסְתַּכְּלִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁצִּיץ הָיָה עוֹמֵד עַל אוֹת, וְכָל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בּוֹ הָיָה מִתְבַּיֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו. וְלָכֵן הַצִּיץ מְכַפֵּר עַל אוֹתָם עַזֵּי פָּנִים, עַזֵּי מֵצַח.

אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַסּוֹד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁהָיוּ חֲקוּקוֹת עַל הַצִּיץ, הָיוּ מְאִירוֹת וּבוֹלְטוֹת וְנוֹצְצוֹת. כָּל מִי שֶׁהָיָה מִסְתַּכֵּל בְּאוֹתָהּ הִתְנוֹצְצוּת שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, נוֹפְלוֹת פָּנָיו מֵאֵימָה וְהָיָה נִשְׁבָּר לִבּוֹ, וְאָז הַצִּיץ מְכַפֵּר עֲלֵיהֶם. כְּמוֹ זֶה, כֵּיוָן שֶׁהוּא גּוֹרֵם לִשְׁבֹּר לִבּוֹ וּלְהִכָּנַע מִלִּפְנֵי רִבּוֹנוֹ.

כְּגַוְונָא דָּא קְטֹרֶת, כָּל מָאן דְּאָרַח בְּהַהוּא תְּנָנָא, כַּד סָלִיק הַהוּא עַמּוּדָא מֵהַהוּא מַעֲלֶה עָשָׁן, הָוָה מְבָרֵר לִבֵּיהּ, בִּבְרִירוּ (בִּנְהִירוּ בְּחֶדְוָה) לְמִפְּלַח לְמָארֵיהּ, וְאַעְבָּר מִנֵּיהּ זוּהֲמָא דְיֵצֶר הָרָע, וְלָא הָוָה לֵיהּ אֶלָּא לִבָּא חָדָא, לָקָבֵל אֲבוּהָ דְּבִשְׁמַיָּא. בְּגִין דִּקְטֹרֶת, תְּבִירוּ דְיֵצֶר הָרָע אִיהוּ וַדַּאי בְּכָל סִטְרִין. וּכְמָה דְּצִיץ הָוָה קָאִים עַל נִיסָא, אוֹף קְטֹרֶת. דְּלֵית לָךְ מִלָּה בְּעָלְמָא, לְמִתְבַּר לֵיהּ לְסִטְרָא אַחֲרָא, בַּר קְטֹרֶת.

תָּא חֲזֵי מַה כְּתִיב, (במדבר יז) קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קְטֹרֶת. מָאי טַעְמָא. כִּי יָצָא הַקֶּצֶף מִלִּפְנֵי יְיָ', הֵחֵל הַנָּגֶף. דְּהָא לֵית תְּבִירוּ לְהַהוּא סִטְרָא בַּר קְטֹרֶת. דְּלֵית לָךְ מִלָּה חֲבִיבָה קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּקְטֹרֶת. וְקַיְימָא לְבַטְלָא חַרְשִׁין, וּמִלִּין בִּישִׁין מִבֵּיתָא. רֵיחָא

לשון הקודש

כְּמוֹ כֵּן הַקְּטֹרֶת, כָּל מִי שֶׁהֵרִיחַ בְּאוֹתוֹ עָשָׁן, כְּשֶׁעָלָה אוֹתוֹ עַמּוּד מֵאוֹתוֹ מַעֲלֶה עָשָׁן, הָיָה מְבָרֵר אֶת לִבּוֹ בְּבֵרוּר (בְּאוֹרָה בְּשִׂמְחָה) לַעֲבֹד אֶת רִבּוֹנוֹ וּמַעֲבִיר מִמֶּנּוּ זֻהֲמַת הַיֵּצֶר הָרָע, וְלֹא הָיָה לוֹ אֶלָּא לֵב אֶחָד כְּנֶגֶד אָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם, מִשּׁוּם שֶׁקְּטֹרֶת הִיא שֶׁבֶר לַיֵּצֶר הָרָע וַדַּאי בְּכָל הַצְּדָדִים. כְּמוֹ שֶׁצִּיץ הָיָה עוֹמֵד עַל נֵס – אַף קְטֹרֶת. שֶׁאֵין לְךָ דָּבָר בָּעוֹלָם לִשְׁבּוֹר אֶת הַצַּד הָאַחֵר, פְּרָט לַקְּטֹרֶת.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, (במדבר יז) קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קְטֹרֶת. מָה הַטַּעַם? כִּי יָצָא הַקֶּצֶף מִלִּפְנֵי ה' הֵחֵל הַנָּגֶף. שֶׁהֲרֵי אֵין שֶׁבֶר לְאוֹתוֹ הַצַּד פְּרָט לַקְּטֹרֶת, שֶׁאֵין לְךָ דָּבָר חָבִיב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ

וַעֲשָׂנָא דִּקְטֹרֶת דְּעַבְדֵי בְנֵי נָשָׁא, בְּהַהוּא עוֹבְדָא אִיהוּ מְבַטֵּל, כָּל שֶׁכֵּן קְטֹרֶת.

מִלָּה דָּא גְּזֵרָה קַיְּימָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכָל מָאן דְּאִסְתָּכַּל וְקָרֵי בְכָל יוֹמָא עוֹבְדָא (נ"א פַּרְשְׁתָּא) דִּקְטֹרֶת, יִשְׁתְּזִיב מִכָּל מִלִּין בִּישִׁין וְחַרְשִׁין דְּעָלְמָא. וּמִכָּל פְּגָעִין בִּישִׁין, וּמֵהִרְהוּרָא בִישָׁא, וּמִדִּינָא בִישָׁא, וּמִמּוֹתָנָא, וְלָא יִתְזַק כָּל הַהוּא יוֹמָא, דְּלָא יְכִיל סִטְרָא אַחֲרָא לְשַׁלְטָא עָלֵיהּ, וְאִצְטְרִיךְ דִּיכַוִּין בֵּיהּ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אִי בְנֵי נָשָׁא הֲווֹ יַדְעֵי כַּמָּה עִלָּאָה אִיהוּ עוֹבָדָא דִּקְטֹרֶת קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲווֹ נָטְלֵי כָּל מִלָּה וּמִלָּה מִנֵּיהּ, וַהֲווּ סַלְקֵי לֵהּ עֲטָרָה עַל רֵישַׁיְיהוּ, כְּכִתְרָא דְּדַהֲבָא. וּמַאן דְּאִשְׁתָּדַל בֵּיהּ, בָּעֵי לְאִסְתַּכְּלָא בְעוֹבָדָא

לשון הקודש

קְטֹרֶת, וְעוֹמֶדֶת לְבַטֵּל כְּשָׁפִים וּדְבָרִים רָעִים מֵהַבַּיִת. רֵיחַ וַעֲשַׁן הַקְּטֹרֶת שֶׁעוֹשִׂים בְּנֵי אָדָם, בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה הוּא מְבַטֵּל, כָּל שֶׁכֵּן הַקְּטֹרֶת.

דָּבָר זֶה גְּזֵרָה עוֹמֶדֶת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל וְקוֹרֵא בְּכָל יוֹם אֶת מַעֲשֵׂה (פָּרָשָׁה) הַקְּטֹרֶת, יִנָּצֵל מִכָּל הַדְּבָרִים הָרָעִים וְכִשְׁפֵי הָעוֹלָם, וּמִכָּל הַפְּגָעִים הָרָעִים, וּמֵהִרְהוּר רַע וּמִדִּין רַע וּמִמָּוֶת, וְלֹא יִנָּזֵק כָּל אוֹתוֹ יוֹם, שֶׁלֹּא יָכוֹל הַצַּד הָאַחֵר לִשְׁלֹט עָלָיו, וְצָרִיךְ שֶׁיְּכַוֵּן בּוֹ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִם בְּנֵי אָדָם הָיוּ יוֹדְעִים כַּמָּה הוּא עֶלְיוֹן מַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הָיוּ נוֹטְלִים כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר מִמֶּנּוּ וְהָיוּ מַעֲלִים אוֹתוֹ עֲטָרָה עַל רָאשֵׁיהֶם כְּמוֹ כֶּתֶר שֶׁל זָהָב. וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בּוֹ, צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל

דִּקְטֹרֶת, וְאִי יְכַוֵּין בֵּיהּ בְּכָל יוֹמָא, אִית לֵיהּ חוּלָקָא בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, וְיִסְתָּלֵק מִוֹתָנָא מִנֵּיהּ, וּמֵעָלְמָא, וְיִשְׁתְּזִיב מִכָּל דִּינִין דְּהַאי עָלְמָא, מִסִּטְרִין בִּישִׁין, וּמִדִּינָא דְּגֵיהִנָּם, וּמִדִּינָא דְּמַלְכוּ אַחֲרָא.

בְּהַהוּא קְטֹרֶת כַּד הָוָה סָלִיק תְּנָנָא בְּעַמּוּדָא, כַּהֲנָא הָוָה חָמֵי אַתְוָון דְּרָזָא דִּשְׁמָא (דף ריט ע"א) קַדִּישָׁא, פְּרִישָׁאן (נ"א פָּרְחִין) בַּאֲוִירָא, וְסַלְקֵי לְעֵילָא בְּהַהוּא עַמּוּדָא. לְבָתָר כַּמָּה רְתִיכִין קַדִּישִׁין סָחֲרִין לֵיהּ מִכָּל סִטְרִין, עַד דְּסָלִיק בִּנְהִירוּ וְחֶדְוָה, וְחַדֵּי לְמַאן דְּחַדֵּי, וְקָשַׁר קִשְׁרִין לְעֵילָא וְתַתָּא לְיַחֲדָא כֹּלָּא, וְהָא אוֹקִימְנָא. וְדָא מְכַפֵּר עַל יֵצֶר הָרָע, וְעַל עֲבוֹדָה זָרָה, דְּאִיהוּ סִטְרָא אַחֲרָא. וְהָא אוֹקְמוּהָ.

לשון הקודש

בְּמַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת, וְאִם יְכַוֵּן בּוֹ בְּכָל יוֹם, יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וְיִסְתַּלֵּק הַמָּוֶת מִמֶּנּוּ וּמֵהָעוֹלָם, וְיִנָּצֵל מִכָּל הַדִּינִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִצְּדָדִים רָעִים, וּמִדִּין הַגֵּיהִנֹּם וּמִדִּין הַמַּלְכוּת הָאַחֶרֶת.

בְּאוֹתָהּ קְטֹרֶת, כְּשֶׁהָיָה עוֹלֶה עָשָׁן בָּעַמּוּד, הַכֹּהֵן הָיָה רוֹאֶה הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ פְּרוּשׁוֹת (פּוֹרְחוֹת) בָּאֲוִיר וְעוֹלוֹת לְמַעְלָה בְּאוֹתוֹ עַמּוּד. אַחַר כָּךְ כַּמָּה מֶרְכָּבוֹת קְדוֹשׁוֹת סוֹבְבוֹת אוֹתוֹ מִכָּל הַצְּדָדִים עַד שֶׁעוֹלֶה בְּאוֹר וְשִׂמְחָה, וּמְשַׂמֵּחַ אֶת מִי שֶׁמְּשַׂמֵּחַ, וְקוֹשֵׁר קְשָׁרִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה כְּדֵי לְיַחֵד הַכֹּל, וַהֲרֵי בְּאַרְנוּ. וְזֶה מְכַפֵּר עַל יֵצֶר הָרָע וְעַל עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהוּא הַצַּד הָאַחֵר, וַהֲרֵי בְּאַרְנוּ.

פְּתַח וְאָמַר, (שמות ל) וְעָשִׂיתָ מִזְבֵּחַ מִקְטַר קְטֹרֶת וְגוֹ'. הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, בְּגִין דִּתְרֵין מַדְבְּחִין הֲווֹ, מַדְבְּחָא דְּעִלָּוָון, וּמַדְבְּחָא דִּקְטֹרֶת בּוּסְמִין, דָּא לְבַר, וְדָא לְגוֹ. הַאי מַדְבְּחָא דִּקְטֹרֶת, דְּאִיהוּ פְּנִימָאָה, אֲמַאי אִקְרֵי מִזְבֵּחַ, וְהָא לָא דַּבְחִין בֵּיהּ דִּבְחִין, וּמִזְבֵּחַ עַל דָּא אִקְרֵי.

אֶלָּא בְּגִין דְּבָטִיל וְכָפִית לְכַמָּה סִטְרִין בִּישִׁין, וּבְגִין דְּהַהוּא סִטְרָא בִּישָׁא כָּפִית וְלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה, וְלָא לְמֶהֱוֵי קַטֵּיגוֹרָא, וְעַל דָּא אִקְרֵי מִזְבֵּחַ. כַּד הַהוּא סִטְרָא בִּישָׁא הָוָה חָמֵי (ס"א עֲמוּדָא דְּעֲשָׁנָא) עֲשָׁנָא דִּקְטֹרֶת דְּסָלִיק, אִתְכַּפְיָיא וְעָרַק, וְלָא יְכִיל לְקָרְבָא כְּלַל לְמַשְׁכְּנָא. וּבְגִין דָּא אִתְזָכֵי וְלָא אִתְעָרַב בְּהַהוּא חֶדְוָה דִּלְעֵילָא, בַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, וּבְגִין דְּחַבִּיבָא כָּל כַּךְ, לָא קָאִים

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, (שמות ל) וַיַּעַשׂ מִזְבֵּחַ מִקְטַר קְטֹרֶת וְגוֹ'. בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ שְׁנֵי מִזְבְּחוֹת – מִזְבַּח הָעוֹלוֹת וּמִזְבַּח קְטֹרֶת הַסַּמִּים, זֶה בַּחוּץ וְזֶה בִּפְנִים, מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת הַזֶּה שֶׁהוּא פְּנִימִי, לָמָּה נִקְרָא מִזְבֵּחַ, וַהֲרֵי אֵין זוֹבְחִים בּוֹ זְבָחִים, וּמִזְבֵּחַ עַל כֵּן נִקְרָא? **אֶלָּא** מִשּׁוּם שֶׁמְּבַטֵּל וְכוֹפֵת כַּמָּה צְדָדִים רָעִים, וּמִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הַצַּד הָרָע כָּפוּת, לֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט וְלֹא לִהְיוֹת קָטֵגוֹר, וְעַל כֵּן נִקְרָא מִזְבֵּחַ. כְּשֶׁאוֹתוֹ הַצַּד הָרָע הָיָה רוֹאֶה (עמוד הָעָשָׁן) עָשָׁן הַקְּטֹרֶת שֶׁעוֹלֶה – נִכְנָע וּבוֹרֵחַ, וְלֹא יָכוֹל לִקְרַב כְּלָל לַמִּשְׁכָּן. וּמִשּׁוּם זֶה נִטְהָר וְלֹא מִתְעָרֵב בְּאוֹתָהּ שִׂמְחָה שֶׁלְּמַעְלָה, פְּרָט לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לְבַדּוֹ, וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל

הַהוּא מִזְבֵּחַ, אֶלָּא (ד"א פְּנִימָאָה) לְגוֹ. דְּהַאי אִיהוּ מִזְבֵּחַ דְּבִרְכָּאן אִשְׁתְּכָחוּ בֵּיהּ, וְעַל דָּא סָתִים מֵעֵינָא.

מַה כְּתִיב בְּאַהֲרֹן, (במדבר יז) וַיַּעֲמֹד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה, דְּכָפִית לֵיהּ לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת, דְּלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה כְּלַל, וְלָא לְמֶעְבַּד דִּינָא. סִימָנָא דָא אִתְמְסַר בִּידָנָא, דִּי בְכָל אֲתָר דְּקָאָמְרֵי בְכַוָּנָה, וּרְעוּתָא דְּלִבָּא עוֹבְדָא דִּקְטֹרֶת, דְּלָא שַׁלְטָא מוֹתָנָא בְּהַהוּא אֲתָר, וְלָא יִתְזַק, וְלָא יַכְלִין שְׁאַר עַמִּין לְשַׁלְטָאָה עַל הַהוּא אֲתָר.

תָּא חֲזֵי מַה כְּתִיב, מִזְבֵּחַ מִקְטַר קְטֹרֶת. כֵּיוָן דִּכְתִיב מִזְבֵּחַ, אֲמַאי אִקְרֵי מִקְטַר קְטֹרֶת. אֶלָּא בְּגִין דְּנַטְלֵי מֵהַאי אֲתָר לְאַקְטָרָא, כְּמָה דְּעָבַד אַהֲרֹן. תּוּ, מִזְבֵּחַ אִצְטְרִיךְ לְאַקְטָרָא וּלְקַדְּשָׁא לֵיהּ בְּהַהוּא קְטֹרֶת, וְעַל דָּא מִקְטַר קְטֹרֶת. תּוּ, מִקְטַר

לשון הקודש

כָּךְ חֲבִיבָה, לֹא עוֹמֵד אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ אֶלָּא (פְּנִימִי) לִפְנִים, שֶׁזֶּהוּ הַמִּזְבֵּחַ שֶׁנִּמְצָאוֹת בּוֹ בְּרָכוֹת, וְעַל כֵּן נִסְתָּר מִן הָעַיִן.

מַה כָּתוּב בְּאַהֲרֹן? (במדבר יז) וַיַּעֲמֹד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה, שֶׁכָּפַת אֶת מַלְאַךְ הַמָּוֶת שֶׁלֹּא יָכוֹל לִשְׁלֹט כְּלָל וְלֹא לַעֲשׂוֹת דִּין. סִימָן זֶה נִמְסַר בְּיָדֵינוּ, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁאוֹמְרִים בְּכַוָּנָה וּרְצוֹן הַלֵּב אֶת מַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת, שֶׁאֵין שׁוֹלֵט הַמָּוֶת בְּאוֹתוֹ מָקוֹם וְלֹא יֶזַּק, וְלֹא יְכוֹלִים שְׁאָר הָעַמִּים לִשְׁלֹט עַל אוֹתוֹ הַמָּקוֹם.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, מִזְבֵּחַ מִקְטַר קְטֹרֶת. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב מִזְבֵּחַ, לָמָּה נִקְרָא מִקְטַר קְטֹרֶת? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁנּוֹטְלִים מֵהַמָּקוֹם הַזֶּה לְהַקְטִיר כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה אַהֲרֹן. עוֹד, הַמִּזְבֵּחַ צָרִיךְ לְהַקְטִיר לְקַדְּשׁוֹ בְּאוֹתָהּ קְטֹרֶת, וְעַל כֵּן מִקְטַר

קְטֹרֶת, כְּתַרְגּוּמוֹ, לְאַקְטָרָא קְטֹרֶת, דְּהָא אָסִיר לְאַקְטָרָא בַּאֲתָר אַחֲרָא קְטֹרֶת, בַּר מִמַּחְתָּה. (נ"א מִמַּחְתָּה דְיוֹם הַכִּפּוּרִים).

תָּא חֲזֵי, הַאי מָאן דְּדִינָא רָדִיף אֲבַתְרֵיהּ, אִצְטְרִיךְ לְהַאי קְטֹרֶת, וּלְאָתְבָא קַמֵּי מָארֵיהּ, דְּהָא סִיּוּעָא אִיהוּ לְאִסְתַּלְקָא דִינִין מִנֵּיהּ, וּבְהַאי וַדָּאי מִסְתַּלְקִין מִנֵּיהּ, אִי הוּא רָגִיל בְּהַאי, לְאַדְכְּרָא תְּרֵין זִמְנִין בְּיוֹמָא, בְּצַפְרָא וּבְרַמְשָׁא, דִּכְתִיב קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וּכְתִיב בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה. וְדָא אִיהוּ קִיּוּמָא דְעָלְמָא תָּדִיר, דִּכְתִיב, (שמות ל) קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְיָ' לְדוֹרוֹתֵיכֶם וַדָּאי הוּא קִיּוּמָא דְעָלְמָא לְתַתָּא, וְקִיּוּמָא דְעָלְמָא לְעֵילָא.

בְּהַהוּא אֲתָר דְּלָא אִדְכַּר בְּכָל יוֹמָא עוֹבָדָא דִקְטֹרֶת, דִּינִין דִּלְעֵילָא שַׁרְיָין בֵּיהּ, וּמוֹתָנִין סַגִּיאוּ בֵּיהּ, וְעַמִּין אַחֲרָנִין שַׁלְטִין עָלֵיהּ.

לשון הקודש

קְטֹרֶת. עוֹד, מִקְטַר קְטֹרֶת כְּתַרְגּוּמוֹ, לְהַקְטִיר קְטֹרֶת. שֶׁהֲרֵי אָסוּר לְהַקְטִיר בְּמָקוֹם אַחֵר קְטֹרֶת, רַק מִמַּחְתָּה. (מִמַּחְתָּה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים).

בֹּא וּרְאֵה, זֶה מִי שֶׁדִּין רוֹדֵף אַחֲרָיו, צָרִיךְ אֶת הַקְּטֹרֶת הַזּוֹ וְלָשׁוּב לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, שֶׁהֲרֵי הוּא סִיּוּעַ לְסַלֵּק דִּינִים מִמֶּנּוּ, וּבָזֶה וַדַּאי הֵם מִסְתַּלְּקִים מִמֶּנּוּ, אִם הוּא רָגִיל בְּכָךְ לְהַזְכִּיר פַּעֲמַיִם בַּיּוֹם – בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, שֶׁכָּתוּב קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר, וְכָתוּב בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה. וְזֶהוּ קִיּוּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם תָּמִיד, שֶׁכָּתוּב (שמות ל) קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי ה' לְדֹרֹתֵיכֶם. וַדַּאי שֶׁהוּא קִיּוּם הָעוֹלָם לְמַטָּה וְקִיּוּם הָעוֹלָם לְמַעְלָה.

בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁלֹּא נִזְכָּר בְּכָל יוֹם

בְּגִין דִּכְתִיב, קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְיָ׳. תָּמִיד אִיהוּ קַיְימָא לִפְנֵי יְיָ׳, יַתִּיר מִכָּל פּוּלְחָנִין אַחֲרָנִין, חֲבִיבָא אִיהוּ עוֹבָדָא דִקְטֹרֶת, דְּהוּא יַקִּיר וְחָבִיב קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יַתִּיר מִכָּל פּוּלְחָנִין וּרְעוּתִין (נ"א וְעוֹבָדִין) דְּעָלְמָא. וְאַף עַל גַּב דִּצְלוֹתָא אִיהִי מְעַלְיָיא מִכֹּלָּא, עוֹבָדָא דִקְטֹרֶת הוּא יַקִּיר וְחָבִיב קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תָּא חֲזֵי, מַה בֵּין צְלוֹתָא לְעוֹבָדָא דִקְטֹרֶת. צְלוֹתָא אַתְקִינוּ לָהּ בַּאֲתָר דְּקָרְבְּנִין, דַּהֲווֹ עַבְדֵי יִשְׂרָאֵל, וְכָל אִינּוּן קָרְבְּנִין דַּהֲווֹ עַבְדִּין יִשְׂרָאֵל, לָאו אִינּוּן חֲשִׁיבִין כִּקְטֹרֶת. וְתוּ מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא צְלוֹתָא אִיהוּ תִּקּוּנָא לְאַתְקְנָא מַה דְּאִצְטְרִיךְ, קְטֹרֶת עָבִיד יַתִּיר, מִתַּקֵּן וְקָשִׁיר קִשְׁרִין, וְעָבִיד נְהִירוּ יַתִּיר מִכֹּלָּא. וּמַאן אִיהוּ

לשון הקודש

מַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת, הַדִּינִים שֶׁלְּמַעְלָה שְׁרוּיִים בּוֹ וּמַגֵּפוֹת רַבּוֹת בּוֹ, וְעַמִּים אֲחֵרִים שׁוֹלְטִים עָלָיו, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי ה׳. תָּמִיד הִיא עוֹמֶדֶת לִפְנֵי ה׳ יוֹתֵר מִכָּל הָעֲבוֹדוֹת הָאֲחֵרוֹת. חָבִיב הוּא מַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת, שֶׁהוּא נִכְבָּד וְחָבִיב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מִכָּל הָעֲבוֹדוֹת וְהָרְצוֹנוֹת (וְהַמַּעֲשִׂים) שֶׁל הָעוֹלָם. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַתְּפִלָּה מְעֻלָּה מֵהַכֹּל – מַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת הוּא נִכְבָּד וְחָבִיב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

בֵּא וּרְאֵה מַה בֵּין תְּפִלָּה לְמַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת. אֶת הַתְּפִלָּה תִּקְּנוּ בִּמְקוֹם קָרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים, וְכָל אוֹתָם קָרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל אֵינָם חֲשׁוּבִים כְּמוֹ הַקְּטֹרֶת. וְעוֹד, מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא תְּפִלָּה הִיא תִּקּוּן לְתַקֵּן מַה שֶּׁצָּרִיךְ. קְטֹרֶת עוֹשֶׂה יוֹתֵר, מִתַּקֶּנֶת וְקוֹשֶׁרֶת קְשָׁרִים וְעוֹשֶׂה אוֹר יוֹתֵר מֵהַכֹּל. וּמִי הוּא שֶׁמַּעֲבִיר זֶהֳמָה וּמְטַהֵר אֶת

דְּאַעְבַּר זוֹהֲמָא וְאִידְכֵּי מַשְׁכְּנָא, וְכֹלָּא אִתְנְהִיר וְאִתְתָּקַן וְאִתְקָשַׁר כַּחֲדָא.

וְעַל דָּא בְּעֵינָן לְאַקְדְּמָא עוֹבָדָא דִּקְטֹרֶת לְצָלוֹתָא, בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, לְאַעְבְּרָא זוֹהֲמָא מֵעָלְמָא, דְּאִיהוּ תִּקּוּנָא דְּכֹלָּא, בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא. כְּגַוְונָא דְּהַהוּא קָרְבָּנָא חֲבִיבָא דְּאִתְרְעֵי בֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

מַה כְּתִיב בְּמֹשֶׁה (שמות ל) וַיֹּאמֶר יְיָ' אֶל מֹשֶׁה קַח לְךָ סַמִּים נָטָף וְגוֹ' אַף עַל גַּב דְּאוֹקְמוּהָ, אֲבָל מָאי שְׁנָא בְּעוֹבָדָא דָא יַתִּיר מִכָּל מַה דְּאָמַר לֵיהּ. אֶלָּא קַח לְךָ, לַהֲנָאָתְךָ וּלְתוֹעַלְתָּךָ. בְּגִין דְּכַד אִתְתָּא אִתְדַּכְּאַת, הֲנָאוּתָא דְּבַעְלָהּ אִיהוּ. וְרָזָא דָא קַח לְךָ סַמִּים, לְאַעְבְּרָא זוֹהֲמָא, לְאִתְקַדְּשָׁא אִתְּתָא בְּבַעְלָהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ (דף רי"ט ע"ב) דְּמֹשֶׁה.

לשון הקודש

הַמִּשְׁכָּן, וְהַכֹּל מֵאִיר וְנִתְקָן וְנִקְשָׁר כְּאֶחָד.

וְלָכֵן צְרִיכִים לְהַקְדִּים מַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת לַתְּפִלָּה בְּכָל יוֹם וָיוֹם, לְהַעֲבִיר הַזֻּהֲמָה מֵהָעוֹלָם, שֶׁהִיא תִּקּוּן שֶׁל הַכֹּל בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ קָרְבָּן חָבִיב שֶׁמְּרֻצֶּה בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

מַה כָּתוּב בְּמֹשֶׁה? (שם) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה קַח לְךָ סַמִּים נָטָף וְגוֹ'. אַף עַל גַּב שֶׁבֵּאֲרוּהָ, אֲבָל מַה שּׁוֹנֶה בְּמַעֲשֶׂה זֶה יוֹתֵר מִכָּל מַה שֶּׁאָמַר לוֹ? אֶלָּא קַח לְךָ – לַהֲנָאָתְךָ וּלְתוֹעַלְתְּךָ. מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁאִשָּׁה נִטְהֶרֶת, זוֹ הֲנָאָה לְבַעְלָהּ. וְסוֹד זֶה – קַח לְךָ סַמִּים, לְהַעֲבִיר הַזֻּהֲמָה, לְקַדֵּשׁ אִשָּׁה עִם בַּעְלָהּ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה.

כְּגַוְונָא דָּא (ויקרא ט) קַח לְךָ עֵגֶל בֶּן בָּקָר, דְּאִתְּמַר לְאַהֲרֹן. לְכַפָּרָא עַל חוֹבֵיהּ, עַל הַהוּא עֵגֶל דְּאִיהוּ גָּרִים לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא כְּתִיב בְּמֹשֶׁה, קַח לְךָ, לַהֲנָאָתְךָ, וּלְתוֹעַלְתָּךְ. (ס"א לְכָךְ אוּקְמוּהָ בְּפִסֹל לְךָ, מֵהַהוּא פְּסוֹלֶת דְּלוּחַ אַבְנָא נִתְעַשֵּׁר מֹשֶׁה אוֹף הָכִי לְךָ לַהֲנָאָתְךָ וּלְטוֹבָתְךָ).

קְטֹרֶת קָשִׁיר קְשִׁירוּ, נָהִיר נְהִירוּ וְאַעְבַּר זוּהֲמָא. וְד' אִתְּחַבָּר בה' (ד"א ד' אִתְעָבִיד ה'), ה' אִתְּחַבָּר בְּו'. ו' סָלִיק וְאִתְעַטָּר בְּה'. ה' אִתְּנְהִיר בְּי'. וְכֹלָּא סָלִיק רְעוּתָא לְאֵין סוֹף. וַהֲוֵי כֹּלָּא קְשִׁירוּ חַד, וְאִתְעָבִיד חַד קְשִׁירוּ, בְּרָזָא חָדָא דְּאִיהוּ קִשְׁרָא עִלָּאָה דְּכֹלָּא.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה, כֵּיוָן דְּכֹלָּא אִתְקַשְּׁרָא בְּהַאי קִשְׁרָא, אִתְעָטָר כֹּלָּא בְּרָזָא דְּאֵין סוֹף. וְרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא אִתְּנְהִיר, וְאִתְעַטָּר בְּכָל סִטְרִין,

לשון הקודש

כְּמוֹ כֵּן קַח לְךָ עֵגֶל בֶּן בָּקָר שֶׁנֶּאֱמַר לְאַהֲרֹן, לְכַפֵּר עַל חֶטְאוֹ עַל אוֹתוֹ עֵגֶל שֶׁהוּא גָּרַם לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה כָּתוּב בְּמֹשֶׁה קַח לְךָ, לַהֲנָאָתְךָ וּלְתוֹעַלְתְּךָ. (לְכָךְ בְּאֲרוּהָ בְּפִסֹל לְךָ, מֵאוֹתָהּ פְּסֹלֶת שֶׁל לוּחַ אֶבֶן נִתְעַשֵּׁר מֹשֶׁה. אַף כָּאן לְךָ – לַהֲנָאָתְךָ וּלְטוֹבָתְךָ).

הַקְּטֹרֶת קוֹשֶׁרֶת קְשָׁרִים, מְאִירָה אוֹר וּמַעֲבִירָה זֻהֲמָה, וְד' מִתְחַבֶּרֶת בְּה' (ד' נַעֲשֵׂית ה'), ה' מִתְחַבֶּרֶת בְּו', ו' עוֹלָה וּמִתְעַטֶּרֶת בְּה', ה' מְאִירָה בְּי', וְהַכֹּל מַעֲלֶה רָצוֹן לָאֵין סוֹף. וְנִהְיָה הַכֹּל קֶשֶׁר אֶחָד, וְנַעֲשֶׂה קֶשֶׁר אֶחָד בְּסוֹד אֶחָד, שֶׁהוּא קֶשֶׁר עֶלְיוֹן שֶׁל הַכֹּל.

מִכָּאן וָהָלְאָה, כֵּיוָן שֶׁהַכֹּל נִקְשָׁר בַּקֶּשֶׁר הַזֶּה, אָז הַכֹּל מִתְעַטֵּר בְּסוֹד הָאֵין סוֹף, וְסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נָאוֹר, וּמִתְעַטֵּר בְּכָל

וְעָלְמִין כֻּלְּהוּ בְּחֶדְוָה. וְאִתְנְהִירוּ בּוּצִינִין וּמְזוֹנִין וּבִרְכָּאן אִשְׁתְּכָחוּ בְּכָל עָלְמִין, וְכֹלָּא בְּרָזָא דִקְטֹרֶת. וְאִי זוֹהֲמָא לָא אִתְעַבָּר, אִשְׁתַּכַּח דְּכֹלָּא לָא אִתְעָבִיד. דְּכֹלָּא בְּהַאי תַּלְיָיא.

תָּא חֲזֵי, קְטֹרֶת אִיהוּ קַדְמָאָה תָּדִיר, קֶדֶם לְכֹלָּא. וּבְגִין כָּךְ עוֹבָדָא דִקְטֹרֶת אִצְטְרִיךְ לְאַקְדְּמָא לִצְלוֹתָא, לְשִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן. בְּגִין דְּכָל דָּא לָא סַלְקָא, וְלָא אִתְתָּקַן, וְלָא אִתְקָשָׁר, עַד דְּאִתְעַבָּר זוֹהֲמָא, מַה כְּתִיב (ויקרא ט"ז) וְכִפֶּר עַל הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ' בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר וּמִפְּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם. וְעַל דָּא בָּעֵינָן לְכַפְּרָא עַל קֻדְשָׁא, וּלְאַעְבְּרָא זוֹהֲמָא, וּלְאִתְדַּכְּאָה קֻדְשָׁא. וּלְבָתַר שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָאן וּצְלוֹתִין, כֹּלָּא כִּדְקָאָמְרָן.

לשון הקודש

הַצְּדָדִים, וְכָל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה, וּמְאִירִים הַמְּאוֹרוֹת, וּמְזוֹנוֹת וּבְרָכוֹת נִמְצָאוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהַכֹּל בְּסוֹד הַקְּטֹרֶת. וְאִם הַזֻּהֲמָה אֵינָהּ עוֹבֶרֶת, הַכֹּל לֹא נַעֲשָׂה, שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בָּזֶה.

בֹּא וּרְאֵה, הַקְּטֹרֶת הִיא רִאשׁוֹנָה תָּמִיד לִפְנֵי הַכֹּל. וּמִשּׁוּם כָּךְ מַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת צָרִיךְ לְהַקְדִּים לַתְּפִלָּה, לַשִּׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, מִשּׁוּם שֶׁכָּל זֶה לֹא עוֹלֶה וְלֹא נִתְקָן וְלֹא נִקְשָׁר עַד שֶׁעוֹבֶרֶת הַזֻּהֲמָה. מָה כָּתוּב? (ויקרא טז) וְכִפֶּר עַל הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ' – בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ – וּמִפְּשָׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם. וְעַל כֵּן צְרִיכִים לְכַפֵּר עַל הַקֹּדֶשׁ וּלְהַעֲבִיר הַזֻּהֲמָה וּלְטַהֵר הַקֹּדֶשׁ, וְאַחַר כָּךְ שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וּתְפִלּוֹת, הַכֹּל כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ.

זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּהָא אִינּוּן יַדְעִין לְתַקְּנָא תִּקּוּנָא דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, כִּדְבָעֵינָן לְתַקְּנָא תִּקּוּנָא מִתַּתָּא לְעֵילָא עַד דְּאִתְקָשָׁר כֹּלָּא כַּחֲדָא, בְּקִשּׁוּרָא חַד, בְּהַהוּא קִטּוּרָא (ס"א קִשּׁוּרָא) עִלָּאָה כַּד בָּעֵינָן לְתַקְּנָא (תִּקּוּנִין לְתַתָּא בָּעֵינַן לְתַקְּנָא) בְּתִקּוּנָא דְּאַתְוָון רְשִׁימִין, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְקְרֵי בְּהוֹן.

רִבִּי שִׁמְעוֹן וְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, הָווֹ יַתְבֵי לֵילְיָא חַד, וְלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּי. הָא כְתִיב (בראשית ג) וְאֶל הָאִשָּׁה אָמַר הַרְבָּה אַרְבֶּה עִצְּבוֹנֵךְ וְהֵרוֹנֵךְ בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים וְאֶל אִישֵׁךְ תְּשׁוּקָתֵךְ וְגוֹ'. וְאוֹלִיפְנָא דְּדָא אִיהוּ רָזָא עִלָּאָה. תִּינָח לְתַתָּא, אֲבָל אִיהוּ כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, מָאי אִיכָּא לְמֵימַר.

לשון הקודש

אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֵרֵי הֵם יוֹדְעִים לְתַקֵּן תִּקּוּן שֶׁלְּמַעְלָה וָמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁצְּרִיכִים לְתַקֵּן תִּקּוּן מִמַּטָּה לְמַעְלָה עַד שֶׁהַכֹּל נִקְשָׁר כְּאֶחָד בְּקֶשֶׁר אֶחָד בְּאוֹתוֹ קֶשֶׁר (קִשּׁוּר) עֶלְיוֹן כְּמוֹ שֶׁצְּרִיכִים לְתַקֵּן (תִּקּוּנִים שֶׁלְּמַטָּה צְרִיכִים לְתַקֵּן) בְּתִקּוּן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הָרְשׁוּמוֹת שֶׁנִּקְרָא בָּהֶן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ הָיוּ יוֹשְׁבִים לַיְלָה אֶחָד וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו, הֲרֵי כָּתוּב (בראשית ב) וְאֶל הָאִשָּׁה אָמַר הַרְבָּה אַרְבֶּה עִצְּבוֹנֵךְ וְהֵרוֹנֵךְ בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים וְאֶל אִישֵׁךְ תְּשׁוּקָתֵךְ וְגוֹ'. וְלָמַדְנוּ שֶׁזֶּהוּ סוֹד עֶלְיוֹן. מֵילָא לְמַטָּה, אֲבָל הוּא כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, מַה יֵּשׁ לוֹמַר?

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים מב) כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם וְגוֹ'. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל חַיָּה חָדָא אִית בְּעָלְמָא, וְאִיהִי שַׁלְטָא בְּשֶׁלְטָנָא עַל אֶלֶף מַפְתְּחָן בְּכָל יוֹמָא. וְאִיהִי נוּקְבָא וְתִיאוּבְתָּא דִילָהּ תָּדִיר עַל אֲפִיקֵי מַיִם לְמִשְׁתֵּי וּלְאִתְרַוָּאָה מִצַּחוּתָא, דִּכְתִיב כְּאַיָּל תַּעֲרוֹג עַל אֲפִיקֵי מַיִם.

הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא. בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב כְּאַיָּל, וְלָא כְּתִיב כָּאַיֶּלֶת, וּלְבָתַר תַּעֲרוֹג, וְלָא כְּתִיב יַעֲרוֹג. אֲבָל רָזָא דָא, דְּכַר וְנוּקְבָא תַּרְוַוּיְיהוּ כַּחֲדָא דְּלָא לְאַפְרָשָׁא לוֹן, וְחַד אִיהוּ, דְּלָא אִצְטְרִיךְ לְסַלְקָא דָא מִן דָּא, אֶלָּא תַּרְוַוּיְיהוּ כַּחֲדָא. וְהַאי נוּקְבָא, תַּעֲרוֹג עַל אֲפִיקֵי מַיִם, וְאִיהִי מִתְעַבְּרָא מִן דְּכוּרָא, וְקָשֵׁי עָלָהּ דְּהָא עַל דִּינָא קַיְימָא.

לשון הקודש

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים מב) כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ. אֲבָל חַיָּה אַחַת יֵשׁ בָּעוֹלָם, וְהִיא שׁוֹלֶטֶת בְּשִׁלְטוֹן עַל אֶלֶף מַפְתְּחוֹת בְּכָל יוֹם. וְהִיא נְקֵבָה, וּתְשׁוּקָתָהּ תָּמִיד עַל אֲפִיקֵי מַיִם לִשְׁתּוֹת וּלְהִתְרַוּוֹת מִצִּמְאוֹנָהּ, שֶׁכָּתוּב כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם.

כָּאן יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן. בָּרִאשׁוֹנָה כָּתוּב כְּאַיָּל, וְלֹא כָּתוּב כְּאַיֶּלֶת, וְאַחַר תַּעֲרֹג, וְלֹא כָּתוּב יַעֲרֹג. אֲבָל סוֹד זֶה, זָכָר וּנְקֵבָה שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד שֶׁאֵין לְהַפְרִידָם, וְאֶחָד הוּא, שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת אוֹתָם זֶה מִזֶּה, אֶלָּא שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד. וְהַנְּקֵבָה הַזּוֹ תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מַיִם, וְהִיא מִתְעַבֶּרֶת מִן הַזָּכָר, וְקָשֶׁה עָלֶיהָ, שֶׁהֲרֵי עַל דִּין עוֹמֶדֶת.

וְכַד אוֹלִידַת קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לָהּ חַד חִוְיָא עִלָּאָה רַבְּרְבָא, וְאָתֵי וְנָשִׁיךְ לְגַבֵּי הַהוּא אֲתָר, וְאוֹלִידַת. וְרָזָא דָא הַרְבָּה אַרְבֶּה עִצְּבוֹנֵךְ וְהֵרוֹנֵךְ, בְּגִין דְּאִיהִי מִתְחַלְחֲלָא בְּכָל יוֹמָא, וּבְעַצִּיבוּ עַל עוֹבָדִין דְּעָלְמָא. בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים. בְּעֶצֶב, דָּא רָזָא דְחִוְיָא, דְּעָצִיב אַנְפֵּיהוֹן דְּעָלְמָא.

וְאֶל אִישֵׁךְ תְּשׁוּקָתֵךְ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר תַּעֲרוֹג עַל אֲפִיקֵי מַיִם. וְהוּא יִמְשָׁל בָּךְ, הָא אוֹקִימְנָא רָזָא, דְּאִיהוּ שַׁלִּיט עָלָהּ. וְכָל דָּא לָמָּה. בְּגִין דְּאָמְרָה סִיהֲרָא, כְּמָה דְתָנֵינָן. וּבְגִין כָּךְ אַזְעִירַת נְהוֹרָאָה, וְאַזְעִירַת שׁוּלְטָנָהָא, וְלֵית לָהּ רְשׁוּ מִגַּרְמָהּ, בַּר כַּד יָהֲבִין לָהּ חֵילָא.

בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. וְאִי תֵּימָא אֲמַאי אִצְטְרִיךְ חִוְיָא לְדָא. אֶלָּא דָא פָּתַח

לשון הקודש

וּכְשֶׁמּוֹלִידָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַזְמִין לָהּ נָחָשׁ אֶחָד עֶלְיוֹן גָּדוֹל, וּבָא וְנוֹשֵׁךְ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם וּמוֹלִידָה. וְסוֹד זֶה – הַרְבָּה אַרְבֶּה עִצְּבוֹנֵךְ וְהֵרוֹנֵךְ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מִתְחַלְחֶלֶת בְּכָל יוֹם וּבְעֶצֶב עַל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם. בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים. בְּעֶצֶב – זֶה סוֹד הַנָּחָשׁ, שֶׁמַּעֲצִיב פְּנֵיהֶם שֶׁל הָעוֹלָם. **וְאֶל** אִישֵׁךְ תְּשׁוּקָתֵךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם. וְהוּא יִמְשָׁל בָּךְ, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַסּוֹד, שֶׁהוּא שׁוֹלֵט עָלֶיהָ. וְכָל זֶה לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁאָמְרָה הַלְּבָנָה, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ הִקְטִינָה אוֹרָהּ וְהִקְטִינָה שִׁלְטוֹנָהּ, וְאֵין לָהּ רְשׁוּת מֵעַצְמָהּ, פְּרָט לְכַאֲשֶׁר נוֹתְנִים לָהּ כֹּחַ. **בְּעֶצֶב** תֵּלְדִי בָנִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה צָרִיךְ נָחָשׁ לָזֶה? אֶלָּא זֶה

אוֹרְחָא לְנַחְתָּא כָּל (ס"א בְּכָל) אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּעָלְמָא. דְּאִלְמָלֵא לָא פָּתַח אוֹרְחִין לְנַחְתָּא לְתַתָּא, לָא יִשְׁרֵי בְּגַוֵּיהּ דְּבַר נָשׁ, מַה כְּתִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ. מָאי לַפֶּתַח. לְהַהוּא פֶּתַח דְּאִתְעַתְּדָא לְאוֹלָדָא, לְאַפָּקָא נִשְׁמָתִין לְעָלְמָא, אִיהוּ קָאִים לְגַבֵּי הַהוּא פֶּתַח.

וְכָל אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּאִצְטְרִיכוּ לְנַחְתָּא בְּגוּפִין קַדִּישִׁין, לָא קָאִים אִיהוּ לְהַהוּא פֶּתַח, וְלֵית לֵיהּ רְשׁוּ בְּהַהִיא נִשְׁמָתָא. וְאִי לָאו, הָא חִוְיָא נָשִׁיךְ, וְאִסְתְּאַב הַהוּא נָהָר (ס"א אֲתָר), וְלָאו אִיהִי נִשְׁמָתָא דְּאִתְדַּכְיָיא וְהָכָא אִיהוּ רָזָא עִלָּאָה, בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים. רָזָא דָא, דָּא נָחָשׁ, דְּהָא (דף ר"כ ע"א) עִמֵּיהּ אוֹלִידַת נִשְׁמָתִין, בְּגִין דְּדָא אִיהוּ עַל גּוּפָא, וְדָא עַל נִשְׁמָתָא, וְתַרְוַוּיְיהוּ דָא בְדָא. דָּא נָקִיט נִשְׁמָתָא, וְדָא נָקִיט גּוּפָא.

לשון הקודש

פֶּתַח דֶּרֶךְ לְהוֹרִיד כָּל (בְּכָל) אוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם. שֶׁאִלְמָלֵא לֹא פֶּתַח דְּרָכִים לְמַטָּה, לֹא יִשְׁרֶה בְּגוּף הָאָדָם. מַה כָּתוּב? לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ. מַה זֶּה לַפֶּתַח? לְאוֹתוֹ פֶּתַח שֶׁנּוֹעָד לְהוֹלִיד וּלְהוֹצִיא נְשָׁמוֹת לָעוֹלָם, הוּא עוֹמֵד לְאוֹתוֹ פֶּתַח.

וְכָל אוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁהִצְטָרְכוּ לָרֶדֶת בְּגוּפִים קְדוֹשִׁים, הוּא אֵינוֹ עוֹמֵד לְאוֹתוֹ פֶּתַח, וְאֵין לוֹ רְשׁוּת בַּנְּשָׁמָה הַהִיא. וְאִם לֹא, הֲרֵי הַנָּחָשׁ נוֹשֵׁךְ, וְנִטְמָא אוֹתוֹ נָהָר (מָקוֹם), וְאֵינָהּ נְשָׁמָה שֶׁנִּטְהֶרֶת, וְכָאן הוּא סוֹד עֶלְיוֹן. בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים – סוֹד זֶה, זֶה נָחָשׁ, שֶׁהֲרֵי עִמּוֹ מוֹלִידָה נְשָׁמוֹת, מִשּׁוּם שֶׁזֶּה הוּא עַל הַגּוּף, וְזֶה עַל הַנְּשָׁמָה, וּשְׁנֵיהֶם זֶה בָּזֶה. זֶה לוֹקֵחַ נְשָׁמָה, וְזֶה לוֹקֵחַ הַגּוּף.

וּזְמִינָא דָּא חִוְיָא, לְאוֹלָדָא כָּל אִינּוּן גּוּפִין, עַד לָא יֵיתֵי זְמָנָא דִּילֵיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה סו) בְּטֶרֶם תָּחִיל יָלָדָה. זְמָנָא דְּחִוְיָא לְאוֹלָדָא בְּשֶׁבַע שְׁנִין, וְהָכָא בְּשִׁית, מַה דְּלָאו אִיהוּ זְמָנֵיהּ. וּבְהַהוּא זְמָנָא דְּאוֹלִיד לוֹן, מֵהַהוּא לֵידָה יָמוּת. דִּכְתִיב, (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח. וּכְתִיב (ישעיה כו) יִחְיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּהַהוּא זְמָנָא דְּיִתְעָרוּן מֵתֵי עָלְמָא, וְיִתְעַתְּדוּן בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, יְקוּמוּן חַיָּילִין חַיָּילִין, כֻּלְּהוּ עַל אַרְעָא דְּגָלִיל, בְּגִין דְּתַמָּן זַמִּין מַלְכָּא מְשִׁיחָא לְאִתְגַּלָּאָה, בְּגִין דְּאִיהוּ חוּלָקֵיהּ דְּיוֹסֵף, וְתַמָּן אִתְּבָרוּ (אִתְחָרַב) בְּקַדְמִיתָא. וּמִתַּמָּן שָׁאֲרוּ לְאַגְלָאָה מִכָּל אַתְרַיְיהוּ, וּלְאִתְבַּדְּרָא בֵּינֵי עֲמָמַיָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (עמוס ו) וְלֹא נֶחְלוּ עַל שֶׁבֶר יוֹסֵף.

לשון הקודש

וְעָתִיד הַנָּחָשׁ הַזֶּה לְהוֹלִיד כָּל אוֹתָם גּוּפִים טֶרֶם שֶׁיָּבֹא זְמַנּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) בְּטֶרֶם תָּחִיל יָלָדָה. הַזְּמַן שֶׁל הַנָּחָשׁ לְהוֹלִיד הוּא בְּשֶׁבַע שָׁנִים, וְכָאן בְּשֵׁשׁ, מַה שֶּׁאֵינוֹ זְמַנּוֹ. וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיּוֹלִיד אוֹתָם, יָמוּת מֵאוֹתָהּ לֵדָה, שֶׁכָּתוּב (שם כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח. וְכָתוּב (שם כו) יִחְיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיֵּעוֹרוּ הַמֵּתִים שֶׁל הָעוֹלָם וְיִזְדַּמְּנוּ בְּאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, יָקוּמוּ חֲיָלוֹת חֲיָלוֹת כֻּלָּם עַל אֶרֶץ הַגָּלִיל, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם עָתִיד מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ לְהִתְגַּלּוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהוּא חֶלְקוֹ שֶׁל יוֹסֵף וְשָׁם נִשְׁבְּרוּ (נֶחֱרַב) בָּרִאשׁוֹנָה. וּמִשָּׁם הִתְחִילוּ לִגְלוֹת מִכָּל מְקוֹמוֹתֵיהֶם וּלְהִתְפַּזֵּר בֵּין הָעַמִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר

וַאֲמַאי יְקוּמוּן תַּמָּן, בְּגִין דְּאִיהוּ חוּלָקֵיהּ דְּהַהוּא דְּאִשְׁתַּוֵּי בַּאֲרוֹנָא, דִּכְתִיב, (בראשית נ) וַיִּישֶׁם בָּאָרוֹן בְּמִצְרָיִם, וּלְבָתַר אִתְקְבַר בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, דִּכְתִיב, (יהושע כד) וְאֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף אֲשֶׁר הֶעֱלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם קָבְרוּ בִשְׁכֶם. וְדָא אִיהוּ דְקָאִים בְּקִיּוּמָא דִּבְרִית, יַתִּיר מִכֹּלָּא.

וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּיִתְעָרוּן כֻּלְּהוּ חַיָּילִין חַיָּילִין, כֻּלְּהוּ יָהֲכוּן, דָּא לְחוּלָק אֲבָהַתְהוֹן, וְדָא לְחוּלָק אֲבָהַתְהוֹן, דִּכְתִיב (ויקרא כה) וְשַׁבְתֶּם אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ. וְיִשְׁתְּמוֹדְעוּן דָּא לְדָא. וְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַלְבָּשָׁא לוֹן לְכָל חַד וְחַד לְבוּשֵׁי מְרֻקָּמָן, וְיֵיתוּן כֻּלְּהוּ וְיִשַּׁבְּחוּן לְמָאֲרֵיהוֹן בִּירוּשָׁלַם, וְיִתְחַבְּרוּן תַּמָּן אוּכְלוֹסִין אוּכְלוֹסִין, וִירוּשָׁלַם יִתְמְשַׁךְ לְכָל סִטְרִין, יַתִּיר מִמַּה דְּאִתְמְשָׁךְ כַּד אִתְחַבָּרוּ תַּמָּן מִגָּלוּתָא.

לשון הקודש

(עמוס ו) וְלֹא נֶחְלוּ עַל שֶׁבֶר יוֹסֵף.

וְלָמָּה יָקוּמוּ שָׁם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא חֶלְקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁהוּשַׁם בְּאָרוֹן, שֶׁכָּתוּב (בראשית נ) וַיִּישֶׁם בָּאָרוֹן בְּמִצְרָיִם. וְאַחַר כָּךְ נִקְבַּר בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁכָּתוּב (יהושע כד) וְאֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף אֲשֶׁר הֶעֱלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם קָבְרוּ בִשְׁכֶם. וְזֶהוּ שֶׁעָמַד בְּקִיּוּם הַבְּרִית יוֹתֵר מֵהַכֹּל.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ כֻּלָּם חֵילוֹת חֵילוֹת, כֻּלָּם יֵלְכוּ, זֶה לְחֵלֶק אֲבוֹתָם וְזֶה לְחֵלֶק אֲבוֹתָם, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כה) וְשַׁבְתֶּם אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ, וְיַכִּירוּ זֶה אֶת זֶה. וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַלְבִּישָׁם כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְבוּשִׁים רְקוּמִים, וְיָבֹאוּ כֻּלָּם וְיִשַּׁבְּחוּ אֶת רִבּוֹנָם בִּירוּשָׁלַיִם, וְיִתְחַבְּרוּ שָׁם הַמּוֹנִים הַמּוֹנִים, וִירוּשָׁלַיִם תִּמָּשֵׁךְ לְכָל הַצְּדָדִים יוֹתֵר מִמַּה שֶׁנִּמְשְׁכָה כְּשֶׁהִתְחַבְּרוּ שָׁם מִן הַגָּלוּת.

כֵּיוָן דְּיִתְחַבְּרוּן וְיִשְׁבְּחוּן לְמָאֲרֵיהוֹן, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֶחְדֵּי עִמְּהוֹן, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ירמיה לא) וּבָאוּ וְרָנְנוּ בִּמְרוֹם צִיּוֹן, וּלְבָתַר וְנָהֲרוּ אֶל טוּב יְיָ' וְגוֹ', כָּל חַד וְחַד לְחוּלָקֵיהּ, וְחוּלָק אֲבָהָתוֹי. וְאַחֲסָנְתְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל תְּהֵא, עַד (נ"א רָמָתָא דְרוֹמָא), דְּמָתָא דְרוֹמָאֵי, וְתַמָּן יֵלְפּוּן אוֹרַיְיתָא, וְהָא אוּקְמוּהָ, וּכְתִיב (ישעיה כו) הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר וְגוֹ'. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת אֵלֶּה פְקוּדֵי

אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה וְגוֹ'. (שמות לח) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא וְגוֹ'. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ וְאִתְּמַר, אֲבָל כָּל הַנְּחָלִים אִלֵּין רָזִין דִּנְחָלִין וּמַבּוּעִין קַדִּישִׁין, דְּאִתְּמַלְיָין, וְנָפְקִין

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁיִּתְחַבְּרוּ וְיִשְׁבְּחוּ אֶת רִבּוֹנָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׂמַח עִמָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה לא) וּבָאוּ וְרָנְנוּ בִּמְרוֹם צִיּוֹן, וְאַחַר כָּךְ – וְנָהֲרוּ אֶל טוּב ה' וְגוֹ'. כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְחֶלְקוֹ וְחֵלֶק אֲבוֹתָיו. וְנַחֲלַת יִשְׂרָאֵל תִּהְיֶה עַד (הָרָמָה שֶׁל רוֹמָא) עִיר הָרוֹמָאִים, וְשָׁם יִלְמְדוּ תוֹרָה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, וְכָתוּב (ישעיה כו) הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר וְגוֹ'. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת אֵלֶּה פְקוּדֵי

אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֻת אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ וְנִתְבָּאֵר, אֲבָל כָּל הַנְּחָלִים – אֵלּוּ סוֹדוֹת

(מַבּוּעִין קַדִּישִׁין) לְאַנְהָרָא וּלְמַלְיָיא לְהַאי יַמָּא רַבָּא, וְכֵיוָן דְּהַאי יַמָּא רַבָּא אִתְמְלֵי מִסִּטְרָא דְּאִינּוּן נַחֲלִין כְּדֵין הוּא אַפִּיק מַיָּא, וְאַשְׁקֵי לְכָל חֵיוָון בָּרָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים קד) יַשְׁקוּ כָל חַיְתוֹ שָׁדָי.

מַה כְּתִיב לְעֵילָא, הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים וְגוֹ', וּלְבָתַר, יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׁדָי יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים צְמָאָם. אִלֵּין אִינּוּן רְתִיכִין דִּלְתַתָּא, דְּכַד יַמָּא נָקִיט לוֹן, כֻּלְּהוּ נָקִיט לוֹן, וְשָׁאִיב לוֹן בְּגַוֵּיהּ, וּלְבָתַר אַפִּיק מַיִין לְסִטְרָא אַחֲרָא, דְּאִינּוּן רְתִיכִין קַדִּישִׁין דִּלְתַתָּא, וְאַשְׁקֵי לוֹן. וְכֻלְּהוּ אִתְמְנוּן וְאִתְפָּקְדוּן בִּשְׁמָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה מ) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא. וּבְגִין כַּךְ, (שמות לה) אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת.

לשון הקודש

הַנְּחָלִים וְהַמַּעְיָנוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמִּתְמַלְּאִים וְיוֹצְאִים (מַבּוּעִים קְדוֹשִׁים) לְהָאִיר וּלְמַלֵּא אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל. וְכֵיוָן שֶׁהַיָּם הַגָּדוֹל הַזֶּה הִתְמַלֵּא מִצַּד אוֹתָם הַנְּחָלִים, אָז הוּא מוֹצִיא מַיִם וּמַשְׁקֶה אֶת כָּל חַיּוֹת הַבָּר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׁדָי.

מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים וְגוֹ'. וְאַחַר כָּךְ – יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׁדָי יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים צְמָאָם. אֵלֶּה הֵן הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁכַּאֲשֶׁר הַיָּם לוֹקֵחַ אוֹתָם, אֶת כֻּלָּם הוּא לוֹקֵחַ וְשׁוֹאֵב אוֹתָם לְתוֹכוֹ, וְאַחַר כָּךְ מוֹצִיא מַיִם לְצַד אַחֵר, שֶׁהֵן הַמֶּרְכָּבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁלְּמַטָּה, וּמַשְׁקֶה אוֹתָם, וְכֻלָּם הִתְמַנּוּ וְנִפְקְדוּ בְּשֵׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מ) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא. וּמִשּׁוּם כָּךְ, אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֶת.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (תהלים לא) **מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם. מָה רַב טוּבְךָ. כַּמָּה אִית לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא, לְאִסְתַּכְּלָא וּלְמִנְדַּע בְּאוֹרְחוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא** (דף ר"כ ע"ב) **קָלָא נָפִיק, וְאַכְרִיז וְאָמַר, אִסְתַּמְּרוּ בְּנֵי עָלְמָא, טְרוּקוּ גַּלֵּי חוֹבִין, אִסְתָּלָקוּ מֵרְשָׁתָא דְתָפִים, עַד לָא יִתְפְּסוּן רַגְלַיְיכוּ בְּהַאי רְשָׁתָא. גַּלְגָּלָא סַחֲרָא תָדִיר, סָלִיק וְנָחִית. וַוי לְאִינּוּן דְּדַחְיָין רַגְלַיְיהוּ מִגּוֹ גַּלְגָּלָא, דְּהָא נַפְּלֵי לְגוֹ עוּמְקָא, דְּטָמִיר לְאִינּוּן חַיָּיבֵי עָלְמָא.**

וַוי לְאִינּוּן דְּנַפְּלִין וְלָא יְקוּמוּן, וְלָא יִנְהֲרוּ בִּנְהוֹרָא דְּגָנִיז לְצַדִּיקַיָּיא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּכַמָּה נְהוֹרִין גְּנִיזִין לוֹן, כַּמָּה עִדּוּנִין בְּהַהוּא עָלְמָא טְמִירִין לוֹן, דִּכְתִיב מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ. מָה רַב טוּבְךָ, הָא

לשון הקודש

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם. מָה רַב טוּבְךָ, כַּמָּה יֵשׁ לָהֶם לִבְנֵי אָדָם לְהִסְתַּכֵּל וְלָדַעַת בְּדַרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי בְּכָל יוֹם וָיוֹם יוֹצֵא קוֹל וּמַכְרִיז וְאוֹמֵר: הִשָּׁמְרוּ בְּנֵי הָעוֹלָם, סִגְרוּ דַּלְתוֹת הַחֲטָאִים, הִסְתַּלְּקוּ מֵהָרֶשֶׁת שֶׁתּוֹפֶסֶת טֶרֶם יִתְפְּסוּ רַגְלֵיהֶם בָּרֶשֶׁת הַזּוֹ. הַגַּלְגַּל סוֹבֵב תָּמִיד, עוֹלֶה וְיוֹרֵד. אוֹי לְאוֹתָם שֶׁדּוֹחִים רַגְלֵיהֶם מִתּוֹךְ הַגַּלְגַּל, שֶׁהֲרֵי נוֹפְלִים לְתוֹךְ הָעֹמֶק שֶׁטָּמוּן לְאוֹתָם רִשְׁעֵי הָעוֹלָם.

אוֹי לְאוֹתָם שֶׁנּוֹפְלִים וְלֹא יָקוּמוּ, וְלֹא יֵאוֹרוּ בָּאוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא. אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכַּמָּה מְאוֹרוֹת גְּנוּזִים לָהֶם, כַּמָּה עִדּוּנִים

אוּקְמוּהָ, דָּא הוּא אוֹר דְּגָנִיז לְצַדִּיקַיָּיא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, דִּכְתִיב, (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, וּכְתִיב (תהלים צז) אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. וְעַל דָּא מָה רַב טוּבְךָ.

כְּתִיב הָכָא מָה רַב טוּבְךָ, וּכְתִיב הָתָם וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. אֲשֶׁר צָפַנְתָּ, בְּגִין דְּאִסְתָּכַּל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהוּא נְהוֹרָא, וְאִסְתָּכַּל בְּאִינּוּן חַיָּיבַיָּיא דִּזְמִינִין לְמֶחֱטֵי בְּעָלְמָא, וְגָנִיז לֵיהּ לְהַהוּא נְהוֹרָא, לְמִזְכֵּי בֵּיהּ צַדִּיקַיָּיא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, כְּמָה דְּאִתְּמַר.

פָּעַלְתָּ, בְּקַדְמִיתָא צָפַנְתָּ, וּלְבָתַר פָּעַלְתָּ. אֶלָּא צָפַנְתָּ כְּמָה דְּאִתְּמַר. פָּעַלְתָּ בְּגִין דְּהַהוּא נְהוֹרָא דְּגָנִיז, בֵּיהּ עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוּמָנוּתָא דְּעָלְמָא. מִנָּלָן. דִּכְתִיב, (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם טְמוּנִים לָהֶם, שֶׁכָּתוּב מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ. מָה רַב טוּבְךָ, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁזֶּהוּ אוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, וְכָתוּב (תהלים צז) אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. וְעַל זֶה מָה רַב טוּבְךָ.

כָּתוּב כָּאן מָה רַב טוּבְךָ, וְכָתוּב שָׁם וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. אֲשֶׁר צָפַנְתָּ, מִשּׁוּם שֶׁהִסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ הָאוֹר וְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁעֲתִידִים לַחֲטֹא בָּעוֹלָם, וְגָנַז אֶת אוֹתוֹ הָאוֹר לְזַכּוֹת בּוֹ אֶת הַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

פָּעַלְתָּ. בָּרִאשׁוֹנָה צָפַנְתָּ, וְאַחַר כָּךְ פָּעַלְתָּ. אֶלָּא צָפַנְתָּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. פָּעַלְתָּ, בִּשְׁבִיל אוֹתוֹ הָאוֹר הַגָּנוּז בּוֹ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אֻמָּנוּת הָעוֹלָם.

הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּאַבְרָהָם כְּתִיב, וְהַהוּא נְהוֹרָא דְּאַבְרָהָם, גָּנִיז לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבֵיהּ עָבִיד אוּמָנוּתָא דְּעָלְמָא, דִּכְתִיב פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ, לְאִינּוּן דְּיַתְבֵי תְּחוֹת צִלָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

נֶגֶד בְּנֵי אָדָם, דְּהָא בְּהַאי אוּמָנוּתָא דְּאִתְעָבִיד בְּהַאי נְהוֹרָא, קַיְימִין בְּנֵי נָשָׁא בְּעָלְמָא, וְקִיּוּמָא דִּילְהוֹן הֲוֵי. אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ גָּנִיז, בֵּיהּ קַיְימִין בְּנֵי נָשָׁא בְּעָלְמָא דֵּין. פָּעַלְתָּ, אוּמָנוּתָא דְּעָלְמָא דָּא, דְּבֵיהּ אִתְעָבִיד כֹּלָּא בְּחוּשְׁבָּנָא, אוּמָנוּתָא דְּעָלְמָא, כְּגַוְונָא דָּא אוּמָנוּתָא דְּמַשְׁכְּנָא, דְּאִיהוּ אוּמָנוּתָא כְּגַוְונָא דְּעָלְמָא, וְהָא אוֹקִימְנָא.

כְּתִיב הָכָא אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן, וּכְתִיב הָתָם אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. בְּגִין דְּכָל אִינּוּן תּוֹלָדִין דְּעַבְדוּ וְאַפִּיקוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, כֻּלְּהוּ בְּחֵילָא

לשון הקודש

מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, כָּתוּב בְּאַבְרָהָם, וְאוֹתוֹ אוֹר שֶׁל אַבְרָהָם גָּנַז אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבוֹ עָשָׂה אֻמָּנוּת הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ, לְאוֹתָם שֶׁיּוֹשְׁבִים תַּחַת צִלּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

נֶגֶד בְּנֵי אָדָם, שֶׁהֲרֵי בָּאֻמָּנוּת הַזּוֹ שֶׁנַּעֲשְׂתָה בָּאוֹר הַזֶּה עוֹמְדִים בְּנֵי אָדָם בָּעוֹלָם וְקִיּוּמָם נִהְיָה. אַף עַל פִּי שֶׁהוּא גָּנוּז, בְּנֵי הָאָדָם עוֹמְדִים בּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. פָּעַלְתָּ, אֶת אֻמָּנוּת הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁבּוֹ נַעֲשָׂה הַכֹּל בְּחֶשְׁבּוֹן. אֻמָּנוּת הָעוֹלָם כְּמוֹ אֻמָּנוּת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא אֻמָּנוּת כְּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

כָּתוּב כָּאן אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן, וְכָתוּב

דְּהַהוּא נְהוֹרָא דְּגָנִיז אִתְעֲבִידוּ וְנַפְקוּ. פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן בְּהַהוּא חֵילָא נַפְקוּ. מְנָלָן. דִּכְתִיב וּבְצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה, דָּא אִיהוּ מִסִּטְרָא דִימִינָא. וְאִתּוֹ אָהֳלִיאָב דָּא אִיהוּ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא. וּמַשְׁכְּנָא מִסִּטְרָא דִימִינָא וּשְׂמָאלָא אִתְקַם וְאִתְעֲבִיד. וּמִשֶּׁה דְּהַוָּה בֵּינַיְיהוּ, אוֹקִים לֵיהּ.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה טז) וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא וְיָשַׁב עָלָיו בֶּאֱמֶת וְגוֹ'. וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא, דָּא אוֹקִימְנָא, כַּד מַחֲשָׁבָה סָלִיק, בִּרְעוּ דְחֶדְוָה מִטְּמִירָא דְּכָל טְמִירִין דְּלָא אִתְיְדַע וְלָא אִתְדְּבַק, מָטֵי הַהוּא חֶדְוָה, וּבָטַשׁ גּוֹ מַחֲשָׁבָה, וּכְדֵין עָאל בַּאֲתָר דְּעָאל.

עַד דְּאִתְגְּנִיז בְּחַד הֵיכָלָא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ טָמִיר לְעֵיל. וּמִתַּמָּן נָגְדִין וְאִתְמַשְׁכָן כָּל נְהוֹרִין,

לשון הקודש

שֶׁם אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. מִשּׁוּם שֶׁכָּל אוֹתָן תּוֹלְדוֹת שֶׁעָשׂוּ וְהוֹצִיאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כֻּלָּן בְּכֹחַ שֶׁל אוֹתוֹ הָאוֹר הַגָּנוּז נַעֲשׂוּ וְיָצְאוּ. פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן יָצְאוּ בְּאוֹתוֹ הַכֹּחַ. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב וּבְצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה – זֶהוּ מִצַּד הַיָּמִין. וְאִתּוֹ אָהֳלִיאָב – זֶהוּ מִצַּד הַשְּׂמֹאל. וְהַמִּשְׁכָּן מִצַּד יָמִין וּשְׂמֹאל הוּקַם וְנַעֲשָׂה, וּמֹשֶׁה שֶׁהָיָה בֵּינֵיהֶם הֵקִים אוֹתוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה טז) וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא וְיָשַׁב עָלָיו בֶּאֱמֶת וְגוֹ'. וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, כְּשֶׁעָלְתָה מַחֲשָׁבָה בְּרָצוֹן שֶׁל שִׂמְחָה מִטְּמִיר כָּל הַטְּמִירִים שֶׁלֹּא נוֹדָע וְלֹא נִדְבָּק, הִגִּיעָה אוֹתָהּ שִׂמְחָה וְהִכְּתָה לְתוֹךְ הַמַּחֲשָׁבָה, וְאָז נִכְנַס לַמָּקוֹם שֶׁנִּכְנַס.

עַד שֶׁנִּגְנַז בְּהֵיכָל עֶלְיוֹן אֶחָד, שֶׁהוּא

דִּימִינָא דְנָטִיל בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר נָטִיל כֻּלְּהוּ. וּמֵהַהוּא סְטָר יְמִינָא, אִתְקַן כּוּרְסְיָיא לְתַתָּא. דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַתְקִין לְהַהוּא כּוּרְסְיָיא בְּחֶסֶד, וְיָשַׁב עָלָיו בֶּאֱמֶת, דְּאִיהוּ תִּקּוּנָא דְּחוֹתָמָא דְכֹלָּא. וְלָא יָתִיב עַל הַהוּא כּוּרְסְיָיא, אֶלָּא בְּחוֹתָמָא דָא דְּאִיהוּ אֱמֶת. בְּאֹהֶל דָּוִד, דְּאִיהוּ בֵּי כּוּרְסְיָיא לְתַתָּא.

שׁוֹפֵט וְדוֹרֵשׁ מִשְׁפָּט וּמְהִר צֶדֶק. שׁוֹפֵט מִסִּטְרָא דְדִינָא. וְדוֹרֵשׁ מִשְׁפָּט, מִסִּטְרָא דְרַחֲמֵי. וּמְהִיר צֶדֶק, אִיהוּ כּוּרְסְיָיא דְדִינָא, דְּאִיהוּ בֵּי דִינָא לְתַתָּא. תָּא חֲזֵי, כְּגַוְונָא דָא, מַשְׁכְּנָא לָא אִתְתָּקַן אֶלָּא בְּסִטְרָא דָא כְּגַוְונָא דָא, דְּחֶסֶד כִּדְקָאָמְרָן לְעֵיל, וְעַל דָּא אִתְמְנוּן תּוֹלְדִין וְאִתְתָּקְנוּ כֻּלְּהוּ לְתַתָּא.

לשון הקודש

טָמִיר לְמַעְלָה. וּמִשָּׁם שָׁפְעוּ וְנִמְשְׁכוּ כָּל הָאוֹרוֹת. שֶׁל יָמִין נָסַע בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ כֻּלָּם נָסְעוּ, וּמֵאוֹתוֹ צַד הַיָּמִין נִתְקַן הַכִּסֵּא לְמַטָּה, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְקִין אוֹתוֹ הַכִּסֵּא בְּחֶסֶד וְיָשַׁב עָלָיו בֶּאֱמֶת, שֶׁהוּא הַתִּקּוּן שֶׁל הַחוֹתָם שֶׁל הַכֹּל. וְלֹא יוֹשֵׁב עַל אוֹתוֹ כִּסֵּא אֶלָּא בְּחוֹתָם שֶׁהוּא אֱמֶת. בְּאֹהֶל דָּוִד, שֶׁבּוֹ הוּא הַכִּסֵּא לְמַטָּה.

שׁוֹפֵט וְדוֹרֵשׁ מִשְׁפָּט וּמְהִר צֶדֶק. שׁוֹפֵט – מִצַּד הַדִּין. וְדוֹרֵשׁ מִשְׁפָּט – מִצַּד הָרַחֲמִים. וּמְהִר צֶדֶק – הוּא כִּסֵּא הַדִּין שֶׁהוּא הַבֵּית דִּין לְמַטָּה. בֹּא וּרְאֵה, כְּמוֹ כֵּן הַמִּשְׁכָּן לֹא הֻתְקַן אֶלָּא בַּצַּד הַזֶּה כְּמוֹ זֶה שֶׁל חֶסֶד, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ לְמַעְלָה. וְעַל כֵּן נִמְנוּ הַתּוֹלְדוֹת וְהִתְתַּקְּנוּ כֻּלָּם לְמַטָּה.

אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה. (שמות לח) רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, הַאי קְרָא (דף רכ"א ע"א) אוּקְמוּהָ וְאִתְּמַר בְּכַמָּה סִטְרִין. אֲבָל כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, בָּרָא לֵיהּ כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, לְמֶהֱוֵי עָלְמָא דָא בְּדִיוּקְנָא דְעָלְמָא דִלְעֵילָא. וְכָל אִינּוּן גַּוְונִין דִלְעֵילָא, אַתְקִין לוֹן לְתַתָּא, לְאִתְדַּבְּקָא וּלְאִתְקַשְׁרָא עָלְמָא בְּעָלְמָא.

וְכַד בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי עָלְמָא, אַשְׁגַּח בְּאוֹרַיְיתָא וּבָרָא לֵיהּ. וְאִסְתָּכַּל בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, כְּלָלָא דְאוֹרַיְיתָא, וְקַיֵּים עָלְמָא. בִּתְלַת סִטְרִין אִתְקָיֵּים עָלְמָא, וְאִינּוּן חָכְמָה וּתְבוּנָה וָדַעַת. בְּחָכְמָה, דִּכְתִיב, (משלי ג) יְיָ' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ. בִּתְבוּנָה, דִּכְתִיב כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה. בְּדַעַת,

לשון הקודש

אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֶת אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. הַפָּסוּק הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ וְנֶאֱמַר בְּכַמָּה צְדָדִים, אֲבָל כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, בָּרָא אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה לִהְיוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה בַּדְּיוֹקָן שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה, וְכָל אוֹתָם גְּוָנִים שֶׁל מַעְלָה הִתְקִינָם לְמַטָּה, לְהַדְבִּיק וְלִקְשֹׁר עוֹלָם בְּעוֹלָם.

וּכְשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם, הִשְׁגִּיחַ בַּתּוֹרָה וּבָרָא אוֹתוֹ. וְהִסְתַּכֵּל בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, הַכְּלָל שֶׁל הַתּוֹרָה, וְקִיֵּם אֶת הָעוֹלָם. בִּשְׁלֹשָׁה צְדָדִים הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם, וְהֵם חָכְמָה וּתְבוּנָה וָדַעַת. בְּחָכְמָה – שֶׁכָּתוּב (משלי ג)

דִּכְתִיב בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ. הָא כֻּלְּהוּ בְּקִיּוּמָא דְּעָלְמָא. וּבְאִלֵּין תְּלָתָא אִתְבְּנֵי מַשְׁכְּנָא, דִּכְתִיב וָאֲמַלֵּא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת.

וְכֻלְּהוּ תְּלָתָא רְמִיזִין בִּקְרָא דָא, בְּרֵאשִׁית, הַיְינוּ דִּכְתִיב בְּחָכְמָה. בָּרָא אֱלֹהִים, הַיְינוּ דִּכְתִיב בִּתְבוּנָה. אֵת הַשָּׁמַיִם, הַיְינוּ דִּכְתִיב בְּדַעַת. וְכֻלְּהוּ כְּתִיבֵי בַּעֲבִידַת מַשְׁכְּנָא. וּבְרָזָא דָא כְּתִיב, אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן, דָּא רָזָא דְּחָכְמָה. מִשְׁכַּן הָעֵדוּת, דָּא רָזָא דִּתְבוּנָה, אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה, דָּא רָזָא דְּדַעַת. וְכֹלָּא דָא לָקֶבֶל דָּא, בְּגִין דְּכָל מַה דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָלְמָא דֵּין, בָּרָא לֵיהּ כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. וְכֹלָּא אִתְרְשִׁים בַּעֲבִידַת מַשְׁכְּנָא.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּאָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ. בִּתְבוּנָה – שֶׁכָּתוּב כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה. בְּדַעַת – שֶׁכָּתוּב בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ. הֲרֵי כֻּלָּם בְּקִיּוּם הָעוֹלָם. וּבִשְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה נִבְנָה הַמִּשְׁכָּן, שֶׁכָּתוּב (שמות לא) וָאֲמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת.

וְכָל הַשְּׁלֹשָׁה רְמוּזִים בַּפָּסוּק הַזֶּה. בְּרֵאשִׁית, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב בְּחָכְמָה. בָּרָא אֱלֹהִים, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב בִּתְבוּנָה. אֵת הַשָּׁמַיִם, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב בְּדַעַת. וְכֻלָּם כְּתוּבִים בְּמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן. וּבְסוֹד זֶה כָּתוּב, אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן – זֶה סוֹד הַחָכְמָה. מִשְׁכַּן הָעֵדֶת – זֶה סוֹד הַתְּבוּנָה. אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה – זֶה סוֹד הַדַּעַת. וְהַכֹּל זֶה כְּנֶגֶד זֶה, מִשּׁוּם שֶׁכָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה – בָּרָא אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְהַכֹּל נִרְשַׁם בַּעֲבוֹדַת הַמִּשְׁכָּן.

בָּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה עֲשֵׂה מִשְׁכָּן, הָיָה מֹשֶׁה עוֹמֵד

לְמֹשֶׁה עֲבִיד מַשְׁכְּנָא, הָוָה קָאִים מֹשֶׁה תּוֹהֵא, דְּלָא יָדַע מַה לְמֶעְבַּד, עַד דְּאַחְזֵי לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵינָא, כְּמָה דִּכְתִיב, (שמות כה) וּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אַתָּה מָרְאֶה בָּהָר. מָאי בְּתַבְנִיתָם. אֶלָּא אוֹלִיפְנָא, דְּאַחְמֵי לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, דִּיוּקְנָא דְכָל מִלָּה וּמִלָּה, כְּהַהוּא דִּיוּקְנָא דְאִיהוּ לְעֵילָּא, וְכָל חַד וְחַד הָוָה עָבִיד דִּיוּקְנָא דִילֵיהּ כְּדִיוּקְנָא (דְּאִיהוּ לְעֵילָּא וְכָל חַד חֲוֵי עֲבִיד דִּיוּקְנָא דִילֵיהּ כְּדִיוּקְנָא) דְּאִיהוּ אִתְעֲבִיד בְּאַרְעָא.

אֲשֶׁר אַתָּה מָרְאֶה בָּהָר, אֲשֶׁר אַתָּה רוֹאֶה מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא אוֹלִיפְנָא, דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְלָא נַהֲרָא, הָוָה אַחְמֵי לֵיהּ בְּגַוֵּיהּ כָּל אִינּוּן גַּוְונִין וְדִיוּקְנִין דְּאִתְעֲבִידוּ לְתַתָּא, כְּהַאי חֵיזוּ דְאַחְזֵי בְּגַוֵּיהּ כָּל אִינּוּן דִּיוּקְנִין.

לשון הקודש

תּוֹהֵה, שֶׁלֹּא יָדַע מַה לַּעֲשׂוֹת, עַד שֶׁהֶרְאָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעַיִן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות כה) וּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אַתָּה מָרְאֶה בָּהָר. מַה זֶּה בְּתַבְנִיתָם? אֶלָּא לָמַדְנוּ שֶׁהֶרְאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה דִּיוּקָן כָּל דָּבָר וְדָבָר כְּמוֹ אוֹתוֹ דִּיוּקָן שֶׁהוּא לְמַעְלָה, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד הָיָה עוֹשֶׂה דִּיוּקָן שֶׁלּוֹ כַּדִּיוּקָן (שֶׁהוּא לְמַעְלָה, וְכָל אֶחָד עוֹשֶׂה דִּיוּקָן שֶׁלּוֹ כַּדִּיוּקָן) שֶׁהוּא נַעֲשָׂה בָּאָרֶץ.

אֲשֶׁר אַתָּה מָרְאֶה בָּהָר, אֲשֶׁר אַתָּה רוֹאֶה הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא לָמַדְנוּ שֶׁאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה הָיָה מַרְאֶה לוֹ בְּתוֹךְ כָּל אוֹתָם הַגְּוָנִים וְהַדִּיוּקָנָאוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ לְמַטָּה, כַּמַּרְאֶה הַזֶּה שֶׁהֶרְאָה בְּתוֹכוֹ כָּל אוֹתָם דִּיוּקָנָאוֹת.

מִשְׁמַע דִּכְתִיב אֲשֶׁר אַתָּה מָרְאָה, אַתָּה, רָזָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְלָא נָהֲרָא, דְּאַחְזֵי לֵיהּ בְּגַוֵּיהּ כָּל אִינּוּן דִּיוּקְנִין. וַהֲוָה חָמֵי לוֹן מֹשֶׁה כָּל מִלָּה וּמִלָּה עַל תִּקּוּנֵיהּ, כְּמָה דְּחָמֵי גּוֹ עֲשָׂשִׁיתָא, וְגוֹ חֵיזוּ דְּאַחְזֵי כָּל דִּיוּקְנִין. וְכַד אִסְתָּכַּל בְּהוּ מֹשֶׁה, אִתְקָשֵׁי קַמֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֹשֶׁה, אַתְּ בְּסִימָנִיךְ, וַאֲנִי בְּסִימָנִי כְּדֵין אִתְיַשַּׁב מֹשֶׁה בְּכָל עֲבִידְתָּא.

כַּד אִתְעָבִיד כָּל עֲבִידְתָּא, אִצְטְרִיךְ מֹשֶׁה לְמִמְנֵי כֹּלָּא, בְּגִין דְּלָא יֵימְרוּן יִשְׂרָאֵל דְּאִשְׁתְּאַר כַּסְפָּא וְדַהֲבָא, וְאִסְתְּלִיק לְנַטְלָא לֵיהּ. וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ לְמִמְנֵי חֶשְׁבָּנָא קַמַּיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, בְּגִין דִּכְתִיב, (במדבר לב) וְהָיִיתֶם נְקִיִּם מֵיְיָ' וּמִיִּשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר אַתָּה מָרְאָה, אַתָּה – סוֹד הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה שֶׁהֵרְאָה לוֹ בְּתוֹךְ כָּל אוֹתָם הַדְּיוּקְנָאוֹת. וְהָיָה מֹשֶׁה רוֹאֶה אוֹתָם כָּל דָּבָר וְדָבָר עַל תִּקּוּנוֹ כְּמוֹ שֶׁרוֹאֶה בְּתוֹךְ עֲשָׂשִׁית וְתוֹךְ מַרְאָה שֶׁמַּרְאָה אֶת כָּל הַדְּיוּקְנָאוֹת. וּכְשֶׁהִסְתַּכֵּל בָּהֶם מֹשֶׁה, הִתְקַשָּׁה לְפָנָיו. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַתָּה בְּסִימָנְךָ וַאֲנִי בְּסִימָנִי. אָז הִתְיַשֵּׁב מֹשֶׁה בְּכָל מַעֲשֶׂה.

כְּשֶׁנַּעֲשָׂה כָּל הַמַּעֲשֶׂה, הִצְטָרֵךְ מֹשֶׁה לִמְנוֹת הַכֹּל, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׁאַר כֶּסֶף וְזָהָב וְעָלָה לָקַחַת אוֹתָם. וְלָכֵן הִצְטָרֵךְ לִמְנוֹת אֶת הַחֶשְׁבּוֹן לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (במדבר לב) וְהָיִיתֶם נְקִיִּם מֵה' וּמִיִּשְׂרָאֵל.

וּבְגִין דָּא כְּתִיב, אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת, דְּהָא רוּחָא דְקוּדְשָׁא, הָוָה אַחְזֵי לְכֹלָּא, חֶשְׁבְּנָא דְכָל דַּהֲבָא וְכַסְפָּא דִנְדִיבוּ יִשְׂרָאֵל, וְרוּחַ קֻדְשָׁא הָוָה אָמַר וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה מְאַת כִּכָּר וְגוֹ', כָּל הַזָּהָב הֶעָשׂוּי לַמְּלָאכָה וְגוֹ'. בְּגִין דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְהוּ, בְּאִינּוּן אֶמְנִין, וּבָעָא לְאַפָּקָא מְהֵימְנוּתָא דִילְהוֹן קַמֵּי כֹלָּא.

אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן. תָּא חֲזֵי, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דַעֲבִידְתָּא דְמַשְׁכְּנָא אִתְעָבִיד, הָוָה סִטְרָא אַחֲרָא אָזִיל וְשָׁאט לְאַסְטָאָה, וְלָא אַשְׁכַּחַת עִילָּה עַל מְהֵימְנוּתָא דְאוּמָנִין, עַד דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּפִיף לֵיהּ לְקַמֵּיהּ דְמֹשֶׁה, וְאִיהוּ עָבִיד חֶשְׁבְּנָא דְמְהֵימְנוּתָא בְעַל כָּרְחֵיהּ, וְסָלִיק מְהֵימְנוּתָא דִילְהוֹן לְגַבֵּי כֹלָּא. וְרָזָא דָא דִכְתִיב אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן. וְהָא אוֹקִימְנָא, אֵלֶּה: כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה מט) גַּם

לשון הקודש

וְלָכֵן כָּתוּב, אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֶת, שֶׁהֲרֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הָיְתָה מַרְאָה לְכֻלָּם אֶת חֶשְׁבּוֹן כָּל הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף שֶׁנָּדְבוּ יִשְׂרָאֵל, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הָיְתָה אוֹמֶרֶת: וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה מְאַת כִּכָּר וְגוֹ', כָּל הַזָּהָב הֶעָשׂוּי לַמְּלָאכָה וְגוֹ'. מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָהֶם בְּאוֹתָם הָאֻמָּנִים, וְרָצָה לְהוֹצִיא אֶת נֶאֱמָנוּתָם לִפְנֵי כֻלָּם.

אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן. בֹּא וּרְאֵה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁנַּעֲשָׂה מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן, הָיָה הַצַּד הָאַחֵר הוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט כְּדֵי לְהַסְטִין, וְלֹא מָצָא עִלָּה עַל נֶאֱמָנוּת הָאֻמָּנִים, עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כּוֹפֵף אוֹתוֹ לִפְנֵי מֹשֶׁה, וְהוּא עָשָׂה חֶשְׁבּוֹן שֶׁל נֶאֱמָנוּת בְּעַל כָּרְחוֹ, וְעָלְתָה נֶאֱמָנוּתָם לַכֹּל. וְסוֹד

אֵלֶּה תִּשְׁכַּחְנָה. וּכְתִיב, אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה, דְּתַמָּן אִתְמְנֵי וְאִתְפְּקִיד, עַד דְּאִתְעָבִיד חֶשְׁבָּנָא דְּבֵי מַשְׁכְּנָא, קַמֵּי מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ. (דף רכ"א ע"ב)

אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת. (שמות לח) מָאן עֵדוּת. אֶלָּא תְּרֵי זִמְנֵי כְּתִיב הָכָא מִשְׁכָּן, חַד לְעֵילָא, וְחַד לְתַתָּא. וּמִשְׁכָּן אִקְרֵי מִשְׁכַּן הָעֵדוּת. וּמַאן עֵדוּת. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קכב) שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל. שְׁמָא דָּא, אִיהוּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל.

כְּגַוְונָא דָּא (תהלים פא) עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ, עֵדוּת שֵׁם יָהּ בִּיהוֹסֵף, אִיהוּ עֵדוּת וַדָּאי, אִלֵּין תְּרֵין אַתְוָון סָהֲדִין סַהֲדוּתָא בְּכָל אֲתָר, וְהָכָא אִיהוּ עֵדוּת. וּבְגִין כַּךְ, מִשְׁכַּן הָעֵדוּת, מַשְׁכְּנָא דְּהַאי עֵדוּת. וְעַל דָּא מַשְׁכְּנָא אִקְרֵי, עַל רָזָא דִשְׁמָא דָא קַדִּישָׁא. וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (תהלים קלב) וְעֵדֹתִי זוֹ אַלַּמְּדֵם,

לשון הקודש

זֶה שֶׁכָּתוּב אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן. וַהֲרֵי בְּאַרְנוּ, אֵלֶּה – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מט) גַּם אֵלֶּה תִּשְׁכַּחְנָה. וְכָתוּב אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה, שֶׁשָּׁם הִתְמַנָּה וְנִפְקַד עַד שֶׁנַּעֲשָׂה הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁל בֵּית הַמִּשְׁכָּן לִפְנֵי מֹשֶׁה וְכָל יִשְׂרָאֵל.

אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֶת. אֵיזוֹ עֵדוּת? אֶלָּא פְּעָמִים כָּתוּב כָּאן מִשְׁכָּן, אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה, וְהַמִּשְׁכָּן נִקְרָא מִשְׁכַּן הָעֵדוּת. וְאֵיזוֹ עֵדוּת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שִׁבְטֵי יָ"ה עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל. שֵׁם זֶה הוּא עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל.

כְּמוֹ כֵּן (תהלים פא) עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ. עֵדוּת שֵׁם יָהּ בִּיהוֹסֵף, הִיא עֵדוּת וַדַּאי. שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ מְעִידוֹת עֵדוּת בְּכָל מָקוֹם, וְכָאן הוּא עֵדוּת. וּמִשּׁוּם כָּךְ מִשְׁכַּן הָעֵדֶת, הַמִּשְׁכָּן שֶׁל הָעֵדוּת הַזּוֹ, וְלָכֵן נִקְרָא מִשְׁכָּן, עַל סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה.

בְּגִין דְּהַאי אֲתָר, אִיהוּ סְתִימוּ וּגְנִיזוּ דְּכוּלָּא.

אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה, עַד הָכָא לָא יְדַעְנָא, אִי הַאי מַשְׁכְּנָא פֻּקַּד, אוֹ הַאי עֵדוּת. אֶלָּא פֻּקַּד וַדַּאי הַאי עֵדוּת. בְּגִין דְּמִן יוֹמָא דְּאִסְתְּלִיקוּ אֲבָהָן מֵעָלְמָא, וְכָל אִינּוּן שְׁבָטִין בְּנוֹי דְּיַעֲקֹב, וְאִשְׁתָּאֲרוּ יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, בְּאִינּוּן עָאקָן, אִתְנְשֵׁי מִנַּיְיהוּ יְדִיעָא דְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה דָּא, דְּאִיהוּ שְׁמָא דְּעֵדוּת, קִיּוּמָא דִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא, דְּאִלֵּין תְּרֵין אַתְוָון, אוֹקִימוּ עִילָּאֵי וְתַתָּאֵי, וְכֻלְּהוּ סִטְרִין דְּעָלְמָא.

כֵּיוָן דְּאָתָא מֹשֶׁה, אִתְפְּקַד וְאִדְכַּר שְׁמָא דָּא בְּעָלְמָא. דְּכַד הָוָה בַּסְּנֶה מִיַּד שָׁאִיל עַל שְׁמָא דָּא, דִּכְתִיב, (שמות ג) וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אוֹמַר אֲלֵיהֶם. וְתַמָּן אִתְפְּקַד שְׁמָא דָּא עַל פִּי מֹשֶׁה.

לשון הקודש

וְהֵינוּ שֶׁכָּתוּב (שם קלב) וְעֵדֹתִי זוֹ אֲלַמְּדֵם. מִשּׁוּם שֶׁמָּקוֹם זֶה הוּא סֵתֶר וּגְנִיזַת הַכֹּל. **אֲשֶׁר** פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה – עַד כָּאן לֹא יָדָעְנוּ אִם הַמִּשְׁכָּן פֻּקַּד אוֹ הָעֵדוּת הַזּוֹ. אֶלָּא פֻּקַּד וַדַּאי זוֹ עֵדוּת. מִשּׁוּם שֶׁמִּיּוֹם שֶׁהִסְתַּלְּקוּ הָאָבוֹת מֵהָעוֹלָם וְכָל אוֹתָם שִׁבְטִים בְּנֵי יַעֲקֹב, וְנִשְׁאֲרוּ יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת בְּאוֹתָן צָרוֹת, נִשְׁכְּחָה מֵהֶם יְדִיעַת סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן הַזֶּה, שֶׁהוּא שֵׁם הָעֵדוּת, קִיּוּמָם שֶׁל שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁשְּׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ בֵּאֲרוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְכָל צִדְדֵי הָעוֹלָם.

כֵּיוָן שֶׁבָּא מֹשֶׁה, נִפְקַד וְנִזְכַּר הַשֵּׁם הַזֶּה בָּעוֹלָם. שֶׁכְּשֶׁהָיָה בַּסְּנֶה, מִיָּד שָׁאַל עַל הַשֵּׁם הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵהֶם. וְשָׁם נִפְקַד הַשֵּׁם הַזֶּה

עֲבֹדַת הַלְוִיִּם, מָאי עֲבֹדַת הַלְוִיִּם. אֶלָּא רָזָא דָא דִּכְתִיב, (במדבר יח) וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא. הוּא: דָּא רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאִקְרֵי הוּא, וְלָא אִקְרֵי אַתָּה. וּבְגִין דָּא עֲבוֹדַת הַלְוִיִּם וַדַּאי. דָּבָר אַחֵר עֲבֹדַת הַלְוִיִּם, דְּאִינּוּן נַטְלִין מִשְׁכְּנָא עַל כִּתְפֵיהוּ מֵאַתָּר לְאַתָּר, דִּכְתִיב, (במדבר ז) וְלִבְנֵי קְהָת לֹא נָתָן כִּי עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ עֲלֵיהֶם בַּכָּתֵף יִשָּׂאוּ.

אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת וְגוֹ'. (שמות לח) רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (ישעיה יא) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא שֹׁרֶשׁ יִשַׁי וְגוֹ'. וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא, בְּזִמְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַסְגֵּי שְׁלָמָא בְּעָלְמָא, יִתְקַיֵּים שָׁרְשָׁא דְּאִילָנָא דְחַיֵּי, וְהַהוּא שָׁרְשָׁא, מִנֵּיהּ יִתְקָיְמוּ שְׁאַר שָׁרְשִׁין לְתַתָּא, דְּכֻלְּהוּ אִשְׁתָּרְשָׁן וְאִתְקַיְּמָן מִנֵּיהּ.

לשון הקודש

עַל פִּי מִשֶּׁה.

עֲבֹדַת הַלְוִיִּם. מַה זֶּה עֲבֹדַת הַלְוִיִּם? אֶלָּא סוֹד זֶה, שֶׁכָּתוּב (במדבר יח) וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא. הוּא – זֶה סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא הוּא, וְלֹא נִקְרָא אַתָּה. וּמִשּׁוּם כָּךְ עֲבוֹדַת הַלְוִיִּם וַדַּאי. דָּבָר אַחֵר עֲבֹדַת הַלְוִיִּם – שֶׁהֵם נוֹטְלִים אֶת הַמִּשְׁכָּן עַל כִּתְפֵיהֶם מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, שֶׁכָּתוּב (במדבר ז) וְלִבְנֵי קְהָת לֹא נָתָן כִּי עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ עֲלֵיהֶם בַּכָּתֵף יִשָּׂאוּ.

אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֶת וְגוֹ'. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (ישעיה יא) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא שֹׁרֶשׁ יִשַׁי וְגוֹ'. וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא, בִּזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַרְבֶּה שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, יִתְקַיֵּם הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁל עֵץ הַחַיִּים. וְאוֹתוֹ שֹׁרֶשׁ, מִמֶּנּוּ יִתְקַיְּמוּ שְׁאָר הַשָּׁרָשִׁים לְמַטָּה, שֶׁכֻּלָּם נִשְׁרְשׁוּ וְהִתְקַיְּמוּ מִמֶּנּוּ.

אֲשֶׁר עוֹמֵד לְגַם עַמִּים, דְּהַאי אִיהוּ קַיְימָא לְנִסָּא וּלְאָת לְרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא. אֵלָּיו גוֹיִם יִדְרֹשׁוּ, דְּתַמָּן רָזָא דְקִיּוּמָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, וּבְגִין כַּךְ אֵלָּיו גוֹיִם יִדְרֹשׁוּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה ב) וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר יְיָ' וגו', וְעַל דָּא, אֵלָּיו גוֹיִם יִדְרֹשׁוּ. וְהָיְתָה מְנוּחָתוֹ כָּבוֹד, מְנוּחָתוֹ, דָּא בֵּי מַקְדְּשָׁא. דִּכְתִיב, (תהלים קלב) זֹאת מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד. כָּבוֹד, דְּהָכִי אִקְרֵי כְּבוֹד יְיָ' בְּהַהוּא זִמְנָא, דִּכְתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם.

וּמְנוּחָתוֹ דְּהַהוּא שֹׁרֶשׁ יִשַׁי, דְּאִתְקְרֵי כְּבוֹד יְיָ', לָא יִתְמְנֵי, וְלָא יְקוּם בְּחוּשְׁבָּנָא לְעָלְמָא. מָאי טַעֲמָא. (ד"א בְּגִין דְּהָא קַיְימָא בְּחוּשְׁבָּנָא הַשְׁתָּא וְהַהוּא זִמְנָא לָא יִתְקַיֵּים בְּחוּשְׁבָּנָא. מָאי טַעְמָא) בְּגִין דְּכָל מַה דְּקַיְימָא בְּחוּשְׁבָּנָא, לָא שַׁרְיָין תַּמָּן בִּרְכָאן בִּשְׁלִימוּ. וּבִרְכָאן

לשון הקודש

אֲשֶׁר עֹמֵד לְגַם עַמִּים, שֶׁהֲרֵי הוּא עוֹמֵד לְגַם וּלְאוֹת לְסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. אֵלָּיו גוֹיִם יִדְרֹשׁוּ, שֶׁשָּׁם סוֹד הַקִּיּוּם שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וּמִשּׁוּם כָּךְ אֵלָּיו גוֹיִם יִדְרֹשׁוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ב) וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר ה' וגו', וְעַל זֶה – אֵלָּיו גוֹיִם יִדְרֹשׁוּ. וְהָיְתָה מְנֻחָתוֹ כָּבוֹד, מְנֻחָתוֹ – זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁכָּתוּב (תהלים קלב) זֹאת מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד. כָּבוֹד – שֶׁכָּךְ נִקְרָא שֵׁם ה' בְּאוֹתוֹ זְמַן, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם.

וּמְנוּחָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ שֹׁרֶשׁ יִשַׁי, שֶׁנִּקְרָא כְּבוֹד ה', לֹא יִמָּנֶה וְלֹא יַעֲמֹד בְּחֶשְׁבּוֹן לְעוֹלָם. מָה הַטַּעַם? (מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי עוֹמֵד בְּחֶשְׁבּוֹן עַתָּה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן לֹא יַעֲמֹד בְּחֶשְׁבּוֹן. מָה הַטַּעַם?) מִשּׁוּם

שַׁרְיָין בְּמַה דְּלָא קַיְימָא בְּחוּשְׁבָּנָא. בְּזִמְנָא קַדְמָאָה קַיְימָא בְּחוּשְׁבָּנָא, דִּכְתִיב אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן.

תָּא חֲזֵי, מַשְׁכְּנָא דָא קַיְימָא בְּחוּשְׁבָּנָא, וּבְגִין כַּךְ אִצְטְרִיךְ לְצְלוֹתָא דְמֹשֶׁה, דְּיִשְׁרֵי עָלֵיהּ בִּרְכָאן, דִּכְתִיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם מֹשֶׁה, וּמַה בְּרָכָה בָּרִיךְ לוֹן, יְהֵא רַעֲוָא דְּתִשְׁרֵי בְּרָכָה עַל עוֹבָדֵי יְדֵיכוֹן. וּבִרְכָּאן לָא שָׁרָאן עַל הַאי חֶשְׁבָּנָא עַד דְּאִקְשָׁר לֵיהּ מֹשֶׁה בְּמַשְׁכְּנָא דִלְעֵילָא, דִּכְתִיב אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה. דְּאִי לָאו דְּאִתְעֲבַד חֶשְׁבָּנָא עַל יְדָא דְמֹשֶׁה, לָא יַכְלִין אִינּוּן לְמֶעְבַּד חֶשְׁבָּנָא, דִּכְתִיב אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה.

פָּתַח וְאָמַר, (מלכים א יז) וַיְהִי דְבַר יְיָ' אֶל אֵלִיָּהוּ [אֵלָיו] לֵאמֹר קוּם לֵךְ צָרְפָתָה וְגוֹ' הִנֵּה

לשון הקודש

שֶׁכָּל מַה שֶׁעוֹמֵד בְּחֶשְׁבּוֹן, לֹא שׁוֹרוֹת שָׁם בְּרָכוֹת בִּשְׁלֵמוּת. וְהַבְּרָכוֹת שׁוֹרוֹת בְּמַה שֶׁלֹּא עוֹמֵד בְּחֶשְׁבּוֹן. בַּזְּמַן הָרִאשׁוֹן עָמַד בְּחֶשְׁבּוֹן, שֶׁכָּתוּב אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן.

בֹּא וּרְאֵה, הַמִּשְׁכָּן הַזֶּה עוֹמֵד בְּחֶשְׁבּוֹן, וְלָכֵן הִצְטָרֵךְ לִתְפִלַּת מֹשֶׁה, שֶׁיִּשְׁרוּ עָלָיו בְּרָכוֹת, שֶׁכָּתוּב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם מֹשֶׁה. וְאֵיזוֹ בְּרָכָה בֵּרַךְ אוֹתָם? יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּשְׁרֶה בְּרָכָה עַל מַעֲשֵׂי יְדֵיכֶם. וְהַבְּרָכוֹת לֹא שׁוֹרוֹת עַל הַחֶשְׁבּוֹן הַזֶּה, עַד שֶׁקָּשַׁר אוֹתוֹ מֹשֶׁה בַּמִּשְׁכָּן שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֶת אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה. דְּאִם לֹא נַעֲשָׂה הַחֶשְׁבּוֹן עַל יְדֵי מֹשֶׁה, אֵינָם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן, שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה.

פָּתַח וְאָמַר, (מלכים–א יז) וַיְהִי דְבַר ה' אֶל אֵלִיָּהוּ (אֵלָיו) לֵאמֹר קוּם לֵךְ צָרְפָתָה וְגוֹ' הִנֵּה צִוִּיתִי שָׁם אִשָּׁה אַלְמָנָה לְכַלְכְּלֶךָ.

צִוִּיתִי שָׁם אִשָּׁה אַלְמָנָה לְכַלְכְּלֶךָ. וְכִי אָן פָּקִיד לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶלָּא עַד לָא יֵיתֵי לְעָלְמָא, פָּקִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּגְזֵירָה דִּילֵיהּ לְעֵילָּא עַל הָעוֹרְבִים, לְמֵיתֵי מְזוֹנָא לְאֵלִיָּהוּ, וּלְהַהִיא אִתְּתָא לְמֵיהַב לֵיהּ מְזוֹנָא.

מַה כְּתִיב, (דף רכ"ב ע"א) (מלכים א יז) **וַתֹּאמֶר חַי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אִם יֵשׁ לִי מָעוֹג כִּי אִם מְלֹא כַף קֶמַח בַּכַּד וּמְעַט שֶׁמֶן בַּצַּפַּחַת וְגוֹ'.** וְהָא הָכָא מְדִידוּ הָוָה בְּהַהוּא קִמְחָא, דְּהָא הָוָה בֵּיהּ מְלֹא כַף קֶמַח בַּכַּד, כַּף הוּא מְדִידוּ דִּילֵיהּ, וְאִתְחַזֵּי דְּלָא שַׁרְיָין בֵּיהּ בִּרְכָן, הוֹאִיל וְקָאִים בְּמִדָּה. **מַה כְּתִיב,** (מלכים א יז) **כִּי כֹה אָמַר יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּד הַקֶּמַח לֹא תִכְלֶה וְצַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא תֶחְסָר עַד יוֹם תֵּת יְיָ גֶּשֶׁם.**

תֵּת, תִּתֵּן כְּתִיב, מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דִּבְכָל דָּרָא לָא אִשְׁתְּכַח מָאן דְּיִזְכֵּי לִזְכוּ כְּהַאי אִתְּתָא, וְעַל

לשון הקודש

וְכִי אֵיפֹה צִוָּה אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? אֶלָּא טֶרֶם שֶׁתָּבֹא לָעוֹלָם צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּגְזֵרָתוֹ לְמַעְלָה עַל הָעוֹרְבִים לְהָבִיא מָזוֹן לְאֵלִיָּהוּ וּלְאוֹתָהּ אִשָּׁה לָתֵת לוֹ מָזוֹן.

מַה כָּתוּב? וַתֹּאמֶר חַי ה' אֱלֹהֶיךָ אִם יֵשׁ לִי מָעוֹג כִּי אִם מְלֹא כַף קֶמַח בַּכַּד וּמְעַט שֶׁמֶן בַּצַּפַּחַת וְגוֹ'. וַהֲרֵי כָּאן מִדָּה הָיְתָה בְּאוֹתוֹ קֶמַח, שֶׁהֲרֵי הָיָה בּוֹ מְלֹא כַף קֶמַח בַּכַּד. כַּף הִיא הַמִּדָּה שֶׁלּוֹ. וְנִרְאֶה שֶׁאֵין שׁוֹרוֹת בּוֹ בְּרָכוֹת הוֹאִיל וְעוֹמֵד בְּמִדָּה. מַה כָּתוּב? כִּי כֹה אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּד הַקֶּמַח לֹא תִכְלֶה וְצַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא תֶחְסָר עַד יוֹם תֵּת ה' גֶּשֶׁם.

תֵּת – כָּתוּב תִּתֵּן, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁבְּכָל דּוֹר לֹא נִמְצָא מִי שֶׁיִּזְכֶּה לִזְכוּת

דָּא כְּתִיב תִּתֵּן, אַנְתְּ תִּתֵּן מִטְרָא עַל עָלְמָא, בְּגִין דִּזְכוּתָךְ סַגִּי.

וּכְתִיב (מלכים א יז) כַּד הַקֶּמַח לֹא כָלָתָה וְצַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא חָסֵר כִּדְבַר יְיָ' אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד אֵלִיָּהוּ. וְכִי אִם הַהוּא קִמְחָא דְקַיְּימָא בִּמְדִידוּ, דְּהַוָּה מְלֹא כַף קֶמַח, לָא פַּסְקוּ מִנֵּיהּ בִּרְכָאן בְּגִין מִלָּה דְאֵלִיָּהוּ, דִּכְתִיב כַּד הַקֶּמַח לֹא תִכְלֶה, וּכְתִיב כַּד הַקֶּמַח לֹא כָלָתָה. מִשְּׁכַּן הָעֵדוּת אַף עַל גַּב דְּקַיְּימָא בְּחוּשְׁבָּנָא, הוֹאִיל וְאִתְפְּקַד עַל יְדָא דְמֹשֶׁה, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן דְּשַׁרְיָין בֵּיהּ בִּרְכָאן. וְעַל דָּא כְּתִיב, אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה.

אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן. (שמות לח) רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (שמות ג) אַל תִּקְרַב הֲלוֹם שַׁל נְעָלֶיךָ

לשון הקודש

כְּמוֹ הָאִשָּׁה הַזֹּאת, וְעַל זֶה כָּתוּב תִּתֵּן. אַתָּה תִּתֵּן מָטָר עַל הָעוֹלָם מִשּׁוּם שֶׁזְּכוּתְךָ רַבָּה.

וְכָתוּב כַּד הַקֶּמַח לֹא כָלָתָה וְצַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא חָסֵר כִּדְבַר ה' אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד אֵלִיָּהוּ. וְכִי אִם אוֹתוֹ קֶמַח שֶׁעוֹמֵד בְּמִדָּה, שֶׁהָיָה מְלֹא כַף קֶמַח, לֹא פָּסְקוּ מִמֶּנּוּ בְּרָכוֹת מִשּׁוּם דְּבַר אֵלִיָּהוּ, שֶׁכָּתוּב כַּד הַקֶּמַח לֹא תִכְלֶה, וְכָתוּב כַּד הַקֶּמַח לֹא כָלָתָה – מִשְּׁכַּן הָעֵדוּת, אַף עַל גַּב שֶׁעוֹמֵד בְּחֶשְׁבּוֹן, הוֹאִיל וְנִפְקַד עַל יְדֵי מֹשֶׁה, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁשּׁוֹרִים בּוֹ בְּרָכוֹת. וְעַל זֶה כָּתוּב, אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֻת אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה.

אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן. רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח

מֵעַל רַגְלֶיךָ וְגוֹ'. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, דְּפָרִישׁ לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְאִתְּתֵיהּ, בְּגִין לְאִתְדַּבְּקָא בִּשְׁכִינְתָּא, דִּכְתִיב, (שמות ג) כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא. אַדְמַת קֹדֶשׁ, דָּא שְׁכִינְתָּא, אִתְדַּבְּקוּתָא קַדִּישָׁא אִתְדַּבָּק מֹשֶׁה בְּהַהִיא שַׁעֲתָא לְעֵילָּא.

דִּכְדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָשִׁיר לֵיהּ בַּחֲבִיבוּתָא דִּלְעֵילָּא, וְאִתְפְּקַד רַב מְמָנָא עַל בֵּיתָא, וְאִיהוּ גָזִיר, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד, דִּכְתִיב, (במדבר טז) וּפָצְתָה הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וְגוֹ', וּכְתִיב (במדבר טז) וַיְהִי כְּכַלּוֹתוֹ לְדַבֵּר וְגוֹ', וַתִּבָּקַע הָאֲדָמָה. וּכְתִיב, (במדבר י) קוּמָה יְיָ'. שׁוּבָה יְיָ'. הָדָא הוּא דִּכְתִיב אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה. עַל פִּי מֹשֶׁה אִתְתָּקַן, וְאִתְפְּקַד בְּכֹלָּא. פְּקִידָה דְּמִשְׁכָּן הָוָה עַל יְדָא דְמֹשֶׁה, דִּכְתִיב (שמות ג)

לשון הקודש

וְאָמַר, (שמות ג) אַל תִּקְרַב הֲלֹם שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ, שֶׁהִפְרִידוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאִשְׁתּוֹ כְּדֵי לְהִדָּבֵק בַּשְׁכִינָה, שֶׁכָּתוּב כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא. אַדְמַת קֹדֶשׁ – זוֹ שְׁכִינָה. הִדָּבְקוּת קְדוֹשָׁה נִדְבַּק מֹשֶׁה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לְמַעְלָה.

שֶׁאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָשַׁר אוֹתוֹ בַּחֲבִיבוּת שֶׁלְּמַעְלָה, וְנִפְקַד לִהְיוֹת מְמֻנֶּה גָּדוֹל עַל הַבַּיִת, וְהוּא גוֹזֵר וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה, שֶׁכָּתוּב (במדבר טז) וּפָצְתָה הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וְגוֹ', וְכָתוּב וַיְהִי כְּכַלּוֹתוֹ לְדַבֵּר וְגוֹ', וַתִּבָּקַע הָאֲדָמָה. וְכָתוּב (שם י) קוּמָה ה'. שׁוּבָה ה'. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה. עַל פִּי מֹשֶׁה נִתְקַן וְנִפְקַד בַּכֹּל. הַפְּקִידָה שֶׁל הַמִּשְׁכָּן הָיְתָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב

פָּקֹד פָּקַדְתִּי אֶתְכֶם, דְּאִיהוּ הָוָה קוֹל, דְּאַפִּיק לְהַהוּא דִבּוּר, וְעָבִיד לֵיהּ פְּקִידָה לְנָפְקָא מִן גָּלוּתָא. וְהַשְׁתָּא אִתְפָּקְדָא לְאַמְשָׁכָא קְדֻשָּׁה מֵעֵילָא לְתַתָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שמות כה) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכָם.

וּבְצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶּן חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה וְגוֹ'. (שמות לח) אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הָא אִתְּמַר, דְּהָא בְּצַלְאֵל מִסִּטְרָא דִימִינָא הָוָה, וְאִיהוּ אַתְקִין תִּקּוּנָא דְכֹלָּא. וְתוּ, דְּהָא יְהוּדָה אִיהוּ שַׁלִּיטָא וּמַלְכָּא עַל כָּל שְׁאַר שְׁבָטִין, וּמִנֵּיהּ נָפַק מָאן דְּאַתְקִין כָּל מַשְׁכְּנָא. בְּצַלְאֵל, הָא אוּקְמוּהָ, בְּצֵל אֵל, וּמַאן אִיהוּ בְּצֵל אֵל. דָּא יְמִינָא. וְתוּ, מִסִּטְרָא דָּא אַתְקִין כֹּלָּא, וְיָרֵית חָכְמָתָא לְמֶעְבַּד כָּל עֲבִידָא.

וְאִתּוֹ אָהֳלִיאָב בֶּן אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה דָן, דָּא אִיהוּ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, דָּא אִיהוּ מִסִּטְרָא

לשון הקודש

(שמות ג) פָּקֹד פָּקַדְתִּי אֶתְכֶם. שֶׁהוּא הָיָה קוֹל שֶׁהוֹצִיא אֶת אוֹתוֹ דִּבּוּר וְעָשָׂה לוֹ פְּקִידָה לָצֵאת מִן הַגָּלוּת, וְעַכְשָׁו נִפְקָד לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה מִמַּעְלָה לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם כה) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכָם.

וּבְצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶּן חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁהֲרֵי בְּצַלְאֵל הָיָה מִצַּד הַיָּמִין, וְהוּא הִתְקִין תִּקּוּן הַכֹּל. וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי יְהוּדָה הוּא שַׁלִּיט וּמֶלֶךְ עַל כָּל שְׁאָר הַשְּׁבָטִים וּמִמֶּנּוּ יָצָא מִי שֶׁהִתְקִין אֶת כָּל הַמִּשְׁכָּן. בְּצַלְאֵל, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ בְּצֵל אֵל. וּמִיהוּ בְּצֵל אֵל? זֶה יָמִין . וְעוֹד, מִצַּד זֶה הִתְקִין הַכֹּל, וְיָרַשׁ חָכְמָה לַעֲשׂוֹת כָּל מַעֲשֶׂה.

וְאִתּוֹ אָהֳלִיהָב בֶּן אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה דָן.

דְּדִינָא קַשְׁיָא, (נ"א קַדִּישָׁא) וְהָא אוּקְמוּהָ, דְּהָא מִתְּרֵין סִטְרִין אִלֵּין, אִתְעָבִיד מַשְׁכְּנָא, וְאִתְתָּקַן בְּהוּ, לְאִתְקַשְׁרָא בְּהוּ, לְמֶהֱוֵי בֵּין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וְהָא אִתְמַר וְאוּקְמוּהָ.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים מח) יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רָב. תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, אַשְׁדֵּי חַד אַבְנָא יַקִּירָא מִתְּחוֹת כֻּרְסֵי יְקָרֵיהּ, וְשָׁקַע עַד תְּהוֹמָא, וְרֵישָׁא חָדָא דְּהַהוּא אַבְנָא נָעִיץ גּוֹ תְּהוֹמֵי, וְרֵישָׁא אַחֲרָא לְעֵילָא, וְהַהוּא רֵישָׁא אַחֲרָא עִלָּאָה, אִיהוּ חַד נְקוּדָה (עִלָּאָה) דְּקַיְּימָא בְּאֶמְצָעִיתָא דְּעָלְמָא, וּמִתַּמָּן אִתְפְּשַׁט עָלְמָא לִימִינָא וּשְׂמָאלָא וּלְכָל סִטְרִין, וְאִתְקָיְּים בְּהַהִיא נְקוּדָה אֶמְצָעִיתָא, וְהַהִיא אַבְנָא אִתְקְרֵי שְׁתִיָּה, דְּמִנָּהּ אִשְׁתִּיל עָלְמָא לְכָל

לשון הקודש

זֶהוּ מִצַּד הַשְּׂמֹאל, זֶהוּ מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה (הַקָּדוֹשׁ), וְהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁהֲרֵי מִשְּׁנֵי צְדָדִים אֵלּוּ נַעֲשָׂה הַמִּשְׁכָּן וְהִתְתַּקֵּן בָּהֶם לְהִתְקַשֵּׁר בָּהֶם לִהְיוֹת בֵּין יָמִין וּשְׂמֹאל, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר וּפֵרְשׁוּהָ.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים מח) יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רָב. בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, זָרַק אֶבֶן אַחַת גְּבִבָּדָה מִתַּחַת כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ וְשָׁקַע אוֹתָהּ עַד הַתְּהוֹם, וְרֹאשׁ אֶחָד שֶׁל אוֹתָהּ אֶבֶן נָעוּץ בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת, וְרֹאשׁ אַחֵר לְמַעְלָה, וְאוֹתוֹ הָרֹאשׁ הָאַחֵר הָעֶלְיוֹן הוּא נְקֻדָּה אַחַת (עֶלְיוֹנָה) שֶׁעוֹמֶדֶת בְּמֶרְכַּז הָעוֹלָם, וּמִשָּׁם הִתְפַּשֵּׁט הָעוֹלָם לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל וּלְכָל הַצְּדָדִים, וְהִתְקַיֵּם בְּאוֹתָהּ נְקֻדַּת

סִטְרִין. תּוּ שְׁתַּיָּ"ה, שָׁת יָ"ה, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁוֵּי לָהּ לְמֶהֱוֵי יְסוֹדָא דְעָלְמָא וּשְׁתִילוּ דְּכֹלָּא. (דף רכ"ב ע"ב).

בִּתְלַת גַּוְונִין אִתְפַּשְׁטַת אַרְעָא סַחֲרָנֵיהּ דְּהַהוּא נְקוּדָה, אִתְפַּשְׁטוּתָא קַדְמָאָה, סַחֲרָנֵיהּ דְּהַהוּא נְקוּדָה, כָּל צָחוּתָא וּזְכוּתָא דְאַרְעָא קַיְּימָא תַּמָּן, וְתַמָּן אִיהוּ. וְהַאי קַיְּימָא לְעֵילָא עַל כָּל אַרְעָא סַחֲרָנֵיהּ דְּהַהוּא נְקוּדָה. אִתְפַּשְׁטוּתָא תִּנְיָינָא, סַחֲרָנֵיהּ דְּהַהוּא אִתְפַּשְׁטוּתָא קַדְמָאָה, לָאו אִיהוּ צָחוּתָא וְזָכוּתָא כְּהַהוּא קַדְמָאָה, אֲבָל אִיהוּ דָקִיק וְצַח בְּצָחוּתָא דְעַפְרָא, יַתִּיר מִכָּל שְׁאַר עָפָר אַחֲרָא. אִתְפַּשְׁטוּתָא תְּלִיתָאָה, אִיהוּ חָשׁוּךְ וְגָסוּ דְעַפְרָא יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ, וְסַחֲרָנֵיהּ דְּהַאי, קַיְּימִין מַיִין דְּיַמָּא דְאוֹקְיָינוֹס, דְּאַסְחַר כָּל עָלְמָא. אִשְׁתְּכַח דְּהַהוּא נְקוּדָה קַיְּימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְכֻלְּהוּ גַּוְונִין

לשון הקודש

הַמֶּרְכָּז, וְאוֹתָהּ אֶבֶן נִקְרֵאת אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה, שֶׁמִּמֶּנָּה נִשְׁתָּל הָעוֹלָם לְכָל הַצְּדָדִים. עוֹד שְׁתַּיָּ"ה – שָׁת יָ"ה. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂם אוֹתָהּ לִהְיוֹת יְסוֹד הָעוֹלָם וְהַשְּׁתָלַת הַכֹּל.

בִּשְׁלֹשָׁה גְּוָנִים הִתְפַּשְּׁטָה הָאָרֶץ סְבִיב אוֹתָהּ נְקֻדָּה. הִתְפַּשְּׁטוּת רִאשׁוֹנָה סְבִיב אוֹתָהּ נְקֻדָּה, כָּל צַחוּת וְזַכוּת הָאָרֶץ שָׁם הֵם עוֹמְדִים, וְשָׁם הֵם. וְזוֹ עוֹמֶדֶת לְמַעְלָה עַל כָּל הָאָרֶץ סְבִיב אוֹתָהּ נְקֻדָּה. הִתְפַּשְּׁטוּת שְׁנִיָּה סְבִיב אוֹתָהּ הִתְפַּשְּׁטוּת רִאשׁוֹנָה, אֵין שָׁם צַחוּת וְזַכוּת כְּאוֹתָהּ רִאשׁוֹנָה, אֲבָל הוּא דַּק וְצַח בַּצַּחוּת שֶׁל הֶעָפָר יוֹתֵר מִכָּל שְׁאָר עָפָר אַחֵר. הִתְפַּשְּׁטוּת שְׁלִישִׁית הִיא חֹשֶׁךְ וְגַסוּת הֶעָפָר יוֹתֵר מִכֻּלָּם, וּסְבִיב זֶה עוֹמְדִים מֵי הָאוֹקְיָנוֹס שֶׁסּוֹבֵב כָּל הָעוֹלָם. נִמְצָא שֶׁאוֹתָהּ נְקֻדָּה עוֹמֶדֶת

דְּאִתְפְּשָׁטוּתָא דְעָלְמָא סַחֲרָנִיהּ.

אִתְפַּשְׁטוּתָא קַדְמָאָה אִיהוּ בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְכָל אִינּוּן הֵיכָלִין וַעֲזָרוֹת, וְכָל הַהוּא תִּקּוּנָא דִּילֵיהּ, וִירוּשָׁלַם, וְכָל מָתָא מִשּׁוּרָא וּלְגוֹ. אִתְפַּשְׁטוּתָא תִּנְיָינָא, כָּל אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל דְּאִתְקַדְּשַׁת בִּקְדוּשָׁה. אִתְפַּשְׁטוּתָא תְּלִיתָאָה, אִיהוּ כָּל שְׁאַר אַרְעָא, אֲתָר בֵּי מוֹתְבָא דִשְׁאַר עַמִּין. וְיַמָּא דְאוֹקְיָינוּס דְּסַחֲרָא כֻּלָּא.

וְהָא אוּקְמוּהָ, דְּרָזָא דָא גַּוְונִין דְּעֵינָא, דְּסַחֲרָן לְהַהוּא נְקוּדָה דְאָמְצָעִיתָא דְעֵינָא, דְּאִיהוּ חֵיזוּ דְכָל עֵינָא, כְּגַוְונָא דְהַהִיא נְקוּדָה אֶמְצָעִיתָא דְקָאָמְרָן, דְּאִיהוּ חֵיזוּ דְכֻלָּא, וְתַמָּן קָאִים בֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְאָרוֹן וְכַפֹּרֶת, דְּאִינּוּן חֵיזוּ דְכֻלָּא. אִשְׁתְּכַח, הַהוּא נְקוּדָה חֵיזוּ דְכָל עָלְמָא. וְעַל דָּא

לשון הקודש

בַּמֶּרְכָּז, וְכָל הַגְּוָנִים שֶׁל הַהִתְפַּשְׁטוּת שֶׁל הָעוֹלָם סְבִיבָהּ.

הִתְפַּשְׁטוּת רִאשׁוֹנָה הוּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְכָל אוֹתָם הֵיכָלוֹת וַעֲזָרוֹת, וְכָל אוֹתוֹ תִּקּוּן שֶׁלּוֹ וִירוּשָׁלַיִם, וְכָל הָעִיר מֵהַחוֹמוֹת וּפְנִימָה. הִתְפַּשְׁטוּת שְׁנִיָּה – כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִתְקַדְּשָׁה בִּקְדֻשָּׁה. הִתְפַּשְׁטוּת שְׁלִישִׁית הוּא כָּל שְׁאָר הָאָרֶץ, מְקוֹם בֵּית מוֹשָׁב שְׁאָר הָעַמִּים, וְיָם הָאוֹקְיָנוּס שֶׁסּוֹבֵב הַכֹּל.

וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁסּוֹד זֶה גּוֹנֵי הָעַיִן שֶׁסּוֹבְבִים אוֹתָהּ נְקֻדָּה שֶׁל מֶרְכַּז הָעַיִן, שֶׁהוּא מַרְאֶה שֶׁל כָּל הָעַיִן, כְּמוֹ שֶׁאוֹתָהּ נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁהִיא מַרְאֶה שֶׁל הַכֹּל, וְשָׁם עוֹמֵד בֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים וְאָרוֹן וְכַפֹּרֶת שֶׁהֵם הַמַּרְאֶה שֶׁל הַכֹּל.

כְּתִיב, יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן וְגוֹ'. יְפֵה: שַׁפִּיר הַהוּא חֵיזוּ וְחֶדְוָה דְּכֹלָּא. נוֹף: נוֹפָא דְּאִילָנָא דְּאִיהוּ שְׁפִירוּ דְּכֹלָּא.

תָּא חֲזֵי, שְׁפִירוּ דְּעָלְמָא, וְחֵיזוּ דְּעָלְמָא, לָא אִתְחֲזֵי בְּעָלְמָא, עַד דְּאִתְבְּנֵי וְאִתְּקַם מַשְׁכְּנָא, וְעָאל אֲרוֹנָא לְגוֹ קֻדְשָׁא. מֵהַהִיא שַׁעֲתָא, אִתְחֲזֵי חֵיזוּ דְּכֹלָּא בְּעָלְמָא, וְאִתְתָּקַן עָלְמָא, וְאַזְלֵי בְּהַהוּא מַשְׁכְּנָא וּבְהַהוּא אֲרוֹנָא, עַד דְּמָטֵי לְהַהִיא נְקוּדָה דְּאִיהִי יְפֵה נוֹף חֶדְוָה דְּכֹלָּא. כֵּיוָן דְּמָטוּ לְהָתָם כְּדֵין פָּתַח אֲרוֹנָא וְאָמַר, (תהלים קלב) זֹאת מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד פֹּה אֵשֵׁב כִּי אִוִּיתִיהָ.

רִבִּי יֵיסָא אָמַר, הַאי קְרָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אָמְרָה לֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְעָאל אֲרוֹנָא לְאַתְרֵיהּ. רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

נִמְצָא שֶׁאוֹתָהּ נְקֻדָּה הִיא הַמַּרְאֶה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. וְעַל זֶה כָּתוּב יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן וְגוֹ'. יְפֵה – יָפֶה אוֹתוֹ הַמַּרְאֶה וְשִׂמְחַת הַכֹּל. נוֹף – נוֹף הָאִילָן, שֶׁהוּא הֵיפִי שֶׁל הַכֹּל.

בֹּא וּרְאֵה, הֵיפִי שֶׁל הָעוֹלָם וְהַמַּרְאֶה שֶׁל הָעוֹלָם לֹא נִרְאָה בָּעוֹלָם, עַד שֶׁנִּבְנָה וְהוּקַם הַמִּשְׁכָּן וְנִכְנַס הָאָרוֹן לְתוֹךְ הַקֹּדֶשׁ. מֵאוֹתָהּ שָׁעָה נִרְאָה הַמַּרְאֶה שֶׁל הַכֹּל בָּעוֹלָם וְהִתְתַּקֵּן הָעוֹלָם, וְהוֹלְכִים בְּאוֹתוֹ מִשְׁכָּן וּבְאוֹתוֹ אָרוֹן, עַד שֶׁמַּגִּיעִים לְאוֹתָהּ נְקֻדָּה שֶׁהִיא יְפֵה נוֹף שִׂמְחַת הַכֹּל. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעוּ לְשָׁם, אָז פָּתַח הָאָרוֹן וְאָמַר, (תהלים קלב) זֹאת מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד פֹּה אֵשֵׁב כִּי אִוִּיתִיהָ.

רִבִּי יֵיסָא אָמַר, הַפָּסוּק הַזֶּה אָמְרָה אוֹתוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּשָׁעָה שֶׁנִּבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְנִכְנַס הָאָרוֹן לִמְקוֹמוֹ. רִבִּי

הוּא אָמַר לֵיהּ, עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כַּד יִשְׂרָאֵל עַבְדִּין רְעוּתֵיהּ, דְּהָא כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָתִיב עַל כֻּרְסֵי יְקָרֵיהּ, וְחָיִים עַל עָלְמָא, וּבְרָכָה וְשָׁלוֹם וַחֲבִיבוּתָא דְּכֹלָּא אִשְׁתְּכַח. וּכְדֵין אָמַר זֹאת מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד.

וְתָא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּכֻלְּהוּ אוּמָנִין שָׁארוּ לְמֶעְבַּד אוּמָנוּתָא, הַהוּא עוֹבָדָא מַמָּשׁ דְּשָׁרָאן, אִיהִי אִשְׁתְּלִימַת מִגַּרְמָהּ. אִינּוּן שָׁרָאן, וְאִיהִי אַשְׁלִימַת עֲבִידְתָּא, אִיהִי מַמָּשׁ, מְנָלָן, דִּכְתִיב וַתֵּכֶל כָּל עֲבוֹדַת מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד.

כְּגַוְונָא דָּא (בראשית ב) וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְאִי תֵּימָא, וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַדַּאי הָכִי הוּא, דְּכָל עָלְמָא, אַף עַל גַּב דְּכָל עֲבִידָן אִשְׁתְּלִימוּ כָּל חַד וְחַד, עָלְמָא כֹּלָּא לָא הֲוָה שְׁלִים בְּקִיּוּמֵיהּ, עַד דְּאָתָא יוֹמָא שְׁבִיעָאָה, דְּכַד אָתָא

לשון הקודש

חִזְקִיָּה אָמַר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר אוֹתוֹ עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ, שֶׁהֲרֵי אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ וְחָם עַל הָעוֹלָם, וּבְרָכָה וְשָׁלוֹם וַחֲבִיבוּת הַכֹּל נִמְצָאִים. וְאָז אָמַר, זֹאת מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד. **וּבָא** רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁכָּל הָאֻמָּנִים הִתְחִילוּ לַעֲשׂוֹת הָאֻמָּנוּת, אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה מַמָּשׁ שֶׁהִתְחִילוּ הָיָה נִשְׁלָם מֵעַצְמוֹ. הֵם מַתְחִילִים – וְהִיא מַשְׁלִימָה אֶת הַמַּעֲשֶׂה, הִיא מַמָּשׁ. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב וַתֵּכֶל כָּל עֲבֹדַת מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד.

כְּמוֹ זֶה – (בראשית ב) וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְאִם תֹּאמַר, וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי – וַדַּאי כָּךְ הוּא! שֶׁכָּל הָעוֹלָם, אַף עַל גַּב שֶׁכָּל הַמַּעֲשִׂים נִשְׁלְמוּ כָּל

יוֹמָא שְׁבִיעָאָה, כְּדֵין אִשְׁתְּלִימוּ כָּל עֲבִידָן, וְאַשְׁלִים בֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. בְּהַאי, אִשְׁתְּלִים בְּקִיּוּמָא כָּל עֲבִידְתָּא דְעָבַד, וְעַל דָּא וַיְכַל אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי.

וְכַד אִתְבְּנֵי בֵי מַקְדְּשָׁא, כָּל עֲבִידְתָּא דְאִתְעָבִיד, אִיהִי מִגַּרְמָהּ אִתְעֲבִידַת. אֻמָּנִין שָׁרָאן, וְעַבִידְתָּא אִתְחֲזִיאַת לוֹן לְמֶעְבַּד, וְאִתְרְשִׁימַת קָמַיְיהוּ, וְאִשְׁתְּלִימַת הִיא מִגַּרְמָהּ. וְהָא אוּקְמוּהָ, דִכְתִיב, (מלכים א ו) וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ. וְהַבַּיִת כַּאֲשֶׁר בָּנָהוּ לָא כְתִיב. אֶלָּא בְּהִבָּנוֹתוֹ. דְּאִיהִי אִשְׁתְּלִימַת מִגַּרְמָהּ. וּכְתִיב אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה. בָּנוּהוּ לָא כְתִיב. אֶלָּא נִבְנָה הוּא מִגַּרְמֵיהּ נִבְנָה, וְכֵן בְּכָל עֲבִידְתָּא דְאִיהִי קַדִּישָׁא, אִיהִי אִשְׁתְּלִימַת מִגַּרְמָהּ.

(דף רכ"ג ע"א)◆

לשון הקודש

אֶחָד וְאֶחָד, כָּל הָעוֹלָם לֹא הָיָה שָׁלֵם בְּקִיּוּמוֹ עַד שֶׁבָּא הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. שֶׁכְּשֶׁבָּא הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, אָז נִשְׁלְמוּ כָּל הַמַּעֲשִׂים, וְהִשְׁלִים בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. בָּזֶה נִשְׁלַם, בְּקִיּוּם כָּל מַעֲשֶׂה שֶׁעָשָׂה, וְעַל זֶה וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי.

וּכְשֶׁנִּבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כָּל מַעֲשֶׂה שֶׁנַּעֲשָׂה – נַעֲשָׂה מֵעַצְמוֹ. הָאֻמָּנִים הִתְחִילוּ – וְהַמַּעֲשֶׂה נִרְאָה לָהֶם לְהֵעָשׂוֹת וְנִרְשַׁם לִפְנֵיהֶם וְהִשְׁתַּלֵּם מֵעַצְמוֹ. וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ו) וְהַבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ. לֹא כָתוּב וְהַבַּיִת כַּאֲשֶׁר בָּנוּהוּ, אֶלָּא בְּהִבָּנֹתוֹ, שֶׁהוּא נִשְׁלַם מֵעַצְמוֹ. וְכָתוּב אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה.

וּבְצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶּן חוּר. (שמות לח) **הַאי קְרָא אוֹלִיפְנָא, דְּרוּחַ קֻדְשָׁא אַכְרִיז עָלֵיהּ לְעֵינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וְאָמַר וּבְצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶּן חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה עָשָׂה אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ' אֶת מֹשֶׁה. וְאִתּוֹ אָהֳלִיאָב בֶּן אֲחִיסָמָךְ. מָאי וְאִתּוֹ. אֶלָּא אוֹלִיפְנָא, דְּאָהֳלִיאָב לָא עָבִיד עֲבִידְתָּא בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא עִם בְּצַלְאֵל, וְעִמֵּיהּ עָבֵד כָּל מַה דְּעָבַד. הָדָא הוּא דִכְתִיב וְאִתּוֹ, וְאִתּוֹ וְלָא בִּלְחוֹדוֹי. מִכָּאן דִּשְׁמָאלָא אִיהִי בִּכְלַל יְמִינָא תָּדִיר. וְעַל דָּא כְתִיב וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי אִתּוֹ אֵת אָהֳלִיאָב, דָּא יְמִינָא וְדָא שְׂמָאלָא.**

אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה וְגוֹ'. (שמות לח) **רִבִּי יֵיסָא אָמַר, כֵּיוָן דְּעָבְדוּ כָּל הַכִּימַיָּא יַת מַשְׁכְּנָא, אִצְטְרִיךְ**

לשון הקודש

לֹא כָתוּב בָּנוּהוּ, אֶלָּא נִבְנָה, הוּא מֵעַצְמוֹ נִבְנָה. וְכָל בְּכָל מַעֲשֶׂה שֶׁהוּא קָדוֹשׁ, מִשְׁתַּלֵּם מֵעַצְמוֹ.

וּבְצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶּן חוּר. פָּסוּק זֶה לָמַדְנוּ, שֶׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הִכְרִיזָה עָלָיו לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַר: וּבְצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶּן חוּרִי לְמַטֵּה יְהוּדָה עָשָׂה אֵת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה. וְאִתּוֹ אָהֳלִיאָב בֶּן אֲחִיסָמָךְ, מַה זֶּה וְאִתּוֹ? אֶלָּא לָמַדְנוּ שֶׁאָהֳלִיאָב לֹא עָשָׂה מַעֲשֶׂה לְבַדּוֹ, אֶלָּא עִם בְּצַלְאֵל, וְעִמּוֹ עָשָׂה כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאִתּוֹ, וְאִתּוֹ וְלֹא לְבַדּוֹ. מִכָּאן שֶׁהַשְּׂמֹאל בִּכְלַל יָמִין תָּמִיד, וְעַל זֶה כָּתוּב (שמות לא) וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי אִתּוֹ אֵת אָהֳלִיאָב. זֶה יָמִין וְזֶה שְׂמֹאל.

אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֶת אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה וְגוֹ'. רַבִּי יֵיסָא אָמַר, כֵּיוָן שֶׁעָשׂוּ כָּל הַחֲכָמִים אֶת הַמִּשְׁכָּן,

לְמֶהֱדָר חֶשְׁבָּנָא, מִכָּל אִינּוּן עֲבִידָן דְּאִתְעָבִידוּ בֵּיהּ. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּכָל חֶשְׁבָּן וְחוּשְׁבָּן, כַּד הָוָה אִתְעַבִּיד חֶשְׁבָּנָא, הָכִי אִתְקָיְּים הַהוּא עֲבִידָא, וְאִתְקָיְּים בְּאַתְרֵיהּ.

וְיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ כְּמָה דְּאִתְרְעוּ בְּמָה דִּנְדִיבוּ בְּקַדְמִיתָא, הָכִי נָמֵי אִתְרְעוּ בְּהַהוּא חֶשְׁבָּנָא, וּכְדֵין אִתְקָיְּים כָּל עֲבִידָא, בְּהַהוּא רְעוּתָא. וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ הָכָא חֶשְׁבָּנָא, בְּגִין דִּבְהַאי אִתְקָיְּים עֲבִידָא. אֵלֶּה כְּתִיב, וְלָא כְּתִיב וְאֵלֶּה. אֶלָּא דָּא אִיהוּ חֶשְׁבָּנָא דְּפָסִיל כָּל חוּשְׁבָּנִין דְּעָלְמָא, וְדָא אִתְקָיְּים יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ, דִּבְהַאי אִתְקָיְּים מַשְׁכְּנָא, וְלָא בְּאַחֲרָא.

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה לג) וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּיךָ חֹסֶן יְשׁוּעוֹת חָכְמַת וָדָעַת יִרְאַת יְיָ' הִיא אוֹצָרוֹ. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, אֲבָל הָא תָּנֵינָן, כָּל בַּר

לשון הקודש

צָרִיךְ לְהַחֲזִיר חֶשְׁבּוֹן מִכָּל אוֹתָם הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ בּוֹ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּל חֶשְׁבּוֹן וְחֶשְׁבּוֹן, כְּשֶׁהָיָה נַעֲשֶׂה חֶשְׁבּוֹן, כָּךְ הִתְקַיְּים אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, וְהִתְקַיְּים בִּמְקוֹמוֹ.

וְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְרַצּוּ בְּמַה שֶׁנָּדְבוּ בָּרִאשׁוֹנָה, גַּם כָּךְ הִתְרַצּוּ בְּאוֹתוֹ חֶשְׁבּוֹן, וְאָז הִתְקַיְּים כָּל הַמַּעֲשֶׂה בְּאוֹתוֹ רָצוֹן. וְלָכֵן צָרִיךְ כָּאן חֶשְׁבּוֹן, מִשּׁוּם שֶׁבָּזֶה מִתְקַיְּים הַמַּעֲשֶׂה. אֵלֶּה כָּתוּב, וְלֹא כָּתוּב וְאֵלֶּה. אֶלָּא זֶהוּ חֶשְׁבּוֹן שֶׁפּוֹסֵל אֶת כָּל הַחֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וְזֶה הִתְקַיְּים יוֹתֵר מִכֻּלָּם, שֶׁבָּזֶה הִתְקַיְּים הַמִּשְׁכָּן וְלֹא בְּאַחֵר.

פְּתַח וְאָמַר, (שם ב) וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּיךָ חֹסֶן יְשׁוּעוֹת חָכְמַת וָדָעַת יִרְאַת ה' הִיא

נָשׁ דְּאִתְעַסָּק בְּאוֹרַיְיתָא בְּהַאי עָלְמָא, וְזָכֵי לְמִקְבַּע עִתִּין לָהּ, אִצְטְרִיךְ בֶּאֱמוּנָה, דִּרְעוּתָא דִּילֵיהּ יִתְכַּוֵּין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיִתְכַּוֵּין לְשֵׁם שָׁמַיִם, בְּגִין דְּאֱמוּנָה לְהָכִי אִתְכְּוָון. חֵסֶן יְשׁוּעוֹת, לְאַכְלְלָא רַחֲמֵי בְּדִינָא. חָכְמַת וָדָעַת, דִּתְרֵין אִלֵּין שָׁרָאן דָּא עַל דָּא. דָּא טָמִיר וְגָנִיז, לְאַשְׁרָאָה דָא עַל דָּא.

יִרְאַת יְיָ' הִיא אוֹצָרוֹ. אוֹצָרוֹ דְּכָל אִלֵּין, בְּגִין דְּהַאי יִרְאַת יְיָ', נָקִיט כָּל אִינּוּן נַחֲלִין, וְאִיהִי אִתְעָבִידַת אוֹצָר לְכֻלְּהוּ. וְכַד נָפְקִין מִנָּהּ כָּל אִינּוּן גְּנִיזִין כֻּלְּהוּ, אַפִּיק לוֹן בְּחוּשְׁבָּנָא. מְנָלָן. דִּכְתִיב, (שיר השירים ז) עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן. בְּחֶשְׁבּוֹן וַדָּאי עָבִיד, וְאַפִּיק אִינּוּן בְּרֵכוֹת מַיִם, וְאַשְׁגַּח לְאַפָּקָא כֹּלָּא בְּחוּשְׁבָּנָא. (נ"א וְאַשְׁקוּ לְכֹלָּא).

לשון הקודש

אוֹצָרוֹ. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים, אֲבָל הֲרֵי שָׁנִינוּ, כָּל אָדָם שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְזוֹכֶה לִקְבֹּעַ לָהּ עִתִּים, צָרִיךְ בֶּאֱמוּנָה, שֶׁרְצוֹנוֹ יִתְכַּוֵּן לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יִתְכַּוֵּן לְשֵׁם שָׁמַיִם, מִשּׁוּם שֶׁאֱמוּנָה לְכָךְ הִתְכַּוְּנָה. חֵסֶן יְשׁוּעוֹת, לִכְלֹל רַחֲמִים בְּדִין. חָכְמַת וָדָעַת, שֶׁשְּׁנֵי אֵלֶּה שׁוֹרִים זֶה עַל זֶה. זֶה טָמִיר וְגָנוּז, לְהַשְׁרוֹת זֶה עַל זֶה.

יִרְאַת ה' הִיא אוֹצָרוֹ – אוֹצָרוֹ שֶׁל כָּל אֵלֶּה, מִשּׁוּם שֶׁיִּרְאַת ה' הַזּוֹ לוֹקַחַת כָּל אוֹתָם נְחָלִים, וְנַעֲשֵׂית אוֹצָר לְכֻלָּם. וּכְשֶׁיּוֹצְאִים מִמֶּנָּה כָּל אוֹתָם גְּנָזִים כֻּלָּם, מוֹצִיאָה אוֹתָם בְּחֶשְׁבּוֹן. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (שיר ז) עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן. בְּחֶשְׁבּוֹן וַדַּאי עוֹשֶׂה, וּמוֹצִיאָה אוֹתָם בְּרֵכוֹת מַיִם, וּמַשְׁגִּיחָה לְהוֹצִיא הַכֹּל בְּחֶשְׁבּוֹן. (וּמַשְׁקִים לְכֻלָּם)

וְעַל דָּא אִקְרֵי אֱמוּנָה. וּבְכֹלָּא אִקְרֵי אֱמוּנָה, וְהָא אוֹקִימְנָא. וּמַה אִי הָכָא אִצְטְרִיךְ לְאַחֲזָאָה מְהֵימְנוּתָא, לִשְׁאַר מִלֵּי דְעָלְמָא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וְעַל דָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה אוֹדַע לְהוּ לְכָל יִשְׂרָאֵל, רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא דִילְהוּ, בְּכָל מַה דְעָבְדוּ, וְכֹלָּא אִתְמַר.

רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי יִצְחָק הֲווֹ אַזְלֵי בְּאָרְחָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בֵּיהּ בִּבְצַלְאֵל לַעֲבִידַת מִשְׁכְּנָא, יַתִּיר מִכָּל יִשְׂרָאֵל, אֲמַאי. אָמַר לֵיהּ, שְׁמָא גָרִים, וְהָא אוֹקְמוּהָ, דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁוֵּי שְׁמָהָן בְּאַרְעָא, לְאִתְעַטְּרָא (ס"א לְאִתְעַרָא) בְּהוּ, וּלְמֶעְבַּד בְּהוּ עֲבִידְתָּא בְעָלְמָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים מו) אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. **אָמַר** לֵיהּ, רָזָא אִיהוּ הָכָא, יְהוּדָה מִסִּטְרָא שְׁמָאלָא הָוָה, וְאַהְדָּר וְאִתְדַּבָּק בִּימִינָא. וְעַל דָּא,

לשון הקודש

וְלָכֵן נִקְרֵאת אֱמוּנָה, וּבַכֹּל נִקְרֵאת אֱמוּנָה, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. וּמָה אִם כָּאן צָרִיךְ לְהַרְאוֹת אֱמוּנָה – לִשְׁאָר דִּבְרֵי הָעוֹלָם עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וְעַל זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה מוֹדִיעַ לְכָל יִשְׂרָאֵל סוֹד הַנֶּאֱמָנוּת שֶׁלָּהֶם בְּכָל מַה שֶׁעָשׂוּ, וְהַכֹּל נִתְבָּאֵר.

רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בִּבְצַלְאֵל לַעֲבוֹדַת הַמִּשְׁכָּן יוֹתֵר מִכָּל יִשְׂרָאֵל. לָמָּה? אָמַר לוֹ, הַשֵּׁם גּוֹרֵם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂם שֵׁמוֹת בָּאָרֶץ (לְעוֹרֵר) בָּהֶם וְלַעֲשׂוֹת בָּהֶם מַעֲשֶׂה בָּעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים מו) אֲשֶׁר שָׂם שֵׁמוֹת בָּאָרֶץ.

אָמַר לוֹ, סוֹד הוּא כָּאן. יְהוּדָה הָיָה מִצַּד

בְּסִטְרָא דָא אִתְעָבִיד מַשְׁכְּנָא, שָׁאֲרֵי מִסְּטָר שְׂמָאלָא, וְאִתְדַּבָּק בִּסְטָר יְמִינָא, וּלְבָתַר אִתְכְּלִיל דָּא בְדָא, וְאִתְעַבִּיד כֹּלָּא יְמִינָא. כְּגַוְונָא דָא אוֹרַיְיתָא, שָׁאֲרֵי מִשְׂמָאלָא, וְאִתְדַּבָּק בִּימִינָא, וְאִתְכְּלִיל דָּא בְדָא, וְאִתְעָבִיד כֹּלָּא יְמִינָא. רְאוּבֵן שָׁרָא מִימִינָא, וְסָטָא לִשְׂמָאלָא, וְנַטְלוּ עִמֵּיהּ אִינּוּן שְׁאַר שְׁבָטִין, דְּאִינּוּן שְׂמָאלָא, בְּגִין דְּשָׁאֲרִי מִימִינָא וְסָטָא לִשְׂמָאלָא.

יְהוּדָה שָׁרָא מִשְׂמָאלָא, וְסָטָא לִימִינָא, שָׁרָא מִשְׂמָאלָא, בְּגִין דְּאָתֵי מִסְּטָר שְׂמָאלָא, וְאִתְדַּבָּק בִּימִינָא, וּמַשְׁכְּנָא בְּסִטְרָא דָא אִתְעָבִיד. שָׁאֲרֵי מִסְּטַר שְׂמָאלָא, וְאִתְדַּבָּק בִּסְטָר יְמִינָא, וְעַל דָּא, בְּצַלְאֵל אִיהוּ דְאָתֵי מִסִּטְרֵיהּ, עָבֵד מַשְׁכְּנָא וְאִתְתָּקַן לְגַבֵּיהּ. וְהָא אוּקְמוּהָ, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בֵּיהּ, וּבָרִיר לֵיהּ מִכֹּלָּא (דף רכ"ג ע"ב) לַעֲבִידְתָּא דָא.

לשון הקודש

הַשְּׂמֹאל, וְחָזַר וְנִדְבַּק בַּיָּמִין, וְעַל זֶה בְּצַד זֶה נַעֲשָׂה הַמִּשְׁכָּן. הִתְחִיל מִצַּד שְׂמֹאל, וְנִדְבַּק בְּצַד יָמִין, וְאַחַר כָּךְ נִכְלָל זֶה בָּזֶה וְנַעֲשָׂה הַכֹּל יָמִין. כְּמוֹ כֵן הַתּוֹרָה מַתְחִילָה מִשְּׂמֹאל וְנִדְבֶּקֶת בְּיָמִין, וְנִכְלָל זֶה בָּזֶה וְנַעֲשָׂה הַכֹּל יָמִין. רְאוּבֵן הִתְחִיל מִיָּמִין וְסָטָה לִשְׂמֹאל, וְנָסְעוּ עִמּוֹ שְׁאָר הַשְּׁבָטִים שֶׁהֵם שְׂמֹאל, מִשּׁוּם שֶׁהִתְחִיל מִיָּמִין וְסָטָה לִשְׂמֹאל. יְהוּדָה הִתְחִיל מִשְּׂמֹאל וְסָטָה לְיָמִין. הִתְחִיל מִשְּׂמֹאל, מִשּׁוּם שֶׁבָּא מִצַּד שְׂמֹאל, וְנִדְבַּק בְּיָמִין, וְהַמִּשְׁכָּן נַעֲשָׂה בַּצַּד הַזֶּה. הִתְחִיל מִצַּד שְׂמֹאל וְנִדְבַּק בְּצַד יָמִין. וְעַל זֶה בְּצַלְאֵל, שֶׁבָּא מֵהַצַּד

וְיָהַב לֵיהּ חָכְמָה וּתְבוּנָה וָדַעַת, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ.

בְּגִין דְּעִמֵּיהּ הָוָה בְּקַדְמִיתָא סָכְלְתָּנוּ דְּלִבָּא, דִּכְתִיב וּבְלֵב כָּל חֲכַם לֵב נָתַתִּי חָכְמָה. בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא יָהִיב חָכְמָתָא, אֶלָּא לְמַאן דְּאִית בֵּיהּ חָכְמָתָא, וְאוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא וְאִתְּמַר. וְכֵן כְּגַוְונָא דָא בְּצַלְאֵל. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בְּצַלְאֵל שְׁמֵיהּ גָּרִים לֵיהּ, וְעַל חָכְמָתֵיהּ אִקְרֵי הָכִי, וְדָזָא דְּמִלָּה בְּצַלְאֵל, בְּצֵל אֵל.

פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ב) כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי וְגוֹ'. בְּצִלּוֹ: הַיְינוּ בְּצַלְאֵל, דְּאִיהוּ אַתְקִין מַשְׁכְּנָא, וְעָבִיד לֵיהּ. דִּכְתִיב חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי. דְּמַשְׁכְּנָא חֲמִידָא אִיהוּ לְמֵיתַב בֵּיהּ, דְּאִיהוּ עָבִיד חִמּוּדָא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יָתְבָא בְּצִלָּא דְּאֵל. וְדָא אִיהוּ בְּצַלְאֵל.

לשון הקודש

שֶׁלּוֹ, עָשָׂה אֶת הַמִּשְׁכָּן וְהִתְתַּקֵּן אֶצְלוֹ. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה בּוֹ, וּבֵרֵר אוֹתוֹ מִכֻּלָּם לַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה.

וְנָתַן לוֹ חָכְמָה וּתְבוּנָה וָדַעַת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, מִשּׁוּם שֶׁעִמּוֹ הָיָה בָּרִאשׁוֹנָה הַשֵּׂכֶל הַלֵּב, שֶׁכָּתוּב (שמות לא) וּבְלֵב כָּל חֲכַם לֵב נָתַתִּי חָכְמָה. מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא נוֹתֵן חָכְמָה אֶלָּא לְמִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חָכְמָה, וּפֵרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים וְנִתְבָּאֵר, וְכֵן כְּמוֹ כֵּן בְּצַלְאֵל. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בְּצַלְאֵל – שְׁמוֹ גָּרַם לוֹ, וְעַל חָכְמָתוֹ נִקְרָא כָּךְ, וְסוֹד הַמִּלָּה בְּצַלְאֵל – בְּצֵל אֵל.

פָּתַח וְאמַר, (שיר ב) כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי וְגוֹ'. בְּצִלּוֹ – הַיְנוּ בְּצַלְאֵל, שֶׁהוּא הִתְקִין הַמִּשְׁכָּן וְעָשָׂה אוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי. שֶׁהַמִּשְׁכָּן נֶחְמָד לָשֶׁבֶת בּוֹ, שֶׁהוּא עָשָׂה חֶמְדָּה לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יוֹשֶׁבֶת בְּצֵל הָאֵל. וְזֶהוּ בְּצַלְאֵל.

וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי, דְּדָא אִיהוּ דְעָבִיד פֵּירִין טָבִין בְּעָלְמָא, דִּכְתִיב, (הושע יד) מִמֶּנִּי פִּרְיְךָ נִמְצָא. מָאן הוּא פְּרִי. אִלֵּין אִינּוּן נִשְׁמָתְהוֹן דְצַדִּיקַיָּיא, דְאִינּוּן אִיבָּא דְעוֹבָדוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְהַהוּא נָהָר דְנָפִיק מֵעֵדֶן, אִיהוּ אַפִּיק וְזָרִיק נִשְׁמָתִין לְעָלְמָא, וְאִינּוּן פֵּירִין דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּכְגִין כָּךְ פִּרְיוֹ. דָּא אִיהוּ כִּדְקָאָמְרָן.

בְּצִלּוֹ: דָּא הוּא בְּצַלְאֵל. וְעַל דָּא תִּקּוּנָא דְמַשְׁכְּנָא עַל יְדָא דִבְצַלְאֵל הָוָה. וּכְגִין כָּךְ וּבְצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶּן חוּר. בֶּן אוּרִי, דָּא נְהוֹרָא דְשִׁמְשָׁא דְנָפִיק. בֶּן אוּרִי, דָּא יְמִינָא. בֶּן חוּר, דָּא אִיהוּ שְׂמָאלָא. בֶּן אוּרִי בֶּן חוּר, (ס"א בֶּן חוּר בֶּן חוּרִי) וְעַל דָּא אִשְׁתְּלִים בֵּיהּ דִּינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבָדָא דְעֶגְלָא.

לשון הקודש

וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי, שֶׁזֶּהוּ שֶׁעוֹשֶׂה פֵּרוֹת טוֹבִים בָּעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (הושע יד) מִמֶּנִּי פִּרְיְךָ נִמְצָא. מִי הוּא פְּרִי? אֵלֶּה הֵם נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם פְּרִי מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאוֹתוֹ נָהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן מוֹצִיא וְזוֹרֵק נְשָׁמוֹת לָעוֹלָם, וְהֵם הַפֵּרוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוּם כָּךְ פִּרְיוֹ. זֶהוּ כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

בְּצִלּוֹ – זֶהוּ בְּצַלְאֵל. וְעַל זֶה תִּקּוּן הַמִּשְׁכָּן עַל יְדֵי בְּצַלְאֵל הָיָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ, וּבְצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶּן חוּר. בֶּן אוּרִי – זֶה אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁיּוֹצֵא. בֶּן אוּרִי – זֶה יָמִין. בֶּן חוּר – זֶה שְׂמֹאל. בֶּן אוּרִי בֶּן חוּר (כֵּן חוּר בֶּן חוּרִי). וְעַל זֶה נִשְׁלַם בּוֹ דִּינוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה הָעֵגֶל.

כָּל הַזָּהָב הֶעָשׂוּי. (שמות לח) מֵהַהִיא שַׁעֲתָא דְיָהֲבוּ לֵיהּ יִשְׂרָאֵל, הָוָה עָשׂוּי וְאִתְתָּקַן מִקַּדְמַת דְּנָא, בְּכֹל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ, כָּל הַהוּא דַהֲבָא, אִתְעָבִיד וְאִתְתָּקַן בְּכֹל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דִּבְכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא, הָוָה אִתְתָּקַן בֵּיהּ דַּהֲבָא. דְּלֵית שְׁלִימוּ אֶלָּא רַחֲמֵי וְדִינָא, וְעַל דָּא דַּהֲבָא הָוָה אָזִיל בְּכָל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ, בְּכָל הַהִיא עֲבִידְתָּא דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ, הָוָה אָזִיל בָּה דַּהֲבָא, דַּהֲבָא בְּכֹלָּא.

רִבִּי אַבָּא רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִזְקִיָּה הֲווֹ יַתְבִין וְלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא, אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִזְקִיָּה לְרִבִּי אַבָּא, הָא חֲמֵינָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּדִינָא בְּכֹלָּא, לְאִתְעָרְבָא דָא בְדָא, וְאִיהוּ אָרִיךְ דִּינָא בְּחַיָּיבֵי עָלְמָא, אִי אִיהוּ אִתְרְעֵי בְּדִינָא, אֲמַאי סָלִיק לֵיהּ מֵחַיָּיבַיָּא. אָמַר לֵיהּ, כַּמָּה טוּרִין

לשון הקודש

כָּל הַזָּהָב הֶעָשׂוּי – מֵאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁנָּתְנוּ לוֹ יִשְׂרָאֵל, הָיָה עָשׂוּי וְנִתְתַּקֵּן מִקֹּדֶם לְכָךְ. בְּכֹל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ – כָּל אוֹתוֹ זָהָב נַעֲשָׂה וְנִתְתַּקֵּן בְּכֹל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁבְּכָל דַּרְגָּה וְדַרְגָּה הָיָה מִתְתַּקֵּן בָּהּ זָהָב, שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אֶלָּא בְּרַחֲמִים וְדִין, וְעַל זֶה זָהָב הָיָה הוֹלֵךְ בְּכָל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ. בְּכָל אוֹתָהּ עֲבוֹדָה שֶׁנִּקְרֵאת קֹדֶשׁ הָיָה הוֹלֵךְ בָּהּ זָהָב, זָהָב בַּכֹּל.

רִבִּי אַבָּא, רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִזְקִיָּה הָיוּ יוֹשְׁבִים וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. אָמַר לוֹ רִבִּי חִזְקִיָּה לְרִבִּי אַבָּא, הֲרֵי אָנוּ רוֹאִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בְּדִין בַּכֹּל לְעָרֵב זֶה בָּזֶה, וְהוּא מַאֲרִיךְ דִּין לְרִשְׁעֵי הָעוֹלָם. אִם הוּא רוֹצֶה בְּדִין, לָמָּה מְסַלֵּק

אִתְעַקְּרוּ בְּמִלָּה דָא, אֲבָל כַּמָּה מִלִּין גַּלֵּי בּוּצִינָא קַדִּישָׁא בְּהַאי.

וְתָא חָזֵי, דִּינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בֵּיהּ, אִיהוּ דִּינָא בָּרִיר, אִיהוּ דִּינָא דְּאִתְעַר רְחִימוּ וְחֶדְוָה. אֲבָל חַיָּיבַיָּא כַּד אִינּוּן בְּעָלְמָא, כֻּלְּהוּ דִּינָא דְּזוּהֲמָא. כֻּלְּהוּ דִּינָא דְּלָא אִתְרְעֵי בֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּלָל. וְעַל דָּא, לָא בָּעֵי לְאִתְעָרְבָא דִּינָא קַדִּישָׁא בְּדִינָא מְסָאֲבָא דְזוּהֲמָא, עַד דְּאִיהוּ אִשְׁתְּצֵי מִגַּרְמֵיהּ, וּלְאוֹבָדָא לֵיהּ מִן עָלְמָא דְּאָתֵי, וְהַהוּא דִּינָא דְזוּהֲמָא דְּבֵיהּ אִיהוּ אוֹבִיד לֵיהּ מֵעָלְמָא.

פָּתַח וְאָמַר (תהלים צב) בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עָדֵי עַד, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל תָּא חָזֵי, בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב. כְּהַאי עִשְׂבָּא דְּאִיהוּ בְּיִבִּישׁוּ דְּאַרְעָא,

לשון הקודש

אוֹתוֹ מִן הָרְשָׁעִים? אָמַר לוֹ, כַּמָּה הָרִים נֶעֱקְרוּ בַּדָּבָר הַזֶּה, אֲבָל כַּמָּה דְּבָרִים גִּלָּה הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בָּזֶה.

וּבֹא רְאֵה, הַדִּין שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בּוֹ הוּא דִּין בָּרוּר, הוּא דִּין שֶׁמְּעוֹרֵר אַהֲבָה וְשִׂמְחָה. אֲבָל הָרְשָׁעִים, כְּשֶׁהֵם בָּעוֹלָם, כֻּלָּם דִּין שֶׁל זְהֲמָה, כֻּלָּם דִּין שֶׁלֹּא רוֹצֶה בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלָל. וְעַל זֶה לֹא צָרִיךְ לְעָרֵב דִּין קָדוֹשׁ בְּדִין טָמֵא שֶׁל זְהֲמָה, עַד שֶׁמִּתְכַּלֶּה מֵעַצְמוֹ וּמְאַבְּדוֹ מֵהָעוֹלָם הַבָּא, וְאוֹתוֹ דִּין שֶׁל זְהֲמָה שֶׁבּוֹ, הוּא מְאַבֵּד אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים צב) בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עָדֵי עַד. הַפָּסוּק הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ. אֲבָל בֹּא וּרְאֵה, בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב, כָּעֵשֶׂב הַזֶּה שֶׁהוּא בְּיִבֵּשׁ בָּאָרֶץ וְהוּא יָבֵשׁ,

וְאִיהוּ יְבִישָׁא, כַּד שָׁרָאן בֵּיהּ מַיָּא אַפְּרִיחַ, וְהַהוּא יְבִישׁוּ אִתְפְּרַח. וּכְהַאי אִילָנָא קְצִיצָא דְּנָצִיץ, וְלָא סָלִיק אֶלָּא אִינּוּן פְּאֵרוֹת, לִסְטַר דָּא וְלִסְטַר דָּא, דְּאִינּוּן עַנְפִּין דְּסַלְקִין, וּלְעָלְמִין לָא סָלִיק אִילָנָא, כַּד הָוָה בְּקַדְמִיתָא לְמֶהֱוֵי אִילָנָא. וְכָל דָּא, לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי עַד, לְאַעְקְרָא לוֹן מִשָּׁרְשִׁין וּמִכֹּלָּא.

תּוּ רָזָא אַחֲרָא אִית בְּהַאי, עַל דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָרִיךְ רוּגְזֵיהּ בְּהַיָּבָיָא בְּהַאי עָלְמָא, בְּגִין דְּהַאי עָלְמָא, אִיהוּ חוּלָקָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא. וְעָלְמָא דְּאָתֵי אִיהוּ סִטְרָא דִּקְדוּשָׁה. וְאִיהוּ חוּלָקָא דְצַדִּיקַיָּיא, לְמֶהֱוֵי צַדִּיקַיָּיא אִינּוּן בַּעַטָרָא דִיקָרָא דְמָארֵיהוֹן בֵּיהּ. וּתְרֵין סִטְרִין אִלֵּין, קַיְימִין דָּא לָקְבֵל דָּא. דָּא סִטְרָא דִקְדוּשָׁה. וְדָא סִטְרָא אַחֲרָא דִמְסָאֲבָא. דָּא קַיְימָא לְצַדִּיקַיָּיא, וְדָא קַיְימָא לְרַשִּׁיעַיָּיא, וְכֹלָּא דָא לָקְבֵל דָּא. זַכָּאִין אִינּוּן

(דף רכ"ד ע"א)

לשון הקודש

כְּשֶׁשּׁוֹרִים בּוֹ מַיִם הוּא פּוֹרֵחַ, וְאוֹתוֹ יָבֵשׁ פּוֹרֵחַ. וּכְאִילָן הַזֶּה קָצוּץ שֶׁצָּץ מֵחָדָשׁ, וְלֹא מַעֲלֶה אֶלָּא אוֹתָם פְּאֵרוֹת לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה, שֶׁהֵם עֲנָפִים שֶׁעוֹלִים, וּלְעוֹלָמִים לֹא עוֹלֶה אִילָן כְּפִי שֶׁהָיָה בָּרִאשׁוֹנָה לִהְיוֹת אִילָן, וְכָל זֶה לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי עַד, לְעָקְרָם מֵהַשָּׁרָשִׁים וּמֵהַכֹּל.

עוֹד יֵשׁ סוֹד אַחֵר בָּזֶה, עַל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַאֲרִיךְ רָגְזוֹ עִם הָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הוּא חֵלֶק שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, וְהָעוֹלָם הַבָּא הוּא צַד הַקְּדֻשָּׁה. וְהוּא חֵלֶק הַצַּדִּיקִים, שֶׁהַצַּדִּיקִים יִהְיוּ בּוֹ בַּעֲטֶרֶת הַכָּבוֹד שֶׁל רִבּוֹנָם. וּשְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ עוֹמְדִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה. זֶה צַד הַקְּדֻשָּׁה, וְזֶה הַצַּד הָאַחֵר שֶׁטָּמֵא. זֶה עוֹמֵד לַצַּדִּיקִים, וְזֶה

צַדִּיקַיָּא, דְּלֵית לוֹן חוּלָקָא בְּהַאי עָלְמָא, אֶלָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

תָּא חֲזֵי כֹּלָּא אִתְתָּקַן וְאִתְגְּלֵי קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאַף עַל גַּב דְּכָלָק וּבְלְעָם לָא אִתְכַּוְּונוּ לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כֹּלָּא אִיהוּ מִתְתַּקָּן קַמֵּיהּ, וְלָא גָּרַע מֵאָגַר דִּלְהוֹן כְּלוּם בְּהַאי עָלְמָא. בְּהַהוּא זִמְנָא שְׁלִיטוּ עַל יִשְׂרָאֵל, דְּגָרַם הַהוּא קוּרְבָּנָא, לְאִסְתַּלְּקָא מִיִּשְׂרָאֵל אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִין אַלְפִּין, בַּר כָּל אִינּוּן דְּאִתְקְטָלוּ, דִּכְתִיב, (במדבר כה) הָרְגוּ אִישׁ אֲנָשָׁיו הַנִּצְמָדִים לְבַעַל פְּעוֹר, וּכְתִיב קַח אֶת כָּל רָאשֵׁי הָעָם וְהוֹקַע אוֹתָם לַיְיָ'. וְעַד כְּעַן הַהוּא קָרְבָּנָא הָוָה תָּלֵי לְאִתְפָּרְעָא מִנְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. שִׁבְעָה מַדְבְּחָן כְּחוּשְׁבָּן אַרְבְּעִין וּתְרֵין.

לשון הקודש

עוֹמֵד לָרְשָׁעִים. וְהַכֹּל זֶה כְּנֶגֶד זֶה. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק בָּעוֹלָם הַזֶּה, אֶלָּא בָּעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא וּרְאֵה, הַכֹּל הִתְתַּקֵּן וְהִתְגַּלָּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאַף עַל פִּי שֶׁבָּלָק וּבִלְעָם לֹא הִתְכַּוְּנוּ עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַכֹּל הִתְתַּקֵּן לְפָנָיו, וְלֹא גָּרַע מִשְּׁכָרָם כְּלוּם בָּעוֹלָם הַזֶּה. בְּאוֹתוֹ זְמַן שָׁלְטוּ עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁגָּרַם אוֹתוֹ קָרְבָּן לְהִסְתַּלֵּק מִיִּשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף, פְּרָט לְכָל אֵלּוּ שֶׁנֶּהֱרְגוּ, שֶׁכָּתוּב (במדבר כה) הִרְגוּ אִישׁ וַאֲנָשָׁיו הַנִּצְמָדִים לְבַעַל פְּעוֹר, וְכָתוּב קַח אֶת כָּל רָאשֵׁי הָעָם וְהוֹקַע אוֹתָם לַה'. וְעַד כָּעֵת אוֹתוֹ קָרְבָּן הָיָה תָּלוּי לְהִפָּרַע מִיִּשְׂרָאֵל. שִׁבְעָה מִזְבְּחוֹת כְּחֶשְׁבּוֹן אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, תָּא חֲזֵי, אִינּוּן אַרְבְּעִין וּתְרֵין קָרְבָּנִין עָבְדוּ בִּלְעָם וּבָלָק, וְנַטְלוּ לוֹן מֵהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל דָּא הָוָה תָּלֵי הַהוּא קָרְבְּנָא, לְנַטְלָא לֵיהּ הַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא דְּאִקְרֵי קְלָלָה מִיִּשְׂרָאֵל, וְעַד הַשְׁתָּא לָא גָּבָה מִנַּיְיהוּ. וְדָא אִיהוּ רָזָא (מלכים ב ב) וַיִּפֶן אַחֲרָיו וַיִּרְאֵם. וַיִּפֶן אַחֲרָיו, אֲחוֹרֵי שְׁכִינְתָּא, דְּקַיְּימָא סִטְרָא אַחֲרָא לַאֲחוֹרָא. וַיִּרְאֵם. אִסְתָּכַּל בְּהוּ הַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, וְחָמָא לוֹן דְּאִתְחָזוּן לְאִתְעַנְּשָׁא, וְעַל דָּא וַיְקַלְלֵם בְּשֵׁם יְיָ'. בְּשֵׁם יְיָ' לְאַפָּקָא הַהוּא שֵׁם יְיָ' מֵחִיּוּבָא דָא. מֵהַהוּא חִיּוּבָא דְּהַהוּא קָרְבָּן דְּאַקְרִיב הַהוּא סִטְרָא לְגַבֵּיהּ. וְכֹלָּא אִיהוּ מִתְּתַקָּן קַמֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא אִתְאַבִּיד מִלָּה. כְּגַוְונָא דָא, כֹּלָּא אִתְתַּקַּן קָמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֵן לְטָב הֵן לְבִישׁ.

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בֹּא וּרְאֵה, אוֹתָם אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם קָרְבָּנוֹת עָשׂוּ בָּלָק וּבִלְעָם, וְנָטְלוּ אוֹתָם מֵאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְעַל זֶה הָיָה תָּלוּי אוֹתוֹ קָרְבָּן, שֶׁיִּטֹּל אוֹתוֹ אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר, שֶׁנִּקְרָא קְלָלָה, מִיִּשְׂרָאֵל. וְעַד עַכְשָׁו לֹא גָּבָה מֵהֶם. וְזֶהוּ סוֹד (מלכים–ב ב) וַיִּפֶן אַחֲרָיו וַיִּרְאֵם. וַיִּפֶן אַחֲרָיו – אֲחוֹרֵי שְׁכִינָה, שֶׁעָמַד הַצַּד הָאַחֵר לְאָחוֹר. וַיִּרְאֵם – הִסְתַּכֵּל בָּהֶם אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר וְרָאָה אוֹתָם שֶׁרְאוּיִים לְהֵעָנֵשׁ, וְעַל זֶה – וַיְקַלְלֵם בְּשֵׁם ה'. בְּשֵׁם ה' – לְהוֹצִיא אוֹתוֹ שֵׁם ה' מֵחִיּוּב זֶה, מֵאוֹתוֹ חִיּוּב שֶׁל אוֹתוֹ קָרְבָּן שֶׁהִקְרִיב אוֹתוֹ צַד אֵלָיו, וְהַכֹּל מִתְּקָן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא נֶאֱבַד דָּבָר. כְּמוֹ כֵן הַכֹּל הִתְתַּקֵּן לִפְנֵי

תָּא חֲזֵי, דָּוִד אִיהוּ הָוָה דְּעָרַק קָמֵיהּ דְּשָׁאוּל. וְעַל דָּא גָּרִים, דְּאִתְאֲבִידוּ כָּל אִינּוּן כַּהֲנֵי דְנוֹב, וְלָא אִשְׁתְּאַר מִכֻּלְּהוּ בַּר אֶבְיָתָר בִּלְחוֹדוֹי דְּעָרַק. וְדָא גָּרִים כַּמָּה בִישִׁין בְּיִשְׂרָאֵל, וּמִית שָׁאוּל וּבְנוֹי, וְנָפְלוּ מִיִּשְׂרָאֵל כַּמָּה אַלְפִין וְרִבְבָן. וְעִם כָּל דָּא, הַהוּא חוֹבָה הָוָה תָּלֵי עַל דָּוִד לִגְבוֹת מִנֵּיהּ, עַד דְּכָל בְּנוֹי דְדָוִד אִתְאֲבִידוּ בְיוֹמָא חַד, וְלָא אִשְׁתְּאַר מִנַּיְיהוּ אֶלָּא יוֹאָשׁ בִּלְחוֹדוֹי, דְּאִתְגְּנִיב. כְּגַוְונָא דְלָא אִשְׁתְּאַר מֵאַחִימֶלֶךְ בַּר אֶבְיָתָר בִּלְחוֹדוֹי. וְעַד כְּעַן הַהוּא חוֹבָא הָוָה תָּלֵי, לְמֶעְבַּד דִּינָא עַל נוֹב, עַל הַהוּא חוֹבָה דְנוֹב, דִּכְתִיב, (ישעיה י) עוֹד הַיּוֹם בְּנוֹב לַעֲמוֹד וְאוּקְמוּהָ.

כְּגַוְונָא דָּא, כָּל הַזָּהָב הֶעָשׂוּי לַמְּלָאכָה. מַאי הֶעָשׂוּי. הָכָא אִסְתָּכַּל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֵן לְטוֹב הֵן לְרַע.

בָּא וּרְאֵה, דָּוִד הוּא הָיָה שֶׁבָּרַח לִפְנֵי שָׁאוּל, וְעַל זֶה גָּרַם שֶׁנֶּאֱבְדוּ כָּל אוֹתָם כֹּהֲנֵי נוֹב, וְלֹא נִשְׁאַר מִכֻּלָּם – רַק אֶבְיָתָר לְבַדּוֹ שֶׁבָּרַח. וְזֶה גָּרַם כַּמָּה רָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל, וּמֵת שָׁאוּל וּבָנָיו, וְנָפְלוּ מִיִּשְׂרָאֵל כַּמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת. וְעִם כָּל זֶה, אוֹתוֹ חֵטְא הָיָה תָּלוּי עַל דָּוִד לִגְבּוֹתוֹ מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁכָּל בְּנֵי דָוִד נֶאֱבְדוּ בְּיוֹם אֶחָד, וְלֹא נִשְׁאַר מֵהֶם אֶלָּא יוֹאָשׁ לְבַדּוֹ, שֶׁנִּגְנַב. כְּמוֹ שֶׁלֹּא נִשְׁאַר מֵאַחִימֶלֶךְ – רַק אֶבְיָתָר לְבַדּוֹ. וְעַד עַכְשָׁו אוֹתוֹ חֵטְא הָיָה תָּלוּי לַעֲשׂוֹת דִּין עַל נוֹב עַל אוֹתוֹ חֵטְא שֶׁל נוֹב, שֶׁכָּתוּב (ישעיה י) עוֹד הַיּוֹם בְּנוֹב לַעֲמֹד, וּפֵרְשׁוּהָ.

כְּמוֹ זֶה – כָּל הַזָּהָב הֶעָשׂוּי לַמְּלָאכָה.

כַּד יַהֲבוּ יִשְׂרָאֵל דַּהֲבָא לְעֶגְלָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַקְדִּים לוֹן דַּהֲבָא דָא לְאַסְוָותָא, דְּהַאי דַּהֲבָא דְּמַשְׁכְּנָא אַקְדִּים לוֹן, לְהַהוּא דַּהֲבָא דְיָהֲבוּ לְעֶגְלָא, דְּכָל דַּהֲבָא דְּהַוָּה עִמְּהוֹן, וְאִשְׁתְּכַח עִמְּהוֹן, יַהֲבוּ לְאָרְמַת מִשְׁכְּנָא. סַלְקָא דַעְתָּךְ, דְּכַד עָבְדוּ יַת עֶגְלָא אִשְׁתְּכַח עִמְּהוֹן דַּהֲבָא, וְאִינּוּן פְּרִיקוּ אוּדְנַיְיהוּ לְנַטְלָא הַהוּא דַּהֲבָא, דִּכְתִיב, (שמות לב) וַיִּתְפָּרְקוּ כָל הָעָם אֶת נִזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם. וְעַל דָּא אַקְדִּים דַּהֲבָא דְאָרְמוּתָא. לְכַפְּרָא עַל עוֹבָדָא דָא. (חסר) (וּבְגִין כָּךְ).

וּבְצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה, מִסִּטְרָא דְּמַלְכוּתָא עָשָׂה אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ' אֶת מֹשֶׁה. דְּהָא כָּל אוּמָנוּתָא דְּמַשְׁכְּנָא אִתְתַּקְּנַת בְּהוּ, וְעַל יְדֵיהוּ. בְּצַלְאֵל אִיהוּ עָבִיד אוּמָנוּתָא,

לשון הקודש

מַה זֶּה הֶעָשׂוּי? כָּאן הִסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁנָּתְנוּ יִשְׂרָאֵל זָהָב לָעֵגֶל, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִקְדִּים לָהֶם זָהָב זֶה לִרְפוּאָה, שֶׁהֲרֵי זְהַב הַמִּשְׁכָּן הִקְדִּים לָהֶם לְאוֹתוֹ הַזָּהָב שֶׁנָּתְנוּ לָעֵגֶל. שֶׁכָּל הַזָּהָב שֶׁהָיָה עִמָּהֶם וְנִמְצָא עִמָּהֶם, נָתְנוּ לִתְרוּמַת הַמִּשְׁכָּן. הֶהָיָה עוֹלֶה בְּדַעְתְּךָ, שֶׁכְּשֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל נִמְצָא עִמָּהֶם זָהָב, וְהֵם פָּרְקוּ אָזְנֵיהֶם לִטֹּל אוֹתוֹ זָהָב, שֶׁכָּתוּב (שמות לב) וַיִּתְפָּרְקוּ כָל הָעָם אֶת נִזְמֵי הַזָّהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם?! וְעַל זֶה הִקְדִּים זְהַב הַתְּרוּמָה, לְכַפֵּר עַל הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה. (וּמִשּׁוּם כָּךְ)

וּבְצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה, מִצַּד הַמַּלְכוּת עָשָׂה אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה, שֶׁהֲרֵי כָּל אֻמָּנוּת הַמִּשְׁכָּן

וּמֹשֶׁה אִיהוּ אַתְקִין כֹּלָּא לְבָתָר. מֹשֶׁה וּבְצַלְאֵל כַּחֲדָא הֲווֹ, מֹשֶׁה לְעֵילָא, בְּצַלְאֵל תְּחוֹתֵיהּ, סִיּוּמָא דְּגוּפָא כְּגוּפָא. בְּצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב, הָא אוּקְמוּהָ, דָּא יְמִינָא, וְדָא שְׂמָאלָא, וְכֹלָּא חַד. וּבְגִין כָּךְ, וּבְצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה וְגוֹ', וְאִתּוֹ אָהֳלִיאָב בֶּן אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה דָן וְגוֹ'.

כָּל הַזָּהָב הֶעָשׂוּי לַמְּלָאכָה בְּכֹל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ'. (שמות לח) רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח קְרָא בְּאֱלִישָׁע, דִּכְתִיב, (מלכים ב ב) וַיַּעַל מִשָּׁם בֵּית אֵל וְהוּא עוֹלֶה בַּדֶּרֶךְ וְגוֹמֵר. וּנְעָרִים קְטַנִּים. הָא אוּקְמוּהָ, מְנוּעָרִים הֲווֹ מִכָּל מִלֵּי אוֹרַיְיתָא וּמִכָּל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא. קְטַנִּים (דף רכ"ד ע"ב) זְעִירֵי מְהֵימְנוּתָא, וְאִתְחַיְּבוּ בְּחִיוּבָא דְּהַאי עָלְמָא, וּבְחִיוּבָא דְּעָלְמָא דְּאָתֵי. יָצְאוּ מִן הָעִיר, נַפְּקוּ מֵרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא.

לשון הקודש

הִתְתַּקְּנָה בָּהֶם וְעַל יְדֵיהֶם. בְּצַלְאֵל עָשָׂה אֶת הָאֱמוּנוֹת, וּמֹשֶׁה הִתְקִין אֶת הַכֹּל אַחַר כָּךְ. מֹשֶׁה וּבְצַלְאֵל הָיוּ כְּאֶחָד. מֹשֶׁה לְמַעְלָה – בְּצַלְאֵל תַּחְתָּיו. סִיּוּם הַגּוּף כְּמוֹ הַגּוּף. בְּצַלְאֵל וְאָהֳלִיהָב, הֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ – זֶה יָמִין וְזֶה שְׂמֹאל, וְהַכֹּל אֶחָד. וּמִשּׁוּם כָּךְ, וּבְצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה וְגוֹ', וְאִתּוֹ אָהֳלִיהָב בֶּן אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה דָן וְגוֹ'.

כָּל הַזָּהָב הֶעָשׂוּי לַמְּלָאכָה בְּכֹל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח אֶת הַפָּסוּק בֶּאֱלִישָׁע, שֶׁכָּתוּב (מלכים-ב ב) וַיַּעַל מִשָּׁם בֵּית אֵל וְהוּא עֹלֶה בַּדֶּרֶךְ וְגוֹ'. וּנְעָרִים קְטַנִּים, הֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ – מְנֹעָרִים הָיוּ מִכָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וּמִכָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה. קְטַנִּים – קְטַנֵּי אֱמוּנָה, וְהִתְחַיְּבוּ בְּדִין הָעוֹלָם הַזֶּה וּבַדִּין שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא. יָצְאוּ מִן הָעִיר – יָצְאוּ מִסּוֹד הָאֱמוּנָה. כָּתוּב

כְּתִיב הָכָא יָצְאוּ מִן הָעִיר, וּכְתִיב הָתָם (הושע יא) **וְלֹא אָבֹא בְּעִיר.** (ס"א מְרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא אִקְרֵי עִיר (תְּהִלִּים מח) עִיר יְיָ צְבָאוֹת עִיר אֱלֹהֵינוּ)**.**

וַיִּפֶן אַחֲרָיו וַיִּרְאֵם, וַיִּפֶן אַחֲרָיו, דְּאִסְתָּכַּל לַאֲחוֹרָא, אִי יְהַדְּרוּן בְּתִיּוּבְתָּא, וְאִם לָאו. וַיִּרְאֵם, מָאי וַיִּרְאֵם. אִסְתָּכַּל בְּהוּ, דְּהָא לֵית זַרְעָא מְתַתְקְנָא זַמִּין לְנָפְקָא מִנַּיְיהוּ, וְאוּקְמוּהָ. וַיִּרְאֵם, הָא אוּקְמוּהָ, דְּאִתְעָבִידוּ בְּלֵילְיָא דְכִפּוּרֵי. מִיַּד וַיְקַלְלֵם בְּשֵׁם יְיָ'.

וְרָזָא אִיהוּ בְּהַאי קְרָא, וַיִּפֶן אַחֲרָיו, אִסְתָּכַּל בְּהוּ, אִי יִתְעַנֵּשׁ עָלַיְיהוּ, וְאִתְפְּנֵי מֵהַאי. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (במדבר יב) **וַיִּפֶן אַהֲרֹן, דְּאִתְפְּנֵי מִצָּרַעְתֵּיהּ. אוֹף הָכָא אִתְפְּנֵי מֵעוֹנְשָׁא דִלְהוֹן. וַיִּרְאֵם, דַּהֲווֹ קַיְימִין לְבָתָר לְמֶעְבַּד כַּמָּה בִּישִׁין בְּיִשְׂרָאֵל.**

לשון הקודש

כָּאן יָצְאוּ מִן הָעִיר, וְכָתוּב שָׁם (הושע יא) וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר. (מִסּוֹד הָאֱמוּנָה נִקְרָא עִיר, (תהלים מח) עִיר ה' צְבָאוֹת עִיר אֱלֹהֵינוּ).

וַיִּפֶן אַחֲרָיו וַיִּרְאֵם. וַיִּפֶן אַחֲרָיו, שֶׁהִסְתַּכֵּל לַאֲחוֹרָיו אִם יַחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה וְאִם לֹא. וַיִּרְאֵם, מַה זֶּה וַיִּרְאֵם? הִסְתַּכֵּל בָּהֶם שֶׁהֲרֵי אֵין זֶרַע מְתֻקָּן עָתִיד לָצֵאת מֵהֶם, וּפֵרְשׁוּהָ. וַיִּרְאֵם, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּלֵיל יוֹם הַכִּפּוּרִים, מִיָּד – וַיְקַלְלֵם בְּשֵׁם ה'.

וְסוֹד הוּא בַּפָּסוּק הַזֶּה. וַיִּפֶן אַחֲרָיו – הִסְתַּכֵּל בָּהֶם אִם יֵעָנֵשׁ עֲלֵיהֶם וְהִתְפַּנָּה מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יב) וַיִּפֶן אַהֲרֹן, שֶׁהִתְפַּנָּה מִצָּרַעְתּוֹ. אַף כָּאן הִתְפַּנָּה מֵעָנְשָׁם. וַיִּרְאֵם, שֶׁהָיוּ עוֹמְדִים אַחַר כָּךְ לַעֲשׂוֹת כַּמָּה רָעוֹת לְיִשְׂרָאֵל.

וַיִּפֶן אַחֲרָיו, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית יט) **וַתַּבֵּט אִשְׁתּוֹ מֵאַחֲרָיו. מָאי מֵאַחֲרָיו. מֵאַחוֹרֵי שְׁכִינְתָּא. אוֹף הָכָא וַיִּפֶן אַחֲרָיו, אִסְתָּכַּל מֵאַחוֹרֵי שְׁכִינְתָּא. וְהָמָא לְכֻלְּהוּ, דְּהָא בְּהַהוּא לֵילְיָא דְשַׁלְטָא עַל כַּפָּרָה דְחוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, אִתְעֲבָרוּ אִמְּהוֹן מִנַּיְיהוּ, מִיַּד וַיְקַלְלֵם בְּשֵׁם יְיָ'. וַתֵּצֶאנָה שְׁתַּיִם דּוּבִּים מִן הַיַּעַר. שְׁתַּיִם דּוּבִּים, שְׁנַיִם דּוּבִּים מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי שְׁתַּיִם דּוּבִּים. נוּקְבִין הֲווֹ, וּבְנַיְיהוּ. וַתְּבַקַּעְנָה מֵהֶם אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם יְלָדִים, הָא אוּקְמוּהָ לָקָבֵל קָרְבָּנִין דְּבָלָק.**

וַיְהִי זְהַב הַתְּנוּפָה, (שמות לח) **אֲמַאי אִקְרֵי זְהַב הַתְּנוּפָה, וְלָא אִקְרֵי הָכִי כֶּסֶף הַתְּנוּפָה. אֶלָּא, תְּרֵין אִינּוּן דְּאִקְרוּן הָכִי. זְהַב הַתְּנוּפָה, וּנְחֹשֶׁת הַתְּנוּפָה. וְלָא אִקְרֵי הָכִי כֶּסֶף הַתְּנוּפָה, אֶלָּא אִלֵּין אִקְרוּן הָכִי, בְּגִין דְּאִיהוּ אִסְתַּלְקוּתָא**

לשון הקודש

וַיִּפֶן אַחֲרָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יט) **וַתַּבֵּט אִשְׁתּוֹ מֵאַחֲרָיו.** מַה זֶּה מֵאַחֲרָיו? מֵאַחוֹרֵי הַשְּׁכִינָה. אַף כָּאן וַיִּפֶן אַחֲרָיו – הִסְתַּכֵּל מֵאַחוֹרֵי הַשְּׁכִינָה וְרָאָה אֶת כֻּלָּם. שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתוֹ לַיְלָה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל כַּפָּרַת חֲטָאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הִתְעַבְּרוּ מֵהֶם אִמּוֹתֵיהֶם. מִיָּד – וַיְקַלְלֵם בְּשֵׁם ה' **וַתֵּצֶאנָה שְׁתַּיִם דֻּבִּים מִן הַיַּעַר. שְׁתַּיִם** דֻּבִּים? שְׁנַיִם דֻּבִּים הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה שְׁתַּיִם דֻּבִּים? נְקֵבוֹת הָיוּ וּבְנֵיהֶם. **וַתְּבַקַּעְנָה מֵהֶם אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם יְלָדִים,** הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ – כְּנֶגֶד הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל בָּלָק. **וַיְהִי זְהַב הַתְּנוּפָה,** לָמָּה נִקְרָא זְהַב הַתְּנוּפָה, וְלֹא נִקְרָא כָּךְ: כֶּסֶף הַתְּנוּפָה? אֶלָּא שְׁנֵי אֵלֶּה נִקְרָאוּ כָּךְ: זְהַב הַתְּנוּפָה, וּנְחֹשֶׁת הַתְּנוּפָה. וְלֹא נִקְרָא כָּךְ כֶּסֶף

לְעֵילָא, דְּהָא אִית הָכִי לְתַתָּא. וְלָאו אִיהוּ זָהָב (כְּגוֹנָא) דְּאָרָמוּתָא. וּבְכָל אֲתָר תְּנוּפָה אִיהוּ אַרָמוּתָא לְעֵילָא וְלָא לְנַחְתָּא לְתַתָּא.

וְאִיהוּ רָזָא דְחוּשְׁבָּנָא דָא, דְּכָל אִלֵּין דַּרְגִּין וְרִתִּיכִין כֻּלְּהוּ, קַיְימֵי בְּאָרָמוּתָא (דָא), וְאִיהוּ דְהַב אַרָמוּתָא, וְדָא אִיהוּ דַהֲבָא. דְּכָל מַה דְּמִתְפַּשְׁטָא לְתַתָּא, אַסְתִּים חֵיזוּ וְטִיבוּ וּנְהִירוּ דִילֵיהּ, וְכַד אִיהוּ בְּאָרָמוּתָא, כְּדֵין אִיהוּ דְהַב טָב בְּרָזָא דִנְהִירוּ דִילֵיהּ. וְכָל הַהוּא דִלְתַתָּא, סוּסְפִּיתָא דְדַהֲבָא, וְאִיהוּ הִתּוּכָא דִילֵיהּ.

וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה, (שמות לח) בְּגִין דְּהַאי, אִיהוּ כָּל מַה דְּאִתְפַּשַּׁט לְתַתָּא הָכִי הוּא טָב, וְאַף עַל גַּב דְּלָאו אִיהוּ בְּהַאי אַרָמוּתָא, כֻּלָּא הוּא לְטָב. אֲבָל דַּהֲבָא, כָּל מַה דְּאִתְפַּשַּׁט לְתַתָּא, כֻּלָּא הוּא

לשון הקודש

הַתְּנוּפָה, אֶלָּא אֵלּוּ נִקְרָאוּ כָּךְ מִשּׁוּם שֶׁזּוֹ הִיא הִסְתַּלְּקוּת לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי יֵשׁ כָּךְ לְמַטָּה, וְאֵינוֹ זָהָב (כְּדֻגְמַת) הַתְּנוּפָה. וּבְכָל מָקוֹם תְּנוּפָה הִיא הֲרָמָה לְמַעְלָה וְלֹא הוֹרָדָה לְמַטָּה.

וְהוּא סוֹד הַחֶשְׁבּוֹן הַזֶּה, שֶׁכָּל הַדְּרָגוֹת וְהַמֶּרְכָּבוֹת הַלָּלוּ כֻּלָּן עוֹמְדוֹת בִּתְנוּפָה (זוֹ), וְהוּא זָהָב הַתְּנוּפָה, וְזֶהוּ זָהָב. שֶׁכָּל מַה שֶּׁמִּתְפַּשֵּׁט לְמַטָּה, מַסְתִּיר אֶת הַמַּרְאֶה וְהַטּוֹב וְהָאוֹר שֶׁלּוֹ, וּכְשֶׁהוּא בִּתְנוּפָה, אָז הוּא זָהָב טוֹב בְּסוֹד הָאוֹר שֶׁלּוֹ. וְכָל אוֹתוֹ שֶׁלְּמַטָּה – פְּסֹלֶת הַזָּהָב, וְהוּא הַהִתּוּךְ שֶׁלּוֹ.

וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה, מִשּׁוּם שֶׁזֶּה הוּא כָּל מַה שֶּׁמִּתְפַּשֵּׁט לְמַטָּה כָּךְ הוּא טוֹב, וְאַף עַל גַּב שֶׁאֵינוֹ בַּתְּנוּפָה הַזוֹ – הַכֹּל הוּא

לְבִישׁ. דָּא, אִתְפָּשַׁט לְטָב. וְדָא אִתְפָּשַׁט לְבִישׁ. וּבְגִין כַּךְ, דָּא אִצְטְרִיךְ לְאָרְמָא אַרְמוּתָא, וּלְאִסְתַּלְקָא לְעֵילָא. וְדָא, אִצְטְרִיךְ לְאִתְפָּשְׁטָא לְתַתָּא, וּלְכָל סִטְרִין, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ קָאִים לְטָב.

פָּתַח וְאָמַר (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְיָ' וְגוֹ'. כִּי שֶׁמֶשׁ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּמָגֵן, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. שֶׁמֶשׁ: דָּא הוּא רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא יְהוָ"ה, דְּהָכָא קַיְימִין כָּל דַּרְגִּין לְנַיְיחָא. וּמָגֵן; דָּא אִיהוּ רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּאִקְרֵי אֱלֹהִים. וְרָזָא דָא דִכְתִיב, (בראשית טו) אָנֹכִי מָגֵן לָךְ. וְשֶׁמֶשׁ וּמָגֵן דָּא אִיהוּ רָזָא דִשְׁמָא שְׁלִים. חֵן וְכָבוֹד יִתֵּן יְיָ', לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא רָזָא חָדָא.

לֹא יִמְנַע טוֹב לַהוֹלְכִים בְּתָמִים, רָזָא דָא (הַהוּא) דִכְתִיב, (איוב לח) וְיִמָּנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם. וְדָא

לשון הקודש

לְטוֹב. אֲבָל זָהָב, כָּל מַה שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט לְמַטָּה – הַכֹּל הוּא לְרַע. זֶה מִתְפַּשֵּׁט לְטוֹב, וְזֶה מִתְפַּשֵּׁט לְרַע. וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְהָנִיף תְּנוּפָה וּלְהַעֲלוֹת לְמַעְלָה. וְזֶה צָרִיךְ לְהִתְפַּשֵּׁט לְמַטָּה וּלְכָל הַצְּדָדִים, מִשּׁוּם שֶׁעוֹמְדִים כֻּלָּם לְטוֹב.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה' וְגוֹ'. כִּי שֶׁמֶשׁ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁמֶשׁ – זֶהוּ סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ יְהוָ"ה, שֶׁכָּאן עוֹמְדוֹת כָּל הַדְּרָגוֹת לִמְנוּחָה. וּמָגֵן – זֶהוּ סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִים. וְסוֹד זֶה שֶׁכָּתוּב (בראשית טו) אָנֹכִי מָגֵן לָךְ. וְשֶׁמֶשׁ וּמָגֵן זֶהוּ סוֹד הַשֵּׁם הַשָּׁלֵם. חֵן וְכָבוֹד יִתֵּן ה', לִהְיוֹת הַכֹּל בְּסוֹד אֶחָד.

לֹא יִמְנַע טוֹב לַהוֹלְכִים בְּתָמִים – סוֹד זֶה

אִיהוּ נְהוֹרָא קַדְמָאָה, דִּכְתִיב בֵּיהּ (בראשית א) **וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, דְּגָנִיז וְסָתִים לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמַה דְּאוּקְמוּהָ, וּמִן חַיָּיבַיָּא גָּנִיז לֵיהּ, וּמָנַע לֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. אֲבָל לְצַדִּיקַיָּיא מַה כְּתִיב, לֹא יִמְנַע טוֹב לַהוֹלְכִים בְּתָמִים. דָּא אוֹר קַדְמָאָה דִּכְתִיב בֵּיהּ וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב.**

וְעַל דָּא, לָא אִצְטְרִיךְ דָּא לְאִסְתַּלְקָא וּלְאָרְמָא לֵיהּ, אֶלָּא לְאִתְפַּשְׁטָא וּלְאִתְגַּלָּאָה, וְלָא לְאִסְתַּלְקָא כְּהַהוּא אַחֲרָא, דְּאִיהוּ שְׂמָאלָא, וְעַל דָּא אִקְרֵי הַהוּא תְּנוּפָה, וְלָאו הַאי. וּבְגִין כָּךְ וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה מְאַת כִּכָּר וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, סִטְרָא דִימִינָא, אִיהוּ תָּדִיר קַיְּימָא לְקַיְּימָא בְּכָל עָלְמָא, וּלְאַנְהָרָא (דף רכ"ה ע"א)

לשון הקודש

(אותו) שֶׁכָּתוּב (איוב לח) וְיִמָּנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם. וְזֶהוּ אוֹר רִאשׁוֹן שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, שֶׁגְּנָזוֹ וְהִסְתִּירוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ, וְגָנַז אוֹתוֹ מֵהָרְשָׁעִים, וּמָנַע אוֹתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. אֲבָל לַצַּדִּיקִים מַה כָּתוּב? לֹא יִמְנַע טוֹב לַהוֹלְכִים בְּתָמִים. זֶהוּ אוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁכָּתוּב בּוֹ (שם) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב.

וְעַל זֶה לֹא צָרִיךְ זֶה לְהַעֲלוֹת וּלְהָנִיף אוֹתוֹ, אֶלָּא לְהִתְפַּשֵּׁט וּלְהִתְגַּלּוֹת, וְלֹא לְהִתְעַלּוֹת כְּמוֹ אוֹתוֹ אַחֵר שֶׁהוּא שְׂמֹאל, וְלָכֵן נִקְרָא אוֹתוֹ תְּנוּפָה, וְלֹא זֶה. וּמִשּׁוּם כָּךְ – וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה מְאַת כִּכָּר וְגוֹ'. **בָּא** וּרְאֵה, צַד הַיָּמִין הוּא תָּמִיד עוֹמֵד

וּלְבָרְכָא לֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ, כַּהֲנָא דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דִימִינָא, אִזְדְּמַן תָּדִיר לְבָרְכָא עַמָּא, דְּהָא מִסִּטְרָא דִימִינָא, אַתְיָין כָּל בִּרְכָאן דְּעָלְמָא, וְכַהֲנָא נָטִיל בְּרֵישָׁא, וְעַל דָּא אִתְמָנָא אִיהוּ לְבָרְכָא לְעֵילָא וּלְתַתָּא.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְכַהֲנָא פָּרִישׁ יְדוֹי לְבָרְכָא עַמָּא, כְּדֵין שְׁכִינְתָּא אַתְיָא וְשַׁרְיָא עָלוֹהִי, וְאַמְלֵי יְדוֹי, יְדָא דִימִינָא זַקְפָא לְעֵילָא עַל יְדָא דִשְׂמָאלָא, בְּגִין לְסַלְקָא יְמִינָא, וּלְאִתְגַּבְּרָא עַל שְׂמָאלָא. וּכְדֵין כֻּלְּהוּ דַרְגִּין דְּקָא פָּרִישׁ בְּהוּ יְדוֹי, כֻּלְּהוּ אִתְבָּרְכָאן מִמְּקוֹרָא דְכֹלָּא. מְקוֹרָא דְּבֵירָא מָאן אִיהוּ. דָּא צַדִּיק. מְקוֹרָא דְכֹלָּא, דָּא אִיהוּ עָלְמָא דְאָתֵי, דְּאִיהוּ מְקוֹרָא עִלָּאָה דְכָל אַנְפִּין נְהִירִין מִתַּמָּן, דְּהָא אִיהוּ מַבּוּעָא וּמְקוֹרָא דְכֹלָּא. וְכָל בּוּצִינִין וּנְהוֹרִין, מִתַּמָּן אִתְדְּלִיקוּ.

לשון הקודש

לְקַיֵּם אֶת כָּל הָעוֹלָם וּלְהָאִיר וּלְבָרֵךְ אוֹתוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּהֵן שֶׁהוּא מִצַּד הַיָּמִין, מִזְדַּמֵּן תָּמִיד לְבָרֵךְ אֶת הָעָם, שֶׁהֲרֵי מִצַּד הַיָּמִין בָּאוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת לָעוֹלָם, וְהַכֹּהֵן נוֹטֵל בָּרֹאשׁ, וְעַל כָּךְ הוּא הִתְמַנָּה לְבָרֵךְ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּהֵן פּוֹרֵשׂ יָדָיו לְבָרֵךְ אֶת הָעָם, אֲזַי הַשְּׁכִינָה בָּאָה וְשׁוֹרָה עָלָיו וּמְמַלֵּאת אֶת יָדָיו. יַד יָמִין עוֹלָה לְמַעְלָה מֵעַל יַד שְׂמֹאל, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַיָּמִין וּלְהַגְבִּירוֹ עַל הַשְּׂמֹאל, וְאָז כָּל הַדְּרָגוֹת שֶׁפּוֹרֵשׂ בָּהֶן אֶת יָדָיו, כֻּלָּן מִתְבָּרְכוֹת מִמְּקוֹר הַכֹּל. מְקוֹר הַבְּאֵר מִי הוּא? זֶה צַדִּיק. מְקוֹר הַכֹּל זֶהוּ עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא מָקוֹר עֶלְיוֹן שֶׁכָּל הַפָּנִים מְאִירוֹת מִשָּׁם, שֶׁהֲרֵי הוּא הַמַּעְיָן

כְּגַוְונָא דָּא, מְקוֹרָא וּמַבּוּעָא דְּבֵירָא, כָּל אִינּוּן בּוּצִינִין דִּלְתַתָּא, כֻּלְּהוּ אִתְנַהֲרִין וְאִתְמַלְיָין נְהוֹרִין מִנֵּיהּ. וְדָא קַיְימָא לְקָבֵל דָּא. וּבְגִין כָּךְ, בְּשַׁעֲתָא דְּכַהֲנָא פָּרִישׁ יְדוֹי, וְשָׁאֲרִי לְבָרְכָא עַמָּא. כְּדֵין שָׁרָאן בִּרְכָאן עִלָּאִין, מִמְּקוֹרָא עִלָּאָה, לְאַדְלְקָא בּוּצִינִין, וְנָהֲרִין כָּל אַנְפִּין. וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְעַטְּרַת בְּעִטְּרִין עִלָּאִין. וְכָל אִינּוּן בִּרְכָאן נָגְדִּין וְאִתְמַשְׁכָן מֵעֵילָא לְתַתָּא.

תָּא חֲזֵי, מֹשֶׁה פָּקִיד, וּבְצַלְאֵל עָבִיד, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא בְּרָזָא דְּגוּפָא, וְסִיּוּמָא דְּגוּפָא דְּאִיהוּ אָת קַיְימָא קַדִּישָׁא, לְאַסְגָּאָה רְחִימוּ וְקִשּׁוּרָא דְּיִחוּדָא בְּמַשְׁכְּנָא. וְכֹלָּא בְּרָזָא דִּימִינָא קָא אִתְעָבִיד. וְעַל דָּא, בְּכָל אֲתָר דְּסִטְרָא דִּימִינָא אִשְׁתְּכַח, עֵינָא בִישָׁא לָא שַׁלְטָא בֵּיהּ. וּבְגִין כָּךְ, וָכֶסֶף פְּקוּדֵי

לשון הקודש

וְהַמָּקוֹר שֶׁל הַכֹּל, וְכָל הַמְּאוֹרוֹת וְהַמְּנוֹרוֹת מִשָּׁם נִדְלָקִים.

כְּמוֹ כֵּן הַמָּקוֹר וְהַמַּבּוּעַ שֶׁל הַבְּאֵר, כָּל אוֹתָן מְנוֹרוֹת שֶׁלְּמַטָּה, כֻּלָּן מְאִירוֹת וּמִתְמַלְּאוֹת מִמֶּנּוּ בְּאוֹר, וְזֶה עוֹמֵד כְּנֶגֶד זֶה. וּמִשּׁוּם כָּךְ, בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּהֵן פּוֹרֵשׂ יָדָיו וּמַתְחִיל לְבָרֵךְ אֶת הָעָם, אָז שׁוֹרוֹת בִּרְכוֹת עֶלְיוֹנוֹת מִמָּקוֹר עֶלְיוֹן לְהַדְלִיק מְנוֹרוֹת, וְכָל הַפָּנִים מְאִירוֹת, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְעַטֶּרֶת בַּעֲטָרוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וְכָל אוֹתָן בִּרְכוֹת שׁוֹפְעוֹת וְנִמְשָׁכוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה.

בֹּא וּרְאֵה, מֹשֶׁה צִוָּה – וּבְצַלְאֵל עָשָׂה, לִהְיוֹת הַכֹּל בְּסוֹד הַגּוּף, וְסִיּוּם הַגּוּ,, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, לְהַרְבּוֹת אַהֲבָה וְקֶשֶׁר שֶׁל יִחוּד בַּמִּשְׁכָּן. וְהַכֹּל נַעֲשָׂה בְּסוֹד הַיָּמִין. וְעַל זֶה, בְּכָל מָקוֹם שֶׁצַּד הַיָּמִין נִמְצָא, אֵין שׁוֹלֶטֶת בּוֹ עַיִן

הָעֵדָה. בְּגִין דְּהַהוּא כֶּסֶף מִסִּטְרָא דִּימִינָא קָא אַתְיָא. וְעַל דָּא אִתְמָנָא כֹּלָּא בְּמִנְיָינָא.

רִבִּי יִצְחָק שָׁאִיל לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, אֲמַר לֵיהּ, הָא אוּקְמוּהָ דְּבִרְכָתָא לָא שַׁרְיָא בְּמִלָּה דְּקָאִים בִּמְדִידוּ, וּבְמִלָּה דְּקָאִים בְּחוּשְׁבָּנָא, הָכָא בְּמַשְׁכְּנָא אֲמַאי הָוָה כֹּלָּא בְּחוּשְׁבָּנָא. אָמַר לֵיהּ הָא אִתְּמַר, אֲבָל בְּכָל אֲתָר דְּסִטְרָא דִּקְדוּשָׁה שַׁרְיָא עָלֵיהּ, אִי הַהוּא חֶשְׁבָּנָא אַתְיָא מִסִּטְרָא דִּקְדוּשָׁה, בִּרְכָתָא שַׁרְיָא עָלֵיהּ תָּדִיר, וְלָא אִתְעָדֵי מִנֵּיהּ. מְנָלָן. מִמַּעֲשֵׂר. בְּגִין דְּאַתְיָא חֶשְׁבָּנָא לְקַדְּשָׁא. בִּרְכָתָא אִשְׁתְּכַחַת בֵּיהּ. כָּל שֶׁכֵּן מַשְׁכְּנָא דְּאִיהוּ קֹדֶשׁ, וְאַתְיָא מִסִּטְרָא דְּקֹדֶשׁ.

אֲבָל כָּל שְׁאַר מִלֵּי דְּעָלְמָא, דְּלָא אַתְיָין מִסִּטְרָא דִּקְדוּשָׁה, בִּרְכָתָא לָא שַׁרְיָא עָלַיְיהוּ, כַּד

לשון הקודש

רָעָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ – וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ כֶּסֶף בָּא מִצַּד יָמִין, וְלָכֵן נִמְנָה הַכֹּל בַּמִּנְיָן.

רַבִּי יִצְחָק שָׁאַל אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁבִּרְכָה אֵינָהּ שׁוֹרָה בְּדָבָר שֶׁעוֹמֵד בְּמִדָּה וּבְדָבָר שֶׁעוֹמֵד בְּחֶשְׁבּוֹן, אָז לָמָּה הָיָה כָּאן בַּמִּשְׁכָּן הַכֹּל בְּחֶשְׁבּוֹן? אָמַר לוֹ, הֲרֵי זֶה נִתְבָּאֵר, אֲבָל בְּכָל מָקוֹם שֶׁצַּד הַקְּדֻשָּׁה שׁוֹרֶה עָלָיו – אִם אוֹתוֹ חֶשְׁבּוֹן בָּא מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה, הַבְּרָכָה שׁוֹרָה עָלָיו תָּמִיד וְלֹא סָרָה מִמֶּנּוּ. מִנַּיִן לָנוּ? מִמַּעֲשֵׂר. מִשּׁוּם שֶׁבָּא הַחֶשְׁבּוֹן לְקֹדֶשׁ, נִמְצֵאת בּוֹ בְּרָכָה. כָּל שֶׁכֵּן הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא קֹדֶשׁ וּבָא מִצַּד הַקֹּדֶשׁ.

אֲבָל כָּל שְׁאָר דִּבְרֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא בָּאִים

אינּוּן בְּחוּשְׁבָּנָא. בְּגִין דְּסִטְרָא אַחֲרָא, דְּאִיהוּ רַע עַיִן, יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עָלֵיהּ. וְכֵיוָן דְּיָכִיל לְשַׁלְטָאָה עָלֵיהּ, בִּרְכָתָא לָא אִשְׁתְּכַחַת בֵּיהּ, בְּגִין דְּלָא יִמְטוּ בִּרְכָאן לְהַהוּא רַע עַיִן. (וְלָא הֲוֵי מִסִּטְרָא דִּקְדוּשָׁה).

וּמִדִּידוּ דִּקְדוּשָׁה, וְחוּשְׁבָּנָא דִּקְדוּשָׁה, תָּדִיר בִּרְכָאן אִתּוֹסְפָאן בֵּיהּ. וְעַל דָּא, וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה. פְּקוּדֵי הָעֵדָה בְּקוּשְׁטָא וַדַּאי, וְלָא דְּחִילוּ מֵעֵינָא בִישָׁא, וְלָא דְּחִילוּ מִכָּל חֶשְׁבָּנָא דָּא, דְּהָא בְּכֹלָּא שָׁרָאן בִּרְכָאן מִלְּעֵילָּא.

וְתָא חֲזֵי, בְּזַרְעָא דְּיוֹסֵף לָא שַׁלְטָא בֵּיהּ עֵינָא בִישָׁא, בְּגִין דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דִּימִינָא, וְעַל דָּא אִתְעָבִיד מַשְׁכְּנָא עַל יְדָא דְּבְצַלְאֵל, דְּהָא אִיהוּ בְּרָזָא דְּיוֹסֵף קָא שַׁרְיָא, דְּאִיהוּ רָזָא דִּבְרִית קַדִּישָׁא. וְעַל דָּא, מֹשֶׁה פָּקִיד, וּבְצַלְאֵל עָבִיד, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא

לשון הקודש

מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה, אֵין הַבְּרָכָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם כְּשֶׁהֵם בְּחֶשְׁבּוֹן, מִשּׁוּם שֶׁהַצַּד הָאַחֵר, שֶׁהוּא רַע עַיִן, יָכוֹל לִשְׁלֹט עָלָיו. וְכֵיוָן שֶׁיָּכוֹל לִשְׁלֹט עָלָיו, אֵין בְּרָכָה נִמְצֵאת בּוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַגִּיעוּ בְּרָכוֹת לְאוֹתוֹ רַע עַיִן. (וְאֵינֶנּוּ מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה).

וּמִדָּה שֶׁל קְדֻשָּׁה וְחֶשְׁבּוֹן שֶׁל קְדֻשָּׁה תָּמִיד נוֹסָפוֹת בּוֹ בְּרָכוֹת, וְעַל זֶה וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה. פְּקוּדֵי הָעֵדָה בֶּאֱמֶת וַדַּאי, וְאֵין פַּחַד מֵעַיִן הָרָע, וְאֵין פַּחַד מִכָּל חֶשְׁבּוֹן זֶה, שֶׁהֲרֵי בַּכֹּל שׁוֹרוֹת בְּרָכוֹת מִלְּמַעְלָה.

וּבָא רְאֵה, בְּזַרְעוֹ שֶׁל יוֹסֵף לֹא שׁוֹלֶטֶת בּוֹ עַיִן רָעָה, מִשּׁוּם שֶׁבָּא מִצַּד הַיָּמִין, וְעַל זֶה נַעֲשָׂה הַמִּשְׁכָּן עַל יְדֵי בְּצַלְאֵל, שֶׁהֲרֵי הוּא שָׁרוּי בְּסוֹד שֶׁל יוֹסֵף, שֶׁהוּא סוֹד בְּרִית הַקְּדוּשָׁה. וְלָכֵן מֹשֶׁה צִוָּה וּבְצַלְאֵל עָשָׂה, לִהְיוֹת הַכֹּל בְּסוֹד הַגּוּף

בְּרָזָא דְגוּפָא, וְסִיּוּמָא דְגוּפָא, דְּאִיהוּ אָת קַיָּימָא קַדִּישָׁא, לְאַסְגָּאָה רְחִימוּ וְקִשּׁוּרָא דְיִחוּדָא בְּמַשְׁכְּנָא, וְכֹלָּא בְּרָזָא דִימִינָא קָא אִתְעָבִיד, וּבְגִין כַּךְ וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה, וְהַהוּא חֶשְׁבָּנָא, אִיהוּ חוּשְׁבַּן דַּרְגִּין רַבְּרְבִין מְמָנָן, דְּאִתְאַחֲדָן מִסִּטְרָא דִימִינָא. וְעַל דָּא כְּתִיב מְאַת כִּכָּר וְגוֹ'.

רִבִּי אַבָּא, וְרִבִּי אָחָא, וְרִבִּי יוֹסֵי, הֲווֹ אַזְלֵי מִטִּבֶּרְיָה לְצִפּוֹרִי, עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, חָמוּ לֵיהּ לְרִבִּי אֶלְעָזָר דְּהֲוָה אָתֵי, וְרִבִּי חִיָּיא עִמֵּיהּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, וַדַּאי נִשְׁתַּתֵּף בַּהֲדֵי שְׁכִינְתָּא. אוֹרִיכוּ לְהוּ, עַד דְּמָטוּ לְגַבַּיְיהוּ. כֵּיוָן דְּמָטוּ גַּבַּיְיהוּ, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב (תהלים לד) עֵינֵי יְיָ' אֶל צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל שַׁוְעָתָם. הַאי קְרָא קַשְׁיָא, מָאי עֵינֵי יְיָ' אֶל צַדִּיקִים. אִי בְּגִין דְּאַשְׁגָּחוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלַיְיהוּ לְאוֹטָבָא לוֹן בְּהַאי עָלְמָא, הָא חֲמֵינָן,

לשון הקודש

וְסִיּוּם הַגּוּף, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית הַקְּדוּשָׁה, לְהַרְבּוֹת אַהֲבָה וְקֶשֶׁר שֶׁל יִחוּד הַמִּשְׁכָּן, וְהַכֹּל נַעֲשָׂה בְּסוֹד הַיָּמִין. וּמִשּׁוּם כָּךְ – וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה, וְאוֹתוֹ חֶשְׁבּוֹן הוּא חֶשְׁבּוֹן הַדַּרְגּוֹת הַמְמֻנּוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁנֶּאֱחָזוֹת מִצַּד הַיָּמִין, וְעַל זֶה כָּתוּב מְאַת כִּכָּר וְגוֹ'.

רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי אָחָא וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים מִטִּבֶּרְיָה לְצִפּוֹרִי. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁהָיָה בָּא וְרַבִּי חִיָּיא עִמּוֹ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וַדַּאי נִשְׁתַּתֵּף עִם הַשְּׁכִינָה. חִכּוּ לָהֶם עַד שֶׁהִגִּיעוּ אֲלֵיהֶם. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעוּ אֲלֵיהֶם, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּתוּב (תהלים לד) עֵינֵי ה' אֶל צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל שַׁוְעָתָם. פָּסוּק זֶה קָשֶׁה, מַה זֶּה עֵינֵי ה' אֶל צַדִּיקִים? אִם

כַּמָּה זַכָּאִין אִינּוּן בְּהַאי עָלְמָא, וַאֲפִילוּ מְזוֹנָא כְּעוֹרְבֵי בָרָא לֹא יַכְלִין (דף רכ"ה ע"ב) לְאַדְבְּקָא, אִי הָכִי מָאי עֵינֵי יְיָ' אֶל צַדִּיקִים.

אֶלָּא רָזָא הָכָא, תָּא חֲזֵי, כָּל אִינּוּן בִּרְיָין דְּעָלְמָא, כֻּלְּהוּ אִשְׁתְּמוֹדְעָאן לְעֵילָּא, בֵּין לְסִטְרָא דָא, וּבֵין לְסִטְרָא דָא. אִינּוּן דִּלְסִטְרָא דִקְדוּשָׁה, אִשְׁתְּמוֹדְעָאן לְעֵילָּא לְגַבֵּיהּ, וְאַשְׁגָּחוּתָא דִילֵיהּ תָּדִיר עָלַיְיהוּ. וְאִינּוּן דִּלְסִטְרָא מְסָאֲבָא, אִשְׁתְּמוֹדְעָאן לְגַבֵּיהּ, וְאַשְׁגָּחוּתָא דִילֵיהּ תָּדִיר עָלַיְיהוּ. וּבַאֲתָר דְּשַׁלְטָא הַהִיא אַשְׁגָּחוּתָא דְּסִטְרָא דִקְדוּשָׁה, לָא אַשְׁגַּח עָלֵיהּ סִטְרָא אַחֲרָא, וְלָא יִקְרַב לְגַבֵּיהּ לְעָלְמִין, וְלָא יְכִיל לְדַחְיָיא לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ, בְּכֹלָּא, בְּכָל מַה דְּאִיהוּ עָבִיד. וְעַל דָּא, עֵינֵי יְיָ' אֶל צַדִּיקִים וְגוֹ', בְּגִין דָּא סִטְרָא אַחֲרָא לָא יְכִיל

לשון הקודש

בִּשְׁבִיל הַשְּׁגָחַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם כְּדֵי לְהֵיטִיב לָהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה, הֲרֵי רָאִינוּ כַּמָּה צַדִּיקִים הֵם שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה, וַאֲפִלּוּ מְזוֹנוֹת כְּמוֹ עוֹרְבֵי הַשָּׂדֶה, לֹא יְכוֹלִים לְהַשִּׂיג. אִם כָּךְ, מַה זֶּה עֵינֵי ה' אֶל צַדִּיקִים?

אֶלָּא סוֹד כָּאן יֵשׁ. בֹּא וּרְאֵה, כָּל אוֹתָם בְּרִיּוֹת הָעוֹלָם, כֻּלָּם יְדוּעִים לְמַעְלָה, בֵּין לְצַד זֶה וּבֵין לְצַד זֶה. אוֹתָם שֶׁלְּצַד הַקְּדֻשָּׁה נוֹדָעִים לְמַעְלָה אֵלָיו, וְהַשְּׁגָחָתוֹ תָּמִיד עֲלֵיהֶם. וְאוֹתָם שֶׁלְּצַד הַטֻּמְאָה נוֹדָעִים לוֹ, וְהַשְּׁגָחָתוֹ תָּמִיד עֲלֵיהֶם. וּבְמָקוֹם שֶׁשּׁוֹלֶטֶת אוֹתָהּ הַהַשְּׁגָחָה שֶׁל צַד הַקְּדֻשָּׁה, לֹא מַשְׁגִּיחַ הַצַּד הָאַחֵר, וְלֹא יִקְרַב אֵלָיו לְעוֹלָמִים וְלֹא יָכוֹל לִדְחוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ בְּכָל מַה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה. וְלָכֵן עֵינֵי ה' אֶל צַדִּיקִים וְגוֹ', מִשּׁוּם זֶה הַצַּד הָאַחֵר לֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט עָלָיו. וְעַכְשָׁו

לְשַׁלְטָאָה עָלֵיהּ. וְהַשְׁתָּא סִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא הָכָא, וְכָל אַשְׁגָּחוּתָא טָבָא דִלְעֵילָא הָכָא, וְכָל סִטְרָא אַחֲרָא, וְכָל מִלָּה בִישָׁא, לָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עָלַיְיכוּ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, הָא אוֹלִיפְנָא דִבְכָל אֲתָר דְּסִטְרָא דִּקְדוּשָׁה שַׁרְיָא עֲלוֹי, אַף עַל גַּב דְּקַיְּימָא בְּחוּשְׁבָּנָא, בִּרְכָתָא לָא אִתְמְנַע מִתַּמָּן. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי הָכִי הוּא. אֲמַר לֵיהּ, הָא יִשְׂרָאֵל אִינּוּן קֹדֶשׁ, וְאַתְיָין מִסִּטְרָא דְקֹדֶשׁ, דִּכְתִיב (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ', וּכְתִיב (ויקרא כ) וְהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אָנִי, אֲמַאי כַּד עָבֵד דָּוִד חֶשְׁבָּנָא לְיִשְׂרָאֵל, הָוָה בְּהוֹן מוֹתָנָא, דִּכְתִיב, (שמואל ב כד) וַיִּתֵּן יְיָ' דֶּבֶר בְּיִשְׂרָאֵל מִן הַבֹּקֶר וְעַד עֵת מוֹעֵד.

אָמַר לֵיהּ, בְּגִין דְּלָא נָטַל מִנַּיְיהוּ שְׁקָלִים, דְּאִיהוּ פּוּרְקָנָא. דִּכְתִיב, (שמות ל) וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר

לשון הקודש

יֵשׁ כָּאן סִיּוּעַ שְׁמִימִי, וְכָל הַהַשְׁגָּחָה הַטּוֹבָה שֶׁלְּמַעְלָה הִיא כָּאן, וְכָל צַד אַחֵר וְכָל דָּבָר רַע לֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט עֲלֵיכֶם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, הֲרֵי לָמַדְנוּ שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁצַּד הַקְּדֻשָּׁה שׁוֹרֶה עָלָיו – אַף עַל גַּב שֶׁעוֹמֵד בְּחֶשְׁבּוֹן, הַבְּרָכָה אֵינָהּ נִמְנַעַת מִשָּׁם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי כָּךְ זֶה. אָמַר לוֹ, הֲרֵי יִשְׂרָאֵל הֵם קֹדֶשׁ, וּבָאִים מִצַּד הַקֹּדֶשׁ, שֶׁכָּתוּב (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה'. וְכָתוּב (ויקרא יא) וְהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אָנִי. אָז לָמָּה כְּשֶׁדָּוִד עָשָׂה חֶשְׁבּוֹן בְּיִשְׂרָאֵל, הָיָה בָהֶם הַמָּוֶת, שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב כד) וַיִּתֵּן ה' דֶּבֶר בְּיִשְׂרָאֵל מִן הַבֹּקֶר וְעַד עֵת מוֹעֵד?

אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נָטַל מֵהֶם שְׁקָלִים, שֶׁהוּא פִּדְיוֹן, שֶׁכָּתוּב וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר

נַפְשׁוֹ לַיְיָ' בִּפְקוֹד אוֹתָם וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בִּפְקֹד אוֹתָם. בְּגִין דְּאִצְטְרִיךְ קֻדְשָׁא, (דְּאִיהוּ בְּאַתְגַּלְיָיא) לְמֵיהַב פּוּרְקָנָא דְקֻדְשָׁא, וְהַהִיא פּוּרְקָנָא דְקֻדְשָׁא לָא אִתְנְטִיל מִנַּיְיהוּ. תָּא חֲזֵי, יִשְׂרָאֵל אִיהוּ קֻדְשָׁא, דְּקַיְימָא בְּלָא חֶשְׁבָּנָא, (דְּגַרְמָיְיהוּ) וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ פּוּרְקָנָא דְּיִתְנְטִיל מִנַּיְיהוּ, וְהַהוּא פּוּרְקָנָא קַיְימָא בְּחוּשְׁבָּנָא, וְאִינּוּן לָא קַיְימוּ בְּחוּשְׁבָּנָא.

מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּקֻדְשָׁא אִיהוּ רָזָא עִלָּאָה דְּכָל דַּרְגִּין, מַה הַהוּא קֻדְשָׁא אִיהוּ סָלִיק עַל כֹּלָּא, וְאִית לֵיהּ לְבַר קֻדְשָׁא אַחֲרָא לְתַתָּא דְּקַיְימָא תְּחוֹתֵיהּ, וְקָאִים בְּחוּשְׁבָּנָא וּבְמִנְיָין. אוּף הָכִי יִשְׂרָאֵל אִינּוּן קֻדְשָׁא, דִּכְתִיב קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ', וְאִינּוּן יַהֲבֵי קֻדְשָׁא אַחֲרָא, פּוּרְקָן דִּלְהוֹן, דְּקַיְימֵי בְּחוּשְׁבָּנָא, וְרָזָא דָא, יִשְׂרָאֵל אִינּוּן אִילָנָא דְּקַיְימָא לְגוֹ, פּוּרְקָנָא (נ"א קֻדְשָׁא) אַחֲרָא קַיְימָא לְבַר, וְסָלִיק

לשון הקודש

נַפְשׁוֹ לַה' בִּפְקֹד אֹתָם וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בִּפְקֹד אֹתָם. מִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ קֹדֶשׁ (שֶׁהוּא בְּגִלּוּי) לָתֵת פִּדְיוֹן שֶׁל קֹדֶשׁ, וְאוֹתוֹ פִּדְיוֹן שֶׁל קֹדֶשׁ לֹא נִלְקָח מֵהֶם. בֹּא וּרְאֵה, יִשְׂרָאֵל הֵם קֹדֶשׁ, שֶׁעוֹמְדִים בְּלִי חֶשְׁבּוֹן (שֶׁל עַצְמָם), וְלָכֵן צָרִיךְ פִּדְיוֹן לִטֹּל מֵהֶם, וְאוֹתוֹ פִּדְיוֹן עוֹמֵד בְּחֶשְׁבּוֹן, וְהֵם לֹא עוֹמְדִים בְּחֶשְׁבּוֹן.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁקֹּדֶשׁ הוּא סוֹד עֶלְיוֹן שֶׁל כָּל הַדְּרָגוֹת. מָה אוֹתוֹ קֹדֶשׁ עוֹלֶה עַל הַכֹּל וְיֵשׁ לוֹ בַּחוּץ קֹדֶשׁ אַחֵר לְמַטָּה שֶׁעוֹמֵד תַּחְתָּיו, וְעוֹמֵד בְּחֶשְׁבּוֹן וּבְמִנְיָן – אַף כָּךְ יִשְׂרָאֵל הֵם קֹדֶשׁ, שֶׁכָּתוּב קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה', וְהֵם נוֹתְנִים קֹדֶשׁ אַחֵר, כֹּפֶר שֶׁלָּהֶם, שֶׁעוֹמְדִים בְּחֶשְׁבּוֹן, וְסוֹד זֶה – יִשְׂרָאֵל הֵם אִילָן

לְחוּשְׁבָּנָא, וְאָגִין דָּא עַל דָּא. אָזְלוּ.

פְּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (הושע ב) וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר וְגוֹ'. מַהוּ כְּחוֹל הַיָּם. תְּרֵין גַּוְונִין אִינּוּן הָכָא. חָדָא כְּחוֹל הַיָּם, בְּגִין דְּיַמָּא כַּד סַלְקִין גַּלּוֹי בְּזַעְפָּא וְרוּגְזָא, וְאִינּוּן גַּלִּין סַלְקָאן לְשַׁטְפָא עָלְמָא, כַּד מָטָאן וְחָמָאן חוֹלָא דְּיַמָּא, מִיַּד אִתְבָּרוּ וְתָבִין לַאֲחוֹרָא, וְאִשְׁתְּכָכֵי, וְלָא יַכְלִין לְשַׁלְטָאָה וּלְשַׁטְפָא עָלְמָא.

כְּגַוְונָא דָּא, יִשְׂרָאֵל אִינּוּן חוֹלָא דְּיַמָּא, וְכַד שְׁאַר עַמִּין דְּאִינּוּן גַּלֵּי יַמָּא, מָארֵי דְּרוּגְזָא, מָארֵי דְּדִינִין קָשִׁין, בָּעָאן לְשַׁלְטָאָה וּלְשַׁטְפָא עָלְמָא, חָמָאן לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן מִתְקַשְּׁרָאן בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְתָבִין וְאִתְבָּרוּ קַמַּיְיהוּ, וְלָא

לשון הקודש

שֶׁעוֹמֵד בִּפְנִים, פִּדְיוֹן (קֹדֶשׁ) אַחֵר עוֹמֵד בַּחוּץ וְעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן, וּמֵגֵן זֶה עַל זֶה. הָלְכוּ.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (הושע ב) וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר וְגוֹ'. מַה זֶּה כְּחוֹל הַיָּם? שְׁנֵי גְוָנִים הֵם כָּאן. אֶחָד – כְּחוֹל הַיָּם, מִשּׁוּם שֶׁהַיָּם, כְּשֶׁעוֹלִים הַגַּלִּים שֶׁלּוֹ בְּזַעַף וְרֹגֶז, וְאוֹתָם הַגַּלִּים עוֹלִים לִשְׁטֹף אֶת הָעוֹלָם, כְּשֶׁמַּגִּיעִים וְרוֹאִים אֶת חוֹל הַיָּם, מִיָּד נִשְׁבָּרִים וְשָׁבִים לְאָחוֹר וְשוֹכְכִים, וְלֹא יְכוֹלִים לִשְׁלֹט וְלִשְׁטֹף אֶת הָעוֹלָם.

כְּמוֹ כֵּן יִשְׂרָאֵל הֵם חוֹל הַיָּם, וּכְשֶׁשְּׁאָר הָעַמִּים, שֶׁהֵם גַּלֵּי הַיָּם, בַּעֲלֵי הָרֹגֶז וּבַעֲלֵי דִּינִים קָשִׁים, רוֹצִים לִשְׁלֹט וְלִשְׁטֹף אֶת הָעוֹלָם, רוֹאִים אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מִתְקַשְּׁרִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְשָׁבִים

יַכְלִין לְשַׁלְטָאָה בְעָלְמָא. גַּוְונָא אַחֲרָא, בְּגִין דְּחוֹלָא דְיַמָּא לֵית לֵיהּ חֶשְׁבָּנָא, וְלָא קַיְימָא בְּחוּשְׁבָּנָא, וְלָא בִמְדִידוּ, דִּכְתִיב אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר, אוֹף הָכִי יִשְׂרָאֵל לֵית לְהוּ חֶשְׁבָּנָא, וְלָא קַיְימִין בְּחוּשְׁבָּנָא.

תָּא חֲזֵי, אִית מִדִּידוּ טָמִיר וְגָנִיז, וְאִית חֶשְׁבָּן דְּקַיְימָא בִּגְנִיזוּ טָמִיר וְגָנִיז, וְהַאי קַיְימָא בִמְדִידוּ, וְהַאי קַיְימָא בְּחוּשְׁבָּן. וְדָא אִיהוּ רָזָא וְקִיּוּמָא דְכֹלָּא דִלְעֵילָּא וְתַתָּא, בְּגִין דְּהַהוּא מִדִּידוּ לָא אִתְיְדַע לְעָלְמִין, עַל מַה קַיְימָא רָזָא דְהַהוּא מִדִּידוּ. וְעַל מַה קַיְימָא רָזָא דְהַהוּא חֶשְׁבָּנָא, וְדָא אִיהוּ רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא דְכֹלָּא.

וְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא לָא קַיְימִין בְּחוּשְׁבָּנָא, אֶלָּא בְסִטְרָא דְמִלָּה אַחֲרָא, וּפוּרְקָנָא אִיהוּ דְקַיְימָא בְּחוּשְׁבָּנָא. וּבְגִין כַּךְ יִשְׂרָאֵל כַּד עָאלִין (דף

לשון הקודש

וְנִשְׁבָּרִים לִפְנֵיהֶם וְלֹא יְכוֹלִים לִשְׁלֹט בָּעוֹלָם. דֶּגְמָא אַחֶרֶת – מִשּׁוּם שֶׁחוֹל הַיָּם אֵין לוֹ חֶשְׁבּוֹן וְלֹא עוֹמֵד בְּחֶשְׁבּוֹן וְלֹא בְמִדָּה, שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר, אַף כָּךְ יִשְׂרָאֵל אֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן וְלֹא עוֹמְדִים בְּחֶשְׁבּוֹן.

בֹּא וּרְאֵה, יֵשׁ מִדָּה טְמִירָה וּגְנוּזָה, וְיֵשׁ חֶשְׁבּוֹן שֶׁעוֹמֵד בִּגְנִיזָה טְמִירָה וְגָנוּז, וְזֶה עוֹמֵד בְּמִדָּה, וְזֶה עוֹמֵד בְּחֶשְׁבּוֹן. וְזֶהוּ סוֹד וְקִיּוּם הַכֹּל, שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ מִדָּה לֹא נוֹדַעַת לְעוֹלָמִים עַל מָה עוֹמֵד הַסּוֹד שֶׁל אוֹתָהּ מִדָּה וְעַל מָה עוֹמֵד סוֹד אוֹתוֹ הַחֶשְׁבּוֹן, וְזֶהוּ סוֹד הָאֱמוּנָה שֶׁל הַכֹּל.

וְיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה לֹא עוֹמְדִים בְּחֶשְׁבּוֹן, אֶלָּא בְּצַד שֶׁל דָּבָר אַחֵר, וְהַפִּדְיוֹן הוּא

רכ"ו ע"א) בְּחוּשְׁבָּנָא נָטְלֵי מִנַּיְיהוּ פּוּרְקָנָא כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְעַל דָּא בְּיוֹמוֹי דְּדָוִד, כַּד עָבֵד חֶשְׁבָּנָא בְּיִשְׂרָאֵל, וְלָא נָטִיל מִנְּהוֹן פּוּרְקָנָא, הָוָה רוּגְזָא, וְאִתְּאֲבִידוּ מִיִּשְׂרָאֵל כַּמָּה חֵילִין וְכַמָּה מַשְׁרְיָין.

וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בְּעוֹבָדָא דְּמַשְׁכְּנָא, וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה וְגוֹ', וְכֹל הָעוֹבֵר עַל הַפְּקֻדִים. וְכֹלָּא אִתְקַדַּשׁ לַעֲבִידַת מַשְׁכְּנָא, וְהָא אוּקְמוּהָ כִּכְּרִין חֶשְׁבָּנָא חָדָא. שְׁקָלִים חֶשְׁבָּנָא חָדָא. בְּגִין דְּאִית עִלָּאִין דְּסַלְקָן לְחוּשְׁבָּנָא עִלָּאָה, וְאִית אַחֲרָנִין דְּסַלְקָן לְחוּשְׁבָּנָא אַחֲרָא. דָּא עִלָּאָה וְדָא תַּתָּאָה. וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב וַיְהִי מְאַת כִּכַּר הַכֶּסֶף לָצֶקֶת אֵת אַדְנֵי הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ'. אִלֵּין אֲדָנִים הָא אוּקְמוּהָ.

תּוּ פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קכז) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם יְיָ' לֹא יִבְנֶה בַיִת וְגוֹ', הַאי קְרָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא

לשון הקודש

שֶׁעוֹמֵד בְּחֶשְׁבּוֹן. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל נִכְנָסִים בְּחֶשְׁבּוֹן, נוֹטְלִים מֵהֶם פִּדְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְעַל כָּךְ בִּימֵי דָוִד, כְּשֶׁעָשָׂה חֶשְׁבּוֹן בְּיִשְׂרָאֵל וְלֹא נָטַל מֵהֶם פִּדְיוֹן, הָיָה רֹגֶז, וְנֶאֱבְדוּ מִיִּשְׂרָאֵל כַּמָּה חֵילוֹת וְכַמָּה מַחֲנוֹת.

וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בְּמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן, וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה וְגוֹ', לְכֹל הָעֹבֵר עַל הַפְּקֻדִים. וְהַכֹּל הִתְקַדֵּשׁ לַעֲבוֹדַת הַמִּשְׁכָּן, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ – כִּכָּרִים חֶשְׁבּוֹן אֶחָד, שְׁקָלִים חֶשְׁבּוֹן אֶחָד. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ עֶלְיוֹנִים שֶׁעוֹלִים לְחֶשְׁבּוֹן עֶלְיוֹן, וְיֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁעוֹלִים לְחֶשְׁבּוֹן אַחֵר. זֶה עֶלְיוֹן וְזֶה תַּחְתּוֹן. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב וַיְהִי מְאַת כִּכַּר הַכֶּסֶף לָצֶקֶת אֵת אַדְנֵי הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ'.

אֵלֶּה הָאֲדָנִים, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קכז) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַיִת וְגוֹ'. פָּסוּק

אֲמַר לֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְהַוָה בָנֵי בֵי מַקְדְּשָׁא וְשָׁאִרִי לְמִבְנֵי, וַהֲוָה חָמֵי דְעוֹבָדָא אִתְתַּקְנַת בִּידַיְיהוּ, וַהֲוָה מִתְבְּנֵי מִגַּרְמֵיהּ, כְּדֵין שָׁאֲרֵי וְאָמַר אִם יְיָ' לֹא יִבְנֶה בַּיִת וְגוֹ', הַיְינוּ דְּכְתִיב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בָּרָא וְאַתְקִין לְהַאי עָלְמָא, בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ, דְּאִיהוּ בַּיִת.

שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בוֹ, אִלֵּין דָּזָא דְּאִינּוּן נַהֲרִין, (נ"א נְחָלִין) דְּנָפְקִין וְעָאלִין כֻּלְּהוּ בְגוֹ הַאי בַּיִת, לְאַתְקְנָא לֵיהּ בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ. וְאַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ קָא אַתְיָין לְאַתְקְנָא לְמֶעְבַּד תִּקּוּנֵיהּ, וַדַּאי אִם יְיָ', דְּאִיהוּ דָּזָא דְּעָלְמָא עִלָּאָה, דְּאַתְקִין (ס"א בֵּיתֵיהּ לָא אַתְקִין) וְעָבִיד בֵּיתָא כְּדְקָא יֵאוֹת, אִינּוּן בּוֹנִין לְמַגְּנָא אִינּוּן, אֶלָּא מַה דְּאִיהוּ עָבִיד וְאַתְקִין. אִם יְיָ' לֹא יִשְׁמָר עִיר, כְּמָה דִכְתִיב (דברים

לשון הקודש

זֶה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אָמַר אוֹתוֹ בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה בּוֹנֶה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהִתְחִיל לִבְנוֹת, וְהָיָה רוֹאֶה שֶׁהַמַּעֲשֶׂה מִתְתַּקֵּן בִּידֵיהֶם וְהָיָה נִבְנֶה מֵעַצְמוֹ, וְאָז הִתְחִיל וְאָמַר, אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת וְגוֹ'. הַיְנוּ הַסּוֹד שֶׁכָּתוּב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא וְהִתְקִין אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, שֶׁהוּא בַּיִת.

שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בוֹ – אֵלֶּה סוֹד שֶׁל אוֹתָם נְהָרוֹת (נְחָלִים) שֶׁיּוֹצְאִים וְנִכְנָסִים כֻּלָּם בְּתוֹךְ הַבַּיִת הַזֶּה לְהַתְקִינוֹ בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ. וְאַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם בָּאִים לְתַקֵּן וְלַעֲשׂוֹת אֶת תִּקּוּנוֹ, וַדַּאי אִם ה' – שֶׁהוּא סוֹד הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהִתְקִין (בֵּיתוֹ וְלֹא עָשָׂה) וְעָשָׂה אֶת הַבַּיִת כָּרָאוּי, אוֹתָם בּוֹנִים לְחִנָּם הֵם, אֶלָּא רַק מַה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה וּמַתְקִין. אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר, כְּמוֹ

יא) תָּמִיד עֵינֵי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה וְאוֹקְמוּהָ. וּבְאַשְׁגָּחוּתָא דָא, אִיהִי נְטִירָא בְּכָל סִטְרִין.

וְאַף עַל גַּב דִּכְתִיב, (שיר השירים ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל. וְכֻלְּהוּ נַטְרֵי לָהּ. מָאי טַעְמָא נַטְרֵי לָהּ. בְּגִין דִּכְתִיב מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת, דָּא פַּחְדָּא דְגֵיהִנָּם, דְּקָאִים לְקֻבְלָהּ, בְּגִין לְדַחְיָיא לָהּ, וּבְגִין דָּא כֻּלְּהוּ סַחֲרִין לָהּ.

וְאַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ קַיְימֵי בִּנְהִירוּ דְמַחֲשָׁבָה דְלָא אִתְיְידַע. וּכְדֵין, הַאי נְהִירוּ דְמַחֲשָׁבָה דְלָא אִתְיְידַע, בָּטַשׁ בִּנְהִירוּ דִפְרִיסָא וְנַהֲרִין כַּחֲדָא וְאִתְעָבִידוּ תֵּשַׁע הֵיכָלִין.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (דברים יא) תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה, וּפֵרְשׁוּהָ. וּבַהַשְׁגָּחָה הַזּוֹ הִיא שְׁמוּרָה מִכָּל הַצְּדָדִים.

וְאַף עַל גַּב שֶׁכָּתוּב (שיר ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל, וְכֻלָּם שׁוֹמְרִים אוֹתָהּ. מָה הַטַּעַם הֵם שׁוֹמְרִים אוֹתָהּ? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת, זֶהוּ פַּחַד הַגֵּיהִנֹּם שֶׁעוֹמֵד כְּנֶגְדָּהּ כְּדֵי לִדְחוֹתָהּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ כֻּלָּם מַקִּיפִים אוֹתָהּ.

וְאַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם עוֹמְדִים בְּאוֹר הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁלֹּא נוֹדָע, וְאָז אוֹר הַמַּחֲשָׁבָה הַזֶּה שֶׁלֹּא נוֹדָע מַכֶּה בָּאוֹר שֶׁל הַמָּסָךְ, וּמְאִירִים כְּאֶחָד וְנַעֲשִׂים תֵּשַׁע הֵיכָלוֹת.

וְהֵיכָלִין לָאו אִינּוּן נְהוֹרִין, וְלָאו אִינּוּן רוּחִין, וְלָאו אִינּוּן נִשְׁמָתִין, וְלָא אִית מָאן דְּקַיְימָא בְּהוּ. רְעוּתָא דְּכָל תֵּשַׁע נְהוֹרִין דְּקַיְימֵי כֻּלְּהוּ בְּמַחֲשָׁבָה, דְּאִיהִי חַד מִנַּיְיהוּ בְּחוּשְׁבָּנָא, דְּכֻלְּהוּ לְמִרְדַּף אֲבַתְרַיְיהוּ, בְּשַׁעֲתָא דְּקַיְימֵי בְּמַחֲשָׁבָה. וְלָא מִתְדַּבְּקָן, וְלָא אִתְיְידִיעוּ, אִלֵּין לָא קַיְימֵי, לָא בִּרְעוּתָא, וְלָא בְּמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה. תָּפְסִין בָּהּ וְלָא תַּפְסִין. בְּאִלֵּין קַיְימִין כָּל רָזֵי מְהֵימְנוּתָא, וְכָל אִינּוּן נְהוֹרִין מֵרָזָא דְּמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה. דִּלְתַתָּא כֻּלְּהוּ אִקְרוּן אֵין סוֹף. עַד הָכָא מָטוּן נְהוֹרִין וְלָא מָטוּן, וְלָא אִתְיְידִיעוּ. לָאו הָכָא מַחֲשָׁבָה וְלָאו רְעוּתָא.

כַּד נָהִיר מַחֲשָׁבָה, וְלָאו אִתְיְידַע מִמַּה נָהִיר בְּדֵין אִתְלַבָּשׁ וְאַסְתִּים גּוֹ בִּינָה, וְנָהִיר (מָאן) לְמַה דְּנָהִיר, וְעָאִיל דָּא בְּדָא, עַד דְּאִתְכְּלִילוּ כֻּלְּהוּ

לשון הקודש

וְהַהֵיכָלוֹת אֵינָם מְאִירִים, וְאֵינָם רוּחוֹת, וְאֵינָם נְשָׁמוֹת, וְאֵין מִי שֶׁיַּעֲמֹד בָּהֶם. רְצוֹן כָּל תִּשְׁעַת הַמְּאוֹרוֹת שֶׁכֻּלָּם עוֹמְדִים בְּמַחֲשָׁבָה, שֶׁהִיא אַחַת מֵהֶן בְּחֶשְׁבּוֹן, שֶׁכֻּלָּם לִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמְדִים בְּמַחֲשָׁבָה. וְלֹא נִדְבָּקִים וְלֹא נוֹדָעִים, אֵלֶּה לֹא עוֹמְדִים לֹא בְּרָצוֹן וְלֹא בְּמַחֲשָׁבָה עֶלְיוֹנָה. תּוֹפְסִים בָּהּ וְלֹא תּוֹפְסִים. בְּאֵלֶּה עוֹמְדִים כָּל סוֹדוֹת הָאֱמוּנָה וְכָל אוֹתָם מְאוֹרוֹת מִסּוֹד הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁלְּמַטָּה כֻּלָּם נִקְרָאִים אֵין סוֹף. עַד כָּאן מַגִּיעִים הַמְּאוֹרוֹת וְלֹא מַגִּיעִים וְלֹא נוֹדָעִים. אֵין כָּאן מַחֲשָׁבָה וְלֹא רָצוֹן.

כְּשֶׁמְּאִירָה הַמַּחֲשָׁבָה וְלֹא נוֹדָע מִמַּה מְאִירָה, אֲזַי מִתְלַבֶּשֶׁת וְנִסְתֶּרֶת בְּתוֹךְ

כַּחֲדָא, וְהָא אוּקְמוּהָ. וּבְרָזָא דְקָרְבְּנָא, כַּד סָלִיק כֻּלָּא, אִתְקַשָּׁר דָּא בְדָא, וְנָהִיר דָּא בְדָא, כְּדֵין קַיְימִין כֻּלְּהוּ בִסְלִיקוּ, וּמַחֲשָׁבָה אִתְעַטָּר בְּאֵין סוֹף, הַהוּא נְהִירוּ דְנָהִיר מִגֵּיהּ מַחֲשָׁבָה עִלָּאָה, אִקְרֵי אֵין סוֹף. (ע"כ).

כֵּיוָן דְּאַנְהִיר וְאִתְפְּשָׁטוּ מִגֵּיהּ חֵילִין, הַהִיא מַחֲשָׁבָה אַסְתִּים וְאַגְנִיז וְלָא יְדִיעַ, וּמִתַּמָּן אִתְפְּשַׁט פְּשִׁיטוּתָא לְכָל סִטְרִין, וְאִתְפְּשַׁט מִגֵּיהּ חַד פְּשִׁיטוּ, דְּאִיהוּ רָזָא דְעָלְמָא עִלָּאָה.

וְדָא קַיְימָא בִּשְׁאֶלְתָּא, וְאִיהוּ מַאֲמָר עִלָּאָה, וְאוּקְמוּהָ דְּאִקְרֵי מ"י. דִּכְתִיב, (ישעיה מ) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה. שְׁאֶלְתָּא הַהוּא דְבָרָא אֵלֶּה. לְבָתָר אִתְפְּשַׁט וְאִתְעָבִיד יָם, סוֹפָא דְכָל דַּרְגִּין, דְּאִיהוּ לְתַתָּא. וּמִתַּמָּן שָׁאֲרֵי לְמִבְנֵי

לשון הקודש

הַבִּינָה, וּמְאִירָה (מי) לְמַה שֶׁמְּאִירָה, וְנִכְנָסִים זֶה בָּזֶה, עַד שֶׁכֻּלָּם נִכְלָלִים כְּאֶחָד, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וּבְסוֹד הַקָּרְבָּן, כְּשֶׁהַכֹּל עוֹלֶה, נִקְשָׁר זֶה בָּזֶה וּמֵאִיר זֶה בָּזֶה, אָז עוֹמְדִים כֻּלָּם בַּעֲלִיָּה, וְהַמַּחֲשָׁבָה מִתְעַטֶּרֶת בְּאֵין סוֹף, אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁמְּאִירָה מִמֶּנּוּ הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה נִקְרָא אֵין סוֹף.

כֵּיוָן שֶׁמֵּאִיר וּמִתְפַּשְּׁטִים מִמֶּנּוּ חֵילוֹת, אוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה נִגְנֶזֶת וְנִסְתֶּרֶת וְלֹא יְדוּעָה, וּמִשָּׁם מִתְפַּשֶּׁטֶת הִתְפַּשְּׁטוּת לְכָל הַצְּדָדִים, וּמִתְפַּשֶּׁטֶת מִמֶּנּוּ הִתְפַּשְּׁטוּת אַחַת, שֶׁהִיא סוֹד הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן.

וְזֶה עוֹמֵד בִּשְׁאֵלָה, וְהוּא מַאֲמָר עֶלְיוֹן, וּפֵרְשׁוּהָ שֶׁנִּקְרֵאת מִי, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה. שְׁאֵלָה אוֹתוֹ שֶׁבָּרָא אֵלֶּה. אַחַר כָּךְ הִתְפַּשֵּׁט וְנַעֲשָׂה יָם, סוֹף כָּל הַדְּרָגוֹת,

לְתַתָּא. וְכֹלָּא עָבִיד בְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ (דף רכ"ו ע"ב) דִּלְעֵילָּא דָא, לָקֶבֶל דָּא. וְדָא כְּגַוְונָא דְדָא. וּבְגִין כָּךְ, נְטִירוּ דְכֹלָּא מֵעֵילָּא וְתַתָּא.

וְהַאי פְּשִׁיטוּ, דְּמַחֲשָׁבָה אִיהוּ, דְּאִיהוּ עָלְמָא עִלָּאָה. וְדָא אִיהוּ אִם יְיָ' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר, דְּאִיהוּ שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. (נ"א שָׁקַד שׁוֹמֵר הַהוּא דִכְתִיב בֵּיהּ (מִשְׁלֵי כז) וְשׁוֹמֵר אֲדֹנָיו יְכוּבָּד) דְּלָאו בֵּיהּ קַיְימָא נְטִירוּ, אֶלָּא בְּעָלְמָא עִלָּאָה.

תָּא חֲזֵי, תִּכְלָא דְמַשְׁכְּנָא, כֹּלָּא קַיְימָא בְּרָזָא עִלָּאָה, וְאוּקְמוּהָ. תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן חַד, לְאִתְקַשְּׁרָא בְּחַד. וְהָא אִתְּמַר בְּרָזָא דִכְתִיב, (דברים ד) כִּי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא. וְהָא אִתְּמַר דְּאִית אֵשָׁא אֹכְלָא אֵשָׁא, וְאָכִיל לֵיהּ וְשָׁצֵי לֵיהּ. בְּגִין דְּאִית אֵשָׁא תַּקִּיפָא מֵאֵשָׁא וְאִתְּמַר.

לשון הקודש

שֶׁהִיא לְמַטָּה. וּמִשָּׁם מַתְחִיל לִבְנוֹת לְמַטָּה, וְהַכֹּל עָשָׂה בְּאוֹתָהּ צוּרָה מַמָּשׁ שֶׁלְּמַעְלָה, זֶה כְּנֶגֶד זֶה וְזֶה כְּדֶגְמַת זֶה. וּמִשּׁוּם כָּךְ שְׁמִירַת הַכֹּל מִמַּעְלָה וּמַטָּה. **וְהִתְפַּשְׁטוּת** זוֹ, שֶׁהִיא מַחֲשָׁבָה, שֶׁהִיא עוֹלָם הָעֶלְיוֹן. וְזֶהוּ אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר, שֶׁהוּא שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. (שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בּוֹ (משלי כז) וְשׁוֹמֵר אֲדֹנָיו יְכֻבָּד) שֶׁלֹּא עוֹמֵד בּוֹ שְׁמִירָה אֶלָּא בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן.

בֹּא וּרְאֵה, תְּכֵלֶת הַמִּשְׁכָּן, הַכֹּל עוֹמֵד בְּסוֹד עֶלְיוֹן, וּפֵרְשׁוּהָ. תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן, אֶחָד לְהִתְקַשֵּׁר בְּאֶחָד. וַהֲרֵי נֶאֱמַר בְּסוֹד הַכָּתוּב, (דברים ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא. וַהֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁיֵּשׁ אוֹכֶלֶת אֵשׁ, וְאוֹכֶלֶת אוֹתָהּ וּמַשְׁמִידָה אוֹתָהּ, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ אֵשׁ חֲזָקָה מֵאֵשׁ, וְנִתְבָּאֵר.

וְאֶת הָאֶלֶף וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים עָשָׂה וָוִים לָעַמּוּדִים וְצִפָּה רָאשֵׁיהֶם וְגוֹ'. (שמות לח)

תָּא חֲזֵי, אוֹלִיפְּנָא דְּאִינּוּן תְּקָלִין אַנְשֵׁי לוֹן מִשֶּׁה, וְלָא יָדַע מַה דְּאִתְעָבִיד מִנַּיְיהוּ, עַד דְּנָפַק קָלָא וְאָמַר, וְאֶת הָאֶלֶף וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים עָשָׂה וָוִים לָעַמּוּדִים.

רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים א) עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. הַאי קְרָא אִתְּמַר, אֲבָל עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד יָהַב אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, וְאָתָא לְסִינַי. וְכַמָּה רְתִיכִין הֲווֹ עִמֵּיהּ, כֻּלְּהוּ רְתִיכִין קַדִּישִׁין, וְכָל קִדּוּשִׁין עִלָּאִין, דִּקְדוּשָׁה דְּאוֹרַיְיתָא, כֻּלְּהוּ הֲווֹ תַּמָּן, וְאוֹרַיְיתָא אִתְיְיהִיבַת בְּלַהֲטֵי אֵשָׁא, וְכֹלָּא בְּסִטְרָא דְּאֶשָּׁא, וּכְתִיבָא בְּאֶשָּׁא חִוָּרָא, עַל גַּבֵּי אֶשָּׁא אוּכְמָא. וְאַתְוָון הֲווֹ פָּרְחִין וְסַלְקִין בַּאֲוִירָא.

לשון הקודש

וְאֶת הָאֶלֶף וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים עָשָׂה וָוִים לָעַמּוּדִים וְצִפָּה רָאשֵׁיהֶם וְגוֹ'. בֹּא וּרְאֵה, לָמַדְנוּ שֶׁאוֹתָם שְׁקָלִים שָׁכַח אוֹתָם מֹשֶׁה וְלֹא יָדַע מַה נַּעֲשָׂה מֵהֶם, עַד שֶׁיָּצָא קוֹל וְאָמַר: וְאֶת הָאֶלֶף וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים עָשָׂה וָוִים לָעַמּוּדִים.

רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (שיר א) עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. הַפָּסוּק הַזֶּה נִתְבָּאֵר. אֲבָל עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּשֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל וּבָא לְסִינַי, וְכַמָּה מֶרְכָּבוֹת הָיוּ עִמּוֹ, כֻּלָּם מֶרְכָּבוֹת קְדוֹשׁוֹת, וְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁל קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה כֻּלָּם הָיוּ שָׁם, וְתוֹרָה נִתְּנָה בְּלִהוּטִים שֶׁל אֵשׁ, וְהַכֹּל בְּצַד הָאֵשׁ, וּכְתוּבָה בְּאֵשׁ

וְאָת קַדְמָאָה דְּאוֹרַיְיתָא, אִתְפְּלִיג לִשְׁבַע מֵאָה וְשִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה לְכָל סְטָר, וְכֻלְּהוּ אִתְחַזּוּן בַּאֲוִירָא דִּרְקִיעָא בְּאָת ו', ו' לְסִטְרָא דָא, ו' לְסִטְרָא דָא. וְכֵן לְכָל סִטְרִין.

וְאִלֵּין וָוִין הֲווֹ קַיְימִין עַל עַמּוּדִין, וְאִינּוּן עַמּוּדִין הֲווֹ קַיְימִין עַל נִיסָא, וְכֻלְּהוּ וָוִין עָלַיְיהוּ. בְּגִין דְּרָזָא דְּאוֹרַיְיתָא עַל וָ"ו קַיְימָא. וְאִינּוּן וָוִין דְּאִינּוּן רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא דְּאוֹרַיְיתָא, כֻּלְּהוּ עַל אִינּוּן עַמּוּדִים קַיְימִין, דְּאִינּוּן רָזִין דְּנָפְקִין בְּהוּ נְבִיאִים, רָזָא דִלְהוֹן בְּכָל סְטָר. וְעַל אִינּוּן קַיְימִין, קַיְימָן אִינּוּן וָוִין.

ו' עִלָּאָה, אִיהוּ רָזָא דְקוֹל דְּאִשְׁתְּמַע, וְאִיהוּ רָזָא דְקַיְימָא בֵּיהּ אוֹרַיְיתָא, בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא נָפְקָא מֵהַהוּא קָלָא פְּנִימָאָה, דְּאִקְרֵי קוֹל גָּדוֹל. וְדָא קוֹל

לשון הקודש

לְבָנָה עַל גַּבֵּי אֵשׁ שְׁחֹרָה, וְהָאוֹתִיּוֹת הָיוּ פּוֹרְחוֹת וְעוֹלוֹת בָּאֲוִיר.

וְהָאוֹת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַתּוֹרָה נֶחְלְקָה לִשְׁבַע מֵאוֹת וְשִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה לְכָל צַד, וְכֻלָּם נִרְאוּ בַּאֲוִיר הָרָקִיעַ בָּאוֹת ו', ו' לְצַד זֶה, ו' לְצַד זֶה. וְכֵן לְכָל הַצְּדָדִים.

וְאֵלּוּ הַוָּוִין הָיוּ עוֹמְדִים עַל עַמּוּדִים, וְאוֹתָם הָעַמּוּדִים הָיוּ עוֹמְדִים עַל נֵס, וְכָל הַוָּוִים עֲלֵיהֶם. מִשּׁוּם שֶׁסּוֹד הַתּוֹרָה עוֹמֵד עַל וָ"ו. וְאוֹתָן וָוִי"ם שֶׁהֵם סוֹד הָאֱמוּנָה שֶׁל הַתּוֹרָה, כֻּלָּם עוֹמְדִים עַל עַמּוּדִים, שֶׁהֵם סוֹדוֹת שֶׁיּוֹצְאִים בָּהֶם נְבִיאִים, הַסּוֹד שֶׁלָּהֶם בְּכָל צַד. וְעַל אוֹתָם עַמּוּדִים עוֹמְדִים אוֹתָם הַוָּוִי"ם.

ו' עֶלְיוֹנָה הִיא סוֹד הַקּוֹל שֶׁנִּשְׁמַע, וְהוּא הַסּוֹד שֶׁעוֹמֶדֶת בּוֹ הַתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁתּוֹרָה יוֹצֵאת מֵאוֹתוֹ קוֹל פְּנִימִי, שֶׁנִּקְרָא קוֹל גָּדוֹל. וְהַקּוֹל הַגָּדוֹל הַזֶּה

גָּדוֹל אִיהוּ רָזָא דְּאוֹרַיְיתָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (דברים ה) קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף.

תָּא חֲזֵי, הַאי קוֹל גָּדוֹל, אִיהוּ עִקָּרָא דְכֹלָּא, וְרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, וְעַל דָּא אוּקְמוּהָ, דְּאָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאַקְדְּמָא שְׁלָמָא לְחַבְרֵיהּ, עַד לָא יְצָלֵי צְלוֹתֵיהּ. וְרָזָא דָא אוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב, (משלי כז) מְבָרֵךְ רֵעֵהוּ בְקוֹל גָּדוֹל בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּם קְלָלָה תֵּחָשֶׁב לוֹ. וְלָאו אִיהוּ אָסוּר, עַד דִּמְבָרֵךְ לֵיהּ בְּרָזָא דְקוֹל גָּדוֹל, דְּאִיהוּ עִקָּרָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא.

וְעַל דָּא, רָזָא דְאוֹרַיְיתָא נָפְקָא מֵהַהוּא קוֹל גָּדוֹל, וְדָא אִיהוּ מֶלֶךְ. בִּמְסִבּוֹ: דָּא מַעֲמַד הַר סִינַי, וְאוּקְמוּהָ נִרְדִּי נָתַן (דף רכ"ז ע"א) רֵיחוֹ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל, (שמות כד) כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. שֶׁהַמֶּלֶךְ: דָּא אִיהוּ מֶלֶךְ עִלָּאָה, וְאוּקְמוּהָ.

לשון הקודש

הוּא סוֹד הַתּוֹרָה, וְעַל זֶה כָּתוּב, (דברים ה) קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף.

בֹּא וּרְאֵה, הַקּוֹל הַגָּדוֹל הַזֶּה הוּא עִקַּר הַכֹּל וְסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, וְעַל זֶה פֵּרְשׁוּהָ שֶׁאָסוּר לְאָדָם לְהַקְדִּים שָׁלוֹם לַחֲבֵרוֹ טֶרֶם שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, וְסוֹד זֶה פֵּרְשׁוּהוּ, שֶׁכָּתוּב (משלי כז) מְבָרֵךְ רֵעֵהוּ בְּקוֹל גָּדוֹל בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּם קְלָלָה תֵּחָשֶׁב לוֹ. וְאֵינוֹ אָסוּר, עַד שֶׁמְּבָרֵךְ אוֹתוֹ בְּקוֹל גָּדוֹל, שֶׁהוּא עִקַּר הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

וְלָכֵן סוֹד הַתּוֹרָה יוֹצֵא מֵאוֹתוֹ קוֹל גָּדוֹל, וְזֶהוּ מֶלֶךְ. בִּמְסִבּוֹ – זֶה מַעֲמַד הַר סִינַי, וּפֵרְשׁוּהָ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל, (שמות כד)

תָּא חֲזֵי, כַּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַיְיתֵי טוֹפָנָא עַל עָלְמָא, בְּגִין לְחַבְּלָא כֹּלָּא, אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנֹחַ, בָּעֵי לָךְ (ס"א לְאִסְתַּתְּרָא) לְאִסְתַּמְּרָא, וְלָא תַחֲזֵי גַּרְמָךְ קַמֵּיהּ דְּמְחַבְּלָא, דְּלָא יִשְׁלוֹט עֲלָךְ, בְּגִין דְּלָא הָוָה מָאן דְּיָגִין עָלוֹי. כֵּיוָן דְּאִתְקְרִיב קָרְבְּנָא, דְּקָרִיב נֹחַ, כְּדֵין אִתְבְּסָם עָלְמָא, וְלָא אִתְבְּסָם כּוּלֵּי הַאי עַד דְּקַיְּימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי. כֵּיוָן דְּקַיְּימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי, כְּדֵין אִתְבְּסָם עָלְמָא, וּמְחַבְּלָא לָא אִשְׁתְּכַח בְּעָלְמָא.

וּבָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהוּא זִמְנָא, לְאַעְבְּרָא הַהוּא מְחַבְּלָא מֵעָלְמָא, (וְכַד) בַּר דְּיִשְׂרָאֵל סָרְחוּ בְּהַהוּא זִמְנָא, לְיוֹמִין זְעִירִין, וְעַבְּדוּ יַת עֶגְלָא. וּכְדֵין מַה כְּתִיב, (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב. וְעֶדְיָם הָוָה רָזִין דְּשִׁמְּא קַדִּישָׁא,

לשון הקודש

כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. שֶׁהַמֶּלֶךְ – זֶהוּ הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, וּפִרְשׁוּהָ.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַבּוּל עַל הָעוֹלָם כְּדֵי לְהַשְׁחִית הַכֹּל, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנֹחַ: צָרִיךְ אַתָּה (לְהִסְתַּתֵּר) לְהִשָּׁמֵר שֶׁלֹּא תַרְאֶה אֶת עַצְמְךָ לִפְנֵי הַמַּשְׁחִית, שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט עָלֶיךָ, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הָיָה מִי שֶׁיָּגֵן עָלָיו. כֵּיוָן שֶׁנִּקְרַב הַקָּרְבָּן שֶׁהִקְרִיב נֹחַ, אָז הִתְבַּשֵּׂם הָעוֹלָם, וְלֹא הִתְבַּשֵּׂם כָּל כָּךְ עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי. כֵּיוָן שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, אָז הִתְבַּשֵּׂם הָעוֹלָם, וְהַמַּשְׁחִית לֹא נִמְצָא בָּעוֹלָם.

וְרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ זְמַן לְהַעֲבִיר אֶת אוֹתוֹ מַשְׁחִית מֵהָעוֹלָם, (וְכַאֲשֶׁר) רַק שֶׁיִּשְׂרָאֵל סָרְחוּ בְּאוֹתוֹ זְמַן לְיָמִים מוּעָטִים וְעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל. וְאָז מַה כָּתוּב? (שם לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת

דְּאַעְטָר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְנְטַל מִנַּיְיהוּ, כְּדֵין שַׁלְטָא מְחַבְּלָא עַל עָלְמָא, וְאַהְדָּר כְּמִלְּקַדְמִין, כְּהַהוּא זִמְנָא דְשַׁלְטָא בְּעָלְמָא, וְעָבִיד דִּינָא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בְּיוֹמוֹי דְטוֹפָנָא, מָאן יָהִיב תַּפְּוִן מְחַבְּלָא, דְּהָא מַיָּא הֲווֹ דְּאִתְגַּבְּרוּ, תָּא חֲזֵי, לֵית לָךְ דִּינָא בְּעָלְמָא, אוֹ כַּד אִתְמְחֵי עָלְמָא בְּדִינָא, דְּלָא אִשְׁתְּכַח הַהוּא מְחַבְּלָא בֵּינַיְיהוּ, דְּאָזִיל בְּגוֹ אִינּוּן דִּינִין דְּאִתְעָבִידוּ בְּעָלְמָא. אוֹף הָכָא, טוֹפָנָא הָוָה, וּמְחַבְּלָא אָזִיל בְּגוֹ טוֹפָנָא, וְאִיהוּ אִקְרֵי הָכִי. וְעַל דָּא אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנֹחַ, לְטַמְּרָא גַּרְמֵיהּ, וְלָא יִתְחֲזֵי בְּעָלְמָא. וְהָא אוּקְמוּהָ.

תָּא חֲזֵי, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וְאֶת הָאֶלֶף וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים עָשָׂה וָוִים לָעַמּוּדִים. אֲמַאי וָוִים. אֶלָּא כְּמִין וָ"ו הֲווֹ, וְרִישֵׁיהוֹן

לשון הקודש

עֲדָיִם מֵהַר חוֹרֵב. וְעֲדָיִם הָיָה סוֹדוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁעִטֵּר אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנִטַּל מֵהֶם, וְאָז שָׁלַט הַמַּשְׁחִית עַל הָעוֹלָם וְחָזַר כְּמִקֹּדֶם, כְּמוֹ בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁשָּׁלַט בָּעוֹלָם, וְעָשָׂה דִּין.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בִּימֵי הַמַּבּוּל מִי נָתַן שָׁם מַשְׁחִית? שֶׁהֲרֵי הַמַּיִם הָיוּ שֶׁנִּתְגַּבְּרוּ. בֹּא וּרְאֵה, אֵין לְךָ דִּין בָּעוֹלָם, אוֹ כְּשֶׁמֻּכֶּה הָעוֹלָם בְּדִין, שֶׁלֹּא נִמְצָא בֵּינֵיהֶם אוֹתוֹ הַמַּשְׁחִית שֶׁהוֹלֵךְ בְּתוֹךְ אוֹתָם הַדִּינִים שֶׁנַּעֲשִׂים בָּעוֹלָם. אַף כָּאן הָיָה מַבּוּל, וְהַמַּשְׁחִית הָיָה הוֹלֵךְ בְּתוֹךְ הַמַּבּוּל, וְהוּא נִקְרָא כָּךְ. וְלָכֵן אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנֹחַ לִטְמֹן עַצְמוֹ וְלֹא יִתְרָאֶה בָּעוֹלָם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

בֹּא וּרְאֵה, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְאֶת הָאֶלֶף וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים עָשָׂה וָוִים לָעַמּוּדִים. לָמָּה וָוִים? אֶלָּא כְּמוֹ מִין

חָפָא בְּדַהֲבָא. אִינּוּן דְּכֶסֶף, וְרִישֵׁיהוֹן מְחָפָּן בְּדַהֲבָא, בְּגִין דְּכָל וָ"ו בְּסִטְרָא דְּרַחֲמֵי קָא אַתְיָא, וְכֻלְּהוּ הֲווֹ אִשְׁתְּמוֹדְעָן לְעֵילָא בְּחוּשְׁבָּנָא. וּבְגִין דְּאָתוּ מִסִּטְרָא דְּרַחֲמֵי, הֲווֹ אִקְרוּן וָוִים. וְכָל שְׁאַר תַּלְיָין בְּהוּ. וְלֵית וָ"ו אֶלָּא דַּהֲבָא וְכַסְפָּא כַּחֲדָא. וּבְגִין כַּךְ, כָּל אִינּוּן אִקְרוּן, וָוֵי דְּאִינּוּן עַמּוּדִים. מָאן עַמּוּדִים. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וְהָעַמּוּדִים שְׁנַיִם וְגוֹ'. בְּגִין דְּהָא אִלֵּין לְבַר מִגּוּפָא, לְתַתָּא הֲווֹ קַיְימִין.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, לָא יְדַעְנָא אִי דָא עֲבִידְתָּא דְקֹדֶשׁ, אוֹ חוֹל. בְּגִין דִּכְתִיב וְאֶת הָאֶלֶף, דְּהָא כְתִיב הָכָא הָאֶלֶף, וּכְתִיב הָתָם (שיר השירים ח) הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה, מַה לְהָלָן הָאֶלֶף חוֹל, אוּף הָכָא הָאֶלֶף חוֹל.

לשון הקודש

וָ"ו הָיוּ, וְרֹאשָׁם מְצֻפֶּה זָהָב. הֵם שֶׁל כֶּסֶף, וְרֹאשָׁם מְצֻפֶּה זָהָב, מִשּׁוּם שֶׁכָּל וָ"ו בָּא בְּצַד הָרַחֲמִים, וְכֻלָּם הָיוּ יוֹדְעִים לְמַעְלָה בַּחֶשְׁבּוֹן. וּמִשּׁוּם שֶׁבָּאוּ מִצַּד הָרַחֲמִים הָיוּ נִקְרָאִים וָוִי"ם, וְכָל הַשְּׁאָר תְּלוּיִים בָּהֶם. וְאֵין וָ"ו אֶלָּא זָהָב וָכֶסֶף כְּאֶחָד. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּל אֵלּוּ נִקְרָאוּ וָוִים שֶׁל אוֹתָם עַמּוּדִים. אֵילּוּ עַמּוּדִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָעַמּוּדִים שְׁנַיִם וְגוֹ'. מִשּׁוּם שֶׁהֵרֵי אֵלֶּה הֵם מִחוּץ לַגּוּף, לְמַטָּה הָיוּ עוֹמְדִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא יָדַעְתִּי אִם זוֹ עֲבוֹדַת קֹדֶשׁ אוֹ חֹל, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב וְאֶת הָאֶלֶף. שֶׁהֵרֵי כָּתוּב כָּאן הָאֶלֶף, וְכָתוּב שָׁם (שיר ח) הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה. מַה לְהָלָן הָאֶלֶף חֹל – אַף כָּאן הָאֶלֶף חֹל.

אָמַר לֵיהּ, לָאו הָכִי, דְּאִי הוּא הָוָה חוֹל, לָא יִתְעַבִּיד מִנַּיְיהוּ וָוִים. וְתוּ, דְּהָא תַּמָּן כְּתִיב הָאֶלֶף וְלָא יַתִּיר, וְהָכָא כְּתִיב הָאֶלֶף וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים. הָאֶלֶף דְּהָתָם אִינּוּן חוֹל, דִּכְתִיב הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה. וְדָא אִיהוּ חוֹל, בְּגִין דְּכָל חוֹל לָאו אִיהוּ בְּסִטְרָא דִקְדוּשָׁה כְּלָל. חוֹל אִיהוּ מִסִּטְרָא אַחֲרָא מְסַאֲבָא. וְעַל דָּא הַבְדָּלָה בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל, בְּגִין דְּבָעֵינָן לְאַפְרְשָׁא בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל. וְרָזָא דִקְרָא הָכִי הוּא, (ויקרא י) וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחוֹל וּבֵין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר.

וְעִם כָּל דָּא אַף עַל גַּב דִּפְרִישׁוּ אִית לַקֹּדֶשׁ מִן הַחוֹל, חוּלָקָא חָדָא אִית לֵיהּ בִּקְדוּשָׁה (דף רכ"ז ע"ב) מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה, דְּאִינּוּן אֶלֶף יוֹמֵי הַחוֹל. וְאִינּוּן יוֹמֵי

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, לֹא כָּךְ! שֶׁאִם הוּא הָיָה חֹל, לֹא הָיוּ נַעֲשִׂים מִמֶּנּוּ וָוִים. וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי שָׁם כָּתוּב הָאֶלֶף וְלֹא יוֹתֵר, וְכָאן כָּתוּב הָאֶלֶף וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים. הָאֶלֶף שֶׁשָּׁם הֵם חֹל, שֶׁכָּתוּב הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה, וְזֶהוּ חֹל, מִשּׁוּם שֶׁכָּל חֹל אֵינוֹ בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה כְּלָל. חֹל הוּא מֵהַצַּד הָאַחֵר הַטָּמֵא, וְעַל זֶה הַבְדָּלָה בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל, מִשּׁוּם שֶׁצְּרִיכִים לְהַבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל. וְסוֹד הַכָּתוּב כָּךְ הוּא – (ויקרא י) וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל וּבֵין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר.

וְעִם כָּל זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁהִפְרָדָה יֵשׁ לַקֹּדֶשׁ מִן הַחֹל, חֵלֶק אֶחָד יֵשׁ לוֹ בַּקְּדֻשָּׁה מִצַּד הַשְּׂמֹאל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה, שֶׁהֵם אֶלֶף יְמֵי הַחֹל,

דְּגָלוּתָא. כְּמָה דְּאִית אֶלֶף יוֹמִין דִּקְדוּשָׁה, הָכִי נָמֵי אֶלֶף יוֹמִין לְסִטְרָא אַחֲרָא.

וְעַל דָּא אִתְעֲרוּ חַבְרַיָּיא, אִינּוּן יוֹמִין דְּגָלוּתָא, אֶלֶף שְׁנִין הֲווֹ. וְעַל דָּא, אִית אֶלֶף וְאִית אֶלֶף, וְאִינּוּן אֶלֶף שְׁנִין דְּגָלוּתָא, אַף עַל גַּב דְּיִשְׂרָאֵל יֵהוֹן בְּגָלוּתָא, וְיִתְמַשְׁכוּן יַתִּיר, בְּהָנֵי אֶלֶף שְׁנִין יִתְמַשְׁכוּן, דְּאִינּוּן אֶלֶף יוֹמִין דְּקָאָמַרְן. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ, כָּל שְׁלֹמֹה דְּאִית בְּשִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ, בַּר מֵהַאי דְּאִיהוּ חוֹל. הָאֶלֶף דְּהָכָא, קֹדֶשׁ אִיהוּ, וְכָל עוֹבָדוֹי קֹדֶשׁ, וְעַל דָּא עָשָׂה וָוִים לָעַמּוּדִים.

תָּא חֲזֵי, הָא אַמְרָן כָּל ו' בְּרָזָא דְּרַחֲמֵי אִיהוּ, וְכָל אֲתָר דְּאָתֵי ו' בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, רַחֲמֵי אִיהוּ. כְּגוֹן (בראשית יט) וַיְיָ' הִמְטִיר עַל סְדוֹם. (בראשית יג) וַיְיָ' אָמַר אֶל אַבְרָם. רַחֲמֵי וְדִינָא כַּחֲדָא. דְּמָאי שְׁנָא

לשון הקודש

וְהֵם יְמֵי הַגָּלוּת. כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ אֶלֶף יָמִים שֶׁל קְדֻשָּׁה, כָּךְ גַּם אֶלֶף יָמִים לַצַּד הָאַחֵר. **וְעַל** זֶה הֵעִירוּ הַחֲבֵרִים, שֶׁאוֹתָם יְמֵי הַגָּלוּת יִהְיוּ אֶלֶף שָׁנִים. וְעַל כֵּן, יֵשׁ אֶלֶף וְיֵשׁ אֶלֶף, וְאוֹתָן אֶלֶף שְׁנוֹת הַגָּלוּת, אַף עַל גַּב שֶׁיִּשְׂרָאֵל יִהְיוּ בַּגָּלוּת וְיִתְמַשְׁכוּ יוֹתֵר – בְּאֶלֶף הַשָּׁנִים הַלָּלוּ הֵם יִתְמַשְׁכוּ, שֶׁל אוֹתָם אֶלֶף יָמִים שֶׁאָמַרְנוּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ פֵּרְשׁוּהָ, כָּל שְׁלֹמֹה שֶׁיֵּשׁ בְּשִׁיר הַשִּׁירִים – קֹדֶשׁ, פְּרָט לָזֶה שֶׁהוּא חֹל. הָאֶלֶף שֶׁל כָּאן הוּא קֹדֶשׁ, וְכָל מַעֲשָׂיו קֹדֶשׁ, וְעַל זֶה עָשָׂה וָוִים לָעַמּוּדִים. **בָּא** וּרְאֵה, הֲרֵי אָמַרְנוּ, כָּל ו' הוּא בְּסוֹד הָרַחֲמִים, וְכָל מָקוֹם שֶׁבָּא ו' בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, הוּא רַחֲמִים, כְּמוֹ (בראשית יט) וַה' הִמְטִיר עַל סְדֹם. (שם יג) וַה' אָמַר אֶל

בְּטוֹפְנָא, דִּכְתִיב אֱלֹהִים בְּכָל אֲתָר, אֲמַאי לָא כְתִיב וַיְיָ'. אֶלָּא תָּנֵינָן, בְּכָל אֲתָר דִּכְתִיב וַיְיָ', הוּא וּבֵית דִּינוֹ. אֱלֹהִים סְתָם, דִּינָא בִּלְחוֹדוֹי.

אֶלָּא בִּסְדוֹם, אִתְעָבִיד דִּינָא, וְלָא לְשֵׁיצָאָה עָלְמָא. וּבְגִין כָּךְ אִתְעָרָב אִיהוּ בַּהֲדֵי דִּינָא. אֲבָל בְּטוֹפְנָא, כָּל עָלְמָא שֵׁצִי, וְכָל אִינּוּן דְּאִשְׁתְּכָחוּ בְּעָלְמָא. וְאִי תֵּימָא, דְּהָא נֹחַ וּדְעִמֵּיהּ אִשְׁתֵּזִיבוּ. הָא סָתִים מֵעֵינָא הָוָה, דְּלָא אִתְחֲזֵי. וְעַל דָּא כָּל מַה דְּאִשְׁתְּכַח בְּעָלְמָא שֵׁצִי לֵיהּ.

וְעַל דָּא וַיְיָ' בְּאִתְגַּלְיָיא, וְלָא שֵׁצִי כֹּלָּא. אֱלֹהִים סָתִים, וּבָעֵי לְאִסְתַּמְּרָא, דְּהָא כֹּלָּא שֵׁצִי. וְעַל דָּא אֱלֹהִים בִּלְחוֹדוֹי הָוָה, וְרָזָא דָא (תהלים כט) יְיָ' לַמַּבּוּל יָשָׁב. מַהוּ יָשָׁב. אִלְמָלֵא קְרָא כְתִיב, לָא יַכְלֵינָן לְמֵימַר. יָשָׁב יָשַׁב בִּלְחוֹדוֹי, דְּלָא אָתָא עִם

לשון הקודש

אַבְרָם. רַחֲמִים וְדִין כְּאֶחָד. שֶׁמַּה שׁוֹנָה בַּמַּבּוּל שֶׁכָּתוּב אֱלֹהִים בְּכָל מָקוֹם? לָמָּה לֹא כָתוּב וַה'? אֶלָּא שָׁנִינוּ, בְּכָל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב וַה' – הוּא וּבֵית דִּינוֹ. אֱלֹהִים סְתָם – דִּין לְבַדּוֹ.

אֶלָּא בִּסְדוֹם נַעֲשָׂה דִּין, וְלֹא כְּדֵי לְהַשְׁמִיד אֶת הָעוֹלָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ הוּא הִתְעָרֵב עִם דִּין. אֲבָל בַּמַּבּוּל כָּל הָעוֹלָם הֻשְׁמַד, וְכָל אוֹתָם שֶׁנִּמְצְאוּ בָעוֹלָם. וְאִם תֹּאמַר, שֶׁהֲרֵי נֹחַ וְכָל מַה שֶׁעִמּוֹ נִצְּלוּ – הֲרֵי נִסְתָּר מֵהָעַיִן הָיָה, שֶׁלֹּא נִרְאָה, וְעַל כֵּן כָּל מַה שֶׁנִּמְצָא בָּעוֹלָם הִשְׁמִיד אוֹתוֹ. **וְעַל** זֶה וַה' – בְּגָלוּי, וְלֹא הִשְׁמִיד הַכֹּל. אֱלֹהִים – נִסְתָּר, וְצָרִיךְ לְהִשָּׁמֵר, שֶׁהֲרֵי מַשְׁמִיד הַכֹּל. וְלָכֵן אֱלֹהִים לְבַדּוֹ הָיָה, וְסוֹד זֶה – (תהלים כט) ה' לַמַּבּוּל יָשָׁב. מַה זֶּה יָשָׁב? אִלְמָלֵא מִקְרָא כָּתוּב, לֹא יְכוֹלִים לוֹמַר. יָשָׁב – יָשַׁב לְבַדּוֹ, שֶׁלֹּא

דִּינָא. כְּתִיב הָכָא יָשַׁב, וּכְתִיב הָתָם (ויקרא יג) בָּדָד יֵשֵׁב בִּלְחוֹדוֹי.

וְרָזָא אוֹלִיפְנָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָתִים וְגַלְיָא. גַּלְיָא הוּא בֵּי דִינָא לְתַתָּא. סָתִים הוּא אֲתָר דְּכָל בִּרְכָאן נַפְקֵי מִתַּמָּן, בְּגִין כַּךְ, כָּל מִלּוֹי דְּבַר נָשׁ דְּאִינּוּן בִּסְתִימוּ, בִּרְכָאן שַׁרְיָין עָלֵיהּ וְכָל דְּאִינּוּן בְּאִתְגַּלְיָא, הַהוּא אֲתָר דְּבֵי דִינָא שַׁרְיָא עֲלוֹי, בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתָר בְּאִתְגַּלְיָא. וְכֹלָּא אִיהוּ בְּרָזָא עִלָּאָה, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָּא. (ע"כ).

עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ, (שיר השירים א) בְּהַהוּא חַבְרוּתָא וְתַפְנוּקָא דְּעֵדֶן עִלָּאָה, (הַא אוּקְמוּהָ דְּהָא) בְּהַהוּא שְׁבִיל דְּסָתִים וְגָנִיז וְלָא אִתְיְדַע, וְאִתְמַלְיָא מִגֵּיהּ, וְנָפְקִין בְּנַהֲלִין יְדִיעָאן. נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ, דָּא יָם בַּתְרָאָה, דְּבָרָא עָלְמָא תַתָּאָה, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָּא,

לשון הקודש

בָּא עִם דִּין. כָּתוּב כָּאן יָשַׁב, וְכָתוּב שָׁם (ויקרא יג) בָּדָד יֵשֵׁב, לְבַדּוֹ.

וְסוֹד לָמַדְנוּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִסְתָּר וְנָגְלוּ. גָּלוּי הוּא בֵּית דִּין שֶׁלְּמַטָּה. נִסְתָּר הוּא הַמָּקוֹם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת מִשָּׁם. מִשּׁוּם כָּךְ, כָּל דִּבְרֵי אָדָם שֶׁהֵם בְּנִסְתָּר, הַבְּרָכוֹת שׁוֹרוֹת עָלָיו. וְכָל אוֹתָם שֶׁבְּגָלוּי, אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁל בֵּית דִּין שׁוֹרֶה עָלָיו, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מָקוֹם בְּגָלוּי. וְהַכֹּל הוּא בְּסוֹד עֶלְיוֹן כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ (שיר א), בְּאוֹתָהּ חֲבֵרוּת וְתַפְנוּק שֶׁל הָעֵדֶן הָעֶלְיוֹן, (הֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁזֶּה) בְּאוֹתוֹ שְׁבִיל נִסְתָּר וְגָנוּז וְלֹא יָדוּעַ, וּמִתְמַלֵּא מִמֶּנּוּ, וְיוֹצְאִים בִּנְהָלִים יְדוּעִים. נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ – זֶה הַיָּם הָאַחֲרוֹן שֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ

וְסָלִיק רֵיחָא טָבָא עִלָּאָה, לְשַׁלְטָאָה וּלְמֶעְבַּד, וְיָכִיל וְשָׁלִיט וְנָהִיר בִּנְהוֹרָא עִלָּאָה.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְהַאי נִרְדָּא סַלְקָא רֵיחָא לְעֵילָא, כְּדֵין חֲבִיבוּתָא אִתְקַשְּׁרַת, וְסַלְקָא הַאי נִרְדָּא לְאִתְאַחֲדָא לְעֵילָא. וְכֻלְּהוּ רְתִיכִין קַדִּישִׁין, כֻּלְּהוּ סַלְקִין רֵיחִין לְאִתְעַטְּרָא לְגַבֵּי דִלְעֵילָא. אִינּוּן רְתִיכִין כֻּלְּהוּ אִקְרוּן עֲלָמוֹת שִׁיר, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים מו) עַל עֲלָמוֹת שִׁיר, וְהָא אוּקְמוּהָ. מָאי עֲלָמוֹת שִׁיר. אֶלָּא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ו) וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר. מָאי וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (איוב כה) הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו. וּבְגִין דְּלֵית לְהוּ חֶשְׁבָּנָא כְּתִיב וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר.

וָוִים לָעַמּוּדִים, (שמות לח) כֻּלְּהוּ דְכוּרִין. כָּל אִינּוּן דְּסַלְקִין בִּרְבוּ מְשַׁח לְעֵילָא, כֻּלְּהוּ קַיְימִין

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה, וּמַעֲלָה רֵיחַ טוֹב עֶלְיוֹן לִשְׁלֹט וְלַעֲשׂוֹת, וְיָכוֹל וְשׁוֹלֵט וּמֵאִיר בְּאוֹר עֶלְיוֹן.

בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַנֵּרְדְּ הַזֶּה הֶעֱלָה רֵיחַ לְמַעְלָה, אָז הַחֲבִיבוּת נִקְשָׁרָה, וְעוֹלָה הַנֵּרְדְּ הַזֶּה לְהֵאָחֵז לְמַעְלָה, וְכָל הַמֶּרְכָּבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, כֻּלָּן מַעֲלוֹת רֵיחוֹת לְהִתְעַטֵּר לְמַעְלָה. כָּל אוֹתָן מֶרְכָּבוֹת נִקְרָאוֹת עֲלָמוֹת שִׁיר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מז) עַל עֲלָמוֹת שִׁיר, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. מַה זֶּה עֲלָמוֹת שִׁיר? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ו) וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר. מַה זֶּה וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כה) הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו. וּמִשּׁוּם שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, כָּתוּב וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר.

וָוִים לָעַמּוּדִים, כֻּלָּם זְכָרִים. כָּל אוֹתָם

בְּרָזָא דִדְכוּרִין, וְלָא אִקְרֵי דְכַר אֶלָּא ו', רָזָא דִשְׁמַיָּא, דְּאִינּוּן דְּכוּרִין. וְכָל אִינּוּן דִּלְתַתָּא, אִקְרוּן נוּקְבֵי. וּבְגִין כָּךְ כָּל אִינּוּן דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, מִסִּטְרָא דְנוּקְבָא, אִתְמָנָן עַל הַשִּׁיר, וְאַמְרֵי שִׁירָתָא תָּדִיר. וְעַל דָּא כְּתִיב, עַל עֲלָמוֹת שִׁיר. וְכֻלְּהוּ נַפְקוּ בְּרָזָא דְה'. ה' אַפִּיקַת כַּמָּה חֵילִין לְזִנַּיְיהוּ בְּרָזָא דְו'. ו', דָּא רָזָא דִדְכוּרָא דְקַיְּימָא לְמֵיהַב מְזוֹנָא לְנוּקְבָא.

וּבְגִין כָּךְ, כָּל אִינּוּן וָוִין עָבֵד בְּצַלְאֵל, לְמֵיהַב לוֹן לְאַשְׁרָאָה עַל נוּקְבֵי. וְנַפְקֵי מֵרָזָא דְאֶלֶף, דְּאִיהוּ חֶשְׁבָּן שְׁלִים. וּשְׁבַע מֵאוֹת, דְּאִיהוּ רָזָא שְׁלִים. וַחֲמִשָּׁה הָכִי נָמֵי. וְשִׁבְעִים כֹּלָּא רָזָא חָדָא. וְעַל דָּא, מֵרָזָא דְנָא, וְחוּשְׁבָּן דָּא, עָשָׂה וָוִים. וְכֻלְּהוּ בְּרָזָא דְו', וּבְדִיוּקְנָא דְו' אִתְעֲבִידוּ, וְכֹלָּא בְּרָזָא

לשון הקודש

שֶׁעוֹלִים בְּשֵׁמֶן מִשְׁחָה לְמַעְלָה, כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּסוֹד שֶׁל זְכָרִים, וְלֹא נִקְרָא זָכָר אֶלָּא ו', סוֹד שֶׁל הַשָּׁמַיִם, שֶׁהֵם זְכָרִים. וְכָל אוֹתָם שֶׁלְּמַטָּה נִקְרָאִים נְקֵבוֹת. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כָּל אוֹתָם שֶׁבָּאִים מִצַּד הַשְּׂמֹאל, מִצַּד הַנְּקֵבָה, הִתְמַנּוּ עַל הַשִּׁיר וְאוֹמְרִים שִׁירָה תָּמִיד. וְעַל זֶה כָּתוּב עַל עֲלָמוֹת שִׁיר. וְכֻלָּם יוֹצְאִים בְּסוֹד שֶׁל ה'. ה' מוֹצִיאָה כַּמָּה חֵילוֹת לְמִינֵיהֶם בְּסוֹד שֶׁל ו'. ו' – זֶה סוֹד שֶׁל זָכָר שֶׁעוֹמֵד לָתֵת מָזוֹן לַנְּקֵבָה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, כָּל אוֹתָם הַוָּוִים עָשָׂה בְּצַלְאֵל, לָתֵת לָהֶם לִשְׁרוֹת עַל הַנְּקֵבוֹת, וְיוֹצְאִים מִסּוֹד שֶׁל אֶלֶף, שֶׁהוּא חֶשְׁבּוֹן שָׁלֵם. וּשְׁבַע מֵאוֹת, שֶׁהוּא סוֹד שָׁלֵם. וַחֲמִשָּׁה, גַּם כָּךְ. וְשִׁבְעִים, הַכֹּל סוֹד אֶחָד. וְעַל זֶה מִסּוֹד שֶׁל כָּךְ וְחֶשְׁבּוֹן זֶה עָשָׂה וָוִים. וְכֻלָּם בְּסוֹד שֶׁל ו', וּבִדְמוּת

עִלָּאָה, וּבְחוּשְׁבְּנָא נָטְלֵי. (דף רכ"ח ע"א).

וּנְחֹשֶׁת הַתְּנוּפָה שִׁבְעִים כִּכָּר, (שמות לח) אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כָּל דָּא נַחְתָּא לְתַתָּא, בְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה דְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא. כְּגַוְונָא דָא עֲבַד (דניאל ג) נְבוּכַדְנֶצַּר הָרָשָׁע הַהוּא צַלְמָא דְּאַתְקִין. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אִיהוּ לָא עָבִיד הָכִי, אֲבָל בְּחֶלְמֵיהּ חָמָא הָכִי, דְּהָא בְּחֶלְמֵיהּ חָמָא, (דניאל ב) רֵישָׁא דִי דַּהֲבָא, וּלְבָתַר כַּסְפָּא, וּלְבָתַר נְחָשָׁא. וְאִי תֵּימָא פַּרְזְלָא וְחַסְפָּא אֲמַאי לָאו הָכִי. בְּגִין דְּלָאו אִינּוּן כְּדַאי לְאַעֲלָא לְקוּדְשָׁא, וְאִלֵּין תְּלָתָא אַחֲרָנִין עָאלוּ.

וְרָזָא דִילֵיהּ דְּמַשְׁכְּנָא, בִּתְלַת תְּלַת בְּאִלֵּין מַתְּנָן. וּבִשְׁאָרָא אַרְבַּע, כְּגוֹן תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וָשֵׁשׁ. וּכְגוֹן אַרְבָּעָה טוּרֵי אֶבֶן.

לשון הקודש

שֶׁל ו' נַעֲשׂוּ, וְהַכֹּל בְּסוֹד עֶלְיוֹן וּבְחֶשְׁבּוֹן לוֹקְחִים.

וּנְחֹשֶׁת הַתְּנוּפָה שִׁבְעִים כִּכָּר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל זֶה יָרַד לְמַטָּה בִּדְיוּקָן עֶלְיוֹן שֶׁל סוֹד הָאֱמוּנָה. כְּמוֹ כֵּן עָשָׂה נְבוּכַדְנֶצַּר הָרָשָׁע אוֹתוֹ הַצֶּלֶם שֶׁהִתְקִין. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הוּא לֹא עָשָׂה כָּךְ, אֲבָל בַּחֲלוֹמוֹ רָאָה כָּךְ, שֶׁהֲרֵי בַּחֲלוֹמוֹ רָאָה רֹאשׁ שֶׁל זָהָב, אַחַר כָּךְ כֶּסֶף, וְאַחַר כָּךְ נְחֹשֶׁת. וְאִם תֹּאמַר, בַּרְזֶל וְחֶרֶס לָמָּה לֹא כָּךְ? מִשּׁוּם שֶׁאֵינָם כְּדָאִים לְהִכָּנֵס לַקֹּדֶשׁ, וְאֵלֶּה שְׁלֹשֶׁת הָאַחֲרִים נִכְנְסוּ.

וְסוֹדוֹ שֶׁל הַמִּשְׁכָּן בְּשָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ בְּאֵלֶּה הַמַּתָּכוֹת. וּבַשְּׁאָר אַרְבָּעָה, כְּמוֹ תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ. וּכְמוֹ אַרְבָּעָה טוּרֵי אֶבֶן.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מִנְּהוֹן בִּתְלַת. מִנְּהוֹן בְּד'. מִנְּהוֹן בִּתְרֵין. מִנְּהוֹן בְּחַד. אֲבָל כָּל סִדְרָא וְסִדְרָא לָאו אִיהוּ אֶלָּא בִּתְלַת. תְּלַת סִדְרִין אִינּוּן דְּמִתְפָּרְשִׁין לְכָל סְטָר, לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, וְכָל סִדְרָא וְסִדְרָא דְּאִיהוּ לְכָל סְטָר, תְּלַת סִדְרִין אִינּוּן. וְאוֹקִימְנָא.

סִדְרָא קַדְמָאָה דְּלִסְטַר מִזְרָח, תְּלַת סִדְרִין אִינּוּן וְאִינּוּן תִּשְׁעָה סִדְרִין, בְּגִין דְּכָל סִדְרָא מֵאִינּוּן ג', אִית לֵיהּ תְּלַת סִדְרִין, וְאִשְׁתְּכָחוּ דְּאִינּוּן תִּשְׁעָה. וְכַמָּה אֶלֶף וְרִבְבָן תְּחוֹתַיְיהוּ. וְהָנֵי סִדְרִין תִּשְׁעָה, כֻּלְּהוּ מִתְנַהֲגֵי בְּאַתְוָון רְשִׁימָן. וְכָל סִדְרָא אִסְתְּכֵי לְאִינּוּן אַתְוָון רְשִׁימָן, וְהָא אוּקְמוּהָ. וְכֵן לְכָל סִדְרָא וְסִדְרָא, וְכֻלְּהוּ נָטְלֵי בְּאַתְוָון רְשִׁימָן. וְאִלֵּין עִלָּאֵי מֵאִלֵּין, וְקַיְּימָן אִלֵּין עַל אִלֵּין. (נ"א וּמִתְחַבְּרָן כּוּלְּהוּ וְאַמְרֵי שִׁירָתָא).

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵהֶם בִּשְׁלֹשָׁה, מֵהֶם בְּאַרְבָּעָה, מֵהֶם בִּשְׁנַיִם, מֵהֶם בְּאֶחָד. אֲבָל כָּל מַעֲרָכָה וּמַעֲרָכָה אֵינָהּ אֶלָּא בִּשְׁלֹשׁ. שָׁלֹשׁ מַעֲרָכוֹת הֵן שֶׁנִּפְרָדוֹת לְכָל צַד, לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְכָל מַעֲרָכָה וּמַעֲרָכָה שֶׁהִיא לְכָל צַד, שָׁלֹשׁ מַעֲרָכוֹת הֵן, וּבֵאַרְנוּ.

מַעֲרָכָה רִאשׁוֹנָה שֶׁלְּצַד מִזְרָח – שָׁלֹשׁ מַעֲרָכוֹת הֵן, וְהֵן תֵּשַׁע מַעֲרָכוֹת. מִשּׁוּם שֶׁכָּל מַעֲרָכָה מֵאוֹתָן שָׁלֹשׁ יֵשׁ לָהּ שָׁלֹשׁ מַעֲרָכוֹת, וְנִמְצָא שֶׁהֵן תֵּשַׁע. וְכַמָּה אֶלֶף וּרְבָבוֹת תַּחְתֵּיהֶן. וְתֵשַׁע הַמַּעֲרָכוֹת הַלָּלוּ, כֻּלָּן מִתְנַהֲגוֹת בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת. וְכָל מַעֲרָכָה מִסְתַּכֶּלֶת אֶל אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת הָרְשׁוּמוֹת, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וְכֵן לְכָל מַעֲרָכָה וּמַעֲרָכָה, וְכֻלָּן נוֹסְעוֹת

וְכַד אִינּוּן אַתְוָון פָּרְחִין, גּוֹ אֲוִירָא דְרוּחָא, הַהוּא דִּמְמָנָא עַל כֹּלָּא, כְּדֵין כֻּלְּהוּ נָטְלֵי, (נ"א וְשִׁירָתָא אִתְבַּסָּם) וְהָא אוּקְמוּהָ. וְחַד אָת בָּטַשׁ מִתַּתָּא, וְהַהוּא אָת סַלְקָא וְנַחְתָּא, וּתְרֵין אַתְוָון פַּרְחֵי עֲלַיְיהוּ. וְהַאי אָת מִתַּתָּא, סַלְקָא מִתַּתָּא לְעֵילָּא, וְאִתְחַבָּר בְּהוּ, וְאִתְעָבִידוּ תְּלַת אַתְוָון, כֻּלְּהוּ לְפוּם אַתְוָון יה"ו, דְּאִינּוּן תְּלַת גּוֹ אַסְפָּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא. מֵאִלֵּין אִתְפְּרָשׁוּ תְּלַת סִדְרִין. וְאִינּוּן אַתְוָון תְּרֵין, וְהַהוּא אָת דְּסַלְקָא מִתְחַבְּרָא עִמְּהוֹן, וְאִינּוּן תְּלַת.

תָּא חֲזֵי, אִינּוּן תְּרֵין אַתְוָון עִלָּאִין דְּסַלְקִין בַּאֲוִירָא, אִינּוּן כְּלִילָן דָּא בְדָא, רַחֲמֵי וְדִינָא, וּבְגִין כַּךְ אִינּוּן תְּרֵין, וְאִינּוּן מֵעָלְמָא דִלְעֵילָּא. בְּרָזָא דִדְכוּרָא. וְהַאי דְּסַלְקָא וּמִתְחַבְּרָא עִמְּהוֹן, אִיהִי נוּקְבָא, וְאִתְכְּלִילַת בְּתַרְוַוייְהוּ.

לשון הקודש

בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת. וְאֵלּוּ עֶלְיוֹנוֹת מֵאֵלּוּ, וְעוֹמְדוֹת אֵלּוּ עַל אֵלּוּ. (וּמִתְחַבְּרוֹת כֻּלָּן וְאוֹמְרוֹת שִׁירָה).

וּכְשֶׁפּוֹרְחוֹת אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת לְתוֹךְ אֲוִיר הָרוּחַ, אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה עַל הַכֹּל, אָז כֻּלָּן נוֹסְעוֹת, (וְהַשִּׁירָה מִתְבַּסֶּמֶת) וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וְאוֹת אַחַת מַכָּה מִלְּמַטָּה, וְאוֹתָהּ הָאוֹת עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, וּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת פּוֹרְחוֹת עֲלֵיהֶן. וְהָאוֹת הַזּוֹ מִלְּמַטָּה, עוֹלָה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה וּמִתְחַבֶּרֶת בָּהֶן, וְנַעֲשׂוֹת שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת, כֻּלָּן לְפִי אוֹתִיּוֹת יה"ו, שֶׁהֵן שָׁלֹשׁ תּוֹךְ אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה. מֵאֵלֶּה נִפְרְדוּ שָׁלֹשׁ מַעֲרָכוֹת. וְהֵן שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, וְאוֹתָהּ הָאוֹת שֶׁעוֹלָה מִתְחַבֶּרֶת עִמָּהֶן, וְהֵן שָׁלֹשׁ.

בֵּא וּרְאֵה, אוֹתָן שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁעוֹלוֹת בָּאֲוִיר, הֵן כְּלוּלוֹת זוֹ בָּזוֹ, רַחֲמִים וְדִין, וּמִשּׁוּם כָּךְ הֵן שְׁתַּיִם, וְהֵן

כְּגַוְונָא דְּנוּקְבָּא אִתְכְּלִילַת בִּתְרֵין סִטְרִין, בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, וְאִתְחַבְּרַת בְּהוּ. הָכִי נָמֵי, הַאי אָת נוּקְבָּא, וְאִתְחַבְּרַת בִּתְרֵין אַתְוָון אַחֲרָנִין, וְאִינּוּן בִּתְרֵין סִטְרִין, אִלֵּין עִלָּאִין, וְאִלֵּין תַּתָּאִין, וְכֹלָּא אִיהוּ חַד, דְּכַר וְנוּקְבָּא.

דְּכַד אִתְבְּרֵי עָלְמָא, אִינּוּן אַתְוָון מֵעָלְמָא עִלָּאָה נִינְהוּ, דְּאִינּוּן אוֹלִידוּ כָּל עוֹבָדִין לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִלְהוֹן מַמָּשׁ. בְּגִין כָּךְ, מָאן דְּיָדַע לוֹן, וְאִזְדְּהִיר בְּהוּ, רָחִים לְעֵילָא רָחִים לְתַתָּא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, אִלֵּין אַתְוָון כֻּלְּהוּ דְּכַר וְנוּקְבָּא, לְאִתְכַּלְלָא כַּחֲדָא, בְּרָזָא דְמַיִין עִלָּאִין וּמַיִין תַּתָּאִין, וְכֹלָּא חַד, וְדָא הוּא יִחוּדָא שְׁלִים. וְעַל דָּא, מָאן דְּיָדַע לוֹן, וְאִזְדְּהַר בְּהוּ, זַכָּאָה אִיהוּ בְּהַאי עָלְמָא, וְזַכָּאָה אִיהוּ בְּעָלְמָא דְאָתֵי. בְּגִין דְּאִיהוּ

לשון הקודש

מֵהָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה בְּסוֹד הַזָּכָר. וְזוּ שֶׁעוֹלָה וּמִתְחַבֶּרֶת עִמָּהֶן הִיא נְקֵבָה, וְנִכְלֶלֶת בִּשְׁתֵּיהֶן.

כְּמוֹ שֶׁנְּקֵבָה נִכְלֶלֶת בִּשְׁנֵי צְדָדִים, בִּימִין וּשְׂמֹאל, וּמִתְחַבֶּרֶת בָּהֶן – כָּךְ גַּם הָאוֹת הַזוֹ נְקֵבָה, וּמִתְחַבֶּרֶת בִּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת, וְהֵן בִּשְׁנֵי צְדָדִים. אֵלּוּ עֶלְיוֹנִים וְאֵלּוּ תַּחְתּוֹנִים. וְהַכֹּל הוּא אֶחָד, זָכָר וּנְקֵבָה.

שֶׁכְּשֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת הֵן מֵהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהֵן הוֹלִידוּ כָּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁלְּמַטָּה כְּמוֹ שֶׁהֵן מַמָּשׁ. מִשּׁוּם כָּךְ, מִי שֶׁיּוֹדֵעַ אוֹתָן וְנִזְהָר בָּהֶן, הוּא אָהוּב לְמַעְלָה וְאָהוּב לְמַטָּה.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ כֻּלָּן זָכָר וּנְקֵבָה, לְהִתְכַּלֵּל כְּאֶחָד, בְּסוֹד מַיִם עֶלְיוֹנִים וּמַיִם תַּחְתּוֹנִים, וְהַכֹּל אֶחָד, וְזֶהוּ יִחוּד שָׁלֵם. וְעַל זֶה, מִי שֶׁיּוֹדֵעַ אוֹתָן

עִקָּרָא דִיחוּדָא שְׁלִים כַּדְקָא חָזֵי. תְּלַת תְּלַת מִסִּטְרָא דָא וּמִסִּטְרָא דָא, בִּיחוּדָא חָדָא, בִּשְׁלִימוּ דְכֹלָּא. וְכֻלְּהוּ רָזָא דְסִדְרָא עִלָּאָה כַּדְקָא חָזֵי כְּגַוְונָא דִלְעֵילָּא, דְּהַהוּא סִדְרָא תְּלַת תְּלַת בְּרָזָא חָדָא.

סִדְרָא תִּנְיָינָא דִלְסִטַר דָּרוֹם, (דְּאִיהוּ רָזָא דְכֶּסֶף) תְּלַת סִדְרִין אִינּוּן לְהַהוּא סִטְרָא. וְכָל סִדְרָא וְסִדְרָא תְּלַת תְּלַת, וְאִינּוּן תִּשְׁעָה, כְּמָה דְאִתְּמַר. וְאַתְוָון אִתְּפְּלָגוּ הָכִי לְכָל סִטְרֵי, לְאִתְחַבְּרָא כֹּלָּא בְּחַד, בְּגִין דְּאִית אַתְוָון בְּרָזָא דְנוּקְבָּא, וְאַתְוָון בְּרָזָא דִדְכוּרָא, וְאִתְחַבָּרוּ כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא, וַהֲווּ חַד, בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא שְׁלִים. וּלְגַבֵּיהוּ סִדְרִין מְמָנָן, תְּלַת תְּלַת, כְּמָה דְאִתְּמַר. וְכֹלָּא נָפְקָא מִסִּדְרָא דַאֲבָהָן דִּלְעֵילָּא כְּסִדְרָא (דף רכ"ח ע"ב) דְּאִתְתַּקְּנַן אַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא יה"ו, כְּמָה דְאִתְּמַר. הָנֵי סִדְרִין כֻּלְּהוּ,

לשון הקודש

וְנִזְהָר בָּהֶן, אַשְׁרָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַשְׁרָיו בָּעוֹלָם הַבָּא. מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָעִקָּר שֶׁל הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם כָּרָאוּי. שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, בְּיִחוּד אֶחָד בִּשְׁלֵמוּת הַכֹּל. וְכֻלָּן סוֹד הַמַּעֲרָכָה הָעֶלְיוֹנָה כָּרָאוּי כְּמוֹ שֶׁל מַעְלָה, שֶׁאוֹתָהּ מַעֲרָכָה שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ בְּסוֹד אֶחָד.

מַעֲרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁלְּצַד דָּרוֹם, (שֶׁהוּא סוֹד הַכֶּסֶף) שָׁלֹשׁ מַעֲרָכוֹת הֵן לְאוֹתוֹ צַד, וְכָל מַעֲרָכָה וּמַעֲרָכָה שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ, וְהֵן תֵּשַׁע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְהָאוֹתִיּוֹת נֶחְלְקוּ כָּךְ לְכָל הַצְּדָדִים, לְהִתְחַבֵּר הַכֹּל בְּאֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ אוֹתִיּוֹת בְּסוֹד הַנְּקֵבָה וְאוֹתִיּוֹת בְּסוֹד הַזָּכָר, וְכֻלָּן מִתְחַבְּרוֹת בְּאֶחָד, וְנִהְיִים אֶחָד בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַשָּׁלֵם, וְלָהֶם מַעֲרָכוֹת מְמֻנּוֹת שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְהַכֹּל יוֹצֵא מִמַּעֲרֶכֶת הָאָבוֹת שֶׁלְּמַעְלָה כַּמַּעֲרָכָה שֶׁהִתְתַּקְּנוּ אוֹתִיּוֹת

מִתְנַהֲגֵי בְּאִלֵּין אַתְוָון יְדִיעָן, וְנַטְלֵי בְּהוּ. וְכַמָּה חֵילִין וְרַבְרְבָן, כֻּלְּהוּ לְתַתָּא, דְּנַטְלֵי וְאִתְנַהֲגֵי בְּסִדְרָא דָּא.

סִדְרָא תְּלִיתָאָה דְּלִסְטַר צָפוֹן, בִּתְלַת סִדְרִין אִינּוּן לְהַהוּא סִטְרָא, וְאִינּוּן תִּשְׁעָה. וּבִתְלַת סִטְרִין תְּלַת תְּלַת לְכָל סְטָר, וְאִינּוּן תִּשְׁעָה. וְאִינּוּן סִדְרִין מִתְּלַת סִטְרִין כְּמָה דְּאִתְּמַר.

שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִין בְּרָזָא דְּאַתְוָון, דְּאִינּוּן שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִין. וְאַף עַל גַּב דְּאִינּוּן תְּרֵין וְעֶשְׂרִים, שְׁלִימוּ דְּאַתְוָון שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִין אִינּוּן. וְאִשְׁתְּכָחוּ, כְּמָה דְּאַתְוָון שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִין, הָכִי סִדּוּרָא דְּסִדְרִין אִלֵּין, שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִין, לְתְלַת תְּלַת סִדְרִין לְכָל סְטָר. וְאִשְׁתְּכָחוּ אִלֵּין תְּלַת דְּהַאי סִטְרָא דְּאִינּוּן תִּשְׁעָה. וְאִלֵּין תְּלַת דְּהַאי סִטְרָא דְּאִינּוּן

לשון הקודש

הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ יה"ו, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. כָּל הַמַּעֲרָכוֹת הַלָּלוּ מִתְנַהֲגוֹת בָּאוֹתִיּוֹת הַיְדוּעוֹת הַלָּלוּ וְנוֹסְעִים בָּהֶם, וְכַמָּה חֵילוֹת וּגְדוֹלִים, כֻּלָּם לְמַטָּה, שֶׁנּוֹסְעִים וּמִתְנַהֲגִים בַּמַּעֲרָכָה הַזּוֹ.

מַעֲרָכָה שְׁלִישִׁית שֶׁלְּצַד צָפוֹן, בְּשָׁלֹשׁ מַעֲרָכוֹת הֵן לְאוֹתוֹ צַד, וְהֵן תֵּשַׁע. וּבִשְׁלֹשָׁה צְדָדִים שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ לְכָל צַד, וְהֵן תֵּשַׁע. וְאוֹתָן מַעֲרָכוֹת מִשְּׁלֹשָׁה צְדָדִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם – שְׁלֵמוּת הָאוֹתִיּוֹת הִיא עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע. וְנִמְצָאִים כְּמוֹ שֶׁאוֹתִיּוֹת עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע, כָּךְ סִדּוּר הַמַּעֲרָכוֹת הַלָּלוּ עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע, לְשָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ מַעֲרָכוֹת לְכָל צַד. וְנִמְצְאוּ אֵלֶּה הַשָּׁלֹשׁ שֶׁל הַצַּד הַזֶּה שֶׁהֵן תֵּשַׁע, וְאֵלֶּה הַשָּׁלֹשׁ שֶׁל הַצַּד הַזֶּה שֶׁהֵן

תִּשְׁעָה. וְאִלֵּין תְּלַת דְּהַאי סִטְרָא דְּאִינּוּן תִּשְׁעָה. אִשְׁתְּכָחוּ כֻּלְּהוּ לְשִׁבְעָה וְעֶשְׂרִין.

וְרָזָא דְּאִלֵּין שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִין, אִינּוּן תִּשְׁעָה אַתְוָון דְּאִינּוּן בְּרָזָא דְנוּקְבָא, לְאִתְחַבְּרָא בְּהוּ נוּקְבָא עִם אִינּוּן תַּמְנְיֵסַר אַחֲרָנִין בְּרָזָא דְּאִתְּמַר, וְכֹלָּא אִיהוּ כַּדְקָא חָזֵי.

תָּא חָזֵי, כְּגַוְונָא דְּאַתְוָון עִלָּאִין דְּעָלְמָא עִלָּאָה, הָכִי נָמֵי אַתְוָון אַחֲרָנִין לְתַתָּא. אַתְוָון עִלָּאִין רַבְרְבִין, וְאַתְוָון תַּתָּאִין זְעִירִין. וְכֹלָּא דָא כְּגַוְונָא דָא. וְכָל הֲנֵי רָזִין בְּרָזָא דִּדְכַר וְנוּקְבָא כֹּלָּא חַד בִּשְׁלִימוּ. וְעַל דָּא כֹּלָּא אִיהוּ בְּרָזָא עִלָּאָה. (ע"כ).

בְּאַרְבְּעִין וְחָמֵשׁ זִינֵי גַוְונֵי נְהוֹרִין אִתְפְּלִיג עָלְמָא. שִׁבְעָה מִתְפַּלְגִין לְשִׁבְעָה תְּהוֹמִין. כָּל חַד בָּטֵשׁ בִּתְהוֹמָא דִילֵיהּ, וְאַבְנִין מִתְגַּלְגְּלָן בְּגוֹ

לשון הקודש

תֵּשַׁע, וְאֵלֶּה הַשָּׁלֹשׁ שֶׁל הַצַּד הַזֶּה שֶׁהֵן תֵּשַׁע. נִמְצָא שֶׁכֻּלָּם לְעֶשְׂרִים וְשֶׁבַע.

וְסוֹד שֶׁל הָעֶשְׂרִים וְשֶׁבַע הַלָּלוּ הֵן תֵּשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן בְּסוֹד הַנְּקֵבָה, לְהִתְחַבֵּר בָּהֶן נְקֵבָה עִם אוֹתָן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אֲחֵרוֹת בַּסּוֹד שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְהַכֹּל הוּא כָּרָאוּי.

בֹּא וּרְאֵה, כְּמוֹ שֶׁהָאוֹתִיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, כָּךְ גַּם אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת לְמַטָּה. אוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת גְּדוֹלוֹת, וְאוֹתִיּוֹת תַּחְתּוֹנוֹת קְטַנּוֹת. וְהַכֹּל זֶה כְּמוֹ זֶה. וְכָל הַסּוֹדוֹת הַלָּלוּ בְּסוֹד שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, הַכֹּל הוּא בִּשְׁלֵמוּת, וְלָכֵן הַכֹּל הוּא בְּסוֹד עֶלְיוֹן.

בְּאַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה מִינֵי גּוֹנֵי הָאוֹרוֹת נֶחֱלַק הָעוֹלָם. שִׁבְעָה נֶחֱלָקִים לְשִׁבְעָה תְּהוֹמוֹת. כָּל אֶחָד מַכֶּה בַּתְּהוֹם שֶׁלּוֹ, וְהָאֲבָנִים מִתְגַּלְגְּלוֹת בְּתוֹךְ הַתְּהוֹם,

תְּהוֹמָא, וְעָיֵיל הַהוּא נְהוֹרָא, בְּאִינּוּן אֲבָנִין, וְנָקִיב לוֹן, וּמַיִין נָפְקִין בְּהוּ. וְשַׁקְעִין כָּל חַד וְחַד עַל תְּהוֹמָא, וְחַפְיָא לִתְרֵין סִטְרִין.

נַפְקֵי מַיָּא בְּאִינּוּן נוּקְבִין, וְעָאל נְהוֹרָא, וּבָטַשׁ לְאַרְבַּע סִטְרֵי תְּהוֹמָא, מִתְגַּלְגְּלָא נְהוֹרָא בַּחֲבֵרְתָּהּ, וְאִעֲרָעוּ בְּחָד, וּפַלְגִּין מַיָּא.

וְאַחִידָן כָּל אִינּוּן שִׁבְעָה, בְּשִׁבְעָה תְּהוֹמֵי, וְכַרְאַן בַּחֲשׁוֹכֵי תְּהוֹמֵי, וַחֲשׁוֹכֵי אִינּוּן מִתְעָרְבֵי בְּהוּ. סַלְקִין מַיִין, וְנַחְתִּין מִתְגַּלְגְּלָן בְּאִינּוּן נְהוֹרִין, וְאִתְעָרְבָן כַּחֲדָא, נְהוֹרִין וַחֲשׁוֹכִין וּמַיִין, וְאִתְעָבִידוּ מִנַּיְיהוּ נְהוֹרִין דְּלָא אִתְחַזְיָין חֲשׁוֹכָאן. בָּטַשׁ כָּל חַד בְּחַבְרֵיהּ, וּמִתְפַּלְגִין לְשִׁבְעִין וְחָמֵשׁ צִנּוֹרֵי תְּהוֹמִין וּבְהוּ נָגְדִּין מַיָּא.

לשון הקודש

וְנִכְבָּם אוֹתוֹ אוֹר בְּאוֹתָן אֲבָנִים וְנוֹקֵב אוֹתָן, וּמַיִם יוֹצְאִים בָּהֶן, וְשׁוֹקְעוֹת כָּל אַחַת וְאַחַת עַל הַתְּהוֹם, וּמְכַסּוֹת לִשְׁנֵי צְדָדִים.

יוֹצְאִים הַמַּיִם בְּאוֹתָם נְקָבִים, וְנִכְבָּם אוֹר וּמַכֶּה לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הַתְּהוֹם, מִתְגַּלְגֵּל אוֹר בַּחֲבֵרוֹ וְנִפְגָּשִׁים בְּאֶחָד, וּמְחַלְּקִים אֶת הַמַּיִם.

וְאוֹחֲזִים כָּל אוֹתָם הַשִּׁבְעָה בְּשִׁבְעָה תְּהוֹמוֹת, וְכוֹרִים בְּחָשְׁכֵי הַתְּהוֹמוֹת, וְהֶחָשְׁכִים מִתְעָרְבִים בָּהֶם. עוֹלִים הַמַּיִם וְיוֹרְדִים וּמִתְגַּלְגְּלִים בְּאוֹתָם הַמְּאוֹרוֹת, וּמִתְעָרְבִים כְּאֶחָד – אוֹרוֹת וָחֲשָׁכִים וּמַיִם, וְנַעֲשִׂים מֵהֶם אוֹרוֹת שֶׁלֹּא נִרְאִים חֲשׁוּכִים. מַכֶּה כָּל אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ, וְנֶחֱלָקִים לְשִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה צִנּוֹרוֹת שֶׁל הַתְּהוֹמוֹת, וּבָהֶם זוֹרְמִים מַיִם.

כָּל צִנּוֹרָא וְצִנּוֹרָא סָלִיק בְּקָלֵיהּ, וְאִזְדַּעְזָעָן תְּהוֹמִין. וְכַד הַהוּא קָלָא אִשְׁתְּמַע, כָּל תְּהוֹמָא קָאֲרֵי לְחַבְרֵיהּ, וְאָמַר פָּלִיג מֵימָךְ, וְאֵיעוּל בָּךְ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים מב) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ.

תְּחוֹת אִלֵּין, תְּלַת מֵאָה וְשִׁתִּין וְחָמֵשׁ גִּידִין, מִנְּהוֹן חִוָּורִין, מִנְּהוֹן אוּכְמִין, מִנְּהוֹן סוּמָקִין, אִתְכְּלִילָן דָּא בְדָא, וְאִתְעָבִידוּ גַוָּון חַד. אִינּוּן גִּידִין אִתְרְקִימוּ בְּשֶׁבַע עֶשְׂרֵה רְשָׁתוֹת, וְכָל חַד וֶרֶשֶׁת גִּידִין אִקְרֵי. אִתְרְקִימוּ דָא בְדָא, וְנַחְתִּין בְּשִׁפּוּלֵי תְּהוֹמָא. תְּחוֹת אִלֵּין, תְּרֵין רְשָׁתִין קַיְימִין בְּחֵיזוּ דְּפַרְזְלָא, וּתְרֵין רְשָׁתִין אַחֲרָנִין בְּחֵיזוּ דִּנְחָשָׁא.

תְּרֵין כּוּרְסְוָון קַיְימֵי עָלַיְיהוּ, חַד מִימִינָא, וְחַד מִשְּׂמָאלָא. כָּל אִינּוּן רְשָׁתִין מִתְחַבְּרָן

לשון הקודש

כָּל צִנּוֹר וְצִנּוֹר עוֹלֶה בְקוֹלוֹ, וְהַתְּהוֹמוֹת מִזְדַּעְזְעִים. וּכְשֶׁאוֹתוֹ קוֹל נִשְׁמָע, כָּל תְּהוֹם קוֹרֵא לַחֲבֵרוֹ וְאוֹמֵר: חַלֵּק אֶת הַמַּיִם שֶׁלְּךָ וְאֶכָּנֵס בְּךָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים מב) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ.

תַּחַת אֵלֶּה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה גִּידִים, מֵהֶם לְבָנִים, מֵהֶם שְׁחוֹרִים, מֵהֶם אֲדֻמִּים, כְּלוּלִים זֶה בָּזֶה, וְנַעֲשׂוּ גָוֵן אֶחָד. אוֹתָם גִּידִים נִרְקְמוּ בְּשִׁבְעָה עֶשְׂרֵה רְשָׁתוֹת, וְכָל אַחַת נִקְרֵאת רֶשֶׁת גִּידִים. נִרְקְמוּ זֶה בָזֶה וְיוֹרְדִים לְשִׁפּוּלֵי הַתְּהוֹם. תַּחַת אֵלֶּה שְׁתֵּי רְשָׁתוֹת עוֹמְדוֹת בְּמַרְאֶה שֶׁל בַּרְזֶל, וּשְׁתֵּי רְשָׁתוֹת אֲחֵרוֹת בְּמַרְאֶה שֶׁל נְחֹשֶׁת.

שְׁנֵי כִּסְאוֹת עוֹמְדִים עֲלֵיהֶם, אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמֹאל. כָּל אוֹתָן רְשָׁתוֹת

כַּחֲדָא, וּמַיִין נַחְתִּין מֵאִינּוּן צִנּוֹרִין, וְעָאלִין בְּאִלֵּין רְשָׁתִין. אִינּוּן תְּרֵין כּוּרְסְוָון, חַד כּוּרְסַיָּיא דִּרְקִיעָא אוּכְמָא, וְחַד כּוּרְסַיָּיא דִּרְקִיעָא סַסְגּוֹנָא.

אִלֵּין תְּרֵין כּוּרְסְוָון, כַּד אִינּוּן סַלְקִין, סַלְקִין בְּהַהוּא כּוּרְסְיָיא דִּרְקִיעָא אוּכְמָא. וְכַד נַחְתִּין, נַחְתִּין בְּהַהוּא כּוּרְסְיָיא דִּרְקִיעָא סַסְגּוֹנָא. אִלֵּין תְּרֵין כּוּרְסְוָון, חַד מִימִינָא וְחַד מִשְּׂמָאלָא. הַהוּא כּוּרְסְיָיא דִּרְקִיעָא אוּכְמָא מִימִינָא. וְהַהוּא כּוּרְסְיָיא דִּרְקִיעָא סַסְגּוֹנָא מִשְּׂמָאלָא. כַּד סַלְקִין בְּכּוּרְסְיָיא דִּרְקִיעָא אוּכְמָא. מָאִיךְ כּוּרְסְיָיא דִּרְקִיעָא שְׂמָאלָא וְנַחְתִּין בֵּיהּ. מִתְגַּלְגְּלָן כּוּרְסְוָון חַד בְּחַד. (נַקְטִין) נַחְתָּא כָּל אִינּוּן רְשָׁתִין בְּגַוַוּיְיהוּ, וְעָאלִין לוֹן בְּשִׁפּוּלֵי דִּתְהוֹמָא תַּתָּאָה.

לשון הקודש

מִתְחַבְּרוֹת כְּאַחַת, וְהַמַּיִם יוֹרְדִים מֵאוֹתָם צִנּוֹרוֹת וְנִכְנָסִים בָּרְשָׁתוֹת הַלָּלוּ. אוֹתָם שְׁנֵי כִּסְאוֹת, אֶחָד כִּסֵּא הָרָקִיעַ הַשָּׁחֹר, וְאֶחָד כִּסֵּא הָרָקִיעַ הַצִּבְעוֹנִי.

אֵלּוּ הַשְּׁנֵי כִּסְאוֹת, כַּאֲשֶׁר אֵלּוּ עוֹלִים, עוֹלִים בַּכִּסֵּא הַהוּא שֶׁל הָרָקִיעַ הַשָּׁחֹר. וְכַאֲשֶׁר יוֹרְדִים, יוֹרְדִים בַּכִּסֵּא הַהוּא שֶׁל הָרָקִיעַ הַצִּבְעוֹנִי. שְׁנֵי הַכִּסְאוֹת הַלָּלוּ, אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמֹאל. אוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל הָרָקִיעַ הַשָּׁחֹר מִיָּמִין, וְאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל הָרָקִיעַ הַצִּבְעוֹנִי מִשְּׂמֹאל. כְּשֶׁעוֹלִים בַּכִּסֵּא שֶׁל הָרָקִיעַ הַשָּׁחֹר, מֶנְמָךְ הַכִּסֵּא שֶׁל רָקִיעַ שְׂמֹאל וְיוֹרְדִים בּוֹ. מִתְגַּלְגְּלִים הַכִּסְאוֹת אֶחָד עִם אֶחָד. (לוֹקְחִים) יוֹרְדוֹת כָּל אוֹתָן רְשָׁתוֹת לְתוֹכָם וּמַכְנִיסִים אוֹתָן לְשִׁפּוּלֵי הַתְּהוֹם הַתַּחְתּוֹן.

קָאִים חַד כּוּרְסְיָיא, וְסָלִיק לְעֵילָא מִכָּל אִינּוּן תְּהוֹמֵי, וְקָאִים כּוּרְסְיָיא אַחֲרָא, לְתַתָּא דְכָל תְּהוֹמֵי. (דף רכ"ט ע"א) בֵּין תְּרֵין כֻּרְסְוָון אִלֵּין מִתְגַּלְגְּלָן כָּל אִינּוּן תְּהוֹמֵי, וְכָל אִינּוּן צִנּוֹרִין, אִתְנְעִיצוּ בֵּין תְּרֵין כֻּרְסְוָון אִלֵּין.

שִׁבְעִין וְחָמֵשׁ צִנּוֹרִין אִינּוּן, שִׁבְעָה אִינּוּן עִלָּאֵי דְכֹלָּא. וְכָל אִינּוּן אַחֲרָנִין אֲחִידָן בְּהוּ, וְכֻלְּהוּ נְעִיצִין בְּגַלְגְּלוֹי דְהַאי כּוּרְסְיָיא בְּסִטְרָא דָא, וּנְעִיצִין בְּגַלְגְּלוֹי דְהַאי כּוּרְסְיָיא בְּסִטְרָא דָא.

בְּהוּ, מַיִין (בַּתְּהוֹמָא) סַלְקִין וְנַחְתִּין, אִינּוּן דְּנַחְתֵּי כָּרָאן בַּתְּהוֹמֵי, וּבַקְעֵי לוֹן. אִינּוּן דְּסַלְקִין עָאלִין בְּאִינּוּן נוּקְבֵי אֲבָנִין, וְסַלְקִין וּמַלְיָין לְשִׁבְעָה יָמִים. עַד כָּאן שִׁבְעָה גַּוְוּנֵי נְהוֹרִין בְּרָזָא עִלָּאָה. (ע"כ).

לשון הקודש

עוֹמֵד כִּסֵּא אֶחָד, וְעוֹלֶה מֵעַל לְכָל אוֹתָם הַתְּהוֹמוֹת, וְעוֹמֵד כִּסֵּא אַחֵר מִתַּחַת לְכָל הַתְּהוֹמוֹת. בֵּין שְׁנֵי הַכִּסְאוֹת הַלָּלוּ מִתְגַּלְגְּלִים כָּל אוֹתָם הַתְּהוֹמוֹת וְכָל אוֹתָם הַצִּנּוֹרוֹת, וְנִנְעֲצוּ בֵּין שְׁנֵי הַכִּסְאוֹת הַלָּלוּ.

שִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה צִנּוֹרוֹת הֵם. שִׁבְעָה הֵם עֶלְיוֹנִים מֵהַכֹּל. וְכָל אוֹתָם אֲחֵרִים אֲחוּזִים בָּהֶם, וְכֻלָּם נְעוּצִים בְּגַלְגַּלֵּי הַכִּסֵּא הַזֶּה בַּצַּד הַזֶּה, וּנְעוּצִים בְּגַלְגַּלֵּי הַכִּסֵּא בַּצַּד הַזֶּה.

בָּהֶם הַמַּיִם (בַּתְּהוֹם) עוֹלִים וְיוֹרְדִים. אוֹתָם שֶׁיּוֹרְדִים כּוֹרִים בַּתְּהוֹמוֹת וּבוֹקְעִים אוֹתָם. אוֹתָם שֶׁעוֹלִים נִכְנָסִים לְאוֹתָם נִקְבֵי הָאֲבָנִים, וְעוֹלִים וּמְמַלְּאִים אֶת שִׁבְעַת הַיָּמִים. עַד כָּאן שִׁבְעַת גּוֹנֵי הָאוֹרוֹת בְּסוֹד עֶלְיוֹן.

תָּא חֲזֵי, נְחוּשֶׁת הַתְּנוּפָה דְּקָא אַמְרָן, אִלֵּין אִינּוּן טוּרֵי נְחֹשֶׁת, דְּאִקְרוּן הָרֵי נְחֹשֶׁת. וְאִינּוּן דְּאִקְרוּן אַדְנֵי נְחֹשֶׁת. (וְאִלֵּין) קַיְימִין תַּרְעִין, בְּכָל אִינּוּן פִּתְחִין, וְסַחֲרִין לְהוּ, לְכָל אִינּוּן דְּקַיְימִין לְגוֹ, בְּגִין דְּאִלֵּין אִינּוּן תַּרְעִין דְּקַיְימִין לְפִתְחִין לְבַר, וְאִלֵּין עָאלִין וְנַפְקֵי בְּבֵי מַלְכָּא.

וּמִן נְחֹשֶׁת דָּא, כָּל אִינּוּן מָאנִין דְּמַדְבְּחָא לְשַׁמְּשָׁא בָּהּ. וְאִלֵּין אִינּוּן מָאנִין לְמַדְבְּחָא, דְּכַד נִשְׁמָתִין מִתְקָרְבִין לְסַלְקָא עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא, אִלֵּין אִינּוּן פַּלְחִין הַהוּא פּוּלְחָנָא דְּמַדְבְּחָא, וְכֻלְּהוּ מְסַיְּיעֵי לְשַׁמְּשָׁא הַהוּא שִׁמּוּשָׁא, וְאִקְרוּן כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ. וְכָל אִלֵּין מָאנִין, וְכָל אִינּוּן יְתֵדוֹת הַמִּשְׁכָּן, כֻּלְּהוּ בִּשְׁמָהָן אִקְרוּן, מָאנֵי דְּשִׁמּוּשָׁא לְשַׁמְּשָׁא בְּקוּדְשָׁא. וְעַל דָּא קַיְימִין כֻּלְּהוּ מִמָּנָן יְדִיעָאן, וּרְתִיכִין יְדִיעָאן, וְרוּחִין יְדִיעָאן, כָּל חַד וְחַד כַּדְקָא

לשון הקודש

בֵּא וּרְאֵה, נְחֹשֶׁת הַתְּנוּפָה שֶׁאָמַרְנוּ, אֵלֶּה הֵם אוֹתָם הָרֵי נְחֹשֶׁת, שֶׁנִּקְרְאוּ הָרֵי נְחֹשֶׁת, וְהֵם שֶׁנִּקְרְאוּ אַדְנֵי נְחֹשֶׁת. (וְאֵלֶּה) עוֹמְדִים שׁוֹעֲרִים בְּכָל אוֹתָם הַפְּתָחִים, וּמַקִּיפִים אוֹתָם, אֶת כָּל אוֹתָם שֶׁעוֹמְדִים בִּפְנִים, מִשּׁוּם שֶׁאֵלֶּה הֵם שׁוֹעֲרִים שֶׁעוֹמְדִים בַּפְּתָחִים שֶׁבַּחוּץ, וְאֵלֶּה נִכְנָסִים וְיוֹצְאִים בְּבֵית הַמֶּלֶךְ.

וּמֵהַנְּחֹשֶׁת הַזּוֹ, כָּל אוֹתָם כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ לְשַׁמֵּשׁ בּוֹ. וְאֵלֶּה הֵם כֵּלִים לַמִּזְבֵּחַ. שֶׁכְּשֶׁנִּשְׁמוֹת קְרֵבוֹת לַעֲלוֹת עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, אֵלֶּה הֵם עוֹבְדִים אוֹתָהּ עֲבוֹדַת הַמִּזְבֵּחַ, וְכֻלָּם מְסַיְּעִים לְשַׁמֵּשׁ אֶת אוֹתוֹ שִׁמּוּשׁ, וְנִקְרָאִים כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ. וְכָל הַכֵּלִים הַלָּלוּ וְכָל אוֹתָם יְתֵדוֹת הַמִּשְׁכָּן, כֻּלָּם נִקְרְאוּ בְּשֵׁמוֹת, כְּלֵי שָׁרֵת לְשַׁמֵּשׁ

חָזֵי לֵיהּ. וּבְהֵיכָלִין דְּקוּדְשָׁא דְּאִינּוּן הֵיכָלִין יְדִיעָאן, כֻּלְּהוּ בְּחוּשְׁבָּנָא.

קִשּׁוּרָא דְּדַהֲבָא בְּדַהֲבָא. כַּסְפָּא בְּכַסְפָּא. נְחָשָׁא בִּנְחָשָׁא. אִלֵּין דִּנְחֹשֶׁת דִּלְתַתָּא, נָטְלֵי חֵילָא מִנְּחֹשֶׁת דִּלְעֵילָא, וְכֵן כֻּלָּא. כָּל אִינּוּן גַּוְונִין מִתְעָרְבֵי אִלֵּין בְּאִלֵּין, לְאַחֲדָא לְאִתְקַשְּׁרָא אִלֵּין בְּאִלֵּין.

קַרְסֵי זָהָב אִינּוּן קַיְימִין לְקַשְּׁרָא אִינּוּן יְרִיעָן חַד בְּחַד. קַרְסֵי נְחֹשֶׁת אִינּוּן קַיְימָאן לְקַשְּׁרָא מַשְׁכְּנָא. וְאִלֵּין לָקֶבֶל אִלֵּין. וְכֻלְּהוּ קַיְימִין בְּכֹכָבַיָּא אִלֵּין בִּרְקִיעָא, כְּמָה דְּנְהִירִין כֹּכְבַיָּא בִּרְקִיעָא וְאִתְחָזוּן, הָכִי נָמֵי נְהִירִין אִינּוּן קְרָסִים בְּמַשְׁכְּנָא. וְהָא אוֹקִימְנָא. וּנְהִירִין אִינּוּן קְרָסִים וְאִתְחָזוּן, כְּכֹכָבַיָּא דְּקַיְימֵי וּבַלְטֵי (נ"א וְלַהֲטֵי) וְנַצְצֵי. וְאִינּוּן

לשון הקודש

בַּקֹּדֶשׁ. וְעַל זֶה עוֹמְדִים כֻּלָּם מְמֻנִּים יְדוּעִים וּמֻרְכָּבוֹת יְדוּעוֹת וְרוּחוֹת יְדוּעוֹת, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ. וּבְהֵיכְלוֹת הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהֵם הֵיכָלוֹת יְדוּעִים, כֻּלָּם בְּחֶשְׁבּוֹן.

קֶשֶׁר הַזָּהָב – בְּזָהָב. כֶּסֶף – בְּכֶסֶף. נְחֹשֶׁת – בִּנְחֹשֶׁת. אֵלֶּה שֶׁל הַנְּחֹשֶׁת שֶׁלְּמַטָּה נוֹטְלִים כֹּחַ מִנְּחֹשֶׁת שֶׁל מַעְלָה, וְכָךְ הַכֹּל. כָּל אוֹתָם גְּוָנִים מִתְעָרְבִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, לֶאֱחֹז וּלְהִתְקַשֵּׁר אֵלֶּה בְּאֵלֶּה.

קַרְסֵי הַזָּהָב עוֹמְדִים לְקַשֵּׁר אוֹתָן יְרִיעוֹת אַחַת עִם אַחַת. קַרְסֵי הַנְּחֹשֶׁת עוֹמְדִים לְקַשֵּׁר אֶת הַמִּשְׁכָּן. וְאֵלֶּה כְּנֶגֶד אֵלֶּה. וְכֻלָּם עוֹמְדִים כַּכּוֹכָבִים הַלָּלוּ שֶׁבָּרָקִיעַ. כְּמוֹ שֶׁמְּאִירִים הַכּוֹכָבִים בָּרָקִיעַ וְנִרְאִים, כָּךְ גַּם מְאִירִים אוֹתָם קְרָסִים בַּמִּשְׁכָּן, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. וּמְאִירִים אוֹתָם קְרָסִים

חַמְשִׁין דְּדַהֲבָא, וְחַמְשִׁין דִּנְחָשָׁא, וְנַהֲרִין אִלֵּין לָקָבֵל אִלֵּין.

כְּגוֹ נְהוֹרָא דִלְעֵילָא, נָפַק חַד נְצִיצוּ דְנָצִיץ, וְאַנְהִיר בְּגוֹ אַסְפָּקְלַרְיָא דְלָא נַהֲרָא, וְהַהוּא נְצִיצוּ כָּלִיל מִכָּל גַּוְונִין דִּנְהִירִין, וְאִקְרֵי אַרְגָּמָן. וְכַד בָּטַשׁ הַאי אַרְגָּמָן בְּהַהוּא נְהוֹרָא חֲשׁוֹכָא (ס"א תְּכֵלָא), כְּדֵין נָפַק חַד נְצִיצוּ אַחֲרָא דְלָא לָהִיט, וְאִתְעָרְבוּ דָא בְדָא. וְאִינּוּן הֲווֹ לְבוּשִׁין דְּקוּדְשָׁא, דְּאִתְלַבַּשׁ בְּהוּ מִיכָאֵל כַּהֲנָא רַבָּא.

וְכַד אִתְלְבַּשׁ בְּהוּ בְּאִינּוּן לְבוּשֵׁי יְקָר, כְּדֵין עָאל לְשַׁמְּשָׁא בְקוּדְשָׁא, וְעַד לָא לְבִישׁ בְּמַלְבּוּשִׁין אִלֵּין, לָא עָאל לְקוּדְשָׁא. כְּגַוְונָא דָא, (שמות כד) וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן וַיַּעַל אֶל הָהָר, וְאוֹלִיפְנָא דְהַוָה

לשון הקודש

וְנִרְאִים כַּכּוֹכָבִים שֶׁעוֹמְדִים וּבוֹלְטִים (וְלוֹהֲטִים) וְנוֹצְצִים, וְאוֹתָם חֲמִשִּׁים שֶׁל זָהָב וַחֲמִשִּׁים שֶׁל נְחֹשֶׁת, וּמְאִירִים אֵלֶּה כְּנֶגֶד אֵלֶּה.

מִתּוֹךְ הָאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה יוֹצֵאת הִתְנוֹצְצוּת אַחַת שֶׁנּוֹצֶצֶת וּמְאִירָה לְתוֹךְ הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה, וְאוֹתָהּ הִתְנוֹצְצוּת כְּלוּלָה מִכָּל הַגְּוָנִים שֶׁמְּאִירִים, וְנִקְרֵאת אַרְגָּמָן. וּכְשֶׁמַּכֶּה הָאַרְגָּמָן הַזֶּה בְּאוֹתוֹ אוֹר חָשׁוּךְ (תְּכֵלֶת), אָז יוֹצֵאת הִתְנוֹצְצוּת אַחַת אַחֶרֶת שֶׁלֹּא לוֹהֶטֶת, וּמִתְעָרְבִים זֶה בָּזֶה. וְהֵם הָיוּ לְבוּשֵׁי הַקֹּדֶשׁ שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם מִיכָאֵל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל.

וּכְשֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בָּהֶם בְּאוֹתָם לְבוּשֵׁי כָבוֹד, אָז נִכְנָס לְשַׁמֵּשׁ בַּקֹּדֶשׁ, וְטֶרֶם יִלְבַּשׁ הַמַּלְבּוּשִׁים הַלָּלוּ לֹא יִכָּנֵס לַקֹּדֶשׁ. כְּמוֹ כֵן – (שמות כד) וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן

מִתְלַבֵּשׁ בַּעֲנָנָא. וְכַד הָוָה מִתְלַבֵּשׁ בַּעֲנָנָא, כְּדֵין וַיַּעַל אֶל הָהָר. וְעַד לָא אִתְלַבֵּשׁ בֵּיהּ, לָא יְכִיל לְמֵיעַל לְגוֹ. כְּגַוְונָא דָא כַּהֲנָא רַבָּא, לָא עָאל לְקוּדְשָׁא, עַד דְּאִתְלַבֵּשׁ בְּאִלֵּין לְבוּשִׁין, בְּגִין לְאַעֲלָא לְקוּדְשָׁא.

וּבְגִין דְּנַפְקוּ מֵרָזִין עִלָּאִין, וְאִינּוּן כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, אִקְרוּן בִּגְדֵי שֶׁרֶד. בְּגִין דְּאִשְׁתְּאָרוּ מֵאִינּוּן לְבוּשִׁין עִלָּאִין, בְּגִין דַּהֲווֹ מִמַּה דְּאִשְׁתְּאַר מִנְּהוֹרִין דְּזִיוִין עִלָּאִין. תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן, גַּוְונִין דְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאִקְרֵי שְׁמָא שְׁלִים, יְהוָ"ה אֱלֹהִים. וְדָא אִיהוּ רָזָא, לְאִתְלַבְּשָׁא כַּהֲנָא רַבָּא, לְמֵיעַל לְקוּדְשָׁא. תּוֹלַעַת שָׁנִי אִינּוּן גַּוְונִין סוּמָקָא, וְתִכְלָא וְאַרְגְּוָונָא, דְּאִיהוּ כָּלִיל בְּכָל אִינּוּן גַּוְונִין. וּמִגּוֹ דְּאִיהוּ אִתְלַבֵּשׁ בְּהוּ בִּלְבוּשִׁין דְּגַוְונִין אִלֵּין, הָוָה עָאל לְגוֹ וְלָא דַחְיָין לֵיהּ לְבַר.

לשון הקודש

וַיַּעַל אֶל הָהָר, וְלָמַדְנוּ שֶׁהָיָה מִתְלַבֵּשׁ בֶּעָנָן. וּכְשֶׁהָיָה מִתְלַבֵּשׁ בֶּעָנָן, אָז וַיַּעַל אֶל הָהָר. וְטֶרֶם שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ, לֹא יָכֹל לְהִכָּנֵס פְּנִימָה. כְּמוֹ כֵן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לֹא נִכְנָס לַקֹּדֶשׁ עַד שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בַּלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ כְּדֵי לְהִכָּנֵס לַקֹּדֶשׁ.

וּמִשּׁוּם שֶׁיָּצְאוּ מִסּוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים וְהֵם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, נִקְרָאִים בִּגְדֵי שֶׁרֶד, מִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁאֲרוּ מֵאוֹתָם לְבוּשִׁים עֶלְיוֹנִים, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ מִמַּה שֶׁנִּשְׁאַר מֵאוֹרוֹת הַזִּיוִים הָעֶלְיוֹנִים. תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן – הַגְּוָנִים שֶׁל סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שֵׁם שָׁלֵם, יְדוָ"ד אֱלֹהִים. וְזֶהוּ סוֹד שֶׁיִּתְלַבֵּשׁ בּוֹ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְהִכָּנֵס לַקֹּדֶשׁ. תּוֹלַעַת שָׁנִי – הֵם גְּוָנִים אֲדֻמִּים. וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן, שֶׁהוּא כָּלוּל בְּתוֹךְ אוֹתָם גְּוָנִים.

תָּא חֲזֵי, כֹּלָּא אִתְעָבִיד בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא בְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, בִּגְדֵי הַשָּׁרֵד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ. וְאִקְרוּן בִּגְדֵי (קֹדֶשׁ) שָׁרֵד בְּגִין דְּלָא אִקְרוּן קֹדֶשׁ, אֶלָּא כַּד שָׁרָאן בֵּיהּ אִינּוּן גַּוְונִין. דִּכְתִיב, (ויקרא טז) בִּגְדֵי (דף רכ"ט ע"ב) קֹדֶשׁ הֵם. וּכְתִיב (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה. קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל: בְּגִין דִּבְיִשְׂרָאֵל אִתְחֲזוּן כָּל גַּוְונִין. כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵל. וְאִלֵּין אִינּוּן גַּוְונִין לְאִתְחֲזָאָה לְגוֹ.

תָּא חֲזֵי, נִשְׁמָתָא לָא סַלְקָא לְאִתְחֲזָאָה קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, עַד דְּזָכָאת לְאִתְלַבְּשָׁא בִּלְבוּשָׁא דִּלְעֵילָא לְאִתְחֲזָאָה תַּמָּן. וְכֵן כְּגַוְונָא דָא לָא נַחְתָּא לְתַתָּא, עַד דְּאִתְלַבְּשַׁת בִּלְבוּשָׁא דְהַאי עָלְמָא.

כְּגַוְונָא דָּא מַלְאָכִין קַדִּישִׁין דִּלְעֵילָא, דִּכְתִיב בְּהוּ

לשון הקודש

וּמִתּוֹךְ שֶׁהוּא מִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם בַּלְבוּשִׁים שֶׁל הַגְּוָנִים הַלָּלוּ, הָיָה נִכְנָס לִפְנִים וְלֹא דּוֹחִים אוֹתוֹ הַחוּצָה.

בֹּא וּרְאֵה, הַכֹּל נַעֲשָׂה בְּסוֹד הָאֱמוּנָה לִהְיוֹת הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְעַל זֶה כָּתוּב, בִּגְדֵי הַשָּׁרֵד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ. וְנִקְרְאוּ בִּגְדֵי (קֹדֶשׁ) שָׁרֵד, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִקְרָאִים קֹדֶשׁ אֶלָּא כְּשֶׁשּׁוֹרִים בּוֹ אוֹתָם הַגְּוָנִים, שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) בִּגְדֵי קֹדֶשׁ הֵם. וְכָתוּב (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה. קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל נִרְאִים כָּל הַגְּוָנִים, כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵל, וְאֵלֶּה הֵם הַגְּוָנִים לְהֵרָאוֹת בִּפְנִים.

בֹּא וּרְאֵה, אֵין נְשָׁמָה עוֹלָה לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ עַד שֶׁזּוֹכָה לְהִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשׁ שֶׁל מַעְלָה לְהֵרָאוֹת שָׁם. וְכֵן כְּמוֹ זֶה לֹא יוֹרֶדֶת לְמַטָּה עַד שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת בַּלְבוּשׁ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה.

כְּמוֹ כֵּן הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁלְּמַעְלָה,

(תהלים קד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט. כַּד עַבְדִּין שְׁלִיחוּתָא בְּהַאי עָלְמָא, לָא נַחְתִּין לְתַתָּא, עַד דְּמִתְלַבְּשִׁין בִּלְבוּשָׁא דְהַאי עָלְמָא. וְכֹלָּא אִיהוּ כְּגַוְונָא דְהַהוּא אֲתָר דְּאָזִיל תַּמָּן. וְהָא אוֹקִימְנָא, דְּנִשְׁמְתָא לָא סַלְקָא, אֶלָּא בִּלְבוּשָׁא דְנָהִיר.

וְתָא חֲזֵי, אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּד הֲוָה בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, הֲוָה מִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשָׁא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָּא, וְאִיהוּ לְבוּשָׁא דִּנְהוֹרָא עִלָּאָה. כֵּיוָן דְּאִתְתָּרַךְ מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן, וְאִצְטְרִיךְ לְגַוְונִין דְּהַאי עָלְמָא, מַה כְּתִיב (בראשית ג) וַיַּעַשׂ יְיָ אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם. בְּקַדְמִיתָא הֲווֹ כָּתְנוֹת אוֹר, אוֹר, דְּהַהוּא נְהוֹרָא עִלָּאָה, דְּשַׁמֵּשׁ בֵּיהּ בְּגַן עֵדֶן.

בְּגִין דְּהָא גִּנְתָּא דְעֵדֶן, נְהוֹרָא עִלָּאָה דְנָהִיר מְשַׁמֵּשׁ בֵּיהּ. וְעַל דָּא, אָדָם קַדְמָאָה כַּד

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (תהלים קב) עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט, כְּשֶׁעוֹשִׂים שְׁלִיחוּת בָּעוֹלָם הַזֶּה, אֵין יוֹרְדִים לְמַטָּה עַד שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים בַּלְּבוּשׁ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהַכֹּל הוּא כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהוֹלֵךְ לְשָׁם. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁנִּשְׁמָה לֹא עוֹלָה אֶלָּא בְּלְבוּשׁ שֶׁמֵּאִיר.

וּבָא רְאֵה, אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּשֶׁהָיָה בְּגַן עֵדֶן, הָיָה מִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשׁ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְהוּא לְבוּשׁ שֶׁל אוֹר עֶלְיוֹן. כֵּיוָן שֶׁגֹּרַשׁ מִגַּן עֵדֶן וְהִצְטָרֵךְ לְגוֹנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, מַה כָּתוּב? (בראשית ג) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם. בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ כָּתְנוֹת אוֹר, אוֹר שֶׁל אוֹתוֹ אוֹר עֶלְיוֹן שֶׁשִּׁמֵּשׁ בּוֹ בְּגַן עֵדֶן. **מִשּׁוּם** שֶׁהֲרֵי גַּן עֵדֶן, אוֹר הָעֶלְיוֹן

עָאל לְגוֹ גִּנְתָּא, אַלְבִּישׁ לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְבוּשָׁא דְּהַהוּא נְהוֹרָא, וְאָעִיל לֵיהּ תַּמָּן. וְאִי לָא אִתְלַבַּשׁ בְּקַדְמִיתָא בְּהַהוּא נְהוֹרָא, לָא יֵיעוּל לְתַמָּן. כֵּיוָן דְּאִתְתָּרַךְ מִתַּמָּן, אִצְטְרִיךְ לְמַלְבּוּשָׁא אַחֲרָא, כְּדֵין, וַיַּעַשׂ יְיָ אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר. וְכֹלָּא כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ. וְהָכָא כְּגַוְונָא דָא, עָשׂוּ בִּגְדֵי שְׂרָד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ, לְאַעֲלָא בְקוּדְשָׁא.

וְהָא אוּקְמוּהָ, דְּעוֹבָדִין טָבִין דְּבַר נָשׁ דְּעָבִיד בְּהַאי עָלְמָא, אִינּוּן עוֹבָדִין מַשְׁכֵּי מִנְּהוֹרָא דְּזִיוָא עִלָּאָה, לְבוּשָׁא, לְאִתְתַּקְנָא בֵּיהּ לְהַהוּא עָלְמָא, לְאִתְחַזָּאָה קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְהַהוּא לְבוּשָׁא דְּלָבִישׁ, אִתְהֲנֵי וְחָמֵי גּוֹ אַסְפָּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְיָ' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ.

לשון הקודש

שֶׁמֵּאִיר מִשַּׁמֵּשׁ בּוֹ. וְעַל כֵּן, אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּשֶׁנִּכְנַס לְתוֹךְ הַגָּן, הִלְבִּישׁ אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּלְבוּשׁ שֶׁל אוֹתוֹ אוֹר וְהִכְנִיסוֹ לְשָׁם. וְאִם לֹא הֶלְבַּשׁ בָּרִאשׁוֹנָה בְּאוֹתוֹ אוֹר, לֹא יִכָּנֵס לְשָׁם. כֵּיוָן שֶׁגֹּרַשׁ מִשָּׁם, הִצְטָרֵךְ לִלְבוּשׁ אַחֵר, אָז – וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר. וְהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. וְכָאן כְּמוֹ כֵּן עָשׂוּ בִּגְדֵי שְׂרָד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ, לְהִכָּנֵס בַּקֹּדֶשׁ.

וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, שֶׁמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה בָּעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתָם מַעֲשִׂים מוֹשְׁכִים אוֹר שֶׁל הַזִּיו הָעֶלְיוֹן לְבוּשׁ לְהִתְתַּקֵּן בּוֹ לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּבְאוֹתוֹ לְבוּשׁ שֶׁלּוֹבֵשׁ, נֶהֱנֶה וְרוֹאֶה לְתוֹךְ הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ.

וְעַל דָּא, נִשְׁמָתָא אִתְלַבְּשַׁת בִּתְרֵין עָלְמִין, לְמֶהֱוֵי לָהּ שְׁלִימוּ בְכֹלָּא, בְּהַאי עָלְמָא דִלְתַתָּא, וּבְעָלְמָא דִלְעֵילָּא. וְעַל דָּא כְתִיב, (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ. אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ בְּהַאי עָלְמָא, יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ בְּהַהוּא עָלְמָא.

וַיַּעַשׂ אֶת הָאֵפוֹד זָהָב, (שמות לט) הָא אוּקְמוּהָ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אֵפוֹד וְחֹשֶׁן כַּחֲדָא הֲווֹ, וְאוּקְמוּהָ דְּהָא בַּאֲתָר דְּהוּא קִיּוּמָא, קַיְּימָן כָּל אִינּוּן תְּרֵיסָר אֲבָנִין, כֻּלְּהוּ נָטְלֵי שְׁמָהָן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְכֻלְּהוּ תְּרֵיסָר תְּחוּמִין עִלָּאִין, כֻּלְּהוּ בְּרָזָא דְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אִינּוּן.

וְרָזָא דָּא כְתִיב, (תהלים קכב) שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְיָ'. שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים, אִלֵּין אִינּוּן תְּרֵיסָר שְׁבָטִין

לשון הקודש

וְעַל כֵּן הַנִּשְׁמָה מִתְלַבֶּשֶׁת בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, לִהְיוֹת לָהּ שְׁלֵמוּת בַּכֹּל – בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁלְּמַטָּה וּבָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה. וְעַל זֶה כָּתוּב, (שם קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ. אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ – בָּעוֹלָם הַזֶּה. יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ – בְּאוֹתוֹ עוֹלָם.

וַיַּעַשׂ אֶת הָאֵפוֹד זָהָב, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֵפוֹד וְחֹשֶׁן הָיוּ כְּאֶחָד, וּפֵרְשׁוּהָ שֶׁהֲרֵי בִּמְקוֹם אוֹתוֹ הַקִּיּוּם עוֹמְדִים כָּל אוֹתָן שִׁתִּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים, כֻּלָּם נוֹטְלִים שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְכֻלָּם שְׁנֵים עָשָׂר תְּחוּמִים עֶלְיוֹנִים, כֻּלָּם הֵם בְּסוֹד שֶׁל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל.

וְסוֹד זֶה כָּתוּב, (שם קכב) שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'. שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים – אֵלּוּ שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים עֶלְיוֹנִים לְמַעְלָה, שֶׁהֵם

עִלָּאִין לְעֵילָא, דְּאִינּוּן שִׁבְטֵי יָהּ, דְּהָא שְׁמָא דָא עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, תְּרֵי זִמְנֵי כְּתִיב שְׁבָטִים. אֶלָּא, שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים, אִלֵּין שְׁבָטִין דִּלְתַתָּא. שִׁבְטֵי יָהּ, אִלֵּין שְׁבָטִין דִּלְעֵילָא. עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל, דָּא רָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה דָא, דְּאִקְרֵי עֵדוּת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים קלב) וְעֵדוֹתִי זוֹ אֲלַמְּדֵם. וְאִינּוּן תְּרֵיסָר שְׁבָטִין קַדִּישִׁין עִלָּאִין, אִינּוּן תְּרֵיסָר אֲבָנִין קַדִּישִׁין. וְעַל דָּא אִינּוּן קַיְימִין לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, וְכָל אִינּוּן שְׁמָהָן דִּתְרֵיסָר שְׁבָטִין, כֻּלְּהוּ גְּלִיפָּאן בְּאִינּוּן אֲבָנִין, וְכַהֲנָא רַבָּא נָטִיל לוֹן.

תָּא חֲזֵי, יַעֲקֹב כַּד הָוָה אָזִיל לְחָרָן, מַה כְּתִיב (בראשית כח) וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשׁוֹתָיו. אִלֵּין תְּרֵיסָר אֲבָנִין קַדִּישִׁין, וְכֻלְּהוּ

לשון הקודש

שִׁבְטֵי יָהּ, שֶׁהֲרֵי שֵׁם זֶה עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל. **אָמַר** רַבִּי חִיָּיא, פַּעֲמַיִם כָּתוּב שְׁבָטִים. אֶלָּא, שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים – אֵלּוּ הַשְּׁבָטִים שֶׁלְּמַטָּה. שִׁבְטֵי יָהּ – אֵלּוּ הַשְּׁבָטִים שֶׁלְּמַעְלָה. עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל – זֶה הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא עֵדוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קלב) וְעֵדֹתִי זוֹ אֲלַמְּדֵם. וְאוֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים הֵם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים קְדוֹשׁוֹת, וְלָכֵן הֵם עוֹמְדִים לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְכָל אוֹתָם שֵׁמוֹת שֶׁל שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים, כֻּלָּם חֲקוּקִים בְּאוֹתָן אֲבָנִים, וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל נוֹטֵל אוֹתָם.

בֵּא וּרְאֵה, כְּשֶׁיַּעֲקֹב הָיָה הוֹלֵךְ לְחָרָן, מַה כָּתוּב? (בראשית כח) וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו. אֵלּוּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה

אִתְעֲבִידוּ חַד אַבְנָא, דִּכְתִיב וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה. וְקָרֵי לְהוּ אֶבֶן, מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּכֻלְּהוּ תְּרֵיסָר אֲבָנִין, אִתְכְּלִילוּ בְּאַבְנָא חַד קַדִּישָׁא עִלָּאָה, דְּאִיהִי לְעֵילָא מִנְּהוֹן, דִּכְתִיב וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים. (דף ר"ל ע"א)

וְעַל דָּא הָכָא, כַּהֲנָא רַבָּא שַׁוֵּי לוֹן עַל לִבֵּיהּ, לְדַכְרָא לְהוֹן תָּדִיר, דִּכְתִיב, (שמות כח) וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל לִבּוֹ לִפְנֵי יְיָ' תָּמִיד. וּבְגִין כַּךְ, כֹּלָּא אִיהוּ בְּרָזָא דִתְרֵיסָר, תְּרֵיסָר עִלָּאִין טְמִירִין לְעֵילָא, דְּאִתְגְּנִיזוּ בְּרָזָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, וְאִינּוּן רָזָא דְאוֹרַיְיתָא, וְנַפְקֵי מִקּוֹל חַד דָּקִיק וְהָא אוּקְמוּהָ. תְּרֵיסָר אַחֲרָנִין טְמִירִין לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִלְהוֹן, וְנַפְקֵי גּוֹ קָלָא אַחֲרָא, דְּאִיהִי אֶבֶן דִּכְתִיב, (בראשית מט) מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

אֲבָנִים קְדוֹשׁוֹת, וְכֻלָּן נַעֲשׂוּ אֶבֶן אַחַת, שֶׁכָּתוּב וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה. וְקוֹרֵא לָהֶן אֶבֶן, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה הָאֲבָנִים נִכְלְלוּ בְּאֶבֶן קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה אַחַת, שֶׁהִיא מֵעֲלֵיהֶן, שֶׁכָּתוּב וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים. וְלָכֵן כָּאן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָיָה שָׂם אוֹתָן עַל לִבּוֹ לְזָכְרָם תָּמִיד, שֶׁכָּתוּב (שמות כח) וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל לִבּוֹ לִפְנֵי ה' תָּמִיד. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל הוּא בְּסוֹד שֶׁל שְׁנֵים עָשָׂר, שְׁנֵים עָשָׂר עֶלְיוֹנִים טְמִירִים לְמַעְלָה שֶׁנִּגְנְזוּ בְּסוֹד עֶלְיוֹן קָדוֹשׁ, וְהֵם הַסּוֹד שֶׁל הַתּוֹרָה, וְיוֹצְאִים מִקּוֹל דַּק אֶחָד, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. שְׁנֵים עָשָׂר אֲחֵרִים טְמִירִים לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁהֵם, וְיוֹצְאִים תּוֹךְ קוֹל אַחֵר שֶׁהִיא אֶבֶן, שֶׁכָּתוּב (בראשית מט) מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל.

וְעַל דָּא אוּקְמוּהָ בְּרָזָא דִקְרָא דִכְתִיב, (בראשית כט) וְנֶאֱסְפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן. דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּאִקְרֵי אֶבֶן בֹּחַן, אֶבֶן יִשְׂרָאֵל. דִּמְגַנְדְּרִין לָהּ, וְעָאלִין לָהּ בְּגָלוּתָא, וּכְתִיב וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן עַל פִּי הַבְּאֵר לִמְקוֹמָהּ, וְעַל שְׁמָהּ אִקְרוּן כֻּלְּהוּ אֲבָנִין.

וְכַמָּה אֲבָנִין לַאֲבָנִין. אִית אֲבָנִין וְאִית אֲבָנִין, אִית אֲבָנִין יְסוֹדֵי בֵיתָא, דִּכְתִיב, (מלכים א ה) וַיְצַו הַמֶּלֶךְ וַיַּסִּעוּ אֲבָנִים גְּדוֹלוֹת אֲבָנִים יְקָרוֹת לְיַסֵּד הַבָּיִת אַבְנֵי גָזִית. וְאִית אֲבָנִין עִלָּאִין יַקִּירִין, וְאִינּוּן (אלין) תְּרֵיסָר. וְאִינּוּן אַרְבַּע סִדְרִין, תְּלָתָא תְּלָתָא לְכָל סִדְרָא, לְאַרְבַּע רוּחֵי עָלְמָא. כְּגַוְונָא דָא אִינּוּן אַרְבַּע דְּגָלִים, דַּהֲווֹ אָזְלֵי בְּמִדְבְּרָא, וְאִינּוּן תְּרֵיסָר שְׁבָטִין, תְּלָתָא תְּלָתָא לְכָל סִטְרָא, לְאַרְבַּע רוּחֵי עָלְמָא. וְכֹלָּא רָזָא חָדָא וְהָא אוּקְמוּהָ.

לשון הקודש

וְלָכֵן פֵּרְשׁוּהָ בְּסוֹד הַכָּתוּב, (שם כט) וְנֶאֱסְפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן. זוֹ הַשְּׁכִינָה שֶׁנִּקְרֵאת אֶבֶן בֹּחַן, אֶבֶן יִשְׂרָאֵל. שֶׁגּוֹלְלִים אוֹתָהּ וּמַכְנִיסִים אוֹתָהּ לַגָּלוּת, וְכָתוּב וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן עַל פִּי הַבְּאֵר לִמְקוֹמָהּ, וְעַל שְׁמָהּ נִקְרָאִים כָּל הָאֲבָנִים.

וְכַמָּה אֲבָנִים לַאֲבָנִים. יֵשׁ אֲבָנִים וְיֵשׁ אֲבָנִים. יֵשׁ אֲבָנִים יְסוֹדֵי הַבַּיִת, שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ה) וַיְצַו הַמֶּלֶךְ וַיַּסִּעוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אֲבָנִים יְקָרוֹת לְיַסֵּד הַבָּיִת אַבְנֵי גָזִית. וְיֵשׁ אֲבָנִים עֶלְיוֹנוֹת נִכְבָּדוֹת, וְהֵן (אלו) שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה, וְהֵן אַרְבַּע מַעֲרָכוֹת, שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ לְכָל מַעֲרָכָה לְאַרְבָּעָה רוּחוֹת הָעוֹלָם. כְּמוֹ כֵן אוֹתָם אַרְבָּעָה דְּגָלִים שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים בַּמִּדְבָּר, וְהֵם שְׁנֵים עָשָׂר

וְתָא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְכַהֲנָא רַבָּא הָוָה שַׁוֵּי אִלֵּין תְּרֵיסָר אֲבָנִין, וְלָבִישׁ לוֹן בְּחוֹשְׁנָא וֶאֱפוֹדָא, כְּדֵין שַׁרְיָא עָלֵיהּ שְׁכִינְתָּא. וְאִינּוּן תְּרֵיסָר אֲבָנִין, גְּלִיפִין בִּשְׁמָהָן דְּכֻלְּהוּ שְׁבָטִין. וְכָל שִׁבְטָא וְשִׁבְטָא אִתְגְּלִיף עַל אַבְנָא חַד. מְשַׁקְּעָן הֲווֹ אַתְוָון עַל אֲבָנִין. וְכַד נְהִירִין אֲבָנִין, אַתְוָון הֲווֹ בַּלְטִין לְבַר, וְנָהֲרִין עַל מַה דְּאִצְטְרִיכוּ.

(וּבְאַתְוָון דִּשְׁבָטִין) וּבִשְׁבָטִין כֻּלְּהוּ, לָא הֲווֹ תְּרֵין אַתְוָון ח' ט', בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּכַח חוֹבָה בְּכֻלְּהוּ. אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, אִי הָכִי ח' דְּשְׁמָא גָּרִים יֵאוֹת. אֲבָל ט', דְּאִיהִי אָת טַב, וְתָנֵינָן מָאן דְּחָמֵי אָת ט' בְּחֶלְמֵיהּ, טַב לֵיהּ, בְּגִין דְּבֵיהּ פַּתְחָא אוֹרַיְיתָא כִּי טוֹב. דִּכְתִיב, (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי

לשון הקודש

שִׁבָטִים, שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה לְכָל צַד לְאַרְבָּעָה רוּחוֹת הָעוֹלָם. וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

וּבָא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָיָה שָׂם אֶת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה הָאֲבָנִים הַלָּלוּ וּלוֹבֵשׁ אוֹתָן בְּחֹשֶׁן וְאֵפוֹד, אָז שָׁרְתָה עָלָיו שְׁכִינָה, וְאוֹתָן שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים חֲקוּקוֹת בִּשְׁמוֹת כָּל הַשְּׁבָטִים, וְכָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט חָקוּק עַל אֶבֶן אַחַת. שְׁקוּעוֹת הָיוּ הָאוֹתִיּוֹת עַל הָאֲבָנִים, וּכְשֶׁהֵאִירוּ הָאֲבָנִים, הָיוּ הָאוֹתִיּוֹת בּוֹלְטוֹת הַחוּצָה וּמְאִירוֹת עַל מַה שֶׁהִצְטָרְכוּ.

(וּבְאוֹתִיּוֹת הַשְּׁבָטִים) וּבְכָל הַשְּׁבָטִים לֹא הָיוּ שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת ח' ט', בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא נִמְצָא חֵטְא בְּכֻלָּם. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, אִם כָּךְ, ח' שֶׁהַשֵּׁם גּוֹרֵם – נָאֶה. אֲבָל ט', שֶׁהִיא אוֹת טוֹבָה, וְשָׁנִינוּ, מִי שֶׁרוֹאֶה ט' בַּחֲלוֹמוֹ טוֹב לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁבָּהּ פְּתִחָה תּוֹרָה כִּי טוֹב, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, וְהוֹאִיל וְהִיא

טוֹב, וְהוֹאִיל וְהִיא אָת טָב, אֲמַאי לָא אִכְתּוּב בְּאִינּוּן שְׁבָטִין.

אָמַר לֵיהּ, בְּגִין דִּסְמִיכִין תְּרֵין אַתְוָון אַהֲדָדֵי. וְתוּ, דְּהָא אָת ט' גְּנִיז וְטָמִיר. וְאִיהוּ נָהִיר נְהִירוּ דְכֻלְּהוּ, דְּהָא אָת דָּא נְהִירוּ דְכֻלְּהוּ הֲוֵי. וְלָאו נְהִירוּ אִשְׁתְּכַח בַּר מֵאָת דָּא, דִּכְתִיב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וְהוּא נְהִירוּ דְהַהוּא נְהוֹרָא דְגָנִיז וְטָמִיר. וְעַל דָּא כְתִיב, (תהלים פד) לֹא יִמְנַע טוֹב לַהוֹלְכִים בְּתָמִים. וְדָא אִיהוּ נְהוֹרָא דְכֻלְּהוּ שְׁבָטִין. וּבְגִין כַּךְ לָא אִתְגְּלָף בְּהוּ. וְתוּ, דְּכֻלְּהוּ תְּרֵיסָר נַפְקֵי מִגּוֹ אַכְסַדְרָא דָא טְמִירָא, דְּאִיהִי בְרָזָא דְאָת ט', וּבְגִין כָּךְ אִיהוּ טָמִיר וְגָנִיז, וְלָא אִתְחַזֵּי בְּהוּ.

תָּא חֲזֵי, כָּל הֲנֵי אֲבָנִין, קַיְימֵי בְּאוֹרַח אָת וְנִיסָא. וְכֻלְּהוּ כַּד הֲווֹ נָהֲרִין, כְּדֵין כַּהֲנָא רַבָּא הֲווֹ

לשון הקודש

אוֹת טוֹבָה, לָמָּה לֹא נִכְתְּבָה בְּאוֹתָם שְׁבָטִים ?

אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁסְּמוּכוֹת שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת זוֹ לָזוֹ. וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי הָאוֹת ט' גְּנוּזָה וּטְמִירָה, וְהִיא מְאִירָה אֶת הָאוֹר שֶׁל כֻּלָּם, שֶׁהֲרֵי אוֹת זוֹ הִיא הָאוֹר שֶׁל כֻּלָּם, וְאֵין אוֹר נִמְצָא חוּץ מֵהָאוֹת הַזּוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וְהוּא הָאוֹר שֶׁל אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁגְּנוּז וְטָמִיר. וְעַל זֶה כָּתוּב, (תהלים פד) לֹא יִמְנַע טוֹב לַהוֹלְכִים בְּתָמִים. וְזֶהוּ הָאוֹר שֶׁל כָּל הַשְּׁבָטִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא נֶחְקְקָה בָהֶן. וְעוֹד, שֶׁכָּל הַשְּׁתַּיִם עֶשְׂרֵה יוֹצְאוֹת מִתּוֹךְ הָאַכְסַדְּרָה הַזּוֹ הַטְּמִירָה שֶׁהִיא בְּסוֹד הָאוֹת ט', וּמִשּׁוּם כָּךְ הִיא טְמִירָה וּגְנוּזָה וְאֵינָהּ נִרְאֵית בָּהֶן.

בֹּא וּרְאֵה, כָּל אוֹתָן אֲבָנִים עוֹמְדוֹת בְּדֶרֶךְ אוֹת וָנֵס, וְכֻלָּן כְּשֶׁהֵאִירוּ, אָז פְּנֵי

נְהִירִין אַנְפּוֹי, וְאַתְוָון נְהִירִין וּבַלְטִין לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לְבַר. וְכַד הֲווֹ נָהֲרִין אַנְפּוֹי דְּכַהֲנָא כְּדֵין הֲווֹ אִשְׁתְּמוֹדְעָן בְּלִיטוּ דְּאַתְוָון, דְּאִיהוּ לְטָב. וּבְדָא אִשְׁתְּמוֹדַע כַּהֲנָא, אִי זַכָּאָה הוּא אִי לָאו. וְעַל דָּא כֻּלָּא אִיהוּ בְּאָת וְנִיסָא, וְהָא אוּקְמוּהָ.

רִבִּי אַבָּא הָוָה שְׁכִיחַ קַמֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ, הָא דִּכְתִיב, (שמות כח) וְנָתַתָּ אֶל חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת הָאוּרִים וְאֶת הַתֻּמִּים, וְתָנֵינָן, אוּרִים: דְּנָהֲרִין בְּמִלָּה דְּאִצְטְרִיכוּ. תֻּמִּים: דְּאַשְׁלִימוּ בְּמִלַּיְיהוּ. תּוּ אֲנָן צְרִיכִין לְמִנְדַּע. (הַאי רָזָא).

אָמַר לֵיהּ, וַדַּאי, וְהָכִי אִיהוּ, חֹשֶׁן וְאֵפוֹד לָקָבֵל אוּרִים וְתֻמִּים. וְדָא רָזָא, דִּתְפִלִּין, וְקִשְׁרָא דִּתְפִלִּין, לָקָבֵל תְּרֵין אִלֵּין. פָּתַח וְאָמַר (שמות לג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ. וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי,

לשון הקודש

הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָיוּ מְאִירוֹת, וְהָאוֹתִיּוֹת מְאִירוֹת וּבוֹלְטוֹת לְהוֹדִיעַ לַחוּץ. וּכְשֶׁהָיוּ מְאִירִים פְּנֵי הַכֹּהֵן, אָז הָיוּ נוֹדָעוֹת בְּלִיטוֹת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהוּא לְטוֹב, וּבָזֶה נוֹדַע הַכֹּהֵן אִם צַדִּיק הָאִישׁ אִם לֹא. וְעַל כָּךְ הַכֹּל הוּא בְּאוֹת וָנֵס, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

רִבִּי אַבָּא הָיָה מָצוּי לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ, זֶה שֶׁכָּתוּב (שמות כח) וְנָתַתָּ אֶל חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת הָאוּרִים וְאֶת הַתֻּמִּים. וְשָׁנִינוּ, אוּרִים – שֶׁמְּאִירִים בַּדָּבָר שֶׁהִצְטָרְכוּ. תֻּמִּים – שֶׁהָיוּ שְׁלֵמִים בְּדִבְרֵיהֶם. עוֹד אָנוּ צְרִיכִים לָדַעַת. (הַסּוֹד הַזֶּה)

אָמַר לוֹ, וַדַּאי, וְכָךְ הוּא, חֹשֶׁן וְאֵפוֹד כְּנֶגֶד אוּרִים וְתֻמִּים, וְזֶהוּ סוֹד הַתְּפִלִּין וְקֶשֶׁר הַתְּפִלִּין כְּנֶגֶד שְׁנֵי אֵלֶּה. פָּתַח וְאָמַר, (שם לג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ. וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי, הֲרֵי שָׁנִינוּ

הָא תָּנֵינָן, דְּאַחְזֵי לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין. וּפָנַי: אִלֵּין תְּפִלִּין מַמָּשׁ. וּפָנַי אִינּוּן תְּפִלִּין, דְּאִינּוּן רָזָא עִלָּאָה שְׁמָא קַדִּישָׁא. (דף ר"ל ע"ב) אֲחוֹרָי, אִיהוּ רָזָא דְקִשְׁרָא דִתְפִלִּין. וְהָא יְדִיעָא לְגַבֵּי חַבְרַיָּיא. בְּגִין דְּדָא אַסְפָּקְלַרְיָא דְנַהֲרָא. וְדָא אִיהִי אַסְפָּקְלַרְיָא דְלָא נַהֲרָא.

לָקָבֵל דָּא, אוּרִים: דְּנָהֲרִין בְּמִלַּיְיהוּ. תּוּמִּים: דְּאַשְׁלִימוּ בְּמִלַּיְיהוּ. דָּא פָּנִים. וְדָא אָחוֹר. וְרָזָא דָא קוֹל וְדִבּוּר. קוֹל אַנְהִיר לְדִבּוּר, לְמַלְּלָא. דִּבּוּר אַשְׁלִים מִלָּה. וְתָדִיר דָּא בְדָא סַלְקָן, וְלָא אִתְפָּרְשָׁן דָּא מִן דָּא לְעָלְמִין, וּבְגִין כָּךְ, חֹשֶׁן וְאֵפוֹד, דָּא פָּנִים וְדָא אָחוֹר וְכֹלָּא רָזָא חָדָא בְּלָא פְּרִישׁוּ כְּלַל.

לשון הקודש

שֶׁהֶרְאָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין. וּפָנַי – אֵלֶּה תְּפִלִּין מַמָּשׁ. וּפָנַי הֵם תְּפִלִּין, שֶׁהֵן סוֹד עֶלְיוֹן הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. אֲחֹרָי – הוּא סוֹד קֶשֶׁר הַתְּפִלִּין. וַהֲרֵי יָדוּעַ לַחֲבֵרִים. מִשּׁוּם שֶׁזּוֹ אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, וְזוֹ אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה.

כְּנֶגֶד זֶה, אוּרִים – שֶׁמְּאִירִים בְּדִבְּרֵיהֶם. תֻּמִּים – שֶׁמֻּשְׁלָמִים בְּדִבְּרֵיהֶם. זֶה פָּנִים וְזֶה אָחוֹר. וְסוֹד זֶה – קוֹל וְדִבּוּר. הַקּוֹל מֵאִיר לַדִּבּוּר לְדַבֵּר, הַדִּבּוּר מַשְׁלִים אֶת הַדָּבָר. וְתָמִיד זֶה בָּזֶה עוֹלִים וְלֹא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה לְעוֹלָמִים. מִשּׁוּם כָּךְ חֹשֶׁן וְאֵפוֹד, זֶה פָּנִים וְזֶה אָחוֹר, וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד בְּלִי הֶבְדֵּל כְּלָל.

אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי דְּלָא מִתְפָּרְשָׁן לְעָלְמִין, וּמַאן דְּאַפְרִישׁ לוֹן, הָא תָּנֵינָן, דִּכְתִיב, (משלי טז) מַפְרִיד אַלּוּף, מַהוּ דִּכְתִיב, (שמואל א כג) וַיְהִי בִּבְרוֹחַ אֶבְיָתָר בֶּן אֲחִימֶלֶךְ אֶל דָּוִד קְעִילָה אֵפוֹד יָרַד בְּיָדוֹ, וְאִלּוּ חֹשֶׁן לָא קָאָמַר.

אָמַר לֵיהּ, וַדַּאי הָכִי הוּא, כָּל מַה דְּהוּא חָשִׁיב, אִיהוּ טָמִיר וְגָנִיז, וְלָא אִדְכַּר כָּל כַּךְ. כְּגַוְונָא דָא נוֹשְׂאֵי אֵפוֹד בַּד, מַה דְּאִיהוּ בְּאִתְגַּלְיָיא יַתִּיר, אִיהוּ אַדְכַּר, בְּגִין דְּיִתְכַּסֵּי מַה דְּאִיהוּ בִּגְנִיזוּ וּטְמִירוּ. וְעַל דָּא אַדְכַּר מַה דְּאִיהוּ בְּאִתְגַּלְיָיא יַתִּיר.

וּבְגִין כָּךְ, שְׁמָא עִלָּאָה אִיהוּ רָזָא בִּטְמִירוּ וּגְנִיזוּ, וְלָא אַדְכַּר אֶלָּא בִּשְׁמָא דְּאִיהוּ בְּאִתְגַּלְיָיא. דָּא אַדְכַּר, וְדָא אַגְנִיז. דָּא בְּאִתְגַּלְיָיא, וְדָא בִּסְתִירוּ, וְכָל מַה דְּאִתְגַּלְיָיא אִיהוּ אַדְכַּר לְעָלְמִין. שְׁמָא

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ שֶׁאֵינָם נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים, וּמִי שֶׁהִפְרִידָם, הֲרֵי שָׁנִינוּ, שֶׁכָּתוּב (משלי טז) מַפְרִיד אַלּוּף, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (שמואל–א כג) וַיְהִי בִּבְרֹחַ אֶבְיָתָר בֶּן אֲחִימֶלֶךְ אֶל דָּוִד קְעִילָה אֵפוֹד יָרַד בְּיָדוֹ, וְאִלּוּ חֹשֶׁן לֹא נֶאֱמַר?

אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּךְ הוּא. כָּל מַה שֶׁהוּא חָשׁוּב, הוּא טָמִיר וְגָנוּז, וְלֹא נִזְכָּר כָּל כָּךְ. כְּמוֹ כֵּן נוֹשְׂאֵי אֵפוֹד בַּד – מַה שֶׁהוּא בְּגָלוּי יוֹתֵר, הוּא נִזְכָּר, בִּשְׁבִיל שֶׁמִּתְכַּסֶּה מַה שֶׁהוּא בִּגְנִיזוּת וּטְמִירוּת, וְעַל כֵּן נִזְכָּר מַה שֶׁהוּא בְּגָלוּי יוֹתֵר.

וּמִשּׁוּם כָּךְ הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן הוּא סוֹד בִּטְמִירוּת וּגְנִיזוּת, וְלֹא נִזְכָּר אֶלָּא בַּשֵּׁם שֶׁהוּא בְּהִתְגַּלּוּת. זֶה נִזְכָּר, וְזֶה נִגְנָז. זֶה בְּגָלוּי וְזֶה בְּנִסְתָּר. וְכָל מַה שֶׁהִתְגַּלָּה,

דְּגָנִיז אִיהוּ יְהוָ"ה, שְׁמָא דְּאִיהוּ בְּאִתְגַּלְיָיא אִיהוּ אֲדֹנָ"י, וְעַל דָּא אִכְתּוּב בְּאַתְוָון טְמִירִין, וְאִקְרֵי בְּאַתְוָון אִלֵּין, וְאִתְכַּסֵּי דָּא בְּדָא, לְמֶהֱוֵי יְקָרָא עִלָּאָה טָמִיר וְגָנִיז לְעָלְמִין. דְּכָל אוֹרְחֵי דְּאוֹרַיְיתָא הָכִי הוּא, אִתְגַּלְיָיא וּסְתִימָא. וְכָל מִלִּין דְּעָלְמָא בֵּין דְּעָלְמָא דֵּין, וּבֵין דְּעָלְמָא דְּלְעֵילָא, כֻּלְּהוּ אִיהוּ טָמִיר וְגַלְיָיא.

פָּתַח וְאָמַר, (יונה א) **וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הַגִּידָה נָא לָנוּ בַּאֲשֶׁר לְמִי הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ וְגוֹ'. הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, כֻּלְּהוּ בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא שָׁאִילוּ. דִּכְתִיב הַגִּידָה נָא לָנוּ בַּאֲשֶׁר לְמִי, בַּאֲשֶׁר, רָזָא דְּחָכְמְתָא שָׁאִילוּ. הָכָא שָׁאִילוּ רָזָא דְּאִיהוּ בְּאִתְגַּלְיָיא, לְמִנְדַּע אִי מִזַּרְעָא דְּיוֹסֵף קָאֲתֵי, דְּיַמָּא כֵּיוָן דְּחָכְמָא אָרוֹנָא דִּילֵיהּ, מִיַּד אִתְבְּקַע, וַהֲוָה יַבֶּשְׁתָּא, דִּכְתִיב** (תהלים קיד) **הַיָּם רָאָה וַיָּנוֹס, הַיָּם רָאָה,**

לשון הקודש

הוּא נִזְכָּר לְעוֹלָמִים. הַשֵּׁם הַגָּנוּז הוּא יְהוָ"ה. הַשֵּׁם שֶׁהוּא בְּהִתְגַּלּוּת הוּא אֲדֹנָ"י, וְעַל זֶה נִכְתָּב בְּאוֹתִיּוֹת טְמִירוֹת וְנִקְרָא בְּאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ וְנִתְכַּסָּה זֶה בְּזֶה, לִהְיוֹת הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן טָמִיר וְגָנוּז לְעוֹלָמִים. שֶׁכָּל דַּרְכֵּי הַתּוֹרָה כָּךְ הֵם – גָּלוּי וְנִסְתָּר. וְכָל דִּבְרֵי הָעוֹלָם, בֵּין שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה וּבֵין שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה, כֻּלָּם טְמִירִים וּגְלוּיִים.

פָּתַח וְאָמַר, (יונה א) **וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הַגִּידָה נָא לָנוּ בַּאֲשֶׁר לְמִי הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ וְגוֹ'.** בַּפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, כֻּלָּם שָׁאֲלוּ בְּסוֹד הַחָכְמָה, שֶׁכָּתוּב הַגִּידָה נָא לָנוּ בַּאֲשֶׁר לְמִי. בַּאֲשֶׁר – שָׁאֲלוּ בְּסוֹד הַחָכְמָה. כָּאן שָׁאֲלוּ סוֹד שֶׁהוּא בְּנִגְלֶה, לָדַעַת אִם בָּא מִזַּרְעוֹ שֶׁל יוֹסֵף, שֶׁכֵּיוָן

הַהוּא דִּכְתִיב בֵּיהּ (בראשית לט) וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה. מִיַּד הַיַּרְדֵּן יִסּוֹב לְאָחוֹר.

וְעַל דָּא שָׁאִילוּ לֵיהּ בַּאֲשֶׁר, דִּכְתִיב בֵּיהּ בְּיוֹסֵף, (בראשית לט) בַּאֲשֶׁר אַתְּ אִשְׁתּוֹ. אִי מֵהַהוּא זַרְעָא קָא אָתִית, צַלֵּי דְּיִשְׁתּוֹק יַמָּא מִינָּן. לְמִי, וְאִי מִזַּרְעָא דְּיַעֲקֹב קָא אָתִית, דִּכְתִיב בֵּיהּ, (בראשית לב) לְמִי אַתָּה וְאָנָה תֵּלֵךְ, וְאִינּוּן הֲווֹ מַלְאָכִין קַדִּישִׁין, דְּשָׁדַר בִּשְׁלִיחוּתֵיהּ, וְאִשְׁתְּזִיב מֵהַהוּא עָאקוּ. צַלֵּי לְמָרָךְ, וִישַׁדֵּר מַלְאָכֵיהּ, וְנִשְׁתְּזִיב מֵהַהוּא עָאקוּ.

וְאִי לָאו, מַה מִּלַּאכְתְּךָ, בְּמָה אִשְׁתַּדְּלוּתָךְ בְּכָל יוֹמָא. וּמֵאַיִן תָּבוֹא, מָאן אִינּוּן אֲבָהָתָךְ. מָה אַרְצֶךָ, אִי הִיא אַרְעָא דְּאִתְחַזְיָא לְאִתְעַנְּשָׁא. וְאִי מִזֶּה עַם אָתָּה, אִי הוּא עֲמָלֵק, אוֹ חַד מִשִּׁבְעָה עַמְּמִין, דְּאִתְחָזוּן לְאִתְעַנְּשָׁא. כֹּלָּא שָׁאִילוּ לֵיהּ כְּדְקָא יָאוֹת.

לשון הקודש

שֶׁרָאָה הַיָּם אֶת אֲרוֹנוֹ, מִיָּד נִבְקַע וְהָיָה יַבָּשָׁה, שֶׁכָּתוּב (תהלים קיד) הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס. הַיָּם רָאָה אֶת אוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית לט) וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה. מִיָּד – הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר.

וְעַל כֵּן שָׁאֲלוּ אוֹתוֹ בַּאֲשֶׁר, שֶׁכָּתוּב בּוֹ בְּיוֹסֵף, בַּאֲשֶׁר אַתְּ אִשְׁתּוֹ. אִם בָּאתָ מֵאוֹתוֹ הַזֶּרַע, הִתְפַּלֵּל שֶׁיִּשְׁתֹּק הַיָּם מֵאִתָּנוּ. לְמִי – וְאִם בָּאתָ מִזַּרְעוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (שם לב) לְמִי אַתָּה וְאָנָה תֵּלֵךְ. וְהֵם הָיוּ מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים שֶׁשָּׁלַח בִּשְׁלִיחוּתוֹ וְנִצַּל מֵאוֹתָהּ צָרָה. הִתְפַּלֵּל לְרִבּוֹנְךָ, וְיִשְׁלַח מַלְאָכוֹ וְנִנָּצֵל מֵאוֹתָהּ צָרָה.

וְאִם לֹא, מַה מְּלַאכְתְּךָ – בַּמָּה אַתָּה מִתְעַסֵּק בְּכָל יוֹם? וּמֵאַיִן תָּבוֹא – מִי הֵם

מַה אָתִיב לוֹן, וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עִבְרִי אָנֹכִי, מֵהַהוּא זַרְעָא דְּאַבְרָהָם הָעִבְרִי, דְּאַקְדִּישׁ שְׁמָא דְּמָאֲרֵיהּ בְּכָל יוֹמָא בְּעָלְמָא. וְאֶת יְיָ' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲנִי יָרֵא וְגוֹ', אִינּוּן לָא שָׁאִילוּ לֵיהּ אֶלָּא מִלָּה בְּאִתְגַּלְיָא וּבְאִתְכַּסְיָא לְמִנְדַּע בֵּיהּ. וְאִיהוּ אָתִיב לוֹן כֹּלָּא בְּאִתְגַּלְיָא.

מַה כְּתִיב וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְּדוֹלָה, כֵּיוָן דְּשַׁמְעוּ שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִיַּד דַּחִילוּ, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ הֲווֹ יַדְעִין נִסִּין וּגְבוּרָאן דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיַמָּא, וְכֵיוָן דְּאָמַר לוֹן שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִיַּד דַּחִילוּ כַּמֵּיהּ דְּחִילוּ סַגִּיא.

תּוּ אָמַר לוֹן, דְּאִיהוּ עָרַק מִקָּמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא אָמְרוּ לֵיהּ, מַה זֹּאת עָשִׂיתָ, דְּאַנְתְּ

לשון הקודש

אֲבוֹתֶיךָ? מָה אַרְצְךָ – אִם הִיא אֶרֶץ שֶׁרְאוּיָה לְהֵעָנֵשׁ. וְאֵי מִזֶּה עַם אָתָּה – אִם הוּא עַמְּלֵק אוֹ אֶחָד מִשִּׁבְעָה עַמִּים שֶׁרְאוּיִים לְהֵעָנֵשׁ. הַכֹּל שָׁאֲלוּ אוֹתוֹ כָּרָאוּי.

מַה הֵשִׁיב לָהֶם? וַיֹּאמֶר לָהֶם עִבְרִי אָנֹכִי, מֵאוֹתוֹ זֶרַע שֶׁל אַבְרָהָם הָעִבְרִי שֶׁקִּדֵּשׁ אֶת שֵׁם רִבּוֹנוֹ בְּכָל יוֹם בָּעוֹלָם. וְאֶת ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲנִי יָרֵא וְגוֹ'. הֵם לֹא שָׁאֲלוּ אוֹתוֹ אֶלָּא דָּבָר בַּנִּגְלֶה וּבַנִּסְתָּר לָדַעַת בּוֹ, וְהוּא הֵשִׁיב לָהֶם הַכֹּל בְּנִגְלֶה.

מַה כָּתוּב? וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְּדוֹלָה. כֵּיוָן שֶׁשָּׁמְעוּ אֶת שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִיָּד פָּחֲדוּ, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם הָיוּ יוֹדְעִים אֶת הַנִּסִּים וְהַגְּבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּיָּם. וְכֵיוָן שֶׁאָמַר לָהֶם אֶת שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִיָּד פָּחֲדוּ לְפָנָיו פַּחַד רַב.

עוֹד אָמַר לָהֶם שֶׁהוּא בּוֹרֵחַ מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעַל כֵּן אָמְרוּ לוֹ, מַה זֹּאת עָשִׂיתָ שֶׁאַתָּה בָּרַחְתָּ מִפָּנָיו וְלֹא

עַרְקַת מִקַּמֵּיהּ, וְלָא עַבְדַת פִּקּוּדוֹי. וּבְגִין כַּךְ מַה זֹּאת עָשִׂיתָ דְּאַנְתְּ עָבַרְתָּ עַל פִּקּוּדֵי דְּמָארָךְ.

וְתָא חֲזֵי, כָּל אִלֵּין אִתְגַּיָּירוּ לְבָתָר, כַּד חָמוּ נִסִּין וּגְבוּרָן דְּעָבַד לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיוֹנָה בְּיַמָּא. וְכֻלְּהוּ חָמוּ לֵיהּ כַּד נָפַל בְּיַמָּא, (דף רל"א ע"א) וְהַהוּא נוּנָא דְּסָלִיק וּבָלַע לֵיהּ קָמַיְיהוּ. וְכַד אָתָא הַהוּא נוּנָא רַבָּא לְעֵינֵיהוֹן דְּכֹלָּא, וּפָלַט לֵיהּ לְיַבֶּשְׁתָּא, אָתוּ לְגַבֵּיהּ וְאִתְגַּיָּירוּ כֻּלְּהוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (יונה ב) מְשַׁמְּרִים הַבְלֵי שָׁוְא חַסְדָּם יַעֲזֹבוּ.

וְתָא חֲזֵי, כֻּלְּהוּ אִלֵּין הֲווֹ גֵּרֵי צֶדֶק, וְאִתְחַכָּמוּ בְּאוֹרַיְיתָא, וַהֲווֹ חַכִּימִין עִלָּאִין, בְּגִין דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּהוּ, וּבְכָל אִינּוּן דְּמִקְרְבֵי לְגַבֵּיהּ, וּמְקַדְּשִׁין שְׁמֵיהּ בְּאִתְגַּלְיָא דְּכַד אִתְקַדַּשׁ שְׁמֵיהּ בְּאִתְגַּלְיָא, שְׁמֵיהּ דְּאִתְכַּסְיָא,

לשון הקודש

עָשִׂיתָ מִצְוֹתָיו. וּמִשּׁוּם כָּךְ מַה זֹּאת עָשִׂיתָ שֶׁאַתָּה עָבַרְתָּ עַל מִצְוֹת רִבּוֹנְךָ. **וּבֹא** רְאֵה, כָּל אֵלּוּ שֶׁהִתְגַּיְּרוּ אַחַר כָּךְ, כְּשֶׁרָאוּ אֶת הַנִּסִּים וְהַגְּבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיוֹנָה בַּיָּם, וְכֻלָּם רָאוּ אוֹתוֹ כְּשֶׁנּוֹפֵל בַּיָּם, וְאוֹתוֹ דָּג שֶׁעוֹלֶה וּבוֹלֵעַ אוֹתוֹ לִפְנֵיהֶם, וּכְשֶׁבָּא אוֹתוֹ דָּג גָּדוֹל לְעֵינֵי הַכֹּל וּפָלַט אוֹתוֹ לַיַּבָּשָׁה, בָּאוּ אֵלָיו וְהִתְגַּיְּרוּ כֻּלָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יונה ב) מְשַׁמְּרִים הַבְלֵי שָׁוְא חַסְדָּם יַעֲזֹבוּ. **וּבֹא** רְאֵה, כָּל אֵלֶּה הָיוּ גֵּרֵי צֶדֶק, וְהִתְחַכְּמוּ בַתּוֹרָה, וְהָיוּ חֲכָמִים עֶלְיוֹנִים. מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָהֶם, וּבְכָל אֵלּוּ שֶׁקֵּרְבוּ אֵלָיו וּמְקַדְּשִׁים אֶת שְׁמוֹ בְּגָלוּי, שֶׁכַּאֲשֶׁר מִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ בְּגָלוּי, שְׁמוֹ הַנִּסְתָּר מִתְעַלֶּה עַל כִּסֵּא

אִסְתְּלִיק עַל כֻּרְסֵי יְקָרֵיהּ, דִּכְתִיב, (ויקרא כב) וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

(תָּא חֲזֵי מַה כְּתִיב) (שמות לט) וַיִּרְכְּסוּ אֶת הַחֹשֶׁן מִטַּבְּעוֹתָיו אֶל טַבְּעוֹת הָאֵפוֹד בִּפְתִיל תְּכֵלֶת. אֲמַאי בִּפְתִיל תְּכֵלֶת. אֶלָּא לְאַחֲזָאָה דְּהַאי תְּכֵלָא אִתְקָשַׁר בְּכֹלָא. וְעַל דָּא כֹּלָא אִיהוּ בְּרָזָא עִלָּאָה.

מַה כְּתִיב, פַּעֲמוֹן זָהָב וְרִמּוֹן, וְאוֹקִימְנָא, וְכֹלָּא אִיהוּ בְּרָזָא עִלָּאָה כִּדְקָאָמְרָן. מַה כְּתִיב, וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ לִפְנֵי יְיָ׳. בְּגִין דְּאִצְטְרִיךְ קָלָא דְּאִשְׁתְּמַע, וּבִרְכָּאן יִשְׁרוּן עַל עָלְמָא בְּגִינֵיהּ דְּכַהֲנָא, דְּאִיהוּ מְבָרֵךְ כֹּלָּא, וּפָלַח כֹּלָּא. פַּעֲמוֹן זָהָב, הָא אוֹקִימְנָא. רִמּוֹן, דְּאִתְמַלְיָיא כְּרִמּוֹנָא דָא, דְּאִיהוּ אִתְמַלְיָיא מִכֹּלָּא, וְכֹלָּא אוֹקִימְנָא.

לשון הקודש

כְּבוֹדוֹ, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כב) וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

(בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב) (שמות לט) וַיִּרְכְּסוּ אֶת הַחֹשֶׁן מִטַּבְּעֹתָיו אֶל טַבְּעֹת הָאֵפֹד בִּפְתִיל תְּכֵלֶת. לָמָּה בִּפְתִיל תְּכֵלֶת? אֶלָּא לְהַרְאוֹת שֶׁהַתְּכֵלֶת הַזּוֹ נִקְשֶׁרֶת בַּכֹּל, וְעַל זֶה הַכֹּל הוּא בְּסוֹד עֶלְיוֹן.

מַה כָּתוּב? (שם כח) פַּעֲמוֹן זָהָב וְרִמּוֹן, וּבֵאַרְנוּ שֶׁהַכֹּל בְּסוֹד עֶלְיוֹן כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. מַה כָּתוּב? וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ לִפְנֵי ה׳. מִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ קוֹל שֶׁנִּשְׁמָע, וְהַבְּרָכוֹת יִשְׁרוּ עַל הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל הַכֹּהֵן, שֶׁהוּא מְבָרֵךְ אֶת הַכֹּל וְעוֹבֵד הַכֹּל. פַּעֲמוֹן זָהָב, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ. רִמּוֹן, שֶׁמִּתְמַלֵּא כְּמוֹ הָרִמּוֹן הַזֶּה שֶׁהוּא מָלֵא מֵהַכֹּל, וְהַכֹּל בֵּאַרְנוּ.

וַיַּעַשׂ אֶת מְעִיל הָאֵפוֹד מַעֲשֵׂה אוֹרֵג כְּלִיל תְּכֵלֶת. (שמות לט) הָא אִתְּמַר בְּרָזָא דְחֹשֶׁן וְאֵפוֹד, וְכֹלָּא חַד. כְּלִיל תְּכֵלֶת, דְּהָכִי אִתְחֲזֵי כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, דְּתִכְלָא אִיהוּ רָזָא דְנְהוֹרָא דְכוּרְסְיָיא תִּכְלָא דְּאִיהוּ בְּקִשּׁוּרָא דְנְהִירוּ חִוָּורָא, כֹּלָּא כַּחֲדָא. וְעַל דָּא תִּכְלָא לְאֵפוֹדָא אִיהוּ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הֲנֵי מָאנֵי דִלְבוּשִׁין דְּכַהֲנָא, כֻּלְּהוּ בְּרָזָא עִלָּאָה אִיהוּ, לְמֶהֱוֵי לְבוּשִׁין דִּלְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָּא. תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּמִיכָאֵל כַּהֲנָא רַבָּא אִיהוּ, וְאָתֵי מִסִּטְרָא דִימִינָא, אֲמַאי כְּתִיב בְּגַבְרִיאֵל, (דניאל יב) הָאִישׁ לְבוּשׁ הַבַּדִּים, דְּהָא לְבוּשִׁין לְכַהֲנָא רַבָּא אִיהוּ, וּמִיכָאֵל אִיהוּ כַּהֲנָא, וְאָתֵי מִסִּטְרָא דִימִינָא. אֶלָּא מֵהָכָא, דְּשִׂמְאָלָא אִתְכְּלִיל בִּימִינָא תָּדִיר, וְאִתְלַבָּשׁ גַּבְרִיאֵל בִּלְבוּשִׁין אִלֵּין.

לשון הקודש

וַיַּעַשׂ אֶת מְעִיל הָאֵפֹד מַעֲשֵׂה אֹרֵג כְּלִיל תְּכֵלֶת. הֲרֵי נִתְבָּאֵר בְּסוֹד הַחֹשֶׁן וְהָאֵפוֹד, וְהַכֹּל אֶחָד. כְּלִיל תְּכֵלֶת, שֶׁכָּךְ רָאוּי כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁתְּכֵלֶת הוּא סוֹד שֶׁל אוֹר הַכִּסֵּא. תְּכֵלֶת שֶׁהוּא בְּקֶשֶׁר שֶׁל אוֹר לָבָן, הַכֹּל כְּאֶחָד. וְעַל זֶה הַתְּכֵלֶת הוּא לָאֵפוֹד.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ שֶׁל הַכֹּהֵן, כֻּלָּם הֵם בְּסוֹד עֶלְיוֹן, לִהְיוֹת לְבוּשִׁים שֶׁלְּמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. בֹּא וּרְאֵה, כֵּיוָן שֶׁמִּיכָאֵל הוּא כֹּהֵן גָּדוֹל וּבָא מִצַּד הַיָּמִין, לָמָּה כָּתוּב בְּגַבְרִיאֵל, (דניאל יב) הָאִישׁ לְבוּשׁ הַבַּדִּים? שֶׁהֲרֵי הַלְּבוּשִׁים הֵם לַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, וּמִיכָאֵל הוּא הַכֹּהֵן, וּבָא מִצַּד הַיָּמִין ? אֶלָּא מִכָּאן שֶׁשְּׂמֹאל נִכְלָל בַּיָּמִין תָּמִיד, וְהִתְלַבֵּשׁ גַּבְרִיאֵל

תּוּ, דְּהָא גַּבְרִיאֵל אִיהוּ אִתְמַנָּא שְׁלִיחָא בְּהַאי עָלְמָא, וְכָל שְׁלִיחָא דְּאִתְמַנָּא בְּהַאי עָלְמָא, אִצְטְרִיךְ לְאִתְלַבְּשָׁא בִּלְבוּשִׁין דְּהַאי עָלְמָא, וְהָא אוֹקִימְנָא בְּרָזָא דְּנִשְׁמְתָא, כַּד סַלְקַת לְעֵילָא אִתְלַבְּשַׁת בִּלְבוּשָׁא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, בְּגִין לְמֶהֱוֵי תַּמָּן. וְכֵן כַּד נַחְתַּת לְתַתָּא מִלְּעֵילָא, כֹּלָּא אִיהוּ כְּגַוְונָא דְּהַהוּא אֲתָר דְּאַזְלַת תַּמָּן. כְּגַוְונָא דָא כָּל אִינּוּן שְׁלִיחָן דְּאִתְמְנָן בִּשְׁלִיחוּתָא בְּהַאי עָלְמָא, וְהָא אוֹקִימְנָא.

וְתָא חֲזֵי, הַאי מְעִילָא דְּאֵפּוֹדָא, לְחַפְיָא עָלֵיהּ, כַּד לָבִישׁ לֵיהּ. כְּתִיב (תהלים קלט) אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה. הַאי קְרָא הָא אוּקְמוּהָ.

אֲבָל תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן. דְּכַר וְנוּקְבָא אִתְבְּרִיאוּ, וַהֲוּ

לשון הקודש

בַּלְבוּשִׁים הַלָּלוּ.

עוֹד, שֶׁהֲרֵי גַּבְרִיאֵל הִתְמַנָּה שָׁלִיחַ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְכָל שָׁלִיחַ שֶׁהִתְמַנָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה, צָרִיךְ לְהִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשֵׁי הָעוֹלָם הַזֶּה, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ בְּסוֹד הַנְּשָׁמָה, כְּשֶׁהִיא עוֹלָה לְמַעְלָה הִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בִּלְבוּשׁ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, כְּדֵי לִהְיוֹת שָׁם. וְכֵן כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת לְמַטָּה מִלְּמַעְלָה, הַכֹּל הוּא כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהוֹלֶכֶת לְשָׁם. כְּמוֹ כֵן כָּל אוֹתָם שְׁלוּחִים שֶׁהִתְמַנּוּ בִּשְׁלִיחוּת בָּעוֹלָם הַזֶּה, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

וּבָא רְאֵה, הַמְּעִיל הַזֶּה שֶׁל הָאֵפוֹד – לְכַסּוֹת עָלָיו כְּשֶׁלּוֹבֵשׁ אוֹתוֹ. כָּתוּב (תהלים קלט) אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה. פָּסוּק זֶה הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ.

אֲבָל בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ

תַּרְוַוּיְיהוּ דָּא עִם דָּא קִשׁוּרָא, נוּקְבָא לַאֲחוֹרָא, וּדְכוּרָא לְקָמָא, עַד דְּנָסַר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַתְקִין לָהּ, וְאָעִיל לָהּ לְקַמֵּיהּ דְּאָדָם, לְאִסְתַּכְּלָא אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, וְכֵיוָן דְּאִסְתַּכְּלוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, כְּדֵין אִתְסָגֵי רְחִימוּתָא בְּעָלְמָא, וְאוֹלִידוּ תּוֹלָדִין בְּעָלְמָא, מַה דְּלָא הֲוַוּת מִקַּדְמַת דְּנָא, וְהָא אוֹקִימְנָא.

וּלְבָתַר דְּהָב אָדָם וְאִתְתָּא, וְאָתָא נָחָשׁ עַל חַוָּה, וְאָטִיל בָּהּ זוֹהֲמָא, אוֹלִידַת חַוָּה לְקַיִן, וַהֲוָה דִּיוּקְנֵיהּ, דִּיוּקְנָא דְלֵעֵילָא וְתַתָּא, מֵרָזָא דְזוּהֲמָא דְסִטְרָא אַחֲרָא, וּמִסִּטְרָא דִלְתַתָּא. וְעַל דָּא אִיהוּ הֲוָה קַדְמָאָה, דְּעֲבַד מוֹתָא בְּעָלְמָא, בְּגִין דְּסִטְרָא דִילֵיהּ גָּרִים. חִוְיָא אוֹרְחֵיהּ הוּא לְמֶהֱוֵי כַּמִּין לְקַטּוֹלָא, הַהוּא דְּאָתֵי מִגֵּיהּ אוֹרְחֵיהּ נָקִיט וְאָזִיל, וְעַל דָּא כְּתִיב (בראשית ד) וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן, זָכָר וּנְקֵבָה נִבְרְאוּ, וְהָיוּ שְׁנֵיהֶם זֶה עִם זֶה קְשׁוּרִים, הַנְּקֵבָה לְאָחוֹר וְהַזָּכָר לִפְנִים, עַד שֶׁנִּסַּר אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִתְקִין אוֹתָהּ וְהִכְנִיס אוֹתָהּ לִפְנֵי אָדָם לְהִסְתַּכֵּל פָּנִים בְּפָנִים. וְכֵיוָן שֶׁהִסְתַּכְּלוּ פָּנִים בְּפָנִים, אָז רָבְתָה הָאַהֲבָה בָּעוֹלָם, וְהוֹלִידוּ תּוֹלְדוֹת בָּעוֹלָם, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה מִקֹּדֶם לָכֵן, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

וְאַחַר שֶׁחָטָא אָדָם וְהָאִשָּׁה, וּבָא נָחָשׁ עַל חַוָּה וְהִטִּיל בָּהּ זֻהֲמָה, הוֹלִידָה חַוָּה אֶת קַיִן, וְהָיָה דְּיוֹקְנוֹ דְּיוֹקָן שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה מִסּוֹד הַזֻּהֲמָה שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר וּמֵהַצַּד שֶׁלְּמַטָּה. וְעַל כֵּן הוּא הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁעָשָׂה מָוֶת בָּעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהַצַּד שֶׁלּוֹ גָּרַם. הַנָּחָשׁ דַּרְכּוֹ הוּא לֶאֱרֹב לַהֲרֹג, אוֹתוֹ שֶׁבָּא מִמֶּנּוּ בְּדַרְכּוֹ לָקַח וְהָלַךְ. וְעַל זֶה כָּתוּב (בראשית ד) וַיְהִי

וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ.

אַשְׁכַּחְנָא בְּסִפְּרִין קַדְמָאִין, דְּכַד קָטַל לֵיהּ קַיִן לְהֶבֶל, הֲוָה נָשִׁיךְ לֵיהּ נְשִׁיכִין, (דף רל"א ע"ב) כְּחִוְיָא, עַד דְּאַפִּיק נִשְׁמָתֵיהּ, וְקָטַל לֵיהּ.

וְכָל מִלִּין אָהַדְרוּ לִיסוֹדָא קַדְמָאָה, וְאִי לָאו דְּהֲוָה קַיִן מֵהַהוּא סִטְרָא, לָא אִשְׁתְּכַח הָכִי לְגַבֵּי אָחוּהּ. וְעַל דָּא, כֵּיוָן דְּחָזָא אָדָם דְּאִתְקְטִיל הֶבֶל, וְאִתְתְּרִיךְ קַיִן, אָמַר, מַה אֲנָא אוֹלִיד מִכָּאן וּלְהָלְאָה, אִתְפְּרַשׁ מְאִתְּתֵיהּ מֵאָה וּתְלָתִין שְׁנִין, וְרוּחִין נוּקְבֵי מִסְאֲבֵי, הֲווֹ אַתְיָין וּמִתְחַמְּמָן מִנֵּיהּ, וַהֲוָה אוֹלִיד רוּחִין וְשֵׁדִין, וְאִקְרוּן נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם, וְאוֹקִימְנָא.

לְבָתָר קָנֵי וְאִתְלָבֵּשׁ בְּקִנְאָה, וְאִתְחַבָּר בְּאִתְּתֵיהּ, וְאוֹלִיד לְשֵׁת. דִּכְתִיב, (בראשית ה) וַיּוֹלֶד

לשון הקודש

בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ.

מָצָאנוּ בְּסִפְרֵי הַקַּדְמוֹנִים, שֶׁכְּשֶׁהָרַג קַיִן אֶת הֶבֶל, הָיָה נוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ נְשִׁיכוֹת כַּנָּחָשׁ, עַד שֶׁהוֹצִיא אֶת נִשְׁמָתוֹ וְהָרַג אוֹתוֹ.

וְכָל הַדְּבָרִים חָזְרוּ לַיְסוֹד הָרִאשׁוֹן, וְאִם קַיִן לֹא הָיָה מִן אוֹתוֹ הַצַּד, לֹא נִמְצָא כָּךְ לְאָחִיו. וְעַל כֵּן, כֵּיוָן שֶׁרָאָה אָדָם שֶׁנֶּהֱרַג הֶבֶל וְגֹרַשׁ קַיִן, אָמַר: מָה אֲנִי אוֹלִיד מִכָּאן וָהָלְאָה. נִפְרַד מֵאִשְׁתּוֹ מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וְרוּחוֹת נְקֵבוֹת טְמֵאוֹת הָיוּ בָאוֹת וּמִתְחַמְּמוֹת מִמֶּנּוּ, וְהָיָה מוֹלִיד רוּחוֹת וְשֵׁדִים, וְנִקְרָאִים נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם, וּבֵאַרְנוּ.

אַחַר כָּךְ קָנָא וְהִתְלַבֵּשׁ בְּקִנְאָה, וְהִתְחַבֵּר בְּאִשְׁתּוֹ וְהוֹלִיד אֶת שֵׁת, שֶׁכָּתוּב (בראשית ה) וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ

בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת. דָּא אִיהוּ בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ, מַה דְּלָא הָוָה הָכִי בְּקַדְמִיתָא, בְּאִינּוּן בְּנִין קַדְמָאֵי, דַּהֲווֹ מִקַּדְמַת דְּנָא.

בְּגִין, דְּהָא בְּקַדְמִיתָא, אִתְחַבְּרוּתָא אַחֲרָא הֲוָות לְגַבֵּיהּ, וְאוּקְמוּהָ, עַד דְּאָתַת חַוָּה, וְאַתְקִין לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבֵּיהּ דְּאָדָם, וְאִתְחַבָּרוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית ב) לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה, דָּא אִיהִי אִתְּתָא, אֲבָל אַחֲרָא לָא אִקְרֵי הָכִי. וְהָא אוּקְמוּהָ. וּבְגִין כַּךְ, דְּאָדָם וְחַוָּה כַּחֲדָא אִתְבְּרִיאוּ, כְּתִיב (בראשית ה) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אוֹתָם, תַּרְוַוְיְיהוּ כַּחֲדָא הֲווֹ. וְעַל דָּא כְּתִיב, אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי.

תָּא חֲזֵי, אֵפוֹד וְחֹשֶׁן, אָחוֹר וָקֶדֶם הֲווֹ, וְכַד כַּהֲנָא אִתְלְבַּשׁ בְּהוּ, הָוָה דָּמֵי בְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה. וְהָא אִתְמַר, דִּכְדֵין אַנְפּוֹי נְהִירִין, וְאַתְוָון בַּלְטִין, וְסַלְקִין

לשון הקודש

וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת. זֶהוּ בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה כָּךְ בָּרִאשׁוֹנָה, בְּאוֹתָם בָּנִים רִאשׁוֹנִים שֶׁהָיוּ מִקֹּדֶם לָכֵן. **מִשּׁוּם** שֶׁהֲרֵי בָּרִאשׁוֹנָה הִתְחַבְּרוּת אַחֶרֶת הָיְתָה אֵלָיו, וּפֵרְשׁוּהָ, עַד שֶׁבָּאָה חַוָּה וְהִתְקִינָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאָדָם, וְהִתְחַבְּרוּ פָּנִים בְּפָנִים. וְעַל זֶה כָּתוּב, (שם ב) לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה. זוֹהִי אִשָּׁה, אֲבָל אַחֶרֶת לֹא נִקְרֵאת כָּךְ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וּמִשּׁוּם שֶׁאָדָם וְחַוָּה נִבְרְאוּ כְּאֶחָד, כָּתוּב (שם ה) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אוֹתָם. שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד הָיוּ. וְעַל זֶה כָּתוּב, אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי.

בֹּא וּרְאֵה, אֵפוֹד וְחֹשֶׁן – אָחוֹר וָקֶדֶם הָיוּ, וּכְשֶׁהַכֹּהֵן הִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, הָיָה דּוֹמֶה בְּדִיוּקָן עֶלְיוֹן. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁאָז פָּנָיו

לְעֵילָא מִנַּהֲרָן, וּכְדֵין הָוָה יָדַע מִלָּה.

וּבְגִין כַּךְ, תִּקּוּנָא דְחוֹשְׁנָא, וְתִקּוּנָא דְאֵפּוֹדָא, כַּחֲדָא מִתְקַשְּׁרָן. וְאַף עַל גַּב דְּתִקּוּנָא דְדָא לָאו אִיהוּ כְּתִקּוּנָא דְדָא, וְכֹלָּא בְרָזָא חָדָא. קִשּׁוּרָא דְדָא בְדָא, לְאִתְאַחֲדָא חוֹשְׁנָא בְאֵפּוֹדָא, בְּאַרְבַּע עִזְקָן, דְּאִתְקַשְּׁרָן בְּהַאי אֲתָר, וּבְהַאי אֲתָר. וְאִינּוּן רָזָא דְאִינּוּן רְתִיכִין, דְּמִתְקַשְּׁרָן בְּהַאי סִטְרָא דִלְתַתָּא, לְאִינּוּן דִּלְעֵילָא, וְכֹלָּא אִיהוּ בְרָזָא דְאוֹפַּנִּין וְחַיּוֹת.

כְּתִיב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. וְאוּקְמוּהָ, דְּהָא כֹּלָּא כְּגַוְונָא דָא אִתְעָבִיד מַשְׁכְּנָא, כְּגַוְונָא דְעָלְמָא תַתָּאָה, עֲבַד כְּגַוְונָא דְעָלְמָא עִלָּאָה, וְכָל עוֹבָדוֹי דְעָבַד כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. הָכִי נָמֵי מַשְׁכְּנָא, כָּל עוֹבָדוֹי אִינּוּן כְּעוֹבָדָא וּכְגַוְונָא דְעָלְמָא (עִלָּאָה). (ס"א וְאוּקְמוּהָ כְּגוֹנָא דָא

לשון הקודש

הֵאירוּ וְהָאוֹתִיּוֹת בָּלְטוּ, וְעָלוּ לְמַעְלָה מְאִירוֹת, וְאָז הָיָה יוֹדֵעַ אֶת הַדָּבָר.

וּמִשּׁוּם כָּךְ תִּקּוּן הַחֹשֶׁן וְתִקּוּן הָאֵפוֹד כְּאֶחָד נִקְשָׁרוּ, וְאַף עַל גַּב שֶׁתִּקּוּן זֶה אֵינוֹ כְּתִקּוּן זֶה, וְהַכֹּל בְּסוֹד אֶחָד. קֶשֶׁר שֶׁל זֶה בָּזֶה, לְהִתְאַחֵז חֹשֶׁן בְּאֵפוֹד בְּאַרְבַּע טַבָּעוֹת שֶׁנִּקְשְׁרוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה וּבַמָּקוֹם הַזֶּה. וְהֵם סוֹד אוֹתָן הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁנִּקְשְׁרוּ בַּצַּד הַזֶּה שֶׁלְּמַטָּה לְאוֹתָם שֶׁלְּמַעְלָה, וְהַכֹּל הוּא בְּסוֹד שֶׁל אוֹפַנִּים וְחַיּוֹת.

כְּתוּב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. וּפֵרְשׁוּהָ, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל כְּמוֹ כֵן נַעֲשָׂה הַמִּשְׁכָּן. כְּמוֹ שֶׁהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן עָשָׂה כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְכָל מַעֲשֵׂהוּ שֶׁעָשָׂה כְּמוֹ

אִתְעֲבִיד מַשְׁכְּנָא וְכָל עוֹבָדוֹי דְעָבַד בְּהָאי עַלְמָא כְּגוֹוְנָא דִלְעֵילָא עָבַד. וְהָכִי נָמֵי מַשְׁכְּנָא כָּל עוֹבָדוֹי אִינּוּן כְּגוֹוְנָא דִלְעֵילָא כְּגוֹוְנָא דְעַלְמָא תַתָּאָה וּכְגַוְונָא דְעַלְמָא עִלָּאָה).

וְרָזָא דָּא כָּל עוֹבָדִין דְּמַשְׁכְּנָא, כֻּלְּהוּ עוֹבָדִין וְתִקּוּנִין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, בְּגִין לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתָּא בְּעָלְמָא, בְּדִיּוּרִין עִלָּאִין, וּבְדִיּוּרִין תַּתָּאִין. כְּגַוְונָא דָא, גַּן עֵדֶן לְתַתָּא, אִיהוּ כְּגַוְונָא עִלָּאָה. וּכְגַוְונָא תַתָּאָה, כָּל צִיּוּרִין, וְכָל דִּיוּקְנִין דְּעָלְמָא כֻּלְּהוּ תַּמָּן. וְעַל דָּא, עֲבִידַת מַשְׁכְּנָא, וַעֲבִידַת שָׁמַיִם וְאֶרֶץ, כֻּלְּהוּ בְּרָזָא חָדָא.

כְּתִיב (ישעיה מ) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה וְגוֹ'. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל תָּא חֲזֵי, וְכִי בְּגִין דְּיִסְתָּכַּל בַּר נָשׁ עֵינוֹי לְעֵילָא, וְזָקִיף לוֹן לְעֵילָא, יְכִיל לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּמָה דְלָא אִתְּרָשׁוּ לְמִנְדַּע וּלְמֶחֱמֵי.

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה – כָּךְ גַּם הַמִּשְׁכָּן, כָּל מַעֲשָׂיו הֵם כְּמַעֲשֶׂה וּכְמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם (הָעֶלְיוֹן). (וּבַאֲרוּהָ, כְּדֶגְמָא זוֹ נַעֲשָׂה הַמִּשְׁכָּן, וְכָל מַעֲשָׂיו שֶׁעָשָׂה בָּעוֹלָם הַזֶּה – כְּדֶגְמָא שֶׁלְּמַעְלָה עָשָׂה. וְכָךְ גַּם כֵּן הַמִּשְׁכָּן, כָּל מַעֲשָׂיו הֵם כְּדֶגְמַת מַעְלָה, כְּדֶגְמַת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן וּכְדֶגְמַת הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן).

וְסוֹד זֶה, כָּל מַעֲשֵׂי הַמִּשְׁכָּן, כֻּלָּם מַעֲשִׂים וְתִקּוּנִים שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה, כְּדֵי לְהַשְׁרוֹת שְׁכִינָה בָּעוֹלָם בַּדִּיּוּרִים הָעֶלְיוֹנִים וּבַדִּיּוּרִים הַתַּחְתּוֹנִים. כְּמוֹ כֵן גַּן עֵדֶן לְמַטָּה הוּא כְּמוֹ הָעֶלְיוֹן. וּכְמוֹ הַתַּחְתּוֹן – כָּל הַצִּיּוּרִים וְכָל הַדְּיוֹקְנָאוֹת שֶׁל הָעוֹלָם כֻּלָּם שָׁם. וְעַל כֵּן עֲבוֹדַת הַמִּשְׁכָּן וַעֲבוֹדַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כֻּלָּם בְּסוֹד אֶחָד.

כָּתוּב (ישעיה מ) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ, אֲבָל בֹּא וּרְאֵה, וְכִי בִּשְׁבִיל שֶׁיִּסְתַּכֵּל אָדָם בְּעֵינָיו לְמַעְלָה וּמַעֲלֶה אוֹתָם לְמַעְלָה, יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בְּמַה שֶׁלֹּא

אֶלָּא שְׁאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם, מָאן דְּבָעֵי לְאִסְתַּכְּלָא וּלְמִנְדַּע בְּעוֹבָדוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יִזְקוֹף עֵינוֹי לְעֵילָּא, וְיֶחְמֵי כַּמָּה חַיָּילִין, וְכַמָּה מַשְׁרְיָין, עוֹבָדִין מְשַׁנְיָין דָּא מִן דָּא, רַבְּרְבִין אִלֵּין מֵאִלֵּין. וּכְדֵין תֶּחֱמוּן וְתִשְׁאֲלוּן וְתֵימְרוּן, מָאן בָּרָא אִלֵּין. מִי בָּרָא אֵלֶּה, הָא אוֹקִימְנָא רָזָא דְמִי, בָּרָא אֵלֶּה. דְּהוּא אֲתָר דְּקַיְּימָא מָרוֹם וְגָנִיז וְסָתִים וְלָא יְדִיעַ, וְקַיְּימָא תָּדִיר לִשְׁאֵלָה, בְּגִין דְּלָא אִתְגַּלְיָיא הַהוּא אֲתָר.

הַמּוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם, מָאי הַמּוֹצִיא. אֶלָּא בְּגִין דְּהַהוּא אֲתָר דְּאִיהוּ טָמִיר וְגָנִיז, אִיהוּ אַפִּיק כֹּלָּא, בְּרָזָא דְקוֹל דְּנָפִיק מִשּׁוֹפָר. וְהַהוּא קוֹל, אִיהוּ מִסְפָּר דְּכָל חֵילִין עִלָּאִין, וְחוּשְׁבָּנָא דְכֹלָּא. וּמִתַּמָּן אִשְׁתְּכַח רָזָא דְמְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה, בְּכָל אִינּוּן סִטְרִין עִלָּאִין, עַד דְּנַגְדִּין דַּרְגִּין,

לשון הקודש

הֲרִשָּׁה לָדַעַת וְלִרְאוֹת?

אֶלָּא, שְׁאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם – מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִסְתַּכֵּל בְּמַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יִזְקֹף עֵינָיו לְמַעְלָה וְיִרְאֶה כַּמָּה חֵילוֹת וְכַמָּה מַחֲנוֹת מַעֲשִׂים מְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה, גְּדוֹלִים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה, וְאָז תִּרְאוּ וְתִשְׁאָלוּ וְתֹאמְרוּ, מִי בָּרָא אֵלֶּה. מִי בָּרָא אֵלֶּה, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ סוֹד שֶׁל מִי, בָּרָא אֵלֶּה, שֶׁהוּא מָקוֹם שֶׁעוֹמֵד מָרוֹם וְגָנוּז וְנִסְתָּר וְלֹא יָדוּעַ וְעוֹמֵד תָּמִיד לִשְׁאֵלָה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה לְאוֹתוֹ מָקוֹם.

הַמּוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם, מַה זֶּה הַמּוֹצִיא? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ מָקוֹם טָמִיר וְגָנוּז, הוּא מוֹצִיא הַכֹּל בְּסוֹד הַקּוֹל שֶׁיּוֹצֵא מֵהַשּׁוֹפָר. וְאוֹתוֹ קוֹל הוּא מִסְפָּר שֶׁל כָּל הַחֵילוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְחֶשְׁבּוֹן שֶׁל הַכֹּל. וּמִשָּׁם נִמְצָא סוֹד הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה בְּכָל אוֹתָם צְדָדִים עֶלְיוֹנִים, עַד

וְאִתְמַשְׁכָּאן לְתַתָּא, וְאִתְפָּרְשָׁאן כַּמָּה חֵילִין לְזִנְיֵיהוּ, וְכֻלְּהוּ קַיְימָן בְּחוּשְׁבָּנָא, וְאִקְרוּן בִּשְׁמָא. מֵרוֹב אוֹנִים, דָּא סִטְרָא דִימִינָא. וְאַמִּיץ כֹּחַ, דָּא סִטְרָא דִשְׂמָאלָא. אִישׁ לֹא נֶעְדָּר, סִטְרִין דְּנַגְדִּין מִתְּרֵין עֲבָרִין. (דף רל"ב ע"א).

דָּבָר אַחֵר שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה, הַאי קְרָא כַּד אִתְּקַם מַשְׁכְּנָא. וַהֲוָה אִתְתָּקַן, כָּל מָאן דְּחָמֵי לֵיהּ לְמַשְׁכְּנָא, אִסְתָּכַּל בֵּיהּ לְעֵילָא וְתַתָּא, וְכֹלָּא חָמֵי בֵּיהּ בְּמַשְׁכְּנָא. בְּגִין דְּכָל עוֹבָדִין דְּעָלְמָא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, כֻּלְּהוּ אִתְתָּקָנוּ בֵּיהּ בְּמַשְׁכְּנָא, וְהָא אוֹקִימְנָא, כָּל מָאן דְּחָמֵי אִינּוּן קְרָסִים בְּמַשְׁכְּנָא, וְאִסְתָּכַּל בְּהוּ, הָוָה מִסְתָּכַּל בִּנְהִירוּ דִלְהוֹן, בִּנְהִירוּ דְּכוֹכְבַיָּא, בְּגִין דְּהָכִי קַיְימָן כּוֹכְבַיָּא בִּרְקִיעָא.

לשון הקודש

שֶׁשּׁוּפְעוֹת הַדְּרָגוֹת וְנִמְשָׁכוֹת לְמַטָּה, וְנִפְרָדִים כַּמָּה חֵילוֹת לְמִינֵיהֶם, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בְּחֶשְׁבּוֹן וְנִקְרָאִים בְּשֵׁם. מֵרֹב אוֹנִים – זֶה צַד הַיָּמִין. אַמִּיץ כֹּחַ – זֶה צַד הַשְּׂמֹאל. אִישׁ לֹא נֶעְדָּר – הַצְּדָדִים שֶׁשּׁוּפְעִים מִשְּׁנֵי עֲבָרִים.

דָּבָר אַחֵר שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה – הַפָּסוּק הַזֶּה כְּשֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן וְהָיָה מִתְתַּקֵּן. כָּל מִי שֶׁרָאָה אֶת הַמִּשְׁכָּן, הִסְתַּכֵּל בּוֹ לְמַעְלָה וּמַטָּה, וְאֶת הַכֹּל רָאָה בַּמִּשְׁכָּן, מִשּׁוּם שֶׁכָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן וְהַתַּחְתּוֹן, כֻּלָּם נִתְקְנוּ בַּמִּשְׁכָּן, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ – כָּל מִי שֶׁרוֹאֶה אוֹתָם הַקְּרָסִים בַּמִּשְׁכָּן וְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם, הָיָה מִסְתַּכֵּל בְּאוֹר שֶׁלָּהֶם בְּאוֹר הַכּוֹכָבִים, מִשּׁוּם שֶׁכָּךְ עוֹמְדִים הַכּוֹכָבִים בָּרָקִיעַ.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קמח) הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת יְיָ' מִן הַשָּׁמַיִם וְגוֹ', תָּא חֲזֵי תּוּשְׁבַּחְתָּא דָא אָמַר דָּוִד, לָקָבֵל רָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְתוּשְׁבַּחְתָּא דְכֹלָּא. תְּרֵין תֻּשְׁבְּחָן אִינּוּן, כְּגַוְונָא דְרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְתוּשְׁבַּחְתָּא דְכֹלָּא. וְאִינּוּן: דָּא, וְתוּשְׁבַּחְתָּא בַּתְרָאָה, דְּאִיהִי כְּלָלָא דְתוּשְׁבַּחְתָּא דְכֹלָּא, דִּכְתִיב, (תהלים קנ) הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ וְגוֹ'. אֲבָל דָּא הָוָה, עַל עֶשֶׂר מִינִים. וְדָא הוּא עַל שֶׁבַע, וְכֹלָּא רָזָא חָדָא בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא.

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת יְיָ' מִן הַשָּׁמַיִם, אִיהוּ שֵׁירוּתָא דִשִׁית סִטְרִין לְאִתְפַּשְׁטָא לְתַתָּא, דְּדָא אִיהוּ רָזָא דְּקַיְימָא לִשְׁאֵלָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (דברים ד) כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנֶיךָ וְגוֹ', עַד הָכָא אִית רְשׁוּ לִשְׁאֵלָה, מִן הַיּוֹם אֲשֶׁר

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קמח) הַלְלוּיָה הַלְלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם וְגוֹ'. בֹּא וּרְאֵה, הַתְּשְׁבַּחַת הַזוֹ אָמַר דָּוִד כְּנֶגֶד סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא כְּלָל שֶׁל תְּשְׁבַּחַת הַכֹּל. שְׁתֵּי תְּשְׁבָּחוֹת הֵן, כְּמוֹ סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא הַכְּלָל שֶׁל תְּשְׁבַּחַת הַכֹּל. וְאֵלּוּ: זֶה, וְהַשֶּׁבַח הָאַחֲרוֹן, שֶׁהוּא כְּלָלוּת הַשְּׁבָחִים שֶׁל הַכֹּל, שֶׁכָּתוּב (שם קנ) הַלְלוּיָה הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ וְגוֹ'. אֲבָל זֶה הָיָה עַל עֲשָׂרָה מִינִים, וְזֶהוּ עַל שִׁבְעָה, וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם, זוֹהִי רֵאשִׁית שֶׁל שִׁשָּׁה צְדָדִים לְהִתְפַּשֵּׁט לְמַטָּה, שֶׁזֶּהוּ סוֹד שֶׁקַּיָּם לִשְׁאֵלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ד) כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנֶיךָ וְגוֹ'. עַד כָּאן

בְּרָא וְגוֹ', וְעַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם מִכָּאן וּלְהָלְאָה, לָאו קַיְימָא לִשְׁאֵלָא, בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתָר טָמִיר וְגָנִיז.

וְעַל דָּא הַלְלוּ אֶת יְיָ' מִן הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ בַּמְרוֹמִים, אִלֵּין תְּרֵין סִטְרִין, (דְּאִינּוּן רוּמָא דְשֵׁירוּתָא) יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. וּמֵהָכָא אִתְפַּשְׁטָאן כֻּלְּהוּ אַחֲרָנִין לְתַתָּא, בְּרָזָא דְדַרְגִּין לְאִתְתַּקְנָא כְּדְקָא יֵאוֹת. הַלְלוּהוּ כָּל מַלְאָכָיו, אִלֵּין תְּרֵין קַיְימִין דְּקַיְימֵי תְּחוֹת גּוּפָא, לְמִשְׁעָן גּוּפָא עָלַיְיהוּ.

תָּא חֲזֵי, אִינּוּן קַיְימִין דְּגוּפָא אִשְׁתְּעָן עָלַיְיהוּ, קַיְימֵי הָכָא בְּרָזָא דְמַלְאָכִין, בְּגִין דְּיַרְכִין אִינּוּן שְׁלִיחָן, לְמֵיזָל מֵאֲתָר לְאֲתָר, וּמֵרָזָא דָא, נָפְקִין אִינּוּן דְּאִקְרוּן מַלְאָכִין, דְּאִינּוּן שְׁלִיחָן לְמֵהַךְ בִּשְׁלִיחוּתָא דְמָארֵיהוֹן, מֵאֲתָר לַאֲתָר.

לשון הקודש

יֵשׁ רְשׁוּת לִשְׁאֵלָה. מִן הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּרָא וְגוֹ', וְעַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם – מִכָּאן וָהָלְאָה לֹא עוֹמֵד לִשְׁאֵלָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מָקוֹם טָמִיר וְגָנוּז.

וְעַל זֶה, הַלְלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ בַּמְרוֹמִים – אֵלּוּ שְׁנֵי צְדָדִים, (שֶׁהֵם רוּם הַהַתְחָלָה) יָמִין וּשְׂמֹאל. וּמִכָּאן מִתְפַּשְׁטִים כָּל הָאֲחֵרִים לְמַטָּה בְּסוֹד הַדְּרָגוֹת לְהִתְתַּקֵּן כָּרָאוּי. הַלְלוּהוּ כָּל מַלְאָכָיו – אֵלּוּ הֵם שְׁנֵי עַמּוּדִים שֶׁעוֹמְדִים תַּחַת הַגּוּף לְהַשְׁעִין אֶת הַגּוּף עֲלֵיהֶם.

בֹּא וּרְאֵה, אוֹתָם הָעַמּוּדִים שֶׁהַגּוּף נִשְׁעָן עֲלֵיהֶם, עוֹמְדִים כָּאן בְּסוֹד הַמַּלְאָכִים, מִשּׁוּם שֶׁהַיְּרֵכַיִם הֵן שְׁלִיחִים לָלֶכֶת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וּמִסּוֹד זֶה יוֹצְאִים אוֹתָם שֶׁנִּקְרָאִים מַלְאָכִים, שֶׁהֵם שְׁלִיחִים לָלֶכֶת בִּשְׁלִיחוּת אֲדוֹנָם מִמָּקוֹם לְמָקוֹם.

הַלְלוּהוּ כָּל צְבָאָיו, דָּא אִיהוּ אֲתָר דְּנַפְקֵי מִנֵּיהּ כָּל חֵילִין קַדִּישִׁין עִלָּאִין, רָזָא דְּאָת קַיְּימָא קַדִּישָׁא, וְאִיהוּ רָשִׁים בְּכָל שְׁאַר רִבְּוָון, כַּדְקָא אַמְרָן, דִּכְתִיב, (ישעיה מח) **יְיָ' צְבָאוֹת שְׁמוֹ, אוֹת אִיהוּ בְּכָל שְׁאַר חֵילִין וְרִבְּוָון.**

הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ, בֵּיהּ קַיְּימָא רָזָא דָא, וְאִיהוּ שִׁמְשָׁא לְאַנְהָרָא, וּבֵיהּ קַיְּימִין כּוֹכָבַיָּא עִלָּאִין דְּנַהֲרִין, וּמַזָּלֵי, וְהָא אוֹקִימְנָא. לְבָתָר אַהְדָּר לְעֵילָא, לְהַהוּא אֲתָר דְּקָאִים בְּרוּמָא דִּמְרוֹמִים, וְתַמָּן תְּקִיעוּ דְכוֹלָא, הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם. לְבָתָר הַלְלוּ אֶת יְיָ' מִן הָאָרֶץ, לָקָבֵל אִלֵּין אֵשׁ וּבָרָד וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, אִינּוּן כּוֹכָבִים לְתַתָּא, קַיְּימִין בִּמְשִׁיכוּ דְּאִתְמַשְׁכָּאן מֵרָזָא עִלָּאָה, בְּגִין דְּכוֹלָא קַיְּימָא בְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה, וְהָא אוֹקִימְנָא. וּבְגִין כַּךְ כָּל אִינּוּן

לשון הקודש

הַלְלוּהוּ כָּל צְבָאָיו – זֶהוּ מָקוֹם שֶׁיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ כָּל הַחֵילוֹת הַקְּדוֹשִׁים הָעֶלְיוֹנִים, סוֹד אוֹת הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה, וְהוּא רָשׁוּם בְּכָל שְׁאָר הָרִבְּבוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מח) ה' צְבָאוֹת שְׁמוֹ, אוֹת הוּא בְּכָל שְׁאָר הַחֵילוֹת וְהָרִבְּבוֹת.

הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ – בּוֹ עוֹמֵד הַסּוֹד הַזֶּה, וְהוּא הַשֶּׁמֶשׁ לְהָאִיר, וּבוֹ עוֹמְדִים כּוֹכָבִים עֶלְיוֹנִים שֶׁמְּאִירִים, וּמַזָּלוֹת, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. אַחַר כָּךְ חוֹזֵר לְמַעְלָה לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁעוֹמֵד בְּרוּם הַמְּרוֹמִים, וְשָׁם נִתְקָעִים הַכֹּל, הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם. אַחַר כָּךְ הַלְלוּ אֶת ה' מִן הָאָרֶץ.

כְּנֶגֶד אֵלֶּה אֵשׁ וּבָרָד וְגוֹ'.

בֹּא וּרְאֵה, אוֹתָם כּוֹכָבִים לְמַטָּה עוֹמְדִים בִּמְשִׁיכָה שֶׁנִּמְשָׁכִים מִסּוֹד הָעֶלְיוֹן, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל עוֹמֵד בִּדְיוּקָן

כּוֹכָבַיָּיא וּמַזָּלֵי, מֵרוּם רְקִיעָא, כֻּלְּהוּ קַיְּימֵי לְאַנְהָגָא בֵּיהּ עָלְמָא דִּלְתַתָּא מִנֵּיהּ, וּמִתַּמָּן אִתְפַּשְׁטָאן דַּרְגִּין, עַד דְּקַיְּימִין דַּרְגִּין לְאִינּוּן כּוֹכָבַיָּיא דִּלְתַתָּא, דְּכֻלְּהוּ לָא קַיְּימֵי בִּרְשׁוּתַיְּיהוּ כְּלוּם, וְהָא אוֹקִימְנָא, וְכֻלְּהוּ קַיְּימָאן בִּרְשׁוּתָא דִּלְעֵילָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה מז) יַעַמְדוּ נָא וְיוֹשִׁיעֻךָ הוֹבְרֵי שָׁמַיִם הַחוֹזִים בַּכּוֹכָבִים, וְכֹלָּא אִיהוּ בִּרְשׁוּתָא וְאִתְּמַר.

וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַכָּתְנוֹת שֵׁשׁ וְגוֹ' וְאֵת הַמִּצְנֶפֶת שֵׁשׁ וְגוֹ'. (שמות לט) רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (ישעיה ב) **וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית יְיָ' בְּרֹאשׁ הֶהָרִים וְגוֹ'. וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, כַּד יִפְקוֹד לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִבְרָתָא דְּיַעֲקֹב, וְיוֹקִים לָהּ מֵעַפְרָא, וְיִתְחַבָּר שִׁמְשָׁא בְּסִיהֲרָא, כְּדֵין נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית יְיָ', דָּא יְרוּשְׁלֵם לְעֵילָא, דִּתְהֵא מִתְתַּקְּנָא**

לשון הקודש

עֶלְיוֹן, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּל אוֹתָם כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מֵרוּם הָרָקִיעַ, כֻּלָּם עוֹמְדִים לְהַנְהִיג בּוֹ אֶת הָעוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה מִמֶּנּוּ, וּמִשָּׁם מִתְפַּשְּׁטוֹת דְּרָגוֹת, עַד שֶׁעוֹמְדוֹת הַדְּרָגוֹת לְאוֹתָם כּוֹכָבִים שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁכֻּלָּם אֵין עוֹמְדִים בִּרְשׁוּתָם כְּלוּם, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בִּרְשׁוּת שֶׁלְּמַעְלָה. וְעַל זֶה כָּתוּב, (ישעיה מז) יַעַמְדוּ נָא וְיוֹשִׁיעֻךָ הוֹבְרֵי שָׁמַיִם הַחוֹזִים בַּכּוֹכָבִים, וְהַכֹּל הוּא בִּרְשׁוּת וְנִתְבָּאֵר.

וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַכָּתְנוֹת שֵׁשׁ וְגוֹ' וְאֵת הַמִּצְנֶפֶת שֵׁשׁ וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (שם ב) וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית ה' בְּרֹאשׁ הֶהָרִים וְגוֹ'. וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, כְּשֶׁיִּפְקֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת בַּת יַעֲקֹב וְיָקִים אוֹתָהּ מִן הֶעָפָר וְתִתְחַבֵּר הַשֶּׁמֶשׁ בַּלְּבָנָה, אָז נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית ה' – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם לְמַעְלָה,

בְּתִקּוּנָהָא לְאִתְנַהֲרָא בִּנְהוֹרָא דִלְעֵילָא, דְּכָל נְהוֹרָהָא לָאו אִיהוּ מִתְתַּקְּנָא, אֶלָּא בִּנְהוֹרָא דִלְעֵילָא. וּבְהַהוּא זִמְנָא יִתְנְהִיר עָלָה נְהוֹרָא עִלָּאָה, עַל חַד שִׁבְעָה מִמַּה דַּהֲוָת מִקַּדְמַת דְּנָא, כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם וְגוֹ'.

בְּרֹאשׁ הֶהָרִים. בְּרָאשֵׁי הֶהָרִים מִיבְעֵי לֵיהּ. מָאי בְּרֹאשׁ אֶלָּא נְהוֹרָא דָא דִיהֵא לָהּ (דף רל"ב ע"ב) בְּרֹאשׁ הֶהָרִים אִיהוּ. וּמַאן אִיהוּ רֹאשׁ הֶהָרִים. דָּא כַּהֲנָא רַבָּא. דְּאִיהוּ רֹאשׁ הֶהָרִים. רֵישָׁא דְכֹלָּא סְטָר יְמִינָא. וְדָא אִיהוּ דִּמְתַקֵּן לְבֵיתָא תָּדִיר, וּמְבָרֵךְ לָהּ לְאַנְהָרָא אַנְפָּהָא. וְעַל דָּא, יִהְיֶה נָכוֹן.

וּבְמָה יִתַּקֵּן לָהּ. בְּאִינּוּן לְבוּשִׁין דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ. וְאִינּוּן לְבוּשִׁין

לשון הקודש

שֶׁתִּהְיֶה מִתְקֶנֶת בִּתְקוּנֶיהָ לִהְיוֹת נְאוֹרָה בָּאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁכָּל אוֹרָהּ אֵינוֹ מִתְקֶן אֶלָּא בָּאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן יֵאוֹר עָלֶיהָ אוֹר עֶלְיוֹן עַל אֶחָד פִּי שִׁבְעָה מִמַּה שֶׁהָיְתָה מִקֹּדֶם לָכֵן, כַּכָּתוּב (שם ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם וְגוֹ'.

בְּרֹאשׁ הֶהָרִים, בְּרָאשֵׁי הֶהָרִים הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה בְּרֹאשׁ? אֶלָּא הָאוֹר הַזֶּה שֶׁיִּהְיֶה לָהּ, בְּרֹאשׁ הֶהָרִים הוּא. וּמִיהוּ רֹאשׁ הֶהָרִים? זֶה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהוּא רֹאשׁ הֶהָרִים, הָרֹאשׁ שֶׁל כָּל צַד הַיָּמִין. וְזֶהוּ שֶׁמִּתַּקֵּן אֶת הַבַּיִת תָּמִיד וּמְבָרֵךְ אוֹתָהּ לְהָאִיר פָּנֶיהָ. וְעַל זֶה, יִהְיֶה נָכוֹן.

וּבַמָּה יִתַּקֵּן אוֹתָהּ? בְּאוֹתָם לְבוּשִׁים

כֻּלְּהוּ קַיְימָן בְּרָזָא דְּשִׁית. וְהַאי בֵּיתָא כַּד יְהֵא מִתְתַּקֵּן בְּהַאי רֹאשׁ הֶהָרִים, דְּאִיהוּ כַּהֲנָא רַבָּא, כְּדֵין אִתְקַשַּׁר וְאִסְתַּלָּק לְעֵילָא בְּקִיּוּמָא עִלָּאָה, וְיִתְנְהִיר עָלְמָא מֵהַהוּא נְהִירוּ עִלָּאָה, (כְּדֵין) וְדָא הוּא וְנִשָּׂא מִגְּבָעוֹת, מִכָּל שְׁאַר חֵילִין וּמַשִּׁירְיָין עִלָּאִין, וּכְדֵין וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּכַהֲנָא דִּלְתַתָּא פָּרִישׁ יְדוֹי, כְּדֵין רוּחָא עִלָּאָה אַנְהִיר, וְנָפִיק, וְכָל בּוּצִינִין נָהֲרִין, וּנְהוֹרִין אִתְמַשְׁכָּאן וְאִתְנַהֲרָן וְאִתְקַשְּׁרָן אִלֵּין בְּאִלֵּין, עַד דְּיִתְנְהִירוּ אַנְפָּהָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְכֹלָּא עַל יְדָא דְּנְהוֹרָא קַדְמָאָה דְּאִיהוּ כַּהֲנָא. וְכַד כַּהֲנָא אַתְעַר לְתַתָּא, כַּהֲנָא אִתְעַר לְעֵילָא. וּבְעוֹבָדִין דִּלְתַתָּא, אַתְעַר אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָא.

לשון הקודש

שֶׁהֵם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּהָ. וְאוֹתָם לְבוּשִׁים כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּסוֹד שֶׁל שֵׁשׁ. וְהַבַּיִת הַזֶּה, כְּשֶׁיִּהְיֶה מִתְקָן בְּרֹאשׁ הֶהָרִים הַזֶּה, שֶׁהוּא הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, אָז נִקְשָׁר וּמִתְעַלֶּה לְמַעְלָה בְּקִיּוּם עֶלְיוֹן, וְיָאוֹר הָעוֹלָם מֵאוֹתוֹ הָאוֹר הָעֶלְיוֹן. (אָז) וְזֶהוּ וְנִשָּׂא מִגְּבָעוֹת, מִכָּל שְׁאָר הַחֵילוֹת וְהַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים. וְאָז, וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם.

בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּהֵן שֶׁלְּמַטָּה פּוֹרֵשׂ יָדָיו, אָז רוּחַ עֶלְיוֹנָה מְאִירָה וְיוֹצֵאת, וְכָל הַמְּאוֹרוֹת מְאִירִים, וְהָאוֹרוֹת נִמְשָׁכִים וּנְאוֹרִים וְנִקְשָׁרִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, עַד שֶׁיָּאִירוּ אֶת פָּנֶיהָ שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל עַל יְדֵי הָאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא הַכֹּהֵן. וּכְשֶׁהַכֹּהֵן מִתְעוֹרֵר לְמַטָּה, כֹּהֵן מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה. וּבַמַּעֲשִׂים שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרֶרֶת הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַעְלָה.

וְעַל דָּא נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית יְיָ׳ בְּרֹאשׁ הֶהָרִים וְגוֹ׳, וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם. בְּגִין דְּהַשְׁתָּא, כָּל שְׁאַר עַמִּין, אִית לוֹן מְמָנָן בִּרְקִיעָא עָלַיְיהוּ. וּבְהַהוּא זִמְנָא, יְבָעֵר לוֹן, וְיַפִּיל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשּׁוּלְטָנֵיהוֹן, דִּכְתִיב, (ישעיה כד) יִפְקוֹד יְיָ׳ עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם, וְכֵיוָן דְּכֻלְּהוּ יִתְעַבְּרוּן מִשּׁוּלְטָנֵיהוֹן, כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְתָּקַף בִּלְחוֹדֵיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה ב) וְנִשְׂגַּב יְיָ׳ לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא, וּכְדֵין וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם. וַהֲדָא הוּא דִּכְתִיב, וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר יְיָ׳ אֶל בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְגוֹ׳.

וְכֹלָּא אִיהוּ, בְּשַׁעֲתָא דְכַהֲנָא, דְּאִיהוּ רֹאשׁ הֶהָרִים יַנְהִיר לָהּ, וְכֹלָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְשֵׁשׁ, שִׁית אִינּוּן בְּכָל סִטְרִין דְּיַנְהִיר לָהּ, דְּהָא בְּרָזָא דְשִׁית יַנְהִיר לָהּ.

לשון הקודש

וְעַל זֶה, נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית ה׳ בְּרֹאשׁ הֶהָרִים וְגוֹ׳, וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם. מִשּׁוּם שֶׁעַכְשָׁו, כָּל שְׁאָר הָעַמִּים יֵשׁ לָהֶם מְמֻנִּים בָּרָקִיעַ עֲלֵיהֶם, וּבְאוֹתוֹ זְמַן יְבַעֵר אוֹתָם וְיַפִּיל אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשִּׁלְטוֹנָם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כד) יִפְקֹד ה׳ עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם. וְכֵיוָן שֶׁכֻּלָּם יַעַבְרוּ מִשִּׁלְטוֹנָם, אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְחַזֵּק לְבַדּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ב) וְנִשְׂגַּב ה׳ לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא. וְאָז, וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר ה׳ אֶל בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְגוֹ׳.

וְהַכֹּל הוּא בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּהֵן, שֶׁהוּא רֹאשׁ הֶהָרִים, יָאִיר לָהּ, וְהַכֹּל הוּא בְּסוֹד שֶׁל שֵׁשׁ, שֵׁשׁ הֵם בְּכָל הַצְּדָדִים שֶׁיָּאִיר לָהּ,

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי יְהוּדָה הֲווֹ אָזְלֵי בְּאוֹרְחָא, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, עִידָּן אִיהוּ לְמֵהַךְ בִּשְׁכִינְתָּא, בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא לָא תִשְׁרֵי עֲלָן, אֶלָּא מִגּוֹ מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מָאן דְּאִיהוּ רֵישָׁא, לִיפְתַּח בְּרֵישָׁא.

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים קיט) **צָעִיר אָנֹכִי וְנִבְזֶה פִּקּוּדֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי. צָעִיר אָנֹכִי וְנִבְזֶה, דָּוִד מַלְכָּא, לְזִמְנִין אִיהוּ קָא מְשַׁבַּח גַּרְמֵיהּ, דִּכְתִיב,** (תהלים יח) **וְעוֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם. וּכְתִיב,** (שמואל ב כג) **נְאֻם דָּוִד בֶּן יִשַׁי וּנְאֻם הַגֶּבֶר הוּקַם עַל מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב. וּלְזִמְנִין עָבֵד גַּרְמֵיהּ מִסְכְּנָא, דִּכְתִיב,** (תהלים פו) **כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי. וּכְתִיב צָעִיר אָנֹכִי וְנִבְזֶה. וְאִיהוּ אָמַר** (תהלים קיח) **אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.**

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי בְּסוֹד שֶׁל שֵׁשׁ יָאִיר לָהּ.

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי יְהוּדָה הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, זְמַן הוּא לָלֶכֶת עִם הַשְּׁכִינָה, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה לֹא תִשְׁרֶה עָלֵינוּ אֶלָּא מִתּוֹךְ דִּבְרֵי תוֹרָה. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מִי שֶׁהוּא הָרֹאשׁ, יִפְתַּח בָּרֹאשׁ.

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים קיט) צָעִיר אָנֹכִי וְנִבְזֶה פִּקֻּדֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי. צָעִיר אָנֹכִי וְנִבְזֶה – דָּוִד הַמֶּלֶךְ לִפְעָמִים מְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ, שֶׁכָּתוּב (שם יח) וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם. וְכָתוּב (שמואל–ב כג) נְאֻם דָּוִד בֶּן יִשַׁי וּנְאֻם הַגֶּבֶר הוּקַם עַל מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב. וְלִפְעָמִים עוֹשֶׂה אֶת עַצְמוֹ עָנִי, שֶׁכָּתוּב (תהלים פו) כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי. וְכָתוּב צָעִיר אָנֹכִי וְנִבְזֶה. וְהוּא אוֹמֵר, (שם קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.

אֶלָּא, בִּזְמָנָא דְּהַוָּה סָלִיק בְּדַרְגָּא דִשְׁלָמָא, וְאִסְתַּלָּק בְּדִינָא דִקְשׁוֹט, וַהֲוָה שַׁלִּיט עַל שָׂנְאוֹי, הָוָה קָא מְשַׁבַּח גַּרְמֵיהּ. וּבְזִמְנָא דְּחָמָא גַּרְמֵיהּ בְּעָאקוּ, וְשָׂנְאוֹי קָא דַּחֲקִין לֵיהּ, כְּדֵין מָאִיךְ גַּרְמֵיהּ, וַהֲוָה קָרֵי גַּרְמֵיהּ מִסְכְּנָא, זְעִירָא לְכֹלָּא. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין, דְּהָא לְזִמְנִין הָוָה שַׁלִּיט, וּלְזִמְנִין הָוָה בְּעָאקוּ דְשָׂנְאוֹי.

וְעִם כָּל דָּא אִיהוּ שַׁלִּיט עָלַיְיהוּ תָּדִיר, וְלָא יָכִילוּ לֵיהּ. וְדָוִד מַלְכָּא, תָּדִיר אִיהוּ הָוָה שָׁפִיל גַּרְמֵיהּ לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכָל מָאן דְּמָאִיךְ גַּרְמֵיהּ קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִיהוּ זָקִיף לֵיהּ עַל כֹּלָּא. וּבְגִין כָּךְ, אִתְרְעֵי בֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. בְּעָלְמָא דֵּין, דִּכְתִיב, (ישעיה לז) וְגַנּוֹתִי עַל הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעֲנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי. וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, דִּכְתִיב, (הושע ג)

לשון הקודש

אֶלָּא, בִּזְמַן שֶׁהָיָה עוֹלֶה בְּדַרְגַּת הַשָּׁלוֹם וְהִתְעַלָּה בְּדִין שֶׁל אֱמֶת וְהָיָה שׁוֹלֵט עַל שׂוֹנְאָיו, הָיָה מְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ. וּבִזְמַן שֶׁרָאָה אֶת עַצְמוֹ בְּצָרָה וְשׂוֹנְאָיו דּוֹחֲקִים אוֹתוֹ, אָז הִנְמִיךְ אֶת עַצְמוֹ, וְהָיָה קוֹרֵא לְעַצְמוֹ עָנִי, קָטָן לְכֻלָּם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלִּפְעָמִים הָיָה שׁוֹלֵט, וְלִפְעָמִים הָיָה בַּצָּרָה שֶׁל שׂוֹנְאָיו.

וְעִם כָּל זֶה, הוּא שָׁלַט עֲלֵיהֶם תָּמִיד וְלֹא יָכְלוּ לוֹ. וְדָוִד הַמֶּלֶךְ תָּמִיד הָיָה מַשְׁפִּיל עַצְמוֹ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁכָּל מִי שֶׁמַּנְמִיךְ עַצְמוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא מַזְקִיף אוֹתוֹ עַל הַכֹּל, וּמִשּׁוּם כָּךְ הִתְרַצָּה בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. בָּעוֹלָם הַזֶּה – שֶׁכָּתוּב (ישעיה לז) וְגַנּוֹתִי עַל הָעִיר הַזֹּאת

וּבִקְשׁוּ אֶת יְיָ' אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִד מַלְכָּם וּפָחֲדוּ אֶל יְיָ' וְאֶל טוּבוֹ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. דָּוִד אִיהוּ הָוָה מַלְכָּא בְּהַאי עָלְמָא, וְדָוִד יֵהֵא מַלְכָּא לְזִמְנָא דְּאָתֵי. וְעַל דָּא אָמַר, אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְשִׁמְשָׁא מְהַדֵּר אַנְפּוֹי, וְלָא נָהִיר לְסִיהֲרָא, אִתְעַבָּר נְהוֹרָהָא (לְסִיהֲרָא) וְלָא נְהִירַת, כְּדֵין אִיהִי בְּמִסְכְּנוּתָא בְּכָל סִטְרִין, וְאִתְקַדְּרַת, וְלֵית לָהּ נְהוֹרָא כְּלַל. וְכַד שִׁמְשָׁא אַהְדַּר לְקִבְלָהּ, וְאַנְהִיר לָהּ, כְּדֵין אִתְנְהִירַת אַנְפָּהָא, וְאִתְקַשְׁטַת לְגַבֵּיהּ, כְּנוּקְבָא דְּאִתְקַשְׁטַת לְגַבֵּי דְכוּרָא, וּכְדֵין אִיהִי שַׁלְטָא (דף רל"ג ע"א) בְּשׁוּלְטָנוּ בְּעָלְמָא.

וְעַל דָּא, דָּוִד הָוָה מְעַטֵּר גַּרְמֵיהּ, בְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ. לְזִמְנִין אִיהוּ מִסְכְּנָא, וּלְזִמְנִין אִיהוּ בְעוּתְרָא בְּעַתִּירוּ דְכֹלָּא, וּבְגִין כָּךְ הָוָה אָמַר, צָעִיר

לשון הקודש

לְהוֹשִׁיעָה לְמַעֲנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי. וּבָעוֹלָם הַבָּא – שֶׁכָּתוּב (הושע ג) וּבִקְשׁוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִד מַלְכָּם וּפָחֲדוּ אֶל ה' וְאֶל טוּבוֹ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. דָּוִד הוּא הָיָה מֶלֶךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְדָוִד יִהְיֶה מֶלֶךְ לֶעָתִיד לָבֹא. וְעַל זֶה אָמַר, אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.

בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מַחֲזִיר פָּנָיו וְלֹא מֵאִיר לַלְּבָנָה, מָעֲבָר אוֹרָהּ (לַלְּבָנָה) וְלֹא מְאִירָה, וְאָז הִיא בְּעֹנִי בְּכָל הַצְּדָדִים, וְנִתְקַדֶּרֶת וְאֵין לָהּ אוֹר כְּלָל. וּכְשֶׁהַשֶּׁמֶשׁ חוֹזֵר נֶגְדָּהּ וּמֵאִיר לָהּ, אָז פָּנֶיהָ מְאִירוֹת, וְהִיא מִתְקַשֶּׁטֶת אֵלָיו כְּנֹקֵבָה שֶׁמִּתְקַשֶּׁטֶת אֶל הַזָּכָר, וְאָז הִיא שׁוֹלֶטֶת בְּשִׁלְטוֹן הָעוֹלָם.

וְעַל זֶה דָּוִד הָיָה מְעַטֵּר עַצְמוֹ בְּאוֹתוֹ גָּוֶן

אָנֹכִי וְנִבְזֶה. וְעִם כָּל דָּא, פִּקּוּדֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי. כְּגַוְונָא דָא, אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמֶהֱוֵי נִבְזֶה בְּעֵינָיו, (ס"א וְנִבְזֶה וּמָה אִי דָוִד מַלְכָּא כַּךְ כָּל שֶׁכֵּן בַּר נָשׁ אַחֲרָא דְּאִית לֵיהּ) לְאַשְׁפָּלָא גַרְמָהּ בְּכֹלָּא, לְמֶהֱוֵי אִיהוּ מָאנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בֵּיהּ, וְהָא אוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב, (ישעיה נז) וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ. הַשְׁתָּא אֲנָא אֶפְתַּח בְּרֵישָׁא.

פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל מ) וַיָּבֵא אוֹתִי שָׁמָּה וְהִנֵּה אִישׁ מַרְאֵהוּ כְּמַרְאֵה נְחֹשֶׁת וּפְתִיל פִּשְׁתִּים בְּיָדוֹ וּקְנֵה הַמִּדָּה וְהוּא עוֹמֵד בַּשָּׁעַר. הַאי חָמָא לֵיהּ יְחֶזְקֵאל, בְּהַהוּא חֵיזוּ דִּנְבוּאָה, וְהַאי אִיהוּ אִישׁ, דְּאִיהוּ שְׁלִיחָא בְּאִינּוּן לְבוּשִׁין.

וְהָכָא לָא אָמַר אֶלָּא אִישׁ, וְלָא אָמַר אִישׁ לְבוּשׁ הַבַּדִּים. אֶלָּא, בְּשַׁעֲתָא דְעָבִיד שְׁלִיחוּתָא לְמֶעְבַּד דִּינָא, אוֹ לְאַחֲזָאָה דִּינָא, אִקְרֵי לְבוּשׁ

לשון הקודש

מַמָּשׁ. לִפְעָמִים הוּא עָנִי, וְלִפְעָמִים הוּא בְּעֹשֶׁר וּבַעֲשִׁירוּת הַכֹּל, וּמִשּׁוּם כָּךְ הָיָה אוֹמֵר צָעִיר אָנֹכִי וְנִבְזֶה. וְעִם כָּל זֶה – פִּקֻּדֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי. כְּמוֹ כֵן יֵשׁ לָאָדָם לִהְיוֹת נִבְזֶה בְּעֵינָיו, (וְנִבְזֶה. וּמָה אִם דָּוִד הַמֶּלֶךְ כָּךְ, כָּל שֶׁכֵּן אָדָם אַחֵר שֶׁיֵּשׁ לוֹ) לְהַשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ בַּכֹּל, לִהְיוֹתוֹ כְּלִי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה בּוֹ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נז) וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ. עַכְשָׁו אֲנִי אֶפְתַּח בָּרֵאשׁ.

פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל מ) וַיָּבֵא אוֹתִי שָׁמָּה וְהִנֵּה אִישׁ מַרְאֵהוּ כְּמַרְאֵה נְחֹשֶׁת וּפְתִיל פִּשְׁתִּים בְּיָדוֹ וּקְנֵה הַמִּדָּה וְהוּא עֹמֵד בַּשָּׁעַר. אֶת זֶה רָאָה יְחֶזְקֵאל בְּאוֹתוֹ מַרְאֵה הַנְּבוּאָה, וְזֶהוּ אִישׁ, שֶׁהוּא שָׁלִיחַ בְּאוֹתָם לְבוּשִׁים.

וְכָאן לֹא אָמַר אֶלָּא רַק אִישׁ, וְלֹא אָמַר אִישׁ לְבוּשׁ הַבַּדִּים. אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁעָשָׂה

הַבַּדִּים. וּבְשַׁעֲתָא דְּלָא אָתֵי לְהָכִי, אִשְׁתַּנֵּי לְגַוְונָא אַחֲרָא, כְּפוּם שְׁלִיחוּתָא, הָכִי שָׁנֵי חֵיזוּ דִילֵיהּ בְּאִינּוּן לְבוּשִׁין, וְאִשְׁתָּנֵי מִלְּבוּשִׁין לִלְבוּשִׁין, בְּגִין דְּאִיהוּ תָּדִיר בִּסְטָר שְׂמָאלָא, וְכַמָּה גַוְונִין אִינּוּן דְּאִתְלַבַּשׁ בְּהוּ, וְכָל אִינּוּן דְּאַתְיָין מִסִּטְרֵיהּ.

מַרְאֵהוּ כְּמַרְאֵה נְחֹשֶׁת, הָכָא אִתְלַבַּשׁ בְּהַהוּא לְבוּשָׁא דְּאִינּוּן טוּרֵי נְחֹשֶׁת, דְּאִקְרוּן (זכריה ו) הָרֵי נְחֹשֶׁת. וְדָא אַיְיתֵי מְדִידוּ, לְמֶעְבַּד מִשְׁחָתָא. הַאי (קְנֵה הַמִּדָּה) לָאו אִיהוּ בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא דְּטָמִיר וְגָנִיז, אֶלָּא מִתַּמָּן נַפְקַת הַאי קָנֶה לְתַתָּא, דְּאִתְגְּלִיד מִגּוֹ נְהִירוּ דְּאִשְׁתְּבִיק מִבּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, כַּד אִסְתָּלַקַת לְעֵילָא, וְאִתְגְּלַפַת גּוֹ סְפִירוּ דְנָצִיץ וְלָא אִתְיְדַע. וְעַל דָּא, הַהוּא קְנֵה הַמִּדָּה אִיהוּ קַיְימָא בִּמְדִידוּ דְמִשְׁחָתָא, דְּקַיְימָא לְתַתָּא.

לשון הקודש

שְׁלִיחוּת לַעֲשׂוֹת דִּין אוֹ לְהַרְאוֹת דִּין – נִקְרָא לְבוּשׁ הַבַּדִּים. וּבְשָׁעָה שֶׁלֹּא בָא לְכָךְ – הִשְׁתַּנָּה לְגָוֶן אַחֵר. כְּפִי שְׁלִיחוּתוֹ – כָּךְ שׁוֹנֶה הַמַּרְאֶה שֶׁלּוֹ בְּאוֹתָם לְבוּשִׁים וְהִשְׁתַּנָּה מִלְּבוּשִׁים לִלְבוּשִׁים, מִשּׁוּם שֶׁהוּא תָּמִיד בְּצַד שְׂמֹאל, וְכַמָּה גְוָנִים הֵם שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, וְכָל אוֹתָם שֶׁבָּאִים מִן הַצַּד שֶׁלּוֹ.

מַרְאֵהוּ כְּמַרְאֵה נְחֹשֶׁת – כָּאן מִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתוֹ לְבוּשׁ שֶׁהֵם טוּרֵי נְחֹשֶׁת, שֶׁנִּקְרָאִים הָרֵי נְחֹשֶׁת, וְזֶה הֵבִיא מִדָּה לַעֲשׂוֹת מְדִידָה. זֶה (קְנֵה הַמִּדָּה) אֵינוֹ הַנִּיצוֹץ הַקָּשֶׁה הַנֶּעְלָם וְהַגָּנוּז, אֶלָּא מִשָּׁם יוֹצֵא הַקָּנֶה הַזֶּה לְמַטָּה, שֶׁנִּגְשָׁם מִתּוֹךְ אוֹר שֶׁנִּשְׁאָר מֵהַנִּיצוֹץ הַקָּשֶׁה, כְּשֶׁמִּסְתַּלֵּק לְמַעְלָה וְנֶחְקַק תּוֹךְ הַסַּפִּיר שֶׁנּוֹצֵץ וְלֹא נוֹדָע. וְעַל כֵּן אוֹתוֹ קְנֵה הַמִּדָּה עוֹמֵד בִּמְדִידַת הַמִּדָּה שֶׁעוֹמֶדֶת לְמַטָּה.

וּלְזִמְנִין קְנֵה הַמִּדָּה, וּלְזִמְנִין קַו הַמִּדָּה, וְעַל דָּא פְּתִיל וְקָנֶה, וְכֹלָּא מִשְׁחָתָא לְמֶעְבַּד מִדִּידוּ, (הַתָּם) כָּל מִדִּידוּ דִיחֶזְקֵאל, אִיהוּ הָוָה בְּהַהוּא קְנֵה הַמִּדָּה, וּבְעוֹבָדָא דְמַשְׁכְּנָא כֹּלָּא הָוָה בְּקַו הַמִּדָּה.

בְּמַשְׁכְּנָא, בְּהַהוּא מִדִּידוּ דִלְתַתָּא, דְּאִיהוּ קַו הַמִּדָּה, כְּגַוְונָא דְהַהוּא פְּתִיל, דְּכַד שָׁרֵי לְאִתְפַּשְׁטָא, בְּכָל אַמָּה חַד קִשְׁרָא, וּבְהַהוּא מִשְׁחָתָא מִדִּיד, וְאִקְרֵי אַמָּה. וּבְגִין כָּךְ, שְׁמֹנֶה וְעֶשְׂרִים בָּאַמָּה, דְּדָא הוּא אַרְכָּא וְפוּתְיָא אַרְבַּע בָּאַמָּה, וְלָא כְתִיב אַרְבַּע אַמּוֹת, בְּגִין דְּאָמָה מִדִּיד לְכָל סְטָר.

וְהַאי נָפְקָא, מֵרָזָא דְבוּצִינָא דִלְעֵילָא, דִּמְדִידוּ דְהַאי לְתַתָּא מֵהַאי מִדִּידוּ דִלְעֵילָא אִשְׁתְּכַח. מִדִּידוּ דִלְתַתָּא זְעִיר, אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאָה

לשון הקודש

וְלִפְעָמִים קְנֵה הַמִּדָּה, וְלִפְעָמִים קַו הַמִּדָּה, וְעַל זֶה פְּתִיל וְקָנֶה, וְהַכֹּל מִדָּה לַעֲשׂוֹת מִדִּידָה. (שָׁם) כָּל הַמִּדִּידוֹת שֶׁל יְחֶזְקֵאל הָיוּ בְּאוֹתוֹ קְנֵה הַמִּדָּה, וּבְמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן הַכֹּל הָיָה בְּקַו הַמִּדָּה.

בַּמִּשְׁכָּן, בְּאוֹתָהּ מִדִּידָה שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁהִיא קַו הַמִּדָּה, כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ הַפְּתִיל, שֶׁכְּשֶׁמַּתְחִיל לְהִתְפַּשֵּׁט, בְּכָל אַמָּה קֶשֶׁר אֶחָד, וּבְאוֹתָהּ מִדָּה מוֹדֵד, וְנִקְרָא אַמָּה. וּמִשּׁוּם כָּךְ, (שמות כו) שְׁמֹנֶה וְעֶשְׂרִים בָּאַמָּה, שֶׁזֶּה אֹרֶךְ, וְרֹחַב אַרְבַּע בָּאַמָּה, וְלֹא כָּתוּב אַרְבַּע אַמּוֹת, מִשּׁוּם שֶׁאַמָּה הָיָה מוֹדֵד לְכָל צַד.

וְזֶה יוֹצֵא מִסּוֹד הַמָּאוֹר הָעֶלְיוֹן, שֶׁהַמִּדִּידָה שֶׁל זֶה לְמַטָּה, מֵהַמִּדִּידָה הַזּוֹ שֶׁלְּמַעְלָה נִמְצֵאת. הַמִּדִּידָה שֶׁלְּמַטָּה

סִטְרִין, וְכָל סִטְרָא וְסִטְרָא תְּרֵיסָר אַלְפֵּי אַמִּין, וְעַל דָּא אַמָּה חַד אָזִיל בְּכֻלְּהוּ, וְהַהוּא אַמָּה דְּמִדִּיד דָּא, אִתְפְּשַׁט קַו מִשְׁחָתָא וְאִתְגַּלְיָיא אַמָּה וּמְדִיד, וְכֵן בְּכָל אִינּוּן מִשְׁחָתֵי. (ס"א תְּרֵיסָר אַלְפֵּי אַמִּין אִתְפְּשָׁט קַו מַשְׁחַתָּא וְאִתְגַּלְיָיא אָמָה וּמְדִיד וְכֵן בְּכָל אִינּוּן מַשְׁחַתֵּי וְעַל דָּא אָמָה חַד אָזִיל בְּכֻלְּהוּ וְהַהוּא אָמָה דְּמָדִיד דָּא מָדִיד דָּא).

שְׁמֹנֶה וְעֶשְׂרִים בָּאַמָּה, אִיהוּ אַרְכָּא, דְּחַד אַמָּה, וּפוּתְיֵיהּ אַרְבַּע בְּהַהוּא אַמָּה. אִשְׁתְּכַח, אַמָּה חַד דְּאִיהוּ תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁלִישִׁים. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה מ) וְכָל בַּשָּׁלֹשׁ עֲפַר הָאָרֶץ, וְאִינּוּן תְּלָתִין וּתְרֵין, לָקֳבֵל תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין דְּנָפְקִין מִלְּעֵילָא.

וְכַד אִתְעָבִיד מִשְׁחָתָא דְּאַרְכָּא בְּהַאי מְדִידוּ, אִיהוּ אַרְבַּע סִטְרִין הַהוּא אַרְכָּא. וְכָל סִטְרָא ז' אַמִּין, דִּלְהָכִי סַלְקָן אִינּוּן שִׁבְעָה אַמִּין, לְאַרְבַּע

לשון הקודש

קְטַנָּה אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת צְדָדִים, וְכָל צַד וְצַד שְׁנֵים עָשָׂר אֶלֶף אַמּוֹת, וְעַל כֵּן אַמָּה אַחַת הוֹלֶכֶת בְּכֻלָּן, וְאוֹתָהּ אַמָּה שֶׁזֶּה מוֹדֵד, מִתְפַּשֵּׁט קַו הַמִּדָּה וְנִתְגַּלֵּית עוֹד אַמָּה וּמוֹדֵד, וְכֵן בְּכָל אוֹתָן מְדִידוֹת. (שְׁנֵים עָשָׂר אֶלֶף אַמּוֹת מִתְפַּשֵּׁט קַו הַמִּדָּה וְנִתְגַּלֵּית אַמָּה וּמוֹדֵד, וְכֵן בְּכָל אוֹתָן מְדִידוֹת, וְעַל זֶה אַמָּה אַחַת הוֹלֶכֶת בְּכֻלָּם, וְהִיא אַמָּה שֶׁמּוֹדֶדֶת זֶה מוֹדֶדֶת זֶה).

שְׁמֹנֶה וְעֶשְׂרִים בָּאַמָּה, הוּא אֹרֶךְ שֶׁל אַמָּה אַחַת, וְהָרֹחַב אַרְבַּע בְּאוֹתָהּ אַמָּה. נִמְצָא אַמָּה אַחַת שֶׁהִיא שְׁלִשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁלִישִׁים. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מ) וְכָל בַּשָּׁלֹשׁ עֲפַר הָאָרֶץ, וְהֵם שְׁלִשִׁים וּשְׁנַיִם, כְּנֶגֶד שְׁלִשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים שֶׁיּוֹצְאִים מִלְּמַעְלָה.

וְכַאֲשֶׁר נַעֲשִׂית מִדַּת הָאֹרֶךְ בַּמִּדִּידָה הַזּוֹ, הִיא אַרְבָּעָה צְדָדִים אוֹתוֹ הָאֹרֶךְ. וְכָל צַד שֶׁבַע אַמּוֹת, שֶׁלְּכָךְ עוֹלוֹת אוֹתָן

סִטְרִין, בְּרָזָא דְשֶׁבַע, (ס"א וּמִתְּחוּמִין) דְּאִינּוּן תְּמַנְיָא וְעֶשְׂרִים דְּאִינּוּן בְּאַרְבָּא, בְּגִין דְּשֶׁבַע אִיהוּ רָזָא עִלָּאָה בְּכֹלָּא. וְכָל אִינּוּן תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין כְּלִילָן בְּשֶׁבַע, בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא.

וְאִי תֵּימָא, הָא כְּתִיב מִדָּה אַחַת לְכָל הַיְרִיעוֹת. וַדַּאי מִדָּה אַחַת אִיהוּ, אַף עַל גַּב דְּאִתְפְּשַׁט אַמָּה בָתַר אַמָּה, וְדָא בָתַר דָּא, וְכֹלָּא בְּרָזָא (ס"א מֵרָזָא) דְּבוּצִינָא דִּלְעֵילָא קָא אַתְיָא, לְמֶהֱוֵי עֵילָא וְתַתָּא מִשְׁחָתָא חָדָא.

וְדָא אִיהוּ מִשְׁחָתָא דְּאִיהוּ בִּקְדוּשָׁה יַתִּיר, בְּגִין דְּאִית מִשְׁחָתָא אַחֲרָא, דְּאִיהִי לְחַפְּיָא עַל דָּא דְּאִיהִי לְגוֹ. דְּהָא בְּמִשְׁחָתָא אַחֲרָא דְחַפְּיָא עַל דָּא, סָלְקָא בְּחוּשְׁבָּנָא בְּחוּשְׁבָּן תְּלָתִין וְאַרְבְּעָה, וּלְגָאו בְּחוּשְׁבָּן תְּלָתִין וּתְרֵין (ס"א דְּאִיהִי לְחַפְּיָא עַל דָּא דְּאִיהִי לְגוֹ וְסַלְקָא

לשון הקודש

שֶׁבַע אַמּוֹת לְאַרְבָּעָה צְדָדִים בְּסוֹד שֶׁל שֶׁבַע, (וּמִתְּחוּמִים) שֶׁהֵם עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה שֶׁהֵם בָּאֹרֶךְ, מִשּׁוּם שֶׁשֶּׁבַע הוּא סוֹד עֶלְיוֹן בַּכֹּל. וְכָל אוֹתָם שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים כְּלוּלִים בְּשֶׁבַע, בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב מִדָּה אַחַת לְכָל הַיְרִיעֹת – וַדַּאי שֶׁזּוֹ מִדָּה אַחַת, אַף עַל גַּב שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה אַמָּה אַחַר אַמָּה, וְזֶה אַחַר זֶה, וְהַכֹּל בְּסוֹד (מִסּוֹד) הַמָּאוֹר הָעֶלְיוֹן זֶה בָּא, לִהְיוֹת מַעְלָה וּמַטָּה מִדָּה אַחַת. **וְזוֹהִי** הַמִּדָּה שֶׁהִיא בִּקְדֻשָּׁה יְתֵרָה, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ מִדָּה אַחֶרֶת שֶׁהִיא לְכַסּוֹת עַל זוֹ שֶׁהִיא בִּפְנִים. שֶׁהֲרֵי בְּמִדָּה אַחֶרֶת שֶׁמְּכַסָּה עַל זֶה עוֹלָה בַּחֶשְׁבּוֹן לְחֶשְׁבּוֹן שְׁלֹשִׁים וְאַרְבַּע, וּבִפְנִים לְחֶשְׁבּוֹן

בְּחוּשְׁבָּנָא, בְּחוּשְׁבָּן ד"ל וּלְגַאו בְּחוּשְׁבָּן לֵ"ב) וְדָא אִיהוּ רָזָא (דף רל"ג ע"ב) דְּחַפְּיָא דָא עַל דָּא, ל"ב לְגוֹ, ד"ל (לֵ"ב אִיהוּ קַיְימָא לְגוֹ, ד"ל אִיהוּ קַיְימָא) לְבַר.

בְּגִין דְּהָא מִשְׁחָתָא קַדְמָאָה, דְּאִיהוּ קַדִּישָׁא בִּגְוָונִין קַדִּישִׁין, דְּאִינּוּן שֵׁשׁ מָשְׁזָר וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי, אִלֵּין גַּוְונִין קַדִּישִׁין, וְכָל חֶשְׁבָּן דִּילֵיהּ סַלְקָא לְחוּשְׁבָּן תְּלָתִין וּתְרֵין. וּמִשְׁחָתָא תִּנְיָינָא דְּאִיהוּ לְבַר לְחַפְּיָא עַל דָּא, אִיהִי סַלְקָא לְחוּשְׁבָּן תְּלָתִין וְאַרְבְּעָה. וְדָא אִיהוּ רָזָא דִּכְתִיב, (תהלים מא) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְיָ'. בְּיוֹם רָעָה מַמָּשׁ, יְמַלְּטֵהוּ יְיָ'.

רָזָא דְּחוּשְׁבָּנָא לְגוֹ, דְּאִיהוּ רָזָא תְּלָתִין וּתְרֵין. וּבְהַהוּא חֶשְׁבָּנָא דִּלְבַר, מַה כְּתִיב, וְעָשִׂיתָ יְרִיעוֹת עִזִּים. יְרִיעוֹת עִזִּים, אֲמַאי עִזִּים. אֶלָּא רָזָא

לשון הקודש

שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם, (שֶׁהִיא לְכַסּוֹת עַל זֶה שֶׁהִיא לְבִפְנִים וְעוֹלָה בְּחֶשְׁבּוֹן, בְּחֶשְׁבּוֹן שְׁלֹשִׁים וְאַרְבַּע, וּלְבַחוּץ לְחֶשְׁבּוֹן שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם) וְזֶהוּ סוֹד שֶׁמְּכַסֶּה זֶה עַל זֶה, שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם לְבִפְנִים – שְׁלֹשִׁים וְאַרְבַּע (שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם הוּא עוֹמֵד בִּפְנִים, שְׁלֹשִׁים וְאַרְבַּע הוּא עוֹמֵד) בַּחוּץ.

מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי מִדָּה רִאשׁוֹנָה, שֶׁהִיא קְדוֹשָׁה בִּגְוָונִים קְדוֹשִׁים, שֶׁהֵם שֵׁשׁ מָשְׁזָר וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי, אֵלּוּ גְּוָנִים קְדוֹשִׁים, וְכָל חֶשְׁבּוֹנוֹ עוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם. וּמִדָּה שְׁנִיָּה, שֶׁהִיא לַחוּץ לְכַסּוֹת עַל זֶה, עוֹלָה לְחֶשְׁבּוֹן שְׁלֹשִׁים וְאַרְבַּע, וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב (תהלים מא) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה'. בְּיוֹם רָעָה מַמָּשׁ יְמַלְּטֵהוּ ה'.

סוֹד הַחֶשְׁבּוֹן לִפְנִים, שֶׁהוּא סוֹד שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם. וּבְאוֹתוֹ חֶשְׁבּוֹן שֶׁל בַּחוּץ מַה

דְּגַוְונָא דִילֵיהּ, לְמֵיהַב דּוּכְתָּא בְּרָזָא דְקוּדְשָׁא, וּבְגִין כָּךְ יְרִיעוֹת עִזִּים וַדַּאי. כְּתִיב (שיר השירים ו) **אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי וְגוֹ', הָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל מַה אֱגוֹז אִית לֵיהּ קְלִיפָּה, דְּסָחֲרָא וְחַפְיָא עַל מוֹחָא, וּמוֹחָא לְגוֹ, אוֹף הָכִי בְּכָל מִלָּה דְקוּדְשָׁא, קְדֻשָּׁה לְגוֹ, וְסִטְרָא אַחֲרָא לְבַר. וְרָזָא דָא,** (חבקוק א) **רָשָׁע מַכְתִּיר אֶת הַצַּדִּיק. וְעַל דָּא אִקְרֵי אֱגוֹז, וְהָא אוּקְמוּהָ.**

תָּא חֲזֵי, בְּהַהוּא דִּלְבַר, כָּל מַה דְּאוֹסִיף גָּרַע, וְסִימָנִיךְ פְּרֵי הֶחָג, דְּמִתְמַעֲטִין וְאָזְלִין. אוֹף הָכָא נָמֵי, בְּמָה דִּלְגָאוֹ כְּתִיב, וְאֶת הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֶשֶׂר יְרִיעוֹת. בְּמָה דִּלְבַר כְּתִיב, עַשְׂתֵּי עֶשְׂרֵה יְרִיעוֹת. אוֹסִיף אַתְוָון וְגָרַע מֵחוּשְׁבָּנָא. אוֹסִיף חֶשְׁבָּנָא וְגָרַע (אַתְוָון)**, אוֹסִיף חֶשְׁבָּנָא, דִּכְתִיב,** (שמות כו) **אֹרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה וְרֹחַב אַרְבַּע**

לשון הקודש

כָּתוּב? וְעָשִׂיתָ יְרִיעֹת עִזִּים. יְרִיעֹת עִזִּים, לָמָּה עִזִּים? אֶלָּא הַסּוֹד הַגָּוֵן שֶׁלּוֹ, לָתֵת מָקוֹם בְּסוֹד הַקֹּדֶשׁ, וּמִשּׁוּם כָּךְ יְרִיעֹת עִזִּים וַדַּאי. כָּתוּב (שיר ו) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי וְגוֹ', הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, אֲבָל מָה אֱגוֹז יֵשׁ לוֹ קְלִפָּה שֶׁמַּקִּיפָה וּמְכַסָּה אֶת הַמֹּחַ, וְהַמֹּחַ מִבִּפְנִים, אַף כָּךְ בְּכָל דָּבָר שֶׁל קֹדֶשׁ – הַקְּדֻשָּׁה בִּפְנִים, וְהַצַּד הָאַחֵר בַּחוּץ. וְסוֹד זֶה – (חבקוק א) רָשָׁע מַכְתִּיר אֶת הַצַּדִּיק. וְעַל כֵּן נִקְרָא אֱגוֹז, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

בֹּא וּרְאֵה, בְּאוֹתוֹ שֶׁבַּחוּץ – כָּל מַה שֶּׁמּוֹסִיף, גּוֹרֵעַ. וְסִימָנְךָ פְּרֵי הֶחָג, שֶׁמִּתְמַעֲטִים וְהוֹלְכִים. אַף כָּאן גַּם, בְּמַה שֶּׁבִּפְנִים כָּתוּב, וְאֶת הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֶשֶׂר יְרִיעֹת. וּבְמַה שֶּׁבַּחוּץ כָּתוּב, עַשְׂתֵּי עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת. הוֹסִיף אוֹתִיּוֹת וְגָרַע מֵהַחֶשְׁבּוֹן. הוֹסִיף חֶשְׁבּוֹן וְגָרַע (אוֹתִיּוֹת). הוֹסִיף חֶשְׁבּוֹן, שֶׁכָּתוּב (שמות כו) אֹרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה וְרֹחַב

בָּאַמָּה הַיְרִיעָה. וְכַד סָלִיק לְחוּשְׁבְּנָא, סָלִיק לְחוּשְׁבָּן תְּלָתִין וְאַרְבְּעָה. דְּלֵית בְּכָל אִינּוּן זִינֵי מִסְכְּנוּתָא, כְּהַהוּא דְּאִקְרֵי דַ"ל, וּבְגִין כָּךְ כַּד סָלִיק לְחוּשְׁבְּנָא יַתִּיר, סָלִיק בִּגְרִיעוּ.

וְכַד אִיהוּ גָּרַע בְּחוּשְׁבְּנָא (גָּרַע), סָלִיק בִּסְלִיקוּ, דְּסָלִיק לְרָזָא דְל"ב, דְּאִיהוּ רָזָא דְכָל מְהֵימְנוּתָא, וְאִיהוּ רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְעַל דָּא, דָּא סָלִיק, וְדָא גָּרַע. דָּא סָלִיק וְגָרַע. וְדָא גָּרַע וְסָלִיק. דָּא לְגוֹ. וְדָא לְבַר.

הַאי קַו הַמִּדָּה, שֶׁרֵי לְאִתְפַּשְׁטָא, וּמְדִיד מִשְׁחָתָא לַקְרָשִׁים, דִּכְתִיב (שמות לו) וַיַּעַשׂ אֶת הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים עוֹמְדִים, וְאִלֵּין אִינּוּן רָזָא דִשְׁרָפִים, וְהָא אוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב עֲצֵי שִׁטִּים עוֹמְדִים, וּכְתִיב (ישעיה ו) שְׂרָפִים עוֹמְדִים.

לשון הקודש

אַרְבַּע בָּאַמָּה הַיְרִיעָה. וּכְשֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן, עוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן שְׁלֹשִׁים וְאַרְבַּע, שֶׁאֵין בְּכָל אוֹתָם מִינֵי הָעֹנִי כְּמוֹ אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא דַ"ל. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כְּשֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן יוֹתֵר, עוֹלֶה בְּחִסָּרוֹן.

וּכְשֶׁהוּא גּוֹרֵעַ בַּחֶשְׁבּוֹן (גּוֹרֵעַ), עוֹלֶה בַּעֲלִיָּה, שֶׁעוֹלֶה לְסוֹד שֶׁל שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם, שֶׁהֵם סוֹד כָּל הָאֱמוּנָה, וְהוּא סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וְלָכֵן זֶה עוֹלֶה וְזֶה גּוֹרֵעַ. זֶה עוֹלֶה וְגוֹרֵעַ, וְזֶה גּוֹרֵעַ וְעוֹלֶה. זֶה לִפְנִים, וְזֶה לַחוּץ.

קַו הַמִּדָּה הַזֶּה מַתְחִיל לְהִתְפַּשֵּׁט וּמוֹדֵד הַמִּדָּה לַקְרָשִׁים, שֶׁכָּתוּב (שמות לו) וַיַּעַשׂ אֶת הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים. וְאֵלּוּ הֵם סוֹד הַשְּׂרָפִים, וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, שֶׁכָּתוּב עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים, וְכָתוּב (ישעיה ו) שְׂרָפִים עֹמְדִים.

מִדִּידוּ דְּמִשְׁתָּתָא דָא, עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ וְאַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה. הָכָא כְּתִיב עֶשֶׂר אַמּוֹת, וְלָא כְּתִיב עֶשֶׂר בָּאַמָּה. אִלֵּין תְּלַת תְּלַת תְּלַת, דְּאִינּוּן תֵּשַׁע, וְחַד דְּשַׁרְיָא עָלַיְיהוּ, וְדָא אִיהוּ רוּחָא חָדָא דְשַׁרְיָא עָלַיְיהוּ.

וְהָא אַמָּרָן, כַּמָּה אִיהוּ שִׁיעוּרָא דְאַמָּה. וְדָא אִיהוּ רָזָא דְשִׁיעוּרָא חַד סְרֵי וּפַלְגָּא, דְּסַלְקִין, וְלָא סַלְקִין, בְּגִין דְּנַרְעִין מֵאִינּוּן אוֹפַנִּים. וְאוּקְמוּהָ בְּרָזָא דִרְתִיכָא קַדִּישָׁא, וְאִינּוּן עֶשְׂרִין, לְהַאי סִטְרָא עֶשֶׂר, וּלְהַאי סִטְרָא עֶשֶׂר, עַד דְּסַלְקִין לְרָזָא דְשַׂרְפִּים עִלָּאִין. וּלְבָתַר סָלִיק רָזָא דְקוּדְשָׁא, עַד דְּאַתְעָרוּ (ס"א דְאִתְעַתְּדוּ) כֻּלְּהוּ, בְּרָזָא דְהַהוּא בָּרִיחַ הַתִּיכוֹן, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, וְעַל דָּא פְּלַג אִית בֵּיהּ בְּלָא שְׁלִימוּ.

לשון הקודש

מִדִּידַת הַמִּדָּה הַזּוֹ – עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ וְאַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה. כָּאן כָּתוּב עֶשֶׂר אַמּוֹת, וְלֹא כָּתוּב עֶשֶׂר בָּאַמָּה. אֵלּוּ שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ שֶׁהֵן תֵּשַׁע, וְאֶחָד שֶׁשּׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם, וְזֶהוּ רוּחַ אַחַת שֶׁשּׁוֹרָה עֲלֵיהֶם.

וְהָרֵי אָמַרְנוּ כַּמָּה הוּא שִׁעוּר הָאַמָּה, וְזֶהוּ סוֹד הַשִּׁעוּר – אַחַת עֶשְׂרֵה וָחֲצִי, שֶׁעוֹלִים וְלֹא עוֹלִים, מִשּׁוּם שֶׁנּוֹרְעִים מֵאוֹתָם הָאוֹפַנִּים. וּפֵרְשׁוּהָ בְּסוֹד הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהֵם עֶשְׂרִים, עֶשֶׂר לְצַד זֶה וְעֶשֶׂר לְצַד זֶה, עַד שֶׁעוֹלִים לְסוֹד הַשְּׂרָפִים הָעֶלְיוֹנִים. וְאַחַר כָּךְ עוֹלֶה סוֹד הַקֹּדֶשׁ עַד שֶׁכֻּלָּם מִתְעוֹרְרִים (נִפְגָּשִׁים) בְּסוֹד אוֹתוֹ הַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרוּהָ, וְלָכֵן חֲצִי יֵשׁ בּוֹ בְּלֹא שְׁלֵמוּת.

רָזָא דְּהַאי מִשְׁחָתָא, לְעֶשְׂרִין דַּפִּין אִינּוּן מָאתָן וּתְלָתִין. וְכָל הַאי קַיְימָא בִּמְדִידוּ בְּחוּשְׁבָּנָא, וְהָכִי סָלִיק כָּל חֶשְׁבָּן דְּנַפְקָא מֵהַאי מְדִידוּ בְּרָזָא דְּאִינּוּן שְׂרָפִים.

יְרִיעוֹת דְּמִשְׁכְּנָא דְּאַמָּרָן דְּאִינּוּן רָזִין עִלָּאִין. רָזָא דִּשְׁמַיָּא וְהָא אוּקְמוּהָא (תהלים קד) **נוֹטֶה** שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה. וְרָזָא דְהַאי בְּהַהוּא חֶשְׁבָּן דְּקָאָמַרָן. וְאִית יְרִיעָן דְּקָאָמַרָן בְּרָזָא חָדָא וְאִית יְרִיעָן בְּרָזָא אַחֲרָא, וְכֹלָּא אִיהוּ בְּרָזָא דִלְעֵילָא. וְעַל דָּא כֹּלָּא אִיהוּ לְמִנְדַּע חָכְמָתָא, דְּכָל סִטְרָא וְסִטְרָא, וְכָל מִלָּה וּמִלָּה. וְעַל דָּא אַבְחִין בַּר נָשׁ בֵּין טַב לְבִישׁ, בֵּין רָזָא דְחָכְמְתָא, וּבֵין מִלָּה דְלָא קַיְימָא בְּחָכְמְתָא. וּבְרָזָא דִמְדִידוּ קַדְמָאָה, הָא אִתְמַר בְּכַמָּה סִטְרִין אִיהוּ.

לשון הקודש

סוֹד הַמִּדָּה הַזּוֹ, לְעֶשְׂרִים קְרָשִׁים הֵם מָאתַיִם וּשְׁלֹשִׁים, וְכָל זֶה עוֹמֵד בִּמְדִידָה בְּחֶשְׁבּוֹן, וְכָךְ עוֹלֶה כָּל חֶשְׁבּוֹן שֶׁיּוֹצֵא מֵהַמִּדִּידָה הַזּוֹ בְּסוֹד אוֹתָם הַשְּׂרָפִים.

יְרִיעוֹת הַמִּשְׁכָּן שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהֵם סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, סוֹד הַשָּׁמַיִם, וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ (תהלים קד) נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה. וְהַסּוֹד שֶׁל זֶה בְּאוֹתוֹ חֶשְׁבּוֹן שֶׁאָמַרְנוּ. וְיֵשׁ יְרִיעוֹת שֶׁאָמַרְנוּ בְּסוֹד אֶחָד, וְיֵשׁ יְרִיעוֹת בְּסוֹד אַחֵר, וְהַכֹּל הוּא בְּסוֹד שֶׁלְּמַעְלָה. וְעַל כֵּן הַכֹּל הוּא כְּדֵי לָדַעַת חָכְמָה שֶׁל כָּל צַד וְצַד וְכָל דָּבָר וְדָבָר. וְעַל כֵּן מַבְחִין אָדָם בֵּין טוֹב לְרַע, בֵּין סוֹד הַחָכְמָה וּבֵין דָּבָר שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד בְּחָכְמָה. וּבְסוֹד הַמִּדִּידָה הָרִאשׁוֹנָה הֲרֵי נִתְבָּאֵר בְּכַמָּה צְדָדִים הוּא.

רָזָא דָּא רָזָא דַּאֲרוֹנָא דְּקָאִים בְּחוּשְׁבָּנָא, מִמָּה דְּאִיהוּ נָטִיל, וּמִמָּה דְּאִיהוּ קַבִּיל, וּמִמָּה דְּאִית בֵּיהּ, וּמִמָּה דְּאִיהוּ מְקַבֵּל: דְּאִיהוּ תְּרֵין סִטְרִין, וְנָטִיל מֵאִינּוּן (דף רל"ד ע"א) תְּרֵין סִטְרִין. וְעַל דָּא אַמָּה אִיהוּ בְּסִטְרָא דָא, וְאַמָּה בְּסִטְרָא דָא, וּפַלְגָּא דִילֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכּוֹ, אַמָּתַיִם מִתְּרֵין סִטְרִין, וּפַלְגָּא דִילֵיהּ, הַאי בְּאַרְכָּא. בְּפוּתְיָא וְרוּמָא, אַמָּה וָחֵצִי, חַד מֵהַהוּא סִטְרָא יַתִּיר, דְּקָא נָטִיל כְּגַוְונָא דִימִינָא וּשְׂמָאלָא. וּפַלְגָּא דִילֵיהּ. דְּהָא לָא שַׁרְיָא מִלָּה, אֶלָּא עַל מִלָּה וּבְגִין כָּךְ, פַּלְגָּא בְּכָל חֶשְׁבָּן וְחוּשְׁבָּן, וּבְגִין כַּךְ, אֲרוֹנָא מְקַבְּלָא מִכֹּלָּא, וְקַיְּימָא בְּרָזָא דְּחוּשְׁבָּנָא דְכֹלָּא.

וְהָא אוּקְמוּהָ, עַל מָה אִיהוּ מְחַפְּיָא בְּדַהֲבָא, לְגוֹ וּלְבַר, וְהַאי אִיהוּ שִׁיעוּרָא לְמֵיקָם בִּמְדִידוּ קַדְמָאָה, וְכֹלָּא קָאִים בְּרָזָא חָדָא. פַּתּוֹרָא, כְּהַאי

לשון הקודש

הַסּוֹד הַזֶּה סוֹד הָאָרוֹן שֶׁעוֹמֵד בְּחֶשְׁבּוֹן מִמַּה שֶׁהוּא נוֹטֵל וּמִמַּה שֶׁהוּא מְקַבֵּל וּמִמַּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ. וּמִמַּה הוּא מְקַבֵּל? שֶׁהוּא שְׁנֵי צְדָדִים, וְלוֹקֵחַ מֵאוֹתָם שְׁנֵי צְדָדִים. וְעַל כָּךְ אַמָּה הִיא בְּצַד זֶה וְאַמָּה בְּצַד זֶה, וַחֲצִי מִמֶּנּוּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ, (שמות כה) אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכּוֹ. אַמָּתַיִם מִשְּׁנֵי צְדָדִים, וַחֲצִי שֶׁלּוֹ, הֲרֵי זֶה בָּאֹרֶךְ. בָּרֹחַב וּבַגֹּבַהּ אַמָּה וָחֵצִי, אֶחָד מֵאוֹתוֹ צַד יוֹתֵר, שֶׁנּוֹטֵל כְּמוֹ שֶׁיָּמִין וּשְׂמֹאל, וַחֲצִי שֶׁלּוֹ. שֶׁהֲרֵי אֵין שׁוֹרֶה הַדָּבָר אֶלָּא עַל דָּבָר, וּמִשּׁוּם כָּךְ חֲצִי בְּכָל חֶשְׁבּוֹן וְחֶשְׁבּוֹן, וּמִשּׁוּם כָּךְ הָאָרוֹן מְקַבֵּל מֵהַכֹּל וְעוֹמֵד בְּסוֹד הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁל הַכֹּל.

וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, עַל מַה הוּא מְצֻפֶּה בְּזָהָב בִּפְנִים וּבַחוּץ, וַהֲרֵי הוּא שִׁעוּר לַעֲמֹד

גַּוְונָא דְמָדִיד בְּהַהוּא שִׁיעוּרָא קַדְמָאָה.

אֲבָל הַאי מְדִידוּ דַאֲרוֹנָא, דְּקַיְימָא בְרָזָא דְאוֹרַיְיתָא, וּבְהַהוּא מִשְׁחָתָא קַדְמָאָה דְקָאָמַר אַבָּא, לֵית בָּהּ לְמֶעְבַּד שִׁיעוּרָא יַתִּיר כְּמָה דְאִיהוּ גַּלֵּי בְרָזָא לְחַכִּימֵי עֶלְיוֹנִין, לְמִנְדַּע בָּהּ רָזָא דְחָכְמְתָא, לְאַבְחֲנָא בֵּין טַב לְבִישׁ, בֵּין חָכְמָתָא עִלָּאָה, לְחָכְמְתָא אַחֲרָא. כֻּלְּהוּ עוֹבָדִין אַחֲרָנִין, כֻּלְּהוּ בִּמְדִידוּ דְאַמָּה, בְּהַהוּא מִשְׁחָתָא, בַּר מִשְׁחָתָא דְחִשֶּׁן, דְּאִיהוּ זֶרֶת, וְהָא אוּקְמוּהָ.

תָּא חֲזֵי, כְּתֹנֶת (אַף עַל גַּב) דְּכֻלְּהוּ אִתְעֲבִידוּ בְרָזָא דִקְדוּשָׁה, כֻּלָּא אִיהוּ בְרָזָא דְשֵׁשׁ, וּבְעוֹבָדָא דְשֵׁשׁ, וְקַיְימָא בְּשֵׁשׁ. וְכֻלְּהוּ תִּקּוּנִין, לְאִתְלַבְּשָׁא וּלְאַתְקְנָא בְהוּ שֵׁשׁ, וּבְרָזָא דְשֵׁשׁ.

וְכֹלָּא בְּרָזָא דְקַו הַמִּדָּה. וּקְנֵה הַמִּדָּה בְּהַהוּא

לשון הקודש

בְּמִדִּידָה רִאשׁוֹנָה? וְהַכֹּל עוֹמֵד בְּסוֹד אֶחָד. הַשֶּׁלְחָן כְּמוֹ כֵן, שֶׁמּוֹדֵד בְּאוֹתוֹ הַשִּׁעוּר הָרִאשׁוֹן.

אֲבָל מִדִּידַת הָאָרוֹן הַזֶּה, שֶׁעוֹמֶדֶת בְּסוֹד הַתּוֹרָה וּבְאוֹתָהּ מִדָּה רִאשׁוֹנָה שֶׁאָמַר אַבָּא, אֵין בָּהּ לַעֲשׂוֹת שִׁעוּר יוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁהוּא גָּלָה בְּסוֹד לַחֲכָמִים הָעֶלְיוֹנִים לָדַעַת בָּהּ אֶת סוֹד הַחָכְמָה, לְהַבְחִין בֵּין טוֹב לְרַע, בֵּין חָכְמָה עֶלְיוֹנָה לְחָכְמָה אַחֶרֶת, כֻּלָּם מַעֲשִׂים אֲחֵרִים, כֻּלָּם בְּמִדִּידַת הָאַמָּה בְּאוֹתָהּ הַמִּדָּה, פְּרָט לְמִדַּת הַחֹשֶׁן שֶׁהִיא זֶרֶת, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

בָּא וּרְאֵה, הַכְּתֹנֶת (אַף עַל גַּב) שֶׁל כֻּלָּם נַעֲשׂוּ בְּסוֹד הַקֹּדֶשׁ, הַכֹּל הוּא בְּסוֹד שֶׁל שֵׁשׁ, וּבְמַעֲשֶׂה שֶׁל שֵׁשׁ, וְעוֹמֵד בְּשֵׁשׁ. וְכֻלָּם תִּקּוּנִים לְהִתְלַבֵּשׁ וּלְהַתְקִין בָּהֶם שֵׁשׁ וּבְסוֹד שֶׁל שֵׁשׁ.

וְהַכֹּל בְּסוֹד שֶׁל קַו הַמִּדָּה. וּקְנֵה הַמִּדָּה

מְדִידוּ דִּיְחֶזְקֵאל, בְּגִין דְּאִיהוּ בֵּיתָא לְאִתְקַיְּימָא (נ"א בְּגִין דָּא הַהוּא בֵּיתָא לָא אִיתְקַיְּימָא) בְּאַתְרֵיהּ, בְּאִינּוּן כּוֹתָלִין, בְּאִינּוּן שׁוּרִין, בְּאִינּוּן פִּתְחִין, בְּאִינּוּן דְּלָתִין, בְּגִין לְמֶחֱוֵי כֹּלָּא בִּמְדִידוּ.

אֲבָל לְזִמְנָא דְאָתֵי, מִשְׁחָתָא הַהוּא מַה כְּתִיב בָּהּ, (יחזקאל מא) וְרָחֲבָה וְנָסְבָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה. בְּשַׁעֲתָא דְיִשְׂרֵי לְמִבְנֵי בֵּיהּ הַאי קְנֵה הַמִּדָּה, סָלְקָא לְעֵילָא לְעֵילָא, לְאַרְכָּא וּלְפוּתְיָא, לְמֶחֱוֵי אִתְפַּשְׁטוּתָא דְבֵיתָא בְּכָל סִטְרִין וְלָא יִשְׁגְּחוּן עָלֵיהּ לְבִישׁ, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב, (זכריה ט) וְדַמֶּשֶׂק מְנוּחָתוֹ. דְּהָא בְּהַהוּא זִמְנָא דִינָא לָא יִשְׁתְּכַח בְּעָלְמָא, בְּגִין כָּךְ כֹּלָּא אִתְקְיָים עַל קִיּוּמֵיהּ בְּקִיּוּמָא שְׁלִים, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמואל ב ז) לֹא יִרְגַּז עוֹד וְלֹא יוֹסִיפוּ בְּנֵי עַוְלָה לְעַנּוֹתוֹ וְגוֹ'.

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ מִדִּידַת יְחֶזְקֵאל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא בַּיִת לְהִתְקַיֵּם (מִשּׁוּם זֶה הַבַּיִת לֹא הִתְקַיֵּם) בִּמְקוֹמוֹ בְּאוֹתָם כְּתָלִים, בְּאוֹתָן חוֹמוֹת, בְּאוֹתָם פְּתָחִים וּבְאוֹתָן דְּלָתוֹת כְּדֵי לִהְיוֹת הַכֹּל בִּמְדִידָה.

אֲבָל לֶעָתִיד לָבֹא מַה כָּתוּב בְּאוֹתָהּ הַמִּדָּה? (יחזקאל מא) וְרָחֲבָה וְנָסְבָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה. בְּשָׁעָה שֶׁיַּתְחִילוּ לִבְנוֹתָהּ, קְנֵה הַמִּדָּה הַזֶּה עוֹלֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, לָאֹרֶךְ וְלָרֹחַב, שֶׁתִּהְיֶה הִתְפַּשְׁטוּת הַבַּיִת לְכָל הַצְּדָדִים וְלֹא יִסְתַּכְּלוּ עָלֶיהָ לְרַע, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, שֶׁכָּתוּב (זכריה ט) וְדַמֶּשֶׂק מְנוּחָתוֹ. שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתוֹ זְמַן לֹא יִמָּצֵא דִּין בָּעוֹלָם, מִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל מִתְקַיֵּם עַל מְקוֹמוֹ בְּקִיּוּם שָׁלֵם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–ב ז) לֹא יִרְגַּז עוֹד וְלֹא יֹסִיפוּ בְּנֵי עַוְלָה לְעַנּוֹתוֹ וְגוֹ'.

וְתָא חֲזֵי, כָּל מִשְׁחָתִין, וְכָל מְדִידִין, כֻּלְּהוּ קַיְימִין בְּהַאי עָלְמָא, (ס"א וְכָל מְדִידִין דְּהָאי מַשְׁכְּנָא וְהַאי בֵּיתָא כוּלְּהוּ) בְּגִין לְאִתְקַיְּימָא הַאי עָלְמָא, בְּרָזָא דְגַוְונָא דִלְעֵילָא, לְאִתְקַשְּׁרָא הַאי עָלְמָא בְעָלְמָא דִלְעֵילָא, לְמֶהֱוֵי כֹלָּא חַד בְּרָזָא חָדָא. וּבְהַהוּא זִמְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַר לְחַדְּתוּתֵי עָלְמָא, כְּדֵין יִשְׁתַּכְּחוּן כֻּלְּהוּ עָלְמִין בְּרָזָא חָדָא, וְיִקָּרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכֹלָּא, וּכְדֵין כְּתִיב, (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

פְּתַח רִבִּי יְהוּדָה אֲבַתְּרֵיהּ וְאָמַר, (תהלים כה) סוֹד יְיָ' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם. הַאי קְרָא הָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל סוֹד יְיָ' לִירֵאָיו, הַהוּא רָזָא עִלָּאָה דְקַיְימָא בִּגְנִיזוּ, (דְּאִיהוּ סָתִים וְגָנִיז) לָא קַיְימָא אֶלָּא לִירֵאָיו, דְּאִינּוּן דַּחֲלִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָּדִיר, וְאִינּוּן אִתְחַזּוּן לְאִינּוּן רָזִין עִלָּאִין, וּלְמֶהֱוֵי אִינּוּן רָזִין

לשון הקודש

וּבָא רְאֵה, כָּל הַמִּדּוֹת וְכָל הַמְּדִידוֹת, כֻּלָּן עוֹמְדוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה, (וְכָל הַמְּדִידוֹת שֶׁל הַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַבַּיִת הַזֶּה, כֻּלָּם) כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּסוֹד כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, לִקְשֹׁר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בָּעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה, לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד בְּסוֹד אֶחָד. וּבְאוֹת זְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְעוֹרֵר לְחַדֵּשׁ אֶת הָעוֹלָם, אָז יִמָּצְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּסוֹד אֶחָד, וּכְבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּכֹּל, וְאָז כָּתוּב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה אַחֲרָיו וְאָמַר, (תהלים כה) סוֹד ה' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם. פָּסוּק זֶה הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ, אֲבָל סוֹד ה' לִירֵאָיו – אוֹתוֹ סוֹד עֶלְיוֹן שֶׁעוֹמֵד בִּגְנִיזוּת, (שֶׁהוּא סָתוּם וְגָנוּז) לֹא עוֹמֵד אֶלָּא לִירֵאָיו, שֶׁהֵם

עִלָּאִין בִּגְנִיזוּ וּבִסְתִימוּ כְּדְקָא יֵאוֹת, בְּגִין דְּאִינּוּן רָזִין עִלָּאִין. אֲבָל וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם, רָזָא דְּאִיהוּ קַיְּימָא בִּבְרִית קַיְּימָא, לְהוֹדִיעָם, בְּגִין דְּאִיהוּ אָתָר דְּקַיְּימָא לְגַלָּאָה לְמִנְדַּע.

תּוּ סוֹד יְיָ' לִירֵאָיו, דְּאִינּוּן רָזִין דְּקַיְּימָן בִּדְחִילוּ, וְאִינּוּן דַּחֲלֵי חַטָּאָה דַּחֲלִין בְּהוּ, בְּאִינּוּן רָזִין עִלָּאִין. אֲבָל וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם: לְמִנְדַּע וּלְפָרְשָׁא מִלִּין, בְּגִין דְּאִינּוּן מִלִּין דְּקַיְּימָן לְפָרְשָׁא.

תָּא חֲזֵי, בְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון אִתְגְּלִיף עָלְמָא, וְאִתְקָיְּים. וְכֻלְּהוּ עָטָרָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא. כַּד מִצְטָרְפִין, סַלְקִין בְּאַתְווֹי לְעֵילָא, וְנַחְתִּין לְתַתָּא, מִתְעַטְּרָן עִטְרִין, בְּאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, וְיָכִיל לְאִתְקַיְּימָא.

לשון הקודש

יְרֵאִים מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תָּמִיד, וְהֵם רְאוּיִים לְאוֹתָם סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, וְשֶׁיִּהְיוּ אוֹתָם סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים בִּגְנִיזוּת וּבְנִסְתָּר כָּרָאוּי, מִשּׁוּם שֶׁהֵם סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים. אֲבָל וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם – הַסּוֹד שֶׁהוּא עוֹמֵד בִּבְרִית הַקֹּדֶשׁ, לְהוֹדִיעָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מָקוֹם שֶׁעוֹמֵד לְהִגָּלוֹת וְלָדַעַת.

וְעוֹד, סוֹד ה' לִירֵאָיו – שֶׁהֵם סוֹדוֹת הָעוֹמְדִים בְּיִרְאָה, וְאוֹתָם יִרְאֵי חֵטְא יְרֵאִים בָּהֶם בְּאוֹתָם סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים. אֲבָל וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם – לָדַעַת וּלְפָרֵשׁ דְּבָרִים, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם הַדְּבָרִים עוֹמְדִים לְפֵרוּשׁ.

בָּא וּרְאֵה, בְּאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת נֶחְקַק הָעוֹלָם וְהִתְקַיֵּם, וְכֻלָּם עֲטָרָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. כְּשֶׁמִּצְטָרְפוֹת, עוֹלוֹת בָּאוֹתִיּוֹת שֶׁלְּמַעְלָה וְיוֹרְדוֹת לְמַטָּה, מִתְעַטְּרוֹת בַּעֲטָרוֹת בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְיָכוֹל לְהִתְקַיֵּם.

וּלְבָתַר נַפְקוּ אַתְוָון וּבָרוּ עָלְמָא לְעֵילָא וְתַתָּא. בְּעָלְמָא דְּיִחוּדָא, וּבְעָלְמָא דְּפֵרוּדָא, וְאִתְקְרוּן הָרֵי בָתֶר, טוּרֵי דְּפִרוּדָא דְּמִשְׁתַּקְיָין. כַּד סִטְרָא דְדָרוֹם שַׁארִי לְקָרְבָא (דף רל"ד ע"ב) בַּהֲדֵיהּ, וּכְדֵין מַיָּא נָגְדִין, וּבְחֵילָא דָא דְעֵילָא, נָגִיד, כֹּלָּא הוּא בְּחֵידוּ.

כַּד מַחֲשָׁבָה, סָלִיק בִּרְעוּ דְחֶדְוָה, מִטְּמִירָא דְכָל טְמִירִין, מָטֵי וְנָגִיד מִגַּוֵּיהּ חַד זִיהֲרָא, מִתְקָרְבִין דָּא בְדָא, וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְאִינּוּן אַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון, אִינּוּן רָזָא עִלָּאָה, וּבְאִינּוּן אִתְבְּרֵי עָלְמָא עִלָּאָה וְעָלְמָא תַתָּאָה. וְאִינּוּן קִיּוּמָא וְרָזָא דְכָל עָלְמִין. וְעַל דְּאִיהוּ רָזָא דְעָלְמִין, כְּתִיב סוֹד יְיָ' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם. דָּא רָזָא, דְּאַתְוָון גְּלִיפִין, טַטְקוֹטָאֵי מִסִּינְטָן בְּגִלְפּוּי בְּאִתְגַּלְיָיא.

לשון הקודש

אַחַר כָּךְ יָצְאוּ הָאוֹתִיּוֹת וּבָרְאוּ אֶת הָעוֹלָם לְמַעְלָה וּמַטָּה, בְּעוֹלַם הַיִּחוּד וּבְעוֹלַם הַפֵּרוּד, וְנִקְרָאִים (שיר השירים ב) הָרֵי בָתֶר, הָרֵי הַפֵּרוּד שֶׁנִּשְׁקִים, כְּשֶׁצַּד הַדָּרוֹם מַתְחִיל לִקְרַב אֵלָיו, וְאָז הַמַּיִם שׁוֹפְעִים, וּבְכֹחַ הַזֶּה שֶׁלְּמַעְלָה שׁוֹפֵעַ, וְהַכֹּל הוּא בְּשִׂמְחָה.

כְּשֶׁהַמַּחֲשָׁבָה עוֹלָה בָּרָצוֹן שֶׁל הַשִּׂמְחָה מִטְּמִיר כָּל הַטְּמִירִים, מַגִּיעַ וְשׁוֹפֵעַ מִתּוֹכָה זֹהַר אֶחָד, וּמִתְקָרְבִים זֶה בָּזֶה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

וְאוֹתָן אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הֵן סוֹד עֶלְיוֹן, וּבָהֶן נִבְרָא הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְהֵן הַקִּיּוּם וְסוֹד כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְעַל שֶׁהֵן סוֹד הָעוֹלָמוֹת, כָּתוּב סוֹד ה' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם. זֶה סוֹד

כְּתִיב וְנָתַתָּ אֶל חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת הָאוּרִים וְאֶת הַתֻּמִּים, וְהָא אוּקְמוּהָ. אֶת הָאוּרִים: דְּנַהֲרִין, רָזָא דְּאַסְפָּקְלַרְיָא דְנַהֲרָא, וְדָא אִיהוּ גְּלִיפוּ דְאַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, בְּרָזָא דְאַרְבְּעִין וּתְרֵין, דִּבְהוּ אִתְבְּרוּן עָלְמִין, וַהֲווּ מְשֻׁקָּעִין בֵּיהּ. וְאֶת הַתֻּמִּים: רָזָא דְאִינּוּן אַתְוָון, דִּכְלִילָן בַּאֲתָר דְּאַסְפָּקְלַרְיָא דְלָא נַהֲרָא. וְאִיהִי אִתְנַהֲגָא (ד"א אִתְנַהֲרָא) בְּע"ב אַתְוָון גְּלִיפִין, דְּאִינּוּן רָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְכֻלְּהוּ אִקְרוּן אוּרִים וְתֻמִּים.

תָּא חֲזֵי, כַּד אִינּוּן אַתְוָון מְשֻׁקָּעָאן תַּמָּן, בְּהַהוּא חֵילָא, נָהֲרִין אַתְוָון אַחֲרָנִין, בִּגְלִיפוּ דְאִינּוּן שְׁמָהָן דִּשְׁבָטִין, וְנַהֲרִין אוֹ אִתְחַשְׁכָּאן, וְכֹלָּא בְּהַהוּא רָזָא דְּאִינּוּן אַתְוָון דִּשְׁמָהָן קַדִּישִׁין כִּדְקַאמְרָן. וְאִינּוּן אַתְוָון דִּשְׁמָהָן קַדִּישִׁין, אִינּוּן אַתְיָין עַל רָזָא

לשון הקודש

הָאוֹתִיּוֹת הַחֲקוּקוֹת בְּהֶצְנֵעַ, מְפֹרָשׁוֹת בַּחֲקִיקוֹתָיו בְּגָלוּי.

כָּתוּב (שמות כו) וְנָתַתָּ אֶל חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת הָאוּרִים וְאֶת הַתֻּמִּים, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. אֶת הָאוּרִים – שֶׁמְּאִירִים סוֹד הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, וְזוֹהִי חֲקִיקַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּסוֹד שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם שֶׁבָּהֶן נִבְרְאוּ הָעוֹלָמוֹת וְהָיוּ מְשֻׁקָּעוֹת בּוֹ. וְאֶת הַתֻּמִּים – סוֹד אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בִּמְקוֹם הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, וְהִיא מִתְנַהֶגֶת (נְאוֹרָה) בְּע"ב אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת, שֶׁהֵן סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְכֻלָּן נִקְרָאוֹת אוּרִים וְתֻמִּים.

בָּא וּרְאֵה, כְּשֶׁאוֹתָן אוֹתִיּוֹת מְשֻׁקָּעוֹת שָׁם, בְּאוֹתוֹ כֹּחַ, מְאִירוֹת אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת בַּחֲקִיקַת אוֹתָם שְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים, וּמְאִירִים אוֹ נֶחְשָׁכִים, וְהַכֹּל הוּא בְּסוֹד אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וְאוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים בָּאוֹת עַל סוֹד

דְאוֹרַיְיתָא, וְכֻלְּהוּ עָלְמִין אַתְיָין (ס"א אִתְּבְּרוּ), בְּרָזָא דְּאִלֵּין אַתְוָון. אִלֵּין שְׁמָהָן הֲווֹ גְּנִיזִין מְשֻׁקָּעִין תַּמָּן, וּשְׁמָהָן דִּשְׁבָטִין הֲווֹ בַּלְטִין אַתְוָון דִּלְהוֹן לְעֵילָא. וְעַל דָּא כֹּלָּא מֵרָזָא דְּאִינּוּן אַתְוָון, וְכֹלָּא אוֹקִימְנָא.

וְהָא אִתְּמַר בְּרָזָא דְּאַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא. ב', דְּאוֹרַיְיתָא שַׁרָאת בָּה, וְהָא אוּקְמוּהָ ב' בָּרָא וַדַּאי בְּחֵילָא עִלָּאָה, בִּתְקִיפוּ דְּרָזָא דְּאִינּוּן אַתְוָון. ב' נוּקְבָא, א' דְּכוּרָא. כְּמָה דְּב' בָּרָא, הָכִי נָמֵי א', אַפִּיק אַתְוָון, כְּלָלָא דְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון.

ה', זְווּגָא חָדָא בַּשָּׁמַיִם, לְמֵיהַב לֵיהּ חַיִּין, וּלְאַשְׁרָאָה לֵיהּ. ו', הָאָרֶץ, לְמֵיהַב לָהּ מְזוֹנָא, וּלְאַתְקְנָא לָהּ סִפּוּקָא דְּאִתְחָזֵי לָהּ. וְרָזָא דָא בְּרֵאשִׁית וְגוֹ', עַד הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. ו' וְאֶת, כְּלָלָא דְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, וּמִתְּזָן אַרְעָא, וְאַרְעָא

לשון הקודש

הַתּוֹרָה, וְכָל הָעוֹלָמוֹת בָּאִים (נִבְרְאוּ) בַּסּוֹד שֶׁל אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת. הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ הָיוּ גְּנוּזִים מְשֻׁקָּעִים שָׁם, וּבִשְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים הָיוּ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁלָּהֶם בּוֹלְטוֹת לְמַעְלָה. וְעַל כֵּן הַכֹּל מִסּוֹד אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת, וְהַכֹּל בֵּאַרְנוּ.

וְהָרֵי נֶאֱמַר בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. ב' – שֶׁהַתּוֹרָה הִתְחִילָה בָּהּ, וְהָרֵי פֵּרְשׁוּהָ, ב' בָּרָא וַדַּאי בְּכֹחַ עֶלְיוֹן, בְּתֹקֶף שֶׁל סוֹד אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת. ב' נְקֵבָה, א' זָכָר. כְּמוֹ שֶׁב' בָּרָא, גַּם כָּךְ א', הוֹצִיא אוֹתִיּוֹת, כְּלַל כָּל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם הָאוֹתִיּוֹת.

ה' – זִווּג אֶחָד עִם שָׁמַיִם לָתֵת לָהּ חַיִּים וּלְהַשְׁרוֹת לָהּ. ו' – הָאָרֶץ, לָתֵת לָהּ מָזוֹן וּלְתַקֵּן לָהּ סִפּוּקָהּ הָרָאוּי לָהּ. וְסוֹד זֶה בְּרֵאשִׁית וְגוֹ', עַד הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. ו' וְאֶת – כְּלָל שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת,

כָּלִיל לוֹן לְגַוָּוהּ כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם, וְהַיְינוּ רָזָא, וְאֵת הָאָרֶץ, דְּכָנִישׁ לְכֹלָּא בְּגַוָּוהּ, וְקַבִּילַת לוֹן. הָאָרֶץ נַטְלַת ו', וְקַבִּילַת לוֹן לְאַתְזָנָא.

וְרָזָא דָא, מַשְׁכְּנָא לָא אַתְקָן אֶלָּא עַל יְדָא דְמֹשֶׁה, בְּגִין דְּמֵהַהוּא סִטְרָא, אַתְעַר דַּרְגָּא אַחֲרָא עִלָּאָה, לְקַיְּימָא לֵיהּ, לְמֶהֱוֵי קִיּוּמָא דְכֹלָּא. וְרָזָא דָא, וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן, קִיּוּמָא דִילֵיהּ הָוָה, בְּאִינּוּן אַתְוָון דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּהוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא.

וּבְגִין כַּךְ, כָּל עֲבִידָאן דְּמַשְׁכְּנָא, הָוָה בְּצַלְאֵל עָבִיד לוֹן, בְּרָזָא דְגֻלּוּפָא (דְּצִרוּפָא) דְּאַתְוָון, דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּהוֹן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא. וְעַל דָּא אִקְרֵי בְּצַלְאֵל, בְּגִין דְּהֲוָה יָדַע בְּצַלְאֵל, גֻּלּוּפָא (צִרוּפָא) דְּאַתְוָון, דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּהוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא. וְאִי לָא

לשון הקודש

וְנִזּוֹנִית הָאָרֶץ, וְהָאָרֶץ כּוֹלֶלֶת אוֹתָן לְתוֹכָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם. וְהַיְנוּ סוֹד וְאֵת הָאָרֶץ, שֶׁכּוֹנֶסֶת הַכֹּל לְתוֹכָהּ וּמְקַבֶּלֶת אוֹתָם. הָאָרֶץ נוֹטֶלֶת ו' וּמְקַבֶּלֶת אוֹתָהּ לְהִזּוֹן.

וְסוֹד זֶה, שֶׁאֵין הַמִּשְׁכָּן נִתְקָן אֶלָּא עַל יְדֵי מֹשֶׁה, מִשּׁוּם שֶׁמֵּאוֹתוֹ צַד מִתְעוֹרֶרֶת דַּרְגָּה אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה לְהַעֲמִידוֹ וְלִהְיוֹת קִיּוּם שֶׁל הַכֹּל. וְסוֹד זֶה – וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. קִיּוּמוֹ הָיָה בְּאוֹתָן אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בָהֶן שָׁמַיִם וָאָרֶץ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ אֶת כָּל מַעֲשֵׂי הַמִּשְׁכָּן הָיָה בְּצַלְאֵל עוֹשֶׂה אוֹתָם בְּסוֹד חֲקִיקַת (צִרוּף) הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בָהֶן שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְלָכֵן נִקְרָא בְּצַלְאֵל, מִשּׁוּם שֶׁבְּצַלְאֵל הָיָה יוֹדֵעַ חֲקִיקַת (צִרוּף) הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶן

דְּהַוָּה יָדַע לְהוּ בְּצַלְאֵל, לָא הָוָה יְכִיל לְמֶעְבַּד אִיהוּ אִינּוּן עֲבִידָאן דְּמַשְׁכְּנָא. מָאי טַעֲמָא. אֶלָּא, כְּמָה דְּמַשְׁכְּנָא עִלָּאָה, לָא הָוָה וְלָא אַתְקִינוּ כָּל עוֹבָדוֹי, אֶלָּא בְּהַהוּא רָזָא דְּאִינּוּן אַתְוָון, אוֹף הָכָא מַשְׁכְּנָא דִּלְתַתָּא, לָא הָוָה וְלָא אִתְתָּקַן, אֶלָּא בְּרָזִין דְּאִינּוּן אַתְוָון.

בְּצַלְאֵל הָוָה מְצָרֵף אִינּוּן אַתְוָון, וּבְרָזָא דְכָל צִרוּפָא וְצֵרוּפָא הָוָה עָבִיד אוּמָנוּתָא. וְכָל עֲבִידָא וַעֲבִידָא דְּמַשְׁכְּנָא, בְּכָל צֵרוּפָא הָוָה עָבִיד חַד אוּמָנוּ, וְכָל מַה דְּאִתְחָזֵי לֵיהּ. וְכֵן בְּכָל עֲבִידָאן דְּמַשְׁכְּנָא, וְכָל אִינּוּן שַׁיְיפִין וְתִקּוּנִין דְּמַשְׁכְּנָא, כֻּלָּא הָוָה בְּצֵרוּפָא דְּאַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא.

לשון הקודש

נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְאִם בְּצַלְאֵל לֹא הָיָה יוֹדֵעַ אוֹתָן, לֹא הָיָה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת אֶת אוֹתָן עֲבוֹדוֹת הַמִּשְׁכָּן. מָה הַטַּעַם? אֶלָּא, כְּמוֹ שֶׁהַמִּשְׁכָּן הָעֶלְיוֹן לֹא הָיָה וְלֹא הָיוּ מְתֻקָּנִים כָּל מַעֲשָׂיו אֶלָּא בְּאוֹתוֹ סוֹד שֶׁל אוֹתָן אוֹתִיּוֹת, אַף כָּאן בַּמִּשְׁכָּן שֶׁלְּמַטָּה לֹא הָיָה וְלֹא נִתְקַן אֶלָּא בְּסוֹדוֹת אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת.

בְּצַלְאֵל הָיָה מְצָרֵף אוֹתָן אוֹתִיּוֹת, וּבְסוֹד כָּל צֵרוּף וְצֵרוּף הָיָה עוֹשֶׂה אֻמָּנוּת. וְכָל מַעֲשֶׂה וּמַעֲשֶׂה שֶׁל הַמִּשְׁכָּן, בְּכָל צֵרוּף הָיָה עוֹשֶׂה אֻמָּנוּת אַחַת, וְכָל מַה שֶּׁרָאוּי לָהּ. וְכֵן בְּכָל מַעֲשֵׂי הַמִּשְׁכָּן וְכָל אוֹתָם הַפְּרָקִים וְהַתִּקּוּנִים שֶׁל הַמִּשְׁכָּן, הַכֹּל הָיָה בְּצֵרוּף אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

וְכַד אָתָא לְאַקָּמָא לֵיהּ, לָא הָוָה יְכִיל לְמֵיקָם לֵיהּ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דִּרְעוּתָא דְסָלִיק עַל אִינּוּן אַתְוָון, לָא אִתְמְסַר אֶלָּא לְמֹשֶׁה בִּלְחוֹדוֹי, וְאִיהוּ הָוָה יָדַע הַהוּא רְעוּתָא דְסָלִיק לְאִינּוּן אַתְוָון, וְעַל דָּא (דף רל"ה ע"א) אִתְקַם מַשְׁכְּנָא עַל יְדֵיהּ, דִּכְתִיב וַיָּקֶם מֹשֶׁה. וַיִּתֵּן מֹשֶׁה. וַיָּשֶׂם מֹשֶׁה. וּבְצַלְאֵל לָא הָוָה יָדַע, וְלָא הָוָה יְכִיל לְמֵיקָם לֵיהּ.

פָּתַח רִבִּי יִצְחָק אֲבַתְרֵיהּ וְאָמַר, (תהלים כא) יְיָ בְּעֻזְּךָ יִשְׂמַח מֶלֶךְ וּבִישׁוּעָתְךָ מַה יָּגֵיל מְאֹד תַּאֲוַת לִבּוֹ וְגוֹ', חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ וְגוֹ', שִׁירָתָא דָא לָא אָמַר לָהּ דָּוִד, אֶלָּא עַל תּוּשְׁבַּחְתָּא דִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַדֵּי לָהּ בְּחֵידוּ דְאוֹרַיְיתָא, דְּאִקְרֵי עֹז, דִּכְתִיב, (תהלים כט) יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן וְגוֹ'. יִשְׂמַח מֶלֶךְ: דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ד"א דָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל) דְּאִתְקְרֵי מֶלֶךְ, דִּכְתִיב, (דברים לג) וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ.

לשון הקודש

וּכְשֶׁבָּא לַהֲקִימוֹ, לֹא יָכוֹל הָיָה לַהֲקִימוֹ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהָרָצוֹן שֶׁעוֹלֶה עַל אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת לֹא נִמְסַר אֶלָּא לְמֹשֶׁה לְבַדּוֹ, וְהוּא הָיָה יוֹדֵעַ אוֹתוֹ הָרָצוֹן שֶׁעוֹלֶה לְאוֹתָן אוֹתִיּוֹת, וְעַל כֵּן הוּקַם הַמִּשְׁכָּן עַל יָדוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיָּקֶם מֹשֶׁה. וַיִּתֵּן מֹשֶׁה. וַיָּשֶׂם מֹשֶׁה. וּבְצַלְאֵל לֹא הָיָה יוֹדֵעַ, וְלֹא יָכוֹל הָיָה לְהַעֲמִידוֹ.

פָּתַח רַבִּי יִצְחָק אַחֲרָיו וְאָמַר, (תהלים כא) ה' בְּעֻזְּךָ יִשְׂמַח מֶלֶךְ וּבִישׁוּעָתְךָ מַה יָּגֵיל מְאֹד תַּאֲוַת לִבּוֹ וְגוֹ'. אֶת הַשִּׁירָה הַזּוֹ לֹא אָמַר דָּוִד אֶלָּא עַל תִּשְׁבַּחְתָּהּ שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשַׂמֵּחַ אוֹתָהּ בְּשִׂמְחַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת עֹז, שֶׁכָּתוּב (שם כט) ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן וְגוֹ'. יִשְׂמַח מֶלֶךְ

וּבִישׁוּעָתְךָ מַה יָּגֵיל מְאֹד, דָּא יְשׁוּעָה דִימִינָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים ס) **הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי. וַתּוֹשַׁע לוֹ יְמִינוֹ.** (דְּבָר אַחֵר) **מַה יָּגֵיל מְאֹד, י' יְתֵירָה, וְדָא אִיהוּ רָזָא דִבְרִית קַיָּימָא קַדִּישָׁא, דְּאִיהוּ חֶדְוָה דְכֹלָּא** (דִּילֵהּ)**, וְכֹלָּא עַל הַאי מֶלֶךְ אִתְמַר.**

חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה לוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד.

מֵהָכָא אוֹלִיפְּנָא, דְּדָוִד מַלְכָּא לָא הֲוָוֹ לֵיהּ חַיִּים כְּלַל, בַּר דְּאָדָם קַדְמָאָה יָהַב לֵיהּ מִדִּילֵיהּ. וְהָא אוּקְמוּהָ, דְּדָוִד מַלְכָּא אִתְקָיָּים שִׁבְעִין שְׁנִין. וְאִינּוּן שִׁבְעִין שְׁנִין יָהִיב לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵאִינּוּן שְׁנִין דְּאָדָם קַדְמָאָה, וּבְהוּ אִתְקָיָּים, וְאִתְיְהִיב לֵיהּ אוֹרִיכוּ דְיוֹמִין בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, וְעַל דָּא חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה לוֹ.

לשון הקודש

– זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל) שֶׁנִּקְרָא מֶלֶךְ, שֶׁכָּתוּב (דברים לג) וַיְהִי בִּישֻׁרוּן מֶלֶךְ.

וּבִישׁוּעָתְךָ מַה יָּגֵיל מְאֹד – זוֹ יְשׁוּעַת הַיָּמִין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ס) הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי. וַתּוֹשַׁע לוֹ יְמִינוֹ. (דְּבָר אַחֵר) מַה יָּגֵיל מְאֹד, י' יְתֵירָה, וְזֶהוּ סוֹד בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא שִׂמְחַת הַכֹּל (שֶׁלָּהּ), וְהַכֹּל נֶאֱמַר עַל הַמֶּלֶךְ הַזֶּה.

חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה לוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד. מִכָּאן לָמַדְנוּ שֶׁלְּדָוִד הַמֶּלֶךְ לֹא הָיוּ חַיִּים כְּלָל, פְּרָט לְזֶה שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן נָתַן לוֹ מִשֶּׁלּוֹ. וַהֲרֵי בֵּאֲרוּהָ, שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ הִתְקַיֵּם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְאוֹתָן שִׁבְעִים שָׁנִים נָתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאוֹתָן שָׁנִים שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, וּבָהֶן הוּא הִתְקַיֵּם, וְנִתְּנָה לוֹ אֲרִיכוּת יָמִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וְעַל זֶה – חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה לוֹ.

גָּדוֹל כְּבוֹדוֹ, בְּגִין דְּאִיהוּ גָּדוֹל, דִּכְתִיב, (תהלים קמז) גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ. וַדַּאי אִקְרֵי גָּדוֹל, וְרָזָא דָא, (בראשית א) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדֹלִים, גְּדוֹלִים הֲווֹ וַדַּאי. וְעִם כָּל דָּא, אִיהוּ אִקְרֵי גָּדוֹל, כְּמָה דְּאִתְּמַר גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִקְרֵי גָּדוֹל, אֶלָּא בְּהַאי, דִּכְתִיב, (תהלים מח) גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ. כְּמָה אִיהוּ גָּדוֹל, בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ.

כִּי תְשִׁיתֵהוּ בְרָכוֹת לָעַד. (תהלים כא) כִּי תְשִׁיתֵהוּ בְרָכוֹת, בְּגִין דְּהַאי אִיהוּ בִּרְכָתָא דְכָל עָלְמָא, וְכָל בִּרְכָאן דְכָל עָלְמָא מֵהָכָא נַפְקֵי, וְדָא אִיהוּ בְּרָכָה. וְרָזָא דָא, (בראשית יב) וֶהְיֵה בְרָכָה. דְּהָא הָכָא שְׁרִיאָן כָּל בִּרְכָאן דִּלְעֵילָא, וּמֵהָכָא נַפְקֵי לְכָל עָלְמָא, וְעַל דָּא אִקְרֵי בְּרָכָה.

לשון הקודש

גָּדוֹל כְּבוֹדוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא גָּדוֹל, שֶׁכָּתוּב (שם קמז) גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ. וַדַּאי נִקְרָא גָּדוֹל, וְסוֹד זֶה – (בראשית א) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים. גְּדוֹלִים הָיוּ וַדַּאי. וְעִם כָּל זֶה הוּא נִקְרָא גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא נִקְרָא גָּדוֹל אֶלָּא בָּזֶה, שֶׁכָּתוּב (תהלים מח) גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ. כַּמָּה הוּא גָּדוֹל? בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ.

כִּי תְשִׁיתֵהוּ בְרָכוֹת לָעַד (תהלים כא). כִּי תְשִׁיתֵהוּ בְרָכוֹת, מִשּׁוּם שֶׁזּוֹהִי בִּרְכַּת כָּל הָעוֹלָם, וְכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם מִכָּאן יוֹצְאוֹת, וְזוֹהִי בְּרָכָה. וְסוֹד זֶה – וֶהְיֵה בְּרָכָה. שֶׁהֲרֵי כָּאן שׁוֹרוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁלְּמַעְלָה וּמִכָּאן יוֹצְאוֹת לְכָל

תְּחַדֵּהוּ בְּשִׂמְחָה, כְּתִיב הָכָא תְּחַדֵּהוּ בְּשִׂמְחָה, וּכְתִיב הָתָם (שמות יח) **וַיְחַדְּ יִתְרוֹ, בְּגִין דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַקָּמָא לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מֵעַפְרָא, וּלְאַתְקָפָא בָּהּ בְּרָזָא דִּימִינָא, וּלְחַדְּתוּתֵי לָהּ חַדְּתוּתָא דְּסִיהֲרָא בְּשִׂמְשָׁא.**

כְּתִיב תְּחַדֵּהוּ בְּשִׂמְחָה אֶת פָּנֶיךָ, אֶת פָּנֶיךָ, לְמֶהֱוֵי קַמָּךְ, וּלְמֶהֱוֵי בְּחֵידוּ לָקֳבֵל אַנְפָּךְ, בְּהַהוּא שְׁלִימוּ דְּתִשְׁתְּלִים בְּהַהוּא זִמְנָא. דְּהָא בְּזִמְנָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, אִתְרְקִינַת מִכָּל מַה דְּאִתְמַלְיָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ירמיה טו) **אֶמְלְלָה יוֹלֶדֶת הַשִּׁבְעָה. וּכְתִיב** (יחזקאל כו) **אִמְּלְאָה הֶחֳרָבָה.** (כאן חסר).

תָּא חֲזֵי, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאוֹקִים מֹשֶׁה יַת מִשְׁכְּנָא, אִסְתָּכַּל בְּכָל אִינּוּן עֲבִידָן, דְּהַווֹ כְּדְקָא יָאוֹת, וּכְדֵין אוֹקִים לֵיהּ. וְכָל אִינּוּן עֲבִידָן דַּהַווֹ

לשון הקודש

הָעוֹלָם, וְלָכֵן נִקְרֵאת בְּרָכָה.

תְּחַדֵּהוּ בְּשִׂמְחָה. כָּתוּב כָּאן תְּחַדֵּהוּ בְּשִׂמְחָה, וְכָתוּב שָׁם (שמות יח) וַיְחַדְּ יִתְרוֹ, מִשּׁוּם שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָקִים אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִן הֶעָפָר וּלְהַחֲזִיק בָּהּ בְּסוֹד הַיָּמִין, וּלְחַדֵּשׁ אוֹתָהּ חִדּוּשׁ הַלְּבָנָה בַּשֶּׁמֶשׁ.

כָּתוּב תְּחַדֵּהוּ בְּשִׂמְחָה אֶת פָּנֶיךָ. אֶת פָּנֶיךָ – לִהְיוֹת לְפָנֶיךָ וְלִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה כְּנֶגֶד פָּנֶיךָ בְּאוֹתָהּ שְׁלֵמוּת שֶׁתִּשְׁתַּלֵּם בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, שֶׁהֲרֵי בִּזְמַן שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הִתְרוֹקְנָה מִכָּל מַה שֶׁהִתְמַלְּאָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה טו) אֶמְלְלָה יֹלֶדֶת הַשִּׁבְעָה. וְכָתוּב (יחזקאל כו) אִמְּלְאָה הֶחֳרָבָה.

בָּא וּרְאֵה, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהֵקִים מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן, הִסְתַּכֵּל בְּכָל אוֹתָן הָעֲבוֹדוֹת שֶׁהָיוּ כְּרָאוּי, וְאָז הֵקִים אוֹתוֹ. וְכָל אוֹתָן

בֵּיהּ בְּמַשְׁכְּנָא, כָּל חַד וְחַד אַיְתִיאוּ לֵיהּ לְמֹשֶׁה. וְרָזָא דָא (תהלים מה) **בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ מוּבָאוֹת לָךְ. מוּבָאוֹת לָךְ דִּכְתִיב.** (שמות לט) **וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה.**

תּוֹסֶפְתָּא

השלמה מההשמטות (סימן ה)

פִּקּוּדָא לְאַקְרָבָא קָרְבְּנָא דְּאִיהוּ חַדְתּוּתָא דְּסִיהֲרָא בְּכָל יַרְחָא וְיַרְחָא, וּבְחַדְתּוּתֵי דִּילָהּ לְמִקְרַב חַבִּיבוּתָא עֵילָא וְתַתָּא, וּלְאַעֲבָרָא זוֹהֲמָא מִבֵּי מַקְדְּשָׁא וְקָרְבְּנָא דְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ סָלִיק לְעֵילָא. בְּגִין לְאַמְשָׁכָא נְהִירוּ דְּאַנְפִּין מִמְּקוֹרָא דִּלְעֵילָא, לְתַתָּא. דְּדָא אִיצְטְרִיךְ בְּגִין מִיעוּטָא וְזְעִירוּ דְּסִיהֲרָא, וְהַהוּא שָׂעִיר דְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אִעְבָּר זוֹהֲמָא וְסָלִיק לֵיהּ דְּלָא חָפֵי לְסִיהֲרָא. וּכְדֵין אֲנִגִּיד

לשון הקודש

הָעֲבוֹדוֹת שֶׁיִּהְיוּ בוֹ בַּמִּשְׁכָּן, אֶת כָּל אַחַת וְאַחַת הֵבִיאוּ לְמֹשֶׁה. וְסוֹד זֶה – (תהלים מה) בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ מוּבָאוֹת לָךְ. מוּבָאוֹת לָךְ, שֶׁכָּתוּב וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה.

תּוֹסֶפְתָּא

השלמה מההשמטות (סימן ה)

מִצְוָה לְהַקְרִיב קָרְבָּן, שֶׁהוּא הִתְחַדְּשׁוּת שֶׁל הַלְּבָנָה בְּכָל חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ, וּבַהִתְחַדְּשׁוּת שֶׁלָּהּ לְקָרֵב הָאַהֲבָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּלְהַעֲבִיר הַזֻּהֲמָא מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְקָרְבָּן שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ עוֹלֶה לְמַעְלָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָאָרַת הַפָּנִים מִמָּקוֹר הָעֶלְיוֹן לְמַטָּה, שֶׁזֶּה נִצְרָךְ מִשּׁוּם מִעוּט וְהַקְטָנַת הַלְּבָנָה, וְהַשָּׂעִיר הַהוּא שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ הֶעֱבִיר זֻהֲמָא וְהִרְחִיק אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יְכַסֶּה אֶת הַלְּבָנָה, וְאָז הִמְשִׁיךְ הֶמְשֵׁכוּת אֲצִלָּה מִמַּעְלָה לְמַטָּה וּמְאִירָה הַלְּבָנָה כְּמוֹ שֶׁנָּאֶה. מִפְּנֵי שֶׁהַשָּׂעִיר מְפַנֶּה הַזֻּהֲמָא תָּמִיד

נְגִידָן לְגַבָּהּ מֵעֵילָא לְתַתָּא וְאִתְנַהֲרַת סִיהֲרָא כְּדְקָא יֵאוֹת. בְּגִין דְּשֵׂעִיר מֵפָּנֵי זוֹהֲמָא תָּדִיר מִמַּקְדְּשָׁא, וְגָרַם לְאַמְשָׁכָא נְהִירוּ מֵעֵילָא לְתַתָּא. וְקָרְבְּנָא דָא סָלִיק לְעֵילָא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בּוֹ (בֵּיהּ) (במדבר כ"ט) חַטָּאת לַה'. בְּגִין הַהוּא זוֹהֲמָא דְּחָפֵי לְסִיהֲרָא, וְאִיהוּ רָזָא דִכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ד') לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ.

וְאִי תֵּימָא אֲמַאי כְּתִיב חַטָּאת לַיְיָ, אֶלָּא וַדַּאי הַהוּא שָׂעִיר מָעְבְּרָא הַהוּא חַטָּאת, וְגָרַם לְאַמְשַׁכָא נְהִירוּ מֵעֵילָא. וְדָא אִיהוּ וְשָׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת, לַיְיָ. לְחַטָּאת, לְאַעֲבָרָא לֵיהּ מִן מַקְדְּשָׁא. לַיְיָ, לְאַמְשָׁכָא נְהִירוּ מֵעֵילָא. דְּכָד חַטָּאת אִתְעַבַּר, הַהוּא נְהִירוּ וְחֶדְוָה נָחִית מֵעֵילָא לְתַתָּא. וְעַל דָּא סָלִיק קָרְבְּנָא דָא לְעֵילָא וְקָרְבְּנָא דָא אִקְרֵי כַּפָּרָה, לְפַנָּאָה מַקְדְּשָׁא וּלְאַעֲבָרָא זוֹהֲמָא: (עד כאן מההשמטות).

לשון הקודש

מֵהַמִּקְדָּשׁ, וְגוֹרֵם לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וְקָרְבָּן זֶה עוֹלֶה לְמַעְלָה, וּמִפְּנֵי כֵּן כָּתוּב בּוֹ (במדבר כט) חַטָּאת לַה', מִשּׁוּם הַזֻּהֲמָא הַהִיא שֶׁמְּכַסָּה אֶת הַלְּבָנָה, וְהוּא סוֹד שֶׁכָּתוּב (בראשית ד) לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ.

וְאִם תֹּאמַר, מַדּוּעַ כָּתוּב חַטָּאת לַה' – אֶלָּא וַדַּאי הַשָּׂעִיר הַהוּא מַעֲבִיר הַחַטָּאת הַהִיא וְגוֹרֵם לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר מִמַּעְלָה. וְזֶהוּ וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת לַה'. לְחַטָּאת – לְהַעֲבִיר לוֹ מִן הַמִּקְדָּשׁ. לַה' – לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר מִלְּמַעְלָה. שֶׁכַּאֲשֶׁר הַחַטָּאת מְעֻבֶּרֶת, אוֹתוֹ אוֹר וְשִׂמְחָה יוֹרֵד מִמַּעְלָה לְמַטָּה. וְעַל זֶה עוֹלֶה קָרְבָּן זֶה לְמַעְלָה וְקָרְבָּן זֶה נִקְרָא כַּפָּרָה, לְפַנּוֹת הַמִּקְדָּשׁ וּלְהַעֲבִיר הַזֻּהֲמָא:

אֲמַאי וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן. בְּגִין דְּהָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, הָוָה זִוּוּגָא דְּמֹשֶׁה לְאִזְדַּוְּוגָא, וְעַל דָּא וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה, כְּמָה דְּאַיְיתֵי כַּלָּה לְבֵי חָתָן. בְּגִין דְּהָא בְּקַדְמִיתָא אִצְטְרִיךְ לְאַעֲלָא לְכַלָּה לְגַבֵּי חָתָן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (דברים כב) אֶת בִּתִּי נָתַתִּי לָאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה. וּלְבָתַר אִיהוּ יֵיתֵי לְגַבָּהּ, דִּכְתִיב וַיָּבֹא אֵלֶיהָ. וּכְתִיב (במדבר יז) וַיָּבֹא מֹשֶׁה אֶל אֹהֶל הָעֵדוּת.

וְהָכָא מַה כְּתִיב, וְלֹא יָכֹל מֹשֶׁה לָבֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד כִּי שָׁכַן עָלָיו הֶעָנָן וְגוֹ'. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דַּהֲוַת אִיהִי מִתַּתְקְנָא, כְּהַאי אִתְּתָא דְּאִתְתַּקְנַת וְאִתְקַשְׁטַת לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאִיהִי קָא מִתְקַשְׁטַת, לָא אִתְחֲזֵי לְבַעְלָהּ לְאַעֲלָא לְגַבָּהּ. וְעַל דָּא וְלֹא יָכֹל מֹשֶׁה לָבֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד כִּי שָׁכַן

לשון הקודש

לָמָּה וַיָּבִיאוּ אֶל הַמִּשְׁכָּן? מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָיָה הַזִּוּוּג שֶׁל מֹשֶׁה לְהִזְדַּוֵּג, וְעַל זֶה וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁמְּבִיאִים כַּלָּה לְבֵית הֶחָתָן. מִשּׁוּם שֶׁבָּרִאשׁוֹנָה צָרִיךְ לְהַכְנִיס אֶת הַכַּלָּה לֶחָתָן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כב) אֶת בִּתִּי נָתַתִּי לָאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה. וְאַחַר כָּךְ הוּא יָבֹא אֵלֶיהָ, שֶׁכָּתוּב (בראשית ל) וַיָּבֹא אֵלֶיהָ. וְכָתוּב (במדבר יז) וַיָּבֹא מֹשֶׁה אֶל אֹהֶל הָעֵדוּת.

וְכָאן מַה כָּתוּב? וְלֹא יָכֹל מֹשֶׁה לָבֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד כִּי שָׁכַן עָלָיו הֶעָנָן וְגוֹ'. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִיא הָיְתָה מִתְתַּקֶּנֶת, כְּאִשָּׁה הַזּוֹ שֶׁמִּתְתַּקֶּנֶת וּמִתְקַשֶּׁטֶת לְבַעְלָהּ, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהִיא מִתְקַשֶּׁטֶת, לֹא רָאוּי לְבַעְלָהּ לְהִכָּנֵס אֵלֶיהָ. וְעַל כֵּן, וְלֹא יָכֹל מֹשֶׁה לָבֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד כִּי שָׁכַן עָלָיו הֶעָנָן. מִשּׁוּם כָּךְ,

עָלָיו הֶעָנָן בְּגִין כַּךְ וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה. עוֹד מַה כְּתִיב וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמְּלָאכָה וְגוֹ'.

(דף רל"ה ע"ב).

תָּא חֲזֵי, בְּכָל עֲבִידָן דְּמַשְׁכְּנָא, בְּכֻלְּהוּ הָוָה גַּוְונָא דְּתִכְלָא. בְּגִין דְּתִכְלָא אִיהוּ גַּוְונָא לְאִתְעַטָּרָא בְּרָזָא דְּכָל גַּוְונִין. מַה כְּתִיב וַיַּעֲשׂוּ אֶת צִיץ נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ', וַיִּתְּנוּ עָלָיו פְּתִיל תְּכֵלֶת וְגוֹ', וְהָא אוּקְמוּהָ, בְּרָזָא דִּכְתִיב, (שמות כח) וְעָשִׂיתָ צִיץ זָהָב טָהוֹר וּפִתַּחְתָּ עָלָיו פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה'. וַיִּכְתְּבוּ עָלָיו מִכְתַּב פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה'.

תוספתא

בְּרָזִין עִילָּאִין. טַסְקוּרֵי קְמִיטִין שְׁכִיחִין אִלֵּין סָלְקִין וְנָחֲתִין וְאִלֵּין קַיְימִין בְּקִיּוּמַיְיהוּ גַּלְגַּלִּין דְּסָחֲרָאן הֲווֹ קַיְימָן מֵהַהוּא זִמְנָא דְּעַפְּרָא אִתְכַּנִּישׁ. אִינּוּן גַּלְגַּלִּין סַחֲרִין עַלְמָא בְּסָחַרְנוּתָא.

לשון הקודש

וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה. עוֹד מַה כָּתוּב? וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמְּלָאכָה וְגוֹ'. **בֹּא** וּרְאֵה, בְּכָל הַמַּעֲשִׂים שֶׁל הַמִּשְׁכָּן, בְּכֻלָּם הָיָה גָּוֵן שֶׁל תְּכֵלֶת, מִשּׁוּם שֶׁתְּכֵלֶת הוּא גָּוֵן לְהִתְעַטֵּר בְּסוֹד כָּל הַגְּוָנִים. מַה כָּתוּב? וַיַּעֲשׂוּ אֶת צִיץ נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ', וַיִּתְּנוּ עָלָיו פְּתִיל תְּכֵלֶת וְגוֹ', וְהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ בְּסוֹד הַכָּתוּב, (שמות כח) וְעָשִׂיתָ צִיץ זָהָב טָהוֹר וּפִתַּחְתָּ עָלָיו פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה'. וַיִּכְתְּבוּ עָלָיו מִכְתַּב פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה'.

תּוֹסֶפְתָּא

בַּסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים. צוּרוֹת קְמוּטוֹת נִמְצָאוֹת, אֵלּוּ עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת וְאֵלּוּ עוֹמְדוֹת עַל קִיּוּמָן. גַּלְגַּלִּים הַסּוֹבְבִים הָיוּ קַיָּמִים מֵאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהֶעָפָר הִתְכַּנֵּס. אֵלּוּ

סָחֲרָנוּתָא דְּסָחֲרִין מִדְּבָרִין, טִיפְּסָרָא דְקוּלְטָא בְּגַוַוּיְהוּ. חַד גַּלְגַּלָּא אִית בְּגַוַוּיְהוּ, הַאי גַּלְגַּלָּא סַחֲרָא וְלָא סַחֲרָא. קַיְימָא בִּתְרֵיסַר אַלְפֵי עָלְמִין. בֵּינַיְיהוּ שְׁכִיחַ, סָלִיק וְנָטִיל בְּגַוַוּיְהוּ. **תְּחוֹת** הַהוּא גַּלְגַּלָּא, קַיְימָא חַד עַמּוּדָא דְנָעִיץ עַד תְּהוֹמָא רַבָּא. בֵּיהּ, מִתְגַּלְגְּלָאן אֲבָנִין גּוֹ תְּהוֹמֵי, אִינּוּן סַלְקִין וְנַחְתִּין. הַהוּא עַמּוּדָא קָאִים עָלַיְיהוּ, נָטִיל וְלָא נָטִיל, נָעִיץ מֵעֵילָא לְתַתָּא, סָחֲרָאן מָאתָן וְעֶשְׂרִין גַּלְגַּלִּין אַחֲרָנִין, סַחֲרָנֵיהּ דְּהַהוּא עַמּוּדָא.

הַהוּא גַּלְגַּלָּא אַחֲרָא דְעָלֵיהּ, דְּקָאִים בִּתְרֵיסַר אַלְפֵי עָלְמָא, אִיהוּ סַחֲרָא גּוֹ מַשְׁכְּנָא, סַחֲרָא וְלָא סַחֲרָא. הַהוּא מַשְׁכְּנָא קָאִים עַל תְּרֵיסָר אַלְפֵי עָלְמִין, בֵּיהּ קַיְימָא הַהוּא כָּרוֹזָא, דְּקָרֵי אִסְתָּמָרוּ מִגַּלְגַּלָּא דְסָחֲרָא.

לשון הקודש

הַגַּלְגַּלִּים סוֹבְבִים הָעוֹלָם בְּסִבּוּב.

בְּסִבּוּב שֶׁסּוֹבְבִים הַמִּדְבָּרִיּוֹת, שְׁלִיטַת הַקְּלִיטָה בְּתוֹכָם. גַּלְגַּל אֶחָד יֵשׁ בְּתוֹכָם. הַגַּלְגַּל הַזֶּה סוֹבֵב וְלֹא סוֹבֵב, עוֹמֵד בִּשְׁנֵים עָשָׂר אֶלֶף עוֹלָמוֹת וְנִמְצָא בֵּינֵיהֶם, עוֹלֶה וְיוֹרֵד בְּתוֹכָם.

תַּחַת אוֹתוֹ גַּלְגַּל עוֹמֵד עַמּוּד אֶחָד שֶׁנָּעוּץ עַד לַתְּהוֹם הַגְּדוֹלָה, וּבוֹ מִתְגַּלְגְּלִים אֲבָנִים בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת, הֵם עוֹלִים וְיוֹרְדִים. וְאוֹתוֹ עַמּוּד עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, נוֹסֵעַ וְלֹא נוֹסֵעַ, נָעוּץ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, סוֹבְבִים מָאתַיִם וְעֶשְׂרִים גַּלְגַּלִּים אֲחֵרִים סְבִיב אוֹתוֹ הָעַמּוּד.

אוֹתוֹ גַּלְגַּל אַחֵר שֶׁעָלָיו שֶׁעוֹמֵד בִּשְׁנֵים עָשָׂר אֶלֶף עוֹלָמוֹת, הוּא סוֹבֵב לְתוֹךְ הַמִּשְׁכָּן, סוֹבֵב וְלֹא סוֹבֵב. אוֹתוֹ מִשְׁכָּן

מָאן דְּאִיהוּ מָאנֵי דְעַיְינִין בְּסָכְלְתָנוּ, יִנְדַּע וְיִסְתָּכַּל בְּחָכְמְתָא דְמָאנֵיהּ, וְיִנְדַּע דְּאִינּוּן מִלִּין עִלָּאִין, דְּמַפְתְּחָן דְּמָאנֵיהּ קַיְימָן תַּמָּן, דִּי אִינּוּן טְמִירָאן גּוֹ מַשְׁכְּנָא קַדִּישָׁא. זַכָּאִין אִינּוּן בְּהַאי עָלְמָא, וְזַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דְאָתֵי, עָלַיְיהוּ כְּתִיב (תהלים פד) **אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז לוֹ בָךְ מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם.** (תהלים סה) **אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכּוֹן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבְּעָה בְטוּב בֵּיתֶךָ קְדוֹשׁ הֵיכָלֶךָ.** (ע"כ תוספתא).

בְּרָזָא דְּמַשְׁכְּנָא קַיְימָן רָזִין עִלָּאִין, בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא (עִלָּאָה) אֲדֹנָ"י, הַאי אִיהוּ רָזָא דְמַשְׁכְּנָא, כְּגַוְונָא רָזָא עִלָּאָה, רָזָא דַאֲרוֹנָא, כְּמָה דִכְתִיב, (יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ, דָּא הוּא רָזָא קַדִּישָׁא דִשְׁמָא דְאָלֶ"ף דָּלֶ"ת נוּ"ן יוֹ"ד. וְדָא הוּא כְּגַוְונָא

לשון הקודש

עוֹמֵד עַל שְׁנַיִם עָשָׂר אֶלֶף עוֹלָמוֹת, וּבוֹ עוֹמֵד אוֹתוֹ כָּרוּז שֶׁקּוֹרֵא: הִשָּׁמְרוּ מֵהַגַּלְגַּל שֶׁסּוֹבֵב.

מִי שֶׁהוּא בַּעַל עֵינַיִם בְּהַשְׂכֵּל, יֵדַע וְיִתְבּוֹנֵן בְּחָכְמַת רִבּוֹנוֹ, וְיֵדַע שֶׁאוֹתָם דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁמַּפְתְּחוֹת רִבּוֹנוֹ עוֹמְדִים שָׁם, שֶׁהֵם טְמוּנִים בְּתוֹךְ הַמִּשְׁכָּן הַקָּדוֹשׁ. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַבָּא. עֲלֵיהֶם כָּתוּב, (תהלים פד) אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז לוֹ בָךְ מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם. (שם סה) אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ קְדֹשׁ הֵיכָלֶךָ. (ע"כ תוספתא)

בְּסוֹד הַמִּשְׁכָּן עוֹמְדִים סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ (הָעֶלְיוֹן) אֲדֹנָ"י, זֶהוּ סוֹד הַמִּשְׁכָּן, כְּמוֹ הַסּוֹד הָעֶלְיוֹן, סוֹד הָאָרוֹן, כַּכָּתוּב (יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ – זֶהוּ הַסּוֹד הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַשֵּׁם שֶׁל אָלֶ"ף דָּלֶ"ת נוּ"ן יוֹ"ד. וְזֶהוּ כְּמוֹ שֶׁהַסּוֹד שֶׁל הַשֵּׁם

דְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה יְהוָ"ה. וְאַתְוָון אִלֵּין כְּגַוְונָא דְּאִלֵּין.

א' אִיהִי י', רָזָא דְיוֹ"ד (נ"א דָא) כְּגַוְונָא דָא א', וְהָא אוּקְמוּהָ. ד', אִיהוּ רָזָא ה', וְדָא כְּגַוְונָא דְדָא, וְכֹלָּא כְּגַוְונָא וְרָזָא חָדָא. נ', אִיהִי רָזָא דְאָת ו', וְאַף עַל גַּב דְּדָא דְכַר, וְדָא נוּקְבָא. אֲבָל דָּא אִתְכְּלִיל בְּדָא, וְהָא אוּקְמוּהָ ן' ו' אִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא, בְּגִין דְּאִיהוּ כְּלָלָא חָדָא. ה' אִיהוּ רָזָא דְאָת י' (נ"א י' אִיהִי רָזָא דְאָת ה'), בְּגִין דְּהָכָא (נ"א דה'), דָּא אִיהִי חָכְמָה זְעֵירָא, דְּאִקְרֵי חָכְמַת שְׁלֹמֹה.

וְאִתְכְּלִילוּ אַתְוָון אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְכֹלָּא אִיהִי רָזָא חָדָא, כְּלִילָן אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְכֹלָּא חַד, וְכֹלָּא אִיהוּ רָזָא חָדָא, בְּאַתְוָון קַדִּישִׁין. וְעַל דָּא מַשְׁכְּנָא דִלְתַתָּא בְּאַרְעָא, קַיְימָא בְרָזָא דְמַשְׁכְּנָא עִלָּאָה, וְהַהוּא מַשְׁכְּנָא עִלָּאָה, קַיְימָא בְרָזָא

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן יְדוָ"ד. וְהָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ כְּמוֹ הַלָּלוּ.

א' הִיא י', סוֹד שֶׁל יוֹ"ד (וְה) כְּמוֹ זֶה א', וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. ד' הִיא סוֹד ה', וְזֶה כְּמוֹ זֶה, וְהַכֹּל כְּצוּרָה וְסוֹד שֶׁל אֶחָד. נ' הִיא סוֹד הָאוֹת ו'. וְאַף עַל גַּב שֶׁזֶּה זָכָר וְזוֹ נְקֵבָה, אֲבָל זוֹ נִכְלֶלֶת בָּזוֹ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ ן' ו' הִיא בָּאֶמְצַע, מִשּׁוּם שֶׁהוּא כְּלָל אֶחָד. ה' הִיא סוֹד הָאוֹת י', (י' הִיא סוֹד הָאוֹת ה') מִשּׁוּם שֶׁכָּאן (שֶׁל ה') זוֹהִי חָכְמָה קְטַנָּה, שֶׁנִּקְרֵאת חָכְמַת שְׁלֹמֹה.

וְהָאוֹתִיּוֹת נִכְלְלוּ אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְהַכֹּל הוּא סוֹד אֶחָד, כְּלוּלִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְהַכֹּל אֶחָד, וְהַכֹּל הוּא סוֹד אֶחָד בְּאוֹתִיּוֹת קְדוֹשׁוֹת. וְלָכֵן הַמִּשְׁכָּן שֶׁלְּמַטָּה בָּאָרֶץ עוֹמֵד בְּסוֹד הַמִּשְׁכָּן הָעֶלְיוֹן,

דְּמַשְׁכְּנָא אַחֲרָא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא. וְכֹלָּא אִיהוּ כָּלִיל דָּא בְּדָא לְמֶהֱוֵי חַד, וְעַל דָּא כְּתִיב, וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד.

כְּתִיב (במדבר כד) רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק וְאַחֲרִיתוֹ עֲדֵי אוֹבֵד. תָּא חֲזֵי, בְּיוֹמָא דְּאִתְקַם מַשְׁכְּנָא, דְּאָקִים לֵיהּ מֹשֶׁה, כְּמָה דְּאִתְּמַר, דִּכְתִיב וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן, דְּלָא הָוָה יְכִיל לְמֵיקָם, עַד דְּאוֹקִים לֵיהּ אִיהוּ. לְמַטְרוֹנִיתָא, דְּלֵית רְשׁוּ לְבַר נָשׁ אַחֲרָא לְמֵיקָם לָהּ אֶלָּא בַּעְלָהּ. אוֹף הָכִי, כָּל אִינּוּן אָמְנִין, כֻּלְּהוּ אָתֵי לְאַקָּמָא מַשְׁכְּנָא, וְלָא יְכִיל לְמֵיקָם עַל יְדַיְיהוּ, עַד דְּאָתָא מֹשֶׁה, וְאוֹקִים לֵיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ מָאֲרֵיהּ דְּבֵיתָא.

כֵּיוָן דְּאָקִים מֹשֶׁה יַת מַשְׁכְּנָא לְתַתָּא, אִתְקַם מַשְׁכְּנָא אַחֲרָא לְעֵילָּא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ,

לשון הקודש

וְאוֹתוֹ מִשְׁכָּן עֶלְיוֹן עוֹמֵד בְּסוֹד שֶׁל מִשְׁכָּן אַחֵר עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל. וְהַכֹּל כָּלוּל זֶה בָּזֶה לִהְיוֹת אֶחָד, וְלָכֵן כָּתוּב (שמות כו) וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד.

כָּתוּב, (במדבר כד) רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק וְאַחֲרִיתוֹ עֲדֵי אֹבֵד. בֹּא וּרְאֵה, בַּיּוֹם שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן שֶׁהֵקִים אוֹתוֹ מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שֶׁכָּתוּב וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לָקוּם עַד שֶׁהוּא הֵקִים אוֹתוֹ. לִגְבִירָה שֶׁאֵין רְשׁוּת לְאִישׁ אַחֵר לַהֲקִימָהּ אֶלָּא בַּעְלָהּ. אַף כָּאן, כָּל אוֹתָם הָאֻמָּנִים, כֻּלָּם בָּאוּ לְהָקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן, וְלֹא יָכֹל לַעֲמֹד עַל יְדֵיהֶם, עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה וְהֵקִים אוֹתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָיָה בַּעַל הַבַּיִת.

כֵּיוָן שֶׁהֵקִים מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן לְמַטָּה,

דִּכְתִיב הוּקַם, וְלָא פָּרִישׁ עַל יְדָא דְמַאן, (אֶלָּא) דְּלָא אִתְקַם אֶלָּא מֵרָזָא דְעָלְמָא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ סָתִים וְגָנִיז, עַל יְדָא דְרָזָא דְמִשֶּׁה, בְּגִין לְאִתְתַּקְנָא בַהֲדֵיהּ.

מַה כְּתִיב לְעֵילָא, וַיָּבֹאוּ כָל הַחֲכָמִים הָעוֹשִׂים (דף רל"ו ע"א) אֵת כָּל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ', מָאן אִינּוּן חֲכָמִים הָעוֹשִׂים. אִלֵּין אִינּוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וְכָל שְׁאַר סִטְרִין, דְּאִינּוּן אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין לְאַעֲלָא גוֹ יַמָּא, וּלְמַלְיָא לֵיהּ, וְאִינּוּן עַבְדוּ מִשְׁכְּנָא לְעֵילָא, וְאַתְקִינוּ לֵיהּ.

כְּגַוְונָא דָא לְתַתָּא, וְעָשָׂה בְצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב, דָּא בִסְטָר יְמִינָא, וְדָא בִסְטָר שְׂמָאלָא, בְּצַלְאֵל לִימִינָא, וְאָהֳלִיאָב לִשְׂמָאלָא, דָּא מִיהוּדָה, וְדָא מִדָּן, וּלְבָתַר וְכֹל אִישׁ חֲכַם לֵב,

לשון הקודש

הוּקַם מִשְׁכָּן אַחֵר לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרוּהָ, שֶׁכָּתוּב הוּקַם, וְלֹא פֵּרֵשׁ עַל יְדֵי מִי. (אֶלָּא) שֶׁלֹּא הוּקַם אֶלָּא מִסּוֹד הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא נִסְתָּר וְגָנוּז, עַל יְדֵי הַסּוֹד שֶׁל מֹשֶׁה, כְּדֵי לְהִתְתַּקֵּן עִמּוֹ. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? (שמות לו) וַיָּבֹאוּ כָל הַחֲכָמִים הָעֹשִׂים אֵת כָּל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ'. מִי הֵם הַחֲכָמִים הָעֹשִׂים? אֵלּוּ הֵם יָמִין וּשְׂמֹאל וְכָל שְׁאָר הַצְּדָדִים, שֶׁהֵם דְּרָכִים וּשְׁבִילִים לְהִכָּנֵס לְתוֹךְ הַיָּם וּלְמַלֵּא אוֹתוֹ, וְהֵם עָשׂוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן לְמַעְלָה וְהִתְקִינוּ אוֹתוֹ.

כְּמוֹ כֵן לְמַטָּה, (שם) וְעָשָׂה בְצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב. זֶה בְּצַד יָמִין, וְזֶה בְּצַד שְׂמֹאל. בְּצַלְאֵל לְיָמִין, וְאָהֳלִיאָב לִשְׂמֹאל. זֶה מִיהוּדָה, וְזֶה מִדָּן. וְאַחַר כָּךְ

וַיָּבֹאוּ כָּל הַחֲכָמִים הָעוֹשִׂים, וְהָא אוֹקִימְנָא, וְכֹלָּא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָּא.

בְּהַהוּא יוֹמָא דְאִתְקַם מַשְׁכְּנָא, אִתְבָּטַל מוֹתָא מֵעָלְמָא. אִתְבָּטַל לָא תֵימָא, אֶלָּא אִסְתַּלָּק מֵעָלְמָא, דְּלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה. כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. בְּגִין דְּלָא יִתְבְּטַל יֵצֶר הָרָע מֵעָלְמָא, עַד דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַחְדֵּי בְּעוֹבָדוֹי וּכְדֵין (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח. כַּד אִתְקַם מַשְׁכְּנָא עַל יְדָא דְמֹשֶׁה, כְּדֵין אִתְפְּרָשַׁת חֵילָא דְיֵצֶר הָרָע, וְאִתְכַּפְיָא, וְלָא הָוָה יְכִיל לְשַׁלְטָאָה. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, אִתְפְּרַשׁ סָמָאֵ"ל, תַּקִּיפָא רוּגְזָא דְשָׁמָאלָא, מֵעַל תּוּקְפָּא דְחִוְיָא בִישָׁא, וְלָא יְכִיל לְשַׁלְטָא עַל עָלְמָא, וְלָא יְכִיל לְאִתְחַבְּרָא בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ, וּלְמִסְטֵי לֵיהּ.

לשון הקודש

– וְכֹל אִישׁ חֲכַם לֵב, וַיָּבֹאוּ כָּל הַחֲכָמִים הָעֹשִׂים. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, וְהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן הִתְבַּטֵּל הַמָּוֶת מֵהָעוֹלָם. אַל תֹּאמַר הִתְבַּטֵּל, אֶלָּא הִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא יָכֹל לִשְׁלֹט, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל יֵצֶר הָרָע מֵהָעוֹלָם עַד שֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׂמַח בְּמַעֲשָׂיו, וְאָז – (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח. כְּשֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן עַל יְדֵי מֹשֶׁה, אָז נִפְרַד כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע וְנִכְנַע וְלֹא יָכֹל לִשְׁלֹט. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִפְרַד סָמָאֵ"ל, כֹּחַ הָרֹגֶז שֶׁל הַשְּׂמֹאל, מֵעַל תֹּקֶף הַנָּחָשׁ הָרָע, וְלֹא יָכֹל לִשְׁלֹט עַל הָעוֹלָם וְלֹא יָכֹל לְהִתְחַבֵּר בְּאָדָם וּלְהַסְטוֹת אוֹתוֹ.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, כַּד עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל יַת עֶגְלָא, מַה כְּתִיב (שמות לג) וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּהַמָּא יֵצֶר הָרָע דְּהֲוָה אָזִיל בֵּינַיְיהוּ. אָמַר מֹשֶׁה, סִטְרָא דִקְדוּשָׁה לָא תִשְׁרֵי בְגוֹ סִטְרָא דִמְסָאֲבָא. רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל זִמְנָא דְסִטְרָא דִקְדוּשָׁה שַׁלְטָא, סִטְרָא מְסַאֲבָא לָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה, וְאִתְכַּפְיָא קַמֵּיהּ. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, כָּל זִמְנָא דִירוּשָׁלַם תִּהְיֶה מְלֵאָה, צוּר חַיָּיבָא יְהֵא חֲרֵבָה.

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית כד) וַתֹּאמֶר אֶל הָעֶבֶד מִי הָאִישׁ הַלָּזֶה הַהוֹלֵךְ בַּשָּׂדֶה לִקְרָאתֵינוּ וַיֹּאמֶר הָעֶבֶד וְגוֹ'. מַה כְּתִיב לְעֵילָא, וַתִּשָּׂא רִבְקָה אֶת עֵינֶיהָ וַתֵּרֶא אֶת יִצְחָק וַתִּפֹּל מֵעַל הַגָּמָל. הַאי קְרָא אֲמַאי אִצְטְרִיךְ לְמִכְתַּב בְּאוֹרַיְיתָא. וְתוּ, וְכִי בְגִין דְּהַמָּאת שְׁפִירוּ דְיִצְחָק (מָאי טַעְמָא) אִתְרְכִּינַת מִגַּמְלָא.

לשון הקודש

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּשֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֵגֶל, מַה כָּתוּב? (שמות לג) וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁרָאָה יֵצֶר הָרָע שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בֵּינֵיהֶם. אָמַר מֹשֶׁה: צַד הַקְּדֻשָּׁה לֹא יִשְׁרֶה בְּתוֹךְ צַד הַטֻּמְאָה. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, כָּל זְמַן שֶׁצַּד הַקְּדֻשָּׁה שׁוֹלֵט, צַד הַטֻּמְאָה לֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט וְנִכְנָע לְפָנָיו. וְעַל כֵּן שָׁנִינוּ, כָּל זְמַן שֶׁיְּרוּשָׁלַיִם תִּהְיֶה מְלֵאָה – צוּר הָרְשָׁעָה תִּהְיֶה חֲרֵבָה.

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית כד) וַתֹּאמֶר אֶל הָעֶבֶד מִי הָאִישׁ הַלָּזֶה הַהֹלֵךְ בַּשָּׂדֶה לִקְרָאתֵנוּ וַיֹּאמֶר הָעֶבֶד וְגוֹ'. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? וַתִּשָּׂא רִבְקָה אֶת עֵינֶיהָ וַתֵּרֶא אֶת יִצְחָק

אֶלָּא, הַאי קְרָא רָזָא אִיהוּ. תָּא חָזֵי, (וַתֵּרֶא אֶת יִצְחָק מַנָּא יַדְעַת דְּאִיהוּ יִצְחָק, אֶלָּא וַתֵּרֶא אֶת יִצְחָק חָמָאת בְּהַהִיא שַׁעְתָּא מָה דְּלָא יַדְעַת) (ס"א תָּא חָזֵי בְּשַׁעְתָּא דְּמָטָאת רִבְקָה לְגַבֵּי דְּיִצְחָק, שַׁעְתָּא דְּצִלּוֹתָא דְּמִנְחָה הֲוָת, וּבְהַהוּא זִמְנָא דִּינָא אִתְעַר בְּעָלְמָא) **וְחָמָאת לֵיהּ בְּרוּגְזָא דְּדִינָא קַשְׁיָא, וְחָמָאת דְּהָא סִיּוּם דְּרוּגְזָא קַשְׁיָא אִיהוּ גָּמָל לְתַתָּא, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּמוֹתָא, וּבְגִין כַּךְ אִתְרְכִּינַת וְאַשְׁמִיטַת גַּרְמָהּ מֵהַהוּא גָּמָל. דְּהָא כַּד אִסְתָּכַּל דִּינָא קַשְׁיָא, הַהוּא גָּמָל אִתְתָּקַף. וּבְגִין כַּךְ אַשְׁמִיטַת גַּרְמָהּ מִינֵּהּ,** (ס"א רָזָא דְּמוֹתָא וְכַד הַאי דִּינָא קַשְׁיָא אִתְעָר הַהוּא גָּמָל אִתְתָּקַף וּבְגִין כַּךְ אִתְרַכִּינַת וְאַשְׁמִיטַת גַּרְמָהּ מֵהַהוּא גָּמָל) **וְלָא יַתְבַת תַּמָּן.**

תָּא חָזֵי, הַאי גָּמָל, הַיְינוּ רָזָא דִּכְתִיב, (משלי יט) **וּגְמוּלוֹ יְשַׁלֶּם לוֹ, דָּא גְּמוּל דְּאִינּוּן חַיָּיבַיָּא, דִּכְתִיב,** (ישעיה ג) **אוֹי לְרָשָׁע רָע כִּי גְּמוּל יָדָיו יֵעָשֶׂה**

לשון הקודש

וַתִּפֹּל מֵעַל הַגָּמָל. מַדּוּעַ הֶצְרַךְ לִכְתֹּב אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה בַּתּוֹרָה? וְעוֹד, וְכִי מִשּׁוּם שֶׁרָאַתָה אֶת יָפְיוֹ שֶׁל יִצְחָק (מָה הַטַּעַם) נִשְׁמְטָה מִן הַגָּמָל?

אֶלָּא, פָּסוּק זֶה הוּא סוֹד. בֹּא רְאֵה, (וַתֵּרֶא אֶת יִצְחָק. מִנַּיִן יָדְעָה שֶׁהוּא יִצְחָק? אֶלָּא וַתֵּרֶא אֶת יִצְחָק, רָאַתָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מַה שֶּׁלֹּא יָדְעָה) (בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהִגִּיעָה רִבְקָה אֶל יִצְחָק, שְׁעַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה הָיְתָה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן מִתְעוֹרֵר דִּין בָּעוֹלָם), **וְרָאַתָה אוֹתוֹ בְּרוֹגֶז הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְרָאַתָה שֶׁהַרֵי סִיּוּם הָרוֹגֶז הַקָּשֶׁה הוּא גָּמָל לְמַטָּה, וְזֶהוּ סוֹד הַמָּוֶת. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִרְכְּנָה וְהִשְׁמִיטָה עַצְמָהּ מֵאוֹתוֹ הַגָּמָל. שֶׁהַרֵי כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל הַדִּין הַקָּשֶׁה, אוֹתוֹ גָּמָל מִתְחַזֵּק. וּמִשּׁוּם כָּךְ הִשְׁמִיטָה אֶת עַצְמָהּ מִמֶּנּוּ** (סוֹד שֶׁל הַמָּוֶת. וְכַאֲשֶׁר הַדִּין הַקָּשֶׁה הַזֶּה הִתְעוֹרֵר, אוֹתוֹ גָּמָל הִתְחַזֵּק, וּמִשּׁוּם כָּךְ הִרְכִּינָה וְהִשְׁמִיטָה עַצְמָהּ מֵאוֹתוֹ גָּמָל) **וְלֹא יָשְׁבָה שָׁם.**

בֹּא וּרְאֵה, הַגָּמָל הַזֶּה הַיְנוּ סוֹד הַכָּתוּב (משלי יט) וּגְמוּלוֹ יְשַׁלֵּם לוֹ. זֶהוּ גְּמוּל אוֹתָם הָרְשָׁעִים, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ג) אוֹי לְרָשָׁע רָע

לוֹ. וְהַאי אִיהוּ גָּמָל, דְּקַיְּימָא לְאָכְלָא כֹּלָּא, וּלְשֵׁיצָאָה כֹּלָּא. וְהַאי אִיהוּ זַמִּין תָּדִיר לָקָבֵל (נ"א לְקַטְלָא נ"א לְחַבָּלָא) בְּנֵי נָשָׁא. וּבְגִין כַּךְ הַאי מָאן דְּחָמֵי בְּחֶלְמֵיהּ גָּמָל, אַחְמִיו לֵיהּ מוֹתָא דְּאִתְגְּזַרַת עָלֵיהּ, וְאִשְׁתְּזִיב מִנֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, הַאי סִטְרָא דִּמְסָאֲבָא אִקְרֵי הָכִי, דְּגָרִים מִיתָא לְכָל עָלְמָא, וְהַאי הָוָה דְּאַסְטֵי לְאָדָם וּלְאִתְּתֵיהּ, וְהַהוּא דְּרָכִיב עָלֵיהּ אִיהוּ סָמָאֵ"ל, וְאִיהוּ אָתָא לְמִטְעֵי עָלְמָא, וְגָרַם מוֹתָא לְכֹלָּא. וּבְגִין כַּךְ אָתָא וְשָׁלִיט עַל כֹּלָּא. אָדָם אִיהוּ אַמְשִׁיךְ לֵיהּ לְגַבֵּיהּ, וְכֵיוָן דְּאִיהוּ אַמְשִׁיךְ לֵיהּ לְגַבֵּיהּ, כְּדֵין אִיהוּ אִתְמְשָׁךְ אֲבַתְרַיְיהוּ, עַד דְּאַסְטֵי לוֹן. וּבְגִין כַּךְ אָמַר שְׁלֹמֹה, (משלי ה) וְאַל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ, דְּכָל מָאן דְּאִתְקְרִיב לְבֵיתָהּ, כְּדֵין אִיהִי נַפְקַת וּמִתְקַשְּׁרַת וְאִתְמַשְּׁכַת אֲבַתְרֵיהּ.

לשון הקודש

כִּי גְּמוּל יָדָיו יֵעָשֶׂה לוֹ. וְזֶהוּ הַגָּמָל שֶׁעוֹמֵד לֶאֱכֹל הַכֹּל וּלְהַשְׁמִיד הַכֹּל, וְזֶהוּ שֶׁמְּזֻמָּן תָּמִיד כְּנֶגֶד (להרג נ"א להזיק) בְּנֵי הָאָדָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ, מִי שֶׁרוֹאֶה בַּחֲלוֹמוֹ גָּמָל, הֶרְאוּ לוֹ מָוֶת שֶׁנִּגְזַר עָלָיו וְנִצַּל מִמֶּנּוּ.

בָּא וּרְאֵה, צַד הַטֻּמְאָה הַזֶּה נִקְרָא כָּךְ – שֶׁגָּרַם מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם, וְזֶה הָיָה שֶׁהִסְטָה אֶת אָדָם וְאֶת אִשְׁתּוֹ, וְאוֹתוֹ שֶׁרָכַב עָלָיו הוּא סָמָאֵ"ל, וְהוּא בָּא לְהַטְעוֹת אֶת הָעוֹלָם וְגָרַם מָוֶת לְכֹל, וּמִשּׁוּם כָּךְ בָּא וְשׁוֹלֵט עַל הַכֹּל. אָדָם הוּא שֶׁהִמְשִׁיךְ אוֹתוֹ אֵלָיו, וְכֵיוָן שֶׁהִמְשִׁיךְ אוֹתוֹ אֵלָיו, אָז הוּא נִמְשַׁךְ אַחֲרֵיהֶם עַד שֶׁהִסְטָה אוֹתָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר שְׁלֹמֹה, (משלי ה) וְאַל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח

וְעַל דָּא רִבְקָה, כַּד חָמָאת דְּהַוָה לֵיהּ לְאִתְדַּבְּקָא בְּסִטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא. כֵּיוָן דְּחָמָאת לֵיהּ לְיִצְחָק בְּרָזָא דְּדִינָא קַשְׁיָא, וְחָמָאת דְּמֵהַהוּא סִטְרָא נָפַק דִּינָא אַחֲרָא תַּקִּיפָא, מִזּוֹהֲמָא דְּדַהֲבָא, כַּד חָמָאת הַאי, מִיַּד וַתִּפֹּל מֵעַל הַגָּמָל, בְּגִין לְאִתְרַפּוּיֵי מִן דִּינָא מֵהַהוּא זוֹהֲמָא. כְּתִיב (ישעיה סו) קוֹל יְיָ' מְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאֹיְבָיו, מֵהַהוּא זוֹהֲמָא.

תָּא חֲזֵי (דף רל"ו ע"ב) כַּד עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל הַהוּא עוֹבָדָא, וְגָרְמוּ לְהַהוּא חוֹבָא, מָאי טַעֲמָא עֵגֶל, וְלָא סִטְרָא אַחֲרָא. וְאִי תֵּימָא, דְּאִינּוּן בְּרִירוּ עֶגְלָא, לָאו הָכִי. אֶלָּא אִינּוּן אָמְרוּ, (שמות לב) קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ, וְאַהֲרֹן רְעוּתֵיהּ הָוָה לְאַעְכְּבָא לוֹן.

לשון הקודש

בֵּיתָהּ. שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּתְקָרֵב לְבֵיתָהּ, אָז הִיא יוֹצֵאת וְנִקְשֶׁרֶת וְנִמְשֶׁכֶת אַחֲרָיו.

וְעַל זֶה רִבְקָה, כְּשֶׁרָאַתָה שֶׁהָיָה לוֹ לִדְבֹּק בְּצַד הַדִּין הַקָּשֶׁה, כֵּיוָן שֶׁרָאַתָה אֶת יִצְחָק בְּסוֹד הַדִּין הַקָּשֶׁה וְרָאַתָה שֶׁמֵּאוֹתוֹ צַד יוֹצֵא דִּין אַחֵר תַּקִּיף מִזֻּהֲמַת הַזָּהָב, כְּשֶׁרָאַתָה אֶת זֶה, מִיָּד – וַתִּפֹּל מֵעַל הַגָּמָל, כְּדֵי לְהִתְרַפּוֹת מִן הַדִּין מֵאוֹתָהּ זֻהֲמָה. כָּתוּב (ישעיה סו) קוֹל ה' מְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאֹיְבָיו, מֵאוֹתָהּ זֻהֲמָה.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה וְגָרְמוּ אֶת אוֹתוֹ הַחֵטְא, מָה הַטַּעַם עֵגֶל וְלֹא צַד אַחֵר? וְאִם תֹּאמְרוּ שֶׁהֵם בָּחֲרוּ עֵגֶל – לֹא כָּךְ! אֶלָּא הֵם אָמְרוּ, (שמות לב) קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ, וּרְצוֹנוֹ שֶׁל אַהֲרֹן הָיָה לְעַכֵּב אוֹתָם.

אֶלָּא וַדַּאי עֲבִידְתָּא אִתְעָבִיד כַּדְקָא חָזֵי, דְּהָא מִסִּטְרָא דְּדַהֲבָא, נָפְקָא סוּסְפִּיתָא, כַּד אִתְבְּרִיר דַּהֲבָא, וּמִתַּמָּן מִתְפַּשְׁטֵי כָּל אִינּוּן סִטְרֵי שְׂמָאלָא, דְּאִינּוּן הִתּוּכָא דְּהַהוּא סוּסְפִּיתָא דְּדַהֲבָא, וּמִתְפָּרְשָׁאן לְכַמָּה סִטְרִין. וְכָל אִינּוּן דְּאִית לוֹן חֵיזוּ סוּמָקָא, גַּוָּון דְּדַהֲבָא קַיְימָא בְּטוּרֵי, כַּד שִׁמְשָׁא בְּתוּקְפֵּיהּ, בְּגִין דְּתוּקְפָּא דְּשִׁמְשָׁא אַחְזֵי דַּהֲבָא, וְאוֹלִיד לֵיהּ בְּאַרְעָא. וְהַהוּא דְּמְמָנָא בְּהַהוּא תוּקְפָּא דְּשִׁמְשָׁא, חֵיזוּ דִּילֵיהּ כְּעֶגְלָא, וְאִקְרֵי (תהלים צא) קֶטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם, וְדָא נָפְקָא מִגּוֹ עֶגְלָא הִתּוּכָא סוּמָקָא דְּדַהֲבָא, וְכָל הֲנֵי אַתְיָין מֵהַהוּא סִטְרָא סוּמָקָא, רוּחַ מְסַאֲבָא, דְּכָל אִינּוּן דְּמִתְפָּרְשֵׁי מֵרוּחַ מְסָאֲבָא מִתְפַּשְׁטֵי בְּעָלְמָא.

לשון הקודש

אֶלָּא וַדַּאי הַמַּעֲשֶׂה נַעֲשָׂה כָּרָאוּי, שֶׁהֲרֵי מִצַּד הַזָּהָב יוֹצֵאת פְּסֹלֶת כְּשֶׁנִּבְרָר הַזָּהָב, וּמִשָּׁם מִתְפַּשְּׁטִים כָּל אוֹתָם צִדְדֵי הַשְּׂמֹאל, שֶׁהֵם הִתּוּכוֹ שֶׁל אוֹתָהּ פְּסֹלֶת שֶׁל הַזָּהָב, וְנִפְרָדִים לְכַמָּה צִדָּדִים. וְכָל אוֹתָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מַרְאֶה אָדֹם, גָּוֶן שֶׁל זָהָב עוֹמֵד בֶּהָרִים, כְּשֶׁהַשֶּׁמֶשׁ בְּתָקְפּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁתֹּקֶף הַשֶּׁמֶשׁ מַרְאֶה זָהָב, וּמוֹלִיד אוֹתוֹ בָּאָרֶץ. וְאוֹתוֹ שֶׁמְּמֻנֶּה בְּאוֹתוֹ הַתֹּקֶף שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ, הַמַּרְאֶה שֶׁלּוֹ כְּעֵגֶל, וְנִקְרָא (תהלים צא) קֶטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם, וְזֶה יוֹצֵא מִתּוֹךְ עֵגֶל הִתּוּךְ הָאָדֹם שֶׁל הַזָּהָב, וְכָל אֵלֶּה בָּאִים מֵאוֹתוֹ הַצַּד הָאָדֹם, רוּחַ הַטֻּמְאָה, שֶׁכָּל אוֹתָם שֶׁנִּפְרָדִים מֵרוּחַ הַטֻּמְאָה מִתְפַּשְּׁטִים בָּעוֹלָם.

וְהַאי רוּחַ מְסָאֲבָא, אִיהוּ חִוְיָא בִישָׁא. וְאִית מָאן דְּרָכִיב עָלֵיהּ, וְאִינּוּן דְּכַר וְנוּקְבָא. וְאִקְרוּן אֵלֶּה, דְּאִינּוּן מִזְדַּמְּנִין בְּעָלְמָא, בְּכָל אִינּוּן סִטְרִין דִּלְהוֹן. וְרוּחַ קֻדְשָׁא אִקְרֵי זֹאת, דְּאִיהִי רָזָא דִבְרִית, רְשִׁימָא קַדִּישָׁא דְּאִשְׁתְּכַח תָּדִיר עִמֵּיהּ דְּבַר נָשׁ. וְכֵן (ישעיה כה) זֶה יְיָ', (שמות טו) זֶה אֵלִי, אֲבָל אִלֵּין אִקְרוּן אֵלֶּה, וְעַל דָּא כְּתִיב, אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (ישעיה מט) גַּם אֵלֶּה תִּשְׁכַּחְנָה. וְאָנֹכִי רָזָא דְזֹאת, לֹא אֶשְׁכָּחֵךְ. וּכְתִיב (איכה א) עַל אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה, דְּהַהוּא חוֹבָה גָּרִים לְמִבְכֵּי לוֹן כַּמָּה בִכְיָין.

דָּבָר אַחֵר עַל אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּאִתְיְיהִיב רְשׁוּ לַאֲתָר דָּא לְשַׁלְטָאָה עַל יִשְׂרָאֵל, וּלְחַרְבָּא בֵּי מַקְדְּשָׁא. וּבְגִין דְּאִתְיְיהִיב לוֹן רְשׁוּ לְשַׁלְטָאָה, כְּתִיב עַל אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה, רָזָא

לשון הקודש

וְרוּחַ הַטֻּמְאָה הַזוֹ הִיא הַנָּחָשׁ הָרָע, וְיֵשׁ מִי שֶׁרוֹכֵב עָלָיו, וְהֵם זָכָר וּנְקֵבָה, וְנִקְרָאִים אֵלֶּה, שֶׁהֵם מִזְדַּמְּנִים בָּעוֹלָם בְּכָל אוֹתָם הַצְּדָדִים שֶׁלָּהֶם, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ נִקְרֵאת זֹאת, שֶׁהִיא סוֹד הַבְּרִית, הָרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּמְצָא תָּמִיד עִם הָאָדָם. וְכֵן (ישעיה כה) זֶה ה', (שמות טו) זֶה אֵלִי. אֲבָל אֵלּוּ נִקְרָאִים אֵלֶּה, וְעַל זֶה כָּתוּב אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב (ישעיה מט) גַּם אֵלֶּה תִּשְׁכַּחְנָה, וְאָנֹכִי – סוֹד שֶׁל זֹאת – לֹא אֶשְׁכָּחֵךְ. וְכָתוּב (איכה א) עַל אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה. שֶׁאוֹתוֹ חֵטְא גָּרַם לָהֶם לִבְכּוֹת כַּמָּה בְכִיּוֹת.

דָּבָר אַחֵר עַל אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לַמָּקוֹם הַזֶּה לִשְׁלֹט עַל יִשְׂרָאֵל וּלְהַחֲרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וּמִשּׁוּם שֶׁנִּתְּנָה לָהֶם רְשׁוּת לִשְׁלֹט, כָּתוּב עַל אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה. סוֹד

דְּמִלָּה עַל אֵלֶּה דָּא סִטְרָא דִּמְסָאֲבָא דְּאִתְיְהִיב לוֹן רְשׁוּ לְשַׁלְטָאָה. אֲנִי בּוֹכִיָּה דָּא רוּחַ קֻדְשָׁא דְּאִקְרֵי אֲנִי.

וְאִי תֵּימָא, הָא כְּתִיב (דברים כח) אֵלֶּה דִּבְרֵי הַבְּרִית. הָכִי הוּא וַדַּאי, דְּכָל אִינּוּן לָא מִתְקַיְּימִין, אֶלָּא מִגּוֹ אֵלֶּה, דְּתַמָּן כָּל לְוָוטִין כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא דְּאִיהוּ אָרוּר, דִּכְתִיב (בראשית ג) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה. וּבְגִין כָּךְ, אַקְדִּים וְאָמַר אֵלֶּה, דְּקַיְּימָא לְמַאן דְּעָבַר דִּבְרֵי הַבְּרִית. (ויקרא כז) אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ' אֶת מֹשֶׁה, בְּגִין דְּפִקּוּדַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא לְאִתְדַּבְּקָה בַּר נָשׁ, וְלָא יִסְטֵי לְאוֹרְחָא דָּא, וְיִסְתָּמַר מִתַּמָּן, וְיִתְפְּרַשׁ מִנַּיְיהוּ.

וְאִי תֵּימָא (בראשית ו) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נֹחַ נֹחַ. הָכִי הוּא וַדַּאי, דְּהָא נָפַק חָם, דְּאִיהוּ אָבִי כְּנַעַן, (בראשית

לשון הקודש

הַדָּבָר עַל אֵלֶּה – זֶהוּ צַד הַטֻּמְאָה שֶׁנִּתְּנָה לָהֶם רְשׁוּת לִשְׁלֹט. אֲנִי בּוֹכִיָּה – זוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּקְרֵאת אֲנִי.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב (דברים כח) אֵלֶּה דִּבְרֵי הַבְּרִית – כָּךְ הוּא וַדַּאי. שֶׁכָּל אוֹתָם שֶׁלֹּא מִתְקַיְּמִים אֶלָּא מִתּוֹךְ אֵלֶּה, שֶׁשָּׁם כָּל הַקְּלָלוֹת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ שֶׁהוּא אָרוּר, שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ הִקְדִּים וְאָמַר אֵלֶּה, שֶׁעוֹמֵד לְמִי שֶׁעָבַר דִּבְרֵי הַבְּרִית. (ויקרא כז) אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה, מִשּׁוּם שֶׁמִּצְוּוֹת הַתּוֹרָה לְטַהֵר אֶת הָאָדָם, וְלֹא יִסְטֶה מֵהַדֶּרֶךְ הַזּוֹ, וְיִשָּׁמֵר מִשָּׁם וְיִפָּרֵד מֵהֶם.

וְאִם תֹּאמַר, (בראשית ו) אֵלֶּה תוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ – כָּךְ הוּא וַדַּאי. שֶׁהֲרֵי יָצָא חָם, שֶׁהוּא

ט) וּכְתִיב אָרוּר כְּנַעַן, וְאִיהוּ רָזָא דָא דְּאֵלֶּה. וְעַל דָּא כָּל הֲנֵי הִתּוּכָא סוּסְפִּיתָא דְּדַהֲבָא. וְאַהֲרֹן קָרִיב דַּהֲבָא, דְּאִיהוּ סִטְרָא (אַחֲרָא) דִּילֵיהּ, דְּכָלִיל אִיהוּ בְּתוּקְפָּא דְּאֶשָּׁא, וְכֹלָּא חַד, וְסִטְרָא דָא דַּהֲבָא וָאֶשָּׁא.

וְרוּחַ מִסַּאֲבָא דְּאִשְׁתְּכַח תָּדִיר בְּמַדְבְּרָא, אַשְׁכַּח אֲתָר בְּהַהוּא זִמְנָא לְאִתַּתְקְפָא בֵּיהּ. וּמַה דַּהֲווֹ יִשְׂרָאֵל דַּכְיָין, מֵהַהוּא זוֹהֲמָא קַדְמָאָה, דְּאָטִיל בְּעָלְמָא, וְגָרִים מוֹתָא לְכֹלָּא, כַּד קַיְּימוּ עַל טוּרָא דְּסִינַי, גָּרַם לוֹן כְּמִלְּקַדְמִין, לְסָאֲבָא לוֹן, וּלְאִתַּתְקְפָא עָלַיְיהוּ, וְגָרִים לוֹן מוֹתָא, וּלְכָל עָלְמָא, וּלְדָרֵיהוֹן בַּתְרֵיהוֹן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים פב) אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם וְגוֹ'. אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וְגוֹ'. וּבְגִין כַּךְ, אַהֲרֹן אַהְדָּר לְבָתָר לְאִתְדַּכְּאָה, בְּרָזָא

לשון הקודש

אֲבִי כְּנַעַן, וְכָתוּב (שם ט) אָרוּר כְּנָעַן, וְהוּא סוֹד זֶה שֶׁל אֵלֶּה. וְעַל זֶה כָּל אֵלֶּה הִתּוּךְ פְּסֹלֶת הַזָּהָב, וְאַהֲרֹן הִקְרִיב זָהָב, שֶׁהוּא הַצַּד (הָאַחֵר) שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא כָּלוּל בְּתֹקֶף הָאֵשׁ, וְהַכֹּל אֶחָד, וְצַד זֶה זָהָב וְאֵשׁ.

וְרוּחַ הַטֻּמְאָה שֶׁתָּמִיד נִמְצֵאת בַּמִּדְבָּר, מָצְאָה מָקוֹם בְּאוֹתוֹ זְמַן לְהִתְחַזֵּק בּוֹ. וּמַה שֶּׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל טְהוֹרִים מֵאוֹתָהּ זֻהֲמָה רִאשׁוֹנָה שֶׁהִטִּיל בָּעוֹלָם וְגָרַם מָוֶת לַכֹּל – כְּשֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי גָּרַם לָהֶם כְּמוֹ מִקֹּדֶם לְטַמֵּא אוֹתָם וּלְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם, וְגָרַם מָוֶת לָהֶם וּלְכָל הָעוֹלָם וּלְדוֹרוֹתֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים פב) אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם וְגוֹ'. אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וְגוֹ'. וּמִשּׁוּם כָּךְ אַהֲרֹן חָזַר אַחַר כָּךְ לְהִטָּהֵר בְּסוֹד הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה

דִּמְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה, בְּאִינּוּן שִׁבְעָה יוֹמִין קַדִּישִׁין, וּלְבָתַר לְאִתְדַּכְּאָה בְּעֶגְלָא.

וְתָא חֲזֵי, בְּכֹלָּא בָּעָא אַהֲרֹן לְאִתְדַּכְּאָה, דְּאִלּוּ אִיהוּ לָא הָוָה, לָא נָפַק עֶגְלָא. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּאַהֲרֹן אִיהוּ יְמִינָא. וְאִיהוּ תּוֹקְפָּא דְשִׁמְשָׁא, וְדַהֲבָא מִשִּׁמְשָׁא. רוּחַ מִסַּאֲבָא נָחַת, וְאִתְכְּלִיל תַּמָּן, וְאִסְתְּאָבוּ יִשְׂרָאֵל, וְאִסְתְּאַב אִיהוּ, עַד דְּאִתְדָּכוּ.

מָאי טַעְמָא אִסְתְּאַב. בְּגִין דְּנָפַק עֵגֶל, דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, דְּאִיהוּ שׁוֹר, וּמִימִינֵיהּ עֵגֶל. וְאִיהוּ שְׂמָאלָא, כְּמָה דְאִתְּמַר, דִּכְתִיב (דף רל"ז ע"א) (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאול לְאַרְבַּעְתָּן. וְאַהֲרֹן דְּאִיהוּ יְמִינָא, אִתְכְּלִיל בֵּיהּ שְׂמָאלָא, וְנָפַק עַל יְדֵיהּ. וְעַל דָּא, אִתְיְהִיב לֵיהּ עֵגֶל, כְּמָה דְאִיהוּ גָּרִים.

לשון הקודש

בְּאוֹתָם שִׁבְעָה יָמִים קְדוֹשִׁים, וְאַחַר כָּךְ לְהִטָּהֵר בָּעֵגֶל.

וּבֹא רְאֵה, בַּכֹּל רָצָה אַהֲרֹן לְהִטָּהֵר, שֶׁאִלּוּ הוּא לֹא הָיָה, לֹא הָיָה יוֹצֵא עֵגֶל. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאַהֲרֹן הוּא יָמִין, וְהוּא חֹזֶק הַשֶּׁמֶשׁ, וְהַזָּהָב מֵהַשֶּׁמֶשׁ. רוּחַ טֻמְאָה יָרְדָה וְנִכְלְלָה שָׁם, וְיִשְׂרָאֵל נִטְמְאוּ, וְהוּא נִטְמָא, עַד שֶׁנִּטַּהֲרוּ.

מָה הַטַּעַם נִטְמָא? מִשּׁוּם שֶׁיָּצָא עֵגֶל, שֶׁהוּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁהוּא שׁוֹר, וּמִימִינוֹ עֵגֶל. וְהוּא שְׂמֹאל כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שֶׁכָּתוּב וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאול לְאַרְבַּעְתָּן. וְאַהֲרֹן שֶׁהוּא יָמִין, נִכְלָל בּוֹ שְׂמֹאל וְיָצָא עַל יָדוֹ. וְעַל כֵּן נִתַּן לוֹ עֵגֶל, כְּמוֹ שֶׁהוּא גָּרַם.

וּבְגִין כָּךְ, כַּד הַאי רוּחָא מְסַאֲבָא אִתְתָּקַף, וְשָׁלִיט בְּמִלְקַדְמִין עַל עָלְמָא, דְּהָא בְּזִמְנָא דְּחָאבוּ יִשְׂרָאֵל, אַמְשִׁיכוּ עָלַיְיהוּ הַהוּא יֵצֶר הָרָע בְּמִלְקַדְמִין. כַּד אִתְדָּכוּ יִשְׂרָאֵל, וּבָעוּ לְאִתְדַּכָּאָה, אִצְטְרִיכוּ לְקָרְבָא שָׂעִיר, בְּגִין דְּשָׁעִיר אִיהוּ חוּלָקָא דְּהַהוּא יֵצֶר הָרָע, הַהוּא רוּחַ מְסַאֲבָא כִּדְקַאמְרָן.

כְּתִיב (תהלים קו) **וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר אוֹכֵל עֵשֶׂב. מָאי תַּבְנִית שׁוֹר. דָּא עֵגֶל. שׁוֹר מִסִּטְרָא דְּשִׂמְאָלָא, אַהֲרֹן יְמִינָא, אִתְכְּלִיל שְׂמָאלָא בֵּיהּ, וְאִתְתָּקַף בֵּיהּ, וְנָפַק עַל יְדֵיהּ. תָּא חָזֵי, וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם, דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּאַזְלַת קָמַיְיהוּ, וְאַחְלְפוּ לָהּ בְּדוּכְתָּא מְסַאֲבָא, אֵל אַחֲרָא. וּבְגִין כָּךְ לָא אִתְעַבָּר זוּהֲמָא דָא מֵעָלְמָא, עַד הַהוּא זִמְנָא דְּיִעָבַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵעָלְמָא, כְּמָה**

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ, כְּשֶׁרוּחַ הַטֻּמְאָה הַזּוֹ מִתְגַּבֶּרֶת וְשׁוֹלֶטֶת כְּמִקֹּדֶם עַל הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי בִּזְמַן שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, הִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע כְּמִקֹּדֶם. כְּשֶׁנִּטְהֲרוּ יִשְׂרָאֵל וְרָצוּ לְהִטָּהֵר, הִצְטָרְכוּ לְהַקְרִיב שָׂעִיר, מִשּׁוּם שֶׁשָּׂעִיר הוּא חֶלְקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע, אוֹתוֹ רוּחַ טֻמְאָה שֶׁאָמַרְנוּ.

כָּתוּב (תהלים קו) **וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר אֹכֵל עֵשֶׂב.** מַה זֶּה תַּבְנִית שׁוֹר? זֶה עֵגֶל. שׁוֹר מִצַּד הַשְּׂמֹאל, אַהֲרֹן יָמִין, וְנִכְלָל בּוֹ שְׂמֹאל וְהִתְגַּבֵּר בּוֹ וְיָצָא עַל יָדוֹ. בֹּא וּרְאֵה, **וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם** – זוֹ שְׁכִינָה שֶׁהָלְכָה לִפְנֵיהֶם, וְהֶחֱלִיפוּ אוֹתָהּ בְּמָקוֹם טָמֵא, אֵל אַחֵר. וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא עָבְרָה הַזְּהֲמָה הַזּוֹ מֵהָעוֹלָם עַד אוֹתוֹ

דְּאַתְּ אָמֵר (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ, וְהָא אוֹקִימְנָא.

כְּתִיב (שמות לב) וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מַסֵּכָה, וּכְתִיב וָאַשְׁלִיכֵהוּ בָאֵשׁ וַיֵּצֵא הָעֵגֶל הַזֶּה, מַשְׁמַע דְּלָא עָבֵד לֵיהּ, אִי הָכִי מָאי וַיַּעֲשֵׂהוּ. אֶלָּא וַדַּאי כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, דְּאִלְמָלֵא אַהֲרֹן, לָא אִתְתָּקַף רוּחָא מְסַאֲבָא לְאִתְכַּלְלָא בְּדַהֲבָא, אֲבָל כָּל תִּקּוּנָא דְּאִצְטְרִיךְ, אַשְׁכַּח לְאִתְבְּנָאָה. (ס"א לְאִתְרָוָאָה).

תָּא חֲזֵי, אִית מָאן דְּעָבִיד חַרְשִׁין וְאַצְלַח בִּידוֹי. וְאִית מָאן דְּעָבִיד לוֹן כְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ, וְלָא אַצְלַח בִּידוֹי, דְּהָא לְעוֹבָדִין אִלֵּין גַּבְרָא מִתְקְנָא אִצְטְרִיךְ.

תָּא חֲזֵי מִבִּלְעָם, דְּאִיהוּ הָוָה מִתְקְנָא, לְאִינּוּן חַרְשִׁין דִּילֵיהּ, לְאַצְלְחָא בִּידוֹי, בְּגִין דִּכְתִיב,

לשון הקודש

זְמַן שֶׁיַּעֲבִירֶנָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵהָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. **כָּתוּב** (שמות לב) וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מַסֵּכָה, וְכָתוּב וָאַשְׁלִכֵהוּ בָאֵשׁ וַיֵּצֵא הָעֵגֶל הַזֶּה. מַשְׁמָע שֶׁלֹּא עָשָׂה אוֹתוֹ. אִם כָּךְ, מַה זֶּה וַיַּעֲשֵׂהוּ? אֶלָּא וַדַּאי כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁאִלְמָלֵא אַהֲרֹן לֹא הִתְגַּבְּרָה רוּחַ הַטֻּמְאָה לְהִכָּלֵל בַּזָּהָב, אֲבָל כָּל תִּקּוּן שֶׁצָּרִיךְ, יֵשׁ לִבְנוֹת אוֹתוֹ (לְהִתְרַוּוֹת).

בֹּא וּרְאֵה, יֵשׁ מִי שֶׁעוֹשֶׂה כְּשָׁפִים וּמַצְלִיחַ בְּיָדוֹ. וְיֵשׁ מִי שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּאוֹתוֹ גָּוֵן מַמָּשׁ וְלֹא מַצְלִיחַ בְּיָדוֹ, שֶׁהֲרֵי לַמַּעֲשִׂים הַלָּלוּ צָרִיךְ אָדָם מֻכְשָׁר.

בֹּא וּרְאֵה מִבִּלְעָם, שֶׁהוּא הָיָה מֻכְשָׁר לְאוֹתָם הַכְּשָׁפִים שֶׁלּוֹ לְהַצְלָחָה בְּיָדוֹ,

(במדבר כד) וּנְאֻם הַגֶּבֶר שְׁתֻם הָעָיִן. שְׁתוּם הָעָיִן, סְתוּם הָעַיִן כֻּלָּא חַד. דְּחָד עֵינָא סָתִים תָּדִיר, וְחֵיזוּ דְעֵינוֹי לָא הָוָה בְּאֹרַח מֵישָׁר, מוּמָא הָוָה בֵּיהּ בְּעֵינוֹי. כְּתִיב (ויקרא טז) וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עִתִּי, זַמִּין בְּכֻלָּא, חַזוּ דְעֵינוֹי דְּלָא יִתְכְּשַׁר. אֲבָל רוּחַ קֻדְשָׁא, מָאן דְּיִשְׁתַּמֵּשׁ בַּהֲדֵיהּ מַה כְּתִיב, (ויקרא כא) כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב אִישׁ עִוֵּר אוֹ פִסֵּחַ.

וְהָכָא, כֻּלָּא אִתְקַן לְרוּחָא מְסַאֲבָא, לְמֵיהַב לֵיהּ דּוּכְתָּא לְשַׁלְטָאָה. אַשְׁכַּח מַדְבְּרָא דְּאִיהוּ חָרוּב מִכֻּלָּא, כְּמָה דִכְתִיב, (דברים ח) נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְגוֹ', דְּמִתַּמָּן אִיהוּ שׁוּלְטָנוּתָא דִילֵיהּ. אַשְׁכַּח דַּהֲבָא סִפּוּקָא כְּדְקָא יֵאוֹת. אַשְׁכַּח אַהֲרֹן, לְאִתַּתְקְפָא בִימִינָא, וּלְאִתְכַּלְלָא בֵּיהּ. כְּדֵין אַשְׁלִים דּוּכְתֵּיהּ כַּדְקָא יֵאוֹת, וְנָפִיק וְאִשְׁתָּלִים עוּבָדָא.

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (במדבר כד) וּנְאֻם הַגֶּבֶר שְׁתֻם הָעָיִן. שְׁתֻם הָעַיִן וּסְתוּם הָעַיִן הַכֹּל אֶחָד. שֶׁעַיִן אַחַת סְתוּמָה תָּמִיד, וּמַרְאֵה עֵינָיו לֹא הָיָה בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה. מוּם הָיָה לוֹ בְּעֵינוֹ. כָּתוּב (ויקרא טז) וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עִתִּי, מְזֻמָּן בַּכֹּל, הַמַּרְאֶה שֶׁל עֵינָיו שֶׁלֹּא כַּשּׁוּרָה. אֲבָל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, מִי שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ עִמָּהּ מַה כָּתוּב? (שם כא) כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב אִישׁ עִוֵּר אוֹ פִסֵּחַ.

וְכָאן הַכֹּל הֻתְקַן לְרוּחַ הַטֻּמְאָה לָתֵת לָהּ מָקוֹם לִשְׁלֹט. מָצָא מִדְבָּר שֶׁהוּא חָרֵב מֵהַכֹּל, כַּכָּתוּב (דברים ח) נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְגוֹ', שֶׁמִּשָּׁם הוּא הַשִּׁלְטוֹן שֶׁלּוֹ. מָצָא זָהָב מַסְפִּיק כָּרָאוּי. מָצָא אַהֲרֹן כְּדֵי לְהִתְחַזֵּק בַּיָּמִין וּלְהִכָּלֵל בּוֹ. אָז הִשְׁלִים אֶת מְקוֹמוֹ כָּרָאוּי, וְיָצָא וְנִשְׁלַם הַמַּעֲשֶׂה.

וּמְנָלָן דְּרוּחַ מְסַאֲבָא הָוָה. דִּכְתִיב, (שמות לב) **אָנָא חָטָא הָעָם הַזֶּה חַטָּאָה גְדוֹלָה, דָּא רוּחַ מְסַאֲבָא, נָחָשׁ קַדְמָאָה, כִּדְקַאמְרָן בְּכַמָּה דוּכְתִין. וּבְזִמְנָא דְבָעָא אַהֲרֹן לְאִתְדַּכְּאָה, אַקְרִיב עֵגֶל, מֵהַהוּא סִטְרָא, לְמֶעְבַּד בֵּיהּ דִּינָא. בְּקַדְמִיתָא עָבֵד לֵיהּ לְשַׁלְטָאָה, וְהַשְׁתָּא דְיַעֲבִיד בֵּיהּ דִּינָא, לְאַכְפְּיָא לֵיהּ, דְּהָא כַּד אִתְעָבִיד דִּינָא בְּסִטְרָא דָא, אִתְכַּפְיָין כָּל אִינּוּן דְשַׁלְטִין מִסִּטְרֵיהּ.**

תָּא חֲזֵי, בְּמִצְרַיִם, בְּהַהוּא סִטְרָא דִלְהוֹן כְּתִיב, (שמות יב) אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וְגוֹ'. צְלִי אֵשׁ, בְּגִין דְּיִסְלַק רֵיחוֹ נוֹדֵף. רֹאשׁוֹ עַל כְּרָעָיו, לְתַבְרָא לֵיהּ וּלְאַכְפְּיָא לֵיהּ, וּכְדֵין כָּל אִינּוּן דְּאַתְיָין מִסִּטְרֵיהּ לָא שַׁלְטֵי. כְּגַוְונָא דָא (במדבר יט) פָּרָה אֲדוֹמָה תְּמִימָה וְגוֹ', בְּגִין לְאַכְפְּיָא כָּל אִינּוּן סִטְרֵי מִסְאַבָא, דְּלָא יִשְׁלְטוּן.

לשון הקודש

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁרוּחַ טֻמְאָה הָיְתָה? שֶׁכָּתוּב (שמות לב) אָנָּא חָטָא הָעָם הַזֶּה חֲטָאָה גְדֹלָה. זוֹ רוּחַ הַטֻּמְאָה, נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וּבִזְמַן שֶׁרָצָה אַהֲרֹן לְהִטָּהֵר, הִקְרִיב עֵגֶל מֵאוֹתוֹ הַצַּד לַעֲשׂוֹת בּוֹ דִּין. בָּרִאשׁוֹנָה עָשָׂה אוֹתוֹ לִשְׁלֹט, וְעַכְשָׁו שֶׁעָשָׂה בּוֹ דִּין לְהַכְנִיעוֹ, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁנַּעֲשָׂה דִּין בַּצַּד הַזֶּה, נִכְנָעִים כָּל אוֹתָם שֶׁשּׁוֹלְטִים מִצִּדּוֹ.

בָּא וּרְאֵה, בְּמִצְרַיִם, בְּאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁלָּהֶם כָּתוּב (שם יב) אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וְגוֹ'. צְלִי אֵשׁ, כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה רֵיחוֹ נוֹדֵף. רֹאשׁוֹ עַל כְּרָעָיו, לִשְׁבֹּר אוֹתוֹ וּלְהַכְנִיעוֹ, וְאָז כָּל אֵלּוּ שֶׁבָּאִים מִצִּדּוֹ לֹא שׁוֹלְטִים. כְּמוֹ כֵן (במדבר יט) פָּרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה וְגוֹ', כְּדֵי לְהַכְנִיעַ כָּל אוֹתָם הַצְּדָדִים הַטְּמֵאִים

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא, וְהָא פָּרָה קַדִּישָׁא אִיהִי, דַּכְיָא אִיהִי, וַאֲמַאי. אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא, וְהָא אוּקְמוּהָ, כְּלָלָא דְּאַרְבַּע מַלְכְּוָון הֲוַת. פָּרָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (הושע ד) כִּי כְפָרָה סוֹרֵרָה סָרַר יִשְׂרָאֵל. אֲדוֹמָה, דָּא מַלְכוּת בָּבֶל, דִּכְתִיב, (דניאל ב) אַנְתְּ הוּא רֵישָׁא דִי דַהֲבָא. תְּמִימָה, דָּא מַלְכוּת מָדַי. אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם, דָּא מַלְכוּת יָוָן. (דְּאִינּוּן קְרִיבִין לְאָרְחֵי מְיהֵמְנוּתָא) אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עוֹל, דָּא מַלְכוּת אֱדוֹם, דְּלָא סָלִיק עָלֵיהּ עוֹל. וְרָזָא דְמִלָּה דָא, אַף עַל גַּב דְּכַמָּה מִלִּין אִתְיְיהִיבוּ לְמִדְרָשׁ בַּקְּרָאֵי, כֻּלְּהוּ חַד.

הָא אִתְּמַר, דִּכְתִיב, (איוב יד) מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד. מִי יִתֵּן טָהוֹר (דף רל"ז ע"ב) מִטָּמֵא, רָזָא דָא, הָכִי הוּא, דְּדָא אִיהוּ טָהוֹר דְּנָפַק מִטָּמֵא.

לשון הקודש

שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, וַהֲרֵי הַפָּרָה הִיא קְדוֹשָׁה, הִיא טְהוֹרָה, וְלָמָּה? אָמַר לוֹ, כָּךְ הוּא, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, כְּלָל שֶׁל אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת הָיְתָה פָּרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ד) כִּי כְפָרָה סוֹרֵרָה סָרַר יִשְׂרָאֵל. אֲדֻמָּה – זוֹ מַלְכוּת בָּבֶל, שֶׁכָּתוּב (דניאל ב) אַתָּה הוּא רֹאשׁ הַזָּהָב. תְּמִימָה – זוֹ מַלְכוּת מָדַי. אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם – זוֹ מַלְכוּת יָוָן (שֶׁהֵם קְרוֹבִים לְדַרְכֵּי הָאֱמוּנָה). אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל – זוֹ מַלְכוּת אֱדוֹם, שֶׁלֹּא עָלָה עָלֶיהָ עֹל. וְהַסּוֹד שֶׁל הַדָּבָר הַזֶּה, אַף עַל גַּב שֶׁכַּמָּה דְּבָרִים נִתְּנוּ לִדְרֹשׁ בַּכְּתוּבִים – כֻּלָּם אֶחָד.

הֲרֵי נֶאֱמַר, שֶׁכָּתוּב (איוב יד) מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד. מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא –

דְּהָא בְּקַדְמִיתָא טָמֵא, וְהַשְׁתָּא דְּאִתְעָבִיד בֵּיהּ דִּינָא, וְאִתְיְיהִיב לִיקִידַת אֵשָׁא בְּנוּרָא דְּדָלִיק, וְאִתְעָבִיד עָפָר, הַשְׁתָּא אִיהוּ טָהוֹר מִטָּמֵא, טָהוֹר דְּנָפִיק מִטָּמֵא.

וּבְגִין כַּךְ, כָּל אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בָּהּ, כֻּלְּהוּ מִסְתַּאֲבֵי, דְּהָא הָכִי הוּא וַדָּאי, וְכֵיוָן דְּאִתְעָבִיד אֵפֶר, כְּדֵין עַד דְּיִתְכְּנִיש וְיִסְתָּלִיק מִתַּמָּן, מַסְאִיב לְכֻלְּהוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וְכִכֶּבֶס הָאוֹסֵף וְגוֹ' וְטָמֵא. אֵפֶר, מָאי טַעְמָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (מלאכי ג) וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם. וְכֵיוָן דְּאִתְיְיהִיב עַל הַהוּא אֵפֶר מַיִם, כְּדֵין אִיהוּ טָהוֹר מִטָּמֵא.

וְרָזָא דְּמִלָּה, דִּכְתִיב, (במדבר ח) מֵי חַטָּאת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (בראשית ד) לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ. וּבְגִין

לשון הקודש

סוֹד זֶה כָּךְ הוּא, שֶׁזֶּהוּ טָהוֹר שֶׁיּוֹצֵא מִטָּמֵא. שֶׁהֲרֵי בַּהַתְחָלָה טָמֵא, וְעַכְשָׁו שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ דִּין וְנִתָּן לִשְׂרֵפַת אֵשׁ בְּאֵשׁ בּוֹעֶרֶת וְנַעֲשָׂה עָפָר, עַכְשָׁו הוּא טָהוֹר מִטָּמֵא, טָהוֹר שֶׁיָּצָא מִטָּמֵא.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, כָּל אֵלּוּ שֶׁמִּתְעַסְּקִים בָּהּ, כֻּלָּם נִטְמָאִים, שֶׁהֲרֵי כָּךְ הוּא וַדַּאי. וְכֵיוָן שֶׁנַּעֲשֵׂית אֵפֶר, אָז עַד שֶׁיִּתְכַּנֵּס וְיִסְתַּלֵּק מִשָּׁם, מְטַמֵּא אֶת כֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְכִכֶּבֶס הָאֹסֵף וְגוֹ' וְטָמֵא. אֵפֶר, מָה הַטַּעַם? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלאכי ג) וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם. וְכֵיוָן שֶׁנִּתָּן עַל אוֹתוֹ אֵפֶר מַיִם, אָז הוּא טָהוֹר מִטָּמֵא.

וְסוֹד הַדָּבָר – שֶׁכָּתוּב (במדבר ח) מֵי חַטָּאת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ד) לַפֶּתַח

דְּאִיהִי פֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ וַדָּאי, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, וְהוֹצִיא אוֹתָהּ אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה. וּבְגִין כַּךְ אִתְיְיהִיבַת לַסְּגָן, וְלָא לְכַהֲנָא רַבָּא, וְדָא הוּא טָהוֹר מִטָּמֵא, בְּקַדְמִיתָא טָמֵא, וְהַשְׁתָּא טָהוֹר. וְכָל סְטָר רוּחַ מְסַאֲבָא, כֵּיוָן דְּחָמָא דָא, עָרַק, וְלָא יָתִיב בְּהַהוּא דוּכְתָּא.

מִי חַטָּאת וַדָּאי, מִי נִדָּה, כֹּלָּא מְסַאֲבָא. וְעַל דָּא שַׁלְטָא רוּחַ קֻדְשָׁא, וְרוּחַ מְסַאֲבָא אִתְכַּפְיָא, דְּלָא שַׁלְטָא כְּלַל. וְדָא הוּא דִינָא דְרוּחַ מְסַאֲבָא, מִחוּץ לַמַּחֲנֶה. בְּגִין דְּאִיהִי רוּחַ מְסַאֲבָא, דִּכְתִיב, (דברים כג) וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ. אָתָא רִבִּי אַבָּא וּנְשָׁקֵיהּ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אַף עַל גַּב דְּכָל הֲנֵי מִלִּין כִּדְקַאמְרָן, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לֵיהּ שׁוּלְטָנוּ. וְרוּחַ מְסַאֲבָא בָּעֵי לְאַכְפְּיָא לֵיהּ בְּכָל

לשון הקודש

חַטָּאת רֹבֵץ. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא פֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ וַדַּאי, בַּהַתְחָלָה כָּתוּב, וְהוֹצִיא אוֹתָהּ אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִתְּנָה לַסְּגָן וְלֹא לְכֹהֵן גָּדוֹל. וְזֶהוּ טָהוֹר מִטָּמֵא. בַּהַתְחָלָה טָמֵא, וְעַכְשָׁו טָהוֹר. וְכָל צַד רוּחַ הַטֻּמְאָה, כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה אֶת זֶה בּוֹרֵחַ, וְלֹא יוֹשֵׁב בְּאוֹתוֹ מָקוֹם.

מִי חַטָּאת וַדַּאי, מִי נִדָּה, הַכֹּל טָמֵא. וְעַל כֵּן שׁוֹלֶטֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְרוּחַ הַטֻּמְאָה נִכְנַעַת, שֶׁלֹּא שׁוֹלֶטֶת כְּלָל. וְזֶהוּ דִּין שֶׁל רוּחַ הַטֻּמְאָה – מִחוּץ לַמַּחֲנֶה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא רוּחַ טֻמְאָה, שֶׁכָּתוּב (דברים כג) וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ. בָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוֹ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אַף עַל גַּב שֶׁכָּל הַדְּבָרִים כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

סִטְרִין. תָּא וְאִימָא לְךָ רָזָא חָדָא, וְלָא אִתְיְיהִיב לְגַלָּאָה בַּר לְאִינּוּן קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין.

תָּא חֲזֵי, לְהַאי אֲתָר דְּאִיהוּ רוּחַ מְסַאֲבָא. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לֵיהּ שׁוּלְטָנוּ, לְמִשְׁלַט בְּעָלְמָא, בְּכַמָּה סִטְרִין, וְיָכִיל לְנַזְקָא, וְלֵית לֵיהּ (נ"א לָן) רְשׁוּ, לְאַנְהָגָא בֵּיהּ קְלָנָא, דְּבָעֵינָן לְאִסְתַּמְּרָא מִנֵּיהּ, דְּלָא יְקַטְרֵג עָלָן בְּגוֹ קְדֻשָּׁה דִילָן. וְעַל דָּא רָזָא חָדָא אִית לָן, דְּבָעֵינָן לְמֵיהַב לֵיהּ דּוּכְתָּא זְעֵיר, בְּגוֹ קְדֻשָּׁה דִילָן (דְּלָא אִשְׁתְּכַח מְקַטְרְגָא בְּגוֹ קְדוּשָׁא דִילָן) דְּהָא מִגּוֹ קְדֻשָּׁה נָפִיק שׁוּלְטָנוּ דִילֵיהּ.

דְּבָעֵינָן גּוֹ רָזָא דִתְפִלִּין, לְאַצְנְעָא חַד (סוֹד שַׁעַר שֶׁבִּתְפִילִין) שַׁעֲרָא דְעֶגְלָא, דְּיִפּוּק לְבַר וְיִתְחַזֵּי. דְּהָא חוּטָא דְשַׁעֲרָא דָא לָא מַסְאִיב, בַּר דְּאִי אִתְחַבָּר הַאי שַׁעֲרָא, וְאִתְעָבִיד כִּשְׁעוֹרָה, אֲבָל

לשון הקודש

הוּא נָתַן לוֹ שִׁלְטוֹן. וְרוּחַ הַטֻּמְאָה צָרִיךְ לְהַכְנִיעָה בְּכָל הַצְּדָדִים. בֹּא וְאֹמַר לְךָ סוֹד אֶחָד, וְשֶׁלֹּא נִתָּן לְגַלּוֹת פְּרָט לְאוֹתָם קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים.

בֹּא וּרְאֵה, לַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁהוּא רוּחַ טֻמְאָה, נָתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שִׁלְטוֹן לִשְׁלֹט בָּעוֹלָם בְּכַמָּה צְדָדִים, וְיָכוֹל לְהַזִּיק, וְאֵין לוֹ (לָנוּ) רְשׁוּת לְנָהֹג בּוֹ קָלוֹן, שֶׁצְּרִיכִים לְהִשָּׁמֵר מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא יְקַטְרֵג עָלֵינוּ בְּתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלָּנוּ. וְעַל כֵּן סוֹד אֶחָד יֵשׁ לָנוּ שֶׁצְּרִיכִים לָתֵת לוֹ מָקוֹם קָטָן בְּתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלָּנוּ, (שֶׁלֹּא יִמָּצֵא מְקַטְרֵג בְּתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלָּנוּ) שֶׁהֵרֵי מִתּוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה יוֹצֵאת שִׁלִּיטָתוֹ.

שֶׁצְּרִיכִים תּוֹךְ סוֹד הַתְּפִלִּין לְהַצְנִיעַ (סוֹד שַׁעַר שֶׁבַּתְּפִלִּין) שַׁעֲרָה אַחַת שֶׁל עֶגֶל שֶׁתֵּצֵא הַחוּצָה וְתֵרָאֶה, שֶׁהֵרֵי חוּט שֵׁעָר זֶה אֵינוֹ מְטַמֵּא, פְּרָט לְאִם מִתְחַבֶּרֶת

פָּחוּת מִן דָּא לָא מַסְאִיב. וְהַהוּא שַׁעֲרָא בָּעֵי לְאַעֲלָא לֵיהּ בְּגוֹ קְדֻשָּׁה עִלָּאָה דִּילָן, וּלְמֵיהַב לֵיהּ דּוּכְתָּא, בְּגִין דְּלָא יְקַטְרֵג לָן בְּקִדּוּשָׁן.

וְיִפּוּק מִן הַהוּא שַׁעֲרָא לְבַר, דְּיִתְחָזֵי, דְּכַד חָמֵי לְהַהוּא בַּר נָשׁ בְּקִדּוּשָׁה עִלָּאָה, וְחוּלָקָא דִּילֵיהּ מִשְׁתַּתֵּף לְתַמָּן, כְּדֵין לָא יְקַטְרֵג לֵיהּ, וְלָא יְכִיל לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ לְעֵילָא וְתַתָּא, דְּהָא דּוּכְתָּא יְהַב לֵיהּ. וְאִי הַהוּא חוּלָקָא לָא יָהֲבִין לֵיהּ (דּוּכְתָּא) בְּהַאי קְדֻשָּׁה, יְכִיל לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ לְתַתָּא, וְסָלִיק מְקַטְרְגָא לֵיהּ לְעֵילָא, וְאָמַר פְּלוֹנִי דְּקָא מְקַדֵּשׁ הַשְׁתָּא, כַּךְ וְכַךְ עֲבַד יוֹמָא פְּלוֹנִי, וְכַךְ אִינּוּן חוֹבוֹי, עַד דְּיִמְטֵי דִּינָא עַל הַהוּא בַּר נָשׁ, וְיִתְעַנֵּשׁ עַל יְדוֹי. (וְכֵן שָׁעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ).

לשון הקודש

שַׁעֲרָה זוֹ וְנַעֲשֵׂית כִּשְׁעוֹרָה, אֲבָל פָּחוּת מִזֶּה לֹא מְטַמֵּא. וְאֶת אוֹתָהּ שַׁעֲרָה צָרִיךְ לְהַכְנִיס אוֹתָהּ בְּתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁלָּנוּ וְלָתֵת לָהּ מָקוֹם, כְּדֵי שֶׁלֹּא תְקַטְרֵג עָלֵינוּ בַּקְּדֻשּׁוֹת שֶׁלָּנוּ.

וְיֵצֵא מֵאוֹתָהּ שַׁעֲרָה הַחוּצָה שֶׁתֵּרָאֶה. שֶׁכְּשֶׁרוֹאֶה אֶת אוֹתוֹ אָדָם בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה וְחֶלְקוֹ מִשְׁתַּתֵּף לְשָׁם, אָז לֹא יְקַטְרֵג לוֹ, וְלֹא יוּכַל לְהַזִּיק לוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, שֶׁהֲרֵי נָתַן לוֹ מָקוֹם. וְאִם לֹא נוֹתְנִים לוֹ אוֹתוֹ חֵלֶק (מָקוֹם) בַּקְּדֻשָּׁה הַזּוֹ, יָכוֹל לְהַזִּיק לוֹ לְמַטָּה, וְעוֹלֶה לְקַטְרֵג עָלָיו לְמַעְלָה, וְאוֹמֵר: פְּלוֹנִי שֶׁעָכְשָׁו מְקַדֵּשׁ, כָּךְ וְכָךְ עָשָׂה בְּיוֹם פְּלוֹנִי וְכָךְ הֵם חֲטָאָיו. עַד שֶׁיַּגִּיעַ דִּין עַל אוֹתוֹ אָדָם וְיֵעָנֵשׁ עַל יָדוֹ. (וְכֵן שָׁעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ).

וְכַךְ הֲווֹ יִשְׂרָאֵל עַבְדֵי, דַּהֲווֹ יַדְעֵי רָזָא דָא, כַּד שָׁרָאן לְאִתְקַדְּשָׁא בִקְדוּשָׁה עִלָּאָה בְיוֹמָא דְכִפּוּרֵי, הֲווֹ מִסְתַּכְּלֵי מִיַּד לְמֵיהַב חוּלָקֵיהּ לְהַאי אֲתָר, וּלְמֵיהַב לֵיהּ חוּלָקָא בֵינַיְיהוּ, בְּגִין דְּלָא יִשְׁתְּכַּח מְקַטְרְגָא עָלַיְיהוּ, וְלָא יֵיתוּן לְאַדְכְּרָא חוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. דְּכַמָּה חֲבִילִין, וְכַמָּה מַשְׁרְיָין, אִינוּן דְּאִזְדַּמְּנָן לְנַטְלָא מִלָּה מִנֵּיהּ, כַּד אָתֵי לְקַטְרְגָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, מָאן דְּיָכִיל לְאִסְתַּמְּרָא, דְּלָא יִדְכְּרוּן חוֹבוֹי לְעֵילָא, וְלָא יַשְׁגִּיחוּן עָלֵיהּ לְבִישׁ.

אַדְהָכִי הֲווֹ זַלְגִין עֵינוֹי דְּרִבִּי אַבָּא. אָמַר לֵיהּ, אַבָּא אַבָּא, זִיל טַנְפִּיר קְטוֹרָךְ, וְאַקְפִּיד בְּקוּלְטָךְ, דְּהָא רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא לְזַכָּאֵי אִתְיְיהִיבוּ דִּכְתִיב, (תהלים כה) סוֹד יְיָ' לִירֵאָיו.

לשון הקודש

וּכְשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים, שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים סוֹד זֶה, כְּשֶׁמַּתְחִילִים לְהִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, הָיוּ מִסְתַּכְּלִים מִיָּד לָתֵת אֶת חֶלְקוֹ לְאוֹתוֹ מָקוֹם וְלָתֵת לוֹ חֵלֶק בֵּינֵיהֶם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּצֵא מְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם וְלֹא יָבוֹאוּ לְהַזְכִּיר חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל. שֶׁכַּמָּה קְבוּצוֹת וְכַמָּה מַחֲנוֹת הֵם שֶׁמְּזֻדְּמְנִים לִטֹּל דָּבָר מִמֶּנּוּ כְּשֶׁבָּא לְקַטְרֵג. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁיָּכוֹל לְהִשָּׁמֵר שֶׁלֹּא יִזְכְּרוּ חֲטָאָיו לְמַעְלָה, וְלֹא יַשְׁגִּיחוּ בּוֹ לְרַע.

בֵּין כָּךְ זָלְגוּ עֵינָיו שֶׁל רַבִּי אַבָּא. אָמַר לוֹ: אַבָּא אַבָּא, לֵךְ וְהַתֵּר קִשְׁרֵי צַעֲרֶךָ וְתַקְפִּיד בְּהַשָּׁגָתְךָ, שֶׁהֲרֵי סוֹדוֹת הַתּוֹרָה נִתְּנוּ לַצַּדִּיקִים, שֶׁכָּתוּב (תהלים כה) סוֹד ה' לִירֵאָיו.

תָּא חֲזֵי, בְּיוֹמָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, עָלְמָא אִתְּדָן, וּבֵי דִינָא קַדִּישָׁא (קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) יָתִיב, וְדָן כָּל עָלְמָא. וְהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא קָאִים מִסִּטְרָא דָא, וְכָל אִינּוּן דְּאִתְּדָנוּ לְמוֹתָא אַשְׁגַּח עָלַיְיהוּ, וְאִתְרְשִׁימוּ קָמֵיהּ. וּבְשַׁעֲתָא (דף רל"ח ע"א) דְּיִשְׂרָאֵל מִתְעָרֵי רַחֲמֵי, בְּהַהוּא קוֹל שׁוֹפָר, כְּדֵין אִתְעַרְבְּבָא לֵיהּ כּוּלָּא, דְּלָא יָדַע וְלָא מַשְׁגַּח, בְּאִינּוּן דְּאִתְּדָנוּ. עַד דְּלְבָתַר כָּל אִינּוּן דְּלָא מְהַדְּרֵי בְּתִיּוּבְתָּא, וְאִגְּזַר עָלַיְיהוּ מוֹתָא, וַדָּאי נָפְקִין פִּתְקִין מִבֵּי מַלְכָּא, וְאִתְמְסָרוּ לֵיהּ, כֵּיוָן דְּאִתְמְסָרוּ לֵיהּ, לָא אָהַדְּרוּ פִּתְקִין, עַד דְּאִתְעָבִיד דִּינָא.

וְיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ, בַּעְיָין לְאִסְתַּמְּרָא מִנֵּיהּ, כָּל שֶׁכֵּן בַּר נָשׁ בִּלְחוֹדוֹי. (וְכָל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן) דְּהָא בְּרָזָא עִלָּאָה דִּלְעֵילָא, בָּעֵינָן לְאִסְתַּמְּרָא, וּלְמֵיהַב

לשון הקודש

בא וּרְאֵה, בַּיּוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הָעוֹלָם נִדּוֹן, וּבֵית הַדִּין הַקָּדוֹשׁ (הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא) יוֹשֵׁב וְדָן אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר עוֹמֵד מִצַּד זֶה, וְכָל אוֹתָם שֶׁנִּדּוֹנוּ לַמָּוֶת הוּא מַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם, וְנִרְשָׁמִים לְפָנָיו. וּבְשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְעוֹרְרִים רַחֲמִים בְּאוֹתוֹ קוֹל שׁוֹפָר, אָז מִתְעָרְבֵב לוֹ הַכֹּל, שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ וְלֹא מַשְׁגִּיחַ בְּאוֹתָם שֶׁנִּדּוֹנוּ, עַד שֶׁאַחַר כָּךְ כָּל אֵלּוּ שֶׁלֹּא חָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה וְנִגְזַר עֲלֵיהֶם מָוֶת, וַדַּאי יוֹצְאִים עִם פִּתְקִים מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וְנִמְסָרִים לוֹ. כֵּיוָן שֶׁנִּמְסְרוּ לוֹ, לֹא חוֹזְרִים הַפִּתְקִים, עַד שֶׁנַּעֲשָׂה הַדִּין.

וְכָל יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְהִשָּׁמֵר מִמֶּנּוּ, כָּל שֶׁכֵּן אָדָם לְבַדּוֹ. (וְכָל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן) שֶׁהֲרֵי בְּסוֹד עֶלְיוֹן שֶׁלְּמַעְלָה צְרִיכִים לְהִשָּׁמֵר

לֵיהּ בְּכָל יַרְחָא וְיַרְחָא, כַּד סִיהֲרָא בָּעֵי לְאִתְחַדְּתָא, חַד שָׂעִיר, בְּגִין דְּלָא יְקַטְרֵג חַדְּתוּתָא (נ"א חִדְּוָותָא) וְיִטּוֹל חוּלָקֵיהּ כַּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. וְסִיהֲרָא קַדִּישָׁא לְיָנְקָא בִּקְדוּשָׁה לְחַדְּתוּתֵי כְּדְקָא יֵאוֹת.

וְכַד מִתְחַדְּשָׁא בְּכָל יַרְחָא וְיַרְחָא, בְּגִין כַּךְ אִקְרֵי נַעַר, וְהָא אוֹקִימְנָא. וְהַאי אַחֲרָא דָא, דְּאִיהוּ תָּדִיר בִּמְסָאֲבוּ, וְלָא נָפִיק מִנֵּיהּ, אִקְרֵי מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל. וּבְגִין כָּךְ, יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין דְּאִינּוּן עַמָּא חַד, בְּיִחוּדָא קַדִּישָׁא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לוֹן עֵיטָא, לְאִשְׁתְּזָבָא מִכֹּלָּא. זַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, דִּכְתִיב, (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר.

השלמה מההשמטות (סימן ה, עי' עליו לעיל דף רל"ה ע"ב)

לשון הקודש

וְלָתֵת לוֹ בְּכָל חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ, כְּשֶׁהַלְּבָנָה רוֹצָה לְהִתְחַדֵּשׁ, שָׂעִיר אֶחָד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַטְרֵג עַל הַהִתְחַדְּשׁוּת (הַשִּׂמְחָה) וְיִטֹּל אֶת חֶלְקוֹ כָּרָאוּי, וְהַלְּבָנָה הַקְּדוֹשָׁה תִּינָק בִּקְדֻשָּׁה לְהִתְחַדֵּשׁ כָּרָאוּי.

וּכְשֶׁמִּתְחַדֶּשֶׁת בְּכָל חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ, מִשּׁוּם כָּךְ נִקְרֵאת נַעַר, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. וְהָאַחֵר הַזֶּה, שֶׁהוּא תָּמִיד בְּטֻמְאָה וְלֹא יוֹצֵא מִמֶּנָּה, נִקְרָא מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל. וּמִשּׁוּם כָּךְ, יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם עַם אֶחָד בְּיִחוּד קָדוֹשׁ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם עֵצָה לְהִנָּצֵל מִן הַכֹּל. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר.

השלמה מההשמטות (סימן ה, עי' עליו לעיל דף רל"ה ע"ב)

וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה וְגוֹ'. (שמות לט) כְּתִיב (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ, דָּא אִיהוּ רְקִיעָא, דְּקַיְּימָא עָלַיְיהוּ דְּאַרְבַּע חֵיוָון, דְּכַד מִסְתַּלְּקֵי בְּגוֹ חַד אֲוִירָא דְּבָטַשׁ בְּהוּ, לָא זַקְפִּין רֵישָׁא לְאִסְתַּכְּלָא לְעֵילָא.

בְּגִין דְּהַהוּא רוּחַ הַחַיָּה, בָּטַשׁ בְּכֻלְּהוּ, וּבְהַהוּא רוּחַ מִסְתַּלְּקֵי כֻּלְּהוּ, דִּכְתִיב, וּבְהִנָּשֵׂא הַחַיּוֹת מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים לְעֻמָּתָם. וּכְתִיב כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים.

אֲמַאי מִסְתַּלְּקֵי. אֶלָּא כַּד בָּטַשׁ הַהוּא אֲוִירָא עָלַיְיהוּ, סָלִיק לְאִלֵּין אַרְבַּע דִּתְחוֹת הַאי חַיָּה, וְאִינוּן סַלְּקֵי לָהּ לְעֵילָא, עַד דְּמַתְיָין לָהּ לְגַבֵּי זְהָרָא עִלָּאָה, וְהַיְינוּ רָזָא דִּכְתִיב, (תהלים מה) בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ מוּבָאוֹת לָךְ, בְּגִין דְּהָנֵי אַרְבַּע

לשון הקודש

וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה וְגוֹ'. כָּתוּב (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ, זֶהוּ הָרָקִיעַ שֶׁעוֹמֵד עַל אַרְבַּע חַיּוֹת, שֶׁכְּשֶׁמִּתְעַלּוֹת בְּתוֹךְ אֲוִיר אֶחָד שֶׁמַּכֶּה בָהֶן, אֵינָן זוֹקְפוֹת רֹאשׁ לְהִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה.

מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ רוּחַ חַיָּה מַכָּה בְּכֻלָּן, וּבְאוֹתָהּ רוּחַ כֻּלָּן מִתְעַלּוֹת, שֶׁכָּתוּב וּבְהִנָּשֵׂא הַחַיּוֹת מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים לְעֻמָּתָם. וְכָתוּב כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים.

לָמָּה מִתְעַלּוֹת? אֶלָּא כְּשֶׁמַּכֶּה אוֹתוֹ אֲוִיר עֲלֵיהֶן, הוּא מַעֲלֶה אֶת אוֹתָן אַרְבַּע שֶׁתַּחַת הַחַיָּה הַזּוֹ, וְהֵן מַעֲלוֹת אוֹתָהּ לְמַעְלָה, עַד שֶׁמְּבִיאוֹת אוֹתָהּ לַזֹּהַר הָעֶלְיוֹן, וְהַיְנוּ סוֹד הַכָּתוּב, (תהלים מה) בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ מוּבָאוֹת לָךְ.

אִקְרוּן הָכִי, וְלָא זָזוּ מִן הַיָּה דָא, דְּאִיהִי כּוּרְסְיָיא, לְעָלְמִין. וְסָלְקִין לָהּ מִתַּתָּא לְעֵילָא, לְאַתְקְנָא כּוּרְסְיָיא לְגַבֵּי עֵילָא, וְרָזָא דָא (בראשית ז) וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ. וְכַד אִסְתָּלְקַת לְעֵילָא, וְאִלֵּין סַלְקִין לָהּ, כְּדֵין כְּתִיב, וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה.

וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר מוּבָאוֹת לָךְ, וּכְתִיב וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה. אֶל מֹשֶׁה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה, וְהַיְינוּ רָזָא דְּאָדָם. וּמְנָלָן דְּאִקְרֵי אָדָם, דִּכְתִיב, (בראשית ו) לֹא יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעוֹלָם בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, וְהַיְינוּ מֹשֶׁה. וּבְגִין כָּךְ, עַל הַאי כּוּרְסְיָיא, דְּיוּקְנָא דְּאָדָם קַיְימָא עָלֵיהּ, וְהַיְינוּ מֹשֶׁה. וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן, אִלֵּין אַרְבַּע חֵיוָון, כַּד סַלְקִין כִּדְקַאמְרָן.

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁאַרְבַּע הַלָּלוּ נִקְרָאוֹת כָּךְ, וְלֹא זָזוּ מֵהַחַיָּה הַזוֹ, שֶׁהִיא כִּסֵּא, לְעוֹלָמִים. וּמַעֲלוֹת אוֹתָהּ מִמַּטָּה לְמַעְלָה לְהַתְקִין כִּסֵּא כְּלַפֵּי מַעְלָה. וְסוֹד זֶה – (בראשית ז) וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ. וּכְשֶׁמִּתְעַלָּה לְמַעְלָה וְאֵלֶּה מַעֲלוֹת אוֹתָהּ, אָז כָּתוּב, וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה.

וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מוּבָאוֹת לָךְ, וְכָתוּב וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה. אֶל מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה, וְהַיְינוּ סוֹד שֶׁל אָדָם. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁנִּקְרָא אָדָם? שֶׁכָּתוּב (שם ו) לֹא יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעֹלָם בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, וְהַיְינוּ מֹשֶׁה. וּמִשּׁוּם כָּךְ עַל הַכִּסֵּא הַזֶּה דְּמוּת שֶׁל אָדָם עוֹמֶדֶת עָלָיו, וְהַיְינוּ מֹשֶׁה.

וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן, אִלֵּין כָּל שַׁיְיפִין דְּגוּפָא, דְּכֻלְּהוּ בְּתִיאוּבְתָּא קַדִּישָׁא, (אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ) **כֻּלְּהוּ אַחֲדִין בֵּיהּ, לְאִתְדַּבְּקָא דְּכַר וְנוּקְבָּא כַּחֲדָא. וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן, לְמֵיעַל כַּלָּה לַחוּפָּה בְּקַדְמִיתָא, אִינּוּן צְרִיכִין לְסַלְּקָא לָהּ, וּלְאַיְיתָאָה לָהּ לְגַבֵּיהּ, וּלְבָתַר אִיהוּ יֵיתֵי לְגַבָּהּ תָּדִיר, וְהָא אוֹקִימְנָא.**

וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן, רָזָא דְּכָל אִינּוּן דְּקַשְׁרֵי קִשְׁרִין דְּיִחוּדָא, וְיַחְדֵי יִחוּדָא דְּרָזֵי דִּמְהֵימְנוּתָא כָּל יוֹמָא, (אִלֵּין אַרְבַּע חַיָּוָן) **אִינּוּן סַלְּקִין לָהּ לְכוּרְסְיָיא דָא, עַד דְּאַתְיָין לָהּ לְגַבֵּי מִשֶּׁה, וְכֵיוָן דְּדַבְקֵי לָהּ לְגַבֵּי מִשֶּׁה, כְּדֵין אִינּוּן הֲווֹ דְּרָוְוחֵי בִּרְכָאן מִמְּקוֹרָא דְּחַיֵּי, עַל רָזָא דָא, בְּקִשּׁוּרָא דְּיִחוּדָא דְּאִינּוּן קִשְׁרִין. וְרָזָא דָא, כַּד מִתְקַשְׁרִין יִחוּדָא דְּכֹלָּא כַּדְקָא יֵאוֹת, וְרָזָא דָא**

לשון הקודש

וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן – אֵלּוּ אַרְבַּע הַחַיּוֹת כְּשֶׁעוֹלוֹת, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ.

וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן – אֵלּוּ כָּל אֶבְרֵי הַגּוּף, שֶׁכֻּלָּם בִּתְשׁוּקָה קְדוֹשָׁה, (אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ) כֻּלָּם אוֹחֲזִים בּוֹ לְהַדְבִּיק זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד. וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן, לְהַכְנִיס כַּלָּה לַחֻפָּה. בָּרִאשׁוֹנָה הֵם צְרִיכִים לְהַעֲלוֹתָהּ וְלַהֲבִיאָהּ אֵלָיו, וְאַחַר כָּךְ הוּא יָבֹא אֵלֶיהָ תָּמִיד, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן – סוֹד כָּל אוֹתָם הַקְּשָׁרִים, קִשְׁרֵי הַיִּחוּד, וּמְיַחֲדִים יִחוּד שֶׁל סוֹדוֹת הָאֱמוּנָה בְּכָל יוֹם, (אֵלּוּ אַרְבַּע חַיּוֹת) הֵם מַעֲלִים אוֹתָהּ לַכִּסֵּא הַזֶּה, עַד שֶׁמְּבִיאִים אוֹתָהּ לְמֹשֶׁה. וְכֵיוָן שֶׁמְּדַבְּקִים אוֹתָהּ לְמֹשֶׁה, אָז הֵם הָיוּ שֶׁמַּרְוִיחִים בְּרָכוֹת מִמְּקוֹר הַחַיִּים עַל סוֹד זֶה, בַּקֶּשֶׁר שֶׁל הַיִּחוּד שֶׁל אוֹתָם הַקְּשָׁרִים. וְסוֹד זֶה, כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִים הַיִּחוּד

כְּתִיב, וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמְּלָאכָה וְגוֹ', וַיְבָרֶךְ אוֹתָם מֹשֶׁה, רַוְוחֵי בִּרְכָאן מֵאַתָּר דַּרְגָּא דְּמֹשֶׁה שַׁרְיָא בֵּיהּ, וְדָא אִיהוּ הַחֲכָמִים הָעוֹשִׂים אֵת כָּל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ, בְּגִין דְּאִינּוּן יַדְעֵי לְסַדְּרָא עֲבִידְתָּא דְקוּדְשָׁא כַּדְקָא חָזֵי.

וְעַל דָּא, כָּל מָאן דְּצַלֵּי צְלוֹתָא, (וְקִשּׁוּרָא) וְקָשִׁיר יִחוּדָא, מִסְתַּכְּלִין בֵּיהּ אִי אִיהִי צְלוֹתָא וְקִשּׁוּרָא כְּדְקָא יֵאוֹת, וְאִי הַהִיא צְלוֹתָא (דף רל"ח ע"ב) וְהַהוּא קִשּׁוּרָא כְּדְקָא יֵאוֹת, כְּדֵין אִתְבְּרַךְ אִיהוּ בְּקַדְמִיתָא, מֵאַתָּר דְּכָל בִּרְכָאן נָפְקִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְהִנֵּה עָשׂוּ אוֹתָהּ וְגוֹ', מִיַּד וַיְבָרֶךְ אוֹתָם מֹשֶׁה.

וּבְגִין כָּךְ, וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה, דְּאִיהוּ מָארֵי דְּבֵיתָא, לְאַחֲזָאָה בְּתִקּוּנָא דְּבֵיתֵיהּ,

לשון הקודש

שֶׁל הַכֹּל כָּרָאוּי. וְסוֹד זֶה כָּתוּב, וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמְּלָאכָה וְגוֹ', וַיְבָרֶךְ אֹתָם מֹשֶׁה. הִרְוִיחוּ בְּרָכוֹת מִמְּקוֹם הַדַּרְגָּה שֶׁמֹּשֶׁה שָׁרוּי בָּהּ, וְזֶהוּ (שמות לו) הַחֲכָמִים הָעֹשִׂים אֵת כָּל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ, מִשּׁוּם שֶׁהֵם יוֹדְעִים לְסַדֵּר אֶת עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ כָּרָאוּי.

וְעַל כֵּן, כָּל מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה (וְקִשּׁוּר) וְקִשּׁוּר יִחוּד, מִסְתַּכְּלִים בּוֹ אִם הִיא תְּפִלָּה וְקֶשֶׁר כָּרָאוּי. וְאִם אוֹתָהּ תְּפִלָּה וְאוֹתוֹ הַקֶּשֶׁר הֵם כָּרָאוּי, אֲזַי הוּא מִתְבָּרֵךְ בָּרִאשׁוֹנָה מֵהַמָּקוֹם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, וְהִנֵּה עָשׂוּ אֹתָהּ וְגוֹ'. מִיָּד – וַיְבָרֶךְ אֹתָם מֹשֶׁה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בַּעַל הַבַּיִת, לְהַרְאוֹת

וְלֵיהּ אִצְטְרִיךְ לְמֵחֲזֵי תִּקּוּנָהָא וְרָזִין דִּילָהּ, דְּלָא אִתְיְיהִיבוּ לְאַחֲרָא, לְאִסְתַּכְּלָא וּלְמֶחֱזֵי בָּהּ, בְּאִינּוּן סִתְרִין וּבְאִינּוּן רָזִין דִּילָהּ, כַּר מֹשֶׁה בִּלְחוֹדוֹי.

וְעַל דָּא וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה אֶת הָאֹהֶל וְאֶת כָּל כֵּלָיו. וְכַד אַיְיתִיאוּ לֵיהּ לְמֹשֶׁה, כֹּלָּא אַיְיתִיאוּ לֵיהּ בְּשַׁיְיפִין יְדִיעָאן, כָּל חַד וְחָד לְאַתְקְנָא, שַׁיְיפָא בְשַׁיְיפָא, לְאַעֲלָא דָא בְדָא, וְכַד הֲווֹ בָּעָאן לְתַקְנָא דָא בְדָא, וּלְאַעְלָאָה דָא בְדָא, לָא הָוָה סָלִיק בִּידֵיהוֹן. כֵּיוָן דְּאַיְיתִיאוּ לֵיהּ לְמֹשֶׁה, מִיַּד כֹּלָּא אִסְתָּלִיק בִּידֵיהּ, וְכָל שַׁיְיפָא וְשַׁיְיפָא הָוָה אִסְתָּלִיק וְעָאל בְּדוּכְתֵּיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן וּכְתִיב הוּקַם הַמִּשְׁכָּן, וְהָא אוֹקִימְנָא.

לשון הקודש

בִּתְקוּן שֶׁל הַבַּיִת שֶׁלּוֹ, וְלוֹ צָרִיךְ לְהַרְאוֹת אֶת תִּקּוּנֶיהָ וְסוֹדוֹתֶיהָ, שֶׁלֹּא נִתְּנוּ לְאַחֵר לְהִתְבּוֹנֵן וְלִרְאוֹת אוֹתָהּ בְּאוֹתָם סְתָרִים וּבְאוֹתָם הַסּוֹדוֹת שֶׁלָּהּ, פְּרָט לְמֹשֶׁה לְבַדּוֹ.

וְעַל כֵּן וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה אֶת הָאֹהֶל וְאֶת כָּל כֵּלָיו. וּכְשֶׁהֵבִיאוּ אוֹתוֹ לְמֹשֶׁה, אֶת הַכֹּל הֵבִיאוּ לוֹ בְּאֵיבָרִים יְדוּעִים, לְתַקֵּן אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד, אֵיבָר בְּאֵיבָר, לְהַכְנִיס זֶה בָּזֶה. וּכְשֶׁהָיוּ רוֹצִים לְתַקֵּן זֶה בָּזֶה וּלְהַכְנִיס זֶה בָּזֶה, לֹא הָיָה עוֹלֶה בִּידֵיהֶם. כֵּיוָן שֶׁהֵבִיאוּ אוֹתוֹ לְמֹשֶׁה, מִיָּד הַכֹּל עָלָה בְיָדוֹ, וְכָל אֵיבָר וְאֵיבָר הָיָה עוֹלֶה וְנִכְנָס לִמְקוֹמוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן, וְכָתוּב הוּקַם הַמִּשְׁכָּן, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

תָּא חֲזֵי, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא כַּד שָׁאֲרֵי מֹשֶׁה לְאַקָּמָא מִשְׁכְּנָא, וְשָׁאֲרֵי לְאַתְקָנָא תִּקּוּנָא דְשַׁיְיפִין, לְאַעֲלָא דָא בְדָא. כְּדֵין, אִתְרְפִיוּ כָּל שַׁיְיפִין וְכָל תִּקּוּנִין דְּסִטְרָא אַחֲרָא מְסַאֲבָא, כַּד שָׁרֵי לְאַתְקָפָא הַאי סִטְרָא דְּאִיהִי קַדִּישָׁא, אִתְרַפֵּי סִטְרָא אַחֲרָא מְסַאֲבָא, אִתְקַף דָּא וְאִתְרַפֵּי דָא. וְהָא אוֹקִימְנָא, דְּכָל זִמְנָא דְהִיא בִתְקִיפוּ, סִטְרָא אַחֲרָא אִתְרַפָּן כָּל שַׁיְיפוֹי, דָּא מַלְיָא, וְדָא חָרוּב, וְרָזָא דָא יְרוּשְׁלֵם וְצוֹר חַיָּיבָא, כַּד מַלְיָא דָא, חָרוּב דָּא. וְעַל דָּא, כַּד אִתְקַף דָּא אִתְרַפֵּי דָא.

וּבְגִין כַּךְ, וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן, לְאִתְתַּקְּפָא מֵרָזָא דִלְעֵילָא, וְלָא יִתְקַף מֵרָזָא דִלְתַתָּא. וְעַל דָּא מֹשֶׁה דְּהַוָה מֵרָזָא דְגוֹ אַסְפָּקְלַרְיָא דְנַהֲרָא, אִצְטְרִיךְ אִיהוּ לְאַקָּמָא מִשְׁכְּנָא, לְאַנְהָרָא

לשון הקודש

בא וּרְאֵה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כְּשֶׁהִתְחִיל מֹשֶׁה לְהָקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן וְהִתְחִיל לְתַקֵּן אֶת תִּקּוּנָם שֶׁל הָאֵיבָרִים לְהַכְנִיסָם זֶה בָּזֶה, אָז רָפוּ כָּל הָאֵיבָרִים וְכָל הַתִּקּוּנִים שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר הַטָּמֵא. כְּשֶׁהִתְחִיל לְהִתְחַזֵּק צַד הַקְּדֻשָּׁה הַזֶּה – מִתְרַפֶּה הַצַּד הָאַחֵר הַטָּמֵא. זֶה מִתְחַזֵּק – וְזֶה מִתְרַפֶּה. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהִיא בְּחֹזֶק, מִתְרַפִּים כָּל אֶבְרֵי הַצַּד הָאַחֵר. זֶה מִתְמַלֵּא וְזֶה נֶחֱרָב. וְסוֹד זֶה – יְרוּשָׁלַיִם וְצוֹר הָרִשָּׁעָה, כְּשֶׁזּוֹ מְלֵאָה – זוֹ חֲרֵבָה. וְעַל כֵּן, כְּשֶׁזֶּה מִתְחַזֵּק – זֶה נִרְפֶּה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן, לְהִתְחַזֵּק מִסּוֹד שֶׁל מַעְלָה, וְלֹא יִתְחַזֵּק מִסּוֹד שֶׁלְּמַטָּה. וְעַל כֵּן מֹשֶׁה, שֶׁהָיָה מִסּוֹד שֶׁל תּוֹךְ הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, צָרִיךְ הוּא לְהָקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן לְהָאִיר

מִנֵּיהּ, וְלָא מֵאַחֲרָא. (וְעַל דָּא) סִיהֲרָא אִצְטְרִיךְ לְאַנְהָרָא מִן שִׁמְשָׁא, וְלָא מֵאַחֲרָא. תָּא חָזֵי, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִצְטְרִיכַת לְאִסְתַּלְקָא לְעֵילָא, וּלְאִתְדַּבְּקָא גּוֹ שִׁמְשָׁא.

פְּתַח וְאָמַר, (ויקרא ו) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה הִיא הָעוֹלָה, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כְּתִיב, (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ׳. עוֹלָה סְלִיקוּ וּקְשִׁירוּ דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְעֵילָא, וְדִבּוּקָא דִּילָהּ בְּגוֹ עָלְמָא דְּאָתֵי, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד. אִקְרֵי עוֹלָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. וּבְגִין כַּךְ אִקְרֵי עוֹלָה, דְּסַלְקָא וְאִתְעַטְּרָא לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד. בְּקִשּׁוּרָא חָדָא בְּחִדּוּ.

וּבְגִין דְּסַלְקָא לְעֵילָא לְעֵילָא, כְּתִיב זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה. רָזָא דְּכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. הָעוֹלָה: דְּסַלְקָא גּוֹ עָלְמָא דְּאָתֵי, לְאִתְקַשְּׁרָא בְּגַוֵּיהּ, דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ

לשון הקודש

מִמֶּנּוּ, וְלֹא מֵאַחַר. (וְעַל זֶה) הַלְּבָנָה צְרִיכָה לְהָאִיר מִן הַשֶּׁמֶשׁ, וְלֹא מֵאַחַר. בֹּא וּרְאֵה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל צְרִיכָה לְהִתְעַלּוֹת לְמַעְלָה וּלְהִתְדַּבֵּק בְּתוֹךְ הַשֶּׁמֶשׁ.

פְּתַח וְאָמַר, (ויקרא ו) זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִיא הָעֹלָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה׳. עוֹלָה עֲלִיָּה וְקֶשֶׁר שֶׁל כְּנֶסֶת לְמַעְלָה, וְדִבּוּק שֶׁלָּהּ בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא, לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד. נִקְרֵאת עוֹלָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא עוֹלָה, שֶׁעוֹלָה וּמִתְעַטֶּרֶת לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד בְּקֶשֶׁר אֶחָד בְּשִׁמְחָה. **וּמִשּׁוּם** שֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כָּתוּב זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה. סוֹד שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. הָעֹלָה, שֶׁעוֹלָה לְתוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא

הַקֳּדָשִׁים וַדַּאי, וְעוֹלָה נָמֵי קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים הִיא.

וּבְגִין כַּךְ, סִדּוּרָא דִנְכִיסוּ דִילָהּ לִסְטַר צָפוֹן, דְּאִיהוּ סְטָר שְׂמָאלָא. דְּהַאי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לָא סַלְקָא בַּחֲבִיבוּתָא, אֶלָּא כַּד אַתְעַר סִטְרָא דְצָפוֹן, דִּכְתִיב, (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי, וּכְדֵין אִיהִי סַלְקָא בַּחֲבִיבוּתָא, וְאִתְעַטְּרָא בִימִינָא, וְאִתְחֲבָרַת בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִתְנְהִיר כֻּלָּא, מֵרָזָא דְקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים, וְדָא מִגּוֹ רָזָא דְאָדָם, בִּרְעוּ דְכַהֲנָא, וּבְשִׁירָתָא דְלֵיוָאֵי, וּבְצִלּוֹתָא דְיִשְׂרָאֵל.

וְהָא אוֹקִימְנָא, דְּעוֹלָה קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים, בְּרָזָא דְרוּחַ עִלָּאָה, בְּגִין דְּתִלַת רוּחִין קְשִׁירִין כַּחֲדָא, רוּחַ תַּתָּאָה, דְּאִקְרֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ רוּחַ דִּלְגוֹ בְּאֶמְצָעִיתָא דְאִקְרֵי רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה. וְכֵן אִקְרֵי רוּחַ תַּתָּאָה,

לשון הקודש

לְהִתְקַשֵּׁר בְּתוֹכוֹ, שֶׁנִּקְרָא וַדַּאי קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים, וְגַם הָעוֹלָה הִיא קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים.

וּמִשּׁוּם כָּךְ הַסִּדּוּר שֶׁל שְׁחִיטָתָהּ לְצַד צָפוֹן, שֶׁהוּא צַד שְׂמֹאל, שֶׁהֲרֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לֹא עוֹלָה בַּחֲבִיבוּת, אֶלָּא רַק כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר צַד הַצָּפוֹן, שֶׁכָּתוּב (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. וְאָז הִיא עוֹלָה בַּחֲבִיבוּת וּמִתְעַטֶּרֶת בִּימִין, וּמִתְחַבֶּרֶת בָּאֶמְצַע, וְהַכֹּל מֵאִיר מֵהַסּוֹד שֶׁל קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים, וְזֶה מִתּוֹךְ סוֹד הָאָדָם, בִּרְצוֹן הַכֹּהֵן וּבְשִׁירַת הַלְוִיִּם וּבִתְפִלַּת יִשְׂרָאֵל.

וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שֶׁעוֹלָה קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים בְּסוֹד הָרוּחַ הָעֶלְיוֹנָה, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁלֹשׁ רוּחוֹת קְשׁוּרוֹת כְּאַחַת. רוּחַ תַּחְתּוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, רוּחַ שֶׁלְּפָנִים בָּאֶמְצַע שֶׁנִּקְרֵאת רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה. וְכֵן

אֲבָל הַאי אִקְּרֵי רוּחַ דְּנָפִיק מִגּוֹ שׁוֹפָר, כָּלוּל בְּאֶשָּׁא וּבְמַיָּא. רוּחַ עִלָּאָה, דְּאִיהוּ סָתִים בַּחֲשָׁאי, דְּבֵיהּ קַיְימָן כָּל רוּחִין קַדִּישִׁין, וְכָל אַנְפִּין נְהִירִין. וּבְגִין כַּךְ, אַהֲדְרַת עוֹלָה רוּחַ מַמָּשׁ.

וּלְבָתַר, מֵרָזָא דִבְהֵמָה, מִסְתַּפְּקֵי וְאִתְּזָנוּ, לְאִתְקַשְׁרָא רוּחַ אַחֲרָא דְּאִיהוּ גּוֹ מְסָאֲבוּ, מֵאִינּוּן תַּרְבִּין וְשַׁמְנוּנִין כְּמָה דְּאִתְּמַר. בְּגִין כָּךְ, עוֹלָה קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, שְׁאַר קָרְבָּנִין לְמֶעְבַּד שְׁלָמָא בְּעָלְמָא, כֻּלְּהוּ מִכַּמָּה סִטְרִין, וּמָאֲרֵי דִינִין (נ"א לְאִתְעַבְּרָא) לְאִתְעַרְבָּא (נ"א לְאִתְעַטְּרָא) וּלְאִתְנַהֲרָא מִגּוֹ רְעוּתָא לְאִתְבַּסְּמָא, אִקְרוּן קָדָשִׁים קַלִּים, בְּגִין דְּלָא מִתְעַטְּרָא לְעֵילָא (דף רל"ט ע"א) לְעֵילָא בְּקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְעַל דָּא אִינּוּן קָדָשִׁים קַלִּים, וּנְכִיסוּ דִּילְהוֹן בְּכָל אֲתָר כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. אֲבָל עוֹלָה דְּאִיהוּ רָזָא

לשון הקודש

נִקְרֵאת הָרוּחַ הַתַּחְתּוֹנָה. אֲבָל זוֹ נִקְרֵאת רוּחַ שֶׁיּוֹצֵאת מִתּוֹךְ הַשּׁוֹפָר, כְּלוּלָה בְּאֵשׁ וּבְמַיִם. הָרוּחַ הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא נִסְתֶּרֶת בַּחֲשַׁאי, שֶׁבָּהּ עוֹמְדוֹת כָּל הָרוּחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וְכָל הַפָּנִים מְאִירוֹת. וּמִשּׁוּם כָּךְ חוֹזֶרֶת הָעוֹלָה לְרוּחַ מַמָּשׁ.

וְאַחַר כָּךְ, מִסּוֹד הַבְּהֵמָה מְקַבְּלִים וְנִזּוֹנִים, לִקְשֹׁר רוּחַ אַחֶרֶת שֶׁהִיא תּוֹךְ הַטֻּמְאָה, מֵאוֹתָם חֲלָבִים וְשֶׁמָּנִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. מִשּׁוּם כָּךְ עוֹלָה קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. שְׁאָר הַקָּרְבָּנוֹת, לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, כֻּלָּם מִכַּמָּה צְדָדִים, וּבַעֲלֵי הַדִּינִים (לְהִתְעַבֵּר) לְהִתְעָרֵב (לְהִתְעַטֵּר) וְלִהְיוֹת נְאוֹרִים מִתּוֹךְ רָצוֹן לְהִתְבַּשֵּׂם נִקְרָאִים קָדָשִׁים קַלִּים, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא מִתְעַטְּרִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה בְּקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְלָכֵן הֵם קָדָשִׁים קַלִּים וּשְׁחִיטָתָם בְּכָל מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. אֲבָל עוֹלָה, שֶׁהִיא סוֹד

דְּקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, לָאו אִיהוּ כִּשְׁאַר קָרְבָּנִין, דְּכָל עוֹבָדָהָא קֹדֶשׁ.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב (ויקרא ו) וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד, אִלֵּין לְבוּשִׁין מְיַיחֲדִין לִקְדוּשָׁה. בַּד: יְחִידָאי, מְיַיחֲדָא לִקְדוּשָׁה. וּכְתִיב בִּגְדֵי קֹדֶשׁ הֵם וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת בְּשָׂרוֹ וּלְבֵשָׁם. מָאי טַעֲמָא. (דָּא קֹדֶשׁ) אֶלָּא רָזָא דְּמִלָּה כִּדְקַאמְרָן, דְּאִיהִי קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, דְּסַלְקָא כֻּלָּא וְאִתְעַטְּרָא בְּקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, בְּקִשּׁוּרָא חָדָא. וּלְבָתַר מַפְּנֵי וְאַעְבַּר רוּחַ מְסָאֲבָא דְּסָאִיב כֻּלָּא, דְּלָא שַׁלְטָא, וְלָא יִתְקְרִיב גּוֹ מַקְדְּשָׁא, וְאִתְעֲבָר מִכָּל סִטְרֵי קֻדְשָׁא, וְאִשְׁתְּאַר כֻּלָּא קֹדֶשׁ בִּקְדוּשָׁה יְחִידָאי.

וְאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָא אִתְּמַר דִּכְתִיב, (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ׳. וְהָכִי סָלְקָא רָזָא דְּאָדָם, מִסִּטְרָא דְּאָדָם וַדָּאי. בְּהֵמָה, מִסִּטְרָא

לשון הקודש

שֶׁל קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, אֵינָהּ כִּשְׁאָר הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁכָּל מַעֲשֶׂיהָ קֹדֶשׁ.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, (ויקרא ו) וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד. אֵלּוּ לְבוּשִׁים מְיַחֲדִים לִקְדֻשָּׁה. בַּד – יְחִידִי, מְיַחֵד לִקְדֻשָּׁה. וְכָתוּב (שם טז) בִּגְדֵי קֹדֶשׁ הֵם וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת בְּשָׂרוֹ וּלְבֵשָׁם. מָה הַטַּעַם (זֶה קֹדֶשׁ)? אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהִיא קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, שֶׁכֻּלָּהּ עוֹלָה וּמִתְעַטֶּרֶת בְּקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים בְּקֶשֶׁר אֶחָד, וְאַחַר כָּךְ מִפְּנָה וּמַעֲבִירָה רוּחַ הַטֻּמְאָה שֶׁמְּטַמֵּאת הַכֹּל, שֶׁלֹּא תִשְׁלֹט וְלֹא תִתְקָרֵב לְתוֹךְ הַמִּקְדָּשׁ, וְתָעֲבַר מִכָּל צִדְדֵי הַקֹּדֶשׁ, וְהַכֹּל יִשָּׁאֵר קֹדֶשׁ בִּקְדֻשָּׁה יְחִידָה.

וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲרֵי נֶאֱמַר, שֶׁכָּתוּב אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה׳. וְכָךְ עוֹלֶה סוֹד

דִּבְהֵמָה. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (ויקרא א) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם, אָדָם וַדַּאי, דְּדָא קָרְבָּנֵיהּ לְעֵילָא, לְקַשְׁרָא קִשְׁרָא בְּרָזָא דְּאָדָם. וּלְבָתַר מִן הַבְּהֵמָה, וְכֹלָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְּאָדָם וּבְהֵמָה. וְדָא הוּא רָזָא דְּאִצְטְרִיךְ לְקָרְבָּנָא, אָדָם וּבְהֵמָה כִּדְקַאמְרָן. תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, הָכִי עֲבַד אָדָם וּבְהֵמָה.

וְאִי תֵּימָא, וְהָא כְתִיב (בראשית א) וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ, דְּהָא מִנַּיְיהוּ מִקָּרְבִין קָרְבָּנִין, וַאֲפִילוּ עוֹלָה, כְּמָה דִּכְתִיב, (ויקרא א) וְאִם מִן הָעוֹף עוֹלָה קָרְבָּנוֹ. תָּא חֲזֵי, מִכָּל אִינּוּן עוֹפֵי, לָא מִקָּרְבִין אֶלָּא תּוֹרִים וּבְנֵי יוֹנָה, (אֶלָּא רָזָא דָּא) מַה דְּאִתְכְּשַׁר בְּדָא, פָּסִיל בְּדָא דָא יְמִינָא, וְדָא שְׂמָאלָא.

אֲבָל רָזָא דָא הָא אוֹקִימְנָא, כְּתִיב וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ, דְּאִינּוּן רָזָא דִּרְתִיכָא, וּבְהוּ

לשון הקודש

הָאָדָם, מִצַּד שֶׁל אָדָם וַדַּאי. בְּהֵמָה – מִצַּד הַבְּהֵמָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם. אָדָם וַדַּאי, שֶׁזֶּה קָרְבָּנוֹ לְמַעְלָה, לִקְשֹׁר קֶשֶׁר בְּסוֹד שֶׁל אָדָם. וְאַחַר כָּךְ מִן הַבְּהֵמָה, וְהַכֹּל הוּא בְּסוֹד שֶׁל אָדָם וּבְהֵמָה. וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁצָּרִיךְ לַקָּרְבָּן, אָדָם וּבְהֵמָה כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, כָּךְ עָשָׂה – אָדָם וּבְהֵמָה.

וְאִם תֹּאמַר, וַהֲרֵי כָּתוּב (בראשית א) וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ, שֶׁהֲרֵי מֵהֶם מַקְרִיבִים קָרְבָּנוֹת, וַאֲפִלּוּ עוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ויקרא א) וְאִם מִן הָעוֹף עֹלָה קָרְבָּנוֹ. בֹּא וּרְאֵה, מִכָּל אוֹתָם הָעוֹפוֹת לֹא מַקְרִיב אֶלָּא תּוֹרִים וּבְנֵי יוֹנָה. (אֶלָּא סוֹד זֶה) מַה שֶּׁהֻכְשַׁר בָּזֶה – נִפְסַל בָּזֶה. זֶה יָמִין, וְזֶה שְׂמֹאל. **אֲבָל** הַסּוֹד הַזֶּה הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, כָּתוּב וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ, שֶׁהוּא סוֹד הַמֶּרְכָּבָה,

אִסְתַּלָּק רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, לְסַלְקָא לְעֵילָא, דְּאִינּוּן תְּרֵי, חַד לִימִינָא, וְחַד לִשְׂמָאלָא, עוֹף לִימִינָא, וְדָא מִיכָאֵל. יְעוֹפֵף, לִשְׂמָאלָא, וְדָא גַּבְרִיאֵל. דָּא לִימִינָא וְדָא לִשְׂמָאלָא. וּבְגִין כָּךְ, מְקָרְבִין תְּרֵין אִלֵּין, לְסַלְקָא רוּחַ קֻדְשָׁא, וּשְׂמָאלָא מְעַטֵּר וְזָיֵן לְתַתָּא, לְהַהוּא סְטָר שְׂמָאלָא. וִימִינָא לִימִינָא וְאִתְקַשְּׁרָא אִתְתָּא בְּבַעְלָהּ, לְמֶהֱוֵי חַד, וְכֹלָּא אִסְתַּלָּק וְאִתְקַשַּׁר כַּחֲדָא לְעֵילָא וְתַתָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתַּלָּק בִּלְחוֹדוֹי וְאִתָּקַף.

וּבְסִפְרֵי קַדְמָאֵי, מִסְכְּנָא, לָא יָהִיב חוּלָקָא לְאַתְזָנָא, אֶלָּא לְעֵילָא לְאִתְקַשְּׁרָא, אֲבָל כֹּלָּא לְעֵילָא וְתַתָּא מִתְקַשַּׁר, כָּל חַד וְחַד לְסִטְרֵיהּ כְּדְקָא יֵאוֹת, וְהָא אוֹקִימְנָא.

רִבִּי אֶלְעָזָר שָׁאִיל לְרִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר, הָא קִשּׁוּרָא דְּכֹלָּא (נ"א דְּעוֹלָה), אִתְקַשַּׁר בְּקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים,

לשון הקודש

וּבָהֶם מִתְעַלָּה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, שֶׁהֵם שְׁנַיִם, אֶחָד לְיָמִין וְאֶחָד לִשְׂמֹאל. עוֹף – לְיָמִין, וְזֶה מִיכָאֵל. יְעוֹפֵף – לִשְׂמֹאל, וְזֶה גַּבְרִיאֵל. זֶה לְיָמִין וְזֶה לִשְׂמֹאל. וּמִשּׁוּם כָּךְ מַקְרִיבִים שְׁנֵי אֵלֶּה, לְהַעֲלוֹת אֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְהַשְּׂמֹאל מְעַטֵּר וְזָן לְמַטָּה לְאוֹתוֹ צַד שְׂמֹאל, וְיָמִין לְיָמִין, וְנִקְשֶׁרֶת אִשָּׁה עִם בַּעְלָהּ לִהְיוֹת אֶחָד, וְהַכֹּל מִתְעַלֶּה וְנִקְשָׁר כְּאֶחָד לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעַלֶּה לְבַדּוֹ וּמִתְגַּבֵּר.

וּבְסִפְרֵי הַקַּדְמוֹנִים, הֶעָנִי לֹא נוֹתֵן חֵלֶק לְהָזִין, אֶלָּא לְמַעְלָה לְהִתְקַשֵּׁר, אֲבָל הַכֹּל נִקְשָׁר לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְצִדּוֹ כָּרָאוּי, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר,

לְאִתְנַהֲרָא. אִתְדַּבְּקוּתָא דִרְעוּתָא דְכַהֲנָא וְלֵיוָאֵי וְיִשְׂרָאֵל לְעֵילָא, עַד הֵיכָן אִיהוּ סַלְקָא.

אָמַר לֵיהּ, הָא אוֹקִימְנָא, עַד אֵין סוֹף, דְּכָל קִשּׁוּרָא וְיִחוּדָא וּשְׁלִימוּ, לְאַצְנְעָא בְּהַהוּא צְנִיעוּ, דְּלָא אִתְדַּבָּק, וְלָא אִתְיְדַע, דְּרַעֲוָא דְכָל רַעֲוִין בֵּיהּ, אֵין סוֹף לָא קַיְימָא לְאוֹדָעָא, וְלַאו לְמֶעְבַּד סוֹף, וְלָאו לְמֶעְבַּד רֹאשׁ, כְּמָה דְאָיִן קַדְמָאָה אַפִּיק רֹאשׁ וְסוֹף. מָאן רֹאשׁ. דָּא נְקוּדָה עִלָּאָה, דְּאִיהוּ רֵישָׁא דְכֹלָּא סְתִימָאָה, דְּקַיְימָא גּוֹ מַחֲשָׁבָה. וְעָבִיד סוֹף, דְּאִקְרֵי (קהלת יב) סוֹף דָּבָר. אֲבָל לְהָתָם, אֵין סוֹף.

לָאו רְעוּתִין, לָאו נְהוֹרִין, לָאו בּוּצִינִין, בְּהַהוּא אֵין סוֹף, כָּל אִלֵּין בּוּצִינִין וּנְהוֹרִין, תַּלְיָין לְאִתְקַיְימָא בְּהוּ, וְלָא קַיְימָא לְאִתְדַּבְּקָא מָאן דְּיָדַע

לשון הקודש

הֲרֵי קֶשֶׁר שֶׁל הַכֹּל (הָעוֹלָה) נִקְשָׁר בְּקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים לְהָאִיר. הַהִתְדַּבְּקוּת שֶׁל רְצוֹן הַכֹּהֵן וְהַלְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה, עַד הֵיכָן הִיא עוֹלָה?

אָמַר לוֹ, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, עַד אֵין סוֹף, שֶׁכָּל הַקֶּשֶׁר וְהַיִּחוּד וְהַשְּׁלֵמוּת, לְהַצְנִיעַ בְּאוֹתָהּ צְנִיעוּת שֶׁלֹּא מֻשָּׂגֶת וְלֹא יְדוּעָה, שֶׁבָּהּ רְצוֹן כָּל הָרְצוֹנוֹת, הָאֵין סוֹף אֵינוֹ עוֹמֵד לְהִוָּדַע וְלֹא לַעֲשׂוֹת סוֹף וְלֹא לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ, כְּמוֹ שֶׁהָאִי"ן הָרִאשׁוֹן מוֹצִיא רֹאשׁ וָסוֹף. מִי הָרֹאשׁ? זוֹ הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא רֹאשׁ כָּל הַנִּסְתָּר שֶׁעוֹמֶדֶת בְּתוֹךְ הַמַּחֲשָׁבָה. וְעוֹשֶׂה סוֹף, שֶׁנִּקְרָא (קהלת יב) סוֹף דָּבָר. אֲבָל לְשָׁם, אֵין סוֹף.

אֵין רְצוֹנוֹת, אֵין אוֹרוֹת, אֵין מְאוֹרוֹת בְּאוֹתוֹ הָאֵין סוֹף. כָּל הַמְּאוֹרוֹת וְהָאוֹרוֹת הַלָּלוּ תְּלוּיִים לְהִתְקַיֵּם בָּהֶם וְלֹא נִתָּן

וְלָא יָדַע, לָאו אִיהוּ אֶלָּא רְעוּ עִלָּאָה, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין, אָיִן.

וְכַד נְקוּדָה עִלָּאָה, וְעָלְמָא דְאָתֵי, אִסְתְּלָקוּ, לָא יַדְעֵי בַּר רֵיחָא, כְּמַאן דְּאָרַח בְּרֵיחָא וְאִתְבָּסָם. וְלָאו דָא נַיְיחָא נִחוֹחַ, דְּהָא כְתִיב (ויקרא כו) וְלֹא אָרִיחַ בָּרִיחַ נִיחֲחֲכֶם, דְּהָא רֵיחַ נִיחוֹחַ, רֵיחָא דִרְעוּתָא דְכָל הֲנֵי רְעוּתָא דִּצְלוֹתָא, וּרְעוּתָא דְשִׁירָתָא, וּרְעוּתָא דְכַהֲנָא, דְּכֻלְּהוּ רָזָא דְאָדָם. כְּדֵין כֻּלְּהוּ אִתְעֲבִידוּ רְעוּתָא חָדָא, וְהַהוּא אִקְרֵי נִיחוֹחַ, רַעֲוָא, כְּתַרְגּוּמוֹ. כְּדֵין כֹּלָּא אִתְקָשַׁר וְאִתְנְהִיר כַּחֲדָא, כְּדְקָא יֵאוֹת, כְּמָה דְאִתְּמַר.

וְעַל דָּא אִתְיְיהִיבַת הַאי סִטְרָא אַחְרָא, בִּידָא דְכַהֲנָא, דִּכְתִיב, (ויקרא ו) צַו אֶת אַהֲרֹן (דף רל"ט ע"ב) וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר, רָזָא הָכָא, דְּהָא אוֹקִימְנָא לֵית

לשון הקודש

לְהַשָּׂגָה מִי שֶׁיָּדוּעַ וְלֹא יָדוּעַ, אֵינוֹ אֶלָּא רְצוֹן עֶלְיוֹן, נִסְתָּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, אַיִן.

וּכְשֶׁהַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וְהָעוֹלָם הַבָּא מִתְעַלִּים, אֵין יוֹדְעִים פְּרָט לְרֵיחַ, כְּמִי שֶׁמֵּרִיחַ אֶת הָרֵיחַ וּמִתְבַּשֵּׂם, וְאֵין זוֹ נַחַת הַנִּיחוֹחַ, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (ויקרא כו) וְלֹא אָרִיחַ בְּרִיחַ נִיחֲחֲכֶם, שֶׁהֲרֵי רֵיחַ נִיחוֹחַ, הָרֵיחַ שֶׁל הָרָצוֹן שֶׁכָּל הָרְצוֹנוֹת הַלָּלוּ שֶׁל תְּפִלָּה, וְהָרָצוֹן שֶׁל שִׁירָה, וּרְצוֹנוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן, שֶׁכֻּלָּם סוֹד שֶׁל אָדָם, וְאָז כֻּלָּם נַעֲשִׂים רָצוֹן אֶחָד. וְאוֹתוֹ נִקְרָא נִיחוֹחַ, רָצוֹן, כְּתַרְגּוּמוֹ. וְאָז הַכֹּל נִקְשָׁר וּמֵאִיר כְּאֶחָד כָּרָאוּי, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וְעַל זֶה נִתָּן הַצַּד הָאַחֵר הַזֶּה בְּיַד הַכֹּהֵן, שֶׁכָּתוּב (שם ו) צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר. הַסּוֹד כָּאן, שֶׁהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֵין צַו

צַו אֶלָּא עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְהָכָא אִתְיְהִיבַת לֵיהּ, לְאִתּוֹקְדָא הַהִיא מַחֲשָׁבָה רָעָה, וּלְאַעְבְּרָא לָהּ מִגּוֹ קֻדְשָׁא, בְּהַאי רְעוּתָא דְּסַלְקָא לְעֵילָא, וּבְהָא תְּנָנָא, וְתַרְבִּין דְּאִתּוֹקְדָן. בְּגִין לְאִתְעַבְּרָא מִן קֻדְשָׁא. וְהַאי צַו, בִּרְשׁוּתַיְיהוּ קַיְּימָא, לְאַפְּרָשָׁא לָהּ מִן קֻדְשָׁא, מִגּוֹ הַאי קָרְבָּנָא. וְאִי תֵּימָא (במדבר כח) צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. הָכִי נָמֵי, דְּהָא בִּרְשׁוּתַיְיהוּ קַיְּימָא, (ד"א לְאַפְּרָשָׁא לָהּ מִן קֻדּוּשָׁה) כָּל זְמָנָא דְּעַבְדֵי רְעוּתָא דְּמָאֲרֵיהוֹן, דְּלָא יַכְלָא לְשַׁלְטָאָה עָלַיְיהוּ.

וְהַאי קְרָא כֻּלָּא, אַתְיָא לְאַחֲזָאָה רָזָא דְּמִלָּה, לְאַעְטָרָא לְהַהוּא רוּחַ קֻדְשָׁא, לְעֵילָא לְעֵילָא, וּלְאַפְּרָשָׁא לָהּ לְדָא רוּחַ טוּמְאָה, לְנַחְתָּא לָהּ לְתַתָּא לְתַתָּא, דָּא בִּרְעוּתָא וּבְצִלּוֹתָא כִּדְקַאמְרָן, וְדָא בְּעוֹבָדָא, כֻּלָּא כִּדְקָחָזֵי לֵיהּ.

לשון הקודש

אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה, וְכָאן נִתְּנָה לוֹ לִשְׂרֹף הַמַּחֲשָׁבָה הָרָעָה וּלְהַעֲבִירָהּ מִתּוֹךְ הַקֹּדֶשׁ בָּרָצוֹן הַזֶּה שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה, בֶּעָשָׁן הַזֶּה וּבַחֲלָבִים שֶׁנִּשְׂרָפִים, כְּדֵי שֶׁיָּעָבְרוּ מִן הַקֹּדֶשׁ. וְהַצַּו הַזֶּה עוֹמֵד בִּרְשׁוּתָם לְהַפְרִידָהּ מִן הַקֹּדֶשׁ מִתּוֹךְ הַקָּרְבָּן הַזֶּה. וְאִם תֹּאמַר, (במדבר כח) צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – גַּם כָּךְ, שֶׁהֲרֵי בִּרְשׁוּתָם עוֹמֵד (לְהַפְרִיד אוֹתָהּ מִן הַקֹּדֶשׁ) כָּל זְמַן שֶׁעוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל רִבּוֹנָם שֶׁלֹּא יוּכַל לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם.

וְהַמִּקְרָא הַזֶּה כֻּלּוֹ בָּא לְהַרְאוֹת אֶת סוֹד הַדָּבָר, לְעַטֵּר אֶת אוֹתָהּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וּלְהַפְרִיד אֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה הַזּוֹ לְהוֹרִידָהּ לְמַטָּה לְמַטָּה, וְזֶה בְּרָצוֹן וּבִתְפִלָּה כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, וְזֶה בְּמַעֲשֶׂה, הַכֹּל כָּרָאוּי לוֹ.

וְהַאי קְרָא מוֹכַח עָלַיְיהוּ, דִּכְתִיב, צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר. צַו: דָּא עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת רוּחַ מְסָאֲבָא. לֵאמֹר: דָּא אִתְתָּא, דְּאִקְרֵי יִרְאַת יְיָ׳. כְּתִיב הָכָא לֵאמֹר, וּכְתִיב הָתָם לֵאמֹר (משלי לא) הֵן יְשַׁלַּח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, וְהָא אוּקְמוּהָ. וּבְגִין כָּךְ, כֹּלָּא אִתְמַר, וְכַהֲנָא קַיְימָא לְאַתְקְנָא כֹּלָּא, בְּרָזָא דְּאָדָם וּבְהֵמָה. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, בְּעָלְמָא דֵין, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, לְאִינּוּן יַדְעֵי אָרְחֵי דְאוֹרַיְיתָא, וְאַזְלֵי בָהּ בְּאֹרַח קְשׁוֹט, עָלַיְיהוּ כְתִיב, (ישעיה לח) יְיָ׳ עֲלֵיהֶם יִחְיוּ. מָאי עֲלֵיהֶם. אִלֵּין אָרְחוֹי דְאוֹרַיְיתָא. יִחְיוּ, יִתְקַיְימוּ בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה, אָמַר רִבִּי חִיָּיא, הַאי קְרָא אוֹקִימְנָא לֵיהּ בְּהַאי גַּוְונָא, זֹאת תּוֹרַת: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הָעוֹלָה: דְּאִיהִי סַלְקַת

לשון הקודש

וּפָסוּק זֶה מוֹכִיחַ עֲלֵיהֶם, שֶׁכָּתוּב צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר. צַו – זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, רוּחַ הַטֻּמְאָה. לֵאמֹר – זוֹ אִשָּׁה, שֶׁנִּקְרֵאת יִרְאַת ה׳. כָּתוּב כָּאן לֵאמֹר, וְכָתוּב שָׁם (ירמיה ג) לֵאמֹר הֵן יְשַׁלַּח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל נֶאֱמַר, וְהַכֹּהֵן עוֹמֵד לְהַתְקִין אֶת הַכֹּל, בְּסוֹד שֶׁל אָדָם וּבְהֵמָה. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא לְאוֹתָם הַיּוֹדְעִים אֶת דַּרְכֵי הַתּוֹרָה וְהוֹלְכִים בָּהּ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה לח) ה׳ עֲלֵיהֶם יִחְיוּ. מַה זֶּה עֲלֵיהֶם? אֵלּוּ דַּרְכֵי הַתּוֹרָה. יִחְיוּ – יִתְקַיְּמוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, פָּסוּק זֶה בֵּאַרְנוּ אוֹתוֹ

וְאִתְעַטְּרַת לְעֵילָא לְעֵילָא, לְאִתְקַשְּׁרָא כְּדְקָא יֵאוֹת, עַד אֲתָר דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים.

דָּבָר אַחֵר, זֹאת תּוֹרַת: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הָעוֹלָה: דָּא מַחֲשָׁבָה רָעָה, דְּאִיהִי סַלְקָא עַל רְעוּתָא דְּבַר נָשׁ, לְאַסְטָאָה לֵיהּ מֵאוֹרְחָא דְּקִשׁוֹט. הִיא הָעוֹלָה, הִיא הִיא דְּסַלְקָא, וְאַסְטִיאַת לֵיהּ לְבַר נָשׁ, בְּעֵי לְאוֹקְדָא לֵיהּ בְּנוּרָא, בְּגִין דְּלָא יִתְיַהִיב לָהּ דּוּכְתָּא (נ"א לְאַסְטָאָה) לְאַסְגָּאָה.

וּבְגִין כָּךְ, עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה, מָאן לַיְלָה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. (דְּאִיהִי זֹאת בְּגִין) דְּאַתְיָא לְדַכְּאָה לֵיהּ לְבַר נָשׁ, מֵהַהוּא רְעוּתָא. עַל מוֹקְדָה. בְּגִין דִּי נָהָר דִּינוּר, אִיהוּ אֲתָר לְאוֹקְדָא לְכָל אִינּוּן, דְּלָא קַיְימֵי בְּקִיּוּמַיְיהוּ, דְּהָא עָאלִין לוֹן בְּהַהוּא נוּרָא דְּדָלִיק, וּמְעַבְּרֵי שׁוּלְטָנֵהוֹן מֵעָלְמָא. וּבְגִין

לשון הקודש

בַּגָּוֶן הַזֶּה: זֹאת תּוֹרַת – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הָעֹלָה – שֶׁהִיא עוֹלָה וּמִתְעַטֶּרֶת לְמַעְלָה לְמַעְלָה לְהִתְקַשֵּׁר כָּרָאוּי עַד הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים.

דָּבָר אַחֵר, זֹאת תּוֹרַת – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הָעֹלָה – זוֹ מַחֲשָׁבָה רָעָה שֶׁעוֹלָה עַל רְצוֹן הָאָדָם לְהַסִּטוֹתוֹ מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת. הִיא הָעֹלָה – הִיא הִיא שֶׁעוֹלָה וּמַסִּטָה אֶת הָאָדָם, וְצָרִיךְ לְשָׂרְפָהּ בָּאֵשׁ כְּדֵי לֹא לָתֵת לָהּ מָקוֹם (לְהִסְתּוֹת) לִרְבּוֹת. **וּמִשּׁוּם** כָּךְ, עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה. מִי הוּא הַלַּיְלָה? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, (שֶׁהִיא זֹאת מִשּׁוּם) שֶׁבָּאָה לְטַהֵר אֶת הָאָדָם מֵאוֹתוֹ הָרָצוֹן. עַל מוֹקְדָה, מִשּׁוּם שֶׁנְּהַר דִּינוּר הוּא מָקוֹם לִשְׂרֹף כָּל אוֹתָם שֶׁלֹּא עוֹמְדִים עַל מְקוֹמָם, שֶׁהֲרֵי מַכְנִיסִים אוֹתָם בְּאוֹתָהּ אֵשׁ שֶׁדּוֹלֶקֶת, וּמַעֲבִירִים אֶת שִׁלְטוֹנָם מִן הָעוֹלָם.

דְּלָא יִשְׁלוֹט, אִצְטְרִיךְ עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה, וְאִתְכַּפְיָיא וְלָא שַׁלְטָא.

וְעַל דָּא, כַּד אִתְכַּפְיָיא הַאי, סַלְקָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי רוּחַ קֻדְשָׁא, דְּסַלְקָא וְאִתְעַטְרָא לְעֵילָא, דְּהָא סְלִיקוּ דִּילָהּ, כַּד אִתְכַּפְיָיא הַאי חֵילָא אַחֲרָא, וְאִתְפַּרְשָׁא מִינָהּ. וּבְגִין כָּךְ, בָּעֵינָן בְּרָזָא דְקָרְבְּנָא, לְאַפְרָשָׁא לְהַאי סִטְרָא מֵרוּחַ קֻדְשָׁא, וּלְמֵיהַב לָהּ חוּלָקָא, בְּגִין דְּרוּחַ קֻדְשָׁא אִסְתַּלָּק לְעֵילָא.

וְתָא חֲזֵי, בְּזִמְנָא דְאִתְבְּנֵי בֵי מַקְדְּשָׁא, וְאִתְעָבִיד. אִתְכַּפְיָיא סִטְרָא אַחֲרָא, וְאִסְתַּלָּק מֵעָלְמָא. וְכַד אִסְתַּלָּק מֵעָלְמָא, וְאִתְקַם מַשְׁכְּנָא עַל יְדָא דְמֹשֶׁה, כְּדֵין אִתְקַם לְעֵילָא וְתַתָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. מָאי וַיָּקֶם. אֶלָּא

לשון הקודש

וּבִכְדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט, צָרִיךְ עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה, וְנִכְנַעַת וְלֹא שׁוֹלֶטֶת.

וְעַל כָּךְ, כְּשֶׁזֶּה נִכְנָע, עוֹלָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁעוֹלָה וּמִתְעַטֶּרֶת לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי עֲלִיָּתָהּ כְּשֶׁנִּכְנָע הַכֹּחַ הָאַחֵר הַזֶּה וְנִפְרָד מִמֶּנָּה. וּמִשּׁוּם כָּךְ צְרִיכִים בְּסוֹד הַקָּרְבָּן לְהַפְרִיד אֶת הַצַּד הַזֶּה מֵרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְלָתֵת לוֹ חֵלֶק, כְּדֵי שֶׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ תִּתְעַלֶּה לְמַעְלָה.

וּבָא רְאֵה, בִּזְמַן שֶׁנִּבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְנַעֲשָׂה, נִכְנַע הַצַּד הָאַחֵר וְהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם. וּכְשֶׁהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם וְהוּקַם הַמִּשְׁכָּן עַל יְדֵי מֹשֶׁה, אָז הוּקַם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. מַה זֶּה וַיָּקֶם? אֶלָּא שֶׁהֵקִים

דְּאוֹקִים לָהּ, לְאִסְתַּלְקָא לְעֵילָא לְעֵילָא. וְעַל דָּא, וַיָּקֶם מֹשֶׁה, מָאן דְּהֲוָה מָאִיךְ אוּקְמֵיהּ, כְּמַאן דְּאוֹקִים לְמַאן דְּנָפִיל. כְּגַוְונָא דָא, לְזִמְנָא דְּאָתֵי כְּתִיב (עמוס ט) אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנּוֹפֶלֶת.

כְּתִיב, (עמוס ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, מָאי לֹא תוֹסִיף קוּם. (מַשְׁמַע דְּהַא זִמְנָא אַחֲרָא קָמַת) אֶלָּא בְּזִמְנָא אַחֲרָא קָמַת. הִיא קָמַת מִגַּרְמָהּ, וְלָא אוֹקִים לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּהָא בְּגָלוּתָא דְּמִצְרַיִם, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹקִים לָהּ, וְעֲבַד כַּמָּה נִסִּין, בְּגִין לְאַקָּמָא לָהּ, וּבְגָלוּתָא דְּבָבֶל הוּא לָא אוֹקִים לָהּ, בְּגִין דְּלָא עֲבַד לוֹן נִסִּים, דְּגָרִים חוֹבָה, אֶלָּא הִיא קָמַת. וּסְלִיקוּ בְּנֵי גוֹלָה, כְּאִינּוּן דְּלָא הֲוָה לוֹן פָּרוֹקָא, וְלָא הֲוָה תִּיאוּבְתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלַיְיהוּ, בְּגִין דְּגָרַם הַהוּא חוֹבָא, (דף ר"מ ע"א) דְּאִינּוּן נָשִׁים נָכְרִיּוֹת.

לשון הקודש

אוֹתָהּ לְהִתְעַלּוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה. וּלְכָךְ וַיָּקֶם מֹשֶׁה. מַה שֶּׁהָיָה נָמוּךְ – הוּא הֱקִימוֹ, כְּמִי שֶׁמֵּקִים אֶת מִי שֶׁנָּפַל. כְּמוֹ כֵן לֶעָתִיד לָבֹא כָּתוּב, (עמוס ט) אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנּוֹפֶלֶת.

כָּתוּב (שם ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. מַה זֶּה לֹא תוֹסִיף קוּם? (מַשְׁמַע שֶׁבִּזְמַן אַחֵר קָמָה) אֶלָּא שֶׁבִּזְמַן אַחֵר הִיא קָמָה. הִיא קָמָה מֵעַצְמָהּ, וְלֹא הֱקִימָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהֲרֵי בְּגָלוּת מִצְרַיִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵקִים אוֹתָהּ וְעָשָׂה כַּמָּה נִסִּים כְּדֵי לַהֲקִימָהּ, וּבְגָלוּת בָּבֶל הוּא לֹא הֵקִים אוֹתָהּ, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא עָשָׂה לָהֶם נִסִּים, שֶׁגָּרַם הַחֵטְא, אֶלָּא הִיא קָמָה. וְעָלוּ בְּנֵי הַגּוֹלָה כְּאוֹתָם שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם פְּדוּת, וְלֹא הָיְתָה תְּשׁוּקָתוֹ שֶׁל

וְעַל דָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אוֹקִים לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְלָא עָבֵד לָהּ נִסִּין וּגְבוּרָאן בְּהַהוּא זִמְנָא כְּדְקָא יֵאוֹת. אֲבָל לְזִמְנָא דְאָתֵי, לֹא תוֹסִיף קוּם כְּתִיב, לָא תוֹסִיף, קוּם מִגַּרְמָהּ, אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹקִים לָהּ, דִּכְתִיב אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת. וּכְתִיב (ירמיה ל) וְאֵת דָּוִד מַלְכָּם אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם. וּכְגִין כַּךְ כְּתִיב הָכָא, וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. וַיָּקֶם מֹשֶׁה וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, כַּד אוֹקִים לֵיהּ מֹשֶׁה לְמִשְׁכְּנָא, אִתְקַם מִשְׁכְּנָא אַחֲרָא עִמֵּיהּ. וּמִשְׁכְּנָא עִלָּאָה, אוֹקִים (נ"א אוֹקִיר) וְסָעִיד כֻּלָּא, בְּגִין דְּמִשְׁכְּנָא עִלָּאָה, סָתִים וְגָנִיז אִיהוּ לְעֵילָא לְעֵילָא. וּמִשְׁכְּנָא אַחֲרָא אִתְקַם עַל מִשְׁכְּנָא דִלְתַתָּא וְקַיְימָא עָלֵיהּ, (ס"א עִמֵּיהּ. וּמִשְׁכְּנָא עִלָּאָה הַהוּא דְסָתִים וְגָנִיז לְעֵילָא לְעֵילָא אוֹקִים וְסָעִיד כֻּלָּא. וּמִשְׁכְּנָא אַחֲרָא הַהוּא

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁגָּרַם אוֹתוֹ הַחֵטְא, שֶׁהֵם נָשִׁים נָכְרִיּוֹת.

וְלָכֵן לֹא הֵקִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא עָשָׂה לָהֶם נִסִּים וּגְבוּרוֹת בְּאוֹתוֹ זְמַן כָּרָאוּי. אֲבָל לֶעָתִיד לָבֹא, לֹא תוֹסִיף קוּם כָּתוּב. לֹא תוֹסִיף קוּם מֵעַצְמָהּ, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָקִים אוֹתָהּ, שֶׁכָּתוּב אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנּוֹפֶלֶת. וְכָתוּב (ירמיה ל) וְאֵת דָּוִד מַלְכָּם אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב כָּאן, וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. וַיָּקֶם מֹשֶׁה וְגוֹ'.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁמֹּשֶׁה הֵקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן, הוּקַם מִשְׁכָּן אַחֵר עִמּוֹ, וְהַמִּשְׁכָּן הָעֶלְיוֹן הֵקִים (כבד) וְסָעַד הַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁהַמִּשְׁכָּן הָעֶלְיוֹן נִסְתָּר וְגָנוּז הוּא לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וּמִשְׁכָּן אַחֵר הוּקַם עַל הַמִּשְׁכָּן לְמַטָּה וְעוֹמֵד עָלָיו (עִמּוֹ. וְהַמִּשְׁכָּן הָעֶלְיוֹן הַהוּא שֶׁנִּסְתָּר וְגָנוּז לְמַעְלָה לְמַעְלָה, הֵקִים וְסָעַד הַכֹּל. וְהַמִּשְׁכָּן הָאַחֵר הַהוּא הוּקַם עַל יְדֵי הַמִּשְׁכָּן שֶׁלְּמַטָּה עוֹמֵד עָלָיו) בְּכֹחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ

אִתְּקַם עַל יְדָא דְמַשְׁכְּנָא דִלְתַתָּא קַיְימָא עָלֵיהּ) בְּחֵילָא דְהַהוּא מַשְׁכְּנָא עִלָּאָה עַל כֻּלָּא. וּכְמָה דְאִתְּקַם מַשְׁכְּנָא דִלְתַתָּא עַל יְדָא דְמשֶׁה, אוֹף הָכִי לְעֵילָא, עַל יְדֵי דְהַהוּא דְכָנֵי דְמשֶׁה (נ"א דַרְגָּא דְמשֶׁה). מְנָלָן. דִּכְתִיב, וַיָּקֶם משֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. אֶת דַּיְיקָא, לְאִתְחַזָּאָה דִתְרֵי מַשְׁכְּנִין בְּרָזָא דְמשֶׁה אִתְּקָנוּ (נ"א אִתְּקָמוּ).

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וְכִי וַיָּקֶם משֶׁה, וְהָא כֻּלָּא עַד לָא אִתְּתָקַן, וְקִימָה לָאו אִיהוּ אֶלָּא כַּד אִשְׁתְּלִים כֻּלָּא, וְעָאל שַׁיְיפָא בְשַׁיְיפֵיהּ, מָאי וַיָּקֶם. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בִּתְלַת סִטְרִין אוֹקִים משֶׁה יַת מַשְׁכְּנָא, מַה כְּתִיב וַיָּקֶם משֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן, וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו, וַיָּשֶׂם אֶת קְרָשָׁיו. בְּהָנֵי תְלַת סִטְרֵי, אוֹקִים משֶׁה יַת מַשְׁכְּנָא. וּבְהָנֵי תְלַת סִטְרֵי, אִסְתַּלָּק מַשְׁכְּנָא. וְאִתְכַּפְיָיא סִטְרָא אַחֲרָא. וְעַל דָּא, כַּד אוֹקִים משֶׁה

לשון הקודש

מִשְׁכָּן הָעֶלְיוֹן עַל הַכֹּל. וּכְמוֹ שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן שֶׁלְּמַטָּה עַל יַד משֶׁה, אַף כָּךְ לְמַעְלָה עַל יְדֵי אוֹתוֹ שֶׁבָּנָה משֶׁה (דַּרְגָּה שֶׁל משֶׁה). מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב וַיָּקֶם משֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. אֶת דַּוְקָא, לְהַרְאוֹת שֶׁשְּׁנֵי הַמִּשְׁכָּנוֹת נִתְקְנוּ (הוּקְמוּ) בְּסוֹד שֶׁל משֶׁה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְכִי וַיָּקֶם משֶׁה? הֲרֵי הַכֹּל טֶרֶם הִתְתַּקֵּן, וְקִימָה אֵינָהּ אֶלָּא כְּשֶׁהַכֹּל נִשְׁלָם וְנִכְנָס אֵיבָר בְּאֵיבָרוֹ. מַה זֶּה וַיָּקֶם? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בִּשְׁלֹשָׁה צְדָדִים הֵקִים משֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. מַה כָּתוּב? וַיָּקֶם משֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן, וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו, וַיָּשֶׂם אֶת קְרָשָׁיו. בִּשְׁלֹשֶׁת הַצְּדָדִים הַלָּלוּ הֵקִים משֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן, וּבִשְׁלֹשֶׁת הַצְּדָדִים הַלָּלוּ הִתְעַלָּה הַמִּשְׁכָּן וְנִכְנַע הַצַּד הָאַחֵר. וּלְכָךְ, כְּשֶׁמשֶׁה הֵקִים

לְהַאי סִטְרָא, אִתְכַּפְיָיא סִטְרָא אַחֲרָא. בְּגִין כָּךְ מֹשֶׁה אוֹקִים לֵיהּ וְלָא אַחֲרָא.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִזְדַּעְזָע סָמָאֵ"ל מֵאַתְרֵיהּ, וְאַרְבְּעִין רְתִיכִין דְּעִמֵּיהּ, וְעָרַק אַרְבַּע מֵאָה פַּרְסֵי, גּוֹ טְסִירוּ דְנוּקְבָא דְעַפְרָא. אָעִיל מֹשֶׁה אִינּוּן סַמְכִין, וְאִתְּקִיף סִטְרָא דָא, כְּדֵין אִינּוּן סַמְכִין דְּסִטְרָא אַחֲרָא, נָפְלוּ וְאִתְרְפוּ.

פָּתַח וְאָמַר, בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנּוֹפֶלֶת וְגוֹ', מָאי בַּיּוֹם הַהוּא. בְּיוֹמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַעְבִּיד דִּינָא בְּעָלְמָא, וְיִפְקוֹד עַל חַיָּבֵי עָלְמָא כְּעוֹבָדֵיהוֹן. דְּהָא לֵית קִימָה לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מֵעַפְרָא, בְּעוֹד דְּאִינּוּן חַיָּבִין דְּיִשְׂרָאֵל יְקוּמוּן בְּעָלְמָא. מַה כְּתִיב לְעֵילָא, (עמוס ט)

לשון הקודש

אֶת הַצַּד הַזֶּה, נִכְנַע הַצַּד הָאַחֵר. מִשּׁוּם כָּךְ מֹשֶׁה הֶקִימוֹ וְלֹא אַחֵר.

בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִזְדַּעְזַע סָמָאֵ"ל מִמְּקוֹמוֹ, וְאַרְבָּעִים מֶרְכָּבוֹת שֶׁעִמּוֹ, וּבָרַח אַרְבַּע מֵאוֹת פַּרְסָאוֹת לְתוֹךְ סֵתֶר נֶקֶב הֶעָפָר. הִכְנִיס מֹשֶׁה אוֹתָם הָעֲמוּדִים, וְהִתְחַזֵּק הַצַּד הַזֶּה, וְאָז אוֹתָם הָעֲמוּדִים שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר נָפְלוּ וְהִתְרַפּוּ.

פָּתַח וְאָמַר, בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנּוֹפֶלֶת וְגוֹ'. מַה זֶּה בַּיּוֹם הַהוּא? בַּיּוֹם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעֲשֶׂה דִּין בָּעוֹלָם וְיִפְקֹד עַל רִשְׁעֵי הָעוֹלָם כְּמַעֲשֵׂיהֶם. שֶׁהֲרֵי אֵין קִימָה לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִן הֶעָפָר בְּעוֹד שֶׁאוֹתָם רִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל יַעַמְדוּ בָּעוֹלָם. מַה כָּתוּב

בַּחֶרֶב יָמוּתוּ כֹּל חֲטָאֵי עַמִּי הָאוֹמְרִים לֹא תַגִּישׁ וְתַקְּדִים בַּעֲדֵנוּ הָרָעָה. מַה כְּתִיב בַּתְּרֵיהּ, בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת וְגוֹ'.

הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, (עמוס ט) אֶת פִּרְצֵיהֶן, אֶת פִּרְצָהּ מִיבְעֵי לֵיהּ. וַהֲרִיסֹתָיו, וַהֲרִיסוֹתֶיהָ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא וְגָדַרְתִּי אֶת פִּרְצֵיהֶן מִמַּאן, מֵאִינּוּן חַיָּיבִין, דִּכְתִיב בַּחֶרֶב יָמוּתוּ כֹּל חַטָּאֵי עַמִּי, דְּהָא כְּדֵין יִתְעֲבִיד פִּרְצָן בְּיִשְׂרָאֵל, וְעַל דָּא וְגָדַרְתִּי אֶת פִּרְצֵיהֶן. וַהֲרִיסֹתָיו אָקִים, הֲרִיסֹתָיו דְּמַאן, הֲרִיסֹתָיו דְּסוּכַּת דָּוִד. (מִמָּאן מִדָּוִד) בְּגִין, דְּכַד אִתְּקַף מַלְכוּ חַיָּיבָא בְּעָלְמָא, כְּדֵין הַאי מַלְכוּ קַדִּישָׁא אִתְרַפֵּי, וְסֻכַּת דָּוִד אַסְתִּיר בִּנְיָינָא דִילֵיהּ, וְעַל דָּא וַהֲרִיסֹתָיו אָקִים.

לשון הקודש

לְמַעְלָה? (עמוס ט) בַּחֶרֶב יָמוּתוּ כֹּל חַטָּאֵי עַמִּי הָאֹמְרִים לֹא תַגִּישׁ וְתַקְּדִים בַּעֲדֵינוּ הָרָעָה. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנּוֹפֶלֶת וְגוֹ'.

בַּפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן. אֶת פִּרְצֵיהֶן?! אֶת פִּרְצָהּ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת. וַהֲרִסֹתָיו?! וַהֲרִיסוֹתֶיהָ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת. אֶלָּא וְגָדַרְתִּי אֶת פִּרְצֵיהֶן, מִמִּי? מֵאוֹתָם הָרְשָׁעִים, שֶׁכָּתוּב בַּחֶרֶב יָמוּתוּ כֹּל חַטָּאֵי עַמִּי, שֶׁהֲרֵי אָז יַעֲשׂוּ פִּרְצוֹת בְּיִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה, וְגָדַרְתִּי אֶת פִּרְצֵיהֶן וַהֲרִסֹתָיו אָקִים. וַהֲרִסֹתָיו, שֶׁל מִי? הֲרִיסוֹתָיו שֶׁל סֻכַּת דָּוִד. (מִמִּי? מִדָּוִד) מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁמִּתְחַזֶּקֶת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה בָּעוֹלָם, אָז נִרְפֵּית הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ, וְסֻכַּת דָּוִד סוֹתֶרֶת אֶת הַבִּנְיָן שֶׁלָּהּ, וְעַל כֵּן וַהֲרִסֹתָיו אָקִים.

דְּהָא תָּנֵינָן, כָּל זִמְנָא דְּהַאי אִתָּקַף, הַאי אִתְרַפֵּי. דָּא מַלְיָא, וְדָא חָרְבָּה. וּבְגִין כָּךְ, עַד הַהוּא יוֹמָא, מַלְכוּ הַיְיבָא יִתְקַף. בְּהַהוּא יוֹמָא, יִתָּקַף וְיוֹקִים לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְהַאי מַלְכוּ קַדִּישָׁא. וְעַל דָּא וַהֲרִיסוֹתָיו אָקִים. וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם, מָאי וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם. הַיְינוּ דִּכְתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְגוֹ'.

וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן, (שמות לט) בְּמַאי אוֹקִים לֵיהּ. דִּכְתִיב וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו וְיָהַב אִינּוּן סַמְכִין דִּתְחוֹתֵיהּ, לְקַיְּימָא עָלַיְיהוּ, וּלְאַסְחָרָא בְּהוּ אִינּוּן צִירִים דְּפִתְחִין. בְּגִין דְּאִינּוּן סַמְכִין דִּתְחוֹתַיְיהוּ, אִינּוּן קִיּוּמָא לְאַסְחָרָא. אֲמַאי וַיִּתֵּן. אַתְקִיף וְאַתְקִין לוֹן בְּתוּקְפּוּי. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אַעְדִּיו אִינּוּן סַמְכִין אַחֲרָנִין דְּסִטְרָא אַחֲרָא.

לשון הקודש

שֶׁהַרֵי שָׁנִינוּ, כָּל זְמַן שֶׁזֶּה מִתְחַזֵּק – זֶה מִתְרַפֶּה. זֶה מָלֵא – וְזֶה חָרֵב. וּמִפְּנֵי כֵן עַד הַיּוֹם הַהוּא מַלְכוּת הַרִשְׁעָה מִתְחַזֶּקֶת. בַּיּוֹם הַהוּא יִתְחַזֵּק וְיָקִים אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזוֹ הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה. וְעַל זֶה וַהֲרִסֹתָיו אָקִים, וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם, מַה זֶּה וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם? הַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְגוֹ'.

וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. בַּמָּה הֵקִים אוֹתוֹ? שֶׁכָּתוּב וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו, וְנָתַן אוֹתָם הָעַמּוּדִים שֶׁתַּחְתָּיו לְהָקִים עֲלֵיהֶם וּלְסוֹבֵב בָּהֶם אוֹתָם הַצִּירִים שֶׁל פְּתָחִים, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם הָעַמּוּדִים שֶׁתַּחְתֵּיהֶם הֵם הָעֲמִידָה לְהַקִּיפָם. לָמָּה וַיִּתֵּן? חִזֵּק וְהִתְקִין אוֹתָם בְּכֹחוֹ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הוּסְרוּ אוֹתָם הַתּוֹמְכִים הָאֲחֵרִים שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (תהלים קלז) **זְכוֹר יְיָ׳ לִבְנֵי אֱדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלִַם הָאוֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ. וְעַל דָּא זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְנֵי יְסוֹדֵי יְרוּשְׁלֵם, מִיְסוֹדִין אַחֲרָנִין, דְּיִשְׁלְטוּן עַל כֹּלָּא. וּמַאן אִינּוּן. סַפִּירִין. דִּכְתִיב,** (ישעיה נד) **וִיסַדְתִּיךְ בַּסַּפִּירִים, דְּאִלֵּין אִינּוּן יְסוֹדִין, וְסַמְכִין תַּקִּיפִין וְעִלָּאִין, דְּלֵית לְהוּ חֲלִישׁוּ כְּקַדְמָאֵי.**

מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּאֲבָנִין (דף ר"מ ע"ב) **קַדְמָאִין מֵאִינּוּן יְסוֹדֵי, יָכִילוּ שְׁאַר עַמִּין לְמִשְׁלַט עָלַיְיהוּ. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּלֵית בְּהוּ נְהִירוּ עִלָּאָה, כְּדְקָא יֵאוֹת. אֲבָל אִלֵּין, יְהוֹן נְהִירִין מִגּוֹ נְהִירוּ עִלָּאָה, וּמְשַׁקְעָאן גּוֹ תְּהוֹמֵי, דְּלָא יַכְלִין לְשַׁלְטָאָה עָלַיְיהוּ. וְאִלֵּין אִינּוּן סַפִּירִין, דְּיִנְהֲרוּן לְעֵילָּא וְתַתָּא.** (וְאִי תֵּימָא) **בְּגִין דִּבְהַהוּא זִמְנָא, יִתּוֹסַף נְהִירוּ עִלָּאָה, לְעֵילָּא וְתַתָּא.**

לשון הקודש

בא וּרְאֵה, כָּתוּב (תהלים קלז) זְכֹר ה׳ לִבְנֵי אֱדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלִַם הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ. וְעַל כֵּן עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְנוֹת אֶת יְסוֹדוֹתֶיהָ שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם מִיסוֹדוֹת אֲחֵרִים שֶׁיִּשְׁלְטוּ עַל הַכֹּל, וּמִי הֵם? סַפִּירִים, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נד) וִיסַדְתִּיךְ בַּסַּפִּירִים, שֶׁאֵלּוּ הֵם הַיְסוֹדוֹת וְהַתּוֹמְכִים הַחֲזָקִים וְהָעֶלְיוֹנִים שֶׁאֵין בָּהֶם חֻלְשָׁה בָּרִאשׁוֹנָה.

מָה הַטַּעַם? כִּי הָאֲבָנִים הָרִאשׁוֹנוֹת מֵאוֹתָם הַיְסוֹדוֹת, יָכְלוּ שְׁאָר הָעַמִּים לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאֵין בָּהֶם אוֹר עֶלְיוֹן כָּרָאוּי. אֲבָל אֵלֶּה יִהְיוּ מְאִירִים מִתּוֹךְ הָאוֹר הָעֶלְיוֹן וּמְשֻׁקָּעוֹת בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת, שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם. וְאֵלּוּ הֵם הַסַּפִּירִים שֶׁיָּאִירוּ

וְאִי תֵּימָא אִינּוּן יְסוֹדֵי קַדְמָאֵי, יִתְבַּטְּלוּן. הָא כְתִיב (ישעיה נד) הִנֵּה אָנֹכִי מַרְבִּיץ בַּפּוּךְ אֲבָנַיִךְ. מַרְבִּיץ לְאַתְקְנָא תְּבִירָא. מָאי בַּפּוּךְ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (מלכים ב ט) וַתָּשֶׂם בַּפּוּךְ עֵינֶיהָ. אֲבָנִים אִית דְּאִקְרוּן פּוּךְ. מָאי טַעֲמָא הַאי. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר רָזָא אִיהוּ, וְרָזָא דָא לִמְחַצְּדֵי חַקְלָא אִתְיְיהִיב לְמִנְדַּע.

תָּא חֲזֵי, אִינּוּן אֲבָנִין דִּיסוֹדֵי צִיּוֹן וִירוּשָׁלַם, חַס וְשָׁלוֹם דְּשְׁלִיטוּ עָלַיְיהוּ שְׁאַר עַמִּין, וְלָא אוֹקְדוּ לוֹן, וְלָא אִתּוֹקְדוּן, אֶלָּא כֻּלְּהוּ אִתְגְּנִיזוּ, וְגָנִיז לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכָל אִינּוּן יְסוֹדֵי בֵּיתָא קַדִּישָׁא כֻּלְּהוּ אִתְגְּנִיזוּ, וְלָא אִתְאֲבִידוּ מִנַּיְיהוּ אֲפִילוּ חַד. וְכַד יֶהְדַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיוֹקִים לָהּ לִירוּשָׁלַם עַל אַתְרֵיהּ, אִינּוּן יְסוֹדֵי אֲבָנִין קַדְמָאֵי,

לשון הקודש

לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, (וְאִם תֹּאמַר) מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן יִתּוֹסֵף אוֹר עֶלְיוֹן לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁאוֹתָם יְסוֹדוֹת רִאשׁוֹנִים יִתְבַּטְּלוּ, הֲרֵי כָּתוּב (שם) הִנֵּה אָנֹכִי מַרְבִּיץ בַּפּוּךְ אֲבָנַיִךְ. מַרְבִּיץ לְתַקֵּן הַשָּׁבוּר. מַה זֶּה בַּפּוּךְ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (מלכים–ב ט) וַתָּשֶׂם בַּפּוּךְ עֵינֶיהָ. יֵשׁ אֲבָנִים שֶׁנִּקְרָאוֹת פּוּךְ. מָה הַטַּעַם שֶׁל זֶה? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, סוֹד הוּא, וְסוֹד זֶה נִתָּן לָדַעַת לְקוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה.

בָּא וּרְאֵה, אוֹתָן אֲבָנִים שֶׁל יְסוֹדוֹת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁשָּׁלְטוּ עֲלֵיהֶם שְׁאָר הָעַמִּים, וְלֹא שָׂרְפוּ אוֹתָם וְלֹא נִשְׂרְפוּ, אֶלָּא כֻּלָּם נִגְנְזוּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּנַז אוֹתָם, וְכָל אוֹתָם יְסוֹדוֹת הַבַּיִת הַקָּדוֹשׁ נִגְנְזוּ, וְלֹא אָבַד מֵהֶם אֶחָד. וּכְשֶׁיַּחֲזוֹר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיָקִים אֶת יְרוּשָׁלַיִם עַל מְקוֹמָהּ, אוֹתָם הַיְסוֹדוֹת

יָהַדְרוּן לְאַתְרַיְיהוּ, וְלָא יַשְׁלִיט בְּהוּ עַיְנָא אַחֲרָא (נ"א בִּישָׁא), בַּר בְּזִמְנָא דְּיִכְּחוֹל בַּר נָשׁ עֵינוֹי בְּהַהוּא פּוּכָא, וְיִמְלֵי עַיְנֵיהּ מִנֵּיהּ, וּכְדֵין יֶחֱמֵי כָּל אֲבָנִין וְכָל יְסוֹדֵי יְרוּשְׁלֵם, מִתְקְנָן עַל אַתְרַיְיהוּ, דְּלָא שָׁלִיטוּ בְּהוּ שְׁאַר עַמִּין, וְכָל אִינּוּן אֲבָנִין יְקָרִין אַחֲרָנִין, וְכָל אִינּוּן בִּנְיָנֵי אֲבָנִין, כֻּלְּהוּ קַיְימֵי עַל קִיּוּמַיְיהוּ.

וּכְדֵין (ישעיה נב) כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְיָ' צִיּוֹן. מָאי בְּשׁוּב יְיָ'. אֶלָּא כַּד שְׁלִיטוּ עָלָהּ שְׁאַר עַמִּין, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק לָהּ לְעֵילָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִיהוּ יֶהְדַּר לָהּ לְאַתְרָהּ, דִּכְתִיב בְּשׁוּב יְיָ' צִיּוֹן. בְּשׁוּב יְיָ' וַדָּאי.

וְתָא חֲזֵי, כָּל מָאן דְּאַסְתִּים מִן עַיְנָא, וְלָא אִתְיְיהִיב רְשׁוּ לְשַׁלְטָאָה בֵּיהּ עַיְנָא, לָא יַכְלִין לְמִשְׁלַט בֵּיהּ עַיְנָא, בַּר בְּכִחְלָא דְעַיְנָא, בְּמִלִּין

לשון הקודש

שֶׁל הָאֲבָנִים הָרִאשׁוֹנוֹת יַחְזְרוּ לִמְקוֹמָם וְלֹא תִשְׁלֹט בָּהֶם עַיִן אַחֶרֶת (רעה), פְּרָט לִזְמַן שֶׁאָדָם יִכְחֹל אֶת עֵינוֹ בְּאוֹתוֹ הַפּוּךְ וִימַלֵּא אֶת עֵינָיו מִמֶּנּוּ, וְאָז יִרְאֶה אֶת כָּל הָאֲבָנִים וְהַיְסוֹדוֹת שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם מִתְקָנִים עַל מְקוֹמָם, שֶׁלֹּא שָׁלְטוּ בָּהֶם שְׁאָר הָעַמִּים. וְכָל אוֹתָן אֲבָנִים יְקָרוֹת הָאֲחֵרוֹת, וְכָל אוֹתָם בִּנְיָנֵי הָאֲבָנִים, כֻּלָּם עוֹמְדִים עַל מְקוֹמָם.

וְאָז, (ישעיה נב) כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן. מַה זֶּה בְּשׁוּב ה'? אֶלָּא כְּשֶׁשָּׁלְטוּ עָלֶיהָ שְׁאָר הָעַמִּים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶעֱלָה אוֹתָהּ לְמַעְלָה, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן הוּא יַחֲזִירֶנָּה לִמְקוֹמָהּ, שֶׁכָּתוּב (שם) בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן. בְּשׁוּב ה' וַדַּאי.

וּבָא רְאֵה, כָּל מַה שֶּׁנִּסְתָּר מִן הָעַיִן וְלֹא נִתְּנָה לָעַיִן רְשׁוּת לִשְׁלֹט בּוֹ, לֹא תוּכַל לִשְׁלֹט בּוֹ הָעַיִן, פְּרָט לַאֲשֶׁר בִּכְחִילַת

יְדִיעָאן. וּבְגִין כָּךְ, הִנֵּה אָנֹכִי מַרְבִּיץ בַּפּוּךְ אֲבָנַיִךְ. וְתָא חֲזֵי, כָּל אִלֵּין אֲבָנִין יִתְקַיְּימוּן בְּאַתְרַיְיהוּ, וְלֶהֱוֹוּ יְסוֹדִין כְּקַדְמֵיתָא, וְיסוֹדֵי סַפִּירִין (אַחֲרָנִין) יִתְקַיְּימוּן בַּאֲתָר אַחֲרָא סָחֲרָנָא, לְפוּתְיָא וּלְאַרְכָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב וְיסַדְתִּיךְ בַּסַּפִּירִים.

בְּזִמְנָא דְּיוֹקִים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבֵיתֵיהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא מַה כְּתִיב, (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח. בִּלַּע, כִּדְאָמְרִינָן (איכה ב) בִּלַּע יְיָ' וְלֹא חָמַל, הַהוּא כּוֹס דְּשָׁתָה הַאי, יִשְׁתֶּה הַאי.

וְאִי תֵּימָא, הַהוּא בִּלַּע אִיהוּ לִזְמַן יְדִיעָא וְקָצִיב כְּיִשְׂרָאֵל, לָאו הָכִי. כְּתִיב לָנֶצַח, מָאי לָנֶצַח. לְדָרֵי דָּרִין. וְלָאו כְּיִשְׂרָאֵל, וְלָאו כְּהַהוּא זִמְנָא דְּאוֹקִים מֹשֶׁה יַת מַשְׁכְּנָא. אֶלָּא לָנֶצַח לְעָלְמִין.

לשון הקודש

הָעִין בִּדְבָרִים יְדוּעִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ, הִנֵּה אָנֹכִי מַרְבִּיץ בַּפּוּךְ אֲבָנַיִךְ. וּבֹא רְאֵה, כָּל הָאֲבָנִים הַלָּלוּ יַעַמְדוּ בִּמְקוֹמָן וְיִהְיוּ יְסוֹדוֹת כְּבָרִאשׁוֹנָה, וִיסוֹד שֶׁל סַפִּירִים (אֲחֵרִים) יַעַמְדוּ בְּמָקוֹם אַחֵר סָבִיב, לְרֹחַב וְלָאֹרֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וִיסַדְתִּיךָ בַּסַּפִּירִים. **בִּזְמַן** שֶׁיָּקִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת בֵּיתוֹ, בְּאוֹתוֹ זְמַן מַה כָּתוּב? (שם כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח. בִּלַּע, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ (איכה ב) בִּלַּע ה' וְלֹא חָמַל. אוֹתָהּ כּוֹס שֶׁשָּׁתָה זֶה, יִשְׁתֶּה זֶה.

וְאִם תֹּאמַר, אוֹתוֹ בִּלַּע הוּא לִזְמַן יָדוּעַ וְקָצוּב כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל – לֹא כָּךְ! כָּתוּב לָנֶצַח. מַה זֶּה לָנֶצַח? לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, וְלֹא כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא כְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהֵקִים מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. אֶלָּא לָנֶצַח – לְעוֹלָמִים.

וּכְדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹקִים לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאִיהוּ יוֹקִים סַמְכִין, וְסָכִין, וְכָל אִינּוּן תִּקְרֵי בֵּיתָא, בְּתִקּוּנוֹי, (ס"א בִּתְקִיפוּ) לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. וּכְתִיב (ישעיה נד) הַרְחִיבִי מְקוֹם אָהֳלֵךְ וְגוֹ', בְּגִין דְּיִתְבְּלַע סִטְרָא אַחֲרָא, וְלָא יְקוּם לְעָלְמִין וּכְדֵין, (ישעיה כה) וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי יְיָ' דִּבֵּר.

וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן, (שמות לט) בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִלֵּין סַמְכִין אִתְקָמוּ, וְאִתְיְהִיבוּ בְּאַתְרֵיהוּ, הַהוּא זִמְנָא אִתְרְפוּ וְאִתְעֲבָרוּ מֵאַתְרֵיהוּ סַמְכִין בַּאֲתָר סְטָר אַחֲרָא, וְעַל דָּא, וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו.

מָאי וַיִּתֵּן. אֶלָּא אוֹלִיפְנָא, דְּהָמָא מֹשֶׁה לְקַמֵּיהּ לְסָמְאֵ"ל חַיָּיבָא, דְּהֲוָה אָזִיל לְגַבֵּיהּ לְקַטְרְגָא לֵיהּ, וּכְדֵין אַתְקִיף בֵּיהּ מֹשֶׁה, וְקָשִׁיר לֵיהּ קַמֵּיהּ,

לשון הקודש

וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָקִים אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְהוּא יָקִים עַמּוּדִים וְסִפִּים, וְכָל אוֹתָן תִּקְרוֹת הַבַּיִת בְּתִקּוּנָיו (בְּחֹזֶק), לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. וְכָתוּב (ישעיה נד) הַרְחִיבִי מְקוֹם אָהֳלֵךְ וְגוֹ', מִשּׁוּם שֶׁיִּבָּלַע הַצַּד הָאַחֵר וְלֹא יָקוּם לְעוֹלָמִים. וְאָז, (שם כה) וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי ה' דִּבֵּר.

וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהָעַמּוּדִים הַלָּלוּ הוּקְמוּ וְנִתְּנוּ בִּמְקוֹמָם, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן הִתְרַפּוּ וְהָעָבְרוּ מִמְּקוֹמָם הָעַמּוּדִים בִּמְקוֹמוֹ שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, וְעַל זֶה וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו.

מַה זֶּה וַיִּתֵּן? אֶלָּא לָמַדְנוּ שֶׁרָאָה מֹשֶׁה לְפָנָיו אֶת סָמְאֵ"ל הָרָשָׁע, שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ אֵלָיו לְקַטְרֵג לוֹ, וְאָז הֶחֱזִיק בּוֹ מֹשֶׁה

וְאוֹקִים לֵיהּ לְמַשְׁכְּנָא, וְיָהַב לְסַמְכוּי. דִּכְתִיב וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו. וַיִּתֵּן: בִּתְקִיפוּ, דְּלָא יְכִיל בַּר נָשׁ אַחֲרָא לְשַׁלְטָאָה עָלֵיהּ, וּלְמֵיהַב סַמְכִין בְּאַתְרֵיהוּ, כְּמִשֶּׁה. דְּהָא בִתְקִיפוּ רַב, אוֹקִים לֵיהּ מִשֶּׁה.

בְּהַהוּא יוֹמָא דְּאִתְקַם מַשְׁכְּנָא, כַּד שָׁאֲרֵי מִשֶּׁה לְאַקָּמָא לֵיהּ, בְּחַד בְּנִיסָן הָוָה, וּבְהַהוּא זִמְנָא, תְּקִיפוּ דְּסִטְרָא אַחֲרָא הָוָה בְּעָלְמָא, דְּהָא בְּיוֹמֵי דְּנִיסָן, רֵישׁ תּוֹרָא בְּדִיקוּלָא (סָלִיק לְאִגְּרָא). תָּנֵינָן. וּבְנִיסָן שָׁאֲרֵי מִשֶּׁה, וְחָמָא לֵיהּ לְסָמָאֵ"ל, אָזִיל סַחֲרָנֵיהּ, לְעַרְבְּבָא לֵיהּ, וְאִתְגַּבָּר עָלֵיהּ מִשֶּׁה, וּכְדֵין, וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו. שָׁאֲרֵי הוּא וְיָהַב לְתַתָּא, וְשָׁאֲרֵי מָאן דְּשָׁאֲרֵי וְיָהַב (דף רמ"א ע"א) לְעֵילָא דָּא לָקְבֵל דָּא.

בְּיוֹמָא דְּאִתְקַם הַאי מַשְׁכְּנָא לְתַתָּא, אִתְקַם מַשְׁכְּנָא אַחֲרָא קַדִּישָׁא לְעֵילָא, וּמַשְׁכְּנָא

לשון הקודש

וְקָשַׁר אוֹתוֹ לְפָנָיו, וְהֵקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן וְנָתַן אֶת הַתּוֹמְכִים שֶׁלּוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו. וַיִּתֵּן – בְּכֹחַ, שֶׁלֹּא יוּכַל אָדָם אַחֵר לִשְׁלֹט עָלָיו וְלָתֵת תּוֹמְכִים בִּמְקוֹמָם כְּמֹשֶׁה, שֶׁהֵרֵי בְּחֹזֶק רַב הֵקִים אוֹתוֹ מֹשֶׁה.

בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן, כְּשֶׁהִתְחִיל מֹשֶׁה לְהָקִים אוֹתוֹ, זֶה הָיָה בְּאֶחָד בְּנִיסָן, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הַחֹזֶק שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר הָיָה בָּעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי בִּימֵי נִיסָן, רֹאשׁ הַשּׁוֹר הוּא בָּאֵבוּס (עֵלָה לַגֹּג), שֶׁנִּינוּ. וּבְנִיסָן הִתְחִיל מֹשֶׁה וְרָאָה אֶת סָמָאֵ"ל הוֹלֵךְ סְבִיבוֹ לְעַרְבֵּב אוֹתוֹ, וְהִתְגַּבֵּר עָלָיו מֹשֶׁה, וְאָז – וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו. הוּא הִתְחִיל וְנָתַן לְמַטָּה, וְהִתְחִיל מִי שֶׁהִתְחִיל וְנָתַן לְמַעְלָה זֶה כְּנֶגֶד זֶה.

בַּיּוֹם שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן הַזֶּה לְמַטָּה, הוּקַם מִשְׁכָּן אַחֵר קָדוֹשׁ לְמַעְלָה, וְהַמִּשְׁכָּן

עִלָּאָה טָמִיר וְגָנִיז, אַפִּיק נְהוֹרִין לְכָל סִטְרָא, וְאִתְנַהֲרוּן עָלְמִין.

רִבִּי יוֹסֵי שָׁאִיל לְרִבִּי שִׁמְעוֹן, אֲמַר לֵיהּ, תְּלַת מַשְׁכְּנִין חֲמִינָן בְּקְרָא, דִּכְתִיב, (במדבר ט) וּבְיוֹם הָקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן, כִּסָּה הֶעָנָן אֶת הַמִּשְׁכָּן לְאֹהֶל הָעֵדוּת, וּבָעֶרֶב יִהְיֶה עַל הַמִּשְׁכָּן כְּמַרְאֵה אֵשׁ עַד בֹּקֶר, הָא תְּלַת מַשְׁכְּנִין הָכָא. וַאֲמַאי מַשְׁכְּנָא, וְלָא בַּיִת, דְּהָא בַּיִת אִצְטְרִיךְ וְלָא מִשְׁכָּן.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה סו) כֹּה אָמַר יְיָ' הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל לְאַחֲסָנְתֵּיהּ וְעַדְבֵּיהּ, וְקָרִיב לוֹן לְגַבֵּיהּ. וְהָא אוֹקִימְנָא דְּעָבַד מִנַּיְיהוּ דַּרְגִּין יְדִיעָאן בְּהַאי עָלְמָא, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, לְשַׁכְלְלָא עָלְמִין כֻּלְּהוּ כְּחַד, עֵילָא וְתַתָּא. דִּכְתִיב הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָי לְשַׁכְלְלָא עֵילָא וְתַתָּא לְמֶהֱוֵי חַד.

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹן הַטָּמִיר וְהַגָּנוּז הוֹצִיא אוֹרוֹת לְכָל צַד וְהוּאֲרוּ הָעוֹלָמוֹת.

רַבִּי יוֹסֵי שָׁאַל אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ, שְׁלֹשָׁה מִשְׁכָּנוֹת רָאִינוּ בַּמִּקְרָא, שֶׁכָּתוּב (במדבר ט) וּבְיוֹם הָקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן, כִּסָּה הֶעָנָן אֶת הַמִּשְׁכָּן לְאֹהֶל הָעֵדֶת, וּבָעֶרֶב יִהְיֶה עַל הַמִּשְׁכָּן כְּמַרְאֵה אֵשׁ עַד בֹּקֶר. הֲרֵי שְׁלֹשָׁה מִשְׁכָּנוֹת כָּאן. וְלָמָּה מִשְׁכָּן וְלֹא בַּיִת, שֶׁהֲרֵי בַּיִת צָרִיךְ וְלֹא מִשְׁכָּן? פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה סו) כֹּה אָמַר ה' הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְגוֹ'. בֹּא וּרְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בְּיִשְׂרָאֵל לְנַחֲלָתוֹ וְגוֹרָלוֹ וְקֵרֵב אוֹתָם אֵלָיו, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁעָשָׂה מֵהֶם דְּרָגוֹת יְדוּעוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, לְתַקֵּן אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת כְּאֶחָד – מַעְלָה וּמַטָּה, שֶׁכָּתוּב הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי

תָּא חֲזֵי, הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי, דָּא רְקִיעָא דְּיַעֲקֹב שַׁרְיָא בֵּיהּ, דְּאִיהוּ דִּיוּקְנָא עִלָּאָה, לְכוּרְסְיָיא (ס"א כוּרְסְיָיא עִלָּאָה לְדִיוּקְנָא) עִלָּאָה קַדִּישָׁא. וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָי, דָּא רְקִיעָא דְּדָוִד מַלְכָּא שַׁרְיָא בֵּיהּ, לְאִתְהַנָּאָה מִזִּיוָא דְּאַסְפָּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא. וּבְגִין דְּבָעֵי לְאִתְפַּשְׁטָא יַתִּיר לְתַתָּא אָמַר הֲדוֹם רַגְלָי. אֵיזֶה בַּיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי, דָּא בִּנְיַן בֵּית מִקְדָּשָׁא. וְאֵיזֶה מָקוֹם מְנוּחָתִי, דָּא בֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים דִּלְתַתָּא.

אֲבָל תָּא חֲזֵי, כָּל זִמְנָא דְּאָזְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא, הָוָה לְהוּ מִשְׁכָּן, עַד דְּאָתוּ לְשִׁילֹה, וַהֲוָה תַּמָּן. וְדָא אִיהוּ רָזָא, לְאַמְשָׁכָא דָא בְדָא, וּלְאַעֲלָא דָא בְדָא, לְאִתְקַשְׁרָא דָא בְדָא, בְּגִין לְאַנְהָרָא. אֲבָל לָאו לְנַיְיחָא. דְּהָא לָאו נַיְיחָא, בַּר כַּד אִתְבְּנֵי בֵּי מִקְדְּשָׁא, בְּיוֹמוֹי דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, דְּהָא כְּדֵין אִיהוּ

לשון הקודש

וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי. לְתַקֵּן מַעְלָה וּמַטָּה וְלִהְיוֹת אֶחָד.

בֹּא וּרְאֵה, הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי – זֶה הָרָקִיעַ שֶׁיַּעֲקֹב שָׁרוּי בּוֹ, שֶׁהוּא דִּיוּקָן עֶלְיוֹן לַכִּסֵּא (כִּסֵּא עֶלְיוֹן לְדִיוּקָן) הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ. וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי – זֶהוּ הָרָקִיעַ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ שָׁרוּי בּוֹ לֵהָנוֹת מִזִּיו הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה. וּמִשּׁוּם שֶׁרוֹצֶה לְהִתְפַּשֵּׁט יוֹתֵר לְמַטָּה, אָמַר הֲדֹם רַגְלָי. אֵי זֶה בַּיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי – זֶה בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְאֵי זֶה מְקוֹם מְנוּחָתִי – זֶה בֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים שֶׁלְּמַטָּה.

אֲבָל בֹּא וּרְאֵה, כָּל זְמַן שֶׁהָלְכוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, הָיָה לָהֶם מִשְׁכָּן, עַד שֶׁבָּאוּ לְשִׁילֹה וְהָיָה שָׁם. וְזֶהוּ סוֹד לְהַמְשִׁיךְ זֶה בָּזֶה וּלְהַכְנִיס זֶה בָּזֶה, לְהִתְקַשֵּׁר זֶה בָּזֶה כְּדֵי לְהָאִיר, אֲבָל לֹא לִמְנוּחָה. שֶׁזּוֹ לֹא לִמְנוּחָה, רַק כְּשֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּימֵי

מְנוּחָה לְעֵילָא וְתַתָּא. בְּגִין דְּתַמָּן תְּקִיפוּ דְנַיְיחָא, וְלָא לְנַטְלָא מֵאָתָר לַאֲתָר.

וּבְגִין כַּךְ אִית מִשְׁכָּן, וְאִית בַּיִת. מִשְׁכָּן: כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ויקרא כו) וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם. מָאי מִשְׁכָּנִי. מִשְׁכְּנוֹתָיו דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלְהֶוֵוֹן גַּבַּיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דִּכְתִיב וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם.

מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא מִשְׁכָּן, כְּמַלְכָּא דְאָתֵי לְגַבֵּי רְחִימֵיהּ, וְלָא מַיְיתֵי כָּל אוּכְלוּסִין דִּילֵיהּ עִמֵּיהּ, בְּגִין דְּלָא לְאַטְרְחָא עָלֵיהּ, אִיהוּ אָתֵי לְגַבֵּיהּ בִּזְעֵיר חֵילִין. בַּיִת: דְּכָל חֵילִין וְכָל אוּכְלוּסִין דִּילֵיהּ, כֻּלְּהוּ אַיְיתֵי עִמֵּיהּ, לְדַיְירָא בְּהַהוּא בֵּיתָא, וְדָא אִיהוּ בֵּין מִשְׁכָּן וּבֵין בַּיִת. בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אִיהוּ דִּיוּרָא דְנַיְיחָא לְעָלְמִין, בְּכָל אִינּוּן רְתִיכִין, בְּכָל

לשון הקודש

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֲרֵי אָז הִיא מְנוּחָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם חֹזֶק הַמְּנוּחָה, וְלֹא לִנְסֹעַ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם.

וּמִשּׁוּם כָּךְ יֵשׁ מִשְׁכָּן וְיֵשׁ בַּיִת. מִשְׁכָּן – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כו) וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם. מַה זֶּה מִשְׁכָּנִי? מִשְׁכְּנוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּהְיוּ אֵצֶל יִשְׂרָאֵל. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם.

מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא מִשְׁכָּן, כְּמוֹ מֶלֶךְ שֶׁהוֹלֵךְ לַאֲהוּבוֹ, וְלֹא מֵבִיא אֶת כָּל גְּדוּדָיו עִמּוֹ. כְּדֵי לֹא לְהַטְרִיחַ עָלָיו, הוּא בָּא אֵלָיו בִּמְעַט חֲיָלוֹת. בַּיִת – שֶׁאֶת כָּל חֵילוֹתָיו וְאוּכְלוּסָיו, אֶת כֻּלָּם מֵבִיא עִמּוֹ לָדוּר בְּאוֹתוֹ הַבַּיִת. וְזֶהוּ בֵּין מִשְׁכָּן וּבֵין בַּיִת. בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא דִּיּוּר שֶׁל מְנוּחָה

אִינּוּן דִּיוּקְנִין, בְּכָל אִינּוּן עוֹבָדִין, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. לְתַבְּרָא (ד"א לְחַבְּרָא) עוֹבָדִין דִלְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. מִשְׁכָּן, בִּזְעֵיר דִּיוּקְנִין, בִּזְעִירִין עוֹבָדִין, לְנַטְלָא מֵאַתָּר לַאֲתָר, וְכֹלָּא בְרָזָא דִלְעֵילָא.

תָּא חֲזֵי, כַּד פָּקִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה עַל מִשְׁכְּנָא, לָא הֲוָה יְכִיל לְמֵיקָם בֵּיהּ, עַד דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחְמֵי לֵיהּ כֹּלָּא בְדִיוּקְנֵיהּ, כָּל מִלָּה וּמִלָּה. בְּמָה אַחְזֵי לֵיהּ. בְּאֶשָּׁא חִוָּורָא, וּבְאֶשָּׁא אוּכְמָא, וּבְאֶשָּׁא סוּמָקָא, וּבְאֶשָּׁא יְרוֹקָא. מַה כְּתִיב, (שמות כה) וּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אַתָּה מָרְאֶה בָהָר. עִם כָּל דָּא אַקְשֵׁי לֵיהּ לְמֹשֶׁה.

תָּא חֲזֵי, אַף עַל גַּב דְאַחְזֵי לֵיהּ עֵינָא בְעֵינָא לָא בָעָא מֹשֶׁה לְמֶעְבַּד. וְאִי תֵּימָא דְאִיהוּ לָא יָדַע לְמֶעְבַּד, אוֹ חָכְמָתָא לָא הֲוָה עִמֵּיהּ. תָּא חֲזֵי,

לשון הקודש

לְעוֹלָמִים בְּכָל אוֹתָן הַמֶּרְכָּבוֹת, וּבְכָל אוֹתָם הַדְּיוּקְנָאוֹת, וּבְכָל אוֹתָם הַמַּעֲשִׂים כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, לְשַׁבֵּר (לְחַבֵּר) אֶת הַמַּעֲשִׂים שֶׁלְּמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. מִשְׁכָּן, בְּקַטָּן הַדְּמָיוֹת, בְּמַעֲשִׂים קְטַנִּים, לִנְסֹעַ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וְהַכֹּל בְּסוֹד שֶׁלְּמַעְלָה.

בֵּא וּרְאֵה, כְּשֶׁצִּוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת מֹשֶׁה עַל הַמִּשְׁכָּן, לֹא יָכוֹל הָיָה לַעֲמֹד בּוֹ, עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶרְאָה לוֹ אֶת הַכֹּל בִּדְמוּתוֹ כָּל דָּבָר וְדָבָר. בַּמָּה הוּא הֶרְאָה לוֹ? בְּאֵשׁ לְבָנָה וּבְאֵשׁ שְׁחֹרָה וּבְאֵשׁ אֲדֻמָּה וּבְאֵשׁ יְרֻקָה. מַה כָּתוּב? (שמות כה) וּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם כְּכָל אֲשֶׁר מָרְאֶה בָהָר. עִם כָּל זֶה הִתְקַשָּׁה מֹשֶׁה.

בֵּא וּרְאֵה, אַף עַל גַּב שֶׁהֶרְאָה לוֹ עַיִן בְּעַיִן, לֹא רָצָה מֹשֶׁה לַעֲשׂוֹת. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהוּא לֹא יָדַע לַעֲשׂוֹת אוֹ שֶׁחָכְמָה לֹא

בְּצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב, וְכָל אִינּוּן שְׁאַר אַחֲרָנִין, אַף עַל גַּב דְּלָא חָמוּ כְּמֹשֶׁה, מַה כְּתִיב, וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמְּלָאכָה וְהִנֵּה עָשׂוּ אוֹתָהּ וְגוֹ', אִי אִינּוּן דְּלָא חָמוּ, עָבְדוּ כַּךְ. מֹשֶׁה דְּחָמָא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אֶלָּא מֹשֶׁה, אַף עַל גַּב דְּאִסְתַּלָּק מִן מַשְׁכְּנָא מֵעֲבִידָתָא, כֻּלָּא הָוָה בִידֵיהּ, וְעַל יְדֵיהּ, וְאִיהוּ אִקְרֵי עַל שְׁמֵיהּ, וְעַל דָּא כְּתִיב וּרְאֵה וַעֲשֵׂה.

דָּבָר אַחֵר, מֹשֶׁה אִסְתַּלָּק מִן דָּא, וְיָהִיב דּוּכְתֵּיהּ לְאַחֲרָא, עַד דְּאָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא (דף רמ"א ע"ב) בְּרִיךְ הוּא (שמות לא) רְאֵה קָרָאתִי בְשֵׁם בְּצַלְאֵל, וְאִתּוֹ אָהֳלִיאָב. וּכְתִיב וְעָשָׂה בְצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב וְכֹל אִישׁ חֲכַם לֵב. אִי יְקָרָא דָא, הָוָה דְּמֹשֶׁה, דְּאִיהוּ יַעְבִּיד לֵיהּ, יִתְקְיָים בֵּיהּ תָּדִיר. (ס"א יָתִיר תָּדִיר)

לשון הקודש

הָיְתָה עִמּוֹ – בֹּא וּרְאֵה, בְּצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב וְכָל שְׁאָר אוֹתָם הָאַחֵרִים, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא רָאוּ כְּמוֹ מֹשֶׁה, מַה כָּתוּב? וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמְּלָאכָה וְהִנֵּה עָשׂוּ אֹתָהּ וְגוֹ'. אִם הֵם שֶׁלֹּא רָאוּ עָשׂוּ כָּךְ – מֹשֶׁה שֶׁרָאָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אֶלָּא מֹשֶׁה, אַף עַל גַּב שֶׁהִסְתַּלֵּק מֵהַמִּשְׁכָּן מֵהָעֲבוֹדָה שֶׁלּוֹ, הַכֹּל הָיָה בְּיָדוֹ וְעַל יָדוֹ, וְהוּא נִקְרָא עַל שְׁמוֹ, וְעַל זֶה כָּתוּב וּרְאֵה וַעֲשֵׂה.

דָּבָר אַחֵר – מֹשֶׁה הִסְתַּלֵּק מִזֶּה וְנָתַן מְקוֹמוֹ לְאַחֵר, עַד שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רְאֵה קָרָאתִי בְשֵׁם בְּצַלְאֵל, וְאִתּוֹ אָהֳלִיאָב. וְכָתוּב, וְעָשָׂה בְצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב וְכֹל אִישׁ חֲכַם לֵב. אִם הַכָּבוֹד הַזֶּה הָיָה שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהוּא יַעֲשֶׂה אוֹתוֹ – יִתְקַיֵּם בּוֹ תָּמִיד (יוֹתֵר תָּמִיד).

וְעִם כָּל דָּא, כֵּיוָן דְּאִיהוּ פָּקִיד, וּבְפִקּוּדֵיהּ יִתְעַבִּיד, אִיהוּ עָבִיד כֻּלָּא. תּוּ, כָּל עֲבִידְתָּא לָא קַיְּימָא, אֶלָּא בְּסִיּוּמָא דְעוֹבָדָא, וְעַל דָּא, וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. בָּעוּ לְאַקָּמָא לֵיהּ כָּל אִינּוּן חַכִּימֵי לִבָּא, וְלָא הֲוָה מִתְקַיֵּים, בְּגִין יְקָרֵיהּ דְּמֹשֶׁה, עַד דְּאָתָא מֹשֶׁה, וְאוֹקִים לֵיהּ. וְהָא אוּקְמוּהָ.

וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. (שמות מ) רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (מיכה ז) אַל תִּשְׂמְחִי אוֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי קָמְתִּי וְגוֹ'. מָאן אוֹיַבְתִּי לִי. דְּבָבוּ דְמַלְכוּ חַיָּיבָא בְּמַלְכוּת קַדִּישָׁא. וְהַאי קְרָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אָמַר לֵיהּ, אַל תִּשְׂמְחִי אוֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי קָמְתִּי, מַה דְּלֵית לָךְ הָכִי (נ"א לָהּ הָכִי) לְמַלְכוּ אַחֲרָא, דְּכֵיוָן דְּתִפּוֹל לָא תָקוּם לְעָלְמִין. אֲבָל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אַף עַל גַּב דְּנַפְלַת, תָּקוּם וְקָמַת שְׁאַר זִמְנִין. דִּכְתִיב כִּי נָפַלְתִּי קָמְתִּי.

לשון הקודש

וְעִם כָּל זֶה, כֵּיוָן שֶׁהוּא צִוָּה וּבְמִצְוָתוֹ נַעֲשָׂה, הוּא עָשָׂה הַכֹּל. וְעוֹד, כָּל מַעֲשֶׂה אֵינוֹ עוֹמֵד אֶלָּא בְּסִיּוּם הַמַּעֲשֶׂה, וְעַל כֵּן וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. רָצוּ לַהֲקִימוֹ כָּל אוֹתָם חַכְמֵי הַלֵּב, וְלֹא הָיָה מִתְקַיֵּם, מִשּׁוּם כְּבוֹדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה וְהֶקִימוֹ. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (מיכה ז) אַל תִּשְׂמְחִי אֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי קָמְתִּי וְגוֹ'. מִי אֹיַבְתִּי לִי? זוֹ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁשּׂוֹנֵאת אֶת מַלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה. וּפָסוּק זֶה אָמְרָה אוֹתוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אַל תִּשְׂמְחִי אֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי קָמְתִּי, מַה שֶּׁאֵין לְךָ כָּךְ (לָהּ כָּךְ) בְּמַלְכוּת אַחֶרֶת, שֶׁכֵּיוָן שֶׁתִּפֹּל, לֹא תָקוּם לְעוֹלָמִים. אֲבָל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל – אַף עַל

דְּהָא כַּמָּה זִמְנִין נַפְּלַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, וְיָתְבָא בֵּין אִינּוּן מָאתַיִן דְּבָבוּ, וּשְׁאַר עַמִּין קָמוּ עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל לְשֵׁיצָאָה לוֹן מֵעָלְמָא, (וְלָא יָכִילוּ) כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים פג) עַל עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד, וּכְתִיב כִּי נוֹעֲצוּ לֵב יַחְדָּיו וְגוֹ', אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי. וְעִם כָּל דָּא, אַף עַל גַּב דִּשְׁאַר עַמִּין קָמוּ עָלַיְיהוּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אֲנָח לוֹן בִּידַיְיהוּ, וְאִי נָפְלוּ קָמוּ, דִּכְתִיב כִּי נָפַלְתִּי קָמְתִּי. דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָקִים לָהּ תָּדִיר.

וּזְמִינָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לוֹמַר בְּהַהוּא זִמְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹקִים לָהּ מֵעַפְרָא דְּגָלוּתָא, וְתִסְתָּלַק מִנֵּיהּ, אַל תִּשְׂמְחִי אוֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי קָמְתִּי. כִּי נָפַלְתִּי בְּגָלוּתָא, וְאִשְׁתַּעְבְּדוּ בָנַי, קָמְתִּי בְּהַאי זִמְנָא. וּבְגִין כַּךְ, בְּהַהוּא זִמְנָא

לשון הקודש

גַּב שֶׁנָּפְלָה, תָּקוּם וְקָמָה שְׁאָר הַפְּעָמִים, שֶׁכָּתוּב כִּי נָפַלְתִּי קָמְתִּי.

שֶׁחֲרֵי כַּמָּה פְּעָמִים נָפְלָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת וְיָשְׁבָה בֵּין אוֹתָם שְׁאָר בַּעֲלֵי יְרִיבוּת, וּשְׁאָר הָעַמִּים קָמוּ עַל יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁמִידָם מֵהָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פג) עַל עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד, וְכָתוּב כִּי נוֹעֲצוּ לֵב יַחְדָּו וְגוֹ', אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי. וְעִם כָּל זֶה – אַף עַל גַּב שֶׁשְּׁאָר הָעַמִּים קָמוּ עֲלֵיהֶם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא הִנִּיחַ אוֹתָם בִּידֵיהֶם, וְאִם נָפְלוּ – קָמוּ, שֶׁכָּתוּב כִּי נָפַלְתִּי קָמְתִּי. שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵקִים אוֹתָהּ תָּמִיד.

וַעֲתִידָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לוֹמַר בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָקִים אוֹתָהּ מִן הֶעָפָר שֶׁל הַגָּלוּת וְתִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה: אַל תִּשְׂמְחִי אֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי קָמְתִּי. כִּי נָפַלְתִּי – בַּגָּלוּת וְהִשְׁתַּעְבְּדוּ בָנַי. קָמְתִּי

דְּאַפִּיק מֹשֶׁה לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, כַּד עָבֵד לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִינּוּן נִסִּין וּגְבוּרָאן דְּעָבַד לוֹן. כְּדֵין וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן כְּתִיב, דְּהָא עַל יְדָא דְמֹשֶׁה אִתְקַם בְּכָל זִמְנָא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל א) בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ וְגוֹ'. בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ וּבְעָמְדָם יַעֲמֹדוּ. הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ. בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ, וְכִי לָא יְדַעְנָא דְהָא בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ, וּבְעָמְדָם יַעֲמֹדוּ. אֶלָּא בְּלֶכְתָּם דְּמַאן. בְּלֶכְתָּם דְּחַיּוֹת. דְּכַד אִינּוּן אַזְלִין, אִינּוּן אוֹפַנִּים יֵלֵכוּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וּבְלֶכֶת הַחַיּוֹת יֵלְכוּ הָאוֹפַנִּים אֶצְלָם. וְעַל דָּא בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ וּבְעָמְדָם יַעֲמֹדוּ, בְּגִין דְּכָל מַטַּלְנֵיהוֹן דְּאִינּוּן אוֹפַנִּים, לָאו אִינּוּן אֶלָּא בְּמַטְלָנִין דְּחַיּוֹת, וְקִיּוּמָא דִילְהוֹן לָא קַיְימֵי בְּאַתְרַיְיהוּ, אֶלָּא כֻּלָּא תַלְיָא בַּחַיּוֹת. וְכֵן כְּתִיב

לשון הקודש

– בַּזְמַן הַזֶּה. וּמִשּׁוּם כָּךְ, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמֹּשֶׁה הוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁעָשָׂה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתָם הַנִּסִּים וְהַגְּבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה לָהֶם, אָז – וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהֲרֵי עַל יַד מֹשֶׁה הוּקַם בְּכָל זְמַן.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל א) בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ וְגוֹ'. בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ וּבְעָמְדָם יַעֲמֹדוּ. בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ. בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ, וְכִי לֹא יָדַעְנוּ שֶׁבְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ וּבְעָמְדָם יַעֲמֹדוּ? אֶלָּא בְּלֶכְתָּם שֶׁל מִי? בְּלֶכְתָּם שֶׁל הַחַיּוֹת, כְּשֶׁהֵן הוֹלְכוֹת, אוֹתָם הָאוֹפַנִּים יֵלֵכוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבְלֶכֶת הַחַיּוֹת יֵלְכוּ הָאוֹפַנִּים אֶצְלָם. וְעַל כָּךְ בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ וּבְעָמְדָם יַעֲמֹדוּ, מִשּׁוּם שֶׁכָּל מַסְעֵיהֶם שֶׁל אוֹתָם הָאוֹפַנִּים אֵינָם אֶלָּא בַּמַּסָּעוֹת שֶׁל הַחַיּוֹת, וְקִיּוּמָם אֵינָם עוֹמְדִים בִּמְקוֹמָם, אֶלָּא הַכֹּל תָּלוּי

וּבְהִנָּשֵׂא הַחַיּוֹת מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים לְעֻמָּתָם בְּגִין דְּחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים כַּחֲדָא אַזְלִין.

וְתָא חֲזֵי, עֶשְׂרִין וְאַרְבַּע מַשְׁקוֹפִין, דְּמַטְרָנִין עִלָּאִין קַיְימִין גּוֹ מַשְׁקוֹפָא חָדָא דְּבִסְטַר מִזְרָח. לְהַאי פִּתְחָא, נַטְרִין אַרְבַּע וְעֶשְׂרִין מִשְׁמָרוֹת, טְמִירִין גּוֹ תּוּקְפָּא דְשַׁלְהוֹבָא, דְּעַטָּרָא וְסָחֲרָא לְגוֹ הַהוּא מַשְׁקוֹפָא מֵהַהוּא סִטְרָא דְמִזְרָח.

וְאַרְבַּע וְעֶשְׂרִין סַמְכִין תְּחוֹתַיְיהוּ, וְעַל אִלֵּין סַמְכִין קַיְימִין עֶשְׂרִין וְאַרְבַּע עַמּוּדִין, וְאִלֵּין אִינּוּן דְּקַיְימִין תָּדִיר, וְלָא פָּרְחִין גּוֹ אֲוִירָא כְּאִינּוּן אַחֲרָנִין, וְאִלֵּין אִינּוּן דְּאִקְרוּן עוֹמְדִים, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (זכריה ג) וְנָתַתִּי לָךְ מַהְלְכִים בֵּין הָעוֹמְדִים הָאֵלֶּה. וְאִלֵּין עַמּוּדִים, קַיְימִין עַל אִינּוּן סַמְכִין, בְּהוּ סָחֲרָן לְאִתְקַיְימָא בְּדוּכְתַּיְיהוּ.

לשון הקודש

בַּחַיּוֹת. וְכֵן כָּתוּב, וּבְהִנָּשֵׂא הַחַיּוֹת מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים לְעֻמָּתָם, מִשּׁוּם שֶׁחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים הוֹלְכִים כְּאֶחָד.

וּבֹא רְאֵה, עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מַשְׁקוֹפִים שֶׁל הַמִּשְׁמָרוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת עוֹמְדִים בְּתוֹךְ מַשְׁקוֹף אֶחָד שֶׁבְּצַד מִזְרָח. לַפֶּתַח הַזֶּה שׁוֹמְרִים עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִשְׁמָרוֹת טְמוּנוֹת בְּתוֹךְ תֹּקֶף הַשַּׁלְהֶבֶת שֶׁעוֹטֶרֶת וְסוֹבֶבֶת לְתוֹךְ אוֹתוֹ הַמַּשְׁקוֹף מֵאוֹתוֹ צַד מִזְרָח.

וְאַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים עַמּוּדִים תַּחְתֵּיהֶם, וְעַל אֵלּוּ הָעַמּוּדִים עוֹמְדִים עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה עַמּוּדִים, וְאֵלּוּ הֵם שֶׁתָּמִיד עוֹמְדִים, וְלֹא פּוֹרְחִים לְתוֹךְ הָאֲוִיר כְּמוֹ אוֹתָם הָאֲחֵרִים, וְאֵלּוּ הֵם שֶׁנִּקְרָאִים עוֹמְדִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה ג) וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה. וְאֵלּוּ הָעַמּוּדִים עוֹמְדִים עַל אוֹתָם תּוֹמְכִים,

כַּד אִלֵּין עַמּוּדִים קַיְימִין עַל קִיּוּמַיְיהוּ, כֻּלְּהוּ שַׁלִּיטִין דְּקַיְימִין עָלַיְיהוּ, מְעַפְּפֵי וְטָסִין כָּל עָלְמָא, וְאַשְׁגְּחָן עַיְינִין. וְאִינּוּן דְּצַיְיתִי קַלִּין, סַלְּקִין מִלִּין לְעֵילָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (קהלת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל. וּבְגִין כַּךְ, אִינּוּן סַמְּכִין קַיְימִין בְּקִיּוּמָא תָּדִיר.

תָּא חֲזֵי, בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ כִּדְקַאמְרָן. וּבְהִנָּשְׂאָם מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים (דף רמ"ב ע"א) לְעֻמָּתָם. דְּהָא כְּמָה דְּאִלֵּין חַיּוֹת נַטְלִין וְסַלְּקִין, הָכִי אִינּוּן. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין, כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים. רוּחַ הַחַיָּה, רוּחַ קֻדְשָׁא, דְּנָשִׁיב וּבָטַשׁ בְּכֻלְּהוּ אוֹפַנִּים, לְמֵהַךְ. אִשְׁתְּכַח, דְּכָל מָאן דְּאִיהוּ בְּדַרְגָּא עִלָּאָה, אִיהוּ נָטִיל לְמַאן דְּנָטִיל לֵיהּ. תָּא חֲזֵי, דְּאָרוֹן אִיהוּ הָוָה נָטִיל לְמַאן דְּנָטִיל לֵיהּ. אוֹף הָכָא, חַיּוֹת, אִינּוּן נַטְלִין לָאוֹפַנִּים.

לשון הקודש

בָּהֶם סוֹבְבִים לְהִתְקַיֵּם בִּמְקוֹמָם.

כְּשֶׁהַעַמּוּדִים הַלָּלוּ עוֹמְדִים עַל מְקוֹמָם, כָּל הַשַּׁלִּיטִים שֶׁעוֹמְדִים עֲלֵיהֶם מְעוֹפְפִים וְטָסִים בְּכָל הָעוֹלָם, וְהָעֵינַיִם מַשְׁגִּיחוֹת, וְהֵם מַקְשִׁיבִים לַקּוֹלוֹת וּמַעֲלִים דְּבָרִים לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל. וּמִשּׁוּם כָּךְ אוֹתָם הַתּוֹמְכִים עוֹמְדִים בְּקִיּוּם תְּמִידִי.

בֹּא וּרְאֵה, בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. וּבְהִנָּשְׂאָם מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים לְעֻמָּתָם. שֶׁהֲרֵי כְּמוֹ שֶׁהַחַיּוֹת הָאֵלֶּה נוֹסְעִים וְעוֹלִים, כָּךְ גַּם הֵם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים. רוּחַ הַחַיָּה – רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁנּוֹשֶׁבֶת וּמַכָּה בְּכָל הָאוֹפַנִּים לָלֶכֶת. נִמְצָא שֶׁכָּל מִי שֶׁהוּא בְּדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה, הוּא נוֹשֵׂא אֶת מִי

וְאִי תֵּימָא כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים כְּתִיב. הָכִי נָמִי, דָּא חַיָּה, דְּאִיהוּ לִסְטַר יְמִינָא, לִסְטַר שְׂמָאלָא, וְלִסְטָר קָמָא, וְלִסְטָר אֲחוֹרָא, וְדָא אִיהִי חַיָּה, וְאִלֵּין אִינּוּן חַיּוֹת.

כְּתִיב (יחזקאל י) הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בִּנְהַר כְּבָר, דָּא הִיא חַיָּה דִּמְרַבָּע לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא. וְדָא אִיהִי דְקַיְּימָא כּוּרְסְיָיא, לְדִיוּקְנָא דְאָדָם. כְּמָה דִכְתִיב, וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה. וְכֹלָּא לְהַהוּא דַרְגָּא עִלָּאָה קַדִּישָׁא סְתִימָאָה, דְּאִקְרֵי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

וְדָא חַיָּה דִלְתַתָּא, דְקַיְּימָא תְּחוֹת כֻּלְּהוּ חֵיוָון עִלָּאִין קַדִּישִׁין. בְּגִין דְּאִית חֵיוָון עִלָּאִין אִלֵּין עַל אִלֵּין. כּוּרְסְיָיא דִתְחוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל,

לשון הקודש

שֶׁנּוֹשֵׂא אוֹתוֹ. בֹּא וּרְאֵה, שֶׁהָאָרוֹן הָיָה נוֹשֵׂא אֶת מִי שֶׁנּוֹשֵׂא אוֹתוֹ. אַף כָּאן הַחַיּוֹת נוֹשְׂאוֹת אֶת הָאוֹפַנִּים.

וְאִם תֹּאמַר, כָּתוּב כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים – גַּם כָּךְ, זוֹ חַיָּה שֶׁהִיא לְצַד יָמִין, לְצַד שְׂמֹאל, וְלַצַּד הַקִּדְמִי וְלַצַּד הָאַחוֹרִי, וְזוֹהִי חַיָּה, וְאֵלּוּ הֵן חַיּוֹת.

כָּתוּב (יחזקאל י) הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בִּנְהַר כְּבָר. זוֹהִי חַיָּה שֶׁמְּרַבַּעַת לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְזוֹהִי שֶׁעוֹמֶדֶת בְּכִסֵּא לִדְמוּת הָאָדָם, כַּכָּתוּב (שם א) וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה. וְהַכֹּל לְאוֹתָהּ דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה קְדוֹשָׁה נִסְתֶּרֶת שֶׁנִּקְרֵאת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

וְזוֹ הַחַיָּה שֶׁלְּמַטָּה שֶׁעוֹמֶדֶת תַּחַת כָּל הַחַיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ חַיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת אֵלּוּ עַל אֵלּוּ. הַכִּסֵּא

דָּא דִיוּקְנָא דְיַעֲקֹב. וְכוּרְסְיָיא דִלְתַתָּא, דָּא דִיוּקְנָא דְדָוִד. אִיהִי דִמְרַבְּעָא לְאַרְבַּע סִטְרִין דְעָלְמָא. וּבְגִין כַּךְ רוּחָא נָפִיק מִלְּעֵילָא, וְנָגִיד וְאִתְמְשַׁךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, עַד דְּבָטַשׁ בְּכֻלְּהוּ תַתָּאֵי דִלְתַתָּא, וְהַהוּא רוּחָא אַנְהִיג לְכֹלָּא, וְאַתְקִין תִּקּוּנָא דְּכֻלְּהוּ לְאַתְקְנָא.

(ס"א בְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ דְּאִית תִּקּוּנָא לְעֵילָא בְּהַהוּא וכו') וּבְהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ, אִתְתָּקַּן לְתַתָּא. מַה כְּתִיב לְעֵילָא, כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים. וּכְתִיב אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ. לְתַתָּא מַה כְּתִיב, וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. בְּמָה. (ס"א לְמַאי) לְמֶהֱוֵי רוּחַ דְּהַהוּא דַרְגָּא דִלְתַתָּא, בְּהַהוּא דִיוּקְנָא דְהַהוּא רוּחַ עִלָּאָה, הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וּמֵהַאי חַיָּה נָפְקָא רוּחָא לְאַתְקְנָא כֹלָּא. הָכִי נָמֵי מֹשֶׁה. הִיא

לשון הקודש

שֶׁתַּחַת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל זוֹ הַדְּמוּת שֶׁל יַעֲקֹב. וְהַכִּסֵּא שֶׁלְּמַטָּה זוֹ הַדְּמוּת שֶׁל דָּוִד, הִיא הַמְרַבַּעַת לְאַרְבָּעָה צִדְדֵי הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ רוּחַ יוֹצֵאת מִלְּמַעְלָה וְשׁוֹפַעַת וְנִמְשֶׁכֶת מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה, עַד שֶׁמַּכָּה בְּכָל הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁלְּמַטָּה, וְאוֹתָהּ רוּחַ מַנְהִיגָה אֶת הַכֹּל, וּמַתְקִין אֶת תִּקּוּן הַכֹּל לְתַתֵּקֵן.

(בְּאוֹתוֹ גֶּוֶן מַמָּשׁ שֶׁיֵּשׁ תִּקּוּן לְמַעְלָה בְּאוֹתוֹ) וּבְאוֹתוֹ גֶּוֶן מַמָּשׁ מִתְתַּקֵּן לְמַטָּה. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים. וְכָתוּב אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ. מַה כָּתוּב לְמַטָּה? וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. בַּמֶּה? (לְמֶה?) לִהְיוֹת הָרוּחַ שֶׁל אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁלְּמַטָּה בְּאוֹתָהּ הַדְּמוּת שֶׁל הָרוּחַ הָעֶלְיוֹנָה, הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וּמֵהַחַיָּה הַזוֹ יוֹצֵאת רוּחַ לְהַתְקִין הַכֹּל. גַּם כָּךְ מֹשֶׁה. הִיא הַחַיָּה,

הַחַיָּה דְּיָהַב רוּחָא לְתַתָּא, לְאַתְקָנָא כֹּלָּא. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב, וַיָּקֶם, וַיִּתֵּן, וַיָּשֶׂם. וּבְכֹלָּא שַׁוֵּי רוּחָא, לְאַתְקָנָא כֹּלָּא.

תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא, בְּמַשְׁכְּנָא דְּעֲבַד מֹשֶׁה, אִיהוּ אַתְקִין לֵיהּ, בְּרָזָא דְּהַהוּא דַּרְגָּא עִלָּאָה דְּאִיהוּ קַיְּימָא בֵּיהּ. בְּמַקְדְּשָׁא דְּעָבַד שְׁלֹמֹה, אִיהוּ תַּקִּין לֵיהּ, בְּרָזָא דְּהַהוּא נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, דְּאִיהוּ שְׁלָמָא דְּבֵיתָא, וְאִיהוּ נַיְיחָא דְּבֵיתָא. וְעַל דָּא בְּרָזָא דְּמַשְׁכְּנָא, אִיהוּ קוּרְבָּא דַּחֲבִיבוּתָא, בְּדַרְגָּא (ס"א בְּרָזָא) דְּגוּפָא, הַהוּא דַּרְגָּא דְּמֹשֶׁה, קַיְּימָא בֵּיהּ קוּרְבָּא דַּחֲבִיבוּתָא, וְלָאו דְּנַיְיחָא. כַּד אָתָא שְׁלֹמֹה, וְאַתְקִין מַקְדְּשָׁא, הַהוּא מַקְדְּשָׁא אִתְתָּקַן, בְּרָזָא דַּחֲבִיבוּ דְּנַיְיחָא. וְעַל דָּא כְּתִיב בִּשְׁלֹמֹה, (דברי הימים א' כב) הוּא יִהְיֶה אִישׁ מְנוּחָה.

לשון הקודש

שֶׁנִּתְּנָה רוּחַ לְמַטָּה לְהַתְקִין הַכֹּל. מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, וַיָּקֶם, וַיִּתֵּן, וַיָּשֶׂם. וּבַכֹּל שָׂם רוּחַ לְהַתְקִין הַכֹּל.

בָּא וּרְאֵה, בָּרִאשׁוֹנָה, בַּמִּשְׁכָּן שֶׁמֹּשֶׁה עָשָׂה, הוּא הִתְקִין אוֹתוֹ בְּסוֹד אוֹתָהּ דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא עוֹמֵד בָּהּ. בַּמִּקְדָּשׁ שֶׁשְּׁלֹמֹה עָשָׂה, הוּא תִּקֵּן אוֹתוֹ בְּסוֹד אוֹתוֹ נָהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁהוּא שְׁלוֹם הַבַּיִת וְהוּא מְנוּחַת הַבַּיִת. וְעַל כֵּן בְּסוֹד הַמִּשְׁכָּן הוּא קִרְבַת הַחֲבִיבוּת בַּדַּרְגָּה (בְּסוֹד) שֶׁל הַגּוּף, אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁל מֹשֶׁה עוֹמֶדֶת בָּהּ קִרְבַת הַחֲבִיבוּת, וְלֹא שֶׁל מְנוּחָה. כְּשֶׁבָּא שְׁלֹמֹה וְהִתְקִין אֶת הַמִּקְדָּשׁ, אוֹתוֹ הַמִּקְדָּשׁ הִתְתַּקֵּן בְּסוֹד שֶׁל חֲבִיבוּת הַמְּנוּחָה. וְלָכֵן כָּתוּב בִּשְׁלֹמֹה, הוּא יִהְיֶה אִישׁ מְנוּחָה.

וּבְגִין כָּךְ, דָּא אַתְקִין בְּחַד דַּרְגָּא, וְדָא אַתְקִין בְּחַד דַּרְגָּא, דְּיוּקְנָא דְהַאי בְּהַאי, וְרָזָא דָא, (בראשית לז) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף.

שֵׁירוּתָא דְּשָׁאֲרֵי מֹשֶׁה, לְאַתְקְנָא בְהַאי אֲתָר, דְּאִיהוּ סִטְרָא דִקְדוּשָׁה אוֹקִים קִימָה דִנְקוּדָה דְקַיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, דְּהַוָה חָשׁוּךְ וְשָׁקוּעַ בְּאַתְרֵיהּ, וְלָא אִתְחֲזֵי, וְלָא נָהִיר כְּלַל, וְשֵׁירוּתָא דְכֹלָּא אוֹקִים לָהּ לְהַאי נְקוּדָה, דְּאִשְׁתְּקָעַת בְּאַתְרָהָא. וּלְבָתַר לְכָל אַחֲרָא, דְּאִיהוּ בִּנְיָינָא דְהַאי נְקוּדָה.

וְאִם הַאי נְקוּדָה לָא אִתְתָּקַן (נ"א אִתְקַם) בְּקַדְמִיתָא, כָּל מָאן דְּאִתְפְּשַׁט מִנָּהּ, לָא יְכִיל לְאִתְתַּקְנָא. וְכֵיוָן דְּהַאי נְקוּדָה אִתְקָמַת וְאִתְנְהִירַת, כְּדֵין, כָּל שְׁאַר תִּקּוּנָא אַחֲרָא אִתְתָּקַן, וְאִתְיְישָׁבַת

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ, זֶה הִתְקִין בְּדַרְגָּה אַחַת, וְזֶה הִתְקִין בְּדַרְגָּה אַחַת, דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל זֶה בָּזֶה. וְסוֹד זֶה – (בראשית לז) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף.

הָרִאשִׁית שֶׁהִתְחִיל מֹשֶׁה לְהַתְקִין בַּמָּקוֹם הַזֶּה, שֶׁהוּא צַד הַקְּדֻשָּׁה, הֵקִים קִימָה שֶׁל נְקֻדָּה שֶׁעוֹמֶדֶת בָּאֶמְצַע שֶׁהָיְתָה חֲשׁוּכָה וּשְׁקוּעָה בִּמְקוֹמָהּ, וְלֹא נִרְאֵית וְלֹא מְאִירָה כְּלָל. וְרֵאשִׁית הַכֹּל הֵקִים אֶת הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ שֶׁשָּׁקְעָה בִּמְקוֹמָהּ, וְאַחַר כָּךְ כָּל הַיֶּתֶר, שֶׁהוּא בִּנְיָנָהּ שֶׁל הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ.

וְאִם נְקֻדָּה זוֹ לֹא הָיְתָה מִתְתַּקֶּנֶת (מוּקֶמֶת) בָּרִאשׁוֹנָה, כָּל מַה שֶׁהִתְפַּשֵּׁט מִמֶּנָּה לֹא יָכוֹל הָיָה לְהִתְתַּקֵּן. וְכֵיוָן שֶׁנְּקֻדָּה זוֹ הוּקְמָה וּמְאִירָה, אָז כָּל שְׁאָר הַתִּקּוּן

בְּדוּכְתָּהּ. וְעַל דָּא, וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. (אֶת) דָּא נְקוּדָה דַּהֲוָוֹת חֲשׁוֹכָא וּשְׁקִיעָא בְּאַתְרֵיהּ. וּלְבָתַר, וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו, אִינּוּן סַמְכִין דְּאִינּוּן מִכָּאן וּמִכָּאן. (בְּגִין דְּאִית אֲדָנִים וְאִית אֲדָנִים) וְכֻלְּהוּ הֲווֹ מֵאָה לְחֶשְׁבֹּנָא, וְכֻלְּהוּ אִתְפְּלָגוּ לְאַתְרַיְיהוּ, דִּכְתִיב, מְאַת אֲדָנִים לִמְאַת הַכִּכָּר כִּכָּר לָאָדֶן.

וְאִלֵּין אֲדָנִים (דף רמ"ב ע"ב) הָא אוֹקִימְנָא, אֲבָל לָא כְתִיב בְּהוּ קִימָה, אֶלָּא וַיִּתֵּן, נְתִינָה לְשַׁוָּוֹאָה עָלַיְיהוּ מַה דְּאִצְטְרִיךְ, בְּגִין דְּאִית תַּתָּאִין וְעִלָּאִין, רְכִיבִין דָּא עַל דָּא. וְעַל דָּא כְתִיב בְּהוּ נְתִינָה.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּהַאי נְקוּדָה אִתְקָמַת, אִשְׁתְּקָעַת סִטְרָא אַחֲרָא. וְלָא אִתְמָחַת כְּלַל, דְּהָא לָא אִתְמְחֵי, אֶלָּא לְהַהוּא זִמְנָא דְּאָתֵי, דְּאִתְמְחֵי

לשון הקודש

הָאַחֵר הִתְתַּקֵּן, וְהִתְיַשְּׁבָה בִּמְקוֹמָהּ. וְעַל כֵּן, וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. (אוֹת) זוֹ נְקֻדָּה שֶׁהָיְתָה חֲשׁוּכָה וּשְׁקוּעָה בִּמְקוֹמָהּ. וְאַחַר כָּךְ, וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו, אוֹתָם הָעֲמוּדִים שֶׁהֵם מִכָּאן וּמִכָּאן. (מִשּׁוּם שֵׁשׁ אֲדָנִים וְיֵשׁ אֲדָנִים) וְכֻלָּם הָיוּ מֵאָה לְחֶשְׁבּוֹן, וְכֻלָּם נֶחְלְקוּ לִמְקוֹמָם, שֶׁכָּתוּב מְאַת אֲדָנִים לִמְאַת הַכִּכָּר כִּכָּר לָאָדֶן.

וְאֵלּוּ הָאֲדָנִים הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, אֲבָל לֹא כָתוּב בָּהֶם קִימָה, אֶלָּא וַיִּתֵּן, נְתִינָה, לְשִׁים עֲלֵיהֶם מַה שֶּׁצָּרִיךְ, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ תַּחְתּוֹנִים וְעֶלְיוֹנִים רוֹכְבִים זֶה עַל זֶה. וְעַל כֵּן כָּתוּב בָּהֶם נְתִינָה.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ הוּקְמָה, נִשְׁקַע הַצַּד הָאַחֵר וְלֹא נִמְחָה כְּלָל, שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ נִמְחֶה אֶלָּא לְאוֹתוֹ הֶעָתִיד

מֵעָלְמָא, כְּמָה דְּאִתְּמַר, אִתְּקַם דָּא וְאִשְׁתְּקָעַת דָּא.

וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו, (שמות מ) כְּדֵין שָׁאֲרֵי לְאִתַּתְקָפָא הַאי סִטְרָא (ד"א רוּחָא) דִּקְדוּשָׁה וְכַד אִתְיְהִיבוּ אִלֵּין סַמְכִין, אִשְׁתְּקָעוּ כֻּלְּהוּ דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְעָאלוּ בְּנוּקְבָּא דִתְהוֹמָא רַבָּא. בְּגִין דְּאִסְתַּלָּק הַאי סִטְרָא דִקְדוּשָׁה עִלָּאָה, וְאִיהוּ חוּלָקָא לְאִסְתַּלְּקָא, וּכְדֵין הַאי סִטְרָא אַחֲרָא אִשְׁתְּקַע, וְעָאל בְּהַהוּא נוּקְבָּא דִתְהוֹמָא.

וְאִלְמָלֵא דְּיִשְׂרָאֵל חָאבוּ, (בְּקַדְמִיתָא) לָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה בְּעָלְמָא יַתִּיר. וּלְבָתַר אוֹף הָכִי חָאבוּ, וְאַמְשִׁיכוּ לֵיהּ עָלַיְיהוּ כְּקַדְמִיתָא. וּמֵהַהוּא יוֹמָא, לָא הָוָה עִיטָא, אֶלָּא לְמֵיהַב חוּלָקָא לְהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא בְּכֹלָּא, בְּרָזָא דְקָרְבְּנִין וּנְסָכִין וְעִלָּוָון. וְתָא חֲזֵי בְּגִין כָּךְ עוֹלָה אִתּוֹקְדָא כֹּלָּא

לשון הקודש

לְבֹא שֶׁיִּמָּחֶה מִן הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, הוּקַם זֶה וְנִשְׁקַע זֶה.

וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו, אָז הִתְחִיל לְהִתְחַזֵּק הַצַּד (הרוח) הַזֶּה שֶׁל קְדֻשָּׁה, וּכְשֶׁנִּתְּנוּ אֵלּוּ הָעַמּוּדִים, נִשְׁקְעוּ כָּל אֵלּוּ שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר וְנִכְנְסוּ לְנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, מִשּׁוּם שֶׁעָלָה הַצַּד הַזֶּה שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה, וְהוּא חֶלְקוֹ לְהִתְעַלּוֹת, וְאָז נִשְׁקַע הַצַּד הָאַחֵר, וְנִכְנַס לְאוֹתוֹ נֶקֶב שֶׁל הַתְּהוֹם.

וְאִלְמָלֵא שֶׁיִּשְׂרָאֵל חָטְאוּ (בְּרִאשׁוֹנָה), לֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט בָּעוֹלָם יוֹתֵר. וְאַחַר כָּךְ אַף כָּךְ חָטְאוּ, וְהִמְשִׁיכוּ אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם כְּמוֹ בָּרִאשׁוֹנָה, וּמֵאוֹתוֹ יוֹם לֹא הָיְתָה עֵצָה, אֶלָּא לָתֵת חֵלֶק לְאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר בַּכֹּל – בְּסוֹד הַקָּרְבָּנוֹת וְהַנְּסָכִים וְהָעוֹלוֹת. וּבֹא רְאֵה, מִשּׁוּם כָּךְ הָעוֹלָה נִשְׂרֶפֶת

בְּאֶשָּׁא, לְאַכְפְּיָא הַאי סִטְרָא, וּלְאִסְתַּלְקָא סִטְרָא דִּקְדוּשָׁה, וּבְגִין כַּךְ כַּד מֹשֶׁה אוֹקִים לַאֲתָר דָּא. אִשְׁתְּקַע אֲתָר דָּא.

תָּא חֲזֵי וַיָּקֶם מֹשֶׁה, הַאי סִטְרָא דִּקְדוּשָׁה. וְאִשְׁתְּקַע סִטְרָא אַחֲרָא מִסַּאֲבָא. וַיִּתֵּן. לְהַאי סִטְרָא דִּקְדוּשָׁה, וְאִתְרַפְיָא הַאי סִטְרָא אַחֲרָא מִסַּאֲבָא. וַיָּשֶׂם, לְהַאי סִטְרָא דִּקְדוּשָׁה, וְאִתְכַּפְיָא הַאי סִטְרָא אַחֲרָא דִּמְסָאֲבָא. וּלְבָתַר אַהְדָּר וַיִּתֵּן אֶת בְּרִיחָיו.

וּלְבָתַר וַיָּקֶם. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דִּיהֵא שֵׁירוּתָא וְסִיּוּמָא בְּקִימָה, שָׁאֲרֵי בְקִימָה, וְסַיֵּים בְּקִימָה. בְּגִין דִּבְכֹלָּא בָעֵי קִימָה, שֵׁירוּתָא וְסִיּוּמָא. קִימָה בְשֵׁירוּתָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא אִתְרַפֵּי. וְדָא, אִיהוּ קִימָה לְסִטְרָא דִּקְדוּשָׁה, בְּגִין לְאִתְקַיְּימָא וּלְאִסְתַּלְקָא לְעֵילָא, לְמֶהֱוֵי אִתְקַשְּׁרוּתָא חָדָא כְּדְקָא

לשון הקודש

כֻּלָּהּ בָּאֵשׁ, לְהַכְנִיעַ אֶת הַצַּד הַזֶּה וּלְהַעֲלוֹת אֶת צַד הַקְּדֻשָּׁה, וּמִשּׁוּם כָּךְ, כְּשֶׁמֹּשֶׁה הֵקִים אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה, נִשְׁקַע הַמָּקוֹם הַזֶּה.

בָּא וּרְאֵה, וַיָּקֶם מֹשֶׁה – זֶהוּ צַד הַקְּדֻשָּׁה, וְנִשְׁקַע הַצַּד הָאַחֵר הַטָּמֵא. וַיִּתֵּן – לְצַד הַקְּדֻשָּׁה הַזֶּה, וְנִרְפָּה הַצַּד הָאַחֵר הַטָּמֵא. וַיָּשֶׂם – לְצַד הַקְּדֻשָּׁה הַזֶּה, וְנִכְנָע הַצַּד הָאַחֵר שֶׁל הַטֻּמְאָה. וְאַחַר כָּךְ, וַיִּתֵּן אֶת בְּרִיחָיו.

וְאַחַר כָּךְ וַיָּקֶם. מָה הַטַּעַם? כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה רֵאשִׁית וְסִיּוּם בְּקִימָה. הִתְחִיל בְּקִימָה וְסִיֵּם בְּקִימָה, מִשּׁוּם שֶׁבַּכֹּל צָרִיךְ קִימָה – רֵאשִׁית וְסִיּוּם. קִימָה בַּהַתְחָלָה שֶׁהִתְרַפָּה הַצַּד הָאַחֵר, וְזוֹהִי קִימָה לְצַד הַקְּדֻשָּׁה, כְּדֵי לְהִתְקַיֵּם וְלַעֲלוֹת לְמַעְלָה,

יֵאוֹת. בְּגִין דְּכָל זִמְנָא דִּקְדוּשָׁה שַׁלְטָא וְסַלְקָא, מְסָאֲבוּ שָׁפִיל, וּמָאִיךְ לְתַתָּא.

רֵישָׁא דִּנְקוּדָה, דְּקַיְימָא תְּחוֹת דַּרְגִּין דִּי בְסִטְרָא אַחֲרָא, אִיהוּ רֵישׁ דַּרְגָּא דִלְבַר, רֵישָׁא דִּדְכוּרָא, וְקַיְימָא רָכִיב עַל חַד גָּמָל, אִיהוּ רֵישָׁא לְבַר דְּחַד עֵרְבוּבָא דְחִשָּׁךְ דְּאִתְפָּשַׁט.

דְּכַד תְּנָנָא נָפְקָא מִגּוֹ רוּגְזָא תַקִּיף, אִתְפָּשַׁט הַהוּא תְּנָנָא, וְאָזִיל רוּגְזָא בָתַר רוּגְזָא, דָּא עַל דָּא, וְדָא רָכִיב וְשָׁלִיט עַל דָּא, בְּחֵיזוּ דִּדְכַר וְנוּקְבָּא לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא רוּגְזָא תַקִּיף.

וְכַד שָׁאֲרִי תְּנָנָא לְאִתְפַּשְׁטָא, דָּחִיק מִגּוֹ רוּגְזָא בִּדְחִיקוּ דְּחָד נְקוּדָה לְאִתְפַּשְׁטָא, וּלְבָתַר אִתְפָּשַׁט תְּנָנָא דְּרוּגְזָא בְעַקִּימוּ, כְּחַד חִוְיָא חַכִּים לְאַבְאָשָׁא.

לשון הקודש

לִהְיוֹת הִתְקַשְּׁרוּת אַחַת כָּרָאוּי. מִשּׁוּם שֶׁכָּל זְמַן שֶׁקְּדֻשָּׁה שׁוֹלֶטֶת וְעוֹלָה, הַטֻּמְאָה נִשְׁפֶּלֶת וּמְנֻמֶכֶת לְמַטָּה.

רֹאשׁ הַנְּקֻדָּה שֶׁעוֹמֶדֶת תַּחַת דְּרָגוֹת שֶׁבַּצַּד הָאַחֵר, הִיא רֹאשׁ הַדַּרְגָּה שֶׁלַּחוּץ, רֹאשׁ הַזָּכָר, וְעוֹמֵד רוֹכֵב עַל גָּמָל אֶחָד, הוּא רֹאשׁ לַחוּץ שֶׁל עֵרְבּוּב אֶחָד שֶׁל חֹשֶׁךְ שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט.

שֶׁכְּשֶׁעָשָׁן יוֹצֵא מִתּוֹךְ רֹגֶז הַקָּשֶׁה, מִתְפַּשֵּׁט אוֹתוֹ עָשָׁן, וְהוֹלֵךְ רֹגֶז אַחַר רֹגֶז, זֶה עַל זֶה, וְזֶה רוֹכֵב וְשׁוֹלֵט עַל זֶה בְּמַרְאֶה שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה לִהְיוֹת הַכֹּל רֹגֶז קָשֶׁה.

וּכְשֶׁמַּתְחִיל הָעָשָׁן לְהִתְפַּשֵּׁט, דּוֹחֵק מִתּוֹךְ הָרֹגֶז בְּדַחַק שֶׁל נְקֻדָּה אַחַת לְהִתְפַּשֵּׁט, וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּשֵּׁט עֲשַׁן הָרֹגֶז

רִישָׁא דְּנָפְקָא לְאִתְפַּשְׁטָא, אִיהוּ דַּרְגָּא דְּאִיהוּ חָשׁוּךְ, סָלִיק וְנָחִית, אָזִיל וְשָׁאט, וְנָח בְּדוּכְתֵּיהּ, וְקַיְּימָא דַּרְגָּא לְאִתְיַישְׁבָא, מֵהַהוּא תְּנָנָא דְּנָפִיק מִגּוֹ רוּגְזָא, וְאִיהוּ צֵל. צִלָּא, עַל אֲתָר אַחֲרָא דְּאִקְרֵי מָוֶת. וְכַד מִתְחַבְּרָן תַּרְוַוייְהוּ כַּחֲדָא, אִקְרֵי צַלְמָוֶת, וְהָא אוֹקִימְנָא, תְּרֵין דַּרְגִּין אִינּוּן דְּמִתְחַבְּרָאן כַּחֲדָא.

הַאי צֵל, אִיהוּ שֵׁירוּתָא דְּנִקּוּדָה תַּתָּאָה דִּלְבַר, חֲשׁוֹכָא דְּמִרַחֲקָא מִנְּקוּדָה קַדִּישָׁא, דְּקַיְּימָא בְּאֶמְצָעִיתָא. וְהַאי אִיהוּ נְקוּדָה, דְּלָא קַיְּימָא, וְלָא אִתְרְשִׁימַת בְּגַוְונָהָא. וּמִינָהּ אִתְפַּשְׁטַת פְּשִׁיטוּ לְבַר וּלְתַתָּא. וְאִיהִי אִשְׁתְּקָעַת וְלָא אִתְחֲזִיאַת, וְלָא אִתְרְשִׁימַת.

לשון הקודש

בְּעַקְמִימוּת, כְּמוֹ נָחָשׁ אֶחָד חָכָם לְהָרַע. **הָרִאשׁ** שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְפַּשֵּׁט, הוּא דַּרְגָּה חֲשׁוּכָה, עוֹלֶה וְיוֹרֵד, הוֹלֵךְ וְשָׁט וְנָח בִּמְקוֹמוֹ, עַד שֶׁעוֹמֶדֶת הַדַּרְגָּה לְהִתְיַשֵּׁב מֵאוֹתוֹ הֶעָשָׁן שֶׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ הָרוֹגֶז, וְהוּא צֵל. צֵל עַל מָקוֹם אַחֵר שֶׁנִּקְרָא מָוֶת. וּכְשֶׁשְּׁנֵיהֶם מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, נִקְרָא צַלְמָוֶת, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שְׁתֵּי דְּרָגוֹת הֵן שֶׁמִּתְחַבְּרוֹת כְּאֶחָד.

הַצֵּל הַזֶּה הוּא רֵאשִׁית שֶׁל הַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה הַחִיצוֹנָה, חֲשֵׁכָה שֶׁמְּרֻחֶקֶת מֵהַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעוֹמֶדֶת בָּאֶמְצַע. וְזוֹהִי נְקֻדָּה שֶׁלֹּא עוֹמֶדֶת וְלֹא נִרְשֶׁמֶת בִּגְוָנֶיהָ, וּמִמֶּנָּה מִתְפַּשֶּׁטֶת הִתְפַּשְּׁטוּת הַחוּצָה וּלְמַטָּה, וְהִיא שׁוֹקַעַת, וְלֹא נִרְאֵית וְלֹא נִרְשֶׁמֶת.

הַאי אִתְפַּשְׁטַת לְתַתָּא, לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, וְאִתְפַּשְׁטַת בְּאֶמְצָעִיתָא, גּוֹ חָשׁוּךְ, קָבֵל אֶלֶף וּמֵאָה. תְּרֵין סַמְכִין מִתְגַּלְּפִין לְסִטְרָא דָא, וּלְסִטְרָא דָא, אִתְפַּשַּׁט חֲשׁוֹכָא, בְּגוֹ גַּוָּון אוּכָם וְלָא אוּכָם, דְּהָא לֵית לֵיהּ גַּוָּון לְאִתְקַיְּימָא בֵּיהּ. וּבְהַהוּא פְּשִׁיטוּ, קַיְּימִין חֲשׁוּכִין אִינּוּן דְּשִׁמְּשׁוּ בְּמִצְרַיִם, דִּכְתִיב (שמות י') **לֹא רָאוּ אִישׁ אֶת אָחִיו וְלֹא קָמוּ אִישׁ מִתַּחְתָּיו שְׁלֹשֶׁת יָמִים. וּכְתִיב וְיָמֵשׁ חֹשֶׁךְ.** (דף רמ"ג ע"א)◆

הַאי פְּשִׁיטוּ, אִתְפַּשַּׁט בְּכַמָּה זִינִין, מְשַׁנְיָין אִלֵּין גּוֹ אִלֵּין. גּוֹ הַהוּא פְּשִׁיטוּ, נָפְקָא חַד זְהָרָא דְּאִצְטְבַּע בְּדַהֲבָא, וְדָא אִיהוּ דַּהֲבָא סוּמָקָא. אִתְפַּשַּׁט הַאי זְהָרָא, וְחָפֵי חָשׁוּךְ דְּרֵישָׁא, וְאִיהוּ דַּהֲבָא, דְּאִתְכְּלִיל בֵּיהּ חֲשׁוֹכָא.

לשון הקודש

זוֹ הִתְפַּשְׁטָה לְמַטָּה, לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, וְהִתְפַּשְׁטָה לְמַטָּה לְתוֹךְ הַחֲשֵׁכָה כְּנֶגֶד אֶלֶף וּמֵאָה. שְׁנֵי עַמּוּדִים נֶחְקָקִים לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה, מִתְפַּשֶּׁטֶת הַחֲשֵׁכָה לְתוֹךְ גֶּוֶן שָׁחֹר וְלֹא שָׁחֹר, שֶׁהֲרֵי אֵין לוֹ שׁוּם צֶבַע שֶׁיִּתְקַיֵּם בּוֹ. וּבְאוֹתָהּ הִתְפַּשְׁטוּת עוֹמְדוֹת הַחֲשֵׁכוֹת אוֹתָן שֶׁשִּׁמְּשׁוּ בְּמִצְרַיִם, שֶׁכָּתוּב (שמות י) **וְלֹא רָאוּ אִישׁ אֶת אָחִיו וְלֹא קָמוּ אִישׁ מִתַּחְתָּיו שְׁלֹשֶׁת יָמִים. וְכָתוּב וְיָמֵשׁ חֹשֶׁךְ.**

הַהִתְפַּשְׁטוּת הַזּוֹ מִתְפַּשֶּׁטֶת בְּכַמָּה מִינִים, מְשֻׁנִּים אֵלּוּ תּוֹךְ אֵלּוּ. בְּתוֹךְ אוֹתָהּ הִתְפַּשְׁטוּת יוֹצֵא זֹהַר אֶחָד שֶׁצָּבוּעַ בְּזָהָב, וְזֶהוּ זָהָב אָדֹם. מִתְפַּשֵּׁט הַזֹּהַר הַזֶּה וּמְכַסֶּה אֶת הַחֹשֶׁךְ שֶׁל הָרֹאשׁ, וְהוּא הַזָּהָב שֶׁנִּכְלָל בּוֹ הַחֹשֶׁךְ.

הַאי חֲשׁוֹכָא אִתְפָּשַׁט לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. וּמִגּוֹ אִלֵּין תְּרֵין סִטְרִין, נָפְקָא חַד גַּוְונָא דְכַסְפָּא, דְּלָא זָהִיר. אִתְפָּשַׁט הַאי גַּוְון דִּכְסַף, וְחָפֵי חֲשׁוֹכָא, וְאִתְכְּלִיל דָּא בְּדָא, וְנָחִית לְתַתָּא.

אִתְפָּשַׁט חֲשׁוֹכָא, וְקַיְימָן תְּרֵין חֲשׁוּכִין, רֵישׁ אוּכְמָא דְקַיְימִין, (ד"א דְנָפְקִין) וּמִתַּמָּן מִתְפָּשַׁט וְנָפִיק חַד גַּוְון דִּנְחֹשֶׁת. וּמִתַּמָּן אִתְפָּשַׁט לְתַתָּא, הַהוּא חָשׁוּךְ, וְקָאִים קַיְימָא, וְנָפִיק חַד גַּוְון אוּכָם חֵיזוּ דְפַרְזְלָא. וְכֹלָּא בְּרָזָא דַחֲשׁוֹכָא.

מִבֵּין תְּרֵין קַיְימִין, נָפִיק קַיְימָא חַד, חָשׁוּךְ בַּחֲשׁוֹכָא, וְכָל אִלֵּין גַּוְונִין אִתְחַזּוּן בֵּיהּ. וְהַאי אִיהוּ עָרְלָה, דְּאַנְהִיג דְּכַר לְנִקְבָה, לְאִזְדַּוְוגָא כַּחֲדָא, לְמֶהֱוֵי חַד.

לשון הקודש

הַחֹשֶׁךְ הַזֶּה מִתְפַּשֵּׁט לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, וּמִתּוֹךְ שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ יוֹצֵא גָּוֶן אֶחָד שֶׁל כֶּסֶף שֶׁלֹּא זוֹהֵר. מִתְפַּשֵּׁט הַגָּוֶן הַזֶּה שֶׁל הַכֶּסֶף, וּמְכַסֶּה אֶת הַחֹשֶׁךְ, וְנִכְלָל זֶה בָּזֶה וְיוֹרֵד לְמַטָּה.

מִתְפַּשֵּׁט הַחֹשֶׁךְ, וְעוֹמְדוֹת שְׁתֵּי חֲשֵׁכוֹת, שֶׁעוֹמְדוֹת (שֶׁיּוֹצְאוֹת) בְּרֹאשׁ הַשָּׁחוֹר, וּמִשָּׁם מִתְפַּשֵּׁט וְיוֹצֵא גָּוֶן אֶחָד שֶׁל נְחֹשֶׁת. וּמִשָּׁם מִתְפַּשֵּׁט לְמַטָּה אוֹתוֹ הַחֹשֶׁךְ, וְעוֹמֵד עָמוּד, וְיוֹצֵא גָּוֶן אֶחָד שָׁחוֹר בְּמַרְאֶה שֶׁל בַּרְזֶל, וְהַכֹּל בְּסוֹד הַחֲשֵׁכָה.

מִבֵּין שְׁנֵי הָעַמּוּדִים יוֹצֵא עַמּוּד אֶחָד חָשׁוּךְ בַּחֲשֵׁכָה, וְכָל הַגְּוָנִים הַלָּלוּ נִרְאִים בּוֹ, וְזוֹהִי הָעָרְלָה שֶׁמַּנְהִיגָה זָכָר לַנְּקֵבָה לְהִזְדַּוֵּג כְּאֶחָד וְלִהְיוֹת אֶחָד.

הֲנֵי קַיְימִין, בְּז' דַּרְגִּין רַבְּרְבִין (דכרין) יְדִיעָאן. דַּרְגָּא קַדְמָאָה, אִיהוּ דַרְגָּא דְקָאִים בְּסִטְרָא דְהַאי חֲשׁוֹכָא. דָּא חֲשׁוֹכָא סַלְקָא, גּוֹ טְמִירוּ דִתְנָנָא דְאֶשָּׁא, הַאי כָּלִיל בְּגַוָּון תְּנָנָא, וּבְגַוָּון אֵשָׁא, וּבְגַוָּון אוּכָם. אִלֵּין תְּלַת גַּוְונִין, מִתְפָּרְשָׁן לְכַמָּה סִטְרִין, לְאִתְעַקְּמָא בְּעִקְּמֵי עָלְמָא.

גַּוָּון תְּנָנָא הַאי, נַחְתָּא לְעָלְמָא, וְאָעִיל לְכַמָּה סִטְרִין, וְדָא אִתְפַּשַּׁט בְּעָלְמָא, וְאַסְטֵי לְרוּחֵי בְּנֵי נָשָׁא בִּרְגִּיזוּ, לְאַסְטָאָה אָרְחַיְיהוּ, וּלְאִתְתַּקְּפָא בְּרוּגְזַיְיהוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים פא) לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר. לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר דָּא דְכוּרָא. וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר דָּא נוּקְבָא. הַאי אִיהוּ רוּגְזָא דְשַׁלְטָא וְאִתְתַּקַּף בְּעָלְמָא, וְעָאל בְּגוֹ בְּנֵי נָשָׁא, וְאַתְקִיף לוֹן לְאַבְאָשָׁא.

לשון הקודש

הָעֲמוּדִים הַלָּלוּ יְדוּעִים בְּשֶׁבַע דְּרָגוֹת גְּדוֹלוֹת (זְכָרִים), הַדַּרְגָּה הָרִאשׁוֹנָה הִיא הַדַּרְגָּה שֶׁעוֹמֶדֶת בַּצַּד שֶׁל הַחֹשֶׁכָה הַזּוֹ. זוֹ הַחֹשֶׁכָה עוֹלָה תּוֹךְ הַסְּתָרָה שֶׁל הֶעָשָׁן שֶׁל הָאֵשׁ, זֶה כָּלוּל בְּגָוֵן שֶׁל עָשָׁן, וּבְגָוֵן שֶׁל אֵשׁ, וּבְגָוֵן שָׁחֹר. שְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ נִפְרָדִים לְכַמָּה צְדָדִים, לְהִתְעַקֵּם בַּעֲקֻמֵּי הָעוֹלָם.

גּוֹן הֶעָשָׁן הַזֶּה יוֹרֵד לָעוֹלָם וְנִכְנָס לְכַמָּה צְדָדִים, וְזֶה מִתְפַּשֵּׁט בָּעוֹלָם, וּמֵסִית אֶת רוּחוֹת הָאֲנָשִׁים לִרְגֹּז, לְהַסְטוֹת אֶת דַּרְכֵּיהֶם וּלְהִתְחַזֵּק בְּרֶגְזָם. וְעַל זֶה כָּתוּב, (תהלים פא) לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר. לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר – זֶה הַזָּכָר. וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר – זוֹ הַנְּקֵבָה. זֶהוּ הָרֹגֶז שֶׁשּׁוֹלֵט וּמִתְחַזֵּק בָּעוֹלָם וְנִכְנָס לְתוֹךְ בְּנֵי הָאָדָם וּמְחַזֵּק אוֹתָם לְהָרַע.

גַּוָּון אֵשָׁא, הַאי גַּוְונָא נַחְתָּא לְעָלְמָא, וְעָאל לְכַמָּה סִטְרִין, לְאַבְאָשָׁא, לְקָטְלָא, וּלְאוֹשְׁדָא דָמִין, וּלְקַפְּחָא לִבְנֵי נָשָׁא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (משלי א) אִם יֹאמְרוּ לְכָה אִתָּנוּ נֶאֱרָבָה לְדָם נִצְפְּנָה לְנָקִי חִנָּם. בְּגִין דְּאִית אוֹשְׁדֵי דָמִין לְמַגָּנָא, וְקַטְלֵי לְמַגָּנָא. וְאִית דְּאוֹשְׁדֵי דָמִין וְקַטְלֵי בִּקְרָבָא, וְהַאי מִסִּטְרָא דִּדְכוּרָא וְהַאי מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא. סִטְרָא דִּדְכוּרָא אוֹשִׁיד דָּמִין לְמַגָּנָא, כִּדְקַאמְרָן. סִטְרָא דְּנוּקְבָא, לְאַגָּחָא קְרָבִין, וּלְאִתְקַטְלָא אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְכָל קְרָבִין וְקַטוֹלִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, מֵהַהוּא סִטְרָא דְּנוּקְבָּא קָא אַתְיָין.

גַּוָּון אוּכָם, הַאי גַּוְונָא נַחְתָּא לְעָלְמָא, וְנַחְתָּא לְאִתְמַנָּאָה עַל כָּל פְּצוּעִין, וּמַחְיָין, וּתְפִיסוּ דְגוּפִין, וּצְלִיבוּ, וַחֲנִיקוּ, לְאַבְאָשָׁא תְּדִיר לִבְנֵי נָשָׁא. אִלֵּין תְּלַת גַּוְונִין, מִתְפָּרְשָׁן לְכַמָּה סִטְרִין דְּעָלְמָא,

לשון הקודש

גוֹן הָאֵשׁ, הַגָּוֶן הַזֶּה יוֹרֵד לָעוֹלָם, וְנִכְנָס לְכַמָּה צְדָדִים לְהָרַע, לַהֲרֹג, וְלִשְׁפֹּךְ דָּמִים וּלְקַפֵּחַ בְּנֵי אָדָם, וְעַל זֶה כָּתוּב, (משלי א) **אִם יֹאמְרוּ לְכָה אִתָּנוּ נֶאֱרָבָה לְדָם נִצְפְּנָה לְנָקִי חִנָּם.** מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ שׁוֹפְכֵי דָמִים לְחִנָּם וְהוֹרְגִים לְחִנָּם. וְיֵשׁ שׁוֹפְכֵי דָמִים וְהוֹרְגִים בַּקְּרָב, וְזֶה מִצַּד הַזָּכָר וְזֶה מִצַּד הַנְּקֵבָה. צַד הַזָּכָר שׁוֹפֵךְ דָּמִים לְחִנָּם, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. צַד הַנְּקֵבָה, כְּדֵי לַעֲרֹךְ קְרָבוֹת וְלַהֲרֹג אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְכָל הַקְּרָבוֹת וְהַהֲרֵגִים שֶׁל אֵלֶּה בְּאֵלֶּה בָּאִים מֵאוֹתוֹ צַד שֶׁל הַנְּקֵבָה.

גָּוֶן שָׁחֹר, גָּוֶן זֶה יוֹרֵד לָעוֹלָם וְיוֹרֵד לְהִתְמַנּוֹת עַל כָּל הַפְּצוּעִים וְהַמֻּכִּים, וּתְפוּסֵי גוּף, וּצְלוּבִים וַחֲנוּקִים, לְהָרַע תָּמִיד לִבְנֵי אָדָם. שְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ

וְאִתְפַּשְׁטָן גּוֹ בְּנֵי עָלְמָא.

גַּוָּון תְּנָנָא נַחְתָּא בְּעָלְמָא, וְהַאי אִיהוּ גַּוָּון קַדְמָאָה, דְּנָפְקָא מִגּוֹ נְקוּדָה דְּשָׁקִיעַ מֵהַהוּא צֵל דְּקָאָמַרְן, דְּאִיהוּ סָמְאֵ"ל, דְּקָא רָכִיב עַל גָּמָל, כְּמָה דְּאִתְּמַר, וְהַאי גַּוָּון תְּנָנָא אִקְרֵי קַצְפִּיאֵ"ל רַבְּרְבָא. וְהַאי אִיהוּ רוּגְזָא דִּבְנֵי נָשָׁא, דְּאַתְקִיפוּ לְבָא בְּרוּגְזָא.

תְּחוֹת הַאי, מְמָנָן אֶלֶף וְשִׁית מֵאָה חֲבִילִין, דְּאִינּוּן רוּגְזָא דְּגוּפָיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא. בְּגִין דְּאִית רוּגְזָא דְּשַׁלְטָא בְּעָלְמָא לְמֶעְבַּד דִּינָא. אֲבָל הַאי (סִטְרָא) אִיהוּ רוּגְזָא, דְּשַׁלְטָא וְעָאל בְּגוּפָיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא, דְּאִתְרְגִיזוּ בְּהַאי רוּגְזָא. וְהַאי רוּגְזָא, אִיהוּ יְסוֹדָא דְּכָל שְׁאַר גַּוְוּנֵי, לְמֶעְבַּד בְּהוּ, בְּנְיָינָא לְאַבְאָשָׁא, בְּגִין דְּהַאי תְּנָנָא, נָפְקָא מִגּוֹ רוּגְזָא

לשון הקודש

נִפְרָדִים לְכַמָּה צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם וּמִתְפַּשְׁטִים בְּתוֹךְ בְּנֵי הָעוֹלָם.

גּוֹן הֶעָשָׁן יוֹרֵד לָעוֹלָם, וְזֶהוּ הַגָּוֶן הָרִאשׁוֹן שֶׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ הַנְּקֻדָּה הַשְּׁקוּעָה מֵאוֹתוֹ הַצֵּל שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהוּא סָמְאֵ"ל, שֶׁרוֹכֵב עַל גָּמָל, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְגוֹן הֶעָשָׁן הַזֶּה נִקְרָא קַצְפִּיאֵ"ל הַגָּדוֹל. וְזֶהוּ הָרוּגְז שֶׁל בְּנֵי אָדָם שֶׁמְּחַזְּקִים אֶת הַלֵּב בְּרוּגְז.

תַּחַת זֶה מְמֻנִּים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת קְבוּצוֹת, שֶׁהֵן רוּגְז הַגּוּפִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ רוּגְז שֶׁשּׁוֹלֵט בָּעוֹלָם לַעֲשׂוֹת דִּין. אֲבָל זֶה (צד) הוּא רוּגְז שֶׁשּׁוֹלֵט וְנִכְנָס לְגוּף בְּנֵי הָאָדָם שֶׁמִּתְרַגְּזִים בָּרוּגְז הַזֶּה. וְהָרוּגְז הַזֶּה הוּא יְסוֹד לְכָל שְׁאָר הַגְּוָנִים לַעֲשׂוֹת בָּהֶם בִּנְיָן לְהָרַע, מִשּׁוּם שֶׁהֶעָשָׁן

דְּאֶשָּׁא עִלָּאָה, דִּמְלַהֲטָא, וְהַאי אִיהוּ קַדְמָאָה לְהַהוּא אֶשָּׁא.

אַרְבַּע רוּגְזֵי מִתְפָּרְשָׁאן מֵהַהוּא רוּגְזָא. רוּגְזָא קַדְמָאָה, אִקְרֵי רֹגֶז וְדָא אִיהוּ דְּאַרְגִּיז לִבַּיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא, וְדָא אִיהוּ דְּנַחְתָּא וְאַזְלָא וְסַטְיָא לִבְנֵי נָשָׁא, וְאִתְרְגִיזוּ בְּרוּגְזַיְיהוּ. וְדָא אִיהוּ דְּאַמְשִׁיךְ מְחַבְּלָא עַל עָלְמָא. (וְעַל דָּא כְּתִיב (חבקוק ג') בְּרוֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר).

רוּגְזָא תִּנְיָינָא, הַאי אִיהוּ נַחְתָּא לְעָלְמָא, וְשָׁאט וְאִתְפַּשַּׁט לְכָל סִטְרִין, וְהַאי אִקְרֵי שִׂנְאָה. וְהַאי נַחְתָּא וְעָאל בִּבְנֵי נָשָׁא, וְהַאי כֵּיוָן דְּעָאל, אִקְרֵי מְחַבְּלָא שְׁתִיקָא (דף רמ"ג ע"ב) וְהַאי אִיהוּ רָגְזָא דְשָׁתִיק, וְהַאי אִיהוּ דְּאִשְׁתַּתֵּף בְּהַהוּא אָתָר דְּנוּקְבָא. וְהַאי אִיהוּ רוּגְזָא דִּשְׁתִיקָה, דְּקַיְּימָא בְעַקִּימוּ. הַאי קַשְׁיָא מִכֻּלְּהוּ, בְּגִין דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא

לשון הקודש

הַזֶּה יוֹצֵא מִתּוֹךְ רֹגֶז הָאֵשׁ הָעֶלְיוֹנָה שֶׁלּוֹהֶטֶת, וְזֶהוּ הָרִאשׁוֹן לְאוֹתָהּ הָאֵשׁ.

אַרְבָּעָה רְגָזִים נִפְרָדִים מֵאוֹתוֹ הָרֹגֶז, וְרֹגֶז הָרִאשׁוֹן נִקְרָא רֹגֶז, וְזֶהוּ שֶׁמַּרְגִּיז אֶת לֵב בְּנֵי הָאָדָם, וְזֶהוּ שֶׁיּוֹרֵד וְהוֹלֵךְ וּמֵסִית אֶת בְּנֵי הָאָדָם שֶׁמִּתְרַגְּזִים בְּרָגְזָם, וְזֶהוּ שֶׁמּוֹשֵׁךְ אֶת הַמַּשְׁחִית עַל הָעוֹלָם. (וְעַל זֶה כָּתוּב (חבקוק ג) בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר).

הָרֹגֶז הַשֵּׁנִי, זֶהוּ שֶׁיּוֹרֵד לָעוֹלָם וּמִשּׁוֹטֵט וּמִתְפַּשֵּׁט לְכָל הַצְּדָדִים, וְזֶה נִקְרָא שִׂנְאָה. וְזֶה יוֹרֵד וְנִכְנָס בִּבְנֵי אָדָם. וְזֶה, כֵּיוָן שֶׁהוּא נִכְנָס, נִקְרָא מַשְׁחִית שָׁקֵט, וְזֶהוּ רֹגֶז שֶׁשּׁוֹתֵק, וְזֶהוּ שֶׁמִּשְׁתַּתֵּף בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁל הַנְּקֵבָה. וְזֶהוּ רֹגֶז שֶׁל שְׁתִיקָה שֶׁעוֹמֵד בַּעֲקִימוּת זֶהוּ הַקָּשֶׁה מִכֻּלָּם,

דְּחִוְיָא, דְּשָׁתִיק תָּדִיר, וְקָטִיל לְבָתָר.

רוּגְזָא תְּלִיתָאָה, הַאי אִיהוּ רוּגְזָא בְּהִפּוּכָא מִקַּדְמָאָה, דְּאַזְלָא וְאִתְקַף וְלָא שָׁתִיק, אֶלָּא אִתְגְּלֵי הַהוּא רוּגְזָא, וְכָל מַה דְּאִתְגְּלֵי הָכִי אִתְבַּר כָּל מַה דְּאִתְגְּלֵי וְלָא שָׁתִיק, הָכִי אִתְבַּר, וְהָכִי אִקְרֵי רוּגְזָא תְּבִירָא.

רוּגְזָא רְבִיעָאָה, שֵׁירוּתָא תַּקִּיף, סוֹפָא תָּבִיר. וְעַל דָּא הַאי אִיהוּ רוּגְזָא, דִּמְהַפְּכָא מִן קַדְמַיְיתָא. בְּגִין כַּךְ, הַאי אִיהוּ סִטְרָא תְּבִירָא מִכֻּלְּהוּ. וְעַל דָּא, כֹּלָּא אִיהוּ בְּדַרְגָּא קַדְמָאָה.

דַּרְגָּא תְּנְיָינָא, אִיהוּ דַּרְגָּא דְּנָפִיק מֵחֲשׁוֹכָא, וְהַאי אִיהוּ גַּוְוֹן חֲשׁוּךְ, דְּקַיְימָא מִגּוֹ הַאי חֲשׁוֹכָא בְּגִין דְּכֹלָּא קַיְימָא מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא. וְקַיְימָא בְּדַרְגִּין יְדִיעָאן. וְהַאי אִתְפַּשַּׁט לְתַתָּא בִּגְוָונִין יְדִיעָאן.

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁהוּא כְּמוֹ הַנָּחָשׁ, שֶׁשּׁוֹתֵק תָּמִיד וְהוֹרֵג אַחַר כָּךְ.

הָרוּגָז הַשְּׁלִישִׁי, זֶהוּ רוֹגֶז הָפוּךְ מֵהָרִאשׁוֹן – שֶׁהוֹלֵךְ וּמִתְחַזֵּק וְלֹא שׁוֹתֵק, אֶלָּא נִגְלֶה אוֹתוֹ רוֹגֶז, וְכָל מַה שֶׁהוּא מִתְגַּלֶּה – כָּךְ נִשְׁבָּר בְּכָל מַה שֶׁהִתְגַּלָּה, וְלֹא שׁוֹתֵק. כָּךְ נִשְׁבָּר, וְכָךְ נִקְרָא: רוֹגֶז שָׁבוּר.

הָרוּגָז הָרְבִיעִי, רֵאשִׁיתוֹ חָזָק וְסוֹפוֹ שָׁבוּר, וְעַל כֵּן זֶהוּ רוֹגֶז שֶׁמְּהֻפָּךְ מִן הָרִאשׁוֹן. מִשּׁוּם כָּךְ זֶהוּ צַד הַשָּׁבוּר מִכֻּלָּם. וְעַל כֵּן הַכֹּל הוּא בְּדַרְגָּה רִאשׁוֹנָה.

דַּרְגָּה שְׁנִיָּה, הִיא דַּרְגָּה שֶׁיּוֹצֵאת מֵחֲשֵׁכָה, וְזֶהוּ גָּוֶן חָשׁוּךְ שֶׁעוֹמֵד מִתּוֹךְ הַחֲשֵׁכָה הַזּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל קַיָּם מִתּוֹךְ הַחֲשֵׁכָה וְעוֹמֵד בִּדְרָגוֹת יְדוּעוֹת. וְזֶה מִתְפַּשֵּׁט מַטָּה בִּגְוָונִים יְדוּעִים.

בְּדַרְגָּא דָּא, קַיְימִין תְּלַת מְאָה סִטְרִין, מִתְפָּרְשִׁין דָּא מִן דָּא, וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן דָּא בְדָא. וְאַף עַל גַּב דְּמִשַּׁנְיָין דָּא מִן דָּא, וְאִתְגַּבְּרָן (ד"א וְאַנְהַרָן) דָּא מִן דָּא, כֹּלָּא כָּלִיל דָּא בְדָא. וּבְגִין כַּךְ, כָּל דַּרְגִּין יְדִיעָאן בְּהַאי סִטְרָא לְאַבְאָשָׁא.

מֵהָכָא נַפְקִי כָּל אִלֵּין מְחַבְּלִין דְּשַׁטְיָין בְּעָלְמָא, וְעַבְדֵי דִינָא בְאִתְגַּלְיָיא (ד"א בְּעָלְמָא), עַל עוֹבָדִין סְתִימִין דְּאִתְעָבִידוּ גּוֹ חָשׁוּךְ בִּטְמִירוּ, וְאִינּוּן שַׁטְיָין בְּעָלְמָא, וְעַבְדֵי דִינָא בְאִתְגַּלְיָיא בְּהוּ. וּבְגִין כַּךְ, כָּל אִלֵּין דְּשַׁטְיָין בְּעָלְמָא, וְעַבְדֵי דִינָא בְאִתְגַּלְיָיא, כֻּלְּהוּ קַיְימִין בְּקַבְלֵיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא, לְאִתְעַתְּדָא תָדִיר, גַּבֵּי אִינּוּן חוֹבִין טְמִירִין דְּקָאָמְרָן, וְאִינּוּן דְּאִקְרוּן אַף וְחֵמָה, מִתְחַבְּרָאן עִמְּהוֹן וְעַבְדֵי דִינָא עָלַיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא. הַאי אִתְעָבִיד בְּעָלְמָא, מֵאִלֵּין מָאֲרֵי דְּדִינָא כִּדְקַאמְרָן.

לשון הקודש

בְּדַרְגָּה הַזּוֹ קַיָּמִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת צְדָדִים נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה, וְכֻלָּם כְּלוּלִים זֶה בָּזֶה. וְאַף עַל גַּב שֶׁמְּשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה וּמִתְגַּבְּרִים (וּמְאִירִים) זֶה מִזֶּה, הַכֹּל כָּלוּל זֶה בָּזֶה. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּל הַדַּרְגּוֹת יְדוּעוֹת בַּצַּד הַזֶּה לְהָרַע.

מִכָּאן יוֹצְאִים כָּל אֵלּוּ הַמַּשְׁחִיתִים הַמְחַבְּלִים שֶׁמְּשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם וְעוֹשִׂים דִּין בְּגָלוּי (בָּעוֹלָם) עַל הַמַּעֲשִׂים הַנִּסְתָּרִים שֶׁנַּעֲשׂוּ תּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ בַּסֵּתֶר, וְהֵם מְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם וְעוֹשִׂים בָּהֶם דִּין בְּגָלוּי. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כָּל אֵלּוּ שֶׁמְּשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם וְעוֹשִׂים דִּין בְּגָלוּי, כֻּלָּם עוֹמְדִים כְּנֶגֶד בְּנֵי אָדָם לְהִזְדַּמֵּן תָּמִיד אֶל אוֹתָם חֲטָאִים נִסְתָּרִים שֶׁאָמַרְנוּ, וְאוֹתָם שֶׁנִּקְרָאִים אַף וְחֵמָה, מִתְחַבְּרִים עִמָּם,

דַּרְגָּא דָּא קַיְימָא גּוֹ חֲשׁוֹכָא וְאֶשָּׁא, דְּאִיהוּ רָזָא חָדָא, וּמִגּוֹ דַּרְגָּא דָּא, מִתְפָּרְשָׁאן כַּמָּה דַרְגִּין תַּקִּיפִין (גַּבְּרִין) דְּקַיְימָן תְּחוֹת סִטְרָא דִּרְקִיעָא חָדָא, דְּאִקְרֵי רְקִיעָא אוּכְמָא. דַּרְגָּא תְּלִיתָאָה, הַאי אִיהוּ רְקִיעָא, דְּמִתְפַּשְׁטָא עַל כָּל אִינּוּן דַּרְגִּין, דְּאִינּוּן סוּמָקִין כְּוַרְדָּא. וְאִלֵּין אִקְרוּן דְּרוֹעִין דְּהַאי סִטְרָא.

תְּחוֹת אִלֵּין, מִתְפַּשְׁטִין לְתַתָּא דַּרְגִּין, עַד דְּמָטוּ לְגוֹ דַּרְגָּא תְּלִיתָאָה (ס"א הַהוּא רְקִיעָא אוּכְמָא) בְּגִין דְּאִלֵּין דִּי בְּדַרְגָּא תִּנְיָינָא, נַפְקֵי מִגּוֹ הַהוּא רְקִיעָא אוּכְמָא, וְשַׁטְיָין בְּעָלְמָא. אִלֵּין מִימִינָא, וְאִלֵּין מִשְּׂמָאלָא. אִלֵּין דִּימִינָא, מִתְפָּרְשָׁן לְתְלַת סִטְרִין, דְּאִינּוּן תְּלַת קִשְׁרִין. וְאִלֵּין דִּשְׂמָאלָא, מִתְפָּרְשָׁן לְתְלַת סִטְרִין, דְּאִינּוּן תְּלַת קִשְׁרִין אַחֲרָנִין.

לשון הקודש

וְעוֹשִׂים דִּין עַל בְּנֵי אָדָם. זֶה נַעֲשֶׂה בָּעוֹלָם מִבַּעֲלֵי הַדִּין הַלָּלוּ שֶׁאָמַרְנוּ.

דַּרְגָּה זוֹ עוֹמֶדֶת תּוֹךְ חֹשֶׁךְ וְאֵשׁ, שֶׁהוּא סוֹד אֶחָד, וּמִתּוֹךְ דַּרְגָּה זוֹ נִפְרָדוֹת כַּמָּה דְּרָגוֹת חֲזָקוֹת (גְּבָרִים) שֶׁעוֹמְדוֹת תַּחַת הַצַּד שֶׁל רָקִיעַ אֶחָד, שֶׁנִּקְרָא רָקִיעַ שָׁחֹר. דַּרְגָּה שְׁלִישִׁית זֶהוּ רָקִיעַ שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט עַל כָּל אוֹתָן דְּרָגוֹת שֶׁהֵן אֲדֻמּוֹת כַּשּׁוֹשַׁנָּה, וְאֵלּוּ נִקְרָאוֹת הַזְּרוֹעוֹת שֶׁל הַצַּד הַזֶּה.

תַּחַת אֵלּוּ מִתְפַּשְׁטוֹת לְמַטָּה דְּרָגוֹת, עַד שֶׁמַּגִּיעוֹת לְתוֹךְ דַּרְגָּה שְׁלִישִׁית (אוֹתוֹ רָקִיעַ שָׁחֹר), מִשּׁוּם שֶׁאֵלּוּ שֶׁבַּדַּרְגָּה הַשְּׁנִיָּה יוֹצְאִים מִתּוֹךְ אוֹתוֹ הָרָקִיעַ הַשָּׁחֹר וּמְשׁוֹטְטוֹת בָּעוֹלָם. אֵלּוּ מִיָּמִין, וְאֵלּוּ מִשְּׂמֹאל. אֵלּוּ שֶׁל הַיָּמִין נִפְרָדוֹת לִשְׁלֹשָׁה צְדָדִים, שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים. וְאֵלּוּ שֶׁל הַשְּׂמֹאל נִפְרָדוֹת לִשְׁלֹשָׁה צְדָדִים, שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים אֲחֵרִים.

קִשְׁרָא קַדְמָאָה, קַיְימָא לְעֵילָא. וּתְנָנָא חֲשׁוֹכָא בְּרוּגְזָא, אִתְקָשַׁר בֵּיהּ. הַאי קִשְׁרָא, אִית בָּהּ תְּלַת גַּוְונִין חֲשׁוֹכִין, וּמְשַׁנְיָין דָּא מִן דָּא, וְאִתְכְּלִילוּ דָּא בְדָא. וְהַאי קִשְׁרָא, אִיהוּ כָּפִיף, וְלָא אִתְפָּשַׁט (ס"א אִתְכַּפְיָא), בַּר לְזִמְנִין יְדִיעָאן, הַאי אִקְרֵי עֶבְרָ"ה.

וְאִיהוּ קַיְימָא בְלָא שְׁכִיכוּ, בְּגִין דְּלָא שָׁכִיךְ, בַּר בְּזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל מְקָרְבִין קָרְבָּנָא לְתַתָּא, בְּגִין דִּבְהַהוּא זִמְנָא אִשְׁתְּכַךְ הַהוּא רוּגְזָא, וְאִתְכַּפְיָא לְתַתָּא, וְאִתְחַלָּשׁ רוּגְזֵיהּ. (ד"א תוּקְפֵּיהּ) וְלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה וּלְאַתְקָפָא. וְכַד אִתְחַלָּשׁ הַאי, כְּדֵין קִשְׁרָא תִּנְיָינָא, דְּאִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא לָא יְכִיל לְנַטְלָא וּלְאַנְהָגָא.

קִשְׁרָא תִּנְיָינָא, דָּא הוּא דְּאִקְרֵי זַעַם, הַאי קִשְׁרָא אִיהוּ דְּנָטִיל מֵאַתָּר לַאֲתָר, וְאַנְהִיג לְכָל

לשון הקודש

הַקֶּשֶׁר הָרִאשׁוֹן עוֹמֵד לְמַעְלָה. וְעָשָׂן חָשׁוּךְ בְּרוֹגֶז נִקְשָׁר בּוֹ. בַּקֶּשֶׁר הַזֶּה יֵשׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה גְוָנִים חֲשׁוּכִים וּמְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה, וְנִכְלָלִים זֶה בָּזֶה. וְהַקֶּשֶׁר הַזֶּה הוּא כָּפוּף וְלֹא מִתְפַּשֵּׁט (נכנע), פְּרָט לִזְמַנִּים יְדוּעִים, וְזֶה הַנִּקְרָא עֶבְרָ"ה.

וְהוּא עוֹמֵד וְלֹא שׁוֹכֵךְ, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא שׁוֹכֵךְ, פְּרָט לִזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מַקְרִיבִים קָרְבָּן לְמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן שׁוֹכֵךְ הָרוֹגֶז וְנִכְנָע לְמַטָּה וְנֶחֱלָשׁ רָגְזוֹ (חֻזְקוֹ), וְלֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט וּלְהִתְחַזֵּק. וּכְשֶׁזֶּה נֶחֱלָשׁ, אָז הַקֶּשֶׁר הַשֵּׁנִי, שֶׁהוּא בָּאֶמְצַע, לֹא יָכוֹל לִנְסֹעַ וּלְהַנְהִיג.

הַקֶּשֶׁר הַשֵּׁנִי זֶהוּ שֶׁנִּקְרָא זַעַם, הַקֶּשֶׁר

שְׁאַר קִשְׁרִין, וְכָל שְׁאַר קִשְׁרִין כֻּלְּהוּ, אִתְנַהֲגָן בֵּיהּ, וְכֻלְּהוּ אִתָּקְפוּ בְּהַאי קִשְׁרָא. הַאי אִיהוּ דְּמַנְהִיג כָּל צַעְרִין לְעָלְמָא, בְּגִין דְּכַד אִתְחַבָּר בְּדַרְגָּא אַחֲרָא, לְחַבְּקָא לְנוּקְבָא, כְּדֵין נַחְתֵּי לְעָלְמָא, כָּל צַעְרִין, וְכָל דַּחֲקִין, וְכָל עָאקוּ, דְּהָא לָא יָכִילוּ לְשַׁלְטָאָה דָא בְּלָא דָא. וְכֻלְּהוּ דַרְגִּין, אִתְיְיהִיבוּ לְנוּקְבָא, לְשַׁלְטָאָה, וּלְמִסְטֵי עָלְמָא, וְאִי לָאו דְּרָכִיב דָּא עַל דָּא, וְאִתְחַבָּר דָּא בְּדָא, לָא יַכְלִין לְשַׁלְטָאָה.

תָּא חֲזֵי, כַּד הָוָה אָדָם בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּפוּלְחָנָא דְּמָארֵיהּ. נָחַת הַאי סָמָאֵ"ל, וְכָל (דף רמ"ד ע"א) אִינּוּן דַּרְגִּין דְּבֵיהּ, וַהֲוָה רָכִיב עַל הַהוּא חִוְיָא בִישָׁא, בְּגִין לְאַסְטָאָה לוֹן. בְּגִין דְּהַהוּא חִוְיָא דְּהֲוָה קָאִים תְּחוֹתֵיהּ, אִיהוּ עֲקִימָא לְאַסְטָאָה, בְּנֵי נָשָׁא, וּלְפַתְּאָה לוֹן. בְּגִין דִּכְתִיב, (משלי ה) כִּי נֹפֶת

לשון הקודש

הַזֶּה הוּא שֶׁנּוֹסֵעַ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וּמַנְהִיג אֶת כָּל שְׁאָר הַקִּשָּׁרִים, וְכָל שְׁאָר הַקִּשָּׁרִים כֻּלָּם מִתְנַהֲגִים בּוֹ, וְכֻלָּם מֻחְזָקִים בְּקֶשֶׁר הַזֶּה. זֶהוּ שֶׁמַּנְהִיג אֶת כָּל הַצַּעַר שֶׁבָּעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁמִּתְחַבֵּר בְּדַרְגָּה אַחֶרֶת, לְחַבֵּק אֶת הַנְּקֵבָה, אָז יוֹרְדִים לָעוֹלָם כָּל סוּגֵי הַצַּעַר וְכָל הַדְּחָקִים וְכָל הַצָּרוֹת, שֶׁהֲרֵי אֵינָם יְכוֹלִים לִשְׁלֹט זֶה בְּלִי זֶה. וְכָל הַדְּרָגוֹת נִתְּנוּ לַנְּקֵבָה לִשְׁלֹט וּלְהַסְטוֹת אֶת הָעוֹלָם, וְאִם לֹא שֶׁרוֹכֵב זֶה עַל זֶה וּמִתְחַבְּרִים זֶה לָזֶה, לֹא יְכוֹלִים לִשְׁלֹט.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁהָיָה אָדָם בְּגַן עֵדֶן לְהִתְעַסֵּק בַּעֲבוֹדַת רִבּוֹנוֹ, יָרַד סָמָאֵ"ל הַזֶּה וְכָל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת שֶׁבּוֹ, וְהָיָה רוֹכֵב עַל אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הָרָע כְּדֵי לְהַסְטוֹת אוֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ נָחָשׁ שֶׁעָמַד תַּחְתָּיו הוּא עָקֹם לְהַסְטוֹת אֶת בְּנֵי הָאָדָם

תִּטַּפְנָה שִׂפְתֵי זָרָה וְחָלָק מִשֶּׁמֶן חִכָּהּ. וְדָא יָהִיב חֵילָא, וְדָא עָבִיד אוּמָנוּתָא בְּעָלְמָא, וְדָא בְּלָא דָא לָא יַכְלֵי לְשַׁלְטָאָה.

בְּגִין כָּךְ, כַּד הַהוּא קִשְׁרָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִתְחַבָּר בְּנוּקְבָא, כְּדֵין נַחְתֵּי דִינִין, וְכָל דַּחֲקִין לְעָלְמָא וְכַד הַאי אִתְתָּקַף דְּלָא נָטִיל, כֹּלָּא אִתְבַּר וְאִתְכַּפְיָיא, דְּלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה. וְעַל דָּא, כֹּלָּא אִתְבַּר וְאִתְכַּפְיָיא, בְּרָזָא דְקָרְבְּנִין דִּלְתַתָּא. וְסַלְקָא מָאן דְּסַלְקָא, לְאִתְעַטְּרָא לְעֵילָא, וּלְאִתְבָּרְכָא מֵעִמְקָא עִלָּאָה, דְּנָהִיר לְכָל אַנְפִּין.

קִשְׁרָא תְּלִיתָאָה הַאי אִיהוּ תַּקִּיפָא בִּתְקִיפוּ יַתִּיר, וְהַאי אִקְרֵי צָרָ"ה, בְּגִין דְּמֵהַאי נַפְקֵי שׁוּלְטָנוּ, לְאַשְׁרָאָה דַּחֲקִין, וּלְמֶעְבַּד עָאקוּ לִבְנֵי נָשָׁא. וְרָזָא דִתְלַת קִשְׁרִין אִלֵּין, דִּכְתִיב, (תהלים עח) עֶבְרָה וְזַעַם וְצָרָה. אִלֵּין תְּלַת קִשְׁרִין דִּימִינָא.

לשון הקודש

וּלְפַתּוֹת אוֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (משלי ה) כִּי נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתֵי זָרָה וְחָלָק מִשֶּׁמֶן חִכָּהּ. וְזֶה נוֹתֵן כֹּחַ, וְזֶה עוֹשֶׂה אֻמָּנוּת בָּעוֹלָם, וְזֶה בְּלִי זֶה לֹא יְכוֹלִים לִשְׁלֹט.

מִשּׁוּם כָּךְ, כַּאֲשֶׁר אוֹתוֹ הַקֶּשֶׁר שֶׁל הָאֶמְצַע מִתְחַבֵּר בַּנְּקֵבָה, אָז הַדִּינִים יוֹרְדִים וְכָל הַדְּחָקִים לָעוֹלָם. וּכְשֶׁזֶּה לֹא מִתְחַזֵּק, שֶׁאֵינוֹ נוֹסֵעַ, הַכֹּל נִשְׁבָּר וְנִכְנָע, שֶׁלֹּא יָכוֹל לִשְׁלֹט. וְעַל כֵּן הַכֹּל נִשְׁבָּר וְנִכְנָע בְּסוֹד הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁלְּמַטָּה. וְעוֹלֶה מִי שֶׁעוֹלֶה לְהִתְעַטֵּר לְמַעְלָה וּלְהִתְבָּרֵךְ מִן הָעֹמֶק הָעֶלְיוֹן, שֶׁמֵּאִיר לְכָל הַפָּנִים.

הַקֶּשֶׁר הַשְּׁלִישִׁי הוּא קָשֶׁה בְּחֹזֶק יֶתֶר, וְזֶה נִקְרָא צָרָ"ה, מִשּׁוּם שֶׁמִּזֶּה יוֹצְאִים שִׁלְטוֹן לְהַשְׁרוֹת דְּחָקִים וְלַעֲשׂוֹת צָרוֹת לַאֲנָשִׁים. וְהַסּוֹד שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הַקְּשָׁרִים

תְּלַת קִשְׁרִין דִּשְׁמָאלָא, כַּד מִתְתַּקְפִּי כַּחֲדָא, כְּדֵין הַהִיא שְׁמָאלָא אִקְרֵי, (תהלים עח) מִשְׁלַחַ"ת מַלְאֲכֵי רָעִים. בְּגִין דְּמֵהַאי שְׁמָאלָא, אִשְׁתָּדָרוּ לְתַתָּא, וְנַטְלֵי תּוּקְפָּא, כָּל אִינּוּן מַלְאֲכִין בִּישִׁין, אִינּוּן דְּנַפְקֵי מִסִּטְרָא דִלְתַתָּא, כִּדְקַאמְרָן. וְכָל דָּא מִגּוֹ דַּרְגָּא תְנַיְינָא וְדַרְגָּא תְלִיתָאָה.

דַּרְגָּא רְבִיעָאָה, הַאי דַּרְגָּא קַיְימָא, מִגּוֹ עֲקִימוּ דְרוּגְזָא, גּוֹוָן אֵשָׁא. וְהַאי אִקְרֵי אֶמְצָעִיתָא. דְּאִיהוּ גּוּפָא, דְּקַיְימָא בֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין. הָכָא אִית לַהֲטָא, דִּמְלַהֲטָא בְּסוּמָקָא כְּוַורְדָּא. מֵהָכָא נַפְקֵי תְקִיפוּ לְנַחְתָּא לְתַתָּא, לְאַתְקְפָּא לְאוֹשְׁדָא דָמִין. בְּגִין דְּהַאי אִיהוּ דְיָהִיב רְשׁוּ וְשׁוּלְטָנָא לְתַתָּא, לְאַתְקְפָּא וּלְאוֹשְׁדָא דָמִין. הַאי נְבִיעַ לְנוּקְבָא, וְדָא אִצְטְרִיךְ לְדָא, כְּמָה דְאִצְטְרִיךְ גּוּפָא לְנַפְשָׁא,

לשון הקודש

הַלָּלוּ, שֶׁכָּתוּב עֶבְרָה וְזַעַם וְצָרָה. אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת קִשְׁרֵי הַיָּמִין.

שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים שֶׁל שְׂמֹאל, כְּשֶׁמִּתְחַזְּקִים כְּאֶחָד, אָז אוֹתוֹ הַשְּׂמֹאל נִקְרָא מִשְׁלַחַ"ת מַלְאֲכֵי רָעִים, מִשּׁוּם שֶׁמֵּהַשְּׂמֹאל הַזֶּה נִשְׁלָחִים לְמַטָּה וְנוֹטְלִים חֹזֶק כָּל אוֹתָם הַמַּלְאָכִים הָרָעִים, אוֹתָם שֶׁיּוֹצְאִים מֵהַצַּד שֶׁלְּמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, וְכָל זֶה מִתּוֹךְ הַדַּרְגָּה הַשְּׁנִיָּה וְהַדַּרְגָּה הַשְּׁלִישִׁית.

הַדַּרְגָּה הָרְבִיעִית, הִיא דַּרְגָּה שֶׁעוֹמֶדֶת מִתּוֹךְ עֹקֶם הָרוֹגֶז, גּוֹן הָאֵשׁ. וְזוֹ נִקְרֵאת אֶמְצַע, שֶׁהוּא גּוּף שֶׁעוֹמֵד בֵּין שְׁתֵּי הַזְּרוֹעוֹת. כָּאן יֵשׁ לַהַט שֶׁלּוֹהֵט בְּאָדֹם כַּשּׁוֹשַׁנָּה. מִכָּאן יוֹצְאִים תֹּקֶף לָרֶדֶת לְמַטָּה, לִתְקֹף וְלִשְׁפֹּךְ דָּמִים. מִשּׁוּם שֶׁזֶּהוּ שֶׁנּוֹתֵן רְשׁוּת וְשִׁלְטוֹן לְמַטָּה לִתְקֹף וְלִשְׁפֹּךְ דָּמִים, זֶה נוֹבֵעַ לַנְּקֵבָה, וְזֶה צָרִיךְ

וְנַפְשָׁא לָא עָבִיד אוּמָנוּתָא, אֶלָּא בְּגוּפָא. וְעַל דָּא, כָּל חֵילָא, וְכָל תְּקִיפוּ, מֵהָכָא נָפִיק, לְאַתְקְפָא, וּלְמֶעְבַּד אוּמָנוּתָא בְּעָלְמָא, לְאַבְאָשָׁא. כְּנוּקְבָא דִּמְקַבְּלָא מִן דְּכוּרָא תָּדִיר.

בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא, וּבְכָל קִשְׁרָא וְקִשְׁרָא, אִית כַּמָּה מִמָּנָן, וְכַמָּה טְרִיקֵי חֲבִילִין, דְּכֻלְּהוּ אִתְנַהֲגָן בְּגִינַיְיהוּ, וְכֻלְּהוּ דְּאִתְנַהֲגָן בְּגִינַיְיהוּ, כֻּלְּהוּ לְתַתָּא, דְּאִינּוּן חַיָּילִין דִּי בְּנוּקְבָא, וְכֻלְּהוּ אִית לוֹן דַּרְגָּא יְדִיעָא לְעֵילָא לְאִתְנַהֲגָא בֵּיהּ.

כְּמָה דְּאִית לְסִטְרָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, הֵיכָלִין יְדִיעָאן, לְגַבֵּי דַרְגִּין עִלָּאִין, לְאִתְכַּלְּלָא אִלֵּין בְּאִלֵּין, הָכִי נָמֵי לְתַתָּא (ס"א בְּחָשׁוֹכָא) בְּהִפּוּכָא, בְּסִטְרָא אַחֲרָא, אִית דַּרְגִּין, לְגַבֵּי אִינּוּן הֵיכָלִין דְּנוּקְבָא, לְאִתְכַּלְּלָא אִלֵּין בְּאִלֵּין.

לשון הקודש

אֶת זֶה כְּמוֹ שֶׁהַגּוּף צָרִיךְ אֶת הַנֶּפֶשׁ, וְהַנֶּפֶשׁ אֵינָהּ עוֹשָׂה אֻמָּנוּת אֶלָּא בַּגּוּף. וְעַל כֵּן כָּל הַכֹּחַ וְכָל הַתֹּקֶף יוֹצְאִים מִכָּאן, לְהַתְקִיף וְלַעֲשׂוֹת אֻמָּנוּת בָּעוֹלָם לְהָרַע, כִּנְקֵבָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת מֵהַזָּכָר תָּמִיד. **בְּכָל** דַּרְגָּה וְדַרְגָּה וּבְכָל קֶשֶׁר וְקֶשֶׁר יֵשׁ כַּמָּה מְמֻנִּים וְכַמָּה גְּדוּדֵי מְחַבְּלִים, שֶׁכֻּלָּם מֻנְהָגִים בִּשְׁבִילָם, וְכָל הַמֻּנְהָגִים בִּגְלָלָם, כֻּלָּם לְמַטָּה, שֶׁהֵם חֵילוֹתֶיהָ שֶׁל הַנְּקֵבָה, וּלְכֻלָּם יֵשׁ דַּרְגָּה יְדוּעָה לְמַעְלָה לִהְיוֹת מֻנְהָגִים בָּהּ.

כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לַצַּד הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ הֵיכָלוֹת יְדוּעִים לְדַרְגּוֹת עֶלְיוֹנוֹת לְהִכָּלֵל אֵלּוּ בְּאֵלּוּ – כָּךְ גַּם לְמַטָּה (בַּחֹשֶׁךְ) בְּהֵפֶךְ, בַּצַּד הָאַחֵר, יֵשׁ דַּרְגּוֹת לְאוֹתָם הֵיכָלוֹת הַנְּקֵבָה לְהִכָּלֵל אֵלּוּ בְּאֵלּוּ.

בְּהַאי דַּרְגָּא, דְּאִיהוּ רְבִיעָאָה, קַיְימָן דִּינִין בִּישִׁין, לְנַחְתָּא לְתַתָּא, וּלְאִתְמַסְרָא לְאִינּוּן דְּעַבְדִּין דִּינָא בִּישָׁא תַּקִּיפָא. מֵהָכָא יַנְקִי תּוּקְפָּא דִּילְהוֹן, לְאַתְקְפָא, וּלְאַשְׁלְמָא הַהוּא דִּינָא דְּעַבְדֵי. וּבְגִין כָּךְ, כָּל הָנֵי דַּרְגִּין כְּלִילָן בְּהוּ, בְּכָל אִינּוּן הֵיכָלִין תַּתָּאִין, דְּלִסְטַר נוּקְבָא דִּלְתַתָּא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּסָטוּ אָרְחַיְיהוּ מֵאוֹרְחָא דָא, וְאַזְלֵי בָתַר דַּחַלְתָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאִתְקַדְּשָׁא בִּקְדוּשָׁה דְּמָארֵיהוֹן, זַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

דַּרְגָּא חֲמִישָׁאָה. הַאי דַּרְגָּא אִתְפְּלִיג לִתְרֵין דַּרְגִּין (ס"א סִטְרִין) יְמִינָא, וּשְׂמָאלָא. וְאִלֵּין אִקְרוּן שׁוֹקִין, מִתְדַּבְּקָן לְאַבְאָשָׁא וּלְמִרְדַּף. בְּגִין דְּהָכָא תְּקִיפוּ דִּרְדִּיפוּ. דְּכָל מַרְעִין, וְכָל בִּישִׁין, דְּרַדְפֵי בַתְרַיְיהוּ דְּחַיָּיבַיָּא. וְכַד דִּינָא (ס"א דַּרְגָּא) דָּא אִתְקְרִיב,

לשון הקודש

בַּדַּרְגָּה הַזּוֹ, שֶׁהִיא רְבִיעִית, עוֹמְדִים דִּינִים רָעִים לָרֶדֶת לְמַטָּה וּלְהִמָּסֵר לְאוֹתָם שֶׁעוֹשִׂים דִּין רַע קָשֶׁה. מִכָּאן יוֹנְקִים אֶת חָזְקָם לְהִתְקִיף וּלְהַשְׁלִים אוֹתוֹ הַדִּין שֶׁעוֹשִׂים. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כָּל הַדַּרְגּוֹת הַלָּלוּ כְּלוּלִים בָּהֶם, בְּכָל אוֹתָם הַהֵיכָלוֹת הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁלְּצַד הַנְּקֵבָה שֶׁלְּמַטָּה. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁמַּטִּים אֶת דַּרְכָּם מֵהַדֶּרֶךְ הַזּוֹ וְהוֹלְכִים אַחַר יִרְאַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשַּׁת רִבּוֹנָם. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

דַּרְגָּה חֲמִישִׁית. הַדַּרְגָּה הַזּוֹ נֶחֱלֶקֶת לִשְׁתֵּי דַּרְגּוֹת (צְדָדִים), יָמִין וּשְׂמֹאל. וְאֵלּוּ נִקְרָאִים שׁוֹקַיִם, מַשִּׂיגוֹת לְהָרַע וְלִרְדֹּף, מִשּׁוּם שֶׁכָּאן הַכֹּחַ שֶׁל הָרְדִיפָה שֶׁל כָּל

כְּדֵין הָרָצִים יָצְאוּ דְּחוּפִים. וְאִינּוּן רָצִים אִינּוּן לְתַתָּא, לְמִרְהַט לְאַבְאָשָׁא. וְכָל אִינּוּן אִקְרוּן רוֹדְפִים, וְעַל דָּא כְּתִיב (איכה ד) קַלִּים הָיוּ רוֹדְפֵינוּ מִנִּשְׁרֵי שָׁמָיִם.

הַאי דַּרְגָּא אִתְפְּלַג לִתְרֵין סִטְרִין, לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. תְּלַת קִשְׁרִין אִינּוּן לִימִינָא. וּתְלַת קִשְׁרִין אִינּוּן לִשְׂמָאלָא, וְאִלֵּין קִשְׁרִין, וְאִינּוּן קִשְׁרִין דְּקָאָמַרְן, כֻּלְּהוּ מִסְתַּכְּלָן לַאֲחוֹרָא. בְּגִין דְּאִינּוּן קִשְׁרִין עִלָּאִין (דף רמ"ד ע"ב) קַדִּישִׁין, כֻּלְּהוּ מִסְתַּכְּלָן לְגוֹ פְּנִימָאֵי לְגוּפָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (מלכים א ז) וְכָל אֲחוֹרֵיהֶם בָּיְתָה. וְאִלֵּין כֻּלְּהוּ מִסְתַּכְּלָן לַאֲחוֹרָא.

מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא אִלֵּין קִשְׁרִין, עִלָּאִין קַדִּישִׁין כֻּלְּהוּ בְּרָזָא דְאָדָם, וּבְגִין דְּכֹלָּא אִיהוּ

לשון הקודש

הֶחָלָאִים וְכָל הָרָעוֹת שֶׁרוֹדְפִים אַחַר הָרְשָׁעִים, וּכְשֶׁהַדִּין (הַדַּרְגָּה) הַזֶּה מִתְקָרֵב, אֲזַי (אסתר ג) הָרָצִים יָצְאוּ דְּחוּפִים. וְאוֹתָם הָרָצִים הֵם לְמַטָּה, לָרוּץ לְהָרַע. וְכָל אֵלּוּ נִקְרָאִים רוֹדְפִים, וְעַל זֶה כָּתוּב (איכה ד) קַלִּים הָיוּ רֹדְפֵינוּ מִנִּשְׁרֵי שָׁמָיִם.

הַדַּרְגָּה הַזּוֹ נֶחֱלֶקֶת לִשְׁנֵי צְדָדִים, לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל. שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים הֵם לְיָמִין, וּשְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים הֵם לִשְׂמֹאל. וְהַקְּשָׁרִים הַלָּלוּ, וְאוֹתָם הַקְּשָׁרִים שֶׁאָמַרְנוּ, כֻּלָּם מִסְתַּכְּלִים לְאָחוֹר, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַקְּשָׁרִים הָעֶלְיוֹנִים הַקְּדוֹשִׁים מִסְתַּכְּלִים לְתוֹךְ הַפְּנִימִיִּים לַגּוּף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א ז) וְכָל אֲחֹרֵיהֶם בָּיְתָה. וְאֵלּוּ כֻּלָּם מִסְתַּכְּלִים לְאָחוֹר.

מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא אֵלּוּ הַקְּשָׁרִים

בְּרָזָא דְאָדָם, כָּל אֲחוֹרֵיהֶם בָּיְתָה כְּתִיב. וְאִלֵּין קִשְׁרִין אַחֲרָנִין דְּקָאָמַרְן, אִינּוּן קִשְׁרִין דְּאֶמְצָעִיתָא, כֻּלְּהוּ מִסְתַּכְּלָן לַאֲחוֹרָא, וְאִלֵּין אִינּוּן בְּרָזָא דִבְהֵמָה. וּבְגִין כָּךְ כָּל אֲחוֹרֵיהֶם לַאֲחוֹרָא. וְרָזָא דָא כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ'. דָּא בְּסִטְרָא דְאָדָם, וְדָא בְּסִטְרָא דִבְהֵמָה. וְקָרְבָּנָא הָכִי סַלְקָא, אָדָם וּבְהֵמָה.

קִשְׁרָא קַדְמָאָה, בֵּיהּ קַיְימָא גַּוְונָא דַחֲשׁוֹכָא גּוֹ עוּרְפְּלָא, (ס"א גּוֹ טְהִירָא דְעוּרְפִּילָא) דְּצָמַח בְּאִתְלַטְיָיא תְּחוֹת אַבְנָא דְּקַיְימָא עָלֵיהּ, דְּלָא צָמַח. וְהַאי קַיְימָא עָלַיְיהוּ דְזַכָּאֵי, דְּאִית בְּהוּ זַכְיָין, וְלָא אִית בְּהוּ זְכוּ דַאֲבָהָתָא לְאִתַּתְקְפָא בְּהוּ, וּלְאַגְּנָא עָלַיְיהוּ.

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנִים הַקְּדוֹשִׁים כֻּלָּם בְּסוֹד שֶׁל אָדָם, וּמִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל הוּא בְּסוֹד שֶׁל אָדָם, כָּתוּב כָּל אֲחוֹרֵיהֶם בָּיְתָה. וְהַקְּשָׁרִים הָאַחֵרִים הַלָּלוּ שֶׁאָמַרְנוּ, אוֹתָם קְשָׁרִים שֶׁל הָאֶמְצַע, כֻּלָּם מִסְתַּכְּלִים לְאָחוֹר, וְאֵלּוּ הֵם בְּסוֹד שֶׁל בְּהֵמָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּל אֲחוֹרֵיהֶם לְאָחוֹר. וְהַסּוֹד הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ – (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה'. זֶה בְּצַד שֶׁל אָדָם, וְזֶה בְּצַד שֶׁל הַבְּהֵמָה. וְכָךְ הַקָּרְבָּן עוֹלֶה – אָדָם וּבְהֵמָה.

הַקֶּשֶׁר הָרִאשׁוֹן, בּוֹ עוֹמֵד גָּוֶן שֶׁל חֲשֵׁכָה בְּתוֹךְ עֲרָפֶל (בְּתוֹךְ טֹהַר הָעֲרָפֶל) שֶׁצּוֹמֵחַ בִּקְלִלָּה תַּחַת הָאֶבֶן שֶׁעוֹמֶדֶת עָלָיו, שֶׁלֹּא צוֹמֵחַ. וְזֶה עוֹמֵד עַל הַזַּכָּאִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם זְכֻיּוֹת, וְאֵין לָהֶם זְכוּת אָבוֹת לְהַחֲזִיק בָּהּ וּלְהָגֵן עֲלֵיהֶם.

וְקַשְׁרִין אַחֲרָנִין, רַדְפֵי בָתַר חַיָּיבַיָּא דְסָטוּ אָרְחַיְיהוּ מִקַּדְמַת דְּנָא, וְרַדְפֵי אֲבַתְרַיְיהוּ, וְכָל אִינּוּן דִּרְשִׁימוּ אִתְחֲזֵי בְהוּ לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא. בְּגִין דְּכָל אִינּוּן דְּאִתְחָזוּן לְאִתְעָנְשָׁא, חַד מַלְאָכָא, שְׁלִיחָא קַדִּישָׁא, דִּי מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה, נָחִית וְרָשִׁים בְּהוּ רְשִׁימָא, וְהַהוּא רְשִׁימָא אִשְׁתְּמוֹדְעָא לְעֵילָא, לְגַבֵּי כָל אִינּוּן מָאֲרֵיהוֹן דְּדִינָא. וְכַד הַהוּא רְשִׁימָא אִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבַּיְיהוּ, מָאן דְּאִתְחָזֵי לְמַרְעִין, אַלְקֵי לֵיהּ בְּמַרְעִין. מָאן דְּאִתְחָזֵי לְמַכְאוֹבִין, וְלִשְׁאַר עוֹנָשִׁין, כֹּלָּא הָמָאן בְּהַהוּא רְשִׁימוּ.

וּבְגִין דָּא, אִינּוּן קִשְׁרִין כֻּלְּהוּ קַיְימוּ לַאֲחוֹרָא, וּבַעֲטֵי בְּאִינּוּן דְּבַעֲטֵי בְמָאֲרֵיהוֹן, וּבְכָל אִינּוּן דְּאִתְחָזוּן לְבַעֲטָא בְהוּ. בַּר צַדִּיקֵי וַחֲסִידֵי וְאִית לוֹן זְכוּ דַּאֲבָהָן, דְּמַרְעִין רַדְפִין אֲבַתְרַיְיהוּ,

לשון הקודש

וּקְשָׁרִים אֲחֵרִים רוֹדְפִים אַחַר הָרְשָׁעִים שֶׁהִטּוּ אֶת דַּרְכָּם מִקֹּדֶם לָכֵן, וְרוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם, וְכָל אוֹתָם שֶׁרֹשֶׁם נִרְאֶה בָּהֶם לִהְיוֹת מֻכָּרִים. מִשּׁוּם שֶׁכָּל אֵלּוּ שֶׁרְאוּיִים לְהֵעָנֵשׁ, מַלְאָךְ אֶחָד שָׁלִיחַ קָדוֹשׁ, שֶׁמִּצַּד הַגְּבוּרָה, יוֹרֵד וְרוֹשֵׁם בָּהֶם רֹשֶׁם, וְאוֹתוֹ הָרֹשֶׁם מֻכָּר לְמַעְלָה לְכָל אוֹתָם בַּעֲלֵי הַדִּין. וּכְשֶׁאוֹתוֹ רֹשֶׁם מֻכָּר לָהֶם – מִי שֶׁרָאוּי לֶחֱלָאִים, מַלְקִים אוֹתוֹ בֶּחֱלָאִים. מִי שֶׁרָאוּי לְמַכְאוֹבִים וְלִשְׁאָר הָעֲנָשִׁים, הַכֹּל רוֹאִים בְּאוֹתוֹ הָרֹשֶׁם.

וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּל אוֹתָם הַקְּשָׁרִים עוֹמְדִים לְאָחוֹר, וּבוֹעֲטִים בְּאוֹתָם שֶׁבּוֹעֲטִים בְּרִבּוֹנָם וּבְכָל אוֹתָם הָרְאוּיִים לִבְעֹט בָּהֶם, פְּרָט לְצַדִּיקִים וַחֲסִידִים וְשֶׁיֵּשׁ לָהֶם זְכוּת אָבוֹת שֶׁרוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם

דְּאִלֵּין לָא שַׁלְטֵי בְּהוּ, וְלָא אָתֵי לוֹן מַרְעִין מִסִּטְרָא דָא.

וְאִי תֵּימָא, מֵאָן אֲתָר אָתֵי לוֹן מַרְעִין. תָּא חָזֵי כְּתִיב, (ישעיה נג) וַיִּ' חָפֵץ דַּכְּאוֹ הֶחֱלִי. וַיִּ' חָפֵץ, דַּכְּאוֹ, אִתְרְעֵי לְמַחֲאָה לֵיהּ, וּלְמֵיהַב לֵיהּ מַרְעִין, בְּגִין לְזַכָּאָה לוֹן לְעָלְמָא דְאָתֵי, וְלָא מִסִּטְרָא אַחֲרָא, וְאִלֵּין אִקְרוּן יִסּוּרִין דְּאַהֲבָה, וְכֹלָּא בְּחַד מַתְקְלָא דְקוּדְשָׁא סַלְקָא.

דַּרְגָּא שְׁתִיתָאָה. הַאי אִקְרֵי עָרְלָה. וְדָא, וְכָל אִינּוּן דַּרְגִּין תַּתָּאִין, לְתַתָּא, כֻּלְּהוּ אִקְרוּן עָרְלָה, בְּגִין דְּיַנְקֵי מִסִּטְרָא דָא. וְהַאי אִיהוּ גּוֹ רָזָא דְנָחָ"שׁ בָּרַח. וְהַאי יָנִיק, לְהַהוּא נָחָ"שׁ עֲקַלְתּוֹ"ן. וְכֻלְּהוּ דַּרְגִּין אַחֲרָנִין, דְּאִתְאַחֲדָן בְּהַאי סִטְרָא, אִקְרוּן גּוּהַרְקֵי דְעָרְלָה. וְכֹלָּא בְּרָזָא חָדָא קָא אַזְלֵי.

לשון הקודש

חֲלָאִים, שֶׁאֵלֶּה אֵין שׁוֹלְטִים בָּהֶם וְלֹא בָּאִים לָהֶם חֲלָאִים מֵהַצַּד הַזֶּה.

וְאִם תֹּאמַר, מֵאֵיזֶה מָקוֹם בָּאִים לָהֶם חֲלָאִים? בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב (ישעיה נג) וַה' חָפֵץ דַּכְּאוֹ הֶחֱלִי. וַה' חָפֵץ דַּכְּאוֹ, רוֹצֶה לְהַכּוֹת אוֹתוֹ וְלָתֵת לוֹ חֲלָאִים כְּדֵי לְזַכּוֹתָם לָעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא מִצַּד הָאַחֵר, וְאֵלֶּה נִקְרָאִים יִסּוּרִים שֶׁל אַהֲבָה, וְהַכֹּל בְּמִשְׁקָל אֶחָד שֶׁל הַקֹּדֶשׁ עוֹלֶה.

הַדַּרְגָּה הַשִּׁשִּׁית, זוֹ נִקְרֵאת עָרְלָה. וְזוֹ וְכָל אוֹתָן הַדַּרְגּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת לְמַטָּה, כֻּלָּן נִקְרָאוֹת עָרְלָה, כִּי יוֹנְקוֹת מֵהַצַּד הַזֶּה. וְזֶה תּוֹךְ סוֹד שֶׁל נָחָ"שׁ בָּרַח (ישעיה כז), וְזֶה מֵינִיק אֶת אוֹתוֹ נָחָ"שׁ עֲקַלְתּוֹ"ן (שם). וְכָל הַדַּרְגּוֹת הָאֲחֵרוֹת שֶׁנֶּאֱחָזוֹת בַּצַּד הַזֶּה נִקְרָאוֹת בֹּסֶר שֶׁל עָרְלָה, וְהַכֹּל בְּסוֹד אֶחָד הוֹלְכִים.

וְתָא חֲזֵי, עַל דָּא, כָּל אִינּוּן אִילָנִין דְּאִתְנְטָעוּ בְּאַרְעָא, עַד לָא אִשְׁתְּרָשׁוּ, שַׁרְיָא עָלַיְיהוּ רוּחָא מִסִּטְרָא דְּהַאי עָרְלָה, וְעַל דָּא כְּתִיב, (ויקרא יט) וַעֲרַלְתֶּם עָרְלָתוֹ אֶת פִּרְיוֹ שָׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים לֹא יֵאָכֵל. בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חֲבִיבוּתָא דְּיִשְׂרָאֵל תָּדִיר לְגַבֵּיהּ, וְרָחִיק לוֹן, מִכָּל אוֹרְחִין בִּישִׁין, וְסִטְרִין בִּישִׁין וּמְסָאֲבִין, לְאִתְדַּבְּקָא בְּסִטְרָא דִּקְדוּשָׁה. זַכָּאִין אִינּוּן בְּהַאי עָלְמָא וְזַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

היכלות מסטרא דקדושה

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָא תָּנִינָן בְּאִינּוּן הֵיכָלִין, דְּאִינּוּן קַיְימִין, לְסַדְּרָא סִדּוּרָא דִּשְׁבָחָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּין סִדּוּרָא דְּקַיְימָא בְּמִלָּה בֵּין סִדּוּרָא דְּקַיְימָא בִּרְעוּתָא. בְּגִין דְּאִית סִדּוּרָא דְּקַיְימָא בְּמִלָּה, וְאִית סִדּוּרָא דְּקַיְימָא בִּרְעוּתָא וְכַוָּונָה

לשון הקודש

וּבָא רְאֵה, עַל זֶה כָּל אוֹתָם הָאִילָנוֹת שֶׁנִּנְטְעוּ בָּאָרֶץ טֶרֶם הִשְׁרִישׁוּ, שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם רוּחַ שֶׁל הָעָרְלָה הַזּוֹ, וְעַל זֶה כָּתוּב, (ויקרא יט) וַעֲרַלְתֶּם עָרְלָתוֹ אֶת פִּרְיוֹ שָׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים לֹא יֵאָכֵל. מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, חֲבִיבוּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד אֵלָיו, וְהִרְחִיק אוֹתָם מִכָּל הַדְּרָכִים הָרָעוֹת וּצְדָדִים הָרָעִים וְהַטְּמֵאִים לְהִדָּבֵק בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַבָּא.

היכלות מסטרא דקדושה

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲרֵי שָׁנִינוּ בְּאוֹתָם הַהֵיכָלוֹת, שֶׁהֵם עוֹמְדִים לְסַדֵּר אֶת סִדּוּר שִׁבְחוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בֵּין סִדּוּר הָעוֹמֵד בְּדָבָר, בֵּין סִדּוּר הָעוֹמֵד בְּרָצוֹן.

דְּלִבָּא, לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכְּלָא, בְּגִין לְאִסְתַּכְּלָא לְעֵילָּא לְעֵילָּא עַד אֵין סוֹף, דְּתַמָּן תְּקִיעוּ דְּכָל רְעוּתִין וּמַחֲשָׁבִין, וְלָא קַיְּימִין בְּמִלָּה כְּלַל, אֶלָּא כְּמָה דְּאִיהוּ סָתִים, הָכִי כָּל מִלּוֹי בְּסִתִימוּ.

תָּא חֲזֵי הַאי דְּאַמָּרָן בְּאִינּוּן הֵיכָלִין כֻּלְּהוּ (נ"א תַּלְיָין), כָּל אִינּוּן סִדּוּרִין אִינּוּן כְּלָלָא חָדָא, בְּגִין לְאִתְכַּלְּלָא תַּתָּאֵי בְּעִלָּאֵי.

אֲבָל תָּא חֲזֵי, מֹשֶׁה כַּד סִדֵּר צְלוֹתֵיהּ בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, אָרִיךְ בְּהַאי צְלוֹתָא, בְּגִין דְּאִיהִי צְלוֹתָא דְּקַיְּימָא לְעֵילָּא. וְכַד סִדֵּר צְלוֹתֵיהּ בִּקְצִירוּ דְּאַחְתֵּיהּ, לָא אָרִיךְ בָּהּ, בְּגִין דְּקַיְּימָא לְתַתָּא. דִּכְתִיב, (במדבר יב) אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ, וְלָא אָרִיךְ יַתִּיר, בְּגִין דְּאִיהוּ מָאנֵי דְּבֵיתָא, וּפָקִיד בֵּיתֵיהּ כַּדְקָא חָזֵי, (דף רמ"ה ע"א) וּבְגִין כָּךְ לָא אָרִיךְ יַתִּיר

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ סִדּוּר הָעוֹמֵד בְּדָבָר, וְיֵשׁ סִדּוּר הָעוֹמֵד בְּרָצוֹן וְכַוָּנַת הַלֵּב, לָדַעַת וּלְהִסְתַּכֵּל, כְּדֵי לְהִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד אֵין סוֹף, שֶׁשָּׁם נִתְקָעִים כָּל הָרְצוֹנוֹת וְהַמַּחֲשָׁבוֹת וְלֹא עוֹמְדִים בְּדָבָר כְּלָל. אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁהוּא נִסְתָּר, כָּךְ כָּל דְּבָרָיו בַּסֵּתֶר.

בֹּא וּרְאֵה, זֶה שֶׁאָמַרְנוּ בְּכָל אוֹתָם הַהֵיכָלוֹת (תְּלוּיִים), כָּל אוֹתָם הַסִּדּוּרִים הֵם בִּכְלָל אֶחָד, כְּדֵי לְהַכְלִיל תַּחְתּוֹנִים בָּעֶלְיוֹנִים.

אֲבָל בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁסִּדֵּר מֹשֶׁה תְּפִלָּתוֹ בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, הוּא הֶאֱרִיךְ בַּתְּפִלָּה הַזּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁזּוֹ תְּפִלָּה שֶׁעוֹמֶדֶת לְמַעְלָה. וּכְשֶׁסִּדֵּר תְּפִלָּתוֹ בִּקְצָרָה עַל אֲחוֹתוֹ, הוּא לֹא הֶאֱרִיךְ בָּהּ, מִשּׁוּם שֶׁעוֹמֶדֶת לְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב (במדבר יב) אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ. וְלֹא הֶאֱרִיךְ יוֹתֵר, כִּי הוּא בַּעַל

בְּבָעוּתֵיהּ. (נ"א וְעַל דָּא כּוּלְּהוּ) וְכֻלְּהוּ סִדּוּרִין, לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתָּא בְּעָלְמָא, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא בְּכָל אִינּוּן (שֶׁאָר) הֵיכָלִין דְּקָאָמַרְן.

רִבִּי שִׁמְעוֹן קָם וְאָמַר, זַכָּאָה חוּלָקָא דִילָךְ אָדָם קַדְמָאָה, בְּרִירָא דְכָל נִבְרָאִין, דְּקַיְּימִין בְּעָלְמָא, דְּרַבִּי לָךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כֹּלָּא, וְאָעִיל לָךְ בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, וְאַתְקִין לָךְ שִׁבְעָה חוּפּוֹת בֵּיהּ, לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא בְּעִנּוּגָא דְנֹעַם עִלָּאָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְיָ׳ וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ. לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְיָ׳ לְעֵילָּא. וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ לְתַתָּא. לַחֲזוֹת בְּנוֹעַם יְיָ׳, בְּאִינּוּן שִׁבְעָה רְקִיעִין לְעֵילָּא, וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ בְּאִינּוּן שִׁבְעָה רְקִיעִין דִּלְתַתָּא, וְאִלֵּין קַיְּימִין אִלֵּין לָקֳבֵל אִלֵּין.

לשון הקודש

הַבַּיִת וְצִוָּה אֶת בֵּיתוֹ כָּרָאוּי, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא הֶאֱרִיךְ יוֹתֵר בְּבַקָּשָׁתוֹ. (וְעַל זֶה כֻּלָּם) וְכָל הַסִּדּוּרִים לְהַשְׁרוֹת שְׁכִינָה בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּכָל אוֹתָם (שֶׁאָר) הֵיכָלוֹת שֶׁאָמַרְנוּ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן קָם וְאָמַר, אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ אָדָם הָרִאשׁוֹן, נִבְחָר מִכָּל הַנִּבְרָאִים שֶׁעוֹמְדִים בָּעוֹלָם, שֶׁהִגְדִּיל אוֹתְךָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַכֹּל וְהִכְנִיס אוֹתְךָ לְגַן עֵדֶן, וְתִקֵּן לְךָ שֶׁבַע חֲפוֹת שָׁם לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּעֹנֶג שֶׁל הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה׳ וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ. לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה׳ – לְמַעְלָה. וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ – לְמַטָּה. לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה׳, בְּאוֹתָם שִׁבְעַת הָרְקִיעִים לְמַעְלָה. וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ, בְּאוֹתָם שִׁבְעַת הָרְקִיעִים שֶׁלְּמַטָּה, וְאֵלֶּה עוֹמְדִים אֵלֶּה כְּנֶגֶד אֵלֶּה.

וּבְכֻלְּהוּ קָמֶת בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. אִינּוּן שִׁבְעָה חוּפּוֹת עִלָּאִין קַדִּישִׁין, קַיְימוּ עֲלָךְ לְעֵילָא, לְאִתְעַטְּרָא בְּהוּ. וְאִינּוּן שִׁבְעָה תַּתָּאִין, קָמֶת בְּהוּ לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא בְּהוּ, וּבְכֻלְּהוּ אַשְׁלִים לָךְ מָארָךְ, לְמֶהֱוֵי שְׁלִים בְּכֹלָּא.

עַד דְּאִתְדְּחוּ רַגְלָךְ, בָּתַר עִיטָא דְהַהוּא חִוְיָא בִישָׁא, וְאִתְתַּרְכַּת מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן, וְגַרְמֶת מוֹתָא לָךְ, וּלְכָל עָלְמָא, בְּגִין דְּשַׁבְקַת אִלֵּין עִדּוּנִין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, וְאִתְמַשְׁכַת בָּתַר אִינּוּן כְּסוּפִין מִסְאָבִין, דְּאִקְרוּן (איוב כ) רֹאשׁ פְּתָנִים, דְּגוּפָא מָשִׁיךְ בְּהוּ, וְלָא רוּחָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (דברים לב) וְרֹאשׁ פְּתָנִים אַכְזָר. וּכְתִיב עֲנָבֵימוֹ עִנְּבֵי רֹאשׁ. עַד דְּאָתָא אַבְרָהָם חֲסִידָא, וְשָׁארִי לְאַתְקָנָא עָלְמָא, וְעָאל גּוֹ מְהֵימְנוּתָא קַדִּישָׁא, וְאַתְקִן לְעֵילָא וְתַתָּא, בְּאִינּוּן רְקִיעִין עִלָּאִין, וּבְאִינּוּן רְקִיעִין תַּתָּאִין.

לשון הקודש

וּבְכֻלָּם עָמַדְתָּ בְּגַן עֵדֶן. אוֹתָן שֶׁבַע הַחֻפּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת עוֹמְדוֹת עָלֶיךָ לְמַעְלָה לְהִתְעַטֵּר בָּהֶן, וְאוֹתָן שֶׁבַע תַּחְתּוֹנוֹת עָמַדְתָּ בָּהֶן לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהֶן, וּבְכֻלָּן הִשְׁלִים אוֹתְךָ אֲדוֹנְךָ לִהְיוֹת שָׁלֵם בַּכֹּל.

עַד שֶׁנִּדְחוּ רַגְלֶיךָ אַחַר עֵצַת אוֹתוֹ נָחָשׁ הָרָע, וְגֹרַשְׁתָּ מִגַּן עֵדֶן, וְגָרַמְתָּ לְךָ מָוֶת וּלְכָל הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁעָזַבְתָּ אֶת הָעִדּוּנִים הַלָּלוּ שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְנִמְשַׁכְתָּ אַחַר אוֹתָן תְּשׁוּקוֹת טְמֵאוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת רֹאשׁ פְּתָנִים, שֶׁהַגּוּף מוֹשֵׁךְ בָּהֶן וְלֹא הָרוּחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) וְרֹאשׁ פְּתָנִים אַכְזָר. וְכָתוּב עֲנָבֵימוֹ עִנְּבֵי רוֹשׁ. עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם הֶחָסִיד וְהִתְחִיל לְתַקֵּן עוֹלָם, וְנִכְנַס לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה

אִינּוּן תַּתָּאִין, הֵיכָלִין לְאִינּוּן רְקִיעִין עִלָּאִין, לְאִתְאַחֲדָא דָּא בְדָא, וּלְאִתְקַשְּׁרָא דָּא בְדָא, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא בְּאִינּוּן הֵיכָלִין דְּקָאָמַרְן. וְאַף עַל גַּב דְּאוֹקִימְנָא הָתָם גּוֹ כְּלָלָא, הָכָא אִית לָן לְפַרְטָא מִלִּין, וּלְאַתְקָנָא לִיהוּדָא כְּדְקָא יֵאוֹת, כְּגִין דְּלָא יִטְעוּן חַבְרַיָּיא, וְיֵהָכוּן בְּאֹרַח מֵישָׁר, כְּמָה דִכְתִיב (הושע יד) **כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וְגוֹ'.**

(היכל לבנת הספיר יסוד ועטרה)

הֵיכָלָא קַדְמָאָה. שֵׁירוּתָא גּוֹ מְהֵימְנוּתָא, וְהַאי אִיהוּ שֵׁירוּתָא לְרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, וּבְדַרְגִין דְּחֵיזוּ דִמְהֵימְנוּתָא. נְבִיאֵי קְשׁוֹט, הֲווֹ חָמָאן מִגּוֹ דָּא אַסְפָּקְלַרְיָא דְאֵינָה מְאִירָה, וּבְגִין דְּהַאי אִיהוּ שֵׁירוּתָא דִמְהֵימְנוּתָא, כְּתִיב (הושע א)

לשון הקודש

הַקְדוֹשָׁה וְתִקֵּן לְמַעְלָה וּלְמַטָּה בְּאוֹתָם רְקִיעִים עֶלְיוֹנִים וּבְאוֹתָם רְקִיעִים תַּחְתּוֹנִים.

אוֹתָם הַתַּחְתּוֹנִים הֵם הֵיכָלוֹת לְאוֹתָם רְקִיעִים עֶלְיוֹנִים לְהֵאָחֵז זֶה בָּזֶה וּלְהִקָּשֵׁר זֶה בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּאוֹתָם הֵיכָלוֹת שֶׁאָמַרְנוּ. וְאַף עַל גַּב שֶׁבֵּאַרְנוּ שָׁם בְּתוֹךְ הַכְּלָל, כָּאן יֵשׁ לָנוּ לְפָרֵט דְּבָרִים וּלְתַקֵּן אֶת הַיִּחוּד כָּרָאוּי, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטְעוּ הַחֲבֵרִים, וְיֵלְכוּ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, כַּכָּתוּב (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים וְגוֹ'.

(היכל לבנת הספיר יסוד ועטרה)

הַהֵיכָל הָרִאשׁוֹן – רֵאשִׁית תּוֹךְ הָאֱמוּנָה, וְזוֹהִי רֵאשִׁית לְסוֹד הָאֱמוּנָה, וּבַדְּרָגוֹת שֶׁל מַרְאֵה הָאֱמוּנָה. נְבִיאֵי הָאֱמֶת הָיוּ רוֹאִים מִתּוֹךְ הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַזּוֹ שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, וּמִשּׁוּם שֶׁזּוֹהִי רֵאשִׁית הָאֱמוּנָה, כָּתוּב (שם א) תְּחִלַּת

תְּחִלַּת דִּבֵּר יְיָ' בְּהוֹשֵׁעַ. דְּחָמָא מִגּוֹ דַּרְגָּא דָּא, דְּאִיהוּ שֵׁירוּתָא דְּכָל דַּרְגִּין לְסַלְקָא לְעֵילָא, וְסוֹפָא דְּכָל דַּרְגִּין לְנַחְתָּא לְתַתָּא.

וּבְגִין דְּהוֹשֵׁעַ חָמָא מִגּוֹ שֵׁירוּתָא דָּא, סוֹפָא דְּכָל דַּרְגִּין, אִצְטְרִיךְ לְנַטְלָא הַאי אֵשֶׁת זְנוּנִים, בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל אִתְאַחֲדוּן וְאִתְמְשָׁכוּ מִתַּמָּן לְתַתָּא, לְגַבֵּי הַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי אֵשֶׁת זְנוּנִים, בְּגִין דְּשַׁבְקוּ, וְלָא אִתְדְּבָּקוּ בְּהַאי אֵשֶׁת חַיִל. וְחָמָא מִתַּמָּן כָּל אִינּוּן הֵיכָלִין דְּאִינּוּן בְּסִטְרָא מְסַאֲבָא. (דְּאִית לֵיהּ).

הֵיכָלִין דִּמְסָאֲבָא, כֻּלְּהוּ מִסְאָבִין לְמַאן דְּאִתְדְּבַּק בְּהוֹן, וְעַל דָּא כְּתִיב, קַח לְךָ אֵשֶׁת זְנוּנִים וְגוֹ'. וְכִי נְבִיאָה דִּקְשׁוֹט אִצְטְרִיךְ לְדָא. אֶלָּא, בְּגִין דְּאָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאַעֲלָא בְּאִינּוּן הֵיכָלִין, בְּגִין דְּלָא יִתְמְשַׁךְ אֲבַתְרַיְיהוּ, כְּגַוְונָא דְעָבַד נֹחַ, דִּכְתִיב, וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל. (בראשית ט)

לשון הקודש

דִּבֵּר ה' בְּהוֹשֵׁעַ. שֶׁרָאָה מִתּוֹךְ הַדַּרְגָּה זוֹ, שֶׁהִיא רֵאשִׁית כָּל הַדַּרְגּוֹת לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, וְסוֹף כָּל הַדַּרְגּוֹת לָרֶדֶת לְמַטָּה. **וּמִשּׁוּם** שֶׁהוֹשֵׁעַ רָאָה מִתּוֹךְ הָרֵאשִׁית הַזֹּאת, סוֹף כָּל הַדַּרְגּוֹת, הִצְטָרֵךְ לִטֹּל אֶת אֵשֶׁת הַזְּנוּנִים הַזֹּאת, מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל נֶאֱחֲזוּ וְנִמְשְׁכוּ מִשָּׁם לְמַטָּה לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֵשֶׁת זְנוּנִים, מִשּׁוּם שֶׁעָזְבוּ וְלֹא נִדְבְּקוּ בְּאֵשֶׁת חַיִל הַזּוֹ, וְרָאָה מִשָּׁם כָּל אוֹתָם הֵיכָלוֹת שֶׁהֵם בְּצַד הַטֻּמְאָה (שֶׁיֵּשׁ לוֹ).

הֵיכָלוֹת הַטֻּמְאָה, כֻּלָּם טְמֵאִים לְמִי שֶׁנִּדְבָּק בָּהֶם, וְעַל זֶה כָּתוּב, קַח לְךָ אֵשֶׁת זְנוּנִים וְגוֹ'. וְכִי נְבִיא אֱמֶת צָרִיךְ אֶת זֶה? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁאָסוּר לוֹ לְאָדָם לְהִכָּנֵס לְאוֹתָם הֵיכָלוֹת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּשֵׁךְ

וְהוֹשֵׁעַ דָּחִיל לְאִסְתַּכְּלָא בְּאִינּוּן הֵיכָלִין דְּאִסְתְּאָבוּ בְּהוּ יִשְׂרָאֵל וְאִתְדְּבָקוּ, דְּלָא יִתְמְשַׁךְ אֲבַתְרַיְיהוּ, כְּמָה דִכְתִיב בְּנֹחַ וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל. עַד דְּאָמַר לֵיהּ, קַח לְךָ אֵשֶׁת זְנוּנִים וְיַלְדֵי זְנוּנִים. וּכְתִיב וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח אֶת גֹּמֶר בַּת דִּבְלָיִם. לְמִנְדַּע בְּמָה דְּאִתְדְּבָקוּ וְאִסְתְּאָבוּ, וְשָׁבְקוּ רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, בְּגִין אֵל נֵכָר. וְעַל דָּא, חָמָא מִגּוֹ הֵיכָלָא דָא, שֵׁירוּתָא דְכָל דַּרְגִּין.

הֵיכָלָא דָּא, שֵׁירוּתָא דְכוֹלָּא, לְסַלְקָא בְּדַרְגִּין. הַאי הֵיכָלָא, אִיהוּ מָדוֹרָא דְקַיְימָא בִּנְהִירוּ. לְאִתְעַטְּרָא בְּדַרְגּוֹי, לְאִסְתַּכְּלָא בְּאִינּוּן דַּרְגִּין עִלָּאִין, דִּכְתִיב, (שמות כד) וַיִּרְאוּ אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

בְּהַאי הֵיכָלָא, חַד מְמָנָא שַׁמָּשָׁא טָהֲרִיאֵ"ל שְׁמֵיהּ. וְאִיהוּ קַיְימָא עַל פִּתְחָא דְהַהוּא הֵיכָלָא,

לשון הקודש

אַחֲרֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה נֹחַ, שֶׁכָּתוּב (בראשית ט) וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל.

וְהוֹשֵׁעַ פָּחַד לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתָם הֵיכָלוֹת שֶׁנִּטְמְאוּ בָהֶם יִשְׂרָאֵל וְנִדְבְּקוּ, שֶׁלֹּא יִמָּשֵׁךְ אַחֲרֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּנֹחַ, וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל. עַד שֶׁאָמַר לוֹ, קַח לְךָ אֵשֶׁת זְנוּנִים וְיַלְדֵי זְנוּנִים. וְכָתוּב וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח אֶת גֹּמֶר בַּת דִּבְלָיִם. לָדַעַת בַּמֶּה נִדְבְּקוּ וְנִטְמְאוּ וְעָזְבוּ אֶת סוֹד הָאֱמוּנָה, בִּשְׁבִיל אֵל נֵכָר. וְעַל זֶה רָאָה מִתּוֹךְ הַהֵיכָל הַזֶּה, רֵאשִׁית כָּל הַדְּרָגוֹת.

הַהֵיכָל הַזֶּה רֵאשִׁית שֶׁל הַכֹּל לַעֲלוֹת בִּדְרָגוֹת. הַהֵיכָל הַזֶּה הוּא מָדוֹר שֶׁעוֹמֵד בְּאוֹר, לְהִתְעַטֵּר בְּדַרְגּוֹתָיו, לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת, שֶׁכָּתוּב (שמות כד) וַיִּרְאוּ אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

בַּהֵיכָל הַזֶּה מְמֻנֶּה אֶחָד שַׁמָּשׁ, טָהֲרִיאֵ"ל שְׁמוֹ, וְהוּא עוֹמֵד עַל פֶּתַח

וְכָל נִשְׁמָתִין דְּסַלְקִין, קַיְימָא הַאי מְמָנָא בְּהַאי פִּתְחָא, וְכַמָּה מְמָנָן אַחֲרָנִין עִמֵּיהּ, כֻּלְּהוּ אֵשָׁא דְּמְלַהֲטָא, וְשַׁרְבִיטִין דְּאֶשָּׁא בִּידַיְיהוּ, וְכֻלְּהוּ (דף רמ"ה ע"ב) מָאֲרֵי דְעַיְינִין. הַאי מְמָנָא קַיְימָא בְּסִטְרָא דָא, אִי זַכָּאת הַאי נִשְׁמָתָא לְמֵיעַל, הַאי מְמָנָא פָּתַח פִּתְחָא וְעָאלַת.

וְאִי לָא זַכָּאת, הַהוּא מְמָנָא אַחֲרָא דְקַיְימָא בְּסִטְרָא אַחֲרָא, זַמִּין, וְכַמָּה אֶלֶף וְרִבְבָן גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין עִמֵּיהּ. דָּחֵי לָהּ הַהוּא מְמָנָא אַחֲרָא קַדִּישָׁא, וְנָקִיט לָהּ הַאי אַחֲרָא, דִּי בְסִטְרָא דְמְסָאֲבָא, וְאָעִיל לָהּ גּוֹ אִינּוּן הֵיכָלֵי מִסְאָבֵי. וְכָל אִינּוּן גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין אַחְדֵי לָהּ, עַד דְּנַחְתֵּי לָהּ לַגֵּיהִנָּם, וְאִתְדָּנַת תַּמָּן תְּרֵיסָר יַרְחֵי. תִּקּוּנָא דְּהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, בֵּי דִינָא לְאַתְדְּנָא בְּהוּ חַיָּיבַיָּא.

לשון הקודש

אוֹתוֹ הַהֵיכָל. וְכָל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁעוֹלוֹת, עוֹמֵד הַמְמֻנֶּה הַזֶּה בַּפֶּתַח הַזֶּה, וְכַמָּה מְמֻנִּים אֲחֵרִים עִמּוֹ, וְכֻלָּם אֵשׁ לוֹהֶטֶת וְשַׁרְבִיטֵי אֵשׁ בִּידֵיהֶם, וְכֻלָּם בַּעֲלֵי עֵינַיִם. הַמְמֻנֶּה הַזֶּה עוֹמֵד בְּצַד זֶה. אִם זוֹכָה הַנְּשָׁמָה הַזּוֹ לְהִכָּנֵס, הַמְמֻנֶּה הַזֶּה פּוֹתֵחַ פֶּתַח וְהִיא נִכְנֶסֶת.

וְאִם לֹא זוֹכָה, אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה הָאַחֵר שֶׁעוֹמֵד בַּצַּד הָאַחֵר מְזֻמָּן, וְכַמָּה אֶלֶף וּרְבָבוֹת שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים עִמּוֹ. דּוֹחֶה אוֹתָהּ אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה הָאַחֵר הַקָּדוֹשׁ, וְלוֹקֵחַ אוֹתָהּ הָאַחֵר הַזֶּה שֶׁבְּצַד הַטֻּמְאָה, וּמַכְנִיס אוֹתָהּ לְתוֹךְ אוֹתָם הַהֵיכָלוֹת הַטְּמֵאִים, וְכָל אוֹתָם שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים אוֹחֲזִים אוֹתָהּ, עַד שֶׁמּוֹרִידִים אוֹתָהּ לַגֵּיהִנֹּם, וְנִדּוֹנִית שָׁם שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים. הַתִּקּוּן שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר, בֵּית דִּין לָדוּן בָּהֶם אֶת הָרְשָׁעִים.

כְּגַוְונָא דָּא, הַהוּא מְמָנָא קַדִּישָׁא, דְּקַיְּימָא עַל הַהוּא פִּתְחָא, כָּל אִינּוּן צְלוֹתִין, דְּבַקְעֵי אֲוִירִין וּרְקִיעִין, לְמֵיעָאל קַמֵּי מַלְכָּא, אִי צְלוֹתָא דְסַגִּיאִין אִינּוּן, פָּתַח פִּתְחָא, וְאָעִיל הַהוּא צְלוֹתָא עַד דְּאִתְעָבִידוּ כָּל צְלוֹתִין דְּעָלְמָא, עֲטָרָא בְּרֵישָׁא דְצַדִּיק חָי עָלְמִין, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ.

וְאִי צְלוֹתָא דְיָחִיד, סַלְקָא עַד דְּמָטֵי לְפִתְחָא דְהֵיכָלָא דָּא, דְּהַאי מְמָנָא קַיְּימָא בֵּיהּ. אִי יָאָה הַהִיא צְלוֹתָא, לְאַעָלָא קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא (יָאוּת), מִיַּד פָּתַח פִּתְחָא, וְאָעִיל לָהּ. וְאִי לָא יָאָה, דָּחֵי לָהּ לְבַר, וְנַחְתָּא וְאִתְשַׁטְיָא בְּעָלְמָא, וְקַיְּימָא גּוֹ רְקִיעָא תַתָּאָה מֵאִינּוּן רְקִיעִין דִּלְתַתָּא, דִּמְדָבְּרֵי גּוֹ עָלְמָא, וּבְהַהוּא רְקִיעָא, קַיְּימָא חַד מְמָנָא דִּי שְׁמֵיהּ סָהֲדִיאֵ"ל, וּמְמָנָא עַל הַאי רְקִיעָא. וְנָטִיל כָּל

לשון הקודש

כְּמוֹ כֵּן אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה הַקָּדוֹשׁ שֶׁעוֹמֵד עַל אוֹתוֹ פֶּתַח – כָּל אוֹתָן תְּפִלּוֹת שֶׁבּוֹקְעוֹת אֲוִירִים וּרְקִיעִים לְהִכָּנֵס לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, אִם תְּפִלַּת רַבִּים הֵם – הוּא פּוֹתֵחַ פֶּתַח וּמַכְנִיס אוֹתָהּ הַתְּפִלָּה, עַד שֶׁנַּעֲשׂוֹת כָּל תְּפִלּוֹת הָעוֹלָם עֲטָרָה בְּרֹאשׁ צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ.

וְאִם תְּפִלַּת יָחִיד הִיא – עוֹלָה עַד שֶׁמַּגִּיעָה לְפֶתַח הַהֵיכָל הַזֶּה, שֶׁהַמְמֻנֶּה הַזֶּה עוֹמֵד בּוֹ. אִם נָאָה הִיא הַתְּפִלָּה לְהִכָּנֵס לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ (יָפָה), מִיָּד פּוֹתֵחַ פֶּתַח וּמַכְנִיס אוֹתָהּ. וְאִם לֹא נָאָה, הוּא דּוֹחֶה אוֹתָהּ הַחוּצָה, וְיוֹרֶדֶת לְשׁוֹטֵט בָּעוֹלָם, וְעוֹמֶדֶת בְּתוֹךְ הָרָקִיעַ הַתַּחְתּוֹן מֵאוֹתָם הָרְקִיעִים שֶׁלְּמַטָּה שֶׁמַּנְהִיגִים תּוֹךְ הָעוֹלָם. וּבְאוֹתוֹ רָקִיעַ עוֹמֵד מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ סַהֲדִיאֵ"ל, וּמְמֻנֶּה עַל הָרָקִיעַ

הֲנֵי צְלוֹתִין דְּאִתְדַּחְיָין, דְּאִקְרוּן צְלוֹתֵי פְּסִילָאן וְגָנִיז לוֹן, עַד דְּאִיתְדָּן (נ"א דְּתָב) הַהוּא בַּר נָשׁ.

אִי תָּב לְגַבֵּי מָארֵיהּ כְּדְקָא יֵאוֹת, וְצַלֵּי צְלוֹתָא אַחֲרָא זַכָּאָה, הַהִיא צְלוֹתָא זַכָּאָה כַּד סַלְקָא, נָטִיל הַהוּא מִמָּנָא סָהֲדִיאֵ"ל הַאי צְלוֹתָא, וְסָלִיק לָהּ לְעֵילָא, עַד דְּאִעְרַע בְּהַהִיא צְלוֹתָא זַכָּאָה, וְסַלְקִין וְאִתְעָרְבוּן כַּחֲדָא, וְעָאלִין קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא.

וּלְזִמְנִין אִתְדַּחְיָא הַהִיא צְלוֹתָא, בְּגִין דְּהַהוּא בַּר נָשׁ אִתְמְשָׁךְ בָּתַר סִטְרָא אַחֲרָא, וְאִיהוּ אִסְתְּאַב בְּהַהוּא סִטְרָא, וְנָטִיל לָהּ הַהוּא מִמָּנָא דִּי בְהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא מְסַאֲבָא. וּכְדֵין קַיְּימָא הַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא מְסַאֲבָא. סָלִיק וְאַדְכַּר חוֹבוֹי דְּהַהוּא בַּר נָשׁ קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַסְטֵי עָלֵיהּ

לשון הקודש

הַזֶּה, וְנוֹטֵל אֶת כָּל אוֹתָן הַתְּפִלּוֹת שֶׁנִּדְחוּ, שֶׁנִּקְרָאוֹת תְּפִלּוֹת פְּסוּלוֹת, וְגוֹנֵז אוֹתָן, עַד שֶׁנִּדּוֹן (שֶׁשָּׁב) אוֹתוֹ אָדָם.

אִם שָׁב לְרִבּוֹנוֹ כָּרָאוּי וּמִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה זַכָּה אַחֶרֶת – אוֹתָהּ תְּפִלָּה זַכָּה כְּשֶׁעוֹלָה, נוֹטֵל אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה סַהֲדִיאֵ"ל אֶת הַתְּפִלָּה הַזּוֹ, וּמַעֲלֶה אוֹתָהּ לְמַעְלָה, עַד שֶׁפּוֹגֶשֶׁת בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה זַכָּה, וְעוֹלוֹת וּמִתְעָרְבוֹת כְּאֶחָד וְנִכְנָסוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

וְלִפְעָמִים נִדְחֵית אוֹתָהּ תְּפִלָּה, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ אָדָם נִמְשָׁךְ אַחַר הַצַּד הָאַחֵר, וְהוּא נִטְמָא בְּאוֹתוֹ צַד, וְנוֹטֵל אוֹתָהּ אוֹתוֹ מְמֻנֶּה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר הַטָּמֵא. וְאָז עוֹמֵד אוֹתוֹ צַד הָאַחֵר הַטָּמֵא, עוֹלֶה וּמַזְכִּיר אֶת חֲטָאֵי אוֹתוֹ הָאָדָם לִפְנֵי

לְעֵילָא. וְעַל דָּא, כָּל צְלוֹתִין, וְכָל נִשְׁמָתִין, כַּד סַלְקִין, כֻּלְּהוֹן סַלְקִין וְקַיְּימָן קָמֵי הֵיכָלָא דָא. וְהַאי מְמָנָא קַיְּימָא עַל פִּתְחָא דְּהֵיכָלָא דָא, לְאַעֲלָא נִשְׁמָתִין וּצְלוֹתִין, אוֹ לְדַחְיָיא לוֹן לְבַר.

לְעֵילָא מֵהַאי פִּתְחָא, אִית פִּתְחָא אַחֲרָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָתִיר לָהּ וְאִתְפְּתַח תְּלַת זִמְנֵי בְיוֹמָא, וְלָא אַנְעִיל, וְקַיְּימָא לְאִינּוּן מָאתֵרֵיהוֹן דְּתִיוּבְתָּא, דִּי אוֹשְׁדִין דִּמְעָה בִּצְלוֹתְהוֹן קָמֵי מָאתֵרֵיהוֹן. וְכָל תַּרְעִין וּפִתְחִין נִנְעָלוּ, עַד דְּעַיְּילֵי בִּרְשׁוּתָא, בַּר תַּרְעִין אִלֵּין, דְּאִקְרוּן שַׁעֲרֵי דִּמְעָה.

וְכַד הַאי צְלוֹתָא דְּדִמְעָה סַלְקָא לְעֵילָא, לְאַעֲלָא בְּאִינּוּן תַּרְעִין, אִזְדַּמַּן הַהוּא אוֹפָן דְּקַיְּימָא עַל שִׁית מֵאָה חֵיוָון רַבְרְבָן, וְרַחֲמִיאֵ"ל שְׁמֵיהּ, וְנָטִיל

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמַסְטִין עָלָיו לְמַעְלָה. וְלָכֵן כָּל הַתְּפִלּוֹת וְכָל הַנְּשָׁמוֹת, כְּשֶׁעוֹלוֹת, כֻּלָּן עוֹלוֹת וְעוֹמְדוֹת לִפְנֵי הַהֵיכָל הַזֶּה, וְהַמְּמֻנֶּה הַזֶּה עוֹמֵד עַל פֶּתַח הַהֵיכָל הַזֶּה לְהַכְנִיס נְשָׁמוֹת וּתְפִלּוֹת, אוֹ לִדְחוֹתָן הַחוּצָה.

מֵעַל לַפֶּתַח הַזֶּה יֵשׁ פֶּתַח אַחֵר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חוֹתֵר לוֹ, וְנִפְתָּח שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם וְלֹא נִנְעָל, וְעוֹמֵד לְאוֹתָם בַּעֲלֵי תְשׁוּבָה שֶׁשּׁוֹפְכִים דִּמְעָה בִּתְפִלָּתָם לִפְנֵי רִבּוֹנָם. וְכָל הַשְּׁעָרִים וְהַפְּתָחִים נִנְעָלִים, עַד שֶׁנִּכְנָסִים בִּרְשׁוּת, פְּרָט לַשְּׁעָרִים הַלָּלוּ שֶׁנִּקְרָאִים שַׁעֲרֵי דִּמְעָה.

וּכְשֶׁהַתְּפִלָּה הַזּוֹ שֶׁל הַדִּמְעָה עוֹלָה לְמַעְלָה לְהִכָּנֵס בְּאוֹתָם הַשְּׁעָרִים, מִזְדַּמֵּן אוֹתוֹ אוֹפַן שֶׁעוֹמֵד עַל שֵׁשׁ מֵאוֹת חַיּוֹת גְּדוֹלוֹת, שֶׁשְּׁמוֹ רַחֲמִיאֵ"ל, וְלוֹקֵחַ אוֹתָהּ

הַהִיא צְלוֹתָא, בְּאִינּוּן דִּמְעִין, צְלוֹתָא עָאלַת וְאִתְקָשְׁרַת לְעֵילָא.

וְאִינּוּן דִּמְעִין אִשְׁתָּאֲרוּ הָכָא, וּרְשִׁימִין בְּהַאי פִּתְחָא. וְאִית דִּמְעִין אַחֲרָנִין, וּרְשִׁימִין תָּדִיר עַל כֹּל אִינּוּן רְתִיכִין עִלָּאִין, דְּלָא אִתְמְחוּן (ס"א אִתְחִמוּן). אִלֵּין אִינּוּן דִּמְעִין, דְּאוֹשְׁדוּ לְעֵילָא וְתַתָּא, כַּד אִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, דִּכְתִיב (ישעיה לג) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן. וְאִינּוּן דִּמְעִין דְּאוֹשְׁדִין עַל צַדִּיקַיָּא, וְזַכָּאִין, כַּד מִסְתַּלְּקִי מֵעָלְמָא. כֻּלְּהוּ נָטְלֵי לוֹן אִינּוּן רְתִיכִין, וְעַרְבֵי לוֹן בְּאִינּוּן דִּמְעִין, דְּאִתּוֹשְׁדוּ עַל חָרִיבוּ דְּבֵי מַקְדְּשָׁא וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה כה) וּמָחָה יְיָ' אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים. מָאן פָּנִים. אִלֵּין רְתִיכִין עִלָּאִין קַדִּישִׁין. וּלְבָתַר וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי יְיָ' דִּבֵּר.

לשון הקודש

הַתְּפִלָּה בְּאוֹתָן דְּמָעוֹת, הַתְּפִלָּה נִכְנֶסֶת וְנִקְשֶׁרֶת לְמַעְלָה.

וְאוֹתָן דְּמָעוֹת נִשְׁאָרוֹת כָּאן וּרְשׁוּמוֹת בַּפֶּתַח הַזֶּה. וְיֵשׁ דְּמָעוֹת אֲחֵרוֹת, וּרְשׁוּמוֹת תָּמִיד עַל כָּל אוֹתָן מֶרְכָּבוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁלֹּא נִמְחוֹת (נִרְאוֹת). אֵלֶּה הֵן דְּמָעוֹת שֶׁשָּׁפְכוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה כְּשֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה לג) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן. וְאוֹתָן דְּמָעוֹת שֶׁשָּׁפְכוּ עַל צַדִּיקִים וּטְהוֹרִים כְּשֶׁמִּסְתַּלְּקִים מֵהָעוֹלָם. אֶת כֻּלָּן נוֹטְלוֹת אוֹתָן הַמֶּרְכָּבוֹת וּמְעָרְבוֹת אוֹתָן בְּאוֹתָן דְּמָעוֹת שֶׁנִּשְׁפְּכוּ עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה כה) וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים. מִי הַפָּנִים? אֵלּוּ הַמֶּרְכָּבוֹת

בְּהַאי הֵיכָלָא, אִית רוּחַ דְּאִקְרֵי סִטּוּטְרִיָ"ה, וְהַאי אִיהוּ חֵיזוּ סָפִירָא, דְּנָצִיץ לְכָל עֵיבָר, וְהַאי אִיהוּ דְּקַיְימָא לִתְרֵין סִטְרִין, וּמֵאִלֵּין מִתְפָּרְשָׁאן נְצִיצִין כְּנְצִיצוּ דְּשַׁרְגָּא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא בְּכַמָּה סִטְרִין. וְכַמָּה (דף רמ"ו ע"א) גַּוְונִין מְלַהֲטָן מֵהַאי בְּסִטְרָא דִימִינָא.

כַּד הַהוּא רְקִיעָא עִלָּאָה, נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵעֵדֶן, אַפִּיק נִשְׁמָתִין, לְאַעֲלָא גּוֹ הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה לְעֵילָא, הַהוּא הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה נָקִיט לוֹן. וְכַד נַפְקֵי אִינּוּן נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין, מִגּוֹ הַהוּא הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה, נַחְתִּין עַד דְּמָטוּן לְהַאי הֵיכָלָא, וְנָקִיט לוֹן הַאי רוּחָא קַדִּישָׁא סִטְטוּרִיָ"ה (סִטּוּטְרִיָ"ה) שְׁמֵיהּ, דְּאִיהוּ לִימִינָא. וְכָל אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּכוּרִין, דְּאִינּוּן זְמִינִין לְאִתְפָּרְחָא בְּזַכָּאִין דְּכוּרִין, לִימִינָא כֻּלְּהוּ נָקִיט לוֹן,

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת. וְאַחַר כָּךְ – וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי ה' דִּבֵּר.

בַּהֵיכָל הַזֶּה יֵשׁ רוּחַ שֶׁנִּקְרֵאת סִטּוּטְרִיָ"ה, וְזֶהוּ מַרְאֵה הַסַּפִּיר שֶׁנּוֹצֵץ לְכָל עֵבֶר, וְזֶהוּ שֶׁעוֹמֵד לִשְׁנֵי צְדָדִים, וּמֵאֵלּוּ נִפְרָדִים נִיצוֹצוֹת כְּהִתְנוֹצְצוֹת הַנֵּר, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּכַמָּה צְדָדִים. וְכַמָּה גְוָנִים לוֹהֲטִים מִזֶּה בְּצַד הַיָּמִין.

כְּשֶׁאוֹתוֹ רָקִיעַ עֶלְיוֹן, הַנָּהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן מוֹצִיא נְשָׁמוֹת, לְהַכְנִיס לְתוֹךְ הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי לְמַעְלָה, אוֹתוֹ הֵיכָל שְׁבִיעִי לוֹקֵחַ אוֹתָם. וּכְשֶׁיּוֹצְאוֹת אוֹתָן נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת מִתּוֹךְ אוֹתוֹ הֵיכָל שְׁבִיעִי, יוֹרְדוֹת עַד שֶׁמַּגִּיעוֹת לַהֵיכָל הַזֶּה, וְלוֹקֵחַ אוֹתָם הָרוּחַ הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁשְּׁמוֹ סִטְטוּרִיָ"ה, שֶׁהוּא לְיָמִין. וְכָל אוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁל זְכָרִים שֶׁעֲתִידִים לִפְרֹחַ בְּצַדִּיקִים זְכָרִים, לְיָמִין כֻּלָּן הוּא לוֹקֵחַ

וּמִתְעַכְּבֵי תַּמָּן, עַד דְּאִתְכְּלִילוּ בְּנִשְׁמָתִין דְּנוּקְבֵי.

מֵהַאי רוּחָא נָפְקָא רוּחָא אַחֲרָא, לִשְׂמָאלָא. דְּאִתְחָזֵי וְאִתְגְּנִיז וְאִתְכְּלִיל בְּהַאי רוּחָא קַדְמָאָה, וְאִינּוּן חַד, כְּלִילָן דָּא בְדָא. וְהַאי רוּחָא אַחֲרָא, אִקְרֵי אַדִּירִיָּ"ה סָנוּגְיָ"א. סניגי"ה (נ"א סנוגיא סטניה) הַאי אִיהוּ רוּחָא לִשְׂמָאלָא. וְהַאי קַיְּימָא, דְּכַד תִּיאוּבְתָּא דְּהֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה לְאִתְדַּבְּקָא בְּהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק, הַהוּא רְעוּתָא דְּסַלְקָא מִתַּתָּא לְעֵילָא, עָבְדָא נִשְׁמָתִין בִּרְעוּתָא דִּילֵיהּ, וְאִינּוּן נוּקְבֵי.

וְכַד רְעוּתָא דְּהַהוּא נָהָר, נַחְתָּא וְאִתְדַּבְּקָא מֵעֵילָא לְתַתָּא, עַבְדִּין נִשְׁמָתִין דְּכוּרִין. רְעוּתָא דִּלְעֵילָא עָבִיד דְּכוּרִין. רְעוּתָא דִּלְתַתָּא עָבִיד נוּקְבִין.

לשון הקודש

אוֹתָן, וּמִתְעַכְּבוֹת שָׁם עַד שֶׁנִּכְלְלוֹת בַּנְּשָׁמוֹת שֶׁל הַנְּקֵבוֹת.

מֵהָרוּחַ הַזוֹ יוֹצֵאת רוּחַ אַחֶרֶת לִשְׂמֹאל, שֶׁנִּרְאֵית וְנִגְנֶזֶת וְנִכְלֶלֶת בָּרוּחַ הָרִאשׁוֹנָה הַזוֹ, וְהֵן אַחַת כְּלוּלוֹת זוֹ בָּזוֹ. וְהָרוּחַ הָאַחֶרֶת הַזוֹ נִקְרֵאת אַדִּירִיָּ"ה סָנוּגְיָ"א סניגיה (סנוגיא סטניה). זוֹהִי רוּחַ לִשְׂמֹאל. וְזוֹ עוֹמֶדֶת. כְּשֶׁתְּשׁוּקַת הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי לְהִדָּבֵק בְּאוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, אוֹתוֹ רָצוֹן שֶׁעוֹלֶה מִמַּטָּה לְמַעְלָה עוֹשֶׂה נְשָׁמוֹת בָּרָצוֹן שֶׁלּוֹ, וְהֵן נְקֵבוֹת. **וּכְשֶׁהָרָצוֹן** שֶׁל אוֹתוֹ נָהָר יוֹרֵד וְנִדְבָּק מִמַּעְלָה לְמַטָּה, עוֹשִׂים נְפָשׁוֹת שֶׁל זְכָרִים. הָרָצוֹן שֶׁלְּמַעְלָה עוֹשֶׂה זְכָרִים, וְהָרָצוֹן שֶׁלְּמַטָּה עוֹשֶׂה נְקֵבוֹת.

וְכַד אִלֵּין נִשְׁמָתִין נוּקְבִין נָפְקִין מִגּוֹ הַהוּא הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה, נַחְתִּין (ס"א נָפְקִין) עַד דְּמָטוּ לְהַאי רוּחָא שְׁמָאלָא, דְּאִקְרֵי אַדִּירִיָּ"ה. וְאִקְרֵי לִבְנַ"ת הַסַּפִּי"ר. כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא בְּסִטְרִין אַחֲרָנִין.

כֵּיוָן דְּמָטוּ לְהַאי רוּחָא אִינּוּן נִשְׁמָתִין נוּקְבִין, נַקְטָא לוֹן הַאי רוּחָא, וְקַיְּימָאן בֵּיהּ. וּלְבָתַר אִתְכְּלִילוּ רוּחָא דָּא דִשְׂמָאלָא, בְּרוּחָא דָא דִימִינָא. וּכְדֵין אִתְעֲבִידוּ אִינּוּן נִשְׁמָתִין, כְּלִילָן דְּכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא (מִזְדַּוְּוגָן) וּפַרְחָאן מֵהַאי הֵיכָלָא וְאִתְפָּרְשָׁן בִּבְנֵי נָשָׁא. כַּד אָתָא לְאִתְכְּלָלָא כָּל חַד כְּפוּם אָרְחֵיהּ, וּלְבָתַר מִזְדַּוְּוגָן כַּחֲדָא.

רוּחָא דָּא דִשְׂמָאלָא בִּימִינָא, כָּטַשׁ דָּא בְדָא לְאִתְכַּלְּלָא. וְנַפְקֵי נְצִיצִין דְּמִתְפַּשְׁטֵי לְכָל עֵיבָר, וְאִתְעֲבִידוּ אִינּוּן אוֹפַנִּים מִנַּיְיהוּ, מֵאִינּוּן

לשון הקודש

וּכְשֶׁהַנְּשָׁמוֹת הַנְּקֵבוֹת הַלָּלוּ יוֹצְאוֹת מִתּוֹךְ הֵיכָל שְׁבִיעִי, יוֹרְדוֹת (יוֹצְאוֹת) עַד שֶׁמַּגִּיעוֹת לְרוּחַ הַשְּׂמֹאל הַזוֹ שֶׁנִּקְרֵאת אַדִּירִיָּ"ה, וְנִקְרֵאת (שמות כד) לִבְנַ"ת הַסַּפִּי"ר, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בִּצְדָדִים אֲחֵרִים. **כֵּיוָן** שֶׁהִגִּיעוּ לָרוּחַ הַזוֹ אוֹתָן נְשָׁמוֹת נְקֵבוֹת, לוֹקַחַת אוֹתָן הָרוּחַ הַזוֹ וְעוֹמְדוֹת בָּהּ. וְאַחַר כָּךְ נִכְלָלוֹת רוּחַ הַשְּׂמֹאל הַזוֹ בְּרוּחַ הַיָּמִין הַזוֹ, וְאָז נַעֲשׂוֹת אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת כְּלוּלוֹת זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד, (מִזְדַּוְּוגוֹת) וּפוֹרְחוֹת מֵהַהֵיכָל הַזֶּה, וְנִפְרָדוֹת בִּבְנֵי אָדָם, כְּשֶׁבָּא לְהִתְכַּלֵּל כָּל אַחַת כְּפִי דַּרְכָּהּ, וְאַחַר כָּךְ מִזְדַּוְּוגוֹת כְּאֶחָד. **הָרוּחַ** הַזוֹ שֶׁל הַשְּׂמֹאל בְּיָמִין, מַכָּה זוֹ בָּזוֹ לְהִכָּלֵל, וְיוֹצְאִים נִיצוֹצוֹת שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים לְכָל עֵבֶר, וְנַעֲשִׂים אוֹתָם

נְצִיצִין דְּנַפְקֵי מִגּוֹ רוּחָא שְׁמָאלָא, דִּכְתִיב בְּהוּ, (יחזקאל א) מַרְאֵה הָאוֹפַנִּים וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּעֵין תַּרְשִׁישׁ. וְאִלֵּין אִינּוּן אוֹפַנִּים דִּמְלַהֲטָן אֵשָׁא, וְקַיְימִין בְּשִׁירָתָא.

כֵּיוָן דְּאִתְכְּסָמוּ רוּחָא בְּרוּחָא, וְאִתְכְּלִילוּ כַּחֲדָא, כְּדֵין נָפְקָא חַד נְהִירוּ דְּסַלְקָא וְנַחְתָּא, וּמִתְיַשְׁבָא עַל אַרְבַּע שׁוּרִין דְּאוֹפַנִּים, וְאִיהוּ חַד חֵיוָתָא דְּשַׁלְטָא עָלַיְיהוּ, וְאִקְרֵי בָּזָק, הַאי בָּזָק נָהִיר בִּנְהוֹרָא דְּנָצִיץ גּוֹ שַׁלְהוֹבָא, וְשַׁלְטָא עַל כָּל אִינּוּן אוֹפַנִּים.

וְאִתְפַּשַּׁט מִגֵּיהּ חַד רְקִיעָא, דְּקַיְימָא עַל תְּרֵין סַמְכִין, וְאִינּוּן תְּרֵין סַמְכִין אִינּוּן תְּרֵין כְּרוּבִין, חַד מִסִּטְרָא דָא, וְחַד מִסִּטְרָא דָא. וְהַאי רָקִיעַ עַל רֵישַׁיְיהוּ, כְּמָה דִּכְתִיב, (יחזקאל י) וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה אֶל הָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁ הַכְּרֻבִים. וְלָאו

לשון הקודש

הָאוֹפַנִּים מֵהֶם, מֵאוֹתָם הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁיּוֹצְאִים מִתּוֹךְ רוּחַ הַשְּׂמֹאל, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (יחזקאל א) מַרְאֵה הָאוֹפַנִּים וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּעֵין תַּרְשִׁישׁ. וְאֵלּוּ הֵם אוֹפַנִּים שֶׁלּוֹהֲטִים בָּאֵשׁ וְעוֹמְדִים בְּשִׁירָה.

כֵּיוָן שֶׁהִתְבַּשְּׂמוּ רוּחַ בְּרוּחַ וְנִכְלְלוּ כְּאֶחָד, אָז יוֹצֵא אוֹר אֶחָד שֶׁעוֹלֶה וְיוֹרֵד, וּמִתְיַשֵּׁב עַל אַרְבַּע שׁוּרוֹת שֶׁל אוֹפַנִּים, וְהִיא חַיָּה אַחַת שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עֲלֵיהֶם, וְנִקְרֵאת בָּזָק. הַבָּזָק הַזֶּה מֵאִיר בְּאוֹר שֶׁנּוֹצֵץ תּוֹךְ הַשַּׁלְהֶבֶת, וְשׁוֹלֵט עַל כָּל אוֹתָם הָאוֹפַנִּים.

וּמִתְפַּשֵּׁט מִמֶּנּוּ רָקִיעַ אֶחָד שֶׁעוֹמֵד עַל שְׁנֵי עַמּוּדִים, וְאוֹתָם שְׁנֵי הָעַמּוּדִים הֵם שְׁנֵי כְּרוּבִים, אֶחָד מִצַּד זֶה וְאֶחָד מִצַּד זֶה, וְהָרָקִיעַ הַזֶּה עַל רֹאשָׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם י) וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה אֶל הָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁ הַכְּרֻבִים. וְלֹא הָרָקִיעַ הַזֶּה שֶׁעַל

הַאי רָקִיעַ דְּעַל רֵישׁ חֵיוָתָא. וְהַאי בָּזָק מִמָּנָא עָלֵיהּ, וְרוּחָא עִלָּאָה דְּאִתְכְּלִיל, עַל כֹּלָּא.

כָּל אִינּוּן צְלוֹתִין, דְּמִקַּדְּמֵי עַד לָא סַיְימֵי יִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ צְלוֹתֵהוֹן, מִתְעַכְּבֵי בְּהַאי רְקִיעָא, וְהַאי בָּזָק דְּשַׁלְטָא עַל הַאי רְקִיעָא, מְתַקֵּן לוֹן. עַד דְּאָתָא סַנְדַּלְ"פּוֹן רַב מִמָּנָא, רוּחַ עִלָּאָה, דְּשַׁלִּיט עַל כֹּלָּא, וְכַד סַיְימֵי יִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ צְלוֹתִין, נָטִיל לוֹן מֵהַאי רְקִיעָא, וְסַלְקָא וְקָשִׁיר לוֹן קִשְׁרִין (וְכִתְרִין) לְמָאֲרֵיהּ כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ.

הַאי בָּזָק, קָאִים לְמִמְנֵי כָּל אִינּוּן צְלוֹתִין דְּסַלְקָן, וְכָל אִינּוּן מִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא דְּמִתְעַטְּרָן בְּלֵילְיָא, כַּד רוּחָא דְּצָפוֹן אַתְעַר, וְלֵילְיָא אִתְפְּלַג כָּל מָאן דְּקָאִים בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, וְאִתְעֲסָק בְּאוֹרַיְיתָא, כָּל אִינּוּן מִלִּין סַלְקִין, וְנָטִיל לוֹן הַאי בָּזָ"ק, וְאָנַח לוֹן בְּהַאי רְקִיעָא, עַד דְּסַלְקָא יְמָמָא.

לשון הקודש

רֹאשׁ הַחַיּוֹת. וְהַבָּזָק הַזֶּה מְמֻנֶּה עָלָיו, וְרוּחַ עֶלְיוֹנָה הַנִּכְלֶלֶת עַל הַכֹּל.

כָּל אוֹתָן תְּפִלּוֹת שֶׁמַּקְדִּימוֹת טֶרֶם שֶׁסִּימוּ יִשְׂרָאֵל אֶת תְּפִלּוֹתֵיהֶם, מִתְעַכְּבוֹת בָּרָקִיעַ הַזֶּה, וְהַבָּזָק הַזֶּה שֶׁשּׁוֹלֵט עַל הָרָקִיעַ הַזֶּה מְתַקֵּן אוֹתָן, עַד שֶׁבָּא סַנְדַּלְפּוֹ"ן הַמְמֻנֶּה הַגָּדוֹל, רוּחַ עֶלְיוֹנָה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הַכֹּל, וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל מְסַיְּמִים אֶת כָּל הַתְּפִלּוֹת, הוּא נוֹטֵל אוֹתָם מֵהָרָקִיעַ הַזֶּה, וְעוֹלֶה וְקוֹשֵׁר לָהֶם קְשָׁרִים (וּכְתָרִים) לַאֲדוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרוּהָ.

הַבָּזָק הַזֶּה עוֹמֵד לִמְנוֹת אֶת כָּל אוֹתָן הַתְּפִלּוֹת שֶׁעוֹלוֹת, וְכָל אוֹתָם דִּבְרֵי תּוֹרָה שֶׁמִּתְעַטְּרִים בַּלַּיְלָה, כְּשֶׁרוּחַ צָפוֹן מִתְעוֹרֶרֶת וְהַלַּיְלָה נֶחֱלָק, וְכָל מִי שֶׁעוֹמֵד בְּאוֹתָהּ שָׁעָה וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, כָּל אוֹתָם

וּלְבָתַר דְּסָלִיק יְמָמָא, סַלְקָן אִינּוּן מִלִּין, וְשָׁאֲרָן בַּאֲתָר דִּרְקִיעָא, דְּבֵיהּ תַּלְיָין כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא. וְהַאי אִקְרֵי סֵפֶר הַזִּכָּרוֹן, דִּכְתִיב, (מלאכי ג) וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו. לְפָנָיו, בְּגִין דְּסֵפֶר וְזִכָּרוֹן כְּתָב בְּקִשּׁוּרָא חָדָא.

אִינּוּן אַרְבַּע גַּלְגַּלִּין, אִינּוּן נַטְלִין עַל תְּרֵיסָר סַמְכִין. אִלֵּין ד', אַהֲנִיאֵ"ל. קְדוּמִיאֵ"ל (ס"א קְדוּמִי"א מַלְכִּיאֵ"ל) יְאֲהַדּוֹנָהִ"י, יְהַדּוֹנִיָ"ה. דִּי מַפְתְּחָאן דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא בִּידַיְיהוּ.

וְאִלֵּין אַרְבַּע אִינּוּן כְּלִילָן (דף רמ"ו ע"ב) בְּרָזָא דְּאַתְוָון אָדְנָ"י, דִּי סַנְדַּלְפּוֹ"ן מָארֵי רְתִיכִין מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהוּ. אִלֵּין אַרְבַּע אַתְוָון פָּרְחִין בַּאֲוִירָא, דְּהַהוּא אֲוִירָא כָּלִיל בְּאַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, יְהוָ"ה, יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְהַהוּא אֲוִירָא כָּלִיל לוֹן,

לשון הקודש

הַדְּבָרִים עוֹלִים, וְנוֹטֵל אוֹתָם הַבָּז"ק, וּמַנִּיחַ אוֹתָם בָּרָקִיעַ הַזֶּה, עַד שֶׁעוֹלֶה הַיּוֹם.

וְאַחַר שֶׁעוֹלֶה הַיּוֹם, עוֹלִים אוֹתָם דְּבָרִים וְשׁוֹרִים בַּמָּקוֹם שֶׁל הָרָקִיעַ שֶׁבּוֹ תְּלוּיִים כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, שֶׁמֶשׁ וּלְבָנָה, וְזֶה נִקְרָא סֵפֶר הַזִּכָּרוֹן, שֶׁכָּתוּב (מלאכי ג) וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו. לְפָנָיו, מִשּׁוּם שֶׁסֵּפֶר וְזִכָּרוֹן כְּתָב בְּקֶשֶׁר אֶחָד.

אוֹתָם אַרְבָּעָה גַּלְגַּלִּים הֵם נוֹסְעִים עַל שְׁנַיִם עָשָׂר עַמּוּדִים. אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה: אַהֲנִיאֵ"ל. קְדוּמִיאֵ"ל (קְדוּמִי"א מַלְכִּיאֵ"ל) יְאֲהַדּוֹנָהִ"י, יְהַדּוֹנִיָ"ה. שֶׁמַּפְתְּחוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בִּידֵיהֶם.

וְאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה הֵם כְּלוּלִים בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת אָדְנָ"י, שֶׁסַּנְדַּלְפּוֹ"ן בַּעַל הַמֶּרְכָּבוֹת מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם. אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ פּוֹרְחוֹת בָּאֲוִיר, שֶׁאוֹתוֹ

וְאִתְכְּלִילוּ אִלֵּין בְּאִלֵּין. וְאִלֵּין ד' נַטְלִין לוֹן, בְּרָזָא דְהַהוּא בָזָק.

וְאִלֵּין ד' עָאלִין בְּד', אִלֵּין בְּאִלֵּין, דִּכְתִיב, (שמות לו) מַקְבִּילוֹת הַלּוּלָאוֹת אַחַת אֶל אֶחָת. וְהָא אוֹקִימְנָא, וְרָזָא אִיהוּ לְאִתְכַּלְלָא אִלֵּין בְּאִלֵּין, וּלְשַׁלְבָא אִלֵּין בְּאִלֵּין, בְּרָזָא דְהַהוּא רוּחָא דְכָלִיל בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא. דְכָלִיל שְׁמָא דָא בִשְׁמָא דָא.

וְכֹלָּא בְּהַאי הֵיכָלָא מִתְנַהֲגִי, וְנַטְלֵי בְהַהוּא רוּחָא, בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא דְשַׁלִּיט עַל כֹּלָּא. בְּהַאי הֵיכָלָא אִיהוּ יְאַהֲדוֹנָהִ"י, כְּלָלָא דִתְרֵין שְׁמָהָן, מִגּוֹ דְאִיהוּ רוּחָא בְּרוּחָא. וְכַד שְׁמָא דָא, דְכָלִיל בְּרָזָא דְרוּחָא בְּרוּחָא, וְכָלִיל דָא בְדָא. נָהִיר דָא בְדָא, כְּדֵין נָהִיר כֹּלָּא, וְסַלְקָא נְהוֹרָא וְנַחְתָּא, כְּנְהוֹרָא דִשְׁמָשָׁא גּוֹ מַיָּא וְאוֹקִימְנָא.

לשון הקודש

אֲוִיר כָּלוּל בְּאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ יְהוָ"ה – יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְאוֹתוֹ הָאֲוִיר כּוֹלֵל אוֹתָם, וְנִכְלְלוּ אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה נוֹטְלִים אוֹתָם בְּסוֹד אוֹתוֹ הַבָּזָק.

וְאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה נִכְנָסִים בְּאַרְבָּעָה, אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, שֶׁכָּתוּב (שמות לו) מַקְבִּילֹת הַלֻּלָאֹת אַחַת עַל אֶחָת. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, וְסוֹד הוּא לְהִכָּלֵל אֵלֶּה בְּאֵלֶּה וּלְשַׁלֵּב אֵלֶּה בְּאֵלֶּה בְּסוֹד אוֹתוֹ הָרוּחַ שֶׁכָּלוּל בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. שֶׁכָּלוּל שֵׁם זֶה בְּשֵׁם זֶה.

וְהַכֹּל מִתְנַהֲגִים בַּהֵיכָל הַזֶּה וְנוֹסְעִים בְּאוֹתָהּ הָרוּחַ בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַשּׁוֹלֵט עַל הַכֹּל. בַּהֵיכָל הַזֶּה הוּא יְאַהֲדוֹנָהִ"י, כְּלָל שֶׁל שְׁנֵי שֵׁמוֹת, מִתּוֹךְ שֶׁהוּא רוּחַ בְּרוּחַ. וּכְשֶׁשֵּׁם זֶה, שֶׁכָּלוּל בְּסוֹד שֶׁל רוּחַ בְּרוּחַ, וְכָלוּל זֶה בָּזֶה, מֵאִיר זֶה בָּזֶה, אֲזַי הַכֹּל מֵאִיר, וְעוֹלֶה

וּכְדֵין (כד) הַאי רוּחָא נָטִיל, כֹּלָּא נַטְלִין בְּגִינֵיהּ, דִּכְתִיב, (יחזקאל א) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ לֹא יִסַּבּוּ בְּלֶכְתָּן. וְכַד רוּחָא דָא נָהִיר בִּשְׁמָא דָא, כְּדֵין עָאלִין כֻּלְּהוּ דָא בְדָא, וְאִתְקַשָּׁרוּ כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא, לְסַלְקָא לְעֵילָא, בְּרָזָא דִשְׁמָא דָא קַדִּישָׁא.

בְּאֶמְצָעִיתָא דְּהֵיכָלָא דָא, קַיְימָא חַד עַמּוּדָא, נָעִיץ מֵהֵיכָלָא דָא לְהֵיכָלָא תִנְיָינָא, בְּהַאי סָלִיק רוּחָא דִלְתַתָּא לְגַבֵּי רוּחָא דִלְעֵילָא, לְאִתְאַחֲדָא רוּחָא בְּרוּחָא, וְכֵן עַד לְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ, לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ רוּחָא חָדָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וְרוּחַ אֶחָד לָהֶם.

עַמּוּדָא דָא דְקַיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, אַדְרָהָנִי"אֵל שְׁמֵיהּ, וְרָזִין דְּמַפְתְּחָן דִשְׁמָא קַדִּישָׁא

לשון הקודש

הָאוֹר וְיוֹרֵד כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ בְּתוֹךְ הַמַּיִם, וּבֵאַרְנוּ.

וְאָז (כַּאֲשֶׁר) נוֹסַעַת הָרוּחַ הַזוֹ, הַכֹּל נוֹסְעִים בִּשְׁבִילָהּ, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ לֹא יִסַּבּוּ בְּלֶכְתָּן. וּכְשֶׁרוּחַ זוֹ מְאִירָה בַּשֵּׁם הַזֶּה, אֲזַי נִכְנָסִים כֻּלָּם זֶה בָּזֶה וְנִקְשָׁרִים כֻּלָּם כְּאֶחָד לַעֲלוֹת לְמַעְלָה בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה.

בְּאֶמְצַע הַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֵד עַמּוּד אֶחָד הַנָּעוּץ מֵהַהֵיכָל הַזֶּה לַהֵיכָל הַשֵּׁנִי, בָּזֶה עוֹלָה רוּחַ שֶׁלְּמַטָּה אֶל הָרוּחַ שֶׁלְּמַעְלָה, לְהֵאָחֵז רוּחַ בְּרוּחַ, וְכֵן עַד מֵעַל לְכֻלָּן, לִהְיוֹת כֻּלָּן רוּחַ אַחַת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְרוּחַ אֶחָד לָהֶם.

הָעַמּוּד הַזֶּה שֶׁעוֹמֵד בָּאֶמְצַע, שְׁמוֹ

בִּידֵיהּ. כַּד צְלוֹתִין סַלְקָאן וּמָטָאן לְהַאי עַמּוּדָא, כְּדֵין נָטְלֵי כֻּלְּהוּ דְּאִינּוּן בְּהֵיכָלָא דָא, לְגוֹ הֵיכָלָא תִּנְיָינָא, לְאִתְאַחֲדָא דָא בְּדָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא בְּרָזָא חָדָא, לְאִתְיַיחֲדָא עֵילָּא וְתַתָּא כַּחֲדָא לְמֶהֱוֵי שְׁמָא קַדִּישָׁא שְׁלִים כְּדְקָא יֵאוֹת.

(היכל עצם השמים הו"ד)

הֵיכָלָא תִּנְיָינָא הֵיכָלָא דָא, קַיְּימָא גּוֹ רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, לְאִתְאַחֲדָא בְּרָזָא דִּלְעֵילָּא. הַאי הֵיכָלָא, טָמִיר וְגָנִיז יַתִּיר מִן קַדְמָאָה. בְּהֵיכָלָא דָא, אִית תְּלַת פִּתְחִין, וְחַד שַׁמָּשָׁא מְמָנָא עָלַיְיהוּ, אוּרְפָּנִי"אֵל שְׁמֵיהּ. הַאי מְמָנָא, שַׁלִּיט עַל תְּלַת סִטְרֵי עָלְמָא, דָּרוֹם וְצָפוֹן וּמִזְרָח. דָּרוֹם מֵהַאי סִטְרָא, וְצָפוֹן מֵהַאי סִטְרָא, וּמִזְרָח בְּאֶמְצָעִיתָא.

אִלֵּין תְּלַת פִּתְחִין, לִתְלַת סִטְרִין אִלֵּין. תְּרֵין

לשון הקודש

אַדְרָהָנִיא"ל, וְסוֹדוֹת הַמַּפְתְּחוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּיָדוֹ. כְּשֶׁתְּפִלּוֹת עוֹלוֹת וּמַגִּיעוֹת לָעַמּוּד הַזֶּה, אֲזַי כָּל אֵלּוּ שֶׁבַּהֵיכָל הַזֶּה נוֹסְעִים לְתוֹךְ הַהֵיכָל הַשֵּׁנִי, לְהֵאָחֵז זֶה בָּזֶה, לִהְיוֹת הַכֹּל בְּסוֹד אֶחָד, לְהִתְיַחֵד מַעְלָה וּמַטָּה כְּאֶחָד, לִהְיוֹת שֵׁם קָדוֹשׁ שָׁלֵם כָּרָאוּי.

היכל עצם השמים הו"ד

הַהֵיכָל הַשֵּׁנִי, הַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֵד תּוֹךְ סוֹד הָאֱמוּנָה לְהֵאָחֵז בַּסּוֹד שֶׁלְּמַעְלָה. הַהֵיכָל הַזֶּה טָמִיר וְגָנוּז יוֹתֵר מִן הָרִאשׁוֹן. וּבַהֵיכָל הַזֶּה יֵשׁ שְׁלֹשָׁה פְּתָחִים, וְשַׁמָּשׁ אֶחָד מְמֻנֶּה עֲלֵיהֶם, וּשְׁמוֹ אוּרְפָּנִיא"ל. הַמְמֻנֶּה הַזֶּה שׁוֹלֵט עַל שְׁלֹשֶׁת צִדְדֵי הָעוֹלָם – דָּרוֹם צָפוֹן וּמִזְרָח. דָּרוֹם מִצַּד זֶה, וְצָפוֹן מִצַּד זֶה, וּמִזְרָח בָּאֶמְצַע.

שְׁלֹשֶׁת הַפְּתָחִים הַלָּלוּ לִשְׁלֹשָׁה צִדָּדִים

סְתִימִין, וְחַד בְּאֶמְצָעִיתָא פָּתִיחַ, בְּרָזָא דִכְתִיב, (שמות כד) וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטֹהַר. הַאי מְמָנָא אִתְפְּקַד וְקַיְימָא בְהַהוּא פִּתְחָא דְּאִיהוּ פָּתִיחַ, וּתְחוֹת יְדֵיהּ תְּרֵין מְמָנָן אַחֲרָנִין, דִּמְמָנָן עַל אִינּוּן פִּתְחִין אַחֲרָנִין סְתִימִין.

וְכָל אִינּוּן נִשְׁמָתִין, דְּאִינּוּן קְטוּלֵי בֵית דִּין, אוֹ אִינּוּן קְטוּלֵי שְׁאַר עַמִּין, כֻּלְּהוּ אִתְמָנָן תְּחוֹת יְדֵיהוֹן, וְהַאי מְמָנָא דְעָלַיְיהוּ, חָקִיק לוֹן לְדִיוּקְנֵיהוֹן בִּלְבוּשׁוֹי, דְּאִינּוּן נוּר דָּלִיק, וְסָלִיק לוֹן לְעֵילָא, וְאַחְמֵי לוֹן לְמָאֲרֵיהּ, וּכְדֵין נָטִיל לוֹן, וְחָקִיק לוֹן בְּפוּרְפּוּרוֹי, לְאִינּוּן קְטוּלֵי שְׁאַר עַמִּין.

וְאִינּוּן קְטוּלֵי בֵית דִּין, נָחִית לוֹן הַאי מְמָנָא, וְאָעִיל לוֹן בָּתַר אִינּוּן תְּרֵין פִּתְחִין סְתִימִין, דְּאִינּוּן תְּרֵין מְמָנָן אַחֲרָנִין קַיְימִין עָלַיְיהוּ,

לשון הקודש

אֵלּוּ. שְׁנַיִם סְתוּמִים, וְאֶחָד בָּאֶמְצַע פָּתוּחַ, בְּסוֹד הַכָּתוּב (שמות כד) וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטֹהַר. הַמְּמֻנֶּה הַזֶּה נִפְקָד וְעוֹמֵד בְּאוֹתוֹ הַפֶּתַח הַפָּתוּחַ, וְתַחַת יָדוֹ שְׁנֵי מְמֻנִּים אֲחֵרִים שֶׁמְּמֻנִּים עַל אוֹתָם הַפִּתָּחִים הָאֲחֵרִים הַסְּתוּמִים.

וְכָל אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת, שֶׁהֵם הֲרוּגֵי בֵית דִּין, אוֹ אוֹתָם הֲרוּגֵי שְׁאָר הָעַמִּים, כֻּלָּם הִתְמַנּוּ תַּחַת יְדֵיהֶם, וְהַמְּמֻנֶּה הַזֶּה שֶׁעֲלֵיהֶם חוֹקֵק אוֹתָם לִדְמֻיּוֹתֵיהֶם בִּלְבוּשָׁיו, שֶׁהֵם אֵשׁ דּוֹלֶקֶת, וּמַעֲלֶה אוֹתָם לְמַעְלָה, וּמַרְאֶה אוֹתָם לְרִבּוֹנוֹ, וְאָז הוּא נוֹטֵל אוֹתָם וְחוֹקֵק אוֹתָם בְּבִגְדֵי הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ אֶת אוֹתָם הֲרוּגֵי שְׁאָר הָעַמִּים.

וְאוֹתָם הֲרוּגֵי בֵית דִּין מוֹרִיד אוֹתָם הַמְּמֻנֶּה הַזֶּה, וּמַכְנִיס אוֹתָם אַחַר אוֹתָם שְׁנֵי הַפִּתָּחִים הַסְּתוּמִים שֶׁאוֹתָם שְׁנֵי

וּמִתַּמָּן הָמָאן יְקָרָא דְּכָל אִינּוּן דְּקַיְימוּ אוֹרַיְיתָא, וְנָטְרוּ פִּקּוּדוֹי, וְאִינּוּן כְּסִיפִין בְּגַרְמַיְיהוּ, וְנִכְוִין מֵחוּפָּה דִּילְהוֹן. עַד דְּהַאי מְמָנָא דְּקַיְימָא עָלַיְיהוּ, פָּתַח לוֹן תַּרְעָא דְּמִזְרָח, וְנָהִיר לוֹן, וְיָהִיב לוֹן חַיִּים דְּאִתְפְּתָחוּ בְּהַהוּא תַּרְעָא דְּמִזְרָח. וּבִידָא דְּהַהוּא מְמָנָא חַד כַּסָּא דְּחַיִּין, דְּאִיהוּ מַלְיָא נְהוֹרִין, וְהַאי אִקְרֵי כּוֹס תַּנְחוּמִין, כַּסָּא דְּחַיֵּי. (נ״א וְנָהִיר וְיָהִיב לוֹן חַיִּים) דְּהָא בְּגִין כַּסָּא אַחֲרָא דְשָׁתוּ בְקַדְמִיתָא, זָכוּ לְהַאי.

כְּגַוְונָא דָּא אִית בְּסִטְרָא אַחֲרָא, בְּהֵיכָלָא דְּמִסָּאֲבָא, מְמָנָא אַחֲרָא, וּבִידֵיהּ כּוֹס דְּאִקְרֵי כּוֹס תַּרְעֵלָה, כּוֹס חֲמָתוֹ. כְּמָה דְתָנִינָן, אִית יַיִן וְאִית יַיִן, הָכִי נָמֵי אִית כּוֹס וְאִית כּוֹס, וְכֹלָּא, דָּא לְטָב, וְדָא לְבִישׁ. יַיִן לְטָב, דִּכְתִיב, (תהלים קד) וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ. וְיַיִן לְבִישׁ, דִּכְתִיב, (תהלים עה) וְיַיִן

לשון הקודש

הַמְמֻנִּים הָאֲחֵרִים עוֹמְדִים עֲלֵיהֶם, וְשָׁם הֵם רוֹאִים אֶת כְּבוֹד כָּל אֵלּוּ שֶׁקִּיְּמוּ תּוֹרָה וְשָׁמְרוּ אֶת מִצְוֹתֶיהָ, וְהֵם מִתְבַּיְּשִׁים בְּעַצְמָם וְנִכְוִים מֵהַחֻפָּה שֶׁלָּהֶם, עַד שֶׁהַמְמֻנֶּה הַזֶּה שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם פּוֹתֵחַ לָהֶם אֶת שַׁעַר הַמִּזְרָח, וּמֵאִיר לָהֶם וְנוֹתֵן לָהֶם חַיִּים שֶׁנִּפְתְּחוּ בְּאוֹתוֹ שַׁעַר הַמִּזְרָח. וּבְיַד אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה כּוֹס אַחַת שֶׁל חַיִּים, שֶׁהִיא מְלֵאָה בְּאוֹרוֹת. וְזוֹ נִקְרֵאת כּוֹס תַּנְחוּמִים, כּוֹס שֶׁל חַיִּים. (וּמֵאִיר וְנוֹתֵן לָהֶם חַיִּים) שֶׁהֲרֵי מִשּׁוּם כּוֹס אַחֶרֶת שֶׁשָּׁתוּ בָּרִאשׁוֹנָה, זָכוּ לָזֶה.

כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ בַּצַּד הָאַחֵר בְּהֵיכַל הַטֻּמְאָה מְמֻנֶּה אַחֵר, וּבְיָדוֹ כּוֹס שֶׁנִּקְרֵאת כּוֹס תַּרְעֵלָה, כּוֹס חֲמָתוֹ. כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, יֵשׁ יַיִן וְיֵשׁ יַיִן. כָּךְ גַּם יֵשׁ כּוֹס וְיֵשׁ כּוֹס, וְהַכֹּל – זוֹ לְטוֹב וְזוֹ לְרַע. יַיִן לְטוֹב, שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ. וְיַיִן לְרַע,

חָמַר מָלֵא מֶסֶךְ וְגוֹ'. כּוֹס לְטָב, דִּכְתִיב, (תהלים קטז) כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא. כּוֹס (דף רמ"ז ע"א) לְבִישׁ, דִּכְתִיב, (ישעיה נא) כּוֹס חֲמָתוֹ כּוֹס הַתַּרְעֵלָה.

כְּמָה דְּאִית בְּסִטְרָא דִּקְדוּשָׁה, הֵיכָלִין וּמְמָנָן כֻּלָּא לְטָב, וְרוּחִין קַדִּישִׁין וְכָל סִטְרִין קַדִּישִׁין. הָכִי נָמֵי אִית בִּסְטָר מְסַאֲבָא, הֵיכָלִין וּמְמָנָן כֻּלְּהוּ לְבִישׁ, וְרוּחִין מִסְאָבִין, מְמָנָן, וְכָל סִטְרִין מִסְאָבִין. וְדָא לָקֳבֵל דָּא, כְּגוֹן יֵצֶר הַטּוֹב וְיֵצֶר הָרָע, וְכֹלָּא בְּרָזָא חָדָא.

הֵיכָלָא דָּא אִקְרֵי הֵיכָל זוֹהַר, כְּגִין דְּאִית בֵּיהּ רוּחָא, דְּאִקְרֵי אוּרְפָּנִיאֵ"ל. וְאִיהוּ זוֹהַר דְּלָא אִשְׁתַּנֵּי, וְקַיְּימָא בִּנְהִירוּ סְתִימָא, דְּנָהִיר מֵעֵילָא, וּבִנְהִירוּ דְּנָהִיר לְתַתָּא. וְכַד בָּטַשׁ נְהִירוּ דִּלְתַתָּא בִּנְהִירוּ עִלָּאָה, (נ"א וְכַד נָהִיר נְהוֹרָא בִּנְהוֹרָא) נָהִיר

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (שם עה) וְיַיִן חָמַר מָלֵא מֶסֶךְ וְגוֹ'. כּוֹס לְטוֹב, שֶׁכָּתוּב (שם קטז) כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא. כּוֹס לְרַע, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נא) כּוֹס חֲמָתוֹ, כּוֹס הַתַּרְעֵלָה.

כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה הֵיכָלוֹת וּמְמֻנִּים הַכֹּל לְטוֹב, וְרוּחוֹת קְדוֹשׁוֹת וְכָל הַצְּדָדִים הַקְּדוֹשִׁים – כָּךְ גַּם יֵשׁ בְּצַד הַטֻּמְאָה הֵיכָלוֹת וּמְמֻנִּים כֻּלָּם לְרַע, וְרוּחוֹת טְמֵאוֹת מְמֻנּוֹת וְכָל הַצְּדָדִים הַטְּמֵאִים. וְזֶה כְּנֶגֶד זֶה, כְּמוֹ יֵצֶר הַטּוֹב וְיֵצֶר הָרָע, וְהַכֹּל בְּסוֹד אֶחָד.

הַהֵיכָל הַזֶּה נִקְרָא הֵיכָל זֹהַר, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רוּחַ שֶׁנִּקְרֵאת אוּרְפָּנִיאֵ"ל. וְהִיא זֹהַר שֶׁלֹּא מִשְׁתַּנֶּה, וְעוֹמֵד בְּאוֹר נִסְתָּר שֶׁמֵּאִיר מִלְּמַעְלָה וּבְאוֹר שֶׁמֵּאִיר לְמַטָּה. וּכְשֶׁמַּכֶּה הָאוֹר שֶׁלְּמַטָּה בָּאוֹר הָעֶלְיוֹן,

הַאי רוּחָא, כְּגַוְונָא דְּהַיְיזוּ דְּעֵינָא, דְּכַד מִתְגַּלְגְּלָא, כְּדֵין אַפִּיק נְהוֹרָא דְּנָצִיץ וְזָהֲרָא, הָכִי נָמֵי הַאי רוּחָא. וְעַל דָּא, הֵיכָלָא דָא אִקְרֵי זוֹהַר.

הַאי רוּחָא דְּאִקְרֵי אוּרְפָּנִי"אֵל, הַאי אִיהוּ דְּנָהִיר לְהֵיכָלָא דָא, וְנָהִיר לְהֵיכָלָא קַדְמָאָה, בְּגִין דְּהַהוּא רוּחָא דְּהֵיכָלָא קַדְמָאָה, נָהִיר בְּאִתְגַּלְיָא, בֵּהַאי (ד"א מֵהַאי) רוּחָא דְּאִיהוּ סְתִימָאָה. דָּא רוּחָא נָטִיל לְעֵילָא וְנָטִיל לְתַתָּא, בְּרָזָא דִכְתִיב, (שיר השירים ז) חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים. וּמַה דְּאָמַר חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ. בְּגִין דְּאִית רוּחָא אַחֲרָא דְּנָפִיק מִגֵּיהּ לִסְטַר שְׂמָאלָא, וְאִתְקַשַּׁר בַּהֲדֵיהּ. וְעַל דָּא כְתִיב חַמּוּקֵי תְרֵין. וְהַאי רוּחָא שְׂמָאלָא אִקְרֵי הֲדַרְנִיאֵ"ל, וְאִתְכְּלִילוּ דָא בְדָא, כְּלִילָן כַּחֲדָא, וְאִינּוּן עֶצֶם הַשָּׁמַיִם, דִּכְלִילָא בְּאֵשׁ וּמַיִם.

לשון הקודש

(וּכְשֶׁמֵּאִיר אוֹר בְּאוֹר) מְאִירָה הָרוּחַ הַזּוֹ כְּמוֹ מַרְאֵה הָעַיִן, שֶׁכְּשֶׁמִּתְגַּלְגֶּלֶת, אָז מוֹצִיאָה אוֹר שֶׁנּוֹצֵץ וְזוֹהֵר. כָּךְ גַּם בָּרוּחַ הַזּוֹ. וְעַל כָּךְ הַהֵיכָל הַזֶּה נִקְרָא זֹהַר.

הָרוּחַ הַזּוֹ שֶׁנִּקְרֵאת אוּרְפָּנִיאֵ"ל, זוֹהִי שֶׁמְּאִירָה לַהֵיכָל הַזֶּה, וּמְאִירָה לַהֵיכָל הָרִאשׁוֹן, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁל הַהֵיכָל הָרִאשׁוֹן מְאִירָה בְּגָלוּי, בְּזוֹ (מִזּוֹ) הָרוּחַ שֶׁהִיא נִסְתֶּרֶת. זוֹ הָרוּחַ נוֹסַעַת לְמַעְלָה וְנוֹסַעַת לְמַטָּה, בְּסוֹד הַכָּתוּב (שיר השירים ז) חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים. וּמַה שֶׁאָמַר חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ רוּחַ אַחֶרֶת שֶׁיּוֹצֵאת מִמֶּנּוּ לְצַד שְׂמֹאל וְנִקְשֶׁרֶת עִמּוֹ. וְעַל כָּךְ כָּתוּב פַּעֲמַיִם חַמּוּקֵי. וְרוּחַ הַשְּׂמֹאל הַזּוֹ נִקְרֵאת הֲדַרְנִיאֵ"ל, וְנִכְלָלִים זֶה בָּזֶה, כְּלוּלִים כְּאֶחָד, וְהֵם עֶצֶם הַשָּׁמַיִם, שֶׁכָּלוּל בְּאֵשׁ וּמַיִם.

כְּתִיב (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם וְגוֹ'. הַאי רוּחָא קַדְמָאָה אוּרְפָּנִיאֵ"ל, דְּאִיהוּ סָתִים בֵּין עֵילָא וְתַתָּא, וְנָהִיר, אִיהוּ (יחזקאל א) כְּעֵין חַשְׁמָל, הַאי אִיהוּ כְּעֵין חַשְׁמָל, וּלְזִמְנִין אִיהוּ חַשְׁמָל. בְּגִין דְּמִנֵּיהּ קַיְימִין כָּל אִינּוּן שְׂרָפִים חֵיוָון אֵשָׁא מְמַלְּלָן, חֵיוָון דְּקַיְימֵי וְלָא קַיְימֵי, וְעַל דָּא אִיהוּ חַשְׁמָל.

אוּרְפָּנִיאֵ"ל דְּקָאָמַרְן, בְּדָא אִשְׁתְּמוֹדְעָאן חַיִּין לְעָלְמָא. כַּד אִתְּדָן עָלְמָא לְטָב, כְּדֵין נָהִיר רוּחָא דָא, וְכָל חַיִּין וְכָל חִדוּ אִשְׁתְּכַח, דְּהָא כֵּיוָן דִּזְכוּתָא נָפְקָא, וּנְהִירוּ דִּינִין כְּדֵין רוּחָא דָא אַנְהִיר. וְסִימָנֵךְ (משלי טז) בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים.

וְכַד אִתְּדָן עָלְמָא בְּדִינָא, (בְּהַהוּא זְכוּתָא) כְּדֵין הַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא מְסַאֲבָא, שַׁלְטָא וְאִתְּקַף, (ס"א וְכַד

לשון הקודש

כָּתוּב, (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם וְגוֹ'. הָרוּחַ הָרִאשׁוֹנָה הַזוֹ אוּרְפָּנִיאֵ"ל, שֶׁנִּסְתֶּרֶת בֵּין מַעְלָה וּמַטָּה וּמְאִירָה, הִיא כְּעֵין הַחַשְׁמַל. זֶהוּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל, וְלִפְעָמִים הוּא חַשְׁמַל. מִשּׁוּם שֶׁמִּמֶּנּוּ קַיָּמִים כָּל אוֹתָם שְׂרָפִים חַיּוֹת אֵשׁ מְדַבְּרוֹת, חַיּוֹת שֶׁעוֹמְדוֹת וְלֹא עוֹמְדוֹת, וְלָכֵן הוּא חַשְׁמַל.

אוּרְפָּנִיאֵ"ל שֶׁאָמַרְנוּ, בָּזֶה נוֹדָעִים חַיִּים לָעוֹלָם. כְּשֶׁנִּדּוֹן הָעוֹלָם לְטוֹב, אָז מְאִירָה הָרוּחַ הַזוֹ, וְכָל הַחַיִּים וְכָל הַשִּׂמְחָה נִמְצָאִים, שֶׁהֲרֵי כֵּיוָן שֶׁזְּכוּת יוֹצֵאת, וּמְאִירִים הַדִּינִים, אָז הָרוּחַ הַזוֹ מְאִירָה. וְסִימָנֵךְ – (משלי טז) בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים. **וּכְשֶׁנִּדּוֹן** הָעוֹלָם בְּדִין (בְּאוֹתָהּ זְכוּת), אֲזַי

אִתְּדָן עָלְמָא בְּדִינָא בְּהַהוּא זְכוּתָא, כְּדֵין הַהוּא רוּחָא אַחֲרָא שָׁלְטָא וְאִתְּקַף) **וְהַאי רוּחָא אִגְנִיז וְאִתְחֲשָׁךְ, וּכְדֵין כָּל עָלְמָא קַיְימָא בְּדִינָא וְאִתְּדָן. וְכֹלָּא קַיְימָא בְּהַאי רוּחָא. וְסִימָנִיךְ** (דניאל ה) **וְאַרְכְּבָתֵיהּ דָּא לְדָא נָקְשָׁן.**

הָכָא קַיְימָן, כָּל אִינּוּן מַלְבּוּשִׁין דְּנִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּסַלְקִין לְאִתְחַזָּאָה קַמֵּי מָארֵיהוֹן, וּלְקַיְימָא קַמֵּיהּ. וְכַד נִשְׁמָתָא סַלְקָא וּמָטֵי לְהַאי הֵיכָלָא, כְּדֵין אִזְדַּמַּן חַד מְמָנָא, דְּאִתְּפְּקַד עַל אִינּוּן לְבוּשִׁין, וְצִדְקִיאֵ"ל שְׁמֵיהּ. דְּהָא בְּזִמְנָא דְּבַר נָשׁ עָבִיד פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא בְּהַאי עָלְמָא, כְּגַוְונָא דְּאִיהוּ אִשְׁתָּדַּל גַּרְמֵיהּ, הָכִי אִתְעָבִיד לֵיהּ בְּהַאי הֵיכָלָא לְעֵילָא, מַלְבּוּשָׁא לְאִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ, בְּהַהוּא עָלְמָא.

לשון הקודש

אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר הַטָּמֵא שׁוֹלֵט וּמִתְחַזֵּק, (וּכְשֶׁהָעוֹלָם נִדּוֹן בְּאוֹתָהּ הַזְּכוּת, אָז הָרוּחַ הָאַחֶרֶת שׁוֹלֶטֶת וּמִתְחַזֶּקֶת) וְהָרוּחַ הַזּוֹ נִגְנָזֶת וְנֶחְשֶׁכֶת, וְאָז כָּל הָעוֹלָם עוֹמֵד בְּדִין וְנִדּוֹן. וְהַכֹּל עוֹמֵד בָּרוּחַ הַזּוֹ, וְסִימָנְךָ – (דניאל ה) וְאַרְכֻּבוֹתָיו נוֹקְשׁוֹת זוֹ לָזוֹ.

כָּאן עוֹמְדִים כָּל אוֹתָם מַלְבּוּשִׁים שֶׁל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹלוֹת לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי רִבּוֹנָם וְלַעֲמֹד לְפָנָיו. וּכְשֶׁנִּשְׁמָה עוֹלָה וּמַגִּיעָה לַהֵיכָל הַזֶּה, אֲזַי מִזְדַּמֵּן מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁנִּפְקַד עַל אוֹתָם לְבוּשִׁים, וּשְׁמוֹ צִדְקִיאֵ"ל. שֶׁהֲרֵי בִּזְמַן שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה – כְּמוֹ שֶׁהוּא מִשְׁתַּדֵּל עַל עַצְמוֹ, כָּךְ נַעֲשֶׂה לוֹ בַּהֵיכָל הַזֶּה לְמַעְלָה מַלְבּוּשׁ לְהִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם.

וְכַד נִשְׁמָתָא סַלְקָא, הַהוּא מְמָנָא נָטִיל הַהוּא לְבוּשָׁא דִּילָהּ, וְאָזִיל עִמָּהּ עַד דִּי מָטָא לְנַהֲר דִּינוּר, דִּי נִשְׁמָתָא אִצְטְרִיכָא לְאִתְסַחְיָיא וּלְאִתְלַבְּנָא תַּמָּן, וּלְזִמְנִין דְּטַבְעָא הַהִיא נִשְׁמָתָא תַּמָּן וְאִתּוֹקְדָא, וְלָא סַלְקָא כֹּלָּא יוֹמָא, עַד בְּצַפְּרָא, כַּד אַתְעַר רוּחָא דְּסִטְרָא דְּדָרוֹם, כְּדֵין קַיְימֵי כֻּלְּהוּ וּמִתְחַדְּשָׁן, וְאַמְרֵי שִׁירָתָא, וּמְזַמְּרָן כְּגַוְונָא דְּאִינּוּן מַלְאָכִין דְּאִתְעֲבָר שֶׁלְטָנֵהוֹן וְאִתּוֹקְדָן, וְקַיְימָן וּמִתְחַדְּשָׁן כְּמִלְּקַדְמִין, וְאַמְרֵי שִׁירָתָא, (וְאַזְלֵי לוֹן) הָכִי נָמֵי אִלֵּין נִשְׁמָתִין.

וְאִי זַכָּאת הַאי נִשְׁמָתָא וְסַלְקַת. הַאי מְמָנָא צִדְקִיאֵ"ל, נָטִיל לָהּ לְהַאי נִשְׁמָתָא, וְאַלְבִּישׁ לָהּ בְּהַהוּא לְבוּשָׁא, וְאִתַּקְנַת בֵּיהּ, וְסַלְקָא לְקָרְבָּנָא עַל יְדָא דְמִיכָאֵל כַּהֲנָא, לְקַיְימָא תָּדִיר כָּל יוֹמִין קָמֵי עַתִּיק יוֹמִין, זַכָּאָה חוּלָקָא דְהַאי נִשְׁמָתָא, דְּקַיְימָא וְזָכָאת לְהַאי.

לשון הקודש

וּכְשֶׁנִּשְׁמָה עוֹלָה, אוֹתוֹ מְמֻנֶּה נוֹטֵל אוֹתוֹ הַלְּבוּשׁ שֶׁלָּהּ וְהוֹלֵךְ עִמָּהּ עַד שֶׁמַּגִּיעָה לְנַהַר דִּינוּר, שֶׁהַנִּשְׁמָה צְרִיכָה לִרְחֹץ וּלְהִתְלַבֵּן שָׁם, וְלִפְעָמִים שֶׁטּוֹבַעַת אוֹתָהּ נִשְׁמָה שָׁם וְנִשְׂרֶפֶת וְלֹא עוֹלָה כָּל הַיּוֹם, עַד הַבֹּקֶר, כְּשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת רוּחַ שֶׁל צַד דָּרוֹם, אָז עוֹמְדוֹת כֻּלָּן וּמִתְחַדְּשׁוֹת וְאוֹמְרוֹת שִׁירָה, וּמְזַמְּרוֹת כְּמוֹ אוֹתָם מַלְאָכִים שֶׁעָבַר שִׁלְטוֹנָם וְנִשְׂרָפִים, וְעוֹמְדִים וּמִתְחַדְּשִׁים כְּמִקֶּדֶם וְאוֹמְרִים שִׁירָה, (וְהוֹלְכִים לָהֶם) כָּךְ גַּם הַנִּשְׁמוֹת הַלָּלוּ. **וְאִם** זוֹכָה הַנִּשְׁמָה הַזּוֹ וְעוֹלָה, הַמְמֻנֶּה הַזֶּה צִדְקִיאֵ"ל נוֹטֵל אֶת הַנִּשְׁמָה הַזּוֹ, וּמַלְבִּישׁ אוֹתָהּ בְּאוֹתוֹ לְבוּשׁ, וְנִתְתַּקֶּנֶת

וּבְכֹלָּא, אִתְּמָנָא הַאי רוּחָא אוּרְפָּנִיאֵ"ל דְּקָאָמַרְן, וְאִיהוּ שַׁלִּיט עַל הַאי הֵיכָלָא. מִכְּלָלָא דָא, כַּד אִתְכְּלִיל רוּחָא בְּרוּחָא, וּבָטַשׁ דָּא בְּדָא לְאִתְכַּלְלָא כַּחֲדָא, אִתְבְּרִיאוּ אִינּוּן שַׁלִּיטִין אַחֲרָנִין דְּאִתְמְנָן עַל עָלְמָא, וְאִלֵּין אִינּוּן שְׂרָפִים דְּשִׁית גַּדְפִּין. דִּמְקַדְּשֵׁי לְמָרֵיהוֹן תְּלַת (דף רמ"ז ע"ב) זִמְנִין בְּיוֹמָא. וְאִלֵּין אִינּוּן דִּמְדַקְדְּקֵי עִם צַדִּיקַיָּא, אֲפִילוּ כְּחַד נִימָא דְשַׁעֲרָא. וְאִלֵּין אִינּוּן דְּקַיְּימֵי לְאַעְנָשָׁא, בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. וּלְאִינּוּן דִּמְזַלְזְלֵי לְבַר נָשׁ דְּאוֹלִיפוּ מִנֵּיהּ אֲפִילוּ מִלָּה חָדָא בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא מְנַהֲגֵי בֵּיהּ יְקָר. וּלְכָל אִינּוּן דְּמִשְׁתַּמְּשֵׁי, בְּמַאן דְּקָאֲרֵי שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה, לְיַחֲדָא יְהוּדָא דְּמָאֲרֵיהוֹן.

לשון הקודש

בּוֹ, וְעוֹלָה לְקָרְבָּן עַל יְדֵי מִיכָאֵל הַכֹּהֵן לַעֲמֹד תָּמִיד כָּל הַיָּמִים לִפְנֵי עַתִּיק הַיָּמִים. אַשְׁרֵי חֶלְקָהּ שֶׁל הַנִּשְׁמָה הַזּוֹ שֶׁעוֹמֶדֶת וְזוֹכָה לָזֶה.

וּבְכֹל מִתְמַנֶּה הָרוּחַ הַזֶּה אוּרְפָּנִיאֵ"ל שֶׁאָמַרְנוּ, וְהוּא שׁוֹלֵט עַל הַהֵיכָל הַזֶּה. מִכְּלָל זֶה, כְּשֶׁנִּכְלֶלֶת רוּחַ בְּרוּחַ וּמַכָּה זוֹ בָּזוֹ לְהִכָּלֵל כְּאֶחָד, נִבְרָאִים אוֹתָם שַׁלִּיטִים אֲחֵרִים שֶׁהִתְמַנּוּ עַל הָעוֹלָם, וְאֵלּוּ הֵם שְׂרָפִים שֶׁל שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֶׁמְּקַדְּשִׁים אֶת רִבּוֹנָם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם, וְאֵלּוּ הֵם שֶׁמְּדַקְדְּקִים עִם הַצַּדִּיקִים, וַאֲפִלּוּ כְּמוֹ נִימָה אַחַת שֶׁל שַׂעֲרָה. וְאֵלֶּה הֵם שֶׁעוֹמְדִים לְהֵעָנֵשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וּלְאוֹתָם שֶׁמְּזַלְזְלִים בְּבֶן אָדָם שֶׁלָּמְדוּ מִמֶּנּוּ אֲפִלּוּ דְּבַר תּוֹרָה אֶחָד וְלֹא נוֹהֲגִים בּוֹ כָּבוֹד, וּלְכָל אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁים בְּמִי שֶׁקּוֹרְאִים שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, לְיַחֵד אֶת יְהוּד רִבּוֹנָם.

כַּד מִתְיַשְּׁבָן רוּחָא בְּרוּחָא, וְאִתְנַהֲרָן כַּחֲדָא. מֵהַהוּא נְהִירוּ נָפְקָא חֵיוָתָא חָדָא, דְּשַׁלְטָא עַל אִינּוּן שְׂרָפִים, וְאַרְבַּע תְּחוֹתָהּ, דְּאַנְפַּיְיהוּ אַנְפִּין דְּנֶשֶׁר, הַאי חֵיוָתָא יוֹפִיאֵ"ל שְׁמֵיהּ, וְאִיהִי קַיְּימָא בְּכָל רָזֵי דְּחָכְמְתָא, לְכָל אִינּוּן מַפְּתְּחָאן דְּחָכְמְתָא קַיְּימִין בֵּיהּ.

הַאי חֵיוָתָא, קַיְּימָא לְמִתְבַּע אַגְרָא מֵעַם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמֵיהַב לְכָל אִינּוּן דְּרַדְפֵי בָתַר כָּל מָאֵרֵיהוֹן דְּחָכְמָה, וַאֲפִילוּ מִכָּל בַּר נָשׁ, וְאוֹלְפֵי חָכְמָה לְמִנְדַּע לְמָאֵרֵיהוֹן, וְהַהוּא אַגְרָא דְיָהִיב לִבְנֵי נָשָׁא דְּרַדְפֵי בָתַר חָכְמָה לְמִנְדַּע לְמָאֵרֵיהוֹן.

דְּכַד נָפַק בַּר נָשׁ מֵהַאי עָלְמָא, הַאי חֵיוָתָא נָפְקָא עַל ד' שְׂרָפִים מְעוֹפְפִין, וְטָאסַת קַמֵּיהּ, וְלָא שָׁבִיק כָּל אִינּוּן גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין דִּי בְסִטְרָא אַחֲרָא,

לשון הקודש

כְּשֶׁמִּתְיַשְּׁבוֹת רוּחַ בְּרוּחַ וּמְאִירוֹת כְּאַחַת, מֵאוֹתוֹ הָאוֹר יוֹצֵאת חַיָּה אַחַת שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל אוֹתָם שְׂרָפִים, וְאַרְבַּע תַּחְתֶּיהָ, שֶׁפְּנֵיהֶם פְּנֵי נֶשֶׁר, הַחַיָּה הַזּוֹ שְׁמָהּ יוֹפִיאֵ"ל, וְהִיא עוֹמֶדֶת בְּכָל סוֹדוֹת הַחָכְמָה, לְכָל אוֹתָם מַפְתְּחוֹת שֶׁל הַחָכְמָה עוֹמְדִים בָּהּ.

הַחַיָּה הַזּוֹ עוֹמֶדֶת לִתְבֹּעַ שָׂכָר מֵעַם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לָתֵת לְכָל אוֹתָם שֶׁרוֹדְפִים אַחַר בַּעֲלֵי הַחָכְמָה, וַאֲפִלּוּ מִכָּל אָדָם וְלוֹמְדֵי חָכְמָה לָדַעַת אֶת רִבּוֹנָם, וְאוֹתוֹ שָׂכָר שֶׁנּוֹתֵן לִבְנֵי אָדָם שֶׁרוֹדְפִים אַחַר הַחָכְמָה לְהַכִּיר אֶת רִבּוֹנָם.

שֶׁכְּשֶׁיּוֹצֵא אָדָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, הַחַיָּה הַזּוֹ יוֹצֵאת עַל אַרְבָּעָה שְׂרָפִים מְעוֹפְפִים

לְמִקְרַב בַּהֲדֵיהּ, וְכַמָּה אִינּוּן שְׁלִיחָן דִּשְׁלָם, סַחֲרָנֵיהּ. וְאִלֵּין שְׂרָפִים כַּד נַטְלִין וְאִתְחַזְיָין, אִתְכַּפְיָין אִינּוּן שְׂרָפִים נְחָשִׁים, דְּנַפְקָן מֵהַהוּא נָחָשׁ דְּגָרִים מוֹתָא לְכָל עָלְמָא.

הַאי חֵיוָתָא קַדִּישָׁא קַיְימָא כַּד נִשְׁמָתָא סַלְקָא וּמָטָאת לְגַבֵּיהּ, כְּדֵין שָׁאַל לָהּ בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא דְּמָארֵיהּ, וּכְפוּם הַהִיא חָכְמְתָא דְּרָדִיף אֲבַתְרָהּ וְאַדְבַּק (ס"א בָּהּ), הָכִי יַהֲבֵי לֵיהּ אַגְרֵיהּ. וְאִי יְכִיל לְאַדְבְּקָא וְלָא אַדְבַּק, דָּחֵי לֵיהּ לְבַר, וְלָא עַיְילָה, וְקַיְימָא תְּחוֹת הַהוּא הֵיכָלָא בִּכְסִיפוּ, וְכַד נָטְלֵי גַּדְפַּיְיהוּ, אִלֵּין שְׂרָפִים דִּתְחוֹתָהּ, כְּדֵין כָּלְחוּ בַּטְשֵׁי בְּגַדְפַּיְיהוּ, וְאוֹקְדוּן לָהּ וְאִתּוֹקְדַת וְלָא אִתּוֹקְדַת, וְקַיְימָא וְלָא קַיְימָא, וְהָכִי אִתְּדָנַת בְּכָל יוֹמָא, נְהִירַת וְלָא נְהִירַת.

לשון הקודש

וְטָסָה לְפָנָיו, וְלֹא נוֹתֶנֶת לְכָל אוֹתָם שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים שֶׁבַּצַּד הָאַחֵר לִקְרַב אֵלָיו, וְכַמָּה הֵם שְׁלִיחִים שֶׁל שָׁלוֹם סְבִיבוֹ. וְהַשְּׂרָפִים הַלָּלוּ כְּשֶׁנּוֹסְעִים וְנִרְאִים, נִכְנָעִים אוֹתָם שְׂרָפִים נְחָשִׁים שֶׁיּוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ נָחָשׁ שֶׁגָּרַם מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם.

הַחַיָּה הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ עוֹמֶדֶת כְּשֶׁנִּשְׁמָה עוֹלָה וּמַגִּיעָה אֵלֶיהָ, וְאָז שׁוֹאֶלֶת אוֹתָהּ בְּסוֹד הַחָכְמָה שֶׁל אֲדוֹנוֹ, וּכְפִי אוֹתָהּ הַחָכְמָה שֶׁרָדַף אַחֲרֶיהָ וְהִשִּׂיג (בָּהּ) – כָּךְ נוֹתְנִים לוֹ שְׂכָרוֹ. וְאִם יָכֹל לְהַשִּׂיג וְלֹא הִשִּׂיג – דּוֹחִים אוֹתוֹ הַחוּצָה, וְלֹא נִכְנָסֶת, וְעוֹמֶדֶת תַּחַת אוֹתוֹ הַהֵיכָל בְּבוּשָׁה. וּכְשֶׁמְּרִימִים כַּנְפֵיהֶם הַשְּׂרָפִים הַלָּלוּ שֶׁתַּחְתֶּיהָ, אָז כֻּלָּם מַכִּים בְּכַנְפֵיהֶם וְשׂוֹרְפִים אוֹתָהּ, וְנִשְׂרֶפֶת וְלֹא נִשְׂרֶפֶת, וְעוֹמֶדֶת וְלֹא עוֹמֶדֶת, וְכָךְ נִדּוֹנִית בְּכָל יוֹם, מְאִירָה וְלֹא מְאִירָה.

וְאַף עַל גַּב דְּעוֹבָדִין טָבִין אִית לָהּ, בְּגִין דְּלֵית אַגְרָא בְּהַהוּא עָלְמָא, כְּאִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּחָכְמְתָא, לְאִסְתַּכְּלָא בִּיקָרָא דְמָארֵיהוֹן, וְלֵית שִׁיעוּרָא לְאַגְרָא, דְּאִינּוּן דְּיַדְעֵי חָכְמְתָא, לְאִסְתַּכְּלָא בִּיקָרָא דְמָארֵיהוֹן. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן בְּעָלְמָא דֵין, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, דִּכְתִיב, (משלי ג) אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה.

רוּחָא דָא, שַׁלְטָא עַל כֹּלָּא. כֹּלָּא כְּלִילָן בָּהּ, כֹּלָּא אִסְתַּכְּיָין לְגַבָּהּ. הַאי חֵיוָתָא, שַׁלְטָא עַל אַרְבַּע אַחֲרָנִין, וְאַרְבַּע גַּלְגַּלִּין לְכָל חַד וְחַד. גַּלְגַּלָּא חָדָא אִסְתָּכֵי לִסְטַר מִזְרָח. וְגַלְגַּלָּא חָדָא אִסְתָּכֵי לִסְטַר צָפוֹן. וְגַלְגַּלָּא חָדָא אִסְתָּכֵי לִסְטַר דָּרוֹם. וְגַלְגַּלָּא חָדָא אִסְתָּכֵי לִסְטַר מַעֲרָב. וְכָל חַד וְחַד בִּתְלַת סַמְכִין.

לשון הקודש

וְאַף עַל גַּב שֶׁיֵּשׁ לָהּ מַעֲשִׂים טוֹבִים, מִשּׁוּם שֶׁאֵין שָׂכָר בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם כְּמוֹ אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּחָכְמָה לְהִסְתַּכֵּל בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם, וְאֵין שִׁעוּר לַשָּׂכָר שֶׁל אוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים הַחָכְמָה לְהִסְתַּכֵּל בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם. אַשְׁרֵי חֶלְקָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב (משלי ג) אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה.

הָרוּחַ הַזּוֹ שׁוֹלֶטֶת עַל הַכֹּל. הַכֹּל כְּלוּלִים בָּהּ, וְכֻלָּם מִסְתַּכְּלִים אֵלֶיהָ. הַחַיָּה הַזּוֹ שׁוֹלֶטֶת עַל אַרְבַּע אֲחֵרוֹת, וְאַרְבָּעָה גַּלְגַּלִּים לְכָל אַחַת וְאַחַת. גַּלְגַּל אֶחָד מִסְתַּכֵּל לְצַד מִזְרָח, וְגַלְגַּל אֶחָד מִסְתַּכֵּל לְצַד צָפוֹן, וְגַלְגַּל אֶחָד מִסְתַּכֵּל לְצַד דָּרוֹם, וְגַלְגַּל אֶחָד מִסְתַּכֵּל לְצַד מַעֲרָב, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד בִּשְׁלֹשָׁה עַמּוּדִים.

גַּלְגַּלָּא דִּלְסְטַר מִזְרָח. חַנִיאֵ"ל שְׁמֵיהּ. גַּלְגַּלָּא דִּלְסְטַר צָפוֹן, קַרְשִׁיאֵ"ל שְׁמֵיהּ. גַּלְגַּלָּא דִּלְסְטַר דָּרוֹם, עַזְרִיאֵ"ל שְׁמֵיהּ. גַּלְגַּלָּא דִּלְסְטַר מַעֲרָב, עָנִיאֵ"ל שְׁמֵיהּ. וְאִינּוּן תְּלַת סַמְכִין דְּאִינּוּן לְכָל חַד וְחַד, כֻּלְּהוּ אִסְתַּכְּיָין לְאֶמְצָעִיתָא. בְּגִין דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ נָטִיל לוֹן, וְכֻלְּהוּ נַטְלוּ בְּגִינֵיהּ דְּאֶמְצָעִיתָא.

אִלֵּין דְּקַיְימֵי בְּאֶמְצָעִיתָא, כֻּלְּהוּ מְמַנָּן בְּשִׁירָתָא. וְאִלֵּין דִּימִינָא אָמְרֵי שִׁירָתָא, דְּסַלְקָא רְעוּתָא לְעֵילָא, וְאָמְרֵי קָדוֹשׁ. וְאִלֵּין דִּשְׂמָאלָא אָמְרֵי שִׁירָתָא, וְסַלְקֵי רְעוּתָא לְעֵילָא, וְאַמְרֵי בָּרוּךְ. קָדוֹשׁ לְעֵילָא, וּבָרוּךְ לְתַתָּא.

אִלֵּין דְּקַיְימֵי לְעֵילָא לִסְטַר יְמִינָא, נָטְלֵי קְדֻשָּׁה, וּמִתְחַבְּרָאן בִּקְדוּשָּׁה, בְּכָל אִינּוּן דְּיַדְעֵי

לשון הקודש

הַגַּלְגַּל שֶׁלְּצַד מִזְרָח שְׁמוֹ חַנִיאֵ"ל. הַגַּלְגַּל שֶׁלְּצַד צָפוֹן שְׁמוֹ קַרְשִׁיאֵ"ל. הַגַּלְגַּל שֶׁלְּצַד דָּרוֹם שְׁמוֹ עַזְרִיאֵ"ל. הַגַּלְגַּל שֶׁלְּצַד מַעֲרָב שְׁמוֹ עָנִיאֵ"ל. וְכָל אוֹתָם שְׁלֹשֶׁת הָעַמּוּדִים שֶׁהֵם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, כֻּלָּם מִסְתַּכְּלִים לָאֶמְצַע, מִשּׁוּם שֶׁהָאֶמְצַע נוֹטֵל אוֹתָם, וְכֻלָּם נוֹסְעִים בִּשְׁבִיל הָאֶמְצַע.

אֵלּוּ שֶׁעוֹמְדִים בָּאֶמְצַע, כֻּלָּם מְמֻנִּים בַּשִּׁירָה. וְאֵלּוּ שֶׁל הַיָּמִין אוֹמְרִים שִׁירָה, שֶׁעוֹלֶה הָרָצוֹן לְמַעְלָה וְאוֹמְרִים קָדוֹשׁ. וְאֵלּוּ שֶׁל הַשְּׂמֹאל אוֹמְרִים שִׁירָה, וְעוֹלֶה הָרָצוֹן לְמַעְלָה וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ. קָדוֹשׁ לְמַעְלָה, וּבָרוּךְ לְמַטָּה.

אֵלּוּ שֶׁעוֹמְדִים לְמַעְלָה לְצַד יָמִין, לוֹקְחִים קְדֻשָּׁה וּמִתְחַבְּרִים בִּקְדֻשָּׁה בְּכָל

לְקַדְּשָׁא לְמָאֲרֵיהוֹן, בְּיִחוּדָא בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא. וְאִלֵּין דְּקַיְּימֵי בִּשְׁמָאלָא, נָטְלֵי קְדֻשָּׁה, וּמִתְחַבְּרָאן בְּכָל אִינּוּן דְּלָא יַדְעֵי לְקַדְּשָׁא לְמָאֲרֵיהוֹן כַּדְקָא יֵאוֹת. וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן אִלֵּין בְּאִלֵּין בְּיִחוּדָא חָדָא, וּמִתְקַשְּׁרָאן דָּא בְדָא, עַד דְּכֻלְּהוּ אִתְעֲבִידוּ קִשּׁוּרָא חָדָא, וְרוּחָא חָדָא, וּמִתְקַשְּׁרָן בְּאִינּוּן דִּלְעֵילָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד, לְאִתְכַּלְלָא דָא בְדָא.

מֵאַתָּר דָּא, יַנְקֵי כָּל אִינּוּן מָאֲרֵיהוֹן דְּחָכְמְתָא, דְּקַיְּימָן לְמִנְדַּע בְּמַרְאָה, אוֹ בְּרָזָא דְּחֶלְמָא, בְּגִין דִּנְבִיאִים יַנְקֵי מִלְּעֵילָא. וְאִלֵּין מָאֲרֵי דְּחֶלְמָא, אוֹ דְּמַרְאָה, יַנְקֵי מֵהָכָא. וְכַד מִתְחַבְּרָא אַתְרָא דָא בְּאַתְרָא דִּלְעֵילָא בְּקִשּׁוּרָא חָדָא, כְּדֵין נְבִיאִים, יַנְקֵי מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא, בְּקִשּׁוּרָא חָדָא. (דף רמ"ח ע"א)◆

לשון הקודש

אוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים לְקַדֵּשׁ אֶת רִבּוֹנָם בַּיִּחוּד שֶׁל סוֹד הַחָכְמָה. וְאֵלּוּ שֶׁעוֹמְדִים בִּשְׂמֹאל, נוֹטְלִים קְדֻשָּׁה, וּמִתְחַבְּרִים בְּכָל אוֹתָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים לְקַדֵּשׁ אֶת רִבּוֹנָם כָּרָאוּי. וְכֻלָּם כְּלוּלִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה בְּיִחוּד אֶחָד וְנִקְשָׁרִים זֶה עִם זֶה, עַד שֶׁכֻּלָּם נַעֲשִׂים קֶשֶׁר אֶחָד וְרוּחַ אַחַת, וּמִתְקַשְּׁרִים עִם אוֹתָם שֶׁלְּמַעְלָה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד וּלְהִכָּלֵל זֶה עִם זֶה.

מֵהַמָּקוֹם הַזֶּה יוֹנְקִים כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי הַחָכְמָה שֶׁעוֹמְדִים לָדַעַת בְּמַרְאֶה אוֹ בְּסוֹד הַחֲלוֹם, מִשּׁוּם שֶׁנְּבִיאִים יוֹנְקִים מִלְּמַעְלָה, וּבַעֲלֵי הַחֲלוֹם אוֹ הַמַּרְאֶה יוֹנְקִים מִכָּאן. וּכְשֶׁמִּתְחַבֵּר מָקוֹם זֶה בַּמָּקוֹם שֶׁלְּמַעְלָה בְּקֶשֶׁר אֶחָד, אֲזַי הַנְּבִיאִים יוֹנְקִים מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה בְּקֶשֶׁר אֶחָד.

וּבְגִין כָּךְ, אִית מָשָׁל בְּמִלַּיְיהוּ, דְּלָא צַחְצָחָא נְבוּאַתְהוֹן כְּדְקָא יֵאוֹת, כְּמָה דְהַוָה בֵּיהּ בְּמֹשֶׁה, דְּהַוָה צִחְצוּחָא בִּנְבוּאָתֵיהּ בְּכֹלָּא. בְּגִין דְּנְהִירוּ נָפִיק מֵעֵילָא, מֵאַתָּר דְּכָל נְהוֹרִין נָפְקִין מִנֵּיהּ, וּמָטָא לְדַרְגֵּיהּ, וּמִתַּמָּן יָנִיק נְבוּאָתֵיהּ, וְנָהִיר, מַה דְּלָא הָוָה כְּדֵין לְכֹלָּא, לְכָל שְׁאַר נְבִיאִין. אִינּוּן מָאנֵיהוֹן דְּחֶלְמָא, מָאנֵיהוֹן דְּמַרְאָה, כֻּלְּהוּ יַנְקֵי מֵאַתָּר דָּא לְתַתָּא, בְּלָא חִבּוּרָא דְּלְעֵילָא, עַל יְדָא דְּדַרְגָּא אַחֲרָא תַּתָּאָה מִינֵּיהּ דְּאִיהוּ לְבַר.

כְּמָה דְּדַרְגָּא דִּנְבִיאִים דִּלְעֵילָא, לָא הֲווֹ חָמָאן לֵיהּ נְבִיאִים, בַּר עַל יְדָא דְּדַרְגָּא אַחֲרָא תַּתָּאָה. הָכִי נָמֵי אִלֵּין, דַּרְגָּא דִּינִיקוּ דִּילְהוֹן אִיהוּ לְעֵילָא, בְּהַאי דַּרְגָּא תַּתָּאָה, אֲבָל לָא אִתְגַּלְיָא לוֹן, אֶלָּא עַל יְדָא דְּדַרְגָּא אַחֲרָא לְבַר, דְּאִיהוּ תַּתָּאָה

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ יֵשׁ מָשָׁל בִּדְבָרֵיהֶם, שֶׁאֵין נְבוּאָתָם מְצֻחְצַחַת כָּרָאוּי כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּמֹשֶׁה, שֶׁנְּבוּאָתוֹ הָיְתָה מְצֻחְצַחַת בַּכֹּל. מִשּׁוּם שֶׁאוֹר יוֹצֵא מִלְּמַעְלָה מִמָּקוֹם שֶׁכָּל הָאוֹרוֹת יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ, וּמַגִּיעַ לְדַרְגָּתוֹ, וּמִשָּׁם הוּא יוֹנֵק אֶת נְבוּאָתוֹ וּמֵאִיר מַה שֶּׁלֹּא הָיָה אָז לְכֻלָּם, לְכָל שְׁאָר הַנְּבִיאִים. אוֹתָם בַּעֲלֵי הַחֲלוֹם, בַּעֲלֵי הַמַּרְאֶה, כֻּלָּם יוֹנְקִים מִמָּקוֹם זֶה לְמַטָּה בְּלִי חִבּוּר שֶׁל מַעְלָה עַל יְדֵי דַרְגָּה אַחֶרֶת תַּחְתּוֹנָה מִמֶּנָּה, שֶׁהִיא בַּחוּץ.

כְּמוֹ שֶׁדַּרְגָּה שֶׁל הַנְּבִיאִים שֶׁלְּמַעְלָה, לֹא הָיוּ רוֹאִים אוֹתָהּ הַנְּבִיאִים, רַק עַל יְדֵי דַרְגָּה אַחֶרֶת לְמַטָּה. כָּךְ גַּם אֵלּוּ, דַּרְגַּת הֵינִיקָה שֶׁלָּהֶם הִיא לְמַעְלָה בַּדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה הַזּוֹ, אֲבָל לֹא נִגְלְתָה לָהֶם אֶלָּא עַל יְדֵי דַרְגָּה חִיצוֹנִית אַחֶרֶת,

מִגֵּיהּ, בְּגִין דְּנָפְקָא מֵהַאי הֵיכָלָא, וּמָטָא מִלָּה עַד הַהוּא מְמָנָא דְקַיְּימָא עַל תַּרְעָא דְּהֵיכָלָא דָּא, וּמִתַּמָּן לְהַהוּא מְמָנָא דִתְחוֹת יְדֵיהּ, וְכֵן עַד (ס"א כֻּלְּהוּ) דְּכַמָּה אִינּוּן דְּנַטְלֵי הַהִיא מִלָּה, וְאִתְעָרְבוּ בַּהֲדָהּ. וְעַל דָּא כַּד מָטָא לְגַבֵּיהּ דְּבַר נָשׁ, כַּמָּה אִינּוּן דְּאִתְעַרְבוּ בַּהֲדָהּ, וְעַל דָּא לָא צַחְצָחָא מִלָּה כַּדְקָא יֵאוֹת.

כַּד מִתְחַבְּרִין אִלֵּין אַרְבַּע גַּלְגַּלִּין, בְּאַרְבַּע אִינּוּן דִּי בְּאֶמְצָעִיתָא, כְּדֵין כֻּלְּהוּ אִקְרוּן חֲמוּדוֹת. וְאִינּוּן מָאֵרֵיהוֹן, דְּמַרְאֶה. וּבְגִין כָּךְ, הַאי חֵיוָתָא דְקַאמְרָן, שַׁלְטָא עָלַיְיהוּ. וּבְגִין כָּךְ, אִקְרֵי דָּנִיאֵל, אִישׁ חֲמוּדוֹת. דִּכְתִיב, (דניאל ט) כִּי חֲמוּדוֹת אָתָּה. וְכֹלָּא רָזָא כְּדְקָא יֵאוֹת. זַכָּאִין אִינּוּן דְּיַדְעִין רָזֵי דְמָאֵרֵיהוֹן, לְמֵיהַךְ בְּאֹרַח קְשׁוֹט, בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

לשון הקודש

שֶׁהִיא תַּחְתּוֹנָה מִמֶּנָּה, מִשּׁוּם שֶׁיּוֹצֵאת מֵהֵיכָל הַזֶּה, וּמַגִּיעַ הַדָּבָר עַד אוֹתוֹ מְמֻנֶּה שֶׁעוֹמֵד עַל שַׁעַר הַהֵיכָל הַזֶּה, וּמִשָּׁם לְאוֹתוֹ מְמֻנֶּה שֶׁתַּחַת יָדוֹ, וְכֵן עַד (כֻּלָּם), שֶׁכַּמָּה הֵם שֶׁנּוֹטְלִים אֶת אוֹתוֹ הַדָּבָר וּמִתְעָרְבִים עִמּוֹ. וְלָכֵן, כְּשֶׁמַּגִּיעַ הַדָּבָר לָאָדָם, כַּמָּה הֵם שֶׁמִּתְעָרְבִים עִמּוֹ, וְלָכֵן הַדָּבָר לֹא מְצֻחְצָח כָּרָאוּי.

כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים אַרְבַּעַת הַגַּלְגַּלִּים הַלָּלוּ בְּאוֹתָם הָאַרְבָּעָה שֶׁבָּאֶמְצַע, אֲזַי כֻּלָּם נִקְרָאִים חֲמוּדוֹת. וְהֵם בַּעֲלֵי הַמַּרְאֶה. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַחַיָּה הַזוֹ שֶׁאָמַרְנוּ שׁוֹלֶטֶת עֲלֵיהֶם, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא דָּנִיאֵל אִישׁ חֲמוּדוֹת, שֶׁכָּתוּב (דניאל ט) כִּי חֲמוּדוֹת אָתָּה. וְהַכֹּל סוֹד כָּרָאוּי. אַשְׁרֵי אוֹתָם הַיּוֹדְעִים אֶת סוֹדוֹת רִבּוֹנָם לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ

(היכל נוגה נצ"ח)

הֵיכָלָא תְּלִיתָאָה. הֵיכָלָא דָא, הֵיכָלָא דְּקַיְּימָא בִּנְהִירוּ עִלָּאָה, יַתִּיר עַל כָּל אִלֵּין קַדְמָאֵי. בְּהֵיכָלָא דָא קַיְּימִין אַרְבַּע פִּתְחִין, חַד לִסְטַר דָּרוֹם, וְחַד לִסְטַר מִזְרָח, וְחַד לִסְטַר צָפוֹן, וְחַד לִסְטַר מַעֲרָב. בְּכָל פִּתְחָא וּפִתְחָא אִית מְמָנָא חָדָא, דְּקַיְּימָא מְמָנָא עַל כָּל פִּתְחָא וּפִתְחָא.

פִּתְחָא קַדְמָאָה, דָּא פִּתְחָא דְּקַיְּימָא בֵּיהּ חַד מְמָנָא, מַלְכִּיאֵ"ל שְׁמֵיהּ. וְאִיהוּ שַׁלִּיטָא עַל כָּל אִינּוּן פִּתְקִין, דְּנַפְקֵי מִבֵּי דִינָא דְּמַלְכָּא, לְאִתְדָּנָא עָלְמָא. (בְּהַהוּא פִּתְקָא) בְּגִין דְּהַאי אִיהוּ מְמָנָא לְאַשְׁגָּחָא בְּהוּ בְּאִינּוּן פִּתְקִין, וּתְרֵין סוֹפְרִין תְּחוֹת יְדֵיהּ, חַד מִימִינָא וְחַד מִשְּׂמָאלָא.

לשון הקודש

הָאֱמֶת בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

היכל נוגה נצח

הַהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי, הַהֵיכָל הַזֶּה הוּא הֵיכָל שֶׁעוֹמֵד בְּאוֹר עֶלְיוֹן יוֹתֵר עַל כָּל הַקּוֹדְמִים הַלָּלוּ. בַּהֵיכָל הַזֶּה קַיְּמִים אַרְבָּעָה פִּתְחִים; אֶחָד לְצַד דָּרוֹם, וְאֶחָד לְצַד מִזְרָח, וְאֶחָד לְצַד צָפוֹן, וְאֶחָד לְצַד מַעֲרָב. בְּכָל פֶּתַח וּפֶתַח יֵשׁ מְמֻנֶּה אֶחָד, שֶׁעוֹמֵד מְמֻנֶּה עַל כָּל פֶּתַח וּפֶתַח.

הַפֶּתַח הָרִאשׁוֹן, זֶה פֶּתַח שֶׁעוֹמֵד בּוֹ מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ מַלְכִּיאֵ"ל, וְהוּא שׁוֹלֵט עַל כָּל אוֹתָם פִּתְקִים שֶׁיּוֹצְאִים מִבֵּית דִּינוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ לָדוּן אֶת הָעוֹלָם. (בְּאוֹתוֹ פֶּתֶק) מִשּׁוּם שֶׁזֶּה הוּא הַמְמֻנֶּה לְהַשְׁגִּיחַ בְּאוֹתָם הַפִּתְקִים, וּשְׁנֵי סוֹפְרִים תַּחַת יָדוֹ, אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמֹאל.

לְהַאי, אִתְיְהִיבוּ תִּקּוּנֵי פִּתְקִין לְאַתְקָנָא, עַד לָא יִפְקוּן מֵהַאי תַּרְעָא לְבַר, וְיִתְמְסָרוּ בִידָא דְהַהוּא מְמָנָא, דִּי בְהֵיכָלָא קַדְמָאָה. דְּהָא מִזְּמְנָא דְאִתְמְסָרוּ בִידָא דְהַהוּא מְמָנָא דִבְהֵיכָלָא קַדְמָאָה, הָא נַפְקֵי מִתַּמָּן, וְלֵית רְשׁוּ לְאָתָבָא לוֹן.

דְּהָא מִיַּד אִזְדַּמַּן מְמָנָא דְסִטְרָא אַחֲרָא מְסַאֲבָא, מָאֲרֵיהּ דְּדִינָא קַשְׁיָא תַּקִּיפָא, דְּלָא מְרַחֵם, וְסַנְגַּדְיֵאל"ל (ס"א וסהדיאל) שְׁמֵיהּ, וְאִיהוּ מְמָנָא עַל תַּרְעָא דְהֵיכָלָא קַדְמָאָה (ס"א גרים אַחֲרָא, ולא גרים קדמאה) דִּי בְסִטְרָא אַחֲרָא, דְּאִיהוּ גֵיהִנָּם, וְכַמָּה אִינּוּן גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין מְמָנָן לְשַׁטְיָא בְעָלְמָא, וּזְמִינִין לְמֶעְבַּד דִּינָא.

וּבְגִין כַּךְ, קַיְימָא הַהוּא מְמָנָא לְעַיְינָא בְפִתְקִין, וְאִינּוּן תְּרֵין סוֹפְרִין דְּקַיְימֵי תְּחוֹת מְמָנָא דָא, שַׁמָּשִׁיאֵל"ל וְקָמוּאֵל"ל, אִלֵּין סוֹפְרִין לְאַתְקָנָא

לשון הקודש

לָזֶה נִתְּנוּ תִּקּוּנֵי הַפִּתָּקִים לְהַתְקִין טֶרֶם שֶׁיֵּצְאוּ מֵהַשַּׁעַר הַזֶּה הַחוּצָה וְיִמָּסְרוּ לִידֵי אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה שֶׁבַּהֵיכָל הָרִאשׁוֹן. שֶׁהֲרֵי מִזְּמַן שֶׁנִּמְסְרוּ בְּיַד אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה שֶׁבַּהֵיכָל הָרִאשׁוֹן, הֲרֵי יָצְאוּ מִשָּׁם, וְאֵין רְשׁוּת לַהֲשִׁיבָם.

שֶׁהֲרֵי מִיָּד מִזְּדַּמֵּן מְמֻנֶּה שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר הַטָּמֵא בַּעַל הַדִּין הַקָּשֶׁה הַתַּקִּיף, שֶׁלֹּא מְרַחֵם, וּשְׁמוֹ סַנְגַּדְיֵאל"ל (וסהדיאל), וְהוּא מְמֻנֶּה עַל שַׁעַר הַהֵיכָל הָרִאשׁוֹן (הָאַחֵר) שֶׁבַּצַּד הָאַחֵר, שֶׁהוּא גֵיהִנֹּם, וְכַמָּה הֵם שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים מְמֻנִּים לְשׁוֹטֵט בָּעוֹלָם וּמְזֻמָּנִים לַעֲשׂוֹת דִּין.

וּמִשּׁוּם כָּךְ עוֹמֵד אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה לְעַיֵּן בַּפִּתָּקִים, וְאוֹתָם שְׁנֵי הַסּוֹפְרִים שֶׁעוֹמְדִים תַּחַת הַמְמֻנֶּה הַזֶּה, שַׁמָּשִׁיאֵל"ל

פִּתְקִין, וְהַהוּא מְמָנָא עָלַיְיהוּ דְּאִיהוּ מַלְכִּיאֵ"ל. בְּגִין דִּבְאִינּוּן הֵיכָלִין דִּי בִסְטַר אַחֲרָא מְסַאֲבָא, אִתְפְּקִידוּ מְמָנָן יְדִיעָאן, בְּהִפּוּכָא מֵאִלֵּין מְמָנָן דִּי בְהֵיכָלִין אִלֵּין, וְכָל אִינּוּן רוּחִין וְכָל אִינּוּן מְמָנָן, דְּתַמָּן, כֻּלְּהוּ לְאַבְאָשָׁא.

תָּא חֲזֵי, הַאי סַנְגַּדִיאֵ"ל (ס"א סעדיאל) כַּד נָטִיל פִּתְקָא, מִסִּטְרָא דְהַהוּא מְמָנָא דְקַיְימָא לְפִתְחָא קַדְמָאָה, פָּתַח חַד פִּתְחָא, לְסִטְרָא דַחֲשׁוֹכָא, דְּאִקְרֵי בְּאֵר שַׁחַת, וְתַמָּן מְמָנָן אֶלֶף וְרִבְבָן זְמִינִין לְנַטְלָא אִינּוּן פִּתְקִין, וְהַאי מְמָנָא עָלַיְיהוּ. וּכְדֵין כָּרוּזִין נָפְקִין, וְכַמָּה גַּרְדִּינֵי שַׁטְיָין (דף רמ"ח ע"ב) בְּעָלְמָא, וְהַהוּא דִינָא אִשְׁתְּלִים, וְעַל דָּא, מְמָנָא דָא קַיְימָא לְעַיְינָא בְּפִתְקִין, וּלְאַתְקְנָא נִימוּסֵי פִּתְקִין, עַד לָא נַפְקוּ מֵהַאי פִּתְחָא, וְהַאי פִּתְחָא אִיהוּ פִּתְחָא דְדָרוֹם.

לשון הקודש

וְקָמוּאֵ"ל, אֵלּוּ הַסּוֹפְרִים לְתַקֵּן הַפִּתָּקִים, וְאוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה עֲלֵיהֶם שֶׁהוּא מַלְכִּיאֵ"ל. מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתָם הַהֵיכָלוֹת שֶׁבְּצַד הָאַחֵר הַטָּמֵא נִפְקְדוּ מְמֻנִּים יְדוּעִים, בְּהֶפֶךְ מֵהַמְמֻנִּים הַלָּלוּ שֶׁבַּהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ, וְכָל אוֹתָן רוּחוֹת וְכָל אוֹתָם הַמְמֻנִּים שֶׁשָּׁם, כֻּלָּם לְהָרַע.

בֹּא וּרְאֵה, הַסַּנְגַּדִיאֵ"ל (סעדיאל) הַזֶּה, כְּשֶׁנּוֹטֵל פֶּתֶק, מִצַּד שֶׁל אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה שֶׁעוֹמֵד לַפֶּתַח הָרִאשׁוֹן, פּוֹתֵחַ פֶּתַח אֶחָד לְצַד הַחֲשֵׁכָה, שֶׁנִּקְרָא בְּאֵר שַׁחַת, וְשָׁם מְמֻנִּים אֶלֶף וּרְבָבוֹת מְזֻמָּנִים לִטֹּל אוֹתָם הַפִּתָּקִים, וְהַמְמֻנֶּה הַזֶּה עֲלֵיהֶם. וְאָז יוֹצְאִים הַכְּרוּזִים, וְכַמָּה שׁוֹטְרִים מְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם, וְאוֹתוֹ הַדִּין נִשְׁלָם. וְעַל כֵּן הַמְמֻנֶּה הַזֶּה עוֹמֵד לְעַיֵּן בַּפִּתָּקִים וּלְהַתְקִין הַנְהָגוֹת הַפִּתָּקִים טֶרֶם שֶׁיֵּצְאוּ מֵהַפֶּתַח הַזֶּה, וְהַפֶּתַח הַזֶּה הוּא פֶּתַח הַדָּרוֹם.

פִּתְחָא תִּנְיָינָא, דָּא פִּתְחָא דְּחַיִּין וּמוֹתִין תַּלְיָין בֵּיהּ, בְּגִין דְּהַאי פִּתְחָא, חַתְמִין חַתִּימִין דְּכָל פִּתְקִין, דְּכֵיוָן דְּפִתְקִין אִתְקָנוּ כְּדְקָא יֵאוֹת, חַד שַׁמָּשָׁא זַמִּין, גַּזְרִיאֵ"ל שְׁמֵיהּ, וְנָטִיל פִּתְקִין בְּהַאי פִּתְחָא תִּנְיָינָא, וְתַמָּן חַתְמִין לְהוּ.

מְמָנָא חָדָא קַיְימָא עַל הַהוּא פִּתְחָא, וְעַזְרִיאֵ"ל שְׁמֵיהּ, וְכָל פִּתְחָא וּפִתְחָא אִתְקְרֵי עַל שְׁמָא דְהַהוּא מְמָנָא דְאִתְפַּקְדָא עָלֵיהּ. הַאי מְמָנָא תְּחוֹת שׁוּלְטָנֵיהּ, וּתְחוֹת יְדֵיהּ, תְּרֵין שַׁמָּשִׁין דִּי שְׁמָהוֹן (ס"א סטרי"ה) סָנוּרִיָּ"א, עָדִיאֵ"ל. חַד מִימִינָא וְחַד מִשְׂמָאלָא. הַהוּא מִימִינָא, בֵּיהּ תַּלְיָין חַיִּין. וְהַהוּא דְשְׂמָאלָא, בֵּיהּ תַּלְיָא מוֹתָא. וּתְרֵין חוֹתָמִין בִּידַיְיהוּ, חוֹתָם חַיִּים וְחוֹתָם מָוֶת. דָּא קָאִים לְסִטְרָא דָא, וְדָא קָאִים לְסִטְרָא דָא.

לשון הקודש

הַפֶּתַח הַשֵּׁנִי, זֶהוּ פֶּתַח שֶׁחַיִּים וּמָוֶת תְּלוּיִים בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַפֶּתַח הַזֶּה חוֹתְמִים חֲתִימוֹת שֶׁל כָּל הַפִּתְקִים. שֶׁכֵּיוָן שֶׁהַפִּתְקִים נִתְקְנוּ כָּרָאוּי, שַׁמָּשׁ אֶחָד מְזֻמָּן, שֶׁשְּׁמוֹ גַּזְרִיאֵ"ל, וְנוֹטֵל פִּתְקִים בַּפֶּתַח הַשֵּׁנִי הַזֶּה, וְשָׁם חוֹתְמִים אוֹתוֹ.

מְמֻנֶּה אֶחָד עוֹמֵד עַל אוֹתוֹ הַפֶּתַח, וּשְׁמוֹ עַזְרִיאֵ"ל, וְכָל פֶּתַח וּפֶתַח נִקְרָא עַל שֵׁם אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה שֶׁנִּפְקָד עָלָיו. תַּחַת שִׁלְטוֹנוֹ וְתַחַת יָדוֹ שֶׁל הַמְמֻנֶּה הַזֶּה שְׁנֵי שַׁמָּשִׁים, שֶׁשְּׁמָם (סטריה) סָנוּרִיָּ"א עָדִיאֵ"ל. אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמֹאל. אוֹתוֹ שֶׁמִּיָּמִין, בּוֹ תְּלוּיִים הַחַיִּים. וְאוֹתוֹ שֶׁל הַשְּׂמֹאל, בּוֹ תָּלוּי הַמָּוֶת. וּשְׁנֵי חוֹתָמוֹת בִּידֵיהֶם – חוֹתַם חַיִּים וְחוֹתַם מָוֶת. זֶה עוֹמֵד לְצַד זֶה, וְזֶה עוֹמֵד לְצַד זֶה.

הַאי פִּתְחָא סָתִים כָּל יוֹמֵי שַׁתָּא, וּבְיוֹמָא דְשַׁבְתָּא, וּבְיוֹמָא דְחָדְשָׁא אִתְפְּתַח, לְאַחֲזָאָה חַיִּים בְּהַהוּא חוֹתָמָא, דְּתַלְיָין בֵּיהּ חַיִּים, בְּגִין דְשַׁבָּת וְחֹדֶשׁ חוֹתָמָא דְחַיִּים אִתְקְיָים בְּהוּ.

בְּיוֹמָא דְכִפּוּרֵי, דְיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ קַיְימֵי בְצְלוֹתִין וּבְעוּתִין, וּמִשְׁתַּדְּלֵי בְפוּלְחָנָא דְמָארֵיהוֹן, סָתִים הַהוּא פִּתְחָא, עַד שַׁעֲתָא דִצְלוֹתָא דְמִנְחָה. כֵּיוָן דְאַעְבַּר הַאי צְלוֹתָא דְמִנְחָה, מֵאֲתָר בֵּי דִינָא דְהֵיכָלָא דִזְכוּתָא, חַד אֲוִירָא נָפְקָא, וּפִתְחָא דָא אִתְפְּתַח, וְהַאי מְמָנָא דְהֵיכָלָא דָא קַיְימָא, וְאִינּוּן תְּרֵין שַׁמָּשִׁין חַד מִימִינָא וְחַד מִשְּׂמָאלָא, וְחוֹתָמֵי דְחַיִּים וּמוֹתָא בִידַיְיהוּ, וְכָל פִּתְקִין דְעָלְמָא קַמַּיְיהוּ, וּכְדֵין אַחְתִּימוּ הֵן לַחַיִּים הֵן לַמָּוֶת. וְדָא הוּא פִּתְחָא דְמִזְרָח.

לשון הקודש

הַפֶּתַח הַזֶּה סָתוּם כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה, וּבִימֵי שַׁבָּת וּבִימֵי הַחֹדֶשׁ נִפְתָּח, לְהַרְאוֹת חַיִּים בְּאוֹתוֹ הַחוֹתָם שֶׁתְּלוּיִים בּוֹ חַיִּים, מִשּׁוּם שֶׁשַּׁבָּת וְחֹדֶשׁ מִתְקַיֵּם בָּהֶם חוֹתַם הַחַיִּים.

וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל עוֹמְדִים בִּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וּמִשְׁתַּדְּלִים בַּעֲבוֹדַת רִבּוֹנָם, אוֹתוֹ הַפֶּתַח סָתוּם, עַד שְׁעַת הַמִּנְחָה. כֵּיוָן שֶׁעוֹבֶרֶת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה הַזּוֹ, מִמְּקוֹם בֵּית הַדִּין שֶׁל הֵיכַל הַזְּכוּת יוֹצֵא אֲוִיר אֶחָד, וְהַפֶּתַח הַזֶּה נִפְתָּח, וְהַמְמֻנֶּה הַזֶּה שֶׁל הַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֵד, וְאוֹתָם שְׁנֵי שַׁמָּשִׁים, אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמֹאל, וְחוֹתְמוֹת הַחַיִּים וְהַמָּוֶת בִּידֵיהֶם וְכָל פִּתְקֵי הָעוֹלָם לִפְנֵיהֶם, וְאָז חוֹתְמִים – הֵן לְחַיִּים הֵן לְמָוֶת. וְזֶהוּ פֶּתַח הַמִּזְרָח.

פִּתְחָא תְּלִיתָאָה, דָּא פִּתְחָא דְּקַיְּימָא בְּקִיּוּמָא, לְמִנְדַּע כָּל אִינּוּן דִּי דִינָא יַעְבַּר עָלַיְיהוּ, בֵּין לְמַרְעִין, בֵּין לְמַכְאוֹבִין, בֵּין לְמִסְכְּנוּ. דִּינָא דְּלָא קַיְּימָא לְמוֹתָא. כַּד תַּרְעָא דְּפִתְחָא דָא סָגִיר, כְּדֵין דִּינָא אִתְרְשִׁים עַל בַּר נָשׁ, דְּלָא תַיְּיבִין לֵיהּ, בַּר בְּחֵילָא דְּצְלוֹתָא תַקִּיפָא, וְתִיוּבְתָּא שְׁלִים. דִּכְתִיב יִסְגּוֹר עַל אִישׁ וְלֹא יִפָּתֵחַ. (איוב יב)

חַד מִמָּנָא קַיְּימָא עַל פִּתְחָא דָא, וְקַפְּצִיאֵ"ל שְׁמֵיהּ, וְהַאי מִמָּנָא עַל פִּתְחָא דָא, בְּגִין לְסַגְּרָא הַאי פִּתְחָא, עַל הַהוּא בַּר נָשׁ, דְּאִתְחָזֵי לְאִתְעַנְּשָׁא, בְּגִין דְּלָא יִתְקַבַּל בְּצְלוֹתָא, עַד דְּיֵיתוּב לְקָמֵי מָאֲרֵיהּ.

וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְגְּזַר דִּינָא בִּבְנוּי דְּלָא חָאבוּ, בְּאִינּוּן רַבְּיָין זְעִירִין, חַד מִמָּנָא שַׁמָּשָׁא תְּחוֹת יְדֵיהּ, עִירִיאֵ"ל שְׁמֵיהּ, וְנָפַק וְכָרִיז לְסִטַּר

לשון הקודש

הַפֶּתַח הַשְּׁלִישִׁי, זֶהוּ פֶּתַח שֶׁעוֹמֵד בְּקִיּוּם לָדַעַת כָּל אוֹתָם שֶׁיַּעֲבֹר עֲלֵיהֶם דִּין, בֵּין לְמַחֲלוֹת, בֵּין לְמַכְאוֹבִים, בֵּין לְעֹנִי. דִּין שֶׁלֹּא עוֹבֵר לְמָוֶת. כְּשֶׁשַּׁעַר הַפֶּתַח הַזֶּה סָגוּר, אָז הַדִּין נִרְשָׁם עַל הָאָדָם, שֶׁלֹּא מְשִׁיבִים אוֹתוֹ, רַק בְּכֹחַ שֶׁל תְּפִלָּה חֲזָקָה וּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, שֶׁכָּתוּב יִסְגֹּר עַל אִישׁ וְלֹא יִפָּתֵחַ. (איוב יב)

מִמָּנָה אֶחָד עוֹמֵד עַל הַפֶּתַח הַזֶּה, וּשְׁמוֹ קַפְּצִיאֵ"ל, וְזֶה מְמֻנֶּה עַל הַפֶּתַח הַזֶּה כְּדֵי לִסְגֹּר אֶת הַפֶּתַח הַזֶּה עַל אוֹתוֹ הָאָדָם שֶׁרָאוּי לְהֵעָנֵשׁ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקַבֵּל בִּתְפִלָּה עַד שֶׁיָּשׁוּב לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנִּגְזַר דִּין בְּבָנָיו שֶׁלֹּא חָטְאוּ, בְּאוֹתָם הַתִּינוֹקוֹת הַקְּטַנִּים, מְמֻנֶּה אֶחָד שַׁמָּשׁ תַּחַת יָדוֹ, שְׁמוֹ

שְׁמָאלָא, עַד דְּאִתְעַר חַד רוּחָא, דְּאִיהוּ רוּחָא דִּפְגִימוּ, אִתְבְּרֵי בִּפְגִימוּ דְּסִיהֲרָא, וְאִקְרֵי אַסְכָּרָ"א, וְהַאי אִיהוּ רוּחָא דְּקַיְּימָא עַל דַּרְגָּא (ס"א פִּתְחָא) רְבִיעָאָה, בְּהֵיכָלָא תְּלִיתָאָה, דִּי בִּסְטַר מְסַאֲבָא, וְדָא קַיְּימָא עַל קִטּוּלָא דִּלְהוֹן, וְיִתְחָזֵי לוֹן לְרַבְּיֵי, כְּאִתְתָּא דִּרְבִיאַת לְרַבְּיֵי, וַאֲחִידַת לוֹן, וְקַטְלַת לוֹן.

וּכְדֵין הַהִיא נִשְׁמָתָא, סַלְקָא, וְאָחִיד לָהּ הַאי מְמָנָא, וְסַלְקָא לָהּ לַמְמָנָא דְּקַיְּימָא עַל הֵיכָלָא רְבִיעָאָה, וְהַהוּא מְמָנָא מְגַדְּלָא לוֹן, וְאִשְׁתַּעְשַׁע בְּהוּ, וְסָלִיק לוֹן לְאִתְחַזָּאָה קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, וּבְכָל רֵישׁ יַרְחָא וְרֵישׁ יַרְחָא, וְאִתְחָזוּן קָמֵיהּ, וְאִתְבָּרְכוּן מִנֵּיהּ. וּבְשַׁעָתָא דְּרוּגְזָא שַׁלְטָא, אִסְתָּכַּל בְּהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְחָיִים עַל עָלְמָא.

לשון הקודש

עִירִיאֵ"ל, וְיוֹצֵא וּמַכְרִיז לְצַד שְׂמֹאל, עַד שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת רוּחַ אַחַת שֶׁהִיא רוּחַ שֶׁל פְּגָם שֶׁנִּבְרָא בִּפְגַם הַלְּבָנָה וְנִקְרָא אַסְכָּרָ"א, וְזוֹהִי הָרוּחַ שֶׁעוֹמֶדֶת עַל דַּרְגָּה (פֶּתַח) רְבִיעִית בַּהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי שֶׁבְּצַד הַטֻּמְאָה, וְזֶה עוֹמֵד עַל הַהֶרֶג שֶׁלָּהֶם, וְנִרְאֶה לַתִּינוֹקוֹת כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁמְּגַדֶּלֶת יְלָדִים וְאוֹחֶזֶת אוֹתָם וְהוֹרֶגֶת אוֹתָם.

וְאָז אוֹתָהּ נְשָׁמָה עוֹלָה, וְאוֹחֵז אוֹתָהּ הַמְּמֻנֶּה הַזֶּה, וּמַעֲלֶה אוֹתָהּ לַמְמֻנֶּה שֶׁעוֹמֵד עַל הַהֵיכָל הָרְבִיעִי, וְאוֹתוֹ מְמֻנֶּה מְגַדֵּל אוֹתָם וּמִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהֶם וּמַעֲלֶה אוֹתָם לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, וּבְכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ, וְנִרְאִים לְפָנָיו וּמִתְבָּרְכִים מִמֶּנּוּ. וּבְשָׁעָה שֶׁרֹגֶז שׁוֹלֵט, מִסְתַּכֵּל בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְחָס עַל הָעוֹלָם.

וְכָל אִינּוּן רַבְּיָין, דְּלָא אַשְׁלִימוּ שְׁנִין, עַד תְּלֵיסָר שְׁנִין וְיוֹמָא חַד, כֻּלְּהוּ אִתְמְסָרוּ בִידָא דְהַאי, מִתְּלֵיסַר שְׁנִין עַד עֶשְׂרִין, כֻּלְּהוּ אִתְמְסָרוּ עַל יְדָא דְרוּחָא אַחֲרָא, דְּאִקְרֵי אָגִירִיסוֹ"ן, דְּנָפְקָא מֵהַאי נָחָשׁ (ס"א עֲקִימָא) עֲמִיקָא, דְּגָרִים מוֹתָא לְכָל עָלְמָא, וְאִיהוּ יֵצֶר הָרָע. מֵעֶשְׂרִין שְׁנִין וּלְעֵילָא, אִתְדָּן בַּר נָשׁ מִבֵּי דִינָא, אֲתָר דְּאִקְרֵי זְכוּתָא, אִיהוּ בְּגַרְמֵיהּ אָתָא, וּבְחוֹבוֹי אִתְדָּן, וְאִתְמְסָר בִידָא דְהַאי חִוְיָא דְאִיהוּ מַלְאָךְ הַמָּוֶת.

(בְּגִין דְּהָא מֵעֶשְׂרִין שְׁנִין וּלְתַתָּא, עַד תְּלֵיסָר שְׁנִין), הַאי רוּחָא דְקַיְימָא (דף רמ"ט ע"א) בֵּיהּ כְּנָחָשׁ, אָזִיל אֲבַתְרֵיהּ, דָּא אָגִירִיסוֹ"ן דְּקָאָמַרָן. בְּגִין דְּלָא אִתְנְטִיר כַּד הָוָה רַבְּיָא דָקִיק כְּדְקָא יֵאוֹת. וְחָמֵי בֵּיהּ סִימָן דְּיִתְפְּגִים לְבָתָר. וְהַאי אִתְנְטִיל בְּלָא רְשׁוּ, וְעַל דָּא כְתִיב, (משלי יג) וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. וְרָזָא דָא כְתִיב (בראשית

לשון הקודש

וְכָל אוֹתָם הַתִּינוֹקוֹת שֶׁלֹּא הִשְׁלִימוּ שָׁנִים, עַד שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד, כֻּלָּם נִמְסָרִים בְּיָדוֹ שֶׁל זֶה. מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים עַד עֶשְׂרִים, כֻּלָּם נִמְסָרִים עַל יְדֵי רוּחַ אַחֶרֶת שֶׁנִּקְרֵאת אָגִירִיסוֹ"ן, שֶׁיּוֹצֵאת מֵהַנָּחָשׁ (הֶעָקֹם) הָעָמֹק הַזֶּה שֶׁגָּרַם מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם, וְהוּא יֵצֶר הָרָע. מֵעֶשְׂרִים שָׁנִים וָמַעְלָה, נִדּוֹן הָעוֹלָם מִבֵּית דִּין, הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא זְכוּת, הוּא בְּעַצְמוֹ בָּא, וּבַחֲטָאָיו נִדּוֹן, וְנִמְסָר בְּיַד הַנָּחָשׁ הַזֶּה שֶׁהוּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת.

(מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי מֵעֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַטָּה עַד שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים), הָרוּחַ הַזּוֹ שֶׁעוֹמֶדֶת בּוֹ כְּנָחָשׁ הוֹלֶכֶת אַחֲרָיו, זֶה אָגִירִיסוֹ"ן שֶׁאָמַרְנוּ, כִּי לֹא נִשְׁמַר כְּשֶׁהָיָה יֶלֶד קָטָן כָּרָאוּי, וְרָאָה בּוֹ סִימָן שֶׁיִּפָּגֵם אַחַר כָּךְ. וְזֶה נִלְקַח בְּלִי

א) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, וְתָנֵינָן, וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, דָּא מַלְאָךְ הַמָּוֶת, דְּאַקְדִּים לֵיהּ עַד לָא יִתְפְּגִים לְבָתָר. וְהַאי מְמָנָא דְקָאִים עַל הַאי פִּתְחָא, אָעִיל נִשְׁמָתֵיהּ וְסַלְקָא לָהּ לְעֵילָא.

מִתְּלִיסַר שְׁנִין וּלְתַתָּא, אִתְדָּן עַל חוֹבוֹי דְּאָבוֹי, וְאִתְמְסָר בִּידָא דְהַאי אַסְכָּרָא דְקָאָמַרָן. וְכָל חַד וְחַד, הֵיכָלָא דָא לְקָבֵל הֵיכָלָא דָא. דָּא בְּהִפּוּכָא מִן דָּא, כִּדְקַאמְרָן, וְהַאי פִּתְחָא אִיהוּ לִסְטַר צָפוֹן.

פִּתְחָא רְבִיעָאָה, פִּתְחָא דָא קַיְימָא לְאַסְוָותָא, וְאִקְרֵי פִּתְחָא דְאַסְוָותָא, בְּהַאי פִּתְחָא קַיְימָא חַד מְמָנָא, פָּדִיאֵ"ל שְׁמֵיהּ. וְהַאי קַיְימָא עַל כָּל אִינּוּן אַסְוָותִין דְּעָלְמָא, וּלְאַעֲלָא צְלוֹתִין דְּכָל אִינּוּן מָאֲרֵי דְּמַכְאוֹבִין וּמַרְעִין וְצַעְרִין, וְהַאי אִיהוּ

לשון הקודש

רְשׁוּת, וְעַל זֶה כָּתוּב (משלי יג) וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. וְסוֹד זֶה כָּתוּב, וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. וְשָׁנִינוּ, (בראשית א) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד – זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת, שֶׁמַּקְדִּים אוֹתוֹ טֶרֶם שֶׁיִּפָּגֵם לְאַחַר מִכֵּן. וְהַמְמֻנֶּה הַזֶּה שֶׁעוֹמֵד עַל הַפֶּתַח הַזֶּה מַכְנִיס נִשְׁמָתוֹ וּמַעֲלֶה אוֹתָהּ לְמַעְלָה.

מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וָמַטָּה נִדּוֹן עַל חֲטָאֵי אָבִיו, וְנִמְסָר בְּיַד הָאַסְכָּרָא הַזֶּה שֶׁאָמַרְנוּ. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד, הֵיכָל זֶה כְּנֶגֶד הֵיכָל זֶה. זֶה בְּהֵפֶךְ מִזֶּה, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, וְהַפֶּתַח הַזֶּה הוּא לְצַד צָפוֹן.

הַפֶּתַח הָרְבִיעִי, הַפֶּתַח הַזֶּה עוֹמֵד לִרְפוּאָה, וְנִקְרָא פֶּתַח הָרְפוּאָה. בַּפֶּתַח הַזֶּה עוֹמֵד מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ פְּדִיאֵ"ל, וְזֶה עוֹמֵד עַל כָּל אוֹתָן הָרְפוּאוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וּלְהַכְנִיס תְּפִלּוֹת שֶׁל כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי מַכְאוֹבִים וּמַחֲלוֹת וָצַעַר. וְזֶהוּ עוֹלֶה

סָלִיק בְּכָל (נ"א לְכָל) אִינּוּן צְלוֹתִין, וְאָעִיל לוֹן קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְהַאי אִיהוּ (איוב לג) מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף, בְּגִין דְּאִינּוּן אֶלֶף קַיְּימִין בְּהַהוּא פִּתְחָא, וְהַאי חַד מִנַּיְיהוּ, וּכְתִיב וַיְחָנְנוּ וַיֹּאמֶר פְּדָעֵהוּ מֵרֶדֶת שַׁחַת מָצָאתִי כֹפֶר. בְּגִין דְּסָלִיק בְּהַאי (נ"א לְהַאי) צְלוֹתָא, וְקַיְּימָא מֵלִיץ טוֹב עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, וְאַדְכַּר זְכוּתֵיהּ דְּעָבַד קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, בְּגִין דְּהַאי אִיהוּ דְּקַיְּימָא תָּדִיר לְטָב, וְעַל דָּא, כָּל אַסְוָותָא קַיְּימָא בְּהַאי פִּתְחָא דִּי פָּדִיאֵ"ל מְמָנָא בֵּיהּ. פִּתְחָא דָא אִיהוּ לִסְטַר מַעֲרָב. וּבְגִין דָּא, אִלֵּין אַרְבַּע פִּתְחִין קַיְּימִין בְּהֵיכָלָא דָא.

בְּהֵיכָלָא דָא קַיְּימָא רוּחָא חָדָא דְּאִקְרֵי נֹגַהּ, הַאי אִיהוּ רוּחָא שַׁלִּיטָא בְּהַאי הֵיכָלָא, כָּל

לשון הקודש

עִם כָּל (לְכָל) אוֹתָן הַתְּפִלּוֹת, וּמַכְנִיס אוֹתָן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְזֶהוּ (איוב לג) מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף. מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם הָאֶלֶף עוֹמְדִים בְּאוֹתוֹ הַפֶּתַח, וְזֶה אֶחָד מֵהֶם. וְכָתוּב וַיְחָנְנוּ וַיֹּאמֶר פְּדָעֵהוּ מֵרֶדֶת שַׁחַת מָצָאתִי כֹפֶר. מִשּׁוּם שֶׁעוֹלֶה (לְזוּ) עִם הַתְּפִלָּה הַזוֹ וְעוֹמֵד מֵלִיץ טוֹב עַל הָאָדָם, וּמַזְכִּיר זְכוּתוֹ שֶׁעָשָׂה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, מִשּׁוּם שֶׁזֶּהוּ שֶׁעוֹמֵד תָּמִיד לְטוֹב, וְעַל כֵּן, כָּל רְפוּאָה עוֹמֶדֶת בַּפֶּתַח שֶׁפָּדִיאֵ"ל מְמֻנֶּה בּוֹ. הַפֶּתַח הַזֶּה הוּא לְצַד מַעֲרָב. וּמִשּׁוּם זֶה אַרְבַּעַת הַפְּתָחִים הַלָּלוּ עוֹמְדִים בַּהֵיכָל הַזֶּה.

בַּהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֶדֶת רוּחַ אַחַת שֶׁנִּקְרֵאת נֹגַהּ. זוֹהִי רוּחַ הַשּׁוֹלֶטֶת בַּהֵיכָל הַזֶּה. כָּל

זִיוָא וְכָל תִּיאוּבְתָּא קַיְימָאן בֵּיהּ. הַאי רוּחָא אִיהוּ קַיְימָא לְכָל אִינּוּן דְּאִית לוֹן חוּלָקָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, דָּא אַעְטָר לְאִינּוּן נִשְׁמָתִין בְּזִיוָא דִיקָרָא, בְּגִין לְמִנְדַּע כָּל אִינּוּן רוּחִין דִּי בְּהֵיכָלִין אַחֲרָנִין, דְּדָא אִיהוּ בַּר עָלְמָא דְּאָתֵי, וְיַעְבַּר בְּכֻלְּהוּ, וְלֵית מָאן דְּיִמְחֵי בִידֵיהּ.

הַאי רוּחָא, אִיהוּ רוּחָא דַכְיָא, בָּרִיר מֵאִלֵּין תַּתָּאִין, זָהֲרִיאֵ"ל שְׁמֵיהּ, מֵהַהוּא מִשְׁחָא דִרְבוּת קֻדְשָׁא דְּנָגִיד מֵעָלְמָא דְּאָתֵי, נָגִיד בֵּיהּ, וּמֵהַהוּא מִשְׁחָא אִתְבָּרֵי (נ"א אִתְרָבֵּי) וְאַצְמַח. וְהַאי אִיהוּ נֵר, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים קלב) עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי. בְּגִין דְּהַאי אִיהוּ סִדּוּרָא לְאַדְלָקָא בּוּצִינִין מִתַּתָּא לְעֵילָא, כַּד שָׁרָא עָלֵיהּ נְהִירוּ דְנָגִיד מִלְּעֵילָא, בְּגִין דְּהַאי אִתְסָדַּר, כַּד אִתְכְּלִילוּ בֵּיהּ כָּל אִינּוּן תַּתָּאִין לְתַתָּא.

לשון הקודש

זִיו וְכָל תְּשׁוּקָה עוֹמְדִים בּוֹ. הָרוּחַ הַזּוֹ עוֹמֶדֶת לְכָל אוֹתָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֵלֶק בָּעוֹלָם הַבָּא. זֶה מְעַטֵּר אֶת אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת בְּזִיו שֶׁל כָּבוֹד, כְּדֵי לְהוֹדִיעַ לְכָל אוֹתָן רוּחוֹת שֶׁבַּהֵיכָלוֹת הָאֲחֵרִים שֶׁזֶּהוּ בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא, וְיַעֲבֹר בְּכֻלָּם, וְאֵין מִי שֶׁמּוֹחֶה בְּיָדוֹ.

הָרוּחַ הַזּוֹ הִיא רוּחַ טְהוֹרָה בְּרוּרָה מֵהַתַּחְתּוֹנִים הַלָּלוּ, וּשְׁמָהּ זָהֲרִיאֵ"ל, מֵאוֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ שֶׁשּׁוֹפֵעַ מִן הָעוֹלָם הַבָּא שׁוֹפֵעַ בּוֹ, וּמֵאוֹתוֹ שֶׁמֶן נִבְרָא (גָּדֵל) וְצוֹמֵחַ. וְזֶהוּ נֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קלד) עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי. מִשּׁוּם שֶׁזֶּהוּ הַסִּדּוּר לְהַדְלִיק הַנֵּרוֹת מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, כְּשֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו אוֹר שֶׁשּׁוֹפֵעַ מִלְּמַעְלָה, מִשּׁוּם שֶׁזֶּה מְסֻדָּר כְּשֶׁנִּכְלְלוּ

וְכַד אִתְסָדַּר הַאי רוּחָא בְּכָל אִינּוּן תַּתָּאִין, וְנָהִיר, כְּדֵין אַפִּיק מִנֵּיהּ נְהוֹרָא חַד, דִּי שְׁמֵיהּ אַקְרִיאֵ"ל (ס"א אַהֲדִיאֵ"ל) וְהַאי כָּלִיל בְּרוּחָא דָא, הַאי קַיְּימָא תְּחוֹת (ס"א הַאי) רוּחָא, לְאַמְשָׁכָא (ס"א לְאַמְשָׁחָא) לְכָל אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּסַלְקִין, דְּאִית לוֹן חוּלָקָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְאִתְחָזוּן לְסַלְקָא לְעֵילָא.

בְּגִין דְּכַד נִשְׁמָתָא סַלְקָא, וְעָאלַת בְּאִינּוּן הֵיכָלִין תַּתָּאִין, רְשִׁימָא אִיהִי בְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא, דִּרְשִׁימִין בְּהַאי נִשְׁמָתָא. וְכַד נִשְׁמָתָא זַכָּאת וְקָמַת קַמֵּיהּ דְּהַהוּא רוּחָא, דָּא מְמָנָא אַהֲדִיאֵ"ל מָשַׁח לוֹן. וְסַלְקִין וְעָאלִין בְּהַהוּא נְהַר דִּינוּר וְסַלְקִין וְאִתְקְרִיבוּ לְקָרְבָּנָא.

הַאי נְהוֹרָא כָּלִיל בִּתְלַת נְהוֹרִין, בְּגִין דְּהַהוּא רְבוּת מִשְׁחָא, אִתְכְּלִיל בִּתְלַת גְּוָונִין. וְכַד

לשון הקודש

בוֹ כָּל אוֹתָם הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁלְּמַטָּה. **וּכְשֶׁמִּסְתַּדֶּרֶת** הָרוּחַ הַזּוֹ בְּכָל אוֹתָם הַתַּחְתּוֹנִים וּמְאִירָה, אָז מוֹצִיאָה מִמֶּנָּה אוֹר אֶחָד, שֶׁשְּׁמוֹ אַקַרְיֵא"ל (אַהֲדִיאֵ"ל), וְזֶה כָּלוּל בָּרוּחַ הַזּוֹ. זֶה עוֹמֵד תַּחַת הָרוּחַ (הַזּוֹ) לִמְשֹׁךְ (לִמְשֹׁחַ) אֶת כָּל אוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁעוֹלוֹת, שֶׁיֵּשׁ לָהֶן חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא וּרְאוּיוֹת לַעֲלוֹת לְמַעְלָה.

מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁנִּשְׁמָה עוֹלָה וְנִכְנֶסֶת לְאוֹתָם הַהֵיכָלוֹת הַתַּחְתּוֹנִים, רְשׁוּמָה הִיא בְּעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁרְשׁוּמוֹת בַּנְּשָׁמָה הַזּוֹ. וּכְשֶׁנִּשְׁמָה זוֹכָה וְעוֹמֶדֶת לִפְנֵי אוֹתָהּ הָרוּחַ, הַמְמֻנֶּה הַזֶּה אַהֲדִיאֵ"ל מוֹשֵׁחַ אוֹתָם, וְעוֹלִים וְנִכְנָסִים לְאוֹתוֹ נְהַר דִּינוּר, וְעוֹלִים וְנִקְרָבִים לְקָרְבָּן.

הָאוֹר הַזֶּה כָּלוּל בִּשְׁלֹשָׁה אוֹרוֹת, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחָה נִכְלָל בִּשְׁלֹשָׁה

נָצִיץ הַאי נְהוֹרָא, נָצִיץ מִגֵּיהּ עֶשְׂרִין וּתְרֵין (אַתְוָון) נְהוֹרִין, לָקֳבֵל כ"ב אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא, דִּרְשִׁימִין בְּהַאי נִשְׁמָתָא. וְאִלֵּין עֶשְׂרִין וּתְרֵין נְהוֹרִין, כֻּלְּהוּ מִמָּנָן שַׁמָּשִׁין דְּקַיְימֵי עִמֵּיהּ, וְכֻלְּהוּ אִתְקְרוּן עַל שְׁמָא דְּהַאי נְהוֹרָא דְּעָלַיְיהוּ, וְכֻלְּהוּ אִתְכְּלִילוּ בֵּיהּ. הַאי נְהוֹרָא בְּכָל אִינּוּן נְהוֹרִין, אִתְכְּלִיל בְּהַאי רוּחָא, וְהַאי רוּחָא כָּלִיל בֵּיהּ, וְאִסְתָּכִּי לְאִתְיַשְׁבָא גּוֹ הֵיכָלָא רְבִיעָאָה.

רוּחָא דָּא, כַּד אִתְכְּלִיל מִנְּהוֹרָא דָּא, וּמִכֻּלְּהוּ נְהוֹרִין, כַּד דָּחֲיָין (נ"א דָּחֲקִין) לְאִתְנַצְּצָא (דף רמ"ט ע"ב) נָפְקָא מִנַּיְיהוּ חַד חֵיוָתָא קַדִּישָׁא, כְּלִילָא בִּתְרֵי גַּוְוֵנֵי, אַרְיָא וְנִשְׁרָא, וְאִיהִי חַד דְּיוּקְנָא, וְהַאי אִקְרֵי אֲהִיאֵ"ל. (ס"א אֲתִיאֵ"ל).

לשון הקודש

גְּוָנִים. וּכְשֶׁנּוֹצֵץ הָאוֹר הַזֶּה, נוֹצְצִים מִמֶּנּוּ עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם (אוֹתִיּוֹת) אוֹרוֹת כְּנֶגֶד עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁרְשׁוּמִים בַּנְּשָׁמָה הַזּוֹ. וְעֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם הָאוֹרוֹת הַלָּלוּ, כֻּלָּם מְמֻנִּים שַׁמָּשִׁים שֶׁעוֹמְדִים עִמּוֹ, וְכֻלָּם נִקְרָאִים עַל שֵׁם הָאוֹר הַזֶּה שֶׁעֲלֵיהֶם, וְכֻלָּם נִכְלְלוּ בּוֹ. הָאוֹר הַזֶּה עִם כָּל אוֹתָם הָאוֹרוֹת נִכְלָל בָּרוּחַ הַזּוֹ, וְהָרוּחַ הַזּוֹ כְּלוּלָה בּוֹ, וּמִסְתַּכֵּל לְהִתְיַשֵּׁב בְּתוֹךְ הַהֵיכָל הָרְבִיעִי.

כְּשֶׁהָרוּחַ הַזּוֹ נִכְלֶלֶת מֵהָאוֹר הַזֶּה וּמִכָּל הָאוֹרוֹת, כְּשֶׁדּוֹחִים (דּוֹחֲקִים) לְהִתְנוֹצֵץ, יוֹצֵאת מֵהֶם חַיָּה אַחַת קְדוֹשָׁה כְּלוּלָה בִּשְׁנֵי גְּוָנִים, אַרְיֵה וְנֶשֶׁר, וְהִיא דְּיוֹקָן אֶחָד, וְזֶה נִקְרָא אֲהִיאֵ"ל (אֲתִיאֵל).

וְהַאי חֵיוָתָא קַדִּישָׁא, נַפְקֵי מִנְּצִיצוּ דִילָהּ, כַּד מָטֵי נְהִירוּ דְּהַאי רוּחָא עִלָּאָה בָּהּ, אַרְבַּע אוֹפַּנִּים, כְּלִילָן בְּכָל גְּוָונִין, וְאִינּוּן הַדְרִיאֵ"ל, יְהַדְרִיאֵ"ל, אַהֲדוֹרִי"א, אָסִימוֹ"ן (נ"א אָטִימוֹ"ן). כָּל אִלֵּין בִּתְמַנְיָא גַּדְפִּין, וְאִלֵּין אִינּוּן מְמָנָן, עַל כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּא, מַגִּיחֵי קְרָבָא. בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּכַח קְרָבָא בְּעָלְמָא, אוֹ עֲקִירוּ דְּמַלְכוּתָא מֵאַתְרַיְיהוּ, עַד דְּחֵילֵי שְׁמַיָּא, וְכֹכָבַיָּא דִשְׁאַר רְקִיעִין, כֻּלְּהוּ אַחְזִיוּ קְרָבִין וְסִכְסוּכִין אִלֵּין בְּאִלֵּין. וְאִלֵּין אַרְבַּע אוֹפַּנִּים, קַיְימֵי עָלַיְיהוּ לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא.

אִלֵּין אַרְבַּע, כַּד נַטְלִין לְאַגָּחָא קְרָבִין, מֵרָזָא דְּהֵיכָלָא דִּלְעֵילָא נַטְלִין, דְּאִיהוּ בֵּי דִינָא, וְאִקְרֵי זְכוּתָא. מִזִּיעָא דִלְהוֹן אַפִּיקוּ כַּמָּה חֵילִין וּמַשְׁרְיָין דְּלֵית לוֹן חֶשְׁבָּנָא. וְכֻלְּהוּ קַיְימֵי תְּחוֹת אִלֵּין אוֹפַּנִּים.

לשון הקודש

וְהַחַיָּה הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ, יוֹצְאִים מֵהַהִתְנוֹצְצוּת שֶׁלָּהּ, כְּשֶׁמַּגִּיעַ בָּהּ הָאוֹר שֶׁל הָרוּחַ הָעֶלְיוֹנָה, אַרְבָּעָה אוֹפַּנִּים כְּלוּלִים בְּכָל הַגְּוָנִים, וְהֵם: הַדְרִיאֵ"ל, יְהַדְרִיאֵ"ל, אַהֲדוֹרִי"א, אָסִימוֹ"ן (אָטִימוֹ"ן). כָּל אֵלֶּה בִּשְׁמֹנֶה כְּנָפַיִם, וְאֵלֶּה הֵם מְמֻנִּים עַל כָּל חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם, עוֹרְכֵי הַקְּרָבוֹת. מִשּׁוּם שֶׁלֹּא תִמְצָא מִלְחָמָה אַחַת בָּעוֹלָם אוֹ עֲקִירַת מַלְכוּת מִמְּקוֹמָהּ, עַד שֶׁצְּבָא הַשָּׁמַיִם וְהַכּוֹכָבִים שֶׁל שְׁאָר הָרְקִיעִים, כֻּלָּם מַרְאִים קְרָבוֹת וְסִכְסוּכִים אֵלֶּה עִם אֵלֶּה. וְאַרְבַּעַת הָאוֹפַּנִּים הַלָּלוּ עוֹמְדִים עֲלֵיהֶם לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם.

אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה, כְּשֶׁנּוֹסְעִים לַעֲרֹךְ מִלְחָמוֹת, מִסּוֹד הַהֵיכָל שֶׁלְּמַעְלָה

מִנְּהוֹן קַיְימֵי עַל שִׁירָתָא, וּמִנְּהוֹן שְׁלִיחָן עַל עָלְמָא. לְקָבֵל אִינּוּן שְׁלִיחָן דְּלִסְטַר מִסַּאֲבָא, דְּנַפְקֵי מִגּוֹ הַהוּא הֵיכָלָא תְּלִיתָאָה דִּילָהּ, וְאִינּוּן מְקַטְרְגֵי עָלְמָא לְאַבְאָשָׁא. וְאִלֵּין אִשְׁתְּכָחוּ לְקָבְלַיְיהוּ, דְּלָא יִשְׁלְטוּן לְגַבֵּי אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים צא) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ וְגוֹ'. וּכְתִיב עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן תִּגּוֹף בָּאֶבֶן וְגוֹ'. דָּא (ישעיה ח) אֶבֶן נֶגֶף צוּר מִכְשׁוֹל. הַאי אִקְרֵי אֶבֶן נֶגֶף צוּר מִכְשׁוֹל. וְהַאי אִקְרֵי (ישעיה כח) אֶבֶן בֹּחַן פִּנַּת יִקְרַת, (ישעיה כח) צוּר יִשְׂרָאֵל. וְכֹלָּא קַיְימָא דָּא לְקָבֵל דָּא.

מֵרָזָא דְּהֵיכָלָא תְּלִיתָאָה דִּי בְסִטְרָא אַחֲרָא, נַפְקֵי תְּרֵין רוּחִין, דְּאִקְרוּן אַ"ף וְחֵמָ"ה, וּמִתְּרֵין אִלֵּין, נָפְקִין כָּל אִינּוּן שְׁלִיחָן דְּאָזְלִין לְאַסְטָאָה בְּנֵי

לשון הקודש

נוֹסְעִים, שֶׁהוּא בֵּית הַדִּין, וְנִקְרָא זְכוּת. מֵהַזְּעָה שֶׁלָּהֶם הוֹצִיאוּ כַּמָּה צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, וְכֻלָּם עוֹמְדִים תַּחַת הָאוֹפַנִּים הַלָּלוּ.

מֵהֶם עוֹמְדִים עַל שִׁירָה, וּמֵהֶם שְׁלוּחִים עַל הָעוֹלָם, כְּנֶגֶד אוֹתָם הַשְּׁלוּחִים שֶׁלְּצַד הַטֻּמְאָה שֶׁיּוֹצְאִים מִתּוֹךְ הַהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי שֶׁלָּהּ, וְהֵם מְקַטְרְגִים עַל הָעוֹלָם לְהָרַע. וְאֵלּוּ נִמְצָאִים כְּנֶגְדָּם שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עַל אוֹתָם שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צא) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ וְגוֹ'. וְכָתוּב עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן תִּגּוֹף בָּאֶבֶן וְגוֹ'. זֶה (ישעיה ח) אֶבֶן נֶגֶף צוּר מִכְשׁוֹל. וְזֶה נִקְרָא אֶבֶן נֶגֶף צוּר מִכְשׁוֹל. וְזֶה נִקְרָא (שם כח) אֶבֶן בֹּחַן פִּנַּת יִקְרַת, (שם ל) צוּר יִשְׂרָאֵל. וְהַכֹּל עוֹמֵד זֶה כְּנֶגֶד זֶה.

מִפּוֹד הַהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי שֶׁבַּצַּד הָאַחֵר יוֹצְאִים שְׁתֵּי רוּחוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת אַ"ף

נָשָׁא מֵאָרְחָא דִּקְשׁוֹט, וְאִלֵּין אִינּוּן דְּקַיְּימָאן, וְאַקְדִּימוּ עַל בַּר נָשׁ, דְּקָא אָזִיל לְאוֹרְחָא דְּמִצְוָה. וְעַל דָּא אִלֵּין אוֹפַנִּים קַיְּימָן לָקֳבְלֵיהוּ, בְּגִין לְאַגָּנָא עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ דְּלָא יִתְנַזְקוּן. מֵאִלֵּין תְּרֵין רוּחִין דְּחִיל מֹשֶׁה, כַּד הָוָה נָחִית מִן טוּרָא, דִּכְתִיב, (דברים ט) כִּי יָגֹרְתִּי מִפְּנֵי הָאַף וְהַחֵמָה.

בְּאֶמְצָעִיתָא דְּהֵיכָלָא דָא, אִית אַתְרָא אַחֲרָא, דְּקַיְּימָא לְעֵילָא לְעֵילָא, בְּאַרְבַּע פִּתְחִין, לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, עֶשֶׂר מְמָנָן לְכָל פִּתְחָא וּפִתְחָא, וְחַד מְמָנָא עָלַיְיהוּ. וְהַאי כָּלִיל בִּנְהוֹרָא דְּאִקְרֵי אַהֲדִיאֵ"ל, וְהַאי אִיהוּ אוֹפָן בְּתוֹךְ הָאוֹפָן, מְשֻׁלָּבָן דָּא בְדָא.

אִלֵּין אַרְבְּעִין, נָטְלֵי דִינָא מִבֵּי זְכוּתָא, לְאַלְקָאָה לְהַאי נִשְׁמָתָא דְחָבָאת (ס"א וּבְעָאת) **לְאַלְקָאָה.**

לשון הקודש

וְחֵמָ"ה, וּמִשְּׁתֵּי אֵלֶּה יוֹצְאִים כָּל אוֹתָם שְׁלוּחִים שֶׁהוֹלְכִים לְהַסְטוֹת בְּנֵי אָדָם מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת, וְאֵלּוּ אוֹתָם שֶׁעוֹמְדִים וּמַקְדִּימִים עַל אָדָם שֶׁהוֹלֵךְ לְדֶרֶךְ מִצְוָה, וְעַל זֶה אֵלּוּ הָאוֹפַנִּים עוֹמְדִים כְּנֶגְדָּם, כְּדֵי לְהָגֵן עַל הָאָדָם שֶׁלֹּא יִנָּזְקוּ. מִשְּׁתֵּי הָרוּחוֹת הַלָּלוּ פָּחַד מֹשֶׁה כְּשֶׁהָיָה יוֹרֵד מִן הָהָר, שֶׁכָּתוּב (דברים ט) כִּי יָגֹרְתִּי מִפְּנֵי הָאַף וְהַחֵמָה.

בְּאֶמְצַע הַהֵיכָל הַזֶּה יֵשׁ מָקוֹם אַחֵר שֶׁעוֹמֵד לְמַעְלָה לְמַעְלָה, בְּאַרְבָּעָה פְּתָחִים לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, עֲשָׂרָה מְמֻנִּים לְכָל פֶּתַח וּפֶתַח, וּמְמֻנֶּה אֶחָד עֲלֵיהֶם. וְזֶה כָּלוּל בְּאוֹר שֶׁנִּקְרָא אַהֲדִיאֵ"ל, וְזֶהוּ אוֹפַן בְּתוֹךְ הָאוֹפַן, מְשֻׁלָּבִים זֶה בָּזֶה.

אֵלּוּ הָאַרְבָּעִים נוֹטְלִים דִּין מִבֵּית הַזְּכוּת לְהַלְקוֹת אֶת הַנְּשָׁמָה הַזּוֹ שֶׁחָטְאָה (וּצְרִיכָה)

וְאִלֵּין קַיְימֵי בְּשַׁלְהוֹבֵי נוּרָא לְגַבֵּי אִינּוּן נִשְׁמָתִין, וְטָאסִין לְבַר מֵהֵיכָלָא דָא, וְאַלְקָאן לְנִשְׁמְתָא דָא, וְקַיְימָא נְזִיפָא לְבַר, כָּל אִינּוּן יוֹמִין דְּאִתְגְּזָרַת עָלָהּ, וְלָא עָאלַת לְפַרְגּוֹדָא.

וְאִלֵּין אַרְבָּעִים, אִינּוּן דְּקַיְימִין וַאֲנָזִיפוּ וּמְנַדִּין, לְכָל אִינּוּן דְּאַפִּיקוּ מִפּוּמַיְיהוּ מִלָּה דְּלָא אִצְטְרִיכָא, וּבָתַר דָּא אַפִּיקוּ מִפּוּמַיְיהוּ מִלָּה קַדִּישָׁא, מִלָּה דְּאוֹרַיְיתָא, וּמְטַנְפֵי פּוּמַיְיהוּ בָּהּ. וְאִלֵּין קַיְימֵי, וּמְנַדִּין לוֹן, וְקַיְימֵי בְּהַאי נִדּוּיָא אַרְבְּעִין יוֹמִין, דְּלָא אִשְׁתְּמַע צְלוֹתְהוֹן.

וְכֵן לְכָל אִינּוּן דְּחָאבוּ אִינּוּן חוֹבִין, דְּבַעְיָין לְנַזְפָּא, עֲשָׂרָה כָּרוּזִין נַפְקֵי בְּכָל יוֹמָא, וּמַכְרְזֵי בְּכָל אִינּוּן רְקִיעִין, וּבְכָל אִינּוּן חֵילִין וּמַשְׁרְיָין, אִזְדָּהֲרוּ בִּפְלַנְיָא דְּאִיהוּ נְזִיפָא. נְזִיפָא אִיהוּ עַל חוֹבָא פְּלוֹנִי דְּעָבַד, עַד דְּתָב קַמֵּי מָארֵיהּ, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן.

לשון הקודש

לְקַבֵּל מַלְקוּת, וְאֵלּוּ עוֹמְדִים בְּשַׁלְהֶבֶת אֵשׁ לְאוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת, וְטָסִים מִחוּץ לַהֵיכָל הַזֶּה, וּמַלְקִים אֶת הַנְּשָׁמָה הַזּוֹ, וְעוֹמֶדֶת נְזוּפָה בַּחוּץ כָּל אוֹתָם הַיָּמִים שֶׁנִּגְזְרוּ עָלֶיהָ, וְלֹא נִכְנֶסֶת לַפַּרְגּוֹד.

וְהָאַרְבָּעִים הַלָּלוּ הֵם שֶׁעוֹמְדִים וְנוֹזְפִים וּמְנַדִּים אֶת כָּל אֵלּוּ שֶׁהוֹצִיאוּ מִפִּיהֶם דָּבָר שֶׁלֹּא צָרִיךְ, וְאַחַר זֶה הוֹצִיאוּ מִפִּיהֶם דָּבָר קָדוֹשׁ, דְּבַר תּוֹרָה, וּמְטַנְּפִים אֶת פִּיהֶם בָּהּ. וְאֵלּוּ עוֹמְדִים וּמְנַדִּים אוֹתָם, וְעוֹמְדִים בַּנִּדּוּי הַזֶּה אַרְבָּעִים יוֹם, שֶׁלֹּא נִשְׁמַעַת תְּפִלָּתָם.

וְכֵן אֶת כָּל אֵלּוּ שֶׁחָטְאוּ אוֹתָם חֲטָאִים שֶׁצְּרִיכִים אֶת הַנְּזִיפָה, עֲשָׂרָה כָּרוּזִים יוֹצְאִים בְּכָל יוֹם וּמַכְרִיזִים בְּכָל אוֹתָם הָרְקִיעִים וּבְכָל אוֹתָם חֵילוֹת וּמַחֲנוֹת:

כַּד תָּב מֵהַהוּא חוֹבָא, מִתְכַּנְפֵי אִלֵּין אַרְבְּעִין, וְשָׁרָאן לֵיהּ. וּכְדֵין אַכְרִיזוּ עָלֵיהּ, פְּלַנְיָא שָׁרָא נְזִיפָא. מִכָּאן וּלְהָלְאָה צְלוֹתָא עָאלַת. וְעַד לָא תָּב, נָזִיף אִיהוּ לְעֵילָא וְתַתָּא, וּנְטִירוּ דְּמָאֲרֵיהּ אִתְעָדֵי מִנֵּיהּ. וַאֲפִילוּ בְּלֵילְיָא נִשְׁמָתֵיהּ נְזִיפָא, דְּסָתְמִין לָהּ כָּל תַּרְעֵי שְׁמַיָּא וְלָא סַלְקָא, וְדַחְיָין לָהּ לְבַר. הַאי אוֹפָן דְּקַיְּימָא עַל אִלֵּין אַרְבְּעִין, כַּד נָטִיל מָטָא לְהַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי (מלכים א יד) תָּא הָרָצִי"ם. וְכַד עָאל, עָאלוּ עִמֵּיהּ אִינּוּן אַרְבְּעִין, דִּי מְמָנָן בְּאַרְבַּע פִּתְחִין, וְסַלְקִין כָּל אִינּוּן מְגִינִין דִּי דַהֲבָא. וְאִלֵּין אִינּוּן מַלְאָכִין דְּאִקְרוּן חַשְׁמַלִּי"ם. וְאִינּוּן מְגִינִין וְסַיְּיפִין וְרוּמְחִין, דְּרַהֲטֵי לְאַגָּנָא עָלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל מִשְּׁאַר (דף ר"נ ע"א) עַמִּין, וּלְאַגָּחָא קְרָבָא בְּהוּ, וּלְנַקְמָא לוֹן כְּפוּם שַׁעֲתָא, בְּלָא אֲרִיכוּ.

לשון הקודש

הִזָּהֲרוּ בִּפְלוֹנִי שֶׁהוּא נָזוּף! הוּא נָזוּף עַל חֵטְא פְּלוֹנִי שֶׁעָשָׂה, עַד שֶׁשָּׁב לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, הָרַחֲמָן יַצִּילֵנוּ.

כְּשֶׁשָּׁב מֵאוֹתוֹ הַחֵטְא, מִתְכַּנְסִים כָּל הָאַרְבָּעִים הַלָּלוּ וּמַתִּירִים אוֹתוֹ, וְאָז מַכְרִיזִים עָלָיו: מִפְּלוֹנִי הֻתְּרָה הַנְּזִיפָה! מִכָּאן וָהָלְאָה הַתְּפִלָּה נִכְנֶסֶת. וְטֶרֶם שֶׁשָּׁב, הוּא נָזוּף לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וּשְׁמִירַת רִבּוֹנוֹ מוּסֶרֶת מִמֶּנּוּ. וַאֲפִלּוּ בַּלַּיְלָה נִשְׁמָתוֹ נְזוּפָה, שֶׁסּוֹתְמִים לָהּ אֶת כָּל שַׁעֲרֵי הַשָּׁמַיִם וְלֹא עוֹלָה, וְדוֹחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה.

הָאוֹפַן הַזֶּה שֶׁעוֹמֵד עַל הָאַרְבָּעִים הַלָּלוּ, כְּשֶׁנּוֹסֵעַ, מַגִּיעַ לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא תָּא הָרָצִי"ם. וּכְשֶׁנִּכְנָס, נִכְנָסִים עִמּוֹ אוֹתָם הָאַרְבָּעִים שֶׁמְּמֻנִּים בְּאַרְבָּעָה פְּתָחִים, וְעוֹלִים כָּל אוֹתָם הַמָּגִנִּים שֶׁל זָהָב, וְאֵלּוּ הֵם מַלְאָכִים שֶׁנִּקְרָאִים חַשְׁמַלִּי"ם. וְאוֹתָם הַמָּגִנִּים וְהַחֲרָבוֹת וְהָרְמָחִים שֶׁרָצִים לְהָגֵן עַל יִשְׂרָאֵל מִשְּׁאָר הָעַמִּים,

וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי תָּא הָרָצִים, אֲתָר דְּאִינּוּן רָצִים רַהֲטֵי, וְאוֹחוּ לְאַגָּחָא, וּלְנָקְמָא נוּקְמִין לָקָבֵל רָצִים אַחֲרָנִין, דְּרַהֲטֵי לְאַבְאָשָׁא וּלְאַתְרְעָא מַזָּלִין, לְשַׁלְטָאָה עָלַיְיהוּ. וְרָזָא דָא, (אסתר ג) **הָרָצִים יָצְאוּ דְחוּפִים. רָצִים מִסִּטְרָא דָא, וְרָצִים מִסִּטְרָא דָא, וּבְגִינֵהוֹן,** (אסתר ח) **וְהָעִיר שׁוּשָׁן צָהֲלָה וְשָׂמֵחָה, אוֹ** (אסתר ג) **נָבוֹכָה. אִי מְקַדְּמֵי אִלֵּין דְּהָכָא, הָעִיר שׁוּשָׁן שָׂמֵחָה. וְאִי מְקַדְּמֵי אִלֵּין דְּסִטְרָא אַחֲרָא, הָעִיר שׁוּשָׁן נָבוֹכָה.**

וְהָא אוּקִימְנָא, דִּבְכֹלָּא קַיְימִין אִלֵּין לָקָבֵל אִלֵּין, סִטְרָא דָא לָקָבֵל סִטְרָא דָא. וּבְגִין כָּךְ, אִלֵּין אִינּוּן מְגִינִין לְכֹלָּא. כַּד סַלְקִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, נָפֵק חַד אֲוִירָא דִלְעֵילָא, וְאִתְעָבִידוּ כֻּלְּהוּ מָגֵן חַד. וְסִימָנָךְ, (בראשית טו) **אָנֹכִי מָגֵן לָךְ.**

לשון הקודש

וְלַעֲרֹךְ בָּהֶם קְרָב וְלִנְקֹם מֵהֶם לְפִי שָׁעָה בְּלִי אֹרֶךְ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא תָּא הָרָצִים, מָקוֹם שֶׁאוֹתָם הָרָצִים רָצִים וּמְמַהֲרִים לְהִלָּחֵם וְלִנְקֹם נְקָמוֹת כְּנֶגֶד רָצִים אֲחֵרִים שֶׁרָצִים לְהָרַע וּלְהַחֲלִישׁ מַזָּלוֹת כְּדֵי לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם. וְסוֹד זֶה – (אסתר ג) הָרָצִים יָצְאוּ דְחוּפִים. רָצִים מִצַּד זֶה וְרָצִים מִצַּד זֶה, וּבִגְלָלָם (שם ח) וְהָעִיר שׁוּשָׁן צָהֲלָה וְשָׂמֵחָה, אוֹ (שם ג) נָבוֹכָה. אִם מַקְדִּימִים אֵלֶּה שֶׁכָּאן – הָעִיר שׁוּשָׁן שָׂמֵחָה. וְאִם מַקְדִּימִים אֵלֶּה שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר – הָעִיר שׁוּשָׁן נָבוֹכָה.

וַחֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁבְּכֹל עוֹמְדִים אֵלֶּה כְּנֶגֶד אֵלֶּה, צַד זֶה כְּנֶגֶד צַד זֶה, וּמִשּׁוּם כָּךְ אֵלֶּה הֵם מָגִנִּים לַכֹּל. כְּשֶׁעוֹלִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, יוֹצֵא אֲוִיר אֶחָד שֶׁלְּמַעְלָה, וְכֻלָּם נַעֲשִׂים מָגֵן אֶחָד, וְסִמָּנְךָ – (בראשית טו) אָנֹכִי מָגֵן לָךְ.

תְּרֵיסָר גַּלְגַּלִּין, אִינּוּן דְּסַחֲרָאן גּוֹ הֵיכָלָא דָא, וְאִינּוּן אִקְרוּן שָׂרָפִים, דְּתְרֵין גַּוְונִין, חִוָּור וְסוּמָק, רַחֲמֵי וְדִינָא, אִלֵּין אִינּוּן קַיְימֵי לְאַשְׁגָּחָא תָּדִיר, עַל כָּל אִינּוּן מָאנֵי דְצַעֲרָא, דְּצַעְרִין לוֹן שְׁאַר עַמִּין, וְדַחֲקִין לוֹן, וְאִקְרוּן חַלּוֹנוֹת. וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (שיר השירים ב) מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת.

וְאִלֵּין קַיְימֵי לְאִסְתַּכְּלָא, כָּל אִינּוּן דְּמְצַלָּאן צְלוֹתַיְיהוּ, דְּמְקַדְּמֵי לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, וְאִתְמְנוּן מֵאִינּוּן עֲשָׂרָה קַדְמָאֵי. כְּדֵין סַלְקִין וְכַתְבִין לוֹן לְעֵילָא, בְּגִין דְּאִלֵּין אִקְרוּן חֲבֵרִים לְגַבַּיְיהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ח) חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי.

זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּיַדְעֵי לְסַדְּרָא צְלוֹתְהוֹן כְּדְקָא יֵאוֹת, בְּגִין דְּכַד הַאי צְלוֹתָא שָׁרָאת

לשון הקודש

שְׁנַיִם עָשָׂר גַּלְגַּלִּים הֵם שֶׁסּוֹבְבִים לְתוֹךְ הַהֵיכָל הַזֶּה, וְהֵם נִקְרָאִים שְׂרָפִים בִּשְׁנֵי גְוָנִים – לָבָן וְאָדֹם, רַחֲמִים וְדִין. אֵלֶּה הֵם עוֹמְדִים לְהַשְׁגִּיחַ תָּמִיד עַל כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי הַצַּעַר שֶׁמְּצַעֲרִים אוֹתָם שְׁאָר הָעַמִּים וְדוֹחֲקִים אוֹתָם, וְנִקְרָאִים חַלּוֹנוֹת. וְהַיְנוּ מַה שֶׁכָּתוּב (שיר ב) מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת.

וְאֵלּוּ עוֹמְדִים לְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל אוֹתָם שֶׁמִּתְפַּלְּלִים תְּפִלּוֹתֵיהֶם, שֶׁמַּקְדִּימִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְנִמְנִים מֵאוֹתָם הָעֲשָׂרָה הָרִאשׁוֹנִים, וְאָז עוֹלִים וְכוֹתְבִים אוֹתָם לְמַעְלָה, מִשּׁוּם שֶׁאֵלּוּ נִקְרָאִים חֲבֵרִים שֶׁלָּהֶם. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ח) חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי.

אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים לְסַדֵּר

לְאִסְתַּלְקָא, אִלֵּין סַלְקִין בְּהַאי צְלוֹתָא, וְעָאלִין בְּכָל אִינּוּן רְקִיעִין, וּבְכָל אִינּוּן הֵיכָלִין, עַד תַּרְעָא דְּפִתְחָא עִלָּאָה, וְעָאלַת הַהִיא צְלוֹתָא קָמֵי מַלְכָּא, לְאִתְעַטְּרָא. כְּמָה דְּאִתְּמַר.

תָּא חֲזֵי, כָּל אִינּוּן דִּמְצַלָּאן צְלוֹתִין, וּמְקַדְּשֵׁי לְמָרֵיהוֹן בִּרְעוּתָא שְׁלִים, הַאי צְלוֹתָא בַּעְיָא לְאַפָּקָא לָהּ מִגּוֹ מַחֲשָׁבָה, וּבִרְעוּתָא דְּמִלּוּלָא וְרוּחָא, וּכְדֵין אִתְקַדַּשׁ שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכַד מָטָאת לְגַבֵּי אִלֵּין חֲבֵרִים, כֻּלְּהוּ נָטְלֵי לְהַהִיא צְלוֹתָא, וְאַזְלָן בַּהֲדָהּ עַד הֵיכָלָא רְבִיעָאָה, בְּהַהוּא פִּתְחָא. וְאִלֵּין מְשַׁבְּחִין בְּהַהוּא זִמְנָא דִּמְצַלָּאן צְלוֹתִין, וּמְקַדְּשֵׁי בְּהַהוּא זִמְנָא, אִלֵּין אִינּוּן דִּי מְמַנָּן בִּימָמָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, לְמֶהֱוֵי עִמְּהוֹן חֲבֵרִים. (ס"א וְלָאו בְּלֵילְיָא כְּאִינּוּן) וּבְלֵילְיָא, בְּאִינּוּן אַחֲרָנִין, דְּאַמְּרֵי שִׁירָתָא בְּלֵילְיָא.

לשון הקודש

תְּפִלָּתָם כָּרָאוּי, מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר הַתְּפִלָּה מַתְחִילָה לַעֲלוֹת, אֵלּוּ עוֹלִים עִם הַתְּפִלָּה הַזֹּאת וְנִכְנָסִים לְכָל אוֹתָם הָרְקִיעִים וּלְכָל אוֹתָם הַהֵיכָלוֹת, עַד שַׁעַר הַפֶּתַח הָעֶלְיוֹן. וְאוֹתָהּ תְּפִלָּה נִכְנֶסֶת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לְהִתְעַטֵּר, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

בֹּא וּרְאֵה, כָּל אֵלּוּ שֶׁמִּתְפַּלְּלִים תְּפִלּוֹת וּמְקַדְּשִׁים אֶת רִבּוֹנָם בְּרָצוֹן שָׁלֵם, הַתְּפִלָּה הַזּוֹ צָרִיךְ לְהוֹצִיא אוֹתָהּ מִתּוֹךְ מַחֲשָׁבָה, וּבְרָצוֹן שֶׁל דִּבּוּר וְרוּחַ, וְאָז מִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּכְשֶׁמַּגִּיעָה לַחֲבֵרִים הַלָּלוּ, כֻּלָּם לוֹקְחִים אֶת אוֹתָהּ תְּפִלָּה, וְהוֹלְכִים עִמָּהּ עַד הַהֵיכָל הָרְבִיעִי בְּאוֹתוֹ הַפֶּתַח. וְאֵלּוּ מְשַׁבְּחִים בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמִּתְפַּלְּלִים תְּפִלּוֹת וּמְקַדְּשִׁים בְּאוֹתוֹ זְמַן, אֵלּוּ הֵם

וְתָא חֲזֵי כְּתִיב, (משלי כח) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְאוֹמֵר אֵין פָּשַׁע חָבֵר הוּא לְאִישׁ מַשְׁחִית. וְהָא אוֹקְמוּהָ, בְּגִין דְּמָנַע בִּרְכָאן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ אָבִיו. כְּמָה דִכְתִיב, (דברים לב) שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֵּדְךָ. וּכְתִיב (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ. וְאוֹקְמוּהָ.

חָבֵר הוּא לְאִישׁ מַשְׁחִית, מָאן אִישׁ מַשְׁחִית. דָּא אִיהוּ הַהוּא אִישׁ, דְּפָגִים לְסִיהֲרָא. וְאִקְרֵי (משלי טז) אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת. (תהלים קמ) אִישׁ לָשׁוֹן. (בראשית כה) אִישׁ יוֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה. וְהַאי אִיהוּ אִישׁ מַשְׁחִית, דְּהַאי אִיהוּ מָנַע בִּרְכָאן מֵעָלְמָא. אוּף הָכִי, מָאן דְּמָנַע בִּרְכָאן מֵעָלְמָא, חָבֵר הוּא לְהַאי אִישׁ מַשְׁחִית כִּדְקַאמְרָן. וְדָא הוּא רָזָא, בְּגִין דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְבָרְכָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְצַלָּאָה צְלוֹתָא כַּדְקָא יֵאוֹת. בְּגִין דְּיִתְבָּרַךְ שְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא,

לשון הקודש

שֶׁמְּמָנִים בַּיּוֹם עַל יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת עִמָּהֶם חֲבֵרִים. (ולא בַּלַּיְלָה כְּאוֹתָם) וּבַלַּיְלָה בְּאוֹתָם הָאַחֵרִים שֶׁאוֹמְרִים שִׁירָה בַּלַּיְלָה.

וּבֹא רְאֵה, כָּתוּב (משלי כח) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְאֹמֵר אֵין פָּשַׁע חָבֵר הוּא לְאִישׁ מַשְׁחִית. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, מִשּׁוּם שֶׁמּוֹנֵעַ בִּרְכוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא אָבִיו, כַּכָּתוּב (דברים לב) שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֵּדְךָ. וְכָתוּב (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ. וּפֵרְשׁוּהָ.

חָבֵר הוּא לְאִישׁ מַשְׁחִית, מִי הָאִישׁ מַשְׁחִית? זֶהוּ אוֹתוֹ אִישׁ שֶׁפּוֹגֵם אֶת הַלְּבָנָה, וְנִקְרָא (שם טז) אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת. (תהלים קמ) אִישׁ לָשׁוֹן. (בראשית כה) אִישׁ יוֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה. וְזֶהוּ אִישׁ מַשְׁחִית, שֶׁזֶּהוּ שֶׁמּוֹנֵעַ בְּרָכוֹת מִן הָעוֹלָם. אַף כָּךְ, מִי שֶׁמּוֹנֵעַ בְּרָכוֹת מֵהָעוֹלָם, חָבֵר הוּא לָאִישׁ מַשְׁחִית הַזֶּה שֶׁאָמַרְנוּ. וְזֶהוּ סוֹד, מִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ לָאָדָם לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה כָּרָאוּי כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ, וְיִתְחַבֵּר עִם

וְיִתְחַבָּר בְּאִלֵּין חֲבֵרִין קַדִּישִׁין, וְלָא יִפְגּוֹם צְלוֹתֵיהּ. בְּגִין דְּיִמְנַע בִּרְכָאן מֵעָלְמָא, וְיִתְחַבָּר בְּהַהוּא חָבֵר אִישׁ מַשְׁחִית דְּאִיהוּ מָנַע בִּרְכָאן מֵעָלְמָא, וְגָרִים מוֹתָא לְכֻלְּהוּ.

כְּתִיב (דברים יח) וְחוֹבֵר חָבֶר, מָאי וְחוֹבֵר חָבֶר. הַהוּא מָאן דְּאָזִיל בָּתַר סִטְרָא אַחֲרָא, וְדָרֵשׁ חַרְשִׁין, אִיהוּ מָשֵׁךְ עָלֵיהּ רוּחָא אַחֲרָא מְסַאֲבָא, וְאִתְחַבָּר בְּהַהוּא חַבְרוּתָא דְּהַהוּא חָבֵר רָע, וְשָׁאֲרִי בְּחַבְרוּתָא בַּהֲדֵיהּ, הַהוּא חָבֵר אִישׁ מַשְׁחִית. אֲמַאי אִקְרֵי חָבֵר. בְּגִין דִּבְשַׁעֲתָא דְּאִתְיְלִיד בַּר נָשׁ אִתְחַבָּר עִמֵּיהּ. וְתָדִיר קַיְימָא בַּהֲדֵיהּ חָבֵר. לְבָתָר, אִתְהַפָּךְ לֵיהּ חָבֵר, אִישׁ מַשְׁחִית.

וְהָכִי אִית בְּסִטְרָא דִּקְדוּשָׁה, בְּסִטְרָא דִּימִינָא, חָבֵר טוֹב, דְּעָבִיד טִיבוּ עִמֵּיהּ דְּבַר נָשׁ בְּעָלְמָא

לשון הקודש

הַחֲבֵרִים הַקְּדוֹשִׁים הַלָּלוּ וְלֹא יִפְגֹּם אֶת תְּפִלָּתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁיִּמְנַע בְּרָכוֹת מֵהָעוֹלָם וְיִתְחַבֵּר עִם אוֹתוֹ אִישׁ מַשְׁחִית, שֶׁהוּא מוֹנֵעַ בְּרָכוֹת מִן הָעוֹלָם וְגָרַם מָוֶת לְכֻלָּם. **כָּתוּב** (דברים יח) וְחוֹבֵר חָבֶר. מַה זֶּה וְחוֹבֵר חָבֶר? זֶה אוֹתוֹ מִי שֶׁהוּא הוֹלֵךְ אַחַר הַצַּד הָאַחֵר וּמְכַשֵּׁף כְּשָׁפִים, הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו רוּחַ אַחֶרֶת טְמֵאָה, וּמִתְחַבֵּר בְּאוֹתָהּ חֲבֵרוּת שֶׁל אוֹתוֹ חָבֵר רַע, וְשוֹרֶה בַּחֲבֵרוּת עִם אוֹתוֹ חָבֵר אִישׁ מַשְׁחִית. וְלָמָּה נִקְרָא חָבֵר? מִשּׁוּם שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁנּוֹלָד אָדָם הוּא מִתְחַבֵּר עִמּוֹ, וְתָמִיד עִמּוֹ בְּחָבֵר. אַחַר כָּךְ נֶהְפָּךְ לוֹ חָבֵר אִישׁ מַשְׁחִית.

וְכָךְ יֵשׁ בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה, בְּצַד הַיָּמִין, חָבֵר טוֹב, שֶׁעוֹשֶׂה טוֹב עִם הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה

דִּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְאִלֵּין חֲבֵרִים קַיְימֵי תָּדִיר עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, בְּחַבְרוּתָא חָדָא, לְשַׁיזָבָא לֵיהּ, וּלְאַגָּנָא עָלֵיהּ, וּלְמֶהֱוֵי עִמֵּיהּ חֲבֵרִים, לְקַדְּשָׁא שְׁמָא דְּמָארֵיהוֹן, וּלְזַמְּרָא וּלְשַׁבְּחָא קַמֵּיהּ תָּדִיר.

מֵאִלֵּין נַפְקֵי (דף ר"נ ע"ב) אַרְבַּע סַמְכִין אַחֲרָנִין, לְאִינּוּן תְּרֵיסָר דְּקָאָמַרָן, הֲנֵי חֲבֵרִים. וְאִלֵּין אִינּוּן קַיְימֵי לְגַבֵּי אִינּוּן דְּיַעְטִין עִיטָא לְאַבְאָשָׁא לְצַדִּיקַיָּיא. אַף עַל גַּב דְּלָא עַבְדֵּי, וְסַלְקֵי וְאוֹדְעֵי מִלָּה לְעֵילָא, וּבַטְלֵי לְהַהוּא עִיטָא, וְאִלֵּין אִקְרוּן אֶרְאֶלִי"ם וְאַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ אִתְמְנוּן לְדָא, כָּל חַד וְחַד אִתְמָנָא וְאִתְפְּקַד עַל מִלִּין יְדִיעָאן. וּתְחוֹת אִלֵּין לֵית לוֹן חֶשְׁבָּנָא.

אִלֵּין אַרְבַּע, קַיְימֵי לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, וְכָל חַד קָאִים לְאַשְׁגָּחָא עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. וְאִלֵּין

לשון הקודש

וּבָעוֹלָם הַבָּא, וְהַחֲבֵרִים הַלָּלוּ עוֹמְדִים תָּמִיד עַל הָאָדָם בַּחֲבֵרוּת אַחַת לְהַצִּילוֹ וּלְהָגֵן עָלָיו וְלִהְיוֹת עִמּוֹ חֲבֵרִים, לְקַדֵּשׁ אֶת שֵׁם רִבּוֹנָם וּלְזַמֵּר וּלְשַׁבֵּחַ לְפָנָיו תָּמִיד.

מֵאֵלּוּ יוֹצְאִים אַרְבָּעָה תּוֹמְכִים אֲחֵרִים לְאוֹתָם הַשְּׁנֵים עָשָׂר שֶׁאָמַרְנוּ, הַחֲבֵרִים הַלָּלוּ. וְאֵלּוּ הֵם עוֹמְדִים לְאוֹתָם שֶׁיּוֹעֲצִים עֵצָה לְהַזִּיק לַצַּדִּיקִים. אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא עוֹשִׂים, וְעוֹלִים וּמוֹדִיעִים הַדָּבָר לְמַעְלָה, וּמְבַטְּלִים אֶת אוֹתָהּ הָעֵצָה. וְאֵלּוּ נִקְרָאִים אֶרְאֶלִים. וְאַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם הִתְמַנּוּ לָזֶה, כָּל אֶחָד הִתְמַנָּה וְנִפְקַד עַל דְּבָרִים יְדוּעִים, וְתַחַת אֵלּוּ אֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן.

אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה עוֹמְדִים לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְכָל אֶחָד עוֹמֵד לְהַשְׁגִּיחַ עַל יִשְׂרָאֵל, וְאֵלּוּ נִקְרָאִים חֲרַכִּים, כְּמוֹ

אִקְרוֹן חֲרַכִּים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שיר השירים ב) מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים. שְׁמָא דְּאִלֵּין אַרְבַּע דְּאִקְרוֹן חֲרַכִּים, עִינָ"אל. עִירִי"ה (נ"א עזרי"ה). עָרִיא"ל. יְהִירָא"ל.

עִינָ"אל, אִיהוּ קָאִים לִסְטַר מִזְרָח, וְדָא קַיְּימָא לְאַשְׁגָּחָא עַל כָּל אִינּוּן דְּעַבְדִּין עוֹבָדִין טָבִין, וְעַל כָּל אִינּוּן דְּמְחַשְּׁבֵי מַחֲשָׁבָה דְּמִצְוָה, אַף עַל גַּב דְּלָא יַכְלֵי לְמֶעְבַּד.

עִירִי"ה, קַיְּימָא לִסְטַר דָּרוֹם. וְדָא קַיְּימָא לְאַשְׁגָּחָא, לְכָל אִינּוּן דְּמְנַחֲמֵי לְמִסְכְּנָא, אוֹ דְּצַעֲרֵי לְבַיְּיהוּ עָלֵיהּ, אַף עַל גַּב דְּלָא יַכְלֵי לְמֵיהַב לֵיהּ. וּלְאִינּוּן דְּאַזְלֵי לְאוֹרְחָא דְּמִצְוָה. וּלְאִינּוּן דְּעַבְדֵי חֶסֶד עִם מֵתִים. וְאִיהוּ קַיְּימָא קִיּוּמָא דֶּאֱמֶת. וְהַאי אִתְּמָנָא לְאַדְכְּרָא לֵיהּ לְעֵילָא, וּלְאַחֲקָא דִּיוּקְנֵיהּ לְעֵילָא, לְאַעֲלָא לֵיהּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ב) מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים. שְׁמוֹת אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה שֶׁנִּקְרָאִים חֲרַכִּים: עִינָ"אל. עִירִי"ה. (עזרי"ה). עָרִיא"ל. יְהִירָא"ל.

עִינָ"אל הוּא עוֹמֵד לְצַד מִזְרָח, וְזֶה עוֹמֵד לְהַשְׁגִּיחַ עַל כָּל אוֹתָם שֶׁעוֹשִׂים מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְעַל כָּל אֵלּוּ שֶׁחוֹשְׁבִים מַחֲשָׁבָה שֶׁל מִצְוָה, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת.

עִירִי"ה עוֹמֵד לְצַד דָּרוֹם, וְזֶה עוֹמֵד לְהַשְׁגִּיחַ עַל כָּל אוֹתָם שֶׁמְּנַחֲמִים אֶת הָעָנִי אוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּלִבָּם צַעַר עָלָיו, אַף עַל גַּב שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לָתֵת לוֹ. וּלְאוֹתָם שֶׁהוֹלְכִים לְדֶרֶךְ מִצְוָה, וּלְאוֹתָם שֶׁעוֹשִׂים חֶסֶד עִם מֵתִים. וְהוּא מַעֲמִיד קִיּוּם שֶׁל אֱמֶת. וְזֶה הִתְמַנָּה לְהַזְכִּיר אוֹתוֹ לְמַעְלָה

עָרִיאֵ"ל, קַיְימָא לִסְטַר צָפוֹן. וְדָא קַיְימָא לְאַשְׁגָּחָא לְכָל אִינּוּן דַּחֲשִׁיבוּ לְמֶעְבַּד בִּישִׁין, וְלָא עַבְדֵי. אוֹ בָּעָאן לְמֶחֱטֵי, וְאָתוּ לְמֶעְבַּד, וְאִתְּקַף בְּיִצְרֵיהּ וְלָא עָבִיד.

יְהִירָאֵ"ל, קַיְימָא לִסְטַר מַעֲרָב. וְהַאי קַיְימָא לְאַשְׁגָּחָא לְכָל אִינּוּן דְּלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא. וְעַיְילֵי בְּנַיְיהוּ לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא לְבֵי רַב. וּלְכָל אִינּוּן דְּמִסְתַּכְּלֵי עַל מֵרָע, כַּד אִיהוּ בְּבֵי מַרְעֵיהּ. וְאַשְׁגָּחוּ עָלֵיהּ, וְאוֹדְעוּ לֵיהּ דְּיִסְתָּכַּל בְּחוֹבוֹי וּבְעוֹבָדוֹי, וְיֵתוּב מִנַּיְיהוּ לְמָאֲרֵיהּ. בְּגִין דְּכָל מָאן דְּיִשְׁתָּדַּל בְּהַהוּא מֵרָע, דְּיִסְתָּכַּל בְּעוֹבָדוֹי, וְיֵתוּב בְּתִיּוּבְתָּא קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִיהוּ גָּרִים לֵיהּ לְאִשְׁתְּזָבָא, וּלְאָתָבָא לֵיהּ רוּחֵיהּ.

לשון הקודש

וְלַחְקֹק דְּיוֹקְנוֹ לְמַעְלָה, לְהַכְנִיסוֹ לָעוֹלָם הַבָּא.

עָרִיאֵ"ל עוֹמֵד לְצַד צָפוֹן. וְזֶה עוֹמֵד לְהַשְׁגִּיחַ עַל כָּל אוֹתָם שֶׁחָשְׁבוּ לַעֲשׂוֹת רָעוֹת וְלֹא עָשׂוּ, אוֹ רוֹצִים לַחֲטֹא וּבָאוּ לַעֲשׂוֹת, וְהִתְחַזֵּק בְּיִצְרוֹ וְלֹא עָשָׂה.

יְהִירָאֵ"ל עוֹמֵד לְצַד מַעֲרָב, וְזֶה עוֹמֵד לְהַשְׁגִּיחַ עַל כָּל אוֹתָם שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּמַכְנִיסִים בְּנֵיהֶם לִלְמֹד תּוֹרָה לְבֵית הָרַב, וּלְכָל אוֹתָם שֶׁמִּסְתַּכְּלִים עַל חוֹלֶה כְּשֶׁהוּא בְּבֵית חָלְיוֹ, וּמַשְׁגִּיחִים עָלָיו וּמוֹדִיעִים לוֹ שֶׁיִּתְבּוֹנֵן בַּחֲטָאָיו וּבְמַעֲשָׂיו וְיָשׁוּב מֵהֶם לְרִבּוֹנוֹ. מִשּׁוּם שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל עִם אוֹתוֹ חוֹלֶה, שֶׁיִּסְתַּכֵּל בְּמַעֲשָׂיו וְיָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא גּוֹרֵם לוֹ לְהִנָּצֵל וּלְהָשִׁיב לוֹ אֶת רוּחוֹ.

וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים מא) **אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְיָ'. מָאי בְּיוֹם רָעָה, בְּיוֹם רָע מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא בְּיוֹם רָעָה, בְּיוֹמָא דְשַׁלְטָא הַהוּא רָעָה לְמֵיסַב נִשְׁמָתֵיהּ. אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל, דָּא הוּא מֵרָע. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר,** (שמואל ב יג) **מַדּוּעַ אַתָּה כָּכָה דַּל בֶּן הַמֶּלֶךְ. וּבְגִין כָּךְ, בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְיָ'.**

וְאִלֵּין (ס"א אינון דְּמִסְתַּכְּלֵי) **דְּאִינּוּן מִסְתַּכְּלֵי בְּהַהוּא מֵרָע, לְאָתָבָא לֵיהּ מֵחוֹבוֹי גַּבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. בְּהֵיכָלָא דָא קַיְימָא עָלֵיהּ, לְאַשְׁגָּחָא. וּבְיוֹמָא דְשַׁרְיָא דִינָא עַל עָלְמָא, יִשְׁתְּזִיב מִנֵּיהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְיָ'. יוֹמָא דְאִתְמְסַר דִּינָא לְהַהִיא רָעָה לְשַׁלְטָאָה בֵּיהּ** (עַל עָלְמָא) **וְכֻלְּהוּ אִלֵּין קַיְימֵי לְאַשְׁגָּחָא. וְעַל דָּא אִקְרוּן חֲרַכִּים.**

לשון הקודש

וְעַל זֶה כָּתוּב, (תהלים מא) **אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה'.** מַה זֶּה בְּיוֹם רָעָה? בְּיוֹם רַע הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא בְּיוֹם רָעָה – בְּיוֹם שֶׁשּׁוֹלֶטֶת אוֹתָהּ הָרָעָה לָקַחַת אֶת נִשְׁמָתוֹ. אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל – זֶהוּ חוֹלֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (שמואל–ב יג) מַדּוּעַ אַתָּה כָּכָה דַּל בֶּן הַמֶּלֶךְ. וּמִשּׁוּם כָּךְ, בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה'.

וְאֵלּוּ (אוֹתָם שֶׁמִּסְתַּכְּלִים) שֶׁהֵם מִסְתַּכְּלִים בְּאוֹתוֹ חוֹלֶה לַהֲשִׁיבוֹ מֵחֲטָאָיו אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. בַּהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֵד עָלָיו לְהַשְׁגִּיחַ. וּבַיּוֹם שֶׁשּׁוֹרֶה הַדִּין עַל הָעוֹלָם, יִנָּצֵל מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה'. הַיּוֹם שֶׁנִּמְסַר הַדִּין לְאוֹתָהּ רָעָה לִשְׁלֹט בּוֹ (עַל הָעוֹלָם), וְכָל אֵלּוּ עוֹמְדִים לְהַשְׁגִּיחַ, וְלָכֵן

בְּיוֹמָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כַּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאִים בְּדִינָא עַל עָלְמָא, וְהַהוּא סִטְרָא בִישָׁא אָתֵי לְאַסְטָאָה, כְּדֵין מִתְכַּנְּפֵי כָּל חֵילֵי, וְקַיְּימָן קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּכְדֵין מִתְעַטְּרָן כֻּלְּהוּ, וְקַיְּימָן קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּהַהוּא זִמְנָא מַה כְּתִיב, מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים. מֵצִיץ: כְּמַאן דְּאַשְׁגַּח מֵאַתָּר דָּקִיק, דְּחָמֵי וְלָא חָמֵי כָּל מַה דְּאִצְטְרִיךְ. וּלְבָתַר, מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת, אֲתָר אַשְׁגָּחוּתָא יַתִּיר, דְּפָתַח פִּתְחִין לְרַחֲמָא עַל כֹּלָּא, וְכַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁגַּח עַל עָלְמָא, אִסְתָּכַּל בְּאִלֵּין חַלּוֹנוֹת, וּבְאִלֵּין חֲרַכִּים, וְחָיִים עַל כֹּלָּא.

וּכְדֵין כַּד יִשְׂרָאֵל תַּקְעִין בְּהַהוּא שׁוֹפָר וְאִתְעַר מִתַּתָּא הַהוּא קוֹל דְּנָפִיק מִשּׁוֹפָר, כָּלִיל מֵאֶשָּׁא וּמַיָּא וְרוּחָא, וְאִתְעָבִיד מִכֹּלָּא הַהוּא קוֹל,

לשון הקודש

נִקְרְאוּ חֲרַכִּים.

בַּיּוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹמֵד בְּדִין עַל הָעוֹלָם וְאוֹתוֹ צַד הָרָע בָּא לְהַשְׁטִין, אָז מִתְכַּנְּסִים כָּל אֵלֶּה וְעוֹמְדִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאָז מִתְעַטְּרִים כֻּלָּם וְעוֹמְדִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בְּאוֹתוֹ זְמַן מַה כָּתוּב? (שיר השירים ב) מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים. מֵצִיץ, כְּמִי שֶׁמַּשְׁגִּיחַ מִמָּקוֹם דַּק, שֶׁרוֹאֶה וְלֹא רוֹאֶה כָּל מַה שֶׁצָּרִיךְ. וְאַחַר כָּךְ, מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת, מָקוֹם שֶׁל הַשְׁגָּחָה יְתֵרָה, שֶׁפּוֹתֵחַ פְּתָחִים לְרַחֵם עַל הַכֹּל. וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁגִּיחַ עַל הָעוֹלָם, מִסְתַּכֵּל בַּחַלּוֹנוֹת הַלָּלוּ וּבַחֲרַכִּים הַלָּלוּ, וְחָס עַל הַכֹּל.

וְאָז, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל תּוֹקְעִים בְּאוֹתוֹ שׁוֹפָר וּמִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁיּוֹצֵא מִן הַשּׁוֹפָר, כָּלוּל מֵאֵשׁ וּמַיִם וְרוּחַ, וְנַעֲשֶׂה

בְּגִין לְאִתְעָרָא קוֹל עִלָּאָה, דְּנָפְקָא מִגּוֹ הַהוּא שׁוֹפָר, דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דָא, כָּלִיל בְּאֶשָּׁא וּבְמַיָּא וְרוּחָא. כְּדֵין כָּרוֹזָא נָפְקָא, וְאַכְרִיז בְּכֻלְּהוּ רְקִיעִין, וְאָמַר קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא וְגוֹ', מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים.

וּכְדֵין יַדְעֵי כֻּלְּהוּ, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָיִים עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וְאַמְרֵי זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאִית לוֹן עֵיטָא בְּאַרְעָא, בְּגִין לְאִתְעָרָא רַחֲמֵי מִלְּעֵילָא, כְּדֵין כְּתִיב (תהלים פט) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, יוֹדְעֵי תְרוּעָה וַדָּאי, (דף רנ"א ע"א) יוֹדְעֵי תְרוּעָה: מִתַּכְּרֵי הַאי תְרוּעָה, דְּאִיהוּ דִינָא קַשְׁיָא, דְּכֹלָּא אִתְדָּנוּ בֵּהּ. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, בְּגִין דְּאִינּוּן יַדְעֵי אָרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיַדְעֵי לְמֵהַךְ בְּאָרְחוֹי, וּלְיַחֲדָא יִחוּדָא כְּדְקָא יֵאוֹת.

לשון הקודש

מֵהַכֹּל אוֹתוֹ הַקּוֹל, כְּדֵי לְעוֹרֵר קוֹל עֶלְיוֹן, שֶׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ אוֹתוֹ הַשּׁוֹפָר, שֶׁהוּא כְּמוֹ זֶה, כָּלוּל בְּאֵשׁ וּמַיִם וְרוּחַ, אָז יוֹצֵא כָּרוֹז וּמַכְרִיז בְּכָל הָרְקִיעִים וְאוֹמֵר: קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא וְגוֹ' מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים.

וְאָז כֻּלָּם יוֹדְעִים שֶׁהָרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עַל יִשְׂרָאֵל, וְאוֹמְרִים: אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עֵצָה בָּאָרֶץ כְּדֵי לְעוֹרֵר רַחֲמִים מִלְּמַעְלָה. וְאָז כָּתוּב, (תהלים פט) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה. יוֹדְעֵי תְרוּעָה וַדַּאי. יוֹדְעֵי תְרוּעָה, שֶׁמְּשַׁבְּרִים אֶת הַתְּרוּעָה הַזּוֹ, שֶׁהִיא דִּין הַקָּשֶׁה שֶׁהַכֹּל נִדּוֹנִים בּוֹ. אַשְׁרֵי יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, מִשּׁוּם שֶׁהֵם יוֹדְעִים אֶת דַּרְכֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיוֹדְעִים

אִלֵּין חַלּוֹנוֹת, וְאִלֵּין חֲרַכִּים, קַיְימֵי כֻּלְּהוּ לְאַחֲדָא כָּל צְלוֹתִין, דְּסַלְקִין מִתַּתָּא לְעֵילָּא, וּלְאַשְׁגָּחָא בְּהוּ, לְאַעֲלָא לוֹן קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא כָּל בֵּית הַכְּנֶסֶת דְּלָאו בֵּיהּ חַלּוֹנוֹת, לָאו אֲתָר לְצַלָּאָה בֵּיהּ כְּדְקָא יֵאוֹת.

דְּהָא בֵּית הַכְּנֶסֶת לְתַתָּא, לָקֶבֶל בֵּית הַכְּנֶסֶת דִּלְעֵילָּא. בֵּית הַכְּנֶסֶת דִּלְעֵילָּא דְּאִית בֵּיהּ חַלּוֹנוֹת כְּמָה דְּאַמָּרָן, הָכִי נָמֵי לְתַתָּא. לְעֵילָּא כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, אִית בֵּיהּ תְּרֵיסָר חַלּוֹנוֹת עִלָּאִין, הָכִי נָמֵי לְהַאי בֵּית הַכְּנֶסֶת תַּתָּאָה. וְכֹלָּא קַיְימָאן דָּא לָקֶבֶל דָּא, כְּגִין דְּעָלְמִין קַיְימִין אִלֵּין כְּגַוְונָא דְּאִלֵּין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק יְקָרֵיהּ כְּכֹלָּא. וְעַל דָּא בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְיָ', כַּד שַׁלְטָא הַהִיא סִטְרָא בִּישָׁא, יְמַלְּטֵהוּ יְיָ'.

לשון הקודש

לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו וּלְיַחֵד יִחוּד כָּרָאוּי.

הַחַלּוֹנוֹת הַלָּלוּ וְהַחֲרַכִּים הַלָּלוּ, כֻּלָּם עוֹמְדִים לֶאֱחֹז אֶת כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁעוֹלוֹת מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה וּלְהַשְׁגִּיחַ בָּהֶן, לְהַכְנִיסָן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְעַל כֵּן, כָּל בֵּית כְּנֶסֶת שֶׁאֵין בּוֹ חַלּוֹנוֹת, אֵינוֹ מָקוֹם לְהִתְפַּלֵּל בּוֹ כָּרָאוּי.

שֶׁהֲרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת לְמַטָּה כְּנֶגֶד בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁלְּמַעְלָה. בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חַלּוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ – כָּךְ גַּם לְמַטָּה. לְמַעְלָה כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה יֵשׁ בָּהּ שְׁנֵים עָשָׂר חַלּוֹנוֹת – כָּךְ גַּם לְבֵית הַכְּנֶסֶת הַתַּחְתּוֹן. וְהַכֹּל עוֹמְדִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָמוֹת עוֹמְדִים אֵלּוּ בַּגָּוֵן שֶׁל אֵלּוּ, וּכְבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹלֶה בַּכֹּל. וְעַל כֵּן, בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה'. כְּשֶׁשּׁוֹלֵט אוֹתוֹ הַצַּד הָרָע – יְמַלְּטֵהוּ ה'.

כְּגַוְונָא דָא, הַאי מְמָנָא יְהִירָאֵ"ל, קַיְימָא עַל כָּל אִינּוּן דְּחַיְיסֵי עַל מִסְכְּנֵי, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל. וּבְגִין דָּא כֻּלָּא קַיְימָא בְּהֵיכָלָא דָא, וְהֵיכָלָא דָא אִתְכְּלִיל בְּהֵיכָלָא אַחֲרָא רְבִיעָאָה, דְּתַמָּן הוּא גְּזֵרִין וְדִינִין לְכֹלָּא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּיָדַע גְּנָזֵי דְּמָארֵיהּ, לְיַחֲדָא לֵיהּ, וּלְקַדְּשָׁא שְׁמֵיהּ דְּמָארֵיהּ תְּדִירָא, לְמִזְכֵּי לֵיהּ בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

(היכל הזכות גבור"ה)

הֵיכָלָא רְבִיעָאָה. הֵיכָלָא דָא, דִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּמוֹדַע שׁוּלְטָנֵיהּ בְּאַרְעָא בְּגִינֵיהּ. וְדָא אִיהוּ הֵיכָלָא, דְּקַיְימָא לְמֵטַר אָרְחוֹי דְאוֹרַיְיתָא. דָּא הֵיכָלָא אִקְרֵי דִּזְכוּת, דְּבֵיהּ אִתְּדָנוּ כָּל דִּינִין דְּעָלְמָא, וְכָל זַכְיָין, וְכָל חוֹבִין, וְכָל עוֹנָשִׁין, וְכָל אַגָּר טַב, לְאִינּוּן דְּנַטְרֵי פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

כְּמוֹ כֵן, הַמְמֻנֶּה הַזֶּה יְהִירָאֵ"ל עוֹמֵד עַל כָּל אוֹתָם שֶׁחָסִים עַל עֲנִיִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל, וּבִשְׁבִיל זֶה הַכֹּל עוֹמֵד בַּהֵיכָל הַזֶּה, וְהַהֵיכָל הַזֶּה נִכְלָל בְּהֵיכָל אַחֵר רְבִיעִי, שֶׁשָּׁם הֵם הַגְּזֵרוֹת וְהַדִּינִים לַכֹּל. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ אֶת גְּנָזֵי רִבּוֹנוֹ, לְיַחֲדוֹ וּלְקַדֵּשׁ אֶת שֵׁם רִבּוֹנוֹ תָּמִיד, לְזַכּוֹתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

היכל הזכות גבורה

הַהֵיכָל הָרְבִיעִי. הַהֵיכָל הַזֶּה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹדָע שִׁלְטוֹנוֹ בָּאָרֶץ בִּגְלָלוֹ. וְזֶהוּ הַהֵיכָל שֶׁעוֹמֵד לִשְׁמֹר אֶת דַּרְכֵי הַתּוֹרָה. זֶה נִקְרָא הֵיכַל הַזְּכוּת, שֶׁבּוֹ

הֵיכָל דָּא דִּזְכוּת, מְשַׁנְיָיא מִכָּל שְׁאַר הֵיכָלִין, וְהַאי הֵיכָלָא, כְּלִילָן בֵּיהּ אַרְבַּע הֵיכָלִין, מְשַׁנְיָין דָּא מִן דָּא, וְכֻלְּהוּ חַד הֵיכָלָא. בְּהֵיכָלָא דָּא אִית רוּחָא חָדָא, דְּאִקְרֵי זְכוּ"ת אֵל. וְהֵיכָלָא דָּא אִקְרֵי עַל שְׁמֵיהּ זְכוּת, וְהַאי אִיהוּ אֵל. וְהָכָא אִתְּדָנוּ כָּל דִּינִין דְּעָלְמָא, וְהַאי אִיהוּ רָזָא דִּכְתִיב, (תהלים ז) וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם.

אַרְבַּע הֵיכָלִין, אַרְבַּע אִלֵּין דְּאִינּוּן בְּהֵיכָלָא דָּא, דָּא לְגוֹ מִן דָּא, כֻּלְּהוּ כְּלִילָן דָּא בְדָא, וְכֻלְּהוּ חַד הֵיכָלָא, וְאִקְרֵי זְכוּתָא. אַרְבַּע הֵיכָלִין אִלֵּין, אִית לְהוּ פִּתְחִין. חַד מְמָנָא עִלָּאָה דְקַיְימָא לְבַר לְפִתְחָא קַדְמָאָה דְהֵיכָלָא דָּא, סַנְסַנִי"ה שְׁמֵיהּ, וְעַל שְׁמָא דָּא, אִית מְמָנָא אַחֲרָא לְסִטְרָא אַחֲרָא דִשְׁמָאלָא, דְּנָטִל דִּינִין בְּהַהוּא הֵיכָלָא דִילֵיהּ,

לשון הקודש

נִדּוֹנִים כָּל דִּינֵי הָעוֹלָם וְכָל הַזְּכֻיּוֹת וְכָל הַחֲטָאִים וְכָל הָעֲנָשִׁים, וְכָל שֶׁכָּר טוֹב לְאוֹתָם שֶׁשּׁוֹמְרִים אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה.

הֵיכַל הַזְּכוּת הַזֶּה מְשֻׁנֶּה מִכָּל שְׁאָר הַהֵיכָלוֹת, וְהַהֵיכָל הַזֶּה כְּלוּלִים בּוֹ אַרְבָּעָה הֵיכָלוֹת מְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה, וְכֻלָּם הֵיכָל אֶחָד. בַּהֵיכָל הַזֶּה יֵשׁ רוּחַ אַחַת שֶׁנִּקְרֵאת זְכוּת אֵל. וְהַהֵיכָל הַזֶּה נִקְרָא עַל שְׁמוֹ זְכוּת, וְזֶהוּ אֵל. וְכָאן נִדּוֹנִים כָּל דִּינֵי הָעוֹלָם. וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב, (תהלים ז) וְאֵל זֹעֵם בְּכָל יוֹם.

אַרְבָּעָה הֵיכָלוֹת, אַרְבָּעָה אֵלּוּ שֶׁהֵם בַּהֵיכָל הַזֶּה, זֶה לִפְנִים מִזֶּה, כֻּלָּם כְּלוּלִים זֶה בָּזֶה, וְכֻלָּם הֵיכָל אֶחָד, וְנִקְרָא זְכוּת. אַרְבָּעָה הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ יֵשׁ לָהֶם פִּתְחִים. מְמֻנֶּה אֶחָד עֶלְיוֹן שֶׁעוֹמֵד מִחוּץ לַפֶּתַח הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַהֵיכָל הַזֶּה, סַנְסַנִי"ה שְׁמוֹ, וְעַל הַשֵּׁם הַזֶּה יֵשׁ מְמֻנֶּה

לְאַתְעָרָא לְמֶעְבַּד בְּעָלְמָא. וּבְגִין דְּנָטִיל מִנֵּיהּ, אִקְרֵי עַל שְׁמֵיהּ, סַנְסָנִיָּ"ה. וְאִיהוּ שַׁלִּיט עַל הַהוּא אַסְכָּרָ"א דְּרַבְּיֵי.

וְהַאי מְמָנָא עִלָּאָה סַנְסָנִיָּ"ה, כַּד נָטִיל דִּינָא, אַכְרִיז לְאִינּוּן מְמָנָן דְּקַיְּימִין עַל תְּרֵיסָר פִּתְחִין, וְאִינּוּן כָּרוּזִין דְּמַכְרְזֵי כָּל אִינּוּן דִּינִין, דְּאִתְדָּנוּ מְהֵיכָלָא דִּזְכוּתָא דָּא.

רוּחָא דָּא דְּנָטִיל כֻּלָּא, דְּאִקְרֵי זְכוּת אֵ"ל דְּקָאָמַרְן, כֻּלָּא כָּלִיל בֵּיהּ. מִנֵּיהּ נַפְקוּ שִׁבְעִין נְהוֹרִין נְצִיצִין, וְכֻלְּהוּ בְּעִגּוּלָא קַיְּימֵי, בְּגִין לְאַחֲזָאָה דָּא בְּדָא דְּלָא אִתְכַּסֵּי דָּא מִן דָּא. כָּל זַכְיָין, וְכָל עוֹנָשִׁין, וְכָל דִּינִין, קָמֵי כֻּלְּהוּ נְהוֹרִין אִלֵּין קַיְּימִין.

לשון הקודש

אֶחָד לַצַּד הָאַחֵר שֶׁל הַשְּׁמֹאל, שֶׁנּוֹטֵל דִּינִים בְּאוֹתוֹ הַהֵיכָל שֶׁלּוֹ לְעוֹרֵר וְלַעֲשׂוֹת בָּעוֹלָם. וּמִשּׁוּם שֶׁנּוֹטֵל מִמֶּנּוּ, נִקְרָא עַל שְׁמוֹ – סַנְסָנִיָּ"ה. וְהוּא שׁוֹלֵט עַל אוֹתוֹ אַסְכָּרָ"א שֶׁל תִּינוֹקוֹת.

וְהַמְּמֻנֶּה הָעֶלְיוֹן הַזֶּה סַנְסָנִיָּ"ה, כְּשֶׁנּוֹטֵל דִּין, מַכְרִיז לְאוֹתָם הַמְּמֻנִּים שֶׁעוֹמְדִים עַל שְׁנֵים עָשָׂר הַפְּתָחִים, וְאוֹתָם הַכָּרוּזִים שֶׁמַּכְרִיזִים עַל כָּל אוֹתָם הַדִּינִים שֶׁנִּדּוֹנוּ מֵהֵיכַל הַזְּכוּת הַזֶּה.

רוּחַ זוֹ שֶׁנּוֹטֶלֶת הַכֹּל, שֶׁנִּקְרֵאת זְכוּת אֵ"ל שֶׁאָמַרְנוּ, הַכֹּל כָּלוּל בָּהּ. מִמֶּנָּה יוֹצְאִים שִׁבְעִים אוֹרוֹת נוֹצְצִים, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בְּעִגּוּל כְּדֵי לְהַרְאוֹת זֶה בָּזֶה שֶׁלֹּא מְכֻסִּים זֶה מִזֶּה. כָּל הַזְּכִיּוֹת וְכָל הָעֲנָשִׁים וְכָל הַדִּינִים, לִפְנֵי כָּל הָאוֹרוֹת הָאֵלּוּ עוֹמְדִים.

מִנַּיְיהוּ נַפְקֵי תְּרֵין נְהוֹרִין, דְּקַיְימֵי קָמַיְיהוּ תָּדִיר. וְאִלֵּין שִׁבְעִין נְהוֹרִין, וּתְרֵין נְהוֹרִין דְּקַיְימֵי קָמַיְיהוּ, אִינּוּן לְגוֹ בְּאֶמְצָעִיתָא דְּהֵיכָלָא. וְעַל רָזָא דְּהֵיכָלָא דָּא כְּתִיב, (שיר השירים ז) שָׁרְרֵךְ אֲגַן הַסַּהַר אַל יֶחְסַר הַמָּזֶג.

לָקְבֵל אִינּוּן נַפְקֵי שִׁבְעִין וּתְרֵין נְהוֹרִין אַחֲרָנִין, מִסִּטְרָא דִּימִינָא. וְשִׁבְעִין וּתְרֵין נְהוֹרִין אַחֲרָנִין, מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא. וְאִלֵּין קַדְמָאֵי אִינּוּן פְּנִימָאֵי לְגוֹ, בְּאֶמְצָעִיתָא דְּהֵיכָלָא. לְקַמֵּי נְהוֹרִין אִלֵּין, עָאלִין כָּל זַכְוָון וְכָל חוֹבִין לְאִתְדַּכָּאָה. כָּל עוֹבָדִין דְּעָלְמָא, מֵאִלֵּין פְּנִימָאֵי נַפְקֵי. אִשְׁתְּכָחוּ כָּל נְהוֹרִין דְּנַפְקֵי מֵרוּחָא דָא עִלָּאָה, מָאתָן וְשִׁית סְרֵי נְהוֹרִין, וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּרוּחָא דָא.

לשון הקודש

מֵהֶם יוֹצְאִים שְׁנֵי אוֹרוֹת שֶׁעוֹמְדִים לִפְנֵיהֶם תָּמִיד. וְשִׁבְעִים הָאוֹרוֹת הַלָּלוּ וּשְׁנֵי אוֹרוֹת שֶׁעוֹמְדִים לִפְנֵיהֶם, הֵם לְתוֹךְ אֶמְצַע הַהֵיכָל. וְעַל סוֹד הַהֵיכָל הַזֶּה כָּתוּב, (שיר השירים ז) שָׁרְרֵךְ אֲגַן הַסַּהַר אַל יֶחְסַר הַמָּזֶג.

כְּנֶגֶד אֵלּוּ יוֹצְאִים שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם אוֹרוֹת אַחֵרִים מִצַּד הַיָּמִין, וְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם אוֹרוֹת אֲחֵרִים מִצַּד הַשְּׂמֹאל. וְאֵלּוּ הָרִאשׁוֹנִים הֵם פְּנִימִיִּים לִפְנִים בְּאֶמְצַע הַהֵיכָל. לִפְנֵי הָאוֹרוֹת הַלָּלוּ נִכְנָסִים כָּל הַזְּכֻיּוֹת וְהַחוֹבוֹת לְהִטָּהֵר. כָּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁל הָעוֹלָם יוֹצְאִים מֵהַפְּנִימִיִּים הַלָּלוּ. נִמְצְאוּ שֶׁכָּל הָאוֹרוֹת שֶׁיּוֹצְאִים מֵהָרוּחַ הָעֶלְיוֹנָה הַזּוֹ – מָאתַיִם וְשִׁשָּׁה עָשָׂר אוֹרוֹת, וְכֻלָּם כְּלוּלִים בָּרוּחַ הַזּוֹ.

אִינּוּן תְּרֵי נְהוֹרִין, דְּקַיְימֵי קָמֵי אִינּוּן שִׁבְעִין, אִינּוּן סַהֲדֵי סַהֲדוּתָא תָּדִיר, וְכַתְבֵי פִּתְקֵי דִינָא דִזְכוּ אוֹ דְּחוֹבָה. אִלֵּין שִׁבְעִין אִינּוּן גּוּזְרִין גַּזְרֵי וְדַיְינִין דִּינִין. וְכָל דִּינִין דְּעָלְמָא הֵן לְטָב הֵן לְבִישׁ הָכָא אִיהוּ.

רוּחָא דָא, דְּאִיהוּ זְכוּת אֵ"ל כִּדְקַאמְרָן, בֵּיהּ רְשִׁימִין תְּלַת אַתְוָון, דְּמִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ מִלְעֵילָא, דְּאִינּוּן יה"ו. וְהָא אוֹקִימְנָא דְכַד אִלֵּין אַתְוָון מִתְדַּבְּקָאן בְּהַאי אֲתָר, (דף רנ"א ע"ב) דְּאִתְדַּבְּקוּתָא דִדְכוּרָא בְּנוּקְבָא. כְּדֵין אִתְרְשִׁימוּ בְּהַאי רוּחָא, אִינּוּן אַתְוָון. וְהָכָא אָמַר דָּוִד, (תהלים צד) וֵאלֹהַי לְצוּר מַחְסִי. רָזָא דְרוּחָא דָא דְּאִקְרֵי אֵ"ל וְרָזָא דְּאִינּוּן אַתְוָון דִּרְשִׁימִין בֵּיהּ, דְּאִקְרוּן יה"ו, אִלֵּין תְּלַת סִטְרִין דִּנְהוֹרִין דְּקָאָמַרָן.

לשון הקודש

אוֹתָם שְׁנֵי הָאוֹרוֹת שֶׁעוֹמְדִים לִפְנֵי אוֹתָם הַשִּׁבְעִים, הֵם מְעִידִים עֵדוּת תָּמִיד, וְכוֹתְבִים פִּתְקֵי דִין שֶׁל זְכוּת אוֹ שֶׁל חוֹבָה. אֵלּוּ הַשִּׁבְעִים הֵם גּוֹזְרִים גְּזֵרוֹת וְדָנִים דִּינִים. וְכָל דִּינֵי הָעוֹלָם, הֵן לְטוֹב הֵן לְרַע, הֵם כָּאן.

הָרוּחַ הַזּוֹ, שֶׁהִיא זְכוּת אֵ"ל כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, בָּהּ רְשׁוּמוֹת שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּדְבָּקוֹת בָּהּ מִלְּמַעְלָה, שֶׁהֵן יה"ו. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ נִדְבָּקוֹת בַּמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁל הִתְדַּבְּקוּת הַזָּכָר בַּנְּקֵבָה, אָז נִרְשָׁמוֹת בָּרוּחַ הַזּוֹ אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת. וְכָאן אָמַר דָּוִד, (תהלים צב) וֵאלֹהַי לְצוּר מַחְסִי. סוֹד הָרוּחַ הַזּוֹ שֶׁנִּקְרֵאת אֵ"ל, וְסוֹד אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁרְשׁוּמוֹת בָּהּ, שֶׁנִּקְרָאוֹת יה"ו, אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הַצְּדָדִים שֶׁל הָאוֹרוֹת שֶׁאָמַרְנוּ.

אִינּוּן תְּלַת בָּתֵּי דִינִין, דְּמִתְפַּלְּגֵי בְּדִינִין אַחֲרָנִין, בְּמִילֵי דְּעָלְמָא, בְּעוּתְרָא, בְּמִסְכְּנוּ, בְּמַרְעִין, בִּשְׁלִימוּ, דְּאִינּוּן אַרְבַּע הֵיכָלִין דְּאִינּוּן מִתַּקְּנָן לְכָל אִינּוּן אַחֲרָנִין, תְּרֵין הֵיכָלִין לְאִלֵּין תְּרֵי סִטְרֵי נְהוֹרִין אַחֲרָנִין, וְחַד הֵיכָלָא לְכָל אִינּוּן מָאנֵי דְעַיְינִין, דְּעַבְדֵי חוּשְׁבָּנָא מִכָּל עוֹבָדִין דְּעָלְמָא. וְחַד הֵיכָלָא, לְסוֹפְרִין אַחֲרָנִין, דִּי תְּחוֹת אִלֵּין קַדְמָאֵי פְּנִימָאֵי. אִלֵּין אַרְבַּע הֵיכָלִין, כְּלִילָן בְּהֵיכָלָא דָא, דְּאִקְרֵי עַל שְׁמָא דְהַאי רוּחָא זְכוּתָא, כִּדְקַאמְרָן.

בְּכָל פִּתְחָא וּפִתְחָא דְאִלֵּין הֵיכָלִין, אִית מְמָנָא חַד, בְּפִתְחָא קַדְמָאָה אִית מְמָנָא חָדָא, דִּשְׁמֵיהּ אִקְרֵי גַּזְרִיאֵ"ל. (לְפִתְחָא קַדְמָאָה דִשְׁמֵיהּ דְּכֹלָּא סנסני"ה דְּמִינֵהּ נָטִיל) הַאי מְמָנָא אַחֲרָא, הַהוּא מְמָנָא אִיהוּ לְגַלָּאָה דִינִין, דְּאִתְדָּנוּ וְאִתְגְּזָרוּ לְהַהוּא מְמָנָא

לשון הקודש

אוֹתָם שְׁלֹשֶׁת בָּתֵּי הַדִּין שֶׁנֶּחֱלָקִים בְּדִינִים אֲחֵרִים בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם; בְּעֹשֶׁר, בְּעֹנִי, בְּמַחֲלוֹת בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁהֵם אַרְבָּעָה הֵיכָלוֹת שֶׁמִּתְקָנִים לְכָל אוֹתָם הָאֲחֵרִים, שְׁנֵי הֵיכָלוֹת לְאֵלֶּה שְׁנֵי הַצְּדָדִים שֶׁל אוֹרוֹת אֲחֵרִים, וְהֵיכָל אֶחָד לְכָל אוֹתָם בַּעֲלֵי הָעֵינַיִם שֶׁעוֹשִׂים חֶשְׁבּוֹן מִכָּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁל הָעוֹלָם. וְהֵיכָל אֶחָד לְסוֹפְרִים אֲחֵרִים שֶׁתַּחַת אֵלּוּ הָרִאשׁוֹנִים הַפְּנִימִיִּים. אַרְבַּעַת הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ כְּלוּלִים בַּהֵיכָל הַזֶּה, שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁל זְכוּת, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ.

בְּכָל פֶּתַח וּפֶתַח שֶׁל הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ יֵשׁ מְמֻנֶּה אֶחָד. בַּפֶּתַח הָרִאשׁוֹן יֵשׁ מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ נִקְרָא גַּזְרִיאֵ"ל. (לַפֶּתַח הָרִאשׁוֹן שֶׁשֵּׁם הַכֹּל סנסני"ה שֶׁמִּמֶּנּוּ לוֹקֵחַ) אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה הָאַחֵר, אוֹתוֹ מְמֻנֶּה לְגַלּוֹת דִּינִים שֶׁנִּדּוֹנוּ וְנִגְזְרוּ לְאוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה הָרִאשׁוֹן שֶׁשְּׁמוֹ

קַדְמָאָה, דִּשְׁמֵיהּ סַנְסַנְיָ"ה דְּמִנֵּיהּ נָטִיל הַאי מִמָּנָא אַחֲרָא, דְּקַיְּימָא עַל הֵיכָלָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְקַיְּימָא עַל אַסְכָּרָה דְּרַבְּיֵי, כִּדְקַאמְרָן.

וְהַאי מִמָּנָא גַּזְרִיאֵ"ל, נָטִיל מִלָּה דְּבֵי דִינָא פְּנִימָאָה. דְּכֹלָּא, אִתְגְּזַר תַּמָּן, וּכְדֵין אוֹדִיעַ מִלָּה לְהַאי מִמָּנָא דִּלְבַר, וְכָל אִינּוּן כָּרוֹזֵי מַכְרְזֵי וְאַמְרֵי בְּכָל רְקִיעִין, כַּךְ וְכַךְ אִתְגְּזַר מִבֵּי מַלְכָּא, עַד דְּנַטְלֵי הַהִיא מִלָּה בְּהֵיכָלָא דִּלְתַתָּא, וּמִתַּמָּן נַפְקֵי וּמַכְרְזֵי מִלָּה, עַד דְּאִשְׁתְּמַע בְּכֻלְּהוּ רְקִיעִין תַּתָּאִין, וְנַחְתֵּי וְאוֹדְעֵי מִלָּה, לְכֻלְּהוּ דִּלְתַתָּא.

וְנַטְלֵי מִלָּה כֻּלְּהוּ תַּתָּאִין, מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, אֲפִילּוּ צִפָּרֵי שְׁמַיָּא, וְעוֹפֵי דְּאַרְעָא, כֻּלְּהוּ נָטְלֵי מִלָּה, וְאוֹדְעֵי לָהּ בְּעָלְמָא. עַד דְּנַטְלֵי מִלָּה כָּל

לשון הקודש

סַנְסַנְיָ"ה, שֶׁמִּמֶּנּוּ נוֹטֵל הַמְּמֻנֶּה הָאַחֵר הַזֶּה שֶׁעוֹמֵד עַל הַהֵיכָל שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, וְעוֹמֵד עַל הָאַסְכָּרָה שֶׁל תִּינוֹקוֹת, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ.

וְהַמְּמֻנֶּה הַזֶּה גַּזְרִיאֵ"ל נוֹטֵל דְּבַר בֵּית הַדִּין הַפְּנִימִי, שֶׁהַכֹּל נִגְזַר שָׁם, וְאָז מוֹדִיעַ אֶת הַדָּבָר לַמְּמֻנֶּה הַזֶּה שֶׁבַּחוּץ, וְכָל אוֹתָם הַכָּרוֹזִים מַכְרִיזִים וְאוֹמְרִים בְּכָל הָרְקִיעִים: כָּךְ וְכָךְ נִגְזַר מִבֵּית הַמֶּלֶךְ. עַד שֶׁנּוֹטְלִים אֶת אוֹתוֹ הַדָּבָר בַּהֵיכָל שֶׁלְּמַטָּה, וּמִשָּׁם יוֹצְאִים וּמַכְרִיזִים עַל הַדָּבָר, עַד שֶׁזֶּה נִשְׁמָע בְּכָל הָרְקִיעִים הַתַּחְתּוֹנִים, וְיוֹרְדִים וּמוֹדִיעִים אֶת הַדָּבָר לְכֻלָּם לְמַטָּה.

וְנוֹטְלִים הַדָּבָר כָּל הַתַּחְתּוֹנִים, מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה. אֲפִלּוּ צִפָּרֵי הַשָּׁמַיִם וְעוֹפוֹת

אִינּוּן גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין, וְאַחֲזָיָן בְּחֶלְמָא לִבְנֵי נָשָׁא, וְאַתְיָא הַהִיא מִלָּה לִזְמַן קָרִיב.

וּלְזִמְנִין דְּהַהִיא מִלָּה דְּאִצְטְרִיכָא לְמַלְכֵי אַרְעָא, דְּאִינּוּן מְמָנָן לְאַתְזָנָא, וּלְדַבְּרָא עַמִּין. דְּאוֹדְעִין הַהִיא מִלָּה עַד דְּקִיעָא דְּשִׁמְשָׁא דִּלְתַתָּא, וְקַיְּימָא תַּמָּן. עַד דְּאִינּוּן מְמָנָן שִׁמְשָׁא, דְּאִתְמָנוּן עַל שִׁמְשָׁא, נָטְלֵי הַהִיא מִלָּה, וְאוֹדְעֵי לָהּ לְאִינּוּן מְמָנָן עִלָּאִין דִּי בְסִטְרָא אַחֲרָא, וְאִינּוּן מוֹדְעִין הַהִיא מִלָּה לְמַלְכֵי אַרְעָא, דְּאִינּוּן בְּסִטְרָא דִּלְהוֹן.

וְכַד הֲווֹ נְבִיאִים בְּהוּ בְיִשְׂרָאֵל, הֲווֹ נַטְלִין נְבוּאָה דִּלְהוֹן, מִתְּרֵין עַמּוּדִין עִלָּאִין דְּאוֹרַיְיתָא סָמִיךְ עָלַיְיהוּ. לְבָתָר דְּאִסְתָּלְקוּ נְבִיאִים מֵעָלְמָא, וְאָתוּ מָאנֵי דְמַרְאָה, וּמָאנֵי דְחֶלְמָא, נָטְלֵי מִלָּה

לשון הקודש

הָאָרֶץ, כֻּלָּם לוֹקְחִים אֶת הַדָּבָר וּמוֹדִיעִים אוֹתוֹ בָּעוֹלָם, עַד שֶׁנּוֹטְלִים הַדָּבָר כָּל אוֹתָם שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים וּמַרְאִים אֶת זֶה בַּחֲלוֹם לַאֲנָשִׁים, וּבָא אוֹתוֹ הַדָּבָר לִזְמַן קָרוֹב.

וְלִפְעָמִים אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁצָּרִיךְ לְמַלְכֵי הָאָרֶץ, שֶׁהֵם מְמֻנִּים לָזוּן וּלְהַנְהִיג עַמִּים, שֶׁמּוֹדִיעִים אֶת אוֹתוֹ הַדָּבָר עַד הָרָקִיעַ שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁלְּמַטָּה, וְעוֹמֵד שָׁם. עַד שֶׁאוֹתָם מְמֻנִּים שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁנִּתְמַנּוּ עַל הַשֶּׁמֶשׁ, לוֹקְחִים אֶת הַדָּבָר, וּמוֹדִיעִים אוֹתוֹ לְאוֹתָם הַמְמֻנִּים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, וְהֵם מוֹדִיעִים אֶת הַדָּבָר לְמַלְכֵי הָאָרֶץ, שֶׁהֵם בַּצַּד שֶׁלָּהֶם.

וּכְשֶׁהָיוּ נְבִיאִים בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל, הָיוּ נוֹטְלִים נְבוּאָתָם מִשְּׁנֵי עַמּוּדִים עֶלְיוֹנִים שֶׁהַתּוֹרָה סְמוּכָה עֲלֵיהֶם. אַחַר שֶׁהִסְתַּלְּקוּ נְבִיאִים מֵהָעוֹלָם וּבָאוּ בַּעֲלֵי הַמַּרְאָה וּבַעֲלֵי הַחֲלוֹם, הֵם נוֹטְלִים

מֵאַתְרֵיהּ כִּדְקָאָמְרָן. וְכַד מַלְכֵי הֲווֹ בֵּינַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וּנְבִיאִים אִסְתָּלָקוּ, וּמָאנֵי דְּחֶלְמָא וּמַרְאָה לָא אִשְׁתְּכָחוּ, אוֹדְעִין מִלָּה לְאִינּוּן מַלְכִין, מֵהַאי פִּתְחָא כִּדְקָאָמְרָן.

וְאִי תֵּימָא הֵיךְ נָטִיל מִלָּה מֵהַאי אֲתָר. תָּא חֲזֵי, כָּל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא, וְכָל פִּתְחָא וּפִתְחָא, כֻּלְּהוּ אִית לוֹן לְבַר, מְמָנָן יְדִיעָן, דְּאִתְמַנּוּן (בְּסִטְרָא דִלְהוֹן) בְּכָל אִינּוּן רְקִיעִין, עַד דְּנַחְתֵּי לְתַתָּא בִּרְקִיעִין תַּתָּאִין וְאוֹדְעִין מִלָּה לְאִינּוּן דְּאִצְטְרִיךְ בְּגִין דְּהָא מֵאִלֵּין הֵיכָלִין דְּאִינּוּן סִטְרָא דִּקְדוּשָׁה וְרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, אִתְפְּרָשׁוּ דַּרְגִּין לְתַתָּא, כֻּלְּהוּ בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, וְנַחְתּוּ דַּרְגִּין עַל דַּרְגִּין, עַד דְּפַרְחִין מֵהַאי עָלְמָא, וְאִתְמְנוּן בֵּיהּ.

לשון הקודש

הַדָּבָר מִמְּקוֹמוֹ, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. וּכְשֶׁהָיוּ בֵּין יִשְׂרָאֵל מְלָכִים, וְהִסְתַּלְּקוּ הַנְּבִיאִים, וְלֹא נִמְצְאוּ בַּעֲלֵי מַרְאָה וּבַעֲלֵי חֲלוֹם, מוֹדִיעִים אֶת הַדָּבָר לְאוֹתָם מְלָכִים מֵהַפֶּתַח הַזֶּה שֶׁאָמַרְנוּ.

וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ נוֹטֵל הַדָּבָר מֵהַמָּקוֹם הַזֶּה? בֹּא וּרְאֵה, כָּל דַּרְגָּה וְדַרְגָּה וְכָל פֶּתַח וּפֶתַח, לְבַד יֵשׁ בַּחוּץ מְמֻנִּים יְדוּעִים שֶׁהִתְמַנּוּ (בְּצַד שֶׁלָּהֶם) בְּכָל אוֹתָם הָרְקִיעִים, עַד שֶׁיּוֹרְדִים לְמַטָּה לָרְקִיעִים הַתַּחְתּוֹנִים וּמוֹדִיעִים אֶת הַדָּבָר לְאוֹתָם שֶׁצָּרִיךְ, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי מֵהַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ, שֶׁהֵם צַד הַקְּדֻשָּׁה וְסוֹד הָאֱמוּנָה, נִפְרָדוֹת דְּרָגוֹת לְמַטָּה, כֻּלָּן בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, וְיוֹרְדוֹת מַדְרֵגוֹת עַל מַדְרֵגוֹת עַד שֶׁפּוֹרְחוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהִתְמַנּוּ בוֹ.

מִנְּהוֹן, לְנַטְרָא בְּנֵי נָשָׁא מִסִּטְרָא אַחֲרָא, וּמִנְּזִיקֵי עָלְמָא, וּבְאִינּוּן אָרְחֵי דְקָא אָזְלֵי. וּמִנְּהוֹן, לְסַיְיעָא לִבְנֵי נָשָׁא, כַּד אָתָאן לְאִתְדַּכְּאָה. וּמִנְּהוֹן, לְמֶעְבַּד אָתִין וְנִסִּין בְּעָלְמָא. וּמִנְּהוֹן דְּקַיְימֵי לְאַשְׁגָּחָא בְּעוֹבָדִין דִּבְנֵי נָשָׁא, לְמִסְהַד סַהֲדוּתָא. וְכֵן (בְּגַוְונָא דָא) מִתְפָּרְשִׁין כַּמָּה דַרְגִּין לְסִטְרַיְיהוּ, וְכֻלְּהוּ בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה, בִּקְדוּשָׁה עִלָּאָה.

כְּגַוְונָא דָא בְּסִטְרָא אַחֲרָא, סִטְרָא מְסַאֲבָא, מִתְפָּרְשִׁין דַּרְגִּין מֵאִינּוּן הֵיכָלִין לְתַתָּא, כֻּלְּהוּ דַרְגִּין לְאַבְאָשָׁא, וּלְאַסְטָאָה עָלְמָא: מִנְּהוֹן, קַיְימֵי לְאַסְטָאָה בְּנֵי נָשָׁא, מֵאֹרַח טַב לְאֹרַח בִּישָׁא. וּמִנְּהוֹן קַיְימֵי לְסָאֲבָא בְּנֵי (דף רנ"ב ע"א) נָשָׁא, לְאִינּוּן דְּאָתוּ לְאִסְתַּאֲבָא, כְּמָה דְתָנֵינָן, אָתָא בַר נָשׁ לְאִסְתַּאֲבָא, מְסָאֲבִין לֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, וּמְסָאֲבִין

לשון הקודש

מֵהֶם לִשְׁמֹר בְּנֵי אָדָם מִן הַצַּד הָאַחֵר וּמִנִּזְקֵי הָעוֹלָם, וּבְאוֹתָם הַדְּרָכִים שֶׁבָּהֶם הֵם הוֹלְכִים. וּמֵהֶם כְּדֵי לְסַיֵּעַ לִבְנֵי אָדָם כְּשֶׁבָּאִים לְהִטָּהֵר. וּמֵהֶם לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹת וְנִסִּים בָּעוֹלָם, וּמֵהֶם שֶׁעוֹמְדִים כְּדֵי לְהַשְׁגִּיחַ עַל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם לְהָעִיד עֵדוּת. וְכֵן (בְּצוּרָה זוֹ) נִפְרָדוֹת כַּמָּה דַרְגּוֹת לְצִדֵּיהֶם, וְכֻלָּם בְּסוֹד הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה.

כְּמוֹ כֵּן בַּצַּד הָאַחֵר, צַד הַטֻּמְאָה, נִפְרָדוֹת דַּרְגּוֹת מֵאוֹתָם הַהֵיכָלוֹת לְמַטָּה, כֻּלָּם דַּרְגּוֹת לְהָרַע וּלְהַסְּטוֹת אֶת הָעוֹלָם. מֵהֶם עוֹמְדִים לְהָסִית בְּנֵי אָדָם מִדֶּרֶךְ טוֹבָה לְדֶרֶךְ רָעָה, וּמֵהֶם קַיָּמִים לְטַמֵּא בְּנֵי אָדָם לְאוֹתָם שֶׁבָּאוּ לְהִטָּמֵא. כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, בָּא אָדָם לְהִטָּמֵא – מְטַמְּאִים

לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, וְאִינּוּן אִקְרוּ צוֹאָה רוֹתַחַת. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ישעיה ל) צֵא תֹאמַר לוֹ. וְאִינּוּן דַּרְגִּין דְּקַיְימָן לְסָאֲבָא יַתִּיר, וּבְגִין כַּךְ, אִלֵּין תָּדִיר לָקָבֵל אִלֵּין, וְכֹלָּא אִיהוּ בְּדַרְגִּין יְדִיעָאן כַּדְקָא חָזֵי.

פִּתְחָא תִּנְיָינָא. בְּהַאי פִּתְחָא אִית מְמָנָא, דַּהֲרִיאֵ"ל שְׁמֵיהּ. וְאִיהוּ לִסְטַר יְמִינָא, וְהַאי אִיהוּ מְמָנָא, לְאַעֲלָא כָּל זְכוּתִין דְּזָכוּ בְּהוּ בְּנֵי נָשָׁא, בְּגִין דְּיִתְדָּן בַּר נָשׁ לְטָב עָלַיְיהוּ כַּד אִתְדָּן לְטָב, וְאִינּוּן זַכְיָין קַיְימָן סַגִּיאָן עַל חוֹבֵי בְּנֵי נָשָׁא, כְּדֵין הַאי מְמָנָא, פָּקִיד עַל אַגְרָא וְחוּלָקָא דְּאִינּוּן זַכְיָין וְאַגְרָן לְטָב.

וְאַפִּיק הַהוּא דִּינָא, וּמָנֵי לֵיהּ לְהַהוּא מְמָנָא, דְּאִקְרֵי פָּדִיאֵ"ל, דִּי בְהֵיכָלָא תְּלִיתָאָה. וּכְדֵין אָמַר לֵיהּ, (איוב לג) פְּדָעֵהוּ מֵיֶרֶדֶת שַׁחַת.

לשון הקודש

אוֹתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּמְטַמְּאִים אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וְהֵם נִקְרָאוּ צוֹאָה רוֹתַחַת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ל) צֵא תֹאמַר לוֹ. וְאוֹתָן דַּרְגּוֹת שֶׁעוֹמְדוֹת לְטַמֵּא יוֹתֵר. וּמִשּׁוּם כָּךְ אֵלֶּה תָּמִיד כְּנֶגֶד אֵלֶּה, וְהַכֹּל הוּא בִּדְרָגוֹת יְדוּעוֹת כָּרָאוּי.

הַפִּתְחָ הַשֵּׁנִי. בַּפֶּתַח הַזֶּה יֵשׁ מְמֻנֶּה שֶׁשְּׁמוֹ דַּהֲרִיאֵ"ל, וְהוּא לְצַד יָמִין, וְזֶהוּ מְמֻנֶּה לְהַכְנִיס אֶת כָּל הַזְּכֻיּוֹת שֶׁזָּכוּ בָהֶם בְּנֵי אָדָם, כְּדֵי שֶׁיִּדּוֹן אָדָם עֲלֵיהֶם לְטוֹב כְּשֶׁנִּדּוֹן לְטוֹב, וְאוֹתָן זְכֻיּוֹת קַיָּמוֹת רַבּוֹת עַל חֲטָאֵי בְּנֵי אָדָם, וְאָז הַמְּמֻנֶּה הַזֶּה מְצַוֶּה עַל שָׂכָר וְהַחֵלֶק שֶׁל אוֹתָן הַזְּכֻיּוֹת וְהַשָּׂכָר לְטוֹב.

וּמוֹצִיא אֶת אוֹתוֹ הַדִּין, וּמְמַנֶּה אֶת אוֹתוֹ מְמֻנֶּה שֶׁנִּקְרָא פָּדִיאֵ"ל שֶׁבַּהֵיכָל

בְּגִין דְּכַד בַּר נָשׁ קָאִים בְּבֵי מַרְעֵיהּ, וְאִתְפַּס בִּתְפִיסוּ דְמַלְכָּא, כְּדֵין אִתְדָּן בַּר נָשׁ. וְכָל זְכוּ וְכָל חוֹבָה דְעָבַד בְּהַאי עָלְמָא, כֻּלָּא עָאל בְּהַאי הֵיכָלָא לְאִתְדָּנָא.

וְכַד אִתְדָּן לְטָב, בְּהַאי פִּתְחָא נָפַק דִּינֵיהּ לְטָב, לִימִינָא דְּהַאי מְמָנָא דַּהֲרִיאֵ"ל, דְּקַיְימָא בֵּיהּ, וְאוֹדְעִין דִּינֵיהּ לְטָב, עַד דְּאִשְׁתְּזִיב. וְנַחְתָּא הַהוּא דִינָא, בְּכָל אִינּוּן מְמָנָן, דַּרְגִּין דְּאִשְׁתְּמוֹדְעוּ לְטָב לְתַתָּא, כֻּלְּהוּ דַּרְגִּין עַל דַּרְגִּין, וְכֹלָּא, בֵּין לְטָב בֵּין לְבִישׁ, מִבֵּי מַלְכָּא אִתְדָּן הַהוּא בַּר נָשׁ.

פִּתְחָא תְּלִיתָאָה. בְּהַאי פִּתְחָא אִית מְמָנָא חַד, גַּדִיאֵ"ל שְׁמֵיהּ. וְאִיהוּ לִסְטַר שְׂמָאלָא, וְהַאי אִיהוּ מְמָנָא, לְאַעֲלָא (ס"א לְאַתְקְלָא) כָּל חוֹבִין וְכָל בִּישִׁין, דְּבַר נָשׁ אַסְטֵי אֲבַתְרַיְיהוּ בְּהַאי עָלְמָא.

לשון הקודש

הַשְּׁלִישִׁי. וְאָז אוֹמֵר לוֹ, (איוב לג) פִּדְעֵהוּ מֵרֶדֶת שַׁחַת. מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד בְּבֵית חָלְיוֹ וְנִתְפָּס בִּתְפִיסַת הַמֶּלֶךְ, אָז נִדּוֹן הָאָדָם. וְכָל זְכוּת וְכָל חֵטְא שֶׁעָשָׂה אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, הַכֹּל נִכְנָס בַּהֵיכָל הַזֶּה לִהְיוֹת נִדּוֹן.

וּכְשֶׁנִּדּוֹן לְטוֹב, בַּפֶּתַח הַזֶּה יוֹצֵא דִינוֹ לְטוֹב, לִימִין הַמְמֻנֶּה הַזֶּה דַּהֲרִיאֵ"ל שֶׁעוֹמֵד בּוֹ, וּמוֹדִיעִים אֶת דִּינוֹ לְטוֹב, עַד שֶׁנִּצּוֹל. וְיוֹרֵד אוֹתוֹ הַדִּין לְכָל אוֹתָם הַמְמֻנִּים. הַדְּרָגוֹת שֶׁנּוֹדָעוֹת לְטוֹב לְמַטָּה, כֻּלָּן דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, וְהַכֹּל – בֵּין לְטוֹב בֵּין לְרַע – מִבֵּית הַמֶּלֶךְ נִדּוֹן אוֹתוֹ אָדָם.

הַפֶּתַח הַשְּׁלִישִׁי. בַּפֶּתַח הַזֶּה יֵשׁ מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ גַּדִיאֵ"ל, וְהוּא לְצַד שְׂמֹאל, וְזֶהוּ הַמְמֻנֶּה לְהַכְנִיס (לשקל) אֶת כָּל הַחֲטָאִים וְכָל הָרָעוֹת שֶׁאָדָם סָטָה

וְנָחִית לוֹן גּוֹ מַתְקְלָא לְאַתְקְלָא, בְּאִינּוּן זַכְיָין דְּעָאלוּ בִידָא דְהַהוּא מְמָנָא אַחֲרָא דְקָאָמַרָן.

וְהַהוּא מַתְקְלָא קַיְימָא גּוֹ פִּתְחָא רְבִיעָאָה, וְתַמָּן אִתְקָלוּ זַכְיָין וְחוֹבִין כַּחֲדָא. מָאן דְּנָצַח מִנַּיְיהוּ, הָכִי אִית לֵיהּ מְמָנָן בְּהַהוּא סִטְרָא. אִי נַצְחָן זַכְיָין, כַּמָּה מְמָנָן אִית בִּסְטַר דִּימִינָא, וְנַטְלֵי הַהוּא דִינָא, וּמַעֲבְרִין בִּישִׁין וּמַרְעִין מֵהַהוּא בַּר נָשׁ, עַד דְּאִשְׁתְּזִיב. אִי נַצְחָן חוֹבִין, כַּמָּה מְמָנָן אִית לֵיהּ בְּהַהוּא סִטְרָא דִשְׂמָאלָא, עַד דְּנַטְלֵי מִלָּה הַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, וְכָל אִינּוּן גַּרְדִּינֵי נִמּוּסִין, עַד דְּאִתְרַע מַזָּלֵיהּ. וּכְדֵין נַחְתָּא הַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, וְנָטִיל נִשְׁמָתָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

לשון הקודש

אַחֲרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּמוֹרִיד אוֹתָם לְתוֹךְ מִשְׁקָל לְהִשָּׁקֵל עִם אוֹתָן זְכֻיּוֹת שֶׁנִּכְנְסוּ בְּיַד אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה הָאַחֵר שֶׁאָמַרְנוּ.

וְאוֹתוֹ הַמִּשְׁקָל עוֹמֵד בְּתוֹךְ הַפֶּתַח הָרְבִיעִי, וְשָׁם נִשְׁקָלִים זְכֻיּוֹת וְחוֹבוֹת כְּאֶחָד. מִי שֶׁנִּצַּח מֵהֶם – כָּךְ יֵשׁ לוֹ מְמֻנִּים בְּאוֹתוֹ הַצַּד. אִם הַזְּכֻיּוֹת נִצְּחוּ – כַּמָּה מְמֻנִּים יֵשׁ בְּצַד יָמִין שֶׁנּוֹטְלִים אוֹתוֹ הַדִּין, וּמַעֲבִירִים אֶת הָרָעוֹת וְהַמַּחֲלוֹת מֵאוֹתוֹ אָדָם עַד שֶׁנִּצּוֹל. אִם הַחֲטָאִים נִצְּחוּ – כַּמָּה מְמֻנִּים יֵשׁ לוֹ בְּאוֹתוֹ צַד שְׂמֹאל, עַד שֶׁלּוֹקְחִים הַדָּבָר אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר וְכָל אוֹתָם שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים, עַד שֶׁהוּרַע מַזָּלוֹ. וְאָז יוֹרֵד אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר וְנוֹטֵל אֶת הַנִּשְׁמָה. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

פִּתְחָא רְבִיעָאָה. בְּהַאי פִּתְחָא, קַיְימָא חַד מְמָנָא, **ואזני"ה** (ס"א מאזְנָיָ"ה) שְׁמֵיהּ. וְהַאי אִיהוּ מַתְקְלָא, דְּנַטְלָא (ס"א דְתַקִּיל) זַכְיָין וְחוֹבִין, וּבֵיהּ אִתְקָלוּ כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא. וְדָא אִקְרֵי מֹאזְנֵי צֶדֶק. כִּדְכְתִיב (ויקרא יט) מֹאזְנֵי צֶדֶק. בְּהַאי אִתְקָלוּ כֻּלְּהוּ לְאִתְדִּנָא.

תְּחוֹת הַאי מְמָנָא, אִית תְּרֵין מְמָנָן, חַד לִימִינָא וְחַד לִשְׂמָאלָא. חַד לִימִינָא, הָרִיאֵ"ל שְׁמֵיהּ. חַד לִשְׂמָאלָא, גְּדוּדִיאֵ"ל שְׁמֵיהּ. וְכַד אִתְקָלוּ זַכְיָין וְחוֹבִין, דָּא אַכְרַע לִסְטַר יְמִינָא, וְדָא אַכְרַע לִסְטַר שְׂמָאלָא. וְכֻלְּהוּ אִתְכְּלִילוּ בְּהַאי רוּחָא דְּאִקְרֵי זְכוּ"ת אֵל.

וְכַד אִתְכְּלִילָן כֻּלְּהוּ בֵּיהּ, אַפִּיק (ס"א חַד) חֵיוָתָא, קַדִּישָׁא, וְהַאי חֵיוָתָא מְלָהֲטָא, וְאִקְרֵי שְׁמֵיהּ, תּוּמִיאֵ"ל. הַאי חֵיוָתָא, אִיהִי חֵיוָתָא דְּקַיְימָא

לשון הקודש

הַפִּתַּח הָרְבִיעִי. בַּפֶּתַח הַזֶּה עוֹמֵד מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ **ואזני"ה** (מאזְנָיָ"ה). וְזֶהוּ מִשְׁקָל שֶׁנּוֹטֵל (שֶׁשּׁוֹקֵל) זְכֻיּוֹת וְחוֹבוֹת, וּבוֹ נִשְׁקָלִים כֻּלָּם כְּאֶחָד. וְזֶה נִקְרָא מֹאזְנֵי צֶדֶק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ויקרא יט) מֹאזְנֵי צֶדֶק. בָּזֶה נִשְׁקָלִים כֻּלָּם לְהִדּוֹן.

תַּחַת הַמְמֻנֶּה הַזֶּה יֵשׁ שְׁנֵי מְמֻנִּים, אֶחָד לְיָמִין וְאֶחָד לִשְׂמֹאל. אֶחָד לְיָמִין, הָרִיאֵ"ל שְׁמוֹ. אֶחָד לִשְׂמֹאל, גְּדוּדִיאֵ"ל שְׁמוֹ. וּכְשֶׁנִּשְׁקָלִים זְכֻיּוֹת וְחוֹבוֹת – זֶה מַכְרִיעַ לְצַד יָמִין, וְזֶה מַכְרִיעַ לְצַד שְׂמֹאל. וְכֻלָּם נִכְלָלוּ בְּרוּחַ הַזּוֹ שֶׁנִּקְרֵאת זְכוּ"ת אֵל.

וּכְשֶׁכֻּלָּם נִכְלָלִים בָּהּ, מוֹצִיאָה חַיָּה (אַחַת) קְדוֹשָׁה, וְהַחַיָּה הַזּוֹ לוֹהֶטֶת, וּשְׁמָהּ נִקְרָא תּוּמִיאֵ"ל. הַחַיָּה הַזּוֹ הִיא חַיָּה

לְאַשְׁגָּחָא בְעָלְמָא, בְּאִינּוּן עֵינֵי יְיָ', דְּאַזְלָן וְשָׁטָאן בְּעָלְמָא. וְאִינּוּן עֵינֵי יְיָ', כֻּלְּהוּ נַטְלוּ אַשְׁגָּחוּתָא, מֵאִינּוּן עוֹבָדִין טָבִין דְּאִתְעָבִידוּ בִּטְמִירוּ, וּלְאַשְׁגָּחָא בְּאִינּוּן עוֹבָדִין דְּאִינּוּן בִּשְׁלִימוּ דְּלִבָּא, וְאַף עַל גַּב דְּלָא אִתְעֲבִידוּ כַּדְקָא יֵאוֹת.

הַאי חֵיוָתָא אִיהִי קַיְימָא בְּאַשְׁגָּחוּתָא דִּצְלוֹתִין. בְּגִין דְּאִינּוּן שְׁאֵלְתִּין דְּשָׁאֲלֵי בְּנֵי נָשָׁא בִּצְלוֹתֵהוֹן, כֻּלְּהוּ קַיְימֵי בִידָא דְהַאי חֵיוָתָא, וְאָנַח לְהוּ בְהַאי הֵיכָלָא, וְקַיְימִין אִינּוּן שְׁאֵלְתִּין בְּהַאי הֵיכָלָא עַד אַרְבְּעִין יוֹמִין, לְאַשְׁגָּחָא בְהוּ.

דְּהָא (בְּסוֹף אַרְבְּעִין יוֹמִין) בְּכָל אַרְבְּעִין וְאַרְבְּעִין, נָפְקָא הַאי חֵיוָתָא, וְנָטִיל לְכָל אִינּוּן שְׁאֵלְתִּין, וְאָנַח לוֹן קָמַיְיהוּ דְּאִינּוּן שִׁבְעִין וּתְרֵין נְהוֹרִין, וְדַיְינִין לוֹן. וּכְדֵין הַאי רוּחָא דְּאִקְרֵי זְכוּ"ת אֵל, (דף

לשון הקודש

שֶׁעוֹמֶדֶת לְהַשְׁגִּיחַ בָּעוֹלָם בְּאוֹתָם עֵינֵי ה' שֶׁהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם. וְאוֹתָם עֵינֵי ה', כֻּלָּם נוֹטְלִים הַשְׁגָּחָה מֵאוֹתָם מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁנַּעֲשׂוּ בַּסֵּתֶר, וּלְהַשְׁגִּיחַ בְּאוֹתָם מַעֲשִׂים שֶׁהֵם בִּשְׁלֵמוּת הַלֵּב, וְאַף עַל גַּב שֶׁלֹּא נַעֲשׂוּ כָּרָאוּי.

הַחַיָּה הַזוֹ עוֹמֶדֶת בְּהַשְׁגָּחַת הַתְּפִלּוֹת, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָן בַּקָּשׁוֹת שֶׁמְּבַקְּשִׁים אֲנָשִׁים בִּתְפִלּוֹתֵיהֶן, כֻּלָּן עוֹמְדוֹת בִּידֵי הַחַיָּה הַזֹּאת, וּמַנִּיחָה אוֹתָן בַּהֵיכָל הַזֶּה. וְאוֹתָן הַבַּקָּשׁוֹת עוֹמְדוֹת בַּהֵיכָל הַזֶּה עַד אַרְבָּעִים יוֹם לְהַשְׁגִּיחַ בָּהֶן.

שֶׁהֲרֵי (בְּסוֹף אַרְבָּעִים יוֹם) בְּכָל אַרְבָּעִים וְאַרְבָּעִים יוֹצֵאת הַחַיָּה הַזוֹ וְלוֹקַחַת אֶת כָּל אוֹתָן הַבַּקָּשׁוֹת, וּמַנִּיחָה אוֹתָן לִפְנֵי אוֹתָם שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם אוֹרוֹת, וְדָנִים

רנ"ב ע"ב) מְעַיֵּין בְּהוּ, אִי זָכֵי אִי לָא זָכֵי. אִי זָכֵי, נָפְקָא הַאי צְלוֹתָא, וּמִתְגַּלְגְּלָא הַאי שְׁאֵלְתָּא, וְנָפְקָן עִמָּהּ תְּרֵיסָר מְמָנָן, וְכָל חַד וְחַד תַּבְעִין מֵעִם הַהוּא רוּחָא, קִיּוּמָא בְּהַאי שְׁאֵלְתָּא, וְאִתְקַיְּימָא בְּהוּ.

תְּחוֹת הַאי חֵיוָתָא, אַרְבָּעָה שְׂרָפִין מְלַהֲטָן, שְׂרַפְּאֵ"ל, בַּרְקִיאֵ"ל, קְרִישִׁיאֵ"ל קְדוּמִיָּ"ה. וְאִלֵּין אַרְבַּע תְּחוֹת הַאי חֵיוָתָא קַיְּימִין לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, אִלֵּין אַרְבַּע קַיְּימֵי לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, וְאִינּוּן מְמָנָן לְאַשְׁגָּחָא בְּכָל אִינּוּן דְּנַטְרֵי יוֹמָא דְשַׁבְּתָא, וּמְעַנְּגֵי שַׁבְּתָא כְּדְקָא יֵאוֹת.

מֵאִלֵּין אַרְבַּע כַּד נָטְלֵי, נַפְקֵי שְׁבִיבִין דְּאֶשָּׁא, וּמֵאִלֵּין שְׁבִיבִין אִתְעֲבִידוּ שִׁבְעִין וּתְרֵין גַּלְגַּלִּין, מְלַהֲטָן בְּאֶשָּׁא. מֵהָכָא אִתְעָבִיד נְהַר דִּינוּר. אֶלֶף אַלְפִּין יְשַׁמְּשׁוּנִיהּ לְהַהוּא נַהֲרָא. כָּל אִינּוּן

לשון הקודש

אוֹתָן. וְאָז הָרוּחַ הַזּוֹ שֶׁנִּקְרֵאת זְכוּ"ת אֵל, מְעַיֶּנֶת בָּהֶן אִם זוֹכֶה וְאִם לֹא זוֹכֶה. אִם זוֹכֶה – יוֹצֵאת הַתְּפִלָּה הַזּוֹ, וּמִתְגַּלְגֶּלֶת הַבַּקָּשָׁה הַזּוֹ, וְיוֹצְאִים עִמָּהּ שְׁנֵים עָשָׂר מְמֻנִּים, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד תּוֹבְעִים מֵעִם אוֹתָהּ הָרוּחַ קִיּוּם בַּבַּקָּשָׁה הַזּוֹ, וּמִתְקַיֶּמֶת בָּהֶם.

תַּחַת הַחַיָּה הַזּוֹ אַרְבָּעָה שְׂרָפִים לוֹהֲטִים: שְׂרַפְּאֵ"ל, בַּרְקִיאֵ"ל, קְרִישִׁיאֵ"ל, קְדוּמִיָּ"ה. וְאַרְבָּעָה הַלָּלוּ שֶׁתַּחַת הַחַיָּה הַזּוֹ עוֹמְדִים לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה עוֹמְדִים לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְהֵם מְמֻנִּים לְהַשְׁגִּיחַ בְּכָל אוֹתָם שֶׁשּׁוֹמְרִים אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וּמְעַנְּגִים אֶת הַשַּׁבָּת כָּרָאוּי.

מֵהָאַרְבָּעָה הַלָּלוּ, כְּשֶׁנּוֹסְעִים, יוֹצְאִים שְׁבִיבֵי אֵשׁ, וּמֵהַשְׁבִיבִים הַלָּלוּ נַעֲשִׂים שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם גַּלְגַּלִּים לוֹהֲטִים בְּאֵשׁ.

דִּמְעַנְּגֵי שַׁבְּתָא, אִלֵּין אַרְבַּע מִמָּנָן מַשְׁגִּחָן בְּכָל אִינּוּן דִּמְעַנְּגֵי שַׁבְּתָא, וְהַאי חֵיוָתָא קַיְּימָא עָלַיְיהוּ, וְנַטְלֵי בְּגִינָהּ תְּחוֹתָהּ.

בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, נָגִיד הַהוּא נְהַר דִּינוּר, וְאוֹקִיד לְכַמָּה רוּחִין, וּלְכַמָּה שַׁלִּיטִין. וְכַד עָיֵיל שַׁבְּתָא, כָּרוֹזָא נָפְקָא, וְשָׁכִיךְ הַהוּא נְהַר דִּינוּר, וְזַעְפִּין וְזִיקִין וּשְׁבִיבִין אִשְׁתְּכָכוּ. וְהַאי חֵיוָתָא אַזְלָא וְסַלְקָא עַל אַרְבָּעָה אִלֵּין שְׂרָפִים דְּקָאָמַרָן. וְעָאל גּוֹ אֶמְצָעִיתָא דְּהֵיכָלָא דָא, בְּהַהוּא אָתַר דְּאִקְרֵי עֹנֶג.

בְּגִין דִּבְהַאי אָתָר, כַּד עָיֵיל שַׁבְּתָא, מִתְסַדְּרָאן תַּמָּן כָּל פָּתוֹרֵי דִּבְנֵי עָלְמָא, דְּאִקְרוּ בְּנֵי הֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, וְאֶלֶף אַלְפִּין, וְרִבּוֹ רִבְּוָון מִמָּנָן, קַיְּימֵי עַל אִינּוּן פָּתוֹרֵי. וְהַאי חֵיוָתָא עִלָּאָה עַל

לשון הקודש

מִכָּאן נַעֲשֶׂה נְהַר דִּינוּר. אֶלֶף אַלָּפִים יְשַׁמְּשׁוּ אֶת אוֹתוֹ הַנָּהָר. כָּל אוֹתָם שֶׁמְּעַנְּגִים שַׁבָּת, אַרְבַּעַת הַמְּמֻנִּים הַלָּלוּ מַשְׁגִּיחִים בְּכָל אוֹתָם שֶׁמְּעַנְּגִים אֶת הַשַּׁבָּת, וְהַחַיָּה הַזּוֹ עוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם, וְנוֹסְעִים בִּשְׁבִילָהּ תַּחְתֶּיהָ.

בְּכָל יוֹם וָיוֹם זוֹרֵם אוֹתוֹ נְהַר דִּינוּר וְשׁוֹרֵף כַּמָּה רוּחוֹת וְכַמָּה שַׁלִּיטִים. וּכְשֶׁנִּכְנֶסֶת שַׁבָּת, יוֹצֵא כָּרוֹז, וְשׁוֹכֵךְ אוֹתוֹ נְהַר דִּינוּר, וְהַסְּעָרוֹת וְהַזִּיקִים וְהַשְּׁבִיבִים שׁוֹכְכִים. וְהַחַיָּה הַזּוֹ הוֹלֶכֶת וְעוֹלָה עַל אַרְבַּעַת הַשְּׂרָפִים הַלָּלוּ שֶׁאָמַרְנוּ, וְנִכְנֶסֶת לְתוֹךְ אֶמְצַע הַהֵיכָל הַזֶּה לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא עֹנֶג.

מִשּׁוּם שֶׁבַּמָּקוֹם הַזֶּה, כְּשֶׁנִּכְנֶסֶת שַׁבָּת, מִסְתַּדְּרִים שָׁם כָּל שֻׁלְחָנוֹת בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁנִּקְרָאִים בְּנֵי הֵיכַל הַמֶּלֶךְ. וְאֶלֶף אַלָּפִים וְרִבּוֹא רְבָבוֹת עוֹמְדִים עַל אוֹתָם

אִלֵּין אַרְבָּעָה שִׂרָפִים, וְעָאל בְּהַהוּא אֲתָר, וְהָמָא כָּל אִינּוּן פָּתוֹרֵי, (וְכָל אִינּוּן דְּקַיְּימָא עָלַיְיהוּ) וְאַשְׁגַּח בְּכָל פָּתוֹרָא וּפָתוֹרָא, וְהֵיךְ מְעַנְּגֵי לֵיהּ לְכָל פָּתוֹרָא וּפָתוֹרָא, וְקַיְּימָא וּבָרִיךְ לֵיהּ לְהַהוּא פָּתוֹרָא. וְכָל אִינּוּן אֶלֶף אַלְפִין, וְרִבּוֹא רִבְּבָן, כֻּלְּהוּ פַּתְחֵי וְאַמְרֵי אָמֵן.

וּמַה בְּרָכָה הִיא דְּבָרִיךְ עַל הַאי פָּתוֹרָא דְּמִתְסָדָר וְאִתְעַנְּגָא כְּדְקָא יֵאוֹת. (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ' וְגוֹ' כִּי פִּי יְיָ' דִּבֵּר. וְכֻלְּהוּ אַמְרֵי, (ישעיה נח) אָז תִּקְרָא וַיְיָ' יַעֲנֶה וְגוֹ'. רוּחָא עִלָּאָה דְּאִקְרֵי זְכוּ"ת אֵל, כַּד הַהוּא פָּתוֹרָא אִתְעַנְּגָ בְּכֻלְּהוּ סְעוּדָתֵי, בִּסְעוּדָתָא בַתְרָאָה תְּלִיתָאָה מְסַיֵּים וְאָמַר, עַל כָּל אִינּוּן קַדְמָאֵי, וְאָמַר (ישעיה נח) אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וְגוֹ', כְּבוֹד יְיָ' יַאַסְפֶךָ. כָּל אִינּוּן שִׁבְעִין נְהוֹרִין

לשון הקודש

הַשֻּׁלְחָנוֹת. וְהַחַיָּה הָעֶלְיוֹנָה הַזּוֹ עַל אַרְבַּעַת הַשְּׂרָפִים הַלָּלוּ, וְנִכְנֶסֶת לְאוֹתוֹ מָקוֹם, וְרוֹאָה שָׁם אֶת כָּל אוֹתָם הַשֻּׁלְחָנוֹת (וְכָל אוֹתָם שֶׁעוֹמְדִים עֲלֵיהֶם), וּמַשְׁגִּיחָה בְּכָל שֻׁלְחָן וְשֻׁלְחָן, וְאֵיךְ מְעַנְּגִים אֶת כָּל שֻׁלְחָן וְשֻׁלְחָן, וְעוֹמֶדֶת וּמְבָרֶכֶת אֶת אוֹתוֹ הַשֻּׁלְחָן. וְכָל אוֹתָם אֶלֶף אַלָּפִים וְרִבּוֹא רִבָּבוֹת, כֻּלָּם פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים אָמֵן.

וּמָה הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרֵךְ עַל הַשֻּׁלְחָן הַזֶּה שֶׁנֶּעֱרַךְ וְנֶעֱנַג כָּרָאוּי? (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' וְגוֹ' כִּי פִּי ה' דִּבֵּר. וְכֻלָּם אוֹמְרִים: אָז תִּקְרָא וַה' יַעֲנֶה וְגוֹ'. רוּחַ הָעֶלְיוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת זְכוּ"ת אֵל, כְּשֶׁאוֹתוֹ הַשֻּׁלְחָן מִתְעַנֵּג בְּכָל הַסְּעוּדוֹת, בַּסְּעוּדָה הָאַחֲרוֹנָה הַשְּׁלִישִׁית מְסַיֵּם וְאוֹמֵר עַל כָּל אוֹתָם הָרִאשׁוֹנִים, וְאוֹמֵר: אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וְגוֹ', כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ. כָּל

אַחֲרָנִין בְּכָל סִטְרִין, פַּתְחֵי וְאַמְרֵי, (תהלים קכח) הִנֵּה כִּי כֵן יְבוֹרַךְ גֶּבֶר יְרֵא יְיָ׳.

וְכַד פָּתוֹרָא דְּבַר נָשׁ לָא קַיְימָא בְּהַהוּא אֲתָר בְּסִדּוּרָא דְּעִנּוּגָא כְּדְקָא יֵאוֹת, כְּדֵין הַאי חֵיוָתָא, וְאִינּוּן אַרְבַּע דִּתְחוֹתָהּ, וְכָל אִינּוּן אֶלֶף אַלְפִּין וְרִבּוֹ רִבְבָן, כֻּלְּהוּ דַּחְיָין לֵיהּ לְבַר, לְהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, וּכְמָה גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין, כֻּלְּהוּ נָטְלֵי לֵיהּ וְעַיְילֵי לֵיהּ לְהַהוּא אֲתָר, דְּאִיהוּ בְּהִפּוּכָא מִן דָּא, וְאִקְרֵי נֶגַע. וְכַד עַיֵּיל לָהּ תַּמָּן, (ס"א פַּתְחֵי וְאַמְרֵי) (תהלים קט) וַיֶּאֱהַב קְלָלָה וַתְּבוֹאֵהוּ וְלֹא חָפֵץ בִּבְרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ. (תהלים קט) יְנַקֵּשׁ נוֹשֶׁה לְכָל אֲשֶׁר לוֹ וְגוֹ׳, אַל יְהִי לוֹ מוֹשֵׁךְ חָסֶד וְגוֹ׳. רַחֲמָנָא לִשֵׁזְבָן.

בְּגִין דְּעִנּוּגָא דְשַׁבְּתָא, וּמְהֵימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ס"א הַאי אִיהוּ אִלֵּין פַּתּוֹרֵי דְעִינּוּגָא דְשַׁבַּתָּא וְזִמְנִין וְחַגִּין כּוּלְּהוּ

לשון הקודש

אוֹתָם שִׁבְעִים אוֹרוֹת אֲחֵרִים בְּכָל הַצְּדָדִים פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: (תהלים קכח) הִנֵּה כִּי כֵן יְבֹרַךְ גֶּבֶר יְרֵא ה׳.

וּכְשֶׁשֻּׁלְחָן הָאָדָם אֵינוֹ עוֹמֵד בְּאוֹתוֹ מָקוֹם בַּעֲרִיכַת הָעֹנֶג כָּרָאוּי, אָז הַחַיָּה הַזֹּו, וְאוֹתָן אַרְבַּע שֶׁתַּחְתֶּיהָ, וְכָל אוֹתָם אֶלֶף אֲלָפִים וְרִבּוֹא רְבָבוֹת, כֻּלָּם דּוֹחִים אוֹתוֹ הַחוּצָה לְאוֹתוֹ צַד הָאַחֵר, וְכַמָּה שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים, כֻּלָּם נוֹטְלִים אוֹתוֹ וּמַכְנִיסִים אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ מָקוֹם, שֶׁהוּא בְּהֵפֶךְ מִזֶּה, וְנִקְרָא נֶגַע. וּכְשֶׁמַּכְנִיסִים אוֹתוֹ לְשָׁם, (פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים) (שם קט) וַיֶּאֱהַב קְלָלָה וַתְּבוֹאֵהוּ וְלֹא חָפֵץ בִּבְרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ. יְנַקֵּשׁ נוֹשֶׁה לְכָל אֲשֶׁר לוֹ וְגוֹ׳, אַל יְהִי לוֹ מֹשֵׁךְ חָסֶד וְגוֹ׳. הָרַחֲמָן יַצִּילֵנוּ.

מִשּׁוּם שֶׁעֹנֶג שַׁבָּת, וֶאֱמוּנַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (זֶה אֵלּוּ אוֹתָם שֻׁלְחָנוֹת שֶׁל עֹנֶג שַׁבָּת וּמוֹעֲדִים

חֶדְוָותָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבְגִין דָּא) **אִיהוּ. וּבְגִין דָּא, כָּל אִינּוּן דִּמְעַנְּגֵי עִנּוּגָא דְשַׁבְּתָא וְזִמְנֵי וּמוֹעֲדֵי, אִלֵּין אַרְבַּע דְקַיְימֵי תְּחוֹת הַאי חֵיוָתָא, קַיְימָא לָקָבֵל הַהוּא נְהַר דִינוּר, וְלָא שַׁבְקֵי לְאִתּוֹקְדָא בֵּיהּ, לְכָל אִינּוּן דִּמִתְעַנְּגֵי עִנּוּגַיְיהוּ כְּדְקָא יֵאוֹת.**

תְּחוֹת אִלֵּין אַרְבַּע, אִית מְמָנָן אַחֲרָנִין, דְקַיְימֵי לְבַר, דְאִשְׁתְּמוֹדְעָאן מִסִּטְרָא דְהֵיכָלָא דָא (וְכָל פְּרוּזִין לְבַר) **וּמַכְרְזֵי לְכֹלָּא אִינּוּן דִינִין, וְכָל אִינּוּן גְּזָרִין דְאִתְגְּזָרוּ בְּהַאי הֵיכָלָא.**

כֹּלָּא אִתְּדָן הָכָא, בַּר תְּלַת מִלִּין, דְלָא אִתְיְיהִיב רְשׁוּ הָכָא בְּהֵיכָלָא דָא דְאִקְרֵי זְכוּתָא. וְאִלֵּין אִינּוּן: בְּנֵי, חַיֵּי, וּמְזוֹנֵי. דְהָא אִלֵּין תְּלָתָא, לָא קַיְימֵי הָכָא, בְּגִין דְהָא בְּמַזְּלָא תַלְיָאן. דְהָא הַהוּא נָהָר דְנָגִיד וְנָפִיק, תַּמָּן תַּלְיָין חַיִּין דִלְעֵילָא, וְתַמָּן תַּלְיָין

לשון הקודש

וְחַגִּים, כֻּלָּם שִׂמְחָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוּם כָּךְ) **הוּא.** וּמִשּׁוּם זֶה, כָּל אוֹתָם שֶׁמִּתְעַנְּגִים עֹנֶג הַשַּׁבָּת וּזְמַנִּים וּמוֹעֲדִים, אַרְבַּעַת הַלָּלוּ שֶׁעוֹמְדִים תַּחַת הַחַיָּה הַזּוֹ עוֹמְדִים כְּנֶגֶד אוֹתוֹ נְהַר דִּינוּר, וְלֹא נוֹתְנִים לְהִשָּׂרֵף שָׁם אֶת כָּל אֵלּוּ שֶׁמִּתְעַנְּגִים עִנּוּגֵיהֶם כָּרָאוּי.

תַּחַת הָאַרְבָּעָה הַלָּלוּ יֵשׁ מְמֻנִּים אֲחֵרִים שֶׁעוֹמְדִים בַּחוּץ, שֶׁנּוֹדָעִים מִצַּד הַהֵיכָל הַזֶּה, (וְכָל הַפְּרוּזִים בַּחוּץ) **וּמַכְרִיזִים** עַל כָּל אוֹתָם הַדִּינִים וְעַל כָּל אוֹתָן הַגְּזֵרוֹת שֶׁנִּגְזְרוּ בַּהֵיכָל הַזֶּה.

הַכֹּל נִדּוֹן כָּאן, פְּרָט לִשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים שֶׁלֹּא נִתֶּנֶת רְשׁוּת כָּאן בַּהֵיכָל הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא זְכוּת, וְאֵלּוּ הֵם: בְּנֵי, חַיֵּי וּמְזוֹנֵי. שֶׁהֲרֵי שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה לֹא עוֹמְדִים כָּאן, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי הֵם תְּלוּיִים בְּמַזָּל. שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, שָׁם תְּלוּיִים

מְזוֹנֵי, וְתַמָּן תַּלְיָין בְּנֵי, דְּהָא אִלֵּין תְּלָתָא מִתַּמָּן נַפְקֵי, וְנַגְדֵּי וְאִתְמַשְּׁכָאן לְתַתָּא. וּבְגִין כַּךְ, כֹּלָּא קַיְימָא בְּהֵיכָלָא דָא, בַּר הֲנֵי תְלָתָא.

בַּר נָשׁ כַּד אִיהוּ בְּבֵי מַרְעֵיהּ, הָכָא אִתְּדָן, וְכָל שְׁאַר דִּינִין דְּעָלְמָא. וְאִי תֵימָא, בַּר נָשׁ בְּבֵי מַרְעֵיהּ, אִי אִתְּדָן לַחַיִּים יָהֲבִין לֵיהּ. לָאו דְּחַיִּין תַּלְיָין הָכָא, אֶלָּא כַּד אִתְּדָן הָכָא לְחַיִּים, כְּדֵין נָגְדִּין חַיִּים מִלְּעֵילָא, וְיָהֲבֵי לֵיהּ. (וְאִי לָא לָא יַהֲבִין) זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא דְּיַדְעֵי אָרְחוֹי דְאוֹרַיְיתָא, וְזַכָּאן בָּהּ לְחַיֵּי עָלְמָא, עָלַיְיהוּ כְתִיב (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כּוּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ וְגו'.

(היכל אהבה חס"ד)

הֵיכָלָא חֲמִישָׁאָה, הֵיכָלָא דָא קַיְימָא לְאַנְהָרָא לְאִלֵּין תַּתָּאֵי. וְהַאי אִיהוּ הֵיכָלָא

לשון הקודש

הַחַיִּים שֶׁלְּמַעְלָה, וְשָׁם תְּלוּיִים הַמְּזוֹנוֹת, וְשָׁם תְּלוּיִים הַבָּנִים. שֶׁהֲרֵי שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה יוֹצְאִים מִשָּׁם וְשׁוֹפְעִים וְנִמְשָׁכִים לְמַטָּה. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל עוֹמֵד בַּהֵיכָל הַזֶּה, פְּרָט לִשְׁלֹשֶׁת אֵלּוּ.

כְּשֶׁאָדָם הוּא בְּבֵית חָלְיוֹ, כָּאן הוּא נִדּוֹן, וְכֵן כָּל שְׁאָר הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְאִם תֹּאמַר, אִם אָדָם בְּבֵית חָלְיוֹ נִדּוֹן לְחַיִּים – נוֹתְנִים לוֹ. לֹא שֶׁהַחַיִּים תְּלוּיִים כָּאן, אֶלָּא כְּשֶׁנִּדּוֹן כָּאן לְחַיִּים, אֲזַי שׁוֹפְעִים הַחַיִּים מִלְּמַעְלָה וְנוֹתְנִים לוֹ (וְאִם לֹא – לֹא נוֹתְנִים). אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים דַּרְכֵי הַתּוֹרָה וְזוֹכִים בָּהּ לְחַיֵּי עוֹלָם, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ.

היכל אהבת חסד

הַהֵיכָל הַחֲמִישִׁי. הַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֵד לְהָאִיר לַתַּחְתּוֹנִים הַלָּלוּ. וְזֶהוּ הַהֵיכָל

דְּקַיְּימָא לְאַנְהָרָא בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא. פִּתְחָא חָדָא קַיְּימָא בְּהַאי הֵיכָלָא, וְחַד מְמָנָא עָלֵיהּ, וְהַהוּא מְמָנָא אִקְרֵי סָנֵיגוֹרְיָ"ה. הַאי מְמָנָא קַיְּימָא עַל פִּתְחָא דָא, בְּגִין לְמֵילַף (ס"א סָנֵיגוֹרְיָא עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל וּבְגִין דָּא אִקְרֵי שְׁמֵיהּ כַּךְ דְּהָא אִיהוּ מְמַנָּא עַל כָּל אִינּוּן טָבִין דְּיִשְׂרָאֵל לְמֵיעַל סַנֵּיגוֹרָא וכו')

סַנֵּיגוֹרָא דִּלְהוֹן, קַמֵּיהּ דְּמָארֵיהוֹן. וְלָא יִשְׁלוֹט עָלַיְיהוּ סִטְרָא אַחֲרָא.

בְּהֵיכָלָא דָא, קַיְּימָא חַד רוּחָא, דְּכָלִיל בְּאַרְבַּע, דְּהָא רוּחָא דָא כָלִיל בְּאַרְבַּע גְּוָונִין, חִוָּור וְאוּכָם יָרוֹק וְסוּמָק. וְהַאי אִיהוּ רוּחָא דְּקַיְּימָא כָלִיל בְּכֹלָּא, וְאִקְרֵי סוּרְיָ"ה, רַב עַל כָּל אִינּוּן חֵילִין תַּתָּאִין. וְכֻלְּהוּ קַיְּימִין תְּחוֹתֵיהּ, וּמְמָנָן תְּחוֹת יְדֵיהּ.

הַאי רוּחָא, דְּסָגִיר וּפָתַח. כָּל מַפְתְּחָאן עִלָּאִין כֻּלְּהוּ אִתְמַסְרָן בִּידֵיהּ. (תְּלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא) כָּל

לשון הקודש

שֶׁעוֹמֵד לְהָאִיר בְּסוֹד הָאֱמוּנָה. פֶּתַח אֶחָד עוֹמֵד בַּהֵיכָל הַזֶּה וּמְמֻנֶּה אֶחָד עָלָיו, וְאוֹתוֹ מְמֻנֶּה נִקְרָא סָנֵגוֹרְיָ"ה. הַמְמֻנֶּה הַזֶּה עוֹמֵד עַל הַפֶּתַח הַזֶּה כְּדֵי לְלַמֵּד (סָנֵגוֹרְיָה עַל יִשְׂרָאֵל, וּבִגְלַל זֶה נִקְרָא שְׁמוֹ כָּךְ, שֶׁהֲרֵי הוּא מְמֻנֶּה עַל כָּל אוֹתָן טוֹבוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהַכְנִיס סָנֵגוֹרְיָה וְכוּ') סָנֵגוֹרְיָה שֶׁלָּהֶם לִפְנֵי רִבּוֹנָם, וְלֹא יִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם הַצַּד הָאַחֵר.

בַּהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֶדֶת רוּחַ אַחַת שֶׁכְּלוּלָה בְּאַרְבַּע, שֶׁהֲרֵי רוּחַ זוֹ כְּלוּלָה בְּאַרְבָּעָה גְּוָנִים: לָבָן, שָׁחֹר, יָרֹק וְאָדֹם. וְזוֹהִי רוּחַ שֶׁעוֹמֶדֶת כְּלוּלָה בַּכֹּל, וְנִקְרֵאת סוּרְיָ"ה. גְּדוֹלָה עַל כָּל אוֹתָם חֵילוֹת תַּחְתּוֹנִים. וְכֻלָּם עוֹמְדִים תַּחְתֶּיהָ וּמְמֻנִּים תַּחַת יָדָהּ. הָרוּחַ הַזוֹ שֶׁסּוֹגֶרֶת וּפוֹתַחַת. כָּל הַמַּפְתְּחוֹת הָעֶלְיוֹנִים כֻּלָּם מְסוּרִים בְּיָדָהּ.

חַיָּילִין תַּתָּאִין, כֻּלְּהוּ אִתְכְּלִילָן וְקַיְּימָן תְּחוֹתֵיהּ, וּמִנֵּיהּ אִתְזָנוּ. הַאי קַיְּימָא בְּכָל רָזִין דְּמָארֵיהּ, כָּל גְּנִזִין עִלָּאִין כֻּלְּהוּ אִתְמַסְּרָן בִּידֵיהּ.

הַאי רוּחָא אִקְרֵי אַהֲבָה. וּבְגִין דָּא, אִקְרֵי הֵיכָל דָּא, הֵיכָל אַהֲבָה. בְּגִין דְּהָכָא אִתְגְּנִיזוּ כָּל רָזָא דְרָזִין, לְמַאן דְּאִצְטְרִיךְ לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ. וְהָכָא הוּא רָזָא דִכְתִיב, (שיר השירים ז) שָׁם אֶתֵּן אֶת דֹּדַי לָךְ.

רוּחָא דָּא, אִיהוּ נָטִיר כָּל נְטִירוּ דִלְעֵילָא, וְדָא אִקְרֵי (תהלים קכא) שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. (דברים ז) שׁוֹמֵר הַבְּרִית. בְּגִין דְּהָכָא אִיהוּ נְטִירוּ דְכָל גְּנִזִין עִלָּאִין, וְעַל דָּא גְּנִיזִין דְּמָארֵיהּ גְּנִיזִין בֵּיהּ. מֵהַאי נַפְקֵי שְׁבִילִין וְאָרְחִין לְאִינּוּן דִלְתַתָּא, בְּגִין לְאַתְעָרָא בְּהוּ רוּחָא דִרְחִימוּתָא.

לשון הקודש

(שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם) כָּל הַחֲיָלוֹת הַתַּחְתּוֹנִים כֻּלָּם נִכְלְלוּ וְעוֹמְדִים תַּחְתֶּיהָ וּמִמֶּנָּה נִזּוֹנִים. זֶה עוֹמֵד בְּכָל סוֹדוֹת רִבּוֹנוֹ, כָּל הַגְּנָזִים הָעֶלְיוֹנִים כֻּלָּם נִמְסְרוּ בְיָדָהּ.

הָרוּחַ הַזּוֹ נִקְרֵאת אַהֲבָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא הַהֵיכָל הַזֶּה הֵיכָל אַהֲבָה. מִשּׁוּם שֶׁכָּאן נִגְנְזוּ כָּל סוֹד הַסּוֹדוֹת לְמִי שֶׁצָּרִיךְ לְהִדָּבֵק בּוֹ, וְכָאן הוּא סוֹד הַכָּתוּב, (שיר השירים ז) שָׁם אֶתֵּן אֶת דֹּדַי לָךְ.

הָרוּחַ הַזּוֹ הִיא הַשּׁוֹמֶרֶת אֶת כָּל הַשְּׁמִירָה שֶׁלְּמַעְלָה, וְזוֹ נִקְרֵאת (תהלים קכא) שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, (דברים ז) שׁוֹמֵר הַבְּרִית. מִשּׁוּם שֶׁכָּאן הִיא שְׁמִירַת כָּל הַגְּנָזִים הָעֶלְיוֹנִים, וְעַל כֵּן גְּנָזֵי רִבּוֹנוֹ גְּנוּזִים בָּהּ. מִזֶּה יוֹצְאִים שְׁבִילִים וּדְרָכִים לְאוֹתָם שֶׁלְּמַטָּה כְּדֵי לְעוֹרֵר בָּהֶם רוּחַ שֶׁל אַהֲבָה.

אִלֵּין אַרְבָּעָה גַּוְונִין דְּבֵיהּ, אִתְכְּלִילָן דָּא בְדָא. וְכַד בָּעָאן לְאַכְלְלָא, כָּטַשׁ דָּא בְדָא, וְנָפַק מִכֻּלְּהוּ חַד חֵיוָתָא קַדִּישָׁא, דְּאִקְרֵי זֹהַר. וְהַאי חֵיוָתָא עַל דָּא כְּתִיב, (יחזקאל י) הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי עַל נְהַר כְּבָר.

מֵהֵיכָלָא דָּא, נָפְקִין כָּל רוּחִין קַדִּישִׁין דְּקַיְימִין בְּקִיּוּמָא דְּנִשִׁיקִין (עֵלְיוֹנוֹת). דְּהָא מֵאִינּוּן נְשִׁיקִין, נָפְקָא אֲוִירָא דְּרוּחָא, לְקִיּוּמָא דְּנַפְשָׁא לְכָל אִינּוּן נִשְׁמָתִין עִלָּאִין, דְּאִתְיְיהִיבוּ בִּבְנֵי נָשָׁא. וְרָזָא הַהוּא דִּכְתִיב, (דברים ח) כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי יְיָ' יִחְיֶה הָאָדָם. בְּגִין דִּבְהַאי הֵיכָלָא קַיְימִין כָּל נִשְׁמָתִין, וְכָל רוּחִין, דִּזְמִינִין לְנַחְתָּא בִּבְנֵי נָשָׁא, מִיּוֹמָא דְאִתְבְּרֵי עָלְמָא. וְעַל דָּא, הֵיכָלָא דָא נַקְטָא, כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּנָפְקִין מֵהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק. וּבְגִין דָּא, הֵיכָלָא דָא לָא קַיְימָא לְעָלְמָא בְּרֵיקָנַיָּא.

לשון הקודש

אַרְבַּעַת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ שֶׁבָּהּ נִכְלְלוּ זֶה בָּזֶה. וּכְשֶׁרוֹצִים לְהִכָּלֵל, מַכֶּה זֶה בָּזֶה, וְיוֹצֵאת מִכֻּלָּם חַיָּה קְדוֹשָׁה אַחַת שֶׁנִּקְרֵאת זֹהַר. וְהַחַיָּה הַזּוֹ עָלֶיהָ כָּתוּב, (יחזקאל א) הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי עַל נְהַר כְּבָר.

מֵהַהֵיכָל הַזֶּה יוֹצְאוֹת כָּל הָרוּחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁעוֹמְדוֹת בְּקִיּוּם שֶׁל הַנְּשִׁיקוֹת (הָעֶלְיוֹנוֹת), שֶׁהֲרֵי מֵאוֹתָן הַנְּשִׁיקוֹת יוֹצֵא אֲוִיר שֶׁל רוּחַ לְקִיּוּם הַנֶּפֶשׁ לְכָל אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁנִּתְּנוּ בִּבְנֵי אָדָם, וְסוֹד אוֹתוֹ הַכָּתוּב (דברים ח) כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי ה' יִחְיֶה הָאָדָם. מִשּׁוּם שֶׁבַּהֵיכָל הַזֶּה עוֹמְדוֹת כָּל הַנְּשָׁמוֹת וְכָל הָרוּחוֹת שֶׁעֲתִידוֹת לָרֶדֶת בִּבְנֵי הָאָדָם מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְעַל

וּמִיּוֹמָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, לָא עָאלוּ הָכָא נִשְׁמָתִין אַחֲרָנִין. וְכַד יִסְתַּיְימוּן אִלֵּין, הֵיכָלָא קַיְימָא בְּרֵיקָנַיָּא, וְיִתְפְּקַד מִלְּעֵילָא, וּכְדֵין יֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא. וְאַתְעַר הֵיכָלָא דָא לְעֵילָא, וְיִתְעַר הֵיכָלָא לְתַתָּא.

וּבְרָזָא דְּהֵיכָלָא דָא כְּתִיב, (שיר השירים ד) שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים וְגוֹ'. בְּגִין דִּבְהֵיכָלָא דָא הַהוּא רוּחָא דְּקָאָמַרָן, וְהַהוּא חֵיוָתָא, אַפִּיק תְּרֵין נְהוֹרִין כְּלִילָן דָּא בְּדָא, מִתְקַשְּׁרָן דָּא בְדָא, וְאִקְרוּן אֵ"ל שַׁדַּ"י. אִלֵּין אִקְרוּן שַׁדַּ"י, וְאֵ"ל דִּלְתַתָּא, מִתְחַבְּרָן דָּא בְדָא, וְאָעִיל דָּא בְדָא, וְאִקְרֵי אֵ"ל שַׁדָּ"י. בְּגִין דְּנָפַק מִכְּלָלָא דְאִלֵּין שָׁדַיִם.

וְהַאי אֵ"ל דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דִימִינָא, נָטִיל מֵאָתָר דָּא, כָּל אִינּוּן רַחֲמִין, דְּקַיְימֵי לְאַתְזָנָא

לשון הקודש

כֵּן הַהֵיכָל הַזֶּה לוֹקֵחַ כָּל אוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת מֵאוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַהֵיכָל הַזֶּה לֹא עוֹמֵד לְעוֹלָם בְּרֵיקָנוּת.

וּמִיּוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לֹא נִכְנְסוּ לְכָאן נְשָׁמוֹת אֲחֵרוֹת. וּכְשֶׁיִּסְתַּיְּמוּ אֵלֶּה, הַהֵיכָל עוֹמֵד בְּרֵיקָנוּת וְיִפָּקֵד מִלְּמַעְלָה, וְאָז יָבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, וְיִתְעוֹרֵר הַהֵיכָל הַזֶּה לְמַעְלָה, וְיִתְעוֹרֵר הַהֵיכָל לְמַטָּה.

וּבְסוֹד הַהֵיכָל הַזֶּה כָּתוּב, (שיר ד) שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים וְגוֹ'. מִשּׁוּם שֶׁבַּהֵיכָל הַזֶּה אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁאָמַרְנוּ. וְאוֹתָהּ הַחַיָּה מוֹצִיאָה שְׁנֵי אוֹרוֹת כְּלוּלִים זֶה עִם זֶה, שֶׁקְּשׁוּרִים זֶה בָּזֶה, וְנִקְרָאִים אֵ"ל שַׁדַּ"י. אֵלּוּ נִקְרָאִים שַׁדַּ"י, וְאֵ"ל שֶׁלְּמַטָּה, מִתְחַבְּרִים זֶה בָּזֶה וְנִכְנָסִים זֶה לָזֶה. וְנִקְרָא אֵ"ל שַׁדַּ"י, מִשּׁוּם שֶׁיּוֹצֵא מִכְּלָלוּת הַשָּׁדַיִם הַלָּלוּ.

וְהָאֵ"ל הַזֶּה, שֶׁהוּא מִצַּד הַיָּמִין, נוֹטֵל מִמָּקוֹם זֶה כָּל אוֹתָם הָרַחֲמִים שֶׁעוֹמְדִים

הַהוּא הֵיכָלָא דִּלְתַתָּא, דְּאִקְרֵי זְכוּתָ"א, עַל שְׁמָא דְהַאי רוּחָא דְּבֵיהּ דְּקָאָמַרְן. הַאי שַׁדַּי, יָנִיק לְכָל אִינּוּן תַּתָּאִין, וּלְכָל אִינּוּן הֵיכָלִין, וּלְכָל אִינּוּן דִּלְבַר, דְּקַיְימֵי מִסִּטְרָא דָא, דְּאִקְרוּן יִתְדּוֹת הַמִּשְׁכָּן, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. וְעַל דָּא אִקְרֵי שַׁדַּי, בְּגִין דִּמְסַפְּקָא מְזוֹנָא לְכֻלְּהוּ תַּתָּאֵי, כְּמָה דְאִיהוּ מְקַבְּלָא, מִסִּטְרָא דִימִינָא.

מֵהָכָא, נָפְקוּ אִינּוּן נְהוֹרִין, דְּאִקְרוּן (בראשית ג) לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. בְּגִין דְּמִתְהַפְּכָא לְכַמָּה גַּוְונִין, וְהָא אוֹקִימְנָא, דְּאִלֵּין מִתְעָרֵי דִינָא בִשְׁלִיחוּתָא דִלְעֵילָא, וְאִינּוּן בְּעָלְמָא (דף רנ"ג ע"ב) מִסִּטְרָא שְׂמָאלָא, כַּד אִתְפְּרַשׁ (ס"א אִתְפַּשַּׁט) רוּחָא דָא, וּבָטַשׁ לְאַפָּקָא נְהוֹרִין לְכָל סִטְרִין, כְּאִינּוּן שָׁדַּיִם דְּרָמָאן חֲלָבָא לְכָל סְטָר, הָכִי נָמֵי מֵהַאי רוּחָא, נַפְּקֵי לְכָל

לשון הקודש

לְהָזִין אֶת אוֹתוֹ הַהֵיכָל שֶׁלְּמַטָּה שֶׁנִּקְרָא זְכוּ"ת, עַל שֵׁם הָרוּחַ הַזּוֹ שֶׁבּוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. הַשַּׁדַּי הַזֶּה מֵינִיק אֶת כָּל אוֹתָם הַתַּחְתּוֹנִים וְכָל אוֹתָם הַהֵיכָלוֹת וְכָל אוֹתָם שֶׁבַּחוּץ שֶׁעוֹמְדִים בַּצַּד הַזֶּה, שֶׁנִּקְרָאִים יִתְדּוֹת הַמִּשְׁכָּן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְלָכֵן נִקְרָא שַׁדַּי, מִשּׁוּם שֶׁמְּסַפֵּק מָזוֹן לְכָל הַתַּחְתּוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁהוּא מְקַבֵּל מִצַּד הַיָּמִין.

מִכָּאן יוֹצְאִים אוֹתָם הָאוֹרוֹת שֶׁנִּקְרָאִים (בראשית ג) לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, מִשּׁוּם שֶׁמִּתְהַפֶּכֶת לְכַמָּה גְוָנִים, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שֶׁאֵלֶּה מְעוֹרְרִים דִּין בַּשְּׁלִיחוּת שֶׁלְּמַעְלָה, וְהֵם בָּעוֹלָם מִצַּד הַשְּׂמֹאל, כְּשֶׁנִּפְרֶדֶת (כְּשֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת) הָרוּחַ הַזּוֹ וּמַכָּה לְהוֹצִיא אוֹרוֹת לְכָל הַצְּדָדִים, כְּמוֹ אוֹתָם הַשָּׁדַיִם שֶׁשּׁוֹפְכוֹת חָלָב לְכָל צַד, כָּךְ גַּם מֵהָרוּחַ הַזּוֹ יוֹצְאִים לְכָל צַד, וּמוֹצִיאִים

סְטָר, וְאַפִּיקוּ חַד חֵיוָתָא אַחֲרָא, דִּי מְמָנָא עַל אִלֵּין, דְּאִקְרֵי לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. וְדָא אִקְרֵי. (חסר)

(ס"א שֶׁבַע וְדָא אִיהוּ דִּמְמָנָא)

וְהַהוּא וְהַאי דִּמְמָנָא עַל עָלְמָא. בְּזִמְנָא דִּי מְמָנָא כַּפְנָא עַל עָלְמָא וְאִתְדָּן בֵּיהּ, כְּדֵין הַאי חֵיוָתָא אִתְפַּקְדָא עַל עָלְמָא, וְאַפִּיק רוּחָא דִּמְזוֹנָא, לְכָל אִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, דְּלָא יְמוּתוּן בְּכַפְנָא, וְסָעִיד לִבַּיְהוּ. בְּגִין דְּהָא מִסִּטְרָא אַחֲרָא, כַּד שַׁלְטָא כַּפְנָא בְּעָלְמָא, נַפְקֵי מֵהַאי סִטְרָא תְּרֵין רוּחִין מִסְאָבִין, וְאִקְרוּן שׁוֹד וְכָפָן. וְדָא אִיהוּ רָזָא, (איוב ה) לְשׁוֹד וּלְכָפָן תִּשְׂחָק. בְּגִין דְּאִלֵּין קַיְימִין בְּעָלְמָא, וְעַבְדִין לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא קִטְרוּגָא. חַד, הַהוּא דְּקָא מְשַׁדֵּר לְהוּ כַּפְנָא, וּמַיְיתִי. וְחַד, דְּקָא אַכְלֵי בְּנֵי נָשָׁא וְלָא שַׂבְעִין, בְּגִין דְּהָא רוּחָא בִישָׁא שַׁלְטָא בְּעָלְמָא.

לשון הקודש

חַיָּה אַחַת אַחֶרֶת שֶׁמְּמֻנָּה עַל אֵלֶּה, שֶׁנִּקְרָא לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, וְזֶה נִקְרָא.

וְאוֹתוֹ וְזֶה שֶׁמְּמֻנֶּה עַל הָעוֹלָם, בִּזְמַן שֶׁמְּמֻנֶּה הָרָעָב עַל הָעוֹלָם וְנִדּוֹן בּוֹ, אֲזַי הַחַיָּה הַזּוֹ מְפֻקֶּדֶת עַל הָעוֹלָם, וּמוֹצִיאָה רוּחַ שֶׁל מָזוֹן לְכָל אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה שֶׁלֹּא יָמוּתוּ בָּרָעָב וְסוֹעֶדֶת לִבָּם. מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי מִהַצַּד הָאַחֵר, כְּשֶׁשּׁוֹלֵט הָרָעָב בָּעוֹלָם, יוֹצְאוֹת מֵהַצַּד הַזֶּה שְׁתֵּי רוּחוֹת טְמֵאוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת שׁוֹד וְכָפָן. וְזֶהוּ סוֹד – (איוב ה) לְשׁוֹד וּלְכָפָן תִּשְׂחָק. מִשּׁוּם שֶׁאֵלּוּ עוֹמְדִים בָּעוֹלָם וְעוֹשִׂים קִטְרוּג לַאֲנָשִׁים. אֶחָד – אוֹתוֹ שֶׁשּׁוֹלֵחַ לָהֶם רָעָב וּמֵתִים. וְאֶחָד – שֶׁאֲנָשִׁים אוֹכְלִים וְלֹא שְׂבֵעִים, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי רוּחַ רָעָה

חֵיוָתָא דָּא, אַפִּיק חַד נִיצוֹצָא, דְּקָא נָפִיק מִנְּצִיצוּ דִתְרֵין נִיצוֹצִין דְּאַמָּרָן, דְּאִינּוּן מִתְהַפְּכָאן לְכַמָּה גַּוְונִין. וְהַאי נִיצוֹצָא אִקְרֵי שְׂרָפִים, וְהַאי אָחִיד בְּהוֹן, וְלָהִיט לוֹן.

בְּהֵיכָלָא דָּא אִית תְּרֵין מְמָנָן, נְהוֹרִין דְּקַיְימִין עַל אֶלֶף וְרִבּוֹא רִבְבָן דְּאִקְרוּן גְּפָנִים, וְאֶלֶף וְרִבּוֹא רִבְבָן דְּאִקְרוּן רִמּוֹנִים, וְכֻלְּהוּ קַיְימִין בַּחֲבִיבוּתָא, וְאִלֵּין אִינּוּן דְּאַעֲלֵי רְחִימוּתָא בֵּין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא. וְכֻלְּהוּ מִתְעָרֵי רְחִימוּתָא, וְקַיְימָן בִּרְחִימוּ. וְכַד אַתְעַר רְחִימוּ מִתַּתָּא לְעֵילָא, וּמֵעֵילָא לְתַתָּא, כְּדֵין אִתְמַלְיָא הֵיכָלָא, דָּא, מִכַּמָּה טָבִין, מִכַּמָּה חֲסָדִין, מִכַּמָּה רַחֲמִין וּכְדֵין רְחִימוּ דִלְתַתָּא, גּוֹ רְחִימוּ עִלָּאָה, אִתְדַּבָּק דָּא בְדָא.

לשון הקודש

שׁוֹלֶטֶת בָּעוֹלָם.

הַחַיָּה הַזּוֹ מוֹצִיאָה נִיצוּץ אֶחָד שֶׁיּוֹצֵא מֵהִתְנוֹצְצוּת שֶׁל שְׁנֵי נִיצוֹצוֹת שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהֵם מִתְהַפְּכִים לְכַמָּה גְוָנִים. וְהַנִּיצוּץ הַזֶּה נִקְרָא שְׂרָפִים, וְזֶה אוֹחֵז בָּהֶם וּמַלְהִיט אוֹתָם.

בַּהֵיכָל הַזֶּה יֵשׁ שְׁנֵי מְמֻנִּים, אוֹרוֹת שֶׁעוֹמְדִים עַל אֶלֶף וְרִבּוֹא רְבָבוֹת שֶׁנִּקְרָאִים גְּפָנִים, וְאֶלֶף וְרִבּוֹא רְבָבוֹת שֶׁנִּקְרָאִים רִמּוֹנִים, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בַּחֲבִיבוּת, וְאֵלּוּ הֵם שֶׁמַּכְנִיסִים אַהֲבָה בֵּין יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לְמַעְלָה. וְכֻלָּם מְעוֹרְרִים אַהֲבָה וְעוֹמְדִים בְּאַהֲבָה. וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת אַהֲבָה מִמַּטָּה לְמַעְלָה וּמִמַּעְלָה לְמַטָּה, אָז מִתְמַלֵּא הַהֵיכָל הַזֶּה מִכַּמָּה טוֹבוֹת, מִכַּמָּה חֲסָדִים, מִכַּמָּה רַחֲמִים, וְאָז הָאַהֲבָה שֶׁלְּמַטָּה תּוֹךְ הָאַהֲבָה הָעֶלְיוֹנָה נִדְבָּקוֹת זוֹ בָּזוֹ.

מֵהָכָא נַפְקֵי תְּרֵין מִמָּנָן, וְאִקְרוּן אַהֲבָה, עַל שְׁמָא דְּהֵיכָלָא. וְאִלֵּין קַיְימִין לְאַשְׁגָּחָא עַל כָּל אִינּוּן דִּמְיַחֲדֵי יְחוּדָא דְּמָאֲרֵיהוֹן בִּרְחִימוּ, וּמַסְרֵי נַפְשַׁיְיהוּ עָלֵיהּ בִּרְחִימוּ, וְסַלְקֵי וְאַסְהִידוּ לְעֵילָא וְכָל אִינּוּן דְּעַבְדֵי חֶסֶד בְּעָלְמָא, אִינּוּן חֲסָדִין סַלְקִין וְעָאלִין גּוֹ הַאי הֵיכָלָא, וּמִתְעַטְּרֵי תַּמָּן, וְסַלְקֵי לְאִתְעַטְּרָא גּוֹ אַהֲבָה עִלָּאָה. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קח) כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ. בְּהֵיכָלָא דָּא כְּתִיב, (שיר השירים ח) מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ וְגוֹ'.

(היכל הרצון תפאר"ת)

הֵיכָלָא שְׁתִיתָאָה. דָּא הוּא הֵיכָלָא דְּאִקְרֵי הֵיכָלָא דְּרָצוֹן, דְּאִיהוּ רַעֲוָא, דְּאִקְרֵי (דברים ח) מוֹצָא פִּי יְיָ', חֶדְוָה דְּאִתְדַּבְּקוּתָא דְּכֹלָּא. וְהָכָא אִיהוּ רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, בְּרָזָא דִּכְתִיב, (שיר השירים ד) כְּחוּט הַשָּׁנִי

לשון הקודש

מִכָּאן יוֹצְאִים שְׁנֵי מְמֻנִּים שֶׁנִּקְרָאִים אַהֲבָה, עַל שֵׁם הַהֵיכָל. וְאֵלּוּ עוֹמְדִים לְהַשְׁגִּיחַ עַל כָּל אוֹתָם שֶׁמְּיַחֲדִים אֶת יִחוּד רִבּוֹנָם בְּאַהֲבָה, וּמוֹסְרִים נַפְשָׁם עָלָיו בְּאַהֲבָה, וְעוֹלִים וּמְעִידִים לְמַעְלָה. וְכָל אוֹתָם שֶׁעוֹשִׂים חֶסֶד בָּעוֹלָם, אוֹתָם הַחֲסָדִים עוֹלִים וְנִכְנָסִים לְתוֹךְ הַהֵיכָל הַזֶּה וּמִתְעַטְּרִים שָׁם, וְעוֹלִים לְהִתְעַטֵּר בְּתוֹךְ אַהֲבָה עֶלְיוֹנָה. וְעַל זֶה כָּתוּב, (תהלים קח) כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ. בַּהֵיכָל הַזֶּה כָּתוּב, (שיר השירים ח) מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ וְגוֹ'.

היכל הרצון תפארת

הַהֵיכָל הַשִּׁשִּׁי. זֶהוּ הַהֵיכָל שֶׁנִּקְרָא הֵיכַל הָרָצוֹן, שֶׁהוּא רָצוֹן שֶׁנִּקְרָא (דברים ח) מוֹצָא

שִׁפְתוֹתַיִךְ. רַעֲוָא דְכָל נִשְׁמָתִין, דְּנַפְקֵי מֵהַהוּא מוֹצָא פִּי יְיָ'.

הַאי הֵיכָלָא, הֵיכָלָא דְרַעֲוָא. דְּקַיְימָן הָכָא כָּל שְׁאֵלְתִין, וְכָל בָּעוּתִין דְּעָלְמָא. בְּגִין דְּרַעֲוָא דְכָל רַעֲוִין, כַּד נְשִׁיקִין אִשְׁתְּכָחוּ, בְּרָזָא דִכְתִיב, (בראשית כט) וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל. וּכְדֵין כַּד נָשִׁיק דָּא לְדָא, כְּדֵין אִקְרֵי עֵת רָצוֹן. בְּגִין דְּהָא כְדֵין שְׁלִימוּ אִשְׁתְּכַח, וְכָל אַנְפִּין נְהִירִין. וְכַד צְלוֹתִין סַלְקִין, כְּדֵין אִיהוּ עֵת רָצוֹן לְאִשְׁתַּכְחָא, וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים סט) וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ' עֵת רָצוֹן. דְּאִיהוּ חִבּוּרָא דָא עִם דָּא.

בְּהֵיכָלָא דָּא קַיְימָן שִׁית פִּתְחִין, אַרְבַּע פִּתְחִין לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, וְחַד לְעֵילָא, וְחַד לְתַתָּא. בְּאִלֵּין פִּתְחִין אִתְמָנָא חַד רוּחָא, דְּאִיהוּ

לשון הקודש

פִּי ה', שִׂמְחָה שֶׁל הַדְּבָקוּת שֶׁל הַכֹּל. וְכָאן הוּא רְצוֹן הָרְצוֹנוֹת, בְּסוֹד הַכָּתוּב (שיר השירים ד) כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ. רְצוֹן כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת מֵאוֹתוֹ מוֹצָא פִּי ה'.

הַהֵיכָל הַזֶּה הֵיכַל הָרָצוֹן, שֶׁשָּׁם עוֹמְדוֹת כָּל הַבַּקָּשׁוֹת וְכָל הַשְּׁאֵלוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁרְצוֹן כָּל הָרְצוֹנוֹת כְּשֶׁנִּשִּׁיקוֹת נִמְצָאוֹת, בְּסוֹד הַכָּתוּב (בראשית כט) וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל. וְאָז, כְּשֶׁנּוֹשֵׁק זֶה לָזֶה, אָז נִקְרֵאת עֵת רָצוֹן, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי אָז נִמְצֵאת שְׁלֵמוּת וְכָל הַפָּנִים מְאִירוֹת. וּכְשֶׁתְּפִלּוֹת עוֹלוֹת, אָז הוּא עֵת רָצוֹן לְהִמָּצֵא. וְעַל כֵּן כָּתוּב, (תהלים סט) וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן. שֶׁהוּא חִבּוּר זֶה עִם זֶה.

בַּהֵיכָל הַזֶּה עוֹמְדִים שִׁשָּׁה פִּתְחִים. אַרְבָּעָה פִּתְחִים לְאַרְבָּעָה צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְאֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה. בַּפִּתְחִים הַלָּלוּ הִתְמַנָּה רוּחַ אֶחָד שֶׁהוּא

רַב עַל כֻּלְּהוּ דִּי מְמָנָן בְּכָל אִלֵּין פִּתְחִין, וְרָזִיאֵ"ל שְׁמֵיהּ. וְהַאי אִתְמָנָא וְאִתְפְּקַד בְּכָל אִינּוּן רָזִין עִלָּאִין, דְּפוּמָא לְפוּמָא מְמַלְּלָן, דְּנַשְׁקִין דָּא לְדָא בִּרְחִימוּ דִּרְחִימוּתָא.

רָזִין אִלֵּין לָא קַיְּימָן לְגַלָּאָה, אֲבָל כַּד תַּרְעִין אִתְפְּתָחוּ, כְּדֵין יַדְעִין כֻּלְּהוּ הֵיכָלִין, וְכָל אִינּוּן רוּחִין, וְכָל אִינּוּן מַשְׁרְיָין, דְּהָא תַּרְעֵי דְּרָצוֹן אִתְפְּתָחוּ. וְלָא עָאלִין בְּאִלֵּין תַּרְעִין, אֶלָּא רַעֲוֵי דִּצְלוֹתִין, רַעֲוֵי דִּשְׁבָחָא, רַעֲוֵי דְּנִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין עִלָּאִין.

הַאי אִיהוּ הֵיכָלָא דְּמֹשֶׁה, בְּהַאי הֵיכָלָא אִתְכְּנִיש מֹשֶׁה בִּרְחִימוּ, וְנָשִׁיק נְשִׁיקִין. בְּהַאי הֵיכָלָא, (שמות יט) מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל.

לשון הקודש

גָּדוֹל עַל כָּל הַמְמֻנִּים בְּכָל אוֹתָם הַפְּתָחִים, וּשְׁמוֹ רָזִיאֵ"ל. וְזֶה הִתְמַנָּה וְנִפְקַד עַל כָּל אוֹתָם הַסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁמְּדַבְּרִים פֶּה לְפֶה, שֶׁנּוֹשְׁקִים זֶה לָזֶה בְּאַהֲבַת הָאַהֲבָה.

הַסּוֹדוֹת הַלָּלוּ אֵינָם עוֹמְדִים לְגִלּוּי, אֲבָל כְּשֶׁנִּפְתָּחִים הַשְּׁעָרִים, אָז יוֹדְעִים כָּל הַהֵיכָלוֹת וְכָל אוֹתָן רוּחוֹת וְכָל אוֹתָם מַחֲנוֹת, שֶׁהֲרֵי נִפְתְּחוּ שַׁעֲרֵי רָצוֹן, וְלֹא נִכְנָסִים לַשְּׁעָרִים הַלָּלוּ אֶלָּא רְצוֹנוֹת שֶׁל תְּפִלּוֹת, רְצוֹנוֹת שֶׁל שֶׁבַח, רְצוֹנוֹת שֶׁל נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת עֶלְיוֹנוֹת.

זֶהוּ הֵיכָלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. בַּהֵיכָל הַזֶּה הִתְכַּנֵּס מֹשֶׁה בְּאַהֲבָה, וְנָשַׁק נְשִׁיקוֹת. בַּהֵיכָל הַזֶּה, (שמות יט) מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל.

כַּד אִתְדָּבָקוּ נְשִׁיקִין בִּנְשִׁיקִין, (דף רנ"ד ע"א) דָּא עִם דָּא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (שיר השירים א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ וְגוֹ'. לֵית נְשִׁיקִין דְּחֶדְוָה וּרְחִימוּתָא אֶלָּא כַּד מִתְדַּבְּקָן דָּא בְדָא, פּוּמָא בְפוּמָא, רוּחָא בְרוּחָא, דִּכְדֵין רָוְוָאן דָּא עִם דָּא, בְּתַפְנוּקִין דְּכֹלָּא, וּבְחֶדְוָה, מִנְּהִירוּ עִלָּאָה.

תָּא חֲזֵי, מֹשֶׁה יְדַבֵּר, דִּכְתִיב, (שיר השירים א) הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי, וּכְתִיב (שיר השירים ד) כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ. וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל, דִּכְתִיב, (שיר השירים א) הִנָּךְ יָפָה דוֹדִי אַף נָעִים, וּכְתִיב (שיר השירים ה) שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים נוֹטְפוֹת מוֹר עוֹבֵר.

הַאי רוּחָא, אִתְמְסָרוּ בִידֵיהּ, כָּל רָזִין דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין עִלָּאִין, דְּמִתְעָרֵי תִּיאוּבְתָּא דְרְחִימוּ דִלְעֵילָּא וְתַתָּא כַּחֲדָא. אִינּוּן נִשְׁמָתִין עִלָּאִין, כְּגוֹן

לשון הקודש

כְּשֶׁנִּדְבָּקוֹת נְשִׁיקוֹת בִּנְשִׁיקוֹת זוֹ עִם זוֹ, וְעַל כֵּן כָּתוּב, (שיר השירים א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ וְגוֹ'. אֵין נְשִׁיקוֹת שֶׁל שִׂמְחָה וְאַהֲבָה אֶלָּא כְּשֶׁנִּדְבָּקִים זֶה בָּזֶה פֶּה בְּפֶה, רוּחַ בְּרוּחַ, שֶׁאָז רוֹוִים זֶה עִם זֶה בְּתַפְנוּקֵי הַכֹּל, וּבְשִׂמְחָה, מֵהָאוֹר הָעֶלְיוֹן.

בֹּא וּרְאֵה, מֹשֶׁה יְדַבֵּר – שֶׁכָּתוּב (שם ד) הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי, וְכָתוּב כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ. וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל – שֶׁכָּתוּב (שם א) הִנָּךְ יָפָה דוֹדִי אַף נָעִים, וְכָתוּב (שם ה) שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים נוֹטְפוֹת מוֹר עוֹבֵר.

הָרוּחַ הַזוֹ, נִמְסְרוּ בְיָדָהּ כָּל הַסּוֹדוֹת שֶׁל אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁמְּעוֹרְרִים תְּשׁוּקָה שֶׁל אַהֲבָה שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה

רִבִּי עֲקִיבָא וְחַבְרוֹי, דְּאִלֵּין לָא אִתְקְרִיבוּ לְאִסְתַּחֲאָה בִּנְהַר דִּינוּר, כְּמָה דִשְׁאַר נִשְׁמָתִין אִסְתַּחְיָין תַּמָּן וְעָבְרוּ בֵּיהּ, וְהָא אוֹקִימְנָא.

(תָּא חֲזֵי), רוּחָא דָא, אַפִּיק תְּרֵיסָר נְהוֹרִין, וְכֻלְּהוּ קַיְּימֵי בְּרָזָא דִתְחוֹת הַאי רוּחָא. בְּאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, קַיְּימִין אַרְבַּע נְהוֹרִין עִלָּאִין, דְּשַׁלְּטִין לְאַרְבַּע סִטְרִין. בְּסִטְרָא דְדָרוֹם, קַיְּימָא חַד נְהוֹרָא עִלָּאָה יְמִינָא דְכָל עָלְמָא, דְּהָא מִנֵּיהּ שָׁרָאן יִשְׂרָאֵל לְאִתְאַחֲדָא בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, וְאִיהוּ מִיכָאֵל, רַב חֵילָא דִנְהוֹרָא עִלָּאָה, דְּנַחְתָּא מִסִּטְרָא דְדָרוֹם, דְּתַמָּן נְהוֹרָא קַיְּימָא בְּתוּקְפֵּיהּ.

הַאי מִיכָאֵל, נְהוֹרָא יְמִינָא, אַפְּטְרוֹפּוֹסָא רַבָּא דְיִשְׂרָאֵל. בְּגִין, דְּכַד סִטְרָא אַחֲרָא קַיְּימָא לְאַסְטָאָה עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, כְּדֵין מִיכָאֵל טָעַן עִמֵּיהּ,

לשון הקודש

כְּאֶחָד. אוֹתָן נִשְׁמוֹת עֶלְיוֹנוֹת, כְּמוֹ רַבִּי עֲקִיבָא וַחֲבֵרָיו, שֶׁאֵלֶּה לֹא נִקְרְבוּ לִרְחֹץ בִּנְהַר דִּינוּר כְּמוֹ שֶׁשְּׁאָר הַנִּשְׁמוֹת רוֹחֲצוֹת שָׁם וְעוֹבְרוֹת בּוֹ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

(בא וּרְאֵה) הָרוּחַ הַזוֹ מוֹצִיאָה שְׁנֵים עָשָׂר אוֹרוֹת, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בְּסוֹד תַּחַת הָרוּחַ הַזוֹ. בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם עוֹמְדִים אַרְבָּעָה אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁשּׁוֹלְטִים לְאַרְבָּעָה צִדָּדִים. בְּצַד הַדָּרוֹם עוֹמֵד אוֹר עֶלְיוֹן אֶחָד, הַיָּמִין שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי מִמֶּנּוּ מַתְחִילִים יִשְׂרָאֵל לְהֵאָחֵז בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, וְהוּא מִיכָאֵל, רַב כֹּחַ שֶׁל הָאוֹר הָעֶלְיוֹן, שֶׁיּוֹרֵד מִצַּד הַדָּרוֹם, שֶׁשָּׁם הָאוֹר עוֹמֵד בְּחָזְקוֹ.

הַמִּיכָאֵל הַזֶּה, אוֹר הַיָּמִין, הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס הַגָּדוֹל שֶׁל יִשְׂרָאֵל. מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר עוֹמֵד

וְאִתְעָבִיד סַנֵּיגוֹרְיָא עָלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, וְאִשְׁתִּזְבָּן מֵהַהוּא קַטֵּיגוֹרְיָא דְמָארֵי בַּעֲלֵי דְבָבוּ דְיִשְׂרָאֵל.

בַּר בְּזִמְנָא דְאִיחְרַב יְרוּשְׁלֵם, דְּהָא כְּדֵין אִתְגַּבְּרוּ חוֹבִין וּמִיכָאֵל לָא יְכִיל בַּהֲדֵיהּ דְּסִטְרָא אַחְרָא, דְּטַעֲנָתֵיהּ דְּמִיכָאֵל תְּבִירָא עָלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, וּכְדֵין (איכה ב) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב.

בְּסִטְרָא דְּצָפוֹן, קַיְימָא נְהוֹרָא אַחֲרָא, דְּהָא אִיהוּ קַיְימָא (ס"א לְנַטְלָא) לְבַטְלָא דִינָא מִבֵּי הֵיכָלָא רְבִיעָאָה. וְיָהַב לַמְמָנָא דְפִתְחָא דִבְהַהוּא פִּתְחָא קַיְימָא מְמָנָן אַחֲרָן דְּאִינּוּן דְּבִסְטַר מְסַאֲבָא, מִחַכָּאן לְהַהוּא מְמָנָא וְנַטְלֵי דִינָא. וּלְזִמְנִין דְּהַאי נְהוֹרָא דְבִסְטְרָא דְצָפוֹן, אִיהוּ עָבִיד דִּינָא, וְלָא יִתְמְסַר בִּידָא דְסִטְרָא אַחֲרָא. בְּגִין דְּכָל דִּינִין דְּאִתְעָבִידוּ בֵּיהּ, אִית לוֹן אַסְוָותָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד חֶסֶד בְּאִינּוּן אַתְרֵי.

לשון הקודש

הַצַּד הָאַחֵר לְהַשְׁטִין עַל יִשְׂרָאֵל, אָז מִיכָאֵל טוֹעֵן כְּנֶגְדּוֹ, וְנַעֲשֶׂה סָנֵגוֹר עַל יִשְׂרָאֵל, וְהֵם נִצָּלִים מֵאוֹתוֹ הַקָּטֵגוֹר שֶׁל בַּעֲלֵי שִׂנְאַת יִשְׂרָאֵל.

פְּרָט לַזְּמַן שֶׁחָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהֲרֵי אָז הִתְגַּבְּרוּ הַחֲטָאִים, וּמִיכָאֵל לֹא יָכֹל עִמּוֹ שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, שֶׁטַּעֲנָתוֹ שֶׁל מִיכָאֵל עַל יִשְׂרָאֵל נִשְׁבְּרָה, וְאָז – (איכה ב) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב.

בְּצַד הַצָּפוֹן עוֹמֵד אוֹר אַחֵר, שֶׁהֲרֵי הוּא עוֹמֵד (לטל) לְבַטֵּל דִּין מִבֵּית הַהֵיכָל הָרְבִיעִי. וְנוֹתֵן לַמְמֻנֶּה שֶׁל אוֹתוֹ הַפֶּתַח, שֶׁבְּאוֹתוֹ הַפֶּתַח עוֹמְדִים מְמֻנִּים אֲחֵרִים שֶׁהֵם בְּצַד הַטֻּמְאָה, מְחַכִּים לְאוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה וְנוֹטְלִים דִּין. וְלִפְעָמִים שֶׁהָאוֹר הַזֶּה שֶׁבְּצַד הַצָּפוֹן הוּא עוֹשֶׂה דִּין, וְלֹא

גַּבְרִיאֵ"ל אִיהוּ הַאי נְהוֹרָא דִּבְסִטְרָא דְצָפוֹן, וּבְכָל אֲתָר דְּאִיהוּ מָחֵי, שָׁרֵי בֵּיהּ חֶסֶד. בְּגִין דְּגַבְרִיאֵ"ל בִּתְרֵין סִטְרִין, כָּלִיל בְּתַרְוַוּיְיהוּ, וְעַל דָּא, מַחְיָא וְאַסְוָותָא בֵּיהּ. בְּסִטְרָא דָא קַיְימָא רָזָא דִכְתִיב, (דברים ח) כִּי כַאֲשֶׁר יְיַסֵּר אִישׁ אֶת בְּנוֹ יְיָ' אֱלֹהֶיךָ מְיַסְּרֶךָ. וְאִלֵּין יִסּוּרִין דִּרְחִימוּתָא, דִּכְלִילָן בְּסִטְרָא דָא וּבְסִטְרָא דָא.

בְּסִטְרָא דְּמִזְרָח, קַיְימָא נְהוֹרָא אַחֲרָא, דְּאִיהוּ קַיְימָא בְּכָל מִלֵּי דְּאַסְוָותָא, לְמֵיעַל קַמֵּי מָארֵיהּ, כָּל אִינּוּן דְּאִתְנַשְּׁיָין בְּבֵי מַרְעַיְיהוּ, וּלְקָרְבָא זִמְנִין וְקִצִּין לְאִינּוּן מַרְעִין דְּאִשְׁתְּלִימוּ מְהֵימְנוּתַיְיהוּ. וְאַסְחַר עָלְמָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, בְּגִין לְאַשְׁלְמָא אַסְוָותָא בְּפִקּוּדָא דְּמָארֵיהּ, וְהַאי (אִיהוּ) נְהוֹרָא רְפָאֵ"ל שְׁמֵיהּ. וְאַף עַל גַּב דְּהָא אוֹקִימְנָא

לשון הקודש

נִמְסָר בְּיַד הַצַּד הָאַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַדִּינִים שֶׁנַּעֲשׂוּ בּוֹ יֵשׁ לָהֶם רְפוּאוֹת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה חֶסֶד בְּאוֹתָם מְקוֹמוֹת.

גַּבְרִיאֵ"ל הוּא הָאוֹר הַזֶּה שֶׁבְּצַד הַצָּפוֹן, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא מַכֶּה, שָׁרוּי בּוֹ חֶסֶד, מִשּׁוּם שֶׁגַּבְרִיאֵ"ל בִּשְׁנֵי צְדָדִים, כָּלוּל בִּשְׁנֵיהֶם, וְלָכֵן מַכֶּה, וּבוֹ רְפוּאוֹת. בַּצַּד הַזֶּה עוֹמֵד סוֹד, שֶׁכָּתוּב, (דברים ח) כִּי כַאֲשֶׁר יְיַסֵּר אִישׁ אֶת בְּנוֹ ה' אֱלֹהֶיךָ מְיַסְּרֶךָ. וְאֵלּוּ הֵם יִסּוּרִים שֶׁל אַהֲבָה, שֶׁכְּלוּלִים בְּצַד זֶה וּבְצַד זֶה.

בְּצַד הַמִּזְרָח עוֹמֵד אוֹר אַחֵר, שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּכָל דִּבְרֵי הָרְפוּאוֹת, לְהַכְנִיס לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ כָּל אוֹתָם שֶׁנִּשְׁכְּחוּ בְּבֵית חָלְיָם, וּלְקָרֵב זְמַנִּים וְקִצִּים לְאוֹתָן מַחֲלוֹת שֶׁהִשְׁלִימוּ אֶת נֶאֱמָנוּתָן. וְסוֹבֵב אֶת הָעוֹלָם בְּכָל יוֹם וָיוֹם כְּדֵי לְהַשְׁלִים רְפוּאוֹת בְּמִצְוַת רִבּוֹנוֹ, וְהָאוֹר הַזֶּה (הוא) שְׁמוֹ רְפָאֵ"ל. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֲרֵי בֵּאַרְנוּ

לֵיהּ לְסִטְרָא אַחֲרָא. וְדָא אָחִיד לְסִטְרָא דָּא, וּלְסִטְרָא דָּא, לְסִטְרָא דְּמִיכָאֵל, וּלְסִטְרָא דְּגַבְרִיאֵל.

וְהַאי אִיהוּ מְמָנָא, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְדָּן בַּר נָשׁ בְּהֵיכָלָא רְבִיעָאָה לַחַיִּים, כְּדֵין אִיהוּ אַקְדִּים בְּאַסְוָותָא. וְהַאי אַסְוָותָא מִגּוֹ דְּחִיקוּ נָפְקָא, בְּגִין דְּמִתְּרִין סִטְרִין נָפְקָא, וְהַאי דְּחִיקוּ אַתְיָא מִגּוֹ סְטָר שְׂמָאלָא, וְאַסְוָותָא מִגּוֹ סְטָר יְמִינָא. וְעַל דָּא, הַהוּא מֵרָע כַּד אַתְיָא לֵיהּ אַסְוָותָא, מִגּוֹ דְּחִיקוּ סַגִּיא אַתְיָא לֵיהּ.

וְהָכִי הוּא מִסִּטְרָא דְּמַעֲרָב, וְאַף עַל גַּב דְּאַמָּרָן דִּרְפָּאֵל בִּסְטָר מִזְרָח, וְאוּקְמוּהָ בִּסְטָר דָּא דְּמַעֲרָב, אַסְוָותָא וְחַיִּין לָאו אִיהוּ אֶלָּא מִסִּטְרָא מִזְרָח, דְּהָא מִתַּמָּן אִתְמַשְׁכָּאן חַיִּין לְתַתָּא.

לשון הקודש

אוֹתוֹ לְצַד אַחֵר. וְזֶה אָחוּז לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה, לַצַּד שֶׁל מִיכָאֵל, וְלַצַּד שֶׁל גַּבְרִיאֵל.

וְזֶהוּ הַמְמֻנֶּה, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁנִּדּוֹן אָדָם בַּהֵיכָל הָרְבִיעִי לְחַיִּים, אֲזַי הוּא מַקְדִּים בִּרְפוּאוֹת. וְהָרְפוּאוֹת הַלָּלוּ יוֹצְאוֹת מִתּוֹךְ הַחַק, מִשּׁוּם שֶׁמִּשְּׁנֵי צְדָדִים יוֹצְאוֹת, וְהַדַּחַק הַזֶּה בָּא מִתּוֹךְ צַד שְׂמֹאל, וְהָרְפוּאָה מִתּוֹךְ צַד יָמִין. וְלָכֵן, כְּשֶׁבָּאָה רְפוּאָה לְאוֹתוֹ הַחוֹלֶה, הִיא בָּאָה לוֹ מִתּוֹךְ הַחַק רַב.

וְכָךְ הוּא מִצַּד הַמַּעֲרָב. וְאַף עַל גַּב שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁרְפָּאֵל הוּא בְּצַד הַמִּזְרָח, וּפֵרְשׁוּהָ בַּצַּד הַזֶּה שֶׁל הַמַּעֲרָב – הָרְפוּאוֹת וְהַחַיִּים אֵינָם אֶלָּא בְּצַד הַמִּזְרָח, שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם נִמְשָׁכִים הַחַיִּים לְמַטָּה.

(וּבְהַאי סִטְרָא דְּמַעֲרָב), נְהוֹרָא חַד וְנוּרְיָא"ל שְׁמֵיהּ, וְאִיהוּ אוּרְיָא"ל. וְדָא אִיהוּ כָּלִיל מִכֻּלְּהוּ, וְקַיְּימָא שְׁלִיחָא בְּכֹלָּא. וְאִית לֵיהּ תְּלַת סִטְרִין, אֲבָל תְּרֵין אִינּוּן, בְּגִין דְּכָל חַד מֵאִלֵּין כָּלִיל בְּחַבְרֵיהּ, (דף רנ"ד ע"ב) דְּאִינּוּן אַרְבַּע יְסוֹדִין תַּתָּאִין, מֵאִינּוּן אַרְבַּע יְסוֹדֵי עֶלְיָמָא, עִלָּאִין עַל כֹּלָּא. וּבְגִין דְּכֻלְּהוּ מִתְקַשְּׁרָן דָּא בְדָא, דָּמֵז קְרָא וְאָמַר, (שיר השירים ו) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת.

אִינּוּן תְּרֵיסָר נְהוֹרִין, קַיְּימִין בְּהַהוּא רוּחָא דְּקַאמְרָן, וְהַהוּא רוּחָא עָלַיְיהוּ בִּשְׁלִימוּ, אִלֵּין אַרְבַּע נְהוֹרִין עִלָּאִין, אִית תְּחוֹתַיְיהוּ תְּמַנְיָא אַחֲרָנִין, לְמֶהֱוֵי בִּשְׁלִימוּ, וּבְכֻלְּהוּ שְׁלִימוּ חַד (ס"א יָרַדְתִּי לִרְאוֹת אִלֵּין אַרְבַּע נְהוֹרִין עִלָּאִין אִית תְּחוֹתַיְיהוּ תְּמַנְיָא אַחֲרָנִין וְאִינּוּן תְּרֵיסָר נְהוֹרִין דְּקַיְּימִין תְּחוֹת הַהוּא רוּחָא דְּקַאמְרָן וְהַהוּא רוּחָא עָלַיְיהוּ בִּשְׁלִימוּ לְמֶהֱוֵי בְּכֻלְּהוּ שְׁלִימוּ חַד), וְכַד מִתְפָּרְשִׁין כֻּלְּהוּ, אִינּוּן תְּלַת לְכָל סְטָר.

לשון הקודש

(וּבְצַד הַמַּעֲרָב הַזֶּה) אוֹר אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ נוּרְיָא"ל, וְהוּא אוּרְיָא"ל. וְזֶהוּ כָּלוּל מִכֻּלָּם וְעוֹמֵד שָׁלִיחַ בַּכֹּל. וְיֵשׁ לוֹ שְׁלֹשָׁה צְדָדִים, אֲבָל הֵם שְׁנַיִם, כִּי כָּל אֶחָד מֵאֵלּוּ כָּלוּל בַּחֲבֵרוֹ, שֶׁאוֹתָם אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַתַּחְתּוֹנִים, מֵאוֹתָם אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הָעוֹלָם, עֶלְיוֹנִים עַל הַכֹּל. וּמִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם קְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה, רָמַז הַכָּתוּב וְאָמַר, (שיר השירים ז) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת. **אוֹתָם** שְׁנַיִם עָשָׂר הָאוֹרוֹת עוֹמְדִים בְּאוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁאָמַרְנוּ, וְאוֹתָהּ רוּחַ עֲלֵיהֶם בִּשְׁלֵמוּת. תַּחַת אַרְבָּעָה הָאוֹרוֹת הַלָּלוּ יֵשׁ שְׁמוֹנָה אֲחֵרִים, כְּדֵי לִהְיוֹת בִּשְׁלֵמוּת, וּבְכֻלָּם יֵשׁ שְׁלֵמוּת אַחַת, (יָרַדְתִּי לִרְאוֹת, אֵלּוּ אַרְבָּעָה אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁיֵּשׁ תַּחְתֵּיהֶם שְׁמוֹנָה אֲחֵרִים, וְהֵם שְׁנַיִם עָשָׂר אוֹרוֹת שֶׁעוֹמְדִים תַּחַת אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁאָמַרְנוּ, וְאוֹתָהּ רוּחַ עֲלֵיהֶם בִּשְׁלֵמוּת, לִהְיוֹת בְּכֻלָּם שְׁלֵמוּת אַחַת) וּכְשֶׁכֻּלָּם נִפְרָדִים, הֵם שְׁלֹשָׁה לְכָל צַד.

אִלֵּין אַרְבַּע סַמְכִין, קַיְימִין לְסַלְקָא וּלְאִתְאַחֲדָא הַאי הֵיכָלָא לְעֵילָא, בַּאֲתָר דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם, לְאִתְחַבְּרָא נְשִׁיקִין אִלֵּין בְּאִלֵּין כַּחֲדָא. תְּחוֹת אִלֵּין, כַּמָּה דַרְגִּין לְדַרְגִּין, כֻּלְּהוּ נַפְקֵי מִנַּיְיהוּ, מֵאִלֵּין יְסוֹדִין תַּתָּאִין, מִנַּיְיהוּ מִסִּטְרָא דְמַיָּא, וּמִנַּיְיהוּ מִסִּטְרָא דְאֶשָּׁא, וּמִנַּיְיהוּ מִסִּטְרָא דְרוּחָא, וּמִנַּיְיהוּ מִסִּטְרָא דְעַפְרָא.

כְּגַוְונָא דָּא תָּנֵינָן, אַרְבָּעָה נִכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס, וְכֻלְּהוּ אִתְבְּרִירוּ לְדוּכְתָּא דָא, לְאִלֵּין אַרְבַּע יְסוֹדֵי. וְכָל חַד וְחַד אִתְקָשָׁר בְּדוּכְתֵּיהּ, דָּא בְּסִטְרָא דְאֶשָּׁא, וְדָא בְּסִטְרָא דְמַיָּא, וְדָא בְּסִטְרָא דְרוּחָא, וְדָא בְּסִטְרָא דְעַפְרָא. וְכֻלְּהוּ אַטְבָּעוּ בִיסוֹדָא דִילֵיהּ, כְּמָה דְאָעֳלוּ. בַּר הַהוּא שְׁלֵימָא חֲסִידָא, דְּאַתְיָא בְּסִטְרָא דִימִינָא, וְאִתְדָּבַּק בִּימִינָא, וְסָלִיק לְעֵילָא.

לשון הקודש

אַרְבַּעַת הָעַמּוּדִים הַלָּלוּ עוֹמְדִים לַעֲלוֹת וּלְהַאֲחֵז אֶת הַהֵיכָל הַזֶּה לְמַעְלָה בְּמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, לְחַבֵּר אֶת הַנְּשִׁיקוֹת אֵלּוּ בְּאֵלּוּ כְּאֶחָד. תַּחַת אֵלּוּ כַּמָּה דְרָגוֹת לְדְרָגוֹת, כֻּלָּם יוֹצְאִים מֵהֶם, מֵהַיְסוֹדוֹת הַתַּחְתּוֹנִים הַלָּלוּ, מֵהֶם מִצַּד הַמַּיִם, וּמֵהֶם מִצַּד הָאֵשׁ, וּמֵהֶם מִצַּד הָרוּחַ, וּמֵהֶם מִצַּד הֶעָפָר.

כְּמוֹ כֵּן שָׁנִינוּ, אַרְבָּעָה נִכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס, וְכֻלָּם נִבְחֲרוּ לַמָּקוֹם הַזֶּה, לְאֵלּוּ אַרְבָּעָה הַיְסוֹדוֹת. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נִקְשָׁר בִּמְקוֹמוֹ; זֶה בְּצַד הָאֵשׁ, וְזֶה בְּצַד הַמַּיִם, וְזֶה בְּצַד הָרוּחַ, וְזֶה בְּצַד הֶעָפָר. וְכֻלָּם טְבוּעִים בַּיְסוֹד שֶׁלָּהֶם כְּמוֹ שֶׁנִּכְנְסוּ, פְּרָט לְאוֹתוֹ הַשָּׁלֵם הֶחָסִיד שֶׁבָּא מִצַּד הַיָּמִין, וְנִדְבַּק בַּיָּמִין וְעָלָה לְמַעְלָה.

וְכַד מָטָא לְהַאי אֲתָר דְּאִקְרֵי הֵיכָל אַהֲבָה, אִתְדְּבַק בֵּיהּ בִּרְעוּ דְּלִבָּא. אָמַר, הַאי הֵיכָלָא, צְרִיכָא אִיהוּ לְדַבְּקָא לֵיהּ, בְּהֵיכָלָא דִּלְעֵילָא, בְּאַהֲבָה רַבָּה. כְּדֵין אִשְׁתְּלִים בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, וְאִיהוּ סָלִיק וְאַשְׁלִים אַהֲבָה זוּטָא בְּאַהֲבָה רַבָּא, כַּדְקָא חָזֵי. וְעַל דָּא מִית בְּאַהֲבָה, וְנָפַק נִשְׁמָתֵיהּ בְּהַאי קְרָא, (דברים ו) וְאָהַבְתָּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ.

כָּל אִינּוּן אַחֲרָנִין, נַחְתּוּ לְתַתָּא כָּל חַד וְחַד, וְאִתְעֲנָשׁוּ בְּהַהוּא יְסוֹדָא דְּנָחַת לְתַתָּא. אֱלִישָׁע נָחַת לְתַתָּא בִּסְטָר שְׂמָאלָא, דְּאִיהוּ אֵשָׁא, וְנָחִית בֵּיהּ וְלָא סָלִיק, וְאִעְרַע בְּהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, דְּאִקְרֵי אֵל אַחֵר. וְאִתְמְנַע מִנֵּיהּ תְּשׁוּבָה, וְאִתְתָּרַךְ בְּגִין דְּאִתְדְּבַק בֵּיהּ, וְעַל דָּא אִקְרֵי אַחֵר, וְאוֹקִימְנָא.

לשון הקודש

וּכְשֶׁהִגִּיעַ לַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא הֵיכָל אַהֲבָה, נִדְבַּק בּוֹ בִּרְצוֹן הַלֵּב. אָמַר, הַהֵיכָל הַזֶּה צָרִיךְ הוּא לְהַדְבִּיקוֹ בַּהֵיכָל שֶׁלְּמַעְלָה בְּאַהֲבָה רַבָּה, וְאָז הִשְׁתַּלֵּם בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, וְהוּא עָלָה וְהִשְׁלִים אַהֲבָה קְטַנָּה בְּאַהֲבָה גְּדוֹלָה כָּרָאוּי, וְלָכֵן מֵת בְּאַהֲבָה, וְיָצְאָה נִשְׁמָתוֹ בַּפָּסוּק הַזֶּה (דברים ו) וְאָהַבְתָּ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ.

כָּל אוֹתָם הָאֲחֵרִים יָרְדוּ לְמַטָּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְנֶעֱנְשׁוּ בְּאוֹתוֹ יְסוֹד שֶׁיָּרַד לְמַטָּה. אֱלִישָׁע יָרַד לְמַטָּה בְּצַד הַשְּׂמֹאל שֶׁהוּא אֵשׁ, וְיָרַד בּוֹ וְלֹא עָלָה, וּפָגַשׁ אֶת אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר שֶׁנִּקְרָא אֵל אַחֵר, וְנִמְנְעָה מִמֶּנּוּ תְּשׁוּבָה, וְנִגְרַשׁ מִשּׁוּם שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ, וְלָכֵן נִקְרָא אַחֵר, וּבֵאַרְנוּ.

בֶּן עַזָּאי, נָחִית בִּיסוֹדָא דְעַפְרָא, וְעַד לָא מָטָא לְאוֹקִידוּ דְעַפְרָא, דְּמָטֵי לְהַהוּא סְטָר אַחֲרָא, אַטְבַּע בְּהַהוּא עַפְרָא, וּמִית. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קטז) יָקָר בְּעֵינֵי יְיָ' הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו.

בֶּן זוֹמָא, נָחִית בִּיסוֹדָא דְרוּחָא, וְאִעְרַע בְּרוּחָא אַחֲרָא, דְּמָטָא לִסְטַר מְסַאֲבָא, דְּאִקְרֵי פֶּגַע רַע, וּבְגִין כַּךְ פָּגַע בֵּיהּ, וְלָא אִתְיַשָּׁב בֵּיהּ, וְכֻלְּהוּ לָא אִשְׁתֵּזְבָן מֵעוֹנְשָׁא. וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה, (קהלת ח) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים. בְּגִין דְּאִלֵּין נַחְתּוּ בְּדַרְגִּין אִלֵּין, וְאִתְעֲנָשׁוּ.

תָּא חֲזֵי, בְּגִין דְּרִבִּי עֲקִיבָא סָלִיק לְעֵילָּא כְּדְקָא יֵאוֹת, עָאל בְּשְׁלָם וְנָפַק בְּשְׁלָם. דָּוִד שָׁאִיל שְׁאֵלְתָּא, וְלָא אִתְפְּרַשׁ, דִּכְתִיב (תהלים יז) מִמְּתִים יָדְךָ

לשון הקודש

בֶּן עַזַּאי יָרַד בִּיסוֹד הֶעָפָר, וְטֶרֶם הִגִּיעַ לִשְׂרֵפַת הֶעָפָר שֶׁמַּגִּיעַ לְאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר, טָבַע בְּאוֹתוֹ עָפָר וּמֵת. וְלָכֵן כָּתוּב (תהלים קטז) יָקָר בְּעֵינֵי ה' הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו.

בֶּן זוֹמָא יָרַד בִּיסוֹד הָרוּחַ, וּפָגַשׁ בְּרוּחַ אַחֶרֶת, שֶׁהִגִּיעַ לְצַד הַטֻּמְאָה, שֶׁנִּקְרָא פֶּגַע רַע, וּמִשּׁוּם כָּךְ פָּגַע בּוֹ וְלֹא הִתְיַשֵּׁב בּוֹ, וְכֻלָּם לֹא נִצְּלוּ מֵעֹנֶשׁ. וְלָכֵן אָמַר שְׁלֹמֹה, (קהלת ח) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים. מִשּׁוּם שֶׁאֵלֶּה יָרְדוּ בַּדַּרְגּוֹת הַלָּלוּ וְנֶעֱנְשׁוּ.

בָּא וּרְאֵה, מִשּׁוּם שֶׁרַבִּי עֲקִיבָא עָלָה לְמַעְלָה כָּרָאוּי, נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם. דָּוִד שָׁאַל שְׁאֵלָה, וְלֹא הִתְפָּרֵשׁ,

יְיָ' מִמְּתִים מֵחֶלֶד חֶלְקָם בַּחַיִּים. (ס"א תוֹהֶא) עַל מַה דָּא אִלֵּין דְּאִתְקְטָלוּ בְּקָטוּלֵי עָלְמָא צַדִּיקַיָּיא, זַכָּאִין דְּלָא חָאבוּ חוֹבָה בְּגִין דְּיִתְעָנְשׁוּן.

תָּא חֲזֵי, מִמְּתִים יָדְךָ יְיָ', מִמְּתִים מֵחֶלֶד חֶלְקָם בַּחַיִּים, הָכָא אִיהוּ תְּרֵי סִטְרֵי, יָדְךָ יְיָ'. וְחֶלֶד. יָדְךָ יְיָ', דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּנִשְׁמְתָא אִתְכְּנִישׁ לְגַבֵּיהּ. מִמְּתִים מֵחֶלֶד, דָּא סִטְרָא אַחֲרָא, דְּגוּפָא אִיהוּ שַׁלְטָא עֲלוֹי, דִּכְתִיב (ישעיה לח) לֹא אַבִּיט אָדָם עוֹד עִם יוֹשְׁבֵי חָדֶל.

תָּא חֲזֵי, נִשְׁמָתָא דְּאִלֵּין, לְאַשְׁלָמוּתָא דְּרוּחָא קַדִּישָׁא, דִּלְהוֹן עֲשָׂרָה רוּחִין מִתַּתָּא כְּדְקָא יָאוֹת, וְגוּפָא דִּלְהוֹן יִתְמְסַר לְמַלְכוּ חַיָּיבָא. כָּל חַד נָטִיל חוּלָקֵיהּ, בְּרָזָא דְּקָרְבְּנִין.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (תהלים יז) מִמְּתִים יָדְךָ ה' מִמְּתִים מֵחֶלֶד חֶלְקָם בַּחַיִּים. (תוֹהֶה) עַל מַה זֶּה אֵלֶּה שֶׁנֶּהֱרְגוּ בַּהֲרוּגֵי הָעוֹלָם צַדִּיקִים, זַכָּאִים, שֶׁלֹּא חָטְאוּ חֵטְא כְּדֵי שֶׁיֵּעָנְשׁוּ. **בֹּא** וּרְאֵה, מִמְּתִים יָדְךָ ה' מִמְּתִים מֵחֶלֶד חֶלְקָם בַּחַיִּים. כָּאן הוּא שְׁנֵי צְדָדִים – יָדְךָ ה', וְחֶלֶד. יָדְךָ ה' – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהַנְּשָׁמָה מִתְכַּנֶּסֶת אֵלָיו. מִמְּתִים מֵחֶלֶד – זֶה הַצַּד הָאַחֵר, שֶׁהַגּוּף הוּא שׁוֹלֵט עָלָיו, שֶׁכָּתוּב (ישעיה לח) לֹא אַבִּיט אָדָם עוֹד עִם יוֹשְׁבֵי חָדֶל. **בֹּא** וּרְאֵה, הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל אֵלּוּ, לְהַשְׁלָמַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁלָּהֶם עֶשֶׂר רוּחוֹת מִלְּמַטָּה כָּרָאוּי, וְגוּפָם נִמְסָר לַמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה, כָּל אֶחָד נוֹטֵל חֶלְקוֹ בְּסוֹד הַקָּרְבָּנוֹת.

וְתָא חֲזֵי, רֵישָׁא שֵׁירוּתָא דִּמְהֵימְנוּתָא, גּוֹ מַחֲשָׁבָה, בָּטַשׁ בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, וְסָלִיק גּוֹ מַחֲשָׁבָה, (ס"א וְאַפִּיק) נִצּוֹצִין, נְצִיצִין זָרִיק לִתְלַת מֵאָה וְעֶשְׂרִין עֵיבָר, וּבָרִיר פְּסוֹלֶת מִגּוֹ מַחֲשָׁבָה, וְאִתְבְּרִיר.

אוֹף הָכִי, כְּגַוְונָא דָא סָלִיק בְּמַחֲשָׁבָה, כְּמָה דְּאִתְבְּרַר בֵּיהּ פְּסוֹלֶת, (ס"א וְאִתְבְּרַר אוֹף הָכִי, אִלֵּין בְּהוּ אִשְׁתְּלִים מָאן דְּאִצְטְרִיךְ, וַדָּאי כַּדְּ סָלִיק בְּמַחֲשָׁבָה וְכֹלָּא) וְיִתְבְּרִיר אִלֵּין, דִּי בְהוּ אִשְׁתְּלִים מָאן דְּאִצְטְרִיךְ, וַדָּאי כַּד סָלִיק, בְּמַחֲשָׁבָה סָלִיק וְכֹלָּא (דף רנ"ה ע"א) כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ. חִידוּ מִסִּטְרָא דָא, וַעֲצִיבוּ מִסִּטְרָא דָא.

כְּתִיב (קהלת ח) וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַשִּׂמְחָה אֲשֶׁר אֵין טוֹב לָאָדָם תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כִּי אִם לֶאֱכוֹל וְלִשְׂתּוֹת וְלִשְׂמוֹחַ וְהוּא יִלְוֶנּוּ בַעֲמָלוֹ יְמֵי חַיָּיו אֲשֶׁר נָתַן לוֹ הָאֱלֹהִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַשִּׂמְחָה, וְכִי שְׁלֹמֹה מַלְכָּא מְשַׁבַּח דָּא. אֶלָּא

לשון הקודש

וּבָא רְאֵה, רֹאשׁ רֵאשִׁית הָאֱמוּנָה תּוֹךְ הַמַּחֲשָׁבָה, מַכֶּה הַנִּיצוּץ הֶחָזָק, וְעוֹלֶה תּוֹךְ הַמַּחֲשָׁבָה (ומוציא) נִיצוֹצוֹת, וְזוֹרֵק נִיצוֹצוֹת לְשָׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים עֲבָרִים, וּבוֹרֵר פְּסֹלֶת מִתּוֹךְ הַמַּחֲשָׁבָה, וְנִבְרָר.

אַף כָּךְ כְּמוֹ כֵן עוֹלֶה בַּמַּחֲשָׁבָה, כְּמוֹ שֶׁנִּבְרָר בָּהּ פְּסֹלֶת, (וְהִתְבָּרֵר אַף כָּךְ. אֵלּוּ שֶׁבָּהֶם הִשְׁתַּלֵּם מַה שֶּׁצָּרִיךְ, וַדַּאי כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה וְהַכֹּל) וְנִבְרְרוּ אֵלֶּה, שֶׁבָּהֶם הִשְׁתַּלֵּם מַה שֶּׁצָּרִיךְ. וַדַּאי כְּשֶׁעָלָה, עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה, וְהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. שִׂמְחָה מִצַּד זֶה, וְעֶצֶב מִצַּד זֶה.

כָּתוּב, (קהלת ח) וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַשִּׂמְחָה אֲשֶׁר אֵין טוֹב לָאָדָם תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כִּי אִם לֶאֱכוֹל וְלִשְׂתּוֹת וְלִשְׂמוֹחַ וְהוּא יִלְוֶנּוּ בַעֲמָלוֹ יְמֵי חַיָּיו אֲשֶׁר נָתַן לוֹ הָאֱלֹהִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת

וְשִׂבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַשִּׂמְחָה, דָּא חֶדְוָותָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ שַׁלְטָא, בְּשַׁבְּתָא וּבְיוֹמִין טָבִין, דְּמִכָּל עוֹבָדִין טָבִין דְּבַר נָשׁ עָבִיד, אֵין טוֹב לָאָדָם תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, כִּי אִם לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת, וּלְאַחְזָאָה חֶדְוָותָא בְּהַהוּא, (נ"א זִמְנָא) סִטְרָא בְּגִין דִּיהֵא לֵיהּ חוּלָקָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

וְהוּא יִלְוֶנּוּ בַּעֲמָלוֹ. מָאן. דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הוּא יִלְוֶנּוּ, וְיֵהַךְ עִמֵּיהּ לְאַעֲלָא לֵיהּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

דָּבָר אַחֵר וְהוּא יִלְוֶנּוּ, מָאן הוּא. הַהוּא בַּר נָשׁ דְּאָכִיל וְשָׁתֵי וְחַדֵּי, כָּל מָאי דְּאַפִּיק לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי, הוּא יִלְוֶנּוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַלְוָאָה, וְאִיהוּ יָהִיב לֵיהּ כִּפְלֵי כִּפְלַיִם, מִכָּל מַה דְּאַפִּיק בְּהַאי. בִּתְרֵין אִלֵּין, אוֹזִיף בַּר נָשׁ

לשון הקודש

הַשִּׂמְחָה, וְכִי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ מִשַּׁבֵּחַ אֶת זֶה? אֶלָּא וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַשִּׂמְחָה – זוֹ שִׂמְחַת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ בִּזְמַן שֶׁהוּא שׁוֹלֵט, בְּשַׁבָּת וּבְיָמִים טוֹבִים, שֶׁמִּכָּל הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה, אֵין טוֹב לָאָדָם תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כִּי אִם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וּלְהַרְאוֹת שִׂמְחָה בְּאוֹתוֹ (זְמַן) הַצַּד, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא.

וְהוּא יִלְוֶנּוּ בַּעֲמָלוֹ, מִי? זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא יַלְוֶנּוּ וְיֵלֵךְ עִמּוֹ לְהַכְנִיסוֹ לָעוֹלָם הַבָּא.

דָּבָר אַחֵר וְהוּא יַלְוֶנּוּ – מִי הוּא? אוֹתוֹ הָאָדָם שֶׁאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה וְשָׂמֵחַ – כָּל מַה שֶּׁמּוֹצִיא לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת, הוּא יַלְוֶנּוּ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא בְּהַלְוָאָה, וְהוּא יִתֵּן לוֹ כִּפְלֵי כִּפְלַיִם מִכָּל מַה שֶּׁהוֹצִיא בָּזֶה. בִּשְׁנֵי אֵלֶּה מַלְוֶה אָדָם לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁחָס עַל הֶעָנִי, וּכְשֶׁמּוֹצִיא בְּשַׁבָּתוֹת

לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד חַיִּים לֵיהּ לְמִסְכְּנָא. וְכַד אַפִּיק בְּשַׁבָּתֵי וְזִמְנֵי. דְּהָא כֹּלָּא אוֹזִיף לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (משלי יט) מַלְוֶה יְיָ' חוֹנֵן דָּל וּגְמֻלוֹ יְשַׁלֶּם לוֹ.

וּבְגִין כָּךְ, דָּא שִׂמְחָה, וְדָא עֲצִיבוּ. דָּא חַיִּים וְדָא מָוֶת. דָּא טוֹב, וְדָא רָע, דָּא גַּן עֵדֶן, וְדָא גֵיהִנָּם. וְכֹלָּא, דָּא בְּהִפּוּכָא דְדָא, וְעַל דָּא גּוּפָא דִלְהוֹן הָוָה בַּעֲצִיבוּ, וְנִשְׁמְתָא בְּחֶדְוָה. וְכַד הֲווֹ אִלֵּין עֲשָׂרָה דְּאִקְרוּן הֲרוּגֵי מַלְכוּת, הֲרוּגִים הֲווֹ מִסִּטְרָא אַחֲרָא, וְאַשְׁלִימוּ אֲתָר אַחֲרָא דִקְדוּשָׁה. וּבְגִין כָּךְ, כֹּלָּא גַּלֵּי קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְעָבִיד כְּדְקָא יָאוֹת.

בְּהֵיכָלָא דָּא קַיְימִין אִינּוּן תְּרֵיסָר. אַרְבַּע אִלֵּין לְעֵילָּא, וּתְמַנְיָא עִמְּהוֹן. בְּגִין דְּכָל חַד, נָטִיל עִמֵּיהּ תְּרֵין, כְּמָה דְאִיהוּ סִדּוּרָא (דתרין) דִּדְגָלִים וְכֵן בְּסִדּוּרָא דִלְתַתָּא, עַד סוֹף דְּכָל דַּרְגִין.

לשון הקודש

וּזְמַנִּים, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל הִלְוָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יט) מַלְוֶה ה' חוֹנֵן דָּל וּגְמֻלוֹ יְשַׁלֵּם לוֹ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, זוֹ שִׂמְחָה וְזֶה עֶצֶב. זֶה חַיִּים וְזֶה מָוֶת. זֶה טוֹב וְזֶה רַע. זֶה גַּן עֵדֶן וְזֶה גֵיהִנֹּם. וְהַכֹּל זֶה הֶפֶךְ שֶׁל זֶה. וְלָכֵן גּוּפָם הָיָה בְּעֶצֶב, וְהַנְּשָׁמָה בְּשִׂמְחָה. וּכְשֶׁהָיוּ עֲשָׂרָה הָאֵלּוּ, שֶׁנִּקְרָאִים הֲרוּגֵי מַלְכוּת, הֲרוּגִים הָיוּ מִצַּד אַחֵר, וְהִשְׁלִימוּ מָקוֹם אַחֵר שֶׁל קְדֻשָּׁה. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל גָּלוּי לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנַעֲשָׂה כָּרָאוּי.

בַּהֵיכָל הַזֶּה עוֹמְדִים אוֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר. אַרְבָּעָה אֵלּוּ לְמַעְלָה, וּשְׁמוֹנָה עִמָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁכָּל אֶחָד נוֹטֵל עִמּוֹ שְׁנַיִם, כְּמוֹ

בְּהֵיכָלָא דָּא, עָאלִין כָּל אִינּוּן צְלוֹתִין, וְכָל אִינּוּן רַעֲוִין דִּשְׁבָחִין דְּאִתְעָבִידוּ בִּרְחִימוּ, וְכַד עָאלִין בְּהַאי הֵיכָלָא, כֻּלְּהוּ מִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ. (בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) וּבְכָל יוֹמָא, וּבְכָל זִמְנָא דְּנִשִּׁיקִין אִתְחַבָּרוּ, כְּדֵין אִיהוּ זִמְנָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתַּעְשַׁע בְּנִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא, וּמַהוּ הַשַּׁעְשׁוּעַ דְּמִתְעָרִין אִינּוּן נְשִׁיקִין, וְאִינּוּן אַקְדִּימוּ לְהַהוּא עִנּוּגָא, וְעַל דָּא כְּתִיב (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ', וְאוֹקִימְנָא.

הֵיכָלָא דָּא, כְּלָלָא דְּכָל אִינּוּן הֵיכָלִין תַּתָּאִין, כֻּלְּהוּ כְּלִילָן בְּהַאי הֵיכָלָא. הֵיכָלָא קַדְמָאָה, דְּתַמָּן קַיְּימָא הַהוּא רוּחָא דְּקַאמְרָן, וְכָל אִינּוּן חֵיוָון דְּבֵיהּ, אִסְתִּמִיךְ בִּתְרֵין סַמְכִין לִסְטַר מִזְרָח, וּבִתְרֵין סַמְכִין לִסְטַר דָּרוֹם, וּבִתְרֵין סַמְכִין לִסְטַר מַעֲרָב, וּבִתְרֵין סַמְכִין לִסְטַר צָפוֹן, וְאִינּוּן

לשון הקודש

שֶׁסִּדּוּר (שֶׁל שֵׁנִי) הַדְּגָלִים וְכֵן בַּסִּדּוּר שֶׁלְּמַטָּה, עַד סוֹף כָּל הַדְּרָגוֹת.

בַּהֵיכָל הַזֶּה נִכְנָסוֹת כָּל אוֹתָן תְּפִלּוֹת, וְכָל אוֹתָן רְצוֹנוֹת שֶׁל שְׁבָחִים שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּאַהֲבָה, וּכְשֶׁנִּכְנָסִים לַהֵיכָל הַזֶּה, כֻּלָּם נִדְבָּקִים בּוֹ (בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא). וּבְכָל יוֹם וּבְכָל זְמַן כְּשֶׁמִּתְחַבְּרוֹת הַנְּשִׁיקוֹת, אֲזַי הוּא זְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשַׁע בְּנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים. וּמַהוּ הַשַּׁעְשׁוּעַ? שֶׁמְּעוֹרְרִים הַנְּשִׁיקוֹת הַלָּלוּ, וְהֵן קוֹדְמוֹת לְאוֹתוֹ הָעֹנֶג, וְלָכֵן כָּתוּב (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל ה', וּבֵאַרְנוּ.

הַהֵיכָל הַזֶּה כְּלָל שֶׁל כָּל הַהֵיכָלוֹת הַתַּחְתּוֹנִים, כֻּלָּם כְּלוּלִים בַּהֵיכָל הַזֶּה. הַהֵיכָל הָרִאשׁוֹן, שֶׁשָּׁם עוֹמֶדֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁאָמַרְנוּ, וְכָל אוֹתָן הַחַיּוֹת שֶׁבָּהּ, נִסְמֶכֶת בִּשְׁנֵי עַמּוּדִים לְצַד מִזְרָח, וּבִשְׁנֵי עַמּוּדִים לְצַד דָּרוֹם, וּבִשְׁנֵי עַמּוּדִים לְצַד

תְּמַנְיָא. וְאִלֵּין אִקְרוּן יְתֵדוֹת הַמִּשְׁכָּן, וְקַיְימֵי לְבַר.

כַּד מַלְכָּא עִלָּאָה אָתֵי, נָטְלֵי אִינּוּן יְתֵדוֹת, וְאִתְעַקְּרָן מֵאַתְרֵיהוּ אִינּוּן מֵיתָרִים, דְּאִינּוּן תְּמַנְיָא אַחֲרָנִין, בַּר מֵאִינּוּן יְתֵדוֹת דְּקָא אַמָּרָן. וְהַהוּא רוּחָא קַדְמָאָה דִּי בְּגוֹ הֵיכָלָא דָא, קָדִים וְעָאל, וְאִתְכְּלִיל בְּגוֹ הַהוּא (ס"א תִּנְיָינָא בְּרוּחָא אַחֲרָא דְּבֵיהּ) רוּחָא תִּנְיָינָא דְּבֵיהּ.

אִינּוּן תְּרֵין סַמְכִין דְּלִסְטַר מִזְרָח, אִינּוּן קַרְעִיאֵ"ל, דְּאִתְמַנָּא לְבַר עַל תְּרֵיסָר אַלְפֵי מְמָנָן, דְּכֻלְּהוּ אִקְרוּן יְתֵדוֹת הַמִּשְׁכָּן, דָּא לִימִינָא. לִשְׂמָאלָא שַׁמְעִיאֵ"ל, וְאִתְמָנָא עַל תְּרֵיסָר אַלְפֵי מְמָנָן אַחֲרָנִין, וְכֻלְּהוּ יְתֵדוֹת כִּדְקַאמְרָן. (אִינּוּן מְמָנָן אַחֲרָנִין) סַמְכִין דְּאִתְמָנוּן לִסְטַר דָּרוֹם, חַד סַעֲדִיאֵ"ל, וְחַד סְטָרִיאֵ"ל, (נ"א סְעָרְיָהאֵ"ל) כָּל חַד וְחַד,

לשון הקודש

מַעֲרָב, וּבִשְׁנֵי עַמּוּדִים לְצַד צָפוֹן, וְהֵם שְׁמוֹנָה. וְאֵלּוּ נִקְרָאִים יִתְדוֹת הַמִּשְׁכָּן, וְעוֹמְדִים בַּחוּץ.

כְּשֶׁבָּא הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, נוֹסְעוֹת אוֹתָן הַיְתֵדוֹת, וְנֶעֱקָרִים מִמְּקוֹמָם אוֹתָם הַמֵּיתָרִים, שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה אֲחֵרִים פְּרָט לְאוֹתָן הַיְתֵדוֹת שֶׁאָמַרְנוּ, וְאוֹתָהּ הָרוּחַ הָרִאשׁוֹנָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהֵיכָל הַזֶּה קוֹדֶמֶת וְנִכְנֶסֶת וְנִכְלֶלֶת בְּתוֹךְ אוֹתָהּ (שְׁנִיָּה בְּרוּחַ אַחֶרֶת שֶׁבּוֹ) רוּחַ שְׁנִיָּה שֶׁבּוֹ.

אוֹתָם שְׁנֵי הָעַמּוּדִים שֶׁלְּצַד מִזְרָח הֵם קַרְעִיאֵ"ל, שֶׁהִתְמַנָּה בַּחוּץ עַל שְׁנֵים עָשָׂר אֶלֶף מְמֻנִּים, שֶׁכֻּלָּם נִקְרָאִים יִתְדוֹת הַמִּשְׁכָּן. זֶה לִימִין. וְלִשְׂמֹאל – שַׁמְעִיאֵ"ל, וְהִתְמַנָּה עַל שְׁנֵים עָשָׂר אֲלָפִים מְמֻנִּים אֲחֵרִים, וְכֻלָּם יְתֵדוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. (אוֹתָם מְמֻנִּים אֲחֵרִים) הַתּוֹמְכִים שֶׁהִתְמַנּוּ לְצַד דָּרוֹם, אֶחָד סַעֲדִיאֵ"ל

עַל תְּרֵיסָר אַלְפֵּי מִמָּנָן אַחֲרָנִין. אִלֵּין לָא אִתְעֲדוּן מִשּׁוּלְטָנֵהוֹן לְעָלְמִין.

אִלֵּין כֻּלְּהוּ, מִמָּנָן עַל קִיּוּמָא דְעָלְמָא, אִלֵּין מֵאִינּוּן דְּקַיְּימָן בְּקִיּוּמָא דְאִינּוּן דְּאִתְנְסִיבוּ דְשָׁקְלֵי בְּמַתְקְלָא דוּכְרִין וְנוּקְבִין דָּא עִם דָּא (ס"א אִינּוּן דְּתַקְלֵי בְּמַתְקְלָא דְּכוּרִין וְנוּקְבִין, לְאִתְנַסְּבָא דָא עִם דָּא)**. וְאִלֵּין אִקְרוּן מֹאזְנַיִם, עַל דָּא כְּתִיב,** (תהלים סב) **בְּמֹאזְנַיִם לַעֲלוֹת, וְלָא אִינּוּן דִּכְתִיב בְּהוּ** (ויקרא יט) **מֹאזְנֵי צֶדֶק, דְּקַאמְרָן. כָּל אִינּוּן דְּשָׁקִילִין דָּא עִם דָּא, וְלָא שָׁקִיל דָּא יַתִּיר מִן דָּא, סַלְקִין וְאִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, וְאִינּוּן חִבּוּרָא** (דף רנ"ה ע"ב) **דְּדִכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא, וְעַל דָּא בְּמֹאזְנַיִם לַעֲלוֹת. וְאַף עַל גַּב דְּלְזִמְנִין מִסְתַּיְּיעָא מִלְּתָא, וְשָׁקִיל דָּא יַתִּיר מִן דָּא, סַלְקִין וּמִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, וְהָא אוֹקִימְנָא.**

לשון הקודש

וְאֶחָד סְטָרִיאֵ"ל (סְעָרִיָּהאֵ"ל), כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל שְׁנַיִם עָשָׂר אֶלֶף מְמֻנִּים אֲחֵרִים. אֵלּוּ לֹא מֶעֱבָרִים מִשִּׁלְטוֹנָם לְעוֹלָמִים.

אֵלּוּ כֻּלָּם מְמֻנִּים עַל קִיּוּם הָעוֹלָם. אֵלּוּ מֵאוֹתָם שֶׁעוֹמְדִים בְּקִיּוּם, שֶׁאוֹתָם שֶׁנִּשְׂאוּ שֶׁשּׁוֹקְלִים בְּמִשְׁקָל זְכָרִים וּנְקֵבוֹת זֶה עִם זוֹ (אֵלּוּ הֵם שֶׁשּׁוֹקְלִים בְּמִשְׁקָל זְכָרִים וּנְקֵבוֹת לְהִנָּשֵׂא זֶה עִם זוֹ), וְאֵלּוּ נִקְרָאִים מֹאזְנַיִם. עַל זֶה כָּתוּב, (תהלים סב) בְּמֹאזְנַיִם לַעֲלוֹת, וְלֹא אוֹתָם שֶׁכָּתוּב בָּהֶם, (ויקרא יט) מֹאזְנֵי צֶדֶק, שֶׁאָמַרְנוּ. כָּל אוֹתָם שֶׁשְּׁקוּלִים זֶה עִם זֶה, וְלֹא שׁוֹקֵל זֶה יוֹתֵר מִזֶּה, עוֹלִים וּמִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, וְהֵם חִבּוּר שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד, וְעַל זֶה – בְּמֹאזְנַיִם לַעֲלוֹת. וְאַף עַל גַּב שֶׁלִּפְעָמִים מִסְתַּיֵּעַ הַדָּבָר וְשׁוֹקֵל זֶה יוֹתֵר מִזֶּה, עוֹלִים וּמִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

אִינּוּן תְּרֵין סַמְכִין דְּלִסְטַר צָפוֹן, פַּתְחִיאֵ"ל, עֲטָרִיאֵ"ל. וּמְמָנָן כָּל חַד וְחַד, עַל תְּרֵיסָר אַלְפִּין מְמָנָן אַחֲרָנִין, וְאִינּוּן יְתֵדוֹת הַמִּשְׁכָּן, וּבְאִלֵּין אַחֲרָנִין דְּקַאמְרָן. אִינּוּן מְמָנָן תְּרֵין סַמְכִין אַחֲרָנִין דְּלִסְטַר מַעֲרָב, אִינּוּן פְּדָתִיאֵ"ל תּוֹמִיהָאֵ"ל, וְאִתְמְנוּן כָּל חַד עַל תְּרֵיסָר אַלְפֵי מְמָנָן אַחֲרָנִין, וְכֻלְּהוּ יְתֵדוֹת הַמִּשְׁכָּן כִּדְקַאמְרָן.

אִלֵּין אִינּוּן דְּאוֹשְׁדֵי דִּמְעִין, עַל כָּל אִינּוּן דִּמְתָרְכֵי נְשֵׁיהוֹן קָמַיְיתָא. בְּגִין דְּאִינּוּן שֶׁבַע בִּרְכָאן דְּאִתְמְסָרוּ לָהּ, אִתְעֲדָן, וְלָא אִתְקְיָימוּ, בְּגִין דְּאִתְתָּרְכָא, וְלָא אִתְדְּבָקוּ בַּעְלָהּ וְאִתְּתָא כַּחֲדָא. וְעַל דָּא כֻּלְּהוּ אוֹשְׁדֵי דִּמְעִין, דְּאַחְזֵי תִּירוּכִין, דְּאִינּוּן שֶׁבַע בִּרְכָאן כְּמָה דְּאִתְעֲדָן מֵאָתָר אַחֲרָא. כְּדֵין בְּהַהִיא שַׁעֲתָא קָלָא נָפַק וְאָמַר, (ישעיה נ) אֵי זֶה סֵפֶר כְּרִיתוּת אִמְּכֶם אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּיהָ.

לשון הקודש

אוֹתָם שְׁנֵי עַמּוּדִים שֶׁלְּצַד צָפוֹן – פַּתְחִיאֵ"ל, עֲטָרִיאֵ"ל. וּמְמֻנִּים כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל שְׁנֵים עָשָׂר אֲלָפִים מְמֻנִּים אֲחֵרִים, וְהֵם יִתְדוֹת הַמִּשְׁכָּן, וּבְאֵלּוּ הָאַחֲרוֹנִים שֶׁאָמַרְנוּ. אוֹתָם שְׁנֵי מְמֻנִּים תּוֹמְכִים אֲחֵרִים שֶׁלְּצַד מַעֲרָב הֵם פְּדָתִיאֵ"ל וְתוֹמִיהָאֵ"ל, וְהִתְמַנּוּ כָּל אֶחָד עַל שְׁנֵים עָשָׂר אַלְפֵי מְמֻנִּים אֲחֵרִים, וְכֻלָּם יִתְדוֹת הַמִּשְׁכָּן כִּפְי שֶׁאָמַרְנוּ.

אֵלּוּ הֵם שֶׁשּׁוֹפְכִים דְּמָעוֹת עַל כָּל אוֹתָם שֶׁמְּגָרְשִׁים אֶת נְשׁוֹתֵיהֶם הָרִאשׁוֹנוֹת, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָן שֶׁבַע הַבְּרָכוֹת שֶׁנִּמְסְרוּ לָהּ, הוּסְרוּ וְלֹא הִתְקַיְּמוּ, מִשּׁוּם שֶׁהִתְגָּרְשָׁה, וְלֹא נִדְבְּקוּ הַבַּעַל וְהָאִשָּׁה כְּאֶחָד, וְלָכֵן כֻּלָּם שׁוֹפְכִים דְּמָעוֹת. שֶׁהַגֵּרוּשִׁים מַרְאִים שֶׁאוֹתָן שֶׁבַע בְּרָכוֹת

הֵיכָלָא תְּנַיְיָנָא, דְּקָא אַמְרָן דְּכָלִיל לְהֵיכָלָא קַדְמָאָה, לְאִתְיַחֲדָא בֵּיהּ. וְכָל אִינּוּן חֵיוָון, הָכִי נָמֵי אִית לֵיהּ תְּמַנְיָא סַמְכִין כְּקַדְמָאֵי. וְכוּלְּהוּ מְמָנָן, כָּל חַד וְחַד, עַל תְּרֵיסָר אַלְפֵי מְמָנָן אַחֲרָנִין, כְּאִלֵּין קַדְמָאֵי כִּדְקַאמְרָן. תְּרֵין סַמְכִין אִינּוּן לִסְטַר מִזְרָח, תְּרֵין סַמְכִין לִסְטַר דָּרוֹם, וּתְרֵין סַמְכִין לִסְטַר צָפוֹן, וּתְרֵין סַמְכִין לִסְטַר מַעֲרָב.

אִלֵּין תְּרֵין סַמְכִין דְּלִסְטַר מִזְרָח, יְהָדְנִיאֵ"ל, גְּזוּרִיָּ"ה. תְּרֵיסָר אַלְפֵי מְמָנָן דְּכָל חַד, וְכֻלְּהוּ יְתֵדוֹת. אִינּוּן תְּרֵין סַמְכִין דְּלִסְטַר דָּרוֹם, אָהֲרִיאֵ"ל, בָּרְהִיאֵ"ל. כָּל חַד וְחַד, אִינּוּן עַל תְּרֵיסָר אַלְפִין כְּקַדְמָאֵי.

לשון הקודש

כְּאִלּוּ שֶׁהָעֲבִרוּ מִמָּקוֹם אַחֵר. אָז בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יוֹצֵא קוֹל וְאוֹמֵר: (ישעיה נ) אֵי זֶה סֵפֶר כְּרִיתוּת אִמְּכֶם אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּיהָ.

הַהֵיכָל הַשֵּׁנִי, שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁכּוֹלֵל אֶת הַהֵיכָל הָרִאשׁוֹן לְהִתְיַחֵד בּוֹ. וְכָל אוֹתָן הַחַיּוֹת, כָּךְ גַּם יֵשׁ לוֹ שְׁמוֹנָה עַמּוּדִים כְּמוֹ הָרִאשׁוֹנִים, וְכֻלָּם מְמֻנִּים כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל שְׁנֵים עָשָׂר אַלְפֵי מְמֻנִּים אֲחֵרִים כְּמוֹ אֵלּוּ הָרִאשׁוֹנִים שֶׁאָמַרְנוּ. שְׁנֵי עַמּוּדִים הֵם לְצַד מִזְרָח, שְׁנֵי עַמּוּדִים לְצַד דָּרוֹם, וּשְׁנֵי עַמּוּדִים לְצַד צָפוֹן, וּשְׁנֵי עַמּוּדִים לְצַד מַעֲרָב.

שְׁנֵי הָעַמּוּדִים הַלָּלוּ שֶׁל צַד מִזְרָח – יְהָדְנִיאֵ"ל, גְּזוּרִיָּ"ה. שְׁנֵים עָשָׂר אַלְפֵי מְמֻנִּים שֶׁל כָּל אֶחָד, וְכֻלָּם יְתֵדוֹת. אוֹתָם שְׁנֵי עַמּוּדִים שֶׁלְּצַד דָּרוֹם – אַהֲרִיאֵ"ל בָּרְהִיאֵ"ל. כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל שְׁנֵים עָשָׂר אַלָּפִים כָּרִאשׁוֹנִים.

אִלֵּין מְמָנָן עַל מַשְׁבֵּר, וְנַטְלֵי אִינּוּן כַּלֵּי דְנָשִׁין, וּמַנְחָן לוֹן קָמֵי הַהוּא הֵיכָלָא. וְכַד הַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא אָתֵי לְקַטְרְגָא בְּהַאי שַׁעֲתָא, דְּאִיהוּ שַׁעֲתָא דְסַכָּנָה, קַיְימֵי אִלֵּין, וְעָאלִין הָנֵי כָּלֵי לַמְמָנָא דְעַל פִּתְחָא, וְלָא יְכִיל הַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא לְקַטְרְגָא. וּלְזִמְנִין דְּקָדִים הַהוּא סְטָר אַחֲרָא וְעָאל וְקַטְרִיג, וְיָכִיל לְנַזְקָאָה.

אִלֵּין תְּרֵין סַמְכִין דְּלִסְטַר צָפוֹן, חַלְחָלִיאֵ"ל (ס"א סַלְסָלִיאֵ"ל), קַרְסָפִיהָאֵ"ל, אִינּוּן מְמָנָן כָּל חַד עַל תְּרֵיסָר אַלְפִּין אַחֲרָנִין. דְּלִסְטַר מַעֲרָב אִינּוּן, סוּגַדְרָיָ"ה (ס"א סוּגַרְיָ"א). גְּדַרְיָ"ה. וְאִלֵּין עַל תְּרֵיסָר אַלְפֵּי אַחֲרָנִין.

וְאִלֵּין מְמָנָן עַל הַהוּא דָמָא דִבְרִית, כַּד אִתְגְּזַר הַהוּא וַלְדָא לִתְמַנְיָא יוֹמִין וְאִלֵּין נָטְלֵי הַהוּא דָמָא, וּמַנְחָן לֵיהּ קָמֵי הַאי הֵיכָלָא. וְכַד

לשון הקודש

אֵלּוּ מְמֻנִּים עַל מִשְׁבֵּר, וְנוֹטְלִים אוֹתָם קוֹלוֹת הַנָּשִׁים, וּמַנִּיחִים אוֹתָם לִפְנֵי אוֹתוֹ הַהֵיכָל, וּכְשֶׁאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר בָּא לְקַטְרֵג בַּשָּׁעָה הַזּוֹ, שֶׁהִיא שְׁעַת סַכָּנָה, עוֹמְדִים אֵלֶּה וּמַכְנִיסִים אֶת הַקּוֹלוֹת הַלָּלוּ לַמְמֻנֶּה שֶׁל הַפֶּתַח, וְלֹא יָכוֹל אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר לְקַטְרֵג. וְלִפְעָמִים שֶׁמַּקְדִּים אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר, וְנִכְנָס וּמְקַטְרֵג, וְיָכוֹל לְהַזִּיק.

שְׁנֵי הָעֲמוּדִים הַלָּלוּ שֶׁלְּצַד צָפוֹן – חַלְחָלִיאֵ"ל, (סַלְסָלִיאֵ"ל) קַרְסָפִיהָאֵ"ל. הֵם מְמֻנִּים כָּל אֶחָד עַל שְׁנֵים עָשָׂר אֲלָפִים אֲחֵרִים. שֶׁלְּצַד מַעֲרָב הֵם סוּגַדְרָיָ"ה, (סוּגַרְיָ"א) גְּדַרְיָ"ה. וְאֵלּוּ עַל שְׁנֵים עָשָׂר אֲלָפִים אֲחֵרִים.

וְאֵלּוּ מְמֻנִּים עַל אוֹתוֹ דַּם בְּרִית,

רוּגְזָא אַתְעַר בְּעָלְמָא, אַשְׁגַּח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל הַהוּא דָּמָא, וְלָא אִתְיְיהִיב לְהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא רְשׁוּ לְאַעֲלָא תַּמָּן.

תָּא חֲזֵי, בְּזִמְנָא דְּאִתְגְּזַר הַהוּא בַּר נָשׁ לִתְמַנְיָא יוֹמִין, וְשָׁרַאת עָלֵיהּ שַׁבָּת, מַלְכוּת קַדִּישָׁא, הַהִיא עָרְלָה דְּגַזְרִין וְשָׁדָאן לֵיהּ לְבַר, כְּדֵין קַיְימָא הַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, וְחָמָא דְּהַאי אִיהוּ חוּלָקֵיהּ מִקָּרְבְּנָא דָּא, כְּדֵין אִתְבַּר, וְלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה וּלְקַטְרֵגָא עֲלוֹי, וְסָלִיק וְאִתְעֲבַד סַנֵּיגוֹרְיָא עַל יִשְׂרָאֵל, קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

הֵיכָלָא תְּלִיתָאָה. הֵיכָלָא דָּא דְּקַיְימָא לְאַכְלְלָא, וּלְיַחֲדָא בֵּיהּ הַהוּא הֵיכָלָא תִּנְיָינָא, וְהַהוּא רוּחָא, וְכָל אִינּוּן חֵיוָון דְּבֵיהּ, כֻּלְּהוּ כְּלִילָן וְאִתְיַחֲדָן דָּא בְּדָא. וְאִינּוּן חַד רוּחָא דְּכָלִיל דָּא בְּדָא, הָכִי

לשון הקודש

כְּשֶׁנִּמּוֹל אוֹתוֹ וָלָד לִשְׁמֹנֶה יָמִים, וְאֵלּוּ נוֹטְלִים אוֹתוֹ הַדָּם וּמַנִּיחִים אוֹתוֹ לִפְנֵי הַהֵיכָל הַזֶּה. וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֵר רֹגֶז בָּעוֹלָם, מַשְׁגִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל אוֹתוֹ הַדָּם, וְלֹא נִתֶּנֶת רְשׁוּת לְאוֹתוֹ צַד הָאַחֵר לְהִכָּנֵס לְשָׁם.

בֹּא וּרְאֵה, בִּזְמַן שֶׁנִּמּוֹל אוֹתוֹ אָדָם לִשְׁמֹנֶה יָמִים וְשָׁרְתָה עָלָיו שַׁבָּת, הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה, אוֹתָהּ הָעָרְלָה שֶׁגּוֹזְרִים וְזוֹרְקִים אוֹתָהּ הַחוּצָה, אָז עוֹמֵד אוֹתוֹ צַד הָאַחֵר וְרוֹאֶה שֶׁזֶּהוּ חֶלְקוֹ מִהַקָּרְבָּן הַזֶּה, וְאָז נִשְׁבָּר וְלֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט וּלְקַטְרֵג עָלָיו, וְעוֹלֶה וְנַעֲשֶׂה סָנֵגוֹר עַל יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

הַהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי. הֵיכָל זֶה שֶׁעוֹמֵד לְהַכְלִיל וּלְיַחֵד בּוֹ אוֹתוֹ הֵיכָל שֵׁנִי, וְאוֹתָהּ רוּחַ, וְכָל אוֹתָן חַיּוֹת שֶׁבָּהּ, כֻּלָּם

נָמֵי אִית לֵיהּ תְּמַנְיָא סַמְכִין, לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, וְכֻלְּהוּ אִקְרוּן יְתֵדוֹת הַמִּשְׁכָּן. תְּרֵין סַמְכִין דְּלִסְטַר דָּרוֹם, אִינּוּן שַׁכְנִיאֵ"ל, עֲזוּזְיָ"ה. (ס"א וְאִינּוּן מְמָנָן עַל תְּרֵיסָר אַלְפֵי מְמָנָן אַחֲרָנִין כָּל חַד כְּאִינּוּן אַחֲרָנִין) תְּרֵין סַמְכִין דְּלִסְטַר מִזְרָח, יְהוּדִיָ"ה עַזְרִיאֵ"ל. וְאִלֵּין קַיְימֵי כָּל חַד וְחַד, עַל תְּרֵיסַר אַלְפֵי מְמָנָן אַחֲרָנִין, וְכֻלְּהוּ אִקְרוּן יְתֵדוֹת הַמִּשְׁכָּן.

וְאִלֵּין אִתְמָנוּן עַל הַהוּא הֶבֶל דְּתִינוֹקוֹת דְּלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא, לְקַיְימָא עָלְמָא. וְאִלֵּין נָטְלֵי הַהוּא הֶבֶל, וְסַלְקֵי לֵיהּ לְעֵילָא. וְכָל הֶבֶל וַהֲבָל דְּאִינּוּן תִּינוֹקוֹת דְּלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא לְקַיְימָא עָלְמָא, אִתְעָבִיד מִנֵּיהּ רוּחָא חָדָא, וְסַלְקָא הַהוּא רוּחָא לְעֵילָא, וְאִתְעַטָּר בְּעַטָרָא קַדִּישָׁא, וְאִתְמָנָא נְטוֹרָא דְּעָלְמָא, וְכֵן כֻּלְּהוּ.

לשון הקודש

כְּלוּלִים וּמִתְיַחֲדִים זֶה עִם זֶה, וְהֵם רוּחַ אַחַת שֶׁכְּלוּלָה זוֹ בָּזוֹ, כָּךְ גַּם יֵשׁ לוֹ שְׁמֹנָה עַמּוּדִים לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְכֻלָּם נִקְרָאִים יִתְדוֹת הַמִּשְׁכָּן. שְׁנֵי הָעַמּוּדִים שֶׁלְּצַד דָּרוֹם הֵם שַׁכְנִיאֵ"ל, עֲזוּזְיָ"ה. (וְהֵם מְמֻנִּים עַל שְׁנֵים עָשָׂר אֶלֶף מְמֻנִּים אֲחֵרִים, כָּל אֶחָד כְּאוֹתָם הָאֲחֵרִים) שְׁנֵי הָעַמּוּדִים שֶׁלְּצַד מִזְרָח – יְהוּדִיָ"ה, עַזְרִיאֵ"ל. וְאֵלּוּ עוֹמְדִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל שְׁנֵים עָשָׂר אַלְפֵי מְמֻנִּים אֲחֵרִים, וְכֻלָּם נִקְרָאִים יִתְדוֹת הַמִּשְׁכָּן.

וְאֵלּוּ הִתְמַנּוּ עַל אוֹתוֹ הֶבֶל הַתִּינוֹקוֹת שֶׁלּוֹמְדִים תּוֹרָה לְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם, וְאֵלּוּ נוֹטְלִים אוֹתוֹ הַהֶבֶל וּמַעֲלִים אוֹתוֹ לְמַעְלָה. וְכָל הֶבֶל וְהֶבֶל שֶׁל אוֹתָם תִּינוֹקוֹת שֶׁלּוֹמְדִים בַּתּוֹרָה לְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם, נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ רוּחַ אַחַת, וְעוֹלָה אוֹתָהּ רוּחַ לְמַעְלָה וּמִתְעַטֶּרֶת בַּעֲטָרָה קְדוֹשָׁה, וּמִתְמַנָּה שׁוֹמֵר הָעוֹלָם, וְכֵן כֻּלָּם.

תְּרֵין סַמְכִין דְּאִינּוּן לִסְטַר צָפוֹן, עַזְפִּיאֵ"ל (ס"א קטצירהא"ל), קְטָטָרִיהָאֵ"ל. וְאִינּוּן מְמָנָן (דף רנ"ו ע"א) עַל תְּרֵיסָר אַלְפֵי מְמָנָן אַחֲרָנִין כָּל חַד וְחַד כִּדְקַאמְרָן. תְּרֵין סַמְכִין דְּלִסְטַר מַעֲרָב, אִינּוּן עֲסַסְנִיָּ"ה, אַדִּירִירִיָּ"ה (נ"א אדירי"ה). וְאִלֵּין מְמָנָן עַל תְּרֵיסָר אַלְפִין מְמָנָן אַחֲרָנִין, כָּל חַד וְחַד כִּדְקַאמְרָן.

אִלֵּין אִתְמָנּוּן לְאַכְרָזָא בְּכָל רְקִיעִין, לְכָל אִינּוּן דִּמְעַבְּרִין בְּנֵיהוּ מֵאוֹרַיְיתָא, וְסַלְקִין לוֹן דְּלָא יִלְעוּן בָּהּ, כְּדֵין נַפְקֵי כָּל הָנֵי מְמָנָן וּמַכְרְזֵי וְאַמְרֵי, וַוי לִפְלָנְיָא דְּאַעְבַּר בְּרֵיהּ מֵאוֹרַיְיתָא, וַוי לֵיהּ דְּקָא אִתְאַבִּיד מֵעָלְמָא דֵּין, וּמֵעָלְמָא דְּאָתֵי.

הֵיכָלָא רְבִיעָאָה. הֵיכָלָא דָא הֵיכָלָא דְּקַיְימָא בִּנְהִירוּ יַתִּיר. הֵיכָלָא דָא, סָחֲרִין לֵיהּ

לשון הקודש

שְׁנֵי הָעַמּוּדִים שֶׁהֵם לְצַד צָפוֹן – עַזְפִּיאֵ"ל, (קטצירהא"ל) קְטָטָרִיהָאֵ"ל. וְהֵם מְמֻנִּים עַל שְׁנֵים עָשָׂר אַלְפֵי מְמֻנִּים אֲחֵרִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. שְׁנֵי הָעַמּוּדִים שֶׁלְּצַד מַעֲרָב הֵם עֲסַסְנִיָּ"ה, אַדִּירִירִיָּ"ה (אדירי"ה). וְאֵלּוּ מְמֻנִּים עַל שְׁנֵים עָשָׂר אֲלָפִים מְמֻנִּים אֲחֵרִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ.

אֵלּוּ הִתְמַנּוּ לְהַכְרִיז בְּכָל הָרְקִיעִים לְכָל אוֹתָם שֶׁמַּעֲבִירִים אֶת בְּנֵיהֶם מֵהַתּוֹרָה וּמַעֲבִירִים אוֹתָם שֶׁלֹּא יִלְמְדוּ אוֹתָהּ. אָז יוֹצְאִים כָּל הַמְמֻנִּים הַלָּלוּ, וּמַכְרִיזִים וְאוֹמְרִים: אוֹי לִפְלוֹנִי שֶׁהֶעֱבִיר אֶת בְּנוֹ מֵהַתּוֹרָה! אוֹי לוֹ שֶׁאָבַד מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וּמֵהָעוֹלָם הַבָּא!

הַהֵיכָל הָרְבִיעִי. הַהֵיכָל הַזֶּה הוּא הֵיכָל

תְּלָתִין וּתְרֵין יְתֵדוֹת עִלָּאִין, וְחָמֵשׁ מֵאָה אֶלֶף אַחֲרָנִין דִּמְמָנָן תְּחוֹת אִלֵּין. וְאַרְבַּע אַחֲרָנִין, עִלָּאִין עַל כֻּלְּהוּ, וְכֻלְּהוּ יְתֵדוֹת דְּהֵיכָלָא דָא. אִלֵּין אַרְבַּע אִינּוּן: חַסְדִּיהָאֵ"ל. קָסִירִיָּ"ה (נ"א קסדי"ה). קְדוּמִיָּ"ה. דַּהֲרִיאֵ"ל. אִלֵּין אַרְבַּע מְמָנָן עַל כֻּלְּהוּ, וְכֻלְּהוּ אַחֲרָנִין, כֻּלְּהוּ מְמָנָן תְּחוֹתַיְיהוּ.

וְעַל יְדָא דְּאִלֵּין, אִתְיְדַע דִּינָא לְמֶעְבַּד בְּעָלְמָא, וְעַל אִלֵּין כְּתִיב (דניאל ד) וּמֵאמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתָּא. לְהָנֵי אַרְבַּע, אַתְיָין כָּל אִינּוּן חַיָּילִין, דִּי מְמָנָן עַל דִּינָא, לְשָׁאֲלָא הֵיךְ אִתְגְּזַר דִּינָא בְּעָלְמָא. כָּל אִינּוּן דִּינִין דְּלָא אִתְיְהִיבוּ בְּפִתְקִין, לְקִיּוּמָא דְּעָלְמָא, וְעַל דָּא כֻּלְּהוּ אַתְיָין לְשָׁאֲלָא. וּבְגִין כַּךְ כֻּלְּהוּ מְמָנָן עַל דָּא.

לשון הקודש

שֶׁעוֹמֵד בְּאוֹר יוֹתֵר. הַהֵיכָל הַזֶּה סוֹבְבִים אוֹתוֹ שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם יְתֵדוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת אֶלֶף אֲחֵרוֹת שֶׁמְּמֻנּוֹת תַּחַת אֵלֶּה, וְאַרְבַּע אֲחֵרוֹת עֶלְיוֹנוֹת עַל כֻּלָּן, וְכֻלָּן הֵן יְתֵדוֹת שֶׁל הַהֵיכָל הַזֶּה. אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה הֵם: חַסְדִּיהָאֵ"ל, קָסִירִיָּ"ה (קסדי"ה), קְדוּמִיָּ"ה, דַּהֲרִיאֵ"ל. אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה מְמֻנִּים עַל כֻּלָּם, וְכָל הָאֲחֵרִים, כֻּלָּם מְמֻנִּים תַּחְתֵּיהֶם.

וְעַל יְדֵי אֵלֶּה נוֹדָע הַדִּין לַעֲשׂוֹת בָּעוֹלָם, וְעַל אֵלּוּ כָּתוּב, (דניאל ד) וּמַאֲמַר קְדוֹשִׁים שְׁאֵלָה. לְאַרְבָּעָה הַלָּלוּ בָּאִים כָּל אוֹתָם הַחֲיָלוֹת שֶׁמְּמֻנִּים עַל הַדִּין לִשְׁאֹל אֵיךְ נִגְזַר הַדִּין בָּעוֹלָם. כָּל אוֹתָם הַדִּינִים שֶׁלֹּא נִתְּנוּ בִּפְתָקִים לְקִיּוּם הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן כֻּלָּם בָּאִים לִשְׁאֹל, וּמִשּׁוּם כָּךְ כֻּלָּם מְמֻנִּים עַל זֶה.

אִינּוּן תְּלָתִין וּתְרֵין אַחֲרָנִין, אִינּוּן מְמָנָן עַל כָּל אִינּוּן דְּלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא תָּדִיר, וְלָא פַּסְקֵי בִּימָמָא וּבְלֵילְיָא, וְאִלֵּין אַחֲרָנִין כֻּלְּהוּ דְּתְחוֹתַיְיהוּ, אִינּוּן מְמָנָן עַל כָּל אִינּוּן דְּקַבְעִין זִמְנִין יְדִיעָאן לְאוֹרַיְיתָא. וְעַל דָּא אִינּוּן מְמָנָן כֻּלְּהוּ, וּלְאַעְנְשָׁא כֻּלְּהוּ, לְכָל אִינּוּן דְּיַכְלֵי לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא מִשְׁתַּדְּלֵי.

הֵיכָלָא חֲמִישָׁאָה. הֵיכָלָא דָא, קַיְימִין בֵּיהּ תְּלַת מֵאָה וְשִׁתִּין וְחָמֵשׁ מְמָנָן, כְּחוּשְׁבָּן יְמֵי שַׁתָּא. וְעֵילָא מִנַּיְיהוּ אַרְבַּע סַמְכִין עִלָּאִין עַל כֻּלְּהוּ. וְאִלֵּין אִינּוּן: קְרָשִׁיהָאֵ"ל. סַרְטִיהָאֵ"ל. עֲסִירִיָּ"ה. קַדְמִיאֵ"ל. וְאִלֵּין אִקְרוּן יְתֵדוֹת דְּהֵיכָלָא דָא.

אִלֵּין אִתְמְנוּן לְבַדְּחָא עָלְמָא (אִלֵּין). כַּד נִשְׁמָתָא אִתּוֹסְפָת מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת. וְאִיהִי

לשון הקודש

אוֹתָם שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם הָאֲחֵרִים הֵם מְמֻנִּים עַל כָּל אוֹתָם שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה תָּמִיד, וְלֹא פוֹסְקִים בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה. וְאֵלּוּ הָאֲחֵרִים כֻּלָּם שֶׁתַּחְתֵּיהֶם, הֵם מְמֻנִּים עַל כָּל אוֹתָם שֶׁקּוֹבְעִים זְמַנִּים יְדוּעִים לַתּוֹרָה. וְעַל זֶה הֵם כֻּלָּם מְמֻנִּים, וּלְהַעֲנִישׁ אֶת כֻּלָּם, אֶת כָּל אוֹתָם שֶׁיְּכֹלוּ לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְלֹא מִשְׁתַּדְּלִים.

הַהֵיכָל הַחֲמִישִׁי. בַּהֵיכָל הַזֶּה עוֹמְדִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה מְמֻנִּים, כְּחֶשְׁבּוֹן יְמוֹת הַשָּׁנָה. וּמֵעֲלֵיהֶם אַרְבָּעָה עַמּוּדִים עֶלְיוֹנִים עַל כֻּלָּם. וְאֵלֶּה הֵם: קְרָשִׁיהָאֵ"ל, סַרְטִיהָאֵ"ל, עֲסִירִיָּ"ה, קַדְמִיאֵ"ל. וְאֵלּוּ נִקְרָאִים יְתֵדוֹת שֶׁל הַהֵיכָל הַזֶּה.

אֵלּוּ הִתְמַנּוּ לְבַדֵּחַ אֶת הָעוֹלָם (אֵלּוּ),

נַפְקַת, כַּד אִיהִי נַפְקַת, נָפְקִין אִלֵּין עִמָּהּ, וּמְעַבְּרֵי מִישְׂרָאֵל כָּל עֲצִיבוּ, וְכָל יְגִיעָא, וְכָל מְרִירוּ דְנַפְשָׁא, וְכָל רוּגְזָא דְעָלְמָא, וְאִלֵּין אִינּוּן בְּדִיחֵי עָלְמָא.

כָּל אִינּוּן דִּלְתַתָּא מֵאִלֵּין אַרְבָּעָה, כֻּלְּהוּ אִתְמָנּוּן לְאַעְבְּרָא דִינָא, מֵאִינּוּן מָארֵי דְדִינָא, וּמֵאִינּוּן דְּטַרְדֵי לוֹן בְּגֵיהִנָּם, דִּיסַלְקוּן דִּינָא מִנַּיְיהוּ. וְעַל דָּא, כָּל אִלֵּין יְתֵדוֹת כֻּלְּהוּ קַיְימֵי בְּחֶדְוָה, וּמֵחֶדְוָה נַפְקֵי, וְכֻלְּהוּ הֵיכָלִין קַיְימֵי לְאִתְעַטְּרָא לְעֵילָא. כְּמָה דְאִתְּמַר.

הֵיכָלָא שְׁתִיתָאָה. הֵיכָלָא דָא, הֵיכָלָא דְקַיְימָא עַל כָּל הֵיכָלִין תַּתָּאִין. בְּהַאי, מֵאָה אַחֲרָנִין דְּקַיְימָאן לְבַר, דְּאִקְרוּן יְתֵדוֹת כְּאִינּוּן אַחֲרָנִין. וְאִינּוּן מֵאָה לִסְטַר יְמִינָא, וּמֵאָה אַחֲרָנִין לִסְטַר שְׂמָאלָא.

לשון הקודש

כְּשֶׁנִּשְׁמָה נוֹסֶפֶת מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת. וְהִיא יוֹצֵאת. כְּשֶׁהִיא יוֹצֵאת, יוֹצְאִים אֵלֶּה עִמָּהּ, וּמַעֲבִירִים מִישְׂרָאֵל כָּל עַצְבוּת וְכָל יְגִיעָה וְכָל מְרִירוּת הַנֶּפֶשׁ וְכָל הָרוֹגֶז שֶׁל הָעוֹלָם, וְאֵלֶּה הֵם מְשַׂמְּחֵי הָעוֹלָם.

כָּל אוֹתָם שֶׁלְּמַטָּה מֵהָאַרְבָּעָה הַלָּלוּ, כֻּלָּם הִתְמַנּוּ לְהַעֲבִיר דִּין מֵאוֹתָם בַּעֲלֵי הַדִּין וּמֵאוֹתָם שֶׁטּוֹרְדִים אוֹתָם בַּגֵּיהִנֹּם שֶׁיַּעֲלוּ מֵהֶם אֶת הַדִּין. וְעַל כֵּן כָּל הַיְתֵדוֹת הַלָּלוּ, כֻּלָּן עוֹמְדוֹת בְּשִׂמְחָה וְיוֹצְאוֹת מִשִּׂמְחָה, וְכָל הַהֵיכָלוֹת עוֹמְדִים לְהִתְעַטֵּר לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

הַהֵיכָל הַשִּׁשִּׁי. הַהֵיכָל הַזֶּה הֵיכָל שֶׁעוֹמֵד עַל כָּל הַהֵיכָלוֹת הַתַּחְתּוֹנִים. בָּזֶה מֵאָה אֲחֵרִים שֶׁעוֹמְדִים בַּחוּץ, שֶׁנִּקְרָאִים יְתֵדוֹת כְּאוֹתָם הָאֲחֵרִים. וְהֵם מֵאָה לְצַד יָמִין, וּמֵאָה אֲחֵרִים לְצַד שְׂמֹאל.

תְּרֵין מִמָּנָן עִלָּאִין לִסְטַר יְמִינָא, וּתְרֵין מִמָּנָן אַחֲרָנִין עִלָּאִין לִסְטַר שְׂמָאלָא. אִלֵּין דִּימִינָא אִינּוּן: מַלְכִּיאֵ"ל. שְׁמַעְיָהאֵ"ל. וְאִלֵּין דִּשְׂמָאלָא, אִקְרוּן מִסַּרְסָנִיָּ"ה. צַפְצָפִיָּ"ה. אִלֵּין אִינּוּן יְתֵדוֹת עִלָּאִין, מִימִינָא וּמִשְׂמָאלָא.

וְאִלֵּין אִינּוּן קַיְימֵי וּזְמִינִין בְּעָלְמָא. בְּהַהוּא זִמְנָא, דְּצַדִּיקָא מָטָא זִמְנֵיהּ לְאִסְתַּלְקָא מֵעָלְמָא, וְאִתְיְיהִיב רְשׁוּ לְסִטְרָא אַחֲרָא. אִלֵּין אַרְבַּע קַיְימֵי לְאִתְעַתְּדָא תַּמָּן, בְּגִין דְּתִפּוּק נִשְׁמָתֵיהּ בִּנְשִׁיקָה, וְלָא תִּצְטַעֵר בְּשׁוּלְטָנוּ דְסִטְרָא אַחֲרָא. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא בְּעָלְמָא דֵין, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. דְּמָארֵיהוֹן אַקְדִּים עָלַיְיהוּ שׁוּלְטָנֵיהוֹן, לְמֶהֱוֵי נְטִירָן בְּעָלְמָא דֵין, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

לשון הקודש

שְׁנֵי מְמֻנִּים עֶלְיוֹנִים לְצַד יָמִין, וּשְׁנֵי מְמֻנִּים אֲחֵרִים עֶלְיוֹנִים לְצַד שְׂמֹאל. אֵלּוּ שֶׁל הַיָּמִין הֵם מַלְכִּיאֵ"ל, שְׁמַעְיָהאֵ"ל. וְאֵלּוּ שֶׁל הַשְּׂמֹאל נִקְרָאִים מִסַּרְסָנִיָּ"ה, צַפְצָפִיָּ"ה. אֵלֶּה הֵם יְתֵדוֹת עֶלְיוֹנוֹת, מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל.

וְאֵלֶּה הֵם שֶׁעוֹמְדִים וּמְזֻמָּנִים בָּעוֹלָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמַּגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל צַדִּיק לְהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם וְנִתְּנָה רְשׁוּת לַצַּד הָאַחֵר, אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה עוֹמְדִים לְהִזְדַּמֵּן לְשָׁם כְּדֵי שֶׁתֵּצֵא נִשְׁמָתוֹ בִּנְשִׁיקָה, וְלֹא תִּצְטַעֵר בִּשְׁלִיטָתוֹ שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר. אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁרִבּוֹנָם מַקְדִּים עֲלֵיהֶם אֶת שִׁלִּיטָתָם, לִהְיוֹת שְׁמוּרִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

מֵהֵיכָלָא דָּא, שְׁרָאן כָּל רָזִין, וְכָל דַּרְגִּין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, לְאִתְחַבְּרָא. בְּגִין דְּיִשְׁתְּכַח כֹּלָּא עֵילָא וְתַתָּא בִּשְׁלִימוּ, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד, וְחִבּוּרָא חַד, לְאִתְיַיחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יֵאוֹת, וּלְאִשְׁתַּלְמָא, לְאַנְהָרָא נְגִידוּ עִלָּאָה בְּתַתָּאָה, (נ"א לְנַגְדָּא נְהִירֵי עִלָּאָה לְתַתָּא) וּנְהִירוּ דְבוּצִינִין כְּחָד, (נ"א וְנַהֲרֵי בוּצִינִין כּוּלְּהוּ כַּחֲדָא) דְּלָא תַעְדֵּי דָא מִן דָּא. וּכְדֵין נָגִיד וְאִתְמְשַׁךְ מָאן דְּאִתְמְשָׁךְ, דְּלָא אִתְיְדַע וְלָא אִתְגַּלְיָיא, בְּגִין דְּיִתְקָרֵב (נ"א דְּיִתְקַדַּשׁ) (דף רנ"ו ע"ב) וְיִתְיַיחֵד דָּא עִם דָּא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא בְּיִחוּדָא שְׁלִים כְּדְקָא יֵאוֹת.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, מָאן דְּיָדַע בְּרָזִין דְּמָארֵיהּ, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לֵיהּ כְּדְקָא יֵאוֹת. דְּהָא אִינּוּן אַכְלִין חוּלָקֵיהוֹן בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. עַל דָּא כְּתִיב (ישעיה סה) הִנֵּה עֲבָדַי יֹאכֵלוּ. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְאוֹרַיְיתָא יְמָמָא וְלֵילֵי. בְּגִין

לשון הקודש

מֵהֵיכָל הַזֶּה מַתְחִילִים כָּל הַסּוֹדוֹת וְכָל הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְהַתַּחְתּוֹנוֹת לְהִתְחַבֵּר, כְּדֵי שֶׁיִּמָּצֵא הַכֹּל, מַעְלָה וּמַטָּה בִּשְׁלֵמוּת, לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד וְחִבּוּר אֶחָד, לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי, וּלְהִשְׁתַּלֵּם שֶׁיָּאִיר הַשֶּׁפַע הָעֶלְיוֹן בַּתַּחְתּוֹן (לְהַשְׁפִּיעַ אוֹרוֹת עֶלְיוֹן בַּתַּחְתּוֹן) וְאוֹר הַמְּאוֹרוֹת כְּאֶחָד, (וּמְאִירִים הַמְּאוֹרוֹת כֻּלָּם כְּאֶחָד) שֶׁלֹּא יָזוּזוּ זֶה מִזֶּה, וְאָז שׁוֹפֵעַ וְנִמְשָׁךְ מַה שֶּׁנִּמְשָׁךְ, שֶׁלֹּא נוֹדַע וְלֹא הִתְגַּלָּה, כְּדֵי שֶׁיִּתְקָרֵב (שֶׁיִּתְקַדֵּשׁ) וְיִתְיַחֵד זֶה עִם זֶה לִהְיוֹת הַכֹּל בְּיִחוּד שָׁלֵם כָּרָאוּי.

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בְּסוֹדוֹת רִבּוֹנוֹ לְהַכִּירוֹ כָּרָאוּי, שֶׁהֲרֵי הֵם אוֹכְלִים חֶלְקָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל זֶה כָּתוּב, (ישעיה סה) הִנֵּה עֲבָדַי יֹאכֵלוּ. אַשְׁרֵי

דְּאִינּוּן יַדְעֵי אוֹרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיַדְעֵי לְיַחֲדָא יִחוּדָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יֵאוֹת, דְּכָל דְּיָדַע לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא בִּשְׁלִימוּ כַּדְקָא חָזֵי, זַכָּאָה אִיהוּ בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

קְשׁוּרָא דְּכָל הֲנֵי הֵיכָלִין, הָכָא מִתְקַשְּׁרָן. (יַעֲקֹב קְשִׁירוּ דְכָל מְהֵימְנוּתָא רוּחַ דְקַיְימָא לְקָבְלָא רוּחַ דְּאִיהוּ לְתַתָּא וְהַאי רוּחָא דְאִיהוּ לְעֵילָא קַיְימָא לְקָבְלָא רוּחַ עִלָּאָה דְכָל רוּחִין קַיְימִין בֵּיהּ דָא אִיהוּ יַעֲקֹב דְּאִיהוּ רוּחַ אֶמְצָעִיתָא דְכָל רוּחִין וְאִיהוּ נָטִיל הַאי הֵיכָלָא שְׁתִיתָאָה בְּאִינּוּן נְשִׁיקִין לְאִתְדַּבְּקָא רוּחָא בְּרוּחָא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ, וְכָל נְשִׁיקָה אִיהוּ (ס"א הָכָא קְשִׁירוּ דְכָל מְהֵימְנוּתָא יַעֲקֹב דְּאִיהוּ רוּחַ אֶמְצָעִיתָא דְכָל רוּחִין אִיהוּ נָטִיל הַאי הֵיכָלָא שְׁתִיתָאָה בְּאִינּוּן נְשִׁיקִין) **לְאִתְדַּבְּקָא רוּחָא בְּרוּחָא, תַּתָּאָה בְּעִלָּאָה. וּבְאִלֵּין נְשִׁיקִין אִסְתָּלַק רוּחָא דִלְתַתָּא לְאִתְדַּבְּקָא בְּרוּחָא דִלְעֵילָא. וְכַד מִתְדַּבְּקָן רוּחָא בְּרוּחָא, כְּדֵין רוּחָא עִלָּאָה סְתִימָאָה שָׁאֲרִי עַל הַאי רוּחָא דְאֶמְצָעִיתָא. וְעַד לָא אַתְעַר**

לשון הקודש

הַצַּדִּיקִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה יָמִים וְלֵילוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהֵם יוֹדְעִים אֶת דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיוֹדְעִים לְיַחֵד הַיִּחוּד הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי. שֶׁכָּל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי, אַשְׁרָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

הַקֶּשֶׁר שֶׁל כָּל הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ כָּאן **נִקְשָׁרִים,** (יַעֲקֹב קֶשֶׁר שֶׁל כָּל הָאֱמוּנָה, רוּחַ שֶׁעוֹמֶדֶת כְּנֶגֶד רוּחַ שֶׁהִיא לְמַטָּה, וְזוֹ הָרוּחַ שֶׁהִיא לְמַעְלָה עוֹמֶדֶת כְּנֶגֶד רוּחַ עֶלְיוֹנָה שֶׁכָּל הָרוּחוֹת עוֹמְדוֹת בָּהּ. זֶהוּ יַעֲקֹב שֶׁהוּא רוּחַ אֶמְצָעִית שֶׁל כָּל הָרוּחוֹת, וְהוּא לוֹקֵחַ הַהֵיכָל הַשִּׁשִּׁי בְּאוֹתָן נְשִׁיקוֹת שֶׁל דְּבֵקוּת רוּחַ בְּרוּחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. וְכָל נְשִׁיקָה הִיא) (כָּאן הַקֶּשֶׁר שֶׁל כָּל הָאֱמוּנָה. יַעֲקֹב הוּא רוּחַ אֶמְצָעִית שֶׁל כָּל הָרוּחוֹת, הוּא נוֹטֵל אֶת הַהֵיכָל הַשִּׁשִּׁי הַזֶּה בְּאוֹתָן הַנְּשִׁיקוֹת) לְהִדָּבֵק רוּחַ בְּרוּחַ, הַתַּחְתּוֹן בָּעֶלְיוֹן. וּבַנְּשִׁיקוֹת הַלָּלוּ מִתְעַלָּה הָרוּחַ שֶׁלְּמַטָּה לְהִדָּבֵק בָּרוּחַ שֶׁלְּמַעְלָה. וּכְשֶׁנִּדְבָּקוֹת רוּחַ בְּרוּחַ, אָז הָרוּחַ הָעֶלְיוֹנָה הַנִּסְתֶּרֶת שׁוֹרָה עַל הָרוּחַ הַזּוֹ שֶׁל הָאֶמְצַע. וְטֶרֶם

לְאִתְדַּבְּקָא רוּחָא בְּרוּחָא, רוּחָא עִלָּאָה. לָא שַׁרְיָא עַל (הַאי) רוּחָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

וְרָזָא דָּא, כַּד אִתְאַחִיד רוּחָא בְּרוּחָא, כְּדֵין שָׁרָאן נְשִׁיקִין לְאִתְחַבְּרָא וּמִתְעָרִין שְׁאַר שַׁיְיפִין בְּתִיאוּבְתָּא, וְרוּחָא דָא מִתְדַּבְּקָא בְּדָא. וּכְדֵין, שַׁיְיפִין כֻּלְּהוּ מִתְעָרֵי אִלֵּין בְּאִלֵּין, לְאִתְקַשְׁרָא שַׁיְיפָא בְשַׁיְיפֵיהּ.

וְאִי תֵּימָא, מָאן אַתְעַר שַׁיְיפֵי תַתָּאֵי, אוֹ שַׁיְיפֵי עִלָּאֵי. שַׁיְיפֵי תַתָּאֵי מִתְעָרֵי תָּדִיר לְגַבֵּי עִלָּאֵי, מָאן דְּאִיהוּ בַּחֲשׁוֹכָא, תָּאִיב תָּדִיר לְמֶהֱוֵי בִּנְהוֹרָא. שַׁלְהוֹבָא אוּכְמָא דִּלְתַתָּא, אַתְעַר תָּדִיר לְגַבֵּי שַׁלְהוֹבָא חִוָּורָא דִּלְעֵילָּא, בְּגִין לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ, וּלְמִשְׁרֵי תְּחוֹתֵיהּ, וְרָזָא דָּא, (תהלים פג א) אֱלֹהִים אַל דְּמִי לָךְ אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקוֹט אֵל.

לשון הקודש

שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת לְהִדָּבֵק רוּחַ בְּרוּחַ, הָרוּחַ הָעֶלְיוֹנָה אֵינָהּ שׁוֹרָה עַל (זו) הָרוּחַ שֶׁל הָאֶמְצַע.

וְסוֹד זֶה, כְּשֶׁנֶּאֱחָזוֹת רוּחַ בְּרוּחַ, אָז שׁוֹרוֹת הַנְּשִׁיקוֹת לְהִתְחַבֵּר, וּמִתְעוֹרְרִים שְׁאָר הָאֵיבָרִים בִּתְשׁוּקָה, וְרוּחַ זוֹ מִתְדַּבֶּקֶת בְּזוֹ. וְאָז הָאֵיבָרִים כֻּלָּם מִתְעוֹרְרִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, לְהִקָּשֵׁר אֵיבָר בְּאֵיבָר.

וְאִם תֹּאמַר, מִי מְעוֹרֵר? הָאֵיבָרִים הַתַּחְתּוֹנִים אוֹ הָאֵיבָרִים הָעֶלְיוֹנִים? הָאֵיבָרִים הַתַּחְתּוֹנִים מִתְעוֹרְרִים תָּמִיד לָעֶלְיוֹנִים. מִי שֶׁהוּא בַּחֲשֵׁכָה, תָּאֵב תָּמִיד לִהְיוֹת בְּאוֹר. שַׁלְהֶבֶת שְׁחוֹרָה שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרֶרֶת תָּמִיד לְשַׁלְהֶבֶת לְבָנָה שֶׁלְּמַעְלָה כְּדֵי לְהִדָּבֵק בָּהּ וְלִשְׁרוֹת תַּחְתֶּיהָ, וְסוֹד זֶה – (תהלים פג) אֱלֹהִים אַל דְּמִי לָךְ אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקֹט אֵל.

כַּד נָטִיל יַעֲקֹב הַאי הֵיכָלָא שְׁתִיתָאָה, כְּדֵין אִקְרֵי בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה שְׁלֵימָא, וַיְיָ'. וְאִי תֵימָא שְׁלֵימָא דְּכֹלָּא. לָאו הָכִי, אֶלָּא כַּד אִשְׁתְּלִימוּ כֻּלְּהוּ הֵיכָלִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, כְּדֵין אִקְרֵי כֹּלָּא בִּשְׁמָא שְׁלִים, יְהוָ"ה אֱלֹהִים. וְדָא הוּא שְׁמָא שְׁלִים מִכֹּלָּא. וְעַד לָא אִתְחַבְּרוּ דָא עִם דָּא, הֵיכָלִין בְּהֵיכָלִין, לָא אִקְרֵי בִּשְׁמָא שְׁלֵימָא דָא. וְכַד מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא אִלֵּין בְּאִלֵּין, כְּדֵין אִשְׁתְּלִים כֹּלָּא מֵעֵילָא וְתַתָּא. וּנְהִירוּ דְּעֵילָא לְעֵילָא, נַחְתָּא וְשַׁרְיָא עַל כֹּלָּא, וְאִתְקָשַׁר כֹּלָּא כַּחֲדָא, (לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא כַּחֲדָא) לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד.

וְרָזָא דְּמִלָּה, יַעֲקֹב נָטִיל אַרְבַּע נָשִׁין, וְכָלִיל לוֹן בְּגַוֵּיהּ. וְאַף עַל גַּב דְּאוֹקִימְנָא לְהַאי מִלָּה בְּרָזָא אַחֲרָא, דְּאִיהוּ קַיְימָא בֵּין תְּרֵין עָלְמִין. וְרָזָא דְּכֹלָּא, כַּד יַעֲקֹב נָטִיל הַאי הֵיכָלָא, דְּאִיהוּ שְׁתִיתָאָה, נָטִיל וְכָלִיל בְּגַוֵּיהּ כָּל אִינּוּן אַרְבַּע נָשִׁין,

לשון הקודש

כְּשֶׁנָּטַל יַעֲקֹב אֶת הַהֵיכָל הַשִּׁשִּׁי הַזֶּה, אָז נִקְרָא בְּשֵׁם קָדוֹשׁ עֶלְיוֹן שָׁלֵם – וַה'. וְאִם תֹּאמַר, שְׁלֵמוּת הַכֹּל? לֹא כֵּן, אֶלָּא כְּשֶׁנִּשְׁלְמוּ כָּל הַהֵיכָלוֹת אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, אָז הַכֹּל נִקְרָא בְּשֵׁם שָׁלֵם, יְהוָ"ה אֱלֹהִים. וְזֶהוּ שֵׁם שָׁלֵם מֵהַכֹּל. וְטֶרֶם שֶׁהִתְחַבְּרוּ זֶה עִם זֶה, הֵיכָלוֹת בְּהֵיכָלוֹת, לֹא נִקְרָא בַּשֵּׁם הַשָּׁלֵם הַזֶּה. וּכְשֶׁמִּתְחַבְּרִים כְּאֶחָד אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, אָז מִשְׁתַּלֵּם הַכֹּל מִמַּעְלָה וּמִטָּה, וְאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה לְמַעְלָה יוֹרֵד וְשׁוֹרֶה עַל הַכֹּל, וְנִקְשָׁר הַכֹּל כְּאֶחָד (לִהְיוֹת הַכֹּל כְּאֶחָד) לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד.

וְסוֹד הַדָּבָר – יַעֲקֹב נָטַל אַרְבַּע נָשִׁים, וְכָלַל אוֹתָן בְּתוֹכוֹ. וְאַף עַל גַּב שֶׁבְּאַרְנוּ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה בְּסוֹד אַחֵר, שֶׁהוּא עוֹמֵד בֵּין שְׁנֵי עוֹלָמוֹת. וְסוֹד הַכֹּל – כְּשֶׁיַּעֲקֹב

אַרְבַּע מַלְאָכִין, וְכֻלְּהוּ דַּבְקֵי בְּהֵיכָלָא דָא. אִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע רֵישֵׁי נַהֲרִין, דִּכְתִיב, (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. אִלֵּין אַרְבַּע רֵישִׁין, אִינּוּן אַרְבַּע נָשִׁין נָטִיל לוֹן יַעֲקֹב, (כִּדְקָאמְרַן וְלֵיהּ אִצְטְרִיךְ וְאִיהוּ) נָטִיל הֵיכָלָא דָא.

וּכְדֵין אִקְרֵי הַאי הֵיכָלָא וַיְיָ', כַּד אִיהוּ לְטָב כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שמות יג) וַיְיָ הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. (בראשית יח) וַיְיָ' אָמָר הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם. וְכַד אִתְחַבָּר יִצְחָק, בְּהֵיכָלָא דְּבֵי דִינָא, דְּאִקְרֵי זְכוּתָ"א, כְּדֵין אִקְרֵי כֹּלָּא וַיְיָ', לְאַעְנָשָׁא לְחַיָּבַיָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (בראשית יט) וַיְיָ' הִמְטִיר עַל סְדוֹם וְגוֹ', וְכֹלָּא בְּרָזָא חָדָא כְּדְקָא יֵאוֹת.

וְכַד יַעֲקֹב נָטִיל הֵיכָלָא דָא, כְּדֵין אִקְרֵי כֹּלָּא רָצוֹן שָׁלוֹם. (וְסִימָנֵיךְ (אסתר ב) וּבְהַגִּיעַ תּוֹר אֶסְתֵּר) וְדָא הוּא עֵת

לשון הקודש

נָטַל אֶת הַהֵיכָל הַזֶּה, שֶׁהוּא שִׁשִּׁי, נָטַל וְכָלַל בְּתוֹכוֹ כָּל אוֹתָן אַרְבַּע נָשִׁים, אַרְבָּעָה מַלְאָכִים, וְכֻלָּם דְּבוּקִים בַּהֵיכָל הַזֶּה. אֵלּוּ הֵם אַרְבָּעָה רָאשֵׁי הַנְּהָרוֹת, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. אֵלּוּ אַרְבָּעָה רָאשִׁים, אוֹתָן אַרְבַּע נָשִׁים שֶׁנָּטַל יַעֲקֹב, (כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, וְלוֹ צָרִיךְ, וְהוּא) נָטַל הַהֵיכָל הַזֶּה.

וְאָז נִקְרָא הַהֵיכָל הַזֶּה וַה', כְּשֶׁהוּא לְטוֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יג) וַה' הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. (בראשית יח) וַה' אָמָר הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם. וּכְשֶׁהִתְחַבֵּר יִצְחָק בְּהֵיכַל בֵּית הַדִּין שֶׁנִּקְרָא זְכוּ"ת, אָז נִקְרָא הַכֹּל וַה', לְהַעֲנִישׁ אֶת הָרְשָׁעִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (שם יט) וַה' הִמְטִיר עַל סְדֹם וְגוֹ'. וְהַכֹּל בְּסוֹד אֶחָד כָּרָאוּי.

וּכְשֶׁיַּעֲקֹב נָטַל אֶת הַהֵיכָל הַזֶּה, אָז הַכֹּל נִקְרָא רָצוֹן שָׁלוֹם, (וְסִימָנֶךָ – (אסתר ב)

רָצוֹן. וּמִכָּאן וּלְהָלְאָה, שֶׁרָאוּי הֵיכָלִין לְאִתְחַבְּרָא וּלְאִתְקַשְּׁרָא אִלֵּין בְּאִלֵּין. וְאַף עַל גַּב דְּתָנֵינָן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית. וְכֹלָּא אִיהוּ כַּחֲדָא, הָכָא אִיהוּ רוּחָא בְּרוּחָא, דְּבֵקוּתָא חָדָא.

מִכָּאן שֶׁרֵי אַבְרָהָם, דְּאִיהוּ יְמִינָא, דְּאִקְרֵי אַהֲבָה (רַבָּה דְּקַאמְרָן. וְאִיהוּ נָטִיל הֵיכָלָא דְּאִקְרֵי אַהֲבָ"ה). **כְּדֵין,** (יחזקאל ט"ז) שָׁדַיִם נָכוֹנוּ, וְאִתְמַלְיָין מִכָּל טוּב, לְסַפְּקָא וּלְאַתְזָנָא כֹּלָּא מֵהָכָא. וְכַד אִלֵּין שָׁדַיִם נָכוֹנוּ וְאִתְמַלְיָין מִגּוֹ רְחִימוּ עִלָּאָה, כְּדֵין אִקְרֵי הֵיכָלָא דָא אֵל שַׁדַּ"י כִּדְקַאמְרָן. וּבְהַאי אִסְתַּפָּק כָּל (דף רנ"ז ע"א) עָלְמָא כַּד אִתְבְּרֵי.

דְּהָא כַּד אִתְבְּרֵי עָלְמָא, לָא יְכִיל לְמֵיקָם בְּקִיּוּמָא, וְלָא הָוָה קָאִים, עַד דְּאִתְגְּלֵי הֵיכָלָא דָא דְּנָטִיל אַבְרָהָם, וְכַד אִתְגְּלֵי אַבְרָהָם בְּהַאי הֵיכָלָא,

לשון הקודש

וּבְהַגִּיעַ תּוֹר אֶסְתֵּר) וְזוֹהִי עֵת רָצוֹן. וּמִכָּאן וָהָלְאָה מַתְחִילִים הַהֵיכָלוֹת לְהִתְחַבֵּר וּלְהִקָּשֵׁר אֵלּוּ בְּאֵלּוּ. וְאַף עַל גַּב שֶׁשָּׁנִינוּ דְּרוֹמִית מִזְרָחִית. וְהַכֹּל הוּא בְּאֶחָד. כָּאן הוּא רוּחַ בְּרוּחַ, דְּבֵקוּת אַחַת.

מִכָּאן הִתְחִיל אַבְרָהָם שֶׁהוּא יָמִין, שֶׁנִּקְרָא אַהֲבָה (רַבָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וְהוּא נָטַל הַהֵיכָל שֶׁנִּקְרָא אַהֲבָ"ה.) **אָז,** (יחזקאל טז) שָׁדַיִם נָכוֹנוּ, וְהִתְמַלְּאוּ מִכָּל טוּב, לְסַפֵּק וּלְהָזִין הַכֹּל מִכָּאן. וּכְשֶׁאֵלֶּה הַשָּׁדַיִם נָכוֹנוּ וְהִתְמַלְּאוּ מִתּוֹךְ אַהֲבָה עֶלְיוֹנָה, אָז נִקְרָא הֵיכָל זֶה אֵל שַׁדַּ"י כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. וּבָזֶה קִבֵּל כָּל הָעוֹלָם סִפּוּק כְּשֶׁנִּבְרָא.

שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, לֹא יָכֹל לַעֲמֹד בְּקִיּוּם, וְלֹא הָיָה עוֹמֵד עַד שֶׁהִתְגַּלָּה

(נ"א כְּדֵי לְעַלְמָא דְּיֵהֵא סִפּוּקָא וכו') כְּדֵין אָמַר לְעָלְמָא דַּי, הָא סִפּוּקָא לְאַתְזָנָא מִנֵּיהּ עָלְמָא וּלְאִתְקַיְּימָא. וּבְגִין כָּךְ, אֵל שַׁדַּי אִקְרֵי, אֵ"ל שַׁדַּ"י לְכֹלָּא בֵּיהּ. (נ"א וּלְאִתְזָנָה מִנֵּיהּ תָּא חֲזֵי הֵיכָלָא דָא זַמִּין וכו').

וְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַלְיָא לֵיהּ, (נ"א בֵּיהּ) וּלְאַתְקְנָא לֵיהּ לְזִמְנָא דְּאָתֵי דִּכְתִיב (ישעיה סו) לְמַעַן תִּינְקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשֹּׁד תַּנְחֻמֶיהָ לְמַעַן תָּמוֹצוּ וְהִתְעַנַּגְתֶּם מִזִּיז כְּבוֹדָהּ. שֹׁד תַּנְחֻמֶיהָ וְזִיז כְּבוֹדָהּ, כֹּלָּא אִיהוּ בְּהַאי הֵיכָלָא. וּכְדֵין בְּהַהוּא זִמְנָא כְּתִיב, (בראשית כא) מִי מִלֵּל לְאַבְרָהָם הֵינִיקָה בָנִים שָׂרָה, דְּהָא יְנִיקָא תַּלְיָא בֵּיהּ בְּאַבְרָהָם.

יִצְחָק דְּאִיהוּ שְׁמָאלָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲתָר דְּמִנֵּיהּ מִתְעָרִין כָּל דִּינִין דְּעָלְמָא, וְאִיהוּ דְרוֹעָא דִּשְׂמָאלָא, שֵׁירוּתָא דְכָל דִּינִין, וְכָל דִּינִין

לשון הקודש

הַהֵיכָל הַזֶּה שֶׁנָּטַל אַבְרָהָם. וּכְשֶׁנִּתְגַּלָּה אַבְרָהָם בַּהֵיכָל הַזֶּה (כְּדֵי שֶׁלְּעוֹלָם יִהְיֶה סִפּוּק) אָז אָמַר לָעוֹלָם דַּי, הֲרֵי סִפּוּק לְהָזִין מִמֶּנּוּ הָעוֹלָם וּלְהִתְקַיֵּם. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא אֵל שַׁדַּי, אֵל שַׁדַּ"י לַכֹּל בּוֹ. (וּלְהִזּוֹן מִמֶּנּוּ. בֹּא וּרְאֵה, הֵיכָל זֶה עָתִיד וְכוּ').

וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַלֵּא אוֹתוֹ (בּוֹ) וּלְהַתְקִינוֹ לֶעָתִיד לָבֹא, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) לְמַעַן תִּינְקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשֹּׁד תַּנְחֻמֶיהָ לְמַעַן תָּמוֹצוּ וְהִתְעַנַּגְתֶּם מִזִּיו כְּבוֹדָהּ. שֹׁד תַּנְחֻמֶיהָ וְזִיז כְּבוֹדָהּ, הַכֹּל הוּא בַּהֵיכָל הַזֶּה. וְאָז בְּאוֹתוֹ זְמַן כָּתוּב, (בראשית כא) מִי מִלֵּל לְאַבְרָהָם הֵינִיקָה בָנִים שָׂרָה, שֶׁהֲרֵי הֵינִיקָה תְּלוּיָה בּוֹ בְּאַבְרָהָם.

יִצְחָק, שֶׁהוּא הַשְּׂמֹאל שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַמָּקוֹם שֶׁמִּמֶּנּוּ מִתְעוֹרְרִים כָּל

מִתְעָרֵי מִתַּמָּן, הַאי אִיהוּ נָטִיל וְאָחִיד הַהוּא הֵיכָלָא דְּאִקְרֵי זְכוּתָא, לְאִתְחַבְּרָא דִּינָא בְּדִינָא, וּלְמֶהֱוֵי כֹּלָּא קִשׁוּרָא חָדָא, בְּגִין דְּהַאי אִיהוּ דִּינָא דִּלְעֵילָּא, וּרְשִׁימִין דְּדִינִין קַיְּימִין בֵּיהּ.

וְהָכָא אִתְרְשִׁים שְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאִקְרֵי אֱלֹהִים. בְּגִין דְּאִית אֱלֹהִים חַיִּים, דְּאִיהוּ לְעֵילָּא לְעֵילָּא, סָתִים מִכֹּלָּא. וְאִית אֱלֹהִים, דְּאִיהוּ בֵּי דִינָא דִּלְעֵילָּא. וֵאלֹהִים, דְּאִיהוּ בֵּי דִינָא דִּלְתַתָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים נח) אַךְ יֵשׁ אֱלֹהִים שׁוֹפְטִים בָּאָרֶץ. אֱלֹהִים עִלָּאָה, רָזָא דֶאֱלֹהִים חַיִּים, כָּלִיל לְאִלֵּין דִּלְתַתָּא, וְכֹלָּא אִיהוּ חַד.

בְּהַאי הֵיכָלָא, אַתְעַר יִצְחָק, וְכֻלְּהוּ שִׁבְעִין וּתְרֵין נְהוֹרִין דִּכְלִילָן בֵּיהּ, דְּמִנַּיְיהוּ אִתְגְּזָרוּ כָּל דִּינִין (ס"א דְּעָלְמָא דִּלְתַתָּא) דִּלְתַתָּא דְּעָלְמָא, דִּכְתִיב, (דניאל

לשון הקודש

הַדִּינִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְהוּא זְרוֹעַ שְׂמֹאל, רֵאשִׁית כָּל הַדִּינִים, וְכָל הַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים מִשָּׁם, זֶהוּ שֶׁנּוֹטֵל וְאוֹחֵז בְּאוֹתוֹ הֵיכָל שֶׁנִּקְרָא זְכוּת, לְהִתְחַבֵּר דִּין בְּדִין וְלִהְיוֹת הַכֹּל קֶשֶׁר אֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁזֶּהוּ דִּין שֶׁלְּמַעְלָה, וּרְשִׁימוֹת הַדִּין תְּלוּיִים בּוֹ.

וְכָאן נִרְשָׁם הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִים. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ אֱלֹהִים חַיִּים שֶׁהוּא לְמַעְלָה לְמַעְלָה נִסְתָּר מֵהַכֹּל. וְיֵשׁ אֱלֹהִים שֶׁהוּא בֵּית דִּין שֶׁלְּמַעְלָה, וֵאלֹהִים שֶׁהוּא בֵּית דִּין שֶׁלְּמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (תהלים נח) אַךְ יֵשׁ אֱלֹהִים שֹׁפְטִים בָּאָרֶץ. אֱלֹהִים עֶלְיוֹן, סוֹד שֶׁל אֱלֹהִים חַיִּים, כּוֹלֵל אֶת אֵלֶּה שֶׁלְּמַטָּה, וְהַכֹּל הוּא אֶחָד.

בַּהֵיכָל הַזֶּה מִתְעוֹרֵר יִצְחָק, וְכָל שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם הָאוֹרוֹת שֶׁכְּלוּלִים בּוֹ שֶׁמֵּהֶם נִגְזָרִים כָּל הַדִּינִים (שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה) שֶׁל מַטָּה שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (דניאל ד) בִּגְזֵרַת

ד) בִּגְזֵרַת עִירִין פִּתְגָּמָא. וַאֲמַאי אִקְרוּן עִירִין. אֶלָּא בְּגִין דְּכֻלְּהוּ קַיְּימִין בְּהַאי עִיר. (תהלים מח) עִיר יְיָ' צְבָאוֹת. עִיר אֱלֹהֵינוּ. כָּל אִינּוּן הֵיכָלִין לְעֵילָא, כָּל חַד וְחַד אִקְרֵי עִיר, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (דניאל ד) עִיר וְקַדִּישׁ. וְאִלֵּין אִינּוּן עִירִין, דְּקַיְּימִין לְגוֹ בְּגוֹ דְּהֵיכָלָא, דְּקַיְּימִן בְּעִיר, בְּגִין כָּךְ אִקְרוּן עִירִי"ן.

הַאי הֵיכָלָא, אִתְכְּלִיל בְּיִצְחָק, וְכֹלָּא אִיהוּ בְּהֵיכָלָא דְּאַבְרָהָם, בְּגִין דִּימִינָא אַכְלִיל לִשְׂמָאלָא. וְתָא חֲזֵי, כָּל חַד וְחַד כָּלִיל לְחַבְרֵיהּ. וְהָא אוֹקִימְנָא, דְּבְּגִין דָּא אַבְרָהָם עָקַד לְיִצְחָק, בְּגִין לְאַכְלְלָא בֵּיהּ דִּינָא, (נ"א בִּימִינָא) וּלְאִשְׁתַּכְחָא שְׂמָאלָא כָּלִיל בִּימִינָא (ס"א וּלְאִשְׁתַּכְחָא יְמִינָא עַל שְׂמָאלָא וּלְאַשְׁלְטָא וכו') וּלְאַשְׁלְטָא יְמִינָא עַל שְׂמָאלָא.

לשון הקודש

מַלְאָכִים הַדָּבָר. וְלָמָּה נִקְרְאוּ עִירִין? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם עוֹמְדִים בָּעִיר הַזּוֹ, (תהלים מח) עִיר ה' צְבָאוֹת. עִיר אֱלֹהֵינוּ. כָּל אוֹתָם הַהֵיכָלוֹת לְמַעְלָה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד נִקְרָא עִיר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ד) מַלְאָךְ וְקָדוֹשׁ. וְאֵלּוּ הֵם עִירִין שֶׁעוֹמְדִים לִפְנֵי וּלְפְנִים שֶׁל הַהֵיכָל, שֶׁעוֹמְדִים בְּעִיר. מִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָאִים עִירִי"ן.

הַהֵיכָל הַזֶּה נִכְלָל בְּיִצְחָק, וְהַכֹּל הוּא בַּהֵיכָל שֶׁל אַבְרָהָם, מִשּׁוּם שֶׁהַיָּמִין מַכְלִיל אֶת הַשְּׂמֹאל. וּבֹא רְאֵה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כּוֹלֵל אֶת חֲבֵרוֹ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁבִּגְלַל זֶה אַבְרָהָם עָקַד אֶת יִצְחָק, כְּדֵי לְהַכְלִיל בּוֹ דִּין (בִּימִין) וּלְהִמָּצֵא שְׂמֹאל כָּלוּל בְּיָמִין, (וּלְהִמָּצֵא הַיָּמִין עַל הַשְּׂמֹאל וּלְהַשְׁלִיט וְכוּ') וּלְהַשְׁלִיט אֶת הַיָּמִין עַל הַשְּׂמֹאל.

וְעַל דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּקִיד לֵיהּ לְאַבְרָהָם, לְקָרְבָא בְּרֵיהּ לְדִינָא, וּלְאַתְקָפָא עֲלוֹי, וְלָא פָּקִיד לְיִצְחָק, אֶלָּא לְאַבְרָהָם. וְעַל דָּא אִשְׁתְּכַח, דָּא בְּדִינָא, וְדָא בְּחֶסֶד, וְכֹלָּא חַד, וְאִתְכְּלִיל דָּא בְּדָא. וְהָכִי, אִתְכְּלִילוּ הֵיכָלִין תַּתָּאִין בְּעִלָּאִין.

כַּד נָטִיל יִצְחָק הֵיכָלָא דָא, כְּדֵין כֹּלָּא אִיהוּ לְטָב. דִּינָא בִּזְכוּתָא. וְעַל דָּא, בָּעֵי בַּר נָשׁ דְּדָאִין דִּינָא, לְמֵידָן דִּינָא בִּזְכוּתָא. בְּגִין דְּאִיהוּ רָזָא עִלָּאָה, שְׁלִימוּ דְּדִינָא. בְּגִין דְּלֵית שְׁלִימוּ דְּדִינָא, אֶלָּא בִּזְכוּתָא, דָּא בְּלָא דָא לָאו אִיהוּ שְׁלִימוּ. דִּינָא בִּזְכוּתָא, דָּא אִיהוּ שְׁלִימוּ דִּמְהֵימְנוּתָא, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא.

בְּיוֹמָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כַּד דִּינָא אַתְעַר בְּעָלְמָא, בָּעָאן יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, לְאַתְעָרָא רַחֲמֵי מִגּוֹ שׁוֹפָר, כְּגַוְונָא דְּרָזָא עִלָּאָה. וְהָא אוֹקִימְנָא. וּבָעֵינָא

לשון הקודש

וְעַל כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה אֶת אַבְרָהָם לְהַקְרִיב אֶת בְּנוֹ לְדִין וּלְהִתְחַזֵּק עָלָיו, וְלֹא צִוָּה אֶת יִצְחָק אֶלָּא אֶת אַבְרָהָם, וְעַל כֵּן נִמְצָא זֶה בְּדִין וְזֶה בְּחֶסֶד, וְהַכֹּל אֶחָד, וְנִכְלְלוּ זֶה בָּזֶה, וְכָךְ נִכְלְלוּ הַהֵיכָלוֹת הַתַּחְתּוֹנִים בָּעֶלְיוֹנִים.

כְּשֶׁנָּטַל יִצְחָק אֶת הַהֵיכָל הַזֶּה, אֲזַי הַכֹּל הוּא לְטוֹב. דִּין בִּזְכוּת. וְעַל כָּךְ צָרִיךְ אָדָם שֶׁדָּן דִּין לָדוּן דִּין בִּזְכוּת, מִשּׁוּם שֶׁהוּא סוֹד עֶלְיוֹן שְׁלֵמוּת הַדִּין. מִשּׁוּם שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת שֶׁל דִּין אֶלָּא בִּזְכוּת, זֶה בְּלִי זֶה אֵינוֹ שְׁלֵמוּת. דִּין בִּזְכוּת זוֹהִי שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

בַּיּוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּשֶׁדִּין מִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם, צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה לְעוֹרֵר

לְחַבְּרָא דִּינָא לָקָבֵל זְכוּתָא, בְּגִין דְּכַד קַיְּימָא דִּינָא בִּזְכוּתָא, כֻּלָּא אִיהוּ בְּחִבּוּרָא חָדָא. וְעֵילָא וְתַתָּא בִּשְׁלִימוּ. וּכְדֵין, (איוב ה) וְעוֹלָתָה קָפְצָה פִּיהָ, דְּלֵית לָהּ רְשׁוּ לְאַסְטָאָה וּלְקַטְרְגָא בְּעָלְמָא. וּכְדֵין כֻּלָּא בְּיִחוּדָא חָדָא כְּדְקָא יֵאוֹת. וְדִינָא בְּלָא זְכוּ לָאו אִיהוּ דִּינָא.

וְדָא אִיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִית לוֹן דִּינָא בִּזְכוּתָא. אֲבָל שְׁאַר עַמִּין, לָא אִית לוֹן דִּינָא בִּזְכוּתָא, וְעַל דָּא אָסִיר לָן, לְסַדְּרָא דִּינִין דִּילָן בְּעַרְכָּאֵי דְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, דְּהָא לֵית לוֹן חוּלָקָא בִּסְטָר מְהֵימְנוּתָא דִילָן. דִּכְתִיב, (תהלים קמז) לָא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם. וּמִסִּטְרָא דְיִשְׂרָאֵל כָּל מָאן דְּדָאִין דִּינָא, וְלָא אַכְלִיל בֵּיהּ זְכוּת, דָּא אִיהוּ חָטֵי, דְּקָא גָרַע רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, וְאַסְטֵי גַּרְמֵיהּ לְהַהוּא סִטְרָא, דְּאִית בֵּיהּ דִּינָא בְּלָא זְכוּת.

לשון הקודש

רַחֲמִים מִתּוֹךְ שׁוֹפָר כְּמוֹ הַסּוֹד הָעֶלְיוֹן, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. וּצְרִיכִים לְחַבֵּר דִּין כְּנֶגֶד זְכוּת, מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁעוֹמֵד דִּין בִּזְכוּת, הַכֹּל הוּא בְּחִבּוּר אֶחָד, וּמַעְלָה וּמַטָּה בִּשְׁלֵמוּת, וְאָז – (איוב א) וְעוֹלָתָה קָפְצָה פִּיהָ, שֶׁאֵין לָהּ רְשׁוּת לְהַסְטִין וּלְקַטְרֵג בָּעוֹלָם. וְאָז הַכֹּל בְּיִחוּד אֶחָד כָּרָאוּי, וְדִין בְּלִי זְכוּת אֵינוֹ דִּין.

וְזֶהוּ שֶׁיִּשְׂרָאֵל, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם דִּין בִּזְכוּת. אֲבָל לִשְׁאָר הָעַמִּים אֵין לָהֶם דִּין בִּזְכוּת, וְעַל כֵּן אָסוּר לָנוּ לְסַדֵּר דִּינִים שֶׁלָּנוּ בְּעֶרְכָּאוֹת שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהֲרֵי אֵין לָהֶם חֵלֶק בְּצַד הָאֱמוּנָה שֶׁלָּנוּ, שֶׁכָּתוּב (תהלים קמז) לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם. וּמִצַּד שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כָּל מִי שֶׁדָּן דִּין וְלֹא הִכְלִיל בּוֹ

וְתָא חָזֵי, כַּד קַיְימֵי סַנְהֶדְרִין לְתַתָּא, לְמֵידָן דִּינֵי נְפָשׁוֹת, אִצְטְרִיכוּ לְמִפְתַּח בִּזְכוּתָא. בְּגִין לְאַכְלְלָא זְכוּתָא בְּדִינָא. וְתוּ, דְּהָא אִקְרוּן מִבֵּי זְכוּתָא. וְעַל דָּא, אִשְׁתַּדְּלוּתָא דִּילְהוֹן, לְמִפְתַּח בִּזְכוּתָא, וְשָׁרָאן בִּזְכוּתָא מִזְּעֵירָא, וּלְבָתַר אִשְׁתְּלִים דִּינָא מֵעִלָּאָה. לְמֶהֱוֵי זְכוּתָא כָּלִיל בְּדִינָא. דָּא לְעֵילָא, וְדָא לְתַתָּא. דִּינָא בִּזְכוּתָא, שְׁלִימוּ דְּדִינָא. דָּא בְּלָא דָא, לָאו אִיהוּ שְׁלִימוּ. וּבְגִין כַּךְ, יִצְחָק (דף רנ"ז ע"ב) וְרִבְקָה כַּחֲדָא אִינּוּן, דָּא דִינָא, וְדָא זְכוּתָא, לְמֶהֱוֵי שְׁלִימוּ כַּחֲדָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לוֹן אוֹרַיְיתָא שְׁלֵימָתָא, לְמֵיהַךְ בְּאֹרַח קְשׁוֹט, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא.

תָּא חָזֵי, דְּאִינּוּן לָא דַיְינִין דִּינָא, אֶלָּא בִּזְכוּ, וּלְעַיְינָא זְכוּתָא בְּקַדְמִיתָא, לְמֶהֱוֵי כָּלִיל דָּא

לשון הקודש

זְכוּת – זֶהוּ חוֹטֵא, שֶׁגּוֹרֵעַ סוֹד הָאֱמוּנָה, וּמַסְטֶה עַצְמוֹ לְאוֹתוֹ צַד שֶׁאֵין בּוֹ דִּין בְּלִי זְכוּת.

וּבֹא רְאֵה, כְּשֶׁעָמְדוּ סַנְהֶדְרִין לְמַטָּה לָדוּן דִּינֵי נְפָשׁוֹת, הִצְטָרְכוּ לִפְתֹּחַ בִּזְכוּת כְּדֵי לְהַכְלִיל זְכוּת בְּדִין. וְעוֹד, שֶׁהֵרֵי נִקְרְאוּ מִבֵּית הַזְּכוּת. וְעַל כֵּן הִשְׁתַּדְּלוּתָם לִפְתֹּחַ בִּזְכוּת, וּמַתְחִילִים בַּזְּכוּת מִן הַקָּטָן, וְאַחַר כָּךְ נִשְׁלָם הַדִּין מִן הָעֶלְיוֹן, לִהְיוֹת זְכוּת כְּלוּלָה בַּדִּין. זֶה לְמַעְלָה וְזֶה לְמַטָּה. דִּין בִּזְכוּת – שְׁלֵמוּת הַדִּין. זֶה לְלֹא זֶה אֵינוֹ שְׁלֵמוּת. וּמִשּׁוּם זֶה יִצְחָק וְרִבְקָה הֵם כְּאֶחָד, זֶה דִּין וְזוֹ זְכוּת, לִהְיוֹת שְׁלֵמוּת כְּאֶחָד. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם תּוֹרָה שְׁלֵמָה לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

בֹּא וּרְאֵה שֶׁהֵם לֹא דָנִים דִּין אֶלָּא

בְּדָא. וְסַנְהֶדְרִין קָא מְהַפְּכֵי בִּזְכוּתָא בְּדִינָא, לְאַכְלְלָא כֹּלָּא כַּחֲדָא, בְּגִין דְּלָא יִשְׁלוֹט סִטְרָא אַחֲרָא. דְּהָא כַּד זְכוּתָא לָא אִשְׁתְּכַח, סִטְרָא אַחֲרָא אִשְׁתְּכַח, דְּאִקְרֵי חוֹבָה, וְאִתְחַבְּרַת בְּדִינָא, וְאִתַּתְקְפַת וְדָא הוּא דִינָא בְּחוֹבָה.

וְעַל דָּא, בְּיוֹמָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, בָּעֵינָא לְחַבְּרָא זְכוּתָא בְּדִינָא, וְלָא יִתְגַּבַּר חוֹבָה. וּבְגִין כַּךְ, בָּעֵינָא זְכוּתָא וְדִינָא לְמֶהֱוֵי כַּחֲדָא, בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁלִים. דְּכַד סִטְרָא אַחֲרָא שַׁלְטָא, לָאו אִיהוּ שְׁלִים, אֶלָּא קִטְרוּגָא, כְּמָה דְּאִיהוּ קִטְרוּגָא, וְאִינּוּן אַרְבַּע מִיתוֹת, וְכַד סִטְרָא דְּאִיהוּ זְכוּת שַׁלְטָא, כֹּלָּא אִיהוּ שְׁלִים, (מלכים ב כ) שָׁלוֹם וֶאֱמֶת (תהלים קג) חֶסֶד וְרַחֲמִים.

וְכַד אִתְחַבְּרַת סִטְרָא אַחֲרָא בְּדִינָא, שַׁלְטָא בְּקִטְרוּגָא, בְּאִינּוּן אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין:

לשון הקודש

בִּזְכוּת, וּלְעַיֵּן זְכוּת בָּרִאשׁוֹנָה לִהְיוֹת כָּלוּל זֶה בָּזֶה. וְסַנְהֶדְרִין מְהַפְּכִים בִּזְכוּת בַּדִּין, לְהַכְלִיל הַכֹּל כְּאֶחָד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט הַצַּד הָאַחֵר. שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁזְּכוּת לֹא נִמְצֵאת, הַצַּד הָאַחֵר נִמְצָא, שֶׁנִּקְרָא חוֹבָה, וּמִתְחַבֶּרֶת בַּדִּין וּמִתְחַזֶּקֶת, וְזֶהוּ דִּין בְּחוֹבָה.

וְעַל כֵּן, בַּיּוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיכִים לְחַבֵּר זְכוּת בְּדִין, שֶׁלֹּא תִתְגַּבֵּר הַחוֹבָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ צְרִיכִים שֶׁזְּכוּת וְדִין שֶׁיִּהְיוּ כְּאֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שָׁלֵם. שֶׁכְּשֶׁהַצַּד הָאַחֵר שׁוֹלֵט, אֵינוֹ שָׁלֵם, אֶלָּא קִטְרוּג, כְּמוֹ שֶׁהוּא קִטְרוּג, וְהֵם אַרְבַּע מִיתוֹת. וּכְשֶׁהַצַּד שֶׁהוּא זְכוּת שׁוֹלֵט, הַכֹּל הוּא שָׁלֵם – (מלכים–ב כ) שָׁלוֹם וֶאֱמֶת, (תהלים קג) חֶסֶד וְרַחֲמִים.

וּכְשֶׁמִּתְחַבֵּר הַצַּד הָאַחֵר בְּדִין, שׁוֹלֵט בְּקִטְרוּג בְּאוֹתָן אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין:

סְקִילָה, שְׂרֵיפָה, הֶרֶג, וְחֶנֶק. כֻּלְּהוּ שׁוּלְטָנוּתָא דְּקִטְרוּגָא בִישָׁא. סְקִילָה, בְּגִין דְּאִיהוּ (ישעיה ח) אֶבֶן נֶגֶף. שְׂרֵיפָה, בְּגִין דְּאִיהוּ (ישעיה ח) צוּר מִכְשׁוֹל, אֵשָׁא תַּקִּיפָא. הֶרֶג, דָּא חֶרֶב (דברים לב) תֹּאכַל בָּשָׂר. תֹּאכַל בָּשָׂר וַדָּאי, דְּשַׁלְטָא בְּבִשְׂרָא, וְדָא הוּא (בראשית ו) קֵץ כָּל בָּשָׂר. חֶנֶק, בְּגִין דְּאִיהוּ (דברים כא) קִלְלַת אֱלֹהִי"ם, הַהוּא דְשַׁלְטָא עַל חֶנֶק, עַל צְלִיבוּ. וְאוֹקִימְנָא, בְּגִין דְּלָא יִשְׁתְּאַר אֶלָּא בִשְׂרָא בִּלְחוֹדוֹי, וְהַהוּא קִלְלַת אֱלֹהִים, שַׁלְטָא בְּבִשְׂרָא, מָרָה חֲשׁוֹכָא. וּבְגִין כַּךְ, דָּא לְטָב וְדָא לְבִישׁ.

וְאִצְטְרִיכוּ יִשְׂרָאֵל דְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא בְּהוּ, לְאִסְתַּמְרָא, בְּגִין דְּיִשְׁלוֹט סִטְרָא דִמְהֵימְנוּתָא, וְלָא יַהֲבוּן דּוּכְתָּא לְסִטְרָא אַחֲרָא לְשַׁלְטָאָה זַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דֵין, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, עָלַיְיהוּ כְתִיב (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְגוֹ'.

לשון הקודש

סְקִילָה, שְׂרֵפָה, הֶרֶג וְחֶנֶק. כֻּלָּן שִׁלְטוֹן הַקִּטְרוּג הָרָע. סְקִילָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא (ישעיה ח) אֶבֶן נֶגֶף. שְׂרֵפָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא (שם) צוּר מִכְשׁוֹל, אֵשׁ חֲזָקָה. הֶרֶג, זֶה חֶרֶב (דברים לב) תֹּאכַל בָּשָׂר. תֹּאכַל בָּשָׂר וַדַּאי, שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בַּבָּשָׂר, וְזֶהוּ (בראשית ו) קֵץ כָּל בָּשָׂר. חֶנֶק, מִשּׁוּם שֶׁהוּא (שם כא) קִלְלַת אֱלֹהִי"ם. אוֹתוֹ שֶׁשּׁוֹלֵט עַל חֶנֶק, עַל צְלִיבָה. וּבֵאַרְנוּ, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִשְׁאָר אֶלָּא בָּשָׂר לְבַדּוֹ, וְאוֹתוֹ קִלְלַת אֱלֹהִים שׁוֹלֵט בְּבָשָׂר, מָרָה שְׁחֹרָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ זֶה לְטוֹב וְזֶה לְרַע.

וְהִצְטָרְכוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁבָּהֶם סוֹד הָאֱמוּנָה, לְהִשָּׁמֵר כְּדֵי שֶׁיִּשְׁלֹט צַד

נְבִיאִין, דְּאִינּוּן סִטְרִין עִלָּאִין, תְּרֵין יַרְכִין דְּסַמְכִין לְאוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא, אִינּוּן נַטְלִין לְהֵיכָלָא דִּתְרֵין רוּחִין בֵּיהּ, דְּאִינּוּן נֹגַהּ וְזֹהַר. וְאִינּוּן תְּרֵין יַרְכִין לְתַתָּא, לְסַמְכָא לְאִינּוּן הֵיכָלִין דִּלְעֵילָא, דְּאִקְרוּן תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. כְּמָה דְּאִית סַמְכִין לְאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כַּךְ אִית סַמְכִין קַיְימִין לְאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְאִתְכְּלִילוּ דָא בְדָא. כְּדֵין אִלֵּין תְּרֵין סַמְכִין דִּלְתַתָּא, כַּד מִתְחַבְּרָן בְּאִלֵּין עִלָּאִין, אִתְרְשִׁים בְּהוּ סִטְרָא דִּנְבוּאָה, וּמַאן אִיהוּ. (רְמָז) מַרְאָה, דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דִּנְבוּאָה.

וְכָל אִינּוּן מָאֲרֵיהוֹן דְּמַרְאָה, מֵהָכָא יַנְקִין. לְעֵילָא נְבוּאָה, הָכָא מַרְאָה. וְעַל דָּא, אִיהוּ דָא כְּגַוְונָא דָא, וְדָא כְּגַוְונָא דָא. וְכַד מִתְחַבְּרָן דָּא

לשון הקודש

הָאֱמוּנָה, וְלֹא יִתְּנוּ מָקוֹם לַצַּד הָאַחֵר לִשְׁלֹט. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְגוֹ'.

הַנְּבִיאִים, שֶׁהֵם צְדָדִים עֶלְיוֹנִים, שְׁתֵּי יְרֵכַיִם שֶׁתּוֹמְכוֹת בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הֵם נוֹטְלִים אֶת הַהֵיכָל שֶׁבֵּין שְׁתֵּי רוּחוֹת, שֶׁהֵן נֹגַהּ וְזֹהַר, וְאוֹתָן שְׁתֵּי יְרֵכַיִם לְמַטָּה לִתְמֹךְ אוֹתָם הַהֵיכָלוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁנִּקְרְאוּ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ תּוֹמְכִים לַתּוֹרָה, שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כָּךְ יֵשׁ תּוֹמְכִים עוֹמְדִים לַתּוֹרָה, שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְנִכְלְלוּ זֶה בָּזֶה. אָז שְׁנֵי הַתּוֹמְכִים הַלָּלוּ שֶׁלְּמַטָּה, כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים בָּעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ, נִרְשָׁם בָּהֶם צַד הַנְּבוּאָה. וּמִיהוּ? (רְמָז) מַרְאָה, שֶׁהוּא כְּמוֹ הַנְּבוּאָה.

וְכָל אוֹתָם בַּעֲלֵי הַמַּרְאָה יוֹנְקִים מִכָּאן. לְמַעְלָה נְבוּאָה, וְכָאן מַרְאָה. וְעַל כֵּן זֶהוּ כְּמוֹ זֶה, וְזֶה כְּמוֹ זֶה. וּכְשֶׁמִּתְחַבְּרִים זֶה

בְּדָא, כְּדֵין שַׁלִּיט עַל הַאי אֲתָר, (אתרשים) שְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאִקְרֵי צְבָאוֹת. בְּגִין דְּכָל אִינּוּן חַיָּלִין קַדִּישִׁין, כֻּלְּהוּ קַיְּימֵי הָכָא, וְכֻלְּהוּ אִקְרוּן מִסִּטְרָא דִנְבוּאָה, מַרְאֶה וְחֶלְמָא מִסִּטְרָא דִנְבוּאָה הֲוֹ.

וְאַף עַל גַּב דְּקָא אַמְרִינָן, דִּי בְגוֹ הַהוּא אוֹת קַיְּימָא קַדִּישָׁא, שַׁרְיָא שְׁמָא דָא. בְּגִין דְּכֻלְּהוּ חַיָּלִין נַפְּקֵי מֵהַאי אוֹת. עִם כָּל דָּא, יַרְכִין דְּאִינּוּן קַיְּימִין לְבַר, קָרֵינָן עַל שְׁמָא דָא, וְאִלֵּין אִינּוּן דְּאִקְרוּן בָּרַיְיתֵי, דְּהָא בָרַיְיתָא לְבַר מִמִּשְׁנָה. מַתְנִיתִין קַיְּימָא לְגוֹ בָּרַיְיתֵי, וְאִקְרוּן יַרְכִין בָּתֵּי בָרָאי, כְּגַוְונָא דִי לְעֵילָא.

מַתְנִיתִין אִיהוּ רָזָא דְקַיְּימָא לְגוֹ, דְּאוֹלְפֵי תַּמָּן עִקָּרָא דְּכֹלָּא, וְעַל תָּנָאֵי, וְרָזָא (דא) דְּהַדְּ, (שיר השירים ח) אֶנְהָגְךָ אֲבִיאֲךָ אֶל בֵּית אִמִּי

לשון הקודש

בָּזֶה, אָז שׁוֹלֵט עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה (גרשם) הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא צְבָאוֹת. מִשּׁוּם שֶׁכָּל אוֹתָם חֵילוֹת קְדוֹשִׁים, כֻּלָּם עוֹמְדִים כָּאן, וְכֻלָּם נִקְרָאוּ מִצַּד הַנְּבוּאָה. מַרְאֶה וַחֲלוֹם מִצַּד הַנְּבוּאָה הָיוּ.

וְאַף עַל גַּב שֶׁאֲנַחְנוּ אוֹמְרִים שֶׁבְּתוֹךְ אוֹתָהּ בְּרִית הַקֹּדֶשׁ שׁוֹרֶה הַשֵּׁם הַזֶּה מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַחֵילוֹת יוֹצְאִים מֵהָאוֹת הַזּוֹ, עִם כָּל זֶה, הַיְּרֵכִים, שֶׁהֵן עוֹמְדוֹת בַּחוּץ, קְרוּיוֹת עַל הַשֵּׁם הַזֶּה, וְאֵלּוּ הֵם שֶׁנִּקְרָאִים בָּרַיְתוֹת. שֶׁהֲרֵי בָּרַיְתָא מִחוּץ לַמִּשְׁנָה. מִשְׁנָיוֹת עוֹמְדוֹת לְתוֹךְ הַבָּרַיְתוֹת, וְנִקְרָאוֹת יְרֵכִים בָּתִּים חִיצוֹנִיִּים, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

מִשְׁנָה הִיא סוֹד שֶׁעוֹמֵד לִפְנִים, שֶׁעִקַּר הַכֹּל לוֹמְדִים מִשָּׁם, וְכֵן הַתַּנָּאִים. וְסוֹד

תְּלַמְּדֵנִי. אֶל בֵּית אִמִּי: דָּא קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. תְּלַמְּדֵנִי: דָּא הוּא רָזָא דְּמַתְנִיתִין. דְּכַד עָאל דָּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק, בְּהַהוּא בֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, כְּתִיב תְּלַמְּדֵנִי. וְדָא הוּא רָזָא, דְּאִקְרֵי מִשְׁנָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (דברים יז) אֶת מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת.

כַּד אִתְמַשְׁכָא לְבַר, אִקְרֵי בָּרַיְיתָא. תְּרֵין יַרְכִין אִינּוּן בָּרַיְיתֵי, רָזָא דְּרָזִין דְּלָא אִתְיְיהִיב לְאִתְגַּלָּאָה. בְּגִין דְּלָא אִתְמְסַר רָזָא בַּר לְחַכִּימֵי עֶלְיוֹנִין. וַוי אִי אִתְגְּלֵי, וַוי אִי לָא אִתְגְּלֵי, בְּגִין דְּאִיהוּ רָזָא מֵרָזִין עִלָּאִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַנְהִיג בֵּיהּ עָלְמָא.

בַּיִת רִאשׁוֹן קַיְּימָא בִּימֵי שְׁלֹמֹה, לְקַבֵּל עָלְמָא עִלָּאָה, וְאִיהוּ אִקְרֵי בַּיִת רִאשׁוֹן, וְאִשְׁתַּמַּשׁ כֻּלָּא בְּבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, אֲתָר דְּאִשְׁתַּמֵּשׁ בֵּיהּ שִׁמְשָׁא

לשון הקודש

(זה) שֶׁל זֶה – (שיר ח) אֶנְהָגְךָ אֲבִיאֲךָ אֶל בֵּית אִמִּי תְּלַמְּדֵנִי. אֶל בֵּית אִמִּי – זֶה קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. תְּלַמְּדֵנִי – זֶהוּ סוֹד הַמִּשְׁנָה. שֶׁכְּשֶׁנִּכְנָס הַנָּהָר הַזֶּה שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא לְאוֹתוֹ בֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, כָּתוּב תְּלַמְּדֵנִי. וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁנִּקְרָא מִשְׁנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יז) אֶת מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת.

כְּשֶׁנִּמְשְׁכָה הַחוּצָה, נִקְרֵאת בָּרַיְתָא. שְׁתֵּי הַיְרֵכַיִם הֵן בָּרַיְתוֹת, סוֹד הַסּוֹדוֹת שֶׁלֹּא נִתְּנָה רְשׁוּת לְגַלּוֹת, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִמְסַר סוֹד זֶה, רַק לַחֲכָמִים עֶלְיוֹנִים. אוֹי אִם יִתְגַּלֶּה – וְאוֹי אִם לֹא יִתְגַּלֶּה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא סוֹד מֵהַסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַנְהִיג בּוֹ אֶת הָעוֹלָם.

בַּיִת רִאשׁוֹן עָמַד בִּימֵי שְׁלֹמֹה כְּנֶגֶד הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְהוּא נִקְרָא בַּיִת רִאשׁוֹן, וְהַכֹּל הִשְׁתַּמֵּשׁ בְּבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים,

(דף רנ"ח ע"א) בְּסִיהֲרָא. וְרָזִין עִלָּאִין כֻּלְּהוּ בִּשְׁלִימוּ, וְקַיְּימָא עָלְמָא בְּאַשְׁלְמוּתָא.

וּלְבָתַר גָּרְמוּ חוֹבִין, וְאִתְמְשָׁכוּ רָזִין, וְאִתְדַּחְיָין מִבֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים לְבַר. כַּד אִתְדָּחוּ לְיַרְכִין, כְּדֵין קַיְּימוּ לְבַר, דְּאִקְרוּן בָּתֵּי בָרָאי, וְאִצְטְרִיכוּ לְבָרַיְיתֵי.

בַּיִת שֵׁנִי קַיְּימוּ בְּבָתֵּי בָרָאי בְּיַרְכִין, וּמִנַּיְיהוּ אָהַדְרוּ וְשָׁאֲרוּ (הַאי) בְּבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים וְאִיהוּ בַּיִת שֵׁנִי. וְאִינּוּן אַחֲרָנִין אִשְׁתָּאֲרוּ בְּבָרַיְיתָא לְבַר, בֵּינֵי יַרְכִין. (ס"א וְהָנֵי עִקָּרָא דִלְהוֹן מַתְנִיתִין דְּאִיהוּ בַּיִת שֵׁנִי וּבְּרַיְיתָא אִינּוּן דְשָׁרוּ בְּבֵי יַרְכִין וַהֲוּ וכו') וַהֲוּ אוֹלְפִין מִמַּתְנִיתִין, וְאִתְנְהִיגוּ מִינָּהּ, וְהַיְינוּ רָזָא דִכְתִיב, (ישעיה ב) כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה.

לשון הקודש

הַמָּקוֹם שֶׁבּוֹ הִשְׁתַּמֵּשׁ הַשֶּׁמֶשׁ בַּלְּבָנָה. וְסוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים כֻּלָּם בִּשְׁלֵמוּת, וְהָעוֹלָם עוֹמֵד בִּשְׁלֵמוּת.

וְאַחַר כָּךְ הַחֲטָאִים גָּרְמוּ, וְנִמְשְׁכוּ הַסּוֹדוֹת וְנִדְּחוּ מִבֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים הַחוּצָה. כְּשֶׁנִּדְּחוּ לַיְּרַכִּים, אָז עָמְדוּ בַּחוּץ, שֶׁנִּקְרְאוּ בָּתִּים חִיצוֹנִיִּים, וְהִצְטָרְכוּ לַבָּרַיְתוֹת.

בַּיִת שֵׁנִי עָמְדוּ בַּבָּתִּים הַחִיצוֹנִיִּים בַּיְּרַכִּים, וּמֵהֶם חָזְרוּ, וּשְׁרוּיִים (הֵיוּ) בְּבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְהוּא בַּיִת שֵׁנִי. וְאוֹתָם אֲחֵרִים נִשְׁאֲרוּ בַּחוּץ בַּבָּרַיְתָא, בֵּין הַיְּרַכִּים. (וְאֵלּוּ עִקָּרָם מִשְּׁנָה, שֶׁהִיא בַּיִת שֵׁנִי, וּבָרַיְתָא אֵלּוּ שֶׁשָּׁרוּ בְּבֵית הַיְּרַכִּים וְהָיוּ וְכוּ') וְהָיוּ לוֹמְדִים מֵהַמִּשְׁנָה, וְהֻנְהַגוּ מִמֶּנָּה, וְהַיְנוּ סוֹד הַכָּתוּב, (ישעיה ב) כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה.

וּלְבָתַר כַּד גָּרְמוּ חוֹבִין, אִתְעָדֵי שׁוּלְטָנוּתָא דְּהַאי בַּיִת שֵׁנִי, (וְאַף עַל גַּב) דְּשׁוּלְטָנָא דִּילֵיהּ לָא הָוָה כְּבַיִת רִאשׁוֹן, דְּהָוָה בֵּיהּ שְׁלָמָא תָּדִיר, בְּגִין דְּמַלְכָּא דִשְׁלָמָא דִּילֵיהּ תָּדִיר הָוָה בְּגַוָּוהִי, וְעַל דָּא הָוָה בִשְׁלָם. בַּיִת שֵׁנִי לָא הָוָה בֵּיהּ שְׁלָם הָכִי, בְּגִין דְּעָרְלָה קִטְרוּגָא בֵּיהּ תָּדִיר, וְעַל דָּא הֲווֹ כַּהֲנֵי זְמִינִין בְּגַוָּוהִי, לְקַטְרְגָא בְּהַאי עָרְלָה, וּלְהוּ אִצְטְרִיךְ מִלָּה, לְקַטְרְגָא בַּהֲדָהּ, וּלְאַגָּנָא עַל בַּיִת שֵׁנִי. וְכֹלָּא בְּרָזָא כַּדְקָא חָזֵי.

לְבָתָר גָּרְמוּ חוֹבִין, וְשַׁלְטָא הַהִיא עָרְלָה, וְאִתְדַּחְיָין מִבַּיִת שֵׁנִי לְבַר, וְנַחְתּוּ מִתַּמָּן לְחַמּוּקֵי יַרְכִין, לְתַתָּא, (נ"א וּלְבָתָר נַחְתֵּי מִתַּמָּן וְאִתְדָּחוּ מֵאִינּוּן חַמּוּקֵי דִּלְתַתָּא) עַד דִּי שָׁרוּן לְתַתָּא בְּרַגְלִין. וְכַד יִתְבּוּן בְּרַגְלִין, כְּדֵין, (זכריה יד) וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא, וְעָלְמָא בְּכֹלָּא יִתְנְהִיג בְּרָזָא עִלָּאָה כַּדְקָא חָזֵי. וְאַף

לשון הקודש

וְאַחַר כָּךְ גָּרְמוּ הַחֲטָאִים, הָעֲבַר שִׁלְטוֹן הַבַּיִת הַשֵּׁנִי, (וְאַף עַל גַּב) שֶׁשִּׁלְטוֹנוֹ לֹא הָיָה כְּמוֹ בַּיִת רִאשׁוֹן שֶׁהָיָה בּוֹ שָׁלוֹם תָּמִיד, מִשּׁוּם שֶׁהַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ תָּמִיד הָיָה בְּתוֹכוֹ, וְלָכֵן הָיָה בְשָׁלוֹם. בְּבַיִת שֵׁנִי לֹא הָיָה בּוֹ שָׁלוֹם כָּךְ, מִשּׁוּם שֶׁבָּעָרְלָה יֵשׁ תָּמִיד קִטְרוּג. וְלָכֵן הָיוּ כֹּהֲנִים מְזֻמָּנִים בְּתוֹכוֹ לְקַטְרֵג בָּעָרְלָה הַזּוֹ, וְלָהֶם הִצְטָרֵךְ דִּבּוּר לְקַטְרֵג כְּנֶגְדָּהּ וּלְהָגֵן עַל בַּיִת שֵׁנִי, וְהַכֹּל בְּסוֹד כָּרָאוּי.

אַחַר כָּךְ גָּרְמוּ הַחֲטָאִים וְשָׁלְטָה אוֹתָהּ עָרְלָה, וְנִדְּחוּ מִבַּיִת שֵׁנִי הַחוּצָה, וְיָרְדוּ מִשָּׁם לַחֲמוּקֵי הַיְרֵכַיִם לְמַטָּה (וְאַחַר כָּךְ יָרְדוּ מִשָּׁם וְנִדְּחוּ מֵאוֹתָם הַחֲמוּקֵי שֶׁל מַטָּה) עַד שֶׁהָיוּ שְׁרוּיִים לְמַטָּה בָּרַגְלַיִם, וּכְשֶׁיָּשְׁבוּ בָּרַגְלַיִם, אָז – (זכריה יד) וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם

עַל גַּב דְּאִתְדַּחוּ וְלָא אִשְׁתְּבָקוּ מִנֵּיהּ, וּלְעָלְמִין אִתְאֲחִידוּ בֵּיהּ.

וּמַאן דְּיָדַע וּמָדִיד בְּשִׁיעוּרָא דְּקַו הַמִּדָּה, אַרְכָּא דְּמִשִּׁיכוּ דְּיַרְכִּין עַד רַגְלִין, יְכִיל לְמִנְדַּע מִשִּׁיחָא דְּגָלוּתָא דְּאִתְמְשָׁךְ. וְרָזָא אִיהוּ בֵּין מְחַצְּדֵי חַקְלָא, וְכֹלָּא בְּרָזָא עִלָּאָה. וּבְגִין דָּא, כֻּלְּהוּ בָּרַיְיתֵי, וְכֻלְּהוּ תָּנָאֵי, וְכֻלְּהוּ אֱמוֹרָאֵי, קַיְימֵי בְּדוּכְתַּיְיהוּ כַּדְקָא חָזֵי, אִלֵּין לְגוֹ, וְאִלֵּין לְבַר, בְּאִינּוּן חַמּוּקֵי יַרְכִּין (וְאִלֵּין לְבַר) וּלְתַתָּא מִבָּרְכִין. וּבְכֻלְּהוּ אִקְרֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וּבְכֻלְּהוּ נַחְתֵּי יִשְׂרָאֵל וְאִתְגָּלוּ.

וּכְדֵין כַּד יִסְתַּיְּים גָּלוּתָא, בִּמְשִׁיכוּ דְּרַגְלִין, כְּדֵין וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא, וְיִתְעַבַּר הַהוּא רוּחָא מְסַאֲבָא עָרְלָה מִן עָלְמָא, וְיִתְהַדְּרוּן יִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדַיְיהוּ לְשַׁלְטָאָה כְּדְקָא יָאוֹת, בְּגִין דְּהַהוּא

לשון הקודש

הַהוּא, וְהָעוֹלָם יִתְנַהֵג בַּכֹּל בְּסוֹד עֶלְיוֹן כָּרָאוּי. וְאַף עַל גַּב שֶׁנִּדְחוּ וְלֹא נֶעֱזְבוּ מִמֶּנּוּ, וּלְעוֹלָמִים נֶאֱחֲזוּ בוֹ.

וּמִי שֶׁיּוֹדֵעַ וּמוֹדֵד בַּשִּׁעוּר שֶׁל קַו הַמִּדָּה אֹרֶךְ הַהֶמְשֵׁךְ שֶׁל הַיְּרֵכַיִם עַד הָרַגְלַיִם, יָכוֹל לָדַעַת אֶת מִדַּת הַגָּלוּת שֶׁנִּמְשֶׁכֶת. וְזֶהוּ סוֹד בֵּין קוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה, וְהַכֹּל בְּסוֹד עֶלְיוֹן. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּל הַבָּרַיְתוֹת וְכָל הַתַּנָּאִים וְכָל הָאֲמוֹרָאִים עוֹמְדִים בִּמְקוֹם כָּרָאוּי, אֵלּוּ לִפְנִים וְאֵלּוּ לַחוּץ, בְּאוֹתָם חֲמוּקֵי הַיְּרֵכַיִם (וְאֵלּוּ לַחוּץ) וּלְמַטָּה מֵהַבִּרְכַּיִם. וּבְכֻלָּם נִקְרָא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּבְכֻלָּם יָרְדוּ יִשְׂרָאֵל וְנִגְלוּ.

וְאָז, כְּשֶׁתִּסְתַּיֵּם הַגָּלוּת בְּהַמְשָׁכַת הָרַגְלַיִם, אָז – וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא, וְתַעֲבֹר אוֹתָהּ רוּחַ טֻמְאָה עָרְלָה מִן הָעוֹלָם, וְיַחְזְרוּ יִשְׂרָאֵל לְבַדָּם לִשְׁלֹט כָּרָאוּי, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ עָרְלָה הוֹרִידָה

עָרְלָה, נָחִית לוֹן לְתַתָּא, עַד הַשְׁתָּא. וּמִכָּאן וּלְהָלְאָה, דְּהַאי עָרְלָה אִתְקְצָץ וְאִתְעֲבָר מִגּוֹ עָלְמָא, כְּדֵין (דברים לג) וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב. בְּהַהוּא עֵין יַעֲקֹב, וְלָא אִשְׁתְּכַח מִקַּטְרְגָא עָלַיְיהוּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

יוֹסֵף הַצַּדִּיק, עַמּוּדָא דְּעָלְמָא, אִיהוּ נָטִיל בִּרְשׁוּתָא הֵיכָלָא טָמִיר וְגָנִיז, וּבִרְשׁוּתֵיהּ קַיְימָא הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה. וְאַף עַל גַּב דְּקָא אַמְרָן דְּהֵיכָלָא דְּלִבְנַת הַסַּפִּיר בִּרְשׁוּתֵיהּ קַיְימָא, הָכִי הוּא דְּבֵיהּ מִתַּקֵּן. אֲבָל תָּא חֲזֵי, נְבִיאִים דְּקָא אַמְרָן. כַּד מִתְחַבְּרֵי לְתַתָּא, תְּרֵין דַּרְגִּין מִתְפָּרְשִׁין מִנַּיְיהוּ, מַרְאָה וַחֲלוֹם, וְקַיְימֵי בְּיַרְכִּין. בְּאִינּוּן חַמּוּקִין קַיְימֵי מַרְאָה, וְהַהוּא דְּאִקְרֵי נְבוּאָה קְטַנָּה. מִיַּרְכִּין וּלְתַתָּא (ס"א לְתַתָּא) קָאִים חֲלוֹם, עַד דְּמָאטוּ

לשון הקודש

אוֹתָם לְמַטָּה עַד עַכְשָׁו. וּמִכָּאן וָהָלְאָה, שֶׁהָעָרְלָה הַזוֹ תִּתְקַצֵּץ וְתַעֲבֹר מִתּוֹךְ הָעוֹלָם, אָז – (דברים לג) וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב. בְּאוֹתָהּ עֵין יַעֲקֹב, וְלֹא יִמָּצֵא מִקַּטְרֵג עֲלֵיהֶם. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

יוֹסֵף הַצַּדִּיק עַמּוּד הָעוֹלָם, הוּא נָטַל בִּרְשׁוּת הֵיכָל טָמִיר וְגָנוּז, וּבִרְשׁוּתוֹ עוֹמֵד הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי. וְאַף עַל גַּב שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁהַהֵיכָל שֶׁל לִבְנַת הַסַּפִּיר עוֹמֵד בִּרְשׁוּתוֹ – כָּךְ הוּא, שֶׁבּוֹ מִתְתַּקֵּן. אֲבָל בֹּא וּרְאֵה, הַנְּבִיאִים שֶׁאָמַרְנוּ, כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים לְמַטָּה, שְׁתֵּי דְּרָגוֹת נִפְרָדוֹת מֵהֶם, מַרְאָה וַחֲלוֹם, וְעוֹמְדִים בַּיְּרֵכַיִם. בְּאוֹתָם חֲמוּקִים עוֹמְדִים מַרְאָה, וְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא נְבוּאָה קְטַנָּה.

רַגְלִין בְּרַגְלִין. וְתַמָּן קָאִים הֵיכָלָא תַתָּאָה וְאִקְרֵי לִבְנַת הַסַּפִּיר.

כֻּלָּא יַרְכִין בְּיַרְכִין, לְאִשְׁתַּלְמָא חַד בְּחַד, וְכֻלְּהוּ דַרְגִּין דִּנְבוּאָה, דְּהָא מִתַּמָּן נַפְקֵי וְשָׁרָאן, וְאִתְעָבִידוּ מִנַּיְיהוּ מַרְאָה, וְשָׁרָאן עַל הַאי אָתָר, וְאִתְעָבִיד מִנַּיְיהוּ חֲלוֹם. יוֹסֵף הַצַּדִּיק, אִיהוּ שְׁלִימָא דְכֹלָּא, אִיהוּ נָטִיל כֹּלָּא. בְּגִין דְּכֹלָּא אִתְקַן בְּגִינֵיהּ, כֹּלָּא תָאִיב בְּתִיאוּבְתָּא בְּגִינֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְיוֹסֵף הַצַּדִּיק קַיְימָא לְאַתְקְנָא כֹּלָּא, כְּדֵין אִיהוּ נָטִיל כֹּלָּא. וְכַד אִתְחַבָּר בְּהֵיכָלֵיהּ, כְּדֵין מִתְעָרֵי כֻּלְּהוּ, לְנַטְלָא תִּיאוּבְתָּא וּרְעוּתָא, עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, וְכֹלָּא אִינּוּן בִּרְעוּתָא חָדָא וּשְׁלִימוּ חַד, לְמֶחְדֵּי (לְמֶהֱוֵי) עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, רְעוּתָא חָדָא כְּדְקָא יֵאוֹת. וְכֻלְּהוּ תַתָּאֵי קַיְימֵי בְקִיּוּמָא

לשון הקודש

מֵהַיְרֵכַיִם וּלְמַטָּה (לְמַשָּׁה) עוֹמֵד חֲלוֹם, עַד שֶׁיַּגִּיעוּ רַגְלַיִם בְּרַגְלַיִם, וְשָׁם עוֹמֵד הֵיכָל תַּחְתּוֹן שֶׁנִּקְרָא לִבְנַת הַסַּפִּיר.

הַכֹּל יְרֵכַיִם בִּירֵכַיִם, לְהִשְׁתַּלֵּם אֶחָד עִם אֶחָד, וְכֻלָּם הַדְּרָגוֹת שֶׁל הַנְּבוּאָה, שֶׁהֵרֵי מִשָּׁם יוֹצְאִים וְשׁוֹרִים, וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם מַרְאָה, וְשׁוֹרִים עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם חֲלוֹם. יוֹסֵף הַצַּדִּיק הוּא שְׁלֵמוּת הַכֹּל, הוּא נָטַל הַכֹּל. מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל הִתְתַּקֵּן בִּגְלָלוֹ, הַכֹּל מִשְׁתּוֹקֵק בִּתְשׁוּקָה בִּגְלָלוֹ.

בָּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹסֵף הַצַּדִּיק עָמַד לְתַקֵּן הַכֹּל, אָז הוּא נָטַל הַכֹּל. וּכְשֶׁהִתְחַבֵּר בְּהֵיכָלוֹ, אָז כֻּלָּם מִתְעוֹרְרִים לִטֹּל תְּשׁוּקָה וְרָצוֹן, עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהַכֹּל הֵם בְּרָצוֹן אֶחָד וּשְׁלֵמוּת אַחַת, לְשַׁמֵּחַ (לִהְיוֹת) עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּרָצוֹן אֶחָד כָּרָאוּי. וְכָל

בְּגִינֵיהּ, וְעַל דָּא כְּתִיב, (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְעַל הַאי יְסוֹדָא קָאִים הַאי עָלְמָא.

הַאי לִבְנַ"ת הַסַּפִּי"ר, לָא קָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ, עַד דְּהַאי יוֹסֵף הַצַּדִּיק אִתְתָּקַן. וְכַד אִיהוּ אִתְתָּקַן, כֹּלָּא מִתְתַּקְנֵי דָּא הוּא יְסוֹדָא דְּכֻלְּהוּ בְּנְיָינָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית ב) וַיִּבֶן יְיָ' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע, וְלָא כְּתִיב וַיִּיצֶר, וְלָא כְּתִיב וַיִּבְרָא. בְּגִין דְּהַאי קַיְימָא עַל יְסוֹדָא, וּלְבָתַר דִּיסוֹדָא אִתְתָּקַן, כֹּלָּא אִתְבְּנֵי (דף רנ"ח ע"ב) עָלֵיהּ. וּבְגִין דָּא, כֻּלְּהוּ קַיְימִין בְּהַאי, וְדָא אוֹקִימְנָא.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (בראשית ב) וַיִּבֶן יְיָ' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע, דַּהֲוַת מִסִּטְרָא דְּאַחוֹרָא, וְאַתְקִין לָהּ לְאָהַדְּרָא אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. הָכִי אוֹקִימְנָא. אֲבָל וַיִּבֶן, אִסְתָּכַּל לְסַלְקָא לָהּ בְּהַהוּא דַּרְגָּא דְּעָלְמָא עִלָּאָה שַׁרְיָא בֵּיהּ, לְמֶהֱוֵי דָּא כְּגַוְונָא דְּדָא.

לשון הקודש

הַתַּחְתּוֹנִים עוֹמְדִים בְּקִיּוּם בִּשְׁבִילוֹ, וְלָכֵן כָּתוּב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְעַל הַיְסוֹד הַזֶּה עוֹמֵד הָעוֹלָם הַזֶּה.

לִבְנַ"ת הַסַּפִּי"ר הַזוֹ לֹא עוֹמֶדֶת בְּקִיּוּם, עַד שֶׁיּוֹסֵף הַצַּדִּיק הַזֶּה מִתְתַּקֵּן. וּכְשֶׁהוּא מִתְתַּקֵּן, אָז כֻּלָּם מִתְתַּקְּנִים. זֶהוּ הַיְסוֹד שֶׁל כָּל הַבִּנְיָן. וְעַל זֶה כָּתוּב, (בראשית ב) וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע, וְלֹא כָּתוּב וַיִּיצֶר, וְלֹא כָּתוּב וַיִּבְרָא. מִשּׁוּם שֶׁזֶּה עוֹמֵד עַל יְסוֹד, וּלְאַחַר שֶׁהַיְסוֹד נִתְקַן, הַכֹּל נִבְנָה עָלָיו. וּמִשּׁוּם זֶה הַכֹּל עוֹמֵד בָּזֶה, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב (שם) וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע, שֶׁהָיְתָה מֵהַצַּד הָאַחוֹרִי וְהִתְקִינָהּ לַחֲזוֹר פָּנִים בְּפָנִים. כָּךְ בֵּאַרְנוּ. אֲבָל וַיִּבֶן, הִסְתַּכֵּל לְהַעֲלוֹתָהּ לְאוֹתָהּ דַּרְגָּה

תו וַיִּבֶן, אִסְתָּכַּל בְּסִטְרוֹי, וְאַתְקִין וְכַוִּין כָּל רוּחוֹתֶיהָ, לְמִזְרַע וּלְאַשְׁקָאָה וּלְאוֹלָדָא, לְמֶעְבַּד לָהּ כָּל צָרְכּוֹי, כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ. וּלְבָתַר וַיְבִיאֶהָ, כְּמָה. כְּהַאי צַדִּיק. דִּכְתִיב, (אסתר ב) וּבָזֶה הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ, דְּהַאי אַמְשִׁיךְ לְכוֹלָא, לְסַלְקָא לְאִתְעַטְּרָא בִּשְׁלִימוּ. הָכָא מְנִיעוּ דְּכָל חוֹבִין, הָכָא מְנִיעוּ דְּכָל תִּיאוּבְתִּין בִּישִׁין.

מַה דְּלָא אִיהוּ בְּהַהוּא הֵיכָלָא שְׁתִיתָאָה, בְּסִטְרָא אַחֲרָא, דְּתַמָּן כָּל עִנּוּגִין בִּישִׁין, וְכָל סִטְרִין דְּתִיאוּבְתִּין דְּעִנּוּגָא דְּהַאי עָלְמָא, וְכַד הַאי עָלְמָא אִתְנְהִיג בְּהוּ, בְּנֵי נָשָׁא כַּשְׁלֵי בְּהוּ (נ"א וּבְגִין דִּבְנֵי נָשָׁא טָעֲיָין בְּהוּ כַּשְׁלִין בְּהוּ) לְהַהוּא עָלְמָא. דְּחָמָאן כַּמָּה עִנּוּגִין וְתִיאוּבְתִּין, דְּגוּפָא אִתְהֲנֵי וְאִתְעַנִּיג מִנַּיְיהוּ, וְטַעְיָין אֲבַתְרַיְיהוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית ג) וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה

לשון הקודש

שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן שָׁרוּי בָּהּ, לִהְיוֹת זוֹ כְּמוֹ זוֹ.

עוֹד וַיִּבֶן – הִסְתַּכֵּל בְּצִדּוֹ וְהִתְקִין וְכִוֵּן אֶת כָּל רוּחוֹתֶיהָ לִזְרֹעַ וּלְהַשְׁקוֹת וּלְהוֹלִיד, וְלַעֲשׂוֹת לָהּ כָּל צְרָכֶיהָ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. וְאַחַר כָּךְ וַיְבִיאֶהָ, כַּמָּה? כַּצַּדִּיק הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב (אסתר ב) וּבָזֶה הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ. שֶׁזֶּה הִמְשִׁיךְ אֶת הַכֹּל לַעֲלוֹת וּלְהִתְעַטֵּר בִּשְׁלֵמוּת. כָּאן מְנִיעַת כָּל הַחֲטָאִים, וְכָאן מְנִיעַת כָּל הַתְּשׁוּקוֹת הָרָעוֹת.

מַה שֶׁאֵינוֹ בְּאוֹתוֹ הַהֵיכָל הַשִּׁשִּׁי, בַּצַּד הָאַחֵר, שֶׁשָּׁם כָּל הָעִנּוּגִים הָרָעִים וְכָל הַצְּדָדִים שֶׁל הָעֹנֶג שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וּכְשֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה מִתְנַהֵג בָּהֶם, אֲנָשִׁים נִכְשָׁלִים בָּהֶם (וּמִשּׁוּם שֶׁבְּנֵי אָדָם טוֹעִים בָּהֶם, נִכְשָׁלִים בָּהֶם) לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, שֶׁרוֹאִים כַּמָּה עִנּוּגִים וּתְשׁוּקוֹת שֶׁהַגּוּף נֶהֱנֶה וּמִתְעַנֵּג מֵהֶם,

כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְגוֹ'. דְּהָא כָּל תִּיאוּבְתִּין וְכָל עִנּוּגִין דְּעָלְמָא בֵּיהּ תַּלְיָין.

וְעַל דָּא, כְּגַוְונָא דָא, אִית מִלִּין דְּגוּפָא אִתְהֲנֵי בְּהוּ, וְעַיְילֵי לְגוּפָא, וְלָא לְנִשְׁמְתָא. וְאִית מִלִּין דְּנִשְׁמְתָא אִתְהֲנֵי מִנַּיְיהוּ, וְלָא גוּפָא. וְעַל דָּא, דַּרְגִּין פְּרִישִׁין דָּא מִן דָּא. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּנַטְלֵי אוֹרַח מֵישָׁר, וּמַנְעֵי גַּרְמַיְיהוּ מֵהַהוּא סִטְרָא, וּמִתְדַּבְּקָן בְּסִטְרָא דִּקְדוּשָׁה.

בְּהֵיכָלָא דָּא, כְּלִילָן כָּל שְׁאַר שְׁמָהָן, דְּכָל אִלֵּין הֵיכָלִין (נ"א וְחַיָּילִין) דִּלְתַתָּא. תְּרֵי שְׁמָהָן אִינּוּן דִּכְלִילוּ שְׁאַר שְׁמָהָן אַחֲרָנִין. חַד דְּכַד אִתְחַבָּר עֵילָא בְּתַתָּא, וְיַעֲקֹב נָטִיל הֵיכָלֵיהּ, בְּאִינּוּן נְשִׁיקִין, בְּרָזָא עִלָּאָה. כְּדֵין כָּלִיל כָּל שְׁאַר שְׁמָהָן, וְאִקְרֵי יְהוָ"ה אֱלֹהִי"ם, וְדָא אִקְרֵי שֵׁם מָלֵא, כְּמָה

לשון הקודש

וְטוֹעִים אַחֲרֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (בראשית ג) וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְגוֹ'. שֶׁהֲרֵי כָּל הַתְּשׁוּקוֹת וְכָל הָעִנּוּגִים שֶׁל הָעוֹלָם תְּלוּיִים בּוֹ.

וְעַל כֵּן כְּמוֹ זֶה יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהַגּוּף נֶהֱנֶה מֵהֶם, וְנִכְנָסִים לַגּוּף וְלֹא לַנְּשָׁמָה. וְיֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהַנְּשָׁמָה נֶהֱנֵית מֵהֶם וְלֹא הַגּוּף, וְעַל כֵּן הַדְּרָגוֹת נִפְרָדוֹת זוֹ מִזּוֹ. אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁלּוֹקְחִים דֶּרֶךְ יְשָׁרָה, וּמוֹנְעִים עַצְמָם מֵאוֹתוֹ הַצַּד, וְנִדְבָּקִים בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה.

בַּהֵיכָל הַזֶּה כְּלוּלִים כָּל שְׁאָר הַשֵּׁמוֹת שֶׁל כָּל אֵלּוּ הַהֵיכָלוֹת (וְחֵילוֹת) שֶׁלְּמַטָּה. שְׁנֵי שֵׁמוֹת הֵם שֶׁכָּלְלוּ אֶת שְׁאָר הַשֵּׁמוֹת הָאַחֵרִים. אֶחָד זָכָר מִתְחַבֵּר מַעְלָה בְּמַטָּה, וְיַעֲקֹב נָטַל אֶת הֵיכָלוֹ בְּאוֹתָן נְשִׁיקוֹת בְּסוֹד עֶלְיוֹן, וְאָז כּוֹלֵל אֶת כָּל שְׁאָר הַשֵּׁמוֹת, וְנִקְרָא יְהוָ"ה אֱלֹהִי"ם, וְזֶה

דְּאוֹקִימְנָא. וְחַד, כַּד אִתְחַבָּר יְסוֹדָא דְעָלְמָא בְּהֵיכָלֵיהּ, וְכֻלְּהוּ מִתְעָרֵי בַּחֲבִיבוּתָא וּבְתִיאוּבְתָּא לְגַבֵּיהּ, וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בֵּיהּ, כְּדֵין כָּלִיל שְׁאַר שְׁמָהָן, וְאִקְרֵי יְהוָ"ה צְבָאוֹת. וְדָא אִקְרֵי שְׁמָא קַדִּישָׁא שְׁלִים, וְלָאו אִיהוּ שְׁלִים כְּהַאי אַחֲרָא.

מַה בֵּין הַאי לְהַאי. דָּא שַׁלִּיט עִלָּאָה בְּתַתָּאָה, גּוּפָא בְּגוּפָא (וְדָא אִיהוּ שַׁלִּיט בְּכֹלָּא) כִּדְקַאמְרָן. וְדָא שַׁלִּיט מֵאַתָּר דְּסִיּוּמָא דְגוּפָא וּלְתַתָּא, בְּאִינּוּן הֵיכָלִין וּבְכֹלָּא דִּלְתַתָּא, וְרָזָא דָא, בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי. וּבְגִין דָּא, הֵיכָלָא דָא כָּלִיל כָּל שְׁאַר שְׁמָהָן דִּלְתַתָּא, (וְכֻלְּהוּ שְׁמָהָן כָּלִלִינָן בְּהַאי שְׁמָא כּוּלְּהוּ שְׁמָהָן דִּלְתַתָּא) כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. וְעַל דָּא, שְׁמָהָן אִלֵּין, דָּא סַלְקָא וְדָא נָחִית. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּיַדְעִין אָרְחוֹי דְאוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

נִקְרָא שֵׁם מָלֵא, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְאֶחָד כְּשֶׁמִּתְחַבֵּר יְסוֹד הָעוֹלָם בְּהֵיכָלוֹ, וְכֻלָּם מִתְעוֹרְרִים בַּחֲבִיבוּת וּבְתִשּׁוּקָה אֵלָיו, וְכֻלָּם כְּלוּלִים בּוֹ, אָז כּוֹלֵל שְׁאָר הַשֵּׁמוֹת וְנִקְרָא יְהוָ"ה צְבָאוֹת. וְזֶה נִקְרָא שֵׁם קָדוֹשׁ שָׁלֵם, וְלֹא שָׁלֵם כְּמוֹ הָאַחֵר הַזֶּה. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? זֶה שׁוֹלֵט עֶלְיוֹן בַּתַּחְתּוֹן, גּוּף בְּגוּף, (וְזֶה הוּא שׁוֹלֵט בַּכֹּל) כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וְזֶה שׁוֹלֵט מִמְּקוֹם סִיּוּם הַגּוּף וּלְמַטָּה בְּאוֹתָם הֵיכָלוֹת וּבַכֹּל שֶׁלְּמַטָּה, וְסוֹד זֶה – בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי. וּמִשּׁוּם כָּךְ, הַהֵיכָל הַזֶּה כּוֹלֵל אֶת כָּל שְׁאָר הַשֵּׁמוֹת שֶׁלְּמַטָּה, (וְכָל הַשֵּׁמוֹת אָנוּ כּוֹלְלִים בַּשֵּׁם הַזֶּה, כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁלְּמַטָּה) כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְעַל כָּךְ הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ – זֶה עוֹלֶה וְזֶה יוֹרֵד. אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים דַּרְכֵי הַתּוֹרָה.

יְסוֹדָא דָּא, אִתְתַּקַּן לִתְרֵין סִטְרִין. חַד, לְאַתְקְנָא כָּל שְׁאַר דִּלְתַתָּא. וְחַד, לְאַתְקְנָא הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה, וּלְאַתְקְנָא דָא בְדָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא רְעוּ חָדָא כְּדְקָא יֵאוֹת. עַד הָכָא יִחוּדָא דִתְרֵין סִטְרִין, דִּלְעֵילָּא וְתַתָּא, לְאִתְיַחֲדָא כַּחֲדָא בִּשְׁלִימוּ, לְמֵיהַךְ בְּאֹרַח מֵישָׁר.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, מָאן דְּיָדַע לְיַחֲדָא יִחוּדָא, וּלְסָדּוּרֵי סִדּוּרָא דִמְהֵימְנוּתָא, לְמֵיהַךְ בְּאֹרַח מֵישָׁר. זַכָּאָה אִיהוּ בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים פה) חֶסֶד וֶאֱמֶת נִפְגָּשׁוּ צֶדֶק וְשָׁלוֹם נָשָׁקוּ. וּכְדֵין (תהלים פה) אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם נִשְׁקָף. גַּם יְיָ' יִתֵּן הַטּוֹב וְאַרְצֵנוּ תִּתֵּן יְבוּלָהּ.

היכל קודש הקדשים דזעיר דבריאה

הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה. הֵיכָלָא דָא, הֵיכָלָא פְּנִימָאָה מִכָּל הֲנֵי הֵיכָלִין. הַאי הֵיכָלָא אִיהוּ

לשון הקודש

הַיְסוֹד הַזֶּה הִתְתַּקֵּן לִשְׁנֵי צְדָדִים. אֶחָד לְתַקֵּן אֶת כָּל הַשְּׁאָר שֶׁלְּמַטָּה, וְאֶחָד לְתַקֵּן אֶת הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי וּלְתַקֵּן זֶה בָּזֶה שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל בִּרְצוֹן אֶחָד כָּרָאוּי. עַד כָּאן הַיִּחוּד שֶׁל שְׁנֵי צְדָדִים, שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה, לְהִתְיַחֵד כְּאֶחָד בִּשְׁלֵמוּת, לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה.

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְיַחֵד אֶת הַיִּחוּד וּלְסַדֵּר אֶת סִדּוּר הָאֱמוּנָה לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה. אַשְׁרָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל כָּךְ כָּתוּב, (תהלים פה) חֶסֶד וֶאֱמֶת נִפְגָּשׁוּ צֶדֶק וְשָׁלוֹם נָשָׁקוּ. וְאָז – אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם נִשְׁקָף. גַּם ה' יִתֵּן הַטּוֹב וְאַרְצֵנוּ תִּתֵּן יְבוּלָהּ.

היכל ק"ק דזעיר דבריאה

הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי. הַהֵיכָל הַזֶּה הוּא

סְתִימוּ, דְּלָאו בֵּיהּ דִּיוּקְנָא מַמָּשׁ, וְלֵית גּוּפָא כְּלַל. הָכָא סְתִימוּ דְּגוֹ רָזָא דְּרָזִין, הַאי אִיהוּ רָזָא, דְּאִיהוּ אֲתָר, לְאַעֲלָא תַּמָּן בְּגוֹ אִינּוּן צִנּוֹרִין דִּלְעֵילָא. רוּחָא דְּכָל רוּחִין, רַעֲוָון דְּכָל רַעֲוִוין, לְאִתְחַבְּרָא כֻּלָּא כַּחֲדָא. רוּחָא דְּחַיֵּי (דְּהָא) בְּהַאי, לְמֶהֱוֵי כֻּלָּא תִּקּוּנָא חָדָא.

הֵיכָלָא דָּא, אִקְרֵי בֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. אֲתָר לְקַבְּלָא הַאי (ס"א נִשְׁמָתָא עִלָּאָה) נִשְׁמָתִין עִילָּאִין, דְּאִקְרֵי הָכִי, לְאַתְעָרָא עָלְמָא דְּאָתֵי לְגַבֵּיהּ.

הַאי עָלְמָא עוֹלָם אִקְרֵי. עוֹלָם: סְלִיקָא, דְּסָלִיק עָלְמָא תַּתָּאָה לְגַבֵּי עָלְמָא עִלָּאָה, וְאִסְתַּתָּר בְּגַוֵּוהּ, וְאִתְעַלָּם בֵּיהּ, אִתְגַּלְיָיא בִּסְתִירָה. עוֹלָם: דְּסָלִיק אִיהוּ, בְּכָל אִינּוּן (דף רנ"ט ע"א) דְּקַרְבִּין בֵּיהּ, וְאִסְתַּתְּרָן גּוֹ סְתִירוּ עִלָּאָה. עוֹלָם עִלָּאָה: סָלִיק

לשון הקודש

הַהֵיכָל הַפְּנִימִי מִכָּל הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ. הַהֵיכָל הַזֶּה הוּא נִסְתָּר, וְאֵין בּוֹ דִּיּוּקָן מַמָּשׁ וְלֹא גּוּף כְּלָל. כָּאן הַנִּסְתָּר שֶׁתּוֹךְ סוֹד הַסּוֹדוֹת. זֶהוּ סוֹד שֶׁהוּא מָקוֹם לְהִכָּנֵס לְשָׁם בְּתוֹךְ אוֹתָם הַצִּנּוֹרוֹת שֶׁלְּמַעְלָה. הָרוּחַ שֶׁל כָּל הָרוּחוֹת, רָצוֹן שֶׁל כָּל הָרְצוֹנוֹת, לְהִתְחַבֵּר הַכֹּל כְּאֶחָד. רוּחַ הַחַיִּים (שֶׁל זֶה) בָּזֶה, וְלִהְיוֹת הַכֹּל תִּקּוּן אֶחָד.

הַהֵיכָל הַזֶּה נִקְרָא בֵּית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים, הַמָּקוֹם לְקַבֵּל אֶת (הַנִּשְׁמָה הָעֶלְיוֹנָה) הַנְּשָׁמוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, שֶׁנִּקְרֵאת כָּךְ לְעוֹרֵר אֵלָיו אֶת הָעוֹלָם הַבָּא.

הָעוֹלָם הַזֶּה נִקְרָא עוֹלָם. עוֹלָם – עֲלִיָּה, שֶׁעוֹלֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן לָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וּמִסְתַּתֵּר בְּתוֹכוֹ וְנֶעְלָם בּוֹ, וְנִגְלֶה בַּסֵּתֶר. עוֹלָם – שֶׁהוּא עוֹלֶה עִם כָּל אוֹתָם שֶׁקְּרֵבִים לוֹ וְנִסְתָּרִים תּוֹךְ סֵתֶר עֶלְיוֹן.

וְאִסְתַּתָּר בִּרְעוּתָא עִלָּאָה, גּוֹ טְמִירוּ דְּכָל טְמִירִין דְּלָא אִתְיְדַע כְּלַל (כְּלַל), וְלָא אִתְגְּלֵי, וְלֵית מָאן דְּיָדַע לֵיהּ.

פָּרוֹכְתָּא דְּפַרְסָא פְּרִיסָא, חַפְיָא גּוֹ טְמִירוּ סָתִים. כַּפּוֹרְתָּא פְּרִיסָא גּוֹ טְמִירִין עִלָּאִין, לְאַסְתָּמָא סְתִימִין דְּהָא טְמִירִין וּסְתִימִין. (נ"א פַּרוֹכְתָּא פְּרִיסָא גּוֹ טְמִירִין עִילָּאִין לְאִסְתַּמְרָא סְתִימָא דְּהָאי טָמִיר וְסָתִים) לְגוֹ מִן כַּפּוֹרְתָּא, אִית אֲתָר סָתִים וְטָמִיר וְגָנִיז, לְאַכְנָשָׁא לֵיהּ בְּגַוָּיהּ. מְשַׁח רְבוּת עִלָּאָה, רוּחָא דְּחַיֵּי, עַל יְדָא דְּהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק, וְהַהוּא נָהָר אִקְרֵי מַבּוּעָא דְּבֵירָא, דְּלָא פַּסְקִין מֵימוֹי לְעָלְמִין. וְכַד הַאי עָיֵיל וְנָגִיד כָּל הַהוּא רְבוּת קֻדְשָׁא מִלְּעֵילָּא, מֵאֲתָר דְּקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. נְהִירוּ נְגִידוּ נָחִית וְאָתֵי, גּוֹ אִינּוּן צִנּוֹרִין. הַאי אִתְמַלְיָא מִתַּמָּן, כְּנוּקְבָא דְּמִתְעַבְּרָא וְאִתְמַלְיָא מִן דְּכוּרָא.

לשון הקודש

עוֹלָם עֶלְיוֹן – עוֹלָה וּמִסְתַּתֵּר בְּרָצוֹן עֶלְיוֹן תּוֹךְ סֵתֶר כָּל הַנִּסְתָּרִים, שֶׁלֹּא נוֹדַע כְּלָל (כְּלַל) וְלֹא הִתְגַּלָּה, וְאֵין מִי שֶׁמַּכִּיר אוֹתוֹ.

הַפָּרֹכֶת, שֶׁהִיא מָסָךְ פָּרוּס, מְכַסָּה אֶת תּוֹךְ סֵתֶר הַנִּסְתָּר. הַכַּפֹּרֶת פְּרוּסָה תּוֹךְ הַסְּתָרִים הָעֶלְיוֹנִים לְהַסְתִּיר הַנִּסְתָּרִים, שֶׁהֲרֵי הֵם טְמִירִים וְנִסְתָּרִים. (הַפָּרֹכֶת פְּרוּסָה בְּתוֹךְ סְתָרִים עֶלְיוֹנִים לִשְׁמֹר הַסְּתוּם, שֶׁזֶּה נִסְתָּר וְסָתוּם) לִפְנִים מִן הַכַּפֹּרֶת יֵשׁ מָקוֹם נִסְתָּר וְטָמוּן וְגָנוּז לְהַכְנִיסוֹ לְתוֹכוֹ. שֶׁמֶן מִשְׁחַת עֶלְיוֹן, רוּחַ הַחַיִּים, עַל יַד אוֹתוֹ הַנָּהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, וְאוֹתוֹ נָהָר נִקְרָא מַבּוּעַ הַבְּאֵר, שֶׁלֹּא פּוֹסְקִים מֵימָיו לְעוֹלָמִים. וּכְשֶׁזֶּה נִכְנָס וְשׁוֹפֵעַ כָּל אוֹתוֹ מִשְׁחַת קֹדֶשׁ מִלְּמַעְלָה מִמָּקוֹם שֶׁל קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים,

אוֹף הָכִי נָמֵי הַאי הֵיכָלָא, מִתְתַּקְנָא תָּדִיר לְקַבְּלָא, בְּנוּקְבָא דִּמְקַבְּלָא מִן דְּכוּרָא. קַבִּילוּ דְּקַבִּילוּ, כָּל אִינּוּן רוּחִין וְנִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין דְּנַחְתִּין לְעָלְמָא, וְאִתְעַבְּרוּ (ס"א וְאִתְעַכְּבוּ) תַּמָּן. כָּל הַהוּא זִמְנָא דְּאִצְטְרִיךְ.

יִתְעַכְּבוּן עַד דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, וְיִסְתַּפְּקוּן כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין, וְיֵיתוּן וְיַחְדֵּי עָלְמָא כְּמִלְקַדְמִין. וּכְדֵין, יַחְדֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמִלְקַדְמִין, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קד) יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו.

בְּהַאי הֵיכָלָא, קַיְימִין עִנּוּגִין וְתַפְּנוּקִין דְּרוּחֵי, וְאִשְׁתַּעְשְׁעוּתָא דְּאִשְׁתַּעֲשָׁע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִנְתָא דְּעֵדֶן. הָכָא אִיהוּ תִּיאוּבְתָא דְּכֹלָּא, וְעִנּוּגָא דְּכֹלָּא, לְאִתְחַבְּרָא כֹּלָּא כַּחֲדָא, וּלְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד, קִשּׁוּרָא דְּכֹלָּא בְּיִחוּדָא חָדָא הָכָא קַיְימָא.

לשון הקודש

אוֹר שֶׁל שֶׁפַע יוֹרֵד וּבָא לְתוֹךְ אוֹתָם הַצִּנּוֹרוֹת, וְזֶה מִתְמַלֵּא מִשָּׁם בִּנְקֵבָה שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת וּמִתְמַלֵּאת מִן הַזָּכָר.

אַף כָּךְ גַּם הַהֵיכָל הַזֶּה מִתְתַּקֵּן תָּמִיד לְקַבֵּל בִּנְקֵבָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת מִן הַזָּכָר. הַקַּבָּלָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת אֶת כָּל הָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁיּוֹרְדוֹת לָעוֹלָם, וְהִתְעַבְּרוּ (וְהִתְעַכְּבוּ) שָׁם כָּל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁצָּרִיךְ.

יִתְעַכְּבוּ עַד שֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, וִיקַבְּלוּ כָּל אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת, וְיָבֹאוּ וְיִשְׂמַח הָעוֹלָם כְּמִקֹּדֶם, וְאָז יִשְׂמַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמִקֹּדֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו.

בַּהֵיכָל הַזֶּה קַיָּמִים הָעִנּוּגִים וְהַתַּפְּנוּקִים שֶׁל הָרוּחוֹת, וְהַשַּׁעֲשׁוּעַ שֶׁמִּשְׁתַּעֲשֵׁעַ

דְּכַד שַׁיְיפֵי כֻּלְּהוּ מִתְחַבְּרָאן בְּשַׁיְיפִין עִלָּאִין, כָּל חַד וְחַד כַּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, לֵית לוֹן תִּיאוּבְתָּא, וְלֵית לוֹן עִנּוּגָא, בַּר בְּיִחוּדָא דְּהַאי הֵיכָלָא, כֹּלָּא הָכָא תַלְיָא. כַּד אִתְחַבְּרוּתָא דְּהָכָא אִתְיַיחַד בְּיִחוּדָא חָדָא, כְּדֵין כָּל נְהִירוּ דְּשַׁיְיפִין, וְכָל נְהִירוּ דְּאַנְפִּין, וְכָל חֶדְוָון, כֻּלְּהוּ נְהִירִין וְחַדָּאן.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, מָאן דְּיָדַע לְסַדְּרָא סִדּוּרִין, וּלְאַתְקְנָא תִּקּוּנֵי אִשְׁתַּלְמוּתָא כְּדְקָא יֵאוֹת, רְחִימוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. וּכְדֵין, כָּל דִּינִין, וְכָל גְּזֵרִין בִּישִׁין, מִתְעַבְּרִין וּמִתְבַּטְּלִין מֵעָלְמָא.

הֵיכָלָא דָּא, הֵיכָלָא דְתִיאוּבְתָּא, הֵיכָלָא דְעִנּוּגָא, הֵיכָלָא לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא עֵילָא וְתַתָּא כַּחֲדָא.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגַן עֵדֶן. כָּאן הִיא תְּשׁוּקַת הַכֹּל וְעֹנֶג הַכֹּל לְהִתְחַבֵּר הַכֹּל כְּאֶחָד וְלִהְיוֹת הַכֹּל כְּאֶחָד כָּאן עוֹמֵד.

שֶׁכְּשֶׁכָּל הָאֵיבָרִים מִתְחַבְּרִים בָּאֵיבָרִים הָעֶלְיוֹנִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, אֵין לָהֶם תְּשׁוּקָה וְאֵין לָהֶם עֹנֶג, רַק בִּיחוּד שֶׁל הַהֵיכָל הַזֶּה, וְהַכֹּל כָּאן תָּלוּי. כְּשֶׁהַהִתְחַבְּרוּת שֶׁל כָּאן מִתְיַחֶדֶת בְּיִחוּד אֶחָד, אֲזַי כָּל אוֹר הָאֵיבָרִים וְכָל הֶאָרַת הַפָּנִים וְכָל הַשְּׂמָחוֹת, כֻּלָּם מְאִירִים וּשְׂמֵחִים.

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְסַדֵּר סִדּוּרִים וּלְתַקֵּן אֶת תִּקּוּנֵי הַהִשְׁתַּלְמוּת כָּרָאוּי, אַהֲבָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. וְאָז כָּל הַדִּינִים וְכָל הַגְּזֵרוֹת הָרָעוֹת עוֹבְרוֹת וּמִתְבַּטְּלוֹת מִן הָעוֹלָם.

הֵיכָל זֶה הֵיכָל שֶׁל תְּשׁוּקָה, הֵיכָל שֶׁל עֹנֶג, הֵיכָל שֶׁל שַׁעֲשׁוּעַ עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן

וּמְקַבְּלָא כֹּלָּא נְהִירוּ דְבוּצִינָא עִלָּאָה דְנָהִיר לְכֹלָּא, וּלְאִתְיַחֲדָא כֹּלָּא כְּדְקָא יֵאוֹת בְּיִחוּדָא שְׁלִים. וְעַל דָּא, הֵיכָלָא דָא קָאִים בִּטְמִירוּ דְכֹלָּא, גָּנִיז מִכֹּלָּא. אַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ טְמִירִין. דָּא טָמִיר וְגָנִיז יַתִּיר. לְמֶהֱוֵי בְּרִית קַיְּימָא כֹּלָּא כַּחֲדָא, דְּכַר וְנוּקְבָא לְמֶהֱוֵי שְׁלִים.

הֵיכָל דָּא אִקְרֵי אֲרוֹן הַבְּרִית, דְּאִיהוּ אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. בְּגִין דְּהַאי אִיהוּ אֲתָר, דְּנַפְּקוּ מִנֵּיהּ כָּל נִשְׁמָתִין דְּעָלְמָא, לְיַחֲדָא יִחוּדָא לְתַתָּא, וּלְאַמְשָׁכָא יִחוּדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵעֵילָא לְתַתָּא, לְיָהֲבָא לַצַּדִּיק, בְּגִין דְּנַפְּקוּ מִצַּדִּיק, וְעַיְּילֵי בְּצַדִּיק. וּלְבָתַר נַפְּקֵי מִצַּדִּיק, וְעַיְּילֵי בַּאֲתָר דְּנַפְּקֵי מִתַּמָּן.

הַאי אֲרוֹן הַבְּרִית, נָקִיט כֹּלָּא מִצַּדִּיק. וּלְבָתַר, נַפְּקֵי מִנֵּיהּ, וְעַיְּילֵי בְּצַדִּיק לְתַתָּא. לְבָתָר

לשון הקודש

בְּאֶחָד. וּמְקַבְּלִים כֻּלָּם הָאוֹר שֶׁל הַנֵּר הָעֶלְיוֹן שֶׁמֵּאִיר לַכֹּל וּלְהִתְיַחֵד הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ בְּיִחוּד שָׁלֵם. וְעַל זֶה הֵיכָל זֶה עוֹמֵד בְּסֵתֶר הַכֹּל, גָּנוּז מֵהַכֹּל. אַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם מְסֻתָּרִים, זֶה מְסֻתָּר וְגָנוּז יוֹתֵר, לִהְיוֹת בְּרִית קַיּוּם הַכֹּל כְּאֶחָד, זָכָר וּנְקֵבָה, לִהְיוֹת שְׁלֵמִים.

הַהֵיכָל הַזֶּה נִקְרָא אֲרוֹן הַבְּרִית, שֶׁהוּא אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. מִשּׁוּם שֶׁזֶּהוּ מָקוֹם שֶׁיּוֹצְאוֹת מִמֶּנּוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם לְיַחֵד יִחוּד לְמַטָּה, וּלְהַמְשִׁיךְ אֶת הַיִּחוּד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמַּעְלָה לְמַטָּה לָתֵת לַצַּדִּיק, מִשּׁוּם שֶׁיָּצְאוּ מִצַּדִּיק וְנִכְנָסוֹת לַצַּדִּיק, וְאַחַר כָּךְ יָצְאוּ מִצַּדִּיק וְנִכְנָסוֹת לַמָּקוֹם שֶׁיָּצְאוּ מִשָּׁם.

אֲרוֹן הַבְּרִית הַזֶּה לוֹקֵחַ הַכֹּל מִצַּדִּיק,

נַפְקֵי מִצַּדִּיק דִּלְתַתָּא, וְעַיְילֵי בְּהַאי אֲרוֹן הַבְּרִית. לְמֶהֱוֵי כָּל נִשְׁמָתִין כְּלִילָן מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא. לְמֶהֱוֵי שְׁלִים מִכָּל סִטְרִין. וְהַאי אֲרוֹן הַבְּרִית, נָקִיט מִצַּדִּיק אִינּוּן נִשְׁמָתִין, מִתְּרֵין סִטְרִין.

תָּא חֲזֵי, מַבּוּעָא דְּבֵירָא לָא מִתְפָּרְשָׁא מִבֵּירָא לְעָלְמִין, וְעַל דָּא, הַאי אֲתָר, שִׁכְלוּלָא דְכֹלָּא, קִיּוּמָא דְכָל גּוּפָא, לְמֶהֱוֵי שְׁלִים בְּכֹלָּא כְּדְקָא יֵאוֹת. הָכָא, הוּא יְחוּדָא וְקִשּׁוּרָא כַּחֲדָא, לְמֶהֱוֵי עֵילָא וְתַתָּא חַד, בְּקִשּׁוּרָא חָדָא, דְּלָא מִתְפָּרְשָׁן כָּל שַׁיְיפִין דָּא מִן דָּא, וּלְאִשְׁתַּכְחָא כֹּלָּא אַנְפִּין בְּאַנְפִּין.

וְעַל דָּא תָּנֵינָן, מָאן דְּשַׁמִּישׁ עַרְסֵיהּ מֵאַחוֹרָא, אַכְחִישׁ תִּקּוּנָא דְּאִסְתַּכְּלוּתָא אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, לְאַנְהָרָא כֹּלָּא כַּחֲדָא, וּלְאִשְׁתַּכְחָא כֹּלָּא אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, בִּדְבֵקוּתָא כְּדְקָא יֵאוֹת, כְּמָה דְאַתְּ

לשון הקודש

וְאַחַר כָּךְ יוֹצְאוֹת מִמֶּנּוּ וְנִכְנָסוֹת לַצַּדִּיק שֶׁלְּמַטָּה. אַחַר כָּךְ יוֹצְאוֹת מֵהַצַּדִּיק שֶׁלְּמַטָּה וְנִכְנָסוֹת לַאֲרוֹן הַבְּרִית הַזֶּה, שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת כְּלוּלוֹת מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה לִהְיוֹת שְׁלֵמוּת מִכָּל הַצְּדָדִים. וַאֲרוֹן הַבְּרִית הַזֶּה לוֹקֵחַ מֵהַצַּדִּיק אוֹתָן נְשָׁמוֹת מִשְּׁנֵי צְדָדִים.

בֹּא וּרְאֵה, מַבּוּעַ הַבְּאֵר אֵינוֹ נִפְרָד מֵהַבְּאֵר לְעוֹלָמִים, וְלָכֵן הַמָּקוֹם הַזֶּה הוּא תִּקּוּן שֶׁל הַכֹּל, הַקִּיּוּם שֶׁל כָּל הַגּוּף, לִהְיוֹת שָׁלֵם בַּכֹּל כָּרָאוּי. כָּאן הוּא הַיִּחוּד וְהַקֶּשֶׁר כְּאֶחָד לִהְיוֹת מַעְלָה וּמַטָּה אֶחָד בְּקֶשֶׁר אֶחָד, שֶׁאֵין נִפְרָדִים כָּל הָאֵיבָרִים זֶה מִזֶּה, וּלְהִמָּצֵא הַכֹּל פָּנִים בְּפָנִים.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, מִי שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ מֵאָחוֹר, מַכְחִישׁ אֶת תִּקּוּן הַהִסְתַּכְּלוּת פָּנִים בְּפָנִים, לְהָאִיר הַכֹּל כְּאֶחָד

אָמַר (בראשית ב) **וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ, בְּאִשְׁתּוֹ דַּיְיקָא, וְלָא אֲחוֹרֵי אִשְׁתּוֹ.**

תְּרֵין אִינּוּן, יַעֲקֹב אִיהוּ לְעֵילָא, יוֹסֵף לְתַתָּא. תְּרֵין תִּיאוּבְתִּין אִינּוּן. חַד הֵיכָלָא שְׁתִיתָאָה. וְחַד הַאי הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה. תִּיאוּבְתָּא לְעֵילָא, בְּאִינּוּן נְשִׁיקִין דְּנָטִיל יַעֲקֹב. תִּיאוּבְתָּא לְתַתָּא, בְּהַאי שִׁמּוּשָׁא דְּנָטִיל יוֹסֵף. מִתְּרֵין סִטְרִין אִלֵּין, נָטִיל (הַאי) (דף רנ"ט ע"ב) **אֲרוֹן הַבְּרִית רוּחָא דְּחַיֵּי. מִסִּטְרָא דְּיַעֲקֹב, נָטִיל רוּחָא דְּחַיֵּי דִּלְעֵילָא, דְּאִתְדָּבַק בֵּיהּ בְּאִינּוּן נְשִׁיקִין, וְאָעִיל** (בְּאִינּוּן נְשִׁיקִין) (נ"א וְעָיֵיל) **רוּחָא דְּחַיֵּי דִּלְעֵילָא בֵּיהּ, לְאִתְזָנָא מִנֵּיהּ. מִסִּטְרָא דְּיוֹסֵף, דְּאִיהוּ לְתַתָּא, בְּסִיּוּמָא דְגוּפָא, בְּהַאי הֵיכָלָא. נָטִיל רוּחִין וְנִשְׁמָתִין לְאַרְקָא לְתַתָּא, לְהַאי עָלְמָא.**

לשון הקודש

וּלְהַמְצָא הַכֹּל פָּנִים בְּפָנִים בִּדְבֵקוּת כָּרָאוּי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ. בְּאִשְׁתּוֹ דַּיְקָא, וְלֹא אֲחוֹרֵי אִשְׁתּוֹ.

שְׁנַיִם הֵם. יַעֲקֹב הוּא לְמַעְלָה, וְיוֹסֵף הוּא לְמַטָּה. שְׁתֵּי תְּשׁוּקוֹת הֵן, אֶחָד הַהֵיכָל הַשִּׁשִּׁי, וְאֶחָד הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה. הַתְּשׁוּקָה שֶׁלְּמַעְלָה בְּאוֹתָן נְשִׁיקוֹת שֶׁנּוֹטֵל יַעֲקֹב. הַתְּשׁוּקָה שֶׁלְּמַטָּה בַּשִּׁמּוּשׁ הַזֶּה שֶׁנּוֹטֵל יוֹסֵף. מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ נוֹטֵל (זֶה) אֲרוֹן הַבְּרִית אֶת רוּחַ הַחַיִּים. מֵהַצַּד שֶׁל יַעֲקֹב נוֹטֵל אֶת רוּחַ הַחַיִּים שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁנִּדְבָּק בּוֹ בְּאוֹתָן נְשִׁיקוֹת, וּמַכְנִיס (בְּאוֹתָן נְשִׁיקוֹת) (וְנַכְנֵס) אֶת רוּחַ הַחַיִּים שֶׁלְּמַעְלָה בּוֹ לְהִזּוֹן מִמֶּנּוּ. מֵהַצַּד שֶׁל יוֹסֵף שֶׁהוּא לְמַטָּה, בְּסִיּוּם הַגּוּף, בַּהֵיכָל הַזֶּה נוֹטֵל רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת לְהָרִיק לְמַטָּה לָעוֹלָם הַזֶּה.

אִלֵּין תְּרֵין סִטְרִין, מִתְפָּרְשָׁן לִתְרֵין סִטְרִין. סִטְרָא דְיַעֲקֹב, אִתְפָּשַׁט וְיָהִיב תּוֹקְפָּא, לְנַבְעָא בְּאִינּוּן שָׁדַיִם, דְּאִתְמַלְיָין מֵהַהוּא רוּחָא דְחַיֵּי, וְיָנִיק בְּהוּ לְאִינּוּן מַלְאָכִין קַדִּישִׁין, דְּאִינּוּן חַיִּין וְקַיְימִין לְעָלְמִין, וְקַיְימִין בְּקִיּוּמָא בֵּיהּ, סִטְרָא דְיוֹסֵף, עָיֵיל בְּתִיאוּבְתָּא וְיָהַב תּוֹקְפָּא לְגוֹ, וְעָבִיד נִשְׁמָתִין וְרוּחִין, לְנַחְתָּא לְתַתָּא, וּלְאַתְזְנָא בְּהוּ בְּנֵי עָלְמָא.

וְעַל דָּא, קַיְימִין תְּרֵין סִטְרִין אִלֵּין, דָּא לְעֵילָּא, וְדָא לְתַתָּא. דָּא לְאַתְזְנָא לְעֵילָּא, וְדָא לְמֵיזָן לְתַתָּא. כָּל חַד וְחַד כַּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, (וְעַל דָּא) וְכֹלָּא אִיהוּ חַד, וְחַד רָזָא אִיהוּ. וְעִם כָּל דָּא, יוֹסֵף זָן לְכָל גּוּפָא, וְאַשְׁקֵי לֵיהּ. דְּמֵהַאי רוּחָא דְחַיֵּי דְאִתְדַּבְּקוּתָא דְיַעֲקֹב, נָחִית לְתַתָּא, וּבֵיהּ אִתְדָּבַק הַאי אֲרוֹן הַבְּרִית, בִּרְעוּתָא לְעֵילָּא, וְנָחִית הַהוּא רוּחָא דְחַיֵּי לְתַתָּא, בְּהַהוּא אִתְדַּבְּקוּתָא דְיוֹסֵף, וְכַד

לשון הקודש

שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ נִפְרָדִים לִשְׁנֵי צְדָדִים. הַצַּד שֶׁל יַעֲקֹב מִתְפַּשֵּׁט וְנוֹתֵן כֹּחַ לִנְבֹּעַ בְּאוֹתָם שָׁדַיִם שֶׁמִּתְמַלְּאִים מֵאוֹתָהּ רוּחַ הַחַיִּים, וּמֵינִיק בָּהֶם אֶת אוֹתָם מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים, שֶׁהֵם חַיִּים וְקַיָּמִים לְעוֹלָמִים, וְקַיָּמִים בְּקִיּוּם בּוֹ. הַצַּד שֶׁל יוֹסֵף נִכְנָס בִּתְשׁוּקָה וְנוֹתֵן כֹּחַ לִפְנִים, וְעוֹשֶׂה נְשָׁמוֹת וְרוּחוֹת לָרֶדֶת לְמַטָּה וּלְהָזִין בָּהֶם בְּנֵי הָעוֹלָם.

וְעַל כֵּן קַיָּמִים שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ, זֶה לְמַעְלָה וְזֶה לְמַטָּה. זֶה לְהָזִין לְמַעְלָה, וְזֶה לָזוּן לְמַטָּה. כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ. (וְלֵבֹ) וְהַכֹּל הוּא אֶחָד וְסוֹד אֶחָד הוּא. וְעִם כָּל זֶה, יוֹסֵף זָן אֶת כָּל הַגּוּף וּמַשְׁקֶה אוֹתוֹ. שֶׁמֵּרוּחַ הַחַיִּים הַזּוֹ שֶׁל הַהִדָּבְקוּת שֶׁל יַעֲקֹב יוֹרֵד לְמַטָּה, וּבוֹ נִדְבָּק אֲרוֹן

אִתְחַבָּר כֻּלָּא כַּחֲדָא, אִתְמַלְיָין אִינּוּן שְׁדַיִם לְיָנְקָא לְכֹלָּא, וּבְגִין כַּךְ כֻּלָּא אִיהִי חַד, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, מָאן דְּיָדַע לְקַשְׁרָא קִשְׁרִין, וּלְיַחֲדָא יְחוּדָא בִּצְלוֹתֵיהּ בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא כְּדְקָא יֵאוֹת, בְּגִין לְדַבְּקָא שַׁיְיפָא בְּשַׁיְיפָא, רוּחָא בְּרוּחָא, כֻּלָּא בִּכְלָלָא חָדָא, לְמֶהֱוֵי כֻּלָּא חַד כַּדְקָא חָזֵי.

תָּא חָזֵי, הַאי הֵיכָלָא, כַּד אִלֵּין רוּחִין קַדִּישִׁין, וְכָל אִינּוּן הֵיכָלִין וּרְתִיכִין, כֻּלְּהוּ מִתְיַחֲדֵי כַּחֲדָא, וְאִשְׁתְּכָחוּ בְּקִשּׁוּרָא חָדָא, כְּדֵין הַאי רוּחָא עִלָּאָה דְּכֻלְּהוּ, דְּאִיהוּ נְקוּדָה חָדָא, אַסְתִּים בְּהוּ, וְלָא אִתְגַּלְיָיא, וְאִתְעָבִיד רוּחָא סָתִים כְּגַוְונָא עִלָּאָה. וְסִימָנִיךְ אֶגוֹזָא, יְחוּדָא בְּקִשּׁוּרָא דְּכֹלָּא כִּדְקַאמְרָן, לְאִתְקַשְׁרָא דָּא בְדָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא שְׁלִים, בִּשְׁלִימוּ (דְּכַר וְנוּקְבָּא) כַּחֲדָא.

לשון הקודש

הַבְּרִית הַזֶּה בְּרָצוֹן לְמַעְלָה, וְיוֹרֶדֶת אוֹתָהּ רוּחַ חַיִּים לְמַטָּה בְּאוֹתָהּ הִתְדַּבְּקוּת שֶׁל יוֹסֵף, וּכְשֶׁהַכֹּל מִתְחַבֵּר כְּאֶחָד, מִתְמַלְּאִים אוֹתָם הַשָּׁדַיִם לְהָנִיק לַכֹּל, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל הוּא אֶחָד. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לִקְשֹׁר קְשָׁרִים וּלְיַחֵד יִחוּד בִּתְפִלָּתוֹ בִּרְצוֹן הַלֵּב כָּרָאוּי כְּדֵי לְהַדְבִּיק אֵיבָר בְּאֵיבָר, רוּחַ בְּרוּחַ, הַכֹּל בִּכְלָל אֶחָד, לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד כָּרָאוּי.

בֵּא וּרְאֵה, הַהֵיכָל הַזֶּה, כְּשֶׁהָרוּחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַלָּלוּ וְכָל אוֹתָם הֵיכָלוֹת וּמֶרְכָּבוֹת כֻּלָּם מִתְיַחֲדִים כְּאֶחָד וְנִמְצָאִים בְּקֶשֶׁר אֶחָד, אֲזַי הָרוּחַ הָעֶלְיוֹנָה הַזּוֹ שֶׁל כֻּלָּם, שֶׁהִיא נְקֻדָּה אַחַת נִסְתֶּרֶת בָּהֶם, וְלֹא מִתְגַּלָּה, וְנַעֲשֵׂית רוּחַ נִסְתֶּרֶת כְּמוֹ הָעֶלְיוֹנָה. וְסִימָנְךָ – הָאֱגוֹז, יִחוּד בַּקֶּשֶׁר שֶׁל הַכֹּל כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, לְהִקָּשֵׁר זֶה בָּזֶה, לִהְיוֹת הַכֹּל שָׁלֵם בִּשְׁלֵמוּת (זָכָר וּנְקֵבָה) כְּאֶחָד.

וְהָא אוֹקִימְנָא כְּגַוְונָא דָא, קָרְבְּנָא סַלְקָא לְיַחֲדָא (נ"א יִחוּדָא) קָרְבְּנָא וּלְיַחֲדָא (ד"א וּלְאִסְתַּפְּקָא) כָּל חַד וְחַד כַּדְקָא חָזֵי לֵיהּ מֵהַהוּא תְּנָנָא דְסָלִיק, כַּהֲנָא דְאִיהוּ יְמִינָא, בְּקִשּׁוּרָא דְיִחוּדָא בִּרְעוּתָא, וְלֵיוָאֵי בְּשִׁירָתָא. כָּלִיל דָּא בְּדָא. הֵיכָלָא בְּהֵיכָלָא, רוּחָא בְּרוּחָא, עַד דְּמִתְחַבְּרָן בְּאַתְרַיְיהוּ, שַׁיְיפָא בְּשַׁיְיפָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא כָּלִיל כַּחֲדָא כְּדְקָא יֵאוֹת.

וְהָא אוֹקִימְנָא דְכַד אִשְׁתְּלִים כֹּלָּא כַּחֲדָא, שַׁיְיפִין עִלָּאִין בְּתַתָּאִין, כְּדֵין, נִשְׁמָתָא עִלָּאָה דְכֹלָּא, אִתְעֲרַת, וְעָאלַת בְּכֻלְּהוּ, וְנָהִיר לְכֹלָּא, וְכֻלְּהוּ מִתְבָּרְכָאן עִלָּאִין וְתַתָּאִין. וְהַהוּא דְלָא אִתְיְידָע, וְלָא עָאל בְּחוּשְׁבָנָא, רְעוּתָא דְלָא אִתְפַּס לְעָלְמִין, כְּדֵין כֹּלָּא סָלִיק עַד אֵין סוֹף, וְאִתְקְשַׁר כֹּלָּא בְּקִשּׁוּרָא חָדָא, וּבָסִים, הַהוּא רְעוּתָא לְגוֹ בְּגוֹ בִּסְתִּימוּ.

לשון הקודש

וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ כְּמוֹ כֵן, הַקָּרְבָּן עוֹלֶה לְיַחֵד (יִחוּד) קָרְבָּן וּלְיַחֵד (וּלְסַפֵּק) אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ מֵאוֹתוֹ הֶעָשָׁן שֶׁעוֹלֶה – הַכֹּהֵן שֶׁהוּא לְיָמִין בַּקֶּשֶׁר שֶׁל הַיִּחוּד בְּרָצוֹן, וְהַלְוִיִּם בְּשִׁירָה. כְּלוּלִים זֶה בָּזֶה, הֵיכָל בְּהֵיכָל, רוּחַ בְּרוּחַ, עַד שֶׁמִּתְחַבְּרִים בִּמְקוֹמָם אֵיבָר בְּאֵיבָר, לִהְיוֹת הַכֹּל כָּלוּל כְּאֶחָד כָּרָאוּי.

וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שֶׁכְּשֶׁנִּשְׁלָם הַכֹּל כְּאֶחָד, הָאֵיבָרִים הָעֶלְיוֹנִים בַּתַּחְתּוֹנִים, אָז הַנְּשָׁמָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הַכֹּל מִתְעוֹרֶרֶת וְנִכְנֶסֶת בְּכֻלָּם וּמְאִירָה לַכֹּל, וְכָל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים מִתְבָּרְכִים, וְאוֹתוֹ שֶׁלֹּא נוֹדָע וְלֹא נִכְנַס בְּחֶשְׁבּוֹן, הָרָצוֹן שֶׁאֵינוֹ נִתְפָּס לְעוֹלָמִים, אָז הַכֹּל עוֹלֶה עַד אֵין סוֹף, וְנִקְשָׁר הַכֹּל בְּקֶשֶׁר אֶחָד,

נְהִירוּ דְּנִשְׁמְתָא עִלָּאָה, סַלְקָא לְגוֹ בְּגוֹ, וְנָהִיר לְכֹלָּא. בְּגוֹ דְּהַאי נְהִירוּ, אָעִיל סְתִימוּ דְּמַחֲשָׁבָה, דְּאִיהוּ כָּלִיל כֹּלָּא, וּבְגוֹ לְגוֹ, בְּהַהוּא רְעוּ דְּמַחֲשָׁבָה, אַנְהִיר וְאִתְבָּסָם וְתָפִים וְלָא תָפִים, וְסַלְקָא (ס"א הַאי רְעוּ) מִגּוֹ רְעוּ דְּמַחֲשָׁבָה לְתָפְשָׁא בֵּיהּ, וְכַד הַאי סָלִיק, נְהִירוּ דִלְתַתָּא תָּפִים בֵּיהּ.

וְכֵן כֹּלָּא, לְאִתְקַשְּׁרָא וּלְאִתְמַלְיָא וּלְאִתְבָּרְכָא כֹּלָּא כַּחֲדָא, כְּדְקָא יֵאוֹת. וּכְדֵין אִתְקַשַּׁר דָּא בְּדָא כַּדְקָא אַמָּרָן, הֵיכָלִין בְּהֵיכָלִין, תַּתָּאִין בְּעִלָּאִין, רָזָא דְכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא, נְהִירוּ עִלָּאָה, בְּנְהִירוּ דְסָתִים וְגָנִיז יַתִּיר בֵּיהּ. וְהַהוּא דְגָנִיז, כָּלִיל בְּמָה דְגָנִיז יַתִּיר, עַד דְּאִשְׁתְּכַח כֹּלָּא כְּדְקָא יֵאוֹת, בְּיִחוּדָא חָדָא.

לשון הקודש

וּמִתְבַּשֵּׂם אוֹתוֹ הָרָצוֹן לְתוֹךְ וּבִפְנִים בַּסֵּתֶר.

אוֹר הַנִּשְׁמָה הָעֶלְיוֹנָה עוֹלֶה לִפְנַי וְלִפְנִים וּמֵאִיר לַכֹּל. בְּתוֹךְ הָאוֹר הַזֶּה נִכְנָס סֵתֶר הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁכּוֹלֵל אֶת הַכֹּל, וְלִפְנַי וְלִפְנִים בְּאוֹתוֹ רְצוֹן הַמַּחֲשָׁבָה מֵאִיר וּמִתְבַּשֵּׂם, וְתוֹפֵס וְלֹא תוֹפֵס, וְעוֹלֶה (הָרָצוֹן הַזֶּה) מִתּוֹךְ רְצוֹן הַמַּחֲשָׁבָה לִתְפֹּס בּוֹ. וּכְשֶׁזֶּה עוֹלֶה, הָאוֹר שֶׁלְּמַטָּה תּוֹפֵס בּוֹ.

וְכֵן הַכֹּל, לְהִתְקַשֵּׁר וּלְהִתְמַלֵּא וּלְהִתְבָּרֵךְ הַכֹּל כְּאֶחָד כָּרָאוּי. וְאָז נִקְשָׁרִים זֶה עִם זֶה כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, הֵיכָלוֹת בְּהֵיכָלוֹת, תַּחְתּוֹנִים בָּעֶלְיוֹנִים, סוֹד שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד, הָאוֹר הָעֶלְיוֹן בָּאוֹר שֶׁנִּסְתָּר וְגָנוּז בּוֹ יוֹתֵר, וְאוֹתוֹ הַגָּנוּז כָּלוּל בְּמַה שֶׁגָּנוּז יוֹתֵר, עַד שֶׁהַכֹּל נִמְצָא כָּרָאוּי בְּיִחוּד אֶחָד.

וְעַל דָּא, מֹשֶׁה הָוָה יָדַע לְסַדְּרָא סִדּוּרָא דְּמָארֵיהּ מִכָּל בְּנֵי עָלְמָא, כַּד אִצְטְרִיךְ לְאַרְכָּא, אָרִיךְ. לְקַצְּרָא, קָצָר. כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, (במדבר יב) אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ. תָּנֵינָן, מָאן דְּאָרִיךְ בִּצְלוֹתֵיהּ וְיִסְתָּכַּל בֵּיהּ, לְסוֹף אָתָא לִידֵי כְּאֵב לֵב. וְתָנֵינָן, מָאן דְּאוֹרִיךְ בִּצְלוֹתֵיהּ, יוֹרְכוּן יוֹמוֹי.

וְרָזָא דְּמִלָּה, מָאן דְּאָרִיךְ בַּאֲתָר דְּבָעֵי לְקַצְּרָא, אָתֵי לִידֵי כְּאֵב לֵב, מָאן לֵב. דָּא הוּא דִּכְתִיב, (משלי טו) וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָמִיד. בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתָר דְּבָעֵי לְקַצְּרָא, וְלָא לְאַרְכָּא בֵּיהּ, דְּהָא כֹּלָּא קָאִים לְעֵילָא, וּבָעֵי דְּלָא לְאַמְשָׁכָא לֵיהּ, לְקַשְּׁרָא לֵיהּ בְּקִשּׁוּרָא דִּלְעֵילָא, בְּלָא אֲרִיכוּ לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא (דף ר"ס ע"א) חַד בְּיִחוּדָא חַד. וְכֵיוָן דְּאִתְקָשַׁר כַּחֲדָא, כְּדֵין לָא בָעֵי לְאַרְכָּא בְּאָרִיכוּ, וּלְאִתְחַנְּנָא בְּתַחֲנוּנֵי. וְכַד אָרִיךְ בַּאֲרִיכוּ, בַּאֲתָר דְּאִצְטְרִיךְ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

וְלָכֵן מֹשֶׁה הָיָה יוֹדֵעַ לְסַדֵּר אֶת סִדּוּר רִבּוֹנוֹ מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. כְּשֶׁהִצְטָרֵךְ לְהַאֲרִיךְ – הֶאֱרִיךְ. לְקַצֵּר – קִצֵּר. כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, (במדבר יב) אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ. שָׁנִינוּ, מִי שֶׁמַּאֲרִיךְ בִּתְפִלָּתוֹ וּמְעַיֵּן בָּהּ, בַּסּוֹף בָּא לִידֵי כְּאֵב לֵב. וְשָׁנִינוּ, מִי שֶׁמַּאֲרִיךְ בִּתְפִלָּתוֹ, מַאֲרִיכִים יָמָיו.

וְסוֹד הַדָּבָר – מִי שֶׁמַּאֲרִיךְ בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְקַצֵּר בָּא לִידֵי כְּאֵב לֵב, אֵיזֶה לֵב? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (משלי טו) וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָמִיד. מִשּׁוּם שֶׁהוּא מָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְקַצֵּר וְלֹא לְהַאֲרִיךְ בּוֹ, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל עוֹמֵד לְמַעְלָה, וְצָרִיךְ שֶׁלֹּא לְהַמְשִׁיכוֹ, לְקָשֵׁר אוֹתוֹ בַּקֶּשֶׁר שֶׁלְּמַעְלָה לְלֹא אֲרִיכוּת, שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל אֶחָד בְּיִחוּד אֶחָד. וְכֵיוָן שֶׁנִּקְשָׁר כְּאֶחָד, אָז אֵין צֹרֶךְ

קַבִּיל צְלוֹתֵיהּ, וְדָא הוּא יְקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּיִחוּדָא דִצְלוֹתָא קָא מְקַשֵּׁר קִשְׁרִין, וְאַסְגֵּי בִּרְכָאן לְעֵילָא וְתַתָּא.

גּוֹ הֵיכָלָא דָא, קַיְימָא נְקוּדָה חָדָא טְמִירְתָּא, וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי רוּחָא, לָקַבְלָא רוּחָא אַחֲרָא עִלָּאָה. וְכַד שַׁרְיָא רוּחָא בְּרוּחָא, כְּדֵין עָאל דָּא בְדָא וְאִיהוּ חַד, וּדְבֵקוּתָא חָדָא. וְאִתְרְכִיב דָּא בְדָא לְמֶהֱוֵי חַד, כְּהַאי אִילָנָא דְאַרְכִּיב דָּא בְדָא וְאִיהוּ חַד, זִינָא בְזִינֵיהּ. וַוי מָאן דְּאַרְכִּיב זִינָא בְלָא זִינֵיהּ, כְּאִינּוּן בְּנֵי אַהֲרֹן, דְּבָעוּ לְאַרְכָּבָא אִילָנָא בְאַחֲרָא דְלָאו אִיהוּ זִינֵיהּ.

וּמַאן דְּאַרְכִּיב זִינָא בְזִינֵיהּ, וְיָדַע לְקַשְׁרָא קִשְׁרָא בְּקִשְׁרֵיהּ, הֵיכָלָא בְהֵיכָלֵיהּ, דַּרְגָּא בְדַרְגֵּיהּ, דָּא אִית לֵיהּ חוּלָקָא בְעָלְמָא דְאָתֵי, כְּמָה

לשון הקודש

לְהַאֲרִיךְ בָּאֹרֶךְ וּלְהִתְחַנֵּן בְּתַחֲנוּנִים. וּכְשֶׁמַּאֲרִיךְ בָּאֹרֶךְ בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ, וְזֶהוּ כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁיִּחוּד הַתְּפִלָּה קוֹשֵׁר קְשָׁרִים וּמַרְבֶּה בְּרָכוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

בְּתוֹךְ הַהֵיכָל הַזֶּה קַיֶּמֶת נְקוּדָה אַחַת נִסְתֶּרֶת, וְהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ הִיא רוּחַ לְקַבֵּל רוּחַ אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה. וּכְשֶׁשּׁוֹרָה רוּחַ בְּרוּחַ, אָז נִכְנָסוֹת זוֹ בָּזוֹ וְהֵן אַחַת וּדְבֵקוּת אַחַת. וְנִרְכָּבוֹת זוֹ בָּזוֹ לִהְיוֹת אַחַת, כְּמוֹ הָעֵץ הַזֶּה שֶׁמַּרְכִּיבִים זֶה בָּזֶה וְהֵם אֶחָד, מִין בְּמִינוֹ. אוֹי לְמִי שֶׁמַּרְכִּיב מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ, כְּמוֹ אוֹתָם בְּנֵי אַהֲרֹן שֶׁרָצוּ לְהַרְכִּיב עֵץ בְּאַחֵר שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ.

וּמִי שֶׁמַּרְכִּיב מִין בְּמִינוֹ, וְיוֹדֵעַ לִקְשֹׁר קֶשֶׁר בְּקִשְׁרוֹ, הֵיכָל בְּהֵיכָלוֹ, דַּרְגָּה בְּדַרְגָּתָהּ – לָזֶה יֵשׁ חֵלֶק בָּעוֹלָם הַבָּא,

דְּאוֹקִימְנָא. וְעַל דָּא, הַאי אִיהוּ שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא. וְכַד אִשְׁתְּלִים דָּא בְּדָא, וְאִיהוּ כֹּלָּא חַד עוֹבָדָא זִינָא בְּזִינֵיהּ דְּנָפִיק מֵהַאי שְׁלִימוּ הַהוּא אִקְרֵי מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה.

וְרָזָא דָּא (בראשית ב) וַיִּצֶר יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, שֵׁם מָלֵא. וְאָדָם אִיהוּ עוֹבָדָא דְּהַאי מֶרְכָּבָה, דְּאַרְכִּיב דָּא בְּדָא, עוֹבָדָא דִּשְׁלִימוּ דְּכֹלָּא, וְכַד אִשְׁתְּלִים דָּא בְּדָא, כְּדֵין יְיָ אֱלֹהִים, שֵׁם מָלֵא. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיָדַע לְקַשְׁרָא קִשְׁרֵי מְהֵימְנוּתָא. וּלְיַחֲדָא יִחוּדָא כַּדְקָא חָזֵי.

תָּא חָזֵי, כְּמָה דְּאִיתְּנְהוּ שְׁמָהָן קַדִּישִׁין עִלָּאִין, מִתְחַבְּרִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, הָכִי אִיהוּ שְׁמָא קַדִּישָׁא. אִתְּפְּרַשׁ לְעֵילָא, וְאִתְּפְּרַשׁ לְתַתָּא. שְׁמָא דָא אִיהוּ לְעֵילָא, שְׁמָא דָא אִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא, שְׁמָא דָא אִיהוּ לְתַתָּא. יְהוָ"ה דְּאִיהוּ רָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא,

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, וְלָכֵן זוֹהִי שְׁלֵמוּת הַכֹּל. וּכְשֶׁנִּשְׁלָם זֶה בָּזֶה וְהוּא הַכֹּל מַעֲשֶׂה אֶחָד, מִין בְּמִינוֹ שֶׁיּוֹצֵא מֵהַשְּׁלֵמוּת הַזּוֹ, הוּא נִקְרָא מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה.

וְסוֹד זֶה – (בראשית ב) וַיִּצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם. שֵׁם מָלֵא. וְאָדָם הוּא מַעֲשֵׂה שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה הַזּוֹ, שֶׁמַּרְכִּיב זֶה בָּזֶה, מַעֲשֵׂה שֶׁל שְׁלֵמוּת הַכֹּל. וּכְשֶׁנִּשְׁלָמִים זֶה בָּזֶה, אָז ה' אֱלֹהִים, שֵׁם מָלֵא. אַשְׁרֵי מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לִקְשֹׁר אֶת קִשְׁרֵי הָאֱמוּנָה וּלְיַחֵד אֶת הַיִּחוּד כָּרָאוּי.

בָּא וּרְאֵה, כְּמוֹ שֶׁיֶּשְׁנָם שֵׁמוֹת קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים מִתְחַבְּרִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, כָּךְ הוּא הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, הִתְפָּרֵשׁ לְמַעְלָה וְהִתְפָּרֵשׁ לְמַטָּה. הַשֵּׁם הַזֶּה הוּא לְמַעְלָה, וְהַשֵּׁם הַזֶּה הוּא בָּאֶמְצַע, וְהַשֵּׁם הַזֶּה הוּא

אִיהוּ חַד. רָזָא דְכֹלָּא. עָלְמָא עִלָּאָה, בִּסְתִימוּ דִסְתִימוּתָא דְעָלֵיהּ, דְּאִשְׁתַּתֵּף בַּהֲדֵיהּ, וְאִיהוּ חַד. עָלְמָא תַתָּאָה, בִּסְתִימוּ דְאֶמְצָעִיתָא, רָזָא דְתִיכָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה דְעָלֵיהּ, וְאוֹקִימְנָא. (ס"א תָּא חֲזֵי רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא דָא יְיָ אֱלֹהִים שְׁמָא דָא אִיהוּ לְעֵילָא שְׁמָא דָא אִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא שְׁמָא דָא אִיהוּ לְתַתָּא. לְעֵילָא רָזָא דְעַלְמָא דְאָתֵי בִּסְתִימוּ דִסְתִימוּתָא דַעֲלֵיה וְאִיהוּ חַד. לְתַתָּא רָזָא דְעַלְמָא תַתָּאָה וְעָלְמָא עִלָּאָה דַעֲלֵיה אִשְׁתְּתָף בַּהֲדֵיהּ וְאִיהוּ חַד. בְּאֶמְצָעִיתָא בְּרָזָא דִרְתִיכָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה וְאוֹקִימְנָא).

מֵהַאי גִּיסָא, אַרְבַּע רְתִיכִין נָפְקִין, וּמֵהַאי גִּיסָא אַרְבַּע רְתִיכִין נָפְקִין, בְּגִין דְּכָל חַד וְחַד מִתְפְּרַשׁ לְאַרְבַּע, כָּל רְתִיכָא אַרְבַּע אִינּוּן, כַּד מִסְתַּכְּלִין דַּרְגִין. וְכֵן כֻּלְּהוּ אַרְבַּע בְּאַרְבַּע, בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא דְאִיהוּ אֲדֹנָ"י, בְּאִינּוּן רְתִיכִין דְּקַיְּימֵי וְנַטְלֵי בִשְׁמָא דָא, וְאִינּוּן אִקְרוּן (זכריה ו) הָרֵי נְחֹשֶׁת, בְּגִין דְּאִית הָרִים וְאִית הָרִים. אִית הָרִים עִלָּאִין,

לשון הקודש

לְמַטָּה. יְהוָ"ה שֶׁהוּא סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הוּא אֶחָד, הַסּוֹד שֶׁל הַכֹּל. הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בַּסֵּתֶר הַנִּסְתָּר שֶׁעָלָיו, שֶׁהִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ, וְהוּא אֶחָד. הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּסֵתֶר הָאֶמְצַע, סוֹד הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁעָלֶיהָ, וּבֵאַרְנוּ. (בא וּרְאֵה, סוֹד שֵׁם הַקָּדוֹשׁ זֶה יְיָ אֱלֹהִים. שֵׁם זֶה הוּא לְמַעְלָה, שֵׁם זֶה הוּא בְּאֶמְצַע, שֵׁם זֶה הוּא לְמַטָּה. לְמַעְלָה סוֹד עוֹלָם הַבָּא בְּסִתּוּם שֶׁל הַסְּתִימוּת שֶׁעָלָיו וְהוּא אֶחָד. לְמַטָּה סוֹד עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן וְעוֹלָם הָעֶלְיוֹן שֶׁעָלָיו מִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ וְהוּא אֶחָד. בָּאֶמְצַע בְּסוֹד הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה הָעֶלְיוֹנָה, וּמְבֹאָר.)

מֵהַצַּד הַזֶּה יוֹצְאוֹת אַרְבַּע מֶרְכָּבוֹת, וּמֵהַצַּד הַזֶּה אַרְבַּע מֶרְכָּבוֹת יוֹצְאוֹת, מִשּׁוּם שֶׁכָּל אַחַת וְאַחַת נִפְרֶדֶת לְאַרְבָּעָה, כָּל מֶרְכָּבָה הֵן אַרְבַּע, כְּשֶׁמִּסְתַּכְּלִים בַּדְּרָגוֹת. וְכֵן כֻּלָּם הָאַרְבַּע בְּאַרְבַּע, בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא אֲדֹנָ"י, בְּאוֹתָן מֶרְכָּבוֹת שֶׁעוֹמְדוֹת וְנוֹסְעוֹת בַּשֵּׁם הַזֶּה, וְהֵן נִקְרָאוֹת (זכריה ו) הָרֵי נְחֹשֶׁת, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ הָרִים וְיֵשׁ הָרִים.

וְהָרִים תַּתָּאִין. וְאִינּוּן בִּתְלַת סִטְרִין קַיְימִי, וְנַפְקֵי מִגּוֹ זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת.

נְחֹשֶׁת לְתַתָּא, בְּגִין דְּאִינּוּן רְתִיכִין דְּנַפְקֵי מִגּוֹ אָלֶ"ף דָּלֶ"ת נו"ן יו"ד דִּי בְגוֹ הֵיכָלָא קַדְמָאָה, דְּאִינּוּן אַרְבַּע רְתִיכִין דְּנָפְקִין מִגּוֹ אִינּוּן תְּרֵין רוּחִין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, מִגּוֹ לִבְנַת הַסַּפִּיר, כִּדְקַאמְרָן. אִלֵּין תְּרֵין רוּחִין דְּקָאָמְרִינָן הָתָם, אִינּוּן אִקְרוּן תְּרֵי טוּרִים, וְאִינּוּן הָרֵי נְחֹשֶׁת.

מֵאִינּוּן תְּרֵי רוּחִין דְּאִקְרוּן הָרֵי נְחֹשֶׁת, נַפְקֵי אִינּוּן ד' רְתִיכִין, דְּמִשְׁתַּמְּשֵׁי בְּהַהוּא שְׂמָא דְּאָלֶ"ף דָּלֶ"ת, דְּאִשְׁתְּקַע בְּסַנְדַּלְפּוֹ"ן, מָאֵרֵיהּ דְּאֲפַיָּא. וְכֻלְּהוּ שְׁלִיחָן עַל אִלֵּין בְּעָלְמָא, בְּרָזָא דְּסוּסְוָון וּרְתִיכִין, בְּגִין דְּאִית רְתִיכָא עַל סוּסְוָון, דְּנַטְלֵי לָהּ.

לשון הקודש

יֵשׁ הָרִים עֶלְיוֹנִים וְיֵשׁ הָרִים תַּחְתּוֹנִים. וְהֵם עוֹמְדִים בִּשְׁלֹשָׁה צְדָדִים, וְיוֹצְאִים מִתּוֹךְ זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת.

הַנְּחֹשֶׁת לְמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָן מֶרְכָּבוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת מִתּוֹךְ אָלֶ"ף דָּלֶ"ת נו"ן יו"ד שֶׁבְּתוֹךְ הַהֵיכָל הָרִאשׁוֹן, שֶׁהֵן אַרְבַּע מֶרְכָּבוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת מִתּוֹךְ אוֹתָן שְׁתֵּי רוּחוֹת יָמִין וּשְׂמֹאל, מִתּוֹךְ לִבְנַת הַסַּפִּיר, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. אֵלּוּ שְׁתֵּי הָרוּחוֹת שֶׁאָמַרְנוּ שָׁם, הֵן נִקְרָאוֹת שְׁנֵי הָרִים, וְהֵם הָרֵי נְחֹשֶׁת.

מֵאוֹתָן שְׁתֵּי רוּחוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת הָרֵי נְחֹשֶׁת, יוֹצְאוֹת אוֹתָן אַרְבַּע מֶרְכָּבוֹת שֶׁמִּשְׁתַּמְּשׁוֹת בְּאוֹתוֹ הַשֵּׁם שֶׁל אָלֶ"ף דָּלֶ"ת שֶׁנִּשְׁקָע בְּסַנְדַּלְפּוֹ"ן, בַּעַל הַפָּנִים. וְכֻלָּם שְׁלִיחִים עַל אֵלֶּה בָּעוֹלָם בְּסוּד סוּסִים וּמֶרְכָּבוֹת, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ מֶרְכָּבָה עַל סוּסִים שֶׁמַּסִּיעִים אוֹתָהּ.

וְדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, אִתְכְּלִיל בְּיו"ד הֵ"א, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, דְּאִתְכְּלִיל אָלֶ"ף דָּלֶ"ת בְּיו"ד הֵ"א, וְאִיהוּ יְאֲהַדּוֹנָהִ"י. וְהָא אִתְּמַר, אֱלֹהִים לָא אִתְכְּלִיל בִּשְׁמָא אַחֲרָא, בְּגִין דְּאִית אֱלֹהִים חַיִּים, וּמֵהַאי, אִתְפְּשַׁט לְכַמָּה סִטְרִין, וְלָא אִתְכְּנִישׁ, אֶלָּא אִתְפְּשַׁט.

שְׁמָא דְּכָלִיל כָּל שְׁמָהָן, יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, בְּרָזָא דְּאַתְוָון צֵרוּפָא דְשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּבֵיהּ הָוָה יָדַע כַּהֲנָא, לְצָרְפָא בְכָל סִטְרוֹי, עַד דְּסַלְקֵי שְׁמָהָן בְּכַמָּה סִטְרִין, בְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין גַּוְונִין, בְּאִשְׁתְּטָחוּ דְּבוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, דְּהַאי אִיהוּ כָּלִיל כָּל שְׁמָהָן.

וּשְׁמָא דָּא, כָּלִיל כָּל שְׁמָהָן. אאלדהניי"ם סִימָן. בְּאִלֵּין אַתְוָון כְּלִילָן אַחֲרָנִין מִתְחַבְּרָן. וְנַפְקֵי אִלֵּין, וְעַיְילֵי אִלֵּין. לְבָתָר כַּד אִתְנְטֵי

לשון הקודש

וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה נִכְלָל בְּיו"ד הֵ"א, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁנִּכְלָל אָלֶ"ף דָּלֶ"ת בְּיו"ד הֵ"א, וְהוּא יְאֲהַדּוֹנָהִ"י. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר, אֱלֹהִים לֹא נִכְלָל בְּשֵׁם אַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ אֱלֹהִים חַיִּים, וּמִזֶּה מִתְפַּשֵּׁט לְכַמָּה צְדָדִים, וְלֹא מִתְכַּנֵּס, אֶלָּא מִתְפַּשֵּׁט.

הַשֵּׁם שֶׁכּוֹלֵל אֶת כָּל הַשֵּׁמוֹת – יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת הַצֵּרוּף שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁבּוֹ הָיָה יוֹדֵעַ הַכֹּהֵן לְצָרֵף בְּכָל צְדָדָיו, עַד שֶׁעוֹלִים הַשֵּׁמוֹת בְּכַמָּה צְדָדִים בְּאַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם גְּוָנִים בְּהִשְׁתַּטְּחוּת הַמְּנוֹרָה שֶׁל הַנִּיצוֹץ הֶחָזָק, שֶׁזֶּהוּ שֶׁכּוֹלֵל אֶת כָּל הַשֵּׁמוֹת.

וְהַשֵּׁם הַזֶּה כּוֹלֵל אֶת כָּל הַשֵּׁמוֹת. אאלדהניי"ם סִימָן. בָּאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ כְּלוּלוֹת אֲחֵרוֹת מְחֻבָּרוֹת, וְאֵלּוּ יוֹצְאוֹת

וְאִתְפָּשַׁט בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, מִצְטָרְפֵי אַתְוָון בְּגַוָּוהּ, וְאַעֲלֵי אַתְוָון, וְנַפְקֵי אַתְוָון, בְּרָזָא דְּאִלֵּין תֵּשַׁע אַתְוָון. וְאִלֵּין אִתְמְסָרוּ לְקַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין, (דף ר"ס ע"ב) לְמֵהַךְ בְּאוֹרְחָא דְּרָזָא דְּאַתְוָון. לְצָרְפָא יְחוּדָא דִשְׁמָהָן דְּאַתְוָון, כְּמָה דְּהַוָּה יָדַע כַּהֲנָא לְצָרְפָא שְׁמָהָן, בְּאַתְוָון רְשִׁימָן.

וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם. (יחזקאל א) כֻּלְּהוּ יְדֵי אָדָם, הָא אוֹקִימְנָא, דְּאִינּוּן (נ"א שְׂרָפִים) רוּחִין וְחֵיָוָון וְאוֹפַנִּים. (כְּרוּבִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים) כֻּלְּהוּ בְּגַדְפִּין, וִידִין תְּחוֹת גַּדְפַּיְיהוּ, לְקַבְּלָא צְלוֹתִין, וּלְקַבְּלָא מָארֵי דְתִיּוּבְתָּא. יְדֵי אָדָם אַתְרִין וְדוּכְתִין, לְקַבְּלָא בְנֵי נָשָׁא, בְּצְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן, וּלְאַפְּתְחָא פִּתְחִין לְקַבְּלָא לוֹן, לְיַחֲדָא וּלְקַשְׁרָא קִשְׁרִין, וּלְמֶעְבַּד רְעוּתֵהוֹן.

לשון הקודש

וְאֵלּוּ נִכְנָסוֹת. אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנּוֹטָה וּמִתְפַּשֶּׁטֶת הַמְּנוֹרָה שֶׁל הַנִּיצוֹץ הֶחָזָק, מִצְטָרְפוֹת הָאוֹתִיּוֹת בְּתוֹכָהּ, וְנִכְנָסוֹת אוֹתִיּוֹת וְיוֹצְאוֹת אוֹתִיּוֹת בְּסוֹד תֵּשַׁע הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ. וְאֵלּוּ נִמְסְרוּ לִקְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים לָלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ שֶׁל סוֹד הָאוֹתִיּוֹת, לְצָרֵף יִחוּד שֶׁל שְׁמוֹת הָאוֹתִיּוֹת כְּמוֹ שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ הַכֹּהֵן לְצָרֵף שֵׁמוֹת בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת.

וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם (יחזקאל א)**.** כֻּלָּן יְדֵי אָדָם. הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שֶׁאוֹתָם (שְׂרָפִים) רוּחוֹת וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים, (כְּרוּבִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים) כֻּלָּם עִם כְּנָפַיִם, וְיָדַיִם תַּחַת הַכְּנָפַיִם שֶׁלָּהֶם לְקַבֵּל תְּפִלּוֹת וּלְקַבֵּל בַּעֲלֵי תְשׁוּבָה. יְדֵי אָדָם, אֲתָרִים וּמְקוֹמוֹת לְקַבֵּל בְּנֵי אָדָם בִּתְפִלּוֹתֵיהֶם וּבַקָּשׁוֹתֵיהֶם, וּלְפִתּוֹחַ פְּתָחִים לְקַבֵּל אוֹתָם, לְיַחֵד וּלְקַשֵּׁר קְשָׁרִים וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנָם.

וְאִלֵּין אַתְרִין וְדוּכְתִּין דְּאִקְרוּן יְדֵי אָדָם, דְּקַיְּימֵי לִבְנֵי נָשָׁא, אִלֵּין אִינּוּן שְׁמָהָן קַדִּישִׁין, דְּשַׁלִּיטִין בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא, (בגין) דִּבְהוֹן עָאלִין בְּנֵי נָשָׁא, בִּצְלוֹתֵהוֹן וּבָעוּתְהוֹן, בְּכָל תַּרְעִין עִלָּאִין. וּבְדָא שַׁלְטִין תַּתָּאִין לְעֵילָא. וְרָזָא דָא, (תהלים קיט) יָדֶיךָ עָשׂוּנִי וַיְכוֹנְנוּנִי, וְאִלֵּין שְׁמָהָן קַדִּישִׁין.

וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה נְטֵה אֶת יָדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם. (שמות ט) וְכִי הֵיךְ יְכִיל לְאָרְמָא יְדֵיהּ עַל שְׁמַיָּא. אֶלָּא נְטֵה: אַרְכִּין. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים יח) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֶד, מְשִׁיכוּ מִלְּעֵילָא לְתַתָּא. יָדְךָ: אַתְרָךְ. אַתְרָא דְּדַרְגָּא דִּילָךְ, דְּאַתְּ שָׁאֲרִי בְּגַוֵּיהּ, וְדָא בְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. וְכֹלָּא עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, בְּרָזָא דִּשְׁמָהָן נָטְלֵי וְקַיְּימֵי. וּבְהוּ עָאלִין בְּנֵי נָשָׁא לְהֵיכָלִין עִלָּאִין, וְלֵית מָאן דְּיִמְחֵי בִּידַיְיהוּ. זַכָּאִין

לשון הקודש

וְהָאֲתָרִים וְהַמְּקוֹמוֹת הַלָּלוּ שֶׁנִּקְרָאִים יְדֵי אָדָם, שֶׁעוֹמְדִים לִבְנֵי אָדָם, אֵלּוּ הֵם שֵׁמוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁשּׁוֹלְטִים בְּכָל דַּרְגָּה וְדַרְגָּה, (משום) שֶׁבָּהֶם נִכְנָסִים בְּנֵי אָדָם בִּתְפִלּוֹתֵיהֶם וּבְבַקָּשׁוֹתֵיהֶם בְּכָל הַשְּׁעָרִים הָעֶלְיוֹנִים, וּבָזֶה שׁוֹלְטִים הַתַּחְתּוֹנִים לְמַעְלָה. וְסוֹד זֶה – (תהלים קיט) יָדֶיךָ עָשׂוּנִי וַיְכוֹנְנוּנִי, וְאֵלּוּ שֵׁמוֹת קְדוֹשִׁים.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה נְטֵה אֶת יָדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם (שמות ט). וְכִי אֵיךְ יָכֹל לְהָרִים יָדוֹ עַל הַשָּׁמַיִם? אֶלָּא נְטֵה – הַרְכֵּן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יח) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֶד. הַמְשָׁכָה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. יָדְךָ – מְקוֹמְךָ, מְקוֹם הַדַּרְגָּה שֶׁלְּךָ שֶׁאַתָּה שָׁרוּי בְּתוֹכָהּ, וְזֶה בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וְכָל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים בְּסוֹד הַשֵּׁמוֹת נוֹסְעִים וְעוֹמְדִים, וּבָהֶם נִכְנָסִים בְּנֵי אָדָם

אִינּוּן דְּיַדְעִין לְסַדְרָא יִחוּדָא דְמָאֲרֵיהוֹן כְּדְקָא יֵאוֹת, וּלְמֵיהַךְ בְּאֹרַח קְשׁוֹט, בְּגִין דְּלָא יִטְעוּן בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא.

תָּא חֲזֵי, בְּהֵיכָלִין אִלֵּין, אִית רָזָא עִלָּאָה גּוֹ מְהֵימְנוּתָא. וְכֻלְּהוּ חֵיוָון רְתִיכִין, כֻּלְּהוּ מְשַׁנְיָין דָּא מִן דָּא, לְאִתְכַּלְּלָא אִלֵּין בְּאִלֵּין לְטָב, לְאִתְקְנָא. וְסִימָנִיךְ (אסתר ב) וַיְשַׁנֶּהָ וְאֶת נַעֲרוֹתֶיהָ לְטוֹב. בְּשִׁבְעָה הֵיכָלִין אִלֵּין, שְׁלִימוּ דְּעֵילָא. כַּד אִשְׁתְּלִים דָּא בְדָא, וְעָאלוּ צְלוֹתִין וּבָעוּתִין. דְּמַאן דְּיָדַע לְסַדְרָא לוֹן, לְאַתְקְנָא לוֹן לְעֵילָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (אסתר ב) וְאֵת שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאוּיוֹת לָתֶת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ.

הֵיכָלָא קַדְמָאָה. (ישעיה מה) יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ. נְהִירוּ דְּאֶבֶן טָבָא סְפִירוּ, דְּאֶבֶן טָבָא נָצִיץ לִתְרֵין סִטְרִין, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא לִימִינָא

לשון הקודש

לַהֵיכָלוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְאֵין מִי שֶׁיִּמְחֶה בִּידֵיהֶם. אַשְׁרֵי אוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים לְסַדֵּר אֶת יִחוּד רִבּוֹנָם כָּרָאוּי וְלָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטְעוּ בְּסוֹד הָאֱמוּנָה.

בֹּא וּרְאֵה, בַּהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ יֵשׁ סוֹד עֶלְיוֹן בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה, וְכֻלָּם חַיּוֹת וּמֶרְכָּבוֹת, כֻּלָּם מְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה לְהִכָּלֵל אֵלֶּה בְּאֵלֶּה לְטוֹב לְהִתְתַּקֵּן, וְסִימָנְךָ – (אסתר ב) וַיְשַׁנֶּהָ וְאֶת נַעֲרוֹתֶיהָ לְטוֹב. בְּשִׁבְעַת הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ הַשְּׁלֵמוּת שֶׁלְּמַעְלָה, כְּשֶׁנִּשְׁתַּלֵּם זֶה בָּזֶה וְנִכְנָסוֹת תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת שֶׁל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְסַדֵּר אוֹתָן, לְהַתְקִינָן לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵת שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאֻיוֹת לָתֶת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ.

הַהֵיכָל הָרִאשׁוֹן – (ישעיה מה) יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ. הָאוֹר שֶׁל הָאֶבֶן הַטּוֹבָה

וְלִשְׂמָאלָא, אוֹר וְחֹשֶׁךְ. (תהלים קד) **מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, כֻּלְּהוּ אוֹפַנִּים וְגַלְגַּלִּים, מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶיךָ וְגוֹ'. הַמֶּלֶךְ הַמְּרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז שְׁמָא קַדִּישָׁא יְאַהֲדוֹנָהִ"י, כְּלָלָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, שְׁלִים בִּתְרֵי שְׁמָהָן, וְדָא הוּא סָלִיק בַּאֲוִירָא, וּמִתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם.**

הֵיכָלָא תִּנְיָינָא, אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה, אוֹרְפָּנִיאֵ"ל, (נ"א רָזָא דְּכָלִיל אַתְוָון זְעִירִין) דְּכָלִיל רָזִין דְּאַתְוָון זְעִירִין דְּאַלְפָּא בֵּיתָא. הָכָא אִינוּן דְּקַאמְרֵי קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ. וְהָכָא אִיהוּ קְדֻשָּׁה, וּבָרוּךְ כְּבוֹד יְיָ'. הֵיכָלָא תְּלִיתָאָה, לָאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ.

הֵיכָלָא רְבִיעָאָה הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. בְּגִין דְּהָכָא מִתְגַּלְגְּלִין נְהוֹרִין, וְדִינִין דְּעָלְמָא. מָאן דְּאִיהוּ לְחַיִּים, מִתְחַדֵּשׁ

לשון הקודש

סַפִּיר, שֶׁאֶבֶן טוֹבָה נוֹצֶצֶת לִשְׁנֵי צְדָדִים, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ, לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, אוֹר וְחֹשֶׁךְ. (תהלים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, כֻּלָּם אוֹפַנִּים וְגַלְגַּלִּים, מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶיךָ וְגוֹ'. הַמֶּלֶךְ הַמְּרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז, הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ יְאַהֲדוֹנָהִ"י, הַכְּלָל שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שָׁלֵם בִּשְׁנֵי שֵׁמוֹת, וְזֶהוּ שֶׁעוֹלֶה בָּאֲוִיר וּמִתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם.

הַהֵיכָל הַשֵּׁנִי – אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה, אוֹרְפָּנִיאֵ"ל, (הַסּוֹד שֶׁכּוֹלֵל אוֹתִיּוֹת קְטַנּוֹת) שֶׁכּוֹלֵל הַסּוֹדוֹת שֶׁל אוֹתִיּוֹת קְטַנּוֹת שֶׁל אַלְפָּא בֵּיתָא. כָּאן הֵם שֶׁאוֹמְרִים קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ. וְכָאן הִיא הַקְּדֻשָּׁה וּבָרוּךְ כְּבוֹד ה'. הַהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי – לָאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ.

הַהֵיכָל הָרְבִיעִי – הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. מִשּׁוּם שֶׁכָּאן

בְּמִלְקַדְמִין, לְאִתְקַיְּימָא בְּעָלְמָא, בִּנְהוֹרָא דִּימִינָא, דְּאִקְרֵי אֵל כִּדְקַאמְרָן.

הֵיכָלָא חֲמִישָׁאָה. הֵיכָלָא דָא אִקְרֵי אַהֲבַת עוֹלָם. וְדָא אִיהוּ מְשִׁיכוּ דְּרַחִימוּתָא דְּהֵיכָלָא דְּאִקְרֵי אַהֲבָה, וְדָא הִיא אַהֲבַת עוֹלָם אַהֲבְתָּנוּ יְיָ' אֱלֹהֵינוּ, בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ' הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה, בְּרָזָא דְּאֵ"ל שַׁדַּ"י.

הֵיכָלָא שְׁתִיתָאָה, אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּים. וּבָעֵינָן דְּלָא לְאַפְסְקָא בֵּין הֵיכָלִין אִלֵּין. (לְאִלֵּין) דְּהָא בְּמְשִׁיכוּ דְּצְלוֹתָא וּרְעוּתָא מִתְחַבְּרָאן כַּחֲדָא, וְאִתְקַשְּׁרָאן אִלֵּין בְּאִלֵּין, בְּרָזָא דְּשְׁמָהָן קַדִּישִׁין דְּשָׁלִיטִין בְּכָל חַד וְחַד.

הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה, אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח, רָזָא דְּרָזִין בִּלְחִישׁוּ, וְלָא אִשְׁתְּמַע קָלָא. הָכָא אִיהוּ

לשון הקודש

מִתְגַּלְגְּלִים הָאוֹרוֹת וְהַדִּינִים שֶׁל הָעוֹלָם. מִי שֶׁהוּא לְחַיִּים, מִתְקַדֵּשׁ כְּמִקֶּדֶם לְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם בְּאוֹר הַיָּמִין שֶׁנִּקְרָא אֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

הַהֵיכָל הַחֲמִישִׁי – הַהֵיכָל הַזֶּה נִקְרָא אַהֲבַת עוֹלָם, וְזוֹהִי מְשִׁיכָה שֶׁל אַהֲבָה שֶׁל הַהֵיכָל שֶׁנִּקְרָא אַהֲבָה, וְזוֹהִי אַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתָּנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ, בָּרוּךְ אַתָּה ה' הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה, בְּסוֹד שֶׁל אֵ"ל שַׁדַּ"י.

הַהֵיכָל הַשִּׁשִּׁי – אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם. וּצְרִיכִים שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק בֵּין הֵיכָלוֹת אֵלּוּ (לְאֵלּוּ). שֶׁהֲרֵי בְּהַמְשָׁכַת הַתְּפִלָּה וְהָרָצוֹן מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, וְנִקְשָׁרִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה בְּסוֹד הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁשּׁוֹלְטִים בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד.

הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי – אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח. סוֹד הַסּוֹדוֹת בְּלַחַשׁ, שֶׁלֹּא נִשְׁמָע הַקּוֹל.

רְעוּתָא דְּלִבָּא, לְאִתְכַּוְּנָא וּלְסַלְקָא רְעוּתָא מִתַּתָּא לְעֵילָּא, עַד אֵין סוֹף, וּלְקַשְׁרָא שְׁבִיעָאָה בִּשְׁבִיעָאָה, (וְכֹלָּא חַד בְּחַד) דָּא בְּדָא (נ"א מִתַּתָּא לְעֵילָּא) וּלְבָתַר, מֵעֵילָּא לְתַתָּא, לְאַמְשָׁכָא בִּרְכָאן בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין, מִמְּקוֹרָא דְּחַיֵּי, (נ"א דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה לְעִילָּאָה) דְּאִיהוּ הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה עִלָּאָה (וְדָא שְׁכִינְתָּא) בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא, וּבִסְתִימוּ דְעַיְנִין, דְּרָזָא דְאַתְוָון דְּשֶׁבַע שְׁמָהָן עִלָּאִין קַדִּישִׁין. (דף רס"א ע"א).

הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה עִלָּאָה דָא, דְּאִיהוּ מְקוֹרָא דְּחַיֵּי, דָּא אִיהוּ בִּרְכָתָא קָמַיְיתָא. וְדָא אִיהוּ הֵיכָלָא קַדְמָאָה, שֵׁירוּתָא דְכֹלָּא מֵעֵילָּא לְתַתָּא, וּלְנַטְלָא שְׁבִיעָאָה מִתַּתָּא, לְאִתְחַבְּרָא דָא בְדָא, שְׁבִיעָאָה בִּשְׁבִיעָאָה. דְּהָא מֵהַאי דְּלִתַתָּא, עָיֵיל מָאן דְּעָיִיל, לְהֵיכָלָא עִלָּאָה.

לשון הקודש

כָּאן הוּא רְצוֹן הַלֵּב, לְהִתְכַּוֵּן וּלְהַעֲלוֹת רָצוֹן מִמַּטָּה לְמַעְלָה עַד אֵין סוֹף, וְלִקְשֹׁר שְׁבִיעִי בִּשְׁבִיעִי (וְכֹל אֶחָד בְּאֶחָד) זֶה בָּזֶה (מִמַּטָּה לְמַעְלָה), וְאַחַר כָּךְ מִמַּעְלָה לְמַטָּה, לִמְשֹׁךְ בְּרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת מִמְּקוֹר הַחַיִּים, (שֶׁהוּא שְׁבִיעִי לְמַעְלָה) שֶׁהוּא הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי הָעֶלְיוֹן (וְזוֹ הַשְּׁכִינָה) בִּרְצוֹן הַלֵּב וּבִסְתִימַת הָעֵינַיִם שֶׁל סוֹד הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל שִׁבְעָה שֵׁמוֹת עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים.

הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי הָעֶלְיוֹן הַזֶּה, שֶׁהוּא מְקוֹר הַחַיִּים, זוֹהִי הַבְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה, וְזֶהוּ הַהֵיכָל הָרִאשׁוֹן, רֵאשִׁית הַכֹּל מִמַּעְלָה לְמַטָּה, וְלִטֹּל הַשְּׁבִיעִי מִלְּמַטָּה לְחַבֵּר זֶה בָּזֶה, שְׁבִיעִי בִּשְׁבִיעִי. שֶׁהֲרֵי מִזֶּה שֶׁלְּמַטָּה נִכְנָס מִי שֶׁנִּכְנָס לַהֵיכָל הָעֶלְיוֹן.

וְדָא הוּא רָזָא, בָּרוּךְ, רִבּוּיָא דְּכֻלְּהוּ תַּתָּאֵי, כְּלִילָא בְּחֵיוָון וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים, וְכֻלְּהוּ הֵיכָלִין רִבּוּיָא דְּרָזָא דְּקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, דְּשַׁרְיָא בְּגַוֵּיהּ בִּגְנִיזוּ, וּכְדֵין אִקְרֵי בָּרוּ"ךְ, בְּכָל אִלֵּין רִבּוּיָין וּבִרְכָאן, וְרָזִין דְּאִשְׁתְּלִימוּ בָּה.

אַתָּ"ה, עִטּוּרָא דִּסְתִימוּ דְּאַתְוָון, כְּלָלָא דְּכֻלְּהוּ כ"ב אַתְוָון. וְדָא הוּא אָ"ת. ה' דְּכָלִיל לוֹן מֵעֵילָא, בְּהַאי ה', וְכָנִיס לוֹן בְּגַוֵּיהּ, וְדָא אִיהוּ אָ"ת ה'. וְכַד אִיהִי בִּשְׁלִימוּ בְּהַהוּא נָהָר דְּאָחִיד בָּה, סַלְקָא לְאִתְעַטְּרָא לְעֵילָא, וְדָא אִיהוּ רָזָא דִּכְתִיב, (אסתר ב) וּבָזֶה הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ, וּכְדֵין אֵת כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר יִנָּתֶן לָהּ. וְדָא אִיהוּ רָזָא בָּרוּךְ אַתָּה, וּבָעֵי לְאִתְכַּוְוָנָא בְּהַאי רָזָא, וּלְקַשְּׁרָא רְעוּתָא בְּהַאי רָזָא.

לשון הקודש

וְזֶהוּ סוֹד בָּרוּךְ – רִבּוּי שֶׁל כָּל הַתַּחְתּוֹנִים, כָּלוּל בְּחַיּוֹת וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים, וְכָל הַהֵיכָלוֹת רִבּוּי שֶׁל סוֹד קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים שֶׁשּׁוֹרֶה בְּתוֹכוֹ בִּגְנִיזָה, וְאָז נִקְרָא בָּרוּ"ךְ בְּכָל הָרִבּוּיִים הַלָּלוּ וְהַבְּרָכוֹת וְהַסּוֹדוֹת שֶׁנִּשְׁלְמוּ בּוֹ.

אַתָּ"ה – הָעִטּוּר שֶׁל סִתֶּר הָאוֹתִיּוֹת, הַכְּלָל שֶׁל כָּל כ"ב הָאוֹתִיּוֹת. וְזֶהוּ אָ"ת. ה' שֶׁכּוֹלֵל אוֹתָם מִלְּמַעְלָה בַּה' הַזֹּאת, וְכוֹנֵס אוֹתָם לְתוֹכוֹ, וְזוֹהִי אָ"ת ה'. וּכְשֶׁהִיא בִּשְׁלֵמוּת בְּאוֹתוֹ נָהָר שֶׁאוֹחֵז בָּהּ, הִיא עוֹלָה לְהִתְעַטֵּר לְמַעְלָה, וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב (אסתר ב) וּבָזֶה הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ, וְאָז – אֵת כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר יִנָּתֶן לָהּ. וְזֶהוּ סוֹד בָּרוּךְ אַתָּה, וְצָרִיךְ לְהִתְכַּוֵּן בַּסּוֹד הַזֶּה וְלִקְשֹׁר אֶת הָרָצוֹן בַּסּוֹד הַזֶּה.

יְיָ׳ אֱלֹהֵינוּ: דָּא אִיהוּ קְשׁוּרָא וְיִחוּדָא דְּמַלְכָּא עִלָּאָה לְעֵילָא, בְּהַאי, כַּד הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר יִנָּתֶן לָהּ.

וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ: דָּא רָזָא דַּאֲבָהָן, לְבָרְכָא לָהּ. וְדָא אִיהוּ רָזָא, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. כְּמָה דְּהַאי נַעֲרָה לָא אִשְׁתְּבָקַת מִתַּתָּאֵי, הָכִי נָמֵי לָא אִשְׁתְּבָקַת מֵאֲבָהָן לְעָלְמִין. אִיהוּ אֲחִידַת בְּהוֹן (נ"א לְנַטְרָא לוֹן וּלְעַטְרָא לָהּ) **לְעַטְרָא לָהּ.**

וּבְגִין דְּאִתְבָּרְכָא מִכָּל חַד מִנְּהוֹן, בָּעֵי לְאַדְבְּרָא לָהּ עַל כָּל חַד וְחַד. וּלְבָתַר יִתְכַּנְּשׁוּן כֻּלְּהוּ בְּחִבּוּרָא חָדָא, (ס"א לְגוֹ מֵעוֹי דְּאִמָּא) **וּמִתְעַטְּרֵי בַּהֲדָהּ, הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא, הָא כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא, לְסַלְקָא לְעֵילָא בְּקַדְמִיתָא מֵעֵילָא לְתַתָּא וְהַשְׁתָּא מִתַּתָּא לְעֵילָא. לְאַכְלְלָא לוֹן בַּחֲדֵיהּ דְּכֵיוָן דְּאָמַר**

לשון הקודש

יְיָ אֱלֹהֵינוּ – זֶהוּ קֶשֶׁר וְיִחוּד שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן לְמַעְלָה. בָּזֶה, כְּשֶׁהַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ, אֵת כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר יִנָּתֶן לָהּ. **וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ** – זֶהוּ סוֹד הָאָבוֹת לְבָרֵךְ אוֹתָהּ. וְזֶהוּ סוֹד אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. כְּמוֹ שֶׁהַנַּעֲרָה הַזּוֹ לֹא נֶעֱזֶבֶת מֵהַתַּחְתּוֹנִים, כָּךְ גַּם לֹא נֶעֱזֶבֶת מֵהָאָבוֹת לְעוֹלָמִים. הִיא אֲחוּזָה בָּהֶם (לִשְׁמֹר אוֹתָם וּלְעַטֵּר אוֹתָהּ) לְעַטֵּר אוֹתָהּ. **וּמִשּׁוּם** שֶׁהִתְבָּרְכָה מִכָּל אֶחָד מֵהֶם, צָרִיךְ לְהַזְכִּירָהּ עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְאַחַר כָּךְ יִתְכַּנְּסוּ כֻּלָּם בְּחִבּוּר אֶחָד (לְתוֹךְ מֵעֵי אִמָּא) וּמִתְעַטְּרִים עִמָּהּ. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא – הֲרֵי כֻּלָּם כְּאֶחָד לַעֲלוֹת לְמַעְלָה בָּרִאשׁוֹנָה מִמַּעְלָה לְמַטָּה, וְעַכְשָׁו מִמַּטָּה לְמַעְלָה, לְהַכְלִיל אוֹתָם

הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא כֻּלְּהוּ כְּלִילָן בָּהּ. וּכְדֵין, אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים קוֹנֵה הַכֹּל. וְדָא כְּלָלָא דְכֹלָּא.

וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת, דְּאִשְׁתָּהוּ בַּהֲדָהּ (דְּאִשְׁתַּכְּחָן כַּחֲדָא) וְעָאלוּ בִּמְעָהָא, וְאִתְבָּרְכוּן תַּמָּן. וּלְבָתַר שָׁאֲרֵי לוֹן וְאַפִּיק לוֹן כַּד אִינּוּן אִתְבָּרְכָאן מִגַּוָּוהּ. וּבְהַהִיא הִשְׁתַּחֲוָאָה דְּאָמַר בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם, הָכָא נַפְקֵי כֻּלְּהוּ בִּכְלָלָא, דְּהָא בִּימִינָא כֻּלְּהוּ מִתְבָּרְכָאן כַּדְקָא חָזֵי.

תָּא חָזֵי, הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה דָא, רָזָא דְמַלְכָּא עִלָּאָה, אִתְעַטַּר בֵּיהּ וּמִתְעַטְּרָן בֵּיהּ אֲבָהָן כִּדְקַאמְרָן, וְאִתְכְּלִילוּ בֵּיהּ. וְעַד הַשְׁתָּא אִתְכְּלִילוּ, וּבָעֵי לְאַפָּקָא לוֹן, אִיהוּ הֵיכָלָא דָא, וְכַד אַפִּיק לוֹן מְבָרְכָאן, (נ"א מִתְבָּרְכָאן) בְּגִין הַאי נַעֲרָה, כְּדֵין אִיהִי אֲחִידַת בְּהוּ,

לשון הקודש

עִמָּהּ. שֶׁכֵּיוָן שֶׁאָמַר הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא, כֻּלָּם כְּלוּלִים בָּהּ. וְאָז – אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים קוֹנֵה הַכֹּל. וְזֶהוּ כְּלַל הַכֹּל.

וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת – שֶׁהִשְׁתַּהוּ עִמָּהּ (שֶׁנִּמְצְאוּ כְּאֶחָד) וְנִכְנְסוּ לְמֵעֶיהָ וְהִתְבָּרְכוּ שָׁם. וְאַחַר כָּךְ שׁוֹרֶה אוֹתָם וּמוֹצִיא אוֹתָם כְּשֶׁהֵם מִתְבָּרְכִים מִתּוֹכָהּ. וּבְאוֹתָהּ הִשְׁתַּחֲוָיָה שֶׁאוֹמֵר בָּרוּךְ אַתָּה ה' מָגֵן אַבְרָהָם, כָּאן יוֹצְאִים כֻּלָּם בִּכְלָל, שֶׁהֲרֵי בַּיָּמִין כֻּלָּם מִתְבָּרְכִים כָּרָאוּי.

בָּא וּרְאֵה, הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה סוֹד הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, וּמִתְעַטְּרִים בּוֹ הָאָבוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, וְנִכְלְלוּ בוֹ. וְעַד עַכְשָׁו נִכְלְלוּ, וְצָרִיךְ לְהוֹצִיא אוֹתָם הוּא הַהֵיכָל הַזֶּה, וּכְשֶׁמּוֹצִיא אוֹתָם מְבֹרָכִים (מִתְבָּרְכִים)

בְּכָל אִינּוּן בִּרְכָאן. וְאַף עַל גַּב דְּהָא אִתְכְּלִילוּ הֵיכָלִין בְּהֵיכָלִין, הַשְׁתָּא אִתְאַחִידוּ בְּאִינּוּן בִּרְכָאן כַּחֲדָא, וְכַד אָמַר מֶלֶךְ עוּזֵּר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן, כְּדֵין אַפִּיק לוֹן מִבִּרְכָאן.

וְהַאי, אִיהוּ חַד הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה, בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, בּוּכ"וּ. 'בְּרָכָה' 'וָחֶסֶד' 'כֹּחַ' 'וּמִשְׁפָּט, כְּלָלָא רָזָא (נ"א דְּרָזָא) וְרָזָא דָא, הוּא רָזָא (ס"א דְּאִיהִי) דְּאֶהְיֶ"ה כְּלָלָא דְכֹלָּא. בְּגִין דְּאִלֵּין אַתְוָון כְּלָלָא דְכֹלָּא. בְּגִין דְּאִלֵּין אַתְוָון, אַפִּיקוּ אִלֵּין (ס"א לוֹן) דְּנַפְקוּ מִנַּיְיהוּ, כְּלָלָא דַּאֲבָהָן, וְדָא אִיהוּ דְּמִתְחַבְּרָא בַּהֲדַיְיהוּ, דְּאִקְרֵי בְּרָכָה.

כֵּיוָן דְּאָמַר בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ' מָגֵן אַבְרָהָם, הָא אֲחִידַת בִּרְכָאן מִנַּיְיהוּ, בְּרָזָא דְהֵיכָלָא חֲמִישָׁאָה אַהֲבָה, דְּאִיהוּ יְמִינָא, וְאִיהוּ חֲמִישָׁאָה,

לשון הקודש

מִשּׁוּם הַנַּעֲרָה הַזּוֹ, אָז הִיא אוֹחֶזֶת בָּהֶם בְּכָל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֲרֵי נִכְלְלוּ הֵיכָלוֹת בְּהֵיכָלוֹת, עַכְשָׁו נֶאֱחֲזוּ בְּאוֹתָן בְּרָכוֹת כְּאֶחָד, וּכְשֶׁאוֹמֵר מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן, אָז מוֹצִיאָה אוֹתָם מִבְּרָכִים.

וְזֶהוּ הֵיכָל אֶחָד הַשְּׁבִיעִי בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן בּוּכ"וּ, 'בְּרָכָה' 'וָחֶסֶד' 'כֹּחַ' 'וּמִשְׁפָּט, הַכְּלָל הַסּוֹד (שֶׁל סוֹד), וְהַסּוֹד הַזֶּה הוּא הַסּוֹד (שֶׁהִיא) שֶׁל אֶהְיֶ"ה, הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל. מִשּׁוּם שֶׁהָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ הֵן כְּלָל שֶׁל הַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁהָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ הוֹצִיאוּ אֶת אֵלֶּה (אוֹתָם) שֶׁיָּצְאוּ מֵהֶן, הַכְּלָל שֶׁל הָאָבוֹת, וְזוֹהִי שֶׁמִּתְחַבֶּרֶת עִמָּן, שֶׁנִּקְרֵאת בְּרָכָה.

כֵּיוָן שֶׁאָמַר בָּרוּךְ אַתָּה ה' מָגֵן אַבְרָהָם, הֲרֵי הִיא אוֹחֶזֶת בְּרָכוֹת מֵהֶם בְּסוֹד הַהֵיכָל הַחֲמִישִׁי אַהֲבָה, שֶׁהוּא יָמִין,

לְאִתְקַשְּׁרָא בִּרְחִימוּ דְּבִרְכָאן דִּימִינָא. וְהָכִי אִצְטְרִיךְ, מֵעֵילָא לְתַתָּא לְאִתְבָּרְכָא. בְּקַדְמִיתָא אִתְכְּלָלוּ הֵיכָלָא בְּהֵיכָלָא כִּדְקַאמְרָן, וְהַשְׁתָּא נָטְלֵי בִּרְכָאן לְאִשְׁתַּכְּחָא אִלֵּין מִקַּדְמַת אִלֵּין. וְאַף עַל גַּב דְּאִית דְּנָטִיל (ס"א דְּאִתְנְטִיל) בְּקַדְמִיתָא. כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּכָחוּ מִסִּטְרָא דִימִינָא בִּרְכָאן, בְּהֵיכָלָא חֲמִישָׁאָה שָׁאֲרֵי לְאַחֲדָא.

וּלְבָתַר בִּסְטָר שְׂמָאלָא, בְּרָזָא דָא אַתָּה גְּבוֹר. וְהַאי אִיהוּ חִבּוּרָא אַתָּה וְגְבוֹר, תְּרֵין דִּינִין. וְכֵיוָן דְּאִתְמַשְׁכָאן בִּרְכָאן, אִתְכְּלִיל בְּרַחֲמֵי, וְאִשְׁתְּכַח בְּהַהוּא סִטְרָא כֹּלָּא כַּחֲדָא, וְדָא הוּא מְחַיֵּה מֵתִים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וְכוּ'.

וְדָא אִיהוּ בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּאִקְרֵי אֲכַדְטַ"ם, רָזָא אִיהוּ בְּאַתְוָון דִּשְׁמָא דְּאִקְרֵי אֱלֹהִי"ם.

לשון הקודש

וְהוּא חֲמִישִׁי, לְהִתְקַשֵּׁר בְּאַהֲבָה שֶׁל הַבְּרָכוֹת שֶׁל הַיָּמִין. וְכָךְ צָרִיךְ, מִמַּעְלָה לְמַטָּה לְהִתְבָּרֵךְ. בָּרִאשׁוֹנָה נִכְלְלוּ הֵיכָל בְּהֵיכָל כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, וְעַכְשָׁו נוֹטְלִים בְּרָכוֹת שֶׁיִּמָּצְאוּ אֵלֶּה לִפְנֵי אֵלֶּה. וְאַף עַל גַּב שֶׁיֵּשׁ מִי שֶׁנּוֹטֵל (שֶׁנִּטַּל) בָּרִאשׁוֹנָה, כֵּיוָן שֶׁנִּמְצְאוּ מִצַּד הַיָּמִין בְּרָכוֹת, בַּהֵיכָל הַחֲמִישִׁי מַתְחִיל לְהֵאָחֵז.

וְאַחַר כָּךְ בְּצַד הַשְּׂמֹאל, בְּסוֹד זֶה אַתָּה גְּבוֹר. וְזֶהוּ חִבּוּר שֶׁל אַתָּה וְגְבוֹר, שְׁנֵי דִינִים. וְכֵיוָן שֶׁנִּמְשָׁכוֹת הַבְּרָכוֹת, נִכְלָל בְּרַחֲמִים, וְנִמְצָא בְּאוֹתוֹ הַצַּד הַכֹּל כְּאֶחָד, וְזֶהוּ מְחַיֵּה מֵתִים, סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וְכוּ'.

וְזֶהוּ בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא אֲכַדְטַ"ם, סוֹד הוּא בְּאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם

בְּגִין דְּאִלֵּין אַתְוָון סַלְקִין לְאִתְעַטְּרָא לְעֵילָא, וְאַפִּיקוּ לְהוּ אִלֵּין לְאִתְקְרֵי בְהוֹן, וְסַלְקִין לְאִתְעַטְּרָא לְעֵילָא אֱלֹהִים חַיִּים, וְגָרַע בְּאַתְוָון, לְאַחֲדָא בִּגְרִיעוּ. וּמֵהָכָא אִתְפְּשַׁט לְתַתָּא, לְנַטְלָא מִגּוֹ אִלֵּין אַתְוָון אַחֲרָנִין, וּלְסַלְקָא מֵאִלֵּין אַתְוָון, לִשְׁמָא דֶאֱלֹהִים. (דף רס"א ע"ב)

כֵּיוָן דְּאִתְמַשְׁכָּאן אַתְוָון בְּחַמִּישָׁאָה וּרְבִיעָאָה מֵעֵילָא כִּדְקַאמְרָן, שָׁאֲרִי וְאָחִיד בִּרְכָאן מֵאֶמְצָעִיתָא דְּכֹלָּא, מֵהֵיכָלָא שְׁתִיתָאָה, וְאָחִיד בִּרְכָאן בְּהַאי וּבְהַאי. וּבְגִין כָּךְ (בְּכֹלָּא אַתָּה קָדוֹשׁ וְאִתְכְּלִיל) אַתָּה קָדוֹשׁ, אִתְכְּלִיל אַתָּה בְּקָדוֹשׁ.

וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ, כֵּיוָן דְּאָמַר אַתָּה קָדוֹשׁ, אֲמַאי וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ, הַיְינוּ שֵׁם, הַיְינוּ אַתָּה. אֶלָּא הָא תָּנִינָן, בְּכָל אֲתָר דְּאִשְׁתְּכַח יְהוּדָא וְקִשּׁוּרָא, בָּעֵינָן קְדֻשָּׁה, וְתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה, וְהַהוּא תּוֹסֶפֶת עִקָּרָא

לשון הקודש

שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִי"ם. מִשּׁוּם שֶׁהָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ עוֹלוֹת לְהִתְעַטֵּר לְמַעְלָה, וּמוֹצִיאוֹת אוֹתָן אֵלּוּ לְהִקָּרֵא בָהֶם, וְעוֹלוֹת לְהִתְעַטֵּר לְמַעְלָה אֱלֹהִים חַיִּים, וְגוֹרֵעַ בָּאוֹתִיּוֹת. לְאַחֵד בִּגְרִיעוּת. וּמִכָּאן לְהִתְפַּשֵּׁט לְמַטָּה, לִטֹּל מִתּוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת הָאֲחֵרוֹת הָאֵלּוּ וְלַעֲלוֹת מֵהָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ לַשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים.

כֵּיוָן שֶׁנִּמְשְׁכוֹת הָאוֹתִיּוֹת בַּחֲמִישִׁי וּבָרְבִיעִי מִמַּעְלָה כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, מַתְחִיל וְאוֹחֵז בִּרְכוֹת מֵהָאֶמְצַע שֶׁל הַכֹּל, מֵהַהֵיכָל הַשִּׁשִּׁי, וְאוֹחֵז בִּרְכוֹת בָּזֶה וּבַבָּא. וּמִשּׁוּם כָּךְ (בְּכֹל אַתָּה קָדוֹשׁ, וְנִכְלָל) אַתָּה קָדוֹשׁ, נִכְלָל אַתָּה בְּקָדוֹשׁ.

וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ. כֵּיוָן שֶׁאָמַר אַתָּה קָדוֹשׁ, לָמָּה וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ? הַיְינוּ שֵׁם, הַיְינוּ אַתָּה. אֶלָּא הֲרֵי שָׁנִינוּ, בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּמְצָא יִחוּד וְקִשּׁוּר, צְרִיכִים קְדֻשָּׁה וְתוֹסֶפֶת

הוּא יַתִּיר מִכֹּלָּא. וּבְגִין כָּךְ, בְּכֻלְּהוּ כְּתִיב אַתָּה, וְלָא יַתִּיר, וְהָכָא בְּהַאי אַתָּר, אָמַר קְדֶשָׁה, וְתוֹסֶפֶת קְדֶשָׁה. אַתָּה קָדוֹשׁ קְדֶשָׁה, וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ תּוֹסֶפֶת קְדֶשָׁה. וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם: אֵלּוּ שְׁאַר קְדוֹשִׁין עִלָּאִין, דִּי בְכָל הֵיכָלָא וְהֵיכָלָא, דְּמִתְקַדְּשֵׁי מֵהַאי תּוֹסֶפֶת. בְּגִין דִּקְדוּשָׁה קָמַיְיתָא אִיהִי לָהּ, וְתוֹסֶפֶת קְדֶשָׁה, לְאִתְקַדְּשָׁא כָּל אִינּוּן שְׁאַר דְּקַאמְרָן.

וּלְבָתַר אִתְקַדְּשָׁא כֹּלָּא מֵעֵילָּא, וּמִכֻּלְּהוּ אֲבָהָן, אִתְקְשָׁר בְּקִשּׁוּרָא חָדָא, וְהַיְינוּ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ' הָאֵל הַקָּדוֹשׁ. הָכָא כֹּלָּא קִשּׁוּרָא חָדָא, בְּגִין דְּאָמַר בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ' הָאֵל הַקָּדוֹשׁ. וְעַל דָּא אִקְרֵי צְרוֹרָא וְקִשּׁוּרָא דְכֹלָּא בְּיִחוּדָא חַד. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, מָאן דְּיָדַע לְסַדְּרָא שְׁבָחֵי דְּמָארֵיהּ בַּאֲתָר דְּאִצְטְרִיךְ. עַד הָכָא, דְּבֵקוּתָא וּבִרְכָּאן וּקְדוּשָׁה כַּחֲדָא בַּאֲבָהָן.

לשון הקודש

קְדֶשָׁה, וְאוֹתָהּ הַתּוֹסֶפֶת הָעִקָּר הִיא יוֹתֵר מֵהַכֹּל, וּמִשּׁוּם כָּךְ בְּכֻלָּם כָּתוּב אַתָּה, וְלֹא יוֹתֵר, וְכָאן בַּמָּקוֹם הַזֶּה אוֹמֵר קְדֶשָׁה וְתוֹסֶפֶת קְדֶשָׁה. אַתָּה קָדוֹשׁ – קְדֶשָׁה. וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ – תּוֹסֶפֶת קְדֶשָׁה. וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם – אֵלּוּ שְׁאָר הַקְּדוֹשִׁים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁבְּכָל הֵיכָל וְהֵיכָל שֶׁמִּתְקַדְּשִׁים מֵהַתּוֹסֶפֶת הַזּוֹ. מִשּׁוּם שֶׁקְּדֻשָּׁה הָרִאשׁוֹנָה הִיא לָהּ, וְתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה – לְקַדֵּשׁ כָּל אֵלּוּ הַשְּׁאָר שֶׁאָמַרְנוּ.

וְאַחַר כָּךְ הַכֹּל מִתְקַדֵּשׁ מִלְּמַעְלָה, וּמִכָּל הָאָבוֹת, נִקְשָׁר בְּקֶשֶׁר אֶחָד, וְהַיְנוּ בָּרוּךְ אַתָּה ה' הָאֵל הַקָּדוֹשׁ. כָּאן הַכֹּל קֶשֶׁר אֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁאוֹמֵר בָּרוּךְ אַתָּה ה' הָאֵל הַקָּדוֹשׁ. וְעַל כֵּן נִקְרָא צְרוֹר וְקֶשֶׁר שֶׁל

מִכָּאן וּלְהָלְאָה, קַיְימִין שְׁאֵלְתִּין וּבָעוּתִין. שֵׁירוּתָא דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְמִשְׁאַל, לְמִנְדַּע בְּמִלִּין דְּמָארֵיהּ, בְּגִין לְמֵחֲזֵי תִּיאוּבְתֵּיהּ לְגַבֵּיהּ, וְלָא אִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ. בְּגִין דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְאִשְׁתַּתְּפָא בִּקְדוּשָׁה דִשְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, לְאִתְעַטְּרָא בֵּיהּ, וְאִיהוּ שְׁמָא דִּבְרִכָּאָן וְקִדּוּשִׁין, כּוּז"וּ. רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא יְהוָ"ה דְּאִיהוּ קַדִּישׁ בִּקְדוּשָׁה. וְאִלֵּין אַתְוָון (אַחֲרָנִין) אַפִּיקוּ מִנֵּיהּ הֲנֵי אַתְוָון אַחֲרָנִין, חִבּוּרָא דְּהָנֵי, כְּחִבּוּרָא דִּדְכַר בְּנוּקְבָא. וְהָנֵי קַדִּישִׁין עִלָּאִין, רָזָא דִּקְדוּשָׁה.

אִלֵּין אַתְוָון אַחֲרָנִין אִקְרוּן טַ"ל. טַל הַשָּׁמַיִם. רָזָא דְּחוּשְׁבָּנָא דְּאַתְוָון דִּילֵיהּ, בְּגִין דְּהָכָא לְתַתָּא, קַיְימָן כָּל מִלִּין בְּחוּשְׁבָּנָא, וְלָא חֶשְׁבָּנָא, אֶלָּא לְסִיהֲרָא. וּבְגִין כָּךְ בָּעֵי לְאִתְקַשְּׁרָא בִּקְדוּשָׁה

לשון הקודש

הַכֹּל בְּיִחוּד אֶחָד. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְסַדֵּר אֶת שִׁבְחוֹ שֶׁל רִבּוֹנוֹ בַּמָּקוֹם שֶׁצָּרִיךְ. עַד כָּאן הַדְּבֵקוּת וּבְרָכוֹת וּקְדֻשָּׁה כְּאֶחָד בָּאָבוֹת.

מִכָּאן וָהָלְאָה עוֹמְדוֹת שְׁאֵלוֹת וּבַקָּשׁוֹת. הָרֵאשִׁית שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לִשְׁאֹל, לָדַעַת בְּדִבְרֵי רִבּוֹנוֹ, כְּדֵי לְהַרְאוֹת תְּשׁוּקָתוֹ אֵלָיו וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנּוּ. מִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהִשְׁתַּתֵּף בִּקְדֻשַּׁת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן לְהִתְעַטֵּר בּוֹ, וְהוּא הַשֵּׁם שֶׁל הַבְּרָכוֹת וְהַקִּדּוּשִׁים, כּוּז"וּ. סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ יְהוָה שֶׁהוּא קָדוֹשׁ בִּקְדֻשָּׁה. וְהָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ (הָאֲחֵרוֹת) הוֹצִיאוּ מִמֶּנּוּ אֶת הָאוֹתִיּוֹת הָאֲחֵרוֹת הַלָּלוּ, הַחִבּוּר שֶׁל אֵלּוּ, כְּמוֹ חִבּוּר שֶׁל זָכָר בִּנְקֵבָה. וְהַקְּדוֹשִׁים הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ סוֹד הַקְּדֻשָּׁה. **הָאוֹתִיּוֹת** הָאֲחֵרוֹת הַלָּלוּ נִקְרָאוֹת טַ"ל. טַל הַשָּׁמַיִם. סוֹד הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁלּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכָּאן לְמַטָּה עוֹמְדִים כָּל הַדְּבָרִים בְּחֶשְׁבּוֹן, וְלֹא חֶשְׁבּוֹן, אֶלָּא

דְּמָאֵרִיהּ, וְלָא יִתְפְּרַשׁ בַּר נָשׁ מִנֵּיהּ. וְכַד שָׁאִיל, שֵׁירוּתָא דִּשְׁאֵלְתִּין לְמִנְדַּע לְמָאֵרִיהּ, לְאַחֲזָאָה דְּתִיאוּבְתֵּיהּ לְגַבֵּיהּ. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, יִתְפְּרַשׁ זְעֵיר זְעֵיר, וַיִּשְׁאַל שְׁאֵלְתּוֹ מַה דְּאִצְטְרִיךְ לְשָׁאֲלָא.

וְכָל שְׁאֵלְתּוֹ יֵהוֹן, לְבָתָר דִּיסַדֵּר סִדּוּרָא דָא דְּקַאמְרָן. כְּגַוְונָא דָא, כָּל שְׁאֵלְתּוֹ יֵהוֹן בְּתַחֲנוּנִים וּבְעוּתִין לְקַמֵּי מָאֵרִיהּ, וְלָא יַצְדִּיק (ס"א יַרְחִיק) גַּרְמֵיהּ מִנֵּיהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, מָאן דְּיָדַע לְסַדְּרָא סִדּוּרָא דָא, לְמֵהַךְ בְּאֹרַח מֵישָׁר, כַּדְקָא חָזֵי.

כְּגַוְונָא דְּאִתְאַחֲדָא אֵשָׁא בְּמַיָּא, וּמַיָּא בְּאֶשָּׁא. דָּרוֹם בְּצָפוֹן, וְצָפוֹן בְּדָרוֹם. מִזְרָח בְּמַעֲרָב, וּמַעֲרָב בְּמִזְרָח. הָכִי נָמֵי אִתְקָשַׁר כֹּלָּא כַּחֲדָא, וְיִחוּדָא אִשְׁתְּלִים דָּא בְדָא.

לשון הקודש

לַלְבָנָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְהִתְקַשֵּׁר בִּקְדֻשַּׁת רִבּוֹנוֹ, וְלֹא יִפָּרֵד אָדָם מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁשּׁוֹאֵל, רֵאשִׁית הַשְּׁאֵלוֹת לְהַכִּיר אֶת רִבּוֹנוֹ, לְהַרְאוֹת שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ אֵלָיו. מִכָּאן וָהָלְאָה יִפָּרֵד מְעַט מְעַט, וְיִשְׁאַל שְׁאֵלָתוֹ מַה שֶּׁצָּרִיךְ לִשְׁאֹל.

וְכָל שְׁאֵלוֹתָיו יִהְיוּ אַחַר שֶׁיְּסַדֵּר אֶת הַסִּדּוּר הַזֶּה שֶׁאָמַרְנוּ. כְּמוֹ כֵן כָּל שְׁאֵלוֹתָיו יִהְיוּ בְּתַחֲנוּנִים וּבַקָּשׁוֹת לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, וְלֹא יַצְדִּיק (יַרְחִיק) עַצְמוֹ מִמֶּנּוּ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְסַדֵּר סִדּוּר זֶה, לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה כָּרָאוּי.

כְּמוֹ שֶׁהָאֵשׁ נֶאֱחֶזֶת בְּמַיִם, וּמַיִם בְּאֵשׁ. דָּרוֹם בְּצָפוֹן, וְצָפוֹן בְּדָרוֹם. מִזְרָח בְּמַעֲרָב, וּמַעֲרָב בְּמִזְרָח. כָּךְ גַּם מִתְקַשֵּׁר הַכֹּל כְּאֶחָד, וְהַיִּחוּד נִשְׁלָם זֶה עִם זֶה.

וְכָל אִינּוּן דְּיַדְעִין לְסַדְּרָא צְלוֹתְהוֹן כְּדְקָא יֵאוֹת, לְאִתְכַּלְלָא הָנֵי הֵיכָלִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, וּלְאִתְקַשְּׁרָא דָּא בְדָא. הַאי בַּר נָשׁ אִתְקַשַּׁר בְּהוּ, וְקָרִיב לֵיהּ לְאִתְכַּלְלָא בְהוּ. שְׁאֶלְתָּא שָׁאִיל וְיָהִיב לֵיהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

כָּתַר דְּסִיֵּים שְׁאֶלְתִּין וְגוּפָא שְׁלִים בְּכָל סִטְרִין בְּחֶדְוָה דְּלִבָּא וְאִיהוּ שָׁאִיל וְסִיֵּים שְׁאֶלְתִּין. יֶהְדַּר לְאַמְשָׁכָא בִרְכָאן וְחֶדְוָואָן לְתַתָּא, בְּרָזָא דְהֵיכָלָא תְּלִיתָאָה, לְאַמְשָׁכָא לְתַתָּא, וְדָא הוּא רְצֵה יְיָ' אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּ"ךָ יִשְׂרָאֵ"ל. הַאי אִיהוּ (נ"א בְּגִין) דְּמַעֲמָדוֹת אִינּוּן סַמְכִין דְּגוּפָא. שֵׁירוּתָא לְתַתָּא מִן גּוּפָא תְּרֵין יַרְכִין, עַד דְּמָטֵי לְבִרְכִין.

וְאִלֵּין אִינּוּן רָזָא דְמַעֲמָדוֹת, דְּקַיְימֵי עַל קָרְבְּנָא. וְהָכָא אִיהוּ רָזָא שֵׁירוּתָא דִתְרֵין יַרְכִין

לשון הקודש

וְכָל אוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים לְסַדֵּר תְּפִלָּתָם כָּרָאוּי, לִכְלֹל אֶת הַהֵיכָלוֹת אֵלּוּ בְּאֵלּוּ וְלִקְשֹׁר זֶה בָּזֶה, הָאָדָם הַזֶּה נִקְשָׁר בָּהֶם וּמְקָרֵבוֹ לְהִכָּלֵל בָּהֶם. שְׁאֵלָה הוּא שׁוֹאֵל, וְנוֹתְנִים לוֹ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

אַחַר שֶׁסִּיֵּם הַבַּקָּשׁוֹת וְהַגּוּף שָׁלֵם בְּכָל הַצְּדָדִים בְּשִׂמְחַת הַלֵּב וְהוּא שָׁאַל וְסִיֵּם אֶת הַבַּקָּשׁוֹת, יַחֲזוֹר לְהַמְשִׁיךְ לְמַטָּה בְּרָכוֹת וּשְׂמָחוֹת בְּסוֹד הַהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי, לְהַמְשִׁיךְ לְמַטָּה, וְזֶה הוּא רְצֵה ה' אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּ"ךָ יִשְׂרָאֵ"ל. זֶהוּ (מִשּׁוּם) שֶׁמַּעֲמָדוֹת הֵם הַתּוֹמְכִים שֶׁל הַגּוּף. הָרִאשׁוֹנִית לְמַטָּה מִן הַגּוּף שְׁתֵּי יְרֵכַיִם, עַד שֶׁמַּגִּיעִים לַבִּרְכַּיִם.

וְאֵלּוּ הֵם סוֹד הַמַּעֲמָדוֹת שֶׁעוֹמְדִים עַל

מִלְּעֵילָּא, עַד בִּרְכִין, חִבּוּרָא דִּנְבִיאִים. וּמַרְאוֹת, בְּרָזָא דְּאַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאִקְרֵי (צבאו"ת בא"ת ב"ש) הַשְׁתָּפָ"א. דְּאִיהוּ רָזָא דִּשְׁמָא דְּאִקְרֵי צְבָאוֹת. דָּא סָלִיק, וְדָא נָחִית. דָּא נְבִיאִים, וְדָא מַרְאוֹת.

וְהָכָא אִיהוּ רָזָא עִלָּאָה דִּבְרַיְיתֵי דְקַאמְרָן, וְכַד מָטֵי אִינִישׁ לְבִרְכִין, יִכְרַע בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ' הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן, וְהָא הָכָא אָהַדְרוּ בְרַיְיתֵי לְמַתְנִיתִין וְאִתְבָּרְכָאן כַּחֲדָא.

הֵיכָלָא (דף רס"ב ע"א) תִּנְיָינָא לְתַתָּא, דְּאִתְפְּקָדוּ בֵּיהּ נִשְׁמָתִין לְסַלְקָא, לְאִתְחַזָּאָה בְּחֵיזוּ דְּחֶלְמָא. מוֹדִים, לְאַכְנְעָא בִּרְכִין, לְאוֹדָאָה עַל נִשְׁמָתִין, כִּדְקַאמְרָן עַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת, (כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּאִיל מִמְּאַרְיֵהּ) (ס"א הֵיכָלָא תִּנְיָינָא לְאַמְשָׁכָא בִּרְכָאָן לְתַתָּא מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ

לשון הקודש

הַקָּרְבָּן. וְכָאן הוּא סוֹד שֶׁל רֵאשִׁיתָם שֶׁל שְׁתֵּי הַיְרֵכַיִם מִלְּמַעְלָה עַד לַבִּרְכַּיִם, חִבּוּר הַנְּבִיאִים. וְהַמַּרְאוֹת בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא (צְבָאו"ת בְּא"ת ב"ש) הַשְׁתָּפָ"א. שֶׁהוּא סוֹד הַשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא צְבָאוֹת. זֶה עוֹלֶה וְזֶה יוֹרֵד. זֶה נְבִיאִים וְזֶה מַרְאוֹת.

וְכָאן הוּא סוֹד עֶלְיוֹן שֶׁל הַבְּרַיְיתוֹת שֶׁאָמַרְנוּ, וּכְשֶׁמַּגִּיעַ אָדָם לַבִּרְכַּיִם, יִכְרַע בָּרוּךְ אַתָּה ה' הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן, וַהֲרֵי כָּאן חָזְרוּ הַבְּרַיְיתוֹת לַמִּשְׁנָה וְהִתְבָּרְכוּ כְּאֶחָד.

בַּהֵיכָל הַשֵּׁנִי לְמַטָּה, שֶׁנִּפְקְדוּ בוֹ הַנְּשָׁמוֹת לַעֲלוֹת, לְהֵרָאוֹת בְּמַרְאֵה הַחֲלוֹם. מוֹדִים – לִכְרֹעַ בִּרְכַּיִם, לְהוֹדוֹת עַל הַנְּשָׁמוֹת, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים עַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת, (כֵּיוָן שֶׁנִּשְׁאַל מֵאֲדוֹנוֹ) (ס"א הֵיכָל שֵׁנִי לְהַמְשִׁיךְ בִּרְכוֹת לְמַטָּה מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ, וְהֵיכָל זֶה הוּא

וְהַאי הֵיכָלָא אִיהוּ דְּאִתְפְּקָדוּ בֵּיהּ נִשְׁמָתִין לְסַלְקָא לְאִתְחַזָּאָה בְּהֵיזוּ דְּהֶלְמָא. הָכָא בָּעֵי בָּר נָשׁ לְאַכְרָעָא בִּרְכִּין לְאוֹדָעָא עַל נִשְׁמָתִין וְדָא הוּא עַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת) **עַד דְּמָטֵי לְהַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת.**

וְדָא הוּא גּוֹ רָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאִקְרֵי בָּ"ם בְּמוּכָ"ן. דָּא אִקְרֵי אֵל אֱלֹהִים, דְּאִיהוּ בְּרָזָא עִלָּאָה. (יהושע כב) אֵ"ל אֱלֹהִי"ם יְהוָ"ה הוּא יוֹדֵעַ. כְּלָלָא דְּאִלֵּין אַתְוָון אַחֲרָנִין דְּנַפְקֵי מִנַּיְיהוּ, (ד"א וְהָכָא אִיהוּ רָזָא חָדָא דְּכוּלְּהוּ יַרְכִּין מְבָרְכִין) וּלְתַתָּא, רָזָא דְּהֶלְמָא. רָזָא לְהַהוּא אֲתָר לְאַעֲלָא בְּהוּ נִשְׁמָתִין. וּבָעֵינָן לְאַמְשָׁכָא בְּהָנֵי בִּרְכָאן, בְּגִין לְאַשְׁכְּחָא נַיְיחָא בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

הֵיכָלָא תַּתָּאָה לְתַתָּא, שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה. הָכָא אִיהוּ כְּלָלָא דְּשָׁלוֹם. שָׁלוֹם לְעֵילָא, שָׁלוֹם לְתַתָּא, שָׁלוֹם לְכָל סִטְרִין, שָׁלוֹם בְּפַמְלִיָא דִּלְעֵילָא, שָׁלוֹם בְּפַמְלִיָא דִּלְתַתָּא, וְהֵיכָלָא דָּא אִיהוּ

לשון הקודש

שֶׁנִּפְקְדוּת בּוֹ הַנְּשָׁמוֹת לַעֲלוֹת לְהֵרָאוֹת בְּמַרְאֵה הַהֶלּוֹם. כָּאן צָרִיךְ בֶּן אָדָם לִכְרֹעַ בִּבְרָכָיו לְהוֹדוֹת עַל הַנְּשָׁמוֹת, וְזֶהוּ עַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת) עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְהַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת.

וְזֶהוּ תּוֹךְ סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא בָּ"ם בְּמוּכָ"ן. זֶה נִקְרָא אֵל אֱלֹהִים, שֶׁהוּא בְּסוֹד עֶלְיוֹן. (יהושע כב) אֵל אֱלֹהִי"ם יְהוָ"ה הוּא יֹדֵעַ. הַכְּלָל שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הָאֲחֵרוֹת הַלָּלוּ שֶׁיּוֹצְאוֹת מֵהֶם, (וְכָאן הוּא סוֹד אֶחָד שֶׁכָּל הַיְרֵכַיִם מְבָרְכוֹת) וּלְמַטָּה סוֹד הַהֶלּוֹם. הַסּוֹד לְאוֹתוֹ מָקוֹם לְהַכְנִיס בָּהֶם נְשָׁמוֹת. וּצְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ בַּבְּרָכוֹת הַלָּלוּ כְּדֵי לִמְצֹא מְנוּחָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

הַהֵיכָל הַתַּחְתּוֹן לְמַטָּה – שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה. כָּאן הוּא כְּלַל הַשָּׁלוֹם. שָׁלוֹם לְמַעְלָה, שָׁלוֹם לְמַטָּה, שָׁלוֹם לְכָל הַצְּדָדִים, שָׁלוֹם בְּפַמְלִיָּא שֶׁל מַעְלָה,

פָּמַלְיָא דִּלְתַתָּא. (ס"א דְּאִיהוּ הֵיכָלָא דִּלְתַתָּא וְדָא בְּחִבּוּרָא וכו')
בְּחִבּוּרָא חָדָא בְּפָמַלְיָא (נ"א בְּהֵיכָלָה) **דִּלְעֵילָא. וּמֵהָכָא נָגִיד לְכָל אִינּוּן תַּתָּאֵי דִּלְבַר.**

וְהָכָא אִתְכְּלִיל וְאִשְׁתְּלִים כֹּלָּא כַּחֲדָא, עֵילָא וְתַתָּא, בִּנְהִירוּ חָדָא, לְאִשְׁתַּלְּמָא שֵׁם מָלֵא, יְיָ' אֱלֹהִים. שֵׁם דָּא דְּאִיהוּ שָׁלֵם, בְּכָל אִינּוּן הֵיכָלִין, בְּכָל אִינּוּן נְהוֹרִין עִלָּאִין, לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ חַד.
(שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה).

הַאי בַּר נָשׁ, כַּד אִשְׁתְּאִיל מֵהֵיכָלָא דָא לְנָפְקָא לְבַר. יְשַׁוֵּי גַּרְמֵיהּ, כְּמַאן דְּנָפִיק מֵחַבְרוּתָא דְּמַלְכָּא, וּמִגּוֹ הֵיכָלֵיהּ, וַיַּמְאִיךְ גַּרְמֵיהּ קָמֵיהּ. אֲבָל יֶחֱדֵי גַּרְמֵיהּ, דְּהָא קַדְמָאָה אִיהוּ, לְנַטְלָא עִטְרָא דְּמִשִּׁיכוּ דְּבִרְכָּאן דְּנַגְדִּין מִיחוּדָא דְּמָאֲרֵיהּ. דָּא אִיהוּ בַּר, דְּאִיהוּ מֵהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא. דְּהָא בְּהַאי

לשון הקודש

שָׁלוֹם בְּפָמַלְיָא שֶׁל מַטָּה, וְהַהֵיכָל הַזֶּה הוּא פָּמַלְיָא שֶׁל מַטָּה. (שֶׁהוּא הֵיכָל שֶׁלְּמַטָּה, וְזֶה בְּחִבּוּר וְכוּ') בְּחִבּוּר אֶחָד בְּפָמַלְיָא (בַּהֵיכָל) שֶׁל מַעְלָה. וּמִכָּאן שׁוֹפֵעַ לְכָל אוֹתָם הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁבַּחוּץ.

וְכָאן נִכְלָל וְנִרְשָׁם הַכֹּל בְּאֶחָד, מַעְלָה וּמַטָּה, בְּאוֹר אֶחָד, לְהִשְׁתַּלֵּם שֵׁם מָלֵא, ה' אֱלֹהִים. הַשֵּׁם הַזֶּה שֶׁהוּא שָׁלֵם בְּכָל אוֹתָם הַהֵיכָלוֹת, בְּכָל אוֹתָם הָאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם אֶחָד. (שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה)

הָאָדָם הַזֶּה, כְּשֶׁנִּשְׁאָל מֵהַהֵיכָל הַזֶּה לָצֵאת הַחוּצָה, יָשִׂים עַצְמוֹ כְּמִי שֶׁיּוֹצֵא מֵחֶבְרַת הַמֶּלֶךְ וּמִתּוֹךְ הֵיכָלוֹ, וַיַּמְיִךְ אֶת עַצְמוֹ לְפָנָיו. אֲבָל יְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ, שֶׁהֲרֵי הוּא רִאשׁוֹן לִטֹּל עֲטָרָה שֶׁל מְשִׁיכַת הַבְּרָכוֹת שֶׁשּׁוֹפְעוֹת מִיִּחוּד שֶׁל רִבּוֹנוֹ. זֶהוּ הַבֵּן שֶׁהוּא מֵהֵיכַל הַמֶּלֶךְ,

שַׁעֲתָא דְּקָא נָפִיק מִקַּמֵּי מַלְכָּא, וְכֹלָּא קָשִׁיר בְּכָל הֲנֵי סִטְרִין, בְּקִשּׁוּרָא דִּיהוּדָא, וּבִרְכָּאן, וּקְדוּשָׁה, וְתוֹסֶפֶת קְדוּשָׁה. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרֵי לְפַמְלְיָא דִּלְעֵילָא, וְאָמַר לוֹן, כְּתוּבוּ לְהַאי בַּר נָשׁ פְּלַנְיָא, מֵאִינּוּן דְּאִקְרוּן חוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ.

מָאן חוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ. אִינּוּן דְּמְחַשְּׁבֵי וּמְכַוְּונִין בְּרָזָא דִשְׁמֵיהּ, לְיַחֲדָא הֵיכָלִין בְּהֵיכָלִין, לְקַשְּׁרָא קִשְׁרִין, וּלְיַחֲדָא כֻּלְּהוּ בִּיהוּדָא חָדָא. וְאִלֵּין אִינּוּן חוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (מלאכי ג) וּלְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ. כְּדֵין אַכְתִּיבוּ לֵיהּ, וְאִתְרְשִׁים וְאִשְׁתְּמוֹדַע לְעֵילָא, (וְאִתְרְשִׁים) וְאִשְׁתְּלִים אִיהוּ לְעֵילָא וְתַתָּא.

וּמַאן דְּקָרִיב קָמֵי מָארֵיהּ, וְצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ, וְלָא אַשְׁלִים יִחוּדָא, וְלָא חָיִישׁ עַל יְקָרָא דְּמָארֵיהּ, לְקַשְּׁרָא קִשְׁרִין כִּדְקַאמְרָן, טַב לֵיהּ דְּלָא

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי בַּשָּׁעָה הַזֹּאת שֶׁיּוֹצֵא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְהַכֹּל קָשׁוּר בְּכָל הַצְּדָדִים הַלָּלוּ בְּקֶשֶׁר שֶׁל יִחוּד וּבְרָכוֹת וּקְדֻשָּׁה וְתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹרֵא לְפַמְלְיָא שֶׁל מַעְלָה, וְאוֹמֵר לָהֶם: כִּתְבוּ עַל אָדָם פְּלוֹנִי הַזֶּה, מֵאוֹתָם שֶׁנִּקְרָאִים חוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ.

מִי הֵם חוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ? אוֹתָם שֶׁחוֹשְׁבִים וּמְכַוְּנִים בַּסּוֹד שֶׁל שְׁמוֹ, לְיַחֵד הֵיכָלוֹת בְּהֵיכָלוֹת, לִקְשֹׁר קְשָׁרִים וּלְיַחֵד אֶת כֻּלָּם בְּיִחוּד אֶחָד. וְאֵלּוּ הֵם חוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלאכי ג) וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ. אָז כּוֹתְבִים אוֹתוֹ, וְנִרְשָׁם וְנוֹדָע לְמַעְלָה, וְהוּא (נִרְשָׁם) נִשְׁלָם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וּמִי שֶׁקָּרֵב לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ וּמִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, וְלֹא הִשְׁלִים אֶת הַיִּחוּד, וְלֹא

אִבְרֵי. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר (ירמיה כב) כִּתְבוּ אֶת הָאִישׁ הַזֶּה עֲרִירִי גֶּבֶר לֹא יִצְלַח בְּיָמָיו. וְדָא אִיהוּ (משלי כח) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ.

הָכָא אִשְׁתְּלִים כֹּלָּא לְעֵילָּא וְתַתָּא, רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא שַׁלִּיטָא לְעֵילָּא. מַצְפֵּ"ץ מַצְפֵּ"ץ. (שמות לד) יי' יי' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן. הָכָא אִיהוּ רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא דָא, לְאִתְקַדְּשָׁא בְּאַתְוֵי בְּבֵי עֲשָׂרָה, וְאַתְוָון אַחֲרָנִין בִּקְדוּשָׁה דִּיחִידָאי בִּצְלוֹתָא. בָּתַר דְּסִיֵּים, קָאִים עַל רַגְלוֹי, (נ"א לְכַפָּרָא) לְאוֹדָאָה עַל חוֹבוֹי, בְּגִין דְּלָא יְהֵא פִּטְרָא דְּפוּמָא לְסִטְרָא אַחֲרָא, לְאַסְטָאָה לֵיהּ, וְאִתְכַּפְיָא קָמֵיהּ. וְיֵקוּם בְּקִיּוּמֵיהּ לְאִתְבָּרְכָא מִבֵּי מַלְכָּא.

וְזַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּאִתְקַדַּשׁ בְּהַאי גַּוְונָא בִּצְלוֹתָא כְּדְקַאמְרָן, וְקָשַׁר קִשְׁרִין, וְיִיחֵד

לשון הקודש

חוּשֵׁשׁ לִכְבוֹד רִבּוֹנוֹ לִקְשֹׁר קְשָׁרִים כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר: (ירמיה כב) כִּתְבוּ אֶת הָאִישׁ הַזֶּה עֲרִירִי גֶּבֶר לֹא יִצְלַח בְּיָמָיו. וְזֶהוּ (משלי כח) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ.

כָּאן נִשְׁלָם הַכֹּל, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שׁוֹלֵט לְמַעְלָה, מצפ"ץ מצפ"ץ. (שמות לד) ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן. כָּאן הוּא סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה לְהִתְקַדֵּשׁ בְּאוֹתִיּוֹתָיו בְּבֵית עֲשָׂרָה, וְאוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת בִּקְדֻשַּׁת הַיְחִידִי בַּתְּפִלָּה. אַחַר שֶׁסִּיֵּם, עוֹמֵד עַל רַגְלָיו (לְכַפֵּר) לְהוֹדוֹת עַל חֲטָאָיו, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה פִּתְחוֹן פֶּה לַצַּד הָאַחֵר לְהַסְטִין עָלָיו, וְנִכְנָע לְפָנָיו. וְיַעֲמֹד בְּקִיּוּמוֹ לְהִתְבָּרֵךְ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ.

וְאַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁהִתְקַדֵּשׁ בִּכְגוֹן זֶה בַּתְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, וְקוֹשֵׁר

יִחוּדִין, וְיִתְכַּוֵּון בְּכֹלָּא כְּדְקָא יֵאוֹת, וְלָא יִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. צְלוֹתֵיהּ לָא אַהְדָּר בְּרֵיקָנְיָא. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּזִיר וְאִיהוּ מְבַטֵּל. עַל דָּא כְּתִיב (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ. אִית לֵיהּ חוּלָקָא בְּעָלְמָא דֵין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. (אסתר ב) בָּעֶרֶב הִיא בָּאָה הַיְינוּ.

כְּתִיב (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְגוֹ' מֵהַהוּא רִבּוּיָא דְּבִרְכָּאָן, וּקְדוּשָׁה, וְתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה דְּקָא נַטְלָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית מט) וְלָעֶרֶב יְחַלֵּק שָׁלָל, דִּפְלִיגַת חוּלָקָא לְכֹלָּא, וַאֲפִילוּ לְסִטְרָא אַחֲרָא חוּלָקָא בִּלְחוֹדָהָא.

וְרָזָא דָּא, רָזָא לִבְנֵי מְהֵימְנוּתָא. חוּלָקָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא מְסָאֲבָא, כָּל אִינּוּן חוֹבִין, וְכָל אִינּוּן חֲטָאִין, דְּהַהוּא בַּר נָשׁ דְּקָשַׁר קִשְׁרִין דְּיִחוּדָא,

לשון הקודש

קִשָּׁרִים, וּמְיַחֵד יִחוּדִים, וּמִתְכַּוֵּן בַּכֹּל כָּרָאוּי, וְלֹא יִסְטֶה יָמִינָה וּשְׂמֹאלָה. תְּפִלָּתוֹ אֵינָהּ חוֹזֶרֶת רֵיקָם. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר – וְהוּא מְבַטֵּל. עַל זֶה כָּתוּב, (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ. יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. ((אסתר ב) בָּעֶרֶב הִיא בָּאָה, הַיְינוּ

כָּתוּב, (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְגוֹ', מֵאוֹתוֹ רִבּוּי שֶׁל בְּרָכוֹת וּקְדֻשָּׁה וְתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה שֶׁנּוֹטֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מט) וְלָעֶרֶב יְחַלֵּק שָׁלָל, שֶׁמְּחַלֶּקֶת חֵלֶק לְכֻלָּם, וַאֲפִלּוּ לַצַּד הָאַחֵר חֵלֶק לְבַדּוֹ.

וְסוֹד זֶה סוֹד לִבְנֵי הָאֱמוּנָה. הַחֵלֶק שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר כָּל אוֹתָן עֲבֵרוֹת וְכָל אוֹתָם חֲטָאִים שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שֶׁקָּשַׁר אֶת קֶשֶׁר

דְּאִתְּוָדָה עָלַיְיהוּ, כֻּלְּהוּ שַׁרְיָין עָלֵיהּ דְּסִטְרָא אַחֲרָא. וְאִינּוּן חוּלָקָא וְאַחֲסַנְתָּא דְּסִטְרָא אַחֲרָא מִסָּאֲבָא. (דף רס"ב ע"ב) וְאִי לָא אוֹדֵי עָלֵיהּ, אִשְׁתְּכַח מִקַּטְרְגָא וְיָכִיל לֵיהּ.

וְאִי אוֹדֵי עַל כָּל חוֹבוֹי, בְּהַהִיא צְלוֹתָא, דְּקָשִׁיר קִשְׁרִין דְּיִחוּדָא, וְאִתְבָּרְכָאן עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. וּמֵהַהוּא חוּלָקָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא, כָּל אִינּוּן חוֹבִין וְחַטָּאִין דְּאוֹדֵי עָלַיְיהוּ, נַטְלָא לוֹן לְחוּלָקֵיהּ. וְרָזָא דָא שָׂעִיר. דִּכְתִיב, (ויקרא טז) וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת וְגוֹ', וּכְתִיב וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר וְגוֹ', דָּא הוּא חוּלָקֵיהּ וְעַדְבֵיהּ וְאַחֲסָנְתֵּיהּ.

וְאִי הַהוּא בַּר נָשׁ תָּב לְסָרְחָנֵי דְּחוֹבוֹי, וַוי לֵיהּ, דְּכֻלְּהוּ נָטִיל לוֹן מֵהַהוּא סִטְרָא, בְּעַל כָּרְחֵיהּ דְּהַהוּא סִטְרָא. וּמִגּוֹ דְּנָטִיל לוֹן מֵהַאי סִטְרָא בְּעַל כָּרְחֵיהּ דְּהַהוּא סִטְרָא, כְּדֵין אַבְאִישׁ לֵיהּ, וְאִתְהַפֵּךְ

לשון הקודש

הַיִּחוּד, שֶׁהִתְוַדָּה עֲלֵיהֶם, כֻּלָּם שׁוֹרִים עַל הַצַּד הָאַחֵר, וְהֵם חֵלֶק וְנַחֲלָה שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר הַטָּמֵא. וְאִם לֹא מוֹדֶה עֲלֵיהֶם, נִמְצָא מְקַטְרֵג וְיָכוֹל לוֹ.

וְאִם מוֹדֶה עַל כָּל חֲטָאָיו בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה, שֶׁקּוֹשֵׁר קִשְׁרֵי הַיִּחוּד וְהִתְבָּרְכוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. וּמֵאוֹתוֹ הַחֵלֶק שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, כָּל אוֹתָם עֲבֵרוֹת וַחֲטָאִים שֶׁהוֹדָה עֲלֵיהֶם, נוֹטֵל אוֹתָם לְחֶלְקוֹ. וְסוֹד זֶה הַשָּׂעִיר, שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת וְגוֹ', וְכָתוּב וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר וְגוֹ'. זֶהוּ חֶלְקוֹ וְגוֹרָלוֹ וְנַחֲלָתוֹ.

וְאִם אוֹתוֹ אָדָם שָׁב לְסִרְחוֹן חֲטָאָיו – אוֹי לוֹ! שֶׁאֶת כֻּלָּם נוֹטֵל מֵאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר בְּעַל כָּרְחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד. וּמִתּוֹךְ שֶׁנּוֹטֵל אוֹתָם מֵהַצַּד הַזֶּה בְּעַל כָּרְחוֹ שֶׁל

עָלֵיהּ מִקַּטְרְגָא, וְקַטְרִיג לֵיהּ. וְכַד אוֹדֵי עֲלוֹי, נָטִיל לוֹן הַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, וְאִיהוּ עַדְבֵיהּ וְחוּלָקֵיהּ.

וְרָזָא דָּא, הָכִי נָמֵי קָרְבְּנָא, דְּבָעֵי לְאוֹדָאָה עַל הַהוּא קָרְבְּנָא, כָּל חוֹבוֹי וְחֶטְאוֹי, לְמֵיהַב חוּלָקָא לְמַאן דְּאִצְטְרִיךְ. קָרְבְּנָא כֻּלָּא לְסִטְרָא דָא חוּלָקָא דְקוּדְשָׁא, וְרֵעוּתָא דְקוּדְשָׁא. וּלְסִטְרָא דָא, הַהוּא חוּלָקָא דְאִינּוּן חוֹבִין, וְחַטָּאִין דְּאִתְיְהִיבוּ בְּהוֹדָאָה עַל הַהוּא בִּשְׂרָא דְּקָרְבְּנָא. כְּמָה דִכְתִיב, (משלי כה) אִם רָעֵב שׂוֹנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לֶחֶם וְגוֹ'. כִּי גֶחָלִים אַתָּה חוֹתֶה וְגוֹ', וְסִימָנִיךְ (אסתר ה) יָבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל הַמִּשְׁתֶּה. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיָדַע אָרְחֵיהּ לְמֵהַךְ בְּאֹרַח קְשׁוֹט.

וְכָל מָאן דְּלָא יָדַע לְסַדְּרָא שְׁבָחָא דְמָארֵיהּ, טַב לֵיהּ דְּלָא אִבְרֵי. בְּגִין דְּאִצְטְרִיךְ צְלוֹתָא

לשון הקודש

אוֹתוֹ הַצַּד, אָז הוּא מֵרֵעַ לוֹ, וְהוֹפֵךְ אֵלָיו לִמְקַטְרֵג וּמְקַטְרֵג לוֹ. וּכְשֶׁמּוֹדֶה עֲלֵיהֶם, נוֹטֵל אוֹתָם אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר, וְהוּא חֶלְקוֹ וְגוֹרָלוֹ.

וְהַסּוֹד הַזֶּה, כָּךְ גַּם הַקָּרְבָּן – שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹדוֹת עַל אוֹתוֹ הַקָּרְבָּן כָּל עֲוֹנוֹתָיו וַחֲטָאָיו, לָתֵת חֵלֶק לְמִי שֶׁצָּרִיךְ. כָּל הַקָּרְבָּן לְזֶה הַצַּד חֵלֶק הַקְּדֻשָּׁה וּרְצוֹן הַקְּדֻשָּׁה. וְלַצַּד הַזֶּה אוֹתוֹ חֵלֶק שֶׁל אוֹתָם עֲוֹנוֹת וַחֲטָאִים שֶׁנִּתְּנוּ בְּהוֹדָאָה עַל אוֹתוֹ בְּשַׂר הַקָּרְבָּן, כַּכָּתוּב (משלי כה) אִם רָעֵב שֹׂנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם וְגוֹ', כִּי גֶחָלִים אַתָּה חֹתֶה וְגוֹ'. וְסִימָנְךָ – (אסתר ה) יָבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל הַמִּשְׁתֶּה. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁיּוֹדֵעַ דַּרְכּוֹ לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת.

וְכָל מִי שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ לְסַדֵּר אֶת שֶׁבַח

דְּאִיהוּ שְׁלָמָא לְעֵילָא. (בְּגִין דְּאִצְטְרִיךְ צְלוֹתָא) כְּגוֹ מַחֲשָׁבָה, וּרְעוּתָא דְּלִבָּא, וְקָלָא, וּמִלָּה דְשִׂפְוָון. לְמֶעְבַּד שְׁלִימוּ וְקִשּׁוּרָא וְיִחוּדָא לְעֵילָא, כְּגַוְונָא דְּאִיהוּ לְעֵילָא. כְּגַוְונָא דְנָפְקָא שְׁלִימוּ מֵעֵילָא לְתַתָּא, הָכִי אִצְטְרִיךְ מִתַּתָּא לְעֵילָא, לְקַשְׁרָא קִשְׁרָא כַּדְקָא יֵאוֹת.

רָזָא לְחַבְרַיָּיא דְּיֵהָכוּן בְּאֹרַח מֵישַׁר, מַחֲשָׁבָה. וְרֵעוּתָא. וְקָלָא. וּמִלָּה. אִלֵּין אַרְבַּע מְקַשְׁרִין קִשְׁרִין. לְבָתָר קִשִּׁירוּ קִשְׁרִין כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא, אִתְעֲבִידוּ כֻּלְּהוּ רְתִיכָא חָדָא, לְאַשְׁרָאָה עָלַיְיהוּ שְׁכִינְתָּא, וְאִתְעֲבִידוּ כֻּלְּהוּ לְבָתָר אַרְבָּעָה סַמְכִין לְאִתְעַטְּרָא בְּהוּ, וּשְׁכִינְתָּא אִסְתְּמִיךְ עָלַיְיהוּ, בְּכָל אִינּוּן קִשְׁרִין עִלָּאִין.

לשון הקודש

רִבּוֹנוֹ, טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא, מִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ תְּפִלָּה שֶׁהִיא שְׁלֵמָה לְמַעְלָה, (מִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ תְּפִלָּה) מִתּוֹךְ מַחֲשָׁבָה וּרְצוֹן הַלֵּב וְקוֹל וְדִבְרֵי הַשְּׂפָתַיִם, לַעֲשׂוֹת שְׁלֵמוּת וְקֶשֶׁר וְיִחוּד לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁהוּא לְמַעְלָה. כְּמוֹ שֶׁיּוֹצֵאת שְׁלֵמוּת מִמַּעְלָה לְמַטָּה, כָּךְ דֶּרֶךְ מִמַּטָּה לְמַעְלָה לִקְשֹׁר קֶשֶׁר כָּרָאוּי.

הַסּוֹד לַחֲבֵרִים שֶׁיֵּלְכוּ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה – מַחֲשָׁבָה וְרָצוֹן וְקוֹל וְדִבּוּר. אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה קוֹשְׁרִים קְשָׁרִים. אַחַר קֶשֶׁר הַקְּשָׁרִים שֶׁל כֻּלָּם כְּאֶחָד, נַעֲשׂוּ כֻּלָּם מֶרְכָּבָה אַחַת לְהַשְׁרוֹת עֲלֵיהֶם שְׁכִינָה, וְנַעֲשׂוּ כֻּלָּם לְאַחַר אַרְבָּעָה תּוֹמְכִים לְהִתְעַטֵּר בָּהֶם, וְהַשְּׁכִינָה נִסְמֶכֶת עֲלֵיהֶם בְּכָל אוֹתָם הַקְּשָׁרִים הָעֶלְיוֹנִים.

מַחֲשָׁבָה אַפִּיק רְעוּתָא, (רְעוּתָא אַפִּיק כֻּלָּא) רְעוּתָא דְנָפִיק מִגּוֹ מַחֲשָׁבָה, אַפִּיק קָלָא דְאִשְׁתְּמַע, וְהַהוּא קָלָא דְּאִשְׁתְּמַע, סָלִיק לְקַשְׁרָא קִשְׁרִין מִתַּתָּא לְעֵילָא, הֵיכָלִין תַּתָּאִין בְּעִלָּאִין. קָלָא דְאִיהוּ קָשִׁיר קִשְׁרִין וּמָשִׁיךְ בִּרְכָאן מֵעֵילָא לְתַתָּא בִּלְחִישׁוּ, סָמִיךְ אִלֵּין אַרְבָּעָה סַמְכִין: מַחֲשָׁבָה. וּרְעוּתָא. קָלָא. וּמִלָּה. סְמִיכוּ בְּסִיוּמָא דְקִשׁוּרָא, אֲתָר דְּכֹלָּא אִתְקָשַׁר בֵּיהּ כַּחֲדָא, וְאִתְעָבִידוּ כֻּלְּהוּ חַד.

זַכָּאָה אִיהוּ בַר נָשׁ דְּקָשַׁר קִשְׁרִין דְּמָאֵרֵיהּ, וְסָמִיךְ סְמִיכִין בְּדְקָא יָאוֹת, וְאִתְכַּוָּן בְּכָל הֲנֵי מִלִּין דְּקַאמְרָן. זַכָּאָה אִיהוּ בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. עַד הָכָא אִשְׁתְּכְלָלוּ הֵיכָלִין בְּסִטְרָא דִקְדוּשָׁה.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (הושע ו) וְהֵמָּה כְאָדָם עָבְרוּ בְרִית שָׁם בָּגְדוּ בִי. מָאן יְגַלֶּה עָפָר מֵעֵינֶיךָ

לשון הקודש

מַחֲשָׁבָה מוֹצִיאָה רָצוֹן, (רָצוֹן מוֹצִיא הַכֹּל) רָצוֹן שֶׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ מַחֲשָׁבָה, מוֹצִיאָה קוֹל שֶׁנִּשְׁמָע, וְאוֹתוֹ קוֹל שֶׁנִּשְׁמָע עוֹלֶה לִקְשֹׁר קְשָׁרִים מִמַּטָּה לְמַעְלָה, הֵיכָלוֹת תַּחְתּוֹנִים בְּעֶלְיוֹנִים. הַקּוֹל שֶׁהוּא קוֹשֵׁר קְשָׁרִים וּמוֹשֵׁךְ בְּרָכוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה בְּלַחַשׁ, תּוֹמֵךְ אֶת אַרְבַּעַת הַתּוֹמְכִים הַלָּלוּ: מַחֲשָׁבָה וְרָצוֹן, קוֹל וְדִבּוּר. סֶמֶךְ בְּסִיּוּם הַקֶּשֶׁר, הַמָּקוֹם שֶׁהַכֹּל נִקְשָׁר בּוֹ כְּאֶחָד, וְכֻלָּם נַעֲשִׂים אֶחָד.

אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁקּוֹשֵׁר קִשְׁרֵי רִבּוֹנוֹ, וְסוֹמֵךְ סְמִיכוּת כָּרָאוּי, וּמִתְכַּוֵּן בְּכָל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ שֶׁאָמַרְנוּ. אַשְׁרָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. עַד כָּאן נִתְקְנוּ הַהֵיכָלוֹת שֶׁבְּצַד הַקְּדֻשָּׁה.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (הושע ו) וְהֵמָּה

אָדָם קַדְמָאָה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּקִיד לָךְ פִּקּוּדָא חָדָא, וְלָא יָכִילַת לְקַיְּימָא בָּה. בְּגִין דְּאִתְפַּתִּית עַל מִלִּין בִּישִׁין, דְּאַסְטֵי לָךְ הַהוּא חִוְיָא בִּישָׁא, דִּכְתִיב, (בראשית ג) וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם. וּבְגִין כָּךְ, אִתְפַּתִּית אֲבַתְרֵיהּ, וְגַרְמַת מִיתָה לְגַרְמָךְ, וּלְכָל אִינּוּן תּוֹלְדִין דְּנַפְקוּ מִינָךְ. תָּא חֲזֵי, דְּכָל מָאן דְּאִתְפַּתָּא אֲבַתְרֵיהּ וְנָחִית לְגַבֵּיהּ בְּרִגְעָא חָדָא, יִתְאַבִּיד לְגַבֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, דָּוִד הָוָה קִיּוּמָא נָעִיץ בִּמְקוֹרָא דְמַיִין נַבְעִין, וְכַד אִתְדַּחְיָא לְאַרְעָא אַחֲרָא, וְצַעְרִין לֵיהּ, וּלְפוּם צַעְרֵיהּ אִתְדַּחְיָא מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא. אַף עַל גַּב דְּנָחִית מִדַּרְגּוֹי לְדַרְגָּא תַתָּאָה, קָם בְּקִיּוּמֵיהּ, וְלָא עָאל לְסִטְרָא אַחֲרָא, וְאִסְתְּמַר מִנֵּיהּ. מַה כְּתִיב (שמואל א כ) וְאוּלָם חַי יְיָ' וְחֵי נַפְשֶׁךָ כִּי כְּפֶשַׁע בֵּינִי וּבֵין

לשון הקודש

כְּאָדָם עָבְרוּ בְּרִית שָׁם בָּגְדוּ בִי. מִי יְגַלֶּה עָפָר מֵעֵינֶיךָ, אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה אוֹתְךָ מִצְוָה אַחַת וְלֹא יָכֹלְתָּ לַעֲמֹד בָּהּ, מִשּׁוּם שֶׁהִתְפַּתִּיתָ עַל דְּבָרִים רָעִים, שֶׁהֵסִית אוֹתְךָ אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הָרָע, שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם. וּמִשּׁוּם כָּךְ הִתְפַּתִּיתָ אַחֲרָיו וְגָרַמְתָּ מִיתָה לְעַצְמְךָ וּלְכָל אוֹתָם תּוֹלְדוֹת שֶׁיָּצְאוּ מִמְּךָ. בֹּא וּרְאֵה, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּתְפַּתֶּה אַחֲרָיו וְיוֹרֵד אֵלָיו לְרֶגַע אֶחָד, יֹאבַד אֶצְלוֹ.

בֹּא וּרְאֵה, דָּוִד הָיָה קִיּוּמוֹ נָעוּץ בְּמָקוֹר שֶׁל מַיִם נוֹבְעִים, וּכְשֶׁנִּדְחָה לְאֶרֶץ אַחֶרֶת וְצִעֲרוּ אוֹתוֹ, וּלְפִי צַעֲרוֹ נִדְחָה מֵהָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה – אַף עַל גַּב שֶׁיָּרַד מִדַּרְגָּתוֹ לְדַרְגָּה תַּחְתּוֹנָה עָמַד בְּקִיּוּמוֹ, וְלֹא נִכְנַס לַצַּד הָאַחֵר וְנִשְׁמַר מִמֶּנּוּ. מַה כָּתוּב? (שמואל–א כ) וְאוּלָם חַי ה' וְחֵי נַפְשֶׁךָ

הַמָּוֶת. דְּהָא נָחִית בְּדַרְגּוֹי, עַד דְּהַוָּה בֵּיהּ הַאי שְׁעוּרָא. וְזַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, מָאן דְּאִסְתְּמַר מֵהַהוּא סִטְרָא בִּישָׁא, וּמִכָּל דַּרְגִּין דְּהַהוּא סִטְרָא, דְּמִשְׁתַּכְּחֵי בְּעָלְמָא.

דְּכַמָּה סִטְרִין וְדַרְגִּין אִית לְיֵצֶר הָרָע: נָחָשׁ עֲקַלְתּוֹן. שָׂטָן. מַלְאַךְ הַמָּוֶת. (דף רס"ג ע"א) יֵצֶר הָרָע. וְהָא אוּקְמוּהָ. דְּאַף עַל גַּב דְּבִשְׁמָהָן אִלֵּין אִקְרֵי, שֶׁבַע שְׁמָהָן אִינּוּן לֵיהּ: שָׂטָן. טָמֵא. שׂוֹנֵא. אֶבֶן מִכְשׁוֹל. עָרֵל. רָע. צְפוּנִי. אִלֵּין אִינּוּן שֶׁבַע שְׁמָהָן, לָקֳבֵל שֶׁבַע דַּרְגִּין דְּהֵיכָלִין דִּילֵיהּ, דְּכֻלְּהוּ מִסִּטְרָא מְסָאֲבָא כִּדְקַאמְרָן. לָקֳבֵל אִלֵּין שִׁבְעָה שְׁמָהָן, אִינּוּן דְּאִקְרֵי בְּהוּ גֵּיהִנָּם, אֲתָר דְּאִתְדָּנוּ בֵּיהּ חַיָּיבַיָּא דְּעָלְמָא. וְאִלֵּין אִינּוּן: בּוֹר. שָׁחַת. דּוּמָה. טִיט הַיָּוֵן. שְׁאוֹל. צַלְמָוֶת. אֶרֶץ תַּחְתִּית. כָּל אִלֵּין שִׁבְעָה מָדוֹרִין דְּגֵיהִנָּם, לָקֳבֵל

לשון הקודש

כִּי כְּפֶשַׁע בֵּינִי וּבֵין הַמָּוֶת. שֶׁהֲרֵי יָרַד בְּדַרְגָּתוֹ עַד שֶׁהָיָה בּוֹ הַשִּׁעוּר הַזֶּה. וְאַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁנִּשְׁמָר מֵאוֹתוֹ הַצַּד הָרָע, וּמִכָּל דַּרְגּוֹתָיו שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד שֶׁנִּמְצָאִים בָּעוֹלָם.

שֶׁכַּמָּה צְדָדִים וּדְרָגוֹת יֵשׁ לַיֵּצֶר הָרָע: נָחָשׁ עֲקַלְתּוֹן, שָׂטָן, מַלְאַךְ הַמָּוֶת, יֵצֶר הָרָע. וַהֲרֵי פֵּרַשׁוּהָ. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁנִּקְרָא בְּשֵׁמוֹת הַלָּלוּ, יֵשׁ לוֹ שִׁבְעָה שֵׁמוֹת: שָׂטָן, טָמֵא, שׂוֹנֵא, אֶבֶן מִכְשׁוֹל, עָרֵל, רָע, צְפוּנִי. אֵלּוּ הֵם שִׁבְעָה שֵׁמוֹת כְּנֶגֶד שֶׁבַע דְּרָגוֹת שֶׁל הַהֵיכָלוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁכֻּלָּם מִצַּד הַטֻּמְאָה כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. כְּנֶגֶד שִׁבְעָה הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ, אוֹתָם שֶׁנִּקְרָא בָּהֶם גֵּיהִנֹּם, הַמָּקוֹם שֶׁבּוֹ נִדּוֹנִים הָרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְאֵלּוּ הֵם: בּוֹר, שַׁחַת, דּוּמָה, טִיט

אִלֵּין שֶׁבַע שְׁמָהָן, דְּאִית לֵיהּ לְיֵצֶר הָרָע.

וְהָא אוֹקִימְנָא, דִּכְמָה דְּאִית דַּרְגִּין וְהֵיכָלִין לִסְטַר קְדֻשָּׁה, הָכִי נָמֵי לִסְטַר מְסָאֲבָא. וְכֻלְּהוּ מִשְׁתַּכְּחֵי וְשַׁלְטֵי בְּעָלְמָא, בִּסְטָר (ס"א שְׁמָאלָא) מְסָאֲבָא. שִׁבְעָה הֵיכָלִין אִינּוּן, דְּאִינּוּן לָקָבֵל שִׁבְעָה שְׁמָהָן, דְּאִקְרֵי בְּהוּ גֵּיהִנָּם (יֵצֶר הָרָע). וְכֻלְּהוּ קַיְימֵי (לְאַסְטָאָה בִּישָׁא) לְדַיְינָא, וּלְסַאֲבָא, לְאִינּוּן חַיָּבֵי עָלְמָא דְּדַבְּקֵי בְּהוּ, וְלָא אִסְתַּמְּרָן אָרְחַיְיהוּ מִנֵּיהּ, כַּד אִינּוּן בְּהַאי עָלְמָא.

דְּהָא מָאן דְּאָתֵי לְאִתְדַּכְּאָה בְּהַאי עָלְמָא, בְּסִטְרָא דְּדַכְיָא, מְדַכְּאִין לֵיהּ, בְּהַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא. דְּכַמָּה דַּרְגִּין אִינּוּן, וְכַמָּה מְמָנָן, דְּכֻלְּהוּ קַיְימִין לְקָרְבָא לִבְנֵי נָשָׁא לְפוּלְחָנֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְדַכְּאָה לֵיהּ. וּמַאן דְּאָתֵי

לשון הקודש

הַיָּון, שְׁאוֹל, צַלְמָוֶת, אֶרֶץ תַּחְתִּית. כָּל אֵלּוּ שִׁבְעַת מְדוֹרֵי הַגֵּיהִנֹּם כְּנֶגֶד שִׁבְעַת הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ שֶׁיֵּשׁ לַיֵּצֶר הָרָע.

וַחֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שֶׁכְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ דְּרָגוֹת וְהֵיכָלוֹת לְצַד הַקְּדֻשָּׁה – כָּךְ גַּם לְצַד הַטֻּמְאָה. וְכֻלָּם נִמְצָאִים וְשׁוֹלְטִים בָּעוֹלָם בְּצַד (הַשְּׂמֹאל) הַטֻּמְאָה. שִׁבְעָה הֵיכָלוֹת הֵם, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעָה שֵׁמוֹת, שֶׁבָּהֶם נִקְרָא גֵּיהִנֹּם (יֵצֶר הָרָע). וְכֻלָּם עוֹמְדִים (לְהַשְׁחִין רַע) לָדוּן וּלְטַמֵּא אֶת אוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁדָּבַק בָּהֶם, וְלֹא שָׁמְרוּ אֶת דַּרְכֵיהֶם מִמֶּנּוּ כְּשֶׁהֵם בָּעוֹלָם הַזֶּה.

שֶׁחֲרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִטָּהֵר בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּצַד הַטָּהֳרָה, מְטַהֲרִים אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא סוֹד הָאֱמוּנָה. שֶׁכַּמָּה דְּרָגוֹת הֵן וְכַמָּה מְמֻנִּים, שֶׁכֻּלָּם עוֹמְדִים לְקָרֵב בְּנֵי אָדָם לַעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְטַהֵר אוֹתָם, וּמִי שֶׁבָּא לְהִטָּמֵא,

לְאִסְתַּאֲבָא, מִסָּאֲבִין לֵיהּ בְּהַאי סִטְרָא אַחֲרָא דְּאִיהוּ מִסָּאֲבָא. דְּהָא כַּמָּה דַרְגִּין, וְכַמָּה מְמָנָן, כֻּלְּהוּ קַיְּימֵי לְסָאֲבָא לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא.

מָאן דְּיִקְרַב בְּהוּ, וְאָתֵי לְאִתְמַשְׁכָא בָּתַר הַהוּא סִטְרָא בִּישָׁא, עָלֵיהּ כְּתִיב, (תהלים פט) מִי גֶּבֶר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה מָוֶת יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ וְגוֹ'. מָאן אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּאִתְבְּרֵי בְּעָלְמָא דְּלָא יֶחֱמֵי מוֹתָא, הַהוּא דְּכָל עָלְמָא אִתְמַשְׁכָאן אֲבַתְרֵיהּ. דְּהָא בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאָתֵי בַּר נָשׁ לְמֵיהַב חֶשְׁבָּנָא קָמֵי מָארֵיהּ, עַד לָא יִפּוּק מֵהַאי עָלְמָא, חָמֵי לֵיהּ, וְהָא אוֹקִימְנָא.

וְאִלֵּין שִׁבְעָה הֵיכָלִין, דְּאִינּוּן שִׁבְעָה מָדוֹרִין לַגֵּיהִנָּם. תְּרֵיסָר יַרְחִין אִקְרוּן, בְּגִין דְּהָא כַּמָּה דְּאִית לְסִטְרָא מְהֵימְנוּתָא תְּרֵיסָר יַרְחִין, דַּרְגִּין קַדִּישִׁין, הָכִי נָמֵי אִית לְסִטְרָא אַחֲרָא דָּא תְּרֵיסָר

לשון הקודש

מְטַמְּאִים אוֹתוֹ בַּצַּד הָאַחֵר הַזֶּה, שֶׁהוּא טָמֵא. שֶׁהֲרֵי כַּמָּה דְּרָגוֹת וְכַמָּה מְמֻנִּים, כֻּלָּם עוֹמְדִים כְּדֵי לְטַמֵּא בְּנֵי אָדָם.

מִי שֶׁקָּרֵב אֲלֵיהֶם וּבָא לְהִמָּשֵׁךְ אַחַר אוֹתוֹ הַצַּד הָרָע, עָלָיו כָּתוּב (תהלים פט) מִי גֶּבֶר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה מָוֶת יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ וְגוֹ'. מִי הוּא הָאָדָם שֶׁנִּבְרָא בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יִרְאֶה מָוֶת? אוֹתוֹ שֶׁכָּל הָעוֹלָם נִמְשָׁכִים אַחֲרָיו. שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁבָּא אָדָם לָתֵת חֶשְׁבּוֹן לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, טֶרֶם שֶׁיֵּצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, רוֹאֶה אוֹתוֹ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

וְאֵלּוּ שִׁבְעַת הַהֵיכָלוֹת, שֶׁהֵם שִׁבְעָה מָדוֹרִים לַגֵּיהִנֹּם, נִקְרָאִים שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לְצַד

יַרְחִין, דְּחַיָּיבַיָּא אִתְדָּנוּ בְּהוּ, וְנִשְׁמְתָא דִלְהוֹן אִתְדָּנַת בְּהוּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּאִתְמָנְעָן רַגְלַיְיהוּ מִנַּיְיהוּ בְּהַאי עָלְמָא, וְלָא מִתְקָרְבֵי לְתַרְעַיְיהוּ, בְּגִין לְאִשְׁתְּזָבָא מִנַּיְיהוּ בְּהַהוּא עָלְמָא.

הֵיכָלָא קַדְמָאָה. שֵׁירוּתָא דְסִטְרָא דְיֵיצֶר הָרָע. הַאי הֵיכָלָא קַדְמָאָה, אִקְרֵי בּוֹר רֵיקָא מִכֹּלָּא. מָאן דְּאָתֵי לְאַעֲלָא בֵּיהּ, לֵית מָאן דְּאָחִיד בֵּיהּ. כֻּלְּהוּ דַחְיָין לֵיהּ לְמִנְפַּל דְּלָא יֵקוּם, לֵית בֵּיהּ סֻמָּךְ לְטָב.

בְּהַאי הֵיכָלָא, קַיְימָא חַד מְמָנָא, וְדוּמָה שְׁמֵיהּ. וְהַאי אִיהוּ קַיְימָא לְעֵילָא וְתַתָּא. דָּא אִיהוּ אָחִיד בְּנִשְׁמְתָא, כַּד אִתְדַּחְיָא מֵהֵיכָלָא קַדִּישָׁא, עַל יְדָא דְהַהוּא מְמָנָא טָהֲרִיאֵ"ל, וְהַאי אִיהוּ קָאִים לְגַבֵּי הַהוּא תַרְעָא דְהַהוּא סִטְרָא קַדִּישָׁא, וּבְגִין כַּךְ

לשון הקודש

הָאֱמוּנָה שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים, דְּרָגוֹת קְדוֹשׁוֹת, כָּךְ יֵשׁ גַּם לַצַּד הָאַחֵר הַזֶּה שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים שֶׁהָרְשָׁעִים נִדּוֹנִים בָּהֶם וְנִשְׁמָתָם נִדּוֹנִית בָּהֶם. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁמּוֹנְעִים רַגְלֵיהֶם מֵהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא מִתְקָרְבִים לְשַׁעֲרֵיהֶם, כְּדֵי לְהִנָּצֵל מֵהֶם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם.

הַהֵיכָל הָרִאשׁוֹן – רֵאשִׁית הַצַּד שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע. הַהֵיכָל הָרִאשׁוֹן הַזֶּה נִקְרָא בּוֹר רֵיק מֵהַכֹּל. מִי שֶׁבָּא לְהִכָּנֵס בּוֹ, אֵין מִי שֶׁאוֹחֵז בּוֹ. כֻּלָּם דּוֹחִים אוֹתוֹ לִפֹּל שֶׁלֹּא יָקוּם. אֵין בּוֹ תְּמִיכָה לְטוֹב.

בַּהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֵד מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ דּוּמָה, וְזֶהוּ שֶׁעוֹמֵד לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. זֶהוּ שֶׁאוֹחֵז בַּנְּשָׁמָה, כְּשֶׁנִּדְחֵית מִן הַהֵיכָל הַקָּדוֹשׁ, עַל יְדֵי אוֹתוֹ מְמֻנֶּה טַהֲרִיאֵ"ל, וְזֶהוּ שֶׁעוֹמֵד עַל אוֹתוֹ הַשַּׁעַר שֶׁל אוֹתוֹ

קַיְימָא הַאי דּוּמָה, לְאַחֲדָא לָהּ לְנִשְׁמְתָא, וְכַמָּה גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין בַּהֲדֵיהּ.

וּתְחוֹת הַאי מְמָנָא, קַיְימָא חַד מְמָנָא אַחֲרָא, דִּי אֶלֶף וְרִבְּבָן תְּחוֹתֵיהּ. וְהַאי מְמָנָא אִקְרֵי פִּתּוּ"ת. דָּא הוּא דְּאִיהוּ קַיְימָא לְפַתָּאָה בְּנֵי נָשָׁא. וְהַאי אִיהוּ דְשָׁרֵי לְגַבֵּיהּ, וְאַסְטֵי לֵיהּ, לְאִסְתַּכְּלָא וּלְעַיְינָא בְּמָה דְלָא אִצְטְרִיךְ בְּכַמָּה זְנוּנִין וּבְכַמָּה נְאוּפִין. וְכָל אִינּוּן דְּעִמֵּיהּ, כֻּלְּהוּ קַיְימָן לְגַבֵּיהּ, וְאָזְלִין קַמֵּיהּ, וְאַכְרִיחָן לֵיהּ לְאַסְטָאָה עֵינוֹי, לְאִסְתַּכְּלָא בְּמָה דְלָא אִצְטְרִיךְ.

וְהַאי אִיהוּ (סָרְסָרִים דְּאִיהוּ) סִרְסוּרָא בִישָׁא, לְכָל אִינּוּן בִּישִׁין, הַאי קָאִים עַל קִבְרָא בְּזִמְנָא דְאִתְדָּן הַהוּא גּוּפָא, וְתָבַר לֵיהּ עֵינוֹי. בְּגִין דְּאִיהוּ רָוַוח לוֹן, כַּד אִיהוּ בְהַאי עָלְמָא, וְדִילֵיהּ אִינּוּן.

לשון הקודש

צַד הַקְּדֻשָּׁה, וּמִשּׁוּם כָּךְ עוֹמֵד הַדּוּמָה הַזֶּה לֶאֱחֹז אֶת הַנִּשְׁמָה, וְכַמָּה שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים עִמּוֹ.

וְתַחַת הַמְּמֻנֶּה הַזֶּה עוֹמֵד מְמֻנֶּה אַחֵר, שֶׁאֶלֶף וּרְבָבוֹת תַּחְתָּיו, וְהַמְּמֻנֶּה הַזֶּה נִקְרָא פִּתּוּ"ת. זֶהוּ שֶׁעוֹמֵד לְפַתּוֹת בְּנֵי אָדָם, וְזֶהוּ שֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו וּמֵסִית אוֹתוֹ לְהִסְתַּכֵּל וּלְעַיֵּן בְּמַה שֶּׁלֹּא צָרִיךְ, בְּכַמָּה זְנוּנִים וּבְכַמָּה נְאוּפִים. וְכָל אוֹתָם שֶׁעִמּוֹ, כֻּלָּם עוֹמְדִים אֶצְלוֹ וְהוֹלְכִים לְפָנָיו, וּמַכְרִיחִים אוֹתוֹ לְהָסִית עֵינָיו, לְהִסְתַּכֵּל בְּמַה שֶּׁלֹּא צָרִיךְ.

וְזֶהוּ (סַרְסָרִים שֶׁהוּא) סַרְסוּר רַע לְכָל אוֹתָן רָעוֹת, זֶהוּ שֶׁעוֹמֵד עַל הַקֶּבֶר בִּזְמַן שֶׁנִּדּוֹן אוֹתוֹ הַגּוּף וְשׁוֹבֵר לוֹ אֶת עֵינָיו, מִשּׁוּם שֶׁהוּא פָּתַח אוֹתָם כְּשֶׁהוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהֵם שֶׁלּוֹ.

וּבְהַאי אֲתָר אִתְּדָנַת נִשְׁמָתָא, עַד דְּעָאלַת לְהַאי אֲתָר דְּאִקְרֵי בּוֹר, וְכַמָּה נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים אִית בֵּיהּ, דְּכֻלְּהוּ עַקְצֵי לָהּ לְהַאי (דף רס"ג ע"ב) נִשְׁמָתָא, וְאַחְדֵּי בָהּ, וְדַיְינִין לָהּ.

לְגוֹ מִן דָּא, אִית חַד רוּחָא אַחֲרָא מְסָאֲבָא, דְּאִיהוּ עִלָּאָה עַל כֹּלָּא. וְדָא קַיְימָא עַל כָּל הֵיכָלָא דָא, וְכֻלְּהוּ נָטְלֵי בְּגִינֵיהּ, וְהַאי אִקְרֵי גַּמְגִּימָ"א. הַאי הוּא סוּמָקָא כְּוַורְדָּא, אִיהוּ קָאִים לְאַבְאָשָׁא תָּדִיר, דְּהָא כַּד צְלוֹתָא דְּבַר נָשׁ אִתְּדַחְיָא, וְלָא זָכֵי בָּהּ הַהוּא בַּר נָשׁ, הַאי רוּחָא קַיְימָא, וְסַלְקָא וְאִשְׁתְּתַף בְּרוּחָא מְסָאֲבָא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא, וְאַסְטֵי לְעֵילָּא, וְאַדְכִּיר חוֹבוֹי דְּבַר נָשׁ קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְסִימָנִיךְ (איוב א) וַיָּבֹא גַ"ם הַשָּׂטָ"ן בְּתוֹכָם, וְלָא כְּתִיב וַיָּבֹא הַשָּׂטָן אֶלָּא גַם.

לשון הקודש

וּבְמָקוֹם הַזֶּה נִדּוֹנִית הַנִּשְׁמָה, עַד שֶׁנִּכְנֶסֶת לַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא בּוֹר, וְכַמָּה נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים יֵשׁ בּוֹ שֶׁכֻּלָּם עוֹקְצִים אוֹתָהּ אֶת הַנִּשְׁמָה הַזּוֹ, וְאוֹחֲזִים בָּהּ וְדָנִים אוֹתָהּ.

לְפָנִים מִזֶּה יֵשׁ רוּחַ אַחַת אַחֶרֶת טְמֵאָה, שֶׁהִיא עֶלְיוֹנָה עַל הַכֹּל. וְזוֹ עוֹמֶדֶת עַל כָּל הַהֵיכָל הַזֶּה, וְכֻלָּם נוֹסְעִים בִּשְׁבִילוֹ, וְזֶה נִקְרָא גַּמְגִּימָ"א. זֶהוּ אָדֹם כְּמוֹ שׁוֹשַׁנָּה, וְהוּא עוֹמֵד לְהָרַע תָּמִיד, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁנִּדְחֵית תְּפִלַּת הָאָדָם וְלֹא זוֹכֶה בָּהּ אוֹתוֹ אָדָם, הָרוּחַ הַזּוֹ עוֹמֶדֶת וְעוֹלָה וּמִשְׁתַּתֶּפֶת עִם רוּחַ טְמֵאָה עֶלְיוֹנָה עַל הַכֹּל, וּמַשְׁטִינָה לְמַעְלָה, וּמַזְכִּירָה חֲטָאֵי הָאָדָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְסִימָנְךָ – (איוב א) וַיָּבֹא גַ"ם הַשָּׂטָ"ן בְּתוֹכָם, וְלֹא כָתוּב וַיָּבֹא הַשָּׂטָן, אֶלָּא גַם.

וּמֵהַאי רוּחָא בִישָׁא, תַּלְיָין כַּמָּה גַּרְדִּינִין אַחֲרָנִין, דְּאִינּוּן מְמָנָן לְאַחֲדָא מִלָּה בִישָׁא, אוֹ מִלָּה טִנּוּפָא דְּאַפִּיק בַּר נָשׁ מִפּוּמֵיהּ, וּלְבָתַר אַפִּיק מִלִּין קַדִּישִׁין. וַוי לוֹן, וַוי לְחַיֵּיהוֹן, אִלֵּין אִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא דְּגַרְמֵי לְאִלֵּין גַּרְדִּינִין אַחֲרָנִין לְשַׁלְטָאָה, לְמִפְּגַּם אֲתָר קַדִּישָׁא. וַוי לוֹן בְּהַאי עָלְמָא, וַוי לוֹן לְעָלְמָא דְּאָתֵי. בְּגִין, דְּאִלֵּין רוּחִין מִסְאָבִין, נַטְלִין הַאי מִלָּה מְסָאֲבָא, וְכַד אַפִּיק בַּר נָשׁ לְבָתָר מִלָּה קַדִּישָׁא, אַקְדִּימוּ אִלֵּין רוּחֵי מִסְאָבֵי, וְנַטְלֵי הַהִיא מִלָּה מְסָאֲבָא, וּמְסָאֲבֵי לְהַהִיא מִלָּה קַדִּישָׁא, וְלָא זָכֵי בֵּיהּ בַּר נָשׁ, וְכַבְיָכוֹל תָּשַׁשׁ חֵילָא קַדִּישָׁא.

וְעֵילָא מֵאִלֵּין אִית חַד מְמָנָא סַפְּסִירִיטָ"א שְׁמֵיהּ. וְכַמָּה גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין, וְהַאי מְמָנָא דְּעָלַיְיהוּ, נָטְלֵי אִינּוּן מִלִּין בִּישִׁין, וְהָכִי נָמֵי נָטְלֵי

לשון הקודש

וּמֵהָרוּחַ הָרָעָה הַזּוֹ תְּלוּיִים כַּמָּה שׁוֹמְרִים אֲחֵרִים שֶׁמְּמֻנִּים לֶאֱחֹז בְּדִבּוּר רַע, אוֹ דִּבּוּר מְטֻנָּף שֶׁמּוֹצִיא אָדָם מִפִּיו, וְאַחַר כָּךְ מוֹצִיא דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים. אוֹי לָהֶם וְאוֹי לְחַיֵּיהֶם! אֵלּוּ הֵם בְּנֵי אָדָם שֶׁגּוֹרְמִים לַשּׁוֹמְרִים הַלָּלוּ הָאֲחֵרִים לִשְׁלֹט וְלִפְגֹּם אֶת הַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ. אוֹי לָהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאוֹי לָהֶם לָעוֹלָם הַבָּא. מִשּׁוּם שֶׁאֵלּוּ הָרוּחוֹת הַטְּמֵאוֹת נוֹטְלוֹת אֶת הַדִּבּוּר הַטָּמֵא, וּכְשֶׁמּוֹצִיא אָדָם אַחַר כָּךְ דִּבּוּר קָדוֹשׁ, אֵלּוּ הָרוּחוֹת הַטְּמֵאוֹת מַקְדִּימוֹת, וְנוֹטְלוֹת אוֹתוֹ הַדִּבּוּר הַטָּמֵא, וּמְטַמְּאוֹת אֶת אוֹתוֹ הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ, וְהָאָדָם לֹא זוֹכֶה בּוֹ, וּכְבְיָכוֹל תָּשַׁשׁ כֹּחַ הַקְּדֻשָּׁה.

וּמַעַל לְאֵלֶּה יֵשׁ מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ סַפְּסִירִיטָ"א. וְכַמָּה שׁוֹמְרֵי חֹק, וְזֶה מְמֻנֶּה עֲלֵיהֶם, הֵם נוֹטְלִים אוֹתָם דִּבּוּרִים

כָּל אִלֵּין מִלִּין דְּזָרִיק בַּר נָשׁ בִּידוֹי, כַּד רוּגְזָא שַׁרְיָא עֲלוֹי, דְּהָא כְּדֵין הַאי מְמָנָא סַפְּסִירִיטָ"א נָקִיט הַאי מִלָּה, דְּזָרִיק בַּר נָשׁ בְּרוּגְזֵיהּ, וְסָלִיק וְאָמַר, דָּא הוּא קָרְבְּנָא דִּפְלַנְיָא, דְּקָרִיב לְסִטְרָא דִילָן.

בְּגִין דְּכָל סִטְרָא דְנַיְיחָא, אִיהוּ מִסִּטְרָא דִימִינָא, וּמִסִּטְרָא דִמְהֵימְנוּתָא. וְכָל סִטְרָא דְרוּגְזָא, אִיהוּ מִסִּטְרָא אַחֲרָא בִישָׁא, סִטְרָא מְסָאֲבָא. וְעַל דָּא מָאן דְּאַשְׁדֵי מִן יְדוֹי מִדֵּי בְרוּגְזָא, כָּל אִלֵּין נַטְלִין לָהּ לְהַאי מִלָּה דְּאִזְדְּרִיק, וְסַלְקֵי לָהּ לְעֵילָא, וְאִתְקְרִיב לְהַהוּא סִטְרָא, וְאָמְרֵי דָּא (ס"א פּוּלְחָנָא דְקָרְבְּנָא) קָרְבְּנָא דִפְלַנְיָא.

וְכָרוֹזָא קָאֲרֵי בְכָל אִינּוּן רְקִיעִין וְאָמְרֵי, וַוי לִפְלָנְיָא דְּאַסְטֵי בָתַר אֵל זָר, וּפָלַח לְאֵל אַחֵר. וְכָרוֹזָא קָאֲרֵי זִמְנָא תִנְיָנָא וְאָמַר, (הושע

לשון הקודש

רָעִים, וְכָךְ גַּם נוֹטְלִים כָּל אוֹתָם דְּבָרִים שֶׁזּוֹרֵק אָדָם בְּיָדוֹ כְּשֶׁרוּגְזוֹ שׁוֹרֶה עָלָיו. שֶׁהֲרֵי אָז, הַמְּמֻנֶּה הַזֶּה סַפְּסִירִיטָ"א לוֹקֵחַ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה שֶׁזָּרַק אָדָם בְּרֻגְזוֹ, וְעוֹלֶה וְאוֹמֵר: זֶה קָרְבָּנוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי שֶׁהִקְרִיב לַצַּד שֶׁלָּנוּ.

מִשּׁוּם שֶׁכָּל צַד שֶׁל נַחַת הוּא מִצַּד הַיָּמִין וּמִצַּד הָאֱמוּנָה, וְכָל צַד הָרֹגֶז הוּא מֵהַצַּד הָאַחֵר הָרָע, צַד הַטֻּמְאָה. וְלָכֵן מִי שֶׁזּוֹרֵק מִיָּדוֹ דָּבָר בְּרֹגֶז, כָּל אֵלּוּ נוֹטְלִים אֶת אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁנִּזְרָק וּמַעֲלִים אוֹתוֹ לְמַעְלָה, וְנִקְרָב לְאוֹתוֹ הַצַּד, וְאוֹמְרִים: זֶה (עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּן) קָרְבָּנוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי.

וְהַכָּרוֹז קוֹרֵא בְּכָל אוֹתָם רְקִיעִים וְאוֹמְרִים: אוֹי לִפְלוֹנִי שֶׁפָּטָה אַחַר אֵל זָר וְעָבַד לְאֵל אַחֵר. וְהַכָּרוֹז קוֹרֵא פַּעַם

ז) **אוֹי לָהֶם כִּי נָדְדוּ מִמֶּנִּי וְגוֹ'. זַכָּאָה אִיהוּ בַּר נָשׁ, דְּאִסְתְּמַר מֵאָרְחוֹי, וְלָא יִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. וְלָא יִנְפּוֹל בְּגוֹ בֵּירָא עֲמִיקָא, דְּלָא יְכִיל לְסַלְקָא מִנֵּיהּ.**

הֵיכָלָא תִּנְיָינָא, הֵיכָלָא דָא, אִיהוּ חָשׁוּךְ יַתִּיר עַל הֵיכָלָא קַדְמָאָה, הַאי אִקְרֵי שָׁחַת, לָקְבֵל שְׁמָא דְּאִקְרֵי טָמֵא. בְּגִין דְּהֵיכָלָא קַדְמָאָה אִקְרֵי בּוֹר, לָקְבֵל שְׁמָא דְּאִקְרֵי שָׁטָן. וְהַאי אִקְרֵי שָׁחַת, לָקְבֵל שְׁמָא דְּאִקְרֵי טָמֵא. בְּהֵיכָלָא דָא קַיְימִין תְּלַת פִּתְחִין, לִתְלַת סִטְרִין.

פִּתְחָא קַדְמָאָה. בֵּיהּ קַיְימָא חַד מְמָנָא, עַסְטִירְיָ"א שְׁמֵיהּ. וְכַמָּה אֶלֶף וְרִבְבָן מְמָנָן תְּחוֹתֵיהּ, וְהַאי אִיהוּ קַיְימָא עַל כָּל אִינּוּן דִּמְחַבְּלֵי אָרְחַיְיהוּ, לְאוֹשָׁדָא זַרְעָא עַל אַרְעָא. אוֹ דְּמַפְּקֵי זַרְעָא, דְּלָא

לשון הקודש

שְׁנִיָּה וְאוֹמֵר: (הושע ז) אוֹי לָהֶם כִּי נָדְדוּ מִמֶּנּוּ וְגוֹ'. אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁנִּשְׁמָר מִדַּרְכָּיו וְלֹא יִסְטֶה יָמִינָה וּשְׂמֹאלָה, וְלֹא יִפֹּל בְּתוֹךְ בְּאֵר עֲמֻקָּה שֶׁלֹּא יוּכַל לַעֲלוֹת מִמֶּנָּה.

הַהֵיכָל הַשֵּׁנִי, הַהֵיכָל הַזֶּה הוּא חָשׁוּךְ יוֹתֵר מֵהַהֵיכָל הָרִאשׁוֹן. זֶה נִקְרָא שַׁחַת, כְּנֶגֶד הַשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא טָמֵא. מִשּׁוּם שֶׁהַהֵיכָל הָרִאשׁוֹן נִקְרָא בּוֹר, כְּנֶגֶד הַשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא שָׂטָן. וְזֶה נִקְרָא שַׁחַת, כְּנֶגֶד הַשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא טָמֵא. בַּהֵיכָל הַזֶּה קַיְמִים שְׁלֹשָׁה פְּתָחִים לִשְׁלֹשָׁה צְדָדִים.

הַפֶּתַח הָרִאשׁוֹן, בּוֹ עוֹמֵד מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ עַסְטִירְיָ"א. וְכַמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת מְמֻנִּים תַּחְתָּיו, וְזֶהוּ שֶׁעוֹמֵד עַל כָּל אֵלּוּ שֶׁמַּשְׁחִיתִים דַּרְכָּם לִשְׁפֹּךְ זֶרַע עַל

כְּאָרְחָא. אוֹ לְכָל אִינּוּן דִּמְזָנוּ בִידַיְיהוּ. אִלֵּין אִינּוּן דְּלָא חָמָאן אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא כְּלַל. אֶלָּא הַאי מְמָנָא דְּבִסְטַר מְסָאֲבָא דְּקַאמְרָן, נָפִיק בְּהַהוּא זִמְנָא, וְכַמָּה אִינּוּן אֶלֶף וְרִבְבָן, כֻּלְּהוּ מִתְכַּנְּפֵי עַל הַהוּא בַר נָשׁ, וּמְסָאֲבֵי לֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא. וּלְבָתַר כַּד נָפַק נִשְׁמָתֵיהּ מִנֵּיהּ מֵהַאי עָלְמָא, הַאי מְמָנָא וְכָל אִינּוּן דְּעִמֵּיהּ, מְסָאֲבִין לֵיהּ לְנִשְׁמָתֵיהּ, וְאַחֲדִין בָּהּ, (וְאִסְתְּאָבַת בְּהוּ) וְאָעִילוּ לָהּ לְאִתְדָּנָא בְהוּ.

וְאִלֵּין אִקְרוּן שִׁכְבַת זֶרַע רוֹתַחַת. דְּכֻלְּהוּ רוּגְזִין מִסְאֲבִין קַיְימִין כֻּלְּהוּ עַל דָּא, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ קַיְימִין וְשָׁרָאן עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, בְּהַהוּא זִמְנָא דְאַרְתַּח גַּרְמֵיהּ, וְחָמִים לֵיהּ לְתִיאוּבְתָּא דָא. וּכְדֵין נַטְלִין לֵיהּ לְהַהוּא תִיאוּבְתָּא. וְהַהוּא זַרְעָא דְאִתּוֹשַׁד בְּאַרְעָא. וְאִתְתָּקְפוּ בֵיהּ, וְנַטְלֵי לֵיהּ. וְסַלְקֵי לֵיהּ

לשון הקודש

הָאָרֶץ, אוֹ שֶׁמּוֹצִיאִים זֶרַע שֶׁלֹּא כַּדֶּרֶךְ, אוֹ לְכָל אֵלּוּ שֶׁמְּזַנִּים בִּידֵיהֶם. אֵלּוּ הֵם שֶׁלֹּא רוֹאִים פְּנֵי שְׁכִינָה כְּלָל. אֶלָּא הַמְּמֻנֶּה הַזֶּה שֶׁבְּצַד הַטֻּמְאָה שֶׁאָמַרְנוּ, יוֹצֵא בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְכַמָּה הֵם אַלְפִים וּרְבָבוֹת, כֻּלָּם מִתְכַּנְּסִים עַל אוֹתוֹ אָדָם, וּמְטַמְּאִים אוֹתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיּוֹצֵאת נִשְׁמָתוֹ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, הַמְּמֻנֶּה הַזֶּה וְכָל אֵלֶּה שֶׁעִמּוֹ, מְטַמְּאִים אֶת נִשְׁמָתוֹ, וְאוֹחֲזִים בָּהּ, (וְנִטְמֵאת בָּהֶם) וּמַכְנִיסִים אוֹתָהּ לְהִדּוֹן בָּהֶם.

וְאֵלֶּה נִקְרָאִים שִׁכְבַת זֶרַע רוֹתַחַת. שֶׁכָּל הַכְּעָסִים הַטְּמֵאִים כֻּלָּם עוֹמְדִים עַל זֶה, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם עוֹמְדִים וְשׁוֹרִים עַל הָאָדָם בִּזְמַן שֶׁהִרְתִּיחַ אֶת עַצְמוֹ וְחִמֵּם אוֹתוֹ בַּתְּשׁוּקָה הַזּוֹ. וְאָז הֵם נוֹטְלִים אֶת אוֹתָהּ הַתַּאֲוָה וְאֶת אוֹתוֹ הַזֶּרַע שֶׁנִּשְׁפַּךְ בָּאָרֶץ, וּמַחֲזִיקִים בּוֹ וְנוֹטְלִים אוֹתוֹ, וּמַעֲלִים

לְעֵילָא, וְגָרְמוּ דִּבְרִית דָּא דְּיִשְׁתַּעְבֵּד בִּסְטָר מְסָאֲבָא. (דף רס"ד ע"א).

פִּתְחָא תְּנַיְינָא, בֵּיהּ קַיְימָא מְמָנָא אַחֲרָא, טַסְקִיפָּ"ה שְׁמֵיהּ, וְהַאי אִיהוּ מְמָנָא, עַל כָּל אִינּוּן דִּמְחַבְּלֵי אָרְחַיְיהוּ, דְּלָא אוֹשְׁדֵי זַרְעָא עַל אַרְעָא, אֶלָּא דְּאוֹשְׁדֵי זַרְעָא בִּבְעִירֵי, אוֹ בְּאִיסּוּרִין חֲמוּרִין דְּאוֹרַיְיתָא, בְּאִינּוּן עֲרָיוֹת, הַאי מְמָנָא וְכַמָּה אֶלֶף וְרִבְּבָן דְּעִמֵּיהּ, כֻּלְּהוּ קַיְימֵי עָלֵיהּ, (ס"א לְסָאֲבָא לֵיהּ וּלְמֵידַן לֵיהּ) לְאִתְדָּנָא לֵיהּ כְּמַה דְּאִתְּמַר בְּאִינּוּן אַחֲרָנִין.

תָּא חֲזֵי, הַאי מְמָנָא בִּידֵיהּ כַּסָּא חָדָא, וְאִקְרֵי (ישעיה נא) כּוֹס הַתַּרְעֵלָה כּוֹס חֲמָתוֹ, וְכָל אִינּוּן קְטוּלֵי בֵית דִּין, דְּאִתְקְטָלוּ, אוֹ אִתְעֲנָשׁוּ עַל חוֹבִין אִלֵּין, כֻּלְּהוּ אִתְעֲקָרוּ מֵאִלֵּין סִטְרִין מִסְאֲבִין, וְלָא אִית לוֹן חוּלָקָא בְּהוֹן, וּבְהַאי כַּסָּא דְּאִקְרֵי כּוֹס הַתַּרְעֵלָה,

לשון הקודש

אוֹתוֹ לְמַעְלָה, וְגוֹרְמִים שֶׁהַבְּרִית הַזּוֹ תִּשְׁתַּעְבֵּד לְצַד הַטֻּמְאָה.

הַפִּתְחָ הַשֵּׁנִי, בּוֹ עוֹמֵד מְמֻנֶּה אַחֵר שֶׁשְּׁמוֹ טַסְקִיפָּ"ה, וְזֶהוּ מְמֻנֶּה עַל כָּל אוֹתָם שֶׁמַּשְׁחִיתִים דַּרְכָּם, שֶׁלֹּא שׁוֹפְכִים זֶרַע עַל הָאָרֶץ, אֶלָּא שֶׁשּׁוֹפְכִים זֶרַע בִּבְהֵמוֹת אוֹ בְּאִסּוּרֵי תּוֹרָה חֲמוּרִים, בְּאוֹתָן עֲרָיוֹת – הַמְּמֻנֶּה הַזֶּה וְכַמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת שֶׁעִמּוֹ, כֻּלָּם עוֹמְדִים עָלָיו (לִטַּמֵּא אוֹתוֹ וְלָדוּן אוֹתוֹ) לָדוּן אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּאוֹתָם הָאַחֵרִים.

בָּא וּרְאֵה, לַמְּמֻנֶּה הַזֶּה יֵשׁ כּוֹס אַחַת בְּיָדוֹ, וְנִקְרֵאת (ישעיה נא) כּוֹס הַתַּרְעֵלָה כּוֹס חֲמָתוֹ. וְכָל אוֹתָם הֲרוּגֵי בֵית דִּין שֶׁנֶּהֱרְגוּ אוֹ נֶעֱנְשׁוּ עַל הַחֲטָאִים הַלָּלוּ, כֻּלָּם נֶעֱקָרִים מֵהַצְּדָדִים הַטְּמֵאִים הַלָּלוּ,

בְּגִין כַּסָּא אַחֲרָא דְשָׁתוּ בְּקַדְמִיתָא. וְכָל אִינּוּן דְּלָא שָׁתוּ הַהוּא כַּסָּא דְּבֵית דִּין, לְאִתְעַקְּרָא מֵהַאי כּוֹס הַתַּרְעֵלָה, לְבָתָר כַּד נָפִיק נִשְׁמָתֵיהּ מֵהַאי עָלְמָא, הַאי מְמָנָא וְכָל אִינּוּן דְּעִמֵּיהּ, אֲחִידָן בֵּיהּ וְדָא הוּא יוֹם הַמָּר, וְרַוֵּי לָהּ לְהַאי נִשְׁמָתָא, מִכַּמָּה דִּינִין מְשַׁנְּיָין אִלֵּין מֵאִלֵּין. (עמוס ח)

בְּהֵיכָלָא דָּא, קַיְימָא חַד רוּחָא, דְּאִלֵּין מְמָנָן תְּחוֹתֵיהּ, וְדָא הוּא נִיאָצִירִיאֵ"ל. מֵהַאי רוּחָא תַּקִּיפָא, נַפְקֵי תְּלַת טִיפִּין, מְרִירָן, דְּנַפְקֵי בְּהַאי כּוֹס הַתַּרְעֵלָה. חַד אִקְרֵי חָצָ"ץ. וְחַד, אִקְרֵי מַר הַמָּוֶת וְחַד אִקְרֵי קוּבָּעַ"ת, (ד"א וְכֻלְּהוּ מִתְכַּנְּשֵׁי לְהַאי כּוֹס לְבָתָר) וְאִלֵּין תְּלַת טִיפִּין נָפְלוּ לְבָתָר מֵהַאי כּוֹס, (נַפְקֵי תְּלַת טִיפִּין) (ס"א בְּהַהִיא) דְּהַהִיא חַרְבָּא דְקָטְלָא בְּנֵי נָשָׁא, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ.

לשון הקודש

וְאֵין לָהֶם חֵלֶק בָּהֶם, וּבַכּוֹס הַזֹּאת שֶׁנִּקְרֵאת כּוֹס הַתַּרְעֵלָה, מִשּׁוּם כּוֹס אַחֶרֶת שֶׁשָּׁתוּ בָּרִאשׁוֹנָה. וְכָל אוֹתָם שֶׁלֹּא שָׁתוּ אוֹתָהּ כּוֹס שֶׁל בֵּית דִּין כְּדֵי לְהֶעָקֵר מִכּוֹס הַתַּרְעֵלָה הַזּוֹ, אַחַר כָּךְ כְּשֶׁיּוֹצֵאת נִשְׁמָתוֹ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, הַמְמֻנֶּה הַזֶּה וְכָל אֵלּוּ שֶׁעִמּוֹ אוֹחֲזִים בּוֹ, וְזֶהוּ (עמוס ח) יוֹם הַמָּר, וּמַרְוֶה אֶת הַנִּשְׁמָה הַזּוֹ מִכַּמָּה דִינִים מְשֻׁנִּים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה.

בַּהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֶדֶת רוּחַ אַחַת, שֶׁאֵלּוּ מְמֻנִּים תַּחְתֶּיהָ, וְזֶהוּ נִיאָצִירִיאֵ"ל. מֵהָרוּחַ הַחֲזָקָה הַזּוֹ יוֹצְאוֹת שָׁלֹשׁ טִפּוֹת מָרוֹת שֶׁנּוֹפְלוֹת לְתוֹךְ כּוֹס הַתַּרְעֵלָה הַזּוֹ. אַחַת נִקְרֵאת חָצָ"ץ, וְאַחַת נִקְרֵאת מַר הַמָּוֶת, וְאַחַת נִקְרֵאת קוּבַּעַ"ת. (וְכֻלָּם מִתְכַּנְּסִים לַכּוֹס הַזּוֹ אַחַר כָּךְ) וּשְׁלֹשׁ הַטִּפּוֹת הַלָּלוּ נוֹפְלוֹת אַחַר כָּךְ מֵהַכּוֹס הַזֹּאת (יוֹצְאוֹת שָׁלֹשׁ טִפּוֹת) (בְּאוֹתָהּ) שֶׁאוֹתָהּ חֶרֶב שֶׁהוֹרֶגֶת בְּנֵי אָדָם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ.

פִּתְחָא תְּלִיתָאָה, בֵּיהּ קַיְימָא מְמָנָא חַד סְנַגְדִּיאֵ"ל שְׁמֵיהּ, וְהַאי אִיהוּ מְמָנָא, עַל כָּל אִינּוּן דְּעַיְילֵי הַאי בְּרִית קַדִּישָׁא, בְּאִינְתּוּ אַחֲרָא, דְּאִיהוּ מֵהַהוּא סִטְרָא דְּאֵל נֵכָר. וְכָל אִינּוּן דִּמְחַבְּלֵי אָרְחַיְיהוּ בְּדָא, וּמְשַׁקְּרֵי בְּאָת קַיְימָא קַדִּישָׁא, הַאי מְמָנָא, וְכָל אִינּוּן מְמָנָן דְּעִמֵּיהּ, כֻּלְּהוּ מְצַיְּירֵי בְּגַוַוּיְיהוּ, צִיּוּרִין דְּאִינּוּן נָשִׁין מִסְאָבִין, דְּאִסְתְּאָב בְּהוּ הַהוּא קַיְימָא קַדִּישָׁא, וְכֻלְּהוּ אִתְרְשִׁימוּ קַמֵּיהּ, כַּד נָפִיק בַּר נָשׁ מֵהַאי עָלְמָא, וּמְסָאֲבֵי לֵיהּ לְבָתָּר לְהַהוּא רוּחָא.

וּבְהֵיכָלָא דָּא, תַּלְיָין כָּל רָזֵי דְחָרְשִׁין, לְקָטְלָא בְּנֵי נָשָׁא עַד לָא יִמְטֵי זִמְנַיְיהוּ, וְכֻלְּהוּ חַרְשִׁין דְּאִצְטְרִיכוּ בְּנֵי נָשָׁא. אִינּוּן דְּחָרְשֵׁי חַרְשַׁיְיהוּ לְאִסְתַּאֲבָא בְּהוּ, כְּגוֹן דְּהָוָה בִלְעָם, חָרָשׁ בְּחַרְשׁוֹי, וְאִסְתְּאַב בְּקַדְמִיתָא בִּמְסָאֲבוּ דְּזַרְעָא רוֹתַחַת

לשון הקודש

הַפִּתַּח הַשְּׁלִישִׁי, בּוֹ עוֹמֵד מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ סְנַגְדִּיאֵ"ל, וְזֶה מְמֻנֶּה עַל כָּל אוֹתָם שֶׁמַּכְנִיסִים אֶת בְּרִית הַקֹּדֶשׁ הַזּוֹ בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת, שֶׁהִיא מֵאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל אֵל נֵכָר. וְכָל אֵלּוּ שֶׁמַּשְׁחִיתִים דַּרְכָּם בָּזֶה וּמְשַׁקְּרִים בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, הַמְּמֻנֶּה הַזֶּה וְכָל אוֹתָם הַמְּמֻנִּים שֶׁעִמּוֹ, כֻּלָּם מְצַיְּרִים בְּתוֹכָם צִיּוּרִים שֶׁל אוֹתָם נָשִׁים טְמֵאוֹת שֶׁנִּטְמָא בָּהֶן אוֹתוֹ בְּרִית קֹדֶשׁ, וְכֻלָּם רְשׁוּמִים לְפָנָיו כְּשֶׁיּוֹצֵא אָדָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמְטַמְּאִים אוֹתוֹ אַחַר כָּךְ לְאוֹתָהּ רוּחַ.

וּבַהֵיכָל הַזֶּה תְּלוּיִים כָּל סוֹדוֹת הַכְּשָׁפִים לַהֲרֹג בְּנֵי אָדָם טֶרֶם יַגִּיעַ זְמַנָּם, וְכָל הַכְּשָׁפִים שֶׁצְּרִיכִים בְּנֵי אָדָם, אוֹתָם שֶׁמְּכַשְּׁפִים בְּכִשְׁפֵיהֶם לְהִטָּמֵא

דְּאַשְׁדֵּי בִּבְעִירֵי, וּבְגִין דָּא, בֵּיהּ אִתְּדָן, בְּהַהוּא שִׁכְבַת זֶרַע רוֹתַחַת דְּקַאמְרָן. וְעַל דָּא, הַאי הֵיכָלָא אִקְרֵי, שָׁחַת טָמֵא.

וּבְהַאי הֵיכָלָא, אִית רוּחָא אַחֲרָא, דִּי מְמָנָא תְּחוֹת הַהוּא רוּחָא דִּלְעֵילָא, וְהַאי אִקְרֵי סַרְטַיָ"א, וְכַמָּה אֶלֶף וְרִבְבָן תְּחוֹתֵיהּ. וְכֻלְּהוּ קַיְימֵי עַל הַהִיא מִלָּה, דְּנָפִיק בַּהֲדֵי רוּחָא דְּבַר נָשׁ בְּחֶלְמָא, מִגּוֹ סִטְרָא קַדִּישָׁא. הַאי רוּחָא מְסָאֲבָא, וְכָל אִינּוּן גַּרְדִּינִין דְּעִמֵּיהּ, כֻּלְּהוּ נַפְקֵי וּמִתְחַבְּרָאן בְּהַהִיא מִלָּה, וְנַחְתֵּי בָּהּ, וּמִתְעָרְבֵי בַּהֲדָהּ, בְּגִין לְאַכְחָשָׁא לָהּ מִנֵּיהּ, וְאוֹדְעִין לֵיהּ לְבַר נָשׁ מִלִּין אַחֲרָנִין, מִילִין כְּדִיבִין, בְּמִלָּה דְקִשׁוֹט.

דְּכַךְ אָרְחוֹי דִּכְדִיבָא, דְּאִלְמָלֵא לָא נָטִיל מִלָּה דְקִשׁוֹט, לָא יְכִיל לְתַקְנָא כְּדִיבוּי. אוֹף הָכָא

לשון הקודש

בָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּלְעָם מְכַשֵּׁף בִּכְשָׁפָיו, וְנִטְמָא בַּהַתְחָלָה בִּטְמֵאַת זֶרַע רוֹתַחַת שֶׁשָּׁפַךְ בִּבְהֵמוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִדּוֹן בָּזֶה, בְּאוֹתָהּ שִׁכְבַת זֶרַע רוֹתַחַת שֶׁאָמַרְנוּ.

וְעַל כֵּן הַהֵיכָל הַזֶּה נִקְרָא שַׁחַת טָמֵא. **וּבַהֵיכָל** הַזֶּה יֵשׁ רוּחַ אַחֶרֶת שֶׁמְּמֻנָּה תַּחַת אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁלְּמַעְלָה, וְזוֹ נִקְרֵאת סַרְטַיָ"א, וְכַמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת תַּחְתֶּיהָ. וְכֻלָּם עוֹמְדִים עַל אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁיּוֹצֵא עִם הָרוּחַ שֶׁל הָאָדָם בַּחֲלוֹם מִתּוֹךְ הַצַּד הַקָּדוֹשׁ. הָרוּחַ הַטְּמֵאָה וְכָל אוֹתָם הַשּׁוֹמְרִים שֶׁעִמָּהּ, כֻּלָּם יוֹצְאִים וּמִתְחַבְּרִים עִם הַדָּבָר הַזֶּה, וְיוֹרְדִים בּוֹ וּמִתְעָרְבִים עִמּוֹ כְּדֵי לְהַכְחִישׁ אוֹתוֹ מִמֶּנָּה, וּמוֹדִיעִים לוֹ לָאָדָם דְּבָרִים אֲחֵרִים, דְּבָרִים כּוֹזְבִים, עִם דְּבַר אֱמֶת. **שֶׁכָּךְ** דֶּרֶךְ הַכָּזָב – שֶׁאִלְמָלֵא לֹא לוֹקֵחַ דְּבַר אֱמֶת, לֹא יָכוֹל לְסַדֵּר אֶת כִּזָּבוֹ. אַף

אִלֵּין, כֵּיוָן דְּמִתְעָרְבֵי בְּמִלֵּי קְשׁוֹט, וּמַכְחִישֵׁי לוֹן מִנֵּיהּ, מוֹדָעֵי לֵיהּ מִלָּה דְקְשׁוֹט, בְּגִין לְקַיְּמָא כְּדִיבוּי. לְבָתָר מִתְפַּשְׁטֵי כָּל אִינּוּן (ס"א מִתְפַּשְׁטָא הַהִיא מִלָּה, בְּאִינּוּן) תַּתָּאֵי לְתַתָּא, דְּלֵית לוֹן קִיּוּמָא. וְלָא מִתְקַיְּמֵי, וְאוֹדְעֵי מִילִין בְּעָלְמָא, לְכַמָּה סִטְרִין (ד"א וְכָל הֲנֵי אִינּוּן לְתַתָּא בְּדַרְגִּין דְּמִתְפָּרְשָׁאן לְבַר לְכַמָּה סִטְרִין) לְכַמָּה זַיְּינִין.

מֵהֵיכָלָא דָּא, נָפְקִין תְּרֵין רוּחִין, דְּמִתְהַפְּכָאן, לְזִמְנִין גּוּבְרִין, לְזִמְנִין נָשִׁין, וְאִלֵּין אָזְלִין וְשָׁטָאן בְּעָלְמָא בַּאֲוִירָא, וְחַיְּיכָאן בִּבְנֵי נָשָׁא בְּגוֹ חֶלְמָא, וְאִתְחָזוּן לוֹן לְגוּבְרִין, כְּנָשִׁין שְׁפִירָן בְּחֵיזוּ דְחֶלְמָא, וְנַטְלֵי תִּיאוּבְתָּא דְּבַר נָשׁ. אוֹף הָכִי לְנָשִׁין, אִתְחֲזוּן כְּגוּבְרִין, וְאִלֵּין אִקְרוּן רָעָה וְנֶגַע, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים צא) לֹא תְאוּנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ.

לשון הקודש

כָּאן אֵלּוּ, כֵּיוָן שֶׁמְּעוֹרְרִים בְּדִבְרֵי אֱמֶת וּמַכְחִישִׁים אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ, מוֹדִיעִים לוֹ דְּבַר אֱמֶת כְּדֵי לְהַעֲמִיד אֶת כְּזָבוֹ. אַחַר כָּךְ מִתְפַּשְׁטִים כָּל אוֹתָם (אוֹתוֹ הַדָּבָר מִתְפַּשֵּׁט בְּאוֹתָם הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁלְּמַטָּה שֶׁאֵין לָהֶם קִיּוּם, וְלֹא מִתְקַיְּמִים, וּמוֹדִיעִים דְּבָרִים בָּעוֹלָם לְכַמָּה צְדָדִים (וְכָל אֵלּוּ שֶׁלְּמַטָּה בְּדַרְגּוֹת שֶׁמִּתְפָּרְדוֹת לַחוּץ לְכַמָּה צְדָדִים) וּלְכַמָּה מִינִים.

מֵהַהֵיכָל הַזֶּה יוֹצְאוֹת שְׁתֵּי רוּחוֹת שֶׁמִּתְהַפְּכוֹת לִפְעָמִים לִגְבָרִים וְלִפְעָמִים לְנָשִׁים, וְאֵלּוּ הוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם בָּאֲוִיר, וְצוֹחֲקִים עִם אֲנָשִׁים בְּתוֹךְ הַחֲלוֹם, וְנִרְאִים לַגְּבָרִים כְּמוֹ נָשִׁים יָפוֹת בְּמַרְאֵה הַחֲלוֹם, וְנוֹטְלִים אֶת תְּשׁוּקַת הָאָדָם. אַף כָּךְ לַנָּשִׁים הֵם נִרְאִים כִּגְבָרִים, וְאֵלּוּ נִקְרָאוֹת רָעָה וְנֶגַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צא) לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ.

וְאִלֵּין אִקְרוּן רוּחֵי תַתָּאֵי לְתַתָּא. דְּנַפְקֵי מִגּוֹ שַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא. דְּכַד נַטְלִין אִלֵּין רוּחִין דִּלְעֵילָא, דִּי בְגוֹ הֵיכָלָא דָא, נַפְקוּ תְּרֵי שַׁלְהוֹבֵי דְּאֶשָּׁא, וְאִלֵּין טָסָאן בְּעָלְמָא, וְאִתְעָבִידוּ אִלֵּין תְּרֵין רוּחִין כַּדְקָא אַמְרָן, וְכֻלָּא בְּסִטְרָא דָא מְסָאֲבָא. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא דְּאִתְמְנְעָן מִסִּטְרִין אִלֵּין וְאִסְתְּמָרוּ מִנַּיְיהוּ. וְעַל (דף רס"ד ע"ב) דָּא כְּתִיב, (משלי ז) לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה וְגוֹ'.

הֵיכָלָא תְּלִיתָאָה. הֵיכָלָא דָא, אִיהוּ הֵיכָלָא דְּאָפִיל וְחָשִׁיךְ, וְלֵית בֵּיהּ נְהוֹרָא כְּלַל, וְאִיהוּ אָפִיל יַתִּיר מִן קַדְמָאֵי. וְהַאי אִיהוּ דְּאִקְרֵי דוּמָ"ה, לָקֶבֶל שְׁמָא דְּאִקְרֵי שׁוֹנֵ"א. בְּהֵיכָלָא דָא קַיְימֵי אַרְבַּע פִּתְחִין, חַד קַיְימָא לְסִטְרָא דָא, וְחַד לְסִטְרָא דָא, וְכֵן לְאַרְבַּע סִטְרִין.

לשון הקודש

וְאִלּוּ נִקְרָאוֹת רוּחוֹת תַּחְתּוֹנוֹת לְמַטָּה, שֶׁיּוֹצְאוֹת מִתּוֹךְ שַׁלְהֶבֶת הָאֵשׁ. שֶׁכְּשֶׁנּוֹסְעוֹת הָרוּחוֹת הַלָּלוּ שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהֵיכָל הַזֶּה, יוֹצְאוֹת שְׁתֵּי שַׁלְהֶבוֹת אֵשׁ, וְאֵלּוּ טָסוֹת בָּעוֹלָם, וְאֵלּוּ נַעֲשׂוּ שְׁתֵּי רוּחוֹת כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, וְהַכֹּל בְּצַד הַטֻּמְאָה הַזֶּה. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּמְנָעִים מֵהַצְּדָדִים הַלָּלוּ וְנִשְׁמָרִים מֵהֶם, וְעַל זֶה כָּתוּב, (משלי ז) לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה וְגוֹ'.

הַהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי. הַהֵיכָל הַזֶּה הוּא הֵיכָל אָפֵל וְחָשׁוּךְ, וְאֵין בּוֹ אוֹר כְּלָל, וְהוּא אָפֵל יוֹתֵר מֵהָרִאשׁוֹנִים. וְזֶהוּ שֶׁנִּקְרָא דוּמָ"ה, כְּנֶגֶד הַשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא שׁוֹנֵ"א. בַּהֵיכָל הַזֶּה קַיְמִים אַרְבָּעָה פְּתָחִים. אֶחָד קַיָּם בְּצַד זֶה, וְאֶחָד בְּצַד זֶה, וְכֵן בְּאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים.

חַד מִמָּנָא קַיְימָא עַל הַאי פִּתְחָא קַדְמָאָה, וְהַאי מִמָּנָא קַיְימָא בְּהַהוּא תַקִּיפוּ דְרוּגְזָא דְעָלְמָא. כַּד דִּינָא שַׁרְיָא בְעָלְמָא, הַאי מִמָּנָא דְשָׁרֵי בְהַאי פִּתְחָא, נָטִיל זַיְינִין, וְאָנַח לוֹן לְאִינּוּן תַּרְעִין דְּבֵי כְנִישְׁתָּא (דִּבְנֵי נָשָׁא), וְהַאי אִקְרֵי סָקָפּוֹרְטַיָּ"א וְדָא הוּא כִּשְׁלוֹנָא דְעָלְמָא, וְעַל דָּא כְתִיב (משלי ד) דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ, (הַאי מִמָּנָא קַיְימָא עַל פָּרָשַׁת אָרְחִין לְמֵחֲמֵי) בְּהַהוּא זִמְנָא דְאִיהוּ שַׁלִּיט, וְשַׁרְיָא דִינָא בְעָלְמָא, אִיהוּ קַיְימָא לְמֵחֲמֵי בְמַאן דְּאָזִיל יְחִידָאי בְשׁוּקָא, וְאִי הוּא אִעְרַע בַּהֲדֵיהּ, יְכִיל לְנַזְקָא לֵיהּ, וּלְאַתְרַע מַזָּלֵיהּ.

פִּתְחָא תִּנְיָינָא, בֵּיהּ קַיְימָא חַד מִמָּנָא אַחֲרִינָא, וְדָא אִיהוּ קַיְימָא לְנַטְלָא פִּתְקִין דְּדִינָא, וְדָא אִיהוּ סְנַגְּדִיאֵ"ל. וּתְחוֹת יְדֵיהּ, כַּמָּה גַּרְדִּינֵי נְמוּסִין, דְשַׁלְטָאן, דְקַיְימִין לְקַבְּלָא אִינּוּן פִּתְקִין

לשון הקודש

מִמָּנָה אֶחָד עוֹמֵד עַל הַפֶּתַח הָרִאשׁוֹן הַזֶּה, וְהַמְמֻנֶּה הַזֶּה עוֹמֵד בְּאוֹתוֹ הַתֹּקֶף שֶׁל הָרוֹגֶז שֶׁל הָעוֹלָם. כְּשֶׁדִּין שׁוֹרֶה בָּעוֹלָם, הַמְמֻנֶּה הַזֶּה שֶׁשּׁוֹרֶה בַּפֶּתַח הַזֶּה נוֹטֵל כְּלֵי זַיִן וּמַנִּיחַ אוֹתָם בְּאוֹתָם שַׁעֲרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת (שֶׁל בְּנֵי אָדָם), וְזֶה נִקְרָא סָקָפּוֹרְטַיָּ"א, וְזֶהוּ הַכִּשָּׁלוֹן שֶׁל הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כָּתוּב, (שם ד) דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ. (הַמְמֻנֶּה הַזֶּה עוֹמֵד עַל פָּרָשַׁת דְּרָכִים לִרְאוֹת) בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא שׁוֹלֵט וְהַדִּין שָׁרוּי בָּעוֹלָם, הוּא עוֹמֵד לִרְאוֹת בְּמִי שֶׁהוֹלֵךְ יְחִידִי בַּשּׁוּק, וְאִם הוּא פּוֹגֵשׁ אוֹתוֹ, יָכוֹל לְהַזִּיק לוֹ וּלְהָרַע אֶת מַזָּלוֹ.

הַפֶּתַח הַשֵּׁנִי, בּוֹ עוֹמֵד מְמֻנֶּה אַחֵר אֶחָד, וְזֶהוּ שֶׁעוֹמֵד לִטֹּל פִּתְקֵי דִּין, וְזֶהוּ

דְּדִינָא, וְהַאי קַיְימָא עַל פִּתְחָא דָא.

וְכַד נָטִיל פִּתְקָא דְּדִינָא, הַאי קַיְימָא עַל פִּתְחָא דָא, וְנָחִית לְתַתָּא, לְאִינּוּן פִּתְחִין חֲשׁוֹכָאן דִּלְתַתָּא. חַד לְהַהוּא דְּאִקְרֵי שָׁחַת. וְחַד לְהַהוּא דְּאִקְרֵי בּוֹר, דְּאִינּוּן לְתַתָּא. וְתַמָּן, כַּמָּה אֶלֶף, וְכַמָּה רִבְבָן, מִמָּנָן דְּשַׁלְטֵי בְּעָלְמָא לְמֶעְבַּד דִּינָא, וְאִשְׁתְּלִים דִּינָא בְּהַהוּא פִּתְקָא.

פִּתְחָא תְּלִיתָאָה. בְּהַאי פִּתְחָא, אִית מִמָּנָא אַחֲרָא, אַנְגַּרְיוֹ"ן שְׁמֵיהּ וְדָא אִיהוּ קַיְימָא, עַל כָּל אִינּוּן מַרְעִין וּמַכְאוֹבִין, וְחִלְחוּלִין וְאֶשָּׁא דְגַרְמֵי. דְּהָא מִנֵּיהּ נַפְקֵי כַּמָּה וְכַמָּה אֶלֶף וְרִבְבָן דִּמְמָנָן עִמֵּיהּ, עַל כָּל אִינּוּן מַרְעִין וּמַכְאוֹבִין כְּמָה דְּאִתְּמַר.

פִּתְחָא רְבִיעָאָה, הָכָא אִיהוּ חַד רוּחָא, דְּאִתְבְּרֵי בִּפְגִימוּ דְּסִיהֲרָא, וְאִקְרֵי אַסְכָּרָ"א. וְהַאי

לשון הקודש

סְנַגְדִּיאֵ"ל. וְתַחַת יָדוֹ כְּמוֹ שׁוֹמְרֵי חֹק שֶׁשּׁוֹלְטִים, שֶׁעוֹמְדִים לְקַבֵּל אוֹתָם פִּתְקֵי הַדִּין, וְזֶה עוֹמֵד בַּפֶּתַח הַזֶּה.

וּכְשֶׁנּוֹטֵל פֶּתֶק שֶׁל דִּין, זֶה עוֹמֵד בַּפֶּתַח הַזֶּה, וְיוֹרֵד לְמַטָּה לְאוֹתָם הַפִּתְחִים הַחֲשׁוּכִים שֶׁלְּמַטָּה. אֶחָד לְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא שַׁחַת, וְאֶחָד לְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא בּוֹר, שֶׁהֵם לְמַטָּה, וְשָׁם כַּמָּה אֶלֶף וּרְבָבוֹת מְמֻנִּים שֶׁשּׁוֹלְטִים בָּעוֹלָם לַעֲשׂוֹת דִּין, וְנִשְׁלָם הַדִּין בְּאוֹתוֹ הַפֶּתֶק.

הַפֶּתַח הַשְּׁלִישִׁי. בַּפֶּתַח הַזֶּה יֵשׁ מְמֻנֶּה אַחֵר שֶׁשְּׁמוֹ אַנְגַּרְיוֹ"ן, וְזֶהוּ שֶׁעוֹמֵד עַל כָּל אוֹתָם מַחֲלוֹת וּמַכְאוֹבִים וְחִלְחוּלִים וְאֵשׁ הָעֲצָמוֹת, שֶׁהֵרֵי מִמֶּנּוּ יוֹצְאִים כַּמָּה וְכַמָּה אֶלֶף וּרְבָבוֹת שֶׁמְּמֻנִּים עִמּוֹ עַל כָּל אוֹתָם מַחֲלוֹת וּמַכְאוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

הַפֶּתַח הָרְבִיעִי. כָּאן הִיא רוּחַ אַחַת שֶׁנִּבְרְאָה בְּמִעוּט הַלְּבָנָה, וְנִקְרֵאת

קַיְימָא עַל קְטוּלֵי דְרַבְיֵי, וְדָא אִתְחֲזֵי לוֹן, וְחַיִּיךְ בְּהוֹן, עַד דְּקָטִיל לוֹן, וְאִדְמֵי לוֹן כְּאִתְּתָא אִמֵּיהּ דְּרַבְיֵא, וּמְנִיקָא לוֹן, וְחַיְיכָא בְּהוּ, וַאֲחִידַת לוֹן, וְקַטְלַת לוֹן.

בְּאֶמְצָעִיתָא דְּהַאי הֵיכָלָא, קַיְימָא חַד רוּחָא, דְּאִקְרֵי אֲגִירִיסוֹ"ן. הַאי אִתְמַנָּא, עַל כָּל אִינּוּן דְּמִתִּין מִבַּר תְּלֵיסַר שְׁנִין, עַד עֶשְׂרִין שְׁנִין. הַאי אִיהוּ קְטוֹלָא דִלְהוֹן, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, וְדָא אִיהוּ בְּחַבְרוּתָא (ד"א בְּחָכְמְתָא) דְּהַהוּא נָחָשׁ כִּדְקַאמְרָן וְקַיְימָא בַהֲדֵיהּ, וְאָזִיל אֲבַתְרֵיהּ. וְעַל דָּא אִקְרֵי מַלְאָךְ הַמָּוֶת טוֹב מְאֹד, דִּכְתִיב, (בראשית א) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, וְאוֹקִימְנָא.

מֵהָכָא מִתְפַּשְׁטִין וְנָפְקִין תְּרֵין רוּחִין, אַ"ף וְחֵמָ"ה. וְאִלֵּין אִתְמְנוּן, עַל כָּל אִינּוּן דְּשַׁמְעֵי נְזִיפָא

לשון הקודש

אַסְכָּרָ"ה. וְזֶה עוֹמֵד עַל הַרִינַת הַתִּינוֹקוֹת, וְזוֹ נִרְאֵית לָהֶם וְצוֹחֶקֶת עִמָּהֶם עַד שֶׁהוֹרֶגֶת אוֹתָם, וְנִדְמִית לָהֶם כְּאִשָּׁה אֵם הַתִּינוֹק, וּמֵינִיקָה אוֹתָם וְצוֹחֶקֶת עִמָּהֶם, וְאוֹחֶזֶת אוֹתָם וְהוֹרֶגֶת אוֹתָם.

בְּאֶמְצַע הַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֶדֶת רוּחַ אַחַת שֶׁנִּקְרֵאת אֲגִירִיסוֹ"ן. זוֹ הִתְמַנְּתָה עַל כָּל אוֹתָם שֶׁמֵּתִים מִבֵּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים עַד עֶשְׂרִים שָׁנִים. זֶהוּ הַהוֹרֵג שֶׁלָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, וְזֶהוּ בַּחֲבֵרוּת (בְּחָכְמָה) עִם אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁאָמַרְנוּ, וְעוֹמֵד עִמּוֹ וְהוֹלֵךְ עִמּוֹ. וְעַל כֵּן נִקְרָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת טוֹב מְאֹד, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, וּבֵאַרְנוּ.

מִכָּאן מִתְפַּשְׁטוֹת וְיוֹצְאוֹת שְׁתֵּי רוּחוֹת, אַ"ף וְחֵמָ"ה. וְאֵלֶּה הִתְמַנּוּ עַל כָּל אוֹתָם שֶׁשּׁוֹמְעִים נְזִיפָה מִמִּי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה, וְהֵם

מִמָּאן דְּלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִתְרַחְצָן בֵּיהּ, וְלָא חַיְישֵׁי עָלֵיהּ. וְכֵן עַל כָּל אִינּוּן דְּחַיְיכָאן מִמִּלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, אוֹ מִמִּלֵּי דְרַבָּנָן.

מֵאַף וְחֵמָה אִלֵּין, נָפְקִין כַּמָּה אֶלֶף, וְכַמָּה רִבְבָן, וְכֻלְּהוּ נַפְּקֵי וְשָׁאֲרָן עָלַיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא, אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא, אוֹ דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּמִלֵּי דְמִצְוָה, וְאָזְלֵי בְּאָרְחָא דְּמִצְוָה. בְּגִין דְּיִתְעַצְּבוּן, וְלָא יֶחֱדוּן בָּהּ. וּמִתְּרִין אִלֵּין דָּחִיל מֹשֶׁה, כַּד חָאבוּ יִשְׂרָאֵל, וְנָחִית מִן טוּרָא דִכְתִיב, (דברים ט) כִּי יָגֹרְתִּי מִפְּנֵי הָאַף וְהַחֵמָה.

תְּחוֹת אִלֵּין, אִית רוּחָא חָדָא, דְּקַיְימָא עַל כָּל אִינּוּן מָאנֵי דְלִישָׁנָא בִישָׁא, דְּכַד מִתְעָרֵי בְּנֵי נָשָׁא בְּלִישָׁנָא בִישָׁא, אוֹ הַהוּא בַּר נָשׁ דְּאִתְעָרֵי בְּלִישָׁנָא בִישָׁא, כְּדֵין אִתְעַר הַאי רוּחָא בִישָׁא

לשון הקודש

בּוֹטְחִים בּוֹ וְלֹא חוֹשְׁשִׁים מִמֶּנּוּ. וְכֵן עַל כָּל אוֹתָם שֶׁצּוֹחֲקִים מִדִּבְרֵי תוֹרָה אוֹ מִדִּבְרֵי חֲכָמִים.

מֵהָאַף וְהַחֵמָה הַלָּלוּ יוֹצְאִים כַּמָּה אֲלָפִים וְכַמָּה רְבָבוֹת, וְכֻלָּם יוֹצְאִים וְשׁוֹרִים עַל בְּנֵי אָדָם, אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה אוֹ מִשְׁתַּדְּלִים בְּדִבְרֵי מִצְוָה וְהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ שֶׁל מִצְוָה, כְּדֵי שֶׁיִּתְעַצְּבוּ וְלֹא יִשְׂמְחוּ בָהּ. וּמִשְּׁנֵי אֵלֶּה פָּחַד מֹשֶׁה כְּשֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְיָרַד מֵהָהָר, שֶׁכָּתוּב (דברים ט) כִּי יָגֹרְתִּי מִפְּנֵי הָאַף וְהַחֵמָה.

תַּחַת אֵלּוּ יֵשׁ רוּחַ אַחַת שֶׁעוֹמֶדֶת עַל כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי לָשׁוֹן הָרָע, שֶׁכְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים אֲנָשִׁים בְּלָשׁוֹן הָרָע, אוֹ

מִסָּאֲבָא דִלְעֵילָא, דְּאִקְרֵי סַכְסִיכָ"א. וְאִיהוּ שָׁאֲרִי עַל הַהוּא אִתְעָרוּתָא דְּלִישָׁנָא בִישָׁא, דְּשָׁאֲרוּ בֵּיהּ בְּנֵי נָשָׁא, וְאִיהוּ עָאל לְעֵילָא, וְגָרִים בְּהַהוּא אִתְעָרוּ דְּלִישָׁנָא בִישָׁא, מוֹתָא וְחַרְבָּא וְקָטוֹלָא בְּעָלְמָא. (דף רס"ה ע"א) וַוי לְאִינּוּן דְּמִתְעָרֵי לְהַאי סִטְרָא בִישָׁא, וְלָא נַטְרֵי פּוּמַיְיהוּ וְלִישָׁנֵיהוֹן, וְלָא חַשְׁשֵׁי עַל דָּא, וְלָא יַדְעֵי דְּהָא בְּאִתְעָרוּ דִלְתַתָּא, תַּלְיָא אִתְעָרוּ דִלְעֵילָא, בֵּין לְטָב בֵּין לְבִישׁ.

תָּא חָזֵי, כַּד הַאי אִתְעָרוּ דְּלִישָׁנָא בִישָׁא אִתְעַר לְתַתָּא, כְּדֵין הַאי נָחָשׁ עֲקַלְתּוֹן, סָלִיק קַשְׁקְשׁוֹי, וְאוֹקִים לוֹן בִּסְלִיקוּ, וְאִתְעַר מֵרֵישָׁא עַד רַגְלוֹי. וְכַד קַשְׁקְשׁוֹי סְלִיקוּ וּמִתְעָרֵי, כְּדֵין כָּל גּוּפָא אִתְעַר. קַשְׁקְשׁוֹי, אִלֵּין אִינּוּן כָּל גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין דִּלְבַר.

לשון הקודש

שֶׁאוֹתוֹ אָדָם שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּלָשׁוֹן הָרָע, אָז מִתְעוֹרֶרֶת הָרוּחַ הָרָעָה הַזּוֹ הַטְּמֵאָה שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁנִּקְרֵאת סַכְסִיכָ"א. וְהִיא שׁוֹרָה עַל אוֹתָהּ הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל לָשׁוֹן הָרָע שֶׁהִתְחִילוּ בָהּ בְּנֵי אָדָם, וְהוּא נִכְנָס לְמַעְלָה, וְגוֹרֵם בְּאוֹתָהּ הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל לָשׁוֹן הָרָע מָוֶת וְחֶרֶב וְהֲרֵג בָּעוֹלָם. אוֹי לְאוֹתָם שֶׁמְּעוֹרְרִים אֶת הַצַּד הָרָע הַזֶּה וְאֵין שׁוֹמְרִים פִּיהֶם וּלְשׁוֹנָם, וְלֹא חוֹשְׁשִׁים עַל כָּךְ, וְלֹא יוֹדְעִים שֶׁהֲרֵי בַּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַטָּה תְּלוּיָה הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַעְלָה, בֵּין לְטוֹב בֵּין לְרַע.

בָּא וּרְאֵה, כְּשֶׁהִתְעוֹרְרוּת לָשׁוֹן הָרָע הַזּוֹ מִתְעוֹרֶרֶת לְמַטָּה, אֲזַי הַנָּחָשׁ הָעֲקַלְתּוֹן הַזֶּה מַעֲלֶה אֶת קַשְׁקַשָּׁיו וּמַעֲמִיד אוֹתָם בַּעֲלִיָּה, וּמִתְעוֹרֵר מֵרֹאשׁוֹ עַד רַגְלָיו. וּכְשֶׁקַּשְׁקַשָּׁיו עוֹלִים וּמִתְעוֹרְרִים, אֲזַי כָּל הַגּוּף מִתְעוֹרֵר. קַשְׁקַשָּׁיו, אֵלּוּ הֵם כָּל אוֹתָם שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים שֶׁבַּחוּץ.

וְכֻלְּהוּ מִתְעָרֵי וְאַחֲדִין בְּהַהוּא מִלָּה בִּישָׁא, וּמִתְעָרֵי לְגַבֵּי הַהוּא (ישעיה כז) נָחָשׁ בָּרִיחַ, כְּדֵין כָּל גּוּפָא בִּישָׁא, אִתְעַר מֵרֵישֵׁיהּ וְעַד רַגְלוֹי, בְּכָל הֲנֵי הֵיכָלִין דְּקַאמְרָן. וְכָל אִינּוּן קַשְׁקְשִׁין בְּהַהוּא גִּלְדָּא, נַחְתִּין לְתַתָּא, וְהַהוּא גִּלְדָּא אִתְפְּשַׁט מִנֵּיהּ וְנָחִית לְתַתָּא. וְגוּפָא סָלִיק, וְאִתְעַר לְמֶהֱוֵי דַלְטוֹרָא לְעֵילָא.

תָּא חָזֵי, אַף עַל גַּב דְּזִמְנָא קְבִיעָא אִיהוּ, לְכָל חִוְיָין דְּעָלְמָא, לְאִתְפַּשְׁטָא מִשְׁכָּא דִלְהוֹן, לָא מִתְפַּשְׁטֵי, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְמִתְעָרֵי בְּלִישָׁנָא בִּישָׁא לְתַתָּא, וּכְדֵין אִתְעַר הַהוּא רוּחָא (נ"א חִוְיָא) בִּישָׁא לְעֵילָא, וּפָשַׁט מִשְׁכֵּיהּ וְקַשְׁקְשׁוֹי מִנֵּיהּ. דָּא סָלִיק, וְדָא נָחִית, וְקַשְׁיָא עֲלֵיהּ הַהוּא אִתְפַּשְׁטוּתָא דְקַשְׁקְשׁוֹי בְּמִשְׁכֵּיהּ מִכֹּלָּא. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּאִתְפְּרַשׁ מִזִּווּגֵיהּ. דְּאִלְמָלֵא הָוָה כֹּלָּא בְּחִבּוּרָא

לשון הקודש

וְכֻלָּם מִתְעוֹרְרִים וְאוֹחֲזִים בְּאוֹתוֹ דָּבָר רַע, וּמְעוֹרְרִים אֵצֶל אוֹתוֹ נָחָשׁ בָּרִיחַ (ישעיה כז). אָז כָּל הַגּוּף הָרָע מִתְעוֹרֵר מֵרֹאשׁוֹ וְעַד רַגְלָיו בְּכָל הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ שֶׁאָמַרְנוּ, וְכָל אוֹתָם קַשְׁקַשִּׁים שֶׁבְּאוֹתוֹ עוֹר יוֹרְדִים לְמַטָּה, וְאוֹתוֹ עוֹר מִתְפַּשֵּׁט מִמֶּנּוּ וְיוֹרֵד לְמַטָּה. וְהַגּוּף עוֹלֶה, וּמִתְעוֹרֵר לִהְיוֹת מַלְשִׁין לְמַעְלָה.

בָּא וּרְאֵה, אַף עַל גַּב שֶׁזְּמַן קָבוּעַ הוּא לְכָל הַנְּחָשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם לִפְשֹׁט אֶת עוֹרָם, אֵינָם מִתְפַּשְּׁטִים אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁמִּתְעוֹרְרִים בַּלָּשׁוֹן הָרָע לְמַטָּה, וְאָז מִתְעוֹרֵר אוֹתוֹ הָרוּחַ (הַנָּחָשׁ) הָרָע לְמַעְלָה, וּפוֹשֵׁט אֶת עוֹרוֹ וְאֶת קַשְׁקַשָּׁיו מִמֶּנּוּ. זֶה עוֹלֶה וְזֶה יוֹרֵד. וְקָשָׁה עָלָיו אוֹתָהּ הַפְשָׁטַת הַקַּשְׁקַשִּׁים מֵעוֹרוֹ מֵהַכֹּל. מָה

חָדָא, לָא יַכְלִין עָלְמִין לְמִסְבַּל לוֹן, וְכֹלָּא בְּגִין אִתְעֲרוּתָא דְּלִישָׁנָא בִישָׁא דִּלְתַתָּא.

וְכַד חִוְיָין דִּלְתַתָּא מִתְפַּשְׁטֵי מֵהַהוּא מִשְׁכָּא, כְּדֵין כָּל חַד וְחַד יָהִיב קָלָא, וְאַתְעַר לְכַמָּה חִוְיָין דְּקַיְימֵי בְּהַהוּא אֲתָר, דְּאִקְרֵי בוֹר, דְּתַמָּן כַּמָּה נְחָשִׁין קַיְימִין. וְכֻלְּהוּ דַּלְטוֹרִין, לְאַתְעָרָא לְהַאי חִוְיָא רַבָּא, לְמֶהֱוֵי דַּלְטוֹרָא עַל עָלְמָא. וְכֹלָּא בְּגִין הַאי אִתְעֲרוּ דְּלִישָׁנָא בִישָׁא, כַּד קַיְימָא אִתְעֲרוּתָא דִּילֵיהּ לְתַתָּא.

כְּגַוְונָא דָּא, מָאן דְּלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, כַּמָּה אִינּוּן דְּאִקְרוּן לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, דְּמִתְחַבְּרָן וְאַתְעָרֵי אַתְעֲרוּתָא, לְהַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי לָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. לָשׁוֹן מֵהַהוּא קֹדֶשׁ דִּלְעֵילָא. וְכַמָּה קְדוּשׁוֹת וְקִדּוּשִׁין מִתְעָרִין מִכָּל סִטְרִין. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא,

לשון הקודש

הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁנִּפְרָד מִזִּוּוּגוֹ. שֶׁאִלְמָלֵא הָיָה הַכֹּל בְּחִבּוּר אֶחָד, לֹא יָכְלוּ הָעוֹלָמוֹת לִסְבֹּל אוֹתָם, וְהַכֹּל מִשּׁוּם הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל לָשׁוֹן הָרָע שֶׁלְּמַטָּה.

וּכְשֶׁהַנְּחָשִׁים שֶׁלְּמַטָּה מִתְפַּשְּׁטוֹת מֵאוֹתוֹ הָעוֹר, אֲזַי כָּל אַחַת וְאַחַת נוֹתֶנֶת קוֹל, וּמְעוֹרֶרֶת כַּמָּה נְחָשִׁים שֶׁעוֹמְדוֹת בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, שֶׁנִּקְרָא בוֹר, שֶׁשָּׁם קַיְמִים כַּמָּה נְחָשִׁים. וְכֻלָּם מַלְשִׁינִים לְעוֹרֵר אֶת הַנָּחָשׁ הַגָּדוֹל הַזֶּה לִהְיוֹת מַלְשִׁין עַל הָעוֹלָם, וְהַכֹּל מִשּׁוּם הַהִתְעוֹרְרוּת הַזּוֹ שֶׁל לָשׁוֹן הָרָע, כְּשֶׁקַּיֶּמֶת הִתְעוֹרְרוּת שֶׁלּוֹ לְמַטָּה.

כְּמוֹ כֵּן מִי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה, כַּמָּה הֵם שֶׁנִּקְרָאִים לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁמִּתְחַבְּרִים וּמְעִירִים הִתְעוֹרְרוּת לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. לָשׁוֹן מֵאוֹתוֹ קֹדֶשׁ שֶׁלְּמַעְלָה. וְכַמָּה קְדֻשּׁוֹת וְקִדּוּשִׁים

אִינּוּן דְּגַרְמֵי לְאַתְעָרָא קִדּוּשִׁין לְעֵילָא וּלְתַתָּא, קְדוּשָׁה דִּלְעֵילָא וּקְדוּשָׁה דִּלְתַתָּא.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (ויקרא יא) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים. וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם: אֵלּוּ מַיִם רִאשׁוֹנִים. וְאִינּוּן אִתְקְרוּן מַיִין עִלָּאִין. וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים: אִלֵּין מַיִין תַּתָּאִין, וְאִקְרוּן מַיִם אַחֲרוֹנִים. וּמָזוֹן בְּאֶמְצַע, בֵּין מַיִם רִאשׁוֹנִים לְמַיִם אַחֲרוֹנִים. וְעַל דָּא מָזוֹן, לָאו אִיהוּ בְּמַיִם אַחֲרוֹנִים, אֶלָּא בְּמַיִם רִאשׁוֹנִים. מַיִם רִאשׁוֹנִים מֵעֵילָא דִּמְזוֹנָא תַלְיָא בֵּיהּ. וְלָא בְּמַיִם אַחֲרוֹנִים. וְרָזָא לְקַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין אִתְיְיהִיב. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

הֵיכָלָא רְבִיעָאָה. הֵיכָלָא דָּא, אִיהוּ דְּאִקְרֵי חוֹבָ"ה. וְדָא אִיהוּ (תהלים מ) טִיט הַיָּוֵן, לְקָבֵל שְׁמָא אַחֲרָא דְּאִקְרֵי אֶבֶן מִכְשׁוֹל, וְכֹלָּא חַד.

לשון הקודש

מִתְעוֹרְרִים מִכָּל הַצְּדָדִים. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים, אוֹתָם שֶׁגּוֹרְמִים לְעוֹרֵר קְדֻשּׁוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, קְדֻשָּׁה שֶׁלְּמַעְלָה וּקְדֻשָּׁה שֶׁלְּמַטָּה.

וְעַל זֶה כָּתוּב, (ויקרא יא) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים. וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם – אֵלּוּ מַיִם רִאשׁוֹנִים. וְהֵם נִקְרָאִים מַיִם עֶלְיוֹנִים. וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים – אֵלּוּ הַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים, וְנִקְרָאוּ מַיִם אַחֲרוֹנִים. וּמָזוֹן בָּאֶמְצַע, בֵּין מַיִם רִאשׁוֹנִים לְמַיִם אַחֲרוֹנִים. וְעַל זֶה מָזוֹן אֵינוֹ בְּמַיִם אַחֲרוֹנִים, אֶלָּא בְּמַיִם רִאשׁוֹנִים. מַיִם הָרִאשׁוֹנִים מִמַּעְלָה, שֶׁהַמָּזוֹן תָּלוּי בּוֹ, וְלֹא בְּמַיִם אַחֲרוֹנִים. וְהַסּוֹד נִתָּן לִקְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים. אַשְׁרֵי חֶלְקָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

הַהֵיכָל הָרְבִיעִי. הַהֵיכָל הַזֶּה הוּא נִקְרָא חוֹבָ"ה. וְזֶהוּ (תהלים מ) טִיט הַיָּוֵן, כְּנֶגֶד שֵׁם אַחֵר שֶׁנִּקְרָא אֶבֶן מִכְשׁוֹל, וְהַכֹּל אֶחָד.

אִיהוּ חוֹבָ"ה, בְּגִין דְּתַמָּן קַיְימֵי כָּל חוֹבֵי דְעָלְמָא, אַכְרָעוּתָא דְחוֹבִין.

בְּגִין דְּכַד חָבָאן בְּנֵי נָשָׁא, כָּל אִינּוּן גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין, נַטְלִין אִינּוּן חוֹבִין, וּמַנְחֵי לוֹן בְּהַאי הֵיכָלָא דְאִקְרֵי חוֹבָה. וְכָל זַכְיָין דְּעָלְמָא, כֻּלְּהוּ מַלְאָכִין קַדִּישִׁין דִּמְמָנָן עַל זַכְוָון דְּעָלְמָא, כֻּלְּהוּ נָטְלֵי לְאִינּוּן זַכְוָון, וְאוֹקְמֵי לוֹן בְּהֵיכָלָא רְבִיעָאָה דְאִקְרֵי זְכוּת, וְתַמָּן קַיְימֵי זַכְוָון דִּבְנֵי נָשָׁא. וְחוֹבִין קַיְימֵי בְּהֵיכָלָא אַחֲרָא, דְּאִקְרֵי חוֹבָה. וְאַתְקָלוּ כַּחֲדָא בְּיוֹמָא דְרֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּי (קהלת ז) גַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. וּלְבָתַר דְּאַכְרָעוּ זַכְיָין, אוֹ חוֹבִין, לְסִטְרָא דָא, אוֹ לְסִטְרָא דָא, הָכִי נָצַח.

וְעַל דָּא, בְּיוֹמָא דְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כַּד מִתְעָרִין אִלֵּין תְּרֵין סִטְרִין, זְכוּת וְחוֹבָה. וּבְהוּ תַלְיָין חַיִּים

לשון הקודש

הוּא חוֹבָ"ה, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם קַיְמִים כָּל חֲטָאֵי הָעוֹלָם, הַכְּרָעַת הַחֲטָאִים.

מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר חוֹטְאִים בְּנֵי אָדָם, כָּל אֵלּוּ שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים לוֹקְחִים אוֹתָם הַחֲטָאִים וּמַנִּיחִים אוֹתָם בַּהֵיכָל הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא חוֹבָה. וְכָל זְכֻיּוֹת הָעוֹלָם, כָּל הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמְּמֻנִּים עַל זְכֻיּוֹת הָעוֹלָם, כֻּלָּם נוֹטְלִים אֶת אוֹתָן הַזְּכֻיּוֹת, וּמַעֲמִידִים אוֹתָן בַּהֵיכָל הָרְבִיעִי שֶׁנִּקְרָא זְכוּת, וְשָׁם עוֹמְדוֹת זְכֻיּוֹת בְּנֵי אָדָם, וְהַחֲטָאִים עוֹמְדִים בְּהֵיכָל אַחֵר שֶׁנִּקְרָא חוֹבָה. וְנִשְׁקָלִים כְּאֶחָד בַּיּוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי (קהלת ז) גַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. וְאַחַר שֶׁהִכְרִיעוּ הַזְּכֻיּוֹת אוֹ הַחוֹבוֹת לְצַד זֶה אוֹ לְצַד זֶה, כָּךְ מְנַצֵּחַ.

וְעַל זֶה, בַּיּוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ, זְכוּת

וּמָוֶת. אִי זַכָּיִן אַכְרָעוּ, לְסִטְרָא דָא דְּאִקְרֵי זְכוּת, אִכְתּוּב בַּר נָשׁ בְּהַהוּא סִטְרָא דְּאִקְרֵי חַיִּים. (דף רס"ה ע"ב).

בְּגִין, דְּהָנֵי תְּרֵין סִטְרִין קַיְּימֵי בְּהַהוּא יוֹמָא, דָּא בְּסִטְרָא דָא, וְדָא בְּסִטְרָא דָּא. אִי זָכֵי הַהוּא בַּר נָשׁ, וְנַצְּחִין אִינּוּן זַכָּיִן, הָא אִכְתּוּב הַהוּא בַּר נָשׁ לְחַיִּים. בְּגִין דְּאָחִיד בֵּיהּ הַאי סִטְרָא קַדִּישָׁא, דְּאִקְרֵי זְכוּת, וְחַיִּים אָחִיד בֵּיהּ, וְאָמַר דָּא דִּילִי הוּא, וְדִידִי הָוָה, וּכְדֵין אִכְתּוּב הַהוּא בַּר נָשׁ לְחַיִּים. (ס"א וְאַכְתּוּב דְּאִיהוּ דִּילֵיהּ).

וְאִי נַצְּחָן חוֹבִין, הַאי סִטְרָא אַחֲרָא מְסָאֲבָא, דְּאִקְרֵי חוֹבָה וּמָוֶת, אָחִיד בֵּיהּ, אָמַר הַאי דִּידִי הוּא, וְדִידִי הֲוֵי, וּכְדֵין אִכְתּוּב דְּאִיהוּ דִּילֵיהּ. וְדָא הוּא דְּתָנֵינָן, דְּהָא בְּיוֹמָא דָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אִכְתּוּב בַּר נָשׁ, אוֹ לְחַיִּים אוֹ לְמִיתָה. אִי אִכְתּוּב

לשון הקודש

וְחוֹבָה, וּבָהֶם תְּלוּיִים חַיִּים וּמָוֶת – אִם הַזְּכֻיּוֹת הִכְרִיעוּ לַצַּד הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא זְכוּת, נִכְתָּב הָאָדָם בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁנִּקְרָא חַיִּים. **מִשּׁוּם** שֶׁשְּׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ עוֹמְדִים בְּאוֹתוֹ יוֹם, זֶה בְּצַד זֶה וְזֶה בְּצַד זֶה. אִם זוֹכֶה אוֹתוֹ אָדָם וְנִצְּחוּ אוֹתָן זְכֻיּוֹת, הֲרֵי נִכְתָּב אוֹתוֹ אָדָם לְחַיִּים, מִשּׁוּם שֶׁאָחַז בּוֹ הַצַּד הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא זְכוּת, וְהַחַיִּים אָחַז בּוֹ, וְאוֹמֵר: זֶה שֶׁלִּי הוּא, וְשֶׁלִּי הָיָה. וְאָז נִכְתָּב אוֹתוֹ אָדָם לְחַיִּים (וְנִכְתָּב שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ). **וְאִם** נִצְּחוּ הַחֲטָאִים – הַצַּד הָאַחֵר הַטָּמֵא הַזֶּה, שֶׁנִּקְרָא חוֹבָה וּמָוֶת, אוֹחֵז בּוֹ וְאוֹמֵר: זֶה שֶׁלִּי הוּא, וְשֶׁלִּי הָיָה. וְאָז נִכְתָּב שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ. וְזֶהוּ שֶׁשָּׁנִינוּ, שֶׁהֲרֵי בַּיּוֹם הַזֶּה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה נִכְתָּב אָדָם

בְּסִטְרָא דִקְדוּשָׁה, אִכְתּוּב לְחַיִּים, וְאִתְקָיָּים תַּמָּן, וְאִתְדְּבַק בֵּיהּ. וְאִי אִכְתּוּב בְּסִטְרָא אַחֲרָא, אִתְקְיָים בְּסִטְרָא דִמְסָאֲבוּתָא, וְדָבִיק בֵּיהּ, וְדָא הוּא הֵן לְחַיִּים הֵן לַמָּוֶת. וְאִתְמְשַׁךְ בְּהַאי סִטְרָא אוֹ בְּהַאי סִטְרָא.

כָּל זִמְנָא דְאִיהוּ קַיְּימָא בְּסִטְרָא דָא דִקְדוּשָׁה, כָּל קִדּוּשִׁין וְכָל דַּכְיָין מִתְדַּבְּקִין בֵּיהּ. יִקְרָא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָתִיב וְיִשְׁמַע לֵיהּ, עָלֵיהּ כְּתִיב (תהלים צא) יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי. וְכָל זִמְנָא דְאִיהוּ קַיְּימָא בְּסִטְרָא אַחֲרָא דִמְסָאֲבָא, כָּל מִסְאֲבוּ, וְכָל חוֹבָה, וְכָל בִּישִׁין מִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ. יִקְרָא, וְלֵית מָאן דְּיִשְׁמַע לֵיהּ. מְרָחַקָּא אִיהוּ מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עָלֵיהּ כְּתִיב (תהלים קיט) רָחוֹק

לשון הקודש

אוֹ לְחַיִּים אוֹ לְמִיתָה. אִם נִכְתָּב בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה – נִכְתָּב לְחַיִּים וּמִתְקַיֵּם שָׁם וְנִדְבָּק בּוֹ. וְאִם נִכְתָּב בַּצַּד הָאַחֵר – מִתְקַיֵּם בְּצַד הַטֻּמְאָה וְדָבֵק בּוֹ, וְזֶהוּ הֵן לְחַיִּים הֵן לַמָּוֶת. וְנִמְשָׁךְ בַּצַּד הַזֶּה אוֹ בַּצַּד הַזֶּה.

כָּל זְמַן שֶׁהוּא עוֹמֵד בַּצַּד הַזֶּה שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, כָּל הַקִּדּוּשִׁים וְכָל הַטְּהָרוֹת נִדְבָּקִים בּוֹ. יִקְרָא – וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָשׁוּב וְיִשְׁמַע לוֹ. עָלָיו כָּתוּב (תהלים צא) יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי. וְכָל זְמַן שֶׁהוּא עוֹמֵד בַּצַּד הָאַחֵר שֶׁל הַטֻּמְאָה, כָּל טֻמְאָה וְכָל חֵטְא וְכָל הָרָעוֹת נִדְבָּקוֹת בּוֹ. יִקְרָא – וְאֵין מִי שֶׁיִּשְׁמַע אוֹתוֹ, מְרֻחָק הוּא מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. עָלָיו כָּתוּב, (שם קיט) רָחוֹק מֵרְשָׁעִים יְשׁוּעָה, וְכָתוּב (ישעיה א) גַּם

מִרְשָׁעִים יְשׁוּעָה וּכְתִיב (ישעיה א) גַּם כִּי תַרְבּוּ תְּפִלָּה אֵינֶנִּי שׁוֹמֵעַ.

הֵיכָלָא דָּא, אִיהוּ אֲתָר דְּכָל אִינּוּן דְּאִקְרוּן אֱלֹהִים אֲחֵרִים, בְּגִין דְּאִתְגַּלְיָין הָכָא. וְכָל אִינּוּן דִּמְפַתּוּ לְהוּ לִבְנֵי נָשָׁא בְּעִנּוּגִין דְּהַאי עָלְמָא, לְאַזְנָאָה לְאִתְעַנְּגָא בְּעִנּוּגֵי נְאוּפִין דְּעָלְמָא, וּמַשְׁכֵי לְהוּ בָּתַר עִנּוּגִין וְנְאוּפִין דְּהַאי עָלְמָא, כִּדְקַאמְרָן.

בְּהַאי הֵיכָלָא, אִתְחֲזֵי חַד רוּחָא שַׁלִּיט תַּקִּיפָא, דְּאִיהוּ עַל כֻּלְּהוּ, וְדָא אִקְרֵי אוֹף הָכִי אֵל, כְּגַוְונָא דְּאַחֲרָא דְּבִסְטַר קְדֻשָּׁה. הַאי אִיהוּ (דברים לב) אֵ"ל נֵכָ"ר. וְדָא אִיהוּ דִּמְפַתֵּי לְבַר נָשׁ דְּלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, אוֹ דְּקָאִים בְּבֵי מִדְרָשָׁא. הַאי רוּחָא תַּקִּיפָא מְפַתֵּי לֵיהּ, וְחָשִׁיב כַּמָּה הִרְהוּרִין, וְאָמַר מַה אַתְּ קָאִים הָכָא, טַב לָךְ לְמֵיהַךְ בְּחַבּוּרַת אִינּוּן

לשון הקודש

כִּי תַרְבּוּ תְּפִלָּה אֵינֶנִּי שׁוֹמֵעַ.

הַהֵיכָל הַזֶּה הוּא הַמָּקוֹם שֶׁל כָּל אוֹתָם שֶׁנִּקְרָאִים אֱלֹהִים אֲחֵרִים, מִשּׁוּם שֶׁמִּתְגַּלִּים כָּאן. וְכָל אוֹתָם שֶׁמְּפַתִּים אֶת בְּנֵי הָאָדָם בְּתַעֲנוּגוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, לְזָנוֹת וּלְהִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגוֹת שֶׁל נְאוּפִים שֶׁל הָעוֹלָם, וּמוֹשְׁכִים אוֹתָם אַחַר תַּעֲנוּגֵי וְנְאוּפֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

בַּהֵיכָל הַזֶּה נִרְאֵית רוּחַ אַחַת שׁוֹלֶטֶת חָזָק, שֶׁהִיא עַל כֻּלָּם, וְאַף זֶה נִקְרָא כָּךְ אֵל, כְּמוֹ הָאַחֵר שֶׁבְּצַד הַקְּדֻשָּׁה. זֶהוּ אֵ"ל נֵכָ"ר, וְזֶהוּ שֶׁמְּפַתֶּה אֶת הָאָדָם שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה אוֹ שֶׁעוֹמֵד בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ. הָרוּחַ הַחֲזָקָה הַזּוֹ מְפַתָּה אוֹתוֹ, וְחוֹשֵׁב כַּמָּה הִרְהוּרִים, וְאוֹמֶרֶת: מָה אַתָּה עוֹמֵד כָּאן? טוֹב לְךָ לָלֶכֶת בְּחֶבְרַת אוֹתָם שֶׁגֵּאִים עַל

דְּגָאוּ עַל בְּנֵי נָשָׁא, וְאִינּוּן דְּאָזְלִין בָּתַר נָשִׁין שִׁפִּירָאן, וּמִתְעַנְּגֵי בְּעִנּוּגֵי עָלְמָא. כֵּיוָן דְּכַּר נָשׁ אִתְפַּתִּי אֲבַתְרֵיהּ, כְּדֵין כֻּלְּהוּ שַׁטְיָין וְאָזְלֵי וְאִתְמַשְׁכָאן אֲבַתְרֵיהּ.

וְכַמָּה אִינּוּן אַחֲרָנִין דְּקַיְימִין תְּחוֹתֵיהּ, וְכֻלְּהוּ מְסָאֲבֵי לֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, וּמְסָאֲבֵי לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא. וְאִינּוּן אִקְרוּן צוֹאָה רוֹתַחַת דְּכְתִיב, (ישעיה ל) צֵא תֹאמַר לוֹ. אִינּוּן דַּרְגִּין דְּקַיְימִין לְסָאֲבָא תָּדִיר, וְהָא אִתְּמַר.

בְּאֶמְצָעִיתָא דְּהַאי הֵיכָלָא, אִית רוּחָא אַחֲרָא, דְּאִקְרֵי נֶגַע. וּמֵהַאי נָפְקָא רוּחָא אַחֲרָא דְּאִקְרֵי נֶגַע צָרַעַת. וְאִיהוּ קַיְימָא תָּדִיר, לְסָאֲבָא לְכָל אִינּוּן מָאֲרֵיהוֹן דְּלִישָׁנָא בִישָׁא, יַתִּיר עַל כָּל מַה דְּמְסָאֲבִין לֵיהּ. וְהַאי נֶגַע עִלָּאָה, אִיהוּ מְמָנָא עַל כָּל אִינּוּן פָּתוֹרֵי דְּשַׁבְּתָא, דְּכַד

לשון הקודש

בְּנֵי אָדָם, וְהֵם הוֹלְכִים אַחַר נָשִׁים יָפוֹת וּמִתְעַנְּגִים בְּתַעֲנוּגוֹת הָעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁאָדָם מִתְפַּתֶּה אַחֲרֶיהָ, אָז כֻּלָּן מְשׁוֹטְטוֹת וְהוֹלְכוֹת וְנִמְשָׁכוֹת אַחֲרָיו.

וְכַמָּה הֵם אֲחֵרִים שֶׁעוֹמְדִים תַּחְתָּיו, וְכֻלָּם מְטַמְּאִים אוֹתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּמְטַמְּאִים אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. וְהֵם נִקְרָאִים צוֹאָה רוֹתַחַת, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ל) צֵא תֹאמַר לוֹ. אוֹתָן הַדַּרְגּוֹת שֶׁקַּיָּמוֹת לְטַמֵּא תָּמִיד, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

בְּאֶמְצַע הַהֵיכָל הַזֶּה יֵשׁ רוּחַ אַחֶרֶת שֶׁנִּקְרֵאת נֶגַע. וּמִזּוּ יוֹצֵאת רוּחַ אַחֶרֶת שֶׁנִּקְרֵאת נֶגַע צָרַעַת, וְהִיא עוֹמֶדֶת תָּמִיד לְטַמֵּא אֶת כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי לָשׁוֹן הָרָע יוֹתֵר עַל כָּל מַה שֶׁמְּטַמְּאִים אוֹתוֹ. וְהַנֶּגַע הָעֶלְיוֹן הַזֶּה מְמֻנֶּה עַל כָּל אוֹתָם שֶׁלְּחָנוֹת

עָיֵיל שַׁבְּתָא, וְלָא אִתְסְדָרוּ בְּעִנּוּגָא דְשַׁבְּתָא כְּדְקָא יֵאוֹת, וְאִינּוּן קָא מְבַזֵּי עִנּוּגָא דְשַׁבְּתָא, הַאי נֶגַע נָטִיל לְאִינּוּן פָּתוּרֵי דְלָאו אִינּוּן בְּעִנּוּגָא דְשַׁבְּתָא כִּדְקַאמְרָן.

וְכַד הַאי נָטִיל לְאִינּוּן פָּתוּרֵי, כָּל אִינּוּן גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין דְּקַיְימֵי בֵּיהּ, כֻּלְּהוּ פָּתְחֵי וְאָמְרֵי, (תהלים קט) וַיֶּאֱהַב קְלָלָה וַתְּבוֹאֵהוּ וְלֹא חָפֵץ בִּבְרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ. וַיִּלְבַּשׁ קְלָלָה כְּמַדּוֹ וְגוֹ'. יְנַקֵּשׁ נוֹשֶׁה לְכָל אֲשֶׁר לוֹ וְגוֹ'. אַל יְהִי לוֹ מוֹשֵׁךְ חָסֶד וְגוֹ'.

וְהָא אוֹקִימְנָא, בְּהַהוּא לֵילְיָא דְשַׁבְּתָא, כַּד פָּתוּרֵי אִתְיְיהִיבוּ לְהַהוּא סִטְרָא בִישָׁא, כְּדֵין אִתְתָּקַף הַהוּא סִטְרָא בִישָׁא, מְסָאֲבָא, וְהַהוּא בַּר נָשׁ אִתְמְסַר לְהַהוּא סִטְרָא. וַוי לֵיהּ דְּאִתְגְּרַע מֵהַהוּא סִטְרָא קַדִּישָׁא, סִטְרָא דִמְהֵימְנוּתָא. וְאִתְפְּקַד בְּסִטְרָא אַחֲרָא מְסָאֲבָא. כְּגַוְונָא דָא בְּכָל אִינּוּן סְעוּדָתֵי דְיוֹם טוֹב.

לשון הקודש

שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁכְּשֶׁנִּכְנֶסֶת שַׁבָּת וְלֹא עָרְכוּ אֶת עֹנֶג הַשַּׁבָּת כָּרָאוּי וְהֵם מְבַזִּים אֶת עֹנֶג הַשַּׁבָּת, הַנֶּגַע הַזֶּה נוֹטֵל אוֹתָם שֶׁלְּחָנוֹת שֶׁאֵינָם בְּעֹנֶג שַׁבָּת כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ.

וּכְשֶׁזֶּה נוֹטֵל אֶת אוֹתָם הַשֻּׁלְחָנוֹת, כָּל אוֹתָם שׁוֹחֲרֵי הַחֻקִּים שֶׁעוֹמְדִים בּוֹ, כֻּלָּם פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: (תהלים קט) וַיֶּאֱהַב קְלָלָה וַתְּבוֹאֵהוּ וְלֹא חָפֵץ בִּבְרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ. וַיִּלְבַּשׁ וְגוֹ'. יְנַקֵּשׁ נוֹשֶׁה לְכָל אֲשֶׁר לוֹ וְגוֹ'. אַל יְהִי לוֹ מֹשֵׁךְ חָסֶד וְגוֹ'.

וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שֶׁבְּאוֹתוֹ לֵיל שַׁבָּת, כְּשֶׁהַשֻּׁלְחָנוֹת נִתְּנוּ לְאוֹתוֹ הַצַּד הָרָע, אֲזַי מִתְחַזֵּק אוֹתוֹ הַצַּד הָרָע הַטָּמֵא, וְאוֹתוֹ

הָכָא בְּהַאי הֵיכָלָא, (דף רס"ו ע"א) בְּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי בְּהִפּוּכָא אִיהוּ. וּבְהַהוּא הֵיכָלָא אַחֲרָא קַדִּישָׁא, לָא קַיְימֵי תְּלַת אִלֵּין, וְתַלְיָין לְעֵילָא, וְהָכָא קַיְימִין לְבִישׁ. דְּכַד (ס"א מָטוּ בְּנוֹי דְּבַר נָשׁ) מָטֵי בַּר נָשׁ לְהַאי הֵיכָלָא, הָא תַּמָּן קַיְימִין חֵיוָון לְשֵׁיצָאָה לוֹן. וְהָא תַּמָּן בְּנִין כַּד אִינּוּן זְעִירִין, מֵהָכָא נָפְקָא, בְּגִין לְאִתְמַנָּאָה קַטֵּיגוֹרָא עָלַיְיהוּ. וְהָא תַּמָּן קַיְימִין מְזוֹנֵי, לְאַעְבְּרָא לוֹן מִנֵּיהּ. וְכֹלָּא תַלְיָא בְּחוֹבָה. וְעַל דָּא אִקְרֵי הַאי הֵיכָלָא חוֹבָה. כְּמָה דְּאִתְּמַר.

וּמֵהָכָא נָפְקָא חַד רוּחָא מְסָאֲבָא, דְּאִקְרֵי אֲרִירִי"א. וְכַמָּה אֶלֶף וְרִבְבָן עִמֵּיהּ, וְכֻלְּהוּ אִקְרוּן אוֹרְרֵי יוֹם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (איוב ג) יִקְּבוּהוּ אוֹרְרֵי יוֹם. וְהַאי רוּחָא וְכָל אִינּוּן דְּעִמֵּיהּ, כֻּלְּהוּ קַיְימֵי לְנַטְלָא הַהִיא מִלָּה דְּלָיִיט בַּר נָשׁ

לשון הקודש

אָדָם נִמְסָר לְאוֹתוֹ הַצַּד. אוֹי לוֹ שֶׁנֶּחְסָר מֵאוֹתוֹ הַצַּד הַקָּדוֹשׁ, צַד הָאֱמוּנָה, וְנִפְקָד בַּצַּד הָאַחֵר הַטָּמֵא. כְּמוֹ כֵּן בְּכָל אוֹתָן סְעוּדוֹת שֶׁל יוֹם טוֹב.

כָּאן בַּהֵיכָל הַזֶּה – בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת הֵם בְּהֵפֶךְ. וּבְאוֹתוֹ הֵיכָל הָאַחֵר הַקָּדוֹשׁ לֹא עוֹמְדִים שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה, וְהֵם תְּלוּיִים לְמַעְלָה, וְכָאן הֵם עוֹמְדִים לְרַע. שֶׁכַּאֲשֶׁר (מַגִּיעִים בָּנָיו שֶׁל אָדָם) מַגִּיעַ אָדָם לַהֵיכָל הַזֶּה, הֲרֵי שָׁם עוֹמְדוֹת הַחַיּוֹת לְכַלּוֹת אוֹתָם. וַהֲרֵי שָׁם בָּנִים כְּשֶׁהֵם קְטַנִּים, מִכָּאן יוֹצֵא, כְּדֵי לְהִתְמַנּוֹת הַקָּטֵגוֹר עֲלֵיהֶם. וַהֲרֵי שָׁם עוֹמְדִים הַמְּזוֹנוֹת לְהַעֲבִירָם מִמֶּנּוּ, וְהַכֹּל תָּלוּי בַּחֵטְא. וְלָכֵן נִקְרָא הַהֵיכָל הַזֶּה חוֹבָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וּמִכָּאן יוֹצֵאת רוּחַ טֻמְאָה אַחַת שֶׁנִּקְרֵאת אֲרִירִי"א, וְכַמָּה אֶלֶף וּרְבָבוֹת עִמָּהּ, וְכֻלָּם נִקְרָאִים אוֹרְרֵי יוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ג) יִקְּבֻהוּ אֹרְרֵי יוֹם. וְהָרוּחַ הַזּוֹ וְכָל אֵלֶּה שֶׁעִמָּהּ, כֻּלָּם קַיָּמִים לִטֹּל

גַּרְמֵיהּ בְּרוּגְזֵיהּ, וְאִלֵּין מִתְעָרֵי לְהַאי חִוְיָא, דְּאִקְרֵי (ישעיה כז) לִוְיָתָן נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן, בְּגִין לְאַיְיתָאָה וּלְאַתְעָרָא לְוָוטִין עַל עָלְמָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב יִקְּבֻהוּ אוֹרְרֵי יוֹם וְגוֹ'.

וְאִלֵּין אוֹרְרֵי יוֹם, שַׁלְטִין עַל רִגְעֵי וְשַׁעָתֵי דְיוֹמָא, וְנַטְלֵי אִינּוּן מִילִין דְּלָיְיט בַּר נָשׁ גַּרְמֵיהּ, בֵּין בְּרוּגְזָא, בֵּין בְּאוֹמָאָה, וּבְהַהִיא מִלָּה, מִתְעָרֵי לְהַאי נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן, דְּאִקְרֵי לִוְיָתָן, בְּגִין לְקַיְּימָא לֵיהּ לְחַבְּלָא לְעָלְמָא. וְעַל דָּא לָיְיט אִיּוֹב יוֹמֵיהּ בְּצַעֲרֵיהּ, וְלָא גוּפֵיהּ. דִּכְתִיב (איוב ג) וַיְקַלֵּל אֶת יוֹמוֹ בַּתְּחִלָּה, וּלְבָתַר יִקְּבֻהוּ אוֹרְרֵי יוֹם. רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן מִסִּטְרָא בִישָׁא, וּמִתּוּקְפּוֹי. וּמִכָּל מִלָּה בִישָׁא.

הֵיכָלָא חֲמִישָׁאָה. הֵיכָלָא דָא, אִיהוּ הֵיכָלָא דְּאִקְרֵי שְׁאוֹ"ל, לָקָבֵל הַהוּא שְׁמָא

לשון הקודש

אותו דִּבּוּר שֶׁקִּלֵּל אָדָם אֶת עַצְמוֹ בְּרָגְזוֹ, וְאֵלּוּ מְעִירִים אֶת הַנָּחָשׁ הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא (ישעיה כז) לִוְיָתָן נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן, כְּדֵי לְהָבִיא וּלְעוֹרֵר קְלָלוֹת עַל הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִקְּבֻהוּ אֹרְרֵי יוֹם וְגוֹ'.

וְאֵלּוּ אוֹרְרֵי הַיּוֹם שׁוֹלְטִים עַל רִגְעֵי וּשְׁעוֹת הַיּוֹם, וְנוֹטְלִים אוֹתָם דִּבּוּרִים שֶׁקִּלֵּל אָדָם עַל עַצְמוֹ, בֵּין בְּרוֹגֶז בֵּין בִּשְׁבוּעָה, וּבְאוֹתוֹ דִּבּוּר מְעִירִים אֶת אוֹתוֹ נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן שֶׁנִּקְרָא לִוְיָתָן, כְּדֵי לְהַעֲמִידוֹ לְהַשְׁחִית אֶת הָעוֹלָם. וְלָכֵן קִלֵּל אִיּוֹב אֶת יוֹמוֹ בְּצַעֲרוֹ, וְלֹא אֶת גּוּפוֹ, שֶׁכָּתוּב (איוב ג) וַיְקַלֵּל אֶת יוֹמוֹ – בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ – יִקְּבֻהוּ אֹרְרֵי יוֹם. הָרַחֲמָן יַצִּילֵנוּ מֵהַצַּד הָרָע וּמִתָּקְפּוֹ וּמִכָּל דָּבָר רַע.

הַהֵיכָל הַחֲמִישִׁי. הַהֵיכָל הַזֶּה הוּא הֵיכָל שֶׁנִּקְרָא שְׁאוֹ"ל, כְּנֶגֶד אוֹתוֹ הַשֵּׁם

דְּאִקְרֵי עָרֵל, וְהָא אוֹקִימְנָא דְּדָא אִיהוּ רָזָא דְּעָרְלָה. בְּהַאי הֵיכָלָא, אִית חַד פִּתְחָא, וְחַד מְמָנָא עָלֵיהּ. וְדָא אִיהוּ מְמָנָא לְאַתְעָרָא תָּדִיר קִטְרוּגָא עַל עָלְמָא, וְהַאי רוּחָא אִקְרֵי אֵיבָ"ה, בְּגִין דְּשִׁמָּא דְּהַאי פִּתְחָא אֵיבָ"ה שְׁמֵיהּ, וְסִימָנִיךְ (בראשית ג) וְאֵיבָה אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וְגוֹ'.

בְּהַאי הֵיכָלָא קַיְימָא חַד רוּחָא דְּשַׁלִּיט עַל כֹּלָּא, וְהַאי אִקְרֵי שׁוֹדֵ"ד. וְאִיהוּ (שוד) (ישעיה נט) שׁוֹד וָשֶׁבֶר. וְדָא הוּא שׁוֹדֵד בְּטוּרֵי רָמָאֵי, גּוֹ טִנְרִין וְטוּרִין. מֵהֵיכָלָא דָא יַנְקֵי כָּל אִינּוּן מְשַׁדְּדֵי וּמְשַׁצֵּי בְּחָרְבִּנִין. וּמֵהָכָא נָפְקִין, כָּל אִינּוּן דְּקַטְלֵי בְּסַיְיפִין וְרוּמְחִין, וְאַזְלִין בָּתַר לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לְשֵׁיצָאָה כֹּלָּא.

לשון הקודש

שֶׁנִּקְרָא עָרֵל, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁזֶּהוּ סוֹד הָעָרְלָה. בַּהֵיכָל הַזֶּה יֵשׁ פֶּתַח אֶחָד וּמְמֻנֶּה אֶחָד עָלָיו, וְזֶהוּ הַמְמֻנֶּה לְהָעִיר תָּמִיד קִטְרוּג עַל הָעוֹלָם, וְהָרוּחַ הַזּוֹ נִקְרֵאת אֵיבָ"ה, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁמוֹ שֶׁל הַפֶּתַח הַזֶּה נִקְרָא אֵיבָ"ה, וְסִימָנְךָ – (בראשית ג) וְאֵיבָה אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וְגוֹ'.

בַּהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֶדֶת רוּחַ אַחַת שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הַכֹּל, וְזֶה נִקְרָא שׁוֹדֵ"ד, וְהוּא (ישעיה נט) שׁוֹד וָשֶׁבֶר. וְזֶהוּ שׁוֹדֵד בֶּהָרִים הָרָמִים, בְּתוֹךְ סְלָעִים וְהָרִים. מֵהַהֵיכָל הַזֶּה יוֹנְקִים כָּל אוֹתָם שׁוֹדְדִים וּמַשְׁמִידִים בִּמְקוֹמוֹת חֻרְבָּן. וּמִכָּאן יוֹצְאִים כָּל אוֹתָם שֶׁהוֹרְגִים בַּחֲרָבוֹת וּבְרֻמָחִים, וְהוֹלְכִים אַחַר (בראשית ג) לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, לְהַשְׁמִיד הַכֹּל.

מִזֶּהאי נָפִיק רוּחָא אַחֲרָא, וְאִקְרֵי שׁוּד. וְכַד שַׁלִּיט כַּפְּנָא עַל עָלְמָא, הַאי רוּחָא דְּאִקְרֵי שׁו"ד, אִיהוּ אִשְׁתְּכַח. וְרוּחָא אַחֲרָא אִשְׁתָּתַף עִמֵּיהּ, דְּאִקְרֵי כָּפָּ"ן. וְאִלֵּין אַזְלֵי בְּעָלְמָא, וּמִשְׁתַּכְּחֵי לָקָבֵל בְּנֵי נָשָׁא, וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (איוב ה) לְשֹׁד וּלְכָפָן תִּשְׂחָק. וְאִלֵּין עַבְדִין קִטְרוּגָא לִבְנֵי נָשָׁא, וּמְשַׁדְּדֵי לְכֹלָּא. חַד דְּאִקְרֵי שׁוּד, דְּבָתַר דְּאָזִיל בְּגוֹ טוּרִין רָמָאִין, וְשָׁדִיד וְחָרִיב וְשַׁצֵּי כֹּלָּא. כְּדֵין תָּב וְשָׁדַד לִבְנֵי נָשָׁא, וּמֵתִין בְּחוּלְשָׁא דִילֵיהּ. וְכַד אַכְלֵי בְּנֵי נָשָׁא, לָא שַׂבְעִין, בְּגִין דְּאִיהוּ שַׁלְטָא בְּעָלְמָא.

וּבְהַהוּא זִמְנָא, מָאן דְּעָבִיד חֶסֶד עִם בְּנֵי נָשָׁא, וְיָהִיב לוֹן לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי, כְּדַאי אִיהוּ לְדַחְיָא לוֹן לְאִלֵּין תְּרֵין רוּחִין לְבַר, דְּלָא שַׁלְטֵי בְּעָלְמָא. וְכַד יִשְׂרָאֵל לָא עַבְדֵי חֶסֶד עִם בְּנֵי נָשָׁא,

לשון הקודש

מִזֶּה יוֹצֵאת רוּחַ אַחֶרֶת שֶׁנִּקְרֵאת שׁוּד. וּכְשֶׁשּׁוֹלֵט הָרָעָב עַל הָעוֹלָם, הָרוּחַ הַזּוֹ שֶׁנִּקְרֵאת שׁו"ד נִמְצֵאת, וְרוּחַ אַחֶרֶת מִשְׁתַּתֶּפֶת עִמָּהּ, שֶׁנִּקְרֵאת כָּפָּ"ן . וְאֵלּוּ הוֹלְכִים בָּעוֹלָם, וְנִמְצָאִים כְּנֶגֶד בְּנֵי אָדָם. וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (איוב ה) לְשֹׁד וּלְכָפָן תִּשְׂחָק. וְאֵלּוּ עוֹשִׂים קִטְרוּג לִבְנֵי אָדָם וְשׁוֹדְדִים אֶת הַכֹּל. הָאֶחָד שֶׁנִּקְרָא שׁוּד. שֶׁאַחַר שֶׁהוֹלֵךְ לְתוֹךְ הָרִים רָמִים וְשׁוֹדֵד וּמַחֲרִיב וּמַשְׁמִיד הַכֹּל, אָז שָׁב וְשׁוֹדֵד בְּנֵי אָדָם, וּמֵתִים בְּחֻלְשָׁתוֹ. וּכְשֶׁאוֹכְלִים בְּנֵי אָדָם, לֹא שְׂבֵעִים, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שׁוֹלֵט בָּעוֹלָם.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן, מִי שֶׁעוֹשֶׂה חֶסֶד עִם בְּנֵי אָדָם וְנוֹתֵן לָהֶם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת, כְּדַאי הוּא לִדְחוֹת אֶת שְׁתֵּי הָרוּחוֹת הַחוּצָה שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בָּעוֹלָם. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא עוֹשִׂים חֶסֶד עִם בְּנֵי אָדָם, וּשְׁאָר הָעַמִּים

וּשְׁאַר עַמִּין עַבְדֵי חֶסֶד בְּעָלְמָא. כְּדֵין אִלֵּין תְּרֵין רוּחִין מִתְבַּסְּמִין (ס"א לְשְׁאַר עַמִּין וּמַתְקְפֵי וכו') מִלַּיְיהוּ, וּמִתְקְפֵי עָלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּהָא כְּדֵין אִתְקַף הַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, וְיִשְׂרָאֵל אִתְכַּפְיָין.

וְכַד יִשְׂרָאֵל עַבְדֵי חֶסֶד, אִתְכַּפְיָא הַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא וְאִתְחַלָּשׁ, וְסִטְרָא דִקְדוּשָׁה אִתְקַף. וְכַד יִשְׂרָאֵל לָא מִתְעָרֵי בְּחֶסֶד, אִינּוּן תְּרֵין רוּחִין (ד"א מִתְבַּסְּמֵי, חַד אִתְבַּסָּם לְהוּ לִשְׁאָר עַמִּין) וּמִתְהַפְּכֵי לְאַכְפְּיָא לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, וּכְדֵין אִינּוּן בִּרְכָאָן דְּנַחְתֵּי מִלְּעֵילָא, מִסְּטָר יְמִינָא, יַנְקֵי לוֹן שְׁאַר עַמִּין. (ד"א וְקַיְּימָא לְהַהוּא סִטְרָא) וַהֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים א) שָׁמוּנִי נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים, אִלֵּין שְׁאַר עַמִּין. כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטַרְתִּי, אִלֵּין יִשְׂרָאֵל. בְּגִין דִּשְׁאַר עַמִּין מַשְׁכֵי לֵיהּ בְּגַוַוּיְיהוּ, בְּאִינּוּן חֲסָדִים דְּעַבְדִין עִם בְּנֵי נָשָׁא.

לשון הקודש

עוֹשִׂים חֶסֶד בָּעוֹלָם, אָז שְׁתֵּי הָרוּחוֹת הַלָּלוּ, מִתְבַּשְּׂמִים (לִשְׁאָר עַמִּים, וּמִתְחַזְּקִים וכו') דִּבְרֵיהֶם וּמִתְחַזְּקִים עַל יִשְׂרָאֵל. מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי אָז הִתְחַזֵּק אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר, וְיִשְׂרָאֵל נִכְנָעִים.

וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂים חֶסֶד, נִכְנָע אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר וְנֶחֱלָשׁ, וְצַד הַקְּדֻשָּׁה מִתְחַזֵּק. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא מְעוֹרְרִים חֶסֶד, אוֹתָן שְׁתֵּי רוּחוֹת (מִתְבַּשְּׂמוֹת. אַחַת הִתְבַּשְּׂמָה לָהֶם לִשְׁאָר הָעַמִּים) וּמִתְהַפְּכוֹת כְּדֵי לְהַכְרִיעַ אוֹתָם אֶת יִשְׂרָאֵל, וְאָז אוֹתָן הַבְּרָכוֹת שֶׁיּוֹרְדוֹת מִלְּמַעְלָה מִצַּד הַיָּמִין, יוֹנְקִים אוֹתָם שְׁאָר הָעַמִּים (וְעוֹמֵד לְאוֹתוֹ הַצַּד). וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (שיר א) שָׁמוּנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים. אֵלּוּ שְׁאָר הָעַמִּים. כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטַרְתִּי – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל. מִשּׁוּם שֶׁשְּׁאָר הָעַמִּים מוֹשְׁכִים אוֹתָם לְתוֹכָם בְּאוֹתָם חֲסָדִים שֶׁעוֹשִׂים עִם בְּנֵי אָדָם, וְיִשְׂרָאֵל

וְיִשְׂרָאֵל מְרַחֲקָן לֵיהּ מִגַּוַּיְיהוּ, בְּגִין דְּלָא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאִינּוּן חֲסָדִים כִּשְׁאַר עַמִּין.

וּתְחוֹת אִלֵּין רוּחִין, קַיְּימִין כָּל אִינּוּן דְּאִקְרוּן עָרְלָה. זְמוֹרֵי (דף רס"ו ע"ב) עָרְלָה, עַנְפֵּי עָרְלָה. וְעֵילָא מִנְּהוֹן חַד מְמָנָא, דְּאִקְרֵי גְּזַר דִּינַיָּ"א. וְהַאי אִיהוּ קַיְּימָא עַל כָּל אִינּוּן דְּלָא נַטְרֵי שְׁנֵי עָרְלָה דְּאִילָנָא. וְעַל כָּל אִינּוּן, דְּמְעַכְּבֵי אָת קַיָּימָא לִבְרַיְיהוּ. וְעַל דָּא, בָּעָא חִוְיָא לְקָטְלָא לִבְרֵיהּ דְּמֹשֶׁה. עַד דְּגַזְרַת לֵיהּ צִפּוֹרָה, דִּכְתִיב, (שמות ד) וַתִּקַּח צִפֹּרָה צֹר וַתִּכְרֹת אֶת עָרְלַת בְּנָהּ וְגוֹ'.

וְהַאי רוּחָא, מְמָנָא עַל בְּנֵי נָשָׁא דְּמְחַבְּלֵי אָרְחַיְיהוּ, וְלָא חַיְּישֵׁי לִיקָרָא דְּמָארֵיהוֹן, לְמֵיטַר אָת קַיָּימָא קַדִּישָׁא. וְהַאי אָעִיל לוֹן לַגֵּיהִנָּם, לְהַהוּא אָתָר דְּאִקְרֵי שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן, וְאִתְדָּן תַּמָּן, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא הָכָא.

לשון הקודש

מַרְחִיקִים אוֹתָם מִתּוֹכָם, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים בְּאוֹתָם חֲסָדִים כְּמוֹ שְׁאָר הָעַמִּים.

וְתַחַת הָרוּחוֹת הַלָּלוּ עוֹמְדִים כָּל אוֹתָם שֶׁנִּקְרְאוּ עָרְלָה. זְמוֹרֵי עָרְלָה, עַנְפֵי עָרְלָה. וּמֵעֲלֵיהֶם מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁנִּקְרָא גְּזַ"ר דִּינַיָּ"א. וְזֶהוּ שֶׁעוֹמֵד עַל כָּל אוֹתָם שֶׁלֹּא שׁוֹמְרִים שְׁנוֹת עָרְלַת הָאִילָן, וְעַל כָּל אוֹתָם שֶׁמְּעַכְּבִים אֶת הַבְּרִית לִבְנֵיהֶם. וְלָכֵן הַנָּחָשׁ רָצָה לַהֲרֹג אֶת בְּנוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עַד שֶׁמָּלָה אוֹתוֹ צִפּוֹרָה, שֶׁכָּתוּב (שמות ד) וַתִּקַּח צִפֹּרָה צֹר וַתִּכְרֹת אֶת עָרְלַת בְּנָהּ וְגוֹ'.

וְהָרוּחַ הַזּוֹ מְמֻנֶּה עַל אֲנָשִׁים שֶׁמַּשְׁחִיתִים דַּרְכֵּיהֶם וְלֹא חוֹשְׁשִׁים לִכְבוֹד רִבּוֹנָם, לִשְׁמֹר אֶת אוֹת בְּרִית

בְּהַאי הֵיכָלָא לְגוֹ בְּאֶמְצָעִיתָא, קַיְימָא חַד רוּחָא, דְּאִיהוּ קַיְימָא וְכָמִין עַל אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין, לְמֵחֱמֵי לְכָל אִינּוּן דְּעַבְרִין עַל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא. כְּדֵי לְמֵיעַל דְּבָבוּ, בֵּין תַּתָּא לְעֵילָא. בְּגִין דְּכָל הַאי הֵיכָלָא אֵיבָה אִיהוּ.

הַאי וְכָל אִינּוּן אַחֲרָנִין, כֻּלְּהוּ קַיְימִין לְאַחֲזָאָה אַנְפִּין נְהִירִין לִבְנֵי נָשָׁא, וּלְמִפְּתֵּי לְהוּ, בְּגִין דְּיִסְטוּן מֵאוֹרַח קְשׁוֹט, וּלְאַמְשָׁכָא לוֹן אֲבַתְרַיְיהוּ, וּלְבָתַר אִינּוּן קַטְלֵי לוֹן, וִימוּתוּן בִּתְרֵין עָלְמִין. דִּכְתִיב, (משלי ה) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת.

הַאי רוּחָא, אִיהוּ אִקְרֵי אַפְּרִיר"א. עַפְּרָא דְקִיטְמָא. דְּלָא עָבִיד תּוֹלָדִין וְאֵיבִין לְעָלְמִין, בְּגִין דְּהַאי אִיהוּ עַפְּרָא דְקִיטְמָא. וְאַף עַל גַּב דְּאִקְרֵי עָפָר,

לשון הקודש

הַקֹּדֶשׁ, וְזוֹ מַכְנִיסָה אוֹתָם לַגֵּיהִנֹּם לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן, וְנִדּוֹן שָׁם כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ כָּאן.

לְתוֹךְ אֶמְצַע הַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֶדֶת רוּחַ אַחַת, שֶׁעוֹמֶדֶת וְאוֹרֶבֶת עַל דְּרָכִים וּשְׁבִילִים, לִרְאוֹת אֶת כָּל אתָם שֶׁעוֹבְרִים עַל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, כְּדֵי לְהַכְנִיס שִׂנְאָה בֵּין מַעְלָה וּמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַהֵיכָל הַזֶּה הוּא אֵיבָה.

זֶה וְכָל אוֹתָם הָאֲחֵרִים, כֻּלָּם עוֹמְדִים לְהַרְאוֹת פָּנִים מְאִירוֹת לִבְנֵי אָדָם וּלְפַתּוֹת אוֹתָם, כְּדֵי שֶׁיִּסְטוּ מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת וְלִמְשֹׁךְ אוֹתָם אַחֲרֵיהֶם, וְאַחַר כָּךְ הֵם הוֹרְגִים אוֹתָם, וְיָמוּתוּ בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, שֶׁכָּתוּב (משלי ה) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת.

הָרוּחַ הַזוֹ נִקְרֵאת אַפְּרִיר"א. עָפָר שֶׁל אֵפֶר. שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה תוֹלָדוֹת וּפְרוֹת לְעוֹלָמִים, מִשּׁוּם שֶׁזֶּהוּ עָפָר שֶׁל אֵפֶר. וְאַף עַל גַּב שֶׁנִּקְרָא עָפָר, אֵינוֹ עָפָר

לָאו אִיהוּ עַפְרָא קַדִּישָׁא, דְּעָבִיד אֵיבִין, וְאִקְרֵי (איוב כח) עַפְרוֹת זָהָב. אֶלָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (במדבר יט) מֵעֲפַר שְׂרֵפַת הַחַטָּאת. וְדָא הוּא עֲפַר שְׂרֵפַת הַחַטָּאת, וְסִימָנָא דָא אַתְיָא בִתְרֵין סִטְרִין. חַד, בְּגִין דְּאִיהוּ כָּלִיל בְּהַאי חַטָּאת, רָזָא דְּהַהוּא חִוְיָא תַּקִּיפָא. וְחַד, דְּכַד בַּר נָשׁ עָבִיד חַטָּאת, אִיהוּ אַתְקִיף לְהַאי עָפָר, וְשַׁלְטָא בְעָלְמָא.

וְהַאי אִיהוּ כָּלִיל (במדבר ה) בְּמֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים, וְעַל דָּא, אִצְטְרִיךְ לְאִנְתּוּ דְּאַסְטִיאַת תְּחוֹת בַּעְלָהּ, וְעַבְדַת עוֹבָדָא דְּאֵשֶׁת זְנוּנִים, לְאַשְׁקָאָה לָהּ מַיָּא כְּלִילָן בְּעַפְרָא, דְּאִיהוּ מִקַּרְקַע הַמִּשְׁכָּן. וְהַאי עָפָר אִיהוּ מֵהַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי קַרְקַע וְהַהוּא אִקְרֵי קַרְקַע דְּהַהוּא מִשְׁכָּן. וְהַאי עָפָר מֵהַהוּא קַרְקַע אִיהוּ. וּבְגִין כָּךְ, אִצְטְרִיךְ כַּהֲנָא לְאַשְׁקָאָה לְהַאי אִתְּתָא, כְּגַוְונָא דָא. וְכֹלָּא אִיהוּ בִּרְמִיזָא עִלָּאָה.

לשון הקודש

קָדוֹשׁ שֶׁעוֹשֶׂה פֵּרוֹת, וְנִקְרָא (איוב כח) עַפְרוֹת זָהָב. אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (במדבר יט) מֵעֲפַר שְׂרֵפַת הַחַטָּאת. וְזֶהוּ עֲפַר שְׂרֵפַת הַחַטָּאת. וְסִימָן זֶה בָּא בִּשְׁנֵי צְדָדִים. אֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁהוּא כָּלוּל בַּחַטָּאת הַזּוֹ, הַסּוֹד שֶׁל אוֹתוֹ נָחָשׁ הַקָּשֶׁה. וְאֶחָד, שֶׁכְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה חַטָּאת, הוּא מְחַזֵּק אֶת הֶעָפָר הַזֶּה וְשׁוֹלֵט בָּעוֹלָם.

וְזֶהוּ הַכָּלוּל (במדבר ה) בְּמֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים. וְלָכֵן צָרִיךְ אוֹתוֹ לָאִשָּׁה שֶׁסָּטְתָה תַּחַת בַּעְלָהּ וְעָשְׂתָה מַעֲשֶׂה שֶׁל אֵשֶׁת זְנוּנִים, לְהַשְׁקוֹת אוֹתָהּ מַיִם שֶׁכְּלוּלִים בְּעָפָר, שֶׁהוּא מִקַּרְקַע הַמִּשְׁכָּן, וְהֶעָפָר הַזֶּה הוּא מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא קַרְקַע, וְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא קַרְקַע שֶׁל אוֹתוֹ מִשְׁכָּן. וְהֶעָפָר הַזֶּה הוּא מֵאוֹתוֹ קַרְקַע.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַדְכֵּי לוֹן בְּמַיִין דַּכְיָין עִלָּאִין דִּכְתִיב (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם. מַיִם טְהוֹרִים הָא אַמָּרָן, בֵּין מַיִם רִאשׁוֹנִים לְמַיִם אַחֲרוֹנִים. וְאַף עַל גַּב דְּהָא אוֹקִימְנָא, מַיִם רִאשׁוֹנִים מִצְוָה, הָכִי אִתְקְרוּן. וּמַיִם אַחֲרוֹנִים חוֹבָה הָכִי נָמֵי אִתְקְרוּן, וְהָא אוֹקִימְנָא עַל תְּרֵין סִטְרִין אִלֵּין, דָּא סִטְרָא דִּקְדוּשָׁה אִתְקְרֵי מִצְוָה. וְדָא סִטְרָא אַחֲרָא, אִתְקְרֵי חוֹבָה. וּבְגִין כָּךְ חוּלָקֵיהּ נָטַל בְּהַהוּא מַיָּא, וְעַל דָּא כְתִיב, וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם.

הֵיכָלָא שְׁתִיתָאָה. הֵיכָלָא דָא, קַיְימָא עִלָּאָה, עַל כָּל אִינּוּן שְׁאַר הֵיכָלִין תַּתָּאִין. אַרְבַּע פִּתְחִין, אִית לְהֵיכָלָא דָא. חַד, אִקְרֵי מָוֶת. וְחַד,

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ הַכֹּהֵן לְהַשְׁקוֹת אֶת הָאִשָּׁה הַזּוֹ כְּמוֹ כֵן. וְהַכֹּל הוּא בְּרֶמֶז עֶלְיוֹן.

אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְטַהֵר אוֹתָם בְּמַיִם טְהוֹרִים עֶלְיוֹנִים, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם. מַיִם טְהוֹרִים הֲרֵי אָמַרְנוּ, בֵּין מַיִם רִאשׁוֹנִים לְמַיִם אַחֲרוֹנִים. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, מַיִם רִאשׁוֹנִים מִצְוָה – כָּךְ נִקְרְאוּ, וּמַיִם אַחֲרוֹנִים חוֹבָה – גַּם כָּךְ נִקְרְאוּ. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ עַל שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ, הַצַּד הַזֶּה שֶׁל קְדֻשָּׁה נִקְרָא מִצְוָה, וְהַצַּד הָאַחֵר הַזֶּה נִקְרָא חוֹבָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ נָטַל חֶלְקוֹ בְּאוֹתָם הַמַּיִם, וְעַל זֶה כָּתוּב, וְזָרַקְתִּי עֲלֵיהֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם.

הַהֵיכָל הַשִּׁשִּׁי. הַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֵד לְמַעְלָה עַל כָּל אוֹתָם שְׁאָר הַהֵיכָלוֹת

אִקְרֵי רָע. וְחַד, אִקְרֵי צַלְמָוֶ"ת. וְחַד, אִקְרֵי אַפֵּ"ל. אִלֵּין אַרְבַּע פִּתְחִין, קַיְימִין תָּדִיר לְאַבְאָשָׁא. אִלֵּין אִינּוּן כְּלָלָא דְכֹלָּא.

כְּמָה דְּאִית בְּסִטְרָא דִקְדוּשָׁה, בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, אַרְבַּע פִּתְחִין לְאַרְבַּע סִטְרִין, דְּמִתְקַשְּׁרָן דָּא בְדָא, וְכֻלְּהוּ קַדִּישִׁין. הָכִי נָמֵי לְתַתָּא, הָכָא. וְכַד אִלֵּין מִתְקַשְּׁרָן וּמִתְחַבְּרָן דָּא עִם דָּא כַּחֲדָא, בְּהֵיכָלָא דָא, כְּדֵין אִקְרֵי בֵּית חָבֶר. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (משלי כא) מַאֲשֶׁת מִדְיָנִים וּבֵית חָבֵר. וְהַאי הֵיכָלָא, קַיְימָא לְאַבְאָשָׁא תָּדִיר.

עַל הַאי הֵיכָלָא כְּתִיב, (משלי כז) וְנַעֲתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא, בְּגִין דְּהָכָא קַיְימָן, כָּל אִינּוּן נְשִׁיקִין בִּישִׁין, וְתִיאוּבְתִּין בִּישִׁין, וְכָל עִדּוּנִין דְּגוּפָא דְהַאי עָלְמָא, דִּי בְּאִינּוּן עִדּוּנִין אִתְּתָרַךְ בַּר נָשׁ מֵהַאי

לשון הקודש

הַתַּחְתּוֹנִים. אַרְבָּעָה פִּתְחִים יֵשׁ לַהֵיכָל הַזֶּה. הָאֶחָד נִקְרָא מָוֶת, וְאֶחָד נִקְרָא רָע, וְאֶחָד נִקְרָא צַלְמָוֶ"ת, וְאֶחָד נִקְרָא אַפֵּ"ל. אֵלּוּ אַרְבַּעַת הַפְּתָחִים עוֹמְדִים תָּמִיד לְהָרַע, וְאֵלּוּ הֵם הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל.

כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה בְּסוֹד הָאֱמוּנָה אַרְבָּעָה פִּתְחִים לְאַרְבָּעָה צְדָדִים שֶׁמִּתְקַשְּׁרִים זֶה בָּזֶה, וְכֻלָּם קְדוֹשִׁים, כָּךְ גַּם לְמַטָּה כָּאן. וּכְשֶׁאֵלֶּה נִקְשָׁרִים וּמִתְחַבְּרִים זֶה עִם זֶה כְּאֶחָד בַּהֵיכָל הַזֶּה, אֲזַי נִקְרָא בֵּית חָבֶר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (משלי כא) מֵאֲשֶׁת מִדְיָנִים וּבֵית חָבֵר. וְהַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֵד תָּמִיד לְהָרַע.

עַל הַהֵיכָל הַזֶּה כָּתוּב, (שם כז) וְנַעֲתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא, מִשּׁוּם שֶׁכָּאן עוֹמְדִים כָּל אוֹתָן נְשִׁיקוֹת רָעוֹת וְתַאֲווֹת רָעוֹת, וְכָל עִדּוּנֵי הַגּוּף שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁבְּאוֹתָם הָעִדּוּנִים מִתְגָּרֵשׁ אָדָם מֵהָעוֹלָם הַזֶּה

עָלְמָא, וּמֵעָלְמָא דְּאָתֵי. וְעַל הַאי הֵיכָלָא כְּתִיב, (משלי ה) כִּי נֹפֶת (דף רס"ז ע"א) תִּטֹּפְנָה שִׂפְתֵי זָרָה וְגוֹ'.

בְּהַאי הֵיכָלָא, קַיְימָא חַד רוּחָא, דְּאִיהוּ מְמָנָא עַל כָּל אִלֵּין דִּלְתָתָא, וְאִיהוּ כְּלָלָא עַל כָּל שְׁאַר רוּחִין. הַאי הֵיכָלָא, מִתְקַשְׁטָא בְּקִשּׁוּטוֹי דִשְׁפִירוּ, עַל כָּל אִינּוּן הֵיכָלִין. בְּהֵיכָלָא דָא, מִתְלַבְּדֵי רַגְלַיְיהוּ דְטִפְשָׁאֵי. עַל הַאי הֵיכָלָא כְּתִיב, (משלי ו) אַל תַּחְמֹד יָפְיָהּ בִּלְבָבֶךָ וְאַל תִּקָּחֲךָ בְּעַפְעַפֶּיהָ.

בְּהַאי הֵיכָלָא, תַּלְיָין כָּל תִּיאוּבְתִּין דְּעָלְמָא. וְכָל אִינּוּן עַנּוּגִין דְּטִפְשָׁאֵי, חַסְרֵי לִבָּא, חַסְרֵי דַעְתָּא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (משלי ז) וָאֶרְאֶה בַפְּתָאיִם אָבִינָה בַבָּנִים נַעַר. חֲסַר לֵב. עוֹבֵר בַּשּׁוּק אֵצֶל פִּנָּה וְגוֹ'. בְּנֶשֶׁף בְּעֶרֶב יוֹם וְגוֹ'. וּכְדֵין אִתְקְרִיבוּ רַגְלוֹי לְהַאי הֵיכָלָא, דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְּכֻלְּהוּ תַּתָּאִין.

לשון הקודש

וּמֵהָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל הַהֵיכָל הַזֶּה כָּתוּב, (שם ה) כִּי נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתֵי זָרָה וְגוֹ'. **בַּהֵיכָל** הַזֶּה עוֹמֶדֶת רוּחַ אַחַת שֶׁמְּמֻנָּה עַל כָּל אֵלּוּ שֶׁלְּמַטָּה, וְהִיא כְּלָל עַל כָּל שְׁאָר הָרוּחוֹת. הַהֵיכָל הַזֶּה מִתְקַשֵּׁט בְּקִשּׁוּטֵי יֹפִי עַל כָּל אוֹתָם הַהֵיכָלוֹת. בַּהֵיכָל הַזֶּה נִלְכָּדִים רַגְלֵי הַטִּפְשִׁים. עַל הַהֵיכָל הַזֶּה כָּתוּב, (משלי ו) אַל תַּחְמֹד יָפְיָהּ בִּלְבָבֶךָ וְאַל תִּקָּחֲךָ בְּעַפְעַפֶּיהָ. **בַּהֵיכָל** הַזֶּה תְּלוּיִים כָּל תַּאֲוֹת הָעוֹלָם וְכָל אוֹתָם עִנּוּגִים שֶׁל הַטִּפְשִׁים חַסְרֵי הַלֵּב, חַסְרֵי הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (שם ז) וָאֶרְאֶה בַפְּתָאיִם אָבִינָה בַבָּנִים נַעַר חֲסַר לֵב עֹבֵר בַּשּׁוּק אֵצֶל פִּנָּה וְגוֹ'. בְּנֶשֶׁף בְּעֶרֶב יוֹם וְגוֹ'. וְאָז קְרֵבוֹת רַגְלָיו לַהֵיכָל הַזֶּה, שֶׁהוּא כְּלָל שֶׁל כָּל הַתַּחְתּוֹנִים. וְאָז,

כְּדֵין, (משלי ז) וְהִנֵּה אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ שִׁית זוֹנָה וּנְצוּרַת לֵב. שִׁית, דָּא אִיהוּ הַאי הֵיכָלָא, דְּאִיהוּ שְׁתִיתָאֵי לְכָל שְׁאַר הֵיכָלִין. וְהָכָא קַיְימָא זוֹנָה, לְאַפְתָּאָה לְטִפְּשָׁאִין.

בְּהַאי הֵיכָלָא קַיְימָא וְלָא קַיְימָא. נַחְתָּא וּמְפַתָּא, סַלְקָא וְאַסְטִיאַת. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (משלי ז) בְּבֵיתָהּ לֹא יִשְׁכְּנוּ רַגְלֶיהָ. פַּעַם בַּחוּץ פַּעַם בָּרְחוֹבוֹת, כַּד סַלְקָא לְעֵילָא. (משלי ז) וְאֵצֶל כָּל פִּנָּה תֶאֱרוֹב. כַּד נָטִיל נִשְׁמָתָא.

מַה כְּתִיב, (משלי ז) וְהֶחֱזִיקָה בּוֹ וְנָשְׁקָה לוֹ. אִלֵּין אִינּוּן נְשִׁיקִין, לְסָאֲבָא, וּלְאַטְעָאָה בְּנֵי נָשָׁא אֲבַתְרָהּ. בְּגִין דְּהָכָא, אִיהוּ אֲתָר דְּכָל אִינּוּן נְשִׁיקִין בִּישִׁין, וּמִכָּל זְנוּנִים נוּכְרָאִין, דְּאִינּוּן מְתִיקִין לְפוּם שַׁעֲתָא. וַוי לְסוֹפַיְיהוּ, כְּמָה דִכְתִיב (משלי ה) וְחָלָק מִשֶּׁמֶן חִכָּהּ.

לשון הקודש

(שם) וְהִנֵּה אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ שִׁית זוֹנָה וּנְצֻרַת לֵב. שִׁית – זֶהוּ הַהֵיכָל הַזֶּה שֶׁהוּא שִׁשִּׁי לְכָל שְׁאָר הַהֵיכָלוֹת, וְכָאן עוֹמֶדֶת זוֹנָה לְפַתּוֹת אֶת הַטִּפְּשִׁים.

בַּהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֶדֶת וְאֵינָהּ עוֹמֶדֶת. יוֹרֶדֶת וּמְפַתָּה, עוֹלָה וּמַשְׁטִינָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) בְּבֵיתָהּ לֹא יִשְׁכְּנוּ רַגְלֶיהָ. פַּעַם בַּחוּץ פַּעַם בָּרְחֹבוֹת – כְּשֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה. וְאֵצֶל כָּל פִּנָּה תֶאֱרֹב – כְּשֶׁנּוֹטֶלֶת אֶת הַנְּשָׁמָה.

מַה כְּתוּב? וְהֶחֱזִיקָה בּוֹ וְנָשְׁקָה לוֹ. אֵלּוּ אוֹתָן נְשִׁיקוֹת לְטַמֵּא וּלְהַטְעוֹת בְּנֵי אָדָם אַחֲרֶיהָ, מִשּׁוּם שֶׁכָּאן הוּא מְקוֹמָם שֶׁל כָּל אוֹתָן הַנְּשִׁיקוֹת הָרָעוֹת, וּמִכָּל הַזְּנוּנִים הַזָּרִים שֶׁהֵם מְתוּקִים לְפִי שָׁעָה, אוֹי לְסוֹפָם! כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם ה) וְחָלָק

וּכְתִיב וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַלַּעֲנָה. מָאי מָרָה כַלַּעֲנָה. אֶלָּא, כַּד בַּר נָשׁ אִתְפַּתָּא אֲבַתְרָהּ בְּהַאי עָלְמָא, וּמָטָא זְמְנֵיהּ לְאִסְתַּלְקָא מֵהַאי עָלְמָא, אִיהִי קַיְימָא עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, וְאִתְגְּלִימַת קַמֵּיהּ בִּגְלִימָא דְגוּפָא דְאֶשָּׁא וְחַרְבָּא שִׁינָנָא בְיָדָהּ, וּתְלַת טִיפִּין בָּהּ.

וְאוּקְמוּהָ, וּבָהּ טִפָּה חָדָא, מֵאִינּוּן טִיפִּין דְּאִיהִי מְרִירָא, וּבְשַׁעֲתָא דְאָטִיל לָהּ לְפוּמֵיהּ דְּבַר נָשׁ, עָאל בְּמֵעוֹי. וּכְדֵין נִשְׁמָתָא אִתְבַּלְבְּלָא, וְהַהִיא טִיפָּה שַׁטְיָא וְאָזְלַת בְּגוֹ גוּפָא, וְאַעְקְרַת לָהּ לְנִשְׁמָתָא מֵאַתְרָהּ, וְלָא שָׁבִיק לָהּ לְנִשְׁמָתָא אֲתָר לְמֵיתַב, וְאִיהִי מָרָה כַלַּעֲנָה, וְאַטְעִים לָהּ בַּר נָשׁ בִּמְרִירוּ, חֲלָף הַהוּא מְתִיקָא, דְּטָעֲמוּ בָּהּ בְּהַאי עָלְמָא, כַּד אִתְמְשָׁכוּ בַתְרָהּ, לְבָתָר אַשְׁדֵּי טִפָּה

לשון הקודש

מִשֶּׁמֶן חִכָּהּ.

וְכָתוּב, וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַלַּעֲנָה. מַה זֶּה מָרָה כַלַּעֲנָה? אֶלָּא כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּתֶּה אַחֲרֶיהָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּמַגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, הִיא עוֹמֶדֶת עַל הָאָדָם וּמִתְלַבֶּשֶׁת לְפָנָיו בִּגְלִימָה שֶׁל גּוּף שֶׁל אֵשׁ וְחֶרֶב שְׁנוּנָה בְּיָדָהּ, וְשָׁלֹשׁ טִפּוֹת בָּהּ.

וּפֵרְשׁוּהָ, וּבָהּ טִפָּה אַחַת מֵאוֹתָן טִפּוֹת שֶׁהִיא מָרָה, וּבְשָׁעָה שֶׁמַּטִּילָה אוֹתָהּ לְפִיו שֶׁל אָדָם, הִיא נִכְנֶסֶת לְמֵעָיו, וְאָז הַנְּשָׁמָה מִתְבַּלְבֶּלֶת, וְאוֹתָהּ טִפָּה מְשׁוֹטֶטֶת וְהוֹלֶכֶת בְּתוֹךְ הַגּוּף וְעוֹקֶרֶת אֶת הַנְּשָׁמָה מִמְּקוֹמָהּ, וְלֹא מַשְׁאִירָה לַנְּשָׁמָה מָקוֹם לָשֶׁבֶת, וְהִיא מָרָה כַלַּעֲנָה, וְטוֹעֵם אוֹתָהּ הָאָדָם בִּמְרִירוּת תְּמוּרַת אוֹתָהּ מְתִיקוּת שֶׁטָּעֲמוּ בָהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּשֶׁנִּמְשְׁכוּ אַחֲרֶיהָ. אַחַר כָּךְ

אַחֲרָא, וְנִשְׁמְתָא נָפְקָאת, וּמִית בַּר נָשׁ. וּלְבָתַר אַשְׁדֵי טִיפָּה אַחֲרָא, וִירוֹקִין אַנְפּוֹי, וְאַבְאִישׁ. בְּגִין דְּנִשְׁמְתָא הִיא קַדִּישָׁא, וְכַד שַׁלְטָא עָלָהּ דָּא סִטְרָא אַחֲרָא מְסָאֲבָא, עַקְרַת מִקַּמֵּיהּ, וְלָא אִתְיַשְׁבָא כַּחֲדָא.

בְּגִין כַּךְ, כְּמָה דְּאִתְדְּבַק בְּאִינּוּן נְשִׁיקִין בִּישִׁין בְּהַאי עָלְמָא, אוֹף הָכִי נָמֵי בְּהַאי שַׁעֲתָא. דְּאִי בַּר נָשׁ אִתְמְשַׁךְ אֲבַתְרָהּ בְּהַאי עָלְמָא, וְשָׁבַק סִטְרָא קַדִּישָׁא, כְּדֵין נִשְׁמָתָא לָא אָהַדְרַת לְהַהוּא אֲתָר קַדִּישָׁא. וּכְמָה דְּאִתְמְשָׁךְ אֲבַתְרָהּ בְּהַאי עָלְמָא, הָכִי נָמֵי שַׁלְטָא עַל נִשְׁמָתֵיהּ, וּכְדֵין נִשְׁמָתֵיהּ נַפְקַת בְּפִטּוּרֵי, וְאוּקְמוּהָ. וְכָל דָּא, בְּגִין אִינּוּן נְשִׁיקִין דְּנַשְׁקָא לֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, דְּאִינּוּן מִתִּיקִין. וּלְבָתַר, מְרִירָן לֵיהּ בְּהַאי שַׁעֲתָא. וְעַל דָּא, וְהֶחֱזִיקָה בוֹ וְנָשְׁקָה לוֹ, בְּהַאי עָלְמָא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא.

לשון הקודש

זוֹרֶקֶת טִפָּה אַחֶרֶת, וְהַנְּשָׁמָה יוֹצֵאת וּמֵת הָאָדָם. וְאַחַר כָּךְ זוֹרֶקֶת טִפָּה אַחֶרֶת, וּפָנָיו מוֹרִיקוֹת, וּמַסְרִיחַ. מִשּׁוּם שֶׁהַנְּשָׁמָה קְדוֹשָׁה, וּכְשֶׁשּׁוֹלֵט עָלֶיהָ הַצַּד הָאַחֵר הַזֶּה, עוֹקֶרֶת מִלְּפָנָיו, וְלֹא מִתְיַשֶּׁבֶת בְּיַחַד.

מִשּׁוּם כָּךְ, כְּמוֹ שֶׁנִּדְבַּק בְּאוֹתָן נְשִׁיקוֹת רָעוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה, אַף כָּךְ גַּם בַּשָּׁעָה הַזּוֹ. שֶׁאִם אָדָם נִמְשָׁךְ אַחֲרֶיהָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְעוֹזֵב אֶת הַצַּד הַקָּדוֹשׁ, אָז הַנְּשָׁמָה אֵינָהּ חוֹזֶרֶת לְאוֹתוֹ מָקוֹם קָדוֹשׁ. וּכְמוֹ שֶׁנִּמְשַׁךְ אַחֲרֶיהָ בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ גַּם שׁוֹלֶטֶת עַל נִשְׁמָתוֹ, וְאָז הַנְּשָׁמָה יוֹצֵאת כְּמוֹ בַּחֲבָלִים, וּפֵרְשׁוּהָ. וְכָל זֶה מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָן

הֵעָזָה פָּנֶיהָ וַתֹּאמַר לוֹ, (משלי ז) **בְּגִין דְּבְהַאי הֵיכָלָא קַיְימִין כָּל קַטֵּיגוֹרִין, וְכָל שְׁלִיחָאן בִּישִׁין דְּמִשְׁתַּכְּחֵי לְגַבֵּי דְּבַר נָשׁ, וְעַבְדֵי לֵיהּ דְּיִתַּקֵּן בְּתִקּוּנוֹי, וִיסַלְסֵל בְּשַׁעֲרֵיהּ, וְיִתְסְחֵי, וְיִתְתָּקַן בְּגִין דְּיִסְתַּכְּלוּן בֵּיהּ. הָכָא קַיְימָא רוּחָא חָדָא, דְּאִקְרֵי סְקָטוּפָּ"ה. וְדָא הוּא מְמָנָא עַל כָּל תִּקּוּנָא וְסִלְסוּלָא דִּבְנֵי נָשָׁא.**

לְגוֹ דְּהַאי הֵיכָלָא, קַיְימָא חַד מְמָנָא אַחֲרָא, דְּהַאי מְמָנָא אַחֲרָא, אִיהוּ אַתְעַר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְבָתָר, לְאַתְעָרָא לוֹן, דְּהָא אִיהוּ מְתַקֵּן גַּרְמֵיהּ, וּמְסַלְסֵל בְּשַׁעֲרֵיהּ, דְּיִטּוֹל בִּידֵיהּ חַד מַרְאָה לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, וְשַׁוֵּי לֵיהּ בִּידֵיהּ, וְאִסְתָּכַּל בֵּיהּ, וְחָמֵי דְּיוּקְנֵיהּ בְּהַהוּא חֵיזוּ. וּבְהַאי אַתְעַר לְהַהוּא רוּחָא חֵילָא אַחֲרָא. דְּאִקְרֵי עַסִירְטָ"א, וּמֵהָכָא נַפְקֵי,

לשון הקודש

נְשִׁיקוֹת שֶׁנּוֹשְׁקוֹת אוֹתָהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהֵן מְתוּקוֹת, וְאַחַר כָּךְ מְרִירוֹת בַּשָּׁעָה הַזּוֹ. וְעַל כֵּן, וְהֶחֱזִיקָה בּוֹ וְנָשְׁקָה לוֹ, בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ.

הֵעָזָה פָּנֶיהָ וַתֹּאמַר לוֹ. מִשּׁוּם שֶׁבַּהֵיכָל הַזֶּה עוֹמְדִים כָּל הַקָּטֵגוֹרִים, וְכָל הַשְּׁלִיחִים הָרָעִים שֶׁנִּמְצָאִים אֵצֶל הָאָדָם וְגוֹרְמִים לוֹ שֶׁיִּתְתַּקֵּן בְּתִקּוּנָיו וִיסַלְסֵל בְּשַׁעֲרוֹ וְיִתְרַחֵץ וְיִתְתַּקֵּן כְּדֵי שֶׁיִּסְתַּכְּלוּ בּוֹ. כָּאן עוֹמֶדֶת רוּחַ אַחַת שֶׁנִּקְרֵאת סְקָטוּפָּ"ה, וְזֶהוּ הַמְמֻנֶּה עַל כָּל תִּקּוּן וְסִלְסוּל שֶׁל בְּנֵי אָדָם.

לְפָנִים הַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֵד מְמֻנֶּה אַחֵר, שֶׁהַמְמֻנֶּה הָאַחֵר הַזֶּה מְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם אַחַר כָּךְ לְעוֹרְרָם, שֶׁהֲרֵי הוּא מַתְקִין גּוּפוֹ וּמְסַלְסֵל בִּשְׁעָרוֹ, שֶׁיִּטֹּל בְּיָדוֹ מַרְאָה אַחַת לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ, וּמַחֲזִיקָהּ בְּיָדוֹ וּמִסְתַּכֵּל בָּהּ, וְרוֹאֶה אֶת דְּמוּתוֹ בְּאוֹתוֹ מַרְאָה. וּבָזֶה מְעוֹרֵר אֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ לְכֹחַ אַחֵר, שֶׁנִּקְרָא עַסִירְטָ"א, וּמִכָּאן

כָּל אִינּוּן דְּאַחְזִיוּ כְּדִיבִין לִבְנֵי נָשָׁא בְּחֶלְמַיְיהוּ. וְכָל אִינּוּן דְּאַחְזָיָין מִלִּין וְלָא מִתְקַיְּימֵי בְּהוּ, אֶלָּא לְעַרְבְּבָא לוֹן. (דף רס"ז ע"ב).

וּלְבָתַר, כַּד אִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא אִתְמַשְׁכָּאן בְּהַהוּא חֵיזוּ, דְּאִקְרֵי מַרְאָה. כְּדֵין כֻּלְּהוּ בְּגָסוּתָא דְרוּחָא דִּילְהוֹן, וְהַאי רוּחָא דְּאִקְרֵי עַסִירְטָ"א, אִיהוּ אַתְעַר לְחַד רוּחָא מִמָּנָא דְּאִיהוּ תְּחוֹת יְדֵיהּ, וְעָאל בְּנוּקְבָא דִלְתַתָּא דְּכָל נוּקְבִין, וְסָלִיק מִתַּמָּן חַד רוּחָא אַחֲרָא, דְּאִיהוּ מִמָּנָא עִם הַהוּא רוּחָא דְּאִקְרֵי אַסְכָּרָא כִּדְקַאמְרָן. וְדָא אִיהוּ לִילִית אִימָּא דְשֵׁדִין.

וְכַד הַהוּא בַּר נָשׁ אַתְעַר לְהַאי רוּחָא אַחֲרָא דְּאִקְרֵי עַסִירְטָ"א, כְּדֵין אִתְחַבָּר עִמֵּיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ, וְאִתְקְשַׁר עִמֵּיהּ תָּדִיר. וּכְדֵין בְּכָל רֵישׁ יַרְחָא וְיַרְחָא, אִתְעַר הַהוּא רוּחָא, דְּחֵיזוּ בִישָׁא

לשון הקודש

יוֹצְאִים כָּל אוֹתָם שֶׁמַּרְאִים לָאֲנָשִׁים כְּזָבִים בַּחֲלוֹמוֹתֵיהֶם, וְכָל אוֹתָם שֶׁמַּרְאִים דְּבָרִים וְלֹא מִתְקַיְּמִים בָּהֶם, אֶלָּא לְבַלְבֵּל אוֹתָם.

וְאַחַר כָּךְ, כְּשֶׁאוֹתָם אֲנָשִׁים נִמְשָׁכִים בְּאוֹתוֹ מַרְאֶה שֶׁנִּקְרָא מַרְאָה, אָז כֻּלָּם בְּגַסּוּת הָרוּחַ שֶׁלָּהֶם, וְהָרוּחַ הַזּוֹ שֶׁנִּקְרֵאת עַסִירְטָ"א, הִיא מְעוֹרֶרֶת לְרוּחַ אַחַת הַמְמֻנָּה שֶׁהִיא תַּחַת יָדֶיהָ, וְנִכְנֶסֶת לַנֶּקֶב שֶׁלְּמַטָּה שֶׁל כָּל הַנְּקָבִים, וּמַעֲלָה מִשָּׁם רוּחַ אַחַת אַחֶרֶת שֶׁמְּמֻנָּה עִם אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁנִּקְרֵאת אַסְכָּרָ"ה, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. וְזוֹהִי לִילִי"ת, אֵם הַשֵּׁדִים.

וּכְשֶׁאוֹתוֹ אָדָם מְעוֹרֵר אֶת הָרוּחַ הָאַחֶרֶת שֶׁנִּקְרֵאת עַסִירְטָ"א, אָז מִתְחַבֶּרֶת עִם אוֹתוֹ אָדָם, וְנִקְשָׁר עִמָּהּ תָּמִיד. וְאָז בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ מִתְעוֹרֶרֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁל מַרְאֶה רַע

בַּהֲדָהּ דְּלִילִית, וּלְזִמְנִין דְּאִתְזַק מִנַּיְיהוּ הַהוּא בַּר נָשׁ, וַיִּפּוֹל לְאַרְעָא, וְלָא יְכִיל לְמֵיקָם, אוֹ יָמוּת. וְכָל דָּא גָּרִים, הַהוּא חֵיזוּ דְמַרְאָה, דְּאִיהוּ מִסְתַּכֵּל בֵּיהּ. דְּהָא כְּמָה דְאַחְזֵי גַּסוּתָא דְרוּחָא בְּלִבֵּיהּ, הָכִי נָמֵי אַסְגֵּי רוּחָא בִּישָׁא לְגַבֵּיהּ. וְעַל דָּא כֹּלָּא קַיְּימָא בְּהַהוּא אִתְעָרוּ דְלְתַתָּא.

זִבְחֵי שְׁלָמִים עָלָי. (משלי ז) תָּא חָזֵי, שְׁלָמִים לָא אַתְיָין עַל חוֹבָה, וְלָא עַל חַטָּאת, אֶלָּא עַל שָׁלוֹם. מָאי שְׁלָמִים. אֶלָּא שְׁלָמִים מִתְּרֵין סִטְרִין, דְּלָא אִשְׁתְּכַח מְקַטְרְגָא עָלֵיהּ, לָא לְעֵילָא, וְלָא לְתַתָּא. מָאן אִיהוּ מְקַטְרְגָא. אֶלָּא הַהוּא סִטְרָא דְשִׂמְאֹלָא דְיֵצֶר הָרָע, דְּיִשְׁתְּכַח בִּשְׁלָמָא דִימִינָא. וְעַל דָּא, זִבְחֵי שְׁלָמִים עָלָי. (ד"א עָלָי דַיְּיקָא, הַהוּא זִבְחֵי שְׁלָמִים עָלָי אִיהוּ בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּכַח מְקַטְרְגָא עַל עַלְמָא).

לשון הקודש

עִם לִילִי"ת, וְלִפְעָמִים נִזּוֹק מֵהֶם אוֹתוֹ אָדָם וְיִפֹּל לָאָרֶץ וְלֹא יוּכַל לָקוּם, אוֹ שֶׁיָּמוּת. וְכָל זֶה גּוֹרֵם אוֹתוֹ מַרְאֵה הַמַּרְאָה שֶׁהוּא מִסְתַּכֵּל בָּהּ. שֶׁכְּמוֹ שֶׁמַּרְאֶה גַּסּוּת שֶׁל רוּחַ בְּלִבּוֹ, כָּךְ גַּם מַרְבֶּה רוּחַ רָעָה אֵלָיו. וְלָכֵן הַכֹּל עוֹמֵד בְּאוֹתָהּ הִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַטָּה.

זִבְחֵי שְׁלָמִים עָלָי (משלי ז). בֹּא וּרְאֵה, שְׁלָמִים לֹא בָּאִים עַל חוֹב, וְלֹא עַל חַטָּאת, אֶלָּא עַל שָׁלוֹם. מַה זֶּה שְׁלָמִים? אֶלָּא שְׁלָמִים מִשְּׁנֵי צְדָדִים, שֶׁלֹּא נִמְצָא מְקַטְרֵג עָלָיו. לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה. מִי הוּא הַמְקַטְרֵג? אֶלָּא אוֹתוֹ צַד הַשְּׂמֹאל שֶׁל יֵצֶר הָרָע, שֶׁיִּמָּצֵא בְשָׁלוֹם שֶׁל הַיָּמִין. וְעַל כֵּן, זִבְחֵי שְׁלָמִים עָלָי. (עָלַי דַּוְקָא, אוֹתָם זִבְחֵי שְׁלָמִים עָלַי הֵם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּצֵא מְקַטְרֵג עַל הָעוֹלָם).

דָּבָר אַחֵר זִבְחֵי שְׁלָמִים עָלַי. הָא אֲנָא בְּשַׁלְוָה לְגַבָּךְ, לְאַחֲזָאָה לָךְ שָׁלֹם. וּבְגִין כָּךְ, הַיּוֹם שִׁלַּמְתִּי נְדָרַי, לְאַפְּתָאָה בְּנֵי עָלְמָא תָּדִיר. עַל כֵּן יָצָאתִי לִקְרָאתֶךָ וְגוֹ', דְּיָדַעְנָא דְּאַנְתְּ חָסֵר לִבָּא, חָסֵר טוֹבָה. לְשַׁחֵר פָּנֶיךָ, לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדָךְ בְּכָל בִּישִׁין דְּעָלְמָא. וְיֵאוֹת לָךְ לְאַהֲנָאָה, וּלְמִטְעֵי בָּתַר תִּיאוּבְתִּין דְּהַאי עָלְמָא. וְדָחֵי לֵיהּ מִמִּלָּה לְמִלָּה, וּמִבִּישׁ לְבִישׁ. אַהֲדַרְנָא בְּאִינּוּן טִפְשָׁאִין, וְשָׁחִירְנָא פָּנֶיךָ, וָאֶמְצָאֶךָ, כְּבַר אַשְׁכַּחְנָא לָךְ לְאִתְדַּבְּקָא בָךְ.

לְכָה נִרְוֶה דּוֹדִים עַד הַבֹּקֶר, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב כד) וְעֵין נוֹאֵף שָׁמְרָה נֶשֶׁף. דְּהָא כְּדֵין אִיהוּ זִמְנָא לְשַׁלְטָאָה. לְכָה נִרְוֶה דּוֹדִים, נְהַךְ כַּחֲדָא, הָא אֲנָא עִמָּךְ, דְּהָא עַד כְּעַן אַתְּ רַבְיָא אַנְתְּ בְּחֵילָךְ, אִי הַשְׁתָּא לָא תִּתְעַנָּג גַּרְמָךְ, אֵימָתַי, כַּד

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר זִבְחֵי שְׁלָמִים עָלַי – הֲרֵי אֲנִי בְּשַׁלְוָה לְגַבְּיךָ, לְהַרְאוֹת לְךָ שָׁלוֹם. וּמִשּׁוּם כָּךְ, הַיּוֹם שִׁלַּמְתִּי נְדָרַי, לְפַתּוֹת אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם תָּמִיד. עַל כֵּן יָצָאתִי לִקְרָאתֶךָ וְגוֹ' שֶׁיָּדַעְתִּי שֶׁאַתָּה חָסַר לֵב, חָסַר טוֹבָה. לְשַׁחֵר פָּנֶיךָ, לְהִתְחַבֵּר עִמְּךָ בְּכָל הָרָעוֹת שֶׁל הָעוֹלָם. וְנָאֶה לְךָ לֵהָנוֹת וְלִטְעוֹת אַחַת הַתְּשׁוּקוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. וּמְדַרְדֶּרֶת אוֹתוֹ מִדָּבָר לְדָבָר, וּמֵרָעָה לְרָעָה. וְחִזַּרְתִּי בֵּין הַטִּפְּשִׁים וְשִׁחַרְתִּי פָּנֶיךָ, וָאֶמְצָאֶךָ, וּכְבָר מָצָאתִי אוֹתְךָ כְּדֵי לְהִדָּבֵק בְּךָ.

לְכָה נִרְוֶה דּוֹדִים עַד הַבֹּקֶר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב כד) וְעֵין נֹאֵף שָׁמְרָה נֶשֶׁף. שֶׁהֲרֵי אָז הוּא הַזְּמַן לִשְׁלֹט. לְכָה נִרְוֶה דּוֹדִים, נֵלֵךְ כְּאֶחָד, הֲרֵינִי עִמְּךָ. שֶׁהֲרֵי עַד עַכְשָׁו אַתָּה עֶלֶם אַתָּה בְּכֹחֲךָ, אִם לֹא תְּעַנֵּג אֶת עַצְמְךָ עַכְשָׁו, אָז מָתַי? כְּשֶׁתִּהְיֶה

תְּהֵא סִיב, הַשְׁתָּא הוּא זִמְנָא. מָאי טַעְמָא. כִּי אֵין הָאִישׁ בְּבֵיתוֹ, דָּא יֵצֶר טוֹב, דְּלָא שַׁרְיָא הָכָא בְּגַוָּוךְ, וְלָאו אִיהוּ זִמְנָא, הָלַךְ בְּדֶרֶךְ מֵרָחוֹק, דְּלָא שַׁרְיָא בְּבַר נָשׁ, אֶלָּא בְּדֶרֶךְ מֵרָחוֹק, כַּד אִיהוּ מִתְּלֵיסַר שְׁנִין וּלְהָלְאָה. וְלָאו בְּכָל בַּר נָשׁ, וַאֲנָא קָאִים עִמָּךְ מִיּוֹמָא דְּאִתְיְלִידַת, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית ד) לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ. וְהַשְׁתָּא דְּאַנְתְּ רַוָּוק, הַשְׁתָּא זִמְנָא לָךְ לְאִתְעַנְּגָא גַּרְמָךְ.

צְרוֹר הַכֶּסֶף לָקַח בְּיָדוֹ, (משלי ז) לְסַלְקָא לְעֵילָא, וּלְאִתְעַכְּבָא תַּמָּן (ס"א וּלְאִתְעַנְּגָא). לְיוֹם הַכֶּסֶא יָבוֹא בֵיתוֹ, אֵימַת יָבֹא לָקָבְלֵיהּ, לְיוֹם הַכֶּסֶא דְּאִיהוּ יוֹמָא דְּדִינָא, לְאַשְׁגָּחָא בְּדִינָא, דִּכְתִיב (תהלים פא) בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. בְּזִמְנָא דְּאִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְאִתְעַנְּגָא בְּעָלְמָא, וּלְאִתְהַנֵּי בֵּיהּ, אִתְרַחֲקָא מִנֵּיהּ. וּבְזִמְנָא דְּשַׁרְיָא דִּינָא בְּעָלְמָא, כְּדֵין אָתֵי לְגַבֵּיהּ

לשון הקודש

זָקֵן?! עַכְשָׁו זֶה הַזְּמַן! מָה הַטַּעַם? כִּי אֵין הָאִישׁ בְּבֵיתוֹ. זֶה יֵצֶר הַטּוֹב, שֶׁלֹּא שׁוֹרֶה כָּאן בְּתוֹכֶךָ, וְאֵינוֹ הַזְּמַן. הָלַךְ בְּדֶרֶךְ מֵרָחוֹק – שֶׁלֹּא שָׁרוּי בָּאָדָם אֶלָּא בְּדֶרֶךְ מֵרָחוֹק, כְּשֶׁהוּא מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וָמַעְלָה, וְלֹא בְּכָל אָדָם, וַאֲנִי עוֹמֵד עִמְּךָ מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַדְתָּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ד) לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ. וְעַכְשָׁו שֶׁאַתָּה רַוָּק, עַכְשָׁו הַזְּמַן לְעַנֵּג אֶת עַצְמְךָ.

צְרוֹר הַכֶּסֶף לָקַח בְּיָדוֹ (משלי ז), לַעֲלוֹת לְמַעְלָה וּלְהִתְעַכֵּב שָׁם (וּלְהִתְעַנֵּג). לְיוֹם הַכֶּסֶא יָבוֹא בֵיתוֹ. מָתַי יָבֹא כְּנֶגְדּוֹ? לְיוֹם הַכֶּסֶא, שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין לְהַשְׁגִּיחַ בַּדִּין, שֶׁכָּתוּב (תהלים פא) בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. בִּזְמַן שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהִתְעַנֵּג בָּעוֹלָם וְלֵהָנוֹת בּוֹ – מִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ. וּבִזְמַן שֶׁשּׁוֹרֶה הַדִּין

לְמֶעְבַּד עַמֵּיהּ דִּינָא, וְעַל דָּא הִטַּתּוּ בְּרֹב לִקְחָהּ וְגוֹ'. עַד יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּיָדְעִין אָרְחִין קַדִּישִׁין, לְמֵהַךְ בְּהוּ, וְלָא יִסְטוּן לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, זַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה. הָדָא הוּא הֵיכָלָא דִּשְׁמָרֵי דְּחַמְרָא, לְאִתְרַוָּאָה בֵּיהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית ט) וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל. סְחִיטָא דְּכָל אִינּוּן עֲנָבִין, כֻּלְּהוּ עֲנָבִין בִּישִׁין, הָכָא אִיהוּ סְחִיטָא דִּלְהוֹן. וְדָא אִיהוּ (תהלים עה) יַיִן חָמַר. שְׁמָרִים דְּחָמָר דִּלֵּית מָאן דְּשָׁתֵי מִנֵּיהּ, דְּלָא גָּרִים מוֹתָא לְגַרְמֵיהּ. מִיֵּינָא דָא, אַטְעִימַת חַוָּה לְבַעְלָהּ, וְעָאלַת לֵיהּ בְּהֵיכָלָא דָא, דְּתָנֵינָן, סָחֲטָה עֲנָבִין, וְיָהִיבַת לֵיהּ, וְגָרִימַת מוֹתָא לֵיהּ, וּלְכָל עָלְמָא אֲבַתְּרֵיהּ.

לשון הקודש

בְּעוֹלָם, אֲזַי בָּא אֵלָיו לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ דִּין. וְעַל כָּךְ, הִטַּתּוּ בְּרֹב לִקְחָהּ וְגוֹ'. עַד יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ. אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים דְּרָכִים קְדוֹשִׁים לָלֶכֶת בָּהֶם, וְלֹא יִסְטוּ יָמִין וּשְׂמֹאל. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי. זֶהוּ הֵיכָל שֶׁל שִׁמְרֵי הַיַּיִן לִרְווֹת בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ט) וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל. סְחִיטַת כָּל אוֹתָם הָעֲנָבִים, כֻּלָּם עֲנָבִים רָעִים. כָּאן הִיא הַסְּחִיטָה שֶׁלָּהֶם, וְזֶהוּ (תהלים עה) יַיִן חָמַר. שְׁמָרִים שֶׁל יַיִן שֶׁאֵין מִי שֶׁשּׁוֹתֶה מִמֶּנּוּ, שֶׁלֹּא גּוֹרֵם מָוֶת לְעַצְמוֹ. מִן הַיַּיִן הַזֶּה הִטְעִימָה חַוָּה אֶת בַּעְלָהּ וְהִכְנִיסָה אוֹתוֹ לַהֵיכָל הַזֶּה. שֶׁשָּׁנִינוּ, סָחֲטָה עֲנָבִים וְנָתְנָה לוֹ, וְגָרְמָה מָוֶת לוֹ וּלְכָל הָעוֹלָם אַחֲרָיו.

בְּהֵיכָלָא דָּא, קַיְימִין כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין מִסְּאֲבִין, דְּנַחְתֵּי לְכָל אִינּוּן דִּי בְסִטְרָא דָא מִתְדַּבְּקֵי, וְהַהוּא רוּחָא דְנַחְתָּא לְכָל אִינּוּן דִּי מִסִּטְרָהָא, מֵהָכָא נַפְקֵי. כְּגַוְונָא דְאִינּוּן סָטוּ אָרְחַיְיהוּ בְהַאי עָלְמָא, וְאִשְׁתְּדָלוּ בִּזְנוּתָא, בַּאֲתָר דְּלָא אִצְטְרִיךְ, לְאִתְרַחֲקָא מֵאַרַח קְשׁוֹט. כְּדֵין, כְּמָה דְאִיהוּ אִתְדְּבָּק (דף רס"ח ע"א) בְּהַהוּא סִטְרָא דְיֵצֶר הָרָע בִּזְנוּתָא, הָכִי נָמֵי נָפִיק מְהֵיכָלָא דָא רוּחָא מְסָאֲבָא, לְסָאֲבָא לֵיהּ, וְלִבְרָא דְנָפִיק מִתַּמָּן.

וְהַהוּא בְּרָא אִקְרֵי מַמְזֵר, דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְאֵל זָר. כְּמָה דְאִיהוּ אִשְׁתְּכַח בְּהַהוּא תִּיאוּבְתָּא, וּבְהַהוּא זְנוּתָא בְּהַהוּא סִטְרָא דְיֵצֶר הָרָע, הָכִי נָמֵי מָשִׁיךְ לְגַבֵּיהּ דְּהַהוּא בְּרָא רוּחָא אַחְרָא מְסָאֲבָא, דְּסָאִיב, וְכֹלָּא סָהֲדִין עָלֵיהּ דְּאִיהוּ מַמְזֵר, וְהָכִי כָּל עוֹבָדוֹי וְסִטְרוֹי בְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ.

לשון הקודש

בַּהֵיכָל הַזֶּה עוֹמְדוֹת כָּל אוֹתָן הַנִּשְׁמוֹת הַטְּמֵאוֹת שֶׁיּוֹרְדוֹת לְכָל אוֹתָם שֶׁנִּדְבָּקִים בַּצַּד הַזֶּה, וְאוֹתָהּ רוּחַ שֶׁיּוֹרֶדֶת לְכָל אוֹתָם שֶׁמִּצַּדָּהּ, מִכָּאן יוֹצְאִים. כְּמוֹ שֶׁהֵם סָטוּ דַּרְכָּם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהִשְׁתַּדְּלוּ בִּזְנוּת בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת. וְאָז, כְּמוֹ שֶׁהוּא נִדְבַּק בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁל יֵצֶר הָרָע בִּזְנוּת, כָּךְ גַּם יוֹצֵאת מֵהַהֵיכָל הַזֶּה רוּחַ טְמֵאָה לְטַמֵּא אוֹתוֹ, וְלַבֵּן שֶׁיּוֹצֵא מִשָּׁם.

וְאוֹתוֹ הַבֵּן נִקְרָא מַמְזֵר, שֶׁבָּא מִצַּד שֶׁל אֵל זָר. כְּמוֹ שֶׁהוּא נִמְצָא בְּאוֹתָהּ תַּאֲוָה וּבְאוֹתָהּ זְנוּת בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁל יֵצֶר הָרָע, כָּךְ גַּם מוֹשֵׁךְ לְאוֹתוֹ בֵּן רוּחַ טְמֵאָה אַחֶרֶת, שֶׁמְּטַמֵּאת, וְכֻלָּם מְעִידִים עָלָיו שֶׁהוּא מַמְזֵר, וְכָךְ כָּל מַעֲשָׂיו וּצְדָדָיו

מִהֵיכָלָא דָּא נָפִיק חַד רוּחָא, דִּי מִמָּנָא עַל אִינּוּן רוּחִין דְּאִקְרֵי צְפוּנִי. וְסִמָּנִיךְ, (משלי כז) צִפְּנֶיהָ צָפַן רוּחַ. וְהַאי אִיהוּ מִמָּנָא עַל דָּא. וְהַאי הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה, לָקָבֵל הַהוּא שְׁמָא דְּאִקְרֵי (יחזקאל לא) אֶרֶץ תַּחְתִּית. וְעַל דָּא כְּתִיב, (יואל ב) וְאֶת הַצְּפוֹנִי אַרְחִיק מֵעֲלֵיכֶם.

הָכָא אִיהוּ נְקוּדָה חָדָא, דְּקַיְּימָא לְגוֹ בְּגוֹ, וּמֵהָכָא נַפְקֵי כָּל אִינּוּן רוּחִין אַחֲרָנִין דְּשָׁטָאן בְּעָלְמָא, וְשַׁלְטִין בְּהַאי עָלְמָא, בְּכָל אִינּוּן מִלִּין וְעוֹבָדִין, דְּאִתְמְסָרוּ בְּסִטְרָא דִשְׂמָאלָא. וּמֵהָכָא נַפְקֵי כָּל אִינּוּן זִיקִין נְצִיצִין, דְּמִתְדַּעֲכֵי לְאַלְתָּר, לַהֲטֵי וּמִתְדַּעֲכֵי. וּמֵאִלֵּין נָפְקִין רוּחִין אַחֲרָנִין, דְּשַׁטְיָין בְּעָלְמָא, וּמִשְׁתַּתְּפֵי לְאִינּוּן דְּנַפְקוּ מִגּוֹ תְּהוֹמָא רַבָּא. וְאִיהוּ הַאי הֵיכָלָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים לו) מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה. וְאִינּוּן רוּחִין דְּלָא

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ גֶּוֶן מַמָּשׁ.

מֵהַהֵיכָל הַזֶּה יוֹצֵאת רוּחַ אַחַת שֶׁמְּמֻנָּה עַל אוֹתָן רוּחוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת צְפוֹנִי. וְסִימָנְךָ – (משלי כז) צִפְּנֶיהָ צָפַן רוּחַ. וְזֶהוּ הַמְמֻנֶּה עַל זֶה. וְהַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה כְּנֶגֶד אוֹתוֹ שֵׁם שֶׁנִּקְרָא (יחזקאל לא) אֶרֶץ תַּחְתִּית. וְעַל זֶה כָּתוּב, (יואל ב) וְאֶת הַצְּפוֹנִי אַרְחִיק מֵעֲלֵיכֶם.

כָּאן הִיא נְקֻדָּה אַחַת שֶׁעוֹמֶדֶת לִפְנִים וְלִפְנִים, וּמִכָּאן יוֹצְאוֹת כָּל רוּחוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁמְּשׁוֹטְטוֹת בָּעוֹלָם וְשׁוֹלְטוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּכָל אוֹתָם דְּבָרִים וּמַעֲשִׂים שֶׁנִּמְסְרוּ לְצַד הַשְּׂמֹאל. וּמִכָּאן יוֹצְאִים כָּל אוֹתָם זִיקִים וְנִיצוֹצוֹת שֶׁדּוֹעֲכִים מִיָּד, לוֹהֲטִים וְדוֹעֲכִים, וּמֵאֵלֶּה יוֹצְאוֹת רוּחוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁשָּׁטוֹת בָּעוֹלָם וּמִשְׁתַּתְּפוֹת עִם

אִתְמְסָרוּ לְמִגְלָם בְּעָלְמִין, וְאִתְחָזוּן וְלָא אִתְחַזּוּן אִתְחַזּוּן כְּמָה דְּאִתְּמַר.

וּלְבָתַר אִינּוּן רוּחִין דְּשַׁטְיָין בְּעָלְמָא, וְאִלֵּין קַיְימֵי לְמֶרְחָשׁ נִסִּין לִבְנֵי נָשָׁא. בְּגִין דְּאִלֵּין לָא קַיְימִין בְּטִנּוּפָא דִּמְסָאֲבָא כָּל כַּךְ כְּאַחֲרָנִין. וְחַד רוּחָא מִמָּנָא עָלַיְיהוּ, וְאִקְרֵי נְסִיךָ"א, דְּאִיהוּ אִתְנְסַר מֵאִינּוּן סִטְרִין דִּמְסָאֲבוּ יַתִּיר, וְאִלֵּין פַּרְחֵי בַּאֲוִירָא, וְאַבְאִישׁוּ לְסִטְרָא דִּלְהוֹן, בְּגִין לְמֶעְבַּד נִסִּין לְאִינּוּן דִּי בְּסִטְרָא דִּקְדוּשָׁה.

וּמֵרוּחָא דָּא דְּאִתְנְסַר, דְּאִקְרֵי נְסִיךָ"א, מִנֵּיהּ נַפְקֵי כַּמָּה סִטְרִין אַחֲרָנִין, מִתְפָּרְשָׁן לְזַנַּיְיהוּ, וְכֻלְּהוּ קַיְימָאן שְׁלִיחָאן בְּעָלְמָא, כָּל חַד כַּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, עַד דְּאִתְמְנוּן לְתַתָּא מַלְכִין וְסַרְכִין. וְלֵית לוֹן קִיּוּמָא תָּדִיר, כְּאִינּוּן אַחֲרָנִין דִּלְעֵילָא.

לשון הקודש

אוֹתָן שֶׁיָּצְאוּ מִתּוֹךְ תְּהוֹם רַבָּה. וְהוּא זֶה הַהֵיכָל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לו) מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה. וְאוֹתָן רוּחוֹת שֶׁלֹּא נִמְסְרוּ לְהִתְגַּשֵּׁם בָּעוֹלָם, וְנִרְאוֹת וְאֵינָן נִרְאוֹת, נִרְאוֹת כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וְאַחַר כָּךְ אוֹתָן רוּחוֹת שֶׁמְּשׁוֹטְטוֹת בָּעוֹלָם, וְאֵלֶּה עוֹמְדוֹת לְהַרְחִישׁ נִסִּים לִבְנֵי אָדָם, מִשּׁוּם שֶׁאֵלֶּה לֹא עוֹמְדִים בְּטִנּוּפֶת שֶׁל טֻמְאָה כָּל כָּךְ כְּמוֹ הָאֲחֵרִים, וְרוּחַ אַחַת מְמֻנָּה עֲלֵיהֶן, וְנִקְרֵאת נְסִיךָ"א, שֶׁהִתְנַסְּרָה מֵאוֹתָם צְדָדִים שֶׁטְּמֵאִים יוֹתֵר, וְאֵלּוּ פּוֹרְחִים בָּאֲוִיר וּמְרֵעִים לַצַּד שֶׁלָּהֶם, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת נִסִּים לְאוֹתָם שֶׁבְּצַד הַקְּדֻשָּׁה.

וּמֵהָרוּחַ הַזּוֹ שֶׁנִּסְּרָה, שֶׁנִּקְרֵאת נְסִיךָ"א, מִמֶּנָּה יוֹצְאִים כַּמָּה צְדָדִים

בְּהֵיכָלָא דָּא אִתְדַּבְקוּתָא דִּסְטָר מִסָּאֲבָא, וְכָל תִּיאוּבְתִּין מִסְּאֲבִין, וּמִסָּאֲבֵי לְעָלְמָא. הַאי אִיהוּ זַמִּין לְאַפָּקָא בְּכָל רִגְעָא וְשַׁעֲתָא אֵשָׁא, וְלֵית מָאן דְּקָאִים קָמֵיהּ. מֵהָכָא נָפִיק אֵשָׁא דְּרוּחָא תַּקִּיפָא לְתַתָּא, לְאִתְדְּנָא בֵּיהּ חַיָּיבֵי עָלְמָא. וּמֵהָכָא נָפְקָא רוּחָא מְלָהֲטָא, דְּאִיהוּ אֵשָׁא וְתַלְגָּא, דְּאִקְרֵי צַלְמוֹן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים סח) תַּשְׁלֵג בְּצַלְמוֹן.

בְּהֵיכָלָא דָּא, קַיְימָאן אַרְבָּעָה פִּתְחִין, דְּמִתְפָּרְשָׁן לְאַרְבַּע סִטְרִין לְבַר. וְאִלֵּין אַחֲדִין וְלָא אַחֲדִין בְּסִטְרָא דִּקְדוּשָׁה. לָא אִתְאַחָד, אֶלָּא דְּאִתְחָזֵי בְּאִינּוּן פִּתְחִין נְהוֹרָא דְּנָהִיר, וְאִיהוּ אֲתָר דְּמִתְתְּקָן בְּכָל פִּתְחָא וּפִתְחָא, לְאִינּוּן חֲסִידֵי דְשָׁאַר עַמִּין, אִינּוּן דְּלָא אַבְאִישׁוּ לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, וְאִשְׁתָּדְּלוּ

לשון הקודש

אֲחֵרִים נִפְרָדִים לְמִינֵיהֶם, וְכֻלָּם עוֹמְדִים שְׁלִיחִים בָּעוֹלָם, כָּל אֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, עַד שֶׁהִתְמַנּוּ לְמַטָּה מְלָכִים וְשָׂרִים, וְאֵין לָהֶם קִיּוּם תְּמִידִי כְּאוֹתָם הָאֲחֵרִים שֶׁלְּמַעְלָה.

בַּהֵיכָל הַזֶּה הִדָּבְקוּת שֶׁל צַד הַטֻּמְאָה וְכָל אוֹתָן הַתְּשׁוּקוֹת הַטְּמֵאוֹת, וּמְטַמְּאוֹת אֶת הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁעָתִיד לְהוֹצִיא אֵשׁ בְּכָל רֶגַע וְשָׁעָה, וְאֵין מִי שֶׁעוֹמֵד לְפָנָיו. מִכָּאן יוֹצֵאת אֵשׁ שֶׁל רוּחַ חֲזָקָה לְמַטָּה לָדוּן בָּהּ אֶת רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, וּמִכָּאן יוֹצֵאת רוּחַ לוֹהֶטֶת שֶׁהִיא אֵשׁ וְשֶׁלֶג, שֶׁנִּקְרֵאת צַלְמוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים סח) תַּשְׁלֵג בְּצַלְמוֹן.

בַּהֵיכָל הַזֶּה קַיָּמִים אַרְבָּעָה פְּתָחִים שֶׁנִּפְרָדִים לְאַרְבָּעָה צְדָדִים לַחוּץ, וְאֵלּוּ אוֹחֲזִים וְלֹא אוֹחֲזִים בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה. לֹא נֶאֱחָז, אֶלָּא שֶׁנִּרְאֶה בְּאוֹתָם הַפְּתָחִים אוֹר שֶׁמֵּאִיר, וְהוּא מָקוֹם שֶׁמִּתְקָן בְּכָל פֶּתַח וּפֶתַח לְאוֹתָם חֲסִידֵי שְׁאָר הָעַמִּים,

עִמְּהוֹן בִּקְשׁוּט. אִלֵּין קַיְימֵי בְּאִלֵּין פִּתְחִין, וְנַיְיחֵי תַּמָּן. (נ"א מֵהַאי סִטְרָא וְנַיְיחֵי מֵהַאי סִטְרָא).

בְּפִתְחָא דְּהַאי הֵיכָלָא בְּאֶמְצָעִיתָא, לְבַר, שִׁית פִּתְחִין דְּמִתְאַחֲדֵי בְּהַאי הֵיכָלָא, וְכֻלְּהוּ אַחֲדִין בֵּיהּ. הָכָא אִית כַּוִּין פִּתְיָחָן, לְסִטְרָא דִּנְהוֹרָא קַדִּישָׁא, וְאִינּוּן דּוּכְתִּין מִתְתָּקְנֵי לְמַלְכֵי שְׁאַר עַמִּין, אִינּוּן דְּלָא עָאקוּ לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, וְאַגִּינוּ עָלַיְיהוּ תָּדִיר. אִלֵּין אִית לוֹן יְקָר בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וְאִתְהֲנוּ בְּהַהוּא אֲפֵלָה דְּאִינּוּן יַתְבִּין, מִגּוֹ נְהוֹרָא דְּנָהִיר מִסִּטְרָא דִּקְדוּשָׁה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה יד) כָּל מַלְכֵי גוֹיִם כֻּלָּם שָׁכְבוּ בְכָבוֹד.

וְאִי עָבְדוּ עָאקוּ לְיִשְׂרָאֵל, אוֹ דְּחִיקוּ לוֹן. כַּמָּה אִינּוּן דְּאַחְדִּין בְּהוּ, וְדַיְינִין לְהוּ לְתַתָּא תְּלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא, מִכַּמָּה דִינִין מְשַׁנְיָין אִלֵּין מֵאִלֵּין,

לשון הקודש

אוֹתָם שֶׁלֹּא הֵרֵעוּ לְיִשְׂרָאֵל וְהִשְׁתַּדְּלוּ עִמָּהֶם בֶּאֱמֶת. אֵלּוּ עוֹמְדִים בַּפִּתָּחִים וְנָחִים שָׁם (מֵהַצַּד הַזֶּה, וְנָחִים מֵהַצַּד הַזֶּה).

בְּפֶתַח הַהֵיכָל הַזֶּה בָּאֶמְצַע, לַחוּץ, שִׁשָּׁה פְּתָחִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בַּהֵיכָל הַזֶּה, וְכֻלָּם אֲחוּזִים בּוֹ. כָּאן יֵשׁ חַלּוֹנוֹת פְּתוּחִים לַצַּד שֶׁל הָאוֹר הַקָּדוֹשׁ, וְאוֹתָם מְקוֹמוֹת מְתֻקָּנִים לְמַלְכֵי שְׁאָר הָעַמִּים, אוֹתָם שֶׁלֹּא הֵצִיקוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְהֵגִנּוּ עֲלֵיהֶם תָּמִיד. לְאֵלֶּה יֵשׁ כָּבוֹד מִשּׁוּם יִשְׂרָאֵל, וְנֶהֱנִים בְּאוֹתָהּ הָאֲפֵלָה שֶׁבָּהּ יוֹשְׁבִים מִתּוֹךְ אוֹר שֶׁמֵּאִיר מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (ישעיה יד) כָּל מַלְכֵי גוֹיִם כֻּלָּם שָׁכְבוּ בְכָבוֹד.

וְאִם עָשׂוּ צָרוֹת לְיִשְׂרָאֵל אוֹ שֶׁדָּחֲקוּ אוֹתָם, כַּמָּה הֵם שֶׁאוֹחֲזִים בָּהֶם, וְדָנִים

לְאִינּוּן מַלְכִין דְּעָאקוּ לְהוּ, דְּאִתְדָּנוּ בְּהַהוּא עָלְמָא בְּכַמָּה דִינִין. וְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא סָהֲדִין סַהֲדוּתָא עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וְעַל מְהֵימְנוּתָא דִּלְהוֹן, וְנַחְתֵּי לְתַתָּא וְאִתְדָּנוּ תַּמָּן. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּעָלְמָא דֵין, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

עַד הָכָא שֶׁבַע הֵיכָלִין, מָדוֹרֵי דְסִטְרָא מְסָאֲבָא, מִסִּטְרָא דְּנָחָשׁ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּאִשְׁתְּזִיב מִנֵּיהּ, וּמִלְּחִישׁוּתֵיהּ, דְּלָא יִתְנַשִּׁיךְ מִנֵּיהּ, וְלָא יָטִיל בֵּיהּ אַרְסָא, דְּיֵמוּת בֵּיהּ. (דף רס"ח ע"ב) מִכָּל סִטְרִין אִית לְאִסְתַּמְּרָא מִינֵּיהּ, מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא. מָאן דְּיִשְׁתְּזִיב מֵרִישָׁא, לָא יִשְׁתְּזִיב מִזַּנְבָא. כַּד אָכִיף רִישָׁא, זָקִיף זַנְבָא, מָחֵי וְקָטִיל.

וְעִם כָּל דָּא, (קהלת י) אִם יִשּׁוֹךְ הַנָּחָשׁ בְּלֹא לָחַשׁ. כְּמָה דְּתָנֵינָן, נָטִיל רִשּׁוּ וְאַפִּיק נִשְׁמָתָא.

לשון הקודש

אוֹתָם לְמַטָּה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם בְּכַמָּה דִינִים מְשֻׁנִּים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה, אֶת אוֹתָם מְלָכִים שֶׁהֵצִיקוּ לָהֶם, שֶׁנִּדּוֹנוּ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם בְּכַמָּה דִינִים, וְכָל יוֹם וָיוֹם מְעִידִים עֵדוּת עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל אֱמוּנָתָם, וְיוֹרְדִים לְמַטָּה וְנִדּוֹנִים שָׁם. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

עַד כָּאן שִׁבְעָה הֵיכָלוֹת, מְדוֹרֵי צַד הַטֻּמְאָה מִצַּד הַנָּחָשׁ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁנִּצָּל מִמֶּנּוּ וּמִלְּחִישָׁתוֹ שֶׁלֹּא יִתְנַשֵּׁךְ מִמֶּנּוּ וְלֹא יַטִּיל בּוֹ אֶרֶס, שֶׁיָּמוּת בּוֹ. יֵשׁ לְהִשָּׁמֵר מִמֶּנּוּ מִכָּל הַצְּדָדִים, מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה. מִי שֶׁנִּצָּל מֵהָרֹאשׁ, לֹא יִנָּצֵל מִן הַזָּנָב. כְּשֶׁמְּכוֹפֵף רֹאשׁ, זוֹקֵף אֶת הַזָּנָב, מַכֶּה וְהוֹרֵג.

וְעִם כָּל זֶה, (קהלת י) אִם יִשֹּׁךְ הַנָּחָשׁ בְּלֹא

בְּגִין כָּךְ אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּמְּרָא, דְּלָא יְחוּב קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּלָא יַלְחִישׁוּ לֵיהּ לְהַהוּא חִוְיָא דְּיִנְשׁוֹךְ וְיִקְטֹל. (ס"א זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא דְּיַדְעִין אָרְחִין קַדִּישִׁין לְמֵיהַךְ בְּהוּ דְּלָא לְמֵיהַךְ בָּתָר הַהוּא חִוְיָא בִּישָׁא סִטְרָא אַחֲרָא מְסָאֲבָא וּמִתְפָּרְשֵׁי מִנֵּיהּ וְלָא אִתְפָּתוּ אַבַּתְרֵיהּ זַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דֵּין זַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי).

וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה. (בראשית ב) **עָפָר אִיהוּ, וְלָא חוֹמֶר. עָפָר אִיהוּ, וְיֵתוּב לְעַפְרָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר,** (בראשית ג) **כִּי עָפָר אַתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב.** (נ"א לְבָתָר דְּחָטָא אִתְעֲבִיד מְזוֹנָא לְנָחָשׁ וּבְגִין כַּךְ וכו') **לְבָתָר דְּחָטָא, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בֵּיהּ בְּנָחָשׁ, וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. עָפָר דָּא הוּא אָדָם, דִּכְתִיב כִּי עָפָר אַתָּה וְגוֹ'. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב עָפָר, וְלָא כְתִיב אֲדָמָה, וְלָא חוֹמֶר, וּכְתִיב** (ישעיה סה) **וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ.**

לשון הקודש

לָחַשׁ. כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, נוֹטֵל רְשׁוּת וּמוֹצִיא נִשְׁמָה. מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ אָדָם לְהִשָּׁמֵר שֶׁלֹּא יֶחֱטָא לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִלְחֲשׁוּ לוֹ לְאוֹתוֹ נָחָשׁ שֶׁיִּנְשֹׁךְ וְיַהֲרֹג. (אַשְׁרֵיהֶם אוֹתָם צַדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים דְּרָכִים קְדוֹשׁוֹת לָלֶכֶת בָּהֶן, שֶׁלֹּא לָלֶכֶת אַחַר אוֹתוֹ נָחָשׁ רַע, הַצַּד הָאַחֵר הַטָּמֵא, וְנִפְרָדִים מִמֶּנּוּ וְלֹא מִתְפַּתִּים אַחֲרָיו. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה, אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַבָּא).

וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה (בראשית ב). עָפָר הוּא, וְלֹא חֹמֶר. עָפָר הוּא, וְיָשׁוּב לֶעָפָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ג) כִּי עָפָר אַתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב, (לְאַחַר שֶׁחָטָא נַעֲשָׂה מְזוֹן לַנָּחָשׁ, וּלְפִיכָךְ וְכוּ') אַחַר שֶׁחָטָא. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב עַל הַנָּחָשׁ, (שם) וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. עָפָר זֶה הוּא אָדָם, שֶׁכָּתוּב כִּי עָפָר אַתָּה וְגוֹ'. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב עָפָר וְלֹא כָתוּב אֲדָמָה וְלֹא חֹמֶר, וְכָתוּב (ישעיה סה) וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ.

עַד דְּיִתְעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וִיבָעַר לְהַהוּא רוּחָא מְסָאֲבָא מֵעָלְמָא, דִּכְתִיב, (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְגוֹ', וְיָקִים לְהַהוּא עָפָר, וְיִתְעַר לֵיהּ לְמֵחֲדֵי בְּעָלְמָא, דִּכְתִיב (ישעיה כו) הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר וְגוֹ'.

כְּתִיב (בראשית ג) וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם, וְהָא אוֹקִימְנָא. אֲבָל סִטְרָא דְּרָכִיב עָלֵיהּ, יָהִיב לֵיהּ חֵילָא לְשַׁלְטָאָה, וּלְמִפְתֵּי, וּלְאַסְטָאָה. וְדָא הוּא רָזָא דִּדְכוּרָא, דְּהָא דְכוּרָא שַׁלִּיט עַל נוּקְבָּא, וְיָהִיב בָּהּ חֵילָא. שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא מְשַׁמְּשִׁין כַּחֲדָא, וְלָא מִתְפָּרְשִׁין לְעָלְמִין, חֹשֶׁךְ וַאֲפֵילָה מְשַׁמְּשִׁין כַּחֲדָא. אִיהוּ חֹשֶׁךְ, וְאִיהִי אֲפֵילָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שמות י) וַיְהִי חֹשֶׁךְ אֲפֵלָה. חֹשֶׁךְ וַעֲרָפֶל. בְּגִין דְּאִית חֹשֶׁךְ, וְאִית חֹשֶׁךְ.

לשון הקודש

עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וִיבַעֵר אֶת אוֹתָהּ רוּחַ טֻמְאָה מִן הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (שם כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְגוֹ'. וְיָקִים אֶת אוֹתוֹ עָפָר וְיָעִיר אוֹתוֹ לִשְׂמֹחַ בָּעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (שם כו) הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר וְגוֹ'.

כָּתוּב (בראשית ג) וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. אֲבָל הַצַּד שֶׁרוֹכֵב עָלָיו נוֹתֵן לוֹ כֹּחַ לִשְׁלֹט וּלְפַתּוֹת וּלְהַשְׁטִין. וְזֶהוּ סוֹד הַזָּכָר, שֶׁהֲרֵי הַזָּכָר שׁוֹלֵט עַל הַנְּקֵבָה וְנוֹתֵן בָּהּ כֹּחַ. הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה מְשַׁמְּשִׁים כְּאֶחָד, וְלֹא נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים. חֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה מְשַׁמְּשִׁים כְּאֶחָד. הוּא חֹשֶׁךְ וְהִיא אֲפֵלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (שמות י) וַיְהִי חֹשֶׁךְ אֲפֵלָה. חֹשֶׁךְ וַעֲרָפֶל. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ חֹשֶׁךְ וְיֵשׁ חֹשֶׁךְ.

תְּנָן, מָאן דְּחָמָא גָּמָל בְּחֶלְמֵיהּ, מִיתָה אִתְגְּזָרַת עָלֵיהּ, וְאִשְׁתְּזִיב מִינָּהּ. בְּגִין דְּאִיהוּ סִטְרָא מְסָאֲבָא, וְהַאי אִיהוּ (בראשית ו) קֵץ כָּל בָּשָׂר.

יוֹמָא חַד הָוָה יָתִיב רִבִּי אֶלְעָזָר קָמֵיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הַאי קֵץ כָּל בָּשָׂר אִתְּהֲנֵי מֵאִינּוּן קָרְבְּנִין דַּהֲווֹ יִשְׂרָאֵל מְקָרְבִין עַל גַּבֵּי מַזְבְּחָא, אוֹ לָא. אָמַר לֵיהּ, כֹּלָּא הֲווֹ מִסְתַּפְּקֵי כַּחֲדָא, לְעֵילָּא וּלְתַתָּא.

וְתָא חֲזֵי, כַּהֲנֵי וְלֵיוָאֵי וְיִשְׂרָאֵל, אִינּוּן אִקְרוּן אָדָם, בְּחִבּוּרָא דְּאִינּוּן רְעוּתִין קַדִּישִׁין, דְּסַלְקָא מִגַּוַּוּיְיהוּ. וְהַהוּא אִמְרָא, אוֹ כִּבְשָׂא, אוֹ הַהוּא בְּהֵמָה, הַאי דְּקָרְבִין, אִצְטְרִיךְ עַד לָא אִתְקְרִיב עַל מַזְבְּחָא, לְפָרְשָׁא עָלָה כָּל חֲטָאִין, וְכָל חוֹבִין, וְכָל הִרְהוּרִין בִּישִׁין דְּעָבַד. וּכְדֵין הַהִיא, אִתְקְרֵי בְּהֵמָה בְּכֹלָּא, בְּגוֹ אִינּוּן חֲטָאִין וּבִישִׁין וְהִרְהוּרִין.

לשון הקודש

שָׁנִינוּ, מִי שֶׁרוֹאֶה גָּמָל בַּחֲלוֹמוֹ, מִיתָה נִגְזְרָה עָלָיו וְנִצָּל מִמֶּנָּה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא צַד הַטֻּמְאָה, וְזֶהוּ (בראשית ג) קֵץ כָּל בָּשָׂר.

יוֹם אֶחָד הָיָה יוֹשֵׁב רַבִּי אֶלְעָזָר לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, קֵץ כָּל בָּשָׂר הַזֶּה, הַאִם נֶהֱנָה מֵאוֹתָם קָרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מַקְרִיבִים עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ אוֹ לֹא? אָמַר לוֹ, כֻּלָּם הָיוּ נֶהֱנִים כְּאֶחָד, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וּבֹא רְאֵה, כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים, הֵם נִקְרָאִים אָדָם עִם חִבּוּר לְאוֹתָם רְצוֹנוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁעוֹלִים מִתּוֹכָם, וְאוֹתוֹ שֶׁה אוֹ כֶּבֶשׂ אוֹ אוֹתָהּ בְּהֵמָה שֶׁמַּקְרִיבִים, צָרִיךְ שֶׁטֶּרֶם תִּקָּרֵב עַל הַמִּזְבֵּחַ, לְפָרֵשׁ עָלֶיהָ אֶת כָּל הַחֲטָאִים וְכָל הָעֲווֹנוֹת וְכָל הַהִרְהוּרִים הָרָעִים שֶׁעָשָׂה, וְאָז הִיא

כְּגַוְונָא דְּקָרְבְּנָא דַעֲזָאזֵל, דִּכְתִיב, (ויקרא טז) **וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'**, הָכִי נָמֵי הָכָא. וְכַד סַלְקָא עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא, מָטוּ לָהּ עַל חַד תְּרֵין. וּבְגִין כָּךְ, דָּא סַלְקָא לְאַתְרֵיהּ, וְדָא סַלְקָא לְאַתְרֵיהּ, דָּא בְרָזָא דְאָדָם, וְדָא בְרָזָא דִבְהֵמָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים לו) **אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ'**.

חֲבִיתִין וְכָל שְׁאַר מִנְחוֹת, לְאִתְעָרָא רוּחָא דְקוּדְשָׁא, בִּרְעוּתָא דְכַהֲנָא, וְשִׁירָתָא דְלֵיוָאֵי, וּצְלוֹתָא דְיִשְׂרָאֵל. וּבְהַהוּא תְּנָנָא, וְשַׁמְנָא וְקִמְחָא דְסָלִיק, מִתְרַוָּון וּמִסְתַּפְּקֵי כָּל שְׁאַר מָאנֵי דְדִינִין, דְּלָא יַכְלֵי לְשַׁלְטָאָה בְהַהוּא דִינָא דְאִתְמְסַר לוֹן, וְכֻלָּא בְזִמְנָא חָדָא. תָּא חֲזֵי, כֻּלָּא אִתְעָבִיד בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, לְאִסְתַּפְּקָא דָא בְדָא, וּלְאִסְתַּלְקָא לְעֵילָא מָאן דְּאִצְטְרִיךְ, עַד אֵין סוֹף.

לשון הקודש

נִקְרֵאת בְּהֵמָה בַּכֹּל, בְּתוֹךְ אוֹתָם חֲטָאִים וְרָעוֹת וְהִרְהוּרִים.

כְּמוֹ שֶׁהַקָּרְבָּן לַעֲזָאזֵל, שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ' – כָּךְ גַּם כָּאן. וּכְשֶׁעוֹלֶה עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, מַגִּיעַ לוֹ עַל כָּל אֶחָד כִּפְלַיִם. וּמִשּׁוּם כָּךְ זֶה עוֹלֶה לִמְקוֹמוֹ, וְזֶה עוֹלֶה לִמְקוֹמוֹ. זֶה בְּסוֹד אָדָם, וְזֶה בְּסוֹד בְּהֵמָה. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה'.

חֲבִיתִים וְכָל שְׁאָר הַמִּנְחוֹת, לְעוֹרֵר רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בִּרְצוֹן הַכֹּהֵן, וְשִׁירַת הַלְוִיִּם, וּתְפִלַּת יִשְׂרָאֵל. וּבְאוֹתוֹ הֶעָנָן וְהַשֶּׁמֶן וְהַקֶּמַח שֶׁעוֹלִים, נִרְוִים וְנֶהֱנִים כָּל שְׁאָר בַּעֲלֵי הַדִּין שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לִשְׁלֹט בְּאוֹתוֹ דִּין שֶׁנִּמְסָר לָהֶם, וְהַכֹּל בְּפַעַם אַחַת. בֹּא

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֲרִימִית יְדֵי בִּצְלוֹתִין לְעֵילָא, דְּכַד רְעוּתָא עִלָּאָה, לְעֵילָא לְעֵילָא, קַיְימָא עַל הַהוּא רְעוּתָא דְּלָא אִתְיְדִיעַ, וְלָא אִתְפַּס לְעָלְמִין, רֵישָׁא דְּסָתִים יַתִּיר לְעֵילָא, וְהַהוּא רֵישָׁא אַפִּיק מַה דְּאַפִּיק, וְלָא יְדִיעַ. וְנָהִיר מַה דְּנָהִיר, כֻּלָּא בִּסְתִימוּ.

רְעוּ דְּמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה, לְמִרְדַּף אֲבַתְרֵיהּ, וּלְאִתְנַהֲרָא מִנֵּיהּ, חַד פְּרִיסוּ אִתְפְּרַס, וּמִגּוֹ הַהוּא פְּרִיסָא בִּרְדִיפוּ דְּהַהִיא מַחֲשָׁבָה עִלָּאָה, מָטֵי וְלָא מָטֵי, עַד הַהוּא פְּרִיסָא נָהִיר מַה דְּנָהִיר. וּכְדֵין הַהוּא מַחֲשָׁבָה עִלָּאָה, נָהִיר בִּנְהִירוּ סָתִים דְּלָא יְדִיעַ. וְהַאי מַחֲשָׁבָה לָא יָדַע.

כְּדֵין בָּטַשׁ הַאי נְהִירוּ דְּמַחֲשָׁבָה דְּלָא אִתְיְדַע, בִּנְהִירוּ (נ"א דִּפְרִסָא) דִּפְרִשָׁא, דְּקַיְימָא דְּנָהִיר

לשון הקודש

וּרְאֵה, הַכֹּל נַעֲשָׂה בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, לֵהָנוֹת זֶה בָּזֶה, וְלַעֲלוֹת לְמַעְלָה מִי שֶׁצָּרִיךְ עַד אֵין סוֹף.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲרִימוֹתִי יָדִי בִּתְפִלּוֹת לְמַעְלָה, שֶׁכְּשֶׁהָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן לְמַעְלָה לְמַעְלָה, עוֹמֵד אוֹתוֹ רָצוֹן שֶׁלֹּא נוֹדָע וְלֹא נִתְפָּס לְעוֹלָמִים, הָרֹאשׁ הַנִּסְתָּר יוֹתֵר לְמַעְלָה, וְאוֹתוֹ רֹאשׁ מוֹצִיא מַה שֶּׁמּוֹצִיא, וְלֹא יָדוּעַ. וּמֵאִיר מַה שֶּׁמֵּאִיר, הַכֹּל בְּסֵתֶר.

רְצוֹן הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה, לִרְדֹּף אַחֲרָיו וְלִהְיוֹת נָאוֹר מִמֶּנּוּ. מָסָךְ אֶחָד נִפְרָס, וּמִתּוֹךְ אוֹתוֹ מָסָךְ בִּרְדִיפַת אוֹתָהּ הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה, מַגִּיעַ וְלֹא מַגִּיעַ, עַד לְאוֹתוֹ מָסָךְ מֵאִיר מַה שֶּׁמֵּאִיר. וְאָז אוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה עֶלְיוֹנָה מְאִירָה בְּאוֹר נִסְתָּר שֶׁלֹּא יָדוּעַ, וְהַמַּחֲשָׁבָה הַזּוֹ לֹא יוֹדַעַת.

אָז מַכֶּה אוֹר הַמַּחֲשָׁבָה הַזֶּה שֶׁלֹּא נוֹדָע בְּהֶאָרַת (הַמָּסָךְ) הַפְּרִישָׁה הַפְּרִיסָה שֶׁעוֹמֵד

מִמָּה, (דף רס"ט ע"א) דְּלָא יְדִיעַ, וְלָא אִתְיְדַע, וְלָא אִתְגַּלְיָא. וּכְדֵין, (נ"א הַאי) דָּא נְהִירוּ דְּמַחֲשָׁבָה דְּלָא אִתְיְדַע, כָּטַשׁ בִּנְהִירוּ דִּפְרִיסָא, וְנָהֲרִין כַּחֲדָא.

וְאִתְעָבִידוּ תִּשְׁעָה הֵיכָלִין, וְהֵיכָלִין לָאו אִינּוּן נְהוֹרִין, וְלָאו אִינּוּן רוּחִין, וְלָאו אִינּוּן נִשְׁמָתִין, וְלָא אִית מָאן דְּקַיְימָא בְּהוּ. רְעוּתָא דְּכָל תֵּשַׁע נְהוֹרִין, קַיְימֵי כֻּלְּהוּ בְּמַחֲשָׁבָה, דְּאִיהִי חַד מִנַּיְיהוּ בְּחוּשְׁבָּנָא, כֻּלְּהוּ לְמִרְדַּף אֲבַתְרַיְיהוּ. בְּשַׁעֲתָא דְּקַיְימֵי בְּמַחֲשָׁבָה, וְלָא מִתְדַּבְּקָן וְלָא אִתְיְדִיעוּ. וְאִלֵּין לָא קַיְימֵי, לָאו בִּרְעוּתָא, וְלָאו בְּמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה, תַּפְסִין בָּהּ וְלָא תַּפְסִין. בְּאִלֵּין קַיְימִין כָּל רָזִין דִּמְהֵימְנוּתָא, וְכָל אִינּוּן נְהוֹרִין, מֵרָזָא דְּמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה וּלְתַתָּא, כֻּלְּהוּ אִקְרוּן אֵין סוֹף. עַד הָכָא מָטוּן נְהוֹרִין, וְלָא מָטוּן, וְלָא אִתְיְדִיעוּ לָאו הָכָא רְעוּתָא, וְלָא מַחֲשָׁבָה.

לשון הקודש

שֶׁמֵּאִיר מִמָּה שֶׁלֹּא יָדוּעַ וְלֹא נוֹדַע וְלֹא הִתְגַּלָּה. וְאָז הֶאָרַת הַמַּחֲשָׁבָה הַזּוֹ שֶׁלֹּא נוֹדַעַת מַכָּה בְּהֶאָרַת הַמָּסָךְ, וּמְאִירִים כְּאֶחָד.

וְנַעֲשׂוּ תִּשְׁעָה הֵיכָלוֹת, וְהַהֵיכָלוֹת אֵינָם אוֹרוֹת, וְאֵינָם רוּחוֹת, וְאֵינָם נְשָׁמוֹת, וְאֵין מִי שֶׁיַּעֲמֹד בָּהֶם. רְצוֹנָם שֶׁל כָּל תִּשְׁעָה הָאוֹרוֹת, כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּמַחֲשָׁבָה, שֶׁהִיא אַחַת מֵהֶן בְּחֶשְׁבּוֹן, כֻּלָּם לִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם. בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמְדִים בַּמַּחֲשָׁבָה, וְלֹא מֻשָּׂגִים וְלֹא נוֹדָעִים, וְאֵלּוּ לֹא עוֹמְדִים, לֹא בְּרָצוֹן וְלֹא בְּמַחֲשָׁבָה עֶלְיוֹנָה, תּוֹפְסִים בָּהּ וְלֹא תּוֹפְסִים בָּהּ. בְּאֵלּוּ עוֹמְדִים כָּל סוֹדוֹת הָאֱמוּנָה, וְכָל אוֹתָם אוֹרוֹת מִסּוֹד הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה וְמַטָּה, כֻּלָּם נִקְרָאִים

כַּד נָהִיר מַחֲשָׁבָה, וְלָא אִתְיְדַע מִמַּאן דְּנָהִיר, כְּדֵין אִתְלְבַּשׁ וְאַסְתִּים גּוֹ בִּינָה, וְנָהִיר מָאן דְּנָהִיר, וְאָעִיל דָּא בְדָא, עַד דְּאִתְכְּלִילוּ כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא. וּבְרָזָא דְּקָרְבְּנָא כַּד סָלִיק, כֻּלָּא אִתְקָשַׁר דָּא בְדָא, וְנָהִיר דָּא בְדָא, כְּדֵין קַיְימֵי כֻּלְּהוּ בִּסְלִיקוּ, וּמַחֲשָׁבָה אִתְעֲטָר בְּאֵין סוֹף. הַהוּא נְהִירוּ דְּנָהִיר מִגֵּיהּ מַחֲשָׁבָה עִלָּאָה, (נ"א דְּלָא יָדַע אִיהִי בָּהּ כְּלַל), אִקְרֵי אֵין סוֹף, דְּמִגֵּיהּ (נ"א וּמִגֵּיהּ) אִשְׁתְּכַח וְקַיְימָא וְנָהִיר לְמַאן דְּנָהִיר, וְעַל דָּא כֻּלָּא קָאִים. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא בְּעָלְמָא דֵין, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

תָּא חֲזֵי, הַאי סִטְרָא אַחֲרָא, דְּאִקְרֵי קֵץ כָּל בָּשָׂר, כְּמָה דְּקִשׁוּרָא אִשְׁתְּכַח לְעֵילָא בְּחִדּוּ, אוֹף הָכִי נָמֵי לְתַתָּא, בְּחֶדְוָותָא, וּרְעוּתָא לְאִסְתַּפְּקָא כֻּלָּא לְעֵילָא וְתַתָּא, וְאִימָא קַיְימָא עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, כְּדְקָא יֵאוֹת.

לשון הקודש

אֵין סוֹף. עַד כָּא מַגִּיעִים הָאוֹרוֹת וְלֹא מַגִּיעִים, וְלֹא נוֹדָעִים כָּאן לֹא רָצוֹן וְלֹא מַחֲשָׁבָה.

כְּשֶׁמְּאִירָה הַמַּחֲשָׁבָה וְלֹא נוֹדָע מִמַּה מְאִירָה, אָז מִתְלַבֶּשֶׁת וְנִסְתֶּרֶת בְּתוֹךְ הַבִּינָה, וּמֵאִיר מִי שֶׁמֵּאִיר, וְנִכְנָסִים זֶה בָּזֶה, עַד שֶׁכֻּלָּם נִכְלָלִים כְּאֶחָד. וּבְסוֹד הַקָּרְבָּן כְּשֶׁהוּא עוֹלֶה, הַכֹּל נִקְשָׁר זֶה בָּזֶה וּמֵאִיר זֶה בָּזֶה. אֲזַי כֻּלָּם עוֹמְדִים בַּעֲלִיָּה, וְהַמַּחֲשָׁבָה מִתְעַטֶּרֶת בְּאֵין סוֹף. אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁמְּאִירָה מִמֶּנּוּ הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה (שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ בָּהּ כְּלָל), נִקְרָא אֵין סוֹף, שֶׁמִּמֶּנּוּ (וּמִמֶּנּוּ) נִמְצֵאת וְעוֹמֶדֶת וּמְאִירָה לְמִי שֶׁמְּאִירָה, וְעַל זֶה הַכֹּל עוֹמֵד. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

בָּא וּרְאֵה, הַצַּד הָאַחֵר הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא (בראשית ו) קֵץ כָּל בָּשָׂר, כְּמוֹ שֶׁהַקֶּשֶׁר נִמְצָא לְמַעְלָה בְּשִׂמְחָה, אַף כָּךְ גַּם לְמַטָּה בְּשִׂמְחָה וְרָצוֹן, לְסַפֵּק אֶת הַכֹּל

תָּא חֲזֵי, בְּכָל רֵישׁ יַרְחָא וְיַרְחָא, כַּד סִיהֲרָא אִתְחַדְּשָׁא, יָהֲבִין לֵיהּ לְהַאי קֵץ כָּל בָּשָׂר, חוּלָקָא חָדָא יַתִּיר עַל קָרְבְּנִין, לְאִתְעַסְּקָא בֵּיהּ, וְאִשְׁתָּמַשׁ בְּחוּלָקֵיהּ, וִיהֵא סִטְרָא דְיִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדַיְיהוּ, בְּגִין דְּיִתְאַחֲדוּן בְּמַלְכֵיהוֹן.

וְדָא אִיהוּ שָׂעִיר, בְּגִין דְּאִיהוּ חוּלָקָא דְעֵשָׂו, דִּכְתִיב בֵּיהּ שָׂעִיר. (בראשית כז) הֵן עֵשָׂו אָחִי אִישׁ שָׂעִיר. וְעַל דָּא אִיהוּ אִשְׁתָּמַשׁ בְּחוּלָקֵיהּ, וְיִשְׂרָאֵל אִינוּן מִשְׁתַּמְּשֵׁי בְּחוּלָקֵיהוֹן. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב, (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ.

וְתָא חֲזֵי, הַאי קֵץ כָּל בָּשָׂר, כָּל רְעוּתֵיהּ לָאו אִיהוּ אֶלָּא בְּבִשְׂרָא תָדִיר. וּבְגִין כָּךְ, תִּקּוּנָא דְבִשְׂרָא תָדִיר לְגַבֵּיהּ, וְעַל דָּא אִקְרֵי קֵץ כָּל בָּשָׂר.

לשון הקודש

לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהָאֵם עוֹמֶדֶת עַל יִשְׂרָאֵל כָּרָאוּי.

בא וּרְאֵה, בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ כְּשֶׁהַלְּבָנָה מִתְחַדֶּשֶׁת, נוֹתְנִים לַקֵּץ כָּל בָּשָׂר הַזֶּה חֵלֶק אֶחָד יָתֵר עַל הַקָּרְבָּנוֹת לְהִתְעַסֵּק בּוֹ וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחֶלְקוֹ, וְיִהְיֶה הַצַּד שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְבַדָּם, כְּדֵי שֶׁיִּתְאַחֲדוּ עִם מַלְכָּם.

וְזֶהוּ הַשָּׂעִיר, מִשּׁוּם שֶׁהוּא חֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו שֶׁכָּתוּב בּוֹ שָׂעִיר. (בראשית כז) הֵן עֵשָׂו אָחִי אִישׁ שָׂעִר. וְעַל כֵּן הוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחֶלְקוֹ, וְיִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּמְּשִׁים בְּחֶלְקָם. מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ.

ובא רְאֵה, קֵץ כָּל בָּשָׂר הַזֶּה, כָּל רְצוֹנוֹ אֵינוֹ אֶלָּא בְּבָשָׂר תָּמִיד. וּמִשּׁוּם כָּךְ תִּקּוּן הַבָּשָׂר תָּמִיד אֵלָיו, וְעַל כָּךְ נִקְרָא קֵץ כָּל בָּשָׂר. וּכְשֶׁהוּא שׁוֹלֵט, הוּא שׁוֹלֵט עַל

וְכַד אִיהוּ שַׁלִּיט, שַׁלִּיט עַל גּוּפָא, וְלָאו עַל נִשְׁמָתָא, נִשְׁמָתָא סַלְקָא לְאַתְרָהּ, וּבִשְׂרָא אִתְיְיהִיב לְאָתָר דָּא, כְּגַוְונָא דְקָרְבְּנָא, דִּרְעוּתָא סַלְקָא לַאֲתָר חַד, וּבִשְׂרָא לְאָתָר חַד.

וּבַר נָשׁ דְּאִיהוּ זַכָּאָה, אִיהוּ קָרְבְּנָא מַמָּשׁ לְכַפָּרָא, וְאַחֲרָא דְלָאו אִיהוּ זַכָּאָה, לָא. בְּגִין דְּבֵיהּ מוּמָא, דִּכְתִיב (ויקרא כב) כִּי לֹא לְרָצוֹן יִהְיֶה לָכֶם. וְעַל דָּא צַדִּיקָא כַּפָּרָה אִיהוּ בְּעָלְמָא, וְקָרְבְּנָא מַמָּשׁ. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

וַיְכַס הֶעָנָן אֶת אֹהֶל מוֹעֵד, דְּהָא כַּד חָפָא עֲנָנָא יַת מַשְׁכְּנָא, שָׁרָאת שְׁכִינְתָּא בְּאַרְעָא, וְאִתְעֲבָר רוּחָא מְסָאֲבָא, דְּאִיהוּ קֵץ כָּל בָּשָׂר מֵעָלְמָא, וְאִסְתַּלָּק וְעָאל בְּנוּקְבָא דִתְהוֹמָא רַבָּא,

לשון הקודש

הַגּוּף, וְלֹא עַל הַנִּשְׁמָה. הַנִּשְׁמָה עוֹלָה לִמְקוֹמָהּ, וְהַבָּשָׂר נִתָּן לַמָּקוֹם הַזֶּה, כְּמוֹ הַקָּרְבָּן – שֶׁהָרָצוֹן עוֹלֶה לְמָקוֹם אֶחָד, וְהַבָּשָׂר לְמָקוֹם אֶחָד.

וְאָדָם שֶׁהוּא צַדִּיק, הוּא קָרְבָּן מַמָּשׁ לְכַפָּרָה, וְאַחֵר שֶׁאֵינוֹ צַדִּיק – לֹא, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מוּם, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כב) כִּי לֹא לְרָצוֹן יִהְיֶה לָכֶם. וְעַל כֵּן הַצַּדִּיק הוּא כַּפָּרָה בָּעוֹלָם וְקָרְבָּן מַמָּשׁ. אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

וַיְכַס הֶעָנָן אֶת אֹהֶל מוֹעֵד. שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁכִּסָּה הֶעָנָן אֶת הַמִּשְׁכָּן, שָׁרְתָה שְׁכִינָה בָּאָרֶץ, וְהָעֲבִרָה רוּחַ הַטֻּמְאָה, שֶׁהוּא (בראשית ו) קֵץ כָּל בָּשָׂר, מֵהָעוֹלָם, וְהִסְתַּלֵּק וְנִכְנַס לְנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, וְרוּחַ קְדֻשָּׁה שָׁרְתָה עַל הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב וַיְכַס

וְרוּחָא קַדִּישָׁא שָׁרָא עַל עָלְמָא, דִּכְתִיב וַיְכַס הֶעָנָן אֶת אֹהֶל מוֹעֵד.

וּכְתִיב וְלֹא יָכוֹל מֹשֶׁה לָבוֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד כִּי שָׁכַן עָלָיו הֶעָנָן, בְּגִין דְּרוּחָא קַדִּישָׁא שָׁרָא עַל עָלְמָא, וְרוּחָא מְסָאֲבָא אִסְתַּלָּק, בַּר דְּאַמְשִׁיכוּ לֵיהּ אִינּוּן חַיָּיבַיָּא כְּמִלְּקַדְּמִין עַל עָלְמָא, דְּאִי אִינּוּן לָא אַמְשִׁיכוּ לֵיהּ עַל עָלְמָא, לָא אִשְׁתְּכַח. וּלְזִמְנָא דְּאָתֵי, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעְבְּרָא לֵיהּ מֵעָלְמָא, דִּכְתִיב, (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה יְיָ אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי יְיָ דִּבֵּר. וּכְתִיב (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ.

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

יִמְלוֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

לשון הקודש

הֶעָנָן אֶת אֹהֶל מוֹעֵד.

וְכָתוּב וְלֹא יָכֹל מֹשֶׁה לָבוֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד כִּי שָׁכַן עָלָיו הֶעָנָן. מִשּׁוּם שֶׁרוּחַ קֹדֶשׁ שָׁרְתָה עַל הָעוֹלָם, וְרוּחַ הַטֻּמְאָה הִסְתַּלְּקָה, פְּרָט לְשֶׁהִמְשִׁיכוּ אוֹתוֹ אוֹתָם רְשָׁעִים כְּמִקֹּדֶם עַל הָעוֹלָם. שֶׁאִם הֵם לֹא הָיוּ מוֹשְׁכִים אוֹתוֹ עַל הָעוֹלָם, לֹא הָיָה נִמְצָא. וְלֶעָתִיד לָבוֹא עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִירוֹ מֵהָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי ה' דִּבֵּר. וְכָתוּב (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ.

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת וַיִּקְרָא

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (ישעיה ז) **שְׁאַל לְךָ אוֹת מֵעִם יְיָ׳ אֱלֹהֶיךָ הַעֲמֵק שְׁאָלָה אוֹ הַגְבֵּהַּ לְמָעְלָה. אִסְתַּכַּלְנָא בְדָרִין קַדְמָאִין וְדָרִין בַּתְרָאִין, מַה בֵּין דָּרִין קַדְמָאִין לְדָרִין בַּתְרָאִין. דָּרִין קַדְמָאִין הֲווֹ יַדְעִין וּמִסְתַּכְּלִין בְּחָכְמְתָא עִלָּאָה, וְיַדְעִין לְצָרְפָא אַתְוָון דְּאִתְיְהִיבוּ לֵיהּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי, וַאֲפִילוּ חַיָּיבִין דְּבְהוֹן בְּיִשְׂרָאֵל, הֲווֹ יַדְעִין גּוֹ אַתְוָון חָכְמָתָא עִלָּאָה. וְיַדְעִין גּוֹ אַתְוָון עִלָּאִין, וְגוֹ אַתְוָון תַּתָּאִין, חָכְמָתָא לְאַנְהָגָא עוֹבָדִין בְּהַאי עָלְמָא.**

בְּגִין דְּכָל אָת וְאָת דְּאִתְמְסַר לֵיהּ לְמֹשֶׁה, הֲווֹ מִתְעַטְּרִין וְסַלְקִין עַל רֵישַׁיְיהוּ דְּחֵיָוון עִלָּאִין קַדִּישִׁין. וְכֻלְּהוּ חֵיָוון הֲווֹ מִתְעַטְּרֵי בְהוּ, וּפַרְחִין גּוֹ אֲוִירָא, דְּנַחְתָּא מִגּוֹ אֲוִירָא עִלָּאָה, דָּקִיק דְּלָא יְדִיעַ.

לשון הקודש

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (ישעיה ז) שְׁאַל לְךָ אוֹת מֵעִם ה׳ אֱלֹהֶיךָ הַעֲמֵק שְׁאָלָה אוֹ הַגְבֵּהַּ לְמָעְלָה. הִסְתַּכַּלְתִּי בְּדוֹרוֹת רִאשׁוֹנִים וּדוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים, מַה בֵּין דּוֹרוֹת רִאשׁוֹנִים לְדוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים? הַדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ יוֹדְעִים וּמִתְבּוֹנְנִים בַּחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה וְיוֹדְעִים לְצָרֵף הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּתְּנוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי, וַאֲפִלּוּ הָרְשָׁעִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל הָיוּ יוֹדְעִים בְּתוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת אֶת הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, וְיוֹדְעִים בְּתוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְתוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת חָכְמָה לְהַנְהִיג אֶת הַמַּעֲשִׂים בָּעוֹלָם הַזֶּה.

מִשּׁוּם שֶׁכָּל אוֹת וְאוֹת שֶׁנִּמְסְרָה לְמֹשֶׁה, הָיוּ מִתְעַטְּרוֹת וְעוֹלוֹת עַל רָאשֵׁי הַחַיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וְכָל הַחַיּוֹת הָיוּ מִתְעַטְּרוֹת בָּהֶן, וּפוֹרְחוֹת לְתוֹךְ הָאֲוִיר שֶׁיּוֹרֵד מִתּוֹךְ הָאֲוִיר הָעֶלְיוֹן, דַּקִּיק וְלֹא יָדוּעַ.

וְסַלְקִין וְנַחְתִּין אַתְוָון רַבְרְבִין וְאַתְוָון דְּקִיקִין. אַתְוָון רַבְרְבִין נַחְתִּין מִגּוֹ הֵיכָלָא עִלָּאָה טְמִירָא דְּכֹלָּא, וְאַתְוָון דְּקִיקִין הֲווֹ נַחְתִּין מִגּוֹ הֵיכָלָא אַחֲרָא תַּתָּאָה, וְאִלֵּין וְאִלֵּין אִתְמְסָרוּ לֵיהּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי.

וְחִבּוּרָא דְּאַתְוָון דְּאִינּוּן מִתְחַבְּרָאן בִּטְמִירוּ בְּכָל אָת וְאָת, כְּגוֹן א, אָת יְחִידָא, מִתְחַבְּרָאן עִמָּהּ בִּטְמִירוּ תְּרֵין אַחֲרַנִּין לְף. וְכֵן כֻּלְּהוּ אִתְמְסָרוּ לֵיהּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי, וְכֻלְּהוּ טְמִירִין גּוֹ חַבְרַיָּיא, זַכָּאִין אִינּוּן.

שְׁאַל לְךָ אוֹת, אוֹת מַמָּשׁ. דְּכֻלְּהוּ הֲווֹ נַטְלִין בְּרָזָא דְּאַתְוָון. וְכֵן בְּרָחָב מַה כְּתִיב, (יהושע ב) **וּנְתַתֶּם לִי אוֹת אֱמֶת, דָּא אָת ו׳, דְּדָא אִקְרֵי אוֹת אֱמֶת. וְאִי תֵּימָא שְׁאַר אַתְוָון לָאו אִינּוּן אֱמֶת. אִין, אֶלָּא אוֹת דָּא אוֹת אֱמֶת אִקְרֵי.**

לשון הקודש

וְעוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת אוֹתִיּוֹת גְּדוֹלוֹת וְאוֹתִיּוֹת דַּקּוֹת. הָאוֹתִיּוֹת הַגְּדוֹלוֹת יוֹרְדוֹת מִתּוֹךְ הַהֵיכָל הָעֶלְיוֹן הַטָּמִיר שֶׁל הַכֹּל, וְהָאוֹתִיּוֹת הַדַּקּוֹת הָיוּ יוֹרְדוֹת מִתּוֹךְ הֵיכָל אַחֵר תַּחְתּוֹן, וְאֵלֶּה וְאֵלֶּה נִמְסְרוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי.

וְחִבּוּר הָאוֹתִיּוֹת שֶׁמִּתְחַבְּרוֹת בַּסֵּתֶר בְּכָל אוֹת וָאוֹת, כְּמוֹ א׳, אוֹת יְחִידָה, מִתְחַבְּרוֹת עִמָּהּ בַּסֵּתֶר שְׁתֵּי אֲחֵרוֹת לְף. וְכֵן כֻּלָּן נִמְסְרוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי, וְכֻלָּן נִסְתָּרוֹת בְּתוֹךְ הַחֲבֵרִים. אַשְׁרֵיהֶם.

שְׁאַל לְךָ אוֹת – אוֹת מַמָּשׁ. שֶׁכֻּלָּם הָיוּ נוֹסְעִים בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת. וְכֵן בְּרָחָב מַה כָּתוּב, (יהושע ב) וּנְתַתֶּם לִי אוֹת אֱמֶת, זוֹ אוֹת ו׳, שֶׁזּוֹ נִקְרֵאת אוֹת אֱמֶת. וְאִם תֹּאמַר שֶׁשְּׁאָר הָאוֹתִיּוֹת אֵינָן אֱמֶת – כֵּן,

הַעֲמֵק שְׁאָלָה, דָּא אוֹת ה׳ בַּתְרָאָה דְּבִשְׁמָא קַדִּישָׁא. אוֹ הַגְּבֵהַּ לְמַעְלָה, דָּא אָת יו״ד רֵישָׁא דְּבִשְׁמָא קַדִּישָׁא. וְדָא אִיהוּ רָזָא דִּכְתִיב, שְׁאַל לְךָ אוֹת מֵעִם יְיָ׳ אֱלֹהֶיךָ, אוֹת מִשְׁמָא קַדִּישָׁא, מַשְׁמַע דִּכְתִיב מֵעִם יְיָ׳, דְּדָא אִיהוּ שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָת חַד דְּבֵיהּ, וּמַשְׁכְּנָא קָאִים עַל דָּא.

תָּא חֲזֵי, כַּד סָלִיק עֲנָנָא עַל מַשְׁכְּנָא וְשָׁרָא עֲלוֹי, כָּל אִינּוּן רְתִיכִין, וְכָל (דף ב׳ ע״ב) **אִינּוּן מָאנֵי מַשְׁכְּנָא דִּלְעֵיל, כֻּלְּהוּ הֲווֹ גּוֹ עֲנָנָא. מַה כְּתִיב,** (שמות מ) **וְלֹא יָכוֹל מֹשֶׁה לָבֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד כִּי שָׁכַן עָלָיו הֶעָנָן. וּכְתִיב, וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן,** (שמות כד) **וַיְהִי מֹשֶׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה אִי מֹשֶׁה לָא הֲוָה יְכִיל לְאַעֲלָא לְמַשְׁכְּנָא, אֲמַאי הֲוָה יָתִיב בְּטוּרָא כָּל אִינּוּן אַרְבְּעִין יוֹמִין.**

לשון הקודש

אֶלָּא הָאוֹת הַזּוֹ נִקְרֵאת אוֹת אֱמֶת.

הַעֲמֵק שְׁאָלָה – זוֹ אוֹת ה׳ אַחֲרוֹנָה שֶׁבַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. **אוֹ הַגְּבֵהַּ לְמַעְלָה** – זוֹ אוֹת יו״ד הָרֹאשׁ שֶׁבַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב, שְׁאַל נָא אוֹת מֵעִם ה׳ אֱלֹהֶיךָ, אוֹת מִן הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב מֵעִם ה׳, שֶׁזֶּהוּ שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, אוֹת אַחַת שֶׁבּוֹ, וְהַמִּשְׁכָּן עוֹמֵד עַל זֶה.

בָּא רְאֵה, כְּשֶׁעָלָה הֶעָנָן עַל הַמִּשְׁכָּן וְשָׁרָה עָלָיו, כָּל אוֹתָן הַמֶּרְכָּבוֹת וְכָל אוֹתָם כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן שֶׁלְּמַעְלָה, כֻּלָּם הָיוּ בְּתוֹךְ הֶעָנָן. מַה כָּתוּב? (שמות מ) **וְלֹא יָכוֹל מֹשֶׁה לָבֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד כִּי שָׁכַן עָלָיו הֶעָנָן.** וְכָתוּב, **וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן,** (שם כד) **וַיְהִי מֹשֶׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים**

אֶלָּא (ס״א אינו) (בְּגִין לְקַבְּלָא אוֹרַיְיתָא זִמְנָא אַחֲרָא דְּהָא תְּרֵין לוּחִין אִתְּבְּרוּ בְּקַדְמִיתָא וְהַשְּׁתָּא הָוָה בְּטוּרָא כְּמִלְּקַדְמִין. אֲמַר רִבִּי יוֹסֵי אִי הֲכִי וְהָא כְּתִיב (שמות מ) וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן וכו׳. וּכְתִיב וְלֹא יָכוֹל מֹשֶׁה לָבֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד. וּכְתִיב וַיְהִי מֹשֶׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְגו׳. וּכְתִיב וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וְגו׳. מַשְׁמַע דְּמֹשֶׁה בְּטוּרָא הָוָה בְּהַהוּא זִמְנָא דִּקְרָא לֵיהּ. וּכְתִיב מְאֹהֶל מוֹעֵד. וְאֹהֶל מוֹעֵד לֹא הָוָה בְּטוּרָא דְּסִינַי דְּהָא בֵּינַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל הָוָה. אֲמַר לֵיהּ בְּהַהוּא זִמְנָא אִשְׁתְּלִימוּ אַרְבְּעִין יוֹמִין. וְאַרְבְּעִין יוֹמִין הָוָה מֹשֶׁה בְּטוּרָא. וַעֲנָנָא אַחֲרָא עִלָּאָה הָוָה מִתָּקֵן מַשְׁכְּנָא וְתַקִּין פַּתּוֹרֵי מִכֹּל אִינּוּן רוּחִין קַדִּישִׁין לְאִתְתַּקְנָא אֲתַר דְּהָא) **תְּרֵי עֲנָנֵי הֲווֹ,** (ס״א עָנָן דְּנָהִיר וְעָנָן דְּחַשִּׁיךְ) **חַד דְּעָאל בֵּיהּ מֹשֶׁה. וְחַד דְּשָׁאֲרֵי עַל מַשְׁכְּנָא. תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב** (שמות מ) **וּכְבוֹד יְיָ׳ מָלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן, מִלָּא לָא כְּתִיב, אֶלָּא מָלֵא, דְּהָוָה שְׁלִים לְעֵילָא וְתַתָּא, עִם מַשְׁכְּנָא דִּלְתַתָּא. תִּקּוּנָא טְמִירָא דְּנָהַת לְתַתָּא וְאִתְתַּקְּנַת שְׁכִינְתָּא.**

אַרְבַּע סִטְרִין דְּמַשְׁרְיָין אִתְּגְּנִיזוּ. תִּקּוּנָא קַדְמָאָה דְּחַד מִשְׁמָרָה, מֵאִינּוּן אַרְבַּע מַשְׁרְיָין, כֹּלָּא

לשון הקודש

לָיְלָה. אִם מֹשֶׁה לֹא הָיָה יָכוֹל לְהִכָּנֵס לַמִּשְׁכָּן, לָמָּה הָיָה יוֹשֵׁב בָּהָר כָּל אוֹתָם אַרְבָּעִים הַיָּמִים?

אֶלָּא (כְּדֵי לְקַבֵּל הַתּוֹרָה בְּפַעַם אַחֶרֶת, שֶׁהֲרֵי שְׁנֵי לוּחוֹת נִשְׁבְּרוּ בָּרִאשׁוֹנָה, וְעַתָּה הָיָה בָּהָר כְּבָרִאשׁוֹנָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִם כֵּן, וַהֲרֵי כָּתוּב (שמות מ) וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן וְכוּ׳, וְכָתוּב וְלֹא יָכֹל מֹשֶׁה לָבֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד, וְכָתוּב וַיְהִי מֹשֶׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְגוֹ׳. וְכָתוּב וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וְגוֹ׳. מַשְׁמָע שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה בָּהָר בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁקָּרָא לוֹ, וְכָתוּב מֵאֹהֶל מוֹעֵד, וְאֹהֶל מוֹעֵד לֹא הָיָה בְּהַר סִינַי, שֶׁהֲרֵי בֵּינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיָה? אָמַר לוֹ, בְּאוֹתוֹ זְמַן נִשְׁלְמוּ אַרְבָּעִים יָמִים, וְאַרְבָּעִים יָמִים הָיָה מֹשֶׁה בָּהָר, וְעָנָן אַחֵר עֶלְיוֹן הָיָה מִתְּקֵן הַמִּשְׁכָּן וּמִתַּקֵּן הַשֻּׁלְחָנוֹת מִכֹּל אוֹתָן רוּחוֹת קְדוֹשׁוֹת לְהַתְּקֵן מָקוֹם, שֶׁהֲרֵי) שְׁנֵי עֲנָנִים הָיוּ (ס״א עָנָן הַמֵּאִיר וְעָנָן הַמַּחְשִׁיךְ), אֶחָד שֶׁנִּכְנַס בּוֹ מֹשֶׁה, וְאֶחָד שֶׁשָּׁרוּי הָיָה עַל הַמִּשְׁכָּן. בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, (שמות מ) וּכְבוֹד ה׳ מָלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן. מִלֵּא לֹא כָתוּב, אֶלָּא מָלֵא, שֶׁהָיָה שָׁלֵם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, עִם הַמִּשְׁכָּן שֶׁלְּמַטָּה. תִּקּוּן טָמִיר שֶׁיָּרַד לְמַטָּה וְנִתְתַּקְּנָה הַשְּׁכִינָה.

אַרְבָּעָה צְדָדִים שֶׁל מַחֲנוֹת נִגְנְזוּ. תִּקּוּן רִאשׁוֹן שֶׁל מִשְׁמָרָה אַחַת מֵאוֹתָן אַרְבַּע

עַד דְּאִתְתַּקָּנוּ. רֵישָׁא לִסְטַר יְמִינָא צַדְקִיאֵ״ל, רַב מְמָנָא, רַב מַשִּׁירְיָין, דְּאִיהוּ תְּחוֹת שׁוּלְטָנָא דְּמִיכָאֵ״ל, וְעִמֵּיהּ הֲוֹוּ מִתְתַּקְּנָן כָּל אִינּוּן מַשִּׁרְיָין תְּחוֹת יְדֵיהּ.

וְחַד מְמָנָא אִתְקַם עַל אַרְבַּע תְּלַת, אַרְבַּע לְתַתָּא, בְּגִין דְּכָל אִינּוּן מַשִּׁרְיָין עִלָּאִין, כַּד נַחְתִּין לְתַתָּא, מְשַׁנְיָין שְׁמָא דִלְהוֹן, בִּשְׁמָהָן אַחֲרָנִין, כַּד אִינּוּן עִלָּאִין לָא מִשְׁתַּנִּין לְעָלְמִין. וְהַאי מְמָנָא עִלָּאָה צַדְקִיאֵ״ל קָאִים עָלַיְיהוּ לְגוֹ. אָת חַד נָצִיץ עַל רֵישַׁיְיהוּ, וְאִיהִי א׳ זְעֵירָא, כַּד הַאי אָת נָצִיץ, כֻּלְּהוּ נַטְלִין לְהַהוּא אָתַר דְּנָצִיץ הַאי נְצִיצוּ.

לְגוֹ מִנַּיְיהוּ, רָזִיאֵ״ל רַב מְמָנָא, רַב מַשִּׁרְיָין, דְּקַיְּימָא לְגוֹ תְּחוֹת שׁוּלְטָנוּתָא דְּמִיכָאֵ״ל.

לשון הקודש

מַחֲנוֹת, הַכֹּל עַד שֶׁהִתְתַּקְּנוּ. הָרִאשׁוֹן לְצַד יָמִין צַדְקִיאֵ״ל, הַמְמֻנֶּה הַגָּדוֹל, גְּדוֹל הַמַּחֲנוֹת, שֶׁהוּא תַּחַת שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל מִיכָאֵ״ל, וְעִמּוֹ הָיוּ מִתְתַּקְּנִים כָּל אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת תַּחַת יָדוֹ.

וּמְמֻנֶּה אֶחָד הוּקַם עַל אַרְבַּע שָׁלֹשׁ, אַרְבַּע לְמַטָּה, לְפִי שֶׁכָּל אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים, כְּשֶׁיּוֹרְדִים לְמַטָּה, מְשַׁנִּים אֶת הַשֵּׁם שֶׁלָּהֶם בְּשֵׁמוֹת אֲחֵרִים. כְּשֶׁהֵם עֶלְיוֹנִים, לֹא מִשְׁתַּנִּים לְעוֹלָמִים. וְהַמְמֻנֶּה הָעֶלְיוֹן הַזֶּה צַדְקִיאֵ״ל עוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְפָנִים. אוֹת אַחַת נוֹצֶצֶת עַל רָאשֵׁיהֶם, וְהִיא א קְטַנָּה. כְּשֶׁהָאוֹת הַזּוֹ נוֹצֶצֶת, כֻּלָּם נוֹסְעִים לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנּוֹצֶצֶת הַהִתְנוֹצְצוּת הַזּוֹ.

לְפָנִים מֵהֶם – רָזִיאֵ״ל הַמְמֻנֶּה הַגָּדוֹל,

וְעִמֵּיהּ כָּל אִינּוּן מַשְׁרְיָין דִּתְחוֹת יְדֵיהּ. וְחַד מִמָּנָא קָאִים עָלַיְיהוּ בְּתַרְעָא, דְּאִתְקְרֵי רוּמִיאֵ״ל. וְסַחֲרִין לֵיהּ י״ב מִמָּנָן, תְּלַת תְּלַת ד׳ זִמְנִין. וְרָזִיאֵ״ל רַב מִמָּנָא קַיְיָמָא עַל כֻּלְּהוּ, דְּלָא אִשְׁתָּנֵי שְׁמֵיהּ. אָת חַד נָצִיץ עַל רֵישַׁיְיהוּ דְּכָל אִינּוּן מַשְׁרְיָין, וְאִיהִי אָת ר׳. כַּד הַאי נָצִיץ, נַטְלִין כֻּלְּהוּ לְהַהוּא סִטְרָא דְּהַהוּא נְצִיצוּ, הַאי אָת קַיְיָמָא עַל עוֹנְשָׁא דִּמְגַלֶּה רָזִין וְסִימָנִיךְ (משלי יג) רֵישׁ וְקָלוֹן.

לְגוֹ מִנַּיְיהוּ, יוֹפִיאֵ״ל רַב מִמָּנָא, רַב מַשִּׁירְיָין, תְּחוֹת שׁוּלְטָנוּתָא דְּמִיכָאֵ״ל, וְעִמֵּיהּ הֲווֹ מִתְתַּקְּנָן כָּל אִינּוּן מַשְׁרְיָין דִּתְחוֹת יְדֵיהּ. וְלָא אִתְגַּלְיָין הָכָא בְּחֶשְׁבָּנָא, בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּלִימוּ הָכָא עַד דְּאָתוּ לְבֵית עוֹלָמִים. דְּתַמָּן אִשְׁתְּלִימוּ כֻּלְּהוּ, וְאַסְגּוּ

לשון הקודש

גְּדוֹל הַמַּחֲנוֹת, שֶׁעוֹמֵד לִפְנִים תַּחַת שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל מִיכָאֵ״ל, וְעִמּוֹ כָּל אוֹתָם מַחֲנוֹת שֶׁתַּחַת יָדוֹ, וּמְמֻנֶּה אֶחָד עוֹמֵד עֲלֵיהֶם בַּשַּׁעַר, שֶׁנִּקְרָא רוּמִיאֵ״ל. וְסוֹבְבִים אוֹתוֹ י״ב מְמֻנִּים, שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ אַרְבַּע פְּעָמִים. וְרָזִיאֵ״ל הַמְמֻנֶּה הַגָּדוֹל עוֹמֵד עַל כֻּלָּם, שֶׁלֹּא הִשְׁתַּנָּה שְׁמוֹ. אוֹת אַחַת נוֹצֶצֶת עַל רֹאשָׁם שֶׁל כָּל אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת, וְהִיא אוֹת ר׳. כְּשֶׁזּוֹ נוֹצֶצֶת, כֻּלָּם נוֹסְעִים לְאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל אוֹתָהּ הִתְנוֹצְצוּת. הָאוֹת הַזּוֹ עוֹמֶדֶת עַל הָעֹנֶשׁ שֶׁל מְגַלֵּה הַסּוֹדוֹת, וְסִימָנְךָ – רֵישׁ וְקָלוֹן. **לִפְנִים** מֵהֶם יוֹפִיאֵ״ל הַמְמֻנֶּה הַגָּדוֹל, גְּדוֹל הַמַּחֲנוֹת, תַּחַת שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל מִיכָאֵ״ל וְעִמּוֹ הָיוּ מִתְקָנִים כָּל אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת שֶׁתַּחַת יָדוֹ, וְלֹא הִתְגַּלּוּ כָּאן בַּחֶשְׁבּוֹן, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִשְׁלְמוּ כָּאן עַד שֶׁבָּאוּ לְבֵית עוֹלָמִים, שֶׁשָּׁם כֻּלָּם נִשְׁלְמוּ, וְהִתְרַבּוּ

מַשְׁרְיָין בִּשְׁלִימוּ. וּמַה דְּאַמָּרָן הָכָא, כָּל אִינּוּן מַשְׁרְיָין דִּתְחוֹת יְדֵיהּ, דְּאִתְמְסָרוּ בְּהַהוּא שַׁעֲתָא לְאַעֲלָא עִמֵּיהּ וְחַד מִמָּנָא קַיְימָא עָלַיְיהוּ, וְחָכְמִיאֵ״ל שְׁמֵיהּ, וְי״ב מִמָּנָן סָחֲרִין לֵיהּ לְכָל עִיבָּר תְּלַת תְּלַת, כְּמָה דְּאַמָּרָן. וְיוֹפִיאֵ״ל רַב מִמָּנָא קַיְימָא עַל כֻּלְּהוּ, דְּלָא אִשְׁתַּנֵּי שְׁמֵיהּ.

אָת חַד נָצִיץ עַל רֵישַׁיְיהוּ דְּכָל אִלֵּין מַשְׁרְיָין, וְאִיהִי אָת ק׳. כַּד נָצִיץ דָּא, נַטְלִין כֻּלְּהוּ לְהַהוּא סִטְרָא דְּהַהוּא נְצִיצוּ. הַאי אָת ק׳ תַּלְיָיא בַּאֲוִירָא, וְאַכְפְּיָא תְּלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא. וְסַלְקָא וְנַחְתָּא, תְּרֵין אַתְוָון אִלֵּין קר, אִינּוּן אַתְוָון דְּקַיְימִין בְּאֶמְצָעִיתָא, חַד דְּחָפֵי לְאָת א׳, וְחַד דְּחַפְּיָא עַל י׳, דְּאִיהִי לְבָתָר.

לשון הקודש

הַמַּחֲנוֹת בִּשְׁלֵמוּת. וּמַה שֶּׁאָמַרְנוּ כָּאן, כָּל אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת שֶׁתַּחַת יָדוֹ, שֶׁנִּמְסְרוּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לְהִכָּנֵס עִמּוֹ וּמְמֻנֶּה אֶחָד עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, וּשְׁמוֹ חָכְמִיאֵ״ל, וְי״ב מְמֻנִּים סוֹבְבִים אוֹתוֹ לְכָל עֵבֶר שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וְיוֹפִיאֵ״ל הַמְמֻנֶּה הַגָּדוֹל עוֹמֵד עַל כֻּלָּם, שֶׁלֹּא מִשְׁתַּנֶּה שְׁמוֹ. **אוֹת** אַחַת נוֹצֶצֶת עַל רָאשֵׁיהֶם שֶׁל כָּל הַמַּחֲנוֹת הַלָּלוּ, וְהִיא הָאוֹת ק׳. כְּשֶׁזּוֹ נוֹצֶצֶת, כֻּלָּם נוֹסְעִים לְאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל אוֹתָהּ הִתְנוֹצְצוּת. הָאוֹת הַזּוֹ ק׳ תְּלוּיָה בָּאֲוִיר, נִכְנַעַת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם, וְעוֹלָה וְיוֹרֶדֶת. שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ קר, הֵן אוֹתִיּוֹת שֶׁעוֹמְדוֹת בָּאֶמְצַע. אַחַת הַמְכַסָּה עַל אוֹת א׳, וְאַחַת שֶׁמְּכַסָּה עַל אוֹת י׳, שֶׁהִיא אַחַר כָּךְ.

לְגוֹ מִנַּיְיהוּ, קְדוּמִיאֵ״ל רַב מְמָנָא, רַב מַשְׁרְיָין, תְּחוֹת שׁוּלְטָנוּתָא דְּמִיכָאֵ״ל, עִמֵּיהּ הֲווֹ מִתְתַּקְּנָן כָּל אִינּוּן מַשְׁרְיָין דִּתְחוֹת יְדֵיהּ. וְחַד מְמָנָא קַיְימָא עָלַיְיהוּ בְּתַרְעָא, דְּאִתְקְרֵי אֲרִיאֵ״ל. וי״ב מְמָנָן סָחֲרִין לֵיהּ, תְּלַת תְּלַת לְכָל סְטָר. וְהַאי מְמָנָא קְדוּמִיאֵ״ל קַיְימָא עָלַיְיהוּ, דְּלָא אִשְׁתַּנֵּי שְׁמֵיהּ לְעָלְמִין. חַד אָת קַיְימָא נָצִיץ עַל רֵישַׁיְיהוּ, וְהוּא אָת י׳, (דף ג׳ ע״א) כַּד הַאי נָצִיץ, נַטְלִין כֻּלְּהוּ לְהַהוּא נְצִיצוּ דְּנָצִיץ. אוֹת ק׳ דְּקַאמְרָן חַפְּיָא עַל הַאי אָת י׳, ר׳ חַפְּיָא עַל א׳.

לְגוֹ לְגוֹ, בַּאֲתַר דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ, נָצִיץ חַד אָת בִּטְמִירוּ וּבִגְנִיזוּ, וְאִיהִי אָת ו׳. וְהַאי אָת ו׳ נָצִיץ בִּנְצִיצוּ עַל כֻּלְּהוּ אַתְוָון. וְקָלָא נָפִיק מִבֵּינַיְיהוּ דְּאִלֵּין אַתְוָון, כְּדֵין כָּטַשׁ נְצִיצוּ דְּאָת ו׳, לְנְצִיצוּ

לשון הקודש

לִפְנִים מֵהֶם קְדוּמִיאֵ״ל הַמְמֻנֶּה הַגָּדוֹל, גְּדוֹל הַמַּחֲנוֹת, תַּחַת שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל מִיכָאֵ״ל, עִמּוֹ הָיוּ מִתְתַּקְּנִים כָּל אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת שֶׁתַּחַת יָדוֹ. וּמְמֻנֶּה אֶחָד עוֹמֵד עֲלֵיהֶם בַּשַּׁעַר, שֶׁנִּקְרָא אֲרִיאֵ״ל. וְי״ב מְמֻנִּים סוֹבְבִים אוֹתוֹ שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ לְכָל צַד, וְהַמְמֻנֶּה הַזֶּה קְדוּמִיאֵ״ל עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, שֶׁלֹּא מִשְׁתַּנֶּה שְׁמוֹ לְעוֹלָמִים. אוֹת אַחַת עוֹמֶדֶת וְנוֹצֶצֶת עַל רָאשֵׁיהֶם, וְהִיא הָאוֹת י׳. כְּשֶׁזּוֹ נוֹצֶצֶת, כֻּלָּם נוֹסְעִים לְאוֹתָהּ הִתְנוֹצְצוּת שֶׁנּוֹצֶצֶת. הָאוֹת ק׳ כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, מְכַסֶּה עַל הָאוֹת הַזּוֹ י׳, ר׳ מְכַסֶּה עַל א׳.

לִפְנֵי וְלִפְנִים, בַּמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ, נוֹצֶצֶת אוֹת אַחַת בַּסֵּתֶר וּבִגְנִיזָה, וְהִיא הָאוֹת ו׳. וְהָאוֹת ו׳ הַזּוֹ נוֹצֶצֶת בְּהִתְנוֹצְצוּת עַל כָּל הָאוֹתִיּוֹת, וְקוֹל יוֹצֵא מִבֵּינֵיהֶן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ, וְאָז מַכָּה

דְּאָת י׳, וְנָפַק הַהוּא נְצִיצוּ מִגּוֹ אֲתַר (ס״א דְּאִקְרֵי קוֹדֶשׁ) דְּקוֹדֶשׁ וּבָטַשׁ לְגוֹ נְצִיצוּ דְּאָת י׳.

וּכְדֵין נְצִיצוּ דְּאָת י׳, בָּטַשׁ לְגוֹ נְצִיצוּ דְּאָת ק׳ (וְקָלָא הוּא נָפִיק) וְנָפְקָא נְצִיצוּ דְּאָת ק׳, וּבָטַשׁ לְגוֹ נְצִיצוּ דְּאָת ר׳, וְנַפְקֵי נִצּוֹצִין כֻּלְּהוּ, וּמִתְחַבְּרִין לְגוֹ נְצִיצוּ דְּאָת א׳, דְּקַיְּימָא. וְקָלָא הֲוָא נָפִיק, וּבָטַשׁ בְּכָל אִינּוּן נְצִיצִין דְּאַתְוָון כַּחֲדָא, נְצִיצוּ דְּאָת ו׳ בְּי׳, נְצִיצוּ דְּי׳ בְּק׳, נְצִיצוּ דְּק׳ בְּר׳, נְצִיצוּ דְּר׳ בְּא׳. וּמִתְחַבְּרָן גְּלִיפִין דִּנְצִיצִין, וְנַפְקֵי לְבָתָר. וּבָתַר דְּמִתְחַבְּרִין בְּנִיצוֹצֵיהוֹן, נָפִיק קָלָא מִבֵּינֵיהוֹן, וּמִתְחַבְּרָן בְּרָזָא דָא וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. וּמֹשֶׁה הָוָה מִסְתָּכַּל כָּל אִינּוּן יוֹמִין דְּלָא עָאל.

לשון הקודש

הַהִתְנוֹצְצוּת שֶׁל הָאוֹת ו׳ לַהִתְנוֹצְצוּת שֶׁל הָאוֹת י׳, וְיוֹצֵאת אוֹתָהּ הִתְנוֹצְצוּת מִתּוֹךְ מְקוֹם (שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ) הַקֹּדֶשׁ, וּמַכָּה לְתוֹךְ הַהִתְנוֹצְצוּת שֶׁל הָאוֹת י׳.

וְאָז הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹת י׳ מַכָּה לִפְנִים הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹת ק׳, וְיוֹצֵאת הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹת ק׳ וּמַכָּה לְתוֹךְ הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹת ר׳, וְיוֹצְאִים כָּל הַנִּיצוֹצוֹת וּמִתְחַבְּרִים לְתוֹךְ הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹת א׳ שֶׁעוֹמֶדֶת. וְהַקּוֹל הָיָה יוֹצֵא וּמַכֶּה בְּכָל אוֹתָם הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת כְּאֶחָד, הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹת ו׳ בְּיו״ד, הִתְנוֹצְצוּת שֶׁל יו״ד בְּק׳, הִתְנוֹצְצוּת שֶׁל ק׳ בְּר׳, וְהַהִתְנוֹצְצוּת שֶׁל ר׳ בְּא׳. וּמִתְחַבְּרִים חִקּוּקֵי הַנִּיצוֹצוֹת וְיוֹצְאִים אַחַר כָּךְ. וְאַחַר שֶׁמִּתְחַבְּרִים בְּנִיצוֹצוֹתֵיהֶם, יוֹצֵא קוֹל מִבֵּינֵיהֶם, וּמִתְחַבְּרִים בְּסוֹד זֶה וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. וּמֹשֶׁה הָיָה מִסְתַּכֵּל כָּל אוֹתָם הַיָּמִים שֶׁלֹּא נִכְנַס.

לְבָתָר אִתְהַדָּרוּ אַתְוָון, וַהֲווּ מִתְגַּלְגְּלִין בְּקוּלְפּוּי, בְּצִרוּפִין דְּאַתְוָון דְּאִתְמְסָרוּ לְאָדָם בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן. אָת א לְאַעֲלָא בְּגוֹ טְמִירָא, לַאֲתַר דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ, וְנָפַק ו׳, וְיָהִיב דּוּכְתָּא לְאָת א׳, וְאִתְחַבָּר א׳ לְגוֹ ו׳, דְּבַתְרֵיהּ קַר, וְי׳ עָאל בֵּין ק׳ וְר׳ וְאִשְׁתְּכַח קִיר. וְאִתְגְּלִיפוּ וְאִתְנְצִיצוּ כְּמִלְּקַדְּמִין, וְקָלָא נָפַק מִבֵּינַיְיהוּ, וּמִתְחַבְּרָן נְצִיצִין דְּאַתְוָון, וְנָפִיק לְבַר וְאִתְגַּלְיָין לְגַבֵּי כָּל אִינּוּן מַשְׁרְיָין, דַּהֲווּ נַטְלִין אִינּוּן אַתְוָון. וְכַד מִתְחַבְּרָן נְצִיצִין דְּאַתְוָון, קָלָא בָטַשׁ בֵּינַיְיהוּ, אִתְחֲזוּן בְּגִלּוּפַיְיהוּ לְכָל אִינּוּן רְתִיכִין אוֹקִיר. וְקָלָא אַהְדָּר מִבֵּינַיְיהוּ וְקָרֵי בֵּין אִינּוּן רְתִיכִין (ישעיה יג) אוֹקִיר אֱנוֹשׁ מִפָּז וְאָדָם מִכֶּתֶם אוֹפִיר.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמֹשֶׁה דְּחָמֵי כָּל דָּא, אֲבָל צִרוּפָא

לשון הקודש

אַחַר כָּךְ חָזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהָיוּ מִתְגַּלְגְּלוֹת בְּמַקְלוֹ, בְּצִרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּמְסְרוּ לְאָדָם בְּגַן עֵדֶן. הָאוֹת א׳ לְהִכָּנֵס לְתוֹךְ הַסֵּתֶר, לַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ, וְיוֹצֵאת ו׳, וְנוֹתֶנֶת מָקוֹם לָאוֹת א׳, וּמִתְחַבֶּרֶת א׳ לְתוֹךְ ו׳ שֶׁאַחֲרֶיהָ קַר, וְי׳ נִכְנֶסֶת בֵּין ק׳ וְר׳, וְנִמְצָא קִיר. וְנֶחְקָקוֹת וּמִתְנוֹצְצוֹת כְּמוֹ מִקֹּדֶם, וְקוֹל יוֹצֵא מִבֵּינֵיהֶן, וּמִתְחַבְּרִים הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, וְיוֹצְאוֹת הַחוּצָה וּמִתְגַּלּוֹת לְכָל אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת, שֶׁהָיוּ נוֹסְעִים עִם הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ. וּכְשֶׁמִּתְחַבְּרִים הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, מַכֶּה קוֹל בֵּינֵיהֶם, הֵם נִרְאִים בַּחֲקִיקוֹתֵיהֶם לְכָל אוֹתָן הַמֶּרְכָּבוֹת אוֹקִיר. וְקוֹל חוֹזֵר מִבֵּינֵיהֶם וְקוֹרֵא בֵּין אוֹתָן הַמֶּרְכָּבוֹת: (ישעיה יג) אוֹקִיר אֱנוֹשׁ מִפָּז וְאָדָם מִכֶּתֶם אוֹפִיר.

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁרָאָה אֶת כָּל זֶה,

דָּא לָא אִתְחַמֵּי לְעֵינוֹי דְמֹשֶׁה, אֶלָּא צִרוּפָא קַדְמָאָה דְאִיהוּ וַיִּקְרָא, דָּא הָוָה חָמֵי מֹשֶׁה, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. וְצִרוּפָא דָא אַחֲרָא לָא גַלְיָין לֵיהּ. בְּגִין דִשְׁבָחָא דְּבַר נָשׁ לָא מוֹדִעִין לְקַמֵּיהּ. וְסִימָנִיךְ, (במדבר יב) צְאוּ שְׁלָשְׁתְּכֶם, וּכְתִיב וַיִּקְרָא אַהֲרֹן וּמִרְיָם, וּכְתִיב פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ, וּכְתִיב לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה, בְּגִין דְּלָא מוֹדִעִין שְׁבָחֵיהּ דְּבַר נָשׁ לְקַמֵּיהּ.

סַלְקִין אַתְוָון, וְאִתְהַדְּרוּ בְכָל אִינּוּן מַשְׁרְיָין כְּגַוְונָא דָא, בְּצִרוּפָא דָא אוֹקִיר.וְקָלָא נָפַק וְאַכְרִיז וְאָמַר, אוֹקִיר אֱנוֹשׁ מִפָּז וְגוֹ׳. לְבָתָר אִתְמְשָׁכוּ אַתְוָון, וַהֲווּ נְצִיצִין עַל רֵישַׁיְיהוּ דְכָל אִינּוּן רְתִיכִין, וְאִשְׁתְּכָחוּ עַד דְּאִתְתְּקָנוּ לְדוּכְתַּיְיהוּ.

לשון הקודש

אֲבָל הַצִּרוּף הַזֶּה לֹא נִרְאָה לְעֵינֵי מֹשֶׁה, אֶלָּא הַצִּרוּף הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא וַיִּקְרָא, אֶת זֶה הָיָה רוֹאֶה מֹשֶׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. וְצִרוּף זֶה אַחֵר לֹא מְגַלִּים לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁשִּׁבְחוֹ שֶׁל אָדָם לֹא מוֹדִיעִים לְפָנָיו, וְסִימָנְךָ – (במדבר יב) צְאוּ שְׁלָשְׁתְּכֶם, וְכָתוּב וַיִּקְרָא אַהֲרֹן וּמִרְיָם, וְכָתוּב פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ, וְכָתוּב לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא מוֹדִיעִים שִׁבְחוֹ שֶׁל אָדָם לְפָנָיו.

עָלוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְחָזְרוּ בְּכָל אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת כְּמוֹ זֶה, בַּצִּרוּף הַזֶּה: אוֹקִיר. וְקוֹל יָצָא וְהִכְרִיז וְאָמַר: אוֹקִיר אֱנוֹשׁ מִפָּז וְגוֹ׳. אַחַר כָּךְ נִמְשְׁכוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהָיוּ נוֹצְצוֹת עַל רָאשֵׁי כָּל אוֹתָן הַמֶּרְכָּבוֹת, וְשָׁכְכוּ עַד שֶׁהִתְתַּקְּנוּ לִמְקוֹמוֹתֵיהֶן.

רֵישָׁא לִסְטַר שְׂמָאלָא חִזְקִיאֵ״ל רַב מְמָנָא, רַב מַשְׁרְיָין לְכָל אִינּוּן דְּקַיְימֵי לְתַרְעָא דְמַשְׁכְּנָא, תְּחוֹת שׁוּלְטָנוּתָא דְגַבְרִיאֵ״ל. וְעִמֵּיהּ מִתְתַּקְּנָן בְּהַהוּא תַרְעָא, כָּל אִינּוּן מַשְׁרְיָין דִּתְחוֹת יְדֵיהּ. וְחַד מְמָנָא אִתְּקַם עַל תַּרְעָא לְבַר, וְגַזְרִיאֵ״ל שְׁמֵיהּ. וְעִמֵּיהּ י״ב מְמָנָן דְּסָחֲרִין לֵיהּ תְּלַת תְּלַת לְכָל סְטָר, לְד׳ סִטְרִין.

וְאִלֵּין שִׁנְּנָא דְלָהֲטָא דְחַרְבָּא דְמִתְהַפְּכָא בִידַיְיהוּ. וְהַאי מְמָנָא חִזְקִיאֵ״ל, קָאִים עָלַיְיהוּ לְעֵילָא לְעֵילָא לְגוֹ. אָת חַד נָצִיץ עַל רֵישַׁיְיהוּ, וְאִיהִי אָת א׳. דְּהָא לָא קַיְימֵי אִלֵּין, וְלָא שַׁיְילֵי (ס״א נָטְלֵי), אֶלָּא בְרָזָא דְא׳, דְּאִיהִי יְמִינָא. בְּגִין דִּשְׂמָאלָא לָא נָטִיל אֶלָּא בִּימִינָא. יְמִינָא נָטִיל תָּדִיר לִשְׂמָאלָא, דְּא׳ אָת נָצִיץ וְנָפִיק מִן יְמִינָא. כְּדֵין נַטְלִין לְהַהוּא אֲתַר דְּנָצִיץ הַהוּא נְצִיצוּ.

לשון הקודש

הָרֹאשׁ לְצַד שְׂמֹאל חִזְקִיאֵ״ל, הַמְמֻנֶּה הַגָּדוֹל, גְּדוֹל הַמַּחֲנוֹת לְכָל אוֹתָם שֶׁעוֹמְדִים לְשַׁעַר הַמִּשְׁכָּן, תַּחַת שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל גַּבְרִיאֵ״ל. וְעִמּוֹ מִתְתַּקְּנִים בְּאוֹתוֹ הַשַּׁעַר כָּל אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת שֶׁתַּחַת יָדוֹ, וּמְמֻנֶּה אֶחָד הָעֹמֵד עַל הַשַּׁעַר בַּחוּץ, וּשְׁמוֹ גַּזְרִיאֵ״ל. וְעִמּוֹ י״ב מְמֻנִּים שֶׁסּוֹבְבִים אוֹתוֹ שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ לְכָל צַד לְאַרְבָּעָה צְדָדִים.

וְאֵלּוּ שְׁנִינוֹת שֶׁל לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת בִּידֵיהֶם. וְהַמְמֻנֶּה הַזֶּה חִזְקִיאֵ״ל עוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְמַעְלָה לְמַעְלָה בִּפְנִים. אוֹת אַחַת נוֹצֶצֶת עַל רֹאשָׁם, וְהִיא הָאוֹת א׳. שֶׁהֲרֵי אֵלֶּה לֹא עוֹמְדִים וְלֹא שׁוֹאֲלִים (נוֹסְעִים) אֶלָּא בַּסּוֹד שֶׁל א׳, שֶׁהִיא יָמִין, מִשּׁוּם שֶׁשְּׂמֹאל אֵין נוֹסַעַת

לְגוֹ מִנֵּיהּ רַהֲטִיאֵ״ל רַב מַשִּׁרְיָין, דְּקַיְּימָא לְגוֹ תְּחוֹת שָׁלְטָנוּתָא דְגַבְרִיאֵ״ל. וְעִמֵּיהּ כָּל אִינּוּן מַשִּׁרְיָין תְּחוֹת יְדֵיהּ. וְחַד מִמָּנָא קָאִים עָלַיְיהוּ בְּתַרְעָא, דְּאִתְקְרֵי קַדְשִׁיאֵ״ל, וְסַחֲרִין לֵיהּ י״ב מִמָּנָן, תְּלַת תְּלַת ד׳ זִמְנִין. וְהַהוּא מִמָּנָא רַהֲטִיאֵ״ל קַיְּימָא עַל כֻּלְּהוּ, דְּלָא אִשְׁתַּנֵּי שְׁמֵיהּ. אָת חַד נָצִיץ עַל רֵישַׁיְיהוּ דְכָל אִלֵּין מַשִּׁרְיָין, וְאָת דָּא אִיהוּ ז׳, וְאִיהוּ אִתְחַלָּף גּוֹ תִּקּוּנָא דְמַשְׁכְּנָא בְּאָת ל. הַאי אִתְחַלָּף בְּרָזָא (במדבר כד) דְּיִזַּל מַיִם מִדָּלְיָו. וְאִתְחַלָּף (דף ג׳ ע״ב) בְּגִלּוּפֵי אַתְוָון, וְאִקְרֵי חִלּוּפָא ל׳. כַּד הַאי נָצִיץ עַל רֵישַׁיְיהוּ דְכָל אִלֵּין מַשִּׁרְיָין, כְּדֵין כֻּלְּהוּ נַטְלִין לְהַהוּא סִטְרָא דְהַהוּא נְצִיצוּ.

לשון הקודש

אֶלָּא בִּימִין. הַיָּמִין תָּמִיד נוֹסַעַת לִשְׂמֹאל, שֶׁא׳ אוֹת נוֹצֶצֶת וְיוֹצֵאת מִיָּמִין. וְאָז נוֹסְעִים לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנּוֹצֶצֶת אוֹתָהּ הִתְנוֹצְצוּת.

לִפְנִים מִמֶּנּוּ רַהֲטִיאֵ״ל, גְּדוֹל הַמַּחֲנוֹת, שֶׁעוֹמֵד בִּפְנִים תַּחַת שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל גַּבְרִיאֵ״ל, וְעִמּוֹ כָּל אוֹתָם מַחֲנוֹת תַּחַת יָדוֹ, וּמִמֶּנָּה אֶחָד עוֹמֵד עֲלֵיהֶם בַּשַּׁעַר, שֶׁנִּקְרָא קַדְשִׁיאֵ״ל, וְסוֹבְבִים אוֹתוֹ י״ב מְמֻנִּים שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ אַרְבַּע פְּעָמִים. וְאוֹתוֹ הַמְּמֻנֶּה רַהֲטִיאֵ״ל עוֹמֵד עַל כֻּלָּם, שֶׁלֹּא מִשְׁתַּנֶּה שְׁמוֹ. אוֹת אַחַת נוֹצֶצֶת עַל רָאשֵׁיהֶם שֶׁל כָּל הַמַּחֲנוֹת הַלָּלוּ, וְהָאוֹת הַזּוֹ הִיא ז׳, וְהִיא מִתְחַלֶּפֶת בְּתוֹךְ תִּקּוּן הַמִּשְׁכָּן בָּאוֹת ל׳. זוֹ מִתְחַלֶּפֶת בְּסוֹד שֶׁל (במדבר כד) יִזַּל מַיִם מִדָּלְיָו. וּמִתְחַלֶּפֶת בַּחֲקִיקוֹת שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, וְנִקְרָא חִלּוּף ל׳. כְּשֶׁזּוֹ נוֹצֶצֶת עַל רֹאשָׁם שֶׁל כָּל הַמַּחֲנוֹת הַלָּלוּ, אָז כֻּלָּם נוֹסְעִים לְאוֹתוֹ צַד שֶׁל אוֹתָהּ הִתְנוֹצְצוּת.

לְגוֹ מִן דָּא, קַפְּצִיאֵ״ל רַב מְמָנָא, רַב מַשְׁרְיָין, תְּחוֹת שָׁלְטָנֵיהּ דְּגַבְרִיאֵל, וְעִמֵּיהּ הֲווֹ מִתְתַּקְּנָן כָּל אִינּוּן מַשְׁרְיָין דִּתְחוֹת יְדֵיהּ, אִינּוּן דְּאִתְמְסָרוּ לֵיהּ בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, וְחַד מְמָנָא קָאִים עָלַיְיהוּ עֲזָאֵ״ל שְׁמֵיהּ. וי״ב מְמָנָן סָחֲרִין לֵיהּ לְכָל עִיבָּר, תְּלַת תְּלַת כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, וְקַפְּצִיאֵ״ל רַב מְמָנָא קַיְימָא עַל כֻּלְּהוּ. אָת חַד נָצִיץ עַל רֵישַׁיְיהוּ דְּכָל אִלֵּין מַשְׁרְיָין, וְאִיהִי אָת ד׳, וְכֻלְּהוּ נָטְלֵי לְהַהוּא נְצִיצוּ דְּהַהוּא אָת. הַאי אָת תַּלְיָיא גּוֹ אֲוִירָא, עַל תְּרֵין אַתְוָון אַחֲרָנִין.

לְגוֹ מִן דָּא שַׁמְעִיאֵ״ל רַב מְמָנָא, הַאי אִתְחַלָּף לְד׳ שְׁמָהָן, בְּגִין דְּלָא קַיְימָא בְּגַלְפּוּי. זִמְנִין לִסְטַר יְמִינָא, וְזִמְנִין לִסְטַר שְׂמָאלָא, וְעִמֵּיהּ י״ב מְמָנָן דְּסָחֲרִין לֵיהּ לְכָל עִיבָּר תְּלַת תְּלַת, כְּמָה

לשון הקודש

לִפְנִים מִזֶּה קַפְּצִיאֵ״ל הַמְמֻנֶּה הַגָּדוֹל, גְּדוֹל הַמַּחֲנוֹת, תַּחַת שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל גַּבְרִיאֵ״ל, וְעִמּוֹ הָיוּ מִתְקָנִים כָּל אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת שֶׁתַּחַת יָדוֹ, הֵם נִמְסְרוּ לוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, וּמְמֻנֶּה אֶחָד עוֹמֵד עֲלֵיהֶם שֶׁשְּׁמוֹ עֲזָאֵ״ל, וְי״ב מְמֻנִּים סוֹבְבִים אוֹתוֹ בְּכָל עֵבֶר שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ כְּפִי שֶׁהִקַּמְנוּ, וְקַפְּצִיאֵ״ל הַמְמֻנֶּה הַגָּדוֹל עוֹמֵד עַל כֻּלָּם. אוֹת אַחַת נוֹצֶצֶת עַל רֹאשָׁם שֶׁל כָּל הַמַּחֲנוֹת הַלָּלוּ, וְהִיא הָאוֹת ד׳, וְכֻלָּם נוֹסְעִים לְאוֹתָהּ הִתְנוֹצְצוּת שֶׁל אוֹתָהּ הָאוֹת. הָאוֹת הַזּוֹ תְּלוּיָה בְּתוֹךְ הָאֲוִיר, עַל שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת.

לִפְנִים מִזּוֹ שַׁמְעִיאֵ״ל הַמְמֻנֶּה הַגָּדוֹל, זֶה מִתְחַלֵּף לְאַרְבָּעָה שֵׁמוֹת, בִּגְלַל שֶׁלֹּא עוֹמֵד בַּחֲקִיקוֹתָיו. לִפְעָמִים לְצַד יָמִין וְלִפְעָמִים לְצַד שְׂמֹאל, וְעִמּוֹ י״ב מְמֻנִּים שֶׁסּוֹבְבִים אוֹתוֹ לְכָל עֵבֶר שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ,

דְּאוֹקִימְנָא, וְרַגְשִׁיאֵ״ל רַב מְמָנָא עַל אִלֵּין י״ב, תְּחוֹתֵיהּ דְּהַהוּא מְמָנָא אַחֲרָא. וְאָת חַד נָצִיץ עַל רֵישַׁיְיהוּ לְעֵילָא, וְאָת דָּא אִיהִי אָת ה׳, וְדָא תַלְיָא בַּאֲוִירָא עַל כָּל שְׁאַר אַתְוָון, בְּהַהוּא אָת ד׳ דְּקַאמְרָן. ד׳ אִלֵּין תְּרֵין סְלִיקוּ לְעֵיל עַל כָּל שְׁאַר אַחֲרַנִּין, וְכֻלְּהוּ נַטְלִין לְהַהוּא נְצִיצוּ דְּתַלְיָא מֵהַהוּא אָת.

לְגוֹ לְגוֹ, בַּאֲתַר דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ, נָצִיץ אָת חַד גּוֹ טְמִירוּ דְּקֹדֶשׁ, וְאִיהִי אָת ם סְתִימָא. הַאי נָצִיץ בִּנְצִיצוּ עַל כֻּלְּהוּ אַתְוָון, וְקָלָא הוּא נָפִיק מִבֵּינַיְיהוּ דְּאִלֵּין אַתְוָון. כְּדֵין בָּטַשׁ נְצִיצוּ דְּהַאי אָת, וְנָטִיל תְּרֵין אַתְוָון אַחֲרַנִּין נְצִיצִין דְּתַלְיָין בַּאֲוִירָא, וְאִינּוּן ד׳ ה׳ וְאִשְׁתְּאַר אֵל, וְאִתְחַבְּרָן בְּאִלֵּין אַחֲרַנִּין דְּסִטָּר יְמִינָא, וּבָטְשׁוּ אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְנַטְלֵי כֻּלְּהוּ,

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, וְרַגְשִׁיאֵ״ל הַמְמֻנֶּה הַגָּדוֹל עַל אֵלֶּה הַי״ב, תַּחַת אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה הָאַחֵר. וְאוֹת אַחַת נוֹצֶצֶת עַל רָאשֵׁיהֶם לְמַעְלָה, וְהָאוֹת הַזּוֹ הִיא הָאוֹת ה׳, וְזוֹ תְּלוּיָה בָּאֲוִיר עַל כָּל שְׁאָר הָאוֹתִיּוֹת בְּאוֹתָהּ הָאוֹת ד׳ שֶׁאָמַרְנוּ. אַרְבַּע אֵלּוּ עוֹלוֹת מֵעַל כָּל שְׁאָר הָאַחֵרוֹת, וְכֻלָּם נוֹסְעִים לְאוֹתָהּ הִתְנוֹצְצוּת שֶׁתְּלוּיָה מֵאוֹתָהּ הָאוֹת.

לִפְנֵי וְלִפְנִים, בַּמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ, נוֹצֶצֶת אוֹת אַחַת בְּתוֹךְ סֵתֶר הַקֹּדֶשׁ, וְהִיא הָאוֹת ם הַסְּתוּמָה. זוֹ נוֹצֶצֶת בְּהִתְנוֹצְצוּת עַל כָּל הָאוֹתִיּוֹת, וְיוֹצֵא קוֹל מִבֵּין הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ. אָז מַכָּה הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹת הַזּוֹ, וְנוֹטֶלֶת שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת נוֹצְצוֹת שֶׁתְּלוּיוֹת בָּאֲוִיר, וְהֵן ד׳ ה׳ וְנִשְׁאָר אֵל, וּמִתְחַבְּרוֹת בָּאֲחֵרוֹת הַלָּלוּ שֶׁל צַד יָמִין, וּמַכּוֹת אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, וְכֻלָּן

וְאִתְּהַדְּרָן כַּדְמָאֵי כְּמִלְּכַדְּמִין וְנַפְּקֵי לְבַר, וּכְדֵין אִקְרוּן וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה.

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְיָ׳ אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר. (ויקרא א) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ה) בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַּלָּה אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי וְגוֹ׳, הַאי קְרָא לָאו רֵישֵׁיהּ סֵיפֵיהּ, וְלָאו סֵיפֵיהּ רֵישֵׁיהּ. כְּתִיב אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי, לְבָתָר אִכְלוּ רֵעִים. מָאן דִּמְזַמֵּן לְאָחֳרָא, כַּד מְזוֹנָא מִתְּתַקָּן קָמֵיהּ. בָּתַר דְּאִיהוּ אָכַל, הֵיאַךְ יַזְמִין לְאָחֳרָא.

אֶלָּא זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְדַכְּאָה לְהוֹן, וְאִתְּרְעֵי בְּהוֹן מִכָּל שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וּמִדְּאִתְּרְעֵי בְּהוֹן

לשון הקודש

נוֹסְעוֹת וְחוֹזְרוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹצְאוֹת הַחוּצָה, וְאָז נִקְרָאוֹת וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה.

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה׳ אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (שיר ה) בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַּלָּה אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי וְגוֹ׳. הַפָּסוּק הַזֶּה אֵין רֹאשׁוֹ סוֹפוֹ וְאֵין סוֹפוֹ רֹאשׁוֹ. כָּתוּב אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי, אַחַר כָּךְ – אִכְלוּ רֵעִים. מִי שֶׁמַּזְמִין אֶת הָאַחֵר, כְּשֶׁמָּזוֹן מִתֻּקָּן לְפָנָיו. אַחַר שֶׁאָכַל, אֵיךְ יַזְמִין אֶת הָאַחֵר?

אֶלָּא אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לְטַהֵר אוֹתָם וְהִתְרַצָּה בָּהֶם מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה,

בָּעָא לְסַלְקָא לְהוֹן מִכָּל מִקַּטְרְגֵי עָלְמָא. תָּא חֲזֵי, (ס״א בְּתַר דְּאִתְעָבַד מַשְׁכְּנָא) בְּיוֹמָא דְּאִתְקַם מַשְׁכְּנָא לְתַתָּא, בְּהַהוּא יוֹמָא אִתְתְּקַם מַשְׁכְּנָא אַחֲרָא לְעֵילָא עִמֵּיהּ, דִּכְתִיב, (שמות מ) הוּקַם הַמִּשְׁכָּן סְתָם, וְהַהוּא יוֹמָא חֶדְוָותָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה.

כֵּיוָן דְּאִתְקַם מַשְׁכְּנָא מַה כְּתִיב, (שמות מ) וְלֹא יָכוֹל מֹשֶׁה לָבֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד. כַּד חָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּךְ אָמַר, וּמַה עַל יְדָא דְמֹשֶׁה אִתְקַם, וְאִיהוּ לְבַר, מִיַּד וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. אָמַר לֵיהּ: מֹשֶׁה, חִנּוּכָא דְבֵיתָא בְּמַאי הָוָה, בִּסְעוּדָתָא, אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיְיָ׳. הָדָא הוּא דִכְתִיב בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַּלָּה וְגוֹ׳. (ס״א וְהָא אוּקְמוּהָ הַאי קְרָא, אָבָל בָּאתִי).

דָּבָר אַחֵר בָּאתִי לְגַנִּי, דָּא גַּן עֵדֶן דִּלְעֵילָא. אֲחֹתִי כַּלָּה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דִּבְהַהוּא יוֹמָא

לשון הקודש

וּמִשֶּׁהִתְרַצָּה בָהֶם, רָצָה לְהַעֲלוֹתָם מִכָּל הַמִּקַּטְרְגִים שֶׁל הָעוֹלָם. בֹּא רְאֵה, (אַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה הַמִּשְׁכָּן) בַּיּוֹם שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן לְמַטָּה, בְּאוֹתוֹ יוֹם הוּקַם מִשְׁכָּן אַחֵר לְמַעְלָה עִמּוֹ, שֶׁכָּתוּב (שמות מ) הוּקַם הַמִּשְׁכָּן, סְתָם. וְאוֹתוֹ יוֹם הָיָה שִׂמְחָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא.

כֵּיוָן שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן, מַה כָּתוּב? (שם) וְלֹא יָכוֹל מֹשֶׁה לָבֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד. כְּשֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא כָּךְ, אָמַר, וּמָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה הוּקַם, וְהוּא בַּחוּץ?! מִיָּד – וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. אָמַר לוֹ, מֹשֶׁה, חֲנֻכַּת הַבַּיִת בַּמָּה הִיא? בִּסְעוּדָה, אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַה׳. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַּלָּה וְגוֹ׳. (וְהֲרֵי בְּאַרְנוּ הַפָּסוּק הַזֶּה. אֲבָל בָּאתִי)

דָּבָר אַחֵר בָּאתִי לְגַנִּי – זֶה גַּן עֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה. אֲחֹתִי כַּלָּה – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,

אִזְדַּוְּגוּ זִוּוּגִין בְּכֹלָּא, אִזְדַּוְּגוּ זִוּוּגִין בְּהַהוּא גַּן עֵדֶן, בְּגִין דְּאִתְבָּרְכוּ כֻּלְּהוּ מִשַּׁקְיוּ דְּנַחֲלָא, וְאִתְקַשָּׁרוּ כָּל חַד בְּחַבְרֵיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי אָכַלְתִּי יַעְרִי (שיר השירים ה) (דף ד׳ ע״א) **עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי כֻּלְּהוֹן אִתְשַׁקְיָין וְאִתְרַוּוּ מִמַּבּוּעָא דְּנַחֲלָא.**

אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְּרוּ דּוֹדִים, כָּל אִינּוּן דִּלְתַתָּא. **וְכֻלְּהוּ עַנְפִּין** (נ״א עָלְמִין) **כֻּלְּהוּ, אִתְבָּרְכוּ וְאִתְזָנוּ, כַּד אִלֵּין אִתְבָּרְכוּ לְעֵילָא. וּבְמָה מִתְבָּרְכָאן וּמִתְבַּשְּׂמָאן, כֻּלְּהוּ בְּרֵיחָא דְּקָרְבְּנָא.**

רעיא מהימנא

פָּתַח וְאָמַר בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַּלָּה, אִיהִי מַלְכוּת, אֲדֹנָ״י. אָרִיתִי מוֹרִי, דָּא חֶסֶד, דַּרְגָּא דְּאַבְרָהָם, דְּאִתְּמַר עֲלֵיהּ אֵלֶךְ לִי אֶל הַר הַמּוֹר. עִם בְּשָׂמִי, דָּא נֶצַח, דַּרְגָּא דְּאַהֲרֹן, דִּכְתִיב בֵּיהּ (שמות ל) **וְאַתָּה קַח לְךָ בְּשָׂמִים רֹאשׁ. וְאִינּוּן דְּרוֹעָא**

לשון הקודש

שֶׁבְּאוֹתוֹ יוֹם הִזְדַּוְּגוּ זִוּוּגִים בַּכֹּל, הִזְדַּוְּגוּ זִוּוּגִים בְּאוֹתוֹ גַּן עֵדֶן, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם הִתְבָּרְכוּ מֵהַשְּׁקָאַת הַנַּחַל וְנִקְשְׁרוּ כָּל אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי. כֻּלָּם הֻשְׁקוּ וְהִתְרַוּוּ מִמַּעְיַן הַנַּחַל.

אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְּרוּ דּוֹדִים, כָּל אוֹתָם שֶׁלְּמַטָּה, וְכֻלָּם עֲנָפִים, (עולמות) כֻּלָּם הִתְבָּרְכוּ וְנִזּוֹנוּ כְּשֶׁאֵלֶּה הִתְבָּרְכוּ לְמַעְלָה. וּבַמָּה מִתְבָּרְכִים וּמִתְבַּשְּׂמִים? כֻּלָּם בְּרֵיחַ הַקָּרְבָּן.

רעיא מהימנא

פָּתַח וְאָמַר, בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַּלָּה – הִיא מַלְכוּת, אֲדֹנָ״י. אָרִיתִי מוֹרִי – זֶה חֶסֶד, הַדַּרְגָּה שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו אֵלֶךְ לִי אֶל הַר הַמּוֹר. עִם בְּשָׂמִי – זֶה נֶצַח, הַדַּרְגָּה שֶׁל אַהֲרֹן, שֶׁכָּתוּב בּוֹ וְאַתָּה

יְמִינָא, בְּיַרְכָא יְמִינָא. וְרָזָא דְּמִלָּה, (תהלים טז) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. וְאִינּוּן תְּרֵין בִּרְכָּן לָקֳבְלֵיהּ, חַד מָגֵן אַבְרָהָם, וְתִנְיָינָא עֲבוֹדָה, דְּהוּא רְצֵה.

אָכַלְתִּי יַעְרִי, דָּא גְבוּרָה פַּחַד יִצְחָק. עִם דִּבְשִׁי הוֹד, דַּרְגָּא דְּדָוִד, וְהַיְינוּ דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא, עִם יַרְכָא שְׂמָאלָא. שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי, גּוּף וּבְרִית, יַעֲקֹב עִם שְׁלֹמֹה. לְבָתָר אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים, י״ב שְׁבָטִים, בי״ב בִּרְכָאן. תּוֹסֶפֶת בִּרְכַּת הַמִּינִין, מָאן אָכִיל לָהּ, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַּלָּה. וְאִית דְּפָלִיג לוֹן בְּרָזָא אַחֲרָא, אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי, גּוּף וּבְרִית, יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי, שׁוֹקָא יְמִינָא עִם שְׂמָאלָא. יֵינִי עִם חֲלָבִי, דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא בִּימִינָא, דְּאִינּוּן יֵינִי גְבוּרָה, חֲלָבִי חֶסֶד. (ע״כ רעיא מהימנא)

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּנַחְתַּת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְאַשְׁרָהָא דִּיוּרָהָא בְּאַרְעָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לָהּ, לְהַאי קְרָא, בְּגִין דְּאִשְׁתְּכָחוּ בִּרְכָאן וְחֶדְוָה בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין, וְאִתְבַּסְּמַת הִיא, לְנָפְקָא מִנָּהּ בִּרְכָאן

לשון הקודש

קַח לְךָ בְּשָׂמִים רֹאשׁ. וְהֵם זְרוֹעַ יָמִין בְּיָדֶךָ יָמִין, וְסוֹד הַדָּבָר – נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. וְאוֹתָן שְׁתֵּי הַבְּרָכוֹת כְּנֶגְדּוֹ – אַחַת מָגֵן אַבְרָהָם, וְהַשֵּׁנִיָּה עֲבוֹדָה, שֶׁהִיא רְצֵה.

אָכַלְתִּי יַעְרִי – זוֹ גְבוּרָה, פַּחַד יִצְחָק. עִם דִּבְשִׁי – הוֹד, הַדַּרְגָּה שֶׁל דָּוִד, וְהַיְנוּ זְרוֹעַ שְׂמֹאל עִם יָדֶךָ שְׂמֹאל. שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי – גּוּף וּבְרִית, יַעֲקֹב עִם שְׁלֹמֹה. אַחַר כָּךְ, אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים – י״ב שְׁבָטִים בִּי״ב בִּרְכוֹת. תּוֹסֶפֶת בִּרְכַּת הַמִּינִים מִי אוֹכֵל אוֹתָהּ? אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַּלָּה. וְיֵשׁ מִי שֶׁמְּחַלֵּק אוֹתָם בְּסוֹד אַחֵר. אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי – גּוּף וּבְרִית. יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי – שׁוֹק יָמִין עִם שְׂמֹאל. יֵינִי עִם חֲלָבִי – זְרוֹעַ שְׂמֹאל עִם יָמִין, שֶׁהֵם – יֵינִי גְבוּרָה, חֲלָבִי חֶסֶד. (ע״כ רעיא מהימנא)

בא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁיָּרְדָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁרוֹת דִּיּוּרָהּ בָּאָרֶץ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לָהּ אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה, מִשּׁוּם

לְכוֹלָא. דְּכַד אִלֵּין שִׁית אִתְבָּרְכָאן, כְּדֵין כֻּלְּהוּ עָלְמִין אִתְבָּרְכָאן כַּחֲדָא לְתַתָּא, וּמִתְבָּרְכָאן לְעֵילָא. (ס״א וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל) אִתְבָּרְכוּ מִכֻּלְּהוּ. דָּבָר אַחֵר בָּאתִי לְגַנִּי אֲחוֹתִי כַּלָּה. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, לָא אִזְדַּוְוגָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ס״א יִשְׂרָאֵל) בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּאִלֵּין שִׁית אִתְרָוָון, מִשַּׁקְיוּ דְּנַחֲלָא דְּלָא פָּסַק.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוֹדִים, אִלֵּין כָּל מָאנֵי דִּיבָבָא וִילָלָה, דְּאִתְבְּסָמוּ כֻּלְּהוּ וְאִתְבָּרְכוּ כַּחֲדָא. דְּהָא מִסְּעוּדָתָא דְּמַלְכָּא מִתְהַנְיָין כֹּלָּא. וְאִימָתַי אַכְלֵי כֻּלְּהוּ. בְּשַׁעֲתָא דְּמַלְכָּא (ס״א אִתְחַדֵּי) אָתֵי חַדֵּי. וְעַל דָּא מַלְכָּא אִתְחַדֵּי, וְחַדֵּי לְמַטְרוֹנִיתָא בְּקַדְמִיתָא, לְבָתָר כֻּלְּהוּ אַכְלָן וְחַדָּאן.

לשון הקודש

שֶׁנִּמְצְאוּ בְּרָכוֹת וְשִׂמְחָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהִיא הִתְבַּשְּׂמָה, לָצֵאת מִמֶּנָּה בְּרָכוֹת לַכֹּל. כְּשֶׁאֵלּוּ הַשִּׁשָּׁה מִתְבָּרְכִים, אָז כָּל הָעוֹלָמוֹת מִתְבָּרְכִים כְּאֶחָד לְמַטָּה וּמִתְבָּרְכִים לְמַעְלָה. (וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל) וְיִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכִים מִכֻּלָּם. דָּבָר אַחֵר בָּאתִי לְגַנִּי אֲחוֹתִי כַּלָּה – רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אֵין מִזְדַּוֵּג הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (יִשְׂרָאֵל) עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁאֵלּוּ הַשִּׁשָּׁה מִתְרַוִּים מֵהַשְּׁקָאַת הַנַּחַל שֶׁלֹּא פוֹסֵק.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוֹדִים. אֵלּוּ כָּל בַּעֲלֵי הַיְבָבָה וְהַיְלָלָה, שֶׁכֻּלָּם הִתְבַּשְּׂמוּ וְהִתְבָּרְכוּ כְּאֶחָד, שֶׁהֵרֵי מִסְּעוּדַת הַמֶּלֶךְ כֻּלָּם נֶהֱנִים. וּמָתַי כֻּלָּם אוֹכְלִים? בְּשָׁעָה שֶׁהַמֶּלֶךְ (הִשְׁתַּמֵּד) בָּא שָׂמֵחַ, וְלָכֵן הַמֶּלֶךְ הִשְׁתַּמֵּד, וּמְשַׂמֵּחַ אֶת הַגְּבִירָה בָּרִאשׁוֹנָה, אַחַר כָּךְ כֻּלָּם אוֹכְלִים וּשְׂמֵחִים.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים, אִלֵּין אִינּוּן שִׁית דְּקַאמְרָן, וְאִלֵּין אִינּוּן דִּכְתִיב בְּהוּ, (שיר השירים א) הֶבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו וְגוֹ׳. שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ, מֵהַהוּא יַיִן דְּרַוֵּי לְכֹלָּא. רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל אִינּוּן דִּלְתַתָּא, דְּכֵיוָן דְּאִינּוּן שִׁית אִתְבָּרְכָאן, כֻּלְּהוּ דִּלְתַתָּא מִתְבָּרְכָאן.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כֹּלָּא שַׁפִּיר, אֲבָל רָזָא דְּמִלָּה, אִכְלוּ רֵעִים לְעֵילָּא, שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים לְתַתָּא. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, מָאן אִינּוּן לְעֵילָּא, וּמַאן אִינּוּן לְתַתָּא. אָמַר לֵיהּ יָאוּת שָׁאֵילְתָּא, דָּא אֲתַר עִלָּאָה דְּאִינּוּן בְּאַחֲדוּתָא בְּחֶדְוָותָא דְּלָא מִתְפָּרְשָׁן לְעָלְמִין, אִלֵּין אִקְרוּן רֵעִים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְעֵדֶן וְהַהוּא נָהָר לָא מִתְפָּרְשָׁן לְעָלְמִין, וְאִשְׁתְּכָחוּ לְעָלְמִין בִּרְעוּתָא בְּאַחֲדוּתָא בְּחֶדְוָותָא. שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים,

לשון הקודש

רִבִּי אַבָּא אָמַר, אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים, אֵלּוּ הֵם הַשִּׁשָּׁה שֶׁאָמַרְנוּ, וְאֵלּוּ הֵם שֶׁכָּתוּב בָּהֶם, (שיר א) הֶבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו וְגוֹ׳. שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ, מֵאוֹתוֹ הַיַּיִן הַמַּרְוֶה אֶת הַכֹּל. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל אוֹתָם שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁכֵּיוָן שֶׁאוֹתָם הַשִּׁשָּׁה הִתְבָּרְכוּ, אָז כָּל אֵלּוּ שֶׁלְּמַטָּה מִתְבָּרְכִים. **רַבִּי** שִׁמְעוֹן אָמַר, הַכֹּל יָפֶה, אֲבָל סוֹד הַדָּבָר – אִכְלוּ רֵעִים לְמַעְלָה, שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים לְמַטָּה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, מִי הֵם לְמַעְלָה וּמִי הֵם לְמַטָּה? אָמַר לוֹ, יָפֶה שָׁאַלְתָּ, זֶה הַמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן שֶׁהֵם בְּאַחְדוּת וּבְשִׂמְחָה שֶׁאֵין נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים, אֵלּוּ נִקְרָאִים רֵעִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן, וְעֵדֶן וְנָהָר אֵין נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים, וְנִמְצָאִים לְעוֹלָמִים בְּרָצוֹן

אִלֵּין אִינּוּן לְתַתָּא, דְּאִקְרוּן דּוֹדִים, לְזִמְנִין יְדִיעָן וְהָא אוֹקִימְנָא.

תָּא חֲזֵי בְּאִינּוּן עִלָּאֵי כְּתִיב בְּהוּ אֲכִילָה בְּלָא שְׁתִיָּה. מָאי טַעְמָא. מָאן דְּאִית לֵיהּ גַּרְבֵּי דְּחַמְרָא, אֲכִילָה בַּעְיָא. וּבְגִין דְּתַמָּן שַׁרְיָא חַמְרָא דְּמִנְטְרָא, כְּתִיב בְּהוּ אֲכִילָה. וּבְאִינּוּן תַּתָּאֵי דְּבַעְיָין שַׁקְיוּ, כְּתִיב בְּהוּ שְׁתִיָּה, דְּהָא כָּל נְטִיעָן שַׁקְיוּ בַּעְיָין מִנַּחֲלָא דְעָמִיקָא. וְעַל דָּא, בְּאִלֵּין אֲכִילָה, וּבְאִלֵּין שְׁתִיָּה. אִלֵּין רֵעִים וְאִלֵּין דּוֹדִים.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, אִתְחֲזֵי דְּהָא דּוֹדִים חֲבִיבוּתָא אִינּוּן, אֲמַאי אִינּוּן תַּתָּאֵי. אָמַר לֵיהּ, אִינּוּן דְּתָאֲבִין דָּא לְדָא, וְלָא מִשְׁתַּכְּחִין תָּדִיר, אִקְרוּ דּוֹדִים. וְאִינּוּן דְּמִשְׁתַּכְּחֵי תָּדִיר, וְלָא מִתְכַּסְּיָין וְלָא מִתְפָּרְשָׁן דָּא מִן דָּא, אִקְרוּ רֵעִים. וְעַל דָּא,

לשון הקודש

וּבְאַחְדוּת וּבְשִׂמְחָה. שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים, אֵלֶּה הֵם לְמַטָּה שֶׁנִּקְרָאִים דּוֹדִים לִזְמַנִּים יְדוּעִים, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

בֹּא רְאֵה, בְּאוֹתָם עֶלְיוֹנִים כָּתוּב בָּהֶם אֲכִילָה בְּלֹא שְׁתִיָּה. מָה הַטַּעַם? מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ נֹאדוֹת יַיִן, צָרִיךְ אֲכִילָה. וּמִשּׁוּם שֶׁשָּׁם שָׁרוּי הַיַּיִן הַמְשֻׁמָּר, כָּתוּב בָּהֶם אֲכִילָה. וּבְאוֹתָם הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁצְּרִיכִים הַשְּׁקָיָה, בָּהֶם כָּתוּב שְׁתִיָּה, שֶׁהֲרֵי כָּל הַנְּטִיעוֹת צְרִיכוֹת הַשְּׁקָיָה מֵהַנָּחָל הֶעָמֹק. וְלָכֵן, בְּאֵלּוּ אֲכִילָה וּבְאֵלּוּ שְׁתִיָּה. אֵלּוּ רֵעִים וְאֵלּוּ דּוֹדִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, נִרְאֶה שֶׁהַדּוֹדִים הֵם חֲבִיבוּת, לָמָּה הֵם תַּחְתּוֹנִים? אָמַר לוֹ, אֵלּוּ שֶׁמִּשְׁתּוֹקְקִים זֶה לָזֶה וְלֹא תָּמִיד נִמְצָאִים, נִקְרְאוּ דּוֹדִים. וְאֵלּוּ שֶׁנִּמְצָאִים תָּמִיד וְלֹא מִתְכַּסִּים וְלֹא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה, נִקְרְאוּ רֵעִים. וְלָכֵן אֵלּוּ דּוֹדִים וְאֵלּוּ רֵעִים,

אִלֵּין דּוֹדִים, וְאִלֵּין רֵעִים, אִלֵּין בִּרְעוּתָא בְּאַחֲדוּתָא תָּדִיר, וְאִלֵּין בְּתִיאוּבְתָּא לְזִמְנִין. וְדָא הוּא שְׁלִימוּתָא דְּכֹלָּא, בְּגִין דְּתִתְבָּרֵךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּכְדֵין חֶדְוָותָא בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין.

רִבִּי חִזְקִיָּה אוֹקִים הַאי קְרָא בְּקָרְבְּנִין, בְּגִין דְּאִינּוּן סְעוּדָתָא דְּמַלְכָּא, לְקַרְבָּא קַמֵּיהּ, וּמִתְהַנְיָין מִינֵיהּ מָאנֵי דִּינִין, וּמִתְבַּסְּמָן כֻּלְּהוּ, וְאִשְׁתְּכַח חֶדְוָותָא בְּכֹלָּא.

רִבִּי אָחָא אוֹקִים הַאי קְרָא, בְּשַׁעֲתָא דְּעָאלַת שְׁכִינְתָּא לְמַשְׁכְּנָא, דְּאִשְׁתְּכָחוּ בִּרְכָאן וְחֶדְוָון בְּכֹלָּא, וְעָאלַת שְׁכִינְתָּא כְּכַלָּה לַחוּפָּה, וּכְדֵין אִשְׁתְּלִימוּ אִשְׁתְּכָחוּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, וְאִתְאַחֲדוּ בֵּיהּ (דף ד׳ ע״ב) בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות כה) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכָם, וּכְדֵין עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי אִתְבְּסָמוּ.

לשון הקודש

אֵלּוּ בְּרָצוֹן וּבְאַחְדוּת תָּמִיד וְאֵלֶּה בִּתְשׁוּקָה לִפְעָמִים. וְזוֹהִי שְׁלֵמוּת הַכֹּל, כְּדֵי שֶׁתִּתְבָּרֵךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאָז שִׂמְחָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.

רַבִּי חִזְקִיָּה בֵּאֵר אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה בַּקָּרְבָּנוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהֵם סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ לְהַקְרִיב לְפָנָיו, וְנֶהֱנִים מִמֶּנָּה בַּעֲלֵי הַדִּינִים, וְכֻלָּם מִתְבַּשְּׂמִים, וְנִמְצֵאת שִׂמְחָה בַּכֹּל.

רַבִּי אָחָא בֵּאֵר אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנְסָה שְׁכִינָה לַמִּשְׁכָּן, כְּשֶׁנִּמְצְאוּ בְּרָכוֹת וּשְׂמָחוֹת בַּכֹּל, וְנִכְנְסָה הַשְּׁכִינָה כְּמוֹ כַּלָּה לַחֻפָּה, וְאָז נִשְׁלְמוּ נִמְצְאוּ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה וְנֶאֱחֲזוּ בַּקָּדוֹשׁ– בָּרוּךְ– הוּא בָּאָרֶץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כה) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכָם, וְאָז הִתְבַּשְּׂמוּ

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. (ויקרא א) רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (שיר השירים ב) הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. הַאי קְרָא אִית בֵּיהּ לְאִסְתַּכְּלָא, כֵּיוָן דִּכְתִיב נִרְאוּ בָאָרֶץ, מַהוּ דִּכְתִיב נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ, דְּהָא בְּחַד אֶרֶץ סַגְיָא. אֶלָּא הַנִּצָּנִים, אִלֵּין אִינוּן נְטִיעָן דְּעָקָרָן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשָׁתִיל לוֹן בְּאַתְרָא אַחֲרָא, וְאִתְרְבִיאוּ, כִּנְטִיעָתָא כַּד אַפִּיק פֻּרְחִין.

נִרְאוּ בָאָרֶץ, דְּהַאי אֶרֶץ מִתְבָּרְכָא מִנַּיְיהוּ כַּדְקָא חָזֵי. וּמַאי אִיהִי. אֶרֶץ קַדִּישָׁא, אֶרֶץ עִלָּאָה, אֶרֶץ וַדָּאי. עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ, עִידָּן לְאַעְקָרָא שׁוּלְטָנוּתָא דְּרַבְרְבֵי עַמִּין דְּלָא יִשְׁלְטוּן בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְקַם מַשְׁכְּנָא.

לשון הקודש

עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (שיר ב) הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב נִרְאוּ בָאָרֶץ, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ? שֶׁהֲרֵי בְּאֶרֶץ אַחַת מַסְפִּיק. אֶלָּא הַנִּצָּנִים – אֵלּוּ אוֹתָן הַנְּטִיעוֹת שֶׁעָקַר אוֹתָן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשָׁתַל אוֹתָן בְּמָקוֹם אַחֵר, וְגָדְלוּ כִּנְטִיעָה כְּשֶׁמּוֹצִיאָה פְּרָחִים.

נִרְאוּ בָאָרֶץ, שֶׁהָאָרֶץ הַזּוֹ מִתְבָּרֶכֶת מֵהֶם כָּרָאוּי. וּמִיהוּ? הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, הָאָרֶץ הָעֶלְיוֹנָה, אֶרֶץ וַדַּאי. עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ, הָעֵת לַעֲקֹר אֶת שִׁלְטוֹן גְּדוֹלֵי הָעַמִּים שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עַל יִשְׂרָאֵל בְּשָׁעָה שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן.

וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ, דָּא אֶרֶץ דִּלְתַתָּא, דְּאַחֲסִנוּ יִשְׂרָאֵל עַל יְדָא דִיהוֹשֻׁעַ. מָאן הוּא קוֹל הַתּוֹר. דָּא הוּא תַּיָּיר עִלָּאָה, דְּאִזְדַּוַּג עִמָּהּ כַּד בְּנָה שְׁלֹמֹה בֵּי מַקְדְּשָׁא לְתַתָּא, וּכְדֵין אִתְעַטָּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעִטְרוֹי, כֶּחָתָן בְּכַלָּה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שיר השירים ג) צְאֶנָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְגוֹ׳.

בְּסִפְרָא דְּאַגַּדְתָּא אָמַר, קוֹל הַתּוֹר, דָּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּתוֹרָה דְּבִכְתָב אִקְרֵי תּוֹרָה סְתָם, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אִקְרֵי תּוֹר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וַיִּקֵּר וַיִּקְרָא, דָּא שְׁלִימוּ, וְדָא לָאו הָכִי, וַאֲנָא אוֹקִימְנָא כְּמָה דְּאִתְּמַר, וְהָכִי הוּא.

תָּא חֲזֵי, כַּד נַחְתַּת שְׁכִינְתָּא לְמַשְׁכְּנָא, כְּתִיב כַּלֹּת מֹשֶׁה, חָסֵר ו׳, כַּלַּת מֹשֶׁה וַדַּאי, וְאוּקְמוּהָ. אֲבָל רָזָא דְּמִלָּה, כַּלַּת מֹשֶׁה: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,

לשון הקודש

וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ – זוֹ הָאָרֶץ שֶׁלְּמַטָּה שֶׁיָּרְשׁוּ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי יְהוֹשֻׁעַ. מִי הוּא קוֹל הַתּוֹר? זֶהוּ הַתַּיָּר הָעֶלְיוֹן שֶׁהִזְדַּוֵּג עִמָּהּ כְּשֶׁבָּנָה שְׁלֹמֹה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה, וְאָז הִתְעַטֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעִטְרוֹתָיו כְּמוֹ חָתָן עִם כַּלָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ג) צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְגוֹ׳.

בְּסִפְרָא הָאַגָּדָה אָמַר, קוֹל הַתּוֹר – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב נִקְרֵאת סְתָם תּוֹרָה, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נִקְרֵאת תּוֹר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקֵּר, וַיִּקְרָא. זוֹ שְׁלֵמוּת. וְזוֹ לֹא כָּךְ, וַאֲנִי בֵּאַרְתִּי כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְכָךְ זֶה.

בָּא רְאֵה, כְּשֶׁיָּרְדָה שְׁכִינָה לַמִּשְׁכָּן, כָּתוּב כַּלַּת מֹשֶׁה, חָסֵר ו׳, כַּלַּת מֹשֶׁה וַדַּאי,

וְכֹלָּא חַד מִלָּה, וּלְמַלְכָּא עִלָּאָה אִתְמַר. כֵּיוָן דְּאִתְתְּקַם מַשְׁכְּנָא קָאִים מֹשֶׁה לְבַר, אָמַר לָא אִתְחֲזֵי לְמֵיעַל אֶלָּא בִּרְשׁוּתָא, מִיַּד וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. מָאן וַיִּקְרָא. דָּא הַהִיא דְּבֵיתָא דִּילָהּ הִיא, הַהִיא כַּלָּה דְּכָל בֵּיתָא בִּרְשׁוּתָא דִּילָהּ. (ויקרא א) וַיְדַבֵּר יְיָ׳ אֵלָיו, הַהוּא דְּאִקְרֵי קוֹל, הַהוּא דְּאָחִיד בֵּיהּ מֹשֶׁה.

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (ישעיה נ) מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה הֲקָצוֹר קָצְרָה יָדִי מִפְּדוֹת. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דִּבְכָל אֲתַר דְּאִשְׁתְּכָחוּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּכַח עִמְּהוֹן, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּכַח בֵּינֵיהוֹן, וּמִתְפָּאֵר בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

לשון הקודש

וּפֵרוּשׁוֹ. אֲבָל סוֹד הַדָּבָר – כַּלַּת מֹשֶׁה זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד, וְלַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן זֶה נֶאֱמַר. כֵּיוָן שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן, עָמַד מֹשֶׁה בַּחוּץ וְאָמַר, לֹא רָאוּי לְהִכָּנֵס אֶלָּא בִּרְשׁוּת. מִיָּד – וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. מִי זֶה וַיִּקְרָא? זוֹ אוֹתָהּ שֶׁהַבַּיִת שֶׁלָּהּ הִיא, אוֹתָהּ כַּלָּה שֶׁכָּל הַבַּיִת בִּרְשׁוּתָהּ. וַיְדַבֵּר ה׳ אֵלָיו, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא קוֹל, אוֹתוֹ שֶׁאָחוּז בּוֹ מֹשֶׁה.

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (ישעיה נ) מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה הֲקָצוֹר קָצְרָה יָדִי מִפְּדוֹת. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּמְצְאוּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא עִמָּהֶם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא בֵּינֵיהֶם וּמִתְפָּאֵר בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּיִשְׂרָאֵל אַשְׁלִימוּ מְהֵימְנוּתָא בְּאַרְעָא. וְיִשְׂרָאֵל שְׁלִימוּ דְּשְׁמָא קַדִּישָׁא אִינּוּן. וְכַד יִשְׂרָאֵל אִשְׁתְּלִימוּ בְּעוֹבָדַיְיהוּ, כַּבְיָכוֹל, שְׁמָא קַדִּישָׁא אִשְׁתְּלִים. וְכַד יִשְׂרָאֵל לָא אִשְׁתְּלִימוּ לְתַתָּא בְּעוֹבָדַיְיהוּ, וְאִתְחַיְּיבוּ גָּלוּתָא, כַּבְיָכוֹל שְׁמָא קַדִּישָׁא לָא שְׁלִים לְעֵילָא. דְּתָנָן דָּא סָלִיק וְדָא נָחִית, יִשְׂרָאֵל דְּלְעֵילָא סָלִיק לְעֵילָא. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נְחִיתַת לְתַתָּא, אִתְרְחָקוּ דָא מִן דָּא, כַּבְיָכוֹל אִשְׁתְּאַר שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּלָא שְׁלִימוּ. וְכֹלָּא בְּגִין דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא.

וְאַף עַל גַּב דְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּכַח בֵּינַיְיהוּ, וְאָתֵי וְאַקְדִּים לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, וְקָרֵי וְאָמַר, (ירמיה ג) שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים אֶרְפָּא מְשׁוּבֹתֵיכֶם. וְלֵית מָאן דְּאִתְעַר רוּחֵיהּ, כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ

לשון הקודש

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁיִּשְׂרָאֵל מַשְׁלִימִים אֶת הָאֱמוּנָה בָּאָרֶץ, וְיִשְׂרָאֵל הֵם שְׁלֵמוּת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל נִשְׁלָמִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם, כִּבְיָכוֹל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִשְׁלָם. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא נִשְׁלָמִים לְמַטָּה בְּמַעֲשֵׂיהֶם וּמִתְחַיְּבִים גָּלוּת, כִּבְיָכוֹל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לֹא שָׁלֵם לְמַעְלָה. שֶׁשָּׁנִינוּ, זֶה עוֹלֶה וְזֶה יוֹרֵד. יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַעְלָה עוֹלֶה לְמַעְלָה – כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יוֹרֶדֶת לְמַטָּה. הִתְרַחֲקוּ זֶה מִזֶּה, כִּבְיָכוֹל נִשְׁאַר הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּלִי שְׁלֵמוּת, וְהַכֹּל מִשּׁוּם שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת.

וְאַף עַל גַּב שֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא בֵּינֵיהֶם, וּבָא וּמַקְדִּים לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְקוֹרֵא וְאוֹמֵר, (ירמיה ג) שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים אֶרְפָּא

קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה. אַקְדָּמִית, וְאֵין אִישׁ, וְלֵית מָאן דְּיִתְעַר רוּחֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, בְּהַהוּא יוֹמָא דְּאִשְׁתַּכְלַל בֵּי מַשְׁכְּנָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַקְדִּים וְשָׁאֲרִי בֵּיהּ. מִיַּד, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְיָ׳ אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר. וַיְדַבֵּר יְיָ׳ אֵלָיו, וְאוֹדַע לֵיהּ דִּזְמִינִין יִשְׂרָאֵל לְמֵיחַב קַמֵּיהּ, וּלְאִתְמַשְׁכְּנָא הַאי אֹהֶל מוֹעֵד בְּחוֹבַיְיהוּ, וְלָא יִתְקְיָים בִּידַיְיהוּ (ס״א בַּחֲדַיְיהוּ), הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיְדַבֵּר יְיָ׳ אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר. מָאי אָמַר לֵיהּ. מֵאֹהֶל מוֹעֵד, מֵעִסְקֵי אֹהֶל מוֹעֵד, דְּזַמִּין לְאִתְמַשְׁכְּנָא בְּחוֹבַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וְלָא יִתְקְיָים בְּקִיּוּמֵיהּ. אֲבָל אַסְוָותָא לְהַאי, אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיְיָ׳. הֲרֵי לָךְ קָרְבְּנִין דְּאָגִין עַל כֹּלָּא.

לשון הקודש

מִשּׁוּבוֹתֵיכֶם. וְאֵין מִי שֶׁיָּעִיר אֶת רוּחוֹ. וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר, מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה. הִקְדַּמְתִּי – וְאֵין אִישׁ, וְאֵין מִי שֶׁיָּעִיר אֶת רוּחוֹ.

בּא רְאֵה, בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁהִשְׁתַּכְלֵל בֵּית הַמִּשְׁכָּן, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִקְדִּים וְשָׁרָה בּוֹ. מִיָּד – וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה׳ אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר. וַיְדַבֵּר ה׳ אֵלָיו, וְהוֹדִיעַ לוֹ שֶׁעֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לַחֲטֹא לְפָנָיו וְשֶׁיִּתְמַשְׁכֵּן אֹהֶל מוֹעֵד הַזֶּה בַּחֲטָאֵיהֶם וְלֹא יִתְקַיֵּם בִּידֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְדַבֵּר ה׳ אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר. מָה אָמַר לוֹ? מֵאֹהֶל מוֹעֵד, מֵעִסְקֵי אֹהֶל מוֹעֵד שֶׁעָתִיד לְהִתְמַשְׁכֵּן בַּחֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַעֲמֹד בְּקִיּוּמוֹ. אֲבָל הָרְפוּאָה לָזֶה – אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַה׳. הֲרֵי לְךָ הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמְּגַנִּים עַל הַכֹּל.

השלמה מהחשמטות (סימן א)

רִבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק הֲווֹ אַזְלֵי בְּאָרְחָא, עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי פָּגְעוּ בְּהַהוּא יְנוֹקָא דְּהָוָה אָזִיל וְהָוָה לָאֵי. אָמַר לוֹן, לָאֵינָא דְּלָא אֲכִילְנָא יוֹמָא דֵּין. אַפִּיקוּ נַהֲמָא וְיָהֲבוּ לֵיהּ, אִתְרָחִישׁ לוֹן נִיסָא וְאַשְׁכָּחוּ חַד נְבִיעוּ דָקִיק דְּמַיָּא (ס״א תְּחוֹת אִילָנָא) תְּחוֹתְהוֹן וְשָׁתוּ מִנֵּיהּ וְיַתְבוּ.

פְּתַח הַהוּא יְנוֹקָא וְאָמַר, (ויקרא א) וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, הָכָא אַלֶּף זְעִירָא, אֲמַאי. בְּגִין דְּהַאי קְרִיאָה לָא הָוָה בִּשְׁלִימוּ, מָאי טַעְמָא דְּלָא הָוָה אֶלָּא בְּמַשְׁכְּנָא וּבְאַרְעָא אַחֲרָא. בְּגִין דִּשְׁלִימוּ לָא אִשְׁתְּכַח אֶלָּא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא. תּוּ, הָכָא שְׁכִינְתָּא, הֲתָם שְׁלִימוּ דִּדְכַר וְנוּקְבָא (דברי הימים א א) אָדָם שֵׁת אֱנוֹשׁ, אָדָם שְׁלִימוּ דִּדְכָר וְנוּקְבָא, הָכָא נוּקְבָא. תּוּ סֵיפָא דִּקְרָא וַיְדַבֵּר יְיָ אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר,

לשון הקודש

השלמה מהחשמטות סימן א׳

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. בְּעוֹד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּגְשׁוּ בְּאוֹתוֹ תִינוֹק שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ וְהָיָה עָיֵף. אָמַר לוֹ, אֲנִי עָיֵף שֶׁלֹּא אָכַלְתִּי הַיּוֹם הַזֶּה. הוֹצִיאוּ לֶחֶם וְנָתְנוּ לוֹ. הִתְרַחֵשׁ לָהֶם נֵס, וּמָצְאוּ מַעְיָן דַּק שֶׁל מַיִם (תַּחַת הָאִילָן) תַּחְתֵּיהֶם, וְשָׁתוּ מִמֶּנּוּ וְיָשְׁבוּ.

פְּתַח אוֹתוֹ תִינוֹק וְאָמַר, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, לָמָּה כָּאן א׳ זְעִירָה? מִשּׁוּם שֶׁהַקְּרִיאָה הַזּוֹ לֹא הָיְתָה בִּשְׁלֵמוּת. מָה הַטַּעַם? שֶׁלֹּא הָיָה אֶלָּא בַּמִּשְׁכָּן וּבְאֶרֶץ אַחֶרֶת, מִשּׁוּם שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת נִמְצֵאת אֶלָּא בְּאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה. עוֹד כָּאן שְׁכִינָה, שָׁם שְׁלֵמוּת שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, (דברי הימים–א א) אָדָם, שֵׁת, אֱנוֹשׁ. אָדָם שְׁלֵמוּת שֶׁל זָכָר

בְּגִין כָּךְ א׳ זְעִירָא. וְתוּ א׳ זְעִירָא מִתָּל לְמַלְכָּא דְּהָוָה יָתִיב בְּכוּרְסַיָּיא וְכִתְרָא דְּמַלְכוּתָא עָלֵיהּ וְאִיקְרֵי מֶלֶךְ עִלָּאָה, כַּד נָחִית וְאָזִיל לְבֵי עַבְדֵּיהּ, מֶלֶךְ זוּטָא אִקְרֵי. כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל זִמְנָא דְּאִיהוּ לְעֵילָא עַל כֹּלָּא, מֶלֶךְ עִלָּאָה אִקְרֵי. כֵּיוָן דְּנָחִית מְדוֹרֵיהּ לְתַתָּא, מֶלֶךְ אִיהוּ, אֲבָל לָאו עִלָּאָה כְּדְקַדְמִיתָא. בְּגִין כָּךְ אַלֶּף זְעִירָא.

וַיִּקְרָא, הָכִי תָּנִינָן, זָמִין לֵיהּ לְהֵיכָלֵיהּ מֶאֹהֶל מוֹעֵד. מָאן הוּא אֹהֶל מוֹעֵד, אֹהֶל דְּבֵיהּ תָּלְיָין מוֹעֲדָא וְחָגָא וְשַׁבְּתָא לְמִמְנֵי. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בְּרֵאשִׁית א׳) וְהָיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּבֵיהּ שַׁרְיָיא חֶשְׁבָּנָא לְמִמְנֵי, וּמָאן אִיהוּ סִיהֲרָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (יְשַׁעְיָה ל״ג) אֹהֶל בַּל יִצְעָן בַּל יִסַּע יְתֵדֹתָיו לָנֶצַח.

לשון הקודש

וּנְקֵבָה. כָּאן נְקֵבָה. עוֹד, סוֹף הַכָּתוּב, וַיְדַבֵּר ה׳ אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר, מִשּׁוּם כָּךְ א׳ זְעִירָה, וְעוֹד א׳ זְעִירָה. מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בְּכִסֵּא, וְכֶתֶר מַלְכוּת עָלָיו, וְנִקְרָא מֶלֶךְ עֶלְיוֹן. כְּשֶׁיּוֹרֵד וְהוֹלֵךְ לְבֵית עַבְדּוֹ, נִקְרָא מֶלֶךְ קָטָן. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּל זְמַן שֶׁהוּא לְמַעְלָה עַל הַכֹּל, נִקְרָא מֶלֶךְ עֶלְיוֹן. כֵּיוָן שֶׁהוֹרִיד אֶת מְדוֹרוֹ לְמַטָּה, הוּא מֶלֶךְ, אֲבָל לֹא עֶלְיוֹן כְּמוֹ בַּתְּחִלָּה, מִשּׁוּם כָּךְ א׳ זְעִירָה.

וַיִּקְרָא, כָּךְ שְׁנִינוּ, הִזְמִין אוֹתוֹ לְהֵיכָלוֹ. מֵאֹהֶל מוֹעֵד, מִיהוּ אֹהֶל מוֹעֵד? אֹהֶל שֶׁבּוֹ תְּלוּיִים מוֹעֵד וְחַג וְשַׁבָּת לְמִנּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) וְהָיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים, וּבוֹ מַתְחִילִים לִמְנוֹת אֶת הַחֶשְׁבּוֹן, וּמִיהוּ? הַלְּבָנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לג) אֹהֶל בַּל יִצְעָן בַּל יִסַּע יְתֵדֹתָיו לָנֶצַח.

לֵאמֹר, מָאי לֵאמֹר, בְּגִין לְגַלָּאָה. אֲבָל כֹּלָּא חַד וְשַׁפִּיר הוּא, בְּגִין דִּשְׁלִימוּ הוּא אֲתָר לְגַלָּאָה מָה דְּהָוָה סָתִים לְגוֹ. וּבְכָל אֲתָר, לֵאמֹר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, וַיְדַבֵּר יְיָ אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר. דְּאִתְיְהִיב רְשׁוּ לְגַלָּאָה, דְּהָא אִתְמַנִּי לְסִיהֲרָא הַהוּא מִלָּה מֵאֲתָר דְּמֹשֶׁה קַיְימָא. וַיְדַבֵּר יְיָ לְעֵילָא. אֶל מֹשֶׁה בְּאֶמְצָעִיתָא. לֵאמֹר בְּכָרְיֵיתָא (ס״א בְּבַתְרְיֵיתָא) אֲתָר דְּאִית רְשׁוּ לְגַלָּאָה.

תּוּ וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, מָה כְּתִיב לְעֵילָא (שמות ט״ל) וַיָּבִיאוּ אֵת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה וְגוֹ׳. אַמָּאי אֶל מֹשֶׁה, הָכִי אָמְרוּ, בְּגִין דְּמֹשֶׁה חָמָא לֵיהּ בְּטוּרָא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲחַמֵּי לֵיהּ בְּחֵיזוּ דְּעֵינָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שמות כ״ז) כַּאֲשֶׁר הֻרְאָה אוֹתְךָ בָּהָר. (במדבר ח) כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה יְיָ אֵת

לשון הקודש

לֵאמֹר, מַה זֶּה לֵאמֹר? כְּדֵי לְגַלּוֹת, אֲבָל הַכֹּל אֶחָד וְיָפֶה הוּא, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁלֵמוּת הוּא מָקוֹם לְגַלּוֹת מַה שֶּׁהָיָה נִסְתָּר בִּפְנִים, וּבְכָל מָקוֹם לֵאמֹר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְדַבֵּר ה׳ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, וַיְדַבֵּר ה׳ אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר. שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לְגַלּוֹת, שֶׁהֲרֵי הָיָה צִוּוּי לַלְּבָנָה אוֹתוֹ הַדָּבָר מֵהַמָּקוֹם שֶׁעָמַד מֹשֶׁה. וַיְדַבֵּר ה׳ – לְמַעְלָה, אֶל מֹשֶׁה – בָּאֶמְצַע, לֵאמֹר – בַּחוּץ (בַּסּוֹף), הַמָּקוֹם שֶׁיֵּשׁ רְשׁוּת לְגַלּוֹת.

עוֹד וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? (שמות לט) וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה וְגוֹ׳. לָמָּה אֶל מֹשֶׁה? כָּךְ אָמְרוּ, מִשּׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה רָאָה אוֹתוֹ בָּהָר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶרְאָה לוֹ בְּמַרְאֵה הָעַיִן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם כז) כַּאֲשֶׁר הֻרְאָה אוֹתְךָ בָּהָר. כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר

מֹשֶׁה וְגוֹ׳. וּכְתִיב (שמות כ״ה) וּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אַתָּה מָרְאֶה בָהָר. הַשְׁתָּא דְּאַיְתִיאוּ לֵיהּ, בְּגִין דְּיֵחְמֵי אִי אִיהוּ כְּהַהוּא מַשְׁכְּנָא דְּחָמָא (ס״א בְּגִין דְּיֵחְמֵי אִיהוּ הַהוּא מַשְׁכְּנָא דְּחָמָא).

אֲבָל אֲמַאי וַיָּבִיאוּ אֵת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה. אֶלָּא לְמַלְכָּא דְּבָעָא לְמִבְנֵי פַּלְטְרִין לְמַטְרוֹנִיתָא, פַּקִּיד לְאוּמָנִין, הֵיכָלָא דָא, בְּדוֹךְ פְּלַן. וְהֵיכָלָא דָא בְּדוֹךְ פְּלַן. הָכָא אֲתָר לְעֲרָסֵיהּ. הָכָא אֲתָר לְנַיְיחָא. כֵּיוָן דְּעַבִּידוּ לוֹן אֻמָּנִין אַחֲמִיוּ לְמַלְכָּא. כָּךְ, וַיָּבִיאוּ אֵת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה מָארֵיהּ דְּבֵיתָא, אִישׁ הָאֱלֹהִים. כֵּיוָן דְּאִשְׁתַּכְלַל הֵיכָלָא לְמַטְרוֹנִיתָא, זְמִינַת לְמַלְכָּא לְמֵיכַלָא. זְמִינַת לְבַעְלָה עִמָּהּ, בְּגִין כָּךְ וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. וּבְגִין דְּמֹשֶׁה מָארֵי דְּבֵיתָא אִיהוּ, מָה כְּתִיב (שמות ל״ג) וְמֹשֶׁה יִקַּח אֵת הָאֹהֶל

לשון הקודש

הֶרְאָה ה׳ אֶת מֹשֶׁה וְגוֹ׳. וְכָתוּב וּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אַתָּה מָרְאֶה בָהָר. עַכְשָׁו שֶׁהֵבִיאוּ לוֹ כְּדֵי שֶׁיִּרְאֶה אִם הוּא כְּמוֹ אוֹתוֹ הַמִּשְׁכָּן שֶׁרָאָה (כְּדֵי שֶׁיִּרְאֶה הוּא אוֹתוֹ מִשְׁכָּן שֶׁרָאָה).

אֲבָל לָמָּה וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה? אֶלָּא, לְמֶלֶךְ שֶׁרָצָה לִבְנוֹת פַּלְטֵרִין לַגְּבִירָה, צִוָּה לָאֻמָּנִים: הַהֵיכָל הַזֶּה בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, וְהַהֵיכָל הַזֶּה בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, כָּאן הַמָּקוֹם לְמִטָּתָהּ, וְכָאן הַמָּקוֹם לִמְנוּחָה. כֵּיוָן שֶׁעָשׂוּ אוֹתָם הָאֻמָּנִים, הֶרְאוּ לַמֶּלֶךְ. כָּךְ וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה, בַּעַל הַבַּיִת אִישׁ הָאֱלֹהִים. כֵּיוָן שֶׁנִּתְקַן הַהֵיכָל לַגְּבִירָה, הִזְמִינָה אֶת הַמֶּלֶךְ לֶאֱכֹל, הִזְמִינָה אֶת בַּעְלָהּ עִמָּהּ. מִשּׁוּם כָּךְ וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, וּמִשּׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה הוּא בַּעַל הַבַּיִת, מַה כָּתוּב? (שם לג) וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה

וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה. מֹשֶׁה דְּאִיהוּ מָאֲרֵיהּ דְּבֵיתָא עָבַד הָכִי (מה) דְּלֵית רְשׁוּ לְבַר נָשׁ אַחֲרָא לְמֶעְבַּד הָכִי.

וַיְדַבֵּר יְיָ אֵלָיו דַּרְגָּא אַחֲרָא עִלָּאָה, וּכְדֵין בְּשַׁעֲתָא דְּאִזְדַּמָּן מֹשֶׁה לְמֵיעָאל כְּדֵין פָּתַח וְאָמַר אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם. מַאי אָדָם הָכָא, אֶלָּא כַּד אִתְחַבְּרָן שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא כַּחֲדָא. פָּתַח וְאָמַר אָדָם, כְּדִכְתִיב (חבקוק ג) שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ עָמַד זְבוּלָה. עָמַד וְלֹא עָמְדוּ.

כִּי יַקְרִיב מִכֶּם, הָכָא אִתְּרְמִיז מָאן דְּיַעֲבִיד פּוּלְחָנָא דְּקָרְבְּנָא שְׁלִים דְּיִשְׁתְּכַח דְּכָר וְנוּקְבָא, מַשְׁמַע מִכֶּם דְּיִשְׁתְּכַח כְּחִיזוּ דִּילְכוֹן. קָרְבָּן לַיְיָ, דְּיַקְרִיב כֹּלָּא לְאִתְאַחֲדָא כַּחֲדָא עֵילָא וְתַתָּא. מִן הַבְּהֵמָה, לְאַחֲזָאָה אָדָם וּבְהֵמָה וְכֹלָּא כַּחֲדָא. מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן, אִלֵּין רְתִיכִין דְּאִינוּן דַּכְיָין.

לשון הקודש

לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה. מֹשֶׁה שֶׁהוּא בַּעַל הַבַּיִת עָשָׂה כָּךְ, (מה) שֶׁאֵין רְשׁוּת לְאָדָם אַחֵר לַעֲשׂוֹת כָּךְ.

וַיְדַבֵּר ה׳ אֵלָיו, דַּרְגָּה אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה. וְאָז, בְּשָׁעָה שֶׁהִזְדַּמֵּן מֹשֶׁה לְהִכָּנֵס, אָז פָּתַח וְאָמַר, אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם. מָה אָדָם כָּאן? אֶלָּא כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה כְּאֶחָד, פָּתַח וְאָמַר אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ עָמַד זְבֻלָה. עָמַד וְלֹא עָמְדוּ.

כִּי יַקְרִיב מִכֶּם, כָּאן נִרְמָז, מִי שֶׁיַּעֲשֶׂה אֶת הַקָּרְבָּן שָׁלֵם, שֶׁיִּמָּצְאוּ זָכָר וּנְקֵבָה, מַשְׁמַע מִכֶּם, שֶׁנִּמְצָא כְּמוֹ הַמַּרְאֶה שֶׁלָּכֶם. קָרְבָּן לַה׳, שֶׁיַּקְרִיב הַכֹּל לְהִתְאַחֵד כְּאֶחָד מַעְלָה וּמַטָּה. מִן הַבְּהֵמָה, לְהַרְאוֹת אָדָם וּבְהֵמָה, וְהַכֹּל

כֵּיוָן דְּאָמַר מִן הַבְּהֵמָה, יָכוֹל מִכֹּלָּא בֵּין הַכְּיָין בֵּין מְסַאֲבָן, הֲדַר וְאָמַר מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן וְגוֹ׳.

קָרְבָּנְכֶם, קָרְבָּנִי מִבָּעֵי לֵיהּ. מָאי קָרְבָּנְכֶם אֶלָּא בְּקַדְמִיתָא קָרְבָּן לַיְיָ, הַשְׁתָּא קָרְבָּנְכֶם קָרְבָּן לַיְיָ אָדָם קָרְבָּנְכֶם מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן לְאַחֲזָאָה יְהוּדָא מֵעֵילָא לְתַתָּא. וּמִתַּתָּא לְעֵילָא הַיְינוּ קָרְבָּן לַיְיָ, מֵעֵילָא לְתַתָּא הַיְינוּ קָרְבָּנְכֶם. מְתָל לְמַלְכָּא דְּאִיהוּ יָתִיב בְּטוּרְסֶקָא עִלָּאָה לְעֵילָא וְכָרְסַיָּיא דִּילֵיהּ אִתְתַּקָּן עַל הַהוּא טוּרְסְקָא וּמַלְכָּא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא. בַּר נָשׁ דְּקָרִיב קָרְבְּנָא (ס״א דורונָא) **לְמַלְכָּא, בָּעָא לְסַלְקָא מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד דְּסָלִיק מִתַּתָּא לְעֵילָא לְאַתָּר דְּמַלְכָּא יָתִיב, עִלָּאָה עַל כָּל כֹּלָּא. וּכְדֵין יָדְעִין דְּהָא סָלְקִין דוֹרוֹנָא לְמַלְכָּא וְהַהוּא דוֹרוֹנָא** (ס״א דְּמַלְכָּא) **מִן מַלְכָּא אִיהוּ.**

לשון הקודש

בְּאֶחָד. מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן, אֵלּוּ הַמֻּרְכָּבוֹת שֶׁהֵן טְהוֹרוֹת. כֵּיוָן שֶׁאָמַר מִן הַבְּהֵמָה, יָכוֹל מֵהַכֹּל, בֵּין טְהוֹרִים בֵּין טְמֵאִים? חָזַר וְאָמַר, מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן וְגוֹ׳.

קָרְבַּנְכֶם?! קָרְבָּנִי הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה קָרְבַּנְכֶם? אֶלָּא בָּרִאשׁוֹנָה קָרְבָּן לַה׳, וְעַכְשָׁו קָרְבַּנְכֶם, קָרְבָּן לַה׳ אָדָם, קָרְבַּנְכֶם מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן, לְהַרְאוֹת יִחוּד מִמַּעְלָה לְמַטָּה. מִמַּטָּה לְמַעְלָה הַיְנוּ קָרְבָּן לַה׳. מִמַּעְלָה לְמַטָּה הַיְנוּ קָרְבַּנְכֶם. מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בְּגַג עֶלְיוֹן לְמַעְלָה, וְכִסְאוֹ מְתֻקָּן עַל אוֹתוֹ הַגַּג, וְהַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן עַל הַכֹּל. אָדָם שֶׁמַּקְרִיב קָרְבָּן (דורון) לַמֶּלֶךְ, צָרִיךְ לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה, עַד שֶׁעוֹלֶה מִמַּטָּה לְמַעְלָה, לְמָקוֹם שֶׁהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל, וְאָז יוֹדְעִים שֶׁהֲרֵי מַעֲלִים דוֹרוֹן לַמֶּלֶךְ, וְאוֹתוֹ

נָחִית דּוֹרוֹנָא מֵעֵילָא לְתַתָּא, הַא יְדִיעָן דְּהַהוּא דּוֹרוֹנָא (ס״א דְּמַלְכָּא) נָחִית מֵעֵילָא לְרְחִימָא דְּמַלְכָּא דְּאִיהוּ לְתַתָּא. כָּךְ בְּקַדְמִיתָא אָדָם סָלִיק בְּדַרְגּוֹי מִתַּתָּא לְעֵילָא, וּכְדֵין קָרְבָּן לַיְיָ מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר, נָחִית בְּדַרְגּוֹי מֵעֵילָא לְתַתָּא וּכְדֵין קָרְבָּנְכֶם.

בְּגִין כָּךְ (שיר השירים ה׳) אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי וְגוֹ׳ הַיְינוּ אָדָם קָרְבָּן לַיְיָ. אִכְלוּ רֵעִים הַיְינוּ מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן. וּכְדֵין תַּקְרִיבוּ אֵת קָרְבָּנְכֶם. אָתוּ רִבִּי יְהוּדָה וְר׳ יִצְחָק וּנְשָׁקוּהוּ. אָמְרוּ בְּרִיךְ רַחֲמָנָא, דְּזָכִינָא לְמִשְׁמַע דָּא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה יֵאוֹת הָוָה לְהַהוּא יְנוּקָא דְּלָא יִנְדָּע כּוּלֵּי הַאי, וַאֲנָא מִסְתַּפֵּינָא עָלֵיהּ אִי יִתְקַיֵּים בְּעָלְמָא בְּגִינֵי הַאי, אָמַר רִבִּי יִצְחָק וְלָמָּה. אָמַר לֵיהּ, דְּהָא יְכִיל לְאִסְתַּכְּלָא בְּאַתָּר דְּלֵית רְשׁוּ

לשון הקודש

דּוֹרוֹן (שֶׁל הַמֶּלֶךְ) מִן הַמֶּלֶךְ הוּא. יוֹרֵד דּוֹרוֹן מִמַּעְלָה לְמַטָּה, הֲרֵי יוֹדְעִים שֶׁאוֹתוֹ דּוֹרוֹן יוֹרֵד מִלְּמַעְלָה לַאֲהוּב הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא לְמַטָּה. כָּךְ בַּתְּחִלָּה אָדָם, עוֹלֶה בְּדַרְגוֹתָיו מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְזֶה קָרְבָּן לַה׳ מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר. יוֹרֵד בְּדַרְגוֹתָיו מִמַּעְלָה לְמַטָּה, וְאָז קָרְבַּנְכֶם.

מִשּׁוּם כָּךְ, (שיר השירים ה) אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי וְגוֹ׳. הַיְינוּ אָדָם קָרְבָּן לַה׳, אִכְלוּ רֵעִים, הַיְינוּ מִן הַבְּהֵמָה וּמִן הַצֹּאן, וְאָז תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם. בָּאוּ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק וּנְשָׁקוּהוּ. אָמְרוּ, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁזָּכִינוּ לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נָאֶה הוּא לְאוֹתוֹ תִּינוֹק שֶׁלֹּא יָדַע אֶת כָּל זֶה, וַאֲנִי פּוֹחֵד עָלָיו אִם יִתְקַיֵּים בָּעוֹלָם בִּגְלַל זֶה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְלָמָּה? אָמַר לוֹ, שֶׁהֲרֵי יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בְּמָקוֹם שֶׁאֵין רְשׁוּת לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ,

לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ וּמִסְתָּפֵינָא עָלּוֹי דְּעַד לָא יִמְטֵי לְפִרְקוֹי יִסְתָּכַּל וְיִשְׁגַּח וְיֵעָנְשׁוּן לֵיהּ, שָׁמַע הַהוּא יְנוּקָא. אָמַר, לָא מִסְתַּפֵּינָא מֵעוֹנָשָׁא לְעָלְמִין דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דְּאִסְתַּלַּק אַבָּא מֵעָלְמָא, בָּרִיךְ לִי וְצַלִּי עֲלַי וְיַדָּעְנָא דִּזְכוּתָא דְּאַבָּא יָגִין עֲלַי. אָמְרוּ לֵיהּ מָאן הוּא אֲבוּךְ. אָמַר בְּרֵיהּ דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא. נָטַלוּ לֵיהּ וְאַרְכְּבוּ לֵיהּ עַל כִּתְפַּיְיהוּ תְּלַת מִילִין. אַזְלוּ וְסַדְּרוּ מִילִין קָמֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹן, וַדָּאי יְרוּתָת אוֹרַיְיתָא אַחְסִין, וְאִלְמָלֵא זְכוּתָא דְּאָבוּי אִתְעֲנַשׁ מִלְּעֵילָא, אֲבָל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאִינוּן דְּאָזִילוּ בַּתְרָא דְּאוֹרַיְיתָא אַחְסִינוּ לָהּ אִינּוּן וּבַנָּיְיהוּ לְעָלְמִין. (עד כאן מההשמטות).

רִבִּי חִזְקִיָּה, הָוָה שְׁכִיחַ קַמֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ, (דף ה׳ ע״א) הַאי דְּאִקְרֵי קָרְבָּן, קֵירוּב מִיבְעֵי

לשון הקודש

וַאֲנִי פּוֹחֵד עָלָיו, שֶׁטֶּרֶם יַגִּיעַ לְפִרְקוֹ יִתְבּוֹנֵן וַיַּשְׁגִּיחַ וְיַעֲנִישׁוּ אוֹתוֹ. שָׁמַע אוֹתוֹ הַתִּינוֹק, אָמַר, אֵינִי פּוֹחֵד מֵעֹנֶשׁ לְעוֹלָמִים, שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁהִסְתַּלֵּק אָבִי מִן הָעוֹלָם, בֵּרַךְ אוֹתִי וְהִתְפַּלֵּל עָלַי, וְיוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁזְּכוּת אָבִי תָּגֵן עָלַי. אָמְרוּ לוֹ, מִי הוּא אָבִיךָ? אָמַר, בְּנוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא. לָקְחוּ אוֹתוֹ וְהִרְכִּיבוּ אוֹתוֹ עַל כִּתְפֵיהֶם שְׁלֹשָׁה מִילִין. הָלְכוּ וְסִדְּרוּ אֶת הַדְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לָהֶם, וַדַּאי יְרֻשַּׁת הַתּוֹרָה הוּא יָרַשׁ, וְאִלְמָלֵא זְכוּת אָבִיו, הָיָה נֶעֱנָשׁ מִלְּמַעְלָה, אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְאוֹתָם שֶׁהוֹלְכִים אַחַר הַתּוֹרָה, מוֹרִישׁ אוֹתָהּ לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם לְעוֹלָמִים. (ע״כ מההשמטות).

רִבִּי חִזְקִיָּה הָיָה מָצוּי לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן.

לֵיהּ, אוֹ קְרִיבוּת, מָאי קָרְבָּן. אָמַר לֵיהּ הָא יְדִיעַ הוּא לְגַבֵּי חַבְרַיָּיא, קָרְבָּן מֵאִינּוּן כִּתְרִין קַדִּישִׁין, דְּמִתְקָרְבֵי כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא, וּמִתְקַשְּׁרָן דָּא בְדָא, עַד דְּאִתְעָבִידוּ כֻּלְּהוּ חַד, בְּיִחוּדָא שְׁלִים, לְאַתְקְנָא שְׁמָא קַדִּישָׁא כַּדְקָא חָזֵי, הָדָא הוּא דִכְתִיב קָרְבָּן לַיְיָ'. קָרְבָּן דְּאִינּוּן כִּתְרִין קַדִּישִׁין לַיְיָ' הוּא, לְאִתְתַּקְנָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, וּלְיַחֲדָא לֵיהּ כְּדְקָא יֵאוֹת, בְּגִין דְּיִשְׁתְּכָחוּ רַחֲמִין בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין. וּשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּאִתְעַטָּר בְּעִטְרוֹי לְאִתְכַּסְּיָא כֻּלָּא.

וְכָל דָּא בְגִין לְאַתְעָרָא רַחֲמֵי, וְלָא לְאִתְעָרָא דִינָא. וּבְגִין כַּךְ לַיְיָ' הוּא, וְלָא לֵאלֹהִים. לַיְיָ': אֲנָן צְרִיכִים לְאִתְעָרָא רַחֲמֵי, וְלָא לֵאלֹהִים, רַחֲמֵי בָּעֵינָן וְלָא דִינָא. אָמַר, זַכָּאָה חוּלָקִי דְשָׁאִילְנָא וְרַוַוחְנָא מִלִּין אִלֵּין, וְדָא בְּרִירוּ דְמִלָּה.

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, זֶה שֶׁנִּקְרָא קָרְבָּן, קֵרוּב הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת, אוֹ קְרִיבוּת. מַה זֶּה קָרְבָּן? אָמַר לוֹ, הֲרֵי זֶה יָדוּעַ לַחֲבֵרִים, קָרְבָּן הוּא מֵאוֹתָם הַכִּתְרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּקְרָבִים כֻּלָּם כְּאֶחָד וְנִקְשָׁרִים זֶה עִם זֶה עַד שֶׁכֻּלָּם נַעֲשִׂים אֶחָד, בְּיִחוּד שָׁלֵם, לְתַקֵּן אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב קָרְבָּן לַה'. קָרְבָּן שֶׁל אוֹתָם כִּתְרִים קְדוֹשִׁים לַה' הוּא, לְהִתְתַּקֵּן הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וּלְיַחֲדוֹ כָּרָאוּי כְּדֵי שֶׁיִּמָּצְאוּ רַחֲמִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁהִתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹתָיו לְכַסֵּשׁ אֶת הַכֹּל.

וְכָל זֶה כְּדֵי לְעוֹרֵר רַחֲמִים וְלֹא לְעוֹרֵר דִּין. וּמִשּׁוּם כָּךְ לַה' הוּא, וְלֹא לֵאלֹהִים. לַה' – אָנוּ צְרִיכִים לְעוֹרֵר רַחֲמִים, וְלֹא לֵאלֹהִים. אָנוּ רוֹצִים רַחֲמִים וְלֹא דִּין. אָמַר, אַשְׁרֵי חֶלְקִי שֶׁשָּׁאַלְתִּי וְהִרְוַחְתִּי אֶת הַדְּבָרִים הַלָּלוּ, וְזֶהוּ בֵּרוּר הַדָּבָר.

אֲבָל הָא כְּתִיב (תהלים נא) **זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה, לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה. זִבְחֵי אֱלֹהִים כְּתִיב, וְלֹא זִבְחֵי יְיָ'.**

אָמַר לֵיהּ, וַדַּאי הָכִי הוּא, קָרְבָּן אֱלֹהִים לָא כְּתִיב, אֶלָּא זִבְחֵי אֱלֹהִים. וְעַל דָּא שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן, דְּהָא זְבִיחָה הוּא בְּגִין אֱלֹהִים, הַהוּא סִטְרָא גְּבוּרָה, דְּיִתְכְּסֵם וְיִתְבַּר רוּחָא דְּדִינָא, וְיִתְחַלָּשׁ דִּינָא, וְיִתְגַּבְּרוּן רַחֲמֵי עַל דִּינָא. וְעַל דָּא זִבְחֵי אֱלֹהִים, לְתַבְרָא חֵילָא וְתוּקְפָּא דְּדִינָא קַשְׁיָא, דִּכְתִיב רוּחַ נִשְׁבָּרָה, לְמֶהֱוֵי הַהוּא רוּחָא תַקִּיפָא נִשְׁבָּרָה, וְלָא יִתְגַּבַּר רוּחֵיהּ וְחֵילֵיהּ וְתוּקְפֵּיהּ. וּבַר נָשׁ בָּעֵי כְּדֵין, לְמֵיקָם עַל מַדְבְּחָא, בְּרוּחַ נִשְׁבָּרָה, וַיַּכְסִיף מֵעוֹבָדוֹי, בְּגִין דִּיהֱוֵי הַהוּא רוּחָא תַקִּיפָא תְּבִירָא, וְכֹלָּא בְּגִין דְּדִינָא יִתְכְּסֵם, וְיִתְגַּבְּרוּן רַחֲמֵי עַל דִּינָא.

לשון הקודש

אֲבָל הֲרֵי כָּתוּב, (תהלים נא) זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה. זִבְחֵי אֱלֹהִים כָּתוּב, וְלֹא זִבְחֵי ה'. **אָמַר** לוֹ, וַדַּאי כָּךְ זֶה, קָרְבַּן אֱלֹהִים לֹא כָּתוּב, אֶלָּא זִבְחֵי אֱלֹהִים. וְלָכֵן שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן, שֶׁהֲרֵי זְבִיחָה הִיא בִּשְׁבִיל אֱלֹהִים, אוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל הַגְּבוּרָה שֶׁיִּתְכַּשֵּׁם וְיִשְׁבֹּר אֶת רוּחַ הַדִּין, וְיֶחֱלַשׁ הַדִּין, וְיִתְגַּבְּרוּ רַחֲמִים עַל דִּין. וְעַל כֵּן זִבְחֵי אֱלֹהִים, לִשְׁבֹּר אֶת הַכֹּחַ וְהַתֹּקֶף שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה, שֶׁכָּתוּב רוּחַ נִשְׁבָּרָה, שֶׁתִּהְיֶה אוֹתָהּ רוּחַ הַתַּקִּיפָה נִשְׁבָּרָה, וְלֹא יִתְגַּבֵּר רוּחָהּ וְכֹחָהּ וְתָקְפָּהּ. וְאָז אָדָם צָרִיךְ לַעֲמֹד עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּרוּחַ נִשְׁבָּרָה, וְיִתְכַּיֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה אוֹתָהּ רוּחַ תַּקִּיפָה שְׁבוּרָה, וְהַכֹּל כְּדֵי שֶׁהַדִּין יִתְכַּשֵּׁם, וְיִתְגַּבְּרוּ הָרַחֲמִים עַל הַדִּין.

אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיְיָ׳. (ויקרא א) אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הַאי קְרָא הָכִי הָוָה לֵיהּ לְמִכְתַּב, אָדָם כִּי יַקְרִיב קָרְבָּן לַיְיָ׳. מַהוּ מִכֶּם. אֶלָּא לַאֲפוּקֵי אָדָם הָרִאשׁוֹן, דְּהוּא אַקְרִיב קָרְבְּנָא כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, וְהָא אוּקְמוּהָ, וְהָכָא מִכֶּם כְּתִיב, הַאי אָדָם, לַאֲפוּקֵי אָדָם אַחֲרָא, דְּלָא הָוָה מִכֶּם. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, שַׁפִּיר קָאַמְרַת, וְהָכִי הוּא.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים מח) שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי קֹרַח. הַאי שִׁיר תּוּשְׁבַּחְתָּא מְעַלְיָא הוּא, עַל כָּל שְׁאַר תּוּשְׁבָּחִין, דְּזָכוּ לְשַׁבְּחָא לֵיהּ בְּנֵי קֹרַח. שִׁיר מִזְמוֹר: תּוּשְׁבַּחְתָּא עַל תּוּשְׁבַּחְתָּא. תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּאִתְפְּלַג לִתְרֵין תֻּשְׁבְּחָן.

וְזָכוּ בְּנֵי קֹרַח לְשַׁבְּחָא לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּשְׁבָחָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קָא אַמְרֵי. וּמַאי הוּא.

לשון הקודש

אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַה׳. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּךְ הָיָה לוֹ לִכְתֹּב הַפָּסוּק הַזֶּה: אָדָם כִּי יַקְרִיב קָרְבָּן לַה׳. מַה זֶּה מִכֶּם? לְהוֹצִיא אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהִקְרִיב קָרְבָּן כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, וְהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, וְכָאן כָּתוּב מִכֶּם, הָאָדָם הַזֶּה, לְהוֹצִיא אָדָם אַחֵר שֶׁלֹּא הָיָה מִכֶּם. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, יָפֶה אָמַרְתָּ, וְכָךְ זֶה.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (שם מח) שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי קֹרַח. הַשִּׁיר הַזֶּה הִיא תִּשְׁבַּחַת מְעֻלָּה עַל כָּל שְׁאָר הַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁזָּכוּ לְשַׁבֵּחַ אוֹתוֹ בְּנֵי קֹרַח. שִׁיר מִזְמוֹר – תִּשְׁבַּחַת עַל תִּשְׁבַּחַת, תִּשְׁבַּחַת שֶׁמִּתְחַלֶּקֶת לִשְׁתֵּי תִשְׁבָּחוֹת.

וְזָכוּ בְּנֵי קֹרַח לְשַׁבֵּחַ אֶת כְּנֶסֶת

דִּכְתִיב, (תהלים מח) **גָּדוֹל יְיָ' וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ. אֵימָתַי אִקְרֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּדוֹל, בְּזִמְנָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִשְׁתְּכַחַת עִמֵּיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ, הוּא גָּדוֹל בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ, עִם עִיר אֱלֹהֵינוּ.**

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה, אֱלֹהֵינוּ מָאי בָּעֵי הָכָא. אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא וַדָּאי, הַאי עִיר דְּחָלָא אֱלֹהֵינוּ, (ס"א חֵילָא) וְתוּשְׁבַּחְתָּא דְּיִשְׂרָאֵל הוּא. מָאי מַשְׁמַע. אִשְׁתְּמַע, דְּמַלְכָּא בְּלָא מַטְרוֹנִיתָא, לָאו הוּא מַלְכָּא, וְלָאו הוּא גָּדוֹל, וְלָא מְהוּלָל. וּבְגִין כַּךְ, כָּל מָאן דְּלָא אִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא, כָּל שְׁבָחָא אַעְדּוֹי מִנֵּיהּ, וְלָאו הוּא בִּכְלָלָא דְּאָדָם. וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּלָאו אִיהוּ כְּדַאי לְאִתְבָּרְכָא.

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל. וְהַשֶּׁבַח שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הֵם אוֹמְרִים. וּמַה הוּא? שֶׁכָּתוּב (שם) גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ. מָתַי נִקְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּדוֹל? בִּזְמַן שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִמְצֵאת עִמּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ, הוּא גָּדוֹל בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ, עִם עִיר אֱלֹהֵינוּ.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, מָה עוֹשֶׂה כָּאן אֱלֹהֵינוּ? אָמַר לוֹ, כָּךְ זֶה וַדַּאי, הָעִיר הַזּוֹ הִיא יִרְאַת אֱלֹהֵינוּ, (כ"ח) וְתִשְׁבַּחְתָּהּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הִיא. מַה מַּשְׁמָע? נִשְׁמָע שֶׁמֶּלֶךְ בְּלִי גְּבִירָה אֵינוֹ מֶלֶךְ, וְאֵינוֹ גָּדוֹל וְאֵינוֹ מְהֻלָּל. וְלָכֵן כָּל מִי שֶׁלֹּא נִמְצָא זָכָר וּנְקֵבָה, אֶת כָּל הַשֶּׁבַח מְסִירִים מִמֶּנּוּ וְאֵינוֹ בִּכְלָל שֶׁל אָדָם. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ כְּדַאי לְהִתְבָּרֵךְ.

כְּתִיב (איוב א) וַיְהִי הָאִישׁ הַהוּא גָּדוֹל מִכָּל בְּנֵי קֶדֶם, תָּנִינָן בְּסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, דְּבַת זוּגוֹ בִּדְחִילוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוַת כְּוָוֹתֵיהּ, וּמִסִּטְרָא דְאִתְּתֵיהּ אִקְרֵי גָּדוֹל. אוֹף הָכָא, גָּדוֹל יְיָ' וּמְהֻלָּל מְאֹד, וּבְמַה הוּא גָּדוֹל. הָדָר וְאָמַר, בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ.

וּבְגִין כַּךְ, תּוּשְׁבַּחְתָּא דָא בַּשֵּׁנִי. וְאִי תֵּימָא אֲמַאי לָא כְּתִיב כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי. בְּגִין דִּזְמִינִין לְאִתְפָּרְשָׁא. וְרָזָא דְמִלָּה (בראשית ב) לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ, בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ לְבַדּוֹ לֹא טוֹב כְּתִיב. וְעַל דָּא לָא כְּתִיב כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי.

גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל כִּדְקַאמְרָן. יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ, תּוּשְׁבַּחְתָּא דְזִוּוּגָא דִלְהוֹן. יְפֵה נוֹף, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְדָא צַדִּיק, מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ,

לשון הקודש

כָּתוּב (איוב א) וַיְהִי הָאִישׁ הַהוּא גָּדוֹל מִכָּל בְּנֵי קֶדֶם. שָׁנִינוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא, שֶׁבַּת זוּגוֹ הָיְתָה כָּמוֹהוּ בְּיִרְאַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמֵהַצַּד שֶׁל אִשְׁתּוֹ נִקְרָא גָּדוֹל. אַף כָּאן, גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד. וּבַמָּה הוּא גָּדוֹל? חָזַר וְאָמַר, בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ הַתְּשְׁבַּחַת הַזּוֹ בַּשֵּׁנִי. וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה לֹא כָּתוּב כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי? מִשּׁוּם שֶׁעֲתִידִים לְהִפָּרֵד, וְסוֹד הַדָּבָר – (בראשית ב) לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ. בִּזְמַן שֶׁהוּא לְבַדּוֹ, כָּתוּב לֹא טוֹב. וְלָכֵן לֹא כָּתוּב כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי.

גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ, הַתְּשְׁבַּחַת שֶׁל הַזִּוּוּג שֶׁלָּהֶם. יְפֵה נוֹף – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא,

כְּדֵין הוּא חֶדְוָותָא דְכֹלָּא, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכָא.

אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב וְגוֹ', אִלֵּין אִינּוּן נֶצַ"ח וְהוֹ"ד, (דף ה' ע"ב) דְּתַמָּן כְּנִישׁוּתָא דְכָל בִּרְכָאן, כְּנִישׁוּתָא דְחֶדְוָותָא. מִתַּמָּן נָפְקָא עַל יְדֵי דְהַאי דַּרְגָּא דְאִקְרֵי צַדִּיק, וְתַמָּן אִתְכְּנָשׁוּ בִּרְכָאן, לְבַסְּמָא לְהַאי עִיר קַדִּישָׁא, וּלְאִתְבָּרְכָא מִתַּמָּן. כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ. אִלֵּין כָּל כִּתְרֵי מַלְכָּא בִּכְלָלָא חָדָא, וְלַאֲתַר אַחֲרָא מִלִּין אִלֵּין סַלְקִין.

תָּא חָזֵי, כְּשַׁעֲתָא דְכַר נָשׁ מְתַקֵּן עוֹבָדוֹי עַל יְדֵי דְקָרְבְּנָא, כֹּלָּא אִתְכְּסָם וְאִתְקְרַב, וְאִתְקְשָׁר דָּא בְּדָא, בְּיִחוּדָא שְׁלִים. הָדָא הוּא דִכְתִיב אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם. כִּי יַקְרִיב לְקַשְׁרָא מִלִּין כַּדְקָא חָזֵי.

לשון הקודש

וְזֶה צַדִּיק, מְשׁוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ, אָז הִיא שִׂמְחַת הַכֹּל, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרֶכֶת. **אֱלֹהִים** בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב וְגוֹ' – אֵלּוּ הֵם נֶצַ"ח וְהוֹ"ד, שֶׁשָּׁם הִתְכַּנְּסוּת שֶׁל כָּל הַבְּרָכוֹת, הִתְכַּנְּסוּת שֶׁל שִׂמְחָה. מִשָּׁם יוֹצֵאת עַל יְדֵי הַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁנִּקְרֵאת צַדִּיק, וְשָׁם הִתְכַּנְּסוּ הַבְּרָכוֹת לְבַשֵּׂם אֶת הָעִיר הַקְּדוֹשָׁה וּלְהִתְבָּרֵךְ מִשָּׁם. כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ – אֵלּוּ כָּל כִּתְרֵי הַמֶּלֶךְ בִּכְלָל אֶחָד, וּלְמָקוֹם אַחֵר הַדְּבָרִים הַלָּלוּ עוֹלִים.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם מְתַקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו עַל יְדֵי קָרְבָּן, הַכֹּל מִתְכַּסֶּה וְנִקְרָב וְנִקְשָׁר זֶה בָּזֶה בְּיִחוּד שָׁלֵם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם. כִּי יַקְרִיב לִקְשֹׁר אֶת הַדְּבָרִים כָּרָאוּי.

תָּא חֲזֵי, אָדָם כִּי יַקְרִיב, לַאֲפוּקֵי מָאן דְּלָא אִתְנְסִיב, דְּהָא קָרְבָּנֵיהּ לָאו קָרְבָּן, וּבִרְכָּאן לָא מִשְׁתַּכְּחָן לְגַבֵּיהּ, (ס״א עַל יְדֵיהּ) לָא לְעֵילָא, וְלָא לְתַתָּא. מִמַּשְׁמַע דִּכְתִיב אָדָם כִּי יַקְרִיב, שָׁאנֵי הָכָא, דְּלָאו אִיהוּ אָדָם, וְלָא בִכְלָלָא דְאָדָם הוּא, וּשְׁכִינְתָּא לָא שַׁרְיָא עָלוֹהִי, בְּגִין דְּאִיהוּ פָּגִים, וְאִקְרֵי בַּעַל מוּם, וּמָאנֵי דְמוּמָא אִתְרַחֲקָא מִכֹּלָּא, כָּל שֶׁכֵּן לְמַדְבְּחָא לְקָרְבָּא קָרְבְּנָא.

וְנָדָב וַאֲבִיהוּא אוֹכָחָן, דִּכְתִיב, (ויקרא ט) וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְיָ׳. וּבְגִינֵי כַּךְ כְּתִיב, אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיְיָ׳, אָדָם דְּאִשְׁתְּכָחוּ דְּכַר וְנוּקְבָא, הַאי חָזֵי לְקָרְבָּא קָרְבְּנָא דָא, וְלָא אַחֲרָא.

וְאָמַר רִבִּי אַבָּא, אַף עַל גַּב דְּאוּקְמוּהָ לְנָדָב וַאֲבִיהוּא בְּמִלָּה אַחֲרָא, הָכִי הוּא וַדָּאי. אֲבָל קְטֹרֶת, עִלָּאָה הוּא מִכָּל קָרְבְּנִין דְּעָלְמָא,

לשון הקודש

בא רְאֵה, אָדָם כִּי יַקְרִיב, לְהוֹצִיא אֶת מִי שֶׁלֹּא נִשָּׂא, שֶׁהֲרֵי קָרְבָּנוֹ אֵינוֹ קָרְבָּן, וּבְרָכוֹת לֹא נִמְצָאוֹת אֶצְלוֹ (על ידו), לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה. מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב אָדָם כִּי יַקְרִיב, שׁוֹנֶה כָּאן, שֶׁאֵינוֹ אָדָם, וְאֵינוֹ בִּכְלָל שֶׁל אָדָם, וּשְׁכִינָה אֵינָהּ שׁוֹרָה עָלָיו מִשּׁוּם שֶׁהוּא פָּגוּם, וְנִקְרָא בַּעַל מוּם, וּבַעַל מוּם מְרֻחָק מִן הַכֹּל, כָּל שֶׁכֵּן לַמִּזְבֵּחַ לְהַקְרִיב קָרְבָּן.

וְנָדָב וַאֲבִיהוּא מוֹכִיחִים, שֶׁכָּתוּב (ויקרא י) וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה׳. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַה׳. אָדָם שֶׁנִּמְצְאוּ זָכָר וּנְקֵבָה, זֶה רָאוּי לְהַקְרִיב אֶת הַקָּרְבָּן הַזֶּה וְלֹא אַחֵר.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, אַף עַל גַּב שֶׁבֵּאֲרוּהָ אֶת נָדָב וַאֲבִיהוּא בְּדָבָר אַחֵר, כָּךְ הוּא

דְּעָלֵיהּ אִתְבָּרְכָן עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. וְקָרְבְּנָא דָא דְּאִיהוּ לְעֵילָא מִכָּל קָרְבְּנִין לָא אִתְחֲזוּן אִינּוּן לְקָרְבָא, דְּהָא לָא אִתְנְסִיבוּ, לְקָרְבָּנָא לָא אִתְחֲזוּן, כָּל שֶׁכֵּן לְמִלִּין עִלָּאִין, דְּיִתְבָּרְכוּן עַל יְדֵיהוּ.

וְאִי תֵּימָא וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְיָ׳ וַתֹּאכַל אוֹתָם, אֲמַאי. לְבַר נָשׁ דְּאָתָא קָמֵי מַטְרוֹנִיתָא, לְבַשְׂרָא לָהּ דְּהָא מַלְכָּא אָתֵי לְבֵיתָהּ, וְיִשְׁרֵי בָּהּ בְּמַטְרוֹנִיתָא, לְמֶחְדֵּי עִמָּהּ. אָתָא לְקָמֵי מַלְכָּא, חָמָא מַלְכָּא הַהוּא בַר נָשׁ דְּאִיהוּ מָאֲרֵי דְמוּמִין. אָמַר מַלְכָּא, לָאו הוּא יְקָרָא דִילִי, דְּעַל יְדוֹי דְּהַאי פָּגִים, אִיעוּל לְמַטְרוֹנִיתָא. אַדְּהָכִי אַתְקִנַת מַטְרוֹנִיתָא בֵּיתָא לְמַלְכָּא, כֵּיוָן דְּחָמָאת דְּמַלְכָּא הָוָה זַמִּין לְמֵיתֵי לְגַבָּהּ, וְהַהוּא בַר נָשׁ גָּרִים לְאִסְתַּלְקָא מַלְכָּא מִינָּהּ, כְּדֵין פְּקִידַת מַטְרוֹנִיתָא לְקָטְלָא לְהַהוּא בַר נָשׁ.

לשון הקודש

וַדַּאי. אֲבָל קְטֹרֶת הִיא עֶלְיוֹנָה מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁעָלֶיהָ מִתְבָּרְכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהַקָּרְבָּן הַזֶּה שֶׁהוּא מֵעַל לְכָל הַקָּרְבָּנוֹת לֹא רְאוּיִים הֵם לְקָרְבוֹ, שֶׁהֲרֵי לֹא נִשְׂאוּ, לַקָּרְבָּן לֹא הָיוּ רְאוּיִים, כָּל שֶׁכֵּן לִדְבָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁיִּתְבָּרְכוּ עַל יָדָם.

וְאִם תֹּאמַר, וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה׳ וַתֹּאכַל אוֹתָם, לָמָּה? לְאָדָם שֶׁבָּא לִפְנֵי הַגְּבִירָה לְבַשֵּׂר לָהּ שֶׁהֲרֵי הַמֶּלֶךְ בָּא לְבֵיתָהּ, וְיִשְׁרֶה עִם הַגְּבִירָה לִשְׂמֹחַ עִמָּהּ. בָּא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, רָאָה הַמֶּלֶךְ שֶׁאוֹתוֹ אָדָם הוּא בַּעַל מוּמִים. אָמַר הַמֶּלֶךְ: אֵין זֶה כְּבוֹדִי שֶׁעַל יְדֵי הַפָּגוּם הַזֶּה אֶכָּנֵס אֶל הַגְּבִירָה. בֵּין כָּךְ הִתְקִינָה הַגְּבִירָה אֶת הַבַּיִת לַמֶּלֶךְ. כֵּיוָן שֶׁרָאֲתָה שֶׁהַמֶּלֶךְ הָיָה מְזֻמָּן

כַּךְ בִּזְמָנָא דְעָאלוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא, וּקְטֹרֶת בִּידַיְיהוּ, חַדָּת מַטְרוֹנִיתָא, וְאִתְתַּקְּנַת לְקַבְּלָא לְמַלְכָּא. כֵּיוָן דְּחָמָא מַלְכָּא אִינּוּן גְּבְרִין פְּגִימִין, מָאֲרֵי דְמוּמִין, לָא בָעָא מַלְכָּא דְעַל יְדַיְיהוּ יֵיתֵי לְמִשְׁרֵי עִמָּהּ, וְאִסְתְּלַק מַלְכָּא מִנָּהּ. כַּד חֲמַת מַטְרוֹנִיתָא דִבְגִינֵיהוֹן אִסְתַּלָּק מַלְכָּא מִנָּהּ, מִיַּד וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְיָ׳ וַתֹּאכַל אוֹתָם.

וְכָל דָּא בְּגִין דְּמַאן דְּלָא אִתְנְסִיב הוּא פָּגִים. מָאֲרֵיהּ דְמוּמִין קָדָם מַלְכָּא, קְדֻשָּׁה דְמַלְכָּא אִסְתַּלָּק מִנֵּיהּ, וְלָא שַׁרְיָא בִּפְגִימוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן, מָאן דְּאִקְרֵי אָדָם יַקְרִיב, וּמַאן דְּלָא אִקְרֵי אָדָם לָא יַקְרִיב.

מִן הַבְּהֵמָה כְּלָל. מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן פְּרָט, לְבָתָר אִלֵּין דְּכַשְׁרִין לְמֵיכַל, וּדְלָא כַשְׁרָן לְמֵיכַל

לשון הקודש

לָבֹא אֵלֶיהָ, וְאוֹתוֹ אָדָם גָּרַם שֶׁהַמֶּלֶךְ יִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה, אָז צִוְּתָה הַגְּבִירָה לַהֲרֹג אֶת אוֹתוֹ אָדָם.

כָּךְ בִּזְמַן שֶׁנִּכְנְסוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא וּקְטֹרֶת בִּידֵיהֶם, שָׂמְחָה הַגְּבִירָה, וְהִתְתַּקְּנָה לְקַבֵּל אֶת הַמֶּלֶךְ. כֵּיוָן שֶׁרָאָה הַמֶּלֶךְ אוֹתָם אֲנָשִׁים פְּגוּמִים, בַּעֲלֵי מוּמִים, לֹא רָצָה הַמֶּלֶךְ שֶׁעַל יָדָם יָבֹא לִשְׁרוֹת עִמָּהּ, וְהִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה הַמֶּלֶךְ. כְּשֶׁרָאָתָה הַגְּבִירָה שֶׁבִּגְלָלָם הִסְתַּלֵּק הַמֶּלֶךְ מִמֶּנָּה, מִיָּד – וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה׳ וַתֹּאכַל אוֹתָם.

וְכָל זֶה מִשּׁוּם שֶׁמִּי שֶׁלֹּא נִשָּׂא הוּא פָּגוּם. בַּעֲלֵי מוּמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, קְדֻשַּׁת הַמֶּלֶךְ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ וְלֹא שׁוֹרָה בִּפְגָמוֹ. וְלָכֵן כָּתוּב אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן. מִי שֶׁנִּקְרָא אָדָם – יַקְרִיב. וּמִי שֶׁלֹּא נִקְרָא אָדָם – לֹא יַקְרִיב.

מִן הַבְּהֵמָה – כְּלָל. מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן – פְּרָט. אַחַר כָּךְ אֵלּוּ שֶׁכְּשֵׁרִים לֶאֱכֹל,

אָסִיר לְקָרְבָא. וְלַאֲתַר אַחֲרָא אִסְתָּלִיקוּ אִינּוּן דְּכַשְׁרָן וְאִינּוּן דְּלָא כַשְׁרָן.

אִם עוֹלָה קָרְבָּנוֹ, (ויקרא א) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (ישעיה נה) כִּי לֹא מַחְשְׁבֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דַרְכֵיכֶם דְּרָכָי. כִּי לֹא מַחְשְׁבֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם, מַחְשְׁבֹתַי כְּתִיב חָסֵר בְּלֹא ו', תָּא חָזֵי, מַחֲשָׁבָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הִיא עִלָּאָה וְרִישָׁא דְּכֹלָּא, וּמֵהַהִיא מַחֲשָׁבָה אִתְפְּשָׁטוּ אָרְחִין וּשְׁבִילִין, לְאִשְׁתַּכְּחָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, וּלְאַתְקְנָא לֵיהּ בְּתִקּוּנוֹי כְּדְקָא יֵאוֹת. וּמֵהַהִיא מַחֲשָׁבָה אִתְנְגִיד וְנָפִיק שַׁקְיוּ דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, לְאַשְׁקָאָה כֹּלָּא. וּמֵהַהִיא מַחֲשָׁבָה, קַיְימִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין. וּמֵהַהִיא מַחֲשָׁבָה, מִשְׁתְּכַח תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

לשון הקודש

וְשֶׁלֹּא כְשֵׁרִים לַאֲכִילָה אָסוּר לְהַקְרִיב. וּלְמָקוֹם אַחֵר הִסְתַּלְּקוּ אוֹתָם שֶׁכְּשֵׁרִים וְאוֹתָם שֶׁלֹּא כְשֵׁרִים.

אִם עֹלָה קָרְבָּנוֹ. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (ישעיה נה) כִּי לֹא מַחְשְׁבֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דַרְכֵיכֶם דְּרָכָי. כִּי לֹא מַחְשְׁבֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם, מַחְשְׁבֹתַי כָּתוּב חָסֵר בְּלֹא ו'. בֹּא רְאֵה, מַחֲשֶׁבֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִיא עֶלְיוֹנָה וְרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל, וּמֵאוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה הִתְפַּשְּׁטוּ דְּרָכִים וּשְׁבִילִים לְהִמָּצֵא הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וּלְתַקְּנוֹ בְּתִקּוּנָיו כָּרָאוּי. וּמֵאוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה נִשְׁפַּעַת וְיוֹצֵאת הַשְּׁקָאַת גַּן הָעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַכֹּל. וּמֵאוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה קַיָּמִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. וּמֵאוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה נִמְצֵאת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

מַחֲשָׁבָה דְּבַר נָשׁ, הִיא רֵישָׁא דְכוֹלָּא, וּמֵהַהִיא מַחֲשָׁבָה, אִתְפְּשָׁטוּ אָרְחִין וּשְׁבִילִין, לְאַסְטָאָה אוֹרְחוֹי, בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. וּמֵהַהִיא מַחֲשָׁבָה, אִתְנְגִיד וְנָפִיק זוֹהֲמָא דְיֵצֶר הָרָע, לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ וּלְכוֹלָּא. וּמֵהַהִיא מַחֲשָׁבָה, אִשְׁתְּכָחוּ עֲבֵירוֹת חֲטָאוֹת וּזְדוֹנוֹת, עֲבוֹדָה זָרָה, גִּלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים. וְעַל דָּא, כִּי (דף ו׳ ע״א) לֹא מַחְשְׁבֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם.

וּבְגִין כָּךְ, רֵישָׁא דְכוֹלָּא כְּתִיב, אִם עוֹלָה קָרְבָּנוֹ. מִן הַבָּקָר, וְלָא בָקָר, וּמַאן אִיהוּ. פָּר בֶּן בָּקָר אִיהוּ, דְּאִיהוּ דְכַר.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, מִן הַבָּקָר סְתָם, וְחָזַר וּפֵרַשׁ זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ, זָכָר וְלָא נְקֵבָה, דְּהָא דְכַר אִשְׁתְּמוֹדַע לְעֵילָּא, וְנוּקְבָא אִשְׁתְּמוֹדְעָא לְתַתָּא. וְכֵן מִן הַצֹּאן מִן הַכְּבָשִׂים וּמִן הָעִזִּים.

לשון הקודש

מַחֲשֶׁבֶת הָאָדָם הִיא הָרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל, וּמֵאוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה מִתְפַּשְּׁטִים דְּרָכִים וּשְׁבִילִים לְהָסִיט אֶת דְּרָכָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. וּמֵאוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה שׁוֹפַעַת וְיוֹצֵאת זֻהֲמַת הַיֵּצֶר הָרָע לְהָרַע לוֹ וְלַכֹּל. וּמֵאוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה נִמְצָאוֹת עֲבֵרוֹת, חֲטָאוֹת וּזְדוֹנוֹת, עֲבוֹדָה זָרָה, גִּלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים. וְעַל זֶה, כִּי לֹא מַחְשְׁבֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם.

וּמִשּׁוּם כָּךְ בְּרֹאשׁ הַכֹּל כָּתוּב, אִם עֹלָה קָרְבָּנוֹ. מִן הַבָּקָר, וְלֹא בָקָר, וּמִי הוּא? הוּא פַּר בֶּן בָּקָר, שֶׁהוּא זָכָר.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִן הַבָּקָר סְתָם, וְחָזַר וּפֵרַשׁ – זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ, זָכָר וְלֹא נְקֵבָה, שֶׁהֲרֵי זָכָר נוֹדָע לְמַעְלָה וּנְקֵבָה נוֹדַעַת לְמַטָּה. וְכֵן מִן הַצֹּאן וּמִן הַכְּבָשִׂים

מָאן דְּאָתֵי לְעוֹלָה, כֻּלְּהוּ דְּכַר, וְלָא נוּקְבָא, בְּגִין דְּעוֹלָה עוֹלָה עַל הַלֵּב, עַל הַלֵּב וַדָּאי, וְאִשְׁתְּמוֹדַע מָאן דְּקָאִים עַל הַלֵּב. וּבְגִין כָּךְ סַלְּקָא לְעֵילָא, וְכֻלְּהוּ דִּכְרִין. וְעַל דָּא פָּתַח קְרָא בְּרֵישָׁא בָּעוֹלָה יַתִּיר מִכָּל שְׁאַר קָרְבָּנִין, דְּהָא מַחֲשָׁבָה רֵישָׁא דְכֹלָּא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִי הָכִי בַּאֲתַר דְּמַחֲשָׁבָה דִלְעֵילָא בַּעְיָא לְקָרְבָּא, אֲמַאי לְתַתָּא יַתִּיר. לָא הָוָה בִידֵיהּ. אָתָא לְקָמֵיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ, רֵישָׁא דְכֹלָּא מַחֲשָׁבָה הוּא, וְסִיּוּמָא דְהַהִיא מַחֲשָׁבָה אֲתַר דְּאִקְרֵי בֹּקֶר, וּמַאי אִיהוּ. הַהוּא סִיּוּמָא דְגוּפָא, דְּמְבַסֵּם לְנוּקְבָא. כַּךְ מַחֲשָׁבָה דְּבַר נָשׁ, רֵישָׁא דְכֹלָּא. סִיּוּמָא דְהַהִיא מַחֲשָׁבָה, כַּד אִתְעָבִיד עוֹבָדָא. אֵימָתַי. בַּבֹּקֶר. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מיכה ב) הוֹי חוֹשְׁבֵי אָוֶן וּפֹעֲלֵי רָע, אֵימָתַי,

לשון הקודש

ומִן הָעִזִּים.

מִי שֶׁבָּאִים לְעוֹלָה – כֻּלָּם זָכָר, וְלֹא נְקֵבָה, מִשּׁוּם שֶׁעוֹלָה עוֹלָה עַל הַלֵּב, עַל הַלֵּב וַדַּאי, וְנוֹדָע מִי שֶׁעוֹמֵד עַל הַלֵּב. וּמִשּׁוּם כָּךְ עוֹלָה לְמַעְלָה, וְכֻלָּם זְכָרִים. וְלָכֵן פָּתַח הַכָּתוּב בָּרֹאשׁ בְּעוֹלָה יוֹתֵר מִכָּל שְׁאָר הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁהֲרֵי הַמַּחֲשָׁבָה הִיא הָרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כָּךְ, בְּמָקוֹם שֶׁל מַחֲשָׁבָה שֶׁל מַעְלָה צָרִיךְ לְהַקְרִיב. לָמָּה לְמַטָּה יוֹתֵר? לֹא הָיָה בְיָדוֹ. בָּא לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ, הָרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל הוּא מַחֲשָׁבָה, וְסִיּוּם שֶׁל אוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא בֹּקֶר, וּמִיהוּ? אוֹתוֹ סִיּוּם הַגּוּף שֶׁמְּבַשֵּׂם אֶת הַנְּקֵבָה. כָּךְ מַחֲשָׁבָה שֶׁל אָדָם רֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל. הַסִּיּוּם שֶׁל אוֹתָהּ

עַל מִשְׁכְּבוֹתָם בְּאוֹר הַבֹּקֶר יַעֲשׂוּהָ. וְעַל דָּא לְהַהוּא אֲתַר דְּמַחֲשָׁבָה, מַחֲשָׁבָה אִסְתְּלִיק. וְעוֹבָדָא מִתְקָרְבָא לְסִיּוּמָא דְמַחֲשָׁבָה וַדָּאי.

רִבִּי אָחָא הָוָה אָזִיל בְּאָרְחָא, וַהֲוָה עִמֵּיהּ רִבִּי יְהוּדָה, עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הָא דְתָנֵינָן בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, בְּתוּלָה דְּאִתְבָּרְכָא מִן שֶׁבַע (ס״א מִיִּשְׂרָאֵל), דְּאִקְרֵי בַּת שֶׁבַע, וְאוּקְמוּהָ בְּכַמָּה אֲתַר. וּבְתוּלָה לְתַתָּא, יָרְתָא ז׳ בִּרְכוֹת בְּגִינָהּ. וְהָא כְתִיב וְאַתָּה בֶן אָדָם שָׂא קִינָה עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, וַדָּאי עָלָהּ אִתְּמַר, עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְדָא קַשְׁיָא מִכֹּלָּא, דִּכְתִיב (עמוס ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. וְהַאי דְּקָא אַמְרֵי כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּיא בְּמִלָּה דָא שַׁפִּיר הוּא. אֲבָל אִי פַּרְשְׁתָּא אִתְּמַר בְּאֹרַח נֶחָמָה הֲוֵינָן אַמְרֵי הָכִי. אֲבָל בְּהַאי קִינָה אִתְּמַר, וְהָא קְרָא אוֹכַח הָכִי.

לשון הקודש

מַחֲשָׁבָה, כְּשֶׁנַּעֲשָׂה מַעֲשֶׂה, מָתַי? בַּבֹּקֶר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מיכה ב) הוֹי חֹשְׁבֵי אָוֶן וּפֹעֲלֵי רָע. אֵימָתַי? עַל מִשְׁכְּבוֹתָם בְּאוֹר הַבֹּקֶר יַעֲשׂוּהָ. וְעַל כֵּן לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁל מַחֲשָׁבָה, הַמַּחֲשָׁבָה עוֹלָה, וְהַמַּעֲשֶׂה מִתְקָרֵב לְסִיּוּם הַמַּחֲשָׁבָה וַדַּאי.

רַבִּי אָחָא הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי יְהוּדָה. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה שֶׁשָּׁנִינוּ בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, בְּתוּלָה שֶׁהִתְבָּרְכָה מִן שֶׁבַע (מִיִּשְׂרָאֵל), שֶׁנִּקְרֵאת בַּת שֶׁבַע, וּפֵרְשׁוּהָ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וּבְתוּלָה לְמַטָּה יָרְשָׁה שֶׁבַע בְּרָכוֹת בִּגְלָלָהּ. וַהֲרֵי כָּתוּב, וְאַתָּה בֶן אָדָם שָׂא קִינָה עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, וַדַּאי עָלֶיהָ נֶאֱמַר, עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה קָשֶׁה מֵהַכֹּל, שֶׁכָּתוּב (עמוס ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף

אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי הוּא, וְהָא הָוָה קַשְׁיָא לִי הַהוּא מִלָּה יַתִּיר מִכֹּלָּא, וְאֲתֵינָן לְגַבֵּי דְרִבִּי שִׁמְעוֹן, בַּחֲשׁוֹכָן דְּאַנְפִּין. אָמַר לִי, מֵחֵיזוּ דְאַנְפָּךְ, אִשְׁתְּמוֹדַע מַה דְּבִלְבָּךְ. אֲמֵינָא לֵיהּ וַדַּאי, דְּאַנְפִּי וְלִבִּי שָׁוִין. אָמַר לִי אֵימָא לִי מִלָּךְ. אֲמֵינָא לֵיהּ, כְּתִיב נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, מָאן דְּאִית לֵיהּ רוּגְזָא בִּדְבִיתְהוּ, וְנָפְקָא מִנֵּיהּ, לָא תֵהָדַר לְעָלְמִין, אִי הָכִי וַוי לִבְנִין דְּאִתְּתָרְכוּ עִמָּהּ. אָמַר לִי, וְלָא סַגִּי לָךְ מַה דְּאָמְרוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּיא. אֲמֵינָא, הָא שְׁמַעְנָא מִלַּיְיהוּ, דְּהַוֵה מֵרַחֲמֵי, וְלָא מִתְיַשְׁבָן בְּלִבָּאי.

אָמַר, כָּל מַה דְּאָמְרוּ חַבְרַיָּיא כֹּלָּא שַׁפִּיר וְיָאוּת, אֲבָל וַוי לְדָרָא כַּד רַעְיָין לָא מִשְׁתַּכְּחִין, וְעָנָא סָאטָן וְאַזְלִין, וְלָא יַדְעִין לְאָן אֲתַר אַזְלֵי, לָא

לשון הקודש

קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ כָּל הַחֲבֵרִים בְּדָבָר זֶה הוּא יָפֶה. אֲבָל אִם הַפָּרָשָׁה נֶאֱמְרָה בְּדֶרֶךְ שֶׁל נֶחָמָה, הָיִינוּ אוֹמְרִים כָּךְ, אֲבָל בַּקִּינָה הַזּוֹ נֶאֱמַר, וַהֲרֵי הַכָּתוּב מוֹכִיחַ כָּךְ.

אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּךְ זֶה, וַהֲרֵי הָיָה קָשֶׁה לִי אוֹתוֹ דָּבָר יוֹתֵר מֵהַכֹּל, וּבָאנוּ אֶל רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּחַשְׁכוּת פָּנִים. אָמַר לִי, מִמַּרְאֵה פָּנֶיךָ נוֹדָע מַה שֶּׁבְּלִבְּךָ. אָמַרְתִּי לוֹ, וַדַּאי שֶׁפָּנַי וְלִבִּי שָׁוִים. אָמַר לִי, אֱמֹר לִי דִּבָּרֶךָ. אָמַרְתִּי לוֹ, כָּתוּב נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֹגֶז בְּאִשְׁתּוֹ וְיָצְאָה מִמֶּנּוּ, לֹא תַחֲזֹר לְעוֹלָמִים. אִם כָּךְ, אוֹי לַבָּנִים שֶׁגֹּרְשׁוּ עִמָּהּ. אָמַר לִי, וְלֹא מַסְפִּיק לְךָ מַה שֶּׁאָמְרוּ כָּל הַחֲבֵרִים? אָמַרְתִּי, הֲרֵי שָׁמַעְתִּי דִּבְרֵיהֶם, שֶׁהָיוּ מֵאַהֲבָה, וְלֹא מִתְיַשְּׁבִים בְּלִבִּי.

אָמַר, כָּל מַה שֶּׁאָמְרוּ הַחֲבֵרִים יָפֶה וְנָאֶה, אֲבָל אוֹי לְדוֹר כְּשֶׁהָרוֹעִים אֵין

לִימִינָא וְלָא לִשְׂמָאלָא. וַדָּאי הַאי קְרָא בַּעְיָא לְמִנְדַּע, וְכֻלְּהוּ גַּלְיָין לְאִינּוּן דְּהָמָאן בְּאָרְחָא דְּאוֹרַיְיתָא בְּאֹרַח קְשׁוֹט.

תָּא חֲזֵי, בְּכֻלְּהוּ גַּלְוָותָא דְּגָלוּ יִשְׂרָאֵל, לְכֻלְּהוּ שַׁוֵּי זִמְנָא וְקִצָּא, וּבְכֻלְּהוּ הֲווֹ יִשְׂרָאֵל תַּיְיבִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְתוּלַת יִשְׂרָאֵל הָוָה תָּבַת לְאַתְרָהָא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּגָזַר עָלָהּ. וְהַשְׁתָּא בְּגָלוּתָא דָא בַּתְרָאָה לָאו הָכִי, דְּהָא הִיא לָא תִיתוּב הָכִי כְּזִמְנִין אַחֲרָנִין, וְהַאי קְרָא אוֹכַח, דִּכְתִיב נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, נָפְלָה וְלֹא אוֹסִיף לַהֲקִימָהּ לָא כְתִיב.

מָתָל לְמַלְכָּא דְּרָגַז עַל מַטְרוֹנִיתָא, וְאַשְׁדֵּי לָהּ מֵהֵיכָלֵיהּ, לְזִמְנָא יְדִיעָא. כַּד הָוָה מָטֵי הַהוּא זִמְנָא, מִיַּד מַטְרוֹנִיתָא הֲוָת עָאלַת וְתָבַת קָמֵי

לשון הקודש

נִמְצָאִים, וְהַצֹּאן סוֹטִים וְהוֹלְכִים, וְלֹא יוֹדְעִים לְאֵיזֶה מָקוֹם הוֹלְכִים, לֹא יָמִינָה וְלֹא שְׂמֹאלָה. וַדַּאי שֶׁפָּסוּק זֶה צָרִיךְ לְהַכִּיר, וְכֻלָּם גְּלוּיִים לְאוֹתָם שֶׁרוֹאִים בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה בְּדֶרֶךְ אֱמֶת.

בֹּא רְאֵה, בְּכָל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל, לְכֻלָּן שָׂם זְמַן וְקֵץ, וּבְכֻלָּן הָיוּ יִשְׂרָאֵל שָׁבִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וּבְתוּלַת יִשְׂרָאֵל הָיְתָה שָׁבָה לִמְקוֹמָהּ, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁגָּזַר עָלֶיהָ. וְעַכְשָׁו בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה הַזּוֹ אֵינוֹ כָּךְ, שֶׁהֲרֵי לֹא לֹא תָּשׁוּב כָּךְ כְּמוֹ בַּפְּעָמִים הָאַחֵרוֹת. וְהַפָּסוּק הַזֶּה מוֹכִיחַ, שֶׁכָּתוּב נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. נָפְלָה וְלֹא אוֹסִיף לַהֲקִימָהּ לֹא כָתוּב.

מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁרָגַז עַל הַגְּבִירָה וְזָרַק אוֹתָהּ מֵהֵיכָלוֹ לִזְמַן יָדוּעַ. כְּשֶׁהָיָה מַגִּיעַ אוֹתוֹ זְמַן, מִיַּד הַגְּבִירָה הָיְתָה נִכְנֶסֶת

מַלְכָּא. וְכֵן זִמְנָא חַד, וּתְרֵין, וּתְלַת זִמְנִין. לְזִמְנָא בַתְרַיְיתָא, אִתְרַחֲקַת מֵהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, וְאַשְׁדֵּי לָהּ מַלְכָּא מֵהֵיכָלֵיהּ לְזִמְנָא רְחִיקָא. אָמַר מַלְכָּא, הַאי זִמְנָא לָאו הוּא כִּשְׁאָר זִמְנִין דְּהִיא תֵּיתֵי קָמַאי הָכִי, אֶלָּא אֲנָא אֵיזִיל עִם כָּל בְּנֵי הֵיכָלִי וְאַתְבַּע עָלָהּ.

כַּד מָטָא לְגַבָּהּ, חָמָא לָהּ דְּהַוָה שְׁכִיבַת לְעַפְרָא. מָאן חָמָא יְקָרָא דְמַטְרוֹנִיתָא בְהַהִיא (דף ו׳ ע״ב) זִמְנָא, וּבָעוּתִין דְּמַלְכָּא לְקַבְלָהּ עַד דְּאָחִיד לָהּ מַלְכָּא בִידוֹי, וְאוֹקִים לָהּ, וְאַיְיתֵי לָהּ לְהֵיכָלֵיהּ, וְאוֹמֵי לָהּ דְּלָא יִתְפְּרַשׁ מִינָּהּ לְעָלְמִין, וְלָא יִתְרְחִיק מִינָּהּ.

כַּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל זִמְנִין דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, כַּד הַוָה מָטֵי זִמְנָא, הִיא אֲתִיאַת וְהַדְרַת קָמֵי מַלְכָּא. וְהַשְׁתָּא בְּגָלוּתָא דָא לָאו הָכִי,

לשון הקודש

וְשָׁבָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְכֵן פַּעַם אַחַת וּשְׁתַּיִם וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים. לַפַּעַם הָאַחֲרוֹנָה הִתְרַחֲקָה מֵהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, וְהִשְׁלִיךְ אוֹתָהּ הַמֶּלֶךְ מֵהֵיכָלוֹ לִזְמַן רָחוֹק. אָמַר הַמֶּלֶךְ, הַפַּעַם הַזּוֹ אֵינָהּ כִּשְׁאָר הַפְּעָמִים שֶׁהִיא תַחֲזוֹר לְפָנַי כָּךְ, אֶלָּא אֲנִי אֵלֵךְ עִם כָּל בְּנֵי הֵיכָלִי וַאֲבַקֵּשׁ אוֹתָהּ.

כְּשֶׁהִגִּיעַ אֵלֶיהָ, רָאָה אוֹתָהּ שֶׁהָיְתָה שׁוֹכֶבֶת בֶּעָפָר. מִי רָאָה אֶת כְּבוֹד הַגְּבִירָה בְּאוֹתוֹ זְמַן וְאֶת בַּקָּשׁוֹת הַמֶּלֶךְ כְּנֶגְדָּהּ, עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ אוֹחֵז אוֹתָהּ בְּיָדוֹ וּמֵקִים אוֹתָהּ, וּמֵבִיא אוֹתָהּ לְהֵיכָלוֹ, וְנִשְׁבַּע לָהּ שֶׁלֹּא יִפָּרֵד מִמֶּנָּה לְעוֹלָמִים וְלֹא יִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ.

כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – כָּל זְמַן שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, כְּשֶׁהָיָה מַגִּיעַ הַזְּמַן, הִיא

אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹחִיד בִּידָהָא, וְיוֹקִים לָהּ, וְיִתְפְּיַים בַּהֲדָהּ וְיָתִיב לָהּ לְהֵיכָלֵיהּ. וְתָא חָזֵי דְּהָכִי הוּא, דְּהָא כְּתִיב נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, וְעַל דָּא כְּתִיב, (עמוס ט) בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת, הִיא לֹא תוֹסִיף קוּם כְּזִמְנִין אַחֲרָנִין, אֲבָל אֲנָא אוֹקִים לָהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנֹּפֶלֶת, אֲנִי אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד. מָאן סֻכַּת דָּוִד. דָּא בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. הַנּוֹפֶלֶת: כְּמָה דִּכְתִיב נָפְלָה. וְדָא הִיא יְקָרָא דִּבְתוּלַת יִשְׂרָאֵל, וְתוּשְׁבַּחְתָּא דִּילָהּ. וְדָא אוֹלִיפְנָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וַדַּאי מָלִילְתָּא עַל לִבָּאי, וְאִתְיִשְׁבָא, וְדָא בְּרִירוּ דְּמִלָּה. וְאַזְלָא הַאי, כְּמִלָּה חָדָא דְּשָׁמַעְנָא וְשָׁכַחְנָא, וְהַשְׁתָּא רָוַוחְנָא לָהּ, דְּתָנֵינָן, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

בָּאָה וְחוֹזֶרֶת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. וְעַכְשָׁו בַּגָּלוּת הַזּוֹ לֹא כָּךְ, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יֶאֱחֹז בְּיָדֶיהָ וְיָקִים אוֹתָהּ וְיִתְפַּיֵּס עִמָּהּ וְיָשִׁיב אוֹתָהּ לְהֵיכָלוֹ. וּבֹא תִרְאֶה שֶׁכָּךְ זֶה, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, וְעַל זֶה כָּתוּב, (עמוס ט) בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת. הִיא לֹא תוֹסִיף קוּם כְּמוֹ בַּפְּעָמִים הָאַחֵרוֹת, אֲבָל אֲנִי אָקִים אוֹתָהּ. וְעַל זֶה כָּתוּב, בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת, אֲנִי אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד. מִי זוֹ סֻכַּת דָּוִד? זוֹ בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. הַנֹּפֶלֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב נָפְלָה. וְזֶהוּ כְּבוֹדָהּ שֶׁל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל וְתִשְׁבַּחְתָּהּ, וְזֶה לָמַדְנוּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַדַּאי דִּבַּרְתָּ עַל לִבִּי וְהִתְיַשֵּׁב, וְזֶהוּ בֵּרוּר הַדָּבָר. וְזֶה הוֹלֵךְ כְּמוֹ דָּבָר אֶחָד שֶׁשָּׁמַעְתִּי וְשָׁכַחְתִּי, וְעַכְשָׁו הִרְוַחְתִּי אוֹתוֹ. שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי,

לְאַכְרְזָא עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְיֵימָא, (ישעיה נב) הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלִַם, כְּמַאן דְּאָחִיד בִּידָא דְחַבְרֵיהּ וְיֵימָא הִתְנָעֵר, קוּם, כַּדְּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹחִיד בָּהּ וְיֵימָא הִתְנַעֲרִי, קוּמִי.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אָחָא, וְכֵן כָּל אִינּוּן בְּנֵי הֵיכָלָא דְמַלְכָּא בְּלִישָׁנָא דָא פַּתְחִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה ס) קוּמִי אוֹרִי כִּי בָא אוֹרֵךְ, הָא מַלְכָּא הָכָא, וַדַּאי כְּדֵין הוּא יְקָרָא דִילָהּ, וְחֶדְוָותָא דְכֹלָּא, כַּד מַלְכָּא אִתְפְּיַים בַּהֲדָהּ. (כְּתִיב (מלכים א א) וַתָּבֹא בַת־שֶׁבַע אֶל־הַמֶּלֶךְ הַחַדְרָה כְּנַוּוְנָא דָא) בְּכָל אִינּוּן זִמְנִין אִיהִי אָתַת לְגַבֵּי דְמַלְכָּא, וְקָמַת קָמֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מלכים א א) וַתָּבֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וַתַּעֲמוֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. אֲבָל בְּזִמְנָא דָא לָאו הָכִי, אֶלָּא מַלְכָּא יֵיתֵי לְגַבָּהּ, וְיִתְפְּיַים בַּהֲדָהּ, וְיֵתִיב לָהּ לְהֵיכָלֵיהּ. הָדָא הוּא

לשון הקודש

עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַכְרִיז עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְיֹאמַר, (ישעיה נב) הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלִַם. כְּמִי שֶׁאוֹחֵז בִּידֵי חֲבֵרוֹ וְיֹאמַר: הִתְנַעֵר, קוּם! כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יֹאחַז בָּהּ וְיֹאמַר: הִתְנַעֲרִי, קוּמִי!

אָמַר לוֹ רַבִּי אָחָא, וְכָךְ כָּל אוֹתָם בְּנֵי הֵיכַל הַמֶּלֶךְ פּוֹתְחִים בְּלָשׁוֹן זֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ט) קוּמִי אוֹרִי כִּי בָא אוֹרֵךְ, הֲרֵי הַמֶּלֶךְ כָּאן, וַדַּאי שֶׁאָז הוּא הַכָּבוֹד שֶׁלָּהּ, וְשִׂמְחַת הַכֹּל כְּשֶׁהַמֶּלֶךְ מִתְפַּיֵּים עִמָּהּ. (כְּתוּב (מלכים–א א) וַתָּבֹא בַת שֶׁבַע אֶל הַמֶּלֶךְ הַחַדְרָה, כְּמוֹ זֶה) בְּכָל אוֹתָן הַפְּעָמִים הִיא בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ וְעוֹמֶדֶת לְפָנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלכים–א א) וַתָּבֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. אֲבָל בַּפַּעַם הַזּוֹ לֹא כָּךְ, אֶלָּא הַמֶּלֶךְ יֵלֵךְ אֵלֶיהָ וְיִתְפַּיֵּים עִמָּהּ וְיָשִׁיב אוֹתָהּ לְהֵיכָלוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הִנֵּה מַלְכֵּךְ יָבֹא לָךְ, וַדַּאי,

דִּכְתִיב, (זכריה ט) הִנֵּה מַלְכֵּךְ יָבֹא לָךְ וַדָּאי, וְלָא אַנְתְּ לְגַבֵּיהּ, יָבֹא לָךְ, לְפַיְּסָא לָךְ. יָבֹא לָךְ, לְאַקָּמָא לָךְ. יָבֹא לָךְ, לְאַשְׁלְמָא לָךְ בְּכֹלָּא. יָבֹא לָךְ, לְאַעְלָאָה לָךְ לְהֵיכָלֵיהּ, וּלְאִזְדַּוְּוגָא עִמָּךְ זִוּוּגָא דְּעָלְמִין, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (הושע ב) וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה.

עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי פָּגַע בְּהוּ רִבִּי אַבָּא. אָמְרוּ, הָא מָארֵיהּ דְּחָכְמְתָא אָתֵי, נְקַבֵּל אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא. כַּד קְרִיבוּ בַּהֲדֵיהּ, אִשְׁתְּמִיט מִקַּסְטוֹרָא דְּקוּפְּטְרָא, וְנָחַת גַּבּוֹן.

פָּתַח וְאָמַר, (שמות יט) וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד וְגוֹ׳. וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר, הָכָא אַפְלִיגוּ סִפְּרֵי קַדְמָאֵי, וְכֻלְּהוּ בְּחַד מִלָּה אִתְּתְקָעוּ. אִית מָאן דְּאָמַר, קוֹל הַשּׁוֹפָר תְּרֵי, קוֹל חַד, הַשּׁוֹפָר תְּרֵי. וְדָיִיק לָהּ, מִדְּלָא כְתִיב וַיְהִי הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק, אֶלָּא קוֹל הַשּׁוֹפָר, קוֹל דְּנָפִיק מִשּׁוֹפָר, דְּוַדַּאי שׁוֹפָר

לשון הקודש

וְלֹא אַתְּ אֵלָיו. יָבֹא לָךְ, לְפַיֵּס אוֹתָךְ. יָבֹא לָךְ, לְהָקִים אוֹתָךְ. יָבֹא לָךְ, לְהַשְׁלִים אוֹתָךְ בַּכֹּל. יָבֹא לָךְ, לְהַכְנִיס אוֹתָךְ לְהֵיכָלוֹ וּלְהִזְדַּוֵּג עִמָּךְ זִוּוּג עוֹלָמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּגַשׁ בָּהֶם רַבִּי אַבָּא. אָמְרוּ, הֲרֵי בַּעַל הַחָכְמָה בָּא, נְקַבֵּל פְּנֵי הַשְּׁכִינָה. כְּשֶׁקָּרְבוּ אֵלָיו, הִשְׁתַּמֵּט מֵהָאֹכֶף שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עָלָיו, וְיָרַד אֲלֵיהֶם.

פָּתַח וְאָמַר, (שמות יט) וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד וְגוֹ׳. וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר, כָּאן נֶחְלְקוּ סִפְרֵי הָרִאשׁוֹנִים, וְכֻלָּם בְּדָבָר אֶחָד נִתְקְעוּ. יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר, קוֹל הַשּׁוֹפָר – שְׁנַיִם. קוֹל – אֶחָד. הַשּׁוֹפָר – שְׁנַיִם. וְדַיְּיק זֶה מִשֶּׁלֹּא כָתוּב וַיְהִי הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק, אֶלָּא קוֹל הַשּׁוֹפָר, קוֹל שֶׁיּוֹצֵא

אִקְרֵי, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה כז) יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל, וְהַאי אִיהוּ שׁוֹפָר גָּדוֹל, דְּבֵיהּ נָפְקִין עַבְדִּין לְחֵירוּת עָלְמִין. וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְאִית מָאן דְּתָנֵי וְדָיִיק דְּכֹלָּא חַד, בְּגִין דִּכְתִיב קוֹל הַשּׁוֹפָר, קוֹל דְּאִקְרֵי שׁוֹפָר. וּמְנָא לָן דְּאִקְרֵי קוֹל. מִמַּה דִּכְתִיב, (דברים ה) קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף, וְהַאי קוֹל גָּדוֹל אִקְרֵי שׁוֹפָר. וְעַל דָּא קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ כְּתִיב. לְאָן הוֹלֵךְ. אִי תֵּימָא לְהַר סִינַי, אוֹ לְיִשְׂרָאֵל. יוֹרֵד מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא אוֹרַיְיתָא מֵהָכָא נָפְקָא. וּמֵאַתָּר דָּא, דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְכָל שְׁאַר קָלִין אִתְיְיהִיבַת, וְכַד יִסְתַּכְּלוּן מִלֵּי כֹּלָּא חַד.

וְעַל דָּא, לוּחֵי קַדְמָאֵי רְשִׁימִין מֵהַאי אֲתַר הֲווֹ, וְדָא הוּא רָזָא דְמִלָּה דִכְתִיב, (שמות לב) חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת, אַל תִּקְרֵי חָרוּת, אֶלָּא חֵירוּת, חֵירוּת

לשון הקודש

מֵהַשּׁוֹפָר, שֶׁוַּדַּאי נִקְרָא שׁוֹפָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כז) יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל, וְזֶהוּ שׁוֹפָר גָּדוֹל שֶׁבּוֹ יוֹצְאִים הָעֲבָדִים לְחֵרוּת עוֹלָמִים, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

וְיֵשׁ מִי שֶׁשּׁוֹנֶה וּמְדַיֵּק שֶׁהַכֹּל אֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב קוֹל הַשּׁוֹפָר, הַקּוֹל שֶׁנִּקְרָא שׁוֹפָר. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁנִּקְרָא קוֹל? מִמַּה שֶׁכָּתוּב (דברים ה) קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף, וְהַקּוֹל הַגָּדוֹל הַזֶּה נִקְרָא שׁוֹפָר. וְעַל כֵּן, קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ כָּתוּב. לְאָן הוֹלֵךְ? אִם תֹּאמַר לְהַר סִינַי אוֹ לְיִשְׂרָאֵל, אָז יוֹרֵד הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא הַתּוֹרָה יָצְאָה מִכָּאן. וּמֵהַמָּקוֹם הַזֶּה, שֶׁהוּא הַכְּלָל שֶׁל כָּל שְׁאָר הַקּוֹלוֹת, נִתְּנָה, וּכְשֶׁיִּסְתַּכְּלוּ בַּדְּבָרִים, הַכֹּל אֶחָד.

וְלָכֵן הַלּוּחוֹת הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ רְשׁוּמִים מֵהַמָּקוֹם הַזֶּה, וְזֶהוּ סוֹד הַדָּבָר, שֶׁכָּתוּב (שמות לב) חָרוּת עַל הַלֻּחֹת. אַל תִּקְרֵי חָרוּת

מַמָּשׁ, אֲתַר דְּכָל חֵירוּ בֵּיהּ תַּלְיָא. וְתָא חָזֵי, לֵית לָךְ מִלָּה בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאַמְרִין כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּיא דָּא הָכִי וְדָא הָכִי, דְּלָא אָזִיל כֹּלָּא לַאֲתַר חַד, וּלְמַבּוּעָא חַד אִתְכְּנַשׁ.

הוֹלֵךְ: כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם. וּכְתִיב (קהלת א) הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל מָקוֹם אֶחָד. וְחָזֵק מְאֹד, כַּמָּה דְתָנֵינָן כְּלִי מַחֲזִיק אַרְבָּעִים סְאָה. וְחָזֵק מְאֹד, דְּלֵית לָךְ מִלָּה בְּאוֹרַיְיתָא חַלָּשָׁא אוֹ תְּבִירָא, דְּכַד תִּסְתְּכַל וְתִנְדַּע בָּהּ, דְּלָא תִשְׁכַּח לָהּ תַּקִּיפָא כְּפַטִּישָׁא דְּמַתְּבָר טִינָרִין. וְאִי אִיהִי חַלָּשָׁא, מִינָךְ הוּא. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב, (דברים לב) כִּי לֹא דָבָר רֵק הוּא, וְאִם רֵק הוּא, מִכֶּם אִיהוּ. וְעַל דָּא וְחָזֵק מְאֹד. (דף ז׳ ע״א)◆

לשון הקודש

אֶלָּא חֵרוּת, חֵרוּת מַמָּשׁ, מָקוֹם שֶׁכָּל הַחֵרוּת תְּלוּיָה בּוֹ. וּבֹא רְאֵה, אֵין לְךָ דָּבָר בַּתּוֹרָה שֶׁאוֹמְרִים כָּל הַחֲבֵרִים זֶה כָּךְ וְזֶה כָּךְ, שֶׁלֹּא הוֹלֵךְ הַכֹּל לְמָקוֹם אֶחָד וּמִתְכַּנֵּס לְמַעְיָן אֶחָד.

הוֹלֵךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם, וְכָתוּב הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל מָקוֹם אֶחָד. וְחָזֵק מְאֹד – כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, כְּלִי מַחֲזִיק אַרְבָּעִים סְאָה. וְחָזֵק מְאֹד – שֶׁאֵין לְךָ דָּבָר בַּתּוֹרָה חַלָּשׁ אוֹ שָׁבוּר, שֶׁכְּשֶׁתִּסְתַּכֵּל וְתַכִּיר אוֹתוֹ, שֶׁלֹּא תִמְצָא אוֹתוֹ חָזָק כְּפַטִּישׁ שֶׁשּׁוֹבֵר סְלָעִים. וְאִם זֶה חַלָּשׁ – זֶה מִמְּךָ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרוּהָ, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) כִּי לֹא דָבָר רֵק הוּא, וְאִם רֵק הוּא – מִכֶּם הוּא. וְעַל זֶה וְחָזֵק מְאֹד.

כְּתִיב (שמות יט) מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל, בַּאֲתַר דָּא אִתְכְּלִלוּ מִלִּין עִלָּאִין, הָא אוּקְמוּהָ וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל, בְּקוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, בְּהַהוּא קוֹל דְּאָחִיד בֵּיהּ מֹשֶׁה. הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא דְּהָא אִפְּכָא הָוָה, דִּכְתִיב (שמות כ) וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים, וְהָכָא כְּתִיב מֹשֶׁה יְדַבֵּר.

אֶלָּא אִית דְּאַמְרֵי, בְּגִין דִּכְתִיב, (שמות כ) וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אַתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאַל יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים. וְעַל דָּא מֹשֶׁה יְדַבֵּר, וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ. בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּכַח מִלָּה בְּאוֹרַיְיתָא מִפּוּמָא דְמֹשֶׁה בִּלְחוֹדוֹי, וְדָא הוּא דְּאוּקְמוּהָ, קְלָלוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֶה תוֹרָה מֹשֶׁה מִפִּי עַצְמוֹ אַמָּרָן. מֵעַצְמוֹ לָא תָּנֵינָן, אֶלָּא מִפִּי עַצְמוֹ, הַלָּלוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה. וְהַלָּלוּ מִפִּי עַצְמוֹ, מִפִּי הַהוּא קוֹל דְּאָחִיד בֵּיהּ, דְּאִקְרֵי הָכִי. וְשַׁפִּיר מִלָּה.

לשון הקודש

כָּתוּב, (שמות יט) מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל. בַּמָּקוֹם הַזֶּה נִכְלְלוּ דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל, בְּקוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, בְּאוֹתוֹ קוֹל שֶׁאוֹחֵז בּוֹ מֹשֶׁה. כָּאן יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, שֶׁהֲרֵי הָפוּךְ הָיָה, שֶׁכָּתוּב (שם כ) וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים, וְכָאן כָּתוּב מֹשֶׁה יְדַבֵּר.

אֶלָּא יֵשׁ אוֹמְרִים, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אַתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאַל יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים. וְעַל זֶה מֹשֶׁה יְדַבֵּר, וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ. מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִמְצָא דָּבָר בַּתּוֹרָה מִפִּי מֹשֶׁה לְבַדּוֹ, וְזֶהוּ שֶׁבְּאֲרוּהָ – קְלָלוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֵה תוֹרָה, מֹשֶׁה מִפִּי עַצְמוֹ אָמַר אוֹתָן. מֵעַצְמוֹ לֹא שָׁנִינוּ, אֶלָּא מִפִּי עַצְמוֹ. הַלָּלוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה, וְהַלָּלוּ מִפִּי עַצְמוֹ, מִפִּי אוֹתוֹ קוֹל שֶׁאָחַז בּוֹ שֶׁנִּקְרָא

וּבְסִפְרָא דְּאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב אַמְרֵי, אַף עַל גַּב דְּאוֹרַיְיתָא מִפִּי הַגְּבוּרָה אִתְּמַר כּוּלָּהּ, מִפִּי עַצְמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה כְּמוֹ כֵּן אִתְּמַר. וּמַאי אִיהוּ. כְּגוֹן קְלָלוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֶה תּוֹרָה. וּלְבָתַר אִתְּכְּלִילָן בִּגְבוּרָה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל. מֹשֶׁה יְדַבֵּר, דָּא קוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל, דָּא גְבוּרָה, דְּאוֹדֵי לֵיהּ לְהַהוּא קָלָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל בְּהַהוּא קוֹל דְּמֹשֶׁה. וְהַשְׁתָּא מָאן דְּפָתַח בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, (אֲנָן אֲחֲדֵי נוֹדָן לֵיהּ, אֲמְרוּ גֵּתִיב וּמַאן דְּפָתַח) לִיפְתַּח וְיֵימָא, יָתְבוּ.

פָּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר, כְּתִיב (ויקרא כב) וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזֶרַע אֵין לָהּ וְגוֹ׳, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל מִכָּל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד בָּרָא עָלְמָא, לָא

לשון הקודש

כָּךְ. וְהַדָּבָר יָפֶה.

וּבְסִפְרָא הָאַגָּדָה שֶׁל בֵּית רַב אוֹמְרִים, אַף עַל גַּב שֶׁתּוֹרָה נֶאֱמְרָה כֻּלָּהּ מִפִּי הַגְּבוּרָה – מִפִּי עַצְמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה כְּמוֹ כֵּן נֶאֱמְרָה. וּמִי הוּא? כְּמוֹ קְלָלוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֶה תּוֹרָה. וְאַחַר כָּךְ נִכְלְלוּ בַּגְּבוּרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל. מֹשֶׁה יְדַבֵּר – זֶה קוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל – זוֹ גְבוּרָה שֶׁמּוֹדָה לְאוֹתוֹ הַקּוֹל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל, בְּאוֹתוֹ קוֹל שֶׁל מֹשֶׁה. וְעַכְשָׁו מִי שֶׁפָּתַח בְּדִבְרֵי תּוֹרָה, (אֲנַחְנוּ נַחֲזִיק תּוֹדוֹת לוֹ. אָמְרוּ גֵּשֶׁב, וּמִי שֶׁפָּתַח) יִפְתַּח וְיֹאמַר. יָשְׁבוּ.

פָּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר, כָּתוּב (ויקרא כב) וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזֶרַע אֵין לָהּ וְגוֹ׳. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל

בָּרָא לֵיהּ אֶלָּא בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּיִקַּבְּלוּן אוֹרַיְיתָא בְּטוּרָא דְּסִינַי, וְיִתְדָּכוּן בְּכֻלָּא, וְיִשְׁתַּכְּחוּן זַכָּאִין קָמֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, כַּד אִשְׁתְּלִים הַאי עָלְמָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, וְהַהוּא אָדָם אִתְנְעִיץ בְּאַרְעָא, וְרוּמֵיהּ מָטֵי עַד צִית שְׁמַיָּא, בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַשְׁלְמָא (ס״א לְאַשְׁלְפָּא) נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא מֵעֵילָא לְתַתָּא, בְּגִין דְּיִתְאַחִיד וְיִתְקְשָׁר דָּא בְדָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּיצֶר יְיָ׳ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וְגוֹ׳. לְמֶהֱוֵי קָשִׁיר דָּא בְדָא, וְיִשְׁתְּכַּח שְׁלִים כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, וַיַּשְׁלִים וִיתַקֵּן גַּרְמֵיהּ הָכֵי.

וּבְגִין כָּךְ בָּרָא לֵיהּ דְּכַר וְנוּקְבָא, לְמֶהֱוֵי שְׁלִים. וְאֵימָתַי אִקְרֵי בַּר נָשׁ שְׁלִים כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא בְּשַׁעֲתָא דְּאִזְדַּוֵּג בְּבַת זוּגֵיהּ בְּאַחֲדוּתָא בְּחֶדְוָותָא

לשון הקודש

מִכָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהֵרֵי כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, לֹא בָּרָא אוֹתוֹ אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שֶׁיְּקַבְּלוּ תּוֹרָה בְּהַר סִינַי וְיִטַּהֲרוּ בַּכֹּל, וְיִמָּצְאוּ צַדִּיקִים לְפָנָיו.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁהִשְׁלַם הָעוֹלָם הַזֶּה בְּיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְאוֹתוֹ אָדָם נִנְעַץ בָּאָרֶץ, וְרוּמוֹ מַגִּיעַ עַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַשְׁלִים (לְהוֹצִיא) אֶת הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה מִמַּעְלָה לְמַטָּה, כְּדֵי שֶׁיִּתְאַחֵז וְיִתְקַשֵּׁר זֶה בָּזֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וַיִּיצֶר ה׳ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וְגוֹ׳, לִהְיוֹת קָשׁוּר זֶה בָּזֶה, וְיִמָּצֵא שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וַיַּשְׁלִים וִיתַקֵּן עַצְמוֹ כָּךְ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ בָּרָא אוֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה,

בִּרְעוּתָא, וְיַפִּיק מִנֵּיהּ וּמִנּוּקְבֵיהּ בֵּן וּבַת. וּכְדֵין הוּא בַּר נָשׁ שְׁלִים כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, וְאַשְׁלִים הוּא לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, וּכְדֵין אִתְקְרֵי (ס״א אִתְקָיֵּים) שְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה עָלֵיהּ.

וּבַר נָשׁ דְּלָא בָעֵי לְאַשְׁלְמָא שְׁמָא קַדִּישָׁא לְתַתָּא, טַב לֵיהּ דְּלָא אִתְבְּרֵי, דְּהָא לֵית לֵיהּ חוּלָקָא כְּלַל בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. וְכַד נָפִיק נִשְׁמָתֵיהּ מִנֵּיהּ, לָא אִתְאַחֲדָא בֵיהּ כְּלַל, דְּהָא אַזְעָרָא דִיוּקְנָא דְמָארֵיהּ עַד דְּאִתְקַשְׁרָא (ס״א דְּאִתְהַדְּרָא) וְאִתְתַּקְּנַת בְּכֹלָּא.

הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ויקרא כב) וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְגוֹ׳. וּבַת כֹּהֵן, דָּא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, דְּאִתְקְרֵי בְּרַתָּא דְמַלְכָּא, דְּהָא אוּקְמוּהָ דְּנִשְׁמְתָא קַדִּישָׁא מִזִּוּוּגָא דְמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא נַפְקַת. וּבְגִינֵי כַּךְ הֵיךְ גּוּפָא דִלְתַתָּא מִדְּכָר וְנוּקְבָּא,

לשון הקודש

לִהְיוֹת שָׁלֵם. וּמָתַי נִקְרָא אָדָם שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה? בְּשָׁעָה שֶׁמִּזְדַּוֵּג עִם בַּת זוּגוֹ בְּאַחְדוּת וּבְשִׂמְחָה וּבְרָצוֹן, וְיוֹצִיא מִמֶּנּוּ וּמִנְּקֵבָתוֹ בֵּן וּבַת. וְאָז הוּא אָדָם שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וּמַשְׁלִים הוּא לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, וְאָז נִקְרָא (יִתְקַיֵּם) הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן עָלָיו.

וְאָדָם שֶׁלֹּא רוֹצֶה לְהַשְׁלִים אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לְמַטָּה, טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא, שֶׁהֲרֵי אֵין לוֹ כְּלָל חֵלֶק בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וּכְשֶׁיּוֹצֵאת נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ, לֹא נֶאֱחֶזֶת בּוֹ כְּלָל, שֶׁהֲרֵי הִקְטִין אֶת דְּיוֹקָן רִבּוֹנוֹ עַד שֶׁיִּתְקַשֵּׁר (שֶׁיַּחֲזוֹר) וְיִתָּקֵן בַּכֹּל.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (ויקרא כב) וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְגוֹ׳. וּבַת כֹּהֵן – זוֹ הַנִּשְׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּקְרֵאת בַּת הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ שֶׁהַנִּשְׁמָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא מִזִּוּוּג שֶׁל הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה יוֹצֵאת. וּמִשּׁוּם

אוֹף הָכִי נִשְׁמָתָא לְעֵילָא. כִּי תִּהְיֶה אַלְמָנָה מֵהַהוּא גּוּפָא דְּאִזְדַּוְּוגַת בֵּיהּ, וּמִית. וּגְרוּשָׁה, דְּאִתְתַּרְכַת מֵהַהוּא חוּלָקָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא. וְכָל כַּךְ לָמָּה, בְּגִין דְּזֶרַע אֵין לָהּ לְאִשְׁתַּכְּחָא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, וּלְאִתְקַשְׁרָא בִשְׁמָא קַדִּישָׁא. וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, מָאן וְשָׁבָה. וְשָׁבָה סְתָם, לְאִתְתַּקְנָא כְּמִלְקַדְמִין. וּכְדֵין וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כִּנְעוּרֶיהָ: כְּקַדְמִיתָא. מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל, לְאִתְעַנְּגָא בְּעִנּוּגָא דְמַלְכָּא.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה, (ויקרא כב) וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. מָאן הוּא זָר. הַהוּא דְלָא (ס״א אוֹקִיר) אוֹקִים שְׁמָא קַדִּישָׁא דְתַתָּא, וְלֵית לֵיהּ בֵּיהּ חוּלָקָא. לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ, לֵית בֵּיהּ חוּלָקָא מֵעִנּוּגָא דִלְעֵילָא דְאִית בֵּיהּ אֲכִילָה, דִּכְתִיב, (שיר השירים ה) אֹכְלוּ רֵעִים,

לשון הקודש

כָּךְ, אֵיךְ שֶׁהַגּוּף שֶׁלְּמַטָּה הוּא מִזָּכָר וּנְקֵבָה, אַף כָּךְ הַנִּשְׁמָה לְמַעְלָה. כִּי תִּהְיֶה אַלְמָנָה, מֵאוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁהִזְדַּוְּגָה בּוֹ, וּמֵת. וּגְרוּשָׁה, שֶׁגֹּרְשָׁה מֵאוֹתוֹ הַחֵלֶק שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וְכָל כָּךְ לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁזֶּרַע אֵין לָהּ לְהִמָּצֵא כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה וּלְהִתְקַשֵּׁר בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, מִי וְשָׁבָה? וְשָׁבָה סְתָם, לְהִתְתַּקֵּן כְּמוֹ מִקֹּדֶם. וְאָז וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כִּנְעוּרֶיהָ – כְּבָרִאשׁוֹנָה. מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל – לְהִתְעַנֵּג בָּעֹנֶג שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

מִכָּאן וָהָלְאָה – (שם) וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. מִי הוּא הַזָּר? אוֹתוֹ שֶׁלֹּא (כבד) הֵקִים אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לְמַטָּה וְאֵין לוֹ בּוֹ חֵלֶק. לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ, אֵין בּוֹ חֵלֶק מֵהָעֹנֶג שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֲכִילָה, שֶׁכָּתוּב (שיר ה) אֹכְלוּ רֵעִים, אֲכִילָה שֶׁלְּמַעְלָה הִיא הָעֹנֶג

אֲכִילָה דִלְעֵילָא, עִנּוּגָא (דף ז׳ ע״ב) דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוֵי, וְהַאי עִנּוּגָא שַׁרְיָא, בַּאֲתַר דְשַׁרְיָא כַּד רֵיחָא דְקָרְבְּנָא הָוָה סָלִיק.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְאִשְׁתְּכַח מְזוֹנָא לְתַתָּא, אִשְׁתְּכַח מְזוֹנָא לְעֵילָא. לְמַלְכָּא דְאַתְקָן סְעוּדָתָא דִילֵיהּ, וְלָא אַתְקָן לְעַבְדּוֹהִי. כַּד אַתְקָן לְעַבְדּוֹהִי, אָכִיל הוּא סְעוּדָתָא דִילֵיהּ, וְאִינּוּן אַכְלֵי סְעוּדָתַיְיהוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ה) אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי, דָּא סְעוּדָתָא דְמַלְכָּא. אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוֹדִים, דָּא סְעוּדָתָא דִידְהוּ מֵרֵיחָא דְקָרְבְּנָא, כַּד רֵיחָא דְקָרְבְּנָא הָוָה סָלִיק. וּבְגִינֵי כַּךְ אִקְרֵי רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ׳. רֵיחַ לְעַבְדּוֹהִי. נִיחֹחַ לַיְיָ׳. (מֵאֲתַר דְעִנּוּגָא דְעַתִּיקָא אִשְׁתְּכַח) וְעַל דָּא סְעוּדָתָא דְמַלְכָּא אִתְעַכָּב, בְּגִין סְעוּדָתָא דְעַבְדּוֹהִי. וּבְגִין כַּךְ, יִשְׂרָאֵל מְפַרְנְסֵי לַאֲבִיהֶן שֶׁבַּשָּׁמַיִם תָּנֵינָן. וּמִסְעוּדָתָא דְמַלְכָּא מָאן אָכִיל. אֶלָּא אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְצַדִּיקַיָּיא.

לשון הקודש

שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהָעֹנֶג הַזֶּה שָׁרוּי בַּמָּקוֹם שֶׁשָּׁרוּי כַּאֲשֶׁר רֵיחַ הַקָּרְבָּן הָיָה עוֹלֶה.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁנִּמְצָא מָזוֹן לְמַטָּה, נִמְצָא מָזוֹן לְמַעְלָה. לְמֶלֶךְ שֶׁתִּקֵּן אֶת סְעוּדָתוֹ וְלֹא תִקֵּן לַעֲבָדָיו. כְּשֶׁתִּקֵּן לַעֲבָדָיו, הוּא אָכַל אֶת סְעוּדָתוֹ, וְהֵם אָכְלוּ אֶת סְעוּדָתָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי – זוֹ סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ. אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוֹדִים – זוֹ סְעוּדָתָם מֵרֵיחַ הַקָּרְבָּן, כְּשֶׁרֵיחַ הַקָּרְבָּן הָיָה עוֹלֶה, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא רֵיחַ נִיחֹחַ לַה׳. רֵיחַ לַעֲבָדָיו, נִיחֹחַ לַה׳. (מִמָּקוֹם הָעֹנֶג שֶׁל הָעַתִּיק נִמְצָא) וְלָכֵן סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ מִתְעַכֶּבֶת,

תּוּ פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קלג) **הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד, זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּלָא יָהַב לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְרַבְרְבָא, אוֹ לִשְׁלִיחָא, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל אֲחִידָן בֵּיהּ, וְהוּא אָחִיד בְּהוּ, וּמֵחַבִּיבוּתָא דִּלְהוֹן קָרָא לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַבְדִּין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (ויקרא כה) **כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדַי הֵם. לְבָתָר קָרָא לוֹן בָּנִים, הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (דברים יד) **בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ׳ אֱלֹהֵיכֶם. לְבָתָר קָרָא לוֹן אַחִים, הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (תהלים קכב) **לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי וְגוֹ׳. וּבְגִין דְּקָרָא לוֹן אַחִים, בָּעָא לְשַׁוָּאָה מָדוֹרֵיהּ בְּהוּ, וְלָא יַעְדֵּי מִנַּיְיהוּ. כְּדֵין כְּתִיב הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד.**

וּבוּצִינָא קַדִּישָׁא הָכִי אָמַר, הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים וְגוֹ׳, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ויקרא כ) **וְאִישׁ**

לשון הקודש

בִּגְלַל סְעוּדָתָם שֶׁל עֲבָדָיו. וּמִשּׁוּם כָּךְ יִשְׂרָאֵל מְפַרְנְסִים אֶת אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁנִּינוּ. וּמִסְעוּדַת הַמֶּלֶךְ מִי אוֹכֵל? אֶלָּא אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים.

עוֹד פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קלג) הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא נָתַן אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְגָדוֹל אוֹ לְשָׁלִיחַ, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל אֲחוּזִים בּוֹ, וְהוּא אָחוּז בָּהֶם, וּמֵחֲבִיבוּתָם קָרָא לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲבָדִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדַי הֵם. אַחַר כָּךְ קָרָא לָהֶם בָּנִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בָּנִים אַתֶּם לַה׳ אֱלֹהֵיכֶם. אַחַר כָּךְ קָרָא לָהֶם אַחִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי וְגוֹ׳. וּמִשּׁוּם שֶׁקָּרָא לָהֶם אַחִים, רָצָה לְשִׂים אֶת מְדוֹרוֹ בָּהֶם וְלֹא יָסוּר מֵהֶם, וְאָז כָּתוּב הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד.

וְהַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כָּךְ אָמַר, הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים וְגוֹ׳, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כ)

אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחוֹתוֹ. וּבְסִפְרָא דְרַב יֵיבָא סָבָא, וְאִישׁ: דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחוֹתוֹ: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְכָל כַּךְ לָמָּה. חֶסֶד הוּא, חֶסֶד הוּא וַדַּאי, וְהָא אוּקְמוּהָ. וְעַל דָּא הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. גַּם, לְרַבּוֹת יִשְׂרָאֵל דִּלְתַתָּא. כִּדְאָמְרִינָן, דְּהָא בְשַׁעֲתָא דִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל (ס״א בְּאַחֲוָותָא בְּאַחֲדוּתָא) בְּאַחֲדוּתָא בְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יִשְׂרָאֵל דִּלְתַתָּא שַׁרְיָין בְּחֶדְוָותָא גַּם אִינּוּן בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין כָּךְ גַּם יָחַד כְּתִיב. וּבְסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, גַּם יָחַד, לְרַבּוֹת צַדִּיק. בָּה, בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן זִוּוּגָא חַד, וְכֹלָּא מִלָּה חַד.

וְתָנֵינָן בְּפַרְשְׁתָּא דִשְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ׳ אֱלֹהֵינוּ יְיָ׳ אֶחָד, מַהוּ אֶחָד. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחֹתוֹ. וּבְסִפְרוֹ שֶׁל רַב יֵיבָא סָבָא, וְאִישׁ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחֹתוֹ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְכָל כָּךְ לָמָּה? חֶסֶד הוּא, חֶסֶד הוּא וַדַּאי, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וְלָכֵן, הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. גַּם – לְרַבּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל (בְּאַחֲוָה בְּאַחְדוּת) בְּאַחְדוּת עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַטָּה שְׂרוּיִים בְּשִׂמְחָה גַּם הֵם עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב גַּם יָחַד. וּבְסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא, גַּם יָחַד – לְרַבּוֹת צַדִּיק. בָּה, בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם זִוּוּג אֶחָד, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד. **וְשָׁנִינוּ** בְּפָרָשַׁת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה׳ אֱלֹהֵינוּ

דְּאָחִיד בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, זִוּוּגָא דִּדְכַר וְנוּקְבָא אִקְרֵי אֶחָד. בַּאֲתַר דְּנוּקְבָא שַׁרְיָא, אֶחָד אִקְרֵי. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דִּדְכַר בְּלָא נוּקְבָא פְּלַג גּוּפָא אִקְרֵי, וּפְלַג לָאו הוּא חַד. וְכַד מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא תְּרֵי פַּלְגֵי גּוּפָא, אִתְעֲבִידוּ חַד גּוּפָא, וּכְדֵין אִקְרֵי אֶחָד.

וְהַשְׁתָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִקְרֵי אֶחָד. וְרָזָא דְּמִלָּה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק לְעֵילָא לְעֵילָא, וְזִוּוּגָא אִתְפְּרַשׁ, וּשְׁמָא קַדִּישָׁא לָא אִשְׁתְּכַח שְׁלִים, וְאֶחָד לָא אִקְרֵי. וְאֵימָתַי יִתְקְרֵי אֶחָד, בְּשַׁעֲתָא דְּמַטְרוֹנִיתָא תִּשְׁתְּכַח בֵּיהּ בְּמַלְכָּא, וְיִזְדַּוְּוּגוּן כַּחֲדָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (עובדיה א) וְהָיְתָה לַיְיָ׳ הַמְּלוּכָה. מָאן מְלוּכָה. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּמַלְכוּ בָהּ אִתְקְשַׁר, כְּדֵין (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ׳ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וְעַל דָּא,

לשון הקודש

ה׳ אֶחָד, מַהוּ אֶחָד? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁאֲחוּזָה בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, זִוּוּג שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה נִקְרָא אֶחָד. בְּמָקוֹם שֶׁהַנְּקֵבָה שׁוֹרָה, אֶחָד נִקְרָא. מָה הַטַּעַם? בִּגְלַל שֶׁזָּכָר בְּלִי נְקֵבָה נִקְרָא חֲצִי גּוּף, וַחֲצִי אֵינוֹ אֶחָד. וּכְשֶׁמִּתְחַבְּרִים כְּאֶחָד שְׁנֵי חֲצָאֵי גּוּף, נַעֲשִׂים גּוּף אֶחָד, וְאָז נִקְרָא אֶחָד.

וְעַכְשָׁו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא נִקְרָא אֶחָד. וְסוֹד הַדָּבָר – כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְהַזִּוּוּג נִפְרַד, וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לֹא נִמְצָא שָׁלֵם וְלֹא נִקְרָא אֶחָד. וּמָתַי יִקָּרֵא אֶחָד? בְּשָׁעָה שֶׁהַגְּבִירָה תִּמָּצֵא עִם הַמֶּלֶךְ וְיִזְדַּוְּגוּ כְּאֶחָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (עובדיה א) וְהָיְתָה לַה׳ הַמְּלוּכָה. מִי הַמְּלוּכָה? זוֹ כְּנֶסֶת

הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד.

כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ. (תהלים קלג) מָאן שֶׁמֶן הַטּוֹב.

דָּא מִשְׁחָה רְבוּת קֻדְשָׁא, דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, דְּאִשְׁתְּכַח בְּהַהוּא נָהָר עִלָּאָה, דְּיָנְקָא לִבְנִין, לְאַדְלָקָא בוּצִינִין, וְהַהוּא מִשְׁחָה נָגִיד בְּרֵישָׁא דְמַלְכָּא, וּמֵרֵישֵׁיהּ לִיקִירוּ דְדִיקְנָא קַדִּישָׁא, וּמִתַּמָּן נָגִיד לְכָל אִינּוּן לְבוּשֵׁי יְקָר דְּמַלְכָּא אִתְלַבַּשׁ בְּהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב שֶׁיּוֹרֵד עַל פִּי מִדּוֹתָיו. עַל פִּי מִדּוֹתָיו מַמָּשׁ, וְאִלֵּין אִינּוּן כִּתְרֵי מַלְכָּא דִשְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא אִשְׁתְּכַח בְּהוּ.

תָּא חֲזֵי, כָּל נְגִידוּ, וְכָל חֵידוּ דְעָלְמִין, לָא נָחִית לְבָרְכָא, אֶלָּא עַל יְדָא דְאִלֵּין כִּתְרִין קַדִּישִׁין, דְּאִינּוּן שְׁמָא דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וּבְגִין כָּךְ שֶׁיּוֹרֵד עַל פִּי מִדּוֹתָיו. עַל פִּי מִדּוֹתָיו וַדָּאי כְּמָה דְאַתְּ

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל שֶׁהַמַּלְכוּת קְשׁוּרָה בָּהּ, אָז (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה׳ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וְעַל זֶה, הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד.

כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ. מִי שֶׁמֶן הַטּוֹב? זֶה שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּמְצָא בְּאוֹתוֹ נָהָר עֶלְיוֹן, שֶׁמֵּינִיק אֶת הַבָּנִים לְהַדְלִיק מְנוֹרוֹת, וְאוֹתוֹ שֶׁמֶן שׁוֹפֵעַ עַל רֹאשׁ הַמֶּלֶךְ, וּמֵרֹאשׁוֹ לַכָּבוֹד שֶׁל הַזָּקָן הַקָּדוֹשׁ, וּמִשָּׁם שׁוֹפֵעַ לְכָל אוֹתָם לְבוּשֵׁי כָבוֹד שֶׁהַמֶּלֶךְ מִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שֶׁיּוֹרֵד עַל פִּי מִדּוֹתָיו. עַל פִּי מִדּוֹתָיו מַמָּשׁ, וְאֵלּוּ הֵם כִּתְרֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִמְצָא בָּהֶם.

בֹּא רְאֵה, כָּל הַשֶּׁפַע וְכָל שִׂמְחַת הָעוֹלָמוֹת לֹא יוֹרְדִים לְבָרֵךְ אֶלָּא עַל יְדֵי הַכִּתְרִים הַקְּדוֹשִׁים הַלָּלוּ, שֶׁהֵם שְׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וּמִשּׁוּם כָּךְ שֶׁיּוֹרֵד עַל פִּי מִדּוֹתָיו. עַל פִּי מִדּוֹתָיו וַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר

אָמַר (במדבר ד) עַל פִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו תִּהְיֶה. כַּדְּ עַל פִּי מִדּוֹתָיו, נָחִית וְנָגִיד לְכֻלְּהוּ עָלְמִין, לְאִשְׁתַּכְּחָא בִּרְכָאן לְכֹלָּא. וְתָא חֲזֵי, הַאי שֵׁמֶן (דף ח׳ ע״א) טוֹב לָא זַמִּין, עַד הַהוּא זִמְנָא דְּפוּלְחָנָא דִּלְתַתָּא הָוָה סָלִיק, וְאִתְעַרְעָן דָּא בְדָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי כז) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב. שֶׁמֶן לְעֵילָא, וּקְטֹרֶת לְתַתָּא, כְּדֵין הוּא חֶדְוָותָא דְכֹלָּא. רִבִּי אָחָא וְרִבִּי יְהוּדָה זְקִיפוּ יְדִין, וְאוֹדוּ לְרִבִּי אַבָּא.

רִבִּי אָחָא פָּתַח, (בראשית כ) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלָּיְלָה, וּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאֱלֹהִים בַּחֲלוֹם גַּם אָנֹכִי יָדַעְתִּי כִּי בְתָם לְבָבְךָ עָשִׂיתָ זֹאת. הַאי וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ, מָאי שְׁנָא בְּאוּמּוֹת הָעוֹלָם, וַיָּבֹא אֱלֹהִים, וּלְיִשְׂרָאֵל לָא. (אֶלָּא דָא הוּא רָזָא דֶאֱלֹהִים אֲחֵרִים וְאִית לָךְ לְמִנְדַּע דִּשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (יְשַׁעְיָה נ״ז) רָם וְנִשָּׂא

לשון הקודש

(במדבר ד) עַל פִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו תִּהְיֶה. כָּךְ עַל פִּי מִדּוֹתָיו יוֹרֵד וּמַשְׁפִּיעַ לְכָל הָעוֹלָמוֹת, לְהַמְצִיא בְּרָכוֹת לְכֻלָּם. וּבֹא רְאֵה, הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב הַזֶּה אֵינוֹ זָמִין, עַד אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהָעֲבוֹדָה שֶׁלְּמַטָּה הָיְתָה עוֹלָה וְנִכְפָּפִים זֶה בָּזֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי כז) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב. שֶׁמֶן לְמַעְלָה וּקְטֹרֶת לְמַטָּה, אֲזַי זוֹ שִׂמְחַת הַכֹּל. רַבִּי אָחָא וְרַבִּי יְהוּדָה זָקְפוּ יָדַיִם, וְהוֹדוּ לְרַבִּי אַבָּא.

רַבִּי אָחָא פָּתַח, (בראשית כ) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלָּיְלָה, וְכָתוּב וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאֱלֹהִים בַּחֲלֹם גַּם אָנֹכִי יָדַעְתִּי כִּי בְתָם לְבָבְךָ עָשִׂיתָ זֹאת. וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ הַזֶּה, מַה שּׁוֹנֶה בְּאֻמּוֹת הָעוֹלָם וַיָּבֹא אֱלֹהִים, וּלְיִשְׂרָאֵל לֹא? (אֶלָּא זֶהוּ סוֹד שֶׁל אֱלֹהִים אֲחֵרִים. וְיֵשׁ לְךָ לָדַעַת שֶׁהַשֵּׁם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (ישעיה נז) רָם וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ, וְהוּא לְבַדּוֹ מֶלֶךְ עַל כָּל מַה שֶּׁנִּמְצָא, בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה, וְהַהֵיכָל הַקָּדוֹשׁ שֶׁלּוֹ בָּאֶמְצַע נִתְקָן, וּסְבִיבוֹ יֵשׁ שִׁבְעִים כְּתָרִים, וּמֵהֶם נִמְשְׁכוּ שִׁבְעִים גְּדוֹלִים, וְהֻפְקְדוּ עַל שִׁבְעִים עַמֵּי הָעוֹלָם לִהְיוֹת כָּל אֶחָד וְאֶחָד שׁוֹלֵט עַל

שׁוֹכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ וְהוּא בִּלְחוֹדוֹי מַלְכָּא עַל כָּל מָה דְּאִשְׁתַּכַּח בֵּין לְעֵילָּא בֵּין לְתַתָּא וְהֵיכָלָא קַדִּישָׁא דִּילֵיהּ בְּאֶמְצָעִיתָא אִתְתַּקַּן וְסָחְרָנֵיהּ אִית שִׁבְעִין כִּתְרִין וּמִנְהוֹן אִתְמְשָׁכוּ ע׳ רַבְרְבִין וְאִתְמְנוּ עַל ע׳ עַמִּין דְּעַלְמָא לְמֶהֱוֵי כָּל חַד וְחַד שָׁלִיט עַל עַמֵּיהּ וְעַל אַרְעֵיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לְיִשְׂרָאֵל רָזָא דִשְׁמֵיהּ בִּלְחוֹדֵיהוֹן וְהוּא שָׁלִיט עַל יִשְׂרָאֵל וּירוּשָׁלַיִם הָדָא הוּא דִכְתִיב (דניאל ט׳) כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמֶּךָ. וְלֵית לְעַמָּא אַחֲרָא חוּלָקָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִכְתִיב (דברים כ״ד) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְיָ׳ נִקְרָא עָלֶיךָ. וּכְתִיב (מיכה ד׳) כִּי כָּל הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו וְגו׳. וּכְתִיב (דברים ל״ב) כִּי חֵלֶק יְיָ׳ עַמּוֹ וְגו׳) **אֶלָּא הָכִי תְּנִינָן, כָּל אֱלֹהִים דְּהָכָא, הַהוּא חֵילָא רַבְרְבָא דִמְמָנָא עָלַיְיהוּ הָוָה, כְּגַוְונָא דָא וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם לַיְלָה, הַהוּא חֵילָא דְאִתְפְּקַד עָלֵיהּ.**

וְאִי תֵּימָא וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאֱלֹהִים בַּחֲלוֹם. הָכִי הוּא וַדָּאי, גַּם אָנֹכִי יָדַעְתִּי, גַּם אֲמַאי הָכָא. אֶלָּא לְרַבּוֹת קָא אָתָא, דְּאַף עַל גַּב דִּלְעֵילָּא מִנַּאי יְדִיעַ, גַּם אָנֹכִי יָדַעְתִּי. וָאֶחְשׂוֹךְ גַּם אָנֹכִי, גַּם לְרַבּוֹת, אוֹתְךָ מֵחֲטוֹ לִי, מֵחֲטוֹ חָסֵר אָלֶף כְּתִיב, מָאי קָאָמַר בְּגִין דְּחַטָּאָה לָאו בְּחֵילָא קַיְימָא.

לשון הקודש

עַמּוֹ וְעַל אַרְצוֹ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לְיִשְׂרָאֵל סוֹד שֶׁל שְׁמוֹ לְהֶם בִּלְבַד וְהוּא שׁוֹלֵט עַל יִשְׂרָאֵל וּירוּשָׁלַיִם זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דניאל ט׳) כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמֶּךָ. וְאֵין לְעַם אַחֵר חֵלֶק בּוֹ בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא שֶׁכָּתוּב (דברים כ״ד) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְיָ׳ נִקְרָא עָלֶיךָ. וְכָתוּב (מיכה ד׳) כִּי כָּל הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו וְגו׳. וְכָתוּב (דברים ל״ב) כִּי חֵלֶק יְיָ׳ עַמּוֹ וְגו׳) אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, כָּל אֱלֹהִים שֶׁל כָּאן, אוֹתוֹ כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁמְּמֻנֶּה עֲלֵיהֶם הָיָה, כְּמוֹ כֵּן – וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם לַיְלָה, אוֹתוֹ כֹּחַ שֶׁמְּפֻקָּד עָלָיו.

וְאִם תֹּאמַר, וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאֱלֹהִים בַּחֲלוֹם – כָּךְ זֶה וַדַּאי. גַּם אָנֹכִי יָדַעְתִּי, לָמָּה כָּאן גַּם? אֶלָּא שֶׁבָּא לְרַבּוֹת, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנִּי יָדוּעַ, גַּם אָנֹכִי יָדַעְתִּי. וָאֶחְשׂוֹךְ גַּם אָנֹכִי – גַּם לְרַבּוֹת – אוֹתְךָ מֵחֲטוֹ לִי. מֵחֲטוֹ חָסֵר אָלֶ״ף כָּתוּב. מָה אָמַר? מִשּׁוּם שֶׁחֵטְא אֵינוֹ עוֹמֵד בְּכֹחַ.

אֶלָּא הָכִי אוֹלִיפְנָא, בְּחוֹבֵיהוֹן דְּעַמָּא דְּלְתַתָּא, אִתְפְּגִים לְעֵילָּא. בְּחוֹבֵי עַמָּא דְּלְתַתָּא, אִתְעַבָּר רַבְרְבָא דְּלְהוֹן דְּלְעֵילָּא מִשּׁוּלְטָנֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב וָאֶחְשׁוֹךְ גַּם אָנֹכִי אוֹתְךָ, דְּאַף עַל גַּב דְּלְעֵילָּא מִנַּאי תַּלְיָא מִלְּתָא, גַּם אָנֹכִי לְרַבּוֹת לְגַרְמֵיהּ, מֵחֲטוֹ לִי, בְּגִין דְּלָא יִשְׁתְּכָחוּ גַּבָּאי, כְּהַאי מַחַט דְּנָעִיץ בְּבְשָׂרָא, דְּלָא תִגְרוֹם לִי אַתְּ בְּחוֹבָךְ לְאַעְבְּרָא לִי מִשּׁוּלְטָנִי, וְיִקּוּצוּן בִּי, דְּלָא תָקוּץ לִי בְּמַחֲטָךְ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ויקרא כ) וָאָקֵץ בָּם, כְּהָנֵי קוֹצִין דְּנְעִיצִין בְּבְשָׂרָא. מָאי מַשְׁמַע. מַשְׁמַע דְּבְחוֹבֵי בְנֵי אֱנָשָׁא, עַבְדִּין פְּגִימוּ לְעֵילָּא, מָאי אִיהוּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.

וְעַל דָּא קָרְבָּן אִתְקְרִיב, מָאי קָרְבָּן. הַאי דְּקַאמְרָן דְּכְתִיב, וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. דְּהָא חֵטְא

לשון הקודש

אֶלָּא כָּךְ לָמַדְנוּ, בַּחֲטָאֵי הָעָם שֶׁלְּמַטָּה נִפְגָּם לְמַעְלָה. בַּחֲטָאֵי הָעָם שֶׁלְּמַטָּה מָעֲבָר הַגָּדוֹל שֶׁלָּהֶם שֶׁלְּמַעְלָה מִשִּׁלְטוֹנוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וָאֶחְשֹׁךְ גַּם אָנֹכִי אוֹתְךָ, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנִּי תָּלוּי הַדָּבָר – גַּם אָנֹכִי, לְרַבּוֹת לְעַצְמוֹ, מֵחֲטוֹ לִי, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּצְאוּ אֶצְלִי, כְּמוֹ הַמַּחַט הַזּוֹ הַנְּעוּצָה בַּבָּשָׂר, שֶׁלֹּא תִגְרֹם לִי אַתָּה בְּחֶטְאֲךָ לְהַעֲבִיר אוֹתִי מִשִׁّלְטוֹנִי וְיָקוּצוּ בִּי, שֶׁלֹּא תָקוּץ אוֹתִי בְּמַחַטְךָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כ) וָאָקֵץ בָּם, כְּמוֹ הַקּוֹצִים הַלָּלוּ שֶׁנְּעוּצִים בַּבָּשָׂר. מַה מַּשְׁמִיעַ? מַשְׁמִיעַ שֶׁבַּחֲטָאֵי בְּנֵי אָדָם נַעֲשִׂים פְּגָמִים לְמַעְלָה. מַה הוּא? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.

וְעַל כֵּן נִקְרָב קָרְבָּן, אֵיזֶה קָרְבָּן? זֶה

גָּרִים פִּרוּדָא בְּחוֹבֵיהּ. קָרְבָּן קָרִיב עָלְמָא עִלָּאָה בְּעָלְמָא תַּתָּאָה וְאִתְעָבִיד כֻּלָּא חַד. אָתוּ רִבִּי אַבָּא וְרִבִּי יְהוּדָה, וְאוֹדוּ לֵיהּ לְרִבִּי אָחָא.

פָּתַח רִבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים ק) עִבְדוּ אֶת יְיָ' בְּשִׂמְחָה וְגוֹ'. עִבְדוּ אֶת יְיָ' בְּשִׂמְחָה, הָכִי אוֹלִיפְנָא, דְּכָל פּוּלְחָנָא דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְמִפְלַח לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בָּעֵי בְּחֶדְוָותָא, בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא, בְּגִין דְּיִשְׁתְּכַח פּוּלְחָנֵיהּ בִּשְׁלִימוּ. וְאִי תֵּימָא פּוּלְחָנָא דְּקָרְבְּנָא הָכִי הוּא. לָא אֶפְשָׁר, דְּהָא הַהוּא בַּר נָשׁ דְּעָבַר עַל פִּקּוּדָא דְּמָארֵיהּ, עַל פִּקּוּדָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְתָב לְקַמֵּי דְּמָארֵיהּ, בְּמַאן אַנְפִּין יְקוּם קָמֵיהּ, הָא וַדַּאי בְּרוּחַ תְּבִירָא, בְּרוּחַ עָצִיב, אָן הוּא שִׂמְחָה, אָן הוּא רְנָנָה.

לשון הקודש

שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁכָּתוּב, וּבִפְשָׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. שֶׁהֲרֵי הַחֵטְא גּוֹרֵם פֵּרוּד בְּחֶטְאוֹ. הַקָּרְבָּן מְקָרֵב אֶת הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן לָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה אֶחָד. בָּאוּ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יְהוּדָה וְהוֹדוּ לוֹ לְרַבִּי אָחָא.

פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים ק) עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה וְגוֹ'. עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה, כָּךְ לָמַדְנוּ, שֶׁכָּל עֲבוֹדָה שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, צָרִיךְ בְּשִׂמְחָה וּבִרְצוֹן הַלֵּב, כְּדֵי שֶׁתִּמָּצֵא עֲבוֹדָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת. וְאִם תֹּאמַר שֶׁעֲבוֹדַת הַקָּרְבָּן כָּךְ הִיא – אִי אֶפְשָׁר! שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ אָדָם שֶׁעָבַר עַל מִצְוַת רִבּוֹנוֹ וְעַל מִצְוַת הַתּוֹרָה וְשָׁב לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, בְּאֵיזֶה פָּנִים יַעֲמֹד לְפָנָיו? הֲרֵי וַדַּאי בְּרוּחַ שְׁבוּרָה, בְּרוּחַ עֲצוּבָה, אֵיפֹה הַשִּׂמְחָה? אֵיפֹה הָרְנָנָה?

אֶלָּא תַּמָּן תָּנֵינָן, הַהוּא בַּר נָשׁ דְּחָטֵי קַמֵּי מָארֵיהּ, וְעָבַר עַל פִּקּוּדוֹי, וְאָתֵי לְקָרְבָּא קָרְבְּנָא, וּלְתַקְּנָא גַּרְמֵיהּ, בְּרוּחַ תְּבִירָא, בְּרוּחַ עֲצִיבָא בָּעֵי לְאִשְׁתַּכְּחָא, וְאִי בָּכֵי שַׁפִּיר מִכֹּלָּא. הָא שִׂמְחָה הָא רְנָנָה לָא אִשְׁתְּכַח. אֶלָּא בְּמַאי אִתְתְּקַן. בְּהַנְהוּ כַּהֲנֵי וְלֵיוָאֵי, דְּהָא אִינּוּן אַשְׁלִימוּ שִׂמְחָה וּרְנָנָה בְּגִינֵיהּ. שִׂמְחָה בְּכַהֲנָא אִתְקַיָּים, בְּגִין דְּהוּא רְחִיקָא מִן דִּינָא תָּדִיר, וְכַהֲנָא בָּעֵי לְאִשְׁתַּכְּחָא תָּדִיר בְּאַנְפִּין נְהִירִין, חַדָּאן יַתִּיר מִכָּל עַמָּא. דְּהָא כִּתְרָא דִּילֵיהּ גָּרִים. רְנָנָה בְּלֵיוָאֵי, וְהָכִי הוּא, דְּהָא לֵיוָאֵי מִשְׁתַּכְּחֵי עַל שִׁיר לְעָלְמִין, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ.

וְאִלֵּין קַיְימִין (דף ח׳ ע״ב) עָלֵיהּ, וּבֵיהּ אִשְׁתְּלִים פּוּלְחָנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כַּהֲנָא קָאִים עָלֵיהּ וְכַוּוּן מִילִּין, בְּחֶדְוָותָא בִּרְעוּתָא, לְיַחֲדָא

לשון הקודש

אֶלָּא שָׁם שָׁנִינוּ, אוֹתוֹ אָדָם שֶׁחוֹטֵא לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ וְעָבַר עַל מִצְוֹתָיו, וּבָא לְהַקְרִיב קָרְבָּן וּלְתַקֵּן אֶת עַצְמוֹ בְּרוּחַ שְׁבוּרָה, צָרִיךְ לְהִמָּצֵא בְּרוּחַ עֲצוּבָה. וְאִם הוּא בּוֹכֶה, זֶה יָפֶה מֵהַכֹּל. הֲרֵי שִׂמְחָה וַהֲרֵי רְנָנָה אֵין נִמְצָאִים. אֶלָּא בַּמֶּה מִתְתַּקֵּן? בְּאוֹתָם כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם, שֶׁהֲרֵי הֵם מַשְׁלִימִים שִׂמְחָה וּרְנָנָה בִּשְׁבִילוֹ. הַשִּׂמְחָה מִתְקַיֶּמֶת בְּכֹהֵן, מִשּׁוּם שֶׁהוּא תָּמִיד רָחוֹק מִן הַדִּין, וְהַכֹּהֲנִים צְרִיכִים תָּמִיד לְהִמָּצֵא בְּפָנִים מְאִירוֹת, שְׂמֵחִים יוֹתֵר מִכָּל הָעָם, שֶׁהֲרֵי הַכֶּתֶר שֶׁלּוֹ גּוֹרֵם הָרְנָנָה בַּלְוִיִּם, וְכָךְ זֶה, שֶׁהֲרֵי הַלְוִיִּם נִמְצָאִים תָּמִיד עַל הַשִּׁיר, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרוּהָ. **וְאֵלּוּ** עוֹמְדִים עָלָיו, וּבָהֶם נִשְׁלֶמֶת הָעֲבוֹדָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. הַכֹּהֵן עוֹמֵד

שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יָאוּת. וְלֵיוָאֵי בְּשִׁיר. כְּדֵין כְּתִיב דְּעוּ כִּי יְיָ׳ הוּא אֱלֹהִים. דָּא הוּא קָרְבָּן לְקָרְבָא רַחֲמֵי בְּדִינָא, וּמִתְכַּסֶּם כֻּלָּא.

הַשְׁתָּא דְּלָא אִשְׁתְּכַח קָרְבְּנָא, מָאן דְּחָטֵי קָמֵי מָאֲרֵיהּ וְתָב לְגַבֵּיהּ, וַדַּאי בִּמְרִירוּ דְנַפְשָׁא, בַּעֲצִיבוּ, בְּבִכְיָה, בְּרוּחַ תְּבִירָא, הֵיאַךְ אוֹקִים שִׂמְחָה וּרְנָנָה, הָא לָא אִשְׁתְּכָחוּ גַּבֵּיהּ. אֶלָּא הָכִי אוֹקְמוּהָ, דְּתוּשְׁבְּחָן דְּמָאֲרֵיהּ, וְחֶדְוָותָא דְאוֹרַיְיתָא, וּרְנָנָה דְאוֹרַיְיתָא, דָּא הוּא שִׂמְחָה וּרְנָנָה. וְהָא תָּנֵינָן וְלָא מִתּוֹךְ עַצְבוּת וְכוּ׳, דְּלָא יְקוּם בַּר נָשׁ קָמֵיהּ מָאֲרֵיהּ בַּעֲצִיבוּ וְהָא לָא יְכִיל וּמַאי תָּקַנְתֵּיהּ.

אֶלָּא רָזָא דְמִלָּה, הָא תָּנֵינָן לְעוֹלָם יִכָּנֵס אָדָם שְׁעוּר שְׁנֵי פְּתָחִים וְכוּ׳, וִיצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ח) לִשְׁמוֹר מְזוּזוֹת פְּתָחַי, שְׁנֵי

לשון הקודש

עָלָיו וּמְכַוֵּן דְּבָרִים בְּשִׂמְחָה וּבְרָצוֹן, לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי, וְהַלְוִיִּם בְּשִׁיר. אָז כָּתוּב, דְּעוּ כִּי ה׳ הוּא אֱלֹהִים. זֶהוּ קָרְבָּן לְקָרֵב רַחֲמִים לְדִין, וְהַכֹּל מִתְכַּסֶּה. **עַכְשָׁו** שֶׁלֹּא נִמְצָא קָרְבָּן, מִי שֶׁחוֹטֵא לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ וְשָׁב אֵלָיו, וַדַּאי בִּמְרִירוּת הַנֶּפֶשׁ, בְּעֶצֶב, בִּבְכִיָּה, בְּרוּחַ שְׁבוּרָה, אֵיךְ מֵקִים שִׂמְחָה וּרְנָנָה? הֲרֵי אֵין הֵם נִמְצָאִים אֶצְלוֹ? אֶלָּא כָּךְ פֵּרוּשׁוֹ, שֶׁתִּשְׁבְּחוֹת רִבּוֹנוֹ וְשִׂמְחַת הַתּוֹרָה וְרִנְּנוֹת הַתּוֹרָה, זוֹהִי שִׂמְחָה וּרְנָנָה. וַהֲרֵי שָׁנִינוּ, וְלֹא מִתּוֹךְ עַצְבוּת וְכוּ׳, שֶׁלֹּא יַעֲמֹד אָדָם לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ בְּעַצְבוּת, וַהֲרֵי לֹא יָכוֹל, אָז מַה תַּקָּנָתוֹ?

אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר, הֲרֵי שָׁנִינוּ, לְעוֹלָם יִכָּנֵס אָדָם שְׁעוּר שְׁנֵי פְּתָחִים וְכוּ׳, וְיִתְפַּלֵּל

פִּתְחִים סַלְקָא דַעְתָּךְ, אֶלָּא אֵימָא שִׁיעוּר שְׁנֵי פִּתְחִים. כָּאן רָמֵז לְמָה שֶׁאָמַר דָּוִד, (תהלים כד) שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם, אִינּוּן מָעוֹן וּמָכוֹן, דְּאִינּוּן גּוֹ לְגוֹ, שֵׁירוּתָא דְדַרְגִּין: חֶסֶד, וּפַחַד. וְאִינּוּן פִּתְחִין דְּעָלְמָא. עַל דָּא אִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ דְּיִתְכַּוֵּון בִּצְלוֹתֵיהּ לְקַבֵּל קֻדְשִׁין קוּדְשִׁין, דְּאִינּוּן שְׁמָא קַדִּישָׁא, וְיִצַּלֵּי צְלוֹתֵיהּ. וְהַנְהוּ אִלֵּין שִׁיעוּר ב׳ פִּתְחִין, ב׳ כִּתְרִין.

וְאִית דְּמַתְנֵי הָכִי, שִׂמְחָה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְשִׂמְחָה הָא אוּקְמוּהָ, כְּדִכְתִיב, (ישעיה נה) כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וְגוֹ׳. וּזְמִינִין יִשְׂרָאֵל לְנָפְקָא מִן גָּלוּתָא, בְּהַאי שִׂמְחָה. וּמַאן אִיהִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא עִבְדוּ אֶת יְיָ׳ בְּשִׂמְחָה, כְּמָה דִּכְתִיב, (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְכֹלָּא חַד.

לשון הקודש

תְּפִלָּתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ח) לִשְׁמֹר מִזּוּזֹת פִּתְחִי. הֶחָשַׁבְתָּ שְׁנֵי פִּתְחִים? אֶלָּא אֱמֹר, שִׁעוּר שְׁנֵי פִּתְחִים. כָּאן רָמֵז לְמַה שֶׁאָמַר דָּוִד (תהלים כד), שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם. הֵם מָעוֹן וּמָכוֹן, שֶׁהֵם לִפְנַי וְלִפְנִים. רֵאשִׁית הַדְּרָגוֹת – חֶסֶד וּפַחַד, וְהֵם הַפִּתְחִים שֶׁל הָעוֹלָם. עַל כֵּן צָרִיךְ אָדָם לְהִתְכַּוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ כְּנֶגֶד קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, שֶׁהֵם הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְיִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, וְאֵלֶּה הֵם שִׁעוּר שְׁנֵי פִּתְחִים, שְׁנֵי כִּתָּרִים.

וְיֵשׁ שֶׁשּׁוֹנֶה כָּךְ: שִׂמְחָה זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְשִׂמְחָה הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, כַּכָּתוּב (ישעיה נה) כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וְגוֹ׳. וַעֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לָצֵאת מֵהַגָּלוּת בַּשִּׂמְחָה הַזּוֹ, וּמִי זוֹ? כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן עִבְדוּ אֶת ה׳ בְּשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְהַכֹּל אֶחָד.

בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה, דָּא שְׁלִימוּ דִּילָהּ. דְּשִׂמְחָה בַּלֵּב, וּרְנָנָה בַּפֶּה. וְדָא הוּא שְׁלִימוּ יַתִּיר. וּשְׁלִימוּ דְּהַאי שִׂמְחָה הָא אִשְׁתְּמוֹדְעָא, וְהָא יְדִיעָא. וְדָא הוּא תִּקּוּנָא דְּבַר נָשׁ לְקַמֵּיהּ מָאֲרֵיהּ. כְּדֵין דְּעוּ כִּי יְיָ׳ הוּא הָאֱלֹהִים. וְכֹלָּא בְּחַד מִלָּה אַתְיָא, דְּבָעֵי לְבָתָר לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יֵאוֹת, וּלְקַשְׁרָא דָא בְּדָא לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד, וְדָא הוּא פּוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמְרוּ לֵיהּ רִבִּי אָחָא וְרִבִּי אַבָּא, וַדַּאי הָכִי הוּא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְיַדְעֵי אָרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קָמוּ וְאַזְלוּ אֲבַתְרֵיהּ דְּרִבִּי אַבָּא, ג׳ מִילִין.

פָּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר, (תהלים ה) **וַאֲנִי בְּרוֹב חַסְדְּךָ אָבֹא בֵיתֶךָ, הָכִי אוּקְמוּהָ, דְּלָא לִבְעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמֵיעַל לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, אֶלָּא אִי אִימְלָךְ**

לשון הקודש

בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה – זוֹ הַשְּׁלֵמוּת שֶׁלָּהּ. שֶׁל שִׂמְחָה בַּלֵּב, וּרְנָנָה בַּפֶּה. וְזוֹהִי שְׁלֵמוּת יְתֵרָה. וְהַשְּׁלֵמוּת שֶׁל הַשִּׂמְחָה הַזּוֹ הֲרֵי יְדוּעָה וְנוֹדַעַת, וְזֶהוּ הַתִּקּוּן שֶׁל הָאָדָם לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, וְאָז – דְּעוּ כִּי ה׳ הוּא הָאֱלֹהִים. וְהַכֹּל בָּא בְּדָבָר אֶחָד, שֶׁצָּרִיךְ אַחַר כָּךְ לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי וּלְקַשֵּׁר זֶה בָּזֶה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד, וְזוֹהִי עֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמְרוּ לוֹ רַבִּי אָחָא וְרַבִּי אַבָּא, וַדַּאי כָּךְ הוּא. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְיוֹדְעִים דַּרְכֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. קָמוּ וְהָלְכוּ אַחֲרֵי רַבִּי אַבָּא שְׁלֹשָׁה מִילִין.

פָּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (תהלים ה) **וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ**. כָּךְ פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁלֹּא צָרִיךְ אָדָם לְהִכָּנֵס לְבֵית הַכְּנֶסֶת אֶלָּא

בְּקַדְמִיתָא, בְּאַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב. בְּגִין דְּאִינּוּן תַּקִּינוּ צְלוֹתָא לְקַמֵּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַאֲנִי בְּרוֹב חַסְדֶּךָ אָבֹא בֵיתֶךָ. אָבֹא בֵיתֶךָ: דָּא אַבְרָהָם. אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ: דָּא יִצְחָק. בְּיִרְאָתֶךָ: דָּא יַעֲקֹב, (ס״א וַאֲנִי בְּרוֹב חַסְדֶּךָ דָּא אַבְרָהָם. אָבֹא בֵיתֶךָ דָּא יַעֲקֹב, אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ, דָּא יִצְחָק.) וּבָעָא לְאַכְלְלָא לוֹן בְּרִישָׁא, וְיֵעוּל לְבֵי כְנִישְׁתָּא, וִיצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ. כְּדֵין כְּתִיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

אִם עוֹלָה קָרְבָּנוֹ מִן הַבָּקָר. (ויקרא א) אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מָאי שְׁנָא מִן הַבָּקָר לְעוֹלָה, וּמִן הַצֹּאן לְעוֹלָה, וּמִן הָעוֹף לְעוֹלָה. אִי כֻּלָּא חַד, בְּגִין מַה שֵׁנְיָא דָא מִן דָּא, דְּהָא מִן כֻּלָּא אִתְעָבִיד חַד מִלָּה. אֶלָּא, מָאן דְּאַדְבַּק יְדֵיהּ לְדָא, מַקְרִיב מִן הַבָּקָר. וְאִי לָא יְכִיל, מִן הַצֹּאן. וְאִי לָא יְכִיל מִן הָעוֹף.

לשון הקודש

אִם נִמְלַךְ בָּרִאשׁוֹנָה בְּאַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁהֵם תִּקְּנוּ אֶת הַתְּפִלָּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדֶּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ. אָבוֹא בֵיתֶךָ – זֶה אַבְרָהָם. אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשֶׁךָ – זֶה יִצְחָק. בְּיִרְאָתֶךָ – זֶה יַעֲקֹב. (וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדֶּךָ – זֶה יַעֲקֹב. אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשֶׁךָ – זֶה יִצְחָק) וְצָרִיךְ לְהַכְלִילָם בַּתְּחִלָּה, וְיִכָּנֵס לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְיִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ. אָז כָּתוּב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. **אִם** עֹלָה קָרְבָּנוֹ מִן הַבָּקָר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַה שֹּׁונֶה מִן הַבָּקָר לְעוֹלָה וּמִן הַצֹּאן לְעוֹלָה וּמִן הָעוֹף לְעוֹלָה? אִם הַכֹּל אֶחָד, מִפְּנֵי מָה שֹּׁונִים זֶה מִזֶּה, שֶׁהֲרֵי מֵהַכֹּל נַעֲשָׂה דָּבָר אֶחָד? אֶלָּא מִי שֶׁהִשִּׂיגָה יָדוֹ אֶת זֶה – מַקְרִיב מִן הַבָּקָר, וְאִם לֹא יָכוֹל

דְּהָא כְּתִיב, (ויקרא יד) וְאִם דַּל הוּא וְאֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אַטְרַח עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ יַתִּיר, בְּמִלָּה דְּלָא יְכִיל.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כְּמָה דְּהַוָּה חַטָּאָה הָכִי הַוָּה מַקְרִיב. עֲתִירָא, דְּזִמְנִין דְּלִבֵּיהּ גַּם בֵּיהּ, הַוָּה מַקְרִיב תּוֹרָא. בְּגִין דְּלִבֵּיהּ חָשִׁיב יַתִּיר לְמֶחֱטֵי קָמֵיהּ מָאֲרֵיהּ. בֵּינוֹנִי, מַקְרִיב מִן הַצֹּאן, בְּגִין דִּרְעוּתֵיהּ לָאו גַּם בֵּיהּ כָּל כַּךְ לְמֶחֱטֵי. מִסְכְּנָא דְּלִבֵּיהּ לָא גַּם בֵּיהּ, רְעוּתֵיהּ נָמוּךְ מִכֹּלָּא, מַקְרִיב מֵהַהוּא קָלִיל מִכֹּלָּא. וְאִשְׁתְּמוֹדְעָן קָרְבְּנֵיהוֹן לְכֻלְּהוּ, כָּל חַד וְחַד בִּלְחוֹדַיְיהוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּאִין דִּינָא כָּל חַד וְחַד בְּמַתְקְלָא יְשָׁרָה.

רִבִּי אֶלְעָזָר שָׁאִיל לְרִבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּהִי, אָמַר לֵיהּ, הָא תְּנִינָן דְּעַל תְּלַת חוֹבֵי עָלְמָא רָעָב בָּא

לשון הקודש

– אָז מִן הַצֹּאן, וְאִם לֹא יָכוֹל – אָז מִן הָעוֹף, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (ויקרא יד) וְאִם דַּל הוּא וְאֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין מַטְרִיחַ עַל הָאָדָם יוֹתֵר בְּדָבָר שֶׁלֹּא יָכוֹל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּמוֹ שֶׁהָיָה הַחַטָּא – כָּךְ הָיָה מַקְרִיב. עָשִׁיר, שֶׁלִּבּוֹ גַּם בּוֹ לִפְעָמִים, הָיָה מַקְרִיב שׁוֹר, מִשּׁוּם שֶׁלִּבּוֹ חוֹשֵׁב יוֹתֵר לַחֲטֹא לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ. הַבֵּינוֹנִי מַקְרִיב מִן הַצֹּאן, מִשּׁוּם שֶׁרְצוֹנוֹ אֵינוֹ גַּם בּוֹ כָּל כָּךְ לַחֲטֹא. הֶעָנִי שֶׁלִּבּוֹ לֹא גַּם בּוֹ, רְצוֹנוֹ נָמוּךְ מֵהַכֹּל, מַקְרִיב מֵאוֹתוֹ הַקַּל מֵהַכֹּל. וְנוֹדְעוּ הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁלָּהֶם לְכֻלָּם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְבַדָּם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן דִּינוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּמִשְׁקָל יָשָׁר.

רִבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל אֶת רִבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו,

לְעוֹלָם, וְכֻלְּהוּ חוֹבֵי לָא מִשְׁתַּכְּחֵי אֶלָּא בְעַתִּירֵי, בְּגִין דְּלִבַּיְיהוּ גַּם בְּהוּ, וְלָא מִשְׁתַּכְּחֵי בְּמִסְכְּנֵי, מַה דִּינָא (דף ט׳ ע״א) הוּא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָטִיל לְמִסְכְּנֵי, וְקָאִים לַעֲתִירֵי, דְּהָא מֵהַשְׁתָּא יוֹסְפוּן לְמֶחֱטֵי קָמֵיהּ. אָמַר לֵיהּ יֵאוֹת שָׁאַלְתָּ וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא וְאָמְרוּ, כַּד בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְפָּרְעָא מִן רַשִׁיעַיָּא וּלְאוֹבָדָא לְהוּ מִן עָלְמָא, כְּדֵין יָהִיב לְהוּ שָׁלוֹם, וְאַשְׁלִים לְהוּ בְּכֹלָּא.

אֲבָל תָּא חֲזֵי, דְּכָל בְּנֵי עָלְמָא לָא מִשְׁתַּכְּחִין קְרִיבִין לְמַלְכָּא עִלָּאָה, כְּאִלֵּין מָאנִין דְּאִיהוּ אִשְׁתָּמַשׁ בְּהוּ. וּמַאן אִינּוּן. (תהלים נא) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה. (ישעיה נז) וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ. אִלֵּין אִינּוּן מָאנֵי דְּמַלְכָּא. וְכַד אִשְׁתְּכַח בַּצּוֹרֶת בְּעָלְמָא, וְכַפְּנָא וְדִינָא אִתְתָּקַף עַל מִסְכְּנֵי, כְּדֵין בָּכָאן

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁעַל שְׁלֹשָׁה חֲטָאֵי הָעוֹלָם הָרָעָב בָּא לָעוֹלָם, וְכָל הַחֲטָאִים אֵינָם נִמְצָאִים אֶלָּא רַק בָּעֲשִׁירִים, מִשּׁוּם שֶׁלִּבָּם גַּם בָּהֶם, וְלֹא נִמְצָאִים בָּעֲנִיִּים. מָה הַדִּין? שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַהֲרֹג אֶת הָעֲנִיִּים וְיַעֲמִיד אֶת הָעֲשִׁירִים?! שֶׁהֲרֵי מֵעַכְשָׁו יוֹסִיפוּ לַחֲטֹא לְפָנָיו! אָמַר לוֹ, יָפֶה שָׁאַלְתָּ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ, כְּשֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִפָּרַע מֵהָרְשָׁעִים וּלְאַבְּדָם מִן הָעוֹלָם, אַזַּי נוֹתֵן לָהֶם שָׁלוֹם וּמַשְׁלִים לָהֶם בַּכֹּל. **אֲבָל** בֹּא וּרְאֵה שֶׁכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא נִמְצָאִים קְרוֹבִים לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, כַּכֵּלִים הַלָּלוּ שֶׁהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, וּמִי הֵם? (תהלים נה) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה. (ישעיה נז) וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ. אֵלּוּ הֵם כְּלֵי הַמֶּלֶךְ. וּכְשֶׁנִּמְצֵאת בַּצֹּרֶת בָּעוֹלָם וְהָרָעָב וְהַדִּין מִתְחַזְּקִים עַל הָעֲנִיִּים, אַזַּי בּוֹכִים וְגוֹעִים

וְגָעֲאָן קָמֵי מַלְכָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרִיב לוֹן יַתִּיר מִכֹּלָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים כב) כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי. וּכְדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּקִיד עַל מַה אַתְיָא כַּפְנָא לְעָלְמָא. וַוי לְאִינּוּן חַיָּיבַיָּא דְגַרְמֵי הַאי.

כַּד אִתְעַר מַלְכָּא לְאַשְׁגְּחָא בְעָלְמָא עַל קָלָא דְמִסְכְּנֵי, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן מִנַּיְיהוּ, וּמֵעוּלְבָּנַיְיהוּ, כְּדֵין כְּתִיב, (שמות כב) שָׁמוֹעַ אֶשְׁמַע צַעֲקָתוֹ. שָׁמוֹעַ אֶשְׁמַע תְּרֵי זִמְנֵי: חַד לְאַשְׁגְּחָא בְקַלֵּיהוֹן. וְחַד לְאִתְפָּרְעָא מִן אִינּוּן דְגַרְמִין לוֹן הַאי. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְשָׁמַעְתִּי כִּי חַנּוּן אָנִי וְחָרָה אַפִּי וְגוֹ׳. וְעַל דָּא בְשַׁעֲתָא דְכַפְנָא אִשְׁתְּכַח בְעָלְמָא, וַוי לְאִינּוּן עֲתִירֵי חַיָּיבַיָּא, בְּקַלֵּיהוֹן דְמִסְכְּנֵי לְקָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקָרֵב אוֹתָם יוֹתֵר מֵהַכֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים כב) כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי. וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פּוֹקֵד עַל מַה בָּא הָרָעָב לָעוֹלָם. אוֹי לְאוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁגָּרְמוּ לָזֶה.

כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁגִּיחַ בָּעוֹלָם עַל קוֹלוֹת הָעֲנִיִּים, הָרַחֲמָן יַצִּילֵנוּ מֵהֶם וּמֵעֶלְבּוֹנָם, אָז כָּתוּב (שמות כב) שָׁמוֹעַ אֶשְׁמַע צַעֲקָתוֹ. שָׁמוֹעַ אֶשְׁמַע – שְׁתֵּי פְּעָמִים, אַחַת לְהַשְׁגִּיחַ עַל קוֹלָם, וְאַחַת לְהִפָּרַע מֵאוֹתָם שֶׁגּוֹרְמִים לָהֶם אֶת זֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְשָׁמַעְתִּי כִּי חַנּוּן אָנִי וְחָרָה אַפִּי וְגוֹ׳. וְלָכֵן בְּשָׁעָה שֶׁרָעָב נִמְצָא בָעוֹלָם, אוֹי לְאוֹתָם הָעֲשִׁירִים הָרְשָׁעִים, מִשּׁוּם קוֹלָם שֶׁל הָעֲנִיִּים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

תָּא חֲזֵי דְּהַהוּא קָרְבְּנָא דְּמִסְכְּנָא, קָלִיל (נ״א קַרִיב) מִכֹּלָּא, בְּגִין דְּלִבֵּיהּ תָּבִיר, וְאַף עַל גַּב דְּחָשִׁיב לְמֶחֱטֵי, אִתְעֲבָר מִנֵּיהּ. דְּהָא דַּי לֵיהּ בְּצַעֲרֵיהּ, וּדְאִינְשֵׁי בֵּיתֵיהּ. וְעַל דָּא כָּל קָרְבְּנָא וְקָרְבְּנָא, כָּל חַד וְחַד בִּלְחוֹדוֹי, אִשְׁתְּמוֹדְעָן כֻּלְּהוּ לְגַבֵּי כַּהֲנָא.

עוֹבָדָא בְּהַהוּא עֲתִירָא, דְּקָרִיב קָמֵי כַּהֲנָא תְּרֵין יוֹנִין, כַּד חָמָא לֵיהּ כַּהֲנָא, אָמַר לֵיהּ, לָאו דִּידָךְ הוּא הַאי קָרְבְּנָא. אָתָא לְבֵיתֵיהּ וַהֲוָה עָצִיב. אָמְרוּ לֵיהּ אֲחוּי אֲמַאי אַתְּ עָצִיב. אָמַר לְהוּ, דְּלָא קָרִיב לִי כַּהֲנָא קָרְבְּנָא דִּילִי. אָמְרוּ לֵיהּ וּמַאי אִיהוּ. אָמַר לְהוּ תְּרֵין יוֹנִין. אָמְרוּ לֵיהּ, וְהָא מִן מִסְכְּנָא אִיהוּ, וְלָאו דִּידָךְ. דְּהָא כְּתִיב, וְאִם דַּל הוּא וְאֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת וְגוֹ׳. אֶלָּא קָרִיב קָרְבְּנָךְ. אָמַר לְהוּ מָאי אִיהוּ. אָמְרוּ לֵיהּ חַד תּוֹרָא.

לשון הקודש

בא וּרְאֵה שֶׁאוֹתוֹ קָרְבָּן שֶׁל הֶעָנִי קַל מֵהַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁלִּבּוֹ שָׁבוּר, וְאַף עַל גַּב שֶׁחוֹשֵׁב לַחֲטֹא, זֶה עוֹבֵר מִמֶּנּוּ, שֶׁהֲרֵי דַּי לוֹ בְּצַעֲרוֹ וְשֶׁל אַנְשֵׁי בֵיתוֹ. וְלָכֵן כָּל קָרְבָּן וְקָרְבָּן, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְבַדּוֹ, כֻּלָּם יְדוּעִים אֵצֶל הַכֹּהֵן.

מַעֲשֶׂה בְּאוֹתוֹ עָשִׁיר שֶׁהִקְרִיב לִפְנֵי הַכֹּהֵן שְׁנֵי יוֹנִים. כְּשֶׁרָאָה אוֹתוֹ הַכֹּהֵן, אָמַר לוֹ, הַקָּרְבָּן הַזֶּה אֵינוֹ שֶׁלְּךָ. הָלַךְ לְבֵיתוֹ וְהָיָה עָצוּב. אָמְרוּ לוֹ אֶחָיו, לָמָּה אַתָּה עָצוּב? אָמַר לָהֶם, שֶׁהַכֹּהֵן לֹא הִקְרִיב אֶת קָרְבָּנִי. אָמְרוּ לוֹ, וּמַה הוּא? אָמַר לָהֶם, שְׁנֵי יוֹנִים. אָמְרוּ לוֹ, וַהֲרֵי זֶה שֶׁל עָנִי, וְלֹא שֶׁלְּךָ! שֶׁהֲרֵי כָּתוּב, וְאִם דַּל הוּא וְאֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת וְגוֹ׳, אֶלָּא הַקְרֵב קָרְבָּנְךָ. אָמַר לָהֶם, וּמַה הוּא? אָמְרוּ לוֹ,

אָמַר לְהוּ, וּמַה כָּל כַּךְ חֲמִירָא מַחֲשָׁבָה דְחַטָּאָה. נָדַרְנָא, דְּלָא אַסְלֵק עַל לִבָּאי מַחֲשָׁבָה דְחַטָּאָה. מִתַּמָּן וּלְהָלְאָה מָה עָבַד. כָּל יוֹמָא אִשְׁתָּדַל בִּסְחוֹרְתָא, וּבְלֵילְיָא הָוָה נָאִים, כַּד אִתְעָר, הָוָה קָרֵי לַאֲחוֹי, וְאוֹלִיפוּ לֵיהּ מִילֵי דְאוֹרַיְיתָא, וַהֲוָה לָעֵי עַד דְּסָלִיק יְמָמָא. וְאִשְׁתְּכַח דְּאוֹלִיף אוֹרַיְיתָא, וַהֲוָה קָאֲרֵי לֵיהּ יְהוּדָה אַחֲרָא. יוֹמָא חַד אִיעְרַע בֵּיהּ רִבִּי יֵיסָא סָבָא, וַהֲוָה פָּרִישׁ נִכְסוֹי, פַּלְגּוּ לְמִסְכְּנֵי וּפַלְגּוּ לִסְחוֹרְתָא עַל יַמָּא, בְּאִינּוּן גַּבְרִין פְּרִישֵׁי יַמִּין. וַהֲוָה יָתִיב וְלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא.

פָּתַח וְאָמַר, (שמואל א טו) וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל הַקִּינִי. מָאן הוּא קֵנִי. אִלֵּין בְּנֵי יִתְרוֹ חָמוּי דְמֹשֶׁה, דְּעָבְדוּ קִנָּא בְּמַדְבְּרָא, כְּהַאי דְּרוֹר, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים פד) וּדְרוֹר קֵן לָהּ. בְּגִין לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

שׁוֹר אֶחָד.

אָמַר לָהֶם, וּמַה כָּל כָּךְ חֲמוּרָה מַחֲשֶׁבֶת הַחֵטְא? נָדַרְתִּי שֶׁלֹּא אַעֲלֶה עַל לִבִּי מַחֲשֶׁבֶת חֵטְא. מִשָּׁם וָהָלְאָה מֶה עָשָׂה? כָּל יוֹם הִתְעַסֵּק בִּסְחוֹרָה, וּבַלַּיְלָה הָיָה יָשֵׁן. כְּשֶׁהִתְעוֹרֵר, הָיָה קוֹרֵא לְאֶחָיו, וְלִמְּדוּ אוֹתוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה, וְהָיָה לוֹמֵד עַד שֶׁיַּעֲלֶה הַיּוֹם, וְנִמְצָא שֶׁלָּמַד תּוֹרָה, וְהָיוּ קוֹרְאִים לוֹ יְהוּדָה הָאַחֵר. יוֹם אֶחָד פָּגַשׁ בּוֹ רַבִּי יֵיסָא סָבָא, וְהָיָה מַפְרִישׁ נְכָסָיו, חֲצִי לַעֲנִיִּים וַחֲצִי לִסְחוֹרָה עַל הַיָּם עִם אוֹתָם אֲנָשִׁים שֶׁפּוֹרְשִׁים לַיַּמִּים, וְהָיָה יוֹשֵׁב וְלוֹמֵד תּוֹרָה.

פָּתַח וְאָמַר, (שמואל–א טו) וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל הַקִּינִי. מִי הוּא הַקִּינִי? אֵלּוּ בְּנֵי יִתְרוֹ, חָמִיו שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁעָשׂוּ קֵן בַּמִּדְבָּר כְּמוֹ הַדְּרוֹר הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פד) וּדְרוֹר קֵן לָהּ, כְּדֵי לִלְמֹד תּוֹרָה. שֶׁתּוֹרָה לֹא

דְּאוֹרַיְיתָא לָא בַעְיָא תַּפְנוּקִין, וְלָא סְחוֹרְתָּא, אֶלָּא לְאַעֲמָלָא בָּהּ יְמָמָא וְלֵילֵי. בְּגִין כָּךְ נַטְלוּ לְמַדְבְּרָא, מֵעֲנוּגָא דִּירִיחוֹ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שופטים א) וּבְנֵי קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים וְגוֹ׳.

וְאַתָּה עָשִׂיתָ חֶסֶד עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּאַהֲנֵי לְמֹשֶׁה בְּבֵיתֵיהּ. וּמֹשֶׁה כְּלָלָא דְכָל יִשְׂרָאֵל הָוָה. וְתוּ, בְּגִין דְּאוֹלִיף פַּרְשְׁתָּא חָדָא יַתִּיר בְּאוֹרַיְיתָא, וּבְדָא עָבִיד חֶסֶד עִם יִשְׂרָאֵל.

אֲמַאי קָא אָתָא הָכָא מִלָּה דָא בְּמִלְחֲמְתָּא דַעֲמָלֵק. אֶלָּא אָמַר שָׁאוּל, כַּד נַפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, מִכָּל שְׁאַר אוּמִין דְּעָלְמָא לָא הָוָה מָאן דְּאִזְדְּוַוג לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל לְקַטְרְגָא לְהוּ, אֶלָּא עֲמָלֵק, וְהוּא עָבֵד בִּישׁ לְיִשְׂרָאֵל וְאָנַח קְרָבָא בְּהוּ, וְאַנְתְּ אַקְדְּמַת לְהוּ שְׁלָם, וְעַבְדַת חֶסֶד עִם כֻּלְּהוּ, וּבְגִינֵי כַּךְ לֵית אַנְתְּ כְּדַאי לְאִתְחַבְּרָא בְּהוּ.

לשון הקודש

צְרִיכָה תַּפְנוּקִים וְלֹא סְחוֹרָה, אֶלָּא לַעֲמֹל בָּהּ יוֹמָם וָלַיְלָה. מִשּׁוּם כָּךְ נָסְעוּ לַמִּדְבָּר מֵהָעֹנֶג שֶׁל יְרִיחוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שופטים א) וּבְנֵי קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים וְגוֹ׳.

וְאַתָּה עָשִׂיתָ חֶסֶד עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מִשּׁוּם שֶׁנָּתַן לְמֹשֶׁה לֵהָנוֹת בְּבֵיתוֹ, וּמֹשֶׁה הָיָה כְּלָל שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְעוֹד, מִשּׁוּם שֶׁלִּמֵּד פָּרָשָׁה אַחַת יוֹתֵר בַּתּוֹרָה, וּבָזֶה עָשָׂה חֶסֶד עִם יִשְׂרָאֵל.

לָמָּה בָּא הַדָּבָר הַזֶּה כָּאן בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק? אֶלָּא אָמַר שָׁאוּל, כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, מִכָּל שְׁאָר אֻמּוֹת הָעוֹלָם לֹא הָיָה מִי שֶׁיִּזְדַּוֵּג עִם יִשְׂרָאֵל לְקַטְרֵג לָהֶם, אֶלָּא רַק עֲמָלֵק, וְהוּא עָשָׂה רַע לְיִשְׂרָאֵל וְעָרַךְ בָּהֶם קְרָב, וְאַתָּה

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא מַה כְּתִיב בֵּיהּ בְּיִתְרוֹ, (שמות יח) וַיִּקַּח יִתְרוֹ חוֹתֵן מֹשֶׁה עוֹלָה וּזְבָחִים לֵאלֹהִים, דְּהוּא אַקְרִיב קָרְבְּנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָתָא לְאִתְגַּיְּרָא. מָאי קָא מַיְּירֵי. דְּקָרְבְּנֵיהּ (דף ט׳ ע״ב) חָשִׁיב קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין דְּאִיהוּ אַקְרִיב קָרְבְּנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּתִיב, (שמות יב) וַיָּבֹא אַהֲרֹן וְכֹל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל לֶחֶם עִם חוֹתֵן מֹשֶׁה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. לִפְנֵי הָאֱלֹהִים דַּיְיקָא. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא דְּכָל מָאן דְּאַקְרִיב קָרְבְּנָא בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִזְדְּמַן לָקָבְלֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, קָרְבְּנָא דְּמִסְכְּנָא חָשִׁיב קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא הוּא קָרִיב תְּרֵי קָרְבְּנִין לְקָמֵיהּ. חַד חֶלְבֵּיהּ וְדָמֵיהּ. וְחַד הַהוּא דְּקָרִיב. דְּהָא לֵית לֵיהּ לְמֵיכַל, וְהוּא אַיְיתֵי קָרְבְּנָא. קָרְבְּנָא דְּעָנִי קָלִיל

לשון הקודש

הִקְדַּמְתָּ לָהֶם שָׁלוֹם וְעָשִׂיתָ חֶסֶד עִם כֻּלָּם, וּמִשּׁוּם כָּךְ אֵין אַתָּה כְּדַאי לְהִתְחַבֵּר עִמָּהֶם.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא מַה כָּתוּב בְּיִתְרוֹ? (שמות יח) וַיִּקַּח יִתְרוֹ חוֹתֵן מֹשֶׁה עֹלָה וּזְבָחִים לֵאלֹהִים, שֶׁהוּא הִקְרִיב קָרְבָּן לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וּבָא לְהִתְגַּיֵּר. מַה זֶּה אוֹמֵר? שֶׁקָּרְבָּנוֹ חָשׁוּב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא הִקְרִיב קָרְבָּן לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, כָּתוּב וַיָּבֹא אַהֲרֹן וְכֹל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל לֶחֶם עִם חוֹתֵן מֹשֶׁה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. לִפְנֵי הָאֱלֹהִים דַּוְקָא. מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁכָּל מִי שֶׁמַּקְרִיב קָרְבָּן בִּרְצוֹן הַלֵּב, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִזְדַּמֵּן לְעֻמָּתוֹ.

בֹּא רְאֵה, קָרְבַּן הֶעָנִי חָשׁוּב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי הוּא הִקְרִיב שְׁנֵי קָרְבָּנוֹת לְפָנָיו, אֶחָד חֶלְבּוֹ וְדָמוֹ, וְאֶחָד אוֹתוֹ שֶׁהִקְרִיב. שֶׁהֲרֵי אֵין לוֹ לֶאֱכֹל, וְהוּא הֵבִיא קָרְבָּן. קָרְבַּן הֶעָנִי כַּל מֵהַכֹּל – שְׁנֵי

מִכֹּלָּא תְּרֵין תּוֹרִין, אוֹ תְּרֵין בְּנֵי יוֹנָה, וְאִי לָאו, זְעֵיר קִמְחָא, וּמִתְכַּפֵּר בֵּיהּ וְהַהוּא שַׁעֲתָא מַכְרִיזִין וְאַמְרֵי, כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקֵּץ עֱנוּת עָנִי. כָּל כַּךְ לָמָּה. בְּגִין דְּקָרְבְּנָא דְעָנִי עָדִיף מִכֹּלָּא. דְּהָא הוּא גָּרִים לִי לְמֶהֱוֵי בְעַדְבֵיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הוּא גָּרִים לִי לְמֶהֱוֵי בְּחוּלָקָא דְאוֹרַיְיתָא. בְּגִין כָּךְ פְּלִיגְנָא כָּל נְכָסַי (ס״א פְּלִיגְנָא נְכָסַי, פָּלְגָא) לְמִסְכְּנֵי, דְּהָא אִינּוּן גָּרְמוּ לִי כּוּלֵּי הַאי.

כְּמָה דְּמִסְכְּנָא אַרְתַּח חֶלְבֵּיהּ וְדָמֵיהּ, כַּךְ הַהוּא קִמְחָא מְרַתְּחִין לֵיהּ בְּמִשְׁחָה רְבוּת. וְהָכִי אוּלִיפְנָא, דְּאֲפִילוּ כָּל בַּר נָשׁ מְקָרֵב הַאי מִנְחָה עַל הַמַּחֲבַת וּמִנְחַת מַרְחֶשֶׁת. בְּגִין, דִּכְמָה דְחַטָּאָה אַרְתַּח חֶלְבֵּיהּ וְדָמֵיהּ בְּאֶשָּׁא דְיֵצֶר הָרָע, וְכָל שַׁיְיפוּי רַתְחֵי בְּאֶשָּׁא, כַּךְ קָרְבְּנָא דָא, כְּהַאי גַּוְונָא מַמָּשׁ. וְעִקָּרָא דְקָרְבְּנָא כְּגַוְונָא דְחַטָּאָה, וּלְקָרְבָא

לשון הקודש

תּוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה, וְאִם לֹא – מְעַט קֶמַח, וּמִתְכַּפֵּר בּוֹ, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה מַכְרִיזִים וְאוֹמְרִים: כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקֵּץ עֱנוּת עָנִי. כָּל כָּךְ לָמָּה? כִּי קָרְבַּן הֶעָנִי עָדִיף מֵהַכֹּל, שֶׁהֲרֵי הוּא גָּרַם לִי לִהְיוֹת בְּגוֹרָלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא גּוֹרֵם לִי לִהְיוֹת בַּחֵלֶק שֶׁל הַתּוֹרָה. מִשּׁוּם כָּךְ חִלַּקְתִּי כָּל נְכָסַי (חִלַּקְתִּי נְכָסַי, חֵצִי) לַעֲנִיִּים, שֶׁהֲרֵי הֵם גָּרְמוּ לִי כָּל זֶה.

כְּמוֹ שֶׁהֶעָנִי הִרְתִּיחַ חֶלְבּוֹ וְדָמוֹ, כָּךְ אוֹתוֹ הַקֶּמַח מַרְתִּיחִים בְּשֶׁמֶן מִשְׁחָה. וְכָךְ לָמַדְנוּ, שֶׁאֲפִלּוּ כָּל אָדָם מַקְרִיב אֶת הַמִּנְחָה הַזּוֹ עַל הַמַּחֲבַת וּמִנְחַת מַרְחֶשֶׁת, מִשּׁוּם שֶׁכְּמוֹ שֶׁהֵחֵטָא הִרְתִּיחַ אֶת חֶלְבּוֹ וְדָמוֹ בְּאֵשׁ הַיֵּצֶר הָרָע וְכָל אֵיבָרָיו רָתְחוּ בָאֵשׁ – כָּךְ הַקָּרְבָּן הַזֶּה כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ,

קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רְעוּתָא דְּלִבֵּיהּ, וְרוּחֵיהּ וְנַפְשֵׁיהּ, דְּהַאי חֲבִיבָא מִן כֹּלָּא קָמֵיהּ.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּאִינּוּן מְקָרְבִין בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא הַאי קָרְבְּנָא לְקָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּמַאי אִיהוּ, גַּרְמַיְיהוּ וְנַפְשַׁיְיהוּ דְּמְקָרְבִין קָמֵיהּ. וַאֲנָא בָּעֵינָא לְקָרְבָא הַאי קָרְבְּנָא (מַמָּשׁ), וְדָא בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִבַּר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא. וְעִם כָּל דָּא קָרְבְּנָא דְכֹלָּא (ס״א מַמָּשׁ) עָדִיף, בְּגִין דְּיִתְבָּרְכוּן עָלְמִין כֻּלְּהוּ.

תּוּ פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קלה) בָּרוּךְ יְיָ׳ מִצִּיּוֹן שׁוֹכֵן יְרוּשָׁלִַם הַלְלוּיָהּ. וְכִי מִצִּיּוֹן הוּא בָּרוּךְ, וְהָא מִנַּהֲרָא עֲמִיקָא עִלָּאָה אִיהוּ בָּרוּךְ. אֶלָּא בָּרוּךְ יְיָ׳, כַּד נָהִיר סִיהֲרָא מִנְּהִירוּ דְשִׁמְשָׁא, וּמִתְקָרְבֵי דָּא בְדָא, וְלָא אַעְדִּיאוּ נְהוֹרָא דָא מִן דָּא. וּלְזִמְנִין דְּסִיהֲרָא אִתְקְרֵי בִּשְׁמָא דְּמַלְכָּא, כְּמָה דְּאִיהוּ אִקְרֵי

לשון הקודש

וְעִקַּר הַקָּרְבָּן כְּמוֹ הַחֵטְא, וּלְהַקְרִיב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רְצוֹן לִבּוֹ וְרוּחוֹ וְנַפְשׁוֹ, שֶׁזֶּה חָבִיב מֵהַכֹּל לְפָנָיו.

אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁמַּקְרִיבִים בְּכָל יוֹם וָיוֹם אֶת הַקָּרְבָּן הַזֶּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמַה הוּא? עַצְמָם וְנַפְשָׁם שֶׁמַּקְרִיבִים לְפָנָיו. וַאֲנִי רוֹצֶה לְהַקְרִיב אֶת הַקָּרְבָּן הַזֶּה (מַמָּשׁ), וְזֶה רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְעִם כָּל זֶה, קָרְבָּן שֶׁל הַכֹּל (מַמָּשׁ) עָדִיף, כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרְכוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קלה) בָּרוּךְ ה׳ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלִַם הַלְלוּיָהּ. וְכִי מִצִּיּוֹן הוּא בָּרוּךְ? וַהֲרֵי מֵהַנָּהָר הָעָמֹק הָעֶלְיוֹן הוּא בָּרוּךְ! אֶלָּא בָּרוּךְ ה׳, כְּשֶׁמְּאִירָה הַלְּבָנָה מֵאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ וּמִתְקָרְבִים זֶה לָזוֹ, וְלֹא

יְהוָ״ה, כַּךְ הִיא נִקְרֵאת יְהוָ״ה. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (בראשית יט) וַיְיָ׳ הִמְטִיר עַל סְדוֹם וְעַל עֲמוֹרָה גָּפְרִית וָאֵשׁ מֵאֵת ה׳ מִן הַשָּׁמָיִם. וְלָא דָא בִּלְחוֹדוֹהִי, אֶלָּא אֲפִילוּ חַד שְׁלִיחָא, לְזִמְנִין (מַמָּשׁ) אִתְקְרֵי בִּשְׁמָא דְמַלְכָּא.

דְּבָר אַחֵר בָּרוּךְ יְיָ׳ מִצִּיּוֹן. מֵאָן אֲתַר אִשְׁתְּמוֹדַע דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הוּא בָּרוּךְ. הָדָר וְאָמַר מִצִּיּוֹן, מֵאֲתָר דְּצִיּוֹן אִשְׁתְּמוֹדַע דְּהוּא בָּרוּךְ. מַאי טַעֲמָא. בְּגִין דִּכְתִיב, (תהלים קלג) כִּי שָׁם צִוָּה יְיָ׳ אֶת הַבְּרָכָה וְגוֹ׳. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יֵיסָא זַכָּאָה חוּלָקָךְ דְּזָכִית לְכוּלֵי הַאי. זַכָּאִין אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא, דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, כְּאִלּוּ אָחִיד בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ׳ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

לשון הקודש

מוּסָר הָאוֹר הַזֶּה מִזֶּה. וְלִפְעָמִים שֶׁהַלְּבָנָה נִקְרֵאת בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁהוּא נִקְרָא יְהוָ״ה, כָּךְ הִיא נִקְרֵאת יְהוָ״ה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יט) וַה׳ הִמְטִיר עַל סְדֹם וְעַל עֲמֹרָה גָּפְרִית וָאֵשׁ מֵאֵת ה׳ מִן הַשָּׁמָיִם. וְלֹא זֶה לְבַדּוֹ, אֶלָּא אֲפִלּוּ שָׁלִיחַ אֶחָד לִפְעָמִים (מַמָּשׁ) נִקְרָא בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ.

דְּבָר אַחֵר בָּרוּךְ ה׳ מִצִּיּוֹן – מֵאֵיזֶה מָקוֹם נוֹדָע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא בָּרוּךְ? חָזַר וְאָמַר מִצִּיּוֹן, מִמָּקוֹם שֶׁל צִיּוֹן נוֹדָע שֶׁהוּא בָּרוּךְ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (תהלים קלד) כִּי שָׁם צִוָּה ה׳ אֶת הַבְּרָכָה וְגוֹ׳. אָמַר לוֹ רַבִּי יֵיסָא, אַשְׁרֵי חֶלְקֵךְ שֶׁזָּכִיתָ לְכָל זֶה. אַשְׁרֵי אוֹתָם שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. שֶׁכָּל מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה כְּאִלּוּ אוֹחֵז בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה׳ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

אִם זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְגוֹ׳. תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, בְּרָא ז׳ רְקִיעִים לְעֵילָא, בְּרָא ז׳ אַרְצוֹת לְתַתָּא, ז׳ יַמִּים, ז׳ נְהָרוֹת, ז׳ יוֹמִין, ז׳ שָׁבוּעוֹת, ז׳ שָׁנִים. ז׳ פְּעָמִים. ז׳ אַלְפֵי שְׁנִין דַּהֲוֵי עָלְמָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁבִיעָאָה דְּכֹלָּא.

ז׳ שְׁחָקִים (ס״א רְקִיעִין) לְעֵילָא, וּבְכָל חַד וְחַד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְשַׁמָּשִׁין דִּמְשַׁמְּשִׁין בְּכָל רְקִיעָא וְרְקִיעָא. וּבְכֻלְּהוּ מֵאִלֵּין, רְתִיכִין אִלֵּין עַל אִלֵּין, לְקַבְּלָא עָלַיְיהוּ עוֹל מַלְכוּתָא דְּמָאֲרֵיהוֹן. וּבְכֻלְּהוּ רְקִיעִין אִית רְתִיכִין וְשַׁמָּשִׁין, מְשַׁנְיָין דָּא מִן דָּא, אִלֵּין עַל אִלֵּין, מִנְּהוֹן בְּוֹ׳ גַּדְפִּין, וּמִנְּהוֹן בְּד׳ גַּדְפִּין. מִנְּהוֹן בְּד׳ פָּנִים. וּמִנְּהוֹן בִּתְרֵין פָּנִים, וּמִנְּהוֹן בְּחַד.

לשון הקודש

אִם זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְגוֹ׳. בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם – בָּרָא שִׁבְעָה רְקִיעִים לְמַעְלָה, בָּרָא שֶׁבַע אֲרָצוֹת לְמַטָּה, שִׁבְעָה יַמִּים, שִׁבְעָה נְהָרוֹת, שִׁבְעָה יָמִים, שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת, שֶׁבַע שָׁנִים, שֶׁבַע פְּעָמִים. שִׁבְעָה אַלְפֵי שָׁנִים יִהְיֶה הָעוֹלָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּשְּׁבִיעִי שֶׁל הַכֹּל.

שִׁבְעָה שְׁחָקִים (רְקִיעִים) לְמַעְלָה, וּבְכָל אֶחָד וְאֶחָד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְשַׁמָּשִׁים שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים בְּכָל רָקִיעַ וְרָקִיעַ. וּבְכֻלָּם מֵאֵלּוּ, מֶרְכָּבוֹת אֵלּוּ עַל אֵלּוּ, לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת רִבּוֹנָם, וּבְכָל הָרְקִיעִים יֵשׁ מֶרְכָּבוֹת וְשַׁמָּשִׁים מְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה אֵלּוּ עַל אֵלּוּ, מֵהֶם בְּשֵׁשׁ כְּנָפַיִם, וּמֵהֶם בְּאַרְבַּע כְּנָפַיִם. מֵהֶם בְּאַרְבַּע פָּנִים,

מִנְּהוֹן אֵשָׁא דְלָהִיט. מִנְּהוֹן מַיָּא. מִנְּהוֹן רוּחָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט.

וְכֻלְּהוּ רְקִיעִין, אִלֵּין עַל אִלֵּין כְּגִלְדֵי בְצָלִים, אִלֵּין לְתַתָּא, וְאִלֵּין לְעֵילָא. וְכָל רְקִיעָא וּרְקִיעָא, אַזְלָא וְרַעֲשָׁא מֵאֵימָתָא דְמָארֵיהוֹן. עַל פּוּמֵיהּ נַטְלִין, וְעַל פּוּמֵיהּ קַיְימִין. וְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּנָטִיל כֹּלָּא בְּחֵילֵיהּ וְתוּקְפֵּיהּ. כְּגַוְונָא דָא שִׁבְעָה אֲרָצוֹת לְתַתָּא, וְכֻלְּהוּ בְּיִשּׁוּבָא בַר (דף י׳ ע״א) דְּאִלֵּין עִלָּאִין וְאִלֵּין תַּתָּאִין. וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עִלָּאָה מִכֹּלָּא, וּירוּשָׁלַם עִלָּאָה מִכָּל יִשּׁוּבָא.

וְחַבְרָנָא יַתְבֵי דָרוֹמָא, חָמוּ בְּסִפְּרֵי קַדְמָאֵי, וּבְסִפְּרָא דְאָדָם, דְּהָכִי מְחַלֵּק כָּל אִינּוּן אֲרָצוֹת, דְּכֻלְּהוּ מִשְׁתַּכְּחֵי לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דְאִינּוּן

לשון הקודש

וּמֵהֶם בִּשְׁתֵּי פָּנִים, וּמֵהֶם בְּאַחַת. מֵהֶם אֵשׁ לוֹהֵט, וּמֵהֶם מַיִם. מֵהֶם רוּחַ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט.

וְכָל הָרְקִיעִים אֵלּוּ עַל אֵלּוּ כְּגִלְדֵי בְצָלִים, אֵלּוּ לְמַטָּה וְאֵלּוּ לְמַעְלָה. וְכָל רָקִיעַ וְרָקִיעַ הוֹלֵךְ וְרוֹעֵשׁ מֵאֵימַת רִבּוֹנָם. עַל פִּיו נוֹסְעִים, וְעַל פִּיו עוֹמְדִים. וּמֵעַל לְכֻלָּם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנּוֹשֵׂא הַכֹּל בְּחֵילוֹ וְתָקְפּוֹ. כְּמוֹ כֵּן שֶׁבַע אֲרָצוֹת לְמַטָּה, וְכֻלָּם בְּיִשּׁוּב, פְּרָט שֶׁאֵלֶּה עֶלְיוֹנִים וְאֵלֶּה תַּחְתּוֹנִים. וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עֶלְיוֹנָה מֵהַכֹּל, וּירוּשָׁלַיִם עֶלְיוֹנָה מִכָּל יִשּׁוּב.

וַחֲבֵרֵינוּ יוֹשְׁבֵי הַדָּרוֹם רָאוּ בְּסִפְּרֵי הַקַּדְמוֹנִים וּבְסִפְּרוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁכָּךְ

רְקִיעִין דִּלְעֵילָא. אִלֵּין עַל אִלֵּין, וְאִלֵּין עַל אִלֵּין וּבֵין כָּל אַרְעָא וְאַרְעָא, רָקִיעַ דְּמַפְרִשׁ בֵּין דָּא לְדָא. וְעַל דָּא כֻּלְּהוּ אֲרָצוֹת פְּרִישָׁן בִּשְׁמָהָן. וּבֵינַיְיהוּ גַּן עֵדֶן וְגֵיהִנָּם. וְאִית בֵּינַיְיהוּ בְּרְיָין מְשַׁנְיָין, אִלֵּין מִן אִלֵּין, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. מִנְּהוֹן בִּתְרֵין אַנְפִּין, וּמִנְּהוֹן בְּד׳, וּמִנְּהוֹן בְּא׳. וְחֵיזוּ דְּאִלֵּין לָאו כְּאִלֵּין.

וְאִי תֵּימָא, הָא כָּל בְּנֵי עָלְמָא מֵאָדָם נַפְּקוּ, (לָאו הָכִי דְּלָא) וְכִי נָחִית אָדָם הָרִאשׁוֹן לְכֻלְּהוּ אֲרָצוֹת, וְאוֹלִיד בְּנִין, וְכַמָּה נָשִׁין הֲוָוֹ לֵיהּ. אֶלָּא, אָדָם לָא אִשְׁתְּכַח אֶלָּא בְּהַאי עָלְמָא עִלָּאָה מִכֻּלְּהוּ, דְּאִקְרֵי תֵּבֵל, כִּדְאַמְרִינָן דִּכְתִיב (משלי ח) (ס״א מְשַׁחֶקֶת בְּתֵבֵל אַרְצוֹ) וַיְצַו לְתֵבֵל אַרְצוֹ. וְהַאי תֵּבֵל אֲחִידָא בִּרְקִיעַ דִּלְעֵילָא, וְאִתְאֲחִידָא בִּשְׁמָא עִלָּאָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפּוֹט תֵּבֵל בְּצֶדֶק.

לשון הקודש

מְחֻלָּקִים כָּל הָאֲרָצוֹת הַלָּלוּ, שֶׁכֻּלָּם נִמְצָאִים לְמַטָּה כְּמוֹ אוֹתָם הָרְקִיעִים שֶׁלְּמַעְלָה, אֵלּוּ עַל אֵלּוּ וְאֵלּוּ עַל אֵלּוּ, וּבֵין כָּל אֶרֶץ וְאֶרֶץ רָקִיעַ מַפְרִיד בֵּין זֶה לָזֶה, וְלָכֵן כָּל הָאֲרָצוֹת מְפֹרָשׁוֹת בְּשֵׁמוֹת, וּבֵינֵיהֶן גַּן עֵדֶן וְגֵיהִנֹּם, וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶן בְּרִיּוֹת מְשֻׁנּוֹת אֵלּוּ מֵאֵלּוּ, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, מֵהֶן בִּשְׁתֵּי פָּנִים וּמֵהֶן בְּאַרְבַּע וּמֵהֶן בְּאַחַת, וּמַרְאֶה שֶׁל אֵלֶּה אֵינוֹ כְּאֵלֶּה.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם יָצְאוּ מֵאָדָם, (אֵינוֹ כָּךְ, שֶׁלֹּא) וְכִי יָרַד אָדָם הָרִאשׁוֹן לְכָל הָאֲרָצוֹת וְהוֹלִיד בָּנִים? וְכַמָּה נָשִׁים הָיוּ לוֹ? אֶלָּא אָדָם לֹא נִמְצָא אֶלָּא בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הַזֶּה מִכֻּלָּם, שֶׁנִּקְרָא תֵּבֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב (משלי ח) (מְשַׁחֶקֶת בְּתֵבֵל אַרְצוֹ) וַיְצַו לְתֵבֵל אַרְצוֹ. וְהַתֵּבֵל הַזּוֹ אֲחוּזָה בָּרָקִיעַ שֶׁלְּמַעְלָה וְנֶאֱחֶזֶת בַּשֵּׁם הָעֶלְיוֹן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל

בְּצֶדֶק וַדַּאי. בְּגִין כָּךְ בְּנוֹי דְּאָדָם, אִשְׁתְּכָחוּ בְּהַאי אַרְעָא עִלָּאָה דְּאִקְרֵי תֵּבֵל. וְאִינּוּן עִלָּאִין עַל כֹּלָּא, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא.

מָאי טַעְמָא. כְּמָה דִּלְעֵילָּא לְכֻלְּהוּ רְקִיעִים, אִית רָקִיעַ עִלָּאָה, מִכֻּלְּהוּ, וּלְעֵילָּא אִשְׁתְּכַח כִּסֵּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה. אוֹף הָכָא בְּהַאי תֵּבֵל, אִשְׁתְּכַח מַלְכָּא דְּכֹלָּא, וּמַאן אִיהוּ אָדָם. מַה דְּלָא אִשְׁתְּכַח בְּכֻלְּהוּ תַּתָּאִין.

וְאִינּוּן תַּתָּאִין מֵאָן אָתוּ. אֶלָּא מִקִּסְטוֹרָא (נ״א מִקִּטוֹרָא) דְּאַרְעָא, וְסִיוּעָא דִּרְקִיעָא דִּלְעֵילָּא, נָפְקִין בִּרְיָין מְשַׁנְיָין אִלֵּין מִן אִלֵּין, מִנְּהוֹן בִּלְבוּשִׁין, מִנְּהוֹן בִּקְלִיפִּין, כְּאִלֵּין תּוֹלָעִין דְּמִשְׁתַּכְּחֵי בְּאַרְעָא,

לשון הקודש

בְּצֶדֶק. בְּצֶדֶק וַדַּאי. מִשּׁוּם כָּךְ בָּנָיו שֶׁל אָדָם נִמְצָאִים בָּאָרֶץ הָעֶלְיוֹנָה הַזוֹ שֶׁנִּקְרֵאת תֵּבֵל. וְהֵם עֶלְיוֹנִים עַל הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

מָה הַטַּעַם? כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה לְכָל הָרְקִיעִים יֵשׁ רָקִיעַ עֶלְיוֹן מִכֻּלָּם, וּלְמַעְלָה נִמְצָא כִּסְאוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה. אַף כָּאן בַּתֵּבֵל הַזוֹ נִמְצָא הַמֶּלֶךְ שֶׁל הַכֹּל, וּמִיהוּ? אָדָם, מַה שֶּׁלֹּא נִמְצָא בְּכָל הַתַּחְתּוֹנִים.

וְאוֹתָם תַּחְתּוֹנִים מֵאֵיפֹה בָּאוּ? אֶלָּא מֵהָאֲדִים (מַעֲשֵׂן) שֶׁל הָאָרֶץ וְהַסִּיּוּעַ שֶׁל הָרָקִיעַ שֶׁלְּמַעְלָה, יוֹצְאִים בְּרִיּוֹת מְשֻׁנּוֹת אֵלּוּ מֵאֵלּוּ, מֵהֶם בִּלְבוּשִׁים, מֵהֶם

מִנְּהוֹן בִּקְלִיפִּין סוּמָקִין, אוּכְמִין חִוָּורִין, וּמִנְּהוֹן מִכָּל גַּוְונִין. כַּךְ כָּל בְּרְיָין כְּגַוְונָא דָא. וְלָא אִשְׁתְּכָחוּ בְּקִיּוּמָא בַּר עֶשֶׂר שְׁנִין. (אוֹ יָתִיר ס״א מְעַט אוֹ פָּחוֹת מְעַט).

וּבְסִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, פָּרִישׁ יַתִּיר, דְּהָא כָּל יִשּׁוּבָא מִתְגַּלְגְּלָא בְּעִגּוּלָא כַּדּוּר, אִלֵּין לְתַתָּא, וְאִלֵּין לְעֵילָא, וְכָל אִינּוּן בְּרְיָין מְשַׁנְיָין בְּחֶזְוַוּיְיהוּ מִשְׁנוּיָא דַּאֲוִירָא. כְּפוּם כָּל אֲתַר וַאֲתַר, וְקַיְימִין בְּקִיּוּמַיְיהוּ כִּשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא.

וְעַל דָּא אִית אֲתַר בְּיִשּׁוּבָא, כַּד נָהִיר לְאִלֵּין, חָשִׁיךְ לְאִלֵּין, לְאִלֵּין יְמָמָא, וּלְאִלֵּין לֵילְיָא. וְאִית אֲתַר דְּכוּלֵיהּ יְמָמָא, וְלָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ לֵילְיָא, בַּר בְּשַׁעֲתָא חָדָא זְעֵירָא. וְהַאי דְּאָמַר בְּסִפְרֵי קַדְמָאֵי, וּבְסִפְרָא דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן הָכִי הוּא. דְּהָכִי כְּתִיב, (תהלים קלט) **אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי**

לשון הקודש

בִּקְלִפּוֹת, כַּתּוֹלָעִים הַלָּלוּ שֶׁנִּמְצָאוֹת בָּאָרֶץ, מֵהֶן בִּקְלִפּוֹת אֲדֻמּוֹת, שְׁחוֹרוֹת וּלְבָנוֹת, וּמֵהֶן מִכָּל הַגְּוָנִים. כָּךְ כָּל הַבְּרִיּוֹת כְּמוֹ כֵן, וְלֹא נִמְצָאִים בְּקִיּוּם, רַק עֶשֶׂר שָׁנִים (אוֹ יוֹתֵר. ס״א מְעַט אוֹ פָּחוֹת מְעַט).

וּבְסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא פֵּרֵשׁ יוֹתֵר, שֶׁהֲרֵי כָּל הַיִּשּׁוּב מִתְגַּלְגֵּל בְּעִגּוּל כְּמוֹ כַּדּוּר, אֵלֶּה לְמַטָּה וְאֵלּוּ לְמַעְלָה, וְכָל אוֹתָן בְּרִיּוֹת מְשֻׁנּוֹת בְּמַרְאֵיהֶן מִשִּׁנּוּי הָאֲוִיר כְּפִי כָּל מָקוֹם וּמָקוֹם, וְעוֹמְדוֹת בְּקִיּוּמָן כְּמוֹ שְׁאָר בְּנֵי אָדָם.

וְלָכֵן יֵשׁ מָקוֹם בַּיִּשּׁוּב, כְּשֶׁמֵּאִיר לְאֵלֶּה חָשׁוּךְ לְאֵלֶּה, לְאֵלֶּה יוֹם וּלְאֵלֶּה לַיְלָה. וְיֵשׁ מָקוֹם שֶׁכֻּלּוֹ יוֹם, וְלֹא נִמְצָא בּוֹ לַיְלָה פְּרָט לְשָׁעָה אַחַת קְטַנָּה. וְזֶה שֶׁאָמַר בְּסִפְרֵי הַקַּדְמוֹנִים, וּבְסִפְרוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן כָּךְ הוּא. שֶׁכָּךְ כָּתוּב, (תהלים קלט) אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים

נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ. וּכְתִיב, (תהלים קד) מַה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה׳. וְעַל דָּא, כֹּלָּא שַׁפִּיר. וְרָזָא דָא אִתְמְסַר לְמָאֵרֵיהוֹן דְּחָכְמְתָא, וְלָא לִמְפַלְּגֵי תְּחוּמִין, בְּגִין דְּאִיהוּ רָזָא עֲמִיקָא דְאוֹרַיְיתָא.

כְּגַוְונָא דָא אִית בְּיַמָּא. דְּאִית בֵּיהּ כַּמָּה בְרִיָּין מְשַׁנְיָין דָּא מִן דָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קד) זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן וְגוֹ׳. וְכֹלָּא תַלְיָיא דָא בְּדָא (וּמִתְקַשְּׁרָא דָא בְּדָא), וְכֹלָּא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. וּבְכֻלְּהוּ עָלְמִין לָא שַׁלְטָא בְכֹלָּא בַּר אָדָם, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלֵיהּ.

רִבִּי נְהוֹרָאי סָבָא פָּרִישׁ לְיַמָּא רַבָּא, וְאִתְרְגִּישׁ יַמָּא, וְאִתְאֲבִידוּ כָּל אִינּוּן דַּהֲווֹ בְּאַרְבָּא, וְאִתְרְחִישׁ לֵיהּ נִיסָא, וְנָחַת בִּשְׁבִילִין יְדִיעָן בְּלִבָּא דְיַמָּא, וְנָפַק תְּחוֹת יַמָּא לְיִשּׁוּבָא חָדָא, וְחָמָא

לשון הקודש

מַעֲשֶׂיךָ. וְכָתוּב (שם קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה׳. וְלָכֵן הַכֹּל יָפֶה. וְסוֹד זֶה נִמְסָר לְבַעֲלֵי הַחָכְמָה, וְלֹא לִמְחַלְּקֵי תְּחוּמִים, מִשּׁוּם שֶׁהוּא סוֹד עָמֹק שֶׁל הַתּוֹרָה.

כְּמוֹ כֵן יֵשׁ בַּיָּם, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כַּמָּה בְרִיּוֹת מְשֻׁנּוֹת זוֹ מִזּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדֹלוֹת שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן וְגוֹ׳. וְהַכֹּל תָּלוּי זֶה בָּזֶה (וּמִתְקַשֵּׁר זֶה בְּזֶה), וְהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וּבְכָל הָעוֹלָמוֹת אֵין שׁוֹלֵט בַּכֹּל, רַק אָדָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵעָלָיו.

רַבִּי נְהוֹרַאי סָבָא פָּרַשׁ לַיָּם הַגָּדוֹל, וְהִתְרַעֵשׁ הַיָּם, וְנֶאֱבְדוּ כָּל אוֹתָם שֶׁהָיוּ בַּסְּפִינָה, וְהִתְרַחֵשׁ לוֹ נֵס, וְיָרַד בִּשְׁבִילִים יְדוּעִים לְלֵב הַיָּם, וְיָצָא תַּחַת

מֵאִינּוּן בִּרְיָין, כֻּלְּהוּ זְעִירִין. וַהֲווּ מְצַלֵּי צְלוֹתָא, וְלָא יָדַע מָאי קָא אַמְרֵי. אִתְרְחִישׁ לֵיהּ נִיסָא, וְסָלִיק. אָמַר, זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְיַדְעִין סְתִימִין דְּרָזֵי עִלָּאֵי. וַוי לְאִינּוּן דְּאַפְּלִיגוּ עַל מִלֵּיהוֹן וְלָא מְהֵימְנֵי.

מֵהַהוּא יוֹמָא, כַּד הָוָה אָתֵי לְבֵי רַב, וְאַמְרֵי מִלְּתָא דְּאוֹרַיְיתָא, הָוָה בָכֵי. אַמְרֵי לֵיהּ, אֲמַאי קָא בָכִית. אָמַר לוֹן, בְּגִין דְּעָבַרְנָא עַל מְהֵימְנוּתָא דְּמִלֵּי דְּרַבָּנָן, וּמִסְתָּפֵינָא מִדִּינָא דְּהַהוּא עָלְמָא.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם. (בראשית א) רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִלְמָלֵא הַהוּא רְקִיעָא דְּאַפְרִישׁ בֵּין מַיִין עִלָּאֵי לְתַתָּאֵי, הָוָה פְּלִיגוּ בְּעָלְמָא מִנַּיְיהוּ. אֲבָל (דף י׳ ע״ב) הַאי רָקִיעַ, עָבִיד

לשון הקודש

הַיָּם לְיִשּׁוּב אֶחָד, וְרָאָה מֵאוֹתָן הַבְּרִיּוֹת כֻּלָּן קְטַנּוֹת, וְהָיוּ מִתְפַּלְּלִים תְּפִלָּה, וְלֹא יָדַע מָה אוֹמְרִים. הִתְרַחֵשׁ לוֹ נֵס וְעָלָה. אָמַר, אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְיוֹדְעִים נִסְתְּרֵי הַסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים. אוֹי לְאוֹתָם שֶׁחוֹלְקִים עַל דִּבְרֵיהֶם וְלֹא מַאֲמִינִים.

מֵאוֹתוֹ יוֹם, כְּשֶׁהָיָה בָּא לְבֵית רַב וְאוֹמְרִים דְּבַר תּוֹרָה, הָיָה בּוֹכֶה. אָמְרוּ לוֹ, לָמָּה אַתָּה בּוֹכֶה? אָמַר לָהֶם, מִשּׁוּם שֶׁעָבַרְתִּי עַל אֱמוּנַת דִּבְרֵי חֲכָמִים, וּפוֹחֵד מֵהַדִּין שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם (בראשית א). רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִלְמָלֵא אוֹתוֹ רָקִיעַ שֶׁמַּפְרִיד בֵּין מַיִם הָעֶלְיוֹנִים לַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים, הָיְתָה מַחֲלֹקֶת בָּעוֹלָם

שְׁלָמָא בֵּינַיְיהוּ, וְעָלְמָא לָא מִתְקַיְּימָא אֶלָּא עַל שָׁלוֹם. תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִקְרֵי שָׁלוֹם, הוּא שָׁלוֹם. וּשְׁמֵיהּ שָׁלוֹם, וְאִתְקְשַׁר כֹּלָּא בְּשָׁלוֹם. רִבִּי אַבָּא אָמַר, חֲמֵינָא דְּהַאי שְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה כֹּלָּא הוּא שָׁלוֹם, וְכֹלָּא חַד. וְאָרְחָן מִתְפָּרְשָׁאן לְהַאי סִטְרָא, וּלְהַאי סִטְרָא.

יו״ד דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא אִתְקְשַׁר בִּתְלַת קִשְׁרִין, בְּגִין דָּא, הַאי י׳, קוֹצָא חַד לְעֵילָא, וְקוֹצָא חַד לְתַתָּא, וְחַד בְּאֶמְצָעִיתָא. בְּגִין דִּתְלַת קִשְׁרִין אִשְׁתְּלְשָׁלוּ (נ״א אִתְקַשָּׁרוּ) בָּה חַד קוֹצָא לְעֵילָא, כִּתְרָא עִלָּאָה, דְּהוּא עִלָּאָה מִכָּל עִלָּאִין, רֵישָׁא דְכָל רֵישִׁין, וְהוּא קָאִים עַל כֹּלָּא.

חַד קוֹצָא בְּאֶמְצָעִיתָא, דְּהוּא רֵישָׁא אַחֲרָא. בְּגִין דִּתְלַת רֵישִׁין הֲווֹ, וְכָל חַד וְחַד רֵישָׁא

לשון הקודש

מֵהֶם, אֲבָל הָרָקִיעַ הַזֶּה עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, וְהָעוֹלָם אֵינוֹ מִתְקַיֵּם אֶלָּא עַל שָׁלוֹם. בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא שָׁלוֹם, הוּא שָׁלוֹם וּשְׁמוֹ שָׁלוֹם, וְהַכֹּל נִקְשָׁר בְּשָׁלוֹם. רַבִּי אַבָּא אָמַר, רָאִיתִי שֶׁהַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ הַכֹּל הוּא שָׁלוֹם, וְהַכֹּל אֶחָד, וְהַדְּרָכִים נִפְרָדוֹת לַצַּד הַזֶּה וְלַצַּד הַזֶּה.

יו״ד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ קְשׁוּרָה בִּשְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים, מִשּׁוּם זֶה הַי׳ הַזּוֹ, קוֹץ אֶחָד לְמַעְלָה, וְקוֹץ אֶחָד לְמַטָּה, וְאֶחָד בָּאֶמְצַע. מִשּׁוּם שֶׁשְּׁלֹשָׁה קְשָׁרִים הִשְׁתַּלְשְׁלוּ (הִתְקַשְּׁרוּ) בָּהּ, קוֹץ אֶחָד לְמַעְלָה, כֶּתֶר עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא עֶלְיוֹן מֵעַל כָּל הָעֶלְיוֹנִים, הָרֹאשׁ שֶׁל כָּל הָרָאשִׁים, וְהוּא עוֹמֵד עַל הַכֹּל.

קוֹץ אֶחָד בָּאֶמְצַע, שֶׁהוּא רֹאשׁ אַחֵר. מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים, וְכָל אֶחָד

בִּלְחוֹדוֹי. וְעַל דָּא קוֹצָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דָּא הוּא רֵישָׁא אַחֲרָא, דְּנָפִיק מִקּוֹצָא דִּלְעֵילָא, וְהוּא רֵישָׁא לְכָל שְׁאַר רֵישִׁין, לְאִתְבָּנָהָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, וְהַאי רֵישָׁא סְתִימָא דְּכֹלָּא.

רֵישָׁא אַחֲרָא תַּתָּאָה, הוּא רֵישָׁא לְאַשְׁקָאָה לְגִנְתָּא, וְהוּא מַבּוּעָ דְּמַיִין, דְּכָל נְטִיעָן אִשְׁתַּקְיָין מִנֵּיהּ. וְדָא הוּא י׳ בִּתְלַת קִשְׁרִין. וְעַל דָּא שַׁלְשֶׁלֶת אִקְרֵי. כְּהַאי שַׁלְשֶׁלֶת, דְּאִתְקָשָׁר דָּא בְדָא, וְכֹלָּא חַד.

תָּאנָא בְּסִפְרָא דַחֲנוֹךְ, בְּשַׁעֲתָא דְאַחְזִיאוּ לֵיהּ חָכְמָתָא דְּרָזִין עִלָּאִין, וְחָמָא אִילָנָא דְגִנְתָּא דְעֵדֶן, אַחְזִיוּ לֵיהּ חָכְמָתָא, בְּרָזָא עִלָּאָה. וְחָמָא, דְּכֻלְּהוּ עָלְמִין הֲווֹ מִתְקַשְּׁרָן דָּא בְדָא, שָׁאִיל לוֹן, עַל מַה קַיְימִין. אָמְרוּ לֵיהּ, עַל י׳ קַיְימֵי כֻלְּהוּ. מִנֵּיהּ אִתְבְּנִיאוּ וְאִשְׁתָּלְשָׁלוּ (נ״א אִתְבְּרִיאוּ

לשון הקודש

וְאֶחָד רֹאשׁ לְבַדּוֹ. וְלָכֵן הַקּוֹץ שֶׁל הָאֶמְצַע זֶהוּ רֹאשׁ אַחֵר שֶׁיּוֹצֵא מֵהַקּוֹץ שֶׁלְּמַעְלָה, וְהוּא רֹאשׁ שֶׁל כָּל שְׁאָר הָרָאשִׁים שֶׁיִּבָּנֶה מִמֶּנּוּ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְהָרֹאשׁ הַזֶּה הוּא נִסְתָּר שֶׁל הַכֹּל.

רֹאשׁ אַחֵר תַּחְתּוֹן, הוּא רֹאשׁ לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, וְהוּא מַעְיַן הַמַּיִם שֶׁכָּל הַנְּטִיעוֹת מֶשְׁקוֹת מִמֶּנּוּ. וְזֶהוּ י׳ בִּשְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים, וְלָכֵן נִקְרֵאת שַׁלְשֶׁלֶת, כְּמוֹ הַשַּׁלְשֶׁלֶת הַזּוֹ שֶׁנִּקְשָׁרָה זֶה בָּזֶה, וְהַכֹּל אֶחָד.

שָׁנִינוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ, בְּשָׁעָה שֶׁהֶרְאוּ לוֹ חָכְמַת הַסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְרָאָה אֶת הָאִילָן שֶׁל גַּן עֵדֶן, הֶרְאוּ לוֹ חָכְמָה בְּסוֹד עֶלְיוֹן, וְרָאָה שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת הָיוּ נִקְשָׁרִים זֶה בָּזֶה, שָׁאַל אוֹתָם עַל מָה קַיְּמִים? אָמְרוּ לוֹ, כֻּלָּם עוֹמְדִים עַל י׳, מִמֶּנָּה

וְאִשְׁתֶּכְלָלוּ). דִּכְתִיב, (תהלים קד) כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. וְדָמָא, דְּכֻלְּהוּ מִזְּדַעֲזְעוּ מִדְּחִילוּ דְּמָאֲרֵיהוֹן, וְעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרוּן כֻּלְּהוּ.

וּבְסִפְרָא דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא אָמַר, מָטוּן דִּי בְקַטְפּוּרָא דִּתְלָתָא, דִּכְלִילָן בְּקִיטְפָּא דְגוּפֵיהּ. חַד דְּחִילוּ (ס״א שְׁלִימוּ) דְּכֹלָּא. חַד סָתִים שְׁבִילִין. חַד נָהָר עֲמִיקָא.

לְבָתָר פָּרִיט בְּאַתְוָון, (דְּאַלְפָּא) בֵּיתָא בְשַׁכְלוּלֵיהּ יו״ד הֵ״א. בִּנְיָינָא דְכֹלָּא. (חַד סָתִים שְׁבִילִין. וְחַד נָהָר עֲמִיקָא לְכֹל) שְׁלִימוּ דִשְׁמָא קַדִּישָׁא י׳ רֵישָׁא דְכֹלָּא, אָב לְכֹלָּא. ו׳ בֵּן דְּאוֹלִיד וְנָפִיק מִנֵּיהּ. וּמִנֵּיהּ אִשְׁתְּכַח ד׳, בַּת. מַטְרוֹנִיתָא דְכָל דִּינִין (ס״א דַּיָּנִין) בִּידָהָא אִשְׁתְּכָחוּ טְמִירָא בְכֻלְּהוּ עָלְמִין, (ס״א עִלָּאִין נָפְקִין, וְעִלָּאִין וְתַתָּאִין) דְּעִלָּאִין נָפְקִין, וְעִלָּאִין וְתַתָּאִין מִנָּהּ אִתְּזָנוּ.

לשון הקודש

נִבְנוּ וְהִשְׁתַּלְשְׁלוּ (נִבְרְאוּ וְנִתְקָנוּ), שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. וְרָאָה שֶׁכֻּלָּם מִזְּדַעְזְעִים מֵאֵימַת רִבּוֹנָם, וְעַל שְׁמוֹ כֻּלָּם נִקְרְאוּ.

וּבְסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אָמַר, הַהַגָּעָה הִיא בְּשַׁלְשֶׁלֶת שֶׁל שְׁלֹשָׁה שֶׁכְּלוּלִים בְּדֶבֶק וְקֶשֶׁר שֶׁל גּוּפוֹ. אֶחָד פַּחַד (שְׁלֵמוּת) שֶׁל הַכֹּל, אֶחָד סוֹתֵם שְׁבִילִים, וְאֶחָד נָהָר עָמֹק.

אַחַר כָּךְ פֵּרַט בָּאוֹתִיּוֹת, (שֶׁל אֶלֶף) הַבַּיִת בְּשִׁכְלוּלוֹ יו״ד הֵ״א, הַבִּנְיָן שֶׁל הַכֹּל. (אֶחָד סְתוּם הַשְּׁבִילִים, וְאֶחָד נָהָר עָמֹק לַכֹּל) שְׁלֵמוּת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ י׳ רֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל, אָב לַכֹּל. ו׳ הַבֵּן שֶׁהוֹלִיד וְיָצָא מִמֶּנּוּ, וּמִמֶּנּוּ נִמְצָא ד׳, בַּת. הַגְּבִירָה שֶׁכָּל הַדִּינִים (הַדַּיָּנִים) בְּיָדֶיהָ נִמְצָאִים, טְמִירָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, (עֶלְיוֹנִים יוֹצְאִים, וְעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים) שֶׁעֶלְיוֹנִים יוֹצְאִים, וְעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים נִזּוֹנִים מִמֶּנָּה. הֲרֵי

הָא יו״ד שְׁלִימוּ דְכֹלָּא, וּשְׁמָא קַדִּישָׁא אִשְׁתָּכְלַל בֵּיהּ, וְאִשְׁתְּכַח סָתִים בְּגַוֵּיהּ.

לְבָתָר יו״ד אַפִּיק כֹּלָּא, וְשִׁלְשֵׁל כֹּלָּא בְּקִשּׁוּרָא חָדָא, דָּא בְּדָא. וְהָא אוּקְמֵיהּ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, י׳ אַפִּיק הַהוּא נָהָר, דִּכְתִיב בֵּיהּ (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. (ד״א ל״ג כְּגַוְונָא) דָּא ה׳, רָזָא דְבִינָה, וְהִיא אִימָּא עִלָּאָה.

וְהַהוּא נָהָר, אַפִּיק תְּרֵין בְּנִין, כְּמָה דְאִתְּמַר. וּמִנָּהּ אִתְּזָנוּ. לְבָתָר נָפְקִין תְּרֵין בְּנִין, וּבְרַתָּא אִתְּזְנַת מִבֶּן, דָּא ו׳, הָא בֵּן הַאי מַלְכָּא דִשְׁלָמָא כֹּלָּא דִילֵיהּ, רָזָא דת״ת. וּלְבָתַר אִשְׁתְּכַח ה׳, דְּאִתְּזְנַת מִן ו׳. וְהָא אוּקְמֵיהּ. (ס״א לְבָתָר נַפְקִין תְּרֵין בְּרָא וּבְרַתָּא ו״ה הַאי בְּרָא מַלְכָּא דִשְׁלָמָא כֹּלָּא דִילֵיהּ. וְהַאי ה׳ בְּרַתָּא אִתְּזָנַת מִן ו׳ וְהָא אוּקְמוּהָ) אִשְׁתְּכַח, דְּי׳ עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא וּשְׁלִימוּ דְכֹלָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת.

לשון הקודש

יו״ד שְׁלֵמוּת הַכֹּל, וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִתְקָן בּוֹ, וְנִמְצָא נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ.

אַחַר כָּךְ יו״ד הוֹצִיאָה הַכֹּל, וְשִׁלְשְׁלָה הַכֹּל בְּקֶשֶׁר אֶחָד זֶה עִם זֶה. וַהֲרֵי בֵּאֲרָהּ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, י׳ הוֹצִיאָה אוֹתוֹ הַנָּהָר, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. (כְּמוֹ) זוֹ ה׳, סוֹד הַבִּינָה, וְהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה.

וְאוֹתוֹ נָהָר מוֹצִיא שְׁנֵי בָנִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וּמִמֶּנָּה נִזּוֹנִים. אַחַר כָּךְ יוֹצְאִים שְׁנֵי בָנִים, וְהַבַּת נִזּוֹנִית מִבֵּן, זֶה ו׳, הֲרֵי בֵּן הַמֶּלֶךְ הַזֶּה שֶׁהַשָּׁלוֹם כֻּלּוֹ שֶׁלּוֹ, סוֹד שֶׁל תִּפְאֶרֶת. וְאַחַר כָּךְ נִמְצֵאת ה׳ שֶׁנִּזּוֹנִית מִן ו׳, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. (אַחַר כָּךְ יוֹצְאִים שְׁנַיִם, בֵּן וּבַת. ו״ה זֶה בֵּן הַמֶּלֶךְ שֶׁשְּׁלֵמוּת הַכֹּל שֶׁלּוֹ. וְזוֹ ה׳ הַבַּת נִזּוֹנָה מִן ו׳, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ) נִמְצָא שֶׁי׳ עִקָּר וְשֹׁרֶשׁ וּשְׁלֵמוּת הַכֹּל. זֶהוּ מַה שֶׁכָּתוּב (משלי כב) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת.

תְּנָן, י׳ שֵׁמוֹת אִשְׁתָּכְלָלוּ וְנַפְּקוּ מֵהַאי יו״ד. י׳ דְּהִיא עֲשִׂירָאָה דְּאַתְוָון. וְכֻלְּהוּ אָעִיל לוֹן לְהַהוּא נָהָר קַדִּישָׁא, כַּד אִתְעַבְּרָא. וַעֲשָׂרָה שְׁמָהָן כֻּלְּהוּ סְתִימִין בְּחָד. וְכֻלְּהוּ סְתִימִין בְּי׳. י׳ כָּלִיל לוֹן. י׳ אַפִּיק לוֹן. הוּא אָב לְכֹלָּא. אָב לַאֲבָהָן.

מִנַּיְהוּ נַפְּקוּ (ס״א וּבֵי׳ יַתְבִּין) (בֵּיהּ עֶשֶׂר תֵּיבִין) **ו״ד. רָמֶז לַעֲשָׂרָה בְּחֶשְׁבּוֹן. אַתְוָון יו״ד כָּלִיל לוֹן ו״ד,** (ס״א יו״ד) **שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא. ו״ד: דְּכַר וְנוּקְבָא. דּוּ קָרִינָן לוֹן, תְּרֵין. וְעַל דָּא אָדָם דּוּ פַּרְצוּפִין אִתְבְּרֵי, וְאִינוּן פַּרְצוּפִין דְּכַר וְנוּקְבָא הֲווֹ, כְּגַוְונָא דְּלְעֵילָא. ו״ד מֵעֵילָא לְתַתָּא. ד״ו מִתַּתָּא לְעֵילָא. וְכֹלָּא חַד מִלָּה. י״ג מְכִילָן תַּלְיָין בֵּיהּ, וְעַל דָּא יו״ד כָּלִיל ו״ד כְּמָה דְּאִתְּמַר, וְהָא אוּקְמוּהָ.**

לשון הקודש

שָׁנִינוּ, עֲשָׂרָה שֵׁמוֹת הִשְׁתַּכְלְלוּ וְיָצְאוּ מֵהַיּוֹ״ד הַזּוֹ. י׳ שֶׁהִיא הָעֲשִׂירִית שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת. וְאֶת כֻּלָּם הִכְנִיסָה לְאוֹתוֹ נָהָר קָדוֹשׁ כְּשֶׁהִתְעַבְּרָה. וַעֲשָׂרָה שֵׁמוֹת נִסְתָּרִים בְּאֶחָד. וְכֻלָּם נִסְתָּרִים בְּי׳. י׳ כּוֹלֶלֶת אוֹתָם. י׳ מוֹצִיאָה אוֹתָם. הוּא אָב לַכֹּל. אָב לָאָבוֹת.

מִמֶּנּוּ יָצְאוּ (וּבוֹ יוֹשְׁבִים) (בּוֹ עֶשֶׂר תֵּבוֹת) **ו״ד. רָמֶז לַעֲשָׂרָה בְּחֶשְׁבּוֹן. אוֹתִיּוֹת יו״ד כּוֹלְלוֹת לָהֶן ו״ד** (יו״ד)**, שְׁלֵמוּת הַכֹּל. ו״ד – זָכָר וּנְקֵבָה. דּוּ קוֹרְאִים לָהֶם, שְׁנַיִם. וְלָכֵן אָדָם נִבְרָא דּוּ פַּרְצוּפִים, וְאוֹתָם פַּרְצוּפִים זָכָר וּנְקֵבָה הָיוּ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. ו״ד מִמַּעְלָה לְמַטָּה. ד״ו מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד. י״ג מִדּוֹת הָרַחֲמִים תְּלוּיִים בּוֹ, וְעַל כֵּן יו״ד כּוֹלֵל ו״ד כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

וְתָא חֲזֵי, י׳ שְׁמָהָן אִינּוּן, לָקֳבֵל י׳ אַתְוָון. וּבְסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא תְּמַנְיָא אִינּוּן, וּתְרֵין דַּרְגִּין, לָקֳבֵל תְּרֵין רְקִיעִין. וּמִשְׁתַּנְיָין שְׁמָהָן, עֲשָׂרָה, וְתִשְׁעָה, וּתְמַנְיָא, וּשְׁבִיעָאָה.

קַדְמָאָה י״ה, בְּגִין דְּי׳ כָּלִיל ה׳. וְה׳ נַפְקָא מִן י׳. בְּגִין כָּךְ חָכְמָה יָ״הּ אִקְרֵי.

תִּנְיָינָא יֶהוֹה (נ״א יה״ו) דְּאִקְרֵי אֱלֹהִים. בְּגִין דְּהַהוּא נָהָר רַחֲמֵי, וּבְגִין דְּדִינִין מִתְעָרֵי מִנֵּיהּ, (ס״א ל״ג) (אֱלֹהִים וְנַפְקוּ) אַתְוָון דְּרַחֲמֵי כְּתִיב, וְנָקוּד אֱלֹהִים. וְלָא אֱלֹהִים דִּינָא. (דף י״א ע״א)

תְּלִיתָאָה, אֵל. וְהוּא גְּדוּלָה, וְהוּא אִקְרֵי הָאֵל הַגָּדוֹל.

רְבִיעָאָה, אֱלֹהִים. דְּדִינִין בֵּיהּ אִתְעָרָן, וְהוּא דִינָא תַּקִּיפָא.

לשון הקודש

וּבְא רְאֵה, עֲשָׂרָה שֵׁמוֹת הֵם כְּנֶגֶד עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת. וּבְסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא הֵם שְׁמוֹנָה, וּשְׁתֵּי דְּרָגוֹת כְּנֶגֶד שְׁנֵי רְקִיעִים. וּמִשְׁתַּנִּים הַשֵּׁמוֹת, עֲשָׂרָה, וְתִשְׁעָה, וּשְׁמוֹנָה, וְשִׁבְעָה.

הָרִאשׁוֹן – י״ה, מִשּׁוּם שֶׁי׳ כּוֹלֶלֶת ה׳, וְה׳ יוֹצֵאת מִי׳. לָכֵן חָכְמָה נִקְרָא י״ה.

הַשֵּׁנִי – יֶהוֹה (יה״ו) שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִים, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ נָהָר רַחֲמִים, וּמִשּׁוּם שֶׁדִּינִים מִתְעוֹרְרִים מִמֶּנּוּ, (אֱלֹהִים וְיָצְאוּ) כְּתוּבוֹת אוֹתִיּוֹת הָרַחֲמִים עִם נִקּוּד שֶׁל אֱלֹהִים, וְלֹא אֱלֹהִים דִּין.

הַשְּׁלִישִׁי – אֵל, וְהוּא גְּדֻלָּה, וְהוּא נִקְרָא הָאֵל הַגָּדוֹל.

הָרְבִיעִי – אֱלֹהִים, שֶׁדִּינִים מִתְעוֹרְרִים בּוֹ, וְהוּא הַדִּין הַקָּשֶׁה.

חֲמִישָׁאָה, יְהוָ"ה. כְּלָלָא דְכָל שְׁלִימוּ דִמְהֵימְנוּתָא, וְדָא הוּא רַחֲמֵי בִשְׁלִימוּ וְדָא הוּא תִּפְאֶרֶת. שְׁתִיתָאָה וּשְׁבִיעָאָה, צְבָאוֹת אִקְרוּן.

תְּמִינָאָה, אֵ"ל חַי. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים קלג) **כִּי שָׁם צִוָּה יְיָ' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים וְגוֹ'. וְדָא צַדִּיק, דְּכָל חַיִּים נָפְקִין מִתַּמָּן, וְאִקְרֵי יְהוָ"ה. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר** (תהלים יא) **יְיָ' צַדִּיק יִבְחָן. וְדָא הִיא וֹ' זְעֵירָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא. בְּגִין כָּךְ וָ"ו וָוִין תְּרֵין.**

תְּשִׁיעָאָה, אֲדֹנָ"י. וְדָא מַלְכוּת קַדִּישָׁא, דְּדִינִין נַפְקִין מִתַּמָּן לְעָלְמָא. וְדָא הוּא כִתְרָא בַתְרָאָה, דְּכֻלְּהוּ שְׁמָהָן. וְשֵׁם אֶהְיֶ"ה, כְּלָלָא וּסְתִימָא דְקַדְמֵיתָא. וְדָא הוּא כִתְרָא עִלָּאָה, רֵישָׁא דְכָל רֵישִׁין, שְׁמֵיהּ סָתִים וְלָא אִתְגַּלְיָא, וְאִתְמַר.

לשון הקודש

הַחֲמִישִׁי – יְהוָ"ה, הַכְּלָל שֶׁל כָּל שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה, וְזֶהוּ רַחֲמִים בִּשְׁלֵמוּת וְזֶהוּ תִּפְאֶרֶת. שִׁשִּׁי וּשְׁבִיעִי – צְבָאוֹת נִקְרָאִים.

הַשְּׁמִינִי – אֵ"ל חַ"י, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קלג) כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים וְגוֹ'. וְזֶה צַדִּיק, שֶׁכָּל הַחַיִּים יוֹצְאִים מִשָּׁם, וְנִקְרָא יְהוָ"ה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כז) ה' צַדִּיק יִבְחָן. וְזוֹהִי ו' קְטַנָּה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. מִשּׁוּם כָּךְ וָ"ו שְׁנֵי וָוִים.

הַתְּשִׁיעִי – אֲדֹנָ"י, וְזוֹ מַלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה שֶׁדִּינִים יוֹצְאִים מִשָּׁם לָעוֹלָם, וְזֶהוּ הַכֶּתֶר הָאַחֲרוֹן שֶׁל כָּל הַשֵּׁמוֹת. וְשֵׁם אֶהְיֶ"ה, הַכְּלָל וְהַנִּסְתָּר שֶׁבָּרִאשׁוֹנָה. וְזֶהוּ כֶּתֶר עֶלְיוֹן, הָרֹאשׁ שֶׁל כָּל הָרָאשִׁים, שְׁמוֹ נִסְתָּר וְלֹא נִגְלֶה, וְנִתְבָּאֵר. וּבְסֵפֶר

וּבְסִפְרָא דְאַגַּדְתָּא, עֶשֶׂר שִׁמָּהָן כְּתִיבָן בְּגַוְונָא אַחֲרָא וַאֲנָא לָא תָּנֵינָא הָכִי.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (שיר השירים ד) **עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַנִּי יִזְּלוּ בְשָׂמָיו יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מִגְדָּיו. עוּרִי צָפוֹן, אִלֵּין עוֹלוֹת דְּנִשְׁחָטוֹת בַּצָּפוֹן, בְּגִין דְּאִינוּן מַחְשָׁבוֹת בִּצְפוּנֵי לִבָּא, וּבַאֲתַר דְּדִינָא. בְּגִין דְּמַחֲשָׁבָה אִשְׁתְּכַח בְּלֵילְיָא, בְּזִמְנָא דְדִינָא אִשְׁתְּכַח. רוּחַ צָפוֹן מְנַשְּׁבָא בְּפַלּוּגְתָּא דְלֵילְיָא, כַּד מִתְעָרֵי אַנְשֵׁי, וְכִנּוֹר דְּדָוִד מְנַגֵּן מֵאֵלָיו, וּמַחֲשַׁבְתָּן דִּבְנֵי נָשָׁא מִתְעָרֵי.**

וּבוֹאִי תֵימָן, אִלֵּין שְׁלָמִים דְּנִשְׁחָטִין בַּדָּרוֹם, בְּגִין דְּאִינוּן שְׁלָמָא דְכֹלָּא, שְׁלָמָא דְעִלָּאֵי וּדְתַתָּאֵי. וְאִלֵּין שְׁלִימוּ דְּסִטְרֵי עָלְמָא. שְׁלִימוּ דְכֹלָּא מִסִּטְרָא דִּמְהֵימְנוּתָא. וּשְׁלָמִים: בְּגִין דְּאִינוּן

לשון הקודש

הָאַגָּדָה, עֲשָׂרָה שֵׁמוֹת כְּתוּבִים בְּגָוֶן אַחֵר, וְאָנוּ לֹא שָׁנִינוּ כָּךְ.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (שיר ד) עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַנִּי יִזְּלוּ בְשָׂמָיו יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מִגְדָּיו. עוּרִי צָפוֹן, אֵלּוּ עוֹלוֹת שֶׁנִּשְׁחָטוֹת בַּצָּפוֹן, מִשּׁוּם שֶׁהֵן מַחֲשָׁבוֹת בִּצְפוּנוֹת הַלֵּב וּבִמְקוֹם הַדִּין. מִשּׁוּם שֶׁמַּחֲשָׁבָה נִמְצֵאת בַּלַּיְלָה, בִּזְמַן שֶׁהַדִּין נִמְצָא. רוּחַ צָפוֹן נוֹשֶׁבֶת בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים אֲנָשִׁים, וְכִנּוֹר דָּוִד מְנַגֵּן מֵאֵלָיו, וּמַחְשְׁבוֹת בְּנֵי אָדָם מִתְעוֹרְרוֹת.

וּבוֹאִי תֵימָן, אֵלּוּ שְׁלָמִים שֶׁנִּשְׁחָטִים בַּדָּרוֹם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם הַשָּׁלוֹם שֶׁל הַכֹּל, שְׁלוֹם הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. וְאֵלּוּ הֵם הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל צִדְדֵי הָעוֹלָם, הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל

שְׁלָמָא דְּכֹלָּא. בְּעָלִים אָכְלִין מִנַּיְיהוּ, וּמִתְּהַנְיָין מִנַּיְיהוּ. דְּהָא שְׁלָמָא הוּא לֵיהּ, וּלְכָל עָלְמָא, בְּדַרְגָּא חָדָא. חֲטָאוֹת וַאֲשָׁמוֹת נֶאֱכָלִין לְכַהֲנֵי, בְּגִין דְּאִינּוּן זְמִינִין לְכַפָּרָא עָלַיְיהוּ, וּלְאַעְבְּרָא חוֹבַיְיהוּ. וּמִכָּל קָרְבָּנִי לָא חֲבִיבִין קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמוֹ שְׁלָמִים, בְּגִין דְּאִשְׁתְּכַח שְׁלָמָא בְּעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי.

וְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ קְטֹרֶת, דְּאִיהוּ שְׁלִים מִכֹּלָּא, וְלָא אַתְיָא לָא עַל חֵטְא, וְלָא עַל אָשָׁם, וְלָא עַל עָוֹן, אֶלָּא עַל שִׂמְחָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (משלי כז) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב, וְהָא אוּקְמוּהָ. וְעַל דָּא, קְטֹרֶת לָא מִתְקָרֵב אֶלָּא בְּזִמְנָא דְשֶׁמֶן מִתְקָרֵב, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות ל) וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרוֹת יַקְטִירֶנָּה. וּכְתִיב, (שמות ל) וּבְהַעֲלוֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרוֹת בֵּין

לשון הקודש

הַכֹּל מִצַּד הָאֱמוּנָה. וּשְׁלָמִים, מִשּׁוּם שֶׁהֵם הַשָּׁלוֹם שֶׁל הַכֹּל, הַבְּעָלִים אוֹכְלִים מֵהֶם וְנֶהֱנִים מֵהֶם, שֶׁהֲרֵי שָׁלוֹם הוּא לוֹ וּלְכָל הָעוֹלָם בְּדַרְגָּה אַחַת. חֲטָאוֹת וַאֲשָׁמוֹת נֶאֱכָלִים לַכֹּהֲנִים מִשּׁוּם שֶׁהֵם עֲתִידִים לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם וּלְהַעֲבִיר אֶת חֲטָאֵיהֶם. וּמִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת אֵין חֲבִיבִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ שְׁלָמִים, מִשּׁוּם שֶׁנִּמְצָא שָׁלוֹם בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים.

וּמֵעַל כֻּלָּם קְטֹרֶת, שֶׁהִיא שְׁלֵמָה מֵהַכֹּל, וְלֹא בָּאָה עַל חֵטְא וְלֹא עַל אָשָׁם וְלֹא עַל עָוֹן, אֶלָּא עַל שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כז) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וְלָכֵן קְטֹרֶת לֹא קְרֵבָה אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁשֶּׁמֶן קָרֵב, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ל) וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרוֹת יַקְטִירֶנָּה. וְכָתוּב (שם) וּבְהַעֲלוֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרוֹת

הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה. בְּגִין דְּאִשְׁתְּכָחוּ שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת כַּחֲדָא. תָּא חֲזֵי, שְׁלָמִים בְּכֹלָּא הוּא שְׁלָמָא. וּקְטָטָה וְקִטְרוּגָא לָא אִתְעֲר בְּעָלְמָא, אֲבָל קְטֹרֶת, קָשִׁיר קְשִׁירוּ דִּמְהֵימְנוּתָא.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כֻּלְּהוּ עֲשָׂרָה שְׁמָהָן כְּתִיבֵי, וַאֲנַן תָּנֵינָן. קַדְמָאָה, אֶהְיֶה, דָּא סְתִימָא עִלָּאָה, כְּמַאן דְּאָמַר אֲנָא מָאן דַּאֲנָא, וְלָא אִתְיְדַע מָאן הוּא. לְבָתָר אֲשֶׁר אֶהְיֶה, אֲנָא דְזַמִּין לְאִתְגַּלְיָא, בְּאִינּוּן כִּתְרִין (אַחֲרָנִין), דְּהָא בְקַדְמִיתָא סָתִים, וּלְבָתַר שָׁרֵי לְאִתְגַּלְיָא, עַד דְּמָטֵי לְגִלּוּיָא דִשְׁמָא (ס״א דִשְׁלִימוּ) קַדִּישָׁא.

וְכַךְ כְּתִיב בְּמִשְׁנָה, אֶהְיֶה בְקַדְמִיתָא, סְתִימוּ דְכֹלָּא, אֲנָא הוּא מָאן דַּאֲנָא. לְבָתָר אֲשֶׁר אֶהְיֶה, אֲנָא זַמִּין לְאִתְגַּלְיָא. לְבָתָר אֶהְיֶה בַתְּרָאָה,

לשון הקודש

בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה. מִשּׁוּם שֶׁנִּמְצָאִים שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת כְּאֶחָד. בֹּא רְאֵה, שְׁלָמִים הוּא שָׁלוֹם בַּכֹּל, וּקְטָטָה וְקִטְרוּג לֹא מִתְעוֹרְרִים בָּעוֹלָם. אֲבָל קְטֹרֶת קוֹשֶׁרֶת אֶת קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל עֲשֶׂרֶת הַשֵּׁמוֹת כְּתוּבִים, וְאָנוּ שָׁנִינוּ, שֶׁהָרִאשׁוֹן אֶהְיֶה, זֶה הַנִּסְתָּר הָעֶלְיוֹן, כְּמִי שֶׁאוֹמֵר: אֲנִי מִי שֶׁאֲנִי! וְלֹא נוֹדָע מִי הוּא. אַחַר כָּךְ אֲשֶׁר אֶהְיֶה, אֲנִי שֶׁעָתִיד לְהִתְגַּלּוֹת בְּאוֹתָם הַכִּתָּרִים (הָאַחֲרִים), שֶׁהֲרֵי בָּרִאשׁוֹנָה נִסְתָּר, וְאַחַר כָּךְ מַתְחִיל לְהִתְגַּלּוֹת, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לַגִּלּוּי שֶׁל הַשֵּׁם (שֶׁל שְׁלֵמוּת) הַקָּדוֹשׁ.

וְכָךְ כָּתוּב בְּמִשְׁנָה, אֶהְיֶה בָּרִאשׁוֹנָה, הַנִּסְתָּר שֶׁל הַכֹּל, אֲנִי הוּא מִי שֶׁאֲנִי. אַחַר כָּךְ אֲשֶׁר אֶהְיֶה, אֲנִי עָתִיד לְהִתְגַּלּוֹת.

וְדָא כַּד אִיקָּא מִתְעַבְּרָא, וַעֲדַיִין הוּא סָתִים. אֵימָתַי אִתְגַּלְיָא. בְּזִמְנָא דִּכְתִיב, (שמות ג) **לֵךְ וְאָסַפְתָּ אֶת זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם יְיָ' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם וְגוֹ', דָּא שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא, וְהָכָא הוּא גְּלוּיָא וְקִשּׁוּרָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא.**

בְּגִין כָּךְ, קַדְמָאָה דְּכֹלָּא, אֶהְיֶה. תִּנְיָינָא, יָהּ. בְּגִין דְּחָכְמָה אַפִּיק ה', וְסָתִים בֵּיהּ, וְלָא אִתְפָּרְשָׁא לְעָלְמִין מִנֵּיהּ. וְהָא אוּקְמוּהָ דִּכְתִיב, (בראשית ב) **וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן כְּהַאי גַּוְונָא. ה.**

וְהָכִי אוֹלִיפְנָא מֵאַבָּא, י' כְּמָה דְּאִתְּמַר. לְבָתָר יָ"הּ, דְּלָא מִתְפָּרְשָׁן לְעָלְמִין, י' אַפִּיק ה', כְּהַאי גַּוְונָא ה הֲרֵי י'. וְהַהוּא נָהָר דְּנָפִיק מִנֵּיהּ. וְאִתְמְשַׁךְ מִנֵּיהּ וּלְתַתָּא, תְּרֵין בְּנִין דְּנָפְקִין מִנַּיְיהוּ. מִסִּטְרָא דְאַבָּא י', נָפִיק בֵּן, דְּהָא אָחִיד בֵּיהּ בְּי',

לשון הקודש

אַחַר כָּךְ אֶהְיֶה אַחֲרוֹן, וְזֶה כְּשֶׁהָאֵם מִתְעַבֶּרֶת וַעֲדַיִן הוּא נִסְתָּר. מָתַי מִתְגַּלֶּה? בִּזְמַן שֶׁכָּתוּב (שמות ג) לֵךְ וְאָסַפְתָּ אֶת זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם וְגוֹ'. זוֹ שְׁלֵמוּת הַכֹּל, וְכָאן הוּא הַגִּלּוּי וְהַקֶּשֶׁר שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

מִשּׁוּם כָּךְ, הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל – אֶהְיֶה. הַשֵּׁנִי – יָהּ. מִשּׁוּם שֶׁחָכְמָה מוֹצִיאָה ה' וְנִסְתֶּרֶת בָּהּ, וְלֹא נִפְרֶדֶת מִמֶּנָּה לְעוֹלָמִים, וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ שֶׁכָּתוּב, (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן, כְּמוֹ זֶה. ה.

וְכָךְ לָמַדְתִּי מֵאַבָּא, י' כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. אַחַר כָּךְ יָ"הּ, שֶׁלֹּא נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים, י' מוֹצִיאָה ה', כְּמוֹ זֶה ה' הֲרֵי י', וְאוֹתוֹ נָהָר שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ. וְנִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ וּלְמַטָּה, שְׁנֵי בָּנִים שֶׁיּוֹצְאִים מֵהֶם. מִצַּד הָאָב י' יוֹצֵא

וְאָחִיד בְּהַהוּא נָהָר. וּמִסִּטְרָא דְאִימָּא נַפְקַת בַּת, דְּאִיהוּ נָהָר תַּתָּאָה, וְהַאי בֵּן אִתְמְשַׁךְ לְבָתָר וְנָפִיק מִנַּיְיהוּ, (דף יא ע"ב) וְהוּא ו', וְדָא יָרִית לְאַבָּא וּלְאִימָּא, וְאִתְקְשַׁר בֵּיהּ מְהֵימְנוּתָא דְכֹלָּא. וּמִנַּיְיהּ אִתְזְנַת בְּרַתָּא, מֵהַהוּא יְרוּתָא דְאִיהוּ יָרִית.

וְעַל דָּא בָּעֵי לְמִכְתַּב שְׁמָא קַדִּישָׁא, י' בְּקַדְמִיתָא, קוֹצָא חַד לְעֵילָא, וְקוֹצָא חַד בְּאֶמְצָעִיתָא, וְקוֹצָא חַד לְתַתָּא, וְהָא אִתְמַר. לְבָתָר יָהּ, דְּלָא מִתְפָּרְשָׁן דָּא מִן דָּא לְעָלְמִין, כְּגַוְונָא דָא ה. בְּגִין דְּיִשְׁתְּכָחוּ תַּרְוַוְיְיהוּ בִּשְׁלִימוּ דְּכֹלָּא, אָב וָאֵם בֵּן וּבַת. כְּגַוְונָא דָא י"ה (ס"א ו"ה). הֲרֵי לָךְ כָּל שְׁלִימוּ דִּמְהֵימְנוּתָא.

לְבָתָר אִתְפְּשַׁט מְהֵימְנוּתָא, וְנָפְקִין תְּרֵין בְּנִין מִכְּלָלָא חַד, בְּאָרְחַיְיהוּ. בֵּן נָפִיק מִתַּרְוַוְיְיהוּ, וְהוּא ו' דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. בַּת נַפְקַת

לשון הקודש

בֵּן, שֶׁהֲרֵי אוֹחֵז בּוֹ בִּי', וְאוֹחֵז בְּאוֹתוֹ נָהָר. וּמִצַּד הָאֵם יוֹצֵאת בַּת, שֶׁהִיא הַנָּהָר הַתַּחְתּוֹן, וְהַבֵּן הַזֶּה נִמְשָׁךְ אַחַר כָּךְ וְיוֹצֵא מֵהֶם, וְהוּא ו', וְזֶה יוֹרֵשׁ אֶת הָאָב וְהָאֵם, וְנִקְשֶׁרֶת בּוֹ אֱמוּנַת הַכֹּל, וּמִמֶּנּוּ נִזּוֹנִית הַבַּת, מֵאוֹתָהּ יְרֻשָּׁה שֶׁהוּא יוֹרֵשׁ .

וְלָכֵן צָרִיךְ לִכְתֹּב אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ – י' בָּרִאשׁוֹנָה, קוֹץ אֶחָד לְמַעְלָה, וְקוֹץ אֶחָד בָּאֶמְצַע, וְקוֹץ אֶחָד לְמַטָּה, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. אַחַר כָּךְ יָהּ, שֶׁאֵין נִפְרָדִים זֶה מִזּוֹ לְעוֹלָמִים. כְּמוֹ כֵן ה, כְּדֵי שֶׁיִּמָּצְאוּ שְׁנֵיהֶם בִּשְׁלֵמוּת הַכֹּל, אָב וָאֵם בֵּן וּבַת. כְּמוֹ כֵן י"ה (ו"ה). הֲרֵי לְךָ כָּל שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה.

אַחַר כָּךְ מִתְפַּשֵּׁטֶת הָאֱמוּנָה, וְיוֹצְאִים שְׁנֵי בָּנִים מִכְּלָל אֶחָד בְּדַרְכֵיהֶם. הַבֵּן יוֹצֵא מִשְּׁנֵיהֶם, וְהוּא ו' שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

מִסִּטְרָא דְאִימָּא, וְהִיא ה' בַּתְרָאָה דִשְׁמָא קַדִּישָׁא. וְלָא אִשְׁתְּלִימַת אֶלָּא עִם ו', בְּגִין דְּמִנֵּיהּ אִתְּזְנַת, וְעַל דָּא בָּעֵי לְמִכְתַּב ו', וּלְבָתַר ה', כְּגַוְונָא דָא ה, הֲרֵי ו' וְהַהוּא אִתְפַּשְׁטוּתָא דְנָפִיק מִנֵּיהּ, כְּגַוְונָא דְהַהוּא נָהָר דְּנָפִיק מִן י', בְּגִין דְּמִנֵּיהּ אִתְּזְנַת. ו' הֲרֵי בֵּן דְּנָפִיק מִנֵּיהּ לְתַתָּא.

וְהָא מִלִּין אִלֵּין אוֹקִים לוֹן אַבָּא, וְהָא אִתְּמָרוּ. וַאֲנָא כַּד מָטֵינָא לְמִלִּין אִלֵּין, אִימָּא לוֹן, בְּגִין דְּפִקְדוֹנָא דְּאַבָּא הָכִי. וְהָכִי בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאִזְדַּהֲרָא בִשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּיִכְתּוֹב שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּגַוְונָא דָא, וְדָא אִיהוּ כַּדְקָא חָזֵי. וְאִי לָאו, לָא אִקְרֵי שְׁמָא קַדִּישָׁא וְאִקְרֵי פָּגִים. וּמַאן דְּפָגִים שְׁמָא קַדִּישָׁא, טַב לֵיהּ דְּלָא אִתְּבְּרֵי.

תְּלִיתָאָה, יֱהוֹ"ה דְּאִקְרֵי אֱלֹהִים כְּמָה דְּאִתְּמַר, רַחֲמֵי, וְנָפִיק מִנֵּיהּ דִּינָא. וְדָא הוּא

לשון הקודש

הַבַּת יוֹצֵאת מִצַּד הָאֵם, וְהִיא ה' אַחֲרוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְאֵין נִשְׁלֶמֶת אֶלָּא עִם ו', מִשּׁוּם שֶׁמִּמֶּנּוּ הִיא נִזּוֹנֶית, וְלָכֵן צָרִיךְ לִכְתֹּב ו' וְאַחַר כָּךְ ה', כְּמוֹ זֶה ה, הֲרֵי ו' וְאוֹתָהּ הַהִתְפַּשְׁטוּת שֶׁיּוֹצֵאת מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ אוֹתוֹ נָהָר שֶׁיּוֹצֵא מִי', מִשּׁוּם שֶׁמִּמֶּנּוּ נִזּוֹנֶית. ו' הֲרֵי בֵּן שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ לְמַטָּה.

וְהַדְּבָרִים הַלָּלוּ בֵּאֵר אוֹתָם אָבִי, וַהֲרֵי נִתְבָּאֲרוּ. וַאֲנִי כְּשֶׁמַּגִּיעַ לַדְּבָרִים הַלָּלוּ, אוֹמֵר אוֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁצָּוָאת אָבִי כָּךְ. וְכָךְ צָרִיךְ אָדָם לְהִזָּהֵר בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁיִּכְתֹּב אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּמוֹ זֶה, וְזֶהוּ כָּרָאוּי. וְאִם לֹא, אֵינוֹ נִקְרָא שֵׁם קָדוֹשׁ, וְנִקְרָא פָּגוּם. וּמִי שֶׁפּוֹגֵם אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא.

הַשְּׁלִישִׁי – יֱהוֹ"ה שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִים, כְּמוֹ

הַהוּא נָהָר, דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵעֵדֶן.

רְבִיעָאָה, אֵל גָּדוֹל. וְהָא אִתְּמַר, וְדָא גְּדוּלָה.

חֲמִשָּׁאָה, אֱלֹהִים. וּבְכָל אֲתַר הוּא גְּבוּרָה.

שְׁתִיתָאָה, יְהוָ"ה, רַחֲמֵי, שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא. עִקָּרָא דְּכֹלָּא. קִשְׁרָא דִּי מְהֵימְנוּתָא. אָחִיד לְכָל סִטְרִין. וְדָא תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל.

שְׁבִיעָאָה וּתְמִינָאָה צְבָאוֹת. וְעַל דָּא, יְהוָ"ה קָרִיב בְּכֹלָּא. אָחִיד בְּכָל סִטְרִין, לְזִמְנִין יְיָ' אֱלֹהִים, דְּהָא קְרִיבִין אִינּוּן תִּפְאֶרֶת לְגַבֵּי גְּבוּרָה. לְזִמְנִין יְיָ' צְבָאוֹת, דְּהָא קְרִיבִין אִינּוּן תִּפְאֶרֶת לְגַבֵּי נֶצַח וְהוֹד, דְּאִקְרוּן צְבָאוֹת. וְהָא אִתְּמַר דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָן מִלֵּי נְבִיאֵי מְהֵימְנֵי מִפּוּמַיְיהוּ. כַּד אַמְרֵי, כֹּה אָמַר יְיָ' אֱלֹהִים. וְכַד אַמְרֵי, כֹּה אָמַר יְיָ' צְבָאוֹת. וַהֲווּ יַדְעִין מֵאָן אֲתַר אַתְיָין מִלִּין.

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר, רַחֲמִים, וְיוֹצֵא מִמֶּנּוּ דִּין, וְזֶהוּ אוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן.

הָרְבִיעִי – אֵל גָּדוֹל. וַהֲרֵי נֶאֱמַר, וְזוֹ גְּדֻלָּה.

הַחֲמִישִׁי – אֱלֹהִים, וּבְכָל מָקוֹם הוּא גְּבוּרָה.

הַשִּׁשִּׁי – יְהוָ"ה, רַחֲמִים, שְׁלֵמוּת הַכֹּל, הָעִקָּר שֶׁל הַכֹּל. קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה, אָחוּז לְכָל הַצְּדָדִים, וְזוֹ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל.

הַשְּׁבִיעִי וְהַשְּׁמִינִי – צְבָאוֹת. וְלָכֵן יְהוָ"ה קָרוֹב בַּכֹּל. אָחוּז בְּכָל הַצְּדָדִים, לִפְעָמִים ה' אֱלֹהִים, שֶׁהֲרֵי הֵם קְרוֹבִים תִּפְאֶרֶת לִגְבוּרָה. לִפְעָמִים ה' צְבָאוֹת, שֶׁהֲרֵי הֵם קְרוֹבִים תִּפְאֶרֶת לְנֵצַח וְהוֹד, שֶׁנִּקְרָאִים צְבָאוֹת. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁנּוֹדָעִים דִּבְרֵי הַנְּבִיאִים הַנֶּאֱמָנִים מִפִּיהֶם, כְּשֶׁאוֹמְרִים כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים, וּכְשֶׁאוֹמְרִים כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת, וְהָיוּ יוֹדְעִים מֵאֵיזֶה

תְּשִׁיעָאָה (נ"א א"ל) שַׁדַּי. דְּאָמַר לְעָלְמָא דַּי, דְּהָא דַּי סִפּוּקָא הוּא. וְסִפּוּקָא לָא אָתֵי לְעָלְמָא, אֶלָּא מִן צַדִּיק, דְּאִיהוּ יְסוֹד עוֹלָם, דְּאָמַר לָעוֹלָם דַּי.

עֲשִׂירָאָה, אֲדֹנָ"י. דְּהָא דִינָא דְּמַלְכוּתָא דִינָא וַדָּאי. וְהַאי לְאַגְּחָא קָרְבִּין דְּמַלְכָּא בְּעָלְמָא. וְדָא גְּבוּרָה תַּתָּאָה, וְדָא אִיהוּ צֶדֶק.

וְאִלֵּין אִינּוּן עֲשָׂרָה שְׁמָהָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִקְרֵי בְּהוּ, מִתְקַשְּׁרָן דָּא בְדָא, בְּיִחוּדָא שְׁלִים. וְאִלֵּין אִינּוּן כִּתְרִין קַדִּישִׁין דְּמַלְכָּא, דְּהוּא אִשְׁתְּמוֹדַע בְּהוּ, וְאִינּוּן שְׁמֵיהּ, וְהוּא אִינּוּן. וְכַד מִתְקַשְּׁרָן כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא, עַל רֵיחָא דִקְטֹרֶת, כְּדֵין אִקְרֵי קְטֹרֶת, קְשׁוּרָא דְמִתְקַשְּׁרִין כַּחֲדָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּיַדְעִין אוֹרְחִין דְּאוֹרַיְיתָא,

לשון הקודש

מָקוֹם בָּאִים הַדְּבָרִים.

הַתְּשִׁיעִי – (א"ל) שַׁדַּי. שֶׁאָמַר לָעוֹלָם דַּי, שֶׁהֲרֵי דֵּי סִפּוּק הוּא. וְהַסִּפּוּק לֹא בָא לָעוֹלָם אֶלָּא מִצַּדִּיק שֶׁהוּא יְסוֹד הָעוֹלָם, שֶׁאָמַר לָעוֹלָם דַּי.

הָעֲשִׂירִי – אֲדֹנָ"י, שֶׁהֲרֵי דִּין הַמַּלְכוּת דִּין וַדַּאי. וְזֶה לַעֲרֹךְ אֶת קָרְבוֹת הַמֶּלֶךְ בָּעוֹלָם, וְזוֹ גְּבוּרָה תַּחְתּוֹנָה, וְזֶהוּ צֶדֶק.

וְאֵלּוּ הֵם הָעֲשָׂרָה שֵׁמוֹת שֶׁבָּהֶם נִקְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, קְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה בְּיִחוּד שָׁלֵם, וְאֵלּוּ הֵם הַכְּתָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא נוֹדָע בָּהֶם, וְהֵם שְׁמוֹ, וְהוּא הֵם. וּכְשֶׁנִּקְשָׁרִים כֻּלָּם כְּאֶחָד עַל רֵיחַ הַקְּטֹרֶת, אָז נִקְרֵאת קְטֹרֶת, הַקֶּשֶׁר שֶׁנִּקְשָׁרִים כְּאֶחָד. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים אֶת דַּרְכֵּי הַתּוֹרָה

וְיַדְעִין לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בִּיקָרָא דְּמָאֲרֵיהוֹן, עָלַיְיהוּ כְּתִיב (ישעיה סו) וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת כְּבוֹדִי.

וְאִם זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ. (ויקרא ג) רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, כְּתִיב (במדבר ז) עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה לְמַאי קָא אַתְיָא. אֶלָּא, עֲשָׂרָה לְמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית. וַעֲשָׂרָה לְמַתַּן תּוֹרָה. עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וַעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת בְּמַתַּן תּוֹרָה. בְּמַאי קָא מַיְירֵי. בְּגִין דְּעָלְמָא לָא אִתְבְּרֵי אֶלָּא בְּגִין אוֹרַיְיתָא, וְכָל זִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל מִתְעַסְקֵי בְּאוֹרַיְיתָא, עָלְמָא מִתְקַיְּימָא. וְכָל זִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל מִתְבַּטְּלֵי מֵאוֹרַיְיתָא, מַה כְּתִיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי.

תָּא חֲזֵי, עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כְּדִתְנַן בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם.

לשון הקודש

וְיוֹדְעִים לְהַכִּיר בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה סו) וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת כְּבוֹדִי.

וְאִם זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, כָּתוּב (במדבר ז) עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה, לְמָה זֶה בָּא? אֶלָּא עֲשָׂרָה לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וַעֲשָׂרָה לְמַתַּן תּוֹרָה. עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וַעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת בְּמַתַּן תּוֹרָה. בַּמֶּה זֶה מְדַבֵּר? מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה, וְכָל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם. וְכָל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְבַּטְּלִים מֵהַתּוֹרָה, מַה כָּתוּב? (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי.

בָּא רְאֵה, עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת לְמַעֲשֵׂה

עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת לְמַתַּן תּוֹרָה, אֵלּוּ עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת. כְּתִיב (שמות כ) **אָנֹכִי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ. וּכְתִיב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית** (בראשית א) **יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. דָּא מְהֵימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** (דף י"ב ע"א) **אוֹר אִקְרֵי, דִּכְתִיב,** (תהלים כז) **יְיָ' אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא וְגוֹ'. כְּתִיב** (שמות כ) **לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי. וּכְתִיב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית,** (בראשית א) **יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְגוֹ'. יְהִי רָקִיעַ, אִלֵּין יִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן חוּלָקָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאַחְדִּין בְּהַהוּא אַתְרָא דְאִקְרֵי שָׁמַיִם. וְהַיְינוּ רָזָא, דְּזִמְנָא חָדָא שָׁאַל רִבִּי יֵיסָא סָבָא לְרִבִּי אֶלְעָאי, אָמַר, הָא שְׁאַר עַמִּין יָהַב לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְרַבְרְבִין מִמָּנָן שַׁלִּיטִין, יִשְׂרָאֵל בְּאָן אֲתַר יָהַב לוֹן. שָׁלַח לֵיהּ, וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם, וְשַׁפִּיר שָׁלַח לֵיהּ.**

לשון הקודש

בְּרֵאשִׁית, כְּפִי שֶׁשָּׁנִינוּ בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת לְמַתַּן תּוֹרָה, אֵלּוּ עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת. כָּתוּב (שמות ב) אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, (בראשית א) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. אֱמוּנַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַזּוֹ נִקְרֵאת אוֹר, שֶׁכָּתוּב (תהלים כז) ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא וְגוֹ'.

כָּתוּב (שמות כ) **לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי. וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית,** (בראשית א) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְגוֹ'. יְהִי רָקִיעַ – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם חֶלְקוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאוֹחֲזִים בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם. וְהַיְינוּ הַסּוֹד, שֶׁפַּעַם אַחַת שָׁאַל רַבִּי יֵיסָא סָבָא לְרַבִּי אֶלְעָאי, אָמַר, הֲרֵי אֶת שְׁאָר הָעַמִּים נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְגְדוֹלִים מִמֶּנּוּ שַׁלִּיטִים, וְאֶת יִשְׂרָאֵל בְּאֵיזֶה מָקוֹם נָתַן אוֹתָם? שָׁלַח לוֹ, וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם. וְיָפֶה שָׁלַח לוֹ.

בְּתוֹךְ הַמָּיִם, בֵּין מִלּוּלֵי אוֹרַיְיתָא. וְיִהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִקְרֵי בְּאֵר מַיִם חַיִּים. וּבֵין עֲבוֹדָה זָרָה, דְּאִקְרֵי (ירמיה ב) בּוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים וְגוֹ' דְּאִינוּן מַיִם הַמָּרִים, מַיִם עֲכוּרִין, מְכוּנָסִים, סְרוּחִים וּמְטוּנָפִים. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין מַבְדִּילִין בֵּין מַיִם לָמָיִם.

כְּתִיב (שמות כ) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְיָ' אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא, וּכְתִיב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, (בראשית א) יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד. תָּא חֲזֵי, כָּל מָאן דְּאוֹמֵי בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא לְשַׁקְרָא, כְּאִילוּ פָּרִישׁ אִמָּא מֵאַתְרָה לְעֵילָא. וְכִתְרִין קַדִּישִׁין לָא מִתְיַישְׁבֵי בְּדוּכְתַּיְיהוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (משלי טז) וְנִרְגָּן מַפְּרִיד אַלּוּף. וְאֵין אַלּוּף אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּכְתִיב יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד,

לשון הקודש

בְּתוֹךְ הַמָּיִם, בֵּין דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה. וְיִהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם – בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנִּקְרָא בְּאֵר מַיִם חַיִּים, וּבֵין עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁנִּקְרֵאת (ירמיה ב) בֹּארֹת נִשְׁבָּרִים וְגוֹ', שֶׁהֵם מַיִם הַמָּרִים, מַיִם עֲכוּרִים, מְכֻנָּסִים, סְרוּחִים וּמְטֻנָּפִים, וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים מַבְדִּילִים בֵּין מַיִם לָמָיִם.

כָּתוּב (שמות כ) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, (בראשית א) יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד. בֹּא וּרְאֵה, כָּל מִי שֶׁנִּשְׁבַּע בְּשֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַשֶּׁקֶר, כְּאִלּוּ הִפְרִיד אֶת הָאֵם מִמְּקוֹמָהּ לְמַעְלָה, וְהַכִּתָּרִים הַקְּדוֹשִׁים אֵינָם מִתְיַשְּׁבִים בִּמְקוֹמָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי טז) וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף. וְאֵין אַלּוּף אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְכָתוּב יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד, אַל תָּשִׂים פֵּרוּד

לָא תְשַׁוֵּי פִּרוּדָא, בְּגִין אוֹמָאָה דְשִׁקְרָא. אֶל מָקוֹם אֶחָד, כַּדְקָא חָזֵי בַּאֲתַר דִּקְשׁוֹט, וְלָא בַּאֲתַר אַחֲרָא לְשַׁקְרָא. וּמַאי שִׁקְרָא. הוּא דְאַזְלִין מַיָּא לַאֲתַר אַחֲרָא, דְּלָאו אִיהוּ דִילֵיהּ.

כְּתִיב (שמות כ) זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, וּכְתִיב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב. אֵימָתַי אִתְרְבִיאַת אַרְעָא קַדִּישָׁא וְאִתְעַטְּרַת בְּעִטְרָהָא, הֲוֵי אוֹמֵר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, דְּהָא כְּדֵין אִתְחַבְּרַת כַּלָּה (נ"א מַטְרוֹנִיתָא) בְּמַלְכָּא, לְאַפָּקָא דְשָׁאִין וּבִרְכָּאן לְעָלְמָא.

כְּתִיב כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ. וּכְתִיב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. מָאי קָא מַיְירֵי. אֶלָּא אִלֵּין מְאוֹרוֹת, דָּא הוּא אָבִיךָ וְאִמֶּךָ. אָבִיךָ, דָּא שִׁמְשָׁא. אִמֶּךָ, דָּא סִיהֲרָא. וְאֵין

לשון הקודש

בְּגַלַל שִׁבּוּעַת שֶׁקֶר. אֶל מָקוֹם אֶחָד, כָּרָאוּי בִּמְקוֹם אֱמֶת, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר לַשֶּׁקֶר. וּמָה הַשֶּׁקֶר? הוּא שֶׁהוֹלְכִים הַמַּיִם לְמָקוֹם אַחֵר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּהֶם.

כָּתוּב זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב. מָתַי מִתְגַּדֶּלֶת הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה וּמִתְעַטֶּרֶת בְּעִטְרוֹתֶיהָ? הֲוֵי אוֹמֵר, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהֲרֵי אָז מִתְחַבֶּרֶת הַכַּלָּה (הַגְּבִירָה) עִם הַמֶּלֶךְ לְהוֹצִיא דְשָׁאִים וּבְרָכוֹת לָעוֹלָם.

כָּתוּב כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. מַה זֶּה אוֹמֵר? אֶלָּא אֵלּוּ הַמְּאוֹרוֹת, זֶהוּ אָבִיךָ וְאִמֶּךָ. אָבִיךָ זֶה הַשֶּׁמֶשׁ. אִמֶּךָ זוֹ הַלְּבָנָה. וְאֵין שֶׁמֶשׁ אֶלָּא

שִׁמְשָׁא אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְיָ' אֱלֹהִים. וְלֵית סִיהֲרָא אֶלָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב, (ישעיה ס) וְיָרֵחַךְ לֹא יֵאָסֵף, וְעַל דָּא כֹּלָּא חַד.

כְּתִיב לֹא תִרְצַח, וּכְתִיב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, וְאַנְתְּ לָא תִקְטוֹל בַּר נָשׁ, דְּאִקְרֵי הָכֵי, דִּכְתִיב וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְלָא תֶהֱוֹוּ כַּדָּגִים הַלָּלוּ, דְּרַבְרְבֵי בַלְעֵי לְזוּטְרֵי.

כְּתִיב לֹא תִנְאָף, וּכְתִיב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, דְּלָא יְשַׁקֵּר בַּר נָשׁ בְּאִנְתּוּ אַחֲרָא דְלָאו אִיהִי בַּת זוּגֵיהּ. וְעַל דָּא כְתִיב, תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, דְּלָא תוֹלִיד אִתְּתָא אֶלָּא מִמִּינָהּ, וּמַאן אִיהוּ מִינָהּ, דָּא בֶּן זוּגָהּ.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה' אֱלֹהִים. וְאֵין לְבָנָה אֶלָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ס) וְיָרֵחַךְ לֹא יֵאָסֵף, וְעַל כֵּן הַכֹּל אֶחָד.

כָּתוּב לֹא תִרְצַח, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, וְאַתָּה אַל תַּהֲרֹג אָדָם שֶׁנִּקְרָא כָּךְ, שֶׁכָּתוּב וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְאַל תִּהְיֶה כַּדָּגִים הַלָּלוּ, שֶׁגְּדוֹלִים בּוֹלְעִים אֶת הַקְּטַנִּים.

כָּתוּב לֹא תִנְאָף, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. מִכָּאן לָמַדְנוּ שֶׁלֹּא יְשַׁקֵּר אָדָם בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת שֶׁאֵינָהּ בַּת זוּגוֹ, וְלָכֵן כָּתוּב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, שֶׁלֹּא תוֹלִיד אִשָּׁה אֶלָּא מִמִּינָהּ, וּמִיהוּ מִינָהּ? זֶה בֶּן זוּגָהּ.

כְּתִיב לֹא תִגְנֹוב, וּכְתִיב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֹרֵעַ זֶרַע, מָאי דְיָהֲבִית לְכוּ וְאַפְקִידָת לְכוּ יְהֵא לְכוּ, וְלָא תִגְנֹובוּ מַה דְהוּא מֵאָחֳרָא.

כְּתִיב לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר, וּכְתִיב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ. מָאן דְהוּא בְדִיוּקְנָא דְמַלְכָּא, לָא תַסְהִיד בֵּיהּ שֶׁקֶר. וּמַאן דְאַסְהִיד שֶׁקֶר בְּחַבְרֵיהּ, כְּאִילוּ אַסְהִיד לְעֵילָּא.

כְּתִיב לֹא תַחְמוֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ, וּכְתִיב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ וְגוֹ'. הָא בַּת זוּגָךְ לָקֳבְלָךְ, וְעַל דָּא לֹא תַחְמוֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ.

וְהַיְינוּ עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וַעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת לְמַתַּן תּוֹרָה. וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (במדבר

לשון הקודש

כָּתוּב לֹא תִגְנֹב, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֹרֵעַ זֶרַע. מַה שֶּׁנָּתַתִּי לָכֶם וְצִוִּיתִי לָכֶם, יִהְיֶה לָכֶם, וְאַל תִּגְנְבוּ מַה שֶּׁהוּא שֶׁל אַחֵר.

כָּתוּב לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ. מִי שֶׁהוּא בִּדְיוֹקַן הַמֶּלֶךְ, אַל תָּעִיד בּוֹ שֶׁקֶר. וּמִי שֶׁמֵּעִיד שֶׁקֶר בַּחֲבֵרוֹ, כְּאִלּוּ הֵעִיד לְמַעְלָה.

כָּתוּב לֹא תַחְמֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ וְגוֹ'. הֲרֵי בַּת זוּגְךָ כְּנֶגְדְּךָ, וְלָכֵן לֹא תַחְמֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ.

וְהַיְינוּ עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וַעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת לְמַתַּן תּוֹרָה.

ז) עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. אִתְּקָלוּ כַּחֲדָא בְּשִׁקּוּלָא חָדָא. וּבְגִין כַּךְ קָאִים עָלְמָא, וְאִשְׁתְּכַח בֵּיהּ שְׁלָמָא. וְעַל דָּא, וְאִם זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ, לְקַיְּימָא עָלְמָא בִּשְׁלָמָא. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דִּמְכַפֵּר עַל מִצְוֹת עֲשֵׂה, וְעַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, בְּגִין לְאַטְלָא שָׁלוֹם עַל כֹּלָּא.

כְּתִיב (איוב כה) הַמְשֵׁל וָפַחַד עִמּוֹ עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. אֲבָל הַמְשֵׁל, דָּא (דף י"ב ע"ב) אַבְרָהָם, דִּכְתִיב בֵּיהּ (בראשית כג) נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה בְּתוֹכֵנוּ, וּכְתִיב (בראשית יב) וַאֲבָרֶכְךָ וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ. וָפַחַד, דָּא יִצְחָק. דִּכְתִיב, (בראשית לא) וּפַחַד יִצְחָק הָיָה לִי. (איוב כה) עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו, דָּא יַעֲקֹב. דִּכְתִיב, (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וּכְתִיב (זכריה ח) וְהָאֱמֶת וְהַשָׁّלוֹם אֱהָבוּ. דְּאֱמֶת וְשָׁלוֹם קָשִׁיר דָּא בְדָא. וְעַל דָּא הוּא שְׁלִימוּתָא דְּכֹלָּא.

לשון הקודש

וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר ז) עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. נִשְׁקְלוּ כְּאֶחָד בְּמִשְׁקָל אֶחָד, וּמִשּׁוּם כָּךְ עוֹמֵד הָעוֹלָם וְנִמְצָא בוֹ שָׁלוֹם. וְעַל כֵּן, אִם זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ, לְהַעֲמִיד הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁמְּכַפֵּר עַל מִצְוֹת עֲשֵׂה וְעַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, כְּדֵי לְהַטִּיל שָׁלוֹם עַל הַכֹּל.

כָּתוּב (איוב כה) הַמְשֵׁל וָפַחַד עִמּוֹ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הַפָּסוּק הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים. אֲבָל הַמְשֵׁל – זֶה אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית כג) נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה בְּתוֹכֵנוּ, וְכָתוּב (שם יב) וַאֲבָרֶכְךָ וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ. וָפַחַד – זֶה יִצְחָק, שֶׁכָּתוּב (שם לא) וּפַחַד יִצְחָק הָיָה לִי. עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו

וּשְׁלָמִים שְׁלִימוּתָא הוּא, וּשְׁלָמָא דְּכֹלָּא. וּמַאן דְּאַקְרִיב שְׁלָמִים אַסְגֵּי שְׁלָמָא בְּעָלְמָא. יַעֲקֹב אִיהוּ עָבִיד שָׁלוֹם, כְּמָה דְּאַמָּרָן. בְּגִין דְּאָחִיד לְהַאי וּלְהַאי. וּשְׁלָמִים אֲחִידָן בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה, וּבְמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, בְּהַאי סִטְרָא, וּבְהַאי סִטְרָא. וְעַל דָּא אִקְרֵי שְׁלָמִים. וְרָזָא דְּמִלָּה, דִּכְתִיב, (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם: גְּבַר שְׁלִים. שְׁלִים לְעֵילָּא, וּשְׁלִים לְתַתָּא. דָּבָר אַחֵר (איוב כה) הַמְשֵׁל דָּא מִיכָאֵל. וָפַחַד דָּא גַּבְרִיאֵל. דָּא יְסוֹדָא דִילֵיהּ מִמַּיָּא וְדָא יְסוֹדָא דִילֵיהּ מֵאֶשָּׁא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד שְׁלָמָא בֵּינַיְיהוּ דִּכְתִיב, (איוב כה) עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו.

רִבִּי אָחָא אָמַר, כְּתִיב (ויקרא ז) **אִם עַל תּוֹדָה יַקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיב עַל זֶבַח הַתּוֹדָה וְגוֹ'. מָאי קָא מַיְירֵי.**

לשון הקודש

– זֶה יַעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וְכָתוּב (זכריה ח) וְהָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֶהָבוּ. שֶׁאֱמֶת וְשָׁלוֹם קְשׁוּרִים זֶה עִם זֶה, וְלָכֵן הוּא שְׁלֵמוּת הַכֹּל.

וּשְׁלָמִים הוּא שְׁלֵמוּת, וְהַשָּׁלוֹם שֶׁל הַכֹּל. וּמִי שֶׁמַּקְרִיב שְׁלָמִים, מַרְבֶּה שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. יַעֲקֹב עָשָׂה שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, מִשּׁוּם שֶׁאָחַז אֶת זֶה וְאֶת זֶה. וּשְׁלָמִים אֲחוּזִים בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה וּבְמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, בַּצַּד הַזֶּה וּבַצַּד הַזֶּה, וְעַל כֵּן נִקְרָא שְׁלָמִים. וְסוֹד הַדָּבָר – שֶׁכָּתוּב (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, אִישׁ שָׁלֵם, שָׁלֵם לְמַעְלָה וְשָׁלֵם לְמַטָּה. דָּבָר אַחֵר הַמְשֵׁל (איוב כה) – זֶה מִיכָאֵל. וָפַחַד – זֶה גַּבְרִיאֵל. זֶה יְסוֹדוֹ מִמַּיִם, וְזֶה יְסוֹדוֹ מֵאֵשׁ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, שֶׁכָּתוּב (שם) עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו.

רִבִּי אָחָא אָמַר, כָּתוּב (ויקרא ז) אִם עַל

כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ויקרא ה) וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ, עָלֶיהָ דַּיְיקָא. וְעַל דָּא חַלּוֹת מַצּוֹת וְגוֹ'. וְחַלּוֹת מַצּוֹת, הָא אוּקְמוּהָ, וְעַל מַה אַתְיָא. מַצּוֹת וְחַלּוֹת כְּתִיב חָסֵר, בְּגִין דְּחָטָא עָלֶיהָ.

תָּאנֵי רִבִּי חִיָּיא, כְּתִיב עַל זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו, דָּא שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא. שְׁלָמָיו: תְּרֵי. תּוֹדָה, אִתְיְדַע. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה, תּוֹדָה יְדִיעַ, שְׁלָמָיו מַהוּ תְּרֵי. אָמַר לֵיהּ, תְּרֵין וָוִין, וָ"ו דְּהַיְינוּ שְׁלָמָיו, שְׁלָמָא דְּכֹלָּא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, תּוֹדַת שְׁלָמָיו, דְּאָטִיל שְׁלָמָא בְּכֹלָּא, וְאִתְעַר רַחֲמֵי בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין. תּוֹדַת שְׁלָמָיו, רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, הָא דְּאָמַר רִבִּי חִיָּיא שַׁפִּיר, דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְבָּרְכָא מֵאִינּוּן תְּרֵי, דְּאִינּוּן שְׁלָמָא דְּכֹלָּא. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, לֶחֶם חָמֵץ הָא יְדִיעַ,

לשון הקודש

תּוֹדָה יַקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיב עַל זֶבַח הַתּוֹדָה וְגוֹ'. מַה זֶּה אוֹמֵר? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (שם ה) וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ. עָלֶיהָ דַּוְקָא. וְעַל זֶה חַלּוֹת מַצּוֹת וְגוֹ'. וְחַלּוֹת מַצּוֹת, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, וְעַל מַה בָּאָה? מַצּוֹת וְחַלּוֹת כָּתוּב חָסֵר, מִשּׁוּם שֶׁחָטָא עָלֶיהָ.

שָׁנָה רִבִּי חִיָּיא, כָּתוּב עַל זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו, זוֹ שְׁלֵמוּת הַכֹּל. שְׁלָמָיו – שְׁנַיִם. תּוֹדָה, נוֹדָע. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, תּוֹדָה יָדוּעַ. שְׁלָמָיו לָמָּה זֶה שְׁנַיִם? אָמַר לוֹ, שְׁנֵי וָוִי"ם, וָ"ו שֶׁהַיְינוּ שְׁלָמָיו, הַשָּׁלוֹם שֶׁל הַכֹּל. **אָמַר** רַבִּי יִצְחָק, תּוֹדַת שְׁלָמָיו, שֶׁמַּטִּיל שָׁלוֹם בַּכֹּל, וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. תּוֹדַת שְׁלָמָיו, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַה שֶּׁאָמַר רַבִּי חִיָּיא – יָפֶה, שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרֶכֶת מֵאוֹתָם שְׁנַיִם, שֶׁהֵם

וְהָא אִתְּמַר כְּמָה דְּהַוָּה חַטָּאָה, כַּךְ הָוָה מִקָּרֵב בְּהַהוּא גְּוָונָא מַמָּשׁ.

תָּא חֲזֵי, חַלַּת מַצּוֹת חָסֵר, כְּמָה דְּאִתְּמַר בְּלוּלוֹת בַּשֶּׁמֶן וּרְקִיקֵי מַצּוֹת מְשׁוּחִים בַּשָּׁמֶן. לְמַאי קָא רְמִיזָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הֲנֵי אִינּוּן (בראשית ג) לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת וְגוֹ'. בְּגִין דְּכֻלְּהוּ אִתְּמָנָן עַל אָרְחַיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא, עַל אִינּוּן דְּעַבְרִין עַל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, וְעַל דָּא כֹּלָּא סֹלֶת בְּלוּלָה בַּשֶּׁמֶן, לְאַמְשָׁכָא מְשַׁח רְבוּת מֵאֲתַר עִלָּאָה לְתַתָּא, וְיִתְבָּרְכוּן כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא, מֵהַהוּא מְשַׁח רְבוּת קֻדְשָׁא.

וְדָא הוּא יַיִן לַנֶּסֶךְ, וְהָא אוֹקִימְנָא רְבִיעִית הַהִין. וַאֲתַר חַד (ס"א תְּלֵי) מָלֵי יַיִן וְשֶׁמֶן וּמַיִם לְנִסּוּךְ, וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי, מַיִם לְאַשְׁקָאָה גִּנְתָּא, וְכָל אִינּוּן נְטִיעָן. וְעַל דָּא, אִית מַיִם וְאִית מַיִם. יַיִן,

לשון הקודש

הַשָּׁלוֹם שֶׁל הַכֹּל. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, לֶחֶם חָמֵץ הֲרֵי יָדוּעַ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר, כְּמוֹ שֶׁהָיָה חֵטְא, כָּךְ הָיָה מַקְרִיב בְּאוֹתוֹ גָּוֵן מַמָּשׁ. **בֹּא** רְאֵה, חַלַּת מַצּוֹת חָסֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּלוּלוֹת בַּשֶּׁמֶן וּרְקִיקֵי מַצּוֹת מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן. לְמָה זֶה רוֹמֵז? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲרֵי הֵם (בראשית ג) לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת וְגוֹ'. מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם הִתְמַנּוּ עַל דַּרְכֵי בְּנֵי אָדָם, עַל אוֹתָם שֶׁעוֹבְרִים עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְעַל כֵּן הַכֹּל סֹלֶת בְּלוּלָה בַּשֶּׁמֶן, לְהַמְשִׁיךְ שֶׁמֶן מִשְּׁחָה מֵהַמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן לְמַטָּה, וְיִתְבָּרְכוּ כֻּלָּם כְּאֶחָד מֵאוֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ.

וְזֶהוּ יַיִן לַנֶּסֶךְ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ רְבִיעִית הַהִין. וּמָקוֹם אֶחָד (תְּלוּי) מָלֵא יַיִן וְשֶׁמֶן וּמַיִם לְנִסּוּךְ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים,

אִית אֲתַר דְּאִיהוּ טוֹב, וְאִית אֲתַר דְּאִיהוּ לְאַעְנְשָׁא דְּאִיהוּ דִּינָא.

עַל דָּא, מָאן דְּחָמֵי יַיִן בְּחֶלְמֵיהּ, אִית לְמַאן דְּאִיהוּ טַב, וְאִית לְמַאן דְּאִיהוּ דִּינָא. אִי תַּלְמִיד חָכָם הוּא, כְּתִיב (תהלים קד) וְיַיִן יְשַׂמַּח לֵבָב אֱנוֹשׁ. וּכְתִיב (שיר השירים א) כִּי טוֹבִים דּוֹדֶיךָ מִיָּיִן, וְדָא הוּא יַיִן דְּמִנְטְרֵי, דְּחַדֵּי לְכֹלָּא. וְאִי לָא, (משלי לא) תְּנוּ שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן לְמָרֵי נָפֶשׁ. אִית יַיִן אַחֲרָא דְּאִיהוּ דִּינָא. וְעַל דָּא, יֵאוֹת לְקָרְבָּא אִלֵּין מִלִּין בְּקָרְבָּנֵיהּ, בְּגִין דְּיִתְעַבָּר דִּינָא, וְיִתְעַר רַחֲמֵי. אַעְבָּר יַיִן, וְאַיְתֵי יַיִן, וְכֵן בְּכֹלָּא.

וְשֶׁמֶן לָא אַעְדֵּי מִקָּרְבָּנֵיהּ לְעָלְמִין, בַּר מִמִּנְחַת קְנָאוֹת דִּכְתִיב, (במדבר ה) לֹא יִצּוֹק עָלָיו שֶׁמֶן וְגוֹ׳. דְּהָא הָכָא לָא בַעְיָא רַחֲמֵי, דְּהָא כֹּלָּא דִּינָא,

לשון הקודש

מַיִם לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וְאֶת כָּל אוֹתָן הַנִּטִּיעוֹת. וְעַל כֵּן, יֵשׁ מַיִם וְיֵשׁ מַיִם. יַיִן, יֵשׁ מָקוֹם שֶׁהוּא טוֹב, וְיֵשׁ מָקוֹם שֶׁהוּא לְהַעֲנִישׁ, שֶׁהוּא דִּין.

עַל כֵּן, מִי שֶׁרוֹאֶה יַיִן בַּחֲלוֹמוֹ – יֵשׁ לְמִי שֶׁהוּא טוֹב, וְיֵשׁ לְמִי שֶׁהוּא דִּין. אִם תַּלְמִיד חָכָם הוּא, כָּתוּב (תהלים קד) וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ. וְכָתוּב, (שיר א) טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן. זֶהוּ יַיִן הַמִּשְׁמָר שֶׁמְּשַׂמֵּחַ אֶת הַכֹּל. וְאִם לֹא – (משלי לא) תְּנוּ שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן לְמָרֵי נָפֶשׁ. יֵשׁ יַיִן אַחֵר שֶׁהוּא דִּין, וְעַל כֵּן נָאֶה לְהַקְרִיב אֶת הַדְּבָרִים הַלָּלוּ בְּקָרְבָּנוֹ, כְּדֵי שֶׁיֶּעֱבַר הַדִּין וְיִתְעוֹרְרוּ רַחֲמִים. עוֹבֵר יַיִן וּבָא יַיִן, וְכֵן בַּכֹּל.

וְשֶׁמֶן אֵינוֹ סָר מִקָּרְבָּנוֹת לְעוֹלָמִים, פְּרָט לְמִנְחַת קְנָאוֹת, שֶׁכָּתוּב (במדבר ה) לֹא יִצֹּק עָלָיו שֶׁמֶן וְגוֹ׳. שֶׁהֲרֵי כָּאן לֹא צְרִיכִים

דִּכְתִיב, (במדבר ה) וְצָבְתָה בִטְנָהּ וְנָפְלָה יְרֵכָהּ. וּכְתִיב (במדבר ה) יִתֵּן יְיָ' וְגוֹ', וְעַל דָּא וְזֹאת תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים אִם עַל תּוֹדָה יַקְרִיבֶנּוּ.

רִבִּי חִזְקִיָּה הָוָה יָתִיב קָמֵיהּ דְּרִבִּי יִצְחָק, קָמוּ בְּפַלְגוּת לֵילְיָא לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא. פָּתַח רִבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (תהלים קלד) הִנֵּה בָרְכוּ אֶת יְיָ' כָּל עַבְדֵי יְיָ' וְגוֹ', הַאי קְרָא הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, וְהָא אִתְּמַר. אֲבָל הַאי שְׁבָחָא הוּא דְּכָל אִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא. וּמַאן אִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא. אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְיַדְעִין לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא כַּדְקָא יֵאוֹת. וּשְׁבָחָא דְּאִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, אִינּוּן דְּקַיְימִין בְּפַלְגוּ לֵילְיָא לְמִלְעֵי (דף י"ג ע"א) בְּאוֹרַיְיתָא וּמִתְדַּבְּקֵי בָּהּ בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לְשַׁבְּחָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִילֵי דְאוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

רַחֲמִים, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל דִּין, שֶׁכָּתוּב וְצָבְתָה בִטְנָהּ וְנָפְלָה יְרֵכָהּ. וְכָתוּב יִתֵּן ה' וְגוֹ'. וְעַל זֶה, וְזֹאת תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים אִם עַל תּוֹדָה יַקְרִיבֶנּוּ.

רִבִּי חִזְקִיָּה הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רִבִּי יִצְחָק. קָמוּ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לִלְמֹד תּוֹרָה. פָּתַח רִבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (תהלים קלד) הִנֵּה בָרְכוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה' וְגוֹ'. הַפָּסוּק הַזֶּה הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר, אֲבָל הַשֶּׁבַח הַזֶּה הוּא שֶׁל כָּל בְּנֵי הָאֱמוּנָה, וּמִי הֵם בְּנֵי הָאֱמוּנָה? אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְיוֹדְעִים לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי. וְהַשֶּׁבַח שֶׁל אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה, אוֹתָם שֶׁעוֹמְדִים בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְנִדְבָּקִים בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּדִבְרֵי תּוֹרָה.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ קָם בְּפַלְגוּת לֵילְיָא לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְרוּחַ צָפוֹן אִתְעַר בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, הַהִיא אַיַּלְתָּא קַיְימָא וּמְשַׁבְּחָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְשַׁעֲתָא דְּהִיא קַיְימָא, כַּמָּה אֶלֶף, וְכַמָּה רִבְבָן, קַיְימִין עִמָּהּ בְּקִיּוּמַיְיהוּ, וְכֻלְּהוּ שָׁאֲרָן לְשַׁבְּחָא לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא.

הַהוּא מָאן דְּזָכֵי וְקָם בְּפַלְגוּת לֵילְיָא לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָצִית לֵיהּ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב, (שיר השירים ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי. וְכָל אִינּוּן אוֹכְלוֹסִין לְעֵילָא, וְכָל בְּנֵי תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּמִזַּמְּרִין לְמָאֲרֵיהוֹן, כֻּלְּהוּ מִשְׁתַּכְּכֵי בְּגִין תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּאִינּוּן דְּלָעוּ בְּאוֹרַיְיתָא, וּמַכְרְזֵי וְאָמְרֵי, (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת יְיָ כָּל עַבְדֵי יְיָ. אַתּוּן בָּרְכוּ אֶת יְיָ. אַתּוּן שַׁבְּחוּ

לשון הקודש

בא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם קָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְרוּחַ צָפוֹן מִתְעוֹרֶרֶת בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, אוֹתָהּ אַיֶּלֶת עוֹמֶדֶת וּמְשַׁבַּחַת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּבְשָׁעָה שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת, כַּמָּה אֲלָפִים וְכַמָּה רְבָבוֹת עוֹמְדִים עִמָּהּ בִּמְקוֹמָם, וְכֻלָּם מַתְחִילִים לְשַׁבֵּחַ אֶת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

אותו מִי שֶׁזָּכָה וְקָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַקְשִׁיב לוֹ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, שֶׁכָּתוּב (שיר ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי. וְכָל אוֹתָם אוֹכְלוֹסִים שֶׁל מַעְלָה וְכָל בְּנֵי הַתִּשְׁבַּחַת שֶׁמְּזַמְּרִים לְרִבּוֹנָם, כֻּלָּם שׁוֹכְכִים בִּשְׁבִיל הַתִּשְׁבַּחַת שֶׁל אוֹתָם שֶׁעָסְקוּ בַּתּוֹרָה, וּמַכְרִיזִים וְאוֹמְרִים: (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה'. אַתֶּם בָּרְכוּ אֶת ה',

לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא אַתּוּן אַעֲטִרוּ לֵיהּ לְמַלְכָּא.

וְהַהִיא אַיֵּילְתָּא מִתְעַטְּרָא בֵּיהּ בְּהַהוּא בַּר נָשׁ, וְקָמַת קָמֵי מַלְכָּא, וְאָמְרַת חָמֵי בְּמַאי בְּרָא אֲתֵינָא לְקַמָּךְ, בְּמַאי בְּרָא אִתְעַרְנָא לְגַבָּךְ, וּמַאן אִינּוּן דִּשְׁבָחָא כֹּלָּא דִּלְהוֹן קַמֵּי מַלְכָּא. הָדָר וְאָמַר, הָעוֹמְדִים בְּבֵית יְיָ' בַּלֵּילוֹת. אִלֵּין אִקְרוּן עַבְדֵּי יְיָ', אִלֵּין אִתְחֲזוּן לְבָרְכָא לְמַלְכָּא. וּבִרְכְתָּא דִּלְהוֹן בִּרְכָתָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קלד) שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת יְיָ' וְגוֹ'. אַתּוּן אִתְחֲזוּן דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא יִתְבְּרַךְ עַל יָדַיְיכוּ וּבִרְכְתָּא דְעַל יָדַיְיכוּ בִּרְכָתָא הִיא.

שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ. מַהוּ קֹדֶשׁ. אֲתַר עִלָּאָה, דְּמַבּוּעָא דְּנַהֲלָא עֲמִיקָא נָפִיק מִנֵּיהּ. דִכְתִיב, וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת. וְעֵדֶן הוּא דְאִקְרֵי קֹדֶשׁ עִלָּאָה, בְּגִין כַּךְ שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ.

לשון הקודש

אַתֶּם שַׁבְּחוּ אֶת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, אַתֶּם עַטְּרוּ אֶת הַמֶּלֶךְ.

וְאוֹתָהּ הָאַיֶּלֶת מִתְעַטֶּרֶת בְּאוֹתוֹ אָדָם, וְעוֹמֶדֶת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְאוֹמֶרֶת: רְאֵה בְּאֵיזֶה בֵּן בָּאתִי לְפָנֶיךָ, בְּאֵיזֶה בֵּן הִתְעוֹרַרְתִּי אֵלֶיךָ. וּמִי הֵם שֶׁהַשֶּׁבַח כֻּלּוֹ שֶׁלָּהֶם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ? וְחוֹזֵר וְאוֹמֵר, הָעוֹמְדִים בְּבֵית ה' בַּלֵּילוֹת, אֵלּוּ נִקְרָאִים עַבְדֵי ה', אֵלּוּ רְאוּיִים לְבָרֵךְ אֶת הַמֶּלֶךְ, וּבִרְכָתָם בְּרָכָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת ה' וְגוֹ'. אַתֶּם רְאוּיִים שֶׁהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ יִתְבָּרֵךְ עַל יְדֵיכֶם, וְהַבְּרָכָה שֶׁעַל יְדֵיכֶם בְּרָכָה הִיא. **שְׂאוּ** יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ. מַהוּ קֹדֶשׁ? הַמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּמֶּנּוּ הַנַּהַל הָעָמֹק יוֹצֵא מִמֶּנּוּ, שֶׁכָּתוּב וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת. וְעֵדֶן

וּבַר נָשׁ דְּעָבִיד כֵּן, וְזָכֵי לְהַאי, מָאי קָא מַכְרְזֵי עָלֵיהּ. יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן, אַתְּ תְּבָרֵךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֵאֲתַר דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ עִלָּאָה. וְהוּא יְבָרֵךְ לָךְ מֵאֲתַר דְּאִקְרֵי צִיּוֹן, דְּאַתְּ וּמַטְרוֹנִיתָא תִּתְבָּרְכוּן כַּחֲדָא.

כְּמָה דְּזִוּוּגָא דִלְכוֹן הָוָה כַּחֲדָא לְשַׁבְּחָא לְמַלְכָּא. כַּךְ מֵהַהוּא אֲתַר דְּמִתְבָּרְכָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, מֵהַהוּא אֲתַר יַזְמִין לָךְ בִּרְכָאן, הָדָא הוּא דִכְתִיב יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְטוּב יְרוּשָׁלִַם. מָאן הוּא טוּב יְרוּשָׁלִַם. אִינּוּן בִּרְכָאן דְּנָפְקָא לָהּ מִמַּלְכָּא, עַל יְדֵי דְהַהוּא דַרְגָּא קַדִּישָׁא דְצַדִּיק. וְעַל דָּא, יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְטוּב יְרוּשָׁלִַם, וְכֹלָּא חַד מִלָּה.

וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ וְגוֹ', וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שַׁפִּיר, מַהוּ שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל, מָאי קָא בָעֵי הָכָא

לשון הקודש

הוּא שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ עֶלְיוֹן, מִשּׁוּם כָּךְ שֶׁאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ. וְאָדָם שֶׁעוֹשֶׂה כֵּן וְזוֹכֶה לָזֶה, מַה מַּכְרִיזִים עָלָיו? יְבָרֶכְךָ ה' מִצִּיּוֹן, אַתָּה תְּבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ עֶלְיוֹן, וְהוּא יְבָרֵךְ אוֹתְךָ מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא צִיּוֹן, שֶׁאַתָּה וְהַגְּבִירָה תִּתְבָּרְכוּ כְּאֶחָד.

כְּמוֹ שֶׁהַזִּוּוּג שֶׁלָּכֶם הָיָה כְּאֶחָד לְשַׁבֵּחַ אֶת הַמֶּלֶךְ, כָּךְ מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁמִּתְבָּרֶכֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם יַזְמִין לְךָ בְּרָכוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יְבָרֶכְךָ ה' מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלִַם. מִי הוּא טוּב יְרוּשָׁלַיִם? אוֹתָן בְּרָכוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת לָהּ מֵהַמֶּלֶךְ עַל יְדֵי אוֹתָהּ דַּרְגַּת צַדִּיק הַקְּדוֹשָׁה. וְעַל כֵּן, יְבָרֶכְךָ ה' מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלִַם, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ וְגוֹ'. וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ – יָפֶה, מַה זֶּה שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל?

עַל יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא, בְּגִין דְּאַסְגֵּי שְׁלָמָא לְעֵילָּא, דְּכַד הוּא זָכֵי לְכוּלֵּי הַאי, אַסְגֵּי שְׁלָמָא לְעֵילָּא וְתַתָּא. שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל, סְתָם. וְשָׁלוֹם שְׁבָחָא הוּא דְּעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, שְׁבָחָא הוּא דְּכָל עָלְמִין. וּמִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא אַסְגִּיאוּ שְׁלָמָא בְּעָלְמָא, דִּכְתִיב, (תהלים כט) יְיָ' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם.

נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא. (ויקרא ד) רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (שיר השירים ב) עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים וְגוֹ'. כַּמָּה אִית לְהוּ לִבְנֵי נָשָׁא לְאִזְדַּהֲרָא מֵחוֹבֵיהוֹן, דְּלָא לְמֶחֱטֵי קָמֵי מָארֵיהוֹן, דְּהָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא כָּרוֹזָא נָפִיק וְקָארֵי, אַתְעָרוּ בְּנֵי עָלְמָא לְבַיְּיכוּ לְקָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא. אַתְעָרוּ לְאִזְדַּהֲרָא מֵחוֹבַיְּיכוּ. אַתְעָרוּ נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא דְיָהַב בְּגַוַוּיְיכוּ מֵאַתַר קַדִּישָׁא עִלָּאָה.

לשון הקודש

מַה צָּרִיךְ כָּאן עַל יִשְׂרָאֵל? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁמַּרְבֶּה שָׁלוֹם לְמַעְלָה, שֶׁכַּאֲשֶׁר הוּא זוֹכֶה לְכָל זֶה, מַרְבֶּה שָׁלוֹם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל, סְתָם. וְהַשָּׁלוֹם הוּא שִׁבְחָם שֶׁל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, שֶׁבַח הוּא שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְדִבְרֵי תוֹרָה מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (שם כט) ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם.

נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (שיר ב) עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים וְגוֹ'. כַּמָּה יֵשׁ לָהֶם לִבְנֵי אָדָם לְהִזָּהֵר מֵחֲטָאֵיהֶם שֶׁלֹּא לַחֲטֹא לִפְנֵי רִבּוֹנָם, שֶׁהֲרֵי בְּכָל יוֹם וָיוֹם יוֹצֵא כָּרוֹז וְקוֹרֵא: הָעִירוּ בְּנֵי הָעוֹלָם אֶת לִבְּכֶם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ! הָעִירוּ לְהִזָּהֵר מֵחֲטָאֵיכֶם! הָעִירוּ אֶת הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שְׁנִתַּן בְּתוֹכְכֶם מֵהַמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ.

דְּתָנֵינָן, בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפִּיק נִשְׁמָתָא לְנַחְתָּא בִּבְנֵי נָשָׁא, אַסְהִיד בָּהּ בְּכַמָּה יְעוּדִין, בְּכַמָּה קַסְטוֹרִין, בְּגִין לְנַטָּרָא פִּקּוּדוֹי. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּאַעְבָּר לָהּ בְּאֶלֶף וּתְמַנְיָא עָלְמִין לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא, וּלְמֶחֱמֵי בְּהוּ יְקָרָא דְאִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא. (נפקא) וְקַיְימָא קָמֵי מַלְכָּא בִּלְבוּשׁ יְקָר, בְּדִיוּקְנָא דְהַאי עָלְמָא, בִּלְבוּשׁ יְקָר עִלָּאָה אִסְתְּכַּלַת בִּיקָרָא דְמַלְכָּא כָּל יוֹמָא, וְאַעְטַר לָהּ בְּכַמָּה עִטְרִין.

בְּשַׁעֲתָא דְמָטֵי זִמְנָא לְנַחְתָּא לְעָלְמָא, עַבְדַת מָדוֹרָהָא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן דְּאַרְעָא תְּלָתִין יוֹמִין, לְמֵחֱמֵי יְקָרָא דְמָארֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, וְסַלְקָא לְאַתְרָהָא לְעֵילָּא, וּבָתַר דָּא נַחְתַּת לְעָלְמָא, (דף י"ג ע"ב) אַעְטָר לָהּ מַלְכָּא קַדִּישָׁא, בְּשִׁבְעָ עִטְרִין, עַד דְּאָתַת וְעָאלַת בְּגוֹ גּוּפָא דְבַר נָשׁ. וְכַד אִיהִי בְּגוּפָא

לשון הקודש

שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁמּוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נְשָׁמָה לְהוֹרִידָהּ לִבְנֵי אָדָם, הוּא מֵעִיד בָּהּ בְּכַמָּה יְעוּדִים, בְּכַמָּה עֲנָשִׁים, כְּדֵי לִשְׁמֹר אֶת מִצְוֹתָיו. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁמַּעֲבִיר אוֹתָהּ בְּאֶלֶף וּשְׁמוֹנָה עוֹלָמוֹת לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ, וְלִרְאוֹת בָּהֶם אֶת כְּבוֹד אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה. (יוצאת) וְעוֹמֶדֶת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ נִכְבָּד, בִּדְמוּת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, בִּלְבוּשׁ נִכְבָּד עֶלְיוֹן מִסְתַּכֶּלֶת בִּכְבוֹד הַמֶּלֶךְ בְּכָל יוֹם וּמְעַטֵּר אוֹתָהּ בְּכַמָּה עֲטָרוֹת.

בְּשָׁעָה שֶׁמַּגִּיעַ זְמַנָּהּ לָרֶדֶת לָעוֹלָם, הוּא עוֹשֶׂה מְדוֹרָהּ בְּגַן עֵדֶן שֶׁל הָאָרֶץ שְׁלֹשִׁים יָמִים, לִרְאוֹת אֶת כְּבוֹד רִבּוֹנָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים, וְעוֹלֶה לִמְקוֹמָהּ לְמַעְלָה, וְאַחַר כָּךְ יוֹרֶדֶת לָעוֹלָם, וְהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ מְעַטֵּר אוֹתָהּ בְּשֶׁבַע עֲטָרוֹת, עַד שֶׁבָּאָה וְנִכְנֶסֶת לְתוֹךְ גּוּף שֶׁל אָדָם. וּכְשֶׁהִיא בְּגוּף שֶׁל

דְּבַר נָשׁ, וְחָבַת בְּהַאי עָלְמָא, וְאִשְׁתַּדְּלַת בַּחֲשׁוֹכָהָא. אוֹרַיְיתָא תַּוְוֹהָא עָלָה, וְאַמְּרַת, וּמַה כָּל יְקָרָא דָא, וְכָל אַשְׁלְמוּתָא אַשְׁלִים לְנַפְשָׁתָא מַלְכָּא עִלָּאָה, וְהִיא חָבָאת קָמֵיהּ, נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא, מַה דִּין הוּא דְּתֶחֱטָא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא אַהֲדַרְנָא לִקְרָא עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם, עֵיטָא לְהַאי נֶפֶשׁ לְאִזְדַּהֲרָא מֵחוֹבָהָא, וְתִיתוּב לְאִתְדַּכְּאָה, עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם, עַד שֶׁלֹּא יָפוּחַ יוֹמָא דְּהַאי עָלְמָא, וְיֵיתֵי הַהוּא יוֹמָא תַּקִּיפָא, דְּיִתְבַּע לָהּ מַלְכָּא דִּינָא, לְנָפְקָא מֵהַאי עָלְמָא. וְנָסוּ הַצְּלָלִים, דָּא הוּא רָזָא בֵּין חַבְרַיָּיא דְּקָא אַמְּרֵי, דִּבְשַׁעֲתָא דְּמָטֵי זִמְנָא דְּדַבַּר נָשׁ לְנָפְקָא מִן עָלְמָא, צוּלְמָא דְּדַבַּר נָשׁ אִתְעַבָּר מִנֵּיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם, עַד דְּלָא יִנְשׁוֹף יוֹמָא לְנָפְקָא מֵהַאי עָלְמָא. וְנָסוּ הַצְּלָלִים,

לשון הקודש

אָדָם וְחוֹטֵאת בָּעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְעַסֶּקֶת בַּחֹשֶׁךְ שֶׁלָּהּ, הַתּוֹרָה תְּמֵהָה עָלֶיהָ וְאוֹמֶרֶת: וּמַה כָּל הַכָּבוֹד הַזֶּה וְכָל הַשְּׁלֵמוּת שֶׁהִשְׁלִים לַנֶּפֶשׁ הַזּוֹ הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן וְהִיא חוֹטֵאת לְפָנָיו?! נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא, מַה הַדִּין הוּא שֶׁתֶּחֱטָא?

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא, חָזַרְנוּ לַכָּתוּב עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם. הָעֵצָה לַנֶּפֶשׁ הַזּוֹ לְהִזָּהֵר מֵחֲטָאֶיהָ וְתָשׁוּב לְהִטָּהֵר – עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם, עַד שֶׁלֹּא יָפוּחַ הַיּוֹם שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה וְיָבֹא אוֹתוֹ הַיּוֹם הַקָּשֶׁה שֶׁיִּתְבָּעֶנָּה הַמֶּלֶךְ דִּין לָצֵאת מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. וְנָסוּ הַצְּלָלִים – זֶהוּ סוֹד שֶׁאוֹמְרִים בֵּין הַחֲבֵרִים, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁמַּגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל אָדָם לָצֵאת מִן הָעוֹלָם, צֶלֶם הָאָדָם מָעֳבָר מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַד שֶׁיָּפוּחַ

דְּאִתְעֲבָר צוּלְמָא, יְתוּב קָמֵי מָאֲרֵיהּ.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, תְּרֵין צוּלְמִין אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ כַּד אִיהוּ בְּקִיּוּמֵיהּ, חַד רַבְרְבָא, וְחַד זְעֵירָא, דִּכְתִיב הַצְּלָלִים, תְּרֵי. וְכַד מִשְׁתַּכְּחֵי כַּחֲדָא, כְּדֵין הוּא בַר נָשׁ בְּקִיּוּמֵיהּ. וְעַל דָּא, וְנָסוּ הַצְּלָלִים כְּתִיב. כְּדֵין כָּעֵי בַר נָשׁ לְאִסְתַּכְּלָא בְּעוֹבָדוֹי, וּלְתַקְּנָא לוֹן קָמֵי מָאֲרֵיהּ, וְיוֹדֵי עָלַיְיהוּ. בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִקְרֵי רַחוּם וְחַנּוּן, וּמְקַבֵּל לְאִינּוּן דְּתָבִין קָמֵיהּ.

וְדָא הוּא עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים, דְּכֵיוָן דְּאִינּוּן צְלָלִים מִתְעַבְּרָן מִנֵּיהּ, וְאִיהוּ תָּפִיס בְּקוֹלָרָא, תְּשׁוּבָה הִיא אֲבָל לָא מְעַלְיָא כָּל כַּךְ כְּזִמְנָא דְּקָאִים אִיהוּ בְּקִיּוּמֵיהּ. וּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא אַכְרִיז וְאָמַר, (קהלת יב) וּזְכוֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְּחוּרוֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה וְגוֹ'.

לשון הקודש

הַיּוֹם, טֶרֶם שֶׁיִּנְשֹׁף הַיּוֹם לָצֵאת מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. וְנָסוּ הַצְּלָלִים, שֶׁיַּעֲבֹר הַצֶּלֶם, יָשׁוּב לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, שְׁנֵי צְלָמִים יֵשׁ לָאָדָם כְּשֶׁהוּא בְקִיּוּמוֹ, אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, שֶׁכָּתוּב הַצְּלָלִים, שְׁנַיִם. וּכְשֶׁנִּמְצָאִים כְּאֶחָד, אֲזַי הָאָדָם בְּקִיּוּמוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב וְנָסוּ הַצְּלָלִים. אֲזַי צָרִיךְ אָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּמַעֲשָׂיו וּלְתַקְּנָם לִפְנֵי אֲדוֹנוֹ וְיוֹדֶה עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא רַחוּם וְחַנּוּן, וּמְקַבֵּל אֶת אוֹתָם שֶׁשָּׁבִים לְפָנָיו.

וְזֶהוּ עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים, שֶׁכֵּיוָן שֶׁאוֹתָם צְלָלִים עָבְרוּ מִמֶּנּוּ וְהוּא תָּפוּס בְּקוֹלָר, זוֹ תְּשׁוּבָה, אֲבָל לֹא כָּל כָּךְ מְעֻלָּה כְּמוֹ בִּזְמַן שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ. וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ מַכְרִיז וְאוֹמֵר, (קהלת יב) וּזְכֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְּחוּרֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה וְגוֹ'.

וְעַל דָּא עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם, דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְאַתְקָנָא עוֹבָדוֹי. דְּכַד מָטוּן יוֹמוֹי לְאִסְתַּלְּקָא מִן עָלְמָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תּוֹהֵא עָלֵיהּ, וְאוֹמֵר, וְנֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אָלָה, וְהָא אוֹמֵינָא לָהּ בְּאוֹמָאָה דִשְׁמִי דְּלָא לְשַׁקְּרָא בִי, וְאַסְהֲדִית בָּהּ כַּד נַחְתַּת לְעָלְמָא, וְהוּא עֵד וַדָּאי, מִכַּמָּה זִמְנִין דְּאַסְהֲדִית בָּהּ, לְנַטְרָא פִּקּוּדֵי. בְּגִין כַּךְ הוֹאִיל וּבַר נָשׁ הוּא עֵד, בְּשַׁעֲתָא דְיֵתוּב קָמֵי מַלְכָּא, אוֹ רָאָה אוֹ יָדָע. אוֹ רָאָה, אִינּוּן חוֹבִין דְּעָבַד וְאִסְתְּכַּל בְּהוּ. אוֹ יָדָע בְּבִירוּרָא דְמִלָּה דְעָבַר עָל פִּקּוּדָא דְמָאֲרֵיהּ, אִם לוֹא יַגִּיד, אִם לָא יוֹדֵי עָלַיְיהוּ קָמֵי מָאֲרֵיהּ (מַה כְּתִיב) **כַּד יִפּוּק מֵהַאי עָלְמָא, וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ. וְכַד יִשָּׂא עֲוֹנוֹ, הֵיאַךְ פַּתְחִין לֵיהּ פִּתְחָא, וְהֵיאַךְ יְקוּם קָמֵי מָאֲרֵיהּ, וְעַל דָּא נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא כְּתִיב.**

לשון הקודש

וְעַל זֶה עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם, שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְתַקֵּן מַעֲשָׂיו. שֶׁכְּשֶׁמַּגִּיעִים יָמָיו לְהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹהֵה עָלָיו וְאוֹמֵר, וְנֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אָלָה, וַהֲרֵי הִשְׁבַּעְתִּי אוֹתָהּ בִּשְׁבוּעָה שֶׁל שְׁמִי שֶׁלֹּא לְשַׁקֵּר בִּי, וְהֵעַדְתִּי בָהּ כְּשֶׁיָּרְדָה לָעוֹלָם, וְהוּא עֵד וַדַּאי, מִכַּמָּה פְּעָמִים שֶׁהֵעַדְתִּי בָהּ לִשְׁמֹר מִצְוֹתַי. לָכֵן, הוֹאִיל וְהָאָדָם הוּא עֵד, בְּשָׁעָה שֶׁיָּשׁוּב לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ – אוֹ רָאָה אוֹ יָדָע. אוֹ רָאָה אוֹתָם חֲטָאִים שֶׁעָשָׂה וְהִתְבּוֹנֵן בָּהֶם. אוֹ יָדָע בְּבֵרוּר הַדָּבָר שֶׁעָבַר עַל מִצְוַת רִבּוֹנוֹ. אִם לוֹא יַגִּיד – אִם לֹא יוֹדֶה עֲלֵיהֶם לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ (מַה כָּתוּב) כְּשֶׁיֵּצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ. וּכְשֶׁיִּשָּׂא עֲוֹנוֹ, אֵיךְ יִפְתְּחוּ לוֹ פֶּתַח וְאֵיךְ יַעֲמֹד לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, וְעַל זֶה נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא כָּתוּב.

נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא. (ויקרא ד) רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים מד) כָּל זֹאת בָּאַתְנוּ וְלֹא שְׁכַחֲנוּךָ וְלֹא שִׁקַּרְנוּ בִּבְרִיתֶךָ. כָּל זֹאת בָּאַתְנוּ, כָּל אֵלּוּ בָּאוּ עָלֵינוּ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא כָּל דִּינִין דִּלְעֵילָא אָתוּ עֲלָנָא. וְלָא שְׁכַחֲנוּךָ, וְלָא אַנְשֵׁינָא מִילּוֹלֵי אוֹרַיְיתָךְ. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, כָּל מָאן דְּאַנְשֵׁי מִלּוֹלֵי אוֹרַיְיתָא, וְלָא בָעֵי לְמִלְעֵי בָּהּ, כְּאִלּוּ אַנְשֵׁי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא אוֹרַיְיתָא כֻּלָּהּ שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוֵי.

וְלֹא שִׁקַּרְנוּ בִּבְרִיתֶךָ, דְּכָל מָאן דִּמְשַׁקַּר בֵּיהּ בְּהַאי אָת קַיְיָמָא קַדִּישָׁא דְרָשִׁים בֵּיהּ, כְּאִלּוּ מְשַׁקַּר בִּשְׁמָא דְּמַלְכָּא, בְּגִין דִּשְׁמָא דְמַלְכָּא אִתְרְשִׁים בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ. וּקְרָא אַחֲרָא אוֹדֵי בֵּיהּ בְּהַאי קְרָא, דִּכְתִיב, (תהלים מד) אִם שָׁכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וַנִּפְרוֹשׂ כַּפֵּינוּ לְאֵל זָר. אִם שָׁכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר וְלֹא שְׁכַחֲנוּךָ (וְדָא הִיא אוֹרַיְיתָא דְּאִיהוּ שֵׁם

לשון הקודש

נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים מד) כָּל זֹאת בָּאַתְנוּ וְלֹא שְׁכַחֲנוּךָ וְלֹא שִׁקַּרְנוּ בִּבְרִיתֶךָ. כָּל זֹאת בָּאַתְנוּ, הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּל אֵלּוּ בָּאוּ עָלֵינוּ! אֶלָּא כָּל הַדִּינִים שֶׁלְּמַעְלָה בָּאוּ עָלֵינוּ. וְלֹא שְׁכַחֲנוּךָ, וְלֹא שָׁכַחְנוּ דִּבְרֵי תוֹרָתֶךָ. מִכָּאן לָמַדְנוּ, כָּל מִי שֶׁשּׁוֹנֶה דִּבְרֵי תוֹרָה וְלֹא רוֹצֶה לַעֲסֹק בָּהּ, כְּאִלּוּ שָׁכַח אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי כָּל הַתּוֹרָה הִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְלֹא שִׁקַּרְנוּ בִּבְרִיתֶךָ, שֶׁכָּל מִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בִּבְרִית הַקֹּדֶשׁ הַזּוֹ שֶׁרְשׁוּמָה בּוֹ, כְּאִלּוּ שֶׁמְּשַׁקֵּר בִּשְׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ רָשׁוּם בָּאָדָם. וּמִקְרָא אַחֵר מוֹדֶה לַכָּתוּב הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב (שם) אִם שָׁכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וַנִּפְרֹשׂ כַּפֵּינוּ לְאֵל זָר.

אֱלֹהֵינוּ). וַנִּפְרוֹשׁ כַּפֵּינוּ לְאֵל זָר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, וְלֹא שִׁקַּרְנוּ בִּבְרִיתֶךָ. וְכֹלָּא חַד מִלָּה. מָאי שִׁקְּרָא הָכָא. דְּפָרִישׁ כַּפָּיו לִרְשׁוּתָא אַחֲרָא, וּמְשַׁקֵּר בְּהַאי בְּרִית. וְעַל דָּא אוֹרַיְיתָא אֲחִידַת בְּהַאי, דְּכָל מָאן דְּנָטִיר הַאי בְּרִית, כְּאִלּוּ נָטִיר אוֹרַיְיתָא כֻּלָּהּ, וּמַאן דְּמְשַׁקֵּר בְּהַאי, כְּאִלּוּ מְשַׁקֵּר בְּאוֹרַיְיתָא כֻּלָּהּ.

תָּא חֲזֵי, אַבְרָהָם עַד לָא אִתְגְּזַר, הָא לָא אִתְּמַר דְּאִיהוּ נָטִיר אוֹרַיְיתָא, כֵּיוָן דְּאִתְגְּזַר מַה כְּתִיב, (בראשית כו) עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקוֹלִי וַיִּשְׁמוֹר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי חֻקּוֹתַי וְתוֹרֹתָי. וְכֹלָּא בְּגִין דְּאִתְגְּזַר, אִתְרְשִׁים בֵּיהּ רְשִׁימָא קַדִּישָׁא, וְנָטִיר לֵיהּ כְּדְקָא יֵאוֹת, סָלִיק לֵיהּ כְּאִילּוּ נָטַר אוֹרַיְיתָא כֻּלָּהּ. יִצְחָק (דף י"ד ע"א) אוֹף הָכִי כְּתִיב, (בראשית יז) וְאֶת בְּרִיתִי אָקִים אֶת יִצְחָק. וְעַל דָּא אוֹרַיְיתָא אִקְּרֵי בְּרִית.

לשון הקודש

אִם שָׁכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא שִׁכַּחְנוּךָ (וְזוהי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שֵׁם אֱלֹהֵינוּ). וַנִּפְרֹשׂ כַּפֵּינוּ לְאֵל זָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא שִׁקַּרְנוּ בִּבְרִיתֶךָ. וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד. מָה הַשֶּׁקֶר כָּאן? שֶׁפָּרַשׂ כַּפָּיו לִרְשׁוּת אַחֶרֶת וּמְשַׁקֵּר בַּבְּרִית הַזּוֹ, וְלָכֵן הַתּוֹרָה אוֹחֶזֶת בָּזֶה. שֶׁכָּל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַבְּרִית הַזּוֹ כְּאִלּוּ שָׁמַר אֶת כָּל הַתּוֹרָה, וּמִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בָּזֶה כְּאִלּוּ מְשַׁקֵּר בְּכָל הַתּוֹרָה.

בא רְאֵה, טֶרֶם שֶׁנִּמּוֹל אַבְרָהָם הֲרֵי לֹא נֶאֱמַר שֶׁהוּא שָׁמַר אֶת הַתּוֹרָה. כֵּיוָן שֶׁנִּמּוֹל מַה כָּתוּב? (בראשית כו) עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי חֻקּוֹתַי וְתוֹרֹתָי. וְהַכֹּל מִשּׁוּם שֶׁנִּמּוֹל וְנִרְשַׁם בּוֹ הָרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ וְשָׁמַר אוֹתוֹ כָּרָאוּי, מַעֲלֶה עָלָיו כְּאִלּוּ שָׁמַר אֶת כָּל הַתּוֹרָה. אַף בְּיִצְחָק כָּתוּב, (בראשית יז) וְאֶת בְּרִיתִי אָקִים אֶת יִצְחָק. וְעַל זֶה נִקְרֵאת הַתּוֹרָה בְּרִית.

תָּא חֲזֵי, יוֹסֵף בְּגִין דְּנָטַר לֵיהּ לְהַאי בְּרִית, וְלָא בָּעָא לְשַׁקְּרָא בֵּיהּ, זָכָה לִיקָרָא בְּהַאי עָלְמָא, וְלִיקָרָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁרֵי שְׁמֵיהּ בְּגַוֵּיהּ, דִּכְתִיב, (תהלים פא) עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ. וְזָכָה לְבִרְכָתָא דְּהַאי עָלְמָא, וּלְבִרְכָתָא דְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כְּתִיב (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ וְגוֹ'. יוֹסֵף בְּגִין דְּנָטִיר לְהַאי בְּרִית, זָכָה בְּשׁוֹר, דְּאִיהוּ קַדְמָאָה לְקָרְבְּנָא. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה, אִי הָכִי אֲמַאי אִתְבְּרַךְ בְּמִלָּה דְּאִיהִי שְׁמָאלָא, בִּימִינָא מִיבְעֵי לֵיהּ, דְּהָא כְּתִיב (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל. אָמַר לֵיהּ בְּגִין דְּיָגִין עַל חוֹבֵי דְּיָרְבְּעָם.

אָמַר לֵיהּ, רָזָא אוֹלִיפְנָא בְּהַאי קְרָא, דְּכֵיוָן דְּיוֹסֵף נָטַר לֵיהּ לְהַאי בְּרִית, דְּהַאי בְּרִית אָחִיד

לשון הקודש

בא רְאֵה, מִשּׁוּם שֶׁיּוֹסֵף שָׁמַר אֶת הַבְּרִית הַזּוֹ וְלֹא רָצָה לְשַׁקֵּר בָּהּ, זָכָה לְכָבוֹד בָּעוֹלָם הַזֶּה וּלְכָבוֹד בָּעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִשְׁרָה אֶת שְׁמוֹ בְּתוֹכוֹ, שֶׁכָּתוּב (תהלים פא) עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ. וְזָכָה לִבְרִכַּת הָעוֹלָם הַזֶּה וּלְבִרְכַּת הָעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּתוּב (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ וְגוֹ'. מִשּׁוּם שֶׁיּוֹסֵף שָׁמַר אֶת הַבְּרִית הַזּוֹ, זָכָה בְּשׁוֹר, שֶׁהוּא רִאשׁוֹן לְקָרְבָּן. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, אִם כָּךְ, לָמָּה הִתְבָּרֵךְ בְּדָבָר שֶׁהוּא שְׂמֹאל? בִּימִין הָיָה צָרִיךְ, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל. אָמַר לוֹ, כְּדֵי שֶׁיָּגֵן עַל חֲטָאֵי יָרָבְעָם.

אָמַר לוֹ, סוֹד לָמַדְנוּ בַּכָּתוּב הַזֶּה, שֶׁכֵּיוָן

בִּתְרֵין דַּרְגִּין, וְאִינּוּן תְּרֵין דַּרְגִּין לְעֵילָא, בִּשְׁמָהָן אִתְקְרוּן. וְאוֹלִיפְנָא בְּפָרָשַׁת פָּרָה אֲדוּמָּה, דְּהַאי פָּרָה חַד דַּרְגָּא מֵאִינּוּן תְּרֵין דַּרְגִּין עִלָּאִין הֲוֵי, וְזִווּגָא דְּפָרָה שׁוֹר אִקְרֵי, וְדָא הוּא בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו הָדָר לוֹ וַדַּאי. וְלָאו הַאי כְּשׁוֹר דְּעָלְמָא, אֶלָּא וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו. קַרְנָא עִלָּאָה הוּא עַל כָּל אַחֲרָנִין, וְעַל דָּא בָּהֶם עַמִּים יְנַגַּח יַחְדָּיו אַפְסֵי אָרֶץ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, מַשְׁמַע, דְּכָל מָאן דְּנָטִיר לְהַאי אָת רְשִׁימָא קַדִּישָׁא, אִינּוּן תְּרֵין דַּרְגִּין עִלָּאִין אִתְקַשְׁרָן בֵּיהּ. לְנַטְרָא לֵיהּ בְּכֹלָּא, וּלְאַעְטְרָא לֵיהּ בִּיקָרָא עִלָּאָה. וְעַל דָּא זָכָה בִּתְרֵין מַלְכוּ. חַד הוּא. וְחַד בְּנוֹ. דְּכֵיוָן דְּשָׁלְמֹה מַלְכָּא אִתְדְּבַק בְּנָשִׁים נָכְרִיּוֹת, אִתְיְהִיב מַלְכוּתָא לְיָרָבְעָם, וְעַל דָּא בְּרִית חָבִיב מִכֹּלָּא.

לשון הקודש

שֶׁיּוֹסֵף שָׁמַר אֶת הַבְּרִית הַזּוֹ, שֶׁהַבְּרִית הַזּוֹ אֲחוּזָה בִּשְׁתֵּי דְּרָגוֹת, וְאוֹתָן שְׁתֵּי דְּרָגוֹת לְמַעְלָה נִקְרְאוּ בְּשֵׁמוֹת. וְלָמַדְנוּ בְּפָרָשַׁת פָּרָה אֲדֻמָּה, שֶׁהַפָּרָה הַזּוֹ הִיא דַּרְגָּה אַחַת מֵאוֹתָן שְׁתֵּי דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וְהַזִּווּג שֶׁל פָּרָה נִקְרָא שׁוֹר, וְזֶהוּ בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו. הָדָר לוֹ וַדַּאי. וְלֹא כְּמוֹ הַשּׁוֹר הַזֶּה שֶׁל הָעוֹלָם, אֶלָּא וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו. קֶרֶן עֶלְיוֹנָה הִיא עַל כָּל הָאֲחֵרוֹת, וְעַל כֵּן – בָּהֶם עַמִּים יְנַגַּח יַחְדָּיו אַפְסֵי אָרֶץ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מַשְׁמַע שֶׁכָּל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת אוֹת הָרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ, אוֹתָן שְׁתֵּי דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת נִקְשָׁרוֹת בּוֹ, לִשְׁמֹר אוֹתוֹ בַּכֹּל וּלְעַטְּרוֹ בְּכָבוֹד עֶלְיוֹן, וְלָכֵן זָכָה בִּשְׁתֵּי מַלְכֻיּוֹת – אַחַת הוּא, וְאַחַת בְּנוֹ.

בְּגִין כַּךְ אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הַאי בַּר נָשׁ דְּאוֹלִיד בַּר, אִתְקְשַׁר בִּשְׁכִינְתָּא, דְּהִיא פִּתְחָא דְכָל פִּתְחִין (ס"א וְהַאי רַבְיָא דְאִתְגְּזַר אִתְקְשָׁר בִּשְׁכִינְתָּא, דְּהִיא פִּתְחָא דְכָל כִּתְרִין) **עִלָּאִין, פִּתְחָא דְאִתְקְשָׁר בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא.** (דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן) **וְהַהוּא דָמָא דְּנָפִיק מֵהַהוּא רַבְיָא, נָטִיר קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְשַׁעֲתָא דְּדִינִין מִתְעָרִין בְּעָלְמָא, אַשְׁגַּח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהוּא דָמָא, וְשַׁזִּיב עָלְמָא. וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב** (בראשית יז) **וּבֶן שְׁמֹנַת יָמִים יִמּוֹל לָכֶם כָּל זָכָר. וּכְתִיב** (תהלים צ) **וְאִם בִּגְבוּרוֹת שְׁמֹנִים שָׁנָה. וְכֹלָּא בְּחַד מַתְקְלָא סַלְקָא.**

תָּאנָא בְּהַהוּא דָמָא, זָכֵי עָלְמָא לְאִתְבַּסְּמָא בְּחֶסֶד, וְקַיְּימִין כֻּלְּהוּ עָלְמִין, דִּכְתִיב, (ירמיה לג) **אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְגוֹ'. אִם לֹא בְרִיתִי תִּינַח. יוֹמָם וָלַיְלָה לָמָּה.**

לשון הקודש

שֶׁכֵּיוָן שֶׁשְּׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ נִדְבַּק בִּנְשִׁים נָכְרִיּוֹת, נִתְּנָה הַמַּלְכוּת לְיָרָבְעָם, וְלָכֵן הַבְּרִית חֲבִיבָה מֵהַכֹּל.

מִשּׁוּם כָּךְ אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הָאָדָם הַזֶּה שֶׁמּוֹלִיד בֵּן, נִקְשָׁר לַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא הַפֶּתַח שֶׁל כָּל הַפְּתָחִים (וְהַתִּינוֹק הַזֶּה שֶׁנִּמּוֹל, נִקְשָׁר בַּשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא פֶּתַח שֶׁל כָּל הַכִּתְרִים) הָעֶלְיוֹנִים, הַפֶּתַח שֶׁנִּקְשָׁר בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. (שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן) וְאוֹתוֹ דָם שֶׁיּוֹצֵא מֵאוֹתוֹ תִינוֹק שָׁמוּר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבְשָׁעָה שֶׁמִּתְעוֹרְרִים דִּינִים בָּעוֹלָם, מַשְׁגִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ דָם וּמַצִּיל אֶת הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, (בראשית יז) וּבֶן שְׁמֹנַת יָמִים יִמּוֹל לָכֶם כָּל זָכָר. וְכָתוּב (תהלים צ) וְאִם בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה. וְהַכֹּל עוֹלֶה בְּמִשְׁקָל אֶחָד.

שְׁנֵינוּ, בְּאוֹתוֹ הַדָּם זוֹכֶה הָעוֹלָם לְהִתְבַּשֵּׂם בְּחֶסֶד, וְכָל הָעוֹלָמוֹת עוֹמְדִים,

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, תְּנִינָן תְּרֵין כִּתְרִין אִתְאַחֲדָן כַּחֲדָא, וְאִינּוּן פִּתְחָא דְּכָל שְׁאַר כִּתְרִין, וְתָאנָא, חַד דִּינָא, וְחַד רַחֲמֵי, וּמִתְבַּסְּמָאן דָּא בְדָא, דְּכַר וְנוּקְבָא. (ס"א וְתָאנָא חַד דְּכַר וְחַד נוּקְבָא, חַד דִּינָא, וְחַד רַחֲמֵי).

בְּסִטְרָא דִּדְכוּרָא שַׁרְיָא חֶסֶד. בְּסִטְרָא דְנוּקְבָא שַׁרְיָא דִינָא. (וּבְגִין כָּךְ) חַד חִוָּרָא וְחַד סוּמָקָא. וּבְגִין לְאִתְבַּסְּמָא דָא בְדָא, (בְּגִין כָּךְ) מִתְקַשְּׁרָן דָּא בְדָא. וְהַאי בְּרִית אָחִיד בְּהוּ בְיוֹמָם וָלַיְלָה, בְּדִינָא וְחֶסֶד. בְּדִינָא בְקַדְמִיתָא. וּלְבָתַר שַׁרְיָא בֵּיהּ בְּחֶסֶד, וְאִתְבְּסָם בְּכֹלָּא. וְדָא הוּא בְּרִית דְּאִקְרֵי יוֹמָם וָלַיְלָה, דְּאָחִיד בְּתַרְוַוּיְיהוּ.

וּמַאן דְּזָכֵי לְנַטְרָא לְהַאי בְּרִית בְּדָקָא יֵאוֹת, וְלָא חָטֵי בֵּיהּ כָּל יוֹמוֹי, אָחִיד בְּהוּ בְיוֹמָם וָלַיְלָה. וְזָכֵי לִתְרֵין עָלְמִין, עָלְמָא דָא וְעָלְמָא

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְגוֹ'. אִם לֹא בְרִיתִי מֵילָא, אֲבָל לָמָּה יוֹמָם וָלַיְלָה?

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שְׁנֵינוּ, שְׁנֵי כִּתְרִים מִתְאַחֲדִים כְּאֶחָד וְהֵם הַפֶּתַח שֶׁל כָּל הַכִּתְרִים, וְשָׁנִינוּ, אֶחָד דִּין וְאֶחָד רַחֲמִים, וּמִתְבַּשְּׂמִים זֶה עִם זֶה, זָכָר וּנְקֵבָה. (וְשָׁנִינוּ, אֶחָד זָכָר וְאֶחָד נְקֵבָה, אֶחָד דִּין וְאֶחָד רַחֲמִים).

בְּצַד הַזָּכָר שָׁרוּי חֶסֶד, וּבְצַד הַנְּקֵבָה שָׁרוּי דִּין. (וּמִשּׁוּם כָּךְ) אֶחָד לָבָן וְאֶחָד אָדֹם. וּכְדֵי לְהִתְבַּשֵּׂם זֶה עִם זֶה, (מִשּׁוּם כָּךְ) הֵם מִתְקַשְּׁרִים זֶה בָּזֶה. וְהַבְּרִית הַזּוֹ אוֹחֶזֶת בָּהֶם בְּיוֹמָם וָלַיְלָה, בְּדִין וְחֶסֶד. בְּדִין בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ שׁוֹרֶה בְּחֶסֶד, וּמִתְבַּשֵּׂם בַּכֹּל. וְזוֹהִי הַבְּרִית שֶׁנִּקְרֵאת יוֹמָם וָלַיְלָה, שֶׁאוֹחֶזֶת בִּשְׁנֵיהֶם.

וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁמֹר אֶת אוֹת הַבְּרִית הַזּוֹ כָּרָאוּי וְלֹא חוֹטֵא בָהּ כָּל יָמָיו, הוּא אוֹחֵז

דְּאָתֵי. וְעַל דָּא אִקְרֵי אַבְרָהָם שְׁלִים, דִּכְתִיב, (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָּמִים, וְאֵימָתַי אִקְרֵי שְׁלִים. כַּד זָכָה בְּתַרְוַוּיְיהוּ, בְּיוֹמָם וָלַיְלָה. דִּכְתִיב, (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי. וְתַרְוַוּיְיהוּ אַחֲסִין אַבְרָהָם. וְלָא אִתְקַיְּימָא בֵּיהּ חֶסֶד בְּקִיּוּמָא שְׁלִים, עַד דְּאִתְגְּזַר. כֵּיוָן דְּאִתְגְּזַר, אִתְקָיְּים בֵּיהּ, וְזָכָה לְתַרְוַוּיְיהוּ, וְאִקְרֵי שְׁלִים.

כְּמָה דְּתָנִינָן דִּכְתִיב, (בראשית יח) **וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם. פֶּתַח הָאֹהֶל, דָּא הוּא כִּתְרָא עֲשִׂירָאָה דְּמַלְכָּא, דְּאִיהוּ פִּתְחָא לְכָל מַשְׁכְּנָא קַדִּישָׁא דִשְׁאָר כִּתְרִין, וְקַרְיֵיהּ דָּוִד מַלְכָּא** (לְהַאי) **פִּתְחָא** (נ"א צֶדֶק), דִּכְתִיב, (תהלים קיח) **פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, וּכְתִיב זֶה הַשַּׁעַר לַיְיָ'. כְּחֹם הַיּוֹם. כַּד נָהֲרָא נְהִירוּ דְּחֶסֶד, חוּלַק עַדְבֵּיהּ, כְּמָה דְּיָתִיב**

לשון הקודש

בְּיוֹמָם וָלַיְלָה, וְזוֹכֶה לִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא. וְלָכֵן אַבְרָהָם נִקְרָא שָׁלֵם, שֶׁכָּתוּב (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. וְאֵימָתַי נִקְרָא שָׁלֵם? כְּשֶׁזָּכָה בִּשְׁנֵיהֶם, בְּיוֹמָם וָלַיְלָה, שֶׁכָּתוּב (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי. וּשְׁנֵיהֶם יָרַשׁ אַבְרָהָם, וְלֹא הִתְקַיֵּם בּוֹ הַחֶסֶד בְּקִיּוּם שָׁלֵם עַד שֶׁנִּמּוֹל. כֵּיוָן שֶׁנִּמּוֹל, הִתְקַיֵּם בּוֹ וְזָכָה לִשְׁנֵיהֶם, וְנִקְרָא שָׁלֵם.

כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, שֶׁכָּתוּב (בראשית יח) **וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם. פֶּתַח הָאֹהֶל,** זֶהוּ הַכֶּתֶר הָעֲשִׂירִי שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שֶׁהִיא פֶּתַח לְכָל הַמִּשְׁכָּן הַקָּדוֹשׁ שֶׁל שְׁאָר הַכִּתְרִים, וְדָוִד הַמֶּלֶךְ קוֹרֵא (לְזֶה) פֶּתַח (צֶדֶק), שֶׁכָּתוּב (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, וְכָתוּב זֶה הַשַּׁעַר לַה'. כְּחֹם הַיּוֹם, כְּשֶׁמֵּאִיר הָאוֹר שֶׁל הַחֶסֶד, חֵלֶק גּוֹרָלוֹ,

בְּהַאי, יָתִיב בְּהַאי. אֵימָתַי אִתְקַיְּימוּ בֵּיהּ, כַּד אִתְגְּזַר. וּבְגִין כַּךְ אִקְרֵי בְּרִית יוֹמָם וָלַיְלָה. תָּאנָא כְּתִיב, (שמות יב) וּפָסַח יְיָ' עַל הַפֶּתַח. מָאי וּפָסַח יְיָ' עַל הַפֶּתַח. דְּשַׁרְיָא עַל הַאי פִּתְחָא חֶסֶד, לְאִתְבַּסְּמָא. וּבְגִינֵי כַּךְ וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הָא תָּנִינָן, גִּיּוֹרָא כַּד אִתְגְּזַר וְעָיֵיל תְּחוֹת גַּדְפֵּי דִשְׁכִינְתָּא, אִקְרֵי גֵּר צֶדֶק וְלָא יַתִּיר, גֵּר צֶדֶק וַדַּאי, זָכֵי לְמֵיעַל בְּהַהוּא (דף י"ד ע"ב) כִּתְרָא דְצַדִּיק וְאַת אַמְרַת יוֹמָם וָלַיְלָה דְזָכוּ לְתַרְוַוּיְיהוּ.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר בְּרִי, לָא דָמֵי מָאן דְּאָתֵי מִשָּׁרְשָׁא קַדִּישָׁא, וּמִגּוְזָעָא דִקְשׁוֹט, לְמַאן דְּאָתֵי מִגּוְזָעָא בִישָׁא, וּמִשָּׁרְשָׁא דְגַעֲלֵי בִישִׁין תַּקִּיפִין. בְּיִשְׂרָאֵל כְּתִיב בְּהוּ, (ירמיה ב) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת. בְּאוּמּוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁיָּשַׁב בָּזֶה – יָשַׁב בָּזֶה. מָתַי הִתְקַיְּמוּ בוֹ? כְּשֶׁנִּמּוֹל, וְלָכֵן נִקְרֵאת בְּרִית יוֹמָם וָלַיְלָה. שֶׁנִּינוּ, כָּתוּב (שמות יב) וּפָסַח ה' עַל הַפֶּתַח. מַה זֶּה וּפָסַח ה' עַל הַפֶּתַח? שֶׁשּׁוֹרֶה עַל הַפֶּתַח הַזֶּה חֶסֶד לְהִתְבַּשֵּׂם.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֲרֵי שָׁנִינוּ, כְּשֶׁהַגֵּר נִמּוֹל וְנִכְנָס תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, הוּא נִקְרָא גֵּר צֶדֶק וְלֹא יוֹתֵר, גֵּר צֶדֶק וַדַּאי, זוֹכֶה לְהִכָּנֵס לְאוֹתוֹ כֶּתֶר שֶׁל צֶדֶק, וְאַתָּה אוֹמֵר יוֹמָם וָלַיְלָה שֶׁזָּכוּ לִשְׁנֵיהֶם?

אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר בְּנִי, אֵינוֹ דוֹמֶה מִי שֶׁבָּא מִשֹּׁרֶשׁ קָדוֹשׁ וּמִגֶּזַע אֱמֶת, לְמִי שֶׁבָּא מִגֶּזַע רַע וּמִשֹּׁרֶשׁ שֶׁל גְּעָלִים רָעִים קָשִׁים. בְּיִשְׂרָאֵל כָּתוּב בָּהֶם, (ירמיה ב) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת.

כְּתִיב (יחזקאל כג) **אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם וְזִרְמַת סוּסִים זִרְמָתָם.**

וּבְגִין כַּךְ, יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין זַרְעָא דִקְשׁוֹט, גּוּזְעָא דְּאִתְבְּסָמוּ בְטוּרָא דְסִינַי, וְאִתְפְּסַק מִנַּיְיהוּ כָּל זוּהֲמָא, כֻּלְּהוּ מִתְבַּסְּמִין, וְכֻלְּהוּ עַיְּילֵי בְקַיָּימָא קַדִּישָׁא דְיוֹמָם וָלַיְלָה, לְמֶהֱוֵי שְׁלֵמִים בְּכֹלָּא. אֲבָל בְּאוּמּוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, קַשְׁיָא לְמֶעְבַּר מִנַּיְיהוּ זוּהֲמָא, וַאֲפִילוּ עַד ג' דָּרִין. וּבְגִין כַּךְ תָּנֵינָן, טוֹב שֶׁבְּעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וכו', וּבְגִין כַּךְ גֵּר צֶדֶק. וַדַּאי.

דְּאָמַר רַב הַמְנוּנָא סָבָא, אוּמּוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, עַד לָא אִתְגְּזָרוּ שַׁרְיָין בְּכִתְרִין תַּתָּאִין דְּלָא קַדִּישִׁין, וְרוּחַ מְסָאֲבָא שַׁרְיָא עָלַיְיהוּ. כֵּיוָן דְּאִתְגְּיָירוּ וְאִתְגְּזָרוּ, שַׁרְיָין בְּכִתְרָא קַדִּישָׁא (שֶׁל

לשון הקודש

בְּאֻמּוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה כָּתוּב, (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם וְזִרְמַת סוּסִים זִרְמָתָם.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים זֶרַע שֶׁל אֱמֶת, גֶּזַע שֶׁהִתְבַּשְּׂמוּ בְּהַר סִינַי וּפָסְקָה מֵהֶם כָּל הַזֻּהֲמָה, כֻּלָּם מִתְבַּשְּׂמִים, וְכֻלָּם נִכְנָסִים בַּבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל יוֹמָם וָלַיְלָה לִהְיוֹת שְׁלֵמִים בַּכֹּל. אֲבָל בְּאֻמּוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה קָשֶׁה לְהַעֲבִיר מֵהֶם אֶת הַזֻּהֲמָה, וַאֲפִילוּ עַד שְׁלֹשָׁה דּוֹרוֹת. וּמִשּׁוּם כָּךְ שָׁנִינוּ, טוֹב שֶׁבְּעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְכו', וּמִשּׁוּם כָּךְ גֵּר צֶדֶק וַדַּאי.

שֶׁאָמַר רַב הַמְנוּנָא סָבָא, אֻמּוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, מֵרֹם שֶׁנִּמּוֹלוּ שְׁרוּיִים הֵם בִּכְתָרִים תַּחְתּוֹנִים שֶׁאֵינָם קְדוֹשִׁים, וְרוּחַ טֻמְאָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם. כֵּיוָן שֶׁהִתְגַּיְּרוּ

שְׁכִינְתָּא) דְּשַׁרְיָא עַל שְׁאַר כִּתְרִין תַּתָּאִין, וְרוּחָא קַדִּישָׁא שַׁרְיָא עָלַיְיהוּ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל, קַדִּישִׁין בְּנֵי קַדִּישִׁין, דְּגִזְעִין וְשָׁרָשִׁין, וְאִתְכְּסָמוּ בְטוּרָא דְּסִינַי, וְעָאלוּ בִמְהֵימְנוּתָא שְׁלִימָתָא קַדִּישָׁא. בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְגְּזַר שַׁרְיָא בְּכֹלָּא, דִּכְתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

וְהָיָה כִּי יֶחֱטָא וְאָשֵׁם וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה וְגוֹ'. (ויקרא ה) רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, (ישעיה נד) כִּי מֵי נֹחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבוֹר מֵי נֹחַ. הַאי קְרָא קַשְׁיָא, כְּתִיב (בראשית ז) וּמֵי הַמַּבּוּל הָיוּ עַל הָאָרֶץ. וּכְתִיב (בראשית ט) וְלֹא יִכָּרֵת כָּל בָּשָׂר עוֹד מִמֵּי הַמַּבּוּל. מֵי הַמַּבּוּל כְּתִיב, וְלָא מֵי נֹחַ, וְהָכָא כְּתִיב כִּי מֵי נֹחַ זֹאת לִי. זֹאת לִי, הֵם לִי מִיבְעֵי לֵיהּ.

לשון הקודש

וְנִמּוֹלוּ, הֵם שׁוֹרִים בַּכֶּתֶר הַקָּדוֹשׁ (שֶׁל הַשְּׁכִינָה) שֶׁשּׁוֹרֶה עַל שְׁאָר הַכִּתְרִים הַתַּחְתּוֹנִים, וְרוּחַ קְדוֹשָׁה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם. אֲבָל יִשְׂרָאֵל, קְדוֹשִׁים בְּנֵי קְדוֹשִׁים שֶׁל גְּזָעִים וְשָׁרָשִׁים, וְהִתְכַּשְּׁמוּ בְּהַר סִינַי, וְנִכְנְסוּ לָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה הַקְּדוֹשָׁה בְּשָׁעָה שֶׁנִּמּוֹלִים, הֵם שׁוֹרִים בַּכֹּל, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

וְהָיָה כִּי יֶחֱטָא וְאָשֵׁם וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, (ישעיה נד) כִּי מֵי נֹחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבֹר מֵי נֹחַ. הַפָּסוּק הַזֶּה קָשֶׁה, כָּתוּב (בראשית ז) וּמֵי הַמַּבּוּל הָיוּ עַל הָאָרֶץ, וְכָתוּב (שם ט) וְלֹא יִכָּרֵת כָּל בָּשָׂר עוֹד מִמֵּי הַמַּבּוּל. כָּתוּב מֵי הַמַּבּוּל, וְלֹא מֵי נֹחַ, וְכָאן כָּתוּב כִּימֵי נֹחַ זֹאת לִי. זֹאת לִי?! הֵם לִי הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת!

אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, כַּד זַכָּאִין סְגִיאוּ בְּעָלְמָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַדֵּי וּמִשְׁתְּבַח בְּהוּ. דְּתָנֵינָן כַּד שָׁאֲרֵי זַכָּאָה בְּעָלְמָא, וְאִשְׁתְּכַח בֵּיהּ, כַּבְיָכוֹל אַטִּיל שְׁלָמָא בְּעָלְמָא, וְכָל עָלְמָא מִתְבָּרְכָא בְּגִינֵיהּ, וְאַטִּיל שְׁלָמָא בְּפָמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה. מִנָּא לָן. דִּכְתִיב, (ישעיה כז) **אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעֻזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי.** תְּרֵין שְׁלָמִין אֲמַאי הָכָא. אֶלָּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, דְּאַשְׁרֵי דְּכַר וְנוּקְבָא. שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, דְּמִתְבָּרְכָאן אֲבָהָן.

מָאי אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כַּד מִתְבָּרְכָאן אֲבָהָן, שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, דְּאַקְדִּים שְׁלָמָא בְּכֹלָּא. וּבְגִין כַּךְ שָׁלוֹם קַדִּים. יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, מָאי טַעְמָא לָא אַקְדִּים שָׁלוֹם הָכָא. אֶלָּא בְּגִין דְּיִתְעַבֵּר חִוְיָא דְשַׂרְיָא בְּנוּקְבָא בְּקַדְמִיתָא, וְיֵיתֵי

לשון הקודש

אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, כְּשֶׁצַּדִּיקִים מִתְרַבִּים בָּעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂמֵחַ וּמִשְׁתַּבֵּחַ בָּהֶם. שֶׁשָּׁנִינוּ, כְּשֶׁשָּׁרוּי צַדִּיק בָּעוֹלָם וְנִמְצָא בוֹ, כִּבְיָכוֹל הוּא מַטִּיל שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, וְכָל הָעוֹלָם מִתְבָּרֵךְ בִּגְלָלוֹ, וּמַטִּיל שָׁלוֹם בְּפָמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (ישעיה כז) **אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעֻזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי.** שְׁנֵי שְׁלוֹמוֹת כָּאן לָמָּה? אֶלָּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי – שֶׁמַּשְׁרֶה זָכָר וּנְקֵבָה. שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי – שֶׁהָאָבוֹת מִתְבָּרְכִים.

מַה יֵּשׁ בֵּינֵיהֶם? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כְּשֶׁהָאָבוֹת מִתְבָּרְכִים, שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, שֶׁמַּקְדִּים שָׁלוֹם בַּכֹּל. וּמִשּׁוּם כָּךְ שָׁלוֹם קוֹדֵם. יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, מָה הַטַּעַם לֹא הִקְדִּים כָּאן שָׁלוֹם? אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּעֻבַּר

דְּכוּרָא לְמִשְׁרֵי בְּאַתְרֵיהּ, וּבְגִין כַּךְ יַעֲשֶׂה אַקְדִּים, וּלְבָתַר שָׁלוֹם.

תָּאנָא בְּזִמְנָא דְּזַכָּאָה שָׁארֵי בְּעָלְמָא, דִּינִין לָא מִתְעָרִין, וְלָא שַׁלְטִין בְּעָלְמָא, מִשּׁוּם דְּהַהוּא בַּר נָשׁ זַכָּאָה הוּא אוֹת בְּעָלְמָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרֵיהּ, וְעָלְמָא מִתְקַיֵּים בְּגִינֵיהּ.

תַּנְיָא אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בְּזִמְנָא דִּבְנֵי עָלְמָא אִשְׁתְּכָחוּ חַיָּיבִין קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הַהוּא זַכָּאָה דְּאִשְׁתְּכַח בְּעָלְמָא, (בְּעֵי) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתָּעֵי בַּהֲדֵיהּ, בְּגִין דְּיִבְעֵי רַחֲמִין עַל עָלְמָא, וְיִתְפַּיֵּים בַּהֲדַיְיהוּ. מָה עָבֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִשְׁתָּעֵי בַּהֲדֵיהּ עַל אִינּוּן חַיָּיבֵי עָלְמָא. אָמַר לֵיהּ לְאוֹטָבָא לֵיהּ בִּלְחוֹדוֹי, וּלְשֵׁיצָאָה לְכֻלְּהוּ. מַה אָרְחֵיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ זַכָּאָה. שָׁבִיק דִּידֵיהּ, וְנָסִיב לִדְכוּלֵי עָלְמָא בְּדִיל דְּיִתְפַּיָּים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּהֲדַיְיהוּ.

לשון הקודש

הַנָּחָשׁ שֶׁשָּׁרוּי בַּנְּקֻבָּה בָּרִאשׁוֹנָה, וְיָבֹא הַזָּכָר לִשְׁרוֹת בִּמְקוֹמוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ הִקְדִּים יַעֲשֶׂה, וְאַחַר כָּךְ שָׁלוֹם.

שָׁנִינוּ, בִּזְמַן שֶׁצַּדִּיק שָׁרוּי בָּעוֹלָם, הַדִּינִים לֹא מִתְעוֹרְרִים וְלֹא שׁוֹלְטִים בָּעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ אִישׁ צַדִּיק הוּא אוֹת בָּעוֹלָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בִּכְבוֹדוֹ, וְהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בִּשְׁבִילוֹ.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בִּזְמַן שֶׁבְּנֵי הָעוֹלָם נִמְצָאִים רְשָׁעִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אוֹתוֹ הַצַּדִּיק שֶׁנִּמְצָא בָּעוֹלָם, (רוֹצֶה) הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר עִמּוֹ, כְּדֵי שֶׁיְּבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם וְיִתְפַּיֵּם עִמָּם. מָה עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? מְדַבֵּר עִמּוֹ עַל אוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם. אוֹמֵר לוֹ לְהֵיטִיב עִמּוֹ לְבַדּוֹ וּלְהַשְׁמִיד אֶת כֻּלָּם.

מַנָּא לָן. מִמֹּשֶׁה. דְּאָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חָבוּ יִשְׂרָאֵל, (שמות לב) עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מַסֵּכָה וְיִשְׁתַּחֲווּ לוֹ וְגוֹ' תּוּ אָמַר לֵיהּ, הֶרֶף מִמֶּנִּי וְאַשְׁמִידֵם וְגוֹ', בְּהַאי שַׁעֲתָא אָמַר מֹשֶׁה אִי בְּגִין יְקָרָא דִידִי יִשְׁתֵּצוּן יִשְׂרָאֵל מֵעָלְמָא, טַב לִי מִוֹתָא, וְלָא יֵימְרוּן דְּשָׁבִיקְנָא הַאי דְכוּלֵּי עָלְמָא, בְּגִין יְקָרָא דִילִי. מִיַּד וַיְחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי יְיָ' אֱלֹהָיו. וְאוֹשִׁיט גַּרְמֵיהּ לַמִּיתָה בְּכַמָּה אַתְרֵי בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ וְגוֹ'. וְתָאנָא, לָא זָז מֹשֶׁה מִתַּמָּן, עַד דְּמָחַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּנָּחֶם יְיָ' עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. וּכְתִיב (במדבר יד) וַיֹּאמֶר ה' סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ.

לשון הקודש

מַהִי דַּרְכּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק? עוֹזֵב אֶת שֶׁלּוֹ וּלוֹקֵחַ אֶת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּתְפַּיֵּס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמָּם.

מִנַּיִן לָנוּ? מִמֹּשֶׁה, שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, חָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, (שמות לב) עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מַסֵּכָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ וְגוֹ'. עוֹד אָמַר לוֹ, הֶרֶף מִמֶּנִּי וְאַשְׁמִידֵם וְגוֹ'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר מֹשֶׁה, אִם בִּשְׁבִיל כְּבוֹדִי יֻשְׁמְדוּ יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם – טוֹב לִי מָוֶת, וְלֹא יֹאמְרוּ שֶׁעָזַבְתִּי אֶת זֶה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל כְּבוֹדִי. מִיָּד – וַיְחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹהָיו. וְהוֹשִׁיט עַצְמוֹ לְמִיתָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ וְגוֹ'. וְשָׁנִינוּ, לֹא זָז מֹשֶׁה מִשָּׁם עַד שֶׁמָּחַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, וַיִּנָּחֶם ה' עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. וְכָתוּב, (במדבר יד) וַיֹּאמֶר ה' סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ.

וְאִלּוּ בְּנֹחַ כְּתִיב, (בראשית ו) **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא** (דף ט"ו ע"א) **לְפָנַי וְגוֹ'. אָמַר לֵיהּ נֹחַ, וְלִי מַה אַתְּ עָבִיד. אָמַר לֵיהּ וַהֲקִימוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּךְ וְגוֹ' עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר. וְלָא בָעָא רַחֲמֵי עַל עָלְמָא, וּנְחִיתוּ מַיָּא, וְאוֹבִידוּ בְּנֵי עָלְמָא, וּבְגִין כַּךְ מֵי נֹחַ כְּתִיב. מֵי נֹחַ וַדָּאי, דְּבֵיהּ הֲווֹ תַּלְיָין, דְּלָא בָעָא רַחֲמֵי עַל עָלְמָא.**

מִכָּאן אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מָאי דִּכְתִיב, (בראשית ט) **וַיָּחֶל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה. וַיָּחֶל: כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר,** (במדבר ל) **לֹא יָחֵל דְּבָרוֹ, דְּאִתְעָבִיד חוֹל. אִישׁ הָאֲדָמָה, דִּבְגִינֵיהּ אִשְׁתְּצִיאוּ בְּנֵי עָלְמָא, דְּלָא בָעָא רַחֲמֵי עָלַיְיהוּ. דָּבָר אַחֵר אִישׁ הָאֲדָמָה, דִּבְגִינֵיהּ אִתְקַיְּימַת לְבָתָר דְּאִשְׁתְּצִיאוּ קַדְמָאֵי, דִּכְתִיב לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם וְגוֹ'.**

לשון הקודש

וְאִלּוּ בְּנֹחַ כָּתוּב, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי וְגוֹ'. אָמַר לוֹ נֹחַ, וְלִי מָה אַתָּה עוֹשֶׂה? אָמַר לוֹ, וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּךְ וְגוֹ' עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר. וְלֹא בִקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם, וְיָרְדוּ הַמַּיִם וְהֶאֱבִידוּ אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב מֵי נֹחַ. מֵי נֹחַ וַדַּאי, שֶׁבּוֹ הֵם הָיוּ תְּלוּיִים, שֶׁלֹּא בִקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם.

מִכָּאן אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַה שֶׁכָּתוּב (בראשית ט) וַיָּחֶל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה. וַיָּחֶל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ל) לֹא יָחֵל דְּבָרוֹ, שֶׁנַּעֲשָׂה חֹל. אִישׁ הָאֲדָמָה, שֶׁבִּגְלָלוֹ הֶשְׁמִדוּ בְּנֵי הָעוֹלָם, כִּי לֹא בִקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. דָּבָר אַחֵר אִישׁ הָאֲדָמָה – שֶׁבִּשְׁבִילוֹ הִתְקַיְּמָה לְאַחַר שֶׁהֻשְׁמְדוּ הָרִאשׁוֹנִים, שֶׁכָּתוּב לֹא אוֹסִף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם וְגוֹ'.

תָּאנָא מִי נֹחַ אִקְרוּן, דְּהוּא גָּרִים דְּאִקְרוּן עַל שְׁמֵיהּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, זֹאת לִי מָאי קָא מַיְירֵי. אֶלָּא אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִי נֹחַ גָּרְמוּ לִי, דְּאַגְּלֵי זֹאת בְּעָלְמָא. דִּכְתִיב וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם. זֹאת אוֹת הַבְּרִית וְגוֹ'. אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן. כְּלוֹמַר לֵית מָאן דְּאַשְׁגַּח אֶלָּא לִיקָרָא דִשְׁמִי דִרְמִיזָא בְזֹאת. וּמַאן גָּרִים לֵיהּ, מִי נֹחַ.

מִכָּאן סִימָנָא לַחֲסִידָא זַכָּאָה, דְּלָא אִתְגַּלְיָיא הַאי קֶשֶׁת בְּיוֹמוֹי, וְלָא אִצְטְרִיךְ עָלְמָא בְיוֹמוֹי לְהַאי (זֹאת) אוֹת. וּמַאן אִיהוּ. הַהוּא דְבָעֵי רַחֲמֵי עַל עָלְמָא, וְאִתְחַזֵּי לְאַגָּנָא עֲלוֹי. כְּגוֹן רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּלָא אִצְטְרִיךְ עָלְמָא בְיוֹמוֹי לְהַאי אוֹת, דְּהָא הוּא אוֹת סִימָנָא בְעָלְמָא הָוָה.

דְּלָא הָוָה גְּזֵרָה דְאִתְגְּזַר עַל עָלְמָא לְעֵילָא, דְּלָא מְבַטֵּל לָהּ. וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (שמואל ב כג) מוֹשֵׁל

לשון הקודש

שֶׁנִּינוּ, הֵם נִקְרְאוּ מִי נֹחַ, שֶׁהוּא גָּרַם שֶׁנִּקְרְאוּ עַל שְׁמוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, זֹאת לִי, מַה זֶּה אוֹמֵר? אֶלָּא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִי נֹחַ גָּרְמוּ לִי שֶׁאַגַּלֶּה זֹאת בָּעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב וַאֲנִי "זֹאת" בְּרִיתִי אוֹתָם. "זֹאת" אוֹת הַבְּרִית וְגוֹ'. אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן, כְּלוֹמַר אֵין מִי שֶׁמַּשְׁגִּיחַ אֶלָּא לִכְבוֹד שְׁמִי שֶׁרָמוּז בְּזֹאת. וּמִי גָּרַם לוֹ? מִי נֹחַ.

מִכָּאן סִימָן לְחָסִיד צַדִּיק שֶׁלֹּא מִתְגַּלָּה הַקֶּשֶׁת הַזּוֹ בְּיָמָיו, וְלֹא צָרִיךְ הָעוֹלָם בְּיָמָיו לָאוֹת הַזֹּאת. וּמִי הוּא? אוֹתוֹ שֶׁמְּבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם וְרָאוּי לְהָגֵן עָלָיו, כְּמוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, שֶׁלֹּא צָרִיךְ הָעוֹלָם בְּיָמָיו אֶת הָאוֹת הַזֹּאת, שֶׁהֲרֵי הוּא הָיָה אוֹת סִימָן בָּעוֹלָם.

שֶׁלֹּא הָיְתָה גְּזֵרָה שֶׁנִּגְזְרָה עַל הָעוֹלָם

בְּאָדָם, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מוֹשֵׁל בָּאָדָם. וּמִי מוֹשֵׁל בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּבְּיָכוֹל. צַדִּיק. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּזִיר, וְאִיהוּ מְבַטֵּל.

כְּגוֹן רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּיוֹמָא חַד הָוָה יָתִיב אַבָּבָא דְּתַרְעָא (נ"א דִּמְעַרְתָּא) דְּלוּד, זָקַף עֵינוֹי, חָזָא שִׁמְשָׁא דְּנָהִיר, וְאַסְתִּים נְהוֹרָא ג' זִמְנִין, אַדְּהָכִי אִתְחֲשָׁךְ נְהוֹרָא, וְאִתְחַזֵּי בֵּיהּ בְּשִׁמְשָׁא אוּכְמָא וִירוֹקָא. אָמַר לֵיהּ לְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, תָּא אֲבַתְרָאי בְּרִי, וְנֶחֱמֵי דְּהָא וַדַּאי גְּזֵרָה אִתְגְּזַר לְעֵילָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְאוֹדָעָא לִי, דְּוַדַּאי תְּלָתִין יוֹמִין תַּלְיָא הַהוּא מִלְּתָא דְּאִתְגְּזַר לְעֵילָא. וְלָא עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַד דְּאוֹדְעֵיהּ לְצַדִּיקַיָּיא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (עמוס ג) כִּי לֹא יַעֲשֶׂה יְיָ' אֱלֹהִים דָּבָר כִּי אִם גָּלָה סוֹדוֹ אֶל עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים.

לשון הקודש

לְמַעְלָה שֶׁלֹּא מְבַטֵּל אוֹתָהּ, וְהֵינוּ מַה שֶׁכָּתוּב (שמואל-ב כג) מוֹשֵׁל בָּאָדָם. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁל בָּאָדָם. וּמִי מוֹשֵׁל בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא כִּבְיָכוֹל? צַדִּיק. שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גוֹזֵר, וְהוּא מְבַטֵּל.

כְּמוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי שֶׁיּוֹם אֶחָד הָיָה יוֹשֵׁב עַל הַדֶּלֶת שֶׁל שַׁעַר (מְעָרַת) לוֹד, הֵרִים עֵינָיו וְרָאָה שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מְאִירָה, וְהִסְתִּירָה אוֹרָהּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים. בֵּינְתַּיִם נֶחְשַׁךְ הָאוֹר, וְנִרְאָה בַּשֶּׁמֶשׁ שָׁחֹר וְיָרֹק. אָמַר לוֹ לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, בֹּא אַחֲרֵי בְּנִי, וְנִרְאֶה שֶׁהֲרֵי וַדַּאי נִגְזְרָה גְּזֵרָה לְמַעְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהוֹדִיעַ לִי, שֶׁוַּדַּאי שְׁלֹשִׁים יוֹם תָּלוּי אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁנִּגְזַר לְמַעְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ

עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי עָאלוּ בְּהַהוּא כֶּרֶם. חָמוּ חַד חִוְיָא דְּהַוָה אָתֵי, וּפוּמֵיהּ פְּתִיחָא (נ"א וַהֲוָה לָחִישׁ בְּלִישָׁנֵיהּ), וּמְלַהֲטָא בְּאַרְעָא בְּעַפְרָא. אִשְׁתְּנִיק רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְקַטְפָּר יְדוֹי בְּרֵישֵׁיהּ דְּחִוְיָא, שָׁכִיךְ חִוְיָא, מָאִיךְ פּוּמֵיהּ, וְחָמָא לִישָׁנֵיהּ מַרְחִישׁ. אָמַר לֵיהּ חִוְיָא חִוְיָא, זִיל וְאֵימָא לְהַהוּא חִוְיָא עִלָּאָה, דְּהָא רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי בְּעָלְמָא שְׁכִיחַ. עַיְילֵיהּ לְרֵישֵׁיהּ לְחַד נוּקְבָא דְּעַפְרָא. אָמַר גּוּזֵר אֲנָא, כְּשֵׁם דְּתַתָּאָה אִתְחֲזָר לְנוּקְבָא דְּעַפְרָא, כֵּן עִלָּאָה יִתְחַזֵּר לְנוּקְבָא דְּתִהוֹמָא רַבָּא.

רָחִישׁ רִבִּי שִׁמְעוֹן בִּצְלוֹתָא, עַד דַּהֲווֹ מְצַלֵּי שָׁמְעוּ חַד קָלָא, פּוּטְקָרָא דְּקִיטְפָּא עוּלוּ לְאַתְרַיְיכוּ, קַטְפִּירָא דְּבוּרְיָינֵי לָא שָׁרָאן בְּעָלְמָא, דְּהָא, רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי בָּטִיל לוֹן. זַכָּאָה אַנְתְּ

לשון הקודש

עוֹשֶׂה עַד שֶׁמּוֹדִיעַ לַצַּדִּיקִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (עמוס ג) כִּי לֹא יַעֲשֶׂה ה' אֱלֹהִים דָּבָר כִּי אִם גָּלָה סוֹדוֹ אֶל עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, נִכְנְסוּ לְאוֹתוֹ כֶּרֶם. רָאוּ נָחָשׁ אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא, וּפִיו פָּתוּחַ, (וְהָיָה לוֹחֵשׁ בִּלְשׁוֹנוֹ) וְלוֹהֵט בָּאָרֶץ בֶּעָפָר. נֵעֵר בְּגָדָיו רַבִּי שִׁמְעוֹן וְהִכָּה יָדוֹ בְּרֹאשׁ הַנָּחָשׁ, שָׁכַךְ הַנָּחָשׁ, הִנְמִיךְ אֶת פִּיו וְרָאָה לְשׁוֹנוֹ רוֹחֶשֶׁת. אָמַר לוֹ: נָחָשׁ נָחָשׁ, לֵךְ וֶאֱמֹר לְאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁהֲרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי מָצוּי בָּעוֹלָם. הִכְנִיס אֶת רֹאשׁוֹ לְנֶקֶב שֶׁל עָפָר אֶחָד, וְאָמַר: גּוֹזֵר אֲנִי, כְּשֵׁם שֶׁהַתַּחְתּוֹן חָזַר לְנֶקֶב הֶעָפָר, כָּךְ הָעֶלְיוֹן יַחֲזֹר לְנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה.

רָחַשׁ רַבִּי שִׁמְעוֹן בִּתְפִלָּה. עַד שֶׁהָיוּ מִתְפַּלְּלִים, שָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד: מִמְּנֵי הַמָּוֶת, הִכְנִסוּ לִמְקוֹמְכֶם. הַמַּכּוֹת שֶׁל הַמַּשְׁחִיתִים לֹא שׁוֹרוֹת בָּעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי

רִבִּי שִׁמְעוֹן, דְּמָארָךְ בָּעֵי בִּיקָרָךְ עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא. בְּמֹשֶׁה כְּתִיב (שמות לב) וַיְחַל מֹשֶׁה וְגוֹ', דְּמַשְׁמַע דְּאָחִיד לֵיהּ פַּרְגּוֹדָא, וְאַנְתְּ רִבִּי שִׁמְעוֹן גּוֹזֵר, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקַיֵּים. הוּא גוֹזֵר, וְאַנְתְּ מְבַטֵּל.

אַדְהָכִי חָמָא דְּנָהִיר שִׁמְשָׁא, וְאִתְעֲבַר הַהוּא אוּכְמָא, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי הָא עָלְמָא אִתְכְּסָם, עָאל לְבֵיתֵיהּ וְדָרַשׁ, (תהלים יא) כִּי צַדִּיק יְיָ' צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָנִימוֹ. מָאי טַעְמָא כִּי צַדִּיק יְיָ' צְדָקוֹת אָהֵב, מִשּׁוּם דְּיָשָׁר יֶחֱזוּ פָנִימוֹ. מָאי פָּנִימוֹ. פָּנִים עִלָּאִין דִּבְנֵי עָלְמָא, בָּעוּן לְמִבְעֵי רַחֲמֵי מִנֵּיהּ, עַל כָּל מַה דְּאִצְטְרִיכָן.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, אִי הָכִי יָשָׁר יֶחֱזֶה פָּנִימוֹ מִבְעֵי לֵיהּ, אוֹ יְשָׁרִים יֶחֱזוּ, מָאי יָשָׁר יֶחֱזוּ. אָמַר לֵיהּ רָזָא עִלָּאָה, דְּאִינּוּן יְמֵי קֶדֶם

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי בִּטֵּל אוֹתָן. אַשְׁרֶיךָ רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁרִבּוֹנְךָ רוֹצֶה בִּכְבוֹדְךָ עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. בְּמֹשֶׁה כָּתוּב (שמות לב) וַיְחַל מֹשֶׁה וְגוֹ', שֶׁמַּשְׁמָע שֶׁאָחַז אוֹתוֹ פַּרְגּוֹד, וְאַתָּה רַבִּי שִׁמְעוֹן גּוֹזֵר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם. הוּא גוֹזֵר, וְאַתָּה מְבַטֵּל. **בֵּין** כָּךְ רָאָה שֶׁהֵאִיר הַשֶּׁמֶשׁ וְעָבַר אוֹתוֹ הַשְּׁחוֹר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי שֶׁהָעוֹלָם הִתְכַּסֵּם. נִכְנַס לְבֵיתוֹ וְדָרַשׁ, (תהלים יא) כִּי צַדִּיק ה' צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָנִימוֹ. מָה הַטַּעַם כִּי צַדִּיק ה' צְדָקוֹת אָהֵב? מִשּׁוּם שֶׁיָּשָׁר יֶחֱזוּ פָנִימוֹ. מַה זֶּה פָּנִימוֹ? הַפָּנִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁצְּרִיכִים לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִמֶּנּוּ עַל כָּל מַה שֶׁצְּרִיכִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, אִם כָּךְ, הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת יָשָׁר יֶחֱזֶה פָּנִימוֹ, אוֹ יְשָׁרִים יֶחֱזוּ. מַה זֶּה יָשָׁר יֶחֱזוּ? אָמַר לוֹ, סוֹד

דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין. וִימֵי עוֹלָם, דִּזְעֵיר אַנְפִּין, דְּאִינּוּן אִקְרוּן פָּנִימוֹ, (דְּאִינּוּן) הָמָאן בְּאֹרַח מֵישָׁר מַה דְּאִצְטְרִיךְ לְמֵחֱמֵי.

דְּתָאנָא בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁגַּח בְּעָלְמָא, וְחָמָא דְּמִתְכַּשְׁרָן עוֹבָדֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא לְתַתָּא, אִתְגַּלְיָיא עַתִּיקָא קַדִּישָׁא בִּזְעֵיר אַנְפִּין, וּמִסְתַּכְּלָן כָּל אִינּוּן אַנְפִּין בְּאַנְפִּין סְתִימִין, וּמִתְבָּרְכָן כֻּלְּהוּ. מָאי טַעְמָא מִתְבָּרְכָן. מִשּׁוּם דְּמִסְתַּכְּלִין אִלֵּין בְּאִלֵּין בְּאֹרַח מֵישָׁר, דְּלָא סָטוּ לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (דף ט"ו ע"ב) יָשָׁר יֶחֱזוּ פָּנִימוֹ. וּמִתְבָּרְכָן כֻּלְּהוּ, וּמְשַׁקְיָין דָּא לְדָא, עַד דְּאִתְבָּרְכָן כֻּלְּהוּ עָלְמַיָּא. וּמִשְׁתַּכְחֵי כֻּלְּהוּ עָלְמִין כְּחַד, וּכְדֵין אִתְקְרֵי (זכריה יד) יְיָ' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

לשון הקודש

עֶלְיוֹן שֶׁאוֹתָם יְמֵי קֶדֶם שֶׁל הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ, נִסְתָּר כָּל הַנִּסְתָּרִים. וִימֵי עוֹלָם שֶׁל זֵ"א, שֶׁהֵם נִקְרָאִים פָּנִימוֹ, (שֶׁהֵם) רוֹאִים בְּדֶרֶךְ יָשָׁר מַה שֶׁצָּרִיךְ לִרְאוֹת.

שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁגִּיחַ בָּעוֹלָם וְרוֹאֶה שֶׁכְּשֵׁרִים מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם לְמַטָּה, מִתְגַּלֶּה הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ בִּזְעֵיר אַנְפִּין, וּמִסְתַּכְּלִים כָּל אוֹתָם הַפָּנִים בְּפָנִים נִסְתָּרִים, וְכֻלָּם מִתְבָּרְכִים. מָה הַטַּעַם שֶׁמִּתְבָּרְכִים? מִשּׁוּם שֶׁמִּסְתַּכְּלִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, שֶׁלֹּא סוֹטִים יָמִינָה וּשְׂמֹאלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָּנִימוֹ. וְכֻלָּם מִתְבָּרְכִים וּמַשְׁקִים זֶה אֶת זֶה, עַד שֶׁמִּתְבָּרְכִים כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְכָל הָעוֹלָמוֹת נִמְצָאִים כְּאֶחָד, וְאָז נִקְרָא ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

וְכַד חוֹבֵי עָלְמָא סְגִיאוּ, אַסְתִּים עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, וְלָא מַשְׁגִּחִין אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, וּכְדֵין דִּינִין מִתְעֲרֵי בְּעָלְמָא, וְכוּרְסָוָון רְמִיוּ, וְעַתִּיק יוֹמִין אַסְתִּים, וְלָא אִתְגַּלְיָיא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דניאל ז) חָזֵה הֲוֵית עַד דִּי כוּרְסָוָון רְמִיוּ וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב. עַד דִּי כוּרְסָוָון רְמִיוּ, דְּאִינּוּן כִּתְרִין עִלָּאִין, דִּמְשַׁקְיָין לְכֻלְּהוּ אַחֲרָנִין, לְאוּקוּמֵי בְּקִיּוּמַיְיהוּ. וּמַאן אִינּוּן. אֲבָהָן. וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב, וְלָא אִתְגַּלְיָיא.

וּכְדֵין מְהַפְּכִין חַיָּיבֵי עָלְמָא רַחֲמֵי לְדִינָא.

תָּאנָא. מִסִּטְרָא דְאִימָּא, נָפְקִין גַּרְדִּינִין נִימוּסִין קְלִיפִּין, וְאַחֲדִין בְּקוּלְפּוֹי דִגְבוּרָה, שַׁלְטִין עַל רַחֲמֵי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (במדבר טז) הַנוֹעָדִים עַל יְיָ', עַל יְיָ' מַמָּשׁ. וּכְדֵין אִשְׁתְּכָחוּ עָלְמִין חֲסֵרִין, (ס"א קְטִירִין) דְּלָא שְׁלֵמִין, וּקְטָטוּתָא אִתְעָר בְּכֻלְּהוּ.

לשון הקודש

וּכְשֶׁחֲטָאֵי הָעוֹלָם מִתְרַבִּים, נִסְתָּר הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ, וְאֵין מַשְׁגִּיחִים פָּנִים בְּפָנִים, וְאָז מִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים בָּעוֹלָם, וְהַכִּסְאוֹת עוֹלִים, וְעַתִּיק הַיָּמִים סָתוּם וְלֹא מִתְגַּלֶּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דניאל ז) הֲוֵיתִי רוֹאֶה עַד שֶׁהַכִּסְאוֹת הוּרְמוּ וְעַתִּיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב. עַד שֶׁהַכִּסְאוֹת הוּרְמוּ, שֶׁאוֹתָם הַכִּתְרִים הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁמַּשְׁקִים אֶת כָּל הָאֲחֵרִים לְהַעֲמִידָם בְּקִיּוּמָם. וּמִי הֵם? הָאָבוֹת. וְעַתִּיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב וְלֹא מִתְגַּלֶּה. וְאָז מְהַפְּכִים הָרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם רַחֲמִים לְדִין.

שָׁנִינוּ. מִצַּד הָאֵם יוֹצְאִים שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים, הַקְּלִפּוֹת שֶׁלָּהֶם, וְאוֹחֲזִים בַּמַּקֵּל שֶׁל הַגְּבוּרָה, שׁוֹלְטִים עַל הָרַחֲמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טו) הַנוֹעָדִים עַל ה', עַל ה' מַמָּשׁ. וְאָז נִמְצָאִים הָעוֹלָמוֹת חֲסֵרִים, (קְשׁוּרִים) שֶׁאֵינָם שְׁלֵמִים, וּמִתְעוֹרֶרֶת בְּכֻלָּם קְטָטָה.

וְכַד בְּנֵי עָלְמָא מַכְשִׁירִין עוֹבָדֵיהוֹן לְתַתָּא, מִתְבַּסְּמָן דִּינִין, וּמִתְעַבְּרָן, וּמִתְעָרֵי רַחֲמֵי וְשַׁלְטָן עַל הַהוּא בִּישָׁא דְּאִתְעַר מִן דִּינָא קַשְׁיָא. וְכַד מִתְעָרָן רַחֲמֵי, חֶדְוָה וְנִיחוּמִין מִשְׁתַּכְּחִין, מִשּׁוּם דְּשָׁלִיטִין עַל הַהוּא בִישָׁא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות לב) **וַיִּנָּחֶם יְיָ עַל הָרָעָה. וַיִּנָּחֶם מִשּׁוּם** (דְּשָׁלְטָא עַל הָרָעָה) **דְּאִתְכַּפְיָא דִינָא קַשְׁיָא, וְשַׁלְטִין רַחֲמֵי.**

תָּאנָא, בְּשַׁעֲתָא דְמִתְבַּסְּמָן דִּינִין, וְשַׁלְטִין רַחֲמֵי, כָּל כִּתְרָא וְכִתְרָא תָּב בְּקִיּוּמֵיהּ, וּמִתְבָּרְכָאן כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא. וְכַד תַּיְיבִין כָּל חַד וְחַד לְאַתְרֵיהּ, וּמִתְבָּרְכָאן כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא, וּמִתְבַּסְּמָא אִימָּא בְּקַלְדִּיטֵי גְּלִיפִין וְתַיְיבִין לְסִטְרָהָא, כְּדֵין אִקְרֵי תְּשׁוּבָה שְׁלֵימָה, וְאִתְכַּפָּר עָלְמָא, דְּהָא אִימָּא בְּחֶדְוָותָא שְׁלֵימָתָא יָתְבָא, דִּכְתִיב, (תהלים קיג) **אֵם**

לשון הקודש

וּכְשֶׁבְּנֵי אָדָם מַכְשִׁירִים מַעֲשֵׂיהֶם לְמַטָּה, אֲזַי מִתְבַּשְּׂמִים הַדִּינִים וְעוֹבְרִים, וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים וְשׁוֹלְטִים עַל אוֹתוֹ הָרָע שֶׁמִּתְעוֹרֵר מִן הַדִּין הַקָּשֶׁה. וּכְשֶׁמִּתְעוֹרְרִים רַחֲמִים, נִמְצָאִים שִׂמְחָה וְנִחוּמִים, מִשּׁוּם שֶׁשּׁוֹלְטִים עַל אוֹתוֹ הָרָע. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּנָּחֶם ה' עַל הָרָעָה. וַיִּנָּחֶם, מִשּׁוּם (שֶׁשּׁוֹלֵט עַל הָרָעָה) שֶׁנִּכְנָע הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְשׁוֹלְטִים הָרַחֲמִים.

שָׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהַדִּינִים מִתְבַּשְּׂמִים וְשׁוֹלְטִים הָרַחֲמִים, כָּל כֶּתֶר וְכֶתֶר שָׁב לְקִיּוּמוֹ, וְכֻלָּם מִתְבָּרְכִים כְּאֶחָד. וּכְשֶׁשָּׁבִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד לִמְקוֹמוֹ וְכֻלָּם מִתְבָּרְכִים כְּאֶחָד, וְהָאֵם מִתְבַּשֶּׂמֶת בְּמַפְּתְּחוֹת הַחֲקוּקִים וְשָׁבִים לְצִדָּהּ, אָז נִקְרֵאת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְהָעוֹלָם מִתְכַּפֵּר, שֶׁהֲרֵי הָאֵם יוֹשֶׁבֶת בְּשִׂמְחָה שְׁלֵמָה, שֶׁכָּתוּב אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה, וְאָז נִקְרָא יוֹם

הַבָּנִים שְׂמֵחָה, וּכְדֵין אִתְקְרֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים, דִּכְתִיב בֵּיהּ (ויקרא טז) לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם.

וּמִתְפַּתְּחִין נ' תַּרְעִין דְּסִטְרִין גְּלִיפִּין.

תָּאנָא, כְּתִיב וְהָיָה כִּי יֶחֱטָא וְאָשֵׁם, מַהוּ כִּי יֶחֱטָא, וּלְבַסּוֹף וְאָשֵׁם. אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, כִּי יֶחֱטָא מֵאִינּוּן חוֹבִין דְּאִקְרוּן חֵטְא, דִּכְתִיב מִכָּל חַטֹּאת הָאָדָם. וְאָשֵׁם: כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (במדבר ה) הָאָשָׁם הַמּוּשָׁב לַיְיָ'. וְאָשֵׁם: וִיתַקֵּן, כְּלוֹמַר אִם יְתַקֵּן עוֹבָדוֹי, וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מִמַּשְׁמַע דִּכְתִיב וְהֵשִׁיב, וְיָשִׁיב לָא כְּתִיב אֶלָּא וְהֵשִׁיב, וְהֵשִׁיב דַּיְיקָא.

תַּנְיָא, בְּאַרְבַּע תְּקוּפִין דְּשַׁתָּא, קָלָא אִתְפְּסָק, וְדִינִין מִתְעָרִין, וּתְשׁוּבָה תַּלְיָא עַד דְּאִתְתַּקַּן. וְכַד דִּינִין מִתְעָרִין, קָלָא נָפִיק, וְד' זַוְוַיָּין (ס"א זִימְנִין) דְּעָלְמָא, סַלְקִין וְנַחְתִּין. כָּרוֹזָא קָרֵי,

לשון הקודש

הַכִּפּוּרִים, שֶׁכָּתוּב בּוֹ לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם. וְנִפְתָּחִים חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים שֶׁל צְדָדִים חֲקוּקִים.

שָׁנִינוּ, כָּתוּב וְהָיָה כִּי יֶחֱטָא וְאָשֵׁם, מַה זֶּה כִּי יֶחֱטָא, וּלְבַסּוֹף וְאָשֵׁם? אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, כִּי יֶחֱטָא מֵאוֹתָם חֲטָאִים שֶׁנִּקְרָאוּ חֵטְא, שֶׁכָּתוּב מִכֹּל חַטֹּאת הָאָדָם. וְאָשֵׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הָאָשָׁם הַמּוּשָׁב לַה'. וְאָשֵׁם, וִיתַקֵּן. כְּלוֹמַר, אִם יְתַקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו, וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב וְהֵשִׁיב, לֹא כָתוּב וְיָשִׁיב אֶלָּא וְהֵשִׁיב, וְהֵשִׁיב דַּיְקָא.

שָׁנִינוּ, בְּאַרְבַּע תְּקוּפוֹת הַשָּׁנָה הַקּוֹל נִפְסָק, וּמִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים, וְהַתְּשׁוּבָה תְּלוּיָה עַד שֶׁמִּתְתַּקֵּן. וּכְשֶׁהַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים, יוֹצֵא קוֹל, וְאַרְבַּע

וְלֵית מָאן דְּיִשְׁגַּח וְיִתְעַר. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין, אִם יִתּוּבוּן יִתּוּב, וְאִי לָאו, (כּלָא ס"א קָלָא) אִתְּפְּסָק, וְדִינָיָא אִתְעֲבִידוּ וּכְדֵין אִתְקְרֵי וַיִּתְעַצֵּב, וַיִּתְעַצֵּב בְּבָתֵּי דָרָאי.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, תְּנֵינָן, מִן יוֹמָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, לֵית יוֹמָא דְּלָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ רִתְחָא בִישָׁא. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּתָנֵינָן, אָמַר רִבִּי יוּדָאי אָמַר רִבִּי יֵיסָא, נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בִּירוּשָׁלַיִם דִּלְעֵילָא, עַד שֶׁיִּכָּנְסוּ יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַיִם דִּלְתַתָּא. וּבְגִין כַּךְ, רִתְחָא אִשְׁתְּכַחַת בְּעָלְמָא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, (ויקרא יח) כְּתִיב עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה. וּכְתִיב, אִמְּךָ הִיא לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ. וְתָנֵינָן אִמְּךָ הִיא וַדָּאי. הָא אִם

לשון הקודש

זָוִיּוֹת (פְּעָמִים) הָעוֹלָם עוֹלִים וְיוֹרְדִים. הַכָּרוּז קוֹרֵא, וְאֵין מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ וְיִתְעוֹרֵר. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְזֻמָּן, אִם יָשׁוּבוּ – יָשׁוּב, וְאִם לֹא – (הַכֹּל ס"א הַקּוֹל) נִפְסָק, וְהַדִּינִים נַעֲשִׂים, וְאָז נִקְרָא וַיִּתְעַצֵּב, וַיִּתְעַצֵּב בַּבָּתִּים הַחִיצוֹנִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שָׁנִינוּ, מִיּוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֵין יוֹם שֶׁלֹּא נִמְצָא בּוֹ כַּעַס רַע, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוּדָאי אָמַר רַבִּי יֵיסָא, נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה עַד שֶׁיִּכָּנְסוּ יִשְׂרָאֵל לִירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִמְצֵאת רִתְחָה בָּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּתוּב עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה. וְכָתוּב אִמְּךָ הִיא לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ. וְשָׁנִינוּ, אִמְּךָ הִיא וַדַּאי.

גִּלָּה עֶרְיָיתָהּ, לְמַאן בָּעֵי לְאָתָבָא לָהּ, וַדַּאי לְתַקְּנָא מָאי דְּגַלֵּי.

דְּתַנְיָא כַּד סַגְיָא יִצְרָא בִישָׁא בְּבַר נָשׁ, לָא סַגִּי אֶלָּא בְּאִינּוּן עֶרְיָין, וְכֻלְּהוּ חוֹבֵי אֲחִידָן בְּהַהוּא עֶרְיָא. וּכְתִיב לֹא תְגַלֶּה. כַּד אִתְתָּקַן, אִתְתָּקַן לָקֶבֵל הַהוּא דְּגַלֵּי, וְדָא אִקְרֵי תְּשׁוּבָה.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כָּל חוֹבֵי עָלְמָא אֲחִידָן (ס"א דָא) בְּדָא, עַד דְּאִימָּא אִתְגַּלְיָא בְּגִינֵיהוֹן. וְכַד אִיהִי אִתְגַּלְיָא, כָּל אִינּוּן בְּנִין אִתְגַּלְיָין (בְּגִינָהּ). וּכְתִיב (דברים כב) לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים. וְכַד אִתְתָּקַן עָלְמָא לְתַתָּא, אִתְתָּקַן כֹּלָּא, עַד דְּסַלְקָא תִקּוּנָא לְאִימָּא קַדִּישָׁא, וּמִתְתַּקְּנָא, וְאִתְכַּסְיָא מִמָּה דְּאִתְגַּלְיָא. וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב, (תהלים לב) אַשְׁרֵי נְשׁוּי פֶּשַׁע כְּסוּי חַטָּאָה, וּכְדֵין אִקְרֵי

לשון הקודש

הֲרֵי אִם גִּלָּה עֶרְוָתָהּ, לָמָּה צָרִיךְ לְהָשִׁיב אוֹתָהּ? וַדַּאי לְתַקֵּן אֶת מַה שֶּׁגִּלָּה.

שֶׁשָּׁנִינוּ, כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר יֵצֶר הָרָע בָּאָדָם, אֵינוֹ מִתְגַּבֵּר אֶלָּא בְּאוֹתָן עֲרָיוֹת, וְכָל הַחֲטָאִים אֲחוּזִים בְּאוֹתָהּ עֶרְוָה. וְכָתוּב לֹא תְגַלֶּה. כְּשֶׁמִּתְתַּקֵּן, מִתְתַּקֵּן כְּנֶגֶד אוֹתוֹ שֶׁגִּלָּה, וְזוֹ נִקְרֵאת תְּשׁוּבָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל חֲטָאֵי הָעוֹלָם אֲחוּזִים (זה) בָּזֶה, עַד שֶׁהָאֵם מִתְגַּלָּה בִּגְלָלָם. וּכְשֶׁהִיא מִתְגַּלָּה, כָּל אוֹתָם הַבָּנִים מִתְגַּלִּים (בִּשְׁבִילָהּ). וְכָתוּב לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים. וּכְשֶׁמִּתְתַּקֵּן הָעוֹלָם לְמַטָּה, הַכֹּל מִתְתַּקֵּן, עַד שֶׁעוֹלֶה הַתִּקּוּן לָאֵם הַקְּדוֹשָׁה וּמִתְתַּקֶּנֶת, וּמִתְכַּסִּית מִמַּה שֶּׁהִתְגַּלְּתָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, אַשְׁרֵי נְשׁוּי פֶּשַׁע כְּסוּי חַטָּאָה, וְאָז

תְּשׁוּבָה, תְּשׁוּבָה וַדָּאי. וּכְדֵין יוֹם הַכִּפּוּרִים אִתְקְרֵי, כְּמָה דִכְתִיב, (ויקרא טז) מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ' תִּטְהָרוּ.

אָמַר רִבִּי (דף ט"ז ע"א) יְהוּדָה אֵימָתַי אִתְקְרֵי תְּשׁוּבָה. כַּד אִימָּא מִתְכַּסְיָא וְקַיְימָא בְּחֶדְוָה עַל בְּנִין, דִכְתִיב, (תהלים קיג) אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה. וְתָבָאת בְּקִיּוּמָא וּמַאן דְּהֲוָה סָגִיר, תָּב לְאַתְרֵיהּ. וְכֻלְּהוּ תָּבִין חַד לְחַד, וּמִתְבָּרְכָאן כָּל חַד וְחַד, וּכְדֵין אִתְקְרֵי תְּשׁוּבָה (שְׁלִימָתָא), תְּשׁוּבָה סְתָם לְאַכְלְלָא כֹּלָּא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כַּד מִתְכְּשַׁר עָלְמָא, כּוּלֵּיהּ מִתְכְּשַׁר כַּחֲדָא. כְּתִיב (תהלים קח) כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ. מֵעַל שָׁמַיִם, דְּסַלְקָא לְעֵילָא מֵאֲתַר דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם. וּמַאי אִיהוּ. דָּא אִיהִי אִימָּא. וְהַיְינוּ דְאִקְרֵי תְּשׁוּבָה.

לשון הקודש

נִקְרֵאת תְּשׁוּבָה, תְּשׁוּבָה וַדַּאי. וְאָז נִקְרָא יוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָתַי נִקְרֵאת תְּשׁוּבָה? כְּשֶׁהָאֵם מִתְכַּסָּה וְעוֹמֶדֶת בְּשִׂמְחָה עַל הַבָּנִים, שֶׁכָּתוּב (תהלים קיג) אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה. וְשָׁבָה לְקִיּוּם. וּמִי שֶׁהָיָה סָגוּר, שָׁב לִמְקוֹמוֹ. וְכֻלָּם שָׁבִים אֶחָד לְאֶחָד, וּמִתְבָּרְכִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְאָז נִקְרֵאת תְּשׁוּבָה (שְׁלֵמָה), תְּשׁוּבָה סְתָם, לְהַכְלִיל הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּשֶׁמִּכְשָׁר הָעוֹלָם, כֻּלּוֹ מִכְשָׁר כְּאֶחָד. כָּתוּב כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ. מֵעַל שָׁמַיִם, שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם. וּמִי הוּא. זוֹ הָאֵם. וְהַיְנוּ שֶׁנִּקְרֵאת תְּשׁוּבָה.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, דַּיְיקָא דְּכְתִיב מֵעַל שָׁמַיִם. אִלְמָלֵא כְּתִיב עַל שָׁמַיִם, מַשְׁמַע הַהוּא אֲתַר דְּקַיְימָא עַל שָׁמַיִם, וְלָא יַתִּיר. כֵּיוָן דְּאָמַר מֵעַל שָׁמַיִם, מַשְׁמַע הַהוּא אֲתַר דְּקַיְימָא עַל הַשָּׁמַיִם לְעֵילָא לְעֵילָא. (ס"א וּמַאי אִיהִי אִימָּא, וְהַיְינוּ דְּאִקְרֵי תְּשׁוּבָה.).

דְּתָאנָא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּמִתְכַּשְׁרָן עוֹבָדִין לְתַתָּא, וְאִימָּא בְּחֶדְוָותָא, אִתְגַּלְיָא עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, וְתָב נְהוֹרָא לִזְעֵיר אַנְפִּין, וּכְדֵין כֹּלָּא בְּחֶדְוָותָא, כֹּלָּא בִּשְׁלִימוּ, כֹּלָּא אִשְׁתְּכָחוּ בְּבִרְכָּאן, וְרַחֲמִין זִמְנִין, וְעָלְמִין כֻּלְּהוּ בְּחֶדְוָותָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (מיכה ז) יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ יִכְבּוֹשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ. מָאן יָשׁוּב. יָשׁוּב עַתִּיקָא קַדִּישָׁא לְאִתְגַּלְיָיא בִּזְעֵירָא, יָשׁוּב לְאִתְגַּלְיָיא דְּהַוָּה סָתִים בְּקַדְמִיתָא, וְכֹלָּא אִתְקְרֵי תְּשׁוּבָה.

לשון הקודש

רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מְדֻיָּק שֶׁכָּתוּב מֵעַל שָׁמַיִם. אִלְמָלֵא כָּתוּב עַל שָׁמַיִם, מַשְׁמָע אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁעוֹמֵד עַל שָׁמַיִם וְלֹא יוֹתֵר. כֵּיוָן שֶׁאָמַר מֵעַל שָׁמַיִם, מַשְׁמָע אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁעוֹמֵד עַל הַשָּׁמַיִם לְמַעְלָה לְמַעְלָה. (וּמַה הִיא? אִמָּא, וְזֶהוּ שֶׁנִּקְרָא תְּשׁוּבָה).

שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמְּכְשָׁרִים הַמַּעֲשִׂים לְמַטָּה וְהָאֵם בְּשִׂמְחָה, מִתְגַּלֶּה הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ, וְשָׁב הָאוֹר לִזְעֵיר אַנְפִּין, וְאָז הַכֹּל בְּשִׂמְחָה, הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת, הַכֹּל נִמְצָאִים בִּבְרָכוֹת, וְהָרַחֲמִים מְזֻמָּנִים, וְכָל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מיכה ז) יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ יִכְבּשׁ עֲוֹנֹתֵינוּ. מִי יָשׁוּב? יָשׁוּב הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ לְהִתְגַּלּוֹת בִּזְעֵיר, יָשׁוּב לְהִתְגַּלּוֹת, שֶׁהָיָה נִסְתָּר בָּרִאשׁוֹנָה, וְהַכֹּל נִקְרָא תְּשׁוּבָה.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כֹּלָּא בִּכְלַל, כֹּלָּא סְתָם. וּכְתִיב (דברים יג) לְמַעַן יָשׁוּב יְיָ' מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כֹּלָּא הוּא וַדַּאי, וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן.

וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה, תַּמָּן שֶׁאִילוּ חַבְרַיָּיא, מִפְּנֵי מָה בִּגְזֵלָה כְּתִיב, וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה וְלָא יַתִּיר. אֶלָּא הָא אוֹקִימְנָא, דָּא שַׁוֵּי דְּחִילוּ עִלָּאָה כְּתַתָּאָה. וְדָא דְּגָנִיב, שַׁוֵּי דְּחִילוּ תַתָּאָה לְקָבְלֵיהּ, וְלָא דְּחִילוּ עִלָּאָה.

מַה כְּתִיב לְעֵילָא, נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא. כִּדְקָאַמְרָן, דְּאוֹרַיְיתָא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָּוְוהִין עָלֵיהּ, וְאַמְרֵי נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וְגוֹ'. וּכְתִיב נֶפֶשׁ כִּי תִמְעוֹל מַעַל וְגוֹ'. אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע וְגוֹ'. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, נֶפֶשׁ כְּתִיב, וְלָא רוּחַ, וְלָא נְשָׁמָה. וְהָכָא גוּפָא (ס"א

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכֹּל בִּכְלָל, הַכֹּל סְתָם. וְכָתוּב (דברים יג) לְמַעַן יָשׁוּב ה' מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַכֹּל הוּא וַדַּאי, וְהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן.

וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה. שָׁם שָׁאֲלוּ הַחֲבֵרִים, מִפְּנֵי מָה בִּגְזֵלָה כָּתוּב וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה, וְלֹא יוֹתֵר? אֶלָּא הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שֶׁזֶּה שָׂם יִרְאָה הָעֶלְיוֹנָה כְּמוֹ הַתַּחְתּוֹנָה, וְזֶה שֶׁגּוֹנֵב שָׂם אֶת הַיִּרְאָה הַתַּחְתּוֹנָה כְּנֶגְדּוֹ, וְלֹא הַיִּרְאָה הָעֶלְיוֹנָה.

מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא. כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהַתּוֹרָה וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תְּמֵהִים עָלָיו וְאוֹמְרִים, נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וְגוֹ'? וְכָתוּב נֶפֶשׁ כִּי תִמְעֹל מַעַל וְגוֹ', אוֹ – נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּתוּב נֶפֶשׁ, וְלֹא רוּחַ, וְלֹא נְשָׁמָה, וְכָאן גּוּף (רוּחַ) וָנֶפֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה כִּי יֶחֱטָא

רוּחָא) וְנֶפֶשׁ. דִּכְתִיב, וְהָיָה כִּי יֶחֱטָא וְאָשֵׁם וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה. מָאן דְּבָעֵי לְתַקְּנָא עוֹבָדוֹי, כְּמָה דְאַמְרָן וְהֵשִׁיב. מָאן וְהֵשִׁיב, אֶלָּא כְּמַאן דִּיתַקֵּן עוֹבָדִין, בְּגִין דְּיָתִיב מַבּוּעֵי מַיָּא לְאַתְרַיְיהוּ, לְאַשְׁקָאָה נְטִיעָן, דְּהָא הוּא גָּרִים בְּחוֹבוֹי לְאִתְמַנְעָא מִנַּיְיהוּ. וְעַל דָּא וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה וְגוֹ'. כְּמָה דְאִתְּמַר. (ע"כ).

רִבִּי אַבָּא הָוָה יָתִיב קָמֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, עָאל רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כְּתִיב, (תהלים צב) צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח וְגוֹ'. צַדִּיק כַּתָּמָר, מָאי כַּתָּמָר. דְּהָא מִכָּל אִילָנֵי עָלְמָא לֵית דְּמִתְעַכֵּב לְאַפְּרָחָא, כְּמוֹ תָּמָר. דְּסָלִיק לְשִׁבְעִין שְׁנִין. מָאי טַעְמָא כַּתָּמָר. אֶלָּא אַף עַל גַּב דִּקְרָא אַסְהִיד, חַבְרַיָּיא כֻּלְּהוּ לָא בָעוּ לְגַלָּאָה.

לשון הקודש

וְאָשֵׁם וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה. מִי שֶׁרוֹצֶה לְתַקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ וְהֵשִׁיב. מִי זֶה וְהֵשִׁיב? אֶלָּא כְּמִי שֶׁיִּתַּקֵּן מַעֲשִׂים, כְּדֵי שֶׁיָּשִׁיב מַעְיְנוֹת הַמַּיִם לִמְקוֹמָם לְהַשְׁקוֹת אֶת הַנְּטִיעוֹת, שֶׁהֲרֵי הוּא גָּרַם בַּחֲטָאָיו לִמְנֹעַ מֵהֶם. וְעַל זֶה – וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה וְגוֹ', כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

רַבִּי אַבָּא הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. נִכְנָס רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב (תהלים צב) צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח וְגוֹ'. צַדִּיק כַּתָּמָר, מַה זֶּה כַּתָּמָר? שֶׁהֲרֵי מִכָּל הָאִילָנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, אֵין מִי שֶׁמִּתְעַכֵּב לִפְרֹחַ כְּמוֹ תָּמָר שֶׁעוֹלֶה לְשִׁבְעִים שָׁנִים. מָה הַטַּעַם כַּתָּמָר? אֶלָּא אַף עַל גַּב שֶׁהַכָּתוּב מֵעִיד, הַחֲבֵרִים כֻּלָּם אֵין רוֹצִים לְגַלּוֹת.

אֲבָל צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, עַל גָּלוּתָא דְּבָבֶל אִתְמַר, דְּהָא לָא תָבַת שְׁכִינְתָּא לְאַתְרָהָא, אֶלָּא בְּסוֹף שִׁבְעִין שְׁנִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ירמיה כט) כִּי לְפִי מְלֹאת לְבָבֶל שִׁבְעִים שָׁנָה אֶפְקוֹד אֶתְכֶם. וְדָא הוּא צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, דְּסָלִיק דְּכַר וְנוּקְבָא לְשִׁבְעִין שְׁנִין. צַדִּיק: דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים יא) כִּי צַדִּיק יְיָ' צְדָקוֹת אָהֵב. וּכְתִיב, (שמות ט) יְיָ' הַצַּדִּיק. וּכְתִיב, (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב.

כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה, מַהוּ אֶרֶז. דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דִּכְתִיב, בָּחוּר כָּאֲרָזִים. (ס"א דְּיָתִיב עַל כּוּרְסְיָא דְיַעֲקֹב שְׁלֵימָא) בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה, בַּלְּבָנוֹן וַדָּאי, וְדָא הוּא עֵדֶן דִּלְעֵילָא, דְּעָלֵיהּ כְּתִיב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ. וְהַאי אֶרֶז, בְּהַהוּא אֲתַר עִלָּאָה, יִשְׂגֶּה.

לשון הקודש

אֲבָל צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, זֶה נֶאֱמַר עַל גָּלוּת בָּבֶל, שֶׁהֲרֵי לֹא שָׁבָה שְׁכִינָה לִמְקוֹמָהּ אֶלָּא לְסוֹף שִׁבְעִים שָׁנָה. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה כט) כִּי לְפִי מְלֹאת לְבָבֶל שִׁבְעִים שָׁנָה אֶפְקֹד אֶתְכֶם. וְזֶהוּ צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, שֶׁעוֹלֶה זָכָר וּנְקֵבָה לְשִׁבְעִים שָׁנָה. צַדִּיק – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים יא) כִּי צַדִּיק ה' צְדָקוֹת אָהֵב. וְכָתוּב (שמות ה) ה' הַצַּדִּיק. וְכָתוּב (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב.

כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה. מַה זֶּה אֶרֶז? זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב בָּחוּר כָּאֲרָזִים. (שֶׁיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא שֶׁל יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם) בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה, בַּלְּבָנוֹן וַדַּאי, וְזֶהוּ הָעֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁעָלָיו כָּתוּב (שם סד) עַיִן לֹא

וְדָא בְּגָלוּתָא בַתְרָאָה הוּא כְּהַאי אֶרֶז, דְּאִתְעַכָּב לְסַלְקָאָה. וּמִשַּׁעְתָּא, דְּסָלִיק עַד דְּקָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ, הוּא יוֹמָא. וְשִׁירוּתָא דְיוֹמָא אַחֲרִינָא, עַד דְּעָבִיד צֵל בִּנְהוֹרָא דִימָמָא. וְאֶרֶז לָא סָלִיק, אֶלָּא בְּעִדּוּנָא דְמַיָּא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (במדבר כד) כָּאֲרָזִים עֲלֵי מָיִם. כַּךְ אֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה. דְּמִתַּמָּן נָפִיק מַבּוּעָא וְנַהֲרָא דְמַיָּא, לְאַשְׁקָאָה. וְאֶרֶז, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (שיר השירים ה) בָּחוּר כָּאֲרָזִים.

שְׁתוּלִים בְּבֵית יְיָ', לְזִמְנָא דְמַלְכָּא מְשִׁיחָא. בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ, בִּתְחִיַּית הַמֵּתִים. עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה, בְּהַהוּא יוֹמָא דְיִשְׁתְּכַח עָלְמָא חָרוּב. דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ, לְבָתָר דִּכְתִיב, (ישעיה סו) הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה, וּכְדֵין (תהלים קד) יִשְׂמַח יְיָ' בְּמַעֲשָׂיו כְּתִיב. וְכָל כַּךְ (דף

לשון הקודש

רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ. וְהָאֶרֶז הַזֶּה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם עֶלְיוֹן יִשְׂגֶּה.

וְזֶה בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה הוּא כְּמוֹ הָאֶרֶז הַזֶּה שֶׁמִּתְעַכֵּב לַעֲלוֹת. וּמִשָּׁעָה שֶׁעוֹלֶה עַד שֶׁעוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ הוּא יוֹם, וּתְחִלַּת הַיּוֹם הָאַחֵר עַד שֶׁעוֹשֶׂה צֵל בְּאוֹר הַיּוֹם. וְהָאֶרֶז לֹא עוֹלֶה אֶלָּא בְּעִדּוּן שֶׁל הַמַּיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כד) כָּאֲרָזִים עֲלֵי מָיִם. כָּךְ אֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה. שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא הַמַּעְיָן וְהַנָּהָר שֶׁל הַמַּיִם לְהַשְׁקוֹת. וְאֶרֶז זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (שיר ה) בָּחוּר כָּאֲרָזִים.

שְׁתוּלִים בְּבֵית ה' – לִזְמַנּוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ – בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים. עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה – בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁהָעוֹלָם יִמָּצֵא חָרֵב. דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ – לְאַחַר שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה. וְאָז,

ט"ז ע"ב) לָמָּה (תהלים צב) לְהַגִּיד כִּי יָשָׁר יְיָ' צוּרִי וְלֹא עַוְלָתָה בוֹ.

תּוּ פָּתַח וְאָמַר, (משלי טז) אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת יְשַׁלַּח מָדוֹן וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף. אִישׁ תַּהְפּוּכוֹת יְשַׁלַּח מָדוֹן, כְּמָה דְּאַמָּרָן, חַיָּיבַיָּא עַבְדֵי פְּגִימוּ לְעֵילָּא. וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, מַפְרִיד אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְדָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

דָּבָר אַחֵר אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת יְשַׁלַּח מָדוֹן. מַהוּ יְשַׁלַּח. יְשַׁלַּח לְאִינּוּן נְטִיעָן. מָדוֹן: דְּיַנְקָן מִסִּטְרָא דְּדִינָא. וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, כְּמָה דְּאַמָּרָן, חַיָּיבַיָּא עַבְדִּין פְּגִימוּ לְעֵילָּא. מַפְרִיד: דְּיִחוּדָא לָא אִשְׁתְּכַח, מַפְרִיד, לְמַטְרוֹנִיתָא מִמַּלְכָּא. וּלְמַלְכָּא מִמַּטְרוֹנִיתָא. וּבְגִין כַּךְ לָא אִקְרֵי אֶחָד, דְּאֶחָד לָא אִקְרֵי, אֶלָּא כַּד אִינּוּן בְּזִוּוּגָא חָדָא. וַוי לְאִינּוּן

לשון הקודש

(תהלים קד) יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו כָּתוּב. וְכָל כָּךְ לָמָּה? (תהלים צב) לְהַגִּיד כִּי יָשָׁר ה' צוּרִי וְלֹא עַוְלָתָה בוֹ.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (משלי טז) אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת יְשַׁלַּח מָדוֹן וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף. אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת יְשַׁלַּח מָדוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, הָרְשָׁעִים עוֹשִׂים פְּגָם לְמַעְלָה. וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, מַפְרִיד אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְזֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

דָּבָר אַחֵר אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת יְשַׁלַּח מָדוֹן – מַה זֶּה יְשַׁלַּח? יְשַׁלַּח אֶת אוֹתָן נְטִיעוֹת. מָדוֹן – שֶׁיּוֹנְקִים מִן הַצַּד שֶׁל הַדִּין. וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהָרְשָׁעִים עוֹשִׂים פְּגָם לְמַעְלָה. מַפְרִיד – שֶׁהַיִּחוּד לֹא נִמְצָא, מַפְרִיד אֶת הַגְּבִירָה מֵהַמֶּלֶךְ, וְאֶת הַמֶּלֶךְ מֵהַגְּבִירָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא נִקְרָא אֶחָד, שֶׁאֶחָד אֵינוֹ נִקְרָא אֶלָּא כְּשֶׁהֵם בְּזִוּוּג אֶחָד. אוֹי לְאוֹתָם הָרְשָׁעִים

חַיָּיבַיָּא דְעַבְדִּין פִּרוּדָא לְעֵילָא. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּאִינּוּן מְקַיְּמָן קִיּוּמָא דִלְעֵילָא, וְזַכָּאִין אִינּוּן מָארֵיהוֹן דִּתְשׁוּבָה דְתַיְּיבִין כֹּלָּא לְאַתְרַיְּיהוּ.

וְעַל דָּא תָּנִינָן, אֲתַר דְּבַעֲלֵי תְשׁוּבָה יַתְבֵי, צַדִּיקִים גְּמוּרִים לָא יַתְבֵי בֵּיהּ. מָאי טַעְמָא. אֶלָּא אִינּוּן אִתְתָּקָנוּ בַּאֲתַר עִלָּאָה, בַּאֲתַר דְּשַׁקְיוּ דְּגִנְתָּא מִשְׁתְּכַח מִתַּמָּן. וְדָא הוּא תְּשׁוּבָה. וְעַל דָּא אִקְרוּן בַּעֲלֵי תְשׁוּבָה. וְאִלֵּין אִתְתָּקָנוּ בַּאֲתַר אַחֲרָא, דְּאִקְרֵי צַדִּיק.

וְעַל דָּא אִלֵּין יַתְבִין בַּאֲתַר עִלָּאָה, וְאִלֵּין יַתְבִין בַּאֲתַר זוּטְרָא. מָאי טַעְמָא. אִלֵּין תַּיְּיבִין מַיָּא לְאַתְרַיְּיהוּ, מֵאֲתַר עִלָּאָה דְנַהֲרָא עֲמִיקָא, עַד הַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי צַדִּיק. וְצַדִּיקִים גְּמוּרִים, נָגְדִּין לוֹן מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִינּוּן יַתְבֵי, לְהַאי עָלְמָא. וְעַל דָּא אִלֵּין עִלָּאִין וְאִלֵּין תַּתָּאִין. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּמָארֵי

לשון הקודש

שֶׁעוֹשִׂים פֵּרוּד לְמַעְלָה. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁמַּעֲמִידִים אֶת הַקִּיּוּם שֶׁלְּמַעְלָה, וְאַשְׁרֵי בַּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁמְּשִׁיבִים הַכֹּל לִמְקוֹמָם. **וְעַל** זֶה שָׁנִינוּ, הַמָּקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְשׁוּבָה יוֹשְׁבִים, צַדִּיקִים גְּמוּרִים לֹא יוֹשְׁבִים בּוֹ. מָה הַטַּעַם? אֶלָּא הֵהֵם הִתְתַּקְּנוּ בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן בַּמָּקוֹם שֶׁהַשְּׁקָאַת הַגָּן נִמְצֵאת מִשָּׁם. וְזוֹהִי תְּשׁוּבָה, וְעַל זֶה נִקְרָאִים בַּעֲלֵי תְשׁוּבָה. וְאֵלּוּ מִתְתַּקְּנִים בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק.

וְעַל זֶה אֵלֶּה יוֹשְׁבִים בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן, וְאֵלֶּה יוֹשְׁבִים בְּמָקוֹם קָטָן. מָה הַטַּעַם? אֵלּוּ מְשִׁיבִים מַיִם לִמְקוֹמָם מֵהַמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַנָּהָר הֶעָמֹק, עַד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק. וְצַדִּיקִים גְּמוּרִים מַשְׁפִּיעִים מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהֵם יוֹשְׁבִים לָעוֹלָם הַזֶּה. וְעַל כֵּן

תְּשׁוּבָה. וְזַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, דִּבְגִינֵיהוֹן עָלְמָא מִתְקַיְּימָא.

הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְהָיָה כִּי יֶחֱטָא וְאָשֵׁם וְגוֹ'. מַה כְּתִיב לְעֵילָא, אוֹ מָצָא אֲבֵדָה וְכִחֵשׁ בָּהּ וְגוֹ', דְּהָא בְּגִין דָּא אִסְתַּלָּק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִכֻּלָּא. כַּבְיָכוֹל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִשְׁתְּכַח בְּקִיּוּמֵיהּ, דְּהָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְפְּרְשָׁא מֵאַתְרָהָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ירמיה ז) אָבְדָה הָאֱמוּנָה. מָאי אֱמוּנָה. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים צב) וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת. אָבְדָה הָאֱמוּנָה כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ירמיה ט) עַל מַה אָבְדָה הָאָרֶץ, וְכֹלָּא חַד.

וְהָא אוֹקִימְנָא אָבְדָה, וְלָא נֶאֱבֶדֶת, וְלָא אֲבוּדָה. כְּגַוְונָא דָא, (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבָד, אָבוּד, אוֹ נֶאֱבַד, לָא כְּתִיב, אֶלָּא אָבַד. הָדָא הוּא דִּכְתִיב

לשון הקודש

אֵלּוּ עֶלְיוֹנִים וְאֵלּוּ תַּחְתּוֹנִים. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל בַּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה, וְאַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁבִּגְלָלָם הָעוֹמֵד עוֹמֵד.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה כִּי יֶחֱטָא וְאָשֵׁם וְגוֹ'. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? אוֹ מָצָא אֲבֵדָה וְכִחֵשׁ בָּהּ וְגוֹ', שֶׁהֲרֵי בִּשְׁבִיל זֶה מִסְתַּלֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵהַכֹּל. כִּבְיָכוֹל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא נִמְצָא בִּמְקוֹמוֹ, שֶׁהֲרֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִפְרְדָה מִמְּקוֹמָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָבְדָה הָאֱמוּנָה. מַה זוֹ הָאֱמוּנָה? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת. אָבְדָה הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ, וְהַכֹּל אֶחָד.

וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אָבְדָה, וְלֹא נֶאֱבֶדֶת, וְלֹא אֲבוּדָה. כְּמוֹ כֵן הַצַּדִּיק אָבָד. אָבוּד אוֹ

אָבְדָה הָאֱמוּנָה, בְּגִין כַּךְ וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אוֹ אֶת הָאֲבֵדָה וְגוֹ'.

רעיא מהימנא

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, דּוּכְתִּין אִית בְּגֵיהִנָּם, רְשִׁימִין לְמְחַלְּלֵי שַׁבָּתוֹת בְּפַרְהֶסְיָא, וְלָא חַזְרִין בְּתִיּוּבְתָּא מֵאוֹתוֹ חִלּוּל, וּמְמָנָן עָלַיְיהוּ. וְאוּף הָכִי דּוּכְתִּין אִית בְּגֵיהִנָּם, לְאִינּוּן דִּמְגַלֵּי עֶרְיָין, וּלְאִינּוּן דִּמְגַלִּין פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה, וּלְאִינּוּן דְּשַׁפְכִין דָּם נָקִי, וּלְאִינּוּן דְּאוּמִין לְשַׁקְרָא, וּלְאִינּוּן דְּשָׁכְבִין עִם נִדָּה. אוֹ בַּת אֵל נֵכָר, אוֹ זוֹנָה, אוֹ שִׁפְחָה, וְאוּף הָכִי, לְעוֹבֵר עַל שס"ה לֹא תַעֲשֶׂה.

לְכָל חוֹבָא, אִית דּוּכְתָּא בְּגֵיהִנָּם, וּמְמָנָא עָלֵיהּ. וְשָׁטָן יֵצֶר הָרָע דִּילֵיהּ, מְמָנָא עַל כֻּלְּהוּ חוֹבִין, וְדוּכְתִּין וּמְמָנָן דִּילֵיהּ. וְאִי הָדָר בְּתִיּוּבְתָּא, מַה כְּתִיב, (ישעיה מד) מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ, אִתְמָחוּ רְשִׁימִין דְּרַשִׁיעַיָּא דְּדוּכְתָּא דְגֵיהִנָּם מִכָּל חוֹבָה וְחוֹבָה. **וְאִית** חוֹבִין רְשִׁימִין לְעֵילָּא, וְלָא לְתַתָּא. וְאִית דְּרְשִׁימִין לְתַתָּא, וְלָא לְעֵילָּא. וְאִית דְּרְשִׁימִין לְתַתָּא וּלְעֵילָּא.

לשון הקודש

נֶאֱבָד לֹא כָתוּב, אֶלָּא אָבַד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָבְדָה הָאֱמוּנָה, בִּשְׁבִיל כָּךְ – וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אוֹ אֶת הָאֲבֵדָה וְגוֹ'.

רַעְיָא מְהֵימְנָא (רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן)

אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, מְקוֹמוֹת יֵשׁ בַּגֵּיהִנֹּם רְשׁוּמִים לִמְחַלְּלֵי שַׁבָּתוֹת בְּפַרְהֶסְיָא, וְלֹא חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה מֵאוֹתוֹ חִלּוּל, וּמְמֻנִּים עֲלֵיהֶם. וְאַף כָּךְ יֵשׁ מְקוֹמוֹת בַּגֵּיהִנֹּם לְאוֹתָם שֶׁמְּגַלִּים עֲרָיוֹת, וּלְאוֹתָם שֶׁמְּגַלִּים פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה, וּלְאוֹתָם שֶׁשּׁוֹפְכִים דָּם נָקִי, וּלְאוֹתָם שֶׁנִּשְׁבָּעִים לַשֶּׁקֶר, וּלְאוֹתָם שֶׁשּׁוֹכְבִים עִם נִדָּה אוֹ בַּת אֵל נֵכָר אוֹ זוֹנָה אוֹ שִׁפְחָה. וְאַף כָּךְ לְמִי שֶׁעוֹבֵר עַל שס"ה לֹא תַעֲשֶׂה.

לְכָל חֵטְא יֵשׁ מָקוֹם בַּגֵּיהִנֹּם, וּמְמֻנֶּה עָלָיו. וְשָׁטָן יֵצֶר הָרָע שֶׁלּוֹ מְמֻנֶּה עַל כָּל הַחֲטָאִים וְהַמְּקוֹמוֹת וְהַמְּמֻנִּים שֶׁלּוֹ. וְאִם חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, מַה כָּתוּב? מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ, נִמְחוּ הָרְשׁוּמִים שֶׁל הָרְשָׁעִים שֶׁל הַמָּקוֹם שֶׁל הַגֵּיהִנֹּם מִכָּל חֵטְא וְחֵטְא. **וְיֵשׁ** חֲטָאִים רְשׁוּמִים לְמַעְלָה, וְלֹא

אִתְמָחוּן לְתַתָּא אִתְמְחוּן לְעֵילָּא, בָּתַר דְּאָהֲדָר בְּתִיּוּבְתָּא. וְעוֹד אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, רָשָׁע עֲוֹנוֹתָיו חֲקוּקִים לוֹ עַל עַצְמוֹתָיו. צַדִּיק, זְכִיּוֹתָיו חֲקוּקִים לוֹ עַל עַצְמוֹתָיו. אֲמַאי. בְּגִין לְמֶהֱוֵי רְשִׁימִין בֵּין בַּעֲלֵי חוֹבֵיהוֹן, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בְּהוּ, וְקָלָא נָפִיק עָלֵיהּ, הַאי רָשָׁע אִיהוּ יִשָּׁרְפוּ עַצְמוֹתָיו בְּגֵיהִנָּם.

וְאוּקִימְנָא, נִשְׁמוֹת שֶׁל רְשָׁעִים הֵן הֵן הַמַּזִּיקִים בָּעוֹלָם. וְדִינָא דִּלְהוֹן אוּקְמוּהָ עָלַיְיהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּנִשְׁמָתְהוֹן נִשְׂרֶפֶת וְנַעֲשֵׂית אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵי הַצַּדִּיקִים. וּבְמַאי אִתּוֹקְדוּן. בְּאֵשׁ דְּכוּרְסְיָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (דניאל ז) כּוּרְסְיֵיהּ שְׁבִיבִין דִּי נוּר גַּלְגֻּלּוֹהִי נוּר דָּלִיק. (וְנָהַר דִּינוּר נָגִיד וְנָפִיק) מֵד' חֵיוָון דְּאֶשָּׁא, דְּסָחֲרִין לְכוּרְסְיָא דְדִין, דְּאִיהוּ אֲדֹנָי, דִּינָא דְמַלְכוּתָא דִּינָא.

וְהַהוּא נָהָר, אִתְּמַר בֵּיהּ, (דניאל ז) נָהָר דִּי נוּר נָגִיד וְנָפַק מִן קֳדָמוֹהִי. נִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, טַבְלִין וּמִתְדְּכִין בֵּיהּ. וְנִשְׁמָתֵהוֹן דִּרְשִׁיעֵי, נִדּוֹנִין בֵּיהּ, וְאִתְבְּעִירוּ קַמֵּיהּ, כְּקַשׁ לְפָנֵי אֵשׁ, וְהַיְינוּ אֵשׁ אוֹכֶלֶת אֵשׁ. יֶהוּה אִיהִי חַמָּה. נַרְתִּיקָהּ דִּילֵיהּ,

לשון הקודש

לְמַטָּה. וְיֵשׁ שֶׁרְשׁוּמִים לְמַטָּה וְלֹא לְמַעְלָה, וְיֵשׁ שֶׁרְשׁוּמִים לְמַטָּה וּלְמַעְלָה. נִמְחוּ לְמַטָּה – נִמְחוּ לְמַעְלָה, אַחַר שֶׁחָזַר בִּתְשׁוּבָה. וְעוֹד בֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, רָשָׁע – עֲוֹנוֹתָיו חֲקוּקִים לוֹ עַל עַצְמוֹתָיו. צַדִּיק – זְכֻיּוֹתָיו חֲקוּקִים לוֹ עַל עַצְמוֹתָיו. לָמָּה? כְּדֵי לִהְיוֹת רְשׁוּמִים בֵּין בַּעֲלֵי הַחֲטָאִים שֶׁלָּהֶם לְהִוָּדַע בָּהֶם, וְקוֹל יוֹצֵא עָלָיו: זֶהוּ רָשָׁע, יִשָּׁרְפוּ עַצְמוֹתָיו בַּגֵּיהִנֹּם. **וּבְאַרְנוּ,** נְשָׁמוֹת שֶׁל רְשָׁעִים הֵן הֵן הַמַּזִּיקִים בָּעוֹלָם. וְהַדִּין שֶׁלָּהֶם בֵּאֲרוּ עֲלֵיהֶם בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁנִּשְׁמָתָם נִשְׂרֶפֶת וְנַעֲשֵׂית אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵי הַצַּדִּיקִים. וּבַמֶּה נִשְׂרָפִים? בְּאֵשׁ הַכִּסֵּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דניאל ז) כָּרְסְיֵהּ שְׁבִיבִין דִּי–נוּר גַּלְגֻּלּוֹהִי נוּר דָּלִק. (וּנְהַר דִּינוּר שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא) מֵאַרְבַּע חַיּוֹת שֶׁל אֵשׁ שֶׁסּוֹבְבִים אֶת כִּסֵּא הַדִּין, שֶׁהוּא אֲדֹנָ"י, דִּין שֶׁל הַמַּלְכוּת דִּין.

וְאוֹתוֹ נָהָר נֶאֱמַר בּוֹ, (שם) נְהַר דִּינוּר שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מִלְּפָנָיו. נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים טוֹבְלוֹת וְנִטְהָרוֹת בּוֹ, וְנִשְׁמוֹת הָרְשָׁעִים נִדּוֹנִים בּוֹ, וּבוֹעֲרִים לְפָנָיו כְּמוֹ קַשׁ

אֲדֹנָי. (דף י"ז ע"א) **וְהַיְינוּ רָזָא דְּאוּקְמוּהָ, לֶעָתִיד לָבֹא מוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חַמָּה מִנַּרְתִּיקָהּ צַדִּיקִים מִתְרַפְּאִין בָּהּ, וּרְשָׁעִים נִדּוֹנִין בָּהּ.**

וּמֵחַיָּוָן דְּכוּרְסְיָא דְּדִינָא, הָוָה נָחִית אַרְיֵה דְּאֶשָּׁא לְמֵיכַל קָרְבְּנִין, אִינּוּן דִּמְמָנָן, עַל כָּל אֵבֶר דְּחָב מְחַבֵּל קַטֵּיגוֹר אֶחָד, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, עָשָׂה עֲבֵירָה אַחַת, קָנָה לוֹ קַטֵּיגוֹר א'. וּמִיַּד דְּנָחַת אֵשׁ שֶׁל גֶּבוֹהַּ, וְאוֹקִיד לוֹן לְאִלֵּין אֵבָרִין וּפִדָּרִין וְאֵמוּרִין דְּפָרִים וּכְבָשִׂים וְעַתּוּדִים וְעִזִּים. יְהוָ"ה דְּנָחִית כְּאַרְיֵה דְּאֶשָּׁא לְאוֹקְדָא לוֹן, אִתּוֹקְדוּן אֵבָרִים דִּלְהוֹן, אִתּוֹקְדוּן מְחַבְּלִים דִּמְמָנָן עָלַיְיהוּ, וּמִתְכַּפְּרִין חוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן אֵבָרִים דִּשְׁכִינְתָּא.

בְּהַהוּא זִמְנָא, חֵיוָון מִתְקָרְבִין דִּמְמָנָן עַל זַכְוָון, דְּאִינּוּן מִכּוּרְסְיָא דְּרַחֲמֵי, דְּאִיהִי תְּשׁוּבָה, אִימָּא עִלָּאָה. וּבְמָה מִתְקָרְבִין. בְּשֵׁם יְהוָ"ה, דְּעָאל בְּהוֹן. וּבְגִין דָּא, קָרְבָּן לַיְהוָ"ה. דְּלֵית מָאן דְּיָכִיל לְקָרֵב חֵיוָון וִיסוֹדִין, לְאַעְלָאָה שְׁלָם

לשון הקודש

לִפְנֵי אֵשׁ, וְהַיְנוּ אֵשׁ אוֹכֶלֶת אֵשׁ. יְהוָ"ה הוּא חַמָּה. וְנַרְתִּיקוֹ – אֲדֹנָ"י וְהַיְנוּ הַסּוֹד שֶׁפֵּרְשׁוּהוּ, לֶעָתִיד לָבֹא מוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חַמָּה מִנַּרְתִּיקָהּ; צַדִּיקִים מִתְרַפְּאִין בָּהּ, וּרְשָׁעִים נִדּוֹנִים בָּהּ.

וּמֵהַחַיּוֹת שֶׁל כִּסֵּא הַדִּין הָיָה יוֹרֵד אַרְיֵה שֶׁל אֵשׁ לֶאֱכֹל אֶת הַקָּרְבָּנוֹת, אוֹתָם הַמְמֻנִּים עַל כָּל אֵיבָר שֶׁחָטָא מְחַבֵּל קָטֵגוֹר אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, עָשָׂה עֲבֵרָה אַחַת – קָנָה לוֹ קָטֵגוֹר אֶחָד. וּמִיַּד שֶׁיּוֹרֶדֶת אֵשׁ שֶׁל גֶּבוֹהַּ וְשׂוֹרֶפֶת אֶת אוֹתָם אֵיבָרִים וּפִדָּרִים וְאֵמוּרִים שֶׁל פָּרִים וּכְבָשִׂים וְעַתּוּדִים וְעִזִּים, יְהוָ"ה שֶׁיּוֹרֵד כְּאַרְיֵה שֶׁל אֵשׁ לִשְׂרֹף אוֹתָם, נִשְׂרָפִים הָאֵיבָרִים שֶׁלָּהֶם, נִשְׂרָפִים הַמַּשְׁחִיתִים שֶׁמְּמֻנִּים עֲלֵיהֶם, וּמִתְכַּפְּרִים חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם אֵיבְרֵי הַשְּׁכִינָה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן מִתְקָרְבוֹת הַחַיּוֹת הַמְמֻנּוֹת עַל הַזְּכֻיּוֹת, שֶׁהֵם מִכִּסֵּא הָרַחֲמִים, שֶׁהִיא תְּשׁוּבָה, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. וּבַמָּה מִתְקָרְבִים? בְּשֵׁם יְהוָ"ה שֶׁנִּכְנָס בָּהֶם. וּמִשּׁוּם זֶה הַקָּרְבָּן לַיהוָ"ה. שֶׁאֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לְקָרֵב חַיּוֹת וִיסוֹדוֹת לְהַכְנִיס

בֵּינַיְיהוּ, אֶלָּא שְׁמֵיהּ, דְּקָרִיב בִּשְׁמֵיהּ מַיִם לְאֵשׁ, וְלָא מְכַבֶּה דָּא לְדָא, וְקָרִיב רוּחָא לְעַפְרָא, וְלָא מַפְרִיד לֵיהּ.

בְּהַהוּא זִמְנָא, אִינּוּן שְׁלָמִים חֵיוָון וִיסוֹדִין, וְאִתְקְרִיאוּ קֻדָּשִׁים, דְּלֵית טְמֵאִים בֵּינַיְיהוּ. וְעוֹד, שְׁלָמִים דָּא ה' בַּתְרָאָה, דְּאִיהוּ שְׁלִימוּ דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בְּכָל הַוָּיוֹת דִּכְלִילָן בֵּיהּ, לְכָל שִׁית סִטְרִין דִּילֵיהּ, דְּאִינּוּן שִׁית סְפִירָאָן.

וְרָזָא דְּמִלָּה, חָתַם רוּם וּפָנָה לְמַעְלָה, בְּיה"ו, לִימִינָא דְּחֶסֶד. בְּהו"י, לִשְׂמָאלָא דִּגְבוּרָה. וה"י, בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. יו"ה בְּנֶצַח. בְּהוֹד הי"ו. בַּיְסוֹד וי"ה. אִילָנָא דְּאָחִיד לוֹן כֻּלְּהוּ, תִּפְאֶרֶת. עֵ"ץ עוֹשֶׂה פְּרִי. וּבְגִין דָּא מְקוֹם שֶׁיִּפּוֹל הָעֵ"ץ, שָׁם יה"ו. וְאוּף הָכִי בְּכָל הַוָּיָה, ה' בַּתְרָאָה שְׁלָמִים לָהּ, וּלְכָל הַוָּוַיִן, דְּאַחִידָן בָּהּ. כְּגַוְונָא דָא, יה"ו עִם ה', יְהוָ"ה. הו"י עִם ה', הַוָּיָה. וה"י עִם ה', וְהָיָ"ה וְאוּף הָכִי שְׁאַר הַוָּוַיִן.

וְאִינּוּן ח"י אַתְוָון דְּשִׁית סִטְרִין, דִּכְלִילָן בְּצַדִּיק חָי עָלְמִין, וְעִם ה' אִתְעָבִיד חַיָּ"ה. וְרָזָא דְּמִלָּה אִיהִי ה', כְּגוֹן תֵּיבַת נֹחַ, דְּאִתְכְּנִיש בָּהּ מִכָּל מִין וּמִין, דְּאִינּוּן שְׁנַיִם שְׁנַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה

לשון הקודש

שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם אֶלָּא שְׁמוֹ, שֶׁמְּקָרֵב בִּשְׁמוֹ מַיִם לְאֵשׁ, וְלֹא מְכַבִּים זֶה אֶת זֶה, וּמְקָרֵב רוּחַ לֶעָפָר וְלֹא מַפְרִיד אוֹתוֹ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, אֵלּוּ הַשְּׁלָמִים, חַיּוֹת וִיסוֹדוֹת, וְנִקְרָאִים קֻדָּשִׁים, שֶׁאֵין טְמֵאִים בֵּינֵיהֶם. וְעוֹד, שְׁלָמִים זוֹ ה' הָאַחֲרוֹנָה, שֶׁהִיא שְׁלֵמוּתוֹ שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי בְּכָל הַחַיּוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בּוֹ, לְכָל שִׁשֶּׁת הַצְּדָדִים שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵן שֵׁשׁ סְפִירוֹת.

וְסוֹד הַדָּבָר – חָתַם רוּם וּפָנָה לְמַעְלָה, בְּיה"ו, לַיָּמִין שֶׁל חֶסֶד. בְּהו"י, לַשְּׂמֹאל שֶׁל גְּבוּרָה. וה"י, בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. יו"ה בְּנֶצַח. בְּהוֹד הי"ו. בַּיְסוֹד וי"ה. הָאִילָן שֶׁאוֹחֵז אֶת כֻּלָּם – תִּפְאֶרֶת. עֵ"ץ עוֹשֶׂה פְּרִי. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַמָּקוֹם שֶׁיִּפֹּל הָעֵ"ץ, שָׁם יה"ו. וְאַף כָּךְ בְּכָל הַוָּיָה, ה' אַחֲרוֹנָה שְׁלֵמִים לָהּ, וּלְכָל הַהַוָּיוֹת שֶׁאֲחוּזִים בָּהּ. כְּמוֹ זֶה, יה"ו עִם ה' – יְהוָ"ה. הו"י עִם ה' – הַוָּיָה. וה"י עִם ה' – וְהָיָ"ה. וְאַף כָּךְ שְׁאָר הַהַוָּיוֹת.

וְהֵם ח"י אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים שֶׁכְּלוּלִים בְּצַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, וְעִם ה' נַעֲשָׂה חַיָּ"ה. וְסוֹד הַדָּבָר הִיא ה', כְּמוֹ תֵּבַת נֹחַ שֶׁכִּנֵּס בָּהּ מִכָּל מִין וּמִין, שֶׁהֵם

לְקָרְבְּנָא. שְׁנַיִם שְׁנַיִם אַרְבָּעָה. שִׁבְעָה שִׁבְעָה אַרְבָּעָה עָשָׂר. הָא י"ח. וְתֵיבָה ה', בָּהּ אִשְׁתְּלִים חַיָּה.

(ס"א פְּתַח וְאָמַר בָּאתִי לְגַנִּי וְגו') וְצַדִּיק אִיהוּ כָּלִיל ו' דַּרְגִּין. וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ לְמִפְתַּר בֵּיהּ חֶלְמָא בְּג' שְׁלוֹמוֹת, בְּג' פִּדְיוֹנוֹת, דְּאִיהוּ ו', בְּחוּשְׁבָּן ו'. וְאִיהוּ סֻלָּם דְּחֶלְמָא דְיַעֲקֹב, כָּלִיל ו' סְפִירָאן. מוּצָב אַרְצָה, שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְדָא ה' תַּתָּאָה. וְרֹאשׁוֹ, דָּא י', בֵּיהּ אִיהוּ צַדִּיק שְׁבִיעִי. מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, דָּא אִימָּא עִלָּאָה, וְדָא ה' עִלָּאָה, דְּמִסִּטְרָא דְחֶלְמָא, ה' שַׁלְטָא עַל י', דְּאִיהוּ רֵישָׁא דְסוּלְּמָא, ה"י מִן אֱלֹקִים. וּבְגִין דָּא, (בראשית כח) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וְגו', וְלָא מַלְאֲכֵי יְהוָ"ה.

אַתְוָון בְּסִדְרָן, עוֹלִים בְּחֹלָם, דְּאִיהוּ כֶּתֶר עַל ד' אַתְוָון, דְּאִתְפְּשָׁטוּתָא דְלְהוֹן, מֵחָכְמָה עַד מַלְכוּת קַדִּישָׁא. בְּגִין דְּחָכְמָה אִיהִי י', בִּינָה ה', שִׁית סְפִירָאן ו', מַלְכוּת ה' בַּתְרָאָה. חֹלָם כֶּתֶר עַל כָּל אַתְוָון. (ע"כ רעיא מהימנא).

לשון הקודש

שְׁנַיִם שְׁנַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה לְקָרְבָּן. שְׁנַיִם שְׁנַיִם – אַרְבָּעָה. שִׁבְעָה שִׁבְעָה – אַרְבָּעָה עָשָׂר. הֲרֵי י"ח. וְתֵבָה ה', בָּהּ נִשְׁלֶמֶת חַיָּה.

(פְּתַח וְאָמַר, בָּאתִי לְגַנִּי וְגו') וְהַצַּדִּיק כּוֹלֵל שֵׁשׁ דְּרָגוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ תִּקְּנוּ לִפְתֹּר בּוֹ חֲלוֹם בִּשְׁלֹשָׁה שְׁלוֹמוֹת, בִּשְׁלֹשָׁה פִּדְיוֹנוֹת, שֶׁהוּא ו', בְּחֶשְׁבּוֹן ו'. וְהוּא הַסֻּלָּם שֶׁל חֲלוֹם יַעֲקֹב, כּוֹלֵל שֵׁשׁ סְפִירוֹת. מֻצָּב אַרְצָה – שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וְזוֹ ה' הַתַּחְתּוֹנָה. וְרֹאשׁוֹ – זֶה י', בּוֹ הוּא צַדִּיק שְׁבִיעִי. מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה – זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְזוֹ ה' הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁמִּצַּד הַחֲלוֹם ה' שׁוֹלֶטֶת עַל י', שֶׁהוּא רֹאשׁ הַסֻּלָּם, ה"י מִן אֱלֹהִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְגו', וְלֹא מַלְאֲכֵי יְהוָ"ה.

הָאוֹתִיּוֹת בְּסִדְרָן עוֹלוֹת בְּחֹלָם, שֶׁהוּא כֶּתֶר עַל אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, שֶׁהַהִתְפַּשְּׁטוּת שֶׁלָּהֶן מֵחָכְמָה עַד הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה. מִשּׁוּם שֶׁחָכְמָה הִיא י', בִּינָה ה', שֵׁשׁ סְפִירוֹת ו', מַלְכוּת ה' אַחֲרוֹנָה. חֹלָם כֶּתֶר עַל כָּל הָאוֹתִיּוֹת. (ע"כ רעיא מהימנא).

אִם הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ יֶחֱטָא לְאַשְׁמַת הָעָם. (ויקרא ד) רִבִּי אַבָּא פָּתַח (שיר השירים א) הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי וְגוֹ', אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַנָּשִׁים צְאִי לָךְ וְגוֹ', הֲנֵי קְרָאֵי אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא בְּמִשָּׁה, בְּשַׁעֲתָא דְהַוָּה סָלִיק מֵעָלְמָא, דְּאָמַר (במדבר כז) יִפְקֹד יְיָ' אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת לְכֹל בָּשָׂר וְגוֹ', אֲשֶׁר יֵצֵא לִפְנֵיהֶם וְגוֹ', וְתָנֵינָן דְּעַל גָּלוּתָא אִתְּמַר.

וְתָא חֲזֵי, הֲנֵי קְרָאֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אַמָּרָן לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא. הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שיר השירים ג) אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם. וּלְמַלְכָּא קַדִּישָׁא אִתְּמַר, אַנְתְּ שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעֶה.

בְּסִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר, כָּל זִמְנָא דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּבְיָכוֹל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁלִימוּ, וְרָעֵי

לשון הקודש

אִם הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ יֶחֱטָא לְאַשְׁמַת הָעָם. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (שיר א) הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי וְגוֹ', אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַנָּשִׁים צְאִי לָךְ וְגוֹ'. אֶת הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ בֵּאֲרוּ הַחֲבֵרִים בְּמֹשֶׁה בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה עוֹלֶה מִן הָעוֹלָם, שֶׁאָמַר (במדבר כז) יִפְקֹד ה' אֱלֹהֵי הָרוּחֹת לְכָל בָּשָׂר וְגוֹ', אֲשֶׁר יֵצֵא לִפְנֵיהֶם וְגוֹ'. וְשָׁנִינוּ שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הַגָּלוּת.

וּבָא רְאֵה, הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ אָמְרָה אוֹתָם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ג) אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם. וְלַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ נֶאֱמַר, אַתָּה שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעֶה. **בְּסִפְרוֹ** שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא אוֹמֵר, כָּל זְמַן שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִמְצֵאת עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּבְיָכוֹל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

בִּרְעוּתָא לֵיהּ (וּלְאַחֲרָנִין זָן לֵיהּ) לְגַרְמֵיהּ, מֵהַהוּא יְנִיקוּ דַחֲלָבָא (ס"א דְמַלְכָּא) דְּאִימָּא עִלָּאָה, וּמֵהַהוּא יְנִיקוּ דְּאִיהוּ יָנִיק, אַשְׁקֵי לְכָל שְׁאַר אַחֲרָנִין, וְיָנִיק לוֹן. וְאוֹלִיפְנָא דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל זִמְנָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִשְׁתְּכָחַת בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁלִימוּ, בְּחֶדְוָה, בִּרְכָאן בֵּיהּ שַׁרְיָין, וְנָפְקִין מִנֵּיהּ לְכָל שְׁאַר אַחֲרָנִין. וְכָל זִמְנָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לָא אִשְׁתְּכָחַת בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּבְיָכוֹל בִּרְכָאן אִתְמְנָעוּ מִנֵּיהּ וּמִכָּל שְׁאַר אַחֲרָנִין.

וְרָזָא דְּמִלְּתָא, בְּכָל אֲתַר דְּלָא אִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא, בִּרְכָאן לָא שָׁרָאן עֲלוֹי, וְעַל דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּעֵי וּבָכֵי, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ירמיה כ"ה) שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ. וּמַאי אוֹמֵר, אוֹי שֶׁהֶחֱרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי וְשָׂרַפְתִּי אֶת הֵיכָלִי וְכוּ'.

לשון הקודש

בִּשְׁלֵמוּת, וְרוֹעֶה בְּרָצוֹן אוֹתוֹ (וְאֶת הָאַחֵרִים הוּא זָן) אֶת עַצְמוֹ מֵאוֹתָהּ יְנִיקַת הֶחָלָב (שֶׁל הַמֶּלֶךְ) שֶׁל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וּמֵאוֹתָהּ יְנִיקָה שֶׁהוּא יוֹנֵק, מַשְׁקֶה אֶת כָּל שְׁאָר הָאַחֵרִים וּמֵינִיק אוֹתָם. וְלָמַדְנוּ שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל זְמַן שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִמְצֵאת עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁלֵמוּת, בְּשִׂמְחָה, שְׁרוּיוֹת בּוֹ בְּרָכוֹת וְיוֹצְאוֹת מִמֶּנּוּ לְכָל שְׁאָר הָאַחֵרִים, וְכָל זְמַן שֶׁאֵין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִמְצֵאת עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּבְיָכוֹל הַבְּרָכוֹת נִמְנָעוֹת מִמֶּנּוּ וּמִכָּל שְׁאָר הָאַחֵרִים.

וְסוֹד הַדָּבָר – בְּכָל מָקוֹם שֶׁאֵין נִמְצָאִים זָכָר וּנְקֵבָה, אֵין בְּרָכוֹת שׁוֹרוֹת עָלָיו, וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹעֶה וּבוֹכֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה כה) שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ. וּמַה הוּא אוֹמֵר? אוֹי שֶׁהֶחֱרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי וְשָׂרַפְתִּי אֶת הֵיכָלִי וְכוּ'.

וּבְשַׁעֲתָא (דף י״ז ע״ב) דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נַפְקַת בְּגָלוּתָא, אַמְרַת קַמֵּיהּ, הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי, אַנְתְּ רְחִימָא דְּנַפְשָׁאי, אַנְתְּ דְּכָל רְחִימוּ דְנַפְשִׁי בָךְ. אֵיכָה תִּרְעֶה, אֵיךְ תָּזוּן גַּרְמָךְ, מֵעֲמִיקָא דְנַהֲלָא דְלָא פָּסִיק. אֵיךְ תָּזוּן גַּרְמָךְ מִנְּהִירוּ דְעֵדֶן עִלָּאָה. אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם, אֵיךְ תָּזוּן לְכָל אִינּוּן אַחֲרָנִין דְּאִשְׁתַּקְיָין מִנָּךְ תָּדִירָא.

וַאֲנָא הֲוֵינָא אַתְּזָנָא מִנָּךְ בְּכָל יוֹמָא, וּמִשְׁתַּקְיָא, וְאַשְׁקִינָא לְכָל אִינּוּן תַּתָּאֵי, וְיִשְׂרָאֵל אִתְּזָנוּ בִי, וְהַשְׁתָּא שַׁלָּמָה אֶהְיֶה כְּעוֹטְיָה, אֵיךְ אֶהֱוֵי מִתְעַטְּפָא, בְּלָא בִּרְכָאן, כַּד יִצְטָרְכוּן אִינּוּן בִּרְכָאן, וְלָא יִשְׁתַּכְּחוּן בִּידִי. עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ, הֵיאַךְ אִיקוּם עָלַיְיהוּ, וְלָא אֶהְיֶה רַעְיָא לְהוּ, וְזָנָא לְהוּ. עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ, אִלֵּין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן בְּנֵי אֲבָהָן, דְּאִינּוּן רְתִיכָא קַדִּישָׁא לְעֵילָא.

לשון הקודש

וּבְשָׁעָה שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יָצְאָה לַגָּלוּת, אָמְרָה לְפָנָיו: הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי. אַתָּה אָהוּב נַפְשִׁי, אַתָּה שֶׁכָּל אַהֲבַת נַפְשִׁי בְּךָ, אֵיכָה תִּרְעֶה? אֵיךְ תָּזוּן אֶת עַצְמְךָ מֵעֹמֶק הַנַּחַל שֶׁלֹּא פּוֹסֵק, אֵיךְ תָּזוּן אֶת עַצְמְךָ מֵהָאוֹר שֶׁל הָעֵדֶן הָעֶלְיוֹן. אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם, אֵיךְ תָּזוּן אֶת כָּל אֵלּוּ הָאֲחֵרִים שֶׁנִּשְׁקִים מִמְּךָ תָּמִיד? **וַאֲנִי** הָיִיתִי נִזּוֹנִית מִמְּךָ בְּכָל יוֹם, וְנִשְׁקִית וּמַשְׁקָה אֶת כָּל אוֹתָם הַתַּחְתּוֹנִים, וְיִשְׂרָאֵל נִזּוֹנוּ בִּי, וְעַכְשָׁו שַׁלָּמָה אֶהְיֶה כְּעִטְיָה, אֵיךְ אֶהְיֶה מִתְעַטֶּפֶת בְּלִי בְּרָכוֹת, כְּשֶׁיִּצְטָרְכוּ אוֹתָן בְּרָכוֹת וְלֹא יִמָּצְאוּ בְּיָדִי. עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ, אֵיךְ אֶעֱמֹד עֲלֵיהֶם וְלֹא אֶהְיֶה רוֹעֶה לָהֶם וְזָנָה אוֹתָם. עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ –

אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁבוֹק אַנְתְּ דִּידִי, דְּהָא דִּידִי מִלָּה טְמִירָא הוּא לְאִתְיַדַּע. אֲבָל אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ, לְגַרְמָךְ, הֲרֵי לָךְ עֵיטָא. הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי. צְאִי לָךְ בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן, אִלֵּין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּאִינּוּן נִדָּשִׁין בֵּין עֲקַבִּין, וּבְגִינֵיהוֹן יָהִיב לָךְ חֵילָא לְקַיְּימָא. (וְעִם כָּל דָּא) וּרְעִי אֶת גְּדִיּוֹתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים, אִלֵּין אִינּוּן תִּנּוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, דְּעָלְמָא מִתְקַיְּימָא בְּגִינֵיהוֹן, וְיָהֲבִין חֵילָא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא. מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים, אִלֵּין בָּתֵּי רַבָּן אֲתַר בֵּית מִדְרָשָׁא דְּאִשְׁתְּכַח אוֹרַיְיתָא בְּהוֹן תָּדִירָא.

דָּבָר אַחֵר אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְצַדִּיקַיָּא אִשְׁתְּכָחוּ בְעָלְמָא, וְאִינּוּן תִּנּוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן מִשְׁתַּכְּחֵי

לשון הקודש

אֵלּוּ הֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּנֵי הָאָבוֹת, שֶׁהֵם הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה לְמַעְלָה.

אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: תַּעַזְבִי אַתְּ אֶת שֶׁלִּי, שֶׁהֲרֵי שֶׁלִּי הוּא דָּבָר נִסְתָּר מִלְּהִוָּדַע. אֲבָל – אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ, לְעַצְמֵךְ, הֲרֵי לָךְ עֵצָה. הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי. צְאִי לָךְ בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן – אֵלֶּה הֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם נִדָּשִׁים בֵּין הָעֲקַבִּים, וּבִשְׁבִילָם נִתַּן לָךְ כֹּחַ לַעֲמֹד. (וְעִם כָּל זֶה) וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים – אֵלּוּ הֵם תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן שֶׁהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בִּשְׁבִילָם, וְנוֹתְנִים כֹּחַ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת. מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים – אֵלּוּ בָּתֵּי רַבָּן, מְקוֹם בֵּית הַמִּדְרָשׁ שֶׁתָּמִיד נִמְצֵאת בְּהֶם הַתּוֹרָה.

דָּבָר אַחֵר אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים וְגוֹ' – בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה

וְלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא, יַכְלָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְקַיְּימָא עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא. וְאִי לָאו, כַּבְיָכוֹל הִיא וְאִינּוּן לָא יַכְלֵי לְאִתְקַיְּימָא בְּעָלְמָא. וְאִי זַכָּאִין אִשְׁתְּכָחוּ, אִינּוּן אִתָּפְסָן בְּקַדְמִיתָא. וְאִי לָא, אִינּוּן גַּדְיָין דְּעָלְמָא מִתְקַיְּימָא בְּגִינֵיהוֹן, מִתָּפְסִין בְּקַדְמִיתָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק לוֹן מֵעָלְמָא, אַף עַל גַּב דְּלָא אִשְׁתְּכַח בְּהוּ חוֹבָה. וְלָא דָא בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא רָחִיק מִנַּיהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְאִתְגַּלְיָיא בְּגָלוּתָא.

הָדָא הוּא דִכְתִיב אִם הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ יֶחֱטָא לְאַשְׁמַת הָעָם. אֲמַאי יֶחֱטָא. לְאַשְׁמַת הָעָם, בְּגִין חוֹבֵי עָלְמָא דְּגַרְמוּ הַאי, לְאַשְׁמַת הָעָם וַדָּאי, וְלָא לְאַשְׁמָה דִילֵיהּ. יֶחֱטָא: יִגְרַע טוּבֵיהּ, וְדָאִין דִּינֵיהּ בְּכֹלָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (מלכים א א) וְהָיִיתִי אֲנִי וּבְנִי שְׁלֹמֹה חַטָּאִים. דָּבָר אַחֵר אִם הַכֹּהֵן

לשון הקודש

שֶׁצַּדִּיקִים נִמְצָאִים בָּעוֹלָם, וְאוֹתָם תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן נִמְצָאִים וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, יְכוֹלָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד עִמָּם בַּגָּלוּת. וְאִם לֹא, כִּבְיָכוֹל הִיא וְהֵם אֵין יְכוֹלִים לְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם. וְאִם נִמְצָאִים צַדִּיקִים, הֵם נִתְפָּסִים בָּרִאשׁוֹנָה. וְאִם לֹא, אוֹתָם הַגְּדָיִים שֶׁהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בִּשְׁבִילָם נִתְפָּסִים בָּרִאשׁוֹנָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסַלֵּק אוֹתָם מִן הָעוֹלָם, אַף עַל גַּב שֶׁאֵין נִמְצָא בָהֶם חֵטְא. וְלֹא זֶה בִּלְבַד, אֶלָּא מַרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְגוֹלָה לַגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, אִם הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ יֶחֱטָא לְאַשְׁמַת הָעָם. לָמָּה יֶחֱטָא? לְאַשְׁמַת הָעָם. מִשּׁוּם חֲטָאֵי הָעוֹלָם שֶׁגָּרְמוּ אֶת זֶה, לְאַשְׁמַת הָעָם וַדַּאי, וְלֹא לְאַשְׁמָתוֹ. יֶחֱטָא – יִגְרַע טוּבוֹ וְדָן דִּין בַּכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א א) וְהָיִיתִי אֲנִי וּבְנִי שְׁלֹמֹה חַטָּאִים.

הַמָּשִׁיחַ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כִּדְקָאַמְרָן. יֶחֱטָא, יִגָּרַע מִן כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וּמֵעָלְמָא, דְּלָא יָהִיב לְהוֹן סִפּוּק בִּרְכָאן. אֲמַאי. אִיהוּ לְאַשְׁמַת הָעָם וַדַּאי, בְּגִין חוֹבָה דְּעַמָּא הִיא.

אִם הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ יֶחֱטָא. (ויקרא ד) רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שמות לב) זְכוֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ, הַאי קְרָא קַשְׁיָא, הָכִי מִיבְעֵי לֵיהּ לְמִכְתַּב, זְכוֹר לְאַבְרָהָם וּלְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל, מָאי לְיִצְחָק. אֶלָּא הָכִי תָּנִינָן, בְּכָל אֲתַר שְׂמָאלָא אִתְכְּלִיל בִּימִינָא, וּבִכְלָלָא דִימִינָא הוּא. דְּהַאי יְמִינָא, אִתְתַּקְּנַת לְעָלְמִין, לְאַכְלָלָא בֵּיהּ שְׂמָאלָא. וְעַל דָּא לָא פָּלִיג, בְּגִין לְאַכְלָלָא לֵיהּ בֵּיהּ בְּאַבְרָהָם. וּבְגִין כָּךְ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק (דַּיְיקָא) כְּלָלָא חַד. (אֲבָל) וּלְיִשְׂרָאֵל, דְּהָא בְּתַרְוַוּיְיהוּ אָחִיד לוֹן בְּגַדְפּוֹי (ס"א בְּכַתְפּוֹי), וְהוּא שְׁלִים בְּכֹלָּא.

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר אִם הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. יֶחֱטָא – יֶחְסַר מִכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וּמֵהָעוֹלָם, שֶׁלֹּא נוֹתֵן לָהֶם סִפּוּק הַבְּרָכוֹת. לָמָּה? זֶהוּ לְאַשְׁמַת הָעָם וַדַּאי, זֶה בִּשְׁבִיל הַחֵטְא שֶׁל הָעָם.

אִם הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ יֶחֱטָא. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שמות לב) זְכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ, הַפָּסוּק הַזֶּה קָשֶׁה. כָּךְ הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב: זְכֹר לְאַבְרָהָם וּלְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל. מַה זֶּה לְיִצְחָק? אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, בְּכָל מָקוֹם הַשְּׂמֹאל נִכְלָל בַּיָּמִין, וְהוּא בַּכְּלָל שֶׁל הַיָּמִין. שֶׁהַיָּמִין הַזֶּה מִתְקָן לְעוֹלָמִים לְהַכְלִיל בּוֹ אֶת הַשְּׂמֹאל, וְעַל כֵּן לֹא חִלֵּק, כְּדֵי לְהַכְלִיל אוֹתוֹ בְּאַבְרָהָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק (דַּוְקָא) כְּלָל אֶחָד. (אֲבָל) וּלְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲרֵי

אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ. אוּמָאָה אוֹמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַאֲבָהָן, בַּאֲבָהָן דִּלְעֵילָא הָדָא הוּא דִכְתִיב אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ, בְּאִינּוּן דִּלְעֵילָא בְּאִינּוּן דְּשָׁרָאן בָּךְ. וַתְּדַבֵּר אֲלֵיהֶם אַרְבֶּה אֶת זַרְעֲכֶם וְגוֹ'. אֲשֶׁר אָמַרְתִּי, אֲשֶׁר אָמַרְתָּ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר כַּךְ לַאֲבָהָן, זִמְנָא וּתְרֵין זִמְנִין. אֲשֶׁר אָמַרְתִּי: דְּצָבִיתִי בִּרְעוּ נַפְשִׁי, דְּהָא אֲמִירָה רְעוּתָא הוּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מלכים א ח) אֲדֹנָי אָמַר לִשְׁכּוֹן בָּעֲרָפֶל. וְעוֹד מַה תֹּאמַר נַפְשְׁךָ וְאֶעֱשֶׂה לָךְ.

וְנָחֲלוּ לְעוֹלָם, מָאי לְעוֹלָם. עוֹלָם דִּלְעֵילָא, דַּאֲחִידָא בֵּיהּ הַהִיא אֶרֶץ, וְאִתְּזָנַת מֵהַהוּא עוֹלָם, וְאִי הַאי אֶרֶץ אִתְּרָכַת, בְּמַאי הוּא. לְאַשְׁמַת הָעָם הוּא דַהֲוֵי.

לשון הקודש

הוּא אוֹחֵז בִּכְנָפָיו (בִּכְתַפָּיו) אֶת שְׁנֵיהֶם, וְהוּא שָׁלֵם בַּכֹּל.

אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ. שְׁבוּעָה נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָבוֹת, בָּאָבוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ, בְּאוֹתָם שֶׁלְּמַעְלָה בְּאוֹתָם שֶׁשּׁוֹרִים בְּךָ. וַתְּדַבֵּר אֲלֵהֶם אַרְבֶּה אֶת זַרְעֲכֶם וְגוֹ'. אֲשֶׁר אָמַרְתִּי, אֲשֶׁר אָמַרְתָּ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר כָּךְ לָאָבוֹת פַּעַם וּפַעֲמַיִם. אֲשֶׁר אָמַרְתִּי – שֶׁרָצִיתִי בִּרְצוֹן נַפְשִׁי, שֶׁהֲרֵי אֲמִירָה זֶהוּ רָצוֹן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ח) אֲדֹנָי אָמַר לִשְׁכּוֹן בָּעֲרָפֶל. וְעוֹד מַה תֹּאמַר נַפְשְׁךָ וְאֶעֱשֶׂה לָךְ.

וְנָחֲלוּ לְעֹלָם, מַה זֶּה לְעֹלָם? הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁאֲחוּזָה בּוֹ אוֹתָהּ אֶרֶץ, וְנִזּוֹנִית מֵאוֹתוֹ עוֹלָם. וְאִם הָאֶרֶץ הַזּוֹ מִתְגָּרֶשֶׁת, מִמַּה זֶּה? לְאַשְׁמַת הָעָם הוּא נִהְיָה.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, אִם הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ יֶחֱטָא, דָּא כֹּהֵן דִּלְתַתָּא, דְּאִתְתְּקַן לַעֲבוֹדָה וְאִשְׁתְּכַח בֵּיהּ חַטָּאָה, לְאַשְׁמַת הָעָם הוּא דַהֲוֵי וַדָּאי. וַוי לְאִינּוּן דְּסַמְכִין עָלֵיהּ, (דף י״ח ע״א) כְּגַוְונָא דָא, שְׁלִיחָא דְּצִבּוּרָא דְּאִשְׁתְּכַח בֵּיהּ חַטָּאָה, (בְּגִין דְּעֲמָא לָא אִשְׁתְּכָחוּ זַכָּאִין קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) וַוי לְאִינּוּן דְּסַמְכִין עָלֵיהּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וְכָל שֶׁכֵּן כַּהֲנָא, דְּכָל יִשְׂרָאֵל, וְעִלָּאִין וְתַתָּאִין כֻּלְּהוּ אֲחִידָן (נ״א מְחַכָּאן) וּמְצַפָּאן לְאִתְבָּרְכָא עַל יְדוֹי.

דְּהָא תָּנֵינָן, בְּשַׁעֲתָא דְכַהֲנָא שָׁאֵרֵי לְכַוְונָא מִלִּין, וּלְקָרְבָא קָרְבְּנָא עִלָּאָה, כֹּלָּא אִשְׁתְּכָחוּ בְּבִרְכָתָא וּבְחֶדְוָותָא. יְמִינָא, שָׁאֵרֵי לְאִתְעָרָא. שְׂמָאלָא אִתְכְּלִיל בִּימִינָא, וְכֹלָּא אִתְאַחִיד וְאִתְקְשַׁר דָּא בְדָא, וְאִתְבָּרְכוּן כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא. אִשְׁתְּכַח, דְּעַל יְדָא דְכַהֲנָא, מִתְבָּרְכָאן עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, וְהָא

לשון הקודש

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִם הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ יֶחֱטָא – זֶה הַכֹּהֵן שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁנִּתְתַּקֵּן לָעֲבוֹדָה וְנִמְצָא בּוֹ חֵטְא, זֶה וַדַּאי קוֹרֵה לְאַשְׁמַת הָעָם. אוֹי לְאוֹתָם שֶׁסּוֹמְכִים עָלָיו. כְּמוֹ כֵן שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁנִּמְצָא בּוֹ חֵטְא, (מִשּׁוּם שֶׁהָעָם לֹא נִמְצְאוּ צַדִּיקִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא) אוֹי לְאוֹתָם שֶׁסּוֹמְכִים עָלָיו. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְכָל שֶׁכֵּן הַכֹּהֵן, שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל, וְהָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, כֻּלָּם מְאֻחָדִים (מְחֻבָּרִים) וּמְצַפִּים לְהִתְבָּרֵךְ עַל יָדוֹ.

שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּהֵן מַתְחִיל לְכַוֵּן דְּבָרִים וּלְהַקְרִיב קָרְבָּן עֶלְיוֹן, הַכֹּל נִמְצָאִים בִּבְרָכָה וּבְשִׂמְחָה. הַיָּמִין מַתְחִיל לְהִתְעוֹרֵר, הַשְּׂמֹאל נִכְלָל לְיָמִין, וְהַכֹּל נִקְשָׁר וְנֶאֱחָז זֶה עִם זֶה, וְכֻלָּם מִתְבָּרְכִים כְּאֶחָד. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי הַכֹּהֵן מִתְבָּרְכִים

אוֹקְמוּהָ. וּבְגִין כַּךְ בָּעֵי לְקָרְבָא קָרְבְּנָא עָלֵיהּ, בְּגִין דְּיִתְכַּפֵּר חוֹבֵיהּ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הָא תָּנִינָן, דְּעַל יְדָא דְכַהֲנָא אִתְכַּפָּר חוֹבָא דְבַר נָשׁ, כַּד קָרִיב קָרְבְּנָא. הַשְׁתָּא דְּאִיהוּ חָטֵי, מָאן מַקְרִיב עָלֵיהּ, וּמַאן יְכַפֵּר עָלֵיהּ. אִי תֵּימָא דְּאִיהוּ מַקְרִיב עַל נַפְשֵׁיהּ, הָא אִיהוּ אִתְקַלְקָל, וְלָאו אִיהוּ כְּדַאי דְּיִתְבָּרְכוּן עָלֵיהּ עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. תַּתָּאֵי לָא יִתְבָּרְכוּן עַל יְדֵיהּ, כָּל שֶׁכֵּן עִלָּאֵי. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וְלָא. וְהָא כְּתִיב (ויקרא טז) וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ, אֲמַאי בַּעְיָא לְכַפָּרָא עָלֵיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ חָב יְכַפֵּר עַל גַּרְמֵיהּ, דִּכְתִיב וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, הָא יְדִיעַ בְּאָן אֲתַר אִתְקְשַׁר כַּהֲנָא רַבָּא. וּבְאָן אֲתַר אִתְקְשַׁר כַּהֲנָא

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְהַקְרִיב קָרְבָּן עָלָיו, כְּדֵי שֶׁיִּתְכַּפֵּר חֶטְאוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁעַל יְדֵי הַכֹּהֵן מִתְכַּפֵּר חֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם כְּשֶׁמַּקְרִיב קָרְבָּן. עַכְשָׁו כְּשֶׁהוּא חוֹטֵא, מִי מַקְרִיב עָלָיו וּמִי יְכַפֵּר עָלָיו? אִם תֹּאמַר שֶׁהוּא מַקְרִיב עַל נַפְשׁוֹ – הֲרֵי הוּא הִתְקַלְקֵל, וְאֵינוֹ כְּדַאי שֶׁיִּתְבָּרְכוּ עָלָיו עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. הַתַּחְתּוֹנִים לֹא יִתְבָּרְכוּ עַל יָדוֹ, כָּל שֶׁכֵּן הָעֶלְיוֹנִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְלֹא? וַהֲרֵי כָּתוּב (ויקרא טז) וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ. לָמָּה צָרִיךְ לְכַפֵּר עָלָיו? מִשּׁוּם שֶׁהוּא חָטָא, יְכַפֵּר עַל עַצְמוֹ, שֶׁכָּתוּב וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, הֲרֵי יָדוּעַ בְּאֵיזֶה מָקוֹם

אַחֲרָא, וְהַהוּא דְּאִקְרֵי סְגָן יְדִיעָא. בְּגִין כַּךְ, כֹּהֵן אַחֲרָא קָא מַקְרִיב קָרְבָּנֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, וְסָלִיק לֵיהּ עַד הַהוּא אֲתַר דְּאִתְקְשָׁר בֵּיהּ. בָּתַר דְּכַהֲנָא סָלִיק לְהַהוּא אֲתַר, לָא מְעַכְּבִין לֵיהּ לְסַלְקָא לְאַתְרֵיהּ, וּלְאִתְכַּפְּרָא חוֹבֵיהּ. וְעַל דָּא, אַחֲרָא קָא מַקְרִיב עָלֵיהּ קָרְבָּנֵיהּ. כֵּיוָן דְּאָחֲרָא הוּא מַקְרִיב, וְלָא מִסְתַּפְּקִין כָּל כַּךְ עַל יְדֵיהּ, לְבָתָר אִיהוּ מַקְרִיב, וְאִינּוּן עִלָּאִין, כֻּלְּהוּ מִתְחַבְּרָן לְכַפְּרָא חוֹבֵיהּ. וּמַלְכָּא קַדִּישָׁא אִסְתְּכַּם עַל יְדַיְיהוּ. כְּגַוְונָא דָא, הַמִּתְפַּלֵּל וְטָעָה יַעֲמוֹד אַחֵר תַּחְתָּיו.

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא הֲווֹ יַתְבִי. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, חֲמֵינָא לְאַבָּא בְיוֹמֵי דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, דְּלָא בָעֵי לְמִשְׁמַע צְלוֹתָא מִכָּל בַּר נָשׁ, אֶלָּא אִי קָאִים עָלֵיהּ תְּלָתָא יוֹמִין קוֹדֶם, לְדַכְּאָה

לשון הקודש

נִקְשָׁר הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וּבְאֵיזֶה מָקוֹם נִקְשָׁר כֹּהֵן אַחֵר. וְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא סְגָן יָדוּעַ. מִשּׁוּם כָּךְ כֹּהֵן מַקְרִיב אֶת קָרְבָּנוֹ בָּרִאשׁוֹנָה, וּמַעֲלֶה אוֹתוֹ עַד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְשָׁר בּוֹ. וְאַחַר שֶׁהַכֹּהֵן עָלָה לְאוֹתוֹ מָקוֹם, לֹא מְעַכְּבִים אוֹתוֹ לַעֲלוֹת לִמְקוֹמוֹ וּלְכַפֵּר עַל חֶטְאוֹ. וְלָכֵן אַחֵר מַקְרִיב עָלָיו אֶת קָרְבָּנוֹ. כֵּיוָן שֶׁאַחֵר הוּא הַמַּקְרִיב, וְלֹא מִסְתַּפְּקִים כָּל כָּךְ עַל יָדוֹ, אַחַר כָּךְ הוּא מַקְרִיב, וְאוֹתָם הָעֶלְיוֹנִים, כֻּלָּם מִתְחַבְּרִים לְכַפֵּר אֶת חֶטְאוֹ, וְהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ מַסְכִּים עַל יָדָם. כְּמוֹ כֵּן הַמִּתְפַּלֵּל וְטָעָה, יַעֲמֹד אַחֵר תַּחְתָּיו.

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא הָיוּ יוֹשְׁבִים. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, רָאִיתִי אֶת אַבָּא בְּיוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לִשְׁמֹעַ תְּפִלָּה מִכָּל אָדָם, אֶלָּא אִם עָמַד עָלָיו שְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם לְטַהֵר אוֹתוֹ. שֶׁרִבִּי

לֵיהּ. דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה אָמַר הָכִי, בִּצְלוֹתָא דְּהַאי בַּר נָשׁ דַּאֲנָא מַדְבֵּינָא, אִתְכְּפָּר עָלְמָא. וְכָל שֶׁכֵּן בִּתְקִיעָה דְשׁוֹפָר, דְּלָא מְקַבֵּל תְּקִיעָתָא דְּבַר נָשׁ דְּלָאו אִיהוּ חַכִּים לְמִתְקַע בְּרָזָא דִתְקִיעָה.

דְּתָנֵינָן, רִבִּי יֵיסָא סָבָא אָמַר, הֲנֵי תְקִיעָתָא כְּסִדְרָן. קַדְמָאָה, כְּלִילָא מִכֹּלָּא. תִּנְיָינָא, חָדָא כְּסִדְרָא וַחֲדָא כְּסִדְרָא, גְּבוּרָה גְּדוֹלָה בֵּינַיְיהוּ. תְּלִיתָאָה, חַד הָכָא וְחַד הָכָא גְּבוּרָה בֵּינַיְיהוּ. פּוּסְקָא סַלְקָא, קוּמַטְרָא נַחְתָּא. חַד תַּקִּיפָא וְחַד רַפְיָא. וְהָא אוּקְמוּהָ. וְאִינּוּן עֲשָׂרָה. וְאִינּוּן תְּשַׁע. חַד כְּלָלָא דְכֹלָּא.

וּבְהַאי יוֹמָא מִתְעַטְּרָא יִצְחָק, וְהוּא רֵישָׁא לַאֲבָהָן. בְּהַאי יוֹמָא כְתִיב, (ישעיה לג) **פָּחֲדוּ בְצִיּוֹן חַטָּאִים. בְּהַאי יוֹמָא יִצְחָק אִתְעֲקַד, וְעָקִיד כֹּלָּא,**

לשון הקודש

שִׁמְעוֹן הָיָה אוֹמֵר כָּךְ: בִּתְפִלַּת הָאָדָם הַזֶּה שֶׁאֲנִי מִטַּהֵר, מִתְכַּפֵּר הָעוֹלָם. וְכָל שֶׁכֵּן בִּתְקִיעַת הַשּׁוֹפָר שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל תְּקִיעָה שֶׁל אָדָם שֶׁאֵינוֹ חָכָם לִתְקַע בְּסוֹד הַתְּקִיעָה.

שֶׁשָּׁנִינוּ, רַבִּי יֵיסָא סָבָא אוֹמֵר, הַתְּקִיעוֹת הַלָּלוּ כְּסִדְרָן. הָרִאשׁוֹנָה כְּלוּלָה מֵהַכֹּל. הַשְּׁנִיָּה – אַחַת כְּסֵדֶר וְאַחַת כְּסֵדֶר, גְּבוּרָה גְּדוֹלָה בֵּינֵיהֶם. שְׁלִישִׁית – אַחַת כָּאן וְאַחַת כָּאן, וּגְבוּרָה בֵּינֵיהֶם. הַשֶּׁבֶר עוֹלֶה, וְהַתְּרוּעָה יוֹרֶדֶת. אַחַת קָשָׁה וְאַחַת רָפָה. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וְהֵן עֶשֶׂר. וְהֵן תֵּשַׁע. כְּלָל אֶחָד שֶׁל הַכֹּל.

וּבַיּוֹם הַזֶּה מִתְעַטֵּר יִצְחָק, וְהוּא הָרֹאשׁ לָאָבוֹת. בַּיּוֹם הַזֶּה כָּתוּב, (ישעיה לג) פָּחֲדוּ בְצִיּוֹן חַטָּאִים. בַּיּוֹם הַזֶּה יִצְחָק נֶעֱקַד,

וְשָׁרָה מַלִּילַת (ס"א מְיַלֶּלֶת) וְקוֹל שׁוֹפָרָא תַּקִּיף לַחֲדָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, מָאן דְּעָבַר בֵּינַיְיהוּ, וְאִשְׁתְּזִיב מִנַּיְיהוּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, בְּגִין כָּךְ קָרִינָן פַּרְשָׁתָא דְיִצְחָק בְּהַאי יוֹמָא, דִּבְהַאי יוֹמָא אִתְעֲקַד יִצְחָק לְתַתָּא, וְאִתְקְשַׁר בְּהַהוּא דְלְעֵילָא. (נ"א בְּאַבְרָהָם) אֵימָתַי אִתְקְשַׁר. בְּשַׁעֲתָא דִכְתִיב, (בראשית כב) וַיַּעֲקֹד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, בְּהַאי יוֹמָא אַעְטָר יִצְחָק לְאַבְרָהָם, דִּכְתִיב, (בראשית כב) וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם. מָאי נִסָּה. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה מט) וְאֶל עַמִּים אָרִים נִסִּי. (שמות יז) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יְיָ' נִסִּי. מָאי קָא מַשְׁמַע לָן. בְּגִין דְּאִשְׁתָּכְלִיל יְמִינָא וְאִשְׁתְּלִים. הָדָא הוּא דִכְתִיב וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם. וְהָאֱלֹהִים דַּיְיקָא, וְדָא הוּא (בראשית לא) וּפַחַד יִצְחָק.

לשון הקודש

וְעָקַד הַכֹּל, וְשָׁרָה מְדַבֶּרֶת (מְיַלֶּלֶת), וְקוֹל שׁוֹפָר חָזָק מְאֹד. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁעוֹבֵר בֵּינֵיהֶם וְנִצָּל מֵהֶם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, מִשּׁוּם כָּךְ קוֹרְאִים פָּרָשַׁת יִצְחָק בַּיּוֹם הַזֶּה, שֶׁבַּיּוֹם הַזֶּה נֶעֱקַד יִצְחָק לְמַטָּה וְנִקְשַׁר בְּאוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. (בְּאַבְרָהָם) מָתַי נִקְשָׁר? בְּשָׁעָה שֶׁכָּתוּב (בראשית כב) וַיַּעֲקֹד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בַּיּוֹם הַזֶּה מְעַטֵּר יִצְחָק אֶת אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם. מַה זֶּה נִסָּה? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מט) וְאֶל עַמִּים אָרִים נִסִּי. (שמות יז) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ ה' נִסִּי. מַה בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ? מִשּׁוּם שֶׁהַיָּמִין נִתְקַן וְנִשְׁלַם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם. וְהָאֱלֹהִים בְּדִיּוּק. וְזֶהוּ (בראשית לא) וּפַחַד יִצְחָק.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, כְּתִיב (תהלים עה) כִּי אֱלֹהִים שׁוֹפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים. כִּי אֱלֹהִים שׁוֹפֵט, אִלְמָלֵא דְּאַעְבָּר דִּינָא דְּיִצְחָק, בַּאֲתַר דְּיַעֲקֹב שָׁאֲרֵי, (ס"א וְאִתְסֵי) וְאִתְכָּסֵי (ס"א וְאִתְסָחֵי) (ס"א וְאִתְבְּסָם) תַּמָּן, וַוי לְעָלְמָא דְּיֶעְרַע בְּגִינֵיהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה, (ישעיה סו) כִּי בָאֵשׁ יְיָ' נִשְׁפָּט. וְדָא הוּא אִתְכַּסְּמוּתָא דְּעָלְמָא.

וְכֵיוָן דְּעָאל בְּאַתְרָא דְּיַעֲקֹב, וְיַעֲקֹב אָחִיד (דף יח ע"ב) בֵּיהּ, כְּדֵין שָׁכִיךְ אֵשָׁא, וְאִצְטְנָנוּ גוּמְרֵיהּ. לְבַר נָשׁ, דְּהַוָה רָגִיז, וְחָנַר וְזָיִין גַּרְמֵיהּ, וְנָפַק בְּרוּגְזֵיהּ לְקָטְלָא לִבְנֵי נָשָׁא. חַד חַכִּימָא קָם עַל פִּתְחָא, וְאָחִיד בֵּיהּ, אָמַר אִלְמָלֵא לָא אָחִיד בִּי וְאִתְתְּקַף בִּי, הָא קָטוּלָא בִּבְנֵי נָשָׁא אִשְׁתְּכַח. בְּעוֹד דְּאִתְתְּקַפּוּ דָא בְדָא, וְאָחִיד דָּא בְדָא, אִצְטְנָן רוּגְזֵיהּ עַל דְּנָפַק לְקָטְלָא. נָפַק לְאוֹכָחָא, מָאן סָבִיל רוּגְזָא

לשון הקודש

רִבִּי אַבָּא אָמַר, כָּתוּב (תהלים עה) כִּי אֱלֹהִים שׁוֹפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים. כִּי אֱלֹהִים שׁוֹפֵט, אִלְמָלֵא שֶׁעָבַר הַדִּין שֶׁל יִצְחָק בַּמָּקוֹם שֶׁיַּעֲקֹב שׁוֹרֶה (וְנִרְפָּא) וְהִתְכַּסָּה (וְרוֹחֵץ) (וְהִתְבַּשֵּׂם) שָׁם, אוֹי לָעוֹלָם שֶׁיִּפָּגֵשׁ בְּדִינוֹ. וְסוֹד הַדָּבָר – (ישעיה סו) כִּי בָאֵשׁ ה' נִשְׁפָּט. וְזוֹהִי הִתְבַּשְּׂמוּת שֶׁל הָעוֹלָם.

וְכֵיוָן שֶׁנִּכְנָס לִמְקוֹמוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, וְיַעֲקֹב אוֹחֵז בּוֹ, אֲזַי הָאֵשׁ שׁוֹכֶכֶת וְהַגֶּחָלִים מִצְטַנְּנִים. לְאָדָם שֶׁהָיָה רוֹגֵז, וְחָנַר וְשָׂם עָלָיו כְּלֵי זַיִן, וְיָצָא מְרֻגָּז לַהֲרֹג אֲנָשִׁים. חָכָם אֶחָד עָמַד עַל הַפֶּתַח וְאָחַז בּוֹ. אָמַר: אִלְמָלֵא לֹא הֶחֱזִיק בִּי וְתָפַס אוֹתִי, הֲרֵי הָיָה נִמְצָא הֶרֶג שֶׁל אֲנָשִׁים. בְּעוֹד שֶׁהֶחֱזִיקוּ זֶה בָזֶה וְאָחֲזוּ זֶה בָזֶה, הִצְטַנֵּן

וְתוּקְפָּא דְּדִינָא דְּהַהוּא בַּר נָשׁ. הֲוֵי אִימָּא, דָּא דְּקָאִים אֲפִתְחָא.

כַּךְ אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, בָּנַי, לָא תִּדְחָלוּן, הָא אֲנָא קָאִים עַל פִּתְחָא, אֲבָל אִזְדְּרָזוּ בְּהַאי יוֹמָא וְהָבוּ לִי חֵילָא. וּבְמָה. בְּשׁוֹפָר. דְּאִי אִשְׁתְּכַח קוֹל שׁוֹפָר כְּדְקָא יֵאוֹת, וּמְכַוְּוֹנֵי בֵּיהּ לְתַתָּא, הַהוּא קָלָא סָלִיק, וּבֵיהּ מִתְעַטְּרֵי אֲבָהָן, וְקַיְּימֵי בְּמִשְׁכְּנֵיהוֹן דְּיַעֲקֹב. וְעַל דָּא בָּעֵי לְאִזְדַּהֲרָא בְּשׁוֹפָרָא, וּלְמִנְדַּע בְּהַהוּא קָלָא וּלְכַוְּוֹנָא (בֵּיהּ).

וְלֵית לָךְ קָלָא בְּשׁוֹפָרָא, דְּלָא סָלִיק רְקִיעָא חַד. וְכָל אִינּוּן אוֹכְלוֹסִין דְּהַהוּא רְקִיעָא, יָהֲבִין אֲתַר לְהַהוּא קָלָא, וּמַאי קָא אָמְרֵי. (יואל ב) **וַיְיָ' נָתַן קוֹלוֹ לִפְנֵי חֵילוֹ וְגוֹ'. וְקָאִים הַהוּא קָלָא בְּהַהוּא רָקִיעַ, עַד דְּאָתֵי קָלָא אַחֲרָא, וְאִתְעַתְּדוּ** (ס"א

לשון הקודש

רָגְזוּ עַל שֶׁיָּצָא לַהֲרֹג. יָצָא לְהוֹכִיחַ – מִי סוֹבֵל אֶת הָרֹגֶז וְחֹזֶק הַדִּין שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם? הֱוֵה אוֹמֵר, זֶה שֶׁעָמַד עַל הַפֶּתַח.

כָּךְ אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: בָּנַי, אַל תִּפְחֲדוּ, הֲרֵי אֲנִי עוֹמֵד עַל הַפֶּתַח, אֲבָל הִזְדָּרְזוּ בַּיּוֹם הַזֶּה וּתְנוּ לִי כֹּחַ. בַּמֶּה? בַּשּׁוֹפָר. שֶׁאִם נִמְצָא קוֹל הַשּׁוֹפָר כָּרָאוּי וּמְכַוְּנִים בּוֹ לְמַטָּה, אוֹתוֹ הַקּוֹל עוֹלֶה, וּבוֹ מִתְעַטְּרִים הָאָבוֹת, וְעוֹמְדִים בְּמִשְׁכָּנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב. וְלָכֵן צָרִיךְ לְהִזָּהֵר בַּשּׁוֹפָר וְלָדַעַת אֶת אוֹתוֹ הַקּוֹל וּלְכַוֵּן בּוֹ.

וְאֵין לְךָ קוֹל בַּשּׁוֹפָר שֶׁלֹּא עוֹלֶה רָקִיעַ אֶחָד, וְכָל אוֹתָם הָאוּכְלוֹסִים שֶׁל אוֹתוֹ רָקִיעַ, נוֹתְנִים מָקוֹם לְאוֹתוֹ קוֹל. וּמָה אוֹמְרִים? (יואל ב) וַה' נָתַן קוֹלוֹ לִפְנֵי חֵילוֹ וְגוֹ'. וְעוֹמֵד אוֹתוֹ הַקּוֹל בְּאוֹתוֹ הָרָקִיעַ, עַד שֶׁבָּא קוֹל אַחֵר, וְנוֹעָדוּ (וְהִתְעוֹרְרוּ) יַחְדָּו,

(וְאִתְעַרוּ) כַּחֲדָא, וְסַלְקִין בְּזִווּגָא לְרָקִיעָא אַחֲרָא. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, אִית קוֹל דְּסָלִיק קוֹל, וּמַאי אִיהוּ. הַהוּא קָלָא דִתְקִיעָתָא דְיִשְׂרָאֵל דְּתַתָּא.

וְכֵיוָן דְּמִתְחַבְּרָן כָּל אִינּוּן קָלִין דִּלְתַתָּא, וְסַלְקִין לְהַהוּא רְקִיעָא עִלָּאָה דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא שָׁאֲרֵי בֵּיהּ, מִתְעַטְּרָן (ס"א מִתְעַתְּדָן) כֻּלְּהוּ קָמֵי מַלְכָּא, וּכְדֵין כּוּרְסְוָון רְמִיוּ וְכוּרְסְיָיא אַחֲרָא דְיַעֲקֹב קָאִים וְאִתְתַּקַּן.

עַל דָּא אַשְׁכַּחְנָא בְּסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, בְּאִינּוּן צְלוֹתֵי דְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּהָוָה אָמַר, צְלוֹתָא וְקֹל שׁוֹפָרָא (דְּהַהוּא קוֹל) דְּאַפִּיק הַהוּא זַכָּאָה, דְּאִשְׁתְּכַח מִרוּחֵיהּ וּמִנַּפְשֵׁיהּ בְּהַהוּא שׁוֹפָרָא, דְּהַהוּא קוֹל סָלִיק לְעֵילָא. וּבְהַהוּא יוֹמָא קַיְימִין וּמִשְׁתַּכְחֵי מְקַטְרְגִין לְעֵילָא. וְכַד סָלִיק הַהוּא קָלָא

לשון הקודש

וְעוֹלִים בְּזִווּג לְרָקִיעַ אַחֵר. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, יֵשׁ קוֹל שֶׁמַּעֲלֶה קוֹל, וּמַה הוּא? אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁל תְּקִיעָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַטָּה. וְכֵיוָן שֶׁמִּתְחַבְּרִים כָּל הַקּוֹלוֹת הַלָּלוּ שֶׁלְּמַטָּה וְעוֹלִים לְאוֹתוֹ רָקִיעַ עֶלְיוֹן שֶׁהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ שׁוֹרֶה בּוֹ, מִתְעַטְּרִים (נוֹעָדִים) כֻּלָּם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְאָז הַכִּסְאוֹת עוֹלִים, וְכִסֵּא אַחֵר שֶׁל יַעֲקֹב עוֹמֵד וּמִתְתַּקֵּן.

וְעַל זֶה מָצָאנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא בְּאוֹתָן תְּפִלּוֹת שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהָיָה אוֹמֵר, הַתְּפִלָּה וְקוֹל הַשּׁוֹפָר (שֶׁאוֹתוֹ קוֹל) שֶׁמּוֹצִיא אוֹתוֹ הַצַּדִּיק, שֶׁנִּמְצָא מֵרוּחוֹ וְנַפְשׁוֹ בְּאוֹתוֹ הַשּׁוֹפָר שֶׁל אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה. וּבְאוֹתוֹ יוֹם עוֹמְדִים וְנִמְצָאִים מְקַטְרְגִים לְמַעְלָה. וּכְשֶׁעוֹלֶה

דְּשׁוֹפָרָא, כֻּלְּהוּ אִתְדַּחְיָין קָמֵיהּ, וְלָא יַכְלִין לְקַיְּימָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּיַדְעִין לְכַוְּונָא רְעוּתָא לְקָמֵי מָארֵיהוֹן, וְיַדְעִין לְתַקְּנָא עָלְמָא בְּהַאי יוֹמָא, בְּקָל שׁוֹפָרָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים פט) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה. יוֹדְעֵי, וְלָא תוֹקְעֵי.

בְּהַאי יוֹמָא, בָּעֵי עַמָּא לְאִסְתַּכְּלָא בְּכַר נָשׁ שְׁלִים מִכֹּלָּא, דְּיָדַע אָרְחוֹי דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, דְּיָדַע בִּיקָרָא דְּמַלְכָּא, דְּיִבְעֵי עָלַיְיהוּ בָּעוּתָא בְּהַאי יוֹמָא. וּלְזַמְּנָא קָל שׁוֹפָרָא בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין, בְּכַוָּונָה דְּלִבָּא, בְּחָכְמְתָא, בִּרְעוּתָא, בִּשְׁלִימוּ. בְּגִין דְּיִסְתָּלַק דִּינָא עַל יְדוֹי מִן עָלְמָא. וַוי לְאִינּוּן דִּשְׁלִיחָא דִּלְהוֹן לָא אִשְׁתְּכַח כְּדְקָא יֵאוֹת, דְּהָא חוֹבֵי עָלְמָא (עמ"א) אַתְיָין לְאַדְכְּרָא בְּגִינֵיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, אִם הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ יֶחֱטָא, דְּהוּא שְׁלִיחָא דְּכָל יִשְׂרָאֵל, לְאַשְׁמַת הָעָם הוּא, בְּגִין דְּדִינָא שַׁרְיָא עָלַיְיהוּ.

לשון הקודש

אוֹתוֹ קוֹל הַשּׁוֹפָר, כֻּלָּם נִדְחִים לְפָנָיו וְלֹא יְכוֹלִים לַעֲמֹד. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים לְכַוֵּן אֶת הָרָצוֹן לִפְנֵי רִבּוֹנָם וְיוֹדְעִים לְתַקֵּן עוֹלָם בַּיּוֹם הַזֶּה בְּקוֹל שׁוֹפָר. וְעַל זֶה כָּתוּב, (תהלים פט) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה. יוֹדְעֵי, וְלֹא תוֹקְעֵי.

בַּיּוֹם הַזֶּה צָרִיךְ הָעָם לְהִסְתַּכֵּל בְּאָדָם שָׁלֵם מִכֹּל, שֶׁיּוֹדֵעַ אֶת דַּרְכֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁיּוֹדֵעַ בִּכְבוֹד הַמֶּלֶךְ שֶׁיְּבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם בַּקָּשָׁה בַּיּוֹם הַזֶּה, וּלְזַמֵּן קוֹל שׁוֹפָר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, בְּכַוָּנַת הַלֵּב, בְּחָכְמָה, בְּרָצוֹן וּבִשְׁלֵמוּת, כְּדֵי שֶׁיִּסְתַּלֵּק הַדִּין עַל יָדוֹ מִן הָעוֹלָם. אוֹי לְאוֹתָם שֶׁהַשְּׁלִיחַ שֶׁלָּהֶם לֹא נִמְצָא כָּרָאוּי, שֶׁהֲרֵי חֲטָאֵי הָעוֹלָם (הָעָם) בָּאִים לְהִזָּכֵר בִּגְלָלוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, אִם הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ יֶחֱטָא –

וְכַד שְׁלִיחָא הוּא זַכָּאָה כְּדְקָא יֵאוֹת, זַכָּאִין אִינּוּן עַמָּא, דְּכָל דִּינִין מִסְתַּלְּקִין מִנַּיְיהוּ עַל יְדֵיהּ, כָּל שֶׁכֵּן כַּהֲנָא, דְּעָלֵיהּ מִתְבָּרְכָאן עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וְעַל דָּא, כֹּהֵן וְלֵוִי עַד לָא יִסְלַק לְפוּלְחָנָא, בַּדְקִין אֲבַתְרֵיהּ, וְיַדְעִין אָרְחוֹי וְעוֹבָדוֹי, וְאִי לָא, לָא סָלִיק לְפוּלְחָנָא, וְכֵן בְּסַנְהֶדְרִין לְמֵידָן דִּינָא.

וְאִי אִשְׁתְּכַח כַּדְקָא יֵאוֹת, יָהֲבִין עָלֵיהּ חוּמְרָא דְּמַקְדְּשָׁא. וְאִי לָא, לָא סָלִיק לְפוּלְחָנָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים לג) וּלְלֵוִי אָמַר תֻּמֶּיךָ וְאוּרֶיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ. מִפְּנֵי מַה זָכָה (אַהֲרֹן) לְאוּרִים וּלְתֻמִּים, וּלְמִפְּלַח פּוּלְחָנָא. הֲוֵי אוֹמֵר (דברים לג) אֲשֶׁר נִסִּיתוֹ וְגוֹ'. הָאוֹמֵר לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא רְאִיתִיו וְגוֹ'. וְכֵיוָן דְּאִשְׁתְּכָחוּ בְּאִלֵּין דַּרְגִּין, כְּדֵין יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב

לשון הקודש

שֶׁהוּא שְׁלִיחָם שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל – לְאַשְׁמַת הָעָם הוּא, מִשּׁוּם שֶׁהַדִּין שׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם. **וּכְשֶׁהַשָּׁלִיחַ** הוּא צַדִּיק כָּרָאוּי, אַשְׁרֵי הָעָם, שֶׁכָּל הַדִּינִים מִסְתַּלְּקִים מֵהֶם עַל יָדוֹ, כָּל שֶׁכֵּן הַכֹּהֵן שֶׁעָלָיו מִתְבָּרְכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְעַל זֶה, כֹּהֵן וְלֵוִי טֶרֶם שֶׁיַּעֲלֶה לָעֲבוֹדָה, בּוֹדְקִים אַחֲרָיו, וְיוֹדְעִים דְּרָכָיו וּמַעֲשָׂיו. וְאִם לֹא, אֵינוֹ עוֹלֶה לָעֲבוֹדָה. וְאִם הוּא כָּרָאוּי, נוֹתְנִים עָלָיו חֻמְרוֹת הַמִּקְדָּשׁ. וְאִם לֹא, אֵינוֹ עוֹלֶה לָעֲבוֹדָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (דברים לג) וּלְלֵוִי אָמַר תֻּמֶּיךָ וְאוּרֶיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ. מִפְּנֵי מָה זָכָה (אַהֲרֹן) לְאוּרִים וּלְתֻמִּים וְלַעֲבֹד עֲבוֹדָה? הֲוֵי אוֹמֵר, אֲשֶׁר נִסִּיתוֹ וְגוֹ'. הָאוֹמֵר לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא רְאִיתִיו וְגוֹ'. וְכֵיוָן שֶׁנִּמְצְאוּ בַּדְּרָגוֹת הַלָּלוּ, אָז – יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ

וְגוֹ', יָשִׁימוּ קְטוֹרָה וְגוֹ'. לְשַׁכְּכָא רוּגְזָא, וּלְזַמְּנָא שְׁלָמָא. וְכָלִיל עַל מִזְבְּחֶךָ, בְּגִין דְּיִתְבַּסְּמוּן כֹּלָּא, וְיִשְׁתַּכְּחוּן בִּרְכָאן בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין, כְּדֵין (דברים לג) בָּרֵךְ יְיָ חֵילוֹ וְגוֹ'.

וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנֶעְלַם וְגוֹ'. (ויקרא ד) רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (ישעיה לב) נָשִׁים שַׁאֲנַנּוֹת קוּמְנָה שְׁמַעְנָה קוֹלִי וְגוֹ'. כַּמָּה אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְאִסְתַּכְּלָא בִּיקָרָא דְּמָארֵיהּ, בְּגִין דְּיִשְׁתְּכַח בִּרְיָה שְׁלִים קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכַד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נָשׁ (דף יט ע"א) בָּרָא לֵיהּ שְׁלִים, כְּמָה דְּאִתְּמַר, (קהלת ז) אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יָשָׁר וְגוֹ'. אֶת הָאָדָם דְּכַר וְנוּקְבָא. וְנוּקְבָא אִתְכְּלִילַת בִּדְכוּרָא, וּכְדֵין יָשָׁר כְּתִיב. לְבָתָר וְהֵמָּה בִּקְשׁוּ חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים.

לשון הקודש

לְיַעֲקֹב וְגוֹ', יָשִׁימוּ קְטוֹרָה וְגוֹ'. לְשַׁכֵּךְ אֶת הָרוּגֶז וּלְזַמֵּן שָׁלוֹם. וְכָלִיל עַל מִזְבְּחֶךָ, כְּדֵי שֶׁהַכֹּל יִתְבַּשְּׂמוּ וְיִמָּצְאוּ בְּרָכוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, אָז – בָּרֵךְ ה' חֵילוֹ וְגוֹ'.

וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנֶעְלַם וְגוֹ'. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (ישעיה לב) נָשִׁים שַׁאֲנַנּוֹת קוּמְנָה שְׁמַעְנָה קוֹלִי וְגוֹ'. כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לָאָדָם לְהִתְבּוֹנֵן בִּכְבוֹד רִבּוֹנוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּמָּצֵא בְּרִיָּה שְׁלֵמָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁכַּאֲשֶׁר בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, הוּא בָּרָא אוֹתוֹ שָׁלֵם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ז) אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יָשָׁר וְגוֹ'. אֶת הָאָדָם – זָכָר וּנְקֵבָה. וּנְקֵבָה נִכְלֶלֶת בַּזָּכָר, וְאָז כָּתוּב יָשָׁר. אַחַר כָּךְ – וְהֵמָּה בִּקְשׁוּ חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים.

תָּא חֲזֵי, מִנּוּקְבָא דִתְהוֹמָא רַבָּא עִלָּאָה, אִשְׁתְּכַחַת חַד נוּקְבָא רוּחֲתָא דְכָל רוּחִין, וְהָא אוֹקִימְנָא לִילִית שְׁמָהּ. וְהִיא אִשְׁתְּכַחַת בְּקַדְמִיתָא לְגַבֵּי אָדָם. וּבְשַׁעֲתָא דְאִתְבְּרֵי אָדָם, וְאִשְׁתְּלִים גּוּפֵיהּ, אִזְדְּמָנוּ עַל הַהוּא גּוּפָא אֶלֶף רוּחִין מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא. דָּא בָעָא לְאַעֲלָא בֵיהּ, וְדָא בָעָא לְאַעֲלָא בֵיהּ, וְלָא הֲווֹ יַכְלֵי, עַד דְּגָעַר בְּהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָדָם הָוָה שָׁכִיב גּוּפָא בְּלָא רוּחָא, וְחֵיזוּ דִילֵיהּ יְרוֹקָא הָוָה, וְכָל אִינּוּן רוּחִין סָחֲרָן עָלֵיהּ.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא נָחִית עֲנָנָא חַד, וְדָחָא (וְזָרִיק) לְכָל אִינּוּן רוּחִין. וּבְשַׁעֲתָא דָא כְּתִיב, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְהָא אוֹקִימְנָא, דְּנוּקְבָא אִתְעַבְּרַת מִן דְּכוּרָא מִן הַהוּא נֶפֶשׁ דְּאָדָם, וְהִיא אַפִּיקַת הַהוּא רוּחָא, לְנָשְׁבָא בֵיהּ בְּאָדָם, כְּלִיל מִתְּרֵין סִטְרִין כַּדְקָא חָזֵי, הָדָא הוּא

לשון הקודש

בא רְאֵה, מִנֶּקֶב תְּהוֹם רַבָּה נִמְצֵאת רוּחַ נְקֵבָה, רוּחַ שֶׁל כָּל הָרוּחוֹת, וּבֵאַרְנוּ שֶׁשְּׁמָהּ לִילִית, וְהִיא נִמְצְאָה לָרִאשׁוֹנָה אֵצֶל אָדָם. וּבְשָׁעָה שֶׁנִּבְרָא אָדָם וְנִשְׁלַם גּוּפוֹ, הִזְדַּמְּנוּ עַל אוֹתוֹ הַגּוּף אֶלֶף רוּחוֹת מִצַּד הַשְּׂמֹאל. זֶה רָצָה לְהִכָּנֵס בּוֹ, וְזֶה רָצָה לְהִכָּנֵס בּוֹ, וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִים. עַד שֶׁגָּעַר בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָדָם הָיָה שׁוֹכֵב גּוּף בְּלִי רוּחַ, וּמַרְאֵהוּ הָיָה יָרֹק, וְכָל אוֹתָן רוּחוֹת סוֹבְבוֹת אוֹתוֹ.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יָרַד עָנָן אֶחָד וְדָחָה (וְזָרַק) אֶת כָּל אוֹתָן הָרוּחוֹת, וּבַשָּׁעָה הַזּוֹ כָּתוּב, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שֶׁנִּקֵּבָה מִתְעַבֶּרֶת מִן הַזָּכָר מִן אוֹתָהּ נֶפֶשׁ שֶׁל אָדָם, וְהִיא מוֹצִיאָה אוֹתָהּ הָרוּחַ לְנַשֵּׁב אוֹתָהּ בָּאָדָם,

דִּכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. לְנֶפֶשׁ חַיָּה מַמָּשׁ. וּמַאן דְּאִסְתָּפַּק בְּהַאי, בְּגִין דְּלָא יָדַע, אִי חַיָּה זוֹ הִיא חַיָּה תַּתָּאָה, אוֹ חַיָּה דִּשְׁמָהּ יִשְׂרָאֵל, אוֹ מִדְּכוּרָא אוֹ מִנּוּקְבָא. אֲבָל לָא כְּתִיב לְנֶפֶשׁ הַחַיָּה, אֶלָּא לְנֶפֶשׁ חַיָּה סְתָם, דְּמַשְׁמַע כֹּלָּא.

וְכַד קָם אָדָם, הֲוָות נוּקְבָתֵיהּ תְּקוּעָה בְּסִטְרוֹי. וְהַהִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא דְּבֵיהּ, הָוָה אַסְגֵּי לְהַאי סִטְרָא, וּלְהַאי סִטְרָא, וְסַגֵּי לְהַאי וּלְהַאי, בְּגִין דְּהָכִי אִתְכְּלִילַת. לְבָתָר נָסַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם, וְתָקִין לְנוּקְבֵיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב) וַיִּבֶן יְיָ' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע וְגוֹ'. אֶת הַצֵּלָע הָא אוֹקִימְנָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שמות כו) וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן. וַיְבִיאֶהָ אֶל הָאָדָם, בְּתִקּוּנָהָא כְּכַלָּה לַחוּפָּה.

לשון הקודש

כְּלוּלָה מִשְּׁנֵי צְדָדִים כָּרָאוּי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ב) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. לְנֶפֶשׁ חַיָּה מַמָּשׁ. וּמִי שֶׁמִּסְתַּפֵּק בָּזֶה, כִּי אֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם הַחַיָּה הַזּוֹ הִיא הַחַיָּה הַתַּחְתּוֹנָה, אוֹ הַחַיָּה שֶׁשְּׁמָהּ יִשְׂרָאֵל, אוֹ מֵהַזָּכָר אוֹ מֵהַנְּקֵבָה. אֲבָל לֹא כָּתוּב לְנֶפֶשׁ הַחַיָּה, אֶלָּא לְנֶפֶשׁ חַיָּה סְתָם, שֶׁמַּשְׁמָע הַכֹּל.

וּכְשֶׁעָמַד אָדָם, הָיְתָה נְקֵבָתוֹ תְּקוּעָה בְּצִדּוֹ, וְאוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁבּוֹ הָיְתָה מִתְפַּשֶּׁטֶת לְצַד הַזֶּה וְלְצַד הַזֶּה, וְהָיְתָה מַסְפִּיקָה לָזֶה וְלָזֶה, מִשּׁוּם שֶׁכָּךְ נִכְלְלָה. אַחַר כָּךְ נִסַּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, וְתִקֵּן אֶת נְקֵבָתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע וְגוֹ'. אֶת הַצֵּלָע, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא מד) וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן. וַיְבִיאֶהָ אֶל הָאָדָם, בְּתִקּוּנֶיהָ כְּמוֹ כַּלָּה לַחֻפָּה.

כֵּיוָן דְּחָמַת לִילִית דָּא, עַרְקַת, וְהִיא בִּכְרַכֵּי יַמָּא, וְעַד כְּעַן הִיא זְמִינָא לְאַבְאָשָׁא בְּנֵי עָלְמָא. וְכַד זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְחַרְבָּא רוֹמִי רְשִׁיעָתָא, וּלְמֶהֱוֵי חוֹרְבָּן לְעָלְמִין, יְסַלֵּק לְהַאי לִילִית, וְיִשְׁרֵי לָהּ לְהַאי חוּרְבָּא, בְּגִין דְּהִיא חוֹרְבְּנָא דְעָלְמָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה לד) אַךְ שָׁם הִרְגִּיעָה לִילִית וּמָצְאָה לָהּ מָנוֹחַ.

וּבְסִפְרֵי קַדְמָאֵי אַמְרֵי, דְּאִיהִי עַרְקַת מִן אָדָם מִקַּדְמַת דְּנָא, וַאֲנָן לָא תָנֵינָן הָכֵי, בְּגִין דְּהָא נוּקְבָא דָא אִשְׁתְּכָחַת עִמֵּיהּ, אֲבָל עַד לָא קַמָּת הַאי נֶפֶשׁ (ס"א דְּהָא נוּקְבָא דָא לָא אִשְׁתְּכַחַת עִמֵּיהּ אֲבָל עַד לָא אִתְתַּקְּנַת נוּקְבָא דָא) **עִמֵּיהּ דְּאָדָם כְּדְקָא יֵאוֹת, הֲוַת מִזְדַּוְוגָא עִמֵּיהּ וְכַד הַאי אִתְתַּקְּנַת עִמֵּיהּ כְּדְקָא יֵאוֹת, עַרְקַת הִיא לְיַמָּא, וּזְמִינָא לְאַבְאָשָׁא בְּנֵי עָלְמָא.**

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁרָאַתָה לִילִית כָּךְ, בָּרְחָה, וְהִיא בִּכְרַכֵּי הַיָּם, וְעַד עַכְשָׁו הִיא מְזֻמֶּנֶת לְהָרַע לִבְנֵי הָעוֹלָם. וּכְשֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲרִיב אֶת רוֹמִי הָרְשָׁעָה וְשֶׁתֶּחֱרַב לְעוֹלָמִים, הוּא יַעֲלֶה אֶת לִילִית הַזּוֹ, וְיָשִׂים אוֹתָהּ בַּחֻרְבָּן הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא חֻרְבָּנוֹ שֶׁל הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה לד) אַךְ שָׁם הִרְגִּיעָה לִילִית וּמָצְאָה לָהּ מָנוֹחַ.

וּבְסִפְרֵי הָרִאשׁוֹנִים אָמְרוּ, שֶׁהִיא בָּרְחָה מִן הָאָדָם מִקֹּדֶם לָכֵן, אֲבָל אָנוּ לֹא שָׁנִינוּ כָּךְ, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי נְקֵבָה זוֹ נִמְצְאָה עִמּוֹ, אֲבָל טֶרֶם שֶׁקָּמָה הַנֶּפֶשׁ הַזּוֹ (שֶׁהֲרֵי נְקֵבָה זוֹ לֹא נִמְצְאָה עִמּוֹ, אֲבָל טֶרֶם שֶׁתִּקָּנָה הַנְּקֵבָה הַזּוֹ) עִם אָדָם כָּרָאוּי, הָיְתָה מִזְדַּוֶּגֶת עִמּוֹ, וּכְשֶׁזּוֹ תִּקָּנָה עִמּוֹ כָּרָאוּי, הִיא בָּרְחָה לַיָּם, וּמְזֻמֶּנֶת

אַסְוָותָא לְהַאי, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאִזְדַּוּג בַּר נָשׁ בְּאִתְּתֵיהּ, יְכַוֵּין לְבֵיהּ בִּקְדוּשָׁה דְּמָארֵי, וְלֵימָא הָכֵי, עֲטִיפָא בְּקִטְפָא אִזְדַּמְּנַת, שָׁארֵי שָׁארֵי, לָא תִּעוֹל וְלָא תִּנְפּוֹק, לָא דִּידָךְ וְלָא בְּעַדְבָּךְ. תּוּב תּוּב, יַמָּא אִתְרְגִישָׁא, גַּלְגַּלּוֹי לִיךְ קָרָאן, בְּחוּלָקָא קַדִּישָׁא אֲחִידְנָא, בִּקְדוּשָׁה דְּמַלְכָּא אִתְעָטַפְנָא.

וּלְחַפְיָא לֵיהּ לְרֵישֵׁיהּ וּלְאִתְּתֵיהּ עַד שַׁעֲתָא חָדָא, וְכֵן בְּכָל זִמְנָא, עַד ג' יוֹמִין לַקְלִיטָה, דְּכָל הַרְכָּבָה דְּלָא קוֹלֶטֶת לְג' יוֹמִין, תּוּב לֵיתָא קוֹלֶטֶת. וּבְסִפְרָא דְּאָנַח אַשְׁמְדָאי לִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא אָמַר, תְּלָתִין יוֹמִין. וְאָמַר דִּלְבָתַר דְּסִיֵּים עוֹבָדָא, לִישְׁדֵי מַיִין צְלִילָן סוֹחֲרָנֵיהּ לְעַרְסֵיהּ. וּנְטוּרָא דְּכוּלָּא. (לְבָתָר).

לשון הקודש

לְהַזִּיק לִבְנֵי הָעוֹלָם.

הָרְפוּאָה לָזֶה – בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁאָדָם מִזְדַּוֵּג עִם אִשְׁתּוֹ, יְכַוֵּן לִבּוֹ בִּקְדֻשַּׁת רִבּוֹנוֹ וְיֹאמַר כָּךְ: הָעֲטוּפָה בְּסָדִין הַזְּדַמְּנָה, מֻתֶּרֶת מֻתֶּרֶת, אַל תִּכָּנְסִי וְאַל תֵּצְאִי, לֹא שֶׁלָּךְ וְלֹא בְּחֶלְקֵךְ. שׁוּבִי שׁוּבִי, הַיָּם רוֹעֵשׁ, הַגַּלִּים שֶׁלּוֹ קוֹרְאִים לָךְ, בְּחֵלֶק קָדוֹשׁ אֲנִי אָחוּז, וּבִקְדֻשַּׁת הַמֶּלֶךְ הִתְעַטַּפְתִּי.

וּלְכַסּוֹת אֶת רֹאשׁוֹ וְאֶת אִשְׁתּוֹ עַד שָׁעָה אַחַת, וְכֵן בְּכָל פַּעַם, עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים לַקְלִיטָה, שֶׁכָּל הַרְכָּבָה שֶׁאֵין קוֹלֶטֶת לִשְׁלֹשָׁה יָמִים, שׁוּב אֵין קוֹלֶטֶת. וּבַסֵּפֶר שֶׁהִנִּיחַ אַשְׁמְדַאי לִשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, אוֹמֵר שְׁלֹשִׁים יוֹם. וְאָמַר, שֶׁלְּאַחַר שֶׁסִּיֵּם אֶת הַמַּעֲשֶׂה, יִשְׁפֹּךְ מַיִם צְלוּלִים סְבִיב מִטָּתוֹ, וְזוֹ שְׁמִירָה שֶׁל הַכֹּל. (אַחַר כָּךְ)

מָאן דְּיַנְקָא לְרַבְיָא, לָא תִזְדַּוֵּוג לְבַר נָשׁ, אֶלָּא בְשַׁעֲתָא דְּרַבְיָא נָאִים. וּלְבָתַר לָא תָּנִיק לֵיהּ, עַד שַׁעֲתָא חָדָא, כִּתְרֵין מִילִין, אוֹ חַד מִיל, אִי לָא יַכְלָא בְגִין צַעֲרָא דְּרַבְיָא, בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ בָכֵי. וּבְדָא לָא מִסְתָּפֵי מִנָּהּ לְעָלְמִין.

זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹלִיף לוֹן רָזִין עֲמִיקִין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, וְכֹלָּא בְגִין אוֹרַיְיתָא, דְּהָא אוֹרַיְיתָא, מָאן דְּיִשְׁתָּדַל בָּהּ, מִתְעַטָּר בְּעִטְרִין דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּהָא אוֹרַיְיתָא שְׁמָא קַדִּישָׁא הוּא. וּמַאן דְּיִשְׁתָּדַל בָּהּ, אִתְרְשִׁים וְאִתְעַטָּר בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, וּכְדֵין יָדַע אָרְחִין סְתִימִין, וְרָזִין עֲמִיקִין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, וְלָא מִסְתָּפֵי לְעָלְמִין.

תָּא חֲזֵי, (דף י"ט ע"ב) בְּהַהוּא יוֹמָא אִתְפְּקָדוּ עַל אִילָנָא חַד, וְעָבְרוּ עַל פִּקּוּדָא דְּמָארֵיהוֹן, וּבְגִין

לשון הקודש

מִי שֶׁמֵּינִיקָה תִּינוֹק, לֹא תִזְדַּוֵּג עִם אָדָם אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהַתִּינוֹק יָשֵׁן. וְאַחַר כָּךְ אַל תָּנִיק אוֹתוֹ עַד שָׁעָה אַחַת, כְּמוֹ שְׁנֵי מִילִין, אוֹ מִיל אֶחָד, אִם לֹא יְכוֹלָה בִּשְׁבִיל צַעַר הַתִּינוֹק בִּזְמַן שֶׁהוּא בּוֹכֶה. וּבָזֶה לֹא יִפְחַד מִמֶּנָּה לְעוֹלָמִים.

אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְלַמֵּד אוֹתָם סוֹדוֹת עֲמֻקִּים שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, מִתְעַטֵּר בְּעַטָּרוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה הִיא שֵׁם קָדוֹשׁ, וּמִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בָּהּ נִרְשָׁם וּמִתְעַטֵּר בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְאָז יוֹדֵעַ דְּרָכִים נִסְתָּרוֹת וְסוֹדוֹת עֲמֻקִּים שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְלֹא פּוֹחֵד לְעוֹלָמִים.

בָּא רְאֵה, בְּאוֹתוֹ יוֹם נִצְטַוּוּ עַל עֵץ אֶחָד

דְּאִתְּתָא הִיא חָבַת בְּקַדְמִיתָא, וְאָתָא עָלָה הַהוּא נָחָשׁ, כְּתִיב, (בראשית ג) וְהוּא יִמְשׁוֹל בָּךְ. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, בְּכָל זִמְנִין דְּגוּבְרִין אִשְׁתְּכָחוּ חַיָּיבִין קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא אוֹקִימְנָא דְּאִינּוּן נָשִׁים (דִּלְעֵילָא) מִסִּטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא, זְמִינִין לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהוֹן, מִסִּטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה ג) עַמִּי נוֹגְשָׁיו מְעוֹלֵל וְנָשִׁים מָשְׁלוּ בוֹ, נָשִׁים מָשְׁלוּ בוֹ וַדַּאי.

וְאִלֵּין אִקְרוּן לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, לָאו דְּאִינּוּן חֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, אֶלָּא לַהַט מֵהַהוּא חֶרֶב, דְּאִקְרֵי (ויקרא כו) חֶרֶב נוֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית, (ישעיה לד) חֶרֶב לַיְיָ' מָלְאָה דָם. וְהַהוּא לַהַט הַחֶרֶב מִתְהַפֶּכֶת, לְזִמְנִין גּוּבְרִין וּלְזִמְנִין נוּקְבִין, וְהָא אוֹקִימְנָא.

לשון הקודש

וְעָבְרוּ עַל מִצְוַת רִבּוֹנָם, וּבִגְלַל שֶׁהָאִשָּׁה חָטְאָה בָּרִאשׁוֹנָה וּבָא עָלֶיהָ אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ, כָּתוּב (בראשית ג) וְהוּא יִמְשָׁל בָּךְ. מִכָּאן וָהָלְאָה, בְּכָל הַפְּעָמִים שֶׁאֲנָשִׁים נִמְצָאִים רְשָׁעִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁאוֹתָן נָשִׁים (שֶׁלְּמַעְלָה) שֶׁמִּצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה מְזֻמָּנוֹת לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם, מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ג) עַמִּי נֹגְשָׁיו מְעוֹלֵל וְנָשִׁים מָשְׁלוּ בוֹ. נָשִׁים מָשְׁלוּ בוֹ וַדַּאי.

וְאֵלֶּה נִקְרָאוֹת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, לֹא שֶׁהֵם חֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, אֶלָּא לַהַט מֵאוֹתָהּ חֶרֶב, שֶׁנִּקְרָא (ויקרא כו) חֶרֶב נֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית, (ישעיה לד) חֶרֶב לַה' מָלְאָה דָם. וְאוֹתוֹ לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, לִפְעָמִים גְּבָרִים וְלִפְעָמִים נְקֵבוֹת, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

וַוי לְעָלְמָא, כַּד אִינּוּן נָשִׁין שַׁלְטָן בְּעָלְמָא, כַּד חָמָא נְבִיאָה, דְּיִשְׂרָאֵל מֵעָקְמֵי אָרְחַיְיהוּ, וְאִינּוּן אִשְׁתְּכָחוּ בְּחוֹבִין קָמֵי מָאֲרֵיהוֹן, כְּדֵין אָמַר, נָשִׁים שַׁאֲנַנּוֹת הֵיךְ אַתּוּן שְׁקִיטָאן, הֵיךְ אַתּוּן יַתְבָן דְּלָא לְאִתְעָרָא בְּעָלְמָא, קִמְנָה. וּבְאֲתַר אַחֲרָא אוֹקִימְנָא לְהַאי קְרָא. וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא.

אֲבָל לָא אִתְּמַר, אֶלָּא כְּמָה דְּאַשְׁכְּחָן בִּדְבוֹרָה. דִּכְתִיב (שופטים ד) **הִיא שׁוֹפְטָה אֶת יִשְׂרָאֵל בָּעֵת הַהִיא. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, וַוי לְכַר נָשׁ דְּאִתְּתָא קָא מְבָרְכָא לֵיהּ לְפָתוֹרָא. כַּךְ דְּבוֹרָה, הִיא שׁוֹפְטָה אֶת יִשְׂרָאֵל בָּעֵת הַהִיא, וַוי לְדָרָא דְּלָא אִשְׁתְּכַח בְּהוּ מָאן דְּדָאִין לְעַמָּא, אֶלָּא חַד נוּקְבָא.**

תָּא חֲזֵי, תְּרֵין נָשִׁין אִינּוּן דְּאִשְׁתְּכָחוּ בְּעָלְמָא, וְאָמְרֵי תּוּשְׁבַּחְתָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכָל

לשון הקודש

אוי לָעוֹלָם כְּשֶׁאוֹתָן נָשִׁים שׁוֹלְטוֹת בָּעוֹלָם. כְּשֶׁרָאָה הַנָּבִיא שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְעַקְּמִים אֶת דַּרְכֵיהֶם וְהֵם נִמְצָאִים בַּחֲטָאִים לִפְנֵי רִבּוֹנָם, אָז אָמַר: נָשִׁים שַׁאֲנַנּוֹת, אֵיךְ אַתֶּן שַׁאֲנַנּוֹת? אֵיךְ אַתֶּן יוֹשְׁבוֹת שֶׁלֹּא לְהִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם?! קִמְנָה. וּבְמָקוֹם אַחֵר בֵּאַרְנוּ אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים.

אֲבָל לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁמָּצָאנוּ בִּדְבוֹרָה, שֶׁכָּתוּב (שופטים ה) הִיא שֹׁפְטָה אֶת יִשְׂרָאֵל בָּעֵת הַהִיא. וְעַל כֵּן שָׁנִינוּ, אוֹי לְאָדָם שֶׁאִשָּׁה מְבָרֶכֶת לוֹ בְּשֶׁלְּחָנוֹ. כָּךְ דְּבוֹרָה, הִיא שֹׁפְטָה אֶת יִשְׂרָאֵל בָּעֵת הַהִיא – אוֹי לְדוֹר שֶׁלֹּא נִמְצָא בָּהֶם מִי שֶׁיָּדוּן אֶת הָעָם אֶלָּא רַק נְקֵבָה אַחַת.

בֹּא רְאֵה, שְׁתֵּי נָשִׁים הֵן שֶׁנִּמְצְאוּ בָּעוֹלָם

גּוּבְרִין דְּעָלְמָא לָא יִיתְרוּן הָכֵי. וּמַאן אִינּוּן. דְּבוֹרָה. וְחַנָּה. חַנָּה אָמְרָה, (שמואל א ב) אֵין קָדוֹשׁ כַּיְיָ' כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ וְכֻלְּהוּ קְרָאֵי. דְּהִיא פַּתְחַת פִּתְחָא דִּמְהֵימְנוּתָא לְעָלְמָא, כְּגוֹן (שמואל א ב) מֵקִים מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפּוֹת יָרִים אֶבְיוֹן, הָא פִּתְחָא דִּמְהֵימְנוּתָא. לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים, הָא מְהֵימְנוּתָא דִּלְעֵילָא, בַּאֲתַר דַּאֲבָהָן שַׁרְיָין. מָאן נְדִיבִים. אִלֵּין אֲבָהָן, כְּדִכְתִיב (תהלים מז) נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ.

דָּבָר אַחֵר לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים, נִבְּאָה עַל שְׁמוּאֵל, דְּאִיהוּ זַמִּין לְאִתְקְשָׁא עִם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, דִּכְתִיב, (תהלים צט) מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקוֹרְאֵי שְׁמוֹ. (שמואל א ב) וְכִסֵּא כָבוֹד יַנְחִילֵם. מָאן יַנְחִילֵם. דָּא שְׁמוּאֵל. דְּאַחֲסִין יְקָרָא דְּמַלְכוּתָא לִתְרֵין מַלְכִין. דָּבָר אַחֵר וְכִסֵּא כָבוֹד

לשון הקודש

וְאוֹמְרוֹת תִּשְׁבַּחְתּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּל הַגְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם לֹא יֹאמְרוּ כָּזוֹ. וּמִי הֵן? דְּבוֹרָה וְחַנָּה. חַנָּה אָמְרָה (שמואל–א ב) אֵין קָדוֹשׁ כַּה' כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ, וְכָל שֶׁאָר הַפְּסוּקִים. שֶׁהִיא פְּתִחָה אֶת פֶּתַח הָאֱמוּנָה לָעוֹלָם, כְּמוֹ: מֵקִים מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן, הֲרֵי הַפֶּתַח שֶׁל הָאֱמוּנָה. לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים, הֲרֵי הָאֱמוּנָה שֶׁלְּמַעְלָה, בַּמָּקוֹם שֶׁשְּׁרוּיִים הָאָבוֹת. מִי הַנְּדִיבִים? אֵלּוּ הָאָבוֹת, כַּכָּתוּב (תהלים מז) נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ.

דָּבָר אַחֵר לְהוֹשִׁיב עִם נְדִיבִים – נִבְּאָה עַל שְׁמוּאֵל, שֶׁהוּא עָתִיד לִהְיוֹת שָׁקוּל עִם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, שֶׁכָּתוּב (שם צט) מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ. וְכִסֵּא כָבוֹד יַנְחִילֵם, מִי יַנְחִילֵם? זֶה שְׁמוּאֵל, שֶׁהוֹרִישׁ כְּבוֹד הַמַּלְכוּת לִשְׁנֵי מְלָכִים.

יַנְחִילֵם, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּהוּא אַחֲסִין כּוּרְסְיָיא דִּילֵיהּ לְעַבְדּוֹהִי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְכִסֵּא כָבוֹד יַנְחִילֵם. (עוד).

יי' יֵחַתּוּ מְרִיבָו, (שמואל א ב) מְרִיבָו חָסֵר, מָאי קָא מַיְירֵי. אֶלָּא מְרִיבָו תְּנֵינָן, מֵרִיב ו', וְדָא מַלְכָּא קַדִּישָׁא וְרָזָא דְּחָכְמְתָא אִתְמַר הָכָא, בְּשַׁעָתָא דְּדִינִין מִתְעָרִין וְשַׁלִּיטִין שַׁלְּטִין עַל רַחֲמֵי, וְרַחֲמֵי אִתְכַּפְיָין, וּבְשַׁעָתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְבְּרַךְ מִמַּבּוּעָא דְנַחֲלָא, כְּדֵין גַּבְרִין רַחֲמֵי וְאִתְכַּפְיָין דִּינֵי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב יֵיָ' יֵחַתּוּ מְרִיבָו מֵרִיב ו'.

עָלָיו בַּשָּׁמַיִם יַרְעֵם. עָלָיו. מָאי עָלָיו. בְּשַׁעָתָא דְטַלָּא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא שַׁרְיָא עָלֵיהּ, וּמַלְיָא רֵישֵׁיהּ, בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם, כְּדֵין יַרְעֵם: יַתְבַּר חֵילֵיהוֹן וְתוּקְפֵּיהוֹן דְּדִינִין תַּקִּיפִין. וְיִתֶּן עֹז לְמַלְכּוֹ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְיָרֵם קֶרֶן

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר וְכִסֵּא כָבוֹד יַנְחִלֵם – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוֹרִישׁ אֶת כִּסְאוֹ לַעֲבָדָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְכִסֵּא כָבוֹד יַנְחִלֵם. ה' יֵחַתּוּ מְרִיבָו, מְרִבָו חָסֵר, מַה זֶּה אוֹמֵר? אֶלָּא מְרִיבָו שֶׁנִּינוּ, מֵרִיב ו', וְזֶה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְסוֹד הַחָכְמָה נֶאֱמַר כָּאן, בְּשָׁעָה שֶׁהַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים וְהַשַּׁלִּיטִים שׁוֹלְטִים עַל הָרַחֲמִים, וְהָרַחֲמִים נִכְנָעִים, וּבְשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְבָּרֵךְ מִמַּעְיַן הַנַּחַל, אֲזַי גּוֹבְרִים הָרַחֲמִים וְנִכְנָעִים הַדִּינִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, ה' יֵחַתּוּ מְרִיבָו, מֵרִיב ו'.

עָלָו בַּשָּׁמַיִם יַרְעֵם. עָלָו, מַה זֶּה עָלָו? בְּשָׁעָה שֶׁהַטַּל שֶׁל הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ שׁוֹרֶה עָלָיו, וּמְמַלֵּא אֶת רֹאשׁוֹ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, אֲזַי יַרְעֵם, יִשְׁבֹּר אֶת כֹּחָם

מְשִׁיחוֹ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִקְרֵי קֶרֶן הַיּוֹבֵל (ס"א ל"ג היובל) כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. מְשִׁיחוֹ כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (מלכים ב כג) מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב, בְּגִין כָּךְ קֶרֶן מְשִׁיחוֹ, וְהָא אִתְּמַר.

דְּבוֹרָה דְּאָתַת לְשַׁבְּחָא שְׁבָחָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, (שופטים ה) יְיָ' בְּצֵאתְךָ מִשֵּׂעִיר בְּצַעֲדְךָ מִשְּׂדֵה אֱדוֹם. מְלַמֵּד, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַזְמִין לְכָל שְׁאַר עַמִּין לְקַבְּלָא לְאוֹרַיְיתָא, וְלָא בָּעוּ. וְכִי לָא הָוָה גַּלֵּי קָמֵיהּ דְּלָא בָּעָאן, אֶלָּא דְּלָא יְהֵא לוֹן פִּתְחוֹן פֶּה, דְּאִלְמָלֵא יָהַב לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרַיְיתָא הֲווֹ נַטְרֵי לָהּ. וְכָל אִינּוּן קְרָאֵי דְּאָמְרָה דְבוֹרָה, כֻּלְּהוּ בְּרָזָא דְחָכְמְתָא, עַד הַהִיא שַׁעֲתָא דְּשַׁבְּחַת גַּרְמָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר עַד שֶׁקַּמְתִּי דְבוֹרָה שֶׁקַּמְתִּי אֵם בְּיִשְׂרָאֵל, דְּהָא אוּקְמוּהָ דְּאִסְתַּלָּק מִנָּהּ

לשון הקודש

וְתָקְפָּם שֶׁל הַדִּינִים הַקָּשִׁים. וְיִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְיָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרֵאת קֶרֶן הַיּוֹבֵל, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. מְשִׁיחוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב, מִשּׁוּם כָּךְ קֶרֶן מְשִׁיחוֹ, וְהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

דְּבוֹרָה שֶׁבָּאָה לְשַׁבֵּחַ אֶת שֶׁבַח הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ: ה' בְּצֵאתְךָ מִשֵּׂעִיר בְּצַעֲדְךָ מִשְּׂדֵה אֱדוֹם. מְלַמֵּד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִזְמִין אֶת כָּל שְׁאָר הָעַמִּים לְקַבֵּל תּוֹרָה, וְלֹא רָצוּ. וְכִי לֹא הָיָה גָּלוּי לְפָנָיו שֶׁלֹּא רוֹצִים? אֶלָּא שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם פִּתְחוֹן פֶּה, שֶׁאִלְמָלֵא הָיָה נוֹתֵן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַתּוֹרָה, הָיוּ שׁוֹמְרִים אוֹתָהּ. וְכָל אוֹתָם פְּסוּקִים שֶׁאָמְרָה דְבוֹרָה, הַכֹּל הֵם בְּסוֹד הַחָכְמָה, עַד אוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁשִּׁבְּחָה אֶת עַצְמָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר עַד שֶׁקַּמְתִּי דְבוֹרָה שֶׁקַּמְתִּי אֵם בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲרֵי בֵּאֲרוּ

רוּחַ נְבוּאָה, וּבְגִין כָּךְ (שופטים ה) עוּרִי עוּרִי דְּבוֹרָה עוּרִי עוּרִי דַּבְּרִי שִׁיר.

וְכָל דָּא, כַּד אִשְׁתְּכָחוּ גוּבְרִין בְּחַטָּאָה, וְלָאו אִינּוּן כְּדָאִין לְמִשְׁרֵי עֲלַיְיהוּ רוּחַ קֻדְשָׁא וַדָּאי. (דף כ' ע"א)

וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְגוֹ', (ויקרא ד) כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא בְּהוֹרָאָה דְּטָעוּ בָּהּ. אֲבָל וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ, וְאִם כָּל יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא אִינּוּן (כולהון) דְּאִשְׁתַּכְּחָן בִּירוּשָׁלַיִם, דְּהָא מִתַּמָּן נָפְקָא אוֹרַיְיתָא לְכָל עַמָּא, וְאִי אִינּוּן דַּהֲווֹ תַּמָּן טָעָאן, כָּל יִשְׂרָאֵל טָעָאן, וְתָנֵינָן דְּכֵיוָן דְּתַמָּן טָעָאן, כָּל עַמָּא טָעָאן, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ מַשְׁכֵּי אֲבַתְרַיְיהוּ. וְנֶעְלַם דָּבָר מֵעֵינֵי הַקָּהָל, עֵינֵי הַקָּהָל אִלֵּין סַנְהֶדְרֵי, אִלֵּין אִינּוּן דִּמְמָנָן עַל יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

שֶׁהִסְתַּלְּקָה מִמֶּנָּה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וּמִשּׁוּם כָּךְ, עוּרִי עוּרִי דְּבוֹרָה עוּרִי עוּרִי דַּבְּרִי שִׁיר.

וְכָל זֶה כְּשֶׁנִּמְצְאוּ הַגְּבָרִים בְּחֵטְא, וְאֵינָם כְּדָאִים לְהַשְׁרוֹת עֲלֵיהֶם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וַדַּאי.

וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְגוֹ', כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּהוֹרָאָה שֶׁטָּעוּ בָּהּ. אֲבָל וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ, וְאִם כָּל יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל? אֶלָּא אוֹתָם (כֻּלָּם) שֶׁנִּמְצָאִים בִּירוּשָׁלַיִם, שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם יוֹצֵאת תּוֹרָה לְכָל הָעָם, וְאִם אוֹתָם שֶׁהָיוּ שָׁם טוֹעִים, אָז כָּל יִשְׂרָאֵל טוֹעִים, וְשָׁנִינוּ, שֶׁכֵּיוָן שֶׁשָּׁם טוֹעִים, כָּל הָעָם טוֹעִים, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם. וְנֶעְלַם דָּבָר מֵעֵינֵי הַקָּהָל – עֵינֵי הַקָּהָל אֵלּוּ הַסַּנְהֶדְרִין, אֵלּוּ הֵם שֶׁמְּמֻנִּים עַל יִשְׂרָאֵל.

רעיא מהימנא

פִּקּוּדָא דָּא לְהָבִיא קָרְבָּן עַל סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה שֶׁטָּעוּ, תָּנָאִין וַאֲמוֹרָאִין ע׳ סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה הָיוּ, וּמֹשֶׁה עָלַיְיהוּ. וְע׳ סַנְהֶדְרֵי קְטַנָּה הֲווֹ, וְאַהֲרֹן עָלַיְיהוּ. וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, מֹשֶׁה שׁוּשְׁבִינָא דְּמַלְכָּא הָוָה, וְדָא תִּפְאֶרֶת, מִתַּמָּן סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה. אַהֲרֹן שׁוּשְׁבִינָא דְּמַטְרוֹנִיתָא, וְדָא מַלְכוּת, הֵ״א זְעֵירָא קָרֵינָן לֵיהּ, כְּגוֹן (בראשית כט) אֶעֱבָדְךָ שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל בִּתְּךָ הַקְּטַנָּה. וְעַל שְׁמָהּ אִתְקְרֵי סַנְהֶדְרֵי קְטַנָּה.

וּמִתַּמָּן הֲווֹ יַדְעִין סַנְהֶדְרִין שִׁבְעִין לָשׁוֹן, דְּאִינּוּן שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, דְּאִית שִׁבְעִים לָשׁוֹן מִסִּטְרָא דְּמַלְכוּת הָרְשָׁעָה וְכוּ׳, כֹּלָּא בְּפֵרוּדָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית י) מֵאֵלֶּה נִפְרְדוּ אִיֵּי הַגּוֹיִם בְּאַרְצוֹתָם לִלְשׁוֹנוֹתָם כֻּלְּהוּ שִׁבְעִין לָשׁוֹן בְּפֵרוּדָא דָּא מִן דָּא.

אֲבָל בְּאוֹרַיְיתָא, ע׳ פָּנִים לַתּוֹרָה בְּלָשׁוֹן חַד. וְדָא יְסוֹד. ו׳ הֲלָכָה חָדָא, חָכְמָה זְעֵירָא מַלְכוּת, דְּבָהּ שִׁבְעִין לָשׁוֹן, כְּחוּשְׁבָּן סוֹד, מִן יְסוֹד. וְיסוֹד אִיהוּ לָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, סוֹד הַמֶּרְכָּבָה,

---

לשון הקודש

רַעְיָא מְהֵימְנָא

מִצְוָה זוֹ לְהָבִיא קָרְבָּן עַל סַנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה שֶׁטָּעוּ, תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים שִׁבְעִים סַנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה הָיוּ, וּמֹשֶׁה עֲלֵיהֶם. וְשִׁבְעִים סַנְהֶדְרִין קְטַנָּה הָיוּ, וְאַהֲרֹן עֲלֵיהֶם. וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה שׁוּשְׁבִין הַמֶּלֶךְ וְזוֹ תִּפְאֶרֶת, מִשָּׁם סַנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה. אַהֲרֹן שׁוּשְׁבִין הַגְּבִירָה, וְזוֹ מַלְכוּת, הֵ״א קְטַנָּה קוֹרְאִים לָהּ, כְּמוֹ (בראשית כט) אֶעֱבָדְךָ שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל בִּתְּךָ הַקְּטַנָּה. וְעַל שְׁמָהּ נִקְרֵאת סַנְהֶדְרִין קְטַנָּה.

וּמִשָּׁם הָיוּ יוֹדְעִים סַנְהֶדְרִין שִׁבְעִים לָשׁוֹן, שֶׁהֵן שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, שֶׁיֵּשׁ שִׁבְעִים לָשׁוֹן מִצַּד שֶׁל הַמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה וְכוּ׳, הַכֹּל בְּפֵרוּד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מֵאֵלֶּה נִפְרְדוּ אִיֵּי הַגּוֹיִם בְּאַרְצֹתָם לִלְשֹׁנֹתָם. כָּל שִׁבְעִים הַלָּשׁוֹן בְּפֵרוּד זֶה מִזֶּה.

אֲבָל בַּתּוֹרָה, שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה בְּלָשׁוֹן אַחַת. וְזֶה יְסוֹד. ו׳ הֲלָכָה אַחַת, חָכְמָה קְטַנָּה – מַלְכוּת, שֶׁבָּהּ שִׁבְעִים לָשׁוֹן כְּחֶשְׁבּוֹן סוֹד, מִן יְסוֹד. וְיסוֹד הוּא

בְּשִׁבְעִין קַתֶּדְרָאִין, עָלַיְיהוּ אִתְמַר כָּל הָעוֹנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ בְּכָל כֹּחוֹ, קוֹרְעִין לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה. לָשׁוֹן חַד, אִיהוּ שִׁבְעִים לָשׁוֹן, עַל מִדָּה זְעֵירָא דְּחָכְמָה זְעֵירָא, דְּאִיהִי י׳ עַל מִדָּה זְעֵירָא. עַל חָכְמָה זְעֵירָא דְּאִיהִי י׳, עַל מִדָּה זְעֵירָא דְּחָכְמָה ב׳, תְּרֵין שִׁפְוָון, דִּבְהוֹן דַּעַת וּתְבוּנָה, בְּהוֹן אִשְׁתְּלִימוּ שִׁבְעִין וּתְרֵין. (ע״כ רעיא מהימנא).

רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי הֲווֹ אַזְלֵי בְּאוֹרְחָא, עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי חִיָּיא, נִשְׁתַּדֵּל בְּמִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא, בְּמִלֵּי דְּעַתִּיק יוֹמִין. פָּתַח רִבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (תהלים לב) **חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וְגוֹ׳, מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, דְּכָל בַּר נָשׁ דִּמְכַסֵּי חֶטְאוֹי וְלָא מְפָרֵשׁ לוֹן קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְיִתְבַּע עָלַיְיהוּ רַחֲמֵי, לָא יָהֲבִין לֵיהּ לְמִפְתַּח פִּתְחָא דִתְשׁוּבָה, בְּגִין דְּאִיהוּ אִכְסִיף** (נ״א מְכַסֵּי) **מִנֵּיהּ. וְאִי אִיהוּ פָּרִישׁ לוֹן קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָיִים עָלֵיהּ וְיִתְגַּבְּרוּן רַחֲמֵי עַל דִּינָא.**

לשון הקודש

לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, סוֹד הַמֶּרְכָּבָה, בְּשִׁבְעִים קָתֶדְרָאוֹת, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, כָּל הָעוֹנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ בְּכָל כֹּחוֹ, קוֹרְעִים לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה. לָשׁוֹן אֶחָד, הִיא שִׁבְעִים לָשׁוֹן עַל מִדָּה קְטַנָּה שֶׁל חָכְמָה קְטַנָּה, שֶׁהִיא י׳ עַל מִדָּה קְטַנָּה. עַל חָכְמָה קְטַנָּה שֶׁהִיא י׳, עַל מִדָּה קְטַנָּה שֶׁל חָכְמָה ב׳, שְׁתֵּי שִׁפָּתַיִם שֶׁבָּהֶן דַּעַת וּתְבוּנָה, בָּהֶן נִשְׁלְמוּ שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם. (ע״כ רעיא מהימנא).

רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי חִיָּיא, נִשְׁתַּדֵּל בְּדִבְרֵי תוֹרָה, בְּדִבְרֵי עַתִּיק הַיָּמִים. פָּתַח רִבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (תהלים לב) חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וְגוֹ׳, מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁכָּל אָדָם שֶׁמְּכַסֶּה אֶת חֲטָאָיו וְאֵינוֹ מְפָרֵשׁ אוֹתָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וִיבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, לֹא

וְכָל שֶׁכֵּן אִי אִיהוּ בָּכֵי, דְּהָא כָּל פִּתְחִין סְתִימִין אִיהוּ פָּתַח, וְאִתְקַבָּל צְלוֹתֵיהּ, וְעַל דָּא, פְּרִישׁוּ דְּחֶטְאוֹי, יְקָרָא הוּא דְּמַלְכָּא, לְאַגְבָּרָא רַחֲמֵי עַל דִּינָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים נ) זוֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי. מַהוּ יְכַבְּדָנְנִי. תְּרֵין כִּבּוּדִין אִינּוּן, חַד לְעֵילָּא, וְחַד לְתַתָּא, חַד בְּעָלְמָא דֵּין, וְחַד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

הַאי קְרָא קַשְׁיָא בְּכֹלָּא, בִּסְגִיאוּת מִלִּין, דְּהָא בְּאוֹדֶה עֲלֵי פְּשָׁעַי סַגִּי. מַהוּ חָטָאתִי אוֹדִיעֲךָ וַעֲוֹנִי לֹא כִסִּיתִי, וּלְבָתַר אוֹדֶה עֲלֵי פְּשָׁעַי לַיְיָ׳, וְעוֹד דְּהָא אוֹדֶה עֲלֵי פְּשָׁעַי לַיְיָ׳, לְךָ מִיבְעֵי לֵיהּ.

אֶלָּא דָּוִד, כָּל מִלּוֹי בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אַמָּרָן, וּלְמַלְכוּתָא דִּשְׁמַיָּא אָמַר, בְּגִין דְּאִיהִי שְׁלִיחָא מִתַּתָּאֵי לְעִילָּאֵי, וּמֵעִילָּאֵי לְתַתָּאֵי, וּמַאן

לשון הקודש

נוֹתְנִים לוֹ לִפְתּוֹחַ פֶּתַח שֶׁל תְּשׁוּבָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מִתְבַּיֵּשׁ (מְכֻסֶּה) מִמֶּנּוּ. וְאִם הוּא מְפָרֵשׁ אוֹתָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עָלָיו, וְיִתְגַּבְּרוּ הָרַחֲמִים עַל הַדִּין.

וְכָל שֶׁכֵּן אִם הוּא בּוֹכֶה, שֶׁהֲרֵי כָּל הַפְּתָחִים הַסְּתוּמִים הוּא פּוֹתֵחַ, וּתְפִלָּתוֹ מִתְקַבֶּלֶת. וְעַל זֶה פְּרִישַׁת חֲטָאָיו, כָּבוֹד הוּא לַמֶּלֶךְ לְהַגְבִּיר רַחֲמִים עַל דִּין. וְעַל זֶה כָּתוּב, זוֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי. מַה זֶּה יְכַבְּדָנְנִי? שְׁנֵי כִּבּוּדִים הֵם, אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה. אֶחָד בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאֶחָד בָּעוֹלָם הַבָּא.

הַפָּסוּק הַזֶּה קָשֶׁה בַּכֹּל, בְּרֹב דְּבָרִים, שֶׁהֲרֵי בְּאוֹדֶה עֲלֵי פְּשָׁעַי מַסְפִּיק, מַה זֶּה חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וַעֲוֹנִי לֹא כִסִּיתִי, וְאַחַר כָּךְ אוֹדֶה עֲלֵי פְּשָׁעַי לַה׳? וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי אוֹדֶה עֲלֵי פְּשָׁעַי לַה׳, לְךָ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת!

אֶלָּא דָּוִד, אֶת כָּל דְּבָרָיו הוּא אָמַר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְאָמַר אֶת זֶה לְמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שָׁלִיחַ מֵהַתַּחְתּוֹנִים אֶל

דְּבָעֵי לְמַלְכָּא, לָהּ אוֹדַע בְּקַדְמִיתָא. וְעַל דָּא חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ, (ד״א לְמַלְכוּתָא דִּשְׁמַיָּא קָאָמַר) וַעֲוֹנִי לֹא כִסִּיתִי, מִצַּדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם. אָמַרְתִּי אוֹדֶה עֲלֵי פְּשָׁעַי לַיְיָ׳, דָּא מַלְכָּא קַדִּישָׁא, דִּשְׁלָמָא כֹּלָּא דִּילֵיהּ, וּשְׁלָמָא דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְאַעֲלָאָה קָמֵיהּ בְּהוֹדָאָה. דְּהָא שְׁלָמִים הָכִי מִתְקָרְבִין בְּהוֹדָאָה, דִּכְתִיב (ויקרא ז) עַל זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו. (תהלים לב) וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה. דָּא לְעֵילָא לְעֵילָא, אֲתַר דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא שַׁרְיָא. בְּגִין כָּךְ, הַאי קְרָא אָחִיד בְּכֹלָּא.

כְּגַוְונָא דָּא, מָאן דְּיִתְבַּע בָּעוּתֵיהּ לְמַלְכָּא, בָּעֵי לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא בִּרְעוּתֵיהּ, מִתַּתָּא לְעֵילָא וּמֵעֵילָא לְתַתָּא, וּלְקַשְׁרָא כֹּלָּא בְּחַד קִשְׁרָא, וּבְהַהוּא קִשּׁוּרָא אִשְׁתְּכַח בָּעוּתֵיהּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מָאן הוּא חַכִּימָא, לְמִתְבַּע בָּעוּתֵיהּ כְּדָוִד מַלְכָּא,

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנִים, וּמֵעֶלְיוֹנִים אֶל הַתַּחְתּוֹנִים, וּמִי שֶׁרוֹצֶה אֶת הַמֶּלֶךְ, הוּא מוֹדִיעַ לָהּ בָּרִאשׁוֹנָה. וְעַל כֵּן חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ, (לְמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם אָמַר) וַעֲוֹנִי לֹא כִסִּיתִי, מִצַּדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם. אָמַרְתִּי אוֹדֶה עֲלֵי פְּשָׁעַי לַה׳ – זֶהוּ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ שֶׁכָּל הַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, וְהַשָּׁלוֹם שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהַכְנִיס לְפָנָיו – בְּהוֹדָאָה. שֶׁהֲרֵי כָּךְ נִקְרָבִים שְׁלָמִים בְּהוֹדָאָה, שֶׁכָּתוּב עַל זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו. וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה. זֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, הַמָּקוֹם שֶׁהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ שָׁרוּי. מִשּׁוּם כָּךְ הַפָּסוּק הַזֶּה אוֹחֵז בַּכֹּל.

כְּמוֹ זֶה מִי שֶׁמְּבַקֵּשׁ בַּקָּשָׁתוֹ לַמֶּלֶךְ, צָרִיךְ לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בִּרְצוֹנוֹ, מִמַּטָּה לְמַעְלָה וּמִמַּעְלָה לְמַטָּה, וְלִקְשֹׁר הַכֹּל בְּקֶשֶׁר אֶחָד, וּבְאוֹתוֹ קֶשֶׁר נִמְצֵאת בַּקָּשָׁתוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מִי הֶחָכָם לְבַקֵּשׁ

דְּהוּא הָוָה נָטִיר פִּתְחָא דְּמַלְכָּא. אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִיָּיא וַדַּאי הָכִי הוּא. וְעַל דָּא אוֹרַיְיתָא אוֹלִיף לָן, אָרְחֵי (דף כ׳ ע״ב) דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, בְּגִין דְּנִנְדַּע לְמֵיהַךְ אֲבַתְרֵיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (דברים יג) אַחֲרֵי יְיָ׳ אֱלֹהֵיכֶם תֵּלֵכוּ וְגוֹ׳.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (ירמיה לא) כֹּה אָמַר יְיָ׳ קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְכִי וְגוֹ׳. כֹּה אָמַר יְיָ׳, הָא אוּקְמוּהָ, בְּכָל אֲתַר דִּנְבִיאָה שָׁרֵי לְמַלְלָא, הֲווֹ מִלּוֹי אִשְׁתְּמוֹדְעָן, וְהָכָא הַאי כֹּה אָמַר יְיָ׳, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּמַה אָמַר, קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע.

הָכִי תָּנֵינָן, דִּבְהַהוּא יוֹמָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא לְתַתָּא, וְיִשְׂרָאֵל אַזְלוּ בְּגָלוּתָא, רֵיחַיִין עַל צַאוָרֵיהוֹן, וִידֵיהוֹן מְהַדְּקָן לַאֲחוֹרָא. וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אִתְּתָרְכַת מִבֵּית מַלְכָּא לְמֵיהַךְ בַּתְרֵיהוֹן. בְּשַׁעֲתָא דְנַחְתַּת, אַמְרַת אֵיהָךְ בְּקַדְמִיתָא וְאֶבְכֶּה עַל

לשון הקודש

בַּקָּשָׁתוֹ כְּמוֹ דָוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא הָיָה שׁוֹמֵר אֶת פֶּתַח הַמֶּלֶךְ? אָמַר לוֹ רַבִּי חִיָּיא, וַדַּאי כָּךְ הוּא, וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה לִמְּדָה אוֹתָנוּ אֶת דַּרְכֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ כְּדֵי שֶׁנֵּדַע לָלֶכֶת אַחֲרָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יג) אַחֲרֵי ה׳ אֱלֹהֵיכֶם תֵּלֵכוּ וְגוֹ׳.

רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (ירמיה לא) כֹּה אָמַר ה׳ קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְכִי וְגוֹ׳. כֹּה אָמַר ה׳, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, בְּכָל מָקוֹם שֶׁנָּבִיא מַתְחִיל לְדַבֵּר, הָיוּ דְבָרִים נוֹדָעִים, וְכָאן כֹּה אָמַר ה׳ הַזֶּה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמָה אָמַר? קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע.

כָּךְ שָׁנִינוּ, שֶׁבְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה וְיִשְׂרָאֵל הָלְכוּ לַגָּלוּת, רֵחַיִם עַל צַוְּארֵיהֶם וִידֵיהֶם מְהֻדָּקוֹת לְאָחוֹר, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל גֹּרְשָׁה מִבֵּית

מָדוֹרָאי, וְעַל בָּנַי, וְעַל בַּעֲלִי. כַּד נַחְתַּת, חָמַת אַתְרָהָא חָרִיב, וְכַמָּה דָמָא דְחָסִידֵי אִתּוֹשַׁד בְּגַוָּוהּ, וְהֵיכָלָא קַדִּישָׁא וּבֵיתָא אִתּוֹקַד בְּאֶשָּׁא.

כְּדֵין אֲרִימַת קָלָא, וְאִתְרְגִּישׁוּ עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, וּמָטָא קָלָא לְעֵילָא, עַד אֲתַר דְּמַלְכָּא שָׁרֵי בֵּיהּ. וּבָעָא מַלְכָּא לְאָהַדְרָא עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, עַד דְּנַחְתּוּ כַּמָּה אוֹכְלוֹסִין, וְכַמָּה מַשְׁרְיָין לָקָבְלָהּ, וְלָא קִבְּלָה תַּנְחוּמִין מִנַּיְיהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ, דְּלָא קִבְּלָה מִנַּיְיהוּ תַּנְחוּמִים. כִּי אֵינֶנּוּ: בְּגִין דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא הָוָה סָלִיק לְעֵילָא לְעֵילָא, וְלָא אִשְׁתְּכַח בְּגַוָּוהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב כִּי אֵינֶנּוּ, וְלָא כְתִיב כִּי אֵינָם.

לשון הקודש

הַמֶּלֶךְ לָלֶכֶת אַחֲרֵיהֶם, בְּשָׁעָה שֶׁיָּרְדָה אָמְרָה: אֵלֵךְ בָּרִאשׁוֹנָה וְאֶבְכֶּה עַל מְדוֹרִי, וְעַל בָּנַי, וְעַל בַּעְלִי. כְּשֶׁיָּרְדָה, רָאֲתָה אֶת מְקוֹמָהּ חָרֵב, וְכַמָּה דָם שֶׁל חֲסִידִים שָׁפוּךְ בְּתוֹכוֹ, וְהַהֵיכָל הַקָּדוֹשׁ וְהַבַּיִת נִשְׂרָף בָּאֵשׁ.

אָז הֵרִימָה קוֹל, וְרָעֲשׁוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהַקּוֹל הִגִּיעַ לְמַעְלָה עַד לַמָּקוֹם שֶׁהַמֶּלֶךְ שָׁרוּי בּוֹ, וְרָצָה הַמֶּלֶךְ לְהַחֲזִיר אֶת הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, עַד שֶׁיָּרְדוּ כַּמָּה אוּכְלוֹסִים וְכַמָּה מַחֲנוֹת כְּנֶגְדָּהּ, וְלֹא קִבְּלָה תַּנְחוּמִים מֵהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ, שֶׁלֹּא קִבְּלָה מֵהֶם תַּנְחוּמִים. כִּי אֵינֶנּוּ, מִשּׁוּם שֶׁהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הָיָה עוֹלֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְלֹא נִמְצָא בְּתוֹכָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי אֵינֶנּוּ, וְלֹא כָתוּב כִּי אֵינָם.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִיָּיא, מָאי רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ.
אָמַר לֵיהּ אוֹלִיפְּנָא, דְּהִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.
וְדָא אִנְתּוּ דְיַעֲקֹב וַדַּאי, דִּכְתִיב (בראשית כ״ט) וַיֶּאֱהַב
יַעֲקֹב אֶת רָחֵל. וּכְתִיב, (בראשית כט) וְרָחֵל עֲקָרָה.
וּכְתִיב, הָתָם (תהלים קיג) מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם
הַבָּנִים שְׂמֵחָה.

דְּבָר אַחֵר כִּי אֵינֶנּוּ, כְּמָה דְּאִתְּמַר, (בראשית לט) אֵינֶנּוּ
גָּדוֹל בַּבַּיִת וְגוֹ׳, אֵינֶנּוּ: דְּהָא אִסְתָּלִיק לְעֵילָא
וְאִתְרְחִיק מִכֹּלָּא. אֵינֶנּוּ: בְּזִוּוּגָא בָּהּ. אֵינֶנּוּ:
לְאִשְׁתַּכְּחָא שְׁמֵיהּ רַבָּא.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, מֵאָן אֲתַר שַׁרְיָא לְאִתְגַּלָּאָה. אָמַר
לֵיהּ, מִבֵּי מַקְדְּשָׁא. דְּתַמָּן שַׁרְיָא וּלְבָתַר
אַסְחָרַת כָּל אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. לְבָתָר כַּד נַפְקַת מִן
אַרְעָא, קָמַת עַל מַדְבְּרָא וְיָתִיבַת תַּמָּן תְּלַת יוֹמִין.
דַּבְּרַת אוּכְלְסָהָא וּמַשְׁיְרָיָיהָא (ס״א וּמִתִּיבְתָּהָא) וְיַתְבָהָא

לשון הקודש

אָמַר לוֹ רַבִּי חִיָּיא, מַה זֶּה רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ? אָמַר לוֹ, לָמַדְנוּ שֶׁהִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְזוֹ אִשְׁתּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב וַדַּאי, שֶׁכָּתוּב וַיֶּאֱהַב יַעֲקֹב אֶת רָחֵל. וְכָתוּב (בראשית כט) וְרָחֵל עֲקָרָה. וְכָתוּב שָׁם, (תהלים קיג) מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה.

דְּבָר אַחֵר כִּי אֵינֶנּוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (בראשית לט) אֵינֶנּוּ גָּדוֹל בַּבַּיִת וְגוֹ׳. אֵינֶנּוּ – שֶׁהֲרֵי הִסְתַּלֵּק לְמַעְלָה וְהִתְרַחֵק מֵהַכֹּל. אֵינֶנּוּ – בְּזִוּוּג עִמָּהּ. אֵינֶנּוּ – שֶׁיִּמָּצֵא שְׁמוֹ הַגָּדוֹל.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מֵאֵיזֶה מָקוֹם הִתְחִילָה לִגְלוֹת? אָמַר לוֹ, מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁשָּׁם שָׁרְתָה, וְאַחַר כָּךְ סוֹבְבָה בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אַחַר כָּךְ כְּשֶׁיָּצְאָה מִן הָאָרֶץ, עָמְדָה עַל הַמִּדְבָּר וְיָשְׁבָה שָׁם שְׁלֹשָׁה

מִבֵּי מַלְכָּא, וְקָרָאתָ עָלָהּ (איכה א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד וְגוֹ׳. בָּכוּ רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, לָא גָּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא, וְלָא אִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, עַד דְּיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ אִשְׁתְּכָחוּ בְּחִיוּבָא קָמֵי מַלְכָּא, וְעַד דְּדַבְּרֵי עָלְמָא אִשְׁתְּכָחוּ בְּחִיוּבָא בְּקַדְמִיתָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה ג) עַמִּי מְאַשְּׁרֶיךָ מַתְעִים וְדֶרֶךְ אׇרְחוֹתֶיךָ בִּלֵּעוּ. דְּכֵיוָן דְּרֵישֵׁי עַמָּא אַזְלִין בְּחִיוּבָא, כָּל עַמָּא אִתְמְשָׁכוּ אֲבַתְרַיְיהוּ. רִבִּי חִיָּיא אָמַר מֵהָכָא, וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ, בְּמַאי הֲוֵי. בְּגִין וְנֶעְלַם דָּבָר מֵעֵינֵי הַקָּהָל. דְּעֵינֵי עַמָּא אִינּוּן רֵישַׁיְיהוּ, דְּכָל עַמָּא אִתְמַשְּׁכָן אֲבַתְרַיְיהוּ.

אַזְלוּ. עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי חָמוּ חַד אֲתַר מְדֶשְׁנָא בַעֲשָׁבִין, וּנְהַר מַיָּא דְּהֲוָה נָגִיד בֵּיהּ. יָתְבוּ.

לשון הקודש

יָמִים, הִנְהִיגָה אֶת אוּכְלוּסֶיהָ וּמַחֲנוֹתֶיהָ (וּישִׁיבוֹתֶיהָ) וְתוֹשָׁבֶיהָ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, וְקָרְאָה עָלֶיהָ אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד וְגוֹ׳. בָּכוּ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, לֹא גָּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵהָאָרֶץ וְלֹא נֶחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַד שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל נִמְצְאוּ חַיָּבִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְעַד שֶׁמַּנְהִיגֵי הָעוֹלָם נִמְצְאוּ חַיָּבִים בָּרִאשׁוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ג) עַמִּי מְאַשְּׁרֶיךָ מַתְעִים וְדֶרֶךְ אׇרְחוֹתֶיךָ בִּלֵּעוּ. שֶׁכֵּיוָן שֶׁרָאשֵׁי הָעָם הוֹלְכִים בְּרֶשַׁע, כָּל הָעָם נִמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם. רַבִּי חִיָּיא אָמַר מִכָּאן, וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ – בַּמֶּה זֶה הָיָה? מִשּׁוּם שֶׁנֶּעְלַם דָּבָר מֵעֵינֵי הַקָּהָל, שֶׁעֵינֵי הָעָם הֵם רָאשֵׁיהֶם, שֶׁכָּל הָעָם נִמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם.

הָלְכוּ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים רָאוּ מָקוֹם אֶחָד מְדֻשָּׁן בַּעֲשָׂבִים וּנְהַר מַיִם זוֹרֵם בּוֹ. יָשְׁבוּ.

עַד דַּהֲווֹ יַתְבֵי, פָּרַח חַד עוֹפָא וְרָחִישׁ קָמַיְיהוּ. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, נִיקוּם מֵהָכָא, דְּוַדַּאי נַגְּרֵי טוּרַיָּא הָכָא מִשְׁתַּכְּחִין, קָמוּ וְאַזְלוּ. עַד דְּאָהַדְּרוּ רֵישַׁיְיהוּ, חָמוּ אִינּוּן לִסְטִין דְּרָהֲטִין אֲבַתְרַיְיהוּ, אִתְרְחִישׁ לוֹן נִיסָּא, וְאַשְׁכָּחוּ קָמַיְיהוּ חַד טִינָרָא, וְחַד מְעַרְתָּא בֵּיהּ, עָאלוּ תַּמָּן יָתְבוּ כָּל הַהוּא יוֹמָא וְכָל לֵילְיָא.

פְּתַח רִבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (ירמיה ל) **וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְגוֹ׳, כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעֲךָ מֵרָחוֹק. מֵרָחוֹק, מִקָּרוֹב מִיבְעֵי לֵיהּ. וְהָא אוּקְמוּהָ הַאי קְרָא, מֵרָחוֹק, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ מֶרְחָק. אֲבָל מֵרָחוֹק, כְּהַהוּא דִּכְתִיב,** (ירמיה לא) **מֵרָחוֹק יְיָ׳ נִרְאָה לִי. וּכְתִיב** (משלי לא) **מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ. וּמַאן הִיא. עֲמִיקָא דְּנַחֲלָא, אֲתַר דְּהַהוּא נָהָר נָגִיד וְנָפִיק. וְשָׁב יַעֲקֹב, כֵּיוָן דִּכְתִיב אַל תִּירָא עַבְדִּי**

לשון הקודש

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, פָּרַח עוֹף אֶחָד וְרָחַשׁ לִפְנֵיהֶם. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, נָקוּם מִכָּאן, שֶׁוַּדַּאי חוֹצְבֵי הָרִים (שודדים) נִמְצָאִים כָּאן. קָמוּ וְהָלְכוּ. עַד שֶׁהֶחֱזִירוּ רָאשֵׁיהֶם, רָאוּ אוֹתָם לִסְטִים שֶׁרָצִים אַחֲרֵיהֶם. הִתְרַחֵשׁ לָהֶם נֵס וּמָצְאוּ לִפְנֵיהֶם סֶלַע אֶחָד וּבוֹ מְעָרָה אַחַת. נִכְנְסוּ לְשָׁם וְיָשְׁבוּ כָּל אוֹתוֹ יוֹם וְכָל הַלַּיְלָה.

פְּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (ירמיה ל) **וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְגוֹ׳, כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעֲךָ מֵרָחוֹק.** מֵרָחוֹק?! מִקָּרוֹב הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! וַהֲרֵי בֵּאֲרוּ אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה, מֵרָחוֹק – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ מֶרְחָק. אֲבָל מֵרָחוֹק, כְּאוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב (שם לא) מֵרָחוֹק ה׳ נִרְאָה לִי. וְכָתוּב (משלי לא) מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ. וּמִי הִיא? עֹמֶק הַנַּחַל, הַמָּקוֹם שֶׁאוֹתוֹ נָהָר יוֹצֵא וְזוֹרֵם. וְשָׁב יַעֲקֹב, כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב אַל תִּירָא עַבְדִּי

יַעֲקֹב, מַהוּ וְשָׁב יַעֲקֹב. אֶלָּא כְּמָה דְּתָנִינָן, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק לְעֵילָא לְעֵילָא, כְּמָה דִּכְתִיב, (תהלים י) לָמָה יְיָ׳ תַּעֲמוֹד בְּרָחוֹק, וּמֵהַהוּא אֲתַר רָחוֹק הִנְנִי מוֹשִׁיעֲךָ.

וְשָׁב יַעֲקֹב, לְאַתְרֵיהּ (לְכוּרְסְיָא), לְאִזְדַּוְוּגָא בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְשָׁקַט: דָּא יְסוֹד. וְשַׁאֲנַן, לְמִשְׁרֵי דִּיוּרֵיהּ בָּהּ. וְאֵין מַחֲרִיד, מִיצְחָק. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (בראשית כז) וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדוֹלָה (דף כ״א ע״א) וְעַל דָּא (בראשית לא) וּפַחַד יִצְחָק כְּתִיב. וְהַהוּא פַּחַד כַּד אִתְעַר, אִסְתַּלָּק יְסוֹד לַאֲתַר אַחֲרָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה לג) פָּחֲדוּ בְצִיּוֹן חַטָּאִים. בְּצִיּוֹן דַּיְיקָא, וְעַל דָּא וְאֵין מַחֲרִיד, וְהַשְׁתָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֵׁזִיב לָן מֵרָחִיק, וְאַסְתִּיר לָן בְּהַאי אֲתַר, בְּהַשְׁקֵט וּבְשַׁלְוָה, וְאֵין מַחֲרִיד מִכֹּלָּא. דְּכַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד נִיסָּא בְּכֹלָּא עָבִיד.

לשון הקודש

יַעֲקֹב, מַהוּ וְשָׁב יַעֲקֹב? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים י) לָמָה ה׳ תַּעֲמֹד בְּרָחוֹק, וּמֵאוֹתוֹ מָקוֹם רָחוֹק – הִנְנִי מוֹשִׁיעֲךָ.

וְשָׁב יַעֲקֹב – לִמְקוֹמוֹ (לְכִסְאוֹ), לְהִזְדַּוֵּג עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְשָׁקַט – זֶה יְסוֹד. וְשַׁאֲנַן – לְהַשְׁרוֹת דִּיּוּרוֹ בָּהּ. וְאֵין מַחֲרִיד – מִיִּצְחָק. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כז) וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדוֹלָה, וְעַל זֶה כָּתוּב (בראשית לא) וּפַחַד יִצְחָק. וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֵר אוֹתוֹ הַפַּחַד, מִסְתַּלֵּק הַיְסוֹד לְמָקוֹם אַחֵר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה לג) פָּחֲדוּ בְצִיּוֹן חַטָּאִים. בְּצִיּוֹן דַּיְקָא. וְעַל זֶה וְאֵין מַחֲרִיד. וְעַכְשָׁו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִצִּיל אוֹתָנוּ מֵרָחוֹק וְהִסְתִּיר אוֹתָנוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה בְּהַשְׁקֵט

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (שופטים ד) **וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ בָּרָק אִם תֵּלְכִי עִמִּי וְהָלָכְתִּי וְגוֹ', מָאי קָא מַיְירֵי. אֶלָּא אָמַר בָּרָק הוֹאִיל וְרוּחַ קַדִּישָׁא שַׁרְיָא עָלָהּ, בִּזְכוּתָהּ אִשְׁתְּזִיב, וְלָא לִישַׁרֵי עָלַי נִזְקָא. וּמַה בָּרָק סָמִיךְ עַל אִתְּתָא לְאִשְׁתְּזָבָא בְּגִינָהּ. אֲנָן דְּאוֹרַיְיתָא עִמָּנָא דְּהִיא שְׁמֵיהּ דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.**

יָתְבוּ גּוֹ הַהוּא מְעַרְתָּא כָּל הַהוּא יוֹמָא, כַּד רָמַשׁ לֵילְיָא, אִתְנְהִיר סִיהֲרָא בִּמְעַרְתָּא. עָבְרוּ תְּרֵי טַיָּיעֵי, וַחֲמָרֵיהוֹן טְעִינִין מֵחַמְרָא וּמֵיכְלָא לְגַרְמַיְיהוּ שָׁאֲרֵי עַל מָטוּלָא. אָמְרֵי הַאי לְהַאי, נָבִית הָכָא, נִיהַב מֵיכְלָא וּמִשְׁתְּיָיא לַחֲמָרֵי, וַאֲנָן נָעוּל לִמְעַרְתָּא דָא. אָמַר לֵיהּ חַבְרֵיהּ עַד לָא נִיעוּל, תֵּימָא הַאי קְרָא דְּלָא מִתְיַישְׁבָא.

לשון הקודש

וּבְשַׁלְוָה, וְאֵין מַחֲרִיד מֵהַכֹּל. שֶׁכְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה נֵס, בַּכֹּל הוּא עוֹשֶׂה.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (שופטים ד) וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ בָּרָק אִם תֵּלְכִי עִמִּי וְהָלָכְתִּי וְגוֹ', מַה זֶּה אוֹמֵר? אֶלָּא אָמַר בָּרָק, הוֹאִיל וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שׁוֹרָה עָלֶיהָ, בִּזְכוּתָהּ אֶנָּצֵל וְלֹא יִשְׁרֶה עָלַי נֶזֶק. וּמַה בָּרָק סָמוּךְ עַל אִשָּׁה לְהִנָּצֵל בִּגְלָלָהּ – אָנוּ, שֶׁהַתּוֹרָה עִמָּנוּ, שֶׁהִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

יָשְׁבוּ בְּתוֹךְ אוֹתָהּ הַמְּעָרָה כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם, וּכְשֶׁיָּרַד הַלַּיְלָה, הֵאִירָה הַלְּבָנָה בַּמְּעָרָה. עָבְרוּ שְׁנֵי סוֹחֲרִים וַחֲמוֹרֵיהֶם טְעוּנִים מִיַּיִן וּמִמַּאֲכָל לְעַצְמָם, נָחוּ עַל מִטְעָנָם, וְאוֹמְרִים זֶה לָזֶה: נָלוּן כָּאן, נִתֵּן אֹכֶל וּמִשְׁתֶּה לַחֲמוֹרִים, וְאָנוּ נִכָּנֵס לַמְּעָרָה הַזּוֹ. אָמַר לוֹ חֲבֵרוֹ: טֶרֶם שֶׁנִּכָּנֵס, תֹּאמַר לִי הַפָּסוּק הַזֶּה שֶׁאֵינוֹ מְיֻשָּׁב.

אָמַר לֵיהּ מָאי הוּא. אָמַר לֵיהּ מִלָּה חַד, דִּכְתִיב, (תהלים נב) **אוֹדְךָ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ** וְגוֹ'. מַהוּ כִּי עָשִׂיתָ, וְלָא כְּתִיב מָה. וּכְתִיב כִּי טוֹב נֶגֶד חֲסִידֶיךָ. וְכִי לְגַבֵּי אַחֲרָא לָאו אִיהוּ טוֹב, לָא הָוָה בִידֵיהּ. אָמַר וַוי לְטִיוּעָנָא, דְּשָׁבַקְנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינֵיהּ. רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי דַהֲווֹ יַתְבֵי בִּמְעָרְתָּא חֲדוּ, אָמַר רִבִּי חִיָּיא לְרִבִּי יוֹסֵי, וְלָא אֲמָרִית לְךָ דְּכַד עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִיסָּא, בְּכֹלָּא עָבִיד. נַפְקוּ.

כַּד נַפְקוּ אַקְדִּים רִבִּי חִיָּיא וּפָתַח, (ישעיה נז) **שָׁלוֹם** שָׁלוֹם לָרָחוֹק. תְּרֵי שְׁלָמָא הָכָא, חַד לָרָחוֹק, וְחַד לַקָּרוֹב, וְכֹלָּא חַד. לָרָחוֹק, דְּאִתְעָבִיד קָרוֹב. (תו לָרָחוֹק) דָּא הוּא מָאֲרֵיהּ דִּתְשׁוּבָה, קוֹדֶם הָוָה רָחוֹק, וְהַשְׁתָּא אִיהוּ קָרוֹב. תּוּ רָחוֹק, כַּד בַּר

לשון הקודש

אָמַר לוֹ: מַה הוּא? אָמַר לוֹ: דָּבָר אֶחָד, שֶׁכָּתוּב (תהלים נב) **אוֹדְךָ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ** וְגוֹ'. מַהוּ כִּי עָשִׂיתָ וְלֹא כָתוּב מָה? וְכָתוּב כִּי טוֹב נֶגֶד חֲסִידֶיךָ, וְכִי לְאַחֵר אֵינוֹ טוֹב? לֹא הָיָה בְיָדוֹ? אָמַר: אוֹי לִסְחוֹרָתֵנוּ שֶׁעָזַבְנוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּגְלָלָהּ. רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים בַּמְּעָרָה שָׁמְחוּ. אָמַר רַבִּי חִיָּיא לְרַבִּי יוֹסֵי, וְלֹא אָמַרְתִּי לְךָ שֶׁכְּשֶׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נֵס, בַּכֹּל הוּא עוֹשֶׂה? יָצְאוּ.

כְּשֶׁיָּצְאוּ, הִקְדִּים רַבִּי חִיָּיא וּפָתַח, (ישעיה נז) שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק. שְׁנֵי שְׁלוֹמוֹת כָּאן, אֶחָד לָרָחוֹק וְאֶחָד לַקָּרוֹב, וְהַכֹּל אֶחָד. לָרָחוֹק – שֶׁנַּעֲשָׂה קָרוֹב. (וְעוֹד לָרָחוֹק) זֶהוּ בַּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה, שֶׁקֹּדֶם הָיָה רָחוֹק, וְעַכְשָׁו הוּא קָרוֹב. וְעוֹד רָחוֹק – כְּשֶׁאָדָם מִתְרַחֵק

נָשׁ אִתְרְחִיק מֵאוֹרַיְיתָא. רָחִיק הוּא מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּמַאן דְּקָרִיב לְאוֹרַיְיתָא, קָרִיב לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּהֲדֵיהּ, וְהַשְׁתָּא אִתְחַבָּרוּ עִמָּנָא וְעוּלוּ לִמְעַרְתָּא אָתוּ אִינּוּן טַיָּיעִין וְאִשְׁתָּתְּפוּ עִמְּהוֹן. אִשְׁתֶּנְקָלוּ לַחֲמָרַיְיהוּ, וְאַתְקִנוּ לְמֵיכַל, נַפְּקוּ כֻּלְּהוּ לְפוּם מְעַרְתָּא.

אָמַר חַד מִן טַיָּיעָן נִימְרוּ לָן מָארֵי דְאוֹרַיְיתָא, הַאי קְרָא אוֹדְךָ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ וַאֲקַוֶּה וְגוֹ'. כִּי עָשִׂיתָ, מַהוּ כִּי עָשִׂיתָ, וְלָא כְתִיב מָה. וּכְתִיב כִּי טוֹב נֶגֶד חֲסִידֶיךָ, וְכִי לְגַבֵּי אַחֲרָא לָאו הוּא טוֹב.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, כִּי עָשִׂיתָ וַדַּאי, וּמַה עָשִׂיתָ. לְעוֹלָם. דִּבְגִין הַאי עוֹלָם, דַּעֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאַתְקַן לֵיהּ, אוֹדֵי בַּר נָשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל יוֹמָא. וַאֲקַוֶּה שִׁמְךָ כִּי טוֹב נֶגֶד

לשון הקודש

מֵהַתּוֹרָה, רָחוֹק הוּא מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמִי שֶׁקָּרוֹב לַתּוֹרָה, מְקָרֵב אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמּוֹ, וְעַכְשָׁו הִתְחַבְּרוּ עִמָּנוּ וְתִכָּנְסוּ לַמְּעָרָה. בָּאוּ אוֹתָם סוֹחֲרִים וְהִשְׁתַּתְּפוּ עִמָּם. שִׁחְרְרוּ אֶת הַמַּשָּׂא מֵחֲמוֹרֵיהֶם וְתִקְּנוּ לָהֶם אֹכֶל, וְיָצְאוּ כֻּלָּם לְפִי הַמְּעָרָה.

אָמַר אֶחָד מֵהַסּוֹחֲרִים: יֹאמְרוּ לָנוּ בַּעֲלֵי הַתּוֹרָה אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה, אוֹדְךָ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ וַאֲקַוֶּה וְגוֹ'. כִּי עָשִׂיתָ, מַה זֶּה כִּי עָשִׂיתָ, וְלֹא כָתוּב מָה? וְכָתוּב כִּי טוֹב נֶגֶד חֲסִידֶיךָ, וְכִי לְגַבֵּי אַחֵר אֵינוֹ כִּי טוֹב? **אָמַר** רַבִּי חִיָּיא, כִּי עָשִׂיתָ וַדַּאי. וּמָה עָשִׂיתָ? לְעוֹלָם. שֶׁבִּגְלַל זֶה הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהִתְקִין אוֹתוֹ, מוֹדֶה אָדָם לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא בְּכָל יוֹם.

חֲסִידֶיךָ, הָכִי הוּא וַדַּאי, לְקַבֵּל אִינּוּן זַכָּאִין, שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טוֹב. וְלָא לְקַבְּלֵי חַיָּיבַיָּא, דִּמְבַזִּין לֵיהּ בְּכָל יוֹמָא וְלָא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר לֵיהּ, יֵאוֹת הוּא. אֲבָל מִלָּה שְׁמַעְנָא מִבָּתַר כּוֹתָלָא, וּמִסְתָּפֵינָא לְגַלָּאָה. אָמְרוּ לֵיהּ רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי, אִימָא מִילָּךְ, דְּאוֹרַיְיתָא לָאו אִיהוּ יְרוּתָא לַאֲתַר חַד.

אָמַר לוֹן, יוֹמָא חַד הֲוֵינָא אָזִיל לְלוּד, עָאלְנָא לְמָתָא, וְאִסְתַּכְּנָא גַּרְמָאי בָּתַר כּוֹתָלָא חַד, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי הָוָה בְּהַהוּא בֵּיתָא, וְשָׁמַעְנָא מִפּוּמֵיהּ הַאי קְרָא, אוֹדְךָ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ. אוֹדְךָ, דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם (לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) אֲמָרוֹ, עַל הַהוּא עוֹלָם בַּתְרָאָה, דְּאִיהוּ עֲבַד דָּוִד מַלְכָּא אָחִיד בֵּיהּ בְּהַהוּא עוֹלָם, וּבֵיהּ יָרִית מַלְכוּתָא.

לשון הקודש

וַאֲקַוֶּה שִׁמְךָ כִּי טוֹב נֶגֶד חֲסִידֶיךָ, כָּךְ זֶה וַדַּאי, כְּנֶגֶד אוֹתָם צַדִּיקִים, שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא טוֹב, וְלֹא כְּנֶגֶד הָרְשָׁעִים שֶׁמְּבַזִּים אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם וְאֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. אָמַר לוֹ, זֶה יָפֶה, אֲבָל שָׁמַעְתִּי דָּבָר מֵאַחוֹרֵי הַכֹּתֶל, וַאֲנִי פּוֹחֵד לְגַלּוֹת. אָמְרוּ לוֹ רַבִּי חִיָּא וְרַבִּי יוֹסֵי, אֱמֹר דְּבָרְךָ, שֶׁתּוֹרָה אֵינָהּ יְרֻשָּׁה לְמָקוֹם אֶחָד.

אָמַר לָהֶם, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי הוֹלֵךְ לְלוּד וְנִכְנַסְתִּי לְעִיר, וְסָמַכְתִּי אֶת עַצְמִי אַחַר כֹּתֶל אֶחָד, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי הָיָה בְּאוֹתוֹ הַבַּיִת, וְשָׁמַעְתִּי מִפִּיו אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה, אוֹדְךָ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ. אוֹדְךָ, דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם (לְקָדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא) אֲמָרוֹ עַל אוֹתוֹ עוֹלָם אַחֲרוֹן, שֶׁהוּא עָשָׂה שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ אָחוּז בּוֹ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וּבוֹ יָרַשׁ אֶת הַמַּלְכוּת. וַאֲקַוֶּה שִׁמְךָ כִּי טוֹב – זֶה

וַאֲקַוֶּה שִׁמְךָ כִּי טוֹב, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּיחוּדָא דְּהַאי עָלְמָא דְּאִקְרֵי טוֹב. אֵימָתַי אִקְרֵי טוֹב. נֶגֶד חֲסִידֶיךָ. מָאן אִינּוּן חֲסִידֶיךָ.

אֶלָּא אִית חֶסֶד וְאִית חֶסֶד, וְאִלֵּין אִקְרוּן חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים. וְכַד אִלֵּין חַסְדֵי דָוִד אִתְמַלְיָין מֵהַהוּא טִיבוּ דִּנְגִידוּ דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, כְּדֵין אִקְרֵי יְסוֹד טוֹב. כְּדֵין אִשְׁתְּכַח טוֹב לְגַבַּיְיהוּ. דְּהָא (ס"א כָּד אִשְׁתְּכַח כְּמָה דְּאִיהוּ בֵּיהּ) כְּמָה דְּאִשְׁתְּכַח דְּאִיהוּ בֵּיהּ, הָכִי אִיהוּ מְבַסֵּם לְהַאי עָלְמָא בַּתְרָאָה. וְכֹלָּא אִשְׁתְּכַח בִּבְרָכָה, וְעַל דָּא דָּוִד הָוָה מְחַכֶּה לְהַאי דַּרְגָּא, דְּנָהִיר לְהַאי עוֹלָם דְּאִיהוּ אָחִיד בֵּיהּ.

מִלִּין אִלֵּין הָכִי שְׁמַעְנָא לוֹן, אֲבָל לָא יְדַעְנָא מָאי הוּא. אָתוּ רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי וְנַשְׁקוּ לֵיהּ בְּרֵישֵׁיהּ. אָמַר רִבִּי (דף כא ע"ב) חִיָּיא, מָאן חָפֵּי עֵינָיךְ בְּעַפְרָא רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּאַנְתְּ בְּאַתְרָךְ וְאַנְתְּ

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּיִּחוּד שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא טוֹב. מָתַי נִקְרָא טוֹב? נֶגֶד חֲסִידֶיךָ. מִי הֵם חֲסִידֶיךָ?

אֶלָּא יֵשׁ חֶסֶד וְיֵשׁ חֶסֶד, וְאֵלּוּ נִקְרָאוּ חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים. וּכְשֶׁחַסְדֵי דָוִד הַלָּלוּ מִתְמַלְּאִים מֵאוֹתוֹ טוּב שֶׁשּׁוֹפֵעַ שֶׁל הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ, אֲזַי נִקְרָא הַיְסוֹד טוֹב, אֲזַי נִמְצָא לָהֶם טוֹב. שֶׁהֲרֵי כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָא שֶׁהוּא בּוֹ, כָּךְ הוּא מְבַשֵּׂם אֶת הָעוֹלָם הָאַחֲרוֹן הַזֶּה, וְהַכֹּל נִמְצָא בִּבְרָכָה, וְעַל כֵּן דָּוִד הָיָה מְחַכֶּה לַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁמְּאִירָה לָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא אָחוּז בָּהּ.

הַדְּבָרִים הַלָּלוּ, כָּךְ שָׁמַעְתִּי אוֹתָם, אֶלָּא שֶׁלֹּא יָדַעְתִּי מַה זֶּה. בָּאוּ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסִי וְנָשְׁקוּ אוֹתוֹ בְּרֹאשׁוֹ. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מִי מְכַסֶּה עֵינֶיךָ בְּעָפָר, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן

מַרְעִישׁ טוּרַיָּא עִלָּאֵי, וַאֲפִילוּ צִפּוֹרֵי שְׁמַיָּא וְכֹלָּא חַדָּאן בְּמִלּוּלָךְ וַוי לְעָלְמָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא כַּד תִּסְתָּלַק מִנֵּיהּ.

תּוּ פָּתַח וְאָמַר הַהוּא גַּבְרָא, הָא מִלָּה אַחֲרָא שְׁמַעְנָא מִנֵּיהּ בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, בַּקְּרָא דִכְתִיב, (דניאל ט) וְעַתָּה שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ אֶל תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל תַּחֲנוּנָיו וְגוֹ' לְמַעַן אֲדֹנָי. וְאָמַר הָכֵי, אִי שְׁמָא דָּא מְעַלְיָא (נ"א לְעֵילָא) מִכֹּלָּא, שַׁפִּיר הוּא, דְּהָכִי אַמְרִין עָבִיד בְּדִיל מַלְכָּא. אֲבָל שְׁמָא דָּא, הָא יְדִיעַ דְּהוּא אֲתַר בֵּי דִינָא, דְּמִנֵּיהּ נָפִיק דִּינָא לְעָלְמָא. מָאן חָמָא דְּאַמְרִין לְמַלְכָּא, עָבִיד בְּגִין עַבְדְּךָ, אוֹ בְּגִין מִלָּה זְעֵירָא מִנָּךְ.

אֶלָּא הָכִי אִצְטְרִיךְ, דִּשְׁמָא דָּא אַתְקִין בֵּיתָא לְמַלְכָּא, וּבֵי מַקְדְּשָׁא לְתַתָּא, וְדָא אָחִיד

לשון הקודש

יוֹחַאי, שֶׁאַתָּה בִּמְקוֹמְךָ וְאַתָּה מַרְעִישׁ הֶהָרִים הָעֶלְיוֹנִים, וַאֲפִלּוּ צִפֳּרֵי הַשָּׁמַיִם וְכֻלָּם שְׂמֵחִים בְּדִבּוּרֶיךָ. אוֹי לָעוֹלָם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כְּשֶׁתִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ, הֲרֵי שֶׁדִּבַּר אַחֵר שָׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בַּפָּסוּק שֶׁכָּתוּב (דניאל ט) וְעַתָּה שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ אֶל תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל תַּחֲנוּנָיו וְגוֹ' לְמַעַן אֲדֹנָי. וְאָמַר כָּךְ, אִם הַשֵּׁם הַזֶּה מְעֻלֶּה (לְמַעְלָה) מֵהַכֹּל – יָפֶה הוּא. שֶׁכָּךְ אוֹמְרִים, עוֹשֶׂה לְמַעַן הַמֶּלֶךְ. אֲבָל הַשֵּׁם הַזֶּה הֲרֵי יָדוּעַ שֶׁהוּא מָקוֹם שֶׁל בֵּית דִּין, שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצֵא דִּין לָעוֹלָם. מִי רָאָה שֶׁאוֹמְרִים לַמֶּלֶךְ עֲשֵׂה לְמַעַן עַבְדְּךָ, אוֹ בִּשְׁבִיל דָּבָר קָטָן מִמֶּךָּ?

אֶלָּא כָּךְ צָרִיךְ, שֶׁהַשֵּׁם הַזֶּה מְתַקֵּן אֶת

בְּדָא, בְּגִין דְּאִתְקַשָּׁר דָּא בְדָא. וְכַד מַקְדְּשָׁא לְתַתָּא קָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ, הַאי שְׁמָא לְעֵילָא קָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ. וְדָא הוּא כְּמַאן דְּאָמַר לְמַלְכָּא בְּנֵי בֵיתָא דָא, וְהֵיכָלָא דָא, בְּגִין דְּלָא יִשְׁתְּכַחַת מַטְרוֹנִיתָא דְיָתְבָא לְבַר מֵהֵיכָלָהּ. אוֹף הָכָא, (דניאל ט) וְהָאֵר פָּנֶיךָ עַל מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמֵם לְמַעַן אֲדֹנָי. מָאי טַעְמָא לְמַעַן אֲדֹנָי. דְּלָא יִשְׁתְּכַח לְבַר מִן דִּיוּרֵיהּ.

תַּוְוּהוּ רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי, וְחַדּוּ בְהַהוּא לֵילְיָא. בָּתַר דְּאָכְלוּ, פָּתַח חַבְרֵיהּ טַיָּיעָא וְאָמַר, אִימָא קַמַּיְיכוּ מִלָּה חַד, דְּאִשְׁתְּדַלְנָא בֵּיהּ הַאי יוֹמָא, הַאי קְרָא דִכְתִיב, (תהלים סג) מִזְמוֹר לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה, דָּוִד אָמַר שִׁירָתָא, כַּד הָוָה עָרִיק מֵחֲמוֹי, אֲמַאי אָמַר (תהלים סג) אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָ צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי וְגוֹ'. אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה,

לשון הקודש

בֵּית הַמֶּלֶךְ וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה, וְזֶה אָחוּז בָּזֶה, מִשּׁוּם שֶׁנִּקְשָׁר זֶה בָּזֶה. וּכְשֶׁהַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה עוֹמֵד בִּמְקוֹמוֹ, הַשֵּׁם הַזֶּה לְמַעְלָה עוֹמֵד בִּמְקוֹמוֹ, וְזֶהוּ כְּמִי שֶׁאוֹמֵר לַמֶּלֶךְ: בְּנֵה אֶת הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶת הַהֵיכָל הַזֶּה כְּדֵי שֶׁהַגְּבִירָה לֹא תִמָּצֵא יוֹשֶׁבֶת מִחוּץ לְהֵיכָלָהּ. אַף כָּאן – וְהָאֵר פָּנֶיךָ עַל מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמֵם לְמַעַן אֲדֹנָי. מָה הַטַּעַם לְמַעַן אֲדֹנָי? שֶׁלֹּא יִמָּצֵא מִחוּץ לִמְדוֹרוֹ.

תָּמְהוּ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי, וְשָׂמְחוּ בְּאוֹתוֹ לַיְלָה. אַחַר שֶׁאָכְלוּ, פָּתַח חֲבֵרוֹ הַסּוֹחֵר וְאָמַר, אֹמַר לִפְנֵיהֶם דָּבָר אֶחָד שֶׁהִתְעַסַּקְתִּי בּוֹ הַיּוֹם הַזֶּה, הַפָּסוּק הַזֶּה שֶׁכָּתוּב (תהלים סג) מִזְמוֹר לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה. דָּוִד אָמַר שִׁירָה כְּשֶׁהָיָה בּוֹרֵחַ מֵחֲמִיו, לָמָּה אָמַר אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָ צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי וְגוֹ'?

דְּהָא בִּגְבוּרָה אֲחִידָא תְּדִירָא. אֲשַׁחֲרֶךָ, וְכִי דָּוִד הֵיךְ יְכִיל לְשַׁחֲרָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּאַרְעָא רְחִיקָא, וְאִתְתָּרַךְ מֵאַרְעָא דִשְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא.

אֶלָּא, אַף עַל גַּב דְּאִתְתָּרַךְ מִתַּמָּן, לָא שָׁבִיק דִּידֵיהּ לְשַׁחֲרָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וַאֲנָא שְׁמַעְנָא, אֲשַׁחֲרֶךָ: כְּמַאן דְּאָמַר, אֵיזִיל לְאִתְחַזָּאָה קַמָּךְ, בַּר דְּלָא יָכִילְנָא. כַּךְ אֲשַׁחֲרֶךָ, בַּר דַּאֲנָא לְבַר מֵאַתַר דִשְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא. צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי, דְּהָא נַפְשָׁאי וְגוּפָא דִילִי תְּאִיבִין לְגַבָּךְ, לְאִתְחַזָּאָה קַמָּךְ, וְלָא יָכִילְנָא, בְּגִין דַּאֲנָא בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי מָיִם, דְּהָא אֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף אִקְרֵי לְבַר מֵאַתַר דִשְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא. בְּגִין דְּמַיִם חַיִּים לָא שְׁכִיחַ הָכָא. וּמַאן אִינּוּן מַיִם חַיִּים. דָּא שְׁכִינְתָּא, דִּכְתִיב בָּהּ (בראשית כו) בְּאֵר מַיִם חַיִּים, וְעַל דָּא אֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי מָיִם כְּתִיב.

לשון הקודש

אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה, שֶׁהֲרֵי בִּגְבוּרָה אֲחוּזָה תָּמִיד. אֲשַׁחֲרֶךָ, וְכִי אֵיךְ יָכֹל דָּוִד לְשַׁחֵר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאֶרֶץ רְחוֹקָה, וְגֹרֵשׁ מֵהָאָרֶץ שֶׁבָּהּ שְׁרוּיָה הַשְּׁכִינָה?

אֶלָּא, אַף עַל גַּב שֶׁגֹּרֵשׁ מִשָּׁם, לֹא עָזַב אֶת שֶׁלּוֹ לְשַׁחֵר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי, אֲשַׁחֲרֶךָ – כְּמִי שֶׁאוֹמֵר, אֵלֶךְ לְהֵרָאוֹת לְפָנֶיךָ, רַק שֶׁלֹּא יָכֹלְתִּי. כָּךְ אֲשַׁחֲרֶךָ, רַק שֶׁאֲנִי מִחוּץ לַמָּקוֹם שֶׁשָּׁם שׁוֹרָה שְׁכִינָה. צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי, שֶׁהֲרֵי נַפְשִׁי וְגוּפִי מִשְׁתּוֹקְקִים אֵלֶיךָ לְהֵרָאוֹת לְפָנֶיךָ, וְלֹא יָכֹלְתִּי, כִּי אֲנִי בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי מָיִם, שֶׁהֲרֵי אֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף נִקְרָא מִחוּץ לַמָּקוֹם שֶׁשּׁוֹרָה שְׁכִינָה, מִשּׁוּם שֶׁמַּיִם חַיִּים אֵין מְצוּיִים כָּאן. וּמִי הֵם הַמַּיִם הַחַיִּים? זוֹ שְׁכִינָה,

אָמְרוּ רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסִי, וַדַּאי אוֹרְחָא תַּקִּינָא קָמָן, עָאלוּ לִמְעַרְתָּא וְדַמְכוּ. בְּפַלְגוּ לֵילְיָא, שַׁמְעוּ קָל חֵיוָתָא בְּמַדְבְּרָא דְּנַהֲמֵי. אַתְּעָרוּ. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, הָא עִידָּן הוּא לְסַיְּיעָא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּהִיא מִשְׁבַּחַת לְמַלְכָּא. אָמְרוּ, כָּל חַד וְחַד לֵימָא מִלָּה מִמַּה דְּשָׁמַע וְיָדַע בְּאוֹרַיְיתָא, יָתְבוּ כֻּלְּהוּ.

פָּתַח רִבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (תהלים כב) לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד. מָאן אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. דְּאִקְרֵי (משלי ה) אַיֶּלֶת אֲהָבִים וְיַעֲלַת חֵן. וְכִי אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, וְלָא כָּל יוֹמָא. אֶלָּא, אַיֶּלֶת: מֵהַהוּא אֲתַר, דְּאִקְרֵי שַׁחַר כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (הושע ו') כַּשַּׁחַר נָכוֹן מוֹצָאוֹ, וְדָוִד מַלְכָּא עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קָאָמַר דָּא, דְּהָא לֹא אֲמָרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דָּא (ס"א דְּאִקְרֵי אַיֶּלֶת אֲהָבִים וְיַעֲלַת חֵן וְהִיא אַתְיָא מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי שָׁחַר

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב בָּהּ (בראשית כז) בְּאֵר מַיִם חַיִּים, וְעַל זֶה אֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי מַיִם כָּתוּב.

אָמְרוּ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי שֶׁהַדֶּרֶךְ תִּקִּינָה לְפָנֵינוּ. נִכְנְסוּ לַמְּעָרָה וְיָשְׁנוּ. בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה שָׁמְעוּ אֶת קוֹל חַיּוֹת הַמִּדְבָּר שֶׁנוֹהֲמוֹת. הִתְעוֹרְרוּ. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, הֲרֵי עֵת הִיא לְסַיֵּעַ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּשַׁבַּחַת אֶת הַמֶּלֶךְ. אָמְרוּ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֹאמַר דָּבָר מִמַּה שֶׁשָּׁמַע וְיָדַע בַּתּוֹרָה. יָשְׁבוּ כֻּלָּם.

פָּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (תהלים כב) לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד. מִי זוֹ אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרֵאת (משלי ה) אַיֶּלֶת אֲהָבִים וְיַעֲלַת חֵן. וְכִי אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, וְלֹא בְּכָל הַיּוֹם? אֶלָּא אַיֶּלֶת, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא שַׁחַר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ו) כְּשַׁחַר נָכוֹן מוֹצָאוֹ. וְדָוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת זֶה עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲרֵי לֹא אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֶת זֶה (שֶׁנִּקְרָא אַיֶּלֶת אֲהָבִים וְיַעֲלַת חֵן, וְהִיא בָּאָה מֵאוֹתוֹ

כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר כַּשָּׁחַר נָכוֹן מוֹצָאוֹ וְדָוִד מַלְכָּא עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קָאָמַר

דָּא) מַשְׁמַע דִּכְתִיב עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּרָמַשׁ לֵילְיָא, פִּתְחִין סְתִימִין דְּעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי מִשְׁתַּכְּחֵי (ס"א מִשְׁתַּכְּכֵי). וְכָל אִינּוּן רְחִיקִין, מִתְעָרִין וְאַזְלִין וְשָׁטָאן כָּל עָלְמָא, וּמְהַדְּרִין עַל גּוּפֵי בְּנֵי נָשָׁא, וְסַחֲרֵי לְאַתְרַיְיהוּ וּלְעַרְסַיְיהוּ. וְחָמָאן דִּיוּקְנָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וּמִסְתָּפֵי. דְּהָא אִתְקָפוּ בְּעַרְסַיְיהוּ בְּמִלֵּי דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. וּבְנֵי נָשָׁא, נִשְׁמָתְהוֹן סַלְקִין כָּל חַד וְחַד כִּדְחֲזֵי לֵיהּ, וְהָא אוּקְמוּהָ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּנִשְׁמָתְהוֹן סַלְקִין לְעֵילָא, וְלָא מִתְעַכְּבֵי בַּאֲתַר אַחֲרָא דְּלָא אִצְטְרִיךְ.

כַּד אִתְפְּלַג לֵילְיָא, כָּרוֹזָא קָאִים וְכָרִיז, וּפִתְחִין פְּתִיחוּ. כְּדֵין רוּחָא חַד דְּסָטָר צָפוֹן אִתְעַר,

לשון הקודש

מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא שַׁחַר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ו) כְּשַׁחַר נָכוֹן מֹצָאוֹ, וְדָוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת זֶה עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל), מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר.

בֵּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹרֵד הַלַּיְלָה, פְּתָחִים הַסְּתוּמִים שֶׁל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים נִמְצָאִים (שוֹכְכִים), וְכָל אוֹתָם רְחוֹקִים מִתְעוֹרְרִים וְהוֹלְכִים וְשָׁטִים בְּכָל הָעוֹלָם, וּמְחַזְּרִים עַל גּוּפוֹת בְּנֵי אָדָם וְסוֹבְבִים לִמְקוֹמוֹתֵיהֶם וּלְמִטּוֹתֵיהֶם, וְרוֹאִים אֶת דְּיוֹקַן הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וּפוֹחֲדִים, שֶׁהֲרֵי הִתְחַזְּקוּ בְּמִטּוֹתֵיהֶם בְּדִבְרֵי הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וּבְנֵי אָדָם, נִשְׁמוֹתֵיהֶם עוֹלוֹת כָּל אַחַת וְאַחַת כָּרָאוּי לָהּ, וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּשְׁמוֹתֵיהֶם עוֹלוֹת לְמַעְלָה וְלֹא מִתְעַכְּבוֹת בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁלֹּא צָרִיךְ. **כְּשֶׁנֶּחֱלַק** הַלַּיְלָה, הַכָּרוֹז עוֹמֵד וּמַכְרִיז, וְנִפְתָּחִים הַפְּתָחִים. אָז רוּחַ אַחַת שֶׁל

וְאָקִישׁ (דף כ"ב ע"א) **בְּכִנּוֹר דְּדָוִד, וּמְנַגֵּן מֵאֵלָיו. וְשַׁבְּחַת לְמַלְכָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בְּצַדִּיקַיָּא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן.**

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּאִתְעַר בְּהַהוּא זִמְנָא וְאִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, וְכָל מָאן דְּקָאִים בְּהַהוּא זִמְנָא וְאִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, אִקְרֵי חַבְרֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּאִלֵּין אִקְרוּן אַחִים וְרֵעִים לֵיהּ. דִּכְתִיב, (תהלים קכב) לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם בָּךְ. וְאִקְרוּן חֲבֵרִים בַּהֲדֵי מַלְאָכִין עִלָּאִין, וּמַשְׁרְיָין עִלָּאִין, דִּכְתִיב, (שיר השירים ח) חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ.

כַּד אָתֵי יְמָמָא, כָּרוֹזָא קָאִים וְכָרִיז, וּפַתְחִין דִּסְטָר דָּרוֹמָא אִתְפְּתָחוּ. וּמִתְעַרִין כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וּפַתְחִין דְּרַחֲמִין אִתְפְּתָחוּ. וּמַלְכָּא יְתִיב וְקַבִּיל

לשון הקודש

צָפוּן מִתְעוֹרֶרֶת וּמַקִּישָׁה בְּכִנּוֹר דָּוִד, וּמְנַגֵּן מֵאֵלָיו, וּמְשַׁבַּחַת אֶת הַמֶּלֶךְ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן.

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּאוֹתוֹ זְמַן וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְכָל מִי שֶׁעוֹמֵד בְּאוֹתוֹ זְמַן וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, נִקְרָא חֲבֵרוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁאֵלּוּ נִקְרָאִים אַחִים וְרֵעִים שֶׁלּוֹ, שֶׁכָּתוּב (תהלים קפב) לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם בָּךְ. וְנִקְרָאִים חֲבֵרִים שֶׁל הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים וְהַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁכָּתוּב (שיר ח) חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ.

כְּשֶׁבָּא הַיּוֹם, הַכָּרוֹז עוֹמֵד וּמַכְרִיז, וּפְתָחִים שֶׁל צַד דָּרוֹם נִפְתָּחִים,

תְּשִׁבְחָן. כְּדֵין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נַטְלָא לְאִינּוּן מִלִּין וְסַלְקָא. וְכָל אִינּוּן חֲבֵרִים אֲחִידָן בְּנַדְפָּהָא, וּמִלַּיְיהוּ אַתְיָין וְשַׁרְיָין בְּחֵיקָא דְּמַלְכָּא. כְּדֵין פָּקִיד מַלְכָּא, לְמִכְתַּב כָּל אִינּוּן מִלִּין.

וּבְסִפְרָא כְּתִיבוּ כָּל אִינּוּן בְּנֵי הֵיכָלֵיהּ, וְחוּטָא דְחֶסֶד אִתְמְשַׁךְ עָלַיְיהוּ, דְּמֵהַהוּא חוּטָא אִתְעַטָּר בַּר נָשׁ בְּעִטְרָא דְמַלְכָּא, וּמִנֵּיהּ דַּחֲלִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, הוּא עָאל בְּכָל תַּרְעֵי מַלְכָּא, וְלֵית מָאן דְּיִמְחֵי בִידוֹי. וַאֲפִילוּ בְּזִמְנָא דְמָארֵיהוֹן דְּדִינָא קַיְימִין לְמֵידָן עָלְמָא, לָא דַיְינִין עָלֵיהּ דִּינָא. בְּגִין דְּהָא אִתְרְשִׁים בִּרְשִׁימוּ דְמַלְכָּא, דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָא דְּאִיהוּ מֵהֵיכָלָא דְמַלְכָּא, וּבְגִין דָּא לָא דַיְינִין עָלֵיהּ דִּינָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְכָל שֶׁכֵּן בְּזִמְנָא דְמַלְכָּא תָּאִיב עַל מִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

וּמִתְעוֹרְרִים כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וּפִתְחֵי הָרַחֲמִים נִפְתָּחִים, וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב וּמְקַבֵּל תִּשְׁבָּחוֹת. אֲזַי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נוֹטֶלֶת אֶת אוֹתָם דְּבָרִים וְעוֹלָה, וְכָל אוֹתָם חֲבֵרִים אֲחוּזִים בִּכְנָפֶיהָ, וְדִבְרֵיהֶם בָּאִים וְשׁוֹרִים בְּחֵיק הַמֶּלֶךְ. אָז מְצַוֶּה הַמֶּלֶךְ לִכְתֹּב אֶת כָּל אוֹתָם הַדְּבָרִים.

וּבַסֵּפֶר כְּתוּבִים כָּל אוֹתָם בְּנֵי הֵיכָלוֹ, וְחוּט שֶׁל חֶסֶד נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם, שֶׁמֵּאוֹתוֹ חוּט מִתְעַטֵּר אָדָם בַּעֲטֶרֶת הַמֶּלֶךְ, וּמִמֶּנּוּ פּוֹחֲדִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. הוּא נִכְנָס לְכָל שַׁעֲרֵי הַמֶּלֶךְ, וְאֵין מִי שֶׁיִּמְחֶה בְּיָדוֹ. וַאֲפִלּוּ בִּזְמַן שֶׁבַּעֲלֵי הַדִּין עוֹמְדִים לָדוּן אֶת הָעוֹלָם, אֵין דָּנִים עָלָיו דִּין, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי נִרְשָׁם בָּרֹשֶׁם שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שֶׁנּוֹדָע שֶׁהוּא מֵהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, וְלָכֵן לֹא דָנִים עָלָיו

תָּא חֲזֵי, רָזָא דְמִלָּה, לָא קַיְימָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קָמֵי מַלְכָּא אֶלָּא בְּאוֹרַיְיתָא. וְכָל זִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא אִשְׁתְּדָלוּ בְּאוֹרַיְיתָא. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שָׁרָאת עִמְּהוֹן. כַּד אִתְבְּטָלוּ מִמִּלֵּי אוֹרַיְיתָא, לָא יַכְלָא לְקַיְימָא עִמְּהוֹן שַׁעֲתָא חָדָא. בְּגִינֵי כַךְ, בְּשַׁעֲתָא דִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אַתְעָרַת לְגַבֵּי מַלְכָּא בְּאוֹרַיְיתָא, אִתְתָּקִיף חֵילָהָא, וּמַלְכָּא קַדִּישָׁא חַדֵּי לְקַבְּלָא לָהּ.

וְכָל זִמְנָא דִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אָתַת לְקָמֵי מַלְכָּא, וְאוֹרַיְיתָא לָא אִשְׁתְּכַחַת עִמָּהּ, כַּבְיָכוֹל תָּשַׁשׁ חֵילָהָא. וַוי לְאִינּוּן דִּמְחַלְּשִׁין חֵילָא דִלְעֵילָא, בְּגִינֵי כַךְ, זַכָּאִין אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְכָל שֶׁכֵּן בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְאִצְטְרִיךְ לְאִשְׁתַּתְּפָא בָהּ בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאֲרֵי עָלֵיהּ, (ישעיה

לשון הקודש

דִּין. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, וְכָל שֶׁכֵּן בִּזְמַן שֶׁהַמֶּלֶךְ תָּאֵב לְדִבְרֵי תוֹרָה.

בֹּא וּרְאֵה סוֹד הַדָּבָר, אֵין עוֹמֶדֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֶלָּא בַּתּוֹרָה, וְכָל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ הִתְעַסְּקוּ בַתּוֹרָה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הָיְתָה שְׁרוּיָה עִמָּהֶם. כְּשֶׁהִתְבַּטְּלוּ מִדִּבְרֵי תוֹרָה, לֹא יָכְלָה לַעֲמֹד עִמָּהֶם שָׁעָה אַחַת. מִשּׁוּם כָּךְ, בְּשָׁעָה שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְעוֹרֶרֶת לַמֶּלֶךְ בַּתּוֹרָה, מִתְחַזֵּק כֹּחָהּ, וְהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ שָׂמֵחַ לְקַבֵּל אוֹתָהּ.

וְכָל זְמַן שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בָּאָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְאֵין הַתּוֹרָה נִמְצֵאת עִמָּהּ, כִּבְיָכוֹל תָּשַׁשׁ כֹּחָהּ. אוֹי לְאוֹתָם שֶׁמַּחֲלִישִׁים אֶת הַכֹּחַ שֶׁלְּמַעְלָה. מִשּׁוּם כָּךְ אַשְׁרֵי אוֹתָם שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וְכָל שֶׁכֵּן בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁתַּתֵּף עִם

מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כא) **מַשָּׂא** דּוּמָה אֵלַי קוֹרֵא מִשֵּׂעִיר שׁוֹמֵר מַה מִּלַּיְלָה שׁוֹמֵר מַה מִּלֵּיל. הַאי קְרָא אוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, בְּכַמָּה אֲתַר. אֲבָל מַשָּׂא דּוּמָה, כָּל זִמְנִין דְּיִשְׂרָאֵל אִשְׁתְּכָחוּ בְּגָלוּתָא, אִתְיְדַע זִמְנָא וְקִצָּא דִּלְהוֹן, וְזִמְנָא וְקִצָּא דְּהַהוּא גָּלוּתָא. וְגָלוּתָא דֶּאֱדוֹם, הוּא מַשָּׂא דּוּמָה, דְּלָא אִתְגַּלְיָיא וְלָא אִתְיְדַע כְּאִינּוּן אַחֲרָנִין.

קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, אֵלַי קוֹרֵא מִשֵּׂעִיר, קָלָא שְׁמַעְנָא בְּגָלוּתָא דְשֵׂעִיר, אִינּוּן דְּדַחֲקֵי בֵּינַיְיהוּ, אִינּוּן דְּשַׁכְבֵי לְעַפְרָא. וּמַאי אַמְרֵי. שׁוֹמֵר מַה מִּלַּיְלָה שׁוֹמֵר מַה מִּלֵּיל אִינּוּן תַּבְעָן לִי עַל מַטְרוֹנִיתָא, מַה עֲבָדִית מִן מַטְרוֹנִיתָא דִילִי.

לשון הקודש

כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אֲזַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹרֵא עָלָיו, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (שם כא) מַשָּׂא דּוּמָה אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְלָה שֹׁמֵר מַה מִּלֵּיל. אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּ הַחֲבֵרִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. אֲבָל מַשָּׂא דּוּמָה, כָּל הַפְּעָמִים שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִמְצְאוּ בַּגָּלוּת, נוֹדַע הַזְּמַן וְהַקֵּץ שֶׁלָּהֶם, וּזְמַן וָקֵץ שֶׁל אוֹתָהּ גָּלוּת. וְגָלוּת אֱדוֹם הוּא מַשָּׂא דּוּמָה, שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה וְלֹא נוֹדַע כְּאוֹתָן הָאֲחֵרוֹת.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר, אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר. קוֹל שָׁמַעְתִּי בְּגָלוּת שֵׂעִיר, אוֹתָם שֶׁדְּחוּקִים בֵּינֵיהֶם, אוֹתָם שֶׁשּׁוֹכְבִים בֶּעָפָר. וּמַה הֵם אוֹמְרִים? שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְלָה שֹׁמֵר מַה מִּלֵּיל. הֵם תּוֹבְעִים אוֹתִי עַל הַגְּבִירָה, מָה עָשִׂיתִי מֵהַגְּבִירָה שֶׁלִּי.

כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּנִיש לְפַמַלְיָא דִּילֵיהּ, וְאָמַר, חָמוּ בְּנֵי רְחִימַי, דְּאִינּוּן דְּחִיקִין בְּגָלוּתָא, וְשַׁבְקִין צַעֲרָא דִּלְהוֹן, וְתַבְעִין לִי עַל מַטְרוֹנִיתָא. וְאַמְרֵי, שׁוֹמֵר: אַנְתְּ דְּאִקְרֵי שׁוֹמֵר, אָן הוּא שְׁמִירָה דִּילָךְ אָן הוּא שְׁמִירָה דְּבֵיתָךְ. מַה מִּלַּיְלָה: מַה עַבְדַת מִּלַּיְלָה, הָכִי נַטְרַת לָהּ. מַה מִּלֵּיל. דְּהָא לְזִמְנִין אִתְקְרֵי לַיְלָה, וּלְזִמְנִין אִתְקְרֵי לֵיל, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות יב) לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא. וּכְתִיב הוּא הַלַּיְלָה הַזֶּה.

כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתִיב לוֹן, הָא שְׁמִירָה דִּידִי אִשְׁתְּכַח, דְּהָא אֲנָא זַמִּין לְקָבְלָהּ, וּלְאִשְׁתַּכְּחָא בַּהֲדָהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב אָמַר שׁוֹמֵר, הַהוּא דְּנָטִיר בֵּיתָא, אָתָא בֹּקֶר וְגַם לָיְלָה. דְּהָא בְּקַדְמִיתָא אִסְתַּלָּק לְעֵילָא לְעֵילָא, וְסָלִיק לְהַהוּא (ס"א אֲתַר) בֹּקֶר דְּאִזְדְּמַן בֵּיהּ תְּדִירָא. הַשְׁתָּא

לשון הקודש

אֲזַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכְנִיס אֶת הַפָּמַלְיָא שֶׁלּוֹ וְאוֹמֵר: רְאוּ בְּנֵי אֲהוּבַי, שֶׁהֵם דְּחוּקִים בַּגָּלוּת וְעוֹזְבִים אֶת הַצַּעַר שֶׁלָּהֶם וּמְבַקְּשִׁים מִמֶּנִּי עַל הַגְּבִירָה, וְאוֹמְרִים: שֹׁמֵר – אַתָּה שֶׁנִּקְרָא שׁוֹמֵר, אֵיפֹה הַשְּׁמִירָה שֶׁלְּךָ? אֵיפֹה הַשְּׁמִירָה שֶׁל בֵּיתְךָ? מַה מִּלַּיְלָה – מָה עָשִׂיתָ מִלַּיְלָה, כָּךְ שָׁמַרְתָּ אוֹתָהּ?! מַה מִּלֵּיל? שֶׁהֲרֵי לִפְעָמִים נִקְרֵאת לַיְלָה וְלִפְעָמִים נִקְרֵאת לֵיל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות יב) לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא, וְכָתוּב הוּא הַלַּיְלָה הַזֶּה.

אֲזַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵשִׁיב לָהֶם: הֲרֵי שְׁמִירָתִי נִמְצֵאת, שֶׁהֲרֵי אֲנִי עָתִיד לְקַבֵּל אוֹתָהּ וּלְהִמָּצֵא עִמָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָמַר שֹׁמֵר, אוֹתוֹ שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַבַּיִת, אָתָא בֹּקֶר וְגַם לָיְלָה, שֶׁהֲרֵי בַּהַתְחָלָה הִסְתַּלֵּק

אָתָא בֹּקֶר. הָא זַמִּין לְאִתְחַבְּרָא בַּלַּיְלָה. וְגַם לַיְלָה, הָא זְמִינָא הִיא. אֲבָל בְּגִינֵיכוֹן אִתְעַכְּבוּ.

וְאִי אַתּוּן בָּעָאן דָּא, עַל מַה אַתּוּן מִתְעַכְּבֵי, שׁוּבוּ. שׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה. כְּדֵין אֵתָיוּ, אָתוּ לְגַבָּאי, וְנֶהֱוֵי כֹּלָּא בְּמָדוֹרָא חֲדָא, וְכֻלָּנָא נָתוּב לְאַתְרָנָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים ל) וְשָׁב יְיָ' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ, וְהֵשִׁיב לָא נֶאֱמַר,(דף כ"ב ע"ב) אֶלָּא וְשָׁב. תְּרֵין וְשָׁב וְשָׁב כְּתִיב הָכָא. אֶלָּא, חַד לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְחַד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב וְשָׁב יְיָ' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ מִכָּל הָעַמִּים.

פָּתַח הַהוּא טַיָּיעָא וְאָמַר, (איוב לח) בְּרָן יָחַד כֹּכְבֵי בֹּקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. תָּא חָזֵי, כַּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתֵי לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא עִם צַדִּיקַיָּיא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, כָּל מִלֵּי דְעָלְמָא תַּתָּאָה (ס"א עִלָּאָה), וְכָל

לשון הקודש

לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְהֶעֱלָה אֶת אוֹתוֹ (מקום) בֹּקֶר שֶׁמְּזֻמָּן אֶצְלוֹ תָּמִיד. עַכְשָׁו אָתָא בֹּקֶר, וַהֲרֵי הוּא מְזֻמָּן לְהִתְחַבֵּר עִם הַלַּיְלָה. וְגַם לָיְלָה, הֲרֵי הִיא זְמִינָה, אֲבָל בִּגְלַלְכֶם מִתְעַכְּבִים.

וְאִם אַתֶּם רוֹצִים אֶת זֶה, עַל מָה אַתֶּם מִתְעַכְּבִים? שֻׁבוּ. שׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה. אָז אֵתָיוּ, בֹּאוּ אֵלַי, וְנִהְיֶה כֻּלָּנוּ בְּמָדוֹר אֶחָד, וְכֻלָּנוּ נָשׁוּב לִמְקוֹמֵנוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (דברים ל) וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ, וְהֵשִׁיב לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא וְשָׁב. פַּעֲמַיִם וְשָׁב וְשָׁב כָּתוּב כָּאן. אֶלָּא אֶחָד לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאֶחָד לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ, וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ מִכָּל הָעַמִּים.

פָּתַח אוֹתוֹ סוֹחֵר וְאָמַר, (איוב לח) בְּרָן יָחַד כֹּכְבֵי בֹּקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא

עִלָּאִין וְתַתָּאִין מִתְעָרִין לָקָבְלֵיהּ. וְכָל אִילָנֵי דִּבְגִנְתָּא דְעֵדֶן, פַּתְחֵי שְׁבָחָא לָקָבְלֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברי הימים א טז) אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְיָ' כִּי בָא. וַאֲפִילוּ עוֹפֵי דְאַרְעָא, כֻּלְּהוּ מְרַחֲשֵׁי שְׁבָחָא קַמֵּיהּ. כְּדֵין שַׁלְהוֹבָא נָפַק, וּבָטַשׁ בְּגַדְפּוֹי דְתַרְנְגוֹלָא, וְקָרֵי וְשָׁבַח לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא. וְקָרֵי לִבְנֵי נָשָׁא דְיִשְׁתַּדְּלוּן בְּאוֹרַיְיתָא, וּבִשְׁבָחָא דְמָארֵיהוֹן, וּבְפוּלְחָנֵיהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְמַאן דְקַיְימִין מֵעַרְסַיְיהוּ, לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא.

כַּד אָתֵי צַפְרָא, פִּתְחִין דְּדְרוֹמָא נִפְתָּחִין, וְתַרְעֵי דְאַסְוָותָא נָפְקִין לְעָלְמָא, וְרוּחָא דְמִזְרָח אִתְעַר, וְרַחֲמֵי אִשְׁתְּכָחוּ, וְכָל אִינּוּן כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי דִמְמָנָן תְּחוֹת שׁוּלְטָנֵיהּ דְהַאי בֹּקֶר, כֻּלְּהוּ פַּתְחִין שְׁבָחָא וְזַמְּרִין לְמַלְכָּא עִלָּאָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב,

לשון הקודש

לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן, כָּל דִּבְרֵי הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן (הָעֶלְיוֹן), וְכָל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים מִתְעוֹרְרִים כְּנֶגְדּוֹ, וְכָל הָאִילָנוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן פּוֹתְחִים בְּשֶׁבַח כְּנֶגְדּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברי הימים–א טז) אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי ה' כִּי בָא. וַאֲפִלּוּ עוֹפוֹת הָאָרֶץ, כֻּלָּם רוֹחֲשִׁים שֶׁבַח לְפָנָיו. אֲזַי יוֹצֵאת שַׁלְהֶבֶת וּמַכָּה בְּכַנְפֵי הַתַּרְנְגוֹל, וְהוּא קוֹרֵא וּמְשַׁבֵּחַ אֶת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְקוֹרֵא לִבְנֵי אָדָם שֶׁיִּשְׁתַּדְּלוּ בַתּוֹרָה וּבְשִׁבְחוֹ שֶׁל אֲדוֹנָם וּבַעֲבוֹדָתוֹ. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל מִי שֶׁעוֹמְדִים מִמִּטּוֹתֵיהֶם לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה.

כְּשֶׁבָּא הַבֹּקֶר, פִּתְחֵי הַדָּרוֹם נִפְתָּחִים, וְשַׁעֲרֵי רְפוּאָה יוֹצְאִים לָעוֹלָם, וְרוּחַ הַמִּזְרָח מִתְעוֹרֶרֶת, וְנִמְצָאִים רַחֲמִים, וְכָל אוֹתָם כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁמְּמֻנִּים תַּחַת שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל הַבֹּקֶר הַזֶּה, כֻּלָּם פּוֹתְחִים בְּשֶׁבַח וּמְשַׁבְּחִים לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּרָן יָחַד כּוֹכְבֵי בֹּקֶר וַיָּרִיעוּ

בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, מַה בָּעָאן הָכָא בְּנֵי אֱלֹהִים, דְּאִינּוּן מְזַמְּנִין תְּרוּעָה בְּהַאי בֹקֶר, וְהָא כָּל דִּינִין אִתְעֲבָרוּ בְּזִמְנָא דְּחֶסֶד אַתְעַר בְּעָלְמָא. אֶלָּא וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, הָא אִתְּבַר תּוּקְפָּא דְּדִינִין קַשְׁיָין, אַתְּבַר חֵילָא דְּלְהוֹן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה כד) רֹעָה הִתְרוֹעֲעָה אָרֶץ.

וְכָל כַּךְ, בְּגִין דְּהַאי בֹקֶר אִתְעַר בְּעָלְמָא, וְאַבְרָהָם אִתְעַר וְאָתֵי לְמִנְטַע אֵשֶׁל בִּבְאֵר שָׁבַע. מִלָּה דָא הָכִי שְׁמַעְנָא לָהּ, בִּבְאֵר שָׁבַע וַדַּאי, וּכְתִיב (בראשית כא) וַיִּקְרָא שָׁם בְּשֵׁם יְיָ' אֵל עוֹלָם.

פָּתַח חַבְרֵיהּ טָיְיעָא וְאָמַר, (בראשית מד) הַבֹּקֶר אוֹר וְהָאֲנָשִׁים שֻׁלְּחוּ וְגוֹ', מָאי הַבֹּקֶר אוֹר. הָכִי אוֹלִיפְנָא, מַהוּ בֹקֶר. אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּאָתֵי צַפְּרָא, וְדִינִין מִתְעַבְּרָן, וְחֶסֶד בָּעָא לְאִתְעָרָא, כָּל אִינּוּן

לשון הקודש

כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מָה עוֹשִׂים כָּאן בְּנֵי אֱלֹהִים, שֶׁהֵם מְזַמְּנִים תְּרוּעָה בַּבֹּקֶר הַזֶּה? וַהֲרֵי כָּל הַדִּינִים הָעָבְרוּ בִּזְמַן שֶׁחֶסֶד מִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם? אֶלָּא וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, הֲרֵי נִשְׁבָּר תֹּקֶף הַדִּינִים הַקָּשִׁים, נִשְׁבָּר כֹּחָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כד) רֹעָה הִתְרֹעֲעָה הָאָרֶץ.

וְכָל כָּךְ, מִשּׁוּם שֶׁהַבֹּקֶר הַזֶּה הִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם, וְאַבְרָהָם מִתְעוֹרֵר וּבָא לִנְטֹעַ אֵשֶׁל בִּבְאֵר שָׁבַע. אֶת הַדָּבָר הַזֶּה כָּךְ שָׁמַעְתִּי, בִּבְאֵר שָׁבַע וַדַּאי, וְכָתוּב וַיִּקְרָא שָׁם בְּשֵׁם ה' אֵל עוֹלָם.

פָּתַח חֲבֵרוֹ הַסּוֹחֵר וְאָמַר, הַבֹּקֶר אוֹר וְהָאֲנָשִׁים שֻׁלְּחוּ וְגוֹ'. מַה זֶּה הַבֹּקֶר אוֹר? כָּךְ לָמַדְנוּ, מַה זֶּה בֹּקֶר? אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁבָּא הַבֹּקֶר וְהַדִּינִים עוֹבְרִים וְחֶסֶד רוֹצֶה

דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דָא, מְבַקְּרֵי (ס"א מְפַקְּדֵי) לְאַתְרַיְיהוּ, לְזַמְּנָא בִּרְכָאן לְעָלְמָא. וְדָא הוּא הַבֹּקֶר אוֹר, דְּהָא רַחֲמֵי מִתְיַשְּׁבֵי לְעָלְמָא, וְחֶסֶד קָאֵי בְּאַתְרֵיהּ, כְּדֵין הוּא בֹּקֶר אוֹר. וּכְתִיב (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב.

תָּא חֲזֵי, כֹּלָּא הוּא בְּדַרְגִּין יְדִיעָן. לֵילְיָא, הָא יְדִיעָא. בֹּקֶר אוֹר, הָא יְדִיעָא, וְהוּא דַרְגָּא עִלָּאָה דְּאִשְׁתְּכַח בֵּיהּ תְּדִירָא. אֵימָתַי. כַּד נָהִיר שִׁמְשָׁא. שִׁמְשָׁא יְדִיעָא, וְהוּא דַרְגָּא עִלָּאָה, דְּמְבַסֵּם לְכֹלָּא, וְנָהִיר לְכֹלָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְיָ' אֱלֹהִים. וְהַאי בֹּקֶר אוֹר, נָהִיר מִשִּׁמְשָׁא, וְדָא נָהִיר לְלֵילְיָא. בְּגִין כַּךְ, כֹּלָּא תַּלְיָא דָא בְדָא. וְהַאי בֹּקֶר אוֹר כַּד אִתְּעַר, כָּל בְּנֵי עָלְמָא אִתְאַחֲדָן בְּאַחֲדוּתָא בְּחֶדְוָתָא, וּמִשְׁתַּכְּחֵי בְּעָלְמָא, וְהַשְׁתָּא הָא נָהִיר יְמָמָא, עִידָּן רְעוּתָא הוּא, לְמֵהַךְ בְּאוֹרְחָא.

לשון הקודש

לְהִתְעוֹרֵר, כָּל אוֹתָם שֶׁבָּאִים מֵהַצַּד הַזֶּה, מְבַקְּרִים (פוקדים) אֶת מְקוֹמוֹתֵיהֶם לְזַמֵּן בְּרָכוֹת לָעוֹלָם. וְזֶהוּ הַבֹּקֶר אוֹר, שֶׁהֲרֵי הָרַחֲמִים מִתְיַשְּׁבִים לָעוֹלָם, וְהַחֶסֶד בָּא אַחֲרָיו, אָז הוּא בֹּקֶר אוֹר. וְכָתוּב, וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב.

בֹּא רְאֵה, הַכֹּל הוּא בִּדְרָגוֹת יְדוּעוֹת. הַלַּיְלָה – הֲרֵי יָדוּעַ. בֹּקֶר אוֹר – הֲרֵי יָדוּעַ, וְהוּא דַרְגָּה עֶלְיוֹנָה שֶׁנִּמְצֵאת בּוֹ תָּמִיד. מָתַי? כְּשֶׁמֵּאִירָה הַשֶּׁמֶשׁ. הַשֶּׁמֶשׁ יָדוּעַ, וְהִיא דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה שֶׁמְּבַשֶּׂמֶת אֶת הַכֹּל וּמְאִירָה לַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה' אֱלֹהִים. וְהַבֹּקֶר אוֹר הַזֶּה מֵאִיר מֵהַשֶּׁמֶשׁ, וְזֶהוּ מֵאִיר לַלַּיְלָה, וְלָכֵן

בְּרִיכוּ לוֹן רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי, וְנַשְּׁקוּ לוֹן בְּרֵישַׁיְיהוּ, וְשַׁדָּרוּ לוֹן. אָמַר רִבִּי חִיָּיא לְרִבִּי יוֹסֵי, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא, דְּתַקִּין אָרְחָנָא קַמָּן, וַדָּאי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁדַר לוֹן גַּבָּן. זַכָּאִין אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא אַרְפִּין מִינָּהּ שַׁעָתָא חָדָא. נַפְּקוּ רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי, וְאַזְלוּ לְאָרְחַיְיהוּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וַדָּאי רְחִימוּתָא דְּלִבָּאי קָשִׁיר בְּאִלֵּין טַיָּיעֵי. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, לָא תַּוּוּהְנָא עַל דָּא, דְּהָא בְּיוֹמוֹי דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, אֲפִילוּ צִפֳּרֵי שְׁמַיָּא מְרַחְשָׁן חָכְמָתָא, דְּהָא מִלּוֹי אִשְׁתְּמוֹדְעָן לְעֵילָא וְתַתָּא.

פָּתַח רִבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (דברים לא) **וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה הִנְּךָ שׁוֹכֵב עִם אֲבוֹתֶיךָ וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, כָּל זִמְנָא דְּהַוָּה מֹשֶׁה קַיָּים בְּעָלְמָא, הָוָה מָמְחֵי בִּידַיְיהוּ**

לשון הקודש

הַכֹּל תָּלוּי זֶה בָּזֶה. וְהַבֹּקֶר אוֹר הַזֶּה, כְּשֶׁהוּא מִתְעוֹרֵר, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם מִתְאַחֲדִים בְּאַחְדוּת וּבְשִׂמְחָה, וְהֵם נִמְצָאִים בָּעוֹלָם. וְכָעֵת הֲרֵי מֵאִיר הַיּוֹם, עֵת רָצוֹן הִיא לָלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ.

בֵּרְכוּ אוֹתָם רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי, וְנָשְׁקוּ לָהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם וְשָׁלְחוּ אוֹתָם. אָמַר רַבִּי חִיָּיא לְרַבִּי יוֹסֵי, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁתִּקֵּן דַּרְכֵּנוּ לְפָנֵינוּ, וַדַּאי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁלַח אוֹתָם אֵלֵינוּ. אַשְׁרֵי אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְלֹא מַרְפִּים מִמֶּנָּה שָׁעָה אַחַת. יָצְאוּ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי וְהָלְכוּ לְדַרְכָּם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי אַהֲבַת לִבִּי קְשׁוּרָה בַּסּוֹחֲרִים הַלָּלוּ. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, לֹא תָּמַהְתִּי עַל זֶה, שֶׁהֲרֵי בִּימֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן אֲפִלּוּ צִפֳּרֵי הַשָּׁמַיִם מְרַחֲשׁוֹת חָכְמָה, שֶׁהֲרֵי דְּבָרָיו נוֹדָעִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

פָּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (דברים לא) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הִנְּךָ שֹׁכֵב עִם אֲבֹתֶיךָ וְגוֹ'. בֹּא

דְּיִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּלָא יִשְׁתַּכְּחוּן בְּחִיוּבָא קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבְגִין דְּמִשֶּׁה אִשְׁתְּכַח בֵּינַיְיהוּ לָא יְהֵא כְּהַהוּא דָּרָא עַד דָּרָא דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא דְּיֶחֱמוּ יְקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּוָותַיְיהוּ דְּאִינּוּן אִתְדַּבְּקוּ מַה דְּלָא אִתְדְּבָקוּ דָּרִין אַחֲרָנִין.

דְּתָנֵינָן, חָמָאת שִׁפְחָה חָדָא עַל יַמָּא, מַה דְּלָא חָמָאת עֵינָא דְיְחֶזְקֵאל נְבִיאָה. אִי אִינּוּן אִתְדָּבְקוּ כָּל כַּךְ, נְשֵׁיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל כָּל שֶׁכֵּן. בְּנַיְיהוּ כָּל שֶׁכֵּן. גּוּבְרִין כָּל שֶׁכֵּן. סַנְהֶדְרִין כָּל שֶׁכֵּן. נְשִׂיאִים כָּל שֶׁכֵּן, וְכָל שֶׁכֵּן נְבִיאָה עִלָּאָה מְהֵימְנָא מִשֶּׁה, דְּאִיהוּ עַל כֹּלָּא. וְהַשְׁתָּא אִלֵּין טַיָּיעֵי מַדְבְּרָא מְרַחֲשִׁין חָכְמָתָא כָּל כַּךְ, כָּל שֶׁכֵּן חַכִּימֵי דָּרָא, כָּל שֶׁכֵּן אִינּוּן דְּקַיְימֵי קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאוֹלְפֵי מִינֵיהּ בְּכָל (דף כ"ג ע"א) יוֹמָא. כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן רִבִּי שִׁמְעוֹן דְּהוּא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא.

לשון הקודש

רְאֵה, כָּל זְמַן שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה קַיָּם בָּעוֹלָם, הָיָה מוּחָה בִּידֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּצְאוּ בְּחֵטְא לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה נִמְצָא בֵּינֵיהֶם, לֹא יִהְיֶה כְּמוֹ אוֹתוֹ הַדּוֹר עַד הַדּוֹר שֶׁיָּבֹא הַמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁיִּרְאוּ אֶת כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹתָם, שֶׁהֵם נִדְבְּקוּ מַה שֶּׁלֹּא נִדְבְּקוּ דּוֹרוֹת אֲחֵרִים.

שֶׁשָּׁנִינוּ, רָאַתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם מַה שֶּׁלֹּא רָאַתָה עֵינוֹ שֶׁל יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא. אִם הֵם כָּל כָּךְ נִדְבְּקוּ, נְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כָּל שֶׁכֵּן, בְּנֵיהֶם כָּל שֶׁכֵּן, וְהַגְּבָרִים כָּל שֶׁכֵּן, הַסַּנְהֶדְרִין כָּל שֶׁכֵּן, הַנְּשִׂיאִים כָּל שֶׁכֵּן, וְכָל שֶׁכֵּן הַנָּבִיא הָעֶלְיוֹן הַנֶּאֱמָן מֹשֶׁה, שֶׁהוּא עַל הַכֹּל. וְעַתָּה אֵלּוּ סוֹחֲרֵי הַמִּדְבָּר רוֹחֲשִׁים כָּל כָּךְ הַרְבֵּה חָכְמָה, כָּל שֶׁכֵּן

בָּתַר דְּמִית מֹשֶׁה, מַה כְּתִיב, (דברים לא) וְקָם הָעָם הַזֶּה וְזָנָה וְגוֹ'. כַּךְ, וַוי לְעָלְמָא כַּד יִסְתָּלַק מִנֵּיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, דְּמַבּוּעֵי דְּחָכְמְתָא יִסְתְּתָמוּ מֵעָלְמָא, וְיִבְעֵי בַּר נָשׁ מִלָּה דְּחָכְמְתָא, וְלָא יִשְׁכַּח מָאן דְּיֵימָא, וְטָעָאן כָּל עָלְמָא בְּאוֹרַיְיתָא, בְּגִין דְּלָא יִשְׁתְּכַּח בֵּינַיְיהוּ, מָאן דְּאִתְעַר בְּחָכְמְתָא. עַל הַהוּא זִמְנָא כְּתִיב, וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ. וְאִם יִשְׁגּוּ בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא יִנְדְּעוּן אוֹרְחָהָא, בְּמַאי הוּא, בְּגִין וְנֶעְלַם דָּבָר מֵעֵינֵי הַקָּהָל, דְּלָא יִשְׁתְּכַּח מָאן דְּיָדַע לְגַלָּאָה עֲמִיקְתָּא דְּאוֹרַיְיתָא וְאוֹרְחָהָא. וַוי לְאִינּוּן דָּרִין דְּמִשְׁתַּכְּחֵי כְּדֵין בְּעָלְמָא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַלָּאָה רָזִין עֲמִיקִין דְּאוֹרַיְיתָא, בְּזִמְנָא דְּמַלְכָּא מְשִׁיחָא, בְּגִין (ישעיה יא) דְּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יְיָ'

לשון הקודש

חַכְמֵי הַדּוֹר, כָּל שֶׁכֵּן אֵלּוּ שֶׁעוֹמְדִים לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן וְלוֹמְדִים מִמֶּנּוּ בְּכָל יוֹם. כָּל שֶׁכֵּן, וְכָל שֶׁכֵּן רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁהוּא עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל.

אַחַר שֶׁמֵּת מֹשֶׁה, מַה כָּתוּב? וְקָם הָעָם הַזֶּה וְזָנָה וְגוֹ'. כָּךְ, אוֹי לָעוֹלָם כְּשֶׁיִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁמַּעְיְנוֹת הַחָכְמָה יִסְתַּתְּמוּ מִן הָעוֹלָם, וְיִרְצֶה אָדָם דְּבַר חָכְמָה וְלֹא יִמָּצֵא מִי שֶׁיֹּאמַר, וְכָל הָעוֹלָם טוֹעִים בַּתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בֵּינֵיהֶם מִי שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּחָכְמָה. עַל אוֹתוֹ זְמַן כָּתוּב, וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ. וְאִם יִשְׁגּוּ בַּתּוֹרָה וְלֹא יֵדְעוּ אֶת דַּרְכֵּיהָ, בַּמֶּה זֶה? מִשּׁוּם שֶׁנֶּעְלַם דָּבָר מֵעֵינֵי הַקָּהָל, שֶׁלֹּא יִמָּצֵא מִן שֶׁיּוֹדֵעַ לְגַלּוֹת עֲמֻקּוֹת הַתּוֹרָה וּדְרָכֶיהָ. אוֹי לְאוֹתָם הַדּוֹרוֹת שֶׁיִּמָּצְאוּ אָז בָּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְגַלּוֹת רָזִים עֲמֻקִּים שֶׁל הַתּוֹרָה בִּזְמַן שֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, מִשּׁוּם (ישעיה

כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים. וּכְתִיב, (ירמיה לא) וְלֹא יְלַמְּדוּ עוֹד אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת אָחִיו לֵאמֹר דְּעוּ אֶת יְיָ' כִּי כוּלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְּטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא וְעָשָׂה אַחַת וְגוֹ' בִּשְׁגָגָה וְאָשֵׁם. (ויקרא ד) תָּאנֵי רִבִּי יִצְחָק, מָאי שְׁנָא בְּכָל אֲתַר דִּכְתִיב בְּהוּ וְאִם, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר אִם הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ יֶחֱטָא. וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ, וְהָכָא אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא, וְלָא כְתִיב וְאִם נָשִׂיא יֶחֱטָא, מָאי קָא מַיְירֵי.

אֶלָּא, אִלֵּין כַּהֲנַיָּא לָא מִשְׁתַּכְּחֵי הָכִי בְּחַטָּאָה, דְּהָא כֹּהֵן נָטִיר גַּרְמֵיהּ תְּדִירָא, בְּגִין דְּמָטוּלָא דְמָאֲרֵיהּ עָלֵיהּ בְּכָל יוֹמָא, וּמָטוּלָא דְיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ, וּמָטוּלָא דְכָל חַד וְחַד, וְעַל דָּא

לשון הקודש

יא) שֶׁמְּלֹאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים. וְכָתוּב (ירמיה לא) וְלֹא יְלַמְּדוּ עוֹד אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת אָחִיו לֵאמֹר דְּעוּ אֶת ה' כִּי כוּלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְּטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא וְעָשָׂה אַחַת וְגוֹ' בִּשְׁגָגָה וְאָשֵׁם. שָׁנָה רַבִּי יִצְחָק, מַה שּׁוֹנֶה שֶׁבְּכָל מָקוֹם כָּתוּב בָּהֶם וְאִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִם הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ יֶחֱטָא, וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ, וְכָאן אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא, וְלֹא כָתוּב וְאִם נָשִׂיא יֶחֱטָא? מַה זֶּה אוֹמֵר?

אֶלָּא, שֶׁהַכֹּהֲנִים הַלָּלוּ אֵינָם נִמְצָאִים כָּךְ בְּחֵטְא, שֶׁהֲרֵי הַכֹּהֵן שׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד, מִשּׁוּם שֶׁמַּשָּׂאוֹ שֶׁל אֲדוֹנוֹ עָלָיו בְּכָל יוֹם, וְהַמַּשָּׂא שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל,

תַּוָּוהָא אִיהוּ כַּד יֶחֱטָא, וּבְגִין כָּךְ וְאִם כְּתִיב. וְכֵן וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ, תַּוָּוהָא הוּא דְּכֻלְּהוּ יִשְׁתַּכְּחוּ בְּחוֹבָה חַד, דְּאִי אִלֵּין יֶחֱטָאוּן, אִלֵּין לָא יֶחֱטָאוּן, וּבְגִינֵי כַּךְ וְאִם כְּתִיב. אֲבָל הָכָא אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא, וַדַּאי, בְּגִין דְּלִבֵּיהּ גַּם בֵּיהּ, וְעַמָּא אַזְלִין אֲבַתְרֵיהּ, וְאִתְמְנוּן תְּחוֹתוֹי. וְעַל דָּא אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא. כְּגוֹן דְּעָבַר עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְהוּא עָבִיד חַד מִנַּיְיהוּ, וְעַל דָּא לָא כְּתִיב בֵּיהּ וְאִם, דְּהָא מִלּוֹי לָא בִּסְפֵקָא הֲווֹ.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (שמות לה) וְהַנְּשִׂאִם הֵבִיאוּ אֵת אַבְנֵי הַשֹּׁהַם וְאֵת אַבְנֵי הַמִּלּוּאִים לָאֵפוֹד וְלַחֹשֶׁן. מָאי שְׁנָא דְּמִלִּין אִלֵּין אַקְרִיבוּ נְשִׂיאִים, וְלָא בַר נָשׁ אַחֲרָא, וְהָא כְּתִיב (שמות לה) כֹּל נְדִיב לִבּוֹ יְבִיאָהָ אֵת תְּרוּמַת יְיָ', וּכְתִיב (שמות לה) וְאַבְנֵי שֹׁהַם וְאַבְנֵי מִלּוּאִים לָאֵפוֹד וְלַחֹשֶׁן.

לשון הקודש

וְהַמַּשָּׂא שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְלָכֵן הַתְּמִיהָה, הוּא כְּשֶׁיֶּחֱטָא?! וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב וְאִם. וְכֵן וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ, תְּמִיהָה הִיא שֶׁכֻּלָּם יִמָּצְאוּ בְּחֵטְא אֶחָד, שֶׁאִם אֵלֶּה יַחְטְאוּ – אֵלּוּ לֹא יַחְטְאוּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב וְאִם. אֲבָל כָּאן אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא, וַדַּאי, מִשּׁוּם שֶׁלִּבּוֹ גַּם בּוֹ, וְהָעָם הוֹלְכִים אַחֲרָיו וְהִתְמַנּוּ תַּחְתָּיו. וְעַל כֵּן אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא. כְּגוֹן שֶׁהוּא עָבַר עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְהוּא עָשָׂה אַחַת מֵהֶן, וְלָכֵן לֹא כָתוּב בּוֹ וְאִם, שֶׁדְּבָרָיו אֵינָם בְּסָפֵק.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, וְהַנְּשִׂאִם הֵבִיאוּ אֵת אַבְנֵי הַשֹּׁהַם וְאֵת אַבְנֵי הַמִּלֻּאִים לָאֵפוֹד וְלַחֹשֶׁן. מַה שּׁוֹנֶה שֶׁאֵת הַדְּבָרִים הַלָּלוּ הִקְרִיבוּ הַנְּשִׂיאִים וְלֹא אָדָם אַחֵר? וַהֲרֵי

אֶלָּא, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַף עַל גַּב דִּבְכֹלָּא תַּלְיָא הַאי נְדָבָה, סְלִיקוּ אִלֵּין אֲבָנִים לַנְּשִׂיאִים. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּעַל לִבָּא דְכַהֲנָא אִשְׁתְּכָחוּ. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לֵיתוּ נְשִׂיאִים דְּלִבַּיְיהוּ גַּם בְּהוּ, וְיֵיתוּן אִלֵּין אֲבָנִים דְּאִינּוּן מִשְׁתַּכְּחֵי עַל לִבָּא דְכַהֲנָא, וְיִתְכַּפֵּר עָלַיְיהוּ מִגַּסּוּת לִבַּיְיהוּ, וּכְתִיב (שמות כח) **וְהָיוּ עַל לֵב אַהֲרֹן בְּבֹאוֹ לִפְנֵי יְיָ', וְעַל דָּא וְהַנְּשִׂיאִים הֵבִיאוּ אֵת אַבְנֵי הַשֹּׁהַם וְאֵת אַבְנֵי הַמִּלּוּאִים לְכַפֵּרָא עָלַיְיהוּ.**

וּבְגִין כָּךְ אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא וַדָּאי. וְעָשָׂה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת יְיָ' אֱלֹהָיו אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, דְּעָבַר עַל מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה. אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ. דִּבְגִין דְּלִבֵּיהּ גַּם בֵּיהּ, לָא

לשון הקודש

כָּתוּב, (שמות לה) כֹּל נְדִיב לִבּוֹ יְבִיאֻהָ אֵת תְּרוּמַת ה', וְכָתוּב וְאַבְנֵי שֹׁהַם וְאַבְנֵי מִלֻּאִים לָאֵפוֹד וְלַחֹשֶׁן.

אֶלָּא, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַף עַל גַּב שֶׁבְּכֻלָּם תְּלוּיָה הַנְּדָבָה הַזּוֹ, הָאֲבָנִים הַלָּלוּ עוֹלוֹת לַנְּשִׂיאִים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהֵן נִמְצָאוֹת עַל לֵב הַכֹּהֵן. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יָבוֹאוּ נְשִׂיאִים שֶׁלִּבָּם גַּם בָּהֶם, וְיָבִיא אֶת הָאֲבָנִים הַלָּלוּ שֶׁנִּמְצָאוֹת עַל לִבּוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן, וְיִתְכַּפֵּר עֲלֵיהֶם מִגַּסּוּת לִבָּם. וְכָתוּב וְהָיוּ עַל לֵב אַהֲרֹן בְּבֹאוֹ לִפְנֵי ה', וְעַל זֶה – וְהַנְּשִׂיאִים הֵבִיאוּ אֵת אַבְנֵי הַשֹּׁהַם וְאֵת אַבְנֵי הַמִּלֻּאִים, לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא, וַדַּאי. וְעָשָׂה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת ה' אֱלֹהָיו אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, שֶׁעָבַר עַל מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה. אוֹ הוֹדַע אֵלָיו

אַשְׁגַּח בַּחֲטָאֵיהּ, וּלְבָתַר אִתְיְדַע לֵיהּ, וְעָבִיד מִנֵּיהּ תְּשׁוּבָה.

רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יוֹסֵי הֲווֹ יַתְבֵי חַד לֵילְיָא, וְלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לְרִבִּי יוֹסֵי, חֲמֵינָא דְּצָחוּתָא דְּאוֹרַיְיתָא בְּלֵילְיָא, הוּא יַתִּיר מִבִּימָמָא, אֲמַאי. אָמַר לֵיהּ, בְּגִין דְּצָחוּתָא דְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הוּא. וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּלֵילְיָא שַׁלְטָא וְאַתְעֲרַת יַתִּיר מִבִּימָמָא, וּבְזִמְנָא דְּאִיהִי שַׁלְטָא, כְּדֵין אִיהוּ צָחוּתָא דְּאוֹרַיְיתָא.

פָּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (איוב לה) וְלֹא אָמַר אַיֵּה אֱלוֹהַּ עוֹשִׂי נוֹתֵן זְמִירוֹת בַּלָּיְלָה. תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְעַר רוּחַ צָפוֹן, וְאִתְפְּלַג לֵילְיָא, הָא אוּקְמוּהָ, דְּשַׁלְהוֹבָא חַד נָפִיק, וּבָטַשׁ תְּחוֹת גַּדְפּוֹי דְּתַרְנְגוֹלָא, וְאָקִישׁ גַּדְפּוֹי וְקָאֲרֵי. וְהַהוּא שַׁלְהוֹבָא בְּזִמְנָא דְּמָטֵי

לשון הקודש

חַטָּאתוֹ. שֶׁמִּשּׁוּם שֶׁלִּבּוֹ גַּם בּוֹ, לֹא מַשְׁגִּיחַ בַּחֲטָאָיו, וְאַחַר כָּךְ נוֹדַע לוֹ וְעָשָׂה מִזֶּה תְּשׁוּבָה.

רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יוֹסֵי הָיוּ יוֹשְׁבִים לַיְלָה אֶחָד וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לְרִבִּי יוֹסֵי, רָאִיתִי שֶׁצַּחוּת הַתּוֹרָה בַּלַּיְלָה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בַּיּוֹם. לָמָּה זֶה? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַצַּחוּת שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שׁוֹלֶטֶת בַּלַּיְלָה, וּמִתְעוֹרֶרֶת יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בַּיּוֹם, וּבִזְמַן שֶׁהִיא שׁוֹלֶטֶת, אָז קַיֶּמֶת הַצַּחוּת שֶׁל הַתּוֹרָה.

פָּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (איוב לה) וְלֹא אָמַר אַיֵּה אֱלוֹהַּ עֹשִׂי נֹתֵן זְמִרוֹת בַּלָּיְלָה. בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת רוּחַ צָפוֹן וְנֶחֱלַק הַלַּיְלָה, הֲרֵי בֵּאֲרוּ שֶׁשַּׁלְהֶבֶת אַחַת יוֹצֵאת וּמַכָּה תַּחַת כַּנְפֵי הַתַּרְנְגוֹל וּמַקִּישׁ אֶת כְּנָפָיו וְקוֹרֵא. וְאוֹתָהּ שַׁלְהֶבֶת,

גַּבֵּיהּ, וְאִתְעַר לָקָבְלֵיהּ, אִסְתָּכִּי בֵּיהּ, וְאִזְדַּעְזָע וְקָאֲרֵי, וְאִסְתָּכִּי וְאַשְׁגַּח בְּגִין יִקָּרָא דְּמָאֲרֵיהּ, לְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ, וְקָאֲרֵי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא.

וְעַל דָּא אִקְרֵי שֶׁכְוִי, אַשְׁגָּחָא. וְאִקְרֵי גֶּבֶר, בְּגִין דְּאִתְעַר בְּשַׁלְהוֹבָא (דף כ"ג ע"ב) דִּגְבוּרָה, בְּסִטְרָא דִּגְבוּרָה קָא אַתְיָא לְאִתְעָרָא בְּעָלְמָא. כְּדֵין אִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא קַיְימִין, וְיָהֲבִין גְּבוּרָה וְחֵילָא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּכְדֵין אִקְרֵי רִנָּה דְּאוֹרַיְיתָא. וְעַל דָּא, יָרִית דָּוִד מַלְכוּתָא הוּא וּבְנוֹי לְעָלְמִין וּלְדָרֵי דָרִין.

וְכַד תַּרְנְגוֹלָא קָאֲרֵי, וּבְנֵי נָשָׁא נָיְימֵי בְּעַרְסַיְיהוּ, וְלָא מִתְעָרֵי. תַּרְנְגוֹלָא קָאֲרִי לְבָתָר, וְאָמַר מַה דְּאָמַר, וְהָא אוּקְמוּהָ. לְבָתָר בָּטַשׁ בְּגַדְפּוֹי, וְאָמַר, וַוי לִפְלָנְיָא נָזִיף דְּמָאֲרֵיהּ, שַׁבְקָא דְּמָאֲרֵיהּ, דְּלָא אִתְעַר רוּחֵיהּ, וְלָא אַשְׁגַּח לִיקָרָא דְּמָאֲרֵיהּ.

לשון הקודש

בִּזְמַן שֶׁמַּגִּיעָה אֵלָיו וּמִתְעוֹרֶרֶת כְּנֶגְדּוֹ, הוּא מִסְתַּכֵּל בָּהּ וּמִזְדַּעְזֵעַ וְקוֹרֵא, וּמִסְתַּכֵּל וּמַשְׁגִּיחַ בִּשְׁבִיל כְּבוֹד רִבּוֹנוֹ כְּדֵי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ, וְקוֹרֵא לִבְנֵי הָאָדָם.

וְלָכֵן נִקְרָא שֶׁכְוִי, הַשְׁגָּחָה. וְנִקְרָא גֶּבֶר, שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּשַׁלְהֶבֶת הַגְּבוּרָה, בַּצַּד שֶׁל הַגְּבוּרָה הוּא בָּא לְעוֹרֵר אֶת הָעוֹלָם, וְאָז אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה עוֹמְדִים וְנוֹתְנִים גְּבוּרָה וְכֹחַ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאָז נִקְרֵאת רִנַּת הַתּוֹרָה. וְלָכֵן דָּוִד יָרַשׁ אֶת הַמַּלְכוּת הוּא וּבָנָיו לְעוֹלָמִים וּלְדוֹרֵי דוֹרוֹת.

וּכְשֶׁהַתַּרְנְגוֹל קוֹרֵא וּבְנֵי אָדָם יְשֵׁנִים בְּמִטּוֹתֵיהֶם וְאֵינָם מִתְעוֹרְרִים, הַתַּרְנְגוֹל קוֹרֵא אַחַר כָּךְ, וְאוֹמֵר מַה שֶּׁאוֹמֵר, וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ. אַחַר כָּךְ מַכֶּה בִּכְנָפָיו וְאוֹמֵר: אוֹי לְפִלּוֹנִי הַנָּזוּף שֶׁל רִבּוֹנוֹ, שֶׁעָזַב אֶת רִבּוֹנוֹ, וְלֹא עוֹרֵר אֶת רוּחוֹ וְלֹא מַשְׁגִּיחַ עַל כְּבוֹד רִבּוֹנוֹ.

כַּד נָהִיר יְמָמָא, כְּרוֹזָא קָרֵי עָלֵיהּ וְאָמַר, וְלֹא אָמַר אֵיֵה אֱלוֹהַּ עוֹשִׂי נוֹתֵן זְמִירוֹת בַּלַּיְלָה, לְסַיְיעָא לֵיהּ בְּאִינּוּן תְּשִׁבְּחָן, וּלְמֶהֱוֵי כֹּלָּא בְּסִיּוּעָא חָדָא. עוֹשִׂי, עוֹשָׂנִי מִיבְעֵי לֵיהּ, מַהוּ עוֹשִׂי. אֶלָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ קָם בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, וְאִשְׁתְּדַל בְּרִנָּה דְּאוֹרַיְיתָא, דְּרִנָּה דְּאוֹרַיְיתָא לָא אִתְקְרֵי, אֶלָּא בְּלֵילְיָא. וְכַד אִיהוּ אִשְׁתְּכַח בְּאוֹרַיְיתָא, כַּד נָהִיר יְמָמָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתַּקְנֵי לֵיהּ בְּחַד חוּטָא דְּחֶסֶד לְאִשְׁתְּזָבָא מִכֹּלָּא וּלְנַהֲרָא לֵיהּ בֵּין עִלָּאִין וְתַתָּאִין.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲנָא שְׁמַעְנָא דְּאָמַר רִבִּי אַבָּא הַאי קְרָא, אַיֵּה אֱלוֹהַּ עֹשִׂי, עוֹשֶׂה לִי מִיבְעֵי לֵיהּ, מַהוּ עוֹשִׂי. אֶלָּא כְּמָה דְּאַמְרַת, בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהוּ קָם בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, וְאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, כַּד

לשון הקודש

כְּשֶׁמֵּאִיר הַיּוֹם, הַכְּרוֹז קוֹרֵא עָלָיו וְאוֹמֵר: וְלֹא אָמַר אַיֵּה אֱלוֹהַּ עֹשִׂי נוֹתֵן זְמִרוֹת בַּלַּיְלָה. לְסַיֵּעַ לוֹ בְּאוֹתָן הַתִּשְׁבָּחוֹת, וְשֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל בְּסִיּוּעַ אֶחָד. עֹשִׂי?! עוֹשַׂנִי הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה עֹשִׂי? אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם קָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וּמִשְׁתַּדֵּל בְּרִנַּת הַתּוֹרָה, שֶׁרִנַּת הַתּוֹרָה לֹא נִקְרֵאת אֶלָּא בַּלַּיְלָה, וּכְשֶׁהוּא נִמְצָא בַּתּוֹרָה כְּשֶׁמֵּאִיר הַיּוֹם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתַּקְּנִים לוֹ חוּט אֶחָד שֶׁל חֶסֶד לְהִנָּצֵל מִן הַכֹּל, וּלְהָאִיר לוֹ בֵּין הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲנִי שָׁמַעְתִּי שֶׁאָמַר רַבִּי אַבָּא אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה, אַיֵּה אֱלוֹהַּ עֹשִׂי, עוֹשֶׂה לִי הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַהוּ עֹשִׂי? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁאָמַרְתָּ, בְּשָׁעָה שֶׁהוּא קָם בַּלַּיְלָה וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, כְּשֶׁמֵּאִיר

נָהָר יְמָמָא, אִתְעַר אַבְרָהָם בְּהַהוּא חוּטָא דִּילֵיהּ, דִּכְתִיב בֵּיהּ (בראשית יד) אִם מִחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל וְגוֹ'. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתַּקְּנֵי לֵיהּ, וְעַבְדֵי לֵיהּ בְּכָל יוֹמָא בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב אֱלוֹהַּ עוֹשִׂי.

וְהָא אוּקְמוּהָ, א"ל ו"ה. א"ל: דָּא אַבְרָהָם. דִּכְתִיב, בֵּיהּ, הָאֵל הַגָּדוֹל. ו' דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. ה' דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְדָא הוּא אֱלוֹהַּ. וְאִינּוּן עַבְדִּין לֵיהּ לְבַר נָשׁ, וּמִתַּקְּנִין לֵיהּ בְּכָל יוֹמָא, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, עֹשִׂי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים קמט) יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׂיו. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי כַּךְ הוּא, וְכֹלָּא חַד מִלָּה.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא. הוֹדַע אֵלָיו, מִסִּטְרָא דְמַאן, אוֹ יָדַע (נ"א נוֹדַע) חַטָּאתוֹ מִיבְעֵי לֵיהּ, מַהוּ הוֹדַע אֵלָיו.

לשון הקודש

הַיּוֹם מִתְעוֹרֵר אַבְרָהָם בְּאוֹתוֹ חוּט שֶׁלּוֹ, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית יד) אִם מִחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל וְגוֹ'. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְתַקְּנִים אוֹתוֹ, וְעוֹשִׂים אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֱלוֹהַּ עֹשִׂי. **וַהֲרֵי** פֵּרְשׁוּהָ, א"ל ו"ה. א"ל – זֶה אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב בּוֹ, הָאֵל הַגָּדוֹל. ו' – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. ה' – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה הוּא אֱלוֹהַּ. וְהֵם עוֹשִׂים אֶת הָאָדָם וּמְתַקְּנִים אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב עֹשִׂי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמט) יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׂיו. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי כָּךְ הוּא, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא. הוֹדַע אֵלָיו, מִצַּד שֶׁל מִי? אוֹ יָדַע (נוֹדַע) חַטָּאתוֹ הָיָה צָרִיךְ

אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּקִיד לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לְאוֹדָעָא לֵיהּ לְבַר נָשׁ, הַהוּא חוֹבָא דְּהוּא חָב, וּבַמָּה מוּדַע לֵיהּ, בְּדִינָהָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (איוב כ) יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמָמָה לוֹ. הוֹדַע אֵלָיו, כְּמַאן דְּפָקִיד לְאָחֳרָא.

דְּתָנֵינָן בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ חָב קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא אַשְׁגַּח בַּחֲטָאֵיהּ לְאָהַדְּרָא בְּתִיּוּבְתָּא קָמֵי מָארֵיהּ, וְאַשְׁדֵּי לֵיהּ בָּתַר כִּתְפֵיהּ, נִשְׁמָתֵיהּ מַמָּשׁ סַלְקַת וְאַסְהִידַת קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּדֵין, פָּקִיד מַלְכָּא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאָמַר אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא, אוֹשִׁיט דִּינָא עָלֵיהּ, וְאוֹדַע לֵיהּ חוֹבֵיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (יחזקאל טז) הוֹדַע אֶת יְרוּשָׁלִַם אֶת תּוֹעֲבוֹתֶיהָ.

לשון הקודש

לִהְיוֹת! מַה זֶּה הוֹדַע אֵלָיו? אֶלָּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצַוֶּה אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְהוֹדִיעַ לָאָדָם אוֹתוֹ הַחֵטְא שֶׁהוּא חָטָא, וּבַמָּה מוֹדִיעָה לוֹ? בְּדִינֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כ) יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמָמָה לוֹ. הוֹדַע אֵלָיו, כְּמִי שֶׁמְּצַוֶּה לְאַחֵר.

שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם חוֹטֵא לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא מַשְׁגִּיחַ עַל חֶטְאוֹ לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, וְזוֹרֵק אוֹתוֹ אַחַר כְּתֵפוֹ, נִשְׁמָתוֹ מַמָּשׁ עוֹלָה וּמְעִידָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָז מְצַוֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְאוֹמֵר: אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא, הוֹשִׁיטִי אֶת הַדִּין עָלָיו וְהוֹדִיעִי לוֹ אֶת חֶטְאוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל טז) הוֹדַע אֶת יְרוּשָׁלַם אֶת תּוֹעֲבֹתֶיהָ.

בָּתַר דְּמָטֵי עָלֵיהּ דִּינָא, כְּדֵין אִתְעַר רוּחָא לְמֶהֱדָר בְּתִיּוּבְתָּא קָמֵי מָאֲרֵיהּ, וְאִתְכַּנָּע לְמִקְרַב קָרְבְּנָא, דְּהָא מָאן דְּלִבֵּיהּ גַּס בֵּיהּ, חָטֵי, וְאַנְשֵׁי חֲטָאֵיהּ, וְלָא אַשְׁגַּח עָלֵיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לָקְבְלֵיהּ, וּפָקִיד לְאוֹדָעָא לֵיהּ לְהַהוּא חוֹבָא, בְּגִין דְּלָא יִתְנְשֵׁי מִנֵּיהּ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הָכִי הוּא וַדָּאי (ס"א מְנָלָן דְּהָכִי) וְהָכִי אַשְׁכַּחְנָא בְּדָוִד, דְּכֵיוָן דְּעָבַד הַהוּא עוֹבָדָא דְּבַת שֶׁבַע, לָא אַשְׁגַּח בֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַתְּ אַנְשִׁית לֵיהּ, אֲנָא אַדְכַּרְנָא לָךְ. מִיַּד מַה כְּתִיב, (שמואל ב יב) אַתָּה הָאִישׁ כֹּה אָמַר ה', אַתָּה הָאִישׁ דְּלָא דָכַרִית לֵיהּ, אַתָּה הָאִישׁ דְּאַנְשִׁית לֵיהּ, וּבְמָה אוֹדַע לֵיהּ בְּדִינָא.

אוֹף הָכָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאָמַר, הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְשַׁפִּיר מִלָּה, וְהָכִי הוּא,

לשון הקודש

אַחַר שֶׁמַּגִּיעַ עָלָיו הַדִּין, אָז מִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ לַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, וְנִכְנָע לְהַקְרִיב קָרְבָּן, שֶׁהֲרֵי מִי שֶׁלִּבּוֹ גַּס בּוֹ, חוֹטֵא, וְשׁוֹכֵחַ חֶטְאוֹ וְלֹא מַשְׁגִּיחַ עָלָיו, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְזֻמָּן כְּנֶגְדּוֹ, וּמְצַוֶּה לְהוֹדִיעַ לוֹ אֶת אוֹתוֹ הַחֵטְא, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁתַּכַּח מִמֶּנּוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּךְ זֶה וַדַּאי (מִנַּיִן שֶׁכָּךְ) וְכָךְ מָצָאנוּ בְּדָוִד, שֶׁכֵּיוָן שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁל בַּת שֶׁבַע, לֹא הִשְׁגִּיחַ בּוֹ. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אַתָּה שָׁכַחְתָּ אוֹתוֹ?! אֲנִי אַזְכִּיר לְךָ. מִיָּד מַה כָּתוּב? (שמואל–ב יב) אַתָּה הָאִישׁ כֹּה אָמַר ה'. אַתָּה הָאִישׁ שֶׁלֹּא זָכַרְתָּ אוֹתוֹ, אַתָּה הָאִישׁ שֶׁשָּׁכַחְתָּ אוֹתוֹ. וּבַמָּה הוֹדִיעַ לוֹ? בְּדִין.

אַף כָּאן, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר, הוֹדַע

דְּלָא כְתִיב אוֹ נוֹדַע אֵלָיו, כְּמָה דִכְתִיב, (שמות כא) אוֹ נוֹדַע כִּי שׁוֹר נַגָּח הוּא, וּמַאן דְּקָאִים בְּלֵילְיָא לְמִלְעֵי בְאוֹרַיְיתָא, אוֹרַיְיתָא קָא מוֹדְעָא לֵיהּ חוֹבֵיהּ, וְלָא בְאוֹרַח דִּינָא אֶלָּא כְּאִימָּא דְּאוֹדְעָא לִבְרָהּ, בְּמִלָּה רָכִיךְ, וְהוּא לָא אַנְשֵׁי לֵיהּ, וְתָב בְּתִיּוּבְתָּא קָמֵי מָאֲרֵיהּ.

וְאִי תֵּימָא דָּוִד, דְּהַוָּה קָם בְּפַלְגוּ לֵילְיָא, אֲמַאי אַתְעָרוּ עָלֵיהּ בְּדִינָא, אֶלָּא שָׁאנֵי דָּוִד, דְּאִיהוּ עָבַר בְּמָה דְּאִתְקְשַׁר, וּבָעָא דִינָא, וּבְמָה דְעָבַר אִתְּדָן. הוּא חָטָא לְקָבְלֵיהּ דְּמַלְכוּתָא קַדִּישָׁא וּלְגַבֵּי יְרוּשְׁלֵם קַדִּישָׁא, וּבְגִין דָּא אִתְתָּרַךְ מִירוּשָׁלַם, וּמַלְכוּתָא אַעְדִּיוּ מִנֵּיהּ, עַד (דף כ"ד ע"א) דְּאִתְתְּקַן כְּדְקָא יָאוֹת. (וְאִתְעֲנִישׁ).

לשון הקודש

אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא, וְהַדָּבָר יָפֶה, וְכָךְ הוּא, שֶׁלֹּא כָתוּב אוֹ נוֹדַע אֵלָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות כא) אוֹ נוֹדַע כִּי שׁוֹר נַגָּח הוּא, וּמִי שֶׁעוֹמֵד בַּלַּיְלָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, הַתּוֹרָה מוֹדִיעָה לוֹ אֶת חֶטְאוֹ, וְלֹא בְדֶרֶךְ שֶׁל דִּין, אֶלָּא כְּמוֹ אֵם שֶׁמּוֹדִיעָה לִבְנָהּ בְּדָבָר רַךְ, וְהוּא אֵינוֹ שׁוֹכֵחַ אוֹתוֹ, וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ.

וְאִם תֹּאמַר, דָּוִד, שֶׁהָיָה קָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, לָמָּה הִתְעוֹרְרוּ עָלָיו בְּדִין? אֶלָּא דָּוִד שׁוֹנֶה, שֶׁהוּא עָבַר בְּמַה שֶׁנִּקְשַׁר, וְצָרִיךְ דִּין, וּבְמַה שֶׁעָבַר הוּא נִדּוֹן. הוּא חָטָא כְּנֶגֶד הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה וְלִירוּשָׁלַיִם הַקְּדוֹשָׁה, וּמִשּׁוּם כָּךְ גֹּרֵשׁ מִירוּשָׁלַיִם, וְהַמַּלְכוּת הוּסְרָה מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁהִתְתַּקֵּן כָּרָאוּי (וְנֶעֱנַשׁ).

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מַהוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעְנִישׁ לֵיהּ לְדָוִד עַל יְדָא דְבְרֵיהּ, דִּכְתִיב, (שמואל ב יב) הִנְנִי מֵקִים עָלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתֶךָ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הָא אוֹקִימְנָא, בְּגִין דְּאִי יְקוּם עָלֵיהּ בַּר נָשׁ אַחֲרָא, לָא יְרַחֵם עָלֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, וְהָא אַבְשָׁלוֹם בָּעָא לְקָטְלָא לְאָבוּי בְּכַמָּה עִיטִין בִּישִׁין (דַּבָּר) עָלֵיהּ, יַתִּיר מִבַּר נָשׁ אַחֲרָא. אָמַר לֵיהּ לָא שְׁמַעְנָא.

אָמַר לֵיהּ, אֲנָא שְׁמַעְנָא, דָּוִד חָטָא בְּבַת שֶׁבַע סְתָם. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לֵיתֵי בְּרָא דְבַת אֵל נֵכָר, וְיִנְקוֹם נוּקְמָתָא, וּמַאן אִיהוּ. דָּא אַבְשָׁלוֹם, דִּבְרָהּ דִּיפַת תּוֹאַר הָוָה, מִקְּרָבָא. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, מָאן דְּנָטִיל אִתְּתָא דָּא בִּקְרָבָא, וְחָמִיד בָּהּ, לְסוֹף נָפִיק מִנָּהּ בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה. מַאי טַעְמָא בְּגִין דְּעַד כְּעַן, לָא פָּסְקָא מִנָּהּ זוֹהֲמָא, וְהָא אוּקְמוּהָ.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶעֱנִישׁ אֶת דָּוִד עַל יְדֵי בְּנוֹ, שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב יב) הִנְנִי מֵקִים עָלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתֶךָ? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, מִשּׁוּם שֶׁאִם יַעֲמֹד עָלָיו אִישׁ אַחֵר, לֹא יְרַחֵם עָלָיו. אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי אַבְשָׁלוֹם רָצָה לַהֲרֹג אֶת אָבִיו בְּכַמָּה עֵצוֹת רָעוֹת (חִבֵּל תַּחְבּוּלוֹת) עָלָיו יוֹתֵר מֵאָדָם אַחֵר? אָמַר לוֹ, לֹא שָׁמַעְתִּי.

אָמַר לוֹ, אֲנִי שָׁמַעְתִּי, דָּוִד חָטָא בְּבַת שֶׁבַע סְתָם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: יָבֹא בֵּן שֶׁל בַּת אֵל נֵכָר וְיִנְקֹם נְקָמָה, וּמִיהוּ? זֶה אַבְשָׁלוֹם, שֶׁהָיָה בְּנָהּ שֶׁל יְפַת תֹּאַר, מֵהַקְּרָב. מִכָּאן לָמַדְנוּ, מִי שֶׁלּוֹקֵחַ הָאִשָּׁה הַזּוֹ בַּקְּרָב וְחוֹמֵד אוֹתָהּ, לַסּוֹף יוֹצֵא מִמֶּנָּה בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה סב) **נִשְׁבַּע יְיָ' בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל תָּא חֲזֵי, כָּל זִמְנָא דְּבַר נָשׁ חָטֵי קַמֵּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִית דַּרְגָּא דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָא לְעֵילָא לָקְבְלֵי הַאי חַטָּאָה, לְדַיְינָא לֵיהּ לְבַר נָשׁ, וְאִסְתָּכַל** (ס"א וְאִסְתָּכַם) **עָלֵיהּ, אִי תָּב בִּתְיוּבְתָּא שְׁלִימָתָא קָמֵי מָארֵיהּ, אִתְעֲבָר חוֹבֵיהּ, וְדִינָא לָא שַׁלְטָא עֲלוֹי, וְלָא מָאטֵי עֲלוֹי. אִי לָא תָּב, אִתְרְשִׁים הַהוּא חַטָּאָה לְגַבֵּי הַהוּא דַּרְגָּא. אוֹסִיף לְמֶחֱטֵי, הָא דַּרְגָּא אַחֲרָא אִזְדְּמַן לְקָבְלֵיהּ, וְאִסְתְּכַם בְּדַרְגָּא קַדְמָאָה, כְּדֵין בַּעְיָא תְּשׁוּבָה יַתִּיר.** (וְאִי לָא תָּב) **וְאִי אוֹסִיף לְמֶחֱטֵי, אוֹסִיף דַּרְגָּא עַל דַּרְגָּא, עַד דְּאַשְׁלִים לַחֲמִשָּׁה דַרְגִּין.**

כֵּיוָן דְּאִתְתַּקַּן יְמִינָא לָקְבְלֵיהּ, וְאִסְתְּכַם עָלֵיהּ. הָא

לשון הקודש

שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא פָּסְקָה מִמֶּנּוּ זֶהֲמָה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, נִשְׁבַּע ה' בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ, הַפָּסוּק הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ. אֲבָל בֹּא רְאֵה, כָּל זְמַן שֶׁאָדָם חוֹטֵא לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יֵשׁ דַּרְגָּה אַחַת נוֹדַעַת לְמַעְלָה כְּנֶגֶד הַחֵטְא הַזֶּה לָדוּן אֶת הָאָדָם, וּמִסְתַּכֶּלֶת (וּמִסְכִּימָה) עָלָיו. אִם שָׁב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, מָעֲבָר חֶטְאוֹ וְאֵין הַדִּין שׁוֹלֵט עָלָיו וְלֹא מַגִּיעַ עָלָיו. וְאִם לֹא שָׁב, נִרְשָׁם אוֹתוֹ הַחֵטְא לְאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה. אִם הוֹסִיף לַחֲטֹא, הֲרֵי דַּרְגָּה אַחֶרֶת מִזְדַּמֶּנֶת כְּנֶגְדּוֹ וּמַסְכִּימָה עִם הַדַּרְגָּה הָרִאשׁוֹנָה, וְאָז צָרִיךְ תְּשׁוּבָה יְתֵרָה. (וְאִם לֹא שָׁב) וְאִם מוֹסִיף לַחֲטֹא, מוֹסִיף דַּרְגָּה עַל דַּרְגָּה, עַד שֶׁמַּשְׁלִים לְחָמֵשׁ דַּרְגּוֹת.

כֵּיוָן שֶׁהַיָּמִין הִתְתַּקֵּן כְּנֶגְדּוֹ וְהִסְכִּים

שְׂמָאלָא זְמִינָא, לְאַסְכְּמָא בִימִינָא, וּלְאִתְכַּלְלָא בֵּיהּ. כֵּיוָן דִּשְׂמָאלָא אִסְתְּכַּם בִּימִינָא, כְּדֵין לָא תַלְיָא בִּתְשׁוּבָה, וְהָא אוּקְמוּהָ, וּכְדֵין כֹּלָּא אִסְתְּכָּמוּ עָלֵיהּ בְּדִינָא, וְדִינָא שַׁרְיָא עָלֵיהּ.

וְכַד דִּינָא אִשְׁתְּלִים וְשַׁרְיָא עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, כְּדֵין אִסְתָּיָים וְאִתְתְּקָנוּ אֶצְבְּעָאן, חָמֵשׁ בְּגוֹ חָמֵשׁ, יְמִינָא בִּשְׂמָאלָא, לְאַחֲזָאָה דְּהָא כֹּלָּא אִסְתְּכָּמוּ עָלֵיהּ בְּהַהוּא דִּינָא, וְיָדוֹי מִתְיַשְּׁרָן, לְאַחֲזָאָה מִלָּה בְּלָא כַוָּונָה דְּבַר נָשׁ, וְלָא יִתְכַּוֵּון בֵּיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמות טו) יְמִינְךָ יְיָ' נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ יְיָ' תִּרְעַץ אוֹיֵב. לְאִתְכַּלְלָא שְׂמָאלָא בִימִינָא, וְאַשְׁלִים דִּינָא, וּכְדֵין הוּא קַיְּימָא דְּכֹלָּא. וְעַל דָּא, כַּד בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקַיְּימָא כֹּלָּא, כְּתִיב (ישעיה סב) נִשְׁבַּע יְיָ' בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ וְגוֹ'.

לשון הקודש

עָלָיו, הֲרֵי הַשְּׂמֹאל מְזֻמָּן לְהַסְכִּים עִם הַיָּמִין וּלְהִכָּלֵל בּוֹ. כֵּיוָן שֶׁהַשְּׂמֹאל מַסְכִּים עִם הַיָּמִין, אָז כְּבָר לֹא תָּלוּי בִּתְשׁוּבָה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, וְאָז הַכֹּל מַסְכִּימִים עָלָיו בַּדִּין, וְהַדִּין שׁוֹרֶה עָלָיו.

וּכְשֶׁהַדִּין נִשְׁלָם וְשׁוֹרֶה עַל הָאָדָם, אָז מִסְתַּיֵּים וּמִתְתַּקְּנוֹת הָאֶצְבָּעוֹת חָמֵשׁ בְּתוֹךְ חָמֵשׁ, יָמִין בִּשְׂמֹאל, לְהַרְאוֹת שֶׁהֲרֵי הַכֹּל הִסְכִּימוּ עָלָיו בְּאוֹתוֹ דִּין, וְיָדָיו מִתְיַשְּׁרוֹת לְהַרְאוֹת דָּבָר בְּלִי כַוָּנַת הָאָדָם, וְלֹא הִתְכַּוֵּן בּוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב, (שמות טו) יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב, לְהִכָּלֵל שְׂמֹאל בְּיָמִין, וְנִשְׁלָם הַדִּין, וְאָז זוֹהִי עֲמִידָה שֶׁל הַכֹּל. וְלָכֵן, כְּשֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְקַיֵּם הַכֹּל, כָּתוּב (ישעיה סב) נִשְׁבַּע ה' בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ וְגוֹ'.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, כְּתִיב (ויקרא כג) פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים. פְּרִי עֵץ הָדָר, מָאן הוּא. דָּא אֶתְרוֹג. וְכִי אֶתְרוֹג מֵעֵץ הָדָר הוּא, וְהָא כַּמָּה קוֹצִין אִית סַחֲרָנֵיהּ, מִכָּאן וּמִכָּאן, וְאַת אַמְרַת פְּרִי עֵץ הָדָר. אֶלָּא רָזָא דְּמִלָּה, דִּכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּבֶן יְיָ' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבִיאֶהָ אֶל הָאָדָם. וּכְתִיב (בראשית ב) עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, וְדָא הוּא פְּרִי עֵץ הָדָר. מְנָלָן דְּאָדָם עֵץ אִקְרֵי. דִּכְתִיב, (דברים כ) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה.

כַּפֹּת תְּמָרִים, דְּסָלִיק לְשִׁבְעִין שְׁנִין, וּבֵיהּ אִשְׁתָּכְלָלוּ שִׁבְעִין שְׁנִין עִלָּאִין. וְדָא אַכְפָּת וְאִתְקְשַׁר לְעֵילָא וְתַתָּא. וְעַל דָּא אִקְרֵי כַּפּוֹת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר כְּפִיתוּ, דְּסָלִיק לְהָכָא וּלְהָכָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ דַּיְיקָא.

לשון הקודש

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, כָּתוּב (ויקרא כג) פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים. פְּרִי עֵץ הָדָר מַה הוּא? זֶה אֶתְרוֹג. וְכִי אֶתְרוֹג מֵעֵץ הָדָר הוּא? וַהֲרֵי כַּמָּה קוֹצִים יֵשׁ סְבִיבוֹ, מִכָּאן וּמִכָּאן, וְאַתָּה אָמַרְתָּ פְּרִי עֵץ הָדָר? אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר, שֶׁכָּתוּב וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם. וְכָתוּב עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, וְזֶהוּ פְּרִי עֵץ הָדָר. מִנַּיִן לָנוּ שֶׁאָדָם נִקְרָא עֵץ? שֶׁכָּתוּב כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה.

כַּפֹּת תְּמָרִים, שֶׁעוֹלִים לְשִׁבְעִים שָׁנִים, וּבוֹ נִתְקְנוּ שִׁבְעִים שָׁנִים עֶלְיוֹנוֹת. וְזֶה כָּפוּת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְלָכֵן נִקְרָא כַּפֹּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כְּפִיתוּ, שֶׁעוֹלֶה לְכָאן וּלְכָאן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, דַּוְקָא.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, פְּרִי עֵץ הָדָר דָּא מִזְבֵּחַ, דְּעָבִיד פֵּירִין, וְסָלִיק אֵבִין לְכָל סִטְרִין. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּכָל ע' שְׁנִין, יָהֲבִין לָהּ חוּלָקָא, וְאִתְבָּרְכָא מִכֻּלְּהוּ. מָאי קָא מַיְירֵי. בְּגִין דְּמַאן דְּחָטֵי לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, בְּכֹלָּא חָטֵי, דְּהָא כָּפִית לָקְבְלֵי הַהוּא דְּכָפִית לְעֵילָּא, וְעַל דָּא אִתְקְשַׁר דָּא בְּדָא, פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וְלָא כְתִיב וְכַפֹּת תְּמָרִים.

כְּתִיב (ויקרא ז) זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו. מָאי קָא מַיְירֵי. אֶלָּא, זֹאת: דָּא מִזְבֵּחַ, דְּאִתְמְשַׁח עַל יְדָא דְּאַהֲרֹן, דִּכְתִיב, (שמות מ) וּמָשַׁחְתָּ אֶת מִזְבַּח הָעוֹלָה וְאֶת כָּל כֵּלָיו. וּמִשְׁחַת (ס"א זוֹ מִשְׁחַת) בָּנָיו, דְּהָא מִכֻּלְּהוּ אִתְמְשַׁח, וְאִתְרַבֵּי, וְאִתְבָּרְכָא, וְאִתְדַּכָּא.

תָּא חֲזֵי, בֶּחָג סוֹבְבִים אֶת הַמִּזְבֵּחַ זִמְנָא חָדָא בְּכָל יוֹמָא, וְשִׁבְעָה זִמְנִין לְבָתָר. מָאי קָא מַיְירֵי.

לשון הקודש

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, פְּרִי עֵץ הָדָר – זֶה מִזְבֵּחַ, שֶׁעוֹשֶׂה פֵּרוֹת, וּמַעֲלֶה נִצָּנִים לְכָל הַצְּדָדִים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּל שִׁבְעִים הַשָּׁנִים נוֹתְנִים לָהּ חֵלֶק, וְהִיא מִתְבָּרֶכֶת מִכֻּלָּם. מַה זֶּה אוֹמֵר? מִשּׁוּם שֶׁמִּי שֶׁחוֹטֵא אֶל הַמִּזְבֵּחַ, הוּא חוֹטֵא בַּכֹּל, שֶׁהֲרֵי כָּפוּת כְּנֶגֶד אוֹתוֹ שֶׁכָּפוּת לְמַעְלָה, וְלָכֵן נִקְשְׁרוּ זֶה עִם זֶה, פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים, וְלֹא כָתוּב וְכַפֹּת תְּמָרִים.

כְּתוּב (ויקרא ז) זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו. מַה זֶּה אוֹמֵר? אֶלָּא זֹאת – זֶה מִזְבֵּחַ, שֶׁנִּמְשַׁח עַל יַד אַהֲרֹן, שֶׁכָּתוּב וּמָשַׁחְתָּ אֶת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת כָּל כֵּלָיו. וּמִשְׁחַת (זוֹ מִשְׁחַת) בָּנָיו, שֶׁהֲרֵי נִמְשַׁח מִכֻּלָּם, וּמִתְגַּדֵּל וּמִתְבָּרֵךְ וּמִטַּהֵר.

בֹּא רְאֵה, בֶּחָג סוֹבְבִים אֶת הַמִּזְבֵּחַ פַּעַם

אֶלָּא, לְמַלְכָּא דְּזַמִּין אוּשְׁפִּיזִין, וְאִתְעֲסָק בְּהוּ, וַהֲוָה לֵיהּ לְמַלְכָּא בַּת יְחִידָאָה, אָמְרָה לֵיהּ, מָארִי מַלְכָּא, בְּגִין אוּשְׁפִּיזִין לָא אִשְׁגַּחְתָּ עָלַי. אָמַר לֵיהּ, חַיָּיךְ בְּרַתִּי פַּרְקְטָא חָדָא אַסְלִיק לָךְ בְּכָל יוֹמָא, (דף כ"ד ע"ב) (דְּשַׁוֵּי בְּכֻלְּהוּ).

כַּךְ, בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא דְּחָג, מַקְרִיבִין יִשְׂרָאֵל לָקֳבֵל אוּמִּין דְּעָלְמָא. אָמַר מִזְבֵּחַ לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא, לְכֻלְּהוּ מִשְׁתַּכְּחֵי מָאנִין וְחוּלָקִין, וְלִי מַה אַנְתְּ יָהִיב. אָמַר לָהּ, בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא יְסוֹבְבוּן לֵיךְ שִׁבְעָה יוֹמִין עִלָּאִין, לְבָרְכָא לָךְ, וְיָהֲבִין לָךְ שִׁבְעִין חוּלָקִין (בְּכָל יוֹמָא), רִבִּי יוֹסֵי אָמַר שִׁבְעִין חוּלָקִין בְּכָל יוֹמָא לָקֳבֵל שִׁבְעִין פָּרִים דְּמִתְקָרְבִין בֶּחָג.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, שִׁבְעָה בְכָל יוֹמָא, בְּגִין דְּהָא אִתְבָּרְכָא (מֵאַתַר) מִכֻּלְּהוּ, וּלְסוֹף, שִׁבְעָה יוֹמִין,

לשון הקודש

אַחַת בְּכָל יוֹם, וְאַחַר כָּךְ שֶׁבַע פְּעָמִים. מַה זֶּה אוֹמֵר? אֶלָּא, לְמֶלֶךְ שֶׁהִזְמִין אוֹרְחִים וְהִתְעַסֵּק עִמָּהֶם, וְהָיְתָה לַמֶּלֶךְ בַּת יְחִידָה. אָמְרָה לוֹ: אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ, מִשּׁוּם הָאוֹרְחִים לֹא שַׂמְתָּ לֵב אֵלַי? אָמַר לָהּ: חַיָּיךְ בִּתִּי, מָנָה אַעֲלֶה לָךְ בְּכָל יוֹם, (שֶׁשָּׁוֶה בְּכֻלָּם).

כָּךְ בְּכָל יוֹם וָיוֹם שֶׁל חָג מַקְרִיבִים יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד אֻמּוֹת הָעוֹלָם. אָמַר הַמִּזְבֵּחַ לַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ: לְכֻלָּם נִמְצָאִים מָנוֹת וַחֲלָקִים, וְלִי מָה אַתָּה נוֹתֵן? אָמַר לָהּ: בְּכָל יוֹם וָיוֹם יְסוֹבְבוּ אוֹתְךָ שִׁבְעָה יָמִים עֶלְיוֹנִים לְבָרֵךְ אוֹתְךָ, וְנוֹתְנִים לְךָ שִׁבְעִים חֲלָקִים (בְּכָל יוֹם). רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, שִׁבְעִים חֲלָקִים בְּכָל יוֹם כְּנֶגֶד שִׁבְעִים פָּרִים שֶׁנִּקְרָבִים בֶּחָג.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שִׁבְעָה בְּכָל יוֹם, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי מִתְבָּרֶכֶת (מִמְּקוֹם) מִכֻּלָּם, וּלְסוֹף

מִתְבָּרְכָא מֵאֲתַר דִּמְשַׁח רְבוּתָא אִשְׁתְּכַח. (וּלְבַתָּר) שִׁבְעָה זִמְנִין, לָקָבֵל כָּל אִינּוּן שִׁבְעָה יוֹמִין, בְּגִין לְקַיְּימָא לָהּ בִּרְכָאן מִן מַבּוּעָא דְּנַחֲלָא, דְּנָגִיד תָּדִיר וְלָא פָּסִיק, אִשְׁתְּכַח דְּאִתְבָּרְכָא (תָּדִיר) בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, עַד שִׁבְעָה יוֹמִין דְּאִתְבָּרְכָא מִמַּבּוּעָא דְּנַחֲלָא. וְכֵן זִמְנָא אַחֲרָא שִׁבְעָה זִמְנִין כַּחֲדָא וְאִתְקַיְּימוּ בִּרְכָאן לְבָתָר מֵאֲתַר עִלָּאָה דְּמַבּוּעָא נָפִיק וְלָא פָּסַק, כִּדְקַאמְרָן.

בְּכָל יוֹמָא, מַכְרִיזִין עָלָה וְאָמְרִין, (שמואל א ב) עַד עֲקָרָה יָלְדָה שִׁבְעָה וְרַבַּת בָּנִים אֻמְלָלָה. עַד עֲקָרָה יָלְדָה שִׁבְעָה: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִתְבָּרְכָא מִשִּׁבְעָה בְכָל יוֹמָא, וְסָלִיק לְחוּשְׁבָּן עִלָּאָה. וְרַבַּת בָּנִים אֻמְלָלָה, אִלֵּין אוּמִין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, דְּסַלְקִין בְּיוֹמָא קַדְמָאָה לְחוּשְׁבָּן רַב, וּלְבָתַר

לשון הקודש

שִׁבְעָה הַיָּמִים מִתְבָּרֶכֶת מִמָּקוֹם שֶׁשָּׁמֶן הַמִּשְׁחָה נִמְצָא. (וְאַחַר כָּךְ) שֶׁבַע פְּעָמִים, כְּנֶגֶד כָּל אוֹתָם שִׁבְעָה יָמִים כְּדֵי לְהַעֲמִיד לָהּ בְּרָכוֹת מִמַּעְיַן הַנַּחַל שֶׁזּוֹרֵם תָּמִיד וְלֹא פּוֹסֵק. נִמְצָא שֶׁמִּתְבָּרֶכֶת (תָּמִיד) בְּכָל יוֹם וָיוֹם, עַד שִׁבְעָה יָמִים שֶׁמִּתְבָּרֶכֶת מִמַּעְיַן הַנַּחַל. וְכֵן פַּעַם אַחֶרֶת שֶׁבַע פְּעָמִים כְּאֶחָד, וּמִתְקַיְּמוֹת בָּהּ הַבְּרָכוֹת אַחַר כָּךְ מֵהַמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן שֶׁהַמַּעְיָן יוֹצֵא וְלֹא פּוֹסֵק, כִּפְי שֶׁאָמַרְנוּ.

בְּכָל יוֹם מַכְרִיזִים עָלֶיהָ וְאוֹמְרִים, (שמואל–א ב) עַד עֲקָרָה יָלְדָה שִׁבְעָה וְרַבַּת בָּנִים אֻמְלָלָה. עַד עֲקָרָה יָלְדָה שִׁבְעָה – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּתְבָּרֶכֶת מִשִּׁבְעָה בְּכָל יוֹם, וְעוֹלָה לְחֶשְׁבּוֹן עֶלְיוֹן. וְרַבַּת בָּנִים אֻמְלָלָה – אֵלּוּ אֻמּוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה

מִתְמַעֲטִין וְאַזְלִין בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא. וְעַל דָּא, מִזְבֵּחַ מְכַפֵּר עַל חוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל מִזְבֵּחַ מַדְכֵּי לְהוֹן, וְאָרִיק לְהוֹן בִּרְכָאן מֵעֵילָא לְתַתָּא.

וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת: דָּא מַלְכָּא קַדִּישָׁא, דְּאָחִיד לִתְרֵין סִטְרִין. וּבְגִין כָּךְ הֲדַם תְּלַת עֲנָף, דְּיִתְעַבֵּד עֲנָף עֵץ עָבוֹת, דְּאָחִיד לְכָל סִטְרָא. וְעַרְבֵי נַחַל: אִלֵּין תְּרֵין קַיְימִין, דְּמֵהָכָא נָפִיק, לְכַפּוֹת תְּמָרִים. כַּפּוֹת תְּמָרִים, אָחִיד לְעֵילָא וְאָחִיד לְתַתָּא, וְהָא אִתְמַר. אֶתְרוֹג נָפְקָא מִגּוֹ כּוּבִין דְּאִילָנָא וְהָכִי הוּא. כַּפּוֹת תְּמָרִים הָכִי נָמֵי אָחִיד בְּהוּ וַדָּאי, כָּל מַה דְּנָפִיק לְעָלְמָא מֵהָכָא נָפְקָא וּמֵהָכָא אַתְיָין. (ס"א אִתְּזַן).

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (תהלים מג) וְאָבוֹאָה אֶל מִזְבַּח אֱלֹהִים. מָאן מִזְבַּח אֱלֹהִים. דָּא הוּא מִזְבֵּחַ דִּלְעֵילָא, מִזְבַּח אֱלֹהִים וַדָּאי. וְהַיְינוּ בְּאֵר דְּיִצְחָק. וּלְזִמְנִין

לשון הקודש

זָרָה שֶׁעוֹלִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן לְחֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל, וְאַחַר כָּךְ מִתְמַעֲטִים וְהוֹלְכִים בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וְלָכֵן הַמִּזְבֵּחַ מְכַפֵּר עַל חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל, הַמִּזְבֵּחַ מְטַהֵר אוֹתָם וּמֵרִיק לָהֶם בְּרָכוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה.

וַעֲנַף עֵץ עָבֹת – זֶה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁאָחוּז לִשְׁנֵי צְדָדִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ הֲדַס שְׁלֹשָׁה עֲנָפִים, שֶׁיֵּעָשֶׂה עֲנַף עֵץ עָבֹת שֶׁאָחוּז לְכָל צַד. וְעַרְבֵי נָחַל – אֵלּוּ שְׁנֵי עַמּוּדִים, שֶׁמִּכָּאן יוֹצֵא לְכַפּוֹת תְּמָרִים. כַּפּוֹת תְּמָרִים, אָחוּז לְמַעְלָה וְאָחוּז לְמַטָּה, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. אֶתְרוֹג יוֹצֵא מִתּוֹךְ הַקּוֹצִים שֶׁל הָאִילָן, וְכָךְ זֶה. גַּם כַּפּוֹת תְּמָרִים אוֹחֵז בָּהֶם וַדַּאי. כָּל מַה שֶּׁיּוֹצֵא לָעוֹלָם – מִכָּאן יוֹצֵא וּמִכָּאן בָּאִים (נזון).

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח, וְאָבוֹאָה אֶל מִזְבַּח אֱלֹהִים. מִי זֶה מִזְבַּח אֱלֹהִים? זֶהוּ הַמִּזְבֵּחַ שֶׁלְּמַעְלָה, מִזְבַּח אֱלֹהִים וַדַּאי. וְהַיְינוּ בְּאֵר

מִזְבַּח יְיָ', כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (מלכים א ח) **קָם מִלִּפְנֵי מִזְבַּח יְיָ', וְעַל דָּא יָרְתִין עָלְמִין מֵהָכָא דִינָא וְרַחֲמֵי, בְּגִין דְּהִיא יַנְקָא בְּהַאי סִטְרָא וּבְהַאי סִטְרָא, וְהָא אוּקְמוּהָ מִלָּה.**

רעיא מהימנא

פִּקּוּדָא דָּא, הַמּוֹעֵל בְּהֶקְדֵּשׁ צָרִיךְ לְהָבִיא קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְאֶת חֲמִשָּׁתוֹ יוֹסֵף עָלָיו קֶרֶן ו'. חוֹמֶשׁ דִילֵיהּ ה'. וְדָא (יהושע ו) קֶרֶן הַיּוֹבֵל. קֶרֶן דְּהַוָה בְּמִצְחֵיהּ דְהַהוּא פָּר דְּהִקְרִיב אָדָם הָרִאשׁוֹן. הַאי, אִיהוּ עִקָּרָא דְכָל קָרְבַּנַיָּא. הַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לוֹ לְעוֹלָם הַבָּא, וּפֵירוֹת דִילֵיהּ בְּעָלְמָא דֵין. וְדָא ה' ה'. (ע"כ רע"מ).

נֶפֶשׁ כִּי תִמְעוֹל מַעַל וְגוֹ', (ויקרא ה) **רִבִּי יִצְחָק אָמַר, הָא אוּקְמוּהָ נֶפֶשׁ וַדָּאי. כְּתִיב** (שמואל א כה) **וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדוֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים אֵת יְיָ' אֱלֹהֶיךָ, וּכְתִיב וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע.**

לשון הקודש

שֶׁל יִצְחָק, וְלִפְעָמִים מִזְבַּח ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר קָם מִלִּפְנֵי מִזְבַּח ה'. וְעַל זֶה יוֹרְשִׁים הָעוֹלָמוֹת מִכָּאן דִּין וְרַחֲמִים, מִשּׁוּם שֶׁהִיא יוֹנֶקֶת בַּצַּד הַזֶּה וּבַצַּד הַזֶּה, וַהֲרֵי בֵּאֲרוּ אֶת הַדָּבָר.

רעיא מהימנא

מִצְוָה זוֹ, הַמּוֹעֵל בְּהֶקְדֵּשׁ צָרִיךְ לְהָבִיא קֶרֶן וְחֹמֶשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֶת חֲמִישָׁתוֹ יוֹסֵף עָלָיו, קֶרֶן ו'. הַחֹמֶשׁ שֶׁלּוֹ ה'. וְזוֹ קֶרֶן הַיּוֹבֵל. קֶרֶן שֶׁהָיְתָה בְּמִצְחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ פַּר שֶׁהִקְרִיב אָדָם הָרִאשׁוֹן. זֶהוּ הָעִקָּר שֶׁל כָּל הַקָּרְבָּנוֹת. הַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לוֹ לָעוֹלָם הַבָּא, וְהַפֵּרוֹת שֶׁלּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶה ה' ה'. (ע"כ רעיא מהימנא).

נֶפֶשׁ כִּי תִמְעֹל מַעַל וְגוֹ'. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ נֶפֶשׁ וַדַּאי. כָּתוּב וְהָיְתָה

זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא דְּאִית לוֹן חוּלָקָא עִלָּאָה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּחוּלָקָא קַדִּישָׁא, בְּקִדּוּשֵׁי מַלְכָּא, בְּגִין דְּאִינּוּן מְקַדְּשֵׁי גַּרְמַיְיהוּ בְּקִדּוּשֵׁי דְּמָארֵיהוֹן. וְכָל מָאן דְּאִתְקַדָּשׁ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקַדֵּשׁ לֵיהּ, דִּכְתִיב (ויקרא כ) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים. בַּר נָשׁ מְקַדֵּשׁ גַּרְמֵיהּ מִלְּרַע, מְקַדְּשִׁין לֵיהּ מִלְּעֵילָא, וְכַד אִתְקַדָּשׁ בַּר נָשׁ בִּקְדוּשָׁה דְּמָארֵיהּ, מַלְבִּישִׁין (נ"א יָרְתִין) לֵיהּ נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, אַחֲסָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּכְדֵין יָרֵית כֹּלָּא. וְאִלֵּין דְּאִקְרוּן בְּנִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דִּכְתִיב, (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ' אֱלֹהֵיכֶם, וְהָא אוּקְמוּהָ.

תָּא חֲזֵי כְּתִיב (בראשית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, וְאוֹקְמוּהָ נֶפֶשׁ חַיָּה סְתָם. וּמֵהַהוּא חוּלָקָא

לשון הקודש

נֶפֶשׁ אֲדֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ, וְכָתוּב וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע.

אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֵלֶק עֶלְיוֹן בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, בַּחֵלֶק הַקָּדוֹשׁ, בִּקְדוּשׁ הַמֶּלֶךְ, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מְקַדְּשִׁים אֶת עַצְמָם בִּקְדֻשּׁוֹת רִבּוֹנָם. וְכָל מִי שֶׁמִּתְקַדֵּשׁ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כ) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים. אָדָם מְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ מִלְּמַטָּה – מְקַדְּשִׁים אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה. וּכְשֶׁמִּתְקַדֵּשׁ אָדָם בִּקְדֻשַּׁת רִבּוֹנוֹ, מַלְבִּישִׁים (מוֹרִישִׁים) אוֹתוֹ נִשְׁמָה קְדוֹשָׁה, יְרֻשַּׁת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאָז יוֹרֵשׁ אֶת הַכֹּל. וְאֵלּוּ הֵם שֶׁנִּקְרָאִים בָּנִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

בָּא רְאֵה, כָּתוּב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, וּפֵרְשׁוּהָ נֶפֶשׁ חַיָּה סְתָם. וּמֵאוֹתוֹ חֵלֶק

יָרֵית דָּוִד מַלְכָּא, וְאִתְקְשַׁר בְּקִשּׁוּרָא עִלָּאָה, וְאַחֲסִין מַלְכוּתָא, כְּמָה דְּאִתְּמַר. וּבְגִין כַּךְ וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדוֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים. וְהָא אוּקְמוּהָ דְּנֶפֶשׁ אִתְקְשַׁר (דף כ"ה ע"א) בְּרוּחַ, וְרוּחַ בִּנְשָׁמָה, וּנְשָׁמָה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּיָרֵית יְרוּתָא דָא עִלָּאָה.

וַוי לְאִינּוּן רַשִּׁיעַיָּא דְּנַפְשָׁאן דִּלְהוֹן לָא זַכָּאן בְּעָלְמָא דֵּין, כָּל שֶׁכֵּן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. עָלַיְיהוּ כְּתִיב (שמואל א כה) וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע. דְּאַזְלָן וְשָׁטָאן בְּעָלְמָא, וְלָא אַשְׁכְּחָן אֲתַר לְנַיְיחָא, לְאִתְקַשְׁרָא בֵּיהּ, וְאִסְתַּאֲבָן (נ"א וְאִשְׁתַּאֲבָן) בְּגוֹ סִטְרָא דִּמְסָאֲבוּתָא, וְכָרוֹזָא קָאֲרֵי וְאָמַר, נֶפֶשׁ כִּי תִמְעוֹל מַעַל בַּיְיָ' מִקְדַּשׁ יְיָ' טִמֵּא. דְּהָא בִּקְדוּשָׁה לָא עָיֵיל, וְלָא אִתְכְּלִיל. וְאִינּוּן מַזִּיקֵי עָלְמָא, בְּגִין דְּמִתְדַּבְּקָן בְּהוּ, וּמִסְתַּאֲבָן.

לשון הקודש

יָרַשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ וְנִקְשַׁר בְּקֶשֶׁר עֶלְיוֹן וְיָרַשׁ מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וּמִשּׁוּם כָּךְ וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁנֶּפֶשׁ נִקְשֶׁרֶת בְּרוּחַ, וְרוּחַ עִם נְשָׁמָה, וּנְשָׁמָה עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁיּוֹרֵשׁ הַיְרֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה הַזּוֹ.

אוֹי לְאוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁנַּפְשׁוֹתֵיהֶם אֵינָן זוֹכוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְכָל שֶׁכֵּן בָּעוֹלָם הָבָא, עֲלֵיהֶם כָּתוּב וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע. שֶׁהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם וְלֹא מוֹצְאִים מָקוֹם לִמְנוּחָה לְהִתְקַשֵּׁר בּוֹ, וְנִטְמָאִים (וְנִשְׁאָבִים) בְּתוֹךְ צַד הַטֻּמְאָה, וְהַכְּרוֹז קוֹרֵא וְאוֹמֵר: נֶפֶשׁ כִּי תִמְעֹל מַעַל בַּה'. מִקְדַּשׁ ה' טִמֵּא. שֶׁהֲרֵי לַקְּדֻשָּׁה לֹא נִכְנָס, וְלֹא נִכְלָל. וְהֵם מַזִּיקֵי

רִבִּי יִצְחָק, אָמַר הָא אוּקְמוּהָ, נֶפֶשׁ, כַּד מִתְעַטְּרָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, אִתְעַטָּר, וְאִקְרֵי צְרוֹרָא דְּחַיֵּי, בְּגִין דְּבָה אִתְקְשַׁר כֹּלָּא. רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, שְׁכִינְתָּא כַּד נַטְלָא, בַּאֲבָהָתָא נַטְלָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות יד) וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ וְגוֹ'.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, כֹּלָּא אִתְעָבִיד חַד עָטָרָא, בְּגִין דְּיִתְעַטָּר כַּחֲדָא, וּשְׁמָא קַדִּישָׁא אִתְחַזֵּי בְּגַוַוּיְיהוּ (ס"א בְּגוֹוָנֵי). בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, אִקְרֵי (שיר השירים ב) כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים. וַהֲווּ חָמָאן יִשְׂרָאֵל זִיו יְקָרָא עִלָּאָה נָטִיל קָמַיְיהוּ, וְדָא הוּא דְתָנֵינָן, (דברים ד) וַיּוֹצִיאֲךָ בְּפָנָיו בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל מִמִּצְרָיִם. אִלֵּין אֲבָהָתָא, וּבְגִין כָּךְ, הַאי שְׁמָא מַתְבַּר טוּרִין, וּמַתְבַּר טְנָרִין, וְאִית בֵּיהּ לְטָב וּלְבִישׁ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁנִּדְבָּקִים בָּהֶם וְנִטְמָאִים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ נֶפֶשׁ, כְּשֶׁמִּתְעַטֶּרֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ מִתְעַטֶּרֶת וְנִקְרֵאת צְרוֹר הַחַיִּים, מִשּׁוּם שֶׁבָּהּ הַכֹּל נִקְשָׁר. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כְּשֶׁשְּׁכִינָה נוֹסַעַת, הִיא נוֹסַעַת עִם הָאָבוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות יד) וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהֹלֵךְ וְגוֹ'.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, הַכֹּל נַעֲשָׂה עֲטָרָה אַחַת, כְּדֵי שֶׁיִּתְעַטֵּר כְּאֶחָד, וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִרְאֶה בְּתוֹכָם (בְּצוּרוֹתָיו). בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִקְרָא (שיר ב) כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים. וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל רוֹאִים אֶת זִיו הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן נוֹסֵעַ לִפְנֵיהֶם. וְזֶהוּ שֶׁשָּׁנִינוּ, (דברים ד) וַיּוֹצִאֲךָ בְּפָנָיו בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל מִמִּצְרָיִם. אֵלּוּ הָאָבוֹת. וּמִשּׁוּם כָּךְ

תָּא חֲזֵי, עֵז לְקָרְבְּנָא, אֲמַאי. וְהָא אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, עֵז שְׁמָא דִילֵיהּ גָּרִים, לְאוֹלִיף מִן שְׁמֵיהּ, דְּהָא סִטְרָא בִּישָׁא זִינָא בִישָׁא הוּא. אֶלָּא הָכִי אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, דָּא בָּעֵי לְקָרְבָא, דְּהָא אִי אַעְבָּר עָלֵיהּ רוּחָא דִמְסַאֲבָא, אוֹ אִתְעֲסַק בֵּיהּ, הַאי עֵז קָרְבָּנֵיהּ, בְּהַהוּא גַּוְונָא דְּאִיהוּ חָטֵי בֵּיהּ.

וְאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָא תָּנֵינָן אִית מָאן דְּזָכָה בִּנְשָׁמָה, וְאִית מָאן דְּזָכָה בְּאִתְעָרוּתָא דְרוּחַ, וְאִית מָאן דְּלָא זָכֵי אֶלָּא בְּנֶפֶשׁ. הַאי מָאן דְּלָא זָכֵי אֶלָּא בְּנֶפֶשׁ, וְלָא סָלִיק יַתִּיר, הָא אִתְדְּבַּק בְּהַהוּא סִטְרָא מְסָאֲבָא, וְכַד אִיהוּ נָאִים, אִינּוּן סִטְרִין בִּישִׁין אַתְיָין וּמִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ, וּמוֹדְעִין לֵיהּ בְּחֶלְמָא מִלִּין דְּעָלְמָא. מִנְּהוֹן כְּדִיבִין, וּמִנְּהוֹן קְשׁוֹט. וּלְזִמְנִין דְּחַיְיכָן בֵּיהּ, וְאַחְזִיאוּ לֵיהּ מִלֵּי

לשון הקודש

הַשֵּׁם הַזֶּה מְשַׁבֵּר הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, וְיֵשׁ בּוֹ לְטוֹב וּלְרַע. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

בֹּא רְאֵה, עֵז לְקָרְבָּן לָמָּה? וַהֲרֵי אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, עֵז – הַשֵּׁם שֶׁלּוֹ גּוֹרֵם, לִלְמֹד מִשְּׁמוֹ, שֶׁהֲרֵי צַד רַע, וּמִין רַע הוּא. אֶלָּא כָּךְ אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶת זֶה צָרִיךְ לְהַקְרִיב, שֶׁהֲרֵי אִם עוֹבֶרֶת עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה אוֹ שֶׁהִתְעַסֵּק בּוֹ, הֲרֵי עֵז קָרְבָּנוֹ, בְּאוֹתוֹ גָּוֵן שֶׁהוּא חָטָא בּוֹ.

וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲרֵי שָׁנִינוּ, יֵשׁ מִי שֶׁזּוֹכֶה בִּנְשָׁמָה, וְיֵשׁ מִי שֶׁזּוֹכֶה בְּהִתְעוֹרְרוּת הָרוּחַ, וְיֵשׁ מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה אֶלָּא רַק בְּנֶפֶשׁ. זֶה מִי שֶׁלֹּא זוֹכֶה אֶלָּא רַק בְּנֶפֶשׁ, וְלֹא עוֹלֶה יוֹתֵר, זֶה נִדְבָּק בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁל הַטֻּמְאָה, וּכְשֶׁהוּא יָשֵׁן, אוֹתָם צְדָדִים רָעִים בָּאִים וְנִדְבָּקִים בּוֹ וּמוֹדִיעִים לוֹ בַּחֲלוֹם דְּבָרִים שֶׁל הָעוֹלָם, מֵהֶם כּוֹזְבִים, וּמֵהֶם אֱמֶת. וְלִפְעָמִים שֶׁצּוֹחֲקִים עִמּוֹ וּמַרְאִים לוֹ דִּבְרֵי שֶׁקֶר,

שִׁקָּר, וְצַעֲרִין לֵיהּ בְּחֶלְמֵיהּ. וְעַל דָּא אוּמִין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, מִנְּהוֹן דְּהָמָאן בְּחֶלְמַיְיהוּ מִלֵּי קְשׁוֹט, בְּגִין הַהוּא סִטְרָא דְּמִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ. וְכֻלְּהוּ מִלִּין לִזְמַן קָרִיב.

תָּא חֲזֵי, בְּאִלֵּין זִינִין בִּישִׁין, אִית תְּלַת דַּרְגִּין, אִלֵּין עַל אִלֵּין. דַּרְגָּא עִלָּאָה דִּלְהוֹן הַנְהוּ דְּתַלְיָאן בַּאֲוִירָא. דַּרְגָּא תַתָּאָה דִּלְהוֹן אִינּוּן דְּחַיְיכָן בִּבְנֵי נָשָׁא, וְצַעֲרָן לְהוּ בְּחֶלְמַיְיהוּ, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ חֲצִיפִין כְּכַלְבֵי. וְאִית דַּרְגָּא עִלָּאָה עָלַיְיהוּ, דְּאִינּוּן מֵעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, וְאִלֵּין מוֹדָעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ מִלִּין, מִנְּהוֹן כְּדִיבִין, וּמִנְּהוֹן קְשׁוֹט. וְאִינּוּן מִלֵּי דִּקְשׁוֹט כֻּלְּהוּ לִזְמַן קָרִיב.

וְהַהוּא דַּרְגָּא מֵאִינּוּן דְּתַלְיָין בַּאֲוִירָא, דְּאִינּוּן עִלָּאִין יַתִּיר. הַהוּא דְּלָא זָכֵי יַתִּיר אֶלָּא

לשון הקודש

וּמְצַעֲרִים אוֹתוֹ בַּחֲלוֹמוֹ. וְעַל כָּךְ אֻמּוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, מֵהֶם שֶׁרוֹאִים בַּחֲלוֹמָם דִּבְרֵי אֱמֶת, מִשּׁוּם אוֹתוֹ צַד שֶׁנִּדְבָּקִים בּוֹ, וְכֻלָּם דְּבָרִים לִזְמַן קָרוֹב.

בֹּא רְאֵה, בַּמִּינִים הָרָעִים הַלָּלוּ יֵשׁ שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת אֵלּוּ עַל אֵלּוּ. הַדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁלָּהֶם הֵם אוֹתָם שֶׁתְּלוּיִים בָּאֲוִיר. הַדַּרְגָּה הַיּוֹתֵר תַּחְתּוֹנָה שֶׁלָּהֶם הֵם אוֹתָם שֶׁצּוֹחֲקִים עִם בְּנֵי אָדָם וּמְצַעֲרִים אוֹתָם בַּחֲלוֹמוֹתֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם חֲצוּפִים כְּמוֹ כְּלָבִים. וְיֵשׁ דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה עֲלֵיהֶם, שֶׁהֵם מֵעֶלְיוֹנִים וּמִתַּחְתּוֹנִים, וְאֵלּוּ מוֹדִיעִים לָאָדָם דְּבָרִים, מֵהֶם כּוֹזְבִים וּמֵהֶם אֲמִתִּיִּים, וְאֵלּוּ הַדְּבָרִים הָאֲמִתִּיִּים כֻּלָּם לִזְמַן הַקָּרוֹב.

וְאוֹתָהּ דַּרְגָּה מֵאוֹתָם הַתְּלוּיִים בָּאֲוִיר,

בְּנֶפֶשׁ, וְהַהוּא נֶפֶשׁ בָּעֵי לְאִתְתַּקְנָא לְקַבְּלָא רוּחָא, עַד לָא רָוַוח לֵיהּ, נָפְקָא מַה דְּנָפְקָא מֵהַהוּא נֶפֶשׁ, וְאִתְפְּשַׁט בְּעָלְמָא, וּבָעָא לְסַלְקָא, וְלָא בָעֵי, עַד דְּאַעְרַע בְּהוּ בְּאִינּוּן דַּאֲוִירָא, וְאִינּוּן מוֹדְעִין לֵיהּ מִלִּין, מִנְּהוֹן קְרִיבִין, וּמִנְּהוֹן רְחִיקִין יַתִּיר, וּבְהַהוּא דַּרְגָּא אָזִיל וְאִתְקְשַׁר בְּחֶלְמֵיהּ, עַד דְּקָנֵי רוּחַ.

כֵּיוָן דְּקָנָה רוּחָא, הַהוּא רוּחָא נָפִיק, מִתָּבַר טוּרִין וְטִנָּרִין, סָלִיק וְאִתְפְּשַׁט וְאָעִיל בֵּין מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי קַדִּישֵׁי, וְתַמָּן יָדַע מַה דְּיָדַע, וְאוֹלִיף מִלִּין, וְאִתְהַדָּר לְאַתְרֵיהּ. כְּדֵין הוּא קִשּׁוּרָא דְּבַר נָשׁ בִּקְדוּשָׁה, עַד דְּזָכֵי בִּנְשָׁמָה וְקָנֵי לָהּ.

כֵּיוָן דְּקָנָה נְשָׁמָה, הִיא סַלְקָא לְעֵילָא לְעֵילָא, וּנְטוּרֵי פִּתְחִין לָא מְעַכְּבֵי לָהּ, וְאַזְלָא וּמִתְפַּשְׁטָא וְעַיְילָא בֵּין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא דִּצְרִירָן

לשון הקודש

שֶׁהֵם יוֹתֵר עֶלְיוֹנִים. אוֹתוֹ שֶׁלֹּא זוֹכֶה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בַּנֶּפֶשׁ, וְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ רוֹצָה לְהִתְתַּקֵּן וּלְקַבֵּל רוּחַ, טֶרֶם שֶׁהִרְוִיחָה אוֹתָהּ. יוֹצֵא מַה שֶּׁיּוֹצֵא מֵאוֹתָהּ מֵאוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ, וּמִתְפַּשֶּׁטֶת בָּעוֹלָם, וְרוֹצָה לַעֲלוֹת וְלֹא רוֹצָה, עַד שֶׁפּוֹגֶשֶׁת בְּאוֹתָם שֶׁבָּאֲוִיר, וְהֵם מוֹדִיעִים לָהּ דְּבָרִים, מֵהֶם קְרוֹבִים וּמֵהֶם יוֹתֵר רְחוֹקִים, וּבְאוֹתָהּ דַּרְגָּה הוּא הוֹלֵךְ וְנִקְשָׁר בַּחֲלוֹמוֹ עַד שֶׁקּוֹנֶה רוּחַ.

כֵּיוָן שֶׁקּוֹנֶה רוּחַ, אוֹתָהּ רוּחַ יוֹצֵאת, מְשַׁבֵּר הָרִים וּסְלָעִים, עוֹלֶה וּמִתְפַּשֵּׁט וְנִכְנָס בֵּין מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים, וְשָׁם יוֹדֵעַ מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ, וְלוֹמֵד דְּבָרִים, וְחוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ. אָז הוּא קֶשֶׁר שֶׁל בֶּן אָדָם בִּקְדֻשָּׁה, עַד שֶׁזּוֹכֶה בִּנְשָׁמָה וְקוֹנֶה אוֹתָהּ. כֵּיוָן שֶׁקּוֹנֶה נְשָׁמָה, הִיא עוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְשׁוֹמְרֵי הַפְּתָחִים לֹא מְעַכְּבִים אוֹתָהּ, וְהוֹלֶכֶת וּמִתְפַּשֶּׁטֶת וְנִכְנֶסֶת בֵּין

בִּצְרוֹרָא דְחַיֵּי, וְתַמָּן חָמֵי עִנּוּגָא דְמַלְכָּא וּמִתְהַנְיָא מִן זִיוָא עִלָּאָה.

וְכַד אִתְעַר אַיַּילְתָּא קַדִּישָׁא, בְּרוּחַ צָפוֹן, נַחְתָּא, וְקָם הַהוּא זַכָּאָה דְקָנֵי לָהּ, וְאִתְגַּבָּר כְּאַרְיֵה תַּקִּיפָא בְּאוֹרַיְיתָא, עַד דְּאָתֵי צַפְרָא, וְאָזִיל בְּהַהִיא אַיַּילְתָּא קַדִּישָׁא לְאִתְחַזָּאָה קָמֵי מַלְכָּא, לְקַבְּלָא חַד חוּטָא דְחֶסֶד, וּמַאי (דף כ"ה ע"ב) אִיהוּ דָא חוּטָא דְאַבְרָהָם, דְּהוּא קָנֵי לֵיהּ, דִּכְתִיב, (בראשית יד) אִם מִחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל, הוּא לָא אִתְהֲנֵי מֵאָחֳרָא כְּלוּם, וְאָמַר אִם מִחוּט, זָכָה לְהַאי חוּטָא, וְדָא אִקְרֵי חוּטָא דְאַבְרָהָם.

וְכַד אָתֵי הַהוּא זַכָּאָה בְּהַאי אַיַּילְתָּא, כְּדֵין אִתְעֲטַר עִמָּהּ קָמֵי מַלְכָּא, וְדָוִד קָאָמַר, (תהלים כב) לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,

לשון הקודש

אוֹתָם הַצַּדִּיקִים שֶׁצְּרוּרִים בִּצְרוֹר הַחַיִּים, וְשָׁם רוֹאֶה אֶת עֹנֶג הַמֶּלֶךְ וְנֶהֱנֵית מִן הַזִּיו הָעֶלְיוֹן.

וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת הָאַיֶּלֶת הַקְּדוֹשָׁה בְּרוּחַ צָפוֹן, יוֹרֶדֶת, וְעוֹמֵד אוֹתוֹ צַדִּיק שֶׁקָּנָה אוֹתָהּ, וּמִתְגַּבֵּר כְּמוֹ אַרְיֵה חָזָק בַּתּוֹרָה, עַד שֶׁבָּא הַבֹּקֶר וְהוֹלֵךְ עִם אוֹתָהּ הָאַיֶּלֶת הַקְּדוֹשָׁה לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, לְקַבֵּל חוּט אֶחָד שֶׁל חֶסֶד. וּמִיהוּ זֶה? חוּט שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁהוּא קָנָה אוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב (בראשית יד) אִם מִחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל. הוּא לֹא נֶהֱנָה מֵאַחֵר כְּלוּם, וְאָמַר אִם מִחוּט, זָכָה לַחוּט הַזֶּה, וְזֶה נִקְרָא הַחוּט שֶׁל אַבְרָהָם.

וּכְשֶׁבָּא אוֹתוֹ צַדִּיק עִם הָאַיֶּלָה הַזּוֹ, אֲזַי מִתְעַטֵּר עִמָּהּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְדָוִד אָמַר

אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר שִׁירָתָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּקָאַמְרֵי בְּגָלוּתָא אֵלִי אֵלִי לָמָה עֲזַבְתָּנִי וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, זַכָּאִין אִינּוּן מָארֵי דְּנִשְׁמְתָא, מָארֵי דְּאוֹרַיְיתָא, בְּנֵי פּוּלְחָנָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא. וַוי לְאִינּוּן חַיָּיבַיָּא, דְּלָא זַכָּאן לְאִתְדַּבְּקָא בְּמָארֵיהוֹן, וְלָא זַכָּאן בְּאוֹרַיְיתָא, דְּכָל מָאן דְּלָא זָכֵי בְּאוֹרַיְיתָא, לָא זָכֵי לָא בְּרוּחַ, וְלָא בִּנְשָׁמָה. וְאִתְדַּבְּקוּתָא דִּלְהוֹן, בְּהַהוּא סִטְרָא דְּזִינִין בִּישִׁין. וְהַאי לֵית לֵיהּ חוּלָקָא בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, לֵית לֵיהּ חוּלָקָא דִּקְדוּשָׁה. וַוי לֵיהּ כַּד יִפּוּק מֵהַאי עָלְמָא, דְּהָא אִשְׁתְּמוֹדַע הוּא לְגַבֵּי אִינּוּן זִינִין בִּישִׁין, מָארֵי חֲצִיפוּתָא, תַּקִּיפֵי כְּכַלְבָּא, שְׁלוּחֵי דְנוּרָא דְּגֵיהִנָּם, דְּלָא מְרַחֲמֵי עָלַיְיהוּ.

לשון הקודש

(תהלים כב) לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר – הַשִּׁירָה שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁאוֹמְרִים בַּגָּלוּת אֵלִי אֵלִי לָמָה עֲזַבְתָּנִי וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אַשְׁרֵיהֶם בַּעֲלֵי הַנְּשָׁמָה, בַּעֲלֵי הַתּוֹרָה, בְּנֵי עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. אוֹי לְאוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁאֵין זוֹכִים לְהִדָּבֵק בְּרִבּוֹנָם וְלֹא זוֹכִים בַּתּוֹרָה, שֶׁכָּל מִי שֶׁלֹּא זוֹכֶה בַּתּוֹרָה, לֹא זוֹכֶה לֹא בְּרוּחַ וְלֹא בִּנְשָׁמָה, וְהַהִדָּבְקוּת שֶׁלָּהֶם בְּאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל הַמִּינִים הָרָעִים. וְלָזֶה אֵין חֵלֶק בַּמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, אֵין לוֹ חֵלֶק שֶׁל קְדֻשָּׁה. אוֹי לוֹ כְּשֶׁיֵּצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהוּא הוּא מֻכָּר לְאוֹתָם הַמִּינִים הָרָעִים, בַּעֲלֵי הַחֻצְפָּה, עַזִּים כְּמוֹ כֶלֶב, שְׁלִיחֵי אֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם, שֶׁאֵין מְרַחֲמִים עֲלֵיהֶם.

תָּא חֲזֵי, מַה בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה. יִשְׂרָאֵל, אַף עַל גַּב דְּלָא זָכֵי בַּר נָשׁ יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא בְּנֶפֶשׁ, דַּרְגָּא עִלָּאָה קָאִים עָלֵיהּ, וְאִי אִיהוּ בָּעֵי לְמִקְנֵי רוּחַ, וְאִי אִיהוּ בָּעֵי לְמִקְנֵי נְשָׁמָה, קָנֵי וְזָכֵי בָּהּ. אֲבָל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, לָא קַנְיָין לְעָלְמִין, בַּר אִי אִתְגְּזַר, דְּקַנֵּי נֶפֶשׁ (תַּחַת נֶפֶשׁ) מֵאַתַר אַחֲרָא.

וְיִשְׂרָאֵל דְּקַיְימֵי בְּדַרְגָּא תַתָּאָה בְּנֶפֶשׁ, אִי אִיהוּ לָא בָּעֵי לְמִזְכֵּי יַתִּיר, עוֹנְשֵׁיהּ סַגְיָא. וַוי לְהַהוּא חַיָּיבָא, דְּאַנְשֵׁי פִּקּוּדֵי דְאוֹרַיְיתָא, וְלָא אִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, אַנְשֵׁי לְמָארֵיהּ, עָלֵיהּ כְּתִיב יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ. (תהלים קד)

וְתָא חֲזֵי אִית בְּנֵי נָשָׁא דְּאִתְדַּבְּקָן בְּהַאי סִטְרָא, בְּגִין הַהוּא (נ"א בְּהַאי) נֶפֶשׁ דְּלָא זַכָּאן יַתִּיר,

לשון הקודש

בא וּרְאֵה מַה בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה. יִשְׂרָאֵל, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא זוֹכֶה אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא בְּנֶפֶשׁ, דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה עוֹמֶדֶת עָלָיו, וְאִם הוּא רוֹצֶה לִקְנוֹת רוּחַ וְאִם הוּא רוֹצֶה לִקְנוֹת נְשָׁמָה, הוּא קוֹנֶה וְזוֹכֶה בָּהּ. אֲבָל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה לֹא קוֹנִים לְעוֹלָמִים, פְּרָט לְאִם נִמּוֹל, שֶׁאָז קוֹנֶה נֶפֶשׁ (תַּחַת נֶפֶשׁ) מִמָּקוֹם אַחֵר.

וְיִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹמְדִים בְּדַרְגָּה תַּחְתּוֹנָה בַּנֶּפֶשׁ, אִם אֵינוֹ רוֹצֶה לִזְכּוֹת יוֹתֵר, עָנְשׁוֹ רַב. אוֹי לְאוֹתוֹ רָשָׁע שֶׁשָּׁכַח אֶת מִצְוּוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא הִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, שָׁכַח אֶת אֲדוֹנוֹ, עָלָיו כָּתוּב יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ.

ובא רְאֵה, יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁנִּדְבָּקִים בַּצַּד

וְכַד אַעְבַּר עָלַיְיהוּ הַהוּא רוּחָא מְסָאֲבָא, אַשְׁרֵי עָלַיְיהוּ וְאִתְדְּבָקוּ בֵּיהּ. כְּדֵין הַהוּא חַטָּאָה דְּחָטֵי בַּר נָשׁ, הוּא מִסִּטְרָא דְּהַהוּא רוּחַ מְסָאֲבָא, וְקָרְבָּנֵיהּ אִיהוּ חַד עֵז, בְּגִין דְּאִיהוּ בְּעִירָא דְּאָתֵי מֵהַהוּא סִטְרָא, לְכַפְּרָא עַל חוֹבֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, וְהָא כְּתִיב (דברים כא) **לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ וְגוֹ', וְלֹא תְטַמֵּא אֶת אַדְמָתְךָ.** בְּגִין דְּאַרְעָא הִיא קַדִּישָׁא, (וּבְאַתְרָא דְּשָׁארֵי) וְרוּחַ מְסָאֲבָא לָא יִשְׁתְּכַח אַתְרָא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא לְמִשְׁרֵי עָלוֹי, אִי הָכִי, כֵּיוָן דְּהַהוּא בְּעִירָא שָׁארֵי עָלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא וְאָתֵי מִסִּטְרָהָא, אֲמַאי מַקְרִיבִין לֵיהּ לִסְטַר קֻדְשָׁא. אָמַר לֵיהּ יָאוּת שָׁאַלְתָּ.

לשון הקודש

הַזֶּה מִשּׁוּם אוֹתָהּ (בְּזוֹ) נֶפֶשׁ שֶׁלֹּא זָכוּ יוֹתֵר, וּכְשֶׁעוֹבֶרֶת עֲלֵיהֶם אוֹתָהּ רוּחַ טֻמְאָה, שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם וְנִדְבָּקִים בָּהּ. אֲזַי אוֹתוֹ הַחֵטְא שֶׁחוֹטֵא הָאָדָם הוּא מִצַּד שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ טֻמְאָה, וְקָרְבָּנוֹ הוּא עֵז אַחַת, מִשּׁוּם שֶׁהִיא בְּהֵמָה שֶׁבָּאָה מֵאוֹתוֹ צַד לְכַפֵּר עַל חֶטְאוֹ.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, וַהֲרֵי כָּתוּב (דברים כא) לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ וְגוֹ', וְלֹא תְטַמֵּא אֶת אַדְמָתְךָ. מִשּׁוּם שֶׁהָאָרֶץ הִיא קְדוֹשָׁה, (וּבְמָקוֹם שֶׁשּׁוֹרֶה) וְרוּחַ טֻמְאָה לֹא תִמְצָא מָקוֹם בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה לִשְׁרוֹת עָלָיו. אִם כָּךְ, כֵּיוָן שֶׁעַל אוֹתָהּ בְּהֵמָה שׁוֹרָה רוּחַ טֻמְאָה, וְהִיא בָּאָה מִצִּדֶּיהָ, לָמָּה מַקְרִיבִים אוֹתָהּ לְצַד הַקְּדֻשָּׁה? אָמַר לוֹ, יָפֶה שָׁאַלְתָּ.

אֲבָל תָּא חֲזֵי בְּרִי, כְּתִיב (דברים ד) כִּי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא, אִית אֵשָׁא אָכִיל אֵשָׁא. אֶשְׁתָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָכִיל אֵשָׁא אַחֲרָא. וְתָא חֲזֵי אִית מַלְאָכִין דְּאַמְרִין שִׁירָתָא קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִינּוּן מִתְבַּטְלֵי כַּד מְסַיְּימֵי הַהִיא שִׁירָתָא, בְּנִיצוֹצָא דְאֶשָׁא אַכְלָא. לְתַתָּא זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵשָׁא דְמַדְבְּחָא, וְהַאי אֵשָׁא אַכְלָא וְשֵׁצֵי לְכָל הַהוּא סִטְרָא, וְאִתְבַּטָּל הַהוּא סִטְרָא, בְּהַהוּא שַׁלְהוֹבָא דְאֶשָׁא, וְלָא אַשְׁאָר מִנֵּיהּ בְּעָלְמָא. וְהַהוּא בַּר נָשׁ דְּמִקָּרֵב קָרְבָּנֵיהּ, קָאִים עָלֵיהּ, וּבְהַהוּא רֵיחָא דְקָרְבְּנָא דְסָלִיק, אִתְעַבָּר מִנֵּיהּ סִטְרָא דְּרוּחַ מְסָאֲבָא דְשַׁרְיָא עֲלוֹי, וְיִתְכַּפֵּר. בְּגִינֵי כַּךְ כֹּלָּא אִתְבְּטִיל וְיִשְׁתְּצֵי, וְלֵית מָאן דְּקָאִים לְגַבֵּי הַהוּא אֵשָׁא.

לשון הקודש

אֲבָל בֹּא רְאֵה, בְּנִי. כָּתוּב (שם ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא. יֵשׁ אֵשׁ אוֹכֶלֶת אֵשׁ. הָאֵשׁ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹכֶלֶת אֵשׁ אַחֶרֶת. וּבֹא רְאֵה, יֵשׁ מַלְאָכִים שֶׁאוֹמְרִים שִׁירָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִתְבַּטְּלִים כְּשֶׁהֵם מְסַיְּמִים אֶת אוֹתָהּ הַשִּׁירָה בְּנִיצוּץ שֶׁל אֵשׁ אוֹכֶלֶת. לְמַטָּה מַזְמִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵשׁ שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ, וְהָאֵשׁ הַזּוֹ אוֹכֶלֶת וּמַשְׁמִידָה אֶת כָּל אוֹתוֹ הַצַּד, וְאוֹתוֹ הַצַּד מִתְבַּטֵּל בְּאוֹתָהּ שַׁלְהֶבֶת שֶׁל אֵשׁ וְלֹא מַשְׁאִירָה מִמֶּנּוּ בָּעוֹלָם. וְאוֹתוֹ אָדָם שֶׁמַּקְרִיב אֶת קָרְבָּנוֹ עוֹמֵד עָלָיו, וּבְאוֹתוֹ הָרֵיחַ שֶׁל הַקָּרְבָּן שֶׁעוֹלֶה, עוֹבֵר מִמֶּנּוּ הַצַּד שֶׁל רוּחַ הַטֻּמְאָה שֶׁשּׁוֹרָה עָלָיו וּמִתְכַּפֵּר. מִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל מִתְבַּטֵּל וּמִשְׁמָד, וְאֵין מִי שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי אוֹתָהּ אֵשׁ.

רִבִּי אָחָא הָוָה אָזִיל בְּאוֹרְחָא, וְרִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי אַעְרָעוּ כַּחֲדָא. אָמַר רִבִּי אָחָא, וַדַּאי אֲנָן תְּלַת, זְמִינִין לְקַבְּלָא אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא, אִתְחַבָּרוּ כַּחֲדָא וְאָזְלוּ. אָמַר רִבִּי אָחָא, כָּל חַד וְחַד לֵימָא מִלָּה דִּקְטוֹרָא דְּאוֹרַיְיתָא וְנֵזִיל.

פְּתַח רִבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (ישעיה מה) הַרְעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל וְגוֹ', הַאי קְרָא רָזָא הוּא דְּחָכְמְתָא, דְּאוֹלִיפְנָא מִבּוּצִינָא קַדִּישָׁא. הַרְעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל. מַאי הַרְעִיפוּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (דברים לב) יַעֲרוֹף כַּמָּטָר לִקְחִי. וְעַל סִטְרָא דְּמִטְרָא דְּהוּא מְזוֹנָא דְּכֹלָּא קָאָמַר. וְעַל דָּא, כָּל עֵינֵי עָלְמָא מְצַפָּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִמְזוֹנֵי, בְּגִין דְּאִיהוּ יָהִיב מְזוֹנָא לְכֹלָּא, וְזָן כֹּל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים קמה) עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְגוֹ'.

לשון הקודש

רַבִּי אָחָא הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, וְרַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי נִפְגְּשׁוּ כְּאֶחָד. אָמַר רַבִּי אָחָא, וַדַּאי אָנוּ שְׁלֹשָׁה עֲתִידִים לְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה. הִתְחַבְּרוּ יַחַד וְהָלְכוּ. אָמַר רַבִּי אָחָא, כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֹאמַר דָּבָר קָשׁוּר לַתּוֹרָה, וְנֵלֵךְ.

פְּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (ישעיה מה) הַרְעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל וְגוֹ'. הַפָּסוּק הַזֶּה הוּא סוֹד שֶׁל חָכְמָה שֶׁלָּמַדְנוּ מֵהַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. הַרְעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל, מַה זֶּה הִרְעִיפוּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי. וְעַל הַצַּד שֶׁל הַמָּטָר שֶׁהוּא הַמָּזוֹן שֶׁל הַכֹּל הוּא אָמַר. וְעַל כֵּן כָּל עֵינֵי הָעוֹלָם מְצַפִּים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לַמְּזוֹנוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נוֹתֵן מָזוֹן לַכֹּל וְזָן אֶת הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְגוֹ'.

וְאִי תֵּימָא דִּבְאַתַר דָּא דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם תַּלְיָא מִלְּתָא. הָא תָּנֵינָן, דְּלָאו בִּזְכוּתָא תַּלְיָא מִלְּתָא. וּזְכוּתָא, הָא אוּקְמוּהָ צְדָקָה. וְתַרְגּוּם צְדָקָה, זְכוּתָא. וּזְכוּתָא וְשָׁמַיִם חַד מִלָּה הוּא, וְהָכָא הַרְעִיפוּ שָׁמַיִם. (וְאִי תֵּימָא בֵּיהּ תַּלְיָא) כְּתִיב מִמַּעַל, מִמַּעַל וַדַּאי, מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא קָא (דף כ"ו ע"א) אַתְיָא, וְלָא מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם, וְאִקְרֵי זְכוּתָא, אֶלָּא מִמַּעַל דַּיְיקָא.

וּשְׁחָקִים יִזְּלוּ צֶדֶק, דְּכַד שָׁמַיִם נָטִיל לֵיהּ מִמַּעַל, מֵהַהוּא אֲתַר עִלָּאָה דְּשָׁאַרִי עָלוֹי, כְּדֵין שְׁחָקִים יִזְּלוּ צֶדֶק. מָאן שְׁחָקִים. אֲתַר דְּטָחֲנִין מָנָא לְצַדִּיקַיָּיא. וּמַאי נִינְהוּ. נֶצַח וְהוֹד, דְּאִינּוּן וַדַּאי טַחֲנִין מָנָא לְצַדִּיקַיָּיא. לְמַאן. לְהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי צַדִּיק דְּהָא אִינּוּן טַחֲנִין לֵיהּ לְהַהוּא מָנָא דְּאַתְיָא מִלְּעֵילָא, וְכָל הַהוּא טִיבוּ מִתְכְּנִיש בְּגַוַוּיְיהוּ, לְמֵיהַב

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר שֶׁבַּמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם הַדָּבָר תָּלוּי – הֲרֵי שָׁנִינוּ, שֶׁלֹּא בִּזְכוּת הַדָּבָר תָּלוּי, וּזְכוּת הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ זוֹ צְדָקָה. וְתַרְגּוּם שֶׁל צְדָקָה – זְכוּת. וּזְכוּת וְשָׁמַיִם זֶה דָּבָר אֶחָד, וְכָאן הַרְעִיפוּ שָׁמַיִם. (וְאִם תֹּאמַר בּוֹ תָּלוּי) כָּתוּב מִמַּעַל, מִמַּעַל וַדַּאי. מֵהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ זֶה בָּא, וְלֹא מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, וְנִקְרָא זְכוּת, אֶלָּא מִמַּעַל דַּיְיקָא

וּשְׁחָקִים יִזְּלוּ צֶדֶק. שֶׁכְּשֶׁשָּׁמַיִם נוֹטֵל אוֹתוֹ מִמַّעַל מֵאוֹתוֹ מָקוֹם עֶלְיוֹן שֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו, אֲזַי שְׁחָקִים יִזְּלוּ צֶדֶק. מִי הַשְּׁחָקִים? זֶה הַמָּקוֹם שֶׁטּוֹחֲנִים מָן לַצַּדִּיקִים. וּמִי הֵם? נֵצַח וְהוֹד, שֶׁהֵם וַדַּאי טוֹחֲנִים מָן לַצַּדִּיקִים. לְמִי? לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק, שֶׁהֲרֵי הֵם טוֹחֲנִים אֶת אוֹתוֹ הַמָּן

לֵיהּ לְדַרְגָּא דְּצַדִּיק, בְּגִין דְּיִתְבָּרְכוּן צָדֶק מֵהַהוּא נְזִילוּ דִלְהוֹן, וְעַל דָּא טַחֲנִין מָנָא לְצַדִּיקַיָּיא. מָאן צַדִּיקַיָּיא דָא צַדִּיק וְצֶדֶק, יוֹסֵף וְרָחֵל, דְּכַד מִזְדַּוְּוגָן כַּחֲדָא צַדִּיקִים אִקְרוּ.

וְאִלֵּין טַחֲנִין מָנָא לְצַדִּיקַיָּיא וַדַּאי, וְעַל דָּא וּשְׁחָקִים יִזְלוּ צֶדֶק. כְּדֵין תִּפְתַּח אֶרֶץ לְתַתָּא. וְיִפְרוּ יֶשַׁע, בְּנֵי עָלְמָא. וּצְדָקָה תַּצְמִיחַ יַחַד, כָּל רַחֲמֵי, וְכָל טִיבוּ דְּעָלְמָא סַגִּיאוּ, וּמְזוֹנַיְיהוּ דִבְנֵי נָשָׁא מִשְׁתַּכְּחֵי בְּעָלְמָא, כְּדֵין חֶדְוָה עַל חֶדְוָה אִתּוֹסַף, וְכָל עָלְמִין מִתְבָּרְכָאן. אָמַר רִבִּי אָחָא, אִלְמָלֵא לָא אֲתֵינָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דַּיָּי.

פָּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (שופטים ה) **לִבִּי לְחוֹקְקֵי יִשְׂרָאֵל הַמִּתְנַדְּבִים בָּעָם בָּרֲכוּ יְיָ'. תָּא חֲזֵי, כָּל רְעוּתָא, וְכָל לִבָּא, דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְאַרְקָא**

לשון הקודש

שֶׁבָּא מִלְּמַעְלָה, וְכָל אוֹתוֹ טוּב מִתְכַּנֵּס בְּתוֹכָם לָתֵת אוֹתוֹ לְדַרְגָּה שֶׁל צַדִּיק, כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרְכוּ צֶדֶק מֵאוֹתָהּ נְזִילָה שֶׁלָּהֶם, וְעַל זֶה טוֹחֲנִים מָן לַצַּדִּיקִים. מִי הֵם הַצַּדִּיקִים? זֶה צַדִּיק וְצֶדֶק, יוֹסֵף וְרָחֵל, שֶׁכְּשֶׁמִּזְדַּוְּגִים כְּאֶחָד נִקְרָאוּ צַדִּיקִים.

וְאִלּוּ טוֹחֲנִים מָן לַצַּדִּיקִים וַדַּאי, וְעַל כֵּן – וּשְׁחָקִים יִזְלוּ צֶדֶק. אָז תִּפְתַּח אֶרֶץ – לְמַטָּה. וְיִפְרוּ יֶשַׁע – בְּנֵי הָעוֹלָם. וּצְדָקָה תַּצְמִיחַ יַחַד – כָּל הָרַחֲמִים וְכָל הַטּוֹב שֶׁל הָעוֹלָם מִתְרַבִּים, וּמְזוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁל בְּנֵי אָדָם מְצוּיִים בָּעוֹלָם, אָז נוֹסֶפֶת שִׂמְחָה עַל שִׂמְחָה, וְכָל הָעוֹלָמוֹת מִתְבָּרְכִים. אָמַר רַבִּי אָחָא, אִלְמָלֵא לֹא בָאתִי אֶלָּא לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה – דַּי לִי.

פָּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (שופטים ה) לִבִּי לְחוֹקְקֵי יִשְׂרָאֵל הַמִּתְנַדְּבִים בָּעָם בָּרֲכוּ ה'. בֹּא רְאֵה, כָּל הָרָצוֹן וְכָל הַלֵּב שֶׁצָּרִיךְ

בִּרְכָאן מֵעֵילָא לְתַתָּא, לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא. לִבְעֵי בִּצְלוֹתָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּרְעוּתָא וּבְכַוָּנָה דְּלִבָּא, לְנַגְדָּא מֵהַהוּא נַחֲלָא עֲמִיקָא, כְּמָה דִּכְתִיב, (תהלים קל) מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְיָ', דְּתַמָּן עוּמְקָא דְּכֹלָּא, בַּעֲמִיקֵי עִלָּאֵי, דְּאִינּוּן שֵׁירוּתָא עִלָּאָה, דְּאַבָּא וְאִימָּא מִזְּדַוְּוגִין. אוּף הָכָא לִבִּי לְחוֹקְקֵי יִשְׂרָאֵל, מָאן חוֹקְקֵי יִשְׂרָאֵל. לָא כְּתִיב חָקוּקֵי יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא לְחוֹקְקֵי. אִלֵּין אַבָּא וְאִימָּא, דְּאִינּוּן מְחוֹקְקֵי לְיִשְׂרָאֵל קַדִּישָׁא, דְּאִיהוּ נָגִיד מִבֵּינַיְיהוּ.

הַמִּתְנַדְּבִים בָּעָם, אִלֵּין אִינּוּן אֲבָהָן, דְּאִקְרוּן נְדִיבִים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים מז) נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. כְּדֵין בָּרְכוּ יְיָ', לְנַגְדָּא מִנֵּיהּ בִּרְכָאן לְתַתָּא, וְיִשְׁתַּכְּחוּן בִּרְכָאן בְּעָלְמָא כֻּלְּהוּ, דְּכַד הָכָא מִשְׁתַּכְּחִין בִּרְכָאן

לשון הקודש

אָדָם לְהָרִיק בְּרָכוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה, לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, לְבַקֵּשׁ בִּתְפִלָּה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא בְּרָצוֹן וּבְכַוָּנַת הַלֵּב, לְהַשְׁפִּיעַ מֵאוֹתוֹ הַנַּחַל הֶעָמֹק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים קל) מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה', שֶׁשָּׁם הָעֹמֶק שֶׁל הַכֹּל, בָּעֲמָקִים הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵם הָרֵאשִׁית הָעֶלְיוֹנָה שֶׁאָב וְאֵם מִזְּדַוְּוגִים. אַף כָּאן לִבִּי לְחוֹקְקֵי יִשְׂרָאֵל, מִי הֵם חוֹקְקֵי יִשְׂרָאֵל? לֹא כָּתוּב חָקוּקֵי יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא לְחוֹקְקֵי, אֵלּוּ אַבָּא וְאִמָּא שֶׁהֵם מְחוֹקְקִים לְיִשְׂרָאֵל הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא שׁוֹפֵעַ מִבֵּינֵיהֶם.

הַמִּתְנַדְּבִים בָּעָם – אֵלּוּ הֵם הָאָבוֹת שֶׁנִּקְרָאִים נְדִיבִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אָז בָּרְכוּ ה', לְהַשְׁפִּיעַ מִמֶּנּוּ בְּרָכוֹת לְמַטָּה,

מִלְּעֵילָּא כֻּלָּא הוּא בְּחֶדְוָתָא כֻּלָּא הוּא בִּשְׁלִימוּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵרִיק עֲלֵיהוֹן בִּרְכָאן, וְצַיִּית צְלוֹתְהוֹן, וְעָלַיְיהוּ כְּתִיב, (תהלים קב) פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעַרְעָר וְלֹא בָזָה אֶת תְּפִלָּתָם וְגוֹ'.

פָּרָשַׁת צַו

זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה וְגוֹ'. (ויקרא ו) רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (תהלים לו) צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה וְגוֹ', הַאי קְרָא אוֹקִימְנָא לֵיהּ וְאִתְּמַר, תָּא חֲזֵי, הַאי עוֹלָה, סְלִיקוּ וּקְשִׁירוּ דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְעֵילָּא, וְדִבּוּקָא דִילָהּ בְּגוֹ עָלְמָא דְאָתֵי, לְמֶהֱוֵי כֻּלָּא חַד, בְּקִשּׁוּרָא חָדָא, בְּחִידוּ. וּבְגִין דְּסַלְקָא לְעֵילָּא לְעֵילָּא, כְּתִיב זֹאת תּוֹרַת, רָזָא דְכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, לְסַלְקָא בַּחֲבִיבוּתָא.

לשון הקודש

וְיִמָּצְאוּ בְּרָכוֹת בָּעוֹלָם כֻּלָּם, שֶׁכְּשֶׁכָּאן נִמְצָאוֹת בְּרָכוֹת מִלְּמַעְלָה, אָז הַכֹּל בְּשִׂמְחָה וְהַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵרִיק עֲלֵיהֶם בְּרָכוֹת וּמַקְשִׁיב לִתְפִלָּתָם, וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב, פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעַרְעָר וְלֹא בָזָה אֶת תְּפִלָּתָם וְגוֹ'.

פָּרָשַׁת צַו

זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה וְגוֹ'. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה וְגוֹ'. הַפָּסוּק הַזֶּה פֵּרַשְׁנוּהוּ וְנִתְבָּאֵר. בֹּא רְאֵה, הָעוֹלָה הַזּוֹ מַעֲלָה וְקוֹשֶׁרֶת אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה, וְהַדְּבֵקוּת שֶׁלָּהּ בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד בְּקֶשֶׁר אֶחָד,

כַּד אִתְּעַר סִטְרָא דְצָפוֹן, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא דִכְתִיב, (שער השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי, כְּדֵין אִיהִי סַלְקָא בַּחֲכִיבוּתָא, וְאִתְעַטְּרָא בִימִינָא, וְאִתְחַבְּרָא בְאֶמְצָעִיתָא, וְאִתְנְהִיר כֻּלָּא מֵרָזָא דְקֻדְשָׁ הַקְּדָשִׁים, וְדָא מִגּוֹ דְּרָזָא דְאָדָם, בִּרְעוּ דְכַהֲנָא, וּבְצִלּוֹתָא, וּבְשִׁירָתָא.

וְהָא אוֹקִימְנָא דְעוֹלָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, בְּרָזָא דְרוּחַ עִלָּאָה, בְּגִין דְּתְלַת רוּחִין קְשִׁירָן כַּחֲדָא, רוּחַ תַּתָּאָה דְאִקְרֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. רוּחַ דִּלְגַו בְאֶמְצָעִיתָא, דְאִקְרֵי רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה. וְכֵן אִקְרֵי רוּחַ תַּתָּאָה. אֲבָל הַאי רוּחַ, דְּנָפִיק מִגּוֹ שׁוֹפָר, כְּלִילָן בְּאֶשָּׁא וּמַיָּא. רוּחַ עִלָּאָה דְאִיהוּ סָתִים בַּחֲשָׁאי, דְּבֵיהּ קַיְימִין כָּל רוּחִין קַדִּישִׁין, וְכָל אַנְפִּין נְהִירִין. וּבְגִין כָּךְ אַהֲדְרַת עוֹלָה רוּחַ מַמָּשׁ.

לשון הקודש

בְּשִׂמְחָה. וּמִשּׁוּם שֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כָּתוּב זֹאת תּוֹרַת, סוֹד שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה יַחַד, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לַעֲלוֹת בַּחֲכִיבוּת.

כְּשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת רוּחַ צָפוֹן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּהוּ שֶׁכָּתוּב שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי, אֲזַי הִיא עוֹלָה בַּחֲכִיבוּת, וּמִתְעַטֶּרֶת בְּיָמִין, וּמִתְחַבֶּרֶת עִם הָאֶמְצָעִי, וְהַכֹּל מֵאִיר מִסּוֹד שֶׁל קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְזֶה מִתּוֹךְ סוֹד שֶׁל אָדָם, בִּרְצוֹן הַכֹּהֵן וּבִתְפִלָּה וּבְשִׁירָה.

וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁעוֹלָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים בְּסוֹד הָרוּחַ הָעֶלְיוֹנָה, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁלֹשׁ רוּחוֹת קְשׁוּרוֹת כְּאַחַת: הָרוּחַ הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, הָרוּחַ שֶׁלְּפָנִים בָּאֶמְצַע, שֶׁנִּקְרֵאת רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה, וְכֵן הָרוּחַ הַתַּחְתּוֹנָה. אֲבָל הָרוּחַ הַזּוֹ שֶׁיּוֹצֵאת מִתּוֹךְ שׁוֹפָר, כְּלוּלִים בְּאֵשׁ וּמַיִם. הָרוּחַ הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא סְתוּמָה בַּחֲשַׁאי, שֶׁבָּהּ מִתְקַיְּמִים כָּל הָרוּחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וְכָל

וּלְבָתַר מֵרָזָא דִבְהֵמָה, (דף כ"ו ע"ב) מִסְתַּפְּקֵי וְאִתְּזָנוּ, לְאִתְקַשְּׁרָא רוּחָא אַחֲרָא, דְּאִיהִי גּוֹ מִסָּאֲבוּ, מֵאִינּוּן תַּרְבִּין וְשַׁמְנוּנִין, כְּמָה דְאִתְּמַר. וּבְגִין כַּךְ עוֹלָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שְׁאַר קָרְבְּנִין לְמֶעְבַּד שְׁלָמָא בְעָלְמָא כֻּלְּהוּ, מִכַּמָּה סִטְרִין וּמָאֲרֵי דְדִינִין. לְאִתְעַבְּרָא וּלְאִתְנַהֲרָא מִגּוֹ רְעוּתָא לְאִתְבַּסְּמָא, אִקְרוּן קָדָשִׁים קַלִּים, בְּגִין דְּלָא מִתְעַטְּרֵי לְעֵילָא לְעֵילָא בַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. וְעַל דָּא אִינּוּן קָדָשִׁים קַלִּים, וּנְכִיסוּ דִלְהוֹן בְּכָל אֲתַר כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, אֲבָל עוֹלָה דְאִיהִי רָזָא דְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, לָאו אִיהִי כִּשְׁאָר קָרְבְּנִין, דְּכָל עוֹבָדָהָא קֹדֶשׁ.

תָּא חָזֵי, מַה כְּתִיב וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד, אִלֵּין לְבוּשִׁין מְיַחֲדִין לִקְדוּשָׁה. בַּד יְחִידָאי, מְיַחֲדָא לִקְדוּשָׁה. וּכְתִיב בִּגְדֵי קֹדֶשׁ הֵם וְרָחַץ

לשון הקודש

הַפָּנִים מְאִירוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ חוֹזֶרֶת הָעוֹלָה רוּחַ מַמָּשׁ.

וְאַחַר כָּךְ מִסּוֹד שֶׁל הַבְּהֵמָה נֶהֱנִים וְנִזּוֹנִים לְהִתְקַשֵּׁר לְרוּחַ אַחֶרֶת, שֶׁהִיא בְּתוֹךְ הַטֻּמְאָה מֵאוֹתָם חֲלָבִים וְשֶׁמָּנִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וּמִשּׁוּם כָּךְ עוֹלָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שְׁאָר הַקָּרְבָּנוֹת כֻּלָּם כְּדֵי לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בָּעוֹלָם מִכַּמָּה צְדָדִים וּבַעֲלֵי דִינִים, לְהַעֲבִיר וּלְהִיוֹת נָאוֹר מִתּוֹךְ הָרָצוֹן לְהִתְבַּשֵּׁם, וְנִקְרָאִים קָדָשִׁים קַלִּים, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא מִתְעַטְּרִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה בְּקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. וְעַל זֶה הֵם קָדָשִׁים קַלִּים וּשְׁחִיטָתָם בְּכָל מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ. אֲבָל הָעוֹלָה, שֶׁהִיא סוֹד שֶׁל קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, אֵינָהּ כִּשְׁאָר קָרְבָּנוֹת, שֶׁכָּל מַעֲשֶׂיהָ קֹדֶשׁ.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד, הַלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ מְיַחֲדִים לִקְדֻשָּׁה,

בַּמַּיִם אֶת בְּשָׂרוֹ וּלְבֵשָׁם. מָאי טַעְמָא דָא קֹדֶשׁ. אֶלָּא רָזָא דְמִלָּה, כִּדְקָאָמַר דְּאִיהִי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, דְּסַלְקָא כֹּלָּא וְאִתְעַטְּרָא בְּקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, בְּקִשּׁוּרָא חָדָא. וּלְבָתַר מַפְּנֵי וְאַעְבַּר רוּחַ מְסָאֲבָא, דִּמְסָאֵב כֹּלָּא, דְּלָא שַׁלְטָא, וְלָא יִתְקְרִיב גּוֹ מַקְדְּשָׁא, וְאִתְעֲבָר מִכָּל סִטְרֵי דְקוּדְשָׁא, וְאִשְׁתְּאַר כֹּלָּא קֹדֶשׁ בִּקְדוּשָׁה יְחִידָאי.

וְאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָא אִתְּמַר, דִּכְתִיב, (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ'. וְהָכִי סַלְקָא רָזָא דְאָדָם, מִסִּטְרָא דְאָדָם. בְּהֵמָה, מִסִּטְרָא דִבְהֵמָה. וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם. אָדָם וַדַּאי, דְּהָא קָרְבָּנֵיהּ לְעֵילָּא, לְקַשְׁרָא קִשְׁרָא. וּלְבָתַר מִן הַבְּהֵמָה. וְכֹלָּא אִיהוּ בַקְרָא, אָדָם וּבְהֵמָה. וְדָא אִיהוּ רָזָא, דְּאִצְטְרִיךְ לְקָרְבְּנָא אָדָם וּבְהֵמָה,

לשון הקודש

בַּד יְחִידִי, מְיֻחָד לִקְדֻשָּׁה. וְכָתוּב בִּגְדֵי קֹדֶשׁ הֵם וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת בְּשָׂרוֹ וּלְבֵשָׁם. מָה הַטַּעַם זֶה קֹדֶשׁ? אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר, כְּמוֹ שֶׁאָמַר שֶׁהִיא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁהַכֹּל עוֹלֶה וּמִתְעַטֵּר בְּקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים בְּקֶשֶׁר אֶחָד, וְאַחַר כָּךְ מְפַנֶּה וּמַעֲבִיר רוּחַ טֻמְאָה, שֶׁמְּטַמֵּא הַכֹּל, שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט וְלֹא יִקָּרֵב לְתוֹךְ הַמִּקְדָּשׁ, וּמָעֳבָר מִכָּל צִדְדֵי הַקְּדֻשָּׁה, וְהַכֹּל נִשְׁאָר קֹדֶשׁ בִּקְדֻשָּׁה יְחִידָה.

וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲרֵי נִתְבָּאֵר, שֶׁכָּתוּב (תהלים לד) אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה'. וְכָךְ עוֹלֶה סוֹד שֶׁל אָדָם מִצַּד שֶׁל אָדָם. בְּהֵמָה – מִצַּד שֶׁל בְּהֵמָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם, אָדָם וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי קָרְבָּנוֹ לְמַעְלָה לִקְשֹׁר קֶשֶׁר, וְאַחַר מִן הַבְּהֵמָה. וְהַכֹּל הוּא בַּכָּתוּב – אָדָם וּבְהֵמָה. וְזֶהוּ סוֹד שֶׁצָּרִיךְ לְקָרְבָּן – אָדָם וּבְהֵמָה, כְּמוֹ

כִּדְקָאָמַר. תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, הָכִי עָבֵד אָדָם וּבְהֵמָה.

וְאִי תֵּימָא וְהָא כְתִיב (בראשית א) וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ, דְּהָא מִנַּיְיהוּ מְקָרְבִין קָרְבָּנָא, וַאֲפִילוּ עוֹלָה, כְּמָה דִּכְתִיב וְאִם מִן הָעוֹף עוֹלָה קָרְבָּנוֹ. תָּא חֲזֵי, מִכָּל אִינּוּן עוֹפִין לָא מְקָרְבִין אֶלָּא מִן הַתּוֹרִים אוֹ בְּנֵי יוֹנָה. אֶלָּא רָזָא דָא, מַה דְּאִתְכְּשַׁר בְּדָא, פָּסִיל בְּדָא. דָּא יְמִינָא, וְדָא שְׂמָאלָא, וְכֹלָּא חַד.

עוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ, הָא אוֹקִימְנָא דְּאִינּוּן רָזָא דִּרְתִיכָא. וּבְהוּ תִסְתָּלַק רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, לְסַלְקָא לְעֵילָא. דְּאִינּוּן תְּרֵי, חַד לִימִינָא, וְחַד לִשְׂמָאלָא. עוֹף לִימִינָא, וְדָא מִיכָאֵל. יְעוֹפֵף לִשְׂמָאלָא, וְדָא גַּבְרִיאֵל. דָּא לִימִינָא, וְדָא לִשְׂמָאלָא.

לשון הקודש

שֶׁאָמַר. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, כָּךְ עָשָׂה – אָדָם וּבְהֵמָה.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב עוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ, שֶׁהֲרֵי מֵהֶם מַקְרִיבִים קָרְבָּן, וַאֲפִלּוּ עוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאִם מִן הָעוֹף עֹלָה קָרְבָּנוֹ – בֹּא רְאֵה, מִכָּל אוֹתָם עוֹפוֹת אֵין מַקְרִיבִים אֶלָּא מִן הַתּוֹרִים אוֹ בְּנֵי יוֹנָה, אֶלָּא סוֹד זֶה – מַה שֶּׁהֻכְשַׁר בָּזֶה, פָּסוּל בָּזֶה. זֶה יָמִין וְזֶה שְׂמֹאל, וְהַכֹּל אֶחָד.

עוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁהֵם סוֹד הַמֶּרְכָּבָה, וּבָהֶם תִּתְעַלֶּה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, שֶׁהֵם שְׁנַיִם, אֶחָד לְיָמִין וְאֶחָד לִשְׂמֹאל. הָעוֹף לְיָמִין, וְזֶה מִיכָאֵל. יְעוֹפֵף לִשְׂמֹאל, וְזֶה גַּבְרִיאֵל. זֶה לְיָמִין, וְזֶה לִשְׂמֹאל.

וּבְגִין כָּךְ מִקָּרְבִין תְּרֵין אִלֵּין, לְסַלְקָא רוּחַ קֻדְשָׁא, וּשְׁמָאלָא מְעַטֵּר וְזָיִין לְתַתָּא, לְהַהוּא סְטָר שְׁמָאלָא. וִימִינָא לִימִינָא. וְאִתְקַשְׁרַת אִתְתָּא בְּבַעְלָהּ, לְמֶהֱוֵי חַד. וְכֹלָּא מִסְתְּלַק וּמִתְקַשַּׁר כַּחֲדָא, לְעֵילָּא וְתַתָּא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתַּלָּק בִּלְחוֹדוֹי וְאִתְתָּקַף.

וּבְסִפְרֵי קַדְמָאֵי, מִסְכְּנָא לָא יָהִיב חוּלָקָא לְאִתְזְנָא, אֶלָּא לְעֵילָּא לְאִתְקַשְׁרָא, אֲבָל כֹּלָּא לְעֵילָּא וְתַתָּא כָּל חַד מִתְקַשָּׁר לְסִטְרֵיהּ כְּדְקָא יֵאוֹת, וְהָא אוֹקִימְנָא.

רִבִּי אֶלְעָזָר שָׁאִיל לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּי וְאָמַר, הָא קִשּׁוּרָא דְכֹלָּא אִתְקְשַׁר בַּקֹּדֶשׁ הַקְּדָשִׁים לְאִתְנַהֲרָא, אִתְדַּבְּקוּתָא דְרַעֲוָא דְכַהֲנֵי לֵיוָאֵי וְיִשְׂרָאֵל לְעֵילָּא, עַד הֵיכָן אִיהוּ סַלְקָא.

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ מַקְרִיבִים שְׁנֵי אֵלֶּה, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְהַשְּׂמֹאל מְעַטֵּר וּמֵזִין לְמַטָּה, לְאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל הַשְּׂמֹאל, וְיָמִין וְיָמִין, וְאִשָּׁה נִקְשֶׁרֶת לְבַעְלָהּ לִהְיוֹת אֶחָד, וְהַכֹּל מִתְעַלֶּה וּמִתְקַשֵּׁר בְּאֶחָד, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעַלֶּה לְבַדּוֹ וּמִתְחַזֵּק.

וּבַסְּפָרִים הַקַּדְמוֹנִים, הֶעָנִי לֹא נוֹתֵן חֵלֶק לְהָזִין אֶלָּא לְהִתְקַשֵּׁר לְמַעְלָה, אֲבָל הַכֹּל – לְמַעְלָה וּלְמַטָּה – כָּל אֶחָד נִקְשָׁר לְצִדּוֹ כָּרָאוּי, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו וְאָמַר, הֲרֵי הַקֶּשֶׁר שֶׁל הַכֹּל נִקְשָׁר בְּקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים כְּדֵי לְהָאִיר, הִדָּבְקוּת שֶׁל הָרָצוֹן שֶׁל כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים לְמַעְלָה, עַד הֵיכָן הִיא עוֹלָה?

אָמַר לֵיהּ הָא אוֹקִימְנָא, עַד אֵין סוֹף, דְּכָל קִשּׁוּרָא וְיִחוּדָא וּשְׁלִימוּ, לְאַצְנְעָא בְּהַהוּא צְנִיעוּ, דְּלָא אִתְּדְבַּק, וְלָא אִתְיְדַע, דְּרַעֲוָא דְכָל רַעֲוִין בֵּיהּ. אֵין סוֹף לָא קַיְימָא לְאוֹדָעָא, וְלָא לְמֶעְבַּד סוֹף, וְלָא לְמֶעְבַּד רֹאשׁ דְּאַיִן. (נ"א רֹאשׁ כְּמָה דְּאַיִן) קַדְמָאָה, אַפִּיק רֹאשׁ וְסוֹף, מָאן רֹאשׁ. דָּא נְקוּדָה עִלָּאָה, דְּאִיהִי רֵישָׁא דְכֹלָּא סְתִימָאָה, דְּקַיְימָא גּוֹ מַחֲשָׁבָה. וְעָבִיד סוֹף, דְּאִקְרֵי סוֹף דָּבָר, אֲבָל לְהָתָם אֵין סוֹף.

לָאו רְעוּתִין, לָאו נְהוֹרִין, לָאו בּוּצִינִין בְּהַהוּא אֵין סוֹף, כָּל אִלֵּין נְהוֹרִין וּבוּצִינִין תַּלְיָין לְאִתְקַיְימָא בְּהוּ, וְלָא קַיְימִי לְאִתְדַּבְּקָא, מָאן דְּיָדַע וְלָא יָדַע, לָאו אִיהוּ אֶלָּא רְעוּ עִלָּאָה סְתִימָאָה דְכָל סְתִימִין, אַיִן.

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, עַד אֵין סוֹף. שֶׁכָּל קֶשֶׁר וְיִחוּד וּשְׁלֵמוּת, לְהַצְנִיעַ בְּאוֹתָהּ צִנְעָה שֶׁאֵינָהּ מֻשֶּׂגֶת וְלֹא נוֹדַעַת שֶׁבָּהּ רְצוֹן כָּל הָרְצוֹנוֹת. אֵין סוֹף אֵינוֹ עוֹמֵד לְהִוָּדַע, וְלֹא לַעֲשׂוֹת סוֹף, וְלֹא לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ שֶׁל אַיִן (רֹאשׁ כְּמוֹ שֶׁאַיִן). הָרִאשׁוֹן הוֹצִיא רֹאשׁ וְסוֹף, מִי הָרֹאשׁ? זוֹ הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא רֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל הַנִּסְתָּר שֶׁעוֹמֶדֶת בְּתוֹךְ הַמַּחֲשָׁבָה. וְעוֹשֶׂה סוֹף, שֶׁנִּקְרָא סוֹף דָּבָר, אֲבָל לְשָׁם אֵין סוֹף.

אֵין רְצוֹנוֹת וְאֵין אוֹרוֹת וְאֵין נֵרוֹת בְּאוֹתוֹ אֵין סוֹף. כָּל הָאוֹרוֹת וְהַמְּאוֹרוֹת הַלָּלוּ תְּלוּיִים לְהִתְקַיֵּם בָּהֶם, וְלֹא עוֹמְדִים לְהַשָּׂגָה, מִי שֶׁיּוֹדֵעַ וְלֹא יוֹדֵעַ, אֵינוֹ אֶלָּא רָצוֹן עֶלְיוֹן נִסְתָּר שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים, אַיִן.

וְכַד נְקוּדָה עִלָּאָה, וְעָלְמָא דְאָתֵי, אִסְתְּלָקוּ, לָא יַדְעִין בַּר רֵיחָא, כְּמַאן דְּאָרַח בְּרֵיחָא וְאִתְכְּסָם, וְלָאו דָא נַיְיחָא (ס"א ניחֵ"), דְּהָא כְתִיב (ויקרא כו) וְלָא אָרִיחַ בְּרֵיחַ נִיחֹחֲכֶם, דְּהָא רֵיחַ נִיחֹחַ רֵיחָא דִרְעוּתָא, דְּכָל הֲנֵי רְעוּתָא דִּצְלוֹתָא, וּרְעוּתָא דְשִׁירָתָא, וּרְעוּתָא דְכַהֲנֵי, דְּכֻלְּהוּ רָזָא דְאָדָם, כְּדֵין כֻּלְּהוּ אִתְעֲבִידוּ רְעוּתָא חָדָא, וְהַהוּא אִקְרֵי נִיחֹחַ, רְעוּתָא: כְּתַרְגּוּמוֹ. כְּדֵין כֹּלָּא אִתְקְשַׁר וְאִתְנְהִיר כַּחֲדָא כְּדְקָא יֵאוֹת, כְּמָה דְאִתְּמַר.

וְעַל דָּא אִתְיְהִיבַת הַאי סִטְרָא אַחֲרָא בִּידָא דְכַהֲנָא, דִּכְתִיב, (דף כ"ז ע"א) צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר. רָזָא הָכָא, דְּהָא אוֹקִימְנָא, לֵית צַו אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה. וְהָכָא אִתְיְהִיבַת לֵיהּ לְאִתּוֹקְדָא הַהוּא מַחֲשָׁבָה רָעָה, וּלְאַעְבְּרָא לָהּ מִגּוֹ קֻדְשָׁא, בְּהַאי רְעוּתָא דְסַלְקָא לְעֵילָא, וּבְהַאי תְּנָנָא וְתַרְבִּין

לשון הקודש

וּכְשֶׁהַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וְהָעוֹלָם הַבָּא הִתְעַלּוּ, אֵינָם יוֹדְעִים פְּרָט לְרֵיחַ, כְּמִי שֶׁהֵרִיחַ רֵיחַ וְהִתְכַּשֵּׁם, וְאֵין זֶה נַחַת (ניחֹחַ), שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וְלֹא אָרִיחַ בְּרֵיחַ נִיחֹחֲכֶם, שֶׁהֲרֵי רֵיחַ נִיחֹחַ הוּא רֵיחַ שֶׁל רָצוֹן, שֶׁכָּל הָרְצוֹנוֹת הַלָּלוּ שֶׁל תְּפִלָּה, וְרָצוֹן שֶׁל שִׁירָה, וּרְצוֹן הַכֹּהֲנִים, שֶׁכֻּלָּם סוֹד שֶׁל אָדָם, אֲזַי כֻּלָּם נַעֲשִׂים רָצוֹן אֶחָד. וְהַהוּא נִקְרָא נִיחֹחַ, רָצוֹן כְּתַרְגּוּמוֹ. אָז הַכֹּל נִקְשָׁר וּמֵאִיר כְּאֶחָד כָּרָאוּי, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וְעַל כֵּן נִתָּן הַצַּד הָאַחֵר בְּיַד הַכֹּהֵן, שֶׁכָּתוּב צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר. סוֹד כָּאן, שֶׁהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, אֵין צַו אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה. וְכָאן נִתָּן לוֹ לִשְׂרֹף אֶת אוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה רָעָה וּלְהַעֲבִירָהּ מִתּוֹךְ

דְּאִתּוֹקְדָן, בְּגִין לְאִתְעַבְּרָא מִן קֻדְשָׁא, וְהַאי צַו בִּרְשׁוּתַיְיהוּ קַיְימָא, לְאַפְּרָשָׁא לָהּ מִן קֻדְשָׁא מִגּוֹ הַאי קָרְבְּנָא וְאִי תֵימָא צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הָכִי נָמֵי דְּהָא בִּרְשׁוּתַיְיהוּ קַיְימָא, (ס"א לְאַפְּרָשָׁא לָהּ מִן קֻדְשָׁא) כָּל זִמְנָא דְּעַבְדֵי רְעוּתָא דְּמָארֵיהוֹן, דְּלָא יַכְלָא לְשַׁלְטָאָה עָלַיְיהוּ.

וְהַאי קְרָא כֹּלָּא אַתְיָא לְאַחֲזָאָה רָזָא דְּמִלָּה, לְאַעְטָרָא לְהַאי רוּחַ קֻדְשָׁא לְעֵילָא לְעֵילָא, וּלְאַפְּרָשָׁא לָהּ לְדָא רוּחַ טוּמְאָה, לְנַחְתָּא לָהּ לְתַתָּא לְתַתָּא. דָּא בִּרְעוּתָא וּבִצְלוֹתָא כִּדְקָאָמַרָן, וְדָא בְּעוֹבָדָא כֹּלָּא כִּדְקָחֲזֵי לֵיהּ.

וְהַאי קְרָא מוֹכָחָא עָלַיְיהוּ, דִּכְתִיב צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר. צַו: דָּא עֲבוֹדָה זָרָה, רוּחַ מְסָאֲבָא. לֵאמֹר: דָּא אִתְּתָא, דְּאִקְרֵי יִרְאַת יְיָ'.

לשון הקודש

הַקֹּדֶשׁ בְּרָצוֹן הַזֶּה שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה, וּבֶעָשָׁן הַזֶּה וּבַחֲלָבִים שֶׁנִּשְׂרָפִים, כְּדֵי שֶׁיַּעְבְּרוּ מִן הַקֹּדֶשׁ, וְהַצַּו הַזֶּה עוֹמֵד בִּרְשׁוּתָם לְהַפְרִידוֹ מִן הַקֹּדֶשׁ מִתּוֹךְ הַקָּרְבָּן הַזֶּה. וְאִם תֹּאמַר, צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – כָּךְ גַּם שֶׁהֵרֵי בִּרְשׁוּתָם עוֹמֵד (לְהַפְרִישׁ אוֹתָהּ מִן הַקֹּדֶשׁ) כָּל זְמַן שֶׁעוֹשִׂים רְצוֹן רִבּוֹנָם, שֶׁלֹּא יוּכַל לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם.

וְהַפָּסוּק הַזֶּה הַכֹּל בָּא לְהַרְאוֹת סוֹד הַדָּבָר, לְעַטֵּר אֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וּלְהַפְרִיד אֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה וּלְהוֹרִידָהּ לְמַטָּה לְמַטָּה, וְזֶה בְּרָצוֹן וּבִתְפִלָּה כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, וְזֶה בְּמַעֲשֶׂה, הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לוֹ.

וְהַכָּתוּב הַזֶּה מוֹכִיחַ עֲלֵיהֶם, שֶׁכָּתוּב צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר. צַו – זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, רוּחַ הַטֻּמְאָה. לֵאמֹר – זוֹ הָאִשָּׁה, שֶׁנִּקְרֵאת יִרְאַת ה'. כָּתוּב כָּאן

כְּתִיב הָכָא לֵאמֹר, וּכְתִיב הָתָם (ירמיה ג) לֵאמֹר הֵן יְשַׁלַּח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ. וְהָא אוֹקְמוּהָ. בְּגִין כָּךְ כֹּלָּא אִתְמַר, וְכַהֲנָא קַיְימָא לְאִתְתַּקְנָא כֹּלָּא בְּרָזָא דְאָדָם וּבְהֵמָה.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, דְּאִינּוּן יַדְעֵי אוֹרְחֵי דְאוֹרַיְיתָא, וְאַזְלֵי בָּהּ בְּאֹרַח קְשׁוֹט, עָלַיְיהוּ כְּתִיב (ישעיה לח) יְיָ' עֲלֵיהֶם יִחְיוּ. מָאן עֲלֵיהֶם. אִלֵּין אָרְחֵי דְאוֹרַיְיתָא. יִחְיוּ: יִתְקַיְימוּן, בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

תָּא חָזֵי, כְּתִיב זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה, אָמַר רִבִּי חִיָּיא, הַאי קְרָא אוֹקִימְנָא לֵיהּ בְּהַאי גַּוְונָא, (זֹאת תּוֹרַת, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הָעוֹלָה: דְּהִיא סַלְקָא, וּמִתְעַטְּרָא לְעֵילָא לְעֵילָא, לְאִתְקַשְּׁרָא כְּדְקָא יָאוֹת, עַד אֲתַר דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים).

לשון הקודש

לֵאמֹר, וְכָתוּב שָׁם (ירמיה ג) לֵאמֹר הֵן יְשַׁלַּח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. מִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל נֶאֱמַר, וְהַכֹּהֵן עוֹמֵד לְתַקֵּן אֶת הַכֹּל בְּסוֹד שֶׁל אָדָם וּבְהֵמָה.

אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֵם יוֹדְעִים אֶת דַּרְכֵי הַתּוֹרָה וְהוֹלְכִים בָּהּ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה לא) ה' עֲלֵיהֶם יִחְיוּ. מִי עֲלֵיהֶם? אֵלּוּ דַּרְכֵי הַתּוֹרָה. יִחְיוּ – יִתְקַיְּמוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאַרְנוּהוּ בַּצּוּרָה הַזּוֹ: (זֹאת תּוֹרַת – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הָעֹלָה – שֶׁהִיא עוֹלָה וּמִתְעַטֶּרֶת לְמַעְלָה לְהִתְקַשֵּׁר כְּרָאוּי, עַד הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים).

(דְּבָר אַחֵר) **זֹאת תּוֹרַת, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הָעוֹלָה: דָּא מַחֲשָׁבָה רָעָה, דְּאִיהִי סַלְקָא עַל רְעוּתָא דְּבַר נָשׁ לְאַסְטָאָה לֵיהּ מֵאַרַח קְשׁוֹט, הִיא הָעוֹלָה, הִיא דְסַלְקָא וְאַסְטִיאַת לֵיהּ לְבַר נָשׁ, וּבָעֵי לְאוֹקְדָא לָהּ בְּנוּרָא. בְּגִין דְּלָא יִתְיְהִיב לָהּ דּוּכְתָּא לְאַסְטָאָה.**

וּבְגִין כָּךְ, עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה. מָאן לַיְלָה. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. דְּאִיהִי זֹאת, בְּגִין דְּאָתֵי לְדַכְּאָה לְבַר נָשׁ מֵהַהוּא רְעוּתָא. עַל מוֹקְדָה, בְּגִין דְּנָהַר דִּינוּר אִיהוּ אֲתַר לְאוֹקְדָא לְכָל אִינּוּן דְּלָא קַיְימֵי בְּקִיּוּמַיְיהוּ, דְּהָא עָאלִין לוֹן בְּהַהוּא נוּרָא דְדָלִיק, וּמְעַבְּרֵי שׁוּלְטָנֵיהוֹן מֵעָלְמָא, וּבְגִין דְּלָא יִשְׁלוֹט, אִצְטְרִיךְ עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה, וְאִתְכַּפְיָא וְלָא שַׁלְטָא.

לשון הקודש

(דְּבָר אַחֵר) **זֹאת תּוֹרַת** – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. **הָעֹלָה** – זוֹ מַחֲשָׁבָה רָעָה שֶׁהִיא עוֹלָה עַל רְצוֹנוֹ שֶׁל הָאָדָם לְהָסִיט אוֹתוֹ מִדֶּרֶךְ אֱמֶת. הִיא הָעֹלָה – הִיא שֶׁעוֹלָה וּמַשְׁטִינָה עַל הָאָדָם, וְצָרִיךְ לִשְׂרֹף אוֹתָהּ בָּאֵשׁ כְּדֵי לֹא לָתֵת לָהּ מָקוֹם לְהַשְׁטִין. **וּמִשּׁוּם** כָּךְ, עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה. מִי הַלַּיְלָה? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא זֹאת, מִשּׁוּם שֶׁבָּאָה לְטַהֵר אֶת הָאָדָם מֵאוֹתוֹ רָצוֹן. עַל מוֹקְדָה, מִשּׁוּם שֶׁנְּהַר דִּינוּר הוּא מָקוֹם לִשְׂרֹף כָּל אֵלּוּ שֶׁלֹּא עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם, שֶׁהֲרֵי מַכְנִיסִים אוֹתָם בְּאוֹתָהּ אֵשׁ בּוֹעֶרֶת וּמַעֲבִירִים אֶת שִׁלְטוֹנָם מִן הָעוֹלָם, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט, צָרִיךְ עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה, וְנִכְנָע וְלֹא שׁוֹלֵט.

וְעַל דָּא, כַּד אִתְכַּפְיָא הַאי, סַלְקָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי רוּחַ קֻדְשָׁא, דְּסַלְקָא וְאִתְעַטְרָא לְעֵילָא, דְּהָא סְלִיקוּ דִילָהּ, כַּד אִתְכַּפְיָא הַאי חֵילָא אַחֲרָא, וְאִתְפְּרַשׁ מִנָּהּ. וּבְגִין כַּךְ בְּעֵינָן בְּרָזָא דְקָרְבְּנָא, לְאַפְּרְשָׁא לְהַאי סִטְרָא, מֵרוּחַ קֻדְשָׁא, וּלְמֵיהַב לָהּ חוּלָקָא, בְּגִין דְּרוּחַ קֻדְשָׁא תִסְתָּלַק לְעֵילָא.

רִבִּי אָחָא פָּתַח וְאָמַר, וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ וְגוֹ', וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ, אֲמַאי. וּבְעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר, אֲמַאי. וְכַהֲנָא אֲמַאי. וְהָא תָּנֵינָן אֵשָׁא בְּכָל אֲתַר דִּינָא הוּא, וְכַהֲנָא מִסִּטְרָא דִימִינָא קָא אָתֵי, וּרְחִיקָא הוּא מִן דִּינָא, דְּהָא כַּהֲנָא לָא אִזְדְּמַן בְּדִינָא לְעָלְמִין, וְהָכָא הוּא בָּעֵי לְאוֹקְדָא דִינָא בְּעָלְמָא, דִּכְתִיב וּבְעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן.

לשון הקודש

וְלָכֵן, כְּשֶׁזֶּה נִכְנָע, עוֹלָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעוֹלָה וּמִתְעַטֶּרֶת לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי עֲלִיָּתָהּ זֶה כְּשֶׁנִּכְנָע הַכֹּחַ הָאַחֵר הַזֶּה וְנִפְרָד מִמֶּנָּה, וְלָכֵן צְרִיכִים בְּסוֹד הַקָּרְבָּן, לְהַפְרִיד אֶת הַצַּד הַזֶּה מֵרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְלָתֵת לוֹ חֵלֶק, כְּדֵי שֶׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ תִּתְעַלֶּה לְמַעְלָה.

רַבִּי אָחָא פָּתַח וְאָמַר, וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ וְגוֹ'. וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ, לָמָּה? וּבְעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר, לָמָּה? וְכֹהֵן לָמָּה? וַהֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁאֵשׁ בְּכָל מָקוֹם הִיא דִּין, וְהַכֹּהֵן בָּא מִצַּד הַיָּמִין, וְרָחוֹק הוּא מִן הַדִּין, שֶׁהֲרֵי אֵין כֹּהֵן מִזְדַּמֵּן לְדִין לְעוֹלָמִים, וְכָאן הוּא צָרִיךְ לִשְׂרֹף דִּין בָּעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב וּבְעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן?

אֶלָּא הָכִי אוֹלִיפְנָא, בַּר נָשׁ דְּאָתֵי לְמֶחֱטֵי קָמֵי מָאֲרֵיהּ, הוּא אוֹקִיד גַּרְמֵיהּ בְּשַׁלְהוֹבִיתָא דְיֵצֶר הָרָע. וְיֵצֶר הָרָע מִסִּטְרָא דְרוּחַ (דף כ"ז ע"ב) מְסָאֲבָא קָא אַתְיָא, וְהָא שַׁרְיָא בֵּיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא. וּלְזִמְנִין אִשְׁתְּמוֹדְעָן קָרְבָּנֵי דְּאַתְיָין מֵהַאי סִטְרָא, וּבָעָא לְקָרְבָא עַל מַדְבְּחָא כִּדְדָמֵי לֵיהּ. וְלָא אִשְׁתְּצִי, וְלָא אִתְבְּטַל הַהוּא רוּחַ מְסָאֲבָא, בֵּין מִבַּר נָשׁ, וּבֵין מֵהַהוּא סִטְרָא דְאָתֵי מִנֵּיהּ, אֶלָּא בְּאֶשָּׁא דְמַדְבְּחָא, דְּהַהוּא אֶשָּׁא מְבָעֲרָא רוּחַ מְסָאֲבָא, וְזִינִין בִּישִׁין מֵעָלְמָא, וְכַהֲנָא בְדָא אִתְכְּוָון, לְתַקְּנָא אֶשָּׁא דִיבָעֵר זִינִין בִּישִׁין מֵעָלְמָא.

וְעַל דָּא בָּעֵי, דְּלָא יִדְעַכּוּן לֵיהּ לְעָלְמִין, וְלָא יִתְחַלֵּשׁ חֵילָא וְתוּקְפָּא דִילֵיהּ, לְתַבְרָא חֵילָא דְתוּקְפָּא אַחֲרָא בִישָׁא מֵעָלְמָא, וְעַל דָּא לֹא תִכְבֶּה. וְכַהֲנָא יְסַדֵּר עָלֵיהּ אֶשָּׁא בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר, בְּזִמְנָא

לשון הקודש

אֶלָּא כָּךְ לָמַדְנוּ, אָדָם שֶׁבָּא לַחֲטֹא לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, הוּא שׂוֹרֵף אֶת עַצְמוֹ בְּשַׁלְהֶבֶת הַיֵּצֶר הָרָע, וְיֵצֶר הָרָע בָּא מִצַּד שֶׁל רוּחַ הַטֻּמְאָה, וַהֲרֵי שׁוֹרֶה בּוֹ רוּחַ טֻמְאָה. וְלִפְעָמִים נוֹדָעִים הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁבָּאִים מֵהַצַּד הַזֶּה, וְצָרִיךְ לְהַקְרִיב עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת מַה שֶּׁדּוֹמֶה לוֹ, וְלֹא מִתְכַּלֶּה וְלֹא מִתְבַּטֶּלֶת אוֹתָהּ רוּחַ הַטֻּמְאָה בֵּין מֵהָאָדָם וּבֵין מֵאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁבָּא מִמֶּנּוּ, אֶלָּא רַק בָּאֵשׁ שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁאוֹתָהּ הָאֵשׁ מַבְעֶרֶת אֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה וּמִינִים רָעִים מִן הָעוֹלָם. וְהַכֹּהֵן מִתְכַּוֵּן בָּזֶה לְתַקֵּן אֵשׁ שֶׁתְּבַעֵר מִינִים רָעִים מִן הָעוֹלָם.

וְלָכֵן צָרִיךְ שֶׁלֹּא תִכְבֶּה לְעוֹלָמִים וְלֹא יֶחֱלַשׁ הַכֹּחַ וְהַתֹּקֶף שֶׁלָּהּ, כְּדֵי לִשְׁבֹּר הַכֹּחַ הָרָע הָאַחֵר מִן הָעוֹלָם, וְלָכֵן לֹא

דְשַׁלְטָא סִטְרָא דִילֵיהּ וְאִתְעַר בְּעָלְמָא, בְּגִין לְבַסְּמָא עָלְמָא (ס"א וּלְבַסְּמָא דִינָא), **וְאִתְכַּפְיָין דִינִין, וְלָא מִתְעָרֵי בְּעָלְמָא, וְעַל דָּא תָּנֵינָן, אִית אֵשָׁא אַכְלָא אֵשָׁא. אֵשָׁא דְלְעֵילָא אַכְלָא אֵשָׁא אַחֲרָא, אֵשָׁא דְמַדְבְּחָא אַכְלָא אֵשָׁא אַחֲרָא, וְעַל דָּא, אֵשָׁא דָא לָא תִכְבֶּה לְעָלְמִין, וְכַהֲנָא מְסַדֵּר לֵיהּ בְּכָל יוֹמָא.**

רעיא מהימנא

פִּקּוּדָא לַעֲשׂוֹת הָעוֹלָה כְּמִשְׁפָּטָהּ, וְעָלָהּ אִתְּמַר זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה וְגוֹ'. חָמֵשׁ אִשִּׁים הֲווֹ נַחְתִּין עַל קָרְבְּנָא. אֵשׁ אוֹכֵל וְאֵינוֹ שׂוֹתֶה. אֵשׁ שׂוֹתֶה וְאֵינוֹ אוֹכֵל. אֵשׁ אוֹכֵל וְשׂוֹתֶה. אֵשׁ אוֹכֵל לַחִים וִיבֵשִׁים. אֵשׁ שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל וְאֵינוֹ שׂוֹתֶה. לָקֻבְלַיְיהוּ אִינּוּן, זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה, חַד. הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה, ב'. עַל הַמִּזְבֵּחַ, ג'. כָּל הַלַּיְלָה, ד'. וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ ה'. **וְאוּקְמוּהָ מָאנֵי מַתְנִיתִין, עוֹלָה כוּלָּהּ סַלְקָא לַגְּבוֹהַּ. וְדָא בִינָה, ה', ה' מַרְאוֹת דִילָהּ. י', בַּת יְחִידָה,** (שמות

לשון הקודש

תִּכְבֶּה. וְהַכֹּהֵן יְסַדֵּר עָלֶיהָ אֵשׁ בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר, בִּזְמַן שֶׁשּׁוֹלֵט הַצַּד שֶׁלּוֹ וּמִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם כְּדֵי לְבַטֵּשׁ אֶת הָעוֹלָם (וּלְבַטֵּשׁ הַדִּין), וְהַדִּינִים נִכְנָעִים וְלֹא מִתְעוֹרְרִים בָּעוֹלָם. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, יֵשׁ אֵשׁ אוֹכֶלֶת אֵשׁ. אֵשׁ שֶׁלְּמַעְלָה אוֹכֶלֶת אֵשׁ אַחֶרֶת, אֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ אוֹכֶלֶת אֵשׁ אַחֶרֶת. וְעַל זֶה הָאֵשׁ הַזּוֹ לֹא תִכְבֶּה לְעוֹלָמִים, וְהַכֹּהֵן מְסַדֵּר אוֹתָהּ בְּכָל יוֹם.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

מִצְוָה לַעֲשׂוֹת הָעוֹלָה כְּמִשְׁפָּטָהּ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה וְגוֹ'. חֲמִשָּׁה אִשִּׁים הָיוּ יוֹרְדִים עַל הַקָּרְבָּן: אֵשׁ אוֹכֵל וְאֵינוֹ שׂוֹתֶה. אֵשׁ שׂוֹתֶה וְאֵינוֹ אוֹכֵל. אֵשׁ אוֹכֵל וְשׂוֹתֶה. אֵשׁ אוֹכֵל לַחִים וִיבֵשִׁים. אֵשׁ שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל וְאֵינוֹ שׂוֹתֶה. כְּנֶגְדָּם הֵם: זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה – אַחַת. הִיא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה – שְׁתַּיִם. עַל הַמִּזְבֵּחַ – שָׁלֹשׁ. כָּל הַלַּיְלָה – אַרְבַּע. וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ – חָמֵשׁ.

וּפֵרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, הָעוֹלָה כֻּלָּהּ עוֹלָה לְגָבוֹהַּ, וְזוֹ בִינָה, ה', ה' מַרְאוֹת

כד) **וּמַרְאֶה כְּבוֹד יְיָ' כְּאֵשׁ אוֹכֶלֶת. וְ' אוֹר דְּבַת עֵינָא, וְהִיא אֵשׁ שׁוֹתֶה כָּל מַיִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְאוֹכֶלֶת כָּל קָרְבְּנִין דְּצְלוֹתָא. וְאוֹכֶלֶת לַחִין וִיבֵשִׁין, אִינּוּן פְּשָׁטֵי דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִינּוּן כְּעֵצִים יְבֵשִׁים. וְרָזֵי אוֹרַיְיתָא אִינּוּן כְּעֵצִים לַחִים. וְהַאי אִיהוּ אֵשׁ אוֹכֶלֶת לַחִין וִיבֵשִׁין.**

וְעוֹד אוֹכֶלֶת לַחִין, כָּל קָרְבְּנִין דַּהֲווֹ קְרֵבִין בִּצְלוֹתָא, עַל מִצְוֹת עֲשֵׂה. וִיבֵשִׁין, כָּל קָרְבְּנִין דַּהֲווֹ קְרֵבִין בִּצְלוֹתָא, עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. וְהַאי אִיהוּ, סְקִילָה שְׂרֵיפָה הֶרֶג וְחֶנֶק, עַל מִצְוֹת עֲשֵׂה, וְעַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, אִלֵּין אִינּוּן קָרְבְּנַיָּא דְשִׁכִינְתָּא, צְלוֹתָא, דְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלָא תַעֲשֶׂה. וְלָקֵבֵל ה' מַרְאוֹת אִלֵּין, תַּקִּינוּ חֲמֵשׁ צְלוֹתֵי בְיוֹמָא דְּכִפּוּרֵי. וְלָקֵבֵל בַּת עֵינָא, אִינּוּן עֲשֶׂרֶת יְמֵי הַתְּשׁוּבָה ה' לָקֵבֵל אוֹר דְּבַת עֵינָא. ה' עִנּוּיִין, לָקֵבֵל ה' בַּתְרָאָה.

פִּקּוּדָא בָּתַר דָּא, לַעֲשׂוֹת הַחַטָּאת כְּמִשְׁפָּטָהּ. תַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים, אַתּוּן דְּמִסְטְרָא דְמִדּוֹת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְיָתוּ, דְּטַרְחֲתוּן סַגִּי לְנַקָּאָה בְרַתָּא דִילִי דְּאִיהִי הֲלָכָה,

לשון הקודש

שֶׁלָּהּ. י' בַּת יְחִידָה, (שמות כג) וּמַרְאֵה כְּבוֹד ה' כְּאֵשׁ אֹכֶלֶת. וְ' אוֹר שֶׁל בַּת עַיִן, וְהִיא אֵשׁ שׁוֹתָה כָּל הַמַּיִם שֶׁל הַתּוֹרָה, וְאוֹכֶלֶת אֶת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה. וְאוֹכְלִים לַחִים וִיבֵשִׁים, אוֹתָם פְּשָׁטֵי הַתּוֹרָה שֶׁהֵם כְּמוֹ עֵצִים יְבֵשִׁים, וְסוֹדוֹת הַתּוֹרָה הֵם כְּמוֹ עֵצִים לַחִים. וְזוֹהִי אֵשׁ הָאוֹכֶלֶת לַחִים וִיבֵשִׁים.

וְעוֹד אוֹכֶלֶת לַחִים, כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ קְרֵבִים בִּתְפִלָּה עַל מִצְוֹת עֲשֵׂה. וִיבֵשִׁים – כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ קְרֵבִים בִּתְפִלָּה עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. וְזֶהוּ סְקִילָה שְׂרֵפָה הֶרֶג וְחֶנֶק, עַל מִצְוֹת עֲשֵׂה, וְעַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. אֵלּוּ הֵם הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל הַשְּׁכִינָה, תְּפִלָּה, שֶׁל מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. וּכְנֶגֶד חֲמֵשׁ הַמַּרְאוֹת הַלָּלוּ תִּקְּנוּ חָמֵשׁ תְּפִלּוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וּכְנֶגֶד בַּת עַיִן אוֹתָם עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְשׁוּבָה. חֲמִשָּׁה כְּנֶגֶד הָאוֹר שֶׁל בַּת עַיִן. חֲמִשָּׁה עִנּוּיִים כְּנֶגֶד ה' אַחֲרוֹנָה.

הַמִּצְוָה אַחַר זוֹ, לַעֲשׂוֹת אֶת הַחַטָּאת כְּמִשְׁפָּטָהּ. תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים, אַתֶּם שֶׁמִּצַּד מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאתֶם, שֶׁטִּרַחְתֶּם הַרְבֵּה לְנַקּוֹת אֶת

מֵאִלֵּין קְלִיפִּין, דְּעֵרֶב רַב, קוּשְׁיָין בִּישִׁין, דְּלֵית לוֹן תִּירוּץ, וְלָא פִּרוּקָא, דְּעָלַיְיהוּ אִתְמַר, (קהלת א) **מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקוֹן, וְחֶסְרוֹן לֹא יוּכַל לְהִמָּנוֹת, אֶלָּא אִתְמַר תִּיקוּ בְּהוֹן. וְכָל תִּיקוּ דְּאִסּוּרָא לְחוּמְרָא, וְאִיהוּ תִּיקוּ חָסֵר ן' דְּלֵית לֵיהּ תִּקּוּן. חָסֵר נוּן, דְּאִיהִי עָלְמָא דְּאָתֵי, דְּתִיקוּ דְּעָלְמָא דְּאָתֵי, שְׁתִיקָה. כְּגוֹן שְׁתוֹק כַּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה.**

וְאִית קוּשְׁיָין דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין דַּהֲלָכָה, דְּאִתְמַר בְּהוֹן מִשְּׁבְצוֹת זָהָב. **הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (תהלים מה) **כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ. וְאַתּוּן, פַּסְקִין לוֹן בְּכַמָּה פְּסָקוֹת, וּלְבָתַר מִתַּקְּנִין וּמְפָרְקִין לוֹן בְּכַמָּה פְּרוּקִין.**

וְאִי חָסֵר שׁוּם פְּסָק מִמַּתְנִיתִין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ זֶה חָסֵר מִן הַמִּשְׁנָה, אַתּוּן מִתַּקְּנִין לוֹן, **וְהַאי הוּא חֶסְרוֹן שֶׁיּוּכַל לְהִמָּנוֹת. וְאִי יֵיתֵי טִפֵּשׁ וְיַפִּיק שׁוּם בִּישׁ עַל הַהוּא אוּמָנָא דְּחָתִיךְ לְבוּשִׁין, וְיֵימָא וְכִי אוֹרַיְיתָא אִיהִי חָסֵר, וְהָא כְתִיב** (תהלים יט) **תּוֹרַת יְיָ' תְּמִימָה, תְּמִימָה בְּכָל אֲבָרִין דְּגוּפָא, דְּאִינּוּן רמ"ח פִּקּוּדִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (שיר השירים ד) **כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין**

לשון הקודש

הַבַּת שֶׁלִּי, שֶׁהִיא הֲלָכָה, מֵאוֹתָן הַקְּלִפּוֹת שֶׁל עֵרֶב רַב, שֶׁהֵן קֻשְׁיוֹת רָעוֹת שֶׁאֵין לָהֶם תֵּרוּץ וְלֹא פֵּרוּק, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (קהלת א) מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקֹן וְחֶסְרוֹן לֹא יוּכַל לְהִמָּנוֹת, אֶלָּא נֶאֱמַר בָּהֶם תִּיקוּ. וְכָל תִּיקוּ שֶׁל אִסּוּר – לְחֻמְרָה. וְהוּא תִּיקוּ חָסֵר ן', שֶׁאֵין לוֹ תִּקּוּן. חָסֵר נוּן, שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁתִּיקוּ שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא שְׁתִיקָה, כְּמוֹ: שְׁתוֹק, כַּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה. **וְיֵשׁ** קֻשְׁיוֹת שֶׁהֵן הַלְּבוּשִׁים שֶׁל הֲלָכָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם מִשְּׁבְצוֹת זָהָב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים מה) כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ. וְאַתֶּם פּוֹסְקִים אוֹתָם בְּכַמָּה פְּסָקִים, וְאַחַר כָּךְ מְתַקְּנִים וּמְיַשְּׁבִים אוֹתָם בְּכַמָּה פֵּרוּקִים.

וְאִם חָסֵר פְּסָק כָּלְשֶׁהוּ מִן הַמִּשְׁנָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוּהָ זֶה חָסֵר מִן הַמִּשְׁנָה, אַתֶּם מְתַקְּנִים אוֹתָם, וְזֶהוּ חֶסְרוֹן שֶׁיּוּכַל לְהִמָּנוֹת. וְאִם יָבֹא טִפֵּשׁ וְיוֹצִיא שֵׁם רַע עַל אוֹתוֹ אָמָּן שֶׁחוֹתֵךְ לְבוּשִׁים, וְיֹאמַר: וְכִי הַתּוֹרָה הִיא חֲסֵרָה?! וַהֲרֵי כָּתוּב תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, תְּמִימָה בְּכָל אֵיבְרֵי הַגּוּף, שֶׁהֵם רמ"ח מִצְוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ד) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין

בָּךְ. תְּמִימָה בִּלְבוּשָׁהָא, וְאֵיךְ חָסֵר מִן הַמִּשְׁנָה.

אַתּוּן תֵּימְרוּן לֵיהּ, דּוֹק וְתִשְׁכַּח חֲתִיכָה, וְתִשְׁכַּח לָהּ מְעוּרֶבֶת בִּשְׁאָר פְּסָקוֹת וּמִשְׁנָיוֹת. דְּאוֹרַח אוּמָנָא לְמֶחְתַּךְ לְבוּשִׁין בְּכַמָּה חֲתִיכוֹת, וְתַלְמִיד דְּלָאו אִיהוּ בָּקִי לְמִקְשַׁר הַהֲלָכָה בְּאִלֵּין חֲתִיכוֹת, מִתְחַלְּפֵי לֵיהּ פְּסָקוֹת וְקוּשְׁיָין, וְלָא אַשְׁכַּח לוֹן פְּרוּקָא. עַד דְּיֵיתֵי אוּמָנָא, וּפָרִיק לוֹן כָּל אִלֵּין סְפֵקוֹת דִּלְהוֹן. בְּהַהוּא זִמְנָא, הֲלָכָה דְּאִיהִי בְּרַתָּא, סְלִיקַת קֶדֶם מַלְכָּא, שְׁלִימָא בְּכֹלָּא, בְּגוּפָא בִּלְבוּשָׁא וּבְתַכְשִׁיטָהָא, וְאִתְקָיְּים בָּהּ (בראשית ט) וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם. וּלְזִמְנִין אִית לְאוּמָנָא תַּלְמִיד בָּקִי, דִּישָׁדַּר לֵיהּ לְתַקְּנָא לוֹן.

קָמוּ כֻּלְּהוּ וְאָמְרוּ, וַדַּאי אַנְתְּ הוּא אוּמָנָא רַעְיָא מְהֵימְנָא. דְּאִתְּמַר בָּךְ מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי, וּמִתַּמָּן וְאֵילָךְ כֻּלְּהוּ תַּלְמִידִים אִינּוּן דִּילָךְ, מִן יְהוֹשֻׁעַ עַד סוֹף כָּל דָּרִין. הָדָא הוּא דְּאָמַר וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ, וִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים, וּזְקֵנִים לִנְבִיאִים, עַד סוֹף כֻּלְּהוּ. תַּלְמִיד בָּקִי דִּילָךְ מָאן הוּא הָא חֲזֵינָא דְּאִתְּמַר, הַכֹּל יְהֵא מוּנַח עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ.

לשון הקודש

בָּךְ, תְּמִימָה בִּלְבוּשֶׁיהָ, וְאֵיךְ חָסֵר מִן הַמִּשְׁנָה?

אַתֶּם תֹּאמְרוּ לוֹ: דַּיֵּק וְתִמְצָא חֲתִיכָה, וְתִמְצָא אוֹתָהּ מְעֹרֶבֶת עִם שְׁאָר פְּסָקִים וּמִשְׁנָיוֹת. שֶׁדֶּרֶךְ הָאָמָן לַחְתֹּךְ לְבוּשִׁים לְכַמָּה חֲתִיכוֹת, וְהַתַּלְמִיד שֶׁאֵינוֹ בָּקִי לִקְשֹׁר אֶת הַהֲלָכָה בַּחֲתִיכוֹת הַלָּלוּ, מִתְחַלְּפוֹת לוֹ פְּסָקוֹת וְקָשְׁיוֹת וְלֹא מוֹצֵא לָהֶם פֵּרוּק, עַד שֶׁיָּבֹא הָאָמָן וּמְפָרֵק אוֹתָם אֶת כָּל הַסְּפֵקוֹת הַלָּלוּ שֶׁלָּהֶם. בְּאוֹתוֹ זְמַן, הֲלָכָה שֶׁהִיא בַּת, עוֹלָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה בַּכֹּל, בְּגוּפָהּ בִּלְבוּשָׁהּ וּבְתַכְשִׁיטֶיהָ, וּמִתְקַיֵּם בָּהּ (בראשית ט) וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. וְלִפְעָמִים יֵשׁ לָאָמָן תַּלְמִיד בָּקִי שֶׁיִּשְׁלַח לוֹ לְתַקֵּן אוֹתָם.

קָמוּ כֻּלָּם וְאָמְרוּ, וַדַּאי שֶׁאַתָּה הוּא הָאָמָן, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, שֶׁבְּךָ נֶאֱמַר מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי, וּמִשָּׁם וְאֵילָךְ כָּל הַתַּלְמִידִים הֵם שֶׁלְּךָ, מִיהוֹשֻׁעַ וְעַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת. זֶהוּ שֶׁאָמַר וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ, וִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים, וּזְקֵנִים לִנְבִיאִים, עַד הַסּוֹף שֶׁל כֻּלָּם. הַתַּלְמִיד הַבָּקִי שֶׁלְּךָ מִי הוּא? הֲרֵי רָאִינוּ שֶׁנֶּאֱמַר, הַכֹּל יְהֵא מֻנָּח

אָמַר לוֹן, וַדַּאי הָכִי הוּא, דְּאִיהוּ תַּלְמִיד חָבֵר, דְּעָלֵיהּ אִתְּמַר (במדבר כה) בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן. כְּגַוְונָא דְּאִתְּמַר בְּאַהֲרֹן (שמות ד) הוּא יִהְיֶה לְךָ לְפֶה, (דף כ"ח ע"א) הָכִי נָמֵי בְּרֵיהּ, יִהְיֶה לִי לְפֶה, דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה. בְּגִין דְּהֵיכִי דַּהֲוֵינָא בְּקַדְמִיתָא כְּבַד פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן, וְהָכִי יוֹקִים לִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּבַד פֶּה בְּאוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה, וּכְבַד לָשׁוֹן בְּאוֹרַיְיתָא שֶׁבִּכְתָב, דְּלָא יֵימְרוּן אִלֵּין דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדְעִין לִי, אַחֲרָא אִיהוּ. וְאִלֵּיהוּ הוּא יִהְיֶה לִי לְפֶה, יֵיתֵי לְתַקְּנָא כָּל אִלֵּין סִפֵּקוֹת, וּלְפָרְקָא לוֹן.

בְּהַהוּא זִמְנָא, זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה, בְּרַתָּא, דַּהֲוַת מְהַדְּקָא שְׁפָלָה בְּגָלוּתָא, סְלִיקַת עַל כָּל דַּרְגִּין דִּלְעֵילָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי לא) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה, וּסְלִיקוּ דִּילָהּ תְּהֵא לְאַבָּא דְּאִיהוּ לִימִינָא חֶסֶד, דְּבֵיהּ הָרוֹצָה לְהַחְכִּים יַדְרִים, מִתַּמָּן חָכְמָ"ה, כ"ח מ"ה.

אָמַר חַד תָּנָא, בְּוַדַּאי בְּגִין דָּא אִתְּמַר בָּךְ, מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה בְּגִין כַּלָּה דִּילָךְ, דְּלָא יְהֵא לָךְ שְׁלִימוּ אֶלָּא בָהּ. דְּכַד אַנְתְּ

לשון הקודש

עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ.

אָמַר לָהֶם, וַדַּאי כָּךְ זֶה, שֶׁהוּא תַּלְמִיד חָבֵר, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (במדבר כה) בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּאַהֲרֹן, (שמות ד) הוּא יִהְיֶה לְךָ לְפֶה, כָּךְ גַּם בְּנוֹ יִהְיֶה לִי לְפֶה, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. מִשּׁוּם שֶׁאֵיךְ שֶׁהָיִיתִי בָּרִאשׁוֹנָה כְּבַד פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן, וְכָךְ יָקִים אוֹתִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – כְּבַר פֶּה בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּכְבַד לָשׁוֹן בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ אֵלּוּ שֶׁלֹּא מַכִּירִים אוֹתִי, זֶה מִישֶׁהוּ אַחֵר. וְאֵלִיָּהוּ הוּא יִהְיֶה לִי לְפֶה, יָבֹא לְתַקֵּן אֶת כָּל הַסִּפֵּקוֹת הַלָּלוּ וּלְיַשֵּׁב אוֹתָם.

בְּאוֹתוֹ זְמַן – זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה, הַבַּת, שֶׁהָיְתָה לְחוּצָה שְׁפָלָה בַּגָּלוּת, עוֹלָה עַל כָּל הַדַּרְגּוֹת שֶׁלְּמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי לא) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה, וַעֲלִיָּתָהּ תִּהְיֶה לְאַבָּא שֶׁהוּא לִימִין שֶׁל חֶסֶד, שֶׁבּוֹ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, מִשָּׁם חָכְמָ"ה, כ"ח מ"ה.

אָמַר תַּנָּא אֶחָד, וַדַּאי שֶׁבִּגְלַל כָּךְ נֶאֱמַר בָּךְ, מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה, מִשּׁוּם הַכַּלָּה

תְּהֵא שְׁלִימָא בָּהּ, אִתְמַר בָּךְ (במדבר יב) **פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמַרְאֶה וְלֹא בְּחִידוֹת. בְּמַרְאֶה: כְּגַוְונָא דְּכַלָּה דְּאִתְפַּשְׁטַת מַלְבּוּשָׁהָא, וּמִתְיַיחֶדֶת עִם בַּעְלָהּ בְּקֵירוּב בָּשָׂר, בְּרָמָ"ח אֵבָרִים דִּילָהּ, וְלָא כַּסְיָאת אֵבֶר חַד מִנָּהּ. וְהַאי אִיהוּ בְּמַרְאֶה רמ"ח בְּחוּשְׁבָּן. (נ"א אִתְחֲזֵי לָהּ דְּאִתְמַר בֵּיהּ).**

אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, בְּקַדְמִיתָא אִתְחֲזֵי לָךְ הַאי חֵיזוּ, דְּאִתְמַר בָּהּ בְּמַרְאֶה, דְּאִיהוּ לָךְ הַמַּרְאֶה הַגָּדוֹל בַּסְּנֶה, דְּאִדְכַּר בֵּיהּ חֲמִשָּׁה זִמְנִין הַסְּנֶה. וּכְעַן אִתְגַּלְיָא לָךְ חֵיזוּ דָא, בְּרָמָ"ח פִּקּוּדִין, דְּאִינּוּן בְּחַמְשָׁה חוּמָשֵׁי תּוֹרָה. וְלֹא בְּחִידוֹת, דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין דִּילָהּ, דִּבְהוֹן חָזוּ כָּל נְבִיאֵי. דְּלֵית אֹרַח לְאִתְגַּלָּאָה כַּלָּה בְּקֵירוּב בָּשָׂר, אֶלָּא לְחָתָן דִּילָהּ.

בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְקַיָּים בְּהוּ, (בראשית ב) **וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִּים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבּוֹשָׁשׁוּ. כְּגוֹן אָדָם וְאִשְׁתּוֹ דִּכְבַר אִתְעַבַּר עִרְבּוּבְיָא בִּישָׁא, עֵרֶב רַב, קוּשְׁיָא בִּישָׁא מֵעָלְמָא, דְּאִינּוּן עֶרְיָין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, עֶרְיָין דְּיִשְׂרָאֵל. כָּל שֶׁכֵּן עֶרְיָין דִּילָךְ רַעְיָא מְהֵימְנָא. וּמֵהֲלָכָה דִּילָךְ. דִּבְגִינַיְיהוּ צָרִיךְ**

לשון הקודש

שֶׁלְּךָ שֶׁלֹּא תִהְיֶה לְךָ שְׁלֵמוּת אֶלָּא עִמָּהּ. שֶׁכְּשֶׁאַתָּה תִהְיֶה שָׁלֵם עִמָּהּ, נֶאֱמַר בְּךָ פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמַרְאֶה וְלֹא בְּחִידוֹת. בְּמַרְאֶה, כְּמוֹ כַּלָּה שֶׁפּוֹשֶׁטֶת מַלְבּוּשֶׁיהָ וּמִתְיַחֶדֶת עִם בַּעְלָהּ בְּקֵרוּב בָּשָׂר, בְּרָמָ"ח אֵיבָרִים שֶׁלָּהּ, וְלֹא מְכַסָּה אֵיבָר אֶחָד מִמֶּנָּה. וְזֶה בְּמַרְאֶה, רמ"ח בְּחֶשְׁבּוֹן (רְאוּי לָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ).

אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, בָּרִאשׁוֹנָה נִרְאָה לְךָ הַמַּרְאֶה הַזֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּמַרְאֶה, שֶׁהוּא לְךָ הַמַּרְאֶה הַגָּדוֹל בַּסְּנֶה שֶׁנִּזְכַּר בּוֹ חָמֵשׁ פְּעָמִים הַסְּנֶה. וְכָעֵת הִתְגַּלָּה לְךָ הַמַּרְאֶה הַזֶּה בְּרמ"ח מִצְוֹת שֶׁהֵם בַּחֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה. וְלֹא בְּחִידוֹת, שֶׁאוֹתָם לְבוּשִׁים שֶׁלָּהּ, שֶׁבָּהֶם רָאוּ כָּל הַנְּבִיאִים. שֶׁאֵין דֶּרֶךְ שֶׁתִּתְגַּלֶּה כַּלָּה בְּקֵרוּב בָּשָׂר אֶלָּא לֶחָתָן שֶׁלָּהּ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּם בָּהֶם, (בראשית ב) וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִּים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבֹּשָׁשׁוּ. כְּמוֹ אָדָם וְאִשְׁתּוֹ שֶׁכְּבָר הָעֵבֶר הָעֵרְבּוּב הָרָע שֶׁל עֵרֶב רַב, קֻשְׁיָה רָעָה מִן הָעוֹלָם, שֶׁהֵם הָעֲרָיוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, הָעֲרָיוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. כָּל שֶׁכֵּן הָעֲרָיוֹת שֶׁלְּךָ, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן.

לְכַסָּאָה רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ (משלי כה) כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר, עַד דְּמִתְעַבְּרִין מֵעָלְמָא. וְלֵית מְלָכִים אֶלָּא יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם, בְּהַהוּא זִמְנָא, וּכְבוֹד מְלָכִים חֲקוֹר דָּבָר. אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, בְּרִיךְ אַנְתְּ לְעַתִּיק יוֹמִין, דְּמִתַּמָּן אַנְתְּ, כְּעַנְפָּא דְאִתְפְּשַׁט מֵאִילָנָא, הָכִי נִשְׁמָתִין עַנְפָּא מִנֵּיהּ.

תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִין, הָא וַדָּאי עוֹלָה וְחַטָּאת וְאָשָׁם, תְּלַת פִּקּוּדִין אִינּוּן, תְּלַת אֲבָהָן. שְׁלָמִים מַטְרוֹנִיתָא. אֵבֶר, דְּאִיהִי תַּשְׁלוּמִין דְּכָל אֵבֶר, כְּגַוְונָא דְיוֹמָא קַדְמָאָה דְחַג. (ס"א אֲתַר דְּאִיהוּ תַּשְׁלוּמִים דְּכֹלָּא כְּגַוְונָא).

מִי שֶׁלֹּא חַג בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן, אֵין תַּשְׁלוּמִים לָרִאשׁוֹן, וּשְׁאָר יוֹמִין תַּשְׁלוּמִין זֶה בָּזֶה, וּבְהוֹן וְחֶסְרוֹן לֹא יוּכַל לְהִמָּנוֹת אֲבָל מִי שֶׁלֹּא חַג יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג עָלֵיהּ אִתְמַר (קהלת א) מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקוֹן וְחֶסְרוֹן לֹא יוּכַל לְהִמָּנוֹת. וְהַאי אִיהוּ חַטָּאת דִּמְעַכֵּב לָעוֹלָה. (מָאי טַעְמָא) חֵטְא אִיהוּ דְכַר. חַטָּאת, נוּקְבָא. וּלְזִמְנִין דְּהָא אִתְבְּסָם חַטָּאת, וְאִתְפְּרַשׁ מֵעוֹלָה. בְּהַהוּא

לשון הקודש

וּמֵהַהֲלָכָה שֶׁלְּךָ, שֶׁבִּשְׁבִילָם צָרִיךְ לְכַסּוֹת אֶת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ (משלי כה) כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר, עַד שֶׁעוֹבְרִים מִן הָעוֹלָם. וְאֵין מְלָכִים אֶלָּא יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם. בְּאוֹתוֹ זְמַן, וּכְבוֹד מְלָכִים חֲקוֹר דָּבָר. אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, בָּרוּךְ אַתָּה לְעַתִּיק הַיָּמִים, שֶׁמִּשָּׁם אַתָּה, כְּעָנָף שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט מִן הָאִילָן, כָּךְ הַנְּשָׁמוֹת עָנָף מִמֶּנּוּ.

תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים, הֲרֵי וַדַּאי עוֹלָה וְחַטָּאת וְאָשָׁם הֵן שָׁלֹשׁ מִצְוֹות, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁלָמִים הַגְּבִירָה. אֵיבָר שֶׁהִיא תַּשְׁלוּמִים שֶׁל כָּל אֵיבָר, כְּמוֹ הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג. (מָקוֹם שֶׁהוּא תַּשְׁלוּמִים שֶׁל הַכֹּל כְּדֶגֶמֶת).

מִי שֶׁלֹּא חָג בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן, אֵין לוֹ תַּשְׁלוּמִים לָרִאשׁוֹן, וּשְׁאָר הַיָּמִים תַּשְׁלוּמִין זֶה בָּזֶה, וּבָהֶם וְחֶסְרוֹן לֹא יוּכַל לְהִמָּנוֹת. אֲבָל מִי שֶׁלֹּא חָג יוֹם טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁל חַג, עָלָיו נֶאֱמַר מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקֹן וְחֶסְרוֹן לֹא יוּכַל לְהִמָּנוֹת, וְזוֹהִי הַחַטָּאת שֶׁמְּעַכֶּבֶת אֶת הָעוֹלָה. (מָה הַטַּעַם) הַחֵטְא הוּא זָכָר. הַחַטָּאת נְקֵבָה.

שָׂעִיר, דְּאִתְּמַר (במדבר טו) **וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת.**

אָשָׁם תָּלוּי אֶחָיד בְּתַרְוַוּיְיהוּ, כְּמַאן דְּאָחִיד לְכָאן וּלְכָאן, וְאִיהוּ תָּלוּי בְּאֶמְצָעִיתָא. כְּגוֹן, הַכֹּל תָּלוּי עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ, וַיַּפְרִישׁ לֵהּ מִתַּמָּן. הָכִי אָשָׁם תָּלוּי, אִיהוּ אָחִיד בְּתַרְוַוּיְיהוּ, עַד דְּיָהֲבִין לֵיהּ מְזוֹנָא דִילֵיהּ, שׁוֹחַד דִילֵיהּ, וְיִתְפְּרַשׁ מִתַּמָּן, וּמִתְקָרְבִין אֵבָרִין דְּכַלָּה דָא לְדָא. דְּהָכִי אִיהוּ אָשָׁם וְחַטָּאת, כְּסִרְכוֹת דַּאֲחִידָן בָּרִיאָה, וְלָא מַנִּיחִין לָהּ לְפַרְחָא לְסַלְקָא לְגַבֵּי עֵילָא, לְנָשְׁבָּא בְּרוּחָא דְקוּדְשָׁא.

שֶׁה אִיהוּ לְעוֹלָה, דִּכְתִיב, (בראשית כב) **וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעוֹלָה. וְאִתְּמַר בֵּיהּ** (שמות יב) **שֶׂה תָּמִים זָכָר, הָדָא הוּא דִכְתִיב אִישׁ תָּמִים. וְהָא צָרִיךְ לְמִשְׁאַל, דְּהָא שֶׂה אִיהוּ לִימִינָא, שָׂעִיר אִיהוּ לִשְׂמָאלָא, דְּהַיְינוּ שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת, וְאִית שָׂעִיר, וְאִית שָׂעִיר. שָׂעִיר אֶחָד לַיְיָ, וּשְׂעִיר אֶחָד לַעֲזָאזֵל. וְהַיְינוּ דִכְתִיב,** (ויקרא טז) **וְנָתַן אַהֲרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גּוֹרָלוֹת גּוֹרָל אֶחָד לַיְיָ וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל.**

וּבְהַהוּא שֵׂעִיר, אִתְּמַר בְּעֵשָׂו, (בראשית כז) **אִישׁ שָׂעִיר. וְדָא כָּבֵד.**

לשון הקודש

וְלִפְעָמִים שֶׁהֲרֵי הַחַטָּאת מִתְבַּשֶּׁמֶת וְנִפְרֶדֶת מֵעוֹלָה בְּאוֹתוֹ שָׂעִיר, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כח) **וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת.**

אָשָׁם תָּלוּי אָחוּז בִּשְׁנֵיהֶם, כְּמִי שֶׁאוֹחֵז לְכָאן וּלְכָאן, וְהוּא תָּלוּי בָּאֶמְצַע. כְּמוֹ, הַכֹּל תָּלוּי עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ וַיַּפְרִידוּ מִשָּׁם. כָּךְ אָשָׁם תָּלוּי הוּא אָחוּז בִּשְׁנֵיהֶם עַד שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ אֶת מְזוֹנוֹ, הַשֹּׁחַד שֶׁלּוֹ, וְיִפָּרֵד מִשָּׁם, וּמִתְקָרְבִים הָאֵיבָרִים שֶׁל הַכַּלָּה זֶה לָזֶה. שֶׁכָּךְ הוּא אָשָׁם וְחַטָּאת, כְּמוֹ סִרְכוֹת שֶׁאֲחוּזוֹת בְּרִאָה, וְלֹא מְנִיחִים אוֹתָם לִפְרֹחַ לַעֲלוֹת כְּלַפֵּי מַעְלָה לִנְשֹׁב בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

הַשֶּׂה הוּא לְעוֹלָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית כב) **וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעֹלָה.** וְנֶאֱמַר בּוֹ שֶׂה תָּמִים זָכָר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִישׁ תָּמִים. וַהֲרֵי צָרִיךְ לִשְׁאֹל, שֶׁהֲרֵי שֶׂה הוּא לִימִין, וְהַשָּׂעִיר הוּא לִשְׂמֹאל, שֶׁהַיְנוּ שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת. וְיֵשׁ שָׂעִיר וְיֵשׁ שָׂעִיר. שָׂעִיר אֶחָד לַה', וְשָׂעִיר אֶחָד לַעֲזָאזֵל. וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) **וְנָתַן אַהֲרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גּוֹרָלוֹת גּוֹרָל אֶחָד לַה' וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל.**

וּבְאוֹתוֹ שָׂעִיר נֶאֱמַר בְּעֵשָׂו (בראשית כז)

דְּנָטִיל כָּל אִינּוּן שְׁמָרִים דְּדָם. (דְּמִתַּמָּן) שְׁחִין אֲבַעְבּוּעוֹת פּוֹרְחוֹת, סַפְּחוֹת, וְכָל מִינֵי צָרַעַת. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (ויקרא טז) וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה. וְאִינּוּן עֲוֹנוֹת תָּם, דְּאִיהוּ לִבָּא, וּכְדֵין אִתְפְּרַשׁ מִלְּעָרְבָא בְּלִבָּא, וּכְדֵין אִתְבְּסָם, וְאִיהוּ כָּבֵד בְּאִלֵּין חוֹבִין, וְלָא קָל לְסַלְקָא לְגַבֵּי יַעֲקֹב אִישׁ תָּם. חֲדוּ מָארֵי מַתְנִיתִין דִּמְתִיבְתָּאן, דְּקָא נַחְתֵּי עִם תָּנָאִין וְאָמוֹרָאִין.

קָם חַד מִנַּיְיהוּ וְאָמַר, רַעְיָא מְהֵימְנָא, הַב לִי רְשׁוּ לְמִשְׁאַל, בָּתַר דְּזָכֵינָא לְמִשְׁמַע מִלִּין יַקִּירִין אִלֵּין מִפּוּמָךְ, דְּאוֹרַיְיתָא דָא דְּנָפְקַת מִפּוּמָךְ (משלי ג) יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חֲפָצֶיךָ לֹא יִשְׁווּ בָהּ, וְעַל כָּל דָּא הֲלָכָה הִיא וְלִלְמוֹד אֲנִי צָרִיךְ. הָא שָׂעִיר דַּעֲזָאזֵל שֵׁפִיר, אָשָׁם תָּלוּי בְּאָן אֲתַר אִיהוּ.

אָמַר לֵיהּ, בְּרִיךְ אַנְתְּ בְּרִי, שֵׁפִיר קָא שָׁאַלְתְּ. אֶלָּא, מַה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אָחִיד בֵּיהּ יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, דְּאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, כְּגוּפָא דְּאָחִיד בֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין דְּבַר נָשׁ. אוֹ כְּנֶשֶׁר, דַּאֲחִידָן בֵּיהּ תְּרֵין גַּדְפִּין לְפָרְחָא בְּהוֹן. וְכַיּוֹנָה, דַּאֲחִידַת בָּהּ

לשון הקודש

אִישׁ שָׂעִיר. וְזֶה הַכָּבֵד שֶׁנּוֹטֵל אֶת כָּל אוֹתָם הַשְּׁמָרִים שֶׁל הַדָּם – (שֶׁמִּשָּׁם) שְׁחִין אֲבַעְבּוּעוֹת פּוֹרְחוֹת, סַפְּחוֹת, וְכָל מִינֵי צָרַעַת. וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה. וְהֵם עֲוֹנוֹת תָּם, שֶׁהוּא הַלֵּב, וְאָז נִפְרָד מִלְּהִתְעָרֵב בַּלֵּב, וְאָז מִתְבַּשֵּׂם, וְהוּא כָּבֵד בַּחֲטָאִים הַלָּלוּ וְלֹא קַל לַעֲלוֹת אֶל יַעֲקֹב אִישׁ תָּם. שָׁמְחוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁל הַיְשִׁיבוֹת, שֶׁיָּרְדוּ עִם הַתַּנָּאִים וְהָאֲמוֹרָאִים.

קָם אֶחָד מֵהֶם וְאָמַר, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, תֵּן לִי רְשׁוּת לִשְׁאֹל, אַחַר שֶׁזָּכִיתִי לִשְׁמֹעַ דְּבָרִים נִכְבָּדִים אֵלּוּ מִפִּיךָ, שֶׁהַתּוֹרָה הַזּוֹ שֶׁיּוֹצֵאת מִפִּיךָ (משלי ג) יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חֲפָצֶיךָ לֹא יִשְׁווּ בָהּ, וְעִם כָּל זֶה הֲלָכָה הִיא, וְלִלְמֹד אֲנִי צָרִיךְ. בַּשָּׂעִיר הַזֶּה לַעֲזָאזֵל זֶה נָאֶה, אַךְ אָשָׁם תָּלוּי בְּאֵיזֶה מָקוֹם הוּא?

אָמַר לוֹ, בָּרוּךְ אַתָּה בְּנִי, יָפֶה שָׁאַלְתָּ. אֶלָּא מַה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי אֲחוּזִים בּוֹ יָמִין וּשְׂמֹאל, שֶׁהֵם חֶסֶד וּגְבוּרָה, כְּמוֹ גּוּף שֶׁאָחוּז בֵּין שְׁתֵּי הַזְּרוֹעוֹת שֶׁל הָאָדָם. אוֹ כְּמוֹ נֶשֶׁר, שֶׁאֲחוּזִים בּוֹ שְׁתֵּי כְּנָפַיִם

תְּרֵין גַּדְפִּין, דְּאַמְתִּילַת לְאוֹרַיְיתָא, וְגַדְפִּין (דף כ"ח ע"ב) **דִּילָהּ לְמִצְוֹת עֲשֵׂה, וּבְהוֹן הִיא הָעוֹלָה, וּפַרְחַת לְעֵילָא. הָכִי פִּקּוּדִין דְּלָא תַּעֲשֶׂה, אִינּוּן תְּפִישׁוּ דִילָהּ, כְּגוֹן צִפָּרִים הַנֶּאֱחָזִים בַּכָּף. וְכָל תַּפְשִׁין דִּילָהּ, דְּמְעַכְּבִין לָהּ לְפַרְחָא, אִתְקְרִיאוּ סִרְכוֹת כְּאִלֵּין סִרְכוֹת, דְּמְעַכְּבֵי לְכַנְפֵי רֵיאָה, לְנָשְׁבָּא.**

הָכִי אָשָׁם. דְּיִשְׂרָאֵל אָחִיד בְּגַדְפּוֹי דִשְׁכִינְתָּא, דְּאִינּוּן חֵיוָון דְּכוּרְסְיָיא, דְּלָא תְּהֵא עוֹלָה בְּהוֹן בְּזִכְוָון דְּיִשְׂרָאֵל, לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמְעַכְּבִין לָהּ, וּמַכְּבִידִין גַּדְפָּאָה חי"ת חי"ת חֲטָאוֹת דִּלְהוֹן. וְאָשָׁם אִמָּא דְעֵרֶב רַב, סִרְכָא אֲחִידָא בְּכוּרְסְיָיא, דְּתַמָּן מַטְרוֹנִיתָא, וְלָא מַנְחַת לָהּ לְסַלְקָא מִגָּלוּתָא. וְזַכְוָון אֲחִידָן בָּהּ לְסַלְקָא, אִשְׁתְּאָרַת בַּאֲוִירָא, כְּגוֹן סִרְכָא תָּלוּי בַּאֲוִירָא. וְדָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. (דְּאִיהוּ אֲוִירָא) **הָכִי אָשָׁם תָּלוּי בְּצַדִּיק, דְּאִיהוּ אָחִיד בֵּין שְׁמַיָּא וְאַרְעָא.**

חַטָּאת אִיהִי יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, אַכְּבִידַת עָלָה בְּחַטָּאוֹת, דְּלִכְלוּכִין דְּחוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל, כְּגַוְונָא דְכָבֵד מַכְּבִיד שְׁמָרִים, דְּאִינּוּן

לשון הקודש

לִפְרֹחַ בָּהֶן. וּכְמוֹ יוֹנָה שֶׁאֲחוּזִים בָּהּ שְׁתֵּי כְּנָפַיִם, שֶׁנִּמְשָׁלָה לַתּוֹרָה, וּכְנָפֶיהָ לְמִצְוֹת עֲשֵׂה, וּבָהֶן הִיא הָעוֹלָה, וּפוֹרַחַת לְמַעְלָה. כָּךְ מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה הֵן הַמַּלְכֹּדֶת שֶׁלָּהּ, כְּמוֹ צִפָּרִים הַנֶּאֱחָזוֹת בְּכַּף. וְכָל הַמַּלְכּוֹדוֹת שֶׁלָּהּ שֶׁמְּעַכְּבוֹת אוֹתָהּ מִלִּפְרֹחַ נִקְרָאוֹת סִרָכוֹת, כְּמוֹ הַסִּרָכוֹת הַלָּלוּ שֶׁמְּעַכְּבוֹת אֶת כַּנְפֵי הָרֵאָה מִלִּנְשֹׁב.

כָּךְ אָשָׁם. שֶׁיִּשְׂרָאֵל אֲחוּזִים בְּכַנְפֵי הַשְּׁכִינָה, שֶׁהֵן חַיּוֹת הַכִּסֵּא, שֶׁלֹּא תִהְיֶה עוֹלָה בָהֶם בַּזְּכֻיּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וּמְעַכְּבִים אוֹתָהּ, וּמַכְבִּידִים אֶת כְּנָפֶיהָ חי"ת חי"ת הַחַטָּאוֹת שֶׁלָּהֶם. וְאָשָׁם, אִמָּם שֶׁל עֵרֶב רַב, הַסִּרְכָה הָאֲחוּזָה בְּכִסֵּא, שֶׁשָּׁם הַגְּבִירָה, וְלֹא מְנִיחָה אוֹתָהּ לַעֲלוֹת מִן הַגָּלוּת, וְהַזְּכֻיּוֹת אֲחוּזוֹת בָּהּ לְהַעֲלוֹתָהּ, וְנִשְׁאֶרֶת בָּאֲוִיר כְּמוֹ סִרְכָה שֶׁתְּלוּיָה בָּאֲוִיר. וְזֶהוּ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי (שֶׁהוּא אֲוִיר). כָּךְ אָשָׁם תָּלוּי בַּצַּדִּיק, שֶׁהוּא אָחוּז בֵּין שָׁמַיִם וָאָרֶץ.

חַטָּאת הִיא יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, מַכְבִּידָה עָלֶיהָ בַּחַטָּאוֹת שֶׁל לִכְלוּכִים שֶׁל חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁהַכָּבֵד מַכְבִּיד עַל הַשְּׁמָרִים, שֶׁהֵם דָּמִים, עַל הָעֲרָקִים שֶׁל

דָּמִים, עַל עַרְקִין דְּלִבָּא. הָכִי אִלֵּין חֲטָאוֹת, מַכְבִּידִין עַל גַּדְפּוֹי דִּשְׁכִינְתָּא, דְּאִינּוּן פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, דְּדַמְיָין לְכַנְפֵי יוֹנָה. לֹא תַעֲשֶׂה כַּד אִינּוּן מַכְבִּידִין עַל עֲשֵׂה, דְּאִינּוּן כַּד חוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל מְרוּבִּין מִזַּכְוָון, אִתְמַר בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהוּ גוּפָא, (דניאל ח) וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, וְאִיהִי צוֹוָחַת (איכה א) נְתָנַנִי יְיָ' בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם (עמוס ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם.

וּבְגִין דָּא, תַּקִּינוּ תַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים צְלוֹתִין בַּאֲתַר דְּקָרְבְּנִין, לְאַעְבְּרָא חֲטָאוֹת וַאֲשָׁמוֹת מִינָּהּ. וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ צְלוֹתָא דְּשַׁחֲרִית, כְּקָרְבָּן הַשַּׁחַר. וּצְלוֹתָא דְּמִנְחָה, כְּקָרְבָּן בֵּין הָעַרְבַּיִם. וּצְלוֹתָא דְּעַרְבִית, כְּאֵמוּרִים וּפְדָרִים דַּהֲווֹ מִתְאַכְּלִים כָּל הַלַּיְלָה. וּתְלַת אֲבָהָן דְּתַקִּינוּ תְּלַת צְלוֹתִין, לָקָבֵל מֶרְכַּבְתָּא דְּאִינּוּן קְטִירִין בָּהּ. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, הָאָבוֹת הֵן הֵן הַמֶּרְכָּבָה, דְּאִינּוּן פְּנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם וְגוֹ'. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר:

אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה. (ויקרא ו) **רִבִּי חִיָּיא פָּתַח,** (בראשית כב) **וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אַבְרָהָם**

לשון הקודש

הַלֵּב. כָּךְ הַחַטָּאוֹת הַלָּלוּ מַכְבִּידוֹת עַל כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, שֶׁהֵן מִצְוּוֹת עֲשֵׂה, שֶׁדּוֹמוֹת לְכַנְפֵי יוֹנָה. וְלֹא תַעֲשֶׂה, כְּשֶׁהֵן מַכְבִּידוֹת עַל עֲשֵׂה, שֶׁהֵן כְּשֶׁחַטָּאֵי יִשְׂרָאֵל מְרֻבִּים מִן הַזְּכֻיּוֹת, נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא גּוּף, (דניאל ח) וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, וְהִיא צוֹוַחַת, (איכה א) נְתָנַנִי ה' בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם, (עמוס ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם. **וּמִשּׁוּם** זֶה תִּקְּנוּ תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים תְּפִלּוֹת בִּמְקוֹם קָרְבָּנוֹת, לְהַעֲבִיר מִמֶּנָּה חַטָּאוֹת וַאֲשָׁמוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ תִּקְּנוּ תְּפִלַּת שַׁחֲרִית כְּמוֹ קָרְבַּן הַשַּׁחַר, וּתְפִלַּת מִנְחָה כְּמוֹ קָרְבַּן בֵּין הָעַרְבַּיִם, וּתְפִלַּת עַרְבִית כְּמוֹ אֵמוּרִים וּפְדָרִים שֶׁהָיוּ מִתְאַכְּלִים כָּל הַלַּיְלָה. וּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת שֶׁתִּקְּנוּ שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת, כְּנֶגֶד הַמֶּרְכָּבָה שֶׁהֵם קְשׁוּרִים בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, הָאָבוֹת הֵן הֵן הַמֶּרְכָּבָה, שֶׁהֵם פְּנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם. (ע"כ רעיא מהימנא).

אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (בראשית כב) וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הִנֶּנִי

אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הִנֶּנִי בְּנִי וְגוֹ', וַיֹּאמֶר וַיֹּאמֶר תְּלַת זִמְנִין דְּיִצְחָק, וַיֹּאמֶר חַד דְּאַבְרָהָם, אֲמַאי הָכִי. אֶלָּא, ג' לְמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, דְּאִינּוּן תְּלַת דְּיִצְחָק הֲווֹ. וְחַד דְּאַבְרָהָם בָּרְבִיעִי, דִּכְתִיב הִנֶּנִי בְּנִי דְּחִיקָא (ס"א וְדַיְיקָא) הִנֶּנִי. וּכְתִיב, (בראשית א) יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם מְאֹרֹת חָסֵר.

וְאִי תֵּימָא וַיֹּאמֶר וַיֹּאמֶר יַתִּיר אִינּוּן. אֶלָּא, אִינּוּן סְתִימִין הֲווֹ בְּמַחֲשָׁבָה. וְאִלֵּין, אִתְגַּלְיָין מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא. וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אַבְרָהָם, וּכְתִיב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וַיֹּאמֶר אָבִי, וּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם. וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם. וַיֹּאמֶר הִנֶּנִי, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאוֹרוֹת.

לשון הקודש

בְּנִי וְגוֹ'. וַיֹּאמֶר וַיֹּאמֶר, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים שֶׁל יִצְחָק, וַיֹּאמֶר אֶחָד שֶׁל אַבְרָהָם. לָמָּה זֶה כָּךְ? אֶלָּא שְׁלֹשָׁה לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁהֵם הָיוּ הַשָּׁלֹשׁ שֶׁל יִצְחָק, וְאֶחָד שֶׁל אַבְרָהָם בָּרְבִיעִי, שֶׁכָּתוּב הִנֶּנִי בְּנִי, דְּחוּק (וְדַיְיקָא) הִנֶּנִי. וְכָתוּב (בראשית א) יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, מְאֹרֹת חָסֵר.

וְאִם תֹּאמַר, וַיֹּאמֶר וַיֹּאמֶר הֵם יוֹתֵר – אֶלָּא שֶׁהֵם הָיוּ נִסְתָּרִים בַּמַּחֲשָׁבָה, וְאֵלּוּ הִתְגַּלּוּ מִתּוֹךְ הַחֲשֵׁכָה. וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אַבְרָהָם – וְכָתוּב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וַיֹּאמֶר אָבִי – וְכָתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם. וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם. וַיֹּאמֶר הִנֶּנִי – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת.

רעיא מהימנא

וְעוֹד אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ וְגוֹ'. דָּא אוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (ירמיה כג) **הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יְיָ'. לֹא תִכְבֶּה וַדָּאי, דַּעֲבִירָה אֵינָה מְכַבָּה תּוֹרָה. אֲבָל עֲבִירָה מְכַבָּה מִצְוָה, וּמַאן דְּעָבִיד עֲבֵירָה דְּמְכַבָּה מִצְוָה דְּאִיהִי נֵר, הָכִי מְכַבָּה נֵר דִּילֵיהּ, דְּאִתְּמַר בָּהּ** (משלי כ) **נֵר יְיָ' נִשְׁמַת אָדָם מְגוּפֵיהּ, וְהַאי הוּא כִּבּוּי, דְּאִשְׁתְּאַר גּוּפָא בַּחֲשׁוֹכָא. וְהָכִי מָאן דְּסָלִיק שְׁכִינְתָּא מֵאַתְרָהָא, גָּרִים** (לְכָל הָעוֹלָם) **כִּבּוּי וַחֲשׁוֹכָא לְהַהוּא אֲתַר. וַחֲשׁוֹכָא אִיהִי עֲבֵירָה,** (משלי ל) **וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ.**

וּסְלִיקוּ דְּמִצְוָה מִסִּטְרָא דְעַמֵּי הָאָרֶץ, לְהוֹן מְכַבָּה מִצְוָה, לְקַיֵּים בְּהוֹן, (שמואל א ב) **וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ. אֲבָל לְגַבֵּי מָארֵי תּוֹרָה, לֵית לֵיהּ כְּבִיָּיה עוֹלָמִית, בְּהוֹן דְּנָהֲרִין לָהּ בְּכַמָּה רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאוֹר רָ"ז אִתְקְרֵי. וּמִצְוֹת דְּאוֹרַיְיתָא דְּמְקַיְּימִין לָהּ רַבָּנָן, תּוֹרָה אִיהוּ לְגַבֵּיהוּ, לַיְלָה וְיוֹמָם לָא תִכְבֶּה עָלַיְיהוּ, בְּגִין דְּמְקַיְּימִין בָּהּ** (יהושע א) **וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה.**

וְעָשָׁן דְּסָלִיק מִפּוּמַיְיהוּ בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, אִיהוּ עָשָׁן הַמַּעֲרָכָה,

---

לשון הקודש

רַעְיָא מְהֵימְנָא (רוֹעֶה נֶאֱמָן)

וְעוֹד אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ וְגוֹ' – זוֹ הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (ירמיה כג) הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה'. לֹא תִכְבֶּה וַדַּאי, שֶׁעֲבֵרָה אֵינָהּ מְכַבָּה תּוֹרָה. אֲבָל עֲבֵרָה מְכַבָּה מִצְוָה, וּמִי שֶׁעוֹבֵר עֲבֵרָה שֶׁמְּכַבָּה מִצְוָה, שֶׁהִיא נֵר, כָּךְ מְכַבֶּה אֶת נֵרוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ב) נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם, מִגּוּפוֹ, וְזֶהוּ כִּבּוּי, שֶׁנִּשְׁאַר הַגּוּף בַּחֲשֵׁכָה. וְכָךְ מִי שֶׁמְּסַלֵּק שְׁכִינָה מִמְּקוֹמָהּ, גּוֹרֵם (לְכָל הָעוֹלָם) כִּבּוּי וַחֲשֵׁכָה לְאוֹתוֹ מָקוֹם. וַחֲשֵׁכָה הִיא עֲבֵרָה, (משלי ל) וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ. **וַעֲלִיַּת** הַמִּצְוָה שֶׁל עַם הָאָרֶץ מְכַבָּה לָהֶם אֶת הַמִּצְוָה, לְקַיֵּם בָּהֶם וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ. אֲבָל לְבַעֲלֵי תּוֹרָה אֵין לָהּ כְּבִיָּה עוֹלָמִית בָּהֶם, שֶׁמְּאִירִים לָהּ בְּכַמָּה סוֹדוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁאוֹר נִקְרָא רָ"ז. וּמִצְווֹת הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַיְּמִים אוֹתָן חֲכָמִים, זוֹ תּוֹרָה לְגַבֵּיהֶם, לַיְלָה וְיוֹמָם לֹא תִכְבֶּה עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁמְּקַיְּמִים בָּהּ וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה.

וְהֶעָשָׁן שֶׁעוֹלֶה מִפִּיהֶם בְּדִבְרֵי תּוֹרָה,

דִּמְסַדְּרִין לָהּ, וּמַעֲרִיכִין לָהּ לְגַבֵּי בַעְלָהּ, כְּגוֹן (במדבר ח) **בְּהַעֲלוֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד. וּבְעָשָׁן הַמַּעֲרָכָה וְעָנָן הַקְּטֹרֶת, דְּאוֹרַיְיתָא עָשָׁן דִּילָהּ, יִתְעַר מִלְּבָא, לְגַבֵּי חָכְמָתָא, דְּאִיהוּ כְּמוֹחָא, כְּגַוְונָא דַעֲנָנָא. דְּאִתְעָרוּתָא דַעֲנָנָא מִלְּבָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב** (בראשית ב) **וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, וּלְבָתַר וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה.**

הָכִי יִתְעַר עָשָׁן, מִבִּינָה, דְּאִיהוּ בְּלִבָּא, דְּאוּקְמוּהָ לְגַבֵּיהּ, הַלֵּב מֵבִין. וְסָלִיק לְגַבֵּי חָכְמָה, דְּאִיהִי (דף כ"ט ע"א) **(נ"א בְּמוֹחָא) כְּמוֹחָא. (וּמַאן) וּמַאי עָשָׁן. (דַּעַת) דָּא, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דַּעַת, לֵב מֵבִין דַּעַת.**

לְבָתָר דְּנָחִית עָשָׁן, חָכְמָה לְגַבֵּי בִינָה, דְּאִינּוּן דָּא לִשְׂמָאלָא, וְדָא לִימִינָא. אִיהוּ נָחִית מָלֵא מֵאַבָּא וְאִימָּא, מָלֵא י"ה, לְאוֹקְדָא עֵצִים דְּאִינּוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, מִסִּטְרָא דְעֵץ חַיִּים, דְּאִינּוּן אֵבָרִים דְּגוּפָא, דְּתַמָּן ה' הָעֵצִים וַדַּאי, לְאוֹקְדָא לוֹן בְּשַׁלְהוֹבִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ירמיה כג) **הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יְיָ'. בְּשַׁלְהוֹבִין דְּנֵר מִצְוָה בְּרַחֲמוּ. ע"כ.**

לשון הקודש

הוּא עָשָׁן הַמַּעֲרָכָה שֶׁמְּסַדְּרִים אוֹתָהּ וְעוֹרְכִים אוֹתָהּ לְבַעְלָהּ, כְּמוֹ (במדבר ח) בְּהַעֲלוֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד. וּבַעֲשַׁן הַמַּעֲרָכָה וּבַעֲנַן הַקְּטֹרֶת, שֶׁהַתּוֹרָה הוּא הֶעָשָׁן שֶׁלָּהּ, יִתְעוֹרֵר מֵהַלֵּב לַחָכְמָה, שֶׁהוּא כְּמוֹ מֹחַ, כְּמוֹ הֶעָנָן. שֶׁהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל הֶעָנָן הִיא מֵהַלֵּב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, וְאַחַר כָּךְ – וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה.

כָּךְ יִתְעוֹרֵר עָשָׁן מִבִּינָה, שֶׁהִיא בַּלֵּב, שֶׁבֵּאֲרוּהָ אֲצִלּוֹ, הַלֵּב מֵבִין, וְעוֹלֶה לַחָכְמָה שֶׁהִיא (בְּמוֹחַ) כְּמוֹ מֹחַ. (וּמָה) וּמִי הֶעָשָׁן? (דַּעַת) זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, דַּעַת, לֵב מֵבִין דַּעַת.

אַחַר שֶׁיּוֹרֵד עָשָׁן, חָכְמָה לְבִינָה, שֶׁהֵם זֶה לִשְׂמֹאל וְזֶה לְיָמִין. הוּא יוֹרֵד מָלֵא מֵאַבָּא וְאִמָּא, מָלֵא י"ה, לִשְׂרֹף עֵצִים שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, מִצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהֵם אֵיבָרִים שֶׁל הַגּוּף, שֶׁשָּׁם ה' הָעֵצִים וַדַּאי, לִשְׂרֹף אוֹתָם בְּשַׁלְהֲבוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה'. בְּשַׁלְהֲבוֹת נֵר שֶׁל מִצְוָה בְּאַהֲבָה.

פִּקּוּדָא לְהַקְרִיב בְּכָל יוֹמָא תְּמִידִין. וַאֲבַתְרֵיהּ לְהַדְלִיק אֵשׁ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה. וַאֲבַתְרֵיהּ, תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן. וַאֲבַתְרֵיהּ, קָרְבָּן נֶדֶר אוֹ נְדָבָה. תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים, כָּל אִלֵּין תְּמִידִין, אִינּוּן מִדּוֹת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּצְרִיכֵי לְמֶהֱוֵי לוֹן נַיְיחָא. וְאַף עַל גַּב דְּכָל סִפִּירָן כֻּלְּהוּ חַד, מִכָּל מָקוֹם, כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה מְמָנָא עַל שַׁבָּתוֹת וּזְמָנִין וְיוֹמִין טָבִין, וְהַהִיא מִדָּה דְּשׁוּלְטָנוּתָא דְּהַהוּא זִמְנָא, כָּל סִפִּירָן אִתְכְּלִילוּ בָּהּ, וְאִתְקְרִיאוּ כֻּלְּהוּ עַל שֵׁם הַהִיא מִדָּה, בְּחֶסֶד חֲסָדִים, בִּגְבוּרָה גְּבוּרוֹת וְהָכִי בְּכָל מִדָּה.

וְאִית הַשְּׁבָתַת מְלָאכָה, כְּגוֹן שׁוֹר, דְּאִית לֵיהּ עוֹל. וַחֲמוֹר, דְּאִית לֵיהּ מַשְׂאוֹי. בֵּין עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, כְּגוֹן תְּפִילִין. בֵּין עוֹל מַלְכוּת עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, כְּפוּם עוֹבָדַיְיהוּ, בְּאִלֵּין יוֹמִין אִית לוֹן הַשְּׁבָתַת מְלָאכָה וְנַיְיחָא. מָאן דְּלָא אִתְעֲסַק בְּאוֹרַיְיתָא וּבְפִקּוּדִין, אִית לֵיהּ עוֹל מַלְכוּת עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וּמַאן דְּאִתְעֲסַק בְּאוֹרַיְיתָא וּבְפִקּוּדִין, אִית לוֹן עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, דְּאִיהִי ה' בַּתְרָאָה, מַלְכוּת שָׁמַיִם אִתְקְרִיאַת.

לשון הקודש

מִצְוָה לְהַקְרִיב בְּכָל יוֹם תְּמִידִים וְאַחֲרָיו לְהַדְלִיק אֵשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה. וְאַחֲרָיו תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן, וְאַחֲרָיו קָרְבַּן נֶדֶר אוֹ נְדָבָה. תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים, כָּל אֵלּוּ תְּמִידִים, הֵם מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁצְּרִיכִים לִהְיוֹת לָהֶם נַחַת. וְאַף עַל גַּב שֶׁכָּל הַסְּפִירוֹת כֻּלָּן אַחַת, מִכָּל מָקוֹם כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה מְמֻנָּה עַל שַׁבָּתוֹת וּזְמַנִּים וְיָמִים טוֹבִים, וְאוֹתָהּ מִדָּה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בְּאוֹתוֹ זְמַן, כָּל הַסְּפִירוֹת נִכְלָלוֹת בָּהּ, וְכֻלָּן נִקְרָאוֹת עַל שֵׁם אוֹתָהּ מִדָּה; בְּחֶסֶד חֲסָדִים, בִּגְבוּרָה גְּבוּרוֹת, וְכָךְ בְּכָל מִדָּה.

וְיֵשׁ הַשְּׁבָתַת מְלָאכָה, כְּמוֹ שׁוֹר שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֹל, וַחֲמוֹר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַשָּׂא. בֵּין עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, כְּמוֹ תְּפִלִּין, בֵּין עֹל מַלְכוּת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, כְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם בַּיָּמִים הַלָּלוּ יֵשׁ לָהֶם הַשְּׁבָתַת מְלָאכָה וּמְנוּחָה. מִי שֶׁלֹּא מִתְעַסֵּק בְּתוֹרָה וּבַמִּצְוֹת, יֵשׁ לוֹ עֹל מַלְכוּת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וּמִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, יֵשׁ לוֹ עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, שֶׁהִיא ה' אַחֲרוֹנָה, שֶׁנִּקְרֵאת מַלְכוּת שָׁמַיִם.

עוֹל מִצְוֹת אִיהִי וַדַּאי, בְּגִין דְּבָהּ אִתְבְּרִיאוּ כָּל בְּרִיָּין דִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם. בְּה׳ בְּרָאָם. וְכַד יֵיתֵי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, נַחְתַּת בִּינָה דְאִיהוּ יה"ו, עַל ה׳, דְּאִיהִי מַלְכוּת שָׁמַיִם נְשָׁמָה יְתֵירָה, וְאִיהוּ (שמות לב) חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת. אָנֹכִי בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, וּפְרִישַׁת גַּדְפָּהָא עַל בְּרַתָּא, וְעַל מַשְׁרְיָין דִּילָהּ, וְאִית לוֹן נַיְיחָא. וְאִתְּמַר בְּמַשְׁרְיָין דְּסָמָא"ל וְנָחָשׁ, (דברים כח) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְיָ׳ נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ, אוֹת תְּפִלִּין וְאוֹת שַׁבָּת, וְאוֹת דְּיוֹמִין טָבִין, וְאוֹת בְּרִית כֻּלְּהוּ שְׁקוּלִין.

וְאִית אוֹת דְּשַׁדַּ"י, דְּאִיהוּ מְטַטְרוֹ"ן עֶבֶד, וְכַמָּה עַבָּדִין תַּלְיָין מִנֵּיהּ, דִּמְמָנָא עַל אִלֵּין דְּעַבְדִין פִּקּוּדֵי עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס. מְטַטְרוֹ"ן וּמַשְׁרְיָין דִילֵיהּ מְמָנָן עָלַיְיהוּ. בְּגִינַיְיהוּ אִתְּמַר, (שמות כג) לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרֶךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ. אֲבָל אִינּוּן דְּעַבְדִין פִּקּוּדִין שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, אִינּוּן בְּנוֹי דְמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא. וְאִינּוּן כִּתְרִין וְתָגִין עַל רֵישָׁא דְעַבְדִין בְּיוֹמִין דְּחוֹל. וּבְגִינַיְיהוּ אִתְּמַר וּדְאִשְׁתַּמַּשׁ בְּתָגָא חֲלָף, וְהַזָּר

לשון הקודש

עֹל מִצְוֹת הִיא וַדַּאי, מִשּׁוּם שֶׁבָּהּ נִבְרְאוּ כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁל שָׁמַיִם וָאָרֶץ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם. בְּה׳ בְּרָאָם. וּכְשֶׁיָּבֹא שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, יוֹרֶדֶת בִּינָה, שֶׁהִיא יה"ו, עַל ה׳, שֶׁהִיא מַלְכוּת שָׁמַיִם נְשָׁמָה יְתֵרָה, וְהוּא (שמות לב) חָרוּת עַל הַלֻּחֹת. אָנֹכִי בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, וּפוֹרֶשֶׁת כְּנָפֶיהָ עַל הַבַּת וְעַל הַמַּחֲנוֹת שֶׁלָּהּ, וְיֵשׁ לָהֶם מְנוּחָה. וְנֶאֱמַר בְּמַרְכְּבוֹתָיו שֶׁל סָמָא"ל וְנָחָשׁ, (דברים כח) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה׳ נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ. אוֹת תְּפִלִּין וְאוֹת שַׁבָּת וְאוֹת יָמִים טוֹבִים וְאוֹת בְּרִית – כֻּלָּם שְׁקוּלִים.

וְיֵשׁ אוֹת שֶׁל שַׁדַּ"י, שֶׁהוּא מטטרו"ן עֶבֶד, וְכַמָּה עֲבָדִים תְּלוּיִים מִמֶּנּוּ, שֶׁמְּמֻנֶּה עַל אֵלּוּ שֶׁעוֹשִׂים מִצְוֹת עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס. מטטרו"ן וְהַמַּחֲנוֹת שֶׁלּוֹ מְמֻנִּים עֲלֵיהֶם. בִּשְׁבִילָם נֶאֱמַר, לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרֶךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ. אֲבָל אוֹתָם שֶׁעוֹשִׂים מִצְוֹת שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, הֵם בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה, וְהֵם הַכְּתָרִים וְהַתָּגִים עַל רֹאשׁ הָעֲבָדִים בִּימוֹת הַחֹל, וּבִשְׁבִילָם נֶאֱמַר וּדְאִשְׁתַּמַּשׁ

הַקָּרֵב לְגַבֵּיהוּ יוּמַת. דְּשַׁבָּתוֹת אִתְקְרִיאוּ לְגַבֵּי עַבָדִין.

וּבְגִין דָּא, אִם כְּבָנִים אִם כַּעֲבָדִים. אִם כְּבָנִים, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם. אִם כַּעֲבָדִים, (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים וְלָא שְׁאַר אוּמִין. אֲבָל אִינּוּן חַיָּיבַיָּא דְּלָא מִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא וּמִצְוֹת, וְלֵית עָלַיְיהוּ עוֹל תּוֹרָה וְעוֹל תְּפִלִּין, וּשְׁאָר פִּקּוּדִין, אִינּוּן עֲבָדִין לְאוּמִין דְּעָלְמָא, וּמִשְׁתַּעְבְּדִין בְּהוּ. כְּגוֹן (דברים ו) עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם.

וְאִי נַטְרֵי שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, אִתְּמַר בְּהוּ וַיּוֹצִיאֵנוּ יְיָ' אֱלֹהֵינוּ. וְיִתְקַיָּים בְּהוּ, (שמות כג) לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרֶךָ, חֲמוֹר בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת, וְיִנָּפֵשׁ בֶּן אֲמָתְךָ וּבְהֶמְתֶּךָ, עַם הָאָרֶץ בְּהֵמָה אִקְרֵי. וּלְבָתַר דְּיֵיעוּל גַּרְמֵיהּ תְּחוֹת אָדָם בַּתּוֹרָה, יִתְקַיָּים בֵּיהּ (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ'. אִם הוּא כַּסּוּס דְּרָכִיב עָלֵיהּ מָארֵיהּ, וְסָבִיל לֵיהּ, וְלָא מְבָעֵט בְּמָארֵיהּ.

וּמַאי סְבִילוּ דְעַם הָאָרֶץ לְתַלְמִיד חָכָם. בְּגִין, דְּתַלְמִיד חָכָם בְּיוֹם שַׁבָּת צָרִיךְ אִיהוּ, דְּלֵית לֵיהּ מִדִּילֵיהּ, וְאִי עַם

לשון הקודש

בְּתָגָא חֲלָף, וְהַזֹּהַר הַקָּרֵב אֲלֵיהֶם יוּמַת. שֶׁנִּקְרָאִים שַׁבָּתוֹת אֶל הָעֲבָדִים.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, אִם כְּבָנִים אִם כַּעֲבָדִים. אִם כְּבָנִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. אִם כַּעֲבָדִים, כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים, וְלֹא שְׁאָר הָאֻמּוֹת. אֲבָל אוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁאֵין מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת וְאֵין עֲלֵיהֶם עֹל תּוֹרָה וְעֹל תְּפִלִּין וּשְׁאָר מִצְוֹת, הֵם עֲבָדִים לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם וּמִשְׁתַּעְבְּדִים בָּהֶם, כְּמוֹ עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם.

וְאִם שׁוֹמְרִים שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, נֶאֱמַר בָּהֶם וַיּוֹצִיאֵנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ. וְיִתְקַיֵּם בָּהֶם, לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרֶךָ, חֲמוֹר בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת, וְיִנָּפֵשׁ בֶּן אֲמָתְךָ וּבְהֶמְתֶּךָ, עַם הָאָרֶץ נִקְרָא בְּהֵמָה. וְאַחַר שֶׁיַּכְנִיס אֶת עַצְמוֹ תַּחַת אָדָם בַּתּוֹרָה, יִתְקַיֵּם בּוֹ אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה'. אִם הוּא כְּמוֹ סוּס שֶׁרוֹכֵב עָלָיו אֲדוֹנוֹ, וְסוֹבֵל אוֹתוֹ, וְלֹא בוֹעֵט בַּאֲדוֹנוֹ.

וּמַהוּ הַסֵּבֶל שֶׁעַם הָאָרֶץ לְתַלְמִיד חָכָם? מִשּׁוּם שֶׁתַּלְמִיד חָכָם כְּמוֹ יוֹם

הָאָרֶץ סָבִיל לֵיהּ בְּמָמוֹנֵיהּ, וְאִתְנְהִיג בֵּיהּ כְּפוּם רְעוּתֵיהּ לְשַׁמְּשָׁא לֵיהּ, וּלְאִתְנַהֲגָא בְּפִקּוּדִין כְּפוּם רְעוּתֵיהּ, יִתְקַיֵּים בֵּיהּ אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ׳. יוֹשִׁיעַ לֵיהּ מִשּׁוֹר וּגְזֵלָה, יוֹשִׁיעַ לֵיהּ מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, דְּלָא שַׁלִּיט עָלֵיהּ, וְיִשְׁחָט לֵיהּ בְּסַכִּין פְּגוּם דִּילֵיהּ. וְכָל מָאן דְּשָׁחִיט בְּסַכִּין פְּגוּם, נְבֵלָה אִיהוּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ, דְּאִיהוּ סָמָאֵ"ל.

וְנֶפֶשׁ דְּתַלְמִיד חָכָם אִתְקְרִיאַת שַׁבָּת מַלְכְּתָא, נֶפֶשׁ יְתֵירָה דְּשַׁבָּת. וְעֹנֶג דִּילֵיהּ נִשְׁמַת חַיִּים, וְרוּחַ שִׂכְלִי. וְאִינּוּן נְשָׁמָה יְתֵירָה, רוּחַ יְתֵירָה, עַל נְשָׁמָה וְרוּחָא וְנַפְשָׁא, דְּאִינּוּן עַבָדִין, דְּשַׁלְטִין בְּגוּפָא, דְּיוֹמִין דְּחוֹל. נְשָׁמָה יְתֵירָה, נִשְׁמַת כָּל חַי, כֶּתֶר בְּרֹאשׁ צַדִּיק, דְּאִיהוּ יוֹם שַׁבָּת. וּבְהַאי נְשָׁמָה יְתֵירָה תְּהַלֵּל יָהּ, דְּאִינּוּן אַבָּא וְאִימָּא, דְּעָלָהּ אִתְּמַר, (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ, בְּגִין דְּאִיהוּ מֻרְכָּבָה לְעִלַּת הָעִלּוֹת, דְּאִיהוּ מְכוּסֶה וְלָא שַׁלִּיט עָלֵיהּ עַיְנָא, וּבְגִין דָּא עַיִן לֹא רָאָתָה.

רוּחָא יְתֵירָה, נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, מִבֵּין אַבָּא וְאִימָּא. וּמַהֲלָכוֹ חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין, וּמָטֵי לִשְׁתִיתָאָה דְּאִיהוּ צַדִּיק.

לשון הקודש

הַשַּׁבָּת הוּא צָרִיךְ, שֶׁאֵין לוֹ מִשֶּׁלּוֹ. וְאִם עַם הָאָרֶץ סוֹבֵל אוֹתוֹ בְּמָמוֹנוֹ וְנוֹהֵג בּוֹ כְּפִי רְצוֹנוֹ לְשַׁמֵּשׁ אוֹתוֹ וּלְהִתְנַהֵג בַּמִּצְוֹת כְּפִי רְצוֹנוֹ, יִתְקַיֵּם בּוֹ – אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה׳. יוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ מִשּׁוֹר וּמִגְּזֵלָה, יוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט עָלָיו וְיִשְׁחַט אוֹתוֹ בְּסַכִּינוֹ הַפְּגוּמָה. וְכָל מִי שֶׁנִּשְׁחַט בְּסַכִּין פְּגוּמָה, הוּא נְבֵלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אוֹתוֹ, שֶׁהוּא סָמָאֵ"ל.

וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁל תַּלְמִיד חָכָם נִקְרֵאת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, נֶפֶשׁ יְתֵרָה שֶׁל שַׁבָּת, וְהָעֹנֶג שֶׁלָּהּ נִשְׁמַת חַיִּים וְרוּחַ שִׂכְלִי. וְהֵם נְשָׁמָה יְתֵרָה, רוּחַ יְתֵרָה, עַל נְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ, שֶׁהֵם עֲבָדִים שֶׁשּׁוֹלְטִים בַּגּוּף שֶׁל יְמוֹת הַחֹל. נְשָׁמָה יְתֵרָה, נִשְׁמַת כָּל חַי, כֶּתֶר הָרֹאשׁ צַדִּיק, שֶׁהוּא יוֹם הַשַּׁבָּת. וּבִנְשָׁמָה הַיְתֵרָה הַזּוֹ תְּהַלֵּל יָהּ, שֶׁהֵם אַבָּא וְאִמָּא, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מֶרְכָּבָה לְעִלַּת הָעִלּוֹת, שֶׁהוּא מְכֻסֶּה וְלֹא שׁוֹלֶטֶת עָלָיו הָעַיִן, וּמִשּׁוּם כָּךְ עַיִן לֹא רָאָתָה.

רוּחַ יְתֵרָה, הַנָּהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן מִבֵּין אַבָּא וְאִמָּא, וּמַהֲלָכוֹ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה,

לְהַשְׁקוֹת אֶת הַנָּן, דְּאִיהִי נֶפֶשׁ יְתֵירָה, מַלְכוּת.

נִשְׁמָה דְּשַׁלְטָא בְּיוֹמִין דְּחוֹלָא, עַל עֶבֶד יְיָ, אִיהִי מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ (דף כ"ט ע"ב) מָאנֵי מַתְנִיתִין, כָּל הַנִּשְׁמוֹת גְּזוּרוֹת מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד. וְרוּחַ דְּשַׁלְטָא בְּיוֹמֵי דְּחוֹל, עַל עֶבֶד יְיָ, אִיהִי מֵעַבְדָא דְּמַלְכָּא מְטַטְרוֹ"ן, כָּלִיל שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה, וְאִיהִי שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא. וְנֶפֶשׁ דְּשַׁלִּיט בְּחוֹל, אִיהִי מִכִּסֵּא דִּין, סַנְדַלְפּוֹ"ן, תְּכֵלֶת שֶׁבַּצִּיצִית, כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר. אֲבָל בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא. בַּפֶּסַח, אִיהִי נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית, לֵיל שִׁמּוּרִים, מַצָּה שְׁמוּרָה, וְרוּחַ שְׁמוּר לָקֳבְלֵיהּ אִיהִי יוֹם טוֹב, וְאִיהִי יוֹם שַׁבָּת, זָכוֹר וְשָׁמוֹר. בְּגִין דְּאִיהִי אֲצִילוּת מִמַּלְכוּת.

וְהָכִי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, בְּנוֹי דְּמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא, אִתְקְרִיאוּ שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, וְלֵית לוֹן מִדִּלְהוֹן, דְּלָאו אִינּוּן בַּעֲלֵי מְלָאכָה, כִּשְׁאָר עֲבָדִין בְּנוֹי דְּחוּלִין. אַגְּרָא דִּלְהוֹן בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, לְעַנְּגָא לוֹן בְּכָל מִינֵי מַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה, וּלְאוֹקְרָא לוֹן בִּלְבוּשִׁין שַׁפִּירִין, כְּגַוְונָא דְּשַׁבָּת, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, כַּבְּדֵהוּ בִּכְסוּת נְקִיָּה. כָּל מַה דְּעָבַד בַּר נָשׁ לְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, אִית לְמֶעְבַּד לוֹן.

לשון הקודש

וּמַגִּיעַ לַשִּׁשִּׁי שֶׁהוּא צַדִּיק לְהַשְׁקוֹת אֶת הַנָּן, שֶׁהִיא נֶפֶשׁ יְתֵרָה, מַלְכוּת.

הַנִּשְׁמָה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בִּימוֹת הַחֹל עַל עֶבֶד ה' הִיא מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל הַנִּשְׁמוֹת גְּזוּרוֹת מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד. וְרוּחַ שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בִּימוֹת הַחֹל עַל עֶבֶד ה', הִיא מֵעֶבֶד הַמֶּלֶךְ מטטרו"ן, כּוֹלֵל שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, וְהִיא שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא. וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בִּימוֹת הַחֹל הִיא מִכִּסֵּא דִּין, סַנְדַלְפּוֹ"ן, תְּכֵלֶת שֶׁבַּצִּיצִית, כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר. אֲבָל בַּת הַמֶּלֶךְ, בְּפֶסַח, הִיא נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית, לֵיל שִׁמּוּרִים, מַצָּה שְׁמוּרָה, וְרוּחַ שְׁמוּר כְּנֶגְדָּהּ הִיא יוֹם טוֹב, וְהִיא יוֹם שַׁבָּת, זָכוֹר וְשָׁמוֹר, מִשּׁוּם שֶׁהִיא אֲצִילוּת מִמַּלְכוּת.

וְכָךְ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה, נִקְרְאוּ שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, וְאֵין לָהֶם מִשֶּׁלָּהֶם, שֶׁאֵינָם בַּעֲלֵי מְלָאכָה כְּמוֹ שְׁאָר הָעֲבָדִים בְּנֵי הַחֹלִין. שְׁכָרָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא לְעַנֵּג אוֹתָם בְּכָל מִינֵי מַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה, וּלְכַבְּדָם

וּמַאן דִּמְחַלֵּל שַׁבָּת חַיָּיב סְקִילָה. וְהָכִי מָאן דְּאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָגָא, חֲלָף. וְהָכִי הוּא הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִי שֶׁשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, דִּמְחַלֵּל תּוֹרָתֵיהּ. וְכָל שֶׁכֵּן הַמְבַזֶּה לֵיהּ, כְּאִילּוּ מְבַזֶּה שַׁבָּתוֹת וּמוֹעֲדוֹת. וְאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל הַמְבַזֶּה אֶת הַמּוֹעֲדוֹת, כְּאִלּוּ כּוֹפֵר בָּעִיקָּר.

וּכְגַוְונָא דְּכָל מָאנֵי בֵית הַמִּקְדָּשׁ וְאִתְקְרִיאוּ קֹדֶשׁ, הָכִי כָּל אִינּוּן דִּמְשַׁמְּשֵׁי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, אִתְקְרִיאוּ קֹדֶשׁ. וְתַלְמִידֵי דְּרַב דְּאִינּוּן לָקְבֵל אֵבָרִים דְּגוּפָא, אִתְקְרִיאוּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. וְרָזָא דְּמִלָּה קָא רָמִיז בְּהוֹן, (שמות כו) וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. וּמְטַטְרוֹ"ן, אַתְּ וּמַשְׁרְיָין דִּילָךְ, צְרִיכִין לְקָרְבָא לוֹן קָרְבְּנָא קָדָם יְיָ' בְּכָל לֵילְיָא.

עֲשִׂיָּה לְקַבֵּל עָלֵיהּ עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, דָּא קַבָּלַת יִסּוּרִין דַּעֲנִיוּת לְתַלְמִיד חָכָם אִיהוּ מָוֶת לְגוּפָא דִּבְעִירָן. דִּמְזוֹנָא דְּאוֹרַיְיתָא, אִיהוּ מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא שִׂכְלִיִּים, דְּאִינּוּן כֹּהֵן לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל. כֹּהֵן בֵּיהּ י', חָכְמָה וַדַּאי. לֵוִי,

לשון הקודש

בִּלְבוּשִׁים יָפִים כְּמוֹ שֶׁשַּׁבָּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ, כַּבְּדֵהוּ בִּכְסוּת נְקִיָּה. כָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה אָדָם לְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, יֵשׁ לַעֲשׂוֹת לָהֶם.

וּמִי שֶׁמְּחַלֵּל שַׁבָּת חַיָּב סְקִילָה. וְכֵן מִי שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר חוֹלֵף. וְכָךְ מִי שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִי שֶׁשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, שֶׁמְּחַלֵּל אֶת תּוֹרָתוֹ. וְכָל שֶׁכֵּן הַמְבַזֶּה אוֹתוֹ, כְּאִלּוּ מְבַזֶּה שַׁבָּתוֹת וּמוֹעֲדוֹת. וּפֵרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל הַמְבַזֶּה אֶת הַמּוֹעֲדוֹת, כְּאִלּוּ כּוֹפֵר בָּעִקָּר.

וּכְמוֹ שֶׁכָּל כְּלֵי בֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּקְרְאוּ קֹדֶשׁ, כָּךְ כָּל אוֹתָם שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים נִקְרָאִים קֹדֶשׁ. וְתַלְמִידֵי רַב, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אֵיבְרֵי הַגּוּף, נִקְרְאוּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. וְסוֹד הַדָּבָר רָמוּז בָּהֶם, (שמות כו) וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. ומטטרו"ן, אַתָּה וּמַחֲנוֹתֶיךָ, צְרִיכִים לְהַקְרִיבָם קָרְבָּן לִפְנֵי ה' בְּכָל לַיְלָה.

עֲשִׂיָּה, לְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, זוֹ קַבָּלַת יִסּוּרִים שֶׁל עֲנִיּוּת לְתַלְמִיד חָכָם, שֶׁהוּא מָוֶת לְגוּף הַבְּהֵמוֹת. שֶׁמְּזוֹן הַתּוֹרָה הוּא מָזוֹן שֶׁל הַנְּשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִיִּים, שֶׁהֵם כֹּהֵן לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל. הַכֹּהֵן בּוֹ י', חָכְמָה וַדַּאי. הַלֵּוִי בּוֹ ה',

בֵּיהּ ה׳, תְּבוּנָה. יִשְׂרָאֵל, בֵּיהּ דַּעַת, וְדָא ו׳. נֶפֶשׁ יְתֵירָה, ה׳ בַּתְרָאָה, רמ״ח מִצְוַות עֲשֵׂה ושס״ה לֹא תַעֲשֶׂה. וְתוֹרָה דָא אָדָם, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר יט) **זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. וְדָא כָּלִיל שְׁמָא מְפֹרָשׁ, יו״ד הֵ״א וָא״ו הֵ״א. הַאי אִיהוּ אוֹרַיְיתָא מְזוֹנָא לְאָדָם, בְּד׳ אַנְפִּין דִילֵיהּ. מְזוֹנָא דִבְעִירָן, נְהַמָּא וְחַמְרָא וּבִשְׂרָא, וְכָל מִינֵי פֵּירוֹת,** (קהלת ז) **זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים.**

וְצָרִיךְ בַּר נָשׁ, לְקָרְבָּא בְכָל לֵילְיָא, קָרְבָּן נַפְשָׁא וְרוּחָא וְנִשְׁמְתָא דִבְעִירָן, קֳדָם יְיָ׳. וְיִתְוַדֶּה בְכַמָּה מִינֵי וִדּוּיִין, וְיִסְלַק לוֹן בְּמַחֲשַׁבְתֵּיהּ, קָרְבְּנָא קֳדָם יְיָ׳. לְאַפָּקָא לוֹן בְּקִרְיַאת שְׁמַע, (בְּלֵב אֶחָד) **לְקָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיַפִּיק רוּחֵיהּ דְּדָפִיק בְּעַרְקִין דְּלִבָּא. נֶפֶשׁ, יְכַוֵּין בִּשְׂרַפְתָּהּ, וּבִשְׁחִיטָתָהּ, וּבִנְחִירָתָהּ, דַּהֲווֹ נְחִירִין כַּהֲנַיָּיא, הָדָא הוּא דִכְתִיב וּמָלַק אֶת רֹאשׁוֹ מִמּוּל עָרְפּוֹ וְלֹא יַבְדִּיל. וְהַיְינוּ חֶנֶק. וּתְלָתָא מִיתוֹת אִלֵּין, הֲווֹ כְּמָרָה סוּמָקָא, יְרוֹקָא, אוּכְמָא. דְּאִינּוּן בַּכְּבֵד בַּמָּרָה בַּטְּחוֹל, וְאִינּוּן כִּתְלַת קְלִיפִּין דֶּאֱגוֹזָא.**

לשון הקודש

תְּבוּנָה. יִשְׂרָאֵל בּוֹ דַּעַת, וְזוֹ ו׳. נֶפֶשׁ יְתֵרָה, ה׳ אַחֲרוֹנָה, רמ״ח מִצְוֹות עֲשֵׂה ושס״ה לֹא תַעֲשֶׂה. וְתוֹרָה זוֹ אָדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. וְזֶה כּוֹלֵל אֶת הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ יו״ד הֵ״א וָא״ו הֵ״א. זוֹהִי הַתּוֹרָה מָזוֹן לָאָדָם בְּאַרְבַּע הַפָּנִים שֶׁלּוֹ. מְזוֹן הַבְּהֵמוֹת לֶחֶם וְיַיִן וּבָשָׂר וְכָל מִינֵי פֵּרוֹת, (קהלת ו) זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים.

וְצָרִיךְ אָדָם לְהַקְרִיב בְּכָל לַיְלָה קָרְבַּן נֶפֶשׁ וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁל בְּהֵמוֹת לִפְנֵי ה׳, וְיִתְוַדֶּה בְּכַמָּה מִינֵי וִדּוּיִים, וַיַּעֲלֶה אוֹתָם בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ קָרְבָּן לִפְנֵי ה׳. לְהוֹצִיא אוֹתָם בִּקְרִיאַת שְׁמַע (בְּלֵב אֶחָד) לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיוֹצִיא אֶת רוּחוֹ שֶׁדּוֹפֵק בְּעוֹרְקֵי הַלֵּב. הַנֶּפֶשׁ, יְכַוֵּן בִּשְׂרֵפָתָהּ וּבִשְׁחִיטָתָהּ וּבִנְחִירָתָהּ, שֶׁהָיוּ הַכֹּהֲנִים נוֹחֲרִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּמָלַק אֶת רֹאשׁוֹ מִמּוּל עָרְפּוֹ וְלֹא יַבְדִּיל. וְהַיְינוּ חֶנֶק. וּשְׁלֹשׁ הַמִּיתוֹת הַלָּלוּ הָיוּ כְּמוֹ מָרָה אֲדֻמָּה, יְרֻקָּה וּשְׁחֹרָה, שֶׁהֵם בַּכֶּבֶד, בַּמָּרָה וּבַטְּחוֹל, וְהֵם כִּשְׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הָאֱגוֹז.

וְקוֹדֶם דָּא, יְתַקֵּן מִזְבַּח אֲבָנִים, וִיכַוֵּין לְמֶעְבְּדָהּ סְקִילָה, מִמָּרָה חִוָּורָא, דְּשַׁלְטַת בְּכַנְפֵי רֵיאָה, בְּאִינּוּן סִרְכוֹת דְּאִלֵּין בְּעִירָן תְּפוּסִין תַּמָּן. וּנְחִיתַת אֵשָׁא תְּכֵלָא, וְיִשֵּׁצֵי לוֹן, וְיִהוֹן חֵיוָון וּבְעִירָן וְעוֹפִין דַּכְיָין, לְקָרְבָא לַיְיָ, וּלְשַׁרְיָא שְׁמֵיהּ עָלַיְיהוּ. בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְקַיֵּים בְּהוּ, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים. וִיהוֹן כְּסוּסְיָא דְּרָכִיב מָארֵיהּ עָלַיְיהוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (חבקוק ג) כִּי תִרְכַּב עַל סוּסֶיךָ מַרְכְּבוֹתֶיךָ יְשׁוּעָה, וּבְהַהוּא זִמְנָא (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ.

וְתַלְמִיד חָכָם אִיהוּ שָׂכִיל לְכָל מָארֵי תּוֹרָה, וְהָכִי צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי שָׂכִיל גַּרְמֵיהּ מִסִּטְרָא דְאוֹרַיְיתָא, וּמִסִּטְרָא דְאַבְרִים דְּגוּפָא, צָרִיךְ לְמִשְׂכַּל גַּרְמֵיהּ לְכָל עַמֵּי הָאָרֶץ. כְּמָה דְאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, לְעוֹלָם יִרְאֶה אָדָם עַצְמוֹ, כְּאִלּוּ כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ תָּלוּי בּוֹ. וִיכַוֵּין בְּנַפְשֵׁיהּ וּבְרוּחֵיהּ וּבְנִשְׁמָתֵיהּ, לְמֶעְבַּד לוֹן קָרְבְּנִין, עִם כָּל בְּנֵי עָלְמָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִצְּרֵף מַחֲשָׁבָה טוֹבָה לְמַעֲשֶׂה. וּבְדָא אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ. קָמוּ כֻּלְּהוּ תָּנָאִין וְאָמוֹרָאִין לְגַבֵּיהּ, וְאָמְרוּ כֻּלְּהוּ בְּקָלָא חָדָא,

לשון הקודש

וְקֹדֶם לָכֵן יְתַקֵּן מִזְבַּח אֲבָנִים, וִיכַוֵּן לַעֲשׂוֹת סְקִילָה מִמָּרָה הַלְּבָנָה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בְּכַנְפֵי רֵאָה בְּאוֹתָן סִרְכוֹת שֶׁאוֹתָן הַבְּהֵמוֹת תְּפוּסוֹת שָׁם. וְיוֹרֶדֶת אֵשׁ תְּכֵלֶת וּמְכַלָּה אוֹתָם, וְיִהְיוּ הַחַיּוֹת וְהַבְּהֵמוֹת וְהָעוֹפוֹת טְהוֹרִים לְקָרֵב לַה' וּלְהַשְׁרוֹת שְׁמוֹ עֲלֵיהֶם. בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּם בָּהֶם, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים. וְיִהְיוּ כְּמוֹ סוּס שֶׁאֲדוֹנוֹ רוֹכֵב עָלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (חבקוק ג) כִּי תִרְכַּב עַל סוּסֶיךָ מַרְכְּבֹתֶיךָ יְשׁוּעָה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן – אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה'.

וְהַתַּלְמִיד חָכָם שָׂכוּל לְכָל בַּעֲלֵי הַתּוֹרָה, וְכָךְ צָרִיךְ לִשְׂכֹּל עַצְמוֹ מִצִּדָּהּ שֶׁל הַתּוֹרָה, וּמִצַּד הָאֵיבָרִים שֶׁל הַגּוּף צָרִיךְ לִשְׂכֹּל לְעַצְמוֹ לְכָל עַמֵּי הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, לְעוֹלָם יִרְאֶה אָדָם עַצְמוֹ כְּאִלּוּ כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ תָּלוּי בּוֹ. וִיכַוֵּן בְּנַפְשׁוֹ וּבְרוּחוֹ וּבְנִשְׁמָתוֹ לַעֲשׂוֹת אוֹתָם קָרְבָּנוֹת עִם כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִצְּרֵף מַחֲשָׁבָה טוֹבָה לְמַעֲשֶׂה. וּבְזֶה, אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה'. קָמוּ כָּל הַתַּנָּאִים וְהָאֲמוֹרָאִים אֵלָיו, וְאָמְרוּ כֻּלָּם בְּקוֹל

אַנְתְּ הוּא רַעְיָא מְהֵימְנָא, דְּאִית לָךְ רְשׁוּ לְמֶעְבַּד כָּל דָּא, דְּאַנְתְּ שָׁקִיל לְכָל יִשְׂרָאֵל, וּבְגִין דָּא שָׁלַח לָךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּינַיְיהוּ. (ע"כ רעיא מהימנא).

תוספתא

(ויקרא ו) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, הַאי קְרָא אוֹקִימְנָא לֵיהּ בְּהַאי גַּוְונָא, זֹאת תּוֹרַת: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הָעוֹלָה דָּא מַחֲשָׁבָה רָעָה, דְּאִיהִי סַלְקָא עַל רְעוּתָא דְּבַר נָשׁ, לְאַסְטָאָה לֵיהּ מֵאָרְחָא דְקִשׁוֹט. הִיא הָעוֹלָה: הִיא הִיא דְסַלְקָא וְאַסְטְיָיה לֵיהּ לְבַר נָשׁ, בָּעֵי לְאוֹקְדָא לֵיהּ (דף ל' ע"א) בְּנוּרָא. בְּגִין דְּלָא יִתְיְיהִיב לֵיהּ דּוּכְתָּא לְאַסְטָאָה, וּבְגִין כָּךְ עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה. מָאן לַיְלָה. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי זֹאת לְאִתְדַּבְּקָאָה בַּר נָשׁ מֵהַהוּא רְעוּתָא.

עַל מוֹקְדָה, בְּגִין דְּנָהַר דִּי נוּר אִיהוּ אֲתַר לְאוֹקְדָא, לְכָל אִינּוּן דְּלָא קַיְּימֵי בְּקִיּוּמַיְיהוּ, דְּהָא עָאלִין לוֹן בְּהַהוּא נוּרָא דְדָלִיק וּמְעַבְּרֵי שׁוּלְטָנֵיהוֹן מֵעָלְמָא. וּבְגִין דְּלָא תִּשְׁלוֹט (ס"א אִצְטְרִיךְ) עַל מוֹקְדָה כָּל הַלַּיְלָה, וְאִתְכַּפְיָיא וְלָא שַׁלְטָא. (ע"כ תוספתא).

לשון הקודש

אֶחָד: אַתָּה הוּא הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן שֶׁיֵּשׁ לְךָ רְשׁוּת לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל זֶה, שֶׁאַתָּה שָׁקוּל לְכָל יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם כָּךְ שָׁלַח אוֹתְךָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּינֵיהֶם. (ע"כ הרעיא מהימנא).

תּוֹסֶפְתָּא

זֹאת תּוֹרָה הָעֹלָה. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאַרְנוּ בַּגָּוֶן הַזֶּה: זֹאת תּוֹרַת – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הָעֹלָה – זוֹ מַחֲשָׁבָה רָעָה, שֶׁעוֹלָה עַל רְצוֹנוֹ שֶׁל אָדָם לַהֲסִיטוֹ מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת. הִיא הָעֹלָה – הִיא הִיא שֶׁעוֹלָה לְהַסִּטִין עַל הָאָדָם, וְרוֹצֶה לִשְׂרֹף אוֹתוֹ בָּאֵשׁ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִנָּתֵן לוֹ מָקוֹם לְהַשְׁטִין. וְלָכֵן, עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה. מִי הַלַּיְלָה? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא זֹאת, לְטַהֵר אֶת הָאָדָם מֵאוֹתוֹ רָצוֹן.

עַל מוֹקְדָה, מִשּׁוּם שֶׁנָּהָר דִּינוּר הוּא מָקוֹם לִשְׂרֹף אֶת כָּל אֵלּוּ שֶׁלֹּא עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם, שֶׁהֲרֵי מַכְנִיסִים אוֹתָם לְאוֹתָהּ אֵשׁ בּוֹעֶרֶת וּמַעֲבִירִים אֶת שִׁלִּיטָתָם מִן הָעוֹלָם. וּכְדֵי שֶׁלֹּא תִּשְׁלֹט, (צָרִיךְ) עַל מוֹקְדָה כָּל הַלַּיְלָה, וְתִכָּנַע וְלֹא תִּשְׁלֹט.

(ע"כ תוספתא).

כְּתִיב (מלכים א יט) **וְהִנֵּה יְיָ׳ עֹבֵר וְגוֹ׳ וְרוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק וְגוֹ׳. רוּחַ גְּדוֹלָה דְּאַמָּרָן, וּכְתִיב לֹא בָרוּחַ יְיָ׳. וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ דִּכְתִיב,** (יחזקאל ג) **וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל. הֲרֵי רַעַשׁ אֲבַתְרֵיהּ דְּרוּחַ. וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ, דָּא הוּא דִכְתִיב** (דניאל ז) **נְהַר דִּי נוּר נָגִיד וְנָפֵק מִן קֳדָמוֹהִי וְגוֹ׳.**

רִבִּי יִצְחָק אָמַר הַיְינוּ דִכְתִיב, (יחזקאל א) **וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶן כְּגַחֲלֵי אֵשׁ בּוֹעֲרוֹת כְּמַרְאֵה הַלַּפִּידִים הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת וְנֹגַהּ לָאֵשׁ וּמִן הָאֵשׁ יוֹצֵא בָרָק וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל דְּמָמָה דַקָּה. קוֹל דָּא, קוֹל בַּתְרָאָה, דְּהִיא דְּמָמָה, דְּלֵית לָהּ מִלָּה פְּרָטָא, אֶלָּא הִיא דְּמָמָה מִגַּרְמָהּ. וְכַד מִתְכַּנְּשֵׁי עָלָהּ, הִיא אִשְׁתְּמַע בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין, וְכֻלְּהוּ מִזְדַּעֲזְעֵי מִנָּהּ. דְּמָמָה דַקָּה, אֲמַאי הִיא דַקָּה. בְּגִין** (ס״א דְּאִיהִי) (דְּאַתְיָא) **זְעֵירָא מִכֹּלָּא.**

לשון הקודש

כָּתוּב (מלכים–א יט) וְהִנֵּה ה׳ עֹבֵר וְרוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק וְגוֹ׳. רוּחַ גְּדוֹלָה שֶׁאָמַרְנוּ, וְכָתוּב לֹא בָרוּחַ ה׳. וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל. הֲרֵי רַעַשׁ אַחַר הָרוּחַ. וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דניאל ז) נְהַר דִּינוּר יוֹצֵא וְשׁוֹפֵעַ מִלְּפָנָיו וְגוֹ׳.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ בּוֹעֲרוֹת כְּמַרְאֵה הַלַּפִּידִים הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת וְנֹגַהּ לָאֵשׁ וּמִן הָאֵשׁ יוֹצֵא בָרָק. וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, הַקּוֹל הַזֶּה קוֹל אַחֲרוֹן, שֶׁהוּא דְּמָמָה דַקָּה, שֶׁאֵין לָהּ דָּבָר פְּרָט מִשֶּׁלָּהּ, אֶלָּא הִיא דּוֹמֶמֶת מֵעַצְמָהּ. וּכְשֶׁמִּתְכַּנְּסִים עָלֶיהָ, הִיא

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה, דָּא אֶשּׁוֹ דְּיִצְחָק. דִּכְתִיב, (בראשית כב) הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים, וְהַיְינוּ אֵשׁ תָּמִיד, דְּקַיְּימָא תָּדִיר. וְהָעֵצִים, אִלֵּין עֵצִים דְּאַבְרָהָם, דִּכְתִיב וּבְעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר.

תְּנָן, מֵאֶשָּׁא דְּיִצְחָק נָגִיד וּמָטֵי לְהַאי מִזְבֵּחַ, וְנָפִיק גּוּמְרָא חַד לִסְטַר מִזְרָח, וְגוּמְרָא חַד לִסְטַר מַעֲרָב, וְגוּמְרָא חַד לִסְטַר צָפוֹן, וְגוּמְרָא חַד לִסְטַר דָּרוֹם, לְד׳ זָוְיָין דְּמַדְבְּחָא, וְכַהֲנָא אַסְחַר לָהּ לְד׳ זָוְיָין.

בְּמַדְבְּחָא (ס״א בַּמִּזְרָח) אִית כֶּבֶשׂ חַד, בְּדַרְגִּין יְדִיעָן. וְדַרְגָּא תַתָּאָה, מָטֵי וְנָחִית לִתְהוֹמָא עִלָּאָה, מִגּוֹ שִׁית חַד. וּבְשַׁעֲתָא דְּאִינוּן

לשון הקודש

נִשְׁמַעַת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְכֻלָּם מִזְדַּעְזְעִים מִמֶּנָּה. דְּמָמָה דַקָּה, לָמָּה הִיא דַּקָּה? מִשּׁוּם (שֶׁהִיא) (שֶׁבְּאָה) הַקְּטַנָּה מִכֻּלָּן.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה – זֶה אִשּׁוֹ שֶׁל יִצְחָק, שֶׁכָּתוּב (בראשית כב) הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים, וְהַיְינוּ אֵשׁ תָּמִיד, שֶׁעוֹמֶדֶת תָּמִיד. וְהָעֵצִים – אֵלּוּ הָעֵצִים שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב וּבְעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר.

שֶׁנִּינוּ, מֵהָאֵשׁ שֶׁל יִצְחָק שׁוֹפֵעַ וּמַגִּיעַ לַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה, וְיוֹצֵאת גַּחֶלֶת אַחַת לְצַד מִזְרָח, וְגַחֶלֶת אַחֶרֶת לְצַד מַעֲרָב, וְגַחֶלֶת אַחַת לְצַד צָפוֹן, וְגַחֶלֶת אַחַת לְצַד דָּרוֹם, לְאַרְבַּע קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ, וְהַכֹּהֵן מְסוֹבֵב אוֹתָהּ לְאַרְבַּע קְרָנוֹת.

בַּמִּזְבֵּחַ (בַּמִּזְרָח) יֵשׁ כֶּבֶשׂ אֶחָד בְּדַרְגּוֹת יְדוּעוֹת, וְהַדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה מַגִּיעָה וְיוֹרֶדֶת לַתְּהוֹם הָעֶלְיוֹן, מִתּוֹךְ שֵׁשׁ אַחַת.

גּוּמְרִין מָטוּ לְד׳ זָוְיָין, חַד זִיקָא אִתְּעַר וְנָחִית לְהַהוּא תְּהוֹמָא עִלָּאָה.

וּבְהַהוּא אֲתַר, אִית חַיָּילִין חַיָּילִין דְּאָמְרֵי קָדוֹשׁ, בְּקָל רַב עִלָּאָה. וּמִסִּטְרָא אַחֲרָא אַמְרֵי קָדוֹשׁ, בְּקָל נְעִימוּתָא עִלָּאָה. וּמִסִּטְרָא אַחֲרָא, חַיָּילִין אַחֲרִנִּין דְּאָמְרֵי קָדוֹשׁ. וְכֵן לְד׳ זָוְיָין. שִׁית מְאָה אֶלֶף רִבְּוָון חַיָּילִין בְּכָל זָוְיָיא אִשְׁתְּכַח, וְעָלַיְיהוּ חַד מְמָנָא, וְכֻלְּהוּ מִתְלַבְּשֵׁי אֵפוֹדָא, וְקַיְימֵי לְסַדְּרָא פּוּלְחָנָא דְּמַדְבְּחָא לָקֳבֵל תַּתָּאֵי.

בַּאֲתַר אַחֲרָא מִשְׁתַּכְּחֵי גַּלְגַּלֵּי יַמָּא דְּנַהֲמִין, וְנַחְתִּין בְּדַרְגִּין יְדִיעָן, וְתַמָּן חַיָּילִין אַמְרִין בְּקָל נְעִימוּתָא, (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ׳ מִמְּקוֹמוֹ. וְכֻלְּהוּ מְשַׁבְּחֵי בְּשִׁירָתָא, וְלָא מִשְׁתַּכְּחֵי בִּימָמָא וּבְלֵילְיָא, וְכֻלְּהוּ מְסַדְּרֵי שְׁבָחָא בְּקָל נְעִימוּתָא.

לשון הקודש

וּבְשָׁעָה שֶׁאוֹתָן הַגֶּחָלִים מַגִּיעוֹת לְאַרְבַּע הַקְּרָנוֹת, רוּחַ אַחַת מִתְעוֹרֶרֶת וְיוֹרֶדֶת לְאוֹתוֹ הַתְּהוֹם הָעֶלְיוֹן.

וּבְאוֹתוֹ מָקוֹם יֵשׁ צְבָאוֹת צְבָאוֹת שֶׁאוֹמְרִים קָדוֹשׁ בְּקוֹל גָּדוֹל עֶלְיוֹן. וּמִצַּד אַחֵר אוֹמְרִים קָדוֹשׁ בְּקוֹל נְעִימוּת עֶלְיוֹנָה. וּמִצַּד אַחֵר צְבָאוֹת אֲחֵרִים שֶׁאוֹמְרִים קָדוֹשׁ. וְכֵן לְאַרְבַּע הַקְּרָנוֹת. שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רְבָבוֹת צְבָאוֹת בְּכָל קֶרֶן נִמְצָאִים, וַעֲלֵיהֶם מְמֻנֶּה אֶחָד, וְכֻלָּם לְבוּשִׁים אֵפוֹד, וְעוֹמְדִים לְסַדֵּר עֲבוֹדַת הַמִּזְבֵּחַ כְּנֶגֶד הַתַּחְתּוֹנִים.

בְּמָקוֹם אַחֵר נִמְצָאִים גַּלֵּי הַיָּם שֶׁנּוֹהֲמִים וְיוֹרְדִים בִּדְרָגוֹת יְדוּעוֹת, וְשָׁם צְבָאוֹת שֶׁאוֹמְרִים בְּקוֹל נְעִימוּת, בָּרוּךְ כְּבוֹד ה׳ מִמְּקוֹמוֹ. וְכֻלָּם מְשַׁבְּחִים בְּשִׁירָה וְלֹא שׁוֹקְטִים בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, וְכֻלָּם מְסַדְּרִים שֶׁבַח בְּקוֹל נְעִימוּת.

בַּאֲתַר אַחֲרָא, מִשְׁתַּכְּחֵי חַיָּילִין חַיָּילִין, קַיְימִין בִּדְחִילוּ בְּזִיעַ בְּרֶתֶת, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (יחזקאל א) וְנֹגַהּ לָהֶם וְיִרְאָה לָהֶם. (וְגֹבַהּ לָהֶם וְיִרְאָה לָהֶם). וְכֻלְּהוּ מִסְתַּכְּלֵי לְגַבֵּי הַהוּא מַדְבְּחָא דִלְעֵילָא.

וּבְשַׁעֲתָא דְּמָטֵי אֵשָׁא דְיִצְחָק עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא, כַּמָּה זִיקִין סַלְקִין וְנַחְתִּין לְכָל עִיבָּר, וּמִתְלַהֲטִין מִנַּיְיהוּ, כַּמָּה תַּקִּיפִין מָאנֵי דְחֵילָא, גִּיבָּרִין דְּעָלְמָא. וְאִלְמָלֵא דְכַהֲנָא קָאִים עַל מַדְבְּחָא, וּמְסַדֵּר אָעִין, לָא יְכִיל עָלְמָא לְמֵיקָם קָמַיְיהוּ. מֵאִלֵּין גּוּמְרִין וְזִיקִין דְּנָפְקִין, מִתְלַהֲטָן גַּבֵּיהוֹן דְּאִינּוּן חֵיוָון, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ בּוֹעֲרוֹת כְּמַרְאֵה הַלַּפִּידִים.

מִסִּטְרָא דִימִינָא דְאִינּוּן חֵיוָון, אִתְעַר רוּחָא חָדָא מִלְעֵילָא, נָשִׁיב וְיָתִיב בְּהַהוּא אֵשָׁא,

לשון הקודש

בְּמָקוֹם אַחֵר נִמְצָאִים צְבָאוֹת צְבָאוֹת, עוֹמְדִים בְּפַחַד, בְּזִיעַ, בְּרֶתֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל א) וְנֹגַהּ לָהֶם וְיִרְאָה לָהֶם. (וְגֹבַהּ לָהֶם וְיִרְאָה לָהֶם). וְכֻלָּם מִסְתַּכְּלִים אֶל אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ שֶׁלְּמַעְלָה.

וּבְשָׁעָה שֶׁמַּגִּיעָה הָאֵשׁ שֶׁל יִצְחָק עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, כַּמָּה זִיקִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים לְכָל עֵבֶר, וְלוֹהֲטִים מֵהֶם כַּמָּה תַּקִּיפִים בַּעֲלֵי כֹּחַ, גִּבּוֹרִים שֶׁל הָעוֹלָם. וְאִלְמָלֵא שֶׁהַכֹּהֵן עוֹמֵד עַל הַמִּזְבֵּחַ וּמְסַדֵּר עֵצִים, לֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לַעֲמֹד לִפְנֵיהֶם. מֵאֵלֶּה הַגֶּחָלִים וְהַזִּיקִים שֶׁיּוֹצְאִים, לוֹהֲטִים גַּבֵּיהֶם שֶׁל אוֹתָן חַיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ בּעֲרוֹת כְּמַרְאֵה הַלַּפִּדִים.

מִצַּד יָמִין שֶׁל אוֹתָן הַחַיּוֹת מִתְעוֹרֶרֶת

וּמִתְלַהֲטָא וּמִתְבַּסְּמָא, וְלָהִיט, וְשָׁכִיךְ בְּזִיוָוא יַקִּירָא, וְנָהִיר לְכַמָּה חַיָּילִין דְּקַיְּימִין בְּסִטְרָא דִימִינָא. מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, אִתְּעַר רוּחָא אַחֲרָא תַּקִּיפָא, מַתְּבָר טִנָּרִין, וְנָשִׁיב (ס״א וְיָתִיב) בְּהַהוּא אֵשָׁא, וְאִתְּתְקַף וְאִתְגַּבָּר. כְּדֵין אִתְלְבַּשׁ מִגֵּיהּ הַהוּא רוּחָא דְּמִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְנָהִיר (ס״א וְלָהִיט) לְכַמָּה חַיָּילִין דְּקַיְּימִין לְהַהוּא סְטָר. וְכֵן לְאַרְבַּע סִטְרִין, לְד׳ מַשְׁרְיָין. וְכֻלְּהוּ מִתְבַּסְּמָן בְּשַׁעֲתָא דְכַהֲנָא סָלִיק עַל מַזְבְּחָא.

אָמַר רִבִּי אַבָּא תְּרֵין מַזְבְּחָאן אִינּוּן לְתַתָּא, וּתְרֵין לְעֵילָא. חַד פְּנִימָאָה דְכֹלָּא, (דף ל׳ ע״ב) דְּמִתְקָרֵב בֵּיהּ קְטֹרֶת פְּנִימָאָה, וְדַקָּה. קִשּׁוּרָא דִמְהֵימְנוּתָא, וְכַהֲנָא עִלָּאָה מִכֹּלָּא, אִתְקְשַׁר (נ״א אַקְטַר) קְטוֹרְתָּא דָא, בְּקִשּׁוּרָא דִמְהֵימְנוּתָא, וְדָא אִתְקְרֵי מִזְבַּח הַזָּהָב,

לשון הקודש

רוּחַ אַחַת מִלְּמַעְלָה, נוֹשֶׁבֶת וְיוֹשֶׁבֶת בְּאוֹתָהּ הָאֵשׁ, וּמִתְלַהֶטֶת וּמִתְבַּשֶּׂמֶת, וְלוֹהֶטֶת, וְשׁוֹכֶכֶת בְּזִיו יָקָר, וּמְאִירָה לְכַמָּה צְבָאוֹת שֶׁעוֹמְדִים בְּצַד יָמִין. וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל מִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ אַחֶרֶת חֲזָקָה מְשַׁבֶּרֶת סְלָעִים וְנוֹשֶׁבֶת (וְיוֹשֶׁבֶת) בְּאוֹתָהּ הָאֵשׁ וּמִתְחַזֶּקֶת וּמִתְגַּבֶּרֶת. וְאָז מִתְלַבֶּשֶׁת מִמֶּנָּה אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁמִּצַּד שְׂמֹאל, וּמְאִירָה (וְלוֹהֶטֶת) לְכַמָּה צְבָאוֹת שֶׁעוֹמְדִים בְּאוֹתוֹ צַד, וְכֵן לְאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים, לְאַרְבַּע מַחֲנוֹת. וְכֻלָּם מִתְבַּשְּׂמִים בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּהֵן עוֹלֶה עַל הַמִּזְבֵּחַ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, שְׁנֵי מִזְבְּחוֹת הֵם לְמַטָּה, וּשְׁנַיִם לְמַעְלָה, אֶחָד פְּנִימִי שֶׁל הַכֹּל, שֶׁנִּקְרֶבֶת בּוֹ הַקְּטֹרֶת הַפְּנִימִית וְדַקָּה, קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה, וְהַכֹּהֵן הָעֶלְיוֹן מֵהַכֹּל קוֹשֵׁר (מַקְטִיר) אֶת הַקְּטֹרֶת הַזּוֹ בְּקֶשֶׁר

וּמֵהָכָא אִתְקְטַר וְאִתְקְשַׁר קִשְׁרָא דִמְהֵימְנוּתָא, בְּחַד קִשְׁרָא. וְחַד מַדְבְּחָא אַחֲרָא, וְאִקְרֵי מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת, וְדָא הוּא לְבַר, (רִבְרְבָא עִלָּאָה) וּמִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל, מַקְרִיב עָלֵיהּ קָרְבְּנָא נַיְיחָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּלְתַתָּא, מִזְבַּח הַזָּהָב, וּמִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת, בְּדָא קְטֹרֶת. וּבְדָא חֲלָבִין וְאֵמוּרִין.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (משלי כז) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב. וְלָא כְּתִיב שֶׁמֶן וַחֲלָבִין וְאֵמוּרִין יְשַׂמַּח, אַף עַל גַּב דְּאִתְבַּסְּמוּתָא דְרוּגְזָא וְדִינָא אִינּוּן. אֲבָל שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת, חֶדְוָותָא דְכֹלָּא אִיהוּ, וְלָא מִסִּטְרָא דְרוּגְזָא וְדִינָא. וְדָא מַדְבְּחָא דְאִיהוּ פְּנִימָאָה דִקְטֹרֶת (ס״א דְאִינּוּן פְּנִימָאָה דִקְטֹרֶת) דַּקָּה, בְּדַקּוּתָא דְכֹלָּא, בְּקִשּׁוּרָא דִמְהֵימְנוּתָא, אִקְרֵי קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה, וּבְגִין דְּאִיהוּ מַדְבְּחָא פְּנִימָאָה, דְּאִתְקְשַׁר בְּקִשּׁוּרָא דִמְהֵימְנוּתָא.

לשון הקודש

הָאֱמוּנָה, וְזֶה נִקְרָא מִזְבַּח הַזָּהָב. וּמִכָּאן נִקְטָר וְנִקְשָׁר קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה בְּקֶשֶׁר אֶחָד. וּמִזְבֵּחַ אֶחָד אַחֵר שֶׁנִּקְרָא מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת, וְזֶהוּ בַּחוּץ, (גָּדוֹל עֶלְיוֹן) וּמִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל מַקְרִיב עָלָיו קָרְבָּן נִיחֹחַ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּלְמַטָּה – מִזְבַּח הַזָּהָב וּמִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת, בָּזֶה קְטֹרֶת, וּבָזֶה חֲלָבִים וְאֵמוּרִים.

וְעַל זֶה כָּתוּב, (משלי כו) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב. וְלֹא כָּתוּב שֶׁמֶן וַחֲלָבִים וְאֵמוּרִים יְשַׂמַּח, אַף עַל גַּב שֶׁהֵם הִתְבַּשְּׂמוּת שֶׁל הָרוּגְז וְהַדִּין. אֲבָל שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת הֵם שִׂמְחַת הַכֹּל, וְלֹא מִצַּד הָרוּגְז וְהַדִּין. וְהַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה שֶׁהוּא פְּנִימִי שֶׁל קְטֹרֶת (שֶׁהֵם פְּנִימִיּוּת הַקְּטֹרֶת) דַּקָּה, בְּדַקּוּת שֶׁל הַכֹּל, בְּקֶשֶׁר הָאֱמוּנָה, נִקְרָא קוֹל דְּמָמָה

מַדְבְּחָא אַחֲרָא, אִקְרֵי מִזְבֵּחַ הַחִצּוֹן. וּפְנִימָאָה אִקְרֵי מִזְבַּח יְיָ׳. אַחֲרָא, אִקְרֵי מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (מלכים א, ח) **מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ׳ קָטֹן מֵהָכִיל וְגוֹ׳. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר מֵהָכָא,** (דברים לג) **וְכָלִיל עַל מִזְבְּחֶךָ, תְּרֵי. וּכְתִיב עַל מִזְבְּחוֹתַי לְרָצוֹן.**

רִבִּי אַבָּא (אָחָא) **אָמַר, כְּתִיב** (שמות יז) **וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וְגוֹ׳, לְקָבֵל הַהוּא פְּנִימָאָה בָּנָה הַאי, וְעַל דָּא אִתְקְרֵי יְיָ׳ נִסִּי. מַהוּ נִסִּי. דְּרָשִׁים רְשִׁימָא דְאָת קַיְּימָא קַדִּישָׁא. דִּבְשַׁעֲתָא דַעֲמָלֵק אָתָא לְאַעְבְּרָא הַאי רְשִׁימָא קַדִּישָׁא מִנַּיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, הַאי מִזְבַּח קַיְּימָא לָקָבְלֵיהּ לְנַקְמָא הַהוּא נוּקְמָא דְאָת קַיְּימָא, וְעַל דָּא אִתְקְרֵי** (ויקרא כו) **חֶרֶב נוֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית. וְדָא אַתְקְנַת לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל רְשִׁימָא קַדִּישָׁא. וּמֹשֶׁה**

לשון הקודש

דַּקָּה, וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי שֶׁנִּקְשָׁר בְּקֶשֶׁר הָאֱמוּנָה.

מִזְבֵּחַ אַחֵר נִקְרָא מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, וְהַפְּנִימִי נִקְרָא מִזְבַּח ה׳. הָאַחֵר נִקְרָא מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א ח) מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר לִפְנֵי ה׳ קָטֹן מֵהָכִיל וְגוֹ׳. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר מִכָּאן, (דברים לג) וְכָלִיל עַל מִזְבְּחֶךָ, שְׁנַיִם. וְכָתוּב עַל מִזְבְּחוֹתַי לְרָצוֹן.

רַבִּי אַבָּא (אָחָא) **אָמַר, כָּתוּב** (שמות יז) **וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וְגוֹ׳, כְּנֶגֶד אוֹתוֹ פְּנִימִי בָּנָה אֶת זֶה, וְעַל זֶה נִקְרָא ה׳ נִסִּי. מַה זֶּה נִסִּי? שֶׁרָשַׁם אֶת הָרֹשֶׁם שֶׁל אוֹת הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ. שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁעֲמָלֵק בָּא לְהַעֲבִיר אֶת הָרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה מִיִּשְׂרָאֵל, הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה עָמַד כְּנֶגְדּוֹ לִנְקֹם אוֹתָהּ נְקֻמַּת אוֹת הַבְּרִית, וְלָכֵן נִקְרָא** (ויקרא כו) **חֶרֶב נֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית. וְזוֹ הִתְקִינָה לְיִשְׂרָאֵל רֹשֶׁם**

בְּנָה לְקַבֵּל הַאי מִזְבֵּחַ, וְקָרֵי לֵיהּ יְיָ׳ נִסִּי. וְדָא הוּא מִזְבֵּחַ פְּנִימִי, (מלכים א, יט) קוֹל דְּמָמָה דַקָּה.

וְעַל דָּא אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ וְגוֹ׳, אֵשׁ דְּאִשְׁתְּכַח תְּדִירָא. וּמַאי אִיהוּ. אֵשָׁא דְיִצְחָק. וּכְדֵין, שְׁמָא דָא, אֲדֹנָ״י. וְכַד יְסַדֵּר עָלָה כַּהֲנָא אִינּוּן אָעִין, אִתְבַּסְמָא בִּשְׁמָא, וְקָרֵינָן לָהּ בִּשְׁמָא דְרַחֲמֵי, יְיָ׳, וְקָרֵינָן לָהּ בִּשְׁמָא דָא. וּלְזִמְנִין קַיְימָא כְּגַוְונָא דָא, וּלְזִמְנִין קַיְימָא כְּגַוְונָא דָא. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, תְּרֵי הֲווֹ, וּפְנִימָאָה קַיְימָא עַל הַהוּא דְּלְבַר, וּמִנָּהּ אִתְּזָן, וְאִתְקַשְׁרָא דָא בְדָא.

זֶה קָרְבָּן אַהֲרֹן. (ויקרא ו) רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (תהלים קמה) צַדִּיק יְיָ׳ בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו. צַדִּיק יְיָ׳ בְּכָל דְּרָכָיו, הָא תָּנֵינָן, כַּמָּה אִית לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא לְאִסְתַּכְּלָא בִּיקָרָא דְמָאֲרֵיהוֹן, וְלָא יִסְטוּ

לשון הקודש

קָדוֹשׁ. וּמִשֶּׁה בָּנָה כְּנֶגְדָּהּ מִזְבֵּחַ, וְקָרָא לוֹ ה׳ נִסִּי, וְזֶהוּ מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי, (מלכים–א יט) קוֹל דְּמָמָה דַקָּה.

וְעַל כֵּן, אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ וְגוֹ׳, אֵשׁ שֶׁנִּמְצֵאת תָּמִיד. וּמִי הִיא? הָאֵשׁ שֶׁל יִצְחָק. וְאָז הַשֵּׁם הַזֶּה – אֲדֹנָ״י. וּכְשֶׁיְּסַדֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן אוֹתָם עֵצִים, הוּא מִתְבַּשֵּׁם בַּשֵּׁם, וְקוֹרְאִים לוֹ בְּשֵׁם הָרַחֲמִים – יְיָ׳, וְקוֹרְאִים לָהּ בַּשֵּׁם הַזֶּה. וּלְפְעָמִים עוֹמֶדֶת כְּמוֹ זֶה, וּלְפְעָמִים עוֹמֶדֶת כְּמוֹ זֶה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, שְׁנַיִם הָיוּ, וְהַפְּנִימִי עוֹמֵד עַל אוֹתוֹ אֶחָד שֶׁבַּחוּץ, וּמִמֶּנּוּ נִזּוֹן, וְנִקְשָׁרִים זֶה עִם זֶה.

זֶה קָרְבַּן אַהֲרֹן. רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (תהלים קמה) צַדִּיק ה׳ בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו. צַדִּיק ה׳ בְּכָל דְּרָכָיו, הֲרֵי שָׁנִינוּ, כַּמָּה יֵשׁ לִבְנֵי אָדָם לְהִתְבּוֹנֵן בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם שֶׁלֹּא יִסְטוּ מִדַּרְכָּם הַחוּצָה, שֶׁהֲרֵי

מֵאָרְחַיְיהוּ לְבַר. דְּהָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא דִּינָא תָּלֵי בְּעָלְמָא, בְּגִין דְּעָלְמָא עַל דִּינָא אִתְבְּרֵי וְקַיְּימָא.

וְעַל דָּא, בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאִסְתַּמְּרָא מֵחוֹבוֹי, דְּלָא יָדַע זִמְנָא דְּדִינָא שַׁרְיָא עֲלוֹי. יָתִיב בְּבֵיתֵיהּ, דִּינָא שַׁרְיָא עֲלוֹי. נָפַק מִבֵּיתֵיהּ לְבַר, דִּינָא שַׁרְיָא עֲלוֹי. וְלָא יָדַע אִי יְתוּב לְבֵיתֵיהּ אִי לָאו. נָפִיק לְאָרְחָא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, דְּהָא כְּדֵין דִּינָא נָפְקָא קַמֵּיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים פה) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ. בְּגִין כָּךְ, בָּעֵי לְאַקְדְּמָא וּלְמִבְּעֵי רַחֲמֵי קָמֵי מַלְכָּא, בְּגִין דְּיִשְׁתְּזִיב מִן דִּינָא, בְּשַׁעֲתָא דְשַׁרְיָא בְּעָלְמָא. דְּהָא כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא שַׁרְיָא דִּינָא בְּעָלְמָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים ז) וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם.

הַשְׁתָּא אִית לְמֵימַר, הָא תָּנֵינָן, וְאִתְּעָרוּ חַבְרַיָּיא, אֵל בְּכָל אֲתַר חֶסֶד הוּא, כְּמָה דְאַתְּ

לשון הקודש

בְּכָל יוֹם וָיוֹם הַדִּין תָּלוּי בָּעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא וְעוֹמֵד עַל הַדִּין.

וְלָכֵן צָרִיךְ אָדָם לְהִשָּׁמֵר מֵחֲטָאָיו, שֶׁלֹּא יֵדַע אֶת הַזְּמַן שֶׁהַדִּין שׁוֹרֶה עָלָיו. יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ – הַדִּין שׁוֹרֶה עָלָיו. יוֹצֵא מִבֵּיתוֹ הַחוּצָה – הַדִּין שׁוֹרֶה עָלָיו, וְלֹא יֵדַע אִם יָשׁוּב לְבֵיתוֹ וְאִם לֹא. יוֹצֵא לַדֶּרֶךְ – עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, שֶׁהֲרֵי הַדִּין יוֹצֵא כְּנֶגְדּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם פה) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ. מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְהַקְדִּים וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ כְּדֵי שֶׁיִּנָּצֵל מִן הַדִּין בְּשָׁעָה שֶׁהוּא שׁוֹרֶה בָּעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי בְּכָל יוֹם וָיוֹם שׁוֹרֶה הַדִּין בָּעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם.

עַתָּה יֵשׁ לוֹמַר, הֲרֵי שָׁנִינוּ, וְהִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, אֵל בְּכָל מָקוֹם חֶסֶד הוּא,

אָמַר (דברים י) **הָאֵל הַגָּדוֹל, וְדָא נְהִירוּ דְּחָכְמָה עִלָּאָה, וְאַתְּ אַמְרַת וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם, שָׁבִיק קְרָא כָּל אִלֵּין שְׁמָהָן, וְאָחִיד בְּהַאי, אִי הָכִי לָא קַיְימִין מִילֵּי. וְעוֹד, דִּכְתִיב,** (ישעיה ט) **אֵל גִּבּוֹר, אוֹ נוֹקִים לֵיהּ דִּינָא, אוֹ נוֹקִים לֵיהּ רַחֲמֵי.**

אֶלָּא הָכִי שְׁמַעְנָא, חַיָּיבַיָּא מְהַפְּכֵי רַחֲמֵי לְדִינָא. דְּלֵית לָךְ בְּכָל אִינּוּן כִּתְרִין עִלָּאִין דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, דְּלָא כְּלִילָן רַחֲמֵי בְּדִינָא, וְדִינָא בְּרַחֲמֵי. וְחַיָּיבַיָּא, מְהַפְּכֵי רַחֲמֵי לְדִינָא.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה, שַׁפִּיר בְּהַהוּא דִּכְתִיב אֵל גִּבּוֹר, אֶלָּא אֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם מַהוּ, דְּהָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא קַיְימָא בְּדִינָא, בֵּין דִּבְנֵי עָלְמָא זַכָּאִין, בֵּין דְּלָא זַכָּאִין. לָא הָוָה בִּידֵיהּ, אָתוּ שָׁאִילוּ לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹן, וַדַּאי אֵל זוֹעֵם בְּכָל

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים י) הָאֵל הַגָּדוֹל, וְזֶה אוֹר שֶׁל חָכְמָה עֶלְיוֹנָה, וְאַתָּה אָמַרְתָּ וְאֵל זֹעֵם בְּכָל יוֹם. עָזַב הַפָּסוּק כָּל אֵלּוּ הַשֵּׁמוֹת וְאָחַז בָּזֶה. אִם כֵּן, לֹא עוֹמְדִים הַדְּבָרִים. וְעוֹד, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ט) אֵל גִּבּוֹר, אוֹ שֶׁנַּעֲמִיד אוֹתוֹ בְּדִין, אוֹ שֶׁנַּעֲמִיד אוֹתוֹ בְּרַחֲמִים.

אֶלָּא כָּךְ שָׁמַעְנוּ, הָרְשָׁעִים מְהַפְּכִים רַחֲמִים לְדִין. שֶׁאֵין לְךָ בְּכָל אֵלּוּ כְּתָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ שֶׁלֹּא כְּלוּלִים רַחֲמִים בְּדִין, וְדִין בְּרַחֲמִים. וְרְשָׁעִים מְהַפְּכִים רַחֲמִים לְדִין.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, טוֹב בָּזֶה שֶׁכָּתוּב אֵל גִּבּוֹר, אֶלָּא אֵל זֹעֵם בְּכָל יוֹם מַהוּ? שֶׁהֲרֵי בְּכָל יוֹם וָיוֹם עוֹמֵד בְּדִין, בֵּין שֶׁבְּנֵי הָעוֹלָם זַכָּאִים, בֵּין שֶׁלֹּא זַכָּאִים. לֹא הָיָה בְיָדוֹ. בָּאוּ וְשָׁאֲלוּ לוֹ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לָהֶם, וַדַּאי אֵל זֹעֵם בְּכָל

יוֹם, וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, לְזִמְנִין הוּא דִינָא, לְזִמְנִין הוּא (דף ל״א ע״א) רַחֲמֵי. אִי זַכָּאִין בְּנֵי עָלְמָא, הָא אֵל קַיְּימָא, וְהוּא חֶסֶד. וְאִי לָא זַכָּאן, הָא אֵל קַיְּימָא, וְאִקְרֵי גִּבּוֹר, וְעַל דָּא קַיְּימָא בְּכָל יוֹמָא.

אֲבָל מִלָּה שַׁפִּיר הוּא, אֵל בְּכָל אֲתַר, נְהִירוּ (רב) דְּחָכְמְתָא עִלָּאָה הוּא, וְקַיְּימָא בְּקִיּוּמֵיהּ בְּכָל יוֹמָא, דִּכְתִיב, (תהלים נב) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. וְאִלְמָלֵא דְהַאי אֵל אִתְעַר בְּעָלְמָא, לָא יְכִיל עָלְמָא לְמֵיקָם אֲפִילוּ שַׁעֲתָא חָדָא, מִקַּמֵּי דִינִין תַּקִּיפִין דְּמִתְעָרִין בְּעָלְמָא בְּכָל יוֹמָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, אַל תִּקְרֵי בְּהִבָּרְאָם, אֶלָּא בְּאַבְרָהָם, בְּאִתְעָרוּתָא דְאַבְרָהָם קַיְּימֵי, וְכַד אִתְעַר אַבְרָהָם בְּעָלְמָא, כָּל אִינּוּן דִינִין דְּמִשְׁתַּכְּחֵי בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא דָּחֵי לְהוּ לְבַר, וְלָא קַיְּימִין קַמֵּיהּ.

לשון הקודש

יוֹם, וְהֲרֵי בֵּאֲרוּהָ הַחֲבֵרִים, לְעִתִּים הוּא דִּין וּלְעִתִּים הוּא רַחֲמִים. אִם זוֹכִים בְּנֵי הָעוֹלָם, הֲרֵי אֵל עוֹמֵד, וְהוּא חֶסֶד. וְאִם לֹא זוֹכִים, הֲרֵי אֵל עוֹמֵד, וְנִקְרָא גִּבּוֹר, וְעַל זֶה עוֹמֵד בְּכָל יוֹם.

אֲבָל דָּבָר נָאֶה הוּא, אֵל בְּכָל מָקוֹם זֶהוּ אוֹר (רב) הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, וְעוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ בְּכָל יוֹם, שֶׁכָּתוּב (תהלים נו) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. וְאִלְמָלֵא שֶׁאֵל הַזֶּה מִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם, לֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לַעֲמֹד אֲפִלּוּ שָׁעָה אַחַת מִלִּפְנֵי הַדִּינִים הַקָּשִׁים שֶׁמִּתְעוֹרְרִים בָּעוֹלָם בְּכָל יוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, אַל תִּקְרֵי בְּהִבָּרְאָם אֶלָּא בְּאַבְרָהָם, בַּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל אַבְרָהָם עוֹמְדִים, וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֵר אַבְרָהָם בָּעוֹלָם,

הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם, נִזְעָם, אוֹ זְעוּם בְּכָל יוֹם, לָא כְתִיב, אֶלָּא זוֹעֵם. בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא דְּדִינָא אִשְׁתְּכַח, דָּחֵי לוֹן לְבַר, וְקַיְּימָא הוּא וּמְכַפֵּם עָלְמָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ' חַסְדּוֹ. וְאִלְמָלֵא הַאי, לָא יְכִיל עָלְמָא לְמֵיקָם אֲפִילוּ רִגְעָא חָדָא. וְעַל דָּא כֹּלָּא קַיְימוּ בְּגִינֵיהּ דְּאַבְרָהָם.

וְהַאי דִּכְתִיב אֵל גִּבּוֹר, לָאו דְּאִיהוּ גִּבּוֹר, אֶלָּא הַאי קְרָא רֶמֶז הוּא דְקָא רָמִיז לַאֲבָהָן, וּרְמִיזָא הוּא דְקָא רָמִיז לִמְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, דִּכְתִיב (ישעיה ט) פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי עַד שַׂר שָׁלוֹם. פֶּלֶא, דָּא חָכְמָתָא עִלָּאָה, דְּהִיא פְּלִיאָה וְאִתְכַּסְיָא מִכֹּלָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (דברים יז) כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר. יוֹעֵץ, דָּא הוּא נָהָר עִלָּאָה דְנָגִיד וְנָפִיק,

לשון הקודש

כָּל אוֹתָם הַדִּינִים שֶׁנִּמְצָאִים בְּכָל יוֹם וָיוֹם, הוּא דּוֹחֶה אוֹתָם הַחוּצָה וְלֹא עוֹמְדִים לְפָנָיו.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם. נִזְעָם אוֹ זָעוּם בְּכָל יוֹם לֹא כָתוּב, אֶלָּא זוֹעֵם. בְּכָל יוֹם וָיוֹם שֶׁנִּמְצָא דִּין, דּוֹחֶה אוֹתָם הַחוּצָה, וְהוּא עוֹמֵד וּמְכַשֵּׁם אֶת הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ. וְאִלְמָלֵא זֶה, לֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לַעֲמֹד אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד. וְלָכֵן הַכֹּל עוֹמֵד מִשּׁוּם אַבְרָהָם.

וְזֶה שֶׁכָּתוּב אֵל גִּבּוֹר. לֹא שֶׁהוּא גִּבּוֹר, אֶלָּא הַפָּסוּק הַזֶּה רֶמֶז הוּא שֶׁרוֹמֵז לָאָבוֹת, וְרֶמֶז הוּא שֶׁרוֹמֵז לָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁכָּתוּב פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי עַד שַׂר שָׁלוֹם. פֶּלֶא – זוֹ הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁמְּפֻלָּאָה וּמְכֻסִּית מֵהַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יז) כִּי יִפָּלֵא

וְלָא פַּסְקָא, וְדָא יוֹעֵץ לְכֹלָּא, וְאַשְׁקֵי לְכֹלָּא.

אֵל דָּא אַבְרָהָם, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא הָאֵל הַגָּדוֹל. גִּבּוֹר, דָּא יִצְחָק, דִּכְתִיב הַגִּבּוֹר. אָבִי עַד, דָּא יַעֲקֹב, דְּאָחִיד לְהַאי סִטְרָא וּלְהַאי סִטְרָא, וְקַיְּימָא בְּקִיּוּמָא שְׁלִים. שַׂר שָׁלוֹם, דָּא צַדִּיק, דְּאִיהוּ שְׁלָמָא דְעָלְמָא, שְׁלָמָא דְּבֵיתָא, שְׁלָמָא דְמַטְרוֹנִיתָא.

אָתוּ רִבִּי חִזְקִיָּה וְרִבִּי יְהוּדָה, וְנַשְּׁקוּ יְדוֹי. בָּכוּ, וְאָמְרוּ זַכָּאָה חוּלָקָנָא, דְּשָׁאִילְנָא הַאי. זַכָּאָה הוּא דָּרָא, דְּאַתְּ שָׁאֵרֵי בְּגַוַוּיְיהוּ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כְּתִיב. זֶה קָרְבַּן אַהֲרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ לַיְיָ'. תָּא חָזֵי, חַיָּיבֵי עָלְמָא, גַּרְמִין לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאִסְתַּלְּקָא מִבְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי טז) **אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת יְשַׁלַּח מָדוֹן וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף.** מָאן הוּא אַלּוּף.

לשון הקודש

מִמְּךָ דָּבָר. יוֹעֵץ – זֶהוּ נָהָר עֶלְיוֹן שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא וְלֹא פּוֹסֵק. וְזֶה יוֹעֵץ לַכֹּל וּמַשְׁקֶה אֶת הַכֹּל.

אֵל – זֶה אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ הָאֵל הַגָּדוֹל. גִּבּוֹר – זֶה יִצְחָק, שֶׁכָּתוּב הַגִּבּוֹר. אָבִי עַד – זֶה יַעֲקֹב, שֶׁאוֹחֵז בְּצַד הַזֶּה וּבְצַד הַזֶּה וְעוֹמֵד בְּקִיּוּם שָׁלֵם. שַׂר שָׁלוֹם – זֶה צַדִּיק, שֶׁהוּא הַשָּׁלוֹם שֶׁל הָעוֹלָם, שְׁלוֹם הַבַּיִת, שְׁלוֹם הַגְּבִירָה.

בָּאוּ רַבִּי חִזְקִיָּה וְרַבִּי יְהוּדָה וְנָשְׁקוּ אֶת יָדוֹ. בָּכוּ וְאָמְרוּ: אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁשָּׁאַלְנוּ אֶת זֶה. אַשְׁרֵי הַדּוֹר שֶׁאַתָּה שָׁרוּי בְּתוֹכוֹ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב זֶה קָרְבַּן אַהֲרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ לַה'. בֹּא רְאֵה, הָרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם גּוֹרְמִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִסְתַּלֵּק מִבְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי טז) אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת יְשַׁלַּח מָדוֹן וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף. מִי הָאַלּוּף? זֶה

דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (דְּאִיהוּ אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם), כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ירמיה ג) אַלּוּף נְעוּרַי אָתָּה. וְאִינּוּן (חַיָּיבֵי) מַפְּרִישִׁין לְזֹאת מִזֶּה, דְּאִיהוּ שְׁלָמָא דְּבֵיתָא, וְאִינּוּן זְוּוּגָא חָדָא.

אָתָא אַהֲרֹן קַדִּישָׁא וּבְנוֹי, וְעַל יְדֵיהוּ מִתְקָרְבִין תַּרְוַוּיְיהוּ, וְאִזְדַּוּוג זֶה בְּזֹאת. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. זֶה קָרְבָּן אַהֲרֹן וּבָנָיו. וְאִינּוּן מְזַוְּוגֵי לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא עִלָּאָה בְּמַטְרוֹנִיתָא, וְעַל יְדֵיהוּ מִתְבָּרְכָאן עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וּמִשְׁתַּכְחִין בִּרְכָאן בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין, וְאִשְׁתְּכַח כֹּלָּא חַד בְּלָא פְּרוּדָא.

וְאִי תֵּימָא, אֲמַאי לָא כְּתִיב זֹאת קָרְבָּן, לְקָרְבָא זֹאת לְאַתְרֵיהּ. לָאו הָכֵי, דְּהָא כַּהֲנָא מֵעֵילָּא קָא שָׁרֵי לְאַיְתָאָה זְוּוּגָא לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, עַד דְּמָטֵי לְהַאי זֶה, לְאִזְדַּוְּוגָא בְּזֹאת וּלְקָרְבָא לוֹן

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (שֶׁהוּא אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אַלּוּף נְעוּרַי אָתָּה. וְהֵם (הָרְשָׁעִים) מַפְרִידִים אֶת זֹאת מִזֶּה, שֶׁהִיא שְׁלוֹם הַבַּיִת, וְהֵם זִוּוּג אֶחָד.

בָּא אַהֲרֹן הַקָּדוֹשׁ וּבָנָיו, וְעַל יְדֵיהֶם נִקְרָבִים שְׁנֵיהֶם וּמִזְדַּוְּגִים זֶה עִם זֹאת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. זֶה קָרְבַּן אַהֲרֹן וּבָנָיו. וְהֵם מְזַוְּגִים אֶת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן בַּגְּבִירָה, וְעַל יְדֵיהֶם מִתְבָּרְכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְנִמְצָאוֹת בְּרָכוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְנִמְצָא הַכֹּל אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד.

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה לֹא כָּתוּב זֹאת קָרְבָּן, לְקָרֵב זֹאת לִמְקוֹמָהּ? לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי הַכֹּהֵן מִמַּעְלָה שׁוֹרֶה לְהָבִיא אֶת הַזִּוּוּג לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְזֶה הַזֶּה לְזַוְּגוֹ

כַּחֲדָא. וּבְגִין כָּךְ כַּהֲנָא אַשְׁלִים קָרְבְּנָא וְקָרִיב זְוּוּגָא, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי הֲווֹ אָזְלֵי מֵאוּשָׁא לִטְבֶרְיָה, אָמַר רִבִּי חִיָּיא, כְּתִיב (תהלים קלב) כִּי בָחַר יְיָ' בְּצִיּוֹן וְגוֹ'. זֹאת מְנוּחָתִי וְגוֹ', לְזִמְנִין קָרָאן לְהַאי חַבְרַיָּיא כֻּלְּהוּ דְּכוּרָא, בְּגִין דְּאִיהוּ (ס"א דְּצִיּוֹן אִיהוּ) רַחֲמֵי. וְהָכָא קְרָא נוּקְבָא קָרָא לֵיהּ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הָכִי שְׁמִיעַ לִי מִבּוּצִינָא קַדִּישָׁא, (אבל) בְּשַׁעֲתָא דְּזִוּוּגָא אִזְדַּוַּג כַּחֲדָא, לְאַחֲזָאָה דְּהָא נוּקְבָא אִתְכְּלִילַת בֵּיהּ בִּכְלָלָא חָדָא, אִתְקְרֵי נוּקְבָא בִּשְׁמָא (דדכורא), דְּהָא כְּדֵין בִּרְכָאן דְּמַטְרוֹנִיתָא אִשְׁתְּכָחוּ, וְלָא הֲוֵי בָּהּ פְּרִישׁוּתָא כְּלַל. וְעַל דָּא לְמוֹשָׁב לוֹ כְּתִיב. וּכְתִיב כִּי בָחַר יְיָ' בְּצִיּוֹן, בְּצִיּוֹן דַּיְיקָא, בְּהַהוּא דְּאִית בְּגַוֵּיהּ

לשון הקודש

עִם זֹאת וּלְקָרְבָּם כְּאֶחָד, וְלָכֵן הַכֹּהֵן מַשְׁלִים אֶת הַקָּרְבָּן וּמְקָרֵב אֶת הַזִּוּוּג. אַשְׁרֵי חֶלְקָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים מֵאוּשָׁא לִטְבֶרְיָה. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כָּתוּב (תהלים קלב) כִּי בָחַר ה' בְּצִיּוֹן וְגוֹ'. זֹאת מְנוּחָתִי וְגוֹ'. לִפְעָמִים קוֹרְאִים אֶת זֶה כָּל הַחֲבֵרִים זָכָר, מִשּׁוּם שֶׁהוּא (שֶׁצִּיּוֹן הוּא) רַחֲמִים, וְכָאן הַכָּתוּב קוֹרֵא אוֹתוֹ נְקֵבָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּךְ נִשְׁמָע לִי מֵהַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, (אבל) בְּשָׁעָה שֶׁהַזִּוּוּג מִזְדַּוֵּג כְּאֶחָד לְהַרְאוֹת שֶׁהַנְּקֵבָה נִכְלֶלֶת בּוֹ בִּכְלָל אֶחָד, הַנְּקֵבָה נִקְרֵאת בְּשֵׁם (הַזָּכָר), שֶׁהֲרֵי אָז נִמְצָאוֹת הַבְּרָכוֹת שֶׁל הַגְּבִירָה וְאֵין בָּהּ פְּרִישׁוּת כְּלָל, וְעַל כֵּן כָּתוּב לְמוֹשָׁב לוֹ. וְכָתוּב כִּי בָחַר ה' בְּצִיּוֹן,

דְּשַׁרְיָא בֵּיהּ, וְלָא כְּתִיב לְצִיּוֹן. וְכֹלָּא חַד, בֵּין דְּקָרָא לְהַאי בִּשְׁמָא דִּדְכוּרָא, וּבֵין דְּקָרָא לְהַאי בִּשְׁמָא דְּנוּקְבָא כֹּלָּא חַד וּבְדַרְגָּא חַד קַיְימִין.

(פְּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר), **וְעַל** דָּא כְּתִיב, (תהלים פז) וּלְצִיּוֹן יֵאָמֵר אִישׁ וְאִישׁ יוּלַּד בָּהּ. חַד לְדִינָא, וְחַד לְרַחֲמֵי. כַּד מִזְדַּוְּוגֵי כַּחֲדָא בְּזִוּוּגָא חַד, כְּדֵין צִיּוֹן אִקְרֵי, וְצִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם אִשְׁתְּמוֹדַע, וְאִשְׁתְּכַח דְּדָא בְּדָא תַּלְיָיא.

פָּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, כְּתִיב (ויקרא כ) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם (דף ל"א ע"ב) וְהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים. מָאן דִּמְקַדֵּשׁ גַּרְמֵיהּ מִלְּרַע, מְקַדְּשִׁין לֵיהּ מִלְּעֵילָּא. מָאן דְּמַסְאִיב גַּרְמֵיהּ מִלְּרַע, מְסָאֲבִין לֵיהּ מִלְּעֵילָּא. מְקַדְּשִׁין לֵיהּ מִלְּעֵילָּא יָאוּת, דְּהָא קְדֻשָּׁה דְּמָארֵיהּ שַׁרְיָא עָלֵיהּ, אֲבָל מְסָאֲבִין לֵיהּ מֵאָן אֲתַר. וְאִי תֵּימָא מִלְּעֵילָּא, וְכִי מְסָאֲבוּתָא שַׁרְיָא לְעֵילָּא.

לשון הקודש

בְּצִיּוֹן בְּדִיּוּק, בְּאוֹתוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹכוֹ שֶׁשּׁוֹרֶה בּוֹ, וְלֹא כָּתוּב לְצִיּוֹן, וְהַכֹּל אֶחָד. בֵּין שֶׁקּוֹרֵא לָזֶה בְּשֵׁם שֶׁל זָכָר, וּבֵין שֶׁקּוֹרֵא לָזֶה בְּשֵׁם שֶׁל נְקֵבָה, הַכֹּל אֶחָד וְעוֹמְדִים בְּדַרְגָּה אַחַת.

(פְּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר,) וְעַל זֶה כָּתוּב, (שם פז) וּלְצִיּוֹן יֵאָמֵר אִישׁ וְאִישׁ יוּלַּד בָּהּ. אֶחָד לְדִין, וְאֶחָד לְרַחֲמִים. כְּשֶׁמִּזְדַּוְּוגִים כְּאֶחָד בְּזִוּוּג אֶחָד, אָז נִקְרָא צִיּוֹן, וְצִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם יְדוּעִים, וְנִמְצָא שֶׁזֶּה תָּלוּי בָּזֶה.

פָּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, כָּתוּב (ויקרא ב) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וְהְיִיתֶם קְדֹשִׁים. מִי שֶׁמְּקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ מִלְּמַטָּה, מְקַדְּשִׁים אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה. וּמִי שֶׁמְּטַמֵּא אֶת עַצְמוֹ מִלְּמַטָּה, מְטַמְּאִים אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה. מְקַדְּשִׁים אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה – נָאֶה, שֶׁהֲרֵי

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, הַיְינוּ דְתָנֵינָן, בְּעוֹבָדָא דְלְתַתָּא אִתְעַר עוֹבָדָא לְעֵילָא. אִי עוֹבָדָא דְלְתַתָּא הִיא בִּקְדוּשָׁה, אִתְעַר קְדֻשָּׁה לְעֵילָא, וְאָתֵי וְשַׁרְיָא עָלֵיהּ, וְאִתְקַדָּשׁ בֵּיהּ. וְאִי אִיהוּ אִסְתְּאַב לְתַתָּא, אִתְעַר רוּחַ מִסְאָבוּתָא לְעֵילָא, וְאָתֵי וְשַׁרְיָא עָלֵיהּ, וְאִסְתְּאַב בֵּיהּ. דְּהָא בְעוֹבָדָא תַּלְיָא מִלְּתָא.

דְּהָא לֵית לָךְ טַב וּבִישׁ, קְדוּשָׁא וּמְסָאֲבוּתָא, דְּלֵית לֵיהּ עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא לְעֵילָא. וּבְעוֹבָדָא דְלְתַתָּא אִתְעַר עוֹבָדָא דְלְעֵילָא, מַה דְתָלֵי בְעוֹבָדָא, בְּעוֹבָדָא אִתְעַר לְעֵילָא, וְאִתְעָבִיד עוֹבָדָא. וּמַה דְתָלֵי בְמִלִּין, בְּמִלִּין. כַּד אִתְגְּזַר בְּמִלָּה, אִתְעַר הָכִי לְעֵילָא.

וְאִי תֵּימָא, מִלָּה מַה אִתְעַר. אֶלָּא הָכִי כְתִיב, (ישעיה נח) וְדַבֵּר דָּבָר. הַהוּא דָבָר, אִתְעַר מִלָּה אַחֲרָא

לשון הקודש

קְדֻשַּׁת רִבּוֹנוֹ שׁוֹרָה עָלָיו, אֲבָל מִטַּמְּאִים אוֹתוֹ מֵאֵיזֶה מָקוֹם? וְאִם תֹּאמַר מִלְּמַעְלָה, וְכִי טֻמְאָה שׁוֹרָה מִלְּמַעְלָה?

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, זֶה שֶׁשָּׁנִינוּ, בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרֵר מַעֲשֶׂה שֶׁלְּמַעְלָה. אִם הַמַּעֲשֶׂה שֶׁלְּמַטָּה בִּקְדֻשָּׁה, מִתְעוֹרֶרֶת קְדֻשָּׁה לְמַעְלָה, וּבָאָה וְשׁוֹרָה עָלָיו וּמִתְקַדֵּשׁ בָּהּ. וְאִם הוּא מִטַּמֵּא לְמַטָּה, מִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ טֻמְאָה מִלְּמַעְלָה, וּבָאָה וְשׁוֹרָה עָלָיו וְנִטְמָא בָּהּ, שֶׁהֲרֵי הַדָּבָר תָּלוּי בְּמַעֲשֶׂה.

שֶׁהֲרֵי אֵין לְךָ טוֹב וָרָע, קְדֻשָּׁה וְטֻמְאָה, שֶׁאֵין לָהֶם עִקָּר וְשֹׁרֶשׁ לְמַעְלָה, וּבַמַּעֲשֶׂה שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרֵר מַעֲשֶׂה שֶׁלְּמַעְלָה. מַה שֶּׁתָּלוּי בְּמַעֲשֶׂה, בְּמַעֲשֶׂה מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה וְנַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה. וּמַה שֶּׁתָּלוּי בִּדְבָרִים, בִּדְבָרִים. כְּשֶׁנִּגְזַר בַּדָּבָר, מִתְעוֹרֵר כָּךְ לְמַעְלָה.

וְאִם תֹּאמַר, מָה הַדָּבָר מְעוֹרֵר? אֶלָּא כָּךְ כָּתוּב, (ישעיה נח) וְדַבֵּר דָּבָר. אוֹתוֹ הַדָּבָר

לְעֵילָא, דְּאִקְרֵי דָּבָר. (הושע א) דְּבַר יְיָ אֲשֶׁר הָיָה. (שמואל א, ג) וּדְבַר יְיָ הָיָה יָקָר. (תהלים לג) בִּדְבַר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. דְּהָא תָּנֵינָן, הַהִיא מִלָּה סַלְקָא, וּבָקַע רְקִיעִין, עַד דְּסַלְקָא (ס"א דְּאִתְיַישְׁבָא) בְּדוּכְתֵּיהּ, וְאִתְעַר מַה דְּאִתְעַר, אִי טַב, טַב. אִי בִּישׁ, בִּישׁ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (דברים כג) וְנִשְׁמַרְתָּ מִכֹּל דָּבָר רָע.

ד' מִינִין בַּלּוּלָב, וְאִינּוּן שִׁבְעָה. וְאִי תֵּימָא דְּז' מִינִין אִינּוּן. לָאו הָכֵי, אֶלָּא אַרְבְּעָה נִינְהוּ וְאִינּוּן מִתְפָּרְשִׁין לִתְלָתָא אוֹחֲרָנִין. וּבְעוֹבָדָא דִּלְהוֹן אִתְעָרוּ שִׁבְעָה אַחֲרָנִין לְעֵילָא, לְאוֹטָבָא עָלְמָא בְּכַמָּה סִטְרִין.

כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אַף עַל גַּב דְּאִיהִי בִּכְלָלָא, מִתְבָּרְכָא מְכֻלְּהוּ שִׁית, (ס"א וּלְאִתְבָּרְכָא מֵאִינּוּן

לשון הקודש

מְעוֹרֵר דָּבָר אַחֵר לְמַעְלָה שֶׁנִּקְרָא דָּבָר. (הושע א) דְּבַר ה' אֲשֶׁר הָיָה. (שמואל–א ג) וּדְבַר ה' הָיָה יָקָר. (תהלים לג) בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, אוֹתוֹ הַדָּבָר עוֹלֶה וּבוֹקֵעַ רְקִיעִים עַד שֶׁעוֹלֶה (שֶׁמִּתְיַשֵּׁב) בִּמְקוֹמוֹ וּמְעוֹרֵר אֶת מַה שֶּׁמְּעוֹרֵר, אִם טוֹב – טוֹב, וְאִם רַע – רַע. וְעַל זֶה כָּתוּב, (דברים כג) וְנִשְׁמַרְתָּ מִכֹּל דָּבָר רָע.

וְאַרְבָּעָה מִינִים בַּלּוּלָב, וְהֵם שִׁבְעָה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁשִּׁבְעָה מִינִים הֵם – לֹא כָּךְ, אֶלָּא אַרְבָּעָה הֵם, וְהֵם נִפְרָדִים לִשְׁלֹשָׁה אֲחֵרִים, וּבַמַּעֲשֶׂה שֶׁלָּהֶם מִתְעוֹרְרִים שִׁבְעָה אֲחֵרִים לְמַעְלָה לְהֵיטִיב אֶת הָעוֹלָם בְּכַמָּה צְדָדִים.

כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אַף עַל גַּב שֶׁהִיא בִּכְלָל,

שית) וּמִנַּחֲלָא דַּעֲמִיקָא דְּמַבּוּעָא, דְּנָגִיד וְלָא פָּסִיק לְעָלְמִין מֵימוֹי דְּנַגְדָּא (ס"א מִלְּנַגְדָּא) עָלַיְיהוּ, וְיַנְקָא לְבַת. דְּהָא בְּגִין דְּאִיהִי בַּת לָהּ לְעָלְמָא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, אִתְבָּרְכָא מִנַּיְיהוּ בְּאִתְעָרוּתָא דָא. דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְבָּרְכָא מִנַּיְיהוּ, כֻּלְּהוּ עָלְמִין אִתְבָּרְכָן, עַל דָּא סוֹבְבִים אֶת הַמִּזְבֵּחַ כְּמָה דְּאִתְּמַר.

וְעוֹד בְּאִתְעָרוּתָא דָא, שִׁיתָא כֻּלְּהוּ מִתְבָּרְכָא בְּמַיָּא, לְאִסְתַּפְּקָא בֵּיהּ, וְאִשְׁתַּאֲבִין כֻּלְּהוּ מִמַּבּוּעָא דְּיֵינָא (ס"א דְּיַמָּא) (דְּמַיָּא) (ס"א דְּנַחֲלָא) עֲמִיקָא דְּכֹלָּא, לְנַחְתָּא לְעָלְמָא. וּבְגִין כָּךְ, בַּעְיָין כֻּלְּהוּ לַחִין וְלָא יְבֵשִׁין, לְאַמְשָׁכָא בִּרְכָאן לְעָלְמָא, בְּגִין דְּאִילָּנֵי אִלֵּין, כֻּלְּהוּ לַחִין תְּדִירָא, וְטַרְפִּין דִּלְהוֹן מִשְׁתַּכְּחִין תְּדִירָא, וּזְמַן חֶדְוָותָא דִּלְהוֹן בְּהַאי זִמְנָא.

לשון הקודש

מִתְבָּרֶכֶת מִכָּל הַשִּׁשָּׁה, (וּלְהִתְבָּרֵךְ מֵאוֹתָם שִׁשָּׁה) וּמֵהַנַּחַל הָעָמֹק שֶׁל הַמַּעְיָן שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְאֵינוֹ פּוֹסֵק אֶת מֵימָיו לְעוֹלָמִים שֶׁמַּשְׁפִּיעַ (מִלְּהַשְׁפִּיעַ) עֲלֵיהֶם, וּמֵינִיק לַבַּת. שֶׁמִּשּׁוּם שֶׁהִיא בַּת לָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן וְלַתַּחְתּוֹן, הִיא מִתְבָּרֶכֶת מֵהֶם בַּהִתְעוֹרְרוּת הַזּוֹ. שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרֶכֶת מֵהֶם, כָּל הָעוֹלָמוֹת מִתְבָּרְכִים, וְעַל כֵּן סוֹבְבִים אֶת הַמִּזְבֵּחַ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וְעוֹד, בַּהִתְעוֹרְרוּת הַזֹּאת מִתְבָּרְכִים כָּל הַשִּׁשָּׁה בְּמַיִם לֵהָנוֹת בּוֹ, וְכֻלָּם שׁוֹאֲבִים מֵהַמַּעְיָן שֶׁל הַיַּיִן (שֶׁל הַיָּם) (שֶׁל הַמַּיִם) (שֶׁל הַנַּחַל) הָעָמֹק שֶׁל הַכֹּל לָרֶדֶת לָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ צְרִיכִים כֻּלָּם לַחִים וְלֹא יְבֵשִׁים, לִמְשֹׁךְ בְּרָכוֹת לָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהָאִילָנוֹת הַלָּלוּ כֻּלָּם לַחִים תָּמִיד, וְהֶעָלִים שֶׁלָּהֶם נִמְצָאִים תָּמִיד, וּזְמַן הַשִּׂמְחָה שֶׁלָּהֶם בַּזְּמַן הַזֶּה.

וְתָנֵינָן בְּסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, דְּהָא הַהוּא חֵילָא דְּאִתְפַּקְדָא עַל אִילָנִין אִלֵּין, כָּל חַד וְחַד מֵאִלֵּין, לָא נָטִיל בִּרְכָאן דְּחֶדְוָותָא לְעֵילָא, אֶלָּא בְּזִמְנָא דָא. וְחֶדְוָותָא דִלְהוֹן כֻּלְּהוּ לְעֵילָא, וְחֶדְוָותָא דְאִילָנִין אִלֵּין לְתַתָּא, כֻּלְּהוּ בְּזִמְנָא דָא הוּא. וְאִתְעָרוּתָא דִלְהוֹן בְּאִינּוּן קַדִּישֵׁי מַלְכָּא תַּלְיָין. וְכַד יִשְׂרָאֵל נָטְלֵי לוֹן, כֹּלָּא אִתְעַר בְּזִמְנָא דָא, וְעָלְמָא מִתְבָּרְכָא, (ס"א לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכָא) **לְאַרְקָא בִּרְכָאן לְעָלְמָא.**

כְּתִיב (תהלים כט) **קוֹל יְיָ' עַל הַמָּיִם אֵל הַכָּבוֹד, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, דָּא אַבְרָהָם. קוֹל יְיָ' בַּכֹּחַ: דָּא יִצְחָק. קוֹל יְיָ' בֶּהָדָר: דָּא יַעֲקֹב. קוֹל יְיָ' שׁוֹבֵר אֲרָזִים: דָּא נֶצַח. קוֹל יְיָ' חוֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ: דָּא הוֹד. קוֹל יְיָ' יָחִיל מִדְבָּר: דָּא צַדִּיק. קוֹל יְיָ' יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת: דָּא צֶדֶק. וְכֻלְּהוּ מִתְגַּדְּלֵי עַל**

לשון הקודש

וְשָׁנִינוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ כֹּחַ שֶׁהֻפְקַד עַל הָאִילָנוֹת הַלָּלוּ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאֵלּוּ לֹא נוֹטֵל בְּרָכוֹת שֶׁל שִׂמְחָה לְמַעְלָה, אֶלָּא בַּזְּמַן הַזֶּה. וְהַשִּׂמְחָה שֶׁלָּהֶם כֻּלָּם לְמַעְלָה, וְשִׂמְחַת הָאִילָנוֹת הַלָּלוּ לְמַטָּה, כֻּלָּם בַּזְּמַן הַזֶּה הוּא. וְהַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּהֶם בְּאוֹתָם קְדוֹשֵׁי הַמֶּלֶךְ תְּלוּיִים. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל נוֹטְלִים אוֹתָם, הַכֹּל מִתְעוֹרֵר בַּזְּמַן הַזֶּה, וְהָעוֹלָם מִתְבָּרֵךְ (לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרֶכֶת) לְהוֹרִיק בְּרָכוֹת לָעוֹלָם.

כָּתוּב, (תהלים כט) קוֹל ה' עַל הַמָּיִם אֵל הַכָּבוֹד. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, זֶה אַבְרָהָם. קוֹל ה' בַּכֹּחַ – זֶה יִצְחָק. קוֹל ה' בֶּהָדָר – זֶה יַעֲקֹב. קוֹל ה' שֹׁבֵר אֲרָזִים – זֶה נֵצַח. קוֹל ה' חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ – זֶה הוֹד. קוֹל ה'

יַמָּא (מַיָּא) **וְאִתְשַׁקְיָין בְּמַיָּא, לְגַדְלָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (בראשית ב) **וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וְכֻלְּהוּ הֲנֵי מִתְעָרֵי בִּרְכָאן לְעָלְמָא, מֵהַהוּא שַׁקְיוּ, דְּאִתְשַׁקְיָין כֻּלְּהוּ.**

תָּא חֲזֵי, הֲנֵי שֶׁבַע קָלִין, תַּלְיָין בְּמִלָּה דְפוּמָא בִשְׁאָר יוֹמֵי שַׁתָּא, וְהַשְׁתָּא, לָא תַלְיָין אֶלָּא בְעוֹבָדָא, וַאֲנָן עוֹבָדָא קָא בָעֵינָן, וְלָא מִלָּה. בְּגִין דִּבְזִמְנָא דָא, מְבָרֵךְ לְכָל שַׁתָּא.

בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה דְחָג, הוּא סִיוּמָא דְדִינָא דְעָלְמָא, וּפִתְקִין נָפְקִין מִבֵּי מַלְכָּא, וּגְבוּרָן מִתְעָרֵי וּמִסְתַּיְּמָן בְּהַאי יוֹמָא, וְעַרְבֵי נַחַל (תַּלְיָין) בְּהוּ. וּבָעֵינָן לְאִתְעָרָא גְבוּרָן לְמַיָּא. וּלְסַחֲרָא ז' זִמְנִין, לְרַוָּאָה לְהַאי מִזְבֵּחַ, מִמַּיָּא דְיִצְחָק, בְּגִין דְּאִתְמַלְיָא מַיָּא הַאי בֵּירָא דְיִצְחָק, וְכַד הוּא אִתְמַלְיָא, כָּל עָלְמָא אִתְבָּרְכָא בְמַיָּא.

לשון הקודש

יָחִיל מִדְבָּר – זֶה צַדִּיק. קוֹל ה' יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת – זֶה צָדֵק. וְכֻלָּם גְּדֵלִים עַל הַיָּם (הַמַּיִם) וְנִשְׁקִים בַּמַּיִם כְּדֵי לִגְדֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וְכָל אֵלֶּה מְעוֹרְרִים בְּרָכוֹת לָעוֹלָם מֵאוֹתָהּ הַהַשְׁקָאָה שֶׁכֻּלָּם מֻשְׁקִים.

בָּא רְאֵה, שִׁבְעַת הַקּוֹלוֹת הַלָּלוּ תְּלוּיִים בְּדִבּוּר הַפֶּה בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה, וְעַכְשָׁו אֵין תְּלוּיִים אֶלָּא בְּמַעֲשֶׂה, וְאָנוּ צְרִיכִים מַעֲשֶׂה, וְלֹא דִבּוּר, מִשּׁוּם שֶׁבַּזְּמַן הַזֶּה מְבָרֵךְ אֶת כָּל הַשָּׁנָה.

בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁל הֶחָג, הוּא סִיּוּם הַדִּין שֶׁל הָעוֹלָם, וְהַפִּתְקִים יוֹצְאִים מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, וְהַגְּבוּרוֹת מִתְעוֹרְרוֹת וּמִסְתַּיְּמוֹת בַּיּוֹם הַזֶּה, וְעַרְבֵי נַחַל (תְּלוּיִים) בָּהֶם.

וּבְהַאי יוֹמָא גְּבוּרוֹת בָּעֵינָן לְמַיָּא, וּלְסַיְימָא לוֹן לְבָתָּר, דְּהָא (דף ל"ב ע"א) **בְּהַאי יוֹמָא מִסְתַּיְימֵי דִינָא. וּבְגִין כָּךְ בָּעֵינָן לְבַטְּשָׁא לוֹן בְּאַרְעָא, וּלְסַיְימָא לוֹן דְּלָא מִשְׁתַּכְּחוּ, דְּהַאי יוֹמָא אִתְעָרוּתָא וְסִיּוּמָא הוּא. וְעַל דָּא אִתְעָרוּתָא וְסִיּוּמָא הוּא דְּעַבְדִינָן בְּעַרְבֵי נַחַל.**

אָמַר רִבִּי חִיָּא **וַדַּאי הָכִי הוּא, וְשַׁפִּיר. וְעַרְבֵי נַחַל, מִסְּטָרָא דְנַחַל, נַפְקֵי גְּבוּרָאן. וּבְהַאי יוֹמָא מִתְעָרֵי וּמְסַיְימֵי. בְּהַאי יוֹמָא כְּתִיב,** (בראשית כו) **וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם. בְּאֵרֹת כְּתִיב חָסֵר. וַיָּשָׁב, מַהוּ וַיָּשָׁב. אֶלָּא יוֹמָא קַדְמָאָה דְּיַרְחָא, שֵׁירוּתָא דְּדִינָא הַוָּה בְּכָל עָלְמָא, וְיִצְחָק קַיְימָא לְכוּרְסְיָיא לְמֵידָן עָלְמָא. בְּהַאי יוֹמָא, וַיָּשָׁב יִצְחָק לְאִתְעָרָא דִינִין וּלְסַיְימָא דִינִין. וַיַּחְפֹּר אֶת**

לשון הקודש

וּצְרִיכִים לְעוֹרֵר גְּבוּרוֹת לַמַּיִם, וּלְהַקִּיף שֶׁבַע פְּעָמִים כְּדֵי לְרַוּוֹת אֶת הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה מֵהַמַּיִם שֶׁל יִצְחָק, מִשּׁוּם שֶׁהַבְּאֵר הַזּוֹ שֶׁל יִצְחָק מִתְמַלֵּאת מַיִם, וּכְשֶׁמִּתְמַלֵּאת, כָּל הָעוֹלָם מִתְבָּרֵךְ בְּמַיִם.

וּבַיּוֹם הַזֶּה צְרִיכִים גְּבוּרוֹת לַמַּיִם, וּלְסַיֵּם אוֹתָה אַחַר כָּךְ, שֶׁהֲרֵי בַּיּוֹם הַזֶּה מִסְתַּיֵּם הַדִּין, וּמִשּׁוּם כָּךְ צְרִיכִים לַחְבֹּט אוֹתָם בַּקַּרְקַע שֶׁלֹּא יִמָּצְאוּ, שֶׁהֲרֵי זֶהוּ יוֹם שֶׁל הִתְעוֹרְרוּת וְסִיּוּם. וְלָכֵן הִתְעוֹרְרוּת וְסִיּוּם הוּא שֶׁעוֹשִׂים בְּעַרְבֵי נַחַל.

אָמַר רַבִּי חִיָּא, וַדַּאי כָּךְ הוּא, וְיָפֶה. וְעַרְבֵי נָחַל, מֵהַצַּד שֶׁל נַחַל יוֹצְאוֹת גְּבוּרוֹת. וּבַיּוֹם הַזֶּה מִתְעוֹרְרִים וּמְסַיְּמִים. בַּיּוֹם הַזֶּה כָּתוּב, (בראשית כו) וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם. בְּאֵרֹת כָּתוּב חָסֵר. וַיָּשָׁב, מַה זֶּה וַיָּשָׁב? אֶלָּא הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַחֹדֶשׁ, רֵאשִׁית הַדִּין הָיָה בְּכָל הָעוֹלָם, וְיִצְחָק עוֹמֵד לַכִּסֵּא לָדוּן אֶת הָעוֹלָם. בַּיּוֹם הַזֶּה, וַיָּשָׁב יִצְחָק, לְעוֹרֵר

בְּאֵרֹת הַמַּיִם, לְאַרְקָא גְּבוּרָן לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לְאִתְעָרָא לְמַיָּא, דְּהָא מַיָּא בִּגְבוּרָן נַחְתָּן לְעָלְמָא.

וּבְגִין דְּאִלֵּין גְּבוּרָן, לָא נַחְתִּין אֶלָּא בְּעִיבָּא, וְיוֹמָא דְּעִיבָּא לָא נַיְיחָא רוּחֵיהוֹן דְּקַיְימֵי עָלְמָא, אֶלָּא בְּגִין דְּעָלְמָא אִצְטְרִיךְ לְהוּ. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּעָלְמָא בְּדִינָא אִתְבְּרֵי, וְכֹלָּא בַעְיָא הָכִי. בְּגִין כָּךְ כֹּלָּא בְּעוֹבָדָא תַּלְיָא מִלְּתָא. וְעַל דָּא, כַּהֲנָא בְּעוֹבָדָא וְתִקּוּנָא דְּאִיהוּ עָבִיד לְתַתָּא, אִתְעָרוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין לְתַקְּנָא לוֹן, וּמִתְתַּקְּנֵי עַל יְדוֹי.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הָא תָּנִינָן, הַעֲרָבָה דְּדַמְיָא לְשִׁפְּוָון בְּהַאי יוֹמָא, וּמַאי הִיא. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, אַף עַל גַּב דְּלִדְרָשָׁא הוּא דְּאָתֵי, הָכִי הוּא וַדָּאי. דְּהָא בְּהַאי יוֹמָא בְּשִׁפְּוָון תַּלְיָא, בְּהַאי יוֹמָא פָּקִיד מַלְכָּא לְמֵיהַב פִּתְקִין לְסַנְטִירָא, וּמִסְתַּיְימֵי דִּינִין,

לשון הקודש

דִּינִים וּלְסַיֵּם דִּינִים. וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם, לְהָרִיק גְּבוּרוֹת לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְעוֹרֵר אֶת הַמַּיִם, שֶׁהֲרֵי מַיִם יוֹרְדִים לָעוֹלָם בִּגְבוּרוֹת.

וּמִשּׁוּם שֶׁהַגְּבוּרוֹת הַלָּלוּ אֵין יוֹרְדוֹת אֶלָּא בַּעֲנָנִים, וְיוֹם הַמְּעֻנָּן לֹא נָחָה רוּחָם שֶׁל עַמּוּדֵי הָעוֹלָם, רַק מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם צָרִיךְ אוֹתָם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בְּדִין, וְהַכֹּל כָּךְ צָרִיךְ. מִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל תָּלוּי בְּמַעֲשֶׂה. וְעַל כֵּן הַכֹּהֵן בַּמַּעֲשֶׂה וּבַתִּקּוּן שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לְמַטָּה, מִתְעוֹרְרִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים לְתַקֵּן אוֹתָם, וְהֵם מִתְתַּקְּנִים עַל יָדוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הֲרֵי שָׁנִינוּ, הָעֲרָבָה שֶׁדּוֹמָה לַשִּׁפָּתַיִם בַּיּוֹם הַזֶּה, וּמַה הִיא? אָמַר רַבִּי חִיָּיא, אַף עַל גַּב שֶׁלִּדְרָשׁ הוּא בָּא, כָּךְ זֶה וַדַּאי. שֶׁהֲרֵי בַּיּוֹם הַזֶּה זֶה תָּלוּי בַּשִּׁפָּתַיִם, בַּיּוֹם הַזֶּה מְצַוֶּה הַמֶּלֶךְ

וְאַסְתִּים לִישָׁנָא בִישָׁא מֵעָלְמָא. בְּיוֹמָא קַדְמָאָה דְיַרְחָא שֵׁירוּתָא דְדִינָא הוּא, וְסִיוּמָא הוּא בְהַאי יוֹמָא, וְהָא אִתְמַר.

תָּא חֲזֵי, בְּיוֹמָא דָא שְׁלֵמִין וּמְסַיְּימֵי עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה בִּרְכָאן דִּלְהוֹן, וְשָׁרָאן בְּדִינָא, וְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא דָא מְסַיְּימֵי דִינִין דִּלְהוֹן וְשָׁרָאן בְּבִרְכָתָא. דְּהָא לְיוֹמָא אַחֲרָא זְמִינִין לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא בְמַלְכָּא, לְנַטְלָא מִינֵיהּ בִּרְכָאן לְכָל שַׁתָּא, וּבְהַהוּא חֶדְוָותָא לָא מִשְׁתַּכְּחֵי בְמַלְכָּא אֶלָּא יִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדַיְיהוּ. וּמַאן דְּיָתִיב עִם מַלְכָּא, וְנָטַל לֵיהּ בִּלְחוֹדֵיהּ, כָּל מַה דְּבָעֵי שָׁאִיל, וְיָהִיב לֵיהּ. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל שָׁרָאן, וְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה מְסַיְּימֵי. וְעַל דָּא כְּתִיב, (מלאכי א) **אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר יְיָ' וְגוֹ'.**

לשון הקודש

לָתֵת פִּתָּקִים לַמְּמֻנֶּה, וְהַדִּינִים מִסְתַּיְּמִים, וְנִסְתָּם לָשׁוֹן הָרָע מֵהָעוֹלָם. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַחֹדֶשׁ הוּא רֵאשִׁית הַדִּין, וְהַסִּיּוּם הוּא בַּיּוֹם הַזֶּה, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

בָּא רְאֵה, בַּיּוֹם הַזֶּה הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה מַשְׁלִימִים וּמְסַיְּמִים אֶת הַבְּרָכוֹת שֶׁלָּהֶם וְשׁוֹרִים בְּדִין, וְיִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם הַזֶּה מְסַיְּמִים אֶת הַדִּינִים שֶׁלָּהֶם וְשׁוֹרִים בִּבְרָכוֹת, שֶׁהֲרֵי לְיוֹם אַחֵר עֲתִידִים לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַמֶּלֶךְ, לִטֹּל מִמֶּנּוּ בְּרָכוֹת לְכָל הַשָּׁנָה, וּבְאוֹתָהּ שִׂמְחָה לֹא נִמְצָאִים עִם הַמֶּלֶךְ, רַק יִשְׂרָאֵל לְבַדָּם. וּמִי שֶׁיּוֹשֵׁב עִם הַמֶּלֶךְ וְנוֹטֵל אוֹתוֹ לְבַדּוֹ, כָּל מַה שֶׁרוֹצֶה שׁוֹאֵל, וְנוֹתֵן לוֹ. וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל מַתְחִילִים, וְעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה מְסַיְּמִים. וְעַל כֵּן כָּתוּב, (מלאכי א) אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר ה' וְגוֹ'.

אָמַר לֵיהּ, הָא חֲמֵינָא לֵיהּ לְעֵשָׂו בְּשַׁלְוָה, בְּמַלְכוּ, בִּכְרִיכָן עִלָּאִין, וְשָׁלִיט עַל עָלְמָא, וְאַתְּ אָמַר וָאָשִׂים אֶת הָרָיו שְׁמָמָה. אָמַר לֵיהּ, בְּכָל אֲתַר הָכִי הוּא. כֵּיוָן דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא גָּזַר גְּזֵרָה, וְשַׁוֵּי הַהִיא גְּזֵרָה בְּפִתְקֵיהּ, קְרָא אַסְהִיד כְּמָה דְּאִתְעָבִיד. וְעַל דָּא וָאָשִׂים אֶת הָרָיו שְׁמָמָה, הָא שָׁוִיתִי בְּפִתְקָא דִילִי. וְכֵן כָּל אִינּוּן טָבָן דְּגָזַר עָלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב, (יחזקאל יז) אֲנִי יְיָ' דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי.

וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה וְזֹאת תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת. (ויקרא ז) רִבִּי יִצְחָק אָמַר, הָא אוּקְמוּהָ אִי לְתַתָּא דָא בְּכֹלָּא. אִי לְעֵילָּא דָא בְּכֹלָּא. וּמַאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, נָטְלָא לְחוּלָקֵיהּ בְּכֹלָּא, וְאִתְאַחִיד בְּכָל סִטְרִין, וְלָא בָעֵי לְקָרְבָא קָרְבְּנָא עַל נַפְשֵׁיהּ, וְהָא אִתְּמַר.

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, הֲרֵי אֲנִי רוֹאֶה אֶת עֵשָׂו בְּשַׁלְוָה, בְּמַלְכוּת, בִּכְרַכִּים עֶלְיוֹנִים, וְשׁוֹלֵט עַל הָעוֹלָם, וְאַתָּה אָמַרְתָּ וָאָשִׂים אֶת הָרָיו שְׁמָמָה?! אָמַר לוֹ, בְּכָל מָקוֹם זֶה כָּךְ, כֵּיוָן שֶׁהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ גָּזַר גְּזֵרָה וְשָׂם אוֹתָהּ גְּזֵרָה בַּפֶּתֶק שֶׁלּוֹ, הַכָּתוּב מֵעִיד כְּמוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה. וְעַל כֵּן וָאָשִׂים אֶת הָרָיו שְׁמָמָה, שֶׁהֲרֵי שַׂמְתִּי אֶת זֶה בַּפֶּתֶק שֶׁלִּי, וְכֵן כָּל אוֹתָן טוֹבוֹת שֶׁגָּזַר עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל יז) אֲנִי ה' דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי. **וְזֹאת** תּוֹרַת הָאָשָׁם וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה וְזֹאת תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, אִם לְמַטָּה – זוֹ בַּכֹּל, וְאִם לְמַעְלָה – זוֹ בַּכֹּל. וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, נוֹטֵל אוֹתָהּ לְחֶלְקוֹ בַּכֹּל וְנֶאֱחָז

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (ירמיה ב) **הַכֹּהֲנִים לֹא אָמְרוּ אַיֵּה יְיָ' וְתוֹפְשֵׂי הַתּוֹרָה לֹא יְדָעוּנִי וְהָרוֹעִים פָּשְׁעוּ בִי. הַכֹּהֲנִים, אִלֵּין כֹּהֲנִים דִּמְשַׁמְּשִׁין בִּכְהוּנָה גְּדוֹלָה, וּמְקָרְבִין מִלִּין קַדִּישִׁין לְאַתְרַיְיהוּ, וּמְיַיחֲדִין יִחוּדָא כָּל חַד וְחַד כַּדְקָא חָזֵי. וְתוֹפְשֵׂי הַתּוֹרָה מָאן אִינּוּן תּוֹפְשֵׂי הַתּוֹרָה, וְכִי כַּהֲנֵי לָאו תּוֹפְשֵׂי הַתּוֹרָה נִינְהוּ. אֶלָּא, אִלֵּין אִינּוּן לֵיוָאֵי, דְּתַפְשֵׂי בְּכִנּוֹרוֹת, דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דְאוֹרַיְיתָא. וְאִתְיְיהִיבַת מִסִּטְרָא דִלְהוֹן אוֹרַיְיתָא. וְאִינּוּן מְמַנָּן עַל שִׁבְחָא דְתוּשְׁבַּחְתָּא דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא, לְיַחֲדָא לֵיהּ יִחוּדָא שְׁלִים כְּדְקָא יֵאוֹת. וְהָרוֹעִים פָּשְׁעוּ בִי. אִלֵּין אִינּוּן רַבְרְבֵי עַמָּא, דְּאִינּוּן רַעְיָין לְעַמָּא, כְּרַעְיָא דְמַדְבַּר עָאנֵיהּ.**

וְאִלֵּין אִינּוּן ג' דַּרְגִּין, דְּבַעְיָא לְאִשְׁתַּכְּחָא תָּדִיר

לשון הקודש

בְּכָל הַצְּדָדִים, וְלֹא צָרִיךְ לְהַקְרִיב קָרְבָּן עַל נַפְשׁוֹ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (ירמיה ב) הַכֹּהֲנִים לֹא אָמְרוּ אַיֵּה ה' וְתֹפְשֵׂי הַתּוֹרָה לֹא יְדָעוּנִי וְהָרֹעִים פָּשְׁעוּ בִי. הַכֹּהֲנִים – אֵלּוּ הַכֹּהֲנִים שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים בִּכְהֻנָּה גְּדוֹלָה, וּמַקְרִיבִים דְּבָרִים קְדוֹשִׁים לִמְקוֹמָם, וּמְיַחֲדִים הַיִּחוּד כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי. וְתֹפְשֵׂי הַתּוֹרָה, מִי הֵם תֹּפְשֵׂי הַתּוֹרָה? וְכִי כֹּהֲנִים אֵינָם תּוֹפְשֵׂי הַתּוֹרָה? אֶלָּא אֵלּוּ הֵם הַלְוִיִּם שֶׁתּוֹפְשִׂים אֶת הַכִּנּוֹרוֹת, שֶׁבָּאִים מִצַּד שֶׁל הַתּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה נִתְּנָה מֵהַצַּד שֶׁלָּהֶם, וְהֵם מְמֻנִּים עַל הַשֶּׁבַח שֶׁל תִּשְׁבַּחְתּוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ לְיַחֵד אוֹתוֹ יִחוּד שָׁלֵם כָּרָאוּי. וְהָרֹעִים פָּשְׁעוּ בִי – אֵלֶּה הֵם גְּדוֹלֵי הָעַמִּים, שֶׁהֵרֵי רוֹעִים אֶת הָעָם כְּמוֹ רוֹעֶה שֶׁמַּנְהִיג אֶת צֹאנוֹ.

וְאֵלֶּה הֵם שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת שֶׁצְּרִיכוֹת תָּמִיד

עַל קָרְבְּנָא, לְאַשְׁכְּחָא רַעֲוָא לְעֵילָא וְתַתָּא, וּלְאִשְׁתַּכְּחָא בִּרְכָאן בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין. כַּהֲנָא מְקָרֵב קָרְבְּנָא, וְאִתְכְּוָון לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא כַּדְקָא חָזֵי, וּלְאַתְעָרָא סִטְרָא דִילֵיהּ. וְלֵיוָאֵי אִתְכַּוְּונָן בְּשִׁיר, לְאִתְעָרָא סִטְרָא דִלְהוֹן,(דף ל"ב ע"ב) וּלְאִתְכַּלְלָא בְּסִטְרָא דְכַהֲנָא. וְיִשְׂרָאֵל אִתְכְּוָון לִבָּא וּרְעוּתָא לְתִיּוּבְתָּא שְׁלִימְתָּא, וְאִתְכְּנָע קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְהַאי נָטִיל כֹּלָּא, וְאִתְכְּפַּר חוֹבֵיהּ, וְאִשְׁתְּכַח חֶדְוָותָא בְּעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים קד) הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו וְגוֹ'. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד בָּרָא עָלְמָא, מִגּוֹ מַיָּא אַפִּיק לֵיהּ, וְסִדֵּר לֵיהּ עַל מַיָּא. מָה עֲבַד. פְּלַג מַיָּא לִתְרֵין. פַּלְגּוּתָא לְתַתָּא, וּפַלְגּוּתָא לְעֵילָא. וְעָבִיד מִנַּיְיהוּ עוֹבָדִין, מִפַּלְגּוּתָא תַתָּאָה עָבֵד וְתִקֵּן עָלְמָא דָא, וְסִדֵּר לֵיהּ עַל פַּלְגּוּתָא דָא, וְאַתְקִין לֵיהּ

לשון הקודש

לְהִמָּצֵא עַל הַקָּרְבָּן לִמְצֹא רָצוֹן לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְשֶׁיִּמָּצְאוּ בְּרָכוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. הַכֹּהֵן מַקְרִיב קָרְבָּן, וּמִתְכַּוֵּן לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי וּלְעוֹרֵר אֶת הַצַּד שֶׁלּוֹ, וְהַלְוִיִּם מִתְכַּוְּנִים בַּשִּׁיר לְעוֹרֵר אֶת הַצַּד שֶׁלָּהֶם וּלְהִכָּלֵל בְּצִדּוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן, וְיִשְׂרָאֵל מְכַוֵּן לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְנִכְנָע לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְזֶה נוֹטֵל הַכֹּל וּמִתְכַּפֵּר חֶטְאוֹ, וְנִמְצֵאת שִׂמְחָה בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים קד) הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו וְגוֹ'. כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הוֹצִיא אוֹתוֹ מִתּוֹךְ מַיִם, וְסִדֵּר אוֹתוֹ עַל הַמַּיִם. מָה עָשָׂה? חִלֵּק אֶת הַמַּיִם לִשְׁנַיִם, מַחֲצִית לְמַטָּה וּמַחֲצִית לְמַעְלָה, וְעָשָׂה מֵהֶם מַעֲשִׂים. מֵהַמַּחֲצִית

לְעֵילָא עָלַיְיהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים כד) כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ. וּפַלְגוּ אַחֲרָא סַלְקִיהּ לְעֵילָא, וְתָקַר בֵּיהּ תִּקְרָאִין עִלָּאִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב הַמְקֻרָה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו וְגוֹ'.

וַעֲבַד רָקִיעַ בֵּין תְּרֵין פַּלְגוּתַיָּא אִלֵּין, הָדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית א) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְגוֹ', וְעָלַיְיהוּ אַתְקִין וְסִדֵּר עִלָּאִין קַדִּישִׁין מִגּוֹ טִיפֵּי טִיפֵּי בְּרוּחָא דְאִתְגַּזְרָא בְּכִסִיטָא (ס"א בְּבוּצִינָא) (ס"א וְסִדֵּר מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי קַדִּישֵׁי, מִגּוֹ רוּחָא דְאִתְגְּזַר מִפּוּמֵיהּ.) דִכְתִיב, (תהלים לג) וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם.

וּבְאִלֵּין אַתְקִין וְסִדֵּר מְזַמְּרֵי תוּשְׁבַּחְתֵּיהּ בְּיוֹמָא, וְאִתְעָרְבוּ בְשַׁלְהוֹבֵי אֵשָׁא. וְאִינּוּן גְּדוּדֵי חֵילִין, אַמְרִין שִׁירָתָא בְּיוֹמָא, תֻּשְׁבְּחָן בְּצַפְרָא, וּזְמִירָן בְּרַמְשָׁא. כַּד מָטֵי לֵילְיָא, כֻּלְּהוּ פַּסְקֵי

לשון הקודש

הַתַּחְתּוֹנָה עָשָׂה וְתִקֵּן אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה וְסִדֵּר אוֹתוֹ עַל הַמַּחֲצִית הַזֹּאת, וְתִקֵּן אוֹתוֹ לְמַעְלָה עֲלֵיהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם כד) כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ. וְאֶת הַמַּחֲצִית הָאַחֶרֶת הֶעֱלָה לְמַעְלָה וְסִדֵּר בּוֹ אֶת הַתִּקְרוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַמְקֻרָה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו וְגוֹ'.

וְעָשָׂה רָקִיעַ בֵּין שְׁנֵי הַחֲצָאִים הַלָּלוּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְגוֹ'. וַעֲלֵיהֶם תִּקֵּן וְסִדֵּר עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים מִתּוֹךְ טִפּוֹת טִפּוֹת בְּרוּחַ שֶׁנִּגְזְרָה בְּתַאַר (בְּמָאוֹר) (וְסִדֵּר מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים מִתּוֹךְ רוּחַ שֶׁנִּגְזְרָה מִפִּיו), שֶׁכָּתוּב וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם.

וּבְאֵלּוּ תִּקֵּן וְסִדֵּר הַמְזַמְּרִים אֶת תִּשְׁבַּחְתּוֹ בַּיּוֹם, וְהִתְעָרְבוּ בְשַׁלְהֲבוֹת אֵשׁ. וְאוֹתָם גְּדוּדֵי הַצְּבָאוֹת אוֹמְרִים שִׁירָה בַּיּוֹם, תִּשְׁבָּחוֹת בַּבֹּקֶר וּזְמִירוֹת בָּעֶרֶב. כְּשֶׁמַּגִּיעַ הַלַּיְלָה, כֻּלָּם מַפְסִיקִים

שִׁירָתָא. לְעֵילָא מִנַּיְיהוּ, גְּדוּדִין דְּאֶשָּׁא, בְּשַׁלְהוֹבָא תַקִּיף, קַיְימִין וּמְרִיחִין אֵשָׁא דְּאָכְלָא, וְאָהַדְרֵי לְאַתְרַיְיהוּ.

וְאִית בְּסִטְרָא אַחֲרָא, דִּתְהוֹמִין סַלְקִין אִלֵּין עַל אִלֵּין. וְאִית תְּהוֹמָא עִלָּאָה, וּתְהוֹמָא תַתָּאָה, וּבְכֻלְּהוּ שָׁארָן מָארֵיהוֹן דְּדִינִין מִסִּטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא. וְאִית בְּגוֹ סִטְרָא דִּתְהוֹמָא תַתָּאָה, שַׁלְהוֹבָן דְּאוֹקִדִין זִיקִין נוּרִין, מְמָנָן עַל דִּינִין דְּעָלְמָא, לְאוֹקְדָא לְחַיָּיבַיָּא בְּנוּרָא, דְּנַגְדֵי מֵהַהוּא נָהָר דִּינוּר. וְכֻלְּהוּ אֵשָׁא, וְחֵיזוּ דִּלְהוֹן אֵשָׁא דְּלָהִיט, וְקַיְימִין בֵּין עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי.

וְכַד תְּנָנָא דְּמַדְבְּחָא סָלִיק, מִתְעַבְּרָן וְסַלְקִין מֵהַהוּא דַּרְגָּא, דְּקַיְימִין לְשֵׁיצָאָה וּלְאוֹבָדָא, וְהַהוּא נְגִידוּ דְּאֶשָּׁא תַקִּיפָא דְּנָהַר דִּינוּר, דְּאִיהוּ

לשון הקודש

אֶת הַשִּׁירָה. מֵעֲלֵיהֶם גְּדוּדֵי אֵשׁ בְּשַׁלְהֶבֶת חֲזָקָה עוֹמְדִים וּמְרִיחִים אֵשׁ אוֹכֶלֶת, וְחוֹזְרִים לִמְקוֹמָם.

וְיֵשׁ בַּצַּד הָאַחֵר שֶׁתְּהוֹמוֹת עוֹלִים אֵלּוּ עַל אֵלּוּ, וְיֵשׁ תְּהוֹם עֶלְיוֹן וּתְהוֹם תַּחְתּוֹן, וּבְכֻלָּם שׁוֹרִים בַּעֲלֵי הַדִּינִים מִצַּד שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה. וְיֵשׁ בְּתוֹךְ צַד הַתְּהוֹם הַתַּחְתּוֹן שַׁלְהֶבוֹת שֶׁשּׁוֹרְפוֹת זִיקִים שֶׁל אֵשׁ הַמְמֻנִּים עַל דִּינֵי הָעוֹלָם, לִשְׂרֹף אֶת הָרְשָׁעִים בְּאֵשׁ שֶׁיּוֹצֵאת מֵאוֹתוֹ נְהַר דִּינוּר. וְכֻלָּם אֵשׁ, וּמַרְאֵיהֶם אֵשׁ לוֹהֶטֶת, וְעוֹמְדִים בֵּין עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

וּכְשֶׁעוֹלֶה עֵשֶׁן הַמִּזְבֵּחַ, עוֹבְרִים וְעוֹלִים מֵאוֹתָהּ דַּרְגָּה, שֶׁעוֹמְדִים לְכַלּוֹת וּלְהַאֲבִיד, וְאוֹתוֹ זֶרֶם שֶׁל אֵשׁ חֲזָרָה שֶׁל נְהַר דִּינוּר, שֶׁהוּא תַקִּיף וְעֶלְיוֹן,

תַּקִּיף וְעִלָּאָה, אַהְדָּר לְאַתְרֵיהּ. וְכֻלְּהוּ, מִתְּהַנְיָין מִתְּנָנָא דְּמַדְבְּחָא, בְּגִין דְּאִתְתָּקְנַת לָקָבְלֵי (ס"א מַדְבְּחָא) מַלְכָּא עִלָּאָה, וּבְגִין כָּךְ מִתְּהַנְיָין מִנֵּיהּ, וְאִינּוּן קְרֵבִין לְהָכָא. וּתְנָנָא אַחֲרָא סָלִיק, וְהָא אוֹקִימְנָא, לְכָל חַד וְחַד, רְעוּתָא דְּכֹלָּא דְּסַלְקָא לְעֵילָא, דְּאִיהוּ נַיְיחָא דְּרוּחָא, לְגַבֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא.

הָא אִתְּמַר, דִּבְמַדְבְּחָא סַלְקָא וְאִתְחַזֵּי אוּרִיאֵ"ל, כְּחֵיזוּ דְּחַד אַרְיָא תַּקִּיפָא, רְבִיעַ עַל טַרְפֵּיהּ. וַהֲווּ חָמָאן כַּהֲנֵי וְיִשְׂרָאֵל, וְחַדָּאן, דַּהֲווֹ יַדְעִין דְּאִתְקַבַּל בְּרַעֲוָא קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא. וְאֶשָּׁא אַחֲרָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא נָחִית, לְקַבְלָא אֵשָׁא תַּתָּאָה, כְּדֵין בַּר נָשׁ אָזִיל (נ"א דָּחִיל) וְאִזְדַּעְזָע קָמֵי מָאֲרֵיהּ, וְתָב בְּתִיּוּבְתָּא שְׁלִימְתָּא.

לְמַלְכָּא דְּשַׁדְּרוּ לֵיהּ דּוּרוֹנָא, וְאִתְיְיקַר קָמֵיהּ, אָמַר לְעַבְדֵיהּ, זִיל וְטוֹל דּוּרוֹן דָּא,

לשון הקודש

חוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ, וְכֻלָּם נֶהֱנִים מֵעֵשֶׂן הַמִּזְבֵּחַ, מִשּׁוּם שֶׁנִּתְתַּקֵּן כְּנֶגֶד (הַמִּזְבֵּחַ) הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, וּמִשּׁוּם כָּךְ הֵם נֶהֱנִים מִמֶּנּוּ, וְהֵם קְרֵבִים לְכָאן. וְעָשָׁן אַחֵר עוֹלֶה, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, הָרָצוֹן שֶׁל הַכֹּל שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה, שֶׁהוּא נַחַת רוּחַ לַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

חֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁבַּמִּזְבֵּחַ עוֹלֶה וְנִרְאֶה אוּרִיאֵ"ל, כְּמוֹ מַרְאֶה שֶׁל אַרְיֵה חָזָק רוֹבֵץ עַל טַרְפּוֹ, וְהָיוּ הַכֹּהֲנִים וְיִשְׂרָאֵלִים רוֹאִים וּשְׂמֵחִים, שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים שֶׁהִתְקַבֵּל בְּרָצוֹן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְאֵשׁ אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה קְדוֹשָׁה יוֹרֶדֶת כְּנֶגֶד הָאֵשׁ הַתַּחְתּוֹנָה, וְאָז אָדָם הוֹלֵךְ (יָרֵא) וּמִזְדַּעְזֵעַ לִפְנֵי אֲדוֹנוֹ וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

לְמֶלֶךְ שֶׁשָּׁלְחוּ לוֹ דּוּרוֹן, וְהָיָה מְקֻבָּל

דְּאַיְיתִיאוּ לִי. כַּךְ אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאוּרִיאֵ"ל, זִיל וְקַבִּיל דּוּרוֹנָא דִּבְנֵי מַקְרִיבִין קָמַאי. כַּמָּה חֶדְוָה מִשְׁתַּכְּחֵי בְּכֹלָּא, כַּמָּה בְּסִימוּתָא בְּכֹלָּא מִשְׁתְּכַח, כַּד כַּהֲנָא וְלֵיוָאָה, וְהַהוּא דְּמַקְרִיב קָרְבְּנָא, מְכַוְּוּנֵי לְקָרְבָא קָרְבְּנָא כְּדְקָא יֵאוֹת, בְּיִחוּדָא שְׁלִים.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, (ויקרא ט) וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְיָ' וַתֹּאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הָעוֹלָה וְגוֹ'. דָּא אוּרִיאֵ"ל, דְּנָחִית בְּחֵיזוּ דְּאֶשָּׁא בְּשַׁלְהוֹבָא, עַד דְּנָחִית לְמַדְבְּחָא, לְקַבְּלָא דּוּרוֹנָא וְאִתְחַזֵּי כְּאַרְיֵה רַבְּרְבָא, רְבִיעַ עַל קָרְבְּנָא.

וְכַד יִשְׂרָאֵל לָא אִשְׁתְּכָחוּ זַכָּאִין, אוֹ הַהוּא דְּמַקְרִיב קָרְבְּנָא לָא קָרִיב כַּדְקָא יָאוּת, וְלָא אִתְקַבָּל קָרְבָּנֵיהּ, הֲוֹ חָמָאן דְּלָא סָלִיק תְּנָנָא בְּאַרַח

לשון הקודש

לְפָנָיו. אָמַר לְעַבְדּוֹ, לֵךְ וְטֹל אֶת הַדּוּרוֹן הַזֶּה שֶׁהֵבִיאוּ לִי. כָּךְ אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאוּרִיאֵל, לֵךְ וְקַבֵּל אֶת הַדּוּרוֹן שֶׁבָּנֵי מַקְרִיבִים לְפָנַי. כַּמָּה שִׂמְחָה נִמְצֵאת בַּכֹּל, כַּמָּה הִתְבַּשְּׂמוּת נִמְצֵאת בַּכֹּל, כְּשֶׁהַכֹּהֵן וְהַלֵּוִי וְאוֹתוֹ שֶׁמַּקְרִיב קָרְבָּן מְכַוְּנִים לְהַקְרִיב קָרְבָּן כָּרָאוּי בְּיִחוּד שָׁלֵם.

בא רְאֵה, כָּתוּב וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הָעֹלָה וְגוֹ'. זֶה אוּרִיאֵ"ל, שֶׁיּוֹרֵד בְּמַרְאֶה שֶׁל אֵשׁ בְּשַׁלְהֶבֶת, עַד שֶׁיּוֹרֵד לַמִּזְבֵּחַ לְקַבֵּל אֶת הַדּוּרוֹן, וְנִרְאֶה כְּמוֹ אַרְיֵה גָּדוֹל רוֹבֵץ עַל הַקָּרְבָּן.

וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא נִמְצְאוּ צַדִּיקִים, אוֹ שֶׁאוֹתוֹ מַקְרִיב הַקָּרְבָּן לֹא הִקְרִיב כָּרָאוּי

מֵישָׁר, וַהֲוָה קָם חַד רוּחָא מִנּוּקְבָא דְצָפוֹן, וְעָאל לְמַדְבְּחָא, וַהֲווּ חָמָאן דִּיוּקְנָא דְחַד כַּלְבָּא חֲצִיפָא, רְבִיעַ עַל קָרְבְּנָא. כְּדֵין הֲווֹ יַדְעֵי דְלָא אִתְקַבָּל בְּרַעֲוָא הַהוּא קָרְבְּנָא.

לְמַלְכָּא דְשַׁדְּרוּ לֵיהּ דּוֹרוֹן, חָמָא לֵיהּ מַלְכָּא דְלָאו אִיהוּ כְּדַאי לְקָרְבָא קַמֵּיהּ, אָמַר מַלְכָּא, אֲסִיקוּ הַהוּא דּוֹרוֹנָא, וְהָבוּ לֵיהּ לְכַלְבָּא, דְּלָאו אִיהוּ כְּדַאי לְאַעֲלָא קָמַאי. כַּדְּ בְּשַׁעֲתָא דְקָרְבְּנָא אִתְקְרִיב, וְלָא אִתְקַבָּל בְּרַעֲוָא, דּוֹרוֹנָא לְכַלְבָּא אִתְמְסַר. וּבְגִין כָּדְּ הֲווֹ חָמָאן, דִּיוּקְנָא דְכַלְבָּא עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא.

תָּא חֲזֵי כְּתִיב (דף ל"ג ע"א) (ויקרא ט) וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְיָ' וַתֹּאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הָעוֹלָה. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, דָּא אוּרִיאֵ"ל, דְּאִתְחֲזֵי בְשַׁלְהוֹבִיתָא דְאֶשָּׁא

לשון הקודש

וְלֹא הִתְקַבֵּל קָרְבָּנוֹ, הָיוּ רוֹאִים שֶׁהֶעָשָׁן לֹא עוֹלֶה בְדֶרֶךְ יְשָׁרָה, וְהָיְתָה עוֹמֶדֶת רוּחַ אַחַת מִנֶּקֶב הַצָּפוֹן וְנִכְנֶסֶת לַמִּזְבֵּחַ, וְהָיוּ רוֹאִים דְּיוֹקָן שֶׁל כֶּלֶב אֶחָד חָצוּף רוֹבֵץ עַל הַקָּרְבָּן, וְאָז הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁלֹּא הִתְקַבֵּל בְּרָצוֹן אוֹתוֹ הַקָּרְבָּן.

לְמֶלֶךְ שֶׁשָּׁלְחוּ לוֹ דּוֹרוֹן, רָאָה אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ שֶׁאֵינוֹ כְּדַאי לְקָרְבוֹ לְפָנָיו. אָמַר הַמֶּלֶךְ, סַלְּקוּ אֶת אוֹתוֹ הַדּוֹרוֹן וּתְנוּ אוֹתוֹ לַכֶּלֶב, שֶׁאֵינוֹ כְּדַאי לְהִכָּנֵס לְפָנַי. כָּדְּ בְּשָׁעָה שֶׁנִּקְרַב הַקָּרְבָּן וְלֹא הִתְקַבֵּל בְּרָצוֹן, הַדּוֹרוֹן נִמְסַר לַכֶּלֶב, וּמִשּׁוּם כָּדְּ הָיוּ רוֹאִים אֶת דְּיוֹקָן הַכֶּלֶב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הָעֹלָה. אָמַר רַבִּי

עַל מַדְבְּחָא, כְּמָה דְּאִתְּמַר רְבִיעַ עַל קָרְבְּנָא. וּכְדֵין חֶדְוָותָא הָוָה בְּכֹלָּא, דְּהָא אִתְקַבָּל בְּרַעֲוָוא, כְּמָה דִּכְתִיב, וַיֵּרָא כְּבוֹד יְיָ' אֶל כָּל הָעָם. וְאִי לָא הָוָה עַרְבּוּבְיָא דִבְנֵי אַהֲרֹן, מִן יוֹמָא דְּנָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם, לָא אִשְׁתְּכַח רַעֲוָא הָכִי לְעֵילָא וְתַתָּא.

רעיא מהימנא

פִּקּוּדָא דָּא לִשְׂרוֹף קָדָשִׁים בְּאֵשׁ. וַאֲבַתְרֵיהּ וְהַנּוֹתָר מִבְּשַׂר הַזָּבַח בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף. תָּנָאִין וְאָמוֹרָאִין. בְּסִתְרֵי תּוֹרָה, אִית קֹדֶשׁ, וְאִית קָדָשִׁים, וְאִית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. מַה הַנָּאָה אִית לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּקָּדָשִׁים דְּאִתּוֹקְדוּ. אִי תֵּימָא בְּגִין יִצְחָק, דִּבְשַׁעֲתָא דְיִשְׂרָאֵל בְּעָקוּ, סָלִיק אֲפָרוֹ שֶׁל יִצְחָק קַמֵּיהּ, דְּאִי חַיָּיבִין שְׂרֵיפָה אִשְׁתֵּזִיבוּ בְּגִינֵיהּ. הַאי לִדְרָשָׁא אִיהוּ. וְאִי תֵּימְרוּן בְּגִין (צְדִיקַיָּיא) (נ"א וְאִי בְּגִין) בְּנֵי אַהֲרֹן דַּהֲווֹ שְׂרֵיפַת קָדָשִׁים, דִּכְתִיב בְּהוֹן וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְיָ' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמוּתוּ. וּמִיתַתְהוֹן כַּפָּרָה לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שְׂרֵיפַת קָדָשִׁים, אוֹף דָּא לִדְרָשָׁא קָא אָתֵי.

לשון הקודש

יְהוּדָה, זֶה אוּרִיאֵ"ל, שֶׁנִּרְאָה בְּשַׁלְהֶבֶת אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רוּבֵ"ץ עַל הַקָּרְבָּן. וְאָז הָיְתָה שִׂמְחָה בַּכֹּל, שֶׁהֵרֵי הִתְקַבֵּל בְּרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרָא כְּבוֹד ה' אֶל כָּל הָעָם. וְאִם לֹא הָיְתָה הָעֲרֻבּוּבִיָּא שֶׁל בְּנֵי אַהֲרֹן מִיּוֹם שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לֹא נִמְצָא רָצוֹן כָּךְ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

מִצְוָה זוֹ לִשְׂרוֹף קָדָשִׁים בָּאֵשׁ, וְאַחֲרֵיהָ – וְהַנּוֹתָר מִבְּשַׂר הַזָּבַח בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף. תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים, בְּסִתְרֵי תּוֹרָה יֵשׁ קֹדֶשׁ, וְיֵשׁ קָדָשִׁים, וְיֵשׁ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. מַה הַנָּאָה יֵשׁ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּקָּדָשִׁים שֶׁנִּשְׂרְפוּ? אִם תֹּאמַר בִּשְׁבִיל יִצְחָק, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּצָרָה, עוֹלֶה אֶפְרוֹ שֶׁל יִצְחָק לְפָנָיו, שֶׁאִם חַיָּבִים שְׂרֵפָה יִנָּצְלוּ בִּגְלָלוֹ – זֶהוּ לִדְרָשׁ. וְאִם תֹּאמְרוּ מִשּׁוּם (הַצַּדִּיקִים) (וְאִם מִשּׁוּם) בְּנֵי אַהֲרֹן שֶׁהָיוּ שְׂרֵפַת קָדָשִׁים, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם וַתֵּצֵא אֵשׁ

אֶלָּא, תְּלַת אֶשִּׁין בִּשְׁרָגָא: אֵשָׁא חִוָּרָא, וְאֶשָּׁא אוּכְמָא, וְאֶשָּׁא תְּכֶלְתָּא. לָקֳבֵל: תּוֹרָה, נְבִיאִים, וּכְתוּבִים. לָקֳבֵל: כֹּהֵן, לֵוִי, וְיִשְׂרָאֵל. וּתְכֵלֶת אִיהִי שְׁכִינְתָּא, קְרִיבָא לָן, וְאִיהִי אֲחִידָא בְּאִינּוּן פְּתִילוֹת, בְּכַנְפֵי מִצְוָה, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית. וְהַאי תְּכֵלֶת דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, אִיהִי דִינָא, דַּאֲכִילַת קָרְבָּנִין וְעִלָּוָון.

אִי אַשְׁכָּחַת בְּנֵי נָשָׁא, דְּאִינּוּן עֵצִים יְבֵשִׁים, כְּגַוְונָא דְּאִינּוּן פְּתִילוֹת יְבֵשִׁין, בְּלָא מִשְׁחָא, דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא רַחֲמֵי, אִיהִי לוֹן (דְּלִידוֹנוּן) שְׁרֵיפָה, וְאוֹקִידַת לוֹן. וּבְגִין דְּעַמֵּי הָאָרֶץ אִינּוּן בְּעִירָן, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ דְּאִינּוּן שֶׁקֶץ. תְּכֵלֶת, דְּאִיהִי אֲדֹנָי, אוֹקִידַת לוֹן, בְּגִין דְּקָרְבִין לְגַבָּהּ עִם שֶׁרֶץ, דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע, זָר, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר ג) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת.

וְאִי בְּמִיתָתְהוֹן חַזְרִין בִּתְיוּבְתָּא, (נ"א כַּד שָׁחִיט לוֹן מַלְאָךְ הַמָּוֶת מִיכָאֵל) מַלְאָךְ מִיכָאֵל דְּאִיהוּ כַּהֲנָא רַבָּא, אַרְיֵה דְּאָכִיל קָרְבִּנִין, נָחִית עָלַיְיהוּ, לְקָרְבָא לוֹן קָרְבְּנָא קֳדָם יְיָ.

לשון הקודש

מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמֻתוּ, וּמִיתָתָם כַּפָּרָה לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שְׂרֵפַת קָדָשִׁים – אַף זֶה לִדְרָשׁ בָּא.

אֶלָּא שְׁלֹשָׁה אִשִּׁים בְּנֵר: אֵשׁ לְבָנָה, וְאֵשׁ שְׁחֹרָה, וְאֵשׁ תְּכֵלָה, כְּנֶגֶד תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים, כְּנֶגֶד כֹּהֵן לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל. וּתְכֵלֶת הִיא שְׁכִינָה, קְרוֹבָה לָנוּ, וְהִיא אֲחוּזָה בְּאוֹתָן פְּתִילוֹת, בְּכַנְפֵי מִצְוָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית. וְהַתְּכֵלֶת הַזּוֹ שֶׁהִיא שְׁכִינָה, הִיא דִּין שֶׁאוֹכֶלֶת קָרְבָּנוֹת וְעוֹלוֹת.

אִם מוֹצֵאת בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם עֵצִים יְבֵשִׁים כְּמוֹ אוֹתָן פְּתִילוֹת יְבֵשׁוֹת, בְּלִי שֶׁמֶן, שֶׁהִיא תּוֹרָה וְרַחֲמִים, הִיא לָהֶם (שֶׁיְּדוֹנוּ) שְׂרֵפָה, וְשׂוֹרֶפֶת אוֹתָם. וּמִשּׁוּם שֶׁעַמֵּי הָאָרֶץ הֵם בְּהֵמוֹת, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּהָ שֶׁהֵם שֶׁקֶץ. תְּכֵלֶת, שֶׁהִיא אֲדֹנָי, שׂוֹרֶפֶת אוֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁקְּרֵבִים אֵלֶיהָ עִם שֶׁרֶץ, שֶׁהוּא יֵצֶר הָרָע זָר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת.

וְאִם בְּמִיתָתָם חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה, (כְּשֶׁשּׁוֹחֵט אוֹתָם מַלְאַךְ הַמָּוֶת, מִיכָאֵל) הַמַּלְאָךְ מִיכָאֵל שֶׁהוּא כֹּהֵן גָּדוֹל, הָאַרְיֵה שֶׁאוֹכֵל קָרְבָּנוֹת יוֹרֵד עֲלֵיהֶם לְהַקְרִיבָם קָרְבָּן לִפְנֵי ה'.

וְקֹדֶם דְּתִפּוּק נִשְׁמָתֵיהּ, מִתְוַוְדֶּה בְּכַמָּה וִדּוּיִין, וְכַד נָפִיק נִשְׁמָתֵיהּ הוּא הָוָה מִתְכַּוֵּון לְגָמוֹר אֶת הַשֵּׁם, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וּבָרוּךְ שֵׁם, לְקָרְבָא נִשְׁמָתֵיהּ מָאנָא (נ"א קָרְבְּנָא) לְשֵׁם יְהוָ"ה, וְצָרִיךְ לְמִתְוַדֶּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְקַבְּלָא לְקָרְבָא ה' בִּשְׁמֵיהּ, דְּאָכִיל וְשֵׁצִי, וּלְאַחְזָרָה בְּתִיּוּבְתָּא לְגַבֵּי יה"ו, אֶהְיֶ"ה כְּחוּשְׁבָּן מ"ב. דַּאֲדֹנָי קָרֵינָא לֵיהּ דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא.

וִיכַוֵּון בִּשְׁמָא מְפֹרָשׁ, דְּאִיהוּ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, בְּלֵב אֶחָד. וּבֵיהּ יִפּוֹק רוּחֵיהּ. בְּנֶפֶשׁ דִּילֵיהּ מְקַבֵּל עָלֵיהּ מִיתָה וְיִסּוּרִין. וּבְנִשְׁמָתָא מוֹדֶה בְּכַמָּה וִדּוּיִין וּמִתְחָרֵט.

בְּנֶפֶשׁ מְקַבֵּל עָלֵיהּ מִיתָה שְׁחִיטָה שְׂרֵיפָה, וְאִי צָרִיךְ אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין, דְּאִינּוּן סְקִילָה שְׂרֵיפָה הֶרֶג וְחֶנֶק, מְקַבֵּל לֵיהּ מֵאֲדֹנָ"י בְּנֶפֶשׁ דִּילֵיהּ. וּבְנִשְׁמָתֵיהּ מוֹדֶה בְּכַמָּה וִידּוּיִין, וְחוֹזֵר בִּתְיוּבְתָּא לְגַבֵּי אֶהְיֶ"ה, דְּאָחִיד בִּתְרֵין שְׁמָהָן, יְהוָ"ה יְהוָ"ה.

בְּמַחֲשַׁבְתֵּיהּ יְכַוֵּין לְאַפָּקָא וִדּוּי, וְקַבָּלַת מִיתָה עָלֵיהּ, בְּלֵב אֶחָד, דְּאִיהוּ שְׁמָא מְפֹרָשׁ, כְּגַוְונָא דָא יו"ד

לשון הקודש

וְלִפְנֵי שֶׁתֵּצֵא נִשְׁמָתוֹ מִתְוַדֶּה בְּכַמָּה וִדּוּיִים, וּכְשֶׁיּוֹצֵאת נִשְׁמָתוֹ הוּא הָיָה מִתְכַּוֵּן לִגְמֹר אֶת הַשֵּׁם, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וּבָרוּךְ שֵׁם, לְהַקְרִיב אֶת נִשְׁמָתוֹ כְּלִי (קָרְבָּן) לְשֵׁם יְהוָ"ה, וְצָרִיךְ לְהִתְוַדּוֹת אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְקַבֵּל וּלְקָרֵב ה' שֶׁבִּשְׁמוֹ שֶׁאוֹכֶלֶת וּמְכַלָּה, וּלְהַחֲזִיר בִּתְשׁוּבָה לִיה"ו אֶהְיֶ"ה כְּחֶשְׁבּוֹן מ"ב. שֶׁל אֲדֹנָ"י קוֹרְאִים דִּין שֶׁל מַלְכוּת דִּין.

וִיכַוֵּן בַּשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ, שֶׁהוּא יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, בְּלֵב אֶחָד, וּבוֹ תֵּצֵא רוּחוֹ. בַּנֶּפֶשׁ שֶׁלּוֹ מְקַבֵּל עָלָיו מִיתָה וְיִסּוּרִים, וּבַנְּשָׁמָה מוֹדֶה בְּכַמָּה וִדּוּיִים וּמִתְחָרֵט.

בַּנֶּפֶשׁ מְקַבֵּל עָלָיו מִיתָה, שְׁחִיטָה, שְׂרֵפָה. וְאִם צָרִיךְ אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין, שֶׁהֵם סְקִילָה שְׂרֵפָה הֶרֶג וְחֶנֶק, מְקַבֵּל אוֹתָם מֵאֲדֹנָ"י בַּנֶּפֶשׁ שֶׁלּוֹ. וּבְנִשְׁמָתוֹ מוֹדֶה בְּכַמָּה וִדּוּיִים, וְחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה אֶל אֶהְיֶ"ה, שֶׁאָחוּז בִּשְׁנֵי שֵׁמוֹת – יְהוָ"ה יְהוָ"ה.

בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ יְכַוֵּן לְהוֹצִיא וִדּוּי וְקַבָּלַת מִיתָה עָלָיו בְּלֵב אֶחָד, שֶׁהוּא שֵׁם

הֵ"א וָא"ו הֵ"א. (כְּבוֹד) **בֵּיהּ כֹּהֲנִים כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים עַל פְּנֵיהֶם, וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. כָּבוֹד, אִיהוּ ל"ב בְּחוּשְׁבָּן. וּבֵיהּ הָיָה מִתְכַּוֵּין לִגְמוֹר אֶת הַשֵּׁם.** (וא"ו אִיהוּ אֶחָד בְּלֵב) .

וְתַנָּאִין וְאָמוֹרָאִין, אִי תֵּימְרוּן וְכִי עַם הָאָרֶץ מֵנָּא יָדַע דָּא.

אֶלָּא וַדַּאי עַם הָאָרֶץ אִיהוּ כְּשׁוֹר, אוֹ שֶׂה, אוֹ עֵז, אוֹ (פֵּר) תּוֹר, אוֹ יוֹנָה. מַה בְּעִירָן לָא יַדְעֵי אוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי שֵׁם יְהוָ"ה, הָכִי עַם הָאָרֶץ, לָא יָדַע. אֶלָּא מִיכָאֵל כַּהֲנָא רַבָּא, אִיהוּ עָבִיד לֵיהּ עוֹלָה וְקָרְבְּנָא קָדָם יְיָ, וְאִיהוּ מְכַוְּוֹן בִּשְׁמָא מְפֹרָשׁ, בִּסְלִיקוּ דְרוּחֵיהּ, דְּתִפּוּק בְּלֵב אֶחָד, כְּגַוְוּנָא דְכַד נָפִיק רוּחָא דְּבַר נָשׁ בְּכָל לֵילְיָא.

וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ רַבָּנָן, שׁוּב יוֹם אֶחָד לִפְנֵי מִיתָתְךָ, דִּבְכָל יוֹם וְיוֹם צָרִיךְ בַּר נָשׁ לְאָהַדְרָא בְּתִיּוּבְתָּא, וּלְמִמְסַר רוּחֵיהּ לְגַבֵּיהּ, דְּיִפּוּק בְּאֶחָד, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים לא) בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי.

וְאִם הוּא תַּלְמִיד חָכָם, עָלֵיהּ אִתְּמַר (משלי יב) יוֹדֵעַ צַדִּיק נֶפֶשׁ בְּהֶמְתּוֹ דְּלֵית חָכָם, כְּמוֹ כַּהֲנָא. כְּמָה דְאוּקְמוּהָ הָרוֹצֶה

לשון הקודש

הַמְפֹרָשׁ, כְּמוֹ זֶה: יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, (כְּבוֹד) שֶׁבּוֹ הַכֹּהֲנִים כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים עַל פְּנֵיהֶם וְאוֹמְרִים: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. כָּבוֹד הוּא ל"ב בְּחֶשְׁבּוֹן, וּבוֹ הָיָה מִתְכַּוֵּן לִגְמֹר אֶת הַשֵּׁם. (וָא"ו הוּא אֶחָד בַּלֵּב).

וְתַנָּאִים וְאָמוֹרָאִים, אִם תֹּאמְרוּ, וְכִי עַם הָאָרֶץ מִנַּיִן יוֹדֵעַ אֶת זֶה? אֶלָּא וַדַּאי עַם הָאָרֶץ הוּא כְּמוֹ שׁוֹר אוֹ שֶׂה אוֹ עֵז אוֹ (פֵּר) תּוֹר אוֹ יוֹנָה. מַה בְּהֵמוֹת אֵין יוֹדְעוֹת תּוֹרָה, שֶׁהִיא שֵׁם יְהוָ"ה, כָּךְ עַם הָאָרֶץ לֹא יוֹדֵעַ. אֶלָּא מִיכָאֵל כֹּהֵן גָּדוֹל הוּא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ עוֹלָה וְקָרְבָּן לִפְנֵי ה', וְהוּא מְכַוֵּן בַּשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ בַּעֲלִיַּת רוּחוֹ שֶׁתֵּצֵא בְּלֵב אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁכְּשֶׁיּוֹצֵאת רוּחַ הָאָדָם בְּכָל לַיְלָה.

וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ הַחֲכָמִים, שׁוּב יוֹם אֶחָד לִפְנֵי מִיתָתְךָ. שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם צָרִיךְ אָדָם לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה וְלִמְסֹר אֶת רוּחוֹ אֵלָיו שֶׁיֵּצֵא בְּאֶחָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לא) בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי.

וְאִם הוּא תַּלְמִיד חָכָם, עָלָיו נֶאֱמַר (משלי יב) יוֹדֵעַ צַדִּיק נֶפֶשׁ בְּהֶמְתּוֹ, שֶׁאֵין חָכָם כְּמוֹ הַכֹּהֵן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ הָרוֹצֶה

לְהַחְכִּים יַדְרִים. וְאִם תַּלְמִיד חָכָם הוּא, צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא בֵּיהּ חֶסֶד, וְעִם י' דְּאִיהוּ חָכְמָה, חָסִיד. וּמַאן (דף ל"ג ע"ב) דְּלֵית בֵּיהּ חָכְמָה, לָאו אִיהוּ חָסִיד. וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ, וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד. וְאִי אִית בֵּיהּ ה', חַמְשָׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, דְּאִתְיְיהִיבוּ מִשְּׁמָאלָא, אִתְקְרֵי גִּבּוֹר בַּתּוֹרָה, וִירֵא חֵטְא. וְאִי אִיהוּ בּוּר, אִתְמַר בֵּיהּ, אֵין בּוּר יְרֵא חֵטְא.

וּמַאן דְּזָכֵי לְתִפְאֶרֶת, דְּאִיהוּ ו', וְאִיהוּ חָכָם מֵבִין בַּתּוֹרָה וִירֵא חֵטְא, יָרִית מַלְכוּתֵיהּ, דְּאִיהוּ הֵ"א, מִצְוַת הַמֶּלֶךְ, אִי עָבִיד פִּקּוּדֵי מַלְכָּא. כֵּיוָן דְּזָכֵי לְשֵׁם יְהוָ"ה, זָכֵי לִשְׁמָא מְפֹרָשׁ דְּאִתְקְרֵי אָדָם, וְדָא יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. בְּהַהוּא זִמְנָא שַׁלִּיט עַל גּוּפֵיהּ, דְּאִיהוּ שׁוּתָּפוּ דְּנֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית. וְרוּחַ הַבְּהֵמִית דִּבְנֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית עֲשִׂיַּית הַבְלֵי עָלְמָא, רוּחַ מְמַלְּלָא בְּהַבְלֵי עָלְמָא (נִשְׁמָה דְּבָהּ כָּל הִרְהוּרִין וּמַחֲשָׁבוֹת דְּהַבְלֵי עָלְמָא). וְתַלְמִיד חָכָם שַׁלִּיט עָלַיְיהוּ.

הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית א) וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ. מָאי וּבְכָל הָאָרֶץ. דָּא גּוּפָא, עוֹלָם קָטָן, וְדַחֲלִין מִנֵּיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ט) וּמוֹרַאֲכֶם

לשון הקודש

לְהַחְכִּים יַדְרִים. וְאִם תַּלְמִיד חָכָם הוּא, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ חֶסֶד, וְעִם י' שֶׁהִיא חָכְמָה – חָסִיד. וּמִי שֶׁאֵין בּוֹ חָכְמָה, אֵינוֹ חָסִיד. וּמִשּׁוּם כָּךְ פֵּרְשׁוּהָ, וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד. וְאִם יֵשׁ בּוֹ ה', חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה שֶׁנִּתְּנוּ מִשְּׂמֹאל, נִקְרָא גִּבּוֹר בַּתּוֹרָה וִירֵא חֵטְא. וְאִם הוּא בּוּר, נֶאֱמַר בּוֹ אֵין בּוּר יְרֵא חֵטְא.

וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְתִפְאֶרֶת, שֶׁהוּא ו', וְהוּא חָכָם מֵבִין בַּתּוֹרָה וִירֵא חֵטְא, הוּא יוֹרֵשׁ אֶת מַלְכוּתוֹ, שֶׁהִיא הֵ"א, מִצְוַת הַמֶּלֶךְ, אִם עוֹשֶׂה אֶת מִצְוֹת הַמֶּלֶךְ. כֵּיוָן שֶׁזּוֹכֶה לְשֵׁם יְהוָ"ה, זוֹכֶה לַשֵּׁם הַמְּפֹרָשׁ שֶׁנִּקְרָא אָדָם, וְזֶה יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. בְּאוֹתוֹ זְמַן שׁוֹלֵט עַל גּוּפוֹ, שֶׁהוּא שֻׁתָּפוּת שֶׁל נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית, וְרוּחַ הַבַּהֲמִית שֶׁבַּנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית עֲשִׂיַּת הַבְלֵי הָעוֹלָם, רוּחַ שֶׁמְּדַבֶּרֶת בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם, (נִשְׁמָה שֶׁבָּהּ כָּל הַהִרְהוּרִים וְהַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁל הַבְלֵי הָעוֹלָם), וְתַלְמִיד חָכָם שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (בראשית א) וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ. מַה זֶּה וּבְכָל הָאָרֶץ? זֶה הַגּוּף, עוֹלָם קָטָן, וּפוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ט)

וְחִתְּכֶם. מִסִּטְרָא דִימִינָא, שַׁלִּיט עָלַיְיהוּ, בֵּיהּ וְיִרְדּוּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים עב) וְיֵרְדְּ מִיָּם עַד יָם. מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, דַּחֲלִין מִגֵּיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם. וְעָלֵיהּ אִתְּמַר, יוֹדֵעַ צַדִּיק נֶפֶשׁ בְּהֶמְתּוֹ.

בָּתַר דְּאִיהוּ צַדִּיק, לָא יָהִיב לֵיהּ שְׂכַר מִצְוֹת, לֵית לֵיהּ אַגְרָא בְּעָלְמָא דָא, וְלָא מְזוֹנָא לִבְעִירָן דְּעָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת. אִיהוּ עִם שְׁכִינְתָּא בִּקְבִיעוּ דִילָהּ עִמָּהּ עַל כֹּלָּא.

(דברים ד) כִּי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא. הַאי אֵשׁ, צָרִיךְ לֵיהּ תָּמִיד עִמָּהּ, דְּלֵית לֵיהּ כְּבִיָּה, דְּאִיהוּ אָכִיל כָּל קָרְבָּנִין דִּצְלוֹתִין, וּמִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא. דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא אִיהוּ פַּרְנָסָה דִילֵיהּ, וּבְמָה. בִּצְלוֹתִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ה) פִּתְחִי לִי. פִּתְחִי לִי, בִּצְלוֹתָא דְאִתְּמַר בָּהּ (תהלים נא) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח, דְּאִיהִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי, וְלֵית רַעְיָתִי אֶלָּא פַּרְנָסָתִי, דְּבָהּ מְתַקְּנִין מַאֲכָלִין דְּקָרְבְּנִין דְּמַלְכָּא בְּנִין קַדִּישִׁין, בְּכַמָּה מִינֵי מַאֲכָלִים, בְּנַהֲמָא דְאוֹרַיְיתָא.

דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי, מִימִינָא. וּבְחַמְרָא, דְּאִיהוּ יֵינָא דְאוֹרַיְיתָא, מִשְׂמָאלָא. בְּנִסּוּךְ הַמַּיִם,

לשון הקודש

וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם. מִצַּד הַיָּמִין שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, בּוֹ וְיִרְדּוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים עב) וְיֵרְדְּ מִיָּם עַד יָם. מִצַּד הַשְּׂמֹאל פּוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם, וְעָלָיו נֶאֱמַר יוֹדֵעַ צַדִּיק נֶפֶשׁ בְּהֶמְתּוֹ.

אַחַר שֶׁהוּא צַדִּיק, לֹא נוֹתֵן לוֹ שְׂכַר מִצְוֹת, אֵין לוֹ שָׂכָר בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא מָזוֹן לַבְּהֵמוֹת, שֶׁעָנִי חָשׁוּב כְּמוֹ מֵת. הוּא עִם הַשְּׁכִינָה בִּקְבִיעוּת שֶׁלָּהּ עִמָּהּ עַל הַכֹּל.

כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא (דברים ד). הָאֵשׁ הַזּוֹ הוּא צָרִיךְ לִהְיוֹת תָּמִיד עִמָּהּ, שֶׁאֵין לָהּ כְּבִיָּה, שֶׁהוּא אוֹכֵל כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל הַתְּפִלּוֹת וְדִבְרֵי תוֹרָה. שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה הִיא פַּרְנָסָתוֹ, וּבַמֶּה? בִּתְפִלָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ה) פִּתְחִי לִי. פִּתְחִי לִי, בִּתְפִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים נא) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח, שֶׁהִיא אֲחֹתִי רַעְיָתִי, וְאֵין רַעְיָתִי אֶלָּא פַּרְנָסָתִי, שֶׁבָּהּ מְתַקְּנִים מַאֲכָלִים שֶׁל קָרְבָּנוֹת שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַבָּנִים הַקְּדוֹשִׁים, בְּכַמָּה מִינֵי מַאֲכָלִים, בַּלֶּחֶם שֶׁל הַתּוֹרָה.

שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי,

וְיַיִן דְּאוֹרַיְיתָא דִּבכְתָב וּבְעַל פֶּה, מֵעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּכָלִיל תַּרְוַוּיְיהוּ. בְּבִשְׂרָא, דְּאִיהִי בְשַׂר הַקֹּדֶשׁ, בְּכַמָּה קָרְבָּנִין, דְּעָלָהּ אוּקְמוּהָ מָאנֵי מַתְנִיתִין בְּבָשָׂר הַיּוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם עַסְקִינָן. מָאי מִן הַשָּׁמַיִם. עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. דְּעָלָהּ אִתְּמַר, וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי.

וְדָא בְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ, דְּאַדְלִיקַת בְּכַמָּה שַׁלְהוֹבִין, מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה בִּרְחִימוּ דְבַעְלָהּ, אִתּוֹקְדַת בִּרְחִימוּ דְאַהֲבָה בְּקִרְיַאת שְׁמַע, בִּרְחִימוּ דְיִחוּדָא, דְּלֵילְיָא וְיוֹמָם לָא תִכְבֶּה. וְחַבְרַיָּיא בְּחַיֵּיכוֹן אַל תִּתְּנוּ דָמִי לוֹ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמֶהֱוֵי אִיהוּ בְשַׁלְהוֹבִין דִּרְחִימוּ דְיִחוּדֵיהּ דִּקְרִיאַת שְׁמַע. לְקַיְּימָא בֵּיהּ, אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה. (ע"כ רעיא מהימנא).

זֹהַר:

תָּא חֲזֵי, אַף עַל גַּב דִּבְנֵי אַהֲרֹן מִיתוּ בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, יָאוּת הָוָה בְּכַמָּה גַּוְונִין. חָדָא, דְּלָא הָוָה שַׁעֲתָא דִקְטֹרֶת, דְּהָא קְטֹרֶת לָא סַלְקָא, אֶלָּא בְּזִמְנִין יְדִיעָן, דִּכְתִיב (שמות ל) **וְהִקְטִיר עָלָיו**

לשון הקודש

מִיָּמִין. וּבְיַיִן, שֶׁהוּא יַיִן הַתּוֹרָה, מִשְּׁמֹאל. בְּנִסּוּךְ הַמַּיִם, וְיַיִן הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּבְעַל פֶּה, מֵהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁכּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם. בְּבָשָׂר, שֶׁהוּא בְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ, בְּכַמָּה קָרְבָּנוֹת, שֶׁעָלֶיהָ פֵּרְשׁוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁעוֹסְקִים בְּבָשָׂר הַיּוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם. מַה זֶּה מִן הַשָּׁמַיִם? זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי.

וְזֶה בְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ, שֶׁדּוֹלֶקֶת בְּכַמָּה שַׁלְהֶבוֹת מִצַּד הַגְּבוּרָה בְּאַהֲבַת בַּעְלָהּ, נִשְׂרֶפֶת בְּאַהֲבָה שֶׁל אַהֲבָה בִּקְרִיאַת שְׁמַע, בְּאַהֲבַת הַיִּחוּד, שֶׁלַּיְלָה וָיוֹם לֹא תִכְבֶּה. וְהַחֲבֵרִים, בְּחַיֵּיכֶם, אַל תִּתְּנוּ דָמִי לוֹ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא יִהְיֶה בְּשַׁלְהֶבוֹת שֶׁל אַהֲבָה שֶׁל יִחוּדוֹ בַּקְּרִיאַת שְׁמַע, לְקַיֵּם בּוֹ אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה. (ע"כ רעיא מהימנא).

זֹהַר

בֹּא רְאֵה, אַף עַל גַּב שֶׁבְּנֵי אַהֲרֹן מֵתוּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, זֶה הָיָה מַתְאִים בְּכַמָּה גְוָנִים. אֶחָד – שֶׁלֹּא הָיְתָה זוֹ שְׁעַת הַקְּטֹרֶת, שֶׁהֲרֵי קְטֹרֶת אֵינָהּ עוֹלָה אֶלָּא

אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר. וְאֵימָתַי בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרוֹת וְגוֹ' לְאִשְׁתַּכְחָא שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת כַּחֲדָא. וּכְתִיב וּבְהַעֲלוֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרוֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה וְגוֹ'.

וּבְזִמְנִין אִלֵּין אִתְקְרִיב, וְלָא בְזִמְנָא אַחֲרָא, בַּר בְּזִמְנָא דְמוֹתָנָא שַׁרְיָא בְעָלְמָא, כְּמָה דְאִעְרַע דִּכְתִיב (במדבר יז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ וְגוֹ'. וּבְנֵי אַהֲרֹן לָא קְרִיבוּ בְשַׁעֲתָא דְשֶׁמֶן וּקְטֹרֶת מִשְׁתַּכְחֵי כַּחֲדָא.

וְעוֹד דְּדָחֲקוּ שַׁעֲתָא בְחַיֵּי דַאֲבוּהוֹן. וְעוֹד דְּלָא אַנְסִיבוּ, וַהֲווּ פְּגִימִין,(דף ל"ד ע"א) דְּמַאן דְּלָא אַנְסִיב, פָּגִים הוּא, וְלָאו הוּא כְּדַאי לְאִשְׁתַּכְחָא בִרְכָאן בְּעָלְמָא עַל יְדוֹי, עֲלוֹי לָא שַׁרְיָין, כָּל שֶׁכֵּן עַל יְדוֹי לַאֲחֵרִים. וְעוֹד, דְּהָא תְּנָן רְוָוי חַמְרָא הֲווֹ,

לשון הקודש

בִּזְמַנִּים יְדוּעִים, שֶׁכָּתוּב (שמות ל) וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר. וּמָתַי? בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרֹת וְגוֹ', לְהִמָּצֵא שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת כְּאֶחָד. וְכָתוּב, וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה וְגוֹ'.

וּבִזְמַנִּים הַלָּלוּ נִקְרֶבֶת, וְלֹא בִזְמַן אַחֵר, פְּרָט לִזְמַן שֶׁהַמָּוֶת שָׁרוּי בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁקָּרָה, שֶׁכָּתוּב (במדבר יז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ וְגוֹ'. וּבְנֵי אַהֲרֹן לֹא הִקְרִיבוּ בְּשָׁעָה שֶׁשֶּׁמֶן וּקְטֹרֶת נִמְצָאִים כְּאֶחָד.

וְעוֹד, שֶׁדָּחֲקוּ אֶת הַשָּׁעָה בְּחַיֵּי אֲבִיהֶם, וְעוֹד שֶׁלֹּא הָיוּ נְשׂוּאִים, וְהָיוּ פְּגוּמִים. שֶׁמִּי שֶׁלֹּא נִשָּׂא הוּא פָּגוּם, וְאֵינוֹ כְּדַאי שֶׁיִּמָּצְאוּ בְּרָכוֹת עַל יָדוֹ בָּעוֹלָם. עָלָיו הֵן לֹא שׁוֹרוֹת, כָּל שֶׁכֵּן עַל יְדֵי אֲחֵרִים. וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁהָיוּ שְׁתוּיֵי יַיִן, וּמִשּׁוּם כָּךְ

וּבְגִין כַּךְ, וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְיָ' וַתֹּאכַל אוֹתָם וְגוֹ'. דְּהָא קְטֹרֶת חָבִיב הוּא מִכֹּלָּא, וְחֶדְוָותָא דְעִלָּאִין וְתַתָּאִין, וּכְתִיב (משלי כז) **שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב.**

רעיא מהימנא

לֵית מְצוֹרָע אֶלָּא הַהוּא דְּאִתְעָבִיד בְּזָבוּתָא. דְּחָמֵשׁ דָּמִים אִינּוּן דְּדָם נִדָּה מִסְאַבִּין, דְּאִינּוּן כֻּלְּהוּ דָּם טָמֵא. וְחָמֵשׁ דָּמִין דַּכְיָין. וּמַאן דְּאַעְבָּר עָלַיְיהוּ, כְּאִלּוּ אַעְבָּר עַל עֶשֶׂר דִּבְרוֹת, דְּאִינּוּן כְּלַל תרי"ג פִּקּוּדִין.

וְשִׁפְחָה יֵצֶר הָרָע אִיהִי מַלְיָא מוּמִין. **וּבְגִין דָּא,** (ויקרא כא) **כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב. וּבְגִין דָּא, כַּהֲנָא לָא הָוָה צָרִיךְ לְקָרְבָא לְגַבֵּי מָאן דְּאִית בֵּיהּ מוּמָא, מִכָּל מוּמִין דְּעָלְמָא. בְּגִין דְּמַטְרוֹנִיתָא אִתְמַר בָּהּ,** (שיר השירים ד) **כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ. הָכִי לָא צָרִיךְ לְקָרְבָא לְגַבָּהּ מָאן דְּאִית בֵּיהּ מוּם, וְאוּף הָכִי לָא צָרִיךְ לְמִקְרַב לְגַבָּהּ זָר** (במדבר ג) **וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת וְהַיְינוּ מַמְזֵ"ר, מו"ם זָר. מוּם נוּקְבָא, זָר זָכָר. וּבְגִין דָּא מָנִי.** (ויקרא יח) **וְאֶל אִשָּׁה בִּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב וְעַל אִינּוּן דִּקְרִיבִין לָהּ, כְּתִיב**

לשון הקודש

וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם וְגוֹ'. שֶׁהֲרֵי הַקְּטֹרֶת הִיא חֲבִיבָה מִן הַכֹּל, וְהִיא שִׂמְחַת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. וְכָתוּב שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אֵין מְצֹרָע אֶלָּא אוֹתוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה בְּזִיבָה. שֶׁחֲמִשָּׁה דָּמִים הֵם שֶׁל דַּם נִדָּה שֶׁמְּטַמְּאִים, שֶׁכֻּלָּם הֵם דָּם טָמֵא, וַחֲמִשָּׁה דָּמִים טְהוֹרִים. וּמִי שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם כְּאִלּוּ עָבַר עַל עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, שֶׁהֵם כְּלָל שֶׁל תַּרְיַ"ג מִצְוֹות.

וְשִׁפְחָה, יֵצֶר הָרָע, הִיא מְלֵאָה בְּמוּמִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ (ויקרא כא) כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב. וּמִשּׁוּם זֶה הַכֹּהֵן לֹא הָיָה צָרִיךְ לִקְרַב אֶל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מוּם מִכָּל הַמּוּמִים שֶׁבָּעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר בַּגְּבִירָה, (שיר ד) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, כָּךְ לֹא צָרִיךְ לִקְרַב אֵלֶיהָ מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מוּם, וְאַף כָּךְ לֹא צָרִיךְ לִקְרַב אֵלֶיהָ זָר, (במדבר ג) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, וְהַיְנוּ מַמְזֵ"ר, מו"ם זָר. מוּם נְקֵבָה, זָר זָכָר. וּמִשּׁוּם כָּךְ צִוָּה, (ויקרא יח) וְאֶל אִשָּׁה בִּנִדַּת טֻמְאָתָהּ

בְּהוֹן וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְיָ׳ אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אוֹתָם וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְיָ׳, וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמוּתוּ.

וְקָרְבָּן דְּאַתְוָון אִינּוּן, י׳ בָּאִישׁ, ה׳ בָּאִשָּׁה, ו׳ בַּבֵּן חָתָן, ה׳ בַּכַּלָּה. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאַקְרִיב אַתְוָון דִּיהוֹ"ה, בֵּיהּ וּבְאִתְּתֵיהּ וּבְבְרִיהּ וּבְבְרַתֵּיהּ, בִּקְדוּשָׁה וּבִבְרָכָה בִּנְקִיוּ בַּעֲנָוָה וּבְבֹשֶׁת פָּנִים בְּכָל מִדּוֹת טָבִין דִּכְתִיבִין עַל מָאנֵי מַתְנִיתִין.

וּמִתְחַמְּמִין בְּאֶשִּׁין קַדִּישִׁין, דְּאִישׁ וְאִשָּׁה דְּאִינּוּן אֵשׁ, עוֹלֶה וְיוֹרֵד, אֵשׁ קֹדֶשׁ דַּעֲצֵי הַמַּעֲרָכָה, דְּאִינּוּן עֲצֵי הַקֹּדֶשׁ אֵבָרִין קַדִּישִׁין, וְאֵשׁ שֶׁל גָּבוֹהַּ נָחִית, דְּאִיהוּ קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וּבְגִין תְּרֵין אֶשִּׁין אִלֵּין אָמַר נָבִיא, (ישעיה כד) בָּאוּרִים כַּבְּדוּ יְיָ׳. דְּאִינּוּן אֶשִּׁין דִּשְׁכִינְתָּא, דְּבָהּ כְּתִיב (דברים ד) כִּי יְיָ׳ אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא.

וְאִינּוּן אֵשׁ עִלָּאָה כִּסֵּא רַחֲמִים. אֵשׁ תַּתָּאָה כִּסֵּא דִּין. וְאִינּוּן בִּינָה וּמַלְכוּת מַלְכוּת אֵשׁ עוֹלֶה. בִּינָה אֵשׁ יוֹרֵד. יְהוָ"ה, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אָחִיד בְּתַרְוַוֵיהוּ. בִּינָה יה"ו ה׳ מַלְכוּת.

לשון הקודש

לֹא תִקְרַב. וְעַל אוֹתָם שֶׁקְּרֵבִים אֵלֶיהָ כָּתוּב בָּהֶם, וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה׳ אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה׳ וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמֻתוּ.

וְקָרְבָּן שֶׁל אוֹתִיּוֹת הֵם, י׳ בָּאִישׁ, ה׳ בָּאִשָּׁה, ו׳ בַּבֵּן חָתָן, ה׳ בַּכַּלָּה. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּקְרִיב אוֹתִיּוֹת יְהוָ"ה בּוֹ וּבְאִשְׁתּוֹ וּבְבָנוֹ וּבְבִתּוֹ בִּקְדֻשָּׁה וּבִבְרָכָה, בִּנְקִיּוּת, בַּעֲנָוָה וּבְבֹשֶׁת פָּנִים, בְּכָל מִדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁכְּתוּבוֹת עַל בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה.

וּמִתְחַמְּמִים בְּאִשִּׁים קְדוֹשִׁים, שֶׁאִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁהֵם אֵשׁ, עוֹלֶה וְיוֹרֵד, אֵשׁ קֹדֶשׁ שֶׁל עֲצֵי הַמַּעֲרָכָה, שֶׁהֵם עֲצֵי הַקֹּדֶשׁ אֵיבָרִים קְדוֹשִׁים, וְאֵשׁ שֶׁל גָּבוֹהַּ יוֹרֵד, שֶׁהִיא קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וּבִשְׁבִיל שְׁנֵי הָאִשִּׁים הַלָּלוּ אָמַר הַנָּבִיא (ישעיה כד) בָּאוּרִים כַּבְּדוּ ה׳, שֶׁהֵם הָאִשִּׁים שֶׁל הַשְּׁכִינָה, שֶׁבָּהּ כָּתוּב (דברים ד) כִּי ה׳ אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא.

וְהֵם אֵשׁ עֶלְיוֹן, כִּסֵּא רַחֲמִים. אֵשׁ תַּחְתּוֹנָה, כִּסֵּא דִּין. וְהֵם בִּינָה וּמַלְכוּת. מַלְכוּת – אֵשׁ עוֹלֶה. בִּינָה – אֵשׁ יוֹרֵד. יְהוָה, עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, אוֹחֵז בִּשְׁנֵיהֶם. בִּינָה יה"ו, ה׳ מַלְכוּת.

תִּפְאֶרֶת כַּד אָחִיד לוֹן, שַׁרְיָא עָלֵיהּ חָכְמָה, דְּבֵיהּ כ"ח מַ"ה. מָ"ה: אִיהוּ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. כֹּ"ח דִּילֵיהּ, יו"ד וָא"ו דָּלֶ"ת. הֵ"א אָלֶ"ף. וָא"ו אָלֶ"ף וָא"ו. הֵ"א אָלֶ"ף. וְכֻלְּהוּ אַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון, מִשְׁתַּכְחִין בְּבַר נָשׁ וּבְאִתְּתֵיהּ וּבִבְנוֹי, וּבְגִין דָּא לֵית בַּר נָשׁ שְׁלִים, אֶלָּא בְּבֵן וּבַת. וּמַאן דְּלֵית לֵיהּ בֵּן דְּאִיהוּ ו', אִסְתַּלָּק י' מִינֵיהּ. וּמַאן דְּלֵית לֵיהּ בַּת, דְּאִיהִי ה', אִסְתָּלַק ה' עִלָּאָה, דְּאִיהִי אֵם, מִן בַּת זוּגֵיהּ. דְּאַתְוָון לָא שַׁרְיָין דָּא בְּלָא דָא. וּבְגִין דָּא, בְּאִישׁ וְאִשָּׁה בֵּן וּבַת, דְּאִתְעָבִידוּ כְּדְקָא יֵאוֹת, שַׁרְיָא עָלַיְיהוּ יְהוָ"ה, וְאִתְקְרִיאוּ (ס"א בָּנִים לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב) (דברים יד) **בָּנִים אַתֶּם לַיְהוָ"ה אֱלֹהֵיכֶם.** (ע"כ רעיא מהימנא)..

זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו. (ויקרא ז) **רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, זֹאת וַדַּאי מְשִׁיחוּתָא דְּאַהֲרֹן. דְּהָא אַהֲרֹן אִתְמְשַׁח, וְאַיְיתֵי מִמְּשַׁח רְבוּת עִלָּאָה מֵעֵילָא, וְנָגִיד לֵיהּ לְתַתָּא. וְעַל יְדָא דְּאַהֲרֹן אִתְמְשַׁח, מִמְּשִׁיחָתָא קַדִּישָׁא לְאִתְבָּרְכָא, וְעַל דָּא זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו וַדָּאי.**

לשון הקודש

כַּאֲשֶׁר הַתִּפְאֶרֶת אוֹחֶזֶת אוֹתָם, שׁוֹרָה עָלָיו חָכְמָה, שֶׁבָּהּ כ"ח מַ"ה. מָ"ה – הוּא יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. הַכֹּ"ח שֶׁלּוֹ – יו"ד וָא"ו דָּלֶ"ת. הֵ"א אָלֶ"ף. וָא"ו אָלֶ"ף וָא"ו. הֵ"א אָלֶ"ף. וְכֻלָּן אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת נִמְצָאוֹת בָּאָדָם וּבְאִשְׁתּוֹ וּבְבָנָיו, וּמִשּׁוּם כָּךְ אֵין אָדָם שָׁלֵם אֶלָּא בְּבֵן וּבַת. וּמִי שֶׁאֵין לוֹ בֵּן, שֶׁהוּא ו', מִסְתַּלֵּקֶת מִמֶּנּוּ י'. וּמִי שֶׁאֵין לוֹ בַּת, שֶׁהִיא ה', מִסְתַּלֶּקֶת ה' הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא אֵם, מִבַּת זוּגוֹ. שֶׁהָאוֹתִיּוֹת לֹא שׁוֹרוֹת זוֹ בְּלִי זוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ בְּאִישׁ וְאִשָּׁה, בֵּן וּבַת שֶׁנַּעֲשׂוּ כָּרָאוּי, שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם יְהוָ"ה, וְנִקְרָאִים (בָּנִים לְקֹדֶשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב) (שם יד) **בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם.** (ע"כ רעיא מהימנא).

זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, זֹאת וַדַּאי מְשִׁיחַת אַהֲרֹן, שֶׁהֲרֵי אַהֲרֹן נִמְשַׁח, וּבָא מִשֶּׁמֶן מִשְׁחָה עָלָיו מִלְּמַעְלָה, וּמַשְׁפִּיעַ אוֹתוֹ לְמַטָּה. וְעַל יְדֵי שֶׁאַהֲרֹן נִמְשַׁח מִמְּשִׁיחָה קְדוֹשָׁה

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (מלכים ב, ד) **וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע מָה אֶעֱשֶׂה לָךְ הַגִּידִי לִי מַה יֵּשׁ לָךְ בַּבָּיִת. מֵהָכָא אוֹלִיפְנָא, דְּלֵית בִּרְכָתָא שַׁרְיָא בְּפָתוֹרָא רֵיקַנְיָא, וְעַל מִלָּה רֵיקָנִית. וַתֹּאמֶר אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כֹּל בַּבַּיִת כִּי אִם אָסוּךְ שָׁמֶן. אָמַר לָהּ, וַדָּאי סִיּוּעָא דְּנִיסָּא הוּא, דְּהָא וַדָּאי בְּאַתְרֵיהּ הוּא, וּמִתַּמָּן בִּרְכָאן נָפְקִין וְשַׁרְיָין. מַה כְּתִיב הֵם מַגִּישִׁים אֵלֶיהָ וְהִיא מוֹצָקֶת. וְהִיא מוֹצָקֶת סְתָם.**

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, **וַיַּעֲמֹד הַשָּׁמֶן, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב,** (ישעיה ה) **בְּקֶרֶן בֶּן שָׁמֶן. וּכְתִיב** (שיר השירים א) **שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ, לְאַחֲזָאָה דְּהָא מֵהַאי שֶׁמֶן, נְגִידִין בִּרְכָאן עַל יְדָא דְּכַהֲנָא, וְכַהֲנָא נָגִיד לְהוּ לְתַתָּא, וְאַמְשַׁח** (ס"א וְאִתְמְשַׁךְ) **לְהַאי זֹאת, הָדָא הוּא דִּכְתִיב זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו, וּכְתִיב** (תהלים קלג) **כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ, וְהָא אִתְּמַר.**

לשון הקודש

לְהִתְבָּרֵךְ, וְעַל זֶה זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו וַדַּאי.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (מלכים–ב ד) וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע מָה אֶעֱשֶׂה לָךְ הַגִּידִי לִי מַה יֵּשׁ לָךְ בַּבָּיִת. מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁאֵין הַבְּרָכָה שׁוֹרָה בְּשֻׁלְחָן רֵיק וְעַל דָּבָר רֵיקָנִי. וַתֹּאמֶר אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כֹּל בַּבַּיִת כִּי אִם אָסוּךְ שָׁמֶן. אָמַר לָהּ, וַדַּאי זֶהוּ סִיּוּעַ שֶׁל נֵס, שֶׁהֲרֵי וַדַּאי אַחֲרָיו הוּא, וּמִשָּׁם בְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת וְשׁוֹרוֹת. מַה כָּתוּב? הֵם מַגִּישִׁים אֵלֶיהָ וְהִיא מוֹצָקֶת. וְהִיא מוֹצָקֶת סְתָם.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, וַיַּעֲמֹד הַשָּׁמֶן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרוּהָ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ה) בְּקֶרֶן בֶּן שָׁמֶן. וְכָתוּב (שיר א) שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ, לְהַרְאוֹת שֶׁהֲרֵי מֵהַשֶּׁמֶן הַזֶּה שׁוֹפְעוֹת בְּרָכוֹת עַל

קַח אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו אִתּוֹ וְאֶת הַבְּגָדִים. (ויקרא ח) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח (תהלים לו) **כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר. כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים, דָּא שֶׁמֶן עִלָּאָה, דְּנָגִיד וְלָא פָּסִיק לְעָלְמִין, דְּשַׁרְיָא בְּגוֹ חָכְמָה עִלָּאָה דְכֹלָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב כִּי עִמְּךָ, עִמְּךָ שַׁרְיָא, וְלָא מִתְפָּרְשָׁא מִנָּךְ לְעָלְמִין, בַּחֲבִיבוּתָא דְכֹלָּא. מְקוֹר חַיִּים, בְּגִין דְּהִיא מְקוֹרָא וּמַבּוּעָא דְחַיִּים, לְאַפָּקָא חַיִּים לְאִילָנָא עִלָּאָה, וּלְאַדְלָקָא בּוּצִינִין. וְעַל דָּא הַהוּא אִילָנָא אִקְרֵי עֵץ חַיִּים, אִילָנָא דְנָטִיעַ וְאִשְׁתָּרְשָׁא בְּגִין הַהוּא מְקוֹרָא דְחַיִּים.**

וְעַל דָּא בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר. בְּאוֹרְךָ: דָּא אוֹר דְּגָנִיז לְצַדִּיקַיָּיא לְזִמְנָא דְאָתֵי, דִּכְתִיב, (בראשית א) **וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וּמֵהַהוּא נְהִירוּ זְמִינִין**

לשון הקודש

יַד הַכֹּהֵן, וְהַכֹּהֵן מַשְׁפִּיעַ אוֹתָן לְמַטָּה וּמוֹשֵׁחַ (וְנִמְשָׁךְ) לְזֹאת הַזּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו, וְכָתוּב (תהלים קלג) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. **קַח אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו אִתּוֹ וְאֶת הַבְּגָדִים.** רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, **כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר. כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים** – זֶה הַשֶּׁמֶן הָעֶלְיוֹן שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְאֵינוֹ פּוֹסֵק לְעוֹלָמִים, שֶׁשָּׁרוּי בְּתוֹךְ הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הַכֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי עִמְּךָ, עִמְּךָ שָׁרוּי, וְלֹא נִפְרָד מִמְּךָ לְעוֹלָמִים, בַּחֲבִיבוּת שֶׁל הַכֹּל. מְקוֹר חַיִּים, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מְקוֹר וּמַעְיַן הַחַיִּים, לְהוֹצִיא חַיִּים לָעֵץ הָעֶלְיוֹן וּלְהַדְלִיק אֶת הַנֵּרוֹת. וְעַל זֶה אוֹתוֹ הָעֵץ נִקְרָא עֵץ חַיִּים, הָאִילָן שֶׁנָּטוּעַ וְנִשְׁרָשׁ מִשּׁוּם אוֹתוֹ מְקוֹר הַחַיִּים.

וְעַל זֶה **בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר. בְּאוֹרְךָ** – זֶה הָאוֹר שֶׁגָּנוּז לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא,

יִשְׂרָאֵל לְאַנְהָרָא (דף ל"ד ע"ב) לְעָלְמָא דְאָתֵי.

דָּבָר אַחֵר כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים וְגוֹ', דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ אִילָנָא עִלָּאָה בִּמְצִיעוּת גִּנְתָּא, דְּאָחִיד לְכָל סִטְרִין. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּאָחִיד בֵּיהּ הַהוּא (נ"א בְּהַהוּא) מְקוֹר חַיִּים, וְאַעְטַר לֵיהּ בְּעִטְרִין עִלָּאִין סַחֲרָנֵיהּ דְּגִנְתָּא. כְּאִימָּא דְמְעַטְּרָא לִבְרָהּ עַל כֻּלָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ג) צְאֶנָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן וְגוֹ'. וּבְגִין כָּךְ כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים, וְעַל דָּא בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים, דָּא כֹּהֵן גָּדוֹל לְעֵילָּא, לְקַבְּלֵיהּ כֹּהֵן גָּדוֹל לְתַתָּא. בְּגִין כַּךְ, אַנְגִּיד כַּהֲנָא מְשַׁח רְבוּת עִלָּאָה קַדִּישָׁא לְתַתָּא, וְאַדְלִיק בּוּצִינִין לְעֵילָּא. דְּכֹהֵן גָּדוֹל שְׁלִים בִּשְׁלִימוּ דְז' יוֹמִין עִלָּאִין, וּלְאִתְעַטְּרָא עַל כֻּלָּא.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וּמֵאוֹתוֹ אוֹר עֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לְהָאִיר בָּעוֹלָם הַבָּא.

דָּבָר אַחֵר כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים וְגוֹ' – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא עֵץ עֶלְיוֹן בְּאֶמְצַע הַגָּן שֶׁאוֹחֵז אֶת כָּל הַצְּדָדִים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאָחוּז בּוֹ אוֹתוֹ (בְּאוֹתוֹ) מְקוֹר חַיִּים, וּמְעַטֵּר אוֹתוֹ בַּעֲטָרוֹת עֶלְיוֹנוֹת סְבִיב הַגָּן כְּמוֹ אֵם שֶׁמְּעַטֶּרֶת אֶת בְּנָהּ עַל הַכֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ג) צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן וְגוֹ'. וּמִשּׁוּם כָּךְ כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים, וְעַל זֶה בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים – זֶה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְמַעְלָה, כְּנֶגְדּוֹ כֹּהֵן גָּדוֹל לְמַטָּה. מִשּׁוּם כָּךְ מַשְׁפִּיעַ הַכֹּהֵן שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ עֶלְיוֹן לְמַטָּה וּמַדְלִיק מְנוֹרוֹת לְמַעְלָה. שֶׁהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שָׁלֵם בִּשְׁלֵמוּת שֶׁל שִׁבְעַת הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים, וּלְהִתְעַטֵּר עַל הַכֹּל.

לָקָבֵל דָּא שִׁבְעַת יְמֵי מִלּוּאִים, לְכַהֲנָא דִּלְתַתָּא, לְאִשְׁתַּכְּחָא כֹּלָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא. וְעַל דָּא יְמֵי מִלּוּאִים אִקְרוּן: יוֹמֵי אַשְׁלְמוּתָא, בְּגִין דְּיִשְׁתְּלִים כַּהֲנָא בִּשְׁאָר יוֹמִין אַחֲרָנִין, לְאַשְׁלְמָא שִׁבְעָה כַּחֲדָא. וְאִלֵּין יְמֵי מִלּוּאִים אִקְרוּן, בְּגִין דְּאִתְאַחֲדָן שְׁאַר אַחֲרָנִין בֵּיהּ. מָאי קָא מַיְירֵי. דְּכַד כַּהֲנָא אִתְעַר, כָּל שְׁאַר אַחֲרָנִין מִתְעָרִין עִמֵּיהּ.

וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְגוֹ', עַד יוֹם מְלֹאת וְגוֹ'. שִׁבְעָה יוֹמִין וַדָּאי, כְּדֵין אִתְעַטַּר כַּהֲנָא לְתַתָּא בְּכֹלָּא, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא. בְּגִין דִּבְשַׁעֲתָא דְּכַהֲנָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר, כֹּלָּא יִתְעָרוּן עַל יְדֵיהּ לְעֵילָּא, וְיִשְׁתַּכְּחוּן בִּרְכָאן לְעֵילָּא וְתַתָּא.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, מָאי שְׁנָא דְּמַשַּׁח מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן. אֶלָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ בְּרָא דְּהַהוּא (ס"א אָחִיד

לשון הקודש

כְּנֶגֶד זֶה שִׁבְעָה יְמֵי מִלּוּאִים לַכֹּהֵן שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁיִּמָּצֵא הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וְעַל זֶה יְמֵי הַמִּלּוּאִים נִקְרָאוּ יְמֵי הַהַשְׁלָמָה, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּלֵּם הַכֹּהֵן בִּשְׁאָר הַיָּמִים הָאֲחֵרִים לְהַשְׁלִים שִׁבְעָה כְּאֶחָד. וְאֵלֶּה נִקְרָאִים יְמֵי מִלּוּאִים, מִשּׁוּם שֶׁאוֹחֲזִים בּוֹ שְׁאָר הָאֲחֵרִים. מַה זֶּה אוֹמֵר? שֶׁכְּשֶׁהַכֹּהֵן מִתְעוֹרֵר, כָּל שְׁאָר הָאֲחֵרִים מִתְעוֹרְרִים עִמּוֹ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְגוֹ', עַד יוֹם מְלֹאת וְגוֹ'. שִׁבְעָה יָמִים וַדַּאי, וְאָז מִתְעַטֵּר הַכֹּהֵן לְמַטָּה בַּכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. מִשּׁוּם שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁמִּתְעוֹרֵר הַכֹּהֵן שֶׁלְּמַטָּה, הַכֹּל יִתְעוֹרְרוּ עַל יָדוֹ לְמַעְלָה, וְיִמָּצְאוּ בְּרָכוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. **רַבִּי** אַבָּא אָמַר, מַה שּׁוֹנֶה שֶׁמָּשַׁח מֹשֶׁה

בְּהַהוּא) אֲתַר מְקוֹרָא דְּחַיֵּי. וּכְתִיב (ישעיה סג) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ. וּמֹשֶׁה שִׁמֵּשׁ כָּל אִינּוּן שִׁבְעַת יְמֵי מִלּוּאִין, לְאַשְׁרָאָה כֹּלָּא עִמֵּיהּ דְּאַהֲרֹן.

רִבִּי חִזְקִיָּה הָוָה יָתִיב קָמֵי דְרִבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לֵיהּ, כַּמָּה נְהוֹרִין אִתְבְּרִיאוּ עַד לָא אִבְרֵי עָלְמָא. אָמַר לֵיהּ שִׁבְעָה. וְאִלֵּין אִינּוּן: אוֹר תּוֹרָה. אוֹר גֵּיהִנָּם. אוֹר גַּן עֵדֶן. אוֹר כִּסֵּא הַכָּבוֹד. אוֹר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. אוֹר תְּשׁוּבָה. אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ. וְאִלֵּין אִתְבְּרִיאוּ עַד לָא אִתְבְּרֵי עָלְמָא. שִׁבְעָה נְהוֹרִין בּוּצִינִין אִתְאַחֲדוּ בֵּיהּ בְּאַהֲרֹן, וְהוּא אַדְלִיק בּוּצִינִין מֵעֵילָא לְתַתָּא.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח (קהלת ג) הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל הֶעָפָר. הָא תָּנֵינָן, הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר, אֲפִילּוּ גַּלְגַּל חַמָּה. מָאן הֶעָפָר. הַהוּא דְשַׁרְיָא תְּחוֹת כֻּרְסֵי יְקָרָא קַדִּישָׁא.

לשון הקודש

אֶת אַהֲרֹן? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַבֵּן שֶׁל אוֹתוֹ (אֶחוּז בְּאוֹתוֹ) מָקוֹם מְקוֹר הַחַיִּים, וְכָתוּב (ישעיה סג) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ. וּמֹשֶׁה שִׁמֵּשׁ כָּל אוֹתָם יְמֵי מִלּוּאִים, לְהַשְׁרוֹת הַכֹּל עִם אַהֲרֹן.

רַבִּי חִזְקִיָּה הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר לוֹ, כַּמָּה אוֹרוֹת נִבְרְאוּ טֶרֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם? אָמַר לוֹ, שִׁבְעָה. וְאֵלּוּ הֵם: אוֹר תּוֹרָה, אוֹר גֵּיהִנֹּם, אוֹר גַּן עֵדֶן, אוֹר כִּסֵּא הַכָּבוֹד, אוֹר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אוֹר תְּשׁוּבָה, אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ. וְאֵלֶּה נִבְרְאוּ בְּטֶרֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם. שִׁבְעָה אוֹרוֹת וּמְאוֹרוֹת שֶׁנֶּאֱחֲזוּ בְּאַהֲרֹן, וְהוּא מַדְלִיק מְנוֹרוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה.

רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (קהלת ג) הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל הֶעָפָר. הֲרֵי שָׁנִינוּ,

בְּסִפְרָא דְּבֵי רַב יֵיסָא סָבָא, הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר, אֲתַר דְּכָנִישׁ לְכֹלָּא, מְלַמֵּד, דְּנַפְקוּ שְׁבִילִין לְהַאי סִטְרָא וּלְהַאי סִטְרָא, וְאִתְכְּנָשׁוּ לְאַנְהָרָא, כְּעַפְרָא דָא דְּזַרְקִין לָהּ לְכָל עִבָּר. וְעַל דָּא הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר, וְהַכֹּל שָׁב אֶל הֶעָפָר וַדָּאי. **אֶלָּא** מִן הֶעָפָר, דְּבֵי מַקְדְּשָׁא קַדִּישָׁא. וְהַאי עָפָר מֵעַפְרָא עִלָּאָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (איוב כח) וְעַפְרוֹת זָהָב לוֹ. כְּמָה דְּאִשְׁתְּכַח עוֹבָדָא לְתַתָּא, הָכִי נָמֵי הוּא לְעֵילָּא כְּגַוְונָא דָא. וְאוֹקִימְנָא עָפָר, עָפָר דְּבֵי מַקְדְּשָׁא. דְּעָלְמָא דָא בְּה' אִתְבְּרֵי. וְעַל דָּא, אֲפִילוּ גַּלְגַּל חַמָּה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּה' בְּרָאָם. וּבְגִינֵי כַּךְ, הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר. מָאן עָפָר. הַהוּא דְּשָׁרֵי תְּחוֹת כֻּרְסֵי יְקָרָא קַדִּישָׁא.

לשון הקודש

הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר – אֲפִלּוּ גַּלְגַּל חַמָּה. מִי הֶעָפָר? אוֹתוֹ שֶׁשָּׁרוּי תַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד הַקָּדוֹשׁ.

בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב יֵיסָא סָבָא, הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר – מָקוֹם שֶׁכּוֹנֵס אֶת הַכֹּל. מְלַמֵּד שֶׁיָּצְאוּ שְׁבִילִים לַצַּד הַזֶּה וְלַצַּד הַזֶּה, וְהִתְכַּנְּסוּ לְהָאִיר כְּמוֹ הֶעָפָר הַזֶּה שֶׁזּוֹרְקִים אוֹתוֹ לְכָל עֵבֶר. וְעַל זֶה, הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר, וְהַכֹּל שָׁב אֶל הֶעָפָר וַדַּאי. **אֶלָּא** מִן הֶעָפָר – שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַקָּדוֹשׁ. וְהֶעָפָר הַזֶּה מֵהֶעָפָר הָעֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כח) וְעַפְרוֹת זָהָב לוֹ. כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָא מַעֲשֶׂה לְמַטָּה, כָּךְ הוּא לְמַעְלָה כְּמוֹ זֶה. וּבֵאַרְנוּ עָפָר, עָפָר שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה נִבְרָא בְּהֵ"א. וְעַל זֶה – אֲפִלּוּ גַּלְגַּל חַמָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם – בְּה' בְּרָאָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ, הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר. אֵיזֶה עָפָר? אוֹתוֹ שֶׁשָּׁרוּי תַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד הַקָּדוֹשׁ.

כְּתִיב (שיר השירים ד) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ. כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּמוּם אֵין בָּךְ, אֵלּוּ סַנְהֶדְרִין דְּאִינּוּן לָקֻבִּיל שִׁבְעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן. שִׁבְעִין נֶפֶשׁ דְּנַחְתּוּ עִם יַעֲקֹב, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כֹּלָּא. וְעַל דָּא אֵין בּוֹדְקִין מִן הַסַּנְהֶדְרִין וּלְמַעְלָה.

תְּנָן, כְּתִיב (שמות יט) וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ. מָאן מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו, דְּכַד אִתְבָּרְכָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַל יְדָא דְכַהֲנֵי, כְּדֵין אִתְקְרֵי עַל שְׁמֵיהוֹן, הָדָא הוּא דִכְתִיב מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, תָּא חֲזֵי, מַלְכוּת כֹּהֲנִים לָא אִקְרֵי, אֶלָּא מַמְלֶכֶת, דְּאַמְלְכוּ לָהּ כַּהֲנֵי, וְעַבְדוּ לָהּ גְּבִירְתָּא עַל כֹּלָּא. אֲבָל מַלְכוּת כֹּהֲנִים

לשון הקודש

כָּתוּב (שיר ד) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ. כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּמוּם אֵין בָּךְ – אֵלּוּ סַנְהֶדְרִין, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת. שִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁיָּרְדוּ עִם יַעֲקֹב, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כֻּלָּם. וְעַל זֶה אֵין בּוֹדְקִין מִן הַסַּנְהֶדְרִין וּלְמַעְלָה.

שָׁנִינוּ, כָּתוּב (שמות יט) וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ. מִי זוֹ מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו. שֶׁכְּשֶׁמִּתְבָּרֶכֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַל יַד הַכֹּהֲנִים, אָז נִקְרֵאת עַל שְׁמָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בֹּא רְאֵה, מַלְכוּת כֹּהֲנִים לֹא נִקְרֵאת, אֶלָּא מַמְלֶכֶת, שֶׁהִמְלִיכוּ אוֹתָהּ הַכֹּהֲנִים וְעָשׂוּ אוֹתָהּ

לָא אִקְרֵי, דְּהָא מִן הַשָּׁמַיִם אִקְרֵי מַלְכוּת, מַלְכוּת שָׁמַיִם וַדָּאי. וְהָכָא מַמְלֶכֶת, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר דְּכַהֲנֵי אַמְלְכוּ לָהּ, וּמְחַבְּרָאן לָהּ בְּמַלְכָּא, וּכְדֵין הִיא מַמְלֶכֶת, עַל כָּל גִּנְזֵי מַלְכָּא. מַמְלֶכֶת עַל כָּל זַיְנֵי מַלְכָּא. (דף ל"ה ע"א) מַמְלֶכֶת בְּעָלְאֵי וְתַתָּאֵי. מַמְלֶכֶת עַל כָּל עָלְמָא.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, כְּתִיב (עמוס ט) וַאֲגֻדָּתוֹ עַל אֶרֶץ יְסָדָהּ. וַאֲגֻדָּתוֹ: כַּד אִזְדַּוַּג מַלְכָּא לְקִבְלָהּ, בְּכָל אִינּוּן עִטְרִין קַדִּישִׁין, בִּכְנוּפְיָא חַד, כְּדֵין וַאֲגֻדָּתוֹ כְּתִיב.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, וַאֲגֻדָּתוֹ: כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמות יב) וּלְקַחְתֶּם אֲגֻדַּת אֵזוֹב. מָאי קָא מַיְירֵי. דְּכַד מִתְחַבְּרָאן כַּחֲדָא, וְאִתְבָּרְכָא מִנַּיְיהוּ, כְּדֵין שַׁלְטָא עַל כֹּלָּא, וְנַהֲרָא לְעֵילָּא וְתַתָּא. וְכֹלָּא

לשון הקודש

גְּבִירָה עַל הַכֹּל. אֲבָל מַלְכוּת כֹּהֲנִים לֹא נִקְרֵאת, שֶׁהֲרֵי מִן הַשָּׁמַיִם נִקְרֵאת מַלְכוּת, מַלְכוּת שָׁמַיִם וַדַּאי. וְכָאן מַמְלֶכֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁכֹּהֲנִים הִמְלִיכוּ אוֹתָהּ, וּמְחַבְּרִים אוֹתָהּ עִם הַמֶּלֶךְ, וְאָז הִיא מַמְלֶכֶת עַל כָּל גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ. מַמְלֶכֶת עַל כָּל כְּלֵי זֵינוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ. מַמְלֶכֶת בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים. מַמְלֶכֶת עַל כָּל הָעוֹלָם.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, כָּתוּב (עמוס ט) וַאֲגֻדָּתוֹ עַל אֶרֶץ יְסָדָהּ. וַאֲגֻדָּתוֹ – כְּשֶׁמִּזְדַּוֵּג הַמֶּלֶךְ כְּנֶגְדָּהּ בְּכָל אוֹתָן הָעֲטָרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת בְּכִנּוּס אֶחָד, אֲזַי וַאֲגֻדָּתוֹ כָּתוּב.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַאֲגֻדָּתוֹ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּלְקַחְתֶּם אֲגֻדַּת אֵזוֹב. מַה זֶּה אוֹמֵר? שֶׁכְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים כְּאֶחָד וּמִתְבָּרֶכֶת מֵהֶם,

בְּשַׁעֲתָא דְּכַהֲנָא פָּלַח פּוּלְחָנָא, וְאַקְרִיב קָרְבְּנָא, וְאַקְטַר קְטֹרֶת, וּמְכַוֵּון מִלִּין לְקָרְבָא כֹּלָּא כַּחֲדָא. כְּדֵין כְּתִיב, וַאֲגֻדָּתוֹ עַל אֶרֶץ יְסָדָהּ.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, כַּד נָטַל אַהֲרֹן כֹּלָּא נַטְלִין עִמֵּיהּ, עַד דְּאִתְבָּרְכָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאִתְבָּרְכָאן עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. כְּדֵין כְּתִיב, (תהלים קלה) בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שׁוֹכֵן יְרוּשָׁלִַם הַלְלוּיָהּ. (תהלים עב) וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן.

רִבִּי אֶלְעָזָר הָוָה אָזִיל מִקַּפּוֹטְקַיָּא לְלוּד, וַהֲווּ עִמֵּיהּ רִבִּי יֵיסָא וְרִבִּי חִזְקִיָּה. פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה נא) וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ וְגוֹ'. תָּנִינָן, כָּל בַּר נָשׁ דְּאִשְׁתָּדַל בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, וְשִׁפְוָותֵיהּ מְרַחְשָׁן אוֹרַיְיתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַפְיָא עָלֵיהּ, וּשְׁכִינְתָּא פַּרְשָׁא עָלֵיהּ

לשון הקודש

אַזַי שׁוֹלֶטֶת עַל הַכֹּל וּמְאִירָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהַכֹּל בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּהֵן עוֹבֵד אֶת הָעֲבוֹדָה וּמַקְרִיב קָרְבָּן וּמַקְטִיר קְטֹרֶת וּמְכַוֵּן דְּבָרִים לְקָרֵב הַכֹּל כְּאֶחָד. אַזַי כָּתוּב, וַאֲגֻדָּתוֹ עַל אֶרֶץ יְסָדָהּ.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, כְּשֶׁנּוֹסֵעַ אַהֲרֹן, הַכֹּל נוֹסְעִים עִמּוֹ, עַד שֶׁמִּתְבָּרֶכֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וּמִתְבָּרְכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, אַזַי כָּתוּב (תהלים קלה) בָּרוּךְ ה' מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָם הַלְלוּיָהּ. (שם עב) וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ מִקַּפּוֹטְקַיָּא לְלוּד, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי יֵיסָא וְרַבִּי חִזְקִיָּה. פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה נא) וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ וְגוֹ'. שָׁנִינוּ, כָּל אָדָם שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּדִבְרֵי תוֹרָה וְשִׂפְתוֹתָיו מְרַחֲשׁוֹת תּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְכַסֶּה עָלָיו, וּשְׁכִינָה פּוֹרֶשֶׂת כְּנָפֶיהָ עָלָיו.

גַּדְפָּהָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּהוּא מְקַיֵּים עָלְמָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַדֵּי עִמֵּיהּ, כְּאִלּוּ הַהוּא יוֹמָא נָטַע שְׁמַיָּא וְאַרְעָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה נא) לִנְטוֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסוֹד אָרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה.

מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, דְּיִשְׂרָאֵל אִקְרוּן בִּשְׁמָא דְצִיּוֹן, דִּכְתִיב וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אַתָּה, וַחֲמֵינָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִקְרֵי בִּשְׁמָא דְצִיּוֹן, דִּכְתִיב, (ישעיה א) צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה.

תּוּ פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה ח) צוּר תְּעוּדָה חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמּוּדָי. צוּר תְּעוּדָה. דָּא סַהֲדוּתָא דְדָוִד, דִּכְתִיב, (תהלים קלב) וְעֵדוּתִי זוֹ אֲלַמְּדֵם. צוּר: הִיא קִשּׁוּרָא, כְּמַאן דְּקָטַר קִטּוּרָא בַּאֲתַר חַד. חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמּוּדָי. חֲתוֹם תּוֹרָה: חַתִּימָה דְאוֹרַיְיתָא,

לשון הקודש

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וָאָשִׂם דְּבָרַי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהוּא מְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂמֵחַ עִמּוֹ כְּאִלּוּ אוֹתוֹ יוֹם נָטַע שָׁמַיִם וָאָרֶץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אָרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה.

מִכָּאן לָמַדְנוּ שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ בַּשֵּׁם שֶׁל צִיּוֹן, שֶׁכָּתוּב וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה. וְרָאִיתִי שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת בַּשֵּׁם שֶׁל צִיּוֹן, שֶׁכָּתוּב (שם א) צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (שם ח) צוּר תְּעוּדָה חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמּוּדָי. צוּר תְּעוּדָה – זוֹ עֵדוּת שֶׁל דָּוִד, שֶׁכָּתוּב (תהלים קלב) וְעֵדוּתִי זוֹ אֲלַמְּדֵם. צוּר – הִיא קִשּׁוּר, כְּמוֹ שֶׁקּוֹשֵׁר קֶשֶׁר בְּמָקוֹם אֶחָד. חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמּוּדָי.

וְכָל נְגִידוּ וּרְבוּ דְנָגִיד מִלְּעֵילָא, בְּאָן (נ"א בֵּין) חֲתִימָה דִּילֵיהּ. בְּלִמּוּדָי. בְּגִין דְּתַמָּן אִתְכְּנַשׁ רְבוּ וּמִשְׁחָא, בֵּין תְּרֵין קַיְימִין, דְּתַמָּן שַׁרְיָין, אֲתַר כְּנִישׁוּ דְכָל רְבוּת וּמְשַׁח דְּנָגִיד מִלְּעֵילָא, לְאַשְׁדָּאָה לֵיהּ בְּפוּמָא דְּאַמָּה, וּלְאַרְקָא לֵיהּ בְּהַאי תְּעוּדָה. וּכְדֵין אִתְקְשַׁר כֻּלָּא קִשְׁרָא חַד מְהֵימְנָא.

תָּא חָזֵי, מַה בֵּין אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, לִנְבִיאֵי מְהֵימְנֵי. אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, עָדִיפֵי מִנְּבִיאֵי בְּכָל זִמְנָא. מָאי טַעֲמָא. דְּאִינּוּן קַיְימֵי בְּדַרְגָּא עִלָּאָה, יַתִּיר מִנְּבִיאֵי, אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא קַיְימֵי לְעֵילָא, בְּאַתְרָא דְּאִקְרֵי תּוֹרָה, (נ"א תפארת) דְּהוּא קִיּוּמָא דְּכָל מְהֵימְנוּתָא. וּנְבִיאֵי קַיְימֵי לְתַתָּא, בַּאֲתַר דְּאִקְרוּן נֶצַח וְהוֹד. וְעַל דָּא (אִקְרוּן), אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, עָדִיפֵי

לשון הקודש

חֲתוֹם תּוֹרָה – חֲתִימָה שֶׁל הַתּוֹרָה, וְכָל שֶׁפַע וּמִשְׁחַת שֶׁמֶן שֶׁשּׁוֹפְעִים מִלְּמַעְלָה, בְּאֵיזוֹ (בֵּין) חֲתִימָה שֶׁלּוֹ? בְּלִמֻּדָי. מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם מִתְכַּנֵּס שֶׁמֶן מִשְׁחָה בֵּין שְׁנֵי עַמּוּדִים שֶׁשָּׁם שׁוֹרִים, מְקוֹם הַכִּנּוּס שֶׁל כָּל שֶׁמֶן מִשְׁחָה שֶׁשּׁוֹפֵעַ מִמַּעַל, לִשְׁפֹּךְ אוֹתוֹ לְפִי הָאַמָּה וּלְהָרִיק אוֹתוֹ בַּתְּעוּדָה הַזֹּאת, וְאָז נִקְשָׁר הַכֹּל קֶשֶׁר אֶחָד נֶאֱמָן. **בֹּא** וּרְאֵה מַה בֵּין אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה לִנְבִיאִים נֶאֱמָנִים. אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה עֲדִיפִים מִנְּבִיאִים בְּכָל פַּעַם. מָה הַטַּעַם? שֶׁהֵם עוֹמְדִים בְּדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה יוֹתֵר מִבַּנְּבִיאִים, אֵלּוּ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה עוֹמְדִים לְמַעְלָה, בְּמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא תּוֹרָה, (תִּפְאֶרֶת) שֶׁהוּא קִיּוּמָה שֶׁל כָּל הָאֱמוּנָה, וּנְבִיאִים עוֹמְדִים לְמַטָּה בְּמָקוֹם שֶׁנִּקְרָאוּ נֵצַח וְהוֹד. וְעַל כֵּן (נִקְרָאוּ) אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה עֲדִיפִים

מִנְּבִיאֵי, וְעִלָּאִין מִנְּהוֹן יַתִּיר. דְּאִלֵּין קַיְימִין לְעֵילָא, וְאִלֵּין קַיְימִין לְתַתָּא. אִינּוּן דְּאַמְרֵי מִלִּין בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, קַיְימֵי לְתַתָּא מִכֻּלְּהוּ. (וְעַל דָּא).

זַכָּאִין אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִינּוּן בְּדַרְגָּא עִלָּאָה יַתִּיר עַל כֹּלָּא. (וְעַל דָּא) מָאן דְּלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, לָא אִצְטְרִיךְ לָא לְקָרְבְּנִין, וְלָא לְעִלָּוָון. דְּהָא אוֹרַיְיתָא עָדִיף מִכֹּלָּא, וְקִשּׁוּרָא דִּמְהֵימְנוּתָא דְּכֹלָּא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (משלי ג) דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם. וּכְתִיב, (תהלים קיט) שָׁלוֹם רָב לְאוֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל.

עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, אַשְׁכָּחוּ חַד גַּבְרָא דְּהֲוָה אָתֵי, וְתִלַת עַנְפֵּי הֲדַס בִּידֵיהּ, קְרִיבוּ גַבֵּיהּ, אָמְרוּ לֵיהּ לָמָּה לָךְ הַאי. אָמַר לְרַוְוחָא אוֹבְדָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר שַׁפִּיר קָאָמְרַת. אֲבָל תְּלַת אִלֵּין לָמָּה. אָמַר לֵיהּ, חַד לְאַבְרָהָם. חַד לְיִצְחָק, וְחַד לְיַעֲקֹב.

לשון הקודש

מִנְּבִיאִים, וְעֶלְיוֹנִים יוֹתֵר מֵהֶם. שֶׁאֵלּוּ עוֹמְדִים לְמַעְלָה, וְאֵלּוּ עוֹמְדִים לְמַטָּה. וְאוֹתָם שֶׁאוֹמְרִים דְּבָרִים בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, עוֹמְדִים לְמַטָּה מִכֻּלָּם.

אַשְׁרֵי אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּדַרְגָּה יוֹתֵר עֶלְיוֹנָה עַל הַכֹּל. מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, לֹא צָרִיךְ לֹא לְקָרְבָּנוֹת וְלֹא לְעוֹלוֹת, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה עֲדִיפָה מֵהַכֹּל, וְקֶשֶׁר שֶׁל הָאֱמוּנָה שֶׁל הַכֹּל. וְעַל זֶה כָּתוּב, דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם. וְכָתוּב, (תהלים קיט) שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, מָצְאוּ אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא וּשְׁלֹשָׁה עַנְפֵי הֲדַס בְּיָדוֹ. קָרְבוּ אֵלָיו, אָמְרוּ לוֹ, לָמָּה לְךָ אֶת אֵלֶּה? אָמַר, לְהַרְוִיחַ אֲבֵדָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, יָפֶה

וְקַשִּׁירְנָא לְהוּ כַּחֲדָא, וְאָרַחְנָא בְהוּ. בְּגִין דִּכְתִיב, (שיר השירים א) לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ. בְּגִין דִּבְהַאי רֵיחָא, אִתְקַיַּים חוּלְשָׁא דְנַפְשָׁא, וּבְהֵימְנוּתָא דָא אִתְקַיְּימָא, וְאִתְנְגִידוּ בִרְכָאן מֵעֵילָא וְתַתָּא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן (דף לה ע"ב) דְיִשְׂרָאֵל בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

תָּא חֲזֵי, לֵית עָלְמָא (נ"א נַפְשָׁא) מִתְקַיְּימָא, אֶלָּא עַל רֵיחָא, וּמֵרֵיחָא דָא אִשְׁתְּמוֹדְעָא רֵיחָא אַחֲרָא. דְּהָא בְשַׁעֲתָא דְנַפִּיק שַׁבְּתָא, (נִתְפָּרְדָה הַחֲבִילָה) וְסַלְקָא נַפְשָׁא יְתֵירָא, וְאִשְׁתָּאֲרוּן נַפְשָׁא וְרוּחָא מִתְפָּרְשָׁן עֲצִיבִין, אָתָא רֵיחָא דָא, וּמִתְקָרְבָן דָא בְדָא וְחַדָּאן. וְעַל דָּא, בָּעֵי רוּחָא בָתַר רוּחָא, לְקַבְּלָא רֵיחָא, כְּיוַן דְּאִתְקַבַּל רֵיחָא מִתְקָרְבָן כַּחֲדָא וְחַדָּאן. כִּי הַאי גַּוְונָא רֵיחָא דְקוּרְבְּנָא, בְּרֵיחָא (דָּא) מִתְקָרְבִין כֹּלָּא כַּחֲדָא, וּמִתְלַהֲטָן בּוּצִינֵי וְחַדָּאן.

לשון הקודש

אָמַרְתָּ, אֲבָל שְׁלֹשָׁה אֵלֶּה לְשֵׁם מָה? אָמַר לוֹ, אֶחָד לְאַבְרָהָם, אֶחָד לְיִצְחָק, וְאֶחָד לְיַעֲקֹב, וְקָשַׁרְתִּי אוֹתָם יַחַד וְהֵרַחְתִּי בָהֶם, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (שיר א) לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ. מִשּׁוּם שֶׁבְּרֵיחַ הַזֶּה עוֹמֶדֶת חֻלְשַׁת הַנֶּפֶשׁ, וּבְאֱמוּנָה הַזּוֹ מִתְקַיֶּמֶת, וְשׁוֹפְעוֹת בְּרָכוֹת מִמַּעְלָה וּמַטָּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא רְאֵה, אֵין הָעוֹלָם (הַנֶּפֶשׁ) מִתְקַיֵּם אֶלָּא עַל רֵיחַ, וּמֵהָרֵיחַ הַזֶּה נוֹדָע רֵיחַ אַחֵר. שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצֵאת שַׁבָּת (נִתְפָּרְדָה הַחֲבִילָה) וְעוֹלָה הַנֶּפֶשׁ הַיְתֵרָה, וְנִשְׁאֲרוּ הַנֶּפֶשׁ וְהָרוּחַ נִפְרָדוֹת עֲצוּבוֹת, בָּא הָרֵיחַ הַזֶּה, וּמִתְקָרְבִים זֶה לָזֶה וּשְׂמֵחִים. וְעַל זֶה צָרִיךְ רוּחַ אַחַר רוּחַ, לְקַבֵּל רֵיחַ. כֵּיוָן שֶׁמִּתְקַבֵּל

תָּא חֲזֵי, תְּרֵי בּוּצִינֵי, חַד לְעֵילָּא וְחַד לְתַתָּא, אִי לָהֵיט בַּר נָשׁ הַאי בּוּצִינָא דִּלְתַתָּא, וְכַבֵּי לָהּ (ס"א לְהַהוּא דִּלְעֵילָּא), הַהוּא תְּנָנָא דְּסָלִיק (נ"א מִבּוּצִינָא תַּתָּאָה), לָהֵיט הַהוּא בּוּצִינָא עִלָּאָה. כַּד תְּנָנָא דְּקָרְבְּנִין, הַאי תְּנָנָא דְּסָלִיק, לָהֵיט בּוּצִינֵי עִלָּאֵי, וּמִתְלַהֲטָן בְּחַד, וּמִתְקָרְבִין כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא, בְּרֵיחָא דָא. וּבְגִין כָּךְ, רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ', (אִשֶּׁה) וְהָא אוּקְמוּהָ. **וְעַל** דָּא, רֵיחָא דְּקָרְבְּנָא, קִיּוּמָא דְכֹלָּא, וְקִיּוּמָא דְּעָלְמָא. וְקָרְבְּנָא עַל יְדָא דְכַהֲנָא, דְּמִקְרַב כֹּלָּא. וּבְגִין כָּךְ, שִׁבְעָה יוֹמֵי אַשְׁלְמוּתָא, אִשְׁתְּלִימוּ בֵּיהּ, בְּגִין דְּיִתְבָּרְכוּן כֻּלְּהוּ בְּפוּלְחָנֵיהּ, וְיִשְׁתְּכָחוּ חֶדְוָואן וּבִרְכָּאן לְעֵילָּא וְתַתָּא.

כְּתִיב (ישעיה כה) יְיָ' אֱלֹהַי אַתָּה אֲרוֹמִמְךָ וְגוֹ', הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, יְיָ' אֱלֹהַי אַתָּה. דְּבָעֵי בַּר

לשון הקודש

רֵיחַ, מִתְקָרְבִים בְּאֶחָד וּשְׂמֵחִים. כְּגוֹן זֶה רֵיחַ שֶׁל הַקָּרְבָּנוֹת, בְּרֵיחַ זֶה מִתְקָרְבִים כֻּלָּם כְּאֶחָד, וְנִדְלָקִים הַגְּרוֹת וּשְׂמֵחִים.

בָּא רְאֵה, שְׁנֵי מְאוֹרוֹת, אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה, אִם מַלְהִיט אָדָם הַמְּאוֹר שֶׁלְּמַטָּה הַזֶּה וּמְכַבֶּה אוֹתוֹ (אֶת אוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה), אוֹתוֹ עָשָׁן שֶׁעוֹלֶה (מֵהַמְּאוֹר הַתַּחְתּוֹן), מַלְהִיט אוֹתוֹ הַמְּאוֹר הָעֶלְיוֹן. כָּךְ עֲשַׁן הַקָּרְבָּנוֹת, הָעָשָׁן הַזֶּה שֶׁעוֹלֶה, מַלְהִיט הַמְּאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים וּמִתְלַהֲטִים בְּאֶחָד, וְכֻלָּם מִתְקָרְבִים כְּאֶחָד בָּרֵיחַ הַזֶּה. וּמִשּׁוּם כָּךְ, רֵיחַ נִיחֹחַ לַה', (אִשֶּׁה) וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

וְעַל כֵּן רֵיחַ הַקָּרְבָּן הוּא קִיּוּם שֶׁל הַכֹּל וְקִיּוּם הָעוֹלָם. וְהַקָּרְבָּן עַל יַד הַכֹּהֵן שֶׁמַּקְרִיב הַכֹּל, וּמִשּׁוּם כָּךְ שִׁבְעָה יְמֵי הַשְּׁלָמָה נִשְׁתַּלְּמוּ בוֹ, כְּדֵי שֶׁכֻּלָּם יִתְבָּרְכוּ בַּעֲבוֹדָתוֹ, וְיִמָּצְאוּ שְׂמָחוֹת וּבְרָכוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

כְּתוּב, (ישעיה כה) ה' אֱלֹהַי אַתָּה אֲרוֹמִמְךָ וְגוֹ'. הַפָּסוּק הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ, ה' אֱלֹהַי אַתָּה,

נָשׁ לְאוֹדָאָה לִשְׁמָא קַדִּישָׁא, וּלְשַׁבְּחָא לֵיהּ עַל כֹּלָּא. וּמַאן אֲתַר שְׁבָחָא דִּילֵיהּ, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ. וְהָכָא מֵעֲמִיקָא דְכֹלָּא, דִּכְתִיב כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא. פֶּלֶא: כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה ט) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּלֶא, וְהָא אִתְּמַר. עֵצוֹת מֵרָחוֹק, עֵצוֹת: כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, יוֹעֵץ. מֵרָחוֹק: דִּכְתִיב, (ירמיה לא) מֵרָחוֹק יְיָ נִרְאָה לִי. וּכְתִיב, (משלי לא) מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ.

אֱמוּנָה אֹמֶן, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (דברים לב) אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל. וְאוּקְמוּהָ אֱמוּנָה בַּלַּיְלָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים צב) וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת. וּכְתִיב (איכה ג) חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ, וְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַכְּאָה לוֹן לְיִשְׂרָאֵל מֵחוֹבֵיהוֹן, כְּמָה דִכְתִיב, (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכָּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

לשון הקודש

שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהוֹדוֹת לַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וּלְשַׁבֵּחַ אוֹתוֹ עַל הַכֹּל. וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם הַשֶּׁבַח שֶׁלּוֹ? כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרוּהָ. וְכָאן מֵהָעֹמֶק שֶׁל הַכֹּל, שֶׁכָּתוּב כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא. פֶּלֶא – כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם ט) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּלֶא, וַהֲרֵי נֶאֱמַר. עֵצוֹת מֵרָחֹק, עֵצוֹת – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יוֹעֵץ. מֵרָחֹק – שֶׁכָּתוּב (ירמיה לא) מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי. וְכָתוּב (משלי לא) מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ. אֱמוּנָה אֹמֶן – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל. וּפֵרְשׁוּהָ אֱמוּנָה בַּלַּיְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צב) וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת. וְכָתוּב (איכה ג) חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל מֵחֲטָאֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם

פָּרָשַׁת שְׁמִינִי

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְגוֹ'. (ויקרא ט) רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לוֹן אוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא, חֶדְוָותָא דְּכֹלָּא, חֶדְוָותָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַטְיָילוּתָא דִּילֵיהּ, דִּכְתִיב, (משלי ח) וָאֶהְיֶה שַׁעֲשֻׁעִים יוֹם יוֹם. וְאוֹרַיְיתָא כֹּלָּא, חַד שְׁמָא קַדִּישָׁא אִיהִי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וּבְאוֹרַיְיתָא אִתְּבְּרֵי עָלְמָא דִּכְתִיב, (משלי ח) **וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן אַל תִּקְרֵי אָמוֹן אֶלָּא אֻמָּן. וּבְאוֹרַיְיתָא אִתְּבְּרֵי בַּר נָשׁ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (בראשית א) **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאוֹרַיְיתָא, בָּעֵינָא לְמִבְרֵי אָדָם. אָמְרָה קַמֵּיהּ, הַאי בַּר נָשׁ זַמִּין לְמֶחֱטֵי וּלְאַרְגָּזָא**

לשון הקודש

טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן

פָּרָשַׁת שְׁמִינִי

וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְגוֹ'. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם תּוֹרָה קְדוֹשָׁה, שִׂמְחַת הַכֹּל, שִׂמְחָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַשַּׁעֲשׁוּעַ שֶׁלּוֹ, שֶׁכָּתוּב (משלי ח) וָאֶהְיֶה שַׁעֲשֻׁעִים יוֹם יוֹם. וְכָל הַתּוֹרָה הִיא שֵׁם אֶחָד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וּבַתּוֹרָה נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן, אַל תִּקְרֵי אָמוֹן אֶלָּא אֻמָּן. וּבַתּוֹרָה נִבְרָא אָדָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַתּוֹרָה: אֲנִי רוֹצֶה לִבְרֹא אָדָם. אָמְרָה לְפָנָיו: הָאָדָם הַזֶּה

קַמָּךְ, אִי לָא תַּאֲרִיךְ רוּגְזָךְ עָלֵיהּ, הֵיךְ יְקוּם בְּעָלְמָא. אָמַר לָהּ, אֲנָא וְאַתְּ נוֹקִים לֵיהּ בְּעָלְמָא, דְּהָא לָאו לְמַגְּנָא אִתְקָרֵינָא אֶרֶךְ אַפַּיִם. (ס"א דְּהָא כָּל זִמְנָא דְּיִשְׁתַּדְּלוּן בְּאוֹרַיְיתָא מִתְקַיְּימֵי בְּעָלְמָא).

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אוּקְמוּהָ לֵיהּ לְבַר נָשׁ בְּעָלְמָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵינוּ. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר מֵהָכָא, (קהלת ב) אֵת אֲשֶׁר כְּבָר עָשׂוּהוּ, עָשׂוּהוּ וַדַּאי. וְדָא הוּא צֶלֶם וּדְמוּת, צֶלֶם: בִּדְכוּרָא. דְּמוּת: בְּנוּקְבָא וְעַל דָּא שֵׁירוּתָא דְּאוֹרַיְיתָא ב', וְאוּקְמוּהָ.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, מִפְּנֵי מַה ב' פִּתְיָחָא וּסְתִימָא. אֶלָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ אָתֵי (דף ל"ו ע"א) לְאִתְחַבְּרָא בְּאוֹרַיְיתָא, הֲרֵי הִיא פִּתְיָחָא לְקַבְּלָא לֵיהּ, וּלְאִשְׁתַּתְּפָא בַּהֲדֵיהּ. וּבְשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ, סָתִים עֵינוֹי מִנָּהּ, וְיֵהַךְ לְאָרְחָא אַחֲרָא, הֲרֵי הִיא סְתִימָא,

לשון הקודש

עָתִיד לַחֲטֹא וּלְהַרְגִּיז לְפָנֶיךָ, אִם לֹא תַּאֲרִיךְ רָגְזְךָ עָלָיו, אֵיךְ יַעֲמֹד בָּעוֹלָם?! אָמַר לָהּ: אֲנִי וְאַתְּ נַעֲמִיד אוֹתוֹ בָּעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי לֹא לְחִנָּם נִקְרֵאתִי אֶרֶךְ אַפַּיִם. (שֶׁהֲרֵי כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׁתַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה, יִתְקַיְּמוּ בָּעוֹלָם).

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הֶעֱמִידוּ אֶת הָאָדָם בָּעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר מִכָּאן, (קהלת ב) אֵת אֲשֶׁר כְּבָר עָשׂוּהוּ, עָשׂוּהוּ וַדַּאי. וְזֶהוּ צֶלֶם וּדְמוּת. צֶלֶם – בְּזָכָר. דְּמוּת – בִּנְקֵבָה. וְעַל זֶה הַתְּחָלַת הַתּוֹרָה בְּב', וּפֵרְשׁוּהָ.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, מִפְּנֵי מָה ב' פְּתוּחָה וּסְתוּמָה? אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם בָּא לְהִתְחַבֵּר עִם הַתּוֹרָה, הֲרֵי הִיא פְּתוּחָה לְקַבֵּל אוֹתוֹ וּלְהִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ. וּבְשָׁעָה

מִסִּטְרָא אַחֲרָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, אִם יוֹם תַּעַזְבֵנִי יוֹמַיִם אֶעֱזָבֶךָ. וְלָא יִשְׁכַּח פִּתְחָא, עַד דְּיֵתוּב לְאִתְחַבָּר בָּהּ בְּאוֹרַיְיתָא אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, וְלָא יִתְנַשֵּׁי מִנָּהּ. וְעַל דָּא אוֹרַיְיתָא פַּתְחָת קָמֵי בְּנֵי נָשָׁא וְאַכְרְזָא וְקָרֵי לְהוֹן (משלי ח) אֲלֵיכֶם אִישִׁים אֶקְרָא וְגוֹ' וּכְתִיב (משלי א) בְּרֹאשׁ הוֹמִיּוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בָּעִיר אֲמָרֶיהָ תֹאמַר.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, ב' תְּרֵין גַּגִּין, וְחַד דְּאָחִיד לוֹן. מָאי קָא מַיְירֵי. אֶלָּא חַד לִשְׁמַיָּא וְחַד לְאַרְעָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָחִיד וְקַבִּיל לוֹן.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, תְּלַת נְהוֹרִין (צְדָדִים אֵלֵּין) אִינּוּן עִלָּאִין קַדִּישִׁין, דַּאֲחִידָן כַּחֲדָא, וְאִינּוּן כְּלָלָא דְאוֹרַיְיתָא, וְאִלֵּין פָּתְחִין פִּתְחָא לְכֹלָּא. פָּתְחִין פִּתְחָא לִמְהֵימְנוּתָא, וְאִלֵּין בֵּיתָא דְכֹלָּא. וְעַל דָּא בַּיִת אִקְרוּ, דְּאִלֵּין אִינּוּן בֵּיתָא.

לשון הקודש

שֶׁאָדָם סוֹתֵם עֵינָיו מִמֶּנָּה וְהוֹלֵךְ לְדֶרֶךְ אַחֶרֶת, הֲרֵי הִיא סְתוּמָה מֵהַצַּד הָאַחֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, אִם יוֹם תַּעַזְבֵנִי – יוֹמַיִם אֶעֱזָבֶךָ. וְלֹא יִמְצָא פֶּתַח עַד שֶׁיָּשׁוּב לְהִתְחַבֵּר עִם הַתּוֹרָה פָּנִים בְּפָנִים, וְלֹא יִשְׁכַּח מִמֶּנָּה. וְלָכֵן הַתּוֹרָה פּוֹתַחַת לִפְנֵי בְּנֵי אָדָם וּמַכְרִיזָה וְקוֹרֵאת לָהֶם, (משלי ח) אֲלֵיכֶם אִישִׁים אֶקְרָא וְגוֹ', וְכָתוּב (שם א) בְּרֹאשׁ הֹמִיּוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בָּעִיר אֲמָרֶיהָ תֹאמַר.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, ב' שְׁנֵי גַּגּוֹת, וְאֶחָד שֶׁאוֹחֵז אוֹתָם. מַה זֶּה אוֹמֵר? אֶלָּא אֶחָד לַשָּׁמַיִם וְאֶחָד לָאָרֶץ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹחֵז וּמְקַבֵּל אוֹתָם.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, שְׁלֹשָׁה אוֹרוֹת (צְדָדִים אֵלּוּ) אֵלּוּ עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים שֶׁאֲחוּזִים

וּבְגִין כָּךְ שֵׁירוּתָא דְאוֹרַיְיתָא ב'. דְּהָא הִיא אוֹרַיְיתָא (ס"א אִבֵּיהּ הֲוֵי אַסְוָותָא) **הֲוֵי וְאַסְוָותָא דְעָלְמָא. וּבְגִין כָּךְ, מָאן דְּאִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, כְּאִלּוּ אִשְׁתָּדַל בֵּיהּ בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. וְהָא אִתְּמַר, דְּאוֹרַיְיתָא כֻּלָּא, חַד שְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה אִיהִי. וּבְגִין דְּאִיהִי שְׁמָא קַדִּישָׁא, פַּתְחָא בְּבֵית, דְּאִיהִי כְּלָלָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, בִּתְלַת קִשְׁרֵי מְזֻמְּנוּתָא.**

תָּא חֲזֵי, כָּל אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, מִתְדַּבְּקִין בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמִתְעַטְּרֵי בְּעִטְּרֵי דְאוֹרַיְיתָא, וְאִתְרְחִימוּ לְעֵילָּא וְתַתָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹשִׁיט לוֹן יְמִינֵיהּ (ס"א וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַרְשִׁים לוֹן) **כָּל שֶׁכֵּן אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא נָמֵי בְּלֵילְיָא. וְהָא אוּקְמוּהָ, דְּאִינּוּן מִשְׁתַּתְּפֵי בִּשְׁכִינְתָּא** (נ"א בִּכְנֶסֶת

לשון הקודש

כְּאֶחָד, וְהֵם הַכְּלָל שֶׁל הַתּוֹרָה, וְאֵלּוּ פּוֹתְחִים פֶּתַח לַכֹּל. פּוֹתְחִים פֶּתַח לָאֻמּוּנָה, וְאֵלֶּה הַבַּיִת שֶׁל הַכֹּל, וְעַל זֶה נִקְרָאוּ בַּיִת, שֶׁאֵלֶּה הֵם הַבַּיִת.

מִשּׁוּם כָּךְ הַתְּחָלַת הַתּוֹרָה ה', שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה (פִּרוּתֶיהָ הֵם הֶרְפּוּאָה) **הִיא** רְפוּאַת הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ, מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה כְּאִלּוּ הִשְׁתַּדֵּל בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁכָּל הַתּוֹרָה הִיא שֵׁם קָדוֹשׁ אֶחָד עֶלְיוֹן, וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא שֵׁם קָדוֹשׁ, הִיא פּוֹתַחַת בְּבֵית, שֶׁהִיא הַכְּלָל שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בִּשְׁלֹשֶׁת קִשְׁרֵי הָאֻמּוּנָה.

בֵּא רְאֵה, כָּל אֵלּוּ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, נִדְבָּקִים בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וּמִתְעַטְּרִים בְּעַטְּרוֹת הַתּוֹרָה, וַאֲהוּבִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשִׁיט לָהֶם אֶת יְמִינוֹ (וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹשֵׁם אוֹתָם). כָּל שֶׁכֵּן אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה גַּם בַּלַּיְלָה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁהֵם מִשְׁתַּתְּפִים עִם הַשְּׁכִינָה (בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל)

(ישׂרָאֵל) וְאִתְחַבָּרוּ כַּחֲדָא. וְכַד אָתֵי צַפְרָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְעַטֵּר לְהוּ, בְּחַד חוּטָא דְּחֶסֶד, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בֵּין עִלָּאִין וְתַתָּאִין.

וְכָל אִינּוּן כּוֹכְבֵי צַפְרָא, בְּשַׁעֲתָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְכָל אִינּוּן דְּלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא, אָתָאן לְאִתְחַזָּאָה קָמֵי מַלְכָּא, כֻּלְּהוּ מְזַמְּרֵי כַּחֲדָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מָאי וַיָּרִיעוּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה כד) רוֹעָה הִתְרוֹעֲעָה הָאָרֶץ. דְּאִינּוּן דִּינִין מִתַּבְּרִין, וְאַתְּבָּרוּ כֻּלְּהוּ מִקַּמֵּי בֹקֶר, כַּד אִתְעַר בֹּקֶר בְּעָלְמָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (בראשית כד) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר. וְעַל דָּא וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

רִבִּי אֶלְעָזָר הָוָה אָזִיל בְּאוֹרְחָא, אַשְׁכַּחֵיהּ לְרִבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר דְּהַוָה אָתֵי, גְּעָא חֲמָרֵיהּ. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, וַדַּאי בְּטַקּוּלָא (נ"א בְּקָלָא) דְּחֶדְוָותָא

לשון הקודש

וּמִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד. וּכְשֶׁבָּא הַבֹּקֶר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְעַטֵּר אוֹתָם בְּחוּט אֶחָד שֶׁל חֶסֶד, לְהִוָּדֵע בֵּין עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

וְכָל אוֹתָם כּוֹכְבֵי בֹּקֶר, בְּשָׁעָה שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְכָל אוֹתָם שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בָּאִים לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, כֻּלָּם מְזַמְּרִים כְּאֶחָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מַה זֶּה וַיָּרִיעוּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כד) רֹעָה הִתְרֹעֲעָה הָאָרֶץ. שֶׁאוֹתָם דִּינִים מִשְׁתַּבְּרִים, וְכֻלָּם נִשְׁבָּרִים מִלִּפְנֵי הַבֹּקֶר, כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר בֹּקֶר בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כב) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר. וְעַל כֵּן – וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

רִבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ. מָצָא אֶת רִבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר שֶׁהָיָה בָּא. גָּעָה

דַּחֲמָרָא, חֲמִינָא (חָמִית) אַנְפִּין חַדְתִּין יִשְׁתַּכְּחוּן הָכָא, כֵּיוָן דְּנָפַק מִבָּתַר עַנְפּוֹי דְטוּרָא, חָמָא לֵיהּ לְרִבִּי אֶלְעָזָר דְּהַוָה אָתֵי, אָמַר וַדַּאי טַקּוּלָא (נ"א קָלָא) דְּחֶדְוּתָא אִשְׁתְּלִים. נָחַת רִבִּי אֶלְעָזָר לְגַבֵּיהּ, וְנָשִׁיק לֵיהּ, אָמַר לֵיהּ אִי טוּפְסָא דְאָרְחָא, חַד לְגַבָּךְ, נֵזִיל וְנִתְחַבַּר כַּחֲדָא. וְאִי לָאו טוֹל אָרְחָךְ וְזִיל. אָמַר לֵיהּ, וַדַּאי לָקְבָלָךְ אֲזִילְנָא, כֵּיוָן דְּאַשְׁכַּחְנָא לָךְ, אֵיזִיל אֲבַתְרָךְ וְנִתְחַבָּר כַּחֲדָא.

פָּתַח רִבִּי פִּנְחָס וְאָמַר, (תהלים קכח) יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב וְגוֹ'. יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן, מָאי טַעְמָא מִצִּיּוֹן. בְּגִין דְּהָא מִתַּמָּן שָׁרָאן בִּרְכָאן לְאִשְׁתַּתְּפָא (ס"א לְאִשְׁתַּכְּחָא). הָדָא הוּא דִכְתִיב כִּי שָׁם צִוָּה יְיָ אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם. וּבְגִין כָּךְ יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן דְּהָא מִתַּמָּן נַפְּקֵי בִּרְכָאן לְכֹלָּא.

לשון הקודש

חֲמוֹרוֹ. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, וַדַּאי בְּמִשְׁקַל (בְּקוֹל) שִׂמְחַת הַחֲמוֹר אֲנִי רוֹאֶה שֶׁפָּנִים חֲדָשׁוֹת יִמָּצְאוּ פֹּה. כֵּיוָן שֶׁיָּצָא מֵאַחַר עַנְפֵי הָהָר, רָאָה אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁהָיָה בָּא. אָמַר, וַדַּאי מִשְׁקַל (קוֹל) הַשִּׂמְחָה נִשְׁלָם. יָרַד רַבִּי אֶלְעָזָר אֵלָיו וְנָשַׁק לוֹ. אָמַר לוֹ, אִם צוּרַת הַדֶּרֶךְ הָאַחַת אֵלֶיךָ, נֵלֵךְ וְנִתְחַבֵּר כְּאֶחָד. וְאִם לֹא, קַח אֶת דַּרְכְּךָ וָלֵךְ. אָמַר לוֹ, וַדַּי שֶׁכְּנֶגְדְּךָ אֲנִי הוֹלֵךְ, כֵּיוָן שֶׁמָּצָאתִי אוֹתְךָ, אֵלֵךְ אַחֲרֶיךָ וְנִתְחַבֵּר כְּאֶחָד.

פָּתַח רַבִּי פִּנְחָס וְאָמַר, (תהלים קכח) יְבָרֶכְךָ ה' מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב וְגוֹ'. יְבָרֶכְךָ ה' מִצִּיּוֹן, מָה הַטַּעַם מִצִּיּוֹן? מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת לְהִשְׁתַּתֵּף (לְהִמָּצֵא). זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ, יְבָרֶכְךָ ה' מִצִּיּוֹן, שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת לַכֹּל.

וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלִַם, דִּבְגִינֵי צִיּוֹן יְרוּשָׁלִַם אִתְבָּרְכָא, דְּכֵיוָן דְּצִיּוֹן אִתְמְלֵי בִּרְכָאן, כְּדֵין יְרוּשָׁלִַם אִתְבָּרְכָא, וְאִשְׁתְּכָחוּ בָהּ רַחֲמִים. וְכַד יְרוּשָׁלִַם אִתְבָּרְכָא, כָּל עַמָּא אִתְבָּרְכָא.

כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, דְּלָא יִתְחַזֵּי קֻשְׁיָא בְּיוֹמָךְ, כְּמָה לְאָבוּךָ. וְעַל דָּא וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלִַם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ. וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ, דַּחֲלֵי חַטָּאָה, חֲסִידִין, קַדִּישִׁין, כְּדֵין שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל. מָאי שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא, כְּמַאן דְּאָמַר שְׁלָמָא עַל רֵישֵׁיהּ דְּמַלְכָּא, דְּלָא יֶחְסַר כֹּלָּא. כַּךְ שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל, בְּזִמְנָא דְּצַדִּיקַיָּיא יִשְׁתַּכְּחוּן בְּעָלְמָא.

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי יז) עֲטֶרֶת זְקֵנִים בְּנֵי בָנִים וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם. בָּנִים הָא אוֹקִימְנָא. בְּנֵי בָנִים, אִלֵּין שְׁאַר כִּתְרֵי מַלְכָּא, כְּמָה

לשון הקודש

וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָם, שֶׁבִּגְלַל צִיּוֹן יְרוּשָׁלַיִם מִתְבָּרֶכֶת. שֶׁכֵּיוָן שֶׁצִּיּוֹן הִתְמַלֵּא בִּבְרָכוֹת, אָז יְרוּשָׁלַיִם מִתְבָּרֶכֶת, וְנִמְצָאִים בָּהּ רַחֲמִים. וּכְשֶׁיְּרוּשָׁלַיִם מִתְבָּרֶכֶת, כָּל הָעָם מִתְבָּרֵךְ.

כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ, שֶׁלֹּא תֵרָאֶה קֻשְׁיָא בְּיָמֶיךָ כְּמוֹ לְאָבִיךָ. וְעַל זֶה – וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ. וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ, יִרְאֵי חֵטְא, חֲסִידִים, קְדוֹשִׁים. אָז – שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל. מַה זֶּה שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל? אֶלָּא כְּמִי שֶׁאוֹמֵר: שָׁלוֹם עַל רֹאשׁ הַמֶּלֶךְ, שֶׁלֹּא יֶחְסַר כֹּל. כָּךְ שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל, בִּזְמַן שֶׁצַּדִּיקִים יִמָּצְאוּ בָעוֹלָם.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי יז) עֲטֶרֶת זְקֵנִים בְּנֵי בָנִים וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם. בָּנִים – הֲרֵי בֵּאַרְנוּ. בְּנֵי בָנִים

דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה נד) וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ׳. וּכְתִיב (איכה ד) בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם, לָא מִתְעַטְּרָן בְּנִין אֶלָּא בַּאֲבָהָן. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, דִּבְנִין לָא מִתְעַטְּרֵי, וְלָא מִשְׁתַּקְיָין מִשַּׁקְיוּ דְנַחֲלָא, אֶלָּא בְּזִמְנָא דַּאֲבָהָן מִתְעַטְּרָאן וּמִתְבָּרְכָאן, הָדָא הוּא דִכְתִיב (דף ל"ו ע"ב) וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם.

עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, מָטָא עִדָּן צְלוֹתָא, נַחְתּוּ וְצַלּוּ. עַד דַּהֲווֹ מְצָלֵּי, קַפְטָר חַד חִוְיָא בְּרַגְלוֹי דְּחַמְרָא, דְּרִבִּי פִּנְחָס. קִסְטָא (ס"א קַפְטָא) וְנָעָא תְּרֵי זִמְנֵי. בָּתַר דְּסִיְּימוּ צְלוֹתָא, אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, וַדַּאי צַעֲרָא הוּא לִבְעִירָא דִילִי, דְּהָא יוֹמָא דָא אַקְדִּימְנָא, וַהֲוֵינָא מַרְחִישׁ בְּאוֹרַיְיתָא, וְאַעְבַּר לִי בַּאֲתַר דְּלִכְלוּכָא שַׁרְיָא, וְהַשְׁתָּא מְצַעֲרֵי לָהּ. קָמוּ וְחָמוּ חַד חִוְיָא קָטִיר אֲרַגְלֵיהּ, אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, חִוְיָא חִוְיָא, זִיל

לשון הקודש

– אֵלּוּ שֶׁאָר כִּתְרֵי הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יד) וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה׳. וְכָתוּב (איכה ד) בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם. אֵין מִתְעַטְּרִים הַבָּנִים אֶלָּא בָּאָבוֹת. מִכָּאן לָמַדְנוּ שֶׁבָּנִים לֹא מִתְעַטְּרִים וְלֹא מְשִׁקִים מֵהַשְׁקָיַת הַנַּחַל, אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהָאָבוֹת מִתְעַטְּרִים וּמְבֹרָכִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הִגִּיעַ זְמַן תְּפִלָּה. יָרְדוּ וְהִתְפַּלְּלוּ. בְּעוֹד שֶׁהָיוּ מִתְפַּלְּלִים, נִכְרַךְ נָחָשׁ אֶחָד בְּרַגְלֵי חֲמוֹרוֹ שֶׁל רַבִּי פִּנְחָס. בָּעַט (נבהל) וְנָעָה פַּעֲמַיִם. אַחַר שֶׁסִּיְּמוּ אֶת הַתְּפִלָּה, אָמַר רַבִּי פִּנְחָס: וַדַּאי צַעַר הוּא לַבְּהֵמָה שֶׁלִּי, שֶׁהַרֵי הַיּוֹם הַזֶּה הִקְדַּמְתִּי, וְהָיִיתִי מְרַחֵשׁ בַּתּוֹרָה, וְהֶעֱבִיר אוֹתִי בְּמָקוֹם שֶׁשּׁוֹרֶה לִכְלוּךְ, וְעַכְשָׁו מְצַעֲרִים אוֹתוֹ. קָמוּ וְרָאוּ נָחָשׁ

וְאַסְחַר (ס"א וְאַסְטַר) **קוּטְרָךְ, בְּקִטְפּוּרָא דְּחוּרָא. אַדְּהָכִי אִתְנְשַׁר חִוְיָא, וְנָפַל קַפְּסִירֵי קַפְּסִירֵי.**

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וּמַה כָּל כַּךְ מְדַקְדֵּק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּצַדִּיקַיָּיא. אָמַר לֵיהּ, וַדַּאי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְדַקְדֵּק בְּהוּ בְּצַדִּיקַיָּיא, וְנָטִיר לוֹן, וּבָעָא לְאוֹסְפָּא לוֹן קֻדְשָׁה עַל קֻדּוּשָׁתַיְיהוּ וְהַשְׁתָּא הַאי חֲמָרָא, עַל דְּלָא נָטַר קֻדּוּשָׁתָא דִּילִי אִצְטָעַר. וְדָא חִוְיָא שְׁלִיחָא הַוְיָא, וְכַמָּה שְׁלוּחִין אִית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבְכֻלְּהוּ עָבִיד שְׁלִיחוּתֵיהּ, וַאֲפִילוּ בְּחֵיוָת בָּרָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ויקרא כו) **וְהִשְׁלַחְתִּי בָכֶם אֶת חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשִׁכְּלָה אֶתְכֶם. וַאֲפִילוּ בְּיַד גּוֹי, הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (דברים כח) **יִשָּׂא יְיָ' עָלֶיךָ גּוֹי מֵרָחֹק מִקְצֵה הָאָרֶץ.**

לשון הקודש

אֶחָד קָשׁוּר עַל רַגְלָיו. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס: נָחָשׁ נָחָשׁ, לֵךְ וְסוֹבֵב (וְצַדֵּד) אֶת קִשְׁרְךָ בְּמִדְרוֹן הַחוֹר. בֵּינְתַּיִם נָשַׁר הַנָּחָשׁ וְנָפַל חֲתִיכוֹת חֲתִיכוֹת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּמַה כָּל כָּךְ מְדַקְדֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּצַּדִּיקִים? אָמַר לוֹ, וַדַּאי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים וְשׁוֹמֵר אוֹתָם, וְרוֹצֶה לְהוֹסִיף לָהֶם קְדֻשָּׁה עַל קְדֻשָּׁתָם, וְעַכְשָׁו הַחֲמוֹר הַזֶּה, שֶׁלֹּא שָׁמַר אֶת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלִּי, הוּא הִצְטַעֵר. וְהַנָּחָשׁ הַזֶּה הָיָה שָׁלִיחַ, וְכַמָּה שְׁלִיחִים יֵשׁ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבְכֻלָּם הוּא עוֹשֶׂה אֶת שְׁלִיחוּתוֹ, וַאֲפִלּוּ בְּחַיּוֹת הַשָּׂדֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) וְהִשְׁלַחְתִּי בָכֶם אֶת חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשִׁכְּלָה אֶתְכֶם. וַאֲפִלּוּ בְּיַד גּוֹי, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים כח) יִשָּׂא ה' עָלֶיךָ גּוֹי מֵרָחֹק מִקְצֵה הָאָרֶץ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וּבִידָא דְיִשְׂרָאֵל עָבִיד שְׁלִיחוּתָא. אָמַר לֵיהּ, אִין. כְּגוֹן דְּרָשָׁע בִּידָא דְצַדִּיק. אֲבָל דְּרָשָׁע בִּידָא דְיִשְׂרָאֵל דְּרָשָׁע אַחֲרָא, לָא עָבִיד בֵּיהּ שְׁלִיחוּתָא, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְאִיהוּ לָא מְכַוְּוֹן בֵּיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות כא) וַאֲשֶׁר לֹא צָדָה וְהָאֱלֹהִים אִנָּה לְיָדוֹ. וַאֲשֶׁר לֹא צָדָה דַיְיקָא, דְּלָא לְקַטְלָא לֵיהּ. דָּא, וְהָאֱלֹהִים אִנָּה לְיָדוֹ, בְּגִין לְאַעְנְשָׁא לְתַרְוַוּיְיהוּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הֵיכִי עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁלִיחוּתָא בִידָא דְהָנֵי, וּבִידָא דְגוֹי. אָמַר לֵיהּ וְאָבוּךְ לָא קָאָמַר לָךְ. אָמַר לֵיהּ עַד לָא שָׁאִילְנָא.

פָּתַח וְאָמַר, (איוב לד) וְהוּא יַשְׁקִט וּמִי יַרְשִׁיעַ וְגוֹ'. וְהוּא יַשְׁקִט, בְּזִמְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב שְׁקִיטוּ וְשַׁלְוָה לְבַר נָשׁ, מָאן הוּא רַשַׁאי

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּבְיַד יִשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּת? אָמַר לוֹ, כֵּן, כְּמוֹ רָשָׁע בְּיַד צַדִּיק. אֲבָל רָשָׁע בְּיַד יִשְׂרָאֵל רָשָׁע אַחֵר, לֹא עוֹשֶׂה בּוֹ שְׁלִיחוּת, אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁאֵינוֹ מְכַוֵּן בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כא) וַאֲשֶׁר לֹא צָדָה וְהָאֱלֹהִים אִנָּה לְיָדוֹ. וַאֲשֶׁר לֹא צָדָה דַּוְקָא, שֶׁלֹּא לַהֲרֹג אוֹתוֹ. זֶה וְהָאֱלֹהִים אִנָּה לְיָדוֹ, כְּדֵי לְהַעֲנִישׁ אֶת שְׁנֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵיךְ עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁלִיחוּת בִּידֵי אֵלֶּה וּבְיַד גּוֹי? אָמַר לוֹ, וְאָבִיךָ לֹא אָמַר לְךָ? אָמַר לוֹ, טֶרֶם שָׁאַלְתִּי.

פָּתַח וְאָמַר, (איוב לד) וְהוּא יַשְׁקִט וּמִי יַרְשִׁיעַ וְגוֹ'. וְהוּא יַשְׁקִט – בִּזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ, וּלְמֶעְבַּד לֵיהּ קַטֵיגוֹרְיָא. וְיַסְתֵּר פָּנִים וּמִי יְשׁוּרֶנּוּ. וּבְזִמְנָא דְּאִיהוּ אַסְתִּיר עֵינֵיהּ מִלְּאַשְׁגְּחָא עָלֵיהּ, מָאן הוּא דְּיִשְׁגַּח עָלֵיהּ, לְנַטְרָא לֵיהּ, וּלְמֶעְבַּד לֵיהּ נְטִירוּ. וְאוֹרְחוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדָא, עַל גּוֹי, וְעַל אָדָם יַחַד. בֵּין לְעָלְמָא כֹּלָּא, בֵּין לְעַמָּא חַד, בֵּין לְחָד בִּלְחוֹדוֹי.

תָּא חֲזֵי, בְּזִמְנָא דִּבְנֵי נָשָׁא מִתְכַּשְּׁרָן עוֹבָדִין לְתַתָּא, אִתְעַר לְגַבַּיְיהוּ לְעֵילָא יְמִינָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּדֵין מִתְעָרִין כַּמָּה רְחִימִין, כַּמָּה נְטוּרֵי עָלְמָא, כַּמָּה נְטוּרֵי דְּבַר נָשׁ, מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא. וּכְדֵין אִתְכַּפְיָא שְׂמָאלָא, וְלָא יַכְלָא לְשַׁלְטָאָה. וּבְזִמְנָא דִּבְנֵי אֱנָשָׁא לָא מִתְכַּשְּׁרָן עוֹבָדִין לְתַתָּא, שְׂמָאלָא אִתְעַר, וְכָל אִינּוּן דְּאָתוּ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, כֻּלְּהוּ אִתְעָרוּ, וְכֻלְּהוּ אִתְעַבִּידוּ

לשון הקודש

הוּא נוֹתֵן שֶׁקֶט וְשַׁלְוָה לָאָדָם, מִי הוּא שֶׁרַשַּׁאי לְהַזִּיק לוֹ וְלַעֲשׂוֹת לוֹ קָטֵגוֹרְיָה? וְיַסְתֵּר פָּנִים וּמִי יְשׁוּרֶנּוּ – וּבְזְמַן שֶׁהוּא מַסְתִּיר אֶת עֵינוֹ מִלְּהַשְׁגִּיחַ עָלָיו, מִי הוּא שֶׁיַּשְׁגִּיחַ עָלָיו לִשְׁמֹר אוֹתוֹ וְלַעֲשׂוֹת לוֹ שְׁמִירָה? וְדַרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּזֶה עַל גּוֹי וְעַל אָדָם יַחַד. בֵּין לְכָל הָעוֹלָם, בֵּין לְעַם אֶחָד, בֵּין לְאֶחָד לְבַדּוֹ.

בא רְאֵה, בִּזְמַן שֶׁבְּנֵי אָדָם כְּשֵׁרִים מַעֲשֵׂיהֶם לְמַטָּה, מִתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם לְמַעְלָה יְמִינוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָז מִתְעוֹרְרִים כַּמָּה אוֹהֲבִים, כַּמָּה שׁוֹמְרֵי הָעוֹלָם, כַּמָּה שׁוֹמְרֵי הָאָדָם, מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל. וְאָז נִכְנָע הַשְּׂמֹאל וְלֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט. וּבִזְמַן שֶׁבְּנֵי אָדָם אֵין כְּשֵׁרִים מַעֲשֵׂיהֶם לְמַטָּה, מִתְעוֹרֵר הַשְּׂמֹאל, וְכָל אֵלּוּ שֶׁבָּאוּ מִצַּד הַשְּׂמֹאל, כֻּלָּם מִתְעוֹרְרִים וְכֻלָּם נַעֲשִׂים שְׁלוּחִים לְהָרַע

שְׁלוּחִין לְאַבְאָשָׁא לְגַבַּיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא. דְּהָא אִינּוּן דְּעָבְרוּ עַל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא, כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין בְּאַנְפַּיְיהוּ, וְאִשְׁתְּמוֹדְעָן לְגַבֵּי אִינּוּן דְּמִתְעָרֵי מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא.

וּבְגִין כָּךְ, חֵיוָתָא וְעוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וְכָל אִינּוּן דְּאָתוּ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, כֻּלְּהוּ אִקְרוּן (נ"א אִינּוּן) שְׁלוּחִין, לְגַבֵּי אִינּוּן רְשִׁימִין דְּמִתְעָרֵי לְהוּ. וְיִשְׂרָאֵל, אַף עַל גַּב דְּלָא מְכַשְּׁרָן עוֹבָדִין, כֻּלְּהוּ מִן סִטְרָא דִימִינָא קָא אַתְיָין. וּבְגִין דְּאִתְכַּפְיָיא יְמִינָא בְּעוֹבָדַיְיהוּ, שַׁלְטָא עָלַיְיהוּ שְׂמָאלָא, וְכָל אִינּוּן דְּאָתוּ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְעַל דָּא, שְׁלִיחוּתָא בִידָא דְּחֵיוָתָא וְגוֹי, וְכָל דְּדָמֵי לוֹן, דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְלָא בִידָא דְיִשְׂרָאֵל, דְּאַף עַל גַּב דְּחַיָּיבָא אִיהוּ, מִסִּטְרָא דִימִינָא קָא אָתֵי.

לשון הקודש

לִבְנֵי הָאָדָם. שֶׁהֵרֵי אוֹתָם שֶׁעָבְרוּ עַל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, כֻּלָּם רְשׁוּמִים בִּפְנֵיהֶם, וְנוֹדָעִים לְאוֹתָם שֶׁמְּעוֹרְרִים מִצַּד הַשְּׂמֹאל.

וּמִשּׁוּם כָּךְ הַחַיּוֹת וְעוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וְכָל אוֹתָם שֶׁבָּאִים מִצַּד הַשְּׂמֹאל, כֻּלָּם נִקְרָאִים (הם) שְׁלוּחִים לְאוֹתָם הָרְשׁוּמִים שֶׁמִּתְעוֹרְרִים אוֹתָם. וְיִשְׂרָאֵל, אַף עַל גַּב שֶׁאֵין מַעֲשֵׂיהֶם כְּשֵׁרִים, כֻּלָּם בָּאִים מִצַּד הַיָּמִין. וּמִשּׁוּם שֶׁהַיָּמִין נִכְנָע מִמַּעֲשֵׂיהֶם שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם הַשְּׂמֹאל, וְכָל אוֹתָם שֶׁבָּאִים מִצַּד הַשְּׂמֹאל. וְלָכֵן הַשְּׁלִיחוּת בִּידֵי הַחַיּוֹת וְהַגּוֹי וְכָל שֶׁדּוֹמֶה לָהֶם, שֶׁהֵם מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְלֹא בְּיַד שֶׁל יִשְׂרָאֵל. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהוּא רָשָׁע, הוּא בָּא מִצַּד הַיָּמִין.

וְיִשְׂרָאֵל חַיָּיבָא, דְּנָפַל בִּידָא דְיִשְׂרָאֵל חַיָּיבָא אַחֲרָא, בְּזִמְנָא דְלָא אִתְכַּוָּון בֵּיהּ, בְּגִין דְּיִתְעַנְּשׁוּ תַּרְוַוּיְיהוּ, וְיִקַּבְּלוּן עוֹנְשָׁא לְדַכְּאָה לוֹן. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מְנָלָן. אָמַר לֵיהּ אִינּוּן בִּימִינָא. וְלָא אִתְדְּבָקוּ בִשְׂמָאלָא, וְלָא אִתְעָרְבוּ בַהֲדָהּ לְעָלְמִין, וְעַל דָּא, לְזִמְנָא אַחֲרָא אִתְעָבְרוּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מֵנָא לָן. אָמַר לֵיהּ, תָּא חָזֵי כֵּן (שופטים כ) פִּלֶגֶשׁ בַּגִּבְעָה, דְּאַף עַל גַּב דְּחַיָּיבֵי נִינְהוּ, לָא בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְיִתְעָרוּן גַּבַּיְיהוּ חַיָּיבֵי יִשְׂרָאֵל אַחֲרָנִין. וְעַל דָּא מִיתוּ (מִיִּשְׂרָאֵל) כָּל אִינּוּן זִמְנִין דְּמִיתוּ. עַד דְּכֻלְּהוּ חַיָּיבִין דְּאִתְעָרוּ לְגַבַּיְיהוּ, מִיתוּ וְאִתְאֲבִידוּ, וְאִשְׁתָּאֲרוּ אִינּוּן (דף ל"ז ע"א) זַכָּאִין יַתִּיר, דְּיַעַבְדּוּן מִלָּה בְּאֹרַח קְשׁוֹט. וְאַף עַל גַּב דְּזַכָּאִין אִינּוּן, לָא אִתְיְיהִיב מִלָּה, אֶלָּא לְאִינּוּן דְּאִתְיְיהִיב. כַּד שְׁקִילָן עָלְמִין כַּחֲדָא, עָלְמָא

לשון הקודש

וְיִשְׂרָאֵל רָשָׁע שֶׁנָּפַל בְּיַד יִשְׂרָאֵל רָשָׁע אַחֵר, בִּזְמַן שֶׁלֹּא הִתְכַּוֵּן בּוֹ – כְּדֵי שֶׁשְּׁנֵיהֶם יֵעָנְשׁוּ וִיקַבְּלוּ עֹנֶשׁ לְטַהֵר אוֹתָם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִנַּיִן לָנוּ? אָמַר לוֹ, הֵם בִּימִין, וְלֹא נִדְבְּקוּ בַשְּׂמֹאל, וְלֹא הִתְעָרְבוּ עִמּוֹ לְעוֹלָמִים, וְלָכֵן לִזְמַן אַחֵר הֵם יַעַבְרוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִנַּיִן לָנוּ? אָמַר לוֹ, בֹּא רְאֵה מִפִּילֶגֶשׁ בַּגִּבְעָה, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהָיוּ רְשָׁעִים, לֹא רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ אֲלֵיהֶם רִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל אֲחֵרִים, וְלָכֵן מֵתוּ (מִיִּשְׂרָאֵל) כָּל אוֹתָם פְּעָמִים שֶׁמֵּתוּ. עַד שֶׁכָּל הָרְשָׁעִים שֶׁהִתְעוֹרְרוּ עֲלֵיהֶם מֵתוּ וְנֶאֱבְדוּ, וְנִשְׁאֲרוּ אוֹתָם צַדִּיקִים יוֹתֵר שֶׁיַּעֲשׂוּ אֶת הַדָּבָר בְּדֶרֶךְ אֲמִתִּית. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם צַדִּיקִים, לֹא נִתַּן הַדָּבָר, אֶלָּא

תַּתָּאָה כְּגַוְונָא דְעָלְמָא עִלָּאָה, וְהַהוּא זִמְנָא, לָא אִשְׁתְּכָחוּ עָלְמִין שְׁקִילָן כַּחֲדָא.

וְעַל דָּא, חַיָּבִין דְּיִשְׂרָאֵל לְגַבֵּיהוּ דְחַיָּבִין אַחֲרָנִין, לָאו אִינּוּן שְׁלוּחֵי מַלְכָּא, דְּהָא לָא אַתְיָין מִסִּטְרָא דְשְׂמָאלָא. מִתָּל לִבְנֵי נָשָׁא דְחָבוּ לְמַלְכָּא, אִתְעַר סַנְטִירָא לְגַבֵּיהוּ, לְתַפְשָׁא לוֹן, וּלְאַעְנְשָׁא לוֹן, לְאִינּוּן דְּחָבוּ לְמַלְכָּא. קָם חַכִּים חַד מִנַּיְיהוּ, וְאִתְעֲרַב בַּהֲדֵי בְנֵי סַנְטִירָא, זָקַף סַנְטִירָא עֵינוֹי וְחָמָא לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ מָאן יָהֲבָךְ לְגַבָּן, וְלָאו אַנְתְּ מֵאִינּוּן דְּחָבוּ לְמַלְכָּא, הָא אַנְתְּ אִתְעַנָּשׁ בְּקַדְמִיתָא, שְׁקִילוּ לֵיהּ וְקַטְלוּהוּ.

כַּךְ יִשְׂרָאֵל מִסִּטְרָא דִימִינָא קָא אַתְיָין, וְלָא אִתְדַּבָּקוּ בִּשְׂמָאלָא, וְלָא אִתְעָרְבוּ בַּהֲדָהּ לְעָלְמִין. וְכַד אִינּוּן גָּרְמִין בְּחוֹבַיְיהוּ, דְּאִתְכַּפְיָא

לשון הקודש

לְאוֹתָם שֶׁנִּתָּן. כְּשֶׁשְּׁקוּלִים הָעוֹלָמוֹת כְּאֶחָד, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְאוֹתוֹ הַזְּמַן לֹא נִמְצְאוּ הָעוֹלָמוֹת שְׁקוּלִים כְּאֶחָד.

וְעַל כֵּן, רְשָׁעִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי רְשָׁעִים אֲחֵרִים אֵינָם שְׁלוּחֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֲרֵי אֵינָם בָּאִים מִצַּד הַשְּׂמֹאל. מָשָׁל לִבְנֵי אָדָם שֶׁחָטְאוּ לַמֶּלֶךְ. הִתְעוֹרֵר הַשּׂוֹטֵר אֲלֵיהֶם לִתְפֹּשׂ אוֹתָם וּלְהַעֲנִישׁ אוֹתָם, לְאוֹתָם שֶׁחָטְאוּ לַמֶּלֶךְ. קָם חָכָם אֶחָד מֵהֶם וְהִתְעָרֵב עִם בְּנֵי הַשּׂוֹטֵר. הֵרִים הַשּׂוֹטֵר אֶת עֵינָיו וְרָאָה אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ, מִי נָתַן אוֹתְךָ בֵּינֵינוּ? וַהֲרֵי אֵינְךָ מֵאוֹתָם שֶׁחָטְאוּ לַמֶּלֶךְ. הֲרֵי אַתָּה תֵּעָנֵשׁ בָּרִאשׁוֹנָה! לָקְחוּ אוֹתוֹ וְהָרְגוּ אוֹתוֹ.

כָּךְ יִשְׂרָאֵל בָּאִים מִצַּד הַיָּמִין, וְלֹא נִדְבְּקוּ בַּשְּׂמֹאל, וְלֹא הִתְעָרְבוּ עִמּוֹ לְעוֹלָמִים. וּכְשֶׁהֵם גּוֹרְמִים בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁנִּכְנָע

יְמִינָא, וְאִתְעַר שְׂמָאלָא וְכָל אִינּוּן דְּאָתוּ מִסִּטְרֵיהּ, אִי חַד מִיִּשְׂרָאֵל קָם לְאִתְעָרְבָא בַּהֲדַיְיהוּ, אִשְׁתְּמוֹדְעָן בֵּיהּ, אַמְרֵי לֵיהּ לָאו אַנְתְּ מֵאִינּוּן דְּקָא אַתְיָין מִסִּטְרָא דִימִינָא, דְּאִתְכַּפְיָא מֵחוֹבַיְיהוּ, וְלָאו אַנְתְּ מֵאִינּוּן דְּחָבוּ לְמַלְכָּא מָאן יָהֲבָךְ לְגַבָּן. אִשְׁתְּכַח דְּאִיהוּ אִתְעַנָּשׁ בְּקַדְמִיתָא. וּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא צָוַוח לָקָבְלַיְיהוּ, וְאָמַר (קהלת ח) עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ. לְרַע לוֹ וַדַּאי, בְּגִין דְּלָאו שְׁלִיחָא דְמַלְכָּא אִיהוּ, וְלָא אָתֵי מֵהַהוּא סִטְרָא.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר וַדַּאי הָכִי הוּא, דְּהָא תָּנִינָן, דְּאִית יְמִינָא וְאִית שְׂמָאלָא, רַחֲמֵי וְדִינָא, יִשְׂרָאֵל (לִימִינָא), וְעוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה לִשְׂמָאלָא. יִשְׂרָאֵל אַף עַל גַּב דְּחַיָּיבֵי נִינְהוּ, וְאִתְכַּפְיָין, אִינּוּן בִּימִינָא, וְלָא אִתְדַּבְּקָן בִּשְׂמָאלָא, וְלָא אִתְעָרְבוּן בַּהֲדָהּ לְעָלְמִין. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (תהלים ס) הוֹשִׁיעָה

לשון הקודש

הַיָּמִין, וְהַשְּׂמֹאל מִתְעוֹרֵר וְכָל אוֹתָם שֶׁבָּאִים מִצִּדּוֹ – אִם אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עוֹמֵד לְהִתְעָרֵב עִמָּם, הֵם מַכִּירִים אוֹתוֹ וְאוֹמְרִים לוֹ: אֵינְךָ מֵאוֹתָם שֶׁבָּאִים מִצַּד הַיָּמִין, שֶׁנִּכְנָע מֵהָעוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם, וְאֵינְךָ מֵאוֹתָם שֶׁחָטְאוּ לַמֶּלֶךְ, מִי נָתַן אוֹתְךָ אֶצְלֵנוּ? נִמְצָא שֶׁהוּא נֶעֱנָשׁ בָּרִאשׁוֹנָה. וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ צוֹוֵחַ כְּנֶגְדָּם וְאוֹמֵר, (קהלת ח) עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ. לְרַע לוֹ וַדַּאי, מִכֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ שְׁלִיחַ הַמֶּלֶךְ, וְלֹא בָא מֵאוֹתוֹ הַצַּד.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי כָּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁיֵּשׁ יָמִין וְיֵשׁ שְׂמֹאל, רַחֲמִים וְדִין. יִשְׂרָאֵל (לְיָמִין), וְעוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה לִשְׂמֹאל. יִשְׂרָאֵל, אַף עַל גַּב שֶׁהֵם רְשָׁעִים וְנִכְנָעִים, הֵם בְּיָמִין וְלֹא נִדְבָּקִים לַשְּׂמֹאל,

יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי. דְּכַד אִסְתַּלָּק יְמִינָא יִשְׂרָאֵל דְּאִתְדַּבְּקוּן בַּהֲדֵיהּ, יִסְתַּלְּקוּן וְיִתְעַטְּרוּן בֵּיהּ. כְּדֵין אִתְכַּפְיָא שְׂמָאלָא, וְכָל אִינּוּן דְּאָתוּ מִסִּטְרֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות טו) יְמִינְךָ יְיָ' תִּרְעַץ אוֹיֵב.

פְּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא וְגוֹ'. וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי, מָאי יוֹם הַשְּׁמִינִי. אֶלָּא כְּתִיב וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְגוֹ', כִּי שִׁבְעַת יָמִים יְמַלֵּא אֶת יֶדְכֶם. כִּי שִׁבְעַת, בְּשִׁבְעַת יָמִים מִיבְעֵי לֵיהּ, אוֹ שִׁבְעָה יָמִים יְמַלֵּא אֶת יֶדְכֶם, מָאי כִּי שִׁבְעַת יָמִים יְמַלֵּא.

אֶלָּא, זַכָּאִין אִינּוּן כַּהֲנֵי, דְּמִתְעַטְּרֵי בְּעִטְרוֹי דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וּמְשִׁיחִין בִּמְשַׁח רְבוּת קַדִּישָׁא, בְּגִין דְּאִתְעַר מִשְׁחָא (אַחֲרָא) עִלָּאָה, דְּמַשְׁקֵי לְכָל שִׁבְעָה, וְאִתְמַשְׁחָן מֵהַהוּא רְבוּת קַדִּישָׁא,

לשון הקודש

וְלֹא מִתְעָרְבִים עִמּוֹ לְעוֹלָמִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, (תהלים ס) הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי. שֶׁכַּאֲשֶׁר מִתְעַלֶּה הַיָּמִין, יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּדְבָּקִים עִמּוֹ יִתְעַלּוּ וְיִתְעַטְּרוּ בּוֹ. אָז נִכְנָע הַשְּׂמֹאל, וְכָל אוֹתָם שֶׁבָּאִים מִצִּדּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות טו) יְמִינְךָ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב. **פְּתַח** רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא וְגוֹ'. וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי, מַה זֶּה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי? אֶלָּא כָּתוּב, וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְגוֹ', כִּי שִׁבְעַת יָמִים יְמַלֵּא אֶת יֶדְכֶם. כִּי שִׁבְעַת?! בְּשִׁבְעַת יָמִים הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת, אוֹ שִׁבְעָה יָמִים יְמַלֵּא אֶת יֶדְכֶם. מַה זֶּה כִּי שִׁבְעַת יָמִים יְמַלֵּא? **אֶלָּא** אַשְׁרֵי הַכֹּהֲנִים שֶׁמִּתְעַטְּרִים בַּעֲטֶרֶת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וּמְשׁוּחִים בְּשֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, מִשּׁוּם שֶׁמִּתְעוֹרֵר הַשֶּׁמֶן

וְאִתְדְּלָקוּ מִנֵּיהּ כָּל אִינּוּן שִׁבְעָה בּוּצִינִין, וְהַאי מְשַׁח רְבוּת הוּא כְּלָלָא דְּכָל שִׁבְעָה, וְכֻלְּהוּ בֵּיהּ אִתְכְּלִילוּ.

וְתָנֵינָן שִׁיתָּא אִינּוּן, וְכֻלְּהוּ אִתְכְּלִילָן בְּהַאי, וְדָא הוּא כְּלָלָא דְּכֻלְּהוּ, וּבְגִין כַּךְ שִׁבְעַת יָמִים יְמַלֵּא, דְּהָא בְּהַאי תַּלְיָין. וְעַל דָּא, אִקְרֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בַּת שֶׁבַע. מָאי אִיהִי בַּת שֶׁבַע. דְּאִיהִי כְּלִילָא מִשִּׁיתָּא אַחֲרָנִין.

כֵּיוָן דְּהַאי שִׁבְעָה, אַשְׁלִים לְהוּ לְכַהֲנֵי, וְאַעְטַר לוֹן, וּמָשַׁח לוֹן בְּכֹלָּא, כַּד מָטוּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי תְּמִינָאָה, אִתְפְּקַד אַהֲרֹן לְקָרְבָּא עֵגֶל, בְּגִין דְּאִיהוּ בְּרֵיהּ דְּפָרָה, לְכַפָּרָא עַל הַהוּא חוֹבָא דְּעֵגֶל אַחֲרָא דַּעֲבַד אַהֲרֹן, וְחָב לְגַבֵּי פָּרָה, דְּאִיהִי תְּמִינָאָה, שְׁלִימוּ דֶּמֻמּוּנִיָּה (ס"א דֶּאֱמוּנֵי) **יִשְׂרָאֵל.**

לשון הקודש

(הָאַחֵר) הָעֶלְיוֹן שֶׁמַּשְׁקֶה אֶת כָּל הַשִּׁבְעָה, וְנִמְשָׁחִים מֵאוֹתוֹ מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, וְנִדְלָקִים מִמֶּנּוּ כָּל אוֹתָם שִׁבְעָה מְנוֹרוֹת, וְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה הַזֶּה הוּא הַכְּלָל שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעָה, וְכֻלָּם נִכְלְלוּ בּוֹ.

וְשָׁנִינוּ שֶׁהֵם שִׁשָּׁה, וְכֻלָּם כְּלוּלִים בָּזֶה, וְזֶהוּ הַכְּלָל שֶׁל כֻּלָּם, וּמִשּׁוּם כָּךְ שִׁבְעַת יָמִים יְמַלֵּא, שֶׁהֲרֵי בָּזֶה הֵם תְּלוּיִים. וְעַל כֵּן נִקְרֵאת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּת שֶׁבַע. מַה הִיא בַּת שֶׁבַע? שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִשִּׁשָּׁה אֲחֵרִים.

כֵּיוָן שֶׁהַשִּׁבְעָה הַזֶּה מַשְׁלִים אֶת הַכֹּהֲנִים וּמְעַטֵּר אוֹתָם וּמוֹשֵׁחַ אוֹתָם בַּכֹּל, כְּשֶׁמַּגִּיעִים לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא הַשְּׁמִינִית, הִצְטַוָּה אַהֲרֹן לְהַקְרִיב עֵגֶל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא בְּנָהּ שֶׁל הַפָּרָה, לְכַפֵּר עַל אוֹתוֹ חֵטְא הָעֵגֶל הָאַחֵר שֶׁעָשָׂה אַהֲרֹן, וְחָטָא אֶל הַפָּרָה, שֶׁהִיא שְׁמִינִית,

וְאִשְׁתְּכַח כַּהֲנָא שְׁלִים בְּכֹלָּא, בִּתְמַנְיָא מִינֵי לְבוּשִׁין דִּיקָר, שְׁלִים בְּכָל כִּתְרִין, שְׁלִים לְעֵילָּא, שְׁלִים לְתַתָּא.

וּבְכֹלָּא, בָּעֵי לְאַחֲזָאָה עוֹבָדָא. וְעַל דָּא אִתְעָבִיד בֵּיהּ בְּאַהֲרֹן עוֹבָדָא לְתַתָּא, בְּגִין דְּיִתְעַר הָכִי לְעֵילָּא, וְיִשְׁתְּכַח כֹּלָּא בְּגַוְונָא חַד, וּכְדֵין אִתְבָּרְכָאן עָלְמִין כֻּלְּהוּ, וּמִשְׁתַּכְּחִין בִּרְכָאן עַל יָדָא דְכַהֲנָא. וְהָכָא אִשְׁתְּלִים כַּהֲנָא בְכֹלָּא כַּדְקָא חָזֵי.

עֵגֶל לָמָּה. דִּכְתִיב עֵגֶל בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת, בְּגִין הַהוּא חַטָּאת, דַּעֲבַד בְּקַדְמִיתָא. וְאַיִל לְעוֹלָה, מָאי טַעְמָא אַיִל. בְּגִין אַיִל דְּיִצְחָק, דַּהֲוָא עוֹלָה תְּמִימָה, וְהַאי אִתְחֲזֵי לְקָרְבָא, לְאַשְׁלְמָא כֹּלָּא. וְהַאי אֲתַר, מִסִּטְרָא דְּיִצְחָק אִשְׁתְּאַב. וְהַאי אַיִל בְּגִין אַיִל דְּיִצְחָק מִתְקָרְבָא עוֹלָה, (בְּגִין דְּאִיהִי

לשון הקודש

שְׁלֵמוּתָם שֶׁל מְמֻנֵּי (שֶׁל אֱמוּנֵי) יִשְׂרָאֵל. וְנִמְצָא הַכֹּהֵן שָׁלֵם בַּכֹּל, בִּשְׁמוֹנָה מִינֵי לְבוּשֵׁי כָבוֹד, שָׁלֵם בְּכָל הַכְּתָרִים, שָׁלֵם לְמַעְלָה, שָׁלֵם לְמַטָּה.

וּבַכֹּל צָרִיךְ לְהַרְאוֹת מַעֲשֶׂה. וְלָכֵן נַעֲשָׂה בְּאַהֲרֹן הַמַּעֲשֶׂה לְמַטָּה, כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר כָּךְ לְמַעְלָה וְהַכֹּל יִמָּצֵא בְּגָוֵן אֶחָד, וְאָז כָּל הָעוֹלָמוֹת מִתְבָּרְכִים, וְנִמְצָאוֹת בְּרָכוֹת עַל יְדֵי הַכֹּהֵן. וְכָאן מִשְׁתַּלֵּם הַכֹּהֵן בַּכֹּל כָּרָאוּי.

לָמָּה עֵגֶל, שֶׁכָּתוּב עֵגֶל בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת? מִשּׁוּם אוֹתָהּ הַחַטָּאת שֶׁעָשָׂה בָּרִאשׁוֹנָה. וְאַיִל לְעֹלָה, מָה הַטַּעַם אַיִל? מִשּׁוּם אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, שֶׁהָיָה עוֹלָה תְּמִימָה, וְאֵת זֶה רָאוּי לְהַקְרִיב, כְּדֵי לְהַשְׁלִים אֶת הַכֹּל. וְהַמָּקוֹם הַזֶּה נִשְׁאָב מִצִּדּוֹ שֶׁל יִצְחָק.

עוֹלָה) דְּהָא עוֹלָה לְעֵילָא סַלְקָא, וּבְגִין לְאַעְטָרָא לָהּ בִּשְׁלֵימוּתָא. עֵגֶל וְאַיִל: עֵגֶל בְּגִינָהּ, כְּדְקָאַמְרָן. אַיִל, לְאַשְׁלְמָא (דף ל"ז ע"ב) לָהּ בִּשְׁלִימוּ דְיִצְחָק כַּדְקָא חָזֵי.

וְיִשְׂרָאֵל דְּחָבוּ עִמֵּיהּ דְּכַהֲנָא בְּהַאי, מַקְרִיבִין כְּגַוְונָא דָא, דִּכְתִיב וְשׁוֹר וְאַיִל לִשְׁלָמִים לִזְבּוֹחַ לִפְנֵי יְיָ'. שׁוֹר, עַל מַה דְּחָבוּ. וְאַיִל לְאַשְׁלְמָא לְהַאי אֲתַר בִּשְׁלִימוּ דְיִצְחָק.

מָאי שְׁנָא בְּכַהֲנָא דִּכְתִיב בֵּיהּ עֵגֶל לְחַטָּאת, וְלָא כְּתִיב בְּיִשְׂרָאֵל שׁוֹר לְחַטָּאת. אֶלָּא, יִשְׂרָאֵל הָא קַבִּילוּ עוֹנְשָׁא בְּקַדְמִיתָא, וּבְגִין דְּקַבִּילוּ עוֹנְשָׁא בְּכַמָּה אֲתַר, עַל דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא בָעָא לְאַדְכְּרָא לוֹן חוֹבַיְיהוּ כִּדְקַדְמִיתָא, וְעַל דָּא לָא כְּתִיב הָכָא לְחַטָּאת, אֶלָּא לִשְׁלָמִים, בְּגִין לְאַחֲזָאָה שְׁלָמָא, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁלָמָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל עַל דָּא.

לשון הקודש

וְהָאַיִל הַזֶּה, בִּשְׁבִיל הָאַיִל שֶׁל יִצְחָק נִקְרָב עוֹלָה, (מִשּׁוּם שֶׁהִיא עוֹלָה) שֶׁהֲרֵי עוֹלָה לְמַעְלָה עוֹלָה, וּכְדֵי לְעַטֵּר אוֹתָהּ בִּשְׁלֵמוּת. עֵגֶל וְאַיִל. עֵגֶל בִּשְׁבִילָהּ כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. אַיִל – לְהַשְׁלִים אוֹתָהּ בִּשְׁלֵמוּת שֶׁל יִצְחָק כָּרָאוּי.

וְיִשְׂרָאֵל שֶׁחָטְאוּ עִם הַכֹּהֵן בָּזֶה, מַקְרִיב כְּגוֹן זֶה, שֶׁכָּתוּב וְשׁוֹר וְאַיִל לִשְׁלָמִים לִזְבֹּחַ לִפְנֵי ה'. שׁוֹר – עַל מַה שֶׁחָטְאוּ. וְאַיִל – לְהַשְׁלִים אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה בִּשְׁלֵמוּתוֹ שֶׁל יִצְחָק.

מַה שׁוֹנֶה בְּכֹהֵן שֶׁכָּתוּב בּוֹ עֵגֶל לְחַטָּאת, וְלֹא כָּתוּב בְּיִשְׂרָאֵל שׁוֹר לְחַטָּאת? אֶלָּא יִשְׂרָאֵל הֲרֵי קִבְּלוּ עֹנֶשׁ בָּרִאשׁוֹנָה, וּמִשּׁוּם שֶׁקִּבְּלוּ עֹנֶשׁ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, עַל כֵּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא רָצָה לְהַזְכִּיר

אֲבָל אַהֲרֹן, דְּהָא לָא קַבִּיל עוֹנְשָׁא מִצְּלוֹתָא דְמֹשֶׁה, דִּכְתִיב, (דברים ט) וּבְאַהֲרֹן הִתְאַנַּף יְיָ' וְגוֹ'. וּכְתִיב וָאֶתְפַּלֵּל גַּם בְּעַד אַהֲרֹן בָּעֵת הַהִיא, וְעַד כְּעַן חוֹבָא הָוָה תָּלֵי, כְּתִיב וְעֵגֶל בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת, לְחַטָּאת וַדַּאי, (וְאֵיל לְעוֹלָה) בְּגִין דִּיכַפֵּר חוֹבֵיהּ, וְיִתְדַּכֵּי וְיִשְׁתְּלִים בְּכֹלָּא.

וּבְהַהוּא יוֹמָא אִשְׁתְּלִימוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין. וְאִשְׁתְּכַח שְׁלָמָא בְּכֹלָּא, בְּחֶדְוָותָא דִלְעֵילָא וְתַתָּא וְאִלְמָלֵא דְּאִשְׁתְּכַח עֵרְבּוּבְיָא דִבְנֵי אַהֲרֹן בְּהַהוּא יוֹמָא, מִן יוֹמָא דְּאִסְתָּלָקוּ יִשְׂרָאֵל מִן יַמָּא, לָא אִשְׁתְּכַח חֶדְוָותָא דְּעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי כְּהַהוּא יוֹמָא. בְּהַהוּא יוֹמָא אִתְעַבָּר הַהוּא חוֹבָא מִן עָלְמָא, וְאִשְׁתְּכָחוּ כַּהֲנָא וְיִשְׂרָאֵל מִתְדַּכְּאָן מִנֵּיהּ. (כ"ל) הַהוּא יוֹמָא, אִתְעֲבָרוּ כָּל אִינּוּן מְקַטְרְגִין דִּלְעֵילָא, וַהֲוּ

לשון הקודש

לָהֶם אֶת חֲטָאֵיהֶם כְּבָרִאשׁוֹנָה, וְעַל כֵּן לֹא כָתוּב כָּאן לְחַטָּאת, אֶלָּא לִשְׁלָמִים, כְּדֵי לְהַרְאוֹת שָׁלוֹם, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשָׁלוֹם עִם יִשְׂרָאֵל עַל זֶה.

אֲבָל אַהֲרֹן, שֶׁהֲרֵי לֹא קִבֵּל עֹנֶשׁ מִתְּפִלָּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב (דברים ט) וּבְאַהֲרֹן הִתְאַנַּף ה' וְגוֹ', וְכָתוּב וָאֶתְפַּלֵּל גַּם בְּעַד אַהֲרֹן בָּעֵת הַהִיא, וְעַד עַכְשָׁו הַחֵטְא הָיָה תָּלוּי, כָּתוּב וְעֵגֶל בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת, לְחַטָּאת וַדַּאי, (וְאֵיל לְעֹלָה) כְּדֵי שֶׁיְּכַפֵּר אֶת חֶטְאוֹ, וְיִטְהַר וְיִשְׁתַּלֵּם בַּכֹּל. **וּבְאוֹתוֹ** הַיּוֹם נִשְׁלְמוּ הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְנִמְצָא שָׁלוֹם בַּכֹּל, בְּשִׂמְחָה שֶׁלְּמַטָּה וּמַטָּה, וְאִלְמָלֵא שֶׁנִּמְצֵאת הָעֵרְבּוּבִיָּה שֶׁל בְּנֵי אַהֲרֹן בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם – מִיּוֹם שֶׁעָלוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַיָּם לֹא נִמְצְאָה שִׂמְחָה בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים כְּבָאוֹתוֹ הַיּוֹם. בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הֶעֱבַר אוֹתוֹ הַחֵטְא מִן הָעוֹלָם, וְנִמְצְאוּ כֹּהֵן וְיִשְׂרָאֵל מְטֹהָרִים מִמֶּנּוּ. (כ"ל) אוֹתוֹ הַיּוֹם הֶעֱבִרוּ כָּל אוֹתָם

אַזְלִין וְשָׁטָאן בְּסַחֲרָנַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, וְלָא אִשְׁתְּכָחוּ בְּהַהוּא עִדָּנָא.

עַד דְּגָרִים שַׁעֲתָא, וְקָמוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא וְעִכְּבוּ (ס"א וְעַרְבְּבוּ) חֶדְוָותָא דְכֹלָּא. וְאִשְׁתְּכַח רוּגְזָא בְּעָלְמָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיֵּרָא כְּבוֹד יְיָ' אֶל כָּל הָעָם, מִיַּד וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מַחְתָּתוֹ וְגוֹ'.

תְּנָן, בְּהַהוּא יוֹמָא חֶדְוָותָא דְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הֲוָות, לְאִתְקַטְּרָא בְקִיטוֹרָא דִמְהֵימְנוּתָא בְּכֻלְּהוּ קִשְׁרִין קַדִּישִׁין. דְּהָא קְטֹרֶת קָשִׁיר כֹּלָּא כַּחֲדָא, וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי קְטֹרֶת. וְאִינּוּן אָתוּ, וּקְשִׁירוּ כָּל אִינּוּן אַחֲרָנִין כַּחֲדָא, וְשָׁרוּ לָהּ לְבַר, דְּלָא קָשְׁרוּ לָהּ בַּחֲדַיְיהוּ, וּקְשִׁירוּ מִלָּה אַחֲרָא. וּבְגִין כָּךְ, אַזְהַר לוֹן לְכַהֲנֵי לְבָתָר, דִכְתִיב, (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ.

לשון הקודש

הַמְקַטְּרְגִים שֶׁלְּמַעְלָה, וְהָיוּ הוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים סְבִיבָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִמְצְאוּ בְּאוֹתוֹ זְמַן.

עַד שֶׁגָּרְמָה הַשָּׁעָה, וְקָמוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא וְעִכְּבוּ (וְעַרְבְּבוּ) אֶת שִׂמְחַת הַכֹּל, וְנִמְצָא רֹגֶז בָּעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרָא כְּבוֹד ה' אֶל כָּל הָעָם. מִיָּד – וַיִּקְחוּ (שְׁנֵי) בְּנֵי אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מַחְתָּתוֹ וְגוֹ'.

שָׁנִינוּ, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הָיְתָה שִׂמְחָתָהּ שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְהִקָּשֵׁר בְּקֶשֶׁר הָאֱמוּנָה בְּכָל הַקְּשָׁרִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֲרֵי קְטֹרֶת קוֹשֶׁרֶת הַכֹּל כְּאֶחָד, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרֵאת קְטֹרֶת. וְהֵם בָּאוּ וְקָשְׁרוּ אֶת כָּל אוֹתָם הָאַחֵרִים כְּאֶחָד, וְהִשְׁאִירוּ אוֹתָהּ בַּחוּץ, שֶׁלֹּא קָשְׁרוּ אוֹתָהּ עִמָּם. וְקָשְׁרוּ דָּבָר אַחֵר. וּמִשּׁוּם כָּךְ הִזְהִיר אַחַר כָּךְ אֶת

וּבְכַמָּה גַּוְוּנִין עַרְבְּבוּ חֶדְוָותָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. חַד דְּלָא אִתְנְסִיבוּ, וְלָא אִתְחַזְיָין לְקָרְבָא, וּלְאִתְבָּרְכָא עָלְמִין עַל יְדַיְיהוּ. וְחַד דְּלָא הָוָה שַׁעֲתָא כְּדְקָא יֵאוֹת. וְחַד דְּדַחֲקוּ שַׁעֲתָא. וְחַד, דְּהָא מִקַּדְמַת דְּנָא, נָפַק נִימוּסָא דִּלְהוֹן, וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְיָ' אֵשׁ זָרָה וְגוֹ'. וַדַּאי מִלָּה אַחֲרָא אִתְקְשָׁרוּ בְּקִשּׁוּרָא דָא, וְשָׁרוּ לְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְבַר.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי פִּנְחָס, לָא תֵימָא דְּאִינּוּן שָׁארוּ לָהּ לְבַר, אֶלָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לָא אִתְקַשְּׁרָא עַל יְדַיְיהוּ. דְּהָא בְּכָל אָתַר דְּלָא אִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לָא שַׁרְיָא בֵּינַיְיהוּ כְּלַל. בְּגִין כַּךְ אַזְהַר לְכַהֲנֵי, דִּכְתִיב בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, דְּיִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא. וְעַל דָּא לָא יִיעוּל כַּהֲנָא לְקוּדְשָׁא, עַד דְּיִתְנְסִיב. בְּגִין דְּיִשְׁתָּתַף בְּקִשּׁוּרָא

לשון הקודש

הַכֹּהֲנִים, שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ.

וּבְכַמָּה גְּוָנִים עִרְבְּבוּ אֶת שִׂמְחָתָהּ שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אֶחָד – שֶׁלֹּא נִשְּׂאוּ, וְלֹא רְאוּיִים הָיוּ לְהַקְרִיב, וְשֶׁיִּתְבָּרְכוּ הָעוֹלָמוֹת עַל יָדָם. וְאֶחָד – שֶׁלֹּא הָיְתָה הַשָּׁעָה כָּרָאוּי. וְאֶחָד – שֶׁדָּחֲקוּ אֶת הַשָּׁעָה. וְאֶחָד – שֶׁהֲרֵי מִקֹּדֶם לָכֵן יָצָא גְּזַר דִּינָם, וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה וְגוֹ'. וַדַּאי שֶׁדָּבָר אַחֵר קָשְׁרוּ בַּקֶּשֶׁר הַזֶּה, וְהִשְׁאִירוּ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּחוּץ.

אָמַר לוֹ רַבִּי פִּנְחָס, אַל תֹּאמַר שֶׁהֵם הִשְׁאִירוּ אוֹתָהּ בַּחוּץ, אֶלָּא שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא נִקְשְׁרָה עַל יְדֵיהֶם. שֶׁהֲרֵי בְּכָל מָקוֹם שֶׁאֵין נִמְצָא זָכָר וּנְקֵבָה, כְּנֶסֶת לֹא שׁוֹרָה בֵּינֵיהֶם כְּלָל. מִשּׁוּם כָּךְ הִזְהִיר אֶת הַכֹּהֲנִים, שֶׁכָּתוּב בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁיִּמָּצֵא זָכָר וּנְקֵבָה. וְעַל כֵּן לֹא יִכָּנֵס הַכֹּהֵן לַקֹּדֶשׁ עַד שֶׁיִּנָּשֵׂא, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּתֵּף עִם הַקֶּשֶׁר שֶׁל

דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. דְּמַאן דְּלָא אִנְסִיב, שָׁאֲרֵי לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְבַר, וְהִיא לָא אִשְׁתַּתְּפָא בַהֲדֵיהּ, וְעַל דָּא אִשְׁתְּכַח עֲרְבּוּבְיָא בְּהַהוּא יוֹמָא לְגַבַּיְיהוּ.

וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי, (ויקרא ט) רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ב) כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת. כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים, דָּא כְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְהָא אוּקְמוּהָ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁבַּח לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וַחֲבִיבוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקָבְלָהָא, לְאִתְדַּבְּקָא בָהּ.

וְעַל דָּא, מָאן דְּאִנְסִיב, בָּעֵי לְשַׁבְּחָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְשַׁבְּחָא לָהּ לְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּהָא תָּנִינָן בְּכֹלָּא בָּעֵי לְאַחֲזָאָה עוֹבָדָא, כְּמָה דְּאִיהוּ בַר נָשׁ מִתְדַּבַּק בְּבַת זוּגֵיהּ, וַחֲבִיבוּתָא דִּילֵיהּ לָקָבְלָהּ, כַּד אָתֵי לְמִפְּלַח קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, הוּא אִתְעַר זִווּגָא אַחֲרָא, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲבִיבוּתָא

לשון הקודש

כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. שֶׁמִּי שֶׁלֹּא נִשָּׂא, מַשְׁרֶה אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּחוּץ, וְהִיא לֹא מִשְׁתַּתֶּפֶת עִמּוֹ, וְעַל כֵּן נִמְצְאָה אֶצְלָם בְּאוֹתוֹ יוֹם עֲרְבּוּבְיָה.

וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (שיר ב) כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת. כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשַׁבֵּחַ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וַחֲבִיבוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּנֶגְדָּהּ לְהִדָּבֵק בָּהּ.

וְעַל כֵּן, מִי שֶׁנּוֹשֵׂא, צָרִיךְ לְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְשַׁבֵּחַ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, בַּכֹּל צָרִיךְ לְהַרְאוֹת מַעֲשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁאָדָם נִדְבָּק עִם בַּת זוּגוֹ וַחֲבִיבוּתוֹ כְּנֶגְדָּהּ, כְּשֶׁבָּא לַעֲבֹד

דִּילֵיהּ לְאִתְדַּבְּקָא בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּמַאן דְּאִתְעַר מִלָּה, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְבָרֵךְ לֵיהּ, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְבָרְכָא לֵיהּ, וְהָא אִתְּמַר.

וְעַל דָּא שְׁבָחָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּמְשַׁבַּח לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּשׁוֹשַׁנָּה דְּאִיהִי בֵּין הַחוֹחִים, דְּאִיהִי מְעַלְיָא וְסַלְקָא עַל כֹּלָּא. כַּךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בֵּין שְׁאַר אוּכְלוּסִין, בְּגִין דְּהִיא סַלְקָא (דף ל"ח ע"א) וּמִתְעַטְּרָא עַל כֹּלָּא. וְדָא שׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים, וְאָתְרוֹג בֵּין הַחוֹחִים, לְאַחֲזָאָה שְׁבָחָא דְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, עַל כֹּלָּא.

תָּא חֲזֵי, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכָא עַל יְדֵי דְכַהֲנָא, וְיִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכָאן עַל יְדֵי דְכַהֲנָא. וְכַהֲנָא מִתְבָּרְכָא עַל יְדֵי דְכַהֲנָא עִלָּאָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר ו) וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם.

לשון הקודש

לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, הוּא מְעוֹרֵר זִוּוּג אַחֵר, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, חֲבִיבוּתוֹ לְהִדָּבֵק בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּמִי שֶׁמְּעוֹרֵר הַדָּבָר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבָרֵךְ אוֹתוֹ, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְבָרֶכֶת אוֹתוֹ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

וְעַל כֵּן הַשֶּׁבַח שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשַׁבֵּחַ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל – כְּשׁוֹשַׁנָּה שֶׁהִיא בֵּין הַחוֹחִים, שֶׁהִיא מְעֻלָּה וְעוֹלָה עַל הַכֹּל. כָּךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בֵּין שְׁאָר הָאוּכְלוּסִים, מִשּׁוּם שֶׁהִיא עוֹלָה וּמִתְעַטֶּרֶת עַל הַכֹּל. וְזוֹ שׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים, וְאֶתְרוֹג בֵּין הַחוֹחִים, לְהַרְאוֹת אֶת שִׁבְחָהּ שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַל הַכֹּל.

בֹּא רְאֵה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרֶכֶת עַל יְדֵי הַכֹּהֵן, וְיִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכִים עַל יְדֵי

כְּתִיב (תהלים כה) זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ׳ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה. זְכֹר רַחֲמֶיךָ, דָּא יַעֲקֹב. וַחֲסָדֶיךָ, דָּא אַבְרָהָם. כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה, וּמֵעוֹלָם נָטַל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְסָלִיק לוֹן לְעֵילָא, וַעֲבַד מִנַּיְיהוּ רְתִיכָא קַדִּישָׁא, לְאַגָּנָא עַל עָלְמָא. וּבְגִין דַּהֲווֹ מֵעוֹלָם, הוּא דְּכִיר לְהוֹן לְאַגָּנָא וּלְרַחֲמָא עַל עָלְמָא. כְּגַוְונָא דָא. נָטִיל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצַדִּיקַיָּיא מִן עָלְמָא, וְסָלִיק לוֹן לְעֵילָא, לְאַגָּנָא עַל עָלְמָא.

וְאִי תֵּימָא יִצְחָק אֲמַאי לָא אַדְכַּר הָכָא. אֶלָּא אִשְׁתְּאַר לְאִתְפָּרְעָא מֵאִינּוּן דְּעָאקִין לִבְנוֹי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים פט) עוֹרְרָה אֶת גְּבוּרָתֶךָ. וּכְתִיב, (ישעיה מב) יְיָ׳ כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָעִיר קִנְאָה וְגוֹ׳, וְדָא הוּא יִצְחָק, דְּאִסְתַּלָּק מֵהָכָא. רִבִּי חִיָּיא אָמַר, זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ׳ וַחֲסָדֶיךָ, אִלֵּין אִינּוּן

לשון הקודש

הַכֹּהֵן, וְהַכֹּהֵן מִתְבָּרֵךְ עַל יְדֵי הַכֹּהֵן הָעֶלְיוֹן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר ו) וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם.

כָּתוּב (תהלים כה) זְכֹר רַחֲמֶיךָ ה׳ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה. זְכֹר רַחֲמֶיךָ – זֶה יַעֲקֹב. וַחֲסָדֶיךָ – זֶה אַבְרָהָם. כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה, וּמֵעוֹלָם נָטַל אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהֶעֱלָה אוֹתָם לְמַעְלָה, וְעָשָׂה מֵהֶם מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה לְהָגֵן עַל הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם שֶׁהָיוּ מֵעוֹלָם, הוּא זוֹכֵר אוֹתָם לְהָגֵן וּלְרַחֵם עַל הָעוֹלָם. כְּמוֹ כֵּן נוֹטֵל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַצַּדִּיקִים מִן הָעוֹלָם וּמַעֲלֶה אוֹתָם לְמַעְלָה, כְּדֵי לְהָגֵן עַל הָעוֹלָם.

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה לֹא נִזְכַּר כָּאן יִצְחָק? אֶלָּא נִשְׁאָר לְהִפָּרַע מֵאוֹתָם שֶׁמְּצִיקִים לְבָנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם פ) עוֹרְרָה אֶת גְּבוּרָתֶךָ. וְכָתוּב (ישעיה מב) ה׳ כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָעִיר קִנְאָה וְגוֹ׳. וְזֶהוּ יִצְחָק שֶׁהִסְתַּלֵּק מִכָּאן. רַבִּי חִיָּיא אוֹמֵר,

יַעֲקֹב וְאַבְרָהָם, דְּבָעֵינָן לְהוֹן לְאַגְּנָא עֲלָן. אֲבָל יִצְחָק, לְמֶעְבַּד קְרָבִין קַיְימָא, וּבְגִינֵי כַּךְ לָא בָעֵינָן לֵיהּ לְגַבַּיְיהוּ.

דָּבָר אַחֵר כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה, דְּכַד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, נָטַל יִצְחָק וּבָרָא בֵּיהּ עָלְמָא. חָמָא דְּלָא יְכִיל לְמֵיקָם בִּלְחוֹדוֹי, נָטַל אַבְרָהָם וְקַיְּים בֵּיהּ עָלְמָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, אַל תִּקְרֵי בְּהִבָּרְאָם, אֶלָּא בְּאַבְרָהָם. חָמָא דְּבַעְיָין קִיּוּמָא יַתִּיר, נָטַל לְיַעֲקֹב, וְשָׁתַף לֵיהּ בְּיִצְחָק, וְקַיְּים עָלְמָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְיָ' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. וְעַל דָּא, בְּאַבְרָהָם וְיַעֲקֹב אִתְקַיָּים עָלְמָא. וּבְגִין כָּךְ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה.

לשון הקודש

זְכֹר רַחֲמֶיךָ ה' וַחֲסָדֶיךָ – אֵלּוּ הֵם יַעֲקֹב וְאַבְרָהָם, שֶׁצְּרִיכִים אוֹתָם לְהָגֵן עָלֵינוּ. אֲבָל יִצְחָק עוֹמֵד כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קְרָבוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא צְרִיכִים אוֹתוֹ עִמָּם.

דָּבָר אַחֵר כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה, שֶׁכְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, נָטַל אֶת יִצְחָק וְקִיֵּם בּוֹ אֶת הָעוֹלָם. רָאָה שֶׁלֹּא יָכוֹל לַעֲמֹד לְבַדּוֹ, נָטַל אֶת אַבְרָהָם וְהֶעֱמִיד בּוֹ אֶת הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, אַל תִּקְרֵי בְּהִבָּרְאָם אֶלָּא בְּאַבְרָהָם. רָאָה שֶׁצְּרִיכִים יוֹתֵר קִיּוּם, לָקַח אֶת יַעֲקֹב וְשִׁתֵּף אוֹתוֹ עִם יִצְחָק, וְקִיֵּם אֶת הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. וְעַל זֶה בְּאַבְרָהָם וְיַעֲקֹב הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ – כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי, לְבָתָר דְּאִשְׁתְּלִים אַהֲרֹן, בְּאִינּוּן שִׁבְעָה יוֹמִין, וְאִתְעַטָּר בְּהוּ, (בְּהַהוּא מִשַּׁח רַבּוּת קַדִּישָׁא עִלָּאָה) יוֹמָא תְּמִינָאָה בַּעְיָא לְאִשְׁתַּלְמָא מִן שִׁבְעָה, דְּאַשְׁלָמוּתָא עַל יְדֵי דְכַהֲנָא, וְעַל דָּא פּוּלְחָנָא בִתְמִינָאָה, לְאִתְעַטְּרָא מִן שִׁבְעָה. וּלְאִתְתַּקְּנָא כַּהֲנָא עַל הַהוּא (חוֹבָה) דְּחָב (ס"א דְקַבִּיל) בְּקַדְמִיתָא.

הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיֹּאמֶר אֶל אַהֲרֹן קַח לְךָ עֵגֶל, הָא אוּקְמוּהָ עֵגֶל וַדָּאי, לְכַפְּרָא עַל הַהוּא עֵגֶל, דִּכְתִיב (שמות לב) וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מַסֵּכָה. בֶּן בָּקָר, מָאי טַעְמָא בֶּן בָּקָר, וְלָא בֶּן פָּרָה. אֶלָּא אִיהוּ בָּעֵי לְאִתְתַּקְּנָא לְגַבֵּי פָּרָה, לָא אִתְחֲזֵי לְקָרְבָּא מִינָּהּ לְגַבָּהּ. מָאן דְּשָׁדַר דּוּרוֹן לְמַלְכָּא, חֲמִיתוּן דְּנָסִיב מִבֵּי מַלְכָּא, וְיָהִיב לְמַלְכָּא, אֶלָּא דּוּרְנָא לְשַׁדְּרָא לְמַלְכָּא, מִבֵּי אַחֲרָא אִצְטְרִיךְ, וְלָא מִבֵּי מַלְכָּא. רִבִּי

לשון הקודש

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי, אַחַר שֶׁהִשְׁתַּלֵּם אַהֲרֹן בְּאוֹתָם שִׁבְעָה יָמִים וְהִתְעַטֵּר בָּהֶם, (בְּאוֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ עֶלְיוֹן) הַיּוֹם הַשְּׁמִינִי צָרִיךְ לְהִשְׁתַּלֵּם מִן שִׁבְעָה, שֶׁהַהַשְׁלָמָה עַל יְדֵי הַכֹּהֵן, וְעַל זֶה הָעֲבוֹדָה בַּשְּׁמִינִי, לְהִתְעַטֵּר מִן שִׁבְעָה, וְשֶׁהַכֹּהֵן יִתְתַּקֵּן עַל אוֹתוֹ (חֵטְא) שֶׁחָטָא (שֶׁקִּבֵּל) בָּרִאשׁוֹנָה.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, וַיֹּאמֶר אֶל אַהֲרֹן קַח לְךָ עֵגֶל, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ עֵגֶל וַדָּאי, לְכַפֵּר עַל אוֹתוֹ עֵגֶל, שֶׁכָּתוּב (שמות לב) וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מַסֵּכָה. בֶּן בָּקָר, מָה הַטַּעַם בֶּן בָּקָר וְלֹא בֶּן פָּרָה? אֶלָּא שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהִתְתַּקֵּן אֵצֶל הַפָּרָה, לֹא רָאוּי לְהַקְרִיב מִמֶּנָּה אֵלֶיהָ. מִי שֶׁשָּׁלַח דּוּרוֹן לַמֶּלֶךְ, רְאִיתֶם שֶׁיִּקַּח מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וְיִתֵּן לַמֶּלֶךְ?! אֶלָּא דּוּרוֹן לִשְׁלֹחַ

יוֹסֵי אָמַר, מִדִּידֵיהּ לְדִידֵיהּ לָא אִתְחֲזֵי. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בְּגִין כָּךְ בֶּן בָּקָר וַדַּאי וְלָא בֶּן פָּרָה.

לְחַטָּאת: לְדַכְּאָה עַל הַהוּא חוֹבָה דְּחָב בֵּיהּ. וְאַיִל לְעוֹלָה תְּמִימִם. תְּמִימִים, תָּמִים מִיבְעֵי לֵיהּ. אִי תֵּימָא דְּעַל אַיִל וְעֵגֶל קָאָמַר, לָאו הָכֵי. דְּהָא תַּרְוַוּיְיהוּ לָא סַלְקִין לְעוֹלָה, דְּהָא כְּתִיב לְעוֹלָה תְּמִימִים, וְעֵגֶל לְחַטָּאת סַלְקָא, מַהוּ תְּמִימִים, וּכְתִיב אַיִל.

אֶלָּא אֵילוֹ דְּיִצְחָק, לְקָרְבָּא לְגַבֵּי פָּרָה, דְּאִדְכַּר תְּרֵי זִמְנֵי בִּקְרָא, חַד דִּכְתִיב, (בראשית כב) וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה אַיִל, הָא חַד, וְחַד וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת הָאַיִל, הָא תְּרֵי, וַיַּעֲלֵהוּ לְעוֹלָה. וְעַל דָּא אַיִל לְעוֹלָה תְּמִימִים, תְּרֵי אַיִל, דְּאִיהוּ תְּרֵי. וְעַל דָּא גְּבוּרוֹת תְּנֵינָן, וּמִנַּיְיהוּ מִתְפָּרְשִׁין לְכַמָּה אַחֲרִנִּין.

לשון הקודש

לַמֶּלֶךְ צָרִיךְ מִבַּית אַחֵר, וְלֹא מִבֵּית הַמֶּלֶךְ. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, מִשֶּׁלּוֹ לְשֶׁלּוֹ לֹא רָאוּי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִשּׁוּם כָּךְ בֶּן בָּקָר וַדַּאי, וְלֹא בֶּן פָּרָה.

לְחַטָּאת – לְטַהֵר עַל אוֹתוֹ הַחֵטְא שֶׁחָטָא בּוֹ. וְאַיִל לְעֹלָה תְּמִימִם. תְּמִימִם?! תָּמִים הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אִם תֹּאמַר שֶׁאָמַר עַל אַיִל וְעֵגֶל – לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי שְׁנֵיהֶם לֹא עוֹלִים לְעוֹלָה, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב לְעֹלָה תְּמִימִם, וְעֵגֶל עוֹלֶה לְחַטָּאת. מַה זֶּה תְּמִימִם, וְכָתוּב אַיִל?

אֶלָּא אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק לְהַקְרִיב אֶל פָּרָה, שֶׁנִּזְכַּר פַּעֲמַיִם בַּכָּתוּב. אֶחָד שֶׁכָּתוּב, (בראשית כב) וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה אַיִל, הֲרֵי אֶחָד. וְאֶחָד, וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת הָאַיִל, הֲרֵי שְׁנַיִם, וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה.

וְאֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קְחוּ שְׂעִיר עִזִּים לְחַטָּאת, (ויקרא ט) עֵגֶל לְחַטָּאת מִיבְעֵי לֵיהּ, כְּגַוְונָא דְכַהֲנָא. אֶלָּא יִשְׂרָאֵל הָא קַבִּילוּ עוֹנְשָׁא, וְעַל דָּא לָא כְתִיב בְּהוּ עֵגֶל לְחַטָּאת, אֶלָּא עֵגֶל לְעוֹלָה. מָאי טַעְמָא. דְּכָל אִינּוּן דְּחָבוּ בֵּיהּ, קַבִּילוּ עוֹנְשָׁא, בֵּין בְּמִלּוּלָא, בֵּין בְּעוֹבָדָא, בֵּין בְּפוּלְחָנָא, וַאֲפִילוּ אִינּוּן דְּלָא עַבְדוּ מִדִּי, אֶלָּא דְּסְלִיקוּ לֵיהּ בִּרְעוּתָא דְּלִבַּיְיהוּ לְמִפְּלַח לֵיהּ, אִתְעָנְשׁוּ, כְּמָה דִכְתִיב, (שמות לב) וַיַּשְׁק אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֲבָל כָּל אִינּוּן דְּסְלִיקוּ לֵיהּ בִּרְעוּתָא דְּלָא לְמִפְּלַח לֵיהּ, אֶלָּא דְּסְלִיקוּ גַּוְונָא דִרְעוּתָא מִנֵּיהּ, הָכָא אִתְדַּכָּן, וּמְקָרְבִין לֵיהּ (דף לח ע"ב) לְעוֹלָה וְלֹא לְחַטָּאת.

אֲבָל קְחוּ שְׂעִיר עִזִּים לְחַטָּאת, אֲמַאי. אֶלָּא בְּגִין דַּהֲווֹ מְקָרְבִין בְּקַדְמִיתָא לַשְּׂעִירִים, דְּשַׁלְטִין

לשון הקודש

וְעַל כֵּן אַיִל לְעֹלָה תְּמִימִם, שְׁנֵי אֵילִ, שֶׁהוּא שְׁנַיִם. וְעַל כֵּן שְׁנֵינוּ גְּבוּרוֹת, וּמֵהֶם נִפְרָדִים לְכַמָּה אֲחֵרִים.

וְאֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קְחוּ שְׂעִיר עִזִּים לְחַטָּאת. עֵגֶל לְחַטָּאת הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת, כְּמוֹ שֶׁהַכֹּהֵן. אֶלָּא יִשְׂרָאֵל הֲרֵי קִבְּלוּ עֹנֶשׁ, וְעַל כֵּן לֹא כָתוּב בָּהֶם עֵגֶל לְחַטָּאת, אֶלָּא עֵגֶל לְעוֹלָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּל אֵלּוּ שֶׁחָטְאוּ בוֹ, קִבְּלוּ עֹנֶשׁ, בֵּין בְּדִבּוּר, בֵּין בְּמַעֲשֶׂה, בֵּין בַּעֲבוֹדָה. וַאֲפִלּוּ אֵלּוּ שֶׁלֹּא עָשׂוּ דָּבָר, אֶלָּא שֶׁהֶעֱלוּהוּ בִּרְצוֹן לִבָּם לַעֲבֹד אוֹתוֹ, נֶעֱנְשׁוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות לב) וַיַּשְׁק אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֲבָל כָּל אֵלּוּ שֶׁהֶעֱלוּ אוֹתוֹ בְּרָצוֹן שֶׁלֹּא לַעֲבֹד אוֹתוֹ, אֶלָּא שֶׁהֶעֱלוּ גָּוֵן שֶׁל רָצוֹן מִמֶּנּוּ – כָּאן נִטְהָרִים, וּמַקְרִיבִים אוֹתוֹ לְעוֹלָה וְלֹא לְחַטָּאת.

אֲבָל קְחוּ שְׂעִיר עִזִּים לְחַטָּאת, לָמָּה?

עַל טוּרֵי רָמָאֵי. וְדָא הוּא לְחַטָּאת, וּבַעְיָין לְאִתְדַּכְּאָה מֵהַהוּא חוֹבָא, וְלֹא עוֹד אֶלָּא לְחַדְּתוּתֵי דְּסִיהֲרָא אִצְטְרִיךְ.

וְשׂוֹר וְאַיִל לִשְׁלָמִים. (ויקרא ט) שׂוֹר וְלָא פָּר, בְּגִין דְּשׂוֹר שְׁלִים אִיהוּ, לְאַחֲזָאָה שְׁלָמָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב לִשְׁלָמִים. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, שׂוֹר וְאַיִל מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא קָא אַתְיָין. שׂוֹר מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, דִּכְתִיב, (יחזקאל א) וּפְנֵי שׂוֹר מֵהַשְּׂמֹאל. אַיִל, בְּגִין אֵילוֹ דִּיצְחָק. וְסַלְקִין לִשְׁלָמִים, לְאַשְׁלְמָא לוֹן לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְעַל דָּא שׂוֹר וָאַיִל לִשְׁלָמִים.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כֹּלָּא בְּגִין דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְּרָא וּמִתְבָּרְכָא עַל יְדָא דְכַהֲנָא, בְּאַשְׁלְמוּתָא. וְהַאי יוֹמָא חֶדְוָותָא דְכֹלָּא הָוָה, חֶדְוָותָא דִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

לשון הקודש

אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ מַקְרִיבִים רִאשׁוֹנָה לַשְּׂעִירִים, שֶׁשּׁוֹלְטִים עַל הֶהָרִים הָרָמִים. וְזֶהוּ לְחַטָּאת. וּצְרִיכִים לְהִטָּהֵר מֵאוֹתוֹ הַחֵטְא, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁצָּרִיךְ לְחִדּוּשׁ הַלְּבָנָה.

וְשׂוֹר וְאַיִל לִשְׁלָמִים, שׂוֹר וְלֹא פַּר, מִשּׁוּם שֶׁשּׁוֹר הוּא שָׁלֵם, לְהַרְאוֹת שָׁלוֹם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לִשְׁלָמִים. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, שׂוֹר וְאַיִל מִצַּד הַשְּׂמֹאל הֵם בָּאִים. שׂוֹר מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וּפְנֵי שׂוֹר מֵהַשְּׂמֹאל. אַיִל, מִשּׁוּם אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק. וְעוֹלִים לִשְׁלָמִים, לְהַשְׁלִים אוֹתָם לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְעַל כֵּן שׂוֹר וְאַיִל לִשְׁלָמִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכֹּל מִשּׁוּם שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְעַטֶּרֶת וּמִתְבָּרֶכֶת עַל יְדֵי הַכֹּהֵן בִּשְׁלֵמוּת. וְהַיּוֹם הַזֶּה הָיָה שִׂמְחָתָם

חֶדְוָתָא דְעִלָּאִין וְתַתָּאִין. וּכְמָה דְּאִשְׁתְּלִים כַּהֲנָא לְתַתָּא, כִּבְיָכוֹל אִשְׁתְּלִים כַּהֲנָא לְעֵילָא, בַּר נָדָב וַאֲבִיהוּא דְּאִתְעָרוּ עַרְבּוּבְיָא בֵּין מַטְרוֹנִיתָא וּמַלְכָּא. וּבְגִין כָּךְ וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְיָ' וַתֹּאכַל אוֹתָם וְגוֹ'. (חסר).

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶלְעָזָר וְאֶל אִיתָמָר רָאשֵׁיכֶם אַל תִּפְרָעוּ וְגוֹ', כִּי שֶׁמֶן מִשְׁחַת יְיָ' עֲלֵיכֶם. (ויקרא י) רִבִּי אַבָּא אָמַר, הָא תָּנִינָן בְּעוֹבָדִין דִּלְתַתָּא, אִתְעָרוּן עוֹבָדִין לְעֵילָא, וְעוֹבָדָא דִּלְתַתָּא בָּעֵי לְאִתְחַזָּאָה כְּגַוְונָא דְעוֹבָדָא דִּלְעֵילָא.

תָּא חָזֵי, כָּל חֶדְוָתָא דִּלְעֵילָא, תַּלְיָא בְּהַהוּא שַׁמְנָא קַדִּישָׁא, דְּמִתַּמָּן נָפִיק חֶדְוָה וּבִרְכָּאן לְכֻלְּהוּ בּוּצִינִין, וְכַהֲנָא עִלָּאָה (מִינֵיהּ) אִתְעֲטָר בְּנִגּוּדוּ דְמִשְׁחָא, וּבְגִין כָּךְ כַּהֲנָא, דִּרְבוּ מִשְׁחָא אִתְנְגִיד

לשון הקודש

שֶׁל כֻּלָּם, שִׂמְחָתָהּ שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שִׂמְחַת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. וּכְמוֹ שֶׁהִשְׁתַּלֵּם הַכֹּהֵן לְמַטָּה, כִּבְיָכוֹל נִשְׁתַּלֵּם הַכֹּהֵן לְמַעְלָה. רַק שֶׁנָּדָב וַאֲבִיהוּ שֶׁעוֹרְרוּ עַרְבּוּבִיָּה בֵּין הַגְּבִירָה וְהַמֶּלֶךְ. וּמִשּׁוּם כָּךְ – וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אֹתָם וְגוֹ'.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶלְעָזָר וְאֶל אִיתָמָר רָאשֵׁיכֶם אַל תִּפְרָעוּ וְגוֹ', כִּי שֶׁמֶן מִשְׁחַת ה' עֲלֵיכֶם. רַבִּי אַבָּא אָמַר, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁבַּמַּעֲשִׂים שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרְרִים מַעֲשִׂים לְמַעְלָה, וְהַמַּעֲשֶׂה שֶׁלְּמַטָּה צָרִיךְ לְהֵרָאוֹת כְּמוֹ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁלְּמַעְלָה.

בָּא רְאֵה, כָּל הַשִּׂמְחָה שֶׁלְּמַעְלָה תְּלוּיָה בְּאוֹתוֹ שֶׁמֶן קָדוֹשׁ, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאוֹת שִׂמְחָה וּבְרָכוֹת לְכָל הַמְּאוֹרוֹת, וְהַכֹּהֵן הָעֶלְיוֹן (מִמֶּנּוּ) מִתְעַטֵּר בְּשֶׁפַע שֶׁל שֶׁמֶן. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּהֵן, שֶׁשֶּׁמֶן מִשְׁחָה שׁוֹפֵעַ

עָלֵיהּ כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, בָּעֵי לְאַחֲזָאָה חֵידוּ, וּנְהִירוּ דְּאַנְפִּין (יַתִּיר מִכֹּלָּא), וְלָא יִתְחַזֵּי גַּרְעוֹנָא בְּרֵישֵׁיהּ, וְלָא בִּלְבוּשֵׁיהּ, אֶלָּא לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא שְׁלִים כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, וְלָא יִתְחַזֵּי בֵּיהּ פְּגִימוּ כְלָל, בְּגִין דְּלָא יַעֲבִיד פְּגִימוּ בַּאֲתַר אַחֲרָא.

תָּא חֲזֵי, אִלְמָלֵא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר אִתְחַזּוּן פְּגִימוּ בְּהַהִיא שַׁעֲתָא בִּלְבוּשֵׁיהוֹן אוֹ בְּרָאשֵׁיהוֹן, לָא אִשְׁתְּזִיבוּ בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, דְּהָא שַׁעֲתָא קַיְימָא לְמֶעְבַּד דִּינָא. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, בְּשַׁעֲתָא דְּמוֹתָנָא אִעֲרַע בְּעָלְמָא, לָא יִתְעַר אִינַשׁ גַּרְמֵיהּ לְמִלָּה בְּעָלְמָא, בְּגִין דְּלָא יִתְעָרוּן עָלֵיהּ. בַּר אִי אִתְעַר גַּרְמֵיהּ לְטָב, וְיָכִיל לְדַחְיָיא (לְדַחֲקָא) שַׁעֲתָא, דְּהָא בְּזִמְנָא וְשַׁעֲתָא דְּדִינָא קַיְימָא בְּעָלְמָא, מָאן דְּיִעְרַע בֵּיהּ, לַקְטֵי לֵיהּ וְיִסְתָּלַק מֵעָלְמָא. וּבְגִין כָּךְ וְלֹא תָמוּתוּ כְּתִיב. וַאֲחֵיכֶם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת

לשון הקודש

עָלָיו כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, צָרִיךְ לְהַרְאוֹת שִׂמְחָה וְהֶאָרַת פָּנִים (יוֹתֵר מֵהַכֹּל), וְשֶׁלֹּא יֵרָאֶה חִסָּרוֹן בְּרֹאשׁוֹ וְלֹא בִּלְבוּשׁוֹ, אֶלָּא לִהְיוֹת הַכֹּל שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְאַל יֵרָאֶה בּוֹ פְּגָם כְּלָל, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה פְּגָם בְּמָקוֹם אַחֵר.

בֹּא רְאֵה, אִלְמָלֵא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר הֶרְאוּ פְּגָם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בִּלְבוּשָׁם אוֹ בְּרָאשֵׁיהֶם, לֹא נִצּוֹלוּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, שֶׁהֲרֵי הַשָּׁעָה עָמְדָה לַעֲשׂוֹת דִּין. וְעַל כֵּן שָׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהַמַּגֵּפָה קוֹרֵאת בָּעוֹלָם, לֹא יְעוֹרֵר אָדָם אֶת עַצְמוֹ לְדָבָר בָּעוֹלָם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעוֹרְרוּ עָלָיו. פְּרָט אִם עוֹרֵר אֶת עַצְמוֹ לְטוֹב, וְיָכוֹל לִדְחוֹת (לְדַחֵק) אֶת הַשָּׁעָה, שֶׁהֲרֵי בִּזְמַן וּבְשָׁעָה שֶׁהַדִּין עוֹמֵד בָּעוֹלָם, מִי שֶׁפּוּגַעַ בּוֹ, לוֹקְטִים אוֹתוֹ

הַשְׁרִיפָה, בְּגִין דְּאִינּוּן לָא אַתְיָין מִסִּטְרָא דְכַהֲנֵי, וְלָא מִתְזָקֵי.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (שמות ו) וַיִּקַּח אַהֲרֹן אֶת אֱלִישֶׁבַע בַּת עַמִּינָדָב אֲחוֹת נַחְשׁוֹן לוֹ לְאִשָּׁה. וַיִּקַּח אַהֲרֹן. כֹּלָּא כְּמָה דְאִצְטְרִיךְ, כֹּלָּא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָּא. תָּא חֲזֵי, רְאוּבֵן הֲוָיָתָה בַּת שֶׁבַע לְדָוִד, מִיּוֹמָא דְאִתְבְּרֵי עָלְמָא. רְאוּבֵן הֲוָיָתָה אֱלִישֶׁבַע לְאַהֲרֹן מִיּוֹמָא דְאִתְבְּרֵי עָלְמָא.

מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא כֹּלָּא חַד. אֲבָל הָתָם לְדִינָא, הָכָא לְרַחֲמֵי. כַּד אִתְחַבְּרָא בְּדָוִד, לְדִינָא, לְאַגָּחָא קְרָבִין, לְאוֹשָׁדָא דָמִין. הָכָא בְּאַהֲרֹן, לִשְׁלָמָא, לְחֶדְוָה, לִנְהִירוּ דְאַנְפִּין, לְאִתְבָּרְכָא. וְעַל דָּא אִתְקְרֵי (הָכִי) הָתָם בַּת שֶׁבַע, הָכָא אֱלִישֶׁבַע. אֱלִישֶׁבַע: דְּאִתְחַבְּרָא בְּחֶסֶד, (תָּא חֲזֵי) בַּת שֶׁבַע לְדִינָא, לְיָרְתָא מַלְכוּתָא וּלְאִתְקְפָא.

לשון הקודש

וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב וְלֹא תָמוּתוּ. וַאֲחֵיכֶם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת הַשְּׂרֵפָה, מִשּׁוּם שֶׁהֵם לֹא בָּאִים מִצַּד הַכֹּהֲנִים, וְלֹא יִנָּזְקוּ.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (שמות ו) וַיִּקַּח אַהֲרֹן אֶת אֱלִישֶׁבַע בַּת עַמִּינָדָב אֲחוֹת נַחְשׁוֹן לוֹ לְאִשָּׁה. וַיִּקַּח אַהֲרֹן. הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. בֹּא וּרְאֵה, רְאוּבֵן הָיְתָה בַּת שֶׁבַע לְדָוִד מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם. רְאוּבֵן הָיְתָה אֱלִישֶׁבַע לְאַהֲרֹן מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא הַכֹּל אֶחָד. אֲבָל שָׁם לְדִין, וְכָאן לְרַחֲמִים. כְּשֶׁהִתְחַבְּרָה עִם דָּוִד – זֶה לְדִין, לַעֲרֹךְ קְרָבוֹת וְלִשְׁפֹּךְ דָּמִים. כָּאן בְּאַהֲרֹן – לְשָׁלוֹם, לְשִׂמְחָה, לְהֶאָרַת פָּנִים, לְהִתְבָּרֵךְ. וְעַל כֵּן נִקְרֵאת

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָא דְתָנֵינָן דִּכְתִיב, (שמות יט) קוֹל הַשּׁוֹפָר, שֶׁפִּיר הוּא, וְדָא הוּא יַעֲקֹב, דְּאִסְתַּלָּק בְּמַחֲשָׁבָה דַּאֲבָהָן, וְנַפְקוּ כַּחֲדָא מִגּוֹ שׁוֹפָר, דְּהָא שׁוֹפָר אַפִּיק מַיָּא וְאֶשָּׁא וְרוּחָא כַּחֲדָא, וְאִתְעָבִיד מִנַּיְיהוּ קָלָא. כַּךְ אִמָּא עִלָּאָה, אַפִּיק לַאֲבָהָן, בְּקָל חַד. וּמִגּוֹ מַחֲשָׁבָה אִסְתְּלָקוּ כַּחֲדָא בְּחַד קוֹל, וְהַהוּא קוֹל אִקְרֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר, וְדָא יַעֲקֹב דְּכָלִיל לַאֲבָהָן כַּחֲדָא, וְאִקְרֵי קוֹל.

וּתְרֵי קַלֵּי נִינְהוּ, דְּהָא מִגּוֹ קָלָא, נָפִיק קָלָא. אֲבָל קוֹל חַד דְּאִקְרֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר, וּמֵהָכָא נָפְקוּ שְׁאַר קוֹלוֹת, מִגּוֹ הַהוּא שׁוֹפָר בְּזִווּגָא (דף ל"ט ע"א) דְּמַחֲשָׁבָה. וְשִׁבְעָה קוֹלוֹת נִינְהוּ, דְּנָפְקִין בְּזִווּגָא דְּמַחֲשָׁבָה בְּשׁוֹפָר, וְדָא שׁוֹפָר דְּאַשְׁקִי לוֹן

לשון הקודש

(כף) שָׁם בַּת שֶׁבַע, וְכָאן אֱלִישֶׁבַע. אֱלִישֶׁבַע – שֶׁהִתְחַבְּרָה עִם חֶסֶד. (בא ראה) בַּת שֶׁבַע לְדִין, לָרֶשֶׁת מַלְכוּת וּלְהִתְגַּבֵּר. **אָמַר** רַבִּי שִׁמְעוֹן, זֶה שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁכָּתוּב קוֹל הַשּׁוֹפָר – יָפֶה הוּא, וְזֶהוּ יַעֲקֹב, שֶׁעָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁל הָאָבוֹת, וְיָצְאוּ כְּאֶחָד מִתּוֹךְ שׁוֹפָר, שֶׁהֵרֵי שׁוֹפָר מוֹצִיא מַיִם וְאֵשׁ וְרוּחַ כְּאֶחָד, וְנַעֲשָׂה מֵהֶם קוֹל. כָּךְ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה מוֹצִיאָה אֶת הָאָבוֹת בְּקוֹל אֶחָד, וּמִתּוֹךְ מַחֲשָׁבָה הִתְעַלּוּ כְּאֶחָד בְּקוֹל אֶחָד, וְאוֹתוֹ קוֹל נִקְרָא קוֹל הַשּׁוֹפָר, וְזֶה יַעֲקֹב שֶׁכּוֹלֵל אֶת הָאָבוֹת כְּאֶחָד, וְנִקְרָא קוֹל.

וּשְׁנֵי קוֹלוֹת הֵם, שֶׁהֵרֵי מִתּוֹךְ קוֹל יוֹצֵא קוֹל. אֲבָל קוֹל אֶחָד שֶׁנִּקְרָא קוֹל הַשּׁוֹפָר, וּמִכָּאן יָצְאוּ שְׁאָר הַקּוֹלוֹת מִתּוֹךְ אוֹתוֹ הַשּׁוֹפָר בְּזִווּג שֶׁל הַמַּחֲשָׁבָה. וְשִׁבְעָה קוֹלוֹת הֵם שֶׁיּוֹצְאִים בְּזִווּג שֶׁל הַמַּחֲשָׁבָה

וְרַוֵּי לוֹן לַאֲבָהָן בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר לִבְנִין, וְהָא אוּקְמוּהָ מִלָּה.

תָּא חֲזֵי, וַיִּקַּח אַהֲרֹן אֶת אֱלִישֶׁבַע, לְבַסְּמָא לָהּ, לְמֵחֱדֵי לָהּ, לְחַבְּרָא לָהּ בְּמַלְכָּא, בְּזִוּוּגָא שְׁלִים, לְאִשְׁתַּכְּחָא בִּרְכָאן לְעָלְמִין כֻּלְּהוּ, עַל יְדֵי דְּאַהֲרֹן. בְּגִין כָּךְ, כָּעֵי כַּהֲנָא לְאִשְׁתַּכְּחָא בִּנְהִירוּ דְּאַנְפִּין, בְּחֵידוּ, כֹּלָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, דְּהָא עַל יְדוֹי בִּרְכָאן וְחֶדְוָון מִשְׁתַּכְּחֵי. וְעַל דָּא אִתְרַחֲקָא מִנֵּיהּ דִּינָא וְרוּגְזָא וְעָצִיבוּ, בְּגִין דְּלָא יִתְפְּגָם מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִתְקְטַר בֵּיהּ. וְעַל דָּא וַאֲחֵיכֶם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת הַשְּׂרֵפָה, וְלָאו כַּהֲנָא. עָלַיְיהוּ כְּתִיב (דברים לג) בָּרֵךְ יְיָ חֵילוֹ וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה וְגוֹ'.

יַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ אַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ וְגוֹ'. (ויקרא י) אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מִגּוֹ פַּרְשְׁתָּא דָּא שַׁמְעִינָן,

לשון הקודש

עִם הַשּׁוֹפָר, וְהַשּׁוֹפָר הַזֶּה שֶׁמַּשְׁקֶה אוֹתָם וּמַרְוֶה אֶת הָאָבוֹת בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ אֶת הַבָּנִים, וַהֲרֵי בֵּאֲרוּ אֶת הַדָּבָר.

בֹּא רְאֵה, וַיִּקַּח אַהֲרֹן אֶת אֱלִישֶׁבַע, לְבַסֵּם אוֹתָהּ, לְשַׂמֵּחַ אוֹתָהּ וּלְחַבֵּר אוֹתָהּ עִם הַמֶּלֶךְ בְּזִוּוּג שָׁלֵם, שֶׁיִּמָּצְאוּ בְּרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת עַל יְדֵי אַהֲרֹן. מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ הַכֹּהֵן לְהִמָּצֵא בְּהֶאָרַת פָּנִים, בְּשִׂמְחָה, הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי עַל יָדוֹ בְּרָכוֹת וּשְׂמָחוֹת נִמְצָאוֹת. וְלָכֵן מְרֻחָקִים מִמֶּנּוּ דִּין וְרֹגֶז וְעֶצֶב, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפָּגֵם מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְשָׁר בּוֹ. וְעַל זֶה – וַאֲחֵיכֶם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת הַשְּׂרֵפָה, וְלֹא הַכֹּהֵן. עֲלֵיהֶם כָּתוּב (דברים לג) בָּרֵךְ ה' חֵילוֹ וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה וְגוֹ'.

יַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ אַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ

דְּנָדָב וַאֲבִיהוּא רְוֵי חַמְרָא הֲווֹ, מִדְּאִזְהַר לְכַהֲנֵי בְּהָא. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (תהלים קד) וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ וְגוֹ', אִי בָּעֵי כַּהֲנָא לְמֶחְדֵּי וּלְאִשְׁתַּכְּחָא בִּנְהִירוּ דְּאַנְפִּין יַתִּיר מִכֹּלָּא, אֲמַאי אָסִיר לֵיהּ חַמְרָא, דְּהָא חֵידוּ בֵּיהּ אִשְׁתְּכַח, נְהִירוּ דְּאַנְפִּין בֵּיהּ אִשְׁתְּכַח.

אֶלָּא שִׁירוּתָא דְּחַמְרָא חֶדְוָותָא. סוֹפֵיהּ עֲצִיבוּ. וְעוֹד דְּיַיִן מִסִּטְרָא דְּלֵיוָאֵי אָתֵי, מֵאַתַר דְּחַמְרָא שָׁרֵי, דְּהָא אוֹרַיְיתָא וְחַמְרָא דְּאוֹרַיְיתָא, מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה הוּא. (ס"א סֵיפֵיהּ עֲצִיבוּ, וְכַהֲנָא שִׁירוּתָא וְסִיּוּמָא בָּעֵי חֶדְוָתָא וּנְהִירוּ דְּאַנְפִּין, יַיִן אָתֵי מִסִּטְרָא דְּלֵיוָאֵי) וְסִטְרָא דְּכַהֲנָא מַיִין צְלִילִין נְהִירִין.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר כָּל חַד אוֹזִיף לְחַבְרֵיהּ, וְכָלִיל כֹּלָּא דָּא בְּדָא, וּבְגִין כָּךְ, חַמְרָא שָׁרֵי חֶדְוָותָא, בְּגִין דְּכָלִיל מִגּוֹ מַיָּא, וּלְבָתַר אַהְדָּר לְאַתְרֵיהּ, וְעָצִיב

לשון הקודש

וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִתּוֹךְ הַפָּרָשָׁה הַזּוֹ שׁוֹמְעִים, שֶׁנָּדָב וַאֲבִיהוּא הָיוּ שְׁתוּיֵי יַיִן, מִשֶּׁהִזְהִיר בָּזֶה אֶת הַכֹּהֲנִים. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (תהלים קד) וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ וְגוֹ'. אִם צָרִיךְ הַכֹּהֵן לִשְׂמֹחַ וּלְהִמָּצֵא בְּהֶאָרַת פָּנִים יוֹתֵר מֵהַכֹּל, לָמָּה אָסוּר לוֹ יַיִן? שֶׁהֲרֵי שִׂמְחָה נִמְצֵאת בּוֹ, וְהֶאָרַת פָּנִים נִמְצֵאת בּוֹ?

אֶלָּא רֵאשִׁיתוֹ שֶׁל יַיִן שִׂמְחָה, וְסוֹפוֹ עַצְבוּת. וְעוֹד, שֶׁיַּיִן בָּא מִצַּד הַלְוִיִּים, מֵהַמָּקוֹם שֶׁיַּיִן שׁוֹרֶה, שֶׁהֲרֵי תּוֹרָה וְיֵינָהּ שֶׁל תּוֹרָה הֵם מִצַּד הַגְּבוּרָה. (סופו עצבות, והכהן תחלה וסיום צריך שמחה והארת פנים. יין בא מצד הלוים) וְצַד הַכֹּהֵן מַיִם צְלוּלִים מְאִירִים.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, כָּל אֶחָד מַלְוֶה לַחֲבֵרוֹ, וְהַכֹּל כָּלוּל זֶה בָּזֶה. וּמִשּׁוּם כָּךְ יַיִן מַשְׁרֶה

וְרָגִיז וְדָאִין דִּינָא. (וְכַהֲנָא שֵׁירוּתָא וְסִיּוּמָא בָּעֵי חֶדְוָתָא וּגְהִירוּ דְּאַנְפִּין).

רִבִּי אַבָּא אָמַר, מֵאָתַר חַד נָפְקוּ, יַיִן וְשֶׁמֶן וּמַיִם (דְּבַשׁ וְחָלָב). מַיִם וְשֶׁמֶן לִימִינָא, נָטְלֵי כַּהֲנֵי וְיַרְתֵּי לוֹן, וְשֶׁמֶן יַתִּיר מִכֹּלָּא. דְּאִיהוּ חֶדְוָותָא שֵׁירוּתָא וְסִיּוּמָא, דִּכְתִיב, (תהלים קלג) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן. וְיַיִן לִשְׂמָאלָא, יַרְתֵּי לֵיוָאֵי, לְאַרְמָא קָלָא וּלְזַמְּרָא, וְלָא לִשְׁתּוּק, דְּהָא חַמְּרָא לָא שָׁתִיק לְעָלְמִין, וְשֶׁמֶן בַּחֲשַׁאי הוּא תָדִיר.

מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא, שֶׁמֶן דְּאִיהוּ בַחֲשַׁאי בִּלְחִישׁוּ תָדִיר, אָתֵי מִסִּטְרָא דְמַחֲשָׁבָה, דְּאִיהוּ בִּלְחִישׁוּ תָדִיר וְלָא אִשְׁתְּמַע, וְהוּא בַחֲשַׁאי, וְעַל דָּא הוּא מִימִינָא. וְיַיִן דְּאִיהוּ לְאַרְמָא קָלָא, וְלָא שָׁתִיק לְעָלְמִין, אָתֵי מִסִּטְרָא דְאִימָּא, וְיָרְתִין

לשון הקודש

שִׂמְחָה, מִשּׁוּם שֶׁכָּלוּל מִתּוֹךְ מַיִם, וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ, וְעָצוּב וְרוֹגֵז וְדָן דִּין. (וְהַכֹּהֵן תְּחִלָּה וְסִיּוּם צָרִיךְ שִׂמְחָה וְהָאָרַת פָּנִים).

רַבִּי אַבָּא אָמַר, מִמָּקוֹם אֶחָד יָצְאוּ – יַיִן וְשֶׁמֶן וּמַיִם (דְּבַשׁ וְחָלָב). מַיִם וְשֶׁמֶן לְיָמִין, נוֹטְלִים הַכֹּהֲנִים וְיוֹרְשִׁים אוֹתָם, וְשֶׁמֶן יוֹתֵר מֵהַכֹּל, שֶׁהוּא שִׂמְחָה רֵאשִׁית וְסִיּוּם, שֶׁכָּתוּב (שם קלג) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן. וְיַיִן לִשְׂמֹאל, יוֹרְשִׁים הַלְוִיִּם, לְהָרִים קוֹל וּלְזַמֵּר, וְלֹא לִשְׁתֹּק, שֶׁהַיַּיִן לֹא שׁוֹתֵק לְעוֹלָמִים, וְשֶׁמֶן הוּא תָּמִיד בַּחֲשַׁאי.

מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא שֶׁמֶן שֶׁהוּא בַּחֲשַׁאי, בְּלַחַשׁ תָּמִיד, בָּא מִצַּד הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהִיא תָּמִיד בְּלַחַשׁ וְלֹא נִשְׁמַעַת, וְהוּא בַּחֲשַׁאי, וְעַל כֵּן הוּא מִיָּמִין. וְיַיִן שֶׁהוּא לְהָרִים קוֹל, וְלֹא שׁוֹתֵק לְעוֹלָמִים, בָּא מִצַּד הָאֵם, וְיוֹרְשִׁים הַלְוִיִּם

לֵיוָאֵי לִסְטַר שְׂמָאלָא, וְקַיְימֵי לְזַמְּרָא לְאַרְמָא קָלָא, וְקַיְימֵי בְּדִינָא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (דברים כא) וְעַל פִּיהֶם יִהְיֶה כָּל רִיב וְכָל נָגַע.

בְּגִין כַּךְ, כַּהֲנָא כַּד יִיעוּל לְמַקְדְּשָׁא לְמִפְּלַח פּוּלְחָנָא, אָסִיר לֵיהּ לְמִשְׁתֵּי חַמְרָא, דְּהָא עוֹבָדוֹי בַּחֲשַׁאי אִינּוּן, וּבַחֲשַׁאי (ס"א אִתְחַזֵּי) אָתָאן וְאִתְכְּוָון, (ס"א וּבַחֲשָׁאי אִתְכְּוָון בְּמַה דְּאִתְכְּוָון) וְזַוּוג לְמַאן דְּזַוּוג, וְנָגִיד בִּרְכָאן לְעָלְמִין כֻּלְּהוּ, וְכֹלָּא בַּחֲשַׁאי, (וְעוֹד) דְּעוֹבָדוֹי כֻּלְּהוּ בְּרָזָא. וְחַמְרָא מְגַלֶּה רָזִין הוּא, דְּהָא כָּל עוֹבָדוֹי לְאַרְמָא קָלָא קָאִים.

רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יִצְחָק הֲווֹ אַזְלֵי בְּאָרְחָא, מִבֵּי מִרוֹנְיָא לְצִפּוֹרִי, וַהֲוָה רַבְיָא חַד שְׁכִיחַ בְּגַוָּון (ס"א לְגַבַּיְיהוּ), בְּחַמְרָא בְּקִינְטָא דְּדוּבְשָׁא אָמַר רִבִּי יְהוּדָה נִימָא מִלָּה דְּאוֹרַיְיתָא וְנֵזִיל.

לשון הקודש

לְצַד הַשְּׂמֹאל, וְעוֹמְדִים לְזַמֵּר לְהָרִים קוֹל, וְעוֹמְדִים בְּדִין. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, (דברים כא) וְעַל פִּיהֶם יִהְיֶה כָּל רִיב וְכָל נָגַע.

מִשּׁוּם כָּךְ, כְּשֶׁכֹּהֵן יִכָּנֵס לַמִּקְדָּשׁ כְּדֵי לַעֲבֹד אֶת הָעֲבוֹדָה, אָסוּר לוֹ לִשְׁתּוֹת יַיִן, שֶׁהֲרֵי מַעֲשָׂיו הֵם בַּחֲשַׁאי, וּבַחֲשַׁאי (וְרָאֹה) הֵם בָּאִים, וּמִתְכַּוֵּן, (וּבַחֲשַׁאי מִתְכַּוֵּן בְּמַה שֶׁמִּתְכַּוֵּן) וּמְזַוֵּג אֶת מִי שֶׁמְּזַוֵּג, וּמַשְׁפִּיעַ בְּרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהַכֹּל בַּחֲשַׁאי, (וְעוֹד) שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו בְּסוֹד. וְיַיִן הוּא מְגַלֶּה רָזִים, שֶׁהֲרֵי כָּל מַעֲשָׂיו עוֹמְדִים כְּדֵי לְהָרִים קוֹל.

רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יִצְחָק הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ מִבֵּית מֵרוֹן לְצִפּוֹרִי, וְהָיָה עֶלֶם אֶחָד מָצוּי בְּתוֹכָם (אֶצְלָם) עִם יַיִן רָקוּחַ בִּדְבַשׁ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, נֹאמַר דְּבַר תּוֹרָה וְנֵלֵךְ.

פְּתַח רִבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (שיר השירים ז) **וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים וְגוֹ'. וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב, דָּא יֵינָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהוּ טָב. דְּהָא יֵינָא אַחְרָא לָאו אִיהוּ טָב, וְיֵינָא דְּאוֹרַיְיתָא, טָב לְכֹלָּא. טָב לְעָלְמָא דָּא, וְטָב לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְדָא הוּא יֵינָא דְּנִיחָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַתִּיר מִכֹּלָּא, וּבִזְכוּ דָּא, מָאן דִּמְרַוֵּי מִיֵּינָא דְּאוֹרַיְיתָא, יִתְעַר לְעָלְמָא דְּאָתֵי, וְיִזְכֵּי לְאַחֲיָיא, כַּד יוֹקִים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצַדִּיקַיָּיא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים, הָא תָּנֵינָן דְּאֲפִילוּ בְּהַהוּא עָלְמָא, יִזְכֵּי לְמִלְּעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים.**

אָמַר הַהוּא רַבְּיָא, אִי כְּתִיב וְחִכֵּךְ מִיֵּין הַטּוֹב, הֲוֵינָא אַמְרֵי הָכֵי. אֲבָל כְּיֵין הַטּוֹב כְּתִיב, וְלָא מִיֵּין. אַשְׁגְּחוּ בֵיהּ, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּרִי אִימָא מִילָּךְ, דְּשַׁפִּיר קָא אַמְרַת.

לשון הקודש

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (שיר ז) וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים וְגוֹ'. וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב – זֶה יֵינָהּ שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁהוּא טוֹב. שֶׁהֲרֵי יַיִן אַחֵר אֵינוֹ טוֹב, וְיֵינָהּ שֶׁל תּוֹרָה טוֹב לַכֹּל. טוֹב לָעוֹלָם הַזֶּה, וְטוֹב לָעוֹלָם הַבָּא. וְזֶהוּ הַיַּיִן שֶׁנּוֹחַ לוֹ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מֵהַכֹּל, וּבִזְכוּת זֶה, מִי שֶׁנִּרְוֶה מִיֵּינָהּ שֶׁל הַתּוֹרָה, יִתְעוֹרֵר לָעוֹלָם הַבָּא, וְיִזְכֶּה לְהֵחָיוֹת כְּשֶׁיָּקִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַצַּדִּיקִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים, הֲרֵי שָׁנִינוּ, שֶׁאֲפִלּוּ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם יִזְכֶּה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים.

אָמַר אוֹתוֹ עֶלֶם, אִם כָּתוּב וְחִכֵּךְ מִיֵּין הַטּוֹב, הָיִינוּ אוֹמְרִים כָּךְ. אֲבָל כָּתוּב כְּיֵין הַטּוֹב, וְלֹא מִיֵּין. הִשְׁגִּיחוּ בוֹ. אָמַר רַבִּי

אָמַר, אֲנָא שְׁמַעְנָא, דְּמַאן דְּאִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, וְדָבִיק בָּהּ, וְהַהִיא מִלָּה דְּאוֹרַיְיתָא אִשְׁתְּמַע בְּפוּמֵיהּ, וְלָא לָחִישׁ לָהּ (דף ל"ט ע"ב) **בִּלְחִישׁוּ, אֶלָּא אָרִים קָלֵיהּ בָּהּ. דְּאוֹרַיְיתָא הָכִי בַּעְיָא לְאַרְמָא קָלָא, דִּכְתִיב,** (משלי א) **בְּרֹאשׁ הוֹמִיּוֹת תִּקְרָא, לְאָרָמָא רְנָּה דְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא בִּלְחִישׁוּ. כְּיֵין הַטּוֹב, כַּחֲמַר טָב דְּלָא שָׁתִיק. וְהוּא עָתִיד לְאָרָמָא קָלָא, כַּד יִפּוּק מֵהַאי עָלְמָא. הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים, דְּלָא יִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, לָא יִשְׁתְּכַח דְּיִמְחֵי בִידוֹי. דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים, אֲפִילוּ בְּהַהוּא עָלְמָא שִׁפְוָותֵיהּ מְרַחְשָׁן אוֹרַיְיתָא.**

תּוּ שְׁמַעְנָא וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב, הַאי קְרָא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְּמַר, וּבְתוּשְׁבַּחְתָּא אִתְּמַר. אִי הָכִי, מַאן הוּא דְּמִשַּׁבַּח לָהּ בְּהַאי. אִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַהוּ הוֹלֵךְ לְדוֹדִי, הוֹלֵךְ אֵלַי מִיבְעֵי לֵיהּ.

לשון הקודש

יְהוּדָה, בְּנִי, אֱמֹר דְּבָרְךָ, שֶׁיָּפֶה אָמַרְתָּ. **אָמַר,** אֲנִי שָׁמַעְתִּי, שֶׁמִּי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְדָבֵק בָּהּ, וְאוֹתוֹ דְּבַר הַתּוֹרָה נִשְׁמָע בְּפִיו וְלֹא לוֹחֵשׁ אוֹתוֹ בְּלַחַשׁ, אֶלָּא מֵרִים בּוֹ אֶת קוֹלוֹ, שֶׁכָּךְ צְרִיכָה תּוֹרָה לַהֲרָמַת קוֹל, שֶׁכָּתוּב (משלי א) בְּרֹאשׁ הֲמוֹנוֹת תִּקְרָא, לְהָרִים אֶת רִנַּת הַתּוֹרָה, וְלֹא בְּלַחַשׁ. כְּיֵין הַטּוֹב, כְּמוֹ יַיִן טוֹב שֶׁלֹּא שׁוֹתֵק. וְהוּא עָתִיד לְהָרִים קוֹל, כְּשֶׁיֵּצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים, שֶׁלֹּא יִסְטֶה לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, לֹא יִמָּצֵא שֶׁיִּמְחֶה בְּיָדוֹ. דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים, וַאֲפִלּוּ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם שִׂפְתוֹתָיו מְרַחֲשׁוֹת בַּתּוֹרָה. **עוֹד** שָׁמַעְתִּי, וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב – הַפָּסוּק הַזֶּה נֶאֱמַר לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְנֶאֱמַר בְּתִשְׁבַּחַת. אִם כָּךְ, מִי הוּא שֶׁמְּשַׁבֵּחַ

אֶלָּא וַדַּאי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָא מְשַׁבַּח לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְּהִיא קָא מְשַׁבַּחַת לֵיהּ, דִּכְתִיב חִבּוֹ מַמְתַּקִּים, כַּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁבַּח לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. (דִּכְתִיב) וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב, יֵין הַטּוֹב: דְּהוּא חַמְרָא דְּמִנְטְרָא. הוֹלֵךְ לְדוֹדִי: דָּא יִצְחָק, דְּאִקְרֵי יְדִיד מִבֶּטֶן. לְמֵישָׁרִים: כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים צט) אַתָּה כוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים, לְאִתְכַּלְלָא שְׂמָאלָא בִּימִינָא. וְדָא הוּא מֵישָׁרִים, דִּבְגִין חֶדְוָותָא דְּהַהוּא חֲמָר טַב, אִתְכְּלִיל שְׂמָאלָא בִּימִינָא, וְהַדָּאן כֹּלָּא. (דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים) דְּהָא כֹּלָּא מִתְעָרֵי בְּחֶדְוָואן וּבִרְכָּאן, וְעָלְמִין כֻּלְּהוּ מִשְׁתַּכְּחֵי בְּחֵדוּ, וּמִתְעָרֵי לְאַרְקָא בִּרְכָּאן לְתַתָּא.

אָתוּ רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יִצְחָק וְנַשְׁקוּ לֵיהּ רֵישֵׁיהּ, וְחַדּוּ עִמֵּיהּ, אָמְרוּ לֵיהּ מַה שְׁמָךְ. אָמַר לְהוֹ

לשון הקודש

אוֹתָהּ בָּזֶה? אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – מַה זֶּה הוֹלֵךְ לְדוֹדִי? הוֹלֵךְ אֵלַי הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת!

אֶלָּא וַדַּאי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשַׁבֵּחַ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁהִיא מְשַׁבַּחַת אוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב חִבּוֹ מַמְתַּקִּים, כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשַׁבֵּחַ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. (שֶׁכָּתוּב) וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב. יֵין הַטּוֹב – שֶׁהוּא יַיִן הַמְשֻׁמָּר. הוֹלֵךְ לְדוֹדִי – זֶה יִצְחָק שֶׁנִּקְרָא יְדִיד מִבֶּטֶן. לְמֵישָׁרִים – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צט) אַתָּה כוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים, לְהַכְלִיל שְׂמֹאל בְּיָמִין. וְזֶהוּ מֵישָׁרִים, שֶׁבִּגְלַל הַשִּׂמְחָה שֶׁל אוֹתוֹ הַיַּיִן הַטּוֹב, נִכְלָל הַשְּׂמֹאל בַּיָּמִין, וְכֻלָּם שְׂמֵחִים. (דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים) שֶׁהֲרֵי הַכֹּל מִתְעוֹרְרִים בִּשְׂמָחוֹת וּבְרָכוֹת, וְכָל הָעוֹלָמוֹת נִמְצָאִים בְּשִׂמְחָה, וּמִתְעוֹרְרִים לְהָרִיק בְּרָכוֹת לְמַטָּה.

בָּאוּ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק וְנָשְׁקוּ לוֹ אֶת רֹאשׁוֹ, וְשָׂמְחוּ עִמּוֹ. אָמְרוּ לוֹ, מַה שְׁמֶךָ?

יֵיסָא. אָמְרוּ רִבִּי יֵיסָא תְּהֵא. יַתִּיר תְּהֵא שְׁכִיחַ בְּעָלְמָא מֵרִבִּי יֵיסָא חַבְרָנָא, דְּאִסְתַּלָּק מִבֵּינָנָא. אָמְרוּ לֵיהּ וּמַאן אָבוּךְ. אָמַר לְהוֹ, אַפְּטַר מֵעָלְמָא, וַהֲוָה אוֹלִיף לִי כָּל יוֹמָא תְּלַת מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, וּבְלֵילְיָא תְּלַת מִילִּין דְּחָכְמְתָא דְאַגַּדְתָּא. וְהָנֵי מִילֵּי אוֹלִיפְנָא מֵאַבָּא, וְהַשְׁתָּא דִּיוּרִי בְּחַד בַּר נָשׁ, וְסָלִיק לִי מֵאוֹרַיְיתָא. וַאֲנָא אָזִיל כָּל יוֹמָא לַעֲבִידְתָּא, וּבְכָל יוֹמָא אַהֲדַרְנָא אִינּוּן מִלִּין דְּאוֹלִיפְנָא מֵאַבָּא.

אָמְרוּ לֵיהּ הַהוּא בַּר נָשׁ יָדַע בְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר לוֹן לָאו. סָבָא הוּא, וְלָא יָדַע לְבָרְכָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִית לֵיהּ בְּנִין, וְלָא שַׁוֵּי לוֹן בְּבֵי רַב. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה (נ"א אִי לָאו הָכִי הָוָה) **אִי לָא הָוָה הָכִי, הָוָה אֲעִילְנָא לְגַבֵּי הַאי כְּפַר לְמַלְלָא עֲלָךְ, הַשְׁתָּא אָסִיר לָן לְמֵחֲזֵי אַנְפּוֹי. שְׁדֵי חֲמָרָא מִנָּךְ,**

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, יֵיסָא. אָמְרוּ, רַבִּי יֵיסָא תִּהְיֶה. יוֹתֵר תִּהְיֶה מָצוּי בָּעוֹלָם מֵרַבִּי יֵיסָא חֲבֵרֵנוּ, שֶׁהִסְתַּלֵּק מִבֵּינֵינוּ. אָמְרוּ לוֹ, וּמִי אָבִיךָ? אָמַר לוֹ, נִפְטַר מִן הָעוֹלָם, וְהָיָה מְלַמֵּד אוֹתִי כָּל יוֹם שְׁלֹשָׁה דִּבְרֵי תוֹרָה, וּבַלַּיְלָה שְׁלֹשָׁה דִּבְרֵי חָכְמָה שֶׁל אַגָּדָה. וְהַדְּבָרִים הַלָּלוּ לָמַדְתִּי מֵאָבִי, וְכָעֵת אֲנִי גָּר עִם אָדָם אֶחָד שֶׁמּוֹנֵעַ אוֹתִי מִן הַתּוֹרָה, וַאֲנִי הוֹלֵךְ כָּל יוֹם לַעֲבוֹדָה, וּבְכָל יוֹם אֲנִי חוֹזֵר עַל אוֹתָם הַדְּבָרִים שֶׁלָּמַדְתִּי מֵאָבִי.

אָמְרוּ לוֹ, אוֹתוֹ אָדָם יוֹדֵעַ בַּתּוֹרָה? אָמַר לָהֶם, לֹא, הוּא זָקֵן, וְלֹא יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיֵשׁ לוֹ בָּנִים, וְלֹא שָׂם אוֹתָם בְּבֵית הָרַב. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, (אם לא כך היה) אִם לֹא הָיָה כָּךְ, הָיִיתִי נִכְנָס לַכְּפָר הַזֶּה לְדַבֵּר עָלֶיךָ. עַכְשָׁו אָסוּר לָנוּ לִרְאוֹת אֶת פָּנָיו, זְרֹק מִמְּךָ אֶת הַחֲמוֹר, וְאַתָּה לֵךְ

וְאַתְּ זִיל לְגַבָּן. אָמְרוּ לֵיהּ מָאן הוּא אָבוּךְ. אָמַר רִבִּי זְעֵירָא דִּכְפַר רָאמִין.

שָׁמַע רִבִּי יְהוּדָה וּבָכָה, אָמַר אֲנָא הֲוֵינָא בְּבֵיתֵיהּ, וְאוֹלִיפְנָא מִנֵּיהּ תְּלַת מִלִּין בְּכַסָּא דִּבְרָכָה, וְאוֹלִיפְנָא מִנֵּיהּ בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית תְּרֵי. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וּמַה מֵהַאי רַבְיָא בְּרֵיהּ אוֹלִיפְנָא, מִנֵּיהּ לָא כָּל שֶׁכֵּן. אַזְלוּ וְאָחִידוּ בִּידֵיהּ. חָמוּ חַד חֲקַל וְיָתְבוּ תַּמָּן. אָמְרוּ לֵיהּ אִימָא חַד מִלָּה, מֵאִינּוּן דְּאוֹלִיף לָךְ אָבוּךְ בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִים הַגְּדוֹלִים וְגוֹ'. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים, כָּל אֲתַר דְּדִינָא אֱלֹהִים אִקְרֵי. וְהַהוּא אֲתַר עִלָּאָה אֲתַר דְּנָפְקוּ מִנֵּיהּ, הָכִי קָרֵי לֵיהּ הָכָא. וְאַף עַל גַּב דְּרַחֲמֵי הוּא, מִנֵּיהּ נָפְקוּ דִּינִין, וּבֵיהּ תַּלְיָין.

לשון הקודש

אֵלֵינוּ. אָמְרוּ לוֹ, מִי אָבִיךָ? אָמַר, רַבִּי זְעֵירָא מִכְּפַר רָאמִין.

שָׁמַע רַבִּי יְהוּדָה וּבָכָה. אָמַר, אֲנִי הָיִיתִי בְּבֵיתוֹ, וְלָמַדְתִּי מִמֶּנּוּ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים בְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, וְלָמַדְתִּי מִמֶּנּוּ שְׁנַיִם בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וּמָה מֵהַיֶּלֶד הַזֶּה בְּנוֹ לָמַדְתִּי, מִמֶּנּוּ לֹא כָּל שֶׁכֵּן? הָלְכוּ וְאָחֲזוּ בְּיָדוֹ. רָאוּ שָׂדֶה אֶחָד וְיָשְׁבוּ שָׁם. אָמְרוּ לוֹ, אֱמֹר דָּבָר אֶחָד מֵאוֹתָם שֶׁלִּמֵּד אוֹתְךָ אָבִיךָ בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים וְגוֹ'. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים – כָּל מָקוֹם שֶׁל דִּין נִקְרָא אֱלֹהִים. וְאוֹתוֹ מָקוֹם עֶלְיוֹן, הַמָּקוֹם שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ, כָּךְ קוֹרֵא לוֹ כָּאן. וְאַף עַל גַּב שֶׁהוּא רַחֲמִים, יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ דִּינִים, וּבוֹ הֵם תְּלוּיִים.

אֶת הַתַּנִּינִים הַגְּדוֹלִים, אִלֵּין אֲבָהָן. דְּאִינּוּן מִתְשַׁקְּיָין בְּקַדְמִיתָא, וּמִשְׁתָּרְשִׁין עַל כֹּלָּא. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרוֹמֶשֶׂת, וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה, דָּא נֶפֶשׁ, דְּהַהִיא אֶרֶץ עִלָּאָה אַפִּיקַת מֵהַהִיא חַיָּה עִלָּאָה עַל כֹּלָּא, דִּכְתִיב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. וְדָא אִיהִי נֶפֶשׁ דְּאָדָם קַדְמָאָה, דְּמָשִׁיךְ בְּגַוֵּיהּ. הָרוֹמֶשֶׂת: דָּא הִיא חַיָּה דְּרַחֲשָׁא בְּכָל טוּרִין (ס"א סִטְרִין), לְעֵילָּא וְתַתָּא. אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם, דְּהַהוּא נָהָר עִלָּאָה נָגִיד וְנָפִיק מֵעֵדֶן, וְאַשְׁקֵי לְהַאי אִילָנָא, לְאִשְׁתָּרְשָׁא בְשָׁרְשׁוֹי עַל כֹּלָּא, וּלְאִשְׁתַּכְּחָא בֵּיהּ מְזוֹנָא לְכֹלָּא.

דָּבָר אַחֵר הַחַיָּה הָרוֹמֶשֶׂת, דָּא הוּא דָּוִד מַלְכָּא, דִּכְתִיב בֵּיהּ (תהלים קיח) **לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וְגוֹ'**. וְאֵת כָּל עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ, אִלֵּין כָּל אִינּוּן מַלְאָכִין קַדִּישִׁין, דְּמִשְׁתַּכְּחֵי לְקַדְּשָׁא שְׁמָא דְמָאֲרֵיהוֹן בְּכָל

לשון הקודש

אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים – אֵלּוּ הָאָבוֹת, שֶׁהֵם מֻשְׁקִים בָּרִאשׁוֹנָה וּמִשְׁתָּרְשִׁים עַל הַכֹּל. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת. וְזוֹ הַנֶּפֶשׁ, שֶׁאוֹתָהּ הָאָרֶץ הָעֶלְיוֹנָה הוֹצִיאָה מֵאוֹתָהּ חַיָּה עֶלְיוֹנָה עַל הַכֹּל, שֶׁכָּתוּב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. וְזוֹהִי הַנֶּפֶשׁ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁמָּשַׁךְ בְּתוֹכוֹ. הָרֹמֶשֶׂת – זוֹהִי הָרוֹחֶשֶׂת בְּכָל הֶהָרִים (הַגְּדָדִים) לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם, שֶׁאוֹתוֹ נָהָר עֶלְיוֹן שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן, וּמַשְׁקֶה אֶת הָעֵץ הַזֶּה לְהִשְׁתָּרֵשׁ בְּשָׁרָשָׁיו עַל הַכֹּל, וְשֶׁיִּמָּצֵא בּוֹ מָזוֹן לַכֹּל.

דָּבָר אַחֵר הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת – זֶהוּ דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (תהלים קיח) **לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וְגוֹ'**. וְאֵת כָּל עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ –

יוֹמָא וְיוֹמָא, דִּכְתִיב בְּהוּ (ישעיה ו) שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד. וּמִנְּהוֹן טָאסִין בְּעָלְמָא לְמֶעְבַּד רְעוּתָא דְּמָארֵיהוֹן, כָּל חַד וְחַד כַּדְקָא חָזֵי. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וַדַּאי כָּל כַּךְ לְהַאי רַבְיָא לָא אִתְחֲזֵי, אֲבָל אֲנָא חָמֵי בֵּיהּ דְּלַאֲתַר עִלָּאָה יִסְתְּלַק.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק,(דף מ' ע"א) וַדַּאי. הַחַיָּה (הָרוּמֶשֶׁת) דָּא הִיא חַיָּה עִלָּאָה עַל כֹּלָּא, דְּהָא אַחֲרָא אֶרֶץ קַרְיֵיהּ קְרָא. הָכָא דִּכְתִיב וְהָעוֹף יֶרֶב בָּאָרֶץ, בָּאָרֶץ וַדַּאי, וְלָא בַּמַּיִם. דְּהָא הַהוּא נָהָר, נָגִיד וְנָפִיק וְאַשְׁקֵי, בְּלָא פֵּירוּדָא, עַד הַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי אֶרֶץ, וּמִתַּמָּן כְּתִיב וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְגוֹ'. וְהָעוֹף, וְהַהוּא עוֹף בְּהַאי אֶרֶץ תַּלְיָין וְאִתְשַׁקְיָין, וְדָא הוּא דִּכְתִיב וְהָעוֹף יֶרֶב בָּאָרֶץ. קָמוּ וְאָזְלוּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, נִשְׁתַּתֵּף לְהַאי רַבְיָא עִמָּנָא, וְכָל חַד וְחַד לֵימָא מִלָּה דְּאוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

אֵלּוּ כָּל אוֹתָם הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמְּצוּוִים לְקַדֵּשׁ אֶת שֵׁם אֲדוֹנָם בְּכָל יוֹם וָיוֹם, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד. וּמֵהֶם טָסִים בָּעוֹלָם לַעֲשׂוֹת רְצוֹן רִבּוֹנָם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרָאוּי לוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַדַּאי כָּל כָּךְ לַיֶּלֶד הַזֶּה לֹא רָאוּי, אֲבָל אֲנִי רוֹאֶה בּוֹ שֶׁיַּעֲלֶה לְמָקוֹם עֶלְיוֹן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וַדַּאי הַחַיָּה (הָרוּמֶשֶׁת) זוֹהִי הַחַיָּה הָעֶלְיוֹנָה עַל הַכֹּל, שֶׁהֲרֵי הָאַחֶרֶת, הַכָּתוּב קָרָא לָהּ אֶרֶץ. כָּאן שֶׁכָּתוּב וְהָעוֹף יֶרֶב בָּאָרֶץ, בָּאָרֶץ וַדַּאי, וְלֹא בַּמַּיִם. שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ נָהָר שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא וּמַשְׁקֶה בְּלִי פֵּרוּד, עַד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֶרֶץ, וּמִשָּׁם כָּתוּב וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְגוֹ'. וְהָעוֹף, וְאוֹתוֹ עוֹף, בָּאָרֶץ הַזּוֹ תְּלוּיִים

פְּתַח רִבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (שיר השירים ב) **סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים וְגוֹ׳. הַאי קְרָא הָא אִתְּמַר וְשַׁפִּיר. אֲבָל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קָאָמַר דָּא בְּגָלוּתָא. סַמְּכוּנִי, מַהוּ סַמְּכוּנִי. אֶלָּא מָאן דְּנָפִיל בָּעֵי לְאַסְמְכָא לֵיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (תהלים קמה) **סוֹמֵךְ יְיָ׳ לְכָל הַנּוֹפְלִים וְגוֹ׳. וּבְגִין כָּךְ, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּנָפְלָה, דִּכְתִיב,** (עמוס ה) **נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, בַּעְיָא לְאַסְמְכָא, וְהִיא אָמְרָה סַמְּכוּנִי. לְמַאן אָמְרָה. לְיִשְׂרָאֵל בְּנָהָא דְּאִינּוּן בְּגָלוּתָא עִמָּהּ.**

וּבְמָה בָּאֲשִׁישׁוֹת. אִלֵּין אִינּוּן אֲבָהָן, דְּאִינּוּן אִתְּמַלְיָין בְּקַדְמִיתָא, מֵהַהוּא חֲמָר טַב דְּמִנְטְרָא. וְכַד אִינּוּן אִתְּמַלְיָין, הָא בִּרְכָאָן מִשְׁתַּכְּחֵי לְגַבָּהּ, עַל יְדָא דְחַד דַּרְגָּא דְּאִיהוּ צַדִּיק. וּמַאן דְּיָדַע לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, אַף עַל גַּב דְּבִרְכָאן

לשון הקודש

וּמֶשְׁקִים, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָעוֹף יֶרֶב בָּאָרֶץ. קָמוּ וְהָלְכוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נִשַּׁתֵּף אֶת הַיֶּלֶד הַזֶּה עִמָּנוּ, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֹאמַר דְּבַר תּוֹרָה.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים וְגוֹ׳. הַפָּסוּק הַזֶּה הֲרֵי נִתְבָּאֵר, וְיָפֶה. אֲבָל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אָמְרָה אֶת זֶה בַּגָּלוּת. סַמְּכוּנִי, מַה זֶּה סַמְּכוּנִי? אֶלָּא מִי שֶׁנּוֹפֵל צָרִיךְ לִסְמֹךְ אוֹתוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קמה) סוֹמֵךְ ה׳ לְכָל הַנּוֹפְלִים וְגוֹ׳. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּפְלָה, שֶׁכָּתוּב (עמוס ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, צְרִיכָה לִסְמִיכָה, וְהִיא אוֹמֶרֶת סַמְּכוּנִי. לְמִי הִיא אוֹמֶרֶת? לְיִשְׂרָאֵל בָּנֶיהָ, שֶׁהֵם עִמָּהּ בַּגָּלוּת.

וּבַמֶּה? בָּאֲשִׁישׁוֹת. אֵלּוּ הֵם הָאָבוֹת שֶׁמִּתְמַלְּאִים בָּרִאשׁוֹנָה מֵאוֹתוֹ יַיִן טוֹב הַמְּשֻׁמָּר. וּכְשֶׁהֵם מִתְמַלְּאִים, הֲרֵי הַבְּרָכוֹת מְצוּיוֹת אֵלֶיהָ עַל יְדֵי דַּרְגָּה אַחַת שֶׁהִיא צַדִּיק. וּמִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְיַחֵד אֶת

לָא מִשְׁתַּכְּחֵי בְּעָלְמָא, אִיהוּ סָמִיךְ וְסָעִיד לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא.

רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים, כֹּלָּא חַד כְּמָה דְאַמְרָן, אֲבָל רָזָא דָא, אֲשִׁישָׁא: עָיֵיל חַמְרָא. תַּפּוּחַ: אַפִּיק חַמְרָא, וּמְכַוֵּון רְעוּתָא. וְעַל דָּא אֲשִׁישׁוֹת וְתַפּוּחִים. אֲשִׁישׁוֹת, לְרַוָּוָאָה מֵחַמְרָא. תַּפּוּחִים, לְכַוְּונָא רְעוּתָא דְּלָא יָזִיק חַמְרָא. וְכָל דָּא לָמָּה. כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי, בְּגָלוּתָא. וּמַאן דִּמְיַיחֵד שְׁמָא קַדִּישָׁא, בָּעֵי לְיַחֲדָא דִינָא בְּרַחֲמֵי, וּלְאַכְלְלָא לוֹן כַּדְקָא חָזֵי, לְאִתְבַּסְּמָא וּלְאִתְתַּקְנָא כֹּלָּא כְּדְקָא יֵאוֹת, וְדָא סָמִיךְ לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא.

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (דברים לב) אֲשֶׁר חֵלֶב זְבָחֵימוֹ יֹאכֵלוּ יִשְׁתּוּ יֵין נְסִיכָם. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן קַדִּישִׁין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְקַדְּשָׁא לוֹן. תָּא

לשון הקודש

הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, אַף עַל גַּב שֶׁבִּרְכוֹת לֹא מִצְוִיּוֹת בָּעוֹלָם, הוּא סוֹמֵךְ וְסוֹעֵד אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת.

רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים, הַכֹּל אֶחָד כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. אֲבָל הַסּוֹד הַזֶּה, אֲשִׁישָׁה – מַכְנִיסָה יַיִן. תַּפּוּחַ – מוֹצִיא יַיִן, וּמְכַוֵּן רָצוֹן. וְעַל כֵּן אֲשִׁישׁוֹת וְתַפּוּחִים. אֲשִׁישׁוֹת, לִרְוּוֹת מִיַּיִן. תַּפּוּחִים, לְכַוֵּן אֶת הָרָצוֹן שֶׁהַיַּיִן לֹא יַזִּיק. וְכָל זֶה לָמָּה? כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי, בַּגָּלוּת. וּמִי שֶׁמְּיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, צָרִיךְ לְיַחֵד דִּין עִם רַחֲמִים וּלְהַכְלִילָם כָּרָאוּי, שֶׁיִּתְבַּשֵּׁם וְיִתְתַּקֵּן הַכֹּל כָּרָאוּי, וְזֶה הַתּוֹמֵךְ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת.

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (דברים לב) אֲשֶׁר חֵלֶב זְבָחֵימוֹ יֹאכֵלוּ יִשְׁתּוּ יֵין נְסִיכָם. אַשְׁרֵיהֶם

חָזֵי יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין, כָּל חַיֵּי עָלְמָא דְיַרְתִּין, כֹּלָּא תַלְיָין בְּהַהוּא עָלְמָא דְאָתֵי, בְּגִין דְּאִיהוּ חַיִּין דְּכֹלָּא, לְעֵילָּא וְתַתָּא, וְהוּא אֲתַר, דְּיַיִן דְּמִנְטְרָא שָׁאֲרֵי (וְאִקְרֵי יַיִן) וּמִתַּמָּן נָפְקִין חַיִּין וּקְדוּשָׁא לְכֹלָּא. וְיַיִן דְּיִשְׂרָאֵל בְּגִין יַיִן דְּיִשְׂרָאֵל אַחֲרָא, וְדָא בְּדָא תַלְיָא. דְּהָא יִשְׂרָאֵל לְעֵילָּא, בֵּיהּ נָטִיל חַיִּין, וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי עֵץ חַיִּים, עֵץ מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי חַיִּים, וְנַפְקֵי מִתַּמָּן חַיִּין, וְעַל דָּא מְבָרְכִין לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיַיִן. וְיַיִן דְּיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא כְּהַאי גַּוְונָא.

עוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, דְּאִיהוּ מְסָאָב, וּמַאן דְּקָרִיב בַּהֲדֵיהּ יִסְתְּאָב, כַּד יִקְרַב בְּיַיִן דְּיִשְׂרָאֵל, הָא אִסְתְּאַב וְאָסִיר, כָּל שֶׁכֵּן הַהוּא יַיִן דְּאִיהוּ עָבִיד. וְעַל דָּא לָא תֵימָא דְּדָא הוּא בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא כָּל מַה דְּעָבְדֵי יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, כֹּלָּא

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְקַדֵּשׁ אוֹתָם. בֹּא רְאֵה, יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים, כָּל חַיֵּי עוֹלָם שֶׁיּוֹרְשִׁים, הַכֹּל תְּלוּיִים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם הַבָּא, מִשּׁוּם שֶׁהוּא חַיִּים שֶׁל הַכֹּל, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהוּא הַמָּקוֹם שֶׁהַיַּיִן הַמִּשְׁמָר מַתְחִיל (וְנִקְרָא יַיִן), וּמִשָּׁם יוֹצְאִים חַיִּים וּקְדֻשָּׁה לַכֹּל. וְיַיִן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּשְׁבִיל יַיִן שֶׁל יִשְׂרָאֵל אַחֵר, וְזֶה תָּלוּי בָּזֶה. שֶׁהֲרֵי יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה, בּוֹ נוֹטֵל חַיִּים, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא עֵץ חַיִּים, עֵץ מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא חַיִּים, וְיוֹצְאִים מִשָּׁם חַיִּים, וְעַל כֵּן מְבָרְכִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּיַיִן. וְיַיִן שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה כְּמוֹ כֵן.

עוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, שֶׁהוּא טָמֵא, וּמִי שֶׁקָּרֵב עִמּוֹ יִטְמָא כְּשֶׁיִּקְרַב לַיַּיִן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הֲרֵי נִטְמָא, וְאָסוּר. כָּל שֶׁכֵּן אוֹתוֹ הַיַּיִן שֶׁהוּא עוֹשֶׂה. וְלָכֵן אַל

הוּא כְּעֵין דּוּגְמָא דִלְעֵילָא, כָּל שֶׁכֵּן יַיִן, דְּקָאֵי בַּאֲתַר עִלָּאָה, דּוּגְמָא דְיַיִן דְּמִנְטְרָא.

בְּגִין כַּךְ יִשְׂרָאֵל שַׁתְיָין יַיִן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְעָבִיד כַּדְקָא חָזֵי בִּקְדוּשָׁה, כְּגַוְונָא דְיִשְׂרָאֵל לְעֵילָא, דְּשָׁתֵי וְאִשְׁתָּרְשָׁא וְאִתְבָּרְכָא בְּהַהוּא יַיִן עִלָּאָה קַדִּישָׁא, וְלָא שָׁתָאן יַיִן דְּאִתְעָבִיד בִּמְסָאֲבוּתָא, וּמִסִּטְרָא דִמְסָאֲבוּתָא, דְּהָא בֵּיהּ שַׁרְיָא רוּחָא דִמְסָאֲבוּתָא. (וְלָאו הוּא מִסִּטְרָא דְיִשְׂרָאֵל) וּמַאן דְּשָׁתֵי לֵיהּ (בַּהֲדֵיהוּ), אִסְתְּאַב רוּחֵיהּ, וְאִסְתְּאַב אִיהוּ, וְלָאו הוּא מִסִּטְרָא דְיִשְׂרָאֵל, וְלֵית לֵיהּ חוּלָקָא בְּעָלְמָא דְאָתֵי. דְּהָא הַהוּא עָלְמָא דְאָתֵי, יַיִן דְּמִנְטְרָא אִיהוּ.

וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין, בַּעְיָין לְנַטְרָא דָא עַל כֹּלָּא, בְּגִין דְּאִתְקְשַׁר בַּאֲתַר דְּעָלְמָא דְאָתֵי. וּבְגִין כָּךְ, בְּיַיִן אִתְבְּרִיךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַתִּיר

לשון הקודש

תֹּאמַר שֶׁזֶּה הוּא בִּלְבַדּוֹ, אֶלָּא כָּל מַה שֶׁעוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, הַכֹּל הוּא כְּעֵין דֻּגְמָא שֶׁל מַעְלָה, כָּל שֶׁכֵּן יַיִן, שֶׁעוֹמֵד בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן, דֻּגְמַת הַיַּיִן הַמְשֻׁמָּר.

מִשּׁוּם כָּךְ יִשְׂרָאֵל שׁוֹתִים יַיִן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנַּעֲשָׂה כָּרָאוּי בִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל לְמַעְלָה שֶׁשּׁוֹתֶה וְנִשְׁרָשׁ וּמִתְבָּרֵךְ בְּאוֹתוֹ יַיִן עֶלְיוֹן קָדוֹשׁ, וְלֹא שׁוֹתִים יַיִן שֶׁנַּעֲשָׂה בְּטֻמְאָה וּמִצַּד הַטֻּמְאָה, שֶׁהֲרֵי בּוֹ שׁוֹרָה רוּחַ הַטֻּמְאָה (וְאֵינֶנּוּ מִצַּד יִשְׂרָאֵל). וּמִי שֶׁשּׁוֹתֶה אוֹתוֹ (אֹתָם), נִטְמֵאת רוּחוֹ, וְהוּא נִטְמָא, וְאֵינוֹ מִצַּד שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ עוֹלָם הַבָּא הוּא יַיִן הַמְשֻׁמָּר.

וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים צְרִיכִים לִשְׁמֹר אֶת זֶה עַל הַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁנִּקְשָׁר בִּמְקוֹם

מִכֹּלָא, בְּגִין דְּאִיהוּ חַדֵּי לְסִטְרָא שְׂמָאלָא, וּבְגוֹ חֶדְוָותָא דִּילֵיהּ אִתְכְּלִיל בִּימִינָא. וְכַד אִתְעָבִיד כֹּלָּא יְמִינָא, כְּדֵין שְׂמָא קַדִּישָׁא בְּחֵידוּ, וּבִרְכָּאן מִשְׁתַּכְּחֵי בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין. וּבְעוֹבָדָא דִּלְתַתָּא יִתְעַר עוֹבָדָא דִּלְעֵילָא, וְעַל דָּא מְזַמְּנֵי יַיִן לָקְבֵיל יַיִן.

וּבְגִין דְּאִיהוּ מְנַטְרָא לְעֵילָא, בָּעֵי לְנַטְרָא לֵיהּ לְתַתָּא, וְכָל נְטִירוּ דִּילֵיהּ קְדֻשָּׁה הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וּמַאן דְּפָגִים לֵיהּ לְתַתָּא בְּסִטְרָא דִּמְסָאֲבוּתָא, יִסְתְּאָב אִיהוּ בְּהַאי עָלְמָא, וְלֵית לֵיהּ חוּלָקָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, אֲתַר דְּהַהוּא יַיִן דְּמִנְטְרָא שַׁרְיָא. הוּא לָא נָטִיר לֵיהּ, לָא יִתְנְטַר הוּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. הוּא סָאִיב לֵיהּ, יִסְאָבוּן לֵיהּ בְּהַהוּא (דף מ׳ ע״ב) עָלְמָא, לָא יְהֵא לֵיהּ חוּלָקָא בְּהַהוּא יַיִן דְּעָלְמָא דְּאָתֵי. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דִּמְקַדְּשֵׁי נַפְשַׁיְיהוּ

לשון הקודש

הָעוֹלָם הַבָּא. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְבָּרֵךְ בְּיַיִן יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בַּכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְשַׂמֵּחַ אֶת צַד הַשְּׂמֹאל, וּבְתוֹךְ שִׂמְחָתוֹ נִכְלָל בַּיָּמִין. וּכְשֶׁהַכֹּל נַעֲשָׂה יָמִין, אָז הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּשִׂמְחָה, וּבְרָכוֹת נִמְצָאוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וּבַמַּעֲשֶׂה שֶׁלְּמַטָּה יִתְעוֹרֵר מַעֲשֶׂה שֶׁלְּמַעְלָה, וְעַל כֵּן מַזְמִינִים יַיִן כְּנֶגֶד יַיִן. **וּמִשּׁוּם** שֶׁהוּא שָׁמוּר לְמַעְלָה, צָרִיךְ לִשְׁמֹר אוֹתוֹ לְמַטָּה, וְכָל שְׁמִירָתוֹ הִיא קֹדֶשׁ לְיִשְׂרָאֵל, וּמִי שֶׁפּוֹגֵם אוֹתוֹ לְמַטָּה בְּצַד הַטֻּמְאָה, הוּא יִטְמָא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, הַמָּקוֹם שֶׁשּׁוֹרֶה אוֹתוֹ הַיַּיִן הַמְשֻׁמָּר. הוּא לֹא שָׁמַר אוֹתוֹ, הוּא לֹא יִשְׁתַּמֵּר לָעוֹלָם הַבָּא. הוּא טִמֵּא אוֹתוֹ, יִטַּמְּאוּ אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּאוֹתוֹ יַיִן שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא. אַשְׁרֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּקַדְּשִׁים אֶת נַפְשָׁם

בִּקְדוּשָׁה עִלָּאָה, וְנַטְרֵי מַה דְּאִצְטְרִיךְ לְאִתְנַטְרָא, וּמְקַדְּשֵׁי לְמַלְכָּא בִּנְטִירוּ עִלָּאָה דָּא. זַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

פָּתַח הַהוּא רַבְּיָא וְאָמַר, (משלי כט) מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ וְגוֹ׳. מָאן מֶלֶךְ. דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּמִשְׁפָּט דָּא יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ כְּלָלָא דַּאֲבָהָן. וְאִישׁ תְּרוּמוֹת, תְּרוּמַת כְּתִיב, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שמות כה) וְזֹאת הַתְּרוּמָה. וְאִישׁ תְּרוּמוֹת, דָּא עֵשָׂו, דְּבָעֵי עַל תְּרוּמוֹת וְעַל מַעֲשְׂרוֹת כָּל יוֹמָא, וְלָא עָבִיד מִדִּי. וְאִישׁ תְּרוּמוֹת דְּלָאו אִיהוּ מִשְׁפָּט. דְּהָא תְּרוּמָה אִסְתַּלְקוּתָא דְּרַחֲמֵי, בְּגִין דָּא לָא אַתְיָא בְּמִשְׁפָּט, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (משלי יג) וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט, וְעַל דָּא, וְאִישׁ תְּרוּמוֹת יֶהֱרְסֶנָּה.

לשון הקודש

בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, וְשׁוֹמְרִים מַה שֶּׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹר, וּמַקְדִּישִׁים אֶת הַמֶּלֶךְ בַּשְּׁמִירָה הָעֶלְיוֹנָה הַזּוֹ. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

פָּתַח אוֹתוֹ הַיֶּלֶד וְאָמַר, (משלי כט) מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ וְגוֹ׳. מִי הַמֶּלֶךְ? זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בְּמִשְׁפָּט – זֶה יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הַכְּלָל שֶׁל הָאָבוֹת. וְאִישׁ תְּרוּמוֹת, כָּתוּב תְּרוּמַת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כה) וְזֹאת הַתְּרוּמָה. וְאִישׁ תְּרוּמוֹת – זֶה עֵשָׂו, שֶׁשּׁוֹאֵל עַל תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת כָּל יוֹם, וְלֹא עוֹשֶׂה דָּבָר. וְאִישׁ תְּרוּמוֹת, שֶׁאֵינוֹ מִשְׁפָּט, שֶׁהֲרֵי תְּרוּמָה הִיא הִסְתַּלְקוּת הָרַחֲמִים, מִשּׁוּם זֶה לֹא בָּאָה בְּמִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יג) וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. וְעַל כֵּן, וְאִישׁ תְּרוּמוֹת יֶהֱרְסֶנָּה.

וְאִי תֵּימָא, הָא דָּוִד מַלְכָּא אִישׁ תְּרוּמָה הָוָה, אֶלָּא בְּרַחֲמֵי. וְלֹא עוֹד אֶלָּא (ס״א דָּוִד מַלְכָּא אִישׁ תְּרוּמָה הָוָה וְאַרְעָא אִתְקַיְּימָא בְּגִינֵיהּ הֲכִי הוּא וַדָּאי. אֲבָל כֹּלָּא בְּרַחֲמֵי הָוָה) **דְּהָא כְתִיב** (ישעיה נה) **חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים, כְּמָה דְּאִתְדְּבַק בְּהַאי, אִתְדְּבַק בְּהַאי.**

תָּא חֲזֵי, כָּל יוֹמוֹי דְּדָוִד מַלְכָּא, הָוָה מִשְׁתָּדֵל (בְּגִין) **דְּהַאי תְּרוּמָה, יִתְקְשַׁר בְּמִשְׁפָּט, וְיִזְדַּוְּוגוּן כַּחֲדָא.** (בְּגִין דְּיִתְקָיְּים בְּאַרְעָא) **אָתָא שְׁלֹמֹה וְזַוֵּג לוֹן כַּחֲדָא, וְקַיְּימָא סִיהֲרָא בְּאַשְׁלְמוּתָא, וְקַיְּימָא אַרְעָא בְקִיּוּמָא. אָתָא צִדְקִיָּהוּ וְאַפְּרִישׁ לוֹן, וְאִשְׁתְּאָרַת אַרְעָא בְלָא מִשְׁפָּט, וְאִתְפְּגִימַת סִיהֲרָא, וְאִתְחֲרִיבַת אַרְעָא, כְּדֵין וְאִישׁ תְּרוּמַת יֶהֱרְסֶנָּה.**

וְתָא חֲזֵי, שֶׁמָּן לְכַהֲנֵי, וְיַיִן לְלֵיוָאֵי. לָא בְגִין דְּבַעְיָין יַיִן, אֶלָּא מִיַּיִן דְּמִנְטָרָא אָתֵי לְסִטְרָא דִלְהוֹן, לְחַבְּרָא כֹּלָּא כַּחֲדָא, וּלְמֵחֲדֵי עָלְמִין כֻּלְּהוּ,

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי דָּוִד הַמֶּלֶךְ הָיָה אִישׁ תְּרוּמָה? אֶלָּא בְּרַחֲמִים. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא (דָּוִד הַמֶּלֶךְ אִישׁ תְּרוּמָה הָיָה, וְהָאָרֶץ הִתְקַיְּמָה בִּשְׁבִילוֹ, כָּךְ הוּא וַדַּאי. אֲבָל הַכֹּל בְּרַחֲמִים הָיָה) שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (ישעיה נה) חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים, כְּמוֹ שֶׁנִּדְבַּק בָּזֶה – נִדְבַּק בָּזֶה.

בֹּא רְאֵה, כָּל יְמֵי דָוִד הַמֶּלֶךְ הָיָה מִשְׁתַּדֵּל (בִּשְׁבִיל) שֶׁהַתְּרוּמָה הַזּוֹ תִּתְקַשֵּׁר לְמִשְׁפָּט וְיִזְדַּוְּוגוּ כְּאֶחָד. (כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם בָּאָרֶץ) **בָּא** שְׁלֹמֹה וְזִוֵּג אוֹתָם כְּאֶחָד, וְעָמְדָה הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּת, וְעָמְדָה הָאָרֶץ בְּקִיּוּם. **בָּא** צִדְקִיָּהוּ וְהִפְרִיד אוֹתָם, וְנִשְׁאֲרָה הָאָרֶץ בְּלֹא מִשְׁפָּט, וְנִפְגְּמָה הַלְּבָנָה וְנֶחְרְבָה הָאָרֶץ, אָז וְאִישׁ תְּרוּמַת יֶהֱרְסֶנָּה.

וּבֹא רְאֵה, שֶׁמֶן לַכֹּהֲנִים, יַיִן לַלְוִיִּם, לֹא מִשּׁוּם שֶׁצְּרִיכִים יַיִן, אֶלָּא מִיַּיִן הַמְשֻׁמָּר

לְאִשְׁתַּכְּחָא בְּהוּ כֹּלָּא, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא כָּלִיל דָּא בְדָא. לְאִשְׁתַּכְּחָא בְּהוּ חֲבִיבוּתָא דְכֹלָּא, וּרְחִימוּתָא דִבְנֵי מְהֵימְנוּתָא.

מָאן דְּאִתְדְּבַק רְעוּתֵיהּ בְּהַאי, הוּא שְׁלִים בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, וְיִשְׁתְּכַּח כָּל יוֹמוֹי דְּאִתְדְּבַק בִּתְשׁוּבָה, אֲתַר דְּיַיִן וְשֶׁמֶן מִשְׁתַּכְּחֵי. כְּדֵין לָא יִתְדְּבָק בָּתַר עָלְמָא דָא, לָא לְעָתְרָא, וְלָא לְכִסּוּפָא דִילֵיהּ. וּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא צָוַוח עַל דָּא וְאָמַר, (משלי כא) אוֹהֵב יַיִן וָשֶׁמֶן, לֹא יַעֲשִׁיר, דְּהָא עוּתְרָא אַחֲרָא יִזְדַּמַּן לֵיהּ, לְמֶהֱוֵי לֵיהּ חוּלָקָא בֵּיהּ, וּלְמֶהֱוֵי בֵּיהּ חוּלָקָא בְּעָלְמָא דְאָתֵי, אֲתַר דְּיַיִן וְשֶׁמֶן שַׁרְיָין בְּעָלְמָא דָא וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. וּמַאן דְּרָחִים לֵיהּ לְהַאי אֲתַר, לָא בָעֵי עוּתְרָא וְלָא רָדִיף אֲבַתְרֵיהּ. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא דְּמִשְׁתַּדְּלֵי

לשון הקודש

שֶׁבָּא לַצַּד שֶׁלָּהֶם כְּדֵי לְחַבֵּר הַכֹּל כְּאֶחָד, וּלְשַׂמֵּחַ אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁהַכֹּל יִמָּצֵא בָהֶם, יָמִין וּשְׂמֹאל כְּלוּלִים זֶה עִם זֶה, שֶׁיִּמָּצֵא בָהֶם חֲבִיבוּת לַכֹּל וְאַהֲבָה שֶׁל בְּנֵי הָאֱמוּנָה.

מִי שֶׁרְצוֹנוֹ נִדְבָּק בָּזֶה, הוּא שָׁלֵם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וְיִמָּצֵא כָּל יָמָיו שֶׁדָּבוּק בִּתְשׁוּבָה, הַמָּקוֹם שֶׁיַּיִן וְשֶׁמֶן מְצוּיִים. אָז לֹא יִדְבַּק אַחֲרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, לֹא לְעֹשֶׁר וְלֹא לַתְּשׁוּקָה שֶׁלּוֹ. וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ צוֹוֵחַ עַל כָּךְ וְאוֹמֵר, (משלי כא) אֹהֵב יַיִן וָשֶׁמֶן לֹא יַעֲשִׁיר, שֶׁהֲרֵי עֹשֶׁר אַחֵר יִזְדַּמֵּן לוֹ, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בּוֹ וְלִהְיוֹת לוֹ חֵלֶק בָּעוֹלָם הַבָּא, הַמָּקוֹם שֶׁיַּיִן וְשֶׁמֶן שׁוֹרִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. מִי שֶׁאוֹהֵב אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה לֹא צָרִיךְ עֹשֶׁר וְלֹא רוֹדֵף אַחֲרָיו. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בָּעֹשֶׁר הָעֶלְיוֹן כָּל

בְּעוּתְרָא עִלָּאָה כָּל יוֹמָא, דִּכְתִיב, (איוב כח) לֹא יַעֲרְכֶנָּה זָהָב וּזְכוּכִית וּתְמוּרָתָהּ כְּלִי פָּז. הַאי בְּהַאי עָלְמָא. לְבָתָר, (משלי ח) לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאוֹצְרוֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא.

תּוּ פְּתַח וְאָמַר, (שמות כד) וַיֹּאמֶר יְיָ׳ אֶל מֹשֶׁה עֲלֵה אֵלַי הָהָרָה וְגוֹ׳. וְהַתּוֹרָה, דָּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְהַמִּצְוָה, דָּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. לְהוֹרֹתָם כְּתִיב חָסֵר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שיר השירים ג) וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי. הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, לְהוֹרֹתָם דְּמִי, אִי תֵּימָא הוֹרֹתָם דְּיִשְׂרָאֵל, לָאו הָכִי, דְּהָא יִשְׂרָאֵל לָא אַדְכָּרוּ בְּהַאי קְרָא. אֶלָּא הוֹרֹתָם דְּתוֹרָה וּמִצְוָה. וּמַאי הִיא. דָּא (אֲתָר) יַיִן דְּמִנְטְרָא. בְּגִין דְּכָל כְּתִיבָה דְּסֵפֶר עִלָּאָה תַּמָּן שַׁרְיָא, וּמִתַּמָּן נָפְקָא תּוֹרָה, וְעַל דָּא קָרִינָן תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְדָא הוּא אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרֹתָם, לְהוֹרֹתָם וַדָּאי. (כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי).

לשון הקודש

יוֹם, שֶׁכָּתוּב (איוב כח) לֹא יַעֲרְכֶנָּה זָהָב וּזְכוּכִית וּתְמוּרָתָהּ כְּלִי פָּז. זֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה. אַחַר כָּךְ, (משלי ח) לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאוֹצְרוֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא.

עוֹד פְּתַח וְאָמַר, (שמות כד) וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל מֹשֶׁה עֲלֵה אֵלַי הָהָרָה וְגוֹ׳. וְהַתּוֹרָה – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְהַמִּצְוָה – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. לְהוֹרֹתָם, כְּתִיב חָסֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ג) וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי. כָּאן יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, לְהוֹרֹתָם שֶׁל מִי? אִם תֹּאמַר הוֹרֹתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל – לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי יִשְׂרָאֵל לֹא נִזְכְּרוּ בַּכָּתוּב הַזֶּה. אֶלָּא הוֹרֹתָם שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹות, וּמַה הִיא? זֶהוּ (מְקוֹם) יַיִן הַמִּשְׁמָר. מִשּׁוּם שֶׁכָּל כְּתִיבָה שֶׁל הַסֵּפֶר הָעֶלְיוֹן שָׁם שְׁרוּיָה, וּמִשָּׁם יָצְאָה תּוֹרָה, וְעַל זֶה קוֹרְאִים תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְזֶהוּ אֲשֶׁר

תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, תּוֹרָה אַחֲרָא, דְּקַיְּימָא עַל פֶּה.

מָאן אִיהוּ פֶּה. דָּא הוּא דַעַת, דְּאִיהוּ פֶּה דְּסֵפֶר וּכְתִיבָה. וְתוֹרָה דָא, הִיא תּוֹרָה אַחֲרָא, דְּאִקְרֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּאִיהִי קַיְּימָא עַל הַהוּא פֶּה דְּאִיהִי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, בְּגִין כַּךְ אִסְתָּלִיק מֹשֶׁה בְּכֹלָּא, עַל כָּל שְׁאַר נְבִיאֵי מְהֵימְנֵי, דִּכְתִיב וְאֶתְּנָה לְךָ, לְךָ דַּיְּיקָא.

כְּתִיב (משלי כה) **הָגוֹ סִיגִים מִכָּסֶף וַיֵּצֵא לַצּוֹרֵף כֶּלִי הָגוֹ רָשָׁע לִפְנֵי מֶלֶךְ וְיִכּוֹן בַּחֶסֶד כִּסְאוֹ. תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּאַסְגִּיאוּ חַיָּיבִין בְּעָלְמָא, כּוּרְסְיָיא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא אִתְתַּקְּנַת בְּדִינָא, וְאִסְתְּאָבַת** (ס״א וְאִשְׁתְּאָבַת) (ס״א וְקַיְּימָא) **בְּדִינָא, וְשַׁלְהוּבוֹי אוֹקְדִין עָלְמָא. וּבְשַׁעֲתָא דְּאִתְעֲבַר חַיָּיבָיָא מֵעָלְמָא, כְּדֵין וְיִכּוֹן בַּחֶסֶד כִּסְאוֹ. בַּחֶסֶד, וְלָא בְּדִינָא מָאי מַשְׁמַע.**

לשון הקודש

כְּתַבְתִּי לְהוֹרֹתָם, לְהוֹרֹתָם וַדַּאי. (כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי).

תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, תּוֹרָה אַחֶרֶת שֶׁעוֹמֶדֶת עַל פֶּה. מַהוּ פֶּה? זֶהוּ דַעַת, שֶׁהִיא פֶּה שֶׁל סֵפֶר וּכְתִיבָה. וְתוֹרָה זוֹ הִיא תּוֹרָה אַחֶרֶת, שֶׁנִּקְרֵאת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת עַל אוֹתוֹ הַפֶּה שֶׁהוּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. מִשּׁוּם כָּךְ הִתְעַלָּה מֹשֶׁה בַּכֹּל, עַל כָּל הַנְּבִיאִים הַנֶּאֱמָנִים, שֶׁכָּתוּב וְאֶתְּנָה לְךָ, דַּוְקָא לְךָ.

כְּתוּב (משלי כה) הָגוֹ סִיגִים מִכָּסֶף וַיֵּצֵא לַצֹּרֵף כֶּלִי. הָגוֹ רָשָׁע לִפְנֵי מֶלֶךְ וְיִכּוֹן בַּחֶסֶד כִּסְאוֹ. בָּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְרַבִּים הָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם, כִּסְאוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ נִתְקָן בְּדִין, וְנִטְמָא (וְנִשְׁאָב) (וְעוֹמֵד) בְּדִין, וְשַׁלְהֲבוֹתָיו שׁוֹרְפוֹת אֶת הָעוֹלָם. וּבְשָׁעָה שֶׁהָרְשָׁעִים עוֹבְרִים מִן הָעוֹלָם, אָז וְיִכּוֹן בַּחֶסֶד כִּסְאוֹ. בַּחֶסֶד וְלֹא בַדִּין. מַה מַּשְׁמָע?

מַשְׁמַע דְּעָלְמָא תַּתָּאָה תַּלְיָא בְּעָלְמָא עִלָּאָה, וְעָלְמָא עִלָּאָה לְפוּם אָרְחֵי דְעָלְמָא תַּתָּאָה. וְיִכּוֹן בַּחֶסֶד (דף מא ע״א) כִּסְאוֹ. מָאן דְּבָעֵי לְבָרְכָא לֵיהּ, וּלְאַתְקְנָא כּוּרְסְיֵיהּ, בְּחֶסֶד וְלָא בְּדִינָא. מָאי מַשְׁמַע. דְּכַד עָיֵיל כַּהֲנָא לְבֵי מַקְדְּשָׁא, דְּיֵעוּל בְּחֶסֶד דְּאִיהוּ מַיָּא, וְלָא יֵעוּל בְּיַיִן דְּשָׁתֵי דְּאִיהוּ גְבוּרָה. יֵעוּל בְּהַאי (מִלָּה) בְּמַיָּא, וְלָא יֵעוּל בְּחַמְרָא.

אָתוּ רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יִצְחָק, וְנַשְׁקוּ רֵישֵׁיהּ, וּמֵהַהוּא יוֹמָא לָא אִתְפְּרַשׁ מִבֵּי רִבִּי יְהוּדָה, וְכַד הָוָה עָיֵיל לְבֵי מִדְרָשָׁא, הָוָה קָם רִבִּי יְהוּדָה קַמֵּיהּ, אָמַר מִלָּה אוֹלִיפְנָא מִנֵּיהּ, וְיָאוּת לְאַנְהָגָא בֵּיהּ יְקָר. לְבָתָר אִסְתְּלַק בֵּין חַבְרַיָּיא, וַהֲווּ קָאָרָן לֵיהּ רִבִּי יֵיסָא, רֵישָׁא דְּפַטִּישָׁא דְּמַתְבָּר טִנָּרִין, וְאַפִּיק שַׁלְהוֹבִין לְכָל סְטָר. וַהֲוָה קָרֵי עָלֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, (ירמיה א) בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַּבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ.

לשון הקודש

מַשְׁמִיעַ שֶׁהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן תָּלוּי בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן לְפִי דַּרְכֵּי הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וְיִכּוֹן בַּחֶסֶד כִּסְאוֹ, מִי שֶׁרוֹצֶה לְבָרֵךְ אוֹתוֹ, לְהַתְקִין אֶת כִּסְאוֹ בְּחֶסֶד וְלֹא בְּדִין. מַה מַּשְׁמָע? שֶׁכַּאֲשֶׁר נִכְנָס לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁיִּכָּנֵס בְּחֶסֶד שֶׁהוּא מַיִם, וְלֹא יִכָּנֵס בַּיַּיִן שֶׁשּׁוֹתֶה, שֶׁהוּא גְבוּרָה. יִכָּנֵס בָּזֶה (דָּבָר) בְּמַיִם, וְאַל יִכָּנֵס בְּיַיִן.

בָּאוּ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק וְנָשְׁקוּ רֹאשׁוֹ, וּמֵאוֹתוֹ הַיּוֹם לֹא נִפְרַד מִבֵּית רַבִּי יְהוּדָה, וּכְשֶׁהָיָה נִכְנָס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, הָיָה עוֹמֵד רַבִּי יְהוּדָה לְפָנָיו. אָמַר, לָמַדְתִּי מִמֶּנּוּ דָּבָר, וְרָאוּי לִנְהֹג בּוֹ כָּבוֹד. אַחַר כָּךְ הִתְעַלָּה בֵּין הַחֲבֵרִים, וְהָיוּ קוֹרְאִים לוֹ רַבִּי יֵיסָא, רֹאשׁ הַפַּטִּישׁ

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן לֵאמֹר אֲלֵיהֶם זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ וְגוֹ'. (ויקרא יא) **מָאי שְׁנָא הָכָא אַהֲרֹן. אֶלָּא בְּגִין דְּאִיהוּ קַיְימָא תָּדִיר לְאַפְּרָשָׁא בֵּין מְסָאֲבָא וּבֵין דַּכְיָא. דִּכְתִיב לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר.**

רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) **מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים וְגוֹ'. נְצוֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וְגוֹ'. סוּר מֵרָע וְגוֹ'. וּכְתִיב** (משלי כא) **שׁוֹמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ וְגוֹ'. מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים. מָאן חַיִּים. אֶלָּא אִלֵּין חַיִּים דְּאִקְרוּן עָלְמָא דְּאָתֵי, וְחַיִּים תַּמָּן שַׁרְיָין. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, עֵץ חַיִּים, הִיא אִילָנָא מֵאִינּוּן חַיִּים, אִילָנָא דְּאִתְּנְטַע בְּאִינּוּן חַיִּין. וְעַל דָּא מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים כְּתִיב. אוֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב, מָאן יָמִים. אֶלָּא דָּא הוּא שְׁמָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, דַּאֲחִידָא**

לשון הקודש

הַמְשַׁבֵּר סְלָעִים וּמוֹצִיא שַׁלְהֶבוֹת לְכָל צַד. וְהָיָה רַבִּי אֶלְעָזָר קוֹרֵא עָלָיו, (ירמיה א) בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַּבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן לֵאמֹר אֲלֵיהֶם זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ וְגוֹ'. מַה שּׁוֹנֶה כָּאן אַהֲרֹן? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹמֵד תָּמִיד לְהַפְרִיד בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר, שֶׁכָּתוּב לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים וְגוֹ', נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וְגוֹ', סוּר מֵרָע וְגוֹ'. וְכָתוּב, (משלי כא) שֹׁמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ וְגוֹ'. מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים, אֵיזֶה חַיִּים? אֶלָּא אֵלּוּ חַיִּים שֶׁנִּקְרָאִים הָעוֹלָם הַבָּא, וְהַחַיִּים שׁוֹרִים שָׁם. וְעַל כֵּן שָׁנִינוּ, עֵץ חַיִּים הוּא עֵץ מֵאוֹתָם הַחַיִּים, הָעֵץ שֶׁנִּטַּע בְּאוֹתָם חַיִּים, וְעַל כֵּן כָּתוּב מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים.

אוֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב, מִי הַיָּמִים? אֶלָּא זֶהוּ שְׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁאוֹחֵז

בְּאִינּוּן יוֹמִין עִלָּאִין, דְּאִקְרוּן יְמֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ, יְמֵי הַשָּׁמַיִם וַדַּאי, עַל הָאָרֶץ וַדַּאי. מָאן דְּבָעֵי חַיִּים דִּלְעֵילָא, לְמֶהֱוֵי לֵיהּ חוּלָקָא בְּהוּ. וּמַאן דְּבָעֵי יוֹמִין עִלָּאִין לְאִתְדַּבְּקָא בְּהוּ וּלְרַחֲמָא לְהוּ, יִנְטַר פּוּמֵיהּ מִכֹּלָּא, יִנְטַר פּוּמֵיהּ וְלִישָׁנֵיהּ, יִנְטַר פּוּמֵיהּ מִמֵּיכְלָא וּמִמִּשְׁתְּיָא, דִּמְסָאֵב לְנַפְשָׁא, וּמְרַחֲקָא לְבַר נָשׁ מֵאִינּוּן חַיִּין וּמֵאִינּוּן יוֹמִין, וְיִנְטַר (ס"א פּוּמֵיהּ וְלִישָׁנֵיהּ) לִישָׁנֵיהּ מִמִּלִּין בִּישִׁין, דְּלָא יִסְתָּאֵב בְּהוּ, וְיִתְרְחַק מִנַּיְיהוּ, וְלָא יְהֵא לֵיהּ חוּלָקָא בְּהוּ.

תָּא חֲזֵי, פּוּמָא וְלִישָׁן, אֲתַר (אַחֲרָא) עִלָּאָה הָכִי אִקְרֵי, וּבְגִין כָּךְ לָא יַפְּגִּים אִינִישׁ פּוּמֵיהּ וְלִישָׁנֵיהּ, וְכָל שֶׁכֵּן לְאִסְתַּאֲבָא נַפְשֵׁיהּ וְגַרְמֵיהּ, בְּגִין דְּאִסְתָּאַב הוּא בְּעָלְמָא אַחֲרָא, וְהָא אוֹקִימְנָא.

לשון הקודש

בְּאוֹתָם יָמִים עֶלְיוֹנִים, שֶׁנִּקְרְאוּ יְמֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ. יְמֵי הַשָּׁמַיִם וַדַּאי, עַל הָאָרֶץ וַדַּאי. מִי שֶׁרוֹצֶה חַיִּים שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בָּהֶם. וּמִי שֶׁרוֹצֶה יָמִים עֶלְיוֹנִים לְהִדָּבֵק בָּהֶם וְלֶאֱהֹב אוֹתָם – יִשְׁמֹר פִּיו מֵהַכֹּל, יִשְׁמֹר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ, וְיִשְׁמֹר פִּיו מִמַּאֲכָל וּמִשְׁתֶּה שֶׁמִּטַּמְּאִים אֶת הַנֶּפֶשׁ וּמַרְחִיקִים אֶת הָאָדָם מֵאוֹתָם חַיִּים וּמֵאוֹתָם יָמִים, וְיִשְׁמֹר (פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ) לְשׁוֹנוֹ מִדְּבָרִים רָעִים שֶׁלֹּא יִטָּמֵא בָּהֶם, וְיִתְרַחֵק מֵהֶם, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בָּהֶם.

בֹּא רְאֵה, פֶּה וְלָשׁוֹן, כָּךְ נִקְרָא מָקוֹם (אַחֵר) עֶלְיוֹן, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא יִפְּגֹם אָדָם אֶת פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ, וְכָל שֶׁכֵּן לְטַמֵּא אֶת נַפְשׁוֹ וְעַצְמוֹ, מִשּׁוּם שֶׁנִּטְמָא הוּא בָּעוֹלָם הָאַחֵר, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל הַבְּהֵמָה וְגוֹ', (ויקרא יא) הַאי קְרָא לָאו רֵישֵׁיהּ סֵיפֵיהּ, וְלָאו סֵיפֵיהּ רֵישֵׁיהּ. זֹאת הַחַיָּה בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר מִכָּל הַבְּהֵמָה. אֶלָּא אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּכָל זִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל מְנַטְּרֵי נַפְשַׁיְיהוּ, וְגַרְמַיְיהוּ, דְּלָא לְסָאֲבָא לוֹן, וַדָּאי זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ, יֵהוֹן שְׁכִיחִין בִּקְדוּשָׁה עִלָּאָה, לְאִתְדַּבְּקָא בִשְׁמִי, בִּבְרִירוּ דְּהַהִיא בְהֵמָה דְּבָרִירְנָא לְכוּ לְמֵיכַל, לָא תִסְתַּאֲבוּ בְּהוּ, וְתֶהֱוֹוֹן דְּבֵקִין בִּשְׁמִי.

וְכָל זִמְנָא דְּלָאו אִינּוּן נַטְרִין נַפְשַׁיְיהוּ וְגַרְמַיְיהוּ מִמֵּיכְלָא וּמִשְׁתְּיָא, יִתְדַּבְּקוּן בַּאֲתַר אַחֲרָא מְסָאֲבָא, לְאִסְתַּאֲבָא בְּהוּ. וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב, זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל, מִכָּל וַדָּאי, דְּאִיהוּ רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ. מִכָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ, בְּגִין דְּהַאי מֵיכְלָא דְּהַאי בְּהֵמָה

לשון הקודש

זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל הַבְּהֵמָה וְגוֹ'. הַפָּסוּק הַזֶּה אֵין רֹאשׁוֹ סוֹפוֹ וְאֵין סוֹפוֹ רֹאשׁוֹ. זֹאת הַחַיָּה, בַּהַתְחָלָה, וְאַחַר כָּךְ מִכָּל הַבְּהֵמָה? אֶלָּא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּכָל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל שׁוֹמְרִים עַל נַפְשָׁם וְאֶת עַצְמָם שֶׁלֹּא לְטַמֵּא אוֹתָם, וַדַּאי זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ, יִהְיוּ מְצוּיִים בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, לְהִדָּבֵק בִּשְׁמִי, בַּבְּחִירָה שֶׁל אוֹתָהּ בְּהֵמָה שֶׁבָּחַרְתִּי לָכֶם לֶאֱכֹל, אַל תִּטַּמְּאוּ בָהֶם, וְתִהְיוּ דְּבֵקִים בִּשְׁמִי.

וְכָל זְמַן שֶׁאֵינָם שׁוֹמְרִים אֶת נַפְשָׁם וְאֶת עַצְמָם מִמַּאֲכָל וּמִשְׁתֶּה, הֵם יִדָּבְקוּ בְּמָקוֹם אַחֵר טָמֵא לְהִטָּמֵא בָּהֶם. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל, מִכָּל וַדַּאי, שֶׁהוּא סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ

אִשְׁתְּכַח דַּכְיָא, וְלָא יְסָאַב לְכוּ, יְהֵא לְכוּ חוּלָקָא בִשְׁמִי, לְאִתְדַּבְּקָא בֵיהּ.

תּוּ, זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ. בְּפַרְעֹה כְּתִיב, (שמות ז) **בְּזֹאת תֵּדַע כִּי אֲנִי יְיָ'. הָא זֹאת לָקְבָלָךְ, לְאִתְפָּרְעָא מִנָּךְ. אוֹף הָכָא זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל הַבְּהֵמָה, הָא זֹאת לָקְבְלֵיכוֹן, לְאִתְפָּרְעָא מִנַּיְיכוּ, אִי תְסָאֲבוּן נַפְשֵׁכוֹן. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּנַפְשָׁתָא מִנָּהּ הֲווֹ, וְאִי אַתּוּן תְּסָאֲבוּן לְהַהוּא דִילָהּ, הָא זֹאת לָקְבְלַיְיכוּ, אִי לְטָב הִיא קַיְימָא לְגַבַּיְיכוּ, אִי לְבִישׁ הִיא קַיְימָא לְגַבַּיְיכוּ.**

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל הַבְּהֵמָה, מִכָּל אִינּוּן דַּאֲחִידָן מִן סְטָר דָּא, שָׁאֲרֵי לְכוּ לְמֵיכַל, וְכָל אִינּוּן דְּלָא אַתְיָין (דף מ"א ע"ב) **מִסִּטְרָא דָא, אָסִיר לְכוּ לְמֵיכַל. בְּגִין דְּאִית**

לשון הקודש

לְהִדָּבֵק בּוֹ. מִכָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ, מִשּׁוּם שֶׁהָאֹכֶל שֶׁל הַבְּהֵמָה הַזּוֹ נִמְצָא טָהוֹר, וְלֹא יִטַּמֵּא אֶתְכֶם, וְיִהְיֶה לָכֶם חֵלֶק בִּשְׁמִי לְהִדָּבֵק בּוֹ.

וְעוֹד, זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ – בְּפַרְעֹה כָּתוּב (שמות ז) בְּזֹאת תֵּדַע כִּי אֲנִי ה'. הֲרֵי זֹאת כְּנֶגְדְּךָ, לְהִפָּרַע מִמְּךָ. אַף כָּאן זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל הַבְּהֵמָה, הֲרֵי זֹאת כְּנֶגְדְּכֶם לְהִפָּרַע מִכֶּם אִם תְּטַמְּאוּ אֶת נַפְשְׁכֶם. מָה הַטַּעַם? כִּי הַנְּפָשׁוֹת הֵן מִמֶּנָּה, וְאִם אַתֶּם תְּטַמְּאוּ אֶת אוֹתָהּ שֶׁלָּהּ, הֲרֵי זֹאת כְּנֶגְדְּכֶם. אִם לְטוֹב – הִיא עוֹמֶדֶת אֲלֵיכֶם. וְאִם רַע – הִיא עוֹמֶדֶת אֲלֵיכֶם.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל הַבְּהֵמָה, מִכָּל אוֹתָם הָאֲחוּזִים מֵהַצַּד הַזֶּה, מֻתָּר לָכֶם לֶאֱכֹל, וְכָל אוֹתָם שֶׁלֹּא בָּאוֹת מִצַּד הַזֶּה, אָסוּר

בְּעִירָן דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דָא, וְאִית דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא אַחֲרָא מְסָאֲבָא. וְסִימָנָא דִלְהוֹן דִּכְתִיב, כֹּל מַפְרֶסֶת פַּרְסָה. וְגַמְּרִינָן כֻּלְּהוּ רְשִׁימָן, וְכֻלְּהוּ אַרְשִׁים לְהוּ קְרָא. וּבְגִין כַּךְ, כָּל מָאן דְּאָכִיל מֵאִינּוּן דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דָא מְסָאֲבָא, אִסְתְּאַב בְּהוּ, וְסָאִיב לְנַפְשֵׁיהּ דְּאַתְיָא מִסִּטְרָא דַכְיָא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר כְּלַל כֹּלָּא, כְּמָה דְּאִית עֶשֶׂר כִּתְרִין דִּמְהֵימְנוּתָא לְעֵילָּא. כַּךְ אִית עֶשֶׂר כִּתְרֵי דְחָרָשֵׁי מֵסָאֲבֵי לְתַתָּא. וְכָל מַה דִּי בְאַרְעָא, מִנַּיְיהוּ אֲחִידָן בְּסִטְרָא דָא, וּמִנַּיְיהוּ אֲחִידָן בְּסִטְרָא אַחֲרָא.

וְאִי תֵּימָא, הַאי עֵז, דְּשַׁרְיָא עָלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא. לָאו הָכֵי. דְּאִי רוּחַ מְסָאֲבָא שַׁרְיָא בֵּיהּ, אָסִיר לָן לְמֵיכַל. אֶלָּא אַעְבְּרָן בְּגַוַוּיְיהוּ, וְיִתְחַזּוּן

לשון הקודש

לָכֶם לֶאֱכֹל. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בְּהֵמוֹת מִצַּד זֶה, וְיֵשׁ שֶׁבָּאוֹת מִצַּד אַחֵר הַטְּמֵא. וְהַסִּימָן שֶׁלָּהֶם – שֶׁכָּתוּב כֹּל מַפְרֶסֶת פַּרְסָה. וְלָמַדְנוּ שֶׁכֻּלָּם רְשׁוּמִים, וְאֶת כֻּלָּם רָשַׁם הַכָּתוּב. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כָּל מִי שֶׁאוֹכֵל מֵאוֹתָם שֶׁבָּאִים מֵהַצַּד הַטְּמֵא הַזֶּה, הוּא נִטְמָא בָהֶם, וּמְטַמֵּא אֶת נַפְשׁוֹ שֶׁבָּאָה מִצַּד טָהוֹר.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כְּלָל שֶׁל הַכֹּל – כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ עֲשָׂרָה כִּתְרִים שֶׁל אֱמוּנָה לְמַעְלָה, כָּךְ יֵשׁ עֲשָׂרָה כִּתְרִים שֶׁל כִּשָּׁפִים טְמֵאִים לְמַטָּה. וְכָל מַה שֶּׁבָּאָרֶץ, מֵהֶם אֲחוּזִים בְּצַד הַזֶּה, וּמֵהֶם אֲחוּזִים בְּצַד הַהוּא.

וְאִם תֹּאמַר, וְהָעֵז הַזּוֹ, שֶׁשּׁוֹרָה עָלֶיהָ רוּחַ טְמֵאָה? לֹא כָּךְ. שֶׁאִם רוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה בָּהּ, אָז אָסוּר לָנוּ לֶאֱכֹל. אֶלָּא

לָקָבְלֵיהוֹן, וְלָא שַׁרְיָא לְדַיְירָא בְּהוּ, דְּכַד אִינּוּן שַׁרְיָין, רוּחַ אַחֲרָא אַעְבָּר עָלַיְיהוּ, וּפְרִישָׁן מִגַּרְמַיְיהוּ. וּבְגִין כַּךְ אִתְחַזּוּן לָקָבְלַיְיהוּ, וּמְקַטְרְגֵי בְגַוַוּיְיהוּ, וְלָא שַׁלְטֵי בְּהוּ בְּגַרְמַיְיהוּ, וְעַל דָּא שָׁרִי לָן לְמֵיכַל.

תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּאַתְיָין לְשַׁלְטָאָה בְּהוּ, אַעֲבַר רוּחָא חָדָא, זַקְפָּן עַיְינִין וְחָמָאן רְשִׁימִין דִּלְהוֹן, וְאִתְפָּרְשָׁן מִנַּיְיהוּ, אֲבָל אִתְחַזּוּ לָקָבְלֵיהוֹן, וְלָא אֲסִירֵי לָן לְמֵיכַל.

בֵּין בִּבְעִירֵי, בֵּין בְּחֵיוָתָא, בֵּין בְּעוֹפֵי, בֵּין בְּנוּנֵי יַמָּא, בְּכֻלְּהוּ אִתְחַזּוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא (רַחֲמֵי וְדִינָא), וְכָל מָאן דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דִימִינָא, (מִסִּטְרָא דְרַחֲמֵי) שָׁאֲרֵי לָן לְמֵיכַל. וְכָל אִינּוּן דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא (מִסִּטְרָא דְדִינָא), כֻּלְּהוּ אָסִיר לָן לְמֵיכַל. בְּגִין דְּדַרְגָּא (ס"א דְגַרְמָא) דְּכֻלְּהוּ מְסָאֲבָא, וְכֻלְּהוּ מִסְאָבִין,

לשון הקודש

שֶׁעוֹבְרִים בְּתוֹכָן וְנִרְאִים כְּנֶגְדָּן, וְלֹא שׁוֹרִים לָדוּר בָּהֶן, שֶׁכַּאֲשֶׁר הֵם שׁוֹרִים, רוּחַ אַחֶרֶת עוֹבֶרֶת עֲלֵיהֶן, וְנִפְרָדִים מֵעַצְמָן. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִרְאוֹת כְּנֶגְדָּן וּמְקַטְרְגוֹת בְּתוֹכָן, וְלֹא שׁוֹלְטוֹת בְּעַצְמָן, וְלָכֵן מֻתָּר לָנוּ לֶאֱכֹל אוֹתָן.

בֹּא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁהֵן בָּאוֹת לִשְׁלֹט בָּהֶן, עוֹבֶרֶת רוּחַ אַחַת, זוֹקְפוֹת עֵינַיִם וְרוֹאוֹת אֶת רִשּׁוּמֵיהֶן וְנִפְרָדִים מֵהֶן, אֲבָל נִרְאִים כְּנֶגְדָּן, וְלֹא אֲסוּרִים לָנוּ לְמַאֲכָל.

בֵּין בִּבְהֵמוֹת, בֵּין בְּחַיּוֹת, בֵּין בְּעוֹפוֹת, בֵּין דְּגֵי הַיָּם, בְּכֻלָּם נִרְאִים יָמִין וּשְׂמֹאל (רַחֲמִים וְדִין), וְאֶת כָּל מִי שֶׁבָּא מִצַּד הַיָּמִין (מִצַּד הָרַחֲמִים) מֻתָּר לָנוּ לְמַאֲכָל. וְכָל אוֹתָם שֶׁבָּאִים מִצַּד הַשְּׂמֹאל (מִצַּד הַדִּין), אֲסוּרִים כֻּלָּם לָנוּ לְמַאֲכָל, מִשּׁוּם שֶׁהַדַּרְגָּה (שֶׁעֶצֶם)

וְרוּחַ מְסָאֲבָא שַׁרְיָא בְּגַוַּוייהוּ, וְדָרֵי בְּהוּ. וְעַל דָּא רוּחָא קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל, לָא יִתְעָרַב בְּהוּ, וְלָא יִסְתָּאֲב בְּהוּ, בְּגִין דְּיִשְׁתַּכְּחוּן קַדִּישִׁין, וְיִשְׁתְּמוֹדְעוּן לְעֵילָא וְתַתָּא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא אִתְרְעֵי בְּהוּ, וּבָעֵי לְדַכְּאָה לְהוּ, וּלְקַדְּשָׁא לְהוּ עַל כֹּלָּא, בְּגִין דַּאֲחִידָן בֵּיהּ.

תָּא חָזֵי, כְּתִיב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר, אִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְפָּאַר בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, הֵיךְ אַתְיָין לְאִסְתַּאֲבָא וּלְאִתְדַּבְּקָא בְּסִטְרָא מְסָאֲבָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וְהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אָנִי וְלֹא תְשַׁקְּצוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם וְגוֹ', מָאן (דְּיָתִיב) דְּאִיהוּ בְּדִיוּקְנָא דְּמַלְכָּא, לָא לִבְעֵי לֵיהּ לְאַפְרְשָׁא מֵאוֹרְחוֹי דְּמַלְכָּא. וּבְגִין כַּךְ רָשִׁים לְהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, כָּל אִינּוּן דְּאַתְיָין

לשון הקודש

שֶׁל כֻּלָּם טְמֵאָה, וְכֻלָּם טְמֵאִים, וְרוּחַ טֻמְאָה שְׁרוּיָה בְּתוֹכָם וְנָרָה בָהֶם. וְלָכֵן רוּחַ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל לֹא תִתְעָרֵב בָּהֶם וְלֹא תִטָּמֵא בָהֶם, כְּדֵי שֶׁיִּמָּצְאוּ קְדוֹשִׁים וְיִוָּדְעוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ רוֹצֶה בָהֶם וְרוֹצֶה לְטַהֵר אוֹתָם וּלְקַדֵּשׁ אוֹתָם עַל הַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁהֵם אֲחוּזִים בּוֹ.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל, אֵיךְ בָּאִים לְהִטָּמֵא וּלְהִדָּבֵק בְּצַד הַטֻּמְאָה? וְעַל זֶה כָּתוּב וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וְהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אָנִי. וְלֹא (אל) תְשַׁקְּצוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם וְגוֹ'. מִי (שֶׁיּוֹשֵׁב) שֶׁהוּא בִּדְמוּת הַמֶּלֶךְ, לֹא צָרִיךְ לְהִפָּרֵד מִדַּרְכֵי הַמֶּלֶךְ. מִשּׁוּם כָּךְ רָשַׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל כָּל אוֹתָם שֶׁבָּאִים מִצַּד זֶה, וְכָל אוֹתָם שֶׁבָּאִים מִצַּד

מִסִּטְרָא דָא, וְכָל אִינּוּן דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא אַחֲרָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב בְּהוּ, (ישעיה סא) כָּל רוֹאֵיהֶם יַכִּירוּם כִּי הֵם זֶרַע בֵּרַךְ יְיָ', בֵּרַךְ יְיָ' מַמָּשׁ, בֵּרַךְ יְיָ' בְּכֹלָּא.

וְתָא חֲזֵי, כָּל מָאן דְּאָכִיל מֵאִינּוּן מַאֲכָלֵי דַאֲסִירֵי, אִתְדְּבַק בְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְגָעִיל נַפְשֵׁיהּ וְגַרְמֵיהּ, וְרוּחַ מְסָאֵב שַׁרְיָא עָלֵיהּ, וְאַחְזֵי גַּרְמֵיהּ דְּלֵית לֵיהּ חוּלָקָא בְּאֱלָהָא עִלָּאָה, וְלָא אָתֵי מִסִּטְרֵיהּ, וְלָא אִתְדְּבַק בֵּיהּ. וְאִי יִפּוּק הָכִי מֵהַאי עָלְמָא, אֲחִידָן בֵּיהּ כָּל אִינּוּן דַּאֲחִידָן בְּסִטָּר (ס"א דְּאַתְיָין מִסִּטָּר) דְּמְסָאֲבָא, וּמְסָאֲבִין לֵיהּ וְדַיְינִין לֵיהּ כְּבַר נָשׁ דְּאִיהוּ גַּעֲלָא דְמָארֵיהּ, גַּעֲלָא בְּהַאי עָלְמָא, וְגַעֲלָא בְּעָלְמָא דְאָתֵי.

וְעַל דָּא כְּתִיב, וְנִטְמֵתֶם בָּם בְּלָא א', דְּלָא אִשְׁתְּכַח אַסְוָותָא לְגַעוּלֵיהּ, וְלָא נָפִיק מִמְּסָאֲבוּתֵיהּ

לשון הקודש

אַחֵר. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (שם סא) כָּל רֹאֵיהֶם יַכִּירוּם כִּי הֵם זֶרַע בֵּרַךְ ה'. בֵּרַךְ ה' מַמָּשׁ, בֵּרַךְ ה' בַּכֹּל.

וּבֹא רְאֵה, כָּל מִי שֶׁאוֹכֵל מֵאוֹתָם מַאֲכָלִים אֲסוּרִים, נִדְבָּק בַּצַּד הָאַחֵר, וּמְתַעֵב נַפְשׁוֹ וְעַצְמוֹ, וְרוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה עָלָיו, וּמַרְאֶה אֶת עַצְמוֹ שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק בָּאֱלוֹהַּ הָעֶלְיוֹן, וְלֹא בָא מֵהַצַּד שֶׁלּוֹ וְלֹא נִדְבַּק בּוֹ. וְאִם יָצָא כָּךְ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, אוֹחֲזִים בּוֹ כָּל אוֹתָם הָאַחוּזִים בְּצַד (שֶׁבָּא מִצַּד) הַטֻּמְאָה, וּמְטַמְּאִים אוֹתוֹ וְדָנִים אוֹתוֹ כְּאָדָם שֶׁהוּא נִתְעָב שֶׁל רִבּוֹנוֹ, נִתְעָב בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִתְעָב בָּעוֹלָם הַבָּא.

וְעַל זֶה כָּתוּב וְנִטְמֵתֶם בָּם, בְּלִי א', שֶׁלֹּא

לְעָלְמִין. וַוי לוֹן, וַוי לְנַפְשַׁיְיהוּ, דְּלָא יִתְדַּבְּקוּן בִּצְרוֹרָא דְּחַיֵּי לְעָלְמִין, דְּהָא אִסְתְּאָבוּ. וַוי לְגַרְמַיְיהוּ, עָלַיְיהוּ כְּתִיב (ישעיה סו) כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְגוֹ', וְהָיוּ דֵּרָאוֹן לְכָל בָּשָׂר. מָאי דֵּרָאוֹן. סִרְחוֹנָא. מָאן גָּרִים לֵיהּ, הַהוּא סִטְרָא דְּאִתְדַּבָּק בֵּיהּ.

יִשְׂרָאֵל אַתְיָין מִסִּטְרָא דִימִינָא, אִי אִתְדַּבְּקָן בִּסְטָר שְׂמָאלָא, הָא פַּגְמִין לִסְטַר דָּא, וּפַגְמִין לְגַרְמַיְיהוּ, וּפַגְמִין לְנַפְשַׁיְיהוּ, פְּגִימִין בְּעָלְמָא דֵּין, וּפְגִימִין, בְּעָלְמָא דְאָתֵי. כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּאִתְדַּבָּק בִּסְטָר דִּמְסָאֲבָא, דְּכוּלָּא אָחִיד דָּא בְדָא, וּכְתִיב (דברים יד) כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיְיָ' אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ'.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ו) כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ וְגוֹ'. אִסְתַּכַּלְנָא בְּמִלֵּי דִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, וְכֻלְּהוּ אֲחִידָן בְּחָכְמָה עִלָּאָה. כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ, הַאי

לשון הקודש

נִמְצֵאת רְפוּאָה לְתוֹעַבְתּוֹ, וְלֹא יוֹצֵא מִטֻּמְאָתוֹ לְעוֹלָמִים. אוֹי לָהֶם! אוֹי לְנַפְשָׁם, שֶׁלֹּא יִדְבְּקוּ בִּצְרוֹר הַחַיִּים לְעוֹלָמִים, שֶׁהֲרֵי נִטְמְאוּ! אוֹי לְעַצְמָם! עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה סו) כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְגוֹ', וְהָיוּ דֵּרָאוֹן לְכָל בָּשָׂר. מַה זֶּה דֵּרָאוֹן? סִרְחוֹן. מִי גָּרַם לוֹ? אוֹתוֹ הַצַּד שֶׁנִּדְבָּק בּוֹ.

יִשְׂרָאֵל בָּאִים מִצַּד הַיָּמִין. אִם נִדְבָּקִים בְּצַד הַשְּׂמֹאל, הֲרֵי פּוֹגְמִים אֶת הַצַּד הַזֶּה, וּפוֹגְמִים אֶת עַצְמָם, וּפוֹגְמִים אֶת נַפְשָׁם, פְּגוּמִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּפְגוּמִים בָּעוֹלָם הַבָּא. כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁנִּדְבָּק בְּצַד הַטֻּמְאָה, שֶׁהַכֹּל אָחוּז זֶה בָּזֶה, וְכָתוּב (דברים יד) כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַה' אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ'.

רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ו) כָּל עֲמַל אָדָם לְפִיהוּ וְגוֹ'. הִסְתַּכַּלְתִּי בְּדִבְרֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, וְכֻלָּם אֲחוּזִים בְּחָכְמָה

קְרָא, בְּשַׁעֲתָא דְּדַיְינִין לֵיהּ (דף מ"ב ע"א) לְבַר נָשׁ בְּהַהוּא עָלְמָא כְּתִיב, כָּל הַהוּא דִינָא, וְכָל מָאי דְּסָבִיל בְּהַהוּא עָלְמָא, וְנָקְמִין מִנֵּיהּ נִקְמָתָא דְּעָלְמָא. לְפִיהוּ: בְּגִין פִּיהוּ, דְּלָא נָטִיר לֵיהּ, וְסָאִיב לֵיהּ לְנַפְשֵׁיהּ, וְלָא אִתְדְּבַק בְּסִטְרָא דְּחַיֵּי, בְּסִטְרָא דִימִינָא. וְגַם הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמָּלֵא, לָא תִשְׁתְּלִים דִּינָהָא לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין. דָּבָר אַחֵר לֹא תִמָּלֵא, לָא תִשְׁתְּלִים לְסַלְקָא לְאַתְרָהָא לְעָלְמִין, בְּגִין דְּהָא אִסְתְּאָבַת, וְאִתְדַּבְּקַת בְּסִטְרָא אַחֲרָא.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּל מָאן דְּאִסְתְּאָב בְּהוּ, כְּאִילוּ פָּלַח לְעַבּוֹדָה זָרָה, דְּאִיהוּ (דברים יז) תּוֹעֲבַת יְיָ', וּכְתִיב לֹא תֹאכַל כָּל תּוֹעֵבָה. מָאן דְּפָלַח לְעַבּוֹדָה זָרָה, נָפִיק מִסִּטְרָא דְּחַיֵּי, נָפִיק מֵרְשׁוּתָא קַדִּישָׁא, וְעָיֵיל בִּרְשׁוּתָא אַחֲרָא. אוֹף מָאן דְּאִסְתְּאָב בְּהָנֵי

לשון הקודש

עֶלְיוֹנָה. כָּל עֲמַל אָדָם לְפִיהוּ, הַפָּסוּק הַזֶּה בְּשָׁעָה שֶׁדָּנִים אֶת הָאָדָם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם כָּתוּב. כָּל אוֹתוֹ הַדִּין, וְכָל מַה שֶּׁסּוֹבֵל בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם וְנוֹקְמִים מִמֶּנּוּ נִקְמַת הָעוֹלָם – לְפִיהוּ, בִּשְׁבִיל פִּיהוּ שֶׁלֹּא שָׁמַר אוֹתוֹ וְטִמֵּא אוֹתוֹ אֶת נַפְשׁוֹ, וְלֹא נִדְבַּק לְצַד הַחַיִּים לְצַד הַיָּמִין. וְגַם הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמָּלֵא, לֹא תִשְׁתַּלֵּם דִּינָהּ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. דָּבָר אַחֵר לֹא תִמָּלֵא, לֹא תִשְׁתַּלֵּם לַעֲלוֹת לִמְקוֹמָהּ לְעוֹלָמִים, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי הִיא נִטְמְאָה וְנִדְבְּקָה לַצַּד הָאַחֵר.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּל מִי שֶׁנִּטְמָא בָּהֶם, כְּאִלּוּ עָבַד לַעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהִיא תּוֹעֲבַת ה', וְכָתוּב לֹא תֹאכַל כָּל תּוֹעֵבָה. מִי שֶׁעוֹבֵד לַעֲבוֹדָה זָרָה, יוֹצֵא מִצַּד הַחַיִּים, יוֹצֵא מֵרְשׁוּת הַקְּדֻשָּׁה וְנִכְנָס לְרָשׁוּת אַחֶרֶת. אַף מִי שֶׁנִּטְמָא בַּמַּאֲכָלוֹת הַלָּלוּ,

מֵיכְלֵי, נָפִיק מִסִּטְרָא דְּחַיֵּי, וְנָפִיק מֵרְשׁוּ קַדִּישָׁא, וְעָיֵיל בִּרְשׁוּתָא אַחֲרָא. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּאִסְתְּאָב בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְעַל דָּא וְנִטְמֵתֶם בָּם כְּתִיב בְּלָא א׳.

וּכְתִיב, וְלֹא תְשַׁקְּצוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכָל אֲשֶׁר תִּרְמוֹשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם לְטַמֵּא. מָאי לְטַמֵּא. לְטַמֵּא לְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, דְּהָא אִינּוּן מִסְאָבִין, וּמִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבָא קָא אַתְיָין. וְכָל חַד אִתְדַּבָּק בְּאַתְרֵיהּ.

רִבִּי אֶלְעָזָר הָוָה יָתִיב קָמֵי דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן אָבוּי, אָמַר לֵיהּ, הָא דְתָנִינָן זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַכָּאָה לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, בְּמָה. אָמַר לֵיהּ, בְּמָה דִכְתִיב, (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם וְגוֹ׳. כֵּיוָן דְּאִתְדַּבְּאָן מִתְקַדְּשָׁן, וְיִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

יוֹצֵא מִצַּד הַחַיִּים, וְיוֹצֵא מֵרְשׁוּת הַקְּדֻשָּׁה וְנִכְנָס לִרְשׁוּת אַחֶרֶת. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁנִּטְמָא בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וְלָכֵן כָּתוּב וְנִטְמֵתֶם בָּם בְּלִי א׳.

וְכָתוּב (ויקרא כ) וְלֹא תְשַׁקְּצוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׂ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לְטַמֵּא. מַה זֶּה לְטַמֵּא? לְטַמֵּא אֶת הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהֵרֵי הֵם טְמֵאִים, וְהֵם בָּאִים מִצַּד הַטֻּמְאָה, וְכָל צַד נִדְבָּק בִּמְקוֹמוֹ.

רִבִּי אֶלְעָזָר הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו. אָמַר לוֹ, זֶה שֶׁשָּׁנִינוּ עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל, בַּמָּה? אָמַר לוֹ, בְּמַה שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם וְגוֹ׳. כֵּיוָן

דְּאִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קֹדֶשׁ אִקְרוּן, דִּכְתִיב, (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ' רֵאשִׁית תְּבוּאָתוֹ, וּכְתִיב (שמות כב) וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי, זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאָמַר עָלַיְיהוּ, וְהָיִיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אָנִי יְיָ', בְּגִין דִּכְתִיב (דברים י') וּבוֹ תִדְבָּק, וּכְתִיב (תהלים קמז) לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ.

רעיא מהימנא

דָּגִים וַחֲגָבִים, אֵינָן טְעוּנִין שְׁחִיטָה, אֶלָּא אֲסִיפָתָם הִיא הַמַּתֶּרֶת אוֹתָם. הָכִי מָארֵי מְתִיבְתָּא, אֵין צְרִיכִין שְׁחִיטָה, אֶלָּא דְּאִתְמַר בְּהוֹן, (בראשית מט) וַיִּגְוַע וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו. מַה נּוּגֵי יַמָּא, חִיוּתָן בְּיַמָּא. אַף תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, מָארֵי מַתְנִיתִין, חִיוּתַיְיהוּ בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִי אִתְפְּרְשָׁן מִנָּהּ, מִיַּד מֵתִים. (נ"א תַּנָּאִין) תָּנִינָן דְּמַתְנִיתִין, דְּבָהּ אִתְרַבּוּ כְּנוּגֵי יַמָּא, וְאִי אִינּוּן דְּבְיַבֶּשְׁתָּא יַעֲלוּן לְמַיָּא, וְלָא יַדְעִין לְשַׁטְטָא, אִינּוּן מַיְיתִין. אֲבָל

לשון הקודש

שֶׁנִּטְהָרִים מִתְקַדְּשִׁים, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁנִּדְבָּקִים בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא נִקְרָאוּ קֹדֶשׁ, שֶׁכָּתוּב (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתוֹ, וְכָתוּב (שמות כב) וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר עֲלֵיהֶם, (ויקרא כו) וְהָיִיתֶם לִי קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה', מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב וּבוֹ תִדְבָּק, וְכָתוּב (תהלים קמז) לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

דָּגִים וַחֲגָבִים אֵינָם טְעוּנִים שְׁחִיטָה, אֶלָּא אֲסִיפָתָם הִיא הַמַּתֶּרֶת אוֹתָם. כָּךְ מוֹרֵי הַיְשִׁיבָה, אֵין צְרִיכִים שְׁחִיטָה, אֶלָּא שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (בראשית מט) וַיִּגְוַע וַיֵּאָסֵף אֶל עַמָּיו. מַה דְּגֵי הַיָּם חִיּוּתָם בַּיָּם, אַף תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה חִיּוּתָם בַּתּוֹרָה, וְאִם נִפְרָדִים מִמֶּנָּה, מִיָּד מֵתִים. (תַּנָּאֵי) תַּנִּינֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁבָּהּ הִתְרַבּוּ כִּדְגֵי הַיָּם, וְאִם אֵלּוּ שֶׁבַּיַּבָּשָׁה יַעֲלוּ לַמַּיִם וְלֹא

אָדָם (דְּאִינּוּן מָאנֵי קַבָּלָה אִינּוּן לְעֵילָא), **דְּאִיהוּ לְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ, אִתְמַר בֵּיהּ** (בראשית א) **וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם.**

דְּאִינּוּן מָאנֵי מַתְנִיתִין תַּנִּינָיָא, הַתַּנִּין הַגָּדוֹל, (ישעיה כז) **נָחָשׁ בָּרִיחַ, לְקָבֵל** (שמות כו) **הַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים, בְּזִמְנָא דְּתַנִּינָן מָאנֵי מִשְׁנָה אִית בְּהוֹן מַחֲלוֹקֶת, וּמַקְשִׁין דָּא לְדָא, בָּלַע לְחַבְרֵיהּ. וְהַאי אִיהוּ תַּלְמִיד זְעֵיר שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה וּמוֹרֶה, חַיָּיב מִיתָה. וְאִי אִינּוּן שָׁוִין דָּא לְדָא, וְאִית בְּהוֹן מַחֲלוֹקֶת, וְקוּשְׁיָא, אִתְמַר בְּהוֹן** (ס"א לְבַסּוֹף) (במדבר כא) **אֶת וָהֵב בְּסוּפָה, אוֹקְמוּהָ אַהֲבָה בְּסוּפָה.** (ע"כ רע"מ)..

פרשת אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְגוֹ'. (ויקרא יב) **רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח,** (שיר השירים ג) **עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי וְגוֹ'. עַל מִשְׁכָּבִי, בְּמִשְׁכָּבִי מִיבְעֵי לֵיהּ, מַהוּ עַל מִשְׁכָּבִי. אֶלָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אָמְרָה קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבָעָאת מִנֵּיהּ**

לשון הקודש

יוֹדְעִים לָשׁוּט, הֵם מֵתִים. אֲבָל אָדָם (שֶׁהֵם בַּעֲלֵי קַבָּלָה, הֵלְוּ שֶׁלְּמַעְלָה), שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכֻּלָּם, נֶאֱמַר בּוֹ (בראשית א) וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם.

שֶׁאוֹתָם מוֹרֵי הַמִּשְׁנָה, הַתַּנָּאִים, הַתַּנִּין הַגָּדוֹל, נָחָשׁ בָּרִיחַ, כְּנֶגֶד וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים, בִּזְמַן שֶׁהַתַּנָּאִים, בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, יֵשׁ מַחֲלֹקֶת וּמַקְשִׁים זֶה עַל זֶה, בּוֹלֵעַ אֶת חֲבֵרוֹ, וְזֶה תַּלְמִיד קָטָן שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה וּמוֹרֶה, חַיָּה מִיתָה. וְאִם הֵם שָׁוִים זֶה לָזֶה וְיֵשׁ בָּהֶם מַחֲלֹקֶת וְקֻשְׁיָה, נֶאֱמַר בָּהֶם (לְבַסּוֹף) (במדבר כא) אֶת וָהֵב בְּסוּפָה, וּפֵרְשׁוּהָ – אַהֲבָה בְּסוֹפָהּ.

(עד כאן רעיא מהימנא).

פָּרָשַׁת תַּזְרִיעַ

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְגוֹ'. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (שיר ג) עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי וְגוֹ'. עַל מִשְׁכָּבִי?! בְּמִשְׁכָּבִי הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה עַל מִשְׁכָּבִי? אֶלָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אָמְרָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמְבַקֶּשֶׁת מִמֶּנּוּ עַל הַגָּלוּת, מִשּׁוּם שֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת בֵּין

עַל גָּלוּתָא, בְּגִין דְּהִיא יָתְבָא בֵּין שְׁאַר עַמִּין עִם בְּנָהָא, וּשְׁכִיבַת לְעַפְרָא, וְעַל דְּהִיא שְׁכִיבַת בְּאַרְעָא אַחֲרָא מְסָאֲבָא, אָמְרָה, עַל מִשְׁכָּבִי בָּעֵינָא, דְּכָאִיבְנָא (נ"א דְּשָׁכִיבְנָא) בְּגָלוּתָא, וְעַל דָּא, בְּקַשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי וּלְאַפָּקָא לִי מִנֵּיהּ.

בְּקַשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו, דְּלָאו אָרְחֵיהּ לְאִזְדַּוְּוגָא (דף מב ע"ב) בִּי אֶלָּא בְּהֵיכָלֵיהּ, קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי. דְּהָא בֵּינִי עַמִּין אַחֲרָנִין יָתִיבְנָא, וְקָלֵיהּ לָא שַׁמְעִין אֶלָּא בְּנוֹי. דִּכְתִיב, (דברים ד) הֲשָׁמַע עָם קוֹל אֱלֹהִים וְגוֹ'.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת. אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַל מִשְׁכָּבִי אִתְרַעֲמְנָא קַמֵּיהּ, דְּיֵהֵא מִזְדַּוֵּוג עִמִּי לְמֶחְדֵּי לִי, וּלְבָרְכָא לִי, בְּחֵידוּ שְׁלִים. דְּהָכִי תָּנִינָן דְּמִזְוּוּגָא דְּמַלְכָּא בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כַּמָּה צַדִּיקִים יַרְתּוּ יְרוּתַת אַחֲסַנְתָּא קַדִּישָׁא, וְכַמָּה בִּרְכָאן מִשְׁתַּכְּחֵי בְּעָלְמָא.

לשון הקודש

שֶׁאָר הָעַמִּים עִם בָּנֶיהָ וְשׁוֹכֶבֶת לֶעָפָר. וְעַל שֶׁהִיא שׁוֹכֶבֶת בְּאֶרֶץ טְמֵאָה אַחֶרֶת, אוֹמֶרֶת: עַל מִשְׁכָּבִי אֲנִי מְבַקֶּשֶׁת, שֶׁאֲנִי כּוֹאֶבֶת (שׁוֹכֶבֶת) בַּגָּלוּת, וְעַל זֶה – בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי, וּלְהוֹצִיא אוֹתִי מִמֶּנּוּ. בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו, שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהִזְדַּוֵּג עִמִּי אֶלָּא בְּהֵיכָלוֹ, קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי. שֶׁהִנֵּה בֵּין עַמִּים אֲחֵרִים אֲנִי יוֹשֶׁבֶת, וְאֵין שׁוֹמְעִים אֶת קוֹלוֹ אֶלָּא בָּנָיו, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) הֲשָׁמַע עָם קוֹל אֱלֹהִים וְגוֹ'.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת – אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, עַל מִשְׁכָּבִי הִתְרַעַמְתִּי לְפָנָיו, שֶׁהָיָה מִזְדַּוֵּג עִמִּי

רִבִּי אַבָּא הָוָה אָזִיל לִכְפַר קַנְיָא, (ס"א בְּפַרְקַמְטְיָא) **לְמִעַרְתָּא דְלוּד. וַהֲווּ עִמֵּיהּ רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִיָּיא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כְּתִיב,** (משלי יב) **אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ וְגוֹ'. אֵשֶׁת חַיִל, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּכְרָקָב בְּעַצְמוֹתָיו מְבִישָׁה. אִלֵּין** (נ"א דָּא מְהֵימְנוּתָא דִשְׁאַר) **עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא יְכִיל לְמִסְבַּל לוֹן בְּעָלְמָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר,** (ויקרא כ) **וָאָקוּץ בָּם. כְּהָנֵי קוֹצִין וְגוּבִין דְּדַחֲקִין לֵיהּ לְבַר נָשׁ וְלָא יְכִיל לְמִסְבַּל לוֹן.**

אָמַר רִבִּי אַבָּא, הָכִי הוּא וַדַּאי, אֵשֶׁת חַיִל, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּהִיא גְּבִירְתָּא מִכַּמָּה חַיָּילִין וְכַמָּה מַשִּׁרְיָין דְּמִשְׁתַּכְּחֵי בְּעָלְמָא, עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת, וְכֹלָּא חַד. (ל"ג וכו' אֵשֶׁת חַיִל דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּהָא בְּזִוּוּגָא דְמַלְכָּא אַפִּיקַת כַּמָּה חַיָּילִין כַּמָּה מַשִּׁירְיָין

לשון הקודש

לְשַׂמֵּחַ אוֹתִי וּלְבָרֵךְ אוֹתִי בְּשִׂמְחָה שְׁלֵמָה. שֶׁכָּךְ שָׁנִינוּ, שֶׁמִּזִּוּוּג שֶׁל הַמֶּלֶךְ עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כַּמָּה צַדִּיקִים יָרְשׁוּ יֶרֻשַּׁת נַחֲלָה הַקְּדוֹשָׁה, וְכַמָּה בְּרָכוֹת נִמְצָאוֹת בָּעוֹלָם.

רִבִּי אַבָּא הָיָה הוֹלֵךְ לִכְפַר קַנְיָא (בִּסְחוֹרָה) לְמַעֲרַת לוֹד, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִיָּיא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּתוּב (משלי יב) אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ וְגוֹ'. אֵשֶׁת חַיִל – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּכְרָקָב בְּעַצְמוֹתָיו מְבִישָׁה – אֵלּוּ (זוֹ הָאֱמוּנָה שֶׁל שְׁאָר) הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָכוֹל לְסַבֵּל אוֹתָם בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ב) וָאָקוּץ בָּם. כְּאוֹתָם קוֹצִים וְדַרְדָּרִים שֶׁדּוֹחֲקִים אֶת הָאָדָם וְלֹא יָכוֹל לְסַבֵּל אוֹתָם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּךְ זֶה וַדַּאי. אֵשֶׁת חַיִל – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא הַגְּבִרֶת מִכַּמָּה חֲיָלוֹת וְכַמָּה מַחֲנוֹת שֶׁנִּמְצָאִים בָּעוֹלָם. עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עֲטֶרֶת

כַּמָּה צַדִּיקִים בְּעַלְמָא וְכֻלְּהוּ אִקְרוּן בָּנִים לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּמָה דִכְתִיב (דברים י"ד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם.) **עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, אָמַר רִבִּי אַבָּא כָּל חַד לֵימָא מִלָּה, בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר.** (משלי לא) **אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי אֵשֶׁת חַיִל, כְּמָה דְאַמְרָן. מִי יִמְצָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, אֲשֶׁר יִמְצָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית הַיָּמִים.** (ל"ג מִי יִמְצָא לְאַגָּחָא בֵּיהּ קְרָבָא) **מִי יִמְצָא, מָאן יִזְכֶּה לְמֶהֱוֵי בֵּהּ בִּשְׁלִימוּ, וּלְאִשְׁתַּכְּחָא עִמָּהּ תָּדִיר. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר,** (תהלים כד) **מִי יַעֲלֶה בְהַר יְיָ וגו'.**

וְרָחוֹק מִפְּנִינִים מִכְרָהּ, מִכְרָהּ, מִקְחָהּ מִיְּבִעֵי לֵיהּ. אֶלָּא, לְכָל אִינּוּן דְּלָא אִתְדַּבְּקָן בָּהּ בִּשְׁלִימוּ, וְלָא שְׁלֵמִין בַּהֲדָהּ, הִיא מָכְרָה לוֹן וְאַסְגְּרָא לוֹן בִּידָא דְעַמְמִין אַחֲרִנִּין. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמואל א, יב) **וַיַּעַזְבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יְיָ וַיִּמְכּוֹר**

לשון הקודש

תִּפְאֶרֶת, וְהַכֹּל אֶחָד. (ל"ג אֵשֶׁת חַיִל – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲרֵי בְּזוּוּג הַמֶּלֶךְ הוֹצִיאָה כַּמָּה חֲיָלוֹת, כַּמָּה מַחֲנוֹת, כַּמָּה צַדִּיקִים בָּעוֹלָם, וְכֻלָּם נִקְרָאִים בָּנִים לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם) עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּל אֶחָד יֹאמַר דָּבָר בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא אֵשֶׁת חַיִל, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. מִי יִמְצָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲשֶׁר יִמְצָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. (ל"ג מִי יִמְצָא – לְהָגִיחַ בּוֹ קְרָב) מִי יִמְצָא – מִי יִזְכֶּה לִהְיוֹת עִמָּהּ בִּשְׁלֵמוּת וּלְהִמָּצֵא עִמָּהּ תָּמִיד.

וְרָחוֹק מִפְּנִינִים מִכְרָהּ, מִכְרָהּ?! מִקְחָהּ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא לְכָל אוֹתָם שֶׁלֹּא נִדְבְּקוּ עִמָּהּ בִּשְׁלֵמוּת וְלֹא שְׁלֵמִים עִמָּהּ, הִיא מָכְרָה אוֹתָם וְהִסְגִּירָה אוֹתָם בִּידֵי עַמִּים אֲחֵרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּעַזְבוּ בְנֵי

אוֹתָם בְּיַד סִיסְרָא. וּכְדֵין כֻּלְּהוּ רְחִיקִין מֵאִלֵּין פְּנִינִים עִלָּאִין קַדִּישִׁין, דְּלָא יְהֵא חוּלָקָא בְּהוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְרָחוֹק מִפְּנִינִים מִכְרָהּ.

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח קְרָא אֲבַתְרֵיהּ וְאָמַר, בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר. בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּבְגִינֵי כַּךְ מָנֵי לֵהּ עַל עָלְמָא, לְאִתְדַּבְּרָא עָלָהּ, כָּל זִיוִנִין דִּלֵּיהּ אַפְקִיד בִּידָהָא, וְכָל אִינּוּן מַגִּיחֵי קְרָבָא, וְעַל דָּא, וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח קְרָא אֲבַתְרֵיהּ, וְאָמַר, גְּמָלַתְהוּ טוֹב וְלֹא רָע כָּל יְמֵי חַיֶּיהָ. גְּמָלַתְהוּ טוֹב, הִיא זְמִינַת טָב לְעָלְמָא, זְמִינַת טָב לְהֵיכָלָא דְמַלְכָּא וְלִבְנֵי הֵיכָלֵיהּ. וְלֹא רָע. בְּגִין דִּכְתִיב, (בראשית ב) וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, טוֹב אֵימָתַי, בְּזִמְנָא דְאִינּוּן יְמֵי הַשָּׁמַיִם, נָהֲרִין עָלָהּ, וּמִזְדַּוְּוגָן עִמָּהּ כְּדְקָא יָאוֹת,

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל אֶת ה', וַיִּמְכֹּר אֹתָם בְּיַד סִיסְרָא. וְאָז הִתְרַחֲקוּ כֻּלָּם מֵאוֹתָן פְּנִינִים עֶלְיוֹנוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁלֹּא יְהֵא חֵלֶק בָּהֶן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְרָחוֹק מִפְּנִינִים מִכְרָהּ.

רַבִּי חִיָּא פָּתַח בַּפָּסוּק אַחֲרָיו וְאָמַר, בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר, בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ מִנָּה אוֹתָהּ עַל הָעוֹלָם לְהַנְהִיג אוֹתוֹ, כָּל כְּלֵי הַזַּיִן שֶׁלּוֹ הִפְקִיד בְּיָדֶיהָ, וְכָל אוֹתָם לוֹחֲמֵי הַקְּרָב, וְעַל כֵּן וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר.

רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח בַּפָּסוּק אַחֲרָיו וְאָמַר, גְּמָלַתְהוּ טוֹב וְלֹא רָע כָּל יְמֵי חַיֶּיהָ. גְּמָלַתְהוּ טוֹב, הִיא הַזְּמִינָה טוֹב לָעוֹלָם, הַזְּמִינָה טוֹב לְהֵיכַל הַמֶּלֶךְ וְלִבְנֵי הֵיכָלוֹ. וְלֹא רָע, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וְעֵץ

דְּאִינּוּן יְמֵי חַיֶּיהָ. בְּגִין דְּעֵץ הַחַיִּים, שָׁדַר לָהּ חַיִּים, וְנָהִיר לָהּ. וּבְהַהוּא זִמְנָא גְּמָלַתְהוּ טוֹב וְלָא רָע. אָמַר רִבִּי אַבָּא שַׁפִּיר הוּא, וְכֻלְּהוּ קְרָאֵי בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְּמָרוּ.

אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ. (ויקרא יב) תָּנֵינָן, אִשָּׁה מַזְרַעַת תְּחִלָּה יוֹלֶדֶת זָכָר. רִבִּי אָחָא אָמַר, הָא תָּנֵינָן, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּזַר עַל הַהִיא טִפָּה, אִי אִיהוּ דְּכַר אִי אִיהִי נוּקְבָא, וְאַתְּ אַמְרַת אִשָּׁה מַזְרַעַת תְּחִלָּה יוֹלֶדֶת זָכָר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַבְחִין בֵּין טִפָּה דִּדְכוּרָא וּבֵין טִפָּה דְּנוּקְבָא, וּבְגִין דְּאַבְחִין לֵיהּ, גָּזַר עָלֵיהּ, אִי לִהֱוֵי דְּכַר אוֹ נוּקְבָא.

אָמַר רִבִּי אָחָא, וְיָלְדָה זָכָר, וְכִי כֵּיוָן דְּמַזְרַעַת יוֹלֶדֶת, דִּכְתִיב, וְיָלְדָה (אֶלָּא), הַאי קְרָא הָכִי

לשון הקודש

הַדַּעַת טוֹב וָרָע. מָתַי טוֹב? בִּזְמַן שֶׁאוֹתָם יְמֵי הַשָּׁמַיִם מְאִירִים עָלֶיהָ וּמִזַּדְּוְגִים עִמָּהּ כָּרָאוּי, שֶׁהֵם יְמֵי חַיֶּיהָ. מִשּׁוּם שֶׁעֵץ הַחַיִּים שׁוֹלֵחַ לָהּ חַיִּים וּמֵאִיר לָהּ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן – גְּמָלַתְהוּ טוֹב וְלֹא רָע. אָמַר רַבִּי אַבָּא, יָפֶה הוּא, וְכָל הַפְּסוּקִים נֶאֱמְרוּ עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ. שָׁנִינוּ, אִשָּׁה מַזְרַעַת תְּחִלָּה, יוֹלֶדֶת זָכָר. רַבִּי אָחָא אָמַר, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּזַר עַל הַטִּפָּה הַהִיא אִם הִיא זָכָר אִם הִיא נְקֵבָה, וְאַתָּה אוֹמֵר אִשָּׁה מַזְרַעַת תְּחִלָּה יוֹלֶדֶת זָכָר? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַבְחִין בֵּין טִפָּה שֶׁל זָכָר וּבֵין טִפָּה שֶׁל נְקֵבָה, וּמִשּׁוּם שֶׁמַּבְחִין בָּהּ, גּוֹזֵר עָלֶיהָ אִם תִּהְיֶה זָכָר אוֹ נְקֵבָה.

אָמַר רַבִּי אָחָא, וְיָלְדָה זָכָר – וְכִי כֵּיוָן שֶׁמַּזְרַעַת יוֹלֶדֶת, שֶׁכָּתוּב וְיָלְדָה? (אֶלָּא)

מִיבְעֵי לֵיהּ, אִשָּׁה כִּי תַהֵר וְיָלְדָה זָכָר. (ס"א תַזְרִיעַ וְיִהְיֶה זָכָר) מַהוּ, כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אִתְּתָא, מִן יוֹמָא דְּאִתְעַבְּרַת עַד יוֹמָא דְּיוֹלִדַת לֵית לָהּ בְּפוּמָא, אֶלָּא יְלִידוּ דִּילָהּ אִי לְהֱוֵי דְּכַר, וְעַל דָּא, אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר.

אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ. רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (תהלים קד) מַה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ'. כַּמָּה סַגִּיאִין עוֹבָדוֹהִי דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא בְּעָלְמָא, מִתָּל לְכַר נָשׁ דְּנָטִיל בִּידוֹהִי כַּמָּה (דף מ"ג ע"א) מַקְטוּרִין כַּחֲדָא, וְזָרַע לוֹן בְּזִמְנָא חָדָא, וּלְבָתַר נָפִיק כָּל חַד וְחַד בִּלְחוֹדוֹי. כַּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבִיד עוֹבָדוֹהִי בְּחָכְמָה, וּבְחָכְמָה נָטִיל כֹּלָּא כַּחֲדָא וְזָרַע לוֹן, וּלְבָתַר נָפְקוּ כָּל חַד וְחַד בְּזִמְנֵיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קד) כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ.

לשון הקודש

הַפָּסוּק הַזֶּה כָּךְ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת: אִשָּׁה כִּי תַהֵר וְיָלְדָה זָכָר. (תַזְרִיעַ וְיִהְיֶה זָכָר) מַה זֶּה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִשָּׁה, מִיּוֹם שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת עַד הַיּוֹם שֶׁמּוֹלִידָה, אֵין לָהּ בְּפִיהָ אֶלָּא הַיְלוּד שֶׁלָּהּ אִם יִהְיֶה זָכָר, וְעַל כֵּן – אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר.

אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ. רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה', כַּמָּה רַבִּים מַעֲשֵׂי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ בָּעוֹלָם. מָשָׁל לְאָדָם שֶׁלָּקַח בְּיָדוֹ כַּמָּה זְרָעִים יַחַד, וְזָרַע אוֹתָם בְּפַעַם אַחַת, וְאַחַר כָּךְ יוֹצֵא כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְבַדּוֹ. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה מַעֲשָׂיו בְּחָכְמָה, וּבְחָכְמָה נָטַל הַכֹּל יַחַד וְזָרַע אוֹתָם, וְאַחַר כָּךְ יָצְאוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּזְמַנּוֹ. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ', כַּמָּה סַגִּיאִין אִינּוּן עוֹבָדוֹהִי דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְכֻלְּהוּ, סְתִימִין בְּחָכְמָה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. כֻּלְּהוּ בְּחָכְמָה כְּלִילָן, וְלָא נָפְקִי לְבַר אֶלָּא בִּשְׁבִילִין יְדִיעָן, לְגַבֵּי בִינָה. וּמִתַּמָּן, אִתְעֲבִידוּ כֹלָּא וְאִתְתְּקָנוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי כד) וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן. וְעַל דָּא כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, בְּבִינָה.

מָלְאָה הָאָרֶץ, הָאָרֶץ: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּמִתַּמָּן אִתְמַלְיָא מִכֹּלָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגוֹ'. קִנְיָנֶיךָ. דְּהִיא אַפִּיקַת לוֹן לְבָרָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּה' בְּרָאָם. בְּגִינֵי כַּךְ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶיךָ.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה', כַּמָּה רַבִּים מַעֲשֵׂי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְכֻלָּם סְתוּמִים בְּחָכְמָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּחָכְמָה, וְלֹא יוֹצְאִים הַחוּצָה אֶלָּא בִּשְׁבִילִים יְדוּעִים כְּלַפֵּי הַבִּינָה, וּמִשָּׁם נַעֲשִׂים הַכֹּל וְנִתְתַּקְּנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי כד) וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן, וְעַל זֶה – כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, בְּבִינָה.

מָלְאָה הָאָרֶץ. הָאָרֶץ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּשָּׁם הַכֹּל מִתְמַלֵּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגוֹ'. קִנְיָנֶךָ – שֶׁהִיא מוֹצִיאָה אוֹתָם אַחַר כָּךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּה' בְּרָאָם. מִשּׁוּם כָּךְ, מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ אָתֵי לְאִתְקַדְּשָׁא לְאִזְדַּוְּוגָא בְּנוּקְבֵיהּ, (בְּכַוָּנָה) בִּרְעוּתָא קַדִּישָׁא דִּילֵיהּ, אִתְעַר עָלֵיהּ רוּחָא (אַחֲרָא) קַדִּישָׁא, כָּלִיל דְּכַר וְנוּקְבָא. וְרָמִיז קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְחַד שְׁלוּחָא מִמָּנָא עַל עִדּוּיֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא, וּמָנֵי בִּידֵיהּ הַהוּא רוּחָא, וְאוֹדַע לֵיהּ, לְאָן אֲתַר יִפְקוֹד לֵיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב ג) וְהַלַּיְלָה אָמַר הוֹרָה גֶּבֶר. הַלַּיְלָה אָמַר, לְהַהוּא מִמָּנָא, הוֹרָה גֶּבֶר מִפְּלַנְיָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפְקִיד לֵיהּ, לְהַהוּא רוּחָא, כָּל מַה דְּאַפְקִיד, וְהָא אוּקְמוּהָ.

כְּדֵין רוּחָא נַחְתָּא, וְחַד צוּלְמָא עִמֵּיהּ, הַהוּא דְּקָאִים בְּדִיוּקְנֵיהּ לְעֵילָּא, בְּהַהוּא צוּלְמָא אִתְבְּרֵי (ס"א אִתְרַבֵּי), בְּהַהוּא צוּלְמָא אָזִיל בְּהַאי עָלְמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים לט) אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ. בְּעוֹד דְּהַאי צוּלְמָא אִשְׁתְּכַח עִמֵּיהּ דְּבַר נָשׁ,

לשון הקודש

בא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם בָּא לְהִתְקַדֵּשׁ לְהִזְדַּוֵּג בִּנְקֵבָתוֹ (בְּכַוָּנָה) בְּרָצוֹן קָדוֹשׁ שֶׁלּוֹ, מִתְעוֹרֶרֶת עָלָיו רוּחַ (אַחֶרֶת) קְדוֹשָׁה, כְּלוּלָה זָכָר וּנְקֵבָה, וְרוֹמֵז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְשָׁלִיחַ אֶחָד הַמְמֻנֶּה עַל הֶרְיוֹנוֹת בְּנֵי הָאָדָם, וּמַפְקִיד בְּיָדוֹ אוֹתָהּ הָרוּחַ, וּמוֹדִיעַ לוֹ לְאֵיזֶה מָקוֹם יִפְקֹד אוֹתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב ג) וְהַלַּיְלָה אָמַר הֹרָה גֶּבֶר. הַלַּיְלָה אָמַר לְאוֹתוֹ מְמֻנֶּה: הֹרָה גֶּבֶר מִפְּלוֹנִי. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַפְקִיד לוֹ, אֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ, כָּל מַה שֶּׁמַּפְקִיד, וְהִנֵּה פֵּרְשׁוּהָ.

אָז יוֹרֶדֶת רוּחַ, וְצֶלֶם אֶחָד עִמָּהּ, אוֹתוֹ שֶׁעוֹמֵד בִּדְיוֹקְנוֹ לְמַעְלָה, בְּאוֹתוֹ צֶלֶם נִבְרָא (הִתְגַּדֵּל), בְּאוֹתוֹ צֶלֶם הוֹלֵךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לט) אַךְ בְּצֶלֶם

בְּצוּלְמָא דִּילֵיהּ קָאִים בְּהַאי עָלְמָא, דְּמִתְחַבְּרָאן כַּחֲדָא (ס"א אִשְׁתְּכַח עִמֵּיהּ בָּר נָשׁ קָאִים בְּהַאי עַלְמָא וּתְרֵין אִינּוּן דְּמִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא), וּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא אַזְהַר לִבְנֵי נָשָׁא וְאָמַר, (שיר השירים ב) עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים, תְּרֵי.

וּבְסִפְרָא דְּחָרָשִׁין דְּאַשְׁמְדַאי, אַשְׁכַּחְנָא דְּאִינּוּן דְּיַדְעֵי (ס"א דְּבָעוּ) לְחַרְשָׁא חָרָשִׁין מִסְּטַר שְׂמָאלָא, וּלְאִתְדַּבְּקָא בְּהוּ, יְקוּם לִנְהוֹרָא דִּשְׁרָגָא, אוֹ בַּאֲתַר דְּיִתְחַזּוּן אִינּוּן צוּלְמִין דִּילֵיהּ, וְיֵימָא אִינּוּן מִלִּין דְּמִתַּתְקְנֵי לְאִינּוּן חָרָשִׁין, וְיִקְרֵי לוֹן, לְאִינּוּן סִטְרִין מִסְאֲבִין, בִּשְׁמָהָן מִסְאֲבִין דִּילְהוֹן, וַיַזְמִין (וְיוֹמֵי) צוּלְמִין דִּילֵיהּ לְאִינּוּן דְּקָאמְרִי, וְיֵימָא דְּהוּא אִתְתָּקַן בִּרְעוּתֵיהּ לְהוּ לְפִקּוּדַיְיהוּ, וְהַהוּא בַּר נָשׁ נָפַק מֵרְשׁוּ דְּמָארֵיהּ וּפִקְדּוֹנָא דִּילֵיהּ, יָהַב לְסִטַּר מִסָּאֲבָא.

לשון הקודש

יִתְהַלֵּךְ אִישׁ. בְּעוֹד שֶׁהַצֶּלֶם הַזֶּה נִמְצָא עִם הָאָדָם, בַּצֶּלֶם שֶׁלּוֹ עוֹמֵד בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁמִּתְחַבְּרִים כְּאֶחָד (נִמְצָא עִמּוֹ אָדָם עוֹמֵד בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּשְׁנַיִם הֵם שֶׁמִּתְחַבְּרִים כְּאֶחָד) הוּא עוֹמֵד בָּעוֹלָם הַבָּא, וּשְׁנַיִם הֵם שֶׁמִּחֻבָּרִים יַחַד. וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ מַזְהִיר אֶת בְּנֵי הָאָדָם וְאוֹמֵר, (שיר ב) עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים, שְׁנַיִם. **וּבְסֵפֶר** הַכְּשָׁפִים שֶׁל אַשְׁמְדַאי מָצָאנוּ, שֶׁאוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים (שֶׁרוֹצִים) לְכַשֵּׁף כְּשָׁפִים מִצַּד הַשְּׂמֹאל וּלְהִדָּבֵק בָּהֶם, יָקוּם לְאוֹר הַנֵּר אוֹ בִּמְקוֹם שֶׁיִּרְאוּ אוֹתָם הַצְּלָמִים שֶׁלּוֹ, וְיֹאמַר אוֹתָם דְּבָרִים שֶׁמְּתֻקָּנִים לְאוֹתָם הַכְּשָׁפִים, וְיִקְרָא לָהֶם לְאוֹתָם צְדָדִים טְמֵאִים בַּשֵּׁמוֹת הַטְּמֵאִים שֶׁלָּהֶם, וַיַזְמִין (וַיַּשְׁבִּיעַ) הַצְּלָמִים שֶׁלּוֹ לְאוֹתָם שֶׁקּוֹרֵא, וְיֹאמַר שֶׁהוּא מִתְתַּקֵּן בִּרְצוֹנוֹ לָהֶם לְמִצְוָתָם, וְאוֹתוֹ הָאִישׁ יוֹצֵא מֵרְשׁוּת רִבּוֹנוֹ, וּפִקְדּוֹנוֹ נוֹתֵן לַצַּד הָאַחֵר.

וּבְאִינּוּן מִלִּין דְּהָרָשִׁין דְּאִיהוּ יֵימָא, וְיַזְמִין (נ"א וְיוֹמֵי) לוֹן לְצוּלְמֵי, אִתְחֲזוּן תְּרֵין רוּחִין וּמִתְתַּקְּנִין בְּאִינּוּן צוּלְמִין דִּילֵיהּ, בְּחֵיזוּ דִּבְנֵי אֱנָשָׁא, וּמוֹדְעִין לֵיהּ מִלִּין לְאַבְאָשָׁא, וּמִלִּין לְאוֹטָבָא, לְזִמְנִין יְדִיעָן. וְאִלֵּין תְּרֵי רוּחִין, דְּלָא אִתְכְּלִילוּ בִּכְלָלָא דְגוּפָא, הַשְׁתָּא אִתְכְּלִילָן בְּאִלֵּין צוּלְמִין, וּמִתְתַּקְּנָן בְּהוּ וּמוֹדְעִין לֵיהּ לְבַר נָשׁ מִלִּין לְאַבְאָשָׁא, וְדָא הוּא דְנָפִיק מֵרְשׁוּתָא דְמָאֲרֵיהּ, וּפִקְדוֹנָא דִילֵיהּ, יָהִיב לִסְטַר מְסָאֲבָא.

תָּא חֲזֵי, אָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאַשְׁדָּאָה מָאנֵי דְבֵיתָא, וּלְאַפְקְדָא לֵיהּ לְסִטְרָא אַחֲרָא, דְּלָא אִצְטְרִיךְ, אוֹ מִלָּה אַחֲרָא דִכְוָוּתֵיהּ, (ס"א דְבֵיתֵיהּ לְקַבְּלָא לֵיהּ) דְּהָא כַּמָּה גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין זְמִינִין לְהַהוּא מִלָּה לְקַבְּלָא לֵיהּ, וּמֵהַהוּא זִמְנָא, לָא שָׁאֲרוּ עָלֵיהּ בִּרְכָאן, דְּהָא מִסִּטְרָא אַחֲרָא הוּא. כָּל שֶׁכֵּן מָאן

לשון הקודש

וּבְאוֹתָם דִּבּוּרִים שֶׁל כִּשָּׁפִים שֶׁהוּא יֹאמַר וְיַזְמִין (וְיַשְׁבִּיעַ) אוֹתָם לַצְּלָמִים, נִרְאִים שְׁתֵּי רוּחוֹת, וּמִתְתַּקְּנִים בְּאוֹתָם צְלָמִים שֶׁלּוֹ בְּמַרְאֶה שֶׁל בְּנֵי אָדָם, וּמוֹדִיעִים לוֹ דְּבָרִים לְהָרַע וּדְבָרִים לְהֵיטִיב לִזְמַנִּים יְדוּעִים. וְאֵלּוּ שְׁתֵּי הָרוּחוֹת שֶׁלֹּא נִכְלְלוּ בִּכְלָל שֶׁל גּוּף, עַכְשָׁו נִכְלָלִים בַּצְּלָמִים הַלָּלוּ, וּמִתְתַּקְּנִים בָּהֶם וּמוֹדִיעִים לוֹ לָאָדָם דְּבָרִים לְהָרַע, וְזֶהוּ שֶׁיּוֹצֵא מֵרְשׁוּת רִבּוֹנוֹ, וּפִקְדוֹנוֹ נוֹתֵן לַצַּד הַטָּמֵא.

בֹּא רְאֵה, אָסוּר לָאָדָם לִזְרֹק כְּלֵי הַבַּיִת וּלְהַפְקִידוֹ לַצַּד הָאַחֵר, שֶׁלֹּא צָרִיךְ, אוֹ דָּבָר אַחֵר שֶׁכְּמוֹתוֹ (שֶׁל בֵּיתוֹ לְקַבֵּל אוֹתוֹ), שֶׁהֲרֵי כַּמָּה שׁוֹמְרֵי הַכְּלָלִים מְזֻמָּנִים לַדָּבָר הַהוּא לְקַבֵּל אוֹתוֹ, וּמֵאוֹתוֹ זְמַן לֹא שׁוֹרִים עָלָיו בְּרָכוֹת, שֶׁהֲרֵי הוּא מִצַּד אַחֵר. כָּל

דְּאַזְמִין בִּרְעוּתֵיהּ עַל הַהוּא טִיבוּ עִלָּאָה דִּילֵיהּ, לְאָחֳרָא וּלְסִטְרָא אַחֲרָא. דְּהָא, מֵהַהוּא דְּאַזְמִין לֵיהּ הֲוֵי.

וְכַד קְרִיבוּ יוֹמִין דְּבַר נָשׁ לְנָפְקָא מֵהַאי עָלְמָא, הַהוּא צוּלְמָא עִלָּאָה דְּיָהֲבֵי לֵיהּ, אַתְיָא הַהוּא רוּחָא בִישָׁא דְּהַוָּה מִתְדָּבַּק בֵּיהּ בְּכָל יוֹמָא, וְנָטִיל לֵיהּ לְהַהוּא צוּלְמָא, וְאִתְתָּקַן בֵּיהּ וְאָזִיל לֵיהּ, וְלָא אִתְחֲזָר בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ לְעָלְמִין. כְּדֵין יִנְדַּע דְּהָא אִתְדַּחְיָא הוּא מִכֹּלָּא.

תָּא חֲזֵי, כְּשַׁעֲתָא דְּנִשְׁמְתָא נַחְתָּא לְאַעֲלָא לֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, נַחְתָּא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן דְּאַרְעָא, וְחָמָאת יְקָרָא דְּרוּחֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא קַיְּימִין שׁוּרִין שׁוּרִין. לְבָתַר אַזְלָא לַגֵּיהִנָּם, וְחָמָאת לְהוּ לְרַשִׁיעַיָּיא דְּצַוְוחִין וַוי וַוי, וְלָא מְרַחֲמֵי עָלַיְיהוּ. וּבְכֹלָּא אַסְהִידוּ בָּהּ סַהֲדוּתָא, וְהַהוּא צוּלְמָא קַדִּישָׁא קַיְּימָא עָלֵיהּ, עַד דְּנָפִיק לְעָלְמָא. (דף מ"ג ע"ב).

לשון הקודש

שֶׁכֵּן מִי שֶׁמַּזְמִין בִּרְצוֹנוֹ עַל אוֹתוֹ הַטּוּב הָעֶלְיוֹן שֶׁלּוֹ, לְאַחֵר וְלַצַּד הָאַחֵר, שֶׁהֲרֵי הוּא מֵאוֹתוֹ שֶׁהִזְמִין אוֹתוֹ.

וּכְשֶׁקְּרֵבִים יְמֵי הָאָדָם לָצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתוֹ הַצֶּלֶם הָעֶלְיוֹן שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ, בָּאָה אוֹתָהּ רוּחַ רָעָה שֶׁהָיָה נִדְבָּק בָּהּ בְּכָל יוֹם, וְנוֹטֶלֶת אוֹתוֹ הַצֶּלֶם, וּמִתְתַּקֵּן בּוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ, וְלֹא חוֹזֵר לָאָדָם לְעוֹלָמִים.

אָז יֵדַע שֶׁהֲרֵי הוּא נִדְחֶה מִן הַכֹּל.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַנְּשָׁמָה יוֹרֶדֶת לְהִכָּנֵס לוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, יוֹרֶדֶת לְגַן הָעֵדֶן שֶׁל הָאָרֶץ, וְרוֹאָה אֶת כְּבוֹדָם שֶׁל רוּחוֹת הַצַּדִּיקִים עוֹמְדִים שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת. אַחַר כָּךְ הוֹלֶכֶת לַגֵּיהִנֹּם, וְרוֹאָה אֶת הָרְשָׁעִים

כַּד נָפִיק לְעָלְמָא, אִזְדְּמַן הַהוּא צוּלְמָא לְגַבֵּיהּ, וְאִשְׁתְּתַף בַּהֲדֵיהּ, וְאִתְרַבֵּי עִמֵּיהּ. כְּמָה דְּאִתְּמַר, (תהלים לט) אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ. וּבְהַהוּא צֶלֶם אִשְׁתָּתָפוּ (אִשְׁתְּכָחוּ) יוֹמוֹי דְּבַר נָשׁ, וְתַלְיָין בֵּיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב ח) כִּי תְמוֹל אֲנַחְנוּ וְלֹא נֵדָע כִּי צֵל יָמֵינוּ עֲלֵי אָרֶץ. כִּי צֵל יָמֵינוּ דַּאי. וּמִן יוֹמָא דְמִתְעַבְּרָא אִתְּתָא עַד יוֹמָא דְאוֹלִידַת, לָא יַדְעִין בְּנֵי נָשָׁא עוֹבָדוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּמָּה אִינּוּן רַבְּרְבִין, וְכַמָּה אִינּוּן עִלָּאִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קד) מַה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ' וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, כָּל רוּחִין דְּעָלְמָא כְּלִילָן דְּכַר וְנוּקְבָּא, וְכַד נָפְקִין, דְּכַר וְנוּקְבָּא נָפְקִין, וּלְבָתַר מִתְפָּרְשָׁן בְּאָרְחַיְיהוּ, אִי זָכֵי בַר נָשׁ, לְבָתָר מִזְדַּוְּוּגֵי כַּחֲדָא. וְהַיְינוּ בַּת זוּגוֹ, וּמִתְחַבְּרָן בְּזִוּוּגָא (ס"א בְּגַוְונָא)

לשון הקודש

שֶׁצּוֹחִים יַי יַי, וְלֹא מְרַחֲמִים עֲלֵיהֶם. וּבַכֹּל מְעִידִים בָּהּ עֵדוּת, וְאוֹתוֹ הַצֶּלֶם הַקָּדוֹשׁ עוֹמֵד עָלֶיהָ, עַד שֶׁיּוֹצֵאת לָעוֹלָם. **כְּשֶׁיּוֹצֵאת** לָעוֹלָם, מִזְדַּמֵּן לָהּ אוֹתוֹ הַצֶּלֶם, וּמִשְׁתַּתֵּף עִמָּהּ, וּמִתְגַּדֵּל עִמָּהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ. וּבְאוֹתוֹ הַצֶּלֶם מִשְׁתַּתְּפִים (נִמְצָאִים) יְמֵי הָאָדָם וּתְלוּיִים בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב ח) כִּי תְמוֹל אֲנַחְנוּ וְלֹא נֵדָע כִּי צֵל יָמֵינוּ עֲלֵי אָרֶץ. כִּי צֵל יָמֵינוּ וַדַּאי. וּמִיּוֹם שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת הָאִשָּׁה עַד הַיּוֹם שֶׁמּוֹלִידָה, לֹא יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם אֶת מַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כַּמָּה הֵם גְּדוֹלִים וְכַמָּה הֵם עֶלְיוֹנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' וְגוֹ'.

בֹּא רְאֵה, כָּל רוּחוֹת הָעוֹלָם כְּלוּלוֹת זָכָר וּנְקֵבָה, וּכְשֶׁיּוֹצְאוֹת, יוֹצְאוֹת זָכָר וּנְקֵבָה, וְאַחַר כָּךְ נִפְרָדִים בְּדַרְכֵיהֶם, אִם זוֹכֶה הָאָדָם, אַחַר כָּךְ מִזְדַּוְּגִים יַחַד. וְהַיְינוּ בַּת זוּגוֹ, וּמִתְחַבְּרִים בְּזִוּוּג (בְּגַוֶּן) אֶחָד בַּכֹּל, רוּחַ

חַד בְּכֹלָּא, רוּחָא וְגוּפָא. דִּכְתִיב, (בראשית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. מָאי לְמִינָהּ. הַהוּא רוּחָא דְּבַר נָשׁ דְּנָפִיק זוּגֵיהּ דְּדָמֵי לֵיהּ.

וּמַאי הָאָרֶץ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים קלט) רֻקַּמְתִּי בְּתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ, וְהָא אוּקְמוּהָ. תּוֹצֵא הָאָרֶץ וַדַּאי, דְּהָא מִנָּהּ נָפְקִין נֶפֶשׁ חַיָּה, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, דָּא רוּחֵיהּ דְּאָדָם קַדְמָאָה, הַיְינוּ דִּכְתִיב, (בראשית ג) וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן. וּמִפְּרִי הָעֵץ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן, אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הָאִשָּׁה, תָּנֵינָן, הַיְינוּ, אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר, כְּתִיב. וְלָא כָּלִיל דְּכַר וְנוּקְבָא, כְּפוּם אוֹרְחוֹי דְּעָלְמָא, דְּאִינּוּן, גָּרְמוּ לֵיהּ, דְּלָא מִתְחַבְּרָן, כַּמָּה דְּנַפְקָן מִלְּעֵילָא זוּגוֹת.

בְּגִין דְּאָדָם קַדְמָאָה, וְזִווּג דִּילֵיהּ, חָבוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל דָּא מִתְפָּרְשִׁין, כַּד נָפְקִין

לשון הקודש

וְגוּף, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. מַה זֶּה לְמִינָהּ? אוֹתָהּ רוּחַ הָאָדָם שֶׁיּוֹצֵאת זִווּגוֹ שֶׁדּוֹמָה לוֹ.

וּמַה זֶּה הָאָרֶץ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רֻקַּמְתִּי בְּתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ, וְהִנֵּה פֵּרְשׁוּהָ. תּוֹצֵא הָאָרֶץ וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי מִמֶּנָּה יוֹצְאִים נֶפֶשׁ חַיָּה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, זוֹ רוּחוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ג) וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן. וּמִפְּרִי הָעֵץ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן – אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הָאִשָּׁה שָׁנִינוּ, הַיְינוּ אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר כָּתוּב. וְלֹא כוֹלֵל זָכָר וּנְקֵבָה כְּפִי דֶּרֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהֵם גָּרְמוּ לוֹ, שֶׁלֹּא מִתְחַבְּרִים כְּמוֹ שֶׁיּוֹצְאִים מִלְּמַעְלָה זוּגוֹת.

מִשּׁוּם שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן וְזִווּגוֹ חָטְאוּ

מִלְּעֵילָּא, עַד דְּהַוָּה רַעֲוָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי זָכָה בַּר נָשׁ, יָהֲבִין לֵיהּ זוּגָתוֹ, וְאִי לָא, מַפְרִישִׁין לֵהּ מִנֵּיהּ, וְיָהֲבִין לָהּ לְאָחֳרָא, מוֹלִידִין בְּנִין דְּלָא כְּדְקָא יֵאוֹת. וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית ו) לֹא יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם. מָאי רוּחִי, רוּחוֹ מִיבְעֵי לֵיהּ, אִינּוּן תְּרֵין רוּחֵי, דְּנַפְקֵי זוּגוֹת, לָא יְדוּנוּן כַּחֲדָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, וְיָלְדָה זָכָר, וְלָא כָּלִיל דְּכַר וְנוּקְבָא, כְּפוּם אוֹרְחוֹי דְּעָלְמָא, דְּאִינּוּן גָּרְמוּ.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לָאו הָכִי, דְּהָא כֹּלָּא, דְּכַר וְנוּקְבָא כְּלִילָן כַּחֲדָא, וּמִתְפְּרְשָׁן לְבָתָר, אֲבָל וְיָלְדָה זָכָר, כְּלִילָן כַּחֲדָא מִסִּטְרָא דִימִינָא, וְאִם נְקֵבָה תֵּלֵד, כְּלִילָן בְּחַד נוּקְבָא וּדְכַר מִסִּטְרָא שְׂמָאלָא, דְּשַׁלְטָא סְטָר שְׂמָאלָא עַל סְטָר יְמִינָא יַתִּיר, וּדְכוּרָא אִתְכַּפְיָא בִימִינָא דְּלָא שַׁלְטָא, וּכְדֵין

לשון הקודש

לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעַל כֵּן נִפְרָדִים כְּשֶׁיּוֹצְאִים מִלְּמַעְלָה, עַד שֶׁיִּהְיֶה רָצוֹן מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אִם זוֹכֶה אָדָם, נוֹתְנִים לוֹ זוּגָתוֹ, וְאִם לֹא – מַפְרִידִים אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ, וְנוֹתְנִים אוֹתָהּ לְאַחֵר, מוֹלִידִים בָּנִים שֶׁלֹּא כָּרָאוּי. וְעַל זֶה כָּתוּב (שם ו) לֹא יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם. מַה זֶּה רוּחִי? רוּחוֹ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אוֹתָן שְׁתֵּי רוּחוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת זוּגוֹת, לֹא יִדּוֹנוּ יַחַד. וְעַל זֶה כָּתוּב וְיָלְדָה זָכָר, וְלֹא כוֹלֵל זָכָר וּנְקֵבָה כְּפִי דֶּרֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהֵם גָּרְמוּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל, זָכָר וּנְקֵבָה כְּלוּלִים יַחַד, וְאַחַר כָּךְ נִפְרָדִים. אֲבָל וְיָלְדָה זָכָר, כְּלוּלִים יַחַד מִצַּד הַיָּמִין. וְאִם תֵּלֵד נְקֵבָה, כְּלוּלִים בְּאֶחָד נְקֵבָה וְזָכָר מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁיּוֹתֵר שׁוֹלֵט צַד הַשְּׂמֹאל עַל צַד הַיָּמִין, וְהַזָּכָר נִכְנָע בַּיָּמִין שֶׁלֹּא שׁוֹלֵט, וְאָז אוֹתוֹ הַזָּכָר

הַהוּא דְּכַר דְּנָפִיק מִגּוֹ נוּקְבָא, מִסְּטַר שְׂמָאלָא, כָּל אוֹרְחוֹי כְּנוּקְבָא (וְלָא אִקְרֵי דְּכַר), אֲבָל דְּכַר דְּנָפִיק מִגּוֹ יְמִינָא, הוּא שַׁלְטָא, וְנוּקְבָא דְּנָפְקָא מִנֵּיהּ אִתְכַּפְיָא, דְּהָא סְטָר שְׂמָאלָא לָא שַׁלְטָא, וְעַל דָּא וְיָלְדָה זָכָר כְּתִיב.

וְכַמָּה אֶלֶף וְרִבְבָן נַפְקֵי בְּזִמְנָא חָדָא לְעָלְמָא. וּמִן יוֹמָא דְּאַפְקַת לוֹן, לָא אִקְרוּן נַפְשָׁן, עַד דְּאִתְיַישְׁבָן בְּגוּפָא. וְכַמָּה הוּא, שְׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשָׁה יָמִים. הַיְינוּ דִּכְתִיב, וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים וְגוֹ'. וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים, דְּהָא כָּל שִׁבְעַת יָמִים לָא עָאלִין רוּחִין לְגַבָּהּ, לְאִתְקַשְּׁרָא בָּהּ, וְכָל אִלֵּין שִׁבְעַת יָמִים, רוּחָא אָזְלָא בְּגוּפָא, לְאַשְׁכְּחָא אַתְרֵיהּ. וּכְדֵין כְּתִיב, (ויקרא כב) וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ.

לשון הקודש

שֶׁיּוֹצֵא מִן הַנְּקֵבָה מִצַּד הַשְּׂמֹאל, כָּל דְּרָכָיו כְּמוֹ נְקֵבָה (וְלֹא נִקְרָא זָכָר). אֲבָל הַזָּכָר שֶׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ הַיָּמִין, הוּא שׁוֹלֵט, וְהַנְּקֵבָה שֶׁיּוֹצֵאת מִמֶּנּוּ נִכְנַעַת, שֶׁהֲרֵי צַד הַשְּׂמֹאל לֹא שׁוֹלֵט, וְעַל כֵּן כָּתוּב וְיָלְדָה זָכָר.

וְכַמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת יוֹצְאִים בְּפַעַם אַחַת בָּעוֹלָם. וּמֵהַיּוֹם שֶׁמּוֹצִיאָה אוֹתָם, לֹא נִקְרָאִים נְפָשׁוֹת, עַד שֶׁהֵן מִתְיַשְּׁבוֹת בַּגּוּף. וְכַמָּה הוּא? שְׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשָׁה יָמִים. הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים וְגוֹ'. וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים, שֶׁהֲרֵי כָּל שִׁבְעַת יָמִים לֹא נִכְנָסִים אֵלֶיהָ רוּחוֹת לְהִתְקַשֵּׁר בָּהּ, וְכָל שִׁבְעַת הַיָּמִים הַלָּלוּ הָרוּחַ הוֹלֶכֶת בַּגּוּף לִמְצֹא אֶת מְקוֹמָהּ, וְאָז כָּתוּב (ויקרא כב) וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ.

וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה, אִתְּהַדְּרוּ רוּחָא וְגוּפָא לְאִתְחַזָּאָה קָמֵי מַטְרוֹנִיתָא, וּלְאִתְקַשְּׁרָא בָּהּ, וּבְדִכּוּרָא, בְּגוּפָא וּבְרוּחָא. וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל דְּמֵי טָהֳרָה, לְאִתְיַישְׁבָא רוּחָא בְּגוּפָא. וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים מָאי עֲבִידְתַּיְיהוּ. אֶלָּא שְׁלֹשֶׁת יָמִים דְּמִילָה, דְּרַבְיָא כָּאִיב, וְרוּחָא לָא שַׁרְיָא מָדוֹרֵיהּ בְּגוּפָא כִּשְׁאָר יוֹמִין, וְעַל דָּא וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בִּדְמֵי טָהֳרָה.

בִּדְמֵי טָהֳרָה בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר יְמֵי טָהֳרָה. בִּדְמֵי טָהֳרָה, אִלֵּין, דְּמֵי מִילָה, דָּמָא בָתַר דָּמָא דְּאָתֵי מֵרַבְיָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לְאִינּוּן דְּמֵי כָּל אִלֵּין יוֹמִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב, תֵּשֵׁב בִּדְמֵי טָהֳרָה. טָהֳרָה סְתָם, וְלָא אַדְכִּיר הֵ"א בַּתְרָאָה, דְּלָא תִימָא טָהֳרָה דְּמַטְרוֹנִיתָא, אֶלָּא טָהֳרָה סְתָם, דְּמֵי טָהֳרָה אִקְרוּן אִלֵּין דְּמֵי דַכְיָא.

לשון הקודש

וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי חוֹזְרִים הָרוּחַ וְהַגּוּף לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי הַגְּבִירָה וּלְהִקָּשֵׁר עִמָּהּ, וּבְזָכָר, בְּגוּף וּבְרוּחַ. וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל (בּ)דְּמֵי טָהֳרָה, שֶׁתִּתְיַשֵּׁב הָרוּחַ בַּגּוּף. וּשְׁלֹשָׁה יָמִים מָה עוֹשִׂים? אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת יְמֵי הַמִּילָה, שֶׁלַּתִּינוֹק כּוֹאֵב, וְהָרוּחַ לֹא שָׂמָה אֶת מְדוֹרָהּ בַּגּוּף כְּבִשְׁאָר הַיָּמִים, וְעַל כֵּן – וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בִּדְמֵי טָהֳרָה.

בִּדְמֵי טָהֳרָה בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ יְמֵי טָהֳרָה. בִּדְמֵי טָהֳרָה – אֵלּוּ דְּמֵי מִילָה, דָּם אַחַר דָּם שֶׁבָּא מֵהַתִּינוֹק, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אוֹתָם דָּמִים כָּל הַיָּמִים הַלָּלוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תֵּשֵׁב בִּדְמֵי טָהֳרָה, טָהֳרָה סְתָם, וְלֹא הִזְכִּיר הֵ"א הָאַחֲרוֹנָה, שֶׁלֹּא תֹאמַר הַטָּהֳרָה שֶׁל הַגְּבִירָה, אֶלָּא

רעיא מהימנא

וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ. (ויקרא יב) פִּקּוּדָא דָּא, לְמִגְזַר לִתְמַנְיָא יוֹמִין גְּזִירוּ דְּקַיְּימָא קַדִּישָׁא. רָזָא עִלָּאָה, דִּכְתִיב, (תהלים כה) סוֹד יְיָ' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם. לְמַאן, לְאִינּוּן יְרֵאָיו אִינּוּן דַּחֲלֵי חַטָּאָה, דְּהָא רָזָא דְּקַיְּימָא קַדִּישָׁא לָא אִתְחֲזֵי לְגַלָּאָה בַּר לְהוּ. וְרָזָא דְּקַיְּימָא קַדִּישָׁא, הָא אוּקְמוּהָ וְאִתְּמַר בְּכַמָּה דּוּכְתִּין.

וְרָזָא דָּא, לִתְמַנְיָא יוֹמִין, אִיהוּ חִיּוּבָא עַל עָלְמָא, לְכָל עַמָּא קַדִּישָׁא. דִּכְתִיב, וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ. יוֹם הַשְּׁמִינִי, דָּא הוּא אָת קַיְּימָא קַדִּישָׁא, וְאִיהוּ תְּמִינָאָה לְכָל דַּרְגִּין. וּגְזִירוּ דְּהַהוּא קַיְּימָא, לְאַעְבְּרָא הַהוּא עָרְלָה. מִקַּמֵּי בְּרִית.

דְּהָא בְּהַהוּא זִמְנָא דְּמִתְכַּנְּשֵׁי עַמָּא קַדִּישָׁא לְאַעְבְּרָא הַהוּא עָרְלָה מִקַּמֵּי בְּרִית, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּנִיש כָּל פָּמַלְיָא דִילֵיהּ, וְאִתְגְּלֵי וַדָּאי לְאַעְבְּרָא לְהַהוּא עָרְלָה לְעֵילָא, מִקַּמֵּי בְּרִית קַיְּימָא קַדִּישָׁא. דְּהָא כָּל עוֹבָדִין דְּיִשְׂרָאֵל עַבְדִּין לְתַתָּא,

לשון הקודש

טָהֲרָה סְתָם. דְּמֵי טָהֲרָה נִקְרָאִים יְמֵי הַטֹּהַר הַלָּלוּ.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ. מִצְוָה זוֹ לָמוּל לִשְׁמֹנָה יָמִים מִילַת בְּרִית הַקֹּדֶשׁ. סוֹד עֶלְיוֹן, שֶׁכָּתוּב (תהלים כה) סוֹד ה' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם. לְמִי? לְאוֹתָם יְרֵאָיו, אוֹתָם יִרְאֵי חֵטְא, שֶׁהֲרֵי סוֹד הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ לֹא רָאוּי לְגַלּוֹת, רַק לָהֶם. וְאֶת סוֹד הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ, וְנִתְבָּאֵר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.

וְסוֹד זֶה לִשְׁמֹנָה יָמִים הוּא חִיּוּב עַל הָעוֹלָם, לְכָל הָעָם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁכָּתוּב וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ. יוֹם הַשְּׁמִינִי – זֶהוּ אוֹת בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, וְהוּא שְׁמִינִי לְכָל הַדַּרְגּוֹת, וּמִילַת אוֹתוֹ הַבְּרִית לְהַעֲבִיר אוֹתָהּ עָרְלָה מִלִּפְנֵי הַבְּרִית.

שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁמִּתְכַּנְּסִים הָעָם הַקָּדוֹשׁ לְהַעֲבִיר אוֹתָהּ הָעָרְלָה מִלִּפְנֵי הַבְּרִית, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְכַנֵּס אֶת כָּל הַפָּמַלְיָא שֶׁלּוֹ וּמִתְגַּלֶּה וַדַּאי לְהַעֲבִיר אֶת אוֹתָהּ הָעָרְלָה לְמַעְלָה מִלִּפְנֵי בְּרִית הַקָּדוֹשׁ. שֶׁהֲרֵי כָּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂים לְמַטָּה, מְעוֹרְרִים מַעֲשֶׂה לְמַעְלָה.

מִתְעֲרֵי עוֹבָדָא לְעֵילָא. וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְדַּחְיָא הַהוּא עָרְלָה, מִכָּל עַמָּא קַדִּישָׁא לְעֵילָא. וּלְהַהוּא עָרְלָה מִתַּקְּנֵי מָאנָא חָדָא בְּעַפְרָא, לְאַשְׁרָאָה הַהוּא עָרְלָה בְּגַוֵּיהּ, בְּרָזָא דִכְתִיב, (ישעיה סה) **וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ,** (בראשית ג) **וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ.**

מִכָּאן, דְּלָא אִצְטְרִיךְ לְאַנְהֲגָא קְלָנָא בְּהַהוּא אֲתַר, **אַף עַל גַּב** דְּמְעַבְּרֵי לֵיהּ מִקַּמֵּי הַאי בְּרִית, וְדוּכְתֵּיהּ, **כַּד מִתְעַבְּרָא מֵהַאי בְּרִית, עַפְרָא אִיהוּ,** (ס"א דְּהַא) **דְּהָרֵי בָּתַר דְּהַהוּא נָחָשׁ אִתְעַבָּר מִקַּמֵּי אָדָם, קְדִשָּׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁוֵּי לֵיהּ מָדוֹרֵיהּ בֶּעָפָר, דִכְתִיב וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. וְכֵיוָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד אַעְבָּר לֵיהּ מִקַּמֵּי אָדָם שַׁוֵּי מָדוֹרֵיהּ בְּעַפְרָא וְאַתְקִין לֵיהּ, כַּךְ בְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ, אֲנָן צְרִיכִין כַּד מְעַבְּרִין לַעָרְלָה, לְאִתְתַּקְּנָא לֵיהּ עַפְרָא, לְמֶהֱוֵי בֵּיהּ מָדוֹרֵיהּ.**

כָּל בַּר נָשׁ אִצְטְרִיךְ לְקָרְבָּא הַהוּא בְּרָא קָרְבְּנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּחֶדְוָה, בִּרְעוּ דְּלִבָּא, לְמֵיעַל לֵיהּ תְּחוֹת גַּדְפּוֹי דִשְׁכִינְתָּא, וְאִתְחַשָּׁב קָמֵי קְדִשָּׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ קָרְבְּנָא, שְׁלִים לְאִתְקַבְּלָא בְּרַעֲוָא.

לשון הקודש

וּבְאוֹתוֹ זְמַן נִדְחֵית אוֹתָהּ הָעָרְלָה מִכָּל הָעָם הַקָּדוֹשׁ לְמַעְלָה, וּמַתְקִינִים לְאוֹתָהּ הָעָרְלָה כְּלִי אֶחָד עִם עָפָר לְהַשְׁרוֹת אוֹתָהּ הָעָרְלָה בְּתוֹכוֹ, בְּסוֹד הַכָּתוּב (ישעיה סה) וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ. (בראשית ג) וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ.

מִכָּאן שֶׁלֹּא צָרִיךְ לִנְהֹג בִּזְיוֹן בַּמָּקוֹם הַהוּא. אַף עַל גַּב שֶׁמַּעֲבִירִים אוֹתוֹ מֵהַבְּרִית הַזוֹ, וּמְקוֹמוֹ כַּאֲשֶׁר נִפְרָד מֵהַבְּרִית הַזוֹ הוּא עָפָר, (שֶׁהֲרֵי אַחַר שֶׁהַנָּחָשׁ הַהוּא הָעֲבַר מִלִּפְנֵי הָאָדָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂם לוֹ אֶת מְדוֹרוֹ בֶּעָפָר, שֶׁכָּתוּב וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. וְכֵיוָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁהֶעֱבִיר אוֹתוֹ מִלִּפְנֵי אָדָם, שָׂם מְדוֹרוֹ בֶּעָפָר וְהִתְקִין אוֹתוֹ, כָּךְ בְּאוֹתוֹ גֶּוֶן מַמָּשׁ אָנוּ צְרִיכִים כְּשֶׁמַּעֲבִירִים אֶת הָעָרְלָה, לְהַתְקִין לָהּ עָפָר שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ הַמָּדוֹר שֶׁלּוֹ. **כָּל** אָדָם צָרִיךְ לְהַקְרִיב אוֹתוֹ בֵּן קָרְבָּן לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּשִׂמְחָה, בִּרְצוֹן הַלֵּב, לְהַכְנִיסוֹ תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, וְנֶחְשָׁב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא קָרְבָּן שָׁלֵם שֶׁיִּתְקַבֵּל בִּרְצוֹן.

וְקָרְבְּנָא דָא, כְּגַוְונָא דְּקָרְבְּנָא דִבְעִירָא, דָא לִתְמַנְיָא יוֹמִין, וְדָא לִתְמַנְיָא יוֹמִין, דִּכְתִיב, וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה, בְּמַאי יֵרָצֶה. בְּמֶעְבַּר עָלֵיהּ חַד שַׁבְּתָא, כֵּיוָן דְּאַעְבָּר עָלֵיהּ חַד שַׁבְּתָא, כְּדֵין יֵרָצֶה דָא לְקָרְבְּנָא, וְדָא לְקָרְבְּנָא. אֲמַאי. בְּגִין דְּאִתְדְּבַק וְאִזְדְּמַן לְגַבֵּי הַהוּא שַׁבָּת, רָזָא דִבְרִית קַדִּישָׁא, וְעַל דָּא כֹּלָּא בְּרָזָא עִלָּאָה אִיהוּ. (ע"כ רעיא מהימנא).

בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תִגָּע וְאֶל הַמִּקְדָּשׁ וְגוֹ'. (ויקרא יב) **תָּא חֲזֵי, בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, נַטְלָא מִבֵּי מַלְכָּא מְזוֹנָא לְרוּחֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא, וְזָנַת** (דף מ"ד ע"א) **לְהוּ בִּקְדוּשָׁה. בַּר לְהָנֵי, עַד דְּאִתְיַישְׁבָן בְּגוּפָא אִינּוּן רוּחִין. בָּתַר תְּלָתִין וּתְלַת יוֹמִין, אַשְׁגָּחַת עָלַיְיהוּ כָּל יוֹמָא, דְּהָא רוּחִין מִתְקַשְּׁרָן בְּגוּפָא כִּשְׁאָר בְּנֵי עָלְמָא, כְּמָה דְּהִיא לָא שַׁרְיָא אֶלָּא בַּאֲתַר שְׁלִים, כַּךְ כָּל עוֹבָדוֹי כְּהַאי גַּוְונָא, עַד דְּאִשְׁתְּלִימוּ. בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תִגָּע, לְאַשְׁגְּחָא עָלַיְיהוּ.**

לשון הקודש

וְהַקָּרְבָּן הַזֶּה, כְּמוֹ קָרְבַּן הַבְּהֵמָה. זֶה לִשְׁמֹנָה יָמִים, וְזֶה לִשְׁמֹנָה יָמִים, שֶׁכָּתוּב וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה. בַּמֶּה יֵרָצֶה? בָּזֶה שֶׁעוֹבֶרֶת עָלָיו שַׁבָּת אַחַת. כֵּיוָן שֶׁעוֹבֶרֶת עָלָיו שַׁבָּת אַחַת, אָז זֶה יֵרָצֶה לְקָרְבָּן, וְזֶה לְקָרְבָּן. לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁנִּדְבָּק וְנִזְדַּמֵּן אֶל אוֹתָהּ הַשַּׁבָּת, סוֹד בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, וְעַל כֵּן הַכֹּל הוּא בְּסוֹד עֶלְיוֹן. (ע"כ רעיא מהימנא).

בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תִגָּע וְאֶל הַמִּקְדָּשׁ וְגוֹ'. בֹּא רְאֵה, בְּכָל יוֹם וָיוֹם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נוֹטֶלֶת מִבֵּית הַמֶּלֶךְ מָזוֹן לְרוּחוֹת בְּנֵי הָאָדָם וְזָנָה אוֹתָם בִּקְדֻשָּׁה, פְּרָט לְאֵלֶּה, שֶׁעַד שֶׁמִּתְיַשְּׁבוֹת בַּגּוּף אוֹתָן רוּחוֹת. אַחַר שְׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשָׁה יָמִים הִיא מַשְׁגִּיחָה עֲלֵיהֶם כָּל יוֹם, שֶׁהֲרֵי הָרוּחוֹת נִקְשָׁרוֹת בַּגּוּף כִּשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁהִיא לֹא שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמָקוֹם שָׁלֵם, כָּךְ כָּל מַעֲשָׂיו כְּגוֹן זֶה, עַד שֶׁנִּשְׁלָמִים. בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תִגָּע, לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם.

וְאִם נְקֵבָה תֵּלֵד. כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, דְּשַׁלְטָא סְטָר שְׂמָאלָא יַתִּיר וְאִתְכַּפְיָא יְמִינָא, וְעַל דָּא כֹּלָּא עַל חַד תְּרֵין, רְחִיקָא נוּקְבָא, מִדְּכוּרָא, לְאִתְקַשְּׁרָא רוּחָא בְּגוּפָא, דְּהָא שְׂמָאלָא לָא אִתְיַישְׁבָא הָכִי כִּימִינָא, וְאִשְׁתְּכַחַת בְּתוּקְפָּא יַתִּיר.

אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְגוֹ'. (ויקרא יב) רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (שמואל א, ב) אֵין קָדוֹשׁ כַּיְיָ' כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ וְאֵין צוּר כֵּאלֹהֵינוּ, הַאי קְרָא קַשְׁיָא, אֵין קָדוֹשׁ כַּיְיָ', מַשְׁמַע דְּאִיכָּא קָדוֹשׁ אַחֲרָא, בְּגִין דִּכְתִיב כַּיְיָ', וְאֵין צוּר כֵּאלֹהֵינוּ, מַשְׁמַע דְּאִיכָּא צוּר אַחֲרָא.

אֶלָּא וַדַּאי, אֵין קָדוֹשׁ כַּיְיָ', דְּכַמָּה קַדִּישִׁין נִינְהוּ, קַדִּישִׁין לְעֵילָּא, דִּכְתִיב, (דניאל ד) וּמֵאמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתָּא. יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין נִינְהוּ, דִּכְתִיב, (ויקרא יט) קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ. וְכֻלְּהוּ קַדִּישִׁין, וְלָאו קַדִּישִׁין כַּיְיָ'. וּמַאי טַעְמָא. בְּגִין דִּכְתִיב, כִּי אֵין

לשון הקודש

וְאִם נְקֵבָה תֵּלֵד. כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁיּוֹתֵר צַד הַשְּׂמֹאל שׁוֹלֵט, וְהַיָּמִין נִכְנָע. וְעַל כֵּן הַכֹּל, עַל כָּל אֶחָד שְׁנַיִם, רְחוֹקָה הַנְּקֵבָה מִן הַזָּכָר לְהִקָּשֵׁר הָרוּחַ בַּגּוּף, שֶׁהֲרֵי הַשְּׂמֹאל אֵינוֹ מִתְיַשֵּׁב כָּךְ כְּמוֹ הַיָּמִין, וְנִמְצָא יוֹתֵר בְּתֹקֶף.

אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְגוֹ'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (שמואל–א ב) אֵין קָדוֹשׁ כַּה' כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ וְאֵין צוּר כֵּאלֹהֵינוּ. הַפָּסוּק הַזֶּה קָשֶׁה, אֵין קָדוֹשׁ כַּה', מַשְׁמָע שֶׁיֵּשׁ קָדוֹשׁ אַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב כַּה'. וְאֵין צוּר כֵּאלֹהֵינוּ, מַשְׁמָע שֶׁיֵּשׁ צוּר אַחֵר.

אֶלָּא וַדַּאי, אֵין קָדוֹשׁ כַּה', שֶׁכַּמָּה קְדוֹשִׁים הֵם, קְדוֹשִׁים לְמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (דניאל ד) וּמֵאמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתָּא. יִשְׂרָאֵל הֵם קְדוֹשִׁים, שֶׁכָּתוּב (ויקרא יט) קְדֹשִׁים

בִּלְתֶּךָ. מָאי, כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ, אֶלָּא קְדֻשָּׁה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְתִּי קְדוּשָּׁא דִּלְהוֹן, דְּהוּא לָא אִצְטְרִיךְ לִקְדוּשָּׁה דִּלְהוֹן. אֲבָל אִינּוּן, לָאו אִינּוּן קַדִּישִׁין בִּלְתֶּךָ, וְדָא הוּא, כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ, אֵין קְדֻשָּׁה דִּלְהוֹן, בִּלְתֶּךָ.

וְאֵין צוּר כֵּאלֹהֵינוּ. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא צָר צוּרָה בְּגוֹ צוּרָה, וְתָקִין לֵיהּ, וְנָפַח רוּחָא דְּחַיֵּי, וְאַפִּיק לֵיהּ לַאֲוִירָא דְּעָלְמָא, דָּבָר אַחֵר, וְאֵין צוּר כֵּאלֹהֵינוּ. אִית צוּר, דְּאִקְרֵי צוּר, (ישעיה נא) הַבִּיטוּ אֶל צוּר חוֹצַבְתֶּם. (שמות יז) וְהִכִּיתָ בַצּוּר. הִנְנִי עוֹמֵד לְפָנֶיךָ שָׁם עַל הַצּוּר בְּחוֹרֵב. וְכֻלְּהוּ אִקְרוּן צוּר, וְאֵין צוּר בְּכֻלְּהוּ כֵּאלֹהֵינוּ, דִּילֵיהּ שׁוּלְטָנוּ וּמַלְכוּתָא עַל כֹּלָּא.

לשון הקודש

תִּהְיוּ. וְכֻלָּם קְדוֹשִׁים, וְלֹא קְדוֹשִׁים כַּהּ׳. וּמָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ. מַה זֶּה כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ? אֶלָּא קְדֻשַּׁת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּלְתִּי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלָּהֶם, שֶׁהוּא לֹא צָרִיךְ אֶת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלָּהֶם. אֲבָל הֵם אֵינָם קְדוֹשִׁים בִּלְתֶּךָ, וְזֶהוּ כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ, אֵין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלָּהֶם בִּלְתֶּךָ.

וְאֵין צוּר כֵּאלֹהֵינוּ. כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צָר צוּרָה בְּתוֹךְ צוּרָה וּמַתְקִין אוֹתָהּ, וְנוֹפֵחַ רוּחַ חַיִּים, וּמוֹצִיא אוֹתָהּ לַאֲוִיר הָעוֹלָם. דָּבָר אַחֵר וְאֵין צוּר כֵּאלֹהֵינוּ – יֵשׁ צוּר שֶׁנִּקְרָא צוּר, (ישעיה נא) הַבִּיטוּ אֶל צוּר חֻצַּבְתֶּם. (שמות יז) וְהִכִּיתָ בַצּוּר. הִנְנִי עֹמֵד לְפָנֶיךָ שָׁם עַל הַצּוּר בְּחוֹרֵב. וְכֻלָּם נִקְרָאִים צוּר, וְאֵין צוּר בְּכֻלָּם כֵּאלֹהֵינוּ, שֶׁלּוֹ הַשִּׁלְטוֹן וְהַמַּלְכוּת עַל הַכֹּל.

רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי אָחָא הֲווֹ יַתְבֵי לֵילְיָא חַד קַמֵּיהּ דְּרִבִּי אַבָּא. קָמוּ בְּפַלְגוּת לֵילְיָא לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא. עַד דְּנָפְקוּ לְבַר, חָמוּ חַד כּוֹכְבָא דְּהַוָּה בָטַשׁ תְּלַת זִמְנֵי בְּכוֹכְבָא אַחֲרָא וְסָתִים נְהוֹרֵיהּ. אַדְהָכִי שָׁמְעוּ תְּרֵי קָלֵי בִּתְרֵי סִטְרֵי, קָלָא חַד לִסְטַר צָפוֹן לְעֵילָא, וְקָלָא (דף מ"ד ע"ב) חַד לְתַתָּא. וְהַהוּא קָלָא אַכְרִיז וְאָמַר, עוּלוּ וְאִתְכְּנִישׁוּ לְאַתְרַיְיכוּ, הַשְׁתָּא אִסְתַּמְרוּתָא דְנוּקְבָא פְּתִיחָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל לְטַיְילָא בְּגִנְתָא, לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא בְּצַדִּיקַיָּיא דִּי בְגִנְתָא, אַעְבָּר הַהוּא קָלָא וְשָׁכִיךְ.

אָהַדְרוּ רִבִּי אָחָא וְרִבִּי חִיָּיא, אָמְרוּ, הָא וַדַּאי עִדָּן רְעוּתָא, דְּאִתְעָרוּתָא דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל (עִדָּן) הוּא לְאִתְחַבְּרָא בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, אָמַר רִבִּי אָחָא, וַדַּאי, לָא (אִתְחַבְּרַת) אֲנִגִּידַת לָהּ כְּנֶסֶת

לשון הקודש

רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי אָחָא הָיוּ יוֹשְׁבִים לַיְלָה אֶחָד לִפְנֵי רַבִּי אַבָּא. קָמוּ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. עַד שֶׁיָּצְאוּ הַחוּצָה, רָאוּ כּוֹכָב אֶחָד שֶׁהָיָה מַכֶּה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכוֹכָב אַחֵר וּמַסְתִּיר אוֹרוֹ. בֵּינְתַּיִם שָׁמְעוּ שְׁנֵי קוֹלוֹת בִּשְׁנֵי צְדָדִים, קוֹל אֶחָד לְצַד צָפוֹן לְמַעְלָה, וְקוֹל אֶחָד לְמַטָּה, וְהַקּוֹל הַהוּא מַכְרִיז וְאוֹמֵר: הִכָּנְסוּ וְהִתְכַּנְּסוּ לִמְקוֹמְכֶם, עַכְשָׁו הִשְׁתַּמְּרוּת שֶׁל נְקֵבָה פְּתוּחָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס לְטַיֵּל בַּגָּן לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים שֶׁבַּגָּן. עָבַר אוֹתוֹ הַקּוֹל וְשָׁכַךְ.

חָזְרוּ רַבִּי אָחָא וְרַבִּי חִיָּיא. אָמְרוּ, הִנֵּה וַדַּאי עֵת רָצוֹן, שֶׁהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל (זְמַן) הִיא לְהִתְחַבֵּר עִם הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. אָמַר רַבִּי אָחָא, וַדַּאי לֹא (מִתְחַבֶּרֶת)

יִשְׂרָאֵל בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלָּא מִגּוֹ שִׁירָתָא, מִגּוֹ שְׁבָחָא דִּילָהּ לְגַבֵּיהּ.

עַד דְּאָתֵי צַפְרָא, וְאוֹשִׁיט לָהּ מַלְכָּא חוּטָא דְּחֶסֶד, וְרָזָא דְּמִלָּה כְּמָה דְאַמְרִינָן, (אסתר ה) וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִיט הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וְגוֹ'. וְלָא תֵימָא דְּלָהּ בִּלְחוֹדָהָא אוֹשִׁיט לָהּ מַלְכָּא דָּא, אֶלָּא לָהּ, וּלְכָל אִינּוּן דְּמִתְחַבְּרָן בָּהּ. תָּא וְנִתְחַבֵּר כַּחֲדָא. יָתְבוּ.

פָּתַח רִבִּי אָחָא וְאָמַר, (בראשית ב) וַיֹּאמֶר יְיָ' אֱלֹהִים לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ וְגוֹ'. אֲמַאי פָּתַח קְרָא הָכִי, אֶלָּא הָא אִתְּמַר, דְּעַל דָּא לָא כְּתִיב, כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי, בְּגִין דְּזַמִּין אָדָם לְאִתְּפָרְשָׁא, וּכְתִיב, לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ.

לשון הקודש

מֶשְׁפַּעַת לָהּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא מִתּוֹךְ שִׁירָה וּמִתּוֹךְ הַשֶּׁבַח שֶׁלָּהּ אֵלָיו.

עַד שֶׁבָּא הַבֹּקֶר, וּמוֹשִׁיט לָהּ הַמֶּלֶךְ חוּט שֶׁל חֶסֶד, וְסוֹד הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, (אסתר ה) וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִיט הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וְגוֹ'. וְאַל תֹּאמַר שֶׁלָּהּ לְבַדָּהּ מוֹשִׁיט הַמֶּלֶךְ אֶת זֶה, אֶלָּא לָהּ, וּלְכָל אוֹתָם שֶׁמִּתְחַבְּרִים עִמָּהּ. בֹּא וְנִתְחַבֵּר יַחַד. יָשְׁבוּ.

פָּתַח רַבִּי אָחָא וְאָמַר, (בראשית ב) וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ וְגוֹ'. לָמָּה פָּתַח הַפָּסוּק כָּךְ? אֶלָּא הִנֵּה נִתְבָּאֵר, שֶׁעַל זֶה לֹא כָתוּב כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי, מִשּׁוּם שֶׁעָתִיד אָדָם לְהִפָּרֵד, וְכָתוּב לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ.

וְכִי לְבַדּוֹ הָוָה, וְהָא כְּתִיב, (בראשית ה) **זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם. וְתָנֵינָן אָדָם דּוּ פַּרְצוּפִין אִתְבְּרֵי, וְאַתְּ אַמְרַת, לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ. אֶלָּא דְּלָא אִשְׁתְּדַל בְּנוּקְבֵיהּ, וְלָא הַוַּת לֵיהּ, סָמֵךְ לָקְבְלֵיהּ, בְּגִין דְּהַוַּת בְּסִטְרוֹי, וַהֲווּ כַּחֲדָא מֵאֲחוֹרָא, וּכְדֵין הָוָה הָאָדָם לְבַדּוֹ.**

אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. מַהוּ כְּנֶגְדּוֹ, לָקֶבֶל אַנְפּוֹי, לְאִתְדַּבְּקָא דָּא בְדָא אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, מָה עֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, נָסַר לֵיהּ וְנָטִיל נוּקְבָא מִנֵּיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית ב) **וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו. מַהוּ אַחַת. דָּא נוּקְבָא דִּילֵיהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר,** (שיר השירים ו) **אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי. וַיְבִיאָהָ אֶל הָאָדָם, אַתְקִין לָהּ כְּכַלָּה וְאַיְיתֵי לָהּ לְמֶהֱוֵי לָקֶבֶל אַנְפּוֹי נְהִירִין אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. וּבְעוֹד דְּהָוָה מִתְדַּבְּקָא נוּקְבָא בְּסִטְרוֹי, הָוָה הָאָדָם לְבַדּוֹ.**

לשון הקודש

וְכִי לְבַדּוֹ הָיָה? וַהֲרֵי כָּתוּב (שם ה) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם. וְשָׁנִינוּ, אָדָם דּוּ פַּרְצוּפִים נִבְרָא, וְאַתָּה אוֹמֵר לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ?! אֶלָּא שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדֵּל עִם נְקֵבָתוֹ, וְלֹא הָיְתָה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהָיְתָה בְּצִדּוֹ, וְהָיוּ יַחַד מֵאָחוֹר, וְאָז הָיָה הָאָדָם לְבַדּוֹ.

אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. מַה זֶּה כְּנֶגְדּוֹ? כְּנֶגֶד פָּנָיו, לְהִדָּבֵק זֶה עִם זֶה פָּנִים בְּפָנִים. מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? נִסֵּר אוֹתוֹ וְנָטַל הַנְּקֵבָה מִמֶּנּוּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו. מַה זֶּה אַחַת? זוֹ הַנְּקֵבָה שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי. וַיְבִיאָהָ אֶל הָאָדָם, הִתְקִינָהּ כְּכַלָּה, וְהֵבִיא אוֹתָהּ לִהְיוֹת כְּנֶגֶד פָּנָיו הַמְּאִירוֹת פָּנִים בְּפָנִים. וּבְעוֹד שֶׁהָיְתָה

לְבָתָר, סְלִיקוּ תְּרֵין, וְקָמוּ שְׁבַע כַּחֲדָא.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְכְּנָשׁ (ס"א דְּאִתְתַּקָּנַת) לְגַבֵּי אָדָם, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרִיךְ לוֹן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית א) וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אֱלֹהִים. כְּחַזָּן דִּמְבָרֵךְ לְכַלָּה בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, חָתָן וְכַלָּה, כֵּיוָן דְּאִתְבָּרְכָן בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת אִתְדַּבְּקָן כַּחֲדָא, כְּדוּגְמָא דִלְעֵילָא.

וְעַל דָּא מָאן דְּאָתֵי לְאִתְחַבְּרָא בְּאִנְתּוּ דְאָחֳרָא, הָא פָּגִים זְוּוּגָא, (כַּבְיָכוֹל עֲבִיד ב' רְשׁוּיוֹת לְעֵילָא) דְּהָא זְוּוּגָא דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ בְּרַחֲמֵי, וּבְזִמְנָא דְּאִיהוּ בְּדִינָא. תָּא חֲזֵי, מָאן דְּמִתְחַבָּר בְּאִנְתּוּ דְאָחֳרָא, כְּאִילוּ מְשַׁקֵּר בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְעַל דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא מְכַפֵּר לֵיהּ

לשון הקודש

דְּבוּקָה הַנִּקְבָּה בְּצִדּוֹ, הָיָה הָאָדָם לְבַדּוֹ. אַחַר כָּךְ עָלוּ שְׁנַיִם, וְקָמוּ שֶׁבַע יַחַד.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנְסָה (שֶׁהִתְתַּקְּנָה) אֵצֶל אָדָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּרַךְ אוֹתָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם א) וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים, כְּחַזָּן שֶׁמְּבָרֵךְ אֶת הַכַּלָּה בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת. מִכָּאן לָמַדְנוּ, חָתָן וְכַלָּה, כֵּיוָן שֶׁמִּתְבָּרְכִים בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת, נִדְבָּקִים יַחַד, כְּמוֹ דֻגְמָא שֶׁלְּמַעְלָה.

וְעַל כֵּן, מִי שֶׁבָּא לְהִתְחַבֵּר עִם אִשָּׁה שֶׁל שֶׁל אַחֵר, הִנֵּה פּוֹגֵם אֶת הַזִּוּוּג, (כִּבְיָכוֹל עוֹשֶׂה שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת לְמַעְלָה) שֶׁהֲרֵי הַזִּוּוּג שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ, בִּזְמַן שֶׁהוּא בְּרַחֲמִים וּבִזְמַן שֶׁהוּא בְּדִין. בֹּא רְאֵה, מִי שֶׁמִּתְחַבֵּר לְאִשָּׁה שֶׁל אַחֵר, כְּאִלּוּ מְשַׁקֵּר בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וּבִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְעַל זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מְכַפֵּר לוֹ בִּתְשׁוּבָה, וְהַתְּשׁוּבָה

בִּתְשׁוּבָה, וּתְשׁוּבָה תַלְיָא עַד דְּיִסְתָּלַק מֵעָלְמָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה כב) אִם יְכוּפַּר הֶעָוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד תְּמוּתוּן. וְאֵימָתַי, בְּשַׁעֲתָא דְעָאל בִּתְשׁוּבָה לְהַהוּא עָלְמָא, וְאִית לֵיהּ לְקַבְּלָא עוֹנְשָׁא.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, מָאן דִּמְשַׁקֵּר בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לָא יִתְקָבַל בִּתְשׁוּבָה, עַד דְּיִתְדָּן בְּדִינָא דְגֵיהִנָּם. כָּל שֶׁכֵּן, מָאן דִּמְשַׁקֵּר בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וּבְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכָל שֶׁכֵּן אִי אַטְרַח לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד דִּיוּקְנָא דְמַמְזֵר בְּאִנְתּוּ דְאָחֳרָא, וְאַכְחִישׁ פּוּמְבִּי דְמַלְכָּא.

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (משלי כח) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְגוֹ'. אָבִיו, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אִמּוֹ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מַאי גּוֹזֵל. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה ג) גְּזֵלַת הֶעָנִי בְּבָתֵּיכֶם. וּמַאן אִיהוּ, מָאן דְּחָמִיד אִתְּתָא אַחֲרָא דְלָאו אִיהִי בַּת זוּגֵיהּ.

לשון הקודש

תְּלוּיָה עַד שֶׁיִּסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כב) אִם יְכֻפַּר הֶעָוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד תְּמֻתוּן. וּמָתַי? בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָס בִּתְשׁוּבָה לָעוֹלָם הַהוּא, וְיֵשׁ לוֹ לְקַבֵּל עֹנֶשׁ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, מִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא יִתְקַבֵּל בִּתְשׁוּבָה עַד שֶׁיִּדּוֹן בְּדִין שֶׁל גֵּיהִנֹּם. כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וּבַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. וְכָל שֶׁכֵּן אִם מַטְרִיחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת דְּמוּת שֶׁל מַמְזֵר בְּאִשְׁתּוֹ שֶׁל הָאַחֵר וּמַכְחִישׁ אֶת פִּרְסוּם הַמֶּלֶךְ.

רַבִּי חִיָּא פָּתַח וְאָמַר, (משלי כ) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְגוֹ'. אָבִיו – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אִמּוֹ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מַה גּוֹזֵל? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ג) גְּזֵלַת הֶעָנִי בְּבָתֵּיכֶם. וּמִי

תַּמָּן תָּנֵינָן, כָּל הַנֶּהֱנֶה מִן הָעוֹלָם הַזֶּה בְּלֹא בְרָכָה, כְּאִלּוּ גּוֹזֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְגוֹ'. כָּל הַנֶּהֱנֶה מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, כְּלָל דָּא, אִיהוּ אִינְתּוּ. מָאן דְּאִתְדַּבָּק בְּאִנְתּוּ לְמֵהֱנֵי מִנָּהּ, וְאַף עַל גַּב, דְּאִיהִי פְּנוּיָה, וְאַהֲנֵי מִנָּהּ בְּלָא בְרָכָה, כְּאִלּוּ גּוֹזֵל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּזִוּוּגָא דִלְהוֹן, בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת הוּא. וּמַה עַל פְּנוּיָה כַּךְ, מָאן דְּיִתְדַּבַּק בְּאִנְתּוּ דְאָחֳרָא, דְּקָאִים כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, בְּזִוּוּגָא דְשֶׁבַע בְּרָכוֹת, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

חָבֵר הוּא לְאִישׁ מַשְׁחִית, (משלי כח) **דָּא יָרְבְעָם, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, וְאֹמֵר אֵין פֶּשַׁע דְּאָמַר הָא פְּנוּיָה הִיא, אֲמַאי אָסוּר. בְּגִין דָּא גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ הֲוֵי. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּחָבֵר הוּא לְאִישׁ מַשְׁחִית. מָאן הוּא**

לשון הקודש

הִיא? מִי שֶׁחוֹמֵד אִשָּׁה אַחֶרֶת שֶׁאֵינָהּ בַּת זוּגוֹ.

שָׁם שָׁנִינוּ, כָּל הַנֶּהֱנֶה מִן הָעוֹלָם הַזֶּה בְּלֹא בְרָכָה, כְּאִלּוּ גּוֹזֵל אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְגוֹ'. כָּל הַנֶּהֱנֶה מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, כְּלָל זֶה הוּא הָאִשָּׁה. מִי שֶׁנִּדְבָּק בְּאִשָּׁה לֵהָנוֹת מִמֶּנָּה, וְאַף עַל גַּב שֶׁהִיא פְּנוּיָה, וְנֶהֱנֶה מִמֶּנָּה בְּלֹא בְרָכָה, כְּאִלּוּ גּוֹזֵל אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַזִּוּוּג שֶׁלָּהֶם הוּא בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת. וּמָה עַל פְּנוּיָה כָּךְ – מִי שֶׁנִּדְבָּק בְּאִשְׁתּוֹ שֶׁל אַחֵר, שֶׁעוֹמֵד כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, בְּזִוּוּג שֶׁל שֶׁבַע בְּרָכוֹת, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

חָבֵר הוּא לְאִישׁ מַשְׁחִית – זֶה יָרְבְעָם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, וְאֹמֵר אֵין פֶּשַׁע, שֶׁאוֹמֵר הִנֵּה הִיא פְּנוּיָה, לָמָּה אָסוּר? מִשּׁוּם זֶה

אִישׁ מַשְׁחִית. דְּפָגִים דִּיוּקְנָא וְתִקּוּנָא דְלְעֵילָא. כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּחָמִיד לְאִנְתּוֹ דְּחַבְרֵיהּ לְאִתְדַּבְּקָא (ס"א וְאִתְדְּבַק בָּהּ) (דף מ"ה ע"א) בָּהּ, דְּפָגִים יַתִּיר. וְעַל דָּא אִתְפְּגִים הוּא לְעָלְמִין. אִישׁ מַשְׁחִית, דְּפָגִים לְעֵילָא, וּפָגִים לְתַתָּא, וּפָגִים לְנַפְשֵׁיהּ, דִּכְתִיב מַשְׁחִית, וּכְתִיב, (משלי ו) מַשְׁחִית נַפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָּה.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (בראשית לב) וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וְגוֹ'. וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי, וְכִי עָקוּד הָוָה בִּידֵיהּ דְּיַעֲקֹב. אֶלָּא זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עַל יְקָרָא דִלְהוֹן, וְלָא שָׁבִיק לוֹן לְעָלְמִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים נה) לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק. וְהָא כְתִיב, (בראשית לב) וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב.

לשון הקודש

הוּא גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁחָבֵר הוּא לְאִישׁ מַשְׁחִית. מִי הוּא אִישׁ מַשְׁחִית? שֶׁפּוֹגֵם הַדְּמוּת וְהַתִּקּוּן שֶׁל מַעְלָה. כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁחוֹמֵד אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ לְהִדָּבֵק (וְנִדְבָּק בָּהּ) עִמָּהּ, שֶׁפּוֹגֵם יוֹתֵר, וְעַל זֶה הוּא נִפְגָּם לְעוֹלָמִים. אִישׁ מַשְׁחִית – שֶׁפּוֹגֵם לְמַעְלָה, וּפוֹגֵם לְמַטָּה, וּפוֹגֵם אֶת נַפְשׁוֹ, שֶׁכָּתוּב מַשְׁחִית, וְכָתוּב (משלי ו) מַשְׁחִית נַפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָּה.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (בראשית לב) וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וְגוֹ'. וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי, וְכִי קָשׁוּר הָיָה בְּיָדוֹ שֶׁל יַעֲקֹב? אֶלָּא אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עַל כְּבוֹדָם וְלֹא עוֹזֵב אוֹתָם לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים נה) לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק. וְהִנֵּה כָּתוּב, וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב.

אֶלָּא לְדִידֵיהּ גָּבָה. וְהָא אִתְּמַר, כְּתִיב (בראשית לב) וְהוּא לָן בַּלַּיְלָה הַהוּא בַּמַּחֲנֶה. וּכְתִיב וַיִּקָּחֵם וַיַּעֲבִירֵם אֶת הַנָּחַל מָאי הָוָה דַעְתֵּיהּ דְּיַעֲקֹב, לְמַעְבְּרָא לְהוֹן בְּנַחֲלָא בְּלֵילְיָא. אֶלָּא חָמָא מְקַטְרְגָא אָזִיל בֵּין מַשְׁרְיָיא דִּילֵיהּ, אָמַר יַעֲקֹב אַעְבָּר לְגִיסָא אַחֲרָא דְּנַהֲרָא, דִּלְמָא לָא יִשְׁתְּכַח עִרְבּוּבְיָא.

מָאי קָא חָמָא. חָמָא שַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא מְלָהֲטָא, אַזְלָא וְטָאם בֵּין מַשְׁרְיָיתֵיהּ אָמַר יַעֲקֹב מוּטָב לְנַטְלָא מֵהָכָא, וְנַהֲרָא פָּסִיק בְּגַוָּון, וְלָא יִשְׁתְּכַח עִרְבּוּבְיָא. מִיַּד וַיִּקָּחֵם וַיַּעֲבִירֵם אֶת הַנָּחַל. וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ, מִכָּאן אוֹלִיפְנָא מָאן דְּאִשְׁתְּכַח בִּלְחוֹדוֹי בְּבֵיתָא בְּלֵילְיָא, אוֹ בִּימָמָא בְּבַיִת מְיַחֲדָא, כָּל שֶׁכֵּן בְּלֵילְיָא, מָאי מְיַחֲדָא. מְיַחֲדָא מִשְּׁאָר בֵּיתִין. אוֹ מָאן דְּאָזִיל בִּלְחוֹדוֹי בְּלֵילְיָא יְכִיל לְאִתְזְקָא.

לשון הקודש

אֶלָּא אֶת שֶׁלּוֹ גָּבָה. וְהִנֵּה נִתְבָּאֵר, כָּתוּב (בראשית לב) וְהוּא לָן בַּלַּיְלָה הַהוּא בַּמַּחֲנֶה. וְכָתוּב וַיִּקָּחֵם וַיַּעֲבִרֵם אֶת הַנָּחַל. מָה הָיְתָה דַעְתּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב לְהַעֲבִירֵם בַּנַּחַל בַּלַּיְלָה? אֶלָּא רָאָה אֶת הַמְקַטְרֵג הוֹלֵךְ בֵּין הַמַּחֲנֶה שֶׁלּוֹ, אָמַר יַעֲקֹב, אֶעֱבֹר לַצַּד הָאַחֵר שֶׁל הַנָּהָר, אוּלַי לֹא יִמָּצֵא עִרְבּוּבְיָה.

מָה רָאָה? רָאָה שַׁלְהֶבֶת שֶׁל אֵשׁ לוֹהֶטֶת, הוֹלֶכֶת וְטָסָה בֵּין מַחֲנוֹתָיו. אָמַר יַעֲקֹב, מוּטָב לִנְסֹעַ מִכָּאן, וְהַנָּהָר מַפְסִיק בֵּינֵינוּ, וְלֹא תִמָּצֵא עִרְבּוּבְיָה. מִיָּד – וַיִּקָּחֵם וַיַּעֲבִרֵם אֶת הַנָּחַל. וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ, מִכָּאן לָמַדְנוּ, מִי שֶׁנִּמְצָא לְבַדּוֹ

תָּא חֲזֵי וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ, כְּדֵין וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ וְגוֹ'. תָּנֵינָן מִסִּטְרָא דְּדִינָא קָא אָתֵי, וְשׁוּלְטָנֵיהּ בְּסִטְרָא לֵילְיָא. מָאי בְּסִטְרָא לֵילְיָא. לְאַעֲלָא גָּלוּתָא (נ"א בְּגָלוּתָא) כְּיוַן דְּסָלִיק נְהוֹרָא, תָּשַׁשׁ חֵילֵיהּ, וְאִתְגַּבָּר עָלֵיהּ חֵילֵיהּ דְּיַעֲקֹב. (נ"א הוּא) דְּהָא מִסִּטְרָא דְּלֵילְיָא קָא אָתֵי, וּבְזִמְנָא דְּהַהָוָה לֵילְיָא לָא הָוָה יְכִיל בֵּיהּ יַעֲקֹב. כַּד סָלִיק נְהוֹרָא אִתְּתְקַף חֵילָא דְּיַעֲקֹב, וְאָחִיד בֵּיהּ, וְאִתְגַּבָּר עָלֵיהּ. חָמָא לֵיהּ יַעֲקֹב דְּהָא שְׁלִיחָא הוּא.

אָמַר לֵיהּ שְׁבוֹק לִי דְּלָא יָכִילְנָא לָךְ. מָאי טַעְמָא לָא יְכִיל לֵיהּ. בְּגִין דְּהַהָוָה סָלִיק נְהוֹרָא, וְאִתְבַּר חֵילָא דִּידֵיהּ, דִּכְתִיב, (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מָאי וַיָּרִיעוּ. דְּאִתְבָּרוּ

לשון הקודש

בַּבַּיִת בַּלַּיְלָה, אוֹ בַּיּוֹם בְּבַיִת מְיֻחָד, כָּל שֶׁכֵּן בַּלַּיְלָה, מַה זֶּה מְיֻחָד? מְיֻחָד מִשְּׁאָר הַבָּתִּים, אוֹ מִי שֶׁהוֹלֵךְ לְבַדּוֹ בַּלַּיְלָה, יָכוֹל לְהִנָּזֵק.

בֹּא רְאֵה, וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ, אָז – וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ וְגוֹ'. שָׁנִינוּ, הוּא בָּא מִצַּד הַדִּין, וְשִׁלְטוֹנוֹ בַּצַּד שֶׁל הַלַּיְלָה. מַה זֶּה בְּצַד הַלַּיְלָה? לְהִכָּנֵס לַגָּלוּת (בְּגָלוּתָם). כְּיוָן שֶׁעָלָה הָאוֹר, תָּשַׁשׁ כֹּחוֹ, וּמִתְגַּבֵּר עָלָיו הַכֹּחַ שֶׁל יַעֲקֹב, (הוּא) שֶׁהֲרֵי מִצַּד הַלַּיְלָה הוּא בָּא. וּבִזְמַן שֶׁהָיָה לַיְלָה, לֹא הָיָה יָכוֹל לוֹ יַעֲקֹב. כְּשֶׁעָלָה הָאוֹר, הִתְחַזֵּק הַכֹּחַ שֶׁל יַעֲקֹב וְאָחַז בּוֹ, וְהִתְגַּבֵּר עָלָיו. רָאָה אוֹתוֹ יַעֲקֹב שֶׁהִנֵּה הוּא שָׁלִיחַ.

אָמַר לוֹ, עֲזֹב אוֹתְךָ, שֶׁאֵינִי יָכוֹל לְךָ. מָה הַטַּעַם לֹא יָכֹל לוֹ? מִשּׁוּם שֶׁהָיָה עוֹלֶה הָאוֹר, וְנִשְׁבַּר הַכֹּחַ שֶׁלּוֹ, שֶׁכָּתוּב (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי

כָּל אִינּוּן דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דְּדִינָא. כְּדֵין אִתְּתָקַף יַעֲקֹב וְאָחִיד בֵּיהּ.

אָמַר לֵיהּ שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר, מָטָא זִמְנָא לְשַׁבְּחָא שְׁבָחָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְאִתְכַּנְּשָׁא. וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלֶּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי, אִם תְּבָרְכֵנִי מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי אִם בֵּרַכְתָּנִי. אֶלָּא אָמַר לֵיהּ יַעֲקֹב, וַדָּאי אַבָּא בְּרִיךְ לִי אִינּוּן בִּרְכָאן דְּבָעָא לְבָרְכָא לְעֵשָׂו, וּמִסְתָּפֵינָא מִנָּךְ, עַל אִינּוּן בִּרְכָאן, אִי אוֹדִית עָלַיְיהוּ, (או) אִי לָאו, אוֹ תִּשְׁתְּכַח עָלַי מִקַּטְרְגָא בְּגִינֵיהוֹן.

מִיַּד אָמַר לֵיהּ, וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ. מָאי קָאָמַר לֵיהּ, אֶלָּא הָכִי קָאָמַר לֵיהּ, לָאו בְּחַכִּימוּ, וְלָאו בְּעוּקְבָא (דִּילָךְ), רַוְוחַת לְאִינּוּן בִּרְכָאן, לָא יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ יַעֲקֹב, דְּהָא לָאו בְּעוּקְבָא הָוָה,

לשון הקודש

אֱלֹהִים. מַה זֶּה וַיָּרִיעוּ? שֶׁנִּשְׁבְּרוּ כָּל אוֹתָם שֶׁבָּאִים מִצַּד הַדִּין. אָז הִתְחַזֵּק יַעֲקֹב וְאָחַז בּוֹ.

אָמַר לוֹ, שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר, הִגִּיעַ הַזְּמַן לְשַׁבֵּחַ אֶת שִׁבְחוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְהִתְכַּנֵּס. וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלֶּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי. אִם תְּבָרְכֵנִי הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה אִם בֵּרַכְתָּנִי? אֶלָּא אָמַר לוֹ יַעֲקֹב, וַדַּאי שֶׁאַבָּא בֵּרַךְ אוֹתִי אוֹתָן הַבְּרָכוֹת שֶׁרָצָה לְבָרֵךְ אֶת עֵשָׂו, וַאֲנִי פּוֹחֵד מִמְּךָ עַל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת, אִם תּוֹדֶה לִי עֲלֵיהֶן (או) אִם לָאו, אוֹ שֶׁיִּמָּצֵא עָלַי מִקַּטְרֵג בִּגְלָלָם. **מִיַּד** אָמַר לוֹ, וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ. מָה אָמַר לוֹ? אֶלָּא כָּךְ אָמַר לוֹ, לֹא בְּהִתְחַכְּמוּת וְלֹא בַּעֲקֵבוּת (שֶׁלְּךָ) הִרְוַחְתָּ אֶת אוֹתָן הַבְּרָכוֹת, לֹא יֵאָמֵר

כִּי אִם יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל וַדַּאי אוֹדֵי עֲלָךְ, וּמִגֵּיהּ נָפְקוּ בִּרְכָאן, בְּגִין דְּאַנְתְּ אָחִיד בֵּיהּ, וְעַל דָּא, אֲנָא וְכָל שְׁאַר אוּכְלוּסִין, אוֹדֵינָא עָלַיְיהוּ.

כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעִם אֲנָשִׁים וַתּוּכָל, עִם אֱלֹהִים כָּל אִינּוּן דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דְדִינָא קַשְׁיָא. וְעִם אֲנָשִׁים, דָּא עֵשָׂו וְאוּכְלוּסִין דִּילֵיהּ. וַתּוּכָל, יָכִילַת לְהוֹן, וְאִינּוּן לָא יַכְלִין לָךְ. וְלָא שָׁבִיק לֵיהּ יַעֲקֹב, עַד דְּאוֹדֵי לֵיהּ עַל אִינּוּן בִּרְכָאן, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ שָׁם.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְסָלִיק נְהוֹרָא, אִתְכַּפְיָין כָּל אִינּוּן מָאֲרֵי דְדִינִין, וְלָא מִשְׁתַּכְּחֵי, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִשְׁתָּעֵי בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהַהִיא שַׁעֲתָא עִידָן דְּרַעֲוָא הוּא לְכֹלָּא, וְאוֹשִׁיט לָהּ מַלְכָּא וּלְכָל אִינּוּן דְּמִשְׁתַּכְּחֵי עִמָּהּ, שַׁרְבִּיטָא

לשון הקודש

עוֹד שִׁמְךָ יַעֲקֹב, שֶׁהֲרֵי לֹא בַּעֲקֵבוּת זֶה הָיָה, כִּי אִם יִשְׂרָאֵל, וַדַּאי יִשְׂרָאֵל הוֹדָה עָלֶיךָ וּמִמֶּנּוּ יָצְאוּ הַבְּרָכוֹת, מִשּׁוּם שֶׁאַתָּה אָחוּז בּוֹ, וְעַל זֶה אֲנִי וְכָל שְׁאָר הָאוּכְלוּסִין הוֹדִינוּ עֲלֵיהֶן.

כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְאִם אֲנָשִׁים וַתּוּכָל. עִם אֱלֹהִים – כָּל אוֹתָם שֶׁבָּאִים מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה. וְעִם אֲנָשִׁים – זֶה עֵשָׂו וְהָאוּכְלוּסִים שֶׁלּוֹ. וַתּוּכָל – יָכֹלְתָּ לָהֶם, וְהֵם לֹא יָכְלוּ לְךָ. וְלֹא עָזַב אוֹתוֹ יַעֲקֹב עַד שֶׁהוֹדָה לוֹ עַל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם.

בָּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁעָלָה הָאוֹר, נִכְנָעִים כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי הַדִּינִים וְאֵינָם נִמְצָאִים, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְסַפֶּרֶת עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה הִיא עֵת רָצוֹן לַכֹּל, וּמוֹשִׁיט לָהּ הַמֶּלֶךְ וּלְכָל אוֹתָם שֶׁנִּמְצָאִים עִמָּהּ שַׁרְבִּיט שֶׁל חוּט שֶׁל חֶסֶד, לְהִמָּצֵא

דְחוּטָא דְחֶסֶד, לְאִשְׁתַּכְּחָא בִּשְׁלִימוּ בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְהָא אִתְּמַר.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּכַח בָּה בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בְּאִינּוּן זִמְנִין דְּאִשְׁתְּכַח עִמָּהּ, וְהִיא מִתְעָרַת רְעוּתָא לְגַבֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא, וּמַשְׁכָּאת לֵיהּ לְגַבָּהּ, בִּסְגִיאוּת חִבָּתָא וְתִיאוּבְתָּא, כְּדֵין אִתְמַלְיָא מִסִּטְרָא דִימִינָא, וְכַמָּה אוּכְלוּסִין מִשְׁתַּכְּחֵי בְּסִטְרָא דִימִינָא, בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין. וְכַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְּעַר חֲבִיבוּתָא וּרְעוּתָא בְּקַדְמִיתָא, וְהִיא (דף מה ע"ב) אִתְּעָרַת לְבָתָר, וְלָאו בְּזִמְנָא דְאִיהוּ אִתְּעַר, כְּדֵין כֻּלָּא בְּסִטְרָא דְנוּקְבָא אִשְׁתְּכַח, וּשְׂמָאלָא אִתְּעַר, וְכַמָּה אוּכְלוּסִין קַיְימֵי וּמִתְעָרֵי בְּסִטְרָא דִשְׂמָאלָא בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין. כְּהַאי גַּוְונָא כְּתִיב, (נ"א הָדָא הוּא דִכְתִיב) אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְגוֹ'. מַאי טַעְמָא. תָּנִינָן, עָלְמָא תַּתָּאָה כְּגַוְונָא

לשון הקודש

בִּשְׁלֵמוּת עִם הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְהִנֵּה נִתְבָּאֵר.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בְּאוֹתָם הַזְּמַנִּים שֶׁנִּמְצָא עִמָּהּ, וְהִיא מְעוֹרֶרֶת רָצוֹן אֵלָיו בָּרִאשׁוֹנָה, וּמוֹשֶׁכֶת אוֹתוֹ אֵלֶיהָ בְּרֹב חִבָּה וּתְשׁוּקָה, אָז מִתְמַלֵּאת מִצַּד הַיָּמִין, וְכַמָּה אוּכְלוּסִים נִמְצָאִים בְּצַד הַיָּמִין בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵעִיר חֲבִיבוּת וְרָצוֹן בָּרִאשׁוֹנָה, וְהִיא מְעִירָה אַחַר כָּךְ, וְלֹא בִּזְמַן שֶׁהוּא מֵעִיר, אָז הַכֹּל נִמְצָא בְּצַד הַנְּקֵבָה, וְהַשְּׂמֹאל מִתְעוֹרֵר, וְכַמָּה אוּכְלוּסִים עוֹמְדִים וּמִתְעוֹרְרִים בְּצַד הַשְּׂמֹאל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. כָּךְ גַּם כָּתוּב, (וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב) אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְגוֹ'. מָה הַטַּעַם? שָׁנִינוּ, הָעוֹלָם

דְּעָלְמָא עִלָּאָה אִשְׁתְּכַח, וְדָא כְּדוּגְמָא דְדָא.

וְעַל דָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּזַר דְּכַר אוֹ נוּקְבָא, לְאִשְׁתַּכְּחָא רְעוּתָא בְּעָלְמָא. וּבְכֹלָּא בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאִתְדַּבְּקָא רְעוּתָא לְעֵילָּא לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאִשְׁתַּכְּחָא רַעֲוָון בְּעָלְמָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּאִינּוּן יַדְעִין לְאַדְבְּקָא רְעוּתְהוֹן לְגַבֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, עָלַיְיהוּ כְּתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

אָדָם כִּי יִהְיֶה בְעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ סַפַּחַת אוֹ בַהֶרֶת וְגוֹ'. (ויקרא יג) רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים א) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ, הַאי קְרָא אִתְּמַר, אֲבָל בְּשַׁעֲתָא דְסִיהֲרָא אִתְכַּסְיָא בְגָלוּתָא, הִיא אָמְרָה, אַל תִּרְאוּנִי. לָאו דְּאִיהִי פְּקִידַת דְּלָא לְמֵחֲמֵי לָהּ, אֶלָּא

לשון הקודש

הַתַּחְתּוֹן נִמְצָא כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְזֶה כְּדֻגְמָא שֶׁל זֶה.

וְעַל זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר זָכָר אוֹ נְקֵבָה, שֶׁיִּמָּצֵא רָצוֹן בָּעוֹלָם. וּבַכֹּל צָרִיךְ אָדָם לְהַדְבִּיק רָצוֹן לְמַעְלָה אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁיִּמָּצְאוּ רְצוֹנוֹת בָּעוֹלָם. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם יוֹדְעִים לְהַדְבִּיק אֶת רְצוֹנָם אֶל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, עֲלֵיהֶם כָּתוּב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

אָדָם כִּי יִהְיֶה בְעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ סַפַּחַת אוֹ בַהֶרֶת וְגוֹ'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (שיר א) אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ. הַפָּסוּק הַזֶּה נִתְבָּאֵר, אֲבָל בְּשָׁעָה שֶׁהַלְּבָנָה מִתְכַּסֵּית בַּגָּלוּת, הִיא אוֹמֶרֶת, אַל תִּרְאֻנִי. לֹא שֶׁהִיא מְצַוָּה

בְּגִין דְּאִיהִי חָמָת תִּיאוּבְתָּא דְיִשְׂרָאֵל לְגַבָּהּ, לְמֵחֱמֵי נְהוֹרָהָא, הִיא אַמְרַת אַל תִּרְאוּנִי, לָא תֵיכְלוּן לְמֵחֱמֵי לִי. אַל תִּרְאוּנִי וַדָּאי. מָאי טַעְמָא. בְּגִין שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת, בְּגִין דַּאֲנָא בְקַדְרוּתָא.

מָאי שְׁחַרְחוֹרֶת, שְׁחוֹרָה מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא, תְּרֵין קַדְרוּתֵי, חַד שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשֶּׁמֶשׁ, דְּאִסְתַּלָּק מִנִּי שִׁמְשָׁא, לְאַנְהָרָא לִי, וּלְאִסְתַּכְּלָא בִי. וְחַד דִּבְנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי.

שֶׁשְּׁזָפַתְנִי, שְׁזָפַתְנִי מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא רְמָז הוּא דְקָא רָמִיז, בְּשֵׁשׁ. דְּכַד נַהֲרָא שִׁמְשָׁא בְּשֵׁשׁ נְהוֹרִין נָהִיר, וְכַד אִסְתַּלָּק, כָּל אִינּוּן שִׁית נְהוֹרִין אִסְתְּלָקוּ. בְּנֵי אִמִּי, אִלֵּין אִינּוּן דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דְדִינָא קַשְׁיָא. נִחֲרוּ בִי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים סט) נִחַר גְּרוֹנִי, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איכה ה) עַל

לשון הקודש

שֶׁלֹּא לִרְאוֹת אוֹתָהּ, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהִיא רוֹאָה אֶת תְּשׁוּקָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵלֶיהָ, לִרְאוֹת אֶת אוֹרָהּ, הִיא אוֹמֶרֶת אַל תִּרְאֻנִי, לֹא תוּכְלוּ לִרְאוֹת אוֹתִי. אַל תִּרְאֻנִי וַדַּאי. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, מִשּׁוּם שֶׁאֲנִי בְּקַדְרוּת.

מַה זֶּה שְׁחַרְחֹרֶת? שְׁחֹרָה הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא שְׁתֵּי קַדְרֻיּוֹת, אַחַת – שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהִסְתַּלֵּק מִמֶּנִּי הַשֶּׁמֶשׁ לְהָאִיר לִי וּלְהִסְתַּכֵּל בִּי, וְאַחַת – שֶׁבְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי.

שֶׁשְּׁזָפַתְנִי! שְׁזָפַתְנִי הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא רֶמֶז הוּא רוֹמֵז, בְּשֵׁשׁ. שֶׁכַּאֲשֶׁר מֵאִיר הַשֶּׁמֶשׁ, בְּשִׁשָּׁה אוֹרוֹת הוּא מֵאִיר, וּכְשֶׁמִּסְתַּלֵּק, כָּל אוֹתָם שֵׁשֶׁת הָאוֹרוֹת מִסְתַּלְּקִים. בְּנֵי אִמִּי – אֵלּוּ הֵם שֶׁבָּאִים מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה. נִחֲרוּ בִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר נִחַר גְּרוֹנִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איכה ה) עַל צַוָּארֵנוּ

צַוָּארֵנוּ נִרְדָּפְנוּ דְּכַד הֲווֹ עַיְילִין יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, הֲווֹ אָזְלֵי יְדֵיהוּ מְהַדְּקָן לַאֲחוֹרָא, וְרֵיחַיִין עַל צַוָּארֵיהוֹן, וְלָא יָכִילוּ לְאַפְּתְּחָא פּוּמָא.

שָׁמוּנִי נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים, לְמֵהַךְ בְּגָלוּתָא, לְנַטְרָא לִשְׁאַר עַמִּין בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי, דְּהָא לָא יָכִילְנָא לְנַטְרָא לְהוֹן כַּד בְּקַדְמִיתָא. בְּקַדְמִיתָא נְטִירְנָא כַּרְמִי שֶׁלִּי, וּמִנֵּיהּ אִתְּנְטָרוּ שְׁאַר כַּרְמִין. הַשְׁתָּא נְטִירְנָא שְׁאַר כַּרְמִין בְּגִין כַּרְמִי שֶׁלִּי דְּלְהֶוֵי נָטִיר בֵּינַיְיהוּ.

רִבִּי חִיָּא וְרִבִּי יוֹסֵי הֲווֹ אָזְלֵי בְּאוֹרְחָא, כַּד מָטוּ חַד בֵּי חֲקַל, חָמוּ חַד דַּפְטִירָא דְּקִיטְפָּא בֵּין אָרְחָא לִסְטַר יְמִינָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, עֲטִיפָּא דְּקוּטְרָא בְּעַיְינִין שְׁכִיחַ, לֵית לָן רְשׁוּ לְמֵחֲמֵי בְּחֶדְוָותָא, מִיּוֹמָא דְּאִתְחֲרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא.

לשון הקודש

נִרְדָּפְנוּ. שֶׁכַּאֲשֶׁר הָיוּ יִשְׂרָאֵל נִכְנָסִים לַגָּלוּת, הָיוּ הוֹלְכִים יְדֵיהֶם מְהֻדָּקוֹת לְאָחוֹר, וְרֵחַיִם עַל צַוָּארָם, וְלֹא יָכְלוּ לִפְתֹּחַ אֶת הַפֶּה.

שָׁמוּנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים, לָלֶכֶת לַגָּלוּת, לִשְׁמֹר אֶת שְׁאָר הָעַמִּים בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל. כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי, שֶׁהֲרֵי לֹא יָכֹלְתִּי לִשְׁמֹר אוֹתָם כְּבָרִאשׁוֹנָה. בָּרִאשׁוֹנָה שָׁמַרְתִּי אֶת כַּרְמִי שֶׁלִּי, וּמִמֶּנּוּ נִשְׁמְרוּ שְׁאָר הַכְּרָמִים. עַכְשָׁו אֲנִי שׁוֹמֶרֶת אֶת שְׁאָר הַכְּרָמִים בִּשְׁבִיל כַּרְמִי שֶׁלִּי שֶׁיִּהְיֶה שָׁמוּר בֵּינֵיהֶם.

רִבִּי חִיָּא וְרִבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְשָׂדֶה אַחַת, רָאוּ עֵץ אֲפַרְסְמוֹן אֶחָד בְּצַד יְמִין הַדֶּרֶךְ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, עֲטִיפָה שֶׁל עָשָׁן מְצוּיָה בָּעֵינַיִם, אֵין לָנוּ רְשׁוּת לִרְאוֹת בְּשִׂמְחָה מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כד) לַיְיָ' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ, כֵּיוָן דְּאָמַר לַיְיָ' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ, אֲמַאי תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ, וְכִי תֵּבֵל לָאו מִן אַרְעָא הוּא. אֶלָּא הָכִי קָאָמַר, לַיְיָ' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ, דָּא אַרְעָא קַדִּישָׁא, דְּאִקְרֵי אֶרֶץ הַחַיִּים. תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ, דָּא שְׁאַר אַרְעָאן, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק, דְּתֵבֵל בְּצֶדֶק תַּלְיָא, וְכֹלָּא חַד מִלָּה.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, לַיְיָ' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ. הָאָרֶץ תִּינַח, וּמְלוֹאָהּ מָאי הִיא. אֶלָּא אִלֵּין נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּיא. תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ, תֵּבֵל: דָּא אַרְעָא דִלְתַתָּא. וְיוֹשְׁבֵי בָהּ: אִלֵּין אִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אִי הָכִי בְּמַאי אוֹקִימְנָא כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ. אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי הוּא, דְּהַהִיא אֶרֶץ הַחַיִּים עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת

לשון הקודש

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כד) לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ. כֵּיוָן שֶׁאָמַר לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ, לָמָּה תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ? וְכִי תֵּבֵל אֵינֶנָּה מִן הָאָרֶץ? אֶלָּא כָּךְ אָמַר, לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ – זוֹ הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁנִּקְרֵאת עֵץ הַחַיִּים. תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ – אֵלּוּ שְׁאָר הָאֲרָצוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק, שֶׁתֵּבֵל תְּלוּיָה בְּצֶדֶק, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ, מֵילָא הָאָרֶץ, מַה זֶּה וּמְלוֹאָהּ? אֶלָּא אֵלּוּ נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים. תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ. תֵּבֵל – זוֹ הָאָרֶץ שֶׁלְּמַטָּה. וְיוֹשְׁבֵי בָהּ – אֵלּוּ הֵם בְּנֵי הָאָדָם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִם כָּךְ, בַּמֶּה בֵּאַרְנוּ כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ? אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּךְ זֶה, שֶׁאוֹתָהּ

יְכוֹנְנָהָּ, דְּכֻלְּהוּ נַפְקֵי מֵהַהוּא נָהָר עִלָּאָה דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵעֵדֶן, וּבְהוּ אִתְתַּקָּנַת לְאִתְעַטְּרָא בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וּלְמֵיזָן עָלְמִין. (וּבְגִין כָּךְ).

מִי יַעֲלֶה בְּהַר יְיָ' וְגוֹ', נְקִי כַּפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְגוֹ'. נַפְשׁוֹ כְּתִיב, מַהוּ נַפְשִׁי וְנַפְשׁוֹ. אֶלָּא כֹּלָּא חַד מִלָּה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (עמוס ו) נִשְׁבַּע אֲדֹנָי יֱהוִה בְּנַפְשׁוֹ (שמואל א, ב) כַּאֲשֶׁר בִּלְבָבִי וּבְנַפְשִׁי יַעֲשֶׂה. וְדָוִד מַלְכָּא אִתְאַחִיד בְּהַהוּא לֵב וּבְהַהוּא נֶפֶשׁ, וְעַל דָּא לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשׁוֹ.

עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, אִעֲרָעוּ בְּחַד בַּר נָשׁ, וְאַנְפּוֹי מַלְיָין מַכְתְּשִׁין, וַהֲוָה קָם מִתְּחוֹת אִילָנָא חַד, אִסְתְּכָּלוּ בֵּיהּ, וְחָמוּ (דף מ"ו ע"א) אַנְפּוֹי סוּמָקִין בְּאִינּוּן מַכְתְּשִׁין. אָמַר רִבִּי חִיָּיא מָאן אַנְתְּ. אָמַר לֵיהּ יוּדָאי אֲנָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי חַטָּאָה הוּא, דְּאִי לָאו

לשון הקודש

אֶרֶץ הַחַיִּים עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנָהָ, שֶׁכֻּלָּם יוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ הַנָּהָר הָעֶלְיוֹן שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן, וּבָהֶם מִתְתַּקֶּנֶת לְהִתְעַטֵּר עִם הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וְלָזוּן אֶת הָעוֹלָמוֹת. (וּמִשּׁוּם כָּךְ)

מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְגוֹ', נְקִי כַּפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא נַפְשִׁי וְגוֹ'. נַפְשׁוֹ כָּתוּב, מַה זֶּה נַפְשִׁי וְנַפְשׁוֹ? אֶלָּא הַכֹּל דָּבָר אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עמוס ו) נִשְׁבַּע אֲדֹנָי יֱהוִה בְּנַפְשׁוֹ. (שמואל–א ב) כַּאֲשֶׁר בִּלְבָבִי וּבְנַפְשִׁי יַעֲשֶׂה. וְדָוִד הַמֶּלֶךְ נֶאֱחַז בְּאוֹתוֹ לֵב וּבְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ, וְעַל כֵּן לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשׁוֹ.

בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, פָּגְשׁוּ בְּאִישׁ אֶחָד, וּפָנָיו מְלֵאוֹת בְּמַכּוֹת, וְהָיָה קָם מִתַּחַת אִילָן אֶחָד. הִסְתַּכְּלוּ בוֹ, וְרָאוּ פָּנָיו אֲדֻמּוֹת

הָכִי, לָא אִתְרְשִׁימוּ אַנְפּוֹי בְּאִלֵּין מַרְעִין בִּישִׁין, וְאִלֵּין לָא אִקְרוּן יִסּוּרִין דְּאַהֲבָה. אָמַר רִבִּי חִיָּיא הָכִי הוּא וַדָּאי, דְּיִסּוּרִין דְּאַהֲבָה מִתְחַפְּיָין אִינּוּן מִבְּנֵי נָשָׁא.

תָּא חֲזֵי, דִּכְתִיב אָדָם כִּי יִהְיֶה בְעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ סַפַּחַת אוֹ בַהֶרֶת. הָא תְּלַת זִינִין הָכָא, וְכֻלְּהוּ אִקְרוּן נֶגַע צָרַעַת, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְהָיָה בְעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנֶגַע צָרָעַת. מַאי נֶגַע צָרָעַת. סְגִירוּ. סְגִירוּ בְּכֹלָא, וּכְתִיב וְהוּבָא אֶל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְגוֹ'. אֲבָל אִינּוּן דְּיִתְחַזּוּן לְבַר כְּתִיב, וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטִמֵּא אוֹתוֹ. דְּהָא וַדָּאי אִינּוּן דְּיִתְחַזּוּן לְבַר בִּבְנֵי נָשָׁא, מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבָא קָא אַתְיָין, וְלָאו יִסּוּרִין דְּאַהֲבָה נִינְהוּ.

לשון הקודש

בְּאוֹתָן הַמַּכּוֹת. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מִי אַתָּה? אָמַר לוֹ, אֲנִי יְהוּדִי. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, חוֹטֵא הוּא, שֶׁאִם לֹא כָּךְ, לֹא נִרְשְׁמוּ פָּנָיו בְּאֵלּוּ הַחֲלָאִים הָרָעִים, וְאֵלּוּ לֹא נִקְרָאִים יִסּוּרִים שֶׁל אַהֲבָה. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כָּךְ הוּא וַדַּאי, שֶׁיִּסּוּרִים שֶׁל אַהֲבָה מְכֻסִּים הֵם מִבְּנֵי אָדָם.

בֹּא רְאֵה, שֶׁכָּתוּב אָדָם כִּי יִהְיֶה בְעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ סַפַּחַת אוֹ בַהֶרֶת. הִנֵּה שְׁלֹשָׁה מִינִים כָּאן, וְכֻלָּם נִקְרָאִים נֶגַע צָרַעַת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה בְעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנֶגַע צָרָעַת. מַה זֶּה נֶגַע צָרָעַת? הַסְגָּרָה, הַסְגָּרָה בַּכֹּל, וְכָתוּב וְהוּבָא אֶל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְגוֹ'. אֲבָל אוֹתָם שֶׁיֵּרָאוּ לַחוּץ, כָּתוּב וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטִמֵּא אֹתוֹ. שֶׁהֲרֵי וַדַּאי אוֹתָם שֶׁיֵּרָאוּ בַחוּץ בִּבְנֵי אָדָם, הֵם בָּאִים מִצַּד הַטֻּמְאָה, וְאֵינָם יִסּוּרִים שֶׁל אַהֲבָה.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מִנָּא לָן. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, דִּכְתִיב, (משלי כז) **טוֹבָה תוֹכַחַת מְגוּלָה מֵאַהֲבָה מְסֻתָּרֶת.** אֵי הַהִיא תּוֹכַחַת מֵאַהֲבָה (ס"א אִינְהוּ תוֹכַחַת מֵאַהֲבָה כַּד אִיהִי), מְסֻתָּרֶת מִבְּנֵי נָשָׁא. כְּגַוְונָא דָא מָאן דְּאוֹכַח לְחַבְרֵיהּ בִּרְחִימוּתָא, בָּעֵי לְאַסְתָּרָא מִלּוֹי מִבְּנֵי נָשָׁא, דְּלָא יִכְסוֹף מִנַּיְיהוּ חַבְרֵיהּ, וְאִי מִלּוֹי אִינּוּן בְּאִתְגַּלְיָיא קָמֵי בְּנֵי נָשָׁא, לָאו אִינּוּן בִּרְחִימוּתָא.

כַּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד אוֹכַח לְבַר נָשׁ, בְּכֹלָּא אוֹכַח בִּרְחִימוּתָא, בְּקַדְמִיתָא מָחֵי לֵיהּ בְּגַרְמֵיהּ דִּלְגַו. אִי הָדָר בֵּיהּ, מוּטָב. וְאִי לָאו מָחֵי לֵיהּ תְּחוֹת תּוֹתְבֵיהּ, וְאִלֵּין (בְּעוֹרוֹ) אִקְרוּן יִסּוּרִין דְּאַהֲבָה, אִי הָדָר בֵּיהּ מוּטָב, וְאִי לָאו מָחֵי לֵיהּ בְּאִתְגַּלְיָיא בְּאַנְפּוֹי, קָמֵי כֹלָּא, בְּגִין דְּיִסְתַּכְּלוּן בֵּיהּ, וְיִנְדְּעוּן דְּהָא חַטָּאָה אִיהוּ, וְלָאו רְחִימָא דְּמָארֵיהּ הוּא.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מִנַּיִן לָנוּ? אָמַר רַבִּי חִיָּיא, שֶׁכָּתוּב (משלי כז) טוֹבָה תוֹכַחַת מְגֻלָּה מֵאַהֲבָה מְסֻתָּרֶת. אֵיזוֹהִי תוֹכַחַת מֵאַהֲבָה? (זוֹהִי תוֹכַחַת מֵאַהֲבָה כַּאֲשֶׁר הִיא) מְסֻתָּרֶת מִבְּנֵי אָדָם. כְּמוֹ זֶה מִי שֶׁמּוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ בְּאַהֲבָה, צָרִיךְ לְהַסְתִּיר דְּבָרָיו מִבְּנֵי אָדָם, שֶׁלֹּא יִתְבַּיֵּשׁ מֵהֶם חֲבֵרוֹ. וְאִם דְּבָרָיו הֵם בְּגָלוּי לִפְנֵי בְּנֵי אָדָם, אֵינָם בְּאַהֲבָה.

כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּשֶׁמּוֹכִיחַ אֶת הָאָדָם, בַּכֹּל הוּא מוֹכִיחַ בְּאַהֲבָה. בָּרִאשׁוֹנָה מַכֶּה אוֹתוֹ בְּגוּפוֹ בִּפְנִים. אִם חוֹזֵר בּוֹ – מוּטָב, וְאִם לֹא – מַכֶּה אוֹתוֹ תַּחַת לְבוּשׁוֹ, וְאֵלּוּ (בְּעוֹרוֹ) נִקְרָאִים יִסּוּרִים

אָמַר לוֹן הַהוּא בַּר נָשׁ, בְּקִיטְרָא דְּעֵיטָא חַד אֲתִיתוּן גַּבָּאי, וַדָּאי לָאו אַתּוּן אֶלָּא מֵאִינּוּן דְּדִיוּרֵיהוֹן בְּבֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי דְּלָא דַחֲלִין מִכֹּלָּא. אִי בָּנַי דְּאַתְיָין אֲבַתְרָאי יְקַטְרְגוּ בְּכוּ, אֵיךְ מִלַּיְיכוּ בְּאִתְגַּלְיָיא. אָמַר לֵיהּ אוֹרַיְיתָא הָכִי הוּא, דִּכְתִיב, (משלי א) בְּרֹאשׁ הוֹמִיּוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בָּעִיר אֲמָרֶיהָ תֹּאמֵר. וּמַה אִי בְּמִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא אֲנָן דַּחֲלֵי מִקַּמָּךְ, הָא נִשְׁתְּכַח בְּכִסּוּפָא קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּאוֹרַיְיתָא בָּעֵי צָחוּתָא. פָּתַח הַהוּא גַּבְרָא וְאָמַר (מיכה ז) מִי אֵל כָּמוֹךָ נוֹשֵׂא עָוֹן וְגוֹ'. אָרִים יְדוֹי וּבְכָה. אַדְּהָכִי מָטוּן בְּנוֹי. אָמַר בְּרֵיהּ זְעֵירָא סִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא הָכָא.

פָּתַח וְאָמַר (קהלת ז) אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי יֵשׁ צַדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ

לשון הקודש

שֶׁל אַהֲבָה. אִם חָזַר בּוֹ – מוּטָב, וְאִם לֹא – מַכֶּה אוֹתוֹ בְּגָלוּי בְּפָנָיו, לִפְנֵי כֻּלָּם, כְּדֵי שֶׁיִּסְתַּכְּלוּ בוֹ וְיֵדְעוּ שֶׁהִנֵּה הוּא חוֹטֵא, וְלֹא אָהוּב שֶׁל רִבּוֹנוֹ הוּא.

אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ הָאִישׁ, בְּקֶשֶׁר שֶׁל עֵצָה אַחַת בָּאתֶם אֵלַי, וַדַּאי אֵינְכֶם אֶלָּא מֵאוֹתָם שֶׁדִּיּוּרָם בְּבֵית רַשְׁבִּ"י, שֶׁלֹּא פּוֹחֲדִים מֵהַכֹּל. אִם בָּנַי שֶׁבָּאִים אַחֲרַי יִתְגָּרוּ בָּכֶם, אֵיךְ דִּבְרֵיכֶם בְּגָלוּי? אָמַר לוֹ, הַתּוֹרָה כָּךְ הִיא, שֶׁכָּתוּב (משלי א) בְּרֹאשׁ הֹמִיּוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בָּעִיר אֲמָרֶיהָ תֹּאמֵר. וּמָה אִם בְּדִבְרֵי תּוֹרָה אָנוּ פּוֹחֲדִים מִפָּנֶיךָ, הֲרֵי נִמְצָא בְּבוּשָׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהַתּוֹרָה צְרִיכָה צַחוּת. פָּתַח אוֹתוֹ הָאִישׁ וְאָמַר, (מיכה ז) מִי אֵל כָּמוֹךָ נֹשֵׂא עָוֹן וְגוֹ'. הֵרִים יָדָיו וּבָכָה. בֵּינְתַּיִם הִגִּיעוּ בָּנָיו. אָמַר בְּנוֹ הַקָּטָן, יֵשׁ כָּאן סִיּוּעַ שֶׁמִּימִי.

פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ז) אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי

בְּרָעָתוֹ. הַאי קְרָא אוֹלִיפְנָא בֵּי רִבִּי דוֹסְתָּאי סָבָא, דְּהַוָה אָמַר מִשְּׁמֵיהּ דְּרִבִּי יֵיסָא סָבָא. אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי, וְכִי שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְּהַוָה חַכִּים עַל כֹּלָּא, אֵיךְ אָמַר הָכִי דְּאִיהוּ חָמָא כֹּלָּא בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ אָזִיל בַּחֲשׁוֹכֵי עָלְמָא דְּהָא כָּל מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בַּחֲשׁוֹכֵי עָלְמָא, לָא חָמֵי מִדִּי, וְלָא יָדַע מִדִּי.

אֶלָּא הָכִי אִתְּמַר, בְּיוֹמוֹי דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, קַיְּימָא סִיהֲרָא בְּאַשְׁלְמוּתָא, וְאִתְּחַכָּם שְׁלֹמֹה עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא, וּכְדֵין חָמָא כֹּלָּא, וְיָדַע כֹּלָּא. וּמַאי חָמָא. חָמָא כ"ל, דְּלָא אַעְדֵּי מִן סִיהֲרָא. וַהֲוָה נָהִיר לָהּ שִׁמְשָׁא (ס"א לֵיהּ כְּשִׁמְשָׁא). הָדָא הוּא דִּכְתִיב אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי. מָאן הֶבְלִי. דָּא סִיהֲרָא דְּאִתְּכְּלִילַת מִן כֹּלָּא, מִן מַיָּא וְאֶשָּׁא וְרוּחָא כַּחֲדָא. כְּהֶבֶל דְּנָפִיק מִן פּוּמָא, דְּכָלִיל מִכֹּלָּא.

לשון הקודש

הֶבְלִי יֵשׁ צַדִּיק אֹבֵד בְּצִדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ. הַפָּסוּק הַזֶּה לָמַדְנוּ בְּבֵית רַבִּי דוֹסְתַּאי סָבָא, שֶׁהָיָה אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ שֶׁל רַבִּי יֵיסָא סָבָא. אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי, וְכִי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה חָכָם עַל הַכֹּל, אֵיךְ אָמַר כָּךְ שֶׁהוּא רָאָה הַכֹּל בִּזְמַן שֶׁהוּא הָלַךְ בְּחֶשְׁכִּים שֶׁל הָעוֹלָם? שֶׁהֲרֵי כָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּחֶשְׁכִּים שֶׁל הָעוֹלָם, לֹא רוֹאֶה דָּבָר וְלֹא יוֹדֵעַ דָּבָר? **אֶלָּא** כָּךְ נִתְבָּאֵר, בִּימֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָמְדָה הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּתָהּ, וּשְׁלֹמֹה הִתְחַכֵּם עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְאָז רָאָה הַכֹּל וְיָדַע הַכֹּל. וּמָה רָאָה? רָאָה כ"ל, שֶׁלֹּא זָז מִן הַלְּבָנָה, וְהָיָה מֵאִיר לָהּ הַשֶּׁמֶשׁ (לָהּ כַּשֶּׁמֶשׁ). זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי. מַה זֶּה הֶבְלִי? זוֹ

וְהוּא חָמָא כ"ל, בְּהַהוּא הֶבֶל דִּילֵיהּ, דְּאָחִיד בֵּיהּ.

יֵשׁ צַדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ, תָּא חֲזֵי, בְּזִמְנָא דְּאַסְגִּיאוּ זַכָּאִין בְּעָלְמָא, הַאי כ"ל לָא אַעְדֵּי מִן סִיהֲרָא לְעָלְמִין, וְהַאי כ"ל נָטַל כָּל מְשַׁח וּרְבוּ וְחֵדוּ דִּלְעֵילָא, וְאִתְמְלֵי (ס"א יְדוֹי וְרַוֵּי) וְחַדֵּי וְרַבֵּי, בְּגִין לְאִזְדַּוְּוגָא בְּסִיהֲרָא, וְהוּא רָוַוח בְּגִינָהּ.

וּבְזִמְנָא דְּאַסְגִּיאוּ חַיָּיבִין בְּעָלְמָא, וְסִיהֲרָא אִתְחַשְׁכַת, כְּדֵין צַדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ, צַדִּיק נֶאֱבַד לָא כְּתִיב, אֶלָּא צַדִּיק אוֹבֵד, דְּהָא לָא אִתְחֲזֵי (נ"א אִתְחַבָּר) בְּסִיהֲרָא, וְלָא נָטִיל מְשַׁח וּרְבוּ וְחֵדוּ לְמַלְיָא לָהּ, וּלְאִזְדַּוְּוגָא עִמָּהּ. וְעַל דָּא צַדִּיק אוֹבֵד, בְּצִדְקוֹ, דָּא סִיהֲרָא, דִּבְגִין סִיהֲרָא דְּלָא אִשְׁתְּכַחַת לְאִזְדַּוְּוגָא עִמֵּיהּ, הוּא אָבִיד, דְּלָא שָׁאִיב מֵחֵידוּ כְּמָה דְּהַוָה עָבִיד. וּכְדֵין כָּל סְטָר שְׁמָאלָא

לשון הקודש

הַלְּבָנָה שֶׁנִּכְלֶלֶת מִן הַכֹּל, מִמַּיִם וְאֵשׁ וְרוּחַ יַחַד. כְּהֶבֶל שֶׁיּוֹצֵא מִן הַפֶּה שֶׁכְּלוּל מִן הַכֹּל.

וְהוּא רָאָה כ"ל, בְּאוֹתוֹ הַהֶבֶל שֶׁלּוֹ שֶׁאָחַז בּוֹ. יֵשׁ צַדִּיק אֹבֵד בְּצִדְקוֹ, בֹּא וּרְאֵה, בִּזְמַן שֶׁמִּתְרַבִּים הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם, הַכ"ל הַזֶּה לֹא זָז מֵהַלְּבָנָה לְעוֹלָמִים, וְהַכ"ל הַזֶּה נוֹטֵל כָּל שֶׁמֶן וּמִשְׁחָה וְשִׂמְחָה וּמִתְמַלֵּא (יָדָיו וְרָוָה) וְשָׂמֵחַ וְגָדֵל, כְּדֵי לְהִזְדַּוֵּג עִם הַלְּבָנָה, וְהוּא מַרְוִיחַ בִּשְׁבִילָהּ.

וּבִזְמַן שֶׁמִּתְרַבִּים הָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם וְהַלְּבָנָה נֶחְשֶׁכֶת, אָז הַצַּדִּיק אֹבֵד בְּצִדְקוֹ. לֹא כָתוּב צַדִּיק נֶאֱבָד, אֶלָּא צַדִּיק אֹבֵד, שֶׁהֲרֵי לֹא נִרְאֶה (מִתְחַבֵּר) בַּלְּבָנָה, וְלֹא נוֹטֵל שֶׁמֶן וּמִשְׁחָה וְשִׂמְחָה לְמַלֵּא אוֹתָהּ וּלְהִזְדַּוֵּג עִמָּהּ. וְעַל זֶה צַדִּיק אֹבֵד בְּצִדְקוֹ, זוֹ הַלְּבָנָה, שֶׁבִּגְלַל הַלְּבָנָה שֶׁלֹּא נִמְצֵאת לְהִזְדַּוֵּג עִמּוֹ, הוּא אוֹבֵד, שֶׁלֹּא שׁוֹאֵב מֵהַשִּׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה. וְאָז מִתְעוֹרֵר

אִתְעַר, וְחַיָּיבִין מַאֲרִיכִין בְּשַׁלְוָה (דף מ"ו ע"ב) בְּעָלְמָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ. מָאי בְּרָעָתוֹ בְּהַהוּא סְטָר (נ"א בְּהַהִיא רָעָה) דְּאִתְדְּבַק בֵּיהּ.

תּוּ יֵשׁ צַדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ, דְּכַד חַיָּיבִין סְגִיאוּ בְּעָלְמָא, וְדִינָא תַלְיָא (בְּחוֹבַיְיהוּ) צַדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ, אִיהוּ אִתְפַּס בְּחוֹבַיְיהוּ, כְּגוֹן אַבָּא דְּאִתְפַּס בְּחוֹבַיְיהוּ דִּבְנֵי מָאתֵיהּ, דַּהֲווֹ כֻּלְּהוּ חֲצִיפִין (לְגַבֵּיהּ), וְהוּא לָא אַסְהִיד בְּהוּ וְלָא אַכְסִיף לְהוּ לְעָלְמִין, וּמָחֵי בִּידָן, דְּלָא נִתְגְּרֵי בְּהוּ בְּרַשִׁיעַיָּא (נ"א וְלָא מַחֵי בִּידֵיהוֹן דְּלָא מִתְגָּרוּ בְּהוּ). וַהֲוָה אָמַר לָן, (תהלים לז) לְדָוִד אַל תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים אַל תְּקַנֵּא בְּעֹשֵׂי עַוְלָה. אָמַר אֲבוּי, וַדַּאי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעְנִישׁ לִי בְּדָא, דְּהָא הֲוָה רְשׁוּ בִּידִי לִמְחָאָה בִּידַיְיהוּ, וְלָא עֲבָדִית, וְלָא אַכְסִיפְנָא (נ"א אוֹכִיחְנָא) לְהוּ, לָא בְּטָמִירוּ, וְלָא בְּאִתְגַּלְיָא.

לשון הקודש

כָּל צַד הַשְּׂמֹאל, וְהָרְשָׁעִים מַאֲרִיכִים בְּשַׁלְוָה בָּעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ. מַה זֶּה בְּרָעָתוֹ? בְּאוֹתוֹ הַצַּד (בְּאוֹתָהּ רָעָה) שֶׁנִּדְבָּק בּוֹ.

עוֹד יֵשׁ צַדִּיק אֹבֵד בְּצִדְקוֹ, שֶׁכַּאֲשֶׁר הָרְשָׁעִים רַבִּים בָּעוֹלָם וְהַדִּין תָּלוּי (בַּחֲטָאֵיהֶם), הַצַּדִּיק אֹבֵד בְּצִדְקוֹ, הוּא נִתְפָּס בְּחֶטְאָם, כְּמוֹ אַבָּא שֶׁנִּתְפָּס בַּחֲטָאֵי בְּנֵי עִירוֹ, שֶׁכֻּלָּם הָיוּ חֲצוּפִים (אֵלָיו), וְהוּא לֹא הִתְרָה בָהֶם וְלֹא בִּיֵּשׁ אוֹתָם לְעוֹלָמִים, וּמָחָה בְּיָדֵינוּ שֶׁלֹּא נִתְגָּרֶה בָּרְשָׁעִים (וְלֹא מִחָה בְּיָדָם שֶׁלֹּא לְהִתְגָּרוֹת בָּהֶם), וְהָיָה אוֹמֵר לָנוּ, (תהלים לז) לְדָוִד אַל תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים אַל תְּקַנֵּא בְּעֹשֵׂי עַוְלָה. אָמַר אָבִי, וַדַּאי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶעֱנִישׁ אוֹתִי בָּזֶה, שֶׁהֲרֵי הָיְתָה רְשׁוּת בְּיָדִי לִמְחוֹת בִּידֵיהֶם

תּוּ פָּתַח בְּרֵיהּ אַחֲרָא וְאָמַר, (בראשית ב) **וַיִּיצֶר יְיָ' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וְגוֹ'. וַיִּיצֶר יְיָ' אֱלֹהִים, בִּתְרֵי יוֹדִין, בִּתְרֵין יִצְרִין, יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע, חַד לְקַבֵּל מַיָּא, וְחַד לְקַבֵּל אֵשָׁא. יְיָ' אֱלֹהִים, שֵׁם מָלֵא. אֶת הָאָדָם, כְּלִיל דְּכַר וְנוּקְבָא. עָפָר מִן הָאֲדָמָה, דָּא עַפְרָא דְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, דְּמִתַּמָּן אִתְבְּרֵי, וְהוּא אֲתַר דְּבֵי מַקְדְּשָׁא.**

וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, דָּא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, דְּאִתְמַשְׁכָא מֵאִינּוּן חַיִּים דִּלְעֵילָא. וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, אָדָם אִתְכְּלִיל בְּנַפְשָׁא קַדִּישָׁא, מֵחַיָּה עִלָּאָה דְּאַפִּיקַת אַרְעָא דִּכְתִיב, (בראשית א) **תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, נֶפֶשׁ דְּהַהִיא חַיָּה עִלָּאָה.**

לשון הקודש

וְלֹא עָשִׂיתִי, וְלֹא בִיַּשְׁתִּי (הוֹכַחְתִּי) אוֹתָם לֹא בַּסֵּתֶר וְלֹא בַּגָּלוּי.

עוֹד פָּתַח בְּנוֹ אַחֵר וְאָמַר, (בראשית ב) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וְגוֹ'. וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים, בִּשְׁנֵי יוֹדִי"ם, בִּשְׁנֵי יְצָרִים, יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע, אֶחָד כְּנֶגֶד מַיִם וְאֶחָד כְּנֶגֶד אֵשׁ. ה' אֱלֹהִים – שֵׁם מָלֵא. אֶת הָאָדָם – כּוֹלֵל זָכָר וּנְקֵבָה. עָפָר מִן הָאֲדָמָה – זֶה עֲפַר הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁמִּשָּׁם נִבְרָא, וְהוּא מְקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. **וַיִּפַּח** בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים – זוֹ הַנִּשְׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מֵאוֹתָם הַחַיִּים שֶׁלְּמַעְלָה. וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, אָדָם נִכְלָל בַּנֶּפֶשׁ הַקְּדוֹשָׁה, מֵהַחַיָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוֹצִיאָה הָאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב (שם א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הַחַיָּה הָעֶלְיוֹנָה הַהִיא.

השלמה מהחשמטות (סימן ו)

דִּכְתִיב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, דְּהַהוּא חַיָּה עִלָּאָה. וּבְגִין דְּהַאי נֶפֶשׁ חַיָּה אִיהִי קַדִּישָׁא עִלָּאָה, כַּד אַרְעָא קַדִּישָׁא מָשְׁכָא לָהּ בְּגַוָּהּ וְאִתְכְּלִילַת בָּהּ, כְּדֵין קָרֵינַן לָהּ נְשָׁמָה.

וְתָא חֲזֵי, בְּכָל זִמְנָא דְּכַר נָשׁ אָזִיל בְּאוֹרַח קְשׁוֹט, וּפוּמֵיהּ וְלִישָׁנֵיהּ מְמַלְּלָן מִילִין קַדִּישִׁין בִּצְלוֹתָא, בְּאוֹרַיְיתָא. הַאי נִשְׁמָתָא אִתְדַּבְּקַת בֵּיהּ, רְחִימָא הוּא דְּמָארֵיהּ. כַּמָּה נְטוּרִין נַטְרִין לֵיהּ מִכָּל סִטְרִין. רְשִׁימָא הוּא לְטָב לְעֵילָא וְתַתָּא וּשְׁכִינְתָּא קַדִּישָׁא שַׁרְיָיא עֲלוֹי. וְדָא הִיא דְּסַלְקָא לְעֵילָא וּמְמַלְּלָא קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא וְעַיְילָא בְּכָל תַּרְעִין וְלֵית דְּיִמְחֵי בִּידָהָא. וְעַל דָּא אִתְקְרֵי רוּחַ מְמַלְּלָא. דְּהָא כָּל שְׁאַר נָפְשָׁתָא (נָפְשָׁתָאן) לֵית לוֹן רְשׁוּ לְמַלְּלָא קַמֵּי מַלְכָּא בָּר הַאי.

לשון הקודש

השלמה מהחשמטות סימן ו'

שֶׁכָּתוּב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, נֶפֶשׁ שֶׁל אוֹתָהּ חַיָּה עֶלְיוֹנָה, וּמִשּׁוּם שֶׁהַנֶּפֶשׁ חַיָּה הַזּוֹ הִיא קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה, כְּשֶׁהָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה מוֹשֶׁכֶת אוֹתָהּ לְתוֹכָהּ וְנִכְלֶלֶת בָּהּ, אֲזַי קוֹרְאִים לָהּ נְשָׁמָה.

וּבָא רְאֵה, בְּכָל זְמַן שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, וּפִיו וּלְשׁוֹנוֹ מְדַבְּרִים דְּבָרִים קְדוֹשִׁים, בִּתְפִלָּה וּבְתוֹרָה, הַנְּשָׁמָה הַזּוֹ נִדְבֶּקֶת בּוֹ, הוּא אָהוּב שֶׁל רִבּוֹנוֹ, כַּמָּה שׁוֹמְרִים שׁוֹמְרִים עָלָיו מִכָּל הַצְּדָדִים, רָשׁוּם הוּא לְטוֹב לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה שׁוֹרָה עָלָיו. וְזוֹהִי שֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה וּמְדַבֶּרֶת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְנִכְנֶסֶת לְכָל הַשְּׁעָרִים, וְאֵין מִי שֶׁיִּמְחֶה בְּיָדָהּ. וְעַל זֶה נִקְרֵאת רוּחַ

וּבְזִמְנָא דְּאִיהוּ אַסְטֵי אוֹרְחוֹי וְשִׁפְוָתֵיהּ וְלִישָׁנֵיהּ מְמַלְּלָן מִילִין בִּישִׁין, שְׁכִינְתָּא אִסְתַּלְּקַת מִנֵּיהּ וְנִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא אִתְעַבְּרַת מִנֵּיהּ וְלָא אִתְדַּבְּקַת בֵּיהּ. וּמִסִּטְרָא דְּחִוְיָא בִישָׁא תַּקִּיפָא אִתְעָר רוּחָא חָדָא דְּשָׁט וְאַכִּיל בְּעָלְמָא, דְּלָא שַׁרְיָא אֶלָּא בְּאַתָּר דִּקְדוּשָׁה עִלָּאָה אִסְתְּלַק מִתַּמָּן. וְאִינּוּן מִילִין סָלְקִין לְאַתָּר דְּחִוְיָא בִישָׁא, דְּכֹלָּא לְאַתְרֵיהּ אִתְהַדָּר. וּבְשַׁעֲתָא דְּסָלְקִין, כֹּלָּא מַכְרִיזִין וְאַמְרִין אִסְתָּלְקוּ סוּחְרָנֵיהּ דְּמִלָּה בִישָׁא דִּפְלַנְיָא. פְּנוּן אַתָּר לְאָרְחֵיהּ דְּחִוְיָא תַּקִּיפָא.

וְהַהִיא נְשָׁמָה סַלְקָא בְּכִסּוּפָא, בְּעָאקוּ דְּכֹלָּא. וְלָא יַהֲבִין לָהּ אַתָּר לְמַלְּלָא כְּמִלְּקַדְמִין. וּכְדֵין חִוְיָא אִזְדַּמַּן. וְכַד הַהִיא מִלָּה בִישָׁא סַלְקָא

לשון הקודש

מְדַבֶּרֶת, שֶׁהֲרֵי לְכָל שְׁאָר הַנְּפָשׁוֹת (נִפְשׁוֹתֵינוּ) אֵין רְשׁוּת לְדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ פְּרָט לָזוֹ.

וּבִזְמַן שֶׁהוּא מַסִּטָּה אֶת דְּרָכָיו, וְשִׂפְתוֹתָיו וּלְשׁוֹנוֹ מְדַבְּרִים דִּבּוּרִים רָעִים, הַשְּׁכִינָה מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ, וְהַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה עוֹבֶרֶת מִמֶּנּוּ וְלֹא נִדְבֶּקֶת בּוֹ. וּמִצַּד שֶׁל הַנָּחָשׁ הָרָע הַקָּשֶׁה מִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ אַחַת שֶׁמְּשׁוֹטֶטֶת וְאוֹכֶלֶת בָּעוֹלָם, שֶׁאֵין שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁקְּדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה הִסְתַּלְּקָה מִשָּׁם. וְאוֹתָם דִּבּוּרִים עוֹלִים לִמְקוֹם הַנָּחָשׁ הָרָע, שֶׁהַכֹּל חוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ. וּבְשָׁעָה שֶׁמַּעֲלִים, הַכֹּל מַכְרִיזִים וְאוֹמְרִים: הִסְתַּלְּקוּ מִסְּבִיבוֹ שֶׁל הַדִּבּוּר הָרָע שֶׁל פְּלוֹנִי! פַּנּוּ מָקוֹם לְדַרְכּוֹ שֶׁל הַנָּחָשׁ הַקָּשֶׁה!

וְאוֹתָהּ נְשָׁמָה עוֹלָה בְּבוּשָׁה וּבְצַרַת הַכֹּל, וְלֹא נוֹתְנִים לָהּ מָקוֹם לְדַבֵּר כְּמִקֹּדֶם, וְאָז מִזְּדַמֵּן הַנָּחָשׁ. וּכְשֶׁאוֹתוֹ הַדִּבּוּר הָרָע עוֹלֶה בִּדְרָכִים יְדוּעוֹת

בְּאוֹרְחִין יְדִיעָאן וְשָׁאֲרֵי קַמֵּי דְּחִוְיָיא תַּקִּיפָא כַּמָּה רוּחִין מִתְעָרִין בְּעָלְמָא וְרוּחָא נַחְתָּא מֵהַהוּא סִטְרָא, וְאַשְׁכַּח דְּהַהוּא בַּר נָשׁ אִתְעָר לֵיהּ בְּמִלָּה בִישָׁא. וְהָא רוּחָא מְמַלְלָא קַדִּישָׁא אִתְעַבְּרַת מִנֵּיהּ, כְּדֵין שַׁרְיָיא עֲלוֹי וְסָאִיב לֵיהּ, וּכְדֵין הוּא סָגִיר וְאִתְפְּגִים בִּבְשָׁרֵיהּ בְּחִיזוּ דְּאַנְפּוֹי בְּכֹלָּא. וְעַל דָּא כְּתִיב (משלי כא) שׁוֹמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שׁוֹמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ. נַפְשׁוֹ וַדַּאי, הַהִיא דְּהָוָה מְמַלְלָא אִתְעֲבִידַת מַשְׁתּוּקָא בְּגִין מִלּוּלָא בִישָׁא וּכְמָה דְעוֹנְשָׁא דְּבַר נָשׁ בְּהַאי, בְּגִין מִלָּה בִישָׁא, כָּךְ עוֹנְשֵׁיהּ בְּגִין מִלָּה טָבָא (דְּאַתֵּי לִידֵיהּ דְּיָכִיל לְמָלְלָא וְלָא מָלִיל): (עד כאן מההשמטות).

תָּא חֲזֵי, בְּכָל זִמְנָא דְּהַאי נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, אִתְדַּבְּקַת בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ. רְחִימָא הוּא דְּמָארֵיהּ. כַּמָּה נְטוּרִין נַטְרִין לֵיהּ מִכָּל סִטְרִין,

לשון הקודש

וְשׁוֹרֶה לִפְנֵי הַנָּחָשׁ הַקָּשֶׁה, כַּמָּה רוּחוֹת מִתְעוֹרְרוֹת בָּעוֹלָם, וְרוּחַ יוֹרֶדֶת מֵאוֹתוֹ הַצַּד, וּמוֹצֵאת שֶׁאוֹתוֹ אָדָם עוֹרֵר אוֹתָהּ בְּדִבּוּר רָע, וַהֲרֵי הָרוּחַ הַמְדַבֶּרֶת הַקְּדוֹשָׁה עָבְרָה מִמֶּנּוּ, אָז שׁוֹרָה עָלָיו וּמְטַמֵּאת אוֹתוֹ, וְאָז הוּא סָגוּר, וְנִפְגָּם בְּשָׂרוֹ בְּמַרְאֵה פָּנָיו בַּכֹּל, וְעַל זֶה כָּתוּב שֹׁמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שֹׁמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ, נַפְשׁוֹ וַדַּאי. אוֹתָהּ שֶׁהָיְתָה מְדַבֶּרֶת, נֶעֱשְׂתָה מִשְׁתֶּקֶת מִשּׁוּם דִּבּוּר רָע. וּכְמוֹ שֶׁעָנְשׁוֹ שֶׁל אָדָם בָּזֶה מִשּׁוּם אוֹתוֹ דִּבּוּר רָע, כָּךְ עָנְשׁוֹ בִּגְלַל דִּבּוּר טוֹב (שֶׁבָּא לְיָדוֹ שֶׁיָּכֹל לְדַבֵּר וְלֹא דִּבֵּר). ע"כ מההשמטות.

בֵּא רְאֵה, בְּכָל זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ נִדְבֶּקֶת בָּאָדָם, אֲהוּב רִבּוֹנוֹ הוּא. כַּמָּה שׁוֹמְרִים שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ מִכָּל

רְשִׁימָא הוּא לְטָב לְעֵילָא וְתַתָּא, וּשְׁכִינְתָּא קַדִּישָׁא שַׁרְיָא עֲלוֹי.

וּבְזִמְנָא דְּאִיהוּ אַסְטֵי אָרְחוֹי, שְׁכִינְתָּא אִסְתְּלָקַת מִנֵּיהּ, וְנִשְׁמְתָא קַדִּישָׁא לָא אִתְדְּבָקַת בֵּיהּ. וּמִסִּטְרָא דְּחִוְיָא בִישָׁא תַקִּיפָא, אִתְעַר רוּחָא חַד, דְּשָׁט וְאָזִיל בְּעָלְמָא, דְּלָא שַׁרְיָא אֶלָּא בַּאֲתַר דְּקִדּוּשָׁה עִלָּאָה אִסְתְּלַק מִתַּמָּן. וּכְדֵין אִסְתְּאַב בַּר נָשׁ, וְאִתְפְּגִים בִּבְשָׂרֵיהּ, בְּחֵיזוּ דְּאַנְפּוֹי בְּכֹלָּא.

וְתָא חָזֵי, בְּגִין דְּהַאי נֶפֶשׁ חַיָּה אִיהִי קַדִּישָׁא עִלָּאָה, כַּד אַרְעָא קַדִּישָׁא מַשְׁכָּא לָהּ, וְאִתְכְּלִילַת בְּגַוָּוהּ, כְּדֵין קָרֵינָן לָהּ נְשָׁמָה. וְדָא הִיא דְּסַלְקָא לְעֵילָא, וּמְמַלְּלָא קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְעַיְילָא בְּכָל תַּרְעִין, וְלֵית דִּימְחֵי בִידָהָא. וְעַל דָּא אִתְקְרֵי רוּחָא מְמַלְּלָא, דְּהָא כָּל שְׁאַר נַפְשָׁתָא לֵית לוֹן רְשׁוּ לְמַלְּלָא קָמֵי מַלְכָּא, בַּר הַאי.

לשון הקודש

הַצְּדָדִים, רָשׁוּם הוּא לְטוֹב, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהַשְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה שׁוֹרָה עָלָיו.

וּבִזְמַן שֶׁהוּא מַסְטֶה אֶת דַּרְכּוֹ, הַשְׁכִינָה מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ, וְהַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה לֹא נִדְבֶּקֶת בּוֹ. וּמִצַּד הַנָּחָשׁ הָרָע הַתַּקִּיף מִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ אַחַת שֶׁמְּשׁוֹטֶטֶת וְהוֹלֶכֶת בָּעוֹלָם, שֶׁלֹּא שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁהַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה הִסְתַּלְּקָה מִשָּׁם, וְאָז הָאִישׁ נִטְמָא, וְנִפְגָּם בִּבְשָׂרוֹ בְּמַרְאֵה פָּנָיו בַּכֹּל.

וּבֹא רְאֵה, מִשּׁוּם שֶׁנֶּפֶשׁ חַיָּה הַזּוֹ הִיא קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה, כְּשֶׁמּוֹשֶׁכֶת אוֹתָהּ הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה וְנִכְלֶלֶת בְּתוֹכָהּ, אָז קוֹרְאִים לָהּ נְשָׁמָה, וְזוֹ הִיא שֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה וּמְדַבֶּרֶת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְנִכְנֶסֶת בְּכָל הַשְּׁעָרִים, וְאֵין מוֹחֶה בְּיָדָהּ, וְעַל כֵּן

וְעַל דָּא אוֹרַיְיתָא אַכְרִיזַת וְאַמְרַת, (תהלים לד) **נְצוֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וְגוֹ'**, וּכְתִיב (משלי כא) **שׁוֹמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ וְגוֹ'**, בְּגִין דְּאִי שִׁפְוָותֵיהּ וְלִישָׁנֵיהּ מְמַלְּלָן מִלִּין בִּישִׁין, אִינּוּן מִלִּין סַלְקִין לְעֵילָא, וּבְשַׁעֲתָא דְּסַלְקִין, כֻּלָּא מַכְרִיזִין וְאָמְרִין אִסְתַּלָּקוּ מִסּוֹחֲרָנֵיהּ דְּמִלָּה בִישָׁא דִּפְלַנְיָא, פְּנוּן אֲתַר לְאָרְחֵיהּ דְּחִוְיָא תַּקִּיפָא. כְּדֵין נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא אִתְעַבְּרָא מִנֵּיהּ וְאִסְתְּלָקַת, וְלָא יַכְלָא לְמַלְּלָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים לט) **נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב.**

וְהַהִיא נִשְׁמָתָא סַלְקָא בְּכִסּוּפָא, בְּעָאקוּ דְּכֻלָּא, וְלָא יָהֲבִין לָהּ אֲתַר כְּמִלְּקַדְּמִין. וְעַל דָּא כְּתִיב, שׁוֹמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שׁוֹמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ. נַפְשׁוֹ וַדַּאי הַהִיא דַּהֲוַת מְמַלְּלָא, אִתְעֲבִידַת מַשְׁתּוּקָא,

לשון הקודש

נִקְרֵאת רוּחַ מְמַלְּלָא, שֶׁהֲרֵי לְכָל שְׁאָר הַנְּפָשׁוֹת אֵין רְשׁוּת לְדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, פְּרָט לָזוֹ.

וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה מַכְרִיזָה וְאוֹמֶרֶת: (תהלים לד) נְצוֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וְגוֹ', וְכָתוּב (משלי כא) שֹׁמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ וְגוֹ'. מִשּׁוּם שֶׁאִם שִׂפְתוֹתָיו וּלְשׁוֹנוֹ מְדַבְּרִים דְּבָרִים רָעִים, אוֹתָם הַדִּבּוּרִים עוֹלִים לְמַעְלָה, וּבְשָׁעָה שֶׁעוֹלִים, הַכֹּל מַכְרִיזִים וְאוֹמְרִים: הִסְתַּלְּקוּ מִסְּבִיב הַדִּבּוּר הָרָע שֶׁל פְּלוֹנִי! פַּנּוּ מָקוֹם לְדַרְכּוֹ שֶׁל הַנָּחָשׁ הַתַּקִּיף! אָז הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה עוֹבֶרֶת מִמֶּנּוּ וּמִסְתַּלֶּקֶת וְלֹא יְכוֹלָה לְדַבֵּר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לט) נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב.

וְאוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה עוֹלָה בְּבוּשָׁה, בַּצָּרָה שֶׁל הַכֹּל, וְלֹא נוֹתְנִים לָהּ מָקוֹם כְּמִקֹּדֶם. וְעַל זֶה כָּתוּב, שֹׁמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שֹׁמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ. נַפְשׁוֹ וַדַּאי. אוֹתָהּ שֶׁהָיְתָה מְדַבֶּרֶת, נֶעֱשְׂתָה מִשְׁתֶּקֶת

בְּגִין מִלּוּלָא בִישָׁא. וּכְדֵין חִוְיָא אִזְדְּמַן, דְּכֹלָּא לְאַתְרֵיהּ אִתְהַדָּר, וְכַד הַהִיא מִלָּה בִישָׁא סַלְקָא בְּאוֹרְחִין יְדִיעָן, וְשָׁאֲרִי קַמֵּיהּ דְּחִוְיָא תַּקִּיפָא, כַּמָּה רוּחִין מִתְעָרִין בְּעָלְמָא, וְרוּחָא נַחְתָּא מֵהַהוּא סִטְרָא, וְאַשְׁכַּח דְּהַהוּא בַּר נָשׁ אִתְעַר לֵיהּ בְּמִלָּה בִישָׁא, וְהָא רוּחָא מְמַלְּלָא קַדִּישָׁא אִתְעַבְּרָא מִגֵּיהּ, כְּדֵין שַׁרְיָא עֲלוֹי וְסָאִיב לֵיהּ, וּכְדֵין הוּא סָגִיר.

כַּמָּה דְּעוֹנְשָׁא דְּהַאי בַּר נָשׁ בְּגִין מִלָּה בִישָׁא. כַּךְ עוֹנְשֵׁיהּ בְּגִין מִלָּה טָבָא, דְּקָאתֵי לִידֵיהּ, וְיָכִיל לְמַלְּלָא, וְלָא מַלִּיל. בְּגִין דְּפָגִים לְהַהוּא רוּחָא מְמַלְּלָא, דְּהִיא אִתְתְּקָנַת לְמַלְּלָא לְעֵילָא, וּלְמַלְּלָא לְתַתָּא, וְכֹלָּא בִּקְדוּשָׁה. כָּל שֶׁכֵּן אִי עַמָּא אַזְלִין בְּאוֹרְחָא עֲקִימָא, וְהוּא יָכִיל לְמַלְּלָא לְהוּ וּלְאוֹכָחָא לְהוּ, וְשָׁתִיק וְלָא מַלִּיל, כַּמָּה דַּאֲמִינָא דִכְתִיב, נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וּכְאֵבִי נֶעְכָּר.

לשון הקודש

מִשּׁוּם הַדִּבּוּר הָרָע. וְאָז מִזְדַּמֵּן הַנָּחָשׁ, שֶׁהַכֹּל חוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ, וּכְשֶׁאוֹתוֹ הַדִּבּוּר הָרָע עוֹלֶה בִּדְרָכִים יְדוּעוֹת וְשׁוֹרֶה לִפְנֵי הַנָּחָשׁ הַתַּקִּיף, כַּמָּה רוּחוֹת מִתְעוֹרְרוֹת בָּעוֹלָם, וְרוּחַ יוֹרֶדֶת מֵהַצַּד הַהוּא, וּמוֹצֵאת אוֹתוֹ הָאִישׁ מְעוֹרֵר אוֹתוֹ בְּדִבּוּר רָע, וְהָרוּחַ הַמְמַלֶּלֶת הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ עוֹבֶרֶת מִמֶּנּוּ. אָז שׁוֹרָה עָלָיו וּמְטַמֵּאת אוֹתוֹ, וְאָז הוּא סָגוּר.

כַּמּוֹ שֶׁעָנְשׁוֹ שֶׁל הָאִישׁ הַזֶּה מִשּׁוּם דִּבּוּר רָע, כָּךְ עָנְשׁוֹ מִשּׁוּם דִּבּוּר טוֹב, שֶׁבָּא לְיָדוֹ וְיָכֹל לְדַבֵּר וְלֹא דִבֵּר. מִשּׁוּם שֶׁפָּגַם אוֹתָהּ הָרוּחַ הַמְמַלֶּלֶת, שֶׁהִיא מִתְקֶנֶת לְדַבֵּר לְמַעְלָה וּלְדַבֵּר לְמַטָּה, וְהַכֹּל בִּקְדֻשָּׁה. כָּל שֶׁכֵּן אִם הָעָם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ עֲקֻמָּה, וְהוּא יָכוֹל לְדַבֵּר לָהֶם וּלְהוֹכִיחַ

נֶעְבָּר בְּמַכְתְּשִׁין דִּמְסָאֲבוּתָא, וְדָא הוּא דְאָמַר דָּוִד (דף מ"ז ע"א) מַלְכָּא אַלְקֵי בְהַאי, וְאִתְפְּנֵי מִנַּיהּ, דִּכְתִיב, (תהלים כה) פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי. מַהוּ פְּנֵה אֵלַי. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (במדבר יב) וַיִּפֶן אַהֲרֹן. נַחְתּוּ רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי, וּנְשָׁקוּהוּ. אִזְדָּוְוגוּ כַּחֲדָא כָּל הַהוּא אוֹרְחָא, קָרָא רִבִּי חִיָּיא עָלַיְיהוּ, (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם.

נֶגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְאָדָם וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן. (ויקרא יג) אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הַאי נֶגַע, כָּל גַּוְונִין דִּילֵיהּ אִתְעֲרוּ בְּהוּ חַבְרַיָּיא, וְכַהֲנָא הָוָה יָדַע בְּהוּ לְדַכְיָא וּלְמִסָּאֲבָא, הָוָה יָדַע, אִינּוּן דַּהֲווֹ יִסּוּרִין דִּרְחִימוּתָא, אוֹ אִינּוּן דְּאִשְׁתְּכָחוּ בְּמַאן דְּמָאִים בֵּיהּ מָאֲרֵיהּ וְרָחִיק בֵּיהּ, דְּהָא לְפוּם אָרְחוֹי דְּבַר נָשׁ גָּרִים נֶגַע בְּעָלְמָא.

לשון הקודש

אוֹתָם, וְשׁוֹתֵק וְלֹא מְדַבֵּר, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁכָּתוּב נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וּכְאֵבִי נֶעְכָּר.

נֶעְבָּר בְּמַכּוֹת שֶׁל טֻמְאָה. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, מַלְקֶה בָּזֶה וּמִתְפַּנֶּה מִמֶּנּוּ, שֶׁכָּתוּב (תהלים פז) פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי. מַה זֶּה פְּנֵה אֵלַי? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יב) וַיִּפֶן אַהֲרֹן. יָרְדוּ רַבִּי חִיָּא וְרַבִּי יוֹסֵי וּנְשָׁקוּהוּ. הִתְחַבְּרוּ יַחַד כָּל אוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ. קָרָא עֲלֵיהֶם רַבִּי חִיָּא, (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם.

נֶגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְאָדָם וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַנֶּגַע הַזֶּה בְּכָל הַגְּוָנִים שֶׁלּוֹ הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, וְהַכֹּהֵן הָיָה יוֹדֵעַ בָּהֶם לְטַהֵר וּלְטַמֵּא, הָיָה יוֹדֵעַ אוֹתָם שֶׁהָיוּ יִסּוּרִים שֶׁל אַהֲבָה, אוֹ אוֹתָם שֶׁנִּמְצְאוּ בְּמִי שֶׁמָּאַס בּוֹ רִבּוֹנוֹ וְהִרְחִיק אוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי לְפִי דַּרְכֵּי הָאִישׁ גּוֹרֵם נֶגַע בָּעוֹלָם.

כְּתִיב (תהלים קמא) **אַל תַּט לִבִּי לְדָבָר רָע לְהִתְעוֹלֵל עֲלִילוֹת בְּרֶשַׁע, מִכָּאן תָּנֵינָן בְּאָרְחָא דְּבַר נָשׁ בָּעֵי לְמֵיהַךְ בָּהּ מַדְבְּרִין לֵיהּ. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַאי קְרָא קַשְׁיָא, וְכִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַסְטֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמֵהַךְ בְּאוֹרַח חַטָּאָה, וּלְמֶעְבַּד עוֹבָדִין בִּישִׁין, אִי הָכִי לֵית דִּינָא בְּעָלְמָא דָא, וְלָא בְּעָלְמָא דְאָתֵי, וְאוֹרַיְיתָא לָא אִתְתְּקָנַת, דִּכְתִיב בָּהּ אִם תִּשְׁמַע וְאִם לֹא תִשְׁמַע.**

אֶלָּא דָּוִד אַזְהַר לְלִבֵּיהּ, לְדַבְּרָא לֵיהּ בְּאוֹרַח קְשׁוֹט, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (דברים ד) **וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ. מַאי וַהֲשֵׁבוֹתָ. אֶלָּא זִמְנָא חַד, וּתְרֵין, וּתְלַת, לְאַהְדָּרָא לָקָבְלֵיהּ, וּלְדַבְּרָא, וּלְאַזְהָרָא לֵיהּ. וְהָכִי קָאָמַר לֵיהּ, אַל תַּט לִבִּי לְדָבָר רָע, לְלִבֵּיהּ קָאָמַר דָּוִד** (כְּלוֹמַר) **אַל תַּט לְפוּם אוֹרְחוֹי דְּבַר נָשׁ** (נ"א וְהָכִי קָאָמַר לֵיהּ, לִבִּי, אַל תַּט לְדָבָר רָע דְּהָא דָבָר) **רָע גָּרִים נָגַע בְּעָלְמָא, וְדִינָא**

לשון הקודש

כָּתוּב (תהלים קמא) אַל תַּט לִבִּי לְדָבָר רָע לְהִתְעוֹלֵל עֲלִלוֹת בְּרֶשַׁע. מִכָּאן שָׁנִינוּ, בְּדֶרֶךְ שֶׁבָּהּ רוֹצֶה אָדָם לָלֶכֶת, בָּהּ מַנְהִיגִים אוֹתוֹ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַזֶּה קָשֶׁה, וְכִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַסְטֶה אֶת הָאָדָם לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ שֶׁל חֵטְא וְלַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים רָעִים? אִם כָּךְ, אֵין דִּין בְּזֶה הָעוֹלָם וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא, וְהַתּוֹרָה לֹא מִתְקֶנֶת, שֶׁכָּתוּב בָּהּ אִם תִּשְׁמַע וְאִם לֹא תִשְׁמַע!

אֶלָּא דָּוִד הִזְהִיר אֶת לִבּוֹ לְהַנְהִיגוֹ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ד) וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ. מַה זֶּה וַהֲשֵׁבֹתָ? אֶלָּא פַּעַם אַחַת וּפַעֲמַיִם וְשָׁלֹשׁ לַחֲזֹר כְּנֶגְדּוֹ, וּלְהוֹלִיךְ וּלְהַזְהִיר אוֹתוֹ. וְכָךְ אָמַר לוֹ: אַל תַּט לִבִּי לְדָבָר רָע. לְלִבּוֹ אָמַר דָּוִד, (כְּלוֹמַר) אַל תַּטֶּה

שַׁרְיָא בְּעָלְמָא, וְהַיְינוּ נֶגַע צָרַעַת.

נֶגַע צָרַעַת, הָא אִתְּעָרוּ חַבְרַיָּיא, אֲבָל צָרַעַת כְּתַרְגּוּמוֹ, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מָאי כְּתַרְגּוּמוֹ. סְגִירוּ, דְּסָגִיר וְלָא פָּתַח, וְכַד סָגִיר הוּא וְלָא פָּתַח, נֶגַע הוּא דְּאִקְרֵי. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, דְּלָא מִסְתַּפְּקִין אֲבָהָן, כָּל שֶׁכֵּן בְּנִין. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב נֶגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם, בָּאָדָם מַמָּשׁ, וּמִכָּאן נָחִית לְמַאן דְּנָחִית, אִשְׁתְּכַח נֶגַע לְכֹלָּא, מֵהַהוּא סְגִירוּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וַדַּאי דָּא הוּא רָזָא דְּמִלָּה, דִּכְתִיב, (איכה ב) נִאֲר מִקְדָּשׁוֹ. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דִּבְנֵי עָלְמָא גָּרְמוּ הַאי, דִּכְתִיב, (במדבר יט) אֶת מִקְדַּשׁ יְיָ' טִמֵּא, טִמֵּא מַמָּשׁ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, טִמֵּא, מִשּׁוּם דְּאִסְתַּלְקַת (שְׁכִינְתָּא מִנֵּיהּ) מָאן דְּאִסְתַּלָּק, וְחִוְיָא תַקִּיפָא שַׁרְיָא, וְאָטִיל זוֹהֲמָא, וְסָאִיב לְמַאן

לשון הקודש

לְפִי דַּרְכֵּי הָאָדָם (וְכָךְ אָמַר לוֹ: לִבִּי, אַל תֵּט לְדָבָר רָע. שֶׁהֲרֵי דָּבָר) רָע גּוֹרֵם נֶגַע בָּעוֹלָם, וְהַדִּין שׁוֹרֶה בָּעוֹלָם, וְהַיְנוּ נֶגַע צָרַעַת.

נֶגַע צָרַעַת, הִנֵּה הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, אֲבָל צָרַעַת כְּתַרְגּוּמוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶּה כְּתַרְגּוּמוֹ? הַסְּגָרָה, שֶׁסּוֹגֵר וְלֹא פּוֹתֵחַ. וּכְשֶׁהוּא סוֹגֵר וְלֹא פּוֹתֵחַ, הוּא נִקְרָא נֶגַע. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, שֶׁאֵין הָאָבוֹת נֶהֱנִים, כָּל שֶׁכֵּן הַבָּנִים, וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב נֶגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם, בָּאָדָם מַמָּשׁ, וּמִכָּאן יוֹרֵד לְמִי שֶׁיּוֹרֵד. נִמְצָא נֶגַע לַכֹּל מֵאוֹתָהּ הַהַסְגָּרָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וַדַּאי זֶהוּ סוֹד הַדָּבָר, שֶׁכָּתוּב (איכה ב) נִאֲר מִקְדָּשׁוֹ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁבְּנֵי הָעוֹלָם גָּרְמוּ אֶת זֶה, שֶׁכָּתוּב (במדבר יט) אֶת מִקְדַּשׁ ה' טִמֵּא, טִמֵּא מַמָּשׁ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, טִמֵּא, מִשּׁוּם שֶׁהִסְתַּלְקָה (הַשְּׁכִינָה מִמֶּנּוּ) מִי שֶׁהִסְתַּלְקָה,

דְּסָאִיב, וְכֻלְּהוּ בְּגִין חוֹבֵי עָלְמָא.

תָּאנֵי, כַּד שָׁאֲרֵי חִוְיָא (תַּקִּיפָא) לְאִתְגַּלָּאָה, מִסְתַּלְּקִין סַמְכִין וּבְנְיָינִין וּמִתְעַבְּרִין, וְאָתֵי חִוְיָא תַּקִּיפָא וְאָטִיל זוֹהֲמָא, וּכְדֵין אִשְׁתְּכַח מַקְדְּשָׁא מִסְאָב, מָאן מַקְדְּשָׁא. כְּמָה דְּאִתְּמַר (ויקרא יד) וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזָּתְכֶם. וּכְתִיב (בראשית ג) וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ' אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה. אֶל הָאִשָּׁה מַמָּשׁ, דְּאֲתַר מַקְדְּשָׁא אִתְאַחִיד בְּגַוָּהּ, וְהַיְינוּ אֶת מִקְדַּשׁ יְיָ' טִמֵּא בְּגִין חוֹבוֹי, מִשּׁוּם דְּאִתְגַּלְיָא חִוְיָא תַּקִּיפָא.

מָאן חוֹבוֹי. דָּא לִישָׁנָא בִישָׁא, דִּבְגִין לִישָׁנָא בִישָׁא, חִוְיָא אִזְדַּמַּן, בֵּין לְעֵילָא בֵּין לְתַתָּא, דִּכְתִיב, (במדבר כא) וַיְשַׁלַּח יְיָ' בָּעָם אֵת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים. הַשּׂוֹרְפִים אוֹ הַשְּׂרוּפִים לָא כְתִיב, אֶלָּא

לשון הקודש

וְהַנָּחָשׁ הַתַּקִּיף שָׁרוּי וּמַטִּיל זֻהֲמָא, וּמְטַמֵּא אֶת מִי שֶׁמְּטַמֵּא, וְכֻלָּם מִשּׁוּם חֲטָאֵי הָעוֹלָם.

לָמַדְנוּ, כְּשֶׁמַּתְחִיל הַנָּחָשׁ (הַחָזָק) לְהִתְגַּלּוֹת, מִסְתַּלְּקִים הַבִּנְיָנִים וְהָעִמּוּדִים וְעוֹבְרִים, וּבָא הַנָּחָשׁ הַתַּקִּיף וּמַטִּיל זֻהֲמָא, וְאָז נִמְצָא הַמִּקְדָּשׁ טָמֵא. מִי הַמִּקְדָּשׁ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם. וְכָתוּב (בראשית ג) וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה. אֶל הָאִשָּׁה מַמָּשׁ, שֶׁמְּקוֹם הַמִּקְדָּשׁ נֶאֱחָז בְּתוֹכָהּ, וְהַיְנוּ אֶת מִקְדַּשׁ ה' טִמֵּא, מִשּׁוּם חֶטְאוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהִתְגַּלָּה הַנָּחָשׁ הַתַּקִּיף.

מַה חֶטְאוֹ? זֶה לָשׁוֹן הָרָע, שֶׁבִּגְלַל לָשׁוֹן הָרָע הַנָּחָשׁ מִזְדַּמֵּן, בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב (במדבר כא) וַיְשַׁלַּח ה' בָּעָם אֵת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים. הַשּׂוֹרְפִים אוֹ

הַשְּׂרָפִים, מָאן שְׂרָפִים. דִּכְתִיב (תהלים עד) רָאשֵׁי תַנִּינִים (תְּרֵי, חַד אִתְּאַחִיד לְעֵילָא, וְחַד לְתַתָּא) (ס"א תְּרֵי, חַד אִתְּחַזַּרוּ לְזִמְנִין) וּכְתִיב (ישעיה ו) שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ, מִמַּעַל לוֹ וַדָּאי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (איוב א) לְהִתְיַצֵּב עַל יְיָ', וּכְדֵין סְגִירוּ בְּכֹלָּא, וְלֵית מָאן דְּפָתַח, וְעַל דָּא כְּתִיב (משלי ל) כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ וְגוֹ', מָאי מְנָאָפֶת. מְנָאָפֶת מַמָּשׁ וַדָּאי, אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ וְאָמְרָה לֹא פָעַלְתִּי אָוֶן.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בִּרְעוּתָא דְכֹלָּא לָא אִשְׁתְּכַח לְתַתָּא, אֶלָּא בְּגִין דְּאִשְׁתְּכַח לְעֵילָא. וּלְעֵילָא לָא אִשְׁתְּכַח, אֶלָּא כַּד אִשְׁתְּכַח לְתַתָּא בְּחוֹבֵי עָלְמָא, דְּיַלְפִּינָן דְּכֹלָּא תַלְיָיא הַאי בְּהַאי, וְהַאי בְּהַאי.

וְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ וְגוֹ'. (ויקרא יג) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר (קהלת ב) וְרָאִיתִי אָנִי שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה

לשון הקודש

הַשְּׂרוּפִים לֹא כָתוּב, אֶלָּא הַשְּׂרָפִים. מִי הַשְּׂרָפִים? שֶׁכָּתוּב (תהלים עד) רָאשֵׁי תַנִּינִים, (שְׁנַיִם. אֶחָד נֶאֱחַז לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה) (שְׁנַיִם, אֶחָד חוֹזְרִים לִפְעָמִים) וְכָתוּב (ישעיה ו) שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ, מִמַּעַל לוֹ וַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב א) לְהִתְיַצֵּב עַל ה', וְאָז הַסְּגָרָה בַּכֹּל, וְאֵין מִי שֶׁפּוֹתֵחַ. וְעַל זֶה כָּתוּב, (משלי ל) כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ וְגוֹ'. מַה זֶּה מְנָאָפֶת? מְנָאָפֶת מַמָּשׁ וַדַּאי, אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ וְאָמְרָה לֹא פָעַלְתִּי אָוֶן.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בָּרָצוֹן שֶׁל הַכֹּל לֹא נִמְצָא לְמַטָּה, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁנִּמְצָא לְמַעְלָה. וּלְמַעְלָה לֹא נִמְצָא, אֶלָּא כְּשֶׁנִּמְצָא לְמַטָּה בַּחֲטָאֵי הָעוֹלָם, שֶׁלָּמַדְנוּ שֶׁהַכֹּל תָּלוּי זֶה בָּזֶה, וְזֶה בָּזֶה. וְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּיא

מִן הַסִּכְלוּת וְגוֹ', בְּכַמָּה אֲתַר אִסְתַּכַּלְנָא בְּמִלּוֹי דִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, וְאָשְׁגַּחְנָא בְּחָכְמְתָא (דף מ"ז ע"ב) סַגִּיאָה דִילֵיהּ, וְאַסְתִּים מִלּוֹי בְּגוֹ, לְגוֹ הֵיכָלָא קַדִּישָׁא. הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, אֲמַאי אָמַר וְרָאִיתִי אָנִי, וְכִי שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא לָא יַדְעֵי וְלָא חָמָאן דָּא. אֲפִילּוּ מָאן דְּלָא יָדַע חָכְמָתָא מִן יוֹמוֹי, וְלָא אַשְׁגַּח בָּהּ, יָדַע הַאי שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן הַסִּכְלוּת כִּיתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ. וְהוּא שָׁבַח גַּרְמֵיהּ וְאָמַר וְרָאִיתִי אָנִי.

אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, מָאן חַכִּים כִּשְׁלֹמֹה דִּבְשִׁבְעָה דַרְגִּין דְּחָכְמָה אִתְקְרֵי כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. שִׁיתָּא יוֹמִין לְעֵילָא, שְׁבִיעָאָה עִלָּאָה עָלַיְיהוּ. שִׁיתָּא יוֹמִין לְתַתָּא, שְׁבִיעָאָה עָלַיְיהוּ. שִׁיתָּא דַרְגִּין לְכוּרְסְיָיא, הוּא עַל כּוּרְסְיָיא, דִּכְתִיב, (דברי הימים א,

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ב) וְרָאִיתִי אָנִי שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן הַסִּכְלוּת וְגוֹ'. בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת הִסְתַּכַּלְתִּי בְּדִבְרֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ וְהִשְׁגַּחְתִּי בַּחָכְמָה הָרַבָּה שֶׁלּוֹ, וְהִסְתִּיר דְּבָרָיו בְּתוֹכוֹ, לְתוֹךְ הַהֵיכָל הַקָּדוֹשׁ. בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, לָמָּה אָמַר וְרָאִיתִי אָנִי? וְכִי שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא רוֹאִים אֶת זֶה? אֲפִלּוּ מִי שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ חָכְמָה מִיָּמָיו וְלֹא הִשְׁגִּיחַ בָּהּ, יוֹדֵעַ אֶת זֶה שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן הַסִּכְלוּת כִּיתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ, וְהוּא מְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ וְאוֹמֵר וְרָאִיתִי אָנִי?

אֶלָּא כָּךְ לָמַדְנוּ, מִי חָכָם כְּמוֹ שְׁלֹמֹה, שֶׁבְּשֶׁבַע דְּרָגוֹת שֶׁל חָכְמָה נִקְרָא כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. שִׁשָּׁה יָמִים לְמַעְלָה, שְׁבִיעִי עֶלְיוֹן עֲלֵיהֶם. שִׁשָּׁה יָמִים לְמַטָּה, שְׁבִיעִי עֲלֵיהֶם. שֵׁשׁ דְּרָגוֹת לַכִּסֵּא, הוּא עַל הַכִּסֵּא, שֶׁכָּתוּב וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה'

כט) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא יְיָ׳ לְמֶלֶךְ. שִׁבְעָה כִּתְרִין דְּיוֹמִין לְעֵילָא, וּכְדֵין לָקָבְלֵיהוֹן שִׁבְעָה שְׁמָהָן לִשְׁלֹמֹה. לְאִתְחַזָּאָה בֵּיהּ חָכְמָתָא קַדִּישָׁא. וּבְגִין כָּךְ אִתְקְרֵי שֶׁבַע שְׁמָהָן: שְׁלֹמֹה. יְדִידְיָה. אָגוּר. בֶּן יָקֶה. לְמוּאֵל, אִיתִיאֵל, קֹהֶלֶת.

וְאָמַר שִׁבְעָה הֲבָלִים. וּמַה דְּאִיהוּ חָמָא לָא חָמָא בַּר נָשׁ אַחֲרָא, וְכַד כְּנַשׁ חָכְמָתָא וְאִסְתַּלָּק בְּדַרְגִּין דְּחָכְמָתָא, אִקְרֵי קֹהֶלֶת. וְשִׁבְעָה הֲבָלִין אָמַר, לָקָבֵיל שִׁבְעָה כִּתְרִין דִּלְעֵילָא, וְכָל הֶבֶל קָלָא אִתְעָבִיד מִגֵּיהּ, וְעָלְמָא לָא מִתְקַיְּימָא אֶלָּא בַּהֶבֶל.

וְתָאנָא מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, הֶבֶל אַפִּיק קָלָא בְּרוּחָא וּמַיָּא דְּבֵיהּ, וְלֵית קָלָא אֶלָּא בַּהֶבֶל. וְתָאנָא בְּשִׁבְעָה הֲבָלִין אִתְקַיְּימִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין. וְתָאנֵי רִבִּי יִצְחָק, תָּא חֲזֵי, דְּעַל הֶבֶל

לשון הקודש

לְמֶלֶךְ. שִׁבְעָה כִּתְרִים שֶׁל יָמִים לְמַעְלָה, וְאָז כְּנֶגְדָּם שִׁבְעָה שֵׁמוֹת לִשְׁלֹמֹה, לְהַרְאוֹת בּוֹ הַחָכְמָה הַקְּדוֹשָׁה. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא שִׁבְעָה שֵׁמוֹת: שְׁלֹמֹה. יְדִידְיָה. אָגוּר. בֶּן יָקֶה. לְמוּאֵל. אִיתִיאֵל. קֹהֶלֶת. **וְאָמַר** שִׁבְעָה הֲבָלִים. וּמַה שֶּׁהוּא רָאָה לֹא רָאָה אָדָם אַחֵר, וּכְשֶׁכִּנֵּס חָכְמָה וְהִתְעַלָּה לְדַרְגּוֹת הַחָכְמָה, נִקְרָא קֹהֶלֶת. וְשִׁבְעָה הֲבָלִים אָמַר, כְּנֶגֶד שִׁבְעָה כִּתְרִים שֶׁלְּמַעְלָה, וְכָל הֶבֶל נַעֲשָׂה מִמֶּנּוּ קוֹל, וְהָעוֹלָם אֵינוֹ מִתְקַיֵּם אֶלָּא בְּהֶבֶל. **וְלָמַדְנוּ** מִשְּׁמוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַהֶבֶל מוֹצִיא קוֹל בְּרוּחַ וּמַיִם שֶׁבּוֹ, וְאֵין קוֹל אֶלָּא עִם הֶבֶל. וְלָמַדְנוּ, בְּשִׁבְעָה הֲבָלִים מִתְקַיְּמִים הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. וְלָמַד רַבִּי יִצְחָק, בֹּא תִרְאֶה שֶׁעַל הַהֶבֶל

מִתְקַיֵּים עָלְמָא, דְּאִלְמָלֵא לָא הָוָה הֶבֶל דְּנָפִיק מִפּוּמָא, לָא אִתְקַיָּים בַּר נָשׁ אֲפִילוּ שַׁעֲתָא חָדָא.

כְּגַוְונָא דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה מִלּוֹי, דְּעָלְמָא מִתְקַיְּימָא בְּהוּ, דְּהַאי הֶבֶל דְּמִתְקַיֵּים בֵּיהּ עָלְמָא. וְהַאי הֶבֶל דְּמִתְקַיֵּים בֵּיהּ עָלְמָא, מֵהֲבָלִים דִּלְעֵילָא קָאָתֵי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב הֲבֵל הֲבָלִים, הֲבֵל מֵהֲבָלִים דִּלְעֵילָא. וְכָל מִלּוֹי הָכִי הֲווֹ. וּבַהֲבָלִים דִּלְעֵילָא כְּתִיב, (דברים ח) כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי יְיָ' יִחְיֶה הָאָדָם. מָאי מוֹצָא פִי יְיָ'. דָּא הֲבָלִים דִּלְעֵילָא.

וְתַנְיָא, וְרָאִיתִי אָנִי שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן הַסִּכְלוּת. מִן הַסִּכְלוּת מַמָּשׁ, אָתֵי תוֹעַלְתָּא לְחָכְמְתָא, דְּאִלְמָלֵא לָא אִשְׁתְּכַח שְׁטוּתָא בְּעָלְמָא, לָא אִשְׁתְּמוֹדְעָא חָכְמָתָא וּמִלּוֹי. וְתָאנָא חִיּוּבָא הוּא עַל בַּר נָשׁ דְּאוֹלִיף חָכְמָתָא, לְמֵילַף

לשון הקודש

מִתְקַיֵּים הָעוֹלָם, שֶׁאִלְמָלֵא לֹא הָיָה הֶבֶל שֶׁיּוֹצֵא מִן הַפֶּה, לֹא הִתְקַיֵּים אָדָם אֲפִלּוּ שָׁעָה אַחַת.

כְּמוֹ כֵּן אָמַר שְׁלֹמֹה דְּבָרָיו, שֶׁהָעוֹלָם מִתְקַיֵּים בָּהֶם, שֶׁבַּהֶבֶל הַזֶּה מִתְקַיֵּים הָעוֹלָם. וְהַהֶבֶל הַזֶּה שֶׁמִּתְקַיֵּים בּוֹ הָעוֹלָם, בָּא מִן הַהֲבָלִים שֶׁלְּמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הֲבֵל הֲבָלִים, הֶבֶל מֵהַהֲבָלִים שֶׁלְּמַעְלָה, וְכָל דְּבָרָיו הָיוּ כָּךְ. וּבַהֲבָלִים שֶׁלְּמַעְלָה כָּתוּב, (דברים ח) כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי ה' יִחְיֶה הָאָדָם. מַה זֶּה מוֹצָא פִי ה'? זֶה הַהֲבָלִים שֶׁלְּמַעְלָה.

וְלָמַדְנוּ, וְרָאִיתִי אָנִי שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן הַסִּכְלוּת. מִן הַסִּכְלוּת מַמָּשׁ בָּאָה תוֹעֶלֶת לַחָכְמָה. שֶׁאִלְמָלֵא לֹא נִמְצְאָה שְׁטוּת בָּעוֹלָם, לֹא נוֹדְעָה הַחָכְמָה וּדְבָרֶיהָ. וְלָמַדְנוּ, חִיּוּב הוּא עַל אָדָם שֶׁלָּמַד חָכְמָה לִלְמֹד מְעַט מִן הַשְּׁטוּת

זְעֵיר מִן שְׁטוּתָא, וּלְמִנְדַּע לָהּ. בְּגִין דְּאָתֵי תּוֹעַלְתָּא לְחָכְמְתָא בְּגִינֵיהּ. כְּמָה דְאַתְיָא תּוֹעַלְתָּא לִנְהוֹרָא מֵחֲשׁוֹכָא, דְּאִלְמָלֵא חֲשׁוֹכָא לָא אִשְׁתְּמוֹדַע נְהוֹרָא. וְלָא אַתְיָא (נ"א אִתְחַזְיָא) תּוֹעַלְתָּא לְעָלְמָא מִנֵּיהּ.

תָּנָא שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה, לַחָכְמָה סְתָם. דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְרִבִּי אַבָּא, תָּא חֲזֵי רָזָא דְּמִלָּה, לָא נָהִיר חָכְמָתָא דִלְעֵילָא, וְלָא אִתְנְהִיר, אֶלָּא בְּגִין שְׁטוּתָא דְּאִתְעַר מֵאַתַר אַחֲרָא, וְאִלְמָלֵא הַאי, נְהִירוּ וּרְבוּ סַגִּיא וְיַתִּיר לָא הָוָה (לֶהֱוֵי), וְלָא אִתְחַזְיָא תּוֹעַלְתָּא דְחָכְמְתָא. וּבְגִין שְׁטוּתָא אִתְנְהִיר יַתִּיר, וּנְהִירִין לֵיהּ יַתִּיר, הָדָא הוּא דִכְתִיב שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה, לַחָכְמָה סְתָם, מִן הַסִּכְלוּת סְתָם. וְכַךְ לְתַתָּא, אִלְמָלֵא לָא הָוָה שְׁטוּתָא שְׁכִיחַ בְּעָלְמָא, לָא הֲוֵי חָכְמָתָא שְׁכִיחַ בְּעָלְמָא.

לשון הקודש

וְלָדַעַת אוֹתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁבָּאָה תּוֹעֶלֶת לַחָכְמָה בִּשְׁבִילוֹ, כְּמוֹ שֶׁבָּאָה תּוֹעֶלֶת לָאוֹר מִן הַחֲשֵׁכָה. שֶׁאִלְמָלֵא הַחֲשֵׁכָה לֹא נוֹדָע הָאוֹר, וְלֹא בָאָה (נִרְאֵית) לָעוֹלָם תּוֹעֶלֶת מִמֶּנּוּ.

שָׁנָה, שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה, לַחָכְמָה סְתָם. שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבִּי אַבָּא, בֹּא וּרְאֵה סוֹד הַדָּבָר, לֹא מְאִירָה הַחָכְמָה שֶׁלְּמַעְלָה וְלֹא נְאוֹרָה אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַשְּׁטוּת שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת מִמָּקוֹם אַחֵר, וְאִלְמָלֵא זֶה, אוֹר וּמִשְׁחָה רַבָּה וְיוֹתֵר לֹא הָיְתָה (לִהְיוֹת), וְלֹא נִרְאֵתָה תּוֹעַלְתָּהּ שֶׁל הַחָכְמָה, וּמִשּׁוּם הַשְּׁטוּת מֵאִיר יוֹתֵר, וּמְאִירִים לוֹ יוֹתֵר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה, לַחָכְמָה סְתָם, מִן הַסִּכְלוּת סְתָם. וְכָךְ לְמַטָּה, אִלְמָלֵא לֹא הָיְתָה שְׁטוּת מְצוּיָה בָּעוֹלָם, לֹא הָיְתָה הַחָכְמָה מְצוּיָה בָּעוֹלָם.

וְהַיְינוּ דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, כַּד הֲווֹ יַלְפִּין מִגֵּיהּ חַבְרַיָּיא רָזֵי דְּחָכְמְתָא, הָוָה מְסַדֵּר קָמַיְיהוּ פִּרְקָא דְּמִלֵּי דִּשְׁטוּתָא, בְּגִין דְּיֵיתֵי תוּעַלְתָּא לְחָכְמְתָא בְּגִינֵיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (קהלת י) **יָקָר מֵחָכְמָה וּמִכָּבוֹד סִכְלוּת מְעַט, מִשּׁוּם דְּהִיא תִקּוּנָא דְּחָכְמְתָא, וִיקָרָא דְּחָכְמְתָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, וְלִבִּי נוֹהֵג בַּחָכְמָה וְלֶאֱחוֹז בְּסִכְלוּת.**

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר יָקָר מֵחָכְמָה וּמִכָּבוֹד, כְּלוֹמַר יְקָרָא דְּחָכְמְתָא וְנוּי דִּילָהּ, וִיקָרָא דְּכָבוֹד דִּלְעֵילָא, מָאי הִיא. סִכְלוּת מְעַט. זְעֵיר דִּשְׁטוּתָא אַחְזֵי וְגַלֵּי יְקָרָא דְּחָכְמְתָא וְכָבוֹד דִּלְעֵילָא, יַתִּיר מִכָּל אָרְחִין דְּעָלְמָא.

כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ, תּוּעַלְתָּא דִּנְהוֹרָא לָא אַתְיָיא (נ"א אִתְחַזְיָא) **אֶלָּא מִן חֲשׁוֹכָא.** (וּלְעוֹלָם)

לשון הקודש

וְהַיְינוּ שֶׁרַב הַמְנוּנָא סָבָא, כְּשֶׁהָיוּ לוֹמְדִים מִמֶּנּוּ הַחֲבֵרִים סוֹדוֹת הַחָכְמָה, הָיָה מְסַדֵּר לִפְנֵיהֶם פֶּרֶק שֶׁל דִּבְרֵי שְׁטוּת, כְּדֵי שֶׁתָּבֹא תוֹעֶלֶת לַחָכְמָה בִּשְׁבִילוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (קהלת י) יָקָר מֵחָכְמָה וּמִכָּבוֹד סִכְלוּת מְעָט, מִשּׁוּם שֶׁהִיא הַתִּקּוּן שֶׁל הַחָכְמָה וּכְבוֹד הַחָכְמָה. וְעַל זֶה כָּתוּב, וְלִבִּי נֹהֵג בַּחָכְמָה וְלֶאֱחֹז בְּסִכְלוּת.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, יָקָר מֵחָכְמָה וּמִכָּבוֹד, כְּלוֹמַר, כְּבוֹד הַחָכְמָה וְהַנּוּי שֶׁלָּהּ וְהַיְקָר שֶׁל הַכָּבוֹד שֶׁלְּמַעְלָה מַה הוּא? סִכְלוּת מְעָט, מְעַט שֶׁל שְׁטוּת, מַרְאֶה וּמְגַלֶּה אֶת כְּבוֹד הַחָכְמָה וְהַכָּבוֹד שֶׁל מַעְלָה יוֹתֵר מִכָּל דַּרְכֵּי הָעוֹלָם.

כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ, תּוֹעֶלֶת הָאוֹר

תִּקּוּנָא דְּחִוָּרָא מָאי הִיא. אוּכְמָא, אִלְמָלֵא אוּכְמָא לָא אִשְׁתְּמוֹדַע חִוָּרָא, וּבְגִין אוּכְמָא, אִסְתָּלִיק חִוָּרָא וְאִתְיַקָּר. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מָשָׁל לְמָתוֹק בְּמַר, דְּלָא יָדַע אֱינָשׁ טַעֲמָא דִּמְתִיקָא, עַד דְּטָעִים מְרִירָא, מָאן עָבִיד לְהַאי מְתִיקָא. הֲוֵי אוֹמֵר הַאי מְרִירָא. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (קהלת ז) גַּם אֶת זֶה לְעוּמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. וּכְתִיב (דף מ"ח ע"א) (קהלת ז) טוֹב אֲשֶׁר תֶּאֱחֹז בָּזֶה וְגַם מִזֶּה אַל תָּנַח יָדֶךָ.

תָּאנָא בְּכַמָּה דַרְגִּין אִתְקְרֵי בַּר נָשׁ: אָדָם, גֶּבֶר, אֱנוֹשׁ, אִישׁ. גָּדוֹל שֶׁבְּכֻלָּם אָדָם. (מִשּׁוּם) דִּכְתִיב, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. וּכְתִיב (בראשית ט) כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. וְלָא כְתִיב, גֶּבֶר, אֱנוֹשׁ, אִישׁ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִי הָכִי, וְהָא כְתִיב (ויקרא א) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיְיָ'. (וְלָא גֶּבֶר, אֱנוֹשׁ, אִישׁ) מָאן בָּעֵי

לשון הקודש

לֹא בָּאָה (נִרְאֵית) אֶלָּא מִתּוֹךְ הַחֲשֵׁכָה. (וּלְעוֹלָם) תִּקּוּן הַלָּבָן מַהוּ? הַשָּׁחֹר. אִלְמָלֵא הַשָּׁחֹר לֹא נוֹדָע הַלָּבָן, וּמִשּׁוּם הַשָּׁחֹר מִתְעַלֶּה הַלָּבָן וּמִתְיַקֵּר. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מָשָׁל לְמָתוֹק בְּמַר, שֶׁאֵין יוֹדֵעַ אִישׁ טַעַם הַמָּתוֹק עַד שֶׁטּוֹעֵם אֶת הַמַּר. מִי עוֹשֶׂה אֶת זֶה מָתוֹק? הֲוֵה אוֹמֵר זֶה הַמַּר. וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (שם ז) גַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. וְכָתוּב טוֹב אֲשֶׁר תֶּאֱחֹז בָּזֶה וְגַם מִזֶּה אַל תַּנַּח אֶת יָדֶךָ.

שָׁנִינוּ, בְּכַמָּה דַרְגּוֹת נִקְרָא בֶּן אָדָם: אָדָם, גֶּבֶר, אֱנוֹשׁ, אִישׁ. גָּדוֹל שֶׁבְּכֻלָּם אָדָם, (מִשּׁוּם) שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. וְכָתוּב (שם ט) כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. וְלֹא כָתוּב גֶּבֶר, אֱנוֹשׁ, אִישׁ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,

לְמִקְרַב קָרְבְּנָא. מָאן דְּאִיהוּ חַטָּאָה וּכְתִיב אָדָם.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק תָּא חֲזֵי, קִיּוּמָא דְעָלְמָא דְעִלָּאִין וְתַתָּאִין, הוּא קָרְבְּנָא. נַיְיחָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּמַאן אִתְחֲזֵי לְמִקְרַב קַמֵּיהּ הַאי נַיְיחָא, הֲוֵי אוֹמֵר הַאי אָדָם, דְּיַקִּירָא מִכֹּלָּא. אָמַר לֵיהּ אִי הָכִי, הָא כְתִיב, אָדָם כִּי יִהְיֶה בְעוֹר בְּשָׂרוֹ וְגוֹ', וְהָיָה בְעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנֶגַע צָרָעַת. אָמַר לֵיהּ, לְהַאי בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַכָּאָה יַתִּיר מִכֹּלָּא, דְּמַאן דְּאִיהוּ בְדַרְגָּא עִלָּאָה דְכֻלְּהוּ, לָא לִיתִיב הָכֵי.

וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב בָּאָדָם, וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן. וּבָא לָא כְתִיב, אֶלָּא וְהוּבָא, דְּכָל מָאן דְּחָמֵי לֵיהּ, אִתְחַיָּיב בֵּיהּ לְאַקְרוֹבֵי קָמֵי כַּהֲנָא, דְּדִיוּקְנָא קַדִּישָׁא לָא לֵיתִיב הָכִי. וּכְתִיב אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בוֹ

לשון הקודש

אִם כָּךְ, וַהֲרֵי כָּתוּב (ויקרא א) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַה'. מִי צָרִיךְ לְהַקְרִיב קָרְבָּן? מִי שֶׁהוּא חוֹטֵא, וְכָתוּב אָדָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא רְאֵה, קִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים הוּא קָרְבָּן, הַנַּחַת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמִי רָאוּי לְהַקְרִיב לְפָנָיו אֶת הַנַּחַת הַזּוֹ? הֲוֵה אוֹמֵר זֶה אָדָם, שֶׁיָּקָר מִן הַכֹּל. אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ, הִנֵּה כָּתוּב, אָדָם כִּי יִהְיֶה בְעוֹר בְּשָׂרוֹ וְגוֹ', וְהָיָה בְעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנֶגַע צָרָעַת. אָמַר לוֹ, אֶת זֶה צָרִיךְ לְטַהֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מֵהַכֹּל, שֶׁמִּי שֶׁהוּא בְּדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה שֶׁל כֻּלָּם, לֹא יֵשֵׁב כָּךְ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בָּאָדָם, וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן. וּבָא לֹא כָּתוּב, אֶלָּא וְהוּבָא. שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹאֶה אוֹתוֹ, מִתְחַיֵּב בּוֹ לְהַקְרִיבוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֵן, שֶׁהַדְּמוּת הַקְּדוֹשָׁה לֹא תֵשֵׁב

נָגַע וְגוֹ', וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרָם בֶּהָרוֹת וְגוֹ', וְלָא כְּתִיב בְּהוּ וְהוּבָא.

אָמַר לֵיהּ, וְהָא כְּתִיב (במדבר יב) וְהָאִישׁ מֹשֶׁה, (שמות לב) כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ, אֲמַאי לָא אִקְרֵי אָדָם. אָמַר לֵיהּ מִשּׁוּם דְּאִקְרֵי עֶבֶד לְמַלְכָּא, דִּכְתִיב, (במדבר יב) לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה. (יהושע א) מֹשֶׁה עַבְדִּי. וְאוֹף הָכִי אִקְרֵי אִישׁ לְגַבֵּי אָדָם דִּלְעֵילָא. אָמַר לֵיהּ אִי הָכִי, וְהָא כְּתִיב (שמות טו) יְיָ' אִישׁ מִלְחָמָה, וְלָא כְּתִיב אָדָם. אָמַר לֵיהּ (תהלים כה) סוֹד יְיָ' לִירֵאָיו. אָמַר לֵיהּ אִי הָכִי אֲנָא בֵּינַיְיהוּ (ס"א יָתִיב) אָתִיבוּ בְּכֹלָּא, וּבַאֲתַר דָּא לָא זָכִינָא.

אָמַר לֵיהּ זִיל לְרִבִּי אַבָּא, דַּאֲנָא אוֹלִיפְנָא מִנֵּיהּ עַל מְנָת דְּלָא לְגַלָּאָה. אָזַל לְגַבֵּי דְרִבִּי אַבָּא, אַשְׁכַּחֵיהּ דְּהֲוָה דָרִישׁ וְאָמַר, אֵימָתַי אִתְקְרֵי

לשון הקודש

כָּךְ. וְכָתוּב אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בוֹ נָגַע וְגוֹ', וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרָם בֶּהָרֹת וְגוֹ'. וְלֹא כָתוּב בָּהֶם וְהוּבָא.

אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי כָּתוּב (במדבר יב) וְהָאִישׁ מֹשֶׁה, כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ, לָמָּה לֹא נִקְרָא אָדָם? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁנִּקְרָא עֶבֶד לַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּתוּב (שם) לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה. (יהושע א) מֹשֶׁה עַבְדִּי. וְאַף כָּךְ נִקְרָא אִישׁ כְּלַפֵּי אָדָם שֶׁלְּמַעְלָה. אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ, הֲרֵי כָּתוּב (שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה, וְלֹא כָתוּב אָדָם. אָמַר לוֹ, סוֹד ה' לִירֵאָיו. אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ אֲנִי בֵּינֵיהֶם (יושב) הוֹשִׁיבוּ בַּכֹּל, וּבַמָּקוֹם הַזֶּה לֹא זָכִיתִי.

אָמַר לוֹ, לֵךְ לְרַבִּי אַבָּא, שֶׁאֲנִי לָמַדְתִּי מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְגַלּוֹת. הָלַךְ אֵצֶל רַבִּי אַבָּא, מָצָא אוֹתוֹ שֶׁהָיָה דּוֹרֵשׁ

שְׁלִימוּתָא דִלְעֵילָא (נ"א דִכֹלָּא), כַּד יָתִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכוּרְסְיָיא. וְעַד דְּלָא יָתִיב בְּכוּרְסְיָיא, לָא אִשְׁתְּכַח שְׁלִימוּתָא. דִּכְתִיב, (יחזקאל א) וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה, מַשְׁמַע דִּכְתִיב אָדָם, דְּהוּא כְּלָלָא, וּשְׁלִימוּתָא דְכֹלָּא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּאַשְׁכָּחִית לָךְ בְּהַאי. אָמַר לֵיהּ אִי הָכִי הָא כְתִיב (שמות טו) יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה, וְלָא כְתִיב אָדָם. אָמַר לֵיהּ יָאוּת שָׁאַלְתָּ.

תָּא חֲזֵי, הָתָם לָא אִשְׁתְּכַח שְׁלִימוּתָא דְכֹלָּא, וּבְגִינֵי כַּךְ אִקְרֵי אִישׁ. אֲבָל הָכָא, שְׁלִימוּתָא דְכֹלָּא, וּכְלָלָא דְכֹלָּא, בְּגִין כַּךְ אִקְרֵי אָדָם. קָארֵי עָלֵיהּ (תהלים קיט) טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ מֵאַלְפֵי זָהָב וָכָסֶף.

תּוּ אָמַר לֵיהּ, כְּתִיב (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה, וְלָא כְתִיב אִישׁ וּבְהֵמָה. אָמַר לֵיהּ וְלָא.

לשון הקודש

וְאוֹמֵר: מָתַי נִקְרֵאת שְׁלֵמוּת שֶׁל מַעְלָה (שֶׁל הַכֹּל)? כְּשֶׁיּוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכִסֵּא, וְעַד שֶׁלֹּא יוֹשֵׁב בְּכִסֵּא, לֹא נִמְצֵאת שְׁלֵמוּת, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה. מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב אָדָם, שֶׁהוּא הַכְּלָל וּשְׁלֵמוּת הַכֹּל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁמָּצָאתִי אוֹתְךָ בָּזֶה. אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ, הֲרֵי כָּתוּב ה' אִישׁ מִלְחָמָה, וְלֹא כָתוּב אָדָם. אָמַר לוֹ, יָפֶה שָׁאַלְתָּ.

בֹּא רְאֵה, שָׁם לֹא נִמְצֵאת שְׁלֵמוּת שֶׁל הַכֹּל, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא אִישׁ. אֲבָל כָּאן שְׁלֵמוּת הַכֹּל וְהַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל, מִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא אָדָם. קָרָא עָלָיו, (תהלים קיט) טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ מֵאַלְפֵי זָהָב וָכָסֶף.

עוֹד אָמַר לוֹ, כָּתוּב (שם לו) אָדָם וּבְהֵמָה,

וְהַכְּתִיב (שמות יא) לְמֵאִישׁ וְעַד בְּהֵמָה. אֲבָל מַה דִּכְתִיב אָדָם וּבְהֵמָה, כְּמָה דִכְתִיב, (מלכים א, ה) מִן הָאֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן עַד הָאֵזוֹב אֲשֶׁר יוֹצֵא בַקִּיר. אוֹרְחֵיהּ דִּקְרָא הוּא, דְּנָקִיט עִלָּאָה מִכֻּלְּהוּ, וְנָמִיךְ מִכֻּלְּהוּ. אוֹף הָכָא עִלָּאָה דְכֹלָּא, אָדָם, וְנָמִיךְ מִכֹּלָּא בְהֵמָה.

אָמַר לֵיהּ וְהָא כְתִיב (בראשית ב) וְאָדָם אַיִן לַעֲבוֹד אֶת הָאֲדָמָה. אָמַר לֵיהּ, תָּא חֲזֵי, דְּכָל מַה דִּי בְעָלְמָא לָא הֲוֵי אֶלָּא בְגִינֵיהּ דְּאָדָם, וְכֻלְּהוּ בְגִינֵיהּ מִתְקַיְּימֵי, וְלָא אִתְחַזְיָאוּ בְעָלְמָא, וְכֻלְּהוּ אִתְעַכְּבוּ עַד דְּיֵיתֵי הַהוּא דְּאִקְרֵי אָדָם. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב) וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְגוֹ'. טֶרֶם: עַד לָא, כְּתַרְגּוּמוֹ. מִשּׁוּם דְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה לָא אִתְחֲזֵי, הָדָא הוּא דִכְתִיב

לשון הקודש

וְלֹא כָתוּב אִישׁ וּבְהֵמָה. אָמַר לוֹ, וָלֹא?! וַהֲרֵי כָתוּב (שמות יא) לְמֵאִישׁ וְעַד בְּהֵמָה. אֲבָל מַה שֶּׁכָּתוּב אָדָם וּבְהֵמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ה) מִן הָאֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן עַד הָאֵזוֹב אֲשֶׁר יֹצֵא בַקִּיר. דֶּרֶךְ הַכָּתוּב הוּא, שֶׁלּוֹקֵחַ הָעֶלְיוֹן מִכֻּלָּם וְהַנָּמוּךְ מִכֻּלָּם. אַף כָּאן הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַכֹּל – אָדָם, וְהַנָּמוּךְ מֵהַכֹּל – בְּהֵמָה.

אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי כָתוּב (בראשית ב) וְאָדָם אַיִן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה. אָמַר לוֹ, בֹּא וּרְאֵה שֶׁכָּל מַה שֶּׁבָּעוֹלָם אֵינוֹ אֶלָּא בִּשְׁבִיל הָאָדָם, וְכֻלָּם בִּגְלָלוֹ מִתְקַיְּמִים וְלֹא נִרְאִים בָּעוֹלָם, וְכֻלָּם הִתְעַכְּבוּ עַד שֶׁיָּבֹא אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא אָדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְגוֹ'. טֶרֶם: עַד שֶׁלֹּא, כְּתַרְגּוּמוֹ. מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִרְאָתָה

וְאָדָם אַיִן, כְּלוֹמַר, כֻּלְּהוּ אִתְעַכְּבוּ בְּגִינֵיהּ דְּהַאי דְּיוּקְנָא, עַד דְּאִתְחֲזֵי.

וּבְגִין כָּךְ לָא אִתְחֲזֵי (נ"א אִתְּבְּרֵי) הַאי דְּיוּקְנָא, אֶלָּא בְּדְיוּקְנָא דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּיצֶר יְיָ' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, בְּשֵׁם מָלֵא. כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, דְּאִיהוּ שְׁלִימוּתָא דְכֹלָּא, וּכְלָלָא דְכֹלָּא.

תָּאנָא, בַּשִּׁשִּׁי נִבְרָא אָדָם, בְּשָׁעָה שֶׁנִּשְׁלַם הַכִּסֵּא. וְנִקְרָא כִּסֵּא, דִּכְתִיב, (מלכים א, י) שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא. וּלְפִיכָךְ נִבְרָא הָאָדָם בַּשִּׁשִּׁי, שֶׁהוּא רָאוּי לֵישֵׁב עַל הַכִּסֵּא. וְתָאנָא כֵּיוָן דְּנִבְרָא אָדָם אִתְתַּקַּן כֹּלָּא, וְכָל מַה דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, וְכֹלָּא אִתְכְּלִיל בָּאָדָם.

תַּנְיָא אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כְּתִיב (יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, כְּלָלָא דְכֹלָּא, וְכֹלָּא כְּלִילָן בְּהַאי

לשון הקודש

הַדְּמוּת הָעֶלְיוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאָדָם אַיִן. כְּלוֹמַר, כֻּלָּם הִתְעַכְּבוּ בִּשְׁבִילָהּ שֶׁל הַדְּמוּת הַזֹּאת עַד שֶׁנִּרְאֵתָה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא נִרְאֵתָה (נִבְרֵאָה) הַדְּמוּת הַזוֹ אֶלָּא בַּדְּמוּת שֶׁרְאוּיָה לָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, בְּשֵׁם מָלֵא, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַכֹּל וְהַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל.

לָמַדְנוּ, בְּשִׁשִּׁי נִבְרָא אָדָם, בְּשָׁעָה שֶׁנִּשְׁלַם הַכִּסֵּא. וְנִקְרָא כִּסֵּא, שֶׁכָּתוּב (מלכים–א י) שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא. וּלְפִיכָךְ נִבְרָא הָאָדָם בַּשִּׁשִּׁי, שֶׁהוּא רָאוּי לֵישֵׁב עַל הַכִּסֵּא. וְלָמַדְנוּ, כֵּיוָן שֶׁנִּבְרָא אָדָם, הַכֹּל הִתְתַּקֵּן, וְכָל מַה שֶּׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהַכֹּל נִכְלָל בָּאָדָם.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּתוּב (יחזקאל א)

דִּיוּקְנָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה וְהָא כְתִיב (יחזקאל א) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, וּפְנֵי שׁוֹר (דף מ"ח ע"ב) מֵהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעְתָּן, אָמַר לֵיהּ כֹּלָּא אַפֵּי אָדָם הֲווֹ, וּבְהַהוּא דִּיוּקְנָא דְאָדָם, אִתְחַזְיָין כָּל גַּוְונִין וְכָל דִּיוּקְנִין. כְּמָה דְתָנֵינָן אַנְפּוֹי אַנְפֵּי נִשְׁרָא, לָא דְהוּא נִשְׁרָא, אֶלָּא דְאִתְחֲזֵי בְּדִיוּקְנָא דְאָדָם, מִשּׁוּם דְּכָלִיל כָּל גַּוְונִין וְכָל דִּיוּקְנִין.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, תָּא חֲזֵי, כָּל מָאן דְּאִיהוּ תְּחוֹת שׁוּלְטָנֵי דְאָדָם, אִתְקְרֵי אִישׁ. מִשּׁוּם דְּאִתְתַּקַּן בְּגַוְונָא דְאָדָם, מִדַּרְגָּא אַחֲרָא דְהַוָּה בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא. דְּתַנְיָא בְּרָזָא עִלָּאָה בְּסִפְרָא דִצְנִיעוּתָא, כַּד אִתְבְּרֵי אָדָם, נָחַת בְּדִיוּקְנָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, וְנַחְתּוּ עִמֵּיהּ תְּרֵין רוּחִין, מִתְּרֵין סִטְרִין, מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, כְּלָלָא דְאָדָם. וְרוּחָא דִימִינָא, אִתְקְרֵי

לשון הקודש

וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל, וְהַכֹּל כְּלוּלִים בַּדְּמוּת הַזֹּאת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַהֲרֵי כָּתוּב וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאול לְאַרְבַּעְתָּם? אָמַר לוֹ, הַכֹּל הָיוּ פְּנֵי אָדָם, וּבְאוֹתָהּ דְּמוּת שֶׁל אָדָם נִרְאִים כָּל הַגְּוָנִים וְכָל הַדְּמְיוֹת. כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, פָּנָיו פְּנֵי נֶשֶׁר, לֹא שֶׁהוּא נֶשֶׁר, אֶלָּא שֶׁנִּרְאֶה בִּדְמוּת שֶׁל אָדָם, מִשּׁוּם שֶׁכּוֹלֵל אֶת כָּל הַגְּוָנִים וְכָל הַדְּמְיוֹת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא רְאֵה, כָּל מִי שֶׁהוּא תַּחַת שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל אָדָם, נִקְרָא אִישׁ, מִשּׁוּם שֶׁהִתְתַּקֵּן בְּגָוֵן שֶׁל אָדָם מִדַּרְגָּה אַחֶרֶת שֶׁהָיְתָה לוֹ בָּרִאשׁוֹנָה. שֶׁלָּמַדְנוּ בְּסוֹד עֶלְיוֹן בְּסִפְרָא דִצְנִיעוּתָא, כְּשֶׁנִּבְרָא אָדָם, יָרַד בִּדְמוּת קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה, וְיָרְדוּ עִמּוֹ שְׁתֵּי רוּחוֹת מִשְּׁנֵי צְדָדִים, מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל, הַכְּלָל שֶׁל אָדָם. וְהָרוּחַ שֶׁל

נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, דִּכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. וְרוּחָא דִשְׁמָאלָא, אִתְקְרֵי נֶפֶשׁ חַיָּה, וַהֲוָה אָזִיל וְנָחִית מֵעֵילָא לְתַתָּא, וְלָא אִתְיַישְׁבָא בַּהֲדֵי אַחֲרָא.

כַּד הֲוָה עַיִּיל שַׁבְּתָא, וַהֲוָה חָב אָדָם, אִתְעֲבִידוּ (נ״א אִתְנְגִידוּ) מֵהַהוּא רוּחָא שְׁמָאלָא, בְּרָיָין מִתְפַּשְׁטָן בְּעָלְמָא, וְלָא אִסְתְּיָימוּ גּוּפָא דִלְהוֹן. וְאִתְחַבְּרוּ בְּהַאי גּוּפָא דְאָדָם, בִּדְכוּרָא וְנוּקְבָא, וְאִתְיְלִידוּ בְּעָלְמָא. וְאִלֵּין אִקְרוּן נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם. תָּנָא, עִלָּאִין מִנַּיְיהוּ דְלָא אִתְדְּבָקוּ לְתַתָּא, וְתַלְיָין בַּאֲוִירָא, וְשַׁמְעִין מַה דְשַׁמְעִין מִלְּעֵילָא. וּמִנַּיְיהוּ יַדְעִין אִינּוּן אַחֲרָנִין לְתַתָּא.

תָּנָא, מִן בּוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, נָפְקִין תְּלַת מְאָה וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ נִיצוֹצֵי, מִתְגַּלְּפִין וּמִתְאַחֲדָן כַּחֲדָא מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה, דְאִקְרוּן גְּבוּרוֹת, (ס״א

לשון הקודש

הַיָּמִין נִקְרֵאת נִשְׁמָה קְדוֹשָׁה, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. וְהָרוּחַ שֶׁל הַשְּׂמֹאל נִקְרֵאת נֶפֶשׁ חַיָּה, וְהָיְתָה הוֹלֶכֶת וְיוֹרֶדֶת מִמַּעְלָה לְמַטָּה, וְלֹא מִתְיַשֶּׁבֶת עִם הָאַחֶרֶת.

כַּאֲשֶׁר נִכְנְסָה הַשַּׁבָּת וְאָדָם הָיָה חוֹטֵא, נַעֲשׂוּ (נִשְׁפְּעוּ) מֵאוֹתָהּ רוּחַ הַשְּׂמֹאל בְּרִיּוֹת שֶׁמִּתְפַּשְּׁטוֹת בָּעוֹלָם, וְגוּפָם לֹא הִסְתַּיֵּם, וְהִתְחַבְּרוּ עִם גּוּף הָאָדָם הַזֶּה, עִם זָכָר וּנְקֵבָה, וְנוֹלְדוּ בָּעוֹלָם. וְאֵלּוּ נִקְרָאִים נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם. לָמַדְנוּ, הָעֶלְיוֹנִים מֵהֶם שֶׁלֹּא נִדְבְּקוּ לְמַטָּה וּתְלוּיִים בָּאֲוִיר, וְשׁוֹמְעִים מַה שֶׁשּׁוֹמְעִים מִלְּמַעְלָה, וּמֵהֶם יוֹדְעִים אוֹתָם הָאֲחֵרִים לְמַטָּה.

לָמַדְנוּ, מֵהַנִּיצוּץ הַקָּשֶׁה יוֹצְאִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה נִיצוֹצוֹת, חֲקוּקִים

(וּמִתְלַבְּדָן) כַּחֲדָא, וְאִתְעָבִידוּ חַד. (גּוּפָא) וְכַד עַיְילִין אִלֵּין בְּגוּפָא, אִקְרֵי אִישׁ. (ס״א וְלֹא אִישׁ דָּא) דָּא דְתָנֵינָן אִישׁ תָּם וְיָשָׁר אִישׁ צַדִּיק, וְאִישׁ דְּהָכָא, אִישׁ מִלְחָמָה כְּתִיב, דְּכֹלָּא סָלִיק דִּינָא, וְכֹלָּא חָדָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה אֲמַאי. לָא הָוָה בִּידֵיהּ (דְּרִבִּי יִצְחָק). אָתוּ שָׁאִילוּ קָמֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לוֹן, תּוּ קַשְׁיָא, דְּהָא תָּנֵינָן כְּתִיב (בראשית ב) לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת, וְתָנֵינָן מָאן אִישׁ דָּא חֶסֶד, וְהָכָא אַמְרִיתוּ דְּהוּא דִּינָא.

אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, כֹּלָּא הוּא בְּחַד מַתְקְלָא סַלְקָא, וְכֹלָּא חַד. וּמִשּׁוּם דְּדִינֵי תַּתָּאֵי מִתְאַחֲדָן (נ״א וּמִתְלַבְּדָן) וּמִתְחַבְּרָן בְּשַׁעֲרוֹי דְהַאי. אִקְרֵי הוּא דִּינָא קַשְׁיָא, וְכַד אִתְעַבָּר מִנֵּיהּ שַׁעֲרָא דְרִישָׁא, אִתְבְּסָם, וְדִינִין דִּלְתַתָּא לָא אִזְדְּמָנוּ. וּבְגִין

לשון הקודש

וַאֲחוּזִים יַחַד מִצַּד הַגְּבוּרָה, שֶׁנִּקְרָאִים גְּבוּרוֹת, (וּמִתְלַבְּדִים) יַחַד וְנַעֲשׂוּ אֶחָד (גוּף). וּכְשֶׁאֵלֶּה נִכְנָסִים לְגוּף, הוּא נִקְרָא אִישׁ. (וְלֹא אִישׁ זֶה) זֶה שֶׁשָּׁנִינוּ, אִישׁ תָּם וְיָשָׁר אִישׁ צַדִּיק. וְהָאִישׁ שֶׁל כָּאן, כָּתוּב אִישׁ מִלְחָמָה, שֶׁהַכֹּל עוֹלֶה דִּין, וְהַכֹּל אֶחָד. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לָמָּה? לֹא הָיָה בְּיָדוֹ (שֶׁל רַבִּי יִצְחָק)? בָּאוּ שָׁאֲלוּ לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לָהֶם, עוֹד קָשֶׁה, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁכָּתוּב, (בראשית ב) לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת. וְשָׁנִינוּ, מִי זֶה אִישׁ חֶסֶד, וְכָאן אָמַרְתֶּם שֶׁהוּא דִּין?

אֶלָּא כָּךְ לָמַדְנוּ, הַכֹּל הוּא בְּמִשְׁקָל אֶחָד עוֹלֶה, וְהַכֹּל אֶחָד. וּמִשּׁוּם שֶׁהַדִּינִים הַתַּחְתּוֹנִים אֲחוּזִים (וּמִתְלַבְּדִים) וּמְחֻבָּרִים בְּשַׁעֲרוֹתָיו שֶׁל זֶה, הוּא נִקְרָא הַדִּין הַקָּשֶׁה, וּכְשֶׁעוֹבֵר מִמֶּנּוּ הַשַּׁעַר שֶׁל הָרֹאשׁ – נִמְתָּק, וְהַדִּינִים שֶׁל מַטָּה לֹא מִזְדַּמְּנִים,

כָּךְ אִקְרֵי טָהוֹר. דְּלָא אִקְרֵי טָהוֹר, אֶלָּא כַּד נָפִיק מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבָא, וְכַד נָפִיק מִן מְסָאֲבָא, אִקְרֵי טָהוֹר. דִּכְתִיב, (איוב יד) מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא. מִטָּמֵא וַדַּאי, וְהָכָא כְּתִיב, וְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ קֵרֵחַ הוּא טָהוֹר הוּא.

וְתָא חֲזֵי, בְּרֵישָׁא דְּהַאי אִישׁ, בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא. וּבְגִין כָּךְ גּוּלְגַּלְתָּא דְּרֵישָׁא דְּהַאי, סוּמָקָא כֹּלָּא כְּוַורְדָּא, וְשַׂעְרֵי סוּמָקֵי בְּגוֹ סוּמָקֵי, וְתַלְיָין מִגֵּיהּ כִּתְרִין תַּתָּאִין דִּלְתַתָּא, דְּמִתְעָרִין דִּינִין בְּעָלְמָא. וְכַד אִתְעַבָּר מִגֵּיהּ שַׂעֲרָא וְאִתְגְּלִישׁ, מֵחֶסֶד עִלָּאָה אִתְכְּסָם כֹּלָּא, וְאִתְקְרֵי טָהוֹר עַל שְׁמֵיהּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִי אִתְקְרֵי עַל שְׁמֵיהּ, קָדוֹשׁ אִתְקְרֵי, וְלָא טָהוֹר. אָמַר לֵיהּ לָאו הָכֵי, דְּקָדוֹשׁ לָא אִתְקְרֵי אֶלָּא כַּד תָּלֵי שַׂעֲרָא.

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא טָהוֹר. שֶׁלֹּא נִקְרָא טָהוֹר, אֶלָּא כְּשֶׁיּוֹצֵא מִצַּד הַטֻּמְאָה, וּכְשֶׁיּוֹצֵא מִצַּד הַטֻּמְאָה נִקְרָא טָהוֹר, שֶׁכָּתוּב (איוב יד) מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא. מִטָּמֵא וַדַּאי, וְכָאן כָּתוּב וְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ קֵרֵחַ הוּא טָהוֹר הוּא.

וּבֹא רְאֵה, בְּרֹאשׁ הָאִישׁ הַזֶּה נִיצוּץ הַקָּשֶׁה, וּמִשּׁוּם כָּךְ גֻּלְגֹּלֶת הָרֹאשׁ שֶׁל זֶה אֲדֻמָּה כֻּלָּהּ כַּשּׁוֹשַׁנָּה, וְהַשְּׂעָרוֹת אֲדֻמּוֹת בְּתוֹךְ אֲדֻמּוֹת, וּתְלוּיִים מִמֶּנּוּ כְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים שֶׁלְּמַטָּה שֶׁמְּעוֹרְרִים דִּינִים בָּעוֹלָם, וּכְשֶׁעוֹבֵר מִמֶּנּוּ הַשֵּׂעָר וְנִגְלָשׁ, מֵהַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן הַכֹּל נִסְתָּק, וְנִקְרָא טָהוֹר עַל שְׁמוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם נִקְרָא עַל שְׁמוֹ – קָדוֹשׁ נִקְרָא וְלֹא טָהוֹר? אָמַר לוֹ, לֹא

דִּקְדוּשָׁה בְשַׁעְרָא תָלֵי, דִּכְתִיב, (במדבר ו) קָדוֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ. וְהַאי אִקְרֵי טָהוֹר, מִסִּטְרָא דְתַלְיָין לְתַתָּא מִנֵּיהּ, וּבְגִינֵי כַּךְ אִתְעַבָּר מִנֵּיהּ שַׁעֲרָא, וְאִתְדַּכְיָא.

וְתָא חֲזֵי כָּל מָאן דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דְדִינָא, וְדִינִין מִתְאַחֲדִין בֵּיהּ, לָא אִתְדָּכֵי, עַד דְּאִתְעֲבָר מִנֵּיהּ שַׁעֲרָא, וּמִדְּאִתְעֲבָר מִנֵּיהּ שַׁעֲרָא אִתְדָּכֵי. וְאִי תֵימָא אָדָם. לָאו הָכִי, דְּהָא הוּא שְׁלִימוּתָא דְכֹלָּא, וְרַחֲמֵי אִשְׁתְּכָחוּ בֵּיהּ. בְּגִין כַּךְ לָאו הָכִי דְּכֻלְּהוּ קְדוּשָׁאן וְקַדִּישִׁין אִתְיַיחֲדוּ בֵּיהּ. אֲבָל הַאי, הוּא דִינָא, וְדִינֵי אִתְאַחֲדָן בֵּיהּ, לָא אִתְכְּסָם עַד דְּאִתְעֲבָר מִנֵּיהּ שַׁעֲרָא.

תָא חֲזֵי, דְּהָא לֵיוָאֵי דְאָתוּ מֵהַאי סִטְרָא דְדִינָא, לָא מִתְדַּכְּאָן עַד דְּאִתְעֲבָרוּ מִנְּהוֹן שַׁעֲרָא,

לשון הקודש

כָּךְ, שֶׁקָּדוֹשׁ לֹא נִקְרָא אֶלָּא כְּשֶׁהַשַּׁעַר תָּלוּי, שֶׁהַקְּדֻשָּׁה תְּלוּיָה בַּשַּׁעַר, שֶׁכָּתוּב (במדבר ו) קָדוֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ. וְזֶה נִקְרָא טָהוֹר, מֵהַצַּד שֶׁתְּלוּיִים לְמַטָּה מִמֶּנּוּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ עוֹבֵר מִמֶּנּוּ הַשַּׁעַר וְנִטְהָר.

וּבֹא רְאֵה, כָּל מִי שֶׁהוּא מִצַּד הַדִּין וְהַדִּינִים נֶאֱחָזִים בּוֹ, לֹא נִטְהָר, עַד שֶׁעוֹבֵר מִמֶּנּוּ הַשַּׁעַר. וּמִשֶּׁעוֹבֵר מִמֶּנּוּ הַשַּׁעַר, נִטְהָר. וְאִם תֹּאמַר אָדָם – לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי הוּא שְׁלֵמוּת הַכֹּל, וְנִמְצָאִים בּוֹ רַחֲמִים. מִשּׁוּם כָּךְ לֹא כָּךְ, שֶׁכָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְהַקְּדוֹשִׁים הִתְיַחֲדוּ בּוֹ. אֲבָל זֶה – הוּא דִּין, וְהַדִּינִים אֲחוּזִים בּוֹ, לֹא נִמְתָּק עַד שֶׁעוֹבֵר מִמֶּנּוּ הַשַּׁעַר.

בֹּא רְאֵה, שֶׁהֲרֵי הַלְוִיִּם שֶׁבָּאוּ מִצַּד הַדִּין

דִּכְתִיב, (במדבר ח) וְכֹה תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרָם הַזֵּה עֲלֵיהֶם מֵי חַטָּאת וְהֶעֱבִירוּ תַעַר עַל כָּל בְּשָׂרָם וְגוֹ׳. וּבְגִין דְּיִתְכַּסְּמוּן יַתִּיר, בָּעֵי כַּהֲנָא דְאָתָא מִסִּטְרָא דְחֶסֶד עִלָּאָה, לְאָרְמָא לוֹן, דִּכְתִיב, (במדבר ח) וְהֵנִיף אַהֲרֹן אֶת הַלְוִיִּם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ׳. כְּמָה דְאִיהוּ לְהַאי אִישׁ דִּלְעֵילָא, דְּכַד בָּעֵי לְאִתְכַּסְּמָא (דף מ״ט ע״א) יַתִּיר, אִתְגַּלְיָיא בֵּיהּ חֶסֶד עִלָּאָה, וְאִתְכְּסָם. וּמְכָסֵם הוּא, לְתַתָּא.

וְהַאי אִישׁ בִּכְלָלָא דְאָדָם הוּא. וְכַד בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַגָּחָא קְרָבָא, בְּהַאי אִישׁ אָגַח בְּהוּ קְרָבָא, דִּכְתִיב (שמות טו) יְיָ׳ אִישׁ מִלְחָמָה, בְּהַאי אִישׁ מַמָּשׁ. וְלָא אָגַח בְּהוּ קְרָבָא, עַד דְּאַעְבָּר לֵיהּ שַׁעֲרָא דְרִישָׁא, בְּגִין דְּיִשְׁתַּלְשְׁלוּן מִשְׁלְשׁוּלֵיהוֹן, וְיִתְבְּרוּן כָּל אִינּוּן כִּתְרִין דְּמִתְאַחֲדָן בְּשַׁעֲרֵי. הָדָא

לשון הקודש

הַזֶּה לֹא נִטְהָרִים עַד שֶׁעוֹבֵר מֵהֶם הַשַּׁעַר, שֶׁכָּתוּב (שם ח) וְכֹה תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרָם הַזֵּה עֲלֵיהֶם מֵי חַטָּאת וְהֶעֱבִירוּ תַעַר עַל כָּל בְּשָׂרָם וְגוֹ׳. וּכְדֵי שֶׁיִּמְתְּקוּ יוֹתֵר, צָרִיךְ הַכֹּהֵן, שֶׁהוּא מִצַּד הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן, לְהָרִים אוֹתָם, שֶׁכָּתוּב וְהֵנִיף אַהֲרֹן אֶת הַלְוִיִּם תְּנוּפָה לִפְנֵי ה׳. כְּמוֹ שֶׁהוּא לָאִישׁ הַזֶּה שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁכַּאֲשֶׁר רוֹצֶה לְהִתְמַתֵּק יוֹתֵר, מִתְגַּלֶּה בּוֹ חֶסֶד עֶלְיוֹן, וְנִמְתָּק. וּמַמְתִּיק הוּא לְמַטָּה.

וְהָאִישׁ הַזֶּה הוּא בִּכְלָל שֶׁל אָדָם, וּכְשֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִלָּחֵם בִּקְרָב, בָּאִישׁ הַזֶּה הוּא נִלְחָם בָּהֶם בִּקְרָב, שֶׁכָּתוּב (שמות טז) ה׳ אִישׁ מִלְחָמָה, בָּאִישׁ הַזֶּה מַמָּשׁ. וְלֹא נִלְחָם בָּהֶם בִּקְרָב, עַד שֶׁעוֹבֵר לוֹ שַׁעַר הָרֹאשׁ, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּלְשְׁלוּ מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּתָם, וְיִשָּׁבְרוּ כָּל אוֹתָם הַכְּתָרִים הָאֲחוּזִים בַּשְּׁעָרוֹת. זֶהוּ

הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה ז) בַּיּוֹם הַהוּא יְגַלַּח יְיָ' וְגוֹ'. בְּעֶבְרֵי נָהָר בְּמֶלֶךְ אַשּׁוּר אֶת הָרֹאשׁ וְשַׂעַר הָרַגְלַיִם וְגַם אֶת הַזָּקָן תִּסְפֶּה.

תָּאנָא, וְכֹה תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרָם. מָאי וְכֹה. כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, הַזֵּה עֲלֵיהֶם מֵי חַטָּאת, שִׁיּוּרֵי טַלָּא דִּבְדוֹלְחָא הָכָא מֵי חַטָּאת, דְּאִינּוּן שִׁיּוּרֵי טַלָּא. לְזִמְנָא דְּאָתֵי כְּתִיב, (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים. וְכִבְּסוּ בִגְדֵיהֶם, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, דְּתִקּוּנוֹי דְהַאי אִישׁ אִתְסָחָן בְּחֶסֶד עִלָּאָה וְאִתְדַּכֵּי מִכֹּלָּא.

וְתָנֵינָן, אֲמַאי כְּתִיב בְּתַעַר וְלֹא בְּמִסְפָּרַיִם. אֶלָּא מִשּׁוּם דְּיִתְעַבָּר שַׂעֲרָא בְּשָׂרְשׁוֹי, וְיִתְעַבְּרוּן מִנֵּיהּ דִּינִין תַּתָּאִין מִשּׁוּלְשׁוּלֵיהוֹן. וּלְזִמְנָא דְּיִתְכַּשְׁרוּן עוֹבָדִין לְתַתָּא, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׂעֲרָא דָא לְאַעְבָּרָא לֵיהּ, וּלְמִגְלְשֵׁיהּ בְּגִין דְּלָא

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (ישעיה ז) בַּיּוֹם הַהוּא יְגַלַּח ה' וְגוֹ', בְּעֶבְרֵי נָהָר בְּמֶלֶךְ אַשּׁוּר אֶת הָרֹאשׁ וְשַׂעַר הָרַגְלַיִם וְגַם אֶת הַזָּקָן תִּסְפֶּה.

לָמַדְנוּ, וְכֹה תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרָם. מַה זֶּה וְכֹה? כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, הַזֵּה עֲלֵיהֶם מֵי חַטָּאת, שִׁיּוּרֵי הַטַּל שֶׁל הַבְּדוֹלַח כָּאן מֵי חַטָּאת, שֶׁהֵם שִׁיּוּרֵי הַטַּל. לָעָתִיד לָבֹא כָּתוּב, (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים. וְכִבְּסוּ בִגְדֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁתִּקּוּנֵי הָאִישׁ הַזֶּה רוֹחֲצִים בְּחֶסֶד עֶלְיוֹן, וְנִטְהָר מִן הַכֹּל.

וְשָׁנִינוּ, לָמָּה כָּתוּב בְּתַעַר, וְלֹא בְּמִסְפָּרַיִם? אֶלָּא, מִשּׁוּם שֶׁיַּעֲבֹר הַשֵּׂעָר בְּשָׁרְשׁוֹ וְיַעַבְרוּ מִמֶּנּוּ הַדִּינִים הַתַּחְתּוֹנִים מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּתָם. וּבִזְמַן שֶׁיְּכֻשְּׁרוּ הַמַּעֲשִׂים לְמַטָּה, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

יִצְמַח וְיִרְבֶּה, דִּכְתִיב כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, רַב מִכָּל לֵיוָאֵי, קֹרַח הֲוָא, דְּעַבְדֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, וְקַרְיֵיהּ קֹרַח. אֵימָתַי. בְּשַׁעֲתָא דְגָלִישׁ בְּגִינֵיהּ לְהַאי אִישׁ, דִּכְתִיב קֹרֵחַ הוּא.

וְכַד חָמָא קֹרַח רֵישֵׁיהּ בְּלָא שַׂעֲרָא, וְחָמָא לְאַהֲרֹן מִתְקַשֵּׁט בְּקִשּׁוּטֵי מַלְכִין, אִתְזַלְזָל בְּעֵינֵיהּ וְקִנֵּא לְאַהֲרֹן. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲנָא עֲבָדִית לָךְ כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, לָא בָעָאת לְאַעְלָאָה בְּעִלָּאִין, חוּת לְתַתָּא וַהֲוֵי בְתַתָּאִין. דִּכְתִיב, (במדבר טז) וְיָרְדוּ חַיִּים שְׁאוֹלָה. מַאי אִיהוּ שְׁאוֹל. גֵּיהִנָּם. דְּתַמָּן צַוְוחִין חַיָּיבִין, וְלֵית מָאן דִּמְרַחֲמֵי עָלַיְיהוּ. וּזְמִינִין אִינּוּן לְאַחֲיָיא וּלְאַעֲלָא, כַּד יִתְעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

הוּא לְהַעֲבִיר לוֹ אֶת הַשֵּׂעָר הַזֶּה וּלְגַלֵּחַ אוֹתוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְמַח וְיִרְבֶּה, שֶׁכָּתוּב כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, גָּדוֹל מִכָּל הַלְוִיִּם הָיָה קֹרַח, שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְקָרָא לוֹ קֹרַח. מָתַי? בְּשָׁעָה שֶׁגִּלַּח בִּשְׁבִילוֹ אֶת הָאִישׁ הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב קֹרֵחַ הוּא.

וּכְשֶׁרָאָה קֹרַח אֶת רֹאשׁוֹ בְּלִי שֵׂעָר וְרָאָה אֶת אַהֲרֹן מִתְקַשֵּׁט בְּקִשּׁוּטֵי מְלָכִים, הִזְדַּלְזֵל בְּעֵינָיו וְקִנֵּא לְאַהֲרֹן. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אֲנִי עָשִׂיתִי אוֹתְךָ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, לֹא רָצִיתָ לַעֲלוֹת לָעֶלְיוֹנִים, רֵד לְמַטָּה וְתִהְיֶה בַּתַּחְתּוֹנִים. שֶׁכָּתוּב (במדבר טז) וְיָרְדוּ חַיִּים שְׁאוֹלָה. מַהוּ הַשְּׁאוֹל? גֵּיהִנֹּם, שֶׁשָּׁם צוֹוְחִים הָרְשָׁעִים, וְאֵין מִי שֶׁמְּרַחֲמִים עֲלֵיהֶם. וַעֲתִידִים הֵם לִחְיוֹת וְלַעֲלוֹת כְּשֶׁיְּעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

לְעַמֵּיהּ, וּלְאַחֲיָיא לְהוּ. דִּכְתִיב, (שמואל א, ב) יְיָ' מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל.

וְאִם מִפְּאַת פָּנָיו יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ. (ויקרא יג) תָּאנָא, אִית פָּנִים וְאִית פָּנִים, וּמַאן פָּנִים הַלָּלוּ. אִלֵּין אִינּוּן דְּאִקְרוּן פָּנִים שֶׁל זַעַם. וְכָל אִלֵּין דְּתַלְיָין מֵאִינּוּן פָּנִים חֲצִיפִין, כֻּלְּהוּ תַקִּיפִין. כֻּלְּהוּ דְּלָא מְרַחֲמֵי, וְכַד אִתְעַבָּר שַׁעֲרָא מִסִּטְרָא דְּאִינּוּן פָּנִים, מִתְעַבְּרָן כֻּלְּהוּ וְאִתְּבָרוּ.

דְּתַנְיָא, כָּל אִינּוּן דְּתַלְיָין מִשַּׁעֲרָא דְּרֵישָׁא, אִינּוּן עִלָּאִין עַל אַחֲרָנִין, וְלָא חֲצִיפִין כְּוָוֹתַיְיהוּ. וְכָל אִינּוּן דְּתַלְיָין מִסִּטְרָא דְשַׁעֲרָא דְּאִינּוּן פָּנִים, כֻּלְּהוּ חֲצִיפִין וְתַקִּיפִין, וּבְגִין כָּךְ אַנְפּוֹי מִתְלַהֲטָן כְּאֶשָּׁא, מִשּׁוּם נִיצוֹצָא דְּבוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא. וּבְהַאי כְּתִיב, (איכה ד) פְּנֵי יְיָ' חִלְּקָם. (תהלים לד) פְּנֵי יְיָ' בְּעוֹשֵׂי רָע.

לשון הקודש

הוּא אֶת עַמּוֹ וּלְהַחֲיוֹתָם, שֶׁכָּתוּב (שמואל–א ב) ה' מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל.

וְאִם מִפְּאַת פָּנָיו יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ. לָמַדְנוּ, יֵשׁ פָּנִים וְיֵשׁ פָּנִים. וּמִי הַפָּנִים הַלָּלוּ? אֵלּוּ הֵם שֶׁנִּקְרָאִים פָּנִים שֶׁל זַעַם. וְכָל אֵלּוּ שֶׁתְּלוּיִים מֵאוֹתָם פָּנִים חֲצוּפִים, כֻּלָּם תַּקִּיפִים, כֻּלָּם לֹא מְרַחֲמִים. וּכְשֶׁעוֹבֵר הַשֵּׂעָר מִצַּד אוֹתָם הַפָּנִים, כֻּלָּם עוֹבְרִים וְנִשְׁבָּרִים.

שֶׁלָּמַדְנוּ, כָּל אוֹתָם שֶׁתְּלוּיִים מֵהַשֵּׂעָר שֶׁל הָרֹאשׁ, הֵם עֶלְיוֹנִים עַל הָאֲחֵרִים וְלֹא חֲצוּפִים כְּמוֹתָם, וְכָל אוֹתָם שֶׁתְּלוּיִים מִצַּד הַשֵּׂעָר שֶׁל אוֹתָם הַפָּנִים, כֻּלָּם חֲצוּפִים וְתַקִּיפִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ פָּנָיו מְלֹהָטִים כָּאֵשׁ, מִשּׁוּם הַנִּיצוֹץ שֶׁל הַנִּיצוֹץ הַקָּשֶׁה. וּבָזֶה כָּתוּב (איכה ד) פְּנֵי ה' חִלְּקָם.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק מַהוּ נֶגַע לָבָן אֲדַמְדָּם. נֶגַע מַמָּשׁ הוּא, אִי חִוָּורָא אִתְחֲזֵי, וְסוּמָקָא לָא אִתְעַבָּר. מַשְׁמַע דִּכְתִיב לָבָן אֲדַמְדָּם. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, דְּחִוָּורָא לָא אִתְחֲזֵי אֶלָּא בְּסוּמָקָא, כְּגַוְונָא חִוָּורָא וְסוּמָקָא. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, אַף עַל גַּב דְּחִוָּורָא אִתְחֲזֵי, אִי סוּמָקָא לָא אָזִיל, נֶגַע הוּא. דִּכְתִיב, (ישעיה א) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ. וְכַד אִתְחַוָּור, כֻּלָּא רַחֲמֵי אִשְׁתְּכָחוּ, וְדִינִין לָא אִשְׁתְּכָחוּ. (ס"א דְּהָא אִתְעַקְּרוּ).

תָּאנֵי רִבִּי אַבָּא, כְּתִיב נֶגַע הוּא, וּכְתִיב נֶגַע הִיא. חַד דְּכַר וְחַד נוּקְבָא. אֶלָּא כַּד נוּקְבָא, אִסְתְּאָבַת בְּגִין חוֹבֵי תַתָּאֵי, כְּתִיב נֶגַע הִיא. וְכַד דְּכַר לָא אִתְדָּכֵי בְּגִין חוֹבֵי תַתָּאֵי, כְּתִיב נֶגַע הוּא.

וְאִשְׁתְּמוֹדְעָן מִלִּין אִלֵּין לְגַבֵּי כַּהֲנָא, דִּינִין דְּאָתוּ

לשון הקודש

(תהלים לד) פְּנֵי ה' בְּעֹשֵׂי רָע.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַהוּ נֶגַע לָבָן אֲדַמְדָּם? נֶגַע מַמָּשׁ הוּא, אִם נִרְאֶה לָבָן, וְהָאָדֹם לֹא עָבַר. מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב לָבָן אֲדַמְדָּם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שֶׁהַלָּבָן לֹא נִרְאֶה אֶלָּא עִם אָדֹם, כְּמוֹ הַלָּבָן וְהָאָדֹם. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אַף עַל גַּב שֶׁהַלָּבָן נִרְאֶה, אִם הָאָדֹם לֹא הוֹלֵךְ – נֶגַע הוּא, שֶׁכָּתוּב (ישעיה א) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ. וּכְשֶׁמַּלְבִּין, כָּל הָרַחֲמִים נִמְצָאִים, וְדִינִים לֹא נִמְצָאִים. (שֶׁהֵרֵי נֶעֱקְרוּ).

לָמַד רַבִּי אַבָּא, כָּתוּב נֶגַע הוּא, וְכָתוּב נֶגַע הִיא. אֶחָד זָכָר וְאֶחָד נְקֵבָה. אֶלָּא כְּשֶׁהַנְּקֵבָה נִטְמֵאת מִשּׁוּם חֲטָאֵי הַתַּחְתּוֹנִים, כָּתוּב נֶגַע הִיא. וּכְשֶׁהַזָּכָר לֹא נִטְהָר מִשּׁוּם חֲטָאֵי הַתַּחְתּוֹנִים, כָּתוּב נֶגַע הוּא.

וְהַדְּבָרִים הַלָּלוּ נוֹדָעִים לַכֹּהֵן, הַדִּינִים

מֵהַאי, וְדִינִין דְּאָתוּ מֵהַאי. וְאִשְׁתְּמוֹדְעָן קָרְבָּנֵי דְּבַעְיָין לְקָרְבָא, דִּכְתִיב זָכָר תָּמִים. וּכְתִיב נְקֵבָה תְּמִימָה יְבִיאֶנָּה, דְּהָא אִשְׁתְּמוֹדְעָן מִלֵּי, מֵאָן אָתוּ דִינִין, וּמֵאָן אִינּוּן חוֹבֵי. דְּאִתְאַחֲדָן בְּהַאי אוֹ בְּהַאי. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים נא) זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה. לְאַפָּקָא שְׁאַר קָרְבְּנִין דְּלָא כְתִיב רוּחַ נִשְׁבָּרָה, דְּאִינּוּן שְׁלָמָא לְעָלְמָא, וְחֶדְוָה דְעִלָּאִין וְתַתָּאִין.

וְאִם יְרֵאֶנָּה הַכֹּהֵן. (ויקרא יג) תָּאנֵי רִבִּי יוֹסֵי, כְּתִיב (דף מ"ט ע"ב) (תהלים סה) שֹׁמֵעַ תְּפִלָּה עָדֶיךָ וְגוֹ'. שֹׁמֵעַ תְּפִלָּה, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת מִיבְעֵי לֵיהּ, מַהוּ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה. אֶלָּא תְּפִלָּה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי תְּפִלָּה, דִּכְתִיב, (תהלים קט) וַאֲנִי תְפִלָּה (ס"א (תהלים סט) וַאֲנִי תְּפִלָּתִי) וְדָוִד בְּגִין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קָאָמַר לָהּ. וּמַה

לשון הקודש

שֶׁבָּאִים מִזֶּה וְהַדִּינִים שֶׁבָּאִים מִזֶּה. וְנוֹדָעִים הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְהַקְרִיב, שֶׁכָּתוּב זָכָר תָּמִים, וְכָתוּב נְקֵבָה תְּמִימָה יְבִיאֶנָּה. שֶׁהֲרֵי הַדְּבָרִים נוֹדָעִים מֵאֵיפֹה בָּאוּ הַדִּינִים וּמֵאֵיפֹה אוֹתָם הַחֲטָאִים, שֶׁאֲחוּזִים בְּזֶה אוֹ בְּזֶה. וְעַל כֵּן כָּתוּב, (תהלים נא) זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה. לְהוֹצִיא שְׁאָר הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁלֹּא כָתוּב רוּחַ נִשְׁבָּרָה, שֶׁהֵם שָׁלוֹם לָעוֹלָם וְשִׂמְחַת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים.

וְאִם יְרֵאֶנָּה הַכֹּהֵן. שָׁנָה רַבִּי יוֹסֵי, כָּתוּב (תהלים סה) שֹׁמֵעַ תְּפִלָּה עָדֶיךָ וְגוֹ'. שֹׁמֵעַ תְּפִלָּה – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, שֹׁמֵעַ תְּפִלָּה?! שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה שֹׁמֵעַ תְּפִלָּה? אֶלָּא תְּפִלָּה זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא תְּפִלָּה, שֶׁכָּתוּב (שם קט) וַאֲנִי תְּפִלָּה. ((תהלים סט) וַאֲנִי תְּפִלָּתִי) וְדָוִד אָמַר אוֹתָהּ בִּשְׁבִיל

דְּאָמַר וַאֲנִי תְּפִלָּה, כֹּלָּא חַד, וְעַל דָּא שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, וְדָא תְּפִלָּה שֶׁל יַד, דִּכְתִיב, (שמות יג) עַל יָדְכָה בְּהֵ"א.

עָדֶיךָ כָּל בָּשָׂר יָבוֹאוּ. בְּשַׁעֲתָא דְגוּפָא שַׁרְיָא בְּצַעֲרָא, בְּמַרְעִין בְּמַכְתְּשִׁין. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר וּבָשָׂר כִּי יִהְיֶה בְעוֹרוֹ. אֶת הַנֶּגַע בְּעוֹר הַבָּשָׂר. הַבָּשָׂר הַחַי. וּבְגִין כָּךְ לָא כְּתִיב, כָּל רוּחַ יָבֹאוּ, אֶלָּא כָּל בָּשָׂר יָבֹאוּ. מַהוּ עָדֶיךָ. אֶלָּא כְּמָה דְאִתְּמַר, וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן, דָּא הוּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן. תָּא חֲזֵי, בַּאֲתַר חַד אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, וּבְאַתְרָא אַחֲרָא הַכֹּהֵן סְתָם, וְדָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וְהָא כְתִיב נֶגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן, אִי הָכִי דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמַר לֵיהּ אִין. בְּגִין דְּבֵיהּ תַּלְיָא כָּל

לשון הקודש

כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּמַה שֶּׁאָמַר וַאֲנִי תְּפִלָּה, הַכֹּל אֶחָד, וְעַל זֶה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, וְזוֹ תְּפִלָּה שֶׁל יָד, שֶׁכָּתוּב (שמות יג) עַל יָדְכָה, בְּהֵ"א.

עָדֶיךָ כָּל בָּשָׂר יָבֹאוּ – בְּשָׁעָה שֶׁהַגּוּף שָׁרוּי בְּצַעַר, בְּמַחֲלוֹת וּמַכּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבָשָׂר כִּי יִהְיֶה בְעוֹרוֹ. אֶת הַנֶּגַע בְּעוֹר הַבָּשָׂר. הַבָּשָׂר הַחַי. וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא כָתוּב כָּל רוּחַ יָבֹאוּ, אֶלָּא כָּל בָּשָׂר יָבֹאוּ. מַה זֶּה עָדֶיךָ? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן, זֶה הוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן. בֹּא רְאֵה, בְּמָקוֹם אֶחָד אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, וּבְמָקוֹם אַחֵר הַכֹּהֵן סְתָם, וְזֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וַהֲרֵי כָּתוּב נֶגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן, אִם כָּךְ, זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? אָמַר לוֹ, כֵּן,

דַּכְיוּתָא וְכָל קְדֻשָּׁה. אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי, אֲמַאי וְהוּבָא, וְהוּעֲלָה מִיבְעֵי לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שמות כז) וְהוּבָא אֶת בַּדָּיו בַּטַּבָּעוֹת, דְּעָיֵיל דָּא בְּגוֹ דָּא. אוֹף הָכָא וְהוּבָא, דְּיִכָּנְסוּן לֵיהּ לְכַהֲנָא, לְדַכְּאָה לֵיהּ (כְּד אַחְדָּר בֵּיהּ) וְיֵעָלוּן מִלָּה קַמֵּיהּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הָכִי תָּנִינָן, נֶגַע צָרַעַת. נֶגַע הוּא דִּינָא תַּקִּיפָא שַׁרְיָא בְּעָלְמָא. צָרַעַת: סְגִירוּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, סְגִירוּ דְּנָהוֹרָא עִלָּאָה. סְגִירוּ דְּטִיבוּ עִלָּאָה, דְּלָא נָחִית לְעָלְמָא. כִּי תִהְיֶה בְאָדָם, בְּאָדָם סְתָם. וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן. דָּא כֹּהֵן דִּלְתַתָּא, דְּהוּא אִתְתַּקַּן לְמִפְתַּח הַהוּא סְגִירוּ, וּלְאַדְלָקָא בּוּצִינְיָא דְּיִשְׁתְּכָחוּ עַל יְדוֹי בִּרְכָן לְעֵילָא וּלְתַתָּא. וְיִתְעָבַר וְיִסְתָּלַק הַהוּא נֶגַע, וְיִשְׁרֵי נְהִירוּ דְּרַחֲמֵי עַל כֹּלָּא, וּבְגִין כָּךְ וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן.

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ תְּלוּיָה כָּל טָהֳרָה וְכָל קְדֻשָּׁה. אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ, לָמָּה וְהוּבָא? וְהָעֲלָה הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אָמַר לוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם כז) וְהוּבָא אֶת בַּדָּיו בַּטַּבָּעֹת, שֶׁמַּכְנִיס זֶה לְתוֹךְ זֶה. אַף כָּאן וְהוּבָא, שֶׁיִּכָּנְסוּ לַכֹּהֵן לְטַהֵר אוֹתוֹ (כְּשֶׁחוֹזֵר בּוֹ) וַיַּכְנִיסוּ דָּבָר לְפָנָיו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּךְ שָׁנִינוּ, נֶגַע צָרַעַת: נֶגַע – הוּא הַדִּין הַקָּשֶׁה הַשָּׁרוּי בָּעוֹלָם. צָרַעַת – הַסִּגָּרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הֶסְגֵּר הָאוֹר הָעֶלְיוֹן. הֶסְגֵּר שֶׁל הַטּוֹב הָעֶלְיוֹן שֶׁלֹּא יוֹרֵד לָעוֹלָם. כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם – בְּאָדָם סְתָם. וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן – זֶה הַכֹּהֵן שֶׁלְּמַטָּה, וְהוּא מְתֻקָּן לִפְתֹּחַ אוֹתוֹ הַסֶּגֶר וּלְהַדְלִיק מְאוֹרוֹת, שֶׁיִּמָּצְאוּ עַל יָדוֹ בְּרָכוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וַיַּעֲבֹר וְיִסְתַּלֵּק אוֹתוֹ הַנֶּגַע, וְיִשְׁרֶה אוֹר שֶׁל רַחֲמִים עַל הַכֹּל, וּמִשּׁוּם כָּךְ וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, חֲמִינָא לְאִינְהוּ בְּנֵי עָלְמָא, דְּלָא מַשְׁגִּחָן, וְלָא יַדְעִין בִּיקָרָא דְמָארֵיהוֹן, כְּתִיב בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, (ויקרא כ) אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לִהְיוֹת לִי. וּכְתִיב, (ויקרא כ) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אָנִי יְיָ'. אִי אִינּוּן מִתְרַחֲקָן, אָן הוּא קְדֻשָּׁה דִלְהוֹן, הָא רְעוּתָא דִלְהוֹן אִתְרַחֲקַת מִנֵּיהּ. וּקְרָא אַכְרִיז וְאָמַר, (תהלים לב) אַל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין, בְּמָה אִתְפָּרְשָׁן בְּנֵי נָשָׁא מִסּוּס וָפֶרֶד, בִּקְדוּשָׁה דְגַרְמַיְיהוּ, לְאִשְׁתַּכְּחָא שְׁלֵימִין וּרְשִׁימִין מִכֹּלָּא.

וְעַל דָּא זִוּוּגָא דִבְנֵי נָשָׁא הוּא בְּזִמְנִין יְדִיעָן, לְכַוְּנָא רְעוּתָא לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהָא אִתְּעָרוּ, בְּפַלְגוּת לֵילְיָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא עִם צַדִּיקַיָּיא, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְשַׁבַּחַת לֵיהּ לְקוּדְשָׁא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אַבָּא, רָאִיתִי אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא מַשְׁגִּיחִים וְלֹא יוֹדְעִים בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם. כָּתוּב בְּיִשְׂרָאֵל, (ויקרא כ) אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לִהְיוֹת לִי. וְכָתוּב (שם) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה'. אִם הֵם מִתְרַחֲקִים, אֵיפֹה הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלָּהֶם? הֲרֵי רְצוֹנָם הִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ, וְהַכָּתוּב מַכְרִיז וְאוֹמֵר, (תהלים לב) אַל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין. בַּמֶּה נִפְרָדִים בְּנֵי אָדָם מִסּוּס וּפֶרֶד? בִּקְדֻשַּׁת עַצְמָם, שֶׁיִּמָּצְאוּ שְׁלֵמִים וּרְשׁוּמִים מֵהַכֹּל.

וְעַל כֵּן זִוּוּגָם שֶׁל בְּנֵי אָדָם הוּא בִּזְמַנִּים יְדוּעִים, לְכַוֵּן הָרָצוֹן לְהִדָּבֵק בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וַהֲרֵי הֵעִירוּ, בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס לְגַן עֵדֶן

בְּרִיךְ הוּא, וְהִיא שַׁעֲתָא דִּרְעוּתָא לְאִתְדַּבְּקָא בְּהוּ.

וְחַבְרַיָּיא דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, מִשְׁתַּתְּפֵי בָּהּ בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לְשַׁבְּחָא לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְאִתְעַסְּקָן בְּאוֹרַיְיתָא, שְׁאַר בְּנֵי נָשָׁא כְּדֵין עִידָּן רְעוּתָא לְאִתְקַדְּשָׁא בִּקְדוּשָׁה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְכַוְּונָא רְעוּתָא לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ. וְאִינּוּן חַבְרַיָּיא דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא זְוּוּגָא דִלְהוֹן בְּשַׁעֲתָא דְזְוּוּגָא אַחֲרָא אִשְׁתְּכַח, וְהַאי מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת לְכַוְּונָא רְעוּתָא לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּהוּא עִידָּן רְעוּתָא דְמִתְבָּרְכָן כֻּלָּא עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי.

אִי בְּנֵי נָשָׁא אִתְרַחֲקוּ מִנֵּיהּ, וְעַבְדָּן כִּבְעִירֵי, אָן הוּא קֻדְשָׁה דִלְהוֹן, לְאִשְׁתַּכְּחָא קַדִּישִׁין. אָן אִינּוּן נַפְשָׁאָן קַדִּישִׁין דְּמָשְׁכָן מֵעֵילָא. וּשְׁלֹמֹה

לשון הקודש

לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְשַׁבַּחַת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִיא עֵת רָצוֹן לִדְבֹּק בָּהֶם.

וְהַחֲבֵרִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, מִשְׁתַּתְּפִים עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְשַׁבֵּחַ אֶת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וּמִתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה לִשְׁאָר בְּנֵי הָאָדָם, אָז עֵת רָצוֹן לְהִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשַּׁת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְכַוֵּן רָצוֹן לִדְבֹּק בּוֹ. וְאוֹתָם הַחֲבֵרִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, הַזִּוּוּג שֶׁלָּהֶם בְּשָׁעָה שֶׁנִּמְצָא זִוּוּג אַחֵר, וְזֶה מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, לְכַוֵּן הָרָצוֹן לִדְבֹּק בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא עֵת רָצוֹן שֶׁהַכֹּל מִתְבָּרְכִים, הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים.

אִם בְּנֵי אָדָם הִתְרַחֲקוּ מִמֶּנּוּ וְעוֹשִׂים כַּבְּהֵמוֹת, אֵיפֹה הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלָּהֶם שֶׁיִּמָּצְאוּ

מַלְכָּא צָוַוח וְאָמַר, (משלי יט) גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב. גַּם בְּלֹא דַעַת, מָאן הוּא דַּעַת. דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. נֶפֶשׁ לֹא טוֹב, דָּא הוּא נֶפֶשׁ, דְּאִינּוּן מַשְׁכִּין בְּעוֹבָדַיְיהוּ, לֹא טוֹב, דְּהָא מִסִּטְרָא אַחֲרָא אִתְמַשְׁכָּאן עָלַיְיהוּ נַפְשָׁתָא דְלָאו אִיהוּ טוֹב, בְּגִין דְּלָא מְכַוְּוּנֵי לִבַּיְיהוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

מָאן דְּאִתְלְהִיט בְּיֵצֶר הָרָע, בְּלָא רְעוּתָא וְכַוָּונָה דְּלִבָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מִסִּטְרָא דְיֵצֶר הָרָע אִתְמְשַׁךְ עָלֵיהּ נַפְשָׁא, דְּלָאו אִיהִי טוֹב, הָדָא הוּא דִכְתִיב גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב וְאָץ בְּרַגְלַיִם חוֹטֵא. מָאן דְּאִיהוּ אָץ בְּרַגְלַיִם וְדָחֵי שַׁעֲתָא בְּלָא רְעוּתָא קַדִּישָׁא, חוֹטֵא. חוֹטֵא וַדָּאי, בְּכֹלָּא.

לשון הקודש

קְדוֹשִׁים? אֵיפֹה הַנְּפָשׁוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁמּוֹשְׁכִים מִלְּמַעְלָה? וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ צִוֵּחַ וְאוֹמֵר, (משלי יט) גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב. גַּם בְּלֹא דַעַת, מִי הוּא הַדַּעַת? זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. נֶפֶשׁ לֹא טוֹב – זוֹהִי הַנֶּפֶשׁ שֶׁהֵם מוֹשְׁכִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם. לֹא טוֹב, שֶׁהֲרֵי מֵהַצַּד הָאַחֵר נִמְשָׁכוֹת עֲלֵיהֶם נֶפֶשׁ שֶׁאֵינָהּ טוֹב, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא מְכַוְּנִים לִבָּם לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

מִי שֶׁמִּתְלַהֵט בַּיֵּצֶר הָרָע בְּלִי רָצוֹן וְכַוָּנַת הַלֵּב לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מֵהַצַּד שֶׁל יֵצֶר הָרָע נִמְשֶׁכֶת עָלָיו נֶפֶשׁ שֶׁאֵינָהּ טוֹב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב וְאָץ בְּרַגְלַיִם חוֹטֵא. מִי שֶׁהוּא אָץ בְּרַגְלַיִם וְדוֹחֶה אֶת הַשָּׁעָה בְּלִי רָצוֹן קָדוֹשׁ – חוֹטֵא, חוֹטֵא וַדַּאי בַּכֹּל.

וְעַל דָּא שַׁרְיָין מַכְתְּשִׁין בִּישִׁין בִּבְנֵי נָשָׁא, וְאַסְהִידוּ בְּאַנְפַּיְיהוּ בַּחֲצִיפוּתָא דִּלְהוֹן, לְאַחֲזָאָה דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָאִים בְּהוּ, וְלָאו דַּעְתֵּיהּ בְּהוֹן, עַד דְּאִינּוּן זַכָּאן (דף נ' ע"א) וּמַכְשְׁרָאן עוֹבָדַיְיהוּ כְּמִלְקַדְמִין, וּמִתְבָּרְכָן (ס"א וּמִתְדַּכָּאן). וְעַל דָּא אִשְׁתְּמוֹדְעָן מַכְתְּשִׁין לְגַבֵּי כַּהֲנָא, אִינּוּן דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דְּמְסָאֲבָא, וְאִינּוּן דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא אַחֲרָא.

כְּגַוְונָא דָּא כְּתִיב, כִּי תָבֹאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנַעַן וְגוֹ', וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם. וְכִי אֲגָר טַב הוּא, דְּיִשְׁתְּכַח בְּאִינּוּן דְּזַכָּאן לְמֵיעָל בְּאַרְעָא. אֶלָּא הָא אוּקְמוּהָ לְאַשְׁכְּחָא מַטְמוֹנִין דְּאַטְמְרָן בְּבֵיתַיְיהוּ, וּלְאַהֲנָאָה לוֹן לְיִשְׂרָאֵל.

אֲבָל תָּא חֲזֵי, זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן מִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקוּדְשָׁא

לשון הקודש

וְעַל זֶה שׁוֹרוֹת מַכּוֹת רָעוֹת בִּבְנֵי אָדָם, וּמְעִידִים בִּפְנֵיהֶם עַל חֻצְפָּתָם, לְהַרְאוֹת שֶׁהִנֵּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹאֵס בָּהֶם וְאֵין דַּעְתּוֹ בָּהֶם, עַד שֶׁהֵם זוֹכִים וּמַכְשִׁירִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כְּמִקֶּדֶם וּמִתְבָּרְכִים (וּמִשְׁתַּדְּרִים). וְעַל זֶה נוֹדָעוֹת הַמַּכּוֹת לַכֹּהֵן, אוֹתָן שֶׁבָּאוֹת מִצַּד הַטֻּמְאָה וְאוֹתָן שֶׁבָּאוֹת מֵהַצַּד הָאַחֵר.

כְּמוֹ זֶה כָּתוּב, כִּי תָבֹאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנַעַן וְגוֹ', וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם. וְכִי שָׂכָר טוֹב הוּא שֶׁיִּמָּצֵא בְּאוֹתָם שֶׁזּוֹכִים לְהִכָּנֵס לָאָרֶץ? אֶלָּא הִנֵּה פֵּרוּשׁוֹ, לִמְצֹא מַטְמוֹנִים שֶׁהִטְמִינוּ בְּבֵיתָם, וְלֵהָנוֹת בָּהֶם אֶת יִשְׂרָאֵל.

אֲבָל בֹּא רְאֵה, אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מִתְדַּבְּקִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהַקָּדוֹשׁ

בְּרִיךְ הוּא רָחִים לְהוּ, דִּכְתִיב, (מלאכי א) אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר יְיָ׳. וּמִגּוֹ רְחִימוּתָא דִילֵיהּ, אָעִיל לְהוּ לְאַרְעָא קַדִּישָׁא, לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתֵּיהּ בֵּינַיְיהוּ, וּלְמֶהֱוֵי דִיוּרֵיהּ עִמְּהוֹן, וְיִשְׂרָאֵל דְּיִשְׁתַּכְּחוּן קַדִּישִׁין עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (שמות לה) וְכָל הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נָשָׂא לִבָּן וְגוֹ׳. בְּשַׁעֲתָא דַהֲווֹ עַבְדִּין עֲבִידְתָּא, הֲווֹ אַמְרֵי, דָּא לְמַקְדְּשָׁא. דָּא לְמַשְׁכְּנָא. דָּא לְפָרוֹכְתָּא. וְכֵן כָּל אִינּוּן אוּמְנִין בְּגִין דְּיִשְׂרֵי קְדֻשָּׁה עַל יְדֵיהוּ, וְאִתְקַדַּשׁ הַהוּא עֲבִידְתָּא. וְכַד סָלִיק לְאַתְרֵיהּ, בִּקְדוּשָׁה סָלִיק.

כְּגַוְונָא דָּא מָאן דְּעָבִיד עֲבִידְתָּא לְעַבּוֹדָה זָרָה, אוֹ לְסִטְרָא אַחֲרָא, דְּלָא קַדִּישָׁא. כֵּיוָן דְּאִדְכַּר לֵיהּ עַל הַהוּא עֲבִידְתָּא, הָא רוּחַ מְסָאֲבָא

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אוֹתָם, שֶׁכָּתוּב (מלאכי א) אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר ה׳. וּמִתּוֹךְ אַהֲבָתוֹ הִכְנִיס אוֹתָם לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, לְהַשְׁרוֹת שְׁכִינָתוֹ בֵּינֵיהֶם, וְשֶׁיִּהְיֶה דִּיּוּרוֹ עִמָּהֶם, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁיִּמָּצְאוּ קְדוֹשִׁים עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (שמות לה) וְכָל הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נָשָׂא לִבָּן וְגוֹ׳. בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים מַעֲשֶׂה, הָיוּ אוֹמְרִים: זֶה לַמִּקְדָּשׁ, זֶה לַמִּשְׁכָּן, וְזֶה לַפָּרֹכֶת. וְכֵן כָּל אוֹתָם הָאָמָנִים, כְּדֵי שֶׁתִּשְׁרֶה קְדֻשָּׁה עַל יְדֵיהֶם, וּמִתְקַדֶּשֶׁת אוֹתָהּ עֲבוֹדָה. וּכְשֶׁעוֹלֶה לִמְקוֹמוֹ, עוֹלֶה בִּקְדֻשָּׁה.

כְּמוֹ כֵּן מִי שֶׁעוֹשֶׂה עֲבוֹדָה לַעֲבוֹדָה זָרָה אוֹ לַצַּד הָאַחֵר שֶׁאֵינוֹ קָדוֹשׁ, כֵּיוָן שֶׁמַּזְכִּיר אוֹתוֹ עַל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה, הֲרֵי

שַׁרְיָא עֲלוֹי, וְכַד סָלִיק עֲבִידְתָּא, בִּמְסָאֲבָא סָלִיק. כְּנַעֲנִים פַּלְחֵי לְעֲבוֹדָה זָרָה אִינְהוּ, וּמִתְדַּבְּקָן כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא בְּרוּחַ מְסָאֲבָא בְּעֲבוֹדָה זָרָה, וַהֲווּ בְּנְיָין בָּנִין לְפַרְצוּפַיְיהוּ (ס״א לְטִנּוּפַיְיהוּ) וּלְגַעוּלַיְיהוּ לְסְטַר מְסָאֲבָא לְעֲבוֹדָה זָרָה, וְכַד שָׁרָאן לְמִבְנֵי, הֲווּ אַמְרֵי מִלָּה, וְכֵיוָן דְּאִתְדְּכָר בְּפוּמַיְיהוּ, סָלִיק עָלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא. כַּד אִסְתָּלִיק עֲבִידְתָּא, בְּרוּחַ מְסָאֲבָא אִסְתָּלִיק.

כֵּיוָן דְּעָאלוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַכְּאָה לוֹן, וּלְקַדְּשָׁא לוֹן אַרְעָא, וּלְאַפְּנָאָה אֲתַר לִשְׁכִינְתָּא דְּלָא תִשְׁרֵי שְׁכִינְתָּא גּוֹ מְסָאֲבָא. וְעַל דָּא בְּהַהוּא נֶגַע צָרַעַת, הֲווּ סָתְרִין בְּנְיָינִין דְּאָעִין וַאֲבָנִין דְּאִתְעָבִידוּ בִּמְסָאֲבוּ.

תָּא חֲזֵי, אִי עוֹבָדָא דָא הָוָה לְאַשְׁכְּחָא מַטְמוֹנִין בִּלְחוֹדוֹי, יְהַדְּרוּן אֲבָנִין לְבָתָּר כְּמָה דְּאִינּוּן

לשון הקודש

רוּחַ טֻמְאָה שׁוֹרָה עָלָיו. וּכְשֶׁעוֹלֶה הַמַּעֲשֶׂה, עוֹלֶה בְּטֻמְאָה. הַכְּנַעֲנִיִּים הֵם עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וּמְדֻבָּקִים כֻּלָּם יַחַד בְּרוּחַ טֻמְאָה בַּעֲבוֹדָה זָרָה, וְהָיוּ בּוֹנִים בִּנְיָן לְפַרְצוּפֵיהֶם (לְטִנּוּפֵיהֶם) וּלְגַעוּלֵיהֶם לַצַּד הַטֻּמְאָה לַעֲבוֹדָה זָרָה. וּכְשֶׁמַּתְחִילִים לִבְנוֹת, הָיוּ אוֹמְרִים דִּבּוּר. וְכֵיוָן שֶׁנִּזְכָּר בְּפִיהֶם, עוֹלָה עָלָיו רוּחַ שֶׁל טֻמְאָה. כְּשֶׁעוֹלֶה הַמַּעֲשֶׂה, הוּא עוֹלֶה בְּרוּחַ טֻמְאָה.

כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְטַהֵר אוֹתָם וּלְקַדֵּשׁ לָהֶם אֶת הָאָרֶץ, וּלְפַנּוֹת מָקוֹם לַשְׁכִינָה, שֶׁלֹּא תִשְׁרֶה הַשְׁכִינָה בְּתוֹךְ הַטֻּמְאָה. וְעַל כֵּן בְּאוֹתוֹ נֶגַע צָרַעַת הָיוּ סוֹתְרִים בִּנְיָנִים שֶׁל עֵצִים וַאֲבָנִים שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּטֻמְאָה.

בֹּא רְאֵה, אִם הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הָיָה לִמְצֹא מַטְמוֹנִים בִּלְבַד, יַחֲזִירוּ הָאֲבָנִים אַחַר כָּךְ

לְאַתְרַיְיהוּ, וְעַפְרָא לְאַתְרֵיהּ. אֲבָל קְרָא כְּתִיב, וְחִלְּצוּ אֶת הָאֲבָנִים. וּכְתִיב וְעָפָר אַחֵר יִקַּח. בְּגִין דְּיִתְעַבָּר רוּחַ מְסָאֲבָא, וְיִתְפְּנֵי וְיִתְקַדַּשׁ הַשְׁתָּא כְּמִלְּקַדְמִין, וְיִשְׁתְּכָחוּ יִשְׂרָאֵל בִּקְדוּשָׁה, וּבְדִיּוּרָא קַדִּישָׁא, לְמִשְׁרֵי בֵּינַיְיהוּ שְׁכִינְתָּא.

וְעַל דָּא מָאן דְּבָנֵי בִנְיָן כַּד שָׁאֲרֵי לְמִבְנֵי, בָּעֵי לְאַדְכְּרָא בְּפוּמֵיהּ, דְּהָא לְפוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא בָּנֵי. בְּגִין דִּכְתִיב, (ירמיה כב) הוֹי בוֹנֶה בֵיתוֹ בְּלֹא צֶדֶק וְגוֹ׳, וּכְדֵין סִיַּעְתָּא דְשְׁמַיָּא שָׁאֲרֵי עֲלוֹי, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין עָלֵיהּ קְדוּשָׁתָא, וְקָאֲרֵי עָלֵיהּ שָׁלוֹם, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב ה) וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ וְגוֹ׳. מַהוּ (איוב ה) וּפָקַדְתָּ נָוְךָ, הָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל וּפָקַדְתָּ, לְאַפְקָדָא מִלָּה בְּפוּמָא כַּד אִיהוּ בָּנֵי. וּכְדֵין וְלֹא תֶחֱטָא כְּתִיב. וְאִי לָאו הָא זַמִּין לְבֵיתֵיהּ סִטְרָא אַחֲרָא.

לשון הקודש

כְּמוֹת שֶׁהֵם לִמְקוֹמָם, וְהֶעָפָר לִמְקוֹמוֹ. אֲבָל הַפָּסוּק כּוֹתֵב, וְחִלְּצוּ אֶת הָאֲבָנִים. וְכָתוּב וְעָפָר אַחֵר יִקַּח. כְּדֵי שֶׁתַּעֲבֹר רוּחַ הַטֻּמְאָה, וְיִתְפַּנֶּה וְיִתְקַדֵּשׁ כָּעֵת כְּמִקֹּדֶם, וְיִמָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁה וּבְדִיּוּר קָדוֹשׁ, לְהַשְׁרוֹת בֵּינֵיהֶם שְׁכִינָה.

וְעַל כֵּן, מִי שֶׁבּוֹנֶה בִּנְיָן, כְּשֶׁמַּתְחִיל לִבְנוֹת צָרִיךְ לְהַזְכִּיר בְּפִיו, שֶׁהֲרֵי לַעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא בּוֹנֶה, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (ירמיה כב) הוֹי בֹּנֶה בֵיתוֹ בְּלֹא צֶדֶק וְגוֹ׳. וְאָז סִיּוּעַ שְׁמֵימִי שׁוֹרֶה עָלָיו, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַזְמִין עָלָיו קְדֻשָּׁה וְקוֹרֵא עָלָיו שָׁלוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב ה) וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ וְגוֹ׳. מַה זֶּה וּפָקַדְתָּ נָוְךָ? הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. אֲבָל וּפָקַדְתָּ, לְהַפְקִיד דִּבּוּר בַּפֶּה כְּשֶׁהוּא בּוֹנֶה. וְאָז כָּתוּב וְלֹא

כָּל שֶׁכֵּן, מָאן דְּבָנֵי וּרְעוּתֵיהּ בְּגַוְונָא אַחֲרָא, בְּגִין דִּמְיַחֵד בֵּיתָא לְסִטְרָא אַחֲרָא, לְאִסְתַּאֲבָא בֵּיהּ. הָא וַדַּאי שַׁרְיָא בֵּיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא, וְלָא נָפִיק הַהוּא בַּר נָשׁ מֵעָלְמָא, עַד דְּאִתְעֲנַשׁ בְּהַהוּא בֵּיתָא, וּמַאן דְּדָיִיר בֵּיהּ, יְכִיל לְאַתְזָקָא, דְּהָא הַהוּא דִּירָה רוּחַ מְסָאֲבָא שַׁרְיָא בֵּיהּ, וְאָזִיק מָאן דְּאִשְׁתְּכַח בֵּיהּ.

וְאִי תִּימָא בְּמַה יְדִיעַ. כְּגוֹן דְּאִתְּזַק בְּהַהוּא בֵּיתָא, הַהוּא דְּבָנֵי לָהּ, אוֹ אַנְשֵׁי בֵּיתֵיהּ, אוֹ בְּנִזְקֵי דְגוּפָא, אוֹ בְּנִזְקֵי מָמוֹנָא, הוּא וּתְרֵין אַחֲרָנִין אֲבַתְרֵיהּ. הָא וַדַּאי יַעֲרוֹק בַּר נָשׁ לְטוּרָא, וְלָא יָדוּר בֵּיהּ. יָדוּר בְּטִיחֲלָא דְעַפְרָא, וְלָא יָדוּר בֵּיהּ.

וּבְגִין כַּךְ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עָלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן לָא יַדְעִין מִלָּה בְּכָל אִינּוּן בָּתֵּי. וְהוּא אָמַר, אַתּוּן לָא יַדְעִין, אֲנָא יְדַעְנָא, וְאַרְשִׁימְנָא לוֹן

לשון הקודש

תֶּחֱטָא. וְאִם לֹא, הֲרֵי מַזְמִין לְבֵיתוֹ אֶת הַצַּד הָאַחֵר.

כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁבּוֹנֶה, וּרְצוֹנוֹ בְּצוּרָה אַחֶרֶת, מִשּׁוּם שֶׁמְּיַחֵד הַבַּיִת לַצַּד הָאַחֵר לְהִטָּמֵא בּוֹ, הֲרֵי וַדַּאי שׁוֹרָה בּוֹ רוּחַ שֶׁל טֻמְאָה, וְלֹא יוֹצֵא אוֹתוֹ אָדָם מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁנֶּעֱנָשׁ בַּבַּיִת הַהוּא. וּמִי שֶׁדָּר בּוֹ יָכוֹל לְהִנָּזֵק, שֶׁהֲרֵי בַּדִּירָה הַהִיא שׁוֹרָה בָּהּ רוּחַ טֻמְאָה, וּמַזִּיקָה מִי שֶׁנִּמְצָא בָּהּ.

וְאִם תֹּאמַר, בַּמֶּה יָדוּעַ? כְּגוֹן שֶׁנִּזּוֹק בַּבַּיִת הַהוּא אוֹתוֹ שֶׁבָּנָה אוֹתוֹ, אוֹ אַנְשֵׁי בֵּיתוֹ, אוֹ בְּנִזְקֵי גוּף, אוֹ בְּנִזְקֵי מָמוֹן, הוּא וּשְׁנֵי אֲחֵרִים אַחֲרָיו. הֲרֵי וַדַּאי יִבְרַח אָדָם לְהַר, וְלֹא יָדוּר בּוֹ. יָדוּר בִּמְחִלַּת עָפָר, וְלֹא יָדוּר בּוֹ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם לֹא יוֹדְעִים דָּבָר בְּכָל אוֹתָם הַבָּתִּים, וְהוּא אוֹמֵר: אַתֶּם לֹא

בְּנֶגַע. נֶגַע דָּיִיר בְּבֵיתָא, הָא נֶגַע אַחֲרָא תַּקִּיפָא, דְּיָפִּיק לֵיהּ, וְיַעֲבַר לֵיהּ מִן עָלְמָא. וּכְדֵין וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֶת עֵצָיו. כֵּיוָן דְּאָזִיל לֵיהּ, מָאי טַעֲמָא וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת. אֶלָּא בְּכָל זְמָנָא דְּהַהוּא בִּנְיָן לְהֱוֵי קַיָּים, (דף נ׳ ע״ב) דִּילֵיהּ הוּא, וְיָכִיל לְאָהַדְּרָא.

הַאי בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, כָּל שֶׁכֵּן בְּאַרְעָא אַחֲרָא, דִּזְמִינָא רוּחַ מְסָאֲבָא יַתִּיר, וְיָכִיל בַּר נָשׁ לְאִתְזְקָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וְכָל שֶׁכֵּן דְּאִקְרֵי בִּקְלִפּוֹי דְּחַבְרוֹי אַחֲרִנִּין, לְאִשְׁתַּכְּחָא תַּמָּן, וַאֲפִילוּ טוּרְפֵּי דְקַסְפְּתָא לָא מַעְבְּרָן לֵיהּ מֵהַהוּא בֵּיתָא, וּבְגִין כָּךְ הַאי קְרָא אַכְרִיז וְאָמַר, הוֹי בוֹנֶה בֵּיתוֹ בְּלֹא צֶדֶק. הוֹי וַדַּאי קָאַמְרֵי כָּל יוֹמָא בְּהַהוּא בֵּיתָא.

לשון הקודש

יוֹדְעִים – אֲנִי יוֹדֵעַ, וְרָשַׁמְתִּי אוֹתָם בְּנֶגַע. נֶגַע דָּר בְּבַיִת, הִנֵּה נֶגַע אַחֵר תַּקִּיף שֶׁיּוֹצִיא אוֹתוֹ וְיַעֲבִיר אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם. וְאָז – וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֶת עֵצָיו. כֵּיוָן שֶׁהוֹלֵךְ לוֹ, מָה הַטַּעַם וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת? אֶלָּא בְּכָל זְמַן שֶׁאוֹתוֹ בִּנְיָן יִהְיֶה קַיָּם – שֶׁלּוֹ הוּא, וְיָכוֹל לַחֲזוֹר.

זֶה בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, כָּל שֶׁכֵּן בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת, שֶׁרוּחַ הַטֻּמְאָה מְצוּיָה יוֹתֵר, וְיָכוֹל אָדָם לְהִנָּזֵק. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁנִּקְרָא בַּקְלִפּוֹת שֶׁל חֲבֵרָיו הָאֲחֵרִים לְהִמָּצֵא שָׁם, וַאֲפִלּוּ דְּפִיקוֹת בַּכֵּלִים לֹא מַעֲבִירִים אוֹתוֹ מִן הַבַּיִת. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַפָּסוּק הַזֶּה מַכְרִיז וְאוֹמֵר, הוֹי בֹּנֶה בֵיתוֹ בְּלֹא צֶדֶק. הוֹי וַדַּאי שֶׁאוֹמְרִים כָּל יוֹם בַּבַּיִת הַהוּא.

רִבִּי יוֹסֵי עָאל חַד יוֹמָא בְּחַד בֵּיתָא, מָטָא בַּסִּפְתָּא (ס״א אַטְרַח בְּטִיפְסָא), עָאל לְגוֹ. שָׁמַע חַד קָלָא דְּאָמַר, אִתְכְּנָשׁוּ עוּלוּ, הָא חַד פְּלוּגְתָּא דִּילָן. סִיפְתוּ וְנָנְזִיק לֵיהּ עַד לָא יִנְפּוֹק, אָמְרוּ, לָא נֵיכוֹל אֶלָּא אִי דְּיוּרֵיהּ הָכָא. נָפַק רִבִּי יוֹסֵי וְדָחִיל. אָמַר, וַדַּאי מָאן דְּאַעְבָּר עַל מִלּוֹי דְּחַבְרַיָּיא, אִתְחַיָּיב בְּנַפְשֵׁיהּ.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִיָּיא, וְהָא גּוֹיִם וּשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא דַּיְרֵי בְּגַוֵּיהּ, וְאִשְׁתְּלִימוּ. אָמַר לֵיהּ, אִינּוּן מִסִּטְרַיְיהוּ קָא אַתְיָין, אֲבָל מָאן דְּדָחִיל חַטָּאָה, יְכִיל לְאַתְזְקָא. וַאֲפִילּוּ אִינּוּן, אִי יְעַכְּבוּ דְּיוּרֵיהוֹן בֵּיהּ, לָא יִפְקוּן בִּשְׁלָם. אָמַר לֵיהּ, וְהָא כְּתִיב (איוב כא) בָּתֵּיהֶם שָׁלוֹם מִפָּחַד. אָמַר לֵיהּ כְּגוֹן דְּהַוָּה מֵאָחֳרָא, וְאִתְבְּנֵי מִצֶּדֶק. וְקְרָא הָכִי הוּא, בָּתֵּיהֶם

לשון הקודש

רַבִּי יוֹסֵי נִכְנַס יוֹם אֶחָד לְבֵית אֶחָד, הִגִּיעַ לַסַּף (טָרַח בַּטִּפּוּס) וְנִכְנַס פְּנִימָה. שָׁמַע קוֹל אֶחָד שֶׁאוֹמֵר: הִתְכַּנְּסוּ וְהִכָּנְסוּ, הִנֵּה אֶחָד מֵהַיְרִיבִים שֶׁלָּנוּ. הִתְחַבְּרוּ וְנַזִּיק אוֹתוֹ לִפְנֵי שֶׁיֵּצֵא. אָמְרוּ, לֹא נוּכַל אֶלָּא אִם דִּיּוּרוֹ כָּאן. יָצָא רַבִּי יוֹסֵי וּפָחַד. אָמַר, וַדַּאי מִי שֶׁעוֹבֵר עַל דִּבְרֵי הַחֲבֵרִים, מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ.

אָמַר לוֹ רַבִּי חִיָּיא, וַהֲרֵי הַגּוֹיִם וּשְׁאָר בְּנֵי אָדָם דָּרִים בְּתוֹכוֹ, וְנִשְׁלְמוּ. אָמַר לוֹ, הֵם מִצַּדָּם הֵם בָּאִים, אֲבָל מִי שֶׁיָּרֵא חֵטְא יָכוֹל לְהַנָּזֵק. וַאֲפִלּוּ הֵם, אִם יְעַכְּבוּ אֶת דִּיּוּרָם בּוֹ, לֹא יֵצְאוּ בְּשָׁלוֹם. אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי כָּתוּב (איוב כא) בָּתֵּיהֶם שָׁלוֹם מִפָּחַד. אָמַר לוֹ, כְּגוֹן שֶׁהָיָה מֵאַחֵר, וְנִבְנָה מִצֶּדֶק. וְהַפָּסוּק כָּךְ הוּא, בָּתֵּיהֶם שָׁלוֹם מִפָּחַד –

שָׁלוֹם מִפָּחַד, כְּשֶׁבָּתֵּיהֶם שָׁלוֹם מִפָּחַד שֵׁבֶט אֱלוֹהַּ לָא שַׁרְיָא עֲלֵיהֶם.

וּבָא אֲשֶׁר לוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד וְגוֹ׳. (ויקרא יד) וְהִגִּיד, וַיֹּאמֶר מִיבְעֵי לֵיהּ, אוֹ וַיְדַבֵּר, מַהוּ וְהִגִּיד. אֶלָּא בְּכָל אֲתַר מִלָּה דְּחָכְמְתָא הוּא, וְהָא אוּקְמוּהָ. כְּנֶגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת, כְּנֶגַע, נֶגַע מִיבְעֵי לֵיהּ. נִרְאָה לִי, יֵשׁ לִי מִיבְעֵי לֵיהּ. דְּהָא כְּתִיב, וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם, דְּיִתְחַזֵּי לְכֹלָּא. אֲמַאי כְּנֶגַע נִרְאָה לִי.

אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּהַאי עַיִּיל, אַחֲרָא אִתְגַּלְיָא. וּמְקַטְרְגָא דָּא בְדָא. וְעַל דָּא נִרְאָה לִי, הַהוּא דְּאִתְכַּסֵּי אִתְגַּלְיָא, וּדְאִתְגַּלְיָא אִתְכַּסֵּי, וּלְבָתַר מִתְחַזֵּי לֵיהּ בְּדִיוּקְנָא דְּהַהוּא נֶגַע דְּבֵיתָא, וְאִתְכַּסְיָא אַחֲרָא. וְעַל דָּא וְהִגִּיד לַכֹּהֵן, דְּמִלָּה דְּחָכְמְתָא הִיא.

לשון הקודש

כְּשֶׁבָּתֵּיהֶם שָׁלוֹם מִפַּחַד, שֵׁבֶט אֱלוֹהַּ לֹא שׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם.

וּבָא אֲשֶׁר לוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד וְגוֹ׳ (ויקרא יד). וְהִגִּיד?! וַיֹּאמֶר הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת, אוֹ וַיְדַבֵּר. מַה זֶּה וְהִגִּיד? אֶלָּא בְּכָל מָקוֹם דָּבָר שֶׁל חָכְמָה הוּא, וְהִגֵּה פֵּרְשׁוּהָ. כְּנֶגַע נִרְאָה לִי בַּבָּיִת. כְּנֶגַע?! נֶגַע הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! נִרְאָה לִי?! יֵשׁ לִי הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם, שֶׁיֵּרָאֶה לַכֹּל! לָמָּה כְּנֶגַע נִרְאָה לִי.

אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁזֶּה נִכְנָס, אַחֵר מִתְגַּלֶּה, וּמִתְגָּרִים זֶה בָּזֶה. וְעַל זֶה נִרְאָה לִי. אוֹתוֹ שֶׁהִתְכַּסָּה הִתְגַּלָּה, וְשֶׁהִתְגַּלָּה הִתְכַּסָּה, וְאַחַר כָּךְ נִרְאָה לוֹ בִּדְמוּת אוֹתוֹ הַנֶּגַע שֶׁל הַבַּיִת, וְאַחֵר מִתְכַּסֶּה. וְעַל זֶה וְהִגִּיד

וּכְדֵין אָתֵי כַּהֲנָא, וְיֵרְמוּן בֵּיתָא, וְיִנְתְּצוּן לֵיהּ אֲבָנִין וְאָעִין וְכֹלָּא. כֵּיוָן דְּאִנְתְּצָן וְאִתְדַּכָּן כֹּלָּא, מִתְכַּרְכָּאן, כְּדֵין כְּתִיב, (דברים ח) **וּבָתִּים טוֹבִים תִּבְנֶה וְיָשָׁבְתָּ. אִלֵּין אִקְרוּן טוֹבִים, דְּהָא קַדְמָאֵי לָאו אִינוּן טוֹבִים, וְלָאו בִּכְלָלָא דִּקְדוּשָׁה וְדַכְיוּ נִינְהוּ.**

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִי הָכִי בְּמַאי מוּקְמֵינָן קְרָא דִּכְתִיב, (דברים ו) **וּבָתִּים מְלֵאִים כָּל טוּב אֲשֶׁר לֹא מִלֵּאתָ. אִי רוּחַ מְסָאֲבָא שַׁרְיָא בְּגַוַוייהוּ הֵיךְ מְלֵאִים כָּל טוּב. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מְלֵאִים כָּל טוּב: בְּמָמוֹנָא, בְּכַסְפָּא, וּבְדַהֲבָא, וּבְכֹלָּא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר** (בראשית מה) **כִּי טוּב כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם. וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וְהָא כָּל בָּתֵּי דְּמִצְרָאֵי, מַלְיָין חַרְשִׁין וְטַעֲוָון הֲווֹ. אֶלָּא בְּגִין עוּתְרָא דְּאַרְעָא אִתְּמַר. אוֹף הָכָא בְּגִין עוּתְרָא וּמָמוֹנָא הוּא.**

לשון הקודש

לַכֹּהֵן, שֶׁדִּבֵּר חָכְמָה הוּא.

וְאָז בָּא הַכֹּהֵן, וְיַפִּילוּ הַבַּיִת, וִינַתְּצוּ לוֹ הָאֲבָנִים וְהָעֵצִים וְהַכֹּל. כֵּיוָן שֶׁנִּתְּצוּ וְטִהֲרוּ הַכֹּל, מִתְּבָרְכִים. אָז כָּתוּב (דברים ח) וּבָתִּים טוֹבִים תִּבְנֶה וְיָשָׁבְתָּ. אֵלּוּ נִקְרָאִים טוֹבִים, שֶׁהֲרֵי הָרִאשׁוֹנִים אֵינָם טוֹבִים, וְאֵינָם בִּכְלָל שֶׁל קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה. **אָמַר** רַבִּי יְהוּדָה, אִם כָּךְ, בַּמֶּה מְפָרְשִׁים אֶת הַפָּסוּק שֶׁכָּתוּב, (שם ו) וּבָתִּים מְלֵאִים כָּל טוּב אֲשֶׁר לֹא מִלֵּאתָ? אִם רוּחַ טֻמְאָה שׁוֹרָה בְּתוֹכָם, אֵיךְ מְלֵאִים כָּל טוּב? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מְלֵאִים כָּל טוּב – בְּמָמוֹן, בְּכֶסֶף וּבְזָהָב, וּבַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מה) כִּי טוּב כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם. וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהִנֵּה כָּל בָּתֵּי

תְּרֵין עוּתְרִין נַטְלוּ יִשְׂרָאֵל, חַד כַּד נָפְקוּ מִגָּלוּתָא דְּמִצְרַיִם. וְחַד כַּד עָאלוּ לְאַרְעָא. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כָּל דָּא וַדַּאי הָוָה לְאִתְקַדְּשָׁא אַרְעָא, וּלְאַעְבְּרָא רוּחַ מְסָאֲבָא מֵאַרְעָא, וּמִגּוֹ יִשְׂרָאֵל. וְכַד בֵּיתָא הָוָה נָתִיץ, הָוָה אִשְׁתְּכַח בָּהּ מָמוֹנָא, לְמִבְנֵי לֵיהּ, וּלְמַלְיָא בֵּיתֵיהּ, בְּגִין דְּלָא יִצְטָעֵר עַל בֵּיתָא, וְיִשְׁרוּן בְּדִיּוּרָא דְּקֻדּוּשָׁה.

וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בְעוֹר בְּשָׂרָם פֶּהָרוֹת וְגוֹ׳. (ויקרא יג) רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, כְּסִילְתָּא דְּמוֹקְפֵי בְּבַהֶרֶת עַזָּה, חֵיזוֹ תָּנֵינָא, וּבְחֵיזוֹ אִתְּדָן, בְּאִינּוּן גַּוְונִין. אָמַר רִבִּי יִצְחָק שְׁלֹשׁ מֵאוֹת טַעְמֵי אִית מָאן דְּגָרִים בְּבַהֶרֶת עַזָּה. וְכֻלְּהוּ אוֹלִיפְנָא מֵאַבָּא, בַּר חֵיזוּר (חִיוָּר) חַד סָאִיב, סָהֲדָא חַד. תְּרֵין, תְּרֵי סַהֲדֵי, וְדָכֵי. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, אֲפִילוּ מֵאָה

לשון הקודש

הַמִּצְרִים הָיוּ מְלֵאִים כְּשָׁפִים וְתוֹעֵבוֹת? אֶלָּא עֲבוּר הָעֹשֶׁר שֶׁל הָאָרֶץ זֶה נֶאֱמַר.

אַף כָּאן עֲבוּר הָעֹשֶׁר וְהַמָּמוֹן הוּא.

שְׁתֵּי עֲשִׁירִיּוֹת נָטְלוּ יִשְׂרָאֵל, אַחַת כְּשֶׁיָּצְאוּ מִגָּלוּת מִצְרַיִם, וְאַחַת כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כָּל זֶה וַדַּאי הָיָה לְקַדֵּשׁ אֶת הָאָרֶץ, וּלְהַעֲבִיר רוּחַ הַטֻּמְאָה מִן הָאָרֶץ וּמִתּוֹךְ יִשְׂרָאֵל. וּכְשֶׁהַבַּיִת הָיָה מְנֻתָּץ, הָיָה נִמְצָא בּוֹ מָמוֹן לִבְנוֹת אוֹתוֹ וּלְמַלֵּא אֶת בֵּיתוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטַעֵר עַל הַבַּיִת וְיִשְׁהוּ בְּדִיּוּר שֶׁל קֹדֶשׁ.

וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בְעוֹר וְגוֹ׳. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, כְּמוֹ מָקוֹם גָּבוֹהַּ שֶׁמַּקִּיף בְּבַהֶרֶת עַזָּה, מַרְאֶה שֶׁנִּינוּ, וּבְמַרְאֶה נִדּוֹן, בְּאוֹתָם הַגְּוָנִים. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת טְעָמִים יֵשׁ מִי שֶׁגּוֹרֵס בְּבַהֶרֶת עַזָּה, וְכֻלָּם לָמַדְתִּי מֵאָבִי, פְּרָט לְשַׂעֲרָה (לִבְנָה) אַחַת טְמֵאָה,

כִּתְרֵי, וּתְרֵי כְּמֵאָה. וְדָא אוֹלִיפְנָא לְבָתָר דִּכְתִיב, (דברים יט) לֹא יָקוּם עֵד אֶחָד בְּאִישׁ וְגוֹ׳, עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים וְגוֹ׳.

רִבִּי חִזְקִיָּה הָוָה יָתִיב קַמֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר, כְּתִיב נֶגַע לָבָן אֲדַמְדָּם, כְּדֵין הוּא נֶגַע, דְּהָא חִוָּורָא לָא קָאִים בְּעֵינֵיהּ. פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, כְּתִיב (ישעיה א) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים וְגוֹ׳, זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְדַכְּאָה לוֹן בְּכֹלָּא, בְּגִין דְּלָא יִשְׁתַּכְּחוּן בְּדִינָא קַמֵּיהּ. וּמָאֲרֵיהוֹן דְּדִינָא לָא יִשְׁלְטוּן בְּהוֹן, דְּהָא כֹּלָּא אָזִיל בָּתַר זִינֵיהּ. סוּמָקָא לְסוּמָקָא, וְחִוָּורָא לְחִוָּורָא. יְמִינָא לִימִינָא, וּשְׂמָאלָא לִשְׂמָאלָא.

בְּעֵשָׂו כְּתִיב, (בראשית כה) וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי, וְעַל דָּא שַׁרְיָא בֵּיהּ זִינֵיהּ. (דף נ״א ע״א) וְאִי תֵּימָא

לשון הקודש

עֵד אֶחָד. שְׁנַיִם, שְׁנֵי עֵדִים, וְטָהוֹר. מִכָּאן וָהָלְאָה, אֲפִלּוּ מֵאָה כִּשְׁנַיִם, וּשְׁנַיִם כְּמֵאָה. וְזֶה לָמַדְנוּ לְאַחַר שֶׁכָּתוּב, (דברים יט) לֹא יָקוּם עֵד אֶחָד בְּאִישׁ וְגוֹ׳, עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים וְגוֹ׳.

רִבִּי חִזְקִיָּה הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר, כָּתוּב נֶגַע לָבָן אֲדַמְדָּם, אָז הוּא נֶגַע, שֶׁהַרֵי הַלָּבָן לֹא עוֹמֵד בְּעֵינוֹ. פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, כָּתוּב אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים וְגוֹ׳. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְטַהֵר אוֹתָם בַּכֹּל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּצְאוּ בְדִין לְפָנָיו, וּבַעֲלֵי הַדִּין לֹא יִשְׁלְטוּ בָהֶם, שֶׁהַרֵי הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר מִינוֹ. אָדֹם לְאָדֹם, וְלָבָן לְלָבָן, יָמִין לְיָמִין, וּשְׂמֹאל לִשְׂמֹאל.

בְּעֵשָׂו כָּתוּב וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי, וְעַל

אַדְמוֹנִי כְּתִיב בְּעֵשָׂו. וּכְתִיב בֵּיהּ בְּדָוִד, (שמואל א, טז) וַיְבִיאֵהוּ וְהוּא אַדְמוֹנִי. אֶלָּא דָּא מִזּוֹהֲמָא דְּדַהֲבָא אִתְעַבִּיד, וְדָא בְּזוֹהֲרָא דְּדַהֲבָא אִתְדְּבַק, בְּעֵשָׂו כְּתִיב בֵּיהּ, אַדְמוֹנִי כֻּלּוֹ כְּאַדֶּרֶת שֵׂעָר, בְּזוּהֲמָא דְּהִתּוּכָא נָפַק. בְּדָוִד כְּתִיב בֵּיהּ, עִם יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי.

תָּא חֲזֵי, מָאי טַעְמָא. גַּוְונָא חִוָּורָא אִשְׁתְּמוֹדַע, וְגַוְונָא סוּמָקָא אִשְׁתְּמוֹדַע, סוּמָקָא בְּקַדְמִיתָא, וְהָא אִתְחֲזֵי בֵּיהּ חִוָּורָא, הָא דַּכְיוּתָא אִתְיְלִיד בֵּיהּ, וְשָׁאֲרֵי לְאִתְדַּכְּאָה. חִוָּורָא בְּקַדְמִיתָא, וְאִתְחֲזֵי בֵּיהּ סוּמָקָא, הָא שָׁאֲרֵי לְאִסְתַּאֲבָא, וּכְתִיב וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן, דְּהָא אִתְיְלִיד בֵּיהּ סוּמָקָא, לְאִסְתַּאֲבָא. וְכַהֲנָא הָוָה יָדַע בְּכָל אִינּוּן גַּוְונִין. וּלְזִמְנִין דְּאִתְחֲזֵי בֵּיהּ גַּוְונָא דְּדַכְיוּתָא, וַיְסַגֵּר לֵיהּ לְמֵחֱמֵי אִי אִתְיְלִיד בֵּיהּ גַּוְונָא אַחֲרָא. וְאִי לָא, מַדְכֵּי לֵיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן וְגוֹ'.

לשון הקודש

כֵּן שׁוֹרֶה בּוֹ מִינוֹ. וְאִם תֹּאמַר אַדְמוֹנִי כָּתוּב בְּעֵשָׂו, וְכָתוּב בּוֹ בְּדָוִד, (שמואל–א טז) וַיְבִיאֵהוּ וְהוּא אַדְמוֹנִי. אֶלָּא זֶה מִזֻּהֲמַת הַזָּהָב נַעֲשָׂה, וְזֶה נִדְבַּק בְּזֹהַר הַזָּהָב. כָּתוּב בְּעֵשָׂו, אַדְמוֹנִי כֻּלּוֹ כְּאַדֶּרֶת שֵׂעָר, יָצָא בְּזֻהֲמַת הַהִתּוּךְ. בְּדָוִד כָּתוּב, עִם יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי.

בֵּא וּרְאֵה מָה הַטַּעַם. הַגָּוֶן הַלָּבָן נוֹדָע, וְהַגָּוֶן הָאָדֹם נוֹדָע. אָדֹם בָּרִאשׁוֹנָה, וְהִנֵּה נִרְאֶה בּוֹ לָבָן, הֲרֵי טָהֲרָה נוֹלְדָה בּוֹ וּמַתְחִיל לְהִטָּהֵר. לָבָן בָּרִאשׁוֹנָה וְנִרְאֶה בּוֹ אָדֹם, הִנֵּה מַתְחִיל לְהִטָּמֵא. וְכָתוּב וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן, שֶׁהִנֵּה נוֹלַד בּוֹ אָדֹם לְהִטָּמֵא. וְהַכֹּהֵן הָיָה יוֹדֵעַ בְּכָל אוֹתָם

רִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי יְהוּדָה הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב (מלכים ב, ה) וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבַּק בְּךָ וּבְזַרְעֲךָ לְעוֹלָם וְגוֹ', אִי הוּא חָטָא בְּנוֹי אֲמַאי יִלְקוּן. אָמַר לֵיהּ, אֱלִישָׁע יַתִּיר מִשְּׁאַר נְבִיאֵי חָמָא. חָמָא דְּלָא נָפִיק מִגֵּהֲזִי בְּרָא דִּמְעַלְיָא, וְעַל דָּא לָיֵיט לְכֻלְּהוּ.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אָמַר לֵיהּ, אֲנָא פְּלַחְנָא בְּשִׁמּוּשָׁא עִלָּאָה לְגַבֵּי אֵלִיָּהוּ, וְזָכֵינָא בִּתְרֵין חוּלָקִין, דְּהָא פְּלַחְנָא לֵיהּ בִּקְשׁוֹט, וְאַנְתְּ רָשָׁע פְּגִימַת לִי, אוּמֵית לְשִׁקְרָא, וַחֲמִידַת, הָא עָבַרְתָּ עַל אוֹרַיְיתָא כֹּלָּא, וּמַאן דְּאַעְבָּר עַל דָּא, מִית הוּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. אֲבָל בְּגִין דְּפַלְחַת לִי, שִׁמּוּשָׁא דִּילָךְ לָא לִהֱוֵי לְמַגְנָא, תֶּהֱוֵי מִיתָה דִּילָךְ בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי לָא. וּבְגִין כַּךְ, וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבַּק

לשון הקודש

הַגְּוָנִים. וְלִפְעָמִים שֶׁנִּרְאֶה בּוֹ גָּוֶן שֶׁל טָהֳרָה, וְיַסְגִּירוּ לִרְאוֹת אִם יִוָּלֵד בּוֹ גָּוֶן אַחֵר. וְאִם לֹא, מְטַהֵר אוֹתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְטִהֲרוּ הַכֹּהֵן וְגוֹ'.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּתוּב (מלכים–ב ה) וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבַּק בְּךָ וּבְזַרְעֲךָ לְעוֹלָם וְגוֹ'. אִם הוּא חָטָא, לָמָּה יִלְקוּ בָנָיו? אָמַר לוֹ, אֱלִישָׁע רָאָה יוֹתֵר מִשְּׁאָר הַנְּבִיאִים. רָאָה שֶׁלֹּא יֵצֵא מִגֵּיהֲזִי בֵּן מְעֻלֶּה, וְעַל כֵּן קִלֵּל אֶת כֻּלָּם.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אָמַר לוֹ: אֲנִי עָבַדְתִּי בְּשִׁמּוּשׁ עֶלְיוֹן אֵצֶל אֵלִיָּהוּ, וְזָכִיתִי בִּשְׁנֵי חֲלָקִים, שֶׁהֲרֵי עָבַדְתִּי אוֹתוֹ בֶּאֱמֶת. וְאַתָּה רָשָׁע פָּגַמְתָּ אוֹתִי, נִשְׁבַּעְתָּ לַשֶּׁקֶר וְחָמַדְתָּ, הֲרֵי עָבַרְתָּ עַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וּמִי שֶׁעוֹבֵר עַל זֶה, מֵת הוּא לָעוֹלָם הַבָּא. אֲבָל מִשּׁוּם שֶׁעָבַדְתָּ אוֹתִי, הַשִּׁמּוּשׁ שֶׁלְּךָ

בְּךָ וּבְזַרְעֲךָ. (גּוֹנָא דְּחִיוָרָא אִשְׁתְּמוֹדָע, וְגוֹנָא דְּסוּמָקָא אִשְׁתְּמוֹדָע).

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בֶּגֶד הַצֶּמֶר אוֹ הַפִּשְׁתִּים אֲמַאי.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בְּכֹלָּא שַׁרְיָא, וּבְכֹלָּא שַׁלְטָא. וְאִית כְּגַוְונָא דָּא דִּכְתִיב, (משלי לא) **דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים. וּבְגִינֵי כַּךְ, שׁוּלְטָנֵיהּ דְּהַהוּא נֶגַע דְּנָפִיק מֵאָתַר עִלָּאָה, דָּא שַׁלְטָא בְּכֹלָּא, בִּתְרֵי גַוְונֵי, בְּצֶמֶר וּבְפִשְׁתִּים. וּבְגִין כַּךְ, זֹאת תּוֹרַת נֶגַע הַצָּרַעַת בֶּגֶד הַצֶּמֶר אוֹ הַפִּשְׁתִּים.**

רִבִּי יִצְחָק הָוָה אָזִיל לְקַטְפּוּרֵי דַּאֲבוּי. חָמָא חַד בַּר נָשׁ, דְּסַאטֵי בְּקוּטְרָא דְּמָטוּלָא אֲכַתְפּוֹי. אָמַר לֵיהּ, שׁוּרְטָא דְּקִישְׁטָא בְּכַתְפָּךְ אֲמַאי, לָא אָמַר לֵיהּ מִדִּי. אָזַל אֲבַתְרֵיהּ, חָמָא דְּעַיִּיל בִּמְעַרְתָּא חָדָא, עָאל אֲבַתְרֵיהּ, חָמָא קְטוּרָא דִּתְנָנָא דְּהַוָּה סָלִיק מִתְּחוֹת אַרְעָא, וְעָאל הַהוּא בַּר נָשׁ

לשון הקודש

לֹא יִהְיֶה לְחִנָּם; תִּהְיֶה מִיתָתְךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא. וּמִשּׁוּם כָּךְ, וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבַּק בְּךָ וּבְזַרְעֲךָ. (גּוֹן הַלָּבָן נוֹדָע, וְגוֹן הָאָדֹם נוֹדָע).

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בֶּגֶד הַצֶּמֶר אוֹ הַפִּשְׁתִּים לָמָּה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בַּכֹּל שׁוֹרֶה וּבַכֹּל שׁוֹלֵט. וְיֵשׁ כְּמוֹ זֶה, שֶׁכָּתוּב (משלי לא) דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים. וּמִשּׁוּם כָּךְ שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ נֶגַע שֶׁיּוֹצֵא מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן, זֶה שׁוֹלֵט בַּכֹּל, בִּשְׁנֵי גְוָנִים, בְּצֶמֶר וּבְפִשְׁתִּים. וּמִשּׁוּם כָּךְ, זֹאת תּוֹרַת נֶגַע הַצָּרַעַת בֶּגֶד הַצֶּמֶר אוֹ הַפִּשְׁתִּים.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה הוֹלֵךְ לַבָּצִיר שֶׁל אָבִיו. רָאָה אִישׁ אֶחָד שֶׁסָּטָה עִם קֶשֶׁר שֶׁל מַשָּׂא עַל כְּתֵפוֹ. אָמַר לוֹ, קָנִים שֶׁל עֵצִים שֶׁעַל כְּתֶפְךָ לְשֵׁם מָה? לֹא אָמַר לוֹ דָּבָר. הָלַךְ אַחֲרָיו. רָאָה שֶׁנִּכְנַס לִמְעָרָה אַחַת, נִכְנַס אַחֲרָיו. רָאָה קִיטוֹר שֶׁל עָשָׁן שֶׁהָיָה

בְּנוּקְבָּא חַד, וְאִתְכַּסְיָא מִנֵּיהּ. דָּחִיל רִבִּי יִצְחָק, וְנָפַק לְפוּם מְעַרְתָּא.

עַד דְּהַוָה יָתִיב, אַעְבְּרוּ רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי חִזְקִיָּה, חָמָא לוֹן, וְקָרִיב גַּבֵּיהוֹן, סַח לוֹן עוֹבָדָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְשֵׁזְבָךְ. הַאי מְעַרְתָּא דְסָגִיר, דִּסְרוֹנְיָא הִיא, וְכָל יַתְבֵּי הַהִיא קַרְתָּא, חַרְשִׁין אִינּוּן, וְאַתְיָין לְמִדְבְּרָא לְחִוְוָיָין אוּכְמִין, דְּאִינּוּן בְּנֵי עֶשֶׂר שְׁנִין, אוֹ יַתִּיר, לְמֶעְבַּד חַרְשִׁין, וְלָא מִנְטְרָא מִנַּיְיהוּ, וְאִתְעָבִידוּ סְגִירִין וְכָל זַיְינֵי חַרְשִׁין דִּלְהוֹן בְּהַאי מְעַרְתָּא אִינּוּן.

אָזְלוּ, עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, אִעְרָעְרוּ בְּחַד בַּר נָשׁ דְּהַוָה אָתֵי, וּבְרֵיהּ דְּהַוָה מֵרָע, קָטִיר עַל חֲמָרָא. אָמְרוּ לֵיהּ מָאן אַתְּ. אָמַר לְהוֹ יוּדָאי, וְדָא הוּא בְּרִי דְּאִיהוּ קָטִיר עַל חֲמָרָא. אָמְרוּ לֵיהּ, אֲמַאי הוּא

לשון הקודש

עוֹלֶה מִתַּחַת לָאָרֶץ, וְנִכְנַס הָאִישׁ הַהוּא לְנֶקֶב אֶחָד וְהִתְכַּסָּה מִמֶּנּוּ. פָּחַד רַבִּי יִצְחָק, וְיָצָא לְפִי הַמְּעָרָה.

בְּעוֹדוֹ יוֹשֵׁב, עָבְרוּ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חִזְקִיָּה. רָאָה אוֹתָם וְקָרַב אֲלֵיהֶם. סִפֵּר לָהֶם אֶת הַמַּעֲשֶׂה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁהִצִּילְךָ. זוֹהִי מְעָרַת הַמִּצְרָעִים שֶׁל סְרוֹנְיָא, וְכָל יוֹשְׁבֵי הַקְּרִיָּה הַהִיא הֵם מְכַשְּׁפִים, וּבָאִים לַמִּדְבָּר לַנְּחָשִׁים הַשְּׁחֹרִים, שֶׁהֵם בְּנֵי עֶשֶׂר שָׁנִים אוֹ יוֹתֵר, לַעֲשׂוֹת כְּשָׁפִים, וְלֹא נִשְׁמָרִים מֵהֶם וְנַעֲשִׂים מְצֹרָעִים, וְכָל מִינֵי כְּשָׁפִים שֶׁלָּהֶם הֵם בַּמְּעָרָה הַזּוֹ.

הָלְכוּ. בְּעוֹדָם הוֹלְכִים פָּגְשׁוּ בְּאִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא, וּבְנוֹ שֶׁהָיָה חוֹלֶה קָשׁוּר עַל הַחֲמוֹר. אָמְרוּ לוֹ, מִי אַתָּה? אָמַר לָהֶם, יְהוּדִי, וְזֶה הוּא בְּנִי שֶׁקָּשׁוּר עַל הַחֲמוֹר. אָמְרוּ לוֹ, לָמָּה הוּא קָשׁוּר? אָמַר

קָטִיר. אָמַר לוֹן דִּיוּרִי הוּא בְּחַד כְּפַר, דְּאִיהוּ מִבְּנֵי רוֹמָאֵי, וְהַאי בְּרִי הָוָה אוֹלִיף אוֹרַיְיתָא בְּכָל יוֹמָא, וַהֲוָה אַהְדָּר לְבֵיתָא, וְלָעֵי לוֹן לְאִינּוּן מִלִּין. וּתְלַת שְׁנִין הָוָה דִּיוּרִי בְּהַהוּא בֵיתָא, וְלָא חֲמֵינָא מִדִּי. וְהַשְׁתָּא יוֹמָא חַד עָאל בְּרִי לְבֵיתָא לְאָהַדְּרָא מִלִּין, אַעְבָּר חַד רוּחָא קָמֵיהּ, וְנָזִיק לֵיהּ, אַעֲקָם פּוּמֵיהּ וְעֵינוֹי, וִידוֹי אִתְעַקָּמוּ, וְלָא יְכִיל לְמַלְלָא. וַאֲתֵינָא לְגַבֵּי מְעַרְתָּא דִּסְגִירוּ דִּסְרוֹנְיָא דִּלְמָא יִלְפּוּן לִי מִלָּה דְּאַסְוָותָא.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה, וּבְהַהוּא (דף נ"א ע"ב) בֵּיתָא יַדְעַת מִן קַדְמַת דְּנָא, דְּאִתְנְזַק בֵּיהּ בַּר נָשׁ אַחֲרָא. אָמַר לֵיהּ יְדַעְנָא, דְּהָא מִכַּמָּה יוֹמִין אִתְנְזַק בֵּיהּ חַד בַּר נָשׁ, וַהֲווּ אַמְרֵי דְּמַרְעָא הָוָה, וּמִנַּיְיהוּ אַמְרֵי דְּרוּחָא דְּבֵיתָא, וּלְבָתַר עָאלוּ בֵיהּ כַּמָּה בְּנֵי נָשָׁא, וְלָא אִתְנְזִיקוּ. אָמְרוּ, הַיְינוּ דְּאַמְרֵי חַבְרַיָּיא,

לשון הקודש

לָהֶם, מְגוּרַי הֵם בִּכְפָר אֶחָד, שֶׁהוּא מִבְּנֵי הָרוֹמָאִים, וּבְנִי הַזֶּה הָיָה לוֹמֵד תּוֹרָה בְּכָל יוֹם, וְהָיָה חוֹזֵר הַבַּיְתָה וְלוֹמֵד אֶת אוֹתָם הַדְּבָרִים, וְשָׁלֹשׁ שָׁנִים הָיוּ מְגוּרַי בַּבַּיִת הַהוּא וְלֹא רָאִיתִי דָּבָר. וְכָעֵת יוֹם אֶחָד נִכְנַס בְּנִי לַבַּיִת לַחֲזֹר עַל הַדְּבָרִים, עָבְרָה רוּחַ אַחַת לְפָנָיו וְהִזִּיקָה לוֹ, הִתְעַקְּמוּ פִּיו וְעֵינָיו, וְיָדָיו הִתְעַקְּמוּ וְלֹא יָכֹל לְדַבֵּר. וּבָאתִי לִמְעָרַת הַמִּצֹּרָעִים שֶׁל סְרוֹנְיָא אוּלַי יְלַמְּדוּ אוֹתִי דָּבָר שֶׁל רְפוּאָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, וּבְאוֹתוֹ הַבַּיִת הַאִם יָדַעְתָּ מִקֹּדֶם לָכֵן אִם נִזּוֹק בּוֹ אִישׁ אַחֵר? אָמַר לוֹ, יָדַעְתִּי, שֶׁהֵרֵי מִכַּמָּה יָמִים נִזּוֹק בּוֹ אִישׁ אֶחָד, וְהָיוּ אוֹמְרִים שֶׁהָיָה חוֹלֶה, וּמֵהֶם אוֹמְרִים שֶׁרוּחַ שֶׁל הַבַּיִת, וְאַחַר

וַוי לְאִינּוּן דְּעַבְרִין עַל מִלַּיְיהוּ.

פְּתַח רִבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (ירמיה כב) הוֹי בּוֹנֶה בֵיתוֹ בְּלֹא צֶדֶק, דְּהָא בְּכָל אֲתַר דְּאִשְׁתְּכַח בֵּיהּ צֶדֶק, כָּל רוּחִין וְכָל מַזִּיקִי עָלְמָא עַרְקֵי מִנֵּיהּ, וְלָא מִשְׁתַּכְּחֵי קַמֵּיהּ. וְעִם כָּל דָּא, מָאן דְּאַקְדִּים וְנָטִיל אֲתַר, אָחִיד בֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִזְקִיָּה, אִי הָכִי שָׁקִיל שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּרוּחַ מְסָאֲבָא.

אָמַר לֵיהּ, לָאו הָכִי, אֶלָּא שְׁמָא קַדִּישָׁא לָא שַׁרְיָא בַּאֲתַר מְסָאֲבָא, וּבְגִין כַּךְ, אִי שְׁמָא קַדִּישָׁא נָטִיל אֲתַר מִקַּדְמַת דְּנָא, כָּל רוּחִין וְכָל מַזִּיקִין דְּעָלְמָא לָא יַכְלִין לְאִתְחַזָּאָה בֵּיהּ, כָּל שֶׁכֵּן לְקָרְבָא בַּהֲדֵיהּ. אִי רוּחַ מְסָאֲבָא קָדִים, נָטִיל אֲתַר. שְׁמָא קַדִּישָׁא לָא שַׁרְיָא בֵּיהּ, דְּהָא לָאו אַתְרֵיהּ.

לשון הקודש

כָּךְ נִכְנְסוּ בוֹ כַּמָּה אֲנָשִׁים וְלֹא נִזּוֹקוּ. אָמְרוּ, זֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים הַחֲבֵרִים, אוֹי לְאוֹתָם שֶׁעוֹבְרִים עַל דִּבְרֵיהֶם.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (ירמיה כב) הוֹי בּוֹנֶה בֵיתוֹ בְּלֹא צֶדֶק, שֶׁהֲרֵי בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּמְצָא בוֹ צֶדֶק, כָּל הָרוּחוֹת וְכָל מַזִּיקֵי הָעוֹלָם בּוֹרְחִים מִמֶּנּוּ, וְלֹא נִמְצָאִים לְפָנָיו. וְעִם כָּל זֶה, מִי שֶׁמַּקְדִּים וְנוֹטֵל הַמָּקוֹם, אוֹחֵז בּוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי חִזְקִיָּה, אִם כָּךְ, שָׁקוּל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּרוּחַ הַטֻּמְאָה? **אָמַר** לוֹ, לֹא כָּךְ, אֶלָּא הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לֹא שׁוֹרֶה בְּמָקוֹם טָמֵא, וּמִשּׁוּם כָּךְ, אִם הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נוֹטֵל הַמָּקוֹם מִקֹּדֶם לָכֵן, כָּל הָרוּחוֹת וְכָל מַזִּיקֵי הָעוֹלָם לֹא יְכוֹלִים לְהֵרָאוֹת בּוֹ, כָּל שֶׁכֵּן לִקְרַב עִמּוֹ. אִם רוּחַ טֻמְאָה קוֹדֵם וְנוֹטֵל אֶת הַמָּקוֹם – הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לֹא שׁוֹרֶה בּוֹ, שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מְקוֹמוֹ.

וְכַד הָוָה נָחִית נֶגַע צָרַעַת, הָוָה מַדְכֵּי אַתְרָא, וְאַפִּיק לְרוּחַ מְסָאֲבָא מֵאַתְרֵיהּ, וּלְבָתַר מְנַתְּצֵי בֵיתָא, אֲבָנִין וְאָעִין וְכֹלָּא, וּבָנֵי לָהּ כְּמִלְּקַדְּמִין, בִּסְטָר קַדִּישָׁא בְּצֶדֶק, דְּדָכִיר לֵיהּ לִשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְלִשְׁרֵי עָלֵיהּ קְדֻשָּׁה, וְעִם כָּל דָּא בְּעַפְרָא אַחֲרָא, וְיַרְחִיק בֵּיתָא מֵאַתְרֵיהּ, מִיְּסוֹדָא קַדְמָאָה תְּרֵי טְפָחִים.

הַשְׁתָּא דְּלָא אִתְחֲזֵי, וְלָא נָחִית מָאן דִּמְקַטְרֵג בֵּיהּ בְּהַהוּא רוּחַ מְסָאֲבָא, לְאַפָּקָא לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ, מָאי תָּקַנְתֵּיהּ. אִי יְכִיל לְנָפְקָא מֵהַאי בֵיתָא שַׁפִּיר. וְאִי לָאו יִבְנֶה לֵיהּ כְּמִלְּקַדְּמִין, בַּאֲבָנִין אַחֲרִנִּין, וְאָעִין וְכֹלָּא, וַיַּפִּיק וַיַּרְחִיק לֵיהּ מֵאָתַר קַדְמָאָה, וְיִבְנֵי לֵיהּ עַל שְׁמָא קַדִּישָׁא.

וְעִם כָּל דָּא, לָא נָפִיק הַהוּא רוּחָא מִן אָתַר קַדְמָאָה, בְּגִין דִּקְדוּשָׁה לָא שַׁרְיָא עַל אָתַר

לשון הקודש

וּכְשֶׁהָיָה יוֹרֵד נֶגַע צָרַעַת, הָיָה מְטַהֵר אֶת הַמָּקוֹם, וּמוֹצִיא אֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה מִמְּקוֹמוֹ, וְאַחַר כָּךְ מְנַתְּצִים אֶת הַבַּיִת, הָאֲבָנִים וְהָעֵצִים וְהַכֹּל, וּבוֹנֶה אוֹתוֹ כְּמִקֹּדֶם, בַּצַּד הַקָּדוֹשׁ בְּצֶדֶק, שֶׁמַּזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וּמַשְׁרֶה עָלָיו קְדֻשָּׁה, וְעִם כָּל זֶה בְּעָפָר אַחֵר, וַיַּרְחִיק אֶת הַבַּיִת מִמְּקוֹמוֹ, מֵהַיְסוֹד הָרִאשׁוֹן שְׁנֵי טְפָחִים.

עַכְשָׁו שֶׁלֹּא נִרְאֶה וְלֹא יוֹרֵד מִי שֶׁמִּתְגָּרֶה בְּאוֹתָהּ רוּחַ טֻמְאָה לְהוֹצִיאָהּ מִמְּקוֹמוֹ, מַה תַּקָּנָתוֹ? אִם יָכוֹל לָצֵאת מִן הַבַּיִת הַזֶּה – יָפֶה, וְאִם לֹא – יִבְנֶה אוֹתוֹ כְּמִקֹּדֶם בַּאֲבָנִים אֲחֵרוֹת, וְעֵצִים וְהַכֹּל. וְיוֹצִיא וַיַּרְחִיק אוֹתוֹ מֵהַמָּקוֹם הָרִאשׁוֹן, וְיִבְנֶה אוֹתוֹ עַל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

וְעִם כָּל זֶה לֹא יוֹצֵאת אוֹתָהּ הָרוּחַ מִן

מִסָּאֲבָא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק לָמָּה לֵיהּ לְאַטְרְחָא כּוּלֵּי הַאי, בְּזִמְנָא דָא כְּתִיב, (קהלת א) מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקוֹן וְגוֹ'. מִיּוֹמָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, לָא אִשְׁתְּכַח אַסְוָותָא בְּעָלְמָא, בְּגִינֵי כַּךְ בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאִזְדַּהֲרָא, כִּי הֵיכִי דְּלֵהֱוֵי נָטִיר.

אַמְרֵי נְזִיל בַּהֲדֵי הַאי בַּר נָשׁ וְנֶחֱמֵי. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אָסִיר לָן. אִי הָוָה אָזִיל לְגַבֵּי גַּבְרָא רַבָּא דָּחִיל חַטָּאָה, כְּגוֹן נַעֲמָן לְגַבֵּי אֱלִישָׁע, נֵזִיל אֲבַתְרֵיהּ. הַשְׁתָּא דְּאִיהוּ אָזִיל לְגַבֵּי רְחִיקֵי עָלְמָא, רְחִיקֵי אוֹרַיְיתָא, גַּעֲלֵי מִכֹּלָּא, אָסִיר לָן לְאִתְחַזָּאָה קָמַיְיהוּ. בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דִּי שֵׁזִיב לָן מִנַּיְיהוּ. וְהַאי בַּר נָשׁ אָסִיר לֵיהּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וְהָא תָּנִינָן בַּכֹּל מִתְרַפְּאִין, חוּץ מֵעֲצֵי אֲשֵׁרָה וְכוּ'. אָמַר לֵיהּ, וְדָא עֲבוֹדָה זָרָה אִיהוּ, וְלָא עוֹד, אֶלָּא דְּהָא כְּתִיב (דברים יח) לֹא יִמָּצֵא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ וְגוֹ'. אַזְלוּ לְאָרְחַיְיהוּ.

לשון הקודש

הַמָּקוֹם הָרִאשׁוֹן, מִשּׁוּם שֶׁקְּדֻשָּׁה לֹא שׁוֹרָה עַל מָקוֹם טָמֵא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לָמָּה לוֹ לִטְרֹחַ עַל זֶה? בַּזְּמַן הַזֶּה כָּתוּב, (קהלת א) מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקוֹן וְגוֹ'. מִיּוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לֹא נִמְצְאָה רְפוּאָה בָּעוֹלָם, מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ אָדָם לְהִזָּהֵר, כָּדְ שֶׁיִּהְיֶה שָׁמוּר.

אָמְרוּ, נֵלֵךְ עִם הָאִישׁ הַזֶּה וְנִרְאֶה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָסוּר לָנוּ. אִם הָיָה הוֹלֵךְ לְאִישׁ גָּדוֹל יְרֵא חֵטְא, כְּמוֹ נַעֲמָן לֶאֱלִישָׁע, נֵלֵךְ אַחֲרָיו. עַכְשָׁו שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְרִחוֹקֵי הָעוֹלָם, רְחוֹקֵי הַתּוֹרָה, מְגֹעָלִים מִן הַכֹּל, אָסוּר לָנוּ לְהֵרָאוֹת לִפְנֵיהֶם. בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁהִצִּיל אוֹתָנוּ מֵהֶם. וְהָאִישׁ

אָזַל הַהוּא בַּר נָשׁ לְהַהִיא מְעַרְתָּא, הוּא וּבְרֵיהּ, שָׁרֵי לֵיהּ בִּמְעַרְתָּא. עַד דְּנַפַּק אֲבוֹי לְקַטְרָא לַחֲמָרֵיהּ, נָפַק קִיטוֹרָא דְאֶשָּׁא, וּמָחָא לֵיהּ בְּרֵישָׁא, וְקַטְלֵיהּ. אַדְּהָכִי עָאל אֲבוֹי, וְאַשְׁכְּחֵיהּ מֵית. נָטַל לֵיהּ וְלַחֲמָרֵיהּ, וְאָזַל לֵיהּ. וְאַשְׁכַּח לְהוּ לְבָתָר יוֹמָא חַד, לְרִבִּי יִצְחָק, וּלְרִבִּי יְהוּדָה, וְרִבִּי חִזְקִיָּה, דַּהֲווֹ אַזְלֵי. בָּכָה קָמַיְיהוּ, וְסָח לוֹן עוֹבָדָא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וְלָא זִמְנִין סַגִּיאִין אֲמֵינָא לָךְ, דְּאָסִיר לְמֵיהַךְ תַּמָּן. בְּרִיךְ רַחֲמָנָא, (דניאל ד) דִּי כָל מַעֲבָדוֹהִי קְשׁוֹט, וְאֹרְחָתֵיהּ דִּין. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּאַזְלִין בְּאֹרַח קְשׁוֹט, בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, וְעָלַיְיהוּ כְּתִיב, (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ וְגוֹ'.

לשון הקודש

הַזֶּה אָסוּר לוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַהֲרֵי שָׁנִינוּ, בַּכֹּל מִתְרַפְּאִים חוּץ מֵעֲצֵי אֲשֵׁרָה וְכוּ'. אָמַר לוֹ, וְזֶהוּ עֲבוֹדָה זָרָה, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהֲרֵי כָּתוּב, (דברים יח) לֹא יִמָּצֵא בְךָ בְּנוֹ וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ וְגוֹ'. הָלְכוּ לְדַרְכָּם.

הָלַךְ אוֹתוֹ הָאִישׁ לַמְּעָרָה הַהִיא, הוּא וּבְנוֹ, שָׁם אוֹתוֹ בַּמְּעָרָה. עַד שֶׁיָּצָא אָבִיו לִקְשֹׁר אֶת חֲמוֹרוֹ, יָצָא קִיטוֹר שֶׁל אֵשׁ וְהִכָּה אוֹתוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְהָרַג אוֹתוֹ. בֵּינְתַּיִם נִכְנַס אָבִיו וּמָצָא אוֹתוֹ מֵת. לָקַח אוֹתוֹ וְאֶת חֲמוֹרוֹ וְהָלַךְ לוֹ. וּמָצָא אַחַר יוֹם אֶחָד אֶת רַבִּי יִצְחָק וְאֶת רַבִּי יְהוּדָה וְאֶת רַבִּי חִזְקִיָּה שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים. בָּכָה לִפְנֵיהֶם, וְסִפֵּר לָהֶם אֶת הַמַּעֲשֶׂה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְהַאִם לֹא אָמַרְתִּי לְךָ פְּעָמִים רַבּוֹת שֶׁאָסוּר לָלֶכֶת לְשָׁם? בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו אֱמֶת, וּדְרָכָיו אֱמֶת. אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, בְּכָל עוֹבָדוֹי דְּבַר נָשׁ, לִבְעֵי לֵיהּ דְּלֵהֱוֵוֹן כֻּלְּהוּ לִשְׁמָא קַדִּישָׁא. מָאי לִשְׁמָא קַדִּישָׁא. לְאַדְבְּרָא בְּפוּמֵיהּ שְׁמָא קַדִּישָׁא עַל כָּל מַה דְּאִיהוּ עָבִיד, דְּכֹלָּא הוּא לְפוּלְחָנֵיהּ, וְלָא יִשְׁרֵי עֲלוֹי סִטְרָא אַחֲרָא. בְּגִין דְּאִיהוּ זַמִּין תְּדִירָא לְגַבֵּי בְּנֵי נָשָׁא, וְיָכִיל לְאַשְׁרָאָה עַל הַהוּא עֲבִידְתָּא. וְעַל דָּא, הַשְׁתִּי אוֹ הָעֵרֶב הָוָה אִסְתְּאַב, וְשַׁרְיָא (דף נ"ב ע"א) עָלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא. וּמַה בְּהַאי כַּךְ, מָאן דְּפָקִיד מִלּוֹי לְסִטְרָא אַחֲרָא דְּלָא אִצְטְרִיךְ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב (דברים כג) וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דָּבָר רָע.

רִבִּי אֶלְעָזָר הָוָה אָזִיל לְמֵחֱמֵי לַאֲבוֹי (ס"א לַחָמוֹי) וַהֲוָה עִמֵּיהּ רִבִּי אַבָּא. אָמַר רִבִּי אַבָּא נִימָא מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא וְנֵזִיל. פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (בראשית יב) אִמְרִי נָא אֲחֹתִי אָתְּ, הַאי קְרָא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּכָל מַעֲשֵׂי הָאָדָם צָרִיךְ שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ לַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. מַה זֶּה לַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ? לְהַזְכִּיר בְּפִיו אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ עַל כָּל מַה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה שֶׁהַכֹּל הוּא לַעֲבוֹדָתוֹ, וְלֹא יִשְׁרֶה עָלָיו הַצַּד הָאַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁהוּא תָּמִיד מְזֻמָּן לִבְנֵי הָאָדָם וְיָכוֹל לִשְׁרוֹת עַל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה. וְעַל כֵּן, הַשְּׁתִּי אוֹ הָעֶרֶב הָיָה נִטְמָא, וְשׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה. וּמַה בָּזֶה כָּךְ – מִי שֶׁמַּפְקִיד דְּבָרָיו לַצַּד הָאַחֵר שֶׁלֹּא צָרִיךְ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, (דברים כב) וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דָּבָר רָע.

רִבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ לִרְאוֹת אֶת אָבִיו (חָמִיו), וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי אַבָּא. אָמַר רַבִּי אַבָּא, נֹאמַר דִּבְרֵי תוֹרָה וְנֵלֵךְ. פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (בראשית יב) אִמְרִי נָא אֲחֹתִי

קַשְׁיָא. וְכִי אַבְרָהָם דְּאִיהוּ דָחִיל חַטָּאָה, רְחִימוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲוָה אָמַר הָכִי עַל אִתְּתֵיהּ, בְּגִין דְּיוֹטְבִין לֵיהּ. אֶלָּא אַבְרָהָם, אַף עַל גַּב דְּהֲוָה דָחִיל חַטָּאָה, לָא סָמִיךְ עַל זְכוּתָא דִילֵיהּ, וְלָא בָעָא מִן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפָּקָא זְכוּתֵיהּ, אֶלָּא עַל זְכוּתָא דְאִתְּתֵיהּ, דְּיִרְוַוח בְּגִינָהּ מָמוֹנָא דִשְׁאָר עַמִּין, דְּהָא מָמוֹנָא בְּאִתְּתֵיהּ זָכֵי לֵיהּ בַּר נָשׁ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי יט) בַּיִת וָהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת וּמֵיְיָ' אִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת. מָאן דְּזָכֵי בְּאִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת, זוֹכֶה בְּכֹלָּא. וּכְתִיב, (משלי לא) בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר.

וְאַבְרָהָם הֲוָה אָזִיל בְּגִינָהּ, לְמֵיכַל שְׁלָלָא מִשְׁאַר עַמִּין, וְסָמִיךְ עַל זְכוּתָא דִילָהּ, דְּלָא יֵכְלוּן לְאַעְנְשָׁא לֵיהּ, וּלְחַיְיכָא בָהּ. וּבְגִינֵי כַּךְ לָא יָהִיב מִדִי לְמֵימַר אֲחֹתִי הִיא. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא

לשון הקודש

אָתְּ. הַפָּסוּק הַזֶּה קָשֶׁה, וְכִי אַבְרָהָם שֶׁהוּא יָרֵא חֵטְא, אֲהוּבוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הָיָה אוֹמֵר כָּךְ עַל אִשְׁתּוֹ כְּדֵי שֶׁיֵּיטִיבוּ לוֹ? אֶלָּא אַבְרָהָם, אַף עַל גַּב שֶׁהָיָה יָרֵא חֵטְא, לֹא סָמַךְ עַל זְכוּתוֹ, וְלֹא רָצָה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא מִזְּכוּתוֹ, אֶלָּא עַל זְכוּת אִשְׁתּוֹ, שֶׁיַּרְוִיחַ בִּשְׁבִילָהּ מָמוֹן שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים, שֶׁהֲרֵי הַמָּמוֹן זוֹכֶה לוֹ הָאָדָם בְּאִשְׁתּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי יט) בַּיִת וָהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת וּמֵה' אִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת. מִי שֶׁזּוֹכֶה בְּאִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת, זוֹכֶה בַּכֹּל. וְכָתוּב, (שם לא) בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר.

וְאַבְרָהָם הָיָה הוֹלֵךְ בִּשְׁבִילָהּ לֶאֱכֹל הַשָּׁלָל מִשְּׁאָר הָעַמִּים, וְסָמַךְ עַל זְכוּתָהּ שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהַעֲנִישוֹ וְלִצְחֹק בָּהּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא נָתַן דָּבָר לוֹמַר אֲחֹתִי הִיא, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁרָאָה מַלְאָךְ אֶחָד הוֹלֵךְ

דְּחָמָא חַד מַלְאָכָא אָזִיל קַמָּהּ, וְאָמַר לֵיהּ לְאַבְרָהָם, לָא תִדְחַל מִנָּהּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁדַר לִי, לְאַפְּקָא לֵהּ מָמוֹנָא דִשְׁאַר עַמִּין, וּלְנַטְרָא לָהּ מִכֹּלָּא. וּכְדֵין לָא דָחִיל אַבְרָהָם מְאִתְּתֵיהּ, אֶלָּא מִנֵּיהּ, דְּלָא חָמָא עִמֵּיהּ מַלְאָכָא, אֶלָּא עִמָּהּ. אָמַר הָא הִיא מִתְנַטְרָא, וַאֲנָא לָא נְטִירְנָא. וּבְגִינֵי כַּךְ אָמַר, אִמְרִי נָא אֲחֹתִי אַתְּ וְגוֹ'.

יִיטַב לִי, יֵיטִיבוּ לִי מִיבְעֵי לֵיהּ, דִּכְתִיב וְהָיָה כִּי יִרְאוּ אֹתָךְ הַמִּצְרִים וְאָמְרוּ אִשְׁתּוֹ זֹאת, וְעַל דָּא יֵיטִיבוּ לִי מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא יִיטַב לִי, דָּא דְאָזִיל קַמָּךְ. יִיטַב לִי בְּהַאי עָלְמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמָמוֹנָא. וְחָיְתָה נַפְשִׁי בְּהַהוּא עָלְמָא בִּגְלָלֵךְ, דְּלָא תִסְטִי מִן אוֹרְחָא דִקְשׁוֹט, דְּאִי אַזְכֵּי בְגִינָךְ בְּמָמוֹנָא בְּהַאי עָלְמָא, וְתִסְטִי אַנְתְּ בְּאוֹרְחָא, הָא מִיתָא זְמִינָא בְּהַהוּא עָלְמָא, אֶלָּא תִסְתַּמֵּר, דִּתְחֵי נַפְשִׁי בְּהַהוּא עָלְמָא בִּגְלָלֵךְ.

לשון הקודש

לְפָנֶיהָ, וְאָמַר לְאַבְרָהָם: אַל תִּפְחַד עָלֶיהָ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁלַח אוֹתִי לְהוֹצִיא לוֹ אֶת מָמוֹן שְׁאָר הָעַמִּים וְלִשְׁמֹר אוֹתָהּ מֵהַכֹּל. וְאָז לֹא פָּחַד עַל אִשְׁתּוֹ, אֶלָּא עָלָיו, שֶׁלֹּא רָאָה עִמּוֹ מַלְאָךְ, אֶלָּא עִמָּהּ. אָמַר, הֲרֵי הִיא שְׁמוּרָה, וַאֲנִי לֹא שָׁמוּר. וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר, אִמְרִי נָא אֲחֹתִי אַתְּ וְגוֹ'.

יִיטַב לִי?! יֵיטִיבוּ לִי הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת, שֶׁכָּתוּב וְהָיָה כִּי יִרְאוּ אוֹתָךְ הַמִּצְרִים וְאָמְרוּ אִשְׁתּוֹ זֹאת, וְעַל כֵּן יֵיטִיבוּ לִי צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא יִיטַב לִי – זֶה שֶׁהוֹלֵךְ לְפָנֶיךָ. יִיטַב לִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּמָמוֹן. וְחָיְתָה נַפְשִׁי בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם בִּגְלָלֵךְ, שֶׁלֹּא תִסְטִי מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת. שֶׁאִם אֶזְכֶּה בִּגְלָלֵךְ בְּמָמוֹן בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַתְּ תִּסְטִי בַּדֶּרֶךְ, הֲרֵי מִיתָה זְמִינָה בָּעוֹלָם

וּבְגִין דְּהַהוּא מַלְאָכָא אָזִיל קַמָּה לְנַטְרָא לָהּ, מַה כְּתִיב. וַיְנַגַּע יְיָ' אֶת פַּרְעֹה וְגוֹ', עַל דְּבַר שָׂרַי וַדַּאי, דַּהֲוָת אַמְרַת לְמַלְאָכָא מָחֵי, וְהוּא מָחֵי. וְעַל דָּא לָא דָחִיל אַבְרָהָם מִנָּהּ כְּלוּם, דְּהָא הִיא מִתְנַטְרָא. וּמַה דְּדָחִיל, מִגַּרְמֵיהּ דָּחִיל, דְּלָא חָמָא עִמֵּיהּ נְטוֹרָא הָכִי.

תָּא חָזֵי, עֶשֶׂר זְמָנִין פְּקִידַת שָׂרָה לְמַלְאָכָא, לְמַחֲאָה לְפַרְעֹה. וּבְעֶשֶׂר מַכְּתִּשִׁין אַלְקֵי. סִימָנָא עַבְדַת שָׂרָה לִבְנָהָא בַתְרָאָה בְּמִצְרַיִם.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (מיכה ז) **כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת. זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחֲזָאָה פּוּרְקָנָא לִבְנוֹי, כְּאִינּוּן יוֹמִין דְּשָׁלַח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפָּקָא לְיִשְׂרָאֵל, וְאַחְזֵי אִינּוּן מַכְּתִּשִׁין בְּמִצְרָאֵי, וְאַלְקֵי לוֹן בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. תָּא חָזֵי,**

לשון הקודש

הַהוּא, אֶלָּא תִּשָּׁמְרִי, שֶׁתִּחְיִי נַפְשִׁי בָּעוֹלָם הַהוּא בִּגְלָלֵךְ.

וּמִשּׁוּם שֶׁהַמַּלְאָךְ הַהוּא הָלַךְ לְפָנֶיהָ לִשְׁמֹר אוֹתָהּ, מַה כָּתוּב? וַיְנַגַּע ה' אֶת פַּרְעֹה וְגוֹ', עַל דְּבַר שָׂרַי, וַדַּאי. שֶׁהָיְתָה אוֹמֶרֶת לַמַּלְאָךְ הַכֵּה – וְהוּא מַכֶּה. וְעַל כֵּן לֹא פָּחַד אַבְרָהָם עָלֶיהָ כְּלוּם, שֶׁהֲרֵי הִיא שְׁמוּרָה. וּמַה שֶּׁפָּחַד – עַל עַצְמוֹ פָּחַד, וְלֹא רָאָה עִמּוֹ שְׁמִירָה כָּזוֹ.

בֹּא רְאֵה, עֶשֶׂר פְּעָמִים צִוְּתָה שָׂרָה לַמַּלְאָךְ לְהַכּוֹת אֶת פַּרְעֹה, וּבְעֶשֶׂר מַכּוֹת לָקָה. סִימָן עָשְׂתָה שָׂרָה לְבָנֶיהָ אַחֲרֵיהָ בְּמִצְרַיִם.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת. עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַרְאוֹת גְּאֻלָּה לְבָנָיו כְּאוֹתָם הַיָּמִים שֶׁשָּׁלַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהֶרְאָה אֶת אוֹתָן הַמַּכּוֹת לְמִצְרַיִם, וְהִלְקָה אוֹתָם בִּגְלַל יִשְׂרָאֵל. בֹּא וּרְאֵה מַה בֵּין הַגְּאֻלָּה הַזּוֹ

מַה בֵּין פּוּרְקָנָא דָא, לְפוּרְקָנָא דְּמִצְרַיִם. פּוּרְקָנָא דְּמִצְרַיִם הָוָה בְּחַד מַלְכָּא, וּבְמַלְכוּ חָדָא. הָכָא, בְּכָל מַלְכִין דְּעָלְמָא, וּכְדֵין יִתְיַיקַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל עָלְמָא, וְיִנְדְּעוּן כֹּלָּא שׁוּלְטָנוּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכֻלְּהוּ יִלְקוּן בְּמַכְתְּשִׁין עִלָּאִין, עַל חַד תְּרֵין, בְּגִין דְּיִסְּרְבוּן כֻּלְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל.

וּכְדֵין יִתְגְּלֵי שׁוּלְטָנֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (זכריה יד) וְהָיָה יְיָ' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. וּכְדֵין כֻּלְּהוּ יִתְנַדְּבוּן בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה סו) וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם וְגוֹ'. כְּדֵין קַיְימִין אֲבָהָן בְּחֶדְוָה, לְמֵחֱמֵי פּוּרְקָנָא דִּבְנַיְיהוּ כְּמִלְקַדְּמִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת. אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן. בָּרוּךְ יְיָ' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: יִמְלוֹךְ יְיָ' אָמֵן וְאָמֵן:

לשון הקודש

לִגְאֻלַּת מִצְרַיִם. גְּאֻלַּת מִצְרַיִם הָיְתָה בְּמֶלֶךְ אֶחָד, וּבְמַלְכוּת אַחַת – כָּאן בְּכָל הַמְּלָכִים שֶׁל הָעוֹלָם. וְאָז יִתְכַּבֵּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל הָעוֹלָם, וְיֵדְעוּ הַכֹּל שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכֻלָּם יִלְקוּ בְּמַכּוֹת עֶלְיוֹנוֹת, עַל אַחַת שְׁתַּיִם, מִפְּנֵי שֶׁיִּסְרְבוּ כֻּלָּם אֶת יִשְׂרָאֵל.

וְאָז יִתְגַּלֶּה שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (זכריה יד) וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. וְאָז כֻּלָּם יִתְנַדְּבוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם וְגוֹ'. אָז יַעַמְדוּ הָאָבוֹת בְּשִׂמְחָה לִרְאוֹת אֶת גְּאֻלַּת בְּנֵיהֶם כְּמִקֶּדֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן

פָּרָשַׁת תּוֹרַת הַמְּצוֹרָע

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצוֹרָע בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ וְגוֹ'. (ויקרא יד) **רִבִּי אַבָּא פָּתַח,** (איוב יט) **גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב כִּי חֵמָה עֲוֹנוֹת חָרֶב לְמַעַן תֵּדְעוּן שַׁדּוּן. שַׁדּוּן, שַׁדִּין כְּתִיב. כַּמָּה אִית לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא לְאִסְתַּמְּרָא אָרְחַיְיהוּ וּלְדַחֲלָא מִקַּמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא יִסְטֵי מֵאָרְחָא דְכַשְׁרָא, וְלָא יַעֲבוֹר עַל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא, וְלָא יִתְנַשֵּׁי מִנָּהּ.**

דְּכָל מָאן דְּלָא לָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא יִשְׁתְּדַל בָּהּ, נְזִיפָא הוּא מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רְחִיקָא הוּא מִנֵּיהּ, לָא שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עִמֵּיהּ. וְאִינּוּן נְטוּרִין, דְּאַזְלִין עִמֵּיהּ, אִסְתְּלָקוּ מִנֵּיהּ, וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּמַכְרְזֵי קָמֵיהּ וְאַמְרֵי, אִסְתְּלָקוּ סוֹחֲרָנֵיהּ

לשון הקודש

פָּרָשַׁת מְצֹרָע

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֹרָע בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ וְגוֹ'. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (איוב יט) גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב כִּי חֵמָה עֲוֹנוֹת חָרֶב לְמַעַן תֵּדְעוּן שַׁדּוּן. שַׁדּוּן, שַׁדִּין כָּתוּב. כַּמָּה יֵשׁ לִבְנֵי אָדָם לִשְׁמֹר אֶת דַּרְכֵיהֶם וְלִפְחֹד מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יִסְטוּ מִדַּרְכָּךְ כְּשֵׁרָה, וְלֹא לַעֲבֹר עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה וְלֹא תִשָּׁכַח מִמֶּנּוּ.

שֶׁכָּל מִי שֶׁלֹּא לוֹמֵד תּוֹרָה וְלֹא מִשְׁתַּדֵּל בָּהּ, נָזוּף הוּא מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רָחוֹק הוּא מִמֶּנּוּ, וְלֹא שׁוֹרָה עִמּוֹ שְׁכִינָה. וְאוֹתָם הַשּׁוֹמְרִים שֶׁהוֹלְכִים עִמּוֹ, מִסְתַּלְּקִים מִמֶּנּוּ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁמַּכְרִיזִים לְפָנָיו

דִּפְלַנְיָא, דְּלָא חָשׁ עַל יְקָרָא דְמָארֵיהּ. וַוי לֵיהּ, דְּהָא שַׁבְקוּהוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין. לֵית לֵיהּ חוּלָקָא בְּאָרְחָא דְחַיֵּי.

וְכַד אִיהוּ אִשְׁתְּדַל בְּפוּלְחָנָא דְמָארֵיהּ, וְלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, כַּמָּה נְטוּרִין זְמִינִין לָקָבְלֵיהּ לְנַטְרָא לֵיהּ, וּשְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא עָלֵיהּ, וְכֹלָּא מַכְרְזֵי קַמֵּיהּ וְאַמְרֵי, הָבוּ יְקָרָא לְדִיוּקְנָא דְמַלְכָּא, הָבוּ יְקָרָא לִבְרֵיהּ דְּמַלְכָּא, אִתְנְטִיר הוּא בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, בְּלִישָׁנָא בִישָׁא דְאָמַר נָחָשׁ לְאִתְּתָא, גָּרִים לְאִתְּתָא, וּלְאָדָם, לְמִגְזַר עָלַיְיהוּ מִיתָה, וְעַל כָּל עָלְמָא בְּלִישָׁנָא בִישָׁא כְּתִיב, (תהלים נז) וּלְשׁוֹנָם חֶרֶב חַדָּה. בְּגִין כָּךְ, גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב, מִפְּנֵי לִישָׁנָא בִישָׁא. כִּי חֵמָה עֲוֹנוֹת חָרֶב. מָאי כִּי חֵמָה עֲוֹנוֹת חָרֶב. דָּא חֶרֶב לַיְיָ', דִּתְנָן,

לשון הקודש

וְאוֹמְרִים: הִסְתַּלְּקוּ מִסָּבִיב לִפְלוֹנִי, שֶׁלֹּא חוֹשֵׁשׁ עַל כְּבוֹד רִבּוֹנוֹ. אוֹי לוֹ! שֶׁהֲרֵי עָזְבוּ אוֹתוֹ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, אֵין לוֹ חֵלֶק בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים.

וּכְשֶׁהוּא מִשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוֹדַת רִבּוֹנוֹ וְלוֹמֵד תּוֹרָה, כַּמָּה שׁוֹמְרִים מְזֻמָּנִים כְּנֶגְדּוֹ לִשְׁמֹר אוֹתוֹ, וּשְׁכִינָה שׁוֹרָה עָלָיו, וְכֻלָּם מַכְרִיזִים לְפָנָיו וְאוֹמְרִים: תְּנוּ כָבוֹד לִדְיוֹקַן הַמֶּלֶךְ. תְּנוּ כָבוֹד לְבֶן הַמֶּלֶךְ. שָׁמוּר הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ!

בֹּא רְאֵה, בַּלָּשׁוֹן הָרָע שֶׁאָמַר הַנָּחָשׁ לָאִשָּׁה, גָּרַם לָאִשָּׁה וּלְאָדָם לִגְזֹר עֲלֵיהֶם מִיתָה וְעַל כָּל הָעוֹלָם. בְּלָשׁוֹן הָרָע כָּתוּב, (תהלים נז) וּלְשׁוֹנָם חֶרֶב חַדָּה. מִשּׁוּם כָּךְ, גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב, מִפְּנֵי לָשׁוֹן הָרָע. כִּי

חֶרֶב אִית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּבֵיהּ דָּאִין לְחַיָּיבַיָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה לד) חֶרֶב לַיי׳ מָלְאָה דָם. (דברים לב) וְחַרְבִּי תֹּאכַל בָּשָׂר. וּבְגִין כָּךְ גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב כִּי חֵמָה עֲוֹנוֹת חֶרֶב לְמַעַן תֵּדְעוּן שַׁדִּין, שַׁדִּין כְּתִיב. בְּגִין דְּתֵדְעוּן דְּהָכִי אִתְּדָן, מָאן דְּאִית לֵיהּ חֶרֶב בְּלִישָׁנֵיהּ, אִזְדְּמַן לֵיהּ חֶרֶב (ס"א אַתְּדָן בְּהַהוּא חֶרֶב) דְּשַׁצֵּי כֻּלָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצוֹרָע.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (קהלת ט) וְכַצִּפֳּרִים הָאֲחוּזוֹת בַּפָּח כָּהֵם יוּקָשִׁים בְּנֵי הָאָדָם. הַאי קְרָא הָא אִתְּמַר. אֲבָל תָּא חֲזֵי, בְּנֵי נָשָׁא לָא יַדְעִין, וְלָא שַׁמְעִין, וְלָא מִסְתַּכְּלֵי בִּרְעוּתָא דְּמָארֵיהוֹן, וְכָרוֹזָא כָּל יוֹמָא קָארֵי קָמַיְיהוּ, וְלֵית מָאן דְּצָיִית לֵיהּ, וְלֵית מָאן דְּיִתְעַר רוּחֵיהּ לְפוּלְחָנָא דְּמָארֵיהּ.

לשון הקודש

חֵמָה עֲוֹנוֹת חָרֶב. מַהוּ כִּי חֵמָה עֲוֹנוֹת חָרֶב? זוֹ חֶרֶב לַה׳. שֶׁשָּׁנִינוּ, יֵשׁ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חֶרֶב שֶׁבָּהּ הוּא דָּן אֶת הָרְשָׁעִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (ישעיה לד) חֶרֶב לַה׳ מָלְאָה דָם. (דברים לב) וְחַרְבִּי תֹּאכַל בָּשָׂר. וּמִשּׁוּם כָּךְ גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב כִּי חֵמָה עֲוֹנוֹת חָרֶב לְמַעַן תֵּדְעוּן שַׁדִּין, שַׁדִּין כָּתוּב, כְּדֵי שֶׁתֵּדְעוּ שֶׁכָּךְ נִדּוֹן. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֶרֶב בִּלְשׁוֹנוֹ, מִזְדַּמֶּנֶת לוֹ חֶרֶב (נִדּוֹן בְּאוֹתָהּ חֶרֶב) שֶׁמַּשְׁמִידָה הַכֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֹרָע.

רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (קהלת ט) וְכַצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח כָּהֵם יוּקָשִׁים בְּנֵי הָאָדָם. הַסִּפּוּק הַזֶּה הֲרֵי נִתְבָּאֵר. אֲבָל בֹּא רְאֵה, בְּנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא שׁוֹמְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בִּרְצוֹן אֲדוֹנָם, וְהַכְּרוֹז כָּל יוֹם קוֹרֵא לִפְנֵיהֶם, וְאֵין מִי שֶׁמַּקְשִׁיב לוֹ, וְאֵין מִי שֶׁמֵּעִיר אֶת רוּחוֹ לַעֲבוֹדַת אֲדוֹנוֹ.

בְּשַׁעֲתָא דְּרָמַשׁ לֵילְיָא, וְתַרְעִין סְתִימִין, אִתְּעַר נוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, וְכַמָּה חֲבִילֵי טְרִיקִין מִשְׁתַּכְּחֵי בְּעָלְמָא. כְּדֵין אָפִּיל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֵׁינָתָא עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא, וַאֲפִילוּ עַל כָּל דִּי בְהוֹן אִתְּעָרוּתָא דְּחַיֵּי, וְאִינּוּן שָׁאטָן בְּעָלְמָא, וּמוֹדְעִין לְהוּ לִבְנֵי נָשָׁא, מִלִּין, מִנְּהוֹן כְּדִיבָן, וּמִנְּהוֹן קְשׁוֹט, וּבְנֵי נָשָׁא אִתְקְטָרוּ בְּשֵׁינָתָא.

כַּד אִתְּעַר רוּחָא דְצָפוֹן, וְאִתְּפְּלִיג לֵילְיָא, שַׁלְהוֹבָא נָפְקָא וּבָטַשׁ תְּחוֹת גַּדְפּוֹי דְתַרְנְגוֹלָא, וְקָרֵי, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא עִם צַדִּיקַיָּא. וּכְדֵין כָּרוֹזָא נָפִיק וְקָרֵי, וְכָל בְּנֵי עָלְמָא מִתְעָרֵי בְּעַרְסַיְיהוּ, אִינּוּן דִּי בְהוֹן אִתְּעָרוּתָא דְחַיֵּי, קַיְימִין לְפוּלְחָנָא דְמָארֵיהוֹן, וְעַסְקֵי בְאוֹרַיְיתָא וּבִשְׁבָחָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד דְּאָתֵי צַפְרָא.

לשון הקודש

בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹרֵד הַלַּיְלָה וְהַשְּׁעָרִים נִסְתָּמִים, מִתְעוֹרֵר נֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, וְכַמָּה קְבוּצוֹת שֶׁל מְחַבְּלִים נִמְצָאִים בָּעוֹלָם. אָז מַפִּיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֵׁנָה עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וַאֲפִלּוּ עַל כָּל שֶׁבָּהֶם הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל חַיִּים, וְהֵם מְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם וּמוֹדִיעִים לִבְנֵי אָדָם דְּבָרִים, מֵהֶם כּוֹזְבִים וּמֵהֶם אֱמֶת, וּבְנֵי אָדָם קְשׁוּרִים בְּשֵׁנָה.

כְּשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת רוּחַ צָפוֹן וְנֶחֱלָק הַלַּיְלָה, הַשַּׁלְהֶבֶת יוֹצֵאת וּמַכָּה תַּחַת כַּנְפֵי הַתַּרְנְגוֹל, וְהוּא קוֹרֵא, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס לְגַן עֵדֶן לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים. וְאָז הַכָּרוֹז יוֹצֵא וְקוֹרֵא, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם מִתְעוֹרְרִים בְּמִטּוֹתֵיהֶם. אוֹתָם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל חַיִּים, עוֹמְדִים לַעֲבוֹדַת רִבּוֹנָם וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבְשִׁבְחוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁבָּא הַבֹּקֶר.

כַּד אָתֵי צַפְרָא, (ס"א כָּרוֹזָא קָרֵי וְכָל) **כָּל חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין דִּלְעֵילָא מְשַׁבְּחָן לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (איוב לח) **בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וְגוֹ'. כְּדֵין כַּמָּה תַּרְעִין אִתְפְּתָחוּ לְכָל סִטְרִין. וְתַרְעָא דְּאַבְרָהָם, אִתְפְּתַח בָּהּ בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לְזַמְּנָא לְכָל בְּנֵי עָלְמָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (בראשית כא) **וַיִּטַּע אֵשֶׁל בִּבְאֵר שָׁבַע.**

וּמַאן דְּלָא יִתְעַר רוּחֵיהּ בְּפוּלְחָנָא דְּמָרֵיהּ, בְּהֵיךְ (דף נ"ג ע"א) **אַנְפִּין יְקוּם קָמֵי מַלְכָּא, כַּד יִתְעֲרוּן עָלֵיהּ בְּדִינָא, וְיִתְפְּשׁוּן לֵיהּ בְּקוֹלָרָא, וְלָא יִשְׁתְּכַּח עָלֵיהּ זְכוּתָא לְאִשְׁתְּזָבָא, כְּדֵין כְּתִיב,** (קהלת ט) **וְכַצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח כָּהֵם יוּקָשִׁים בְּנֵי אָדָם. וְעַד לָא יִנְפּוֹק בַּר נָשׁ מֵהַאי עָלְמָא, בְּכַמָּה דִינִין אִתְדָּן נַפְשָׁא עִם גּוּפָא, עַד לָא יִתְפָּרְשׁוּן דָּא מִן דָּא, וְלֵית מָאן דְּיִשְׁגַּח.**

לשון הקודש

כְּשֶׁבָּא הַבֹּקֶר, (כְּרוֹז קוֹרֵא וְכָל) כָּל הַחֲיָלוֹת וְהַמַּחֲנוֹת שֶׁלְּמַעְלָה מְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וְגוֹ'. אָז כַּמָּה שְׁעָרִים נִפְתָּחִים לְכָל הַצְּדָדִים, וְהַשַּׁעַר שֶׁל אַבְרָהָם נִפְתָּח לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְזַמֵּן אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּטַּע אֵשֶׁל בִּבְאֵר שָׁבַע.

וּמִי שֶׁלֹּא מֵעִיר אֶת רוּחוֹ לַעֲבוֹדַת רִבּוֹנוֹ, בְּאֵיזֶה פָּנִים יַעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ כְּשֶׁיִּתְעוֹרְרוּ עָלָיו בְּדִין, וְיִתְפְּסוּ אוֹתוֹ בְּקוֹלָר, וְלֹא תִמָּצֵא עָלָיו זְכוּת לְהִנָּצֵל? וְאָז כָּתוּב, וְכַצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח כָּהֵם יוּקָשִׁים בְּנֵי הָאָדָם. וְטֶרֶם שֶׁיֵּצֵא אָדָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, בְּכַמָּה דִינִים הוּא נִדּוֹן הַנֶּפֶשׁ עִם הַגּוּף טֶרֶם שֶׁיִּפָּרְדוּ זֶה מִזֶּה, וְאֵין מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ.

(אֲפִילוּ) בְּהַהוּא זִמְנָא דְּמָטָא שַׁעֲתָא לְאִתְפְּרְשָׁא, לָא נָפְקָא נַפְשָׁא מִן גּוּפָא, עַד דְּאִתְגְּלֵי עָלֵיהּ שְׁכִינְתָּא, וְנַפְשָׁא, מִגּוֹ חֶדְוָתָא וַחֲבִיבוּתָא דִשְׁכִינְתָּא, נָפְקָא מִגּוּפָא לְקָבְלָהָא. אִי זַכָּאָה הוּא, מִתְקְשַׁר בָּהּ וְאִתְדַּבָּק בָּהּ. וְאִי לָאו, שְׁכִינְתָּא אַזְלָא, וְהִיא אִשְׁתְּאָרַת, וְאַזְלַת וּמִתְאַבְּלָא עַל פְּרִישׁוּתָא דְגוּפָא. מַתְלָא אַמְרֵי. שׁוּנְרָא מֵאֶשָּׁא לָא מִתְפְּרְשָׁא, חַדְדֵי לְסַכִּינָא, אַזְלָא אֲבַתְרֵיהּ.

לְבָתָר אִתְדָּנוּ תַּרְוַוּיְיהוּ עַל יְדוֹי דְדוּמָה. גּוּפָא אִתְדָּן בְּקִבְרָא עַד דְּתָב לְעַפְרָא, וְנַפְשָׁא בְּאֶשָּׁא דְגֵיהִנָּם בְּכַמָּה דִינִין, עַד הַהוּא זִמְנָא דְאִתְגְּזַר עָלָהּ לְקַבְלָא עוֹנְשָׁא. בָּתַר דְּקַבִּילַת עוֹנְשָׁא, וּמָטֵי זִמְנָא לְאִתְדַּכְּאָה, כְּדֵין אִסְתָּלְקָא מִגֵּיהִנָּם, וְאִתְלַבְּנַת מֵחוֹבָהָא כְּפַרְזְלָא דְאִתְלַבַּן בְּנוּרָא, וְסַלְקִין עִמָּהּ, עַד דְּעָאלַת לְגִנְתָּא דְעֵדֶן

לשון הקודש

(אֲפִלּוּ) בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמַּגִּיעָה שְׁעַת הַהַפְרָדָה, לֹא יוֹצֵאת הַנֶּפֶשׁ מִן הַגּוּף עַד שֶׁמִּתְגַּלָּה עָלָיו שְׁכִינָה, וְהַנֶּפֶשׁ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וַחֲבִיבוּת שֶׁל הַשְּׁכִינָה יוֹצֵאת מִן הַגּוּף כְּנֶגְדָּהּ. אִם הוּא צַדִּיק, הוּא נִקְשָׁר וְנִדְבָּק בָּהּ. וְאִם לֹא, הַשְּׁכִינָה הוֹלֶכֶת, וְהִיא נִשְׁאֶרֶת וְהוֹלֶכֶת וּמִתְאַבֶּלֶת עַל פְּרִדַת הַגּוּף. מָשָׁל אוֹמְרִים, חָתוּל לֹא נִפְרָד מֵאֵשׁ, חַדֵּד אֶת הַסַּכִּין, וְהוּא יֵלֵךְ אַחֲרָיו. אַחַר כָּךְ נִדּוֹנִים שְׁנֵיהֶם עַל יְדֵי דוּמָה. הַגּוּף נִדּוֹן בַּקֶּבֶר עַד שֶׁשָּׁב לֶעָפָר, וְהַנֶּפֶשׁ בְּאֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם בְּכַמָּה דִינִים, עַד אוֹתוֹ זְמַן שֶׁנִּגְזַר עָלֶיהָ לְקַבֵּל עֹנֶשׁ. אַחַר שֶׁקִּבְּלָה עָנְשָׁהּ וּמַגִּיעַ הַזְּמַן לְהִטָּהֵר, אָז עוֹלָה הִיא מֵהַגֵּיהִנֹּם, וּמִתְלַבֶּנֶת מֵחֲטָאֶיהָ כְּמוֹ בַּרְזֶל שֶׁמִּתְלַבֵּן בָּאֵשׁ, וְעוֹלִים עִמָּהּ עַד שֶׁנִּכְנֶסֶת

דִּלְתַתָּא, וְאִסְתַּחֵי תַּמָּן בְּאִינּוּן מַיָּא, וְאִסְתַּחֵי בְּבוּסְמִין דְּתַמָּן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שיר השירים) מְקֻטֶּרֶת מֹר וּלְבוֹנָה. וְקַיְּימָא תַּמָּן עַד זִמְנָא דְּאִתְגְּזַר עָלֵיהּ לְאִתְרַחֲקָא מֵאַתַר דְּיַתְבִין בֵּיהּ צַדִּיקַיָּא.

וְכַד מָטָא זִמְנָא לְסַלְקָא, כְּדֵין סַלְקִין עִמָּהּ, דַּרְגָּא בָתַר דַּרְגָּא, עַד דְּאִתְקְרִיבַת כְּקוּרְבְּנָא עַל מַדְבְּחָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצוֹרָע בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן, כַּהֲנָא עִלָּאָה דִּלְעֵילָא, הַאי נַפְשָׁא דְּלָא אִסְתְּאָבַת כָּל כַּךְ, בְּהַאי עָלְמָא, הַאי אִית לָהּ תְּקַנְתָּא, כְּגַוְונָא דָא. וְאִי לָאו, (קהלת א) מְעֻוָּת לֹא יָכוֹל לִתְקוֹן וְגוֹ'.

זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצוֹרָע. (ויקרא י"ד) רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (קהלת א) וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ וְגוֹ'. הַאי קְרָא אִתְּמַר, וְאוֹקִימְנָא לֵיהּ בְּנִשְׁמְתָא דְּבַר

לשון הקודש

לְגַן עֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה, וְרוֹחֶצֶת שָׁם בְּאוֹתָם מַיִם, וְרוֹחֶצֶת בַּבְּשָׂמִים שֶׁשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ג) מְקֻטֶּרֶת מֹר וּלְבוֹנָה. וְעוֹמֶדֶת שָׁם עַד הַזְּמַן שֶׁנִּגְזַר עָלֶיהָ לְהִתְרַחֵק מֵהַמָּקוֹם שֶׁיּוֹשְׁבִים בּוֹ הַצַּדִּיקִים.

וּכְשֶׁמַּגִּיעַ הַזְּמַן לַעֲלוֹת, אָז עוֹלִים עִמָּהּ דַּרְגָּה אַחַת דַּרְגָּה, עַד שֶׁנִּקְרֶבֶת כְּקָרְבָּן עַל הַמִּזְבֵּחַ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֹרָע בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן, הַכֹּהֵן הָעֶלְיוֹן שֶׁלְּמַעְלָה, הַנֶּפֶשׁ הַזּוֹ שֶׁלֹּא נִטְמְאָה כָּל כָּךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה, לָזוֹ יֵשׁ תַּקָּנָה כְּמוֹ כֵן. וְאִם לֹא, אָז מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקֹן וְגוֹ'.

זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֹרָע. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה נִתְבָּאֵר, וּבֵאַרְנוּ אוֹתוֹ עַל נִשְׁמַת

נָשׁ, בְּשַׁעֲתָא דְּהִיא קַיְימָא עִמֵּיהּ דְּבַר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא, כְּדֵין, וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ. וּבָא הַשָּׁמֶשׁ, בְּזִמְנָא דְּנָפִיק בַּר נָשׁ מֵהַאי עָלְמָא, וְאִשְׁתְּכַח בִּתְשׁוּבָה, כְּדֵין אֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם, אִי זַכָּאָה אִיהוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ויקרא כב) וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהֵר, וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקֳּדָשִׁים.

תָּא חֲזֵי, כָּל חוֹבֵי עָלְמָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְכַפֵּר עָלַיְיהוּ, בִּתְשׁוּבָה, בַּר מֵהַהוּא לִישָׁנָא בִישָׁא, דְּאַפִּיק שׁוּם בִּישׁ עַל חַבְרֵיהּ. וְהָא אוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב, זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצוֹרָע, זֹאת הִיא תּוֹרָתוֹ שֶׁל מוֹצִיא שֵׁם רָע. רִבִּי חִיָּא אָמַר, כָּל מָאן דְּאַפִּיק לִישָׁנָא בִישָׁא, אִסְתַּאֲבָן לֵיהּ כָּל שַׁיְיפּוּי, וְיִתְחַזֵּי לְסַגְּרָא, בְּגִין דְּהַהִיא מִלָּה בִישָׁא סַלְקָא וְאִתְעַר רוּחָא מְסָאֲבָא עֲלוֹי וְאִסְתְּאַב, אָתֵי לְאִסְתַּאֲבָא מְסָאֲבִין לֵיהּ, בְּמִלָּה דִּלְתַתָּא אִתְעַר מִלָּה אַחֲרָא.

לשון הקודש

הָאָדָם, בְּשָׁעָה שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת עִם הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, אָז וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ. וּבָא הַשָּׁמֶשׁ, בִּזְמַן שֶׁיּוֹצֵא בֶּן אָדָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִמְצָא בִּתְשׁוּבָה, אָז – אֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם, אִם הוּא צַדִּיק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהֵר, וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקֳּדָשִׁים.

בָּא רְאֵה, עַל כָּל חֲטָאֵי הָעוֹלָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְכַפֵּר בִּתְשׁוּבָה, פְּרָט מֵאוֹתוֹ לָשׁוֹן הָרָע שֶׁמּוֹצִיא שֵׁם רָע עַל חֲבֵרוֹ. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁכָּתוּב זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֹרָע – זֹאת הִיא תּוֹרָתוֹ שֶׁל מוֹצִיא שֵׁם רָע. רַבִּי חִיָּא אָמַר, כָּל מִי שֶׁמּוֹצִיא שֵׁם רָע, מְטַמְּאִים לוֹ אֶת כָּל אֵיבָרָיו וְרָאוּי לְסֶגֶר, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ דִּבּוּר רָע עוֹלֶה וּמֵעִיר רוּחַ טֻמְאָה עָלָיו, וְהוּא

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה א) אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה קִרְיָה נֶאֱמָנָה וְגוֹ'. מָאן דַּהֲוַת מְהֵימְנָא לְבַעְלָהּ, אַהֲדְרַת לְזוֹנָה. מְלֵאָתִי מִשְׁפָּט, מִשְׁפָּט, וַדָּאי דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, צֶדֶק, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּבְגִין דְּאַתְעָרַת מִלָּה אַחֲרָא, אִסְתְּלַק מִנָּהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְשַׁרְיָא בָּהּ רוּחָא דְּקַטּוּלֵי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְעַתָּה מְרַצְּחִים. וּמַה יְרוּשָׁלֵם קַרְתָּא קַדִּישָׁא כַּךְ, שְׁאַר בְּנֵי נָשָׁא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצוֹרָע.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, זֹאת תִּהְיֶה וַדָּאי לָקָבְלֵיהּ לְאִתְפָּרְעָא מִנֵּיהּ, דְּהַהוּא מוֹצִיא שֵׁם רָע, בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן, מָאי קָא מַשְׁמַע לָן. מַשְׁמַע, מָאן דְּאִית לֵיהּ לִישָׁנָא בִישָׁא צְלוֹתֵיהּ לָא עָאלַת קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא אִתְעַר עָלֵיהּ

לשון הקודש

נִטְמָא. בָּא לְהִטָּמֵא – מְטַמְּאִים אוֹתוֹ. בַּדִּבּוּר שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרֵר דִּבּוּר אַחֵר.

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה א) אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה קִרְיָה נֶאֱמָנָה וְגוֹ'. מִי שֶׁהָיְתָה נֶאֱמָנָה לְבַעְלָהּ, הָפְכָה לְזוֹנָה. מְלֵאָתִי מִשְׁפָּט. מִשְׁפָּט – זֶה וַדַּאי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. צֶדֶק – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּמִשּׁוּם שֶׁהֵעִירָה דָּבָר אַחֵר, הִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְשָׁרְתָה בָּהּ רוּחַ שֶׁל מְרַצְּחִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְעַתָּה מְרַצְּחִים. וּמַה יְרוּשָׁלַיִם הַקְּדוֹשָׁה כָּךְ – שְׁאָר בְּנֵי אָדָם עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֹרָע.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, זֹאת תִּהְיֶה וַדַּאי כְּנֶגְדּוֹ לְהִפָּרַע מִמֶּנּוּ, שֶׁל אוֹתוֹ מוֹצִיא שֵׁם רַע. בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן, מַה בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ? מַשְׁמַע, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לָשׁוֹן הָרָע, תְּפִלָּתוֹ אֵינָהּ נִכְנֶסֶת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ

רוּחָא מְסָאֲבָא. כֵּיוָן דְּאָהֲדָר בִּתְשׁוּבָה וְקַבִּיל עָלֵיהּ תְּשׁוּבָה, מַה כְּתִיב, בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן וְגוֹ' וְרָאָה הַכֹּהֵן וְגוֹ'.

וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְלָקַח לַמִּטַּהֵר שְׁתֵּי צִפֳּרִים חַיּוֹת. (ויקרא י"ד) רִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי יוֹסֵי הֲווֹ שְׁכִיחֵי קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. יוֹמָא חַד אָמְרוּ לֵיהּ, עֵץ אֶרֶז הָא יְדִיעַ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (מלכים א ה) מִן הָאֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן, דְּהָא הַהוּא עֵץ אֶרֶז, לָא אִשְׁתְּרְשָׁן נְטִיעוֹי אֶלָּא בַּלְּבָנוֹן, וְהָא אִתְּמַר. אֵזוֹב לָמָּה, וּמַאי הוּא.

פָּתַח וְאָמַר, וְלָקַח לַמִּטַּהֵר שְׁתֵּי צִפֳּרִים חַיּוֹת טְהוֹרוֹת וְעֵץ אֶרֶז וּשְׁנִי תוֹלַעַת (דף נ"ג ע"ב) וְאֵזוֹב. תָּא חֲזֵי, בַּר נָשׁ דְּמִשְׁתַּדֵּל בְּפוּלְחָנָא דְּמָארֵיהּ, וְאִשְׁתְּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁארֵי עֲלוֹי וּשְׁכִינְתָּא אִשְׁתַּתְּפָא בַּהֲדֵיהּ. כֵּיוָן דְּבַר

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי עוֹרֵר עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה. כֵּיוָן שֶׁחָזַר בִּתְשׁוּבָה וְקִבֵּל עָלָיו תְּשׁוּבָה, מַה כָּתוּב? בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן וְגוֹ', וְרָאָה הַכֹּהֵן וְגוֹ'.

וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְלָקַח לַמִּטַּהֵר שְׁתֵּי צִפֳּרִים חַיּוֹת. רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ מְצוּיִים לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. יוֹם אֶחָד אָמַר לוֹ, עֵץ אֶרֶז הֲרֵי יָדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א ה) מִן הָאֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ עֵץ אֶרֶז לֹא נִשְׁרָשִׁים נְטִיעוֹתָיו אֶלָּא בַּלְּבָנוֹן, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. אֵזוֹב לָמָּה? וּמַה הוּא?

פָּתַח וְאָמַר, וְלָקַח לַמִּטַּהֵר שְׁתֵּי צִפֳּרִים חַיּוֹת טְהוֹרוֹת וְעֵץ אֶרֶז וּשְׁנִי תוֹלַעַת וְאֵזוֹב. בֹּא רְאֵה, אָדָם שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוֹדַת רִבּוֹנוֹ וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹרֶה עָלָיו, וְהַשְּׁכִינָה

נָשׁ אָתֵי לְאִסְתַּאֲבָא, שְׁכִינְתָּא אִסְתָּלָקַת מִנֵּיהּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְחִיק מִנֵּיהּ, וְכָל סִטְרָא דִּקְדוּשָׁה דְּמָאֲרֵיהּ מִתְרַחֲקִין מִנֵּיהּ, וְשָׁאֲרֵי עָלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא וְכָל סִטְרָא דִּמְסָאֲבָא, אָתֵי לְאִתְדַּכְּאָה מְסַיְּיעִין לֵיהּ. בָּתַר דְּאִתְדָּכֵי וְאַהְדָּר בִּתְשׁוּבָה, הַהוּא דְּאִסְתַּלָּק מִנֵּיהּ אַהְדָּר, וְשָׁאֲרֵי עֲלוֹי.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב וְלָקַח לַמִּטַּהֵר שְׁתֵּי צִפֳּרִים חַיּוֹת טְהוֹרוֹת. כֵּיוָן דְּאָמַר, שְׁתֵּי צִפֳּרִים, לָא יְדַעְנָא דְּאִינּוּן חַיּוֹת, אֶלָּא, הָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל חַיּוֹת, חַיּוֹת מַמָּשׁ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (יחזקאל א) וָאֵרֶא הַחַיּוֹת, לְקָבֵל אֲתַר דְּיַנְקֵי מִנַּיְיהוּ נְבִיאֵי מְהֵימְנֵי, וְעֵץ אֶרֶז הָא אִתְּמַר, וּשְׁנִי תוֹלַעַת, סְטָר סוּמָקָא דִּגְבוּרָה דְּאִשְׁתַּתֵּף בַּהֲדֵיהּ בְּקַדְמִיתָא. וְאֵזוֹב, דָּא ו' זְעֵירָא, דְּיָנִיק לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּבְגִין כָּךְ, עֵץ אֶרֶז

לשון הקודש

מִשְׁתַּתֶּפֶת עִמּוֹ. כֵּיוָן שֶׁאָדָם בָּא לְהִטָּמֵא, הַשְּׁכִינָה מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ, וְכָל צַד הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל רִבּוֹנוֹ מְרֻחָקִים מִמֶּנּוּ, וְשׁוֹרֶה עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה וְכָל צַד הַטֻּמְאָה. אִם בָּא לְהִטָּהֵר, מְסַיְּעִים אוֹתוֹ. אַחַר שֶׁנִּטְהַר וְחָזַר בִּתְשׁוּבָה, אוֹתוֹ שֶׁהִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ חוֹזֵר וְשׁוֹרֶה עָלָיו.

בָּא רְאֵה, כָּתוּב וְלָקַח לַמִּטַּהֵר שְׁתֵּי צִפֳּרִים חַיּוֹת טְהוֹרוֹת. כֵּיוָן שֶׁאָמַר שְׁתֵּי צִפֳּרִים, לֹא יָדַעְנוּ שֶׁהֵן חַיּוֹת? אֶלָּא הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, אֲבָל חַיּוֹת, חַיּוֹת מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל א) וָאֵרֶא הַחַיּוֹת, כְּנֶגֶד הַמָּקוֹם שֶׁיּוֹנְקִים מֵהֶם הַנְּבִיאִים הַנֶּאֱמָנִים. וְעֵץ אֶרֶז, הֲרֵי נִתְבָּאֵר. וּשְׁנִי תוֹלַעַת, הַצַּד הָאָדֹם שֶׁל גְּבוּרָה שֶׁהִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ בָּרִאשׁוֹנָה. וְאֵזוֹב, זוֹ ו' קְטַנָּה שֶׁמֵּינִיקָה אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

וְאֵזוֹב, אַזְלָן כַּחֲדָא, וְעַל דָּא ו' ו' כַּחֲדָא אִשְׁתְּכָחוּ, חַד עִלָּאָה, וְחַד זְעֵירָא, וְקַרְיָין לוֹן, ו' עִלָּאָה, ו' תַּתָּאָה. וְכֻלְּהוּ אָהַדְּרוּ לְשַׁרְיָא עֲלוֹי בְּגִין דְּהָא אִתְדָּכֵי, לָקֶבֶל אִלֵּין, לְתַתָּא (מַנְיֵיהוּ), עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנִי תּוֹלַעַת אִשְׁתְּכָחוּ (בִּשְׁמָא) בְּרַבְיוּתָא דָא, וְתַלְיָין מֵאִלֵּין עִלָּאִין.

רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יִצְחָק הֲווֹ אַזְלֵי בְּאָרְחָא. יָתְבוּ בְּהַהוּא בֵּי חַקְלָא וְצַלּוּ. פָּתַר דְּסִיְּימוּ צְלוֹתָא קָמוּ וְאַזְלוּ. פָּתַח רִבִּי יְהוּדָה בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. וְאָמַר, (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֶיהָ מְאוּשָּׁר. עֵץ חַיִּים, דָּא אוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי אִילָנָא עִלָּאָה רַבָּא וְתַקִּיף. תּוֹרָה, אֲמַאי אִקְרֵי תּוֹרָה. בְּגִין דְּאוֹרֵי וְגַלֵּי בְּמָה דְּהַוָּה סָתִים דְּלָא אִתְיְדַע. חַיִּים, דְּכָל חַיִּים דִּלְעֵילָא בָּהּ אִתְכְּלִילוּ, וּמִנָּהּ

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב הוֹלְכִים יַחַד, וְעַל כֵּן ו' ו' נִמְצָאוּ כְּאֶחָד, אֶחָד עֶלְיוֹן וְאֶחָד קָטָן, וְקוֹרְאִים לָהֶם ו' עֶלְיוֹנָה, ו' תַּחְתּוֹנָה. וְכֻלָּם חוֹזְרִים לִשְׁרוֹת עָלָיו, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי נִטְהַר. כְּנֶגֶד אֵלֶּה לְמַטָּה (מֵהֶם) – עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנִי תּוֹלַעַת נִמְצָאוּ (בְּשֵׁם) בַּגְּדֻלָּה הַזּוֹ, וּתְלוּיִים מֵהָעֶלְיוֹנוֹת הַלָּלוּ.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. יָשְׁבוּ בְּאוֹתוֹ שָׂדֶה וְהִתְפַּלְּלוּ. אַחַר שֶׁסִּיְּמוּ אֶת הַתְּפִלָּה, קָמוּ וְהָלְכוּ. פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה בְּדִבְרֵי תּוֹרָה וְאָמַר, (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר. עֵץ חַיִּים – זוֹ הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא עֵץ עֶלְיוֹן גָּדוֹל וְחָזָק. תּוֹרָה, לָמָּה נִקְרֵאת תּוֹרָה? מִשּׁוּם שֶׁמּוֹרָה וּמְגַלָּה אֶת מַה שֶּׁהָיָה סָתוּם וְלֹא יָדוּעַ. חַיִּים, שֶׁכָּל הַחַיִּים שֶׁלְּמַעְלָה נִכְלְלוּ בָהּ, וּמִמֶּנָּה

נָפְקִין. לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, לְאִינּוּן דְּאַחְדִּין בָּהּ, דְּמַאן דְּאָחִיד בְּאוֹרַיְיתָא אָחִיד בְּכֹלָּא, אָחִיד לְעֵילָּא וְתַתָּא. וְתוֹמְכֶיהָ מְאוּשָּׁר, מָאן תּוֹמְכֶיהָ. אִלֵּין אִינּוּן דְּמַטִּילִין מְלָאי, לְכִיסָּן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ.

וְתוֹמְכֶיהָ, זָכֵי לִנְבִיאֵי מְהֵימְנֵי דְּיִפְּקוּן מִנַּיְיהוּ. מְאוּשָּׁר, אַל תִּקְרֵי מְאוּשָּׁר, אֶלָּא מֵרֹאשׁוֹ, אִינּוּן תַּמְכִין לְאוֹרַיְיתָא, מֵרֹאשׁוֹ וְעַד סוֹפוֹ. מֵרֹאשׁוֹ, דָּא רֵישָׁא דְּכֹלָּא דְּאִקְרֵי רֹאשׁ, דִּכְתִיב, (משלי ח) מֵעוֹלָם נִסַּכְתִּי מֵרֹאשׁ. וְרֹאשׁ דָּא חָכְמָה, דְּאִיהִי רֵישָׁא לְכָל גּוּפָא, וְגוּפָא אִתְפְּשָׁט בֵּיהּ עַד סִיּוּמָא דְשִׁית סִטְרִין, וְתוֹמְכֶיהָ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שיר השירים ה) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ. דְּאִינּוּן דְּמַטִּילִין מְלָאי לְכִיסָּן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אִינּוּן תַּמְכִין לְאוֹרַיְיתָא מֵרֵישָׁא עַד סִיּוּמָא דְגוּפָא, וְכָל

לשון הקודש

יוֹצְאִים. לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, אֶת אוֹתָם שֶׁאוֹחֲזִים בָּהּ, שֶׁמִּי שֶׁאוֹחֵז בַּתּוֹרָה אוֹחֵז בַּכֹּל. אָחוּז לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר, מִי זֶה תּוֹמְכֶיהָ? אֵלּוּ אוֹתָם שֶׁמְּטִילִים מְלַאי לְכִיסָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ.

וְתוֹמְכֶיהָ, זוֹכֶה שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ נְבִיאִים נֶאֱמָנִים. מְאֻשָּׁר, אַל תִּקְרֵי מְאֻשָּׁר אֶלָּא מֵרֹאשׁוֹ. אוֹתָם הַתּוֹמְכִים שֶׁל הַתּוֹרָה מֵרֹאשׁוֹ וְעַד סוֹפוֹ. מֵרֹאשׁוֹ, צַד הָרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל שֶׁנִּקְרָא רֹאשׁ, שֶׁכָּתוּב (שם ח) מֵעוֹלָם נִסַּכְתִּי מֵרֹאשׁ. וְרֹאשׁ זוֹ חָכְמָה, שֶׁהִיא הָרֹאשׁ לְכָל הַגּוּף, וְהַגּוּף מִתְפַּשֵּׁט בָּהּ עַד הַסִּיּוּם שֶׁל שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים וְתוֹמְכֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ה) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ. שֶׁאוֹתָם שֶׁמְּטִילִים מְלַאי לְכִיסָם שֶׁל

מְהֵימְנוּתָא, בֵּיהּ תַּלְיָא, וְאִתְּמָךְ. וְזָכֵי לִבְנִין דְּיִתְחַזּוּן לִנְבִיאֵי מְהֵימְנֵי.

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (ויקרא א) וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְיָ' אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר. וַיִּקְרָא אָלֶף זְעֵירָא, אֲמַאי. אֶלָּא בְּגִין לְאַחֲזָאָה מָאן הוּא הַהוּא דְּקָרָא, הַהוּא דְּשָׁרֵי בְּמַקְדְּשָׁא, וּכְדֵין זַמִּין לְמֹשֶׁה, כְּמַאן דְּזַמִּין אוּשְׁפִּיזָא. הָכָא א' זְעֵירָא, הָתָם א' רַבְּתָא, אָדָם שֵׁת אֱנוֹשׁ. (ס"א אָדָם) דָּא שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא.

תָּא חֲזֵי, מַה בֵּין מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן, הֵי מִנַּיְיהוּ עִלָּאָה. אֶלָּא מֹשֶׁה עִלָּאָה, מֹשֶׁה שׁוּשְׁבִינָא דְּמַלְכָּא, אַהֲרֹן שׁוּשְׁבִינָא דְּמַטְרוֹנִיתָא. מִתָּל לְמַלְכָּא דְּהַוָּה לֵיהּ מַטְרוֹנִיתָא עִלָּאָה. מָה עֲבַד. יָהַב לָהּ שׁוּשְׁבִינָא לְתַקְּנָא לָהּ וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּמִלֵּי דְּבֵיתָא. וְעַל דָּא, כַּד עַיִּיל שׁוּשְׁבִינָא דָא לְמַלְכָּא, לָא עַיִּיל אֶלָּא עִם

לשון הקודש

תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, הֵם תּוֹמְכִים אֶת הַתּוֹרָה מֵהָרֹאשׁ עַד סִיּוּם הַגּוּף, וְכָל הָאֱמוּנָה בּוֹ תְּלוּיָה, וְנִתְמָךְ. וְזוֹכֶה לְבָנִים שֶׁיֵּרָאוּ לִנְבִיאִים נֶאֱמָנִים.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר. וַיִּקְרָא, אָלֶף קְטַנָּה, לָמָה? אֶלָּא כְּדֵי לְהַרְאוֹת מִיהוּ אוֹתוֹ שֶׁקָּרָא – אוֹתוֹ שֶׁשָּׁרוּי בַּמִּקְדָּשׁ, וְאָז זִמֵּן אֶת מֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁמַּזְמִין אוֹרֵחַ. כָּאן א' קְטַנָּה, שָׁם א' גְּדוֹלָה. אָדָם שֵׁת אֱנוֹשׁ. (אָדָם) זוֹ שְׁלֵמוּת הַכֹּל.

בֹּא וּרְאֵה מַה בֵּין מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן, מִי מֵהֶם עֶלְיוֹן? אֶלָּא מֹשֶׁה הוּא הָעֶלְיוֹן, מֹשֶׁה הוּא שׁוּשְׁבִין הַמֶּלֶךְ, וְאַהֲרֹן שׁוּשְׁבִין הַגְּבִירָה. מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיְתָה לוֹ גְּבִירָה עֶלְיוֹנָה. מָה עָשָׂה? נָתַן לוֹ שׁוּשְׁבִין לְתַקֵּן אוֹתָהּ וּלְהִסְתַּכֵּל בְּדִבְרֵי הַבַּיִת. וְעַל כֵּן, כְּשֶׁנִּכְנָס הַשּׁוּשְׁבִין הַזֶּה לַמֶּלֶךְ, לֹא נִכְנָס

מַטְרוֹנִיתָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן וְגוֹ'.

מִשֶּׁה שׁוּשְׁבִינָא לְמַלְכָּא, בְּגִין כָּךְ אִזְדַּמַּן בְּאוּשְׁפִּיזָא, וּלְבָתַר, וַיְדַבֵּר יְיָ' אֵלָיו. אַהֲרֹן הוּא שׁוּשְׁבִינָא לְמַטְרוֹנִיתָא, וְכָל מִלּוֹי הֲווֹ, לְפַיְיסָא לְמַלְכָּא בְּמַטְרוֹנִיתָא, וְיִתְפַּיֵּים מַלְכָּא בַּהֲדָהּ. וְעַל דָּא בְּגִין דְּאִיהוּ, שׁוּשְׁבִינָא לָהּ שַׁוֵּי מָדוֹרֵיהּ בַּהֲדָהּ, לְתַקְּנָא בֵּיתָא וּלְעַיְינָא תָּדִיר בְּמִלֵּי דְבֵיתָא. וְעַל דָּא אִתְתַּקַּן כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, וְאִקְרֵי כֹּהֵן גָּדוֹל. מֵנָּא לָן. דִּכְתִיב, (תהלים קי) אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם עַל דִּבְרָתִי מַלְכִּי צֶדֶק.

וּבְגִין כָּךְ כָּל מַה דְּאִצְטְרִיךְ מִבֵּי מַלְכָּא, נָטִיל, וְלֵית מָאן דְּיִמְחֵי בִידֵיהּ. וְעַל דָּא הוּא קָאִים לְדַכְּאָה לְכָל אִינּוּן דְּעָאלִין לְבֵי מַטְרוֹנִיתָא, בְּגִין דְּלָא (דף נ"ד ע"א) יִשְׁתְּכַּח מְסָאֲבָא בְּאִינּוּן בְּנֵי

לשון הקודש

אֶלָּא רַק עִם הַגְּבִירָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן וְגוֹ'.

מִשֶּׁה הוּא שׁוּשְׁבִין הַמֶּלֶךְ, מִשּׁוּם כָּךְ הִזְדַּמֵּן כְּאוֹרֵחַ, וְאַחַר כָּךְ – וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו. אַהֲרֹן הוּא שׁוּשְׁבִין שֶׁל הַגְּבִירָה, וְכָל דְּבָרָיו הָיוּ לְפַיֵּס אֶת הַמֶּלֶךְ עִם הַמַּלְכָּה, וְיִתְפַּיֵּס הַמֶּלֶךְ עִמָּהּ. וְעַל כֵּן, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שׁוּשְׁבִין שֶׁלָּהּ, הוּא שָׂם מְדוֹרוֹ עִמָּהּ לְתַקֵּן אֶת הַבַּיִת וּלְעַיֵּן תָּמִיד בְּדִבְרֵי הַבַּיִת. וְעַל כֵּן הִתְתַּקֵּן כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְנִקְרָא כֹּהֵן גָּדוֹל. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (תהלים קי) אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם עַל דִּבְרָתִי מַלְכִּי צֶדֶק.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ הוּא נוֹטֵל, וְאֵין מִי שֶׁיִּמְחֶה בְּיָדוֹ. וְלָכֵן הוּא עוֹמֵד לְטַהֵר אֶת כָּל אוֹתָם שֶׁנִּכְנָסִים לְבֵית הַגְּבִירָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּמָּצֵא טֻמְאָה בְּאוֹתָם בְּנֵי הַהֵיכָל, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב

הֵיכָלָא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, וְלָקַח לַמְטַהֵר שְׁתֵּי צִפֳּרִים וְגוֹ'.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ב) יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק יְיָ' יִלְעַג לָמוֹ. יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק, דָּא יִצְחָק דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְּחַמְרָא, נָהִיר בְּקַדְמִיתָא, וְחַיִּיךְ, וּלְבָתַר זָעִים וְתָרִיךְ. הָדָא הוּא דִכְתִיב יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם וְלָא כְתִיב, יוֹשֵׁב שָׁמַיִם. יִשְׂחָק, נָהִיר וְחַיִּיךְ. וְעַל דָּא דִינָא נָהִיר וְחַיִּיךְ, לְהוּ לְרַשִׁיעַיָּיא.

וּלְבָתַר מַה כְתִיב, אָז יְדַבֵּר אֵלֵימוֹ בְּאַפּוֹ וּבַחֲרוֹנוֹ יְבַהֲלֵמוֹ. וְכַךְ אָרְחוֹי דְחַיָּיבַיָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָהִיר לְהוּ בְּהַאי עָלְמָא, וְנָהִיר לוֹן אַנְפִּין כְּחַמְרָא, דְּנָהִיר בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר זָעִים וְקָטִיל. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָשִׁיךְ לוֹן לְחַיָּיבַיָּא, אִי יְהַדְּרוּן לָקְבְלֵיהּ, יָאוּת, וְאִי לָא שָׁצֵי לוֹן מֵהַהוּא עָלְמָא דְאָתֵי, וְלֵית לוֹן בֵּיהּ חוּלָקָא,

לשון הקודש

וְלָקַח לַמְטַהֵר שְׁתֵּי צִפֳּרִים וְגוֹ'.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ב) יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק ה' יִלְעַג לָמוֹ. יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק – זֶה יִצְחָק שֶׁבָּא מִצַּד הַיַּיִן, מֵאִיר בָּרִאשׁוֹנָה, וְצוֹחֵק, וְאַחַר כָּךְ זוֹעֵם וּמְגָרֵשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק, וְלֹא כָתוּב יוֹשֵׁב שָׁמַיִם. יִשְׂחָק, מֵאִיר וְצוֹחֵק. וְעַל כֵּן הַדִּין מֵאִיר וְצוֹחֵק לָהֶם לָרְשָׁעִים.

וְאַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב? אָז יְדַבֵּר אֵלֵימוֹ בְּאַפּוֹ וּבַחֲרוֹנוֹ יְבַהֲלֵמוֹ. וְכָךְ דַּרְכֵי הָרְשָׁעִים – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאִיר לָהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּמֵאִיר לָהֶם כְּמוֹ יַיִן שֶׁמֵּאִיר בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ זוֹעֵם וְהוֹרֵג. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁךְ אֶת הָרְשָׁעִים, אִם יַחְזְרוּ כְּנֶגְדּוֹ – יָפֶה. אִם לֹא – הוּא מְכַלֶּה אוֹתָם מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם הַבָּא, וְאֵין לָהֶם בּוֹ חֵלֶק

וְיִשְׁתֵּצוּן מִכֹּלָּא. אַתּוּן לְאִתְדַּבְּאָה, מְסַיְּעִין לוֹן. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְדַכֵּי לוֹן וְקָרִיב לוֹן לְגַבֵּיהּ, וְקָאמְרִי עָלַיְיהוּ שָׁלוֹם. הָדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נז) שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב וְגוֹ'.

וְאִשָּׁה כִּי יָזוּב זוֹב דָּמָהּ יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֶת נִדָּתָהּ וְגוֹ'. (ויקרא ט"ז) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (זכריה יד) הִנֵּה יוֹם בָּא לַיְיָ' וְחֻלַּק שְׁלָלֵךְ בְּקִרְבֵּךְ. הַאי קְרָא הָכִי מִיבְעֵי לֵיהּ, הִנֵּה יוֹם יָבֹא, מָאי, הִנֵּה יוֹם בָּא. אֶלָּא שֶׁכְּבָר בָּא, עַד לָא אִבְרֵי עָלְמָא, וְהוּא יוֹם דְּבֵיהּ יַעְבִּיד דִּינָא לְחַיָּיבַיָּא. וְהוּא יוֹם דְּבֵיהּ יִתְפְּרַע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵאִינּוּן דְּעָקוּן לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. הַאי יוֹם בָּא וְקָאִים קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְתָבַע מִנֵּיהּ לְמֶעְבַּד דִּינָא וּלְשֵׁצָאָה עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְאִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ, כְּמָה דְאַתְּ

לשון הקודש

וְיֶשְׁמְדוּ מֵהַכֹּל. בָּא לְהִטָּהֵר – מְסַיְּעִים לָהֶם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְטַהֵר אוֹתָם וּמְקָרֵב אוֹתָם אֵלָיו וְקוֹרֵא עֲלֵיהֶם שָׁלוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב וְגוֹ'.

וְאִשָּׁה כִּי יָזוּב זוֹב דָּמָהּ יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֶת נִדָּתָהּ וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (זכריה יד) הִנֵּה יוֹם בָּא לַה' וְחֻלַּק שְׁלָלֵךְ בְּקִרְבֵּךְ. הַפָּסוּק הַזֶּה כָּךְ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת: הִנֵּה יוֹם יָבֹא. מַה זֶּה הִנֵּה יוֹם בָּא? אֶלָּא שֶׁכְּבָר בָּא טֶרֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְהוּא הַיּוֹם שֶׁבּוֹ יַעֲשֶׂה דִּין לָרְשָׁעִים, וְהוּא הַיּוֹם שֶׁבּוֹ יִפְרַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאוֹתָם שֶׁהֵצִיקוּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל. הַיּוֹם הַזֶּה בָּא וְעוֹמֵד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לַעֲשׂוֹת דִּין וּלְכַלּוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְנִתֵּנֶת לוֹ רְשׁוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם)

אָמַר (זכריה יד) וְאָסַפְתִּי אֶת כָּל הַגּוֹיִם אֶל יְרוּשָׁלִַם לַמִּלְחָמָה וְגוֹ'.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, תְּרֵין יוֹמִין אִינּוּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חַד שָׁאֲרֵי עִמֵּיהּ, וְחַד אָתֵי לְקַמֵּיהּ, וּבְאִלֵּין עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְרָבִין בְּכֹלָּא. וְכַד הַאי יוֹמָא, אָתֵי לְאַגָּחָא קְרָבָא, אִזְדַּוּג בְּהַהוּא יוֹמָא אַחֲרָא, וְנָטִיל זַיְינִין עַל זַיְינֵיהּ, וְאָגַח קְרָבָא בְּכֹלָּא, בְּאִינּוּן רָאמִין וּנְמוּכִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה ב) כִּי יוֹם לַיְיָ' צְבָאוֹת, עַל כָּל גֵּאֶה וָרָם וְעַל כָּל נִשָּׂא וְשָׁפֵל.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, וְאִשָּׁה כִּי יָזוּב זוֹב דָּמָהּ וְגוֹ'. הַיְינוּ דִּכְתִיב, (ישעיה לד) חֶרֶב לַיְיָ' מָלְאָה דָם. מָלְאָה דָם וַדַּאי, דִּכְתִיב כִּי יָזוּב זוֹב דָּמָהּ יָמִים רַבִּים. בְּלֹא עֶת נִדָּתָהּ, הַיְינוּ דִּכְתִיב, (דניאל ט) וַיִּשְׁקֹד יְיָ' עַל הָרָעָה וַיְבִיאֶהָ עָלֵינוּ. דְּתָנֵינָן, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

וְאָסַפְתִּי אֶת כָּל הַגּוֹיִם אֶל יְרוּשָׁלִַם לַמִּלְחָמָה וְגוֹ'.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שְׁנֵי יָמִים הֵם לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֶחָד שָׁרוּי עִמּוֹ, וְאֶחָד בָּא לְפָנָיו, וּבְאֵלּוּ עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קְרָבוֹת עִם הַכֹּל. וּכְשֶׁבָּא הַיּוֹם הַזֶּה לַעֲרֹךְ קְרָב, הוּא מִזְדַּוֵּג עִם אוֹתוֹ יוֹם אַחֵר, וְנוֹטֵל כְּלֵי זַיִן עַל כְּלֵי זֵינוֹ, וְעוֹרֵךְ קְרָב בְּכֻלָּם, בְּאוֹתָם רָמִים וּנְמוּכִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ב) כִּי יוֹם לַה' צְבָאוֹת עַל כָּל גֵּאֶה וָרָם וְעַל כָּל נִשָּׂא וְשָׁפֵל.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, וְאִשָּׁה כִּי יָזוּב זוֹב דָּמָהּ וְגוֹ'. הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב, (שם לד) חֶרֶב לַה' מָלְאָה דָם. מָלְאָה דָם וַדַּאי, שֶׁכָּתוּב כִּי יָזוּב זוֹב דָּמָהּ יָמִים רַבִּים. בְּלֹא עֶת נִדָּתָהּ, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (דניאל ט) וַיִּשְׁקֹד ה'

הוּא אַקְדִּים פּוּרְעָנוּתָא לְעָלְמָא, חַיָּיבַיָּא מְקַדְּמִין פּוּרְעָנוּתָא בְּחוֹבֵיהוֹן לְמֵיתֵי לְעָלְמָא, אוֹ כִּי תָזוּב עַל נִדָּתָהּ. הַיְינוּ (ויקרא כו) וְיָסַפְתִּי לְיַסְּרָה אֶתְכֶם, מַהוּ וְיָסַפְתִּי לְיַסְּרָה. אוֹסִיף דִּינָא עַל דִּינָא, וְאֶתֵּן דָּמָא עַל דָּמָא, יַתִּיר עַל מַה דְּאִית בְּהַהוּא חֶרֶב לַיְיָ' מָלְאָה דָם.

כְּתִיב, (בראשית ח) לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם. מַהוּ לֹא אוֹסִיף. אֶלָּא, לָא אֶתֵּן עוֹד תּוֹסֶפֶת לְהַהוּא חֶרֶב, אֶלָּא כְּגַוְונָא דְיָכִיל עָלְמָא לְמִסְבַּל. וְהָא כְּתִיב וְיָסַפְתִּי. אֶלָּא לְיַסְּרָה כְּתִיב, וְלָא לְשֵׁיצָאָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, אוֹ כִּי תָזוּב עַל נִדָּתָהּ.

כָּל יְמֵי זוֹב טֻמְאָתָהּ. מַהוּ כָּל יְמֵי זוֹב טֻמְאָתָהּ. אֶלָּא חַיָּיבַיָּא מְסָאֲבִין בְּחוֹבֵיהוֹן לְגַרְמֵיהוֹן,

לשון הקודש

עַל הָרָעָה וַיְבִיאֶהָ עָלֵינוּ. שֶׁשָּׁנִינוּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַקְדִּים פֻּרְעָנוּת לָעוֹלָם, וְהָרְשָׁעִים מַקְדִּימִים אֶת הַפֻּרְעָנוּת בַּחֲטָאֵיהֶם לָבֹא לָעוֹלָם. אוֹ כִּי תָזוּב עַל נִדָּתָהּ, הַיְנוּ (ויקרא כו) וְיָסַפְתִּי לְיַסְּרָה אֶתְכֶם. מַה זֶּה וְיָסַפְתִּי לְיַסְּרָה? אוֹסִיף דִּין עַל דִּין וְאֶתֵּן דָּם עַל דָּם יוֹתֵר עַל מַה שֶּׁיֵּשׁ בְּאוֹתָהּ הַחֶרֶב לַה' מָלְאָה דָם.

כָּתוּב, לֹא אֹסִף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם. מַה זֶּה לֹא אֹסִף? אֶלָּא, לֹא אֶתֵּן עוֹד תּוֹסֶפֶת לְאוֹתָהּ חֶרֶב, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁיָּכוֹל הָעוֹלָם לְסַבֵּל. וַהֲרֵי כָּתוּב וְיָסַפְתִּי? אֶלָּא כָּתוּב לְיַסְּרָה, וְלֹא לְכַלּוֹת.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אוֹ כִּי תָזוּב עַל נִדָּתָהּ.

כָּל יְמֵי זוֹב טֻמְאָתָהּ. מַה זֶּה כָּל יְמֵי זוֹב

וּמְסָאֲבִין לַאֲתַר אַחֲרָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (במדבר יט) כִּי אֶת מִקְדַּשׁ יְיָ' טִמֵּא. וְאִתְּעַר רוּחַ מְסָאֲבָא עָלַיְיהוּ. וּלְזִמְנָא דְּאָתֵי, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַכְּאָה לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל וּלְאַעְבְּרָא לְהַהוּא רוּחָא מְסָאֲבָא מֵעָלְמָא. דִּכְתִיב, (ישעיה נב) לֹא יוֹסִיף יָבֹא בָךְ עוֹד עָרֵל וְטָמֵא. וּכְתִיב (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטּוּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ. מִן הָאָרֶץ וַדַּאי. (מָאן דְּאָתֵי לְאִסְתַּאֲבָא מִסְאָבִין לֵיהּ וַדַּאי).

רִבִּי חִזְקִיָּה הָוָה יָתִיב קַמֵּיהּ דְּרִבִּי אֶלְעָזָר, לֵילְיָא חַד קָמוּ בְּפַלְגוּת לֵילְיָא לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא. פְּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (קהלת ז) בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה בְטוֹב וְגוֹ' גַּם אֶת זֶה לְעוּמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים וְגוֹ'. בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה בְטוֹב, בְּזִמְנָא דְּאַסְגֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֶסֶד בְּעָלְמָא, בָּעֵי בַּר נָשׁ לְמֵיהַךְ בְּשׁוּקֵי וּלְאִתְחַזָּאָה קָמֵי כֹלָּא, דְּהָא כַּד שָׁאֲרֵי טִיבוּתָא

לשון הקודש

טֻמְאָתָהּ? אֶלָּא שֶׁהָרְשָׁעִים מְטַמְּאִים אֶת עַצְמָם בַּחֲטָאֵיהֶם וּמְטַמְּאִים מָקוֹם אַחֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יט) כִּי אֶת מִקְדַּשׁ ה' טִמֵּא. וּמְעוֹרְרִים רוּחַ טֻמְאָה עֲלֵיהֶם. וְלֶעָתִיד לָבֹא עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל וּלְהַעֲבִיר אֶת אוֹתָהּ רוּחַ טֻמְאָה מִן הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב לֹא יוֹסִיף יָבֹא בָךְ עוֹד עָרֵל וְטָמֵא. וְכָתוּב וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ. מִן הָאָרֶץ וַדַּאי. (מִי שֶׁבָּא לְהִטַּמֵּא, מְטַמְּאִים אוֹתוֹ וַדַּאי).

רִבִּי חִזְקִיָּה הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר. לַיְלָה אֶחָד קָמוּ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (קהלת ז) בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה בְטוֹב וְגוֹ', גַּם אֶת זֶה עֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים וְגוֹ'. בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה בְטוֹב – בִּזְמַן שֶׁמַּרְבֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חֶסֶד בָּעוֹלָם צָרִיךְ אָדָם לָלֶכֶת בַּשְּׁוָקִים וּלְהֵרָאוֹת לִפְנֵי הַכֹּל, שֶׁהֲרֵי

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָלְמָא, בְּכֹלָּא שְׁאָרֵי, וּבְכֹלָּא עָבִיד טִיבוּ וְאַסְגֵּי לֵיהּ בְּעָלְמָא. וּבְגִין כָּךְ, יִתְחַזֵּי בַּר נָשׁ בְּאִתְגַּלְיָא בְּשׁוּקֵי, וְיַעְבִּיד טִיבוּ דְּלִשְׁרֵי עָלֵיהּ טִיבוּ אַחֲרָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה בְּטוֹב. הֱיֵה בְּטוֹב וַדָּאי.

וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה. לָא כְתִיב וּבְיוֹם רָעָה הֱיֵה בְּרָע, אֶלָּא, בְּיוֹם רָעָה רְאֵה. דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא תַּלְיָא בְּעָלְמָא, לָא לִבְעֵי לֵיהּ לֶאֱינִישׁ לְאִתְחַזָּאָה בְּשׁוּקָא (דף נ"ד ע"ב) וּלְמֵיהַךְ יְחִידָאָה בְּעָלְמָא. דְּהָא כַּד דִּינָא שַׁרְיָא בְּעָלְמָא, עַל כֹּלָּא שְׁאָרֵי. וּמַאן דְּפָגַע בֵּיהּ, וְאַעְרַע קַמֵּיהּ, יִתְדָּן בְּהַהוּא דִּינָא. וּכְדֵין כְּתִיב, (משלי יג) וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. דְּהָא מִשְׁפָּט אִסְתַּלָּק מִצֶּדֶק, וְלָא שַׁרְיָין דָּא בְּדָא עַל עָלְמָא. וְעַל דָּא רְאֵה. רְאֵה וַהֲוֵי נָטִיר, אַשְׁגַּח וְעַיֵּין לְכָל סְטָר. וַהֲוֵי יָדַע, דִּבְכֻלְּהוּ שַׁרְיָא דִּינָא,

לשון הקודש

כְּשֶׁמַּתְחִיל טוּבוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם, הוּא שׁוֹרֶה בַּכֹּל, וּבַכֹּל הוּא עוֹשֶׂה טוֹב וּמַרְבֶּה אוֹתוֹ בָּעוֹלָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ יֵרָאֶה אָדָם בְּגָלוּי בַּשְּׁוָקִים, וְיַעֲשֶׂה טוֹב שֶׁיִּשְׁרֶה עָלָיו טוֹב אַחֵר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה בְּטוֹב. הֱיֵה בְּטוֹב וַדַּאי. **וּבְיוֹם** רָעָה רְאֵה. לֹא כָתוּב וּבְיוֹם רָעָה הֱיֵה בְּרָע, אֶלָּא בְּיוֹם רָעָה רְאֵה. שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁהַדִּין תָּלוּי בָּעוֹלָם, אֵין צָרִיךְ לָאָדָם לְהֵרָאוֹת בַּשּׁוּק וְלָלֶכֶת יְחִידִי בָּעוֹלָם. שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁדִּין שָׁרוּי בָּעוֹלָם, עַל הַכֹּל הוּא שׁוֹרֶה. וּמִי שֶׁפּוֹגֵעַ בּוֹ וְנִכְפָּשׁ לְפָנָיו, יִדּוֹן בְּאוֹתוֹ הַדִּין, וְאָז כָּתוּב (משלי יג) וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. שֶׁהֲרֵי מִשְׁפָּט הִסְתַּלֵּק מִצֶּדֶק, וְלֹא שׁוֹרִים זֶה עִם זֶה עַל הָעוֹלָם. וְעַל כָּךְ רְאֵה. רְאֵה וֶהֱוֵי שָׁמוּר,

וְלָא תִּפּוּק לְבַר, וְלָא תִּתְחֲזֵי בְּשׁוּקָא, בְּגִין דְּלָא יִשְׁרֵי עָלָךְ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּגַם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. כְּמָה דְכַד שָׁאֲרֵי טִיבוּ בְּעָלְמָא שָׁאֲרֵי עַל כֹּלָּא, כַּךְ, כַּד שַׁרְיָא דִינָא בְּעָלְמָא שָׁאֲרֵי עַל כֹּלָּא, וּמַאן דְּאִעְרַע בֵּיהּ אִתְּפַּס.

תָּא חֲזֵי, כַּד דִּינָא שַׁרְיָא בְּעָלְמָא, כַּמָּה סַיְיפִין תַּלְיָין, דְּנַפְּקֵי מֵהַהוּא חֶרֶב עִלָּאָה, וְזַקְפִּין רֵישָׁא וְחָמָן דְּהָא הַהוּא חֶרֶב עִלָּאָה סוּמָקָא, מַלְיָיא דָמָא בְּכָל סִטְרִין, כְּדֵין גַּזְרִין נִימוּסִין. וְכַמָּה סַיְיפַיָּא אִתְּעָרוּ, (ס"א כְּדֵין פְּסִירָן סַיְיפִין, וְכַמָּה נִימוּסִין אִתְּעָרוּ) כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ג) אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ. וּכְתִיב, (יהושע ה) וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְיָדוֹ. וְכֻלְּהוּ מִשְׁתַּכְּחֵי לְמֶעְבַּד דִּינָא. וּמַאן דְּיִעְרַע בְּהוּ אִתְּזָק. כְּתִיב, (בראשית יט) הִנֵּה נָא מָצָא עַבְדְּךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וַתַּגְדֵּל חַסְדְּךָ וְגוֹ'. מָאי

לשון הקודש

הַשְּׁגַח וְעַיֵּן לְכָל צַד וֶהְיֵה יוֹדֵעַ שֶׁבְּכֻלָּם שָׁרוּי הַדִּין, וְאַל תֵּצֵא הַחוּצָה וְאַל תֵּרָאֶה בַּשּׁוּק, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁרֶה עָלֶיךָ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁגַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. כְּמוֹ שֶׁכְּשֶׁשּׁוֹרֶה הַטּוֹב בָּעוֹלָם, הוּא שׁוֹרֶה עַל הַכֹּל – כָּךְ כְּשֶׁשּׁוֹרֶה הַדִּין בָּעוֹלָם, הוּא שׁוֹרֶה עַל הַכֹּל, וּמִי שֶׁפּוֹגֵשׁ בּוֹ נִתְפָּס.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁדִּין שָׁרוּי בָּעוֹלָם, כַּמָּה חֲרָבוֹת תְּלוּיוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת מֵאוֹתָהּ חֶרֶב עֶלְיוֹנָה, וְזוֹקְפִים רֹאשׁ וְרוֹאִים שֶׁהֲרֵי אוֹתָהּ חֶרֶב עֶלְיוֹנָה הִיא אֲדֻמָּה, מְלֵאָה דָם בְּכָל הַצְּדָדִים, וְאָז גּוֹזְרִים גְּזֵרוֹת. וְכַמָּה מִינֵי חֲרָבוֹת מִתְעוֹרְרִים, (אָז מִתְחַדְּדוֹת חֲרָבוֹת, וְכַמָּה חֲקִים מִתְעוֹרְרִים) כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ג) אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ, וְכָתוּב (יהושע ה) וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְיָדוֹ. וְכֻלָּם מְצוּיִים לַעֲשׂוֹת דִּין. וּמִי שֶׁפּוֹגֵשׁ בָּהֶם נִזּוֹק. כָּתוּב (בראשית יט)

טַעְמָא, בְּגִין דִּבְכָל אֲתַר דְּדִינָא שַׁרְיָא בְּכֹלָּא שַׁרְיָא, בֵּין בְּמָתָא בֵּין בְּמַדְבְּרָא וּבְסָחֲרָנָא דְמָתָא.

תּוּ פְּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ח) שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ וְגוֹ'. שִׂימֵנִי כַחוֹתָם, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אָמְרָה דָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. שִׂימֵנִי כַחוֹתָם, מָאן הוּא חוֹתָם. דָּא חוֹתָם דְּגוּשְׁפַּנְקָא דִקְשׁוֹט. כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, דָּא חוֹתָם שֶׁל תְּפִלִּין, דְּאָנַח בַּר נָשׁ עַל לִבֵּיהּ. כַחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ, דָּא יַד כֵּהָה, דְּמָנַח בְּהַהוּא זְרוֹעַ, וּמַנּוּ יִצְחָק. וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קָאָמַר שִׂימֵנִי כַחוֹתָם, חוֹתָם מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי כַחוֹתָם. כְּאִינּוּן תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, דְּאָתֵי שְׁבָחָא לְכָל גּוּפָא. וְעַל דָּא תְּפִלִּין בַּזְּרוֹעַ, עַל הַלֵּב, וּבְדָא אִשְׁתְּכַח בַּר נָשׁ שְׁלִים כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא.

לשון הקודש

הִנֵּה נָא מָצָא עַבְדְּךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וַתַּגְדֵּל חַסְדְּךָ וְגוֹ'. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהַדִּין שָׁרוּי, בַּכֹּל הוּא שׁוֹרֶה, בֵּין בָּעִיר בֵּין בַּמִּדְבָּר וּסְבִיב הָעִיר.

עוֹד פְּתַח וְאָמַר, (שיר ח) שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ וְגוֹ'. שִׂימֵנִי כַחוֹתָם, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אָמְרָה אֶת זֶה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שִׂימֵנִי כַחוֹתָם, מִי הוּא הַחוֹתָם? זֶהוּ חוֹתַם הַטַּבַּעַת שֶׁל הָאֱמֶת. כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ – זֶהוּ חוֹתָם שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁמֵּנִיחַ אָדָם עַל לִבּוֹ. כַחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ – זוֹ יָד כֵּהָה שֶׁמֵּנִיחַ בְּאוֹתָהּ זְרוֹעַ. וּמִיהוּ? יִצְחָק. וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אוֹמֶרֶת, שִׂימֵנִי כַחוֹתָם. חוֹתָם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה כַחוֹתָם? כְּאוֹתָן תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ שֶׁמֵּבִיא שֶׁבַח לְכָל הַגּוּף. וְעַל כָּךְ תְּפִלִּין בַּזְּרוֹעַ, עַל הַלֵּב, וּבָזֶה נִמְצָא אָדָם שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

כִּי עַזָּה כַּמָּוֶת אַהֲבָה. מָאי כִּי עַזָּה כַּמָּוֶת. אֶלָּא לָא אִשְׁתְּכַח קַשְׁיוּתָא בְּעָלְמָא, כְּמָה דִּפְרִישׁוּ דְּנַפְשָׁא מִגּוּפָא, כַּד בַּעְיָין לְאִתְפָּרְשָׁא. (וְעַל דָּא) **כַּךְ אַהֲבָת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא אִתְפָּרְשָׁן לְעָלְמִין. וּבְגִין כָּךְ תְּפִלָּה שֶׁל יַד, אִתְקַשְּׁרָא בִּזְרוֹעַ, לְקַיְּימָא דִּכְתִיב,** (שיר השירים ב) **שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי.**

קָשָׁה כִּשְׁאוֹל קִנְאָה. בְּכָל דַּרְגִּין דְּגֵיהִנָּם, לָא אִית קַשְׁיָא כִּשְׁאוֹל, דְּנָחִית לְתַתָּא מִנַּיְיהוּ, בַּר הַהוּא דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי אֲבַדּוֹן, וְדָא וְדָא אִשְׁתְּתָפוּ כַּחֲדָא. וְדָא קַשְׁיָא לְהוּ לְחַיָּיבַיָּא מִכֹּלָּא. כַּךְ, קָשָׁה כִּשְׁאוֹל קִנְאָה, דְּלֵית קִנְאָה אֶלָּא בִּרְחִימוּתָא, וּמִגּוֹ רְחִימוּתָא אָתֵי קִנְאָה, וּמַאן דְּקַנֵּי לְהַהוּא דְּרָחִים יַתִּיר, קַשְׁיָא לֵיהּ לְאִתְפָּרְשָׁא מִנֵּיהּ מֵהַהוּא דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי שְׁאוֹל, דְּאִיהוּ קַשְׁיָא מִכָּל דַּרְגִּין דְּגֵיהִנָּם.

לשון הקודש

כִּי עַזָּה כַּמָּוֶת אַהֲבָה. מַה זֶּה כִּי עַזָּה כַּמָּוֶת? אֶלָּא לֹא נִמְצֵאת קַשְׁיוּת בָּעוֹלָם כְּמוֹ פְּרֵדַת הַנֶּפֶשׁ מֵהַגּוּף כְּשֶׁרוֹצִים לְהִפָּרֵד. (וְעַל זֶה) כָּךְ אַהֲבַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁלֹּא נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ תְּפִלָּה שֶׁל יָד נִקְשֶׁרֶת בַּזְּרוֹעַ, לְקַיֵּם אֶת הַכָּתוּב, (שם ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי.

קָשָׁה כִּשְׁאוֹל קִנְאָה. בְּכָל דַּרְגּוֹת הַגֵּיהִנֹּם אֵין קָשֶׁה כְּמוֹ הַשְּׁאוֹל, שֶׁיּוֹרֵד לְמַטָּה מִכֻּלָּם, פְּרָט לְאוֹתָהּ מַדְרֵגָה שֶׁנִּקְרֵאת אֲבַדּוֹן, וְזֶה וָזֶה הִשְׁתַּתְּפוּ כְּאֶחָד, וְזֶה קָשֶׁה לָרְשָׁעִים מֵהַכֹּל. כָּךְ קָשָׁה כִּשְׁאוֹל קִנְאָה, שֶׁאֵין קִנְאָה אֶלָּא בְּאַהֲבָה, וּמִתּוֹךְ אַהֲבָה בָּאָה קִנְאָה. וּמִי שֶׁמְּקַנֵּא לְאוֹתוֹ שֶׁאוֹהֵב בְּיוֹתֵר, קָשֶׁה לוֹ לְהִפָּרֵד מִמֶּנּוּ

רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָהּ. וּמַאן אִיהוּ שַׁלְהֶבֶת יָהּ, דָּא אֵשָׁא דְּנָפִיק מִגּוֹ שׁוֹפָר, כָּלִיל מֵרוּחָא וּמַיָּא. וּמִגּוֹ הַהוּא שַׁלְהוֹבָא כַּד מִתְלַהֲטָא בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אוֹקִיד עָלְמָא בְּשַׁלְהוֹבִיתָא בְּקִנְאָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְשַׁעֲתָא דְּהִיא מְקַנְּאָה לֵיהּ, וַוי דְּאַעְרַע בְּשַׁלְהוֹבִיתָא, דְּאִיהוּ יִתּוֹקַד בְּהוּ.

תּוּ פְּתַח וְאָמַר. (שיר השירים ח) **מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ** לְכַבּוֹת וְגוֹ'. מַיִם רַבִּים דָּא דְרוֹעָא יְמִינָא, דְּבָעֵי לְקַשְׁרָא בֵּיהּ קִשְׁרָא דִּתְפִלָּה עַל דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא, לְקַיְּמָא וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. דָּבָר אַחֵר, מַיִם רַבִּים, דָּא הוּא נָהָר עִלָּאָה, דְּמִנֵּיהּ נָפְקִין נַהֲרִין לְכָל עֵבֶר, וְכֻלְּהוּ נָגְדִּין וְאִתְמַשְׁכָן מִנֵּיהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים צג) **מִקּוֹלוֹת מַיִם רַבִּים.** מֵאִינּוּן קוֹלוֹת

לשון הקודש

מֵאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁנִּקְרֵאת שְׁאוֹל, שֶׁהִיא קָשָׁה מִכָּל דַּרְגּוֹת הַגֵּיהִנֹּם.

רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָהּ. וּמִי הִיא שַׁלְהֶבֶת יָהּ? זוֹ אֵשׁ שֶׁיּוֹצֵאת מִתּוֹךְ שׁוֹפָר, כְּלוּלָה מֵרוּחַ וּמַיִם. וּמִתּוֹךְ אוֹתָהּ הַשַּׁלְהֶבֶת כְּשֶׁמִּתְלַהֶטֶת בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שׁוֹרֶפֶת הָעוֹלָם בְּשַׁלְהֶבֶת בְּקִנְאָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּבְשָׁעָה שֶׁהִיא מְקַנְּאָה לוֹ, אוֹי לַפּוֹגֵשׁ בַּשַּׁלְהֶבֶת, שֶׁהוּא יִשָּׂרֵף בָּהֶם.

עוֹד פְּתַח וְאָמַר, (שיר ח) מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת וְגוֹ'. מַיִם רַבִּים – זוֹ זְרוֹעַ יָמִין שֶׁצָּרִיךְ לִקְשֹׁר בָּהּ קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלָּה עַל זְרוֹעַ שְׂמֹאל, לְקַיֵּם וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. דָּבָר אַחֵר מַיִם רַבִּים – זֶהוּ הַנָּהָר הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאִים נְהָרוֹת לְכָל הָעֲבָרִים, וְכֻלָּם שׁוֹפְעִים וְנִמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צג) מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים.

דְּמַיִם רַבִּים, דְּנִפְקָן וְאִתְמַשְּׁכָן מִגֵּיהּ. וּנְהָרוֹת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, נָשְׂאוּ נְהָרוֹת וְגוֹ'.

אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה, דְּרָחִים כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יָבוּז לוֹ. (שיר השירים ח) בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ, יָבוּז מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי יָבוּזוּ לוֹ. אֶלָּא, אִם יִתֵּן אִישׁ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (משלי כד) כָּל הוֹן יָקָר וְנָעִים.

תוספתא

בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ. מָאי בּוֹז. יוֹמָא תִּנְיָינָא וְיוֹמָא שְׁתִיתָאָה וְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה דְּסוּכּוֹת, דִּבְהוֹן הֲווֹ מְנַסְּכֵי מַיִם וְיַיִן דְּז' יוֹמִין דְּסוּכּוֹת, בְּהוֹן הֲווֹ מַקְרִיבִין יִשְׂרָאֵל, שִׁבְעִין פָּרִים, לְכַפְּרָא עַל שִׁבְעִין מְמָנָן, בְּגִין דְּלָא יִשְׁתְּאַר עָלְמָא חָרוּב מִנַּיְיהוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר כט) וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם וְגוֹ' וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה אִשֶּׁה וְגוֹ'. (ע"כ תוספתא).

לשון הקודש

מֵאוֹתָם קוֹלוֹת שֶׁל מַיִם רַבִּים שֶׁיּוֹצְאִים וְנִמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר נָשְׂאוּ נְהָרוֹת וְגוֹ'.

אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה – שֶׁאוֹהֶבֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – יָבוּזוּ לוֹ. בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ?! יָבוּז הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא אִם יִתֵּן אִישׁ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כד) כָּל הוֹן יָקָר וְנָעִים.

תּוֹסֶפְתָּא

בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ. מַה זֶּה בּוֹז? יוֹם שֵׁנִי וְיוֹם שִׁשִּׁי וְיוֹם שְׁבִיעִי שֶׁל סֻכּוֹת, שֶׁבָּהֶם הָיוּ מְנַסְּכִים מַיִם וְיַיִן שֶׁל שִׁבְעַת יְמֵי הַסֻּכּוֹת, בָּהֶם הָיוּ מַקְרִיבִים יִשְׂרָאֵל שִׁבְעִים פָּרִים לְכַפֵּר עַל שִׁבְעִים מְמֻנִּים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר הָעוֹלָם חָרֵב מֵהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם וְגוֹ' וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֶּׁה וְגוֹ'. (עד כאן תוספתא).

בְּאַהֲבָה, דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּיהּ, וְלָא לְאִתְקַשְׁרָא בַּהֲדָהּ, בּוּז יָבוּזוּ לוֹ, כָּל אִינּוּן (דף נ"ה ע"א) אוּכְלוּסִין וְכָל אִינּוּן מַשְׁרְיָין דִּלְעֵילָא, לְהַהוּא הוֹן יָקָר, דְּהָא לֵית רְעוּתָא לְכֻלְּהוּ אֶלָּא בְּשַׁעָתָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְקַשְׁרָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמִתְעַטְּרָא בַּהֲדֵיהּ, כְּדֵין כָּל אִינּוּן אוּכְלוּסִין, וְכָל אִינּוּן מַשְׁרְיָין, וְכֻלְּהוּ עָלְמִין כֻּלְּהוּ בְּחֵדוּ, בִּנְהִירוּ, בְּבִרְכָאן, (עַל דָּא אָמַר) כְּתִיב שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי.

מָאן דְּאָנַח תְּפִלִּין, כַּד מָנַח תְּפִלָּה שֶׁל יַד, בָּעֵי לְאוֹשָׁטָא דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא, לְקַבְּלָא לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּלְקַשְׁרָא קִשְׁרָא עִם יְמִינָא, בְּגִין לְחַבְּקָא לָהּ, לְקַיְּמָא דִּכְתִיב, שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. לְאִתְחַזָּאָה בַּר נָשׁ כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, וּלְאִתְעַטְּרָא בְּכֹלָּא, וּכְדֵין בַּר נָשׁ שְׁלִים בְּכֹלָּא,

לשון הקודש

בְּאַהֲבָה – שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו וְלֹא לְהִתְקַשֵּׁר עִמָּהּ, בּוּז יָבוּזוּ לוֹ – כָּל אוֹתָם אוּכְלוּסִים וְכָל אוֹתָם מַחֲנוֹת שֶׁלְּמַעְלָה לְאוֹתוֹ הוֹן יָקָר, שֶׁהֲרֵי אֵין רָצוֹן לְכֻלָּם אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְקַשֶּׁרֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמִתְעַטֶּרֶת עִמּוֹ, וְאָז כָּל אוֹתָם הָאוּכְלוּסִים וְכָל אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת וְכָל הָעוֹלָמוֹת, כֻּלָּם בְּשִׂמְחָה, בְּאוֹר וּבִבְרָכוֹת, (וְעַל זֶה אָמַר) כָּתוּב שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי.

מִי שֶׁמֵּנִיחַ תְּפִלִּין, כְּשֶׁמֵּנִיחַ תְּפִלָּה שֶׁל יָד, צָרִיךְ לְהוֹשִׁיט זְרוֹעַ שְׂמֹאל לְקַבֵּל אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וּלְקַשֵּׁר קֶשֶׁר עִם הַיָּמִין כְּדֵי לְחַבֵּק אוֹתָהּ, לְקַיֵּם אֶת הַכָּתוּב, שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. שֶׁיֵּרָאֶה הָאָדָם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה וּלְהִתְעַטֵּר בַּכֹּל, וְאָז

בִּקְדוּשָׁה עִלָּאָה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאֲרֵי עָלֵיהּ, (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים יז) שִׁמְעָה יְיָ' צֶדֶק וְגוֹ'. כַּמָּה חֲבִיבָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּבְכָל זִמְנָא דְּכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אָתַת לְקָמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִזְדְּמַן לָקֳבְלָהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב שִׁמְעָה יְיָ' צֶדֶק הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי הַאֲזִינָה תְּפִלָּתִי. אָמַר דָּוִד, אֲנָא אִתְקָטַרְנָא בִּכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּמָה דְּהִיא אִשְׁתְּכַחַת לְקַמָּךְ, אֲנָא נָמֵי הָכִי אִשְׁתְּכַחְנָא. וּבְגִין כַּךְ שִׁמְעָה יְיָ' צֶדֶק, בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר, הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי הַאֲזִינָה תְּפִלָּתִי.

בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה. מַאי בְּלָא שִׂפְתֵי מִרְמָה. אֶלָּא הָכִי תָּנֵינָן. כָּל מִלָּה וּמִלָּה דְּצִלּוֹתָא, דְּאַפִּיק

לשון הקודש

הָאָדָם שָׁלֵם בַּכֹּל, בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹרֵא עָלָיו, (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים יז) שִׁמְעָה ה' צֶדֶק וְגוֹ'. כַּמָּה חֲבִיבָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבְּכָל זְמַן שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בָּאָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִזְדַּמֵּן כְּנֶגְדָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שִׁמְעָה ה' צֶדֶק הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי הַאֲזִינָה תְּפִלָּתִי. אָמַר דָּוִד, אֲנִי הִתְקַשַּׁרְתִּי עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁהִיא נִמְצֵאת לְפָנֶיךָ, גַּם אֲנִי כָּךְ נִמְצָא. וּמִשּׁוּם כָּךְ, שִׁמְעָה ה' צֶדֶק – בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ – הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי הַאֲזִינָה תְּפִלָּתִי.

בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה, מַה זֶּה בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה? אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, כָּל דִּבּוּר

בַּר נָשׁ מִפּוּמֵיהּ, סַלְקָא לְעֵילָא וּבַקְעָא רְקִיעִין, וְעָאלַת לַאֲתַר דְּעָאלָת, וְתַמָּן אִתְבְּחָנַת הַהִיא מִלָּה, אִי הִיא מִלָּה דְּכַשְׁרָא אִי לָא, אִי אִיהִי מִלָּה דְּכַשְׁרָא עָאלִין לָהּ קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא לְמֶעְבַּד רְעוּתָהּ. וְאִי לָאו, סָאטִין לָהּ לְבַר, וְאִתְעַר בְּהַהִיא מִלָּה רוּחָא אַחֲרָא.

וְתָא חָזֵי, כְּתִיב בֵּיהּ בְּיוֹסֵף, (תהלים קה) עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלוֹ וְגוֹ'. עַד אֵימָתַי, עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלוֹ. עַד עֵת בֹּא דְּבָרוֹ אִמְרַת יְיָ' צְרָפָתְהוּ. עַד עֵת בֹּא דְּבָרוֹ דְּמַאן. אֶלָּא עַד עֵת בֹּא דְּבָרוֹ (דְּיוֹסֵף, וְאִתְבְּחִין) הַהִיא מִלָּה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, אִמְרַת יְיָ' צְרָפָתְהוּ. כְּדֵין, שַׁלַּח מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ מוֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ. אַדְּהָכִי הָוָה אָתָא צַפְרָא.

לשון הקודש

וְדִבּוּר שֶׁל תְּפִלָּה שֶׁמּוֹצִיא אָדָם מִפִּיו, עוֹלֶה לְמַעְלָה וּבוֹקֵעַ רְקִיעִים, וְנִכְנָס לְמָקוֹם שֶׁנִּכְנָס, וְשָׁם נִבְחָן אוֹתוֹ הַדִּבּוּר, אִם זֶה דִּבּוּר כָּשֵׁר וְאִם לֹא. אִם זֶה דִּבּוּר כָּשֵׁר – מַכְנִיסִים אוֹתוֹ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ. וְאִם לֹא – מַסִּטִים אוֹתוֹ הַחוּצָה, וּמִתְעוֹרֶרֶת בְּאוֹתוֹ דִּבּוּר רוּחַ אַחֶרֶת.

וּבֹא רְאֵה, בְּיוֹסֵף כָּתוּב, (שם קה) עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלוֹ וְגוֹ'. עַד מָתַי עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלוֹ? עַד עֵת בֹּא דְּבָרוֹ אִמְרַת ה' צְרָפָתְהוּ. עַד עֵת בֹּא דְּבָרוֹ שֶׁל מִי? אֶלָּא עַד עֵת בֹּא דְּבָרוֹ (שֶׁל יוֹסֵף, וְנִבְחָן) אוֹתוֹ דִּבּוּר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִמְרַת ה' צְרָפָתְהוּ. וְאָז – שָׁלַח מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ מֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ. בֵּינְתַיִם הָיָה בָּא הַבֹּקֶר.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב, (שמואל א כה) **וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדוֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים. נֶפֶשׁ אֲדֹנִי, סְתָם. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר,** (תהלים כד) **אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי, הָא עִידָנָא בְּצַפְרָא לְאִתְקַשְׁרָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וּלְאִתְחַבְּרָא בְּבַעְלָהּ, זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא בְּלֵילְיָא, וְאָתָאן לְאִתְקַשְׁרָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. עָלַיְיהוּ כְּתִיב,** (משלי כג) **יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ.**

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר כְּתִיב, (ויקרא טו) **וְהִזַּרְתֶּם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִטֻּמְאָתָם וְגוֹ' בְּטַמְּאָם אֶת מִשְׁכָּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם. וְהִזַּרְתֶּם, כְּהַאי זָר, דְּאִיהוּ זָר מִכֻּלְּהוּ, וְלָא אִתְחַבָּר בְּמָה דְּלֵיתֵיהּ דִּילֵיהּ.**

וְתָא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּמִסְתַּאֲבִין בְּנֵי נָשָׁא לְתַתָּא, מִסְאָבִין לוֹן בְּכֹלָּא, וְהָא אִתְּמַר. אֲבָל,

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּתוּב (שמואל–א כה) וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים. נֶפֶשׁ אֲדֹנִי, סְתָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כד) אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי. הֲרֵי הַזְּמַן בַּבֹּקֶר לְקַשֵּׁר אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וּלְחַבְּרָהּ לְבַעְלָהּ. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה וּבָאִים לְהִתְקַשֵּׁר עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּתוּב (ויקרא טו) וְהִזַּרְתֶּם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִטֻּמְאָתָם וְגוֹ' בְּטַמְּאָם אֶת מִשְׁכָּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם. וְהִזַּרְתֶּם, כְּמוֹ הַזָּר הַזֶּה, שֶׁהוּא זָר מִכֻּלָּם וְלֹא מִתְחַבֵּר בְּמָה שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ.

וּבָא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאֲנָשִׁים מִטַּמְּאִים

בְּשַׁעֲתָא דְּרוּחַ מְסָאֲבָא אִתְעַר (ס"א לְתַתָּא, אִתְעַר רוּחַ וכו') חֲשַׁבְתּוּן זָר, אֶלָּא רוּחַ מְסָאֲבָא דְּלְתַתָּא, אִתְעַר רוּחַ מְסָאֲבָא אַחֲרָא, וְאִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּתָא לְנַחְתָּא לְעָלְמָא. מָאי רְשׁוּתָא, רְשׁוּתָא דִּקְדוּשָׁה דְּהַוָּה נָחִית וּמָחֵי בֵּיהּ, לָא אִשְׁתְּכַח, וְאִסְתְּלַק, וּכְדֵין אִתְגַּלְיָיא דִּינָא, לְקַבְלֵיהוֹן דְּחַיָּיבִין, וְאוֹסִיף דִּינָא עַל דִּינֵיהּ, וּכְדֵין, תְּרֵין רוּחִין מִשְׁתַּכְּחִין בְּעָלְמָא, חַד, רוּחָא דְּדִינָא, וְחַד, רוּחָא דִּמְסָאֲבָא.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אִצְטְרִיכְנָא הָכָא לְמֵימַר מִלָּה דְּאוֹלִיפְנָא מֵאַבָּא. תָּא חֲזֵי, הָכָא יַלְפִּינָן מִנְּגַע דְּבֵיתָא. דְּכַד רוּחָא מְסָאֲבָא שַׁרְיָא בְּבֵיתָא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְדַכְּאָה לֵיהּ, שָׁדַר נְגַע צָרַעַת בְּבֵיתָא, לְקַטְרְגָא דָּא בְּדָא, וְהַהוּא נְגַע לָא אַעְדֵּי מִבֵּיתָא, וְאַף עַל גַּב דְּרוּחַ מְסָאֲבָא אִסְתְּלַק

לשון הקודש

לְמַטָּה, מְטַמְּאִים אוֹתָם בַּכֹּל, וַהֲרֵי זֶה נֶאֱמַר. אֲבָל בְּשָׁעָה שֶׁרוּחַ טֻמְאָה מִתְעוֹרֶרֶת (לְמַטָּה, מִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ וכו') נֶחְשַׁבְתֶּם כְּזָר, אֶלָּא רוּחַ טֻמְאָה שֶׁלְּמַטָּה מְעוֹרֶרֶת רוּחַ טֻמְאָה אַחֶרֶת, וְנִתֶּנֶת לָהּ רְשׁוּת לָרֶדֶת לָעוֹלָם. אֵיזוֹ רְשׁוּת? רְשׁוּת שֶׁל קְדֻשָּׁה, שֶׁהָיָה יוֹרֵד וּמַכֶּה בּוֹ, לֹא נִמְצָא וּמִסְתַּלֵּק, וְאָז מִתְגַּלֶּה הַדִּין כְּנֶגֶד הָרְשָׁעִים, וּמוֹסִיף דִּין עַל דִּינוֹ. וְאָז שְׁתֵּי רוּחוֹת נִמְצָאוֹת בָּעוֹלָם, אַחַת רוּחַ הַדִּין, וְאַחַת רוּחַ הַטֻּמְאָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הִצְטָרַכְתִּי כָּאן לוֹמַר דָּבָר שֶׁלָּמַדְתִּי מֵאָבִי. בֹּא רְאֵה, כָּאן לָמַדְנוּ מִנֶּגַע הַבַּיִת, שֶׁכְּשֶׁרוּחַ טֻמְאָה שׁוֹרָה בַּבַּיִת וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְטַהֵר אוֹתוֹ, שׁוֹלֵחַ נֶגַע צָרַעַת בַּבַּיִת לְהִלָּחֵם זֶה עִם זֶה, וְאוֹתוֹ הַנֶּגַע לֹא סָר מֵהַבַּיִת. וְאַף עַל גַּב שֶׁרוּחַ

מֵהַהוּא בֵּיתָא, עַד דְּיִנְתְּצוּן בֵּיתָא, אֲבָנִין וְאָעִין וְכֹלָּא, כְּדֵין אִתְדָּכֵי אַתְרָא.

כְּהַאי גַּוְונָא, מָאן דְּאִסְתְּאָב וְאִתְעַר רוּחָא מְסָאֲבָא וְשָׁאֲרֵי עֲלוֹי, כַּד בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַכְּאָה עָלְמָא, אִתְעַר רוּחַ דִּינָא תַקִּיפָא, וְאִשְׁתְּכַח בְּעָלְמָא וְשַׁרְיָא עַל הַהוּא רוּחַ מְסָאֲבָא, וּמְקַטְרְגֵי דָא בְדָא, עַד (דף נ"ה ע"ב) דְּיִתְעַבַּר מֵעָלְמָא, וְהַהוּא רוּחָא דִינָא תַקִּיפָא, לָא אִסְתְּלַק מֵאַתְרֵיהּ עַד דְּיִנְתֵּץ אֲתַר, שַׁיְיפִין וְגַרְמִין וְכֹלָּא, כְּדֵין אִתְדָּכֵי עָלְמָא וְאִתְעַבְּרוּ מִנֵּיהּ רוּחִין מִסְאֲבִין, וְעָלְמָא אִשְׁתְּכַח בְּדַכְיוּ.

וְעַל דָּא תָּנִינָן, אָתָא לְאִסְתַּאֲבָא מִסְאֲבִין לֵיהּ וַדָּאי. וַוי לֵיהּ לְבַר נָשׁ כַּד שָׁאֲרֵי עָלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא, וְאִשְׁתְּכַח בֵּיהּ בְּעָלְמָא, דְּוַדַּאי לִינְדַע,

לשון הקודש

טֻמְאָה הִסְתַּלְּקָה מֵאוֹתוֹ בַּיִת, עַד שֶׁיִּנָּתְצוּ אֶת הַבַּיִת, הָאֲבָנִים וְהָעֵצִים וְהַכֹּל, אָז נִטְהָר הַמָּקוֹם.

כְּמוֹ כֵּן מִי שֶׁנִּטְמָא וּמֵעִיר רוּחַ טֻמְאָה וְשׁוֹרָה עָלָיו, כְּשֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְטַהֵר אֶת הָעוֹלָם, מִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ דִּין קָשֶׁה, וְנִמְצֵאת בָּעוֹלָם, וְשׁוֹרָה עַל אוֹתָהּ רוּחַ טֻמְאָה, וְנִלְחָמוֹת זוֹ עִם זוֹ עַד שֶׁתַּעֲבֹר מִן הָעוֹלָם. וְאוֹתָהּ רוּחַ הַדִּין הַקָּשֶׁה לֹא מִסְתַּלֶּקֶת מִמְּקוֹמָהּ עַד שֶׁיְּנַתֵּץ אֶת הַמָּקוֹם, אֵיבָרִים וַעֲצָמוֹת וְהַכֹּל, וְאָז נִטְהָר הָעוֹלָם, וְעוֹבְרוֹת מִמֶּנּוּ רוּחוֹת שֶׁל טֻמְאָה, וְהָעוֹלָם נִמְצָא בְּטֹהַר.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, הַבָּא לִטָּמֵא מְטַמְּאִים אוֹתוֹ וַדַּאי. אוֹי לְאָדָם כְּשֶׁשּׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה וְנִמְצָא עִמָּהּ בָּעוֹלָם, שֶׁוַּדַּאי

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְבַעֲרָא לֵיהּ מִן עָלְמָא. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא דְּכֻלְּהוּ קַדִּישִׁין, וְאִשְׁתְּכָחוּ בִּקְדוּשָׁה קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְשַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ רוּחַ קַדִּישָׁא, בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. כֵּיוָן דְּאָתָא צַפְּרָא קָמוּ אַזְלוּ.

עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (בראשית לב) וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים. וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ, דְּהֲוָה אָזִיל לְקָבֵל אֲבוּהִי.

תָּא חֲזֵי, כָּל זִמְנָא, דְּיַעֲקֹב אִשְׁתְּכַח לְגַבֵּיהּ דְּלָבָן לָא מַלִּיל עִמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (וְלָא אִשְׁתְּכַח לְגַבֵּיהּ) וְאִי תֵימָא, וְהָא כְתִיב, (בראשית לא) וַיֹּאמֶר יְיָ' אֶל יַעֲקֹב שׁוּב אֶל אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וּלְמוֹלַדְתֶּךָ וְגוֹ'. הַאי בְּסוֹפָא הֲוָה, בְּזִמְנָא דְבָעָא לְאִתְפְּרְשָׁא מִלָּבָן וְכַד אִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ, אָתוּ לְקָבְלֵיהּ אִינּוּן מַלְאֲכֵי וְאוֹזְפוּהוּ בְּאוֹרְחָא.

לשון הקודש

יֵדַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְבַעֲרוֹ מִן הָעוֹלָם. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁכֻּלָּם קְדוֹשִׁים וְנִמְצָאִים בִּקְדֻשָּׁה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְשׁוֹרָה עֲלֵיהֶם רוּחַ קֹדֶשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. כֵּיוָן שֶׁבָּא הַבֹּקֶר, קָמוּ וְהָלְכוּ.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (בראשית לב) וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים. וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ, שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ כְּנֶגֶד אָבִיו.

בָּא רְאֵה, כָּל זְמַן שֶׁיַּעֲקֹב נִמְצָא אֵצֶל לָבָן, לֹא דִּבֵּר עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (וְלֹא נִמְצָא אֶצְלוֹ). וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב (בראשית לא) וַיֹּאמֶר ה' אֶל יַעֲקֹב שׁוּב אֶל אֶרֶץ

תוספתא

רִבִּי אֶלְעָזָר, וְרִבִּי יוֹסֵי חָמוּי, הֲווֹ אָזְלֵי מֵאוּשָׁא לְלוּד. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי אֶלְעָזָר, אֶפְשָׁר שֶׁמַּעַת מֵאָבוּךָ מָאי דִּכְתִיב, וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וְגוֹ'. אָמַר לֵיהּ לָא יְדַעְנָא. עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי מָטוּ לִמְעַרְתָּא דְּלוּד. שָׁמְעוּ הַהוּא קָלָא דְּאָמַר, תְּרֵי עוּזְלִין דְּאַיְלְתָּא עָבְדוּ קָמַאי רְעוּתָא דְּנִיחָא לִי, וְאִינּוּן הֲווֹ מַשְׁרְיָיתָא קַדִּישָׁא דְּעָרַע יַעֲקֹב קַמֵּיהּ. אִתְרְגִּישׁ רִבִּי אֶלְעָזָר, וְאִסְתָּעַר בְּנַפְשׁוֹי, וְאָמַר, מָרֵיהּ דְּעָלְמָא כַּךְ אוֹרְחוֹי, טַב לָן דְּלָא נִשְׁמַע, שֶׁמַּעְנָא וְלָא יְדַעְנָא.

אִתְרְחִישׁ לֵיהּ נִיסָא, וְשָׁמַע הַהוּא קָלָא דְּאָמַר, אַבְרָהָם וְיִצְחָק הֲווֹ, נָפַל עַל אַנְפּוֹי וְחָמָא דְּיוּקְנָא דַּאֲבוֹי, אָמַר לֵיהּ, אַבָּא, שָׁאִילְנָא וַאֲתִיבוּנָא, דְּאַבְרָהָם וְיִצְחָק הֲווֹ, דְּעָרְעוּ לְיַעֲקֹב כַּד אִשְׁתְּזִיב מִלָּבָן. אָמַר לֵיהּ בְּרִי, פּוּק (ס"א פִּסְקָךְ) פִּתְקָךְ, וְסָב סִבָּתֵךְ, פּוּם מְמַלֵּל רַבְרְבָן הָוָה. וְלָא דָא הִיא בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא לְכָל צַדִּיקַיָּא נִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא מְעַרְעִין קָדָמוֹהִי לְשֵׁיזָבוּתֵיהּ, וְאִינּוּן מַלְאֲכַיָּא קַדִּישֵׁי עִלָּאֵי.

לשון הקודש

אֲבוֹתֶיךָ וּלְמוֹלַדְתֶּךָ וְגוֹ'. זֶה הָיָה בַּסּוֹף, בִּזְמַן שֶׁרָצָה לְהִפָּרֵד מִלָּבָן. וּכְשֶׁנִּפְרַד מִמֶּנּוּ, בָּאוּ לִקְרָאתוֹ אוֹתָם מַלְאָכִים וְלִוּוּהוּ בְּדַרְכּוֹ.

תּוֹסֶפְתָּא

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסֵי חָמוּי הָיוּ הוֹלְכִים מֵאוּשָׁא לְלוּד. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אֶפְשָׁר שֶׁשָּׁמַעְתָּ מֵאָבִיךָ מַה שֶּׁכָּתוּב וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וְגוֹ'? אָמַר לוֹ, לֹא יָדַעְתִּי. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הִגִּיעוּ לַמְּעָרָה שֶׁל לוּד. שָׁמְעוּ אוֹתוֹ קוֹל שֶׁאוֹמֵר: שְׁנֵי עֲפָרִים שֶׁל הָאַיֶּלֶת עָשׂוּ לְפָנַי רָצוֹן שֶׁל נַחַת לִי, וְהֵם הָיוּ הַמַּחֲנֶה הַקָּדוֹשׁ שֶׁפָּגַשׁ יַעֲקֹב לְפָנָיו. הִתְרַגֵּשׁ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהִסְתַּעֵר בְּנַפְשׁוֹ, וְאָמַר: רִבּוֹן הָעוֹלָם כָּךְ דַּרְכּוֹ, טוֹב לָנוּ שֶׁלֹּא נִשְׁמַע, שָׁמַעְתִּי וְלֹא יָדַעְתִּי.

הִתְרַחֵשׁ לוֹ נֵס, וְשָׁמַע אוֹתוֹ קוֹל שֶׁאוֹמֵר: אַבְרָהָם וְיִצְחָק הָיוּ. נָפַל עַל פָּנָיו וְרָאָה אֶת דְּיוֹקַן אָבִיו. אָמַר לוֹ, אַבָּא, שָׁאַלְתִּי וְהֵשִׁיבוּנִי, שֶׁאַבְרָהָם וְיִצְחָק הֵם שֶׁפָּגְשׁוּ אֶת יַעֲקֹב כְּשֶׁנִּצַּל מִלָּבָן. אָמַר לוֹ, בְּנִי, הוּצֵא אֶת (פִּסְקָךְ) פִּתְקָךְ, וְקַח אֶת דִּבְרֵי אָבִיךָ הַזְּקֵן, פֶּה מְדַבֵּר גְּדוֹלוֹת הָיָה.

וְתָא חֲזֵי, יִצְחָק קַיָּים הָוָה בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, אֲבָל נִשְׁמָתֵיהּ קַדִּישָׁא אִתְנְסִיבַת בְּכוּרְסְיָא יְקָרָא דְּמָארֵיהּ, כַּד אִתְעֲקַד עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא. וּמִכְּדֵין אַסְתִּמוּ עֵינוֹי מֵחֵיזוּ. הַיְינוּ דִּכְתִיב, (בראשית לא) לוּלֵא וְגוֹ' וּפַחַד יִצְחָק הָיָה לִי. (ע"כ תוספתא).

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, וַיִּפְגְּעוּ בוֹ. וַיִּפְגַּע בְּמַלְאֲכֵי אֱלֹהִים מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי בוֹ. אֶלָּא אִינְהוּ אָתוּ לְאִתְכַּלְלָא בֵּיהּ (וְאוֹזְפּוּהוּ בְּאוֹרְחָא). מָאי לְאִתְכַּלְלָא בֵּיהּ. אֶלָּא אִינּוּן מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה קָאַתְיָין, דִּכְתִיב מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים, וְהָכָא מִסִּטְרָא אַחֲרָא מַלְאֲכֵי דְּרַחֲמֵי, וְאִתְכָּלְלוּ בֵּיהּ רַחֲמֵי וְדִינָא.

תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא, מַחֲנֶה אֱלֹהִים, זֶה חַד. לְבָתַר וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם, תְּרֵי. חַד מִסִּטְרָא דְּדִינָא וְחַד מִסִּטְרָא דְּרַחֲמֵי, מַלְאֲכִין מֵהַאי גִּיסָא, וּמַלְאָכִין מֵהַאי גִּיסָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, וַיִּפְגְּעוּ

לשון הקודש

וְלֹא רַק זֶה בִּלְבַד, אֶלָּא אֶת כָּל הַצַּדִּיקִים פּוּגְשׁוֹת נִשְׁמוֹת שֶׁל צַדִּיקִים לִפְנֵיהֶם לְהַצָּלָתָם, וְהֵם מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים. **וּבָא** רְאֵה, יִצְחָק הָיָה קַיָּם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, אֲבָל נִשְׁמָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה נִלְקְחָה לְכִסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁל אֲדוֹנוֹ, כְּשֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וְאָז נִסְתְּמוּ עֵינָיו מֵרְאוֹת. הַיְנוּ שֶׁכָּתוּב לוּלֵא וְגוֹ' וּפַחַד יִצְחָק הָיָה לִי. (עד כאן התוספתא).

בָּא רְאֵה, כָּתוּב וַיִּפְגְּעוּ בוֹ. וַיִּפְגַּע בְּמַלְאֲכֵי אֱלֹהִים הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה בוֹ? אֶלָּא הֵם בָּאוּ לְהִכָּלֵל בוֹ (וְלִוּוּהוּ בַּדֶּרֶךְ). מַה זֶּה לְהִכָּלֵל בוֹ? אֶלָּא הֵם בָּאוּ מִצַּד הַגְּבוּרָה, שֶׁכָּתוּב מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים, וְרָאָה מִצַּד אַחֵר מַלְאֲכֵי רַחֲמִים, וְנִכְלְלוּ בוֹ רַחֲמִים וְדִין.

בָּא רְאֵה, בָּרִאשׁוֹנָה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים, זֶה אֶחָד. אַחַר כָּךְ – וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם, שְׁנַיִם. אֶחָד מִצַּד הַדִּין, וְאֶחָד מִצַּד הָרַחֲמִים. מַלְאָכִים מִן הַצַּד

בוֹ. בוֹ, דַּיְיקָא. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם, רָאָה אוֹתָם מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי רָאָם. אֶלָּא חָמָא לוֹן כְּלִילָן כַּחֲדָא, מִתְדַּבְּקָן דָּא בְדָא, מִתְחַבְּרָן דָּא בְדָא, וְעַל דָּא כְתִיב רָאָם, וְכֻלְּהוּ אָתוּ לְאוֹזְפָא לֵיהּ וּלְשֵׁיזָבָא לֵיהּ מִידָא דְעֵשָׂו.

כְּתִיב בֵּיהּ בְּעֵשָׂו, (בראשית כה) וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי. וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן, אִי תֵּימָא, דְּיַעֲקֹב טִפָּה קַדְמָאָה הָוָה, לָאו הָכֵי, דְּהָא כְתִיב, וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן, וְלָא כְתִיב, וַיֵּצֵא רִאשׁוֹן. וּבְגִין דְּיִצְחָק אָתֵי מִסִּטְרָא דְדִינָא קַשְׁיָא, נָפַק עֵשָׂו אַדְמוֹנִי, סוּמָקָא. דְּאִי יַעֲקֹב הָוָה בּוּכְרָא, הַהִיא טִפָּה קַדְמָאָה הֵיכִי נָפְקָא הָכִי סוּמָקָא. אֲבָל טִפָּה תִּנְיָינָא הָוָה, וּבְגִין כַּךְ לָא נָפְקָא הָכִי, דְּהָא מִסִּטְרָא דְרַחֲמֵי הֲוַת הַהִיא טִפָּה, מֵהַאי גִּיסָא וּמֵהַאי גִּיסָא.

לשון הקודש

הַזֶּה, וּמַלְאָכִים מִן הַצַּד הַזֶּה. וְעַל זֶה כָּתוּב וַיִּפְגְּעוּ בוֹ. בוֹ דַּיְקָא. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם, רָאָה אוֹתָם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה רָאָם? אֶלָּא רָאָה אוֹתָם כְּלוּלִים כְּאֶחָד מְדֻבָּקִים זֶה בָּזֶה, מְחוּבָּרִים זֶה בָּזֶה, וְלָכֵן כָּתוּב רָאָם, וְכֻלָּם בָּאוּ לְלַוּוֹת אוֹתוֹ וּלְהַצִּילוֹ מִיַּד עֵשָׂו. **כָּתוּב** בְּעֵשָׂו, (שם כה) וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי. וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן, אִם תֹּאמַר שֶׁיַּעֲקֹב הָיָה מִטִּפָּה רִאשׁוֹנָה – לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן, וְלֹא כָּתוּב וַיֵּצֵא רִאשׁוֹן. וּמִשּׁוּם שֶׁיִּצְחָק בָּא מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה, יָצָא עֵשָׂו אַדְמוֹנִי, אָדֹם. שֶׁאִם יַעֲקֹב הָיָה בְּכוֹר, אוֹתָהּ טִפָּה רִאשׁוֹנָה אֵיךְ יָצְאָה כָּךְ אַדְמָה. אֲבָל טִפָּה שְׁנִיָּה הָיָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא יָצָא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי אוֹתָהּ טִפָּה הָיְתָה מִצַּד הָרַחֲמִים מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה.

וְטִפָּה דְּעֵשָׂו לָא הֲוַת כְּטִפָּה דְיַעֲקֹב, דְּדָא שְׁלִים וְדָא לָא שְׁלִים. וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא, יִצְחָק הָוָה (דף נ"ו ע"ב) מְכַוֵּון בְּסִיּוּמָא דְדִינָא קַשְׁיָא, דְּאַפִּיק בְּסִטְרוֹי, בִּגְלִיפוֹי טְהִירִין בְּשַׁיְיפוֹי, וּבְגִין כַּךְ עֵשָׂו, זוֹהֲמָא דְאִתְהַתִּיךְ מִדַּהֲבָא.

וְעַל דָּא תָּנִינָן, דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְכַוְּונָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, בִּרְעוּתָא דְמָאֲרֵיהּ, בְּגִין דְּיַפִּיק בְּנִין קַדִּישִׁין לְעָלְמָא. וְאִי תֵּימָא, יִצְחָק לָא אִתְכַּוָּון. לָאו הָכֵי, אֶלָּא אִתְכַּוָּון בִּקְדוּשָׁה, וְאִתְכַּוָּון בְּסִיּוּמָא דְהַהוּא אֲתַר, וְאִשְׁתְּכַח כַּד נָפַק הַהִיא טִפָּה קַדְמָאָה, בְּהַהוּא אֲתַר מַמָּשׁ, וְעַל דָּא כְתִיב, כְּלוֹ כְּאַדֶּרֶת שֵׂעָר.

תָּא חֲזֵי, דָּוִד בִּשְׁפִירוּ דְסוּמָקָא נָפַק, וְאִתְאֲחַד בִּקְדוּשָׁה דְמָאֲרֵיהּ. וְעַל דָּא כְתִיב, (שמואל א טז) וְהוּא אַדְמוֹנִי עִם יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי. אֲבָל

לשון הקודש

וְהַטִּפָּה שֶׁל עֵשָׂו לֹא הָיְתָה כְּמוֹ הַטִּפָּה שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁזֶּה שָׁלֵם וְזֶה לֹא שָׁלֵם. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה הָיָה יִצְחָק מְכַוֵּן בְּסִיּוּם הַדִּין הַקָּשֶׁה, שֶׁהוֹצִיא בְּצִדּוֹ בְּאוֹרוֹת חֲקוּקִים בְּאֵיבָרָיו, וּמִשּׁוּם כָּךְ עֵשָׂו זֶהֲמָא שֶׁהֻתְּכָה מֵהַזָּהָב.

וְעַל כָּךְ שָׁנִינוּ, שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְכַוֵּן בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בְּרָצוֹן שֶׁל רִבּוֹנוֹ, כְּדֵי שֶׁיּוֹצִיא בָנִים קְדוֹשִׁים לָעוֹלָם. וְאִם תֹּאמַר שֶׁיִּצְחָק לֹא הִתְכַּוֵּן – לֹא כָּךְ, אֶלָּא הִתְכַּוֵּן בִּקְדֻשָּׁה, וְהִתְכַּוֵּן בַּסִּיּוּם שֶׁל אוֹתוֹ מָקוֹם, וְנִמְצָא כְּשֶׁיָּצְאָה אוֹתָהּ טִפָּה רִאשׁוֹנָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם מַמָּשׁ, וְלָכֵן כָּתוּב, כְּלוֹ כְּאַדֶּרֶת שֵׂעָר.

בֹּא רְאֵה, דָּוִד יָצָא בְּיֹפִי שֶׁל אָדֹם, וְנֶאֱחַז בִּקְדֻשַּׁת רִבּוֹנוֹ, וְעַל זֶה כָּתוּב (שמואל–א טז)

יַעֲקֹב בּוּכְרָא הֲוָה מִגֵּיהּ דְּעֵשָׂו, לָאו מִטִּפָּה, אֶלָּא דְּכַוָּונָה דִּרְעוּתָא, בְּאִילָנָא עִלָּאָה רַבְּרְבָא וְתַקִּיף, וְעֵשָׂו בְּהַהוּא אֲתַר דְּסִיּוּמָא דְּכֹלָּא, וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב, (עובדיה א) **הִנֵּה קָטֹן נְתַתִּיךָ בַגּוֹיִם בָּזוּי אַתָּה מְאֹד.**

רִבִּי יְהוּדָה הֲוָה מַתְנֵי הָכִי. עֵשָׂו נִקְרָא רִאשׁוֹן, דִּכְתִיב, (בראשית כה) **וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי כֻּלּוֹ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִקְרֵי רִאשׁוֹן, דִּכְתִיב,** (ישעיה מד) **אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וְאֶת אַחֲרוֹנִים אֲנִי הוּא. וְזַמִּין לְאִתְפָּרְעָא רִאשׁוֹן מֵרִאשׁוֹן. וּלְמִבְנֵי רִאשׁוֹן, דִּכְתִיב,** (ירמיה יז) **כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן. וּלְזִמְנָא דְּאָתֵי כְּתִיב,** (ישעיה מא) **רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלַם מְבַשֵּׂר אֶתֵּן.**

תָּאנָא, זְמִינָא יְרוּשְׁלֵם, לְמֶהֱוֵי שׁוּרְהָא לְעֵילָא וּלְאִתְקָרְבָא עַד כֻּרְסֵי יְקָרָא דְּמַלְכָּא.

לשון הקודש

וְהוּא אַדְמוֹנִי עִם יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי. אֲבָל יַעֲקֹב הָיָה בְּכוֹר מֵעֵשָׂו, לֹא מִטִּפָּה, אֶלָּא שֶׁכִּוֵּן אֶת הָרָצוֹן לָעֵץ הָעֶלְיוֹן הַגָּדוֹל וְהַתַּקִּיף, וְעֵשָׂו בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁל סִיּוּם הַכֹּל, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, (עובדיה א) הִנֵּה קָטֹן נְתַתִּיךָ בַגּוֹיִם בָּזוּי אַתָּה מְאֹד.

רַבִּי יְהוּדָה הָיָה שׁוֹנֶה כָּךְ. עֵשָׂו נִקְרָא רִאשׁוֹן, שֶׁכָּתוּב וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי כֻּלּוֹ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא רִאשׁוֹן, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מד) אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן, (שם מא) וְאֶת אַחֲרֹנִים אֲנִי הוּא. וְעָתִיד לְהִפָּרַע רִאשׁוֹן מֵרִאשׁוֹן, וְלִבְנוֹת רִאשׁוֹן, שֶׁכָּתוּב (ירמיה יז) כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן. וְלֶעָתִיד לָבֹא כָּתוּב, (ישעיה מא) רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלַם מְבַשֵּׂר אֶתֵּן.

שֶׁנִּינוּ, עֲתִידָה יְרוּשָׁלַיִם לִהְיוֹת חוֹמָתָהּ

הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ירמיה ג) בָּעֵת הַהִיא יִקְרְאוּ לִירוּשָׁלַם כִּסֵּא יְיָ׳. כְּדֵין כְּתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם. כְּדֵין (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ׳ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. בָּרוּךְ יְיָ׳ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: יִמְלוֹךְ יְיָ׳ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת אַחֲרֵי מוֹת

וַיְדַבֵּר יְיָ׳ אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן וְגוֹ׳. (ויקרא טז) וַיֹּאמֶר יְיָ׳ אֶל מֹשֶׁה. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, כֵּיוָן דִּכְתִיב וַיְדַבֵּר יְיָ׳ אֶל מֹשֶׁה, אֲמַאי זִמְנָא אַחֲרָא וַיֹּאמֶר יְיָ׳ אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אָחִיךָ, דְּהָא בְּמִלּוּלָא קַדְמָאָה סַגִּי. אֶלָּא הָכִי תָּנִינָן, כְּתִיב, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְיָ׳ אֵלָיו. וּכְתִיב, (שמות כד) וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֶל יְיָ׳. וְהָא

לשון הקודש

לְמַעְלָה וּלְהִתְקָרֵב עַד כִּסֵּא כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה כ) בָּעֵת הַהִיא יִקְרְאוּ לִירוּשָׁלַם כִּסֵּא ה׳. אָז כָּתוּב, (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם. אָז, (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה׳ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. בָּרוּךְ ה׳ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ ה׳ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת אַחֲרֵי מוֹת

וַיְדַבֵּר ה׳ אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן וְגוֹ׳. וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל מֹשֶׁה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב וַיְדַבֵּר ה׳ אֶל מֹשֶׁה, לָמָּה פַּעַם אַחֶרֶת וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אָחִיךָ, שֶׁהֲרֵי בַּדִּבּוּר הָרִאשׁוֹן מַסְפִּיק? אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, כָּתוּב וַיִּקְרָא אֶל

אוּקְמוּהָ מִלָּה, דְּהָכָא דַרְגָּא חַד. וּלְבָתַר, דַּרְגָּא אַחֲרָא. אוֹף הָכָא, וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה דַרְגָּא חַד. וּלְבָתַר וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אָחִיךָ, דַּרְגָּא אַחֲרָא. וְכֹלָּא, בְּחַד מַתְקְלָא סַלְקָא, וּמִן שָׁרְשָׁא חָד כֹּלָּא אִתְחַבָּר.

אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן. רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (תהלים ב) עִבְדוּ אֶת יְיָ בְּיִרְאָה וְגִילוּ בִּרְעָדָה. וּכְתִיב, (תהלים ק) עִבְדוּ אֶת יְיָ בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה. הֲנֵי קְרָאֵי קַשְׁיָין אַהֲדָדֵי, אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, עִבְדוּ אֶת יְיָ בְּיִרְאָה. דְּכָל פּוּלְחָנָא דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְמִפְּלַח קָמֵי מָאֲרֵיהּ, בְּקַדְמִיתָא בָּעֵי יִרְאָה, לְדַחֲלָא מִנֵּיהּ, וּבְגִין דַּחֲלָא דְמָאֲרֵיהּ, יִשְׁתְּכַּח לְבָתָר דְּיַעֲבִיד בְּחֶדְוָותָא פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (דברים י) מָה יְיָ אֱלֹהֶיךָ שׁוֹאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה.

לשון הקודש

מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו. וְכָתוּב (שמות כד) וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֶל ה'. וַהֲרֵי בֵּאֲרוּ אֶת הַדָּבָר, כָּאן דַּרְגָּה אַחַת, וְאַחַר כָּךְ דַּרְגָּה אַחֶרֶת. אַף כָּאן, וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה – דַּרְגָּה אַחַת. וְאַחַר כָּךְ, וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אָחִיךָ – דַּרְגָּה אַחֶרֶת. וְהַכֹּל עוֹלֶה בְּמִשְׁקָל אֶחָד, וּמִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד הַכֹּל הִתְחַבֵּר.

אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (תהלים ב) עִבְדוּ אֶת ה' בְּיִרְאָה וְגִילוּ בִּרְעָדָה. וְכָתוּב (שם ק) עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה. הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ קָשִׁים זֶה עַל זֶה. אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, עִבְדוּ אֶת ה' בְּיִרְאָה – שֶׁכָּל עֲבוֹדָה שֶׁרוֹצֶה בֶּן אָדָם לַעֲבֹד לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, בָּרִאשׁוֹנָה צָרִיךְ יִרְאָה, לִפְחֹד מִמֶּנּוּ. וּמִשּׁוּם הַפַּחַד שֶׁל אֲדוֹנוֹ יִמְצָא אַחַר כָּךְ שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּשִׂמְחָה אֶת מִצְוֹות הַתּוֹרָה, וְעַל כֵּן כָּתוּב, (דברים י) מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה.

וְגִילוּ בִּרְעָדָה. דְּאָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמֶחְדֵּי יַתִּיר בְּעָלְמָא דֵּין. הַאי בְּמִלֵּי דְּעָלְמָא, אֲבָל בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא וּבְפִקּוּדֵי דְאוֹרַיְיתָא, בָּעֵי לְמֶחְדֵּי. לְבָתָר, יִשְׁתְּכַּח בַּר נָשׁ דְּיַעֲבִיד בְּחֶדְוָותָא פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא. דִּכְתִיב, עִבְדוּ אֶת יְיָ בְּשִׂמְחָה.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, עִבְדוּ אֶת יְיָ בְּיִרְאָה. (דף נ"ו ע"ב) **רָזָא דְמִלָּה הוּא, עִבְדוּ אֶת יְיָ בְּיִרְאָה, מַה יִּרְאָה הָכָא. אֶלָּא כְּמָה דְאוּקִימְנָא, דִּכְתִיב,** (משלי א) **יִרְאַת יְיָ רֵאשִׁית דָּעַת, וּכְתִיב,** (תהלים קיא) **רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יְיָ. יִרְאַת יְיָ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָכִי אִקְרֵי. רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, עִבְדוּ אֶת יְיָ בְּיִרְאָה, מָאן דְּבָעֵי לְמֶעְבַּד פּוּלְחָנָא דְמָארֵיהּ, מֵאָן אֲתַר שָׁארֵי, וּבְאָן אֲתַר יְכַוֵּין פּוּלְחָנָא לְיַחֲדָא שְׁמָא דְּמָארֵיהּ. הָדָר וְאָמַר בְּיִרְאָה, בְּיִרְאָה הוּא שֵׁירוּתָא, מִתַּתָּא לְעֵילָּא.** (תָּא חֲזֵי בְּנֵי אַהֲרֹן הַא אוּקִימְנָא וְהָא אִתְּמַר מִלָּה).

לשון הקודש

וְגִילוּ בִּרְעָדָה – שֶׁאָסוּר לָאָדָם לִשְׂמֹחַ יוֹתֵר בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶה בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם. אֲבָל בְּדִבְרֵי תוֹרָה וּבְמִצְוֹת הַתּוֹרָה צָרִיךְ לִשְׂמֹחַ. אַחַר כָּךְ יִמָּצֵא אָדָם שֶׁיַּעֲשֶׂה בְשִׂמְחָה אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁכָּתוּב עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, עִבְדוּ אֶת ה' בְּיִרְאָה – סוֹד הַדָּבָר הוּא. עִבְדוּ אֶת ה' בְּיִרְאָה, אֵיזוֹ יִרְאָה כָּאן? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁבַּאַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב (משלי א) יִרְאַת ה' רֵאשִׁית דָּעַת, וְכָתוּב (תהלים קיא) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה'. יִרְאַת ה' – כָּךְ נִקְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, עִבְדוּ אֶת ה' בְּיִרְאָה – מִי שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדַת אֲדוֹנוֹ, מֵאֵיזֶה מָקוֹם מַתְחִיל, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם יְכַוֵּן אֶת הָעֲבוֹדָה לְיַחֵד אֶת שֵׁם רִבּוֹנוֹ? חָזַר וְאָמַר,

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב הָכָא אַחֲרֵי מוֹת, וּלְבָתַר דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אָחִיךָ וְגוֹ' בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן, אֶלָּא מִכָּאן, שֵׁירוּתָא לְאַזְדָּהֲרָא לְכַהֲנֵי, כָּל מָאן, דְּבַעְיָין לְאִזְדַּהֲרָא בְּהַאי זֹאת, וְדָא הִיא יִרְאַת יְיָ'.

דָּבָר אַחֵר. אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, אַחֲרֵי מוֹת נָדָב וַאֲבִיהוּא, מִיבְּעֵי לֵיהּ, מָאי טַעְמָא שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן, וְהָא יְדִיעַ דִּבְנוֹי הֲווֹ. אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, דְּעַד כָּאן לָאו בִּרְשׁוּתַיְיהוּ קַיְימֵי, אֶלָּא בִּרְשׁוּתָא דְּאָבוּהוֹן, וּבְגִין כָּךְ, בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי יְיָ' וַיָּמוּתוּ, דְּאִינוּן דָּחֲקוּ שַׁעֲתָא בְּחַיֵּי דְּאָבוּהוֹן, וְכֹלָּא הָוָה, בְּגִין הַהוּא חוֹבָא דְּעָבְדוּ, דִּכְתִיב (במדבר ג) בְּהַקְרִיבָם אֵשׁ זָרָה. דְּתַנְיָא, בְּאָתַר חַד, כְּתִיב בְּהַקְרִיבָם אֵשׁ זָרָה, וּבְאָתָר חַד כְּתִיב, בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי יְיָ'. וְהַאי וְהַאי הָוָה, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב הָכָא בְּנֵי

לשון הקודש

בִּירְאָה. בִּירְאָה הִיא הָרֵאשִׁית, מִמַּטָּה לְמַעְלָה. (בֹּא רְאֵה, בְּנֵי אַהֲרֹן הֲרֵי בְּאַרְנוּ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר הַדָּבָר).

בֹּא רְאֵה, מַה כָּתוּב כָּאן אַחֲרֵי מוֹת, וְאַחַר כָּךְ – דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אָחִיךָ וְגוֹ' בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן? אֶלָּא מִכָּאן הָרֵאשִׁית לְהַזְהִיר אֶת הַכֹּהֲנִים, כָּל מִי שֶׁצְּרִיכִים לְהִזָּהֵר בְּזֹאת הַזּוֹ, וְזוֹהִי יִרְאַת ה'.

דָּבָר אַחֵר אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן – רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, אַחֲרֵי מוֹת נָדָב וַאֲבִיהוּא הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מָה הַטַּעַם שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן, וַהֲרֵי יָדוּעַ שֶׁהָיוּ בָנָיו? אֶלָּא כָּךְ שָׁנָה, שֶׁעַד כָּאן לֹא עָמְדוּ בִּרְשׁוּתָם, אֶלָּא בִּרְשׁוּת אֲבִיהֶם, וּמִשּׁוּם כָּךְ – בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמֻתוּ, שֶׁהֵם דָּחֲקוּ אֶת הַשָּׁעָה בְּחַיֵּי אֲבִיהֶם, וְהַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל אוֹתוֹ חֵטְא שֶׁעָשׂוּ, שֶׁכָּתוּב (במדבר ג) בְּהַקְרִיבָם אֵשׁ זָרָה. שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּמָקוֹם

אַהֲרֹן, וּכְתִיב בְּקָרְבָתָם.

(תָּאנָא) אָמַר רִבִּי חִיָּיא, יוֹמָא חַד הֲוֵינָא אָזִיל בְּאָרְחָא, לְמֵיהַךְ גַּבֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, לְמֵילַף מִנֵּיהּ פַּרְשְׁתָּא דְּפִסְחָא. עַרְעִית בְּחַד טוּרָא, וַחֲמֵינָא בְּקִיעִין גּוּמִּין בְּחַד טִינָרָא, וּתְרֵין גּוּבְרִין בָּהּ. עַד דַּהֲוֵינָא אָזִיל, שְׁמַעְנָא קָלָא דְּאִינּוּן גּוּבְרִין, וַהֲווּ אַמְרִין, (תהלים מח) שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי קֹרַח גָּדוֹל יְיָ' וּמְהֻלָּל מְאֹד וְגוֹ'. מָאי שִׁיר מִזְמוֹר. אֶלָּא הָכִי תָּאנָא מִשְּׁמֵיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, שִׁיר דְּאִיהוּ כָּפוּל, שִׁיר דְּאִיהוּ מְשֻׁבָּח מִשְּׁאַר שִׁירִין, וְעַל דְּאִיהוּ מְשֻׁבָּח מִשְּׁאַר שִׁירִין, תְּרֵין זִמְנִין אִתְּמַר בֵּיהּ שִׁירָתָא, וְכֵן (תהלים צב) מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת. כְּהַאי גַּוְונָא, (שיר השירים א) שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, שִׁירָתָא לְעֵילָּא מִן שִׁירָתָא.

לשון הקודש

אֶחָד כָּתוּב בְּהַקְרִיבָם אֵשׁ זָרָה, וּבְמָקוֹם אֶחָד כָּתוּב בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה'. וְזֶה וְגַם זֶה הָיָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בְּנֵי אַהֲרֹן, וְכָתוּב בְּקָרְבָתָם.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ לָלֶכֶת אֶל רַבִּי שִׁמְעוֹן לִלְמֹד מִמֶּנּוּ פָּרָשַׁת הַפֶּסַח. פָּגַשְׁתִּי בְּהַר אֶחָד, וְרָאִיתִי בְּקִיעִים וְחוֹרִים בְּסֶלַע אֶחָד וּשְׁנֵי אֲנָשִׁים בּוֹ. עַד שֶׁהָיִיתִי הוֹלֵךְ, שָׁמַעְתִּי קוֹל הָאֲנָשִׁים הַלָּלוּ שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים, (תהלים מח) שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי קֹרַח גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד וְגוֹ'. מַהוּ שִׁיר מִזְמוֹר? אֶלָּא כָּךְ שָׁנוּ מִשְּׁמוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן, שִׁיר שֶׁהוּא כָּפוּל, שִׁיר שֶׁהוּא מְשֻׁבָּח מִשְּׁאָר הַשִּׁירִים, וְעַל שֶׁהוּא מְשֻׁבָּח מִשְּׁאָר הַשִּׁירִים, פְּעָמִים נֶאֱמַר בּוֹ שִׁירָה, וְכֵן (שם צב) מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת. כְּמוֹ כֵּן שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, שִׁירָה לְמַעְלָה מִשִּׁירָה.

שִׁיר מִזְמוֹר, שִׁירָתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּקָא מְזַמְּרֵי בְּנֵי קֹרַח (עַל) אִינּוּן דְּיַתְבֵי, עַל פִּתְחָא דְגֵיהִנָּם. וּמַאן אִינּוּן, אֲחוּהוֹן דְּאִינּוּן דְּיַתְבֵי בְתַרְעֵי דְגֵיהִנָּם. וְעַל דָּא, שִׁירָתָא דָא בְיוֹם שֵׁנִי אִתְמַר. קָרִיבְנָא גַבַּיְיהוּ, אֲמֵינָא לְהוּ, מָאי עֲסָקַיְיכוּ בַּאֲתַר דָּא. אָמְרוּ מְזַבְּנֵי אֻנָּן, וּתְרֵי יוֹמֵי בְשַׁבְּתָא, בָּדִילְנָא מִישׁוּבָא וְנַעֲסֵק בְּאוֹרַיְיתָא. בְּגִין דְּלָא שַׁבְקִין לָן בְּנֵי נָשָׁא, כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא. אֲמֵינָא זַכָּאָה חוּלָקֵיכוֹן.

תּוּ פָּתְחוּ וְאָמְרוּ. בְּכָל זְמָנָא דְצַדִּיקַיָּא מִסְתַּלְּקֵי מֵעָלְמָא, דִּינָא אִסְתַּלָּק מֵעָלְמָא, וּמִיתַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא מְכַפֶּרֶת עָל חוֹבֵי דָרָא. וְעַל דָּא פַּרְשְׁתָּא דִבְנֵי אַהֲרֹן, בְּיוֹמָא דְּכִפּוּרֵי קָרֵינָן לָהּ, לְמֶהֱוֵי כַּפָּרָה לְחוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִתְעַסְּקוּ בְּמִיתָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא אִלֵּין, וְיִתְחַשֵּׁב לְכוּ

לשון הקודש

שִׁיר מִזְמוֹר, שִׁירָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמְּזַמְּרִים בְּנֵי קֹרַח (עַל) אוֹתָם שֶׁיּוֹשְׁבִים עַל פֶּתַח הַגֵּיהִנֹּם. וּמִי הֵם? אֲחֵיהֶם שֶׁהֵם שֶׁיּוֹשְׁבִים בְּשַׁעֲרֵי הַגֵּיהִנֹּם. וְעַל כֵּן הַשִּׁירָה הַזֹּאת נֶאֱמֶרֶת בְּיוֹם שֵׁנִי. קָרַבְתִּי אֲלֵיהֶם וְאָמַרְתִּי לָהֶם: מָה עִסְקֵיכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה? אָמְרוּ: סוֹחֲרִים אֲנַחְנוּ, וּשְׁנֵי יָמִים בַּשָּׁבוּעַ אָנוּ בְּדֵלִים מֵהַיִּשּׁוּב וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, כִּי לֹא עוֹזְבִים אוֹתָנוּ בְּנֵי אָדָם כָּל יוֹם וָיוֹם. אָמַרְתִּי: אַשְׁרֵי חֶלְקְכֶם.

עוֹד פָּתְחוּ וְאָמְרוּ, בְּכָל זְמַן שֶׁצַּדִּיקִים מִסְתַּלְּקִים מִן הָעוֹלָם, הַדִּין מִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, וּמִיתַת הַצַּדִּיקִים מְכַפֶּרֶת עַל חֲטָאֵי הַדּוֹר. וְלָכֵן פָּרָשַׁת בְּנֵי אַהֲרֹן קוֹרְאִים אוֹתָהּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁתִּהְיֶה כַּפָּרָה עַל חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הִתְעַסְּקוּ בְּמִיתַת הַצַּדִּיקִים

כְּאִלּוּ אַתּוּן מִקָּרְבִּין קָרְבְּנִין בְּהַאי יוֹמָא לְכַפָּרָא עָלַיְיכוּ. דְּתָנֵינָן, כָּל זִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל יֵהוֹן בְּגָלוּתָא, וְלָא יִקְרְבוּן קָרְבְּנִין בְּהַאי יוֹמָא, וְאִינּוּן תְּרֵין שְׂעִירִין לָא יַכְלִין לְקָרְבָא, יְהֵא לְהוּ דֻּכְרָנָא, דִּתְרֵי בְּנֵי אַהֲרֹן, וְיִתְכַּפֵּר עֲלַיְיהוּ.

דְּהָכִי אוֹלִיפְנָא, דִּכְתִיב, (במדבר ג) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְגוֹ'. וּכְתִיב, הַבְּכֹר נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר. וְאֶלְעָזָר וְאִיתָמָר מִיבְעֵי לֵיהּ, מַהוּ אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר. אֶלָּא שֶׁקּוּל הָוָה אֲבִיהוּא כִּתְרֵי אֲחוּי. וְנָדָב כְּכֻלְּהוּ.

וְאִית דְּמַתְנֵי (לָה אִפְּכָא) הַבְּכֹר נָדָב, דָּא בִּלְחוֹדוֹי, וַאֲבִיהוּא בִּלְחוֹדוֹי, וְכָל חַד אִתְחַשִּׁיב בְּעֵינֵיהּ, כְּתַרְוַיְיהוּ, כְּאֶלְעָזָר וְאִיתָמָר. אֲבָל נָדָב וַאֲבִיהוּא בִּלְחוֹדַיְיהוּ, שְׁקוּלִין הֲווֹ לְקָבֵל שִׁבְעִין סַנְהֶדְרִין, דַּהֲווֹ מְשַׁמְּשִׁין קָמֵי מֹשֶׁה. וּבְגִין כַּךְ,

לשון הקודש

הַלָּלוּ, וְיֵחָשֵׁב לָכֶם כְּאִלּוּ אַתֶּם מַקְרִיבִים קָרְבָּנוֹת בַּיּוֹם הַזֶּה לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם. שֶׁשָּׁנִינוּ, כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל יִהְיוּ בַּגָּלוּת וְלֹא יַקְרִיבוּ קָרְבָּנוֹת בַּיּוֹם הַזֶּה, וְאֶת אוֹתָם שְׁנֵי שְׂעִירִים לֹא יְכוֹלִים לְהַקְרִיב, יִהְיֶה לָהֶם זִכָּרוֹן שֶׁל שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן, וְיִתְכַּפֵּר עֲלֵיהֶם. **שֶׁכָּךְ** לְמַדְתִּי, שֶׁכָּתוּב (במדבר ג) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְגוֹ'. וְכָתוּב, הַבְּכֹר נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר. וְאֶלְעָזָר וְאִיתָמָר הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר? אֶלָּא שָׁקוּל הָיָה אֲבִיהוּא כִּשְׁנֵי אֶחָיו, וְנָדָב כְּמוֹ כֻּלָּם.

וְיֵשׁ שֶׁשּׁוֹנִים (אֶת זֶה הַפּוּךְ), הַבְּכֹר נָדָב – זֶה לְבַדּוֹ, וַאֲבִיהוּא – לְבַדּוֹ, וְכָל אֶחָד נֶחְשָׁב בְּעֵינָיו כִּשְׁנֵיהֶם, כְּמוֹ אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר. אֲבָל נָדָב וַאֲבִיהוּא לְבַדָּם שְׁקוּלִים הָיוּ

מִיתָתְהוֹן מְכַפְּרָא עַל יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ויקרא י) וַאֲחֵיכֶם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת הַשְּׂרֵפָה. וְאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הַבְּכֹר נָדָב, כְּלוֹמַר, הַהוּא, דְּכָל שְׁבָחָא וִיקָרָא דִלֵּיהּ (מַה שְּׁמֵיהּ). נָדָב וַאֲבִיהוּא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, דְּהָנֵי תְּרֵי, לָא אִשְׁתְּכָחוּ כְּוָתַיְיהוּ בְּיִשְׂרָאֵל.

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן.

רִבִּי (דף נ"ז ע"א) חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כט) לָכֵן כֹּה אָמַר יְיָ אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם וְגוֹ'. הַאי קְרָא קַשְׁיָא, לָכֵן כֹּה אָמַר יְיָ אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם מִיבְעֵי לֵיהּ. מָאי, כֹּה אָמַר יְיָ אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם.

אֶלָּא הָא אוּקְמוּהָ וְהָא אִתְּמַר, דְּיַעֲקֹב פָּדָה אֶת אַבְרָהָם וַדַּאי. דִּבְהַהִיא שַׁעְתָּא דְנָפַל בְּגוֹ נוּרָא דְכַשְׂדָּאֵי, דָּנוּ דִינֵיהּ (ס"י וְאָמְרוּ קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין

לשון הקודש

כְּנֶגֶד שִׁבְעִים סַנְהֶדְרִין, שֶׁהָיוּ מְשַׁמְּשִׁים לִפְנֵי מֹשֶׁה. וּמִשּׁוּם כָּךְ מִיתָתָם מְכַפֶּרֶת עַל יִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה כָּתוּב, (ויקרא י) וַאֲחֵיכֶם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת הַשְּׂרֵפָה. וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַבְּכֹר נָדָב – כְּלוֹמַר, אוֹתוֹ שֶׁכָּל הַשֶּׁבַח וְהַכָּבוֹד שֶׁלּוֹ (מַה שְּׁמוֹ). נָדָב וַאֲבִיהוּא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, שֶׁשְּׁנֵי אֵלֶּה לֹא נִמְצְאוּ כְּמוֹתָם בְּיִשְׂרָאֵל.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן. רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כט) לָכֵן כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה הוּא קָשֶׁה. לָכֵן כֹּה אָמַר ה' אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם?

אֶלָּא הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר, שֶׁיַּעֲקֹב פָּדָה אֶת אַבְרָהָם וַדַּאי. שֶׁבְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁנָּפַל בְּתוֹךְ אֵשׁ הַכַּשְׂדִּים, דָּנוּ

מָאי יִשְׁתְּזִיב הַאי, זְכוּת אַבָּהָן לֵית לֵיהּ. אָמַר לֵיהוּ, יִשְׁתְּזִיב בְּגִין בְּנוֹי, דְּהָכִי תַּנְיָא,

בְּרָא מְזַכֵּי אַבָּא). אָמְרוּ, הָא יִשְׁמָעֵאל דְּנָפִיק מִנֵּיהּ. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא יִצְחָק, דְּיוֹשִׁיט קְדָלֵיהּ עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא. אַמְרוּ, הָא עֵשָׂו דְּנָפִיק מִנֵּיהּ. אָמַר, הָא יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ כּוּרְסְיָא שְׁלֵימְתָּא, וְכָל בְּנוֹהִי שְׁלֵימִין קָמַאי. אַמְרוּ, הָא וַדַּאי בִּזְכוּתָא דָא יִשְׁתְּזִיב אַבְרָהָם הָדָא הוּא דִכְתִיב, אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם.

לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ כִּי בִּרְאוֹתוֹ יְלָדָיו מַעֲשֵׂה יָדַי בְּקִרְבּוֹ יַקְדִּישׁוּ שְׁמִי. מָאן אִינּוּן יְלָדָיו מַעֲשֵׂה וְגוֹ'. אִלֵּין אִינּוּן, חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה. דְּאָפִילוּ גַּרְמַיְיהוּ לְגוֹ נוּרָא יָקִידְתָּא לְקַדְּשָׁא שְׁמֵיהּ לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב מָאי בָּעֵי הָכָא יַעֲקֹב, וְהָא כְתִיב, (דניאל א) וַיְהִי בָהֶם מִבְּנֵי יְהוּדָה דָּנִיאֵל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה. בְּנֵי יְהוּדָה

לשון הקודש

דִּינוֹ (ס"י וְאָמְרוּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בְּשֶׁבִיל מָה זֶה יִנָּצֵל? זְכוּת אָבוֹת אֵין לוֹ! אָמַר לָהֶם: שֶׁיִּנָּצֵל בְּשֶׁבִיל בָּנָיו, שֶׁכָּךְ שָׁנִינוּ, הַבֵּן מְזַכֶּה אֶת הָאָב). אָמְרוּ: הֲרֵי יִשְׁמָעֵאל שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הֲרֵי יִצְחָק שֶׁיּוֹשִׁיט צַוָּארוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. אָמְרוּ: הֲרֵי עֵשָׂו שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ. אָמַר: הֲרֵי יַעֲקֹב שֶׁהוּא כִּסֵּא שָׁלֵם וְכָל בָּנָיו שְׁלֵמִים לְפָנַי. אָמְרוּ: הֲרֵי וַדַּאי בִּזְכוּתוֹ שֶׁל זֶה יִנָּצֵל אַבְרָהָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם.

לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ כִּי בִּרְאוֹתוֹ יְלָדָיו מַעֲשֵׂה יָדַי בְּקִרְבּוֹ יַקְדִּישׁוּ שְׁמִי. מִי הֵם יְלָדָיו מַעֲשֵׂה וְגוֹ'? אֶלָּא הֵם חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה שֶׁהִפִּילוּ עַצְמָם לְתוֹךְ כִּבְשַׁן הָאֵשׁ לְקַדֵּשׁ אֶת שְׁמוֹ. לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב, מָה עוֹשֶׂה כָּאן יַעֲקֹב? וַהֲרֵי כָּתוּב (דניאל א) וַיְהִי בָהֶם מִבְּנֵי יְהוּדָה דָּנִיאֵל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה. בְּנֵי

אִקְרוּן, וּבְגִין כָּךְ לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יְהוּדָה מִיִּבְעֵי לֵיהּ, מָאי לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב.

אֶלָּא הָכִי תָּנֵינָן. בְּהַאי שַׁעֲתָא דְּאִיכְּפִיתוּ, לְמִנְפַּל בְּנוּרָא, כָּל חַד אָרִים קַלֵּיהּ וְאָמַר, גַּבֵּי כָּל אִינּוּן עַמִּין וּמַלְכִין וְאַפַּרְכַיָּא, חֲנַנְיָה אָמַר, (תהלים קיח) יְיָ' לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם יְיָ' לִי בְּעוֹזְרָי וַאֲנִי אֶרְאֶה בְּשׂוֹנְאָי טוֹב לַחֲסוֹת בַּיְיָ' וְגוֹ'. מִישָׁאֵל פָּתַח וְאָמַר, (ירמיה ל) וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נְאֻם יְיָ' וְגוֹ' כִּי אִתְּךָ אֲנִי נְאֻם יְיָ' לְהוֹשִׁיעֶךָ כִּי אֶעֱשֶׂה וְגוֹ'. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, דְּשַׁמְעוּ כֻּלְּהוּ שְׁמָא דְיַעֲקֹב. תַּוְוהוּ וְחַיְיכוּ בְּלֵצָנוּתָא. עֲזַרְיָה פָּתַח וְאָמַר, (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ' אֱלֹהֵינוּ יְיָ' אֶחָד.

הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה מד) זֶה יֹאמַר לַיְיָ' אָנִי וְגוֹ'. זֶה יֹאמַר לה' אָנִי, דָּא חֲנַנְיָה, וְזֶה יִקְרָא

לשון הקודש

יְהוּדָה נִקְרָאוּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יְהוּדָה הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת, מַה זֶּה לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב?

אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, בְּשָׁעָה הַזּוֹ שֶׁנִּכְפְּתוּ לִפֹּל בָּאֵשׁ, כָּל אֶחָד הֵרִים קוֹלוֹ וְאָמַר אֶל כָּל אוֹתָם עַמִּים וּמְלָכִים וְשָׂרִים. חֲנַנְיָה אָמַר, (תהלים קיח) ה' לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם ה' לִי בְּעֹזְרָי וַאֲנִי אֶרְאֶה בְּשֹׂנְאָי טוֹב לַחֲסוֹת בַּה' וְגוֹ'. מִישָׁאֵל פָּתַח וְאָמַר, (ירמיה ל) וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נְאֻם ה' וְגוֹ' כִּי אִתְּךָ אֲנִי נְאֻם ה' לְהוֹשִׁיעֶךָ כִּי אֶעֱשֶׂה וְגוֹ'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁשָּׁמְעוּ כֻּלָּם אֶת שֵׁם יַעֲקֹב, תָּמְהוּ וְצָחֲקוּ בְּלֵיצָנוּת. עֲזַרְיָה פָּתַח וְאָמַר, (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (ישעיה מד) זֶה יֹאמַר לַה' אָנִי

בְּשֵׁם יַעֲקֹב, דָּא מִישָׁאֵל, וְזֶה יִכְתּוֹב יָדוֹ לַיְיָ' וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכַנֶּה, דָּא עֲזַרְיָה, בֵּיהּ שַׁעֲתָא כְּנַשׁ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּמַלְיָא דִּילֵיהּ, אָמַר לוֹן, בְּמַאן מִלָּה, מֵאִינּוּן מִלִּין דְּאָמְרוּ אִלֵּין תְּלָתָא, אַשְׁזִיב לוֹן. פָּתְחוּ וְאָמְרוּ, (תהלים פג) וְיֵדְעוּ כִּי אַתָּה שִׁמְךָ יְיָ' לְבַדֶּךָ עֶלְיוֹן עַל כָּל הָאָרֶץ.

בָּה שַׁעֲתָא אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכוּרְסְיָיא, כּוּרְסְיָיא דִּילִי, בְּמַאן מִלָּה מֵאִינּוּן מִלִּין, אַשְׁזִיב לְאִינּוּן צַדִּיקַיָּיא. אָמַר לֵיהּ, בְּהַהִיא מִלָּה דְּכֻלְּהוּ חַיְּיכִין בָּה, אַשְׁזִיב לוֹן, לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ. כְּמָה דְּקָאִים יַעֲקֹב לְגַבֵּי דְּאַבְרָהָם בְּנוּרָא, יְקוּם הַשְׁתָּא לְגַבֵּי אִלֵּין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, כֹּה אָמַר יְיָ' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְגוֹ'. מֵהַאי כִּסּוּפָא דְּלֵצָנוּתָא.

לשון הקודש

וְגוֹ'. זֶה יֹאמַר לַה' אָנִי – זֶה חֲנַנְיָה. וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב – זֶה מִישָׁאֵל. וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לַה' וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכַנֶּה – זֶה עֲזַרְיָה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כִּנֵּס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַפָּמַלְיָא שֶׁלּוֹ, וְאָמַר לָהֶם: בְּאֵיזֶה דִּבּוּר מֵאוֹתָם הַדִּבּוּרִים שֶׁאָמְרוּ אֵלֶּה הַשְּׁלֹשָׁה אַצִּיל אוֹתָם? פָּתְחוּ וְאָמְרוּ, (תהלים סג) וְיֵדְעוּ כִּי אַתָּה שִׁמְךָ ה' לְבַדֶּךָ עֶלְיוֹן עַל כָּל הָאָרֶץ.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַכִּסֵּא: כִּסֵּא שֶׁלִּי, בְּאֵיזֶה דִּבּוּר מֵאוֹתָם הַדִּבּוּרִים אַצִּיל אֶת אוֹתָם הַצַּדִּיקִים? אָמַר לוֹ: בְּאוֹתוֹ הַדִּבּוּר שֶׁכֻּלָּם צָחֲקוּ עָלָיו אַצִּיל אוֹתָם, לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ. כְּמוֹ שֶׁעָמַד יַעֲקֹב אֵצֶל אַבְרָהָם בָּאֵשׁ, יָקוּם עַכְשָׁו אֵצֶל אֵלֶּה. זֶהוּ

תָּנָא, כֻּלְּהוּ דַהֲווֹ חַיְּיכִין מִמִּלָּה דָא, אִתּוֹקָדוּ בְּהַהוּא נוּרָא, וְקָטַל לוֹן שְׁבִיבָא דְנוּרָא. מָאן שֵׁזִיב לְאִלֵּין. עַל דַּהֲווֹ מְצַלָּן קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּמְיַחֲדָן שְׁמֵיהּ כְּדְקָא יֵאוֹת, וְעַל דִּמְיַחֲדָן שְׁמֵיהּ כְּדְקָא יֵאוֹת, אִשְׁתֵּזִיבוּ מֵהַהוּא נוּרָא יָקִידְתָּא.

תְּרֵי בְּנֵי אַהֲרֹן קְרִיבוּ אֵשָׁא נוּכְרָאָה, דְּלָא אִתְיַחֲדוּ שְׁמֵיהּ כְּדְקָא יֵאוֹת, וְאִתּוֹקָדוּ בְּנוּרָא. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּתִיב, אַחֲרֵי מוֹת. וּכְתִיב וַיָּמוּתוּ. כֵּיוָן דְּאָמַר אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן, לָא יְדַעְנָא, דְּהָא וַיָּמוּתוּ. אֶלָּא הָכִי תָּנֵינָן, תְּרֵי מִיתוֹת הֲווֹ, חַד לִפְנֵי יְיָ'. וְחַד, דְּלָא הֲווֹ לְהוּ בְּנִין, דְּכָל מָאן דְּלָא זָכֵי לִבְנִין מִית הוּא. בְּגִין כַּךְ, אַחֲרֵי מוֹת, וַיָּמוּתוּ.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב, כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְגוֹ'. מֵהַבּוּשָׁה שֶׁל הַלֵּיצָנוּת.

שְׁנֵינוּ, כָּל אוֹתָם שֶׁצָּחֲקוּ מֵהַדִּבּוּר הַזֶּה, נִשְׂרְפוּ בְּאוֹתָהּ אֵשׁ, וְהָרַג אוֹתָם שְׁבִיב שֶׁל אֵשׁ. מַה הִצִּיל אֶת אֵלֶּה? עַל שֶׁהָיוּ מִתְפַּלְּלִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמְיַחֲדִים שְׁמוֹ כָּרָאוּי, וְעַל שֶׁמְּיַחֲדִים שְׁמוֹ כָּרָאוּי, נִצְּלוּ מֵאוֹתָהּ אֵשׁ יוֹקֶדֶת.

שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן הִקְרִיבוּ אֵשׁ זָרָה, שֶׁלֹּא יִחֲדוּ אֶל שְׁמוֹ כָּרָאוּי וְנִשְׂרְפוּ בָּאֵשׁ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּתוּב אַחֲרֵי מוֹת, וְכָתוּב וַיָּמֻתוּ. כֵּיוָן שֶׁאָמַר אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן, לֹא יָדַעְנוּ שֶׁהֲרֵי וַיָּמֻתוּ? אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, שְׁתֵּי מִיתוֹת הָיוּ, אַחַת לִפְנֵי ה', וְאַחַת שֶׁלֹּא הָיוּ לָהֶם בָּנִים. שֶׁכָּל מִי שֶׁלֹּא זוֹכֶה לְבָנִים, הוּא מֵת. מִשּׁוּם כָּךְ, אַחֲרֵי מוֹת, וַיָּמֻתוּ.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, מָאי דִּכְתִיב, (במדבר ג) **וַיָּמֻת נָדָב וַאֲבִיהוּא לִפְנֵי יְיָ' בְּהַקְרִיבָם אֵשׁ זָרָה לִפְנֵי יְיָ' בְּמִדְבַּר סִינַי וּבָנִים לֹא הָיוּ לָהֶם וַיְכַהֵן אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר. מָאי דָּא לְגַבֵּי דָּא, דִּכְתִיב, וּבָנִים לֹא הָיוּ לָהֶם, וַיְכַהֵן אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר. אֶלָּא רָזָא דְמִלְּתָא. הַאי דַּאֲמִינָא, וַיָּמוּתוּ, דְּלָא הֲווֹ לְהוּ בְּנִין. וְהָכִי הוּא וַדַּאי. אֲבָל לָא כִּשְׁאָר בְּנֵי עָלְמָא, אַף עַל גַּב דְּלָא אַנְסִיבוּ, דְּהָא אִלֵּין לָא מִיתוּ אֶלָּא מִיתַת גַּרְמֵיהוֹן, אֲבָל מִיתַת נַפְשָׁהוֹן לָא מִיתוּ.**

מַנָּא לָן, דִּכְתִיב, (שמות ו) **וְאֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן** (דף נ"ז ע"ב) **לָקַח לוֹ מִבְּנוֹת פּוּטִיאֵל לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת פִּינְחָס אֵלֶּה רָאשֵׁי אָבוֹת הַלְוִיִּם לְמִשְׁפְּחוֹתָם. אֵלֶּה, וְהָא פִּנְחָס בִּלְחוֹדוֹי הָוָה. וּכְתִיב, רָאשֵׁי אָבוֹת הַלְוִיִּם, בְּגִין כָּךְ, מִיתַת גַּרְמֵיהוֹן**

לשון הקודש

רִבִּי אַבָּא אָמַר, מַה שֶּׁכָּתוּב (במדבר ג) וַיָּמֻת נָדָב וַאֲבִיהוּא לִפְנֵי ה' בְּהַקְרִבָם אֵשׁ זָרָה לִפְנֵי ה' בְּמִדְבַּר סִינַי וּבָנִים לֹא הָיוּ לָהֶם וַיְכַהֵן אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר. מַה זֶּה לְגַבֵּי זֶה, שֶׁכָּתוּב וּבָנִים לֹא הָיוּ לָהֶם וַיְכַהֵן אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר? אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר – זֶה שֶׁאָמַרְתִּי, וַיָּמֻתוּ, שֶׁלֹּא הָיוּ לָהֶם בָּנִים. וְכָךְ זֶה וַדַּאי. אֲבָל לֹא כִּשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא נִשְׂאוּ, שֶׁהֲרֵי אֵלּוּ לֹא מֵתוּ אֶלָּא מִיתַת עַצְמָם, אֲבָל מִיתַת נַפְשָׁם לֹא מֵתוּ.

מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (שמות ו) וְאֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן לָקַח לוֹ מִבְּנוֹת פּוּטִיאֵל לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת פִּינְחָס אֵלֶּה רָאשֵׁי אָבוֹת הַלְוִיִּם לְמִשְׁפְּחֹתָם. אֵלֶּה, וַהֲרֵי פִּנְחָס לְבַדּוֹ הָיָה, וְכָתוּב רָאשֵׁי אָבוֹת הַלְוִיִּם.

מִיתוּ, מִיתַת נַפְשָׁהוֹן לָא מִיתוּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר וַדַּאי מַשְׁמַע אֵלֶּה, וּמַשְׁמַע רָאשֵׁי.

וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (במדבר כה) פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּכְתִיב וּפִינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָיָה כֹהֵן בַּיָּמִים הָהֵם, פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִיבְּעֵי לֵיהּ, אֶלָּא בְּכָל אֲתַר דְּאָתָא פִּנְחָס בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן כְּתִיב, וְאֶלְעָזָר לָא כְּתִיב אֶלָּא אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן. דִּכְתִיב, (במדבר כז) וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן. (במדבר לא) וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְגוֹ'. וְעַל דָּא מִיתַת גַּרְמֵיהוֹן מִיתוּ, מִיתַת נַפְשָׁהוֹן לָא מִיתוּ.

וְתָנֵינָן בְּרָזָא דְּמַתְנִיתִין, תְּרֵי זוּג, פֶּן חָס. וְהָא אִתְמַר, יו"ד זְעֵירָא בֵּינֵי אַתְוָון דְּפִנְחָס. דְּהַאי יו"ד כָּלִיל תְּרֵי כַּחֲדָא, וְדָא הוּא רָזָא דְּמִלָּה, וְהָא אִתְמַר.

לשון הקודש

מִשּׁוּם כָּךְ מֵתוּ מִיתַת עַצְמָם, וּמִיתַת נַפְשָׁם לֹא מֵתוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי מַשְׁמַע אֵלֶּה, וּמַשְׁמַע רָאשֵׁי.

וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, (במדבר כה) פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, וְכָתוּב וּפִינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָיָה כֹהֵן בַּיָּמִים הָהֵם. פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא בְּכָל מָקוֹם שֶׁבָּא פִּנְחָס, בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן כָּתוּב. וְאֶלְעָזָר לֹא כָּתוּב, אֶלָּא אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן, שֶׁכָּתוּב (שם כז) וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן. (שם לא) וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְגוֹ'. וְעַל כֵּן מִיתַת עַצְמָם מֵתוּ, וּמִיתַת נַפְשָׁם לֹא מֵתוּ.

וְשָׁנִינוּ בְּסוֹד הַמִּשְׁנָה, שְׁנַיִם זוּג – פֶּן חָס. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר, יו"ד קְטַנָּה בֵּין אוֹתִיּוֹת פִּנְחָס, שֶׁהֲרֵי יו"ד כּוֹלֶלֶת שְׁנַיִם כְּאֶחָד, וְזֶהוּ סוֹד הַדָּבָר, וְזֶה נִתְבָּאֵר.

רִבִּי אֶלְעָזָר שָׁאִיל לַאֲבוּי, אָמַר לֵיהּ, וְהָא תְּרֵי אִינּוּן וּתְרֵי הֲווֹ, אֲמַאי לָא אִשְׁתְּכָחוּ תְּרֵי. אָמַר לֵיהּ, תְּרֵי פַּלְגֵי גּוּפָא הֲווֹ, דְּהָא לָא אַנְסִיבוּ, וּבְגִין כָּךְ, בְּחַד אִתְכְּלִילוּ, דִּכְתִיב, וַתֵּלֶד לוֹ אֶת פִּינְחָס אֵלֶּה רָאשֵׁי וְגוֹ'.

וְיוֹ"ד דְּפִנְחָס, לָא אִתְיְיהִיב בֵּיהּ לְחַבְּרָא אַתְוָון, אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְקַנֵּי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָתָא לְיַשְׁרָא עֲקִימָא, דְּהָמָא דְהַאי אָת בְּרִית קַדִּישָׁא, עָיֵיל זִמְרִי בִּרְשׁוּתָא אַחְרָא. וּבְמָה דְּאִתְעַקָּם בְּקַדְמִיתָא, אִתְתַּקַּן הָכָא. בְּנוּכְרָאָה אִתְעַקָּם בְּקַדְמִיתָא, דִּכְתִיב, בְּהַקְרִיבָם אֵשׁ זָרָה, הָכָא בְּנוּכְרָאָה, אִתְתַּקַּן, כְּמָה דִכְתִיב, (מלאכי ב) וּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר. מַה לְהָלָן אֵשׁ זָרָה, אַף כָּאן נָמֵי אִשָּׁה זָרָה.

לשון הקודש

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל אֶת אָבִיו וְאָמַר לוֹ, וַהֲרֵי שְׁנַיִם הֵם וּשְׁנַיִם הָיוּ, לָמָּה לֹא נִמְצְאוּ שְׁנַיִם? אָמַר לוֹ, שְׁנֵי חֲצָאֵי גּוּף הָיוּ, שֶׁהֲרֵי לֹא נִשְּׂאוּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ הֵם נִכְלְלוּ בְּאֶחָד, שֶׁכָּתוּב וַתֵּלֶד לוֹ אֶת פִּינְחָס אֵלֶּה רָאשֵׁי וְגוֹ'.

וְיוֹ"ד שֶׁל פִּנְחָס לֹא נִתַּן בָּהּ לְחַבֵּר הָאוֹתִיּוֹת, אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁקִּנֵּא לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבָא לְיַשֵּׁר אֶת הָעָקֹם, שֶׁרָאָה אֶת אוֹת הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ שֶׁהִכְנִיס זִמְרִי לְרָשׁוּת אַחֶרֶת, וּבְמַה שֶׁהִתְעַקֵּם בָּרִאשׁוֹנָה הִתְתַּקֵּן כָּאן. בְּנָכְרִיָּה הִתְעַקְּמוּ בַּהַתְחָלָה, שֶׁכָּתוּב בְּהַקְרִיבָם אֵשׁ זָרָה, וְכָאן בְּנָכְרִיָּה הִתְתַּקְּנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר. מַה לְהָלְאָה אֵשׁ זָרָה, אַף כָּאן גַּם אִשָּׁה זָרָה.

מָאי אִתְחֲזֵי הָכָא. אֶלָּא בְּקַדְמִיתָא רְחִיקָא קְרִיבוּ, דִּכְתִיב, בְּהַקְרִיבָם אֵשׁ זָרָה. אוֹף הָכָא זִמְרִי, הָוָה קָרִיב רְחִיקָא, שְׁמָא דְמַלְכָּא, הָוָה קָרִיב גַּבֵּי רְחִיקָא, מִיַּד, (במדבר כה) **וַיַּרְא פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וַיָּקָם מִתּוֹךְ הָעֵדָה. הָכָא אַתְקִין עֲקִימָא דְקַדְמִיתָא, כְּדֵין אִתְיְהִיב יו"ד בִּשְׁמֵיהּ לְחַבְּרָא אַתְוָון כַּחֲדָא, וְאִתְכְּשַׁר בְּשָׁלוֹם, דִּכְתִיב,** (במדבר כה) **לָכֵן אֱמוֹר הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם.** (בְּרִיתִי מַמָּשׁ).

מָאי שָׁלוֹם הָכָא, אֶלָּא בְּהַהוּא כִּתְרָא, חָבוּ בְּקַדְמִיתָא, בְּהַהוּא כִּתְרָא, אַתְעֲרוּ קְטָטוּתָא בְּקַדְמִיתָא, וְהַשְׁתָּא דְאִתְתְּקַן, כְּתִיב הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. בְּרִיתִי מַמָּשׁ, תְּהֵא עִמֵּיהּ בְּשָׁלוֹם, וּבְגִין כַּךְ, אִתְיְהִיב יו"ד זְעֵירָא בִּשְׁמֵיהּ, דְּהָא מֵאַתְוָון זְעִירָאן הִיא, לְאַתְחֲזָאָה דְהָא אִתְתְּקַן מַה

לשון הקודש

מַה נִרְאֶה כָּאן? אֶלָּא בַּהַתְחָלָה הִקְרִיבוּ אֶת הָרְחוֹקָה, שֶׁכָּתוּב בְּהַקְרִבָם אֵשׁ זָרָה. אַף כָּאן זִמְרִי הָיָה מַקְרִיב אֶת הָרְחוֹקָה, אֶת שֵׁם הַמֶּלֶךְ הָיָה מְקָרֵב לָרְחוֹקָה, מִיָּד — (שם כה) **וַיַּרְא פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וַיָּקָם מִתּוֹךְ הָעֵדָה.** כָּאן תִּקֵּן אֶת הָעֶקֹם שֶׁבָּרִאשׁוֹנָה, וְאָז נִתְּנָה יו"ד לִשְׁמוֹ לְחַבֵּר אֶת הָאוֹתִיּוֹת כְּאֶחָד וְהִתְכַּשֵּׁר בְּשָׁלוֹם, שֶׁכָּתוּב לָכֵן אֱמֹר הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. (בְּרִיתִי מַמָּשׁ).

מָה הַשָּׁלוֹם כָּאן? אֶלָּא בְּאוֹתוֹ הַכֶּתֶר חָטְאוּ בַּתְּחִלָּה, בְּאוֹתוֹ הַכֶּתֶר הֵעִירוּ קְטָטָה בַּתְּחִלָּה, וְעַכְשָׁו שֶׁתֻּקַּן, כָּתוּב הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם, בְּרִיתִי מַמָּשׁ תִּהְיֶה עִמּוֹ בְּשָׁלוֹם, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִתְּנָה יו"ד קְטַנָּה בִּשְׁמוֹ, שֶׁהֲרֵי הִיא

דְּאִתְעַקָּם בְּקַדְמִיתָא, וְהָא אַשְׁלִימַת עִמֵּיהּ. אָתָא רִבִּי אֶלְעָזָר וְנָשִׁיק יְדוֹי. אָמַר, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּשָׁאִילְנָא הַאי מִלָּה, וְלָא אִתְאֲבִיד מִנַּאי.

תָּאנָא אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בְּהַאי יוֹמָא דְּכִפּוּרֵי, אִתְתְּקַן לְמִקְרֵי פַּרְשְׁתָּא דָא, לְכַפְּרָא לְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, בְּגִין דָּא, סִדְרָא דְיוֹמָא דָא, הָכָא אִסְתַּדַּר, וּבְגִין דְּמִיתַתְהוֹן דִּבְנֵי אַהֲרֹן, מְכַפְּרָא עַל יִשְׂרָאֵל.

מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, כָּל הַהוּא בַּר נָשׁ דְּיִסּוּרֵי דְּמָארֵיהּ אַתְיָין עָלֵיהּ, כַּפָּרָה דְּחוֹבוֹי אִינּוּן. וְכָל מָאן דְּמִצְטָעֵר עַל יִסּוּרֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, מַעֲבִירִין חוֹבַיָּיא דִּלְהוֹן מֵעָלְמָא. וְעַל דָּא בְּיוֹמָא דָא, קוֹרִין, אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן, דְּיִשְׁמְעוּן עַמָּא, וְיִצְטַעֲרוּן עַל אֲבוּדְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, וְיִתְכַּפֵּר

לשון הקודש

מֵהָאוֹתִיּוֹת הַקְּטַנּוֹת, לְהַרְאוֹת שֶׁהֲרֵי תִּקֵּן מַה שֶּׁהִתְעַקֵּם בַּתְּחִלָּה, וַהֲרֵי הִשְׁלִימָה עִמּוֹ. בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְנָשַׁק יָדוֹ וְאָמַר, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁשָּׁאַלְתִּי דָּבָר זֶה וְלֹא אָבַד מִמֶּנִּי.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הַזֶּה תִּקְּנוּ לִקְרֹא פָּרָשָׁה זוֹ, לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, בִּשְׁבִיל זֶה סֵדֶר הַיּוֹם הַזֶּה כָּאן הִסְתַּדֵּר, וּמִשּׁוּם שֶׁמִּיתַת בְּנֵי אַהֲרֹן מְכַפֶּרֶת עַל יִשְׂרָאֵל.

מִכָּאן לָמַדְנוּ, כָּל אוֹתוֹ בֶּן אָדָם שֶׁיִּסּוּרֵי רִבּוֹנוֹ בָּאִים עָלָיו – כַּפָּרַת חֲטָאָיו הֵם. וְכָל מִי שֶׁמִּצְטַעֵר עַל יִסּוּרֵי הַצַּדִּיקִים, מַעֲבִירִים חֲטָאֵיהֶם מִן הָעוֹלָם. וְעַל כֵּן בַּיּוֹם הַזֶּה קוֹרְאִים אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן, שֶׁיִּשְׁמְעוּ הָעָם וְיִצְטַעֲרוּ עַל אָבְדָן

לְהוֹן חוֹבַיְיהוּ. וְכָל דְּמִצְטָעֵר עַל אֲבוּדְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, אוֹ אָחִית דְּמְעִין עָלַיְיהוּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַכְרִיז עָלֵיהּ וְאוֹמֵר, (ישעיה ו) וְסָר עֲוֹנֶךָ וְחַטָּאתְךָ תְּכֻפָּר. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּלָא יְמוּתוּן בְּנוּי בְּיוֹמוֹי. וְעָלֵיהּ כְּתִיב, (ישעיה נג) יִרְאֶה זֶרַע יַאֲרִיךְ יָמִים וְגוֹ'.

וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אָחִיךָ וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ'. (ויקרא טז) רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא וְגוֹ'. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, תַּוּוּהָנָא עַל בְּנֵי עָלְמָא, דְּהָא לֵית לְהוּ עַיְינִין לְמֵחֱזֵי, וְלִבָּא לְאַשְׁגָּחָא, וְלָא יַדְעִין, וְלָא שַׁוְיָין לִבַּיְיהוּ לְאִסְתַּכְּלָא בִּרְעוּתָא דְּמָארֵיהוֹן, הֵיךְ נַיְימִין, וְלָא מִתְעָרֵי מִשֵּׁנָתַיְיהוּ, עַד לָא יֵיתֵי הַהוּא יוֹמָא דְּחָפֵי עָלַיְיהוּ חֲשׁוֹכָא וְקַבְלָא, וְיִתְבַּע הַהוּא (דף נ"ח ע"א) מָארֵיהּ דְּפִקְדּוֹנָא, חֶשְׁבָּנָא מִנַּיְיהוּ.

לשון הקודש

הַצַּדִּיקִים, וְיִתְכַּפְּרוּ לָהֶם חֲטָאֵיהֶם. וְכָל מִי שֶׁמִּצְטַעֵר עַל אָבְדָנָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים אוֹ מוֹרִיד עֲלֵיהֶם דְּמָעוֹת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכְרִיז עָלָיו וְאוֹמֵר: (ישעיה ו) וְסָר עֲוֹנֶךָ וְחַטָּאתְךָ תְּכֻפָּר. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁלֹּא יָמוּתוּ בָנָיו בְּיָמָיו. וְעָלָיו כָּתוּב, (שם נג) יִרְאֶה זֶרַע יַאֲרִיךְ יָמִים וְגוֹ'.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אָחִיךָ וְאַל יָבֹא בְּעֵת עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ'. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, תְּמֵהַנִּי עַל בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי אֵין לָהֶם עֵינַיִם לִרְאוֹת וְלֵב לְהַשְׁגִּיחַ, וְלֹא יוֹדְעִים וְלֹא שָׂמִים לִבָּם לְהִסְתַּכֵּל עַל רְצוֹן רִבּוֹנָם, אֵיךְ יְשֵׁנִים וְלֹא מִתְעוֹרְרִים מִשְּׁנָתָם טֶרֶם יָבֹא אוֹתוֹ הַיּוֹם

וְכָרוּזָא כָּל יוֹמָא קָאמְרִי עָלַיְיהוּ, וְנִשְׁמָתֵיהוֹן, אַסְהִידַת בְּהוֹן בְּכָל יוֹמָא וְלֵילְיָא, אוֹרַיְיתָא רָאמַת קָלִין לְכָל עִבָּר, מַכְרֶזֶת וְאוֹמֶרֶת, (משלי א) עַד מָתַי פְּתָיִים תְּאֵהָבוּ פֶּתִי (משלי ט) מִי פֶּתִי יָסֹר הֵנָּה חָסַר לֵב אָמְרָה לוֹ. לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי וּשְׁתוּ בְיַיִן מָסָכְתִּי. וְלֵית מָאן דְּיַרְכִּין אוּדְנֵיהּ, וְלֵית מָאן דְּיִתְעַר לִבֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, זְמִינִין דָּרֵי בַתְרָאֵי דְיֵיתוּן, דְּיִתְנַשֵּׁי אוֹרַיְיתָא מִבֵּינַיְיהוּ, וְחַכִּימֵי לִבָּא יִתְכַּנְּשׁוּן לְאַתְרַיְיהוּ, (ס"א לְאַדְרָא קַדִּישָׁא) וְלָא יִשְׁתְּכַּח מָאן דְּסָגִיר וּפָתַח. וַוי לְהַהוּא דָּרָא. וּמִכָּאן וּלְהָלְאָה, לָא יְהֵא דָּרָא כְּדָרָא דָא, עַד דָּרָא דְיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, וּמַנְדְּעָא יִתְעַר בְּעָלְמָא, דִּכְתִיב, (ירמיה לא) כִּי כֻלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם.

לשון הקודש

שֶׁחֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה יְכַסּוּ עֲלֵיהֶם, וְיִתְבַּע אוֹתוֹ בַּעַל הַפִּקָּדוֹן מֵהֶם חֶשְׁבּוֹן.

וְהַכָּרוּז בְּכָל יוֹם קוֹרֵא עֲלֵיהֶם, וְנִשְׁמָתָם מְעִידָה בָּהֶם בְּכָל יוֹם וָלַיְלָה, הַתּוֹרָה מְרִימָה קוֹלוֹת לְכָל עֵבֶר, מַכְרִיזָה וְאוֹמֶרֶת: (משלי א) עַד מָתַי פְּתָיִים תְּאֵהָבוּ פֶּתִי. (שם ט) מִי פֶּתִי יָסֹר הֵנָּה חָסַר לֵב אָמְרָה לוֹ לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי וּשְׁתוּ בְיַיִן מָסָכְתִּי. וְאֵין מִי שֶׁיַּרְכִּין אָזְנוֹ וְאֵין מִי שֶׁיָּעִיר אֶת לִבּוֹ.

בֹּא רְאֵה, עֲתִידִים הַדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים שֶׁיָּבֹאוּ שֶׁתִּשָּׁכַח תּוֹרָה מִבֵּינֵיהֶם, וְחַכְמֵי הַלֵּב יִתְכַּנְּסוּ לִמְקוֹמָם (לְחֶדֶר קָדוֹשׁ), וְלֹא יִמָּצֵא מִי שֶׁסּוֹגֵר וּפוֹתֵחַ. אוֹי לְאוֹתוֹ הַדּוֹר! וּמִכָּאן וָהָלְאָה לֹא יִהְיֶה דּוֹר כְּמוֹ הַדּוֹר הַזֶּה, עַד הַדּוֹר שֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, וְהַדֵּעָה תִּתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (ירמיה לא) כִּי כֻלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, (בראשית ב) **וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן. וְתָנֵינָן, מַה שְׁמֵיהּ דְּהַהוּא נָהָר. אוֹקִימְנָא יוּבַל שְׁמֵיהּ, דִּכְתִיב,** (ירמיה יז) **וְעַל יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו. וּבְסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, חַיִּים שְׁמֵיהּ, דְּמִתַּמָּן נָפְקִין חַיִּים לְעָלְמָא, וְאִינּוּן אִקְרוּן חַיֵּי מַלְכָּא. וְהָא אוֹקִימְנָא, הַהוּא אִילָנָא רַבָּא וְתַקִּיפָא, דְּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵּיהּ. אִקְרֵי עֵץ חַיִּים. אִילָנָא דְנָטַע שָׁרְשׁוֹי בְּאִינּוּן חַיִּים, וְכֹלָּא הוּא שַׁפִּיר.**

וְתָאנָא, הַהוּא נָהָר אַפִּיק נַחֲלִין עֲמִיקִין, בִּמְשַׁח רְבוּת, לְאַשְׁקָאָה גִּנְתָּא, וּלְרַוְוָאָה אִילָנִין וּנְטִיעִין, דִּכְתִיב (תהלים קד) **יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְיָ' אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע, וְאִינּוּן נַחֲלִין, נָגְדִין וְאִתְמַשְׁכָן וּמִתְכַּנְּשִׁין בִּתְרֵין קַיָּמִין** (נ"א סַמְכִין) **וְאִינּוּן בִּרְיָיתִי** (תְּרֵי) **קָרֵינָן לְהוּ,** (מלכים א ז) **יָכִי"ן וּבוֹעַ"ז, וְשַׁפִּיר. וּמִתַּמָּן נָפְקִין כָּל אִינּוּן נַחֲלִין, וְשַׁרְיָין לוֹן בְּחַד דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי צַדִּיק,**

לשון הקודש

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (בראשית ב) **וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן.** וְשָׁנִינוּ, מַה שְׁמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ נָהָר? בְּאַרְנוּ שֶׁשְּׁמוֹ יוּבַל, שֶׁכָּתוּב (ירמיה טז) **וְעַל יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו.** וּבְסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא: חַיִּים שְׁמוֹ, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִים חַיִּים לָעוֹלָם, וְהֵם נִקְרָאִים חַיֵּי הַמֶּלֶךְ. וַהֲרֵי בְּאַרְנוּ, אוֹתוֹ עֵץ גָּדוֹל וְחָזָק שֶׁבּוֹ יֵשׁ מָזוֹן לַכֹּל נִקְרָא עֵץ הַחַיִּים. הָאִילָן שֶׁנָּטַע שָׁרָשָׁיו בְּאוֹתָם הַחַיִּים, וְהַכֹּל הוּא נָאֶה. **וְשָׁנִינוּ,** אוֹתוֹ הַנָּהָר הוֹצִיא נְחָלִים עֲמֻקִּים בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּלְהַרְווֹת עֵצִים וּנְטִיעוֹת, שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי ה' אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע. וְאוֹתָם הַנְּחָלִים שׁוֹפְעִים וְנִמְשָׁכִים וּמִתְכַּנְּסִים לִשְׁנֵי עַמּוּדִים, וְאוֹתָן בְּרִיּוֹת (שְׁתַּיִם) קוֹרְאִים לָהֶן יָכִי"ן וּבוֹעַ"ז, וְיָפֶה.

דִּכְתִיב, (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְכֻלְּהוּ אַזְלִין וּמִתְכַּנְּשִׁין לְהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי יָם, וְהוּא יַמָּא דְחָכְמְתָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגוֹ'.

וְאִי תֵּימָא, דְּהָא מָטוּ לַאֲתָר דָּא, וּפַסְקִין, וְלָא תַיְיבִין, לְבָתָר כְּתִיב, אֶל מָקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת, בְּגִין דְּהַהוּא נַהֲרָא לָא פָּסִיק לְעָלְמִין. הֵם שָׁבִים, לְאָן אֲתַר שָׁבִים, לְאִינּוּן תְּרֵין קַיְימִין, נֶצַח וְהוֹד. לָלֶכֶת, בְּהַאי צַדִּיק, לְאַשְׁכְּחָא בִּרְכָאָן וְחִידוּ. וְהַיְינוּ דְּתָנֵינָן, (תהלים קד) לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ, דָּא צַדִּיק.

כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ. מָאן עִתּוֹ. (דָּא עִתּוֹ דְּצַדִּיק) דָּא מַטְרוֹנִיתָא, דְּאִקְרֵי עִתּוֹ דְּצַדִּיק, וּבְגִין כָּךְ כֻּלְּהוּ מִחַכָּאן לְהַאי עִתּוֹ,

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם יוֹצְאִים כָּל אוֹתָם נְחָלִים, וּמַשְׁרִים אוֹתָם בִּדְרִגָּה אַחַת שֶׁנִּקְרֵאת צַדִּיק, שֶׁכָּתוּב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְכֻלָּם הוֹלְכִים וּמִתְכַּנְּסִים לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא יָם, וְהוּא יָם הַחָכְמָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגוֹ'.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהֵרֵי מַגִּיעִים לַמָּקוֹם הַזֶּה וְלֹא שָׁבִים – כָּתוּב אַחַר כָּךְ, אֶל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ נָהָר לֹא פּוֹסֵק לְעוֹלָמִים. הֵם שָׁבִים, לְאֵיזֶה מָקוֹם הֵם שָׁבִים? לְאוֹתָם שְׁנֵי עַמּוּדִים, נֵצַח וְהוֹד. לָלֶכֶת, בַּצַּדִּיק הַזֶּה, לִמְצֹא בְּרָכוֹת וְשִׂמְחָה. וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁשָּׁנִינוּ, (תהלים קד) לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ, זֶה צַדִּיק.

כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ. מִי זוֹ עִתּוֹ? (זוֹ עִתּוֹ שֶׁל צַדִּיק) זוֹ הַגְּבִירָה, שֶׁנִּקְרֵאת עִתּוֹ שֶׁל צַדִּיק, וּמִשּׁוּם כָּךְ כֻּלָּם מְחַכִּים

כֻּלְּהוּ דְּאַתְּזְנָן לְתַתָּא, מֵאָתַר דָּא אַתְּזְנָן, וְרָזָא דָּא אוֹקִימְנָא, (תהלים קמה) עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְגוֹ' כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּהַאי כֹּל, מִתְכַּסֵּם לְעִתּוֹ, וּמִתְחַבְּרָא עִמֵּיהּ, כֻּלְּהוּ עָלְמִין בְּחֵידוּ, כֻּלְּהוּ עָלְמִין בְּבִרְכָאן, כְּדֵין שְׁלָמָא אִשְׁתְּכַח בְּעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. וְכַד גַּרְמִין חַיָּיבֵי עָלְמָא, דְּתַמָּן לָא אִשְׁתְּכָחוּ בִרְכָאן דְּאִינּוּן נַחֲלֵי, וְיַנְקָא, הַאי עֵת, מִסִּטְרָא אַחֲרָא, כְּדֵין דִּינִין מִתְעָרִין בְּעָלְמָא, וּשְׁלָמָא לָא אִשְׁתְּכַח. וְכַד בָּעָאן בְּנֵי עָלְמָא לְאִתְבָּרְכָא, לָא יַכְלִין אֶלָּא עַל יְדָא דְכַהֲנָא, בְּגִין דְּיִתְעַר כִּתְרָא דִילֵיהּ, וְתִתְבְּרַךְ מַטְרוֹנִיתָא, וְיִשְׁתְּכָחוּ בִרְכָאן בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין.

תָּאנָא, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, בָּעָא מֹשֶׁה קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִלָּה דָא, אָמַר לֵיהּ, אִי בְּנֵי

לשון הקודש

לְעִתּוֹ הַזּוֹ. כָּל אֵלּוּ שֶׁנִּזּוֹנִים לְמַטָּה, מִמָּקוֹם זֶה נִזּוֹנִים, וְסוֹד זֶה בֵּאַרְנוּ, (שם קמה) עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְגוֹ', כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. **בָּא** רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּל הַזֶּה מִתְכַּשֵּׁם אֶת עִתּוֹ וּמִתְחַבֵּר עִמּוֹ, אָז כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה וְכָל הָעוֹלָמוֹת בִּבְרָכוֹת, אָז נִמְצָא שָׁלוֹם בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים, וּכְשֶׁגּוֹרְמִים רִשְׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁשָּׁם לֹא נִמְצָאוֹת בְּרָכוֹת שֶׁל אוֹתָם הַנְּחָלִים, וְהָעֵת הַזּוֹ יוֹנֶקֶת מִצַּד הָאַחֵר, אֲזַי מִתְעוֹרְרִים דִּינִים בָּעוֹלָם וְלֹא נִמְצָא שָׁלוֹם. וּכְשֶׁרוֹצִים בְּנֵי הָעוֹלָם לְהִתְבָּרֵךְ, לֹא יְכוֹלִים, אֶלָּא רַק עַל יְדֵי הַכֹּהֵן, כְּדֵי שֶׁיְּעוֹרֵר אֶת הַכֶּתֶר שֶׁלּוֹ וְתִתְבָּרֵךְ הַגְּבִירָה, וְיִמָּצְאוּ בְּרָכוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. **שָׁנִינוּ,** בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בִּקֵּשׁ מֹשֶׁה מִלִּפְנֵי

עָלְמָא יְתוּבוּן קַמָּךְ, עַל יְדֵי דְמַאן מִתְבָּרְכָאן. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלִי אַתְּ אוֹמֵר, דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אָחִיךָ, דְּהָא בִידֵיהּ מְסִירָאן בִּרְכָאן לְעֵילָא וְתַתָּא.

וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אָחִיךָ וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ'. אָמַר רִבִּי אַבָּא, זִמְנִין אִית קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאִשְׁתַּכְּחָא רַעֲוָון, וּלְאִשְׁתַּכְּחָא בִּרְכָאן, וּלְמִתְבַּע בָּעוּתֵי, וְזִמְנִין, דְּרַעֲוָון לָא אִשְׁתְּכָחוּ, וּבִרְכָאן לָא מִזְדַּמְּנָן, וְדִינִין קַשְׁיָין מִתְעָרִין בְּעָלְמָא. וְזִמְנִין דְּדִינָא תָלֵי. תָּא חֲזֵי, זִמְנִין אִית בְּשַׁתָּא, דְּרַעֲוָוא אִשְׁתְּכַח. וְזִמְנִין אִית בְּשַׁתָּא, דְּדִינָא אִשְׁתְּכַח. וְזִמְנִין אִית בְּשַׁתָּא, דְּדִינָא אִשְׁתְּכַח וְתַלְיָא. זִמְנִין אִית בְּיַרְחֵי, דְּרַעֲוָא (דף נ"ח ע"ב) אִשְׁתְּכַח בְּהוּ. וְזִמְנִין אִית בְּיַרְחֵי, דְּדִינִין אִשְׁתְּכָחוּ, וְתַלְיָין עַל כֹּלָּא.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּבָר זֶה. אָמַר לוֹ, אִם בְּנֵי הָעוֹלָם יָשׁוּבוּ לְפָנֶיךָ, עַל יְדֵי מִי מִתְבָּרְכִים? אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלִי אַתָּה אוֹמֵר?! דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אָחִיךָ, שֶׁהַרֵי בְּיָדוֹ מְסוּרוֹת הַבְּרָכוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אָחִיךָ וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי אַבָּא, יֵשׁ זְמַנִּים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנִּמְצָאִים רְצוֹנוֹת וְנִמְצָאוֹת בְּרָכוֹת וּלְבַקֵּשׁ בַּקָּשׁוֹת, וְלִפְעָמִים שֶׁאֵין נִמְצָאִים רְצוֹנוֹת, וְאֵין מִזְדַּמְּנוֹת בְּרָכוֹת, וְדִינִים הַקָּשִׁים מִתְעוֹרְרִים בָּעוֹלָם. וְלִפְעָמִים שֶׁהַדִּין תָּלוּי. בֹּא רְאֵה, יֵשׁ בַּשָּׁנָה זְמַנִּים שֶׁנִּמְצָא רָצוֹן, וְיֵשׁ זְמַנִּים בַּשָּׁנָה שֶׁהַדִּין נִמְצָא וְתָלוּי. יֵשׁ זְמַנִּים בֶּחָדָשִׁים שֶׁהָרָצוֹן

זִמְנִין אִית בְּשָׁבוּעֵי, דְּרַעֲוָון מִשְׁתַּכְּחָן, וְזִמְנִין אִית בְּשָׁבוּעֵי, דְּדִינִין מִשְׁתַּכְּחָן בְּעָלְמָא. וְזִמְנִין אִית בְּיוֹמֵי, דְּרַעֲוָוא אִשְׁתְּכַח בְּעָלְמָא וְעָלְמָא אִתְכַּסְיָא. וְזִמְנִין אִית בְּיוֹמֵי דְּדִינִין תַּלְיָין וּמִשְׁתַּכְּחָן, וַאֲפִילוּ בְּשַׁעְתֵּי. וְעַל דָּא כְּתִיב, (קהלת ג) **וְעֵת לְכָל חֵפֶץ וְגוֹ'. וּכְתִיב,** (תהלים סט) **וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ וְגוֹ'. וּכְתִיב,** (ישעיה נה) **דִּרְשׁוּ יְיָ' בְּהִמָּצְאוֹ. וּכְתִיב,** (תהלים י) **לָמָה יְיָ' תַּעֲמוֹד בְּרָחוֹק תַּעְלִים לְעִתּוֹת בַּצָּרָה. וּכְתִיב,** (ירמיה לא) **מֵרָחוֹק יְיָ' נִרְאָה לִי. וְזִמְנִין דְּאִיהוּ קָרוֹב, דִּכְתִיב,** (תהלים קמה) **קָרוֹב יְיָ' לְכָל קוֹרְאָיו. בְּגִין כָּךְ, וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ'.**

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הָא אוֹקִימְנָא. מִלָּה בְּעִתּוֹ, וְהָכִי הוּא וַדָּאי, וְהָכָא אָתָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

נִמְצָא בָהֶם, וְיֵשׁ זְמַנִּים בֶּחָדָשִׁים שֶׁנִּמְצָאִים דִּינִים, וּתְלוּיִים עַל הַכֹּל.

יֵשׁ זְמַנִּים בַּשָּׁבוּעוֹת שֶׁרְצוֹנוֹת נִמְצָאִים, וְיֵשׁ זְמַנִּים בַּשָּׁבוּעוֹת שֶׁדִּינִים נִמְצָאִים בָּעוֹלָם. וְיֵשׁ זְמַנִּים בַּיָּמִים שֶׁנִּמְצָא רָצוֹן בָּעוֹלָם וְהָעוֹלָם מִתְכַּבֵּשׁ. וְיֵשׁ זְמַנִּים בַּיָּמִים שֶׁהַדִּינִים תְּלוּיִים וְנִמְצָאִים, וַאֲפִלּוּ בְּשָׁעוֹת, וְעַל זֶה כָּתוּב (קהלת ג) וְעֵת לְכָל חֵפֶץ וְגוֹ'. וְכָתוּב (תהלים סט) וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ וְגוֹ'. וְכָתוּב (ישעיה נח) דִּרְשׁוּ ה' בְּהִמָּצְאוֹ. וְכָתוּב (תהלים י) לָמָה ה' תַּעֲמֹד בְּרָחוֹק תַּעְלִים לְעִתּוֹת בַּצָּרָה. וְכָתוּב (ירמיה לא) מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי. וּלְפָעָמִים שֶׁהוּא קָרוֹב, שֶׁכָּתוּב (תהלים קמה) קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו. מִשּׁוּם כָּךְ, וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ'.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַדָּבָר בְּעִתּוֹ, וְכָךְ הוּא וַדַּאי, וְכָאן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

לְאַזְהָרָא לְאַהֲרֹן, דְּלָא יִטְעֵי בְּהַהוּא חוֹבָא, דְּטָעוּ בְּנוֹי, דְּהָא הַאי עֵת יְדִיעָא, בְּגִין כָּךְ לָא יִטְעֵי לְחַבְּרָא עֵת אַחֲרָא, לְגַבֵּי מַלְכָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. כְּלוֹמַר, אַף עַל גַּב דְּיֵיתֵי עִידָּן, דְּאִתְּמְסַר בִּידָא אַחֲרָא, לְאִתְנַהֲגָא עָלְמָא, וְיִתְּמְסַר בִּידוֹי לְיַיחֵד בֵּיהּ לְקָרְבָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא, דְּהָא אֲנָא וּשְׁמִי חַד הוּא. וּבְגִינֵי כַּךְ, (ס"א לְקָרְבָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּהָא הַאי עֵת יְדִיעַ, בְּגִין כַּךְ) וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. וְאִי בָעֵי לְמִנְדַּע בְּמָה יֵיעוּל. בְּזֹאת. בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. דְּהַאי זֹאת, הִיא עֵת דַּאֲחִידַת בִּשְׁמִי, בְּהַאי י', דְּרִשִׁימָא בִשְׁמִי, יֵיעוּל אֶל הַקֹּדֶשׁ. (אֲבָל) וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת.

תָּאנָא אָמַר רִבִּי יוֹסֵי כְּתִיב (קהלת ג) אֶת הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְּעִתּוֹ הַאי מִלָּה אוֹקְמָהּ בּוּצִינָא (ס"א

לשון הקודש

הוּא בָּא לְהַזְהִיר אֶת אַהֲרֹן שֶׁלֹּא יִטְעֶה בְּאוֹתוֹ חֵטְא שֶׁטָּעוּ בָנָיו, שֶׁהֲרֵי הָעֵת הַזּוֹ יְדוּעָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטְעֶה לְחַבֵּר עֵת אַחֶרֶת לַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. כְּלוֹמַר, אַף עַל גַּב שֶׁיִּרְאֶה זְמַן שֶׁנִּמְסָר לְיַד אַחֵר לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם וְיִמָּסֵר בְּיָדוֹ לְיַחֵד בּוֹ לְקָרְבוֹ לַקֹּדֶשׁ, שֶׁהֲרֵי אֲנִי וּשְׁמִי אֶחָד הוּא. וּמִשּׁוּם כָּךְ, (לְקָרֵב אוֹתוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי הָעֵת הַזּוֹ יְדוּעָה. מִשּׁוּם כָּךְ) וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. וְאִם רוֹצֶה לָדַעַת בַּמֶּה יִכָּנֵס – בְּזֹאת. בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. שֶׁהַזֹּאת הַזּוֹ הִיא עֵת שֶׁאֲחוּזָה בִשְׁמִי, בַּי' הַזּוֹ שֶׁרְשׁוּמָה בִשְׁמִי יִכָּנֵס אֶל הַקֹּדֶשׁ, (אֲבָל) וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּתוּב (קהלת ג) אֶת

בִּשְׁמָא) קַדִּישָׁא וְהָכִי הוּא דְּתַנִּינָא אֶת הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְּעִתּוֹ וְהָכִי הוּא וַדָּאי. אֶת הַכֹּל וַדָּאי. עָשָׂה יָפֶה בְּעִתּוֹ, דָּא בְּדָא, וְלָא יִתְעָרְבוּן אַחֲרָנִין בֵּינַיְיהוּ. בְּעִתּוֹ מַמָּשׁ, וְלָא בָּאֲחָרָא. בְּגִינֵי כַּךְ, אַזְהָרוּתָא לְאַהֲרֹן, וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. אֲבָל בְּמָה יֵיעוּל. בְּזֹאת, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, דִּכְתִיב בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ.

רִבִּי אֶלְעָזָר הָוָה יָתִיב קָמֵי אֲבוּהָ, אָמַר לֵיהּ, כְּתִיב בִּכְנִישְׁתָּא דְּקֹרַח, (במדבר טז) וְיֵאָבְדוּ מִתּוֹךְ הַקָּהָל, מָאי וְיֵאָבְדוּ. אֶלָּא כְּמָה דִּכְתִיב, (ויקרא כג) וְהַאֲבַדְתִּי אֶת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִקֶּרֶב עַמָּהּ. (ס"א כְּתִיב בְּבְנֵי אַהֲרֹן (ויקרא י) וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְיָ' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמוּתוּ. וּכְתִיב בִּכְנִישְׁתָּא דְּקֹרַח וְאֵשׁ יָצְאָה מֵאֵת יְיָ' וַתֹּאכַל אֶת הַחֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם אִישׁ סַלְקָא דַעְתָּךְ דִּשְׁקִילִין דָּא כְּדָא) אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, שָׁאנֵי אִינּוּן בְּנֵי אַהֲרֹן, דְּלָא כְתִיב בְּהוּ אֲבֵדָה, כְּאִינּוּן דִּכְנִישְׁתָּא דְּקֹרַח,

לשון הקודש

הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְּעִתּוֹ. דָּבָר זֶה בֵּאֲרוּ הַמְּנוֹרָה (בשם) הַקְּדוֹשָׁה, וְכָךְ הוּא שֶׁשָּׁנִינוּ, אֶת הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְּעִתּוֹ, וְכָךְ הוּא וַדַּאי. אֶת הַכֹּל וַדַּאי. עָשָׂה יָפֶה בְּעִתּוֹ, זֶה עִם זֶה, שֶׁלֹּא יִתְעָרְבוּ אֲחֵרִים בֵּינֵיהֶם. בְּעִתּוֹ מַמָּשׁ, וְלֹא בְּאַחֵר. מִשּׁוּם כָּךְ אַזְהָרָה לְאַהֲרֹן, וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. אֲבָל בַּמָּה יִכָּנֵס? בְּזֹאת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ.

רִבִּי אֶלְעָזָר הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי אָבִיו. אָמַר לוֹ, כָּתוּב בַּעֲדַת קֹרַח, וַיֵּאָבְדוּ מִתּוֹךְ הַקָּהָל. מַה זֶּה וַיֵּאָבְדוּ? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, (במדבר טז) וְהַאֲבַדְתִּי אֶת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִקֶּרֶב עַמָּהּ. (כָּתוּב בִּבְנֵי אַהֲרֹן, (שם י) וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמֻתוּ. וְכָתוּב בַּעֲדַת קֹרַח, וְאֵשׁ יָצְאָה מֵאֵת ה' וַתֹּאכַל אֶת הַחֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם אִישׁ. הֲיַעֲלֶה בְּדַעְתְּךָ שֶׁשְּׁקוּלִים אֵלֶּה כְּאֵלֶּה?!) אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שׁוֹנִים בְּנֵי אַהֲרֹן, שֶׁלֹּא כָתוּב בָּהֶם אֲבֵדָה

דִּכְתִיב בְּהוּ, וְיֹאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקָּהָל. וּכְתִיב, (במדבר יז) הֵן גָּוַעְנוּ אָבַדְנוּ כֻּלָּנוּ אָבַדְנוּ. לְאַכְלְלָא אִינּוּן דְּאַקְרִיבוּ קְטֹרֶת בּוּסְמִין, מָאתָן וְחַמְשִׁין, דְּאִתְאֲבִידוּ וַדַּאי, וְאִלֵּין לָא אִתְאֲבִידוּ.

אָמַר לֵיהּ כְּתִיב, וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. וּכְתִיב, בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. כֵּיוָן דְּאָמַר, וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת, אֲמַאי לָא כְתִיב, בְּמָה זִמְנָא יֵיעוּל. אָמַר לֵיהּ (רבי) אֶלְעָזָר, הָא אִתְּמַר, וּמִלָּה חַד הוּא, וְזִמְנָא חַד הוּא הֲווֹ יַדְעֵי כַּהֲנֵי. אֲבָל עַל מַה דְּחָאבוּ בְנוֹי, בָּעָא לְאַזְהָרָא הָכָא, וְהָא אִתְּמַר. אָמַר לֵיהּ, וַאֲנָא הָכִי סָבִירְנָא, וּבְגִין לְאִתְיַישְׁבָא מִלָּה בְעֵינָא.

אָמַר לֵיהּ, אֶלְעָזָר בְּרִי תָּא חֲזֵי, כָּל קַרְבְּנִין וְכָל עִלָּוָון, נַיְיחָא הוּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲבָל

לשון הקודש

כְּאוֹתָם שֶׁל עֲדַת קֹרַח שֶׁכָּתוּב בָּהֶם, וַיֹּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקָּהָל, וְכָתוּב (במדבר יז) הֵן גָּוַעְנוּ אָבַדְנוּ כֻּלָּנוּ אָבָדְנוּ. לְהַכְלִיל אֶת אוֹתָם שֶׁהִקְרִיבוּ קְטֹרֶת בְּשָׂמִים, מָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים שֶׁאָבְדוּ וַדַּאי, וְאֵלֶּה (נדב ואבידוא) לֹא אָבְדוּ.

אָמַר לוֹ, כָּתוּב וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. וְכָתוּב בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. כֵּיוָן שֶׁאָמַר וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת, לָמָּה לֹא כָתוּב בְּאֵיזֶה זְמַן יִכָּנֵס? אָמַר לוֹ (רבי) אֶלְעָזָר, הֲרֵי נֶאֱמַר, וְדָבָר אֶחָד הוּא, וּזְמַן אֶחָד הוּא שֶׁיָּדְעוּ הַכֹּהֲנִים. אֲבָל עַל מַה שֶׁחָטְאוּ בָנָיו רָצָה לְהַזְהִיר כָּאן, וַהֲרֵי זֶה נִתְבָּאֵר. אָמַר לוֹ, וַאֲנִי כָּךְ סָבַרְתִּי, וּכְדֵי לְיַשֵּׁב אֶת הַדָּבָר רָצִיתִי.

אָמַר לוֹ, אֶלְעָזָר בְּנִי, בֹּא רְאֵה, כָּל

לָא הָוָה נַיְיחָא, כְּמָה דְהַאי קְטֹרֶת, דִּקְטֹרֶת מְעַלְיָא מִכֹּלָּא. וּבְגִין כָּךְ, הֲווֹ מַעֲלִין לֵיהּ לְגוֹ בְּגוֹ, בִּלְחִישׁוּ. וְהָא אִתְּמַר. וּבְגִין כָּךְ, לָא אִתְעֲנָשׁוּ כָּל בְּנֵי נָשָׁא בִּשְׁאָר קָרְבְּנִין וְעִלָּוָון כְּמוֹ בַּקְּטֹרֶת, דְּכָל פּוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָכָא אִתְקְטַר וְאִתְקְשַׁר יַתִּיר מִכֹּלָּא. וְעַל דָּא אִקְרֵי קְטֹרֶת. וְהָא אִתְּמַר, (משלי כז) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב.

פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְדָרַשׁ, (שיר השירים א) לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים וְגוֹ'. הַאי קְרָא אִסְתַּכַּלְנָא בֵּיהּ, וְהָכִי הוּא. לְרֵיחַ, מָאי רֵיחַ. רֵיחַ דִּקְטֹרֶת דְּאִיהוּ דְקִיקָא וּמְעַלְיָא וּפְנִימָאָה מִכֹּלָּא, וְכַד סָלִיק הַהוּא רֵיחַ לְאִתְקַשְׁרָא, בְּהַהוּא מְשַׁח רְבוּת דְּנַחֲלֵי מַבּוּעָא, אִתְּעָרוּ דָא בְדָא וְאִתְקְטָרוּ כַּחֲדָא. וּכְדֵין אִינּוּן מִשְׁחָן טָבָאן לְאַנְהָרָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים.

לשון הקודש

הַקָּרְבָּנוֹת וְכָל הָעוֹלוֹת נַחַת הֵם לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲבָל לֹא הָיְתָה נַחַת כְּמוֹ הַקְּטֹרֶת הַזּוֹ, שֶׁהַקְּטֹרֶת הִיא מְעֻלָּה מֵהַכֹּל, וּמִשּׁוּם כָּךְ הָיוּ מַכְנִיסִים אוֹתָהּ לִפְנֵי וְלִפְנִים בְּלַחַשׁ, וַהֲרֵי זֶה נִתְבָּאֵר. וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא נֶעֱנְשׁוּ כָּל בְּנֵי הָאָדָם בִּשְׁאָר הַקָּרְבָּנוֹת וְהָעוֹלוֹת כְּמוֹ בַּקְּטֹרֶת, שֶׁכָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּאן נִקְשֶׁרֶת וְנִקְטֶרֶת יוֹתֵר מֵהַכֹּל, וְלָכֵן נִקְרֵאת קְטֹרֶת. וַהֲרֵי נֶאֱמַר, (משלי כז) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב.

פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְדָרַשׁ, (שיר א) לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים וְגוֹ'. בַּפָּסוּק הַזֶּה הִסְתַּכַּלְתִּי, וְכָךְ הוּא: לְרֵיחַ, מַה זֶּה לְרֵיחַ? רֵיחַ הַקְּטֹרֶת שֶׁהוּא דַּק וּמְעֻלֶּה וּפְנִימִי מֵהַכֹּל, וּכְשֶׁעוֹלֶה אוֹתוֹ הָרֵיחַ לְהִתְקַשֵּׁר

וּכְדֵין אִתְּרַק מִשְׁחָא מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, בְּאִינּוּן דַּרְגִּין דְּאִקְרוּן שְׁמָא קַדִּישָׁא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ. מָאי עֲלָמוֹת. כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא עֲלָמוֹת, עוֹלָמוֹת מַמָּשׁ, דָּבָר אַחֵר עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים מו) עַל עֲלָמוֹת שִׁיר. וְכֹלָּא חַד.

וּבְסִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא כְּתִיב, מָאי עוֹלָמוֹת. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (משלי לא) וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק (דף נ"ט ע"א) לְנַעֲרוֹתֶיהָ. נַעֲרוֹתֶיהָ הֲנֵי עֲלָמוֹת, אֲהֵבוּךָ, לְבָרְכָא שְׁמָךָ, וּלְזַמְּרָא קַמָּךְ, וּמִתַּמָּן אִשְׁתַּכְּחָן בִּרְכָאן בְּכֻלְּהוּ תַּתָּאֵי, וּמִתְבָּרְכִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין.

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחָה שֶׁל הַנְּחָלִים הַנּוֹבְעִים, מִתְעוֹרְרִים זֶה עִם זֶה וְנִקְשָׁרִים כְּאֶחָד. וְאָז הֵם שְׁמָנִים טוֹבִים לְהָאִיר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים.

וְאָז מוּרָק שֶׁמֶן מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה בְּאוֹתָן הַדְּרָגוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ. מַה זֶּה עֲלָמוֹת? כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ עוֹלָמוֹת, עוֹלָמוֹת מַמָּשׁ. דָּבָר אַחֵר עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מו) עַל עֲלָמוֹת שִׁיר, וְהַכֹּל אֶחָד.

וּבְסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא כָּתוּב, מַה זֶּה עֲלָמוֹת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי לא) וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ. נַעֲרֹתֶיהָ אֵלּוּ הָעֲלָמוֹת. אֲהֵבוּךָ, לְבָרֵךְ אֶת שִׁמְךָ וּלְזַמֵּר לְפָנֶיךָ, וּמִשָּׁם יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת בְּכָל הַתַּחְתּוֹנִים, וּמִתְבָּרְכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

דָּבָר אַחֵר עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ. שֶׁפִּיר הוּא מָאן דְּאָמַר. עַל מָוֶת אֲהֵבוּךָ, דְּהָא בְּמִלָּה דָּא מָארֵיהוֹן דְּדִינִין אִתְבַּסְּמָן, וּבְגִין דְּהַאי קְטֹרֶת, אִתְקְטַר בְּמִשְׁחָא דִלְעֵילָא יַתִּיר, אִתְחֲשָׁב קָמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִכָּל קָרְבְּנִין וְעִלָּוָון. אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אֲנָא כִּקְטֹרֶת, וְאַנְתְּ כְּמִשְׁחָא, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה וְגוֹ'. נָרוּצָה: כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ. אֲנָא וְכָל אוּכְלוּסִין, דְּהָא כֻּלְּהוּ בִּי אֲחִידָן, וְעַל דָּא מָשְׁכֵנִי, דְּהָא בִּי תַלְיָין.

הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו. אִם יֵיעוּל לִי מַלְכָּא בְּאִדָּרוֹי, נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, אֲנָא וְכֻלְּהוּ אוּכְלוּסִין. תָּאנָא, כֻּלְּהוּ אוּכְלוּסִין, בְּשַׁעֲתָא דִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל חַדָּאת וּמִתְבָּרְכָא, כֻּלְּהוּ חַדָּאן, וְדִינָא לָא שַׁרְיָא כְּדֵין בְּעָלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים צו) יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ.

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ – יָפֶה הוּא מִי שֶׁאָמַר, עַל מָוֶת אֲהֵבוּךָ. שֶׁהֲרֵי בַּדָּבָר הַזֶּה בַּעֲלֵי הַדִּינִים מִתְבַּשְּׂמִים, וּבִשְׁבִיל שֶׁהַקְּטֹרֶת הַזּוֹ נִקְשֶׁרֶת בַּשֶּׁמֶן שֶׁלְּמַעְלָה יוֹתֵר, נֶחְשֶׁבֶת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת וְהָעוֹלוֹת. אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל: אֲנִי כִּקְטֹרֶת וְאַתָּה כְּשֶׁמֶן, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה וְגוֹ'. נָרוּצָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ, אֲנִי וְכָל הָאוּכְלוּסִים, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם אֲחוּזִים בִּי, וְלָכֵן מָשְׁכֵנִי, שֶׁהֲרֵי בִּי הֵם תְּלוּיִים.

הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו. אִם יַכְנִיס אוֹתִי לַחֲדָרָיו, נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, אֲנִי וְכָל הָאוּכְלוּסִים. שָׁנִינוּ, כָּל הָאוּכְלוּסִים בְּשָׁעָה שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׂמֵחָה וּמִתְבָּרֶכֶת, כֻּלָּם שְׂמֵחִים, וְאָז הַדִּין לֹא

כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרֵיהוֹן. וְתָנֵינָא, מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם, אִי בַּר נָשׁ רָכִיב עַל סוּסְיָא דִּילֵיהּ, בַּר קַטְלָא הוּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַרְכִּיב אֵלִיָּהוּ עַל דִּילֵיהּ, דִּכְתִיב, (מלכים ב ב) וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם וְגוֹ'. הָכָא מָאי כְּתִיב, וְלֹא יָמוּת כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַיְילֵיהּ לְמֹשֶׁה בֵּיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות כד) וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן, בְּתוֹךְ הֶעָנָן מַמָּשׁ, כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה ד) וּבָרָא יְיָ' עַל כָּל מְכוֹן הַר צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאֶיהָ עָנָן יוֹמָם וְעָשָׁן. וּכְתִיב, (שמות מ) כִּי עָנָן יְיָ' עַל הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם.

לשון הקודש

שָׁרוּי בָּעוֹלָם. וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים צו) יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ.

כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בִּכְבוֹדָם. וְשָׁנִינוּ, מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם, אִם אָדָם רוֹכֵב עַל סוּסוֹ, הוּא בֶּן מָוֶת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִרְכִּיב אֶת אֵלִיָּהוּ עַל שֶׁלּוֹ, שֶׁכָּתוּב (מלכים–ב ב) וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם וְגוֹ'. כָּאן מַה כָּתוּב? וְלֹא יָמוּת כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִכְנִיסוֹ לְמֹשֶׁה בּוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כד) וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן, בְּתוֹךְ הֶעָנָן מַמָּשׁ, כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (ישעיה ד) וּבָרָא ה' עַל כָּל מְכוֹן הַר צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאֶהָ עָנָן יוֹמָם וְעָשָׁן. וְכָתוּב, (שמות מ) כִּי עֲנַן ה' עַל הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם.

וְתָאנָא, הַאי דִּכְתִיב, (שמות לד) **וַיֵּרֶד יְיָ' בֶּעָנָן. בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת. תָּאנָא, אֲתַר דַּהֲווֹ שָׁרָאן אִינּוּן כְּרוּבֵי, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, כְּרוּבִים עַל אָת הֲווֹ יַתְבִין. וְתָאנָא, תְּלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא אִתְרְחִישׁ נִיסָא, בְּגַדְפַּיְיהוּ. בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְגְּלֵי עָלַיְיהוּ קֻדְשָׁה דְּמַלְכָּא, אִינּוּן מִגַּרְמַיְיהוּ סַלְקִין גַּדְפַּיְיהוּ, וּפַרְסִין לוֹן, וְחַפְּיָין עַל כַּפּוֹרְתָּא. לְבָתָר קְמִיטִין גַּדְפַּיְיהוּ, וְנֶאֱחָזִין בְּגַדְפַּיְיהוּ** (ס"א וְנֶאֱחָזִין בְּגוּפַיְיהוּ) **כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר** (שמות כה) **וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פּוֹרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה, פּוֹרְשֵׂי וְלָא פְּרוּשֵׂי. סוֹכְכִים וְלָא סְכוּכִים. דָּא בְּאָת** (ס"א בְּזֹאת) **הֲווֹ קַיְימֵי וְחַדָּאן בִּשְׁכִינְתָּא.**

אָמַר רִבִּי אַבָּא, מַה בָּעָא הָכָא, כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת. וּכְתִיב בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן, וְהָא כַּהֲנָא לָא חָמֵי לִשְׁכִינְתָּא בְּשַׁעֲתָא כַּד הָוָה עָאל.

לשון הקודש

וְלָמַדְנוּ, מַה שֶּׁכָּתוּב (שם לד) וַיֵּרֶד ה' בֶּעָנָן. בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת. לָמַדְנוּ, מָקוֹם שֶׁהָיוּ שׁוֹרִים הַכְּרוּבִים הַלָּלוּ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁהַכְּרוּבִים עַל אוֹת הָיוּ יוֹשְׁבִים. וְלָמַדְנוּ, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם הִתְרַחֵשׁ גַּם בְּכַנְפֵיהֶם. בְּשָׁעָה שֶׁהִתְגַּלְּתָה עֲלֵיהֶם קְדֻשַּׁת הַמֶּלֶךְ, הֵם מֵעַצְמָם הָיוּ מַעֲלִים כַּנְפֵיהֶם וּפוֹרְשִׂים אוֹתָם וּמְכַסִּים עַל הַכַּפֹּרֶת. אַחַר כָּךְ סוֹגְרִים כַּנְפֵיהֶם וְנֶאֱחָזִים בְּכַנְפֵיהֶם (וְנֶאֱחָזִים בְּגוּפָם), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם כה) וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה. פֹּרְשֵׂי וְלֹא פְּרוּשֵׂי. סֹכְכִים וְלֹא סְכוּכִים. זֶה בְּאוֹת (בְּזֹאת) הָיוּ עוֹמְדִים וּשְׂמֵחִים עִם הַשְּׁכִינָה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מָה רָצָה כָּאן, כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת, וְכָתוּב בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן, וַהֲרֵי הַכֹּהֵן אֵינוֹ רוֹאֶה אֶת הַשְּׁכִינָה בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָס? אֶלָּא עָנָן הָיָה

אֶלָּא עֲנָנָא הֲוָה נָחִית, וְכַד הֲוָה נָחִית מָטָא עַל הַאי כַּפֹּרֶת, וּמִתְעָרִין גַּדְפַּיְיהוּ דִּכְרוּבִין, וְאַקְשֵׁי לְהוּ וְאַמְרֵי שִׁירָתָא.

וּמַה שִׁירָתָא אַמְרֵי (תהלים צו) כִּי גָדוֹל יְיָ' וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל כָּל אֱלֹהִים. הַאי כַּד סַלְקֵי גַּדְפַּיְיהוּ. בְּשַׁעֲתָא דְפַרְסִין לְהוּ אַמְרֵי, (תהלים צו) כִּי כָל אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיְיָ' שָׁמַיִם עָשָׂה. כַּד חַפְיָין עַל כַּפּוֹרְתָא, אַמְרֵי, (תהלים צח) לִפְנֵי יְיָ' כִּי בָא לִשְׁפּוֹט אֵת הָאָרֶץ יִשְׁפּוֹט תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים.

וְקַלְהוֹן הֲוָה שָׁמַע כַּהֲנָא בְּמַקְדְּשָׁא, כְּדֵין שַׁוֵּי קְטֹרֶת בְּאַתְרֵיהּ, וְאִתְכְּוֵון בְּמָה דְאִתְכַּוֵּון, בְּגִין דְּיִתְבָּרֵךְ כֹּלָּא (וְקַלֵּהוֹן). וְגַדְפֵּי כְרוּבְיָיא, סַלְקִין וְנַחְתִּין, וְזַמְּרֵי שִׁירָתָא, מְחַפְּיָין לְכַפּוֹרְתָא וְסַלְקֵי לְהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב סוֹכְכִים. סוֹכְכִים דַּיְיקָא

לשון הקודש

יוֹרֵד, וּכְשֶׁהָיָה יוֹרֵד, מַגִּיעַ עַל הַכַּפֹּרֶת הַזֹּו וּמִתְעוֹרְרִים כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים, וּמַקִּישִׁים בָּהֶם וְאוֹמְרִים שִׁירָה.

וְאֵיזוֹ שִׁירָה אוֹמְרִים? (תהלים צו) כִּי גָדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל כָּל אֱלֹהִים. זֶה כְּשֶׁמַּעֲלִים אֶת כַּנְפֵיהֶם. וּכְשָׁעָה שֶׁפּוֹרְשִׁים אוֹתָן, אוֹמְרִים, כִּי כָל אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַה' שָׁמַיִם עָשָׂה. כְּשֶׁמְּכַסִּים עַל הַכַּפֹּרֶת, אוֹמְרִים, לִפְנֵי ה' כִּי בָא לִשְׁפּוֹט הָאָרֶץ יִשְׁפּוֹט תֵּבֵל בְּצֶדֶק, וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים.

וְקוֹלוֹתֵיהֶם הָיָה שׁוֹמֵעַ הַכֹּהֵן בַּמִּקְדָּשׁ, אָז שָׂם קְטֹרֶת בִּמְקוֹמָהּ, וּמִתְכַּוֵּן בַּמָּה שֶׁמִּתְכַּוֵּן, כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרֵךְ הַכֹּל (וְקוֹלוֹתֵיהֶם). וְכַנְפֵי הַכְּרוּבִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים, וְשָׁרִים שִׁירִים, מְכַסִּים לַכַּפֹּרֶת וּמַעֲלִים לָהֶם. זֶהוּ

וּמִנָּא לָן דְּקַלֵּהוֹן אִשְׁתְּמַע, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (יחזקאל א) **וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל וְגוֹ'.**

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, **וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים. מַהוּ בְּמֵישָׁרִים. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ, לְאַכְלְלָא תְּרֵין כְּרוּבִין, דְּכַר וְנוּקְבָא, מֵישָׁרִים וַדָּאי. וְעַל דָּא, וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים. וּכְתִיב,** (במדבר ז) **וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִדַּבֵּר אֵלָיו מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים וַיְדַבֵּר אֵלָיו. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, מִכָּאן אוֹלִיפְנָא דִּבְכָל אֲתַר דְּלָא אִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא, לָאו כְּדַאי לְמֵחֱמֵי אַפֵּי שְׁכִינְתָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (תהלים קמ) **יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ, וְתָנֵינָן, כְּתִיב,** (דברים לב) **צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא, דְּכַר וְנוּקְבָא, אוֹף הָכָא כְּרוּבִים דְּכַר וְנוּקְבָא. וְעָלַיְיהוּ כְּתִיב,** (תהלים צט) **אַתָּה כוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים. וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים. וּכְגוּנֵי כַּךְ,** (שמות כה) **וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו, וְהָא אוֹקִימְנָא.** (דף נ"ט ע"ב).

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב סֹכְכִים. סֹכְכִים דַּוְקָא. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁקְּלוֹתֵיהֶם נִשְׁמָעִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל א) וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים. מַהוּ בְּמֵישָׁרִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ – לְהַכְלִיל שְׁנֵי כְּרוּבִים, זָכָר וּנְקֵבָה, מֵישָׁרִים וַדַּאי. וְעַל זֶה, וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים. וְכָתוּב, (במדבר ז) וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִדַּבֵּר אֵלָיו (וְגוֹ') מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים וַיְדַבֵּר אֵלָיו. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁלֹּא נִמְצָא זָכָר וּנְקֵבָה, אֵינוֹ כְּדַאי לִרְאוֹת פְּנֵי שְׁכִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קמ) יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ, וְשָׁנִינוּ, כָּתוּב (דברים לב) צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא, זָכָר וּנְקֵבָה, אַף כָּאן כְּרוּבִים זָכָר וּנְקֵבָה. וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב, (תהלים צט) אַתָּה כוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים. וְעַמִּים

תַּנְיָא אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, זִמְנָא חָדָא, הָוָה צְרִיכָא עַלְמָא לְמִטְרָא, אָתוּ לְקָמֵיהּ (ס"א אָזְלוּ לְגַבֵּיהּ) דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, רִבִּי יֵיסָא וְרִבִּי חִזְקִיָּה וּשְׁאָר חַבְרַיָּיא. אַשְׁכְּחוּהוּ דְּהָוָה אָזִיל לְמֵחֱמֵי, לְרִבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר, הוּא וְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ. כֵּיוָן דְּחָמָא לוֹן, פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קלג) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד. מָאי שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד.

כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו, בְּשַׁעֲתָא דַּהֲווֹ חַד בְּחַד מַשְׁגִּיחִין אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, כְּתִיב, מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים. וְכַד מְהַדֵּר דְּכוּרָא אַנְפּוֹי מִן נוּקְבָא, וַוי לְעָלְמָא. כְּדֵין כְּתִיב, (משלי יג) וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. בְּלֹא מִשְׁפָּט וַדַּאי, וּכְתִיב, (תהלים פט) צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ, דְּלָא אָזִיל דָּא בְּלָא

לשון הקודש

בְּמֵישָׁרִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ, (שמות כה) וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

שָׁנִינוּ שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, פַּעַם אַחַת הָיָה צָרִיךְ הָעוֹלָם לְמָטָר, בָּאוּ לִפְנֵי (הֵלְכוּ אֵצֶל) רַבִּי שִׁמְעוֹן רַבִּי יֵיסָא וְרַבִּי חִזְקִיָּה וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים. מְצָאוּהוּ שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ לִרְאוֹת אֶת רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר, הוּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתָם, פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קלג) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד. מַה זֶּה שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד?

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו. בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ אֶחָד עִם אֶחָד, מַשְׁגִּיחִים פָּנִים בְּפָנִים, כָּתוּב מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים. וּכְשֶׁהַזָּכָר מַחֲזִיר פָּנָיו מִן הַנְּקֵבָה – אוֹי לָעוֹלָם, שֶׁאָז כָּתוּב, (משלי יג) וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. בְּלֹא מִשְׁפָּט וַדַּאי. וְכָתוּב (תהלים פט) צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ, שֶׁלֹּא

דָּא, וְכַד מִשְׁפָּט, מִתְרַחֵק מִצֶּדֶק, וַוי לְעָלְמָא. (כְּדֵין כְּתִיב, (משלי יג) וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט).

וְהַשְׁתָּא חֲמֵינָא, דְּאַתּוּן אֲתִיתוּן, עַל דִּדְכוּרָא לָא שַׁרְיָא בְּנוּקְבָא, אָמַר, אִי לְדָא אֲתִיתוּן גַּבָּאי תִּיבוּ. דְּהַאי יוֹמָא אִסְתַּכַּלְנָא, דְּיִתְהַדָּר כֹּלָּא לְמִשְׁרֵי אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. וְאִי לְאוֹרַיְיתָא אֲתִיתוּן, שָׁרוּ גַּבָּאי. אָמְרוּ לֵיהּ, לְכֹלָּא, קָא אֲתֵינָא לְגַבֵּי דְּמוֹר, יִשְׁתְּמִיט חַד מִינָּן, לְבַשְׂרָא לַאֲחָנָא, שְׁאַר חַבְרַיָּיא, וַאֲנָן נֵתִיב לְקָמֵיהּ דְּמוֹר.

עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי, פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים א) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלָיִם וְגוֹ'. אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁחוֹרָה אֲנִי בְּגָלוּתָא, וְנָאוָה אֲנִי בְּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, דְּאַף עַל גַּב דְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא לָא שַׁבְקֵי לוֹן. כְּאָהֳלֵי קֵדָר,

לשון הקודש

הוֹלְכִים זֶה בְּלִי זֶה. וּכְשֶׁמִּשְׁפָּט מִתְרַחֵק מִצֶּדֶק – אוֹי לָעוֹלָם. (אָז כָּתוּב (משלי יג) וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט).

וְעַכְשָׁו רָאִיתִי שֶׁאַתֶּם בָּאתֶם עַל שֶׁהַזָּכָר לֹא שׁוֹרֶה עִם הַנְּקֵבָה. אָמַר, אִם לְשֵׁם זֶה בָּאתֶם אֵלַי – שְׁבוּ, שֶׁהֲרֵי הַיּוֹם הִסְתַּכַּלְתִּי, שֶׁיַּחֲזֹר הַכֹּל פָּנִים בְּפָנִים לִשְׁרוֹת. וְאִם לַתּוֹרָה בָּאתֶם – שְׁבוּ לְפָנַי. אָמְרוּ לוֹ, לַכֹּל בָּאנוּ לִפְנֵי מוֹרֵנוּ, יִשְׁתַּמֵּט אֶחָד מֵאִתָּנוּ לְבַשֵּׂר לְאַחֵינוּ שְׁאָר הַחֲבֵרִים, וְאָנוּ נֵשֵׁב לִפְנֵי מוֹרֵנוּ.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּתַח וְאָמַר, (שיר א) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלָיִם וְגוֹ'. אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: שְׁחוֹרָה אֲנִי בַּגָּלוּת, וְנָאוָה אֲנִי בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, אֵין עוֹזְבִים אוֹתָם. כְּאָהֳלֵי קֵדָר, שֶׁאוֹתָם בְּנֵי קְטוּרָה (הָרִים)

דְּאִינּוּן בְּנֵי קְטוּרָה (ס"א טוּרַיָּא), דְּאִתְקַדְּרוּ אַנְפֵּיהוּ תְּדִירָא, וְעִם כָּל דָּא כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, כְּהַהוּא חֵיזוּ שְׁמַיָּא לְמִדְכֵּי, דִּכְתִיב, (תהלים קד) נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה.

אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת. מָאי טַעְמָא (ס"א אֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת בְּגִין שֶׁשְּׁזָפַתְנִי) אַל תִּרְאוּנִי, בְּגִין שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת. שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ, דְּלָא אִסְתָּכַּל בִּי שִׁמְשָׁא, לְאַנְהָרָא לִי כְּדְקָא יֵאוֹת. יִשְׂרָאֵל מַה אִינּוּן אַמְרִין. בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי. מָאן אִינּוּן בְּנֵי אִמִּי, אִלֵּין רַבְּרְבִין מִמָּנָן תְּרִיסִין עַל שְׁאַר עַמִּין.

דָּבָר אַחֵר, בְּנֵי אִמִּי מַמָּשׁ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ וְגוֹ'. וְכַד הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ, שָׁמוּנִי נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּכַרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי. וְתָנֵינָן, בְּנֵי אִמִּי וַדָּאי אִסְתְּכָמוּ עָלַי, כְּלוֹמַר, כַּד אִתְעָדֵי אֶרֶץ,

לשון הקודש

שֶׁמְּקַדְּמִים פְּנֵיהֶם תָּמִיד, וְעִם כָּל זֶה – כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, כְּאוֹתוֹ מַרְאֵה הַשָּׁמַיִם לְטַהֵר, שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה.

אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת. מָה הַטַּעַם (אֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת מִשּׁוּם שֶׁזְּזָפַתְנִי) אַל תִּרְאֻנִי? מִשּׁוּם שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת. שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁלֹּא הִסְתַּכֵּל עָלַי הַשֶּׁמֶשׁ לְהָאִיר לִי כָּרָאוּי. וּמַה יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים? בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי. מִי הֵם אוֹתָם בְּנֵי אִמִּי? אֵלּוּ הַמְּמֻנִּים הַגְּדוֹלִים הַמְּגִנִּים עַל שְׁאָר הָעַמִּים.

דָּבָר אַחֵר, בְּנֵי אִמִּי מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ וְגוֹ'. וּכְשֶׁהִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ, שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים. מָה הַטַּעַם? שֶׁכַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטַרְתִּי. וְשָׁנִינוּ, בְּנֵי אִמִּי וַדַּאי

מִשָּׁמַיִם, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, דִּכְתִיב, (שמות ב) וַתֵּתַצַּב אֲחוֹתוֹ מֵרָחוֹק.

וְהָכָא אִתְמַר וַדַּאי, הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד. וּבְהוּ אוֹקִימְנָא (נ"א וְהָכָא אוֹקִימְנָא), גַּם יָחַד. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ויקרא כו) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם, שֶׁבֶת אַחִים בִּכְלַל, כֵּיוָן דִּכְתִיב, גַּם, לְאַכְלְלָא כָּל אִינּוּן דִּלְעֵילָא, דְּכָל שׁוּלְטָנוּתָא בְּהַהוּא אֲתַר אִשְׁתְּכַח.

דָּבָר אַחֵר. הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים וְגוֹ'. אִלֵּין אִינּוּן חַבְרַיָּיא, בְּשַׁעֲתָא דְּאִינּוּן יַתְבִין כַּחֲדָא, וְלָא מִתְפָּרְשָׁן דָּא מִן דָּא. בְּקַדְמִיתָא אִתְחֲזוּן גּוּבְרֵי מַגִּיחֵי קְרָבָא, דְּבָעוּ לְקַטְלָא דָא לְדָא. לְבָתָר, אִתְחֲדָרוּ בִּרְחִימוּתָא דְּאַחְוָה. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַהוּ אוֹמֵר, הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד.

לשון הקודש

הִסְכִּימוּ עָלַי, כְּלוֹמַר, כְּשֶׁפָּרָה אֶרֶץ מִשָּׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב (שמות ב) וַתֵּתַצַּב אֲחוֹתוֹ מֵרָחֹק.

וְכָאן נֶאֱמַר וַדַּאי, הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד. וּבָהֶם בֵּאַרְנוּ (וְכָאן בֵּאַרְנוּ), גַּם יָחַד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כו) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם, שֶׁבֶת אַחִים בִּכְלָל, כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב גַּם, לְהַכְלִיל כָּל אוֹתָם שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁכָּל הַשִּׁלְטוֹן נִמְצָא בְּאוֹתוֹ מָקוֹם.

דָּבָר אַחֵר הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים וְגוֹ' – אֵלּוּ אוֹתָם הַחֲבֵרִים בְּשָׁעָה שֶׁהֵם יוֹשְׁבִים כְּאֶחָד וְלֹא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה, בַּהַתְחָלָה הֵם נִרְאִים אֲנָשִׁים עוֹרְכֵי קְרָב שֶׁרוֹצִים לַהֲרֹג זֶה אֶת זֶה. אַחַר כָּךְ חוֹזְרִים לְאַהֲבָה וְאַחְוָה. מָה אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא?

גַּם, לְאַכְלְלָא עִמְּהוֹן שְׁכִינְתָּא. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָצִית לְמִלּוּלַיְיהוּ, וְנִיחָא לֵיהּ וְחַדֵּי בְּהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מלאכי ג) אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְיָ' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב יְיָ' וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו וְגוֹ'.

וְאַתּוּן חַבְרַיָּיא דְּהָכָא, כְּמָה דַּהֲוֵיתוּן בַּחֲבִיבוּתָא בִּרְחִימוּתָא, מִקַּדְמַת דְּנָא, הָכִי נָמֵי, מִכָּאן וּלְהָלְאָה לָא תִתְפָּרְשׁוּן דָּא מִן דָּא, עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַדֵּי עִמְּכוֹן, וְיִקְרֵי עָלַיְיכוּ שְׁלָם. וְיִשְׁתְּכַּח בְּגִינֵיכוֹן שְׁלָמָא בְּעָלְמָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קכב) לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָא שָׁלוֹם בָּךְ.

אָזְלוּ. עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי, מָטוּ לְבֵי רִבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר. נָפַק רִבִּי פִּנְחָס, וּנְשָׁקֵיהּ. אָמַר, זָכֵינָא לְנַשְׁקָא שְׁכִינְתָּא. זַכָּאָה חוּלָקִי אַתְקִין לְהוּ

לשון הקודש

הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד. גַּם – לְהַכְלִיל עִמָּהֶם שְׁכִינָה. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַקְשִׁיב לְדִבְרֵיהֶם, וְיֵשׁ לוֹ נַחַת וְשָׂמֵחַ בָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלאכי ג) אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב ה' וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו וְגוֹ'.

וְאַתֶּם הַחֲבֵרִים שֶׁל כָּאן, כְּמוֹ שֶׁהֱיִיתֶם בַּחֲבִיבוּת וְאַהֲבָה מִקֹּדֶם לָכֵן, כָּךְ גַּם מִכָּאן וָהָלְאָה לֹא תִפָּרְדוּ זֶה מִזֶּה, עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׂמַח עִמָּכֶם, יִקָּרֵא עֲלֵיכֶם שָׁלוֹם, וְיִמָּצֵא בִּגְלַלְכֶם שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (תהלים קכב) לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָא שָׁלוֹם בָּךְ.

הָלְכוּ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הִגִּיעוּ לְבֵית רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר. יָצָא רַבִּי פִּנְחָס

טִיקְלֵי דְעַרְסֵי, קַפְּטוּרֵי דְקִילְטָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אוֹרַיְיתָא לָא בָעֵי הָכִי, אַעְבָּר לְהוֹן, וְיָתִיבוּ. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, עַד לָא נֵיכוּל, נִשְׁמַע מִמָּאֲרֵיהּ דְּאוֹרַיְיתָא מִלָּה. דְּהָא רִבִּי שִׁמְעוֹן כָּל מִלּוֹי בְּאִתְגַּלְיָיא אִינּוּן, אִיהוּ גַּבְרָא דְּלָא דָחִיל מֵעֵילָא וְתַתָּא, לְמֵימַר לוֹן, לָא דָחִיל מֵעֵילָא, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתָּכַּם (דף ס' ע"א) בֵּיהּ, לָא דָחִיל מִתַּתָּא, כְּאַרְיֵה דְּלָא דָחִיל מִבְּנֵי עָנָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, אֶלְעָזָר קוּם בְּקִיּוּמָךְ, וְאֵימָא מִלָּה חַדְתָּא, לְגַבֵּי דְרִבִּי פִּנְחָס וּשְׁאָר חַבְרַיָּיא.

קָם רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, וַיְדַבֵּר יְיָ' אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן וְגוֹ'. הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, דְּאִתְחֲזֵי דְיַתִּירָא אִיהוּ. דְּהָא כְתִיב בַּתְרֵיהּ, וַיֹּאמֶר יְיָ' אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אָחִיךָ.

לשון הקודש

וּנְשָׁקוֹ. אָמַר, זָכִיתִי לְנַשֵּׁק אֶת הַשְּׁכִינָה. אַשְׁרֵי חֶלְקִי. תִּקֵּן לָהֶם מַצְעֵי מִטּוֹת בְּקִשְׁרֵי קְלִיעָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַתּוֹרָה לֹא צְרִיכָה כָּךְ. הֶעֱבִיר אוֹתָם, וְיָשְׁבוּ. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, טֶרֶם שֶׁנֹּאכַל נִשְׁמַע מִבַּעַל הַתּוֹרָה דָּבָר, שֶׁהֲרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל דְּבָרָיו הֵם בְּנִגְלֶה, הוּא אִישׁ שֶׁלֹּא פּוֹחֵד מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה לוֹמַר אוֹתָם. לֹא פּוֹחֵד מִמַּעְלָה, שֶׁהַרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִסְכִּים עַל יָדוֹ. וְלֹא פּוֹחֵד מִמַּטָּה, כְּמוֹ אַרְיֵה שֶׁלֹּא פּוֹחֵד מִבְּנֵי הַצֹּאן. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, עֲמֹד בִּמְקוֹמְךָ וֶאֱמֹר דָּבָר חָדָשׁ אֶל רַבִּי פִּנְחָס וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים.

קָם רַבִּי אֶלְעָזָר, פָּתַח וְאָמַר, וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן וְגוֹ'. בַּפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, שֶׁנִּרְאֶה שֶׁהוּא מְיֻתָּר, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב אַחֲרָיו, וַיֹּאמֶר ה' אֶל

מִכָּאן שֵׁירוּתָא דְּפַרְשְׁתָּא, הַאי קְרָא דִּלְעֵילָא, מָאי הוּא, דִּכְתִיב, וַיְדַבֵּר יְיָ׳ אֶל מֹשֶׁה. מָאי הוּא דְּאָמַר לֵיהּ, וּלְבָתַר וַיֹּאמֶר יְיָ׳ אֶל מֹשֶׁה.

אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב קְטֹרֶת בּוֹסְמִין לְאַהֲרֹן, בָּעָא, דְּלָא יִשְׁתַּמֵּשׁ בֵּיהּ בְּחַיָּיוֹי בַּר נָשׁ אַחֲרָא. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּאַהֲרֹן אַסְגֵּי שְׁלָמָא בְּעָלְמָא. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַתְּ בָּעֵי לְאַסְגָּאָה שְׁלָמָא בְּעָלְמָא, עַל יְדָךְ יִסְגֵּי שְׁלָמָא לְעֵילָא, הָא קְטֹרֶת בּוֹסְמִין, יְהֵא מָסוּר בִּידָךְ מִכָּאן וּלְהָלְאָה, וּבְחַיֶּיךָ לָא יִשְׁתַּמֵּשׁ בֵּיהּ בַּר נָשׁ אַחֲרָא. נָדָב וַאֲבִיהוּא אַקְדִימוּ בְּחַיֵּי דְּאָבוּהוֹן, לְאַקְרָבָא מַה דְּלָא אִתְמְסַר לְהוּ. וּמִלָּה דָא, גָּרִים לְהוֹן דְּטָעוּ בֵּיהּ.

לשון הקודש

מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אָחִיךָ. מִכָּאן רֵאשִׁית הַפָּרָשָׁה, הַפָּסוּק הַזֶּה שֶׁלְּמַעְלָה מַה הוּא, שֶׁכָּתוּב וַיְדַבֵּר ה׳ אֶל מֹשֶׁה? מַה הוּא שֶׁאָמַר לוֹ, וְאַחַר כָּךְ וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל מֹשֶׁה?

אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן קְטֹרֶת בְּשָׂמִים לְאַהֲרֹן, רָצָה שֶׁלֹּא יִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּחַיָּיו אָדָם אַחֵר. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאַהֲרֹן מַרְבֶּה שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אַתָּה רוֹצֶה לְהַרְבּוֹת שָׁלוֹם בָּעוֹלָם – עַל יָדְךָ יִרְבֶּה שָׁלוֹם לְמַעְלָה, הֲרֵי קְטֹרֶת הַבְּשָׂמִים תִּהְיֶה מְסוּרָה בְּיָדְךָ מִכָּאן וָהָלְאָה, וּבְחַיֶּיךָ לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ אָדָם אַחֵר. נָדָב וַאֲבִיהוּא הִקְדִּימוּ בְּחַיֵּי אֲבִיהֶם לְהַקְרִיב מַה שֶּׁלֹּא נִמְסַר לָהֶם, וְדָבָר זֶה גָּרַם לָהֶם שֶׁטָּעוּ בּוֹ.

וְתָאנָא, מֹשֶׁה הָוָה מְהַרְהֵר, מָאן גָּרַם לוֹן טָעוּתָא דָא, וַהֲוָה עָצִיב. מַה כְּתִיב, וַיְדַבֵּר יְיָ׳ אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אַהֲרֹן. וּמַה אָמַר לֵיהּ, בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי יְיָ׳ וַיָּמוּתוּ. בְּהַקְרִיבָם לָא כְּתִיב, אֶלָּא בְּקָרְבָתָם. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, דָּא גַּרְמָא לְהוּ, דְּדַחֲקוּ שַׁעֲתָא בְּחַיֵּי אֲבוּהוֹן, וְטָעוּ בָה, וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (ויקרא י) **אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אוֹתָם, אוֹתָם לֹא צִוָּה, אֲבָל לְאַהֲרֹן צִוָּה. וּמַה תְּרֵין בְּנֵי אַהֲרֹן, עַל דְּדָחִיקוּ שַׁעֲתָא בְּחַיֵּי אֲבוּהוֹן גָּרְמוּ לְגַרְמַיְיהוּ כָּל כַּךְ, אֲנָא לְגַבֵּי אַבָּא וְרִבִּי פִּנְחָס וּשְׁאָר חַבְרַיָּיא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אָתָא רִבִּי פִּנְחָס נְשָׁקֵיהּ וּבַרְכֵיהּ.**

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ג) **הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ וְגוֹ׳. הִנֵּה**

לשון הקודש

וְשָׁנִינוּ, מֹשֶׁה הָיָה מְהַרְהֵר מַה גָּרַם לָהֶם אֶת הַטָּעוּת הַזּוֹ, וְהָיָה עָצוּב. מַה כָּתוּב? וַיְדַבֵּר ה׳ אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן. וּמָה אָמַר לוֹ? בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה׳ וַיָּמֻתוּ. בְּהַקְרִיבָם לֹא כָּתוּב, אֶלָּא בְּקָרְבָתָם. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: זֶה גָּרַם לָהֶם – שֶׁדָּחֲקוּ אֶת הַשָּׁעָה בְּחַיֵּי אֲבִיהֶם וְטָעוּ בָהּ, וְהַיְנוּ מַה שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אוֹתָם. אוֹתָם לֹא צִוָּה, אֲבָל לְאַהֲרֹן צִוָּה. וּמַה שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן, עַל שֶׁדָּחֲקוּ אֶת הַשָּׁעָה בְּחַיֵּי אֲבִיהֶם גָּרְמוּ לְעַצְמָם כָּל כָּךְ – אֲנִי כְּלַפֵּי אַבָּא וְרַבִּי פִּנְחָס וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. בָּא רַבִּי פִּנְחָס, נְשָׁקוֹ וּבֵרְכוֹ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (שיר ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ

מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה, מָאי מִטָּתוֹ. דָּא כֶּרְסֵי (נ״א עַרְסָא) יְקָרָא דְּמַלְכָּא, דִּכְתִיב בֵּיהּ, (משלי לא) בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ. שֶׁלִּשְׁלֹמֹה, מַלְכָּא דִּי שְׁלָמָא כֹּלָּא דִּילֵיהּ הוּא. שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ, דְּאִתְאַחֲדָן בְּסִטְרָהָא מִדִּינָא קַשְׁיָא, וְאִקְרוּן, שִׁתִּין פּוּלְסֵי דְּנוּרָא, (ס״א שִׁתִּין מְזַיְּינִין זִיּוּגֵי קַשְׁיָין) דְּהַהוּא נַעַר, אִתְלְבַּשׁ בְּהוּ.

מִימִינֵיהּ, שִׁנְּנָא דְּחַרְבָּא תַּקִּיפָא, מִשְּׂמָאלֵיהּ גּוֹמְרֵי דְּנוּרָא תַּקִּיפָא, דְּמִתְאַחֲדָא בִּגְלִיפּוֹי (ס״א בִּקְלִיפּוֹי), בְּשִׁבְעִין אֶלֶף לַהֲטֵי נוּרָא דְּאַכְלָא, וְאִינּוּן שִׁתִּין מְזַיְּינֵי זִיּוּגֵי קַשְׁיָין, מֵאִינּוּן גְּבוּרָן תַּקִּיפִּן, דְּהַהִיא גְּבוּרָה עִלָּאָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב מִגִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל.

וְתָאנָא, בְּהַאי עַרְסָא, מַה כְּתִיב בָּהּ, וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה, כַּד יַנְקָא מִסִּטְרָא דִימִינָא (ס״א מִסִּטְרָא

לשון הקודש

שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ וְגוֹ׳. הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה, מִי זוֹ מִטָּתוֹ? זֶהוּ כִּסֵּא (מטת) הַכָּבוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (משלי לא) בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ. שֶׁלִּשְׁלֹמֹה, הַמֶּלֶךְ שֶׁכָּל הַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ הוּא. שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ, שֶׁנֶּאֱחָזִים בְּצִדֶּיהָ מִן הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְנִקְרָאִים שִׁשִּׁים מַכּוֹת שֶׁל אֵשׁ (שִׁשִּׁים מְזַיְּנִים בִּכְלֵי זַיִן קָשִׁים) שֶׁאוֹתוֹ נַעַר מִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם.

מִימִינוֹ שְׁנִינוּת הַחֶרֶב הַקָּשָׁה, מִשְּׂמֹאלוֹ גַּחֲלֵי אֵשׁ חֲזָקָה שֶׁאֲחוּזָה בַּחֲקִיקוֹתָיו (בְּמַקְלוֹתָיו) בְּשִׁבְעִים אֶלֶף לַהֲטֵי אֵשׁ אוֹכֶלֶת, וְהֵם שִׁשִּׁים מְזַיְּנִים בִּכְלֵי זַיִן קָשִׁים מֵאוֹתָן גְּבוּרוֹת תַּקִּיפוֹת שֶׁל אוֹתָהּ גְּבוּרָה עֶלְיוֹנָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל.

וְלָמַדְנוּ, בַּמִּטָּה הַזּוֹ מַה כָּתוּב בָּהּ? וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה, כַּאֲשֶׁר יוֹנֶקֶת מִצַּד

דִּדִינָא). וַתְּתֵן טֶרֶף לְבֵיתָהּ. מָאי טֶרֶף, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (מיכה ה) וְטָרַף וְאֵין מַצִּיל. הָדָא הוּא דִכְתִיב כֻּלָּם אֲחוּזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה, זְמִינִין בְּכָל אֲתַר לְמֶעְבַּד דִּינָא, וְאִקְרוּן מָארֵי דִיבָבָא וִילָלָה.

אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים מה) חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר. מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת. הָא אוּקְמוּהָ, מִפַּחְדָּהּ דְּגֵיהִנָּם וְכוּ׳ אֲבָל מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת, כְּלוֹמַר, כָּל דָּא מֵאַן אֲתַר נַטְלִין, מִפַּחַד, מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי פַּחַד, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (בראשית לא) וּפַחַד יִצְחָק הָיָה לִי. וַיִּשָּׁבַע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק. בַּלֵּילוֹת, בְּזִמְנִין דְּאִינּוּן מִתְפַּקְדִין לְמֶעְבַּד דִּינָא.

וְתָאנָא, כְּתִיב (משלי לא) זְמָמָה שָׂדֶה וַתִּקָּחֵהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב מ) וְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה יְשַׂחֲקוּ שָׁם. וְעַל דָּא כְתִיב, (תהלים קד) זֶה הַיָּם גָּדוֹל

לשון הקודש

הַיָּמִין (מצד הַדִּין). וַתְּתֵן טֶרֶף לְבֵיתָהּ. מָה הַטֶּרֶף? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מיכה ה) וְטָרַף וְאֵין מַצִּיל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה, זְמִינִים בְּכָל מָקוֹם לַעֲשׂוֹת דִּין, וְנִקְרָאִים בַּעֲלֵי יְבָבָה וִילָלָה. **אִישׁ** חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מה) חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר. מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת, הֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ מִפַּחְדָּהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם וְכוּ׳. אֲבָל מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת, כְּלוֹמַר, אֶת כָּל זֶה מֵאֵיזֶה מָקוֹם לוֹקְחִים? מִפַּחַד, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא פַּחַד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית לא) וּפַחַד יִצְחָק הָיָה לִי. וַיִּשָּׁבַע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק. בַּלֵּילוֹת, בִּזְמַנִּים שֶׁהֵם מֻנּוּ לַעֲשׂוֹת דִּין.

וְלָמַדְנוּ, כָּתוּב (משלי לא) זְמָמָה שָׂדֶה וַתִּקָּחֵהוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב מ) וְכָל חַיַּת

וּרְחַב יָדַיִם וְגוֹ׳ שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן וְגוֹ׳ כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר. (משלי לא) הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ. מִמֶּרְחָק וַדַּאי. מֵרֵישָׁא דְּמוֹחָא, וּמֵעֵילָא דְּרֵישָׁא, תָּבִיא לַחְמָהּ. עַל יְדָא דְּצַדִּיק, כַּד מִזְדַּוְּוגָן כְּחַד, כְּדֵין חֵידוּ בְּכֹלָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ.

תָּאנָא, אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה, מָאתַיִם תְּרִיסִין, מָאתַיִם דְּשׁוּלְטָנוּתָא, אִתְאַחֲדָן מִהַאי סִטְרָא, דְּאִינּוּן גִּיבָּרִין. בִּידוֹי דְּהַהוּא דְּאִקְרֵי נַעַר, אַרְבַּע מַפְּתְּחִין רַבְרְבָן. תַּנִּינַיָּא אַזְלִין תְּחוֹת סְפִינָה, דְּהַאי (דף ס׳ ע״ב) יַמָּא רַבָּא, לְאַרְבַּע זְוָיִין. דָּא אָזִיל לְסִטְרָא דָא, וְדָא אָזִיל לְסִטְרָא דָא. וְכֵן כֻּלְּהוּ. אַרְבַּע חֵיזוּ דְּאַנְפִּין אִתְחַזְיָין בְּהוּ, וְכַד אִתְכְּלִילָן כְּחַד, כְּתִיב, (יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, פְּנֵיהֶם דְּכֹלָּא.

לשון הקודש

הַשָּׂדֶה יְשַׂחֲקוּ שָׁם. וְעַל זֶה כָּתוּב, (תהלים קד) זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם וְגוֹ׳ שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן וְגוֹ׳, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי לא) הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ. מִמֶּרְחָק וַדַּאי. מֵרֹאשׁ הַמֹּחַ, וּמִמַּעְלָה שֶׁל הָרֹאשׁ, תָּבִיא לַחְמָהּ, עַל יְדֵי הַצַּדִּיק כְּשֶׁמִּזְדַּוְּגִים כְּאֶחָד, אֲזַי שִׂמְחָה בַּכֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ.

לָמַדְנוּ, אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת בַּעֲלֵי מָגִנִּים בַּעֲלֵי הַשִּׁלְטוֹן נֶאֱחָזִים מֵהַצַּד הַזֶּה, שֶׁהֵם גִּבּוֹרִים. בִּידֵי אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא נַעַר אַרְבָּעָה מַפְּתְּחוֹת גְּדוֹלִים. תַּנִּינִים שֶׁהוֹלְכִים תַּחַת הַסְּפִינָה שֶׁל הַיָּם הַגָּדוֹל הַזֶּה לְאַרְבַּע זָוִיּוֹת. זֶה הוֹלֵךְ לְצַד זֶה, וְזֶה הוֹלֵךְ לְצַד זֶה, וְכָךְ כֻּלָּם. אַרְבָּעָה מַרְאוֹת שֶׁל פָּנִים נִרְאִים בָּהֶם, וּכְשֶׁנִּכְלָלִים בְּאֶחָד, כָּתוּב

אַפֵּי רַבְרְבֵי, וְאַפֵּי זוּטְרֵי, כְּלִילָן כְּחַד לְעֵילָא, תְּרֵי סַלְקִין וְשָׁאטִין, וּתְרֵין מַגְרוֹפִין בִּידַיְיהוּ. אֶלֶף טוּרִין סַלְקִין וְעָאלִין (ס״א אִלֵּין טְמִירִין עָאלִין וְסַלְקִין) בְּכָל יוֹמָא, מִשַּׁקְיוּ דְהַהוּא יַמָּא, לְבָתָר, אִתְעֲקָרוּ מִנָּהּ, וְסַלְקִין לְיַמָּא אַחֲרָא.

לֵית חֶשְׁבָּנָא לְאִינּוּן דְּאִתְאַחֲדָן בְּשַׁעְרָהָא, תְּרֵין בְּנִין יַנְקִין כָּל יוֹמָא, דְּאִקְרוּן מְאַלְּלֵי אַרְעָא. וְדָא הוּא רָזָא דְסִפְרָא דִצְנִיעוּתָא, דִּכְתִיב, (יהושע ב) וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן מִן הַשִּׁטִּים שְׁנַיִם אֲנָשִׁים מְרַגְּלִים חֶרֶשׁ לֵאמֹר. וְאִלֵּין, יַנְקִין מִתְּחוֹת סִטְרֵי אֶבְרָהָא, תְּרֵין בְּנוֹת בִּתְחוֹת רַגְלָהָא, (ס״א וְאִלֵּין יַנְקָן מְסִטְרָא דְאֶבְרָהָא, תְּרֵין בְּנָת בִּתְחוֹתָהָא) וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית ו) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. וְאִלֵּין מִתְאַחֲדָן בְּטַרְפֵּי (ס״א בְּטוּפְרֵי) דְּהַהִיא עַרְסָא, וְדָא הוּא דְתָנִינָן,

לשון הקודש

(יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, פְּנֵיהֶם שֶׁל כֻּלָּם.

פָּנִים גְּדוֹלִים וּפָנִים קְטַנִּים כְּלוּלִים כְּאֶחָד לְמַעְלָה, שְׁנַיִם עוֹלִים וּמְשׁוֹטְטִים, וּשְׁתֵּי מַגְרֵפוֹת בִּידֵיהֶם. אֶלֶף הָרִים עוֹלִים וְנִכְבָּנְסִים (אֵלּוּ מְכַסִּים נִכְנָסִים וְעוֹלִים) בְּכָל יוֹם מֵהַשְּׁקָאַת אוֹתוֹ הַיָּם, אַחַר כָּךְ נֶעֱקָרִים מִמֶּנָּה וְעוֹלִים לְיָם אַחֵר.

אֵין חֶשְׁבּוֹן לְאוֹתָם הַנֶּאֱחָזִים בְּשַׁעֲרוֹתֶיהָ, שְׁנֵי בָנִים יוֹנְקִים כָּל יוֹם, שֶׁנִּקְרָאִים מְרַגְּלֵי הָאָרֶץ, וְזֶהוּ סוֹד שֶׁל סִפְרָא דִצְנִיעוּתָא, שֶׁכָּתוּב (יהושע ב) וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן מִן הַשִּׁטִּים שְׁנַיִם אֲנָשִׁים מְרַגְּלִים חֶרֶשׁ לֵאמֹר. וְאֵלּוּ יוֹנְקִים מִתַּחַת צִדְדֵי אֵיבָרֶיהָ. שְׁתֵּי בָנוֹת תַּחַת רַגְלֶיהָ, (וְאֵלּוּ יוֹנְקִים מִצַּד אִבְרָהָם, שְׁתֵּי בָנוֹת בְּתַחְתֶּיהָ) וְעַל זֶה כָּתוּב (בראשית ו) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. וְאֵלּוּ נֶאֱחָזִים בַּעֲלֵי (בְּצִפָּרְנֵי)

דִּכְתִיב, (מלכים א ג) אָז תָּבֹאנָה שְׁתַּיִם נָשִׁים זֹנוֹת אֶל הַמֶּלֶךְ. אָז תָּבֹאנָה, וְלָא מִקַּדְמַת דִּנָא, וּבְזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, אֲהֲדְרוּן קְדָל מִבָּתַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָאי כְּתִיב, (ישעיה ג) עַמִּי נֹגְשָׁיו מְעוֹלֵל וְנָשִׁים מָשְׁלוּ בוֹ. וַדַּאי.

בִּידָא שְׁמָאלָא, שִׁבְעִין עַנְפִּין, דְּמִגַּדְּלִין בֵּין נוּגֵי יַמָּא, כֻּלְּהוּ סוּמָקֵי כְּוַרְדָּא. וְעֵילָא מִנְּהוֹן, עַנְפָּא חַד סוּמָקָא יַתִּיר, דָּא סָלִיק וְנָחִית. וְכֻלְּהוּ אִתְחַפְּיָין בְּשַׁעְרָהָא.

מָאנֵי דְּלִישָׁנָא בִישָׁא. כַּד נָחִית חִוְיָא. אִתְעָבִיד מְקַפֵּץ עַל טוּרִין, מְדַלְגָא עַל טְנָרֵי. עַד דְּיִשְׁכַּח טַרְפָּא, דְּאָחִיד בְּטוּפְרֵי וְיֵיכוּל. כְּדֵין שָׁכִיךְ, וְאִתְחַזָּר לִישָׁנֵיהּ לְטָב. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּמִזַּמְּנִין לֵיהּ טַרְפֵּיהּ. אַהֲדָר לְאַתְרֵיהּ (ס״א לְבַתְרֵיהּ), עַיְיל בְּנוּקְבָא דְתְהוֹמָא רַבָּא.

לשון הקודש

אוֹתָהּ מִטָּה, וְזֶהוּ שֶׁשָּׁנִינוּ, שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ג) אָז תָּבֹאנָה שְׁתַּיִם נָשִׁים זֹנוֹת אֶל הַמֶּלֶךְ. אָז תָּבֹאנָה, וְלֹא מִקֹּדֶם לָכֵן. וּבִזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה, מַחֲזִירִים עֹרֶף מֵאַחַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַה כָּתוּב? (ישעיה ג) עַמִּי נֹגְשָׁיו מְעוֹלֵל וְנָשִׁים מָשְׁלוּ בוֹ. וַדַּאי.

בְּיַד שְׂמֹאל שִׁבְעִים עֲנָפִים שֶׁמְּגַדְּלִים בֵּין דְּגֵי הַיָּם, כֻּלָּם אֲדֻמִּים כַּשּׁוֹשַׁנָּה, וּמֵעֲלֵיהֶם עָנָף אֶחָד יוֹתֵר אָדֹם, זֶה עוֹלֶה וְיוֹרֵד, וְכֻלָּם מִתְכַּסִּים בְּשַׁעֲרוֹתֶיהָ.

בַּעַל הַלָּשׁוֹן הָרָע, כְּשֶׁיּוֹרֵד הַנָּחָשׁ, נַעֲשֶׂה מְקַפֵּץ עַל הֶהָרִים מְדַלֵּג עַל הַסְּלָעִים, עַד שֶׁיִּמְצָא טֶרֶף שֶׁאָחוּז בְּצִפָּרְנַיִם, וְיֹאכַל. אָז שׁוֹכֵךְ, וְחוֹזֶרֶת לְשׁוֹנוֹ לְטוֹב. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּזַמְּנִים לוֹ טַרְפּוֹ. חוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ (לְאַחֲרָיו), וְנִכְנָס לְנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה.

כַּד (ס״א סַלִּיק סַלְקִין) **סַלְקִין מָאנֵי דְרוֹמְחִין וְסַיְיפִין, דְּלֵית לוֹן חֶשְׁבָּנָא, סוּחֲרָנַיְיהוּ דְּאִינּוּן שִׁתִּין עִלָּאִין, דְּסוּחֲרָנֵיהּ דְּהַאי עַרְסָא, אֶלֶף אַלְפִין, וְרִבּוֹא רִבְּוָון, קַיְימִין בְּכָל סִטְרָא דְּהַאי עַרְסָא לְעֵילָא. וּמִנֵּיהּ אַתְּזְנָן, כֻּלְּהוּ מִקָּמֵיהּ** (ס״א וּמִנֵּיהּ אִתְּזָנוּ, לֵיהּ פַּלְחִין כּוּלְּהוּ קָמֵיהּ) **יְקוּמוּן.**

מִתְּחוֹת כֻּלְּהוּ, נָפְקִין כַּמָּה אֶלֶף וְרִבְּבָן, דְּלֵית לוֹן חֶשְׁבָּנָא, וְנַחְתִּין וְשָׁאטִין בְּעָלְמָא, עַד דְּתַקְעֵי מָאנֵי שׁוֹפָרָא, וּמִתְכַּנְּשֵׁי. וְהָנֵי בְּזוּהֲמָא דְטוּפְרֵי אֲחִידָן.

דָּא עַרְסָא כָּלִיל לוֹן, דָּא עַרְסָא, רַגְלוֹהִי אֲחִידָן בְּאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, כֹּלָּא עָאלִין בְּכְלָלָא, דְּאִשְׁתְּכַח לְעֵילָא, וְאִשְׁתְּכַח לְתַתָּא, בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל, וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת, וְעַל דָּא כְּתִיב הִנֵּה. מָאי הִנֵּה.

לשון הקודש

כְּשֶׁעוֹלִים (עוֹלֶה עוֹלִים) בַּעֲלֵי הָרְמָחִים וְהַחֲרָבוֹת, שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, סְבִיב אוֹתָם שִׁשִּׁים עֶלְיוֹנִים שֶׁסְּבִיב הַמִּטָּה הַזּוֹ, אֶלֶף אֲלָפִים וְרִבּוֹא רְבָבוֹת עוֹמְדִים בְּכָל צַד שֶׁל הַמִּטָּה הַזּוֹ לְמַעְלָה, וּמִמֶּנָּה נִזּוֹנִים, כֻּלָּם מִלְּפָנֶיהָ (וּמִמֶּנָּה נִזּוֹנִים, כֻּלָּם עוֹבְדִים לָהּ לְפָנֶיהָ) יַעַמְדוּ.

מִתַּחַת לְכֻלָּם יוֹצְאִים כַּמָּה אֶלֶף וּרְבָבוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, וְיוֹרְדִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם, עַד שֶׁתּוֹקְעִים בַּעֲלֵי הַשּׁוֹפָר וּמִתְכַּנְּסִים, וְאֵלֶּה אֲחוּזִים בְּזֻהֲמַת הַצִּפָּרְנַיִם.

הַמִּטָּה הַזּוֹ כּוֹלֶלֶת אוֹתָם. רַגְלֵי הַמִּטָּה הַזּוֹ אֲחוּזִים בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, כֻּלָּם נִכְלָלִים בַּכְּלָל שֶׁנִּמְצָא לְמַעְלָה וְנִמְצָא לְמַטָּה, בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת,

בְּגִין דִּזְמִינָא לְכֹלָּא לְעֵילָּא וְתַתָּא. וּרְשׁוּמָא הַאי עַרְסָא מִכֹּלָּא, אֲדֹנָ״י אִתְקְרֵי, רִבּוֹנָא דְכֹלָּא, רְשִׁימָא בֵּין חַיָּילָהָא.

בְּגִין כַּךְ, כַּהֲנָא בָּעֵי לְכַוְּונָא מִלֵּי דִלְעֵילָּא, לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא מֵאֲתַר דְּבָעָא לְיַחֲדָא, וְעַל דָּא תָּנֵינָן, כְּתִיב, בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, בְּהַאי בָּעֵי לְקָרְבָא קְדֻשָּׁה לְאַתְרֵיהּ, מֵהַאי אֲתַר, בָּעֵי בַר נָשׁ לְדַחֲלָא מִקַּמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (דברים לב) לוֹ חָכְמוּ יַשְׂכִּילוּ זֹאת מִיַּד יָבִינוּ לְאַחֲרִיתָם. כְּלוֹמַר, אִי יִסְתַּכְּלוּן בְּנֵי נָשָׁא בְּעוֹנְשָׁא, הֵיךְ אֲחִידַת זֹאת בֵּין חַיָּילָהָא, וְהֵיךְ אִתְמָנוּ קַמָּהּ כָּל אִינּוּן בְּנֵי חַיָּילִין, וַאֲחִידָן בְּפוּלְחָנָא לְאִתְפְּרָעָא מִן חַיָּיבַיָּא, מִיַּד יָבִינוּ לְאַחֲרִיתָם, וְיִסְתַּמְּרוּן עוֹבְדֵיהוֹן, וְלָא יְחוּבוּן קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא.

לשון הקודש

וְעַל זֶה כָּתוּב הִנֵּה. מַה זֶּה הִנֵּה? מִשּׁוּם שֶׁמְּזֻמֶּנֶת לְכֻלָּם, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וּרְשׁוּמָה הַמִּטָּה הַזּוֹ מֵהַכֹּל, וְנִקְרֵאת אֲדֹנָ״י, הָרִבּוֹן שֶׁל הַכֹּל, רְשׁוּמָה בֵּין חֵילוֹתֶיהָ.

מִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּהֵן צָרִיךְ לְכַוֵּן דְּבָרִים שֶׁלְּמַעְלָה, לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ מֵהַמָּקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְיַחֵדוֹ, וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, כָּתוּב בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, בָּזֶה צָרִיךְ לְקָרֵב קְדֻשָּׁה לִמְקוֹמָהּ, מֵהַמָּקוֹם הַזֶּה צָרִיךְ אָדָם לִפְחֹד מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְעַל זֶה כָּתוּב, (דברים לד) לוֹ חָכְמוּ יַשְׂכִּילוּ זֹאת מִיַּד יָבִינוּ לְאַחֲרִיתָם. כְּלוֹמַר, אִם יִסְתַּכְּלוּ בְּנֵי אָדָם בְּעֹנֶשׁ, אֵיךְ זֹאת אֲחוּזָה בֵּין חֵילוֹתֶיהָ, וְאֵיךְ הִתְמַנּוּ לְפָנֶיהָ כָּל אוֹתָם בְּנֵי הַחַיָּלוֹת, וְאוֹחֲזִים בַּעֲבוֹדָה לְהִפָּרַע מִן הָרְשָׁעִים, מִיַּד יָבִינוּ לְאַחֲרִיתָם, וְיִשְׁמְרוּ אֶת מַעֲשֵׂיהֶם, וְלֹא יֶחֱטְאוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

תּוּ אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל בַּר נָשׁ דְּזָכֵי לְמֵילַף אוֹרַיְיתָא, וְנָטִיר לָהּ לְהַאי זֹאת, הַאי זֹאת נְטִירַת לֵיהּ, וְגָזַר עִמֵּיהּ קַיְימָא עַל קַיְימָא דִּילֵיהּ, דְּלָא יִתְעֲדֵי מִנֵּיהּ, וּמִן בְּנוֹהִי וּמִן בְּנֵי בְנוֹהִי לְעָלְמִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה נט) וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם וְגוֹ׳. יָתְבוּ לְמֵיכַל. עַד דְּאָכְלוּ, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרַיָּיא, כָּל חַד וְחַד לֵימָא מִלָּה חַדְתָּא דְּאוֹרַיְיתָא, עַל פָּתוֹרָא, לְקָמֵיהּ דְּרִבִּי פִּנְחָס.

פָּתַח רִבִּי חִזְקִיָּה וְאָמַר, (ישעיה נ) יְיָ׳ אֱלֹהִים נָתַן לִי לְשׁוֹן לִמּוּדִים לָדַעַת לָעוּת אֶת יָעֵף דָּבָר וְגוֹ׳. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּהוּ מִכָּל שְׁאַר עַמִּין, וּקְרָאָן, קֹדֶשׁ. דִּכְתִיב, (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ׳. וְיָהִיב (דף ס״א ע״א) לְהוּ חוּלָק, לְאִתְאַחֲדָא בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. וּבְמָה אָחִידוּ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. בְּגִין דְּזָכוּ

לשון הקודש

עוֹד אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל אָדָם שֶׁזּוֹכֶה לִלְמֹד תּוֹרָה וְשׁוֹמֵר אֶת הַזֹּאת הַזֹּאת, הַזֹּאת הַזּוֹ שׁוֹמֶרֶת אוֹתוֹ וְכוֹרֶתֶת עִמּוֹ בְּרִית עַל בְּרִיתוֹ, שֶׁלֹּא תָסוּר מִמֶּנּוּ וּמִבָּנָיו וּמִבְּנֵי בָנָיו לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נט) וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם וְגוֹ׳. יָשְׁבוּ לֶאֱכֹל. עַד שֶׁאָכְלוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לַחֲבֵרִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֹאמַר דָּבָר חָדָשׁ בַּתּוֹרָה עַל הַשֻּׁלְחָן לִפְנֵי רַבִּי פִּנְחָס.

פָּתַח רַבִּי חִזְקִיָּה וְאָמַר, ה׳ אֱלֹהִים נָתַן לִי לְשׁוֹן לִמּוּדִים לָדַעַת לָעוּת אֶת יָעֵף דָּבָר וְגוֹ׳. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָהֶם מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים וּקְרָאָם קֹדֶשׁ, שֶׁכָּתוּב קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה׳, וְנָתַן לָהֶם חֵלֶק לְהֵאָחֵז בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וּבַמָּה אָחֲזוּ יִשְׂרָאֵל בַּשֵּׁם

בְּאוֹרַיְיתָא, דְּכָל מָאן דְּזָכֵי בְּאוֹרַיְיתָא זָכֵי בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (נ"א בַּקֹּדֶשׁ).

וְתָנֵינָן קָמֵיהּ דְּמַר, מָאי קֹדֶשׁ. שְׁלִימוּתָא דְכוֹלָּא דְּאִקְרֵי חָכְמָה עִלָּאָה, וּמֵהַאי אֲתַר (נָגִיד מְשַׁח רְבוּת קַדִּישָׁא בִּשְׁבִילִין יְדִיעָן, לַאֲתַר דְּאִקְרֵי בִּינָה עִלָּאָה), **וּמִתַּמָּן נַפְקִין מָבוּעִין וּנְחָלִין לְכָל עֵבֶר, עַד דְּמַטוּ לְהַאי זֹאת.** (וּמֵאֲתַר דָּא אִתְעַר רוּחָא קַדִּישָׁא) **וְהַאי זֹאת כַּד מִתְבָּרְכָא, אִקְרֵי קֹדֶשׁ, וְאִקְרֵי חָכְמָה, וּקְרָאן לֵיהּ** (נ"א וְהַאי זֹאת כַּד אִתְבָּרְכָא מֵאֲתַר עִלָּאָה דָּא דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ וְאִקְרֵי חָכְמָה קְרָאן לֵיהּ) **רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. כְּלוֹמַר, רוּחַ, מֵהַהוּא קֹדֶשׁ דִּלְעֵילָּא. וְכַד נָפְקִין וּמִתְעָרִין מִנֵּהּ רָזֵי אוֹרַיְיתָא, כְּדֵין אִתְקְרֵי לָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.**

וּבְשַׁעֲתָא דְּנָגִיד הַהוּא רְבוּת קַדִּישָׁא, לְאִינּוּן תְּרֵין קַיְימִין, דְּאִקְרוּן לְמוֹדֵי ה',

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ? מִשּׁוּם שֶׁזָּכוּ בַּתּוֹרָה. שֶׁכָּל מִי שֶׁאוֹחֵז בַּתּוֹרָה, זוֹכֶה בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. (בַּקֹּדֶשׁ).

וְשָׁנִינוּ לִפְנֵי מוֹרֵנוּ, מַה זֶּה קֹדֶשׁ? שְׁלֵמוּת הַכֹּל שֶׁנִּקְרֵאת הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה. וּמֵהַמָּקוֹם הַזֶּה (שׁוֹפֵעַ שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ בִּשְׁבִילִים יְדוּעִים לְמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא בִּינָה עֶלְיוֹנָה), וּמִשָּׁם יוֹצְאִים מַעְיָנוֹת וּנְחָלִים לְכָל עֵבֶר, עַד שֶׁמַּגִּיעִים לְזֹאת הַזּוֹ. (וּמִמָּקוֹם זֶה מִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ קָדוֹשָׁה) **וּכְשֶׁמִּתְבָּרֶכֶת הַזֹּאת הַזּוֹ, נִקְרֵאת קֹדֶשׁ, וְנִקְרֵאת חָכְמָה, וְקוֹרְאִים לָהּ** (וְהַזֹּאת הַזּוֹ כְּשֶׁמִּתְבָּרֶכֶת מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן, זֶה שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ וְנִקְרָא חָכְמָה, קוֹרְאִים לוֹ) **רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. כְּלוֹמַר, רוּחַ מֵאוֹתוֹ קֹדֶשׁ שֶׁלְּמַעְלָה. וּכְשֶׁיּוֹצְאִים וּמִתְעוֹרְרִים מִמֶּנָּה סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, אָז נִקְרֵאת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.**

וּבְשָׁעָה שֶׁשּׁוֹפֵעַ אוֹתוֹ מִשְׁחַת קֹדֶשׁ

וְאִקְרוּן צְבָאוֹת, אִתְכְּנַשׁ תַּמָּן, וְכַד נָפִיק מִתַּמָּן, בְּהַהוּא דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי יְסוֹד, לְהַהוּא חָכְמָה זְעֵירָא, כְּדֵין אִתְקְרֵי לְשׁוֹן לִמּוּדִים. וְנָפִיק לְאִתְעָרָא לְאִינּוּן קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִים. כְּדֵין כְּתִיב, יְיָ' אֱלֹהִים נָתַן לִי לְשׁוֹן לִמּוּדִים. וְלָמָּה. לָדַעַת לָעוּת אֶת יָעֵף דָּבָר. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב הַאי לְבוּצִינָא קַדִּישָׁא, רִבִּי שִׁמְעוֹן. וְעוֹד דְּסָלִיק לֵיהּ לְעֵילָא לְעֵילָא, בְּגִין כָּךְ כָּל מִלּוֹי בְּאִתְגַּלְיָיא אִתְמָרוּ, וְלָא אִתְכַּסְיָין. עָלֵיהּ כְּתִיב, (במדבר יב) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ וּמַרְאֶה וְלֹא בְחִידוֹת.

פָּתַח רִבִּי יֵיסָא וְאָמַר, (מלכים א ה) וַיְיָ' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ וַיְהִי שָׁלוֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה וְגוֹ'. וַיְיָ' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה, דָּא הוּא דְּתָנִינָן, בְּיוֹמֵי דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, קַיְימָא סִיהֲרָא

לשון הקודש

לְאוֹתָם שְׁנֵי עַמּוּדִים, שֶׁנִּקְרָאִים לִמּוּדֵי ה', וְנִקְרָאִים צְבָאוֹת, מִתְכַּנֵּס לְשָׁם, וּכְשֶׁיּוֹצֵא מִשָּׁם בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁנִּקְרֵאת יְסוֹד, לְאוֹתָהּ חָכְמָה קְטַנָּה, אָז נִקְרֵאת לְשׁוֹן לִמּוּדִים, וְיוֹצֵאת לְהָעִיר אוֹתָם קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים. אָז כָּתוּב, ה' אֱלֹהִים נָתַן לִי לְשׁוֹן לִמּוּדִים. וְלָמָּה? לָדַעַת לָעוּת אֶת יָעֵף דָּבָר. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן אֶת זֶה לַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, רַבִּי שִׁמְעוֹן. וְעוֹד, שֶׁהֶעֱלָה אוֹתוֹ לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּל דְּבָרָיו בַּנִּגְלֶה נֶאֱמָרִים, וְלֹא מְכֻסִּים. עָלָיו כָּתוּב, (במדבר יב) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ וּמַרְאֶה וְלֹא בְחִידוֹת.

פָּתַח רַבִּי יֵיסָא וְאָמַר, (מלכים-א ה) וַה' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ וַיְהִי שָׁלוֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה וְגוֹ'. וַה' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה, זֶהוּ שֶׁשָּׁנִינוּ, בִּימֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָמְדָה הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּתָהּ,

בְּאַשְׁלְמוּתָא, כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ, כְּמָה דְּאִתְּמַר לֵיהּ, (דברי הימים ב א) הַחָכְמָה וְהַמַּדָּע נָתוּן לָךְ.

וַיְהִי שָׁלוֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה. וְכִי מַה (בין) הַאי לְהַאי. אֶלָּא הָכִי תָּנֵינָן, וַיְיָ' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה. וְהַאי חָכְמָה בְּמַאי אוֹקִים לָהּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אוֹקִים לָהּ בְּהַאי, בְּקַדְמִיתָא, דִּשְׁלֹמֹה עֲבַד דְּנָחִית לְחִירָם מֵהַהוּא דַרְגָּא, דְּהַוָּה אָמַר, (יחזקאל כח) מוֹשַׁב אֱלֹהִים יָשַׁבְתִּי וְגוֹ', דְּתַנְיָא, חִירָם מֶלֶךְ צוֹר עָבֵד גַּרְמֵיהּ אֱלוֹהַּ. בָּתַר דִּשְׁלֹמֹה אָתָא, עָבַד לֵיהּ בְּחָכְמָתֵיהּ, דְּנָחִית מֵהַהוּא עֵיטָא, וְאוֹדֵי לֵיהּ לִשְׁלֹמֹה. וּבְגִין כָּךְ, (מלכים א ה) וַיְהִי שָׁלוֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה.

וְתָנֵינָן, אָמַר רִבִּי יִצְחָק אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, דְּשָׁדַר לֵיהּ, חַד שִׁידָא, וְנָחִית לְיָד שִׁבְעָה מָדוֹרִין דְּגֵיהִנָּם וְסַלְקֵיהּ, וְשָׁדַר לֵיהּ פִּתְקִין בְּכָל יוֹמָא

לשון הקודש

כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לוֹ, הַחָכְמָה וְהַמַּדָּע נָתוּן לָךְ.

וַיְהִי שָׁלוֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה. וְכִי מַה (בין) זֶה לָזֶה? אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, וַה' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה. וְאֶת הַחָכְמָה הַזוֹ בַּמָּה הֶעֱמִיד אוֹתָהּ? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הֶעֱמִיד אוֹתָהּ בָּזֶה בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁשְּׁלֹמֹה עָשָׂה שֶׁהוֹרִיד אֶת חִירָם מֵאוֹתָהּ דַּרְגָּה, שֶׁהָיָה אוֹמֵר (יחזקאל כח) מוֹשַׁב אֱלֹהִים יָשַׁבְתִּי וְגוֹ'. שֶׁלָּמַדְנוּ שֶׁחִירָם מֶלֶךְ צוֹר עָשָׂה עַצְמוֹ אֱלוֹהַּ. אַחַר שֶׁשְּׁלֹמֹה בָּא, עָשָׂה לוֹ בְּחָכְמָתוֹ שֶׁיֵּרֵד מֵאוֹתָהּ עֵצָה וְהוֹדָה לִשְׁלֹמֹה. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, (מלכים–א ה) וַיְהִי שָׁלוֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה.

וְשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שֶׁשָּׁלַח לוֹ שֵׁד אֶחָד, וְהוֹרִיד אוֹתוֹ

וְיוֹמָא בִידֵיהּ, עַד דְּאָהֲדָר, וְאוֹדֵי לֵיהּ לִשְׁלֹמֹה. וְתָנֵינָן. שְׁלֹמֹה יָרֵית לָהּ לְסִיהֲרָא, בְּכָל סִטְרוֹי. בְּגִין כָּךְ, בְּכֹלָּא שַׁלִּיט בְּחָכְמָתֵיהּ. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, שַׁלִּיט בְּחָכְמָתֵיהּ עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא, כָּל אִינּוּן דְּסַלְקִין בְּדַרְגּוֹי, לָא סַלְקִין אֶלָּא לְאַשְׁלְמָא עִמֵּיהּ. (ס"א אִי לָא שְׁלֵמִין עִמֵּיהּ).

פָּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (שיר השירים ב) יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה וְגוֹ'. יוֹנָתִי, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, מַה יוֹנָה לָא שַׁבְקָת בֶּן זוּגָהּ לְעָלְמִין, כַּךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לָא שַׁבְקָת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעָלְמִין. בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע, אִלֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, דְּלָא מִשְׁתַּכְּחֵי בְּנַיְיהָא בְּעָלְמָא דֵין. בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה, אִלֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, הַצְּנוּעִין, דִּבְהוֹן חֲסִידִין דַּחֲלֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּשְׁכִינְתָּא לָא

לשון הקודש

לִשְׁבָעָה מִדּוֹרֵי גֵיהִנֹּם, וְהֶעֱלָה אוֹתוֹ וְשָׁלַח לוֹ פִּתָּקִים בְּכָל יוֹם וָיוֹם בְּיָדוֹ, עַד שֶׁחָזַר וְהוֹדָה לִשְׁלֹמֹה. וְשָׁנִינוּ, שְׁלֹמֹה יָרַשׁ אֶת הַלְּבָנָה בְּכָל הַצְּדָדִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ שָׁלַט בַּכֹּל בְּחָכְמָתוֹ. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שׁוֹלֵט בְּחָכְמָתוֹ עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְכָל אוֹתָם שֶׁעוֹלִים בְּדַרְגּוֹתָיו לֹא עוֹלִים אֶלָּא לְהַשְׁלִים עִמּוֹ (אם לא שֶׁלֵּמִים עִמּוֹ).

פָּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (שיר ב) יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה וְגוֹ'. יוֹנָתִי – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מַה יוֹנָה לֹא עוֹזֶבֶת אֶת בֶּן זוּגָהּ לְעוֹלָמִים, כָּךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא עוֹזֶבֶת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעוֹלָמִים. בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע – אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁלֹּא נִמְצָאִים בִּמְנוּחָה בָּעוֹלָם הַזֶּה. בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה – אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁצְּנוּעִים, שֶׁבָּהֶם חֲסִידִים יִרְאֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁשְּׁכִינָה לֹא זָזָה מֵהֶם

אַעְדֵּי מִנַּיְיהוּ לְעָלְמִין. כְּדֵין, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְבַּע בְּגִינַיְיהוּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאָמַר, הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלֵךְ כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב, דְּלֵית קָלָא מִשְׁתְּמַע לְעֵילָא, אֶלָּא קָלָא דְּאִינּוּן דְּמִתְעַסְּקֵי בְּאוֹרַיְיתָא.

וְתָאנָא, כָּל אִינּוּן דְּמִתְעַסְּקֵי בְּאוֹרַיְיתָא, בְּלֵילְיָא, דְּיוּקְנֵיהוֹן אִתְחַקָּק לְעֵילָא קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּעְשַׁע בְּהוּ כוּלֵּיהּ יוֹמָא, וּמִסְתְּכַּל בְּהוּ. וְהַהוּא קָלָא, (דְּהָכָא) סָלִיק וּבָקַע כָּל אִינּוּן רְקִיעִין, עַד דְּסָלִיק קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּדֵין כְּתִיב, כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵךְ נָאוֶה. וְהַשְׁתָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָקַק דְּיוּקְנָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן לְעֵילָא וְקָלֵיהּ לְעֵילָא לְעֵילָא סַלְקָא, וּמִתְעַטְּרָא בְּכִתְרָא קַדִּישָׁא, עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְעַטָּר בֵּיהּ בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין. וּמִשְׁתְּבַח

לשון הקודש

לְעוֹלָמִים. אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹבֵעַ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּשְׁבִילָם וְאוֹמֵר, הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלֵךְ כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב, שֶׁאֵין קוֹל שֶׁנִּשְׁמָע לְמַעְלָה, אֶלָּא קוֹלָם שֶׁל אֵלּוּ הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה.

וְלָמַדְנוּ, כָּל אוֹתָם הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, הַדְּיוּקָן שֶׁלָּהֶם נֶחְקָק לְמַעְלָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעְשַׁע בָּהֶם כָּל הַיּוֹם וּמִסְתַּכֵּל בָּהֶם, וְאוֹתוֹ קוֹל (שֶׁל כָּאן) עוֹלֶה וּבוֹקֵעַ אֶת כָּל אוֹתָם רְקִיעִים עַד שֶׁעוֹלֶה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָז כָּתוּב, כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵיךְ נָאוֶה. וְעַכְשָׁו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חוֹקֵק אֶת דְּיוּקְנוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן לְמַעְלָה, וְקוֹלוֹ לְמַעְלָה לְמַעְלָה עוֹלֶה, וּמִתְעַטֵּר בַּכֶּתֶר הַקָּדוֹשׁ, עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ

בֵּיהּ. עָלֵיהּ כְּתִיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

פְּתַח רִבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (קהלת ג) מַה שֶׁהָיָה כְּבָר הוּא (נִקְרָא שְׁמוֹ ל"ג) וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת וְגוֹ'. מַה שֶׁהָיָה כְּבָר, הַיְינוּ דְּתָנֵינָן, עַד לָא בָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַאי עָלְמָא, הָוָה בָּאֵרֵי עָלְמִין וְחָרִיב לוֹן, עַד (דף ס"א ע"ב) דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק בִּרְעוּתֵיהּ, לְמִבְרֵי הַאי עָלְמָא, וְאַמְלִיךְ בְּאוֹרַיְיתָא. כְּדֵין אִתְתָּקַן הוּא בְּתִקּוּנוֹי, וְאִתְעַטָּר בְּעִטְרוֹי, וּבָרָא הַאי עָלְמָא. וְכָל מָאי דְּאִשְׁתְּכַח בְּהַאי עָלְמָא, הָא הָוָה קַמֵּיהּ, (וְהָא סָלִיק מִקַּמֵּיהּ) וְאִתְתָּקַן קַמֵּיהּ.

וְתָאנָא, כָּל אִינּוּן דַּבָּרֵי עָלְמָא, דְּאִשְׁתְּכָחוּ בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, עַד לָא יֵיתוּן לְעָלְמָא, הָא הֲווֹ קַיְימֵי קַמֵּיהּ בְּדִיוּקְנֵיהוֹן. (וְהָכִי תָּאנָא) אֲפִילוּ כָּל

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא מִתְעַטֵּר בּוֹ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וּמִשְׁתַּבֵּחַ בּוֹ. עָלָיו כָּתוּב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. **פְּתַח** רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (קהלת ג) מַה שֶׁהָיָה כְּבָר הוּא וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת וְגוֹ'. מַה שֶׁהָיָה כְּבָר, הַיְינוּ מַה שֶׁשָּׁנִינוּ, שֶׁטֶּרֶם בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, הָיָה בּוֹרֵא עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָם, עַד שֶׁעָלָה בִּרְצוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִמְלַךְ בַּתּוֹרָה. אָז הוּא הִתְתַּקֵּן בְּתִקּוּנָיו וְהִתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹתָיו, וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְכָל מַה שֶׁנִּמְצָא בָּעוֹלָם הַזֶּה הֲרֵי הָיָה לְפָנָיו (שֶׁהֲרֵי עָלָה מִלְּפָנָיו) וְהִתְתַּקֵּן לְפָנָיו.

וְשָׁנִינוּ, כָּל אוֹתָם מַנְהִיגֵי הָעוֹלָם שֶׁנִּמְצָאִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, טֶרֶם שֶׁיָּבֹאוּ

אִינּוּן נִשְׁמָתִין דִּבְנֵי נָשָׁא, עַד לָא יֶחֱתוּן לְעָלְמָא, כֻּלְּהוּ גְּלִיפִין קָמֵיהּ בִּרְקִיעָא, בְּהַהוּא דְּיוּקְנָא מַמָּשׁ, דְּאִינּוּן בְּהַאי עָלְמָא. וְכָל מַה דְּאוֹלְפִין בְּהַאי עָלְמָא, כֹּלָּא יָדְעוּ עַד לָא יֵיתוּן לְעָלְמָא. וְתָנֵינָא, הַאי בְּאִינּוּן זַכָּאֵי קְשׁוֹט.

וְכָל אִינּוּן דְּלָא מִשְׁתַּכְּחִין זַכָּאִין בְּהַאי עָלְמָא, אֲפִילּוּ תַּמָּן, מִתְרַחֲקִין מִקַּמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעָאלִין בְּנוּקְבָא דְתְהוֹמָא רַבָּא, וְדַחֲקִין שַׁעֲתָא, וְנַחְתִּין לְעָלְמָא. וְהַהִיא נִשְׁמָתָא דְּלְהוֹן, הָא אוֹלִיפְנָא, כְּמָה דְּאִינּוּן קְשֵׁי קְדָל בְּהַאי עָלְמָא, כַּךְ הֲווֹ עַד לָא יֵיתוּן לְעָלְמָא.

וְהַהוּא חוּלָקָא קַדִּישָׁא דְיָהַב לוֹן רָמָאן לֵיהּ, וְאָזְלִין וְשָׁאטִין וְאַסְתָּאבוּן, בְּהַהוּא נוּקְבָא דְתְהוֹמָא רַבָּא, וְנַטְלֵי חוּלָקֵיהוֹן מִתַּמָּן, וְדַחֲקִין

לשון הקודש

לָעוֹלָם, הֲרֵי הָיוּ עוֹמְדִים לְפָנָיו בַּדְּיוֹקָן שֶׁלָּהֶם. (וְכָךְ שְׁנִינוּ) אֲפִלּוּ כָּל אוֹתָן נִשְׁמוֹת בְּנֵי הָאָדָם טֶרֶם שֶׁיָּרְדוּ לָעוֹלָם, כֻּלָּן חֲקוּקוֹת לְפָנָיו בָּרָקִיעַ בְּאוֹתוֹ דְּיוֹקָן מַמָּשׁ שֶׁהֵם בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְכָל מַה שֶּׁלּוֹמְדִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, הַכֹּל יָדְעוּ טֶרֶם בּוֹאָם לָעוֹלָם. וְשָׁנִינוּ, זֶה בְּאוֹתָם צַדִּיקֵי אֱמֶת. **וְכָל** אוֹתָם שֶׁאֵין נִמְצָאִים צַדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, אֲפִלּוּ שָׁם מִרֻחָקִים מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנִכְנָסִים לְנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, וְדוֹחֲקִים אֶת הַשָּׁעָה וְיוֹרְדִים לָעוֹלָם. וְאוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּהֶם, הֲרֵי לָמַדְנוּ, כְּמוֹ שֶׁהֵם קְשֵׁי עֹרֶף בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ הָיוּ טֶרֶם בּוֹאָם לָעוֹלָם.

וְאֶת אוֹתוֹ חֵלֶק קָדוֹשׁ שֶׁנָּתַן לָהֶם זָרְקוּ אוֹתוֹ, וְהוֹלְכִים וּמִשּׁוֹטְטִים וְנִטְמָאִים

שַׁעֲתָא וְנַחְתֵּי לְעָלְמָא. אִי זָכֵי לְבָתָר, וְתָב בִּתְיוּבְתָּא קָמֵי מָארֵיהּ, הוּא נָטִיל הַהוּא חוּלָקָא דִּילֵיהּ מַמָּשׁ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, מַה שֶׁהָיָה כְּבָר (נִקְרָא שְׁמוֹ) הוּא וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת וְגוֹ' כְּבָר הָיָה.

תָּא חֲזֵי בְּנֵי אַהֲרֹן לָא אִשְׁתְּכָחוּ בְּיִשְׂרָאֵל כְּוָותַיְיהוּ, בַּר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, וְאִינּוּן אִקְרוּן (שמות כד) אֲצִילֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְעַל דְּטָעוּ קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, מִיתוּ. וְכִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְאוֹבָדָא לוֹן, וְהָא תָּנֵינָן בְּרָזָא דְּמַתְנִיתִין, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבֵד חֶסֶד בְּכֹלָּא, וַאֲפִילוּ בְּרַשִׁיעֵי עָלְמָא לָא בָּעֵי לְאוֹבָדָא לוֹן. וְהָנֵי זַכָּאֵי קְשׁוֹט סַלְקָא דַּעְתָּךְ דְּאִינּוּן אִתְאֲבִידוּ מֵעָלְמָא, זְכוּתָא דִּלְהוֹן אָן הוּא. זְכוּתָא דְּאָבוּהוֹן אָן הוּא. זְכוּתָא דְּמֹשֶׁה הָכִי נָמֵי. וְאִינּוּן הֵיךְ אִתְאֲבִידוּ.

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ נֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, וְנוֹטְלִים חֶלְקָם מִשָּׁם, וְדוֹחֲקִים אֶת הַשָּׁעָה וְיוֹרְדִים לָעוֹלָם. אִם זוֹכֶה אַחַר כָּךְ וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ – הוּא נוֹטֵל אֶת אוֹתוֹ חֵלֶק שֶׁלּוֹ מַמָּשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (קהלת ו) מַה שֶׁהָיָה כְּבָר (נִקְרָא שְׁמוֹ) הוּא, (שם ג) וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת וְגוֹ' כְּבָר הָיָה.

בֹּא רְאֵה, לֹא נִמְצְאוּ כְּמוֹ בְּנֵי אַהֲרֹן בְּיִשְׂרָאֵל, פְּרָט לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, וְהֵם נִקְרְאוּ אֲצִילֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְעַל שֶׁטָּעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ מֵתוּ. וְכִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לְאַבְּדָם? וַהֲרֵי שָׁנִינוּ בְּסוֹד הַמִּשְׁנָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם הַכֹּל, וַאֲפִלּוּ אֶת רִשְׁעֵי הָעוֹלָם אֵינוֹ רוֹצֶה לְאַבְּדָם, וְצַדִּיקֵי הָאֱמֶת הַלָּלוּ, הֲיַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁנֶּאֱבְדוּ מִן הָעוֹלָם?! אֵיפֹה הַזְּכוּת שֶׁלָּהֶם? אֵיפֹה הַזְּכוּת שֶׁל אֲבִיהֶם, וּזְכוּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה גַּם כֵּן? וְאֵיךְ הֵם נֶאֱבְדוּ?

אֶלָּא הָכִי אוֹלִיפְנָא מִבּוּצִינָא קַדִּישָׁא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עַל יְקָרָא דִלְהוֹן, וְאִתּוֹקַד גַּרְמֵיהוֹן לְגוֹ, וְנִשְׁמָתֵהוֹן לָא אִתְאֲבִידוּ, וְהָא אוֹקִימְנָא. וְתָא חֲזֵי עַד לָא מִיתוּ בְּנֵי אַהֲרֹן כְּתִיב, (שמות ו) וְאֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן לָקַח לוֹ וְגוֹ', אִקְרֵי שְׁמֵיהּ פִּנְחָס, דְּהַוָה זַמִּין לְאִתְתַּקְנָא עֲקִימָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה.

וְתָאנָא, כֻּלְּהוּ זַכָּאֵי קְשׁוֹט, עַד לָא יֵיתוּן לְעָלְמָא, כֻּלְּהוּ אִתְתַּקְנוּ לְעֵילָא, וְאִקְרוּן בִּשְׁמָהָן. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, מִן יוֹמָא דְּדָרָא קְדִשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, הָוָה אִזְדַּמַּן קָמֵי קְדִשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִשְׁתְּכַח עִמֵּיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרֵי לֵיהּ בִּשְׁמֵיהּ, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ לְעֵילָא וְתַתָּא, עָלֵיהּ כְּתִיב (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ, אָבִיךָ: דָּא קְדִשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִמֶּךָ: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

אֶלָּא כָּךְ לָמַדְנוּ מֵהַמָּאוֹר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עַל כְּבוֹדָם, וְנִשְׂרַף גּוּפָם בִּפְנִים, וְנִשְׁמָתָם לֹא נֶאֱבְדָה, וְהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. וּבֹא רְאֵה, טֶרֶם שֶׁמֵּתוּ בְּנֵי אַהֲרֹן, כָּתוּב (שמות ו) וְאֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן לָקַח לוֹ וְגוֹ', נִקְרָא שְׁמוֹ פִּנְחָס, שֶׁהָיָה עָתִיד לְתַקֵּן אֶת הֶעָקֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה.

וְלָמַדְנוּ, כָּל צַדִּיקֵי הָאֱמֶת טֶרֶם שֶׁיָּבֹאוּ לָעוֹלָם, כֻּלָּם מְתֻקָּנִים לְמַעְלָה וְנִקְרָאִים בְּשֵׁמוֹת. וְרַשְׁבִּ"י, מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הָיָה מְזֻמָּן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנִמְצָא עִמּוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרָא אוֹתוֹ בִּשְׁמוֹ, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, עָלָיו כָּתוּב (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ. אָבִיךָ – זֶה הַקָּדוֹשׁ

פָּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר (שיר השירים א) **עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּכַח וְזַמִּין בְּטוּרָא דְּסִינַי, לְמֵיהַב אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ, יִשְׂרָאֵל יַהֲבוּ וּסְלִיקוּ רֵיחָא טַב, דְּקָאִים וְאָגִין עָלַיְיהוּ לְדָרֵי דָרִין. וְאָמְרוּ, (שמות כד) כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. דָּבָר אַחֵר עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ, בְּעוֹד דְּסָלִיק מֹשֶׁה לְקַבְּלָא אוֹרַיְיתָא מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְחֲקָק בִּתְרֵי לוּחֵי אֲבָנִין, יִשְׂרָאֵל שָׁבְקוּ הַהוּא רֵיחָא טָבָא דְּהַוָּה מִתְעַטַּר עָלַיְיהוּ, וְאָמְרוּ לָעֵגֶל, אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל.**

הַשְׁתָּא הַאי קְרָא בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא הוּא, תָּא חֲזֵי, **כְּתִיב** (בראשית ב) **וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, הַאי נַהֲרָא אִתְפְּשַׁט בְּסִטְרוֹי, בְּשַׁעֲתָא**

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא. וְאִמֵּךְ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. **פָּתַח** רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (שיר א) עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה נִמְצָא וּמְזֻמָּן בְּהַר סִינַי לָתֵת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל. נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ, יִשְׂרָאֵל נָתְנוּ וְהָעֱלוּ רֵיחַ טוֹב שֶׁעָמַד וְהֵגֵן עֲלֵיהֶם לְדוֹרוֹ דוֹרוֹת, וְאָמְרוּ (בראשית א) כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. דָּבָר אַחֵר עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ – בְּעוֹד שֶׁעָלָה מֹשֶׁה לְקַבֵּל תּוֹרָה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנֶחְקְקָה בִּשְׁנֵי לוּחוֹת אֲבָנִים, עָזְבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת אוֹתוֹ רֵיחַ טוֹב שֶׁהָיָה מִתְעַטֵּר עֲלֵיהֶם, וְאָמְרוּ לָעֵגֶל, אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל. **עַכְשָׁו** פָּסוּק זֶה הוּא בְּסוֹד הַחָכְמָה. בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן

דְּמִזְדַּוֵּג עִמֵּיהּ בְּזִוּוּגָא שְׁלִים, כְּדֵין הַאי עֵדֶן (זִוּוּגָא) בְּהַהוּא נָתִיב, דְּלָא אִתְיְדַע לְעֵילָא וְתַתָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (איוב כח) נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עָיִט. וְאִשְׁתְּכָחוּ בִּרְעוּתָא דְּלָא מִתְפָּרְשָׁן תְּדִירָא חַד מֵחַד. כְּדֵין נָפְקִין מַבּוּעִין וּנְחָלִין, וּמְעַטְּרִין לְבֵן קַדִּישָׁא, בְּכָל אִינּוּן כִּתְרִין, כְּדֵין כְּתִיב (שיר השירים ג) בַּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ. וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא יָרִית הַהוּא בֵּן אַחֲסַנְתָּא דַּאֲבוּי וְאִמֵּיהּ, כְּדֵין הוּא אִשְׁתַּעֲשַׁע, בְּהַהוּא עִנּוּגָא וְתַפְּנוּקָא.

וְתָאנָא, בְּשַׁעֲתָא דְּמַלְכָּא עִלָּאָה בְּתַפְּנוּקֵי מַלְכִין, יָתִיב בְּעִטְּרוֹי, כְּדֵין כְּתִיב עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. דָּא יְסוֹד דְּאַפִּיק בִּרְכָאן לְאִזְדַּוְּוּגָא מַלְכָּא קַדִּישָׁא (דף ס"ב ע"א) בְּמַטְרוֹנִיתָא. (בְּהָא דַרְגָּא) וּכְדֵין אִתְיַיהֲבוּן בִּרְכָאן בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין, (וְנָפְקִין) וּמִתְבָּרְכָן עִלָּאִין וְתַתָּאִין. וְהַשְׁתָּא הָא בוּצִינָא

לשון הקודש

לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. הַנָּהָר הַזֶּה הִתְפַּשֵּׁט לִצְדָדָיו, בְּשָׁעָה שֶׁמִּזְדַּוֵּג עִמּוֹ בְּזִוּוּג שָׁלֵם, כַּאֲשֶׁר הָעֵדֶן הַזֶּה (זִוּוּגוֹ) בְּאוֹתוֹ נָתִיב שֶׁלֹּא נוֹדָע לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טז) נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עָיִט. וְנִמְצְאוּ בְּרָצוֹן שֶׁלֹּא נִפְרָדִים תָּמִיד אֶחָד מֵאֶחָד. אָז יוֹצְאִים מַעְיָנוֹת וּנְחָלִים וּמְעַטְּרִים אֶת הַבֵּן הַקָּדוֹשׁ בְּכָל אוֹתָם הַכְּתָרִים, וְאָז כָּתוּב (שיר ג) בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה יָרַשׁ אוֹתוֹ בֵּן יְרֻשַּׁת אָבִיו וְאִמּוֹ, וְאָז הוּא הִשְׁתַּעֲשַׁע בְּאוֹתוֹ עֹנֶג וְתַפְּנוּק.

וְלָמַדְנוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן בְּתַפְּנוּקֵי מְלָכִים יוֹשֵׁב בְּעַטְרוֹתָיו, אַזַּי כָּתוּב, עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. זֶה הַיְסוֹד שֶׁמּוֹצִיא בְּרָכוֹת לְזִוּוּג אֶת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ עִם הַגְּבִירָה (בַּדַּרְגָּה הַזּוֹ). וְאָז

קַדִּישָׁא מִתְעַטָּר בְּעִטְרוֹי דְּהַאי דַּרְגָּא, וְהוּא וְחַבְרַיָּיא סְלִיקוּ תְּשְׁבְּחָן מִתַּתָּא לְעֵילָא, וְהִיא מִתְעַטְּרָא בְּאִינּוּן תְּשְׁבְּחָן. הַשְׁתָּא אִית לְאַפָּקָא בִּרְכָאן לְכֻלְּהוּ חַבְרַיָּיא מֵעֵילָא לְתַתָּא, בְּהַאי דַּרְגָּא קַדִּישָׁא, וְרִבִּי אֶלְעָזָר (ס"א דְּרִבִּי אֶלְעָזָר) בְּרֵיהּ לֵיטָמָא מֵאִינּוּן מִלִּין מְעַלְיָין דְּאוֹלִיף מֵאָבוֹי.

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (בראשית כט) **וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה וְגוֹ'. וְנֶאֱסְפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים וְגוֹ'.** הֲנֵי קְרָאֵי אִית לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ, וּבְרָזָא דְּחָכְמְתָא אִינּוּן, דְּאוֹלִיפְנָא מֵאַבָּא, וְהָכִי אוֹלִיפְנָא, **וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה, מָאן בְּאֵר. דָּא הוּא דִּכְתִיב,** (במדבר כא) **בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם. וְהִנֵּה שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רוֹבְצִים עָלֶיהָ, אִלֵּין אִינּוּן נֶצַח הוֹד יְסוֹד, דְּאִלֵּין אִינּוּן רְבִיעִין עָלָהּ, וְקַיְּימִין עָלָהּ,**

לשון הקודש

נִתָּנוֹת בְּרָכוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, (וַיֹּוצְאִים) וּמִתְבָּרְכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. וְעַכְשָׁו הֲרֵי הַמָּאוֹר הַקָּדוֹשׁ מִתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹת הַדַּרְגָּה הַזּוֹ, הוּא וְהַחֲבֵרִים מַעֲלִים תִּשְׁבָּחוֹת מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְהִיא מִתְעַטֶּרֶת בְּאוֹתָן הַתִּשְׁבָּחוֹת. עַכְשָׁו יֵשׁ לְהוֹצִיא בְּרָכוֹת לְכָל הַחֲבֵרִים מִמַּעְלָה לְמַטָּה בַּדַּרְגָּה הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ, וְרַבִּי אֶלְעָזָר (שֶׁרִבִּי אֶלְעָזָר) בְּנוֹ יֹאמַר מֵאוֹתָם הַדְּבָרִים הַמְעֻלִּים שֶׁלָּמַד מֵאָבִיו.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (בראשית כט) **וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה וְגוֹ', וְנֶאֱסְפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים וְגוֹ'.** יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בַּפְּסוּקִים הַלָּלוּ, וְהֵם בְּסוֹד הַחָכְמָה שֶׁלָּמַדְתִּי מֵאַבָּא, וְכָךְ לָמַדְתִּי: **וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה,** אֵיזוֹ **בְּאֵר?** זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר כא) **בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם. וְהִנֵּה שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ,**

וּמֵאִלֵּין אִתְמַלְיָא בִּרְכָאן הַהִיא בְּאֵר.

כִּי מִן הַבְּאֵר הַהִיא יַשְׁקוּ הָעֲדָרִים, דְּהָא מִן הַאי בְּאֵר אִתְּזָנוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין (נ"א עִלָּמִין תַּתָּאִין), וּמִתְּבָרְכָאן כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא. וְהָאֶבֶן גְּדוֹלָה עַל פִּי הַבְּאֵר, דָּא הוּא דִינָא קַשְׁיָא, דְּקַיְּימָא עָלָהּ מִסִּטְרָא אַחֲרָא לְיָנְקָא לָהּ (נ"א מִינָּהּ). וְנֶאֱסְפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים, אִלֵּין אִינּוּן שִׁית כִּתְרֵי מַלְכָּא, דְּמִתְכַּנְּשֵׁי כֻּלְּהוּ, וְנַגְדֵּי בִּרְכָאן מֵרֵישָׁא דְּמַלְכָּא, וּמְרִיקָן בָּהּ. וְכַד אִתְחַבְּרָאן כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא לְאַרְקָא בָּהּ, כְּתִיב וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר, מְנַדְּדִין (ס"א מְגַנְדְּרִין) לְהַהוּא דִינָא קַשְׁיָא, וּמְעַבְּרָן לֵיהּ מִינָּהּ.

וְהִשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן, מְרִיקִין בִּרְכָאן מֵהַהִיא בְּאֵר, לְעִלָּאִין וְתַתָּאִין לְבָתָר וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן

לשון הקודש

אֵלּוּ הֵם נֵצַח סוֹד יְסוֹד, שֶׁאֵלּוּ הֵם הָרוֹבְצִים עָלֶיהָ וְעוֹמְדִים עָלֶיהָ. וּמֵאֵלֶּה מִתְמַלֵּאת הַבְּאֵר הַזּוֹ בִּבְרָכוֹת.

כִּי מִן הַבְּאֵר הַהִיא יַשְׁקוּ הָעֲדָרִים, שֶׁהֲרֵי מֵהַבְּאֵר הַזּוֹ נִזּוֹנִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים (עוֹלָמוֹת תַּחְתּוֹנִים), וְכֻלָּם מִתְבָּרְכִים כְּאֶחָד. וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה עַל פִּי הַבְּאֵר, זֶהוּ הַדִּין הַקָּשֶׁה שֶׁעוֹמֵד עָלֶיהָ מֵהַצַּד הָאַחֵר לְהָנִיק לָהּ (מִמֶּנָּה). וְנֶאֱסְפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים, אֵלּוּ הֵם שֵׁשֶׁת כִּתְרֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁכֻּלָּם מִתְכַּנְּסִים וּמַשְׁפִּיעִים בְּרָכוֹת מֵרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ וּמְרִיקִים לְתוֹכָהּ. וּכְשֶׁכֻּלָּם מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד לְהָרִיק בָּהּ, אָז כָּתוּב וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר, מְנַדְּדִין (גּוֹלְלִים) אֶת אוֹתוֹ הַדִּין הַקָּשֶׁה וּמַעֲבִירִים אוֹתוֹ מִמֶּנָּה. וְהִשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן, מְרִיקִים בְּרָכוֹת

עַל פִּי הַבְּאֵר לִמְקוֹמָהּ. תָּב הַהוּא דִינָא לְאַתְרֵיהּ, בְּגִין דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבָשְׂמָא עָלְמָא, וּלְתַקְּנָא עָלְמָא. וְהַשְׁתָּא הָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָרִיק עָלַיְיכוּ בִּרְכָאן, מִמַּבּוּעָא דְנַחֲלָא, וּמִנַּיְיכוּ כָּל בְּנֵי דָרָא מִתְבָּרְכִין. זַכָּאָה חוּלָקֵיכוֹן בְּעָלְמָא דֵין, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי עָלַיְיכוּ כְּתִיב, (ישעיה נד) וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ' וְרַב שָׁלוֹם בָּנַיִךְ.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים קמט) יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם וְגוֹ', תָּאנָא בִּתְלֵיסַר מְכִילָן, אִתְקְשַׁר קִשְׁרָא דִמְהֵימְנוּתָא, לְאִשְׁתַּכְּחָא בִּרְכָאן לְכֹלָּא. וְכָל מְהֵימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּתְלָתָא אַסְתִּימוּ. וְעַל הַאי, בִּתְלֵיסַר מְכִילָן, אוֹרַיְיתָא מִתְעַטְּרָא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא מִקַּל וָחוֹמֶר וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה וְכוּ', וְכַמָּה זִמְנִין אוֹקִימְנָא הַאי. וּשְׁמָא קַדִּישָׁא בְּהַאי מִתְעַטְּרָא.

לשון הקודש

מֵאוֹתָהּ בְּאֵר לָעֲלִיּוֹנִים וְלַתַּחְתּוֹנִים. אַחַר כָּךְ – וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן עַל פִּי הַבְּאֵר לִמְקֹמָהּ. וְשָׁב אוֹתוֹ הַדִּין לִמְקוֹמוֹ, מִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ לוֹ לְבַשֵּׂם אֶת הָעוֹלָם וּלְתַקֵּן הָעוֹלָם. וְעַכְשָׁו הֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵרִיק עֲלֵיכֶם בְּרָכוֹת מִמַּעְיַן הַנַּחַל, וּמִכֶּם מִתְבָּרְכִים כָּל בְּנֵי הַדּוֹר. אַשְׁרֵי חֶלְקְכֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיכֶם כָּתוּב (ישעיה נד) וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים קמט) יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם וְגוֹ'. לָמַדְנוּ, בִּי"ג מִדּוֹת נִקְשַׁר קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה, שֶׁיִּמָּצְאוּ בְּרָכוֹת לַכֹּל. וְכָל אֱמוּנָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִסְתְּרוּ בְּשָׁלֹשׁ. וְעַל זֶה בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת מִתְעַטֶּרֶת הַתּוֹרָה,

תָּא חֲזֵי, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּבָעָא יַעֲקֹב, דְּיִתְבָּרְכוּן בְּנוֹי בִּשְׁמָא (ס"א בְּקִשְׁרָא) דִּמְהֵימְנוּתָא. מַה כְּתִיב, (בראשית מט) כָּל אֵלֶּה שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנֵים עָשָׂר וְזֹאת, הָא תְּלֵיסַר, דְּאִשְׁתַּתֵּף עִמְּהוֹן שְׁכִינְתָּא, וְאִתְקַיְּימוּ בִּרְכָאן. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, אִישׁ אֲשֶׁר כְּבִרְכָתוֹ בֵּרַךְ אוֹתָם. מָאי כְּבִרְכָתוֹ. בְּהַהוּא דּוּגְמָא דִּלְעֵילָא, כְּבִרְכָתוֹ דְּכָל מְכִילָא וּמְכִילָא.

וְתָאנָא, כָּל אִינּוּן מְכִילִין סַלְקִין, וּמִתְעַטְּרִין וְנַיְיחִין בְּרֵישָׁא חָדָא, וְתַמָּן מִתְעַטְּרָא רֵישָׁא דְּמַלְכָּא, הַהוּא דְּאִקְרֵי בְּדַרְגָּא עִלָּאָה דַּחֲסִידוּת. וַחֲסִידִים, יַרְתִּין כָּל הַהוּא כָּבוֹד דִּלְעֵילָא, דִּכְתִיב יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד, בְּהַאי עָלְמָא. יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם, דְּיַדְעִין לְקַשְׁרָא קִשְׁרָא

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ מִקַּל וָחֹמֶר וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה וְכוּ', וְכַמָּה פְּעָמִים בֵּאַרְנוּ אֶת זֶה, וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ מִתְעַטֵּר בָּזֶה.

בֹּא רְאֵה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁרָצָה יַעֲקֹב שֶׁיִּתְבָּרְכוּ בָנָיו בְּשֵׁם (בְּקִשֵּׁר) הָאֱמוּנָה, מַה כָּתוּב? (בראשית מט) כָּל אֵלֶּה שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנֵים עָשָׂר וְזֹאת – הֲרֵי שְׁלֹשָׁה עָשָׂר, שֶׁהִשְׁתַּתְּפָה עִמָּהֶם שְׁכִינָה וְהִתְקַיְּמוּ הַבְּרָכוֹת. וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב אִישׁ אֲשֶׁר כְּבִרְכָתוֹ בֵּרַךְ אֹתָם. מַה זֶּה כְּבִרְכָתוֹ? בְּאוֹתָהּ דֻּגְמָא שֶׁל מַעְלָה, כְּבִרְכָתָהּ שֶׁל כָּל מִדָּה וּמִדָּה.

וְלָמַדְנוּ, כָּל אוֹתָן מִדּוֹת עוֹלוֹת וּמִתְעַטְּרוֹת וְנָחוֹת בְּרֹאשׁ אֶחָד, וְשָׁם מִתְעַטֵּר רֹאשׁ הַמֶּלֶךְ, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא בְּדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה שֶׁל חֲסִידוּת, וְהַחֲסִידִים יוֹרְשִׁים כָּל אוֹתוֹ הַכָּבוֹד שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד – בָּעוֹלָם הַזֶּה, יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם – בָּעוֹלָם הַבָּא. רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם – שֶׁיּוֹדְעִים לִקְשֹׁר

דִּמְהֵימְנוּתָא כְּדְקָא יֵאוֹת, וּכְדֵין חֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם. מָאן חֶרֶב פִּיפִיּוֹת. דָּא הוּא חֶרֶב לָה', חַרְבָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. פִּיפִיּוֹת: לְהִיטָא בִתְרֵין דִּינִין. וְלָמָּה. לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַגּוֹיִם וְגוֹ'.

וְהָא רִבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר, כִּתְרָא דְחֶסֶד, רֵישָׁא עִלָּאָה. בְּגִין כָּךְ כָּבוֹד דִּלְעֵילָא יָרִית, וְהוּא קָשִׁיר קִשְׁרָא עִלָּאָה, קִשְׁרָא קַדִּישָׁא, קִשְׁרָא דִמְהֵימְנוּתָא. זַכָּאָה חוּלְקֵיהּ בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. עַל הַאי פָּתוּרָא אִתְּמַר, (יחזקאל מא) זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ'. קָם רִבִּי פִּנְחָס, וְנָשִׁיק לֵיהּ, וּבָרִיךְ לֵיהּ, וְנָשִׁיק לְרִבִּי אֶלְעָזָר, וּלְכֻלְּהוּ חַבְרַיָּיא, וּבָרִיךְ לוֹן, נָטַל כַּסָּא וּבָרִיךְ.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כג) תַּעֲרוֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צוֹרְרָי וְגוֹ', יָתְבוּ (ס"א חַדוּ) תַּמָּן, כָּל הַהוּא יוֹמָא, וַהֲווּ חַבְרַיָּא כֻּלְּהוּ חַדָּאן (דף ס"ב ע"ב) בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא,

לשון הקודש

אֶת קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה כָּרָאוּי, וְאָז חֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם. אֵיזוֹ חֶרֶב פִּיפִיּוֹת? זוֹהִי חֶרֶב לַה', חַרְבּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. פִּיפִיּוֹת – לוֹהֶטֶת בִּשְׁנֵי דִינִים. וְלָמָּה? לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַגּוֹיִם וְגוֹ'.

וַהֲרֵי רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר, כֶּתֶר הַחֶסֶד, הָרֹאשׁ הָעֶלְיוֹן, מִשּׁוּם כָּךְ יָרַשׁ אֶת הַכָּבוֹד שֶׁלְּמַעְלָה, וְהוּא קָשַׁר קֶשֶׁר עֶלְיוֹן, קֶשֶׁר קָדוֹשׁ, קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. עַל הַשֻּׁלְחָן הַזֶּה נֶאֱמַר, (יחזקאל מא) זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'. קָם רַבִּי פִּנְחָס וְנָשַׁק לוֹ וּבֵרַךְ אוֹתוֹ, וְנָשַׁק לְרַבִּי אֶלְעָזָר וּלְכָל הַחֲבֵרִים וּבֵרַךְ אוֹתָם. נָטַל כּוֹס וּבֵרַךְ.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כג) תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי וְגוֹ'. יָשְׁבוּ (שְׂמֵחוּ) שָׁם כָּל אוֹתוֹ

וְחֶדְוָותָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה סַגִּי. נָטַל רִבִּי פִּנְחָס לְרִבִּי אֶלְעָזָר, וְלָא שַׁבְקֵיהּ כָּל הַהוּא יוֹמָא וְכָל לֵילְיָא, וַהֲוָה חַדֵּי עִמֵּיהּ, קָרָא עָלֵיהּ, (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ', כָּל חֶדְוָותָא וְעִנּוּגָא יַתִּירָא דָּא דְּחוּלָקִי הוּא, (עַל דָּא דְּעִמִּי הוּא עַל דָּא כְּתִיב (תְּהִלִּים קמ"ד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ וְגוֹ') זְמִינִין בְּהַהוּא עָלְמָא לְאַכְרָזָא עָלַי, זַכָּאָה חוּלָקָךְ רִבִּי פִּנְחָס, דְּאַנְתְּ זָכִית לְכָל הַאי, (דברי הימים א יב) שָׁלוֹם לְךָ וְשָׁלוֹם לְעוֹזְרֶךָ כִּי עֲזָרְךָ אֱלֹהֶיךָ. אַשְׁכִּימוּ לְמֵיזַל, קָם רִבִּי פִּנְחָס וְאָחִיד בֵּיהּ בְּרִבִּי אֶלְעָזָר, וְלָא שַׁבְקֵיהּ לְמֵיהַךְ. אוֹזִיף רִבִּי פִּנְחָס לְרַבִּי שִׁמְעוֹן וּבַרְכֵיהּ, וּלְכֻלְּהוּ חַבְרַיָּיא. עַד דַּהֲווּ אַזְלֵי אָמַר לְהוּ רִבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרַיָּיא, (תהלים קיט) עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ'.

אָתָא רִבִּי אַבָּא וְשָׁאִיל, כְּתִיב וְנָתַן אַהֲרֹן עַל שְׁנֵי

לשון הקודש

הַיּוֹם, וְהָיוּ כָּל הַחֲבֵרִים שְׂמֵחִים בְּדִבְרֵי תוֹרָה, וְשִׂמְחָתוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיְתָה רַבָּה. לָקַח רַבִּי פִּנְחָס אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר, וְלֹא עָזַב אוֹתוֹ כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה, וְהָיָה שָׂמֵחַ עִמּוֹ. קָרָא עָלָיו, (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל ה'. כָּל הַשִּׂמְחָה וְהָעֹנֶג הַיָּתֵר הַזֶּה – שֶׁל חֶלְקִי הוּא, (עַל זֶה שֶׁעִמִּי הוּא, עַל זֶה כָּתוּב (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ וְגוֹ') עֲתִידִים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם לְהַכְרִיז עָלַי: אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ רַבִּי פִּנְחָס, שֶׁאַתָּה זָכִיתָ לְכָל זֶה, שָׁלוֹם לְךָ וְשָׁלוֹם לְעוֹזְרֶךָ כִּי עֲזָרְךָ אֱלֹהֶיךָ. הִשְׁכִּימוּ לָלֶכֶת. קָם רַבִּי פִּנְחָס וְאָחַז בְּרַבִּי אֶלְעָזָר, וְלֹא הִשְׁאִיר אוֹתוֹ לָלֶכֶת. לִוָּה רַבִּי פִּנְחָס אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן וּבֵרְכוֹ, וְאֶת כָּל הַחֲבֵרִים. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר לָהֶם רַבִּי שִׁמְעוֹן לַחֲבֵרִים, (תהלים קיט) עֵת לַעֲשׂוֹת לַה'.

בָּא רַבִּי אַבָּא וְשָׁאַל, כָּתוּב וְנָתַן אַהֲרֹן

הַשְּׁעִירִים גּוֹרָלוֹת וְגוֹ'. הֲנֵי עַדְבִּין לָמָּה. וְאַהֲרֹן לָמָּה לֵיהּ לְמֵיהַב עַדְבִּין. וּפַרְשְׁתָּא דָּא לָמָּה. וְהָא אוֹלִיפְנָא קַמֵּי דְמַר סִדְרָא דְיוֹמָא, וְהַאי בְּעֵינָא לְמִנְדַּע.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (בראשית מב) וַיִּקַּח מֵאִתָּם אֶת שִׁמְעוֹן וַיֶּאֱסֹר אוֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם. וְכִי מַה חָמָא יוֹסֵף לְמֵיסַב לְשִׁמְעוֹן עִמֵּיהּ יַתִּיר מֵאַחוֹהִי. אֶלָּא, אָמַר יוֹסֵף, בְּכָל אֲתַר שִׁמְעוֹן (וְלֵוִי) פְּתִיחוּתָא דְדִינָא אִיהוּ (אינון), וְהַהִיא שַׁעֲתָא דַּאֲזִילְנָא מֵאַבָּא לְגַבֵּיהוּ דְאֲחָי, שִׁמְעוֹן פָּתַח בְּקַדְמִיתָא בְּדִינָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית לז) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו הִנֵּה בַּעַל הַחֲלֹמוֹת הַלָּזֶה בָּא וְעַתָּה לְכוּ וְגוֹ'. לְבָתָר בִּשְׁכֶם, (בראשית לד) וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי יַעֲקֹב שִׁמְעוֹן וְלֵוִי, כֻּלְּהוּ בְּדִינָא הֲווֹ. טַב לְמֵיסַב דָּא, וְלָא יִתְעַר קְטָטוּתָא בְּכֻלְּהוּ שְׁבָטִין.

לשון הקודש

עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גֹּרָלוֹת וְגוֹ'. הַגּוֹרָלוֹת הַלָּלוּ לָמָּה? וְאַהֲרֹן לָמָּה לוֹ לָתֵת גּוֹרָלוֹת? וְהַפָּרָשָׁה הַזּוֹ לָמָּה? וַהֲרֵי לָמַדְנוּ לִפְנֵי מוֹרֵנוּ אֶת סֵדֶר הַיּוֹם, וַהֲרֵי רוֹצִים לָדַעַת. **פָּתַח** רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (בראשית מב) וַיִּקַּח מֵאִתָּם אֶת שִׁמְעוֹן וַיֶּאֱסֹר אֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם. וְכִי מָה רָאָה יוֹסֵף לָקַחַת אֶת שִׁמְעוֹן עִמּוֹ יוֹתֵר מֵאֶחָיו? אֶלָּא אָמַר יוֹסֵף בְּכָל מָקוֹם שִׁמְעוֹן (וְלֵוִי) הוּא (הם) פְּתִיחַת הַדִּין, וְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁהָלַכְתִּי מֵאָבִי אֶל אָחִי, שִׁמְעוֹן פָּתַח בָּרִאשׁוֹנָה בְּדִין, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם לז) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו הִנֵּה בַּעַל הַחֲלֹמוֹת הַלָּזֶה בָּא וְעַתָּה לְכוּ וְגוֹ'. אַחַר כָּךְ בִּשְׁכֶם, (שם לד) וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְּנֵי יַעֲקֹב שִׁמְעוֹן וְלֵוִי, כֻּלָּם בְּדִין הָיוּ. טוֹב לָקַחַת אֶת זֶה, וְלֹא יָעִיר קְטָטָה עִם כָּל הַשְּׁבָטִים.

וְתָנֵינָן, מָאי קָא חָמָא שִׁמְעוֹן לְאִזְדַּוְּוגָא בְּלֵוִי יַתִּיר מִכֹּלָּא. וְהָא רְאוּבֵן הָוָה אָחוּהּ וְסָמִיךְ לֵיהּ, אֶלָּא שִׁמְעוֹן חָמָא וְיָדַע דְּלֵוִי מִסִּטְרָא דְדִינָא קָא אָתֵי, וְשִׁמְעוֹן מִסִּטְרָא דְדִינָא קַשְׁיָא יַתִּיר אִתְאַחָד. אָמַר נִתְעָרֵב חַד בְּחַד וַאֲנָן נֶחֱרִיב עָלְמָא. מָה עָבֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, נָטַל לֵיהּ לְחוּלָקֵיהּ לְלֵוִי, אָמַר מִכָּאן וּלְהָלְאָה שִׁמְעוֹן לֵיתִיב בְּקוּפְּטִירָא בַּהֲדֵיהּ בִּלְחוֹדוֹי.

תָּאנָא בְּסִטְרָא דְאִימָּא, תְּרֵין גַּרְדִּינֵי טְהִירִין (ס"א תְּרִיסִין) **אִתְאַחֲדָן בִּידָא שְׂמָאלָא, וְהָא אוֹקִימְנָא דְּאִינּוּן מְאַלְּלֵי אַרְעָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, וְהַיְינוּ רָזָא דִכְתִיב,** (יהושע ב) **שְׁנַיִם אֲנָשִׁים מְרַגְּלִים.**

וְתָאנָא, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל יַתִּיר מִכָּל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

וְשָׁנִינוּ, מָה רָאָה שִׁמְעוֹן לְהִזְדַּוֵּג עִם לֵוִי יוֹתֵר מֵהַכֹּל, וַהֲרֵי רְאוּבֵן הָיָה אָחִיו וְסָמוּךְ לוֹ? אֶלָּא שִׁמְעוֹן רָאָה וְיָדַע שֶׁלֵּוִי בָּא מִצַּד הַדִּין, וְשִׁמְעוֹן נֶאֱחָז יוֹתֵר בְּצַד הַדִּין הַקָּשֶׁה. אָמַר, נִתְעָרֵב אֶחָד עִם אֶחָד, וְאָנוּ נַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם. מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? נָטַל לְחֶלְקוֹ אֶת לֵוִי וְאָמַר: מִכָּאן וָהָלְאָה שֶׁיֵּשֵׁב שִׁמְעוֹן עִם שַׁלְשֶׁלֶת הַגְּבוּרָה עִמּוֹ לְבַדּוֹ.

לָמַדְנוּ, בְּצַד הָאֵם שְׁנֵי שׁוֹמְרִים חוֹקְרֵי דִין (מְגֻנִּים) אֲחוּזִים בְּיָד שְׂמֹאל, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁהֵם מְרַגְּלִים אֶת הָאָרֶץ בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וְהַיְנוּ סוֹד הַכָּתוּב, (יהושע ב) שְׁנַיִם אֲנָשִׁים מְרַגְּלִים.

וְשָׁנִינוּ, אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִכָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה,

הוּא בָּעֵי לְדַכְּאָה לְהוּ, וּלְרַחֲמָא עָלַיְיהוּ, דְּאִינּוּן חוּלָקֵיהּ וְעַדְבֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לב) כִּי חֵלֶק יְיָ עַמּוֹ וְגוֹ', וּכְתִיב (דברים לב) יַרְכִּיבֵהוּ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ. עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ דַּיְיקָא. דְּהָא אִינּוּן אִתְאַחֲדָן לְעֵילָא לְעֵילָא. וְעַל דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְחִימוּתָא דִילֵיהּ אִתְדְּבָק בְּהוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מלאכי א) אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר יְיָ', וּכְתִיב (דברים ז) כִּי מֵאַהֲבַת יְיָ' אֶתְכֶם וְגוֹ', וּמִגּוֹ רְחִימוּתָא יַתִּירָא דְרָחִים לְהוּ, יָהַב לוֹן יוֹמָא חַד בְּשַׁתָּא לְדַכְּאָה לְהוּ, וּלְזַכָּאָה לְהוּ מִכָּל חוֹבֵיהוֹן, דִּכְתִיב, (ויקרא טז) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה וְגוֹ'. בְּגִין דִּיהוֹן זַכָּאִין בְּעָלְמָא דֵין, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, וְלָא יִשְׁתְּכַּח בְּהוּ חוֹבָא. וְעַל דָּא בְיוֹמָא דָא, מִתְעַטְּרִין יִשְׂרָאֵל, וְשַׁלְטִין עַל כֻּלְּהוּ גַּרְדִּינִין, וְעַל כֻּלְּהוּ טְהִירִין.

לשון הקודש

שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְטַהֵר אוֹתָם וּלְרַחֵם עֲלֵיהֶם, שֶׁהֵם חֶלְקוֹ וְגוֹרָלוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ וְגוֹ'. וְכָתוּב (שם) יַרְכִּבֵהוּ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ. עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ דַּוְקָא, שֶׁהֵרֵי הֵם אֲחוּזִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְעַל כֵּן אַהֲבָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִדְבָּקֶת בָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלאכי א) אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר ה', וְכָתוּב (דברים ז) כִּי מֵאַהֲבַת ה' אֶתְכֶם וְגוֹ'. וּמִתּוֹךְ הָאַהֲבָה הַיְתֵרָה שֶׁאוֹהֵב אוֹתָם, נָתַן לָהֶם יוֹם אֶחָד בַּשָּׁנָה לְטַהֵר אוֹתָם וּלְזַכּוֹת אוֹתָם מִכָּל חֲטָאֵיהֶם, שֶׁכָּתוּב כִּי בַיּוֹם הַזֶּה וְגוֹ', כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ צַדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא יִמָּצֵא בָהֶם חֵטְא. וְעַל כֵּן בַּיּוֹם הַזֶּה מִתְעַטְּרִים יִשְׂרָאֵל וְשׁוֹלְטִים עַל כָּל חוֹקְרֵי הַדִּין וְעַל כָּל הָרוּחוֹת.

תָּאנָא (ויקרא טז) **וְנָתַן אַהֲרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גֹּרָלוֹת. וְנָתַן אַהֲרֹן, בְּגִין דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד. עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים, עַל דַּיְיקָא, בְּגִין דְּתִתְבַּסֵּם מַטְרוֹנִיתָא. גּוֹרָל אֶחָד לַיְיָ' וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל וְהָא תְּרֵין שְׂעִירִין אִינּוּן, אֲמַאי חַד לַיְיָ'. אֶלָּא אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יֵתִיב הַאי גַּבָּאי, וְחַד יֵזִיל וְיִשׁוֹט בְּעָלְמָא, דְּאִלְמָלֵי תַּרְוַיְיהוּ מִזְּדַוְּוגָן, לָא יְכִיל עָלְמָא לְמִסְבַּל.**

נָפַק הַאי, אָזִיל וְשָׁאט בְּעָלְמָא, וְאַשְׁכַּח לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, בְּכַמָּה פּוּלְחָנִין, בְּכַמָּה דַרְגִּין, בְּכַמָּה נִמּוּסִין טָבָן, לָא יְכִיל לְהוּ, כֻּלְּהוּ שְׁלָמָא בֵּינַיְיהוּ,לָא יְכִיל לְמֵיעָל בְּהוּ בְּדַלְטוֹרָא. (אֲזַל וְשָׁאט בְּעַלְמָא, וְאַשְׁכַּח לְיִשְׂרָאֵל כְּהַאי גַּוְונָא) (נ"א יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא אוֹף הֲכִי כְּהַאי גַּוְונָא) **הַאי שְׂעִירָא אַחֲרָא שַׁלְחִין לֵיהּ בְּמַטּוּלָא דְּכָל חוֹבַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל.**

לשון הקודש

לְמִדְנוּ, וְנָתַן אַהֲרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גֹּרָלוֹת. וְנָתַן אַהֲרֹן, מִשּׁוּם שֶׁבָּא מִצַּד הַחֶסֶד. עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים, בְּדִיּוּק עַל, כְּדֵי שֶׁתִּתְבַּשֵּׂם הַגְּבִירָה. גּוֹרָל אֶחָד לַה' וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל, וַהֲרֵי שְׁנֵי שְׂעִירִים הֵם. אָז לָמָּה אֶחָד לַה'? אֶלָּא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: יֵשֵׁב זֶה אֶצְלִי, וְאֶחָד יֵלֵךְ וְיִשּׁוֹטֵט בָּעוֹלָם, שֶׁאִלְמָלֵא שְׁנֵיהֶם מִזְּדַוְּגִים, לֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לִסְבֹּל.

יָצָא זֶה, הוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט בָּעוֹלָם, וּמוֹצֵא אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכַמָּה עֲבוֹדוֹת, בְּכַמָּה דְּרָגוֹת, בְּכַמָּה הַנְהָגוֹת טוֹבוֹת, וְלֹא יָכוֹל לָהֶם, בֵּין כֻּלָּם שָׁלוֹם, וְלֹא יָכוֹל לְהִכָּנֵס עִמָּהֶם בְּמַלְשִׁינוּת. (הוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט בָּעוֹלָם וּמוֹצֵא אֶת יִשְׂרָאֵל בַּצּוּרָה הַזּוֹ) (אַף יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה כָּךְ בַּצּוּרָה הַזּוֹ) **אֶת** הַשָּׂעִיר הָאַחֵר שׁוֹלְחִים אוֹתוֹ עִם מַשָּׂא שֶׁל כָּל חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל.

תָּאנָא, כַּמָּה חֲבִילֵי טְרִיקִין מִזְדַּוְּוגָן (נ"א מִזְדַּמְּנָן), דְּאִינּוּן תְּחוֹת יְדֵיהּ, וּמְמָנָן לְאַלְלָא אַרְעָא, עַל כָּל אִינּוּן (דף ס"ג ע"א) דְּעַבְרִין עַל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא. וְהַהוּא יוֹמָא, לָא שְׁכִיחַ דִּילְטוֹרָא (ס"א פִּטְרָא) לְמַלְלָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל. כַּד מָטָא הַאי שְׁעִירָא לְגַבֵּי טוּרָא, כַּמָּה חֵידוּ עַל חֵידוּ מִתְבַּסְּמִין כֻּלְּהוּ בֵּיהּ. וְהַהוּא גַּרְדִּינָא דְּנָפִיק, אַהְדָּר וְאָמַר תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּיִשְׂרָאֵל, קַטֵּיגוֹרָא אִתְעָבִיד סַנֵּיגוֹרָא.

וְתָא חֲזֵי, לָאו דָּא בִּלְחוֹדוֹי הוּא, אֶלָּא בְּכָל אֲתַר דְּבַעְיָין יִשְׂרָאֵל לְאִתְדַּכְּאָה מֵחוֹבַיְיהוּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לוֹן עֵיטָא לְקַשְׁרָא מָארֵי דְּדִינָא, וּלְבַסְּמָא לְהוּ בְּאִינּוּן קָרְבְּנִין וְעֹלָוָן, דְּקָרְבִּין קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּכְדֵין לָא יַכְלִין לְאַבְאָשָׁא. וְהַהוּא יוֹמָא יַתִּיר עַל כֹּלָּא, כְּמָה דְּמִבַּסְּמִין יִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

לָמַדְנוּ, כַּמָּה קְבוּצוֹת מְחַבְּלִים מִזְדַּוְּוגִים (מִזְדַּמְּנִים), שֶׁהֵם תַּחַת יָדוֹ, וּמְמֻנִּים לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ עַל כָּל אוֹתָם שֶׁעוֹבְרִים עַל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, וְאוֹתוֹ יוֹם לֹא מָצוּי הַמַּלְשִׁין (פִּתְחוֹן) לְדַבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁמַּגִּיעַ הַשָּׂעִיר הַזֶּה אֶל הָהָר, כַּמָּה שִׂמְחָה עַל שִׂמְחָה מִתְבַּשְּׂמִים כֻּלָּם בּוֹ. וְאוֹתוֹ שׁוֹמֵר שֶׁיּוֹצֵא, חוֹזֵר וְאוֹמֵר אֶת תִּשְׁבַּחְתָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הַקָּטֵגוֹר נַעֲשֶׂה סָנֵגוֹר.

וּבֹא רְאֵה, לֹא זֶה לְבַדּוֹ הוּא, אֶלָּא בְּכָל מָקוֹם שֶׁרוֹצִים יִשְׂרָאֵל לְהִטָּהֵר מֵחֲטָאֵיהֶם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לָהֶם עֵצָה לִקְשֹׁר אֶת בַּעֲלֵי הַדִּין וּלְבַשֵּׂם אוֹתָם בְּאוֹתָם קָרְבָּנוֹת וְעוֹלוֹת שֶׁקְּרֵבִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָז לֹא יְכוֹלִים לְהָרַע. וְאוֹתוֹ יוֹם יוֹתֵר עַל הַכֹּל, כְּמוֹ

לְתַתָּא לְכוֹלָּא, הָכִי מְבַסְּמִין לְכָל אִינּוּן דְּאִית לְהוּ דַּלְטוֹרָא (ס"א פִּטְרָא) וְכוֹלָּא קָרְבְּנָא הוּא וּפוּלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תָּאנָא, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דִּכְתִיב, וְלָקַח אַהֲרֹן אֶת שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים וְגוֹ', מִתְעָרִין אִינּוּן בְּהַהוּא יוֹמָא לְעֵילָא, וּבַעְיָין לְשַׁלְטָאָה (נ"א לְשַׁטָּאָה) וּלְמֵיפָּק בְּעָלְמָא. כֵּיוָן דְּכַהֲנָא מְקָרֵב אִלֵּין לְתַתָּא, מִתְקָרְבִין אִינּוּן לְעֵילָא. כְּדֵין עַדְבִין סַלְקִין בְּכָל סִטְרִין, כַּהֲנָא יָהַב עַדְבִין לְתַתָּא, כַּהֲנָא יָהִיב עַדְבִין לְעֵילָא. כְּמָה דְּחַד אִשְׁתְּאַר בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתַתָּא. וְחַד אַפְּקִין לֵיהּ לְהַהוּא מַדְבְּרָא, הָכִי נָמֵי לְעֵילָא, חָד אִשְׁתְּאַר בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְחַד נָפִיק וְשָׁט בְּעָלְמָא, לְהַהוּא מַדְבְּרָא עִלָּאָה, וְחַד בְּחַד מִתְקַשָּׁר.

לשון הקודש

שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְבַשְּׂמִים לְמַטָּה אֶת הַכֹּל, כָּךְ מְבַשְּׂמִים אֶת כָּל אֵלּוּ שֶׁלָּהֶם יֵשׁ הַלְשָׁנָה (פִּתְחוֹן), וְהַכֹּל הוּא קָרְבָּן וַעֲבוֹדָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

לָמַדְנוּ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁכָּתוּב וְלָקַח אַהֲרֹן אֶת שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים וְגוֹ', הֵם מִתְעוֹרְרִים בְּאוֹת יוֹם לְמַעְלָה וְרוֹצִים לִשְׁלֹט (לְשַׁטּוֹת) וְלָצֵאת לָעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁהַכֹּהֵן מַקְרִיב אֶת אֵלּוּ לְמַטָּה, אָז נִקְרָבִים אוֹתָם שֶׁלְּמַעְלָה, וְאָז עוֹלִים הַגּוֹרָלוֹת בְּכָל הַצְּדָדִים. הַכֹּהֵן נוֹתֵן גּוֹרָלוֹת לְמַטָּה, הַכֹּהֵן נוֹתֵן גּוֹרָלוֹת לְמַעְלָה. כְּמוֹ שֶׁאֶחָד נִשְׁאָר עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַטָּה, וְאֶת הָאֶחָד מוֹצִיאִים לְאוֹתוֹ הַמִּדְבָּר, כָּךְ גַּם לְמַעְלָה אֶחָד נִשְׁאָר עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאֶחָד יוֹצֵא לְשוֹטֵט בָּעוֹלָם לְאוֹתוֹ הַמִּדְבָּר הָעֶלְיוֹן, וְאֶחָד נִקְשָׁר בְּאֶחָד.

כְּתִיב (ויקרא טז) וְסָמַךְ אַהֲרֹן אֶת שְׁתֵּי יָדָו עַל רֹאשׁ הַשָּׂעִיר הַחַי וְהִתְוַדָּה עָלָיו וְגוֹ'. בְּגִין כָּךְ וְסָמַךְ אַהֲרֹן אֶת שְׁתֵּי יָדָו, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִסְתְּכַּם עַל יְדוֹי. עַל רֹאשׁ הַשָּׂעִיר הַחַי, הַחַי דַּיְיקָא, לְאַכְלְלָא הַהוּא דְּלְעֵילָא.

וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת, (ויקרא ה) כְּמָה דִכְתִיב (ויקרא ה) וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ. וְאוֹקִימְנָא עָלֶיהָ, דְּאִתְדָּכֵי בַּר נָשׁ וְאִשְׁתְּאַר עָלֶיהָ כָּל הַהוּא חוֹבָא. אוֹף הָכִי וְהִתְוַדָּה עָלָיו, בָּתַר דְּאוֹדֵי כַּהֲנָא בְּגִינַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, עָלָיו: כְּלוֹמַר, יִשְׁתַּאֲרוּן כֻּלְּהוּ עָלָיו.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא, אִי הָכִי וְהָא כְּתִיב וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת זִבְחֵיהֶם לַשְּׂעִירִים, אָמַר לֵיהּ שָׁאנֵי הָכָא, דְּהָתָם לַשְּׂעִירִים הֲווֹ קְרֵבִין קָרְבָּנָא, וּבְגִין כָּךְ לָא כְּתִיב וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת זִבְחֵיהֶם שְׂעִירִים,

לשון הקודש

כָּתוּב וְסָמַךְ אַהֲרֹן אֶת שְׁתֵּי יָדָו עַל רֹאשׁ הַשָּׂעִיר הַחַי וְהִתְוַדָּה עָלָיו וְגוֹ'. מִשּׁוּם כָּךְ וְסָמַךְ אַהֲרֹן אֶת שְׁתֵּי יָדָו, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִסְכִּים עַל יָדוֹ. עַל רֹאשׁ הַשָּׂעִיר הַחַי, הַחַי דַּיְיקָא, לְהַכְלִיל אוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. **וְהִתְוַדָּה** עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ויקרא ה) וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ. וּבֵאַרְנוּ עָלֶיהָ, שֶׁנִּטְהַר הָאָדָם וְנִשְׁאָר עָלֶיהָ כָּל אוֹתוֹ הַחֵטְא. אַף כָּאן וְהִתְוַדָּה עָלָיו, אַחַר שֶׁהִתְוַדָּה הַכֹּהֵן בַּעֲבוּרָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל – עָלָיו, כְּלוֹמַר, כֻּלָּם יִשָּׁאֲרוּ עָלָיו.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, אִם כָּךְ, כָּתוּב וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת זִבְחֵיהֶם לַשְּׂעִירִים. אָמַר לוֹ, כָּאן שׁוֹנֶה, שֶׁשָּׁם לַשְּׂעִירִים הָיוּ מַקְרִיבִים קָרְבָּן, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא כָּתוּב וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת זִבְחֵיהֶם שְׂעִירִים,

אֶלָּא לַשְׂעִירִים, דְּהָתָם לַשְׂעִירִים הֲווֹ עַבְדֵי פּוּלְחָנָא, וְשׁוּלְטָנוּתָא. וְהָכָא וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם, וְקָרְבְּנָא לָא אִתְעָבִיד אֶלָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. תָּא חֲזֵי, דִּבְגִינֵי קָרְבְּנָא מִתְכַּסְּיָן עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְדִינָא לָא שַׁרְיָא וְשַׁלְטָא עָלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל. תָּאנָא, וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עִתִּי הַמִּדְבָּרָה. מַהוּ אִישׁ עִתִּי. אֶלָּא רָזָא דְּמִלָּה הָכִי הוּא (דף ס"ג ע"ב) בְּכָל מַה דְּאִתְעָבִיד, בָּעֵי בַּר נָשׁ זַמִּין לְהַהִיא מִלָּה. אִית בַּר נָשׁ דְּבִרְכָתָא אִתְקַיָּים עַל יְדֵיהּ יַתִּיר מֵאָחָרָא. תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב בֵּיהּ בְּכַהֲנָא, (משלי כב) טוֹב עַיִן הוּא יְבוֹרָךְ, אַל תִּקְרֵי יְבוֹרָךְ, אֶלָּא יְבָרֵךְ, בְּגִין דְּהוּא הָוָה זַמִּין דְּיִתְקַיָּים בִּרְכָתָא עַל יְדֵיהּ בְּהַאי. (ס"א וְשָׁאֲרֵי בִּרְכָתָא בְּאַשְׁגָּחוּתָא דִילֵיהּ).

וְאִית בַּר נָשׁ דְּהוּא זַמִּין לְאִתְקַיְּימָא לְוָוטִין עַל יְדֵיהּ, וּבְכָל מַה דְּיַשְׁגַּח לֵיתֵי לְוָוטַיָּיא

לשון הקודש

אֶלָּא לַשְׂעִירִים, שֶׁשָּׁם לַשְׂעִירִים הָיוּ עוֹשִׂים פֻּלְחָן וְשִׁלְטוֹן, וְכָאן – וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹתָם, וְהַקָּרְבָּן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה אֶלָּא לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בֹּא וּרְאֵה שֶׁבִּגְלַל הַקָּרְבָּן מִתְכַּבְּשִׁמִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְהַדִּין לֹא שׁוֹלֵט וְשׁוֹרֶה עַל יִשְׂרָאֵל.

לָמַדְנוּ, וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עִתִּי הַמִּדְבָּרָה. מַהוּ אִישׁ עִתִּי? אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר כָּךְ הוּא – בְּכָל מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה, צָרִיךְ אָדָם מְזֻמָּן לְאוֹתוֹ דָּבָר. יֵשׁ אָדָם שֶׁהַבְּרָכָה מִתְקַיֶּמֶת עַל יָדוֹ יוֹתֵר מֵאַחֵר. בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב בְּכֹהֵן, טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ, אַל תִּקְרֵי יְבֹרָךְ אֶלָּא יְבָרֵךְ, כִּי הוּא מְזֻמָּן שֶׁתִּתְקַיֵּם בְּרָכָה עַל יָדוֹ בָּזֶה. (וְשׁוֹרֶה הַבְּרָכָה בְּהַשְׁגָּחָתוֹ).

וְיֵשׁ אָדָם שֶׁמְּזֻמָּן שֶׁיִּתְקַיְּמוּ עַל יָדוֹ

וּמְאֵרָה וּבְעִיתָא כְּגוֹן בִּלְעָם, דְּאִקְרֵי רַע עַיִן, דְּהַוָה זַמִּין בְּכָל בִּישׁ, וְלָא הָוָה זַמִּין לְטָב. וְאַף עַל גַּב דִּבְרָךְ, בִּרְכָתֵיהּ לָא בִּרְכָתָא, וְלָא אִתְקְיָים. וְכַד הָוָה לָיֵיט, כָּל מָאן דְּלָיֵיט אִתְקְיָים, וְאַפִּילוּ בְּרִגְעָא חָדָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (במדבר כד) **שְׁתֻם הָעָיִן. בְּכָל אֲתַר דְּעֵינֵיהּ שַׁלְטָא אִתְלַטְיָיא.**

תָּא חֲזֵי מַה כְּתִיב. (במדבר כד) **וַיָּשֶׁת אֶל הַמִּדְבָּר פָּנָיו, בְּגִין דְּיִתְעַר מֵהַהוּא סִטְרָא הַהוּא דְשַׁלְטָא תַּמָּן, וְיֵיתֵי בְּדַלְטוֹרְיָא עָלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל. מַה כְּתִיב בְּהוּ בְּכַהֲנֵי,** (משלי כב) **טוֹב עַיִן הוּא יְבוֹרָךְ, דְּהוּא הָוָה זַמִּין בְּהַאי, וְשָׁאִרִי בִּרְכָתָא בְּאַשְׁגָּחוּתָא דִילֵיהּ. וְעַל דָּא תָּנִינָן, יִסְטֵי בַּר נָשׁ אֲפִילוּ מִמֵּאָה אָרְחִין, וְלָא יִאְרַע בְּבַר נָשׁ דְּאִית לֵיהּ עֵינָא בִישָׁא.**

לשון הקודש

קְלָלוֹת, וּבְכָל מַה שֶׁיִּתְבּוֹנֵן יָבֹאוּ קְלָלוֹת וּמְאֵרָה וּבְעָתָה, כְּמוֹ בִּלְעָם שֶׁנִּקְרָא רַע עַיִן, שֶׁהָיָה מְזֻמָּן לְכָל רַע וְלֹא הָיָה מְזֻמָּן לְטוֹב, וְאַף עַל גַּב שֶׁבִּרַּךְ, בִּרְכָתוֹ אֵינָהּ בְּרָכָה וְלֹא הִתְקַיְּמָה. וּכְשֶׁהָיָה מְקַלֵּל, כָּל מַה שֶׁקִּלֵּל הִתְקַיְּמוּ, וַאֲפִלּוּ בְּרֶגַע אֶחָד, וְעַל זֶה כָּתוּב (במדבר כד) שְׁתֻם הָעָיִן. בְּכָל מָקוֹם שֶׁעֵינוֹ שָׁלְטָה – הִתְקַלֵּל.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, (שם) וַיָּשֶׁת אֶל הַמִּדְבָּר פָּנָיו, כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר מֵאוֹתוֹ צַד שֶׁהוּא שׁוֹלֵט שָׁם, וְיָבֹא בְּהַלְשָׁנָה עַל יִשְׂרָאֵל. מַה כָּתוּב בַּכֹּהֲנִים? (משלי כב) טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ, שֶׁהוּא הָיָה מְזֻמָּן לָזֶה וְשׁוֹרָה בִּרְכָה בַּהַשְׁגָּחָה שֶׁלּוֹ. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, יִסְטֶה אָדָם אֲפִלּוּ מִמֵּאָה דְּרָכִים וְלֹא יִפְגֹּשׁ אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַיִן רָעָה.

אוֹף הָכָא וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עִתִּי, דְּהוּא זַמִּין לְהַאי.
וְרָשִׁים לְהַאי, וְכַהֲנָא הָוָה אִשְׁתְּמוֹדַע בֵּיהּ,
חַד עֵינָא יַתִּיר מֵאָחֳרָא פּוּרְתָּא. סוּרְטָא דְעַל עֵינָא
אִתְחַפְּיָא בְשַׁעֲרִין סַגִּיאִין. מִכַּחֲלָא עֵינָא, וְלָא
מִסְתָּכַּל בְּמֵישָׁר. הַאי הוּא בַר נָשׁ זַמִּין לְהַאי,
וְכַדְקָא חָזֵי לֵיהּ. וְעַל דָּא כְתִיב בְּיַד אִישׁ עִתִּי.

בְּגוּשׁ חֲלָבָא הָוָה בַר נָשׁ, דִּבְכָל אֲתַר דְּמָחֵי
בִידוֹי, הָוָה מִית, וְלָא הֲווֹ בְּנֵי נָשָׁא
מִקָּרְבִין בַּהֲדֵיהּ. בְּסוּרְיָא הָוָה בַר נָשׁ, דִּבְכָל אֲתַר
דְּאִסְתָּכַּל אֲפִילוּ לְטָב, כֻּלָּא אִתְהַפַּךְ לְבִישׁ. יוֹמָא
חַד הָוָה חַד בַּר נָשׁ אָזִיל בְּשׁוּקָא, וַהֲווּ אַנְפּוֹי
נְהִירִין. אָתָא הַהוּא בַר נָשׁ וְאִסְתָּכַּל בֵּיהּ, וְאִתְבְּקַע
עֵינֵיהּ. בְּגִין כָּךְ, בְּכֹלָּא הָוָה בַר נָשׁ זַמִּין, לְהַאי
וּלְהַאי. וְעַל דָּא כְתִיב טוֹב עַיִן הוּא יְבוֹרָךְ, אַל
תִּקְרֵי יְבוֹרָךְ אֶלָּא יְבָרֵךְ.

לשון הקודש

אַף כָּאן, וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עִתִּי – שֶׁהוּא מְזֻמָּן לָזֶה וְרָשׁוּם לָזֶה, וְהַכֹּהֵן הָיָה מַכִּיר בּוֹ עַיִן אַחַת יוֹתֵר מֵאַחֶרֶת מְעַט. הָעוֹר שֶׁעַל הָעַיִן מְכֻסֶּה בִּשְׂעָרוֹת רַבּוֹת, הָעַיִן מְכֻחֶלֶת וְלֹא מִסְתַּכֵּל יָשָׁר, זֶהוּ הָאָדָם הַמְזֻמָּן לְכָךְ וְהָרָאוּי לוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב בְּיַד אִישׁ עִתִּי.

בְּגוּשׁ חֶלֶב הָיָה אָדָם, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁמַּכֶּה בְּיָדוֹ, הָיָה מֵת, וְלֹא הָיוּ אֲנָשִׁים מִתְקָרְבִים אֵלָיו. בְּסוּרְיָה הָיָה אָדָם, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁבּוֹ הִסְתַּכֵּל, אֲפִלּוּ לְטוֹב, הַכֹּל הִתְהַפֵּךְ לְרַע. יוֹם אֶחָד הָיָה אִישׁ אֶחָד הוֹלֵךְ בַּשּׁוּק, וְהָיוּ פָּנָיו מְאִירוֹת. בָּא אוֹתוֹ אִישׁ וְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, וְנִבְקְעָה עֵינוֹ. מִשּׁוּם כָּךְ לַכֹּל הָיָה אָדָם מוּכָן, לָזֶה וְלָזֶה. וְעַל זֶה כָּתוּב טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ, אַל

וְתָאנָא, הַאי בַּר נָשׁ דְּהַוָּה אָזִיל לְמַדְבְּרָא, כַּד מָטָא בֵּיהּ בְּהַהוּא שְׁעִירָא הָוָה סָלִיק לְטוּרָא, וְדָחֵי לֵיהּ בִּתְרֵין יְדוֹי. וְלָא הָוָה נָחִית לְפַלְגוּת טוּרָא, עַד דְּאִתְעָבִיד שַׁיְיפִין שַׁיְיפִין. וְהַהוּא בַּר נָשׁ הָוָה אָמַר, כַּף יִמָּחוּ עֲוֹנוֹת עַמְּךָ וְכוּ'. וּבְגִין דְּסָלִיק הַהוּא קַטֵּיגוֹרְיָא וְאִתְעָבִיד סַנֵּיגוֹרְיָא דְּיִשְׂרָאֵל, כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל חוֹבַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וְכָל מַה דִּכְתִיב בְּאִינּוּן פִּתְקִין דִּלְעֵילָא, לְאַדְבְּרָא חוֹבַיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא, נָטִיל לוֹן וְרַמֵּי לוֹן כְּהַאי גַּוְונָא, לַאֲתַר דְּאִתְקְרֵי מְצוּלוֹת יָם. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (מיכה ז) **וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצוּלוֹת יָם כָּל חַטֹּאתָם.**

רעיא מהימנא

פִּקּוּדָא דָּא, לְמִפְּלַח כַּהֲנָא רַבָּא פּוּלְחָנָא דְּהַהוּא יוֹמָא כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ, וּלְמִשְׁלַח שָׁעִיר לַעֲזָאזֵל. רָזָא דָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, בְּגִין לְאִתְפָּרְשָׁא מֵעַמָּא קַדִּישָׁא, וְלָא יִתְבַּע חוֹבֵיהוֹן

לשון הקודש

תִּקְרֵי יִבֹּרַךְ אֶלָּא יְבָרֵךְ.

וְלָמַדְנוּ, הָאִישׁ הַזֶּה שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ לַמִּדְבָּר, כְּשֶׁהִגִּיעַ שָׁם אוֹתוֹ שָׁעִיר, הָיָה עוֹלֶה לָהָר, וְדוֹחֶה אוֹתוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו, וְלֹא הָיָה מַגִּיעַ לַחֲצִי הָהָר עַד שֶׁנַּעֲשָׂה אֵיבָרִים אֵיבָרִים, וְאוֹתוֹ אִישׁ הָיָה אוֹמֵר: כָּף יִמָּחוּ עֲוֹנוֹת עַמְּךָ וְגוּ'. וּמִשּׁוּם שֶׁעוֹלֶה אוֹתוֹ קָטֵגוֹר וְנַעֲשָׂה סָנֵגוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֶת כָּל חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל וְכָל מַה שֶּׁכָּתוּב בְּאוֹתָם פִּתָּקִים שֶׁלְּמַעְלָה לְהַזְכִּיר אֶת חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם, הוּא נוֹטֵל אוֹתָם וְזוֹרֵק אוֹתָם כְּמוֹ זֶה לְמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא מְצוּלוֹת יָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מיכה ז) וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצֻלוֹת יָם כָּל חַטֹּאתָם.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

מִצְוָה זוֹ, שֶׁיַּעֲבֹד הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֶת עֲבוֹדַת אוֹתוֹ הַיּוֹם כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, וְלִשְׁלֹחַ שָׂעִיר לַעֲזָאזֵל. הַסּוֹד הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר,

קָמֵי מַלְכָּא. וְלָא יְקַטְרֵג עָלַיְיהוּ, דְּהָא לֵית לֵיהּ תְּקִיפוּ וְשׁוּלְטָנוּ, (בה) בַּר כַּד אִתְּקַף רוּגְזָא מִלְּעֵילָא, וּבְהַהוּא דּוֹרוֹנָא אִתְהַפְּךְ לְבָתָר אַפּוֹטְרוֹפּוֹסָא עָלַיְיהוּ, וְעַל דָּא אִתְדַּחְיָיא מִקַּמֵּי מַלְכָּא. וְהָא אוֹקִימְנָא, בְּגִין דְּאִיהוּ קַץ כָּל בָּשָׂר.

וְעַמָּא קַדִּישָׁא יָהֲבִין לֵיהּ כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ שָׂעִיר, וְרָזָא דָא (בראשית כז) הֵן עֵשָׂו אָחִי אִישׁ שָׂעִיר. כְּמָה דְּאִיהוּ בִּסְטָר דִּקְדוּשָׁה דְּכַר וְנוּקְבָא, אוֹף הָכִי בִּסְטָר מְסָאֲבוּ דְּכַר וְנוּקְבָא. מַתְּלָא אַמְרֵי, לְכַלְבָּא אַרְמֵי לֵיהּ גַּרְמָא, יְלַחֵךְ עַפְּרָא דְּרַגְלָךְ.

שָׁאֲלוּ לְבֶן זוֹמָא, מַהוּ לְסָרוּסֵי כַּלְבָּא. אָמַר לָהֶם, (ויקרא כב) וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ, כָּל שֶׁבְּאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ. כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ עָלְמָא לְהַאי, הָכִי אִצְטְרִיךְ עָלְמָא לְהַאי. וְעַל דָּא אִתְמַר, (בראשית א) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד דָּא מַלְאָךְ הַמָּוֶת. לֵית לְבַטְּלָא לֵיהּ מִן עָלְמָא, עָלְמָא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ, אַף עַל גַּב דִּכְתִיב בֵּיהּ, (ישעיה נו) וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה וְגוֹ', לָא יִתְבַּטְּלוּן מִן עָלְמָא. כֹּלָּא אִצְטְרִיךְ טוֹב וָרָע.

לשון הקודש

כְּדֵי שֶׁיִּפָּרֵד מֵהָעָם הַקָּדוֹשׁ וְלֹא יִתְבַּע אֶת חֲטָאֵיהֶם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְלֹא יְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי אֵין לוֹ תֹּקֶף וְשִׁלְטוֹן (בה) אֶלָּא רַק כְּשֶׁמִּתְחַזֵּק הָרוֹגֶז מִלְּמַעְלָה, וּבְאוֹתוֹ דּוֹרוֹן מִתְהַפֵּךְ אַחַר כָּךְ לְאַפּוֹטְרוֹפּוֹס עֲלֵיהֶם, וְעַל כֵּן נִדְחֶה מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא קֵץ כָּל בָּשָׂר.

וְהָעָם הַקָּדוֹשׁ נוֹתְנִים לוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא צָרִיךְ שָׂעִיר, וְסוֹד זֶה – (בראשית כז) הֵן עֵשָׂו אָחִי אִישׁ שָׂעִיר. כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה זָכָר וּנְקֵבָה, אַף כָּךְ בְּצַד הַטֻּמְאָה זָכָר וּנְקֵבָה. מָשָׁל אוֹמְרִים, זְרֹק עֶצֶם לְכֶלֶב, וְהוּא יְלַחֵךְ אֶת עֲפַר רַגְלֶךָ.

שָׁאֲלוּ אֶת בֶּן זוֹמָא, הַאִם לְסָרֵס כֶּלֶב? אָמַר לָהֶם, (ויקרא כב) וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ, כֹּל שֶׁבְּאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ. כְּמוֹ שֶׁהָעוֹלָם צָרִיךְ אֶת זֶה, כָּךְ צָרִיךְ הָעוֹלָם אֶת זֶה. וְעַל זֶה נֶאֱמַר, (בראשית א) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד – זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת, אֵין לְבַטְּלוֹ מִן הָעוֹלָם, שֶׁהָעוֹלָם צָרִיךְ אוֹתוֹ. אַף עַל גַּב שֶׁכָּתוּב בּוֹ (ישעיה נב) וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה וְגוֹ', לֹא יִתְבַּטְּלוּ מִן הָעוֹלָם. הַכֹּל צָרִיךְ, טוֹב וָרָע.

וּבְגִינֵי כַּךְ אִית לָן בְּיוֹמָא דָא לְמִרְמֵי לֵיהּ גַּרְמָא לְכַלְבָּא, עַד דְּאִיהוּ גָרִיר, יֵיעוּל מָאן דְּיֵיעוּל לְגַבֵּי הֵיכָלָא דְמַלְכָּא, וְלֵית מָאן דְּיִמְחֵי בִידוֹי. לְבָתָר יְכַשְּׁכֵשׁ לֵיהּ בִּזְנָבֵיהּ.

מַה כְּתִיב וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּכְתִיב וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם. כֵּיוָן דְּאִיהוּ חָמֵי הַאי שָׂעִיר. תִּיאוּבְתֵּיהּ לְגַבֵּיהּ, וּלְאִשְׁתַּכְלְלָא בַּהֲדֵיהּ, וְלָא יָדַע מֵאִינּוּן חוֹבִין דְּקָא נָטִיל שָׂעִיר. תָּב לְגַבַּיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, חָמֵי לוֹן בְּלָא חוֹבִין, בְּלָא פְּשָׁעִין, דְּהָא כֻּלְּהוּ שָׁרָאן בְּרֵישָׁא דְשָׂעִיר, סָלִיק לְעֵילָא, וְשַׁבַּח לוֹן קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָמֵי סַהֲדוּתָא דְהַהוּא מְקַטְרְגָא, וְהוֹאִיל וְתִיאוּבְתֵּיהּ לְרַחֲמָא עַל עַמֵּיהּ, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ יָדַע כָּל עוֹבָדָא, חָס עֲלֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

וְכֹלָּא שַׁרְיָא בְּדָא, בְּגִין דְּלָא יִתְעַר רָזָא דְדִינָא מִלְּעֵילָא, וְיִתְתַּקַּף הַאי וְיִשְׁתֵּצוּן בְּנֵי עָלְמָא, דְּהָא דָא מִסִּטְרָא דְדִינָא קַשְׁיָא קָא אָתֵי. וְאִי יִתְעַר הַאי, בְּחוֹבֵי בְּנֵי אֱנָשָׁא אִתְעַר. דְּהָא לֵית לֵיהּ אַתְעָרוּ לְסַלְקָא לְעֵילָא לְאִתְעָרָא דִינָא קַשְׁיָא בַּר בְּדִיל חוֹבֵי בְּנֵי נָשָׁא. דְּהָא בְשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ עָבִיד חוֹבָא, אִתְכְּנַשׁ הַאי,

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ יֵשׁ לָנוּ בַּיּוֹם הַזֶּה לִזְרֹק עֶצֶם לַכֶּלֶב, עַד שֶׁהוּא גּוֹרֵר, יִכָּנֵס מִי שֶׁיִּכָּנֵס לְהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, וְאֵין מִי שֶׁיִּמְחֶה בְּיָדוֹ. אַחַר כָּךְ יְכַשְּׁכֵשׁ בִּזְנָבוֹ.

מַה כָּתוּב? וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹתָם. כֵּיוָן שֶׁהוּא רוֹאֶה אֶת הַשָּׂעִיר הַזֶּה, תְּשׁוּקָתוֹ אֵלָיו וּלְהִתְתַּקֵּן עִמּוֹ, וְלֹא יוֹדֵעַ מֵאוֹתָם הַחֲטָאִים שֶׁנּוֹטֵל הַשָּׂעִיר. הוּא שָׁב אֶל יִשְׂרָאֵל, רוֹאֶה אוֹתָם בְּלִי חֲטָאִים, בְּלִי פְּשָׁעִים, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם שׁוֹרִים עַל רֹאשׁ הַשָּׂעִיר, עוֹלֶה לְמַעְלָה וּמְשַׁבֵּחַ אוֹתָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה אֶת עֵדוּת אוֹתוֹ הַמְקַטְרֵג, וְהוֹאִיל וּתְשׁוּקָתוֹ לְרַחֵם עַל עַמּוֹ, אַף עַל גַּב שֶׁהוּא יוֹדֵעַ אֶת כָּל הַמַּעֲשֶׂה, הוּא חָס עַל יִשְׂרָאֵל.

וְהַכֹּל שׁוֹרֶה עַל זֶה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְעוֹרֵר אֶת סוֹד הַדִּין מִלְּמַעְלָה, וְזֶה יִתְחַזֵּק וְיֶשְׁמְדוּ בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי זֶה בָּא מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְאִם זֶה יִתְעוֹרֵר, הוּא מִתְעוֹרֵר בַּחֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם, שֶׁהֲרֵי אֵין לוֹ

וְכַמָּה אֶלֶף סַיְיעָן דִּילֵיהּ, וּמִתְכַּנְּפֵי תַּמָּן, וְנַטְלֵי לֵיהּ, וְסַלְקֵי לְעֵילָא רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן. וְעַל כֹּלָּא יָהַב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵיטָא לְיִשְׂרָאֵל לְאִשְׁתְּזָבָא מִכָּל סִטְרִין. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ' אֱלֹהָיו. (ע"כ רַעְיָא מְהֵימְנָא).

תָּאנָא, (ויקרא טז) **וּמֵאֵת עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי שְׂעִירֵי עִזִּים לְחַטָּאת, וּמֵאֵת עֲדַת, בְּגִין דִּיהֵא מִכֻּלְּהוּ, וְיִתְכַּפֵּר לְכֻלְּהוּ. דְּהָא כָּל חוֹבַיְיהוּ דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָכָא תַלְיָין, וְכֻלְּהוּ מִתְכַּפְּרֵי בְּדָא.** (דף ס"ד ע"א) **וְלָא סָגֵי מִבַּר נָשׁ חַד. וּמֵאָן אֲתַר אִתְנְסִיבוּ מֵאִינּוּן קוּפִּין דְּבַעֲזָרָה נַטְלִין אַגְּרָא, וְאַיְיתֵי לְהוּ מֵאִינּוּן דָּמֵי דַּהֲווֹ מִכֻּלְּהוּ.**

וְהַהוּא שְׂעִירָא אַחֲרָא, דְּהַוָּה אִשְׁתְּאַר לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַבְדִּין לֵיהּ חַטָּאת בְּקַדְמִיתָא. וְהָא אוֹקִימְנָא בְּאָן אֲתַר הָוָה מִתְקַשְּׁרָא. וּלְבָתַר

לשון הקודש

הִתְעוֹרְרוּת לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְעוֹרֵר דִּין קָשֶׁה רַק מִשּׁוּם חֲטָאֵי בְּנֵי אָדָם. שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה חֵטְא, זֶה מִתְאַסֵּף, וְכַמָּה אֲלָפִים מְסַיְּעִים שֶׁלּוֹ, וּמִתְכַּנְּסִים שָׁם וְנוֹטְלִים אוֹתוֹ וְעוֹלִים לְמַעְלָה. הָרַחֲמָן יַצִּילֵנוּ. וְעַל הַכֹּל נוֹתֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֵצָה לְיִשְׂרָאֵל לְהִנָּצֵל מִכָּל הַצְּדָדִים, וְעַל זֶה כָּתוּב, (תהלים קמה) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁה' אֱלֹהָיו. (עד כאן הרעיא מהימנא). **לָמַדְנוּ,** וּמֵאֵת עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי שְׂעִירֵי עִזִּים לְחַטָּאת. וּמֵאֵת עֲדַת, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מִכֻּלָּם וְיִתְכַּפֵּר לְכֻלָּם, שֶׁהֲרֵי כָּל חֲטָאֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּאן תְּלוּיִים, וְכֻלָּם מִתְכַּפְּרִים בָּזֶה, וְלֹא מַסְפִּיק מֵאִישׁ אֶחָד. וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם נִלְקָחִים? מֵאוֹתָן קֻפּוֹת שֶׁבָּעֲזָרָה נוֹטְלִים שָׂכָר, וּמְבִיאִים אוֹתָם מֵאוֹתָם דָּמִים שֶׁהָיוּ מִכֻּלָּם.

וְאוֹתוֹ הַשָּׂעִיר הָאַחֵר, שֶׁהָיָה נִשְׁאָר לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עוֹשִׂים אוֹתוֹ חַטָּאת בָּרִאשׁוֹנָה. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ בְּאֵיזֶה מָקוֹם הָיָה

דָּא מִתְקָרְבִין הֲנֵי, וּמִתְבַּסְּמִין כֻּלָּא, וְאִשְׁתָּאֲרוּ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִכָּל חוֹבִין דְּעָבְדוּ וְחָבוּ קָמֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם וְגוֹ'.

תּוּ אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, (בראשית כז) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל רִבְקָה אִמּוֹ הֵן עֵשָׂו אָחִי אִישׁ שָׂעִיר וְאָנֹכִי אִישׁ חָלָק. מָאי קָא רְמִיזָא, אֶלָּא וַדַּאי עֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר, הוּא מֵהַהוּא דְּאִקְרֵי שָׂעִיר, דְּהָא מֵהַהוּא סִטְרָא אָתֵי. וְאָנֹכִי אִישׁ חָלָק: גְּבַר מֵהַהוּא דְּפָלִיג לְכָל שְׁאַר עַמִּין רַבְרְבִין מְמָנָן. דִּכְתִיב, (דברים ד) אֲשֶׁר חָלַק יְיָ' אֱלֹהֶיךָ אוֹתָם, וּכְתִיב (דברים לב) כִּי חֵלֶק יְיָ' עַמּוֹ וְגוֹ'. תּוּ אִישׁ חָלָק, מִתְּרֵי שְׂעִירִים וְאִשְׁתְּאַר חָדָא. דְּכַהֲנָא פָּלִיג לָהּ, חַד לְחוּלָקֵיהּ, וְחַד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֲמַאי. בְּגִין דְּיַטְעִין עַל כַּתְפּוֹי כָּל חוֹבוֹי

לשון הקודש

נִקְשָׁר. וְאַחַר כָּךְ מַקְרִיבִים אֶת אֵלֶּה, וְהַכֹּל מִתְבַּשְּׂמִים, וְיִשְׂרָאֵל נִשְׁאָרִים צַדִּיקִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִכָּל הַחֲטָאִים שֶׁעָשׂוּ וְחָטְאוּ לְפָנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם וְגוֹ'.

עוֹד אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, (בראשית כז) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל רִבְקָה אִמּוֹ הֵן עֵשָׂו אָחִי אִישׁ שָׂעִיר וְאָנֹכִי אִישׁ חָלָק. מַה הוּא רוֹמֵז? אֶלָּא וַדַּאי שֶׁעֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר, וְהוּא מֵאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא שֵׂעִיר, שֶׁהֲרֵי מֵאוֹתוֹ צַד הוּא בָּא. וְאָנֹכִי אִישׁ חָלָק – אִישׁ מֵאוֹתוֹ שֶׁחִלֵּק לְכָל שְׁאָר הָעַמִּים מְמֻנִּים גְּדוֹלִים, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) אֲשֶׁר חָלַק ה' אֱלֹהֶיךָ אֹתָם, וְכָתוּב (שם לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ וְגוֹ'. עוֹד אִישׁ חָלָק, מִשְּׁנֵי שְׂעִירִים, וְנִשְׁאָר אֶחָד. שֶׁהַכֹּהֵן חִלֵּק אוֹתָם – אֶחָד לְחֶלְקוֹ, וְאֶחָד לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. לָמָּה? כְּדֵי שֶׁיִּטְעַן עַל כְּתֵפוֹ אֶת כָּל חֲטָאֵי יַעֲקֹב,

דְּיַעֲקֹב, דִּכְתִיב וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם, עֲוֹנוֹת תָּם.

תָּאנָא, בְּהַהוּא יוֹמָא כַּמָּה פִּתְחִין פְּתִיחָן לָקָבְלֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל לְקַבְּלָא צְלוֹתֵיהוֹן. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְזַכָּאָה לוֹן, וּלְדַכְּאָה לוֹן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר וְגוֹ'. בְּהַאי יוֹמָא אִתְעַטָּר כַּהֲנָא בְּכַמָּה עִטְרִין. בְּהַאי יוֹמָא פּוּלְחָנָא דְכַהֲנָא יַקִּירָא וְרַב מִכָּל פּוּלְחָנִין. לְכֹלָּא יָהַב חוּלָקָא בְּאִינּוּן קָרְבְּנִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּהַאי יוֹמָא אִתְעַטָּר (ס"א אִתְעֲר) חֶסֶד בְּעָלְמָא עַל יְדָא דְכַהֲנָא, מְקָרֵב קָרְבְּנִין עַל חוֹבֵיהוֹן דְּעַמָּא. עַל חוֹבֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר עַל חוֹבֵיהוֹן דְּעַמָּא. מְקָרֵב עִלָּוָון עָלֵיהּ וְעַל עַמָּא וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹתָם, עֲוֹנֹת תָּם.

לָמַדְנוּ, בְּאוֹתוֹ יוֹם כַּמָּה פְּתָחִים פְּתוּחִים כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל תְּפִלּוֹתֵיהֶם. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְטַהֵר אוֹתָם וּלְזַכּוֹת אוֹתָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי בַיּוֹם הַזֶּה וְגוֹ'. בַּיּוֹם הַזֶּה מִתְעַטֵּר הַכֹּהֵן בְּכַמָּה עֲטָרוֹת. בַּיּוֹם הַזֶּה עֲבוֹדַת הַכֹּהֵן נִכְבָּדָה וּגְדוֹלָה מִכָּל הָעֲבוֹדוֹת. לְכֻלָּם נוֹתֵן חֵלֶק בְּאוֹתָם הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בַּיּוֹם הַזֶּה מִתְעַטֵּר (מִתְעוֹרֵר) הַחֶסֶד בָּעוֹלָם עַל יְדֵי הַכֹּהֵן, מַקְרִיב אֶת הַקָּרְבָּנוֹת עַל חֲטָאֵי הָעָם, עַל חֶטְאוֹ בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ עַל חֲטָאֵי הָעָם. הוּא מַקְרִיב עוֹלוֹת עָלָיו וְעַל הָעָם, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים.

עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, יָתְבוּ בְּחַד חֲקַל, וְצַלּוּ. נָחַת חַד עֲנָנָא דְּאֶשָּׁא, וְאַסְחַר לוֹן. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָא חֲמֵינָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְעוּתָא דִּילֵיהּ הָכָא. נֵיתִיב. יָתְבוּ וַהֲווּ אַמְרֵי מִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא. פָּתַח וְאָמַר, (משלי כה) מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וּשְׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק, הָא אִסְתַּכַּלְנָא בְּמִלּוֹי דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, וְכֻלְּהוּ (ס"א בְּחָכְמְתָא) בְּחָכְמָה אַמָּרָן.

תָּא חֲזֵי תְּלַת סִפְּרִין דְּחָכְמְתָא אַפִּיק שְׁלֹמֹה לְעָלְמָא, וְכֻלְּהוּ בְּחָכְמְתָא עִלָּאָה. שִׁיר הַשִּׁירִים חָכְמָה, קֹהֶלֶת תְּבוּנָה, וּמִשְׁלֵי דַעַת. לָקֳבֵל תְּלַת אִלֵּין, עֲבַד תְּלַת סִפְרִים. שִׁיר הַשִּׁירִים כְּנֶגֶד חָכְמָה הָכֵי הוּא. קֹהֶלֶת לְקָבֵל תְּבוּנָה, הָכֵי הוּא. מִשְׁלֵי לְקָבֵל דַעַת. בְּמָאי אִתְחֲזֵי. אֶלָּא כָּל אִינּוּן קְרָאֵי בִּתְרֵי גַוְונֵי אִינּוּן, רֵישָׁא וְסֵיפָא תְּרֵי גַוְונֵי

לשון הקודש

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, יָשְׁבוּ בְּשָׂדֶה אַחַת וְהִתְפַּלְּלוּ. יָרַד עָנָן אֶחָד שֶׁל אֵשׁ וְהִקִּיף אוֹתָם. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲרֵינִי רוֹאֶה שֶׁרְצוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּאן. נֵשֵׁב. יָשְׁבוּ וְהָיוּ אוֹמְרִים דִּבְרֵי תוֹרָה. פָּתַח וְאָמַר, (משלי כה) מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וּשְׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק. הֲרֵי הִסְתַּכַּלְתִּי בְּדִבְרֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, וְאֶת כֻּלָּם אָמַר בְּחָכְמָה.

בָּא רְאֵה, שְׁלֹשָׁה סִפְרֵי חָכְמָה הוֹצִיא שְׁלֹמֹה לָעוֹלָם, וְכֻלָּם בְּחָכְמָה עֶלְיוֹנָה. שִׁיר הַשִּׁירִים – חָכְמָה, קֹהֶלֶת – תְּבוּנָה, וּמִשְׁלֵי – דַּעַת. כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה עָשָׂה שְׁלֹשָׁה סְפָרִים. שִׁיר הַשִּׁירִים כְּנֶגֶד חָכְמָה כָּךְ הוּא. קֹהֶלֶת כְּנֶגֶד תְּבוּנָה כָּךְ הוּא. מִשְׁלֵי כְּנֶגֶד דַּעַת. בַּמֶּה זֶה נִרְאֶה? אֶלָּא כָּל אוֹתָם הַכְּתוּבִים הֵם בִּשְׁנֵי גְוָנִים, רֹאשׁ וָסוֹף, שְׁנֵי גְוָנִים

אִתְחַזְיָא. וְכַד מִסְתַּכְּלֵי קְרָאֵי, דָּא כָּלִיל בְּדָא, וְדָא כָּלִיל בְּדָא, בְּגִין כָּךְ שָׁקִיל לְקַבְּלֵיהּ דְּדַעַת.

הַאי קְרָא לָאו רֵישֵׁיהּ סֵיפֵיהּ וְלָאו סֵיפֵיהּ רֵישֵׁיהּ. וְכַד אִסְתַּכַּלְנָא בֵּיהּ, כֻּלָּא כָּלִיל חַד בְּחַד, בֵּין מִסֵּיפֵיהּ לְרֵישֵׁיהּ, בֵּין מֵרֵישֵׁיהּ לְסֵיפֵיהּ. שְׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה. מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וּשְׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק, וְדָא וְדָא נַיְיחָא דְּרוּחָא, כְּמָה דְּהַאי נַיְיחָא דְּרוּחָא, כָּךְ הַאי נַיְיחָא דְּרוּחָא.

עַד דַּהֲווֹ יַתְבֵי, אָתָא חַד בַּר נָשׁ, אָמַר, אִנְתּוּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן אַתְּסִיאַת מִמַּרְעָהָא. וְחַבְרַיָּיא שָׁמְעוּ קָלָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁבַק לְאִינּוּן חוֹבֵי דְּדָרָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָא אִתְקַיָּים הָכָא קְרָא, וּשְׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק, הָכִי הוּא נַיְיחָא דְּרוּחָא, כְּמוֹ מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה. אָמַר לְהוּ נְקוּם וְנֵזִיל

לשון הקודש

נִרְאִים. וּכְשֶׁמִּסְתַּכְּלִים בַּכְּתוּבִים, זֶה כָּלוּל בָּזֶה וְזֶה כָּלוּל בָּזֶה, מִשּׁוּם כָּךְ שָׁקוּל כְּנֶגֶד הַדַּעַת.

הַפָּסוּק הַזֶּה אֵין רֹאשׁוֹ סוֹפוֹ וְאֵין סוֹפוֹ רֹאשׁוֹ, וּכְשֶׁהִסְתַּכַּלְתִּי בּוֹ, הַכֹּל כָּלוּל אֶחָד עִם אֶחָד, בֵּין מִסּוֹפוֹ לְרֹאשׁוֹ, בֵּין מֵרֹאשׁוֹ לְסוֹפוֹ. שְׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה. מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וּשְׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק, וְזֶה וָזֶה נַחַת רוּחַ. כְּמוֹ שֶׁזֶּה נַחַת רוּחַ, כָּךְ זֶה נַחַת רוּחַ.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, בָּא אִישׁ אֶחָד וְאָמַר, אִשְׁתּוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן נִרְפְּאָה מֵחָלְיָהּ. וְהַחֲבֵרִים שָׁמְעוּ קוֹל, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָחַל לְאוֹתָם חֲטָאֵי הַדּוֹר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲרֵי הִתְקַיֵּם כָּאן הַפָּסוּק, וּשְׁמוּעָה

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַרְחִישׁ לָן בְּנִסִּין.

פָּתַח וְאָמַר, מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה, דָּא אוֹרַיְיתָא. דְּכָל מָאן דְּזָכֵי לְמִלְּעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וּמְרַוֵּי נַפְשָׁא מִנָּהּ, מַה כְּתִיב וּשְׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַכְרִיז עָלֵיהּ כַּמָּה טָבָאן לְאוֹטָבָא לֵיהּ בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וּשְׁמוּעָה טוֹבָה, מָאן אֲתַר מֵאֶרֶץ מֶרְחָק, מֵאֲתַר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה רָחִיק מִנֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא, מֵאֲתַר דְּהָוָה בַּר נָשׁ בִּדְבָבוּ עִמֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא, דִּכְתִיב, (איוב כ) וְאֶרֶץ מִתְקוֹמְמָה לוֹ, מֵהַהוּא אֲתַר (דף ס"ד ע"ב) מַקְדִּימִין לֵיהּ שְׁלָם, הָדָא הוּא דִכְתִיב, מֵאֶרֶץ מֶרְחָק. וּכְתִיב (ירמיה לא) מֵרָחוֹק יְיָ' נִרְאָה לִי וְאַהֲבַת עוֹלָם אַהֲבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד. (כאן חסר).

לשון הקודש

טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק, כָּךְ זֶה נַחַת רוּחַ, כְּמוֹ מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה. אָמַר לָהֶם, נָקוּם וְנֵלֵךְ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַרְחִישׁ לָנוּ נִסִּים.

פָּתַח וְאָמַר, מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה – זוֹ הַתּוֹרָה. שֶׁכָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּמַרְוֶה מִמֶּנָּה אֶת הַנֶּפֶשׁ, מַה כָּתוּב? וּשְׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכְרִיז עָלָיו כַּמָּה טוֹבוֹת לְהֵיטִיב לוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּשְׁמוּעָה טוֹבָה. מֵאֵיזֶה מָקוֹם? מֵאֶרֶץ מֶרְחָק, מִמָּקוֹם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה רָחוֹק מִמֶּנּוּ בַּתְּחִלָּה, מִמָּקוֹם שֶׁהָיָה אָדָם בְּשִׂנְאָה עִמּוֹ בַּתְּחִלָּה, שֶׁכָּתוּב (איוב כ) וְאֶרֶץ מִתְקוֹמְמָה לוֹ, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁמַּקְדִּימִים לוֹ שָׁלוֹם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מֵאֶרֶץ מֶרְחָק. וְכָתוּב, (ירמיה לא) מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי וְאַהֲבַת עוֹלָם אַהַבְתִּיךָ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךָ חָסֶד.

וְיָצָא אֶל הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ' וְכִפֶּר עָלָיו. (ויקרא ט"ז) רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים נ) מִזְמוֹר לְאָסָף אֵל אֱלֹהִים יְיָ' דִּבֵּר וַיִּקְרָא אָרֶץ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ. תָּאנָא, אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה וְחַמְשִׁין רִבּוֹא מָאֲרֵי שִׁירָתָא, מְזַמְּרִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד נָהִיר יְמָמָא. וְאֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה וְאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָא בְּטִיהֲרָא. וְאֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה וְתִשְׁעִין אֶלֶף רִבּוֹא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאִקְרֵי בֵּין הָעַרְבַּיִם.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, כַּד נָהִיר יְמָמָא, כָּל אִינּוּן מָאֲרֵי דִּיבָבָא, מְשַׁבְּחָן בְּמִלֵּי תֻּשְׁבְּחָן, לָקָבְלֵיהּ דְּהַאי בֹּקֶר. (ס"א כָּד אִתְעַר, דְּכַד) דְּכַד אִתְּעַר הַאי בֹּקֶר, כֻּלְּהוּ מִתְבַּסְּמִין, וְדִינָא אִשְׁתְּכִיךְ, וְאָמְרִין תֻּשְׁבְּחָן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. וְהַהוּא זִמְנָא, (הֵימָנוּתָא) חֶדְוָותָא וּבִרְכָּאן מִשְׁתַּכְּחִין בְּעָלְמָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְּעַר

לשון הקודש

וְיָצָא אֶל הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' וְכִפֶּר עָלָיו. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים נ) מִזְמוֹר לְאָסָף אֵל אֱלֹהִים ה' דִּבֵּר וַיִּקְרָא אָרֶץ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ. לָמַדְנוּ, אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים רִבּוֹא בַּעֲלֵי שִׁירָה מְזַמְּרִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁמֵּאִיר הַיּוֹם. וְאֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה בַּצָּהֳרָיִם. וְאֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים אֶלֶף רִבּוֹא בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁנִּקְרֵאת בֵּין הָעַרְבַּיִם.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, כְּשֶׁמֵּאִיר הַיּוֹם, כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי יְבָבָה מְשַׁבְּחִים בְּדִבְרֵי תִשְׁבָּחוֹת כְּנֶגֶד הַבֹּקֶר הַזֶּה. (כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר) שֶׁכְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר הַבֹּקֶר הַזֶּה, כֻּלָּם מִתְבַּשְּׂמִים, וְהַדִּין שׁוֹכֵךְ, וְאוֹמְרִים תִּשְׁבָּחוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב לט) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי

לְאַבְרָהָם לְאַחֲיָיא לֵיהּ, וְאִשְׁתַּעֲשַׁע בֵּיהּ, וְאַשְׁלְטֵיהּ בְּעָלְמָא. וּמְנָא לָן דְּהַאי בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם הוּא. דִּכְתִיב (בראשית יט) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּבֵין הָעַרְבָּיִם, כָּל אִינּוּן אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה וְתִשְׁעִין אֶלֶף רִבּוֹא מָאנֵי דִּילָלָה אִקְרוּן, וּמְזַמְּרִין בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, וּקְטָטוּתָא שַׁרְיָא בְּעָלְמָא, וְהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְּעָרוּתָא דְּאִתְּעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִצְחָק, וְקָם וְדָאִין לְחַיָּיבַיָּא דְּעַבְרִין עַל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא, וְשִׁבְעָה נַהֲרֵי אֵשָׁא נָגְדִּין וְנָפְקִין וְחָלִין עַל רֵישֵׁיהוֹן דְּרַשִׁיעַיָּיא, וְשַׁלְהוֹבֵי גּוּמְרִין דְּנוּרָא מִתְעָרִין מֵעֵילָא לְתַתָּא, וּכְדֵין תָּב אַבְרָהָם לְאַתְרֵיהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (בראשית יח) וְאַבְרָהָם שָׁב לִמְקוֹמוֹ. וְיוֹמָא אִתְּפְּנֵי, וְחַיָּיבֵי גֵּיהִנָּם צַוְוחִין וְאַמְּרִין (ירמיה ו) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי

לשון הקודש

אֱלֹהִים. וְאוֹתוֹ זְמַן (אֱמוּנָה) שִׂמְחָה וּבְרָכוֹת נִמְצָאִים בָּעוֹלָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵעִיר אֶת אַבְרָהָם לְהַחֲיוֹתוֹ, וּמִשְׁתַּעֲשַׁע עִמּוֹ וּמַשְׁלִיטוֹ בָּעוֹלָם. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁהַבֹּקֶר הַזֶּה הוּא שֶׁל אַבְרָהָם? שֶׁכָּתוּב (בראשית יט) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם, כָּל אוֹתָם אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים אֶלֶף רִבּוֹא בַּעֲלֵי יְלָלָה נִקְרָאִים, וּמְזַמְּרִים בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, וְהַקְּטָטָה שׁוֹרָה בָּעוֹלָם. וְאוֹתָהּ שָׁעָה הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁמֵּעִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִצְחָק, וְעוֹמֵד וְדָן אֶת הָרְשָׁעִים שֶׁעוֹבְרִים עַל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, וְשִׁבְעָה נַהֲרוֹת אֵשׁ זוֹרְמִים וְיוֹצְאִים וְחָלִים עַל רָאשֵׁי הָרְשָׁעִים, וְשַׁלְהֶבוֹת גֶּחָלִים שֶׁל אֵשׁ מִתְעוֹרְרוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה. וְאָז שָׁב אַבְרָהָם לִמְקוֹמוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאַבְרָהָם שָׁב לִמְקוֹמוֹ. וְהַיּוֹם פּוֹנֶה, וְרִשְׁעֵי הַגֵּיהִנֹּם

עָרֶב. וְהַהִיא שַׁעֲתָא, בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאִזְדַּהֲרָא, בִּצְלוֹתָא דְּמִנְחָה.

בְּזִמְנָא דְּמָטֵי לֵילְיָא אִינּוּן אֶלֶף וְחֲמֵשׁ מְאָה וְאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָא, אִקְרוּן מִבָּרָא לְפָרוֹכְתָּא, וְאָמְרִין שִׁירָתָא. כְּדֵין דִּינִין דִּלְתַתָּא מִתְעָרִין, וְאָזְלִין וְשָׁאטִין בְּעָלְמָא, וְאִלֵּין אַמְרִין שִׁירָתָא. עַד דְּיִתְפְּלִיג לֵילְיָא מִשְׁמָרָה וּפַלְגָּא. בָּתַר דְּיִתְפְּלִיג לֵילְיָא מִזְדַּמְנֵי כֻּלְּהוּ אַחֲרִינֵי כַּחֲדָא, וְאַמְרֵי תְּהִלּוֹת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה ס) וּתְהִלּוֹת יְיָ' יְבַשְּׂרוּ. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר כַּד רַעֲוָא אִשְׁתְּכַח בְּצַפְרָא, תְּהִלּוֹת יְיָ' מְבַשְּׂרִין.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, בָּתַר דְּרוּחָא דְצָפוֹן אִתְּעַר בְּפַלְגוּת לֵילְיָא וְאָזִיל לֵיהּ, תְּהִלּוֹת מְבַשְּׂרֵי, עַד דְּיֵיתֵי צַפְרָא, וְאִתְּעַר הַאי בֹּקֶר, כְּדֵין חֶדְוָותָא וּבִרְכָּאן אִשְׁתְּכַח בְּעָלְמָא.

לשון הקודש

צוֹוְחִים וְאוֹמְרִים: (ירמיה ו) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב. וְאוֹתָהּ שָׁעָה צָרִיךְ אָדָם לְהִזָּהֵר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה.

בִּזְמַן שֶׁמַּגִּיעַ הַלַּיְלָה, אוֹתָם אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה נִקְרָאִים מִחוּץ לַפָּרֹכֶת וְאוֹמְרִים שִׁירָה. אָז מִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים שֶׁלְּמַטָּה, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם, וְאֵלֶּה אוֹמְרִים שִׁירָה עַד שֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה מִשְּׁמֶרֶת וָחֵצִי. אַחַר שֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה, מִזְדַּמְּנִים כָּל הָאֲחֵרִים כְּאֶחָד וְאוֹמְרִים תְּהִלּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ס) וּתְהִלּוֹת ה' יְבַשֵּׂרוּ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּשֶׁנִּמְצָא רָצוֹן בַּבֹּקֶר, תְּהִלּוֹת ה' מְבַשְּׂרִים.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, אַחַר שֶׁרוּחַ הַצָּפוֹן הִתְעוֹרְרָה בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וְהָלְכָה לָהּ,

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי אַבָּא, כֻּלְּהוּ הָכִי, וְעֵילָּא מִנְּהוֹן סַרְכִּין תְּלָתָא. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאִתְּעַר הַאי בֹּקֶר, וּמִתְעָרִין תְּשִׁבְחָן, כָּל אִינּוּן אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה וְחַמְשִׁין רִבּוֹא, אִתְמַנָּא עָלַיְיהוּ חַד מְמָנָא, וְהֵימָן שְׁמֵיהּ לְקַבְּלֵיהּ דִּלְתַתָּא, וּתְחוֹת יְדֵיהּ סַרְכִּין מְמָנָן עָלַיְיהוּ לְאַתְקְנָא שִׁירָתָא. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאִתְּעַר זִמְנָא דְּבֵין הָעַרְבַּיִם, וְזַמְּרִין כָּל אִינּוּן אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה וְתִשְׁעִין אֶלֶף רִבּוֹא מָאֲרֵי דִּילָלָה, אִתְמַנָּא עָלַיְיהוּ חַד מְמָנָא וִידוּתוּן שְׁמֵיהּ, לְקַבְּלֵיהּ דִּלְתַתָּא, וּתְחוֹת יְדֵיהּ סַרְכִּין מְמָנָן עָלַיְיהוּ, לְאַתְקְנָא הַהוּא זִמְרָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה כה) זְמִיר עָרִיצִים.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּמָטֵי לֵילְיָא, מִתְעָרִין כָּל אִינּוּן דְּמִבָּרָא לְפָרוֹכְתָּא, כְּדֵין שָׁכִיךְ כֹּלָּא, וּפִטְרָא לָא אִשְׁתְּכַח, וְדִינִין דִּלְתַתָּא מִתְעָרִין, כֻּלְּהוּ

לשון הקודש

מְבַשְּׂרִים תְּהִלּוֹת עַד שֶׁיָּבֹא הַבֹּקֶר, וּמִתְעוֹרֵר הַבֹּקֶר הַזֶּה, וְאָז שִׂמְחָה וּבְרָכוֹת נִמְצָאִים בָּעוֹלָם.

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי אַבָּא, כֻּלָּם כָּךְ, וּמֵעַל כֻּלָּם שְׁלֹשָׁה שָׂרִים. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁמִּתְעוֹרֵר הַבֹּקֶר הַזֶּה וּמְעוֹרְרִים תִּשְׁבָּחוֹת עַל כָּל אוֹתָם אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים רִבּוֹא, מִתְמַנֶּה עֲלֵיהֶם מְמֻנֶּה אֶחָד, וּשְׁמוֹ הֵימָן, כְּנֶגֶד שֶׁלְּמַטָּה, וְתַחַת יָדוֹ שָׂרִים מְמֻנִּים עֲלֵיהֶם לְתַקֵּן שִׁיר. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁמִּתְעוֹרֵר זְמַן שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם וּמְזַמְּרִים כָּל אוֹתָם אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים אֶלֶף רִבּוֹא בַּעֲלֵי הַיְלָלָה, מִתְמַנֶּה עֲלֵיהֶם מְמֻנֶּה אֶחָד, וּשְׁמוֹ יְדוּתוּן, כְּנֶגֶד שֶׁלְּמַטָּה, וְתַחַת יָדוֹ מְמֻנִּים עֲלֵיהֶם שָׂרִים לְתַקֵּן אוֹתוֹ הַזֵּמֶר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם כה) זְמִיר עָרִיצִים.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁמַּגִּיעַ הַלַּיְלָה, מִתְעוֹרְרִים

אִתְמָנָן כַּחֲדָא, אִלֵּין עַל אִלֵּין, עַד דְּאִתְפְּלִיג לֵילְיָא. בָּתַר דְּאִתְפְּלִיג לֵילְיָא, וּמִתְכַּנְּשֵׁי כֻּלְּהוּ, אִתְמָנָא עָלַיְיהוּ חַד מְמָנָא וְכָנִישׁ לְכָל מַשְׁרְיָין, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (במדבר י) מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת וְגוֹ', וְאָסָף שְׁמֵיהּ, לְקַבְלֵיהּ דִּלְתַתָּא, וּתְחוֹת יְדֵיהּ כָּל אִינּוּן סַרְכִּין מְמָנָן, וּמְבַשְּׂרֵי תְּהִלּוֹת.

עַד דְּאָתֵי צַפְרָא, כֵּיוָן דְּאָתֵי צַפְרָא, קָם הַהוּא נַעַ"ר, יוֹנֵק מִשְׁדֵּי אִמֵּיהּ, לְדַכְּאָה לְהוּ, וְעָאל לְשַׁמְּשָׁא. כַּד אִתְעַר בֹּקֶר, כְּדֵין הִיא שַׁעֲתָא דְּרַעֲוָא, דְּאִשְׁתָּעֵי מַטְרוֹנִיתָא בְּמַלְכָּא, וּמַלְכָּא מָשִׁיךְ מִנֵּיהּ חַד (דף ס"ה ע"א) חוּטָא דְּבִרְכָּאן וּפָרִים עַל מַטְרוֹנִיתָא, וְעַל אִינּוּן דְּמִזְדַּוְּוגֵי לֵהּ. מָאן אִינּוּן דְּמִזְדַּוְּוגֵי עִמֵּהּ. אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא בְּלֵילְיָא, כַּד אִתְפְּלַג.

לשון הקודש

כָּל אוֹתָם שֶׁמִּחוּץ לַפָּרֹכֶת, וְאָז הַכֹּל שׁוֹכֵךְ, וּפֶתַח לֹא נִמְצָא, וְהַדִּינִים שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרְרִים, כֻּלָּם מִתְמַנִּים כְּאֶחָד אֵלֶּה עַל אֵלֶּה, עַד שֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה. אַחַר שֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה וְכֻלָּם מִתְכַּנְּסִים, מִתְמַנֶּה עֲלֵיהֶם מְמֻנֶּה אֶחָד וּמְכַנֵּס אֶת כָּל הַמַּחֲנוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר י) מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת וְגוֹ', וּשְׁמוֹ אָסָף, כְּנֶגֶד שֶׁלְּמַטָּה, וְתַחַת יָדוֹ כָּל אוֹתָם שָׂרִים מְמֻנִּים וּמְבַשְּׂרִים תְּהִלּוֹת.

עַד שֶׁבָּא הַבֹּקֶר. כֵּיוָן שֶׁבָּא הַבֹּקֶר, קָם אוֹתוֹ נַעַ"ר וְיוֹנֵק מִשְׁדֵּי אִמּוֹ לְטַהֵר אוֹתָם, וְנִכְנָס לַשֶּׁמֶשׁ. כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר הַבֹּקֶר, אָז הִיא עֵת רָצוֹן שֶׁמְּדַבֶּרֶת הַגְּבִירָה עִם הַמֶּלֶךְ, וְהַמֶּלֶךְ מוֹשֵׁךְ מִמֶּנּוּ חוּט אֶחָד שֶׁל בְּרָכוֹת וּפוֹרֵם עַל הַגְּבִירָה וְעַל אוֹתָם שֶׁמִּזְדַּוְּוגִים עִמָּהּ. מִי הֵם שֶׁמִּזְדַּוְּוגִים עִמָּהּ? אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, כְּשֶׁנֶּחֱלַק.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּאָתֵי עִם מַטְרוֹנִיתָא, בְּשַׁעֲתָא דְאָתַת לְקַבְּלָא אַנְפֵּי מַלְכָּא, לְאִשְׁתָּעֵי בֵּיהּ. וְאִשְׁתְּכַח עִמָּהּ. בְּשַׁעֲתָא דְאוֹשִׁיט מַלְכָּא יְמִינָא, לְקַבְּלָא לְמַטְרוֹנִיתָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קלט) אֶשָּׂא כַנְפֵי שָׁחַר אֶשְׁכְּנָה בְּאַחֲרִית יָם. מָאי אַחֲרִית יָם. הַהִיא שַׁעֲתָא אַחֲרִית דְּהַהוּא יַם הוּא. דְּכַד אִתְפְּלַג, שֵׁירוּתָא הָוָה, וְדִינָא הָוָה, וְהַשְׁתָּא אַחֲרִית הוּא דִילָהּ, דְּמִסְתַּלְּקִין דִּינָהָא. וְעָאלַת בְּגַדְפּוֹי דְמַלְכָּא, הִיא וְכָל אִינּוּן דְּמִזְדַּוְּגִין לָהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב אֶשְׁכְּנָה בְּאַחֲרִית יָם.

וְתָאנָא, כָּל אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְאוֹרַיְיתָא בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְפְּלִיג לֵילְיָא. אִשְׁתַּתַּף בִּשְׁכִינְתָּא. וְכַד אָתֵי צַפְרָא, וּמַטְרוֹנִיתָא אִתְחַבְּרַת עִם מַלְכָּא, הוּא אִשְׁתְּכַח עִמָּהּ עִם מַלְכָּא. וּמַלְכָּא פְּרֵים עַל כֻּלְּהוּ

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁבָּא עִם הַגְּבִירָה בְּשָׁעָה שֶׁבָּאָה לְקַבֵּל אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ לְדַבֵּר עִמָּהּ, וְנִמְצָא עִמָּהּ, בְּשָׁעָה שֶׁהַמֶּלֶךְ מוֹשִׁיט אֶת יְמִינוֹ לְקַבֵּל אֶת הַגְּבִירָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קלט) אֶשָּׂא כַנְפֵי שָׁחַר אֶשְׁכְּנָה בְּאַחֲרִית יָם. מִי אַחֲרִית הַיָּם? אוֹתָהּ שָׁעָה אַחֲרִית שֶׁל אוֹתוֹ יָם הִיא. שֶׁכְּשֶׁנֶּחֱלַק, הָיְתָה רֵאשִׁית, וְהָיָה דִּין, וְעַכְשָׁו הָאַחֲרִית הוּא שֶׁלָּהּ, שֶׁמִּסְתַּלְּקִים דִּינֶיהָ, וְנִכְנֶסֶת לְכַנְפֵי הַמֶּלֶךְ הִיא וְכָל אוֹתָם שֶׁמִּזְדַּוְּגִים עִמָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֶשְׁכְּנָה בְּאַחֲרִית יָם.

וְלָמַדְנוּ, כָּל אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה בְּשָׁעָה שֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה, מִשְׁתַּתְּפִים עִם הַשְּׁכִינָה. וּכְשֶׁבָּא הַבֹּקֶר וְהַגְּבִירָה מִתְחַבֶּרֶת עִם הַמֶּלֶךְ, הוּא נִמְצָא עִמָּהּ עִם

גַּדְפּוֹי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי וְגוֹ'.

תָּאנָא, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, אֲבָהָן מִזְדַּמְּנִין בְּמַטְרוֹנִיתָא, וְקַדְּמִין לְאִשְׁתָּעֵי בַהֲדָהּ, וּלְאִתְחַבְּרָא עִמָּהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַלִּיל עִמָּהּ בְּהוּ. וְהוּא קָאמֵי לָהּ לְפָרְסָא לָהּ גַּדְפּוֹי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים נ) מִזְמוֹר לְאָסָף אֵל אֱלֹהִים יְיָ' דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ וְגוֹ'. אֵל: דָּא נְהִירוּ דְחָכְמְתָא, וְאִקְרֵי חֶסֶד. אֱלֹהִים: דָּא גְבוּרָה. יֱהוֹ"ה: דָּא שְׁלִימוּ דְכֹלָּא, רַחֲמֵי. וְעַל דָּא, דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ וְגוֹ'.

רִבִּי אֶלְעָזָר הֲוָה יָתִיב קָמֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָבוּי, אָמַר לֵיהּ, הָא תָּנֵינָן אֱלֹהִים בְּכָל אֲתַר דִּינָא הוּא. יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. אִית אֲתַר דְּאִקְרֵי אֱלֹהִים, כְּגוֹן (בראשית טו) אֲדֹנָ"י יֱהוֹ"ה. אֲמַאי אִקְרֵי אֱלֹהִים, וְהָא אַתְוָון רַחֲמֵי אִינּוּן בְּכָל אֲתַר.

לשון הקודש

הַמֶּלֶךְ, וְהַמֶּלֶךְ פּוֹרֵס עַל כֻּלָּם אֶת כְּנָפָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם מב) יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי וְגוֹ'.

לָמַדְנוּ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָאָבוֹת מִזְדַּמְּנִים עִם הַגְּבִירָה, וּמַקְדִּימִים לְדַבֵּר עִמָּהּ וּלְהִתְחַבֵּר עִמָּהּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר עִמָּהּ עֲלֵיהֶם, וְהוּא קוֹרֵא לָהּ לִפְרֹס עָלֶיהָ אֶת כְּנָפָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם נ) מִזְמוֹר לְאָסָף אֵל אֱלֹהִים ה' דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ וְגוֹ'. אֵל – זֶה אוֹר הַחָכְמָה, וְנִקְרָא חֶסֶד. אֱלֹהִים – זוֹ גְבוּרָה. יֱהוֹה – זוֹ שְׁלֵמוּת הַכֹּל, רַחֲמִים. וְעַל זֶה – דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ וְגוֹ'.

רִבִּי אֶלְעָזָר הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו. אָמַר לוֹ, הֲרֵי שָׁנִינוּ אֱלֹהִים בְּכָל מָקוֹם הוּא דִּין. יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. יֵשׁ

אָמַר לֵיהּ, הָכִי הוּא כְּתִיב בַּקְּרָא, דִּכְתִיב, (דברים ד) וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וְהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי יְיָ' הוּא הָאֱלֹהִים, וּכְתִיב (מלכים א יח) יְיָ' הוּא הָאֱלֹהִים. אָמַר לֵיהּ מִלָּה דָא יְדַעְנָא, דְּבַאֲתַר דְּאִית דִּינָא, אִית רַחֲמֵי. וּלְזִמְנָא, בַּאֲתַר דְּאִית רַחֲמֵי, אִית דִּינָא. אָמַר לֵיהּ תָּא חַזֵּי דְּהָכִי הוּא, יְהוָ"ה בְּכָל אֲתַר רַחֲמֵי. וּבְשַׁעֲתָא דְּמְהַפְּכֵי חַיָּיבַיָּא רַחֲמֵי לְדִינָא, כְּדֵין כְּתִיב יְהוָ"ה, וְקָרֵינָן לֵיהּ אֱלֹהִים.

אֲבָל תָּא חַזֵּי רָזָא דְּמִלָּה, תְּלַת דַּרְגִּין אִינּוּן, וְכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא בִּלְחוֹדוֹי, וְאַף עַל גַּב דְּכֹלָּא חַד, וּמִתְקַשְּׁרֵי בְּחַד, וְלָא מִתְפָּרְשֵׁי דָא מִן דָּא. תָּא חָזֵי, כֻּלְּהוּ נְטִיעָן, וְכָל אִינּוּן בּוּצִינִין (דְּמִתְלַהֲטִין) כֻּלְּהוּ נְהִירִין וּמִתְלַהֲטָן וּמִשְׁתַּקְיָין וּמִתְבָּרְכָאן, מֵהַהוּא נַהֲרָא דְנָגִיד וְנָפִיק, דְּכֹלָּא כָּלִיל בֵּיהּ, (תִּרֵי

לשון הקודש

מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִים, כְּמוֹ אֲדֹנָ"י יְהוָ"ה. לָמָּה נִקְרָא אֱלֹהִים, וַהֲרֵי אוֹתִיּוֹת הָרַחֲמִים הֵן בְּכָל מָקוֹם?

אָמַר לוֹ, כָּךְ זֶה כָּתוּב בַּמִּקְרָא, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים, וְכָתוּב (מלכים–א יח) ה' הוּא הָאֱלֹהִים. אָמַר לוֹ, דָּבָר זֶה יָדַעְתִּי, שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ דִּין יֵשׁ רַחֲמִים, וְלִפְעָמִים בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ רַחֲמִים יֵשׁ דִּין. אָמַר לוֹ, בֹּא וּרְאֵה שֶׁכָּכָה זֶה, יְהוָ"ה בְּכָל מָקוֹם רַחֲמִים. וּבְשָׁעָה שֶׁמִּהַפְּכִים הָרְשָׁעִים רַחֲמִים לְדִין, אָז כָּתוּב יְהוָ"ה, וְקוֹרְאִים אוֹתוֹ אֱלֹהִים.

אֲבָל בֹּא רְאֵה סוֹד הַדָּבָר, שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת הֵן, וְכָל דַּרְגָּה וְדַרְגָּה לְבַדָּהּ, וְאַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל אֶחָד וּמְקֻשָּׁרִים בְּאֶחָד, וְלֹא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה. בֹּא רְאֵה, כָּל הַנְּטִיעוֹת וְכָל הַמְּאוֹרוֹת (שֶׁמִּתְלַהֲטִים) כֻּלָּם מְאִירִים

נוּסְחֵי) וּכְלָלָא דְכוֹלָא בֵּיהּ.

וְהַאי נַהֲרָא אִתְקְרֵי אֵ"ם לְגִנְתָּא, וְעֵילָא מִגִּנְתָּא, בְּגִין דְּעֵדֶן מִשְׁתַּתֵּף בַּהֲדָהּ, וְלָא פָּרִישׁ מִנָּהּ. וּבְגִין כַּךְ, כָּל מַבּוּעִין נָפְקִין וְנַגְדִּין וְאִשְׁתַּקְיָין לְכָל עִיבָר. וּפַתְחִין בָּהּ פְּתִיחָן, וְעַל דָּא רַחֲמֵי מִנָּהּ מִשְׁתַּכְּחִין, וְרַחֲמִין פְּתִיחִין בָּהּ.

וּבְגִין דְּקָרֵינָן לָהּ אֵם, נוּקְבָא גְבוּרָה, וְדִינָא מִנָּהּ נָפִיק. אִקְרֵי רַחֲמֵי בִּלְחוֹדָהָא, הָא מִסִּטְרָהָא דִינִין מִתְעָרִין. וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב בְּרַחֲמֵי, וְנָקוּד בְּדִינָא. אַתְוָון בְּרַחֲמֵי, וְאִתְנְגִיד דִּינָא מִסִּטְרָהָא, כְּגַוְונָא דָא יְהֶ"וֹה, הַאי דַּרְגָּא חַד.

דַּרְגָּא תִּנְיָינָא, מִסִּטְרָא דְהַאי קַדְמָאָה, נָפִיק וְאִתְעַר דַּרְגָּא אַחֲרָא אִקְרֵי גְבוּרָה, וְהַאי אִקְרֵי אֱלֹהִים, בְּאִלֵּין אַתְוָון מַמָּשׁ.

לשון הקודש

וּמִתְלַהֲטִים וְנִשְׁקִים וּמִתְבָּרְכִים מֵאוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא שֶׁהַכֹּל כָּלוּל בּוֹ, וּבוֹ כְּלַל הַכֹּל.

וְהַנָּהָר הַזֶּה נִקְרָא אֵ"ם לַגָּן וּמֵעַל לַגָּן, מִשּׁוּם שֶׁעֵדֶן מִשְׁתַּתֵּף עִמָּהּ וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנָּה. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּל הַמַּעְיָנוֹת יוֹצְאִים וְשׁוֹפְעִים וְנִשְׁקִים לְכָל עֵבֶר וּפוֹתְחִים בָּהּ פְּתָחִים, וְעַל כֵּן רַחֲמִים נִמְצָאִים מִמֶּנָּה, וְרַחֲמִים פְּתוּחִים בָּהּ.

וּמִשּׁוּם שֶׁקּוֹרְאִים לָהּ אֵם, נְקֵבָה גְבוּרָה, וְדִין יוֹצֵא מִמֶּנָּה. נִקְרֵאת רַחֲמִים לְבַדָּהּ, הֲרֵי מִצִּדָּהּ מִתְעוֹרְרִים דִּינִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בְּרַחֲמִים וְנָקוּד בְּדִין. הָאוֹתִיּוֹת בְּרַחֲמִים, וְנִשְׁפָּע דִּין מִצִּדָּהּ, כְּמוֹ כֵּן יְהֶו"ה, הִנֵּה דַּרְגָּה אַחַת.

דַּרְגָּה שְׁנִיָּה – מִצַּד הָרִאשׁוֹנָה הַזּוֹ יוֹצֵאת וּמִתְעוֹרֶרֶת דַּרְגָּה אַחֶרֶת שֶׁנִּקְרֵאת גְּבוּרָה, וְזֶה נִקְרָא אֱלֹהִים

וְשִׁירוּתָא (חד) **מִזְּעֵיר אַנְפִּין הוּא, וּבֵיהּ אִתְאַחִיד. וּבְגִין דְּאִתְאַחִיד** (האי) **בְּהַאי, כְּתִיב יְיָ' הוּא הָאֱלֹהִים, כִּי יְיָ' הוּא הָאֱלֹהִים, בְּאִלֵּין אַתְוָון, וְהוּא חַד, וְדָא הוּא דַרְגָּא תְנָיְינָא.**

דַּרְגָּא תְּלִיתָאָה, צֶדֶק. כִּתְרָא בַתְרָאָה, הַאי בֵּי דִינָא דְּמַלְכָּא. וְתָאנָא אֲדֹנָ"י הָכִי כְּתִיב, וְהָכִי אִקְרֵי, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּהַאי שְׁמָא אִתְקְרֵי. וְהַאי שְׁמָא בַאֲתַר דָּא אִשְׁתְּלִים. וְאִלֵּין אִינּוּן תְּלַת דַּרְגִּין, דְּאִקְרוּן בִּשְׁמֵהוֹן דְּדִינָא. וְכֹלָּא מִתְקַשָּׁר חַד בְּחַד בְּלָא פְּרוּדָא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא.

אָמַר לֵיהּ, אִי נִיחָא קַמֵּיהּ דְּאַבָּא, הָא שְׁמַעְנָא בְּהַאי, דִּכְתִיב, (שמות ג) **אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, וְלָא קַיְימָא בֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ אֶלְעָזָר בְּרִי, הָא אוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, וְהַשְׁתָּא בְּחַד מִלָּה אִתְקְשַׁר כֹּלָּא.** (דף ס"ה ע"ב)

לשון הקודש

בָּאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ מַמָּשׁ. וְהָרִאשׁוֹנָה (אחת) הִיא מִזְּעֵיר אַנְפִּין, וּבוֹ נֶאֱחֶזָה. וּמִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱחֶזָה (זה) בָּזֶה כָּתוּב ה' הָאֱלֹהִים, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים, בְּאֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְהוּא אֶחָד, וְזוֹהִי דַּרְגָּה שְׁנִיָּה.

דַּרְגָּה שְׁלִישִׁית – צֶדֶק. כֶּתֶר אַחֲרוֹן, הֲרֵי בֵּית דִּין שֶׁל הַמֶּלֶךְ. וְלָמַדְנוּ אֲדֹנָ"י כָּךְ כָּתוּב וְכָךְ נִקְרָא, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת בְּשֵׁם הַזֶּה, וְהַשֵּׁם הַזֶּה בַּמָּקוֹם הַזֶּה נִשְׁלָם, וְאֵלּוּ הֵן שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת בִּשְׁמוֹת הַדִּין, וְהַכֹּל נִקְשָׁר אֶחָד עִם אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

אָמַר לוֹ, אִם נוֹחַ לִפְנֵי אַבָּא, הֲרֵי שָׁמַעְתִּי עַל זֶה, שֶׁכָּתוּב (שמות ג) אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, וְלֹא עוֹמֵד בּוֹ. אָמַר לוֹ, אֶלְעָזָר בְּנִי, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים, וְעַכְשָׁו בְּדָבָר

וְרָזָא דְּמִלָּה הָכִי הוּא. אֶהְיֶה, דָּא כְּלָלָא דְכֹלָּא. דְּכַד שְׁבִילִין סְתִימִין וְלָא מִתְפָּרְשָׁן, וּכְלִילָן בְּחַד אֲתַר. כְּדֵין אִקְרֵי אֶהְיֶה, כְּלָלָא כֹלָּא, סָתִים וְלָא אִתְגַּלְיָיא.

בָּתַר דְּנָפַק מִנֵּיהּ שֵׁירוּתָא, וְהַהוּא נָהָר אִתְעַבָּר לְאַמְשָׁכָא כֹלָּא, כְּדֵין אִקְרֵי אֲשֶׁר אֶהְיֶה. כְּלוֹמַר, עַל כֵּן אֶהְיֶה, אֶהְיֶה זַמִּין לְאַמְשָׁכָא וּלְאוֹלָדָא כֹלָּא. אֶהְיֶה: כְּלוֹמַר, הַשְׁתָּא אֲנָא הוּא כְּלַל כֹּלָּא, כְּלָלָא דְכָל פְּרָטָא. אֲשֶׁר אֶהְיֶה: דְּאִתְעַבְּרַת אִימָּא, וְזַמִּינַת לְאַפָּקָא פְּרָטִין כֻּלְּהוּ, וּלְאִתְגַּלְיָיא שְׁמָא עִלָּאָה.

לְבָתָר בָּעָא מֹשֶׁה לְמִנְדַּע פְּרָטָא דְמִלָּה מָאן הוּא, עַד דְּפָרִישׁ וְאָמַר אֶהְיֶה (ס"א יהוה), דָּא הוּא פְּרָטָא, וְהָכָא לָא כְתִיב אֲשֶׁר אֶהְיֶה. וְאַשְׁכַּחְנָא

לשון הקודש

אֶחָד הַכֹּל נִקְשָׁר.

וְסוֹד הַדָּבָר כָּךְ הוּא. אֶהְיֶה, זֶה כְּלָל שֶׁל הַכֹּל. שֶׁכְּשֶׁשְּׁבִילִים סְתוּמִים וְלֹא מִתְפָּרְשִׁים, וּכְלוּלִים בְּמָקוֹם אֶחָד, אָז נִקְרָא אֶהְיֶה, הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל, סָתוּם וְלֹא נִגְלֶה.

אַחַר שֶׁיָּצְאָה מִמֶּנּוּ רֵאשִׁית וְאוֹתוֹ נָהָר עָבַר לִמְשֹׁךְ אֶת הַכֹּל, אֲזַי נִקְרָא אֲשֶׁר אֶהְיֶה. כְּלוֹמַר, עַל כֵּן אֶהְיֶה, אֶהְיֶה מְזֻמָּן לְהַמְשִׁיךְ וּלְהוֹלִיד הַכֹּל. אֶהְיֶה – כְּלוֹמַר, עַכְשָׁו אֲנִי הוּא הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל, הַכְּלָל שֶׁל כָּל פְּרָט. אֲשֶׁר אֶהְיֶה – שֶׁהִתְעַבְּרָה הָאֵם, וַעֲתִידָה לְהוֹצִיא אֶת כָּל הַפְּרָטִים וּלְגַלּוֹת אֶת הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן.

אַחַר כָּךְ רָצָה מֹשֶׁה לָדַעַת מַהוּ פְּרַט הַדָּבָר, עַד שֶׁפֵּרֵשׁ וְאָמַר אֶהְיֶה (יהוה) –

בְּסִפְרָא דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, אֲשֶׁר: בְּקִיטוּרָא דְּעִדּוּנָא קַסְטִירָא בְּחַבְרוּתָא עִלָּאָה אִשְׁתְּכַח. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (בראשית ל) בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת, אֶהְיֶה זְמִינָא לְאוֹלָדָא.

תָּא חֲזֵי הֵיךְ נָחִית מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, לְאוֹדָעָא רָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא (לְאַחֲזָאָה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) לְמֹשֶׁה. בְּקַדְמִיתָא אֶהְיֶה, כְּלָלָא דְכֹלָּא, סָתִים דְּלָא אִתְגַּלְיָא כְּלַל, כְּמָה דַאֲמִינָא. וְסִימָן, (משלי ח) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן וְגוֹ', וּכְתִיב (איוב כח) לֹא יָדַע אֱנוֹשׁ עֶרְכָּהּ וְגוֹ'. לְבָתָר אַפִּיק (רָזָא דְשֵׁירוּתָא עִלָּאָה, רֵאשִׁיתָא דְכֹלָּא וְ) הַהוּא נַהֲרָא, אִימָּא עִלָּאָה, אִתְעַבְּרַת, וּזְמִינָא לְאוֹלָדָא. וְאָמַר אֲשֶׁר אֶהְיֶה, זְמִינָא לְאוֹלָדָא, וּלְתַקְנָא כֹּלָּא. לְבָתָר שָׁאֲרֵי לְאוֹלָדָא, וְלָא כְתִיב אֲשֶׁר, אֶלָּא אֶהְיֶה: כְּלוֹמַר, הַשְׁתָּא יָפִיק וְיִתְתַּקַּן כֹּלָּא.

לשון הקודש

זֶהוּ פֵּרָט. וְכָאן לֹא כָתוּב אֲשֶׁר אֶהְיֶה. וּמְצָאתִי בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, אֲשֶׁר – בְּקֶשֶׁר שֶׁל עִדּוּן הַמֻּמְשָׁלָה נִמְצֵאת בְּחַבְרוּתָא עֶלְיוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ל) בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת, אֶהְיֶה עֲתִידָה לְהוֹלִיד.

בֹּא וּרְאֵה אֵיךְ יוֹרֵד מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה לְהוֹדִיעַ אֶת סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ (לְהַרְאוֹת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא) לְמֹשֶׁה. בָּרִאשׁוֹנָה אֶהְיֶה, הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל, הַנִּסְתָּר שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וְסִימָן – (משלי ח) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן וְגוֹ', וְכָתוּב (איוב כח) לֹא יָדַע אֱנוֹשׁ עֶרְכָּהּ וְגוֹ'. אַחַר כָּךְ הוֹצִיא (סוֹד שֶׁל הַרֵאשִׁית הָעֶלְיוֹנָה, תְּחִלַּת הַכֹּל וְ) אוֹתוֹ הַנָּהָר, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִתְעַבְּרָה וַעֲתִידָה לְהוֹלִיד. וְאָמַר אֲשֶׁר אֶהְיֶה, עֲתִידָה לְהוֹלִיד וּלְתַקֵּן הַכֹּל. אַחַר כָּךְ הִתְחִילָה לְהוֹלִיד, וְלֹא כָתוּב אֲשֶׁר, אֶלָּא רַק אֶהְיֶה. כְּלוֹמַר, עַכְשָׁו יוֹצִיא וְיִתְתַּקֵּן הַכֹּל.

בָּתַר דְּנָפִיק כֻּלָּא, וְאִתְתָּקַן כָּל חַד וְחַד בְּאַתְרֵיהּ, שָׁבַק כֻּלָּא, וְאָמַר יְהוָ"ה. דָּא פְּרָטָא, וְדָא קִיּוּמָא. וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא יָדַע מֹשֶׁה, רָזָא דְשָׁמָא קַדִּישָׁא, סָתִים וְגַלְיָא וְאִתְדַּבָּק מַה דְּלָא אִתְדַּבָּקוּ שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ. אָתָא רִבִּי אֶלְעָזָר וְנָשִׁיק יְדוֹי.

אָמַר לֵיהּ, אֶלְעָזָר בְּרִי, מִכָּאן וּלְהָלְאָה, אִזְדְּהַר דְּלָא לְמִכְתַּב שְׁמָא קַדִּישָׁא, אֶלָּא כְּדְקָא יֵאוֹת. דְּכָל מָאן דְּלָא יָדַע לְמִכְתַּב שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יֵאוֹת, וּלְקַשְׁרָא קִשְׁרָא דִמְהֵימְנוּתָא קִשְׁרָא דְחַד בְּחַד, בְּגִין לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא. עָלֵיהּ כְּתִיב, (במדבר טו) כִּי דְבַר יְיָ' בָּזָה וְאֶת מִצְוָתוֹ הֵפֵר הִכָּרֵת תִּכָּרֵת וְגוֹ'. אֲפִילוּ דְגָרַע חַד דַּרְגָּא, אוֹ חַד קִשְׁרָא, מֵאָת חַד מִנַּיְיהוּ.

לשון הקודש

אַחַר שֶׁהַכֹּל יָצָא וְכָל אֶחָד וְאֶחָד הִתְתַּקֵּן בִּמְקוֹמוֹ, עָזַב אֶת הַכֹּל וְאָמַר יְהוָ"ה. זֶה פְּרָט, וְזֶה הַקִּיּוּם. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה יָדַע מֹשֶׁה אֶת סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַנִּסְתָּר וְהַנִּגְלֶה, וְנִדְבָּק בְּמַה שֶׁלֹּא נִדְבְּקוּ שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ. בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְנָשַׁק יָדוֹ.

אָמַר לוֹ, אֶלְעָזָר בְּנִי, מִכָּאן וָהָלְאָה הִזָּהֵר שֶׁלֹּא לִכְתֹּב אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ אֶלָּא כָּרָאוּי. שֶׁכָּל מִי שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ לִכְתֹּב אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי וְלִקְשֹׁר אֶת קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה קֶשֶׁר שֶׁל אֶחָד עִם אֶחָד כְּדֵי לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, כָּתוּב עָלָיו (במדבר טו) כִּי דְבַר ה' בָּזָה וְאֶת מִצְוָתוֹ הֵפֵר הִכָּרֵת תִּכָּרֵת וְגוֹ'. אֲפִלּוּ שֶׁהֶחֱסִיר דַּרְגָּה אַחַת אוֹ קֶשֶׁר אֶחָד מֵאוֹת אַחַת מֵהֶן.

תָּא חֲזֵי, י' בְּקַדְמִיתָא, כְּלָלָא דְכֹלָּא, סָתִים מִכָּל סִטְרִין, שְׁבִילִין לָא מִתְפַּתְּחִין, כְּלָלָא דִדְכַר וְנוּקְבָא. קוֹצָא דְיו"ד דִּלְעֵילָא, רְמִיזָא לְאַיִן. לְבָתָר, י' דְּאַפִּיק הַהוּא נַהֲרָא דְנָגִיד וְנָפִיק מִגֵּיהּ, וּלְאִתְעַבְּרָא מִגֵּיהּ ה', בְּהַאי כְּתִיב (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן. יוֹצֵא וְלָא יָצָא. בְּגִין כָּךְ לָא בַעְיָא לְאִתְפְּרְשָׁא מִגֵּיהּ. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב רַעְיָתִי.

וְאִי תֵּימָא נָהָר כְּתִיב, מַשְׁמַע חַד, וְהָא הָכָא תְּלַת. הָכִי הוּא וַדַּאי, י' אַפִּיק תְּלָתָא, וּבִתְלָתָא אִתְכְּלַל כֹּלָּא. י' אַפִּיק לְקַמֵּיהּ הַהוּא נָהָר, וּתְרֵין בְּנִין דְּיַנְקָא לְהוּ אִימָּא, וְאִתְעַבְּרַת מִנַּיְיהוּ, וְאַפִּיק לוֹן לְבָתָר. ה': כְּגַוְונָא דָא ה', וְאִינּוּן בְּנִין תְּחוֹת אַבָּא וְאִימָּא.

לשון הקודש

בא רְאֵה, י' בָּרִאשׁוֹנָה – הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל, נִסְתָּר מִכָּל הַצְּדָדִים, הַשְּׁבִילִים לֹא נִפְתָּחִים, הַכְּלָל שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה. קוֹצוֹ שֶׁל יו"ד שֶׁלְּמַעְלָה רוֹמֵז לְאַיִן. אַחַר כָּךְ י' שֶׁמּוֹצִיאָה אֶת אוֹתוֹ הַנָּהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מִמֶּנּוּ, וּלְהִתְעַבֵּר מִמֶּנּוּ ה', בָּזֶה כָּתוּב (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן. יֹצֵא וְלֹא יָצָא. מִשּׁוּם כָּךְ לֹא צָרִיךְ לְהִפָּרֵד מִמֶּנּוּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב רַעְיָתִי.

וְאִם תֹּאמַר, כָּתוּב נָהָר, מַשְׁמָע אֶחָד, וַהֲרֵי כָּאן שְׁלֹשָׁה? זֶה כָּךְ וַדַּאי. י' מוֹצִיאָה שְׁלֹשָׁה, וּבִשְׁלֹשָׁה הַכֹּל נִכְלָל. י' מוֹצִיאָה לְפָנֶיהָ אוֹתוֹ נָהָר, וּשְׁנֵי בָנִים שֶׁמְּנִיקָה הָאֵם, וְהִתְעַבְּרָה מֵהֶם, וּמוֹצִיאָה אוֹתָם אַחַר כָּךְ. ה' – כְּמוֹ כֵן ה', וְהֵם בָּנִים תַּחַת הָאָב וְהָאֵם.

בָּתַר דְּאוֹלִידַת, אַפִּיקַת בֶּן דְּכַר, וְשַׁוְיֵיהּ לְקַמָּהּ, וּבָעֵי לְמִכְתַּב ו', וְהַאי יָרֵית אַחֲסַנְתָּא דְּאַבָּא וְאִימָּא, וְיָרֵית תְּרֵין חוּלָקִין, וּמִגֵּיהּ אִתְּזָן בְּרָתָא. וְעַל דָּא, בָּעֵי לְמִכְתַּב לְבָתָר, ו"ה כַּחֲדָא כְּמָה דְהֵ"א קַדְמָאָה י"ה כַּחֲדָא, וְלָא בָּעֵי לְאַפְּרְשָׁא לוֹן, אוֹף הָכָא ו"ה כַּחֲדָא, וְלָא בָּעֵי לְאַפְּרְשָׁא לוֹן. וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי. וְלַאֲתַר אַחֲרָא סַלְקִין הֲנֵי מִלֵּי. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּיַדְעִין רָזִין עִלָּאִין דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְיִתְחַזּוּן לְאוֹדָאָה לֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ.

תָּאנָא אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, (תהלים נ) אֵל אֱלֹהִים יְיָ' דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ. שְׁלִימוּ דְכוּלָּא, שְׁלִימוּ דַאֲבָהָן קַדִּישִׁי. דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ, לְאִשְׁתַּכְּחָא בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלִימוּ בְּחֶדְוָותָא. וּמֵאָן אֲתַר הוּא

לשון הקודש

אַחַר שֶׁהוֹלִידָה, הוֹצִיאָה בֵּן זָכָר, וְשָׂמָה אוֹתוֹ לְפָנֶיהָ, וְצָרִיךְ לִכְתֹּב ו', וְזֶה יוֹרֵשׁ אֶת נַחֲלַת הָאָב וְהָאֵם, וְיוֹרֵשׁ שְׁנֵי חֲלָקִים, וּמִמֶּנּוּ נִזּוֹנִית הַבַּת. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִכְתֹּב אַחַר כָּךְ ו"ה כְּאֶחָד, כְּמוֹ שֶׁהֵ"א רִאשׁוֹנָה י"ה כְּאֶחָד, וְלֹא צָרִיךְ לְהַפְרִידָם. אַף כָּאן ו"ה כְּאֶחָד, וְלֹא צָרִיךְ לְהַפְרִידָם. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים. וְהַדְּבָרִים הַלָּלוּ עוֹלִים לְמָקוֹם אַחֵר. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים אֶת הַסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וּרְאוּיִים לְהוֹדוֹת לוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ.

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, (שם נ) אֵל אֱלֹהִים דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ. שְׁלֵמוּת הַכֹּל, שְׁלֵמוּתָם שֶׁל הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים. דִּבֶּר

אִשְׁתְּכַח עִמָּהּ. הָדָר וְאָמַר, מִצִּיּוֹן מִכְּלַל יוֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ.

תָּאנָא כַּד בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי עָלְמָא דִּלְתַתָּא, כֹּלָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא עָבַד לֵיהּ. עָבַד יְרוּשְׁלֵים, אֶמְצָעִיתָא דְּכָל אַרְעָא. וַאֲתַר חַד דְּאִקְרֵי צִיּוֹן, עָלָהּ. וּמֵהַאי אֲתַר מִתְבָּרְכָא. וּבְהַאי אֲתַר דְּצִיּוֹן שָׁאֲרֵי עָלְמָא לְאִתְבָּנָאָה, וּמִנֵּיהּ אִתְבְּנֵי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, אֵל אֱלֹהִים יְיָ' דִּבֵּר וַיִּקְרָא אָרֶץ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ. וּמֵאָן אֲתַר. מִצִּיּוֹן מִכְּלַל יוֹפִי (דף ס"ו ע"א) אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. כְּלוֹמַר, מִצִּיּוֹן דְּהוּא שְׁלִימוּ דְּיוֹפִי דְּעָלְמָא, אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. תָּא חֲזֵי, לָא אִתְבָּרְכָא יְרוּשְׁלֵם, אֶלָּא מִצִּיּוֹן. וְצִיּוֹן מֵעֵילָא, וְכֹלָּא חַד בְּחַד אִתְקְשַׁר.

לשון הקודש

וַיִּקְרָא אָרֶץ, לְהִמָּצֵא עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת וּבְשִׂמְחָה. וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם הוּא נִמְצָא עִמָּהּ? חָזַר וְאָמַר, מִצִּיּוֹן מִכְּלַל יֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ.

לָמַדְנוּ, כְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה, עָשָׂה הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. עָשָׂה יְרוּשָׁלַיִם מֶרְכַּז כָּל הָאָרֶץ, וּמָקוֹם אֶחָד שֶׁנִּקְרָא צִיּוֹן עָלֶיהָ, וּמֵהַמָּקוֹם הַזֶּה מִתְבָּרֶכֶת. וּבַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁל צִיּוֹן מַתְחִיל הָעוֹלָם לְהִבָּנוֹת, וּמִמֶּנּוּ נִבְנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, אֵל אֱלֹהִים ה' דִּבֵּר וַיִּקְרָא אָרֶץ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ. וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם? מִצִּיּוֹן מִכְּלַל יֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. כְּלוֹמַר, מִצִّיּוֹן, שֶׁהִיא שְׁלֵמוּת שֶׁל הַיֹּפִי שֶׁל הָעוֹלָם, אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. בֹּא רְאֵה, לֹא הִתְבָּרְכָה יְרוּשָׁלַיִם אֶלָּא רַק מִצִּיּוֹן. וְצִיּוֹן מִלְּמַעְלָה, וְהַכֹּל נִקְשָׁר אֶחָד עִם אֶחָד.

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וְיָצָא אֶל הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ' וְכִפֶּר עָלָיו. אֶל הַמִּזְבֵּחַ סְתָם. (כַּבְּיָכוֹל) כְּמָה דְּאִתְעָבִיד לְתַתָּא, אִתְעָבִיד לְעֵילָא, וְכֹלָּא אִתְקְשַׁר חַד בְּחַד. וְתָאנָא, כְּמָה דִּבְהַאי יוֹמָא מְכַפֵּר כַּהֲנָא לְתַתָּא, הָכִי נָמֵי לְעֵילָא. וְכַד כַּהֲנָא דִּלְתַתָּא מְסַדֵּר פּוּלְחָנֵיהּ, כַּהֲנָא דִּלְעֵילָא הָכִי נָמֵי, (כַּבְּיָכוֹל) לָא אִשְׁתְּכַח לְעֵילָא, עַד דְּאִשְׁתְּכַח לְתַתָּא. וּמִתַּתָּא שָׁאֲרֵי לְסַלְקָא קְדֻשָּׁה דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, וּמִשְׁתַּכְחִין כֻּלְּהוּ עָלְמִין חַד כַּמֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִלְמָלֵא הֲווֹ יַדְעֵי יִשְׂרָאֵל אֲמַאי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּקִיד עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, לְאוֹכָחָא לְהוּ יַתִּיר מִכָּל שְׁאַר עַמִּין, יִנְדְּעוּן דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁבִיק דִּידֵיהּ, וְלָא גָּבֵי מִנְּהוֹן חַד מִמְּאָה. תָּאנָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּמָּה רְתִיכִין,

לשון הקודש

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְיָצָא אֶל הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' וְכִפֶּר עָלָיו. אֶל הַמִּזְבֵּחַ סְתָם. (כַּבְּיָכוֹל) כְּמוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה לְמַטָּה, נַעֲשָׂה לְמַעְלָה, וְהַכֹּל נִקְשָׁר אֶחָד בְּאֶחָד. וְלָמַדְנוּ, כְּמוֹ שֶׁבַּיּוֹם הַזֶּה מְכַפֵּר הַכֹּהֵן לְמַטָּה, כָּךְ גַּם לְמַעְלָה. וּכְשֶׁהַכֹּהֵן שֶׁלְּמַטָּה מְסַדֵּר אֶת עֲבוֹדָתוֹ, כָּךְ גַּם הַכֹּהֵן שֶׁלְּמַעְלָה (כַּבְּיָכוֹל) לֹא נִמְצָא לְמַעְלָה עַד שֶׁנִּמְצָא לְמַטָּה. וּמִמַּטָּה מַתְחִילָה לַעֲלוֹת קְדֻשַּׁת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, וְכָל הָעוֹלָמִים נִמְצָאִים אֶחָד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִלְמָלֵא הָיוּ יוֹדְעִים יִשְׂרָאֵל לָמָּה צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יִשְׂרָאֵל לְהוֹכִיחַ אוֹתָם יוֹתֵר מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים, יֵדְעוּ שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִשְׁאִיר אֶת שֶׁלּוֹ, וְלֹא גָּבָה מֵהֶם אֶחָד

כַּמָּה חֵילִין אִית לֵיהּ, כַּמָּה שׁוּלְטָנִין מִמָּנָן מִשְׁתַּכְּחִין בְּפוּלְחָנֵיהּ, כַּד זַמִּין לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּהַאי עָלְמָא, אַכְתַּר לוֹן בְּכִתְרִין קַדִּישִׁין כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, אַשְׁרֵי לוֹן בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, בְּגִין דְּיִשְׁתְּכָחוּ בְּפוּלְחָנֵיהּ, קָשִׁיר לְכֻלְּהוּ עִלָּאֵי בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל.

וְחֶדְוָון לָא עָאלִין קַמֵּיהּ, וּפוּלְחָנָא לָא אִתְעָבִיד קָמֵיהּ לְעֵילָא, עַד דְּיִשְׂרָאֵל עַבְדִּין לְתַתָּא. כָּל זִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּכְּחִין בְּפוּלְחָנֵיהּ דְּמָארֵיהוֹן לְתַתָּא, הָכִי נָמֵי לְעֵילָא. (כַּבְּיָכוֹל) בְּזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל בַּטְלֵי פוּלְחָנָא לְתַתָּא. בַּטְלֵי לְעֵילָא, וּפוּלְחָנָא לָא אִשְׁתְּכַח לָא לְעֵילָא וְלָא לְתַתָּא. וְעַל דְּיִשְׂרָאֵל בַּטְלוּ פוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד שָׁאֲרָן בְּאַרְעָא, הָכִי נָמֵי לְעֵילָא, כָּל שֶׁכֵּן לְבָתָר.

לשון הקודש

מִמֵּאָה. לָמַדְנוּ שֶׁלַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא יֵשׁ כַּמָּה מֶרְכָּבוֹת וְכַמָּה חֵילוֹת וְכַמָּה שַׁלִּיטִים מְמֻנִּים שֶׁנִּמְצָאִים בַּעֲבוֹדָתוֹ, כְּשֶׁזּוֹמֵן אֶת יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה הִכְתִּירָם בִּכְתָרִים קְדוֹשִׁים כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, הִשְׁרָה אוֹתָם בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה כְּדֵי שֶׁיִּמָּצְאוּ בַּעֲבוֹדָתוֹ, וְקָשַׁר אֶת כָּל הָעֶלְיוֹנִים עִם יִשְׂרָאֵל.

וּשְׂמָחוֹת לֹא נִכְנָסוֹת לְפָנָיו, וַעֲבוֹדָה לֹא נַעֲשֵׂית לְפָנָיו לְמַעְלָה, עַד שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂים לְמַטָּה. כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִמְצָאִים בַּעֲבוֹדַת רִבּוֹנָם לְמַטָּה, כָּךְ גַּם לְמַעְלָה. (כַּבְּיָכוֹל) בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְבַטְּלִים אֶת הָעֲבוֹדָה לְמַטָּה, הֵם מְבַטְּלִים לְמַעְלָה, וְהָעֲבוֹדָה לֹא נִמְצֵאת לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה. וְעַל שֶׁיִּשְׂרָאֵל בִּטְלוּ אֶת עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁהָיוּ שְׁרוּיִים בָּאָרֶץ, כָּךְ גַּם לְמַעְלָה, כָּל שֶׁכֵּן אַחַר כָּךְ.

אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יִשְׂרָאֵל אִי אַתּוּן יַדְעִין, כַּמָּה אוּכְלוּסִין, כַּמָּה חַיָּילִין, מִתְעַכְּבִין בְּגִינַיְיכוּ, תִּנְדְּעוּן דְּלֵית אַתּוּן כְּדַאי לְמֵיקָם בְּעָלְמָא, אֲפִילוּ שַׁעֲתָא חָדָא. וְעִם כָּל דָּא מַה כְּתִיב, (ויקרא כו) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים וְגוֹ', (בְּגִין כַּךְ) וְיָצָא אֶל הַמִּזְבֵּחַ, אֶל הַמִּזְבֵּחַ סְתָם, אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ' סְתָם. וְכִפֶּר עָלָיו לְבָתָר, וְיָצָא וְעָשָׂה אֶת עוֹלָתוֹ וְאֶת עוֹלַת הָעָם וְגוֹ'. וְכִפֵּר עָלָיו מָאי קָא מַיְירֵי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, לְאִתְעָרָא חֶסֶד בְּעָלְמָא בְּקַדְמִיתָא.

תָּאנָא, כִּתִיב וְכִפֶּר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטֻּמְאוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מָאי וְכִפֶּר עַל הַקֹּדֶשׁ. אֶלָּא אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הָא תָּנֵינָן, חַיָּיבַיָּא עַבְדִּין פְּגִימוּתָא לְעֵילָא, וּמִתְעָרִין דִּינִין, וְגָרְמִין לְאִסְתַּאֲבָא מַקְדְּשָׁא. וְחִוְיָא תַּקִּיפָא שָׁאֲרֵי לְאִתְגַּלָּאָה. וּכְדֵין

לשון הקודש

אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: יִשְׂרָאֵל, אִם אַתֶּם יוֹדְעִים כַּמָּה אוּכְלוּסִים וְכַמָּה חֵילוֹת מִתְעַכְּבִים בִּשְׁבִילְכֶם, תֵּדְעוּ שֶׁאֵינְכֶם כְּדָאִים לַעֲמֹד בָּעוֹלָם אֲפִלּוּ שָׁעָה אַחַת, וְעַל כָּל זֶה מַה כָּתוּב? (ויקרא כו) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְגוֹ'. (מִשּׁוּם כַּךְ) וְיָצָא אֶל הַמִּזְבֵּחַ, אֶל הַמִּזְבֵּחַ סְתָם, אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' סְתָם. וְכִפֶּר עָלָיו אַחַר כָּךְ, וְיָצָא וְעָשָׂה אֶת עֹלָתוֹ וְאֶת עֹלַת הָעָם וְגוֹ'. וְכִפֶּר עָלָיו, מַה זֶּה אוֹמֵר? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, לְהָעִיר חֶסֶד בָּעוֹלָם בַּתְּחִלָּה.

לָמַדְנוּ, וְכִפֶּר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטֻּמְאוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מַה זֶּה וְכִפֶּר עַל הַקֹּדֶשׁ? אֶלָּא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁהָרְשָׁעִים עוֹשִׂים פְּגָם לְמַעְלָה, וּמְעוֹרְרִים דִּינִים,

דִּינִין מִתְעָרִין בְּעָלְמָא, וּבְהַאי יוֹמָא, בָּעֵי כַּהֲנָא לְדַכְּאָה כֹּלָּא, וּלְאִתְעַטְּרָא (ס"א וּלְאִתְעַרָא) כִּתְרָא קַדִּישָׁא דִּילֵיהּ, דְּהִיא רֵישָׁא דְמַלְכָּא. בְּגִין דְּיֵיתֵי מַלְכָּא לְאַשְׁרָאָה בְּמַטְרוֹנִיתָא, וְכַד רֵישָׁא דְמַלְכָּא נָטִיל, כֹּלָּא נָטִיל, וְיֵיתֵי לְאִזְדַּוְּוגָא בְּמַטְרוֹנִיתָא וּלְאַתְעָרָא חֵידוּ וּבִרְכָּאן בְּעָלְמָא. (ס"א בְּגִין דְּיֵיתֵי מַלְכָּא לְאִזְדַּוְּוגָא בְּמַטְרוֹנִיתָא וּלְאִתְעָרָא חֵדוּ וּבִרְכָּאן בְּעָלְמָא, וְכַד רֵישָׁא דְמַלְכָּא נָטִיל כֹּלָּא נָטִיל).

אִשְׁתְּכַח דְּכָל שְׁלָמָא (נ"א שְׁלִימוּ) דְּעִילָּא וְתַתָּא, בְּכַהֲנָא תַּלְיָיא. דְּאִי אִתְעַר כִּתְרָא דִּילֵיהּ, כֹּלָּא אִתְעַר וְכֹלָּא בִּשְׁלִימוּ אִשְׁתְּכַח. וְעַל דָּא כְּתִיב וְכִפֶּר עַל הַקֹּדֶשׁ. בְּקַדְמִיתָא וְכִפֶּר עַל הַקֹּדֶשׁ. לְאַסְגָּאָה שְׁלָמָא בְּעָלְמָא, וּלְאַסְגָּאָה חֵידוּ בְּעָלְמָא. וְכַד חֵידוּ דְזִוּוּגָא אִשְׁתְּכַח בְּמַלְכָּא וּבְמַטְרוֹנִיתָא, כָּל שַׁמָּשִׁין, וְכָל בְּנֵי הֵיכָלָא, כֻּלְּהוּ

לשון הקודש

וְגוֹרְמִים לְטַמֵּא הַמִּקְדָּשׁ. וְהַנָּחָשׁ הַקָּשֶׁה מַתְחִיל לְהִגָּלוֹת, וְאָז מִתְעוֹרְרִים דִּינִים בָּעוֹלָם, וּבַיּוֹם הַזֶּה צָרִיךְ הַכֹּהֵן לְטַהֵר אֶת הַכֹּל וּלְהִתְעַטֵּר (וּלְעוֹרֵר) הַכֶּתֶר הַקָּדוֹשׁ שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא רֹאשׁ הַמֶּלֶךְ, כְּדֵי שֶׁיָּבֹא הַמֶּלֶךְ לִשְׁרוֹת עִם הַגְּבִירָה. וּכְשֶׁרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ נוֹסֵעַ, הַכֹּל נוֹסֵעַ, וְיָבֹא לְהִזְדַּוֵּג עִם הַגְּבִירָה וּלְעוֹרֵר שִׂמְחָה וּבְרָכוֹת בָּעוֹלָם. (כְּדֵי שֶׁיָּבֹא הַמֶּלֶךְ לְהִזְדַּוֵּג עִם הַגְּבִירָה וּלְעוֹרֵר שִׂמְחָה וּבְרָכוֹת בָּעוֹלָם. וּכְשֶׁרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ נוֹסֵעַ, הַכֹּל נוֹסֵעַ).

נִמְצָא שֶׁכָּל הַשָּׁלוֹם (הַשְּׁלֵמוּת) שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה תְּלוּיָה בַּכֹּהֵן. שֶׁאִם הוּא מְעוֹרֵר אֶת הַכֶּתֶר שֶׁלּוֹ, הַכֹּל מִתְעוֹרֵר וְהַכֹּל נִמְצָא בִּשְׁלֵמוּת, וְעַל זֶה כָּתוּב וְכִפֶּר עַל הַקֹּדֶשׁ. בָּרִאשׁוֹנָה וְכִפֶּר עַל הַקֹּדֶשׁ, לְהַרְבּוֹת שָׁלוֹם בָּעוֹלָם וּלְהַרְבּוֹת שִׂמְחָה בָּעוֹלָם. וּכְשֶׁשִּׂמְחַת הַזִּוּוּג נִמְצֵאת עִם הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה, כָּל הַשַּׁמָּשִׁים וְכָל בְּנֵי

אִשְׁתְּכָחוּ בְּחֵידוּ (וְכָל חֵידוּ דְּעָלְמָא). וְכָל חוֹבִין דְּחָבוּ קָמֵי מַלְכָּא, אִתְכַּפָּר לְהוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ' תִּטְהָרוּ. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד צֵאתוֹ. בְּשַׁעֲתָא דְּעָאל לְזַוְּוגָא לְהוּ, וּבְשַׁעֲתָא דְּמִזְדַּוְּוגִין מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא, הַהִיא שַׁעֲתָא וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ.

תָּאנָא, (ויקרא טז) וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד, רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (ויקרא כו) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְגוֹ', וְהַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, כַּבְיָכוֹל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא, דְּהָא שְׁכִינְתָּא לָא אִתְעָדֵי מִנַּיְיהוּ לְעָלְמִין. תָּא חֲזֵי, בְּזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל אִשְׁתְּכָחוּ בְּגָלוּתָא דְּבָבֶל, שְׁכִינְתָּא בֵּינַיְיהוּ שַׁרְיָא, וְתָאבָת עִמְּהוֹן מִן גָּלוּתָא. וּבִזְכוּת

לשון הקודש

הַהֵיכָל, כֻּלָּם נִמְצָאִים בְּשִׂמְחָה (וְכָל שִׂמְחַת הָעוֹלָם). וְכָל הַחֲטָאִים שֶׁחָטְאוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, מִתְכַּפְּרִים לָהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד צֵאתוֹ. בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָס לְזַוֵּג אוֹתָם, וּבְשָׁעָה שֶׁמִּזְדַּוְּגִים הַמֶּלֶךְ עִם הַגְּבִירָה, אוֹתָהּ שָׁעָה – וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ.

לָמַדְנוּ, וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שם) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְגוֹ', וְהַפָּסוּק הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ. בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, כִּבְיָכוֹל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמָּהֶם בַּגָּלוּת, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה לֹא זָזָה מֵהֶם לְעוֹלָמִים. בֹּא רְאֵה, בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל

אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא (דף ס"ו ע"ב) דְּאִשְׁתָּאֲרוּ בְּאַרְעָא, שָׁאֲרַת בְּאַרְעָא, וְלָא אַעְדֵּי מִנַּיְיהוּ לְעָלְמִין. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, דְּאִתְהַדְּרַת מַטְרוֹנִיתָא בְּמַלְכָּא, וְאִתְהַדָּר כֹּלָּא בְּהִלּוּלָא דְּמַלְכָּא, בְּגִין כָּךְ אִקְרוּן אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה וַדָּאי.

תָּאנָא, בְּכָל זִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, אִי אִינּוּן זַכָּאִין, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַקְדִּים לְרַחֲמָא עָלַיְיהוּ, וּלְאַפְּקָא לוֹן מִגָּלוּתָא. וְאִי אִינּוּן לָא זַכָּאִין, מְעַכֵּב לוֹן בְּגָלוּתָא, עַד דַּהוּא זִמְנָא דְּאִתְגְּזַר. וְכַד מָטָא זִמְנָא, וְאִינּוּן לָא אִתְחַזְיָין, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁגַּח לִיקָרָא דִּשְׁמֵיה, וְלָא אַנְשֵׁי לְהוּ בְּגָלוּתָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְגוֹ'. אִלֵּין אֲבָהָן דְּכֹלָּא, רָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא.

לשון הקודש

נִמְצְאוּ בְּגָלוּת בָּבֶל, הַשְּׁכִינָה שָׁרְתָה בֵּינֵיהֶם וְשָׁבָה עִמָּהֶם מִן הַגָּלוּת, וּבִזְכוּת אוֹתָם הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בָּאָרֶץ, שָׁרְתָה בָּאָרֶץ וְלֹא זָזָה מֵהֶם לְעוֹלָמִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שֶׁחָזְרָה הַגְּבִירָה עִם הַמֶּלֶךְ, וְחָזַר הַכֹּל בִּסְעוּדַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ, מִשּׁוּם כָּךְ נִקְרְאוּ אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה וַדַּאי.

לָמַדְנוּ, בְּכָל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, אִם הֵם צַדִּיקִים – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַקְדִּים לְרַחֵם עֲלֵיהֶם וּלְהוֹצִיאָם מֵהַגָּלוּת, וְאִם הֵם אֵינָם צַדִּיקִים – הוּא מְעַכֵּב אוֹתָם בַּגָּלוּת עַד אוֹתוֹ זְמַן שֶׁנִּגְזַר. וּכְשֶׁמַּגִּיעַ הַזְּמַן וְהֵם אֵינָם רְאוּיִים – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁגִּיחַ עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ, וְאֵינוֹ שׁוֹכֵחַ אוֹתָם בַּגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְגוֹ'. אֵלּוּ הָאָבוֹת שֶׁל הַכֹּל,

סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, מָאי טַעֲמָא יַעֲקֹב קַדְמָאָה הָכָא. אֶלָּא, בְּגִין דְּיַעֲקֹב כְּלָלָא דַאֲבָהָן, וְהוּא אִילָנָא קַדִּישָׁא. בְּגִין כָּךְ, וֹ' דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא בֵּיהּ אֲחִידָא, וְהָכִי קָרֵינָן יַעֲקוֹב בְּוֹ'. רִבִּי יִצְחָק, אָמַר וָא"ו בְּאַתְוֹוי תְּלֵיסַר מְכִילָן, דְּיָרִית יְרוּתָא דְּתְלֵיסַר מַבּוּעִין דְּמַבּוּעָא סְתִימָא קַדִּישָׁא.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, וָא"ו אֲמַאי כָּלִיל וֹ' א' וֹ'. אֶלָּא, וֹ' דְּיָתִיב עַל כּוּרְסְיָיא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (יחזקאל א) **וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה. א' סָתִים בְּגַוֵּיהּ וְלָא אִתְגַּלְיָיא, וְדָא הוּא דִּכְתִיב,** (בראשית כב) **כִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם יְיָ', בְּגִין כָּךְ כְּתִיב, וְלָא אִקְרֵי, בַּתְרָאָה, כְּלָלָא דְקַדְמָאָה. בַּתְרָאָה, הָא אוֹקִימְנָא** (נ"א ו' בַּתְרָאָה כְּלָלָא דְו' קַדְמָאָה ו' בַּתְרָאָה) **דָּא יה"ו יְסוֹד, דְּאִיהוּ סִיּוּמָא דְּגוּפָא, וּכְלָלָא**

לשון הקודש

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, מָה הַטַּעַם יַעֲקֹב רִאשׁוֹן כָּאן? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב הוּא כְּלַל הָאָבוֹת, וְהוּא הָעֵץ הַקָּדוֹשׁ. מִשּׁוּם כָּךְ וֹ' שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ אֲחוּזָה בּוֹ, וְכָךְ קוֹרְאִים יַעֲקוֹב בְּוֹ'. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וָא"ו בְּאוֹתִיּוֹתָיו שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת, שֶׁיָּרַשׁ יְרֻשָּׁה שֶׁל שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מַעְיָנוֹת שֶׁל הַמַּעְיָן הַנִּסְתָּר הַקָּדוֹשׁ.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, וָא"ו לָמָּה כּוֹלֶלֶת וֹ' א' וֹ'? אֶלָּא, וֹ' שֶׁיּוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל א) וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה. א' נִסְתָּרֶת בְּתוֹכוֹ וְלֹא מְגֻלֶּה, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית כב) כִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם ה', מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, וְלֹא נִקְרָא אַחֲרוֹן כְּלָל שֶׁל הָרִאשׁוֹן. הָאַחֲרוֹן, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ (ו' אַחֲרוֹנָה כְּלָל שֶׁל ו' רִאשׁוֹנָה, ו' אַחֲרוֹנָה) זֶה יה"ו יְסוֹד, שֶׁהוּא סִיּוּם הַגּוּף וְהַכְּלָל שֶׁלּוֹ. וְעַל כֵּן כְּלוּלוֹת הָאוֹתִיּוֹת זוֹ

דִּילֵיהּ. וְעַל דָּא כְּלִילָן אַתְוָון דָּא בְדָא, וָא"ו, רֵישָׁא וְסִיּוּמָא, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא.

וְתָאנָא, תְּרֵין אַתְוָון אִינּוּן, כְּהַאי גַּוְונָא וָא"ו דַּאֲמִינָא, נו"ן אוֹף הָכִי. וְאַף עַל גַּב דְּאוֹקְמוּהָ מִלָּה, נו"ן הָכִי מִתְפָּרְשָׁא: נ' כְּפוּפָה, דָּא מַטְרוֹנִיתָא. וּסְמִיכָא לָהּ ו', דְּאִיהוּ יְסוֹד, בְּגִין לְאִתְבָּרְכָא מִנֵּיהּ. ן' פְּשׁוּטָה, אִתְפַּשְׁטוּתָא דְתִפְאֶרֶת. וְעַל דָּא כְּלִילָן אַתְוָון, וּמִתְאַחֲדָן דָּא בְדָא. וְאִי תֵּימָא, אֲמַאי אַהְדָּר ו' אַנְפּוֹי מִנּו"ן כְּפוּפָה, וְאַהְדָּר אַנְפּוֹי לְגַבֵּי ן' פְּשׁוּטָה. אֶלָּא בְּגִין יְקָרָא דְמַלְכָּא, אַהְדָּר אַנְפּוֹי לָקָבְלֵיהּ דְמַלְכָּא.

וְתָאנָא, מֵ"ם לָא כָלִיל בְּגַוֵּיהּ אָת אַחֲרָא, (בְּגִין) אֶלָּא מ' פְּתוּחָה, ם' סְתוּמָה. מ' פְּתוּחָה: דְּהוּא כַּד דְּכַר אִתְחַבָּר עִמָּהּ. ם' סְתוּמָה: יוֹבְלָא. דְּהָא סְתִימִין אֲרְחָהָא וְאַף עַל

לשון הקודש

עִם זוֹ – וָא"ו, רֹאשׁ וְסִיּוּם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. **וְלָמַדְנוּ,** שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת הֵן, כְּמוֹ זֶה וָא"ו שֶׁאָמַרְנוּ, נו"ן אַף כָּךְ. וְאַף עַל גַּב שֶׁבֵּאַרוּ אֶת הַדָּבָר, נו"ן כָּךְ מִתְפָּרֶשֶׁת: נ' כְּפוּפָה זוֹ הַגְּבִירָה. וּסְמוּכָה לָהּ ו', שֶׁהוּא יְסוֹד, כְּדֵי שֶׁתִּתְבָּרֵךְ מִמֶּנּוּ. ן' פְּשׁוּטָה, זוֹ הִתְפַּשְׁטוּת הַתִּפְאֶרֶת. וְלָכֵן כְּלוּלוֹת הָאוֹתִיּוֹת וְנֶאֱחָזוֹת זוֹ בָּזוֹ. וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה מַחֲזִיר ו' פָּנָיו מִנּו"ן כְּפוּפָה, וּמַחֲזִיר פָּנָיו אֶל הַן' הַפְּשׁוּטָה. אֶלָּא בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ הוּא מַחֲזִיר פָּנָיו כְּנֶגֶד הַמֶּלֶךְ. **וְלָמַדְנוּ,** מֵ"ם לֹא כוֹלֶלֶת בְּתוֹכָהּ אוֹת אַחֶרֶת, (מִשּׁוּם) אֶלָּא מ' פְּתוּחָה, ם' סְתוּמָה. מ' פְּתוּחָה – שֶׁהוּא כְּשֶׁהַזָּכָר מִתְחַבֵּר

גַּב דְּמִתְפַּשְׁטִין לְזִמְנִין, וְאִית דְּמַתְנֵי בְּהַאי כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שיר השירים ד) גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַּלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעֲתָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא אַדְכַּר לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּגִין שְׁמֵיהּ, וְאָהַדְרַת מַטְרוֹנִיתָא לְאַתְרָהָא, (כְּדֵין) כְּתִיב, וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ. כַּךְ כַּהֲנָא, בְּשַׁעֲתָא דְּעָאל לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, וּלְכַפְּרָא בְּקוּדְשָׁא, לְזַוְּוגָא לְמַלְכָּא בְּמַטְרוֹנִיתָא. כְּתִיב וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְגוֹ'.

תָּאנָא, רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, כַּהֲנָא אִתְּעַר שְׁלָמָא בְּעָלְמָא, לְעֵילָא וְתַתָּא. וְתַנְיָא עָאל בְּדַרְגָּא חַד, אַסְחֵי גּוּפֵיהּ. נָפִיק מֵהַאי דַּרְגָּא, לְדַרְגָּא אַחֲרָא אַסְחֵי גּוּפֵיהּ. אָחִיד שְׁלָמָא בְּהַאי וּבְהַאי,

לשון הקודש

עִמָּהּ. ס' סְתוּמָה – יוֹבֵל. שֶׁהֲרֵי נִסְתָּרִים דְּרָכֶיהָ וְאַף עַל גַּב שֶׁלִּפְעָמִים מִתְפַּשְׁטִים, וְיֵשׁ שֶׁשּׁוֹנִים בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ד) גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַּלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשָׁעָה שֶׁהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ זוֹכֵר אֶת יִשְׂרָאֵל בַּעֲבוּר שְׁמוֹ וְחוֹזֶרֶת הַגְּבִירָה לִמְקוֹמָהּ, (אז) כָּתוּב וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ. כָּךְ הַכֹּהֵן, בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָס לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וּלְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ, לְזַוֵּג אֶת הַמֶּלֶךְ עִם הַגְּבִירָה, כָּתוּב וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְגוֹ'.

לָמַדְנוּ, רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַכֹּהֵן מְעוֹרֵר שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְלָמַדְנוּ, נִכְנָס בְּדַרְגָּה אַחַת, רוֹחֵץ גּוּפוֹ. יוֹצֵא מִדַּרְגָּה זוֹ לְדַרְגָּה אַחֶרֶת, רוֹחֵץ גּוּפוֹ.

קִדֵּשׁ יְדוֹי, וּמִתְבָּרְכָאן כַּחֲדָא. וּבְכֹלָּא בָּעֵי לְאַחֲזָאָה עוֹבָדָא, וּבָעֵי לְאַחֲזָאָה לְבוּשׁוֹי, דְּיִתְלַבָּשׁ כְּגַוְונָא דְעוֹבָדָא דְיִתְכַּוָּון, עַד דְּיִסַּדֵּר כֹּלָּא כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ, וְיִתְבָּרְכוּן עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי.

תָּאנָא רִבִּי שִׁמְעוֹן, פָּתַח (ד') יו"ד בִּגְלִיפוֹי, אַתְוָון בְּסִטְרִין, אִתְקַשְּׁרָן בְּיו"ד. יו"ד אָזִיל לְיו"ד. (לוי"ו) יו"ד סָלִיק בְּיו"ד. יו"ד אָזִיל לְוָי"ו, מִתְכַּנְּשֵׁי בה'. וּמְכַוְּון דַּעְתָּא, אִתְחַבָּר ה' בְּוָא"ו.

ה' עִלָּאָה אָחִיד תַּרְעוֹי (ס"א בְּתַרְעוֹי) בְּגִלּוּפֵי תַכְסִיסִין, אַחֲדָא בִּנְהִירוּ אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה וְשִׁבְעִין אַכְסַדְרִין סְתִימִין. סָלִיק ה', וְאִתְעַטָּר חַמְשִׁין זִמְנִין, לְחַמְשִׁין תַּרְעִין קַיְימִין דְּקַיְימִין, כַּד אִתְגְּלַף בְּעִטְרוֹי, נַהֲרִין אַנְפִּין דְּמַלְכָּא, וָא"ו אִתְפְּשָׁט לְשִׁבְעִין וּתְרֵין גְּלִיפִין.

לשון הקודש

אוֹחֵז שָׁלוֹם בָּזֶה וּבָזֶה. קִדֵּשׁ יָדָיו, וּמִתְבָּרְכִים כְּאֶחָד. וּבְכֹל צָרִיךְ לְהַרְאוֹת מַעֲשֶׂה, וְצָרִיךְ לְהַרְאוֹת לְבוּשׁוֹ שֶׁיִּתְלַבֵּשׁ כְּגוֹן שֶׁהַמַּעֲשֶׂה יִתְכַּוֵּן, עַד שֶׁיְּסַדֵּר הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, וְיִתְבָּרְכוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

לָמַדְנוּ, רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (ד') יו"ד בַּחֲקִיקוֹתָיו, אוֹתִיּוֹת בַּצְּדָדִים הִתְקַשְּׁרוּ בְּיו"ד. יו"ד הוֹלֵךְ לְיו"ד (וְלְוָי"ו). יו"ד עוֹלֶה בְּיו"ד. יו"ד הוֹלֵךְ לְוָי"ו, מִתְכַּנְּסִים בְּה'. וּמְכַוֵּן אֶת הַדַּעַת, וּמִתְחַבְּרִים ה' עִם וָא"ו. **ה'** עֶלְיוֹנָה אוֹחֶזֶת שְׁעָרֶיהָ (בִּשְׁעָרֶיהָ) בְּחִקּוּקֵי תַכְסִיסִים, אוֹחֶזֶת בְּהֶאָרַת אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים אַכְסַדְּרוֹת נִסְתָּרוֹת. עוֹלָה ה', וּמִתְעַטֶּרֶת חֲמִשִּׁים פְּעָמִים לַחֲמִשִּׁים שְׁעָרִים עֲמוּדִים שֶׁעוֹמְדִים. כְּשֶׁמִּתְגַּלֵּף בְּעַטְרוֹתָיו, מְאִירִים פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, וָא"ו מִתְפַּשֶּׁטֶת לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם חֲקִיקוֹת.

מְעַטֵּר ה' לְוֹ', (נ"א מִתְעַטֵּר ביו"ד, ה' לו') **בְּע' אֶלֶף וְה' מְאָה כִּתְרִין, דְּמִתְעַטְּרָן בְּחַד כִּתְרָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (שיר השירים ג) **בַּעֲטָרָה, שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ. ו' כִּתְרִין רֵישִׁין, רֵישָׁא דְגוּלְגָלְתָּא גְלִיפָא רֵישָׁא, קוֹצָא חַד לְעֵילָא, וְקוֹצָא חַד לְתַתָּא, וְי' נָחִית לְוֹ',** (ס"א וא"ו נָחִית לְוא"ו) **גְלִיפָא דְגִלּוּפִין בְּגַוַּיְיהוּ, שִׁבְעִין אַנְפִּין דְעִטְרִין מֵעֵילָא לְתַתָּא. בֵּיהּ טָאסִין גְּבִיעִין וּפַרְחִין, דָּא סָלִיק, וְדָא נָחִית מִתְגַּלְּפִין חַד בְּחַד.**

אִתְקְשַׁר י' בְּה', ה' בְּוֹ', ו' בְּה'. (ס"א ו' בְּה', ה' בְּוֹ', ו' בְּוֹ', ו' בְּה') **דָּא אָחִיד בְּדָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר,** (בראשית מט) **וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ וַיָּפֻזוּ זְרוֹעֵי יָדָיו מִידֵי אֲבִיר יַעֲקֹב. וּכְתִיב,** (במדבר כד) **אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ. כְּדֵין אִתְקְשַׁר** (דף ס"ז ע"א) **כֻּלָּא חַד בְּחַד, דָּא בְדָא, נַהֲרִין מִפְּתְחָן, וְנַהֲרִין אַנְפִּין כֻּלְּהוּ, כְּדֵין כֻּלְּהוּ נַפְּלִין עַל אַנְפַּיְיהוּ, וּמִזְדַּעְזְעָן, וְאַמְרֵי**

לשון הקודש

מְעַטֶּרֶת ה' אֶת ו' (נ"א מִתְעַטֵּר ביו"ד, ה' לו') בְּשִׁבְעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת כְּתָרִים שֶׁמִּתְעַטְּרִים בְּכֶתֶר אֶחָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ג) בַּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ. ו' בִּשְׁנֵי רָאשִׁים, רֹאשׁ הַגֻּלְגֹּלֶת חָקוּק הָרֹאשׁ שֶׁלּוֹ, קוֹץ אֶחָד לְמַעְלָה וְקוֹץ אֶחָד לְמַטָּה, וְי' יוֹרֶדֶת לוֹ, חֲקִיקַת הַחֲקִיקוֹת בְּתוֹכָם, שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל עֲטָרוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה. בּוֹ טָסִים גְּבִיעִים וּפְרָחִים, זֶה עוֹלֶה וְזֶה יוֹרֵד, וְנֶחְקָקִים אֶחָד עִם אֶחָד.

נִקְשֶׁרֶת י' עִם ה', ה' עִם ו', ו' עִם ה' (ו' בְּה', ה' בְּוֹ', ו' בְּוֹ', ו' בְּה'). זֶה אָחוּז בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מט) וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ וַיָּפֻזוּ זְרוֹעֵי יָדָיו מִידֵי אֲבִיר יַעֲקֹב. וְכָתוּב, (במדבר כד) אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ. אָז הַכֹּל מִתְקַשֵּׁר אֶחָד עִם אֶחָד, זֶה עִם זֶה, מְאִירִים

בְּרִיךְ שְׁמָא יְקָרָא מַלְכוּתֵיהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין.

קָלָא מִתְקַשָּׁר עִמֵּיהּ דְּכַהֲנָא, וְהוּא אָתִיב לְגַבֵּיהוּ. וְאָמַר תִּטְהָרוּ. תִּטְהָרוּ לָא אַמְרִין שְׁאַר כַּהֲנֵי וְעַמָּא, בַּר כַּהֲנָא רַבָּא, כַּד אִתְקְשַׁר בֵּיהּ הַהוּא קָלָא.

תָּאנָא, מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ', כֵּיוָן דִּכְתִיב מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם, אֲמַאי לִפְנֵי יְיָ'. אֶלָּא אָמַר רִבִּי יִצְחָק, לִפְנֵי יְיָ' מַמָּשׁ.

דְּתַנְיָא, מֵרִישָׁא דְיַרְחָא סִפְרִין פְּתִיחִין, וְדַיְינֵי דַיָּינִין. בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא בָּתֵּי דִינִין אִתְמַסְרָן, לְאִתְפַּתְחָא בְדִינָא, עַד הַהוּא יוֹמָא דְאִקְרֵי תִּשְׁעָה לְיַרְחָא. בְּהַהוּא יוֹמָא, סַלְקִין דִּינִין כֻּלְּהוּ לְמָארֵי דְדִינָא, וּמְתַקְּנֵי כּוּרְסְיָיא עִלָּאָה דְרַחֲמֵי, לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא. בְּהַהוּא יוֹמָא בָּעָאן

לשון הקודש

הַמַּפְתְּחוֹת וּמְאִירִים כָּל הַפָּנִים. אָז כֻּלָּם נוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם וּמִזַּדְּעְזְעִים וְאוֹמְרִים: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

הַקּוֹל נִקְשָׁר עִם הַכֹּהֵן, וְהוּא מֵשִׁיב אֲלֵיהֶם וְאוֹמֵר תִּטְהָרוּ. תִּטְהָרוּ אֵין אוֹמְרִים שְׁאָר הַכֹּהֲנִים וְהָעָם, פְּרָט לַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, כְּשֶׁנִּקְשָׁר בּוֹ אוֹתוֹ הַקּוֹל.

לָמַדְנוּ, מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה'. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם, לָמָּה לִפְנֵי ה'? אֶלָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לִפְנֵי ה' מַמָּשׁ.

שֶׁשָּׁנִינוּ, מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ הַסְּפָרִים פְּתוּחִים וְהַדַּיָּנִים דָּנִים. בְּכָל יוֹם וָיוֹם בָּתֵּי הַדִּין נִמְסָרִים לְהִפָּתֵחַ לְדִין, עַד אוֹתוֹ יוֹם שֶׁנִּקְרָא תִּשְׁעָה לַחֹדֶשׁ. בְּאוֹתוֹ יוֹם כָּל הַדַּיָּנִים עוֹלִים לְבַעַל הַדִּין וּמְתַקְּנִים כִּסֵּא עֶלְיוֹן שֶׁל רַחֲמִים לַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. בְּאוֹתוֹ

יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, לְמֶחְדֵּי בְּחֶדְוָותָא לְקַדְמוּת מָאֲרֵיהוֹן, דְּזַמִּין לְיוֹמָא אַחֲרָא, לְמֵיתַב עָלַיְיהוּ בְּכוּרְסְיָיא קַדִּישָׁא דְּרַחֲמֵי, בְּכוּרְסְיָיא דְּוַותְּרָנוּתָא.

וְכָל אִינּוּן סִפְּרִין דִּפְּתִיחִין קָמֵיהּ, וּכְתִיבִין קָמֵיהּ כָּל אִינּוּן חוֹבִין, הוּא מְזַכֵּי לוֹן, וּמַדְכֵּי לוֹן מִכֻּלְּהוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ' תִּטְהָרוּ. לִפְנֵי יְיָ' מַמָּשׁ, אִינּוּן דְּאַמְרִין קְרָא, עַד הָכָא אַמְרִין, וְלָא יַתִּיר. וְלֵית רְשׁוּ לְאָחֳרָא דְּלִימָא תִּטְהָרוּ, אֶלָּא כַּהֲנָא רַבָּא, דְּפָלַח פּוּלְחָנָא, וְקָשַׁר שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּפוּמֵיהּ, וְכַד הָוָה אִתְקְשַׁר וּמִתְבָּרֵךְ בְּפוּמֵיהּ, הַהוּא קָלָא נָחִית וּבָטַשׁ בֵּיהּ, וְאִתְנְהִיר מִלָּה בְּפוּמֵיהּ דְּכַהֲנָא, וְאוֹמֵר תִּטְהָרוּ. פָּלַח פּוּלְחָנָא, וּמִתְבָּרְכִין כָּל אִינּוּן עִלָּאִין דְּאִשְׁתָּאֲרוּ.

לשון הקודש

יוֹם צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה לִשְׂמֹחַ בִּשְׂמִחָה לִפְנֵי אֲדוֹנָם שֶׁעָתִיד לְיוֹם אַחֵר לָשֶׁבֶת עֲלֵיהֶם בַּכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רַחֲמִים, בְּכִסֵּא שֶׁל וַתְּרָנוּת.

וְכָל אוֹתָם הַסְּפָרִים הַפְּתוּחִים לְפָנָיו וּכְתוּבִים לְפָנָיו אֶת כָּל אוֹתָם הַחֲטָאִים, הוּא מְזַכֶּה אוֹתָם וּמְטַהֵר אוֹתָם מִכֻּלָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ. לִפְנֵי ה' מַמָּשׁ. אוֹתָם שֶׁאוֹמְרִים אֶת הַפָּסוּק, אוֹמְרִים עַד כָּאן וְלֹא יוֹתֵר. וְאֵין רְשׁוּת לְאַחֵר לוֹמַר תִּטְהָרוּ, אֶלָּא הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁעוֹבֵד אֶת הָעֲבוֹדָה, וְקוֹשֵׁר אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּפִיו. וּכְשֶׁהָיָה נִקְשָׁר וּמִתְבָּרֵךְ בְּפִיו, אוֹתוֹ קוֹל יוֹרֵד וּמַכֶּה בּוֹ, וּמְאִירָה הַמִּלָּה בְּפִי הַכֹּהֵן, וְאוֹמֵר תִּטְהָרוּ. עָבַד עֲבוֹדָה, וּמִתְבָּרְכִים כָּל אוֹתָם הָעֶלְיוֹנִים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ.

וּלְבָתַר אַסְחֵי גּוּפֵיהּ, וְקִדֵּשׁ יְדוֹי, לְאַעֲלָא בְּפוּלְחָנָא אַחְרָא קַדִּישָׁא. עַד דְּיִתְכַּוֵּון לְמֵיעַל לַאֲתַר אַחְרָא עִלָּאָה, קַדִּישָׁא מִכֹּלָּא. תְּלַת שׁוּרִין סָחֲרִין לֵיהּ, כַּהֲנֵי אָחוֹי, וְלֵיוָאֵי, וּמִכָּל שְׁאַר עַמָּא כֻּלְּהוּ. (בִּרְכָּאן קָמֵיהּ) **זַקְפִּין יְדִין עָלֵיהּ בִּצְלוֹתָא וְקִטְרָא דְּדַהֲבָא זַקְפָא בְּרַגְלֵיהּ. נָטִיל תְּלַת פְּסִיעָן, וְכֻלְּהוּ קַיְימִין בְּקִיּוּמַיְיהוּ, וְלָא נַטְלִין בַּתְרֵיהּ** (הָוָה אַקְטִיר קְטוֹרֶת)**.**

נָטִיל תְּלַת פְּסִיעָן אָחֳרָן, (רִשִׁימָא בְּלִבָּא) **אַסְחַר לְדוּכְתֵּיהּ. נָטִיל תְּלַת פְּסִיעָן, אַסְתִּים עַיְינִין, וְאִתְקְשַׁר לְעֵילָא. עָאל לַאֲתַר דְּעָאל, שָׁמַע קוֹל גַּדְפֵּי דִכְרוּבַיָּיא מְזַמְּרִין, וְאָקִישָׁן גַּדְפִּין פְּרִישָׁאן לְעֵילָא. הָוָה אַקְטִיר קְטוֹרֶת, מִשְׁתַּכְּחָא קוֹל גַּדְפַּיְיהוּ וּבִלְחִישׁוּ אִתְדַּבְּקָן.**

לשון הקודש

אַחַר כָּךְ רוֹחֵץ גּוּפוֹ וּמְקַדֵּשׁ יָדָיו לְהִכָּנֵס לַעֲבוֹדָה קְדוֹשָׁה אַחֶרֶת. עַד שֶׁיִּתְכַּוֵּן לְהִכָּנֵס לְמָקוֹם אַחֵר עֶלְיוֹן קָדוֹשׁ מֵהַכֹּל. שָׁלֹשׁ שׁוּרוֹת מַקִּיפוֹת אוֹתוֹ; שֶׁל אֶחָיו הַכֹּהֲנִים, וּלְוִיִּם, וּמִכָּל שְׁאָר הָעָם. (בִּרְכוֹת לְפָנָיו) זוֹקְפִים יָדִים עָלָיו בִּתְפִלָּה, וְקֶשֶׁר שֶׁל זָהָב תָּלוּי בְּרַגְלוֹ. נוֹטֵל שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בִּמְקוֹמָם וְלֹא הוֹלְכִים אַחֲרָיו. (הָיָה מַקְטִיר קְטֹרֶת)**.**

הוֹלֵךְ שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת אֲחֵרוֹת, (רְשׁוּמָה בַּלֵּב) מַקִּיף אֶת מְקוֹמוֹ. הוֹלֵךְ שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת, וְסוֹתֵם אֶת עֵינָיו וְנִקְשָׁר לְמַעְלָה. נִכְנָס לְמָקוֹם שֶׁנִּכְנָס, שׁוֹמֵעַ קוֹל כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים שֶׁמְּזַמְּרִים וּמַקִּישִׁים בַּכְּנָפַיִם הַפְּרוּשׁוֹת לְמַעְלָה. הָיָה מַקְטִיר אֶת הַקְּטֹרֶת, וְשׁוֹכֵךְ קוֹל כַּנְפֵיהֶם וְנִדְבָּקִים בְּלַחַשׁ.

אִי כַּהֲנָא זָכֵי, דְּהָא לְעֵילָא בְּחֵידוּ אִשְׁתְּכַח, אוֹף הָכָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא נָפִיק רַעֲוָא דִּנְהוֹרָא, מִתְבַּסְּמָא מֵרֵיחִין דְּטוּרֵי אֲפַרְסְמוֹנָא דַּכְיָא דִּלְעֵילָא, וְאַזְלָא בְּכָל הַהוּא אֲתַר, אָעִיל רֵיחָא בִּתְרֵי נוּקְבֵי דְּחוּטָמֵיהּ, וְאִתְיַשְּׁבָא לִבָּא. כְּדֵין כֻּלָּא הוּא בִּלְחִישׁוּ, וּפִטְרָא לָא אִשְׁתְּכַח תַּמָּן. פָּתַח כַּהֲנָא פּוּמֵיהּ בִּצְלוֹתָא בִּרְעוּתָא בְּחֶדְוָותָא, וְצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ.

בָּתַר דְּסִיִּים, זַקְפִּין כְּרוּבְיָא כְּמִלְּקַדְּמִין גַּדְפֵּיהוּ, וּמְזַמְּרִין. כְּדֵין יָדַע כַּהֲנָא דִּרְעוּתָא הֲוָוֹ, וְעִידָּן חֶדְוָותָא לְכֹלָּא, וְעַמָּא יַדְעִין דְּאִתְקַבֵּל צְלוֹתֵיהּ, כְּמָה דִּכְתִיב, (ישעיה א) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ. וְהוּא תָּב לַאֲחוֹרֵיהּ, וְצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּכַהֲנָא, דְּהָא עַל יְדוֹי חֵידוּ עַל חֵידוּ אִשְׁתְּכַח הַהוּא יוֹמָא לְעֵילָא וְתַתָּא, עַל

לשון הקודש

אִם הַכֹּהֵן זוֹכֶה, שֶׁהֲרֵי לְמַעְלָה נִמְצָא בְּשִׂמְחָה – אַף כָּאן בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יוֹצֵא רְצוֹן הָאוֹר הַמִּתְבַּשֵּׂם מֵרֵיחוֹת שֶׁל הָרֵי אֲפַרְסְמוֹן טָהוֹר שֶׁלְּמַעְלָה, וְהוֹלֵךְ בְּכָל אוֹתוֹ הַמָּקוֹם. נִכְנָס הָרֵיחַ לִשְׁנֵי נִקְבֵי חָטְמוֹ, וְלִבּוֹ מִתְיַשֵּׁב. אָז הַכֹּל הוּא בְּלַחַשׁ, וְלֹא נִמְצָא שָׁם פִּתְחוֹן פֶּה. פּוֹתֵחַ הַכֹּהֵן אֶת פִּיו בִּתְפִלָּה בְּרָצוֹן, בְּשִׂמְחָה, וּמִתְפַּלֵּל אֶת תְּפִלָּתוֹ.

אַחַר שֶׁסִּיֵּם, זוֹקְפִים הַכְּרוּבִים כְּמוֹ מִקֹּדֶם אֶת כַּנְפֵיהֶם וּמְזַמְּרִים. אָז יוֹדֵעַ הַכֹּהֵן שֶׁהָיָה רָצוֹן, וְעֵת שִׂמְחָה לַכֹּל, וְהָעָם יוֹדְעִים שֶׁתְּפִלָּתוֹ הִתְקַבְּלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה א) אִם יִהְיֶה חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ. וְהוּא שָׁב לַאֲחוֹרָיו וּמִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן, שֶׁהֲרֵי עַל יָדוֹ שִׂמְחָה עַל שִׂמְחָה נִמְצֵאת בְּאוֹתוֹ יוֹם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. עַל אוֹתָהּ

הַהִיא שַׁעֲתָא כְּתִיב, (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ, אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ' אֱלֹהָיו.

וְהָיִתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תְּעַנּוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם וְגוֹ'. (ויקרא ט"ז) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (ישעיה כו) נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ בַּלַּיְלָה אַף רוּחִי בְקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ וְגוֹ'. נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ בַּלַּיְלָה. נַפְשִׁי אִוִּתָךְ בַּלַּיְלָה מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ. אַף רוּחִי בְקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ, יְשַׁחֲרֶךָ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוּחָא וְנַפְשָׁא דְּכֹלָּא, וְיִשְׂרָאֵל אַמְרֵי נַפְשִׁי וְרוּחִי אַנְתְּ. בְּגִין כַּךְ אִוִּיתִיךָ לְאַדְבְּקָא בָךְ, וַאֲשַׁחֲרֶךָ לְאַשְׁכְּחָא רְעוּתָךְ.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ נָאִים בְּעַרְסֵיהּ. נָפְקָא נַפְשֵׁיהּ, סַלְקָא וְאַסְהִידַת בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ, עַל כָּל מַה דַּעֲבַד בְּכָל יוֹמָא. גּוּפָא אָמַר

לשון הקודש

שָׁעָה כָּתוּב, (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁה' אֱלֹהָיו.

וְהָיִתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תְּעַנּוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (ישעיה כו) נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ בַּלַּיְלָה אַף רוּחִי בְקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ וְגוֹ'. נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ בַּלַּיְלָה, נַפְשִׁי אִוִּתָךְ בַּלַּיְלָה הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַהוּ נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ? אַף רוּחִי בְקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ, יְשַׁחֲרֶךָּ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא כָּךְ לָמַדְנוּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא רוּחַ וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁל הַכֹּל, וְיִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים: נַפְשִׁי וְרוּחִי אָתָּה. מִשּׁוּם כָּךְ אִוִּיתִךָ לִדְבֹּק בְּךָ, וַאֲשַׁחֲרֶךָּ לִמְצֹא אֶת רְצוֹנְךָ.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם יָשֵׁן בְּמִטָּתוֹ, יוֹצֵאת נַפְשׁוֹ, עוֹלָה וּמְעִידָה

לְנַפְשָׁא, נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ בַּלַּיְלָה, (דף ס"ז ע"ב) אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ.

דָּבָר אַחֵר נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ, אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ בַּלַּיְלָה, בְּעוֹד דַּאֲנָא בְּגָלוּתָא בֵּינֵי עַמְמַיָּא, וּמְנִיעָא נַפְשִׁי מִכָּל בִּישָׁתָא (נ"א וְרָוֵינָא נַפְשִׁי מִכָּל פִּיסָתָא) דְּקוּטְרָא בְּנֵי עַמְמַיָּא, נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ, בְּגִין לְאָתָבָא לְאַתְרִי. אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ, כְּלוֹמַר, אַף עַל גַּב דְּאִינּוּן מְשַׁעְבְּדִין לְבָנַי, בְּכָל שִׁעְבּוּדָא, רוּחָא קַדִּישָׁא לָא אִתְעֲדֵי מִנַּאי, בְּגִין לְמִשְׁחַר לָךְ, וּלְמֶעְבַּד פִּקּוּדֶיךָ.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּעוֹד דְּנַפְשִׁי בִּי, אִוִּיתִיךָ בַּלַּיְלָה. מָאי טַעֲמָא בַּלַּיְלָה, אֶלָּא בְּגִין דְּהַאי נֶפֶשׁ בְּהַאי שַׁעֲתָא, אִצְטְרִיךְ לְחַמְדָא לָךְ. אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ, כַּד

לשון הקודש

בְּאָדָם עַל כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה בְּכָל הַיּוֹם. הַגּוּף אוֹמֵר לַנֶּפֶשׁ: נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ בַּלַּיְלָה, אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ.

דָּבָר אַחֵר נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ – אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ בַּלַּיְלָה, בְּעוֹד שֶׁאָנוּ בַּגָּלוּת בֵּין הָעַמִּים, וּמְנוּעָה נַפְשִׁי מִכָּל רַע (וְשִׂבְעָה נַפְשִׁי מִכָּל הַבַּזְיוֹנוֹת) שֶׁקְּשׁוּרָה בֵּין הָעַמִּים, נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ, כְּדֵי לָשׁוּב לִמְקוֹמִי. אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ, כְּלוֹמַר, אַף עַל גַּב שֶׁהֵם מְשַׁעְבְּדִים אֶת בָּנַי בְּכָל שִׁעְבּוּד, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ לֹא זָזָה מִמֶּנִּי כְּדֵי לְשַׁחֵר אוֹתְךָ וְלַעֲשׂוֹת מִצְוֹתֶיךָ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בְּעוֹד שֶׁנַּפְשִׁי בִּי, אִוִּיתִךָ בַּלַּיְלָה. מָה הַטַּעַם בַּלַּיְלָה? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהַנֶּפֶשׁ הַזּוֹ בַּשָּׁעָה הַזּוֹ צְרִיכָה לַחְמֹד אוֹתְךָ. אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ,

אִתְעַר בִּי רוּחָא קַדִּישָׁא, אֲשַׁחֲרֶךָ בְּאִתְעָרוּתָא לְמֶעְבַּד רְעוּתָךְ.

כִּי כַּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לָאָרֶץ בִּזְמָנָא דְּמִשְׁפָּט נָחִית בְּאַרְעָא, לְבַשְׁמָא עָלְמָא, כְּדֵין צֶדֶק לָמְדוּ יוֹשְׁבֵי תֵבֵל. כְּלוֹמַר יַכְלִין לְמִסְבַּל דִּינָא דְּצֶדֶק, וְלָא יִשְׁתְּצֵי עָלְמָא מִנֵּיהּ. אֵימָתַי צֶדֶק לָמְדוּ יוֹשְׁבֵי תֵבֵל, כַּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לָאָרֶץ. רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ בַּלַּיְלָה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

רִבִּי אַבָּא הָוָה יָתִיב קָמֵיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן בְּפַלְגוּ לֵילְיָא, לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא. קָמוּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא עִמֵּיהּ. פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים מב) כְּאַיָּל תַּעֲרוֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרוֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים. הַאי

לשון הקודש

כַּאֲשֶׁר מִתְעוֹרֶרֶת בִּי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, אֲשַׁחֲרֶךָ בְּהִתְעוֹרְרוּת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ.

כִּי כַּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לָאָרֶץ, בִּזְמַן שֶׁהַמִּשְׁפָּט יוֹרֵד לָאָרֶץ לְבַשֵּׂם אֶת הָעוֹלָם, אָז צֶדֶק לָמְדוּ יֹשְׁבֵי תֵבֵל. כְּלוֹמַר, יְכוֹלִים לִסְבֹּל אֶת הַדִּין שֶׁל צֶדֶק, וְלֹא יֶשְׁמַד הָעוֹלָם מִמֶּנּוּ. מָתַי צֶדֶק לָמְדוּ יֹשְׁבֵי תֵבֵל? כַּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לָאָרֶץ. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ בַּלַּיְלָה – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

רַבִּי אַבָּא הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. קָמוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא עִמּוֹ. פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים מב) כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג

קְרָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל מִכָּל עַמִּין, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לוֹן אוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא, וְאוֹרִית לוֹן נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין מֵאַתַר קַדִּישָׁא, בְּגִין לְמֶעְבַּד פִּקּוּדוֹי, וּלְאִשְׁתַּעֲשָׁעָא בְּאוֹרַיְיתָא, דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּעֲשָׁע בְּאוֹרַיְיתָא, לָא דָּחִיל מִכֹּלָּא. דִּכְתִיב, (תהלים קיט) לוּלֵי תוֹרָתְךָ שַׁעֲשׁוּעָי אָז אָבַדְתִּי בְעָנְיִי.

מָאן אִינּוּן שַׁעֲשׁוּעָי. אוֹרַיְיתָא. דְּאוֹרַיְיתָא שַׁעֲשׁוּעִים אִקְרֵי, דִּכְתִיב, (משלי ה) וָאֶהְיֶה שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם. וְדָא הוּא דְּתָנֵינָן, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתֵי לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא עִם צַדִּיקַיָּיא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. מָאי לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא. בְּגִין לְמֶחְדֵּי בְּהוּ. דְּתָנֵינָן, זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דִּכְתִיב בְּהוּ, (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ', בְּגִין לְאִתְעַנְּגָא מֵהַהוּא שִׁעוּר דְּנַחֲלָא, כְּמָה דְאַתְּ

לשון הקודש

אֵלֶיךָ אֱלֹהִים. הַפָּסוּק הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים, אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל מִכָּל הָעַמִּים, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם תּוֹרָה קְדוֹשָׁה וְהוֹרִישׁ לָהֶם נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת מִמָּקוֹם קָדוֹשׁ כְּדֵי לַעֲשׂוֹת מִצְוֹתָיו וּלְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בַּתּוֹרָה. שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּעֲשֵׁעַ בַּתּוֹרָה, לֹא פּוֹחֵד מִכֹּל, שֶׁכָּתוּב (תהלים קיט) לוּלֵי תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי אָז אָבַדְתִּי בְעָנְיִי.

מִי הֵם שַׁעֲשֻׁעָי? תּוֹרָה. שֶׁהַתּוֹרָה נִקְרֵאת שַׁעֲשׁוּעִים, שֶׁכָּתוּב (משלי ח) וָאֶהְיֶה שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם. וְזֶהוּ שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן. מַה זֶּה לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ? כְּדֵי לִשְׂמֹחַ עִמָּהֶם, שֶׁשָּׁנִינוּ, אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל ה', כְּדֵי לְהִתְעַנֵּג מֵאוֹתָהּ הַשִּׁקָּאָה שֶׁל הַנַּחַל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ.

אָמַר (ישעיה נח) **וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ. כַּבְּיָכוֹל, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשָׁע בְּהוּ, מֵהַהוּא שַׁקְיוּ דְּנַחֲלָא, דְּמִתְעַנְּגֵי בְּהוּ צַדִּיקַיָּיא. וְעַל דָּא אָתֵי לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא עִם צַדִּיקַיָּיא. וְכָל מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, זָכֵי לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא עִם** (דף ס"ח ע"א) **צַדִּיקַיָּיא, מֵהַהוּא שַׁקְיוּ דְּנַחֲלָא.**

רעיא מהימנא

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, בְּהַהוּא זִמְנָא, אִלֵּין מָאנֵי מַתְנִיתִין מָאנֵי חָכְמָתָא עִלָּאָה, מָאנֵי קַבָּלָה, מָאנֵי רָזֵי תּוֹרָה, שַׁעֲתָא דְּחִיקַת לוֹן. וְהַאי אִיהוּ דְּאָמַר כְּאַיָּל תַּעֲרוֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם, דְּאִינּוּן אֲפִיקֵי מַיִם דְּאוֹרַיְיתָא לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא. וְלֵית תּוֹרָה, אֶלָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. דִּיהוֹן אִלֵּין אֲפִיקֵי מַיִם, בְּצַעֲרָא בִּיגוֹנָא בְּעַנְיוּתָא, וְאִלֵּין אִינּוּן חֲבָלִים צִירִין דְּיוֹלֵדָה, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ, (משלי כג) וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ. וּבְאִינּוּן חֲבָלִים, תְּהֵא בְּצַעֲרָא דִלְהוֹן.

לשון הקודש

כְּבְיָכוֹל מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּהֶם מֵאוֹתָהּ הַשְּׁקָאַת הַנַּחַל שֶׁבָּהּ מִתְעַנְּגִים הַצַּדִּיקִים, וְעַל כֵּן בָּא לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים. וְכָל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, זוֹכֶה לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים מֵאוֹתָהּ הַשְּׁקָיַת הַנַּחַל.

רַעְיָא מְהֵימְנָא (רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן)

אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, בְּאוֹתוֹ זְמַן בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה הַלָּלוּ, בַּעֲלֵי הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, בַּעֲלֵי קַבָּלָה, בַּעֲלֵי רָזֵי תּוֹרָה, הַשָּׁעָה דְּחוּקָה לָהֶם. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם, שֶׁאוֹתָם אֲפִיקֵי מַיִם שֶׁל הַתּוֹרָה אֶל הַשְּׁכִינָה. וְאֵין תּוֹרָה אֶלָּא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁיִּהְיוּ אֲפִיקֵי הַמַּיִם הַלָּלוּ בְּצַעַר, בְּיָגוֹן וּבְעֹנִי, וְאֵלּוּ הֵם חֲבָלִים, צִירִים שֶׁל יוֹלֵדָה, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, שֶׁבָּהּ נֶאֱמַר (משלי כג) וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ. וּבְאוֹתָם הַחֲבָלִים תִּהְיֶה בַּצַּעַר שֶׁלָּהֶם.

וּבְאִינּוּן חֲבָלִים דְּצַוְּוחַת בְּהוֹן, אִתְּעָרַת שִׁבְעִין סַנְהֶדְרִין דִּלְעֵילָא, עַד דְּיִתְּעַר קוֹל דִּילָהּ עַד יְהוָ"ה, וּמִיַּד (תהלים כט) קוֹל יְיָ' יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת, דְּאִינּוּן מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, (תהלים מה) בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ, כֻּלְּהוֹן יַהוֹן לוֹן חִיל כַּיּוֹלֵדָה מַמָּשׁ, בְּדַחֲקִין, דְּדַחֲקָא לוֹן שַׁעֲתָא, בְּכַמָּה נְשִׁיכִין דְּיֵצֶר הָרָע, דְּחִוְיָא דְּנָשִׁיךְ לוֹן בְּכַמָּה דַּחֲקִין.

בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּפַּתְּחַת לְאוֹלָדָא מְשִׁיחָא, בְּגִין חֲבָלִים וְדוֹחֲקִים דְּצַדִּיקִים, וּמָאֲרֵי מִדּוֹת, וּמָאֲרֵי רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, מָאֲרֵי בוּשֶׁת וַעֲנָוָה, מָאֲרֵי יִרְאָה וְאַהֲבָה, מָאֲרֵי חֶסֶד, אַנְשֵׁי חַיִל יִרְאֵי אֱלֹהִים, אַנְשֵׁי אֱמֶת, שׂוֹנְאֵי בָצַע, דְּדַחֲקָא לוֹן שַׁעֲתָא. וְהַאי הוּא דְּאוּקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, דּוֹר שֶׁבֶן דָּוִד בָּא, אַנְשֵׁי חַיִל יְסוֹבְבוּ מֵעִיר לָעִיר וְלָא יְחוֹנֵנוּ, וְיִרְאֵי חֵטְא יִמָּאֲסוּ, וְחָכְמַת סוֹפְרִים תִּסְרַח, וּתְהִי הָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת, וְהַגֶּפֶן תִּתֵּן פִּרְיָהּ, וְהַיַּיִן בְּיוֹקֶר.

וּמֵאִינּוּן קָלִין דְּיָהִיבַת, דְּאִינּוּן שִׁבְעִין, לָקֶבֶל שִׁבְעִין תֵּיבִין דְּיַעֲנִיךְ יְיָ' בְּיוֹם צָרָה, אִתְּפַּתְּחַת רַחְמָהּ, דְּאִיהִי תְּרֵין,

לשון הקודש

וּבְאוֹתָם חֲבָלִים שֶׁצּוֹעֶקֶת בָּהֶם, מִתְעוֹרְרִים שִׁבְעִים סַנְהֶדְרִין שֶׁלְּמַעְלָה, עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר קוֹלָהּ עַד יְהוָ"ה, וּמִיָּד – (תהלים כט) קוֹל ה' יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת, שֶׁהֵם בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ, לְכֻלָּם יִהְיֶה חִיל כַּיּוֹלֵדָה מַמָּשׁ בַּדְּחָקִים שֶׁהַשָּׁעָה דּוֹחֶקֶת אוֹתָם בְּכַמָּה נְשִׁיכוֹת שֶׁל יֵצֶר הָרָע, שֶׁל נָחָשׁ שֶׁנּוֹשֵׁךְ אוֹתָם בְּכַמָּה דְּחָקִים.

בְּאוֹתוֹ זְמַן נִפְתַּחַת לְהוֹלִיד אֶת הַמָּשִׁיחַ, מִשּׁוּם הַחֲבָלִים וְהַדְּחָקִים שֶׁל הַצַּדִּיקִים, וּבַעֲלֵי מִדּוֹת וּבַעֲלֵי רָזִים שֶׁל הַתּוֹרָה, בַּעֲלֵי בֹּשֶׁת וַעֲנָוָה, בַּעֲלֵי יִרְאָה וְאַהֲבָה, בַּעֲלֵי חֶסֶד, אַנְשֵׁי חַיִל יִרְאֵי אֱלֹהִים, אַנְשֵׁי אֱמֶת, שׂוֹנְאֵי בָצַע, שֶׁדְּחָקָה אוֹתָם הַשָּׁעָה. וְזֶהוּ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, דּוֹר שֶׁבֶן דָּוִד בָּא, אַנְשֵׁי חַיִל יְסוֹבְבוּ מֵעִיר לְעִיר וְלֹא יְחוֹנֵנוּ, וְיִרְאֵי חֵטְא יִמָּאֲסוּ, וְחָכְמַת סוֹפְרִים תִּסְרַח, וּתְהִי הָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת, וְהַגֶּפֶן תִּתֵּן פִּרְיָהּ, וְהַיַּיִן בְּיֹקֶר.

וּמֵאוֹתָם קוֹלוֹת שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת, שֶׁהֵם שִׁבְעִים, כְּנֶגֶד שִׁבְעִים תֵּבוֹת שֶׁל יַעֲנִיךָ ה' בְּיוֹם צָרָה, נִפְתַּחַת רַחְמָהּ, שֶׁהִיא שְׁתַּיִם,

כְּלִילָא מִתְּרֵין בֵּיתִין, לְאוֹלָדָא תְּרֵין מְשִׁיחִין, וְאָעִילַת רֵישָׁהּ בֵּין בִּרְכָּהָא, דְּאִיהוּ רֵישָׁא דִילָהּ, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. תְּרֵין שׁוֹקָהָא, נֶצַח וְהוֹד, תְּרֵין נְבִיאִים. מִתַּמָּן אוֹלִידַת תְּרֵין מְשִׁיחִין. בְּהַהִיא זִמְנָא וַיֶּחֱשׁוֹךְ יְעָרוֹת, יִתְעַבֵּר נָחָשׁ מֵעָלְמָא (ע"כ רעיא מהימנא).

תָּאנָא, כְּאַיָּל תַּעֲרוֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים כב) **אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה. תַּעֲרוֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם, וַדַּאי לְאִשְׁתַּקְיָא מִשַּׁקְיוּ דְּמַבּוּעֵי דְּנַחֲלָא, עַל יְדֵי דְצַדִּיק. תַּעֲרוֹג: כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר,** (שיר השירים ו) **לַעֲרוּגֹת הַבֹּשֶׂם, כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרוֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים. לְאִשְׁתַּקְיָא מִנָּךְ, בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.**

מַבּוּעֵי נַחֲלָא מָאן אִינּוּן. מַבּוּעָא חַד לְעֵילָא, דִּכְתִיב, (בראשית ב) **וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וְגוֹ'. וּמִתַּמָּן נָגִיד וְנָפִיק, וּמַשְׁקֵי גִנְתָּא, וְכָל**

לשון הקודש

כְּלוּלָה מִשְּׁתֵּי בֵּיתִי"ם, לְהוֹלִיד שְׁנֵי מְשִׁיחִים, וּמַכְנִיסָה אֶת רֹאשָׁהּ בֵּין בִּרְכֶּיהָ, שֶׁהוּא הָרֹאשׁ שֶׁלָּהּ, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. שְׁתֵּי שׁוֹקֶיהָ, נֵצַח וְהוֹד, שְׁנֵי נְבִיאִים. מִשָּׁם מוֹלִידָה שְׁנֵי מְשִׁיחִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן וַיֶּחֱשַׁךְ יְעָרוֹת, יַעֲבֹר הַנָּחָשׁ מֵהָעוֹלָם. (עד כאן רעיא מהימנא).

לָמַדְנוּ, כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה. תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם, וַדַּאי כְּדֵי לְהִשָּׁקוֹת מֵהַשְּׁקָיָה שֶׁל מַעְיְנוֹת הַנַּחַל עַל יְדֵי הַצַּדִּיק. תַּעֲרֹג, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ו) לַעֲרֻגוֹת הַבֹּשֶׂם. כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים, לְקַבֵּל מִמְּךָ הַשְּׁקָאָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

מַעְיְנוֹת הַנַּחַל מִי הֵם? מַעְיָן אֶחָד לְמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וְגוֹ', וּמִשָּׁם שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא

אִינּוּן נַחֲלִין, נָגְדִּין וְנָפְקִין וּמִתְכַּנְּשִׁין בִּתְרֵי מַבּוּעִין, דְּאִקְרוּן נֶצַח וְהוֹד, וְאִלֵּין אִקְרוּן אֲפִיקֵי מַיִם, בְּהַהוּא דַרְגָּא דְצַדִּיק, דְּמִנֵּיהּ נָגִיד וְנָפִיק וּמִשְׁתַּקְיָא גִּנְתָּא. בְּגִין כַּךְ אַיָּל וּצְבִי כַּחֲדָא מִשְׁתַּכְּחֵי, (נ"א אַיָּל וּצְבִי אִקְרוּן עֲטֶרֶת וְיִסּוֹד) צָדֶק וְצַדִּיק.

תָּאנָא, כְּתִיב (תהלים כט) קוֹל יְיָ' יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת, אַיָּלוֹת, אַיָּלֹת כְּתִיב חָסֵר, דָּא אַיְלוֹת הַשָּׁדֶה (נ"א דָא אַיֶּלֶת דְּשַׁחַר). (ד"א אַיְלוֹת הַשָּׁדֶה), דְּתַנְיָא, בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל לְגִנְתָּא דְעֵדֶן לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא עִם צַדִּיקַיָּיא, הַאי קוֹל נָפִיק, וְכָאִיב כָּל אִינּוּן אַיַּלְתָּא דְּסַחֲרָנֵי כּוּרְסְיָיא יַקִּירָא קַדִּישָׁא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ג) שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ. דָּבָר אַחֵר יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (איוב כו) חִלְּלָה יָדוֹ נָחָשׁ בָּרִחַ. וַיֶּחֱשׂוֹף יְעָרוֹת

לשון הקודש

וּמַשְׁקֶה אֶת הַגָּן. כָּל אוֹתָם הַנְּחָלִים שׁוֹפְעִים וְיוֹצְאִים וּמִתְכַּנְּסִים לִשְׁנֵי מַעְיָנוֹת שֶׁנִּקְרָאִים נֵצַח וְהוֹד, וְאֵלּוּ נִקְרָאִים אֲפִיקֵי מַיִם, בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁל צַדִּיק, שֶׁמִּמֶּנּוּ שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא וְנִשְׁקֶה הַגָּן. מִשּׁוּם כָּךְ אַיָּל וּצְבִי נִמְצָאִים כְּאֶחָד, (אַיָּל וּצְבִי נִקְרָאִים עֲטֶרֶת וְיסוֹד) צָדֶק וְצַדִּיק.

לָמַדְנוּ, כָּתוּב קוֹל ה' יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת. אַיָּלוֹת, אַיֶּלֶת כָּתוּב חָסֵר, זוֹ אַיְלוֹת הַשָּׁדֶה (נ"א זוֹ אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר) (ד"א אַיְלוֹת הַשָּׁדֶה). אַיְלוֹת הַשָּׁדֶה, שֶׁשָּׁנִינוּ, בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס לְגַן עֵדֶן לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים, הַקּוֹל הַזֶּה יוֹצֵא וּמַכְאִיב לְכָל אוֹתָן הָאַיָּלוֹת שֶׁסָּבִיב הַכִּסֵּא הַנִּכְבָּד הַקָּדוֹשׁ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ג) שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ. דָּבָר אַחֵר יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כו) חִלְּלָה יָדוֹ נָחָשׁ בָּרִחַ. וַיֶּחֱשׂף יְעָרוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר

כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר. (שמואל א יב) בְּיַעֲרַת הַדֶּבֶשׁ, וּכְתִיב (שיר השירים ה) אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי, וְיַנְקָא לְהוּ כְּאִמָּא דְּיַנְקָא לִבְנִין.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא, (ישעיה כו) נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ בַּלַּיְלָה אַף רוּחִי בְקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ, נַפְשִׁי אִוִּיתָךְ בַּלַּיְלָה מִיבְעֵי לֵיהּ. אֲשַׁחֲרֶךָּ, יְשַׁחֲרֶךָּ מִיבְעֵי לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ הָא אוּקְמוּהָ, (בראשית כ"ג) כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (איוב יב) אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חָי וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר אִישׁ.

תָּא חֲזֵי נַפְשָׁא וְרוּחָא אִשְׁתְּמוֹדָע (ס"א אִשְׁתָּעֵי) (ס"א אִשְׁתַּתְּפִי) כַּחֲדָא לְעָלְמִין. תָּנָא פּוּלְחָנָא שְׁלֵימָתָא דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְמִפְּלַח לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְתַנִּינָן (דברים ו) וְאָהַבְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ'. דְּיַרְחִים לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְחִימוּתָא דְּנֶפֶשׁ מַמָּשׁ, וְדָא הוּא רְחִימוּתָא שְׁלֵימָתָא, רְחִימוּתָא

לשון הקודש

(שמואל–א יד) בְּיַעֲרַת הַדֶּבֶשׁ, וְכָתוּב (שיר ה) אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי, וּמֵינִיקָה אוֹתָם כְּמוֹ אֵם שֶׁמֵּינִיקָה אֶת הַבָּנִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, (ישעיה כו) נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ בַּלַּיְלָה אַף רוּחִי בְקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ. הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת נַפְשִׁי אִוִּיתָךְ בַּלַּיְלָה! אֲשַׁחֲרֶךָּ?! יְשַׁחֲרֶךָּ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אָמַר לוֹ, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב יב) אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חָי וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר אִישׁ.

בָּא רְאֵה, הַנֶּפֶשׁ וְהָרוּחַ נוֹדָעוֹת (נִפְגָּשׁוֹת) (מִשְׁתַּתְּפוֹת) כְּאֶחָד לְעוֹלָמִים. לָמַדְנוּ, עֲבוֹדָה שְׁלֵמָה שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁלָּמַדְנוּ וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ, שֶׁיֶּאֱהַב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

דְּנַפְשֵׁיהּ וְרוּחֵיהּ. כְּמָה דְּאִתְדְּבָקוּ אִלֵּין בְּגוּפָא, וְגוּפָא רָחִים לוֹן. (ס״א כְּדֵין) כַּךְ יִתְדָּבָק בַּר נָשׁ לְרַחֲמָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רְחִימוּתָא דְּנַפְשֵׁיהּ וְרוּחֵיהּ, לְאַדְבְּקָא בֵּיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ בַּלַּיְלָה (כְּלוֹמַר) נַפְשִׁי מַמָּשׁ.

אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ, אִתְדַּבְּקָא בָךְ בִּרְחִימוּתָא סַגִּיאָה, בַּלַּיְלָה. דְּבָעֵי בַּר נָשׁ מֵרְחִימוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמֵיקָם בְּכָל לֵילְיָא, לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּפוּלְחָנֵיהּ, עַד דְּיִתְעַר צַפְּרָא, וְיִתְמְשַׁךְ עָלֵיהּ חוּטָא דְּחֶסֶד. דְּתַנְיָא, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ דִּרְחִימוּתָא דָא רָחִים לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהָנֵי (אינון) זַכָּאֵי קְשׁוֹט דִּמְרַחֲמִין לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָכִי, עָלְמָא מִתְקַיְּימָא בְּגִינֵיהוֹן, וְשַׁלְטִין עַל כָּל גְּזִירִין קָשִׁין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא. (נ״א הִיא) (בְּגִין דְּיִתְקַיֵּים עָלְמָא בְּגִינֵיהוֹן).

לשון הקודש

אַהֲבַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ, וְזוֹהִי אַהֲבָה שְׁלֵמָה, אַהֲבַת נַפְשׁוֹ וְרוּחוֹ. כְּמוֹ שֶׁאֵלֶּה נִדְבָּקִים בְּגוּף, וְהַגּוּף אוֹהֵב אוֹתָם, (אז) כָּךְ יִדְבַּק אָדָם לֶאֱהֹב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַהֲבַת נַפְשׁוֹ וְרוּחוֹ לִדְבֹּק בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ בַּלַּיְלָה, (כְּלוֹמַר) נַפְשִׁי מַמָּשׁ. **אַף** רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ, אֶתְדַּבֵּק בְּךָ אַהֲבָה רַבָּה בַּלַּיְלָה, שֶׁצָּרִיךְ אָדָם מֵאַהֲבָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲמֹד בְּכָל לַיְלָה לְהִשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוֹדָתוֹ עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר הַבֹּקֶר, וְיִמָּשֵׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד. שֶׁשָּׁנִינוּ, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שֶׁאוֹהֵב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַהֲבָה כָּזוֹ, וְצַדִּיקֵי הָאֱמֶת הַלָּלוּ שֶׁאוֹהֲבִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּךְ, הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בַּעֲבוּרָם, וְשׁוֹלְטִים עַל כָּל

תָּאנָא, הַהוּא זַכָּאָה דְּאִתְדַּבָּק בְּרוּחֵיהּ וְנַפְשֵׁיהּ לְעֵילָּא, בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, בִּרְחִימוּתָא כְּדְקָא יֵאוֹת. שַׁלִּיט בְּאַרְעָא דִּלְתַתָּא, וְכָל מַה דְּגָזַר עַל עָלְמָא אִתְקַיָּים. מַנָּא לָן, מֵאֵלֵיָּהוּ. דִּכְתִיב, (מלכים א יז) חַי יְיָ אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו אִם יִהְיֶה הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל וּמָטָר כִּי אִם לְפִי דְבָרִי.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְאַתְיָין נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין מֵעֵילָּא לְתַתָּא, וְאִינּוּן זַכָּאֵי עָלְמָא מִשַּׁלְּפֵי לְהוּ מִמַּלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא, זְעִירִין אִינּוּן, דִּבְהַהוּא שַׁעֲתָא דְנָחִית, קַיְימָא קָמֵי מַלְכָּא, וּרְעוּתָא דְמַלְכָּא לְאִסְתַּכְּלָא בָּהּ, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, בְּשַׁעֲתָא דְנָשַׁב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוּחָא בְּכָל חֵילָא וְחֵילָא דִשְׁמַיָּא, כֻּלְּהוּ חַיָּילִין אִתְעֲבִידוּ, וְקַיְימֵי בְּקִיּוּמַיְיהוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים לג) וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. וּמִנַּיְיהוּ

לשון הקודש

הַגְּזֵרוֹת הַקָּשׁוֹת שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה. (הי"א) (כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם הָעוֹלָם בַּעֲבוּרָם).

לָמַדְנוּ, אוֹתוֹ צַדִּיק שֶׁנִּדְבָּק בְּרוּחוֹ וְנַפְשׁוֹ לְמַעְלָה בַּמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ בְּאַהֲבָה כָּרָאוּי, שׁוֹלֵט בָּאָרֶץ שֶׁלְּמַטָּה, וְכָל מַה שֶׁגּוֹזֵר עַל הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם. מִנַּיִן לָנוּ? מֵאֵלִיָּהוּ, שֶׁכָּתוּב (מלכים–א יז) חַי ה' אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו אִם יִהְיֶה הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל וּמָטָר כִּי אִם לְפִי דְבָרִי.

בא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁבָּאוֹת הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה, וְאוֹתָם צַדִּיקֵי הָעוֹלָם שׁוֹלְפִים אוֹתָם מֵהַמֶּלֶךְ וּמֵהַגְּבִירָה, מְעַטִּים הֵם. שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁיּוֹרֶדֶת, עוֹמֶדֶת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וּרְצוֹנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ לְהִתְבּוֹנֵן בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, בְּשָׁעָה שֶׁנּוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוּחַ בְּכָל חַיִל וְחַיִל שֶׁל הַשָּׁמַיִם, כָּל הַחֲיָלוֹת נַעֲשׂוּ, וְעוֹמְדִים בִּמְקוֹמָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב

אִתְעַכְּבוּ עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (דף ס"ח ע"ב) אָחִית לְהוּ לְתַתָּא.

וְתָאנָא, מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, קַיְימֵי קַמֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְעַכָּבוּ עַד דְּמָטָא זִמְנָא לְאַחֲתָא לוֹן בְּאַרְעָא, וְאִלֵּין שְׁלִיטוּ לְעֵילָא וְתַתָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב חָי יְיָ' אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו, אֲשֶׁר אֲנִי עוֹמֵד לָא כְּתִיב, אֶלָּא אֲשֶׁר עָמַדְתִּי. לְבָתָר אַהְדָּר לְאַתְרֵיהּ, וְסָלִיק לְאִדָּרֵיהּ, וְאִינּוּן אַחֲרָנִין לָא סַלְקִין עַד דִּימוּתוּן. בְּגִין דְּלָא קַיְימוּ קוֹדֶם לָכֵן כְּאִינּוּן אַחֲרָנִין. וּבְגִין כַּךְ אֵלִיָּהוּ אִתְעָבִיד שְׁלִיחָא, מַלְאָכָא לְעֵילָא, וְאִלֵּין דְּמִתְדַּבְּקָן יַתִּיר לְמַלְכָּא.

אַשְׁכַּחְנָא בְּסִפְּרָא דְּאָדָם קַדְמָאָה דְּכָל רוּחִין קַדִּישִׁין דִּלְעֵילָא, עָבְדִין שְׁלִיחוּתָא, וְכֻלְּהוּ אַתְיָין מֵאָתַר חַד. דְּנִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא

לשון הקודש

וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. וּמֵהֶן מִתְעַכְּבוֹת עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹרִיד אוֹתָן לְמַטָּה. **וְלָמַדְנוּ,** מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הֵן עוֹמְדוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִתְעַכְּבוֹת עַד שֶׁמַּגִּיעַ הַזְּמַן לְהוֹרִיד אוֹתָן לָאָרֶץ, וְאֵלּוּ שׁוֹלְטוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב חַי ה' אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו. אֲשֶׁר אֲנִי עוֹמֵד לֹא כָתוּב, אֶלָּא אֲשֶׁר עָמַדְתִּי. אַחַר כָּךְ חוֹזֶרֶת לִמְקוֹמָהּ וְנִכְנֶסֶת לְחַדְרָהּ, וְאוֹתָן אֲחֵרוֹת לֹא עוֹלוֹת עַד שֶׁיָּמוּתוּ, כִּי לֹא עָמְדוּ קֹדֶם כְּאוֹתָן הָאֲחֵרוֹת. וּמִשּׁוּם כָּךְ אֵלִיָּהוּ נַעֲשָׂה שָׁלִיחַ, מַלְאָךְ לְמַעְלָה, וְאֵלּוּ שֶׁמִּתְדַּבְּקִים יוֹתֵר לַמֶּלֶךְ.

מָצָאנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁכָּל הָרוּחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁלְּמַעְלָה

מִתְּרֵי דַרְגִּין דִּכְלִילָן בְּחַד, וּבְגִין כַּךְ סַלְקִין יַתִּיר, וְדַרְגֵּיהוֹן יַתִּיר, וְהָכִי הוּא. וְכָל אִינּוּן דַּהֲווֹ טְמִירִין תַּמָּן, נַחְתּוּ וּסְלִיקוּ בְּחַיֵּיהוֹן, כְּגוֹן חֲנוֹךְ דְּלָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ מִיתָה. וְהָא אוֹקִימְנָא מִלָּה דָא, בַּחֲנוֹךְ וְאֵלִיָּהוּ.

וְתָאנָא מְאָה וְעֶשְׂרִין וַחֲמֵשׁ אֶלֶף דַּרְגִּין (לְצַדִּיקַיָּא) לְנִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, סְלִיקוּ בִּרְעוּתָא, עַד לָא אִתְבְּרֵי עָלְמָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזַמְּנָא לְהוּ בְּעָלְמָא דֵּין, בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, וְסַלְקִין וְטָאסִין עָלְמָא, וּמִתְקַשְּׁרֵי בִּצְרוֹרָא דְּחַיֵּי, וְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְחַדְּתָא עָלְמָא בְּהוּ, עָלַיְיהוּ כְּתִיב, (ישעיה סו) כִּי כַּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה וְגו'.

תְּעַנּוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם, (ויקרא ט"ז) נַפְשׁוֹתֵיכֶם קָאָמַר,

לשון הקודש

עוֹשׂוֹת שְׁלִיחוּת, וְכֻלָּן בָּאוֹת מִמָּקוֹם אֶחָד. שֶׁנִּשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל הַצַּדִּיקִים הֵן מִשְּׁתֵּי דְּרָגוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בְּאַחַת, וּמִשּׁוּם כָּךְ עוֹלוֹת יוֹתֵר, וְדַרְגָּתָן יְתֵרָה, וְכָךְ זֶה. וְכָל אוֹתָן שֶׁהָיוּ טְמוּנוֹת שָׁם, יָרְדוּ וְעָלוּ בְּחַיֵּיהֶן, כְּמוֹ חֲנוֹךְ שֶׁלֹּא נִמְצְאָה בּוֹ מִיתָה. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַדָּבָר הַזֶּה בַּחֲנוֹךְ וְאֵלִיָּהוּ.

וְלָמַדְנוּ, מֵאָה וְעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אֶלֶף דְּרָגוֹת (לַצַּדִּיקִים) הֵן לְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁעָלוּ בְּרָצוֹן בְּטֶרֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן אוֹתָן לָעוֹלָם הַזֶּה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וְעוֹלוֹת וְטָסוֹת בָּעוֹלָם, וְנִקְשָׁרוֹת לִצְרוֹר הַחַיִּים. וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְחַדֵּשׁ בָּהֶן אֶת הָעוֹלָם. עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה סו) כִּי כַּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה וְגו'.

תְּעַנּוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם, נַפְשׁוֹתֵיכֶם הוּא

בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּכְּחִין קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא זַכָּאִין, וִיהֵא רְעוּתָא דִלְהוֹן לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְאִתְדַּבְקָא בֵּיהּ, בְּגִין דְּיִתְכַּפֵּר לְהוּ חוֹבַיְיהוּ. וְעַל דָּא, מָאן דְּאָכַל וְשָׁתֵי בִּתְשִׁיעָאָה, וּמְעַנְּגָא נַפְשֵׁיהּ בְּמֵיכְלָא וּמִשְׁתְּיָיא, אִשְׁתְּכַח בַּעֲשִׂירָאָה עִנּוּיָא דְנַפְשָׁא בִּתְרֵין חוּלָקִין, וְאִשְׁתְּכַח כְּאִלּוּ אִתְעַנֵּי תְשִׁיעָאָה וַעֲשִׂירָאָה. אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם: לְאַכְלְלָא כֹּלָּא, גּוּפָא וְנַפְשָׁא, וּלְאִתְכַּנְעָא בְּהַאי יוֹמָא, לְאִתְכַּפְּרָא עַל חוֹבֵיהוֹן.

תָּאנָא כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם. בַּיּוֹם הַזֶּה. הַיּוֹם הַזֶּה מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא בַיּוֹם הַזֶּה דַּיְיקָא, דְּבֵיהּ אִתְגְּלֵי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, לְכַפָּרָא עַל חוֹבֵיהוֹן דְּכֹלָּא.

דָּבָר אַחֵר תְּעַנּוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם. רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ט) עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט

לשון הקודש

אָמַר, כִּי יִשְׂרָאֵל נִמְצָאִים צַדִּיקִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְיִהְיֶה הָרָצוֹן שֶׁלָּהֶם אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְהִדָּבֵק בּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּתְכַּפֵּר לָהֶם חֶטְאָם. וְלָכֵן, מִי שֶׁאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה בַּתְּשִׁיעִי וּמְעַנֵּג אֶת נַפְשׁוֹ בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה, נִמְצָא בַּעֲשִׂירִי עִנּוּי נֶפֶשׁ בִּשְׁנֵי חֲלָקִים, וְנִמְצָא כְּאִלּוּ הִתְעַנָּה תְּשִׁיעִי וַעֲשִׂירִי. אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם – לְהַכְלִיל אֶת הַכֹּל, גּוּף וָנֶפֶשׁ, וּלְהִכָּנַע בַּיּוֹם הַזֶּה, כְּדֵי לְכַפֵּר עַל חֶטְאָם.

לָמַדְנוּ, כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם. בַּיּוֹם הַזֶּה?! הַיּוֹם הַזֶּה הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא בַּיּוֹם הַזֶּה דַּוְקָא, שֶׁבּוֹ מִתְגַּלֶּה הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ לְכַפֵּר עַל חֲטָאֵי כֻּלָּם.

דָּבָר אַחֵר תְּעַנּוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם – רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ט) עִיר קְטַנָּה

וְגוֹ', עִיר קְטַנָּה, הָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל עִיר קְטַנָּה, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה כו) עִיר עָז לָנוּ יְשׁוּעָה יָשִׁית חוֹמוֹת וָחֵיל וְגוֹ'. וּכְתִיב (הושע יא) וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר. עִיר קְטַנָּה, זְעֵירָא הִיא, דְּהִיא בַּתְרָאָה מִכֹּלָּא, תַּתָּאָה מִכֹּלָּא, שׁוּרוֹי רַבְרְבִין, תַּקִּיפִין, קַדִּישִׁין, עִיר הַקֹּדֶשׁ אִקְרֵי. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט, זְעִירִין אִינּוּן דְּזַכָּאן לְסַלְקָא לְגַוָּוהּ, וּלְמִשְׁרֵי בָּהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְהַר יְיָ' וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ וְגוֹ'. וְעַל דָּא אֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט.

וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְאִזְדַּוְּוגָא בָּהּ, וּלְמִשְׁרֵי בָּהּ, וְסָבַב אוֹתָהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (זכריה ב) וַאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נְאֻם יְיָ' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וְגוֹ'. וּבָנָה עָלֶיהָ מְצוֹדִים גְּדוֹלִים, דְּבָנָה שׁוּרוֹי, רַבְרְבִין תַּקִּיפִין יָאֲיָאן וְשַׁפִּירִין (ס"א מִכָּל

לשון הקודש

וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט וְגוֹ'. עִיר קְטַנָּה, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. אֲבָל עִיר קְטַנָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כו) עִיר עָז לָנוּ יְשׁוּעָה יָשִׁית חוֹמוֹת וָחֵל וְגוֹ'. וְכָתוּב (הושע יא) וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר. עִיר קְטַנָּה, קְטַנָּה הִיא, שֶׁהִיא אַחֲרוֹנָה מֵהַכֹּל וְתַחְתּוֹנָה מֵהַכֹּל. חוֹמוֹתֶיהָ גְּדוֹלוֹת, חֲזָקוֹת, קְדוֹשׁוֹת, נִקְרֵאת עִיר הַקֹּדֶשׁ. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט, מְעַטִּים אוֹתָם שֶׁזּוֹכִים לִכָּנֵס לְתוֹכָהּ וְלִשְׁרוֹת בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְהַר ה' וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ וְגוֹ'. וְעַל זֶה אֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט.

וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְהִזְדַּוֵּג עִמָּהּ וְלִשְׁרוֹת בָּהּ. וְסָבַב אֹתָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה ב) וַאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נְאֻם ה' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וְגוֹ'. וּבָנָה עָלֶיהָ מְצוֹדִים גְּדוֹלִים, שֶׁבָּנָה חוֹמוֹתֶיהָ גְּדוֹלִים וַחֲזָקִים, נָאִים וְיָפִים (מִכָּל אֲבָנִים יְקָרוֹת)

אֲבָנִין יַקִּירִין) קַדִּישִׁין. עִיר הַקֹּדֶשׁ אִקְרֵי, וְכָל יְקָרָא דְּמַלְכָּא עַיִּיל בְּגַוָּוהִי. וּבְגִין כָּךְ, הִיא בְּלְחוֹדָהָא כְּלִילָא מִכָּל עִטְרֵי דְּמַלְכָּא, וְכָל עִטְרֵי מַלְכָּא בָּהּ מִתְעַטְּרִין. בְּגִין כָּךְ, וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט כְּתִיב.

וּמָצָא בָּהּ אִישׁ מִסְכֵּן וְחָכָם, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים טו) נְקִי כַּפַּיִם וּבַר לֵבָב. מִסְכֵּן: כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שמות א) וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפַרְעֹה, מִתְעַטָּר בְּעִטְרִין תַּקִּיפִין, בְּעִטְרֵי אוֹרַיְיתָא, בְּעִטְרֵי פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא דְּמַלְכָּא. וְחָכָם, דְּזָכֵי בָּהּ בְּהַאי חָכְמָה. וְחָכָם, דְּהוּא חַכִּים יַתִּיר מִכֹּלָּא לְעַיְּינָא בְּפוּלְחָנָא דְּמָארֵיהּ, בְּגִין לְמִזְכֵּי בָּהּ, וּלְאַעֲלָא בָּהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וּמִלַּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ. וּמִלַּט: כְּמוֹ (שמואל א כ) אִמְּלְטָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת אֶחָי, (בראשית יט) אִמְּלְטָה נָּא שָׁמָּה. אוֹף הָכָא וּמִלַּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ.

לשון הקודש

וּקְדוֹשִׁים. וְנִקְרֵאת עִיר הַקֹּדֶשׁ, וְאֶת כָּל כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ הִכְנִיס לְתוֹכָהּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ הִיא לְבַדָּהּ כְּלוּלָה מִכָּל עַטְרוֹת הַמֶּלֶךְ, וְכָל עַטְרוֹת הַמֶּלֶךְ מִתְעַטְּרִים בָּהּ. מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט.

וּמָצָא בָּהּ אִישׁ מִסְכֵּן (וְ)חָכָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נְקִי כַּפַּיִם וּבַר לֵבָב. מִסְכֵּן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות א) וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפַרְעֹה. מִתְעַטֵּר בַּעֲטָרוֹת חֲזָקוֹת, בְּעִטְרוֹת הַתּוֹרָה, בַּעֲטָרוֹת שֶׁל מִצְוֹות תּוֹרַת הַמֶּלֶךְ. וְחָכָם, שֶׁזּוֹכֶה בָּהּ בַּחָכְמָה הַזֹּאת. וְחָכָם, שֶׁהוּא יוֹתֵר חָכָם מִכֻּלָּם לְעַיֵּן בַּעֲבוֹדַת רִבּוֹנוֹ כְּדֵי לִזְכּוֹת בָּהּ וּלְהִכָּנֵס אֵלֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּמִלַּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ. וּמִלַּט, כְּמוֹ (שמואל–א כ) אִמְּלְטָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת אֶחָי, אִמְּלְטָה נָּא שָׁמָּה.

וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ הַמִּסְכֵּן הַהוּא, וְאָדָם לָא זָכַר, לְמֶעְבַּד פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, לְאִשְׁתַּדְּלָא בְאוֹרַיְיתָא, כְּהַהוּא גְּבַר מִסְכְּנָא דְּאִתְחַבָּר בְּכֹלָּא, (דף ס"ט ע"א) בְּגִין לְמִזְכֵּי בָּהּ. (קהלת ט) וְאָמַרְתִּי אָנִי טוֹבָה חָכְמָה מִגְּבוּרָה. דְּהָא בְּהַהוּא עָלְמָא, לָא יָהֲבִין רְשׁוּ לְמֵיעַל, בַּר הֲנֵי זַכָּאֵי קְשׁוֹט, הֲנֵי דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בָּהּ בְּאוֹרַיְיתָא יוֹמָא וְלֵילֵי, וּמִתְעַטְּרֵי בְּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא בְּהַאי עָלְמָא, לְמֵיעַל בְּהוּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים. דְּהָא בְּנֵי נָשָׁא לָא מִסְתַּכְּלִין בֵּיהּ, וְלָא בָעָאן לְאִתְחַבְּרָא בֵּיהּ, וּלְאָצִית לְמִלּוֹי. דְּתָנָא, כָּל מָאן דְּאָצִית לְמִלּוֹי דְּאוֹרַיְיתָא, זַכָּאָה הוּא בְּהַאי עָלְמָא, וּכְאִלּוּ קַבִּיל תּוֹרָה מִסִּינַי. וַאֲפִילּוּ מִכָּל בַּר נָשׁ נָמֵי בָּעֵי לְמִשְׁמַע מִלּוֹי דְּאוֹרַיְיתָא. וּמַאן

לשון הקודש

אַף כָּאן, וּמְלַט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ. **וְאָדָם** לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ הַמִּסְכֵּן הַהוּא. וְאָדָם לֹא זָכַר, לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה כְּאוֹתוֹ אִישׁ עָנִי שֶׁהִתְחַבֵּר בַּכֹּל כְּדֵי לִזְכּוֹת בָּהּ. (קהלת ט) וְאָמַרְתִּי אָנִי טוֹבָה חָכְמָה מִגְּבוּרָה. שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתוֹ עוֹלָם לֹא נוֹתְנִים רְשׁוּת לְהִכָּנֵס, פְּרָט לְאוֹתָם צַדִּיקֵי אֱמֶת, אֵלּוּ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה יָמִים וְלֵילוֹת, וּמִתְעַטְּרִים בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהִכָּנֵס בָּהֶם לָעוֹלָם הַבָּא.

וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים. שֶׁהֲרֵי בְּנֵי אָדָם אֵינָם מִסְתַּכְּלִים עָלָיו, וְלֹא רוֹצִים לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ וּלְהַקְשִׁיב לְדִבְרָיו. שֶׁלָּמַדְנוּ, כָּל מִי שֶׁמַּקְשִׁיב לְדִבְרֵי הַתּוֹרָה, אַשְׁרָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה,

דְּאַרְכִּין אוּדְנֵיהּ לָקַבְלֵיהּ, יָהִיב יְקָרָא לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְיָהִיב יְקָרָא לְאוֹרַיְיתָא. עָלֵיהּ כְּתִיב, (דברים כז) הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם לַיְיָ' אֱלֹהֶיךָ.

תָּאנָא, יוֹמָא חַד הֲווֹ אַזְלֵי חַבְרַיָּיא עִמֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, חֲמֵינָא אִלֵּין עַמִּין כֻּלְּהוּ עִלָּאֵי, וְיִשְׂרָאֵל תַּתָּאֵי מִכֻּלְּהוּ, מַאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּמַלְכָּא אַשְׁדַּר מַטְרוֹנִיתָא מִינֵּהּ, וְאָעִיל אַמָּהוּ בְּאַתְרָהָא (כְּלוֹמַר שִׁפְחָה). כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (משלי ל) תַּחַת שָׁלֹשׁ רָגְזָה אָרֶץ וְגוֹ'. תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְגוֹ'. וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירָתָהּ. מַאן שִׁפְחָה. הִיא כִּתְרָא נוּכְרָאָה, דְּקָטַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בּוּכְרָא דִּלְהוֹן בְּמִצְרַיִם. דִּכְתִיב (שמות יא) עַד בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה אֲשֶׁר אַחַר הָרֵחָיִם. אַחַר הָרֵחָיִם הֲוַת יָתְבָא בְּקַדְמִיתָא, וְהַשְׁתָּא, הַאי שִׁפְחָה תִּירַשׁ גְּבִירָתָהּ.

לשון הקודש

וּכְאִלּוּ קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי. וַאֲפִלּוּ מִכָּל אָדָם גַּם כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמֹעַ דִּבְרֵי תּוֹרָה. וּמִי שֶׁמַּרְכִּין אָזְנָיו כְּנֶגְדּוֹ, נוֹתֵן כָּבוֹד לַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וְנוֹתֵן כָּבוֹד לַתּוֹרָה. עָלָיו כָּתוּב, הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם לַה' אֱלֹהֶיךָ.

לָמַדְנוּ, יוֹם אֶחָד הָיוּ הוֹלְכִים הַחֲבֵרִים עִם רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, רָאִיתִי שֶׁהָעַמִּים הַלָּלוּ כֻּלָּם עֶלְיוֹנִים, וְיִשְׂרָאֵל תַּחְתּוֹנִים מִכֻּלָּם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַמֶּלֶךְ שָׁלַח מִמֶּנּוּ אֶת הַגְּבִירָה, וְהִכְנִיס אָמָה בִּמְקוֹמָהּ (כְּלוֹמַר שִׁפְחָה), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (משלי ל) תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אָרֶץ וְגוֹ'. תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְגוֹ'. וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ. מִי הַשִּׁפְחָה? זוֹהִי כֶּתֶר הַנָּכְרִי, שֶׁהָרַג הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַבְּכוֹר שֶׁלָּהֶם בְּמִצְרַיִם, שֶׁכָּתוּב (שמות יא) עַד בְּכוֹר

בָּכָה רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, מַלְכָּא בְּלָא מַטְרוֹנִיתָא, לָא אִקְרֵי מַלְכָּא. מַלְכָּא דְּאִתְדַּבָּק בְּשִׁפְחָה בְּאָמָּהוּ (דִּילֵהּ) דְּמַטְרוֹנִיתָא, אָן הוּא יְקָרָא דִּילֵיהּ. וּזְמִינָא קָלָא לְבַשְׂרָא לְמַטְרוֹנִיתָא, וְלֵימָא (זכריה ט) גִּילִי מְאֹד בַּת צִיּוֹן הָרִיעִי בַת יְרוּשָׁלִַם הִנֵּה מַלְכֵּךְ יָבֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא. כְּלוֹמַר, צַדִּיק הוּא נוֹשָׁע, בְּגִין דְּהַוָּה רָכִיב עַד הַשְׁתָּא בַּאֲתַר דְּלָאו דִּילֵיהּ, בַּאֲתַר נוּכְרָאָה, וְיָנִיק לֵיהּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר, עָנִי (דִּלָּא) הָוָה בְּקַדְמִיתָא, וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר, כְּמָה דְּאוּקִימְנָא, אִינּוּן כִּתְרִין תַּתָּאִין דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, דְּקָטִיל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בּוּכְרָא דִּלְהוֹן בְּמִצְרַיִם, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות יא) וְכָל בְּכוֹר בְּהֵמָה, וְהָא אוּקִימְנָא מִלֵּי. כַּבְיָכוֹל צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא, הוּא וַדַּאי

לשון הקודש

הַשִּׁפְחָה אֲשֶׁר אַחַר הָרֵחָיִם. אַחַר הָרֵחָיִם הִיא הָיְתָה יוֹשֶׁבֶת בָּרִאשׁוֹנָה, וְעַכְשָׁו הַשִּׁפְחָה הַזּוֹ תִּירַשׁ גְּבִירָתָהּ.

בָּכָה רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, מֶלֶךְ בְּלִי גְּבִירָה לֹא נִקְרָא מֶלֶךְ. מֶלֶךְ שֶׁנִּדְבָּק בַּשִּׁפְחָה, בְּאָמָּה (שֶׁלָּהּ) שֶׁל הַגְּבִירָה, אֵיפֹה כְּבוֹדוֹ? וְעָתִיד קוֹל לְבַשֵּׂר לַגְּבִירָה וְלוֹמַר: (זכריה ט) גִּילִי מְאֹד בַּת צִיּוֹן הָרִיעִי בַת יְרוּשָׁלִַם הִנֵּה מַלְכֵּךְ יָבוֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא. כְּלוֹמַר, צַדִּיק הוּא נוֹשָׁע, כִּי הָיָה רוֹכֵב עַד עַכְשָׁו בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ, בִּמְקוֹם נָכְרִי, וּמֵינִיק אוֹתוֹ.

וְעַל זֶה כָּתוּב עָנִי וְרֹכֵב עַל חֲמוֹר. עָנִי (שֶׁלֹּא) הָיָה בָּרִאשׁוֹנָה, וְרֹכֵב עַל חֲמוֹר, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, אוֹתָם כִּתְרִים תַּחְתּוֹנִים שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהָרַג הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַבְּכוֹר שֶׁלָּהֶם בְּמִצְרַיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות יא) וְכָל בְּכוֹר בְּהֵמָה, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַדְּבָרִים. כִּבְיָכוֹל צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא, הוּא וַדַּאי יוֹתֵר מֵהַכֹּל. כִּי עַד

יַתִּיר מִכֹּלָּא. בְּגִין דְּעַד הַשְׁתָּא שָׁאֲרֵי צַדִּיק בְּלָא צֶדֶק. וְהַשְׁתָּא דְּיִזְדַּוְּוגוּן כַּחֲדָא, צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא, דְּהָא לָא יָתִיב בְּסִטְרָא אַחֲרָא. תָּאנָא, (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבָד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב וְגוֹ', הַאי קְרָא קַשְׁיָא, הַצַּדִּיק אָבָד, נֶאֱבַד מִיבְעֵי לֵיהּ, מַהוּ אָבָד. אֶלָּא אָבָד מַמָּשׁ, וּמַאי אָבָד. אָבַד לְמַטְרוֹנִיתָא, וְאִתְדַּבָּק בַּאֲתַר אַחֲרָא, דְּאִקְרֵי שִׁפְחָה.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק לְרִבִּי שִׁמְעוֹן, אִי נִיחָא קָמֵי דְמוֹר, הָא דְּתָנֵינָן, דִּכְתִיב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, מָאן דְּאָמַר, דְּעַל שִׁבְעָה קַיְימִין קַיְימָא עָלְמָא. וּמַאן דְּאָמַר, עַל חַד קַיְימָא עָלְמָא, הֵיךְ מִתְיַישְׁבָן מִלֵּי. אָמַר לֵיהּ, כֹּלָּא מִלָּה חַד הוּא, דְּהָא שִׁבְעָה אִינּוּן וּבְהוּ אִית חַד קַיְימָא, דְּאִקְרֵי צַדִּיק, וְקַיְימֵי עָלֵיהּ, וְעָלְמָא בְּהַאי אִתְקַיְימָא. וְכַד אִתְקַיְימָא עָלְמָא עָלֵיהּ, כְּאִלּוּ אִתְקַיָּים עַל כֻּלְּהוּ שִׁבְעָה. וְעַל

לשון הקודש

עַכְשָׁו שָׁרוּי צַדִּיק בְּלִי צֶדֶק. וְעַכְשָׁו שֶׁיִּזְדַּוְּגוּ כְּאֶחָד, צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא, שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ יוֹשֵׁב בַּצַּד הָאַחֵר. לָמַדְנוּ, (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבָד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה קָשֶׁה. הַצַּדִּיק אָבָד?! נֶאֱבַד הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה אָבָד? אֶלָּא אָבַד מַמָּשׁ. וּמָה אָבַד? אָבַד לַגְּבִירָה, וְנִדְבַּק בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁנִּקְרָא שִׁפְחָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, אִם נוֹחַ לִפְנֵי מוֹרִי, זֶה שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁכָּתוּב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁעַל שִׁבְעָה עַמּוּדִים עוֹמֵד הָעוֹלָם, וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר עַל עַמּוּד אֶחָד עוֹמֵד הָעוֹלָם, אֵיךְ הַדְּבָרִים מִתְיַשְּׁבִים? אָמַר לוֹ, הַכֹּל הוּא דָּבָר אֶחָד, שֶׁהֲרֵי שִׁבְעָה הֵם, וּבָהֶם יֵשׁ עַמּוּד אֶחָד שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק, וְעוֹמְדִים עָלָיו,

דָּא כְּתִיב, וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי בְּכַמָּה אֲתַר.

וְתָאנָא, הַאי שִׁפְחָה זְמִינָא לְשַׁלְטָאָה בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא דִּלְתַתָּא, כְּמָה דַהֲוַת מַטְרוֹנִיתָא שַׁלְטָא בְּקַדְמִיתָא, דִּכְתִיב (ישעיה א) צֶדֶק יָלִין בָּהּ, וְהַשְׁתָּא שִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ בְּכֹלָּא. וְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאָתְבָא לְמַטְרוֹנִיתָא לְאַתְרָהָא כְּקַדְמֵיתָא, וּכְדֵין מִמַּאן הוּא חֶדְוָותָא, הֲוֵי אִימָּא חֶדְוָותָא דְמַלְכָּא, וְחֶדְוָותָא דְמַטְרוֹנִיתָא. חֶדְוָותָא דְמַלְכָּא, בְּגִין דְּיֵיתוּב לָהּ וְיִתְפְּרַשׁ מִשִּׁפְחָה, כַּדְקָא אֲמִינָא. וְחֶדְוָותָא דְמַטְרוֹנִיתָא, בְּגִין דְּתֵיתוּב לְאִזְדַּוְּוגָא בְּמַלְכָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב גִּילִי מְאֹד בַּת צִיּוֹן וְגוֹ'.

לשון הקודש

וְהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עַל זֶה. וּכְשֶׁהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עָלָיו, כְּאִלּוּ שֶׁהִתְקַיֵּם עַל כָּל הַשִּׁבְעָה, וְעַל כֵּן כָּתוּב וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. **וְלָמַדְנוּ,** הַשִּׁפְחָה הַזוֹ עֲתִידָה לִשְׁלֹט בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלְּמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה הַגְּבִירָה שׁוֹלֶטֶת בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁכָּתוּב צֶדֶק יָלִין בָּהּ, וְעַכְשָׁו שִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ, בַּכֹּל. וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָשִׁיב אֶת הַגְּבִירָה לִמְקוֹמָהּ כְּבָרִאשׁוֹנָה, וְאָז שֶׁל מִי הִיא הַשִּׂמְחָה? הֲוֵי אוֹמֵר, שִׂמְחַת הַמֶּלֶךְ וְשִׂמְחַת הַגְּבִירָה. שִׂמְחַת הַמֶּלֶךְ, מִשּׁוּם שֶׁיָּשִׁיב אוֹתָהּ וְיִפָּרֵד מִן הַשִּׁפְחָה כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. וְשִׂמְחַת הַגְּבִירָה, כִּי תָּשׁוּב לְהִזְדַּוֵּג עִם הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב גִּילִי מְאֹד בַּת צִיּוֹן וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב וְהָיְתָה זֹאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם. וְהָיְתָה לָכֶם מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי זֹאת. הָא דְאַמָּרָן, לְחֻקַּת עוֹלָם. בְּכָל אֲתַר וַאֲתַר חֻקַּת עוֹלָם אִתְקְרֵי, גְּזֵרָה דְמַלְכָּא, דְּעַיְיל כָּל נִמּוּסוֹי בַּאֲתַר דָּא, וְאַסְתִּים לוֹן, כְּמָאן דְּסָתִים כֹּלָּא, בְּאַסְקוּפָּא חָדָא. חֻקַּת עוֹלָם וַדַּאי. בְּהַאי זֹאת (דף ס"ט ע"ב) רָשִׁים וְחָקַק כָּל גְּנִיזִין דִּילֵיהּ, וְכָל טְמִירִין דִּילֵיהּ.

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ. (ויקרא ט"ז) בֶּעָשׂוֹר דַּיְיקָא, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. תְּעַנּוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם, וַדָּאי הָכִי הוּא, וְהָא אִתְּמַר נַפְשׁוֹתֵיכֶם וַדָּאי. דְּהָא בְּנַפְשָׁא תַּלְיָא מִלְּתָא, וּבְגִין כַּךְ, אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה מִתְּשִׁיעָאָה, יַתִּיר מִיּוֹמָא אַחֲרָא. וְאַף עַל גַּב דְּהַאי מִלָּה אִתְּמַר בְּגַוְונָא אַחֲרָא, וְכֹלָּא שַׁפִּיר, וְהַאי וְהַאי מִלָּה חָדָא, וְכָל חַד בְּאַתְרֵיהּ, וְהָכִי הוּא.

לשון הקודש

בּא רְאֵה, כָּתוּב וְהָיְתָה זֹאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם. וְהָיְתָה לָכֶם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה זֹאת? זֶה שֶׁאָמַרְנוּ, לְחֻקַּת עוֹלָם. בְּכָל מָקוֹם וּמָקוֹם חֻקַּת עוֹלָם נִקְרֵאת, גְּזֵרַת הַמֶּלֶךְ, שֶׁמַּכְנִיס אֶת כָּל הַנְהָגוֹתָיו בַּמָּקוֹם הַזֶּה וּמַסְתִּיר אוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁמַּסְתִּיר הַכֹּל בְּאוֹצָר אֶחָד. חֻקַּת עוֹלָם וַדַּאי. בָּזֹאת הַזּוֹ רָשַׁם וְחָקַק אֶת כָּל הַגְּנָזִים שֶׁלּוֹ וְאֶת כָּל הַמַּטְמוֹנִים שֶׁלּוֹ.

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ. בֶּעָשׂוֹר בְּדִיּוּק, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. תְּעַנּוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם, וַדַּאי כָּךְ זֶה, וַהֲרֵי נֶאֱמַר נַפְשׁוֹתֵיכֶם וַדַּאי. שֶׁהֲרֵי בַּנֶּפֶשׁ תָּלוּי הַדָּבָר, וּמִשּׁוּם כָּךְ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה מֵהַתְּשִׁיעִי יוֹתֵר מִיּוֹם אַחֵר. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַדָּבָר הַזֶּה נֶאֱמַר בְּגָוֵן אַחֵר, וְהַכֹּל יָפֶה, וְזֶה וָזֶה דָּבָר אֶחָד, וְכָל אֶחָד בִּמְקוֹמוֹ, וְכָךְ זֶה.

וְתָאנָא, בְּהַאי יוֹמָא, כָּל חֵידוּ, וְכָל נְהִירוּ, וְכָל וַתְּרָנוּתָא דְעָלְמִין, כֻּלְּהוּ תַלְיָין בְּאִימָּא עִלָּאָה, דְּכָל מַבּוּעִין נָגְדִּין וְנָפְקִין מִנָּהּ. וּכְדֵין נְהִירִין כָּל אִינּוּן בּוּצִינִין, וְנַהֲרִין בִּנְהִירוּ בְּחֶדְוָותָא, עַד דְּמִתְכַּסֵּם כֻּלָּא. וּכְדֵין כָּל אִינּוּן דִּינִין אִשְׁתְּכָחוּ בִּנְהִירוּ, וְדִינָא לָא אִתְעָבִיד, וְעַל דָּא תְּעַנּוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, הָא אוֹקִים לָהּ מֹר, מִן גּוּפָא דְמַתְנִיתָא, לָא גָלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם, עַד שֶׁכָּפְרוּ בְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דִּכְתִיב, (שמואל ב כ) אֵין לָנוּ חֵלֶק בְּדָוִד וְלֹא נַחֲלָה בְּבֶן יִשַׁי, וְהָא אִתְּמַר. קְרָא אַחֲרִינָא אַשְׁכַּחְנָא בְּהַאי, דִּכְתִיב, (מלכים א יב) רְאֵה בֵיתְךָ דָוִד. אָמַר לֵיהּ, הָכִי הוּא וַדַּאי, בֵּית דָּוִד אִקְרֵי, כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה ב) בֵּית יַעֲקֹב לְכוּ וְנֵלְכָה בְאוֹר יְיָ. בֵּית יַעֲקֹב, כְּמָה דְאַתְּ

לשון הקודש

וְלָמַדְנוּ, בַּיּוֹם הַזֶּה כָּל הַשִּׂמְחָה וְכָל הָאוֹר וְכָל הַסְּלִיחָה שֶׁל הָעוֹלָמוֹת, כֻּלָּם תְּלוּיִים בָּאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁכָּל הַמַּעְיָנוֹת שׁוֹפְעִים וְיוֹצְאִים מִמֶּנָּה, וְאָז מְאִירִים כָּל אוֹתָם מְאוֹרוֹת, וּמְאִירִים בְּאוֹר וּבְשִׂמְחָה, עַד שֶׁהַכֹּל מִתְכַּסֵּם. וְאָז כָּל אוֹתָם הַדִּינִים נִמְצָאִים בְּאוֹר, וְהַדִּין לֹא נַעֲשָׂה, וְעַל כֵּן תְּעַנּוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, הֲרֵי מוֹרֵנוּ בֵּאֵר אוֹתָהּ מִגּוּף הַמִּשְׁנָה – לֹא גָלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם עַד שֶׁכָּפְרוּ בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב כ) אֵין לָנוּ חֵלֶק בְּדָוִד וְלֹא נַחֲלָה (לָנוּ) בְּבֶן יִשַׁי, וַהֲרֵי נֶאֱמַר. פָּסוּק אַחֵר מָצָאנוּ עַל זֶה, שֶׁכָּתוּב (מלכים–א יא) רְאֵה בֵיתְךָ דָוִד. אָמַר לוֹ, כָּךְ זֶה וַדַּאי, בֵּית דָּוִד נִקְרָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ה) בֵּית

אָמַר (ישעיה ס) **וּבֵית תִּפְאַרְתִּי אֲפָאֵר. לְכוּ וְנֵלְכָה בְּאוֹר יְיָ', דִּכְתִיב,** (בראשית ב) **וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, וְנָטַע הַאי גַּן לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא בֵּיהּ עִם צַדִּיקַיָּיא, דְּבֵיהּ שַׁרְיָין.**

תָּאנָא, כְּתִיב אַךְ בֶּעָשׁוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפֻּרִים הוּא וְגוֹ' וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם. וּכְתִיב וְהָיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וְגוֹ'. אַךְ דִּכְתִיב, מָאי קָא בָּעֵי הָכָא. אָמַר לֵיהּ, לְמִעוּטָא קָא אַתְיָא. דְּכֵיוָן דְּאָמַר וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ, אָמַר (לְבָתָר) **אַךְ בֶּעָשׁוֹר. אַךְ עָשׂוֹר מִיבְעֵי לֵיהּ, דְּבֶעָשׁוֹר תַּלְיָא מִלְּתָא.**

אָמַר לֵיהּ אִי הָכִי, (שמות יב) **אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאוֹר מִבָּתֵּיכֶם, וְתָנֵינָן אַךְ חִלֵּק, חֶצְיוֹ אָסוּר בַּאֲכִילַת חָמֵץ, וְחֶצְיוֹ מוּתָּר. אוֹף הָכָא**

לשון הקודש

יַעֲקֹב לְכוּ וְנֵלְכָה בְּאוֹר ה'. בֵּית יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ס) וּבֵית תִּפְאַרְתִּי אֲפָאֵר. לְכוּ וְנֵלְכָה בְּאוֹר ה', שֶׁכָּתוּב וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, וְנָטַע אֶת הַגָּן הַזֶּה לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בּוֹ עִם הַצַּדִּיקִים, שֶׁבּוֹ הֵם שְׁרוּיִים.

לָמַדְנוּ, כָּתוּב אַךְ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפֻּרִים הוּא וְגוֹ' וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם. וְכָתוּב וְהָיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וְגוֹ'. מַה שֶּׁכָּתוּב אַךְ, מַה הוּא רוֹצֶה כָּאן? אָמַר לוֹ, זֶה בָּא לְמַעֵט, שֶׁכֵּיוָן שֶׁאָמַר וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ, אָמַר (אַחַר כָּךְ) אַךְ בֶּעָשׂוֹר, וְהָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת אַךְ עָשׂוֹר! שֶׁבֶּעָשׂוֹר הַדָּבָר תָּלוּי.

אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ, (שמות יב) אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר מִבָּתֵּיכֶם, וְשָׁנִינוּ אַךְ – חִלֵּק, חֶצְיוֹ אָסוּר בַּאֲכִילַת חָמֵץ

אַךְ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ, אִימָא דְּחֶצְיוֹ אָסוּר בִּמְלָאכָה (נ"א בְּאֲכִילָה), וְחֶצְיוֹ מוּתָּר. אָמַר לֵיהּ אוֹף הָכָא בְּוֹעֲנִיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם תַּלְיָא, דְּהָא עֲנוּי לָא אִשְׁתְּכַח אֶלָּא מִפַּלְגוּת יוֹמָא וּלְהָלְאָה, וְשַׁפִּיר הוּא אַךְ חִלֵּק בְּוֹעֲנִיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב, (ויקרא טז) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם וְגוֹ'. אֲכַפֵּר עֲלֵיכֶם מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם, לְאַכְלְלָא יוֹבְלָא, דְּנָגִיד מַבּוּעֵי לְאַשְׁקָאָה בְּהַאי יוֹמָא לְכָל עִיבָּר, לְאַרְוָאָה כֹּלָּא, וּלְאַשְׁקָאָה כֹּלָּא. וְדָא עֲלֵיכֶם, כְּלוֹמַר, בְּגִינֵיכוֹן לְדַכְּאָה לְכוֹן בְּהַאי יוֹמָא, דִּכְתִיב לִפְנֵי יְיָ' תִּטְהָרוּ. וְלָא יִשְׁלוֹט עָלַיְיכוּ דִּינָא.

רִבִּי יְהוּדָה, אָמַר זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּהוּ, וּבָעֵי לְדַכְּאָה לְהוּ,

לשון הקודש

וְחֶצְיוֹ מֻתָּר. אַף כָּאן אַךְ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ, אֲמֹר שֶׁחֶצְיוֹ אָסוּר בִּמְלָאכָה (בְּאֲכִילָה) וְחֶצְיוֹ מֻתָּר. אָמַר לוֹ, אַף כָּאן בְּוֹעֲנִיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם זֶה תָּלוּי, שֶׁהֲרֵי עֲנוּי לֹא נִמְצָא אֶלָּא מֵחֲצוֹת הַיּוֹם וְאֵילָךְ, וְיָפֶה הוּא אַךְ חִלֵּק בְּוֹעֲנִיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּתוּב כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם וְגוֹ'. אֲכַפֵּר עֲלֵיכֶם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם – לְהַכְלִיל אֶת הַיּוֹבֵל שֶׁשּׁוֹפֵעַ מַעְיָנוֹת לְהַשְׁקוֹת בַּיּוֹם הַזֶּה לְכָל עֵבֶר לְרַוּוֹת אֶת הַכֹּל וּלְהַשְׁקוֹת אֶת הַכֹּל. וְזֶה עֲלֵיכֶם, כְּלוֹמַר עֲבוּרְכֶם, לְטַהֲרְכֶם בַּיּוֹם הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ, וְלֹא יִשְׁלֹט עֲלֵיכֶם הַדִּין.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל

דְּלָא יִשְׁתְּכַח בְּהוּ חוֹבָה, בְּגִין דִּיהוֹן בְּנֵי הֵיכָלֵיהּ, וִידוּרוּן בְּהֵיכָלֵיהּ. וּלְזִמְנָא דְּאָתֵי כְּתִיב, (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וְגוֹ'.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים קל) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְיָ'. תְּנִינָן, בְּשַׁעָתָא דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, בָּעָא לְמִבְרֵי בַר נָשׁ, אַמְלִיךְ בְּאוֹרַיְיתָא, אָמְרָה קַמֵּיהּ, תִּבְעֵי לְמִבְרֵי הַאי בַר נָשׁ, זַמִּין הוּא לְמֶחֱטֵי קַמָּךְ, זַמִּין הוּא לְאַרְגָּזָא קַמָּךְ. אִי תַּעֲבִיד לֵיהּ כְּעוֹבָדוֹי, הָא עָלְמָא לָא יְכִיל לְמֵיקָם קַמָּךְ, כָּל שֶׁכֵּן הַהוּא בַר נָשׁ. אָמַר לֵיהּ, וְכִי לְמַגְּנָא אִתְקָרִינָא, (שמות לד) אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם.

וְעַד לָא בָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, בָּרָא תְּשׁוּבָה, אָמַר לָהּ לִתְשׁוּבָה, אֲנָא בָעֵינָא

לשון הקודש

שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָּהֶם וְרוֹצֶה לְטַהֵר אוֹתָם שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בָהֶם חֵטְא, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ בְּנֵי הֵיכָלוֹ וְיָדוּרוּ בְּהֵיכָלוֹ. וְלֶעָתִיד לָבֹא כָּתוּב, (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וְגוֹ'.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים קל) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה'. שָׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, רָצָה לִבְרֹא אָדָם. נִמְלַךְ בַּתּוֹרָה. אָמְרָה לְפָנָיו: תִּרְצֶה לִבְרֹא הָאָדָם הַזֶּה?! עָתִיד הוּא לַחֲטֹא לְפָנֶיךָ וְעָתִיד הוּא לְהַרְגִּיז לְפָנֶיךָ. אִם תַּעֲשֶׂה לוֹ כְּמַעֲשָׂיו, הֲרֵי הָעוֹלָם לֹא יוּכַל לַעֲמֹד לְפָנֶיךָ, כָּל שֶׁכֵּן אוֹתוֹ הָאִישׁ. אָמַר לָהּ: וְכִי לְחִנָּם נִקְרֵאתִי (שמות לד) אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם?

וְטֶרֶם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת

לְמִבְרֵי בַר נָשׁ בְּעָלְמָא, עַל מְנָת דְּכַד יְתוּבוּן לָךְ מֵחוֹבֵיהוֹן, דְּתֶהֱוֵי זְמִינָא לְמִשְׁבַּק חוֹבֵיהוֹן, וּלְכַפְּרָא עָלַיְיהוּ. וּבְכָל שַׁעֲתָא וְשַׁעֲתָא תְּשׁוּבָה זְמִינָא לְגַבֵּי בְנֵי נָשָׁא, וְכַד בְּנֵי נָשָׁא תַּיְיבִין מֵחוֹבַיְיהוּ, הַאי תְּשׁוּבָה תָּבַת לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִפֵּר עַל כֹּלָּא, וְדִינִין אִתְכַּפְיָין, וּמִתְכַּסְּמָן כֻּלְּהוּ, וּבַר נָשׁ אִתְדָּכֵי מֵחוֹבֵיהּ.

אֵימָתַי אִתְדָּכֵי בַר נָשׁ מֵחוֹבֵיהּ בְּשַׁעֲתָא דְּעָאל בְּהַאי תְּשׁוּבָה כַּדְקָא חָזֵי. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, דְּתָב קָמֵי מַלְכָּא עִלָּאָה, וְצַלֵּי (דף ע' ע"א) צְלוֹתָא מֵעוּמְקָא דְּלִבָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְיָ'.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְיָ', אֲתַר גְּנִיז הוּא לְעֵילָּא, וְהוּא עַמִּיקָא דְּבֵירָא, וּמֵהַאי

לשון הקודש

הָעוֹלָם, בָּרָא תְּשׁוּבָה. אָמַר לָהּ לַתְּשׁוּבָה: אֲנִי רוֹצֶה לִבְרֹא אָדָם בָּעוֹלָם, עַל מְנָת שֶׁכְּשֶׁיָּשׁוּבוּ לָךְ מֵחֲטָאֵיהֶם, שֶׁתִּהְיִי עֲתִידָה לַעֲזֹב אֶת חֲטָאֵיהֶם וּלְכַפֵּר עֲלֵיהֶם. וּבְכָל שָׁעָה וְשָׁעָה הַתְּשׁוּבָה זְמִינָה לָאֲנָשִׁים, וּכְשֶׁאֲנָשִׁים שָׁבִים מֵחֲטָאֵיהֶם, הַתְּשׁוּבָה הַזּוֹ שָׁבָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא מְכַפֵּר עַל הַכֹּל, וְהַדִּינִים נִכְנָעִים, וְכֻלָּם מִתְבַּשְּׂמִים, וְאָדָם נִטְהָר מֵחֶטְאוֹ.

מָתַי נִטְהָר אָדָם מֵחֶטְאוֹ? בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָס לַתְּשׁוּבָה הַזּוֹ כָּרָאוּי. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שֶׁשָּׁב לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן וּמִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה מֵעֹמֶק הַלֵּב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה'.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה',

נָפְקִין נַחֲלִין וּמַבּוּעִין לְכָל עִיבָּר, וְהַהוּא עֲמִיקָא דַּעֲמִיקְתָּא אִקְרֵי תְּשׁוּבָה. וּמַאן דְּבָעֵי לְאָתָבָא וּלְאִתְדַּכְּאָה מֵחוֹבוֹי, בְּהַאי עוּמְקָא אִצְטְרִיךְ לְמִקְרֵי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְיָ׳.

תָּאנָא, בְּשַׁעֲתָא דְּהַוָּה בַּר נָשׁ חָב קָמֵי מָארֵיהּ, וְקָרִיב קָרְבָּנֵיהּ עַל מַדְבְּחָא, וְכַהֲנָא מְכַפֵּר עָלֵיהּ, וּבָעֵי בָּעוּתֵיהּ עָלֵיהּ, מִתְעָרִין רַחֲמֵי, וְדִינִין מִתְבַּסְּמָן, וּתְשׁוּבָה אָרִיק בִּרְכָאן, בְּמַבּוּעִין דְּנַגְדִּין וְנָפְקִין, וּמִתְבָּרְכִין כֻּלְּהוּ בּוּצִינִין כַּחֲדָא, וּבַר נָשׁ אִתְדָּכֵי מֵחוֹבֵיהּ.

תָּא חָזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַפִּיק עֶשֶׂר כִּתְרִין, עִטְרִין קַדִּישִׁין לְעֵילָא, דְּאִתְעַטָּר בְּהוּ, וּמִתְלַבָּשׁ בְּהוּ, וְהוּא אִינּוּן, וְאִינּוּן הוּא, כְּשַׁלְהוֹבָא

לשון הקודש

מָקוֹם גָּנוּז הוּא לְמַעְלָה, וְהוּא עֹמֶק הַבְּאֵר, וּמִזֶּה יוֹצְאִים נְחָלִים וּמַעְיָנוֹת לְכָל עֵבֶר, וְאוֹתוֹ עֹמֶק הָעֲמָקִים נִקְרָא תְּשׁוּבָה. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב וּלְהִטָּהֵר מֵחֲטָאָיו, מֵהָעֹמֶק הַזֶּה הוּא צָרִיךְ לִקְרֹא לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה׳.

לָמַדְנוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה אָדָם חוֹטֵא לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ וּמַקְרִיב קָרְבָּנוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ, וְהַכֹּהֵן מְכַפֵּר עָלָיו וּמְבַקֵּשׁ בַּקָּשָׁתוֹ עָלָיו, מִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים, וְהַדִּינִים מִתְבַּשְּׂמִים, וְהַתְּשׁוּבָה מְרִיקָה בְּרָכוֹת בְּמַעְיָנוֹת שֶׁשּׁוֹפְעִים וְיוֹצְאִים, וְכָל הַמְּאוֹרוֹת מִתְבָּרְכִים כְּאֶחָד, וְהָאָדָם נִטְהָר מֵחֶטְאוֹ.

בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹצִיא עֲשָׂרָה כִּתְרִים, עֲטָרוֹת קְדוֹשׁוֹת

דַאֲחִידָא בְּגוּמְרָא, וְלֵית תַּמָּן פִּרוּדָא. לָקָבֵיל דְּנָא, אִית עֶשֶׂר כִּתְרִין דְּלָא קַדִּישִׁין לְתַתָּא, וְאִינּוּן אֲחִידָן בְּזוּהֲמָא דְטוּפְרָא דְחַד עִטְרָא קַדִּישָׁא, דְּאִקְרֵי חָכְמָה. וְעַל דָּא אִקְרוּן חָכְמוֹת.

וְתָאנָא, עֲשָׂרָה זִינֵי חָכְמוֹת אִלֵּין נַחְתּוּ לְעָלְמָא. וְכֻלְּהוּ אִסְתְּאָבוּ (ס״א אִשְׁתַּאֲבוּ) בְּמִצְרַיִם, בַּר מֵחַד דְּאִתְפְּשַׁט בְּעָלְמָא, וְכֻלְּהוּ זִינֵי חַרְשֵׁי אִינּוּן, וּמִנַּיְיהוּ יַדְעֵי מִצְרַיִם חַרְשִׁין, עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא. וְכַד מִצְרָאֵי בָעָאן לְמֶעְבַּד כְּנוּפְיָא בְּחַרְשַׁיְיהוּ לְעוֹבָדֵיהוֹן, הֲווֹ נַפְקֵי לְחַקְלָא לְטוּרֵי רָמַאֵי, וְדַבְחִין דְּבָחִין, וְעַבְדִין גּוּמִּין בְּאַרְעָא, וְסַחֲרִין הַהוּא דָמָא סוֹחֲרָנֵיהּ דְּהָנֵי גּוּמִּין, וּשְׁאָר דָּמָא מִתְכַּנְפֵי בְּהַנְהוּ גּוּמִּין, וּבִשְׂרָא שָׁוִין עָלַיְיהוּ. וּקַרְבִין קָרְבְּנֵיהוֹן, לְאִינּוּן זִינִין בִּישִׁין, וְאִינּוּן זִינִין

לשון הקודש

לְמַעְלָה, שֶׁהִתְעַטֵּר בָּהֶם וּמִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, וְהוּא זֶה הֵם, וְהֵם זֶה הוּא, כְּשַׁלְהֶבֶת הָאֲחוּזָה בְּגַחֶלֶת, וְאֵין שָׁם פֵּרוּד. כְּנֶגֶד זֶה יֵשׁ עֲשָׂרָה כְּתָרִים שֶׁאֵינָם קְדוֹשִׁים לְמַטָּה, וְהֵם אֲחוּזִים בְּזֻהֲמַת הַצִּפֹּרֶן שֶׁל עֲטָרָה קְדוֹשָׁה שֶׁנִּקְרֵאת חָכְמָה, וְעַל כֵּן נִקְרְאוּ חָכְמוֹת.

וְלָמַדְנוּ, עֲשֶׂרֶת מִינֵי הַחָכְמוֹת הַלָּלוּ יָרְדוּ לָעוֹלָם, וְכֻלָּם נִטְמְאוּ (נִשְׁאֲבוּ) בְּמִצְרַיִם, פְּרָט לְאֶחָד שֶׁהִתְפַּשֵּׁט בָּעוֹלָם, וְכֻלָּם הֵם מִינֵי כְּשָׁפִים, וּמֵהֶם יָדְעוּ הַמִּצְרִים כְּשָׁפִים עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. וּכְשֶׁהַמִּצְרִים רָצוּ לַעֲשׂוֹת כִּנּוּס בְּכִשְׁפֵיהֶם לְמַעֲשֵׂיהֶם, הָיוּ יוֹצְאִים לַשָּׂדֶה לֶהָרִים הַגְּבוֹהִים, וְזוֹבְחִים זְבָחִים, וְעוֹשִׂים גֻּמּוֹת בָּאָרֶץ, וּמְסוֹבְבִים אוֹתוֹ הַדָּם סְבִיב הַגֻּמּוֹת הַלָּלוּ, וּשְׁאָר הַדָּם מְכַנְּסִים בַּגֻּמּוֹת הַלָּלוּ, וְשָׂמִים עֲלֵיהֶם בָּשָׂר, וּמַקְרִיבִים אֶת קָרְבְּנוֹתֵיהֶם

בִּישִׁין מִתְכַּנְּשִׁין וּמִתְקָרְבִין כַּחֲדָא, וּמִתְפַּיְּסִין בַּהֲדַיְיהוּ בְּהַהוּא טוּרָא.

יִשְׂרָאֵל דַּהֲווֹ בְּשִׁעְבּוּדֵיהוֹן, הָווֹ מִתְקָרְבִין לְהוֹן, וְאוֹלְפוּ מִנַּיְיהוּ, וַהֲווּ טָעָאן בַּתְרַיְיהוּ, וְהַיְינוּ דִּכְתִיב כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנַעַן וְגוֹ׳, וּכְתִיב וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת זִבְחֵיהֶם לַשְּׂעִירִים וְגוֹ׳. תָּאנָא, בְּשַׁעֲתָא דַּהֲווֹ מִקָּרְבִין לְהוֹן עַל גַּבֵּי חַקְלָא, וַהֲווּ מִזַּמְּנֵי הַהוּא דָּמָא, וּמִקָּרְבֵי קָרְבְּנַיְיהוּ, הָווֹ מִתְכַּנְּפֵי כָּל אִינּוּן זִינִין בִּישִׁין, וְחָמָאן לְהוֹן כְּגַוְונָא דִשְׂעִירִים, כֻּלְּהוּ מַלְיָין שַׂעֲרָא, וּמוֹדְעֵי לְהוּ מַה דְּאִינּוּן בַּעְיָין.

תָּא חֲזֵי, יִצְחָק מַה כְּתִיב בֵּיהּ, (בראשית כז) וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב אֶל יִצְחָק אָבִיו וַיְמֻשֵּׁהוּ, אָמַר, דָּא לָא אִתְעָדֵי (ס״א הָכָא לָא אִתְעַר), אֶלָּא מִטַּלָּא דִשְׁמַיָּא דְנָגִיד

לשון הקודש

לְאוֹתָם הַמִּינִים הָרָעִים, וְאוֹתָם הַמִּינִים הָרָעִים מִתְכַּנְּסִים וּמִתְקָרְבִים כְּאֶחָד, וּמִתְפַּיְּסִים עִמָּם בְּאוֹתוֹ הָהָר.

יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ מְשֻׁעְבָּדִים לָהֶם, הָיוּ מִתְקָרְבִים לָהֶם, וְלָמְדוּ מֵהֶם, וְהָיוּ טוֹעִים אַחֲרֵיהֶם. וְהַיְנוּ מַה שֶּׁכָּתוּב, כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנַעַן וְגוֹ׳. וְכָתוּב וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת זִבְחֵיהֶם לַשְּׂעִירִים וְגוֹ׳. לָמְדוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ מַקְרִיבִים לָהֶם עַל גַּבֵּי הַשָּׂדֶה וְהָיוּ מְזַמְּנִים אוֹתוֹ הַדָּם וּמַקְרִיבִים קָרְבְּנוֹתֵיהֶם, הָיוּ מִתְכַּנְּסִים כָּל אוֹתָם מִינִים רָעִים, וְרוֹאִים אוֹתָם כְּמוֹ הַשְּׂעִירִים, כֻּלָּם מְלֵאִים בְּשֵׂעָר, וּמוֹדִיעִים לָהֶם מַה שֶּׁהֵם רוֹצִים.

בֹּא רְאֵה, מַה כָּתוּב בְּיִצְחָק? (בראשית כז) וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב אֶל יִצְחָק אָבִיו וַיְמֻשֵּׁהוּ. אָמַר, זֶה לֹא חָסֵר (כָּאן לֹא מִתְעוֹרֵר), אֶלָּא מִטַּל

עַל אַרְעָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ, בְּכֹלָּא בְּרָכֵיהּ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּהָמָא לֵיהּ בְּשַׁעְרָא, אָמַר לְמֶעְבַּר דָּא, וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ אִצְטְרִיךְ, וְלָא זוֹהֲמָא דְּאַרְעָא, דְּהַאי זוֹהֲמָא הוּא דְּאַרְעָא, וְכַד טַלָּא דִשְׁמַיָּא וּמִגְדָּא דְּאַרְעָא מִתְחַבְּרָאן אִתְעַבָּר הַאי זוֹהֲמָא.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, בַּתְרַיְיתָא דְּאִינּוּן כִּתְרִין תַּתָּאִין דְּלָא קַדִּישִׁין הַאי הוּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים יח) וְדוֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים, וְדָא הוּא עֲשִׁירָאָה דְכֹלָּא. דְּתַנְיָא אָמַר רִבִּי יִצְחָק אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, נַפְשָׁתָא דְרַשִׁיעַיָּיא אִלֵּין אִינּוּן מַזִּיקִין דְּעָלְמָא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אִי הָכִי טַב לְהוּ לְחַיָּיבַיָּא דְּאִתְעַבְּדִין מַזִּיקִין בְּעָלְמָא, אָן הוּא עוֹנְשָׁא דְגֵיהִנָּם. אָן הוּא בִּישָׁא דְזִמִינָא לְהוּ בְּהַהוּא עָלְמָא.

לשון הקודש

הַשָּׁמַיִם שֶׁנּוֹזֵל עַל הָאָרֶץ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ, בַּכֹּל הוּא בֵּרַךְ אוֹתוֹ. מָה הַטַּעַם? כִּי רָאָה אוֹתוֹ עִם שַׁעַר. אָמַר, שֶׁכְּדֵי לְהַעֲבִיר אֶת זֶה, צָרִיךְ וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ, וְלֹא זֻהֲמַת הָאָרֶץ, שֶׁהֲרֵי זֻהֲמָה הִיא שֶׁל הָאָרֶץ, וּכְשֶׁטַּל הַשָּׁמַיִם וּמֶגֶד הָאָרֶץ מִתְחַבְּרִים, עוֹבֶרֶת הַזֻּהֲמָה הַזּוֹ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, הָאַחֲרוֹן שֶׁל אוֹתָם הַכִּתְרִים הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁאֵינָם קְדוֹשִׁים, זֶהוּ הוּא מַה שֶּׁכָּתוּב (דברים י) וְדוֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים, וְזֶהוּ הָעֲשִׂירִי שֶׁל הַכֹּל. שֶׁלָּמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נַפְשׁוֹת הָרְשָׁעִים אֵלּוּ הֵם מַזִּיקֵי הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִם כָּךְ טוֹב לָרְשָׁעִים שֶׁנַּעֲשִׂים מַזִּיקִים בָּעוֹלָם, אֵיפֹה הוּא עֹנֶשׁ הַגֵּיהִנֹּם? אֵיפֹה הָרָע שֶׁעָתִיד לָהֶם בָּעוֹלָם

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, הָכִי תָּנִינָן, וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי, נַפְשָׁתָא דְּרַשִׁיעַיָּיא בְּשַׁעֲתָא דְּנָפְקִין מֵעָלְמָא, כַּמָּה גַּרְדִּינֵי נְמוּסִין מִזְדַּמְּנֵי לְקַבְּלָא לְהוּ, וּלְאַעְלָאָה לְהוּ לְגֵיהִנָּם, וְעָאלִין לְהוּ בִּתְלַת דִּינִין בְּכָל יוֹמָא, בַּגֵּיהִנָּם. לְבָתָר מִזְדַּוְּוגֵי בְּהוּ, וְאַזְלִין וְשָׁאטִין בְּעָלְמָא, וּמַטְעָן לְהוּ לְרַשִׁיעַיָּיא, לְאִינּוּן דְּקָא אַסְתִּים תְּשׁוּבָה מִקַּמַּיְיהוּ. לְבָתָר תַּיְיבִין לְהוּ לְגֵיהִנָּם, וְאִתְסָאבִין (נ״א וְאִתְדִּינוּן) תַּמָּן, וְכַךְ בְּכָל יוֹמָא.

לְבָתָר דְּאַזְלִין בְּהוּ, וְשָׁאטִין בְּהוּ בְּעָלְמָא, מְהַדְּרִין לְקִבְרַיְיהוּ, וְהַמָּן תּוֹלַעְתָּא דְּגוּפָא מְנַקְּרֵי בְּשָׂרָא וּמִתְאַכְּלָן עָלַיְיהוּ, וְאִינּוּן חַרְשִׁין הֲווֹ אַזְלֵי לְבֵי קִבְרֵי, וְחַרְשֵׁי בְּחַרְשַׁיְיהוּ, וְעַבְדִּין חַד צַלְמָא דְּכַר נָשׁ, וְדַבְחִין קַמֵּיהּ חַד צִפִּירָא. לְבָתָר עָאלִין לְהַהוּא (דף ע׳ ע״ב) צִפִּירָא, בְּהַהוּא קִבְרָא, וְהַהוּא צַלְמָא

לשון הקודש

הַהוּא? אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כָּךְ שָׁנִינוּ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים. נַפְשׁוֹת הָרְשָׁעִים בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצְאִים מִן הָעוֹלָם, כַּמָּה שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים מִזְדַּמְּנִים כְּנֶגְדָּם וּלְהַכְנִיסָם בַּגֵּיהִנֹּם, וּמַכְנִיסִים אוֹתָם בִּשְׁלֹשָׁה דִּינִים בְּכָל יוֹם בַּגֵּיהִנֹּם. אַחַר כָּךְ מִזְדַּוְּגִים עִמָּם, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם, וּמַטְעִים אֶת הָרְשָׁעִים לְאוֹתָם שֶׁנִּסְתְּמָה מִלִּפְנֵיהֶם הַתְּשׁוּבָה. אַחַר כָּךְ מְשִׁיבִים אוֹתָם לַגֵּיהִנֹּם, וְנִטְמָאִים (וְנִדּוֹנִים) שָׁם, וְכָךְ בְּכָל יוֹם.

אַחַר שֶׁהוֹלְכִים עִמָּם וּמְשׁוֹטְטִים עִמָּם בָּעוֹלָם, מַחֲזִירִים לְקִבְרֵיהֶם, וְרוֹאִים אֶת הַתּוֹלַעַת שֶׁל הַגּוּף מְנַקֶּרֶת אֶת הַבָּשָׂר וּמִתְאַכְּלִים עֲלֵיהֶם, וְאוֹתָם מְכַשְּׁפִים הָיוּ הוֹלְכִים לְבֵית הַקְּבָרוֹת וּמְכַשְּׁפִים בְּכִשְׁפֵיהֶם, וְעוֹשִׂים צֶלֶם אֶחָד שֶׁל הָאָדָם, וְזוֹבְחִים לְפָנָיו שָׂעִיר אֶחָד. אַחַר כָּךְ

מִתַּבְּרִין (ס״א מְדַבְּרִין) לֵיהּ לְאַרְבַּע סִטְרִין, וּמַעֲלִין לֵיהּ לְאַרְבַּע זִיוָוִין דְּקִבְרָא. כְּדֵין מְחָרְשֵׁי בְּחַרְשַׁיְיהוּ, וּמִתְכַּנְּפֵי אִינּוּן כְּנוּפֵי, וְאִינּוּן זִינִין בִּישִׁין, וּמַיְיתִין הַהִיא נַפְשָׁתָא, וְעָאל בְּקִבְרָא וּמִשְׁתָּעֵי בַּהֲדַיְיהוּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּהָא כֻּלְּהוּ קַדִּישִׁין. גּוּפָא דִּלְהוֹן קַדִּישָׁא. נַפְשָׁא דִּלְהוֹן קַדִּישָׁא. רוּחָא דִּלְהוֹן קַדִּישָׁא. נִשְׁמָתָא דִּלְהוֹן קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. תְּלַת דַּרְגִּין אִינּוּן, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. דְּתַנְיָא אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב (בראשית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, דָּא הִיא נִשְׁמָתָא (עֵלָּאָה) דְּאָדָם קַדְמָאָה (עֵלָּאָה). תָּא חֲזֵי, תְּלַת דַּרְגִּין אִינּוּן, וְאִתְדְּבָקוּ כְּחַד, נֶפֶשׁ, רוּחַ, נְשָׁמָה. וְעֵלָּאָה מִנַּיְיהוּ, נְשָׁמָה.

לשון הקודש

מַכְנִיסִים אוֹתוֹ הַשָּׁעִיר לְאוֹתוֹ קֶבֶר, וְאֶת אוֹתוֹ צֶלֶם מְשַׁבְּרִים (מַנְהִיגִים) אוֹתוֹ לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, וּמַכְנִיסִים אוֹתוֹ לְאַרְבַּע זָוִיּוֹת הַקֶּבֶר, וְאָז מְכַשְּׁפִים בְּכִשְׁפֵיהֶם, וּמְכַנְּסִים אוֹתָם כִּנּוּסִים וְאוֹתָם מִינִים רָעִים, וּמְבִיאִים אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ, וּמַכְנִיסִים לַקֶּבֶר וּמְדַבְּרִים עִמָּם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם קְדוֹשִׁים. גּוּפָם קָדוֹשׁ. נַפְשָׁם קְדוֹשָׁה. רוּחָם קְדוֹשָׁה. נִשְׁמָתָם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת הֵן כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּתוּב (בראשית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, זוֹהִי נְשָׁמָה (עֶלְיוֹנָה) שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן (עֶלְיוֹן). בֹּא רְאֵה, שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת הֵן, וְנִדְבְּקוּ כְּאַחַת – נֶפֶשׁ, רוּחַ, נְשָׁמָה. וְהָעֶלְיוֹנָה מֵהֶן – נְשָׁמָה.

דְּאָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בְּכֻלְּהוּ בְּנֵי נָשָׁא אִית נֶפֶשׁ, וְאִית נֶפֶשׁ עִלָּאָה מִנֶּפֶשׁ. זָכָה בַּר נָשׁ בְּהַאי נֶפֶשׁ, מְרִיקִין עָלֵיהּ עִטְרָא חַד, דְּאִקְרֵי רוּחַ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה לב) עַד יֵעָרֶה עָלֵינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם. כְּדֵין אִתְּעַר בַּר נָשׁ בְּאִתְעָרוּתָא אַחֲרָא עִלָּאָה, לְאִסְתַּכְּלָא בְּנִמּוּסֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא. זָכָה בַּר נָשׁ בֵּיהּ בְּהַהוּא רוּחָא, מְעַטְּרִין לֵיהּ בְּכִתְרָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, דְּכָלִיל כֹּלָּא, דְּאִקְרֵי נְשָׁמָה. דְּאִתְקְרֵי נִשְׁמַת אֱלוֹהַּ.

וְתָאנָא בְּרָזָא דְּרָזִין, בְּגוֹ רָזִין דְּסִפְרָא דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא. הַאי קְרָא, דִּכְתִיב, (קהלת ד) וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ, כֵּיוָן דִּכְתִיב וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים, אֲמַאי שְׁכְּבָר מֵתוּ. אֶלָּא שְׁכְּבָר מֵתוּ בְּהַאי עָלְמָא, בְּפוּלְחָנָא דְּמָארֵיהוֹן.

לשון הקודש

שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּכָל הָאֲנָשִׁים יֵשׁ נֶפֶשׁ, וְיֵשׁ נֶפֶשׁ עֶלְיוֹנָה מֵהַנֶּפֶשׁ. זָכָה אָדָם בַּנֶּפֶשׁ הַזּוֹ – מְרִיקִים עָלָיו עֲטָרָה אַחַת שֶׁנִּקְרֵאת רוּחַ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה לב) עַד יֵעָרֶה עָלֵינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם. אָז מִתְעוֹרֵר אָדָם בְּהִתְעוֹרְרוּת אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה, לְהִסְתַּכֵּל בְּנִימּוּסֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. זָכָה אָדָם בְּאוֹתָהּ הָרוּחַ – מְעַטְּרִים אוֹתוֹ בְּכֶתֶר קָדוֹשׁ עֶלְיוֹן שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל, שֶׁנִּקְרָא נְשָׁמָה, שֶׁנִּקְרֵאת נִשְׁמַת אֱלוֹהַּ.

וְלָמַדְנוּ בְּסוֹד הַסּוֹדוֹת, בְּתוֹךְ הַסּוֹדוֹת שֶׁל סִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, הַפָּסוּק הַזֶּה שֶׁכָּתוּב (קהלת ד) וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ, כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים, לָמָה שֶׁכְּבָר מֵתוּ? אֶלָּא שֶׁכְּבָר מֵתוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה בַּעֲבוֹדַת רִבּוֹנָם.

וְתַמָּן כְּתִיב, תְּלָת מָדוֹרִין עֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצַדִּיקַיָּיא, חַד (ס״א דְּזָכוּ אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא דְּלָא אִישְׁתְּצִיאוּ מֵהַאי עָלְמָא וְכַד אִצְטְרִיךְ) **לְנַפְשָׁאן דְּאִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּלָא אִסְתְּלָקוּ מֵהַאי עָלְמָא, וּשְׁכִיחִין בְּהַאי עָלְמָא. וְכַד אִצְטְרִיךְ עָלְמָא רַחֲמִין, וְאִינּוּן חַיִּין יַתְבִין בְּצַעֲרָא, אִינּוּן מְצָלוּ צְלוֹתָא עָלַיְיהוּ, וְאַזְלִין וּמוֹדְעִין מִלָּה לְאִינּוּן דְּמִיכִין דְּחֶבְרוֹן, וּמִתְעָרִין, וְעַאלִין לְגַן עֵדֶן דְּאַרְעָא, דְּתַמָּן רוּחֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, מִתְלַבְּשָׁן בְּעִטְרִין דִּנְהוֹרָא, וְאִתְיַיעֲטוּ בְּהוּ, וְגַזְרִין גְּזֵרָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד רְעוּתָא דִלְהוֹן, וְחָס עַל עָלְמָא.**

וְאִינּוּן נַפְשָׁן דְּצַדִּיקַיָּיא, מִשְׁתַּכְּחִין בְּהַאי עָלְמָא, לְאַגָּנָא עַל חַיָּיא, וְהַאי אִקְרֵי נֶפֶשׁ, וְדָא לָא אִסְתָּלְקָא (ס״א אִשְׁתְּצִי) **מֵהַאי עָלְמָא, וּשְׁכִיחָא בְּהַאי**

לשון הקודש

וְשָׁם כָּתוּב, שְׁלֹשָׁה מְדוֹרִים עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַצַּדִּיקִים, אֶחָד (שֶׁזָּכוּ אוֹתָם צַדִּיקִים שֶׁלֹּא נֶאֱבְדוּ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, וְכָךְ צָרִיךְ) לְנַפְשׁוֹת אוֹתָם הַצַּדִּיקִים שֶׁלֹּא הִסְתַּלְּקוּ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וּמְצוּיִים בָּעוֹלָם הַזֶּה. וּכְשֶׁהָעוֹלָם צָרִיךְ רַחֲמִים, וְאוֹתָם הַחַיִּים יוֹשְׁבִים בְּצַעַר, הֵם מִתְפַּלְּלִים עֲלֵיהֶם תְּפִלָּה, וְהוֹלְכִים וּמוֹדִיעִים אֶת הַדָּבָר לְאוֹתָם יְשֵׁנֵי חֶבְרוֹן, וּמִתְעוֹרְרִים וְנִכְנָסִים לְגַן הָעֵדֶן שֶׁל הָאָרֶץ, שֶׁשָּׁם רוּחוֹת הַצַּדִּיקִים מְלֻבָּשׁוֹת בְּעַטְרוֹת אוֹר, וּמִתְיַעֲצִים עִמָּם, וְגוֹזְרִים גְּזֵרָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה אֶת רְצוֹנָם וְחָס עַל הָעוֹלָם.

וְאוֹתָן נַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים נִמְצָאוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהָגֵן עַל הַחַיִּים, וְזוֹ נִקְרֵאת נֶפֶשׁ, וְזוֹ לֹא מִסְתַּלֶּקֶת (נֶאֱבֶדֶת) מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמְצוּיָה בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לְהִסְתַּכֵּל וְלָדַעַת

עָלְמָא, לְאִסְתַּכְּלָא וּלְמִנְדַּע וּלְאַגְּנָא עַל דָּרָא. וְהַאי הוּא דְּאָמְרוּ חַבְרַיָּיא, דְּמֵתֵי יַדְעֵי בְּצַעֲרָא דְּעָלְמָא. וְעוֹנְשָׁא דְּחַיָּיבִין דִּי בְּאַרְעָא, בְּהַאי הוּא, דִּכְתִיב וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מֵעַמֶּיהָ.

וּמָדוֹרָא תִּנְיָינָא הוּא גַּן עֵדֶן דִּי בְּאַרְעָא. בֵּיהּ עָבֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָדוֹרִין עִלָּאִין יַקִּירִין, כְּגַוְונָא דְּהַאי עָלְמָא, וּכְגַוְונָא דְּעָלְמָא עִלָּאָה. וְהֵיכָלִין בִּתְרֵין גַּוְונִין, דְּלֵית לְהוֹן חֶשְׁבָּנָא, וְאִילָנִין וַעֲשָׂבִין וְרֵיחִין דְּסַלְקִין בְּכָל יוֹמָא. וּבְהַאי אֲתַר שָׁאֲרֵי הַהוּא דְּאִקְרֵי רוּחַ דְּאִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, וּמָדוֹרָא דְּהַהוּא רוּחָא בֵּיהּ שָׁאֲרֵי. וְכָל רוּחַ וְרוּחַ מִתְלַבְּשָׁא בִּלְבוּשׁ יַקִּירָא, כְּגַוְונָא דְּהַאי עָלְמָא, וּכְגַוְונָא דְּהַהוּא עָלְמָא עִלָּאָה.

מָדוֹרָא תְּלִיתָאָה, הַהוּא מָדוֹרָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא דְּאִתְקְרֵי צְרוֹרָא דְּחַיֵּי. דְּתַמָּן מִתְעַדְּנָא

לשון הקודש

וּלְהָגֵן עַל הַדּוֹר. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ הַחֲבֵרִים, שֶׁהַמֵּתִים יוֹדְעִים בְּצַעֲרוֹ שֶׁל הָעוֹלָם. וְעֹנֶשׁ הָרְשָׁעִים שֶׁבָּאָרֶץ הוּא בָּזֶה, שֶׁכָּתוּב וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מֵעַמֶּיהָ.

וְהַמָּדוֹר הַשֵּׁנִי הוּא גַּן הָעֵדֶן שֶׁבָּאָרֶץ, בּוֹ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדוֹרִים עֶלְיוֹנִים נִכְבָּדִים, כְּמוֹ שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה וּכְמוֹ שֶׁהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְהֵיכָלוֹת בִּשְׁנֵי גְוָנִים שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, וְאִילָנוֹת וַעֲשָׂבִים וְרֵיחוֹת שֶׁעוֹלִים בְּכָל יוֹם. וּבַמָּקוֹם הַזֶּה שׁוֹרֶה אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרֵאת הָרוּחַ שֶׁל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים, וְהַמָּדוֹר שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁבּוֹ שׁוֹרֶה, וְכָל רוּחַ וְרוּחַ מִתְלַבֶּשֶׁת בִּלְבוּשׁ נִכְבָּד כְּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וּכְמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם עֶלְיוֹן.

הַמָּדוֹר הַשְּׁלִישִׁי, אוֹתוֹ מָדוֹר קָדוֹשׁ

הַהוּא דַּרְגָּא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, דְּאִקְרֵי נְשָׁמָה. וְהַאי אִתְדְּבַק לְאִתְעַנְּגָא בְּעִדּוּנָא עִלָּאָה. עָלֵיהּ כְּתִיב, (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ' וְהִרְכַּבְתִּיךָ וְגוֹ'.

וְתָאנָא, בְּשַׁעֲתָא דְּאִצְטְרִיךְ עָלְמָא רַחֲמֵי, וְאִינּוּן צַדִּיקַיָּיא זַכָּאִין. הַהוּא נֶפֶשׁ דְּאִשְׁתַּכְּחָא בְּעָלְמָא, לְאַגָּנָא עַל עָלְמָא. נֶפֶשׁ סָלִיק וְאָזִיל וְשָׁאט בְּעָלְמָא, וּמוֹדַע לְרוּחַ. וְרוּחַ סָלִיק וְאִתְעַטָּר, וּמוֹדַע לַנְשָׁמָה. וּנְשָׁמָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּכְדֵין חָס קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל עָלְמָא. כְּדֵין נַחְתָּא מֵעֵילָא לְתַתָּא, נְשָׁמָה אוֹדַע לְרוּחַ, וְרוּחַ אוֹדַע לְנַפְשָׁא.

וּבְכָל שַׁבְּתָא וְשַׁבְּתָא, וְרֵישׁ יַרְחָא, כֻּלְּהוּ, מִתְחַבְּרָן וּמִתְעַטְּרָן כְּחַד, עַד דְּאִזְדְּוָוגוּ לְמֵיתֵי לְסַגְּדָא לְמַלְכָּא עִלָּאָה. וּלְבָתַר תַּיְיבִין לְאַתְרַיְיהוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ יָבֹא כָל בָּשָׂר וְגוֹ'.

לשון הקודש

עֶלְיוֹן שֶׁנִּקְרָא צְרוֹר הַחַיִּים, שֶׁשָּׁם מִתְעַדֶּנֶת אוֹתָהּ דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה קְדוֹשָׁה שֶׁנִּקְרֵאת נְשָׁמָה, וְזוֹ דְּבֵקָה לְהִתְעַנֵּג בָּעֹנֶג הָעֶלְיוֹן. עָלֶיהָ כָּתוּב, (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' וְהִרְכַּבְתִּיךָ וְגוֹ'.

וְלָמַדְנוּ, בְּשָׁעָה שֶׁצָּרִיךְ הָעוֹלָם רַחֲמִים וְאוֹתָם צַדִּיקִים זַכָּאִים, אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ שֶׁנִּמְצֵאת בָּעוֹלָם לְהָגֵן עַל הָעוֹלָם, הַנֶּפֶשׁ עוֹלֶה וְהוֹלֶכֶת וּמִשּׁוֹטֶטֶת בָּעוֹלָם וּמוֹדִיעָה לָרוּחַ, וְהָרוּחַ עוֹלֶה וּמִתְעַטֶּרֶת וּמוֹדִיעָה לַנְּשָׁמָה, וְהַנְּשָׁמָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָז חָס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הָעוֹלָם. אָז יוֹרֶדֶת מִמַּעְלָה לְמַטָּה, וְהַנְּשָׁמָה מוֹדִיעָה לָרוּחַ, וְהָרוּחַ מוֹדִיעָה לַנֶּפֶשׁ.

וּבְכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ, כֻּלָּם מִתְחַבְּרוֹת וּמִתְעַטְּרוֹת כְּאֶחָד, עַד

וּבְשַׁעֲתָא דְּאִצְטְרִיךְ עָלְמָא רַחֲמֵי, וְחַיָּיא אַזְלֵי וּמוֹדְעֵי לְהוּ לְנַפְשַׁיְיהוּ דְצַדִּיקַיָּיא, וּבָכָאן עַל קִבְרַיְיהוּ, אִינּוּן דְּאִתְחָזוּ לְאוֹדָעָא לְהוּ. מָאי טַעְמָא. דְּשַׁוְיָין רְעוּתָא דִלְהוֹן לְאִתְדַּבְּקָא נַפְשָׁא בְּנַפְשָׁא, (דף ע"א ע"א) כְּדֵין אִתְעָרִין נַפְשַׁיְיהוּ דְצַדִּיקַיָּיא, וּמִתְכַּנְּפֵי וְאַזְלִין וְשָׁאטִין לִדְמִיכֵי חֶבְרוֹן, וּמוֹדִיעֵי לְהוּ צַעֲרָא דְעָלְמָא. וְכֻלְּהוּ עָאלִין בְּהַהוּא פִּתְחָא דְגַן עֵדֶן, וּמוֹדִיעֵי לְרוּחַ. וְאִינּוּן רוּחִין דְּמִתְעַטְּרָן בְּגַן עֵדֶן, מַלְאֲכֵי עִלָּאִין אַזְלֵי בֵּינַיְיהוּ. וְכֻלְּהוּ מוֹדִיעִין לַנְשָׁמָה. וּנְשָׁמָה אוֹדָעַת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכֻלְּהוּ בָּעָאן רַחֲמֵי עַל חַיִּין, וְחָס קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל עָלְמָא בְּגִינֵיהוֹן. וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה, וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ וְגוֹ'.

לשון הקודש

שֶׁמִּזְדַּוְּגוֹת לָבֹא לְהִשְׁתַּחֲווֹת לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרוֹת לִמְקוֹמָן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ יָבֹא כָל בָּשָׂר וְגוֹ'.

וּבְשַׁעָה שֶׁהָעוֹלָם צָרִיךְ רַחֲמִים, וְהַחַיִּים הוֹלְכִים וּמוֹדִיעִים לְנַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים וּבוֹכִים עַל קִבְרֵיהֶם, אוֹתָם שֶׁרְאוּיִים לְהוֹדִיעַ לָהֶם. מָה הַטַּעַם? כִּי שָׂמִים רְצוֹנָם לְהִדָּבֵק נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ, אָז מְעוֹרְרִים אֶת נַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים, וּמִתְכַּנְּסִים וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים לִישֵׁנֵי חֶבְרוֹן, וּמוֹדִיעִים לָהֶם אֶת צַעַר הָעוֹלָם. וְכֻלָּם נִכְנָסִים לְאוֹתוֹ פֶּתַח גַּן הָעֵדֶן וּמוֹדִיעִים לָרוּחַ. וְאוֹתָן רוּחוֹת שֶׁמִּתְעַטְּרוֹת בְּגַן עֵדֶן, הוֹלְכִים בֵּינֵיהֶן מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים, וְכֻלָּם מוֹדִיעִים לַנְּשָׁמָה. וְהַנְּשָׁמָה מוֹדִיעָה לַקָּב"ה, וְכֻלָּם מְבַקְּשִׁים רַחֲמִים עַל הַחַיִּים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עַל הָעוֹלָם בַּעֲבוּרָם. וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה, וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, תְּמַהְנִי אִם אִית מָאן דְּיָדַע לְאוֹדָעָא לְהוּ לְמֵתַיָּיא, בַּר אֲנָן. אָמַר רִבִּי אַבָּא, צַעֲרָא מוֹדְעָא לְהוּ. אוֹרַיְיתָא מוֹדְעָא לְהוּ. דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דְּלֵית מָאן דְּיָדַע בְּהַאי, אַפְּקֵי אוֹרַיְיתָא סָמוּךְ לְקִבְרֵי, וְאִינּוּן מִתְעָרֵי, עַל אוֹרַיְיתָא עַל מַה אִתְגַּלְיָיא לְהַהוּא אֲתַר, כְּדֵין דּוּמָה אוֹדַע לְהוֹן.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וְאִינּוּן יַדְעֵי דְּהָא עָלְמָא בְּצַעֲרָא, וְחַיָּיא לָא אִתְחַזּוּן, וְלָא יַדְעֵי לְאוֹדָעָא לְהוּ. בֵּיהּ שַׁעֲתָא כֻּלְּהוֹן צַוְוחִין עַל אוֹרַיְיתָא דְּאִתְקְלָנָא וְאִתְגַּלְיָיא לְהַהוּא אֲתַר. אִי בְּנֵי נָשָׁא תַּיְיבִין וּבָכָאן בְּלִבָּא שְׁלִים, וְתַיְיבִין קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כֻּלְּהוּ מִתְכַּנְּשֵׁי, וּבָעָאן רַחֲמֵי, וּמוֹדִיעִין לְאִינּוּן דְּמִיכֵי חֶבְרוֹן, וְעָאלִין וּמוֹדְעִין לְרוּחַ דִּבְּגַן עֵדֶן, כְּמָה דְּאַמָּרָן.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, תְּמַהְנִי אִם יֵשׁ מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְהוֹדִיעַ לַמֵּתִים פְּרָט לָנוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, הַצַּעַר מוֹדִיעַ לָהֶם, הַתּוֹרָה מוֹדִיעָה לָהֶם. שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁאֵין מִי שֶׁמַּכִּיר אֶת זֶה, מוֹצִיאִים אֶת הַתּוֹרָה סָמוּךְ לַקְּבָרִים, וְהֵם מִתְעוֹרְרִים עַל הַתּוֹרָה עַל מָה גָּלְתָה לְאוֹתוֹ מָקוֹם, וְאָז דּוּמָה מוֹדִיעַ לָהֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְהֵם יוֹדְעִים שֶׁהֲרֵי הָעוֹלָם בְּצַעַר, וְהַחַיִּים לֹא רְאוּיִים וְלֹא יוֹדְעִים לְהוֹדִיעַ לָהֶם. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כֻּלָּם צוֹוְחִים עַל שֶׁהַתּוֹרָה נִקְלְתָה וְנִגְלְתָה לְאוֹתוֹ מָקוֹם. אִם בְּנֵי אָדָם שָׁבִים וּבוֹכִים בְּלֵב שָׁלֵם וְשָׁבִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָז כֻּלָּם מִתְכַּנְּסִים וּמְבַקְּשִׁים רַחֲמִים וּמוֹדִיעִים לְאוֹתָם יְשֵׁנֵי חֶבְרוֹן, וְנִכְנָסִים וּמוֹדִיעִים לָרוּחַ שֶׁבְּגַן עֵדֶן, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

וְאִי אִינּוּן לָא תַּיְיבִין בְּלִבָּא שְׁלִים לְמִבְעֵי וּלְמִבְכֵּי עַל צַעֲרָא דְּעָלְמָא. וַוי לְהוֹן, דְּכֻלְּהוּ מִתְכַּנְּפֵי לְרֵיקָא אַמְרֵי מָאן גָּרַם לְאוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא דְּאִתְגַּלְיָיא עַל יְדַיְיהוּ בְּלָא תְשׁוּבָה. וְכֻלְּהוּ אָתָאן לְאִתְחַדְּתָא (ס"א לְאַדְכָּרָא) **חוֹבַיְיהוּ בְּגִינֵי כַּךְ לָא יַהֲכוֹן תַּמָּן בְּלָא תְשׁוּבָה וּבְלָא תַעֲנִיתָא לְמִבְעֵי בָּעוּתָא קַמַּיְיהוּ. רִבִּי אַבָּא אָמַר,** (ס"א כֹּלָּא אַתְּלַת) **בְּלָא תְּלַת תַּעֲנִיתָא. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, אֲפִילוּ חַד, וּבְהַהוּא יוֹמָא, וּבִלְבַד דְּעָלְמָא יָתִיב בְּצַעֲרָא טְפֵי, כְּדֵין כֻּלְּהוּ מִזְדַּוְּוגֵי לְמִבְעֵי רַחֲמִין עַל עָלְמָא.**

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, יוֹמָא חַד הֲוָוֹ אַזְלֵי רִבִּי חִזְקִיָּה וְרִבִּי יֵיסָא בְּאוֹרְחָא, עָרְעוּ בְּגוּשׁ חָלָב, וַהֲוָה חָרִיב, יָתְבוּ סָמִיךְ לְבֵי קִבְרֵי, וְרִבִּי יֵיסָא הֲוָה בִּידֵיהּ חַד חוּטְרָא (ס"א קִיטְרָא) **דְּסֵפֶר תּוֹרָה דְּאִקְרַע, עַד דְּיָתְבוּ אִתְרְגִישׁ חַד קִבְרָא קָמַיְיהוּ,**

לשון הקודש

וְאִם הֵם לֹא שָׁבִים בְּלֵב שָׁלֵם לְבַקֵּשׁ וְלִבְכּוֹת עַל צַעַר הָעוֹלָם – אוֹי לָהֶם! שֶׁכֻּלָּם מִתְכַּנְּסִים לָרִיק וְאוֹמְרִים: מִי גָּרַם לַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לִגָּלוֹת עַל יְדֵיהֶם בְּלִי תְשׁוּבָה? וְכֻלָּם בָּאִים לְחַדֵּשׁ (לְהַזְכִּיר) חֲטָאֵיהֶם. מִשּׁוּם כָּךְ אַל יֵלְכוּ לְשָׁם בְּלִי תְשׁוּבָה וּבְלִי תַעֲנִית לְבַקֵּשׁ בַּקָּשָׁה לִפְנֵיהֶם. רַבִּי אַבָּא אָמַר, (הַכֹּל עַל שָׁלֹשׁ) בְּלִי שָׁלֹשׁ תַּעֲנִיּוֹת. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, אֲפִלּוּ אַחַת וּבְאוֹתוֹ יוֹם, וּבִלְבַד שֶׁהָעוֹלָם יֵשֵׁב בְּצַעַר יָתֵר, אָז כֻּלָּם מִזְדַּוְּגִים לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם.

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יוֹם אֶחָד הָיוּ הוֹלְכִים רַבִּי חִזְקִיָּה וְרַבִּי יֵיסָא בַּדֶּרֶךְ. פָּגְעוּ בְּגוּשׁ חָלָב, וְהָיָה חָרֵב. יָשְׁבוּ סָמוּךְ לְבֵית הַקְּבָרוֹת, וּבִידֵי רַבִּי יֵיסָא הָיָה

וְצָוַוח וַוי וַוי, דְּהָא עָלְמָא בְּצַעֲרָא שְׁכִיחַ, הָא אוֹרַיְיתָא הָכָא דְּאִתְגַּלְיָיא, אוֹ חַיָּיא אָתוּ לְחַיְּיכָא עָלָן, וּלְכַסְּפָא בְּכִסּוּפָא עָלָן בְּאוֹרַיְיתַיְּיהוּ. אִזְדַּעֲזָעוּ רִבִּי חִזְקִיָּה וְרִבִּי יֵיסָא.

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה מָאן אַתְּ. אָמַר לֵיהּ מֵיתָא אֲנָא, וְהָא אִתְעַרְנָא לְגַבֵּי סֵפֶר תּוֹרָה. דְּזִמְנָא חָדָא הָוָה יָתִיב עָלְמָא בְּצַעֲרָא, וְאָתוּ חַיָּיא הָכָא, לְאִתְעָרָא לָן בְּסֵפֶר תּוֹרָה, וַאֲנָא וְחַבְרָאי אַקְדִּימְנָא לְגַבֵּי דְּמִיכֵי חֶבְרוֹן, וְכַד אִתְחַבָּרוּ בְּגַן עֵדֶן בְּרוּחֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, אִשְׁתְּכַח קָמַיְּיהוּ, דְּהַהוּא סֵפֶר תּוֹרָה דְּאַיְּיתוּ לְקַמָּן אִינּוּן חַיָּיא, הָוָה פָּסוּל וּמְשַׁקֵּר בִּשְׁמָא דְּמַלְכָּא, עַל דְּאִשְׁתְּכַח וָא"ו יַתִּיר בְּהַהוּא קְרָא (ויקרא יא) דְּוְשֹׁסַעַת שֶׁסַע שְׁתֵּי פְּרָסוֹת, וְאָמְרוּ דְּהוֹאִיל וְשַׁקְּרוּ בִּשְׁמָא דְּמַלְכָּא דְּלָא יְתוּבוּן לְגַבֵּיהוֹן, וְדָחוּ

לשון הקודש

מַקֵּל (קֶשֶׁר) שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁנִּקְרַע. בְּעוֹד שֶׁיָּשְׁבוּ, רָעַשׁ קֶבֶר אֶחָד לִפְנֵיהֶם וְצָוַח: אוֹי אוֹי! שֶׁהֲרֵי הָעוֹלָם מָצוּי בְּצַעַר. הֲרֵי הַתּוֹרָה גָּלְתָה לְכָאן, אוֹ שֶׁהַחַיִּים בָּאוּ לִצְחֹק עָלֵינוּ וּלְבַיֵּשׁ אוֹתָנוּ בְּבוּשָׁה בְּתוֹרָתָם! הִזְדַּעְזְעוּ רַבִּי חִזְקִיָּה וְרַבִּי יֵיסָא. **אָמַר** רַבִּי חִזְקִיָּה, מִי אַתָּה? אָמַר לוֹ: אֲנִי מֵת, וַהֲרֵי הִתְעוֹרַרְתִּי לְסֵפֶר הַתּוֹרָה. שֶׁפַּעַם אַחַת הָיָה הָעוֹלָם יוֹשֵׁב בְּצַעַר, וּבָאוּ לְכָאן הַחַיִּים לְעוֹרֵר אוֹתָנוּ עִם סֵפֶר תּוֹרָה, וַאֲנִי וַחֲבֵרַי הִקְדַּמְנוּ אֶל יְשֵׁנֵי חֶבְרוֹן, וּכְשֶׁהִתְחַבְּרוּ בְּגַן עֵדֶן עִם רוּחוֹת הַצַּדִּיקִים, נִמְצָא לִפְנֵיהֶם, שֶׁאוֹתוֹ סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁהֵבִיאוּ לְפָנֵינוּ אוֹתָם הַחַיִּים הָיָה פָּסוּל וּמְשַׁקֵּר בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ, עַל שֶׁנִּמְצְאָה וָא"ו יְתֵרָה בְּאוֹתוֹ פָּסוּק שֶׁל (ויקרא יא) וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע שְׁתֵּי פְּרָסוֹת. וְאָמְרוּ, שֶׁהוֹאִיל וְשִׁקְּרוּ בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ, שֶׁלֹּא יָשׁוּבוּ

לִי וּלְחַבְרָאי בְּהַהִיא שַׁעֲתָא מִבֵּי מִתִּיבְתָּא.

עַד דְּחַד סָבָא דְּהֲוָה בֵּינַיְיהוּ, אָזַל וְאַיְיתֵי סִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, וּכְדֵין אִתְּעַר רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, דְּהֲוָה קָבִיר עִמָּנָא, וְאָזַל וּבָעָא בְּגַן עֵדֶן עָלַיְיהוּ, וְאִתְּסִי עָלְמָא, כְּדֵין שָׁאֲרוּ לָן, וּמִן הַהוּא יוֹמָא דְּסְלִיקוּ לֵיהּ לְרִבִּי אֶלְעָזָר מִבֵּי קִבְרָא דָּא, וְאִתְיְיהִיב לְגַבֵּי אֲבוּהָ, לֵית מָאן דְּאִתְּעַר לְמֵיקָם קַמַּיְיהוּ דִּדְמִיכֵי חֶבְרוֹן, דְּמִסְתַּפִּינָא מִן הַהוּא יוֹמָא דְּדָחוּ לִי וְלַחֲבֵרַי. וְהַשְׁתָּא אֲתִיתוּן לְגַבָּן, וְסֵפֶר תּוֹרָה גַּבֵּיכוֹן, אֲמֵינָא דְּהָא עָלְמָא בְּצַעֲרָא אִשְׁתְּכַח. וְעַל דָּא אִזְדַּעֲזַעְנָא, דַּאֲמֵינָא מָאן יַקִּדִים לְאוֹדָעָא לְאִינּוּן זַכָּאֵי קְשׁוֹט דְּמִיכֵי חֶבְרוֹן, אִשְׁתְּמִיט רִבִּי יֵיסָא בְּהַהוּא קִיטְרָא דְּסֵפֶר תּוֹרָה. אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, חַס וְשָׁלוֹם לֵית עָלְמָא בְּצַעֲרָא, וַאֲנָן לָא אֲתֵינָן לְהַאי.

לשון הקודש

אֲלֵיהֶם, וְדָחוּ אוֹתִי וְאֶת הַחֲבֵרִים שֶׁלִּי מִבֵּית הַיְשִׁיבָה.

עַד שֶׁזָּקֵן אֶחָד שֶׁהָיָה בֵּינֵיהֶם הָלַךְ וְהֵבִיא אֶת סִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא, וְאָז הִתְעוֹרֵר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁהָיָה קָבוּר עִמָּנוּ, וְהָלַךְ וּבִקֵּשׁ בְּגַן עֵדֶן עֲלֵיהֶם, וְנִרְפָּא הָעוֹלָם. וְאָז הִתִּירוּ לָנוּ, וּמֵאוֹתוֹ יוֹם שֶׁהֶעֱלוּ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר מִבֵּית הַקְּבָרוֹת הַזֶּה וְנִתַּן לְאָבִיו, אֵין מִי שֶׁיִּתְעוֹרֵר לַעֲמֹד לִפְנֵי יְשֵׁנֵי חֶבְרוֹן, שֶׁאָנוּ פּוֹחֲדִים מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁדָּחוּ אוֹתִי וְאֶת חֲבֵרַי. וְעַכְשָׁו בָּאתֶם אֵלֵינוּ עִם סֵפֶר תּוֹרָה עִמָּכֶם, אָמַרְנוּ שֶׁהֲרֵי הָעוֹלָם מָצוּי בְּצַעַר. וְעַל כֵּן הִזְדַּעְזַעְנוּ, שֶׁאָמַרְנוּ: מִי יַקְדִּים לְהוֹדִיעַ לְאוֹתָם צַדִּיקֵי אֱמֶת יְשֵׁנֵי חֶבְרוֹן? נִשְׁמַט רַבִּי יֵיסָא עִם אוֹתוֹ

קָמוּ רִבִּי חִזְקִיָּה וְרִבִּי יֵיסָא וְאַזְלוּ. אַמְרֵי, וַדָּאי בְּשַׁעֲתָא דְּזַכָּאִין לָא אִשְׁתְּכָחוּ בְּעָלְמָא, עָלְמָא לָא מִתְקַיְּימָא אֶלָּא בְּגִינֵיהוֹן דְּמֵתַיָּיא. אָמַר רִבִּי יֵיסָא, בְּשַׁעֲתָא דְּאִצְטְרִיךְ עָלְמָא לְמִטְרָא, אֲמַאי אַזְלֵינָן לְגַבֵּיהוֹן דְּמֵתַיָּיא, וְהָא כְתִיב (דף ע"א ע"ב) (דברים יח) וְדוֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים וְאָסִיר. אָמַר לֵיהּ עַד כָּאן לָא חֲמֵיתָא גַּדְפָּא דְּצִפָּרָא דְּעֵדֶן. וְדוֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים, אֶל הַמֵּתִים דַּיְיקָא. דְּאִינּוּן חַיָּיבֵי עָלְמָא, דְּאִינּוּן מֵעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, דְּאִשְׁתְּכָחוּ תָּדִיר מֵתִים. אֲבָל יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן זַכָּאֵי קְשׁוֹט, שְׁלֹמֹה קְרָא עָלַיְיהוּ (קהלת ד) וְשַׁבַּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ, בְּזִמְנָא אַחֲרָא וְלָא הַשְׁתָּא. שֶׁכְּבָר מֵתוּ, וְהַשְׁתָּא אִינּוּן חַיִּין.

לשון הקודש

חֵלֶק שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, חַס וְשָׁלוֹם אֵין הָעוֹלָם בְּצַעַר, וְאָנוּ לֹא בָּאנוּ לְכָךְ.

קָמוּ רַבִּי חִזְקִיָּה וְרַבִּי יֵיסָא וְהָלְכוּ. אָמְרוּ, וַדַּאי בְּשָׁעָה שֶׁצַּדִּיקִים לֹא נִמְצָאִים בָּעוֹלָם, הָעוֹלָם אֵינוֹ מִתְקַיֵּם אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַמֵּתִים. אָמַר רַבִּי יֵיסָא, בְּשָׁעָה שֶׁהָעוֹלָם צָרִיךְ אֶת הַמָּטָר, לָמָּה הוֹלְכִים אֵצֶל הַמֵּתִים, וַהֲרֵי כָּתוּב (דברים יח) וְדֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים, וְאָסוּר? אָמַר לוֹ, עַד כָּאן לֹא רָאִיתָ כְּנַף צִפּוֹר הָעֵדֶן. וְדֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים, דַּיְוקָא אֶל הַמֵּתִים. שֶׁהֵם רִשְׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁהֵם מֵעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁנִּמְצָאִים תָּמִיד עִם הַמֵּתִים. אֲבָל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם צַדִּיקֵי אֱמֶת, עֲלֵיהֶם קָרָא שְׁלֹמֹה, (קהלת ד) וְשַׁבַּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ, בִּזְמַן אַחֵר וְלֹא עַכְשָׁו. שֶׁכְּבָר מֵתוּ, וְעַכְשָׁו הֵם חַיִּים.

וְעוֹד, דִּשְׁאָר עַמִּין כַּד אָתָאן לִמְתֵיהוֹן, אַתְיָין בְּחַרְשִׁין, לְאִתְעָרָא עָלַיְיהוּ זִינִין בִּישִׁין. וְכַד יִשְׂרָאֵל אָתָאן לִמְתֵיהוֹן, אַתְיָין בְּכַמָּה תְשׁוּבָה לְקַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בִּתְבִירוּ דְלִבָּא, בְּתַעֲנִיתָא לָקֻבְלֵיהּ, וְכֹלָּא בְּגִין דְּנִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין יִבְעוּן רַחֲמֵי לְקַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלַיְיהוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָיִים עַל עָלְמָא בְּגִינֵיהוֹן.

וְעַל דָּא תָּנֵינָן, צַדִּיקָא אַף עַל גַּב דְּאִתְפְּטַר מֵהַאי עָלְמָא, לָא אִסְתַּלָּק וְלָא אִתְאֲבִיד מִכֻּלְּהוּ עָלְמִין, דְּהָא בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין אִשְׁתְּכַח יַתִּיר מֵחַיּוֹי. דִּבְחַיּוֹי אִשְׁתְּכַח בְּהַאי עָלְמָא בִּלְחוֹדוֹי, וּלְבָתַר אִשְׁתְּכַח בִּתְלַת עָלְמִין, וְזַמִּין לְגַבַּיְיהוּ, דִּכְתִיב, (שיר השירים א) **עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ, אַל תִּקְרֵי עֲלָמוֹת, אֶלָּא עוֹלָמוֹת. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן.**

לשון הקודש

וְעוֹד, שֶׁשְּׁאָר הָעַמִּים, כְּשֶׁהֵם בָּאִים לְמִתֵּיהֶם, הֵם בָּאִים עִם כְּשָׁפִים לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם מִינִים רָעִים. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל בָּאִים לְמִתֵּיהֶם, בָּאִים בְּכַמָּה תְשׁוּבָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּשִׁבְרוֹן לֵב וּבְתַעֲנִית כְּנֶגְדּוֹ, וְהַכֹּל כְּדֵי שֶׁנִּשְׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים יְבַקְּשׁוּ רַחֲמִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עַל הָעוֹלָם בַּעֲבוּרָם.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, צַדִּיק, אַף עַל גַּב שֶׁנִּפְטַר מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, לֹא מִסְתַּלֵּק וְלֹא נֶאֱבָד מִכָּל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁהֲרֵי בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הוּא נִמְצָא יוֹתֵר מִבְּחַיָּיו, שֶׁבְּחַיָּיו נִמְצָא בָּעוֹלָם הַזֶּה בִּלְבַדּוֹ, וְאַחַר כָּךְ נִמְצָא בִּשְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת וּמְזֻמָּן אֲלֵיהֶם, שֶׁכָּתוּב (שיר א) עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ, אַל תִּקְרֵי עֲלָמוֹת אֶלָּא עוֹלָמוֹת. אַשְׁרֵי חֶלְקָם.

תָּאנָא, כְּתִיב (שמואל א כה) **וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדוֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים, וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדוֹנִי, נִשְׁמַת אֲדוֹנִי מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא כְּמָה דְּאַמָּרָן, דְּזַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא דְּכֹלָּא אִתְקְשַׁר דָּא בְדָא, נֶפֶשׁ בְּרוּחַ, וְרוּחַ בִּנְשָׁמָה, וּנְשָׁמָה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אִשְׁתְּכַח דְּנֶפֶשׁ צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים.**

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הַאי דְּאָמְרוּ חַבְרַיָּיא, גָּלוּתָא דְּסֵפֶר תּוֹרָה אֲפִילוּ מִבֵּי כְּנִישְׁתָּא לְבֵי כְּנִישְׁתָּא אַחֲרָא אָסִיר. וְכָל שֶׁכֵּן לְבֵי רְחוֹב, אֲמַאי לְבֵי רְחוֹב. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כְּמָה דְּאַמָּרָן, בְּגִין דְּיִתְעָרוּן עָלֵיהּ וְיִתְבְּעוּן רַחֲמֵי עַל עָלְמָא. אָמַר רִבִּי אַבָּא, שְׁכִינְתָּא כַּד אִתְגַּלְיָיא הָכִי נָמֵי מֵאָתַר לַאָתַר, עַד דְּאָמְרָה (ירמיה ט) מִי יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר מְלוֹן אוֹרְחִים וְגוֹ' אוֹף הָכָא בְּקַדְמִיתָא מִבֵּי כְּנִישְׁתָּא לְבֵי

לשון הקודש

לָמַדְנוּ, כָּתוּב (שמואל–א כה) וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים. וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנִי?! נִשְׁמַת אֲדֹנִי הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁאַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁהַכֹּל נִקְשָׁר זֶה עִם זֶה, נֶפֶשׁ בְּרוּחַ, וְרוּחַ בִּנְשָׁמָה, וּנְשָׁמָה בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. נִמְצָא שֶׁהַנֶּפֶשׁ צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה שֶׁאָמְרוּ הַחֲבֵרִים, גָּלוּתוֹ שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה אֲפִלּוּ מִבֵּית כְּנֶסֶת לְבֵית כְּנֶסֶת אַחֵר אָסוּר, וְכָל שֶׁכֵּן לָרְחוֹב. לָמָּה לָרְחוֹב? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ עָלֵינוּ וִיבַקְּשׁוּ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּשֶׁשְּׁכִינָה גָּלְתָה כָּךְ גַּם מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, עַד שֶׁאָמְרָה (ירמיה ט) מִי יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר מְלוֹן אוֹרְחִים וְגוֹ', אַף כָּאן בָּרִאשׁוֹנָה מִבֵּית כְּנֶסֶת לְבֵית כְּנֶסֶת,

כְּנִישְׁתָּא, לְבָתָר לְבֵי רְחוֹב, לְבָתָר בַּמִּדְבָּר מְלוֹן אוֹרְחִים. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּנֵי בָבֶל מִסְתָּפוּ וְלָא קָא עַבְרֵי אֲפִילוּ מִבֵּי כְנִישְׁתָּא לְבֵי כְנִישְׁתָּא, כָּל שֶׁכֵּן הַאי.

תַּנְיָא, אָמַר לְהוּ רִבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרַיָּא, בְּיוֹמַאי לָא יִצְטָרְכוּן בְּנֵי עָלְמָא לְהַאי. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי, צַדִּיקַיָּא מְגִינִּין עַל עָלְמָא בְּחַיֵּיהוֹן, וּבְמִיתָתְהוֹן יוֹתֵר מֵחַיֵּיהוֹן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה לז) וְגַנּוֹתִי עַל הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעֲנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי, וְאִילוּ בְחַיּוֹהִי לָא כְתִיב. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה מָאי שְׁנָא הָכָא דִכְתִיב לְמַעֲנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי, דְּשָׁקִיל הַאי לְגַבֵּי הַאי. אֶלָּא, בְּגִין דְּדָוִד זָכָה לְאִתְקַשְׁרָא בִּרְתִיכָא קַדִּישָׁא דַאֲבָהָתָא, וּבְגִין כָּךְ כֹּלָּא חַד, בְּרִיךְ הוּא לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

לשון הקודש

אַחַר כָּךְ לָרְחוֹב, אַחַר כָּךְ בַּמִּדְבָּר מְלוֹן אוֹרְחִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּנֵי בָבֶל פּוֹחֲדִים וְלֹא מַעֲבִירִים אֲפִלּוּ מִבֵּית כְּנֶסֶת לְבֵית כְּנֶסֶת, כָּל שֶׁכֵּן זֶה.

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לַחֲבֵרִים, בְּיָמַי לֹא יִצְטָרְכוּ בְּנֵי הָעוֹלָם אֶת זֶה. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי הַצַּדִּיקִים מְגִנִּים עַל הָעוֹלָם בְּחַיֵּיהֶם, וּבְמִיתָתָם יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה לז) וְגַנּוֹתִי עַל הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעֲנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי. וְאִלּוּ בְּחַיָּיו לֹא כָתוּב. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה שּׁוֹנֶה כָּאן שֶׁכָּתוּב לְמַעֲנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי, שֶׁשָּׁקוּל זֶה לָזֶה? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁדָּוִד זָכָה לְהִקָּשֵׁר לַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הָאָבוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל אֶחָד. בָּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ, (ויקרא יח) **רִבִּי יִצְחָק פָּתַח,** (תהלים קב) **לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְיָ׳ וּתְהִלָּתוֹ בִּירוּשָׁלִַם. תַּמָּן תְּנִינָן, שְׁמָא קַדִּישָׁא סָתִים וְגַלְיָא. וְאוֹרַיְיתָא דְּהִיא שְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, סָתִים וְגַלְיָא. וְכָל קְרָא דִּבְאוֹרַיְיתָא, וְכָל פַּרְשְׁתָּא דְּאוֹרַיְיתָא, סָתִים וְגַלְיָא. דְּתַנְיָא אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מֵחֲצִיפוּתָא דְצַדֶּקֶת חָדָא, נַפְקָן כְּמָה טָבָאן לְעָלְמָא. וּמַאן הִיא. תָּמָר. דִּכְתִיב,** (בראשית לח) **וַתֵּשֶׁב בְּפֶתַח עֵינַיִם. אָמַר רִבִּי אַבָּא, פַּרְשְׁתָּא דָּא מוֹכַח, דְּאוֹרַיְיתָא סָתִים וְגַלְיָא. וְהָא אִסְתַּכַּלְנָא בְּאוֹרַיְיתָא כֻּלָּא, וְלָא אַשְׁכַּחְנָא אֲתַר דְּאִקְרֵי פֶּתַח עֵינַיִם, אֶלָּא כֻּלָּא סָתִים, וְרָזָא דְרָזִין הוּא.**

וְתַנְיָא, מָאי חָמָאת צַדֶּקֶת זוֹ לְעוֹבָדָא דָא. אֶלָּא יַדְעַת בְּבֵיתָא דַחֲמוֹהִי אָרְחוֹי דְקוּדְשָׁא

לשון הקודש

כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (תהלים קב) לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם ה׳ וּתְהִלָּתוֹ בִּירוּשָׁלָם. שָׁם שָׁנִינוּ, הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִסְתָּר וְנִגְלֶה. וְהַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, נִסְתֶּרֶת וְנִגְלֵית. וְכָל פָּסוּק שֶׁבַּתּוֹרָה, וְכָל פָּרָשָׁה שֶׁל הַתּוֹרָה, נִסְתָּר וְנִגְלֶה.

שֶׁלָּמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵחֲצִפָּתָה שֶׁל צַדִּיקָה אַחַת יָצְאוּ כַּמָּה טוֹבוֹת לָעוֹלָם, וּמִי הִיא? תָּמָר, שֶׁכָּתוּב (בראשית לח) וַתֵּשֶׁב בְּפֶתַח עֵינַיִם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, פָּרָשָׁה זוֹ מוֹכִיחָה שֶׁהַתּוֹרָה נִסְתֶּרֶת וְנִגְלֵית. וַהֲרֵי הִסְתַּכַּלְתִּי בְּכָל הַתּוֹרָה וְלֹא מָצָאתִי מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא פֶּתַח עֵינַיִם, אֶלָּא הַכֹּל נִסְתָּר, וְסוֹד הַסּוֹדוֹת הוּא.

וְלָמַדְנוּ, מָה רָאָתָה הַצַּדֶּקֶת הַזוֹ לַמַּעֲשֶׂה

בְּרִיךְ הוּא, הֵיךְ מַדְבֵּר הַאי עָלְמָא עִם בְּנֵי נָשָׁא. וּבְגִין דְּהִיא יַדְעַת, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹקִים מִלָּה עַל יְדָהָא. וְאַזְלָא הָא כְּמָה דְּתָנֵינָן, אִזְדַּמְּנַת הֲוַת בַּת שֶׁבַע מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית לְמֶהֱוֵי אִמֵּיהּ דִּשְׁלָמָא מַלְכָּא. אוֹף הָכָא אִזְדַּמְּנַת הֲוַת תָּמָר לְדָא, מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא.

וַתֵּשֶׁב בְּפֶתַח עֵינַיִם, מָאן פֶּתַח עֵינַיִם כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית יח) **וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל.** וּכְתִיב, (שמות יב) **וּפָסַח יְיָ עַל הַפֶּתַח.** וּכְתִיב (תהלים קיח) **פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק וְגוֹ'.** עֵינַיִם: דְּכָל עַיְינִין דְּעָלְמָא (דף ע"ב ע"א) לְהַאי פִּתְחָא מְצַפָּאן. אֲשֶׁר עַל דֶּרֶךְ תִּמְנָתָה, מָאי תִּמְנָתָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (במדבר יב) **וּתְמוּנַת יְיָ יַבִּיט.** וְהָכִי אוֹקִימְנָא, תָּמָר אוֹקִימַת מִלָּה לְתַתָּא, וּפַרְחַת פָּרְחִין,

לשון הקודש

הַזֶּה? אֶלָּא הִכִּירָה בְּבֵית חָמִיהָ אֶת דַּרְכֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵיךְ מַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם עִם בְּנֵי הָאָדָם. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא הִכִּירָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵקִים אֶת הַדָּבָר עַל יָדָהּ. וְזֶה הוֹלֵךְ כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, מְזֻמֶּנֶת הָיְתָה בַּת שֶׁבַע מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית לִהְיוֹת אִמּוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ. אַף כָּאן מְזֻמֶּנֶת הָיְתָה תָּמָר לְכָךְ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

וַתֵּשֶׁב בְּפֶתַח עֵינַיִם. מִי זֶה פֶּתַח עֵינַיִם? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל. וְכָתוּב (שמות יב) וּפָסַח ה' עַל הַפֶּתַח. וְכָתוּב (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק וְגוֹ'. עֵינַיִם – שֶׁכָּל עֵינֵי הָעוֹלָם מְצַפִּים לַפֶּתַח הַזֶּה. אֲשֶׁר עַל דֶּרֶךְ תִּמְנָתָה, מַה זֶּה תִּמְנָתָה? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יב) וּתְמוּנַת ה' יַבִּיט. וְכָךְ בְּאַרְנוּ, תָּמָר הֵקִימָה הַדָּבָר לְמַטָּה, וְהִפְרִיחָה

וַאֲנִיצַת עֲנָפִין בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא.

וִיהוּדָה עוֹד רָד עִם אֵל וְעִם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן. (הושע יב) וַיִּרְאֶהָ יְהוּדָה וַיַּחְשְׁבֶהָ לְזוֹנָה וְגוֹ'. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (משלי ל) כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאֲפֶת. כִּי כִסְּתָה פָּנֶיהָ, וְאוֹקִימְנָא כִּי כִסְּתָה פָּנֶיהָ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ, אוֹקִידַת עָלְמָא בְּשַׁלְהוֹבוֹי, וְאָמְרָה לֹא פָעַלְתִּי אָוֶן. מָאי טַעְמָא. בְּגִין כִּי כִסְּתָה פָּנֶיהָ, וְלֵית מָאן דְּיֵדַע אוֹרְחָהָא, לְאִשְׁתְּזָבָא מִנָּהּ. וַיֵּט אֵלֶיהָ אֶל הַדֶּרֶךְ, אֶל הַדֶּרֶךְ מַמָּשׁ, לְאִתְחַבְּרָא חִוָּרָא בְּסוּמָקָא. וַיֹּאמֶר הָבָה נָא אָבוֹא אֵלַיִךְ וְגוֹ', הָא אוֹקִימְנָא הָבָה בְּכָל אֲתַר.

כִּי לֹא יָדַע כִּי כַלָּתוֹ הִיא. כִּי כַלָּתוֹ הִיא דְעָלְמָא, מִתַּרְגְּמִינָן אֲרִי שֵׁצַיְיתָא דְעָלְמָא הִיא. מָאי טַעֲמָא לָא יָדַע. בְּגִין דְּהָא מִנַּהֲרָן אַנְפָּהָא, לְקַבְּלָא

לשון הקודש

פְּרָחִים וְנִצְנְצָה עֲנָפִים בְּסוֹד הָאֱמוּנָה. **וִיהוּדָה** עֹד רָד עִם אֵל וְעִם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן (הושע יב). וַיִּרְאֶהָ יְהוּדָה וַיַּחְשְׁבֶהָ לְזוֹנָה וְגוֹ'. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ל) כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאֲפֶת. כִּי כִסְּתָה פָּנֶיהָ, וּבְאַרְנוּ כִּי כִסְּתָה פָּנֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ, שָׂרְפָה אֶת הָעוֹלָם בְּשַׁלְהֶבוֹתֶיהָ, וְאָמְרָה לֹא פָעַלְתִּי אָוֶן. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי כִסְּתָה פָּנֶיהָ, וְאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ דְּרָכֶיהָ לְהִנָּצֵל מִמֶּנָּה. וַיֵּט אֵלֶיהָ אֶל הַדֶּרֶךְ, אֶל הַדֶּרֶךְ מַמָּשׁ, לְחַבֵּר לָבָן בְּאָדֹם. וַיֹּאמֶר הָבָה נָא אָבוֹא אֵלַיִךְ וְגוֹ', הֲרֵי בֵּאַרְנוּ הָבָה בְּכָל מָקוֹם.

כִּי לֹא יָדַע כִּי כַלָּתוֹ הִיא. כִּי כַלָּתוֹ הִיא שֶׁל הָעוֹלָם, מִתַּרְגְּמִים: אֲשֶׁר הַשְּׁמָדַת

מִנֵּיהּ, וְאִזְדַּמְּנָא לְאִתְבַּסְּמָא וּלְרַחֲמָא עָלְמָא כִּי כַלָּתוֹ הִיא, דָּא כַּלָּה מַמָּשׁ, דִּכְתִיב, (שיר השירים ד) אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה.

וַתֹּאמֶר מַה תִּתֵּן לִי כִּי תָבֹא אֵלָי. הַשְׁתָּא כַּלָּה בַּעְיָא תַּכְשִׁיטָהָא. וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֲשַׁלַּח גְּדִי עִזִּים מִן הַצֹּאן. לְמַלְכָּא דְּהַוָּה לֵיהּ בְּרָא מֵאָמַהוּ חָדָא, וְאָזִיל בְּהֵיכָלָא, בָּעָא מַלְכָּא לְאִתְנַסְּבָא בְּמַטְרוֹנִיתָא עִלָּאָה, וּלְאַעְלָאָה בְּהֵיכָלֵיהּ. אָמְרָה מָאן יָהִיב לֵיהּ בְּהֵיכָלֵיהּ דְּמַלְכָּא (נ"א מָאן יָהִיב לֵיהּ לְדֵין בְּהֵיכָלֵיהּ דְּמַלְכָּא. אָמַר מַלְכָּא), אָמַר מִכָּאן וּלְהָלְאָה אַשְׁדַּר וְאַתְּרִיךְ לִבְרָא דְּאָמַהוּ מֵהֵיכָלָא דִּילִי.

כַּךְ נָמֵי הָכָא, אָנֹכִי אֲשַׁלַּח גְּדִי עִזִּים מִן הַצֹּאן. וְהָא אוֹקִימְנָא, בְּלֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי. וְכָל אִינּוּן בְּסִטְרָא דִּבְכוֹר בְּהֵמָה קָא אָתוּ. וְעַל דָּא לָא כְתִיב

לשון הקודש

הָעוֹלָם הִיא. מָה הַטַּעַם לֹא יָדַע? מִשּׁוּם שֶׁהֵאִירוּ פָּנֶיהָ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְהִזְדַּמְּנָה לְבַשֵּׁם וּלְרַחֵם עַל הָעוֹלָם. כִּי כַלָּתוֹ הִיא – זוֹ כַּלָּה מַמָּשׁ, שֶׁכָּתוּב (שיר ד) אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה.

וַתֹּאמֶר מַה תִּתֵּן לִי כִּי תָבוֹא אֵלַי. עַכְשָׁו הַכַּלָּה צְרִיכָה תַּכְשִׁיטֶיהָ. וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֲשַׁלַּח גְּדִי עִזִּים מִן הַצֹּאן. לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ בֵּן מִשִּׁפְחָה אַחַת שֶׁהָלַךְ בַּהֵיכָל, רָצָה הַמֶּלֶךְ לָשֵׂאת גְּבִירָה עֶלְיוֹנָה וּלְהַכְנִיסָהּ לְהֵיכָלוֹ. אָמְרָה: מִי נָתַן אֶת זֶה בְּתוֹךְ הֵיכַל הַמֶּלֶךְ? (מִי נָתַן אֶת זֶה בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ? אָמַר הַמֶּלֶךְ:) אָמַר: מִכָּאן וָהָלְאָה אֲשַׁלַּח וַאֲגָרֵשׁ אֶת בֶּן הַשִּׁפְחָה מֵהֵיכָלִי.

כָּךְ גַּם כָּאן, אָנֹכִי אֲשַׁלַּח גְּדִי עִזִּים מִן הַצֹּאן. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ בְּלֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי.

אָנֹכִי אֶתֵּן, אֶלָּא אָנֹכִי אֲשַׁלַּח, אַתָּרִיךְ וְאַשְׁדָּר לֵיהּ, דְּלָא יִשְׁתְּכַח בְּהֵיכָלִי.

וַתֹּאמֶר אִם תִּתֵּן עֵרָבוֹן עַד שָׁלְחֶךָ. אִלֵּין אִינּוּן סִימָנִין דְּמַטְרוֹנִיתָא, דְּאִתְבָּרְכָא מִן מַלְכָּא בְּזִוּוּגָהָא. וַיֹּאמֶר מַה הָעֵרָבוֹן אֲשֶׁר אֶתֵּן לָךְ, וַתֹּאמֶר חוֹתָמְךָ וּפְתִילֶךָ וּמַטְּךָ. אִלֵּין אִינּוּן (נ"א סִטְרֵי) קִטְרֵי עִלָּאֵי, תַּכְשִׁיטָהָא דְּכַלָּה אִתְבָּרְכָא מִתְּלָתָא אִלֵּין, נֶצַח הוֹד יְסוֹד, וְכֹלָּא אִשְׁתְּכַח בִּתְלָתָא אִלֵּין וְכַלָּה (ס"א מִנֶּצַח הוֹד יְסוֹד) מֵהָכָא מִתְבָּרְכָא. מִיַּד וַיִּתֶּן לָהּ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַתַּהַר לוֹ.

וַיְהִי כְּמִשְׁלֹשׁ חֳדָשִׁים. מָאן מִשְׁלֹשׁ חֳדָשִׁים. בָּתַר דִּיתַלְתּוּן יַרְחַיָּא, וְהָא תְּלָתָא יַרְחִין אוֹקִימְנָא. וְהָכָא כְּמִשְׁלֹשׁ חֳדָשִׁים, דְּשָׁאֲרֵי יַרְחָא רְבִיעָאָה לְאִתְעָרָא דִּינִין בְּעָלְמָא בְּחוֹבֵי בְּנֵי נָשָׁא, וְהִיא יַנְקָא

לשון הקודש

וְכָל אוֹתָם שֶׁמְּצַד בְּכוֹר הַבְּהֵמָה הֵם בָּאוּ. וְעַל כֵּן לֹא כָתוּב אָנֹכִי אֶתֵּן, אֶלָּא אָנֹכִי אֲשַׁלַּח, אֲגָרֵשׁ וַאֲשַׁלַּח אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בְּהֵיכָלִי.

וַתֹּאמֶר אִם תִּתֵּן עֵרָבוֹן עַד שָׁלְחֶךָ. אֵלּוּ הֵם סִימָנֵי הַגְּבִירָה שֶׁהִתְבָּרְכָה מֵהַמֶּלֶךְ בְּזִוּוּגָהּ. וַיֹּאמֶר מָה הָעֵרָבוֹן אֲשֶׁר אֶתֵּן לָךְ, וַתֹּאמֶר חוֹתָמְךָ וּפְתִילֶךָ וּמַטְּךָ. אֵלּוּ הֵם (צדדי) הַקִּשָּׁרִים הָעֶלְיוֹנִים, תַּכְשִׁיטֶיהָ שֶׁל הַכַּלָּה מִתְבָּרְכִים מִשְּׁלֹשֶׁת אֵלֶּה, נֵצַח הוֹד יְסוֹד, וְהַכֹּל נִמְצָא בִּשְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה, וְהַכַּלָּה (מִנֶּצַח הוֹד יְסוֹד) מִתְבָּרֶכֶת מִכָּאן. מִיָּד – וַיִּתֶּן לָהּ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַתַּהַר לוֹ.

וַיְהִי כְּמִשְׁלֹשׁ חֳדָשִׁים. מַה זֶּה מִשְּׁלֹשׁ חֳדָשִׁים? אַחַר שֶׁיִּשַּׁלְּשׁוּ הַחֳדָשִׁים, וַהֲרֵי שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים בֵּאַרְנוּ. וְכָאן כְּמִשְׁלֹשׁ חֳדָשִׁים, שֶׁהִתְחִיל הַחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי לְעוֹרֵר דִּינִים בָּעוֹלָם מֵחֲטָאֵי בְּנֵי אָדָם, וְהִיא

מִסִּטְרָא אַחֲרָא. כְּדֵין, וַיּוּגַּד לִיהוּדָה לֵאמֹר זָנְתָה תָּמָר כַּלָּתֶךָ, הָא כַּלָּה בְּסִטְרָא אַחֲרָא אִשְׁתְּכַחַת. מַה כְּתִיב, הוֹצִיאוּהָ. כְּמָה דִּכְתִיב, (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. וְתִשָּׂרֵף, בְּשַׁלְהוֹבֵי טִיהֲרָא בְּגָלוּתָא.

מַה כְּתִיב, הִיא מוּצֵאת, לְאִתְמַשְׁכָא בְּגָלוּתָא. וְהִיא שָׁלְחָה אֶל חָמִיהָ לֵאמֹר לְאִישׁ אֲשֶׁר אֵלֶּה לוֹ. לְאִישׁ אֲשֶׁר אֵלֶּה מִמֶּנּוּ לָא כְּתִיב, אֶלָּא לְאִישׁ אֲשֶׁר אֵלֶּה לוֹ. דִּילֵיהּ סִימָנִין אִלֵּין מִשְׁתַּכְּחִין, אָנֹכִי הָרָה. מִיַּד וַיַּכֵּר יְהוּדָה וַיֹּאמֶר צָדְקָה מִמֶּנִּי. צָדְקָה וַדַּאי, וּשְׁמָא גָּרִים. מָאן גָּרִים לָהּ, שְׁמָא דָא. הָדָר וְאָמַר מִמֶּנִּי, דִּכְתִיב, (תהלים יא) כִּי צַדִּיק יְיָ' צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָּנִימוֹ. צָדְקָה: צָדַק ה', דְּמִמֶּנִּי נַטְלַת שְׁמָא דָא. מִמֶּנִּי יָרְתָא. מִמֶּנִּי אִשְׁתְּכַחַת.

לשון הקודש

יוֹנֶקֶת מִצַּד הָאַחֵר. אָז – וַיֻּגַּד לִיהוּדָה לֵאמֹר זָנְתָה תָּמָר כַּלָּתֶךָ. הֲרֵי כַּלָּה בְּצַד הָאַחֵר נִמְצֵאת. מַה כָּתוּב? הוֹצִיאוּהָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. וְתִשָּׂרֵף, בְּשַׁלְהֶבֶת הַצָּהֳרַיִם בַּגָּלוּת.

מַה כָּתוּב? הִיא מוּצֵאת, לְהִמָּשֵׁךְ לַגָּלוּת. וְהִיא שָׁלְחָה אֶל חָמִיהָ לֵאמֹר לְאִישׁ אֲשֶׁר אֵלֶּה לוֹ. לֹא כָּתוּב לְאִישׁ אֲשֶׁר אֵלֶּה מִמֶּנּוּ, אֶלָּא לְאִישׁ אֲשֶׁר אֵלֶּה לוֹ. שֶׁלּוֹ הַסִּימָנִים הַלָּלוּ הַמְצוּיִים, אָנֹכִי הָרָה. מִיָּד – וַיַּכֵּר יְהוּדָה וַיֹּאמֶר צָדְקָה מִמֶּנִּי. צָדְקָה וַדַּאי, וְהַשֵּׁם גּוֹרֵם. מַה גָּרַם לָהּ? הַשֵּׁם הַזֶּה. חָזַר וְאָמַר, מִמֶּנִּי, שֶׁכָּתוּב כִּי צַדִּיק ה' צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָּנִימוֹ. צָדְקָה – צָדַק ה', שֶׁמִּמֶּנִּי נָטְלָה אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה. מִמֶּנִּי יָרְשָׁה, מִמֶּנִּי נִמְצֵאת.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מָאי טַעְמָא חָמִיהָ כְּתִיב בַּאֲתַר חַד, יְהוּדָה בַּאֲתַר אַחֲרָא. אָמַר לֵיהּ, כֹּלָּא אִתְקְטַר דָּא בְּדָא. חָמִיהָ, בַּאֲתַר עִלָּאָה תָּלֵי.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, פַּרְשְׁתָּא דָא אוֹקִימְנָא בְּרָזָא עִלָּאָה, בְּכַמָּה גַּוְונִין. כַּד יִסְתַּכְּלוּן מִלֵּי, מִינָּהּ יִשְׁתְּמַע רָזִין דְּאוֹרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְדִינוֹי בְּכָל אֲתַר. וְהִיא יַדְעַת וְאַקְדִּימַת גַּרְמָאָה לְמִלָּה דָא, לְאַשְׁלְמָא אוֹרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּיִנְפְּקוּ מִינָּהּ מַלְכִין שַׁלִּיטִין, וּזְמִינִין לְשַׁלְטָאָה עַל עָלְמָא. וְרוּת כְּהַאי גַּוְונָא עַבְדַת.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, פַּרְשְׁתָּא דָא בְּרָזָא דְחָכְמְתָא דְאוֹרַיְיתָא אִתְקַשְׁרָא, וְכֹלָּא סָתִים וְגַלְיָא. וְאוֹרַיְיתָא כֹּלָּא כְּהַאי גַּוְונָא אִשְׁתְּכַחַת. וְלֵית לָךְ מִלָּה בְּאוֹרַיְיתָא, דְּלָא רָשִׁים בָּהּ שְׁמָא קַדִּישָׁא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מָה הַטַּעַם כָּתוּב חָמִיהָ בְּמָקוֹם אֶחָד, וִיהוּדָה בְּמָקוֹם אַחֵר? אָמַר לוֹ, הַכֹּל נִקְשָׁר זֶה עִם זֶה. חָמִיהָ תָּלוּי בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַפָּרָשָׁה הַזּוֹ בֵּאַרְנוּ בְּסוֹד עֶלְיוֹן בְּכַמָּה גְוָנִים. כְּשֶׁיִּתְבּוֹנְנוּ בַּדְּבָרִים, מִמֶּנָּה יִשָּׁמְעוּ הַסּוֹדוֹת שֶׁל דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְדִינָיו בְּכָל מָקוֹם. וְהִיא יָדְעָה וְהִקְדִּימָה עַצְמָהּ לַדָּבָר הַזֶּה, לְהַשְׁלִים אֶת דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּדֵי שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנָּה מְלָכִים שַׁלִּיטִים, שֶׁעֲתִידִים לִשְׁלֹט עַל הָעוֹלָם. וְרוּת עָשְׂתָה כְּגוֹן זֶה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, פָּרָשָׁה זוֹ נִקְשְׁרָה בְּסוֹד חָכְמַת הַתּוֹרָה, וְהַכֹּל נִסְתָּר וְנִגְלֶה. וְכָל הַתּוֹרָה מְצוּיָה כְּגוֹן זֶה, וְאֵין לְךָ דָּבָר

עִלָּאָה, דְּסָתִים וְגַלְיָא. (דף ע"ב ע"ב) בְּגִינֵי כַּךְ, סְתִימֵי דְּאוֹרַיְיתָא, קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין יָרְתִין לָהּ, וְאִתְגַּלְיָא בִּשְׁאָר בְּנֵי עָלְמָא. כְּגַוְונָא דָא כְּתִיב, (תהלים קב) לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְיָ' וּתְהִלָּתוֹ בִּירוּשָׁלִַם, דְּהָא בְּצִיּוֹן בְּמַקְדְּשָׁא, שָׁרֵי לְאַדְכְּרָא שְׁמָא קַדִּישָׁא כַּדְקָא חָזֵי. וּלְבַר בְּכִינּוּיוֹ. וְעַל דָּא כֹּלָּא סָתִים וְגַלְיָא. תָּאנָא, כָּל מָאן דְּגָרַע אָת חַד מֵאוֹרַיְיתָא. אוֹ יוֹסִיף אָת חַד בְּאוֹרַיְיתָא, כְּמַאן דִּמְשַׁקֵּר בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה דְּמַלְכָּא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, עוֹבָדָא דְּמִצְרַיִם פַּלְחִין לְשִׁפְחָה, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. עוֹבָדָא דִּכְנַעַן, פַּלְחִין לְהַהוּא דְּאִקְרֵי (שמות יב) שִׁבִּי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר. וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית ט) אָרוּר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו. בְּגִין כָּךְ כֻּלְּהוּ מַכְתִּיבִין (ס"א מְבַרְכִין) (ס"א מְכַדְּבִין)

לשון הקודש

בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא רָשׁוּם בּוֹ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁנִּסְתָּר וְנִגְלֶה. מִשּׁוּם כָּךְ הַנִּסְתָּרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים יוֹרְשִׁים אוֹתָם, וְנִגְלֵית לִשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם. כְּמוֹ כֵן כָּתוּב, (תהלים קב) לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם ה' וּתְהִלָּתוֹ בִּירוּשָׁלָם. שֶׁהֲרֵי בְּצִיּוֹן בַּמִּקְדָּשׁ מֻתָּר לְהַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי, וּבַחוּץ בְּכִנּוּיוֹ. וְלָכֵן הַכֹּל נִסְתָּר וְנִגְלֶה. לָמַדְנוּ, כָּל מִי שֶׁגּוֹרֵעַ אוֹת אַחַת מֵהַתּוֹרָה אוֹ מוֹסִיף אוֹת אַחַת לַתּוֹרָה, כְּמִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַעֲשֶׂה שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁעוֹבְדִים לְשִׁפְחָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. מַעֲשֶׂה שֶׁל כְּנַעַן שֶׁעוֹבְדִים לְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא (שמות יב) שִׁבִּי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר. וְעַל זֶה כָּתוּב, (בראשית ט) אָרוּר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו. מִשּׁוּם כָּךְ כֻּלָּם מַכְתִּיבִים (מְבָרְכִים)

בְּמִלִּין קַדִּישִׁין, וְעַבְדִּין עוֹבָדִין (ס"א עֲרָיָין) בְּכֹלָּא. בְּגִינֵי כַּךְ כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם בָּהּ וְגוֹ'. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, דְּעַבְדִּין דִּינִין (ס"א זִינִין) בִּישִׁין לְשַׁלְטָא עַל (נ"א לְסָאֲבָא) אַרְעָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וְלֹא תְטַמֵּא אֶת אַדְמָתֶךָ. וּכְתִיב וַתִּטְמָא הָאָרֶץ.

כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם וְגוֹ', (ויקרא יח) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (איוב לח) לֶאֱחֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וְגוֹ', תָּאנָא, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַכְּאָה לְאַרְעֵיהּ, מִכָּל מְסַאֲבוּתָא דְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, דְּסָאִיבוּ לָהּ. כְּהַאי מָאן דְּאָחִיד בְּטָלִיתֵיהּ, וְאַנְעַר טִנּוּפָא מִנֵּיהּ. וְכָל אִינּוּן דְּאִתְקְבָרוּ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, לְמִשְׁדֵּי לוֹן לְבַר, וּלְדַכְּאָה אַרְעָא קַדִּישָׁא מִסִּטְרָא אַחֲרָא (ס"א קַדִּישָׁא אַחֲרָא), כַּבְיָכוֹל דְּהַוָה מַתְזְנָא לִשְׁאָר רַבְרְבֵי עַמִּין, וּלְקַבְּלָא מְסַאֲבוּתָא דִלְהוֹן, וּלְדַבְּרָא לוֹן. וְזַמִּין לְדַכְּאָה לָהּ וּלְאַעְבְּרָא לוֹן לְבַר.

לשון הקודש

(מְכַזְּבִים) בִּדְבָרִים קְדוֹשִׁים, וְעוֹשִׂים מַעֲשִׂים (עֲרָיוֹת) בַּכֹּל. מִשּׁוּם כָּךְ, כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם בָּהּ וְגוֹ'. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שֶׁעוֹשִׂים דִּינִים (מִינִים) רָעִים לִשְׁלֹט (לְטַמֵּא) עַל הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא תְטַמֵּא אֶת אַדְמָתֶךָ. וְכָתוּב וַתִּטְמָא הָאָרֶץ.

כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (איוב לח) לֶאֱחֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וְגוֹ'. לָמַדְנוּ, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְטַהֵר אֶת אַרְצוֹ מִכָּל טֻמְאַת הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁטִּמְּאוּ אוֹתָהּ, כְּמִי שֶׁאוֹחֵז בְּטַלִּיתוֹ וּמְנַעֵר אֶת הַטִּנּוּפָת מִמֶּנָּה. וְכָל אוֹתָם שֶׁנִּקְבְּרוּ בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, לִזְרֹק אוֹתָם הַחוּצָה, וּלְטַהֵר אֶת הָאָרֶץ מֵהַצַּד הָאַחֵר (קֹדֶשׁ אַחֵר), כִּבְיָכוֹל שֶׁהָיְתָה מְזִינָה אֶת שְׁאָר גְּדוֹלֵי הָעַמִּים וּלְקַבֵּל אֶת

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה מַדְכֵּי טוּרֵי (ס"א שׁוּקֵי) דִּטְבֶרְיָא, וְכָל דְּהֲוָה תַּמָּן מִית, הָוָה סָלִיק לֵיהּ, וּמְדַכֵּי אַרְעָא. תָּאנָא, כְּתִיב (ירמיה ב) וַתָּבֹאוּ וַתְּטַמְּאוּ אֶת אַרְצִי וְגוֹ', אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּזָכֵי בְּחַיּוֹי לְמִשְׁרֵי מָדוֹרָא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא. דְּכָל מָאן דְּזָכֵי לָהּ, זָכֵי לְאַנְגְּדָא מִטַּלָּא דִּשְׁמַיָּא דִּלְעֵילָּא, דְּנָחִית עַל אַרְעָא. וְכָל מָאן דְּזָכֵי לְאִתְקַשְׁרָא בְּחַיּוֹי בְּהַאי אַרְעָא קַדִּישָׁא, זָכֵי לְאִתְקַשְׁרָא לְבָתָּר בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה.

וְכָל מָאן דְּלָא זָכֵי בְּחַיּוֹי, וּמַיְיתִין לֵיהּ לְאִתְקַבְּרָא תַּמָּן, עָלֵיהּ כְּתִיב, (ירמיה ב) וְנַחֲלָתִי שַׂמְתֶּם לְתוֹעֵבָה. רוּחֵיהּ נָפִיק בִּרְשׁוּתָא נוּכְרָאָה אַחֲרָא, וְגוּפֵיהּ אָתֵי תְּחוֹת רְשׁוּתָא דְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, כַּבְיָכוֹל עָבִיד קֹדֶשׁ חוֹל, וְחוֹל קֹדֶשׁ. וְכָל מָאן דְּזָכֵי לְמֵיפַּק

לשון הקודש

טֻמְאָתָם וּלְהַנְהִיגָם, וְעָתִיד לְטַהֵר אוֹתָהּ וּלְהַעֲבִירָם הַחוּצָה.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה מְטַהֵר אֶת (הֲרֵי) שׁוּקֵי טִבֶרְיָה, וְכָל שֶׁהָיָה שָׁם מֵת, הָיָה מַעֲלֶה אוֹתוֹ וּמְטַהֵר אֶת הָאָרֶץ. לָמַדְנוּ, כָּתוּב וַתָּבֹאוּ וַתְּטַמְּאוּ אֶת אַרְצִי וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁזּוֹכֶה בְּחַיָּיו לְהַשְׁרוֹת מְדוֹרוֹ בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה. שֶׁכָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה לָהּ, זוֹכֶה לְהַשְׁפִּיעַ מִטַּל הַשָּׁמַיִם שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁיּוֹרֵד עַל הָאָרֶץ. וְכָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִקָּשֵׁר בְּחַיָּיו בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ, זוֹכֶה לְהִקָּשֵׁר אַחַר כָּךְ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הָעֶלְיוֹנָה.

וְכָל מִי שֶׁלֹּא זוֹכֶה בְּחַיָּיו, וּמְבִיאִים אוֹתוֹ לְהִקָּבֵר שָׁם, עָלָיו כָּתוּב וְנַחֲלָתִי שַׂמְתֶּם לְתוֹעֵבָה. רוּחוֹ יָצְאָה בִּרְשׁוּת נָכְרִיָּה אַחֶרֶת, וְגוּפוֹ בָּא תַּחַת רְשׁוּת הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה כִּבְיָכוֹל, עָשָׂה קֹדֶשׁ חֹל, וְחֹל

נִשְׁמָתֵיהּ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, אִתְכַּפָּרוּ חוֹבוֹי, וְזָכֵי לְאִתְקַשְׁרָא תְּחוֹת גַּדְפּוֹי דִשְׁכִינְתָּא, דִּכְתִיב, (דברים לב) וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא אִי זָכֵי בְּחַיּוֹי, זָכֵי לְאִתְמַשְׁכָא עָלֵיהּ רוּחָא קַדִּישָׁא תָּדִיר, וְכָל מָאן דְּיָתִיב בִּרְשׁוּתָא אַחֲרָא, אִתְמְשַׁךְ עָלֵיהּ רוּחָא אַחֲרָא נוּכְרָאָה.

תָּאנָא, כַּד סָלִיק רַב הַמְנוּנָא סָבָא לְהָתָם, הֲווֹ עִמֵּיהּ תְּרֵיסָר בְּנֵי מְתִיבְתָּא דִילֵיהּ, אָמַר לוֹן, אִי אֲנָא אָזִיל לְאָרְחָא דָא, לָאו עַל דִּידִי קָא עָבִידְנָא, אֶלָּא לְאָתָבָא פִּקְדוֹנָא לְמָארֵיהּ. תָּנֵינָן כָּל אִינּוּן דְּלָא זָכוּ לְהַאי בְּחַיּוֹי, אָתִיבִין פִּקְדוֹנָא דְמָארֵיהוֹן לְאָחָרָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בְּגִינֵי כַּךְ, כָּל מָאן דְּאַעְבָּר מֵאִינּוּן זִינִין בִּישִׁין, אוֹ רְשׁוּתָא אַחֲרָא בְּאַרְעָא, אַרְעָא אִסְתְּאָבַת, וַוי לֵיהּ לְהַהוּא גְּבַר, וַוי

לשון הקודש

קֹדֶשׁ. וְכָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהוֹצִיא נִשְׁמָתוֹ בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, מִתְכַּפְּרִים חֲטָאָיו, וְזוֹכֶה לְהִקָּשֵׁר תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אִם זוֹכֶה בְּחַיָּיו, זוֹכֶה לִמְשֹׁךְ עָלָיו רוּחַ קְדֹשָׁה תָּמִיד, וְכָל מִי שֶׁיּוֹשֵׁב בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת, נִמְשֶׁכֶת עָלָיו רוּחַ אַחֶרֶת נָכְרִיָּה. **לָמַדְנוּ,** כְּשֶׁעָלָה רַב הַמְנוּנָא סָבָא לְשָׁם, הָיוּ עִמּוֹ שְׁנֵים עָשָׂר בְּנֵי הַיְשִׁיבָה שֶׁלּוֹ. אָמַר לָהֶם, אִם אֲנִי הוֹלֵךְ לַדֶּרֶךְ הַזּוֹ, לֹא עַל שֶׁלִּי אֲנִי עוֹשֶׂה, אֶלָּא כְּדֵי לְהָשִׁיב הַפִּקָּדוֹן לִבְעָלָיו. שָׁנִינוּ, כָּל אוֹתָם שֶׁלֹּא זָכוּ לָזֶה בְּחַיֵּיהֶם, הֵם מְשִׁיבִים אֶת פִּקְדוֹן רִבּוֹנָם לְאַחֵר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשּׁוּם כָּךְ, כָּל מִי שֶׁמַּעֲבִיר מֵאוֹתָם מִינִים רָעִים אוֹ רָשׁוּת

לְנַפְשֵׁיהּ, דְּהָא אַרְעָא קַדִּישָׁא לָא מִקַּבְּלָא לֵיהּ לְבָתָר. עָלֵיהּ כְּתִיב, (תהלים קד) יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ, בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּבָעוֹלָם הַבָּא, וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם, בִּתְחִיַּית הַמֵּתִים, כְּדֵין בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ' הַלְלוּיָהּ.

אֶת מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לָלֶכֶת בָּהֶם וְגוֹ', (ויקרא יח) רִבִּי אַבָּא אָמַר, זַכָּאָה חוּלָקָא דְיִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּהוּ מִכָּל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וּבְגִין רְחִימוּתָא דִילֵיהּ עָלַיְיהוּ, יָהִיב לוֹן נִימוּסִין דְּקִשׁוֹט, נָטַע בְּהוּ אִילָנָא דְחַיֵּי, אַשְׁרֵי שְׁכִינְתָּא בֵּינַיְיהוּ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל רְשִׁימִין בִּרְשִׁימָא קַדִּישָׁא בִּבְשָׂרֵיהוֹן. וְאִשְׁתְּמוֹדְעָן דְּאִינְהוּ דִילֵיהּ, (אִשְׁתְּמוֹדְעָן) מִבְּנֵי הֵיכָלֵיהּ.

וּבְגִינֵי כַּךְ, כָּל אִינּוּן דְּלָא רְשִׁימִין בִּרְשִׁימוּ קַדִּישָׁא (דף ע"ג ע"א) בִּבְשָׂרֵיהוֹן לָאו אִינּוּן

לשון הקודש

אַחֶרֶת לָאָרֶץ, הָאָרֶץ נִטְמֵאת. אוֹי לְאוֹתוֹ הָאִישׁ! אוֹי לְנַפְשׁוֹ! שֶׁהֲרֵי הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה לֹא תְּקַבֵּל אוֹתוֹ אַחַר כָּךְ, עָלָיו כָּתוּב (תהלים קד) יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ – בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם – בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים. אָז – בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה' הַלְלוּיָהּ.

אֶת מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לָלֶכֶת בָּהֶם וְגוֹ'. רַבִּי אַבָּא אָמַר, אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָּהֶם מִכָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וּבִשְׁבִיל אַהֲבָתוֹ עֲלֵיהֶם נָתַן לָהֶם הַנְהָגוֹת אֱמֶת, נָטַע בָּהֶם אֶת עֵץ הַחַיִּים וְהִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ בֵּינֵיהֶם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל רְשׁוּמִים בְּרֹשֶׁם קָדוֹשׁ בִּבְשָׂרָם, וְנוֹדָעִים שֶׁהֵם שֶׁלּוֹ, [נוֹדָעִים] מִבְּנֵי הֵיכָלוֹ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, כָּל אוֹתָם שֶׁלֹּא רְשׁוּמִים

דִּילֵיהּ, וְאִשְׁתְּמוֹדְעָן דְּכֻלְּהוּ מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבוּתָא אַתְיָין, וְאָסִיר לְאִתְחַבְּרָא בְּהוּ, וּלְאִשְׁתָּעֵי בַּהֲדַיְיהוּ, בְּמִלּוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאָסִיר לְאוֹדָעָא לְהוּ מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא כֹּלָּא שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכָל אָת דְּאוֹרַיְיתָא, מִתְקַשְּׁרָא בִשְׁמָא קַדִּישָׁא. וְכָל מָאן דְּלָא אִתְרְשִׁים בִּרְשִׁימָא קַדִּישָׁא בִּבְשָׂרֵיהּ, אָסִיר לְאוֹדָעָא לֵיהּ מִלָּה דְּאוֹרַיְיתָא. וְכָל שֶׁכֵּן לְאִשְׁתַּדְּלָא (נ"א לְאִסְתַּכְּלָא) בֵּיהּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (שמות יב) זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח כָּל בֶּן נֵכָר לֹא יֹאכַל בּוֹ, וּכְתִיב וְכָל עֶבֶד אִישׁ וְגוֹ'. וּכְתִיב תּוֹשָׁב וְשָׂכִיר לֹא יֹאכַל בּוֹ. וּמַה פִּסְחָא דְּאִיהוּ בִשְׂרָא לְמֵיכְלָא, עַל דְּאִתְרְמִיז בְּמִלָּה קַדִּישָׁא, אָסִיר לְכָל חֲנֵי לְמֵיכַל בֵּיהּ, וּלְמֵיהַב לְהוּ לְמֵיכַל, עַד דְּאִתְגְּזָרוּ. אוֹרַיְיתָא דְּהִיא קֹדֶשׁ

לשון הקודש

בְּרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ בִּבְשָׂרָם, הֵם אֵינָם שֶׁלּוֹ, וְנוֹדָעִים שֶׁכֻּלָּם מִצַּד הַטֻּמְאָה הֵם בָּאִים, וְאָסוּר לְהִתְחַבֵּר עִמָּהֶם וּלְדַבֵּר עִמָּם בְּדִבְרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָסוּר לְהוֹדִיעָם דִּבְרֵי תּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכָל אוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה נִקְשֶׁרֶת לַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וְכָל מִי שֶׁלֹּא רָשׁוּם בָּרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ בִּבְשָׂרוֹ, אָסוּר לְהוֹדִיעוֹ דְּבַר תּוֹרָה, וְכָל שֶׁכֵּן לְהִתְעַסֵּק (לְהִסְתַּכֵּל) עִמּוֹ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (שמות יב) זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח כָּל בֶּן נֵכָר לֹא יֹאכַל בּוֹ, וְכָתוּב וְכָל עֶבֶד אִישׁ וְגוֹ', וְכָתוּב תּוֹשָׁב וְשָׂכִיר לֹא יֹאכַל בּוֹ. וּמַה פֶּסַח שֶׁהוּא בָּשָׂר לְמַאֲכָל, עַל שֶׁנִּרְמָז בְּדָבָר קָדוֹשׁ אָסוּר לְכָל אֵלֶּה לֶאֱכֹל בּוֹ וְלָתֵת

קֻדָּשִׁים (דְּקֻדְשָׁיָיא) שְׁמָא עִלָּאָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

רִבִּי אֶלְעָזָר שָׁאִיל לְרִבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּהִי, אָמַר לֵיהּ, הָא תְּנִינָן אָסוּר לְלַמֵּד תּוֹרָה לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְשַׁפִּיר אַתְעָרוּ חַבְרַיָּיא דְּבָבֶל, דִּכְתִיב, (תהלים קמז) לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי, אֲבָל כֵּיוָן דְּאָמַר מַגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב, אֲמַאי חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לֵיהּ, אֶלְעָזָר תָּא חֲזֵי, זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּחוּלָקָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא דָא נָטַע בְּהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (משלי ד) כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם, לָכֶם, וְלָא לְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה.

וּבְגִין דְּאִיהִי גְּנִיזָא עִלָּאָה יַקִּירָא, שְׁמֵיהּ מַמָּשׁ, אוֹרַיְיתָא כֻּלָּא סָתִים וְגַלְיָא, בְּרָזָא דִשְׁמֵיהּ. וְעַל דָּא, יִשְׂרָאֵל בִּתְרֵין דַּרְגִּין אִינּוּן, סָתִים וְגַלְיָא,

לשון הקודש

לָהֶם לֶאֱכֹל עַד שֶׁיִּמּוֹלוּ – הַתּוֹרָה שֶׁהִיא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים (שֶׁל קֳדָשִׁים), הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו. אָמַר לוֹ, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁאָסוּר לְלַמֵּד תּוֹרָה לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְיָפֶה הֵעִירוּ הַחֲבֵרִים מִבָּבֶל, שֶׁכָּתוּב לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁאָמַר מַגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב, לָמָּה חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל? אָמַר לוֹ, אֶלְעָזָר, בֹּא רְאֵה, אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַחֵלֶק הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה נָטַע בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם, לָכֶם וְלֹא לְעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה.

וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא גְּנוּזָה עֶלְיוֹנָה נִכְבָּדָה, שְׁמוֹ מַמָּשׁ, הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ נִסְתָּר וְנִגְלֶה בַּסּוֹד שֶׁל שְׁמוֹ, וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל הֵם בִּשְׁתֵּי

דְּתָנֵינָן תְּלַת דַּרְגִּין אִינּוּן מִתְקַשְּׁרָן דָּא בְדָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אוֹרַיְיתָא, וְיִשְׂרָאֵל. וְכָל חַד, דַּרְגָּא עַל דַּרְגָּא, סָתִים וְגַלְיָא. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דַרְגָּא עַל דַּרְגָּא, סָתִים וְגַלְיָא. אוֹרַיְיתָא הָכִי נָמֵי סָתִים וְגַלְיָא. יִשְׂרָאֵל הָכִי נָמֵי דַּרְגָּא עַל דַּרְגָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קמז) מַגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל. תְּרֵי דַּרְגִּין אִינּוּן, יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל, חַד גַּלְיָא, וְחַד סָתִים.

מָאי קָא מַיְירֵי. אֶלָּא כָּל מָאן דְּאִתְגְּזַר וְאִתְרְשִׁים בִּשְׁמָא (נ"א בִּרְשׁוּמָא) קַדִּישָׁא, יָהֲבִין לֵיהּ בְּאִינּוּן מִלִּין דְּאִתְגַּלְיָין בְּאוֹרַיְיתָא, כְּלוֹמַר, מוֹדִיעִין לֵיהּ בְּרֵישֵׁי אַתְוָון, בְּרֵישֵׁי פִּרְקִין, יָהֲבִין עָלֵיהּ חוּמְרָא דְּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, וְלָא יַתִּיר, עַד דְּיִסְתָּלַק בְּדַרְגָּא אַחֲרָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב מַגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב (לְיַעֲקֹב

לשון הקודש

דַּרְגּוֹת, נִסְתָּר וְנִגְלֶה. שֶׁשָּׁנִינוּ, שָׁלֹשׁ דַּרְגּוֹת הֵן שֶׁנִּקְשָׁרוֹת זוֹ בָּזוֹ: הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, תּוֹרָה וְיִשְׂרָאֵל. וְכָל אַחַת דַּרְגָּה עַל דַּרְגָּה, נִסְתָּר וְנִגְלֶה. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דַּרְגָּה עַל דַּרְגָּה, נִסְתָּר וְנִגְלֶה. הַתּוֹרָה גַּם כֵּן נִסְתָּר וְנִגְלֶה. יִשְׂרָאֵל גַּם כֵּן דַּרְגָּה עַל דַּרְגָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קמז) מַגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל. שְׁתֵּי דַּרְגּוֹת הֵן – יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל, אֶחָד גָּלוּי וְאֶחָד נִסְתָּר.

מַה זֶּה אוֹמֵר? אֶלָּא כָּל מִי שֶׁנִּמּוֹל וְנִרְשָׁם בַּשֵּׁם (בְּרֹשֶׁם) הַקָּדוֹשׁ, נוֹתְנִים לוֹ בְּאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁהִתְגַּלּוּ בַּתּוֹרָה, כְּלוֹמַר, מוֹדִיעִים לוֹ בְּרָאשֵׁי אוֹתִיּוֹת וּבְרָאשֵׁי פְּרָקִים, נוֹתְנִים עָלָיו חֻמְרָה שֶׁל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְלֹא יוֹתֵר, עַד שֶׁיִּתְעַלֶּה לְדַרְגָּה אַחֶרֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב (לְיַעֲקֹב יָפֶה). אֲבָל חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל,

שַׁפִּיר). אֲבָל חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל, דְּאִיהוּ בְּדַרְגָּא עִלָּאָה יַתִּיר. וּכְתִיב (בראשית לה) לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב וְגוֹ'. חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל, אִלֵּין רָזֵי אוֹרַיְיתָא וְנִמּוּסֵי אוֹרַיְיתָא, וְסִתְרֵי אוֹרַיְיתָא, דְּלָא יִצְטָרְכוּן לְגַלָּאָה אֶלָּא לְמַאן דְּאִיהוּ בְּדַרְגָּא עִלָּאָה יַתִּיר כַּדְקָא חָזֵי.

וּמַה לְיִשְׂרָאֵל הַאי, לְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, וְכָל מָאן דְּלָא אִתְגְּזַר וְיָהֲבִין לֵיהּ אֲפִילוּ אָת זְעֵירָא דְאוֹרַיְיתָא, כְּאִלּוּ חָרִיב עָלְמָא, וּמְשַׁקֵּר בִּשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכֹלָּא בְּהַאי תַּלְיָא, וְדָא בְּדָא אִתְקְשַׁר, דִּכְתִיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שָׂם, אֲבָל

לשון הקודש

שֶׁהוּא בְּדַרְגָּה יוֹתֵר עֶלְיוֹנָה, וְכָתוּב (בראשית לב) לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב וְגוֹ'. חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל, אֵלּוּ סוֹדוֹת הַתּוֹרָה וְהַנְהָגוֹת הַתּוֹרָה וְסִתְרֵי תּוֹרָה, שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ לְגַלּוֹת אֶלָּא לְמִי שֶׁהוּא בְּדַרְגָּה יוֹתֵר עֶלְיוֹנָה כָּרָאוּי.

וּמַה לְיִשְׂרָאֵל כָּזֶה, לְעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וְכָל מִי שֶׁלֹּא נִמּוֹל וְנוֹתְנִים לוֹ אֲפִלּוּ אוֹת קְטַנָּה שֶׁל הַתּוֹרָה, כְּאִלּוּ הֶחֱרִיב עוֹלָם וּמְשַׁקֵּר בִּשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בָּזֶה, וְזֶה בָּזֶה נִקְשָׁר, שֶׁכָּתוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. לִפְנֵי בְּנֵי

לִשְׁאָר עַמִּין לָא שָׁם. בְּגִין כָּךְ דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. (ויקרא כ) וְאֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר. וְכֵן כֻּלְּהוּ. יְנוּחוּן אֲבָהָן דְּעָלְמָא, אִינּוּן הִלֵּל וְשַׁמָּאי, דְּהָכִי אָמְרוּ לְאוּנְקְלוּס, וְלָא אוֹדְעוּ לֵיהּ מִלָּה דְּאוֹרַיְיתָא עַד דְּאִתְגְּזַר.

וְתָא חֲזֵי, מִלָּה קַדְמָאָה דְּאוֹרַיְיתָא, דְּיַהֲבִין לִינוֹקֵי, אָלֶ"ף בֵּי"ת, דָּא מִלָּה דְּלָא יַכְלִין בְּנֵי עָלְמָא לְאַדְבְּקָא בְּסוּכְלְתָנוּ, וּלְסַלְקָא לֵיהּ בִּרְעוּתָא, וְכָל שֶׁכֵּן לְמַלְּלָא בְּפוּמֵיהוֹן. וַאֲפִילוּ מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי, וְעִלָּאֵי דְּעִלָּאֵי, לָא יַכְלִין לְאַדְבְּקָא, בְּגִין דְּאִינּוּן סְתִימִין דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. וַאֶלֶף וְאַרְבַּע מְאָה וַחֲמֵשׁ רִבְּבָן דְּעָלְמִין, כֻּלְּהוּ תַּלְיָין בְּקוּצָא דְּאַלֶ"ף, וְשִׁבְעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן קַדִּישִׁין גְּלִיפִין בְּאַתְוֵוי רְשִׁימִין, דְּקַיְּימוּ בְּהוּ עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וְכוּרְסְיָיא

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל שָׁם, אֲבָל לִשְׁאָר הָעַמִּים לֹא שָׁם. מִשּׁוּם כָּךְ דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. (ויקרא ב) וְאֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר. וְכֵן כֻּלָּם. יָנוּחוּ אֲבוֹת הָעוֹלָם, הֵם הִלֵּל וְשַׁמַּאי, שֶׁכָּךְ אָמְרוּ לְאוּנְקְלוּס, וְלֹא הוֹדִיעוּ לוֹ דְּבַר תּוֹרָה עַד שֶׁנִּמּוֹל.

וּבֹא רְאֵה, הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁנּוֹתְנִים לַתִּינוֹקוֹת אָלֶ"ף בֵּי"ת, זֶה דָּבָר שֶׁאֵין בְּנֵי הָעוֹלָם יְכוֹלִים לְהַשִּׂיג בִּשְׂכְלָם וּלְהַעֲלוֹתוֹ בְּרָצוֹן, וְכָל שֶׁכֵּן לְדַבֵּר אוֹתוֹ בְּפִיהֶם, וַאֲפִלּוּ מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים וְעֶלְיוֹנֵי הָעֶלְיוֹנִים אֵין יְכוֹלִים לְהַשִּׂיג, כִּי הֵם נִסְתָּרוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וְאֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת וְחָמֵשׁ רְבָבוֹת שֶׁל עוֹלָמוֹת, כֻּלָּם תְּלוּיִים בְּקוֹצוֹ שֶׁל אָלֶ"ף, וְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת קְדוֹשִׁים חֲקוּקִים בְּאוֹתִיּוֹתָיו רְשׁוּמִים, שֶׁעָמְדוּ בָהֶם עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְכִסֵּא הַכָּבוֹד

יְקָרָא דְּמַלְכָּא, תַּלְיָין מִסִּטְרָא חָדָא לְסִטְרָא חָדָא, דִּפְשִׁיטוּתָא דְּאָלֶף, קִיּוּמָא דְּעָלְמִין כֻּלְּהוּ, וְסַמְכִין דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא.

וּשְׁבִילִין סְתִימִין, וְנַהֲרִין עֲמִיקִין, וְעֶשֶׂר אֲמִירָן, כֻּלְּהוּ נָפְקִין מֵהַהוּא קוֹצָא תַּתָּאָה דִּתְחוֹת אָלֶף. מִכָּאן וּלְהָלְאָה שָׁאֲרֵי לְאִתְפַּשְׁטָא אָלֶף בְּבֵי"ת. וְלֵית חֶשְׁבָּן לְחָכְמְתָא דְּהָכָא אִתְגְּלִיף.

בְּגִינֵי (דף ע"ג ע"ב) כַּךְ, אוֹרַיְיתָא קִיּוּמָא דְּכֹלָּא, וּמְהֵימְנוּתָא דְּכֹלָּא, לְקַשְׁרָא קִשְׁרָא דִּמְהֵימְנוּתָא דָּא בְּדָא כַּדְקָא חָזֵי. וּמַאן דְּאִתְגְּזַר, אִתְקַשַּׁר בְּהַהוּא קִשְׁרָא דִּמְהֵימְנוּתָא. וּמַאן דְּלָא אִתְגְּזַר, וְלָא אִתְקְשַׁר בֵּיהּ, כְּתִיב בֵּיהּ, (ויקרא כב) וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. (שמות יב) וְכָל עָרֵל לֹא יֹאכַל בּוֹ. דְּהָא אִתְעַר רוּחַ מְסָאֲבָא דְּמִסִּטְרֵיהּ, וְאָתֵי

לשון הקודש

שֶׁל הַמֶּלֶךְ, תְּלוּיִים מִצַּד אֶחָד לְצַד אֶחָד, שֶׁפְּשִׁיטוּת הָאָלֶף קִיּוּמָם שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְתוֹמְכִים שֶׁל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּסוֹד הַחָכְמָה.

וּשְׁבִילִים נִסְתָּרִים וּנְהָרוֹת עֲמֻקִּים וְעֶשֶׂר אֲמִירוֹת, כֻּלָּם יוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ קוֹץ תַּחְתּוֹן שֶׁתַּחַת הָאָלֶף. מִכָּאן וָהָלְאָה מַתְחִיל לְהִתְפַּשֵּׁט אָלֶף בְּבֵי"ת, וְאֵין חֶשְׁבּוֹן לַחָכְמָה שֶׁנְּחְקְקָה כָּאן.

מִשּׁוּם כָּךְ הַתּוֹרָה הִיא הַקִּיּוּם שֶׁל הַכֹּל וֶאֱמוּנַת הַכֹּל, לִקְשֹׁר קֶשֶׁר שֶׁל הָאֱמוּנָה זֶה עִם זֶה כָּרָאוּי. וּמִי שֶׁנִּמּוֹל, נִקְשָׁר בְּאוֹתוֹ קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה. וּמִי שֶׁלֹּא נִמּוֹל וְלֹא נִקְשַׁר בּוֹ, כָּתוּב בּוֹ (ויקרא כב) וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. (שמות יג) וְעָל עָרֵל לֹא יֹאכַל בּוֹ. שֶׁהֲרֵי הִתְעוֹרְרָה רוּחַ הַטֻּמְאָה שֶׁמִּצִּדּוֹ,

לְאִתְעָרְבָא בִּקְדוּשָׁה. בְּרִיךְ רַחֲמָנָא, דְּפָרִישׁ לְיִשְׂרָאֵל בְּנוֹי, רְשִׁימִין בִּרְשִׁימָא קַדִּישָׁא, מִנַּיְיהוּ וּמִזּוּהֲמָא דִלְהוֹן. עָלַיְיהוּ כְּתִיב, (ירמיה ב) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת. וּבְגִינֵי כַּךְ, (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וְלָא לְאָחֳרָא. תּוֹרַת אֱמֶת, לְזֶרַע אֱמֶת. אָתָא רִבִּי אֶלְעָזָר וּנְשָׁקֵיהּ עַל יְדוֹי.

רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, כְּתִיב (שמואל א יב) כִּי לֹא יִטֹּשׁ יְיָ' אֶת עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ וְגוֹ', כִּי לֹא יִטֹּשׁ יְיָ' אֶת עַמּוֹ, מָאי טַעְמָא בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. בְּגִין דְּכֹלָּא אִתְקְשַׁר דָּא בְּדָא, וּבְמָה אִתְקָשָׁרוּ יִשְׂרָאֵל בִּקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּהַהוּא רְשִׁימָא קַדִּישָׁא דְּאִתְרְשִׁים בִּבְשָׂרֵיהוֹן. וּבְגִינֵי כַּךְ, לֹא יִטֹּשׁ יְיָ' אֶת עַמּוֹ. וְלָמָּה. בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל דְּאִתְרְשִׁים בְּהוּ.

תָּאנָא, אוֹרַיְיתָא אִקְרֵי בְּרִית, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִקְרֵי בְּרִית. וְהַאי רְשִׁימָא קַדִּישָׁא אִקְרֵי

לשון הקודש

וּבָא לְהִתְעָרֵב בַּקְּדֻשָּׁה. בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁהִפְרִיד אֶת יִשְׂרָאֵל בָּנָיו, רְשׁוּמִים בְּרִשֻּׁם קָדוֹשׁ, מֵהֶם וּמִזֻּהֲמָתָם. עֲלֵיהֶם כָּתוּב, (ירמיה ב) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת. וּמִשּׁוּם כָּךְ, (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וְלֹא לְאַחֵר. תּוֹרַת אֱמֶת, לְזֶרַע אֱמֶת. בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וּנְשָׁקוֹ עַל יָדוֹ.

רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, כָּתוּב (שמואל-א יב) כִּי לֹא יִטֹּשׁ ה' אֶת עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ וְגוֹ'. כִּי לֹא יִטֹּשׁ ה' אֶת עַמּוֹ, מָה הַטַּעַם בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל? כִּי הַכֹּל נִקְשָׁר זֶה עִם זֶה. וּבַמֶּה נִקְשְׁרוּ יִשְׂרָאֵל בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? בְּאוֹתוֹ רֹשֶׁם קָדוֹשׁ שֶׁנִּרְשָׁם בִּבְשָׂרָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא יִטֹּשׁ ה' אֶת עַמּוֹ. וְלָמָּה? בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל שֶׁנִּרְשָׁם בָּהֶם.

לָמַדְנוּ, הַתּוֹרָה נִקְרֵאת בְּרִית, וְהַקָּדוֹשׁ

בְּרִית. וְעַל דָּא כֻּלָּא אִתְקְשַׁר דָּא בְדָא, וְלָא אִתְפְּרַשׁ דָּא מִן דָּא. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יֵיסָא, אוֹרַיְיתָא וְיִשְׂרָאֵל שַׁפִּיר. אֲבָל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְנָלָן דְּאִקְרֵי בְּרִית. אָמַר לֵיהּ דִּכְתִיב, (תהלים קו) וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ, וְהָא אִתְיְידַע, וְהָא אִתְמַר.

וְאֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ, חֻקּוֹתַי: (ויקרא יח) אִלֵּין אִינּוּן נִמּוּסֵי מַלְכָּא. מִשְׁפָּטַי: אִלֵּין אִינּוּן גְּזֵרֵי אוֹרַיְיתָא, רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, כָּל אִינּוּן נִמּוּסִין מֵאַתַּר דְּאִקְרֵי צֶדֶק, אִקְרוּן חֻקּוֹתַי, וְאִינּוּן גְּזֵרַת מַלְכָּא. וּבְכָל אֲתַר דְּאִקְרֵי מִשְׁפָּט אִקְרוּן דִּינָא דְמַלְכָּא, דְּאִיהוּ מַלְכָּא קַדִּישָׁא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַלְכָּא דִשְׁלָמָא כֹּלָּא דִילֵיהּ הוּא. דְּהוּא מַלְכָּא קַדִּישָׁא, בַּאֲתַר דִּתְרֵין חוּלָקִין אֲחִידָן דָּא בְדָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים פט) צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ, וְאִינּוּן

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא בְּרִית, וְהָרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה נִקְרָא בְּרִית. וְלָכֵן הַכֹּל נִקְשָׁר זֶה עִם זֶה וְלֹא נִפְרָד זֶה מִזֶּה. אָמַר לוֹ רַבִּי יֵיסָא, תּוֹרָה וְיִשְׂרָאֵל – יָפֶה, אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִנַּיִן לָנוּ שֶׁנִּקְרָא בְּרִית? אָמַר לוֹ, שֶׁכָּתוּב (תהלים קו) וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ, וַהֲרֵי נוֹדָע, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. **וְאֶת** חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ (ויקרא יח). חֻקֹּתַי – אֵלּוּ הֵן הַנְהָגוֹת הַמֶּלֶךְ. מִשְׁפָּטַי – אֵלּוּ הֵן גְּזֵרוֹת הַתּוֹרָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כָּל אוֹתָן הַנְהָגוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת צֶדֶק, נִקְרָאוּ חֻקֹּתַי, וְהֵן גְּזֵרַת הַמֶּלֶךְ. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא מִשְׁפָּט, הֵן נִקְרָאוֹת דִּינוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַמֶּלֶךְ שֶׁכָּל הַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ בְּמָקוֹם שֶׁשְּׁנֵי חֲלָקִים אֲחוּזִים זֶה עִם זֶה. וְעַל זֶה כָּתוּב, (תהלים פט) צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ, וְהֵם דִּין וְרַחֲמִים.

דִּינָא וְרַחֲמֵי. וּבְגִינֵי כַּךְ חֹק וּמִשְׁפָּט. וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים קמז) חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל. לְיִשְׂרָאֵל וְלָא לִשְׁאָר עַמִּין.

בַּתְרֵיהּ מַה כְּתִיב, לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי. וְתָנֵינָן, אַף עַל גַּב דְּאִתְגְּזַר וְלָא עָבִיד פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, הֲרֵי הוּא כְּגוֹי בְּכֹלָּא, וְאָסִיר לְמֵילַף לֵיהּ פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא. וְעַל דָּא תָּנֵינָן (שמות כ) מִזְבַּח אֲבָנִים, דָּא מִזְבֵּחַ אֲבָנִים מַמָּשׁ. וְהָא קַשְׁיוּ דְּלִבֵּיהּ בְּאַתְרֵיהּ קַיְימָא, וְזוּהֲמָא לָא אִתְפְּסָק מִנֵּיהּ.

בְּגִינֵי כַּךְ, לָא סָלִיק בִּידֵיהּ הַהוּא גְּזִירוּ, וְלָא מְהַנְיָא לֵיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמות כ) כִּי חַרְבְּךָ הֵנַפְתָּ עָלֶיהָ וַתְּחַלְּלֶהָ. בְּגִינֵי כַּךְ, לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי סְתָם. וּמִשְׁפָּטִים כַּל יְדָעוּם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין. מִלָּה אַחֲרָא (נ"א זְעֵירָא), לָא יַהֲבִינָן

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ חֹק וּמִשְׁפָּט. וְעַל זֶה כָּתוּב, (שם קמז) חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל. לְיִשְׂרָאֵל וְלֹא לִשְׁאָר הָעַמִּים.

מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי. וְשָׁנִינוּ, אַף עַל גַּב שֶׁנִּמּוֹל וְלֹא עָשָׂה אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, הֲרֵי הוּא כְּמוֹ גּוֹי בַּכֹּל, וְאָסוּר לְלַמְּדוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, (שמות כ) מִזְבַּח אֲבָנִים, זֶה מִזְבַּח אֲבָנִים מַמָּשׁ. וַהֲרֵי קְשֵׁי הַלֵּב עוֹמֵד בִּמְקוֹמוֹ, וְהַזֻּהֲמָה לֹא פָּסְקָה מִמֶּנּוּ.

מִשּׁוּם כָּךְ לֹא עוֹלָה בְּיָדוֹ אוֹתָהּ מִילָה וְלֹא מוֹעִילָה לוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב, כִּי חַרְבְּךָ הֵנַפְתָּ עָלֶיהָ וַתְּחַלְּלֶהָ. מִשּׁוּם כָּךְ, לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי סְתָם. וּמִשְׁפָּטִים כַּל יְדָעוּם, לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. דָּבָר אַחֵר (קָטָן), לֹא נוֹתְנִים לָהֶם כָּל שֶׁכֵּן

לְהוּ, כָּל שֶׁכֵּן רָזֵי אוֹרַיְיתָא, וְנִמּוּסִין דְּאוֹרַיְיתָא. וּכְתִיב, (דברים לב) כִּי חֵלֶק יְיָ עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ, (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו.

מַתְנִיתִין, בְּנִמּוּסֵי טְהִירִין. אַרְבַּע מַפְּתְּחִין שַׁוְיָין לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא. בְּזִוְיַיתְהוֹן אִשְׁתְּכָחוּ. חַד לִסְטַר אַרְבַּע, וְאַרְבַּע לִסְטַר חַד. אִתְגַּלְפָן (ס"א אִתְפַּלְגָן) בְּחַד גַּוְונָא. בְּהַהוּא גַּוְונָא, תְּכֵלָא, וְאַרְגְּוָונָא וְצֶבַע זְהוֹרִי, וְחִוָּורָא, וְסוּמָקָא. דָּא עָיֵיל בְּגַוְונָא דְּחַבְרֵיהּ, וְדִידֵיהּ בֵּיהּ רָשִׁים.

אַרְבַּע רֵישִׁין כַּחֲדָא אִסְתְּלִיקוּ, וּבְחַד דְּיוּקְנָא מִתְדַּבְּקָן. חַד רֵישָׁא אִסְתְּלִיק, מִגּוֹ סַחְיוּ דְּאִסְתְּחֵי. תְּרֵי אַיַּילְתָּא קְצִיבִין בְּשִׁיעוּרָא חַד, סַלְקָן מֵהַהוּא סַחְיוּתָא, דִּכְתִיב, (שיר השירים ד) כְּעֵדֶר הַקְּצוּבוֹת

לשון הקודש

סוֹדוֹת תּוֹרָה וְהַנְהָגוֹת הַתּוֹרָה. וְכָתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ, (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁה' אֱלֹהָיו.

מִשְׁנָה, בְּדַרְכֵי הָאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים. אַרְבָּעָה מַפְּתְּחוֹת נַעֲשׂוּ לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וּבְזָוִיוֹתֵיהֶם נִמְצָאִים אֶחָד לְצַד אַרְבָּעָה, וְאַרְבָּעָה לְצַד אֶחָד. נֶחְקָקִים (נֶחֱלְקוּ) בְּגָוֶן אֶחָד. בְּאוֹתוֹ גָּוֶן, תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְצֶבַע זוֹהַר וְלָבָן וְאָדֹם. זֶה נִכְנָס לַגָּוֶן שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְשֶׁלּוֹ רָשׁוּם בּוֹ.

אַרְבָּעָה רָאשִׁים עָלוּ כְּאֶחָד, וּבְדִיוּקָן אֶחָד נִדְבָּקִים. רֹאשׁ אֶחָד עוֹלֶה מִתּוֹךְ הָרַחְצָה שֶׁרוֹחֵץ. שְׁתֵּי אַיָּלוֹת קְצוּבוֹת בְּשִׁעוּר אֶחָד עוֹלוֹת מֵאוֹתָהּ רַחְצָה, שֶׁכָּתוּב (שיר ד) כְּעֵדֶר הַקְּצוּבוֹת שֶׁעָלוּ מִן

שֶׁעָלוּ מִן הָרַחְצָה. בְּשַׁעֲרָא דִלְהוֹן, חֵיזוֹ דְּאֶבֶן טָבָא דְאַרְבַּע גַּוְונִין.

אַרְבַּע גַּדְפִּין דְּכַסְיָין עַל גּוּפָא, וִידִין זְעִירִין תְּחוֹת גַּדְפַּייְהוּ. וְחָמֵשׁ בְּחָמֵשׁ גְּלִיפָן. טָאסִין (ס"א שָׁאפִּין) לְעֵילָא לְעֵילָא מֵהֵיכָלָא, דְּשַׁפִּירָא בְּרֵיוָא וְיָאָה לְמֵחֲזֵי.

חַד עוּלֵים רַבְיָא, נָפִיק שִׁנָּן חַרְבָּא, דְּמִתְהַפְּכָא לְגוּבְרִין לְנוּקְבִין. נַטְלִין לִמְשִׁיחָא דְּאֵיפָּה בֵּין שְׁמַיָּא וּבֵין אַרְעָא. לְזִמְנִין נַטְלִין (ס"א עוֹלִין) לָהּ בְּכָל עָלְמָא, וְכָל מְשִׁיחִין בָּהּ מָשִׁיחִין, דִּכְתִיב, (ויקרא יט) אֵיפַת צֶדֶק וְגוֹ'.

חַד חֵיזוֹ דִּבְדוֹלְחָא, קַיְימָא עַל חַרְבָּא חַד, בְּרֵישָׁא דְהַהוּא רַבְיָא (נ"א חַרְבָּא) מְלָהֲטָא סוּמָקָא מִגּוֹ בְּדוֹלְחָא. (דף ע"ד ע"א) תְּרֵין סִטְרִין מֵהַאי גִּיסָא וּמֵהַאי

לשון הקודש

הָרַחְצָה. בַּשַּׁעַר שֶׁלָּהֶם מַרְאֶה שֶׁל אֶבֶן טוֹבָה שֶׁל אַרְבָּעָה גְוָנִים.

אַרְבַּע כְּנָפַיִם שֶׁמְּכַסּוֹת עַל הַגּוּף, וְיָדַיִם קְטַנּוֹת תַּחַת כַּנְפֵיהֶם. וְחָמֵשׁ בְּחָמֵשׁ חֲקוּקִים. טָסִים (שוֹאֲפִים) לְמַעְלָה לְמַעְלָה מִן הַהֵיכָל, שֶׁהוּא יָפֶה תֹּאַר וְנָאֶה לְמַרְאֶה.

עָלֵם אֶחָד יֶלֶד יוֹצֵא שְׁנוּן חֶרֶב, שֶׁמִּתְהַפֶּכֶת לִגְבָרִים וְלִנְקֵבוֹת. לוֹקְחִים מִדִּידַת הָאֵיפָה בֵּין שָׁמַיִם וּבֵין אָרֶץ. לִפְעָמִים לוֹקְחִים (עוֹלִים) לָהּ בְּכָל הָעוֹלָם, וְכָל הַמִּדִּידוֹת מוֹדְדִים בָּהּ, שֶׁכָּתוּב אֵיפַת צֶדֶק וְגוֹ'.

מַרְאֶה אֶחָד שֶׁל בְּדוֹלַח עוֹמֵד עַל חֶרֶב אַחַת, בְּרֹאשׁ אוֹתוֹ יֶלֶד (חֶרֶב) מְלַהֵט אָדֹם

גִּיסָא, אִתְחֲזֵי הַהוּא חַרְבָּא, בִּרְשִׁימִין עֲמִיקִין, חַד גְּבָר תַּקִּיף, סוּלָּמָא דְּקַיְּימָא בִי"ג עָלְמִין. חַגִּיר הַהוּא חַרְבָּא, לְמֶעְבַּד נוּקְמִין. עִמֵּיהּ חַגִּירִין שִׁתִּין אַחֲרַנִּין, כֻּלְּהוּ מִשְׁתַּלְחֻפֵּי (נ"א מִתְיַלְפֵּי) (ס"א מִשְׁלְפֵּי) נַצְחִין קְרָבָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים מה) חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ. וּכְתִיב (שיר השירים ג) כֻּלָּם אֲחוּזֵי חֶרֶב מְלוּמְּדֵי מִלְחָמָה וְגוֹ'. בְּכַמָּה גַּוְונִין מִתְהַפְּכִין אַנְפַּיְיהוּ, לֵית דְּיֵדַע לוֹן, בַּר חַד תּוֹלַעְתָּא דְשָׁאט (ס"א דְּשָׁארֵי) בֵּין נוּגֵי יַמָּא, כָּל אֲבָנִין דְּאַעְבָּר עָלַיְיהוּ מִתְבַּקְּעִין.

בְּהַהוּא זִמְנָא, קָלָא דְנָפִיק מֵאִינּוּן דַּחֲגִירֵי חַרְבָּא, מְבַקַּע תִּמְנִיסָר טוּרִין רַבְּרְבִין, וְלֵית מָאן דְּיַרְכִּין אוּדְנֵיהּ. כֻּלְּהוּ עָלְמָא סְתִימִין עַיְינִין, אֲטִימִין לִבָּא, לֵית מָאן דְּיַשְׁגַּח דְּהָא בְנָיְינָא לִסְתּוֹר כַּד

לשון הקודש

מִתּוֹךְ הַבְּדוֹלַח. שְׁנֵי צְדָדִים מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, נִרְאֵית אוֹתָהּ הַחֶרֶב בִּרְשָׁמִים עֲמֻקִּים, גֶּבֶר אֶחָד תַּקִּיף, סֻלָּם שֶׁעוֹמֵד בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר עוֹלָמוֹת חָגוּר אוֹתָהּ הַחֶרֶב לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת, וְעִמּוֹ חֲגוּרִים שִׁשִּׁים אֲחֵרִים, כֻּלָּם מֻחְלָפִים (מְלֻמָּדִי) (שׁוֹלְפֵי) מְנַצְּחֵי קְרָב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים מה) חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ. וְכָתוּב (שיר ג) כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה וְגוֹ'. בְּכַמָּה גְּוָנִים מִתְהַפְּכִים פְּנֵיהֶם, שֶׁאֵין מַכִּיר אוֹתָם פְּרָט לְתוֹלַעַת אַחַת שֶׁשָּׁטָה (שֶׁשּׁוֹרָה) בֵּין דְּגֵי הַיָּם, כָּל הָאֲבָנִים שֶׁעוֹבְרוֹת עֲלֵיהֶם נִבְקָעוֹת.

בְּאוֹתוֹ זְמַן הַקּוֹל שֶׁיּוֹצֵא מֵאוֹתָם חֲגוּרֵי הַחֶרֶב, מְבַקֵּעַ שְׁמוֹנֶה עָשָׂר הָרִים גְּדוֹלִים, וְאֵין מִי שֶׁיַּרְכִּין אָזְנָיו. כָּל הָעוֹלָם סְתוּמֵי עֵינַיִם, אֲטוּמֵי לֵב, אֵין מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ, שֶׁהֲרֵי הַבִּנְיָן סָתוּר כְּשֶׁעוֹשִׂים מַעֲשִׂים שֶׁאֵינָם

עַבְדִּין עוֹבָדָן דְּלָא מִתְכַּשְּׁרָן, סָאטִין מֵאָרְחָא דְתַקִּנָא, יְמִינָא אַעְדֵּי, וּשְׂמָאלָא שַׁלְטָא, כְּדֵין עָרְיָין אִשְׁתְּכָחוּ. וַוי לְחַיָּיבַיָּא דְגַרְמִין דָּא בְּעָלְמָא, דְּהָא לָא מִתְבָּרְכִין לְעֵילָא, עַד דְּיִשְׁתְּצוּן אִינּוּן לְתַתָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קד) וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם בָּרֲכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ' הַלְלוּיָהּ. (ע"כ).

עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה. (ויקרא ח"י) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח. (שיר השירים ב) כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים וְגוֹ'. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, אֲבָל כַּמָּה חֲבִיבָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּהִיא מְשַׁבַּחַת לֵיהּ בְּהַאי. הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, אֲמַאי מְשַׁבַּחַת לֵיהּ בְּתַפּוּחַ, וְלָא בְּמִלָּה אַחֲרָא, אוֹ בִּגְוָונִין אוֹ בְּרֵיחָא אוֹ בְּטַעֲמָא.

אֲבָל הוֹאִיל וּכְתִיב תַּפּוּחַ, בְּכֹלָּא הִיא מְשַׁבַּחַת לֵיהּ, בִּגְוָונִין, בְּרֵיחָא, וּבְטַעֲמָא. מַה תַּפּוּחַ

לשון הקודש

כְּשֵׁרִים, סוֹטִים מִדֶּרֶךְ תִּקִּינָה, הַיָּמִין סָרָה וְהַשְּׂמֹאל שׁוֹלֶטֶת, וְאָז מְצוּיוֹת עֲרָיוֹת. אוֹי לָרְשָׁעִים שֶׁגּוֹרְמִים אֶת זֶה בָּעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי אֵין מִתְבָּרְכִים לְמַעְלָה עַד שֶׁיִּכְלוּ אוֹתָם לְמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה' הַלְלוּיָהּ. (עד כאן) עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (שיר ב) כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים וְגוֹ'. אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּ הַחֲבֵרִים, אֲבָל כַּמָּה חֲבִיבָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהִיא מְשַׁבַּחַת אוֹתוֹ בָּזֶה. כָּאן יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, לָמָּה הִיא מְשַׁבַּחַת אוֹתוֹ בְּתַפּוּחַ וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר, אוֹ בִּגְוָנִים אוֹ בְּרֵיחַ אוֹ בְּטַעַם?

אֲבָל הוֹאִיל וְכָתוּב תַּפּוּחַ, בַּכֹּל הִיא

הוּא אַסְוָותָא לְכֹלָּא, אוֹף קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַסְוָותָא לְכֹלָּא. מַה תַּפּוּחַ אִשְׁתְּכַח בִּגְוָונֵי, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, אוֹף קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּכַח בִּגְוָונִין עִלָּאִין. מַה תַּפּוּחַ אִית בֵּיהּ רוּחָא דָקִיק מִכָּל שְׁאַר אִילָנֵי, אוֹף קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתִיב בֵּיהּ (הושע יד) וְרֵיחַ לוֹ כַּלְּבָנוֹן. מַה תַּפּוּחַ טַעְמֵיהּ מְתִיקָא, אוֹף קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתִיב בֵּיהּ (שיר השירים ה) חִכּוֹ מַמְתַּקִּים.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁבַּח לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּשׁוֹשַׁנָּה, וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי, אֲמַאי כְּשׁוֹשַׁנָּה, וְהָא אִתְּמַר. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּשַׁעָתָא דְאַסְגִּיאוּ זַכָּאֵי בְּעָלְמָא, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל סַלְקָא רֵיחִין טָבִין, וּמִתְבָּרְכָא מִמַּלְכָּא קַדִּישָׁא, וְאַנְפָּהָא נְהִירִין. וּבְזִמְנָא דְאַסְגִּיאוּ חַיָּיבִין בְּעָלְמָא, כַּבְיָכוֹל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לָא סַלְקָא רֵיחִין טָבִין, וְאַטְעָמַת מִסִּטְרָא

לשון הקודש

מְשַׁבַּחַת אוֹתוֹ – בַּגְוָנִים, בָּרֵיחַ, וּבַטַּעַם. מַה תַּפּוּחַ הוּא רְפוּאָה לַכֹּל – אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רְפוּאָה לַכֹּל. מַה תַּפּוּחַ נִמְצָא בִּגְוָנִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ – אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא בִּגְוָנִים עֶלְיוֹנִים. מַה תַּפּוּחַ יֵשׁ בּוֹ רֵיחַ דַּק מִכָּל שְׁאָר הָעֵצִים – אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּתוּב בּוֹ וְרֵיחַ לוֹ כַּלְּבָנוֹן. מַה תַּפּוּחַ טַעְמוֹ מָתוֹק – אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּתוּב בּוֹ חִכּוֹ מַמְתַּקִּים.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשַׁבֵּחַ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שׁוֹשַׁנָּה, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים לָמָּה כְּמוֹ שׁוֹשַׁנָּה, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְרַבִּים צַדִּיקִים בָּעוֹלָם, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מַעֲלָה רֵיחוֹת טוֹבִים, וּמִתְבָּרֶכֶת מִן הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וּפָנֶיהָ מְאִירִים. וּבִזְמַן שֶׁמִּתְרַבִּים הָרְשָׁעִים

אַחֲרָא מְרִירָא. כְּדֵין, כְּתִיב (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ וְגוֹ', וְאַנְפָּהָא חֲשׁוֹכָן.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, בְּשַׁעֲתָא דְאַסְגִּיאוּ זַכָּאִין בְּעָלְמָא, כְּתִיב (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. וּבְזִמְנָא דְאַסְגִּיאוּ חַיָּיבִין בְּעָלְמָא, כְּתִיב (איכה ב) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ. רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר מֵהָכָא, (משלי טז) וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, כְּלוֹמַר פָּרִישׁ מַלְכָּא מִן מַטְרוֹנִיתָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה.

רִבִּי אֶלְעָזָר הָוָה יָתִיב קָמֵי אֲבוּי, אָמַר לֵיהּ, אִי פְּרַקְלִיטָא בְּעָלְמָא בְּמַטְרוֹנִיתָא אִשְׁתְּכַח, וְאִי קַטֵּיגוֹרְיָא בְּעָלְמָא, בְּמַטְרוֹנִיתָא אִשְׁתְּכַח, אֲמַאי. אָמַר לֵיהּ, לְמַלְכָּא דְהָוָה לֵיהּ בַּר מִמַּטְרוֹנִיתָא, כָּל זִמְנָא דְּהַהוּא בְּרָא עָבִיד רְעוּתָא דְמַלְכָּא, מַלְכָּא

לשון הקודש

בָּעוֹלָם, כִּבְיָכוֹל אֵין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מַעֲלָה רֵיחוֹת טוֹבִים, וְטוֹעֶמֶת מֵהַצַּד הָאַחֵר הַמַּר, אָז כָּתוּב (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ וְגוֹ', וּפָנֶיהָ חֲשׁוּכִים.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְרַבִּים צַדִּיקִים בָּעוֹלָם, כָּתוּב (שם ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. וּבְזְמַן שֶׁמִּתְרַבִּים רְשָׁעִים בָּעוֹלָם, כָּתוּב הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר מִכָּאן, (משלי יז) וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, כְּלוֹמַר, מַפְרִיד אֶת הַמֶּלֶךְ מֵהַגְּבִירָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי אָבִיו. אָמַר לוֹ, אִם פְּרַקְלִיט יֵשׁ בָּעוֹלָם, הוּא נִמְצָא עִם הַגְּבִירָה. וְאִם יֵשׁ בָּעוֹלָם קָטֵגוֹר, הוּא נִמְצָא עִם הַגְּבִירָה. לָמָּה? אָמַר לוֹ, לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ בֵּן מִן הַגְּבִירָה – כָּל זְמַן שֶׁאוֹתוֹ הַבֵּן עוֹשֶׂה אֶת רְצוֹן הַמֶּלֶךְ, הַמֶּלֶךְ שָׂם

עָבִיד מָדוֹרֵיהּ בְּמַטְרוֹנִיתָא. וְכָל זִמְנָא דְּלָא הָוָה הַהוּא בַּר עָבִיד רְעוּתָא דְּמַלְכָּא, מַלְכָּא פָּרִישׁ מָדוֹרֵיהּ מִמַּטְרוֹנִיתָא.

כַּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כָּל זִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל עַבְדִּין רְעוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁוֵּי מָדוֹרֵיהּ בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְכָל זִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל לָא עַבְדִּין רְעוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שַׁוֵּי מָדוֹרֵיהּ בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל הוּא בְּרָא בוּכְרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (שמות ד) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל. אִמָּא, דָּא הִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דִּכְתִיב, (משלי יא) וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ.

תָּא חֲזֵי, כָּל זִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל דָּחֲקִין מֵהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, כַּבְיָכוֹל מַטְרוֹנִיתָא אִתְרַחֲקַת

לשון הקודש

מְדוֹרוֹ עִם הַגְּבִירָה. וְכָל זְמַן שֶׁאוֹתוֹ בֵּן לֹא עוֹשֶׂה אֶת רְצוֹן הַמֶּלֶךְ, מַפְרִיד אֶת מְדוֹרוֹ מִן הַגְּבִירָה.

כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל – כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂים אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂם מְדוֹרוֹ עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְכָל זְמַן שֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂם מְדוֹרוֹ עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מָה הַטַּעַם? כִּי יִשְׂרָאֵל הוּא בְּנוֹ הַבְּכוֹר שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל. הָאֵם זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (משלי א) וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ.

בֹּא רְאֵה, כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל רְחוֹקִים מֵהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, כִּבְיָכוֹל הַגְּבִירָה

עִמְּהוֹן. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּמַטְרוֹנִיתָא לָא אַקְדִּימַת קִיסְטָא לְהַאי בַּר, לְאַלְקָאָה לֵיהּ, לְמֵיהַךְ בְּאוֹרַח מֵישָׁר. בְּגִין דְּמַלְכָּא לָא אַלְקֵי לִבְרֵיהּ לְעָלְמִין. אֶלָּא שָׁבִיק כֹּלָּא בִידָא דְּמַטְרוֹנִיתָא, לְאַנְהָגָא הֵיכָלָא, וּלְאַלְקָאָה בְּרָהּ, וּלְדַבְּרָא לֵיהּ בְּאוֹרַח קְשׁוֹט, לָקָבְלֵיהּ דְּמַלְכָּא. (דף ע"ד ע"ב)

וְרָזָא דְּמִלָּה דִכְתִיב, (משלי לא) דִּבְרֵי לְמוּאֵל מֶלֶךְ מַשָּׂא אֲשֶׁר יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ (אִמּוֹ וַדַּאי), דָּא בַת שֶׁבַע, וְהָא אִתְּמַר כְּתִיב, (משלי י) מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ. תּוּגַת אִמּוֹ וַדַּאי. חָמֵי מַה כְּתִיב, בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב, בְּעוֹד דְּהַאי בַּר אָזִיל בְּאוֹרַח מֵישָׁר, וְהוּא חַכִּימָא, יְשַׂמַּח אָב (כְּלָל), דָּא מַלְכָּא קַדִּישָׁא לְעֵילָא. יְשַׂמַּח אָב סְתָם. אִשְׁתְּכַח הַאי בַּר בְּאוֹרְחָא תְּקָלָא, מַה כְּתִיב

לשון הקודש

הִתְרַחֲקָה עִמָּהֶם. מָה הַטַּעַם? כִּי הַגְּבִירָה לֹא הִקְדִּימָה שִׁבְטָהּ לַבֵּן הַזֶּה לְהַלְקוֹתוֹ כְּדֵי לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, כִּי הַמֶּלֶךְ לֹא מַלְקֶה אֶת בְּנוֹ לְעוֹלָמִים, אֶלָּא מַשְׁאִיר הַכֹּל בְּיַד הַגְּבִירָה לְהַנְהִיג אֶת הַהֵיכָל וּלְהַלְקוֹת אֶת בְּנָהּ וּלְהַנְהִיגוֹ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת כְּנֶגֶד הַמֶּלֶךְ.

וְסוֹד הַדָּבָר – שֶׁכָּתוּב (משלי לא) דִּבְרֵי לְמוּאֵל מֶלֶךְ מַשָּׂא אֲשֶׁר יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ, (אִמּוֹ וַדַּאי) זוֹ בַּת שֶׁבַע, וַהֲרֵי נֶאֱמַר הַכָּתוּב (שם י) מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ. תּוּגַת אִמּוֹ וַדַּאי. רְאֵה מַה כָּתוּב, בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב. בְּעוֹד שֶׁהַבֵּן הַזֶּה הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה וְהוּא חָכָם – יְשַׂמַּח אָב (כְּלָל), זֶה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ לְמַעְלָה. יְשַׂמַּח אָב סְתָם. נִמְצָא הַבֵּן הַזֶּה

וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ. תּוּגַת אִמּוֹ וַדַּאי, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְרָזָא דְּמִלָּה כְּתִיב, (ישעיה נ) **וּבְפִשְׁעֵכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.**

תָּא חֲזֵי, לָא אִשְׁתְּכַח חֶדְוָותָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּיוֹמָא דְּסָלִיק שְׁלֹמֹה לְחָכְמְתָא, וְאָמַר שִׁיר הַשִּׁירִים. כְּדֵין נְהִירוּ אַנְפּוֹי דְּמַטְרוֹנִיתָא, וְאָתֵי מַלְכָּא לְמִשְׁרֵי מָדוֹרֵיהּ עִמָּהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (מלכים א ה) **וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה וְגוֹ'. מַאי וַתֵּרֶב. דְּסַלְקָא שִׁפּוּרוּ דְּמַטְרוֹנִיתָא, וְאִתְרַבְּיָאַת בְּדַרְגָּהָא עַל כָּל שְׁאַר דַּרְגִּין, בְּגִין דְּמַלְכָּא שַׁוִּי מָדוֹרֵיהּ בָּהּ. וְכָל כַּךְ לָמָּה. בְּגִין דְּאַפִּיקַת בְּרָא חַכִּימָא דָּא לְעָלְמָא.** (נ"א לְמַלְכָּא).

וְכַד אַפִּיקַת לֵיהּ לִשְׁלֹמֹה, לְכָל יִשְׂרָאֵל אַפִּיקַת, וְכֻלְּהוּ הֲווֹ בְּדַרְגִּין עִלָּאִין זַכָּאִין כִּשְׁלֹמֹה (ס"א

לשון הקודש

בְּדֶרֶךְ כּוֹשֶׁלֶת – מַה כָּתוּב? וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ. תּוּגַת אִמּוֹ וַדַּאי, זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְסוֹד הַדָּבָר כָּתוּב, (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.

בֹּא רְאֵה, לֹא נִמְצֵאת שִׂמְחָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ הַיּוֹם שֶׁעָלָה שְׁלֹמֹה לַחָכְמָה וְאָמַר שִׁיר הַשִּׁירִים. אָז הֵאִירוּ פְּנֵי הַגְּבִירָה, וּבָא הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁרוֹת אֶת מְדוֹרוֹ עִמָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ד) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה וְגוֹ'. מַה זֶּה וַתֵּרֶב? שֶׁעָלָה הַיֹּפִי שֶׁל הַגְּבִירָה וְהִתְגַּדְּלָה בְּדַרְגּוֹתֶיהָ עַל כָּל שְׁאָר הַדַּרְגּוֹת, כִּי הַמֶּלֶךְ שָׂם אֶת מְדוֹרוֹ עִמָּהּ. וְכָל כָּךְ לָמָּה? כִּי הוֹצִיאָה אֶת הַבֵּן הֶחָכָם הַזֶּה לָעוֹלָם (לַמֶּלֶךְ).

וּכְשֶׁהוֹצִיאָה אֶת שְׁלֹמֹה, הִיא הוֹצִיאָה

בִּשְׁלָמָא). דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַדֵּי בְּהוּ, וְאִינּוּן בֵּיהּ. וּבְיוֹמָא דְּשַׁכְלַל שְׁלֹמֹה בֵּיתָא לְתַתָּא, אַתְקִינַת מַטְרוֹנִיתָא בֵּיתָא לְמַלְכָּא. וְשַׁוּוּ מָדוֹרֵיהוֹן כַּחֲדָא, וּנְהִירוּ אַנְפָּהָא בְּחֶדְוָה שְׁלִימוּ. כְּדֵין אִשְׁתְּכַח חֶדְוָותָא לְכֹלָּא, לְעֵילָּא וְתַתָּא. וְכָל כַּךְ לָמָּה. בְּגִין דִּכְתִיב, מַשָּׂא אֲשֶׁר יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ, דְּדַבְּרַת לֵיהּ לִרְעוּתָא דְּמַלְכָּא.

וְכַד הַאי בַּר כְּמָה דַּאֲמִינָא, (ס"א דְּאִצְטְרִיךְ) לָא אִתְדְּבַר לִרְעוּתֵיהּ דְּמַלְכָּא. כְּדֵין הִיא עֶרְיָיתָא דְּכֹלָּא, עֶרְיָיתָא דְּכָל סִטְרִין דְּהָא מַלְכָּא פָּרִישׁ מִמַּטְרוֹנִיתָא, וּמַטְרוֹנִיתָא אִתְרַחֲקַת מְהֵיכָלֵיהּ, וּבְגִין כָּךְ עֶרְיָיתָא הִיא דְּכֹלָּא. וְכִי לָא עֶרְיָיתָא הוּא, מַלְכָּא בְּלָא מַטְרוֹנִיתָא, וּמַטְרוֹנִיתָא בְּלָא מַלְכָּא. וְעַל דָּא כְּתִיב, עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה אִמְּךָ הִיא. אִמְּךָ הִיא וַדָּאי, וְשַׁרְיָא

לשון הקודש

לְכָל יִשְׂרָאֵל, וְכֻלָּם הָיוּ בִּדְרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת צַדִּיקִים בִּשְׁלֹמֹה (בִּשְׁלוֹם), שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂמֵחַ בָּהֶם, וְהֵם בּוֹ. וּבְיוֹם שֶׁתִּקֵּן שְׁלֹמֹה אֶת הַבַּיִת לְמַטָּה, תִּקְּנָה הַגְּבִירָה בַּיִת לַמֶּלֶךְ, וְשָׂמוּ מְדוֹרָם יַחַד, וְהֵאִירוּ פָּנֶיהָ בְּשִׂמְחָה וּשְׁלֵמוּת. אָז נִמְצְאָה שִׂמְחָה לַכֹּל, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְכָל כָּךְ לָמָּה? כִּי כָתוּב מַשָּׂא אֲשֶׁר יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ, שֶׁהִנְהִיגָה אוֹתוֹ לִרְצוֹן הַמֶּלֶךְ.

וּכְשֶׁהַבֵּן הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ (שֶׁצָּרִיךְ), אֵינוֹ מִתְנַהֵג לִרְצוֹן הַמֶּלֶךְ, אָז זוֹ עֶרְוַת הַכֹּל, עֶרְוַת כָּל הַצְּדָדִים, שֶׁהֲרֵי הַמֶּלֶךְ פּוֹרֵשׁ מֵהַגְּבִירָה, וְהַגְּבִירָה הִתְרַחֲקָה מֵהֵיכָלוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ זוֹהִי עֶרְוַת הַכֹּל. וְכִי אֵין זוֹ עֶרְוָה, מֶלֶךְ בְּלִי גְּבִירָה, וּגְבִירָה בְּלִי מֶלֶךְ?! וְעַל זֶה כָּתוּב, עֶרְוַת אָבִיךָ

עִמָּךְ, בְּגִינֵי כַּךְ לֹא תְגַלֵּה עֶרְוָתָהּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָקִישׁ יְדוֹי וּבָכָה, וְאָמַר וַוי אִי אִימָּא וְגַלֵּינָא רָזָא, וַוי אִי לָא אִימָּא, דְּיֵיבְדּוּן חַבְרַיָּיא מִלָּה. (יחזקאל יא) אֲהָהּ יְיָ' אֱלֹהִים כָּלָה אַתָּה עוֹשֶׂה אֵת שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל. מָאי אֲהָהּ. וּמַאי כָּלָה אַתָּה עוֹשֶׂה. אֶלָּא רָזָא דְּמִלָּה, בְּזִמְנָא דְּה' תַּתָּאָה אִתְּתְרָכַת מֵהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, ה' אַחֲרָא עִלָּאָה בְּגִינָהּ מַנְעַת בִּרְכָתָא. וּכְדֵין כְּתִיב, אֲהָהּ כָּלָה אַתָּה עוֹשֶׂה. בְּגִין דְּכַד אִיהִי (נ"א הַאי ה') אִתְּמְנַעַת מִבִּרְכָאן, ה' אַחֲרָא מַנְעַת לוֹן מִכֹּלָּא. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּבִרְכָאן לָא מִשְׁתַּכְּחֵי, אֶלָּא בַּאֲתַר דְּשַׁרְיָין דְּכַר וְנוּקְבָא.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (ירמיה כה) יְיָ' מִמָּרוֹם יִשְׁאָג וּמִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ. עַל נָוֵהוּ מַמָּשׁ. דָּא מַטְרוֹנִיתָא, וְדָא הוּא וַדָּאי. וּמַאי

לשון הקודש

וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה אִמְּךָ הִיא. אִמְּךָ הִיא וַדַּאי, וְשׁוֹרָה עִמָּךְ. מִשּׁוּם כָּךְ לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן הִקִּישׁ יָדָיו וּבָכָה וְאָמַר: אוֹי אִם אֹמַר וַאֲגַלֶּה סוֹד, אוֹי אִם לֹא אֹמַר, שֶׁיֹּאבְדוּ הַחֲבֵרִים דָּבָר. (יחזקאל יא) אֲהָהּ ה' אֱלֹהִים כָּלָה אַתָּה עֹשֶׂה אֵת שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל. מַה זֶּה אֲהָהּ? וּמַה זֶּה כָּלָה אַתָּה עֹשֶׂה? אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר – בִּזְמַן שֶׁה' תַּחְתּוֹנָה הִתְגָּרְשָׁה מֵהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, ה' אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה מוֹנַעַת בִּרְכָתָהּ, וְאָז כָּתוּב, אֲהָהּ כָּלָה אַתָּה עֹשֶׂה. מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁהִיא (הה' הַזֹּאת) נִמְנַעַת מִבִּרְכוֹת, ה' אַחֶרֶת מוֹנַעַת אוֹתָם מֵהַכֹּל. מָה הַטַּעַם? כִּי בְּרָכוֹת אֵינָן מְצוּיוֹת, אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁשּׁוֹרִים זָכָר וּנְקֵבָה.

וְעַל זֶה כָּתוּב, (ירמיה כה) ה' מִמָּרוֹם יִשְׁאָג וּמִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל

אוֹמֵר. אוֹי שֶׁהֶחֱרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי וְכוּ'. בֵּיתִי זְוּוּגָא דְמַטְרוֹנִיתָא. וְדָא הוּא וַדָּאי, עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֶּה. דְּהָא מִכָּל סִטְרִין עֶרְיָתָא הוּא. וּכְדֵין, (ישעיה נ) לָבְשׁוּ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׂק הוּשַׂם כְּסוּתָם דְּהָא אֲתַר אַחֲסָנַת בִּרְכָאן דְּמַבּוּעִין דְּנַחֲלִין דַּהֲווֹ נְגִידִין וְשַׁקְיָין כַּדְקָא חֲזוּ, אִתְמְנָעוּ.

תָּנִינָן, כַּד אִתְפְּרַשׁ מַלְכָּא מִמַּטְרוֹנִיתָא, וּבִרְכָּאן לָא מִשְׁתַּכְּחָן, כְּדֵין אִקְרֵי ו"י. מָאי טַעְמָא ו"י. דְּתַנְיָא, רֵישָׁא דְיִסּוֹד י', דְּהָא יְסוֹד ו' זְעֵירָא הוּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא ו' רַבְּרְבָא עִלָּאָה. וְעַל דָּא כְּתִיב וָ"ו תְּרֵין וָוִין כַּחֲדָא, וְרֵישָׁא דְהַאי יְסוֹד י' הוּא. וְכַד אִתְרַחֲקַת מַטְרוֹנִיתָא מִמַּלְכָּא, וּבִרְכָּאן אִתְמְנָעוּ מִמַּלְכָּא, וְזִוּוּגָא לָא אִשְׁתְּכַח בְּרֵישָׁא דְיִסּוֹד, נָטִיל ו' עִלָּאָה לְהַאי רֵישָׁא דְיִסּוֹד דְּהוּא

לשון הקודש

נָוֵהוּ. עַל נָוֵהוּ מַמָּשׁ. זוֹ הַגְּבִירָה, וְזֶהוּ וַדַּאי. וּמַהוּ אוֹמֵר? אוֹי שֶׁהֶחֱרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי וְכוּ'. בֵּיתִי זֶהוּ זִוּוּג הַגְּבִירָה. וְזֶהוּ וַדַּאי עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֶּה. שֶׁהֲרֵי מִכָּל הַצְּדָדִים זוֹ עֶרְוָה. וְאָז, לָבְשׁוּ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׂק הוּשַׂם כְּסוּתָם, שֶׁהֲרֵי מְקוֹם יְרֻשַּׁת הַבְּרָכוֹת שֶׁל מַעְיְנוֹת הַנְּחָלִים שֶׁהָיוּ שׁוֹפְעִים וּמַשְׁקִים כָּרָאוּי, נִמְנְעוּ.

שָׁנִינוּ, כְּשֶׁנִּפְרַד הַמֶּלֶךְ מִן הַגְּבִירָה וְאֵין בְּרָכוֹת מְצוּיוֹת, אָז נִקְרָא ו"י. מָה הַטַּעַם ו"י? שֶׁלָּמַדְנוּ, רֹאשׁ הַיְסוֹד י', שֶׁהֲרֵי יְסוֹד הוּא ו' קְטַנָּה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא ו' גְּדוֹלָה עֶלְיוֹנָה. וְלָכֵן כָּתוּב ו"ו, שְׁתֵּי וָוִי"ם כְּאֶחָד. וְהָרֹאשׁ שֶׁל הַיְסוֹד הַזֶּה הוּא י'. וּכְשֶׁמִּתְרַחֶקֶת הַגְּבִירָה מִן הַמֶּלֶךְ וְהַבְּרָכוֹת נִמְנָעוֹת מִן הַמֶּלֶךְ, וְהַזִּוּוּג לֹא נִמְצָא בְּרֹאשׁ הַיְסוֹד, נוֹטֵל ו' הָעֶלְיוֹן אֶת

י', וְנָגִיד לֵיהּ לְגַבֵּיהּ, כְּדֵין הוּא ו"י, ו"י לְכֹלָּא, לְעִלָּאִין וְתַתָּאִין.

וְעַל דָּא תָּנֵינָן, מִיּוֹמָא דְּאִתְחָרִיב יְרוּשְׁלֵם, בִּרְכָאן לָא אִשְׁתְּכָחוּ בְּעָלְמָא, וְלֵית לָךְ יוֹם דְּלָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ לְוָוטִין, דְּהָא בִּרְכָאן אִתְמְנָעוּ בְּכָל יוֹם. אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי, אוֹ"י אוֹ הוֹ"י, (נ"א אוֹ וה') מַהוּ.

אָמַר לֵיהּ, כַּד מִלָּה תַלְיָא בִתְשׁוּבָה, וְלָא תַיְיבִין, כְּדֵין ה' עִלָּאָה נָטִיל לוֹן, וְאַנְגִיד לְוָאוּ וְי', לְגַבָּהּ, (דף ע"ה ע"א) בְּגִין דְּלָא תַיְיבִין, כְּדֵין אִקְרֵי הוֹי. הוֹי כַּד אִסְתַּלָּק מַלְכָּא לְעֵילָא לְעֵילָא, וְצַוְוחִין בְּנֵי נָשָׁא וְלָא אַשְׁגַּח בְּהוּ. וְהַהוּא עִלָּאָה אֶהְיֶה טְמִירָא, סָלִיק לְוֹ', וְי' לְגַבֵּיהּ, בְּגִין דְּלָא אִתְקַבִּיל צְלוֹתֵיהּ, כְּדֵין אִקְרֵי אוֹי, דְּהָא א' סָלִיק לְגַבֵּיהּ דְּוֹ' וְי'. (ס"א דְהוּא א' סָלִיק גַּבֵּיהּ לה' לוֹ' לי') וּכְדֵין תְּשׁוּבָה לָא אִשְׁתְּכַח.

לשון הקודש

הָרֹאשׁ הַזֶּה שֶׁל הַיְסוֹד, שֶׁהוּא י', וּמַשְׁפִּיעוֹ אֵלָיו, וְאָז הוּא ו"י, ו"י לַכֹּל, לָעֶלְיוֹנִים וְלַתַּחְתּוֹנִים.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, מִיּוֹם שֶׁחָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם לֹא נִמְצְאוּ בְרָכוֹת בָּעוֹלָם, וְאֵין לְךָ יוֹם שֶׁלֹּא מְצוּיִים בּוֹ קְלָלוֹת, שֶׁהֲרֵי הַבְּרָכוֹת מְנוּעוֹת בְּכָל יוֹם. אָמַר לוֹ, אוֹ כָּךְ: אוֹ"י, אוֹ: הוֹ"י. (אוֹ וה') מַה הוּא?

אָמַר לוֹ, כְּשֶׁהַדָּבָר תָּלוּי בִּתְשׁוּבָה וְלֹא שָׁבִים, אָז ה' הָעֶלְיוֹנָה נוֹטֶלֶת אוֹתָם וּמַשְׁפִּיעָה לְוָא"ו וְי' אֵלֶיהָ, כִּי לֹא שָׁבִים, וְאָז נִקְרָא הוֹי. הוֹי כְּשֶׁהִסְתַּלֵּק הַמֶּלֶךְ לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְצוֹוְחִים בְּנֵי אָדָם וְאֵין מַשְׁגִּיחַ בָּהֶם. וְאוֹתוֹ הָעֶלְיוֹן אֶהְיֶה הוּא הַטָּמִיר, מַעֲלֶה לְוֹ', וְי' אֵלָיו, כִּי לֹא הִתְקַבְּלָה תְּפִלָּתוֹ, אָז נִקְרָא אוֹי, שֶׁהֲרֵי א' עוֹלֶה לְוֹ' וְי', (שֶׁהֵיא א' עוֹלָה לְה' לְוֹ' לְי') וְאָז אֵין מְצוּיָה תְּשׁוּבָה, וְלָכֵן

וְעַל דָּא אִסְתַּלָּק מֵאִלֵּין אַתְוָון ה', דְּהָא בִּתְשׁוּבָה לָא תַלְיָיא.

וַדָּאי כַּד אַסְגִּיאוּ חוֹבֵי עָלְמָא טְפֵי, וּתְשׁוּבָה הָוָה תַלְיָא בְּקַדְמִיתָא, וְלָא בָעוּ, כְּדֵין אִסְתַּלָּק ה', וא' סָלִיק לְוֹ יו"ד לְגַבֵּיהּ, וְאִקְרֵי אוֹי. וְכַד חָרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא, וּתְשׁוּבָה אִסְתָּלְקַת (וְלָא מְעַלְיָא), **כְּדֵין צָוְוחוּ וְאָמְרוּ,** (ירמיה ו) **אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם. מָאי כִּי פָנָה הַיּוֹם. דָּא הוּא יוֹמָא עִלָּאָה, דְּאִקְרֵי תְּשׁוּבָה, דְּאִסְתַּלָּק וְאִתְעֲבָר, וְלָא שְׁכִיחַ. הַהוּא יוֹמָא דְּאִשְׁתְּמוֹדַע, לְפַשְׁטָא יְמִינָא לְקַבְּלָא חַיָּיבִין, וְהָא אִתְפְּנֵי מִכֹּלָּא, וְלָא אִשְׁתְּכַח, וְעַל דָּא אָמְרוּ אוֹי, וְלָא הוֹי. כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב, דְּהָא אִתְיְיהִיב רְשׁוּ לְרַבְרְבֵי מְמָנָן דִּשְׁאָר עַמִּין, לְמִשְׁלַט עָלַיְיהוּ.**

לשון הקודש

הִסְתַּלְּקָה מֵהָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ ה', שֶׁהֲרֵי לֹא תָלוּי בִּתְשׁוּבָה.

וַדַּאי כְּשֶׁהִתְרַבּוּ יוֹתֵר חֲטָאֵי הָעוֹלָם, וּתְשׁוּבָה הָיְתָה תְּלוּיָה בָּרִאשׁוֹנָה וְלֹא רָצוּ, אֲזַי הִסְתַּלְּקָה ה', וא' הֶעֱלְתָה אֶת ו' וְיו"ד אֵלָיו, וְנִקְרָא אוֹי. וּכְשֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהַתְּשׁוּבָה הִסְתַּלְּקָה (וְלֹא מְעַלְּה), אֲזַי צָוְחוּ וְאָמְרוּ, (ירמיה ו) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם. מַה זֶּה כִּי פָנָה הַיּוֹם? זֶהוּ הַיּוֹם הָעֶלְיוֹן, שֶׁנִּקְרָא תְּשׁוּבָה, שֶׁהִסְתַּלֵּק וְעָבַר וְלֹא מָצוּי. אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁנּוֹדָע, לִפְשֹׁט הַיָּמִין כְּנֶגֶד הָרְשָׁעִים, וַהֲרֵי הִתְפַּנָּה מֵהַכֹּל וְלֹא נִמְצָא, וְלָכֵן אָמְרוּ אוֹי וְלֹא הוֹי. כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב, שֶׁהֲרֵי נִתְּנָה רְשׁוּת לִגְדוֹלֵי הַמְּמֻנִּים שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם.

תָּאנָא, סָלִיק וּ' לְעֵילָא לְעֵילָא, וְהֵיכָלָא אִתּוֹקַד, וְעַמָּא אִתְגְּלֵי, וּמַטְרוֹנִיתָא אִתְתְּרָכַת, וּבֵיתָא אִתְחֲרָבַת. לְבָתַר כַּד נָחִית וּ"ו לְאַתְרֵיהּ, אַשְׁגַּח בְּבֵיתֵיהּ וְהָא אִתְחֲרִיב, בָּעֵי לְמַטְרוֹנִיתָא, וְהָא אִתְרַחֲקַת וְאַזְלַת. חָמָא לְהֵיכָלֵיהּ, וְהָא אִתּוֹקַד. בָּעָא לְעַמָּא, וְהָא אִתְגְּלֵי. חָמָא לְבִרְכָּאן דְּנַחֲלִין עֲמִיקִין דַּהֲווֹ נָגְדִּין, וְהָא אִתְמְנָעוּ. כְּדֵין כְּתִיב, (ישעיה כב) וַיִּקְרָא יְיָ' אֱלֹהִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לִבְכִי וּלְמִסְפֵּד וּלְקָרְחָה וְלַחֲגוֹר שָׂק. וּכְדֵין לָבְשׁוּ שָׂמִים קַדְרוּת.

כְּדֵין וּ' ה' (ס"א ו' י') אִתְנְגִיד חַד לָקָבֵיל חַד. וְה' עִלָּאָה, נָגִיד מַבּוּעֵי לְסִטְרָא אַחֲרָא, וּבִרְכָּאן לָא מִשְׁתַּכְּחָן. דְּהָא דְכַר וְנוּקְבָא לָא אִשְׁתְּכָחוּ, וְלָא שַׁרְיָין כַּחֲדָא. כְּדֵין (ירמיה כה) שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ.

לשון הקודש

לָמַדְנוּ, עָלְתָה וּ' לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְהַהֵיכָל נִשְׂרַף, וְהָעָם גָּלָה, וְהַגְּבִירָה גֹּרְשָׁה, וְהַבַּיִת נֶחֱרַב. אַחַר כָּךְ שֶׁיָּרַד וָ"ו לִמְקוֹמוֹ, הִשְׁגִּיחַ עַל בֵּיתוֹ וְהִנֵּה חָרַב, בִּקֵּשׁ אֶת הַגְּבִירָה, וְהִנֵּה הִתְרַחֲקָה וְהָלְכָה. רָאָה אֶת הֵיכָלוֹ, וְהִנֵּה נִשְׂרַף. בִּקֵּשׁ אֶת הָעָם, וְהִנֵּה גָּלָה. רָאָה אֶת בִּרְכוֹת הַנְּחָלִים הָעֲמֻקִּים שֶׁהָיוּ שׁוֹפְעִים, וְהִנֵּה נִמְנְעוּ. וְאָז כָּתוּב, (ישעיה כב) וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לִבְכִי וּלְמִסְפֵּד וּלְקָרְחָה וְלַחֲגֹר שָׂק. וְאָז לָבְשׁוּ שָׂמִים קַדְרוּת.

אָז וּ' ה' (ו' י') נִמְשְׁכוּ אֶחָד כְּנֶגֶד הָאֶחָד, וְה' הָעֶלְיוֹנָה הִשְׁפִּיעָה אֶת הַמַּעְיָנוֹת לַצַּד הָאַחֵר, וְהַבְּרָכוֹת לֹא נִמְצְאוּ, שֶׁהֲרֵי לֹא נִמְצְאוּ הַזָּכָר וְהַנְּקֵבָה וְלֹא שְׁרוּיִים

בָּכָה רִבִּי שִׁמְעוֹן, וּבָכָה רִבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, בְּכִיָּיה תְּקִיעָא בְּלִבָּאי מִסִּטְרָא חָדָא, וְחֶדְוָותָא בְּלִבָּאי מִסִּטְרָא אַחֲרָא. דְּהָא שְׁמַעְנָא מִלִּין, דְּלָא שְׁמַעְנָא עַד הַשְׁתָּא, זַכָּאָה חוּלָקִי.

עֶרְוַת אֵשֶׁת אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה, (ויקרא ח"י) מָאן אֵשֶׁת אָבִיךָ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָא תָּנִינָן, כָּל מִלּוֹי דְּאוֹרַיְיתָא סָתִים וְגַלְיָא, כְּמָה דְּשְׁמָא קַדִּישָׁא סָתִים וְגַלְיָא, אוֹרַיְיתָא דְּהִיא שְׁמָא קַדִּישָׁא, הָכִי נָמֵי סָתִים וְגַלְיָא. הָכָא כֹּלָּא בְּאִתְגַּלְיָיא, יְדִיעָא סָתִים כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא.

וְהַאי קְרָא הָכִי הוּא, אֵשֶׁת אָבִיךָ: תָּאנָא, כָּל זִמְנָא דְּמַטְרוֹנִיתָא אִשְׁתְּכַחַת בְּמַלְכָּא, וְיַנְקָא לָךְ, אִקְרֵי אִמָּךְ. הַשְׁתָּא דְּאִתְגַּלְיָא עִמָּךְ וְאִתְרָחֲקַת מִן מַלְכָּא, אֵשֶׁת אָבִיךָ אִתְקְרֵי. אִנְתּוּ

לשון הקודש

כְּאֶחָד. אֲזַי שָׂאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ. בָּכָה רַבִּי שִׁמְעוֹן, וּבָכָה רַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּכִיָּה תְּקוּעָה בְּלִבִּי מִצַּד אֶחָד, וְשִׂמְחָה בְּלִבִּי מִצַּד אַחֵר, שֶׁהֲרֵי שָׁמַעְתִּי דְּבָרִים שֶׁלֹּא שָׁמַעְתִּי עַד עַתָּה. אַשְׁרֵי חֶלְקִי!

עֶרְוַת אֵשֶׁת אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה. מִי זוֹ אֵשֶׁת אָבִיךָ? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲרֵי שָׁנִינוּ, כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה נִסְתָּר וְנִגְלֶה, כְּמוֹ שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִסְתָּר וְנִגְלֶה, הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שֵׁם קָדוֹשׁ, כָּךְ גַּם נִסְתָּר וְנִגְלֶה. כָּאן הַכֹּל בְּנִגְלֶה, יְדִיעָה נִסְתֶּרֶת כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

וְהַפָּסוּק הַזֶּה הוּא כָּךְ: אֵשֶׁת אָבִיךָ – לְמַדְנוּ, כָּל זְמַן שֶׁהַגְּבִירָה נִמְצֵאת עִם הַמֶּלֶךְ וְהִיא מֵינִיקָה אוֹתְךָ, נִקְרֵאת אִמְּךָ. בְּעֵת שֶׁגָּלְתָה עִמְּךָ וְהִתְרַחֲקָה מִן הַמֶּלֶךְ,

הִיא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא לָא אִתְפְּטָרַת בְּתִרוּכִין מִנֵּיהּ, אִנְתְּתֵיהּ הִיא וַדָּאי. כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה נ) כֹּה אָמַר יְיָ אֵי זֶה סֵפֶר כְּרִיתוּת אִמְּכֶם אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּיהָ. אֶלָּא וַדָּאי אִנְתּוּ הִיא דְּמַלְכָּא, אַף עַל גַּב דְּאִתְגַּלְיָיא.

וְעַל דָּא פָּקִיד עָלָה תְּרֵי זִמְנֵי, כַּד יָתְבָא בְּמַלְכָּא בְּזִוּוּגָא חַד, וְאִתְקְרֵי אִמְּךָ, דִּכְתִיב עֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה, לָא תַעֲבִיד דְּיִתְרַחֲקוּן דָּא מִן דָּא, וְתִשְׁתְּלַח עַל חוֹבָךְ, כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. וְחַד, כַּד הִיא בְּגָלוּתָא עִמָּךְ, וְאִתְגַּלְיָיא מֵהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, וְאִתְקְרֵי אִנְתּוּ דְּמַלְכָּא. אַף עַל גַּב דְּאִתְרַחֲקַת מִנֵּיהּ לָא תַעֲבִיד בְּגִין דְּתַעְדֵּי מִבֵּינָךְ, וְיִשְׁלְטוּן בָּךְ שַׂנְאָךְ, וְלָא תִסְתַּמַּר עֲלָךְ בְּגָלוּתָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב עֶרְוַת אֵשֶׁת אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה. מָאי טַעְמָא. בְּגִין כִּי עֶרְוַת אָבִיךָ הִיא. אַף

לשון הקודש

הִיא נִקְרֵאת אֵשֶׁת אָבִיךָ. אֵשֶׁת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ לֹא נִפְטֶרֶת בְּגֵרוּשִׁין מִמֶּנּוּ, הִיא וַדַּאי אִשְׁתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם נ) כֹּה אָמַר ה' אֵי זֶה סֵפֶר כְּרִיתוּת אִמְּכֶם אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּיהָ. אֶלָּא וַדַּאי שֶׁהִיא אֵשֶׁת הַמֶּלֶךְ, אַף עַל גַּב שֶׁגָּלְתָה.

וְלָכֵן צִוָּה עָלֶיהָ פַּעֲמַיִם – כְּשֶׁיָּשְׁבָה עִם הַמֶּלֶךְ בְּזִוּוּג אֶחָד, וְנִקְרֵאת אִמְּךָ, שֶׁכָּתוּב עֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה, אַל תַּעֲשֶׂה שֶׁיִּתְרַחֲקוּ זֶה מִזּוֹ וְתִשָּׁלַח עַל חֶטְאֲךָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. וְאֶחָד כְּשֶׁהִיא בַּגָּלוּת עִמְּךָ וְגָלְתָה מֵהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, וְנִקְרֵאת אֵשֶׁת הַמֶּלֶךְ. אַף עַל גַּב שֶׁהִתְרַחֲקָה מִמֶּנּוּ, אַל תַּעֲשֶׂה כְּדֵי שֶׁתָּזוּז מִבֵּינְךָ וְיִשְׁלְטוּ בְךָ שׂוֹנְאֶיךָ, וְלֹא תִשָּׁמֵר עָלֶיךָ בַּגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֶרְוַת אֵשֶׁת אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי עֶרְוַת אָבִיךָ הוּא. אַף

עַל גַּב דְּאִתְרַחֲקָת מִן מַלְכָּא, אַשְׁגָּחוּתָא דְּמַלְכָּא בָּהּ תְּדִירָא, וּבַעְיָא לְאִסְתַּמְּרָא לָקֻבְלָה יַתִּיר, וְלָא תֵּיחוּב לְגַבָּהּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (דברים כג) כִּי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחֲנֶךָ לְהַצִּילְךָ וְגוֹ'. כִּי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ: דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּאִשְׁתְּכָחַת בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, וְכָל שֶׁכֵּן בְּגָלוּתָא, לְאַגָּנָא עָלַיְהוּ תְּדִירָא מִכָּל סִטְרִין, וּמִכָּל שְׁאַר עַמִּין, דְּלָא יְשֵׁיצוּן לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל.

דְּתַנְיָא, לָא יַכְלִין (דף ע"ה ע"ב) שַׂנְאֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל לְאַבְאָשָׁא לְהוּ, עַד דְּיִשְׂרָאֵל מַחֲלִישִׁין חֵילָא דִּשְׁכִינְתָּא מִקַּמֵּי רַבְרְבֵי מְמָנָן דִּשְׁאָר עַמִּין. כְּדֵין יַכְלִין לְהוֹן שַׂנְאֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וְשַׁלְטִין עָלַיְיהוּ, וְגַזְרִין עָלַיְיהוּ כַּמָּה גְּזֵירִין בִּישִׁין. וְכַד אִינּוּן תַּיְיבִין לָקֻבְלָה, הִיא מְתָבְרַת חֵילָא וְתוּקְפָּא דְּכָל אִינּוּן מְמָנָן רַבְרְבִין, וְתַבְרַת חֵילָא וְתוּקְפָּא דְּשַׂנְאֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וְאִתְפְּרְעָא לְהוּ מִכֹּלָּא.

לשון הקודש

עַל גַּב שֶׁהִתְרַחֲקָה מִן הַמֶּלֶךְ, בָּהּ הַשְׁגָּחַת הַמֶּלֶךְ תָּמִיד, וְצָרִיךְ לְהִשָּׁמֵר כְּנֶגְדָּהּ יוֹתֵר וְלֹא תֶּחֱטָא אֵלֶיהָ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (דברים כג) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחֲנֶךָ לְהַצִּילְךָ וְגוֹ'. כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ – זוֹ הַשְּׁכִינָה שֶׁנִּמְצֵאת עִם יִשְׂרָאֵל, וְכָל שֶׁכֵּן בַּגָּלוּת, לְהָגֵן עֲלֵיהֶם תָּמִיד מִכָּל הַצְּדָדִים וּמִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים כְּדֵי שֶׁלֹּא יַשְׁמִידוּ אֶת יִשְׂרָאֵל.

שֶׁלָּמַדְנוּ, לֹא יְכוֹלִים שׂוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהַזִּיק לָהֶם עַד שֶׁיִּשְׂרָאֵל מַחֲלִישִׁים כֹּחַ הַשְּׁכִינָה מִלִּפְנֵי גְּדוֹלֵי הַמְּמֻנִּים שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים, וְאָז יְכוֹלִים לָהֶם שׂוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל וְשׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם

וְעַל דָּא וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ, דְּבָעֵי בַּר נָשׁ דְּלָא יִסְתְּאַב בְּחוֹבוֹי, וַיַּעֲבָר עַל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא. דְּאִי עָבִיד הָכֵי, מִסָּאֲבִין לֵיהּ, כְּמָה דִכְתִיב וְנִטְמֵתֶם בָּם, בְּלֹא א'. וְתָאנָא, מָאתָן וּתְמַנְיָא וְאַרְבְּעִין שַׁיְיפִין בְּגוּפָא, וְכֻלְּהוּ אִסְתַּאֲבָן, כַּד אִיהוּ אִסְתְּאַב. כְּלוֹמַר, כַּד בָּעֵי לְאִסְתַּאֲבָא.

וְעַל דָּא, וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ. מָאי מַחֲנֶיךָ, אִלֵּין אִינּוּן שַׁיְיפֵי גוּפָא. וְלֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר, מָאי עֶרְוַת דָּבָר. עֶרְיָיתָא נוּכְרָאָה דְּהַאי (ס"א דְּהַוֵי) **דָּבָר רֶמֶז, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. דְּאִי הָכִי, וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ וַדַּאי. וְעַל דָּא עֶרְוַת אֵשֶׁת אָבִיךָ לֹא תְגַלֶּה. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דִכְתִיב עֶרְוַת אָבִיךָ הִיא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא.**

לשון הקודש

וְגוֹזְרִים עֲלֵיהֶם כַּמָּה גְּזֵרוֹת רָעוֹת. וּכְשֶׁהֵם שָׁבִים אֵלֶיהָ, הִיא מְשַׁבֶּרֶת הַכֹּחַ וְהַתֹּקֶף שֶׁל שׂוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל וְנִפְרַעַת לָהֶם מִן הַכֹּל.

וְעַל כֵּן וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ, שֶׁצָּרִיךְ אָדָם שֶׁלֹּא יִטְמָא בַּחֲטָאָיו וְיַעֲבֹר עַל דִּבְרֵי תוֹרָה. שֶׁאִם הוּא עוֹשֶׂה כָּךְ, מְטַמְּאִים אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְנִטְמֵתֶם בָּם, בְּלִי א'. וְלָמַדְנוּ, מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה אֵיבָרִים בַּגּוּף, וְכֻלָּם נִטְמָאִים כְּשֶׁהוּא נִטְמָא. כְּלוֹמַר, כְּשֶׁהוּא רוֹצֶה לְהִטָּמֵא.

וְעַל כֵּן וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ. מַה זֶּה מַחֲנֶיךָ? אֵלּוּ הֵם אֵיבְרֵי הַגּוּף. וְלֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר, מַה זֶּה עֶרְוַת דָּבָר? עֶרְוָה נָכְרִיָּה שֶׁזֶּה דָּבָר רֶמֶז (שֶׁהוּא) לַדָּבָר הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. שֶׁאִם כָּךְ, וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ וַדַּאי. וְעַל כֵּן עֶרְוַת אֵשֶׁת אָבִיךָ לֹא תְגַלֶּה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב עֶרְוַת אָבִיךָ הִוא, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

תָּאנָא, עַל תְּלַת מִלִּין מִתְעַכְּבִין יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא. עַל דְּעַבְדִּין קְלָנָא בִּשְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא. וּמְהַדְּרֵי אַנְפַּיְיהוּ מִן שְׁכִינְתָּא, וְעַל דִּמְסָאֲבֵי גַּרְמַיְיהוּ קָמֵי שְׁכִינְתָּא. וְכֻלְּהוּ אוֹקִימְנָא בְּמַתְנִיתָא דִּילָן.

רִבִּי אַבָּא, הָוָה אָזִיל לְקַפּוּטְקִיָּא, וַהֲוָה עִמֵּיהּ רִבִּי יוֹסֵי. עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי, חָמוּ חַד בַּר נָשׁ, דְּהֲוָה אָתֵי, וּרְשִׁימָא חַד בְּאַנְפּוֹי. אָמַר רִבִּי אַבָּא, נִסְטֵי מֵהַאי אוֹרְחָא, דְּהָא אַנְפּוֹי דְּדֵין אַסְהִידוּ עָלֵיהּ, דְּעָבַר בְּעֶרְיָיתָא דְּאוֹרַיְיתָא, בְּגִינֵי כַּךְ אִתְרְשִׁים בְּאַנְפּוֹי. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי, אִי הַאי רְשִׁימָא הָוָה לֵיהּ כַּד הָוָה יַנּוּקָא, מַאי עֶרְיָיתָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ, אֲנָא חֲמֵינָא בְּאַנְפּוֹי, דְּאַסְהִידוּ בְּעֶרְיָיתָא דְּאוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

לָמַדְנוּ, עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים מִתְעַכְּבִים יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת: עַל שֶׁעוֹשִׂים קָלוֹן בַּשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת, וּמַחֲזִירִים פְּנֵיהֶם מֵהַשְּׁכִינָה, וְעַל שֶׁמְּטַמְּאִים אֶת עַצְמָם לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה, וְאֶת כֻּלָּם בֵּאַרְנוּ בְּמִשְׁנָתֵנוּ.

רַבִּי אַבָּא הָיָה הוֹלֵךְ לְקַפּוּטְקִיָּא, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי יוֹסֵי. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא עִם רֹשֶׁם אֶחָד בְּפָנָיו. אָמַר רַבִּי אַבָּא, נִסְטָה מֵהַדֶּרֶךְ הַזּוֹ, שֶׁהֲרֵי פָּנָיו שֶׁל זֶה מְעִידִים עָלָיו שֶׁעָבַר עַל עֶרְוָה שֶׁל הַתּוֹרָה, כִּי כָּךְ רָשׁוּם בְּפָנָיו. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, אִם הָרֹשֶׁם הַזֶּה הָיָה לוֹ כְּשֶׁהָיָה תִּינוֹק, אֵיזוֹ עֶרְוָה תִּמְצָא בּוֹ? אָמַר לוֹ, אֲנִי רוֹאֶה בְּפָנָיו שֶׁמְּעִידִים עַל עֶרְוָה שֶׁל הַתּוֹרָה.

קָרָא לֵיהּ רִבִּי אַבָּא, אָמַר לֵיהּ אִימָּא מִלָּה, הַאי רְשִׁימָא דְּאַנְפָּךְ, מַה הוּא. אָמַר לוֹן, בְּמָטוֹתָא מִנַּיְיכוּ, לָא תַּעֲנְשׁוּ יַתִּיר לְהַהוּא בַּר נָשׁ, דְּהָא חוֹבוֹי קָא גָרְמוּ לֵיהּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא מַהוּ. אָמַר לֵיהּ, יוֹמָא חַד הֲוֵינָא אָזִיל בְּאָרְחָא אֲנִי וַאֲחֹתִי, שָׁרֵינָא בְּחַד אוּשְׁפִּיזָא, וְרָוֵינָא חַמְרָא, וְכָל הַהוּא לֵילְיָא אֲחִידְנָא בַּאֲחֹתִי. בְּצַפְרָא קַמְנָא, וְאוּשְׁפִּיזָאי קָטַט בְּחַד גַּבְרָא, עָיְילְנָא בֵּינַיְיהוּ, וְקַטְרוּ לִי דָא מֵהַאי גִּיסָא, וְדָא מֵהַאי גִּיסָא, וּרְשִׁימָא דָא הָוָה עָיֵיל לְבֵי מוֹחָא, וְאִשְׁתְּזַבְנָא עַל יְדָא דְּחַד אַסְיָיא דְּאִית בְּגַוָּון.

אָמַר לֵיהּ, מָאן הוּא אַסְיָיא. אָמַר לֵיהּ, רִבִּי שַׁמְלָאי הוּא. אָמַר לֵיהּ מָאי אַסְוָותָא יָהַב לְךָ. אָמַר לֵיהּ אַסְוָותָא דְּנַפְשָׁא. וּמֵהַהוּא יוֹמָא אַהֲדַרְנָא בִּתְשׁוּבָה. וּבְכָל יוֹמָא חָזֵינָא אַנְפָּאי בְּחַד

לשון הקודש

קָרָא לוֹ רַבִּי אַבָּא, אָמַר לוֹ, אֱמֹר דְּבָרְךָ, הָרִשֻׁם הַזֶּה שֶׁבְּפָנֶיךָ מַה זֶּה? אָמַר לָהֶם, בְּבַקָּשָׁה מִכֶּם, אַל תַּעֲנִישׁוּ יוֹתֵר אֶת אוֹתוֹ אָדָם, שֶׁהֲרֵי חֲטָאָיו גָּרְמוּ לוֹ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, מַהוּ ? אָמַר לוֹ, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ אֲנִי וַאֲחוֹתִי, וְשָׁהִינוּ בְּמָלוֹן אֶחָד וְשָׁתִיתִי יַיִן, וְכָל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה אָחַזְתִּי בַּאֲחוֹתִי. בַּבֹּקֶר קַמְנוּ, וּבַעַל בֵּית הַמָּלוֹן הִתְקוֹטֵט עִם אִישׁ אֶחָד, וְנִכְנַסְתִּי בֵּינֵיהֶם, וְקָשְׁרוּ אוֹתִי זֶה מִצַּד זֶה וְזֶה מִצַּד זֶה, וְהָרִשֻׁם הַזֶּה הָיָה נִכְנָס לַמֹּחַ, וְנִצַּלְתִּי עַל יְדֵי רוֹפֵא אֶחָד שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹכֵנוּ.

אָמַר לוֹ, מִי הָרוֹפֵא? אָמַר לוֹ, זֶה רַבִּי שַׁמְלַאי. אָמַר לוֹ, אֵיזוֹ רְפוּאָה נָתַן לְךָ? אָמַר לוֹ, רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ. וּמֵאוֹתוֹ יוֹם חָזַרְתִּי בִּתְשׁוּבָה. וּבְכָל יוֹם אֲנִי רוֹאֶה אֶת

חֵיזוּ, וּבָכֵינָא קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהוּא רִבּוֹן עָלְמִין עַל הַהוּא חוֹבָה. וּמֵאִינּוּן דִּמְעִין אַסְחֵינָא אַנְפָּאי. אָמַר רִבִּי אַבָּא, אִי לָאו דְּאִתְמְנַע מִנָּךְ תְּשׁוּבָה, אַעְבַּרְנָא מֵאַנְפָּךְ הַהוּא רְשִׁימָא. אֲבָל קָרֵינָא עָלָיךְ, (ישעיה ו) וְסָר עֲוֹנֶךָ וְחַטָּאתְךָ תְּכֻפָּר. אָמַר לֵיהּ, תְּלַת זִמְנִין אִימָא. אָמַר לֵיהּ תְּלַת זִמְנִין, וְאִתְעֲבָר רְשִׁימָא.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, וַדַּאי מָאנָךְ הָא בָעָא לְאַעְבְּרָא מִנָּךְ, דְּוַדַּאי בִּתְשׁוּבָה אִשְׁתְּכַחַת. אָמַר לֵיהּ, נָדַרְנָא מֵהַאי יוֹמָא לְאִתְעַסְּקָא בְּאוֹרַיְיתָא יְמָמָא וְלֵילְיָא. אָמַר לֵיהּ, מַה שְׁמָךְ. אָמַר לֵיהּ אֶלְעָזָר. אָמַר לֵיהּ אֵל עָזַר, וַדַּאי שְׁמָא גָּרִים, דֶּאֱלָהָךְ סִיְּיעָךְ, וַהֲוָה בְּסָעֲדָךְ, שַׁדְרֵיהּ רִבִּי אַבָּא וּבַרְכֵיהּ.

לשון הקודש

פָּנַי בְּמַרְאָה אַחַת, וַאֲנִי בּוֹכֶה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, עַל אוֹתוֹ הַחֵטְא, וּמֵאוֹתָן דְּמָעוֹת רָחַצְתִּי פָּנַי. אָמַר רַבִּי אַבָּא, אִם לֹא שֶׁנִּמְנְעָה מִמְּךָ תְּשׁוּבָה, הָיִיתִי מַעֲבִיר מִפָּנֶיךָ אֶת אוֹתוֹ הָרֹשֶׁם, אֲבָל אֲנִי קוֹרֵא עָלֶיךָ, (ישעיה ו) וְסָר עֲוֹנֶךָ וְחַטָּאתְךָ תְּכֻפָּר. אָמַר לוֹ, אֱמֹר שָׁלֹשׁ פְּעָמִים. אָמַר לוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וְהָרֹשֶׁם עָבַר.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וַדַּאי אֲדוֹנְךָ רָצָה לְהַעֲבִירוֹ מִמְּךָ, שֶׁוַּדַּאי נִמְצֵאתָ בִּתְשׁוּבָה. אָמַר לוֹ, נָדַרְתִּי מֵהַיּוֹם הַזֶּה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה יוֹמָם וָלַיְלָה. אָמַר לוֹ, מַה שִׁמְךָ? אָמַר לוֹ, אֶלְעָזָר. אָמַר לוֹ, אֵל עָזַר, וַדַּאי שֶׁהַשֵּׁם גּוֹרֵם שֶׁאֱלֹקֶיךָ סִיַּע לְךָ וְהָיָה בְּעֶזְרְךָ. שָׁלַח אוֹתוֹ רַבִּי אַבָּא וּבֵרַךְ אוֹתוֹ.

לְזִמְנָא אַחֲרָא, הָוָה רִבִּי אַבָּא אָזִיל לְגַבֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן, עָאל בְּמָאתֵיהּ, אַשְׁכָּחֵיהּ דְּהַוָּה יָתִיב וְדָרִישׁ, (תהלים צב) אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת. אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וְגוֹ', כַּמָּה טִפְּשִׁין אִינּוּן בְּנֵי עָלְמָא, דְּלָא מַשְׁגִּיחִין וְלָא יַדְעִין וְלָא מִסְתַּכְּלִין לְמִנְדַּע אוֹרְחוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל מַה קַיְימִין בְּעָלְמָא. מָאן מְעַכֵּב לְהוּ לְמִנְדַּע, טִפְּשׁוּתָא דִלְהוֹן. בְּגִין דְּלָא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִילּוּ הֲווֹ מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא יִנְדְּעוּן אוֹרְחוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת, דְּלָא מִסְתָּכַל וְלָא יָדַע (דף ע"ו ע"א) נִימוּסֵי דְזֹאת בְּעָלְמָא. (דְּאַף עַל גַּב) דְּדָאִין עָלְמָא בְּדִינוֹי וְחַמָּאן לְדִינוֹי דְהַאי זֹאת, דְּמָטָאן עַל בְּנֵי נָשָׁא דְּאִינּוּן זַכָּאִין, וְלָא מָטָאן עַל רַשִׁיעַיָּיא חַיָּיבִין, דְּעַבְרִין עַל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא,

לשון הקודש

בְּפַעַם אַחֶרֶת הָיָה רַבִּי אַבָּא הוֹלֵךְ אֶל רַבִּי שִׁמְעוֹן, נִכְנַס לְעִירוֹ, מָצָא אוֹתוֹ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ (תהלים צב) אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת. אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וְגוֹ', כַּמָּה טִפְּשִׁים אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא מַשְׁגִּיחִים וְלֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים לָדַעַת אֶת דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל מַה הֵם עוֹמְדִים בָּעוֹלָם, מִי מְעַכֵּב אוֹתָם לָדַעַת? טִפְּשׁוּתָם, כִּי לֹא עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. שֶׁאִלּוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, הָיוּ יוֹדְעִים אֶת דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת, שֶׁלֹּא מִתְבּוֹנֵן וְלֹא יוֹדֵעַ הַהַנְהָגוֹת שֶׁל זֹאת בָּעוֹלָם. (שֶׁאַף עַל גַּב) שֶׁדָּן אֶת הָעוֹלָם בְּדִינָיו וְרוֹאִים אֶת דִּינָיהּ שֶׁל זֹאת הַזּוֹ שֶׁמַּגִּיעִים לִבְנֵי אָדָם

דִּכְתִיב, (תהלים צב) בִּפְרוֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וְגוֹ'. דְּהַאי עָלְמָא יָרְתִין לֵיהּ בְּכָל סִטְרוֹי, וְדִינִין לָא מָטוּן עָלוֹי בְּהַאי עָלְמָא. וְאִלְמָלֵא דְּדָוִד מַלְכָּא אוֹדְעֵיהּ בְּסוֹפֵיהּ דִּקְרָא, לָא יַדְעִינָן, דִּכְתִיב לְהִשָּׁמְדָם עָדֵי עַד, לְשֵׁיצָאָה לְהוֹן מֵהַהוּא עָלְמָא, וּלְמֶהֱוֵי עַפְרָא תְּחוֹת רַגְלֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, דִּכְתִיב, (מלאכי ג) וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם.

תּוּ פְּתַח וְאָמַר, (איוב טז) וַיָּקָם בִּי כַּחֲשִׁי בְּפָנַי יַעֲנֶה. בְּמַאי קָא מַיְירֵי. אֶלָּא, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּבַר נָשׁ דְּאִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, לְמִנְדַּע אוֹרְחוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, כְּאִלּוּ אִשְׁתָּדַל בִּשְׁמֵיהּ מַמָּשׁ. מַה שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד נִימוּסִין. אוֹף אוֹרַיְיתָא הָכִי נָמֵי. תָּא חָזֵי, הַאי מָאן דְּעָבַר עַל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא, אוֹרַיְיתָא

לשון הקודש

שֶׁהֵם צַדִּיקִים, וְלֹא מַגִּיעִים עַל הָרְשָׁעִים הַחַיָּבִים שֶׁעוֹבְרִים עַל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, שֶׁכָּתוּב בִּפְרוֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וְגוֹ'. שֶׁאֶת הָעוֹלָם הַזֶּה הֵם יוֹרְשִׁים אוֹתוֹ בְּכָל צִדָּדָיו, וְהַדִּינִים לֹא מַגִּיעִים אֲלֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאִלְמָלֵא שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ הוֹדִיעַ אוֹתוֹ בְּסוֹף הַכָּתוּב, לֹא הָיִינוּ יוֹדְעִים, שֶׁכָּתוּב לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי עַד, לְהַשְׁמִידָם מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְשֶׁיִּהְיוּ עָפָר תַּחַת רַגְלֵי הַצַּדִּיקִים, שֶׁכָּתוּב (מלאכי ג) וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם.

עוֹד פְּתַח וְאָמַר, (איוב טז) וַיָּקָם בִּי כַּחֲשִׁי בְּפָנַי יַעֲנֶה. בַּמֶּה מְדֻבָּר? אֶלָּא אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לָדַעַת אֶת דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, כְּאִלּוּ הִשְׁתַּדֵּל בִּשְׁמוֹ מַמָּשׁ. מַה שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה הַנְהָגוֹת, אַף הַתּוֹרָה גַּם כֵּן. בֹּא

סַלְקָא וְנַחְתָּא וְעַבְדָא בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ רְשִׁימִין בְּאַנְפּוֹי, בְּגִין דְּיִסְתַּכְּלוּן בֵּיהּ עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, וְכֻלְּהוּ אוֹשְׁדָן לְוָוטִין עַל רֵישֵׁיהּ.

וְתָאנָא, כָּל אִינּוּן עֵינֵי יְיָ', דְּאַזְלִין וְשָׁאטִין בְּעָלְמָא לְמִנְדַּע אוֹרְחוֹי דִּבְנֵי נָשָׁא, כֻּלְּהוֹן זַקְפִּין עַיְינִין, וּמִסְתַּכְּלִין בְּאַנְפּוֹי דְּהַהוּא בַר נָשׁ, וְחָמָאן לְהוּ, וְכֻלְּהוּ פַּתְחִין עָלֵיהּ וַוי וַוי. וַוי לֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, וַוי לֵיהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. אִסְתְּלָקוּ מִסּוֹחֲרָנֵיהּ דִּפְלַנְיָא, דְּהָא סַהֲדוּתָא בְּאַנְפּוֹי, וְרוּחָא דִּמְסָאֲבָא שַׁרְיָא עֲלוֹי. וְכָל אִינּוּן יוֹמִין דְּאִשְׁתְּכַח רְשִׁימוּ בְּאַנְפּוֹי לְסַהֲדוּתָא, אִי אוֹלִיד בַּר, אַשְׁלִיף לֵיהּ רוּחָא מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבָא. וְאִלֵּין אִינּוּן חַיָּיבֵי דָּרָא, תַּקִּיפֵי אַנְפִּין, דְּמָארֵיהוֹן שָׁבִיק לְהוֹן בְּהַאי עָלְמָא, לְשֵׁיצָאָה לְהוּ בְעָלְמָא דְּאָתֵי.

לשון הקודש

וּרְאֵה, מִי שֶׁעוֹבֵר עַל דִּבְרֵי תוֹרָה, הַתּוֹרָה עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת וְעוֹשֶׂה בָּאָדָם רְשׁוּמִים בְּפָנָיו, כְּדֵי שֶׁיִּסְתַּכְּלוּ בוֹ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְכֻלָּם שׁוֹפְכִים קְלָלוֹת עַל רֹאשׁוֹ.

וְלָמַדְנוּ, כָּל אוֹתָם עֵינֵי ה' שֶׁהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם לָדַעַת אֶת דַּרְכֵי בְּנֵי אָדָם, כֻּלָּם זוֹקְפִים עֵינַיִם וּמִסְתַּכְּלִים בִּפְנֵי אוֹתוֹ הָאִישׁ, וְרוֹאִים אוֹתָם, וְכֻלָּם פּוֹתְחִים עָלָיו: וַי וַי. אוֹי לוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאוֹי לוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא. הִסְתַּלְּקוּ מִסָּבִיב לִפְלוֹנִי, שֶׁהֲרֵי עֵדוּת בְּפָנָיו, וְרוּחַ טֻמְאָה שׁוֹרָה עָלָיו. וְכָל אוֹתָם יָמִים שֶׁנִּמְצָא רֹשֶׁם בְּפָנָיו לְעֵדוּת, אִם מוֹלִיד בֵּן, הוּא שׁוֹלֵף לוֹ רוּחַ מִצַּד הַטֻּמְאָה, וְאֵלּוּ הֵם הָרְשָׁעִים שֶׁל הַדּוֹר, עַזֵּי הַפָּנִים, שֶׁרִבּוֹנָם עוֹזֵב אוֹתָם בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהַשְׁמִידָם לָעוֹלָם הַבָּא.

תָּנֵינָן, הַאי צַדִּיקָא זַכָּאָה דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא יְמָמָא וְלֵילְיָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָשִׁיךְ עָלֵיהּ חַד חוּטָא דְּחֶסֶד, וְאִתְּרְשִׁים לֵיהּ בְּאַנְפּוֹי, וּמֵהַהוּא רְשִׁימָא דַּחֲלֵי עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. הָכִי נָמֵי מָאן דְּעָבַר עַל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא, מַשְׁכָּאן עָלֵיהּ רוּחָא דִּמְסָאֲבָא, וְאִתְּרְשִׁים לֵיהּ בְּאַנְפּוֹי, וּמִנֵּיהּ עַרְקִין עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. וְכֹלָּא מַכְרְזֵי עָלֵיהּ, אִסְתְּלָקוּ מִסָּחֲרָנֵיהּ דִּפְלַנְיָא, דְּעָבַר עַל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא, וְעַל פִּקּוּדֵי דְּמָארֵיהּ, וַוי לֵיהּ, וַוי לְנַפְשֵׁיהּ. הַאי אַשְׁלִיף רוּחָא דִּמְסָאֲבָא, דְּאִשְׁתְּכַח עִמֵּיהּ, וְאוֹרִית לֵיהּ לִבְרֵיהּ, וְהַאי הוּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵית לֵיהּ בֵּיהּ חוּלָקָא, וְשָׁבִיק לֵיהּ, לְשֵׁיצָאָה לֵיהּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא, שַׁפִּיר קָאַמְרַת, מֵנָא לָךְ הַאי. אָמַר לֵיהּ הָכִי אוֹלִיפְנָא. וְאוֹלִיפְנָא,

לשון הקודש

שָׁנִינוּ, הַצַּדִּיק הַזַּכַּאי הַזֶּה שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יוֹמָם וָלַיְלָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו חוּט אֶחָד שֶׁל חֶסֶד וְנִרְשָׁם לוֹ בְּפָנָיו, וּמֵאוֹתוֹ רֹשֶׁם פּוֹחֲדִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. כָּךְ גַּם מִי שֶׁעוֹבֵר עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה, מוֹשְׁכִים עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה וְנִרְשָׁם לוֹ בְּפָנָיו, וּמִמֶּנּוּ בּוֹרְחִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. וְכֻלָּם מַכְרִיזִים עָלָיו: הִסְתַּלְּקוּ מִסָּבִיב לִפְלוֹנִי, שֶׁעָבַר עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה וְעַל מִצְוֹות רִבּוֹנוֹ. אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ! הֲרֵי שָׁלַף רוּחַ טֻמְאָה שֶׁנִּמְצֵאת עִמּוֹ וְהוֹרִישָׁהּ לִבְנוֹ, וְזֶהוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין לוֹ בּוֹ חֵלֶק, וְעוֹזֵב אוֹתוֹ לְהַשְׁמִידוֹ לָעוֹלָם הַבָּא. **אָמַר** לוֹ רַבִּי אַבָּא, יָפֶה אָמַרְתָּ, אֲבָל

דְּהַאי יְרוּתָא בִּישָׁא, אַחֲסִינוּן כֻּלְּהוּ בְּנוֹי, אִי לָא יְתוּבוּן, דְּהָא לֵית מִלָּה קַיְּימָא קָמֵי תְּשׁוּבָה. וַאֲנָא הָכִי אוֹלִיפְנָא, דְּאַסְוָותָא דָא יַהֲבוּ לִי זִמְנָא חָדָא, דַּהֲוֵינָא רְשִׁים בְּאַנְפָּאי, וְיוֹמָא חַד הֲוֵינָא אָזִיל בְּאוֹרְחָא, וְאִעַרְעָנָא בְּחַד זַכָּאָה, וְעַל יְדוֹי אִתְעַבָּר מִנַּאי הַהוּא רְשִׁימָא. אָמַר לִי, מַה שְׁמָךְ. אָמַר לֵיהּ אֶלְעָזָר, וְקָרֵי עָלַי אֶלְעָזָר אַחֲרָא. אָמַר לֵיהּ, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא, דַּחֲמֵינָא לָךְ, וְזָכֵינָא לְמֵחֱמֵי לָךְ בְּהַאי. זַכָּאָה חוּלָקָךְ בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, (אָמַר לֵיהּ) אֲנָא הוּא דְּאִעְרַעְנָא לָךְ.

אִשְׁתָּטַח קָמֵיהּ, אַיְיתֵיהּ לְבֵיתֵיהּ, אַתְקִין קָמֵיהּ קוּרְטִיסָא (ס"א טַרְכּוּסָא) דְּנַהֲמָא, וּבִשְׁרָא דְּעֶגְלָא תְּלִיתָאָה. בָּתַר דְּאָכְלוּ, אָמַר לֵיהּ הַהוּא גַּבְרָא, רִבִּי, אִימָּא לִי חַד מִלָּה, חָדָא תּוֹרָתָא סוּמָקָא אִית לִי, אִימָּא דְּעֶגְלָא דְּבִישְׁרָא דָא

לשון הקודש

מִנַּיִן לְךָ אֶת זֶה? אָמַר לוֹ, כָּךְ לָמַדְתִּי, וְלָמַדְתִּי שֶׁהַיְּרֻשָּׁה הָרָעָה הַזּוֹ יוֹרְשִׁים כָּל בָּנָיו, אִם לֹא שֶׁיָּשׁוּבוּ, שֶׁהֲרֵי אֵין דָּבָר שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי תְּשׁוּבָה. וַאֲנִי כָּךְ לָמַדְתִּי, שֶׁרִפּוּאָה זוֹ נָתְנוּ לִי פַּעַם אַחַת, שֶׁהָיִיתִי רָשׁוּם בְּפָנַי, וְיוֹם אֶחָד הָיִיתִי הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וּפָגַשְׁתִּי צַדִּיק אֶחָד, וְעַל יָדוֹ עָבַר מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ הָרֹשֶׁם. אָמַר לִי, מַה שִּׁמְךָ? אָמַרְתִּי לוֹ, אֶלְעָזָר, וְקָרָא עָלַי אֶלְעָזָר אַחֵר. אָמַר לוֹ, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁרָאִיתִי אוֹתְךָ וְזָכִיתִי לִרְאוֹתְךָ בָּזֶה. אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. (אָמַר לוֹ) אֲנִי הוּא שֶׁפָּגַשְׁתִּי בְּךָ.

הִשְׁתַּטַּח לְפָנָיו וֶהֱבִיאוֹ לְבֵיתוֹ. הִתְקִין לְפָנָיו חַלַּת (טַרְכּוּסָא) לֶחֶם וּבָשָׂר שֶׁל עֶגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת. אַחַר שֶׁאָכְלוּ, אָמַר לוֹ אוֹתוֹ

דַּאֲכִילְנָא, וְיוֹמָא חַד עַד לָא אִתְעַבְּרַת וְאוֹלִידַת, אֲזִילְנָא בַּתְרָאָה לְמַרְעָא לְמַדְבְּרָא, עַד דְּדָבַרְנָא לָהּ אַעְבָּר קָמַאי חַד גַּבְרָא, אָמַר לֵיהּ, מַה שְׁמָהּ דְּתוֹרָתָא דָא. אֲמֵינָא, מִן יוֹמָא דְּאִתְיְלִידַת לָא קָרֵינָא לָהּ בִּשְׁמָא. אָמַר לֵיהּ, בַּת שֶׁבַע אֵם שְׁלֹמֹה אִתְקְרֵי, אִי תִּזְכֶּה לְכַפָּרָה. וַאֲנָא בְּעוֹד דְּאָהָדַרְנָא רֵישָׁאי, לָא חֲמֵינָא לֵיהּ, וְחָיֵיכְנָא מֵהַהוּא מִלָּה. (דף ע"ו ע"ב)

וְהַשְׁתָּא דְּזָכִינָא בְּאוֹרַיְיתָא, אִתְעַרְנָא עַל הַהִיא מִלָּה, וּמִן יוֹמָא דְּאִתְפְּטַר רִבִּי שִׁמְלָאי מֵהָכָא, לָא הָוָה בַּר נָשׁ דְּיַנְהִיר לָן בְּאוֹרַיְיתָא כְּוָוֹתֵיהּ. וַאֲנָא דָּחִילְנָא לְמֵימַר מִלָּה דְּאוֹרַיְיתָא דְּלָא אוֹלִיפְנָא. וּמִלָּה דָא דְּאִסְתַּכַּלְנָא דְּמִלָּה דְּחָכְמְתָא הִיא, וְלָא יְדַעְנָא. אָמַר לֵיהּ, וַדָּאי מִלָּה דְּחָכְמְתָא הִיא, וּרְמִיזָא עִלָּאָה הִיא לְעֵילָא וּלְתַתָּא.

לשון הקודש

הָאִישׁ: רַבִּי, אֱמֹר לִי דָּבָר אֶחָד, פָּרָה אֲדֻמָּה יֵשׁ לִי, אִמּוֹ שֶׁל הָעֵגֶל שֶׁאֵת בְּשָׂרוֹ זֶה עַתָּה אָכַלְנוּ, וְיוֹם אֶחָד טֶרֶם שֶׁהִתְעַבְּרָה וְהוֹלִידָה, הָלַכְתִּי אַחֲרֶיהָ לַמִּרְעֶה בַּמִּדְבָּר, בְּעוֹד שֶׁאֲנִי מַנְהִיג אוֹתָהּ עָבַר לְפָנַי אִישׁ אֶחָד, אָמַר לִי, מַה שְׁמָהּ שֶׁל הַפָּרָה הַזוֹ? אָמַרְתִּי, מִיּוֹם שֶׁנּוֹלְדָה לֹא קְרָאתִיהָ בְּשֵׁם. אָמַר לִי, הִיא נִקְרֵאת בַּת שֶׁבַע אֵם שְׁלֹמֹה, אִם תִּזְכֶּה לְכַפָּרָה. וַאֲנִי, בְּעוֹד שֶׁהֶחֱזַרְתִּי אֶת רֹאשִׁי, לֹא רָאִיתִי אוֹתוֹ, וְצָחַקְתִּי מֵאוֹתוֹ הַדָּבָר.

וְעַכְשָׁו שֶׁזָּכִיתִי בַּתּוֹרָה, הִתְעוֹרַרְתִּי עַל הַדָּבָר הַהוּא, וּמִיּוֹם שֶׁנִּפְטַר מִכָּאן רַבִּי שִׁמְלַאי, לֹא הָיָה אִישׁ שֶׁיָּאִיר לָנוּ בַּתּוֹרָה כְּמוֹתוֹ, וַאֲנִי פָּחַדְתִּי לוֹמַר דְּבַר תּוֹרָה שֶׁלֹּא לָמַדְתִּי. וְהַדָּבָר הַזֶּה שֶׁהִסְתַּכַּלְתִּי שֶׁדְּבַר חָכְמָה הוּא, וְלֹא יָדַעְתִּי. אָמַר לוֹ,

אֲבָל תָּא חֲזֵי, בַּת שֶׁבַע אִתְקְרֵי מַמָּשׁ בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב בָּהּ כֹּלָּא בְּשֶׁבַע. שֶׁבַע פָּרוֹת. שֶׁבַע שְׂרֵפוֹת. שֶׁבַע הֲזָאוֹת. שֶׁבַע כִּבּוּסִים. שֶׁבַע טְמֵאִים. שֶׁבַע טְהוֹרִים. שֶׁבַע כֹּהֲנִים. וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּחוּשְׁבְּנָא דְּהָא כְּתִיב, וַיְדַבֵּר יְיָ' אֶל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְגוֹ'. וְשַׁפִּיר קָאָמַר הַהוּא גַּבְרָא, דְּאָמַר בַּת שֶׁבַע, וְכֹלָּא רָזָא דְּחָכְמְתָא הִיא.

אָמַר לֵיהּ, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּשַׁמַּעְנָא מִלָּה דָא. בְּרִיךְ הוּא דְּהָא אַקְדִּים לִי שְׁלָם בְּקַדְמִיתָא, לְמִזְכֵּי לְהַאי. דִּכְתִיב (ישעיה נז) שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ'. אֲנָא כַּד חֲוֵינָא רָחוֹק, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַקְדִּים לִי שְׁלָם לְמֶהֱוֵי קָרוֹב. קָרָא עָלֵיהּ רִבִּי אַבָּא, (שמואל א כה) אַתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ שָׁלוֹם.

לשון הקודש

וַדַּאי שֶׁזֶּהוּ דְּבַר חָכְמָה, וְרֶמֶז עֶלְיוֹן הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

אֲבָל בֹּא רְאֵה, בַּת שֶׁבַע נִקְרֵאת מַמָּשׁ בְּסוֹד הַחָכְמָה, מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בָּהּ הַכֹּל בְּשֶׁבַע: שֶׁבַע פָּרוֹת, שֶׁבַע שְׂרֵפוֹת, שֶׁבַע הַזָּאוֹת, שִׁבְעָה כִּבּוּסִים, שִׁבְעָה טְמֵאִים, שִׁבְעָה טְהוֹרִים, שִׁבְעָה כֹּהֲנִים. וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בַּחֶשְׁבּוֹן, שֶׁכָּתוּב וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְגוֹ'. וְיָפֶה אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁאָמַר בַּת שֶׁבַע, וְהַכֹּל הוּא סוֹד שֶׁל חָכְמָה.

אָמַר לוֹ, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁשָּׁמַעְתִּי דָּבָר זֶה, בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֵרֵי הִקְדִּים לִי שָׁלוֹם בָּרִאשׁוֹנָה לִזְכּוֹת לָזֶה, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נז) שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר ה'. כְּשֶׁאֲנִי הָיִיתִי רָחוֹק, הִקְדִּים לִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁלוֹם לִהְיוֹת קָרוֹב. קָרָא עָלָיו רַבִּי אַבָּא, (שמואל–א כה) אַתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ שָׁלוֹם.

עֶרְוַת אֲחוֹת אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה. (ויקרא ח"י) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחוֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְרָאָה אֶת עֶרְוָתָהּ וְגוֹ'. תַּמָּן תְּנִינָן, מְאָה וּתְלָתִין שְׁנִין, אִתְפְּרַשׁ אָדָם מְאִתְּתֵיהּ, וְלָא הָוָה אוֹלִיד. מִדְּקָטַל קַיִן לְהֶבֶל, לָא בָעָא אָדָם לְאִזְדַּוְּוגָא בְּאִתְּתֵיהּ. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, מִשַּׁעָתָא דְּאִתְגְּזַר עָלֵיהּ וְעַל כָּל עָלְמָא מִיתָה, אָמַר, אֲמַאי אֲנָא אוֹלִיד לִבְעַתּוּתָא. מִיַּד אִתְפְּרַשׁ מֵאִתְּתֵיהּ.

וּתְרֵין רוּחִין נוּקְבִין, הֲווֹ אַתְיָין וְאִזְדַּוְּוגָן עִמֵּיהּ, וְאוֹלִידוּ. וְאִינּוּן דְּאוֹלִידוּ הֲווֹ מַזִּיקִין דְּעָלְמָא, וְאִקְרוּן נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם. וְאִלֵּין סָאטָן לִבְנֵי אָדָם, וְשַׁרְיָין בְּפִתְחָא דְבֵיתָא, וּבְבִירָאֵי, וּבְבָתֵּי כִסְאֵי. וְעַל דָּא בַּר נָשׁ, דְּאִשְׁתְּכַח בְּפִתְחָא דְבֵיתֵיהּ שְׁמָא קַדִּישָׁא שַׁדַּי בִּכְתָרִין עִלָּאִין, כֻּלְּהוּ עַרְקָאן

לשון הקודש

עֶרְוַת אֲחוֹת אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחוֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְרָאָה אֶת עֶרְוָתָהּ וְגוֹ'. שָׁם שָׁנִינוּ, מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה פָּרַשׁ אָדָם מֵאִשְׁתּוֹ וְלֹא הָיָה מוֹלִיד. מִשֶּׁהָרַג קַיִן אֶת הֶבֶל לֹא רָצָה אָדָם לְהִזְדַּוֵּג עִם אִשְׁתּוֹ. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, מִשָּׁעָה שֶׁנִּגְזְרָה עָלָיו וְעַל כָּל הָעוֹלָם מִיתָה. אָמַר, לָמָה אֲנִי אוֹלִיד לַבֶּהָלָה? מִיַּד פָּרַשׁ מֵאִשְׁתּוֹ.

וּשְׁתֵּי רוּחוֹת נְקֵבוֹת הָיוּ בָאוֹת וּמִזְדַּוְּגוֹת עִמּוֹ וְהוֹלִידוּ. וְאוֹתָם שֶׁהוֹלִידוּ הָיוּ הַמַּזִּיקִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְנִקְרָאִים נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם, וְאֵלֶּה מְסִיתִים בְּנֵי אָדָם וְשׁוֹרִים בְּפֶתַח הַבַּיִת וּבְבוֹרוֹת וּבְכִסְאֵי הַכִּסֵּא. וְעַל כֵּן בֶּן אָדָם שֶׁנִּמְצָא בְּפֶתַח בֵּיתוֹ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שַׁדַּי בִּכְתָרִים עֶלְיוֹנִים, כֻּלָּם

וְאִתְרַחֲקָן מִנֵּיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים צא) וְנֶגַע לָא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ. מָאי וְנֶגַע לָא יִקְרַב. אִלֵּין נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם.

וְתָאנָא, בְּשַׁעֲתָא דְנָחַת אָדָם בְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה, בְּדִיוּקְנָא קַדִּישָׁא, וְחָמוּ לֵיהּ עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, כֻּלְּהוּ קְרִיבוּ גַּבֵּיהּ, וְאַמְלְכוּהוּ עַל הַאי עָלְמָא. בָּתַר דְּאָתָא חִוְיָא עַל חַוָּה, וְאָטִיל בָּהּ זוּהֲמָא, לְבָתָר אוֹלִידַת קַיִן. מִתַּמָּן (ס"א נִתְיַיחֲסוּ) נִתְחַיְּבוּ כָּל דָּרִין חַיָּיבִין דְּעָלְמָא. וּמָדוֹרָא דְשֵׁדִין וְרוּחִין, מִתַּמָּן אִשְׁתְּכָחוּ, וּמִסִּטְרוֹי. וּבְגִינֵי כַּךְ כָּל רוּחִין וְשֵׁדִין, פַּלְגוּתָא אִית בְּהוּ מִבְּנֵי נָשָׁא דִּלְתַתָּא, וּפַלְגוּתָא מִמַּלְאֲכֵי עִלָּאֵי דִלְעֵילָא. וְכֵן כַּד אִתְיְלִידוּ מֵאָדָם אִינּוּן אַחֲרָנִין, כֻּלְּהוּ אִשְׁתְּכָחוּ כְּהַאי גַּוְונָא, פַּלְגוּ מִתַּתָּאֵי, וּפַלְגוּ מֵעִלָּאֵי.

לשון הקודש

בּוֹרְחִים וּמִתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים צא) וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ. מַה זֶּה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב? אֵלּוּ נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם.

וְלָמַדְנוּ, בְּשָׁעָה שֶׁיָּרַד אָדָם בִּדְיוּקָן עֶלְיוֹן, בִּדְיוּקָן קָדוֹשׁ, וְרָאוּ אוֹתוֹ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, כֻּלָּם קָרְבוּ אֵלָיו וְהִמְלִיכוּהוּ עַל הָעוֹלָם הַזֶּה. לְאַחַר שֶׁבָּא הַנָּחָשׁ עַל חַוָּה וְהִטִּיל בָּהּ זֻהֲמָה, אַחַר כָּךְ הוֹלִידָה אֶת קַיִן, וּמִשָּׁם (נִתְיַיחֲסוּ) נִתְחַיְּבוּ כָּל דּוֹרוֹת הָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם. וּמְדוֹר הַשֵּׁדִים וְהָרוּחוֹת מִשָּׁם נִמְצְאוּ, וּמִצִּדּוֹ. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּל הַשֵּׁדִים וְהָרוּחוֹת, חֲצִי יֵשׁ בָּהֶם מִבְּנֵי אָדָם שֶׁלְּמַטָּה, וַחֲצִי מִמַּלְאָכִים עֶלְיוֹנִים שֶׁלְּמַעְלָה. וְכֵן כְּשֶׁנּוֹלְדוּ מֵאָדָם אוֹתָם אֲחֵרִים, כֻּלָּם נִמְצְאוּ כְּגוֹן זֶה – חֲצִי מֵהַתַּחְתּוֹנִים, וַחֲצִי מֵהָעֶלְיוֹנִים.

בָּתַר דְּאִתְיְלִידוּ מֵאָדָם, (ס"א אֲחַדְרוּ לֵיהּ קְצַת מֵאִינּוּן רוּחִין דְּנַפְקוּ מִתִּיאוּבְתֵּיהּ בְּחֶלְמָא) **אוֹלִיד מֵאִינּוּן רוּחֵי בְּנָתָן, דְּדַמְיָן לְשָׁפִירוּ דְעִלָּאֵי, וּלְשָׁפִירוּ דְתַתָּאֵי. וְעַל דָּא כְּתִיב,** (בראשית ו) **וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבוֹת הֵנָּה וְגוֹ', וְטָעָן כֹּלָּא בַּתְרַיְיהוּ. וְחַד דְּכוּרָא אִשְׁתְּכַח, דְּאָתָא לְעָלְמָא מִרוּחֵיהּ דְּסִטְרָא דְקַיִן, וְקָרוּן לֵיהּ תּוּבַל קַיִן. וַחֲדָא נוּקְבָא נָפְקַת עִמֵּיהּ, וַהֲווּ בְרְיָין טָעָאן בַּתְרָאָה, וְאִתְקְרֵי נַעֲמָ"ה. מִינָּהּ נַפְקוּ רוּחִין וְשֵׁדִין אַחֲרָנִין. וְאִינּוּן תַּלְיָין בַּאֲוִירָא, וְאוֹדְעִין מִלִּין לְאִינּוּן אַחֲרָנִין דְּשָׁכִיחִין לְתַתָּא.**

וְדָא תּוּבַל קַיִן, אַפִּיק זַיְינֵי קִטּוּלָא לְעָלְמָא. וְדָא נַעֲמָה אִתְרְגִישַׁת בְּרִיגְשָׁהָא, וְאִתְדַּבְּקַת בְּסִטְרָהָא. וְעַד כְּעַן הִיא קַיְּימָא, וּמָדוֹרָהָא בֵּין רִיגְשֵׁי יַמָּא רַבָּא, וְנַפְקַת וְחַיְּיכַת

לשון הקודש

אַחַר שֶׁנּוֹלְדוּ מֵאָדָם, (חָזְרוּ לוֹ קְצַת מֵאוֹתָן רוּחוֹת שֶׁיָּצְאוּ מִתְּשׁוּקָתוֹ בַּחֲלוֹם) **הוֹלִיד מֵאוֹתָן רוּחוֹת בָּנוֹת שֶׁדּוֹמוֹת לִיפִי הָעֶלְיוֹנִים וְלִיפִי הַתַּחְתּוֹנִים, וְעַל זֶה כָּתוּב,** (בראשית ו) **וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבֹת הֵנָּה וְגוֹ', וְטָעוּ כֻּלָּם אַחֲרֵיהֶן. וְזָכָר אֶחָד נִמְצָא שֶׁבָּא לָעוֹלָם מֵרוּחוֹ שֶׁל צַד קַיִן, וְקָרְאוּ לוֹ תּוּבַל קַיִן, וּנְקֵבָה אַחַת יָצְאָה עִמּוֹ, וְהָיוּ הַבְּרִיּוֹת טוֹעִים אַחֲרֶיהָ, וְנִקְרֵאת נַעֲמָ"ה. מִמֶּנָּה יָצְאוּ רוּחוֹת וְשֵׁדִים אֲחֵרִים, וְהֵם תְּלוּיִים בָּאֲוִיר וּמוֹדִיעִים דְּבָרִים לְאוֹתָם אֲחֵרִים שֶׁמְּצוּיִים לְמַטָּה.**

וְתוּבַל קַיִן הַזֶּה הוֹצִיא כְּלֵי זַיִן לַהֲרֹג לָעוֹלָם, וְנַעֲמָה הַזּוֹ הִתְרַעֲשָׁה בְּרִגְשָׁהּ, וְנִדְבְּקָה בְּצִדָּהּ. וְעַד עַכְשָׁו הִיא קַיֶּמֶת, וּמְדוֹרָהּ בֵּין שְׁאוֹן הַיָּם הַגָּדוֹל, וְיוֹצֵאת וְצוֹחֶקֶת עִם בְּנֵי אָדָם, וּמִתְחַמֶּמֶת מֵהֶם

בִּבְנֵי נָשָׁא, וְאִתְחַמְּמַת מִנַּיְיהוּ בְּחֶלְמָא, בְּהַהוּא תִּיאוּבְתָּא דְּבַר נָשׁ, וְאִתְדַּבְּקַת בֵּיהּ. תִּיאוּבְתָּא נַטְלַת וְלָא יַתִּיר. וּמֵהַהוּא תִּיאוּבְתָּא אִתְעַבְּרַת, וְאַפִּיקַת זַיְנִין אַחֲרָנִין לְעָלְמָא.

וְאִלֵּין בְּנִין דְּאוֹלִידַת מִבְּנֵי נָשָׁא, מִשְׁתַּכְּחִין לָקְבְלֵי נוּקְבֵי בְּנֵי נָשָׁא, וּמִתְעַבְּרָן מִנַּיְיהוּ, וְאוֹלִידָן רוּחִין, וְכֻלְּהוּ אַזְלִין לְלִילִית קַדְמִיתָא, וְהִיא מְגַדֶּלֶת לוֹן. וְהִיא נַפְקַת לְעָלְמָא, וּבַעְיָא (דף ע"ז ע"א) רַבְיָיהָא, וְחָמַת רַבְיֵי בְּנֵי נָשָׁא, וְאִתְדַּבְּקַת בְּהוּ, לְקָטְלָא לְהוּ, וּלְאִשְׁתְּאָבָא בְּרוּחַיְיהוּ דְּרַבְיֵי בְּנֵי נָשָׁא וְהִיא אַזְלַת בְּהַהוּא רוּחָא (נ"א רַבְיָא), וְאִזְדַּמְּנָן תַּמָּן תְּלַת רוּחִין קַדִּישִׁין, וְטָאסִין קַמָּהּ, וְנַטְלִין הַהוּא רוּחָא (נ"א רַבְיָא) מִנָּהּ, וּמַנִּיחִין לֵיהּ קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְתַמָּן מִתְגַּלְּפֵי (ס"א מִתְאַלְּפֵי) קַמֵּיהּ.

לשון הקודש

בַּחֲלוֹם בְּאוֹתָהּ הַתְּשׁוּקָה שֶׁל אָדָם, וְנִדְבֶּקֶת בּוֹ. תְּשׁוּקָה הִיא נוֹטֶלֶת, וְלֹא יוֹתֵר. וּמֵאוֹתָהּ תְּשׁוּקָה הִיא מִתְעַבֶּרֶת, וּמוֹצִיאָה מִינִים אֲחֵרִים לָעוֹלָם.

וְהַבָּנִים הַלָּלוּ שֶׁמּוֹלִידָה מִבְּנֵי אָדָם נִמְצָאִים כְּנֶגֶד נְקֵבוֹת בְּנֵי הָאָדָם, וּמִתְעַבְּרוֹת מֵהֶם וּמוֹלִידוֹת רוּחוֹת, וְכֻלָּם הוֹלְכִים אֶל לִילִית הָרִאשׁוֹנָה, וְהִיא מְגַדֶּלֶת אוֹתָם. וְהִיא יוֹצֵאת לָעוֹלָם וְרוֹצָה תִּינוֹקוֹתֶיהָ. וְרוֹאָה תִּינוֹקוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם וְנִדְבֶּקֶת לָהֶם לַהֲרֹג אוֹתָם, וּלְהִשָּׁאֵב לְרוּחוֹת תִּינוֹקוֹת בְּנֵי הָאָדָם, וְהוֹלֶכֶת עִם אוֹתָהּ הָרוּחַ (תִּינוֹק), וּמִזְדַּמְּנִים שָׁם שָׁלֹשׁ רוּחוֹת קְדוֹשׁוֹת, וְטָסִים לְפָנֶיהָ, וְנוֹטְלִים מִמֶּנָּה אוֹתָהּ הָרוּחַ (תִּינוֹק), וּמַנִּיחִים אוֹתָהּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְשָׁם נֶחְקָקִים (לוֹמְדִים) לְפָנָיו.

בְּגִינֵי כַּךְ אוֹרַיְיתָא אַזְהַרַת לְהוּ לִבְנֵי נָשָׁא, וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים וַדָּאי. אִי אִשְׁתְּכַח בַּר נָשׁ קַדִּישָׁא, לָא מִסְתָּפֵי מִינָּהּ, דִּכְדֵין זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִלֵּין תְּלַת מַלְאָכִין קַדִּישִׁין דְּאַמָּרָן, וְנַטְרִין לֵיהּ לְהַהוּא רַבְיָא, וְהִיא לָא יַכְלָא לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים צא) לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ. מָאי טַעֲמָא לֹא תְאוּנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה. בְּגִין כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ, וּכְתִיב (תהלים צ) כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ.

דְּאִי בַּר נָשׁ לָא אִשְׁתְּכַח קַדִּישָׁא, וְאַשְׁלִיף רוּחָא מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבָא, כְּדֵין הִיא אַתְיָא וְחַיְיכַת בֵּיהּ בְּהַהוּא רַבְיָא. וְאִי קַטִּילַת לֵיהּ, אִשְׁתְּאֲבַת בְּהַהוּא רוּחָא, וְלָא תַּעְדֵּי מִנֵּיהּ לְעָלְמִין. וְאִי תֵּימָא אִינּוּן אַחֲרָנִין, דְּקַטִּילַת לוֹן, וְאִזְדָּמְנוּ קַמָּהּ אִינּוּן תְּלָתָא קַדִּישִׁין, וְנַטְלִין מִנָּהּ הַהוּא רוּחָא, הָא לָא

לשון הקודש

מִשּׁוּם כָּךְ הַתּוֹרָה מַזְהִירָה אֶת בְּנֵי הָאָדָם, וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים, וַדַּאי. אִם נִמְצָא אָדָם קָדוֹשׁ, לֹא פּוֹחֵד מִמֶּנָּה, שֶׁאָז מַזְמִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אוֹתָם שְׁלֹשֶׁת הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁאָמַרְנוּ, וְשׁוֹמְרִים אֶת אוֹתוֹ הַתִּינוֹק, וְהִיא לֹא יְכוֹלָה לְהָרַע לוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ. מָה הַטַּעַם לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה? מִשּׁוּם שֶׁכִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ. וְכָתוּב כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ.

שֶׁאִם אָדָם לֹא נִמְצָא קָדוֹשׁ, וְשׁוֹלֵף רוּחַ מִצַּד הַטֻּמְאָה, אֲזַי הִיא בָּאָה וְצוֹחֶקֶת עִם אוֹתוֹ תִּינוֹק. וְאִם הִיא הוֹרֶגֶת אוֹתוֹ, הִיא נִשְׁאֶבֶת לְאוֹתָהּ הָרוּחַ וְלֹא זָזָה מִמֶּנָּה לְעוֹלָמִים. וְאִם תֹּאמַר, אוֹתָם הָאֲחֵרִים

בְּסִטְרָא דִּמְסָאֲבָא אִשְׁתְּכָחוּ, אֲמַאי שַׁלְטָא לְקָטְלָא לְהוּ. אֶלָּא, הַאי כַּד בַּר נָשׁ לָא אִתְקַדָּשׁ, אֲבָל לָא אִתְכַּוָּון לְאִסְתַּאֲבָא וְלָא אִסְתְּאַב, בְּגִין כַּךְ יַכְלָא לְשַׁלְטָאָה בְּגוּפָא, וְלָא בְּרוּחָא.

וְזִמְנִין אִשְׁתְּכַח דְּנַפְקָת נַעֲמָה לְעָלְמָא, לְאִתְחַמְּמָא מִבְּנֵי נָשָׁא, וְאִשְׁתְּכַח בַּר נָשׁ בְּקִשְׁרָא (נ"א בְּקִשּׁוּיָא) דְּתִיאוּבְתָּא עִמָּהּ, וְאִתְעַר מִשְׁנָתֵיהּ, וְאָחִיד בְּאִנְתְּתֵיהּ, וְשָׁכִיב עִמָּהּ, וּרְעוּתָא דִּילֵיהּ בְּהַהוּא תִּיאוּבְתָּא דְּהַוָּה לֵיהּ בְּחֶלְמֵיהּ, כְּדֵין הַהוּא בַּר דְּאוֹלִיד, מִסִּטְרָא דְנַעֲמָה קָא אַתְיָא, דְּהָא בְּתִיאוּבְתָּא דִילָהּ אִשְׁתְּכַח הַאי, כַּד נַפְקָא לִילִי"ת וְחָמָאת לֵיהּ, יַדְעַת מִלָּה, וְהִיא אִתְקְטָרַת בֵּיהּ, וּמַגְדְּלַת לֵיהּ כְּאִינּוּן אַחֲרָנִין בְּנוֹי דְנַעֲמָ"ה, וְאִשְׁתְּכָחַת עִמֵּיהּ זִמְנִין סַגִּיאִין, וְלָא קַטְלָא לֵיהּ.

לשון הקודש

שֶׁהָרְגָה אוֹתָם וְהִזְדַּמְּנוּ לְפָנֶיהָ הֵם אוֹתָם שְׁלִשָּׁה קְדוֹשִׁים, וְנוֹטְלִים מִמֶּנָּה אוֹתָהּ הָרוּחַ, הֲרֵי לֹא נִמְצְאוּ בְּצַד הַטֻּמְאָה, לָמָּה הִיא שׁוֹלֶטֶת לַהֲרֹג אוֹתָם? אֶלָּא זֶה כְּשֶׁהָאִישׁ הַזֶּה אֵינוֹ מִתְקַדֵּשׁ, אֲבָל לֹא מִתְכַּוֵּן לְהִטָּמֵא וְלֹא נִטְמָא, כִּי כָּךְ הִיא יְכוֹלָה לִשְׁלֹט בַּגּוּף וְלֹא בָּרוּחַ.

וְלִפְעָמִים נִמְצָא שֶׁיּוֹצֵאת נַעֲמָה לָעוֹלָם לְהִתְחַמֵּם עִם בְּנֵי אָדָם, וְנִמְצָא אָדָם בְּקֶשֶׁר (בְּקִשּׁוּי) שֶׁל תְּשׁוּקָה עִמָּהּ, וּמִתְעוֹרֵר מִשְׁנָתוֹ, וְאוֹחֵז בְּאִשְׁתּוֹ וְשׁוֹכֵב עִמָּהּ, וְהָרָצוֹן שֶׁלּוֹ בְּאוֹתָהּ תְּשׁוּקָה שֶׁהָיְתָה לוֹ בַּחֲלוֹמוֹ, אָז אוֹתוֹ הַבֵּן שֶׁמּוֹלִיד בָּא מִצִּדָּהּ שֶׁל נַעֲמָה, שֶׁהֲרֵי בַּתְּשׁוּקָה שֶׁלָּהּ זֶה נִמְצָא. כְּשֶׁיּוֹצֵאת לִילִי"ת וְרוֹאָה אוֹתוֹ, הִיא יוֹדַעַת הַדָּבָר וְנִקְשֶׁרֶת בּוֹ, וּמְגַדֶּלֶת אוֹתוֹ כְּמוֹ הָאַחֵרִים בְּנֵי נַעֲמָה, וְנִמְצֵאת עִמּוֹ זְמַנִּים רַבִּים וְלֹא הוֹרֶגֶת אוֹתוֹ.

הַאי הוּא בַּר נָשׁ, דִּבְכָל סִיהֲרָא וְסִיהֲרָא אִתְפְּגִים, וְלָא אִתְיָאֲשָׁא מִגֵּיהּ לְעָלְמִין, דְּהָא בְּכָל סִיהֲרָא וְסִיהֲרָא כַּד אִתְחַדְּשָׁא בְּעָלְמָא, לִילִי"ת נָפְקָא, וּפַקְדָּא עַל כֻּלְּהוּ דְּהִיא מַגְדְּלַת, וְחַיְּיכָא בְּהוּ, וּכְדֵין הַהוּא בַּר נָשׁ פָּגִים בְּהַהוּא זִמְנָא, זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּמִתְקַדְּשֵׁי בִּקְדוּשָׁה דְּמַלְכָּא, עָלַיְיהוּ כְּתִיב (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ וְגוֹ'.

מִלִּין אִלֵּין גַּלֵּי שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, בְּסִפְרָא דְּאַשְׁמְדָאי מַלְכָּא, וְאַשְׁכַּחְנָא בֵּיהּ אֶלֶף וְאַרְבַּע מְאָה וַחֲמֵשׁ זִינֵי מְסַאֲבוּתָא, דְּמִסְתַּאֲבֵי בְּהוּ בְּנֵי נָשָׁא. דְּגַלֵּי דָא אַשְׁמְדָאי לִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא.

וַוי לְהוּ לִבְנֵי נָשָׁא, דְּכֻלְּהוּ אֲטִימִין וּסְתִימִין עַיְּינִין, וְלָא יַדְעִין, וְלָא שַׁמְעִין, וְלָא מַשְׁגִּיחִין, הֵיךְ קַיְּימִין בְּעָלְמָא. וְהָא עִיטָא וְאַסְוָותָא קָמַיְּיהוּ, וְלָא

לשון הקודש

זֶהוּ אִישׁ, שֶׁבְּכָל לְבָנָה וּלְבָנָה נֶחְסָר, וְלֹא מִתְיָאֲשֶׁת מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים, שֶׁהֲרֵי בְּכָל לְבָנָה וּלְבָנָה כְּשֶׁהִיא מִתְחַדֶּשֶׁת בָּעוֹלָם, לִילִי"ת יוֹצֵאת, וּפוֹקֶדֶת עַל כָּל אֵלֶּה שֶׁהִיא מְגַדֶּלֶת וְצוֹחֶקֶת בָּהֶם, וְאָז אוֹתוֹ הָאִישׁ פָּגוּם בְּאוֹתוֹ זְמַן. אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁמִּתְקַדְּשִׁים בִּקְדֻשַּׁת הַמֶּלֶךְ, עֲלֵיהֶם כָּתוּב, (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ וְגוֹ'.

אֶת הַדְּבָרִים הַלָּלוּ גִּלָּה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בְּסִפְרוֹ שֶׁל אַשְׁמְדַאי הַמֶּלֶךְ, וּמָצָאנוּ בוֹ אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה מִינֵי טֻמְאָה שֶׁנִּטְמָאִים בָּהֶם בְּנֵי אָדָם. אֶת זֶה גִּלָּה אַשְׁמְדַאי לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה.

אוֹי לָהֶם לִבְנֵי אָדָם, שֶׁכֻּלָּם אֲטוּמִים וּסְתוּמֵי עֵינַיִם, וְלֹא יוֹדְעִים וְלֹא שׁוֹמְעִים

מִסְתַּכְּלִין. דְּהָא לָא יַכְלִין בְּנֵי נָשָׁא לְאִשְׁתְּזָבָא, אֶלָּא בְּעֵיטָא דְּאוֹרַיְיתָא. דִּכְתִיב, (דברים כג) כִּי יִהְיֶה בְךָ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה טָהוֹר מִקְּרֵה לָיְלָה. אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה טָהוֹר דַּיְיקָא, מִקְּרֵה לָיְלָה דַּיְיקָא, וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי, בְּעֵיטָא דְּאוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא. דְּהָכִי כְּתִיב בְּאוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא, וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי אֲנִי יְיָ' אֱלֹהֵיכֶם.

תָּאנָא, בְּתַר דְּאִסְתָּלָקוּ קַיִן וְהֶבֶל, אִתְהַדַּר אָדָם לְאִנְתְּתֵיהּ, וְאִתְלַבָּשׁ בְּרוּחָא אַחֲרָא, וְאוֹלִיד לְשֵׁת. מִכָּאן אִתְיַיחֲסוּ דָּרֵי דְצַדִּיקַיָּיא בְּעָלְמָא. וְאַסְגֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֶסֶד בְּעָלְמָא, וּבְכָל חַד אִתְיְלִידַת נוּקְבָא עִמֵּיהּ, לְאִתְיַישְׁבָא עָלְמָא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא בִּסְתִימָאָה דְמַתְנִיתִין, דִּכְתִיב, (ויקרא כ) וְאִישׁ אֲשֶׁר

לשון הקודש

וְלֹא מַשְׁגִּיחִים אֵיךְ הֵם עוֹמְדִים בָּעוֹלָם. וְהִנֵּה עֵצָה וּרְפוּאָה לִפְנֵיהֶם, וְאֵינָם מִסְתַּכְּלִים. שֶׁהֲרֵי אֵין אֲנָשִׁים יְכוֹלִים לְהִנָּצֵל אֶלָּא בָּעֵצָה שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁכָּתוּב (דברים כג) כִּי יִהְיֶה בְךָ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא טָהוֹר מִקְּרֵה לָיְלָה. אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה טָהוֹר דַּוְקָא, מִקְּרֵה לָיְלָה דַּוְקָא, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים בַּעֲצַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. שֶׁכָּךְ כָּתוּב בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. **לָמַדְנוּ,** אַחַר שֶׁהִסְתַּלְּקוּ קַיִן וְהֶבֶל, חָזַר אָדָם לְאִשְׁתּוֹ, וְהִתְלַבֵּשׁ בְּרוּחַ אַחֶרֶת, וְהוֹלִיד אֶת שֵׁת. מִכָּאן הִתְיַחֲסוּ דּוֹרוֹת הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם, וְהִגְדִּיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַחֶסֶד בָּעוֹלָם, וּלְכָל אֶחָד נוֹלְדָה עִמּוֹ נְקֵבָה, שֶׁיִּתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים בִּסְתָם מִשְׁנָה, שֶׁכָּתוּב וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת

יִקַּח אֶת אֲחוֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְגוֹ', חֶסֶד הוּא. חֶסֶד הוּא וַדַּאי, וּבָתַר דְּשָׁאֲרֵי חֶסֶד, גִּזְעִין וְשָׁרָשִׁין נָפְקִין מִתְּחוֹת לְעֵילָא, וְאִתְפָּרְשָׁן עַנְפִּין, וְקָרִיב אִתְרְחַק. כְּדֵין עַנְפָּא אַסְגֵּי, וְאָתֵי לְאִתְחַבְּרָא בְּזִוּוּגָא חַד בְּאִילָנָא. הַאי בְּקַדְמִיתָא, הַאי בְּסִתִּימָא דְּעָלְמָא. כְּגִין דִּכְתִיב, (תהלים פט) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. אֲבָל מִכָּאן וּלְהָלְאָה בְּנֵי נָשָׁא דְּיִשְׁתַּכְּחוּן בֵּיהּ, וְנִכְּרְתוּ לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּם. (דף ע"ז ע"ב).

תָּאנָא עֶרְוַת אֲחוֹת אָבִיךָ, כְּמָה דְּאִתְגַּלְיָיא בְּסִתִּימָא. כְּתִיב, (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וְגוֹ', זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּיַדְעֵי אָרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַזְלִין בְּהוּ, וְאִשְׁתְּמוֹדְעָן גַּבַּיְיהוּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן.

לשון הקודש

אֲחוֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְגוֹ', חֶסֶד הוּא. חֶסֶד הוּא וַדַּאי. וְאַחַר שֶׁשָּׁרָה הַחֶסֶד, יָצְאוּ גִּזְעִים וְשָׁרָשִׁים מִתַּחַת לְמַעְלָה, וְנִפְרְדוּ הָעֲנָפִים, וְהַקָּרוֹב הִתְרַחֵק. אָז גָּדֵל הֶעָנָף וּבָא לְהִתְחַבֵּר בְּזִוּוּג אֶחָד עִם הָאִילָן. זֶה בָּרִאשׁוֹנָה, וְזֶה בְּסֵתֶר הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (תהלים פב) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. אֲבָל מִכָּאן וָהָלְאָה, אֲנָשִׁים שֶׁיִּמָּצְאוּ בוֹ – וְנִכְּרְתוּ לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּם.

לָמַדְנוּ, עֶרְוַת אֲחוֹת אָבִיךָ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְגַּלָּה בְּנִסְתָּר. כָּתוּב (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וְגוֹ'. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהוֹלְכִים בָּהֶם וְנוֹדָעִים אֵלֵיהֶם. אַשְׁרֵי חֶלְקָם.

תָּאנָא, אִתְעַבְּרַת הֵ"א עִלָּאָה בִּרְחִימוּתָא וַחֲבִיבוּתָא דְּלָא מִתְפְּרַשׁ מִנָּהּ יו"ד לְעָלְמִין. אִתְעַבְּרַת וְאַפִּיקַת וָא"ו, לְבָתָר קָאִים קַמָּהּ, וְיַנְקָא לֵיהּ. וְדָא (נ"א וְדָאִין בְּעָלְמָא) וָא"ו כַּד נָפְקָא, בַּת זוּגוֹ נַפְקָא עִמֵּיהּ. אַתְיָא חֶסֶד אִתְעַר גַּבֵּיהּ, וּפָרִישׁ לוֹן, וְנַפְקוּ גִּזְעִין מִתְּחוֹת לְעֵילָא, וְאִתְפַּשְׁטוּ עַנְפִּין, וְאַסְגִּיאוּ, וְאִתְעָבִידַת הֵ"א תַּתָּאָה. וְאִתְרַבְּיָאַת בְּעַנְפָּהָא לְעֵילָא לְעֵילָא, עַד דְּאִזְדַּוְּוגַת בְּאִילָנָא עִלָּאָה, וְאִתְחַבָּרוּ וָא"ו עִם הֵ"א, מָאן גָּרִים לוֹן. חֶסֶד הוּא. חֶסֶד הוּא וַדָּאי. דְּחִבֵּר לוֹן כַּחֲדָא.

יו"ד עִם הֵ"א עִלָּאָה. לָא תַלְיָא חִבּוּרָא דִּלְהוֹן בְּחֶסֶד, אֶלָּא בְּמַזָּלָא תַלְיָא חִבּוּרָא דִּלְהוֹן, וַחֲבִיבוּתָא דִּלְהוֹן, דְּלָא מִתְפָּרְשָׁן לְעָלְמִין. יו"ד אִתְקְשַׁר בְּהֵ"א, וְהֵ"א אִתְקְשַׁר בְּוָא"ו, וָא"ו אִתְקְשַׁר בְּהֵ"א, וְהֵ"א אִתְקְשַׁר בְּכֹלָּא. וְכֹלָּא חַד קִשּׁוּרָא הוּא,

לשון הקודש

לָמַדְנוּ, הִתְעַבְּרָה ה' עֶלְיוֹנָה בְּאַהֲבָה וַחֲבִיבוּת שֶׁאֵין נִפְרָד מִמֶּנָּה יו"ד לְעוֹלָמִים. הִתְעַבְּרָה וְהוֹצִיאָה וָא"ו, אַחַר כָּךְ עָמַד לְפָנֶיהָ וְהֵינִיקָה אוֹתוֹ, וְזוֹ (וְדָן בְּעוֹלָם) הַוָּא"ו כְּשֶׁיָּצְאָה, בַּת זוּגוֹ יָצְאָה עִמּוֹ. בָּא הַחֶסֶד וְהִתְעוֹרֵר אֵלָיו, וְהִפְרִיד אוֹתָם, וְיָצְאוּ גִּזְעִים מִתַּחַת לְמַעְלָה, וְהִתְפַּשְּׁטוּ עֲנָפִים וְהִתְרַבּוּ, וְנֶעֱשְׂתָה הֵ"א תַּחְתּוֹנָה. וְהִתְרַבְּתָה בַּעֲנָפֶיהָ לְמַעְלָה לְמַעְלָה, עַד שֶׁהִזְדַּוְּוגָה בָּאִילָן הָעֶלְיוֹן, וְהִתְחַבְּרוּ וָא"ו עִם הֵ"א. מִי גָּרַם לָהֶם? חֶסֶד הוּא. חֶסֶד הוּא וַדַּאי. שֶׁחִבְּרָם כְּאֶחָד.

יו"ד עִם הֵ"א עֶלְיוֹנָה, אֵין תָּלוּי חִבּוּרָן בְּחֶסֶד, אֶלָּא חִבּוּרָן תָּלוּי בְּמַזָּל, וַחֲבִיבוּתָן, שֶׁלֹּא נִפְרָדוֹת לְעוֹלָמִים. יו"ד נִקְשֶׁרֶת לְהֵ"א, וְהֵ"א נִקְשֶׁרֶת לְוָא"ו,

וְחַד מִלָּה. לָא אִתְפְּרָשׁוּ דָא מִן דָּא לְעָלְמִין. כַּבְיָכוֹל, מָאן דְּגָרִים פְּרוּדָא, כְּאִלּוּ חָרִיב עָלְמָא, וְאִקְרֵי עָרְיָיתָא דְכֹלָּא.

וּלְזִמְנָא דְּאָתֵי, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָתָבָא שְׁכִינְתָּא לְאַתְרָהָא, וּלְאִשְׁתַּכְּחָא כֹּלָּא בְּזִוּוּגָא חַד דִּכְתִיב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ' אֶחָד וְגוֹ'. וְאִי תֵּימָא הַשְׁתָּא לָאו הוּא אֶחָד. לָא, דְּהָא הַשְׁתָּא חַיָּיבֵי עָלְמָא גָּרְמוּ, דְּלָא אִשְׁתְּכַח חַד. דְּהָא מַטְרוֹנִיתָא אִתְרָחֲקַת מִן מַלְכָּא, וְלָא מִשְׁתַּכְּחֵי בְּזִוּוּגָא. אִמָּא עִלָּאָה אִתְרָחֲקַת מִן מַלְכָּא וְלָא יַנְקָא לֵיהּ.

בְּגִין דְּמַלְכָּא בְּלָא מַטְרוֹנִיתָא, לָא מִתְעַטֵּר בְּעַטְרוֹי עִמָּהּ (ס"א דְּאִמָּא), כְּמָה בְקַדְמִיתָא כַּד אִתְחַבָּר בְּמַטְרוֹנִיתָא, דְּעַטְרָא לֵיהּ, בְּכַמָּה עִטְרִין,

לשון הקודש

וָא"ו נִקְשֶׁרֶת בְּהֵ"א, וְהֵ"א נִקְשֶׁרֶת בַּכֹּל. וְהַכֹּל הוּא קֶשֶׁר אֶחָד וְדָבָר אֶחָד. לֹא נִפְרָדוֹת זוֹ מִזּוֹ לְעוֹלָמִים. כִּבְיָכוֹל מִי שֶׁגּוֹרֵם אֶת הַפֵּרוּד כְּאִלּוּ הֶחֱרִיב עוֹלָם, וְנִקְרָא עֶרְוַת הַכֹּל.

וְלֶעָתִיד לָבֹא עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָשִׁיב שְׁכִינָה לִמְקוֹמָהּ, וְשֶׁיִּמָּצֵא הַכֹּל בְּזִוּוּג אֶחָד, שֶׁכָּתוּב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד וְגוֹ'. וְאִם תֹּאמַר, עַכְשָׁו אֵינוֹ אֶחָד?! לֹא, שֶׁהֲרֵי עַכְשָׁו הָרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם גָּרְמוּ שֶׁלֹּא יִמָּצֵא אֶחָד, שֶׁהֲרֵי הַגְּבִירָה הִתְרַחֲקָה מִן הַמֶּלֶךְ, וְלֹא נִמְצָאִים בְּזִוּוּג. הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה הִתְרַחֲקָה מֵהַמֶּלֶךְ וְלֹא מֵינִיקָה אוֹתוֹ.

כִּי מֶלֶךְ בְּלִי גְּבִירָה לֹא מִתְעַטֵּר בְּעַטְרוֹתָיו עִמָּהּ (שֶׁל הָאֵם) כְּמוֹ בָּרִאשׁוֹנָה

בְּכַמָּה זְהִירִין בְּעִטְּרִין קַדִּישִׁין עִלָּאִין. דִּכְתִיב, (שיר השירים ג) צְאֶנָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְגוֹ', דְּאִזְדַּוַּוג בְּמַטְרוֹנִיתָא, כְּדֵין עַטְרָא לֵיהּ אִמָּא עִלָּאָה כְּדְקָא יָאוֹת. וְהַשְׁתָּא דְּלָא אִשְׁתְּכַח מַלְכָּא בְּמַטְרוֹנִיתָא, כְּדֵין אִמָּא עִלָּאָה נַטְלַת כִּתְרָאָה (נ"א עִטְרָאָה) וּמָנְעַת מִגֵּיהּ מַבּוּעֵי דְּנַהֲלִין, וְלָא אִשְׁתְּכַח בְּקִשּׁוּרָא חַד. כַּבְיָכוֹל לָא אִשְׁתְּכַח חַד.

וּבְזִמְנָא דְּתִיתוּב מַטְרוֹנִיתָא לַאֲתַר הֵיכָלָא, וּמַלְכָּא יִזְדַּוַּוג עִמָּהּ בְּזִוּוּגָא חַד. כְּדֵין, יִתְחַבָּר כֹּלָּא כַּחֲדָא, בְּלָא פְּרוּדָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. בַּיּוֹם הַהוּא: בְּזִמְנָא דְּיִתּוּב מַטְרוֹנִיתָא לְהֵיכָלָא, כְּדֵין כֹּלָּא אִשְׁתְּכַח חַד בְּלָא פְּרוּדָא. וּכְדֵין (עובדיה א) וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט וְגוֹ'.

לשון הקודש

כְּשֶׁהִתְחַבֵּר עִם הַגְּבִירָה, שֶׁעִטְּרָה אוֹתוֹ בְּכַמָּה עֲטָרוֹת, בְּכַמָּה זְהָרִים בַּעֲטָרוֹת קְדוֹשׁוֹת עֶלְיוֹנוֹת, שֶׁכָּתוּב (שיר ג) צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְגוֹ', שֶׁהִזְדַּוֵּג עִם הַגְּבִירָה, אָז עִטְּרָה אוֹתוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה כָּרָאוּי. וְכָעֵת שֶׁאֵין נִמְצָא הַמֶּלֶךְ עִם הַגְּבִירָה, אֲזַי הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה נוֹטֶלֶת אֶת כִּתְרָהּ (עֲטַרְתָּהּ) וּמוֹנַעַת מִמֶּנּוּ אֶת מַעְיְנוֹת הַנְּחָלִים, וְלֹא נִמְצָא בְּקֶשֶׁר אֶחָד. כִּבְיָכוֹל אֵינוֹ בַּנִּמְצָא אֶחָד.

וּבִזְמַן שֶׁתָּשׁוּב הַגְּבִירָה לִמְקוֹם הֵיכָלָהּ וְהַמֶּלֶךְ יִזְדַּוֵּג עִמָּהּ בְּזִוּוּג אֶחָד, אָז יִתְחַבֵּר הַכֹּל כְּאֶחָד בְּלִי פֵּרוּד. וְעַל זֶה כָּתוּב, בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. בַּיּוֹם הַהוּא, בִּזְמַן שֶׁתָּשׁוּב הַגְּבִירָה לַהֵיכָל, אָז הַכֹּל יִמָּצֵא אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד. וְאָז – (עובדיה א) וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט וְגוֹ'.

דְּתַנְיָא, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, לָא תֵּיעוּל מַטְרוֹנִיתָא בְּחֶדְוָותָא בְּהֵיכָלֵיהּ עַד דְּיִתְדָּן מַלְכוּתָא דְּעֵשָׂו, וְתִיסַּב מִנֵּיהּ נוּקְמִין דְּגַרְמָא כָּל הַאי. לְבָתַר תִּזְדַּוֵּוג בְּמַלְכָּא, וִיהֵא חֵדוּ שְׁלִים, הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר וְהָיְתָה לַיְיָ הַמְּלוּכָה. מָאן מְלוּכָה, דָּא מַטְרוֹנִיתָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְהָיְתָה לַיְיָ הַמְּלוּכָה. וּלְבָתַר דְּיִזְדַּוְּוגָן כַּחֲדָא, מַה כְּתִיב. וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

עֶרְוַת אֲחִי אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה. (ויקרא ח"י) תָּאנֵי רִבִּי יְהוּדָה, דָּא יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא. וַאֲחוֹת אִמְּךָ: דָּא יְרוּשְׁלֵם דִּלְתַתָּא. דִּבְחוֹבִין אִלֵּין, יִגְלוּן יִשְׂרָאֵל בֵּינֵי עַמְמַיָּא, וְיִתְחָרִיב יְרוּשְׁלֵם לְתַתָּא. וְעַל דָּא

לשון הקודש

שֶׁלָּמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, לֹא תִכָּנֵס הַגְּבִירָה בְּשִׂמְחָה לְהֵיכָלוֹ עַד שֶׁתִּדּוֹן מַלְכוּת עֵשָׂו וְתִקַּח מִמֶּנּוּ נְקָמוֹת שֶׁגָּרְמָה כָּל זֶה. אַחַר כָּךְ תִּזְדַּוֵּג עִם הַמֶּלֶךְ וְתִהְיֶה שִׂמְחָה שְׁלֵמָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו – בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ – וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה. מִי הַמְּלוּכָה? זוֹ הַגְּבִירָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה. וְאַחַר שֶׁיִּזְדַּוְּגוּ כְּאֶחָד מַה כָּתוּב? וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

עֶרְוַת אֲחִי אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה, שָׁנָה רַבִּי יְהוּדָה – זֶהוּ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה. וַאֲחוֹת אִמְּךָ – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַטָּה. בַּחֲטָאִים הַלָּלוּ יִגְלוּ יִשְׂרָאֵל לְבֵין הָעַמִּים וְתֶחֱרַב

תָּנֵינָן, רְחִימוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְקָרָא לְיִשְׂרָאֵל אַחִים, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכב) לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָא וְגוֹ'. (וְאוֹקִימְנָא מִילִין וְתַמָּן (ס"א מִילֵי תַּמָּן) בַּת בְּנָהּ וּבַת בִּתָּהּ וְאַף עַל גַּב דְּאִינּוּן בְּאִתְגַּלְיָא וּבְאִתְכַּסְיָא וְכֵן בַּתְרֵיהּ. דְּהָא עַלְמָא אִיצְטְרִיךְ לוֹן, וְאִינּוּן יִשּׁוּבָא דְעַלְמָא כְּמָה דִכְתִיב (מִשְׁלֵי כ"ז) רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ) וְהַאי רָזָא דְמִלָּה. דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִי אַחַי לָמָּה רֵעַי, וְאִי רֵעַי לָמָּה אַחַי. אֶלָּא תָּאנָא, הַהוּא מִלָּה דְלָא אִתְעָדֵי לְעָלְמִין, אִקְרֵי רֵעַ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ אַל תַּעֲזוֹב. וְהַאי רָזָא דְמִלָּה דְאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אִיהִי עִלָּאָה, רַעְיָא אִקְרֵי, בְּגִין דְּלָא אִתְעָדֵי רְחִימוּתָא דְאַבָּא מִנָּהּ (דף ע"ח ע"א) לְעָלְמִין. וְאִיהִי תַּתָּאָה כֻּלָּהּ אִקְרֵי, וְאִקְרֵי אֲחוֹת, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא (שיר השירים ח) אֲחוֹת לָנוּ קְטַנָּה.

לשון הקודש

יְרוּשָׁלַיִם לְמַטָּה. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, אַהֲבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁקָּרָא לְיִשְׂרָאֵל אַחִים, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכב) לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָא וְגוֹ'. (וּבַאֲרְנוּ הַדְּבָרִים, וְשָׁם (דְּבָרִים שָׁם) בַּת בְּנָהּ וּבַת בִּתָּהּ. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם בַּנִּגְלֶה וּבַנִּסְתָּר וְכֵן אַחֲרָיו. שֶׁהֲרֵי הָעוֹלָם צָרִיךְ לָהֶם, וְהֵם יִשּׁוּב הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי כז) רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ) וְזֶה סוֹד הַדָּבָר. שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם אַחַי, לָמָּה רֵעָי? וְאִם רֵעָי, לָמָּה אַחַי? אֶלָּא לָמַדְנוּ, אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁלֹּא סָר לְעוֹלָמִים נִקְרָא רֵעַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ אַל תַּעֲזוֹב. וְזֶהוּ סוֹד הַדָּבָר שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה נִקְרֵאת רַעְיָה, כִּי לֹא זָזָה אַהֲבַת הָאָב מִמֶּנָּה לְעוֹלָמִים. וְהָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה נִקְרֵאת כֻּלָּה, וְנִקְרֵאת אָחוֹת, כְּמוֹ שֶׁבַּאֲרְנוּ (שיר ח) אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה.

וְהַיְינוּ סְתָם מַתְנִיתָא דִילָן, דִּכְתִיב הָכָא, עֶרְוַת אֲחוֹתְךָ בַת אָבִיךָ אוֹ בַת אִמֶּךָ, כֵּיוָן דְּאָמַר בַת אָבִיךָ, מָאי אוֹ בַת אִמֶּךָ. אֶלָּא, אִי מִסִּטְרָא דְאַבָּא אִשְׁתְּכַחַת, חָכְמָה אִתְקְרֵי. וְאִי מִסִּטְרָא דְאִימָא, בִּינָה אִתְקְרֵי. וְעַל כָּל פָּנִים בֵּין הַאי וּבֵין הַאי, מֵאִימָא וְאַבָּא אִשְׁתְּכַחַת. דְּהָא יוֹ"ד לָא אִתְעָדֵי מִן ה' לְעָלְמִין. וְדָא הוּא רָזָא דְּמִלָּה, מוֹלֶדֶת בַּיִת: מִסִּטְרָא דְאַבָּא. אוֹ מוֹלֶדֶת חוּץ: מִסִּטְרָא דְאִימָא.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, (משלי כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת, מָאן הוּא בַּיִת דְּאִתְבְּנֵי בְחָכְמָה. הֲוֵי אִימָא דָא נָהָר דְּנָפִיק מְעֵדֶן, בְּגִינֵי כַּךְ מוֹלֶדֶת בַּיִת. אוֹ מוֹלֶדֶת חוּץ. כַּד נַפְקַת מִן ו', כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית ב) עֵצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי. וּכְתִיב (בראשית ב) וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו, וְדָא הוּא מוֹלֶדֶת חוּץ, מֵאַתַר דִּזְעֵיר אַנְפִּין אִשְׁתְּכַח, כְּמָה דְאִתְּמַר.

לשון הקודש

וְהַיְינוּ סְתָם מִשְׁנָה שֶׁלָּנוּ, שֶׁכָּתוּב כָּאן עֶרְוַת אֲחוֹתְךָ בַת אָבִיךָ אוֹ בַת אִמֶּךָ. כֵּיוָן שֶׁאָמַר בַת אָבִיךָ, מַה זֶּה אוֹ בַת אִמֶּךָ? אֶלָּא, אִם הִיא נִמְצֵאת מִצַּד הָאָב, נִקְרֵאת חָכְמָה. וְאִם מִצַּד הָאֵם, נִקְרֵאת בִּינָה. וְעַל כָּל פָּנִים, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, הִיא נִמְצֵאת מֵהָאָב וְהָאֵם. שֶׁהֲרֵי יוֹ"ד אֵינָהּ זָזָה מֵה' לְעוֹלָמִים. וְזֶהוּ סוֹד הַדָּבָר, מוֹלֶדֶת בַּיִת – מִצַּד הָאָב. אוֹ מוֹלֶדֶת חוּץ – מִצַּד הָאֵם.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, (משלי כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת. מִי הַבַּיִת שֶׁנִּבְנָה בְחָכְמָה? הֲוֵי אוֹמֵר זֶה הַנָּהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן. מִשּׁוּם כָּךְ מוֹלֶדֶת בַּיִת אוֹ מוֹלֶדֶת חוּץ, כְּשֶׁיֵּצְאָה

וְעַל דָּא אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, יִשְׂרָאֵל אָחִין אִקְרוּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא אַעְדֵּי רְחִימוּתָא דִלְהוֹן לְעָלְמִין. יְרוּשְׁלֵם דִּלְתַתָּא אָחוֹת אִמְּךָ אִתְקְרֵי, כְּמָה דִכְתִיב, (תהלים קכב) יְרוּשָׁלִַם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחוּבְּרָה לָהּ יַחְדָּו וְגוֹ'. מַאי שֶׁחוּבְּרָה לָהּ יַחְדָּו. בְּגִין דְּאִזְדַּוּג בָּהּ מַלְכָּא מִשִּׁית סִטְרִין, בְּכָל סִטְרֵי מַלְכָּא, בְּדַרְגָּא דְצַדִּיק, וְכָל כִּתְרֵי מַלְכָּא כְּלִילָן בֵּיהּ. וְהַיְינוּ שֶׁחוּבְּרָה לָהּ יַחְדָּו.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, (תהלים קכב) שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ. מָאן שְׁבָטִים. אִלֵּין תְּרֵיסָר תְּחוּמִין, דְּמִתְפָּרְשָׁן מֵהַהוּא אִילָנָא רַבָּא וְתַקִּיף, דְּאַחֲסִין לוֹן מִסִּטְרָא דְאַבָּא וְאִימָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב שִׁבְטֵי יָהּ, מִשְׁפַּר סַהֲדוּתָא, דְּאַסְהִיד בְּרָא קַדִּישָׁא (נ"א

לשון הקודש

מִו', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) עֵצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי. וְכָתוּב וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו, וְזֶהוּ מוֹלֶדֶת חוּץ, מִמְּקוֹם שֶׁל זְעֵיר אַנְפִּין נִמְצָא, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וְעַל זֶה אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים אַחִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁלֹּא סָרָה אַהֲבָתָם לְעוֹלָמִים. יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַטָּה נִקְרֵאת אֲחוֹת אִמְּךָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים קכב) יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָהּ יַחְדָּו וְגוֹ'. מַה זֶּה שֶׁחֻבְּרָה לָהּ יַחְדָּו? כְּדֵי שֶׁיִּזְדַּוֵּג עִמָּהּ הַמֶּלֶךְ מִשִּׁשָּׁה צְדָדִים, בְּכָל צִדְדֵי הַמֶּלֶךְ, בְּדַרְגַּת הַצַּדִּיק, וְכָל כִּתְרֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁכְּלוּלִים בּוֹ. וְהַיְינוּ שֶׁחֻבְּרָה לָהּ יַחְדָּו.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ. מִי הַשְּׁבָטִים? אֵלּוּ שְׁנֵים עָשָׂר תְּחוּמִים שֶׁנִּפְרָדִים מֵאוֹתוֹ אִילָן גָּדוֹל וְחָזָק שֶׁיָּרַשׁ אוֹתָם מִצַּד הָאָב וְהָאֵם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שִׁבְטֵי יָהּ, מִיפִּי הָעֵדוּת שֶׁמֵּעִיד הַבֵּן הַקָּדוֹשׁ, (שֶׁמֵּעִיד אַבָּא וְאִמָּא בְּבֵן הַקָּדוֹשׁ)

דְּאַסְהִיד אַבָּא וְאִימָּא בִּבְרָא קַדִּישָׁא) דִּכְתִיב שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְאִינּוּן נַהֲרִין עֲמִיקִין, דְּנַגְדִּין וְאִתְמַשְׁכָן מִן יָהּ. וְכֹלָּא (ס"א וְכָל כַּךְ לְמָה). לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְיָ'. (ס"א וּבְגִין כָּךְ) כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד, לְאַחְסָנָא מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא הוּא וּבְנוֹי לְדָרֵי דָּרִין, וְדָא הִיא שִׁירְתָא דְּאָמַר דָּוִד עַל מָלְכוּ עִלָּאָה קַדִּישָׁא.

רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, כֹּלָּא בְּרָזָא עִלָּאָה הוּא, לְאַחֲזָאָה דְּמַאן דְּפָגִים לְתַתָּא, פָּגִים לְעֵילָּא. עֶרְוַת כַּלָּתְךָ לֹא תְגַלֵּה, דְּתָנֵינָן עוֹנָתָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת. בְּגִין דְּיַדְעִין רָזָא דְּמִלָּה, וִיכַוְּונוּן לִבָּא, וְיִשְׁתְּכַּח רְעוּתְהוֹן שְׁלִים. וּבְגִין דְּאוֹלִידוּ אִקְרוּן בְּנִין דְּמַלְכָּא. וְאִי אִלֵּין פְּגִימוּ מִלָּה לְתַתָּא, כַּבְיָכוֹל פַּגְמִין אִינּוּן בְּכַלָּה דִּלְעֵילָּא, כְּדֵין כְּתִיב עֶרְוַת כַּלָּתְךָ לֹא תְגַלֵּה. דָּא בְּגִין אִינּוּן

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְהֵם נְהָרוֹת עֲמֻקִּים שֶׁשּׁוֹפְעִים וְנִמְשָׁכִים מִן יָ"הּ. וְהַכֹּל (וְכָל כָּךְ לְמָה?) לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'. כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד, לָרֶשֶׁת אֶת הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה הוּא וּבָנָיו לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, וְזוֹהִי הַשִּׁירָה שֶׁאָמַר דָּוִד עַל הַמַּלְכוּת הָעֶלְיוֹנָה הַקְּדוֹשָׁה.

רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, הַכֹּל בְּסוֹד עֶלְיוֹן הוּא, לְהַרְאוֹת שֶׁמִּי שֶׁפּוֹגֵם לְמַטָּה – פּוֹגֵם לְמַעְלָה. עֶרְוַת כַּלָּתְךָ לֹא תְגַלֵּה, שֶׁשָּׁנִינוּ, עוֹנָתָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת. מִכֵּיוָן שֶׁיּוֹדְעִים אֶת סוֹד הַדָּבָר וִיכַוְּנוּ אֶת הַלֵּב, וְיִמָּצֵא רְצוֹנָם שָׁלֵם, וְהַבָּנִים שֶׁמּוֹלִידִים נִקְרָאִים הַבָּנִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ. וְאִם אֵלֶּה פּוֹגְמִים דָּבָר לְמַטָּה,

דְּיַדְעִין אוֹרְחִין דְּאוֹרַיְיתָא. שְׁאַר עַמָּא הַהוּא דְּאִתְגַּלְיָא, כַּלָּתְךָ מַמָּשׁ, וּבְחוֹבָא דָא שְׁכִינְתָּא אִסְתְּלָקַת מִבֵּינַיְיהוּ.

תָּאנָא, אִתְגַּלִּיף שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּסִטְרִין יְדִיעָן, בְּאַתְוָון רְשִׁימִין דְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין (ס"א י' בְּא', א' בְּי', י' בְּב', ב' בְּי', י' בְּא', ב' בְּה', ו' בְּג', י' בְּה', י' בְּג', ה' בְּי', ג' בְּה', ה' בְּד' אלו השני נוסחאות מצאנו בהעתקות אשר לפנינו) **י' בְּא', א' בְּי'. י' בְּב', ב' בְּי'. י' בְּא' ה' בְּג', יו"ד בְּה"א, יו"ד בְּגימ"ל, ה"א בְּיו"ד גימ"ל בְּה"א, ה"א בְּדל"ת.** כֻּלְּהוּ מִתְגַּלְּפֵי בְּיו"ד, יו"ד סָלִיק לוֹן.

הֵ"א כָּלִיל בְּיו"ד, מִנֵּיהּ נָפְקַת, כְּדֵין מְעַטְּרִין לַאֲבָהָן. אִתְפַּתְּחַת הֵ"א בְּנַחְלוֹי, וְאַעְטַר לְרֵישָׁא דְּוֹ', דְּתַמָּן שַׁרְיָין אֲבָהָן.

לשון הקודש

כִּבְיָכוֹל הֵם פּוּגְמִים בְּכַלָּה שֶׁלְּמַעְלָה, וְאָז כָּתוּב עֶרְוַת כַּלָּתְךָ לֹא תְגַלֵּה. זֶה בִּשְׁבִיל אֵלּוּ שֶׁיּוֹדְעִים אֶת דִּינֵי הַתּוֹרָה. שְׁאָר הָעָם אוֹתוֹ שֶׁבַּנִּגְלֶה, כַּלָּתְךָ מַמָּשׁ, וּבַחֵטְא הַזֶּה הַשְּׁכִינָה מִסְתַּלֶּקֶת מִבֵּינֵיהֶם.

לָמַדְנוּ, נֶחְקַק הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בִּצְדָדִים יְדוּעִים, בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם (י' בְּא', א' בְּי', י' בְּב', ב' בְּי', י' בְּא', ב' בְּה', ו' בְּג', י' בְּה', י' בְּג', ה' בְּי', ג' בְּה', ה' בְּד') **י' בְּא', א' בְּי'. י' בְּב', ב' בְּי'. י' בְּא' ה' בְּג', יו"ד בְּה"א, יו"ד בְּגימ"ל, ה"א בְּיו"ד גימ"ל בְּה"א, ה"א בְּדל"ת.** כֻּלָּן נֶחְקָקוֹת בְּיו"ד, יו"ד מַעֲלֶה אוֹתָן.

הֵ"א כְּלוּלָה בְּיו"ד, מִמֶּנּוּ יוֹצֵאת, אָז מְעַטְּרִים אֶת הָאָבוֹת. נִפְתַּחַת הֵ"א בַּנְּחָלִים שֶׁלָּהּ, וּמְעַטֶּרֶת אֶת רֹאשׁ הַוֹ', שֶׁשָּׁם שְׁרוּיִים הָאָבוֹת.

ו' כָּלִיל שִׁית אַתְוָון, וְכֻלְּהוּ כָּלִיל יו"ד. י' אִתְגְּלִיף בְּגִלּוּפוֹי, וְסָלִיק לְאִתְעַטְּרָא בִּתְרֵיסַר אַתְוָון אַחֲרָנִין, מִגֵּיהּ נַפְקוּ עֶשֶׂר אֲמִירָן בְּגִלּוּפוֹי, וְכֻלְּהוּ שְׁבִילִין דְּאוֹרְחָא עִלָּאָה, (ס"א דְּאוֹרְחָן דְּאוֹרַיְיתָא) יַקִּירָא דְכֹלָּא. כְּדֵין הֵ"א אַחֲרָא אִתְכְּלִילַת מִן כֻּלְּהוּ, גְּלִיפָא מִסִּטְרָא מְתִיחָא (ס"א מִתְיַיחֲדָא) טְמִירָא, לְאוֹלָדָא לְתַתָּא.

אִתְגְּלִיפוּ (ס"א אִתְפְּלִיגוּ) כֻּלְּהוּ בְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון, וְכֻלְּהוּ פָּרִישְׁנָא בְּמַתְנִיתָא דִידָן, וְכֻלְּהוּ סַלְקָן בְּרֵישָׁא דְמַלְכָּא.

שֶׁבַע שַׁבָּתִין שְׁלֵימִין, מִתְפָּרְשִׁין בְּשִׁבְעִין אַתְוָון. שִׁבְעִין וּתְרֵין אִסְתָּלָקוּ, וְאִסְתְּלָקוּ בְּאוֹת ו' (ס"א יו"ד), רְשִׁימָן בְּפ' וַיְהִי בְשַׁלַּח פַּרְעֹה בְּקָרָא וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט. כַּד נַטְלַת שְׁכִינְתָּא, וְשִׁבְעָה

לשון הקודש

ו' כוֹלֶלֶת שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת, וְאֶת כֻּלָּם כוֹלֶלֶת יו"ד. יו"ד נֶחְקֶקֶת בְּגִלּוּפֶיהָ, וְעוֹלֶה לְהִתְעַטֵּר בִּשְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת, מִמֶּנּוּ יוֹצְאוֹת עֶשֶׂר אֲמִירוֹת בַּגִּלּוּפִים שֶׁלּוֹ, וְכֻלָּם שְׁבִילִים שֶׁל הַדֶּרֶךְ הָעֶלְיוֹנָה, (שֶׁל דַּרְכֵּי הַתּוֹרָה) הַנִּכְבָּדָה מֵהַכֹּל. אָז הֵ"א אַחֶרֶת נִכְלֶלֶת מִכֻּלָּם, חֲקוּקָה מִצַּד מָתוּחַ (מִתְיַחֶדֶת) טָמִיר לְהוֹלִיד לְמַטָּה.

נֶחְקְקוּ (נֶחְלְקוּ) כֻּלָּם בְּאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וְאֶת כֻּלָּם פֵּרַשְׁנוּ בְּמִשְׁנָתֵנוּ, וְכֻלָּם עוֹלִים לְרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ.

שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת שְׁלֵמוֹת מִתְפָּרְשׁוֹת בְּשִׁבְעִים אוֹתִיּוֹת. שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם עָלוּ, וְהֵן עָלוּ בָּאוֹת ו' (יו"ד), רְשׁוּמוֹת בְּפָרָשַׁת וַיְהִי בְשַׁלַּח פַּרְעֹה בְּפָסוּק וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט. כְּשֶׁהַשְּׁכִינָה נוֹטֶלֶת וְשִׁבְעָה

רְשִׁימִין אִתְרְשִׁימוּ בֵּיהּ, שִׁבְעָה אִסְתְּלָקוּ (דף ע"ח ע"ב) מִנַּיְהוּ, בְּעוֹבָדִין רְשִׁימִין. תָּאנָא, אִסְתְּלָקוּ אַתְוָון בִּרְשִׁימִין יְדִיעָן, וְאָרְחִין סְתִימִין, בַּר לְזַכָּאֵי קְשׁוֹט, סַמְכֵי עָלְמָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְרִבִּי אֶלְעָזָר, תָּא חֲזֵי, הֲנֵי עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון דִּגְלִיפִין בְּאוֹרַיְיתָא, כֻּלְּהוּ מִתְפָּרְשָׁן בְּהָנֵי (נ"א מֵאִלֵּין) עֶשֶׂר אֲמִירָן. כָּל אֲמִירָה וַאֲמִירָה מֵאִלֵּין עֶשֶׂר, דְּאִינּוּן כִּתְרֵי מַלְכָּא כֻּלְּהוּ גְלִיפִין בְּאַתְוָון יְדִיעָן (ד"א אַחֲרָנִין), בְּגִינֵי כַּךְ שְׁמָא קַדִּישָׁא אִתְכַּסְיָיא בְּאַתְוָון אַחֲרָנִין, וְכָל אֲמִירָה, אוֹזִיף לַאֲמִירָה עִלָּאָה מִנָּהּ אַתְוִוי, בְּגִין דְּאִתְכְּלִיל הַאי בְּהַאי. וְעַל דָּא שְׁמָא קַדִּישָׁא, גְּלִיפְנָא לֵיהּ בְּאַתְוָון אַחֲרָנִין, בְּגִין דְּאִתְכַּסְיָין דָּא בְדָא, וְדָא בְדָא, עַד דְּמִתְקַשְּׁרָן כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא.

לשון הקודש

רשומים נרשמו בה, מתעלות שבע ממנה במעשים רשומים. למדנו שהתעלו האותיות ברשמים ידועים ודרכים סתומות, פרט לצדיקי אמת, עמודי העולם.

אמר רבי שמעון לרבי אלעזר, בא ראה, עשרים ושתים האותיות שחקוקות בתורה, כלן מתפרשות (מאלו) בעשר האמירות הללו, כל אמירה ואמירה מאותן העשר, שהן כתרי המלך, כלן חקוקות באותיות ידועות (אחרות). משום כך השם הקדוש מתכסה באותיות אחרות, וכל אמירה מלוה לאמירה יותר עליונה את אותיותיה, משום שנכללות זו עם זו. ולכן את השם הקדוש חקקנו אותו באותיות אחרות, משום שהתכסו זו בזו וזו בזו, עד שכלן נקשרות כאחת.

וּמַאן דְּבָעֵי לְמִנְדַּע צִרּוּפֵי שְׁמָהָן קַדִּישִׁין, לִינְדַּע אִינּוּן אַתְוָון דִּרְשִׁימִין בְּכָל כִּתְרָא וְכִתְרָא, וּכְדֵין לִינְדַּע וְיִתְקְיָים בְּכֹלָּא. וְהָא גְּלִיפְנָא לוֹן, בְּכָל אִינּוּן אַתְוָון דִּרְשִׁימִין וִידִיעָן בְּכָל כִּתְרָא וְכִתְרָא, מִסִּפְרָא עִלָּאָה דִּשְׁלֹמֹה. וְהָכִי סָלִיק בִּידָן, וְחַבְרַיָּיא גְּלִיפִין לוֹן, (ס"א וּלְחַבְרַיָּיא גַּלֵּינָן לוֹן) וְשַׁפִּיר הוּא, דְּהָא כָּל כִּתְרָא וְכִתְרָא אוֹזִיף לְחַבְרֵיהּ אַתְווֹי, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, וּלְזִמְנִין דְּלָא אִצְטְרִיךְ אֶלָּא, בְּאַתְווֹי אִינּוּן דִּרְשִׁימִין בֵּיהּ. וְכֻלְּהוּ יְדִיעָן לְגַבֵּי חַבְרַיָּיא וְהָא אוֹקִימְנָא לוֹן.

זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרֵיהוֹן, וּמְגַלֵּי לְהוֹן רָזִין עִלָּאִין דִּשְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא, דְּלָא גַּלֵּי לְעִלָּאִין קַדִּישִׁין, וְעַל דָּא יָכִיל מֹשֶׁה, לְאִתְעַטְּרָא בֵּינֵי קַדִּישִׁין, וְכֻלְּהוּ לָא יַכְלֵי לְמִקְרַב בַּהֲדֵיהּ, כְּנוּרָא

לשון הקודש

וּמִי שֶׁרוֹצֶה לָדַעַת אֶת צִרּוּפֵי הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁיֵּדַע אֶת אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת הָרְשׁוּמוֹת בְּכָל כֶּתֶר וְכֶתֶר, וְאָז יֵדַע וְיִתְקַיֵּם בַּכֹּל. וַהֲרֵי חָקַקְנוּ אוֹתָם בְּכָל אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁרְשׁוּמוֹת וִידוּעוֹת בְּכָל כֶּתֶר וְכֶתֶר מֵהַסֵּפֶר הָעֶלְיוֹן שֶׁל שְׁלֹמֹה. וְכָךְ עָלָה בְּיָדֵינוּ, וְהַחֲבֵרִים חָקְקוּ אוֹתָם, (וְלַחֲבֵרִים גִּלִּינוּ אוֹתָם) וְיָפֶה הוּא. שֶׁהֲרֵי כָּל כֶּתֶר וְכֶתֶר מַלְוֶה לַחֲבֵרוֹ אֶת אוֹתִיּוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, וְלִפְעָמִים שֶׁלֹּא צָרִיךְ אֶלָּא בָּאוֹתִיּוֹת אוֹתָם שֶׁרְשׁוּמִים בּוֹ. וְכֻלָּם יְדוּעִים לַחֲבֵרִים, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אוֹתָם.

אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בִּכְבוֹדָם וּמְגַלֶּה לָהֶם סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁל שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁלֹּא גִּלָּה לְעֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים,

יָקִידְתָּא, וְגוּמְרֵי דְאֶשָּׁא. דְּאִי לָאו הָכִי, מָאן הָוָה לֵיהּ לְמֹשֶׁה, לְמֵיקָם בֵּינַיְיהוּ. אֶלָּא זַכָּאָה חוּלָקָא דְמֹשֶׁה, דְּהָא כַּד שָׁאֲרֵי לְמַלְּלָא עִמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בָּעָא לְמִנְדַּע שְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא (ס"א שְׁמוֹי קַדִּישִׁין), סָתִים וְגַלְיָא, בְּכָל חַד וְחַד כַּדְקָא חָזֵי, וּכְדֵין אַדְבַּק וְיָדַע יַתִּיר מִכָּל בְּנֵי עָלְמָא.

תָּא חָזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְסָלִיק מֹשֶׁה גּוֹ עֲנָנָא יַקִּירָא, עָאל בֵּינֵי קַדִּישִׁין. פָּגַע בֵּיהּ חַד מַלְאָכָא בְשַׁלְהוֹבֵי נוּרָא, בְּעַיְינִין מְלַהֲטָן, וְגַדְפּוֹי מוֹקְדָן, בָּעָא לְשַׁאֲפָא לֵיהּ בְּגַוְיוּהִי. וְהַהוּא מַלְאָכָא גַּבְרִיאֵל (ס"א גזריא"ל) (ס"א גזרנא"ל) שְׁמֵיהּ, כְּדֵין אַדְכַּר מֹשֶׁה חַד שְׁמָא קַדִּישָׁא. דְּהָוָה גָּלִיף בִּתְרֵיסַר אַתְוָון, וְאִזְדַּעְזָע וְאִתְרְגַּשׁ, עַד דְּסָלִיק מֹשֶׁה בֵּינַיְיהוּ. וְכֵן לְכָל חַד וְחַד, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי.

לשון הקודש

וְעַל זֶה יָכֹל מֹשֶׁה לְהִתְעַטֵּר בֵּין קְדוֹשִׁים, וְכֻלָּם לֹא יָכְלוּ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, כְּאֵשׁ יוֹקֶדֶת וְגַחֲלֵי אֵשׁ. שֶׁאִם לֹא כָּךְ, מִי הָיָה לוֹ לְמֹשֶׁה לַעֲמֹד בֵּינֵיהֶם? אֶלָּא אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁהִתְחִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רָצָה לָדַעַת אֶת שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ (שְׁמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים), נִסְתָּר וְנִגְלֶה, בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּרָאוּי, וְאָז נִדְבַּק וְיָדַע יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁעָלָה מֹשֶׁה לְתוֹךְ הֶעָנָן הִנִּכְבָּד, נִכְנַס לְבֵין קְדוֹשִׁים. פָּגַע בּוֹ מַלְאָךְ אֶחָד בְּשַׁלְהֶבוֹת אֵשׁ, בְּעֵינַיִם לוֹהֲטוֹת, וּכְנָפָיו שׁוֹרְפוֹת. רָצָה לִשְׂאוֹף אוֹתוֹ לְתוֹכוֹ. וְשֵׁם אוֹתוֹ מַלְאָךְ גַּבְרִיאֵל (גזריא"ל) (גזרנא"ל). אָז הִזְכִּיר מֹשֶׁה שֵׁם קָדוֹשׁ אֶחָד שֶׁהָיָה חָקוּק עִם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת, וְהִזְדַּעְזַע וְהִתְרַגֵּשׁ, עַד שֶׁעָלָה מֹשֶׁה בֵּינֵיהֶם, וְכֵן לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים.

עֶרְוַת אִשָּׁה, וּבִתָּהּ לֹא תְגַלֵּה. תָּאנָא, בְּתִקּוּנֵי מַטְרוֹנִיתָא אוֹקִימְנָא אִלֵּין עֶרְיָין, אַף עַל גַּב דְּאִינּוּן (נ"א עֶרְיָין אִינּוּן) **בְּאִתְגַּלְיָיא וּבְסִתִּימָא, וְתַמָּן בַּת בְּנָהּ וּבַת בִּתָּהּ. דְּהָא עָלְמָא אִצְטְרִיךְ לוֹן, וְאִינּוּן יְשׁוּבָא דְעָלְמָא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. וּמַאן דְּגַלֵּי חַד עֶרְיָיתָא מִנַּיְיהוּ, וַוי לֵיהּ, וַוי לְנַפְשֵׁיהּ, דְּהָא גַּלֵּי בְּגִין דָּא עֶרְיָין אַחֲרָנִין.**

וְתַנְיָא מִלָּה בַתְּרָאָה דְעֶשֶׁר אַמִּירָן דְּאוֹרַיְיתָא, (שמות כ) **לֹא תַחְמוֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ, בְּגִין דְּהַאי כְּלָלָא דְכֻלְּהוּ. וּמַאן דְּחָמִיד אִתְּתָא אַחֲרָא, כְּאִלּוּ אַעְבָּר עַל אוֹרַיְיתָא כֻּלָּא. בְּרַם לָא אִית מִלָּה דְקַיְּימָא קָמֵי תְּשׁוּבָה. וְכָל שֶׁכֵּן אִי קַבִּיל עוֹנְשֵׁיהּ כְּדָוִד מַלְכָּא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, תָּנִינָן, כָּל מָאן דְּחָב וְאִתְפְּרַשׁ מֵהַהוּא חוֹבָא, תְּשׁוּבָה קָא מְעַלְיָיא לֵיהּ טְפֵי. וְאִי לָאו, לָא סָלִיק בִּידֵיהּ**

לשון הקודש

עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תְגַלֵּה. לָמַדְנוּ, בְּתִקּוּנֵי הַגְּבִירָה בֵּאַרְנוּ אֶת הָעֲרָיוֹת הַלָּלוּ, אַף עַל גַּב שֶׁהֵם (עֲרָיוֹת הֵם) בַּנִּגְלֶה וּבַנִּסְתָּר, וְשָׁם בַּת בְּנָהּ וּבַת בִּתָּהּ. שֶׁהֲרֵי הָעוֹלָם צָרִיךְ אוֹתָם, וְהֵם יְשׁוּבוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וּמִי שֶׁמְּגַלֶּה עֶרְוָה אַחַת מֵהֶן, אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ, שֶׁהֲרֵי גִּלָּה בִּשְׁבִיל זֶה עֲרָיוֹת אֲחֵרוֹת.

וְלָמַדְנוּ, הַדִּבּוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁל עֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה – (שמות כ) לֹא תַחְמֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ, כִּי זֶהוּ הַכְּלָל שֶׁל כֻּלָּם. וּמִי שֶׁחוֹמֵד אִשָּׁה אַחֶרֶת כְּאִלּוּ עָבַר עַל כָּל הַתּוֹרָה. בְּרַם, אֵין דָּבָר שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי תְּשׁוּבָה, וְכָל שֶׁכֵּן אִם קִבֵּל עָנְשׁוֹ כְּמוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שָׁנִינוּ, כָּל מִי שֶׁחָטָא וּפָרַשׁ מֵאוֹתוֹ חֵטְא, הַתְּשׁוּבָה

תְּשׁוּבָה, וְלָא מְעַלְיָיא לֵיהּ. אִי הָכִי, דָּוִד הֵיךְ לָא אִתְפְּרַשׁ מִבַּת שֶׁבַע לְבָתָר. אָמַר לֵיהּ, בַּת שֶׁבַע דִּידֵיהּ הֲוַת, וְדִידֵיהּ נָטִיל, דְּהָא מִית בַּעְלָהּ.

דְּתַנְיָא, אִזְדַּמְּנַת הֲוַת בַּת שֶׁבַע לְדָוִד, מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, וּמָה עַכְּבָא לֵיהּ. דְּנָטַל בְּרָתֵיהּ דְּשָׁאוּל מַלְכָּא, וְהַהוּא יוֹמָא נָטַל לָהּ אוּרִיָּה בְּרַחֲמֵי, אַף עַל גַּב דְּלָא הֲוַת דִּילֵיהּ. לְבָתָר אָתָא דָּוִד, וְנָטִיל דִּילֵיהּ, וְעַל דְּדָוִד דָּחִיק שַׁעֲתָא קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקָטְלָא לְאוּרִיָּה וּלְמֶעְבַּד הָכִי, אַבְּאִישׁ קָמֵיהּ, וְאַעְנָשׁ לֵיהּ לְדָוִד, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְאָתָבָא לֵיהּ לְדָוִד, לְקַיְּימָא לֵיהּ מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה. וְכַד תָּאַב, לְדִידֵיהּ תָּאַב.

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מָאי דִּכְתִיב אֲנִי יְיָ'. אֲנִי יְיָ': עָתִיד לִיתֵּן שָׂכָר טוֹב לַצַּדִּיקִים

לשון הקודש

מוֹעִילָה לוֹ יוֹתֵר. וְאִם לֹא, לֹא עוֹלָה בְּיָדוֹ תְּשׁוּבָה וְלֹא מוֹעִילָה לוֹ. אִם כָּךְ, אָז אֵיךְ דָּוִד לֹא פָּרַשׁ מִבַּת שֶׁבַע לְאַחַר מִכֵּן? אָמַר לוֹ, בַּת שֶׁבַע הָיְתָה שֶׁלּוֹ, וְאֶת שֶׁלּוֹ הוּא לָקַח, שֶׁהֲרֵי מֵת בַּעְלָהּ.

שֶׁלָּמַדְנוּ, מְזֻמֶּנֶת הָיְתָה בַּת שֶׁבַע לְדָוִד מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וּמָה עִכֵּב אוֹתוֹ? שֶׁנָּשָׂא אֶת בִּתּוֹ שֶׁל שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ, וְאוֹתוֹ יוֹם נָשָׂא אוֹתָהּ אוּרִיָּה בְּרַחֲמִים, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא הָיְתָה שֶׁלּוֹ. אַחַר כָּךְ בָּא דָּוִד וְנָטַל אֶת שֶׁלּוֹ. וְעַל שֶׁדָּוִד דָּחַק אֶת הַשָּׁעָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַהֲרֹג אֶת אוּרִיָּה וְלַעֲשׂוֹת כָּךְ, הֵרַע לְפָנָיו, וְהֶעֱנִישׁ אֶת דָּוִד, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לַהֲשִׁיבָהּ לְדָוִד, לְקַיֵּם לוֹ אֶת הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה הָעֶלְיוֹנָה. וּכְשֶׁהִשְׁתּוֹקֵק, לְשֶׁלּוֹ הִשְׁתּוֹקֵק.

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַהוּ שֶׁכָּתוּב אֲנִי

לֶעָתִיד לָבֹא. אֲנִי יְיָ׳ עָתִיד לְהִפָּרַע מִן הָרְשָׁעִים לֶעָתִיד לָבֹא. אִינּוּן דִּכְתִיב בְּהוּ (ישעיה סו) הַפּוֹשְׁעִים בִּי. כְּתִיב אֲנִי יְיָ׳, וּכְתִיב (דברים לב) אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה. אַף עַל פִּי (דף ע"ט ע"א) שֶׁאֲנִי בְּמִדַּת הָרַחֲמִים, הָרְשָׁעִים הוֹפְכִים אוֹתִי לְמִדַּת הַדִּין. דְּתַנְיָא, שֵׁם מָלֵא: יְיָ׳ אֱלֹהִים. זָכוּ יְיָ׳, וְאִי לָאו אֱלֹהִים. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, חַיָּיבִין עַבְדֵי פְּגִימוּתָא לְעֵילָא. מָאי פְּגִימוּתָא. כְּמָה דְאוֹקִימְנָא פְּגִימוּתָא מַמָּשׁ, וְהָא אִתְמַר.

תָּאנָא כְּתִיב וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ, תָּנֵי רִבִּי יְהוּדָה, דָּרָא דְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי שָׁאֲרֵי בְּנַוֵּיהּ, כֻּלְּהוּ זַכָּאִין, חֲסִידִין, כֻּלְּהוּ דַּחֲלֵי חַטָּאָה נִינְהוּ. שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא בֵּינַיְיהוּ, מַה דְּלֵית כֵּן בְּדָרִין אַחֲרָנִין. בְּגִינֵי כַּךְ מִילִּין אִינּוּן מִתְפָּרְשָׁן, וְלָא אִתְטַמְּרָן. בְּדָרִין אַחֲרָנִין לָאו הָכִי,

לשון הקודש

ה׳ – אֲנִי ה׳ עָתִיד לִתֵּן שָׂכָר טוֹב לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. אֲנִי ה׳ עָתִיד לְהִפָּרַע מִן הָרְשָׁעִים לֶעָתִיד לָבֹא, אוֹתָם שֶׁכָּתוּב בָּהֶם הַפּוֹשְׁעִים בִּי. כָּתוּב אֲנִי ה׳, וְכָתוּב (דברים לב) אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה. אַף עַל פִּי שֶׁאֲנִי בְּמִדַּת הָרַחֲמִים, הָרְשָׁעִים הוֹפְכִים אוֹתִי לְמִדַּת הַדִּין. שֶׁלְּמַדְנוּ, שֵׁם מָלֵא – ה׳ אֱלֹהִים. זָכוּ – ה׳, וְאִם לֹא – אֱלֹהִים. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הָרְשָׁעִים עוֹשִׂים פְּגָם לְמַעְלָה. אֵיזֶה פְּגָם? כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ פְּגָם מַמָּשׁ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

לְמַדְנוּ, כָּתוּב וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ. שָׁנָה רַבִּי יְהוּדָה, דּוֹר שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שָׁרוּי בְּתוֹכוֹ, כֻּלָּם צַדִּיקִים, חֲסִידִים, כֻּלָּם הֵם יִרְאֵי חֵטְא, וּשְׁכִינָה שׁוֹרָה בֵּינֵיהֶם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּדוֹרוֹת אֲחֵרִים. מִשּׁוּם כָּךְ הַדְּבָרִים הַלָּלוּ מִתְפָּרְשִׁים וְלֹא

וּמִלִּין דְּרָזֵי עִלָּאָה לָא יַכְלִין לְגַלָּאָה, וְאִינּוּן דְּיַדְעֵי מִסְתָּפוּ. דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן כַּד הָוָה אָמַר רָזָא דְּהַאי קְרָא, חַבְרַיָּיא כֻּלְּהוּ עֵינֵיהוֹן נַבְעִין דִּמְעִין, וְכֻלְּהוּ מִילִּין דְּאָמַר הֲווֹ בְּעֵינַיְיהוּ גַּלְיָין, כְּמָה דִּכְתִיב, (במדבר יב) **פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמַרְאֶה וְלֹא בְחִידוֹת.**

דְּיוֹמָא חַד שָׁאִיל רִבִּי יֵיסָא אָמַר, בֵּיעָא דְקוּשְׁטָא (ס"א דְּקוּסְטָא)**, דְּנָפְקָא מֵעוֹפָא דְשַׁרְיָא** (ס"א דְשַׁדֵּי) **בְּנוּרָא, וְאִתְבְּקַע לְאַרְבַּע סִטְרִין. תְּרֵין סַלְקִין מִנַּיְיהוּ, וְחַד מָאִיךְ, וְחַד רְבִיעַ בִּרְבִיעָא** (ס"א נַבִּיעֵי נְבִיעָא) **דְּיַמָּא רַבָּא. אָמַר רִבִּי אַבָּא, עַבְדַּת קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, קֹדֶשׁ חוֹל, דְּהָא כְתִיב פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, עַד לָא יִתְבְּקַע בֵּיעָא, תִּסְתָּלַק מֵעָלְמָא. וְכַךְ הָוָה בְּאִדְּרָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן.**

לשון הקודש

נִטְמָנִים. בְּדוֹרוֹת אֲחֵרִים לֹא כֵן, וּדְבָרִים שֶׁל סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים לֹא יְכוֹלִים לְגַלּוֹת, וְאוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים פּוֹחֲדִים. שֶׁכַּאֲשֶׁר הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר סוֹד הַפָּסוּק הַזֶּה, עֵינֵי כָּל הַחֲבֵרִים נָבְעוּ דְּמָעוֹת, וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁאָמַר הָיוּ בְּעֵינֵיהֶם גְּלוּיִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (במדבר יב) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמַרְאֶה וְלֹא בְחִידוֹת.

שֶׁיּוֹם אֶחָד שָׁאַל רַבִּי יֵיסָא, אָמַר, בֵּיצָה שֶׁל אֶמֶת (מִדָּה) שֶׁיָּצְאָה מֵעוֹף שֶׁשָּׁרוּי (שֶׁנִּזְרָק) בְּאוּר, וְהִתְבַּקְּעָה לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, שְׁנַיִם עוֹלִים מֵהֶם, וְאֶחָד מִתְנַמֵּךְ, וְאֶחָד רוֹבֵץ בְּמִרְבָּץ (מִבּוּעֵי הַמַּעְיָן) שֶׁל הַיָּם הַגָּדוֹל. אָמַר רַבִּי אַבָּא, עָשִׂיתָ לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן קֹדֶשׁ חֹל, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, טֶרֶם שֶׁתִּתְבַּקַּע הַבֵּיצָה, תִּסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם. וְכָךְ הָיָה בָּאִדְּרָא שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן.

תָּאנָא, בְּיוֹמוֹי דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה אָמַר בַּר נָשׁ לְחַבְרֵיהּ, פְּתַח פִּיךָ וְיָאִירוּ דְּבָרֶיךָ. בָּתַר דְּשָׁכִיב רִבִּי שִׁמְעוֹן, הֲווֹ אַמְרֵי (קהלת ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ.

תַּנְיָא אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אִי בְּנֵי עָלְמָא מִסְתַּכְּלָן בְּמָה דִּכְתִיב בְּאוֹרַיְיתָא, לָא יֵיתוּן לְאַרְגָּזָא קָמֵי מָארֵיהוֹן. תָּאנָא, כַּד מִתְעָרִין דִּינִין קַשְׁיָין לְאַחֲתָא בְּעָלְמָא, וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ וְגוֹ', הָכָא כְּתִיב (תהלים כה) סוֹד יְיָ' לִירֵאָיו, וּבְאִדְּרָא (ס"א וּבְהַאי דְּרָא) קַדִּישָׁא אִתְּמַר, הָכָא אִצְטְרִיכְנָא לְגַלָּאָה, דְּהָא לַאֲתַר דָּא אִסְתַּלָּק.

דְּתָנֵינָן, בְּשַׁעֲתָא דְּחִוְיָא תַקִּיפָא דִּלְעֵילָא אִתְּעַר, בְּגִין חוֹבֵי עָלְמָא, שָׁאֵרִי וְאִתְחַבָּר עִם נוּקְבָא, וְאָטִיל בָּהּ זוּהֲמָא, אִתְּפְּרַשׁ דְּכוּרָא מִינָהּ,

לשון הקודש

לָמַדְנוּ, בִּימֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה אוֹמֵר אָדָם לַחֲבֵרוֹ: פְּתַח פִּיךָ וְיָאִירוּ דְּבָרֶיךָ. אַחַר שֶׁנִּפְטַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הָיוּ אוֹמְרִים: (קהלת ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ.

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִם בְּנֵי הָעוֹלָם מִסְתַּכְּלִים בְּמַה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה, לֹא יָבוֹאוּ לְהַרְגִּיז לִפְנֵי רִבּוֹנָם.

לָמַדְנוּ, כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים הַדִּינִים הַקָּשִׁים לָרֶדֶת לָעוֹלָם, וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ וְגוֹ'. כָּאן כָּתוּב (תהלים כה) סוֹד ה' לִירֵאָיו, וּבָאִדְּרָא (וּבַדּוֹר הַזֶּה) הַקְּדוֹשָׁה נֶאֱמַר, כָּאן הִצְטָרַכְנוּ לְגַלּוֹת, שֶׁהֲרֵי לַמָּקוֹם הַזֶּה הִסְתַּלֵּק.

שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהַנָּחָשׁ הַתַּקִּיף שֶׁל מַעְלָה הִתְעוֹרֵר בִּשְׁבִיל חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם,

בְּגִין דְּהָא אִסְתָּאֲבַת, וְאִתְקְרִיאַת מְסָאֲבָא, וְלָא אִתְחֲזֵי לְדְכוּרָא לְמִקְרַב בַּהֲדָהּ, דְּוַוי אִי אִסְתָּאַב הוּא בַּהֲדָהּ, בְּזִמְנָא דְּאִיהִי אִסְתָּאֲבַת.

וְתָאנָא, מְאָה וְעֶשְׂרִין וַחֲמֵשׁ זִינֵי מְסַאֲבוּתָא נַחְתּוּ לְעָלְמָא, דְּמִתְאַחֲדָן מִסִּטְרָא דְּחִוְיָא תַּקִּיפָא, וְשִׁבְעָה וְעֶשְׂרִין רַבְּרְבִין מִנַּיְיהוּ, מִתְאַחֲדָן בְּנוּקְבֵי, וְאִתְדַּבְּקָן בְּהוּ. וַוי לְמַאן דְּיִקְרַב בַּהֲדָהּ בְּהַהוּא זִמְנָא, דְּמַאן דְּיִקְרַב בַּהֲדָהּ, אַחְזֵי פְּגִימוּתָא לְעֵילָא, דְּהָא בְּחוֹבָא דָא, אִתְעַר חִוְיָא תַּקִּיפָא לְעֵילָא, וְאַשְׁדֵּי זוּהֲמָא בַּאֲתַר דְּלָא אִצְטְרִיךְ, וְאִתְחַבָּר בְּנוּקְבָא, וְאִתְרַבֵּי שַׁעֲרֵיהּ לְדְכוּרָא, בְּנוּקְבָא אִסְתָּאֲבַת, וְשַׁעְרָהָא רַבָּא, וְטוּפְרָהָא סַגִּיאוּ, וּכְדֵין דִּינִין שַׁרְיָין לְאִתְעָרָא בְעָלְמָא, וְיִסְתָּאֲבוּן כֻּלָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר יט) כִּי אֶת מִקְדַּשׁ יְיָ' טִמֵּא, מִקְדַּשׁ יְיָ' אִסְתָּאַב, בְּחוֹבַיְיהוּ דִבְנֵי נָשָׁא.

לשון הקודש

הִתְחִיל לְהִתְחַבֵּר עִם נְקֵבָה וְהִטִּיל בָּהּ זֶהֲמָה, נִפְרָד מִמֶּנָּה הַזָּכָר, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי נִטְמְאָה וְנִקְרֵאת טְמֵאָה, וְאֵין רָאוּי לַזָּכָר לִקְרַב אֵלֶיהָ. שֶׁאוֹי אִם הוּא נִטְמָא עִמָּהּ בִּזְמַן שֶׁהִיא טְמֵאָה.

וְלָמַדְנוּ, מֵאָה עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה מִינֵי טֻמְאָה יָרְדוּ לָעוֹלָם שֶׁאֲחוּזִים מִצִּדּוֹ שֶׁל הַנָּחָשׁ הֶחָזָק, וְשִׁבְעָה וְעֶשְׂרִים גְּדוֹלִים מֵהֶם נֶאֱחָזִים בַּנְּקֵבוֹת וְנִדְבָּקִים בָּהֶם. אוֹי לְמִי שֶׁיִּקְרַב אֵלֶיהָ בְּאוֹתוֹ זְמַן, שֶׁמִּי שֶׁיִּקְרַב עִמָּהּ, מַרְאֶה פְּגָם לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי בַּחֵטְא הַזֶּה מִתְעוֹרֵר הַנָּחָשׁ הַקָּשֶׁה לְמַעְלָה וּמַטִּיל זֶהֲמָה בִּמְקוֹם שֶׁלֹּא צָרִיךְ, וּמִתְחַבֵּר עִם הַנְּקֵבָה, וּגְדֵלוֹת שַׁעֲרוֹתָיו שֶׁל הַזָּכָר, וְהַנְּקֵבָה נִטְמֵאת, וּשְׂעָרָהּ גָּדוֹל וְצִפָּרְנֶיהָ גְּדוֹלוֹת, וְאָז הַדִּינִים שׁוֹרִים

תָּאנָא, מָאי דִּכְתִיב, (בראשית ג) וְאֵיבָה אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה, אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים זִינֵי מְסַאֲבוּתָא אַטִּיל חִוְיָא בְּנוּקְבָא, כַּד אִתְחַבָּר עִמָּהּ, כְּחוּשְׁבָּן וְאֵיבָה, וְעֶשְׂרִין וְאַרְבַּע זִינִין (ס"א דִינִין) מִתְעָרִין לְעֵילָא, וְעֶשְׂרִין וְאַרְבַּע לְתַתָּא. וְשַׁעֲרָא רַבָּא, וְטוּפְרִין סְגִיאוּ, וּכְדֵין דִּינִין מִתְעָרִין בְּכֹלָּא. וְתָאנָא כַּד בָּעֵת אִתְתָּא לְאִתְדַּכְּאָה, בַּעְיָא לְסַפְּרָא הַהוּא שַׁעֲרָא דְּרַבֵּי בְּיוֹמָא דְּאִיהִי מְסָאֲבָא, וּלְסַפְּרָא טוּפְרָהָא, וְכָל הַהוּא זוֹהֲמָא דִּי בְהוֹן.

דְּתָאנָא בְּרָזֵי דִּמְסָאֲבוּתָא, זוֹהֲמָא דְּטוּפְרִין, יִתְעַר זוֹהֲמָא אַחֲרָא, וּבְגִינֵי כַּךְ, בַּעְיָין גְּנִיזָא, וּמַאן דְּאַעְבַּר לוֹן לְגַמְרֵי, כְּאִלּוּ אִתְעַר חֶסֶד בְּעָלְמָא. דְּתַנְיָא לָא לִבְעֵי לֵיהּ לְאִינִישׁ לְמֵיהַב דּוּכְרָנָא לְזִינִין בִּישִׁין. דְּתָנֵינָן אֶלֶף וְאַרְבַּע מְאָה

לשון הקודש

לְהִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם וְנִטְמָאִים הַכֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר יט) כִּי אֶת מִקְדַּשׁ ה' טִמֵּא, מִקְדַּשׁ ה' נִטְמָא בַּחֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם.

לָמַדְנוּ, מַה שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) וְאֵיבָה אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה, אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים מִינֵי טֻמְאָה הִטִּיל הַנָּחָשׁ בַּנְּקֵבָה כְּשֶׁהִתְחַבֵּר עִמָּהּ, כְּחֶשְׁבּוֹן וְאֵיבָה, וְעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מִינִים (דינים) מִתְעוֹרְרִים לְמַעְלָה, וְעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לְמַטָּה. וְשֵׂעָר גָּדוֹל וְצִפָּרְנַיִם גְּדוֹלוֹת, וְאָז מִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים בַּכֹּל. וְלָמַדְנוּ, כְּשֶׁרוֹצָה אִשָּׁה לְהִטָּהֵר, צְרִיכָה לְסַפֵּר אוֹתוֹ שֵׂעָר שֶׁגָּדַל בַּיּוֹם שֶׁהִיא טְמֵאָה, וּלְסַפֵּר אֶת צִפָּרְנֶיהָ, וְכָל אוֹתָהּ זֻהֲמָה שֶׁבָּהֶן.

שֶׁלָּמַדְנוּ בְּסוֹדוֹת הַטֻּמְאָה, שֶׁזֻּהֲמַת הַצִּפָּרְנַיִם מְעוֹרֶרֶת זֻהֲמָה אַחֶרֶת, וּמִשּׁוּם כָּךְ צְרִיכִים גְּנִיזָה, וּמִי שֶׁמַּעֲבִירָם לְגַמְרֵי, כְּאִלּוּ הֵעִיר חֶסֶד בָּעוֹלָם. שֶׁלָּמַדְנוּ, אֵין

וְחָמֵשׁ זִינִין בִּישִׁין, מִתְאַחֲדָן בְּהַהוּא זוֹהֲמָא, דְּאָטִיל חִוְיָא תַּקִּיפָא, וְכֻלְּהוּ מִתְעָרִין בְּהַהוּא זוֹהֲמָא דְטוּפְרִין.

וַאֲפִילוּ מָאן דְּבָעֵי, יַעְבִּיד בְּהוּ חַרְשִׁין לִבְנֵי נָשָׁא, מִשּׁוּם אִינּוּן דְּתַלְיָין בְּהוּ, וּמַאן דְּאַעְבָּר (דף ע"ט ע"ב) לוֹן, כְּאִלּוּ אַסְגֵּי חֶסֶד בְּעָלְמָא, וְדִינִין בִּישִׁין לָא מִשְׁתַּכְּחִין. וְיַעְבַּר הַהוּא זוֹהֲמָא וְטוּפְרָהָא דְרָשִׁים בֵּיהּ. דְּתַנְיָא, מָאן דְּדָרִיךְ בְּרַגְלֵיהּ, אוֹ בִּמְסָאנֵיהּ עָלַיְיהוּ, יְכִיל לְאִתְזְקָא. וּמַה בְּהַאי שִׁיּוּרֵי דְשִׁיּוּרֵי דְזוֹהֲמָא דִלְעֵילָא כַּךְ, אִתְּתָא דִּמְקַבְּלָא וְאִתְחַבָּרַת בְּחִוְיָא, וְאָטִיל בָּהּ זוֹהֲמָא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וַוי לְעָלְמָא דִּמְקַבְּלָא מִינָּהּ מֵהַהוּא זוֹהֲמָא, בְּגִינֵי כַּךְ וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב.

לשון הקודש

צָרִיךְ אָדָם לָתֵת זֵכֶר לְמִינִים רָעִים. שֶׁשָּׁנִינוּ, אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה מִינִים רָעִים נֶאֱחָזִים בְּאוֹתָהּ הַזְּהֲמָה שֶׁהִטִּיל הַנָּחָשׁ הֶחָזָק, וְכֻלָּם מִתְעוֹרְרִים בְּאוֹתָהּ זְהֲמַת הַצִּפָּרְנַיִם.

וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁרוֹצֶה, יַעֲשֶׂה בָּהֶם כְּשָׁפִים לִבְנֵי אָדָם, מִשּׁוּם אוֹתָם שֶׁתְּלוּיִים בָּהֶם. וּמִי שֶׁמַּעֲבִירָם, כְּאִלּוּ הִרְבָּה חֶסֶד בָּעוֹלָם, וְדִינִים רָעִים לֹא נִמְצָאִים, וְתַעֲבֹר אוֹתָהּ זְהֲמָה וְצִפָּרְנֶיהָ שֶׁרְשׁוּמוֹת בָּהּ. שֶׁלָּמַדְנוּ, מִי שֶׁדּוֹרֵךְ בְּרַגְלוֹ אוֹ בְּנַעְלוֹ עֲלֵיהֶן, יָכוֹל לְהִנָּזֵק. וּמַה בְּשִׁיּוּרֵי הַשִּׁירִים שֶׁל הַזְּהֲמָה שֶׁלְּמַעְלָה כָּךְ – אִשָּׁה שֶׁמְּקַבֶּלֶת וּמִתְחַבֶּרֶת עִם הַנָּחָשׁ וְהִטִּיל בָּהּ זְהֲמָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אוֹי לָעוֹלָם שֶׁמְּקַבֵּל מִמֶּנָּה אוֹתָהּ זְהֲמָה. מִשּׁוּם כָּךְ, וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ. עָלַי וַדַּאי, בְּגִין דְּיִתְעַבָּר הַהוּא חִוְיָא, וְיִתְכַּסֵּם מָאן דְּכַעְיָא. עָלַי: כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה ו) שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ. וְעַל דָּא כְתִיב בְּקֹרַח, (במדבר טז) הַנּוֹעָדִים עַל יְיָ', דִּבְגִינֵיהוֹן אִתְעַר מָאן דְּאִתְעַר דְּאַתֵּי מִסִּטְרַיְיהוּ. אוֹף הָכָא הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה, עָלַי מַמָּשׁ. בְּגִין דְּיִתְכַּסֵּם וְיִתְעַבָּר וְלָא אִשְׁתְּכַח חִוְיָא בַּאֲתַר דְּשָׁאֵרִי. וְכָל כַּךְ לָמָּה. עַל שֶׁמִּעַטְתִּי אֶת הַיָּרֵחַ, וְשַׁלְטָא בָהּ מָאן דְּלָא אִצְטְרִיךְ. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב.

זַכָּאָה דָּרָא, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי שָׁאֵרִי בְּגַוֵּיהּ. זַכָּאָה עַדְבֵיהּ בֵּין עִלָּאִין וְתַתָּאִין. עָלֵיהּ כְּתִיב, (קהלת י) אַשְׁרֶיךָ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִין. מַהוּ בֶּן חוֹרִין. דְּזָקִיף רֵישָׁא לְגַלָּאָה, וּלְפָרְשָׁא מִלִּין

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ. עָלַי וַדַּאי, כְּדֵי שֶׁיֵּעָבֵר אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ וְיִתְכַּסֵּם מִי שֶׁצָּרִיךְ. עָלַי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ו) שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב בְּקֹרַח, (במדבר טז) הַנֹּעָדִים עַל ה', שֶׁבִּגְלָלָם מִתְעוֹרֵר מִי שֶׁמִּתְעוֹרֵר שֶׁבָּא מִצִּדָּם. אַף כָּאן הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה, עָלַי מַמָּשׁ, כְּדֵי שֶׁיִּתְכַּסֵּם וְיֵעָבֵר וְלֹא יִמָּצֵא הַנָּחָשׁ בִּמְקוֹם שֶׁשּׁוֹרֶה. וְכָל כָּךְ לָמָּה? עַל שֶׁמִּעַטְתִּי אֶת הַיָּרֵחַ וְשוֹלֵט בָּהּ מִי שֶׁלֹּא צָרִיךְ. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב.

אַשְׁרֵי הַדּוֹר שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי שָׁרוּי בְּתוֹכוֹ. אַשְׁרֵי גּוֹרָלוֹ בֵּין עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. עָלָיו כָּתוּב (קהלת י) אַשְׁרֶיךָ

וְלָא דָחִיל. כְּהַאי דְּאִיהוּ בֶּן חוֹרִין, וְיֵיתָא מָאי דְּבַעְיָא וְלָא דָחִיל. מַהוּ מַלְכֵּךְ. דָּא הוּא רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, מָאֲרֵיהּ דְּאוֹרַיְיתָא, מָאֲרֵיהּ דְּחָכְמְתָא. דְּכַד הָוָה רִבִּי אַבָּא וְחַבְרַיָּיא הָמָאן לְרִבִּי שִׁמְעוֹן, הֲווֹ רַהֲטֵי אֲבַתְרֵיהּ, וְאַמְרֵי, (הושע י) אַחֲרֵי יְיָ׳ יֵלְכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כְּתִיב (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ, אֲמַאי שָׁקִיל דָּא בְדָא. אֶלָּא כֻּלָּא בְּחַד דַּרְגָּא סְלִיקוּ, דָּא אִזְדַּוּוג בְּדָא. וְחֶדְוָותָא דְדָא בְדָא לָא אִשְׁתְּכַח, אֶלָּא כַּד אִתְּגְּלֵי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, וּכְדֵין חֶדְוָותָא דְכֻלָּא. וְתָנֵינָן, כְּתִיב (תהלים צב) מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת, לְיוֹם הַשַּׁבָּת מַמָּשׁ. שְׁבָחָא דְקָא מְשַׁבַּח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּדֵין חֶדְוָותָא אִשְׁתְּכַח, וְנִשְׁמְתָא אִתּוֹסֶפֶת.

לשון הקודש

אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים. מַהוּ בֶּן חוֹרִים? שֶׁזּוֹקֵף רֹאשׁ לְגַלּוֹת וּלְפָרֵשׁ דְּבָרִים וְאֵינוֹ פּוֹחֵד. כָּזֶה שֶׁהוּא בֶּן חוֹרִין, וְיֹאמַר מַה שֶׁהוּא רוֹצֶה וְלֹא פּוֹחֵד. מִי זֶה מַלְכֵּךְ? זֶה הוּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, בַּעַל הַתּוֹרָה, בַּעַל הַחָכְמָה. שֶׁכְּשֶׁהָיָה רַבִּי אַבָּא וְהַחֲבֵרִים רוֹאִים אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן, הָיוּ רָצִים אַחֲרָיו וְאוֹמְרִים: (הושע יא) אַחֲרֵי ה׳ יֵלְכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ. לָמָּה שָׁקוּל זֶה בָּזֶה? אֶלָּא הַכֹּל בְּדַרְגָּה אַחַת עוֹלֶה. זֶה מִזְדַּוֵּג עִם זֶה, וְשִׂמְחָה שֶׁל זֶה עִם זֶה לֹא נִמְצֵאת, אֶלָּא כְּשֶׁמִּתְגַּלֶּה הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ, אָז זוֹהִי חֶדְוַת הַכֹּל. וְשָׁנִינוּ, כָּתוּב (תהלים צב) מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת, לְיוֹם הַשַּׁבָּת מַמָּשׁ. הַשֶּׁבַח שֶׁמְּשַׁבֵּחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲזַי נִמְצֵאת

דְּהָא עַתִּיקָא אִתְגְּלֵי וְזִוּוּגָא יְזָדְמַן.

אוֹף הָכִי בְּחַדְתּוּתֵי סִיהֲרָא, דְּהָא נָהִיר לָהּ שִׁמְשָׁא בְּחֶדְוָותָא דְּנְהִירוּ דְּעַתִּיקָא לְעֵילָא. בְּגִינֵי כַּךְ הַאי קָרְבְּנָא הוּא לְעֵילָא, בְּגִין דְּיִתְכְּסֵם כֹּלָּא, וְיִשְׁתְּכַּח חֶדְוָותָא בְּעָלְמָא, וְעַל דָּא הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה, דַּיְיקָא מִלָּה.

תָּאנָא, כְּתִיב (במדבר כח) עוֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל עוֹלַת הַתָּמִיד, דְּבָעֵי לְכַוְּונָא לִבָּא לְעֵילָא לְעֵילָא, יַתִּיר מִשְּׁאַר יוֹמִין. וְעַל דָּא עַל עוֹלַת הַתָּמִיד דַּיְיקָא. תַּנְיָא, כְּתִיב בְּחַנָּה (שמואל א א) וַתִּתְפַּלֵּל עַל יְיָ', עַל דַּיְיקָא, בְּגִין דִּבְנִין בְּמַזְּלָא קַדִּישָׁא תַּלְיָין, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא וְלֵית לָךְ מִלָּה בְּאוֹרַיְיתָא, אוֹ אָת זְעֵירָא בְּאוֹרַיְיתָא. דְּלָא רְמִיזָא בְּחָכְמְתָא עִלָּאָה, וְתַלְיָין מִנֵּיהּ תְּלֵי תָלִין רָזִין דְּחָכְמְתָא

לשון הקודש

שִׂמְחָה, וּנְשָׁמָה מִתּוֹסֶפֶת. שֶׁהֲרֵי הָעַתִּיק הִתְגַּלָּה, וְהַזִּוּוּג יְזְדַּמֵּן.

אַף כָּךְ בְּחִדּוּשׁ הַלְּבָנָה, שֶׁהֲרֵי מֵאִיר הַשֶּׁמֶשׁ בְּשִׂמְחַת הָאוֹר שֶׁל הָעַתִּיק לְמַעְלָה. מִשּׁוּם כָּךְ הַקָּרְבָּן הַזֶּה הוּא לְמַעְלָה, כְּדֵי שֶׁהַכֹּל יִתְכַּסֶּם וְתִמָּצֵא שִׂמְחָה בָּעוֹלָם, וְעַל כֵּן הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה, דָּבָר מְדֻיָּק.

לָמַדְנוּ, כָּתוּב (במדבר כח) עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל עֹלַת הַתָּמִיד, שֶׁצָּרִיךְ לְכַוֵּן אֶת הַלֵּב לְמַעְלָה לְמַעְלָה יוֹתֵר מִבִּשְׁאָר הַיָּמִים. וְעַל זֶה עַל עֹלַת הַתָּמִיד דַּיְוְקָא. לָמַדְנוּ, כָּתוּב בְּחַנָּה (שמואל–א א) וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה עַל ה', עַל דַּיְוְקָא, מִשּׁוּם שֶׁהַבָּנִים תְּלוּיִים בַּמַּזָּל הַקָּדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְאֵין לְךָ דָּבָר בַּתּוֹרָה אוֹ אוֹת קְטַנָּה בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא רְמוּזָה בַּחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, וּתְלוּיִים מִמֶּנָּה תְּלֵי תְּלִים שֶׁל סוֹדוֹת הַחָכְמָה

עִלָּאָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ה) קְווּצוֹתָיו תַּלְתַּלִים, וְהָא אִתְמַר.

רִבִּי יוֹסֵי אַשְׁכָּחֵיהּ לְרִבִּי אַבָּא, דְּהֲוָה יָתִיב וְקָאמְרִי, הַאי קְרָא דִכְתִיב, (תהלים נה) הַשְׁלֵךְ עַל יְיָ' יְהָבְךָ, עַל דַּיְיקָא, דְּהָא מְזוֹנֵי בְּמַזָּלָא תַלְיָין. רִבִּי יְהוּדָה הָוָה קָאמְרִי, (תהלים לב) עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא. עַל זֹאת וַדַּאי. לְעֵת מְצֹא, הָא אוֹקִימְנָא. אֲבָל לְעֵת מְצֹא, כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה נה) דִּרְשׁוּ יְיָ' בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאוּהוּ בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב. דָּבָר אַחֵר לְעֵת מְצֹא, בְּשַׁעֲתָא דְנַהֲרִין נָגְדִין וְאִתְמַשְׁכָּאן, וּמִסְתַּפְּקֵי אֲבָהָן, וּמִתְבַּרְכָּאן כֻּלָּא. רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים, מָאן שֵׁטֶף מַיִם רַבִּים, דָּא עַמִּיקָא דְּמַבּוּעִין וְנַהֲרִין, דְּמַאן יִזְכֶּה לֵיהּ, וּמַאן יִזְכֶּה לְקָרְבָא וּלְסַלְקָא תַּמָּן. הָדָא הוּא דִכְתִיב בֵּיהּ, (תהלים לב) רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ דְּהָא לָא זַכְּאָן, וְלָא יַכְלִין.

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ה) קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִים, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

רַבִּי יוֹסֵי מָצָא אֶת רַבִּי אַבָּא שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְקוֹרֵא אֶת הַפָּסוּק שֶׁכָּתוּב, (תהלים נה) הַשְׁלֵךְ עַל ה' יְהָבְךָ, עַל דַּוְקָא. שֶׁהֲרֵי מְזוֹנוֹת תְּלוּיִים בְּמַזָּל. רַבִּי יְהוּדָה הָיָה קוֹרֵא, (שם לב) עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא. עַל זֹאת וַדַּאי. לְעֵת מְצֹא, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ. אֲבָל לְעֵת מְצֹא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נה) דִּרְשׁוּ ה' בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאֻהוּ בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב. דָּבָר אַחֵר לְעֵת מְצֹא – בְּשָׁעָה שֶׁנְּהָרוֹת שׁוֹפְעִים וְנִמְשָׁכִים, וְהָאֲבוֹת נֶהֱנִים, וְהַכֹּל מִתְבָּרְכִים. רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים, מִי זֶה הַשֵּׁטֶף מַיִם

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּתִיב (תהלים כז) **אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת יְיָ' אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ וְגוֹ'. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּכַמָּה גְּנִיזִין עִלָּאִין טְמִירִין לְהוּ בְּהַהוּא עָלְמָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בְּהוּ בְּאִינּוּן עָלְמִין, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא בְּנֹעַם יְיָ', וְהָא אִתְּמַר. רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר מֵהָכָא,** (ישעיה סד) **עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. יַעֲשֶׂה, תַּעֲשֶׂה מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא יַעֲשֶׂה וַדַּאי, הַיְינוּ** (ישעיה לח) **יוֹסִיף עַל יָמֶיךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה. וְהַיְינוּ הַשְׁלֵךְ עַל ה' יְהָבְךָ. וּכְתִיב וַתִּתְפַּלֵּל עַל יְיָ'. וְכֹלָּא חַד.**

זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא (דף פ' ע"א) **דְּאָתֵי, עָלַיְיהוּ כְּתִיב** (תהלים ה) **וְיִשְׂמְחוּ כָל חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנְּנוּ וְתָסֵךְ עֲלֵימוֹ וְיַעֲלְצוּ בְךָ אוֹהֲבֵי שְׁמֶךָ. וּכְתִיב** (תהלים

לשון הקודש

רַבִּים? זֶהוּ עֹמֶק הַנִּחָלִים וְהַנְּהָרוֹת, שֶׁמִּי יִזְכֶּה לוֹ וּמִי יִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב וְלַעֲלוֹת לְשָׁם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בּוֹ, (תהלים לה) רַק לְשִׁטֶּף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ, שֶׁהֲרֵי לֹא זוֹכִים וְלֹא יְכוֹלִים.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּתוּב (שם כז) אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת ה' אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ וְגוֹ'. אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁכַּמָּה גְנָזִים עֶלְיוֹנִים שְׁמוּרִים לָהֶם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִמָּם בְּאוֹתָם הָעוֹלָמוֹת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּנֹעַם ה', וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, מִכָּאן (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. יַעֲשֶׂה?! תַּעֲשֶׂה הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא יַעֲשֶׂה וַדַּאי. הַיְינוּ (שם לח) יוֹסִיף עַל יָמֶיךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה. וְהַיְינוּ הַשְׁלֵךְ עַל ה' יְהָבְךָ. וְכָתוּב וַתִּתְפַּלֵּל עַל ה'. וְהַכֹּל אֶחָד.

אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. עֲלֵיהֶם כָּתוּב (תהלים ה)

קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ. וּכְתִיב (תהלים ט) וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עָזַבְתָּ דוֹרְשֶׁיךָ יְיָ׳. בָּרוּךְ יְיָ׳ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלוֹךְ יְיָ׳ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת קְדוֹשִׁים

וַיְדַבֵּר יְיָ׳ אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר. (ויקרא יט) דַּבֵּר אֶל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְיָ׳ אֱלֹהֵיכֶם. רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (תהלים לב) אַל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין וְגוֹ׳. בְּכַמָּה זִמְנִין אוֹרַיְיתָא אַסְהִידַת בְּהוּ בִּבְנֵי נָשָׁא, כַּמָּה זִמְנִין אֲרִימַת קָלִין, לְכָל סִטְרִין לְאִתְעָרָא לְהוּ, וְכֻלְּהוּ דְּמִיכִין בְּשֵׁינָתָא בְּחוֹבֵיהוֹן (ס״א בְּחוֹרֵיהוֹן), לָא מִסְתַּכְּלִין, וְלָא מַשְׁגִּיחִין, בְּהֵיךְ אַנְפִּין יְקוּמוּן לְיוֹמָא דְּדִינָא עִלָּאָה, כַּד

לשון הקודש

וְיִשְׂמְחוּ כָל חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנְּנוּ וְתָסֵךְ עֲלֵימוֹ וַיַּעְלְצוּ בְךָ אֹהֲבֵי שְׁמֶךָ. וְכָתוּב (שם קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ. וְכָתוּב (שם ט) וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹּרְשֶׁיךָ ה׳. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת קְדֹשִׁים

וַיְדַבֵּר ה׳ אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר דַּבֵּר אֶל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה׳ אֱלֹהֵיכֶם. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (תהלים לב) אַל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין וְגוֹ׳. בְּכַמָּה פְּעָמִים הַתּוֹרָה מְעִידָה בִּבְנֵי אָדָם, כַּמָּה פְּעָמִים הִיא מְרִימָה קוֹלוֹת לְכָל הַצְּדָדִים לְהָעִיר אוֹתָם וְכֻלְּם דּוּמִים בְּשֵׁנָה בַּחֲטָאֵיהֶם (בְּחוֹרֵיהֶם), אֵינָם מִסְתָּכְּלִים וְאֵינָם מַשְׁגִּיחִים בְּאֵיזֶה פָּנִים יַעַמְדוּ לְיוֹם הַדִּין הָעֶלְיוֹן, כְּשֶׁיִּתְבַּע

יִתְבַּע לוֹן מַלְכָּא עִלָּאָה עֶלְבּוֹנָא דְאוֹרַיְיתָא, דִּצְוַוחַת לָקָבְלֵיהוֹן, וְלָא אָהַדְרוּ אַנְפִּין לָקָבְלָהּ, דְּכֻלְּהוּ פְּגִימִין בְּכֹלָּא, דְּלָא יָדְעוּ מְהֵימְנוּתָא דְמַלְכָּא עִלָּאָה, וַוי לוֹן, וַוי לְנַפְשֵׁיהוֹן.

דְּהָא אוֹרַיְיתָא בֵּיהּ אַסְהִידַת, וְאַמְרַת (משלי ט) מִי פֶתִי יָסוּר הֵנָּה חֲסַר לֵב (ס״א וְאָמְרָה) אָמְרָה לוֹ. מַהוּ חֲסַר לֵב. דְּלֵית לֵיהּ מְהֵימְנוּתָא, דְּמַאן דְּלָא אִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, לָאו בֵּיהּ מְהֵימְנוּתָא, וּפָגִים הוּא מִכֹּלָּא (ס״א וְאָמְרָה) אָמְרָה לוֹ, אוֹמְרָה לוֹ מִיבְעֵי לֵיהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים מב) אוֹמְרָה לְאֵל סַלְעִי, מַהוּ אָמְרָה. אֶלָּא לְאַכְלְלָא וּלְאִתּוֹסְפָא אוֹרַיְיתָא דִּלְעֵילָּא, דְּהִיא קַרְיָיהּ לֵיהּ חֲסַר לֵב, פָּגִים מִמְּהֵימְנוּתָא.

דְּהָכִי תָּנֵינָן, כָּל מָאן דְּלָא אִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, אָסִיר לְמִקְרַב לְגַבֵּיהּ, לְאִשְׁתַּתְּפָא בַהֲדֵיהּ,

לשון הקודש

אוֹתָם הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן עַל עֶלְבּוֹן הַתּוֹרָה שֶׁצּוֹעֶקֶת כְּנֶגְדָּם, וְאֵינָם מַחֲזִירִים פְּנֵיהֶם מוּלָהּ, שֶׁכֻּלָּם פְּגוּמִים בַּכֹּל, שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים אֶת אֱמוּנַת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, אוֹי לָהֶם וְאוֹי לְנַפְשָׁם!

שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה מְעִידָה בּוֹ וְאוֹמֶרֶת, (משלי ט) מִי פֶתִי יָסֹר הֵנָּה חֲסַר לֵב (וְאָמְרָה) אָמְרָה לוֹ. מַה זֶּה חֲסַר לֵב? שֶׁאֵין בּוֹ אֱמוּנָה. שֶׁמִּי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, אֵין בּוֹ אֱמוּנָה וּפָגוּם הוּא מֵהַכֹּל. (וְאָמְרָה) אָמְרָה לוֹ?! אוֹמְרָה לוֹ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מב) אוֹמְרָה לְאֵל סַלְעִי. מַה זֶּה אָמְרָה? אֶלָּא לְהַכְלִיל וּלְהוֹסִיף אֶת הַתּוֹרָה שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהִיא קוֹרֵאת לוֹ חֲסַר לֵב, פָּגוּם מֵהָאֱמוּנָה.

שֶׁכָּךְ שָׁנִינוּ, שֶׁכָּל מִי שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדֵּל

וּלְמֶעְבַּד בֵּיהּ סְחוֹרְתָּא, וְכָל שֶׁכֵּן לְמֵהַךְ עִמֵּיהּ בְּאוֹרְחָא. דְּהָא לֵית בֵּיהּ מְהֵימְנוּתָא. (וְעַל דָּא) תָּנֵינָן כָּל בַּר נָשׁ דְּאָזִיל בְּאוֹרְחָא, וְלֵית עִמֵּיהּ מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, אִתְחַיָּיב בְּנַפְשֵׁיהּ. כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּאִזְדַּוּוג בְּאוֹרְחָא, עִם מָאן דְּלֵית בֵּיהּ מְהֵימְנוּתָא, דְּלָא חָשִׁיב לִיקָרָא דְמָארֵיהּ וְדִידֵיהּ דְּלָא חָס עַל נַפְשֵׁיהּ.

רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מָאן דְּלָא חָס עַל נַפְשֵׁיהּ, הֵיךְ יִשְׁלוֹף נַפְשָׁא דְכַשְׁרָא לִבְרִיהּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, תַּוּוהְנָא עַל דָּרָא, וְהָא אִתְמַר מִלָּה וְכוּ׳. וְעַל דָּא כְתִיב אַל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְיַדְעִין אוֹרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמְקַדְּשֵׁי גַּרְמַיְיהוּ בִּקְדוּשָׁא דְמַלְכָּא, וְאִשְׁתְּכָחוּ קַדִּישִׁין בְּכֹלָּא, וּבְגִין כָּךְ מִשַּׁלְּפֵי רוּחָא דְקוּדְשָׁא מִלְּעֵילָא, וּבְנַיְיהוּ כֻּלְּהוּ זַכָּאֵי קְשׁוֹט, וְאִקְרוּן בְּנֵי מַלְכָּא בְּנִין קַדִּישִׁין.

לשון הקודש

בַּתּוֹרָה, אָסוּר לוֹ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, לְהִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ וְלַעֲשׂוֹת עִמּוֹ סְחוֹרָה, וְכָל שֶׁכֵּן לָלֶכֶת עִמּוֹ בַּדֶּרֶךְ, שֶׁהֲרֵי אֵין בּוֹ אֱמוּנָה. (וְעַל זֶה) שָׁנִינוּ, כָּל אָדָם שֶׁהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וְאֵין עִמּוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה, מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ. כָּל שֶׁכֵּן מִי מִתְחַבֵּר בַּדֶּרֶךְ עִם מִי שֶׁאֵין בּוֹ אֱמוּנָה, שֶׁלֹּא מַחֲשִׁיב אֶת כְּבוֹד אֲדוֹנוֹ וְאֶת שֶׁלּוֹ, שֶׁלֹּא חָס עַל נַפְשׁוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מִי שֶׁלֹּא חָס עַל נַפְשׁוֹ, אֵיךְ יִשְׁלֹף נֶפֶשׁ כְּשֵׁרָה לִבְנוֹ? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תְּמֵהַנִי עַל הַדּוֹר, וַהֲרֵי הַדָּבָר נֶאֱמַר וְכוּ׳. וְעַל זֶה כָּתוּב אַל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין. אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְיוֹדְעִים אֶת דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמְקַדְּשִׁים אֶת עַצְמָם בִּקְדֻשַּׁת הַמֶּלֶךְ, וְנִמְצָאִים קְדוֹשִׁים בַּכֹּל,

וַוי לְהוֹן לְרַשִׁיעַיָּיא, דְּכֻלְּהוּ חֲצִיפִּין, וְעוֹבָדַיְיהוּ חֲצִיפִּין. בְּגִינֵי כַּךְ יָרְתִּין בְּנַיְיהוּ נַפְשָׁא חֲצִיפָּא, מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבָא. כְּמָה דִּכְתִיב וְנִטְמֵתֶם בָּם, אָתָא לְאִסְתַּאֲבָא, מְסָאֲבִין לֵיהּ. אַל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד, דְּאִינּוּן מָאֲרֵי זְנוּתָא (ס״א דִּמְסָאֲבוּתָא) **עַל כֻּלָּא. אֵין הָבִין, דְּלָא יִשְׁתַּדְּלוּן בְּנֵי נָשָׁא בְּאָרְחָא דָא, דְּאִי הָכֵי, כְּתִיב הָכָא אֵין הָבִין, וּכְתִיב הָתָם** (ישעיה נו) **וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה וְהֵמָּה רֹעִים לֹא יָדְעוּ הָבִין. כְּלוֹמַר יֵהוֹן מִזְדַּמְּנִין אִינּוּן דְּאִקְרוּן עַזֵּי נֶפֶשׁ.**

מָאי טַעֲמָא. מִשּׁוּם דְּלָא יָדְעוּ הָבִין.

וְהֵמָּה רוֹעִים, מָאי (דף פ׳ ע״ב) **רוֹעִים, אִלֵּין אִינּוּן מַדְבְּרֵי וּמַנְהִיגֵי לְבַר נָשׁ בַּגֵּיהִנָּם. לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר** (משלי ל) **לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב, בְּגִין כָּךְ דְּאִינּוּן הַב הַב, לָא יָדְעוּ שָׂבְעָה.**

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ שׁוֹלְפִים רוּחַ שֶׁל קֹדֶשׁ מִלְּמַעְלָה, וְכָל בְּנֵיהֶם הֵם צַדִּיקֵי אֱמֶת, וְנִקְרָאִים בְּנֵי הַמֶּלֶךְ, בָּנִים קְדוֹשִׁים.

אוֹי לָהֶם לָרְשָׁעִים, שֶׁכֻּלָּם חֲצוּפִים וּמַעֲשֵׂיהֶם חֲצוּפִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ יוֹרְשִׁים בְּנֵיהֶם נֶפֶשׁ חֲצוּפָה מִצַּד הַטֻּמְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְנִטְמֵתֶם בָּם. בָּא לְהִטָּמֵא – מְטַמְּאִים אוֹתוֹ. אַל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד, שֶׁהֵם בַּעֲלֵי זְנוּת (שֶׁל טֻמְאָה) עַל הַכֹּל. אֵין הָבִין, שֶׁלֹּא יִשְׁתַּדְּלוּ אֲנָשִׁים בַּדֶּרֶךְ הַזּוֹ. שֶׁאִם כָּךְ, כָּתוּב כָּאן אֵין הָבִין, וְכָתוּב שָׁם (ישעיה נו) וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה וְהֵמָּה רֹעִים לֹא יָדְעוּ הָבִין. כְּלוֹמַר, יִהְיוּ מִזְדַּמְּנִים אוֹתָם שֶׁנִּקְרָאִים עַזֵּי נֶפֶשׁ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יָדְעוּ הָבִין.

וְהֵמָּה רֹעִים, מַה זֶּה רֹעִים? אֵלּוּ אוֹתָם הַמּוֹבִילִים וְהַמַּנְהִיגִים אֶת הָאָדָם לַגֵּיהִנֹּם. **לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה**, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ל) לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב. מִשּׁוּם כָּךְ

כֻּלָּם לְדַרְכָּם פָּנוּ אִישׁ לְבִצְעוֹ מִקָּצֵהוּ. דְּהָא תַּיָּירֵי דְּגֵיהִנָּם אִינּוּן. וְכָל דָּא מָאן גָּרִים לְהוּ. בְּגִין דְּלָא אִתְקַדָּשׁוּ בְּהַהוּא זִוּוּגָא כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ. וְעַל דָּא כְּתִיב, קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְיָ׳. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִכָּל שְׁאַר עַמִּין לָא רַעְיִתִי לְאַדְבְּקָא בִי, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ׳, אַתּוּן, וְלָא שְׁאַר עַמִּין. (וְעַל דָּא כְּתִיב הָכָא קָדוֹשׁ) בְּגִין כָּךְ, (קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ דַיְיקָא).

קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְיָ׳. (ויקרא יט) רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (ישעיה יח) הוֹי אֶרֶץ צִלְצַל כְּנָפָיִם וְגוֹ׳. וְכִי בְּגִין דְּהִיא אֶרֶץ צִלְצַל כְּנָפָיִם, קִנְטוּרָא בֵּיהּ אִשְׁתְּכַח, דִּכְתִיב הוֹי אֶרֶץ. אֶלָּא אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרָא עָלְמָא, וּבָעָא לְגַלָּאָה עֲמִיקְתָּא מִגּוֹ מְסַתְּרָתָא, וּנְהוֹרָא מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא, הֲווֹ כְּלִילָן דָּא בְדָא, וּבְגִין כַּךְ, מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא

לשון הקודש

שֶׁהֵם הַב הַב, לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה. כֻּלָּם לְדַרְכָּם פָּנוּ אִישׁ לְבִצְעוֹ מִקָּצֵהוּ. שֶׁהֲרֵי הֵם תַּיָּרֵי הַגֵּיהִנֹּם. וְכָל זֶה מִי גָּרַם לָהֶם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִתְקַדְּשׁוּ בְּאוֹתוֹ זִוּוּג כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. וְעַל זֶה כָּתוּב, קְדֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה׳. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים לֹא רָצִיתִי לְהַדְבִּיק בִּי אֶלָּא רַק יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה׳. אַתֶּם, וְלֹא שְׁאָר הָעַמִּים. (וְעַל כֵּן כָּתוּב כָּאן קָדוֹשׁ) מִשּׁוּם כָּךְ (קְדֹשִׁים תִּהְיוּ דַּוְקָא). **קְדֹשִׁים** תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה׳. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (ישעיה יח) הוֹי אֶרֶץ צִלְצַל כְּנָפָיִם וְגוֹ׳. וְכִי מִשּׁוּם שֶׁהִיא אֶרֶץ צִלְצַל כְּנָפָיִם נִמְצָא בָּהּ קִנְטוּר, שֶׁכָּתוּב הוֹי אֶרֶץ? אֶלָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשָׁעָה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם וְרָצָה לְגַלּוֹת

נָפַק נְהוֹרָא, וּמִגּוֹ מְסַתְּרָתָא, נָפַק וְאִתְגַּלְיָיא עֲמִיקָא, וְדָא נָפְקָא מִן דָּא. דְּמִגּוֹ טַב, נָפִיק בִּישׁ. וּמִגּוֹ רַחֲמֵי, נָפִיק דִּינָא. וְכֹלָּא אִתְכְּלִיל דָּא בְדָא. יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, יִשְׂרָאֵל וּשְׁאָר עַמִּין, חִוָּור וְאוּכָם, וְכֹלָּא חַד בְּחַד תַּלְיָא.

תָּאנָא אָמַר רִבִּי יִצְחָק אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כָּל עָלְמָא כֻּלְּהוּ לָא אִתְחַזֵּי, אֶלָּא בְּחַד עֲטִירָא דְקוּטְפָּא (ס״א דְקִיזְטוּפָּא) בְּקִיטְרוֹי. כַּד אִתְּדָן עָלְמָא בְּדִינָא כָּלִיל בְּרַחֲמֵי אִתְּדָן. וְאִי לָאו, לָא יְכִיל עָלְמָא לְקַיְּימָא, אֲפִילוּ רִגְעָא חָדָא, וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי, כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה כו) כִּי כַאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לָאָרֶץ צֶדֶק לָמְדוּ יוֹשְׁבֵי תֵבֵל.

וְתָאנָא בְּהַהוּא זִמְנָא דְדִינָא תַּלְיָא בְעָלְמָא, וְצֶדֶק אִתְעַטְּרָא בְדִינוֹי, כַּמָּה מָארֵי דְגַדְפִּין

לשון הקודש

עֲמֻקוֹת מִתּוֹךְ הַהֶסְתֵּר, וְאוֹר מִתּוֹךְ הַחֲשֵׁכָה, הָיוּ כְּלוּלִים זֶה עִם זֶה. וּמִשּׁוּם כָּךְ מִתּוֹךְ הַחֲשֵׁכָה יָצָא אוֹר, וּמִתּוֹךְ הַהֶסְתֵּר יָצָא וְהִתְגַּלָּה הֶעָמֹק, וְזֶה יָצָא מִזֶּה. שֶׁמִּתּוֹךְ הַטּוֹב יוֹצֵא הָרָע, וּמִתּוֹךְ הָרַחֲמִים יוֹצֵא דִּין, וְהַכֹּל נִכְלָל זֶה בָּזֶה – יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר הָרָע, יָמִין וּשְׂמֹאל, יִשְׂרָאֵל וּשְׁאָר הָעַמִּים, לָבָן וְשָׁחוֹר, וְהַכֹּל תָּלוּי הָאֶחָד בָּאֶחָד.

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לֹא נִרְאֶה, אֶלָּא בַּעֲטָרָה אַחַת הַמְּדֻבֶּקֶת (הַזּוֹהֶרֶת) בְּקִשָּׁרָיו. כְּשֶׁנִּדּוֹן הָעוֹלָם בְּדִין, הוּא נִדּוֹן כָּלוּל בְּרַחֲמִים. וְאִם לֹא, אֵין הָעוֹלָם יָכוֹל לַעֲמֹד רֶגַע אֶחָד, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם כו) כִּי כַאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לָאָרֶץ צֶדֶק לָמְדוּ יוֹשְׁבֵי תֵבֵל.

וְלָמַדְנוּ, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהַדִּין תָּלוּי בָּעוֹלָם

מִתְעָרֵי, לָקֶבְלֵי מָארֵי דְדִינָא קַשְׁיָא, לְשַׁלְטָאָה בְעָלְמָא. פַּרְסִין גַּדְפִּין מֵהַאי סִטְרָא, וּמֵהַאי סִטְרָא, לְאִשְׁתַּטְחָא (ס״א לְאַשְׁגְּחָא) בְּעָלְמָא. כְּדֵין מִתְעָרִין גַּדְפִּין לְמִפְרַס לוֹן, וּלְאִשְׁתַּאֲבָא (נ״א וּלְאִשְׁתַּתְּפָא) בְּדִינָא קַשְׁיָא, וְשָׁאטִין בְּעָלְמָא לְאַבְאָשָׁא. כְּדֵין כְּתִיב, הוֹי אֶרֶץ צִלְצַל כְּנָפָיִם.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, חַמִּינָא בְּנֵי עָלְמָא בְּחַצִּיפוּתָא, בַּר אִינּוּן זַכָּאֵי קְשׁוֹט. וּבְגִין כָּךְ, כַּבְיָכוֹל, כֹּלָא הָכִי אִשְׁתָּכַח, אָתָא לְאִתְדַּכָּאָה, מְסַיְּעִין לֵיהּ. אָתָא לְאִסְתָּאֲבָא, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, וְנִטְמֵתֶם בָּם.

רִבִּי יוֹסֵי הָוָה אָזִיל בְּאוֹרְחָא, פְּגַע בֵּיהּ רִבִּי חִיָּיא, אָמַר לֵיהּ הַאי דְאוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, דִּכְתִיב בְּעֵלִי, (שמואל א ג) וְלָכֵן נִשְׁבַּעְתִּי לְבֵית עֵלִי אִם יִתְכַּפֵּר עָוֹן בֵּית עֵלִי בְּזֶבַח וּמִנְחָה עַד עוֹלָם. בְּזֶבַח וּמִנְחָה

לשון הקודש

וְצֶדֶק מִתְעַטֵּר בְּדִינָיו, כַּמָּה בַּעֲלֵי כְנָפַיִם מִתְעוֹרְרִים כְּנֶגֶד בַּעֲלֵי הַדִּין הַקָּשֶׁה לִשְׁלֹט בָּעוֹלָם. פּוֹרְשִׂים כְּנָפַיִם מֵהַצַּד הַזֶּה וּמֵהַצַּד הַזֶּה לְהִשְׁתַּטֵּחַ (לְהַשְׁגִּיחַ) בָּעוֹלָם. אָז מִתְעוֹרְרוֹת הַכְּנָפַיִם לִפְרֹשׂ אוֹתָן וּלְהִשָּׁאֵב (וּלְהִשְׁתַּתֵּף) בַּדִּין הַקָּשֶׁה, וּמְשׁוֹטְטוֹת בָּעוֹלָם לְהָרַע. אָז כָּתוּב, הוֹי אֶרֶץ צִלְצַל כְּנָפָיִם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רָאִיתִי בְּנֵי הָעוֹלָם בְּחֻצְפָּה, פְּרָט לְאוֹתָם צַדִּיקֵי הָאֱמֶת. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כִּבְיָכוֹל, הַכֹּל כָּךְ נִמְצָא. בָּא לְהִטָּהֵר – מְסַיְּעִין אוֹתוֹ. בָּא לְהִטָּמֵא – כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ וְנִטְמֵתֶם בָּם.

רַבִּי יוֹסֵי הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, פָּגַשׁ בּוֹ רַבִּי חִיָּיא. אָמַר לוֹ, זֶה שֶׁבֵּאֲרוּ הַחֲבֵרִים, שֶׁכָּתוּב בְּעֵלִי (שמואל–א ג) וְלָכֵן נִשְׁבַּעְתִּי לְבֵית עֵלִי אִם יִתְכַּפֵּר עָוֹן בֵּית עֵלִי בְּזֶבַח וּבְמִנְחָה עַד עוֹלָם, בְּזֶבַח וּמִנְחָה אֵינוֹ

אֵינוֹ מִתְכַּפֵּר, אֲבָל מִתְכַּפֵּר הוּא בְּדִבְרֵי תוֹרָה. אֲמַאי. בְּגִין דְּדִבְרֵי תוֹרָה, סַלְּקִין עַל כָּל קָרְבְּנִין דְּעָלְמָא. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ דִּכְתִיב, (ויקרא ז) זֹאת הַתּוֹרָה לָעוֹלָה לַמִּנְחָה וְלַחַטָּאת וְלָאָשָׁם וְלַמִּלּוּאִים, שֶׁקִּיל אוֹרַיְיתָא לְקַבֵּיל כָּל קָרְבְּנִין דְּעָלְמָא. אָמַר לֵיהּ, הָכִי הוּא וַדָּאי, דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, אַף עַל גַּב דְּאִתְגְּזַר עָלֵיהּ עוֹנְשָׁא מִלְּעֵילָּא, נִיחָא לֵיהּ מִכָּל קָרְבְּנִין וְעִלָּוָון, וְהַהוּא עוֹנְשָׁא אִתְקְרַע. (וּבְגִין דְּלָעֵי בַּהּ לִשְׁמָהּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְפַּיֵּים בַּהֲדֵיהּ).

וְתָא חֲזֵי, לָא אִתְדָּכֵי בַּר נָשׁ לְעָלְמִין, אֶלָּא בְּמִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא. בְּגִינֵי כַּךְ מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא לָא מְקַבְּלִין טוּמְאָה, בְּגִין דְּאִיהִי (משלי ג) קַיְּימָא לְדַכְּאָה לְאִלֵּין מִסְאֲבֵי, וְאַסְוָותָא בְּאוֹרַיְיתָא אִשְׁתְּכַח. דִּכְתִיב, רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ. וְדַכְיוּתָא אִשְׁתְּכַח בְּאוֹרַיְיתָא, דִּכְתִיב, (תהלים יט) יִרְאַת

לשון הקודש

מִתְכַּפֵּר, אֲבָל מִתְכַּפֵּר הוּא בְּדִבְרֵי תוֹרָה. לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁדִּבְרֵי תוֹרָה עוֹלִים עַל כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ שֶׁכָּתוּב, (ויקרא ז) זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה לַמִּנְחָה וְלַחַטָּאת וְלָאָשָׁם וְלַמִּלּוּאִים, שְׁקוּלָה הַתּוֹרָה כְּנֶגֶד כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם. אָמַר לוֹ, כָּךְ זֶה וַדַּאי, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, אַף עַל גַּב שֶׁנִּגְזַר עָלָיו עֹנֶשׁ מִלְּמַעְלָה, נוֹחַ לוֹ מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת וְהָעוֹלוֹת, וְאוֹתוֹ הָעֹנֶשׁ נִקְרָע. (וּמִשּׁוּם שֶׁעוֹסֵק בָּהּ לִשְׁמָהּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְפַּיֵּס עִמּוֹ).

וּבָא רְאֵה, הָאָדָם לֹא נִטְהָר לְעוֹלָמִים, אֶלָּא בְּדִבְרֵי תוֹרָה. מִשּׁוּם כָּךְ דִּבְרֵי תוֹרָה לֹא מְקַבְּלִים טֻמְאָה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת לְטַהֵר אֶת אֵלּוּ הַטְּמֵאִים, וְהָרְפוּאָה נִמְצֵאת בַּתּוֹרָה, שֶׁכָּתוּב (משלי ג) רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ. וְהַטָּהֳרָה נִמְצֵאת בַּתּוֹרָה, שֶׁכָּתוּב (תהלים

יְיָ׳ טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד. מָאי עוֹמֶדֶת לָעַד. דְּקַיְּימָא תְּדִירָא בְּהַהוּא דַּכְיוּתָא, וְלָא אִתְעָדֵי מִנַּיהּ לְעָלְמִין.

אָמַר לֵיהּ יִרְאַת יְיָ׳ כְּתִיב, וְלָא תוֹרָה. אָמַר לֵיהּ, הָכִי הוּא וַדָּאי, דְּהָא אוֹרַיְיתָא מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה קָא אַתְיָא. אָמַר לֵיהּ, וּמֵהָתָם נָפְקָא, מֵהָכָא נָפְקָא, דִּכְתִיב, (תהלים קיא) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יְיָ׳, וּכְתִיב יִרְאַת יְיָ׳ טְהוֹרָה.

וְאוֹרַיְיתָא קְדֻשָּׁה אִתְקְרֵי, דִּכְתִיב כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְיָ׳, וְדָא אוֹרַיְיתָא, דְּהִיא שְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה. וְעַל דָּא, (דף פ״א ע״א) מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בָּהּ אִתְדָּכֵי, וּלְבָתַר אִתְקַדָּשׁ, דִּכְתִיב קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ, קְדוֹשִׁים הֱיוּ לָא כְּתִיב, אֶלָּא תִּהְיוּ. תִּהְיוּ וַדָּאי. אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא, וּמִקְרָא כְּתִיב, (שמות יט) וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ, וּכְתִיב אֵלֶּה הַדְּבָרִים וְגוֹ׳.

לשון הקודש

יט) יִרְאַת ה׳ טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד. מַה זֶּה עוֹמֶדֶת לָעַד? שֶׁעוֹמֶדֶת תָּמִיד בְּאוֹתָהּ טָהֳרָה, וְלֹא זָזָה מִמֶּנָּה לְעוֹלָמִים.

אָמַר לוֹ, יִרְאַת ה׳ כָּתוּב, וְלֹא תוֹרָה. אָמַר לוֹ, כָּךְ הוּא וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה בָּאָה מִצַּד הַגְּבוּרָה. אָמַר לוֹ, וּמִשָּׁם יָצְאָה?! מִכָּאן יָצְאָה! שֶׁכָּתוּב רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה׳, וְכָתוּב יִרְאַת ה׳ טְהוֹרָה.

וְתוֹרָה נִקְרֵאת קְדֻשָּׁה, שֶׁכָּתוּב כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה׳, וְזוֹ הַתּוֹרָה שֶׁהִיא הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן. וְעַל כֵּן, מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בָּהּ נִטְהָר, וְאַחַר כָּךְ מִתְקַדֵּשׁ, שֶׁכָּתוּב קְדֹשִׁים תִּהְיוּ. לֹא כָּתוּב קְדֹשִׁים הֱיוּ, אֶלָּא תִּהְיוּ, תִּהְיוּ וַדַּאי. אָמַר לוֹ, כָּךְ הוּא, וּמִקְרָא כָּתוּב, (שמות יט) וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ, וְכָתוּב אֵלֶּה הַדְּבָרִים וְגוֹ׳.

תָּאנָא, קְדֻשָּׁה דְאוֹרַיְיתָא, קְדֻשָּׁה דִסְלִיקַת עַל כָּל קְדוּשִׁין. וּקְדוּשָׁה דְחָכְמְתָא עִלָּאָה סְתִימָא, סַלְקָא עַל כֹּלָּא. אָמַר לֵיהּ לָאו אוֹרַיְיתָא בְּלָא חָכְמְתָא, וְלָאו חָכְמְתָא בְּלָא אוֹרַיְיתָא, וְכֹלָּא בְּחַד דַּרְגָּא הוּא, וְכֹלָּא חַד, אֶלָּא אוֹרַיְיתָא בְּחָכְמָה עִלָּאָה אִשְׁתְּכַחַת, וּבָה קַיְּימָא, וּבָה אִתְּנְטָעוּ שָׁרְשָׁהָא מִכָּל סִטְרִין.

עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי, אַשְׁכָּחוּ חַד בַּר נָשׁ, בִּלְקִינְטָא דְקוּסְטָא, (ס"א בִּלְקִיטְנָא דְקִיסְחָא) רָכִיב עַל סוּסְיָא, אַשְׁמִיט יְדוֹי לְחָד עַנְפָּא דְאִילָנָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הַאי הוּא דִכְתִיב וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וְהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים. אָדָם מְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ מִלְּמַטָּה, מְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְיָ'.

לשון הקודש

לָמַדְנוּ, קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה קְדֻשָּׁה שֶׁעוֹלָה עַל כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת. וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַחָכְמָה הַנִּסְתֶּרֶת עוֹלָה עַל הַכֹּל. אָמַר לוֹ, אֵין תּוֹרָה בְּלִי חָכְמָה, וְאֵין חָכְמָה בְּלִי תּוֹרָה, וְהַכֹּל הוּא בְּדַרְגָּה אַחַת וְהַכֹּל אֶחָד. אֶלָּא תּוֹרָה נִמְצֵאת עִם הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, וּבָהּ הִיא עוֹמֶדֶת, וּבָהּ נִטְּעוּ שָׁרְשֶׁיהָ מִכָּל הַצְּדָדִים.

בְּעוֹד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים מָצְאוּ אִישׁ אֶחָד בִּלְקִיטַת עֵצִים (בִּלְקִיטַת זְרָעִים) רָכוּב עַל סוּסוֹ. הִשְׁמִיט יָדוֹ לְעָנָף אֶחָד שֶׁל הָאִילָן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וְהְיִיתֶם קְדֹשִׁים. אָדָם מְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ מִלְּמַטָּה – מְקַדְּשִׁים אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב קְדֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה'.

תָּאנֵי רִבִּי אַבָּא, פַּרְשְׁתָּא דָא כְּלָלָא דְאוֹרַיְיתָא הִיא, וְחוֹתָמָא דְקוּשְׁטָא דְגוּשְׁפַּנְקָא הִיא. בְּפַרְשְׁתָּא דָא אִתְחַדְּשׁוּ רָזִין עִלָּאִין דְּאוֹרַיְיתָא, בְּעֶשֶׂר אֲמִירָן, וְגִזְרִין וְעוֹנָשִׁין, וּפִקּוּדִין עִלָּאִין, דְּכַד מָטָאן חַבְרַיָּיא לְפַרְשְׁתָּא דָא, הֲווֹ חַדָּאן.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, מָאי טַעְמָא פַּרְשְׁתָּא דַעֲרָיוֹת, וּפַרְשְׁתָּא דִּקְדוֹשִׁים תִּהְיוּ, סְמוּכִין דָּא לְדָא. אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, כָּל מָאן דְּאִסְתָּמַר מֵאִלֵּין עֶרְיָין, בִּקְדוּשָׁה אִתְעָבִיד וַדָּאי. וְכָל שֶׁכֵּן אִי אִתְקַדַּשׁ בִּקְדוּשָׁה דְמָארֵיהּ. וְהָא אַתְעָרוּ חַבְרַיָּיא.

אֵימָתַי עוֹנָתָן דִּכוּלָּא, לְאִתְקַדָּשׁ בַּר נָשׁ. תָּא חֲזֵי, מָאן דְּבָעֵי לְאִתְקַדְּשָׁא בִּרְעוּתָא דְמָארֵיהּ, לָא לִישַׁמֵּשׁ אֶלָּא מִפַּלְגוּת לֵילְיָא וְאֵילָךְ, אוֹ בְּפַלְגוּת לֵילְיָא. דְּהָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

שָׁנָה רַבִּי אַבָּא, הַפָּרָשָׁה הַזּוֹ הִיא כְּלָלָהּ שֶׁל תּוֹרָה, וְחוֹתָם הָאֱמֶת שֶׁל הַחוֹתֶמֶת הִיא. בְּפָרָשָׁה זוֹ הִתְחַדְּשׁוּ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁל הַתּוֹרָה בְּעֶשֶׂר אֲמִירוֹת, וּגְזֵרוֹת וְעֲנָשִׁים, וּמִצְוֹת עֶלְיוֹנוֹת, שֶׁכְּשֶׁמַּגִּיעִים לַפָּרָשָׁה הַזּוֹ הָיוּ שְׂמֵחִים.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מָה הַטַּעַם שֶׁפָּרָשַׁת עֲרָיוֹת וּפָרָשַׁת קְדֹשִׁים תִּהְיוּ סְמוּכוֹת זוֹ לָזוֹ? אֶלָּא כָּךְ לָמַדְנוּ, כָּל מִי שֶׁנִּשְׁמָר מִן הָעֲרָיוֹת הַלָּלוּ, וַדַּאי שֶׁנַּעֲשָׂה בִּקְדֻשָּׁה. וְכָל שֶׁכֵּן אִם מִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשַּׁת רִבּוֹנוֹ, וַהֲרֵי הֵעִירוּ הַחֲבֵרִים.

מָתַי הִיא עוֹנָתָם שֶׁל כֻּלָּם שֶׁיִּתְקַדֵּשׁ אָדָם? בֹּא רְאֵה, מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקַדֵּשׁ בִּרְצוֹן רִבּוֹנוֹ, אַל יְשַׁמֵּשׁ אֶלָּא מֵחֲצוֹת הַלַּיְלָה וְאֵילָךְ, אוֹ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה. שֶׁהֲרֵי

הוּא אִשְׁתְּכַח בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, וּקְדוּשָׁה עִלָּאָה אִתְעַר, וּכְדֵין שַׁעֲתָא הִיא לְאִתְקַדְּשָׁא. הַאי לִשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּיַדְעִין אוֹרְחוֹי דְּאוֹרַיְיתָא, בְּפַלְגוּת לֵילְיָא שַׁעֲתָא דִלְהוֹן לְמֵיקָם לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, לְאִזְדַּוְּוגָא בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לְשַׁבְּחָא לִשְׁמָא קַדִּישָׁא, לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא.

בְּלֵילְיָא דְשַׁבְּתָא, דִּרְעוּתָא דְכֹלָּא אִשְׁתְּכַח, זִוּוּגָא דִלְהוֹן בְּהַהִיא שַׁעֲתָא. לְאַפָּקָא רְעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְאִתְּמַר דִּכְתִיב, (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם. וְאִלֵּין אִקְרוּן קַדִּישִׁין, דִּכְתִיב קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְיָ. וּכְתִיב (תהלים א) וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ וְגוֹ'.

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא בְּגַן עֵדֶן, וְהַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה מִתְעוֹרֶרֶת, וְאָז הַשָּׁעָה לְהִתְקַדֵּשׁ. זֶה לִשְׁאָר בְּנֵי הָאָדָם, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁיּוֹדְעִים אֶת דַּרְכֵי הַתּוֹרָה, בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה שְׁעָתָם לַעֲמֹד וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, לְהִזְדַּוֵּג עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לְשַׁבֵּחַ אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, אֶת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

בְּלֵיל שַׁבָּת, שֶׁנִּמְצָא הָרָצוֹן שֶׁל הַכֹּל, הַזִּוּוּג שֶׁלָּהֶם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לְהוֹצִיא אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁכָּתוּב, (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. וְאֵלֶּה נִקְרָאִים קְדוֹשִׁים, שֶׁכָּתוּב קְדֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה'. וְכָתוּב (תהלים א) וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ וְגוֹ'.

קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ, רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (שמואל ב ז) **וּמִי כְּעַמְּךָ כְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ**, תָּא חֲזֵי, בְּכָל עַמִּין דְּעָלְמָא, לָא אִתְרְעֵי בְּהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בַּר בְּיִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדַיְיהוּ, וְעָבַד לוֹן עַמָּא יְחִידָאָה בְּעָלְמָא, וְקָרָא לוֹן גּוֹי אֶחָד כִּשְׁמֵיהּ. וְאַעְטַר לוֹן בְּכַמָּה עִטְרִין, וְכַמָּה פִּקּוּדִין, לְאִתְעַטְּרָא בְּהוּ. וְעַל דָּא תְּפִילִין דְּרֵישָׁא וּתְפִילִין דִּדְרוֹעָא, לְאִתְעַטְּרָא בְּהוּ בַּר נָשׁ כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. וּלְאִשְׁתַּכְּחָא חַד שְׁלִים בְּכֹלָּא.

וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאִתְעַטַּר בְּהוּ בַּר נָשׁ, וְאִתְקַדַּשׁ בְּהוּ, אִתְעָבִיד שְׁלִים, וְאִקְרֵי אֶחָד, דְּאֶחָד לָא אִקְרֵי אֶלָּא כַּד אִיהוּ שְׁלִים. וּמַאן דְּפָגִים, לָא אִקְרֵי אֶחָד. וְעַל דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִקְרֵי אֶחָד, בִּשְׁלִימוּ דְּכֹלָּא, בִּשְׁלִימוּ דַּאֲבָהָן, בִּשְׁלִימוּ דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. בְּגִין כָּךְ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא

לשון הקודש

קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (שמואל–ב ז) **וּמִי כְּעַמְּךָ כְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ**. בֹּא רְאֵה, בְּכָל עַמֵּי הָעוֹלָם לֹא רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּהֶם, פְּרָט לְיִשְׂרָאֵל בִּלְבַדָּם, וְעָשָׂה אוֹתָם עַם יָחִיד בָּעוֹלָם, וְקָרָא לָהֶם גּוֹי אֶחָד כִּשְׁמוֹ, וְעִטֵּר אוֹתָם בְּכַמָּה עֲטָרוֹת וְכַמָּה מִצְוֹות לְהִתְעַטֵּר בָּהֶן. וְעַל כֵּן תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּתְפִלִּין שֶׁל זְרוֹעַ שֶׁיִּתְעַטֵּר בָּהֶן בֶּן אָדָם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וּלְהִמָּצֵא אֶחָד שָׁלֵם בַּכֹּל.

וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁמִּתְעַטֵּר בָּהֶן אָדָם וּמִתְקַדֵּשׁ בָּהֶן, נַעֲשָׂה שָׁלֵם וְנִקְרָא אֶחָד, שֶׁלֹּא נִקְרָא אֶחָד אֶלָּא כְּשֶׁהוּא שָׁלֵם. וּמִי שֶׁפָּגוּם, לֹא נִקְרָא אֶחָד. וְעַל כֵּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא אֶחָד – בִּשְׁלֵמוּת הַכֹּל, בִּשְׁלֵמוּת הָאָבוֹת, בַּשְׁלֵמוּת שֶׁל כְּנֶסֶת

אִקְרוּן אֶחָד. דְּכַד בַּר נָשׁ אֲנָח תְּפִילִין, וְאִתְחַפֵּי בְּכִסּוּיָיא דְּמִצְוָה, כְּדֵין אִתְעַטָּר בְּעִטְרִין קַדִּישִׁין כְּגַוְונָא דְּלְעֵילָא, וְאִקְרֵי אֶחָד.

וּבְגִינֵי כַּךְ, לֵיתֵי אֶחָד, וְיִשְׁתְּדַל בְּאֶחָד. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ אֶחָד, יִשְׁתְּדַל בְּאֶחָד. דְּהָא לֵית מַלְכָּא מִשְׁתָּדַל, אֶלָּא בְּמַאי דְּאִתְחַזֵּי לֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (איוב כג) וְהוּא בְּאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ, לָא שָׁאֲרֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלָא אִשְׁתְּכַח אֶלָּא בְּאֶחָד. בְּאֶחָד, אֶחָד מִיבְעֵי לֵיהּ אֶלָּא בְּמַאן דְּאִתְתַּקַּן בִּקְדוּשָׁא עִלָּאָה לְמֶהֱוֵי חַד. כְּדֵין הוּא שַׁרְיָא בְּאֶחָד, וְלָא בַּאֲתַר אַחֲרָא.

וְאֵימָתַי אִקְרֵי בַּר נָשׁ אֶחָד. בְּשַׁעֲתָא דְּאִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא, וְאִתְקַדָּשׁ בִּקְדוּשָׁה (ס"א בְּעִטְרִין) עִלָּאָה, וְאִתְכְּוָון לְאִתְקַדְּשָׁא. וְתָא חֲזֵי,

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל. מִשּׁוּם כָּךְ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה נִקְרָאִים אֶחָד. שֶׁכַּאֲשֶׁר מֵנִיחַ אָדָם תְּפִלִּין וּמִתְכַּסֶּה בְּכִסּוּי שֶׁל מִצְוָה, אֲזַי הוּא מִתְעַטֵּר בַּעֲטָרוֹת קְדוֹשׁוֹת כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְנִקְרָא אֶחָד.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, יָבֹא אֶחָד וְיִשְׁתַּדֵּל עִם אֶחָד. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא אֶחָד יִשְׁתַּדֵּל עִם אֶחָד, שֶׁהֲרֵי אֵין מֶלֶךְ מִשְׁתַּדֵּל אֶלָּא בְּמַה שֶׁרָאוּי לוֹ. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, וְהוּא בְּאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ, אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹרֶה וְלֹא נִמְצָא אֶלָּא בְּאֶחָד. בְּאֶחָד?! אֶחָד צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא בְּמִי שֶׁמִּתְתַּקֵּן בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה לִהְיוֹת אֶחָד, אָז הוּא שׁוֹרֶה בְּאֶחָד, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר.

וּמָתַי נִקְרָא אָדָם אֶחָד? בְּשָׁעָה שֶׁנִּמְצָא זָכָר וּנְקֵבָה, וּמִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשָּׁה (בַּעֲטָרָה)

בְּזִמְנָא (דף פ"א ע"ב) דְּאִשְׁתְּכַח בַּר נָשׁ בְּזִוּוּגָא חַד דְּכַר וְנוּקְבָא, וְאִתְכַּוֵּון לְאִתְקַדְּשָׁא כְּדְקָא יֵאוֹת. כְּדֵין הוּא שְׁלִים, וְאִקְרֵי אֶחָד בְּלָא פְּגִימוּ.

בְּגִינֵי כַּךְ, כָּעֵי בַּר נָשׁ לְמֶחְדֵּי לְאִתְּתֵיהּ בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, לְזַמְּנָא לָהּ בִּרְעוּתָא חָדָא עִמֵּיהּ. וְיִתְכַּוְּונוּן תַּרְוַוְיֵיהוּ כְּחַד לְהַהִיא מִלָּה. וְכַד מִשְׁתַּכְּחֵי תַּרְוַוְיֵיהוּ כְּחַד, כְּדֵין כֻּלָּא חַד בְּנַפְשָׁא וּבְגוּפָא. בְּנַפְשָׁא: לְאַדְבְּקָא דָא בְדָא בִּרְעוּתָא חָדָא. וּבְגוּפָא: כְּמָה דְאוֹלִיפְנָא דְּבַר נָשׁ דְּלָא נָסִיב, הוּא כְּמַאן דְּאִתְפְּלִיג, וְכַד מִתְחַבְּרָן דְּכַר וְנוּקְבָא, כְּדֵין אִתְעֲבִידוּ חַד גּוּפָא. אִשְׁתְּכַח דְּאִינְהוּ חַד נַפְשָׁא, וְחַד גּוּפָא, וְאִקְרֵי בַּר נָשׁ אֶחָד. כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁאֲרֵי בְּאֶחָד, וְאַפְקִיד רוּחָא דִּקְדוּשָׁה בְּהַהוּא אֶחָד.

לשון הקודש

עֶלְיוֹנָה, וּמִתְכַּוֵּן לְהִתְקַדֵּשׁ. וּבֹא רְאֵה, בִּזְמַן שֶׁנִּמְצָא אָדָם בְּזִוּוּג אֶחָד זָכָר וּנְקֵבָה וּמִתְכַּוֵּן לְהִתְקַדֵּשׁ כָּרָאוּי, אָז הוּא שָׁלֵם, וְנִקְרָא אֶחָד בְּלִי פְּגָם.

מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ אָדָם לְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, לְזַמֵּן אוֹתָהּ בְּרָצוֹן אֶחָד עִמּוֹ. וְיִתְכַּוְּנוּ שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד לְאוֹתוֹ הַדָּבָר. וּכְשֶׁנִּמְצָאִים שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד, אֲזַי הַכֹּל אֶחָד בַּנֶּפֶשׁ וּבַגּוּף. בַּנֶּפֶשׁ – לְהִדָּבֵק זֶה בָּזֶה בְּרָצוֹן אֶחָד. וּבַגּוּף – כְּמוֹ שֶׁלָּמַדְנוּ שֶׁאָדָם שֶׁלֹּא נִשָּׂא הוּא כְּמִי שֶׁנֶּחֱלָק, וּכְשֶׁמִּתְחַבְּרִים זָכָר וּנְקֵבָה, אָז נַעֲשִׂים גּוּף אֶחָד. נִמְצָא שֶׁהֵם נֶפֶשׁ אַחַת וְגוּף אֶחָד, וְנִקְרָא אָדָם אֶחָד. אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹרֶה בְּאֶחָד, וּמַפְקִיד רוּחַ שֶׁל קְדֻשָּׁה בְּאוֹתוֹ אֶחָד.

וְאִלֵּין אִקְרוּן בְּנִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאִתְּמַר. וּבְגִינֵי כַּךְ קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְיָ'. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּלָא אוֹקִים מִלָּה דָא בַּאֲתַר אַחֲרָא, אֶלָּא בֵּיהּ מַמָּשׁ, דִּכְתִיב כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְיָ'. בְּגִין לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ, וְלָא בְּאָחֲרָא. וְעַל דָּא קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְיָ' אֱלֹהֵיכֶם.

אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְגוֹ'. (ויקרא יט) הָא תָּנִינָן, דְּפַרְשְׁתָּא דָא כְּלָלָא דְּאוֹרַיְיתָא. מַקִּישׁ דְּחִילוּ דְּאַבָּא וְאִימָּא לְשַׁבְּתוֹתַי. אֶלָּא אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כֹּלָּא חַד, מָאן דְּדָחִיל מֵהַאי, נָטִיר לְהַאי.

אִישׁ אִמּוֹ, אַקְדִּים אִמּוֹ לְאָבִיו בִּדְחִילוּ מָאי טַעְמָא. כְּמָה דְאוּקְמוּהָ. אֲבָל אִימָּא דְּלֵית רְשׁוּ בִּידָהָא כָּל כַּךְ כְּאָבִיו (ס"א אֲבָל תָּא חֲזֵי אִמּוֹ דָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וּבְגִין דְּבָהּ שַׁרְיָא יִרְאָה וְאִיהִי יִרְאַת ה' אִתְקְרֵי) **אַקְדִּים דְּחִילוּ דִּילָהּ.**

לשון הקודש

וְאִלּוּ נִקְרָאִים בָּנִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וּמִשּׁוּם כָּךְ קְדֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה'. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא בֵּאֵר הַדָּבָר הַזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר, אֶלָּא בּוֹ מַמָּשׁ, שֶׁכָּתוּב כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה', כְּדֵי לְהִדָּבֵק בּוֹ וְלֹא בְּאַחֵר. וְעַל כֵּן קְדֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. **אִישׁ** אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְגוֹ'. הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁפָּרָשָׁה זוֹ הִיא הַכְּלָל שֶׁל הַתּוֹרָה. מַקִּישׁ יִרְאַת אָב וָאֵם לְשַׁבְּתוֹתַי. אֶלָּא אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַכֹּל אֶחָד. מִי שֶׁיָּרֵא מִזֶּה, שׁוֹמֵר אֶת זֶה.

אִישׁ אִמּוֹ, מָה הַטַּעַם הִקְדִּים אִמּוֹ לְאָבִיו בַּיִּרְאָה? כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרוּהָ. אֲבָל הָאֵם שֶׁאֵין רְשׁוּת בְּיָדֶיהָ כָּל כָּךְ כְּמוֹ אָבִיו, (אֲבָל בּא רְאֵה, אִמּוֹ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם שֶׁבָּהּ שׁוֹרָה הַיִּרְאָה וְהִיא נִקְרֵאת יִרְאַת ה') הִקְדִּים אֶת יִרְאָתָהּ.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, מַה כְּתִיב לְעֵילָא, קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ. אָתֵי בַּר נָשׁ לְאִתְקַדְּשָׁא בְּאִתְּתֵיהּ כְּחַד. מִמַּאן הוּא שְׁבָחָא יַתִּיר בְּהַהִיא קְדֻשָּׁה. הֲוֵי אֵימָּא מִנּוּקְבָא. בְּגִין כַּךְ אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, כְּהַאי גַּוְונָא, (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְיָ' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. וּבַאֲתַר אַחֲרָא, אַקְדִּים שָׁמַיִם לָאָרֶץ. אֶלָּא לְאַחֲזָאָה דְּתַרְוַוּיְיהוּ כַּחֲדָא אִתְעֲבִידוּ. אוֹף הָכָא אַקְדִּים אִימָּא לְאַבָּא, וּבַאֲתַר אַחֲרָא אַקְדִּים אַבָּא לְאִימָּא, לְאַחֲזָאָה דְּתַרְוַוּיְיהוּ כַּחֲדָא אִשְׁתָּדָלוּ בֵּיהּ.

וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמוֹרוּ, שָׁקִיל דָּא לְדָא, וְכֹלָּא כַּחֲדָא אִתְקָלוּ בְּמַתְקְלָא חַד. דִּכְתִיב, (שמות לא) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִיא לָכֶם, וּכְתִיב (שמות כ) זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. אֶלָּא חַד

לשון הקודש

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? קְדֹשִׁים תִּהְיוּ. בָּא אָדָם לְהִתְקַדֵּשׁ עִם אִשְׁתּוֹ כְּאֶחָד, מִמִּי הוּא יוֹתֵר שֶׁבַח בְּאוֹתָהּ קְדֻשָּׁה? הֲוֵה אוֹמֵר מֵהַנְּקֵבָה. מִשּׁוּם כָּךְ אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, כְּגוֹן זֶה (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. וּבְמָקוֹם אַחֵר הַקְּדִים שָׁמַיִם לָאָרֶץ. אֶלָּא לְהַרְאוֹת שֶׁשְּׁנֵיהֶם כְּאֶחָד נַעֲשׂוּ. אַף כָּאן הַקְּדִים אֵם לְאָב, וּבְמָקוֹם אַחֵר הַקְּדִים אָב לְאֵם, לְהַרְאוֹת שֶׁשְּׁנֵיהֶם כְּאֶחָד הִשְׁתַּדְּלוּ בוֹ.

וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ. זֶה שָׁקוּל לָזֶה, וְהַכֹּל כְּאֶחָד נִשְׁקָל בְּמִשְׁקָל אֶחָד, שֶׁכָּתוּב (שמות לה) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִיא לָכֶם, וְכָתוּב (ויקרא כו) זָכוֹר אֶת

לְאַבָּא, וְחַד לְאִימָּא. כְּתִיב הָכָא אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמוֹרוּ. וּכְתִיב הָתָם (ויקרא כו) אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמוֹרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ. מַהוּ מִקְדָּשִׁי. (דף פ"ב ע"א) כְּמַשְׁמָעוֹ. תּוּ מִקְדָּשִׁי אִלֵּין אִינּוּן דִּמְקַדְּשֵׁי גַּרְמַיְיהוּ בְּהַהִיא שַׁעֲתָא. כְּגַוְונָא דָא, (יחזקאל ט) וּמִמִּקְדָּשִׁי תָּחֵלוּ. אַל תִּקְרֵי מִמִּקְדָּשִׁי, אֶלָּא מִמְּקֻדָּשַׁי. מַה לְהָלָן מִמְּקֻדָּשַׁי, אַף כָּאן מִמְּקֻדָּשַׁי, דְּאִינּוּן אַבָּא וְאִימָּא.

אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ. (ויקרא יט) רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כְּתִיב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ' וְגוֹ'. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּמִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (אִינּוּן וְלָא אוּמִין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת) וּבְגִין דְּאִינּוּן מִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כֻּלָּא אִתְדְּבָקוּ כַּחֲדָא דָא בְדָא.

לשון הקודש

יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. אֶלָּא אֶחָד לָאָב, וְאֶחָד לָאֵם. כָּתוּב כָּאן, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ. וְכָתוּב שָׁם, אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ. מַהוּ מִקְדָּשִׁי? כְּמַשְׁמָעוֹ. עוֹד מִקְדָּשִׁי – אֵלּוּ אוֹתָם שֶׁמְּקַדְּשִׁים עַצְמָם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. כְּמוֹ זֶה, (יחזקאל ט) וּמִמִּקְדָּשִׁי תָּחֵלוּ. אַל תִּקְרֵי מִמִּקְדָּשִׁי אֶלָּא מִמְּקֻדָּשַׁי. מַה לְמַעְלָה מִמְּקֻדָּשַׁי, אַף כָּאן מִמְּקֻדָּשַׁי, שֶׁהֵם הָאָב וְהָאֵם.

אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' וְגוֹ'. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּדְבָּקִים בּוֹ בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (הֵם וְלֹא אֻמּוֹת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת) וּמִשּׁוּם שֶׁנִּדְבָּקִים בּוֹ בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כֻּלָּם נִדְבָּקִים כְּאֶחָד זֶה עִם זֶה.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ מְקַדֵּשׁ לְתַתָּא, כְּגוֹן חַבְרַיָּיא דְּמְקַדְּשֵׁי גַּרְמַיְיהוּ מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, בְּשַׁעֲתָא דְּזִוּוּגָא עִלָּאָה אִשְׁתְּכַח, דְּהָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא רַעֲוָא אִשְׁתְּכַח, וּבִרְכָתָא אִזְדַּמְּנַת. כְּדֵין מִתְדַּבְּקָן כֻּלְּהוּ כְּחַד, נַפְשָׁא דְשַׁבָּת, וְגוּפָא דְּאִזְדַּמַּן בְּשַׁבָּת. וְעַל דָּא כְּתִיב, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, דְּאִינּוּן זִוּוּגָא חַד בְּגוּפָא, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאִתְקַדְּשָׁא.

השלמה מההשמטות (סימן ב)

שָׁמוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, הַהוּא בְּמִדָּה שְׁבִיעִית נֶאֱמַר דִּכְתִיב, אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמוֹרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ, מַאי נִיהוּ מִדָּה שְׁבִיעִית הֲוֵי אוֹמֵר זֶה מִדַּת טוּבוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמַאי טַעְמָא אָמַר שַׁבְּתוֹתַי וְלֹא אָמַר שַׁבַּתִּי.

לשון הקודש

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם מְקַדֵּשׁ לְמַטָּה, כְּמוֹ הַחֲבֵרִים שֶׁמְּקַדְּשִׁים אֶת עַצְמָם מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, בְּשָׁעָה שֶׁהַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן נִמְצָא, שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה נִמְצָא הָרָצוֹן וְהַבְּרָכָה מִזְדַּמֶּנֶת, אָז כֻּלָּם נִדְבָּקִים כְּאֶחָד – הַנֶּפֶשׁ שֶׁל שַׁבָּת, וְהַגּוּף שֶׁמִּזְדַּמֵּן בְּשַׁבָּת. וְעַל זֶה כָּתוּב אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, שֶׁהֵם זִוּוּג אֶחָד בְּגוּף בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה לְהִתְקַדֵּשׁ.

השלמה מההשמטות סימן ב׳

שָׁמוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, הַהוּא בְּמִדָּה שְׁבִיעִית נֶאֱמַר, שֶׁכָּתוּב אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ. מַה זוֹ מִדָּה שְׁבִיעִית? הֲוֵי אוֹמֵר, זוֹ מִדַּת טוּבוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמָה הַטַּעַם אָמַר שַׁבְּתֹתַי וְלֹא אָמַר שַׁבַּתִּי?

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ אִשָּׁה נָאָה, וְכָל שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ מַזְמִינָה יוֹם אֶחָד לִהְיוֹת עִמּוֹ. וְהַמֶּלֶךְ יֵשׁ לוֹ בָּנִים נָאִים וְאוֹהֲבָם, וְאָמַר לָהֶם הוֹאִיל וְכֵן הוּא, שִׂמְחוּ גַּם אַתֶּם בְּיוֹם שִׂמְחָתִי, כִּי אֲנִי בְּשֶׁלָּכֶם אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל, וְגַם אַתֶּם הַדְּרוּ אוֹתִי. וּמַאי טַעְמָא זָכוֹר וְשָׁמוֹר. זָכוֹר לַזָּכָר וְשָׁמוֹר לַכַּלָּה. וּמַאי טַעְמָא וּמִקְּדָשִׁי תִּירָאוּ, שִׁמְרוּ עַצְמְכֶם מִן הַהִרְהוּר, כִּי מִקְּדָשִׁי קָדוֹשׁ הוּא. לָמָה, כִּי אֲנִי יְיָ בְּכָל צָד. (עד כאן מההשמטות).

וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמוֹרוּ. דָּא שַׁבָּת עִלָּאָה וְשַׁבָּת תַּתָּאָה, דְּאִינּוּן מְזַמְּנֵי לְנַפְשָׁא בְּהַהוּא גּוּפָא, מֵהַהוּא זִוּוּגָא עִלָּאָה. וְעַל דָּא וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ, תְּרֵי וְכֹלָּא אִתְדְּבַק דָּא בְדָא, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמֶלֶךְ שֶׁהָיְתָה לוֹ אִשָּׁה נָאָה, וְכָל שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ מַזְמִינָה יוֹם אֶחָד לִהְיוֹת עִמּוֹ, וְהַמֶּלֶךְ יֵשׁ לוֹ בָּנִים נָאִים וְאוֹהֲבָם, וְאָמַר לָהֶם: הוֹאִיל וְכֵן הוּא, שִׂמְחוּ גַּם אַתֶּם בְּיוֹם שִׂמְחָתִי, כִּי אֲנִי בְּשֶׁלָּכֶם אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל, וְגַם אַתֶּם הַדְּרוּ אוֹתִי. וּמָה הַטַּעַם זָכוֹר וְשָׁמוֹר? זָכוֹר לַזָּכָר, וְשָׁמוֹר לַכַּלָּה. וּמָה הַטַּעַם וּמִקְּדָשִׁי תִּירָאוּ? שִׁמְרוּ עַצְמְכֶם מִן הַהִרְהוּר, כִּי מִקְּדָשִׁי קָדוֹשׁ הוּא, לָמָה? כִּי אֲנִי ה' בְּכָל צָד: (ע"כ מההשמטות).

וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ – זוֹ שַׁבָּת הָעֶלְיוֹנָה וְשַׁבָּת הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהֵן מְזַמְּנוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ לְאוֹתוֹ הַגּוּף מֵאוֹתוֹ הַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן. וְעַל כֵּן, וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ – שְׁנַיִם, וְהַכֹּל נִדְבָּק זֶה עִם זֶה. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

דָּבָר אַחֵר וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ, לְאַזְהָרָה לְאִינּוּן דִּמְחַכָּן לְזִוּוּגַיְיהוּ מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, וְהָא אוֹקִימְנָא, כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה נו) לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי. מָאן סָרִיסִים. אִלֵּין אִינּוּן חַבְרַיָּיא דִּמְסָרְסָן גַּרְמַיְיהוּ כָּל שְׁאַר יוֹמִין, בְּגִין לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא. וְאִינּוּן מְחַכָּאן מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת. הָדָא הוּא דִכְתִיב אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (בראשית לז) וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדָּבָר. וּבְגִין כָּךְ וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ. אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, דָּא גוּפָא. וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ, דָּא נַפְשָׁא. וְכֻלָּא אִתְדְּבַק דָּא בְּדָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

רעיא מהימנא

אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ. פִּקּוּדָא דָא, שָׁקִיל דָּא לְדָא. שָׁקִיל יְקָרָא דְאָב וְאֵם, לִיקָרָא דְשַׁבָּת. לְאַבָּא אַקְדִּים כָּבוֹד, וְהַאי אִיהוּ דְּאָמַר קְרָא, (מלאכי א) וְאִם אָב

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ – לְהַזְהִיר אֶת אוֹתָם שֶׁמְּחַכִּים לְזִוּוּגָם מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, (ישעיה נו) לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי. מִי הֵם הַסָּרִיסִים? אֵלּוּ אוֹתָם הַחֲבֵרִים שֶׁמְּסָרְסִים אֶת עַצְמָם כָּל שְׁאָר הַיָּמִים כְּדֵי לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, וְהֵם מְחַכִּים מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית לז) וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדָּבָר, וּמִשּׁוּם כָּךְ – וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ. אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ – זֶה הַגּוּף. וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ – זוֹ הַנֶּפֶשׁ. וְהַכֹּל נִדְבָּק זֶה עִם זֶה. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ. מִצְוָה זוֹ שְׁקוּלָה זוֹ לָזוֹ. שָׁקוּל כִּבּוּד אָב וָאֵם לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת. לָאָב

אָנִי אַיֵּה כְבוֹדִי וְאִם אֲדוֹנִים אָנִי אַיֵּה מוֹרָאִי. כְּבוֹדִי סָלִיק בְּחוּשְׁבָּן עֶשֶׂר אֲמִירָן, וְל"ב אֱלֹהִים דְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית.

וּבְכָל אֲתַר (משלי ג) כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ, וְאוּקְמוּהָ רַבָּנָן, אֵין כָּבוֹד אֶלָּא תוֹרָה. בְּגִין דְּאִינּוּן לֵ"ב אֱלֹהִים דְּתוֹרָה, יְקָרָא דִילֵיהּ. וְאִלֵּין (אינון) חֲכָמִים דְּאוֹרַיְיתָא, חֲכָמִים בְּחָכְמָה, יָרְתִין הַאי כָּבוֹד וְלָא טִפְּשֵׁי, דְּעָלַיְיהוּ אִתְמַר, (משלי ג) וּכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן. וּמִנָּלָן דְּמַאן דְּלָא יָדַע בְּאוֹרַיְיתָא אִקְרֵי כְּסִיל, דִּכְתִיב, (תהלים צב) וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת. וְאֵין זֹאת, אֶלָּא תוֹרָה, דִּכְתִיב, (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה.

רַעְיָא מְהֵימְנָא. בְּגִין דַּחֲלִישָׁתָא, פָּתַחְנָא לְפַרְשָׁתָא בְּאִלֵּין פִּקּוּדִין, לְמֶהֱוֵי מְעַט עֶזֶר לָךְ. אִתְתָּקַף בָּךְ, דְּהָא מַשְׁרְיָין דִּמְתִיבְתָּאן אָתָאן לְגַבָּךְ, בְּפִקּוּדָא בָתַר דָּא, דְּאִיהוּ פִּקּוּדָא לְהַעֲמִיד עָלֶיךָ מֶלֶךְ לְעֵילָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹקִים לָךְ מֶלֶךְ בְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין בְּדִיוּקְנֵיהּ. בְּגִין דְּרַבָּנָן דִּמְתִיבְתָּא, עָלַיְיהוּ שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֶלֶךְ בְּאֶמְצָעִיתָא,

לשון הקודש

הִקְדִּים כָּבוֹד, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (מלאכי א) וְאִם אָב אָנִי אַיֵּה כְבוֹדִי וְאִם אֲדוֹנִים אָנִי אַיֵּה מוֹרָאִי. כְּבוֹדִי עוֹלֶה בְּחֶשְׁבּוֹן עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, וְל"ב אֱלֹהִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.

וּבְכָל מָקוֹם (משלי ג) כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ, וּפֵרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, אֵין כָּבוֹד אֶלָּא תוֹרָה. מִשּׁוּם שֶׁהֵם ל"ב אֱלֹהִים שֶׁל תּוֹרָה, הַכָּבוֹד שֶׁלּוֹ. וְאֵלּוּ (הם) הַחֲכָמִים שֶׁל הַתּוֹרָה, חֲכָמִים בְּחָכְמָה יוֹרְשִׁים אֶת הַכָּבוֹד הַזֶּה וְלֹא טִפְּשִׁים, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וּכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁמִּי שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר אֶת הַתּוֹרָה נִקְרָא כְּסִיל? שֶׁכָּתוּב (תהלים צב) וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת. וְאֵין זֹאת אֶלָּא תוֹרָה, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה.

רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, מִשּׁוּם שֶׁחָלוּשׁ אַתָּה פָּתַחְתִּי אֶת הַפָּרָשָׁה בַּמִּצְוֹת הַלָּלוּ, לִהְיוֹת לְךָ מְעַט לְעֵזֶר. הִתְחַזֵּק בְּךָ, שֶׁהֲרֵי הַמַּחֲנוֹת שֶׁל הַיְשִׁיבוֹת בָּאִים אֵלֶיךָ, בְּמִצְוָה אַחַר זוֹ, שֶׁהִיא מִצְוָה לְהַעֲמִיד עָלֶיךָ מֶלֶךְ לְמַעְלָה. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעֲמִיד אוֹתְךָ מֶלֶךְ בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים בְּדִיוּקְנוֹ, מִשּׁוּם שֶׁרַבּוֹתֵינוּ מֵהַיְשִׁיבָה, עֲלֵיהֶם שְׁכִינָה וְתַחְתּוֹנָה. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֶלֶךְ בָּאֶמְצַע, אוֹחֵז בָּעֶלְיוֹנִים

אָחִיד בְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין הָכִי אַנְתְּ תְּהֵא בִּדְיוּקְנֵיהּ, בְּרָא דִּילֵיהּ, קוּם בִּיקָרָא דְּמַלְכָּא.

קָם רַעְיָא מְהֵימְנָא, וְסָלִיק יְדוֹי לְעֵילָא, וְאָמַר, יְהֵא רַעֲוָא דִּילָךְ עִלַּת הָעִלּוֹת, דְּאַנְתְּ מִתְעַלֶּה מֵעִלּוּי לְעִלּוּי, עַד דְּלֵית עִלּוּי. אֶלָּא דְּאַנְתְּ לְעֵילָא מִכָּל עִלּוּי. (לְמֵיהַב) לִי חֵילָא, לְמֶעְבַּד רְעוּתָךְ בְּדַרְגִּין דִּילָךְ, דְּאִינּוּן אַבָּא וְאִימָּא, וַאֲנָא בְּרָא דִּלְהוֹן. וּבְיִחוּדָךְ תַּרְוַוּיְהוּ אֶחָד. וְאַנְתְּ שַׁקְלַת דְּחִילוּ דְּאַבָּא וְאִימָּא, לְדְחִילוּ דִּילָךְ, בָּתַר דְּאַנְתְּ בְּאֶמְצָעִיתָא חַד, וְלָא תְּרֵין, בְּלָא שׁוּתָּפוּ, אַף עַל גַּב דְּאִינּוּן חַד בְּשׁוּתָּפוּ דִּילָךְ, אֲבָל אַנְתְּ חַד בְּלָא שׁוּתָּפוּ דְּתִנְיָינָא. וּבְגִין דָּא אִתְמַר בָּךְ, (דברים לב) וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי.

הַב לִי חֵילָא, לְאִתְעָרָא בִּיקָרָךְ בְּקַדְמִיתָא. וּלְבָתַר בִּיקָרָא דְּאָבִי וְאִמִּי דְּבִשְׁמַיָּא, דְּאוּקְמוּהָ עָלַיְיהוּ, (משלי כח) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְאוֹמֵר אֵין פֶּשַׁע חָבֵר הוּא לְאִישׁ מַשְׁחִית. וְאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, אֵין אָבִיו, אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֵין אִמּוֹ, אֶלָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וִיקָרָא דִּילָךְ אַבָּא חָכְמָה, דְּכָלִיל עֶשֶׂר סְפִירוֹת מִתַּתָּא דִּילֵיהּ לְעֵילָא, וְתַרְוַוּיְהוּ אִינּוּן כּוּרְסְיָיא סַפְסָל תְּחוֹתָךְ לִיקָרָךְ.

לשון הקודש

וּבַתַּחְתּוֹנִים. כָּךְ אַתָּה תִּהְיֶה בִּדְיוּקְנוֹ, הַבֵּן שֶׁלּוֹ, עֲמֹד לִכְבוֹד הַמֶּלֶךְ.

עָמַד הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, וְהֵרִים יָדָיו לְמַעְלָה וְאָמַר: יְהִי רְצוֹנְךָ, עִלַּת הָעִלּוֹת, שֶׁאַתָּה מִתְעַלֶּה מֵעִלּוּי לְעִלּוּי, עַד אֵין עִלּוּי, אֶלָּא שֶׁאַתָּה מַעַל לְכָל עִלּוּי, (לְתֵת) לִי כֹּחַ לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנְךָ בְּדַרְגוֹתֶיךָ, שֶׁהֵן אָב וָאֵם, וַאֲנִי הַבֵּן שֶׁלָּהֶם, וּבִיחוּד שֶׁלְּךָ שְׁנֵיהֶם אֶחָד. וְאַתָּה הִשְׁוֵיתָ אֶת יִרְאַת אָב וָאֵם לְיִרְאָתְךָ, אַחַר שֶׁאַתָּה בָּאֶמְצַע, אֶחָד וְלֹא שְׁנַיִם, בְּלִי שֻׁתָּפוּת, אַף עַל גַּב שֶׁהֵם בַּשֻּׁתָּפוּת שֶׁלְּךָ, אֲבָל אַתָּה אֶחָד בְּלִי שֻׁתָּפוּת שֶׁל שֵׁנִי. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בְּךָ, וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי.

תֵּן לִי כֹּחַ לְהִתְעוֹרֵר בִּכְבוֹדְךָ בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ בִּכְבוֹד אָבִי וְאִמִּי שֶׁבַּשָּׁמַיִם, שֶׁעֲלֵיהֶם בֵּאֲרוּ, גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְאוֹמֵר אֵין פֶּשַׁע חָבֵר הוּא לְאִישׁ מַשְׁחִית. וּפֵרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵין אָבִיו אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאֵין אִמּוֹ אֶלָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְהַכָּבוֹד שֶׁלְּךָ, אַבָּא, חָכְמָה, שֶׁכּוֹלֶלֶת עֶשֶׂר סְפִירוֹת מִמַּטָּה שֶׁלּוֹ לְמַעְלָה, וּשְׁנֵיהֶם הֵם כִּסֵּא סַפְסָל תַּחְתֶּיךָ לִכְבוֹדְךָ.

וְהָכִי תַּקִּינוּ, לְמֶהֱוֵי קָטָן מְכַבֵּד לַגָּדוֹל דִּלְעֵילָא מִנֵּיהּ. אַבָּא, אִיהוּ חָכְמָה, הֲלֹא אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ, לְמֶהֱוֵי מְשַׁמֵּשׁ תְּחוֹתָךְ, וְאַנְתְּ כֶּתֶר עֶלְיוֹן עַל רֵישֵׁיהּ. וְלֵית כֶּתֶר עֲלָךְ, וְלֵית אֱלָהָא אַחֲרָא. וְאִימָּא, לְשַׁמְּשָׁא לְאַבָּא. דְּאִיהוּ תְּחוֹתֵיהּ לְמֶהֱוֵי כִּסֵּא תְּחוֹתֵיהּ.

וַיֹּאמֶר אִיהוּ, בְּכָל מַאֲמָר, עַד תְּלָתִין וּתְרֵין, יְהִי כֵן, וַיְהִי כֵן. וְאִיהִי, עֲבִידַת מַאֲמָרֵיהּ מִיַּד. וּבְגִין דְּעֲבִידַת מַאֲמָרֵיהּ וְצִוּוּיֵיהּ בְּלָא עִכּוּבָא כְּלַל, בל"ב שְׁבִילִין דִּבְהוֹן אִתְבְּרֵי כָּל עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, אִתְקְרִיאַת כָּבוֹד, (תהלים כט) וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד. (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ. אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ.

וְתַרְגּוּם כְּבוֹד אָבִיו, יְקָרָא דַּאֲבוּהִי. וְדָא (תהלים יט) תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה, עָלָהּ אִתְמַר (משלי ג) יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים.

וְיִשְׂרָאֵל דְּאִתְקְרִיאוּ בָּנִים, בִּכְלַל בֵּן וּבַת, מִסִּטְרָא דְתִפְאֶרֶת וּמַלְכוּת. דְּאִינּוּן בֵּן וּבַת, יְקָרָא דְאָבִיו וְאִמּוֹ, לְמֶעְבַּד צִוּוּיֵיהּ, וְצִוּוּי דִּילֵיהּ, אִינּוּן פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה. וְדָא אוּקְמוּהָ מָארֵי

לשון הקודש

וְכָךְ תִּקְּנוּ, שֶׁיִּהְיֶה קָטָן מְכַבֵּד אֶת הַגָּדוֹל שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ. אָב הוּא חָכְמָה, הֲלֹא אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ, לִהְיוֹת מְשַׁמֵּשׁ תַּחְתֶּיךָ, וְאַתָּה כֶּתֶר עֶלְיוֹן עַל רֹאשׁוֹ. וְאֵין עָלֶיךָ כֶּתֶר, וְאֵין אֱלוֹהַּ אַחֵר. וְהָאֵם לְשַׁמֵּשׁ אֶת הָאָב, שֶׁהִיא תַּחְתָּיו, לִהְיוֹת כִּסֵּא תַּחְתָּיו. **וַיֹּאמֶר** הוּא בְּכָל מַאֲמָר עַד שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם, יְהִי כֵן, וַיְהִי כֵן. וְהִיא עֲשִׂתָה מַאֲמָרוֹ מִיַּד. וּמִשּׁוּם שֶׁעֲשִׂתָה מַאֲמָרוֹ וְצִוּוּיוֹ בְּלִי עִכּוּב כְּלָל בְּל"ב שְׁבִילִים שֶׁבָּהֶם נִבְרָא כָּל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, נִקְרֵאת כָּבוֹד, (תהלים כט) וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד. (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ.

וְתַרְגּוּם כְּבוֹד אָבִיו – יְקָרָא דַּאֲבוּהִי. וְזֶה (תהלים יט) תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר (משלי ג) יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים.

וְיִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ בָּנִים, בִּכְלַל בֵּן וּבַת, מִצַּד שֶׁל תִּפְאֶרֶת וּמַלְכוּת, שֶׁהֵם בֵּן וּבַת, הַכָּבוֹד שֶׁל אָבִיו וְאִמּוֹ לַעֲשׂוֹת אֶת הַצִּוּוּי שֶׁלּוֹ, וְהַצִּוּוּי שֶׁלּוֹ אוֹתָן מִצְוֹת עֲשֵׂה. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, יֵשׁ מִצְוֶה וְעוֹשֶׂה.

מַתְנִיתִין, יֵשׁ מִצְוָה וְעוֹשֶׂה. וּבְגִין כָּךְ אִיהוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. וְהַאי אִיהוּ כָּבוֹד דְּאַבָּא וְאִימָּא, דְּיִצְוֶה לִבְרִיהּ דְּיֶעְבַּד הָכִי וְאִיהוּ עָבִיד מִיַּד, בְּלָא עִכּוּבָא כְּלַל.

וְעִלַּת עַל כֹּלָּא, אֲנָא בָעֵי לְאִשְׁתַּדְּלָא בִיקָרָךְ, לְתַקֵּן מִדּוֹת דְּאַבָּא וְאִימָּא, לִיקָרָךְ. תְּהֵא בְּעֶזְרִי לְסַדְּרָא כֹּלָּא כְּדְקָא יֵאוֹת. וְאַנְתְּ תְּסַדֵּר לִי, וּלְכָל מָאנֵי מְתִיבְתָּאן עֵילָּא וְתַתָּא, וּמַשְׁרְיָין דְּמַלְאָכִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, לְמֶהֱוֵי מִתַּקְּנִין וּמְסַדְּרִין לִיקָרָא דִילָךְ, וְלִיקָרָא דְּאַבָּא וְאִימָּא, לְמֶהֱוֵי סַפְסָל תְּחוֹת רַגְלוֹי. וּלְמֶעְבַּד צִוּוּיֵיהּ בְּכָל פִּקּוּדִין דִילֵיהּ. וּלְמִדְחַל מִנֵּיהּ בְּכָל פִּקּוּדִין דְּלָא תַעֲשֶׂה.

וְהַאי אִיהוּ (דף פ"ב ע"א) אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, וְסָמִיךְ לֵיהּ וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמוֹרוּ. וּבִקְרָא אַחֲרִינָא וְאֶת מִצְוֹתַי תַּעֲשׂוּ. מִסִּטְרָא דְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה דְּאִינּוּן כָּבוֹד, אַקְדִּים אַבָּא לְאִימָּא, וְדָא י"ה. מִסִּטְרָא דְּלָא תַעֲשֶׂה, אַקְדִּים אִימָּא לְאַבָּא, וְדָא הֵ"י. וְהַיְינוּ כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר. לְאִלֵּין דְּלָא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּהַאי כָּבוֹד, הַסְתֵּר דָּבָר מִנַּיְיהוּ.

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ הוּא נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. וְזֶהוּ כִּבּוּד אָב וָאֵם, שֶׁיְּצַוֶּה אֶת בְּנוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה כָּךְ, וְהוּא עוֹשֶׂה מִיָּד בְּלִי עִכּוּב כְּלָל.

וְעִלַּת עַל הַכֹּל, אֲנִי רוֹצֶה לְהִשְׁתַּדֵּל בִּכְבוֹדְךָ, לְתַקֵּן אֶת הַמִּדּוֹת שֶׁל אַבָּא וְאִמָּא לִכְבוֹדְךָ. תִּהְיֶה בְּעֶזְרִי לְסַדֵּר הַכֹּל כָּרָאוּי. וְאַתָּה תְּסַדֵּר אוֹתִי וְאֶת כָּל רָאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת מַעְלָה וּמַטָּה, וּמַחֲנוֹת הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, לִהְיוֹת מִתַּקְּנִים וּמְסַדְּרִים לִכְבוֹדְךָ וְלִכְבוֹד אַבָּא וְאִמָּא, לִהְיוֹת סַפְסָל תַּחַת רַגְלָיו, וְלַעֲשׂוֹת צִוּוּיָיו בְּכָל מִצְוֹתָיו, וְלִירָא מִמֶּנּוּ בְּכָל הַמִּצְוֹת שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה.

וְזֶהוּ אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, וְסָמַךְ לוֹ וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ. וּבְפָסוּק אַחֵר וְאֶת מִצְוֹתַי תַּעֲשׂוּ. מִצַּד שֶׁל מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהֵם כָּבוֹד, הִקְדִּים אָב לָאֵם, וְזֶה י"ה. מִצַּד שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה הִקְדִּים אֵם לָאָב, וְזֶה ה"י, וְהַיְנוּ (משלי כה) כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר. לְאֵלּוּ שֶׁאֵינָם מִשְׁתַּדְּלִים בַּכָּבוֹד הַזֶּה, הַסְתֵּר דָּבָר מֵהֶם.

וְעָלַיְיהוּ אִתְמַר, (משלי ג) **וּכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן. אִלֵּין אִינּוּן עַמֵּי הָאָרֶץ, בָּתַר דְּלָא מִשְׁתַּדְּלִין בְּהַאי כָּבוֹד דְּאוֹרַיְיתָא, וְאֵיךְ אַמְרִין אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם שְׁמַע קוֹלֵנוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל תְּפִלָּתֵנוּ. הָא אִיהוּ לֵימָא לוֹן, וְאִם אָב אָנִי אַיֵּה כְבוֹדִי, אַיֵּה אִשְׁתַּדְּלוּתָא דִּלְכוֹן בְּאוֹרַיְיתָא, וּבְפִקּוּדִין דִּילִי, לְמֶעְבַּד צִוּוּיַי, דְּמַאן דְּלָא יָדַע בְּצִוּוּיָיה דְּמָארֵיהּ, אֵיךְ יַעְבִּיד לֵיהּ.**

בַּר מִמַּאן דְּשָׁמַע מֵחֲכָמִים וְעָבִיד, וְהַאי אִיהוּ דְּקַבִּיל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. וְעִם כָּל דָּא, מָאן דְּלָא קַבִּיל מִמָּארֵיהּ, אֶלָּא מִשְׁלוּחֵיהּ, אִיכָּא אַפְּרָשׁוּתָא. וּמַאי אַפְּרָשׁוּתָא אִית בֵּין דָּא לְדָא. דְּהָא כְתִיב, מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי, וּלְבָתַר וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ. אֲנָא קַבִּילְנָא, וּלְבָתַר מוֹסַרְנָא לְכֻלְּהוּ. וְהָכִי מָאן דְּמְקַבֵּל מֵאָחֳרָא, כְּקַבָּלַת סִיהֲרָא וְכוֹכָבַיָּיא מִשִּׁמְשָׁא, וּבְהַאי קַבּוּל אִתְמְלֵי. וּמַאן דְּמְקַבֵּל יְכִיל לְאִסְתַּלְּקָא מִנֵּיהּ גְּבִיעוּ, כְּמָה דַחֲזֵינָא בְּשִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא, דְּאִסְתַּלְּקַת נְהוֹרָא דִּלְהוֹן, בְּלֵילְיָא, דְּלָא נָהִיר שִׁמְשָׁא, אֶלָּא בִּימָמָא. וְסִיהֲרָא בְּלֵילְיָא.

לשון הקודש

וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, (משלי ג) **וּכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן.** אֵלּוּ הֵם עַמֵּי הָאָרֶץ, מֵאַחַר שֶׁאֵינָם מִשְׁתַּדְּלִים בַּכָּבוֹד הַזֶּה שֶׁל הַתּוֹרָה, וְאֵיךְ אוֹמְרִים, אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם שְׁמַע קוֹלֵנוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל תְּפִלָּתֵנוּ? הֲרֵי הוּא יֹאמַר לָהֶם: וְאִם אָב אָנִי אַיֵּה כְבוֹדִי? אַיֵּה הִשְׁתַּדְּלוּתְכֶם בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹתַי לַעֲשׂוֹת אֶת הַצִּוּוּיִים שֶׁלִּי? שֶׁמִּי שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר אֶת הַצִּוּוּי שֶׁל אֲדוֹנוֹ, אֵיךְ יַעֲשֶׂה אוֹתוֹ?

פֵּרַשׁ לְמִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ מֵחֲכָמִים וְעוֹשֶׂה, וְזֶהוּ שֶׁקִּבֵּל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. וְעִם כָּל זֶה, מִי שֶׁלֹּא קִבֵּל מֵאֲדוֹנוֹ, אֶלָּא מִשְׁלוּחוֹ, יֵשׁ הֶבְדֵּל. וְאֵיזֶה הֶבְדֵּל יֵשׁ בֵּין זֶה לָזֶה? שֶׁהֲרֵי כָּתוּב, מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי, וְאַחַר כָּךְ מְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ. אֲנִי קִבַּלְתִּי, וְאַחַר כָּךְ מָסַרְתִּי לְכֻלָּם. וְכָךְ מִי שֶׁמְּקַבֵּל מֵאַחֵר, כְּקַבָּלַת הַלְּבָנָה וְהַכּוֹכָבִים מִן הַשֶּׁמֶשׁ, וּבַקִּבּוּל הַזֶּה הוּא מִתְמַלֵּא. וּמִי שֶׁמְּקַבֵּל, יְכוֹלָה לְהִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ הַגְּבִיעָה, כְּמוֹ שֶׁרָאִיתִי בַּשֶּׁמֶשׁ וּבַלְּבָנָה, שֶׁמִּסְתַּלֵּק הָאוֹר שֶׁלָּהֶם בַּלַּיְלָה, שֶׁאֵין הַשֶּׁמֶשׁ מֵאִיר, אֶלָּא בַּיּוֹם. וְהַלְּבָנָה בַּלַּיְלָה.

וְאִי תֵּימָא דְּהַהוּא נְהוֹרָא דְּסִיהֲרָא מִשְּׁמֶשָׁא אִיהוּ, דְּאַף עַל גַּב דְּאִתְכְּנִישׁ, נָהִיר בְּסִיהֲרָא וְכֹכָבַיָּא, הָא חֲזַיְנָן מִסִּטְרָא אַחֲרָא בְּלָקוּתָא דְּסִיהֲרָא וְשִׁמְשָׁא דְּאִסְתְּלַק נְהוֹרַיְיהוּ, וְאִשְׁתָּאֲרוּ כְּגוּפָא בְּלָא נִשְׁמָתָא, דְּאִית אָדוֹן עֲלֵיהֶם מַחֲשִׁיךְ מְאוֹרֵיהֶם. אֲבָל עִקָּרָא דִּנְהוֹרָא, הַהוּא אֲתַר דִּנְבִיעַ דְּלֵית פְּסָק לִנְהוֹרָא דִילֵיהּ, וְלָא אִית עָלֵיהּ אֱלָהָא אַחֲרָא לְמִפְסַק מִנֵּיהּ נְהוֹרֵיהּ.

וְעִלַּת הָעִלּוֹת, בְּתַר דְּאַנְתְּ תַּמָּן, לֵית פְּסָק לִנְבִיעוּ דִנְהוֹרָא דְּאוֹרַיְיתָא. יְהֵא רַעֲוָא דִילָךְ דְּלָא תָּזוּז מֵאַבָּא וְאִמָּא דִילִי, וְלָא מִבְּנוֹי. וְהָכִי מָאן דְּאָמִית גַּרְמֵיהּ עַל אוֹרַיְיתָא, דְּהִיא יְקָרָה, אִתְקַיְּימַת בֵּיהּ, וְלָא מַפְסְקַת מִנֵּיהּ. מַה דְּלָאו הָכִי, מָאן דְּלָא יִשְׁתַּדֵּל בָּהּ, אֶלָּא אַף עַל גַּב דְּעָבַד צִוּוּי חֲכָמִים, אִיהוּ שַׁמָּשׁ דִּלְהוֹן, עֶבֶד וְלָא בֵּן, אֲבָל אִי אִיהוּ מְהֵימְנָא, מָארֵיהּ אַשְׁלִיט לֵיהּ בְּכָל דִילֵיהּ.

אֲבָל מָאן דְּלָא אִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא מְשַׁמֵּשׁ חֲכָמִים, לְמִשְׁמַע מִנַּיְיהוּ פִּקּוּדִין, לְקַיֵּים נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. אֶלָּא דְּסָרַח וְעָבַר עַל לֹא תַעֲשֶׂה, אִיהוּ שָׁקִיל לְאוּמִין דְּעָלְמָא עוֹבְדֵי

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר שֶׁאוֹתוֹ אוֹר שֶׁל הַלְּבָנָה הוּא מִן הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהִתְכַּנֵּס, הוּא מֵאִיר בַּלְּבָנָה וּבַכּוֹכָבִים, הֲרֵי רָאִינוּ מִצַּד אַחֵר בִּלְקוּי הַלְּבָנָה וְהַשֶּׁמֶשׁ שֶׁמִּסְתַּלֵּק אוֹרָם, וְנִשְׁאָרִים כְּמוֹ גוּף בְּלִי נְשָׁמָה, שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶם אָדוֹן שֶׁמַּחֲשִׁיךְ אֶת מְאוֹרֵיהֶם. אֲבָל עִקַּר הָאוֹר אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנּוֹבֵעַ, שֶׁאֵין הֶפְסֵק לָאוֹר שֶׁלּוֹ, וְאֵין עָלָיו אֱלוֹהַּ אַחֵר לְהַפְסִיק מִמֶּנּוּ אֶת מְאוֹרוֹ.

וְעִלַּת הָעִלּוֹת, מֵאַחַר שֶׁאַתָּה שָׁם, אֵין הֶפְסֵק לִנְבִיעַת אוֹר הַתּוֹרָה. יְהִי רְצוֹנְךָ שֶׁלֹּא תָּזוּז מֵאַבָּא וְאִמָּא שֶׁלִּי וְלֹא מִבָּנָיו. וְכָךְ מִי שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ עַל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא יְקָרָה, מִתְקַיֶּמֶת בּוֹ וְאֵינָהּ מַפְסִיקָה מִמֶּנּוּ. מַה שֶּׁאֵין כֵּן מִי שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל בָּהּ, אֶלָּא אַף עַל גַּב שֶׁעוֹשֶׂה צִוּוּי חֲכָמִים, הוּא שַׁמָּשׁ שֶׁלָּהֶם, עֶבֶד וְלֹא בֵּן. אֲבָל אִם הוּא נֶאֱמָן, אֲדוֹנוֹ מַשְׁלִיט אוֹתוֹ בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ.

אֲבָל מִי שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְלֹא מְשַׁמֵּשׁ חֲכָמִים לִשְׁמֹעַ מֵהֶם מִצְוּוֹת, לְקַיֵּם נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, אֶלָּא שֶׁפָּרַח וְעָבַר עַל לֹא תַעֲשֶׂה, הוּא שָׁקוּל לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם עוֹבְדֵי

עֲבוֹדָה זָרָה, בְּנוֹי דְּסָמָאֵ"ל וְנָחָשׁ, דְּאִתְּמַר בְּהוּ, (משלי ג) וּכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן, דְּלָא בָּעוּ לְקַבְּלָא אוֹרַיְיתָא, דְּכָל דְּלֵית בֵּיהּ תּוֹרָה, לֵית בֵּיהּ כָּבוֹד, דְּאִתְּמַר בָּהֶם (משלי ג) כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ.

וְעִם כָּל דָּא מָאנֵי מִתִּיבְתָּא, לָא כָּל כָּבוֹד שָׁוֶה, דְּהָא (מלאכי א) בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. בֵּן יְכַבֵּד, עַל מְנָת דְּלָא לְקַבְּלָא אַגְרָא, אֲבָל מְצוּוֶה הוּא בִּכְבוֹד אַבָּא וְאִימָּא. וְאִי לָא בָּעֵי לְמֶעְבַּד צִוּוּיֵיהּ, יִכְתַּשׁ לֵיהּ אַבָּא וְאִימָּא, עַד דְּיַעֲבֵד עַל כָּרְחֵיהּ. וְאִי הֲוֵי בְּרָא רַבְּרְבָא, בֵּית דִּין כּוֹפִין לֵיהּ. דְּאִי לָא בָּעֵי לְמֶעְבַּד מַה כְּתִיב בֵּיהּ, (דברים כא) בְּנֵנוּ זֶה סוֹרֵר וּמוֹרֶה אֵינֶנּוּ שׁוֹמֵעַ בְּקוֹלֵנוּ, וְדָנִין לֵיהּ בִּסְקִילָה. אֲבָל עֶבֶד דִּמְשַׁמֵּשׁ עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, אִי לָא עָבִיד צִוּוּיֵיהּ דְּרַבִּיהּ, מָארֵיהּ אַעְבָּר לֵיהּ מִגּוֹ בֵּיתֵיהּ, וְיִטּוֹל אַחֲרָא. מַה דְּלָא הָוָה יְכִיל לְמֶעְבַּד הָכִי לִבְרֵיהּ, אֶלָּא אוֹ יַעְבִּיד צִוּוּיֵיהּ אוֹ יִקְטוֹל לֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, מָאן גָּרִים דְּלָא יַעְבִּיד צִוּוּיֵיהּ, הוּאִיל וּבְרֵיהּ הוּא. אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, וַדַּאי תַּעֲרוֹבֶת דְּרַע, וְרָזָא דָּא גָּרַם לְיִשְׂרָאֵל, לְמֶחֱטֵי גַּבֵּי אֲבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא. וְרָזָא

לשון הקודש

עֲבוֹדָה זָרָה, בְּנֵי סָמָאֵ"ל וְנָחָשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (משלי ג) וּכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן, שֶׁלֹּא רָצוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁכֹּל שֶׁאֵין בּוֹ תּוֹרָה, אֵין בּוֹ כָּבוֹד, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שם) כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ.

וְעִם כָּל זֶה, רָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה, לֹא כָּל כָּבוֹד שָׁוֶה, שֶׁהֲרֵי בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדוֹנָיו. בֵּן יְכַבֵּד, עַל מְנָת שֶׁלֹּא לְקַבֵּל שָׂכָר, אֲבָל הוּא מְצֻוֶּה בִּכְבוּד אָב וָאֵם. וְאִם לֹא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת צִוּוּיוֹ, יַכּוּ אוֹתוֹ הָאָב וְהָאֵם עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּעַל כָּרְחוֹ. וְאִם הָיָה בֵּן גָּדוֹל, בֵּית דִּין כּוֹפִים אוֹתוֹ. שֶׁאִם אֵינוֹ רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת, מַה כָּתוּב בּוֹ? (דברים כא) בְּנֵנוּ זֶה סוֹרֵר וּמֹרֶה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקֹלֵנוּ, וְדָנִים אוֹתוֹ בִּסְקִילָה. אֲבָל עֶבֶד שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, אִם אֵינוֹ עוֹשֶׂה אֶת צִוּוּי רַבּוֹ, אֲדוֹנוֹ מַעֲבִיר אוֹתוֹ מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ וְיִקַּח אַחֵר, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת כָּךְ לִבְנוֹ, אֶלָּא אוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה אֶת הַצִּוּוּי שֶׁלּוֹ, אוֹ שֶׁיַּהֲרֹג אוֹתוֹ.

אָמַר לוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, מִי גָּרַם שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה אֶת צִוּוּיוֹ, הוּאִיל וּבְנוֹ הוּא? אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, וַדַּאי תַּעֲרֹבֶת שֶׁל רַע, וְסוֹד זֶה גָּרַם לְיִשְׂרָאֵל לַחֲטֹא לַאֲבִיהֶם

דָא, (תהלים קו) וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם. וְדָא גָּרַם קָטוֹלָא לְיִשְׂרָאֵל, וְחָרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא. וּבְגִין דָּא, אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, אֶלָּא (דברים לב) יְיָ' בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר.

דְּיִשְׂרָאֵל אִינּוּן מֵאִילָנָא דְחַיֵּי, עֵבֶד טוֹב וְעֶבֶד רָע, מִסִּטְרָא דְּמִטַּטְרוֹ"ן עֵבֶד טוֹב, עֵבֶד נֶאֱמָן לְרַבֵּיהּ. עֵבֶד רָע סָמָא"ל. מָאן דְּאִיהוּ מֵאִילָנָא דְחַיֵּי, אִיהוּ בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא, בֶּן מִסִּטְרָא דְבֵן יָ"ה, בִּינָ"ה. וְיָרִית מַלְכוּתָא דְאִיהִי ה'. וְאֵיךְ יָרִית לָהּ. אִי עָבִיד צִוּוּיֵיהּ דְּאַבָּא וְאִימָא, בְּגִין דְּאִיהוּ מַלְכוּתָא מִצְוַת הַמֶּלֶךְ, וְעָלֵיהּ אִתְמַר, (אסתר ג) מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֵת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ.

אִיהִי מִצְוָה, וְצִוּוּיָא דְּמַלְכָּא עַל עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה.

מִצְוָה מִדְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי תִּפְאֶרֶת. וְהָכָא לֵית תַּמָּן פְּרוּדָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֱמֶת, תּוֹרָתוֹ תּוֹרַת אֱמֶת, אִיהוּ תּוֹרָתוֹ וּמִצְוָתוֹ. כְּגַוְונָא דְבִינָה, תּוֹרָתוֹ וּמִצְוָתוֹ דְּחָכְמָה. דְּאִית תּוֹרָה דִּבְרִיאָה, וְחָכְמָה דִּבְרִיאָה, וּבִינָה דִּבְרִיאָה, וְהָכִי בְּכָל מִדּוֹת. בְּהַאי, יְכִיל בֵּן בְּהַאי אוֹרַיְיתָא, לְמֶהֱוֵי בְּלָא מִצְוָה, וּמִצְוָה בְּלָא תּוֹרָה בְּפֵרוּדָא. וּמֵהָכָא, (דף פ"ג ע"א) בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה.

לשון הקודש

שֶׁבַּשָּׁמַיִם. וְסוֹד זֶה – (תהלים קו) וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם. וְזֶה גָּרַם הֶרֶג לְיִשְׂרָאֵל, וְהֶחֱרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וּמִשּׁוּם זֶה אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, אֶלָּא – (דברים לב) ה' בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר.

שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם מֵעֵץ הַחַיִּים, עֶבֶד טוֹב וְעֶבֶד רַע. מִצַּד שֶׁל מְטַטְרוֹ"ן עֶבֶד טוֹב, עֶבֶד נֶאֱמָן לְרַבּוֹ. עֶבֶד רַע – סָמָא"ל. מִי שֶׁהוּא מֵעֵץ הַחַיִּים, הוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא, בֵּן מִצַּד שֶׁל בֵּן יָ"ה, בִּינָה. וְיוֹרֵשׁ אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא ה'. וְאֵיךְ יוֹרֵשׁ אוֹתָהּ? אִם עוֹשֶׂה אֶת הַצִּוּוּי שֶׁל אַבָּא וְאִמָּא, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מַלְכוּת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ, וְעָלָיו נֶאֱמַר (אסתר ג) מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֵת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ. הִיא מִצְוָה, וְצִוּוּיוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ עַל עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה.

מִצְוָה מִן הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא תִּפְאֶרֶת. וְכָאן אֵין שָׁם פְּרוּד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֱמֶת, תּוֹרָתוֹ תּוֹרַת אֱמֶת, הוּא תּוֹרָתוֹ וּמִצְוָתוֹ. כְּמוֹ שֶׁבִּינָה, תּוֹרָתוֹ וּמִצְוָתוֹ שֶׁל חָכְמָה. שֶׁיֵּשׁ תּוֹרָה שֶׁל בְּרִיאָה, וְחָכְמָה שֶׁל בְּרִיאָה, וּבִינָה שֶׁל בְּרִיאָה, וְכָךְ בְּכָל הַמִּדּוֹת. בָּזֶה יָכוֹל בֵּן בַּתּוֹרָה הַזּוֹ לִהְיוֹת בְּלִי מִצְוָה, וּמִצְוָה בְּלִי תּוֹרָה בְּפֵרוּד.

אֲבָל מִסִּטְרָא דַּאֲצִילוּת, לֵית אַפְרְשׁוּתָא תַּמָּן, וְכֵן מִתַּמָּן אֵין חֵטְא בָּא עַל יָדוֹ וְלֵית בָּהּ עוֹנֶשׁ וְלָא שָׁכָר וְלָא מִיתָה.

וּבְגִין דָּא, אוֹרַיְיתָא דָּא אִילָנָא דְּחַיֵּי, שְׁכַר הָעוֹלָם הַבָּא, וְאִילָנָא דָּא, אִילָנָא דְּחַיֵּי אִתְקְרֵי, וְאִתְקְרֵי הָעוֹלָם הַבָּא, וְלָא אִתְקְרֵי בֵּיהּ שָׁכָר. בְּגִין דְּאִיהוּ בֵּן. מִתַּמָּן, לָא אִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא לְקַבְּלָא אַגְרָא, לָא בְּמַעֲשֵׂה וְלָא בְּדִיבּוּר וְלָא בְּמַחֲשָׁבָה.

אָתָא בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, לְנַשְּׁקָא לֵיהּ יְדֵיהּ. אָמַר, וַדַּאי אַנְתְּ הוּא בֵּן מִתַּמָּן, בְּדִיוּקְנָא דִּבְרָא בּוּכְרָא דִּילֵיהּ, תִּפְאֶרֶת בְּרָא דְּאַבָּא וְאִימָּא עִלָּאָה, אֲצִילוּת דִּילֵיהּ בְּלָא הַפְסָקָה, לָא קְדָמָךְ בְּרָא אַחֲרָא, לָא בְּמַחֲשָׁבָה, וְלָא בְּדִבּוּר, וְלָא בְּמַעֲשֵׂה. אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, וְאַנְתְּ, וְחַבְרַיָּיא, וְרָאשֵׁי מָאתֵי מִתִּיבְתָּאן, דִּמְזַמְּנִין הָכָא, אָחַי, בְּלָא הַפְסָקָה כְּלַל, וּבְלָא תַעֲרוּבָת. נַשְּׁקוּ כֻּלְּהוּ דָּא לְדָא, וְאִשְׁתְּמוֹדָעוּ בְּאַחֲוָה, וּבָכוּ.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, עִם כָּל דָּא, בְּרָא בּוּכְרָא חַיָּיבִין כָּל אֲחוּי בִּיקָרֵיהּ, דְּהָא כְתִיב (שמות כ) כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ,

לשון הקודש

וּמִכָּאן בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה. אֲבָל מִצַּד שֶׁל אֲצִילוּת אֵין הֶבְדֵּל שָׁם, וְכֵן מִשָּׁם אֵין חֵטְא בָּא עַל יָדוֹ, וְאֵין בּוֹ עֹנֶשׁ וְלֹא שָׂכָר וְלֹא מִיתָה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, הַתּוֹרָה זֶה עֵץ הַחַיִּים, שְׂכַר הָעוֹלָם הַבָּא, וְהָאִילָן הַזֶּה נִקְרָא עֵץ הַחַיִּים, וְנִקְרָא הָעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא נִקְרָא בּוֹ שָׂכָר, מִשּׁוּם שֶׁהוּא בֵּן. מִשָּׁם לֹא מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לְקַבֵּל שָׂכָר, לֹא בְּמַעֲשֶׂה וְלֹא בְּדִבּוּר וְלֹא בְּמַחֲשָׁבָה.

בָּא הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְנַשֵּׁק אֶת יָדוֹ. אָמַר, וַדַּאי אַתָּה הוּא בֵּן מִשָּׁם, בַּדְּיוּקָן שֶׁל בְּנוֹ בְּכוֹרוֹ, תִּפְאֶרֶת בֵּן שֶׁל אַבָּא וְאִמָּא הָעֶלְיוֹנִים, הָאֲצִילוּת שֶׁלּוֹ בְּלִי הַפְסָקָה, לֹא קָדַם אוֹתְךָ בֵּן אַחֵר, לֹא בְּמַחֲשָׁבָה, וְלֹא בְּדִבּוּר, וְלֹא בְּמַעֲשֶׂה. אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, וְאַתָּה וְהַחֲבֵרִים, וְרָאשֵׁי מוֹרֵי הַיְשִׁיבוֹת, שֶׁמְּזֻמָּנִים לְכָאן עִמִּי בְּלִי הַפְסָקָה כְּלָל וּבְלִי תַעֲרֹבֶת. נָשְׁקוּ כֻּלָּם זֶה לָזֶה, וְהִכִּירוּ בָּאַחֲוָה וּבָכוּ.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, עִם כָּל זֶה, בֵּן בְּכוֹר חַיָּבִים כָּל אֶחָיו בִּכְבוֹדוֹ, שֶׁהֲרֵי

וְאוּקְמוּהָ רַבָּנָן, אֶת לְרַבּוֹת אָחִיךָ הַגָּדוֹל. וַאֲפִילוּ מִכָּל סִטְרָא אִיהוּ מְפֹרָשׁ עֲלָךְ בְּאוֹרַיְיתָא, בְּשַׁגַ"ם זֶה הֶבֶל. וְלָא הָוָה לְאָדָם קַדְמָאָה בְּרָא קַדְמָאָה מִנֵּיהּ, וְאוּקְמוּהָ רַבָּנָן, בְּשַׁגַּם, זֶה מֹשֶׁה. דִּבְרָא דְמַלְכָּא בְּכָל אֲתַר, אַנְתְּ בּוּכְרָא מִסִּטְרָא דְאִילָנָא דְחַיֵּי דְטוֹב וָרָע, אַנְתְּ הוּא טוֹב. (בּוּכְרָא) הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית א) **וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב,** (שמות ב) **וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא.**

וּמִתַּמָּן קָרָא יָתָךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶבֶד נֶאֱמָן. לְבָתָר סְלִיקַת לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים לג) **וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ.** לְבָתָר בֶּן בַּיִת לְעֵילָא. מֶלֶךְ מִסִּטְרָא דְמַלְכוּת דִּבְרִיאָה. בֶּן בַּיִת, מִסִּטְרָא דְבִינָה דִּבְרִיאָה. כְּעַן אַנְתְּ מֶלֶךְ, מִסִּטְרָא דְאִילָנָא דְמַלְכוּת דַּאֲצִילוּת. בֶּן בַּיִת, מִסִּטְרָא דְבֶ"ן יָ"ה, תִּפְאֶרֶת דַּאֲצִילוּת, זַכָּאָה חוּלָקָךְ. וּמַאן גָּרִים לָךְ דָּא, בְּגִין דְּאִשְׁתְּדָלוּתָךְ בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוָה, לְיַחֲדָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, לְאַעֲלָא מַלְכָּא עַל אַתְרֵיהּ, וְעַל מַשְׁרְיָיתֵיהּ לְעֵילָא, וְעַל יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא.

לשון הקודש

כָּתוּב (שמות ב) כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ, וּפֵרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, אֶת – לְרַבּוֹת אָחִיךָ הַגָּדוֹל. וַאֲפִלּוּ מִכָּל צַד הוּא מְפֹרָשׁ עָלֶיךָ בַּתּוֹרָה, בְּשַׁגַ"ם – זֶה הֶבֶל. וְלֹא הָיָה לְאָדָם הָרִאשׁוֹן בֵּן קַדְמוֹן מִמֶּנּוּ, וּפֵרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, בְּשַׁגַ"ם – זֶה מֹשֶׁה. שֶׁבֵּן הַמֶּלֶךְ בְּכָל מָקוֹם, אַתָּה הַבְּכוֹר מִצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים שֶׁל טוֹב וָרָע, אַתָּה הוּא טוֹב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, (שמות ב) וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא.

וּמִשָּׁם קָרָא אוֹתְךָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֶבֶד נֶאֱמָן. אַחַר כָּךְ עָלִיתָ לִהְיוֹת מֶלֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לג) וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ. אַחַר כָּךְ בֶּן בַּיִת לְמַעְלָה. מֶלֶךְ מִצַּד שֶׁל מַלְכוּת שֶׁל בְּרִיאָה, בֶּן בַּיִת מִצַּד שֶׁל בִּינָה שֶׁל בְּרִיאָה. כָּעֵת אַתָּה מֶלֶךְ מִצַּד שֶׁל עֵץ הַמַּלְכוּת שֶׁל אֲצִילוּת. בֶּן בַּיִת מִצַּד שֶׁל בֶ"ן יָ"ה. תִּפְאֶרֶת שֶׁל אֲצִילוּת, אַשְׁרֵי חֶלְקֶךָ. וּמִי גָּרַם לְךָ אֶת זֶה? מִשּׁוּם הִשְׁתַּדְּלוּתְךָ בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוָה, לְיַחֵד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, לְהַעֲלוֹת אֶת הַמֶּלֶךְ עַל מְקוֹמוֹ וְעַל מַחֲנוֹתָיו לְמַעְלָה וְעַל יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה.

וּבְגִין כַּךְ (ס"א וּבְגִינָךְ) יָרְתִין כֻּלְּהוּ נִשְׁמָתִין דַּאֲצִילוּת מִגֵּיהּ, וְאִתְקְרִיאוּ בְּנִין דִּילֵיהּ, מִשֵּׁם יְהוָ"ה דַּאֲצִילוּת, דְּלֵית תַּמָּן פֵּרוּד וְקִצּוּץ. דִּבְקַדְמֵיתָא אִתְמַר בְּהוּ בְּנִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, מִצַּד יְהוָ"ה דִּבְרִיאָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו, כְּגוֹן בָּנִים לַיְהוָ"ה דַּאֲצִילוּת.

וּבָךְ אִתְקַיָּים כְּקוּדָא, דְּאִיהִי מִצְוָה עַל יִשְׂרָאֵל, לְהַעֲמִיד עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים יז) שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ. וְאִתְקַיָּים בָּךְ (דברים לג) וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ, כַּד בְּקַדְמִיתָא. וְכֻלְּהוּ מִתְנַהֲגִין אֲבַתְרָךְ, כְּאֲבָרִין דְּמִתְנַהֲגִין כֻּלְּהוּ בִתְנוּעָה דְּנִשְׁמָתָא, דְּאִתְפַּשְׁטָא עַל כָּל אֵבֶר. בְּגִין דְּכֶתֶר עֶלְיוֹן אַנְתְּ תְּהֵא מְעוּטָר בֵּיהּ, דְּבֵיהּ עִלַּת הָעִלּוֹת אִיהוּ כֶּתֶר עַל כֹּלָּא, טָמִיר וְגָנִיז מִלְּגָיו מִגֵּיהּ. וּמִגֵּיהּ אִתְפְּשַׁט עַל כָּל סְפִירָן, וּמְסַדֵּר לוֹן לְמֶהֱוֵי דָא רַב, וְדָא זְעֵיר, וְדָא בֵינוֹנִי, וְאַנְהִיג לוֹן לִרְעוּתֵיהּ, וְנָהִיר בְּהוּ, וּמְקַשֵּׁר לוֹן, וּמְיַחֵד לוֹן.

הָכִי אַנְתְּ תְּהֵא מַנְהִיג לְיִשְׂרָאֵל, בְּכָל מִדּוֹת טָבִין דִּילֵיהּ, וּתְסַדֵּר כָּל חַד כִּדְחֲזֵי לֵיהּ, הַבְּכוֹר כִּבְכוֹרָתוֹ, וְהַצָּעִיר

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ (וּבְגִלְלֶךָ) כֻּלָּם יוֹרְשִׁים נְשָׁמוֹת שֶׁל אֲצִילוּת מִמֶּנּוּ, וְנִקְרָאִים בָּנִים שֶׁלּוֹ, מִשּׁוּם יְהוָ"ה שֶׁל אֲצִילוּת שֶׁאֵין שָׁם פֵּרוּד וְקִצּוּץ. שֶׁבָּרִאשׁוֹנָה נֶאֱמַר בָּהֶם בָּנִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, מִצַּד יְהוָ"ה שֶׁל בְּרִיאָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו, כְּגוֹן בָּנִים לַיהוָ"ה שֶׁל אֲצִילוּת.

וּבָךְ הִתְקַיְּמָה הַמִּצְוָה, שֶׁהִיא מִצְוָה עַל יִשְׂרָאֵל לְהַעֲמִיד לָהֶם מֶלֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (שם י) שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ. וְהִתְקַיֵּם בְּךָ (שם לג) וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ, כְּבָרִאשׁוֹנָה. וְכֻלָּם מִתְנַהֲגִים אַחֲרֶיךָ, כְּמוֹ אֵיבָרִים שֶׁכֻּלָּם מִתְנַהֲגִים בִּתְנוּעַת הַנְּשָׁמָה שֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת עַל כָּל אֵיבָר. מִשּׁוּם שֶׁכֶּתֶר עֶלְיוֹן אַתָּה תִּהְיֶה מְעֻטָּר בּוֹ, שֶׁבּוֹ עִלַּת הָעִלּוֹת הוּא כֶּתֶר עַל הַכֹּל, טָמִיר וְגָנוּז מִבִּפְנִים מִמֶּנּוּ. וּמִמֶּנּוּ מִתְפַּשֵּׁט עַל כָּל הַסְּפִירוֹת, וּמְסַדֵּר אוֹתָם לִהְיוֹת זֶה גָּדוֹל, וְזֶה קָטָן, וְזֶה בֵּינוֹנִי, וּמַנְהִיג אוֹתָם לִרְצוֹנוֹ וּמֵאִיר בָּהֶם, וּמְקַשֵּׁר אוֹתָם וּמְיַחֵד אוֹתָם. **כָּכָה** אַתָּה תִּהְיֶה מַנְהִיג לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל הַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁלּוֹ, וּתְסַדֵּר כָּל אֶחָד כָּרָאוּי לוֹ – הַבְּכוֹר כִּבְכוֹרָתוֹ, וְהַצָּעִיר

כִּצְעִירָתוֹ, וּבֵינוֹנִי כְּפוּם דַּרְגֵּיהּ. וּתְקַשֵּׁר לוֹן קֶשֶׁר אֶחָד לְגַבֵּי אֲבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא. לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ בְּשֻׁפָּה בְּרוּרָה, לְבָרְכָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּלְקַדְּשֵׁיהּ, וּלְיַיְחֲדֵיהּ, בְּדַרְגָּא דִילָךְ, בְּמַחֲשָׁבָה דִילָךְ, בַּאֲצִילוּת דִילָךְ, דְּאִתְקָיְּים בָּךְ (במדבר יא) וְאָצַלְתִּי מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשַׂמְתִּי עֲלֵיהֶם. קוּם אִתְעַר בְּפִקּוּדָא, לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק.

אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְגוֹ' (ויקרא יט) פִּקּוּדָא דָא, לְכַבֵּד אָב וְאֵם, דְּאִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְמִדְחַל מֵאָבוֹי וּמֵאִמֵּיהּ, וּלְאוֹקִיר לוֹן. כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְאוֹקִיר לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מִסִּטְרָא דְּרוּחָא דְיָהַב בְּגַוֵּיהּ. וּלְמִדְחַל מִנֵּיהּ. הָכִי אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְאוֹקִיר לַאֲבוֹי וּלְאִמֵּיהּ, מִסִּטְרָא דְגוּפָא דִילֵיהּ, וּלְמִדְחַל מִנְּהוֹן, דְּהָא אִינּוּן מִשְׁתַּתְּפִין בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַבְדֵי לֵיהּ גּוּפָא, וְהוּאִיל וְאִינּוּן שׁוּתָּפִין בְּעוֹבָדָא, לִיהֱוֵוּ שׁוּתָּפִין בִּדְחִילוּ וִיקָרָא.

כְּגַוְונָא דָא, תְּלַת שׁוּתָּפִין אִשְׁתְּכָחוּ לְעֵילָא בְּרָזָא דְאָדָם. אָדָם קַדְמָאָה, אַף עַל גַּב דְּגוּפָא דִילֵיהּ הָוָה מֵעַפְרָא, לָאו מֵעַפְרָא דְהָכָא הָוָה אֶלָּא מֵעַפְרָא דְבֵי מַקְדְּשָׁא דִלְעֵילָא. אַבָּא

לשון הקודש

כִּצְעִירוּתוֹ, וְהַבֵּינוֹנִי כְּפִי דַּרְגָּתוֹ. וּתְקַשֵּׁר אוֹתָם קֶשֶׁר אֶחָד לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, לִהְיוֹת כֻּלָּם בְּשָׂפָה בְּרוּרָה, לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּלְקַדְּשׁוֹ וּלְיַחֲדוֹ בַּדַּרְגָּה שֶׁלְּךָ, בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁלְּךָ, בָּאֲצִילוּת שֶׁלְּךָ, שֶׁהִתְקַיֵּם בְּךָ (במדבר יא) וְאָצַלְתִּי מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשַׂמְתִּי עֲלֵיהֶם. קוּם הִתְעוֹרֵר בַּמִּצְוָה, לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק.

אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְגוֹ'. מִצְוָה זוֹ לְכַבֵּד אָב וָאֵם, שֶׁצָּרִיךְ בֶּן אָדָם לִירָא מֵאָבִיו וּמֵאִמּוֹ וּלְכַבֵּד אוֹתָם. כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ בֶּן אָדָם לְכַבֵּד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִצַּד הָרוּחַ שֶׁנָּתַן בְּתוֹכוֹ וְלִירָא מִמֶּנּוּ, כָּךְ צָרִיךְ לְכַבֵּד אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ מִצַּד שֶׁל הַגּוּף שֶׁלּוֹ וְלִירָא מֵהֶם, שֶׁהֲרֵי הֵם מִשְׁתַּתְּפִים עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעוֹשִׂים לוֹ גּוּף. וְהוֹאִיל וְהֵם שֻׁתָּפִים בַּמַּעֲשֶׂה, יִהְיוּ שֻׁתָּפִים בְּיִרְאָה וְכָבוֹד.

כְּמוֹ כֵּן, שְׁלֹשָׁה שֻׁתָּפִים נִמְצְאוּ לוֹ לְמַעְלָה בְּסוֹד שֶׁל אָדָם. אָדָם הָרִאשׁוֹן, אַף עַל גַּב שֶׁגּוּפוֹ הָיָה מֵעָפָר, לֹא מֵעָפָר

וְאִימָּא אִשְׁתְּכָחוּ, וּמַלְכָּא עִלָּאָה אִשְׁתַּתַּף בַּהֲדַיְיהוּ, וְשָׁדַר בֵּיהּ רוּחָא דְחַיֵּי, וְאִתְבְּרֵי. וּכְגַוְונָא דָא, אִשְׁתְּכַח כֹּלָּא עֵילָּא וְתַתָּא. וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמִדְחַל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְמִדְחַל לַאֲבוּי וּלְאִמֵּיהּ.

בְּסִתְרֵי תּוֹרָה, אָדָם קַדְמָאָה לָא הָוָה לֵיהּ מֵהַאי עָלְמָא כְּלוּם. חַד צַדִּיק עֲבַד שְׁמוּשָׁא בְּנוּקְבֵיהּ, וְאִתְעָבִיד מֵהַהוּא שְׁמוּשָׁא גּוּפָא חָדָא, דִּנְהִירוּ דִילֵיהּ יַתִּיר מִכָּל אִינּוּן מַלְאֲכִין שְׁלִיחָן לְעֵילָּא. וְכַד אִתְבְּרֵי הַהוּא גּוּפָא מַלְכָּא עִלָּאָה, שָׁדַר בְּהַהוּא צַדִּיק תְּרֵין וְעֶשְׂרִין אַתְוָון, וְאִשְׁתְּתַּף בַּהֲדַיְיהוּ, וְנָפַק לְעָלְמָא.

כֵּיוָן דְּנָפַק, חָמוּ לֵיהּ שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא, וְאַסְתִּימוּ (דף פ"ג ע"ב) נְהוֹרַיְיהוּ, דְּתַפּוּחָא דְרַגְלֵיהּ אַחְשִׁיךְ נְהוֹרָא דִלְהוֹן. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּמֵעוֹבָדָא דְשִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא עִלָּאָה נָפַק. כֵּיוָן דְּחָטָא, אִתְחַשָּׁךְ, וְאַזְעִיר גַּרְמֵיהּ, וְאִצְטְרִיךְ לְגוּפָא אַחֲרָא בְּמִשְׁכָּא וּבְבִשְׂרָא. דִּכְתִיב, (בראשית ג) וַיַּעַשׂ יְיָ אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם. כְּהַהוּא שְׁמוּשָׁא דַעֲבַד הַהוּא

לשון הקודש

שֶׁל כָּאן הָיָה, אֶלָּא מֵעָפָר שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל מַעְלָה. הָאָב וְהָאֵם נִמְצְאוּ, וְהַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן הִשְׁתַּתֵּף עִמָּם, וְשָׁלַח בּוֹ רוּחַ שֶׁל חַיִּים וְנִבְרָא. וּכְמוֹ זֶה נִמְצָא הַכֹּל לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְעַל כֵּן צָרִיךְ אָדָם לִירָא מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלִירָא מֵאָבִיו וְאִמּוֹ.

בְּסִתְרֵי תּוֹרָה, אָדָם הָרִאשׁוֹן לֹא הָיָה לוֹ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה כְּלוּם. צַדִּיק אֶחָד עָשָׂה שִׁמּוּשׁ עִם נְקֵבָתוֹ, וְנַעֲשָׂה מֵאוֹתוֹ הַשִּׁמּוּשׁ גּוּף אֶחָד, שֶׁאוֹרוֹ יוֹתֵר מִכָּל אוֹתָם הַמַּלְאָכִים הַשְּׁלוּחִים לְמַעְלָה. וּכְשֶׁנִּבְרָא אוֹתוֹ הַגּוּף, הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן שָׁלַח בְּאוֹתוֹ הַצַּדִּיק עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וְהִשְׁתַּתֵּף עִמָּם וְיָצָא לָעוֹלָם.

כֵּיוָן שֶׁיָּצָא, רָאוּ אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה וְהִסְתִּירוּ אֶת אוֹרָם, שֶׁתַּפּוּחַ רַגְלוֹ הֶחְשִׁיךְ אֶת הָאוֹר שֶׁלָּהֶם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁמַּמַּעֲשֵׂה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה יָצָא. כֵּיוָן שֶׁחָטָא, נֶחְשַׁךְ, וְהִקְטִין עַצְמוֹ, וְהִצְטָרֵךְ לְגוּף אַחֵר בְּעוֹר וּבְבָשָׂר, שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם. כְּמוֹ אוֹתוֹ הַשִּׁמּוּשׁ שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ צַדִּיק עִם נְקֵבָתוֹ,

צַדִּיק בְּנוּקְבֵיהּ, לָא אִשְׁתְּכַח מִקַּדְמַת דְּנָא, וּלְבָתַר דְּנָא, דְּהָא עַד לָא נָפַק לְצוֹרֵף אוּמָנָא.

עַד דְּאָתָא חֲנוֹךְ, וְנָטִיל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵאַרְעָא, וְאַבְרִיר פְּסוֹלֶת וְקַסְטוּרָא מִכַּסְפָּא, וְכֵן בְּכָל אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא דִּי בְּאַרְעָא. לְבָתַר אִתְתָּקַן הַהוּא אֲתַר, וְאִתְעֲבִידוּ רוּחִין וְנִשְׁמָתִין בְּשִׁמּוּשַׁיְיהוּ וְגוּפָא מִתַּתָּא בְּאַרְעָא. וְעַל דָּא בְּשׁוּתָּפוּ דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, בַּר נָשׁ אָתֵי לְעָלְמָא, וְאִצְטְרִיךְ לְמִדְחַל לְאִינּוּן שׁוּתָּפִין, וּלְאוֹקִיר לוֹן, כְּמָה דְּאִתְּמַר (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר:

אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים וֵאלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם. (ויקרא יט) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (דברים ט) אַל תֵּפֶן אֶל קְשִׁי הָעָם הַזֶּה וְגוֹ'. אַל תֵּפֶן. וְכִי מָאן הוּא דְּיֵיפָא לְמַלְכָּא, אַל תֵּפֶן. וְהָא כְתִיב (איוב לד) כִּי עֵינָיו עַל דַּרְכֵי אִישׁ. וּכְתִיב (ירמיה כג) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יְיָ', וְהָא בְּכֹלָּא אַשְׁגַּח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל עוֹבָדִין מִסְתָּכַּל, וְעָיֵיל

לשון הקודש

לֹא נִמְצָא מִקֹּדֶם לָכֵן וּלְאַחַר מִכֵּן, שֶׁהֲרֵי טֶרֶם יָצָא לְצוֹרֵף אֻמָּן.

עַד שֶׁבָּא חֲנוֹךְ, וְנָטַל אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִן הָאָרֶץ, וְנִבְרְרָה הַפְּסֹלֶת וְהַזֻּהֲמָה מִן הַכֶּסֶף, וְכֵן בְּכָל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים שֶׁבָּאָרֶץ. אַחַר כָּךְ הִתְתַּקֵּן אוֹתוֹ הַמָּקוֹם, וְנַעֲשׂוּ רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת בְּשִׁמּוּשֵׁיהֶם וְהַגּוּף מִלְּמַטָּה בָּאָרֶץ. וְעַל כֵּן, בְּשֻׁתָּפוּת שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה בָּא הָאָדָם לָעוֹלָם, וְצָרִיךְ לִירָא מֵאוֹתָם הַשֻּׁתָּפִים וּלְכַבֵּד אוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. (עד כאן רעיא מהימנא).

זהר

אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים וֵאלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (דברים ט) אַל תֵּפֶן אֶל קְשִׁי הָעָם הַזֶּה וְגוֹ'. אַל תֵּפֶן, וְכִי מִי שֶׁיֹּאמַר לַמֶּלֶךְ אַל תֵּפֶן? וַהֲרֵי כָּתוּב (איוב לד) כִּי עֵינָיו עַל דַּרְכֵי אִישׁ. וְכָתוּב (ירמיה כד) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה', וַהֲרֵי בַּכֹּל מַשְׁגִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמִסְתַּכֵּל עַל כָּל

בְּדִינָא עַל כֻּלְּהוּ, אִם טַב וְאִם בִּישׁ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (קהלת יב) הָאֱלֹהִים יָבִיא בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל נֶעְלָם אִם טוֹב וְאִם רָע. וּמִשֶּׁה אָמַר אַל תֵּפֶן.

אֶלָּא, כַּמָּה בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאִסְתַּמְּרָא מְחוֹבוֹי, בְּגִין דְּלָא יֶחֱטֵי קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא. תָּא חֲזֵי, בַּר נָשׁ דְּעָבִיד מִצְוָה, הַהִיא מִצְוָה סַלְקָא, וְקַיְּימָא קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָמְרָה אֲנָא מִפְּלַנְיָיא דְּעָבַד לִי. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָנֵי לָהּ קַמֵּיהּ, לְאַשְׁגְּחָא בָהּ כָּל יוֹמָא לְאוֹטָבָא לֵיהּ בְּגִינָהּ. עָבַר עַל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא, הַהִיא עֲבֵירָה סַלְקָא קָמֵיהּ, וְאָמְרָה אֲנָא מִפְּלַנְיָיא דַּעֲבַד לִי, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָנֵי לָהּ, וְקַיְּימָא תַּמָּן לְאַשְׁגְּחָא בָהּ, לְשֵׁיצָאָה לֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים לב) וַיַּרְא יְיָ' וַיִּנְאָץ מִכַּעַס בָּנָיו וּבְנוֹתָיו. מַהוּ וַיַּרְא. הַהוּא דְקַיְּימָא קַמֵּיהּ.

לשון הקודש

הַמַּעֲשִׂים, וּמַכְנִיס בְּדִין עַל כֻּלָּם, אִם טוֹב וְאִם רָע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת יב) הָאֱלֹהִים יָבִא בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל נֶעְלָם אִם טוֹב וְאִם רָע, וּמֹשֶׁה אוֹמֵר אַל תֵּפֶן?!

אֶלָּא כַּמָּה צָרִיךְ אָדָם לְהִשָּׁמֵר מֵחֶטְאוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יֶחֱטָא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. בֹּא רְאֵה, בֶּן אָדָם שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוָה, אוֹתָהּ מִצְוָה עוֹלָה וְעוֹמֶדֶת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאוֹמֶרֶת: אֲנִי מִפְּלוֹנִי שֶׁעָשָׂה אוֹתִי. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹנֶה אוֹתָהּ לְפָנָיו, לְהַשְׁגִּיחַ בָּהּ כָּל יוֹם, לְהֵיטִיב לוֹ בִּשְׁבִילָהּ. עָבַר עַל דִּבְרֵי תוֹרָה – אוֹתָהּ עֲבֵרָה עוֹלָה לְפָנָיו וְאוֹמֶרֶת: אֲנִי מִפְּלוֹנִי שֶׁעָשָׂה אוֹתִי. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹנֶה אוֹתָהּ, וְעוֹמֶדֶת שָׁם לְהַשְׁגִּיחַ בָּהּ, לְכַלּוֹת אוֹתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לב) וַיַּרְא ה' וַיִּנְאָץ

תָּב בִּתְשׁוּבָה, מַה כְּתִיב. (שמואל ב יב) **גַּם יְיָ הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת.** דְּאַעְבָּר הַהוּא חוֹבָא מִקַּמֵּיהּ, בְּגִין דְּלָא יִסְתָּכַּל בֵּיהּ. לְאוֹטָבָא לֵיהּ. וְעַל דָּא אַל תֵּפֶן אֶל קְשִׁי הָעָם הַזֶּה וְאֶל רִשְׁעוֹ וְאֶל חַטָּאתוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וְכֵן מֵהָכָא מַשְׁמַע, דִּכְתִיב, (ירמיה ב) נִכְתָּם עֲוֹנֵךְ לְפָנַי.

רִבִּי יוֹסֵי זְעֵירָא, עָאל קָמֵיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן יוֹמָא חַד, אַשְׁכְּחֵיהּ דְּהַוָּה יָתִיב וְקָאֲרִי, כְּתִיב, (בראשית ג) וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי הִיא נָתְנָה לִי מִן הָעֵץ וָאוֹכֵל. מַשְׁמַע דְּאָדָם וְחַוָּה כַּחֲדָא אִתְבְּרִיאוּ, וּבְגוּפָא חָדָא. דִּכְתִיב אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי, וְלָא כְתִיב אֲשֶׁר נָתַתָּ לִי, אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי, וְהַכְּתִיב (שמואל א א) אֲנִי הָאִשָּׁה הַנִּצֶּבֶת עִמְּכָה בָּזֶה. וְלָא כְתִיב הַנִּצֶּבֶת לְפָנֶיךָ. אָמַר לֵיהּ, אִי כְּתִיב

לשון הקודש

מִכַּעַס בָּנָיו וּבְנֹתָיו. מַה זֶּה וַיַּרְא? אוֹתוֹ שֶׁעוֹמֵד לְפָנָיו.

שָׁב בִּתְשׁוּבָה – מַה כָּתוּב? (שמואל–ב יב) גַּם ה' הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת. שֶׁהֶעֱבִיר אוֹתוֹ הַחֵטְא מִלְּפָנָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל בּוֹ, לְהֵיטִיב לוֹ. וְעַל כֵּן, אַל תֵּפֶן אֶל קְשִׁי הָעָם הַזֶּה וְאֶל רִשְׁעוֹ וְאֶל חַטָּאתוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְכֵן מִכָּאן מַשְׁמָע, שֶׁכָּתוּב (ירמיה ב) נִכְתָּם עֲוֹנֵךְ לְפָנַי.

רַבִּי יוֹסֵי הַקָּטָן נִכְנַס לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן יוֹם אֶחָד, מָצָא אוֹתוֹ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְקוֹרֵא, כָּתוּב (בראשית ב) וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִיא נָתְנָה לִי מִן הָעֵץ וָאֹכֵל. מַשְׁמָע שֶׁאָדָם וְחַוָּה נִבְרְאוּ כְּאֶחָד וּבְגוּף אֶחָד, שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי, וְלֹא כָתוּב אֲשֶׁר נָתַתָּ לִי. אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ, וַהֲרֵי כָּתוּב (שמואל–א א) אֲנִי הָאִשָּׁה הַנִּצֶּבֶת עִמְּכָה בָּזֶה, וְלֹא כָתוּב הַנִּצֶּבֶת לְפָנֶיךָ.

הַנִּתֶּנֶת עִמְּךָ, הָוָה אֲמִינָא הָכִי, כְּדִכְתִיב אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי, אֲבָל הַנִּצֶּבֶת כְּתִיב.

אָמַר לֵיהּ, וְהָא כְתִיב (בראשית ב) וַיֹּאמֶר יְיָ' אֱלֹהִים לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. אֶעֱשֶׂה לּוֹ הַשְׁתָּא. אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא וַדָּאי, דְּאָדָם לְבַדּוֹ הָוָה, דְּלָא הָוָה לֵיהּ סֶמֶךְ מִנּוּקְבֵיהּ, בְּגִין דַּהֲוַת בְּסִטְרוֹי כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. וּמַה דְּאָמַר אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר, הָכִי הוּא, דְּלָא כְתִיב אֶבְרָא לוֹ עֵזֶר, בְּגִין דִּכְתִיב, (בראשית ה) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם. אֲבָל אֶעֱשֶׂה כְתִיב. וּמַהוּ אֶעֱשֶׂה. אַתְקֵן. מַשְׁמַע דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל לָהּ מִסִּטְרוֹי, וְתָקִין לָהּ בְּתִקּוּנָא, וְאַיְתֵי לָהּ קַמֵּיהּ. וּכְדֵין אִשְׁתַּמַּשׁ אָדָם בְּאִנְתְּתֵיהּ, וַהֲוָה לֵיהּ סֶמֶךְ.

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, אִם כָּתוּב הַנִּתֶּנֶת עִמְּךָ – הָיִיתִי אוֹמֵר כָּךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי, אֲבָל הַנִּצֶּבֶת כָּתוּב.

אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי כָּתוּב (בראשית ב) וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. אֶעֱשֶׂה לּוֹ עַכְשָׁו. אָמַר לוֹ, כָּךְ הוּא וַדַּאי, שֶׁאָדָם הָיָה לְבַדּוֹ, שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ סֶמֶךְ מִנְּקֵבָתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהָיְתָה בְּצִדּוֹ כְּפִי שֶׁבֵּאַרְנוּ. וּמַה שֶׁאָמַר אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר – כָּךְ הוּא, שֶׁלֹּא כָתוּב אֶבְרָא לוֹ עֵזֶר, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (שם ה) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם. אֲבָל כָּתוּב אֶעֱשֶׂה. וּמַה הוּא אֶעֱשֶׂה? אֲתַקֵּן. מַשְׁמָע שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָטַל אוֹתָהּ מִצִּדּוֹ, וְתִקֵּן אוֹתָהּ בְּתִקּוּן, וְהֵבִיא אוֹתָהּ לְפָנָיו. וְאָז הִשְׁתַּמֵּשׁ אָדָם בְּאִשְׁתּוֹ, וְהָיָה לוֹ סֶמֶךְ.

וְתָנֵינָן, שִׁפּוּרוֹ דְּאָדָם קַדְתִּירָא דְּקִיטְרָא עִלָּאָה, מִזִּיהֲרָא דְּנַהֲרָא. שִׁפּוּרוֹ דְּחַוָּה, דְּלָא הֲווֹ יַכְלִין כָּל בְּרְיָין לְאִסְתַּכְּלָא בָּהּ. וַאֲפִילוּ אָדָם לָא הָוָה אִסְתְּכַּל בָּהּ, עַד הַהוּא זִמְנָא דְּחָאבוּ, וְאַעְדִּיאַת (ס"א וְאַזְעִירַת) **שִׁפּוּרוֹ דִּלְהוֹן. כְּדֵין אִסְתָּכַּל בָּהּ אָדָם, וְאִשְׁתְּמוֹדַע בָּהּ לְשַׁמְּשָׁא בָהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (בראשית ד) **וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ. וַיֵּדַע: בְּכֹלָּא. וַיֵּדַע: בְּתַשְׁמִישׁ. וַיֵּדַע: דְּאִשְׁתְּמוֹדַע בָּהּ וְאִסְתָּכַּל בָּהּ.**

וְתָנֵינָן, אָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּכְּלָא בִּשְׁפּוּרוֹ דְּאִנְתְּתָא, בְּגִין דְּלָא יֵיתֵי בְּהִרְהוּרָא בִישָׁא, וְיִתְעַקַּר (דף פ"ד ע"א) **לְמִלָּה אַחֲרָא. וְכַךְ הָוָה רִבִּי שִׁמְעוֹן עָבִיד, כַּד הָוָה אָזִיל בְּמָתָא, וַהֲווּ חַבְרַיָּיא אַזְלִין אֲבַתְרֵיהּ, וְחָמָא לְאִינְתּוֹ שִׁפּוּרָאן, מָאִיךְ עֵינֵיהּ, וַהֲוָה אָמַר לְחַבְרַיָּיא אַל תִּפְנוּ.**

לשון הקודש

וְשָׁנִינוּ, יָפְיוֹ שֶׁל אָדָם כִּסֵּא שֶׁל הַקֶּשֶׁר הָעֶלְיוֹן, מֵהַזֹּהַר הַמֵּאִיר. יָפְיָהּ שֶׁל חַוָּה, שֶׁלֹּא הָיוּ יְכוֹלִים כָּל הַבְּרִיּוֹת לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ. וַאֲפִלּוּ אָדָם הָרִאשׁוֹן לֹא הָיָה מִסְתַּכֵּל בָּהּ, עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁחָטְאוּ, וְהוּסַר (וְהֶקְטַן) הַיֹּפִי שֶׁלָּהֶם. אָז הִסְתַּכֵּל בָּהּ אָדָם וְהִכִּיר בָּהּ לְשַׁמֵּשׁ עִמָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ד) וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ. וַיֵּדַע – בַּכֹּל. וַיֵּדַע – בְּתַשְׁמִישׁ. וַיֵּדַע – שֶׁהִכִּיר בָּהּ וְהִסְתַּכֵּל בָּהּ.

וְשָׁנִינוּ, אָסוּר לוֹ לָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּיָפְיָהּ שֶׁל אִשָּׁה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבֹא לְהִרְהוּר רַע, וְיֵעָקֵר לְדָבָר אַחֵר. וְכָךְ הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן עוֹשֶׂה – כְּשֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בָּעִיר וְהָיוּ הַחֲבֵרִים הוֹלְכִים אַחֲרָיו וְרָאָה נָשִׁים יָפוֹת, הִשְׁפִּיל אֶת עֵינָיו, וְהָיָה אוֹמֵר

וְכָל מָאן דְּיִסְתָּכַּל בִּשְׁפִירוּ דְּאִנְתְּתָא בִּימָמָא, אָתֵי לְהַרְהוּרֵי בְּלֵילְיָא. וְאִי סָלִיק הַהוּא הִרְהוּרָא בִּישָׁא עִלָּוֵיהּ, אַעְבָּר מִשּׁוּם וֵאלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם. תּוּ, אִי שִׁמֵּשׁ בְּאִנְתְּתֵיהּ בְּזִמְנָא דְּסָלִיק בֵּיהּ הַהוּא הִרְהוּרָא בִּישָׁא, אִינּוּן בְּנִין דְּאוֹלִידוּ אֱלֹהֵי מַסֵּכָה אִקְרוּן. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ויקרא יט) אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים וֵאלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם. רִבִּי אַבָּא אָמַר, אָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּכְּלָא בֶּאֱלִילֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וּבְנָשֵׁי דְעַמִּין, וְלָא לְאִתְהַנְיָיא מִנַּיְיהוּ, וְלָא לְאִתְרַפְּאָה בְּהוּ, דְּאָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּכְּלָא בַּאֲתַר דְּלָא אִצְטְרִיךְ.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים פו) פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ, פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי, וְכִי לָא הָוָה לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָלְמָא שַׁפִּירָא כְּדָוִד, דְּאִיהוּ

לשון הקודש

לַחֲבֵרִים: אַל תִּפְנוּ.

וְכָל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּיִפְיִי שֶׁל אִשָּׁה בַּיּוֹם, בָּא לְהִרְהוּר בַּלַּיְלָה. וְאִם עוֹלֶה אוֹתוֹ הִרְהוּר רַע עָלָיו, עוֹבֵר מִשּׁוּם וֵאלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם. וְעוֹד, אִם שִׁמֵּשׁ עִם אִשְׁתּוֹ בִּזְמַן שֶׁעוֹלֶה בּוֹ אוֹתוֹ הַהִרְהוּר הָרָע, אוֹתָם בָּנִים שֶׁמּוֹלִידִים נִקְרָאִים אֱלֹהֵי מַסֵּכָה. וְעַל זֶה כָּתוּב אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים וֵאלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם. רַבִּי אַבָּא אָמַר, אָסוּר לוֹ לָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בֶּאֱלִילֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וּבִנְשׁוֹת הָעַמִּים, וְלֹא לֵהָנוֹת מֵהֶן, וְלֹא לְהִתְרַפֵּא בָּהֶן. שֶׁאָסוּר לוֹ לָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא צָרִיךְ.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים פו) פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ. פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי, וְכִי לֹא

אָמַר פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי. אֶלָּא הָכִי תָּנִינָן, דָּוִד אַחֲרָא אִית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהוּא מְמָנָא עַל כַּמָּה אוּכְלוּסִין עִלָּאִין וּמַשְׁרְיָין. וְכַד בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְרַחֲמָא עַל עָלְמָא, אִסְתָּכַּל בְּהַאי דָּוִד, וְנָהִיר לֵיהּ אַנְפִּין, וְהוּא נָהִיר לְעָלְמִין, וְחָיֵים עָלְמָא.

וּשְׁפִירוּ דְּהַאי דָּוִד, נָהִיר לְעָלְמִין כֻּלְּהוּ, רֵישֵׁיהּ גּוּלְגַּלְתָּא דְּדַהֲבָא, אִתְרְקִימַת בְּשִׁבְעָה תַּכְשִׁיטֵי זִינִין דְּדַהֲבָא. וְהָא אוּקְמוּהָ. וַחֲבִיבוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָקֳבְלֵיהּ, וּמִסְּגִיאוּת רְחִימוּתָא דִילֵיהּ גַּבֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּיֶהְדַּר עֵינוֹי לָקֳבְלֵיהּ, וְיִסְתְּכַּל בֵּיהּ. בְּגִין דְּאִינּוּן שְׁפִירָן בְּכֹלָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שיר השירים ו) הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי וְגוֹ'. הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי דִּבְשַׁעֲתָא דְּאִלֵּין עַיְינִין מִסְתַּכְּלִין בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּדֵין

לשון הקודש

הָיָה לוֹ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם יָפֶה כְּדָוִד, שֶׁהוּא אוֹמֵר פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי? אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, דָּוִד אַחֵר יֵשׁ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא מְמֻנֶּה עַל כַּמָּה אוּכְלוּסִים עֶלְיוֹנִים וּמַחֲנוֹת. וּכְשֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְרַחֵם עַל הָעוֹלָם, מִסְתַּכֵּל בַּדָּוִד הַזֶּה, וּמֵאִיר לוֹ פָּנִים, וְהוּא מֵאִיר לָעוֹלָמוֹת וְחָס עַל הָעוֹלָם.

וְיָפְיוֹ שֶׁל הַדָּוִד הַזֶּה מֵאִיר לְכָל הָעוֹלָמוֹת, רֹאשׁוֹ גֻּלְגֹּלֶת זָהָב שֶׁנִּרְקְמָה בְּשִׁבְעָה תַּכְשִׁיטֵי מִינִים שֶׁל זָהָב, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וַחֲבִיבוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּנֶגְדּוֹ, וּמֵרֹב אַהֲבָתוֹ אֵלָיו אָמַר לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיַּחֲזִיר עֵינָיו כְּנֶגְדּוֹ וְיִסְתַּכֵּל בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהֵם יָפִים בַּכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ו) הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי וְגוֹ'. הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהָעֵינַיִם הַלָּלוּ מִסְתַּכְּלוֹת בּוֹ בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָז

מִתְעָרִין בְּלִבֵּיהּ קִסְטִין דִּבְלִסְטְרָאֵי, בִּרְחִימוּתָא עִלָּאָה, וּבִסְגִּיאוּת שַׁלְהוֹבִיתָא דִּרְחִימוּ עִלָּאָה לְגַבֵּיהּ, אָמַר הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי, אַסְחַר עֵינֶיךָ לִסְטַר אַחֲרָא מִנִּי, דְּאִינּוּן מוֹקְדִין לִי בְּשַׁלְהוֹבֵי רְחִימוּתָא. וְעַל דָּא כְּתִיב בֵּיהּ בְּדָוִד, (שמואל א טז) וְהוּא אַדְמוֹנִי עִם יְפֵה עֵינָיִם וְטוֹב רֹאִי. וּבְגִין הַהוּא דָּוִד עִלָּאָה שַׁפִּירָא, רְחִימְנָא וְתִיאוּבְתָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַדְבְּקָא בֵּיהּ. אָמַר דָּוִד פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי.

כְּגַוְונָא דָּא, (בראשית כז) וַיֹּאמֶר רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ יְיָ'. מַשְׁמַע דְּעָאל עִמֵּיהּ עִם יַעֲקֹב גִּנְתָּא דְעֵדֶן, דְּאִיהוּ שָׂדֶה דְתַפּוּחִין קַדִּישִׁין. וְכִי הֵיךְ יְכִיל גִּנְתָּא דְעֵדֶן לְאַעָלָא עִמֵּיהּ, דְּהָא גִּנְתָּא דְעֵדֶן כַּמָּה רַב הוּא בְּפוּתְיָא וּבְאַרְכָּא. כַּמָּה זִינִין דְּבָיְתִין עִלָּאִין קַדִּישִׁין, דַּרְגִּין עַל דַּרְגִּין, מָדוֹרִין עַל מָדוֹרִין אִית תַּמָּן.

לשון הקודש

מִתְעוֹרְרִים בְּלִבּוֹ חִצֵּי בַּלִּיסְטְרָאוֹת בְּאַהֲבָה עֶלְיוֹנָה, וּמִגֹּדֶל הַשַּׁלְהֶבֶת שֶׁל הָאַהֲבָה הָעֶלְיוֹנָה אֵלָיו, אָמַר הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי, סוֹבְבִי עֵינַיִךְ לְצַד אַחֵר מִמֶּנִּי, שֶׁהֵם שׂוֹרְפִים אוֹתִי בְּשַׁלְהֶבוֹת אַהֲבָה. וְעַל כֵּן כָּתוּב בְּדָוִד, (שמואל–א טז) וְהוּא אַדְמֹנִי עִם יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי. וּבִשְׁבִיל אוֹתוֹ דָּוִד עֶלְיוֹן הַנָּאֶה, אַהֲבָתוֹ וּתְשׁוּקָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִדָּבֵק עִמּוֹ, אָמַר דָּוִד פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי.

כְּמוֹ זֶה, (בראשית כז) וַיֹּאמֶר רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ ה'. מַשְׁמָע שֶׁנִּכְנַס עִם יַעֲקֹב גַּן עֵדֶן, שֶׁהוּא שְׂדֶה הַתַּפּוּחִים הַקְּדוֹשִׁים. וְכִי אֵיךְ יָכוֹל גַּן עֵדֶן לְהִכָּנֵס עִמּוֹ, שֶׁהֲרֵי גַּן עֵדֶן כַּמָּה הוּא גָּדוֹל בָּרֹחַב וּבָאֹרֶךְ, כַּמָּה מִינִים שֶׁל בָּתִּים עֶלְיוֹנִים

אֶלָּא גִּנְתָּא אַחֲרָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא אִית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהַהוּא גִּנְתָּא רְחִימוּתָא דִּילֵיהּ, וְאִתְדְּבַק בֵּיהּ, וְלָא אִתְנְטִיר אֶלָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, דְּהוּא עָיֵיל בֵּיהּ. וְדָא אַחֲסִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִשְׁתַּכְּחָא תָּדִיר עִמְּהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא. וְכָל שֶׁכֵּן לְאִשְׁתַּכְּחָא בֵּיהּ בְּיַעֲקֹב, וְדָא זַמִּין לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעְלָאָה עִמֵּיהּ לְסַיְיעָא לֵיהּ.

כְּגַוְונָא דָּא, (בראשית כח) אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ וְגוֹ'. תְּנָן, מִלַּמֵּד שֶׁנִּתְקַפְּלָה לוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכִי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי ד' מֵאוֹת פַּרְסָה עַל ד' מֵאוֹת פַּרְסָה, הֵיךְ אִתְעַקְּרַת מֵאַתְרָהּ, וְיָתְבָא תְּחוֹתוֹי. אֶלָּא אֶרֶץ אַחֲרָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא אִית לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אִקְרֵי. וְהִיא תְּחוֹת

לשון הקודש

קְדוֹשִׁים, דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, מְדוֹרִים עַל מְדוֹרִים יֵשׁ שָׁם?

אֶלָּא גַּן אַחֵר עֶלְיוֹן קָדוֹשׁ יֵשׁ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאוֹתוֹ הַגָּן הוּא אַהֲבָתוֹ, וְנִדְבָּק בּוֹ, וְאֵינוֹ שָׁמוּר אֶלָּא לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ, שֶׁהוּא נִכְנָס בּוֹ. וְזֶה הוֹרִישׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִמָּצֵא תָּמִיד עִם הַצַּדִּיקִים, וְכָל שֶׁכֵּן לְהִמָּצֵא בּוֹ עִם יַעֲקֹב, וְזֶה מַה שֶּׁזִּמֵּן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִכָּנֵס עִמּוֹ לְסַיֵּעַ לוֹ.

כְּמוֹ כֵן, (שם כח) אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ וְגוֹ'. שָׁנִינוּ, מִלַּמֵּד שֶׁנִּתְקַפְּלָה לוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכִי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא אַרְבַּע מֵאוֹת פַּרְסָה עַל אַרְבַּע מֵאוֹת פַּרְסָה, אֵיךְ נֶעֱקְרָה מִמְּקוֹמָהּ וְיָשְׁבָה תַּחְתָּיו? אֶלָּא אֶרֶץ

דַּרְגָּא דְיַעֲקֹב דְּקָאִים עָלָהּ, וְאַחֲסִין לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּגִין רְחִימוּתָא דִלְהוֹן, לְדַיְיָרָא עִמְּהוֹן, וּלְדַבְּרָא לְהוֹן, וּלְאַגָּנָא לְהוֹן מִכֹּלָּא, וְאִקְרֵי אֶרֶץ חַיִּים.

תָּא חָזֵי, אָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְאִסְתַּכְּלָא בַּאֲתַר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָאִים בֵּיהּ, וּרְחִיקָא בֵּיהּ נַפְשֵׁיהּ. וּמַה בְּמַה דְּרָחִים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָסִיר לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, בְּמַה דְּרָחִיק עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. דְּתָא חָזֵי, אָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּכְּלָא בַּקֶּשֶׁת, בְּגִין דְּאִיהוּ חֵיזוֹ דְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה. אָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּכְּלָא בְּאָת קַיָּימָא דִילֵיהּ, בְּגִין דְּהוּא רָמִיז לְצַדִּיקָא דְעָלְמָא. אָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּכְּלָא, בְּאֶצְבְּעָן דְּכַהֲנֵי, בְּשַׁעֲתָא דְפַרְסֵי יְדֵיהוּ, בְּגִין דְּתַמָּן שַׁרְיָא יְקָרָא דְמַלְכָּא עִלָּאָה.

לשון הקודש

אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה קְדוֹשָׁה יֵשׁ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנִקְרֵאת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְהִיא תַּחַת דַּרְגַּת יַעֲקֹב שֶׁעוֹמֵד עָלֶיהָ, וְהוֹרִישׁ אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בִּשְׁבִיל אַהֲבָתָם, לָדוּר עִמָּם וּלְהַנְהִיג אוֹתָם וּלְהָגֵן עֲלֵיהֶם מֵהַכֹּל, וְנִקְרֵאת אֶרֶץ חַיִּים.

בֹּא רְאֵה, אָסוּר לוֹ לָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּמָקוֹם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹאֵס בּוֹ וְנַפְשׁוֹ רְחוֹקָה מִמֶּנּוּ. וּמַה בְּמַה שֶׁאוֹהֵב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ – בְּמַה שֶׁרָחוֹק עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. שֶׁבֹּא רְאֵה, אָסוּר לוֹ לָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בַּקֶּשֶׁת, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מַרְאֶה שֶׁל דְּיוּקָן עֶלְיוֹן. אָסוּר לוֹ לָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹת הַבְּרִית שֶׁלּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא רוֹמֵז לְצַדִּיק שֶׁל עוֹלָם. אָסוּר לוֹ לָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּאֶצְבְּעוֹת הַכֹּהֲנִים בְּשָׁעָה שֶׁפּוֹרְשִׂים יְדֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם שָׁרוּי כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ

וּמַה בַּאֲתַר קַדִּישָׁא עִלָּאָה אָסִיר (דף פ"ד ע"ב) לְאִסְתַּכְּלָא, בַּאֲתַר מְסָאֲבָא רְחִיקָא לָא כָּל שֶׁכֵּן. בְּגִינֵי כַּךְ, אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, וּמַה לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ אָסִיר, לְמִפְּלַח לְהוּ, אוֹ לְמֶעְבַּד לְהוּ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וּבְגִינֵי כַּךְ, אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים. הָכָא אָתָא לְאַזְהָרָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל כְּקַדְמֵיתָא. לָקֶבֶיל (שמות כ) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי. וֵאלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם, לָקֶבֶיל לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם. לָקֶבֶיל אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ. לָקֶבֶל כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ. וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמוֹרוּ, זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. לֹא תִשָּׁבְעוּ בִשְׁמִי לַשָּׁקֶר. לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא. לֹא תִגְנוֹבוּ, לֹא תִגְנוֹב. וְלֹא

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹן. וּמַה בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ עֶלְיוֹן אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל – בְּמָקוֹם טָמֵא רָחוֹק לֹא כָּל שֶׁכֵּן. מִשּׁוּם כָּךְ, אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וּמַה לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם אָסוּר – לַעֲבֹד אוֹתָם אוֹ לַעֲשׂוֹת אוֹתָם עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים. כָּאן בָּא לְהַזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל כְּבָרִאשׁוֹנָה, כְּנֶגֶד (שמות ב) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי. וֵאלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם, כְּנֶגֶד לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. כְּנֶגֶד אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ – אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ. כְּנֶגֶד כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ – וְאֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ, זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. לֹא תִשָּׁבְעוּ בִשְׁמִי לַשָּׁקֶר – לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא. לֹא תִגְנֹבוּ – לֹא תִגְנֹב. וְלֹא תְכַחֲשׁוּ – וְלֹא תְשַׁקְּרוּ אִישׁ

תְּכַחֲשׁוּ, וְלֹא תְשַׁקְּרוּ אִישׁ בַּעֲמִיתוֹ. לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר. מוֹת יוּמַת הַנּוֹאֵף וְהַנּוֹאֶפֶת, לֹא תִּנְאָף. לֹא תַעֲמוֹד עַל דַּם רֵעֶךָ, לֹא תִּרְצָח. וְהָא אוּקְמוּהָ, וְעַל דָּא כְּלָלָא דְּאוֹרַיְיתָא, בְּפַרְשְׁתָּא דָא.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, בְּקַדְמִיתָא, אָנֹכִי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ. זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. לֹא תִשָּׂא. לֹא תִּרְצָח. לֹא תִּנְאָף. לֹא תִּגְנֹב. בְּלִישָׁנָא יְחִידָאי. וְהָכָא, אֲנִי יְיָ' אֱלֹהֵיכֶם. אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ. אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים. בְּלִישָׁנָא דְסַגִּיאִין. אֶלָּא תָּא חֲזֵי, מִיּוֹמָא דַהֲווֹ יִשְׂרָאֵל שְׁכִיחִין בְּעָלְמָא, לָא אִשְׁתְּכָחוּ קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּלִבָּא חַד, וּבְרִעוּתָא חָדָא, כְּמָה בְהַהוּא יוֹמָא דְּקַיְּימוּ בְּטוּרָא דְסִינַי. וְעַל דָּא כֹּלָּא אִתְּמַר בְּלָשׁוֹן יְחִידָאי. לְבָתַר בְּלִישָׁנָא דְסַגִּיאִין, דְּהָא לָא אִשְׁתְּכָחוּ כָּל כַּךְ בְּהַהוּא רְעוּתָא.

לשון הקודש

בַּעֲמִיתוֹ, לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר. מוֹת יוּמַת הַנֹּאֵף וְהַנֹּאֶפֶת – לֹא תִּנְאָף. לֹא תַעֲמֹד עַל דַּם רֵעֶךָ – לֹא תִּרְצָח. וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, וְעַל כֵּן כְּלַל הַתּוֹרָה בַּפָּרָשָׁה הַזּוֹ. **אָמַר** רַבִּי חִיָּיא, בָּרִאשׁוֹנָה – אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. לֹא תִשָּׂא. לֹא תִּרְצָח. לֹא תִּנְאָף. לֹא תִּגְנֹב. בְּלִשׁוֹן יָחִיד. וְכָאן – אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, וְאֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ. אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים. בְּלִשׁוֹן רַבִּים. אֶלָּא בֹּא רְאֵה, מִיּוֹם שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְצוּיִים בָּעוֹלָם, לֹא נִמְצְאוּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּלֵב אֶחָד וּבְרָצוֹן אֶחָד כְּמוֹ בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁעָמְדוּ בְּהַר סִינַי, וְעַל כֵּן הַכֹּל נֶאֱמַר בְּלִשׁוֹן יָחִיד. אַחַר בְּלִשׁוֹן רַבִּים, שֶׁהֲרֵי לֹא נִמְצְאוּ כָּל כָּךְ בְּאוֹתוֹ הָרָצוֹן.

רִבִּי אֶלְעָזָר הָוָה אָזִיל לְמֵחֱמֵי לְרִבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוּנְיָא חָמוּי, וַהֲווּ עִמֵּיהּ רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי, כַּד מָטוּ חַד בֵּי חֲקַל, יָתְבוּ תְּחוֹת אִילָנָא חָדָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כָּל חַד לֵימָא מִלָּה דְּאוֹרַיְיתָא. פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (הושע יג) **וְאָנֹכִי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וֵאלֹהִים זוּלָתִי לֹא תֵדָע. לָא כְתִיב אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֶלָּא אָנֹכִי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, וְכִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הָוָה לְהוּ מַלְכָּא, וְלָא מִקַּדְמַת דְּנָא, וְהָא כְתִיב** (בראשית לה) **וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו הָסִירוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנֵּכָר אֲשֶׁר בְּתוֹכְכֶם. וּכְתִיב** (בראשית לה) **וְנָקוּמָה וְנַעֲלֶה בֵית אֵל, וְאַתְּ אַמְרַת מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.**

אֶלָּא, מִן יוֹמָא דַהֲווּ יִשְׂרָאֵל בְּעָלְמָא, לָא אִשְׁתְּמוֹדָעוּ יְקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

רִבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ לִרְאוֹת אֶת רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוּנְיָא חָמוּי, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְשָׂדֶה אַחַת, יָשְׁבוּ תַּחַת אִילָן אֶחָד. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל אֶחָד יֹאמַר דְּבַר תּוֹרָה. פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (הושע יג) וְאָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וֵאלֹהִים זוּלָתִי לֹא תֵדָע. לֹא כָתוּב אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם, אֶלָּא אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם. וְכִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הָיָה לָהֶם לְמֶלֶךְ, וְלֹא מִקֶּדֶם לָכֵן? וַהֲרֵי כָּתוּב (בראשית לה) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו הָסִרוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנֵּכָר אֲשֶׁר בְּתֹכְכֶם, וְכָתוּב וְנָקוּמָה וְנַעֲלֶה בֵּית אֵל, וְאַתָּה אָמַרְתָּ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם?!

אֶלָּא, מִיּוֹם שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם, לֹא

בַּר בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם, דַּהֲווּ בְהַהוּא פּוּלְחָנָא קַשְׁיָא, וְצָווּחוּ לָקָבְלֵיהּ, וְלָא אִשְׁתָּנוּ מִנִּימוּסָא דִלְהוֹן לְעָלְמִין. וְתַמָּן אִתְבְּחִינוּ אֲבְהֲתָנָא, כִּדַהֲבָא מִגּוֹ שָׁפְכָה. (ס"א כְּהִתּוּכָא דְדַהֲבָא מִגּוֹ טַפְסָא) וְעוֹד, דַּהֲווּ חָמָאן בְּכָל יוֹמָא, כַּמָּה חַרְשִׁין, כַּמָּה זִינִין בִּישִׁין, לְאַטְעָאָה לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא, וְלָא סָטוּ מֵאָרְחָא לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. וְאַף עַל גַּב דְּלָא הֲווּ יַדְעֵי כָּל כַּךְ בִּיקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא הֲווּ אַזְלִין בָּתַר נִימוּסֵי אֲבָהַתְהוֹן.

וּלְבָתַר, חָמוּ כַּמָּה נִסִּין, וְכַמָּה גְבוּרָאן, וְנָטַל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְפוּלְחָנֵיהּ. וּבְגִין דְּכֻלְּהוּ חָמוּ כַּמָּה נִסִּין וְאָתִין בְּעֵינֵיהוֹן, וְכָל אִינּוּן אָתִין וּגְבוּרָן. אָמַר וְאָנֹכִי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. דְּתַמָּן הָוָה בְּאִתְגַּלְיָיא יְקָרָא דִילֵיהּ. וְאִתְגְּלֵי עָלַיְיהוּ עַל יַמָּא, וְחָמוּ זִיו יְקָרָא עִלָּאָה דִילֵיהּ אַפִּין בְּאַפִּין.

לשון הקודש

הִכִּירוּ אֶת כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רַק בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, שֶׁהָיוּ בְּאוֹתָהּ עֲבוֹדָה קָשָׁה וְצָוְחוּ כְּנֶגְדּוֹ, וְלֹא שִׁנּוּ מִנִּימוּסֵיהֶם לְעוֹלָמִים. וְשָׁם נִבְחֲנוּ הָאָבוֹת, כְּזָהָב מִתּוֹךְ הַפְּסֹלֶת (כְּהִתּוּךְ הַזָּהָב מִתּוֹךְ הַשַּׁלְהֶבֶת). וְעוֹד, שֶׁהָיוּ רוֹאִים בְּכָל יוֹם כַּמָּה כְּשָׁפִים, כַּמָּה מִינִים רָעִים, לְהַטְעוֹת אֶת בְּנֵי הָאָדָם, וְלֹא סָטוּ מִן הַדֶּרֶךְ לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל. וְאַף עַל גַּב שֶׁלֹּא הָיוּ מַכִּירִים כָּל כָּךְ בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֶלָּא הָיוּ הוֹלְכִים אַחַר מִנְהֲגֵי אֲבוֹתֵיהֶם.

וְאַחַר כָּךְ רָאוּ כַּמָּה נִסִּים וְכַמָּה גְבוּרוֹת, וְלָקַח אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲבוֹדָתוֹ. וּמִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם רָאוּ כַּמָּה נִסִּים וְאוֹתוֹת בְּעֵינֵיהֶם, וְכָל אוֹתָם נִסִּים וּגְבוּרוֹת, אָמַר וְאָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם. שֶׁשָּׁם

דְּלָא תֵימְרוּן אֱלָהָא אַחֲרָא הוּא דְּמַלִּיל עִמָּנָא, אֶלָּא אֲנָא הוּא דַּחֲמִיתוּן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם, אֲנָא הוּא דְּקָטַלְנָא סָנְאֵיכוֹן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם. אֲנָא הוּא דְּעָבֵדְנָא כָּל אִינּוּן עֻשָּׁר מְחָאָן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם. וּבְגִינֵי כַּךְ, וֵאלֹהִים זוֹלָתִי לֹא תֵדָע, דְּלָא תֵימָא דְּאָחֳרָא הֲוָא, אֶלָּא אֲנָא הוּא כֻּלָּא.

תּוּ פְּתַח, (ויקרא יט) לֹא תַעֲשׂוֹק אֶת רֵעֲךָ וְלֹא תִגְזוֹל לֹא תָלִין פְּעוּלַת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד בֹּקֶר. לֹא תָלִין פְּעוּלַת שָׂכִיר אֲמַאי. אֶלָּא מִקְּרָא אַחֲרָא אִשְׁתְּמַע, דִּכְתִיב, (דברים כד) בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תָבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ כִּי עָנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ. לֹא תָבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ, אִזְדְּהַר דְּלָא תִתְכְּנִיש בְּגִינוֹי מֵעָלְמָא, עַד לָא יִמְטֵי זְמְנָךְ לְאִתְכַּנְּשָׁא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (קהלת יב) עַד אֲשֶׁר לֹא

לשון הקודש

הָיָה כְּבוֹדוֹ בְּהִתְגַּלּוּת. וְהִתְגַּלָּה עֲלֵיהֶם עַל הַיָּם, וְרָאוּ אֶת זִיו הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן פָּנִים בְּפָנִים. שֶׁלֹּא תֹאמְרוּ שֶׁאֱלוֹהַּ אַחֵר הוּא שֶׁדִּבֵּר עִמָּנוּ, אֶלָּא אֲנִי הוּא שֶׁרְאִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֲנִי הוּא שֶׁהָרַגְתִּי אֶת שׂוֹנְאֵיכֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֲנִי הוּא שֶׁעָשִׂיתִי כָּל אוֹתָן עֶשֶׂר מַכּוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. וּמִשּׁוּם כָּךְ, וֵאלֹהִים זוּלָתִי לֹא תֵדָע, שֶׁלֹּא תֹאמַר שֶׁאַחֵר הָיָה, אֶלָּא אֲנִי הוּא הַכֹּל.

עוֹד פְּתַח, לֹא תַעֲשֹׂק אֶת רֵעֲךָ וְלֹא תִגְזֹל וְלֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר עַד בֹּקֶר. לָמָּה לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר? אֶלָּא מִכָּתוּב אַחֵר נִשְׁמָע, שֶׁכָּתוּב (דברים כד) בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תָבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ כִּי עָנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ. לֹא תָבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ, הִזָּהֵר שֶׁלֹּא תִתְכַּנֵּס בִּגְלָלוֹ מִן הָעוֹלָם טֶרֶם יַגִּיעַ זְמַנְּךָ לְהִתְכַּנֵּס, כְּמוֹ

תֶּחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְגוֹ'. מֵהָכָא אוֹלִיפְנָא מִלָּה אַחֲרָא, מָאן דְּאַשְׁלִים לְנַפְשָׁא דְּמִסְכְּנָא. אֲפִילוּ (דף פ"ה ע"א) דְּמָטוּ יוֹמוֹי לְאִסְתַּלְקָא מֵעָלְמָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁלִים לְנַפְשֵׁיהּ, וְיָהִיב לֵיהּ חַיִּין יַתִּיר.

לֹא תָלִין פְּעוּלַת שָׂכִיר, תָּא חֲזֵי, מָאן דְּנָטִיל אַגְרָא דְּמִסְכְּנָא, כְּאִילוּ נָטִיל נַפְשֵׁיהּ, וּדְאַנְשֵׁי בֵיתֵיהּ. הוּא אַזְעַר נַפְשַׁיְיהוּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַזְעִיר יוֹמוֹי, וְאַזְעַר נַפְשֵׁיהּ, מֵהַהוּא עָלְמָא. דְּהָא כָּל אִינּוּן הֲבָלִים דְּנַפְקֵי מִפּוּמֵיהּ, כָּל הַהוּא יוֹמָא, כֻּלְּהוּ סַלְקִין קַמֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקַיְימִין קַמֵּיהּ, לְבָתָר סַלְקָא נַפְשֵׁיהּ, וְנַפְשַׁיְיהוּ דְּאַנְשֵׁי בֵיתֵיהּ, וְקַיְימִין, בְּאִינּוּן הֲבָלִים דְּפוּמֵיהּ. וּכְדֵין, אֲפִילוּ אִתְגְּזַר עַל הַהוּא בַּר נָשׁ כַּמָּה יוֹמִין, וְכַמָּה טָבָאן, כֻּלְּהוּ מִתְעַקְּרָאן מִנֵּיהּ, וּמִסְתַּלְקִי מִנֵּיהּ.

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת יב) עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְגוֹ'. מִכָּאן לָמַדְנוּ דָּבָר אַחֵר – מִי שֶׁמַּשְׁלִים לְנֶפֶשׁ הֶעָנִי, אֲפִלּוּ שֶׁהִגִּיעוּ יָמָיו לְהִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁלִים לְנַפְשׁוֹ וְנוֹתֵן לוֹ יוֹתֵר חַיִּים.

לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר. בֹּא רְאֵה, מִי שֶׁנּוֹטֵל אֶת שְׂכַר הֶעָנִי, כְּאִלּוּ נָטַל אֶת נַפְשׁוֹ וְאֶת שֶׁל אַנְשֵׁי בֵיתוֹ. הוּא הִקְטִין אֶת נַפְשָׁם – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַקְטִין אֶת יָמָיו וּמַקְטִין אֶת נַפְשׁוֹ מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם. שֶׁהֲרֵי כָּל אוֹתָם הַהֲבָלִים שֶׁיּוֹצְאִים מִפִּיו כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם, כֻּלָּם עוֹלִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעוֹמְדִים לְפָנָיו, אַחַר כָּךְ עוֹלָה נַפְשׁוֹ וְנַפְשׁוֹת בְּנֵי בֵיתוֹ, וְעוֹמְדִים עִם אוֹתָם הַהֲבָלִים שֶׁל פִּיו. וְאָז, אֲפִלּוּ נִגְזַר עַל אוֹתוֹ הָאִישׁ כַּמָּה יָמִים וְכַמָּה טוֹבוֹת, כֻּלָּם נֶעֱקָרִים מִמֶּנּוּ וּמִסְתַּלְקִים מִמֶּנּוּ.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּנַפְשָׁא דִּילֵיהּ לָא סַלְקָא לְעֵילָא, וְהַיְינוּ דְּאָמַר רִבִּי אַבָּא, רַחֲמָנָא לִשֵׁזְבִינָן מִנַּיְיהוּ, וּמֵעָלְבוֹנַיְיהוּ. וְאוֹקְמוּהָ אֲפִילוּ עָשִׁיר הוּא, וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ דַּיְיקָא, אֲפִילוּ מִכָּל בַּר נָשׁ נָמִי, וְכָל שֶׁכֵּן מִסְּכְּנָא. וְהַיְינוּ דְּהַוָה רַב הַמְנוּנָא עָבִיד, כַּד הָוָה הַהוּא אָגִיר מִסְתַּלֵּק מֵעַבִידְתֵּיהּ, הָוָה יָהִיב לֵיהּ אַגְרֵיהּ, וְאָמַר לֵיהּ, טוֹל נַפְשָׁךְ דְּאַפְקִידַת בִּידָאי, טוֹל פִּקְדוֹנָךְ.

וַאֲפִילוּ אָמַר יְהֵא בִידָךְ, דַּאֲנָא (לא) בָּעֵינָא לְסַלְקָא אַגְרִי. לָא הָוָה בָעֵי. אָמַר פִּקְדוֹנָא דְגוּפָךְ, לָא אִתְחֲזֵי לְאִתְפָּקְדָא בִידִי, כָּל שֶׁכֵּן פִּקְדוֹנָא דְנַפְשָׁא. דְּהָא פִּקְדוֹנָא דְנַפְשָׁא לָא אִתְיְהִיבַת, אֶלָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דִּכְתִיב, (תהלים לא) בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי, אָמַר רִבִּי

לשון הקודש

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁנַּפְשׁוֹ אֵינָהּ עוֹלָה לְמַעְלָה, וְהַיְנוּ מַה שֶׁאָמַר רַבִּי אַבָּא: הָרַחֲמָן יַצִּילֵנוּ מֵהֶם וּמֵעָלְבוֹנָם. וּפֵרְשׁוּהָ, אֲפִלּוּ שֶׁהוּא עָשִׁיר, וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ דַּוְקָא, אֲפִלּוּ מִכָּל אָדָם גַּם כֵּן, וְכָל שֶׁכֵּן עָנִי. וְהַיְנוּ מַה שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה רַב הַמְנוּנָא, כְּשֶׁהָיָה אוֹתוֹ שָׂכִיר מִסְתַּלֵּק מֵעֲבוֹדָתוֹ, הָיָה נוֹתֵן לוֹ שְׂכָרוֹ וְאוֹמֵר לוֹ: טֹל אֶת נַפְשְׁךָ שֶׁהִפְקַדְתָּ בְּיָדִי, טֹל אֶת פִּקְדוֹנְךָ.

וַאֲפִלּוּ אָמַר יְהִי בְּיָדְךָ, שֶׁאֲנִי (לא) רוֹצֶה לְוַתֵּר עַל שְׂכָרִי – לֹא הָיָה רוֹצֶה. אָמַר: פִּקְדוֹן שֶׁל גּוּפְךָ לֹא רָאוּי לִהְיוֹת מֻפְקָד בְּיָדִי, כָּל שֶׁכֵּן פִּקְדוֹן הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהֲרֵי פִּקְדוֹן הַנֶּפֶשׁ לֹא נִתָּן אֶלָּא לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (תהלים לא) בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי. אָמַר

חִיָּיא, וּבִידָא דְאָחֳרָא שָׁאֲרֵי. אָמַר לֵיהּ, אֲפִילוּ בִידֵיהּ, בָּתַר דְּיָהִיב.

כְּתִיב לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר, וּכְתִיב וְלֹא תָבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ. אֶלָּא הָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל תָּא חֲזֵי לֵית לָךְ יוֹמָא וְיוֹמָא, דְּלָא שַׁלְטָא בֵּיהּ יוֹמָא עִלָּאָה אַחֲרָא. וְאִי אִיהוּ לָא יָהִיב לֵיהּ נַפְשָׁא דִילֵיהּ בְּהַהוּא יוֹמָא, כְּמַאן דְּפָגִים לְהַהוּא יוֹמָא עִלָּאָה. וּבְגִינֵי כַּךְ בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ, וְלֹא תָבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ. וְהָא דְאִתְּמַר לֹא תָלִין, בְּגִין דְּנַפְשֵׁיהּ לָא סָלִיק, וְסָלִיק הַהוּא נַפְשָׁא דְּמִסְכְּנָא, וּדְאַנְשֵׁי בֵיתֵיהּ, כְּמָה דְאִתְּמַר.

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר קְרָא אֲבַתְרֵיהּ, (ויקרא יט) לֹא תְקַלֵּל חֵרֵשׁ וְלִפְנֵי עִוֵּר וְגוֹ', הַאי קְרָא כְּמַשְׁמָעוֹ. אֲבָל פַּרְשְׁתָּא דָא, כֻּלָּא אוֹלִיפְנָא מִינָּהּ מִלִּין אַחֲרָנִין, וְכֻלְּהוּ תַּלְיָין דָּא בְדָא. תָּא חֲזֵי, מָאן

לשון הקודש

רַבִּי חִיָּיא, וּבְיַד אַחֵר מֻתָּר. אָמַר לוֹ, אֲפִלּוּ בְּיָדוֹ, אַחַר שֶׁנְּתָנוֹ.

כָּתוּב לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר, וְכָתוּב וְלֹא תָבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ. אֶלָּא הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, אֲבָל בֹּא רְאֵה, אֵין לְךָ יוֹם וְיוֹם שֶׁלֹּא שׁוֹלֵט בּוֹ יוֹם אַחֵר עֶלְיוֹן. וְאִם הוּא אֵינוֹ נוֹתֵן לוֹ אֶת נַפְשׁוֹ בְּאוֹתוֹ יוֹם, כְּמִי שֶׁפּוֹגֵם אֶת אוֹתוֹ יוֹם עֶלְיוֹן. וּמִשּׁוּם כָּךְ בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תָבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר לֹא תָלִין, מִשּׁוּם שֶׁנַּפְשׁוֹ לֹא עוֹלָה, וְעוֹלָה אוֹתָהּ נֶפֶשׁ הֶעָנִי וְשֶׁל אַנְשֵׁי בֵיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר פָּסוּק אַחֲרָיו, לֹא תְקַלֵּל חֵרֵשׁ וְלִפְנֵי עִוֵּר וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה כְּמַשְׁמָעוֹ, אֲבָל מִפָּרָשָׁה זוֹ כֻּלָּהּ לָמַדְנוּ מִמֶּנָּה דְּבָרִים אֲחֵרִים, וְכֻלָּם תְּלוּיִים זֶה

דְּלָיִיט לְחַבְרֵיהּ, וְאִיהוּ קַמֵּיהּ, וְאַכְסִיף לֵיהּ, כְּאִלּוּ אוֹשִׁיד דָּמֵיהּ, וְהָא אוֹקִימְנָא. וְהַאי קְרָא, דְּלָאו חַבְרֵיהּ עִמֵּיהּ, וְהוּא לָיִיט לֵיהּ, הַהִיא מִלָּה סַלְקָא.

דְּלֵית לָךְ מִלָּה וּמִלָּה דְּנָפִיק מִפּוּמֵיהּ, דְּלָא אִית לֵיהּ קָלָא, הַהוּא קָלָא סָלִיק לְעֵילָא, וְכַמָּה קַסְטְרִין מִתְחַבְּרָן עִמֵּיהּ דְּהַהוּא קָלָא, עַד דְּסַלְקָא וְאִתְעַר אֲתַר דִּתְהוֹמָא רַבָּא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ וְכַמָּה מִתְעָרִין עָלֵיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ. וַוי לְמַאן דְּאַפִּיק מִלָּה בִישָׁא מִפּוּמֵיהּ, וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל, כְּמַשְׁמָעוֹ. וְאוּקְמוּהָ, בְּמַאן דְּגָרִים לְאָחֳרָא לְמֶחֱטֵי. וְכֵן מָאן דְּמָחֵי לִבְרֵיהּ רַבָּא. וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן וְגוֹ', בְּמַאן דְּלָא מָטָא לְהוֹרָאָה וְאוֹרֵי, (כְּמָה דְאַתְּ אָמַר) דִּכְתִיב, (משלי ז) כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה וַעֲצוּמִים כָּל הֲרוּגֶיהָ.

לשון הקודש

בָּזֶה. בֹּא רְאֵה, מִי שֶׁמְּקַלֵּל אֶת חֲבֵרוֹ, וְהוּא לְפָנָיו, וּמְבַיֵּשׁ אוֹתוֹ, כְּאִלּוּ שָׁפַךְ אֶת דָּמוֹ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. וּפָסוּק זֶה כְּשֶׁאֵין חֲבֵרוֹ עִמּוֹ, וְהוּא קִלֵּל אוֹתוֹ, אוֹתוֹ הַדִּבּוּר עוֹלֶה. **שֶׁאֵין** לְךָ דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁיּוֹצֵא מִפִּיו שֶׁאֵין לוֹ קוֹל. אוֹתוֹ קוֹל עוֹלֶה לְמַעְלָה, וְכַמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה מִתְחַבְּרִים לְאוֹתוֹ הַקּוֹל, עַד שֶׁעוֹלֶה וּמֵעִיר אֶת הַתְּהוֹם הַגָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרוּהָ, וְכַמָּה הֵם שֶׁמִּתְעוֹרְרִים עַל הָאָדָם. אוֹי לְמִי שֶׁמּוֹצִיא דָּבָר רַע מִפִּיו, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל, כְּמַשְׁמָעוֹ. וּפֵרְשׁוּהָ, בְּמִי שֶׁגּוֹרֵם לְאַחֵר לַחֲטֹא. וְכֵן מִי שֶׁמַּכֶּה אֶת בְּנוֹ הַגָּדוֹל. וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן וְגוֹ', בְּמִי שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה וּמוֹרֶה, (כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר) שֶׁכָּתוּב (משלי ז) כִּי רַבִּים

וְהַאי אַעְבָּר, מִשּׁוּם וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל,
בְּגִין דְּאַכְשִׁיל לֵיהּ לְחַבְרֵיהּ לְעָלְמָא דְאָתֵי.

דְּתָנֵינָן מָאן דְּאָזִיל בְּאוֹרַח מֵישַׁר בְּאוֹרַיְיתָא,
וּמַאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא כְּדְקָא יָאוּת,
אִית לֵיהּ חוּלָקָא טָבָא תָּדִיר לְעָלְמָא דְאָתֵי.
דְּהַהִיא מִלָּה דְאוֹרַיְיתָא דְּאַפִּיק מִפּוּמֵיהּ, אַזְלָא
וְשָׁאֲטָא בְּעָלְמָא, וְסַלְקָא לְעֵילָא. וְכַמָּה עִלָּאִין
קַדִּישִׁין מִתְחַבְּרָאן בְּהַהִיא מִלָּה, וְסַלְקָא בְּאוֹרַח
מֵישָׁר, וְאִתְעַטָּר בְּעִטְרָא קַדִּישָׁא, וְאִסְתָּחֵי בְּנַהֲרָא
דְּעָלְמָא דְאָתֵי, דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵעֵדֶן, וְאִתְקַבַּל בֵּיהּ,
וְאִשְׁתְּאַב בְּגַוֵּיהּ, וְאִתְעַנָּג (ס"א וְאִתְנְטַע) סוֹחֲרָנֵיהּ דְּהַהוּא
נַהֲרָא, אִילָנָא עִלָּאָה. וּכְדֵין נָגִיד וְנָפִיק נְהוֹרָא
עִלָּאָה וְאִתְעַטָּר בֵּיהּ בְּהַהוּא בַּר נָשׁ כָּל יוֹמָא,
כְּמָה דְאִתְּמַר.

לשון הקודש

חֲלָלִים הִפִּילָה וַעֲצֻמִים כָּל הֲרֻגֶיהָ. וְזֶה עָבַר, מִשּׁוּם וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל, מִשּׁוּם שֶׁהִכְשִׁיל אֶת חֲבֵרוֹ לָעוֹלָם הַבָּא. **שֶׁשָּׁנִינוּ,** מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה בַּתּוֹרָה וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה כָּרָאוּי, יֵשׁ לוֹ תָּמִיד חֵלֶק טוֹב לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁאוֹתוֹ דְּבַר הַתּוֹרָה שֶׁהוֹצִיא מִפִּיו, הוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט בָּעוֹלָם, וְעוֹלֶה לְמַעְלָה. וְכַמָּה עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים מִתְחַבְּרִים עִם אוֹתוֹ הַדָּבָר, וְעוֹלֶה בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, וּמִתְעַטֵּר בַּעֲטָרָה קְדוֹשָׁה, וְרוֹחֵץ הַנָּהָר שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן, וּמִתְקַבֵּל בּוֹ וְנִשְׁאָב לְתוֹכוֹ, וּמִתְעַנֵּג (וְנִטָּע) סְבִיב אוֹתוֹ הַנָּהָר, הָעֵץ הָעֶלְיוֹן. וְאָז שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא אוֹר עֶלְיוֹן וּמִתְעַטֵּר עִם אוֹתוֹ אָדָם כָּל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וּמַאן דְּלָעֵי (נ"א דְּלִיף) בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא אִשְׁתַּדַּל בָּהּ בְּאוֹרַח קְשׁוֹט, (דף פ"ה ע"ב) וּבְאוֹרַח מֵישָׁר. הַהוּא מִלָּה סַלְקָא, וְסָטֵי אוֹרְחִין, וְלֵית מָאן דְּיִתְחַבָּר בָּהּ, וְכֹלָּא דַּחְיָין לָהּ לְבַר, וְאָזִיל וְשָׁאט בְּעָלְמָא וְלָא יִשְׁכַּח אֲתַר. מָאן גָּרִים לֵיהּ הַאי. הַהוּא דְּסַאטֵי לֵיהּ מֵאוֹרַח מֵישָׁר, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל. וּבְגִינֵי כַּךְ כְּתִיב, וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ׳.

וּמַאן דְּתִיאוּבְתֵּיהּ לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא אַשְׁכַּח מָאן דְּיוֹלִיף לֵיהּ, וְהוּא בְּרַחִימוּתָא דְּאוֹרַיְיתָא, לָעֵי בָּהּ, וּמְגַמְגֵּם בָּהּ, בְּגִמְגּוּמָא דְּלָא יָדַע. כָּל מִלָּה וּמִלָּה סַלְקָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַדֵּי בְּהַהִיא מִלָּה, וְקַבִּיל לָהּ, וְנָטַע לָהּ סָחֲרָנֵיהּ דְּהַהוּא נַחֲלָא, וְאִתְעָבִידוּ מֵאִלֵּין מִלִּין אִילָנִין רַבְרְבִין, וְאִקְרוּן עַרְבֵי נַחַל, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי ה) בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁגֶּה תָמִיד.

לשון הקודש

וּמִי שֶׁעוֹסֵק (שֶׁלּוֹמֵד) בַּתּוֹרָה וְלֹא מִשְׁתַּדֵּל בָּהּ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת וּבְדֶרֶךְ יְשָׁרָה, אוֹתוֹ הַדָּבָר עוֹלֶה וְסוֹטֶה בַּדְּרָכִים, וְאֵין מִי שֶׁיִּתְחַבֵּר עִמּוֹ, וְהַכֹּל דּוֹחִים אוֹתוֹ הַחוּצָה, וְהוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט בָּעוֹלָם וְלֹא יִמְצָא מָקוֹם. מִי גָּרַם לוֹ אֶת זֶה? אוֹתוֹ שֶׁהִסְטָה אוֹתוֹ מִדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי ה׳.

וּמִי שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְלֹא מוֹצֵא מִי שֶׁיְּלַמֵּד אוֹתוֹ, וְהוּא בְּאַהֲבַת הַתּוֹרָה לוֹמֵד אוֹתָהּ, וּמְגַמְגֵּם בָּהּ בְּגִמְגּוּם שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ – כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר עוֹלֶה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂמֵחַ בְּאוֹתוֹ דִּבּוּר וּמְקַבֵּל

וְדָוִד מַלְכָּא אָמַר, (תהלים פו) הוֹרֵנִי יְיָ' דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ. וּכְתִיב (תהלים כז) וּנְחֵנִי בְאֹרַח מִישׁוֹר לְמַעַן שׁוֹרְרָי. זַכָּאִין אִינּוּן דְּיַדְעִין אוֹרְחוֹי דְאוֹרַיְיתָא, וּמִשְׁתַּדְּלֵי בָּהּ בְּאֹרַח מֵישָׁר, דְּאִינּוּן נַטְעִין אִילָנִין דְּחַיִּין לְעֵילָא, דְּכֻלְּהוּ אַסוּתָא. וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב, (מלאכי ב) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ. וְכִי אִית תּוֹרָה דְלָאו אִיהִי אֱמֶת. אִין כְּגַוְונָא דְאַמָּרָן, דְּאוֹרֵי מָאן דְּלָא יָדַע, וְלָאו אִיהוּ קְשׁוֹט וְהַהוּא דְאוֹלִיף מִלָּה מִינֵיהּ, אוֹלִיף מִלָּה דְלָאו אִיהוּ אֱמֶת. וּבְגִינֵי כַּךְ כְּתִיב, תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ.

וְעַם כָּל דָּא, מִיבְעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמֵילַף מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא מִכָּל בַּר נָשׁ, אֲפִילּוּ מִמַּאן דְּלָא יָדַע. בְּגִין דְּעַל דָּא יִתְעַר בְּאוֹרַיְיתָא, וְיֵיתֵי לְמֵילַף מִמַּאן דְּיָדַע, וּלְבָתַר אִשְׁתְּכַח, דְּאָזִיל בָּהּ בְּאוֹרַיְיתָא

לשון הקודש

אוֹתוֹ, וְנוֹטֵעַ אוֹתוֹ סָבִיב אוֹתוֹ הַנַּחַל, וְנַעֲשִׂים מֵאוֹתָם דְּבוּרִים עֵצִים גְּדוֹלִים, וְנִקְרָאִים עַרְבֵי נַחַל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ה) בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁגֶּה תָמִיד.

וְדָוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר, (תהלים פו) הוֹרֵנִי ה' דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ. וְכָתוּב (שם כז) וּנְחֵנִי בְּאֹרַח מִישׁוֹר לְמַעַן שׁוֹרְרָי. אַשְׁרֵי אוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים אֶת דַּרְכֵי הַתּוֹרָה וּמִשְׁתַּדְּלִים בָּהּ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, שֶׁהֵם נוֹטְעִים עֲצֵי חַיִּים לְמַעְלָה, שֶׁכֻּלָּם רְפוּאָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, (מלאכי ב) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ. וְכִי יֵשׁ תּוֹרָה שֶׁאֵינָהּ אֱמֶת? כֵּן, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁמּוֹרֶה מִי שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ, וְאֵינוֹ אֱמֶת, וְאוֹתוֹ שֶׁלּוֹמֵד מִמֶּנּוּ, לוֹמֵד דָּבָר שֶׁאֵינוֹ אֱמֶת. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ.

וְעַם כָּל זֶה, צָרִיךְ אָדָם לִלְמֹד דִּבְרֵי תּוֹרָה מִכָּל אָדָם, אֲפִלּוּ מִמִּי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ. מִשּׁוּם שֶׁעַל כֵּן יִתְעוֹרֵר בַּתּוֹרָה, וְיָבֹא לִלְמֹד מִמִּי שֶׁיּוֹדֵעַ, וְאַחַר כָּךְ נִמְצָא

בְּאוֹרַח קְשׁוֹט. תָּא חֲזֵי, יִשְׂתְּדַל בַּר נָשׁ בְּעָלְמָא בְּאוֹרַיְיתָא וּפִקּוּדוֹי, אֲפִילוּ דְּלָא עָבִיד לִשְׁמָהּ, דְּמִתּוֹךְ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ בָּא לִשְׁמָהּ.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח קְרָא אֲבַתְּרֵיהּ וְאָמַר, (ויקרא יט) לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט וְגוֹ'. לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט, כְּמַשְׁמָעוֹ. אֲבָל הָא אִתְּמַר, דְּפַרְשְׁתָּא דָא מִלִּין עִלָּאִין וְיַקִּירִין אִית בָּהּ בְּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא. הַאי קְרָא מִסּוֹפֵיהּ קָא מַשְׁמַע, דִּכְתִיב בְּצֶדֶק תִּשְׁפּוֹט עֲמִיתֶךָ. תָּא חֲזֵי, תְּרֵי דַּרְגִּין אִינּוּן הָכָא: מִשְׁפָּט, וְצֶדֶק. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא חַד רַחֲמֵי, וְחַד דִּינָא, וְדָא אִתְּכְּסָם בְּדָא.

כַּד אִתְּעַר צֶדֶק, דְּאִין דִּינָא לְכֹלָּא כַּחֲדָא, דְּלֵית בֵּיהּ רַחֲמֵי, וְלָאו וַתְּרָנוּתָא. כַּד אִתְּעַר מִשְׁפָּט, אִית בֵּיהּ רַחֲמֵי. יָכוֹל יְהֵא כֹּלָּא בְּמִשְׁפָּט. אָתָא קְרָא וְאָמַר, בְּצֶדֶק תִּשְׁפּוֹט עֲמִיתֶךָ. מָאי טַעְמָא.

לשון הקודש

שֶׁהוֹלֵךְ בַּתּוֹרָה בְּדֶרֶךְ אֱמֶת. בֹּא רְאֵה, יִשְׂתַּדֵּל אָדָם בָּעוֹלָם בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹתֶיהָ אֲפִלּוּ שֶׁאֵין עוֹשֶׂה לִשְׁמָהּ, שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ בָּא לִשְׁמָהּ.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח בַּפָּסוּק אַחֲרָיו וְאָמַר, לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט וְגוֹ'. לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט, כְּמַשְׁמָעוֹ. אֲבָל הֲרֵי נֶאֱמַר, שֶׁבַּפָּרָשָׁה הַזּוֹ יֵשׁ בָּהּ דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים וְנִכְבָּדִים בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה. מִסּוֹף הַפָּסוּק הַזֶּה מַשְׁמָע, שֶׁכָּתוּב בְּצֶדֶק תִּשְׁפֹּט עֲמִיתֶךָ. בֹּא רְאֵה, שְׁתֵּי דְּרָגוֹת הֵן כָּאן – מִשְׁפָּט וְצֶדֶק. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא אֶחָד רַחֲמִים וְאֶחָד דִּין, וְזֶה מִתְכַּבֵּשׁ עִם זֶה. **כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר** צֶדֶק, הוּא דָּן דִּין אֶת הַכֹּל כְּאֶחָד, שֶׁאֵין בּוֹ רַחֲמִים וְלֹא וַתְּרָנוּת. כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר מִשְׁפָּט, יֵשׁ בּוֹ רַחֲמִים. יָכוֹל

בְּגִין דְּצֶדֶק לָאו דָּאִין לְדָא וְשָׁבִיק לְדָא, אֶלָּא כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא בְּשִׁקּוּלָא חָדָא. כְּגַוְונָא דָּא לֹא תִשָּׂא פְּנֵי דָל וְלֹא תֶהְדַּר פְּנֵי גָדוֹל, אֶלָּא כֻּלְּהוּ בְּשִׁקּוּלָא חָדָא, בְּצֶדֶק. יָכוֹל יְהֵא כֹּלָּא דִינָא בְּצֶדֶק בִּלְחוֹדוֹי. אָתָא קְרָא וְאָמַר תִּשְׁפּוֹט, דְּבָעֵי לְחַבְּרָא לְהוּ כַּחֲדָא, דְּלָא יִשְׁתְּכַּח דָּא בְּלָא דָא, וְהַאי שְׁלִימוּ דְּדִינָא.

וְכָל כַּךְ לָמָּה. בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁכִיחַ תַּמָּן. וּבְגִינֵי כַּךְ בָּעֵי לְאַשְׁלְמָא דִינָא. כְּגַוְונָא דְּאִיהוּ עָבִיד לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִּילֵיהּ מַמָּשׁ עָבִיד לְעֵילָּא. וְתָא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁוֵּי כּוּרְסְיָיא דְּדִינָא, בְּשַׁעֲתָא דְּדַיָּינֵי יַתְבִּין, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים ט) כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ. וּמִתַּמָּן אִתְתָּקַן כּוּרְסְיָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּמַאן אִיהוּ כּוּרְסְיָה. אִלֵּין אִינּוּן צֶדֶק וּמִשְׁפָּט. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים

לשון הקודש

יִהְיֶה הַכֹּל בְּמִשְׁפָּט? בָּא הַכָּתוּב וְאוֹמֵר, בְּצֶדֶק תִּשְׁפֹּט עֲמִיתֶךָ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁצֶּדֶק לֹא דָן אֶת זֶה וְעוֹזֵב אֶת זֶה, אֶלָּא כֻּלָּם כְּאֶחָד בְּמִשְׁקָל אֶחָד. כְּמוֹ כֵן, לֹא תִשָּׂא פְּנֵי דָל וְלֹא תֶהְדַּר פְּנֵי גָדוֹל, אֶלָּא כֻּלָּם בְּמִשְׁקָל אֶחָד, בְּצֶדֶק. יָכוֹל יִהְיֶה הַכֹּל בְּצֶדֶק בִּלְבַדּוֹ? בָּא הַכָּתוּב וְאָמַר תִּשְׁפֹּט, שֶׁצָּרִיךְ לְחַבֵּר אוֹתָם כְּאֶחָד שֶׁלֹּא יִמָּצֵא זֶה בְּלִי זֶה, וְזוֹהִי שְׁלֵמוּת הַדִּין.

וְכָל כָּךְ לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָצוּי שָׁם. וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְהַשְׁלִים אֶת הַדִּין. כְּמוֹ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁלּוֹ מַמָּשׁ עוֹשֶׂה לְמַעְלָה. וּבֹא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂם כִּסֵּא שֶׁל דִּין בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹשְׁבִים הַדַּיָּנִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים ט) כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ. וּמִשָּׁם נִתְקַן כִּסְאוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמִי הוּא הַכִּסֵּא? אֵלּוּ הֵם צֶדֶק

פט) צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ. וּמַאן דְּדָאִין דִּינָא, בָּעֵי לְמֵידַן (ס"א לְמֵיתַב) בְּכוּרְסְיֵיהּ דְּמַלְכָּא. וְאִי פָּגִים חַד מִנַּיְיהוּ, כְּאִלּוּ פָּגִים לְכוּרְסְיֵיהּ דְּמַלְכָּא. וּכְדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתְּלַק מִבֵּינַיְיהוּ דְּדַיְּינֵי, וְלָא קָאִים בְּדִינַיְיהוּ. וּמַאי אָמַר. (תהלים יב) עַתָּה אָקוּם יֹאמַר יְיָ' וְגוֹ'. וְרוּחָא דְּקוּדְשָׁא אָמַר, (תהלים נז) רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים.

רעיא מהימנא

לֹא תִשְׂנָא אֶת אָחִיךָ בִּלְבָבֶךָ הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ (ויקרא יט) וְגוֹ'. פִּקּוּדָא דָא, לְאוֹכָחָא לְהַהוּא דְּחָטֵי, לְמֵחֲזֵי לֵיהּ רְחִימוּ סַגְיָא, דְּרָחִים לֵיהּ, בְּגִין דְּלָא יִתְעַנָּשׁ אִיהוּ. דְּהָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתִיב, (משלי ג) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהַב יְיָ' יוֹכִיחַ. וּכְמָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד וְאוֹכַח לְמַאן דְּרָחִים לֵיהּ, הָכִי יוֹלִיף בַּר נָשׁ מֵהַהוּא אָרְחָא, וְיוֹכַח לְחַבְרֵיהּ. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַאי אוֹכַח לְבַר נָשׁ. אוֹכַח לֵיהּ בִּרְחִימוּ בְּסִתְרָא, אִי יְקַבֵּל לֵיהּ יָאוּת.

לשון הקודש

וּמִשְׁפָּט. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם פט) צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ. וּמִי שֶׁדָּן דִּין, צָרִיךְ לָדוּן (לְשֶׁבֶת) בְּכִסֵּא הַמֶּלֶךְ. וְאִם פּוֹגֵם אֶחָד מֵהֶם, כְּאִלּוּ פָּגַם אֶת כִּסֵּא הַמֶּלֶךְ. וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִסְתַּלֵּק מִבֵּין הַדַּיָּנִים, וְלֹא עוֹמֵד בְּדִינֵיהֶם. וּמָה אוֹמֵר? (שם יב) עַתָּה אָקוּם יֹאמַר ה' וְגוֹ'. וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמֶרֶת, (שם נז) רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

לֹא תִשְׂנָא אֶת אָחִיךָ בִּלְבָבֶךָ הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ וְגוֹ'. מִצְוָה זוֹ לְהוֹכִיחַ אֶת אוֹתוֹ שֶׁחָטָא לְהַרְאוֹת לוֹ אַהֲבָה רַבָּה, שֶׁאוֹהֵב אוֹתוֹ, כְּדֵי שֶׁהוּא לֹא יֵעָנֵשׁ. שֶׁהֲרֵי כָּתוּב בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהַב ה' יוֹכִיחַ. וּכְמוֹ שֶׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמוֹכִיחַ אֶת מִי שֶׁאוֹהֵב אוֹתוֹ, כָּךְ יִלְמַד אָדָם מֵאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ

וְאִי לָא, אוֹכַח לֵיהּ בֵּין רְחִימוּי. אִי יְקַבֵּל יָאוּת. וְאִי לָא, אוֹכַח לֵיהּ בְּאִתְגַּלְיָא לְעֵינֵיהוֹן דְּכֹלָּא. אִי יְקַבֵּל יָאוּת. וְאִי לָאו, שָׁרֵי לֵיהּ, וְלָא אוֹכַח לֵיהּ, וְשָׁבִיק (דף פ"ו ע"א) לֵיהּ יֵיזִיל וְיַעְבִּיד רְעוּתֵיהּ.

בְּקַדְמִיתָא אוֹדַע לֵיהּ בְּסִתְרָא, בְּגִין לְאוֹכָחָא לֵיהּ, וּלְאִתְעָרָא לֵיהּ, דְּלָא יִנְדַּע בֵּיהּ בַּר נָשׁ. וְדָא אִיהוּ בֵּינֵיהּ לְבֵינֵיהּ. אִי מְקַבֵּל יָאוּת. וְאִי לָאו, אוֹדַע לֵיהּ בֵּין רְחִימוּי, בְּזִמְנָא דְּכַהֲנָא רַבָּא הָוָה בְּעָלְמָא, יָהִיב לֵיהּ מַרְעִין בְּעַרְסֵיהּ, וְאָתוּ רְחִימוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאוֹדְעָן לֵיהּ, אִי אִית בֵּיהּ חוֹבָא דְּיֵיתוּב מִנֵּיהּ, וּלְעָיֵין בְּמִלֵּיהּ. אִי מְקַבֵּל יָאוּת, וְאִי לָאו אוֹכַח לֵיהּ בְּאִתְגַּלְיָא, בְּמָמוֹנֵיהּ, בִּבְנוֹי, דְּכֹלָּא מִלַּחֲשָׁן עָלֵיהּ, וְיֵיתוּן לְגַבֵּיהּ. אִי מְקַבֵּל יָאוּת. וְאִי לָאו שָׁאֲרֵי לֵיהּ מָאֲרֵיהּ לְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ, וְלָא יַתְקִיף בֵּיהּ לְעָלְמִין. כְּגַוְונָא דָא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְאוֹכָחָא לְחַבְרֵיהּ בְּקַדְמִיתָא בְּסִתְרָא. לְבָתָר בֵּין רְחִימוּי. לְבָתָר בְּאִתְגַּלְיָא. מִכָּאן וּלְהָלְאָה יִשְׁבּוֹק לֵיהּ וְיַעְבִּיד רְעוּתֵיהּ.

לשון הקודש

וְיוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ. בַּמֶּה מוֹכִיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם? הוּא מוֹכִיחוֹ בְּאַהֲבָה בַּסֵּתֶר. אִם יְקַבֵּל אוֹתוֹ – יָפֶה. וְאִם לֹא מוֹכִיחוֹ בֵּין אוֹהֲבָיו, אִם יְקַבֵּל – יָפֶה, וְאִם לֹא – מוֹכִיחוֹ בְּגָלוּי לְעֵין כֹּל. אִם יְקַבֵּל – יָפֶה. וְאִם לֹא – מֵנִיחַ אוֹתוֹ וְלֹא מוֹכִיחַ אוֹתוֹ, וְעוֹזֵב אוֹתוֹ שֶׁיֵּלֵךְ וְיַעֲשֶׂה אֶת רְצוֹנוֹ.

בָּרִאשׁוֹנָה מוֹדִיעָה לוֹ בַּסֵּתֶר, כְּדֵי לְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ וּלְעוֹרֵר אוֹתוֹ, שֶׁלֹּא יַכִּיר בּוֹ בֶּן אָדָם. וְזֶה הוּא בֵּינוֹ לְבֵינוֹ. אִם מְקַבֵּל – טוֹב, וְאִם לֹא – מוֹדִיעַ לוֹ בֵּין אוֹהֲבָיו. בִּזְמַן שֶׁהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָיָה בָּעוֹלָם, נָתַן לוֹ מַחֲלָה בְּמִטָּתוֹ, וּבָאוּ אוֹהֲבָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמוֹדִיעִים לוֹ, שֶׁאִם יֵשׁ בּוֹ חוֹבָה שֶׁיָּשׁוּב מִמֶּנָּה וְיַעֲיֵן בִּדְבָרָיו. אִם מְקַבֵּל – מוּטָב, וְאִם לֹא – מוֹכִיחַ אוֹתוֹ בְּגָלוּי, בְּמָמוֹנוֹ, בְּבָנָיו, שֶׁכֻּלָּם מְדַבְּרִים עָלָיו וְיָבוֹאוּ אֵלָיו. אִם מְקַבֵּל – מוּטָב, וְאִם לֹא – מַתִּיר לוֹ קוֹנוֹ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ, וְלֹא מַחֲזִיק בּוֹ לְעוֹלָמִים. כְּגוֹן זֶה צָרִיךְ לוֹ לְהוֹכִיחַ לַחֲבֵרוֹ בָּרִאשׁוֹנָה בַּסֵּתֶר, וְאַחַר כָּךְ בֵּין אוֹהֲבָיו, וּלְבַסּוֹף בְּגָלוּי. מִכָּאן וּלְהָלְאָה יַעֲזוֹב לוֹ וְיַעֲשֶׂה כִּרְצוֹנוֹ.

וְעַל דָּא כְּתִיב הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ. הוֹכֵחַ: בְּסִתְרָא, דְּלָא יִנְדַּע בֵּיהּ בַּר נָשׁ. תּוֹכִיחַ: בֵּין חַבְרוֹי וּרְחִימוֹי. אֶת עֲמִיתֶךָ: בְּאִתְגַּלְיָיא. וְעַל דָּא לָא כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא תּוֹכִיחַ, אֶלָּא הוֹכֵחַ. תּוּ הוֹכֵחַ, אִי אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּיִכְסוּף, לָא יֵימָא לֵיהּ וְלָא יוֹכִיחַ לֵיהּ אֲפִילוּ בְּסִתְרָא, אֶלָּא יֵימָא קַמֵּיהּ, כְּמָאן דְּמִשְׁתָּעֵי בְּמִלִּין אַחֲרָנִין. וּבְגוֹ אִינּוּן מִלִּין, יִדְכַּר מָאן דְּעָבַד הַהוּא חוֹבָא הוּא כַּךְ וְכַךְ, בְּגִין דְּאִיהוּ יְדַע בְּגַרְמֵיהּ, וְיִשְׁתְּבִיק מֵהַהוּא חוֹבָא. וְעַל דָּא הוֹכֵחַ. וְאִם לָאו, תּוֹכִיחַ. וּלְבָתַר אֶת עֲמִיתֶךָ בְּאִתְגַּלְיָיא. מִכָּאן וּלְהָלְאָה וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא.

דָּבָר אַחֵר וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא, דְּהָא כֵּיוָן דְּבַר נָשׁ אוֹכַח לְחַבְרֵיהּ, וְאִזְדְּמַן לְאוֹכָחָא לֵיהּ בְּאִתְגַּלְיָא, לָא יְסַלֵּק קַמֵּיהּ הַהוּא חוֹבָה דַּעֲבִיד, דְּאָסִיר לֵיהּ וַדַּאי, אֶלָּא יֵימָא סְתָם, וְלָא יְסַלֵּק עֲלוֹי הַהוּא חוֹבָא בְּאִתְגַּלְיָיא, וְלָא יַרְשִׁים עֲלוֹי חוֹבָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עַל יְקָרָא דְּבַר נָשׁ, אֲפִילוּ בְּחַיָּיבַיָּא. (ע"כ רעיא מהימנא).

לשון הקודש

וְעַל זֶה כָּתוּב הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ. הוֹכֵחַ – בַּסֵּתֶר, שֶׁלֹּא יֵדַע בּוֹ בֶּן אָדָם. תּוֹכִיחַ – בֵּין חֲבֵרָיו וְאוֹהֲבָיו. אֶת עֲמִיתֶךָ – בְּגָלוּי. וְעַל כֵּן לֹא כָּתוּב בָּרִאשׁוֹנָה תּוֹכִיחַ, אֶלָּא הוֹכֵחַ. וְעוֹד הוֹכֵחַ – אִם הוּא אָדָם שֶׁיִּתְבַּיֵּשׁ, לֹא יֹאמַר לוֹ וְלֹא יוֹכִיחַ אוֹתוֹ אֲפִלּוּ בַּסֵּתֶר, אֶלָּא יֹאמַר לְפָנָיו כְּמִי שֶׁמְּסַפֵּר בִּדְבָרִים אֲחֵרִים. וּבְתוֹךְ אוֹתָם דְּבָרִים יַזְכִּיר מִי שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ הַחֵטְא הוּא כָּךְ וְכָךְ, כְּדֵי שֶׁהוּא יֵדַע בְּעַצְמוֹ וְיַעֲזֹב אֶת אוֹתוֹ הַחֵטְא. וְעַל כֵּן הוֹכֵחַ. וְאִם לֹא – תּוֹכִיחַ. וְאַחַר כָּךְ אֶת עֲמִיתֶךָ – בְּגָלוּי. מִכָּאן וָהָלְאָה – וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא.

דָּבָר אַחֵר וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא – שֶׁהֲרֵי כֵּיוָן שֶׁאָדָם מוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ וּמִזְדַּמֵּן לְהוֹכִיחוֹ בְּגָלוּי, לֹא יַעֲלֶה לְפָנָיו אוֹתוֹ חֵטְא שֶׁעָשָׂה, שֶׁאָסוּר לוֹ וַדַּאי, אֶלָּא יֹאמַר סְתָם, וְלֹא יַעֲלֶה עָלָיו אוֹתוֹ חֵטְא בְּגָלוּי, וְלֹא יִרְשֹׁם עָלָיו חֵטְא. שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עַל כְּבוֹדוֹ שֶׁל אָדָם אֲפִלּוּ בָּרְשָׁעִים. (עד כאן רעיא מהימנא).

פְּתַח וְאָמַר, וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְגוֹ'. וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר, הָכָא אִתְפְּלִיגוּ סִפְּרֵי קַדְמָאֵי וְכוּ', עַד דְּאָתוּ רִבִּי אַבָּא וְרִבִּי יְהוּדָה, וְאוֹדוּ לֵיהּ לְרִבִּי אָחָא.

קָמוּ, עַד דַּהֲווּ אַזְלֵי, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לֹא תֵלֵךְ רָכִיל בְּעַמֶּךָ לֹא תִשְׂנָא אֶת אָחִיךָ לֹא תִקּוֹם וְלֹא תִטּוֹר. הָא אוֹקִימְנָא לוֹן, וְכֻלְּהוּ אַתְעֲרוּ עָלַיְיהוּ חַבְרַיָּיא, אֲבָל נֵימָא מִלָּה בְּפָרְשָׁתָא דָא, כְּתִיב, אֶת חֻקּוֹתַי תִּשְׁמוֹרוּ בְּהֶמְתְּךָ לֹא תַרְבִּיעַ כִּלְאַיִם שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם וּבֶגֶד כִּלְאַיִם שַׁעַטְנֵז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ.

פְּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה מג) אַתֶּם עֵדַי נְאֻם יְיָ' וְעַבְדִּי אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי לְמַעַן תֵּדְעוּ וְתַאֲמִינוּ וְגוֹ'. אַתֶּם עֵדַי, אִלֵּין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל. וְתָנֵינָן, אִלֵּין אִינּוּן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, דִּכְתִיב (דברים ל)

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְגוֹ'. וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר, כָּאן נֶחְלְקוּ סִפְּרֵי הַקַּדְמוֹנִים וְכוּ', עַד שֶׁבָּאוּ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יְהוּדָה, וְהוֹדוּ לְרַבִּי אָחָא.

קָמוּ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא תֵלֵךְ רָכִיל בְּעַמֶּיךָ, לֹא תִשְׂנָא אֶת אָחִיךָ, לֹא תִקֹּם וְלֹא תִטֹּר. הֲרֵי בֵּאַרְנוּ אוֹתָם, וְכֻלָּם הִתְעוֹרְרוּ עֲלֵיהֶם הַחֲבֵרִים. אֲבָל נֵאֱמַר דָּבָר בְּפָרָשָׁה הַזּוֹ. כָּתוּב אֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמֹרוּ, בְּהֶמְתְּךָ לֹא תַרְבִּיעַ כִּלְאַיִם, שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם, וּבֶגֶד כִּלְאַיִם שַׁעַטְנֵז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, אַתֶּם עֵדַי נְאֻם ה' וְעַבְדִּי אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי לְמַעַן תֵּדְעוּ וְתַאֲמִינוּ וְגוֹ'. אַתֶּם עֵדַי, אֵלּוּ הֵם יִשְׂרָאֵל. וְשָׁנִינוּ, אֵלּוּ הֵם שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב

הֲעִידוֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל אִינּוּן סָהֲדִין אִלֵּין עַל אִלֵּין, וּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְכֹלָּא, סָהֲדִין עָלַיְיהוּ. וְעַבְדִּי אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי, דָּא יַעֲקֹב, דִּכְתִיב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר, וּכְתִיב, (ירמיה ל) וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב. וְאִית דְּאַמְרֵי דָא דָוִד. וְדָוִד עַבְדִּי אִקְרֵי, דִּכְתִיב, (ישעיה לז) לְמַעֲנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי, דָּא דָוִד עִלָּאָה.

לְמַעַן תֵּדְעוּ וְתַאֲמִינוּ לִי וְתָבִינוּ כִּי אֲנִי הוּא. מָאי כִּי אֲנִי הוּא. דְּאִתְרָעִיתִי בְּהַהוּא דָוִד, וּבְהַהוּא יַעֲקֹב. אֲנָא, הוּא אִינּוּן מַמָּשׁ. לְפָנַי לֹא נוֹצַר אֵל, דְּתָנֵינָן, קָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיַעֲקֹב אֵל, דִּכְתִיב, (בראשית לג) וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרָא לְיַעֲקֹב אֵל. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, לְפָנַי לֹא נוֹצַר אֵל וְאַחֲרַי לֹא יִהְיֶה. וּבְגִין

לשון הקודש

(דברים ד) הַעִידֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל הֵם עֵדִים אֵלּוּ עַל אֵלּוּ, וְשָׁמַיִם וְאֶרֶץ וְהַכֹּל עֵדִים עֲלֵיהֶם. וְעַבְדִּי אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי – זֶה יַעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר, וְכָתוּב אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, זֶה דָּוִד. וְנִקְרָא דָּוִד עַבְדִּי, שֶׁכָּתוּב (שם לז) לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי, זֶה דָּוִד הָעֶלְיוֹן. לְמַעַן תֵּדְעוּ וְתַאֲמִינוּ לִי וְתָבִינוּ כִּי אֲנִי הוּא (ישעיה מג). מַה זֶּה כִּי אֲנִי הוּא? שֶׁהִתְרַצֵּיתִי בְּאוֹתוֹ דָּוִד וּבְאוֹתוֹ יַעֲקֹב, אֲנִי הוּא הֵם מַמָּשׁ. לְפָנַי לֹא נוֹצַר אֵל, שֶׁשָּׁנִינוּ, קָרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיַעֲקֹב אֵל, שֶׁכָּתוּב (בראשית לו) וַיִּקְרָא אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרָא לְיַעֲקֹב

כָּךְ, אֲנִי הוּא. כֹּלָּא כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְאַחֲרֵי לֹא יִהְיֶה, דְּהָא דָּוִד הָכִי אִקְרֵי, וְלָאו אִית בַּתְרֵיהּ אַחֲרָא.

תָּא חָזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, אַתְקִין כָּל מִלָּה וּמִלָּה, כָּל חַד וְחַד בְּסִטְרוֹי. וּמָנֵי עָלַיְיהוּ חֵילִין עִלָּאִין. וְלֵית לָךְ אֲפִילוּ עִשְׂבָּא זְעֵירָא בְּאַרְעָא, דְּלֵית לֵיהּ חֵילָא עִלָּאָה לְעֵילָא. וְכָל מַה דְּעָבְדִין בְּכָל חַד וְחַד, (תרי נוסחי) וְכָל מַה דְּכָל חַד וְחַד עָבִיד, כֹּלָּא הוּא בִּתְקִיפוּ דְּהַהוּא חֵילָא עִלָּאָה, דִּמְמָנָא עָלֵיהּ לְעֵילָא. וְכֻלְּהוּ נִמוּסִין גְּזִירִין מִדִּינָא, עַל דִּינָא נַטְלִין, וְעַל דִּינָא קַיְימִין. לֵית מָאן דְּנָפִיק (דף פ"ו ע"ב) מִן קִיּוּמֵיהּ לְבַר.

וְכֻלְּהוּ מְמָנָן, מִן יוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, מִתְפַּקְּדָן שִׁלְטוֹנִין עַל כָּל מִלָּה וּמִלָּה. וְכֻלְּהוּ נַטְלִין עַל נִימוּסָא אַחֲרָא עִלָּאָה, דְּנַטְלִין כָּל חַד וְחַד.

לשון הקודש

אֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְפָנַי לֹא נוֹצַר אֵל וְאַחֲרַי לֹא יִהְיֶה. וּמִשּׁוּם כָּךְ אֲנִי הוּא, הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְאַחֲרַי לֹא יִהְיֶה, שֶׁהֲרֵי דָּוִד נִקְרָא כָּךְ, וְאֵין אַחֲרָיו אַחֵר.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, תִּקֵּן כָּל דָּבָר וְדָבָר, כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּצִדּוֹ, וּמִנָּה עֲלֵיהֶם כֹּחוֹת עֶלְיוֹנִים. וְאֵין לְךָ אֲפִלּוּ עֵשֶׂב קָטָן בָּאָרֶץ שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ עֶלְיוֹן לְמַעְלָה. וְכָל מַה שֶּׁעוֹשִׂים עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד,(שתי נוסחאות) וְכָל מַה שֶּׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹשֶׂה, הַכֹּל הוּא בְּחֹזֶק שֶׁל אוֹתוֹ הַכֹּחַ הָעֶלְיוֹן שֶׁמְּמֻנֶּה עָלָיו מִלְּמַעְלָה. וְכָל הַהַנְהָגוֹת גְּזוּרוֹת מִן הַדִּין, עַל דִּין הֵם נוֹסְעִים, וְעַל הַדִּין הֵם עוֹמְדִים.

אֵין מִי שֶׁיּוֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ הַחוּצָה.

וְכָל הַמְּמֻנִּים, מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, נִתְמַנּוּ שַׁלִּיטִים עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר, וְכֻלָּם מִתְנַהֲגִים עַל הַנְהָגָה אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה

כְּמָה דִכְתִיב, (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ. כֵּיוָן דְּנַטְלִין הַהוּא חֹק, כֻּלְּהוּ אִקְרוּן חֻקּוֹת, וְהַהוּא חֹק דְּאִתְיְהִיב לְהוּ, מִן שְׁמַיָּא קָא אָתֵי, וּכְדֵין אִתְקְרוּן חֻקּוֹת שָׁמַיִם. וּמְנָלָן דְּמִן שָׁמַיִם קָא אַתְיָין. דִּכְתִיב (תהלים פא) כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא.

וְעַל דָּא כְתִיב, אֶת חֻקּוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ בְּגִין דְּכָל חַד וְחַד מְמָנָא עַל מִלָּה יְדִיעָא בְּעָלְמָא, בְּהַהוּא חֹק. בְּגִין כַּךְ אָסִיר לְמִחְלַף זִינִין, וּלְאַעֲלָא זִינָא בְּזִינָא אַחֲרָא. בְּגִין דְּאָעֲקַר לְכָל חֵילָא וְחֵילָא מֵאַתְרֵיהוּ, (וְאַכְחִיש פְּמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה) וְאַכְחִישׁ פּוּמְבִּי דְמַלְכָּא.

כִּלְאַיִם, מַהוּ כִּלְאַיִם. כְּמָאן דְיָהִיב אַחֲרָא בְּבֵי מַטְרָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ירמיה לז) אֶל בֵּית

לשון הקודש

שֶׁנּוֹטְלִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ. כֵּיוָן שֶׁנּוֹטְלִים אוֹתוֹ חֹק, כֻּלָּם נִקְרָאִים חֻקּוֹת, וְאוֹתוֹ הַחֹק שֶׁנִּתַּן לָהֶם בָּא מִשָּׁמַיִם, וְאָז נִקְרָאִים חֻקּוֹת שָׁמַיִם. וּמִנַּיִן שֶׁבָּאִים מִשָּׁמַיִם? שֶׁכָּתוּב (תהלים פא) כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא.

וְעַל כֵּן כָּתוּב אֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמֹרוּ, מִשּׁוּם שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מְמֻנֶּה עַל דָּבָר יָדוּעַ בָּעוֹלָם, בְּאוֹתוֹ הַחֹק. מִשּׁוּם כָּךְ אָסוּר לְהַחֲלִיף מִינִים וּלְהַכְנִיס מִין בְּמִין אַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁעוֹקֵר אֶת כָּל כֹּחַ וְכֹחַ מִמְּקוֹמוֹ, (וּמַכְחִישׁ פְּמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה) וּמַכְחִישׁ אֶת פִּרְסוּם הַמֶּלֶךְ.

כִּלְאַיִם, מַהוּ כִּלְאַיִם? כְּמִי שֶׁנּוֹתֵן מִישֶׁהוּ

הַכֶּלֶא, בְּגִין דְּלָא לְמֶעְבַּד מִידִי. כִּלְאַיִם: מְנִיעוּתָא, דְּמָנַע לְכָל אִינּוּןחֵילִין מֵעֲבִידָתָא דִלְהוֹן. כִּלְאַיִם: עִרְבּוּבְיָיא, דְּעָבִיד עִרְבּוּבְיָא בְּחֵילָא דִלְעֵילָא, וְאַכְחִישׁ פּוּמְבִּי דְמַלְכָּא, כְּמָה דְאִתְּמַר, (וּבְגִין כָּךְ) וּבֶגֶד כִּלְאַיִם שַׁעַטְנֵז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (בראשית ב) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת. וְהָא אִתְּמַר, דְּשֶׁנֵּי פִּקּוּדוֹי דְמַלְכָּא, וְאַחְלַף עֵץ חַיִּים, דְּבֵיהּ אִשְׁתְּלִים כֹּלָּא, וּבֵיהּ תַּלְיָא מְהֵימְנוּתָא, וְאִתְּדְבַק בַּאֲתַר אַחֲרָא. וְהָא תָּנִינָן, בְּכֹלָּא בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאַחֲזָאָה עוֹבָדָא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, וּלְמֶעְבַּד עוֹבָדָא כְּמָה דְאִצְטְרִיךְ. וְאִי אִשְׁתָּנֵי בְּמִלָּה אַחֲרָא, הוּא אַנְגִּיד עָלֵיהּ לְשַׁרְיָא בֵּיהּ מִלָּה אַחֲרָא דְּלָא אִצְטְרִיךְ.

לשון הקודש

אַחֵר בְּבֵית הָאֲסוּרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לז) אֶל בֵּית הַכֶּלֶא, כְּדֵי לֹא לַעֲשׂוֹת דָּבָר. כִּלְאַיִם – מְנִיעָה, שֶׁמּוֹנֵעַ אֶת כָּל אוֹתָם הַכֹּחוֹת מִן הַמַּעֲשֶׂה שֶׁלָּהֶם. כִּלְאַיִם – עִרְבּוּבִיָּה, שֶׁעוֹשֶׂה עִרְבּוּבִיָּה בַּכֹּחַ שֶׁלְּמַעְלָה וּמַכְחִישׁ אֶת פִּרְסוּם הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבֶגֶד כִּלְאַיִם שַׁעַטְנֵז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (בראשית ב) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר, שֶׁשִּׁנָּה מִצְוַת הַמֶּלֶךְ, וְהֶחֱלִיף עֵץ חַיִּים, שֶׁבּוֹ הִשְׁתַּלֵּם הַכֹּל וּבוֹ תְּלוּיָה הָאֱמוּנָה, וְנִדְבַּק בְּמָקוֹם אַחֵר. וַהֲרֵי שָׁנִינוּ, בַּכֹּל צָרִיךְ אָדָם לְהַרְאוֹת מַעֲשֶׂה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה וְלַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. וְאִם שִׁנָּה בְּדָבָר אַחֵר, הוּא מַשְׁפִּיעַ לְהַשְׁרוֹת בּוֹ דָּבָר אַחֵר שֶׁלֹּא צָרִיךְ.

וְתָא חָזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ אַחְזֵי עוֹבָדָא לְתַתָּא בְּאֹרַח מֵישָׁר, כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ, נָגִיד וְנָפִיק וְשַׁרְיָא עֲלוֹי רוּחַ קַדִּישָׁא עִלָּאָה. וּבְשַׁעֲתָא דְּאִיהוּ אַחְזֵי עוֹבָדָא לְתַתָּא בְּאוֹרְחָא עֲקִימָא, דְּלֵית אִיהוּ אוֹרַח מֵישָׁר, כְּדֵין נָגִיד וְנָפִיק וְשָׁרֵי עֲלוֹי רוּחַ אַחֲרָא, דְּלָא אִצְטְרִיךְ, דְּסָטֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לִסְטַר בִּישׁ. מָאן מָשִׁיךְ עָלֵיהּ הַהוּא רוּחָא. חָזֵי אוֹמֵר, הַהוּא עוֹבָדָא דְּאַחְזֵי בִסְטָר אַחֲרָא.

כְּתִיב (משלי לא) דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים. דָּרְשָׁה, מַהוּ דָּרְשָׁה. דְּבַעְיָא וְדָרִישׁ עַל צֶמֶר וּפִשְׁתִּים, מָאן דִּמְחַבֵּר לוֹן כַּחֲדָא, וְאִי תֵימָא בְּצִיצִית אֲמַאי שָׁרֵי. הָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל הָתָם הוּא הַהוּא לְבוּשָׁא בְּתִקּוּנוֹי, בְּאַשְׁלְמוּת עוֹבָדָא כַּדְקָא חָזֵי.

(נ"א וְדָא) תּוּ, דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים, לְמֶעְבַּד נוּקְמָא בְּמַאן דִּמְחַבֵּר לוֹן כַּחֲדָא. אֲבָל אֵימָתַי שַׁרְיָא.

לשון הקודש

וּבְא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם מַרְאֶה לְמַטָּה בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, שׁוֹפֵעַת וְיוֹצֵאת וְשׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה. וּבְשָׁעָה שֶׁהוּא מַרְאֶה מַעֲשֶׂה לְמַטָּה בְּדֶרֶךְ עֲקֻמָּה, שֶׁאֵינָהּ דֶּרֶךְ יְשָׁרָה, אָז שׁוֹפֵעַת וְיוֹצֵאת וְשׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ אַחֶרֶת, שֶׁלֹּא צְרִיכָה, שֶׁמַּסְטָה אֶת הָאָדָם לְצַד רַע. מִי מוֹשֵׁךְ עָלָיו אוֹתָהּ הָרוּחַ? הֱוֵה אוֹמֵר, אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁהֵרְאָה בְּצַד אַחֵר.

כָּתוּב (משלי לא) דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים. דָּרְשָׁה, מַהוּ דָּרְשָׁה? שֶׁמְּבַקֶּשֶׁת וְדוֹרֶשֶׁת עַל צֶמֶר וּפִשְׁתִּים, מִי שֶׁמְּחַבֵּר אוֹתָם כְּאֶחָד. וְאִם תֹּאמַר לָמָּה בְּצִיצִית מֻתָּר? הֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ. אֲבָל שָׁם הוּא אוֹתוֹ לְבוּשׁ בְּתִקּוּנוֹ, בְּהַשְׁלָמַת הַמַּעֲשֶׂה כָּרָאוּי.

(וְזֶה) עוֹד, דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים – לַעֲשׂוֹת

בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהוּ בְּאַשְׁלְמוּתָא, דִּכְתִיב, וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפָּיהָ. וְצִיצִית, הָא אוֹקִימְנָא דְּהָתָם בְּהַהוּא כְּלָלָא דִשְׁלֵימוּתָא אִשְׁתְּכַח, וְלָא עָבִיד מִדִּי. אֲבָל בְּשַׁעֲתָא דְּלָא אִשְׁתְּכַח בִּשְׁלֵימוּתָא, מָאן דְּאָתֵי לְחַבְּרָא לוֹן כַּחֲדָא, אִתְעַר עָלֵיהּ רוּחָא דְּלָא אִצְטְרִיךְ.

מִלָּה דָּא מָאן אוֹכַח. קַיִן וְהֶבֶל אוֹכְחָן. דְּדָא אָתֵי מִסִּטְרָא חַד, וְדָא אָתֵי מִסִּטְרָא אַחֲרָא. וּבְגִין כָּךְ לָא לִבְעֵי לָן לְחַבְּרָא לוֹן כַּחֲדָא. (ס"א ל"ג מִלָּה דָּא מָאן אוֹכַח. קַיִן וְהֶבֶל אוֹכְחָן) וְקָרְבְּנָא דְקַיִן, אִתְרְחַק מִקַּמֵּי קָרְבְּנָא דְהֶבֶל.

וְעַל דָּא וּבֶגֶד כִּלְאַיִם שַׁעַטְנֵז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ. לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ סְתָם, לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ רוּחָא אַחֲרָא לְשַׁלְטָאָה בָּךְ. וְאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאַחֲזָאָה עוֹבָדָא דְכַשְׁרָא כְּמָה דְיָאוּת,

לשון הקודש

נִקְמָה בְּמִי שֶׁמְּחַבֵּר אוֹתָם יַחַד. אֲבָל מָתַי שׁוֹרָה? בְּשָׁעָה שֶׁהוּא בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁכָּתוּב וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפָּיהָ. וְצִיצִית, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁשָּׁם בְּאוֹתוֹ הַכְּלָל שֶׁל הַשְּׁלֵמוּת נִמְצָא, וְלֹא עוֹשֶׂה דָּבָר. אֲבָל בְּשָׁעָה שֶׁלֹּא נִמְצָא בִּשְׁלֵמוּת, מִי שֶׁבָּא לְחַבְּרָם יַחַד, מְעוֹרֵר עָלָיו רוּחַ שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה.

מִי מוֹכִיחַ דָּבָר זֶה? קַיִן וְהֶבֶל מוֹכִיחִים, שֶׁזֶּה בָּא מִצַּד אֶחָד, וְזֶה בָּא מִצַּד אַחֵר, וּמִשּׁוּם כָּךְ אֵינֶנּוּ צְרִיכִים לְחַבְּרָם יַחַד. (מִי מוֹכִיחַ דָּבָר זֶה? קַיִן וְהֶבֶל מוֹכִיחִים) וְקָרְבָּנוֹ שֶׁל קַיִן הִתְרַחֵק מִלִּפְנֵי קָרְבָּנוֹ שֶׁל הֶבֶל.

וְעַל כֵּן, וּבֶגֶד כִּלְאַיִם שַׁעַטְנֵז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ. לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ סְתָם, לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ רוּחַ אַחֶרֶת לִשְׁלֹט בְּךָ. וְצָרִיךְ לוֹ לָאָדָם לְהַרְאוֹת מַעֲשֶׂה כָּשֵׁר כְּמוֹ שֶׁרָאוּי,

וּבְהַהוּא עוֹבָדָא שַׁרְיָא עָלֵיהּ רוּחַ קַדִּישָׁא, רוּחַ עִלָּאָה, לְאִתְקַדְּשָׁא בֵּיהּ, אָתָא לְאִתְקַדְּשָׁא מְקַדְּשִׁין לֵיהּ, דִּכְתִיב וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְיָ׳.

כְּתִיב וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וּמַה עַל דָּא גָּרִים אָדָם מִיתָה בְּעָלְמָא, מָאן דְּאַחְזֵי עוֹבָדָא אַחֲרָא דְּלָא אִצְטְרִיךְ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. שׁוֹר וַחֲמוֹר אוֹכָחָן. מִסִּטְרָא דָא אִקְרֵי שׁוֹר, וּמִסִּטְרָא דָא אִקְרֵי חֲמוֹר, וְעַל דָּא כְּתִיב (דברים כב) לֹא תַחֲרוֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּו. לָא תַּעֲבִיד עִרְבּוּבְיָא כַּחֲדָא, בְּגִין דְּאִתְעַר לְאִתְחַבְּרָא סִטְרָא אַחֲרָא כַּחֲדָא, לְאַבְאָשָׁא עָלְמָא. וּמַאן דְּפָרִישׁ לוֹן, אַסְגֵּי שְׁלָמָא בְּעָלְמָא. אוֹף הָכָא, מָאן דְּפָרִישׁ לוֹן בְּהַהוּא גַּוְונָא כְּמָה דְאָמְרוּ, דְּלָא אִשְׁתְּכַח שׁוּעַ (דף פ"ז ע"א) טָווּי וְנוּז כַּחֲדָא, הַאי בַּר נָשׁ אַסְגֵּי שְׁלָמָא עָלֵיהּ, וְעַל כָּל עָלְמָא.

לשון הקודש

וּבְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה שׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ קְדוֹשָׁה, רוּחַ עֶלְיוֹנָה, לְהִתְקַדֵּשׁ בּוֹ. בָּא לְהִתְקַדֵּשׁ – מְקַדְּשִׁים אוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה׳.

כָּתוּב וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וּמָה עַל זֶה גָּרַם אָדָם מִיתָה בָּעוֹלָם – מִי שֶׁמַּרְאֶה מַעֲשֶׂה אַחֵר שֶׁלֹּא צָרִיךְ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. שׁוֹר וַחֲמוֹר מוֹכִיחִים. מִצַּד זֶה נִקְרָא שׁוֹר, וּמִצַּד זֶה נִקְרָא חֲמוֹר. וְעַל כֵּן כָּתוּב, (דברים כב) לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו. אַל תַּעֲשֶׂה עִרְבּוּבִיָּה יַחַד, מִשּׁוּם שֶׁמִּתְעוֹרֵר לְהִתְחַבֵּר הַצַּד הָאַחֵר כְּאֶחָד לְהָרַע לָעוֹלָם. וּמִי שֶׁמַּפְרִידָם, מַרְבֶּה שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. אַף כָּאן מִי שֶׁמַּפְרִיד אוֹתָם

קָרְבְּנָא דְּקַיִן הָוָה פִּשְׁתִּים, וְקָרְבְּנָא דְּהֶבֶל הָוָה צֶמֶר, לָאו דָא כְּדָא, וְלָאו דָא כְּדָא. רָזָא דְּמִלָּה, קַיִן כִּלְאַיִם הָוָה, עֵרְבּוּבְיָא דְּלָא אִצְטְרִיךְ, סִטְרָא אַחֲרָא, דְּלָא זִינָא דְּחַוָּה וְאָדָם. וְקוּרְבָּנֵיהּ מֵהַהוּא סִטְרָא קָא אַתְיָא. הֶבֶל מִזִּינָא חָדָא דְּאָדָם וְחַוָּה. וּבְמֵעָהָא דְּחַוָּה אִתְחַבָּרוּ אִלֵּין תְּרֵין סִטְרִין. וּבְגִין דְּאִתְחַבָּרוּ כַּחֲדָא, לָא אַתְיָא מִנַּיְיהוּ תּוֹעֵלְתָּא לְעָלְמָא, וְאִתְאֲבִידוּ.

וְעַד יוֹמָא דֵין, סִטְרָא דִּלְהוֹן קַיְימָא. וּמַאן דְּאַחֲזֵי גַּרְמֵיהּ בְּעוֹבָדָא דְּחִבּוּרָא דָא, אִתְּעַר עָלֵיהּ אִינּוּן סִטְרִין כַּחֲדָא, וְיָכִיל לְאִתְזְקָא, וְשָׁאִרִי עֲלוֹי רוּחָא אַחֲרָא, דְּלָא אִצְטְרִיךְ. וְיִשְׂרָאֵל בָּעָאן לְאִתְעָרָא עָלַיְיהוּ רוּחָא קַדִּישָׁא לְמֶהֱוֵי קַדִּישִׁין, לְאִשְׁתַּכְּחָא בִשְׁלָמָא, בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ גָּוֵן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, שֶׁלֹּא נִמְצָא שׁוּעַ טָווּי וְנוּז כְּאֶחָד, זֶה אָדָם שֶׁמַּרְבֶּה שָׁלוֹם עָלָיו וְעַל כָּל הָעוֹלָם.

קָרְבָּנוֹ שֶׁל קַיִן הָיָה פִּשְׁתִּים, וְקָרְבָּנוֹ שֶׁל הֶבֶל הָיוּ צֶמֶר, לֹא זֶה כְּזֶה, וְלֹא זֶה כְּזֶה. סוֹד הַדָּבָר – קַיִן הָיָה כִּלְאַיִם, עֵרְבּוּבִיָּה שֶׁאֵינָהּ נִצְרֶכֶת, הַצַּד הָאַחֵר, שֶׁאֵינוֹ מִינָם שֶׁל אָדָם וְחַוָּה, וְקָרְבָּנוֹ מֵאוֹתוֹ הַצַּד הוּא בָּא. הֶבֶל מִצַּד אֶחָד שֶׁל אָדָם וְחַוָּה. וּבְמֵעֶיהָ שֶׁל חַוָּה הִתְחַבְּרוּ שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ. וּמִשּׁוּם שֶׁהִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד, לֹא בָּאָה מֵהֶם תּוֹעֶלֶת לָעוֹלָם וְנֶאֱבְדוּ.

וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה הַצַּד שֶׁלָּהֶם קַיָּם. וּמִי שֶׁמַּרְאֶה אֶת עַצְמוֹ בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַחִבּוּר הַזֶּה, מְעוֹרֵר עָלָיו אֶת אוֹתָם הַצְּדָדִים כְּאֶחָד, וְיָכוֹל לְהִנָּזֵק, וְשׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ אַחֶרֶת שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה. וְיִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם רוּחַ קְדֹשָׁה לִהְיוֹת קְדוֹשִׁים, לְהִמָּצֵא בְּשָׁלוֹם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

כְּתִיב (ויקרא ו) וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִהְיוּ עַל בְּשָׂרוֹ וּבְאַבְנֵט בַּד יַחְגּוֹר אֲמַאי אִקְרֵי בַד, יְחִידָאי. בְּגִין דְּלָא בָּעֵי לְחַבְּרָא לְהַאי פִּשְׁתִּים בְּאָחֲרָא, וְעַל דָּא לָא כְתִיב מִדּוֹ פִּשְׁתִּים, אֶלָּא בַד יְחִידָאָה.

וְכַהֲנָא אֲמַאי אִיהוּ בָּעֵי לְאִתְחַזָּאָה בְּהַאי. אֶלָּא אִלֵּין מָאנֵי בַד, בָּעֵי לְאִתְחַזָּאָה בְּהוּ עַל מִזְבַּח הָעוֹלָה, כַּד הָוָה מַפְּנֵי קִטְרָא (ס"א קִטְמָא) דְּדִשְׁנָא דְעוֹלָה, דְּהָא עוֹלָה מִסִּטְרָא דְעַבּוֹדָה זָרָה וְהִרְהוּרָא בִישָׁא קָא אַתְיָא. וּבְגִין כָּךְ, בָּעֵי לְאִתְחַזָּאָה בְּהוּ בִּלְחוֹדַיְיהוּ, וְלָא בְּעִרְבּוּבְיָא כְּמָה דְּאַמָּרָן, בְּגִין דְּיִתְכַּפַּר לֵיהּ לְבַר נָשׁ כָּל אִינּוּן חוֹבִין דְּאַתְיָין מֵהַהוּא סִטְרָא.

וְכַד עָיֵיל לְמַקְדְּשָׁא, אֲתַר דְּשִׁלִימוּ אִשְׁתְּכַח, וְכָל אִינּוּן פּוּלְחָנֵי דְשִׁלִימוּתָא, אַף עַל גַּב

לשון הקודש

כָּתוּב (ויקרא ו) וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִהְיוּ עַל בְּשָׂרוֹ, (שם טז) וּבְאַבְנֵט בַּד יַחְגּוֹר. לָמָּה נִקְרָא בַד, יְחִידִי? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְחַבֵּר אֶת הַפִּשְׁתִּים הַזֶּה עִם אַחֵר, וְעַל כֵּן לֹא כָתוּב מִדּוֹ פִּשְׁתִּים, אֶלָּא בַד, יְחִידִי.

וְלָמָּה הַכֹּהֵן צָרִיךְ לְהֵרָאוֹת בָּזֶה? אֶלָּא לְבוּשֵׁי הַבַּד הַלָּלוּ צָרִיךְ לְהֵרָאוֹת בָּהֶם עַל מִזְבַּח הָעוֹלָה, כְּשֶׁהָיָה מְפַנֶּה אֶת הַדֶּשֶׁן (הָאֵפֶר) שֶׁל דֶּשֶׁן הָעוֹלָה, שֶׁהֲרֵי הָעוֹלָה בָּאָה מֵהַצַּד שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה וְהִרְהוּר רַע. וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְהֵרָאוֹת בָּהֶם בִּלְבַדָּם, וְלֹא בְּעִרְבּוּבִיָּה כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, כְּדֵי שֶׁיִּתְכַּפֵּר לָאָדָם כָּל אוֹתָם חֲטָאִים שֶׁבָּאִים מֵאוֹתוֹ הַצַּד.

וּכְשֶׁנִּכְנַס לַמִּקְדָּשׁ, הַמָּקוֹם שֶׁשָּׁם

דְּאִתְחַבָּרוּ, לֵית לָן בָּהּ, כְּמָה דְאַמָּרָן בְּצִיצִית, בְּגִין דְּתַמָּן אִשְׁתְּכָחוּ וְאִתְחֲבְּרוּ כָּל אִינּוּן זַיְינִין דִּלְעֵילָּא, וְכָל אִינּוּן מָאנֵי מַקְדְּשָׁא, מִשְׁתַּכְּחִין בֵּיהּ כַּמָּה זַיְינִין מִשַּׁנְיָין דָּא מִן דָּא, וְכֻלְּהוּ אִתְכְּלִילוּ תַּמָּן כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לְהוּ אוֹרַיְיתָא דִקְשׁוֹט, אוֹרַיְיתָא דִּמְהֵימְנוּתָא, וְרִיחַם לְהוּ מִכָּל שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, דִּכְתִיב, (מלאכי א) אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר יְיָ׳.

פָּתַח רִבִּי חִיָּיא אֲבַתְרֵיהּ וְאָמַר, כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וּנְטַעְתֶּם כָּל עֵץ מַאֲכָל וְגוֹ׳. וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַיְיָ׳. כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ, הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, אֲבָל תָּא חֲזֵי, דְּהָא אִילָנָא לָא עָבִיד פֵּירִין, אֶלָּא בְּאַרְעָא. וְאַרְעָא אַפִּיק לְהוֹן, וְאַחְזֵי הַהוּא אִיבָּא לְעָלְמָא.

לשון הקודש

נִמְצֵאת הַשְּׁלֵמוּת וְכָל אוֹתָן עֲבוֹדוֹת הַשְּׁלֵמוּת, אַף עַל גַּב שֶׁהִתְחַבְּרוּ, אֵין לָנוּ בָּזֶה עִנְיָן, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ בְּצִיצִית, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם נִמְצְאוּ וְהִתְחַבְּרוּ כָּל אוֹתָם הַמִּינִים שֶׁלְּמַעְלָה, וְכָל אוֹתָם כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ, נִמְצָאִים בּוֹ כַּמָּה מִינִים שׁוֹנִים זֶה מִזֶּה, וְכֻלָּם נִכְלְלוּ שָׁם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם תּוֹרַת אֱמֶת, תּוֹרָה שֶׁל אֱמוּנָה, וְאָהַב אוֹתָם מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁכָּתוּב (מלאכי א) אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר ה׳.

פָּתַח רַבִּי חִיָּיא אַחֲרָיו וְאָמַר, כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וּנְטַעְתֶּם כָּל עֵץ מַאֲכָל וְגוֹ׳, וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַה׳. כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים. אֲבָל בֹּא רְאֵה, שֶׁהֲרֵי הָאִילָן אֵינוֹ עוֹשֶׂה פֵּרוֹת, אֶלָּא בָּאָרֶץ,

וְאַרְעָא לָא עַבְדָּא פֵּירִין אֶלָּא מִגּוֹ חֵילָא אַחֲרָא דְּעָלָהּ. כְּמָה דְּנוּקְבָא לָא עַבְדָּא פֵּירִין, אֶלָּא מִגּוֹ חֵילָא דִּדְכוּרָא.

וְהַהוּא אִיבָּא, לָא אִשְׁתְּלִים בְּאַשְׁלְמוּתָא, עַד תְּלַת שְׁנִין. וְחֵילָא לָא אִתְפָּקְדָא עָלֵיהּ לְעֵילָא עַד דְּאִשְׁתְּלִים. בָּתַר דְּאִשְׁתְּלִים אִתְפָּקְדָא עָלֵיהּ חֵילָא וְאַרְעָא אִתְתְּקָנַת בֵּיהּ. דְּהָא עַד תְּלַת שְׁנִין אַרְעָא לָא אִתְתְּקָנַת בֵּיהּ וְלָא (אִשְׁתְּכַחַת) אִשְׁתְּלִימַת (ס"א אִתְבַּסְּמַת) (נ"א אִסְתַּכְּמַת) עִמֵּיהּ. בָּתַר דְּאִשְׁתְּלִים וְאִתְתְּקָנוּ כַּחֲדָא כְּדֵין הוּא שְׁלִימוּתָא.

תָּא חֲזֵי, נוּקְבָא, עַד תְּלָת זִמְנִין דְּאִתְעַבְּרָא, אִיבָּא דִּמְעָהָא לָא אִשְׁתְּלִים. בָּתַר ג' עִידוּאָן, נוּקְבָא אִתְתְּקָנַת בְּהַהוּא אִיבָּא, וְאִסְתְּכָמוּ כַּחֲדָא. כְּדֵין הַהוּא אִיבָּא שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא, וְשָׁפִירוּ דְּכֹלָּא. בָּתַר

לשון הקודש

וְהָאָרֶץ מוֹצִיאָה אוֹתָם וּמַרְאָה אֶת אוֹתוֹ הַפְּרִי לָעוֹלָם. וְאֵין הָאָרֶץ עוֹשָׂה פֵּרוֹת אֶלָּא מִתּוֹךְ אוֹתוֹ כֹּחַ אַחֵר שֶׁמֵּעָלֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁהַנְּקֵבָה אֵינָהּ עוֹשָׂה פֵּרוֹת אֶלָּא מִתּוֹךְ כֹּחַ הַזָּכָר.

וְאוֹתוֹ הַפְּרִי לֹא נִשְׁלָם בִּשְׁלֵמוּת עַד שָׁלֹשׁ שָׁנִים, וְהַכֹּחַ לֹא נִפְקַד עָלָיו לְמַעְלָה עַד שֶׁנִּשְׁתַּלֵּם. אַחַר שֶׁהִשְׁתַּלֵּם, נִפְקַד עָלָיו הַכֹּחַ, וְהָאָרֶץ מִתְתַּקֶּנֶת בּוֹ. שֶׁהֲרֵי עַד שָׁלֹשׁ שָׁנִים אֵין הָאָרֶץ מִתְתַּקֶּנֶת בּוֹ וְלֹא (נִמְצֵאת) מִשְׁתַּלֶּמֶת (מִתְבַּשֶּׂמֶת) (מַסְכִּימָה) עִמּוֹ. אַחַר שֶׁהִשְׁתַּלְּמוּ וְהִתְתַּקְּנוּ כְּאֶחָד, אֲזַי זוֹ שְׁלֵמוּת.

בֹּא רְאֵה, הַנְּקֵבָה, עַד שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, פְּרִי מֵעֶיהָ לֹא נִשְׁלָם. אַחַר שְׁלֹשָׁה הֶרְיוֹנוֹת הַנְּקֵבָה מִתְתַּקֶּנֶת בְּאוֹתוֹ הַפְּרִי, וּמַסְכִּימִים כְּאֶחָד. אֲזַי אוֹתוֹ הַפְּרִי הוּא שְׁלֵמוּת הַכֹּל וְהַיֹּפִי שֶׁל הַכֹּל. אַחַר

דְּנָפַק, עַד ג' שְׁנִין לָא אִית לֵיהּ חֵילָא לְעֵילָא, דְּהָא כְּדֵין אִשְׁתְּלִים בִּשּׁוּלָא דִילֵיהּ. לֵוִי אִתְרְעֵי מִכֹּלָּא, תְּלִיתָאָה לְאִמֵּיהּ, דְּאִתְתָּקְנַת בֵּיהּ, וְאִסְתַּכְּמַת (ס"א וְאִתְכַּסְּמַת) בַּהֲדֵיהּ.

בָּתַר ג' שְׁנִין, אִתְפְּקְדַת עָלֵיהּ (ס"א אִתְפְּקַד עָלָה) חֵילָא עִלָּאָה לְעֵילָא. וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית, יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים. מָאי קֹדֶשׁ הִלּוּלִים. תְּשִׁבְחָן, לְשַׁבְּחָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. עַד הָכָא. מִכָּאן וְאֵילָךְ רָזָא דְּמִלָּה, דְּבַשָּׁנָה (דף פ"ז ע"ב) הָרְבִיעִית מִזְּדַוְּוגַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהִלּוּלָא חַד אִשְׁתְּכַח. דִּכְתִיב קֹדֶשׁ הִלּוּלִים, הִלּוּלָא וְחֶדְוָה בְּזִמְנָא (ס"א בְּזִוּוּגָא) חָדָא.

מָאי שָׁנָה (הָרְבִיעִית) דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְתָנִינָן, שָׁנָה הָרְבִיעִית, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי קַיְּימָא רְבִיעָאָה לְכוּרְסְיָיא, וְכֹלָּא חַד, דְּהָא כְּדֵין

לשון הקודש

שֶׁיָּצָא, עַד שָׁלֹשׁ שָׁנִים אֵין לוֹ כֹּחַ לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי אָז הִיא הַבְשָׁלָתוֹ. לֵוִי נִרְצָה מֵהַכֹּל, שְׁלִישִׁי לְאִמּוֹ, שֶׁהִתְתַּקְּנָה בּוֹ וְהִסְכִּימָה (וְהִתְּבַשְּׂמָה) עִמּוֹ.

אַחַר שָׁלֹשׁ שָׁנִים הִתְמַנָּה עָלָיו (הִתְמַנָּה עָלֶיהָ) כֹּחַ עֶלְיוֹן לְמַעְלָה, וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים. מַהוּ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים? תִּשְׁבָּחוֹת לְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. עַד כָּאן. מִכָּאן וְאֵילָךְ סוֹד הַדָּבָר, שֶׁבַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית מִזְדַּוֶּגֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִלּוּלָה אַחַת נִמְצֵאת, שֶׁכָּתוּב קֹדֶשׁ הִלּוּלִים, הִלּוּלָה וְשִׂמְחָה בְּפַעַם (בְּזִוּוּג) אַחַת.

מַה זֶּה הַשָּׁנָה (הָרְבִיעִית)? זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְשָׁנִינוּ, שָׁנָה הָרְבִיעִית זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא עֲמוּד רְבִיעִי לַכִּסֵּא,

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִזְדַּוֵּוג בָּהּ בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּכְדֵין הִיא קֹדֶשׁ, וְהִלּוּלָא קַדִּישָׁא אִשְׁתְּכַח, (וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִזְדַּוֵּוג בַּהֲדָהּ) וּכְדֵין חַיָּילִין אִתְמָנָן עַל עָלְמָא, עַל כָּל מִלָּה וּמִלָּה כַּדְקָא חָזֵי לֵיהּ מִכָּאן וּלְהָלְאָה מִתְבָּרְכָאן כֻּלְּהוּ, וְשָׁאֲרֵי לְמֵיכַל, דְּהָא כֻּלְּהוּ בִּשְׁלִימוּתָא דְכֹלָּא, בִּשְׁלִימוּתָא דְעֵילָא וְתַתָּא.

וְעַד לָא אִשְׁתְּלִים בְּכֹלָּא מִתַּתָּא וּמֵעֵילָא, אָסִיר לְמֵיכַל מִנֵּיהּ. וּמַאן דְּאָכִיל מִנֵּיהּ, כְּמַאן דְּלֵית לֵיהּ חוּלָקָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּהָא הַהוּא אִיבָּא בְּלָא רְשׁוּתָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא קַיְימָא, דְּלָא שָׁאֲרֵי עָלֵיהּ עַד דְּיִשְׁתְּלִים. וּבְלָא רְשׁוּתָא. תַּתָּאָה, דְּהָא לָא אִסְתַּכְּמַת (ס"א אִתְבַּסְּמַת) חֵילָא דְאַרְעָא בֵּיהּ. וְהַהוּא דְאָכִיל מִנֵּיהּ, אַחְזֵי גַּרְמֵיהּ דְּלֵית לֵיהּ חוּלָקָא לְעֵילָא וְתַתָּא, וְאִי בָּרִיךְ עָלֵיהּ, בְּרָכָה לְבַטָּלָה הוּא. דְּהָא קֻדְשָׁא

לשון הקודש

וְהַכֹּל אֶחָד, שֶׁהֲרֵי אָז מִזְדַּוֵּג הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאָז הִיא קֹדֶשׁ, וְנִמְצֵאת הִלּוּלָה קְדוֹשָׁה, (וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִזְדַּוֵּג עִמָּהּ) וְאָז הַחֲיָלוֹת מִתְמַנִּים עַל הָעוֹלָם, עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר כָּרָאוּי לוֹ. מִכָּאן וְהָלְאָה כֻּלָּם מִתְבָּרְכִים וּמֻתָּרִים לְמַאֲכָל, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם בִּשְׁלֵמוּת הַכֹּל, בִּשְׁלֵמוּת שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה.

וְעַד שֶׁלֹּא נִשְׁלָם בַּכֹּל מִמַּטָּה וּמִמַּעְלָה, אָסוּר לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ. וּמִי שֶׁאוֹכֵל מִמֶּנּוּ, כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ הַפְּרִי עוֹמֵד בְּלִי רְשׁוּת עֶלְיוֹנָה קְדוֹשָׁה, שֶׁאֵינָהּ שׁוֹרָה עָלָיו עַד שֶׁיִּשְׁתַּלֵּם. וּבְלִי רְשׁוּת תַּחְתּוֹנָה, שֶׁהֲרֵי לֹא הִסְכִּימָה (הִתְבַּשְּׂמָה) כֹּחַ הָאָרֶץ בּוֹ. וְאוֹתוֹ שֶׁאָכַל מִמֶּנּוּ, מַרְאֶה אֶת עַצְמוֹ

בְּרִיךְ הוּא עַד כָּעַן לָא שַׁרְיָא עֲלוֹי, וְלֵית בֵּיהּ חוּלָקָא. רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבִינָן מֵאִינּוּן דְּלָא מַשְׁגִּיחִין לִיקָרָא דְּמָאֲרֵיהוֹן.

זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, עָלַיְיהוּ כְּתִיב (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נוֹגַהּ. בְּגִין דִּבְהַהוּא זִמְנָא, יִסְתָּלַק חִוְיָא דְשַׁרְיָא בְּנוּקְבָא בְּקַדְמִיתָא, וְיֵיתֵי דְכוּרָא לְמִשְׁרֵי בְּאַתְרֵיהּ כַּד בְּקַדְמִיתָא, וְכֹלָּא יְהֵא שְׁלִים. תָּאנָא בְּזִמְנָא דְזַכָּאָה שָׁאֲרֵי בְעָלְמָא וְכוּ' עַד צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח קְרָא וְאָמַר, (ויקרא יט) לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם. הָא בְּכַמָּה אֲתַר אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, וְכָל חֲדֵי קְרָאֵי אֲבַתְרֵיהּ. וְכָל חַד וְחַד בְּאִתְגַּלְיָיא. אֲבָל הַאי קְרָא אִית לְאִתְעָרָא בֵּיהּ, דִּכְתִיב מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם וְגוֹ'. מִפְּנֵי שֵׂיבָה, שֵׂיבָה דְאוֹרַיְיתָא סְתָם.

לשון הקודש

שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְאִם בֵּרַךְ עָלָיו, זוֹ בְּרָכָה לְבַטָּלָה, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד עַכְשָׁו לֹא שׁוֹרֶה עָלָיו, וְאֵין בּוֹ חֵלֶק. הָרַחֲמָן יַצִּילֵנוּ מֵאוֹתָם שֶׁאֵינָם מַשְׁגִּיחִים לִכְבוֹד רִבּוֹנָם.

אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נוֹגַהּ. מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן יִסְתַּלֵּק הַנָּחָשׁ, שֶׁשָּׁרָה עִם הַנְּקֵבָה בָּרִאשׁוֹנָה, וְיָבֹא הַזָּכָר לִשְׁרוֹת בִּמְקוֹמוֹ כְּבָרִאשׁוֹנָה, וְהַכֹּל יִהְיֶה שָׁלֵם. לָמַדְנוּ, בִּזְמַן שֶׁצַּדִּיק שׁוֹרֶה בָּעוֹלָם וְכוּ', עַד צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח. **רַבִּי** יוֹסֵי פָּתַח בְּפָסוּק וְאָמַר, לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם. הֲרֵי בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים, וְכָל הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ אַחֲרָיו, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּגָלוּי. אֲבָל יֵשׁ לְהִתְעוֹרֵר בַּפָּסוּק הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם וְגוֹ'. מִפְּנֵי שֵׂיבָה, שֵׂיבָה שֶׁל הַתּוֹרָה סְתָם.

תָּקוּם, דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְמֵיקָם בְּקִיּוּמָא (מִכָּאן דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְמֵיקָם) מִקָּמֵי סֵפֶר תּוֹרָה, וְהָכִי רַב הַמְנוּנָא (ס"א יֵיסָא) סָבָא, כַּד הָוָה חָמֵי סֵפֶר תּוֹרָה, הֲוָא קָם מִקַּמֵּיהּ, וְאָמַר מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם. (כַּד הָוָה חָמֵי חוּמָשׁ דְּאוֹרַיְיתָא הֲוָא קָם מִקַּמֵּיהּ) (ס"א עָבִיד לֵיהּ הִדּוּרָא) (וְהַוֵי אָמַר וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן) כְּגַוְונָא דָא, בָּעֵי בַּר נָשׁ לְמֵיקָם בְּקִיּוּמֵיהּ לְקַמֵּיהּ דְּתַלְמִיד חָכָם, בְּגִין דְּאִיהוּ קָאִים בְּקִיּוּמָא (נ"א בְּדִיּוּקָנָא) קַדִּישָׁא עִלָּאָה. וְרָמַז לְכַהֲנָא עִלָּאָה (ס"א וְהָכָא רָמִיז לְעַתִּיקָא) קַדִּישָׁא עִלָּאָה, דִּכְתִיב וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן, דְּאִיהוּ בְּעָלְמָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מִכָּאן רָמֶז לְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְרָמֶז לְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

וְתוּ תָּנֵינָן, הַאי קְרָא לִדְרָשָׁא הוּא דְּאָתָא, מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם, כְּמָה דְּאִתְעָרוּ בֵּיהּ חַבְרַיָּיא, מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם, אַזְהַר לֵיהּ לְבַר נָשׁ, עַד לָא

לשון הקודש

תָּקוּם, מִכָּאן שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לַעֲמֹד בְּעָמְדוֹ (מִכָּאן שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לַעֲמֹד) מִלִּפְנֵי סֵפֶר תּוֹרָה, וְכָךְ רַב הַמְנוּנָא (יֵיסָא) סָבָא, כְּשֶׁהָיָה רוֹאֶה סֵפֶר תּוֹרָה, הָיָה קָם מִלְּפָנָיו וְאוֹמֵר: מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם. (כְּשֶׁהָיָה רוֹאֶה חֻמָּשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה, הָיָה עוֹמֵד מִלְּפָנָיו) (עוֹשֶׂה לוֹ הִדּוּר) (וְהָיָה אוֹמֵר: וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן) כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ אָדָם לַעֲמֹד בִּמְקוֹמוֹ מִלִּפְנֵי תַּלְמִיד חָכָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּמָקוֹם (בְּדִיּוּקָן) קָדוֹשׁ עֶלְיוֹן. וְרָמַז לַכֹּהֵן הָעֶלְיוֹן (וּכָאן רָמַז לְעַתִּיק) הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, שֶׁכָּתוּב וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן, שֶׁהוּא בָּעוֹלָם. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִכָּאן רָמֶז לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְרָמֶז לַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

וְעוֹד שָׁנִינוּ, הַפָּסוּק הַזֶּה בָּא לִדְרָשָׁה. מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם, כְּמוֹ שֶׁהֵעִירוּ בוֹ הַחֲבֵרִים, מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם, הִזְהִיר אֶת

יִסְתָּלַק בְּסִיבוּתָא, דִּיקוּם בְּקִיּוּמָא טָבָא בְּעָלְמָא, בְּגִין דְּדֵין הוּא הִדּוּרָא לֵיהּ, אֲבָל לְסוֹף יוֹמוֹי לֵית שְׁבָחָא לֵיהּ לְבַר נָשׁ כָּל כַּךְ, כַּד אִיהוּ סִיב וְלָא יְכִיל לְמֶהֱוֵי בִּישׁ. אֶלָּא שְׁבָחָא דִּילֵיהּ, כַּד אִיהוּ בְּתוּקְפֵּיהּ, וְאִיהוּ טַב. וּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא צָוַוח וְאָמַר, (משלי כ) גַּם בְּמַעֲלָלָיו יִתְנַכֶּר נַעַר וְגוֹ'. כְּגַוְונָא דָא כְּתִיב, (קהלת יב) וּזְכוֹר אֶת בּוֹרְאֶךָ בִּימֵי בְּחוּרוֹתֶיךָ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי (הָכִי הוּא) אוֹרְחָא דָא מִתְקָנָא קָמָן, וְהַאי אוֹרְחָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים א) כִּי יוֹדֵעַ יְיָ' דֶּרֶךְ צַדִּיקִים וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תֹּאבֵד. מָאי כִּי יוֹדֵעַ יְיָ'. אֶלָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹדֵעַ וְאַשְׁגַּח בְּאָרְחָא דְצַדִּיקַיָּיא, לְאוֹטָבָא לְהוּ, וּלְאַגָּנָא לְהוּ, וְהוּא אָזִיל קַמַּיְיהוּ לְנַטְרָא לְהוּ. וּבְגִין כָּךְ, מָאן דְּנָפִיק לְאָרְחָא בָּעֵי

לשון הקודש

הָאָדָם טֶרֶם שֶׁיַּעֲלֶה לְשֵׁיבָה שֶׁיַּעֲמֹד בְּקִיּוּם טוֹב בָּעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁזֶּהוּ הַהִדּוּר שֶׁלּוֹ. אֲבָל לְסוֹף יָמָיו אֵין לָאָדָם שֶׁבַח כָּל כָּךְ, כְּשֶׁהוּא זָקֵן, וְאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רַע. אֶלָּא הַשֶּׁבַח שֶׁלּוֹ כְּשֶׁהוּא בְּכֹחוֹ, וְהוּא טוֹב. וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ צוֹוֵחַ וְאוֹמֵר, (שם ב) גַּם בְּמַעֲלָלָיו יִתְנַכֵּר נַעַר וְגוֹ'. כְּמוֹ כֵן כָּתוּב, (קהלת יב) וּזְכֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְּחוּרֹתֶיךָ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי (כָּךְ הוּא) שֶׁהַדֶּרֶךְ הַזּוֹ מְתֻקֶּנֶת לְפָנֵינוּ, וְזוֹהִי דַּרְכּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים א) כִּי יוֹדֵעַ ה' דֶּרֶךְ צַדִּיקִים וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תֹּאבֵד. מַה זֶּה כִּי יוֹדֵעַ ה'? אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ וּמַשְׁגִּיחַ עַל דַּרְכֵי הַצַּדִּיקִים לְהֵיטִיב לָהֶם וּלְהָגֵן עֲלֵיהֶם, וְהוּא הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם לִשְׁמֹר אוֹתָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ, מִי שֶׁיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ, צָרִיךְ שֶׁאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ תִּהְיֶה דַּרְכּוֹ שֶׁל

דְּלְהֲוֵי הַהִיא אָרְחָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיִשְׁתַּתַּף לֵיהּ בַּהֲדַיְיהוּ. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, כִּי יוֹדֵעַ יְיָ׳ דֶּרֶךְ צַדִּיקִים וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תֹּאבֵד. הִיא מִגַּרְמָהּ, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא (דף פ״ח ע״א) אִשְׁתְּמוֹדַע לֵיהּ לְהַהוּא אָרְחָא דִּלְהוֹן, וְלָא אָזִיל בַּהֲדַיְיהוּ.

כְּתִיב דֶּרֶךְ, וּכְתִיב אֹרַח, מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא, דֶּרֶךְ: דְּשְׁאָר קַרְסוֹלֵי בְּנֵי נָשָׁא אָזְלוּ בָּהּ. אֹרַח: דְּאִיהוּ אִתְפְּתַח מִן זִמְנָא זְעֵירָא (דָּא אֹרַח כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (איוב ל״ד) וְאָרַח לְחֶבְרָה עִם פֹּעֲלֵי אָוֶן) וְעַל אָרְחָא דָא כְּתִיב, (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם. אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן. בָּרוּךְ יְיָ׳ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלוֹךְ יְיָ׳ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיִשְׁתַּתֵּף אוֹתוֹ עִמּוֹ. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, כִּי יוֹדֵעַ ה׳ דֶּרֶךְ צַדִּיקִים וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תֹּאבֵד. הִיא מֵעַצְמָהּ, מִשּׁוּם שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכִּיר בְּאוֹתָהּ דֶּרֶךְ שֶׁלָּהֶם, וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ עִמָּם.

כָּתוּב דֶּרֶךְ, וְכָתוּב אֹרַח. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא, דֶּרֶךְ – שֶׁשְּׁאָר קַרְסֻלֵּי בְּנֵי אָדָם הָלְכוּ בָהּ. אֹרַח – שֶׁהוּא נִפְתָּח מִזְּמַן מוּעָט (זֶה אֹרַח, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לד) וְאָרַח לְחֶבְרָה עִם פֹּעֲלֵי אָוֶן), וְעַל הָאֹרַח הַזֶּה כָּתוּב, (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם. אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן. בָּרוּךְ יְיָ׳ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלוֹךְ יְיָ׳ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת אֱמוֹר

וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה אֱמוֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם לְנֶפֶשׁ לֹא יִטַּמָּא בְּעַמָּיו. (ויקרא כ"א) אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מָאי טַעְמָא דָּא לָקָבֵל דָּא, דִּכְתִיב לְעֵילָא, וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בָהֶם אוֹב אוֹ יִדְּעוֹנִי מוֹת יוּמָתוּ, וְסָמִיךְ לֵיהּ אֱמוֹר אֶל הַכֹּהֲנִים. אֶלָּא (מַשְׁמַע) כֵּיוָן דְּאַזְהַר לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, לְקַדְּשָׁא לְהוּ בְּכֹלָּא, אַזְהַר לְהוּ לְכַהֲנֵי לְקַדְּשָׁא לוֹן, וְכֵן לַלְוִיִּם. לְכַהֲנֵי מִנַּיִן. דִּכְתִיב אֱמוֹר אֶל הַכֹּהֲנִים. לְלֵוָאֵי מִנַּיִן. דִּכְתִיב, (במדבר יח) וְאֶל הַלְוִיִּם תְּדַבֵּר וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם. בְּגִין דְּיִשְׁתַּכְּחוּן כֻּלְּהוּ זַכָּאִין קַדִּישִׁין דַּכְיָין.

אֱמוֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן, מָאי טַעְמָא הָכָא בְּנֵי אַהֲרֹן, וְכִי לָא יְדַעְנָא דִּבְנֵי אַהֲרֹן נִינְהוּ. אֶלָּא בְּנֵי אַהֲרֹן, וְלָא בְּנֵי לֵוִי, דְּאַהֲרֹן דְּהוּא

לשון הקודש

פָּרָשַׁת אֱמֹר

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לְנֶפֶשׁ לֹא יִטַּמָּא בְּעַמָּיו. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מָה הַטַּעַם זֶה כְּנֶגֶד זֶה, שֶׁכָּתוּב לְמַעְלָה, וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בָהֶם אוֹב אוֹ יִדְּעֹנִי מוֹת יוּמָתוּ, וְסָמוּךְ לוֹ אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים? אֶלָּא (מַשְׁמַע) כֵּיוָן שֶׁהִזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ אוֹתָם בַּכֹּל, הִזְהִיר אֶת הַכֹּהֲנִים לְקַדֵּשׁ אוֹתָם, וְכֵן אֶת הַלְוִיִּם. לַכֹּהֲנִים מִנַּיִן? שֶׁכָּתוּב אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים. וּמִנַּיִן לַלְוִיִּם? שֶׁכָּתוּב (במדבר יא) וְאֶל הַלְוִיִּם תְּדַבֵּר וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם. כְּדֵי שֶׁיִּמָּצְאוּ כֻּלָּם צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים טְהוֹרִים.

אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן. מָה הַטַּעַם כָּאן בְּנֵי אַהֲרֹן? וְכִי לֹא יָדַעְנוּ שֶׁהֵם בְּנֵי

שֵׁירוּתָא דְּכָל כַּהֲנֵי דְּעָלְמָא, דְּבֵיהּ אִתְרְעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִכֹּלָּא, בְּגִין לְמֶעְבַּד שְׁלָמָא בְּעָלְמָא, וּבְגִין דְּאַהֲרֹן אָרְחוֹי סַלִּיקוּ לֵיהּ לְהַאי, דְּכָל יוֹמוֹי דְּאַהֲרֹן הָוָה מִשְׁתָּדֵל לְאַסְגָּאָה שְׁלָמָא בְּעָלְמָא. וּבְגִין דְּאוֹרְחוֹי כַּךְ, סָלִיק לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַאי, לְמֵיעַל שְׁלָמָא בְּפָמַלְיָא דִּלְעֵילָא, וּבְגִין כַּךְ אֱמוֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן.

אֱמוֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ וְגוֹ'. מַה רַב טוּבְךָ, כַּמָּה עִלָּאָה וְיַקִּירָא, הַהוּא נְהוֹרָא עִלָּאָה דְּאִקְרֵי טוֹב, דִּכְתִיב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וְדָא הוּא אוֹר הַגָּנוּז, דְּבֵיהּ עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טַב בְּעָלְמָא, וְלָא מָנַע לֵיהּ בְּכָל יוֹמָא, בְּגִין דְּבֵיהּ מִתְקַיֵּים

לשון הקודש

אַהֲרֹן? אֶלָּא בְּנֵי אַהֲרֹן וְלֹא בְּנֵי לֵוִי, שֶׁאַהֲרֹן הוּא רֵאשִׁיתָם שֶׁל כָּל הַכֹּהֲנִים שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁבּוֹ הִתְרַצָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵהַכֹּל כְּדֵי לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. וּמִשּׁוּם שֶׁאַהֲרֹן, דְּרָכָיו הֶעֱלוּ אוֹתוֹ לָזֶה, שֶׁכָּל יָמָיו שֶׁל אַהֲרֹן הָיָה מִשְׁתַּדֵּל לְהַרְבּוֹת שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. וּמִשּׁוּם שֶׁדְּרָכָיו כָּךְ, הֶעֱלָה אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָזֶה, לְהַכְנִיס שָׁלוֹם בְּפָמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ – אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן. **אֱמֹר** אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ וְגוֹ'. מָה רַב טוּבְךָ, כַּמָּה עֶלְיוֹן וְנִכְבָּד אוֹתוֹ הָאוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁנִּקְרָא טוֹב, שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, וְזֶה הוּא הָאוֹר הַגָּנוּז, שֶׁבּוֹ עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טוֹב בָּעוֹלָם, וְלֹא מוֹנֵעַ אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם, מִכֵּיוָן

עָלְמָא, וְקָאִים עָלֵיהּ. אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ, דִּתְנָן, נְהוֹרָא עִלָּאָה עָבֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד בָּרָא עָלְמָא, וְגָנִיז לֵיהּ לְצַדִּיקַיָּא לְזִמְנָא דְאָתֵי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ.

פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ. פָּעַלְתָּ, בְּזִמְנָא דְאִתְבְּרֵי עָלְמָא, הַהוּא נְהוֹרָא הָוָה קָאִים וְנָהִיר מֵרֵישָׁא דְעָלְמָא לְסַיְיפֵי דְעָלְמָא. כַּד אִסְתָּכַּל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאִינּוּן חַיָּיבִין דִּזְמִינִין לְקַיְּימָא בְּעָלְמָא, גָּנִיז לֵיהּ לְהַהוּא נְהוֹרָא, דִּכְתִיב (איוב לח) וְיִמָּנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם. וְזַמִּין לְאַנְהָרָא לְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְאָתֵי, וְדָא הוּא אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ, וּכְתִיב (מלאכי ג) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְבַר נָשׁ קָאִים לְמֵיהַךְ לְהַהוּא עָלְמָא, וְהוּא בְּבֵי מַרְעֵיהּ, אַתְיָין עָלֵיהּ ג'

לשון הקודש

שֶׁבּוֹ מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם וְעוֹמֵד עָלָיו. אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ, שֶׁשָּׁנִינוּ, אוֹר עֶלְיוֹן עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם, וְגָנַז אוֹתוֹ לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ.

פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ. פָּעַלְתָּ, בִּזְמַן שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם אוֹתוֹ הָאוֹר הָיָה עוֹמֵד וּמֵאִיר מֵרֹאשׁ הָעוֹלָם לְסוֹפֵי הָעוֹלָם. כְּשֶׁהִסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁעֲתִידִים לַעֲמֹד, גָּנַז אֶת אוֹתוֹ הָאוֹר, שֶׁכָּתוּב (איוב לח) וְיִמָּנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם. וְעָתִיד לְהָאִיר לַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא, וְזֶה הוּא אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ, וְכָתוּב (מלאכי ג) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ.

בָּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁבֶּן אָדָם עוֹמֵד לָלֶכֶת

שְׁלוּחִין, וְחָמֵי תַּמָּן, מַה דְּלָא יְכִיל בַּר נָשׁ לְמֵחֱמֵי כַּד אִיהוּ בְּהַאי עָלְמָא. וְהַהוּא יוֹמָא, יוֹמָא דְּדִינָא עִלָּאָה הוּא, דְּמַלְכָּא בָּעֵי פִּקְדּוֹנָא דִּילֵיהּ. זַכָּאָה הַהוּא בַּר נָשׁ, דְּפִקְדּוֹנֵיהּ אָתִיב לְמַלְכָּא כְּמָה דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ בְּגַוֵּיהּ. אִי הַהוּא פִּקְדּוֹנָא אִתְטְנַף בְּטִנּוּפֵי גּוּפָא, מַה יֵימָא לְמָארֵי פִּקְדּוֹנָא.

זָקַף עֵינוֹי, וְחָמֵי לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת קָאִים קַמֵּיהּ, וְסַיְיפֵיהּ שְׁלִיפָא בִּידֵיהּ, קַסְטַר בְּקַטְרִין, בְּקוּמְטָא דְּהַהוּא בַּר נָשׁ. וְלֵית לָהּ לְנַפְשָׁא קַשְׁיוּ בְּכוּלָּא, כְּפְרִישׁוּ דִּילָהּ מִן גּוּפָא. וּבַר נָשׁ לָא מִית, עַד דְּחָמֵי לִשְׁכִינְתָּא, וּמִגּוֹ סְגִיאוּת תִּיאוּבְתָּא דִשְׁכִינְתָּא, נַפְשָׁא נַפְקַת (דף פ״ח ע״ב) לְקַבְּלָא לִשְׁכִינְתָּא.

בָּתַר דְּנַפְקָא, מָאן אִיהִי נַפְשָׁא דְּאִתְדַּבָּק בָּהּ (ס״א וְתִתְקַבֵּל) וְיִקַּבֵּל בְּגוּפָא (ס״א בְּגַוָּהּ) וְהָא אוּקְמוּהָ

לשון הקודש

לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם וְהוּא בְּבֵית חָלְיוֹ, בָּאִים עָלָיו שְׁלֹשָׁה שְׁלוּחִים, וְרוֹאֶה שָׁם מַה שֶּׁלֹּא יָכוֹל לִרְאוֹת אָדָם כְּשֶׁהוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הוּא יוֹם הַדִּין הָעֶלְיוֹן, שֶׁמְּבַקֵּשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת פִּקְדּוֹנוֹ. אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁמֵּשִׁיב לַמֶּלֶךְ אֶת פִּקְדּוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁנִּתַּן לוֹ בְּתוֹכוֹ. אִם אוֹתוֹ הַפִּקָּדוֹן הִתְטַנֵּף בְּטִנּוּפֵי הַגּוּף, מַה יֹּאמַר לְבַעַל הַפִּקָּדוֹן?

מֵרִים עֵינָיו, וְרוֹאֶה אֶת מַלְאַךְ הַמָּוֶת עוֹמֵד לְפָנָיו, וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ, קוֹשֵׁר בִּקְשָׁרִים בַּמַּאֲסָר שֶׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ. וְאֵין לַנֶּפֶשׁ קֹשִׁי בַּכֹּל כִּפְרֵדָתָהּ מִן הַגּוּף. וְאָדָם לֹא מֵת עַד שֶׁרוֹאֶה אֶת הַשְּׁכִינָה, וּמִתּוֹךְ גֹּדֶל הַתְּשׁוּקָה לַשְּׁכִינָה, הַנֶּפֶשׁ יוֹצֵאת לְקַבֵּל אֶת הַשְּׁכִינָה.

אַחַר שֶׁיָּצְאָה, מִי הַנֶּפֶשׁ שֶׁנִּדְבֶּקֶת בָּהּ

לְהָנֵי מִלֵּי. בָּתַר דְּנָפְקָא נַפְשָׁא מִן גּוּפָא, וְאִשְׁתְּאַר גּוּפָא בְּלָא רוּחָא, אָסִיר לְמִשְׁבַּק לֵיהּ בְּלָא קְבוּרָתָא, דִּכְתִיב, (דברים כא) לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ בַּיּוֹם הַהוּא. בְּגִין דְּמֵיתָא דְּיִשְׁתָּהֵי כ"ד שָׁעוֹת, דְּאִינּוּן יוֹמָם וָלַיְלָה, בְּלָא קְבוּרָתָא, יָהִיב חַלִּישׁוּתָא בְּשַׁיְיפוּי דִּרְתִיכָא, וּמְעַכֵּב עַבִּידְתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִלְּמֶעְבַּד דְּאֶפְשָׁר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּזַר עָלֵיהּ, בְּגִין לְמֵיתֵיהּ בְּגִלְגּוּלָא אַחֲרָא, מִיַּד בְּהַהוּא יוֹמָא דְּאִתְפְּטַר, לְאוֹטָבָא לֵיהּ. וְכָל זִמְנָא דְּלָא אִתְקְבַר גּוּפָא, נִשְׁמָתָא לָאו עָאלַת קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא יַכְלָא לְמֶהֱוֵי בְּגוּפָא אַחֲרָא, בְּגִלְגּוּלָא תִּנְיָינָא, דְּלָא יָהֲבִין לְנִשְׁמָתָא גּוּפָא אַחֲרָא, עַד דְּיִתְקְבָּר קַדְמָאָה. וְדָא דָּמֵי לְבַר נָשׁ דְּמֵיתַת אִתְּתֵיהּ, לָא אִתְחֲזֵי לֵיהּ, לְמֵיסַב אִתְּתָא אַחֲרָא, עַד דְּקָבִיר לְקַדְמֵיתָא, וּבְגִין דָּא אָמְרָה אוֹרַיְיתָא, לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ.

לשון הקודש

(וְתִתְקַבֵּל) וְיִקַּבֵּל בַּגּוּף (לְתוֹכָהּ)? וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. אַחַר שֶׁיָּצְאָה הַנֶּפֶשׁ מִן הַגּוּף וְנִשְׁאָר הַגּוּף בְּלִי רוּחַ, אָסוּר לְהַשְׁאִירוֹ בְּלִי קְבוּרָה, שֶׁכָּתוּב (דברים כא) לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ בַּיּוֹם הַהוּא. מִשּׁוּם שֶׁמֵּת שֶׁיִּשְׁתַּהֶה כ"ד שָׁעוֹת, שֶׁהֵם יוֹמָם וָלַיְלָה, בְּלִי קְבוּרָה, נוֹתֵן חֻלְשָׁה בְּאֵיבְרֵי הַמֶּרְכָּבָה, וּמְעַכֵּב אֶת מַעֲשֵׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִלְּהַעֲשׂוֹת, שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר עָלָיו כְּדֵי לָבֹא בְּגִלְגּוּל אַחֵר מִיָּד בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁנִּפְטַר לְהֵיטִיב לוֹ, וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא נִקְבַּר הַגּוּף, הַנְּשָׁמָה לֹא נִכְנֶסֶת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא

דְּבָר אַחֵר, כַּד אִתְפְּרִשָׁא נִשְׁמָתָא מִן גּוּפָא, וּבַעְיָא לְמֵיזָל לְהַהוּא עָלְמָא, לָא תֵּיעוּל לְהַהוּא עָלְמָא, עַד דְּיָהֲבִין לָהּ גּוּפָא אַחֲרָא מִגְּהוֹרָא, וּלְבָתַר יַכְלָא לְמֵיעַל. וּמֵאֵלִיָּהוּ תִּנְדַּע, דַּהֲווֹ לֵיהּ תְּרֵין גּוּפִין, חַד דְּבֵיהּ אִתְחֲזֵי לְתַתָּא לִבְנֵי נָשָׁא, וְחַד דְּבֵיהּ אִתְחֲזֵי לְעֵילָא, בֵּין מַלְאָכִין עִלָּאִין קַדִּישִׁין. וְכָל כְּמָה דְּגוּפָא לָא אִתְקְבַר, צַעֲרָא הוּא לְנִשְׁמְתָא, וְרוּחַ מְסָאֲבָא אִזְדְּמַן לְשַׁרְיָא עֲלוֹי, וּלְסַאֲבָא לְהַהוּא גּוּפָא.

וּבְגִין דְּהַהוּא רוּחַ מְסָאֲבָא, אִזְדְּמַן, לָא לִבְעֵי לֵיהּ לְאִינִישׁ, לְמֵיבַת הַהוּא גּוּפָא לֵילְיָא חַד, בְּגִין דְּרוּחַ מְסָאֲבָא אִשְׁתְּכַח בְּלֵילְיָא, וְאִשְׁתְּטַח בְּכָל אַרְעָא, לְאַשְׁכְּחָא גּוּפָא בְּלָא נִפְשָׁא, לְסָאֲבָא לֵיהּ, וְאִסְתְּאַב יַתִּיר, וְעַל דָּא אַזְהַר לְכַהֲנֵי וְאָמַר, לְנֶפֶשׁ

לשון הקודש

יְכוֹלָה לִהְיוֹת בְּגוּף אַחֵר עַד שֶׁיִּקָּבֵר הָרִאשׁוֹן. וְזֶה דּוֹמֶה לְאָדָם שֶׁמֵּתָה אִשְׁתּוֹ, לֹא רָאוּי לוֹ לִשָּׂא אִשָּׁה אַחֶרֶת עַד שֶׁקּוֹבֵר אֶת הָרִאשׁוֹנָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמְרָה תּוֹרָה, לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ.

דְּבָר אַחֵר – כְּשֶׁנִּפְרֶדֶת הַנְּשָׁמָה מִן הַגּוּף וְרוֹצָה לָלֶכֶת לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, לֹא תִּכָּנֵס לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם עַד שֶׁנּוֹתְנִים לָהּ גּוּף אַחֵר מֵאוֹר, וְאַחַר כָּךְ יְכוֹלָה לְהִכָּנֵס. וּמֵאֵלִיָּהוּ תֵּדַע, שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי גּוּפִים, אֶחָד שֶׁבּוֹ נִרְאֶה לְמַטָּה לִבְנֵי אָדָם, וְאֶחָד שֶׁבּוֹ נִרְאֶה לְמַעְלָה בֵּין מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים. וְכָל עוֹד שֶׁהַגּוּף לֹא נִקְבָּר, זֶהוּ צַעַר לַנְּשָׁמָה, וְרוּחַ טֻמְאָה מִזְדַּמֶּנֶת לִשְׁרוֹת עָלָיו וּלְטַמֵּא אֶת אוֹתוֹ הַגּוּף.

וּמִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ רוּחַ הַטֻּמְאָה מִזְדַּמֶּנֶת, לֹא צָרִיךְ לְאִישׁ לְהָלִין אֶת אוֹתוֹ הַגּוּף לַיְלָה אֶחָד, כִּי רוּחַ טֻמְאָה נִמְצֵאת בַּלַּיְלָה וּמִשְׁתַּטַּחַת בְּכָל הָאָרֶץ לִמְצֹא גּוּף בְּלִי נֶפֶשׁ לְטַמֵּא אוֹתָהּ, וְנִטְמָא יוֹתֵר, וְעַל

לֹא יִטַּמָּא בְּעַמָּיו, בְּגִין דְּאִינּוּן קַדִּישִׁין לָא יִשְׁרֵי עֲלַיְיהוּ רוּחַ מְסָאֲבָא, וְלָא יִסְתַּאֲבוּן.

אֱמוֹר אֶל הַכֹּהֲנִים, (ויקרא כ"א) רִבִּי יִצְחָק אָמַר, אֱמוֹר אֶל הַכֹּהֲנִים, בִּלְחִישׁוּ. כְּמָה דְּכָל עוֹבָדֵיהוֹן דְּכַהֲנֵי בִּלְחִישׁוּ, כַּךְ אֲמִירָה דִלְהוֹן בִּלְחִישׁוּ. אֱמוֹר וְאָמַרְתָּ: זִמְנָא חַד, וּתְרֵין זִמְנִין, לְאַזְהָרָא לְהוּ עַל קְדוּשַׁיְיהוּ, בְּגִין דְּלָא יִסְתַּאֲבוּן. דְּמַאן דְּמְשַׁמֵּשׁ בַּאֲתַר קַדִּישָׁא, בַּעְיָא דְּיִשְׁתְּכַח קַדִּישָׁא בְּכֹלָּא. לְנֶפֶשׁ לֹא יִטַּמָּא, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, דְּגוּפָא בְּלָא רוּחַ, מְסָאֲבָא הוּא, וְשָׁאֲרֵי עָלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא. דְּהָא תִּיאוּבְתָּא דְרוּחֵי מְסָאֲבֵי לְגַבֵּי גוּפֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל אִיהוּ, בְּגִין דְּאִתְּרָק מִנַּיְיהוּ רוּחָא קַדִּישָׁא, וּכְמָנָא דְקוּדְשָׁא, אַתְיָין לְאִתְחַבְּרָא. וְכַהֲנֵי דְּאִינּוּן קַדִּישִׁין, קְדוּשָׁתָא עַל קְדוּשָׁתָא, לָא בַעְיָין לְאִסְתַּאֲבָא כְּלַל,

לשון הקודש

כֵּן הִזְהִיר אֶת הַכֹּהֲנִים וְאָמַר, לְנֶפֶשׁ לֹא יִטַּמָּא בְּעַמָּיו. מִשּׁוּם שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים, לֹא תִשְׁרֶה עֲלֵיהֶם רוּחַ טֻמְאָה, וְלֹא יִטַּמְּאוּ.

אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים, בְּלַחַשׁ. כְּמוֹ שֶׁכָּל מַעֲשֵׂי הַכֹּהֲנִים בְּלַחַשׁ, כָּךְ אֲמִירָתָם בְּלַחַשׁ. אֱמֹר וְאָמַרְתָּ – פַּעַם אַחַת וּפַעֲמַיִם, לְהַזְהִיר אוֹתָם עַל קְדֻשָּׁתָם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטַּמְּאוּ. שֶׁמִּי שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ בַּאֲתַר קָדוֹשׁ, צָרִיךְ שֶׁיִּמָּצֵא קָדוֹשׁ בַּכֹּל. לְנֶפֶשׁ לֹא יִטַּמָּא, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁגּוּף בְּלִי רוּחַ טָמֵא הוּא, וְשׁוֹרָה עָלָו רוּחַ טֻמְאָה, שֶׁהֲרֵי תְּשׁוּקָתָם שֶׁל הָרוּחוֹת הַטְּמֵאוֹת הִיא אֶל גּוּפוֹת יִשְׂרָאֵל, מִכֵּיוָן שֶׁהִתְרוֹקְנָה מֵהֶם הָרוּחַ הַקְּדוֹשָׁה, וְעִם כְּלִי שֶׁל קֹדֶשׁ הֵם בָּאִים לְהִתְחַבֵּר. וְהַכֹּהֲנִים, שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים

בְּגִין דִּכְתִיב, (במדבר ו) כִּי נֵזֶר אֱלֹהָיו עַל רֹאשׁוֹ. וּכְתִיב כִּי שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְיָ׳.

וְהוּא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא קָאִים לְתַתָּא, דִּכְתִיב, (תהלים קלג) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן שֶׁיּוֹרֵד עַל פִּי מִדּוֹתָיו, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ, דָּא מִשַּׁח רְבוּת קַדִּישָׁא עִלָּאָה, דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵאַתַר דְּנַהֲרָא עֲמִיקָא דְּכֹלָּא. דָּבָר אַחֵר, דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵרֵישָׁא דְּכָל רֵישִׁין, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין. עַל הָרֹאשׁ, עַל הָרֹאשׁ וַדַּאי, רֵישָׁא דְּאָדָם קַדְמָאָה.

יוֹרֵד עַל הַזָּקָן, דָּא דִּיקְנָא יַקִּירָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. זְקַן אַהֲרֹן, דָּא כֹּהֵן גָּדוֹל דִּלְעֵילָא, וְהָא אוּקְמוּהָ. וְהַהוּא שֶׁמֶן, (דף פ״ט ע״א) יוֹרֵד עַל פִּי מִדּוֹתָיו, דְּמֵאִינּוּן מְשִׁיחָן, נָגִיד וְנָפִיק וְנָחִית

לשון הקודש

קְדֻשָּׁה עַל קְדֻשָּׁה, לֹא צְרִיכִים כְּלָל לְהִטָּמֵא, כִּי כָּתוּב כִּי נֵזֶר אֱלֹהָיו עַל רֹאשׁוֹ. וְכָתוּב כִּי שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי ה׳.

וְהוּא כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה עוֹמֵד לְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב (תהלים קלג) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן שֶׁיֹּרֵד עַל פִּי מִדּוֹתָיו. הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאַרְנוּ. אֲבָל כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ, זֶהוּ שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ הָעֶלְיוֹן, שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מִמְּקוֹם הַנָּהָר הָעָמֹק שֶׁל הַכֹּל. דָּבָר אַחֵר, שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵרֹאשׁ שֶׁל כָּל הָרָאשִׁים, הַנִּסְתָּר שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים. עַל הָרֹאשׁ, וַדַּאי עַל הָרֹאשׁ, רֹאשׁוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן.

יֹרֵד עַל הַזָּקָן – זֶה הַזָּקָן הַנִּכְבָּד, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְוּהָ. זְקַן אַהֲרֹן – זֶה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁלְּמַעְלָה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וְאוֹתוֹ שֶׁמֶן יֹרֵד עַל פִּי מִדּוֹתָיו, שֶׁמֵּאוֹתָן הַמִּדּוֹת

לְתַתָּאֵי, וּכְגַוְונָא דָא נָגִיד וְאִתְעַטָּר כַּהֲנָא תַתָּאָה, בִּמְשַׁח רְבוּת לְתַתָּא.

הַאי קְרָא, לָאו רֵישֵׁיהּ סֵיפֵיהּ, וְלָאו סֵיפֵיהּ רֵישֵׁיהּ. כְּתִיב אֱמוֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם לְנֶפֶשׁ לֹא יִטַּמָּא. לָא יִטַּמְּאוּ מִיבְעֵי לֵיהּ, מַהוּ לֹא יִטַּמָּא. אֶלָּא, עַל הַהוּא כֹּהֵן עִלָּאָה מִכֻּלְּהוּ קָאָמַר. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה וְהָא כְּתִיב וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו. (כאן חסר) אֶלָּא וַדַּאי הָכִי הוּא כְּמָה דְאִתְּמַר, וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק, כַּהֲנָא דְקָאִים לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, בִּקְדוּשָּׁה אִצְטְרִיךְ לְאִשְׁתַּכְּחָא יַתִּיר מִכֹּלָּא, כְּמָה דְאִתְּמַר.

רעיא מהימנא

פִּקּוּדָא דָא, לְסַדְּרָא כַּהֲנָא בְּכָל יוֹמָא בוּצִינִין בְּבֵי מַקְדְּשָׁא, וְהָא אוֹקִימְנָא בְּרָזָא דִמְנוֹרָה. וְאִיהוּ רָזָא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, בְּגִין דִּנְהִירוּ עִלָּאָה בִּמְשַׁח רְבוּ, נָחִית עַל רֵישָׁא דְכַהֲנָא

לשון הקודש

שׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא וְיוֹרֵד לַתַּחְתּוֹנִים. וּכְמוֹ זֶה שׁוּפֵעַ וּמִתְעַטֵּר הַכֹּהֵן הַתַּחְתּוֹן בְּשֶׁמֶן מִשְׁחָה לְמַטָּה.

הַפְּסוּק הַזֶּה אֵין רֹאשׁוֹ סוֹפוֹ, וְאֵין סוֹפוֹ רֹאשׁוֹ. כָּתוּב אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לְנֶפֶשׁ לֹא יִטַּמָּא. לֹא יִטַּמְּאוּ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה לֹא יִטַּמָּא? אֶלָּא עַל אוֹתוֹ הַכֹּהֵן הָעֶלְיוֹן מִכֻּלָּם הוּא אָמַר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַהֲרֵי כָּתוּב וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו? אֶלָּא וַדַּאי כָּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַכֹּהֵן שֶׁעוֹמֵד לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, בִּקְדֻשָּׁה הוּא צָרִיךְ לְהִמָּצֵא יוֹתֵר מֵהַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

מִצְוָה זוֹ, שֶׁיְּסַדֵּר הַכֹּהֵן בְּכָל יוֹם נֵרוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ בְּסוֹד הַמְּנוֹרָה. וְהוּא סוֹד כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, מִשּׁוּם

בְּקַדְמִיתָא לְבָתָר אִיהוּ אַדְלִיק וְאַנְהִיר כָּל בּוּצִינִין. דִּכְתִיב כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ וְגוֹ', וּכְתִיב כִּי שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו וְגוֹ'. וְעַל דָּא אִתְיְהִיב רְשׁוּ לְכַהֲנָא בִּלְחוֹדוֹי, לְסַדְּרָא בּוּצִינִין, וּלַאֲדְלָקָא לְהוֹן בְּכָל יוֹמָא תְּרֵין זִמְנִין, לָקָבֵל נְהִירוּ דִּיחוּדָא תְּרֵין זִמְנִין, קָרְבְּנָא בְּכָל יוֹמָא, תְּרֵין זִמְנִין, וְכֹלָּא אִצְטְרִיךְ.

וְעַל יְדֵי דְכַהֲנָא נַהֲרִין בּוּצִינִין בְּכֹלָּא, עֵילָּא וְתַתָּא לְמֶחְדּוּ חֵדּוּ, וּלְאַשְׁכְּחָא חֵידוּ בְּכָל סִטְרִין. בְּאַדְלְקוּתָא דְבוּצִינִין, דְּהָא תְּרֵין אִלֵּין עַל יְדֵי דְכַהֲנָא, לְאִשְׁתַּכְּחָא חֵידוּ בְּכָל סִטְרִין, וְאִלֵּין אִינּוּן אַדְלְקוּתָא דְבוּצִינִין וּקְטֹרֶת. וְהָא אוֹקִימְנָא (משלי כז) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב, (ע"כ רעיא מהימנא).

וְלַאֲחוֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוֹבָה אֵלָיו וְגוֹ'. (ויקרא כ"א) מַה כְּתִיב לְעֵילָּא, כִּי אִם לִשְׁאֵרוֹ הַקָּרוֹב אֵלָיו וְגוֹ'. רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (ישעיה סג) מִי זֶה בָא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה וְגוֹ', מִי זֶה בָא מֵאֱדוֹם, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְלַבְּשָׁא לְבוּשֵׁי

לשון הקודש

שֶׁהָאוֹר הָעֶלְיוֹן בְּשֶׁמֶן מִשְׁחָה יוֹרֵד עַל רֹאשׁ הַכֹּהֵן בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ הוּא מַדְלִיק וּמֵאִיר אֶת כָּל הַנֵּרוֹת, שֶׁכָּתוּב כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ וְגוֹ', וְכָתוּב כִּי שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו וְגוֹ'. וְעַל כֵּן נִתְּנָה רְשׁוּת לַכֹּהֵן לְבַדּוֹ לְסַדֵּר אֶת הַנֵּרוֹת וּלְהַדְלִיק אוֹתָם בְּכָל יוֹם פַּעֲמַיִם, כְּנֶגֶד אוֹר הַיִּחוּד פַּעֲמַיִם, קָרְבָּן בְּכָל יוֹם פַּעֲמַיִם, וְהַכֹּל צָרִיךְ.

וְעַל יְדֵי הַכֹּהֵן מְאִירִים הַנֵּרוֹת בַּכֹּל, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחָה וּלְהַמְצִא שִׂמְחָה בְּכָל הַצְּדָדִים בְּהַדְלָקַת הַנֵּרוֹת, שֶׁהֲרֵי שְׁנֵי אֵלֶּה עַל יְדֵי הַכֹּהֵן, לְהַמְצִיא שִׂמְחָה בְּכָל הַצְּדָדִים, וְאֵלּוּ הֵם הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת וְהַקְּטֹרֶת, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב. (עד כאן רעיא מהימנא).

וְלַאֲחוֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוֹבָה אֵלָיו וְגוֹ'. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? כִּי אִם לִשְׁאֵרוֹ הַקָּרוֹב אֵלָיו וְגוֹ'. רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (ישעיה סג) מִי זֶה בָא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה וְגוֹ'. מִי

נוֹקְמָא עַל אֱדוֹם, דְּאַחֲרִיבוּ בֵּיתֵיהּ, וְאוֹקִידוּ הֵיכָלֵיהּ, וְגָלוּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בֵּינֵי עַמְמַיָּא. וּלְמֶעְבַּד לְהוֹן נִקְמַת עָלְמִין, עַד דְּיִשְׁתַּכְּחוּן כָּל טוּרִין מִטּוּרֵי עָלְמָא, מַלְיָין מִקָּטוּלֵי עַמִּין, וּלְמִקְרֵי לְכָל עוֹפָא דִשְׁמַיָּא עָלַיְיהוּ, וְכָל חֵיוָות בָּרָא יִתְזְנוּן מִנַּיְיהוּ תְּרֵיסָר יַרְחֵי, וְעוֹפָא דִשְׁמַיָּא שֶׁבַע שְׁנִין, עַד דְּלָא תִסְבַּל אַרְעָא נִיוּוֹלָא דִידְהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה לד) כִּי זֶבַח לַיְיָ' בְּבָצְרָה וְטֶבַח גָּדוֹל בְּאֶרֶץ אֱדוֹם, עַד דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין יִסְתַּאֲבוּן, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה סג) וְכָל מַלְבּוּשַׁי אֶגְאָלְתִּי.

חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה, בְּגִין דְּמִינָּהּ נָפְקוּ אוּכְלוֹסִין דְּעָלְמָא, לְחַיְלָא עַל יְרוּשְׁלֵם, וְאִינּוּן שָׁרוּ לְאוֹקְדָא הֵיכָלָא, וּבְנֵי אֱדוֹם מְפַגְּרִין שׁוּרִין, וְרָמוּ אַבְנֵי יְסוֹדָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קלז) זְכוֹר יְיָ'

לשון הקודש

זֶה בָּא מֵאֱדוֹם? עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִלְבֹּשׁ בִּגְדֵי נְקָמָה עַל אֱדוֹם, שֶׁהֶחֱרִיבוּ אֶת בֵּיתוֹ וְשָׂרְפוּ אֶת הֵיכָלוֹ, וְהִגְלוּ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַמִּים, וְלַעֲשׂוֹת לָהֶם נִקְמַת עוֹלָמִים, עַד שֶׁיִּמָּצְאוּ כָּל הֶהָרִים מֵהָרֵי הָעוֹלָם מְלֵאִים מֵהֲרוּגֵי הָעַמִּים, וְלִקְרֹא לְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם עֲלֵיהֶם, וְכָל חַיּוֹת הַבָּר יִזּוֹנוּ מֵהֶם שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים, וְעוֹף הַשָּׁמַיִם שֶׁבַע שָׁנִים, עַד שֶׁלֹּא תִסְבֹּל הָאָרֶץ אֶת הַנִּוּוּל שֶׁלָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם לד) כִּי זֶבַח לַה' בְּבָצְרָה וְטֶבַח גָּדוֹל בְּאֶרֶץ אֱדוֹם, עַד שֶׁאוֹתָם לְבוּשִׁים יִטַּמְּאוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם סג) וְכָל מַלְבּוּשַׁי אֶגְאָלְתִּי.

חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה, מִשּׁוּם שֶׁמִּמֶּנָּה יָצְאוּ אוּכְלוֹסֵי הָעוֹלָם לִצְבֹּא עַל יְרוּשָׁלַיִם, וְהֵם הִתְחִילוּ לִשְׂרֹף אֶת הַהֵיכָל, וּבְנֵי אֱדוֹם מְהָרְסִים אֶת הַחוֹמוֹת, וְעָקְרוּ אֶת אַבְנֵי הַיְסוֹד. זֶהוּ

לִבְנֵי אֱדוֹם וְגוֹ', הָאוֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ. זֶה הָדוּר בִּלְבוּשׁוֹ, בְּאִינּוּן לְבוּשֵׁי דְנוּקְמָא דְזַמִּין לְאַלְבְּשָׁא. צוֹעֶה בְּרוֹב כֹּחוֹ, מַהוּ צוֹעֶה. מִתָּבֵר. כְּמָה דִכְתִיב, (תהלים מה) עַמִּים תַּחְתֶּיךָ יִפְּלוּ וְגוֹ'. אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל לִישַׁעְיָה, מָאן הוּא דֵין דְיַעֲבִיד כָּל כַּךְ. פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה סג) אֲנִי מְדַבֵּר בִּצְדָקָה, הַהוּא דְאִיהוּ רַב לְהוֹשִׁיעַ, הַהוּא דִכְתִיב בֵּיהּ, (תהלים לג) אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וְאִיהוּ צְדָקָה מַמָּשׁ, וְאִיהוּ רַב לְהוֹשִׁיעַ.

וְכָל כַּךְ לָמָּה. בְּגִין דְגַרְמוּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְמֶהֱוֵי שְׁכִיבַת לְעַפְרָא בְגָלוּתָא, וּלְמִנְפַּל לְאַרְעָא, כְּמָה דִכְתִיב, (עמוס ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. וּבְגִין כָּךְ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִלְבַּשׁ לְבוּשֵׁי נוּקְמָא עָלַיְיהוּ, לְסָאֲבָא לוֹן בִּסְגִיאוּ דְקָטוּלְיָיא, דִכְתִיב וְכָל מַלְבּוּשֵׁי אֶגְאָלְתִּי.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (תהלים קלז) זְכֹר ה' לִבְנֵי אֱדוֹם וְגוֹ', הָאוֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ.

זֶה הָדוּר בִּלְבוּשׁוֹ, בְּאוֹתָם לְבוּשֵׁי הַנְּקָמָה שֶׁעָתִיד לִלְבֹּשׁ. צוֹעֶה בְּרֹב כֹּחוֹ, מַה זֶּה צוֹעֶה? מִשֶּׁבֵּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים מה) עַמִּים תַּחְתֶּיךָ יִפְּלוּ וְגוֹ'. אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל לִישַׁעְיָה, מִי הוּא זֶה שֶׁיַּעֲשֶׂה כָּל כָּךְ? פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה סג) אֲנִי מְדַבֵּר בִּצְדָקָה, אוֹתוֹ שֶׁהוּא רַב לְהוֹשִׁיעַ, אוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב בּוֹ (תהלים לג) אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וְהוּא צְדָקָה מַמָּשׁ, וְהוּא רַב לְהוֹשִׁיעַ.

וְכָל כָּךְ לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁגָּרְמוּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת שׁוֹכֶבֶת לֶעָפָר בַּגָּלוּת וְלִנְפֹּל לָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (עמוס ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִלְבַּשׁ לְבוּשֵׁי

וְכָל כַּךְ לָמָּה, דִּכְתִיב וְלַאֲחוֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוֹבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה לְאִישׁ. דְּלָאו חוּלָקֵיהּ דְּעֵשָׂו, וְלָא הֲוַות בְּעַדְבֵיהּ דְּהַהוּא דִכְתִיב בֵּיהּ (בראשית כה) אִישׁ יוֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה, לָהּ יִטַּמָּא, בְּאִינּוּן לְבוּשִׁין דְּנוּקְמָא, דְּזַמִּין לְאִסְתַּאֲבָא בֵּין אִינּוּן אוּכְלוּסִין, דִּכְתִיב בֵּיהּ לָהּ יִטַּמָּא, בְּגִינָהּ, בְּגִין דְּאִיהִי שְׁכִיבַת לְעַפְּרָא, וְהוּא בָּעֵי לְאַקְּמָא לָהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה ס) קוּמִי אוֹרִי כִּי בָא אוֹרֵךְ. (ס"א (עמוס ט) בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת־סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת).

לֹא יִקְרְחָה קָרְחָה בְּרֹאשָׁם. (ויקרא כ"א) רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, לֹא יִקְרְחָה בְּהֵ"א מָאי טַעֲמָא. אֶלָּא, הַהוּא שֶׁמֶן עִלָּאָה, דְּאִיהוּ מְשַׁח רְבוּת קֻדְשָׁא, דְּאַשְׁלִים לְכָל שִׁבְעָה יוֹמִין כְּמָה דְאִתְּמַר, דִּכְתִיב, (ויקרא ח) כִּי שִׁבְעַת יָמִים יְמַלֵּא אֶת יֶדְכֶם, הַהוּא שֶׁמֶן עִלָּאָה

לשון הקודש

נְקָמָה עֲלֵיהֶם לְטַמֵּא אוֹתָם בְּרֹב הַהֲרוּגִים, שֶׁכָּתוּב וְכָל מַלְבּוּשֵׁי אֶגְאָלְתִּי. **וְכָל** כָּךְ לָמָּה? שֶׁכָּתוּב וְלַאֲחוֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוֹבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה לְאִישׁ. שֶׁאֵינָהּ חֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו, וְלֹא הָיְתָה בְגוֹרָלוֹ שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית כה) אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה. לָהּ יִטַּמָּא, בְּאוֹתָם לְבוּשֵׁי נְקָמָה, שֶׁעָתִיד לְהִטָּמֵא בֵּין אוֹתָם הַהֲמוֹנִים, שֶׁכָּתוּב בּוֹ לָהּ יִטַּמָּא, בִּשְׁבִילָהּ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא שׁוֹכֶבֶת לֶעָפָר, וְהוּא רוֹצֶה לְהָקִים אוֹתָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ס) קוּמִי אוֹרִי כִּי בָא אוֹרֵךְ. ((עמוס ט) בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת).

לֹא יִקְרְחָה קָרְחָה בְּרֹאשָׁם. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, לֹא יִקְרְחָה בְּהֵ"א, מָה הַטַּעַם? אֶלָּא, אוֹתוֹ שֶׁמֶן עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, שֶׁמַּשְׁלִים אֶת כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שֶׁכָּתוּב (ויקרא ח) כִּי

אִתְעָדֵי מִנֵּיהּ וְאִתְקְרַח, אִי אִיהוּ אַפְּגִים רֵישֵׁיהּ. בְּגִין דְּרֵישָׁא דְכַהֲנָא עִלָּאָה, הַהוּא שֶׁמֶן עִלָּאָה הֲוֵי, וְעַל דָּא לָא לִיבְעֵי לֵיהּ לְכַהֲנָא דִלְתַתָּא, לְאַחֲזָאָה בֵּיהּ בְּגַרְמֵיהּ פְּגִימוּ כְּלַל, וְהָא אִתְמַר. וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב בְּהֵ"א.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קכו) בְּשׁוּב יְיָ' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחוֹלְמִים. בְּשׁוּב יְיָ' אֶת שִׁיבַת, דָּא בְּגָלוּת בָּבֶל אִתְמַר. דְּלָא אִשְׁתְּכָחוּ יַתִּיר בְּגָלוּתָא אֶלָּא שִׁבְעִין שְׁנִין. דִּכְתִיב, (ירמיה כט) כִּי לְפִי מְלֹאת לְבָבֶל שִׁבְעִים שָׁנָה אֶפְקוֹד אֶתְכֶם. וּכְתִיב הָיִינוּ כְּחוֹלְמִים, מָאי כְּחוֹלְמִים. אֶלָּא הָא אַתְעָרוּ חַבְרַיָּיא, דְּאִיכָּא שִׁבְעִין (דף פ"ט ע"ב) שְׁנִין בְּחֶלְמָא.

וְתָא חֲזֵי, כְּתִיב כִּי שִׁבְעַת יָמִים יְמַלֵּא אֶת יֶדְכֶם. מָאן שִׁבְעַת יָמִים. הָא אִתְמַר, הַהוּא אֲתַר

לשון הקודש

שִׁבְעַת יָמִים יְמַלֵּא אֶת יֶדְכֶם, אוֹתוֹ שֶׁמֶן עֶלְיוֹן הוּסַר מִמֶּנּוּ וְנִקְרַח, אִם הוּא פָּגַם אֶת רֹאשׁוֹ. מִשּׁוּם שֶׁרֹאשׁוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן הָעֶלְיוֹן הִנּוֹ אוֹתוֹ שֶׁמֶן עֶלְיוֹן, וְעַל כֵּן לֹא צָרִיךְ לַכֹּהֵן שֶׁלְּמַטָּה לְהַרְאוֹת בְּעַצְמוֹ פְּגָם כְּלָל, וַהֲרֵי זֶה נֶאֱמַר. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בְּהֵ"א.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קכו) בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים. בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת, זֶה נֶאֱמַר בְּגָלוּת בָּבֶל, שֶׁלֹּא נִמְצְאוּ יוֹתֵר בַּגָּלוּת אֶלָּא שִׁבְעִים שָׁנִים, שֶׁכָּתוּב (ירמיה כט) כִּי לְפִי מְלֹאת לְבָבֶל שִׁבְעִים שָׁנָה אֶפְקֹד אֶתְכֶם. וְכָתוּב הָיִינוּ כְּחֹלְמִים, מַה זֶּה כְּחֹלְמִים? אֶלָּא הֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, שֶׁיֵּשׁ שִׁבְעִים שָׁנִים בַּחֲלוֹם.

וּבָא רְאֵה, כָּתוּב כִּי שִׁבְעַת יָמִים יְמַלֵּא

עִלָּאָה, דְּהוּא כְּלָלָא דְּכָל שִׁיתָּא אַחֲרָנִין, אִקְרֵי שִׁבְעַת יָמִים, וְאִקְרֵי תְּשׁוּבָה. תָּנֵינָן, מָאן דְּיָתִיב בְּתַעֲנִיתָא בְּשַׁבְּתָא, קוֹרְעִין לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה, וְשִׁבְעִין שָׁנָה אִינוּן שֶׁבַע אַנְפֵּי מַלְכָּא, דְּאֲפִילוּ אִסְתְּכָמוּ עָלֵיהּ (כלא) לְבִישׁ, הַהוּא גְּזַר דִּינָא אִתְקְרַע. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּאָחִיד בֵּיהּ בְּהַהוּא יוֹמָא, בִּכְלָלָא דְּכֻלְּהוּ, דְּאִקְרֵי שִׁבְעָה, וְאִקְרֵי תְּשׁוּבָה, בְּגִין כַּךְ בְּכֻלְּהוּ אָחִיד, וְאַהְדָּר בִּתְשׁוּבָה, וְאִתְקְרַע גְּזַר דִּינָא בְּכֻלְּהוּ. וְעַל דָּא וַדָּאי שִׁבְעִין שְׁנִין אִיבָּא בְּחֶלְמָא.

כְּגַוְונָא דָּא, כַּהֲנָא אִתְעַטָּר בְּשֶׁבַע, דְּאִקְרֵי שִׁבְעַת יָמִים, אִי פָּגִים רֵישֵׁיהּ, הַהוּא שִׁבְעָה דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְּכֻלְּהוּ, אַקְרַח מִגֵּיהּ כָּל הַהוּא קְדוּשָׁא דְּכֻלְּהוּ, דְּשַׁרְיָא עָלֵיהּ. וְעַל דָּא אִזְדָּהֲרוּ דְּלָא יִקְרְחָה קָרְחָה בְּרֹאשָׁם, וְיִשְׁתְּכָחוּ פְּגִימִין

לשון הקודש

אֶת יָדְכֶם. מִי שִׁבְעַת הַיָּמִים? הֲרֵי נִתְבָּאֵר, אוֹתוֹ מָקוֹם עֶלְיוֹן שֶׁהוּא כְּלָל שֶׁל כָּל שֵׁשֶׁת הָאַחֵרִים נִקְרָא שִׁבְעַת יָמִים, וְנִקְרָא תְּשׁוּבָה. שָׁנִינוּ, מִי שֶׁיּוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית בְּשַׁבָּת, קוֹרְעִים לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה, וְשִׁבְעִים שָׁנָה הֵם שֶׁבַע פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁאֲפִלּוּ הִסְכִּימוּ כֻּלָּם עָלָיו (הכל) לְרַע, נִקְרָע אוֹתוֹ גְּזַר הַדִּין. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאָחַז בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם בַּכְּלָל שֶׁל כֻּלָּם, שֶׁנִּקְרָא שִׁבְעָה, וְנִקְרָא תְּשׁוּבָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ בְּכֻלָּם הוּא אָחַז, וְחָזַר בִּתְשׁוּבָה, וְנִקְרַע גְּזַר הַדִּין בְּכֻלָּם. וְעַל כֵּן שִׁבְעִים שָׁנָה יֵשׁ בַּחֲלוֹם.

כְּמוֹ כֵּן הַכֹּהֵן מִתְעַטֵּר בְּשִׁבְעָה, שֶׁנִּקְרָא שִׁבְעַת יָמִים. אִם פָּגַם אֶת רֹאשׁוֹ, אוֹתוֹ שִׁבְעָה שֶׁהוּא כְּלָל שֶׁל כֻּלָּם, מַקְרִיחַ מִמֶּנּוּ כָּל אוֹתָהּ קְדֻשָּׁה שֶׁל כֻּלָּם שֶׁשּׁוֹרָה עָלָיו. וְעַל כֵּן הִזְהֲרוּ שֶׁלֹּא יִקְרְחָה קָרְחָה

מִכֹּלָא. וּבְגִין כָּךְ כַּהֲנָא בָּעֵי לְאִשְׁתַּכְּחָא בִּשְׁלִימוּ יַתִּיר מִכֹּלָא, כָּל שֶׁכֵּן הַהוּא דְּאִיהוּ עִלָּאָה מִכֻּלְּהוּ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, כָּאן בְּהֵ״א תַּתָּאָה, כָּאן בְּהֵ״א עִלָּאָה. כֹּהֵן גָּדוֹל דְּאִיהוּ עִלָּאָה מִכֻּלְּהוּ, בְּהֵ״א עִלָּאָה. דִּכְתִיב אֲשֶׁר יוּצַק עַל רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת יָדוֹ וְגוֹ׳. וּמִלֵּא יָדוֹ דִּכְתִיב שִׁבְעַת יָמִים יְמַלֵּא אֶת יֶדְכֶם. כַּהֲנָא אַחֲרָא בְּה׳ תַּתָּאָה, דִּכְתִיב, לֹא יִקְרְחָה קָרְחָה בְּרֹאשָׁם, וּכְתִיב בַּתְּרֵיהּ, וְלֹא יְחַלְּלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם. וְהַאי שֵׁם הָא יְדִיעָא אִיהוּ. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו אֲשֶׁר יוּצַק עַל רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה לִלְבּוֹשׁ אֶת הַבְּגָדִים, כְּמָה דְּאַמְרָן. וּבְגִין דְּאִיהוּ קַדִּישָׁא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, כְּתִיב וּמִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא.

לשון הקודש

בְּרֹאשָׁם, וְיִמָּצְאוּ פְּגוּמִים מֵהַכֹּל. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּהֵן צָרִיךְ לְהִמָּצֵא בִּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר מֵהַכֹּל, כָּל שֶׁכֵּן אוֹתוֹ שֶׁהוּא עֶלְיוֹן מִכֻּלָּם. **אָמַר** רַבִּי אַבָּא, כָּאן בְּהֵ״א תַּחְתּוֹנָה, כָּאן בְּהֵ״א עֶלְיוֹנָה. כֹּהֵן גָּדוֹל, שֶׁהוּא עֶלְיוֹן מִכֻּלָּם, בְּהֵ״א עֶלְיוֹנָה, שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר יוּצַק עַל רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת יָדוֹ וְגוֹ׳. וּמִלֵּא אֶת יָדוֹ, שֶׁכָּתוּב שִׁבְעַת יָמִים יְמַלֵּא אֶת יֶדְכֶם. כֹּהֵן אַחֵר בְּה׳ תַּחְתּוֹנָה, שֶׁכָּתוּב לֹא יִקְרְחָה קָרְחָה בְּרֹאשָׁם, וְכָתוּב אַחֲרָיו, וְלֹא יְחַלְּלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם. וְהַשֵּׁם הַזֶּה הִנּוֹ יָדוּעַ. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו אֲשֶׁר יוּצַק עַל רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה לִלְבּוֹשׁ אֶת הַבְּגָדִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא קָדוֹשׁ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, כָּתוּב וּמִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (דניאל ט) לְךָ יְיָ הַצְּדָקָה וְלָנוּ בּוֹשֶׁת הַפָּנִים כְּהַיּוֹם הַזֶּה לְאִישׁ יְהוּדָה וּלְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּהוּ, מִכָּל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וּמִגּוֹ רְחִימוּתָא דִלְהוֹן, יָהַב לְהוּ אוֹרַיְיתָא דִקְשׁוֹט, לְמִנְדַּע אָרְחָא דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא. וְכָל מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, כְּאִלּוּ אִשְׁתְּדַל בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאוֹרַיְיתָא כֻּלָּא שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוֵי. וּבְגִין כָּךְ מָאן דְּאִתְעַסָּק בְּאוֹרַיְיתָא, אִתְעֲסַק בֵּיהּ בִּשְׁמֵיהּ, וּמַאן דְּאִתְרְחַק מֵאוֹרַיְיתָא, רְחִיקָא הוּא מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תָּא חֲזֵי, לְךָ יְיָ הַצְּדָקָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (דברי הימים א כט) לְךָ יְיָ הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה. מָאן צְדָקָה. אֲתַר דְּכָל אַנְפִּין נְהִירִין אֲחִידָן בֵּיהּ, וְהוּא אָחִיד בְּכֻלְּהוּ, וּבֵיהּ אִשְׁתְּכָחוּ. וְלָנוּ בּוֹשֶׁת הַפָּנִים

לשון הקודש

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (דניאל ט) לְךָ ה' הַצְּדָקָה וְלָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים כְּהַיּוֹם הַזֶּה לְאִישׁ יְהוּדָה וּלְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָּהֶם מִכָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וּמִתּוֹךְ אַהֲבָתָם נָתַן לָהֶם תּוֹרַת אֱמֶת, לָדַעַת אֶת דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, כְּאִלּוּ הִשְׁתַּדֵּל בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִיא. וּמִשּׁוּם כָּךְ, מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, מִתְעַסֵּק בִּשְׁמוֹ, וּמִי שֶׁמִּתְרַחֵק מִן הַתּוֹרָה, הוּא רָחוֹק מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

בֹּא רְאֵה, לְךָ ה' הַצְּדָקָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברי הימים–א כט) לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה. מִי הַצְּדָקָה? הַמָּקוֹם שֶׁכָּל הַפָּנִים הַמְּאִירוֹת

אֲתַר דְּכָל אַנְפִּין נְהִירִין אִתְרַחֲקָן מִנֵּיהּ. צְדָקָה, אֱמֶת קְשׁוֹט, וּנְהוֹרָא דְכֹלָּא, וּנְהוֹרָא דְאַנְפִּין חֵידוּ דְכֹלָּא. בּוֹשֶׁת, כִּסּוּפָא רְחִיקוּ דְּקְשׁוֹט מָאן דְּאַכְסִיף, בְּגִין דֶּאֱמֶת דְּאִיהוּ צְדָקָה, אִתְרְחַק מִנֵּיהּ. רְחִיקוּ דְאַנְפִּין נְהִירִין.

תָּא חֲזֵי, כַּהֲנָא עִלָּאָה בָּעֵי לְאִתְחַזָּאָה בִּשְׁפִירוּ דְאַנְפִּין, בִּנְהִירוּ דְאַנְפִּין, בְּחֵידוּ יַתִּיר מִכֹּלָּא. וְלָא בָּעֵי לְאִתְחַזָּאָה בֵּיהּ עֲצִיבוּ וְרוּגְזָא, אֶלָּא כֹּלָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, דְּעָלֵיהּ כְּתִיב, (במדבר יח) אֲנִי חֶלְקֵךְ וְנַחֲלָתֶךָ. וּכְתִיב (דברים יח) יְיָ' הוּא נַחֲלָתוֹ. וְעַל דָּא בָּעֵי לְאִתְחַזָּאָה שְׁלִים בְּכֹלָּא, בְּגַרְמֵיהּ, בִּלְבוּשֵׁיהּ, דְּלָא יַפְּגִים גַּרְמֵיהּ כְּלַל, כְּמָה דְאִתְּמַר.

לשון הקודש

אֲחוּזִים בּוֹ, וְהוּא אוֹחֵז בְּכֻלָּם וּבוֹ נִמְצָאִים. וְלָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים, הַמָּקוֹם שֶׁכָּל הַפָּנִים הַמְּאִירוֹת מִתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ. צְדָקָה, אֱמֶת קְשׁוֹט, וְאוֹר הַכֹּל, וְאוֹר שֶׁל פָּנִים שִׂמְחַת הַכֹּל. בֹּשֶׁת, בּוּשָׁה וְהָרְחוּק שֶׁל הָאֱמֶת מִי שֶׁמִּתְבַּיֵּשׁ, מִשּׁוּם שֶׁהָאֱמֶת, שֶׁהִיא צְדָקָה, הִתְרַחֲקָה מִמֶּנּוּ רְחוּק שֶׁל פָּנִים מְאִירוֹת.

בָּא רְאֵה, הַכֹּהֵן הָעֶלְיוֹן צָרִיךְ לְהֵרָאוֹת בִּיפִי הַפָּנִים, בְּהֶאָרַת הַפָּנִים, בְּשִׂמְחָה יוֹתֵר מֵהַכֹּל, וְלֹא צָרִיךְ לְהֵרָאוֹת בּוֹ עַצְבוּת וְרֹגֶז, אֶלָּא הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ, שֶׁעָלָיו כָּתוּב אֲנִי חֶלְקֵךְ וְנַחֲלָתֶךָ. וְכָתוּב (דברים יח) ה' הוּא נַחֲלָתוֹ. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהֵרָאוֹת שָׁלֵם בַּכֹּל, בְּעַצְמוֹ, בִּלְבוּשׁוֹ, שֶׁלֹּא יִפְגֹּם עַצְמוֹ כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וְהוּא אִשָּׁה בִּבְתוּלֶיהָ יִקָּח. (ויקרא כ"א) **רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח,** (דברים כב) **וְהִנֵּה הוּא שָׁם עֲלִילוֹת דְּבָרִים וְגוֹ'. וּכְתִיב וְעָנְשׁוּ אוֹתוֹ מֵאָה כֶסֶף וְגוֹ', כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, וְכִי בְתוּלַת יִשְׂרָאֵל הִיא, בְּתוּלַת אָבִיהָ, אוֹ בְּתוּלַת בַּעְלָהּ הִיא, מַהוּ** (דף צ' ע"א) **בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל הָכָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (דברים לב) **שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֵּדְךָ זְקֵנֶיךָ וְיֹאמְרוּ לָךְ. אוֹף הָכָא כַּהֲנָא דְּקָאִים כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, כְּתִיב וְהוּא אִשָּׁה בִּבְתוּלֶיהָ יִקָּח, הָכִי נָמֵי בִּבְתוּלֶיהָ, דְּלָא תִּפּוֹק מִבָּבָא דְּחַצֵּרָהּ מִזִּמְנָא לְבַר, וְהָא אִתְּמַר.**

רעיא מהימנא

כִּי אִם בְּתוּלָה מֵעַמָּיו יִקַּח אִשָּׁה, פָּתַח רַעְיָא מְהֵימְנָא וְאָמַר, פִּקּוּדָא דָא, לְמֵיסַב כַּהֲנָא רַבָּא בְּתוּלְתָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וַחֲלָלָה זֹנָה אֶת אֵלֶּה לֹא יִקָּח כִּי אִם בְּתוּלָה מֵעַמָּיו יִקַּח אִשָּׁה. וַאֲמַאי בָּעֵינָן דְּלָא יִסַּב אֶלָּא בְּתוּלְתָא בְּלָא

לשון הקודש

וְהוּא אִשָּׁה בִּבְתוּלֶיהָ יִקָּח. רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (שם כב) וְהִנֵּה הוּא שָׁם עֲלִילוֹת דְּבָרִים וְגוֹ'. וְכָתוּב וְעָנְשׁוּ אוֹתוֹ מֵאָה כֶסֶף וְגוֹ', כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. וְכִי בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל הִיא? בְּתוּלַת אָבִיהָ אוֹ בְּתוּלַת בַּעְלָהּ הִיא. מַה זֶּה בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל כָּאן? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לב) שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֵּדְךָ זְקֵנֶיךָ וְיֹאמְרוּ לָךְ. אַף כָּאן הַכֹּהֵן שֶׁעוֹמֵד כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, כָּתוּב וְהוּא אִשָּׁה בִּבְתוּלֶיהָ יִקָּח, כָּךְ גַּם בִּבְתוּלֶיהָ, שֶׁלֹּא תֵצֵא מִשַּׁעַר חֲצֵרָהּ פַּעַם הַחוּצָה, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

כִּי אִם בְּתוּלָה מֵעַמָּיו יִקַּח אִשָּׁה. פָּתַח הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וְאָמַר, מִצְוָה זוֹ שֶׁיִּשָּׂא כֹּהֵן גָּדוֹל בְּתוּלָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וַחֲלָלָה זֹנָה אֶת אֵלֶּה לֹא יִקָּח כִּי אִם בְּתוּלָה מֵעַמָּיו יִקַּח אִשָּׁה. וְלָמָּה

פְּגִימוּ. אֶלָּא, אִתְּתָא אִיהִי כּוֹס דִּבְרָכָה, טָעֲמוּ פְּגָמוּ. וְכַהֲנָא דְּקָרִיב קָרְבְּנָא קֳדָם יְיָ׳, בָּעֵי דְּלֵהֱוֵי אִיהוּ שְׁלִים, בְּלָא פְּגִימוּ, שְׁלִים בְּאֵבָרוֹי בְּלָא פְּגִימוּ, דְּמוּמִין פַּסְלִין בְּכַהֲנַיָּא. שְׁלִים בְּגוּפֵיהּ, שְׁלִים בְּנוּקְבֵיהּ, לְקַיְּימָא בֵּיהּ, (שיר השירים ד) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ.

דְּקָרְבְּנָא מִנְּחָה אִיהוּ, וּצְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁלַח מִנְּחָתָא דִּלְהוֹן לְמַלְכָּא, בִּגְבַר (בְּגוּף) שְׁלִים. דְּאִינּוּן בְּהִפּוּכָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא, דְּהָא בְּיַד אִישׁ עִתִּי פָּגִים, הֲווֹ שַׁלְחִין לֵיהּ דּוֹרְנָא, דִּכְתִיב (ויקרא טז) גּוֹרָל אֶחָד לַיְיָ׳ וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל. דֶּאֱלֹהִים אֲחֵרִים כֻּלְּהוּ פְּגִימִין מִסִּטְרָא דְצָפוֹן וְהָכִי רוּבָא דְּבָתֵי עֲבוֹדָה זָרָה הֵם פְּגִימִין, בְּנוּקְבָא דִּלְהוֹן, חוּרְבָּא, לִילִית, פְּגִימוּתָא וְכוּ׳.

(ס״א וְרַעְיָא מְהֵימְנָא) אִיהוּ ו׳ מָלֵא וְאִיהוּ בְּסִדּוּרָא דָא הי״ו. ה׳ בַּתְרָאָה, כּוֹס מָלֵא בִּרְכַּת ה׳, מִסִּטְרָא דִימִינָא וּמִסִּטְרָא דִגְבוּרָה דְּאִיהוּ דִינָא, שְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת הוי״ה, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות ט) הִנֵּה יַ״ד יְהוָ״ה הוֹיָה בְּמִקְנְךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה. קָם רַעְיָא מְהֵימְנָא, וְאִשְׁתְּטַח קַמֵּיהּ. וְאָמַר זַכָּאָה חוּלָקִי דְּמָארֵי

לשון הקודש

צְרִיכִים שֶׁלֹּא יִשָּׂא אֶלָּא בְּתוּלָה בְּלִי פְּגָם? אֶלָּא אִשָּׁה הִיא כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה. טָעֲמוּ – פְּגָמוּ. וְכֹהֵן שֶׁמַּקְרִיב קָרְבָּן לִפְנֵי ה׳, צָרִיךְ שֶׁהוּא יִהְיֶה שָׁלֵם בְּלִי פְּגָם, שָׁלֵם בְּאֵיבָרָיו בְּלִי פְּגָם, שֶׁמּוּמִים פּוֹסְלִים בְּכֹהֲנִים. שָׁלֵם בְּגוּפוֹ, שָׁלֵם בִּנְקֵבָתוֹ, לְקַיֵּם בָּהּ (שיר ד) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ.

שֶׁקָּרְבָּן הוּא מִנְּחָה, וּצְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לִשְׁלֹחַ אֶת מִנְחָתָם לַמֶּלֶךְ עִם אִישׁ (בְּגוּף) שָׁלֵם, שֶׁהֵם בַּהֵפֶךְ שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, שֶׁהֲרֵי בְּיַד אִישׁ עִתִּי פָּגוּם הָיוּ שׁוֹלְחִים לוֹ דּוֹרוֹן, שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) גּוֹרָל אֶחָד לַה׳ וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל. שֶׁאֱלֹהִים אֲחֵרִים כֻּלָּם פְּגוּמִים מִצַּד הַצָּפוֹן, וְכֵן רֹב בָּתֵּי הָעֲבוֹדָה זָרָה הֵם פְּגוּמִים בִּנְקֵבָה שֶׁלָּהֶם, חָרְבָּה, לִילִית, פְּגוּמָה וְכוּ׳.

(וְרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן) הוּא ו׳ מָלֵא, וְהוּא בְּסִדּוּר זֶה הי״ו. ה׳ אַחֲרוֹנָה, כּוֹס מָלֵא בִּרְכַּת ה׳, מִצַּד הַיָּמִין וּמִצַּד הַגְּבוּרָה שֶׁהוּא דִּין, הַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת הוי״ה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ט) הִנֵּה יַ״ד יְהוָ״ה הוֹיָה בְּמִקְנְךָ אֲשֶׁר

דְּמַטְרוֹנִיתָא (וּמַטְרוֹנִיתָא) אִינְהוּ בְּעֶזְרִי. (ע״כ רעיא מהימנא).

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה אָזִיל בְּאָרְחָא, וַהֲווּ עִמֵּיהּ רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִזְקִיָּה. פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים קיא) **טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו יִזְכּוֹר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ. טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו, אִלֵּין אִינּוּן זַכָּאִין, אִינּוּן דַּחֲלֵי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכָל מָאן דְּדָחִיל לֵיהּ, אִתְקְרֵי מֵאִינְשֵׁי דְּבֵיתָא דְּמַלְכָּא, וְעָלֵיהּ כְּתִיב,** (תהלים קיב) **אַשְׁרֵי אִישׁ יָרֵא אֶת יְיָ׳.**

מַהוּ טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו. אֶלָּא כְּמָה דִּכְתִיב, (משלי לא) **וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ. מֵהָכָא אוֹלִיפְנָא, דְּכָל בַּר נָשׁ דְּלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא בְּלֵילְיָא, וְקָם בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, בְּשַׁעֲתָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְעֲרַת לְאַתְקָנָא בֵּיתָא לְמַלְכָּא, הַאי אִשְׁתַּתַּף בַּהֲדָהּ, וְהַאי אִקְרֵי מִבֵּי מַלְכָּא, וְיָהֲבִין לֵיהּ**

לשון הקודש

בַּשָּׂדֶה. קָם רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וְהִשְׁתַּטַּח לְפָנָיו, וְאָמַר: אַשְׁרֵי חֶלְקִי שֶׁבַּעֲלֵי הַגְּבִירָה (וְהַגְּבִירָה) הֵם בְּעֶזְרִי. (עד כאן רעיא מהימנא).

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיוּ עִמּוֹ רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִזְקִיָּה. פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים קיא) טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו יִזְכּוֹר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ. טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו – אֵלּוּ הֵם הַצַּדִּיקִים, אוֹתָם יִרְאֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁכָּל מִי שֶׁיָּרֵא מִמֶּנּוּ נִקְרָא מֵאַנְשֵׁי בֵּית הַמֶּלֶךְ, וְעָלָיו כָּתוּב (שם קיב) אַשְׁרֵי אִישׁ יָרֵא אֶת ה׳.

מַהוּ טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ. מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁכָּל אָדָם שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, וְקָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, בְּשָׁעָה שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְעוֹרֶרֶת לְהַתְקִין בַּיִת לַמֶּלֶךְ – זֶה מִשְׁתַּתֵּף עִמָּהּ, וְזֶה נִקְרָא מִבֵּית הַמֶּלֶךְ,

כָּל יוֹמָא מֵאִינּוּן תִּיקּוּנֵי בֵיתָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ. מָאן בֵּיתָהּ. כָּל אִינּוּן דְּמִשְׁתַּתְּפֵי בַהֲדָהּ בְּלֵילְיָא, אִקְרוּן בֵּיתָהּ, בְּנֵי בֵיתָהּ. וּבְגִין כַּךְ טֶרֶף נָתַן לִיראָיו.

מַהוּ טֶרֶף. טֶרֶף מַמָּשׁ, דְּאִיהִי נַטְלָא מֵאָתַר רְחִיקָא עִלָּאָה, דִכְתִיב (משלי לא) מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ. וּמַאן זָכֵי לְהַאי טֶרֶף, סוֹפֵיהּ דִקְרָא אוֹכַח, דִכְתִיב, (תהלים קיא) יִזְכּוֹר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ. מָאן דְּאִסְתַּכַּל (ס״א דְאִשְׁתַּדַּל) בְּאוֹרַיְיתָא, לְאִשְׁתַּתְּפָא בַהֲדָהּ בְּלֵילְיָא. וְלָא עוֹד, אֶלָּא דְצַדִּיק חַד עִלָּאָה אִית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהוּא אִשְׁתַּתַּף בַּהֲדֵיהּ, וְיָרְתִין תַּרְוַוּיְיהוּ לִכְנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל, דִכְתִיב, (ישעיה ס) צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ.

לשון הקודש

וְנוֹתְנִים לוֹ כָּל יוֹם מֵאוֹתָם תִּקּוּנֵי הַבַּיִת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ. מִי זֶה בֵּיתָהּ? כָּל אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּתְּפִים עִמָּהּ בַּלַּיְלָה נִקְרָאִים בֵּיתָהּ, בְּנֵי בֵיתָהּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ, טֶרֶף נָתַן לִיראָיו. **מַה** זֶה טֶרֶף? טֶרֶף מַמָּשׁ, שֶׁהִיא נוֹטֶלֶת מִמָּקוֹם רָחוֹק עֶלְיוֹן, שֶׁכָּתוּב (משלי לא) מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ. וּמִי זוֹכֶה לַטֶּרֶף הַזֶּה? סוֹף הַכָּתוּב מוֹכִיחַ, שֶׁכָּתוּב (תהלים קיא) יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ. מִי שֶׁמִּתְבּוֹנֵן (שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל) בַּתּוֹרָה לְהִשְׁתַּתֵּף עִמָּהּ בַּלַּיְלָה. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁצַּדִּיק אֶחָד עֶלְיוֹן יֵשׁ לוֹ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא מִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ, וְיוֹרְשִׁים שְׁנֵיהֶם אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ס) צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ.

תּוּ פָּתַח וְאָמַר, (ויקרא כא) וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו כִּי אֲנִי יְיָ׳ מְקַדְּשׁוֹ. תָּא חֲזֵי, כָּל מָאן דְּאַפִּיק זֶרַע לְבַטָּלָה, לָא זָכֵי לְמֶחֱמֵי אַפֵּי שְׁכִינְתָּא, וְאִקְרֵי רָע, דִּכְתִיב (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגוּרְךָ רָע. הַאי מָאן דְּאַפִּיק לֵיהּ בִּידֵיהּ, אוֹ בְּאִנְתּוּ אַחֲרָא דְּלָא כַשְׁרָא. וְאִי תֵימָא דְּאַפִּיק לֵיהּ בְּאִנְתּוּ דְּלָא מִתְעַבְּרָא, הָכִי נָמֵי. לָא. אֶלָּא כְּמָה דְּאַמָּרָן.

וְעַל דָּא יִבְעֵי בַּר נָשׁ מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּיַזְמִין לֵיהּ מָאנָא דְכַשְׁרָא, דְּלָא יַפְּגִים זַרְעֵיהּ, מָאן דְּאַפִּיק זַרְעָא בְּמָאנָא דְּלָא כַשְׁרָא, פָּגִים לֵיהּ לְזַרְעֵיהּ, וַוי לְמַאן דְּפָגִים זַרְעֵיהּ. וּמַה בִּשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא כַּךְ, בְּכַהֲנָא דְקָאִים לְתַתָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא בִּקְדוּשָׁה עִלָּאָה, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

לשון הקודש

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו כִּי אֲנִי ה׳ מְקַדְּשׁוֹ. בֹּא רְאֵה, כָּל מִי שֶׁמּוֹצִיא זֶרַע לְבַטָּלָה, לֹא זוֹכֶה לִרְאוֹת פְּנֵי שְׁכִינָה, וְנִקְרָא רָע, שֶׁכָּתוּב (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגָרְךָ רָע. זֶה מִי שֶׁמּוֹצִיא אוֹתוֹ בְּיָדוֹ, אוֹ בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת שֶׁאֵינָהּ כְּשֵׁרָה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁמּוֹצִיא אוֹתוֹ בְּאִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ מִתְעַבֶּרֶת, כָּךְ גַּם? לֹא. אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

וְעַל כֵּן יְבַקֵּשׁ אָדָם מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיַּזְמִין לוֹ כְּלֵי כָשֵׁר, שֶׁלֹּא יְפַגֵּם זַרְעוֹ. מִי שֶׁמּוֹצִיא זֶרַע בִּכְלֵי שֶׁלֹּא כָשֵׁר, פּוֹגֵם אֶת זַרְעוֹ. אוֹי לְמִי שֶׁפּוֹגֵם אֶת זַרְעוֹ. וּמַה בִּשְׁאָר בְּנֵי אָדָם כָּךְ – בְּכֹהֵן שֶׁעוֹמֵד לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

בְּעַמָּיו, מַהוּ בְּעַמָּיו. דְּהָא כְּתִיב לְעֵילָא, אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וַחֲלָלָה זוֹנָה אֶת אֵלֶּה לֹא יִקָּח, וּכְתִיב וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו. בָּהֶם מִיבְעֵי לֵיהּ, מַהוּ בְּעַמָּיו. אֶלָּא מִלָּה דָא קְלָנָא בְּעַמָּיו, פְּגִימוּ בְּעַמָּיו, וְעַל דָּא כְּתִיב, כִּי אִם בְּתוּלָה מֵעַמָּיו יִקַּח אִשָּׁה, מֵעַמָּיו וַדַּאי, כֹּלָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, כִּי אֲנִי ה׳ מְקַדְּשׁוֹ, מַהוּ מְקַדְּשׁוֹ. אֶלָּא אֲנָא הוּא הַהוּא, דְּאִיהוּ מְקַדֵּשׁ לֵיהּ בְּכָל יוֹמָא, וּבְגִין כַּךְ לָא יַפְּגִים זַרְעֵיהּ, וְלָא יִשְׁתְּכַח בֵּיהּ פְּגִימוּ. (ס״א וּבְגִין דָּא) דְּהָא אֲנִי יְיָ׳ מְקַדְּשׁוֹ דַּאֲנָא בָּעֵינָא לְקַדְּשָׁא לֵיהּ וְיִשְׁתְּכַח קַדִּישָׁא בְּכֹלָּא, דְּקַדִּישָׁא יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדָא דְקַדִּישָׁא.

תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (דף צ׳ ע״ב) יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי דְּכַהֲנָא, וְיִשְׁתְּכַח קַדִּישָׁא כַּד אָתֵי לְשַׁמְּשָׁא, וּבְגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדָא דְכַהֲנָא

לשון הקודש

בְּעַמָּיו, מַה זֶּה בְּעַמָּיו? שֶׁהֲרֵי כָּתוּב לְמַעְלָה, אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וַחֲלָלָה זֹנָה אֶת אֵלֶּה לֹא יִקָּח, וְכָתוּב וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו. בָּהֶם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת, מַה זֶּה בְּעַמָּיו? אֶלָּא דָּבָר זֶה קָלוֹן בְּעַמָּיו, פְּגָם בְּעַמָּיו, וְעַל כֵּן כָּתוּב, כִּי אִם בְּתוּלָה מֵעַמָּיו יִקַּח אִשָּׁה, מֵעַמָּיו וַדַּאי, הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. כִּי אֲנִי ה׳ מְקַדְּשׁוֹ, מַה זֶּה מְקַדְּשׁוֹ? אֶלָּא אֲנִי הוּא אוֹתוֹ שֶׁמְּקַדֵּשׁ אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא יִפְּגֹם זַרְעוֹ וְלֹא יִמָּצֵא בוֹ פְּגָם. (וּמִשּׁוּם זֶה) שֶׁהֲרֵי אֲנִי ה׳ מְקַדְּשׁוֹ, שֶׁאֲנִי רוֹצֶה לְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, וְיִמָּצֵא קָדוֹשׁ בַּכֹּל, שֶׁקָּדוֹשׁ יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי קָדוֹשׁ.

בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי הַכֹּהֵן, וְיִמָּצֵא קָדוֹשׁ כְּשֶׁבָּא לְשַׁמֵּשׁ,

דְּאִיהוּ קַדִּישָׁא, כַּהֲנָא יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי דְּדַכְיָא, דְּאִתְקַדָּשׁ בְּדַכְיוּתֵיהּ, וּמַאי אִיהוּ. לֵיוָאֵי. בַּר נָשׁ (כַּהֲנָא) אַחֲרָא, יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי דְקַדִּישָׁא אַחֲרָא, בְּגִין דְּיִשְׁתַּכְּחוּן כֹּלָּא בִּקְדוּשָׁא, לְשַׁמְּשָׁא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּעָלַיְיהוּ כְּתִיב, (ויקרא כ) וָאַבְדִּיל אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לִהְיוֹת לִי. כַּמָּה פְּרִישָׁן יִשְׂרָאֵל מִכֹּלָּא, בִּקְדוּשָׁה, לְשַׁמְּשָׁא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ויקרא כ) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי אֲנִי יְיָ׳ אֱלֹהֵיכֶם.

תּוּ פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ג) לַיְיָ׳ הַיְשׁוּעָה עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה. לַיְיָ׳ הַיְשׁוּעָה. הָכִי תָּנִינָן, זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דִּבְכָל אֲתַר דְּאִתְגָּלוּ, שְׁכִינְתָּא אִתְגַּלְיָיא בַּהֲדַיְיהוּ. כַּד יִפְּקוּן יִשְׂרָאֵל מִגָּלוּתָא, פּוּרְקָנָא לְמַאן, לְיִשְׂרָאֵל אוֹ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁהוּא קָדוֹשׁ, הַכֹּהֵן יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי טָהוֹר, שֶׁהִתְקַדֵּשׁ בְּטָהֳרָתוֹ, וּמִי הוּא? זֶה לֵוִי. אָדָם (כהן) אַחֵר יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי קָדוֹשׁ אַחֵר, כְּדֵי שֶׁכֻּלָּם יִמָּצְאוּ בִּקְדֻשָּׁה לְשַׁמֵּשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁעֲלֵיהֶם כָּתוּב (ויקרא ב) וָאַבְדִּיל אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לִהְיוֹת לִי. כַּמָּה פְּרוּשִׁים הֵם יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁה לְשַׁמֵּשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי אֲנִי ה׳ אֱלֹהֵיכֶם.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ג) לַה׳ הַיְשׁוּעָה עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה. לַה׳ הַיְשׁוּעָה – כָּךְ שָׁנִינוּ, אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁלְּכָל מָקוֹם שֶׁגָּלוּ, שְׁכִינָה גָּלְתָה עִמָּהֶם. כְּשֶׁיֵּצְאוּ

אֶלָּא הָא אוּקְמוּהָ בְּכַמָּה קְרָאֵי, וְהָכָא, לַיְיָ׳ הַיְשׁוּעָה וַדָּאי, אֵימָתַי. עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה. בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִשְׁגַּח בְּבִרְכָאן עָלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, לְאַפָּקָא לוֹן מִן גָּלוּתָא, וּלְאוֹטָבָא לְהוּ, כְּדֵין לַיְיָ׳ הַיְשׁוּעָה וַדָּאי. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֵיתוּב עִמְּהוֹן דְיִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים ל) וְשָׁב יְיָ׳ אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרִחַמְךָ.

אִישׁ מִזַּרְעֲךָ לְדוֹרוֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוּם. (ויקרא כא) רִבִּי יִצְחָק אָמַר, בְּגִין דְאִיהוּ פָּגִים, וּמַאן דְאִיהוּ פָּגִים, לָא אִתְחַזֵּי לְשַׁמְּשָׁא בְקוּדְשָׁא. וְהָא אוּקְמוּהָ, דְּבַר נָשׁ דְאִשְׁתְּכַח פָּגִים, לֵית בֵּיהּ מְהֵימְנוּתָא, וְהַהוּא פְּגִימוּ אַסְהִיד עָלֵיהּ, כָּל שֶׁכֵּן כַּהֲנָא, דְבַעְיָא לְאִשְׁתַּכְחָא שְׁלִים, מָאֲרֵיהּ דִמְהֵימְנוּתָא, יַתִּיר מִכֹּלָּא, וְהָא אוּקְמוּהָ.

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל מֵהַגָּלוּת, לְמִי הַגְּאֻלָּה – לְיִשְׂרָאֵל אוֹ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? אֶלָּא הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ בְּכַמָּה כְתוּבִים, וְכָאן – לַה׳ הַיְשׁוּעָה וַדַּאי. מָתַי? עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה. בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַשְׁגִּיחַ בִּבְרָכוֹת עַל יִשְׂרָאֵל לְהוֹצִיא אוֹתָם מִן הַגָּלוּת וּלְהֵיטִיב לָהֶם, אֲזַי – לַה׳ הַיְשׁוּעָה וַדַּאי. וְעַל כֵּן שָׁנִינוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָשׁוּב עִם יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (דברים ל) וְשָׁב ה׳ אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרִחַמְךָ.

אִישׁ מִזַּרְעֲךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוּם. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִשּׁוּם שֶׁהוּא פָּגוּם, וּמִי שֶׁהוּא פָּגוּם לֹא רָאוּי לְשַׁמֵּשׁ בַּקֹּדֶשׁ. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁאָדָם שֶׁנִּמְצָא פָּגוּם אֵין בּוֹ אֱמוּנָה, וְאוֹתוֹ הַפְּגָם מֵעִיד עָלָיו, כָּל שֶׁכֵּן כֹּהֵן, שֶׁצָּרִיךְ לְהִמָּצֵא שָׁלֵם, בַּעַל

רִבִּי אֶלְעָזָר הָוָה יָתִיב בְּקִסְטְרָא דְּבֵי חָמוּי, וְהוּא הָוָה אָמַר, זִילְגָּא דִּבְקִסְטִירָא בְּעֵיטָא שְׁכִיחַ. אַדְהָכִי, אַעְבָּר חַד בַּר נָשׁ, פָּגִים מְעֵינֵיהּ חַד. אָמַר חָמוּי, נִשְׁאַל לְהַאי. אָמַר, פָּגִים הוּא, וְלָאו מְהֵימְנָא. אָמַר, נִשְׁאַל בַּהֲדֵיהּ. אָתוּ שָׁאִילוּ לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, טוּפְקָא מָאן הוּא בְּעָלְמָא. אָמַר עֲתִירָא, אֲבָל דְּיַשְׁלִיף, בַּהֲדֵיהּ אֲנָא מִכֻּלְּהוּ. (ס״א עֲתִירָא, אֲבָל דְּיַשְׁלִיף, וַוי עַל דָּא, בַּהֲדֵיהּ אֲנָא מִכֻּלְּהוּ) **אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, בְּמִלּוֹי אִשְׁתְּמַע, דְּלָאו מְהֵימְנוּתָא גַּבֵּיהּ, וְלָאו בַּר מְהֵימְנָא הוּא. תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב, דְּהָא קֻדּוּשָׁא דִּלְעֵילָּא, לָא שַׁרְיָא בַּאֲתַר פָּגִים.**

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה ח) **לְתוֹרָה וְלִתְעוּדָה אִם לֹא יֹאמְרוּ כַּדָּבָר הַזֶּה. לְתוֹרָה וְלִתְעוּדָה.**

לשון הקודש

הָאֱמוּנָה, יוֹתֵר מֵהַכֹּל, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. **רַבִּי** אֶלְעָזָר הָיָה יוֹשֵׁב בַּהֵיכָל שֶׁל בֵּית חָמוּי, וְהוּא הָיָה אוֹמֵר, לִזְלִינַת הַדְּמָעוֹת שֶׁבַּהֵיכָל יֵשׁ עֵצָה לִמְצֹא. בֵּין כָּךְ עָבַר אִישׁ אֶחָד פָּגוּם בְּעַיִן אַחַת. אָמַר חָמוּי, נִשְׁאַל אֶת זֶה. אָמַר, הוּא פָּגוּם וְלֹא נֶאֱמָן. אָמַר, נִשְׁאַל אוֹתוֹ. בָּאוּ וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ, מִיהוּ הַמְּאֻשָּׁר שֶׁבָּעוֹלָם? אָמַר, הֶעָשִׁיר, אֲבָל אִם יִנָּתֵק, עִמּוֹ אֲנִי מִכֻּלָּם. (הֶעָשִׁיר, אֲבָל אִם יִנָּתֵק, אוֹי עַל זֶה, עִמּוֹ אֲנִי מִכֻּלָּם) אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִדְּבָרָיו נִשְׁמָע שֶׁאֵין בּוֹ אֱמוּנָה, וְלֹא בֶּן אֱמוּנָה הוּא. בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר, כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב, שֶׁהֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלְּמַעְלָה אֵינָהּ שׁוֹרָה בְּמָקוֹם פָּגוּם. **פָּתַח וְאָמַר,** (ישעיה ח) לְתוֹרָה וְלִתְעוּדָה אִם

מָאן הוּא תּוֹרָה, וּמַאן הוּא תְּעוּדָה. אֶלָּא תּוֹרָה, דָּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. תְּעוּדָה, דָּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לָא שַׁרְיָא בַּאֲתַר פָּגִים, דְּהָא מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אִתְּבְּנֵי. כְּתִיב צוֹר תְּעוּדָה חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמּוּדָי, צוֹר תְּעוּדָה, דָּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּגִין דְּתַמָּן אִתְּצַר צְרוֹרָא דְּחַיֵּי, וּבִתְעוּדָה אִתְקְשַׁר קִשְׁרָא דְּחַיֵּי (נ״א קִשְׁרָא דִּמְהֵימְנוּתָא) דִּלְעֵילָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד.

וּמִתַּמָּן לְתַתָּא אִתְּפְּרְשָׁן אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין, וּמִתַּמָּן מִתְּפְּרְשִׁין אוֹרְחִין בְּעָלְמִין כֻּלְּהוּ הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים.

חֲתוֹם תּוֹרָה, חֲתִימָה דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּאָן אֲתַר. בְּלִמּוּדָי, אִלֵּין נְבִיאֵי,

לשון הקודש

לֹא יֹאמְרוּ כַּדָּבָר הַזֶּה. לְתוֹרָה וְלִתְעוּדָה, מִי הִיא תּוֹרָה, וּמִי הִיא תְּעוּדָה? אֶלָּא תּוֹרָה – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. תְּעוּדָה – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אֵינָהּ שׁוֹרָה בְּמָקוֹם פְּגוּם, שֶׁהֲרֵי מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב נִבְנֵית. כָּתוּב צוֹר תְּעוּדָה חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמֻּדָי. צוֹר תְּעוּדָה – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם נִצְרַר צְרוֹר הַחַיִּים, וּבִתְעוּדָה נִקְשַׁר קֶשֶׁר הַחַיִּים (קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה) שֶׁלְּמַעְלָה, לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד.

וּמִשָּׁם לְמַטָּה נִפְרָדוֹת הַדְּרָכִים וְהַשְּׁבִילִים, וּמִשָּׁם נִפְרָדוֹת הַדְּרָכִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים.

חֲתוֹם תּוֹרָה, חֲתִימָה שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, בְּאֵיזֶה מָקוֹם? בְּלִמֻּדָי,

כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (מלכים א ז) וַיָּקֶם אֶת הָעַמּוּד הַיָּמָנִי וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יָכִין וַיָּקֶם אֶת הָעַמּוּד הַשְּׂמֹאלִי וַיִּקְרָא שְׁמוֹ בֹּועַז. וּמִתַּמָּן אִתְּפָּרְשָׁן אוֹרְחִין לִנְבִיאֵי מְהֵימְנֵי, וְקַיְּימֵי אִלֵּין בְּקִיּוּמָא לְגוּפָא, לְשִׁית טְהִירִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ה) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ. וְכֹלָּא לָא קַיְּימָא אֶלָּא בִשְׁלִימוּ, וְלָא שַׁרְיָא קְדֻשָּׁה דְכֹלָּא, אֶלָּא בִשְׁלִימוּ, כַּד מִתְחַבְּרָאן דָּא בְדָא, כֹּלָּא הוּא שְׁלִים, כֹּלָּא הוּא חַד, לָא אִתְפְּגִים אֲתַר. וְעַל דָּא אִקְרֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שָׁלֵם, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית יד) וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם (תהלים עו) וַיְהִי בְשָׁלֵם סֻכּוֹ.

וּבְגִין כַּךְ לָא שַׁרְיָא כֹּלָּא, אֶלָּא בַאֲתַר שְׁלִים. וְעַל דָּא כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב. כְּגַוְונָא דָא קָרְבְּנָא דְּבֵיהּ מוּמָא לָא יִתְקְרִיב. מָאי טַעְמָא. דִכְתִיב כִּי לֹא לְרָצוֹן יִהְיֶה לָכֶם. וְאִי תֵימָא הָא

לשון הקודש

אֵלּוּ הַנְּבִיאִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א ז) וַיָּקֶם אֶת הָעַמּוּד הַיָּמָנִי וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יָכִין וַיָּקֶם אֶת הָעַמּוּד הַשְּׂמֹאלִי וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ בֹּועַז. וּמִשָּׁם נִפְרָדוֹת הַדְּרָכִים לַנְּבִיאִים הַנֶּאֱמָנִים. וְאֵלֶּה עוֹמְדִים בְּקִיּוּם לַגּוּף, לְשֵׁשֶׁת הָאוֹרוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ח) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ. וְהַכֹּל לֹא עוֹמֵד אֶלָּא בִשְׁלֵמוּת, וְלֹא שׁוֹרָה קְדֻשָּׁה שֶׁל הַכֹּל אֶלָּא בִשְׁלֵמוּת, כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים זֶה עִם זֶה, הַכֹּל הוּא שָׁלֵם, הַכֹּל הוּא אֶחָד, לֹא נִפְגָּם הַמָּקוֹם. וְלָכֵן נִקְרֵאת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שָׁלֵם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יד) וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם, (תהלים עו) וַיְהִי בְשָׁלֵם סוּכּוֹ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא שׁוֹרֶה הַכֹּל אֶלָּא בְּמָקוֹם שָׁלֵם. וְעַל כֵּן כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב. כְּמוֹ כֵּן הַקָּרְבָּן שֶׁבּוֹ מוּם לֹא

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שָׁאֲרֵי אֶלָּא בַּאֲתַר תְּבִירָא, בְּמָאנָא תְּבִירָא, דִּכְתִיב, (ישעיה נז) וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ. הַאי אֲתַר שְׁלִים יַתִּיר הוּא מִכֹּלָּא, (דִּכְתִיב, (ישעיה נז) וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ) בְּגִין דְּמָאִיךְ גַּרְמֵיהּ לְמִשְׁרֵי עָלֵיהּ גָּאוּתָא דְכֹלָּא, גָּאוּתָא עִלָּאָה, וְדָא הוּא שְׁלִים. אֲבָל לָא כְתִיב, וְאֶת (דף צ״א ע״א) עִוֵּר וְשָׁבוּר וְחָרוּם וְשָׁרוּעַ. אֶלָּא וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ, מָאן דְּמָאִיךְ גַּרְמֵיהּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זָקִיף לֵיהּ.

וּבְגִינֵי כַּךְ, כַּהֲנָא דְקָאִים לְתַתָּא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָּא, בָּעֵי לְמֶהֱוֵי שְׁלִים יַתִּיר מִכֹּלָּא, וְלָא יִתְחַזֵּי פָּגִים, וְעַל דָּא אַזְהַר לְהוּ לְכַהֲנֵי, דִּכְתִיב אִישׁ מִזַּרְעֲךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בוֹ מוּם.

תּוּ פָּתַח וְאָמַר, (מלאכי א) וְכִי תַגִּישׁוּן עִוֵּר לִזְבּוֹחַ אֵין רָע, וְכִי תַגִּישׁוּ פִּסֵּחַ וְחוֹלֶה אֵין רָע, וְכִי קֻדְשָׁא

לשון הקודש

יִתְקָרֵב. מָה הַטַּעַם? שֶׁכָּתוּב כִּי לֹא לְרָצוֹן יִהְיֶה לָכֶם. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא שׁוֹרֶה אֶלָּא בִּמְקוֹם שָׁבוּר, בִּכְלִי שָׁבוּר, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נז) וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ. הַמָּקוֹם הַזֶּה הוּא שָׁלֵם יוֹתֵר מֵהַכֹּל, (שֶׁכָּתוּב (ישעיה נז) וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ) מִשּׁוּם שֶׁמַּנְמִיךְ עַצְמוֹ לְהַשְׁרוֹת עָלָיו אֶת גֵּאוּת הַכֹּל, הַגֵּאוּת שֶׁלְּמַעְלָה, וְזֶהוּ שָׁלֵם. אֲבָל לֹא כָתוּב, וְאֶת עִוֵּר וְשָׁבוּר וְחָרוּם וְשָׁרוּעַ, אֶלָּא וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ. מִי שֶׁמַּנְמִיךְ עַצְמוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זוֹקֵף אוֹתוֹ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, הַכֹּהֵן שֶׁעוֹמֵד לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה צָרִיךְ לִהְיוֹת שָׁלֵם יוֹתֵר מֵהַכֹּל, וְלֹא יֵרָאֶה פָּגוּם, וְעַל כֵּן הִזְהִיר אֶת הַכֹּהֲנִים, שֶׁכָּתוּב אִישׁ מִזַּרְעֲךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בוֹ מוּם.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (מלאכי א) וְכִי תַגִּישׁוּן עִוֵּר לִזְבֹּחַ אֵין רָע וְכִי תַגִּישׁוּ פִּסֵּחַ

בְּרִיךְ הוּא אָמַר אֵין רָע, אִי הָכִי טוֹב הוּא. אֶלָּא סוֹפֵיהּ דִּקְרָא אוֹכַח, דְּיִשְׂרָאֵל בְּאִינּוּן יוֹמִין הֲווֹ מְמָנָן כַּהֲנֵי מָאֲרֵי דְמוּמִין, עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא, וּלְשַׁמְּשָׁא עַל מַקְדְּשָׁא, וְאַמְרֵי מָאי אִכְפַּת לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָא, אוֹ אַחֲרָא. וְאִינּוּן הֲווֹ דְּאַמְרֵי אֵין רָע. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתִיב לְהוֹן הַהִיא מִלָּה דַהֲווֹ אַמְרֵי. אָמַר: יִשְׂרָאֵל אַתּוּן אַמְרֵי כַּד מְקָרְבֵי מָאֲרֵי דְמוּמִין עַל פּוּלְחָנִי אֵין רָע, מָאי אִכְפַּת לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

סוֹפֵיהּ דִּקְרָא מַה כְּתִיב, הַקְרִיבֵהוּ נָא לְפֶחָתֶךָ הֲיִרְצְךָ אוֹ הֲיִשָּׂא פָנֶיךָ. בַּר נָשׁ מִנַּיְיכוּ, אִי בָעִיתוּ לְשַׁלּוּמֵי לְמַלְכָּא, וּלְקָרְבָא קַמֵּיהּ דּוֹרוֹנָא, אַתּוּן מְשַׁדְּרִין לֵיהּ בִּפְגִימָא, אוֹ לָא. הֲיִרְצְךָ אוֹ הֲיִשָּׂא פָנֶיךָ בְּהַהוּא דּוֹרוֹנָא, כָּל שֶׁכֵּן

לשון הקודש

וְחֹלֶה אֵין רָע. וְכִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר אֵין רָע? אִם כָּךְ טוֹב הוּא! אֶלָּא סוֹף הַכָּתוּב מוֹכִיחַ, שֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּאוֹתָם הַיָּמִים הָיוּ מְמֻנִּים כֹּהֲנִים בַּעֲלֵי מוּמִים עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וּלְשַׁמֵּשׁ עַל הַמִּקְדָּשׁ, וְאוֹמְרִים: מָה אִכְפַּת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זֶה אוֹ אַחֵר. וְהֵם הָיוּ שֶׁאוֹמְרִים אֵין רָע. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵשִׁיב לָהֶם אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים. אָמַר: יִשְׂרָאֵל, אַתֶּם אוֹמְרִים כְּשֶׁמַּקְרִיבִים בַּעֲלֵי מוּמִים לַעֲבוֹדָתִי אֵין רָע, מָה אִכְפַּת לוֹ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

בְּסוֹף הַפָּסוּק מַה כָּתוּב? הַקְרִיבֵהוּ נָא לְפֶחָתֶךָ הֲיִרְצְךָ אוֹ הֲיִשָּׂא פָנֶיךָ. אָדָם מִכֶּם, אִם תִּרְצוּ לְשַׁלֵּם לַמֶּלֶךְ וּלְהַקְרִיב לְפָנָיו דּוֹרוֹן, אַתֶּם שׁוֹלְחִים לוֹ עִם פְּגָם אוֹ לֹא?! הֲיִרְצְךָ אוֹ הֲיִשָּׂא פָנֶיךָ בְּאוֹתוֹ הַדּוֹרוֹן?! כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁאַתֶּם

וְכָל שֶׁכֵּן דְּאַתּוּן מְקָרְבִין קָמַאי בַּר נָשׁ פָּגִים לְקָרְבָא דּוֹרוֹנָא, הָא דּוֹרוֹנָא דִּלְכוֹן לְכַלְבָּא אִתְמְסַר, דְּוַדַּאי בַּר נָשׁ דְּאִיהוּ פָּגִים, פָּגִים הוּא מִכֹּלָּא, פָּגִים הוּא מְהֵימְנוּתָא. וְעַל דָּא כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַשְׁלְמָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וּלְאִשְׁתַּכְּחָא שְׁלֵימִין בְּכֹלָּא, דְּלָא יְהֵא בְּהוֹן מָאנֵי דְמוּמִין כְּלַל, בְּגִין דִּיהוֹן תִּקּוּנָא דְעָלְמָא, כְּאִלֵּין מָאנֵי וּלְבוּשָׁא דְּבַר נָשׁ דְּאִינּוּן תִּקּוּנָא דְגוּפָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (איוב לח) וַיִּתְיַצְּבוּ כְּמוֹ לְבוּשׁ.

(ס"א דָּבָר אַחֵר) תָּא חֲזֵי, כַּד יִתְעָרוּן מֵעַפְרָא, כְּמָה דְעָאלוּ, הָכִי יְקוּמוּן, חִגְּרִין אוֹ סוּמִין עָאלוּ, חִגְּרִין וְסוּמִין יְקוּמוּן, בְּהַהוּא לְבוּשָׁא, דְּלָא יֵימְרוּן דְּאָחֳרָא הוּא דְּאִתְעַר. וּלְבָתַר, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

מַקְרִיבִים לְפָנַי אָדָם פָּגוּם לְהַקְרִיב דּוֹרוֹן, הֲרֵי הַדּוֹרוֹן שֶׁלָּכֶם נִמְסָר לַכֶּלֶב, שֶׁוַּדַּאי אָדָם שֶׁהוּא פָּגוּם, פָּגוּם הוּא מֵהַכֹּל, פָּגוּם הוּא בָּאֱמוּנָה. וְעַל כֵּן כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַשְׁלִים עִם יִשְׂרָאֵל וְשֶׁיִּמָּצְאוּ שְׁלֵמִים בַּכֹּל, שֶׁהֲרֵי לֹא יִהְיוּ בָהֶם כְּלָל בַּעֲלֵי מוּמִים, מִשּׁוּם שֶׁיִּהְיוּ תִּקּוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּמוֹ הַכֵּלִים הַלָּלוּ וּלְבוּשׁוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁהֵם תִּקּוּן הַגּוּף. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב לח) וַיִּתְיַצְּבוּ כְּמוֹ לְבוּשׁ.

(דִּבֵּר אַחֵר) בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁיִּתְעוֹרְרוּ מֵהֶעָפָר, כְּמוֹ שֶׁנִּכְנְסוּ כָּךְ יָקוּמוּ, חִגְּרִים אוֹ סוּמִים נִכְנְסוּ, חִגְּרִים וְסוּמִים – יָקוּמוּ, בְּאוֹתוֹ לְבוּשׁ. שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ שֶׁאַחֵר הוּא

יֵיסֵי לוֹן, וְיִשְׁתַּכְּחוּן שְׁלֵימִין קַמֵּיהּ, וּכְדֵין יְהֵא עָלְמָא שְׁלִים בְּכֹלָּא, כְּדֵין (זכריה יד) **בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.**

שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז כִּי יִוָּלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וְגוֹ'. (ויקרא כ"ב) **רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח,** (תהלים לו) **צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ'. הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, אֲבָל תָּא חֲזֵי, צֶדֶק: כִּתְרָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה. כְּהַרְרֵי אֵל: כְּאִינּוּן טוּרִין עִלָּאִין קַדִּישִׁין, דְּאִקְרוּן טוּרֵי דְּאֲפַרְסְמוֹנָא דַּכְיָא. וּבְגִין דְּאִיהִי סַלְקָא לְאִתְקַשְּׁרָא בְּהוּ לְעֵילָא, כָּל דִּינָהָא בְּשִׁקּוּלָא חָדָא לְכֹלָּא, דְּלֵית בְּהַהוּא דִּינָא רַחֲמֵי. מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה. מִשְׁפָּט דְּאִיהוּ רַחֲמֵי, נָחִית לְתַתָּא לְהַהוּא דַּרְגָּא לְתַקְּנָא עָלְמִין, וְחָיִים עַל כֹּלָּא, וְעָבִיד דִּינָא בְּרַחֲמֵי לְבַסְּמָא עָלְמָא.**

לשון הקודש

שֶׁהִתְעוֹרֵר. וְאַחַר כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְרַפֵּא אוֹתָם וְיִמָּצְאוּ שְׁלֵמִים לְפָנָיו, וְאָז יִהְיֶה הָעוֹלָם שָׁלֵם בַּכֹּל, אָז – (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז כִּי יִוָּלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (תהלים לו) צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה'. בַּפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ, אֲבָל בֹּא רְאֵה, צֶדֶק – כֶּתֶר קָדוֹשׁ עֶלְיוֹן. כְּהַרְרֵי אֵל – כְּמוֹ אוֹתָם הָרִים עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים שֶׁנִּקְרָאִים הָרֵי אֲפַרְסְמוֹן זַךְ. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא עוֹלָה לְהִתְקַשֵּׁר בָּהֶם לְמַעְלָה, כָּל דִּינֶיהָ בְּמִשְׁקָל אֶחָד לַכֹּל, שֶׁאֵין בְּאוֹתוֹ הַדִּין רַחֲמִים. מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה – מִשְׁפָּט שֶׁהוּא רַחֲמִים יוֹרֵד לְמַטָּה לְאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה

וּבְגִין דְּאִיהוּ רַחֲמֵי, אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ'. לְכֹלָּא בְּשִׁקּוּלָא חָדָא. אָדָם וּבְהֵמָה, הָא אוּקְמוּהָ, מָאן דְּהוּא אָדָם, וְשַׁוֵּי לְגַרְמֵיהּ כַּבְּהֵמָה. אָדָם וּבְהֵמָה: דִּין אָדָם, וְדִין בְּהֵמָה, חַד הוּא. אָדָם: (בראשית יז) וּבֶן שְׁמֹנַת יָמִים יִמּוֹל לָכֶם כָּל זָכָר. בְּהֵמָה: וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה לְקָרְבַּן אִשֶּׁה לַיְיָ', בְּגִין דְּיַעֲבַר עָלַיְיהוּ שַׁבָּת חַד, וְהָא אוּקְמוּהָ.

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח (שופטים ה) יְיָ' בְּצֵאתְךָ מִשֵּׂעִיר בְּצַעְדְּךָ מִשְּׂדֵה אֱדוֹם אֶרֶץ רָעָשָׁה גַּם שָׁמַיִם נָטָפוּ. תָּא חֲזֵי, זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּהוּ, וְאִינּוּן מִתְדַּבְּקִין בֵּיהּ, וְאִקְרוּן קַדִּישִׁין, עַם קָדוֹשׁ. וְכֵן עַד דְּסָלִיק לוֹן לְדַרְגָּא עִלָּאָה דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ,

לשון הקודש

לְתַקֵּן עוֹלָמוֹת, וְחָס עַל הָעוֹלָם, וְעוֹשֶׂה דִּין בְּרַחֲמִים לְבַשֵּׂם אֶת הָעוֹלָם.

וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא רַחֲמִים – אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה'. לַכֹּל בְּמִשְׁקָל אֶחָד. אָדָם וּבְהֵמָה, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, מִי שֶׁהוּא אָדָם וְשָׂם אֶת עַצְמוֹ כַּבְּהֵמָה. אָדָם וּבְהֵמָה – דִּין אָדָם וְדִין בְּהֵמָה אֶחָד הוּא. אָדָם – (בראשית יז) וּבֶן שְׁמֹנַת יָמִים יִמּוֹל לָכֶם כָּל זָכָר. בְּהֵמָה – וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה לְקָרְבַּן אִשֶּׁה לַה', כְּדֵי שֶׁתַּעֲבֹר עֲלֵיהֶם שַׁבָּת אַחַת, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (שופטים ה) ה' בְּצֵאתְךָ מִשֵּׂעִיר בְּצַעְדְּךָ מִשְּׂדֵה אֱדוֹם אֶרֶץ רָעָשָׁה גַּם שָׁמַיִם נָטָפוּ. בֹּא רְאֵה, אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָּהֶם, וְהֵם נִדְבָּקִים בּוֹ וְנִקְרָאִים קְדוֹשִׁים, עַם קָדוֹשׁ. וְכֵן עַד שֶׁהֶעֱלָה אוֹתָם לְדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת קֹדֶשׁ, שֶׁכָּתוּב (ירמיה ב) קֹדֶשׁ

דִּכְתִיב, (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹהּ. כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, דְּהָא יִשְׂרָאֵל מִתְּמַנְיָא יוֹמִין מִתְדַּבְּקִין בֵּיהּ בִּשְׁמֵיהּ, וּרְשִׁימִין בִּשְׁמֵיהּ, וְאִינּוּן דִּילֵיהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שמואל ב ז) וּמִי כְעַמְּךָ כְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. וְעַמְּמִין לָא מִתְדַּבְּקִין בֵּיהּ, וְלָא אָזְלִין בְּנִימּוּסֵיהּ, וּרְשִׁימָא קַדִּישָׁא אַעְדִּיאוּ מִנַּיְיהוּ, עַד (דף צ"א ע"ב) דְּאִינּוּן מִתְדַּבְּקָן בְּסִטְרָא אַחֲרָא דְּלָאו קַדִּישָׁא.

וְתָא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּבָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיהַב אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, זַמִּין בָּהּ לִבְנֵי עֵשָׂו, אָמַר לוֹן, בָּעָאן אַתּוּן לְקַבְּלָא אוֹרַיְיתָא. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְּרְגִיזַת אַרְעָא קַדִּישָׁא, וּבָעַאת לְאַעֲלָא לְנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה. אָמְרָה קַמֵּיהּ, מָארֵי דְּעָלְמָא, פַּסְטִירָא דְחֶדְוָה (ס"א דְּעָלְמָא) תְּרֵי אַלְפֵּי שְׁנִין עַד לָא אִתְּבְּרֵי עָלְמָא, קַלְטִינָא קַמֵּיהּ (נ"א קַלִּיטְנָא גוֹ) (נ"א אִזְדְּמַן קַמֵּי) עָרְלִין דְּלָא רְשִׁימָן בְּקִיּוּמָךְ.

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹהּ. כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁהֲרֵי יִשְׂרָאֵל מִשְּׁמוֹנָה יָמִים נִדְבָּקִים בִּשְׁמוֹ וּרְשׁוּמִים בִּשְׁמוֹ וְהֵם שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמִי כְעַמְּךָ כְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. וְהָעַמִּמִים לֹא נִדְבָּקִים בּוֹ וְלֹא הוֹלְכִים בְּהַנְהָגוֹתָיו, וְהָרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ נֶעְדָּר מֵהֶם, עַד שֶׁהֵם נִדְבָּקִים לַצַּד הָאַחֵר שֶׁאֵינוֹ קָדוֹשׁ.

וּבֹא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָתֵת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הִזְמִין אוֹתָהּ לִבְנֵי עֵשָׂו. אָמַר לָהֶם: רוֹצִים אַתֶּם לְקַבֵּל תּוֹרָה? בְּאוֹתָהּ שָׁעָה רָגְזָה הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְרָצְתָה לְהִכָּנֵס לְנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה. אָמְרָה לְפָנָיו: רִבּוֹן הָעוֹלָם, שַׁעֲשׁוּעֵי

אָמַר לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כּוּרְסְיָיא כּוּרְסְיָיא, יֵיבְדוּן אֶלֶף אוּמִין כְּוָוּתַיְיהוּ, וְקַיָּימָא דְּאוֹרַיְיתָא לָא יִזְדַּמַּן קַמַּיְיהוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב יְיָ' בְּצֵאתְךָ מִשֵּׂעִיר בְּצַעְדְּךָ מִשְּׂדֵה אֱדוֹם אֶרֶץ רָעָשָׁה. וַדַּאי בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא לָא אִתְיְיהִיבַת (בְּגִין דְּאִיהוּ קַיָּימָא קַדִּישָׁא) אֶלָּא לְמַאן דְּאִית בֵּיהּ קַיָּימָא קַדִּישָׁא. וּמַאן דְּיָלִיף אוֹרַיְיתָא לְמַאן דְּלָא אִתְגְּזַר, מְשַׁקֵּר בִּתְרֵי קַיְימֵי, מְשַׁקֵּר בְּקַיָּימָא דְּאוֹרַיְיתָא, וּמְשַׁקֵּר בְּקַיָּימָא דְּצַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. דְּאוֹרַיְיתָא לְהַאי אֲתַר אִתְיְיהִיבַת, וְלָא לְאָחֳרָא.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, מְשַׁקֵּר בִּתְלַת דּוּכְתֵּי עִלָּאֵי, מְשַׁקֵּר בַּתּוֹרָה, מְשַׁקֵּר בַּנְּבִיאִים, מְשַׁקֵּר בַּכְּתוּבִים. מְשַׁקֵּר בַּתּוֹרָה, דִּכְתִיב, (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה וְגוֹ'. מְשַׁקֵּר בַּנְּבִיאִים דִּכְתִיב, (ישעיה נד) וְכָל

לשון הקודש

הַשִּׁמְחָה (שֶׁל הָעוֹלָם) אַלְפַּיִם שָׁנִים טֶרֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, יִזְדַּמְּנוּ לְפָנָיו (יִזְדַּמְּנוּ תּוֹךְ) (יִזְדַּמֵּן לִפְנֵי) עֲרֵלִים שֶׁאֵינָם רְשׁוּמִים בִּבְרִיתְךָ?!

אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: כִּסֵּא כִּסֵּא, יֹאבְדוּ אֶלֶף אֻמּוֹת כְּמוֹתָם, וּבְרִית הַתּוֹרָה לֹא תִזְדַּמֵּן לִפְנֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב ה' בְּצֵאתְךָ מִשֵּׂעִיר בְּצַעְדְּךָ מִשְּׂדֵה אֱדוֹם אֶרֶץ רָעָשָׁה. וַדַּאי מִשּׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה לֹא נִתְּנָה (מִשּׁוּם שֶׁהִיא בְּרִית קְדוֹשָׁה) אֶלָּא לְמִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בְּרִית קֹדֶשׁ. וּמִי שֶׁמְּלַמֵּד תּוֹרָה לְמִי שֶׁלֹּא נִמּוֹל, מְשַׁקֵּר בִּשְׁתֵּי בְּרִיתוֹת – מְשַׁקֵּר בִּבְרִית הַתּוֹרָה, וּמְשַׁקֵּר בַּבְּרִית שֶׁל צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה לַמָּקוֹם הַזֶּה, וְלֹא לְאַחֵר.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, מְשַׁקֵּר בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת עֶלְיוֹנִים – מְשַׁקֵּר בַּתּוֹרָה, מְשַׁקֵּר בַּנְּבִיאִים, מְשַׁקֵּר בַּכְּתוּבִים. מְשַׁקֵּר בַּתּוֹרָה, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה וְגוֹ'. מְשַׁקֵּר בַּנְּבִיאִים, שֶׁכָּתוּב

בְּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ'. אִינּוּן לִמּוּדֵי יְיָ', וְלָא אַחֲרָא, וּכְתִיב (ישעיה ח) חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמּוּדָי, אִינּוּן, וְלָא אַחֲרָא. מְשַׁשְּׁקֵר בַּכְּתוּבִים, דִּכְתִיב, (תהלים עח) וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב וְתוֹרָה שָׂם בְּיִשְׂרָאֵל, וּכְתִיב (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ. מָאן צַדִּיקִים. דָּא צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. דְּמַאן דְּלָא אִתְגְּזַר, וְלָא עָאל בְּקִיּוּמָא דִּלְהוֹן, לָא יוֹדוּן לִשְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא, דְּהִיא אוֹרַיְיתָא. אָמַר רִבִּי חִיָּא כֵּיוָן דְּאִתְגְּלֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל טוּרָא דְּסִינַי, לְמֵיהַב אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, שְׁכִיכַת אַרְעָא, וְתָבַת בְּנַיְיהָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם עו) אֶרֶץ יָרְאָה וְשָׁקְטָה.

תָּא חֲזֵי, בַּר נָשׁ דְּאִתְיְלִיד לָא אִתְמָנָא עָלֵיהּ חֵילָא דִּלְעֵילָא, עַד דְּאִתְגְּזַר. כֵּיוָן דְּאִתְגְּזַר, אִתְעַר עָלֵיהּ (רוּחָא) אִתְעָרוּתָא דְּרוּחָא דִּלְעֵילָא. זָכֵי

לשון הקודש

(ישעיה נד) וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה'. הֵם לִמּוּדֵי ה' וְלֹא אַחֵר, וְכָתוּב (שם ח) חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמֻּדָי, הֵם וְלֹא אַחֵר. מְשַׁשֵּׁקֵר בַּכְּתוּבִים, שֶׁכָּתוּב (תהלים עח) וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב וְתוֹרָה שָׂם בְּיִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב (שם קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ. מִי הַצַּדִּיקִים? זֶה צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. שֶׁמִּי שֶׁלֹּא נִמּוֹל וְלֹא נִכְנַס לַבְּרִית שֶׁלָּהֶם, לֹא יוֹדוּ לִשְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי חִיָּא, כֵּיוָן שֶׁהִתְגַּלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַר סִינַי לָתֵת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, שָׁכְכָה הָאָרֶץ וְשָׁבָה לִמְנוּחָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם עו) אֶרֶץ יָרְאָה וְשָׁקְטָה.

בֹּא רְאֵה, אָדָם שֶׁנּוֹלַד לֹא הִתְמַנָּה עָלָיו הַכֹּחַ שֶׁלְּמַעְלָה עַד שֶׁנִּמּוֹל. כֵּיוָן שֶׁנִּמּוֹל, מִתְעוֹרֶרֶת עָלָיו (רוּחַ) הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל רוּחַ

לְאִתְעַסְּקָא בְּאוֹרַיְיתָא, אִתְּעַר עָלֵיהּ אִתְעָרוּתָא יַתִּיר. זָכֵי וְעָבִיד פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, אִתְּעַר עָלֵיהּ אִתְעָרוּתָא יַתִּיר. זָכֵי וְאִתְנְסִיב, זָכֵי וְאוֹלִיד בְּנִין, וְאוֹלִיף לוֹן אוֹרְחוֹי דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, הָא כְּדֵין הוּא אָדָם שְׁלִים. שְׁלִים בְּכֹלָּא.

אֲבָל בְּהֵמָה דְּאִתְיְלִידַת, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאִתְיְלִידַת, הַהוּא חֵילָא דְּאִית לָהּ בְּסוֹפָהּ, אִית לָהּ בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאִתְיְלִידַת, וְאִתְמָנָא עָלֵיהּ. וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב, שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז כִּי יִוָּלֵד. עֵגֶל אוֹ טָלֶה, אוֹ שָׂעִיר אוֹ גְּדִי לָא אִתְמַר, אֶלָּא שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז, הַהוּא דְּאִית לֵיהּ לְסוֹפָא, אִית לֵיהּ בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְיְלִיד.

וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ, בְּגִין לְאִתְיַשְׁבָא בֵּיהּ הַהוּא חֵילָא וְאִתְקַיָּים בֵּיהּ. וּבְמַה יִתְקַיָּים

לשון הקודש

שֶׁל מַעְלָה. זוֹכֶה לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה – מִתְעוֹרֶרֶת עָלָיו הִתְעוֹרְרוּת יְתֵרָה. זוֹכֶה וְעוֹשֶׂה מִצְוֹת הַתּוֹרָה, מִתְעוֹרֶרֶת עָלָיו הִתְעוֹרְרוּת יְתֵרָה. זוֹכֶה וְנוֹשֵׂא – זוֹכֶה וּמוֹלִיד בָּנִים וּמְלַמֵּד אוֹתָם אֶת דַּרְכֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, הֲרֵי אָז הוּא אָדָם שָׁלֵם, שָׁלֵם בַּכֹּל.

אֲבָל בְּהֵמָה שֶׁנּוֹלְדָה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁנּוֹלְדָה, אוֹתוֹ כֹּחַ שֶׁיֵּשׁ לָהּ בְּסוֹפָהּ יֵשׁ לָהּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁנּוֹלְדָה, וְהִתְמַנָּה עָלֶיהָ. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז כִּי יִוָּלֵד. עֵגֶל אוֹ טָלֶה אוֹ שָׂעִיר אוֹ גְּדִי לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז. אוֹתוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ לַסּוֹף – יֵשׁ לוֹ בְּשָׁעָה שֶׁנּוֹלַד.

וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ, כְּדֵי לְיַשֵּׁב

בֵּיהּ. כַּד יִשְׁרֵי עָלֵיהּ שַׁבָּת חַד, וְאִי לָא, לָא יִתְקְיָים. (וְעוֹד דְּאִתְיְיבַּשׁ מִזּוּהֲמָא דְּאִמֵּיהּ) **וּלְבָתַר דְּיִתְקְיָים בֵּיהּ הַהוּא חֵילָא, כְּתִיב יֵרָצֶה לְקָרְבַּן אִשֶּׁה לַיְיָ', בְּקִיּוּמָא דְשַׁבָּת חַד, דְּאַעְבָּר עָלֵיהּ.**

וּבַר נָשׁ, בְּקִיּוּמָא דְשַׁבָּת חַד, אִתְקַיָּים בֵּיהּ אִתְעָרוּתָא דְּהַאי עָלְמָא, וְחֵילָא דִילֵיהּ. בָּתַר דְּאִתְגְּזַר, אִתְעַר עָלֵיהּ אִתְעָרוּתָא דְרוּחָא עִלָּאָה, וּכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אַעְבָּר עָלֵיהּ, וְחָמָאת לֵיהּ, בִּרְשִׁימָא קַדִּישָׁא, וְאַתְעָרַת עָלֵיהּ, וְשַׁרְיָא עָלֵיהּ רוּחָא דְהַהוּא עָלְמָא קַדִּישָׁא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (יחזקאל טז) **וָאֶעֱבוֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמָיִךְ וְגוֹ'. בְּדָמַיִךְ: בִּתְרֵי.**

וְאִי תֵּימָא, הָתָם כַּד נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם, דְּשִׁכִּיחַ בֵּינַיְיהוּ דָּם פֶּסַח וְדָם מִילָה, כְּדֵין כְּתִיב בְּדָמַיִךְ חַיִּי, הָכָא מַאי בְּדָמַיִךְ. אֶלָּא תְּרֵין,

לשון הקודש

בּוֹ אוֹתוֹ כֹּחַ וּמִתְקַיֵּם בּוֹ. וּבַמֶּה יִתְקַיֵּם בּוֹ? כְּשֶׁתִּשְׁרֶה עָלָיו שַׁבָּת אַחַת, וְאִם לֹא – לֹא יִתְקַיֵּם. (וְעוֹד, שֶׁיִּתְיַבֵּשׁ מִזֻּהֲמַת אִמּוֹ) **וְאַחַר** שֶׁיִּתְקַיֵּם בּוֹ אוֹתוֹ הַכֹּחַ, כָּתוּב יֵרָצֶה לְקָרְבַּן אִשֶּׁה לַה', בְּקִיּוּם שֶׁל שַׁבָּת אַחַת שֶׁעָבְרָה עָלָיו.

וּבֶן אָדָם, בְּקִיּוּם שֶׁל שַׁבָּת אַחַת מִתְקַיֶּמֶת בּוֹ הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַכֹּחַ שֶׁלּוֹ. אַחַר שֶׁנִּמּוֹל, מִתְעוֹרֶרֶת עָלָיו הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל רוּחַ עֶלְיוֹנָה, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עוֹבֶרֶת עָלָיו וְרוֹאָה אוֹתוֹ בְּרֹשֶׁם קָדוֹשׁ, וּמִתְעוֹרֶרֶת עָלָיו וְשׁוֹרָה עָלָיו הָרוּחַ שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם קָדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל טז) וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ וְגוֹ'. בְּדָמַיִךְ – בִּשְׁנַיִם.

וְאִם תֹּאמַר, שָׁם כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, שֶׁהָיוּ מָצוּי בֵּינֵיהֶם דַּם פֶּסַח וְדַם מִילָה, אֲזַי כָּתוּב בְּדָמַיִךְ חַיִּי, כָּאן

חַד דְּמִילָה, וְחַד דִּפְרִיעָה. חַד דִּגְזִירוּ, דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְחַד דִּפְרִיעָה, בְּצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְאִלֵּין תְּרֵין דָּמִין דְּבַר נָשׁ קָאִים בְּגִינַיְיהוּ בְּקִיּוּמָא דְּעָלְמָא דְּאָתֵי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב בְּדָמַיִךְ חַיִי.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, (תהלים כה) סוֹד יְיָ' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם. סוֹד יְיָ' לִירֵאָיו, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם, דָּא צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, (דף צ"ב ע"א) בְּקִשּׁוּרָא חָדָא.

יו"ד, תְּלַת אַתְוָון, שְׁלִימוּתָא דְּכֹלָּא. י' רֵאשִׁיתָא דְּכֹלָּא. י' עִלָּאָה דְּכֹלָּא. וָא"ו אֶמְצָעִיתָא, שְׁלִימוּתָא דְּכָל סִטְרִין. מַעְבַּר לְכָל רוּחִין, בֵּיהּ תַּלְיָא מְהֵימְנוּתָא. דָּל"ת, גִּנְתָּא, צְרוֹרָא דְּחַיֵּי. אָת דָּא זְעֵירָא, שְׁלִימָא דְּכֹלָּא.

לשון הקודש

מַה זֶּה בְּדָמַיִךְ? אֶלָּא שְׁנַיִם – אֶחָד שֶׁל מִילָה וְאֶחָד שֶׁל פְּרִיעָה. אֶחָד שֶׁל מִילָה שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאֶחָד שֶׁל פְּרִיעָה בְּצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְאֵלּוּ שְׁנֵי דָּמִים שֶׁאָדָם עוֹמֵד בִּשְׁבִילָם בַּקִּיּוּם שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּדָמַיִךְ חַיִי.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, (תהלים כה) סוֹד ה' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם. סוֹד ה' לִירֵאָיו – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם – זֶה צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, בְּקֶשֶׁר אֶחָד.

יו"ד, שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת, הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל הַכֹּל. י' רֵאשִׁית הַכֹּל. י' עֶלְיוֹנָה שֶׁל הַכֹּל, וָא"ו אֶמְצַע, שְׁלֵמוּתָם שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים, מַעֲבִיר אֶת כָּל הָרוּחוֹת, בּוֹ תְּלוּיָה הָאֱמוּנָה. דָּל"ת, הַגָּן, צְרוֹר הַחַיִּים. הָאוֹת הַזּוֹ קְטַנָּה, שְׁלֵמוּת שֶׁל הַכֹּל.

אָת דָּא סְתִימָא דְּכָל סִטְרִין. כַּד נָפִיק, נָפִיק כְּמַלְכָּא עִם חֵילוֹי. **תָּב** (נ"א יָתִיב) לְבָתָר, י' בִּלְחוֹדוֹי, בֵּיהּ אַסְתִּים מִלָּה, בֵּיהּ נָפִיק, סָגִיר **וּפָתַח.** (נ"א נָגִיד וְנָפִיק וּפָתַח).

הֵ"א (נ"א דָּא) שְׁלִימוּתָא דְּכֹלָּא, לְעֵילָּא וּלְתַתָּא. וְהָא אִתְּמַר, הֵ"א ה', הָא יְדִיעָא. א' הוּא יו"ד, שְׁלִימוּ דִּתְלַת אַתְוָון, דְּאִינּוּן בְּרֵישָׁא, דִּסְתִימִין (ס"א בְּיו"ד וְהָא אוּקְמוּהָ) בֵּיהּ ו' עַל גַּבֵּי א' (ס"א דא' הא) וְהָא אוּקְמוּהָ (בְּי' וְהָא אוּקְמוּהָ), וְכֹלָּא חַד מִלָּה הוּא, שְׁלִימוּ דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, הוּא שְׁלִימוּ דְעֵילָּא (וְתַתָּא). בְּגִין כַּךְ, לְזִמְנִין הֵ"א נָטִיל א', בְּזִמְנָא דְּהִיא מִתְעַטְּרָא בְּעִטְרוֹי.

תָּא חֲזֵי, כָּל אָת וְאָת דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, אִתְחֲזֵי בֵּיהּ שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא שְׁמָא. יו"ד הָא אִתְּמַר שְׁלִימוּ

לשון הקודש

הָאוֹת הַזּוֹ סְתוּמָה שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים. כְּשֶׁיּוֹצֵאת, יוֹצֵאת כְּמוֹ מֶלֶךְ עִם חֵילוֹתָיו. שָׁבָה (יוֹשֶׁבֶת) אַחַר כָּךְ י' לְבַדָּהּ, בָּהּ נִסְתָּר הַדָּבָר, בָּהּ יוֹצֵא, סוֹגֵר **וּפוֹתֵחַ.** (שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא וּפוֹתֵחַ).

הֵ"א (זוֹ) הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל הַכֹּל, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר, הֵ"א ה', הֲרֵי יְדוּעָה. א' הִיא יו"ד, שְׁלֵמוּת שֶׁל שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן בָּרֹאשׁ, שֶׁסְּתוּמוֹת (בְּיו"ד, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ) בּוֹ ו' עַל גַּבֵּי א' (שֶׁא' הֵא), וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ (בְּי', וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ), וְהַכֹּל הוּא דָּבָר אֶחָד, שְׁלֵמוּת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, הוּא שְׁלֵמוּת שֶׁל מַעְלָה (וּמַטָּה). מִשּׁוּם כָּךְ לִפְעָמִים הֵ"א נוֹטֶלֶת א', בִּזְמַן שֶׁהִיא מִתְעַטֶּרֶת בְּעַטְרוֹתָיו.

בֹּא רְאֵה, בְּכָל אוֹת וָאוֹת שֶׁל הַשֵּׁם

דְּכֹלָּא. ה׳ שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא וְאַף עַל גַּב דְּלָאו אִיהוּ בְּאָלֶף, ה׳ בִּלְחוֹדוֹי, הָא אִתְּמַר בְּדִיוּקְנָא (ס״א דָא א׳ הוּא וכו׳) ה״י (ס״א אִיהוּ) (דָּא ה׳). הוּא שְׁלֵימוּתָא דְּכֹלָּא. ו׳ בֵּין בְּסִטְרָא דָא, בֵּין בְּסִטְרָא אַחֲרָא, שְׁלִימוּ הוּא דְּכֹלָּא. וְאוּ הָא הוּא שְׁלִימוּ יַתִּיר, לְאַעְטָרָא לְכֹלָּא הָא דְּכֹלָּא חַד, וְהָא אַתְּעָרוּ בֵּיהּ חַבְרַיָּיא.

תָּא חֲזֵי, וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים וְגוֹ׳. יוֹ״ד הֵ״א וָא״ו הֵ״א (נ״א וָא״ו הֵ״א יוֹ״ד הֵ״א) אִתְּגְּלִיפוּ אַתְוָון (וְהָיָה). ו׳ ה׳, הָא שִׁבְעַת יוֹמִין אִתְּכְּלִילוּ בְּחַד. י׳ ה׳, שִׁבְעַת יוֹמִין. י׳ חַד, כְּלָלָא דְּכֹלָּא. ה׳ תְּלַת, הִיא וּתְרֵין בְּנִין. וּבְרָא חַד, תְּרֵין אֲבָהָן בֵּיהּ כְּלִילָן, הָא שִׁיתָּא (חֲמִשָּׁא). בְּרַתָּא נוּקְבָא חַד, הָא שִׁבְעָה (שִׁיתָּא), אִשְׁתְּמַע דְּה׳ עִלָּאָה כְּלָלָא דְשִׁיתָּא. י״ה הָא שִׁבְעָה. הַיְינוּ דִּכְתִיב, (מלכים א ח) שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ נִרְאֵית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל כָּל הַשֵּׁם. יוֹ״ד הֲרֵי נִתְבָּאֵר שְׁלֵמוּת הַכֹּל. ה׳ שְׁלֵמוּת שֶׁל הַכֹּל, וְאַף עַל גַּב שֶׁאֵינָהּ בְּאָלֶף, ה׳ בִּלְבַדָּהּ, הֲרֵי נִתְבָּאֵר בִּדְיוּקָן (זוֹ א׳ הִיא וְכוּ׳) ה״י (הִיא) (זוֹ ה׳). הוּא שְׁלֵמוּת הַכֹּל. ו׳ בֵּין בְּצַד זֶה בֵּין בְּצַד אַחֵר, שְׁלֵמוּת הוּא שֶׁל הַכֹּל. ו״ה הִיא שְׁלֵמוּת יְתֵרָה, לְעַטֵּר אֶת הַכֹּל זֶה שֶׁהַכֹּל אֶחָד, וַהֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ בוֹ הַחֲבֵרִים.

בָּא רְאֵה, וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים וְגוֹ׳. יוֹ״ד הֵ״א וָא״ו הֵ״א (וָא״ו הֵ״א יוֹ״ד הֵ״א) – נֶחְקְקוּ אוֹתִיּוֹת (וְהָיָה). ו׳ ה׳, הֲרֵי שִׁבְעַת יָמִים נִכְלְלוּ כְּאֶחָד. י׳ ה׳, שִׁבְעַת יָמִים. י׳ אֶחָד, הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל. ה׳ שְׁלֹשָׁה, הִיא וּשְׁנֵי בָנִים. וּבֵן אֶחָד, שְׁנֵי אָבוֹת כְּלוּלִים בּוֹ – הֲרֵי שִׁשָּׁה (חֲמִשָּׁה). בַּת נְקֵבָה אַחַת – הֲרֵי

וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ. תַּחַת אִמּוֹ, אִתְעַטָּרוּ שִׁבְעַת יָמִים, דִּכְתִיב, (דברי הימים א כט) לְךָ יְיָ' הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹ'. וְעַל דָּא שִׁבְעַת יָמִים לְתַתָּא, לִיקָרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה. תַּחַת אִמּוֹ לְתַתָּא. דִּכְתִיב, (שמואל א ב) עַד עֲקָרָה יָלְדָה שִׁבְעָה וְרַבַּת בָּנִים אֻמְלָלָה. עִקָּרָא דְּכָל בֵּיתָא, יָלְדָה שִׁבְעָה, אִלֵּין שִׁבְעַת יוֹמִין דְּחַג הַסּוּכּוֹת. וְרַבַּת בָּנִים אֻמְלָלָה, אִלֵּין קָרְבְּנִין דְּחָג, דְּנַחְתִּין בְּכָל יוֹמָא מִן מִנְיָנָא.

וְתָא חֲזֵי אִלֵּין סַלְקִין לְעֵילָא לְעֵילָא, וְאִלֵּין נַחְתִּין לְתַתָּא לְתַתָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (עובדיה א) אִם תַּגְבִּיהַּ כַּנֶּשֶׁר וְאִם בֵּין כּוֹכָבִים שִׂים קִנֶּךָ מִשָּׁם אוֹרִידְךָ נְאֻם יְיָ'. וְיִשְׂרָאֵל סַלְקִין מִתַּתָּא לְעֵילָא, דִּכְתִיב, (בראשית כח) וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ,

לשון הקודש

שִׁבְעָה (ששה). נִשְׁמָע שֵׁה' עֶלְיוֹנָה כְּלָל שֶׁל שִׁשָּׁה. י"ה הֲרֵי שִׁבְעָה. הֵינוּ שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ח) שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם.

וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ. תַּחַת אִמּוֹ, הִתְעַטְּרוּ שִׁבְעַת יָמִים, שֶׁכָּתוּב (דברי הימים–א כט) לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹ'. וְעַל כֵּן שִׁבְעַת יָמִים לְמַטָּה לִכְבוֹד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. תַּחַת אִמּוֹ לְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב (שמואל–א ב) עַד עֲקָרָה יָלְדָה שִׁבְעָה וְרַבַּת בָּנִים אֻמְלָלָה. הָעִקָּר שֶׁל כָּל הַבַּיִת, יָלְדָה שִׁבְעָה, אֵלּוּ שִׁבְעַת הַיָּמִים שֶׁל חַג הַסֻּכּוֹת. וְרַבַּת בָּנִים אֻמְלָלָה – אֵלּוּ קָרְבְּנוֹת הֶחָג שֶׁיּוֹרְדִים בְּכָל יוֹם מִן הַמִּנְיָן.

וּבָא רְאֵה, אֵלּוּ עוֹלִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְאֵלּוּ יוֹרְדִים לְמַטָּה לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עובדיה א) אִם תַּגְבִּיהַּ כַּנֶּשֶׁר וְאִם בֵּין כּוֹכָבִים שִׂים קִנֶּךָ מִשָּׁם אוֹרִידְךָ נְאֻם ה'. וְיִשְׂרָאֵל עוֹלִים מִמַּטָּה לְמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב

וּכְתִיב (בראשית כו) **וְהִרְבֵּיתִי אֶת זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם, וּלְבָתַר סַלְקִין עַל כֹּלָּא, וּמִתְדַּבְּקָן בַּאֲתַר עִלָּאָה עַל כֹּלָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (דברים ד) **וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם וְגוֹ'.**

וְשׁוֹר אוֹ שֶׂה אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ. (ויקרא כב) **אָמַר** רִבִּי יוֹסֵי, כְּתַרְגּוּמוֹ לָהּ וְלִבְרָהּ. דְּעִקָּרָא דְּאִימָּא לְמִנְדַּע בְּרָהּ, וְאָזִיל בַּתְרָהּ, וְלָא אָזִיל בָּתַר אֲבוּהָּ, וַאֲנָן לָא יַדְעִינָן מָאן הוּא. לֹא תִשְׁחֲטוּ בְּיוֹם אֶחָד.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מָאי טַעְמָא. אִי תֵּימָא מִשּׁוּם עַגְמַת נֶפֶשׁ דִּבְעִירָא, נֵיכוּם לְהַאי בְּבֵיתָא חַד, וּלְהַאי בְּבֵיתָא אַחֲרָא. אוֹ לְהַאי הַשְׁתָּא, וּלְהַאי לְבָתָר. אָמַר לֵיהּ, אִית מָאן דְּשָׁרֵי, וְלָאו הָכֵי, אֶלָּא בְּיוֹם אֶחָד מַמָּשׁ.

לשון הקודש

(בראשית כח) **וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ**, וְכָתוּב (שם כו) **וְהִרְבֵּיתִי אֶת זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם.** וְאַחַר כָּךְ עוֹלִים עַל הַכֹּל וְנִדְבָּקִים בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ד) **וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם וְגוֹ'.**

וְשׁוֹר אוֹ שֶׂה אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כְּתַרְגּוּמוֹ: אוֹתָהּ וְאֶת בְּנָהּ. שֶׁעִקַּר הָאֵם לָדַעַת אֶת בְּנָהּ, וְהוּא הוֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ, וְלֹא הוֹלֵךְ אַחַר אָבִיו, וְאָנוּ לֹא יוֹדְעִים מִי הוּא? לֹא תִשְׁחֲטוּ בְּיוֹם אֶחָד.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָה הַטַּעַם? אִם תֹּאמַר מִשּׁוּם עַגְמַת נֶפֶשׁ שֶׁל הַבְּהֵמָה, אָז נִשְׁחַט אֶת זֶה בְּבַיִת אֶחָד וְאֶת הַהוּא בְּבַיִת אַחֵר, אוֹ אֶת זֶה עַכְשָׁו וְאֶת זֶה אַחַר כָּךְ. אָמַר לוֹ, יֵשׁ מִי שֶׁמַּתִּיר, וְלֹא כָּךְ, אֶלָּא בְּיוֹם אֶחָד מַמָּשׁ.

תָּא חֲזֵי תָּנֵינָן יָפָה תַּעֲנִית לַחֲלוֹם, כְּאֵשׁ לַנְּעוֹרֶת. וְעִקָּרָא דְּתַעֲנִיתָא בְּהַהוּא יוֹמָא מַמָּשׁ, וְלָאו בְּיוֹמָא אַחֲרָא. מַאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּלֵית לְךָ יוֹם לְתַתָּא, דְּלָא שַׁלְטָא בֵּיהּ יוֹמָא אַחֲרָא עִלָּאָה. וְכַד אִיהוּ שָׁאֲרֵי בְּתַעֲנִיתָא דְּחֶלְמָא, אוֹלִיפְנָא דְּהַהוּא יוֹמָא לָא אִתְעָדֵי, עַד דְּאִתְבְּטַל הַהוּא גְּזֵרָה. וְאִי דָּחֵי לֵיהּ לְיוֹמָא אַחֲרָא, הָא שׁוּלְטָנָא דְיוֹמָא אַחֲרָא הוּא, וְלָא עָאל יוֹמָא בְיוֹמָא אַחֲרָא דְּחַבְרֵיהּ. כְּהַאי גַּוְונָא, לֵית לָךְ יוֹם דְּלָא אִתְמְנָא עָלֵיהּ יוֹמָא עִלָּאָה לְעֵילָא. וּבְעֵי בַּר נָשׁ לְאִסְתַּמְּרָא, דְּלָא יַעְבִּיד פְּגִימוּ בְּהַהוּא יוֹמָא, וְלָא יִתְפְּגִים כַּמֵּי שְׁאַר יוֹמִין אַחֲרָנִין.

וְתָנֵינָן, בְּעוֹבָדָא דִלְתַתָּא אִתְעַר עוֹבָדָא דִלְעֵילָא. אִי בַּר נָשׁ עָבִיד עוֹבָדָא לְתַתָּא כִּדְקָא (דף צ"ב ע"ב) **יָאוֹת, הָכִי אִתְעַר חֵילָא כִּדְקָא יָאוֹת לְעֵילָא, עָבִיד בַּר נָשׁ חֶסֶד בְּעָלְמָא, אִתְעַר חֶסֶד לְעֵילָא,**

לשון הקודש

בא רְאֵה, יָפָה תַּעֲנִית לַחֲלוֹם כְּאֵשׁ לַנְּעֹרֶת. וְעִקַּר הַתַּעֲנִית הִיא בְּאוֹתוֹ יוֹם מַמָּשׁ, וְלֹא בְּיוֹם אַחֵר. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאֵין לְךָ יוֹם לְמַטָּה שֶׁלֹּא שׁוֹלֵט בּוֹ יוֹם אַחֵר עֶלְיוֹן. וּכְשֶׁהוּא שָׁרוּי בְּתַעֲנִית חֲלוֹם, לָמַדְנוּ שֶׁאוֹתוֹ יוֹם לֹא מוּסָר, עַד שֶׁמִּתְבַּטֶּלֶת אוֹתָהּ גְּזֵרָה. וְאִם דּוֹחֶה אוֹתָהּ לְיוֹם אַחֵר, הֲרֵי שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל הַיּוֹם הָאַחֵר הוּא, וְלֹא נִכְנָס יוֹם בְּיוֹם אַחֵר שֶׁל חֲבֵרוֹ. כְּמוֹ זֶה, אֵין לְךָ יוֹם שֶׁלֹּא הִתְמַנָּה עָלָיו יוֹם עֶלְיוֹן לְמַעְלָה. וְצָרִיךְ אָדָם לְהִשָּׁמֵר שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה פְּגָם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְלֹא יִפָּגֵם לִפְנֵי שְׁאָר הַיָּמִים הָאֲחֵרִים.

וְשָׁנִינוּ, בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרֵר מַעֲשֶׂה לְמַעְלָה. אִם אָדָם עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה לְמַטָּה כָּרָאוּי, כָּךְ מִתְעוֹרֵר כֹּחַ כָּרָאוּי

וְשָׁאֲרִי בְּהַהוּא יוֹמָא, וְאִתְעַטָּר בֵּיהּ בְּגִינֵיהּ. וְאִי אִתְדַּבֵּר בַּר נָשׁ לְרַחֲמֵי לְתַתָּא, אִתְעַר רַחֲמֵי עַל הַהוּא יוֹמָא, וְאִתְעַטָּר בְּרַחֲמֵי בְּגִינֵיהּ. וּכְדֵין הַהוּא יוֹמָא קָאִים עָלֵיהּ לְמֶהֱוֵי אַפּוֹטְרוֹפָּא בְּגִינֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ.

כְּגַוְונָא דָּא, בְּהִפּוּכָא דְּדָא. (וְעַל כֹּלָּא) אִי עָבִיד בַּר נָשׁ עוֹבָדָא דְּאַכְזָרִי, הָכִי אִתְעַר בְּהַהוּא יוֹמָא, וּפָגִים לֵיהּ, וּלְבָתַר קָאִים עָלֵיהּ לְאַכְזָרֵי לְשֵׁיצָאָה לֵיהּ מֵעָלְמָא. בְּהַהִיא מִדָּה דְּבַר נָשׁ מוֹדֵד, בָּהּ מוֹדְדִין לֵיהּ.

תְּנָן, דְּיִשְׂרָאֵל אַכְזָרִיּוּת אִתְמְנַע מִנַּיְיהוּ, מִכָּל שְׁאַר עַמִּין, וְלָא יִתְחַזּוּן מִנֵּיהּ עוֹבָדָא בְּעָלְמָא. דְּהָא כַּמָּה מָאתֵי דְעַיְינִין קַיְימִין עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ בְּהַהוּא עוֹבָדָא, זַכָּאָה מָאן דְּאַחְזֵי עוֹבָדָא דְכַשְׁרָא

לשון הקודש

לְמַעְלָה. עוֹשֶׂה אָדָם חֶסֶד בָּעוֹלָם – מִתְעוֹרֵר חֶסֶד לְמַעְלָה, וְשׁוֹרֶה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, וּמִתְעַטֵּר בּוֹ בִּשְׁבִילוֹ. וְאִם נוֹהֵג אָדָם בְּרַחֲמִים לְמַטָּה – מְעוֹרֵר רַחֲמִים עַל אוֹתוֹ יוֹם, וּמִתְעַטֵּר בְּרַחֲמִים בִּשְׁבִילוֹ. וְאָז אוֹתוֹ הַיּוֹם עוֹמֵד עָלָיו לִהְיוֹת אַפּוֹטְרוֹפּוֹס עָלָיו בְּשָׁעָה שֶׁיִּצְטָרֵךְ אוֹתוֹ.

כְּמוֹ זֶה בַּהֵפֶךְ שֶׁל זֶה. (וְעַל הַכֹּל) אִם עוֹשֶׂה אָדָם מַעֲשֶׂה אַכְזָרִי, כָּךְ מְעוֹרֵר בְּאוֹתוֹ יוֹם וּפוֹגֵם אוֹתוֹ, וְאַחַר כָּךְ עוֹמֵד עָלָיו כְּמוֹ אַכְזָרִי לְכַלּוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם. בְּאוֹתָהּ מִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד – בָּהּ מוֹדְדִין לוֹ.

שָׁנִינוּ, שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִמְנָעָה מֵהֶם אַכְזָרִיּוּת מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים, וְלֹא יֵרָאוּ מֵהֶם מַעֲשֶׂה בָּעוֹלָם. שֶׁהֲרֵי כַּמָּה בַּעֲלֵי עֵינַיִם עוֹמְדִים עַל הָאָדָם בְּאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה.

לְתַתָּא, דְּהָא בְּעוֹבָדָא תַּלְיָיא מִלְּתָא בְּכֹלָּא, לְאִתְעָרָא מִלָּה אַחֲרָא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (בראשית מב) וַיַּרְא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם, הַאי קְרָא רָזָא דְּחָכְמְתָא אִית בֵּיהּ, וְאִית לָן לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, דְּלָאו סֵיפֵיהּ רֵישֵׁיהּ, וְלָאו רֵישֵׁיהּ סֵיפֵיהּ.

אֶלָּא תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְמֵידָן עָלְמָא בְּכַפְנָא, לָא יָהִיב מִלָּה דָא לְיַדָּא דְכָרוֹזָא, דְּהָא כָּל דִּינִין אַחֲרָנִין דְּעָלְמָא, כָּרוֹזָא כָּרִיז עָלוֹהִי עַד לָא יֵיתוּן לְעָלְמָא, וְדִינָא דָא לָא אִתְיְיהִיב לְכָרוֹזָא, אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַכְרִיז עָלֵיהּ וְקָארִי. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מלכים ב ח) כִּי קָרָא יְיָ' לָרָעָב. מֵהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְפַּקְּדָן עַל עָלְמָא מְמָנָן אַחֲרָנִין, בִּפְקִידוּ דְרָעָב. (דְּתַרְעִין).

לשון הקודש

אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּרְאֶה מַעֲשֶׂה כָּשֵׁר לְמַטָּה, שֶׁהֲרֵי בְּמַעֲשֶׂה תָּלוּי הַדָּבָר בַּכֹּל, לְעוֹרֵר דָּבָר אַחֵר.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (בראשית מב) וַיַּרְא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם. בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ סוֹד שֶׁל חָכְמָה, וְיֵשׁ לָנוּ לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ, שֶׁאֵין סוֹפוֹ רֹאשׁוֹ וְאֵין רֹאשׁוֹ סוֹפוֹ.

אֶלָּא בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לָדוּן אֶת הָעוֹלָם בְּרָעָב, אֵינוֹ נוֹתֵן דָּבָר זֶה לִידֵי הַכָּרוֹז, שֶׁהֲרֵי כָּל הַדִּינִים הָאֲחֵרִים שֶׁל הָעוֹלָם, הַכָּרוֹז מַכְרִיז עֲלֵיהֶם טֶרֶם שֶׁיָּבֹאוּ לָעוֹלָם, וְהַדִּין הַזֶּה לֹא נִתָּן לַכָּרוֹז, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכְרִיז עָלָיו וְקוֹרֵא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלכים–ב ח) כִּי קָרָא ה' לָרָעָב. מֵאוֹתָהּ שָׁעָה נִפְקָדִים עַל הָעוֹלָם מְמֻנִּים אֲחֵרִים בִּפְקִידַת הָרָעָב (שֶׁל הַשְּׁעָרִים).

וְאָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ דְּאִית לֵיהּ שַׁבְעָא, לְאַחֲזָאָה בְּגַרְמֵיהּ שַׁבְעָא, דְּהָא אַחְזֵי פְּגִימוּ לְעֵילָא, וְאַכְחִישׁ מִלָּה דְּמַלְכָּא, וְכִבְיָכוֹל כְּאִלּוּ אַעְבָּר מִמָּנָן דְּמַלְכָּא מֵאַתְרַיְיהוּ. וְעַל דָּא אָמַר יַעֲקֹב לִבְנוֹי, לָמָּה תִתְרָאוּ, לָמָּה תַעֲבִידוּ פְּגִימוּ לְעֵילָא וּלְתַתָּא, וּלְאַכְחָשָׁא מִלָּה דְּמַלְכָּא, וְכָל אִינּוּן מִמָּנָן בִּכְרִיזוּ דִילֵיהּ.

אֲבָל הִנֵּה שָׁמַעְתִּי כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם רְדוּ שָׁמָּה, וְתַמָּן אַחְזִיאוּ גַרְמַיְיכוּ בְשַׁבְעָא, וְלָא תַכְחִישׁוּ פָּמַלְיָא דִּלְעֵילָא הָכָא. וְתָא חֲזֵי, יַעֲקֹב כַּמָּה תְבוּאָה הֲוַת לֵיהּ, וְלָא בָעֵי לִשְׁבּוֹר אֶלָּא בְּתוֹךְ הַבָּאִים בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּכַח פְּגִימוּ בְעוֹבָדָא דִילֵיהּ.

השלמה מהחשמטות (סימן ג)

אָמַר רִבִּי רְחוּמָאי מָהוּ דִכְתִיב וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֵת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד, וְהָא כְּבָר יָרַד.

לשון הקודש

וְאָסוּר לְאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֹׂבַע לְהַרְאוֹת בְּעַצְמוֹ שֹׂבַע, שֶׁהֲרֵי מַרְאֶה פְּגָם לְמַעְלָה וּמַכְחִישׁ אֶת דְּבַר הַמֶּלֶךְ, וְכִבְיָכוֹל הֶעֱבִיר אֶת הַמְמֻנִּים שֶׁל הַמֶּלֶךְ מִמְּקוֹמָם. וְעַל כֵּן אָמַר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִתְרָאוּ, לָמָּה תַעֲשׂוּ פְּגָם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּלְהַכְחִישׁ אֶת דְּבַר הַמֶּלֶךְ וְכָל אוֹתָם הַמְמֻנִּים בַּכְּרִיזָה שֶׁלּוֹ.

אֲבָל הִנֵּה שָׁמַעְתִּי כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם רְדוּ שָׁמָּה, וְשָׁם הַרְאוּ אֶת עַצְמְכֶם בְּשֹׂבַע, וְאַל תַּכְחִישׁוּ פָּמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה כָּאן. וּבֹא רְאֵה, כַּמָּה תְבוּאָה הָיְתָה לְיַעֲקֹב, וְלֹא רָצָה לִשְׁבֹּר אֶלָּא בְּתוֹךְ הַבָּאִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּצֵא פְּגָם בְּמַעֲשֵׂהוּ.

השלמה מהחשמטות סימן ג

אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, מַהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּשָּׂא

אֶלָּא וַיֵּרֶד מֵעֲשׂוֹת הַחַטָּאת וְהָעוֹלָה וְאַחַר כַּךְ וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֵת יָדָיו אֶל הָעָם. נְשִׂיאוּת זוֹ לָמָּה, לְפִי שֶׁהִקְרִיב קָרְבָּן וְנִתְרָצָה לִפְנֵי אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. כְּדְאָמַר צָרִיךְ אוֹתוֹ שֶׁמִּקַּרְבָּן לַעֶלְיוֹנִים וּמְיַיחֲדָן לְיַיחֵד בִּכְלַלָּן אֵלּוּ. וּמָה אֶל הָעָם, בַּעֲבוּר הָעָם. וּמָאי טַעְמָא בִּנְשִׂיאוּת לְבָרֵךְ לְהוֹן בִּבְרָכָה, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּיֵשׁ בַּאָדָם עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת רֶמֶז לִי' סְפִירוֹת שֶׁנֶּחְתְּמוּ בְּהוֹן שָׁמַיִם וָאָרֶץ. (עד כאן מההשמטות).

תּוּ פָּתַח וְאָמַר, (ויקרא ט) וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָו אֶל הָעָם וַיְבָרֲכֵם. וְתָנֵינָן יָדוֹ כְּתִיב, דְּבָעֵי לְזַקְפָּא יְמִינָא עַל שְׂמָאלָא. וַאֲמַאי. לְאַחֲזָאָה עוֹבָדָא לְתַתָּא, בְּגִין דְּיִתְעַר עוֹבָדָא לְעֵילָּא.

כְּתִיב (ויקרא כ"ה) וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִעִי וְגוֹ', שׁוֹפָר תְּרוּעָה אֲמַאי. אֶלָּא

לשון הקודש

אַהֲרֹן אֶת יָדָו אֶל הָעָם וַיְבָרֲכֵם וַיֵּרֶד, וַהֲרֵי כְּבָר יָרַד? אֶלָּא וַיֵּרֶד מֵעֲשׂוֹת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה, וְאַחַר כָּךְ וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָו אֶל הָעָם! נְשִׂיאוּת זוֹ לָמָּה? לְפִי שֶׁהִקְרִיב קָרְבָּן וְנִתְרַצָּה לִפְנֵי אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. כְּמוֹ שֶׁאָמַר, צָרִיךְ אוֹתוֹ שֶׁמִּקְרָבָם לָעֶלְיוֹנִים וּמְיַיחֲדָם, לְיַיחֵד בִּכְלָלָם אֵלּוּ. וּמַהוּ אֶל הָעָם? בַּעֲבוּר הָעָם. וּמָה הַטַּעַם בִּנְשִׂיאוּת לְבָרֵךְ אוֹתָם בִּבְרָכָה? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בָּאָדָם עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת, רֶמֶז לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁנֶּחְתְּמוּ בָהֶן שָׁמַיִם וָאָרֶץ: (ע"ב מההשמטות).

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (ויקרא ט) וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָו אֶל הָעָם וַיְבָרֲכֵם. וְשָׁנִינוּ, יָדוֹ כָּתוּב, שֶׁרָצָה לִזְקֹף יָמִין עַל שְׂמֹאל. וְלָמָּה? לְהַרְאוֹת מַעֲשֶׂה לְמַטָּה, כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר מַעֲשֶׂה לְמַעְלָה.

כָּתוּב (שם כה) וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפַר תְּרוּעָה

שׁוֹפָר, דְּמַתְבָּר שַׁלְשְׁלָאִין, דְּמַתְבָּר שׁוּלְטָנוּתָא מִכָּל עַבְדִּין. וּבַעְיָא לְאַחֲזָאָה שׁוֹפָר דְּאִיהוּ פָּשִׁיט, וְלָא כָּפִיף, לְאַחֲזָאָה חֵירוּ לְכֹלָּא, דְּהָא יוֹמָא גָּרִים. וּבְכֹלָּא בָּעֵי לְאַחֲזָאָה עוֹבָדָא, וְעַל דָּא שׁוֹפָר, וְלָא קֶרֶן, בְּגִין לְאַחֲזָאָה מָאן הוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי שׁוֹפָר.

זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּאִינּוּן יַדְעִין לְאִתְדַּבְּקָא בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וּלְאַתְעָרָא חֵילָא דִלְעֵילָא, וּלְאַמְשָׁכָא קְדֻשָּׁה דְּמָארֵיהוֹן עָלַיְיהוּ, בְּגִין כָּךְ כְּתִיב (דברים לג) אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ וְגוֹ'. (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

הקדמת רעיא מהימנא

וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם וְגוֹ'. (ויקרא כב) פִּקּוּדִין דְּמָארֵי עָלְמָא, הָא תָּנֵינָן. דִּכְתִיב וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם

לשון הקודש

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִעִי וְגוֹ'. לָמָּה שׁוֹפַר תְּרוּעָה? אֶלָּא שׁוֹפָר שֶׁמְּשַׁבֵּר שַׁלְשְׁלָאוֹת, שֶׁמְּשַׁבֵּר אֶת הַשִּׁלְטוֹן מִכָּל הָעֲבָדִים. וְצָרִיךְ לְהַרְאוֹת שׁוֹפָר שֶׁהוּא פָּשׁוּט, וְלֹא כָּפוּף, לְהַרְאוֹת חֵרוּת לַכֹּל, שֶׁהֲרֵי הַיּוֹם גּוֹרֵם. וּבַכֹּל צָרִיךְ לְהַרְאוֹת מַעֲשֶׂה, וְעַל כֵּן שׁוֹפָר וְלֹא קֶרֶן, כְּדֵי לְהַרְאוֹת מִיהוּ הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא שׁוֹפָר.

אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֵם יוֹדְעִים לְהִדָּבֵק בַּמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וּלְעוֹרֵר כֹּחַ שֶׁלְּמַעְלָה, וּלְהַמְשִׁיךְ אֶת קְדֻשַּׁת רִבּוֹנָם עֲלֵיהֶם. מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, (דברים לג) אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ וְגוֹ'. (שם ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

הַקְדָּמַת רַעְיָא מְהֵימְנָא

וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם וְגוֹ'. מִצְוֹתָיו שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם, הֲרֵי שְׁנֵינוּ,

אוֹתָם. אִי נְטוּרֵי קָא בָעֵינָן, עֲבִידָא לָמָּה. תּוּ, כָּל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא אִינּוּן בִּתְרֵין גַּוְונִין דְּאִינּוּן חַד, זָכוֹר וְשָׁמוֹר, זָכוֹר לִדְכוּרָא, וְשָׁמוֹר לְנוּקְבָא. וְכֻלְּהוּ כְּלָלָא חָדָא, אִי שָׁמוֹר לְנוּקְבָא אֲמַאי כְּתִיב וּשְׁמַרְתֶּם (אֶת כָּל) מִצְוֹתַי.

אֶלָּא כֹּלָּא בְּהַאי קְרָא, וּשְׁמַרְתֶּם: דָּא שָׁמוֹר. וַעֲשִׂיתֶם: דָּא זָכוֹר, דְּכֹלָּא רָזָא חָדָא. זְכִירָה דָא אִיהִי עֲשִׂיָּה, דְּהָא מָאן דְּאַדְכַּר מִלָּה לְתַתָּא, אַתְקִין (עֲבִידוּ מִתַּתָּן לְהַהוּא רָזָא דִלְעֵילָא, וְכָל מָאן דְּעָבִיד מִלָּה לְתַתָּא) וְאִתְעָבִיד הַהוּא רָזָא דִלְעֵילָא. פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא אִלֵּין אִינּוּן שִׁית מֵאָה וּתְלֵיסָר פִּקּוּדִין, דְּאִינּוּן כְּלָלָא דִדְכַר וְנוּקְבָא, וְכֹלָּא רָזָא חָדָא. (דף צ"ג ע"א).

רעיא מהימנא

וְלֹא תְחַלְּלוּ אֶת שֵׁם קָדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. (ויקרא כב) פִּקּוּדָא דָא, לְקַדְּשָׁא לֵיהּ בְּכָל יוֹמָא, לְסַלְקָא קְדוּשָׁתֵיהּ מִתַּתָּא לְעֵילָא, כְּמָה דְאִיהוּ קַדִּישָׁא לְעֵילָא, עַד דְּסָלִיק קְדוּשָׁתֵיהּ לַאֲבָהָן וּבְנִין. וְרָזָא דָא, וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, עֵילָא וְתַתָּא. עֵילָא בְּג' דַּרְגִּין. לְתַתָּא בְּג' דַּרְגִּין.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם. אִי שְׁמִירָה הֵם צְרִיכִים, לָמָּה מַעֲשֶׂה? וְעוֹד, כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה הֵם בִּשְׁנֵי גְוָנִים שֶׁהֵם אֶחָד, זָכוֹר וְשָׁמוֹר. זָכוֹר לְזָכָר, וְשָׁמוֹר לִנְקֵבָה, וְכֻלָּם כְּלָל אֶחָד. אִם שָׁמוֹר לִנְקֵבָה, לָמָּה כָּתוּב וּשְׁמַרְתֶּם (אֶת כָּל) מִצְוֹתַי?

אֶלָּא הַכֹּל בַּפָּסוּק הַזֶּה. וּשְׁמַרְתֶּם – זֶה שָׁמוֹר. וַעֲשִׂיתֶם – זֶה זָכוֹר, שֶׁהַכֹּל סוֹד אֶחָד. זְכִירָה זוֹהִי עֲשִׂיָּה. שֶׁהֲרֵי מִי שֶׁמַּזְכִּיר הַדָּבָר לְמַטָּה, מַתְקִין (עוֹשִׂים מִשָּׁם לְאוֹתוֹ סוֹד שֶׁלְּמַעְלָה, וְכָל מִי שֶׁעוֹשֶׂה דָּבָר לְמַטָּה) וְנַעֲשֶׂה אוֹתוֹ הַסּוֹד שֶׁלְּמַעְלָה. מִצְוֹת הַתּוֹרָה אֵלּוּ הֵן שֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִצְוֹת, שֶׁהֵן כְּלָל שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

וְלֹא תְחַלְּלוּ אֶת שֵׁם קָדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. מִצְוָה זוֹ לְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם לְהַעֲלוֹת קְדֻשָּׁתוֹ מִמַּטָּה לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁהוּא קָדוֹשׁ לְמַעְלָה, עַד שֶׁעוֹלָה קְדֻשָּׁתוֹ לְאָבוֹת וּבָנִים. וְסוֹד זֶה, וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מַעְלָה וּמַטָּה. מַעְלָה בְּשָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת, לְמַטָּה בְּשָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת.

קְדֶשָׁה, הָא אוֹקִימְנָא בְּכַמָּה דוּכְתֵּי, אֲבָל כְּמָה דְּאִית קְדוּשָׁה לְעֵילָא עַל כֹּלָּא, הָכִי אִית קְדֶשָׁה בְּאֶמְצָעִיתָא, קְדֶשָׁה לְתַתָּא. וְכֹלָּא בְּרָזָא דִלְתַתָּא (ס"א בְּתִלָּתָא), **קְדֶשָׁה דִלְעֵילָא לְעֵילָא, בְּרָזָא חָדָא. קְדֶשָׁה בְּאֶמְצָעִיתָא וּלְתַתָּא תְּלַת דַּרְגִּין דְּאִינּוּן חַד. קָדוֹשׁ, אִיהוּ סְטָר עִלָּאָה, דְּאִשְׁתְּכַח רֵאשִׁיתָא לְכָל דַּרְגִּין. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ סְטָר טְמִירָא, וְאִקְרֵי קֹדֶשׁ. מִתַּמָּן אִתְפְּשָׁט פְּשִׁיטוּ, דְּנָהִיר בְּחַד שְׁבִילָא דְקִיקָא טְמִירָא, גּוֹ אֶמְצָעִיתָא. כֵּיוָן דְּאִתְנְהִיר גּוֹ אֶמְצָעִיתָא, כְּדֵין אִתְרְשִׁים חַד וְ', דְּנָהִיר גּוֹ הַאי קֹדֶשׁ, וְאִקְרֵי קָדוֹשׁ. מֵהַאי נְהִירוּ אִתְפְּשַׁט פְּשִׁיטוּ לְתַתָּא, סוֹפָא דְכָל דַּרְגִּין. כֵּיוָן דְּאִתְנְהִיר בְּסוֹפָא, כְּדֵין אִתְרֵשִׁים בִּנְהִירוּ, חַד ה', וְאִקְרֵי קְדֶשָׁה, וְהָא אוֹקִימְנָא.**

וּמַה דְּאִקְרֵי קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, דְּהָא קֹדֶשׁ מִיבְעֵי לֵיהּ, רָזָא דְּרֵאשִׁיתָא (ס"א דְּאִיהוּ רֵאשִׁיתָא) **דְּכֹלָּא, הוֹאִיל וּמִתַּמָּן אִשְׁתְּכַח, וְאִי הָכִי אֲמַאי אִקְרֵי לְעֵילָא קָדוֹשׁ, דְּהָא תַּמָּן וְ' לָא אִשְׁתְּכַח.**

אֶלָּא רָזָא הָכִי הוּא וַדַּאי, וְיִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי לְתַתָּא, כְּגַוְונָא

לשון הקודש

קְדֶשָׁה זוֹ הֲרֵי בֵּאַרְנוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, אֲבָל כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ קְדֶשָׁה לְמַעְלָה עַל הַכֹּל, כָּךְ יֵשׁ קְדֶשָׁה בָּאֶמְצַע, קְדֶשָׁה לְמַטָּה. וְהַכֹּל בַּסּוֹד שֶׁלְּמַטָּה (בִּשְׁלֹשָׁה), קְדֶשָׁה שֶׁלְּמַעְלָה לְמַעְלָה, בְּסוֹד אֶחָד. קְדֶשָׁה בָּאֶמְצַע וּלְמַטָּה, שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת שֶׁהֵן אַחַת. **קָדוֹשׁ** הוּא צַד עֶלְיוֹן, שֶׁנִּמְצָא רֵאשִׁית לְכָל הַדְּרָגוֹת. וְאַף עַל גַּב שֶׁהוּא צַד טָמִיר וְנִקְרָא קֹדֶשׁ, מִשָּׁם הִתְפַּשְּׁטָה הִתְפַּשְּׁטוּת, שֶׁמְּאִירָה בִּשְׁבִיל אֶחָד דַּק וְנִסְתָּר תּוֹךְ הָאֶמְצַע. כֵּיוָן שֶׁמְּאִירָה הָאֶמְצָעִית, אָז נִרְשֶׁמֶת וְ' אַחַת שֶׁמְּאִירָה בְּתוֹךְ הַקֹּדֶשׁ הַזֶּה, וְנִקְרֵאת קָדוֹשׁ. מֵהָאוֹר הַזֶּה מִתְפַּשֶּׁטֶת הִתְפַּשְּׁטוּת לְמַטָּה, הַסּוֹף שֶׁל כָּל הַדְּרָגוֹת. כֵּיוָן שֶׁמְּאִירָה בַּסּוֹף, אָז נִרְשֶׁמֶת בָּאוֹר ה' אַחַת, וְנִקְרֵאת קְדֶשָׁה, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּהָ.

וּמַה שֶׁנִּקְרָא קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, שֶׁהֲרֵי קֹדֶשׁ צָרִיךְ לוֹ, הַסּוֹד שֶׁל רֵאשִׁית (שֶׁהוּא רֵאשִׁית) הַכֹּל, הוֹאִיל וּמִשָּׁם נִמְצָא, וְאִם כָּךְ, לָמָּה נִקְרָא לְמַעְלָה קָדוֹשׁ, שֶׁהֲרֵי שָׁם לֹא נִמְצֵאת וְ' ?

אֶלָּא הַסּוֹד כָּךְ הוּא וַדַּאי, וְיִשְׂרָאֵל מְקַדְּשִׁים לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁהַמַּלְאָכִים

דְּמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי לְעֵילָא, דִּכְתִיב בְּהוּ, (ישעיה ו) וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ. וְכֵיוָן דְּיִשְׂרָאֵל קָא מְקַדְּשֵׁי, סַלְקֵי מִתַּתָּא לְעֵילָא יְקָרָא עִלָּאָה, עַד דְּאִסְתְּלַק ו' רָזָא דְשָׁמַיִם עִלָּאִין לְעֵילָא. כֵּיוָן דְּאִינּוּן שָׁמַיִם אִסְתְּלָקוּ לְעֵילָא, נָהִיר הַהוּא קֹדֶשׁ בְּהוּ, וּכְדֵין אִקְרֵי לְעֵילָא קָדוֹשׁ. וּלְבָתַר נָהִיר הַהוּא נְהִירוּ עִלָּאָה, עַל כּוּרְסְיָיא דְאִיהוּ שָׁמַיִם. וְאִינּוּן שָׁמַיִם תַּיְיבִין לְדוּכְתַּיְיהוּ, וּמִתְיַישְׁבוּ בֵיהּ בְּהַהוּא נְהִירוּ, וּכְדֵין אִקְרֵי קָדוֹשׁ. לְבָתָר נָהִית הַהוּא נְהִירוּ, עַד דְּנָטִיל כֹּלָּא חַד צַדִּיק עִלָּאָה, דַּרְגָּא יַקִּירָא לְקַדְּשָׁא כֹּלָּא לְתַתָּא. כֵּיוָן דְּאִיהוּ נָטִיל כֹּלָּא, כְּדֵין אִקְרֵי קָדוֹשׁ. וְדָא אִיהוּ רָזָא דְכֹלָּא.

וְמַאן דְּשַׁוֵּי רְעוּתֵיהּ בְּהַאי, שַׁפִּיר קָא עָבִיד. וּמַאן דְּשַׁוֵּי רְעוּתֵיהּ, בִּתְלַת דַּרְגִּין דַּאֲבָהָן בִּכְלָלָא חָדָא, לְיַחֲדָא לוֹן גּוֹ קְדוּשָׁתָא דָא, אִי לָא יְכִיל לְשַׁוָּוּאָה רְעוּתֵיהּ יַתִּיר, שַׁפִּיר קָא עָבִיד. וְכֹלָּא לְנַחְתָּא מִגּוֹ קְדוּשָׁתָא דִלְעֵילָא לְתַתָּא, לְקַדְּשָׁא כָּל חַד גַּרְמֵיהּ בְּהַאי קְדֻשָּׁה, וּלְנַטְרָא לֵיהּ, לְמִפְרַשׁ פְּרִישׁוּ דִקְדוּשָׁתָא עַל גַּבֵּיהּ. וְרָזָא דָא, וְנִקְדַּשְׁתִּי בְתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר אֲנִי יְיָ' מְקַדִּשְׁכֶם.

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנִים לְמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (ישעיה ו) וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ. וְכֵיוָן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַדְּשִׁים, הֵם מַעֲלִים מִמַּטָּה לְמַעְלָה אֶת הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן, עַד שֶׁמִּתְעַלֵּית ו', שֶׁהִיא סוֹד שֶׁל הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים לְמַעְלָה. כֵּיוָן שֶׁאוֹתָם הַשָּׁמַיִם הִתְעַלּוּ לְמַעְלָה, מֵאִיר בָּהֶם אוֹתוֹ הַקֹּדֶשׁ, וְאָז נִקְרָא לְמַעְלָה קָדוֹשׁ. וְאַחַר כָּךְ מֵאִיר אוֹתוֹ אוֹר עֶלְיוֹן עַל הַכִּסֵּא, שֶׁהוּא שָׁמַיִם. וְאוֹתָם שָׁמַיִם שָׁבִים לִמְקוֹמָם, וְהִתְיַשְּׁבוּ בוֹ בְּאוֹתוֹ הָאוֹר, וְאָז נִקְרָא קָדוֹשׁ. אַחַר כָּךְ יוֹרֵד אוֹתוֹ הָאוֹר, עַד שֶׁנּוֹטֵל הַכֹּל צַדִּיק עֶלְיוֹן אֶחָד, הַדַּרְגָּה הַנִּכְבָּדָה לְקַדֵּשׁ הַכֹּל לְמַטָּה. כֵּיוָן שֶׁהוּא נוֹטֵל אֶת הַכֹּל, אָז נִקְרָא קָדוֹשׁ, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל הַכֹּל.

וּמִי שֶׁשָּׂם רְצוֹנוֹ בָּזֶה, עוֹשֶׂה יָפֶה. וּמִי שֶׁשָּׂם רְצוֹנוֹ בִּשְׁלֹשׁ הַדְּרָגוֹת שֶׁל הָאָבוֹת בִּכְלָל אֶחָד, לְיַחֵד אוֹתָם בְּתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה הַזּוֹ, אִם אֵינוֹ יָכוֹל לָשִׂים רְצוֹנוֹ יוֹתֵר, הוּא עוֹשֶׂה יָפֶה, וְהַכֹּל לְהוֹרִיד מִתּוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלְּמַעְלָה לְמַטָּה. שֶׁכָּל אֶחָד יְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בַּקְּדֻשָּׁה הַזּוֹ וְלִשְׁמֹר אוֹתָהּ, לִפְרֹשׁ

בְּאָן אֲתַר יְקַדֵּשׁ בַּר נָשׁ גַּרְמֵיהּ גּוֹ קְדוּשָׁתָא דָא, לְאַכְלְלָא גַּרְמֵיהּ בָּהּ. כַּד מָטֵי בַר נָשׁ, לִשְׁמָא קַדִּישָׁא יְיָ' צְבָאוֹת. וְרָזָא דָא אֲנִי יְיָ' מְקַדִּשְׁכֶם. דָּא אַשְׁכַּחְנָא בְּרָזָא דְּסִפְּרֵי קַדְמָאֵי. וַאֲנָן לָא עַבְדֵּינָן הָכֵי, אֶלָּא לְבָתַר יְיָ' צְבָאוֹת בִּלְחוֹדוֹי. וּלְבָתַר כַּד מָטֵי בַּר נָשׁ לִמְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כְּדֵין יִכְלוֹל גַּרְמֵיהּ בְּהַהוּא קְדֻשָּׁה, לְאִתְקַדְּשָׁא לְתַתָּא, גּוֹ הַהוּא כָּבוֹד דִּלְתַתָּא, וְרָזָא דָא וְנִקְדַּשׁ בִּכְבוֹדִי. וּלְבָתַר יַעְבִּיד אוֹרַח פְּרָט, לְאִתְקַדְּשָׁא כֻּלָּא. כְּמָה דַאֲנָן עַבְדִּין לְעֻמָּתָם דְּמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי, דְּאַמְרֵי בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ' מִמְּקוֹמוֹ, דָּא כָּבוֹד עִלָּאָה. וּלְבָתַר יִמְלוֹךְ יְיָ' לְעוֹלָם וְכוּ'. דָּא כָּבוֹד דִּלְתַתָּא.

וּבְסִפְרָא דְּרַב יֵיסָא סָבָא, קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ וְכוּ', דָּא אִיהִי קְדֻשָּׁה לְאִתְקַדְּשָׁא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בִּכְלָלָא חָדָא. וּלְבָתַר לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ', אִלֵּין נְבִיאִים. וּלְבָתַר יִמְלוֹךְ יְיָ' לְעוֹלָם. רָזָא דָא, אֲנָן צְרִיכִין בִּקְדוּשָׁתָא דָא, לְאִשְׁתַּכְּחָא תַּמָּן קְדֻשָּׁה וּבְרָכָה וּמַלְכוּת, לְאִשְׁתַּכְּחָא כֻּלָּא כַּחֲדָא. קְדֻשָּׁה, כְּמָה

לשון הקודש

אֶת פְּרִישַׁת הַקְּדֻשָּׁה עָלָיו. וְסוֹד זֶה, וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ – אֲנִי ה' מְקַדִּשְׁכֶם.

בְּאֵיזֶה מָקוֹם יְקַדֵּשׁ אָדָם אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה הַזּוֹ לְהַכְלִיל אֶת עַצְמוֹ בָּהּ? כְּשֶׁמַּגִּיעַ אָדָם לַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת, וְסוֹד זֶה – אֲנִי ה' מְקַדִּשְׁכֶם. זֶה מָצָאנוּ בַּסּוֹד שֶׁל סִפְרֵי הַקַּדְמוֹנִים, וְאָנוּ לֹא עוֹשִׂים כָּךְ, אֶלָּא אַחַר ה' צְבָאוֹת לְבַדּוֹ. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּגִּיעַ אָדָם לִמְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, אָז יִכְלֹל אֶת עַצְמוֹ בְּאוֹתָהּ קְדֻשָּׁה, לְהִתְקַדֵּשׁ לְמַטָּה בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הַכָּבוֹד שֶׁלְּמַטָּה, וְסוֹד זֶה – (שמות כט) וְנִקְדַּשׁ בִּכְבוֹדִי. וְאַחַר כָּךְ יַעֲשֶׂה בְּדֶרֶךְ פְּרָט, שֶׁיִּתְקַדֵּשׁ הַכֹּל. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים לְעֻמָּתָם שֶׁל הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁאוֹמְרִים (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ, זֶה כָּבוֹד עֶלְיוֹן. וְאַחַר כָּךְ, (תהלים קמו) יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם וְכוּ', זֶה הַכָּבוֹד שֶׁלְּמַטָּה.

וּבְסִפְרוֹ שֶׁל רַב יֵיסָא סָבָא, קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ וְכוּ' – זוֹהִי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁתִּתְקַדֵּשׁ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בִּכְלָל אֶחָד. וְאַחַר כָּךְ לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' – אֵלּוּ נְבִיאִים. וְאַחַר כָּךְ יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם. סוֹד זֶה אָנוּ צְרִיכִים בִּקְדֻשָּׁה זוֹ, שֶׁתִּמָּצֵא שָׁם קְדֻשָּׁה וּבְרָכָה וּמַלְכוּת שֶׁיִּמָּצֵא הַכֹּל בְּאֶחָד.

דְּאִתְּמַר קָדוֹשׁ. בְּרָכָה, בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ' מִמְּקוֹמוֹ. מַלְכוּת, יִמְלוֹךְ יְיָ' לְעוֹלָם. וְעַל דָּא כֹּלָּא אֲנָן צְרִיכִין לְאַשְׁלְמָא, וְעַל דָּא יְכַוְּנִין בַּר נָשׁ, וִישַׁוֵּי רְעוּתֵיהּ בְּכָל יוֹמָא. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר:

דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְיָ' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדָי. (ויקרא כ"ג) רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וְגוֹ'. תָּנִינָן, אוֹר דְּהַוָּה בְּקַדְמִיתָא, הָוָה נָהִיר מִסַּיְיפֵי עָלְמָא לְסַיְיפֵי עָלְמָא, כַּד אִסְתָּכַּל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְחַיָּיבִין דִּזְמִינִין לְמֵיקָם בְּעָלְמָא, גְּנִיז לֵיהּ לְצַדִּיקַיָּיא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב לח) וְיִמָּנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם. וּכְתִיב (תהלים צז) אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק.

תָּא חֲזֵי, וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, הָא תָּנִינָן, יְהִי אוֹר, אוֹר דִּכְבַר הָוָה.

לשון הקודש

קֹדֶשׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר קָדוֹשׁ. בְּרָכָה, בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. מַלְכוּת, יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם. וְעַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִים לְהַשְׁלִים אֶת הַכֹּל, וְעַל כֵּן יְכַוֵּן אָדָם וְיָשִׂים אֶת רְצוֹנוֹ בְּכָל יוֹם. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר

דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדָי. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וְגוֹ'. שָׁנִינוּ, הָאוֹר שֶׁהָיָה בָּרִאשׁוֹנָה הָיָה מֵאִיר מִסּוֹף הָעוֹלָם עַד סוֹף הָעוֹלָם, כְּשֶׁהִסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרְשָׁעִים שֶׁעֲתִידִים לַעֲמֹד בָּעוֹלָם, גָּנַז אוֹתוֹ לַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב לח) וְיִמָּנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם. וְכָתוּב (תהלים צז) אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק.

בֹּא רְאֵה, וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה. הֲרֵי שָׁנִינוּ, יְהִי אוֹר,

וְהָכָא, אִי תֵּימָא אוֹר דְּאִיהוּ יוֹם בִּלְחוֹדוֹי, הָדַר וְאָמַר וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה. אִי תֵּימָא כָּל חַד בִּלְחוֹדוֹי, (דף צ"ג ע"ב) הָדַר וְאָמַר וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד. דְּלַיְלָה לֵית בְּלָא יוֹם, וְלֵית יוֹם בְּלָא לַיְלָה, וְלָא אִקְרֵי אֶחָד, אֶלָּא בְּזִווּגָא חַד, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִקְרֵי אֶחָד, וְדָא בְּלָא דָא לָא אִקְרֵי אֶחָד.

תָּא חֲזֵי, בְּגִין דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הַשְׁתָּא בְּגָלוּתָא, כַּבְיָכוֹל לָא אִקְרֵי אֶחָד. וְאֵימָתַי אִקְרֵי אֶחָד. בְּשַׁעֲתָא דְּיִפְּקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אַהֲדְרַת לְאַתְרָהָא, לְאִזְדַּוְּוּגָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. (בְּגִין כַּךְ וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד) וְדָא בְּלָא דָא לָא אִקְרֵי אֶחָד.

לשון הקודש

אוֹר שֶׁבְּבָר הָיָה. וְכָאן, אִם תֹּאמַר אוֹר שֶׁהוּא יוֹם בִּלְבַדּוֹ, חָזַר וְאָמַר, וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה. אִם תֹּאמַר כָּל אֶחָד לְבַדּוֹ – חָזַר וְאָמַר, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד. שֶׁאֵין לַיְלָה בְּלִי יוֹם, וְאֵין יוֹם בְּלִי לַיְלָה. וְלֹא נִקְרָא אֶחָד אֶלָּא בְּזִווּג אֶחָד, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרָא אֶחָד, וְזֶה בְּלִי זֶה לֹא נִקְרָא אֶחָד.

בֹּא רְאֵה, מִשּׁוּם שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַכְשָׁו בַּגָּלוּת, כִּבְיָכוֹל לֹא נִקְרָא אֶחָד. וּמָתַי נִקְרָא אֶחָד? בְּשָׁעָה שֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל תַּחֲזֹר לִמְקוֹמָהּ לְהִזְדַּוֵּג עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. (מִשּׁוּם כַּךְ וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד) וְזֶה בְּלִי זֶה לֹא נִקְרָא אֶחָד.

תָּא חֲזֵי, מוֹעֲדֵי יְיָ' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ וְגוֹ'. לְזַמְּנָא כֹלָּא לַאֲתַר חַד, וּלְאִשְׁתַּכְּחָא כֹלָּא בִּשְׁלִימוּ, בְּרָזָא דְאֶחָד. וּלְמֶהֱוֵי יִשְׂרָאֵל (בְּזִוּוּגָא חָדָא) לְתַתָּא גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. תִּינַח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִקְרֵי אֶחָד, יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא דְּאִינּוּן זְמִינִין כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, כְּמָה יִקְרוּן אֶחָד.

אֶלָּא, בִּירוּשָׁלַם דִּלְתַתָּא, יִקְרוּן יִשְׂרָאֵל אֶחָד. מְנָא לָן. דִּכְתִיב, (שמואל ב ז) גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. וַדַּאי, בָּאָרֶץ הֵם גּוֹי אֶחָד, עִמָּה אִקְרוּן אֶחָד, וְלָא אִינּוּן בִּלְחוֹדַיְיהוּ. דְּהָא וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד סַגֵּי לֵיהּ, אֲבָל לָא אִקְרוּן אֶחָד, אֶלָּא בָּאָרֶץ, בְּזִוּוּגָא דְהַאי אֶרֶץ כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. וּבְגִין כַּךְ, כֹּלָּא קָשִׁיר דָּא בְדָא בְּזִוּוּגָא חָדָא, זַכָּאָה חוּלְקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה אִתְמַר, וְהָא אוּקְמוּהָ.

לשון הקודש

בֹּא רְאֵה, מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם וְגוֹ'. לְזַמֵּן אֶת הַכֹּל לְמָקוֹם אֶחָד וְשֶׁיִּמָּצֵא הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת בְּסוֹד שֶׁל אֶחָד, וְלִהְיוֹת יִשְׂרָאֵל (בְּזִוּוּג אֶחָד) לְמַטָּה גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. נַנִּיחַ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָא אֶחָד – יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה שֶׁהֵם מְזֻמָּנִים כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, כַּמָּה יִהְיוּ נִקְרָאִים אֶחָד?

אֶלָּא בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה יִקָּרְאוּ יִשְׂרָאֵל אֶחָד. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב ז) גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. וַדַּאי, בָּאָרֶץ הֵם גּוֹי אֶחָד, עִמָּהּ הֵם נִקְרָאִים אֶחָד, וְאֵינָם לְבַדָּם. שֶׁהֲרֵי וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד מַסְפִּיק לוֹ, אֲבָל לֹא נִקְרָאוּ אֶחָד אֶלָּא בָּאָרֶץ, בַּזִּוּוּג שֶׁל הָאָרֶץ הַזּוֹ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל קָשׁוּר זֶה עִם זֶה בְּזִוּוּג אֶחָד. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה נֶאֱמַר, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְיָ' מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם בְּמוֹעֲדָם. (ויקרא כ"ג) **רִבִּי יִצְחָק פָּתַח,** (תהלים כז) **לְךָ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָנָי אֶת פָּנֶיךָ יְיָ' אֲבַקֵּשׁ. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא בְּכַמָּה אֲתַר, אֲבָל הַאי קְרָא הָכִי אִתְּמַר, לְךָ אָמַר לִבִּי, דָּוִד מַלְכָּא אָמַר דָּא בְּגִין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לְקַבֵּל מַלְכָּא קַדִּישָׁא. וּמַאי אָמַר. לְךָ אָמַר לִבִּי, בְּגִינָךְ אָמַר לִבִּי לִבְנֵי עָלְמָא, וְאַזְהַר לוֹן לִבִּי. דְּאִיהוּ אָחִיד בֵּיהּ, דְּדָא בְּגִין מַלְכָּא עִלָּאָה אָמַר. בַּקְּשׁוּ פָנָי, אִלֵּין עִטְרֵי מַלְכָּא, דְּאִיהוּ אָחִיד בְּהוּ, וְאִינּוּן בֵּיהּ. אִינּוּן שְׁמֵיהּ, וְאִיהוּ וּשְׁמֵיהּ, מִלָּה חָדָא הוּא. בְּגִין כַּךְ אָמַר דָּוִד אֶת פָּנֶיךָ יְיָ' אֲבַקֵּשׁ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר,** (תהלים קה) **דִּרְשׁוּ יְיָ' וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד.**

לשון הקודש

אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (תהלים כז) לְךָ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָנָי אֶת פָּנֶיךָ ה' אֲבַקֵּשׁ. אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֲרוּ הַחֲבֵרִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, אֲבָל הַפָּסוּק הַזֶּה כָּךְ נֶאֱמַר, לְךָ אָמַר לִבִּי, דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת זֶה בִּשְׁבִיל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. וּמָה אָמַר? לְךָ אָמַר לִבִּי, בִּשְׁבִילְךָ אָמַר לִבִּי לִבְנֵי הָעוֹלָם, וְהַזְהִיר אוֹתָם לִבִּי, שֶׁהוּא אָחוּז בּוֹ, שֶׁאֶת זֶה בִּשְׁבִיל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן הוּא אָמַר. בַּקְּשׁוּ פָנָי, אֵלּוּ עַטְרוֹת הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא אָחוּז בָּהֶן, וְהֵם בּוֹ. הֵם שְׁמוֹ, וְהוּא וּשְׁמוֹ דָּבָר אֶחָד הוּא. מִשּׁוּם כָּךְ אָמַר דָּוִד, אֶת פָּנֶיךָ ה' אֲבַקֵּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קה) דִּרְשׁוּ ה' וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד.

תָּא חֲזֵי, יָאוּת הוּא דָּוִד מַלְכָּא לְמֵימַר שִׁירָתָא בְּגִין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, יַתִּיר מִכָּל בְּנֵי עָלְמָא, וּלְמֵימָר מִלֵּי דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְמַלְכָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ אָחִיד בָּהּ.

דָּבָר אַחֵר לְךָ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָּנָי. בְּגִינָךְ אָמַר לִבִּי לִבְנֵי עָלְמָא, בַּקְּשׁוּ פָּנָי (ס"א אֶת פָּנֶיךָ יְיָ' אֲבַקֵּשׁ) **אִלֵּין זִמְנַיָּיא וְחַגַּיָּיא דְּכֻלְּהוּ זַמִּין לְהוֹן לַאֲתַר דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ, בְּגִין לְעַטְרָא לוֹן, כָּל חַד וְחַד בְּיוֹמֵיהּ, כָּל חַד וְחַד בִּזְמַנֵּיהּ, וְיִשְׁאַבּוּן כֻּלְּהוּ מֵהַהוּא עֲמִיקָא דַּעֲמִיקְתָּא, דְּנַחֲלִין וּמַבּוּעִין נָפְקִין מִנֵּיהּ, בְּגִין כַּךְ כְּתִיב מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, זְמִינִין אִינּוּן לְהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ, לְאִתְעַטְּרָא בֵּיהּ, וּלְאִשְׁתַּאֲבָא בֵּיהּ, בְּגִין דְּיִתְקַדְּשׁוּן כֻּלְּהוֹן כַּחֲדָא, וְיִשְׁתְּכַח בְּהוּ חֶדְוָותָא.**

לשון הקודש

בא רְאֵה, רָאוּי הוּא דָּוִד הַמֶּלֶךְ לוֹמַר שִׁירָה בִּשְׁבִיל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְלוֹמַר דְּבָרִים שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לַמֶּלֶךְ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא אָחוּז בָּהּ.

דָּבָר אַחֵר לְךָ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָּנָי – בִּשְׁבִילְךָ אָמַר לִבִּי לִבְנֵי הָעוֹלָם בַּקְּשׁוּ פָּנָי, (אֶת פָּנֶיךָ ה' אֲבַקֵּשׁ) אֵלּוּ זְמַנִּים וְחַגִּים שֶׁכֻּלָּם הַזְּמִין לָהֶם לְמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ, כְּדֵי לְעַטֵּר אוֹתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּיוֹמוֹ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּזְמַנּוֹ, וְיִשְׁאֲבוּ כֻּלָּם מֵאוֹתוֹ עֹמֶק הָעֲמָקִים שֶׁהַנְּחָלִים וְהַמַּעְיָנוֹת יוֹצְאִים מִשָּׁם. מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, מְזֻמָּנִים הֵם לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ, לְהִתְעַטֵּר בּוֹ וּלְהִשָּׁאֵב בּוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּתְקַדְּשׁוּ כֻּלָּם כְּאֶחָד, וְתִמָּצֵא בָהֶם שִׂמְחָה.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ: זְמִינִין דְּקֹדֶשׁ. וְכַד מֵהַאי זְמִינִין, זְמִינִין מִן נַהֲלָא דְנַגִּיד וְנָפִיק. לְמַלְכָּא דְזַמִּין בְּנֵי נָשָׁא לִסְעוּדָתֵיהּ, אַעְטָר קָמַיְיהוּ מִכָּל זִינֵי מֵיכְלָא דְעָלְמָא, אַפְתַּח לְהוּ גַּרְבֵּי חַמְרָא, שַׁפִּיר בְּרֵיחָא, שַׁפִּיר לְמִשְׁתְּיָיא. דְּהָכִי אִתְחֲזֵי, מָאן דִּמְזַמִּין לְמֵיכְלָא וּלְמִשְׁתְּיָיא זַמִּין. כַּךְ מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, כֵּיוָן דְּאִינּוּן זְמִינִין לִסְעוּדָתָא דְמַלְכָּא, זְמִינִין אִינּוּן לְחַמְרָא טַב וְשַׁפִּיר דְּמִנְטְרָא. (כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שיר השירים א) כִּי טוֹבִים דּוֹדֶיךָ מִיָּיִן) וְעַל דָּא מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ כְּתִיב.

אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם, כְּתִיב (שמות כב) וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי, יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא אִקְרוּן אַנְשֵׁי קֹדֶשׁ. כֵּיוָן דִּזְמִינִין אִינּוּן מִקֹּדֶשׁ דִּלְעֵילָא אַתּוּן אַנְשֵׁי קֹדֶשׁ לְתַתָּא זְמִינָא לְהוּ, כְּדֵין אַתְקִינוּ סְעוּדָתָא, וְחַדּוּ, דְּהָא לְכוּ אִתְחֲזֵי, בְּגִין דְּאַתּוּן

לשון הקודש

רַבִּי אַבָּא אָמַר, מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ – זְמַנִּים שֶׁל קֹדֶשׁ. וּכְשֶׁמֵּזֶה הֵם מְזֻמָּנִים, הֵם מְזֻמָּנִים מִן הַנַּחַל שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא. לְמֶלֶךְ שֶׁהִזְמִין בְּנֵי אָדָם לִסְעוּדָתוֹ, עִטֵּר לִפְנֵיהֶם בְּכָל מִינֵי מַאֲכָלִים שֶׁבָּעוֹלָם, פָּתַח לָהֶם חָבִית יַיִן, יָפֶה בְּרֵיחַ וְיָפֶה לְמִשְׁתֶּה. שֶׁכָּךְ רָאוּי, מִי שֶׁמְּזַמֵּן – לְמַאֲכָל וּלְמִשְׁתֶּה הוּא מְזַמֵּן. כָּךְ מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ – כֵּיוָן שֶׁהֵם מְזֻמָּנִים לִסְעוּדַת הַמֶּלֶךְ, מְזֻמָּנִים הֵם לְיַיִן טוֹב וְיָפֶה שֶׁמִּשְׁמָר. (כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים א) כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן) וְעַל כֵּן כָּתוּב מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ.

אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם, כָּתוּב (שמות כב) וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי. יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה נִקְרָאִים אַנְשֵׁי קֹדֶשׁ. כֵּיוָן שֶׁהֵם מְזֻמָּנִים מִקֹּדֶשׁ שֶׁלְּמַעְלָה, אַתֶּם אַנְשֵׁי קֹדֶשׁ לְמַטָּה הִזְמִינוּ אוֹתָם, אָז הִתְקִינוּ סְעוּדָה וְשִׂמְּחוּ,

אִתְקְרוּן אַנְשֵׁי קֹדֶשׁ, וְיֵהוֹן כֻּלְּהוּ (דף צ"ד ע"א) זְמִינִין בְּכָל סִטְרִין דְּקֹדֶשׁ לְעֵילָּא וְתַתָּא.

דָּבָר אַחֵר (ויקרא כ"ג) אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְיָ'. מַהוּ מוֹעֲדֵי יְיָ'.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, מֵיְיָ' אִינּוּן. דְּבֵיהּ אִתְקָשָׁרוּ מִתַּתָּא לְעֵילָּא, וּמֵעֵילָּא לְתַתָּא, כֻּלְּהוּ בֵּיהּ מִתְקַשְּׁרָן, וּמִתְעַטְּרָן (ס"א ומתעתדן) (נ"א ומתאחדן) כֻּלְּהוּ, לְאִתְקַשְּׁרָא קִשְׁרָא חַד בְּקִשְׁרָא דְמַלְכָּא. מָאי טַעֲמָא. כְּמָה דְמַלְכָּא יָרִית לְאַבָּא וּלְאִימָּא, וְאָחִיד בְּהַהוּא קֹדֶשׁ, וְאִתְעַטָּר בְּהוּ. (בגין) כַּךְ כָּל אִינּוּן דְּאָחִידָן בֵּיהּ בְּמַלְכָּא, בַּעְיָין לְאִזְדַּמְּנָא בְּהַהוּא אֲתַר עִלָּאָה דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ, בְּגִין דְּיִתְאַחֲדוּ כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא (לְמַלְכָּא). וְעַל דָּא מוֹעֲדֵי יְיָ' אִקְרֵי, וּלְבָתַר מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, דְּהָא בְּהוּ אִתְעָטָּר בְּמַלְכָּא.

אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם בְּמוֹעֲדָם, תְּרֵין חוּלָקִין אִית לְיִשְׂרָאֵל בְּהוּ אִי מִסִּטְרָא דְמַלְכָּא, חוּלָקָא

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי לָכֶם רָאוּי זֶה, מִשּׁוּם שֶׁאַתֶּם נִקְרָאִים אַנְשֵׁי קֹדֶשׁ, וְיִהְיוּ כֻּלָּם מְזֻמָּנִים בְּכָל הַצְּדָדִים שֶׁל קֹדֶשׁ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

דָּבָר אַחֵר אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה', מַה זֶּה מוֹעֲדֵי ה'? רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הֵם מֵה', שֶׁבּוֹ נִקְשְׁרוּ מִמַּטָּה לְמַעְלָה וּמִמַּעְלָה לְמַטָּה. כֻּלָּם קְשׁוּרִים בּוֹ, וְכֻלָּם מִתְעַטְּרִים (ומזמנים) (ומתאחדים) לְהִקָּשֵׁר קֶשֶׁר אֶחָד בַּקֶּשֶׁר שֶׁל הַמֶּלֶךְ. מָה הַטַּעַם? כְּמוֹ שֶׁמֶּלֶךְ יוֹרֵשׁ אֶת הָאָב וְהָאֵם, וְאָחוּז בְּאוֹתוֹ קֹדֶשׁ וּמִתְעַטֵּר בָּהֶם. (בשביל) כָּךְ כָּל אוֹתָם שֶׁאֲחוּזִים בַּמֶּלֶךְ צְרִיכִים לְהִזְדַּמֵּן לְאוֹתוֹ מָקוֹם עֶלְיוֹן שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ, כְּדֵי שֶׁכֻּלָּם יִתְאַחֲדוּ כְּאֶחָד (למלך). וְעַל כֵּן נִקְרָא מוֹעֲדֵי ה', וְאַחַר כָּךְ מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, שֶׁהֲרֵי בָּהֶם מִתְעַטֵּר בַּמֶּלֶךְ.

אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם בְּמוֹעֲדָם, שְׁנֵי חֲלָקִים

עִלָּאָה אִית לְיִשְׂרָאֵל בֵּיהּ, דִּכְתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ' אֱלֹהֵיכֶם וְגוֹ', (דברים לב) כִּי חֵלֶק יְיָ' עַמּוֹ. וְאִי מִסִּטְרָא עִלָּאָה דְּקֹדֶשׁ, חוּלָקָא עִלָּאָה אִית לְיִשְׂרָאֵל בֵּיהּ, דִּכְתִיב וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי, וּכְתִיב (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ'. וְעַל דָּא לְכוּ אִתְחַזֵּי לְזַמְּנָא לְהוּ, וּלְתַקְּנָא קַמַּיְיהוּ חֶדְוָותָא וּסְעוּדָתָא וּלְמֵחֲדֵי בְהוּ.

וּמַאן דִּמְזַמֵּן לְאָחָרָא (ס"א לְאָרְחָא), בָּעֵי לְאַחֲזָאָה לֵיהּ חֵידוּ, וְאַנְפִּין נְהִירִין לְעַטְּרָא (נ"א לְנַטְּרָא) אוֹרְחֵיהּ דְּהַהוּא אוּשְׁפִּיזָא. לְמַלְכָּא דְזַמִּין אוּשְׁפִּיזָא יַקִּירָא, אָמַר לִבְנֵי הֵיכָלֵיהּ, כָּל שְׁאַר יוֹמִין הֲוִיתוּן כָּל חַד וְחַד בְּבֵיתֵיהּ, דָּא עָבִיד עֲבִידְתֵּיהּ, וְדָא אָזִיל בִּסְחוֹרָתֵיהּ, וְדָא אָזִיל בְּחַקְלֵיהּ. בַּר הַהוּא יוֹמָא דִילִי, דְּכֻלְּכוֹן מִתְעָרִין (ס"א מִתְעַתְּדֵי) בְּחֶדְוָותָא דִילִי, הַשְׁתָּא זְמִינִית אוּשְׁפִּיזָא עִלָּאָה וְיַקִּירָא, לָא

לשון הקודש

יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל בָּהֶם. אִם מִצַּד הַמֶּלֶךְ – יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל חֵלֶק עֶלְיוֹן בּוֹ, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם וְגוֹ', (שם לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ. וְאִם מִצַּד הָעֶלְיוֹן שֶׁל קֹדֶשׁ – יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל חֵלֶק עֶלְיוֹן בּוֹ, שֶׁכָּתוּב וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי, וְכָתוּב (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה'. וְעַל כֵּן רָאוּי לָכֶם לְזַמֵּן אוֹתָם וּלְתַקֵּן לַכֹּהֲנִים שִׂמְחָה וּסְעוּדָה וְלִשְׂמֹחַ בָּהֶם.

וּמִי שֶׁמְּזַמֵּן לְאַחֵר (לְאוֹרֵחַ), צָרִיךְ לְהַרְאוֹת לוֹ שִׂמְחָה וּפָנִים מְאִירוֹת לְעַטֵּר (לְשַׁמֵּר) אֶת אוֹרְחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָאוֹרֵחַ. לְמֶלֶךְ שֶׁהִזְמִין אוֹרֵחַ יָקָר, אָמַר לִבְנֵי הֵיכָלוֹ: כָּל שְׁאָר הַיָּמִים הֱיִיתֶם כָּל אֶחָד בְּבֵיתוֹ, זֶה עוֹשֶׂה עֲבוֹדָתוֹ, וְזֶה הוֹלֵךְ עִם סְחוֹרָתוֹ, וְזֶה הוֹלֵךְ בְּשָׂדֵהוּ. פְּרָט לְאוֹתוֹ יוֹם שֶׁלִּי, שֶׁכֻּלָּם

בְּעֵינָא דְתִשְׁתַּדְּלוּן בַּעֲבִידְתָּא, וְלָא בִסְחוֹרְתָּא, וְלָא בְּמַדְבְּרֵי, אֶלָּא כֻּלְּכוּ אִזְדְּמָנוּ, כְּגַוְונָא דְהַהוּא יוֹמָא דִילִי, וְאַתְקִינוּ גַרְמַיְיכוּ לְקַבְּלָא לְהַהוּא אוּשְׁפִּיזָא, בְּאַנְפִּין נְהִירִין, בְּחֶדְוָותָא בְתוּשְׁבַּחְתָּא. אַתְקִינוּ לֵיהּ סְעוּדָתָא יַקִּירָא, בְּגִין דְּיֵהֵא זְמִינִי דִילִי בְּכָל סִטְרִין.

כַּךְ אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, בָּנַי, כָּל שְׁאַר יוֹמִין אַתּוּן מִשְׁתַּדְּלֵי בַּעֲבִידְתָּא בִסְחוֹרְתָּא, בַּר הַהוּא יוֹמָא דִילִי. הַשְׁתָּא אוּשְׁפִּיזָא עִלָּאָה וְיַקִּירָא זְמִינִית, אַתּוּן קַבִּילוּ לֵיהּ, בְּאַנְפִּין נְהִירִין, זָמִינוּ לֵיהּ, אַתְקִינוּ לֵיהּ סְעוּדָתֵי עִלָּאֵי, פָּתוֹרֵי מְסַדְּרָן, כְּגַוְונָא דְהַהוּא יוֹמָא דִילִי. בְּגִין כָּךְ תִּקְרְאוּ אוֹתָם בְּמוֹעֲדָם.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא חֲדָאן בְּהָנֵי מוֹעֲדַיָּא, וּמְשַׁבְּחִין שְׁבָחָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

מִתְעוֹרְרִים (מְזֻמָּנִים) לְשִׂמְחָתִי. עַכְשָׁו הִזְמַנְתִּי אוֹרֵחַ עֶלְיוֹן וְיָקָר, אֵינִי רוֹצֶה שֶׁתִּשְׁתַּדְּלוּ בַּעֲבוֹדָה, וְלֹא בִסְחוֹרָה, וְלֹא בְּמִדְבָּרִיּוֹת, אֶלָּא כֻּלָּם הִזְדַּמְּנוּ, כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ יוֹם שֶׁלִּי, וְהַתְקִינוּ עַצְמְכֶם לְקַבֵּל אֶת אוֹתוֹ אוֹרֵחַ בְּפָנִים מְאִירוֹת, בְּשִׂמְחָה וּבְתִשְׁבַּחַת. הַתְקִינוּ לוֹ סְעוּדָה נִכְבָּדָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מִזְדַּמֵּן אֵלַי בְּכָל הַצְּדָדִים.

כָּךְ אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: בָּנַי, כָּל שְׁאָר הַיָּמִים אַתֶּם מִשְׁתַּדְּלִים בַּעֲבוֹדָה וּבִסְחוֹרָה, פְּרָט לְאוֹתוֹ יוֹם שֶׁלִּי. עַכְשָׁו אוֹרֵחַ עֶלְיוֹן וְיָקָר הִזְמַנְתִּי, אַתֶּם קַבְּלוּ אוֹתוֹ בְּפָנִים מְאִירוֹת, הַזְמִינוּ אוֹתוֹ, תַּקְנוּ לוֹ סְעוּדוֹת עֶלְיוֹנוֹת, שֻׁלְחָנוֹת עֲרוּכִים, כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁלִּי. מִשּׁוּם כָּךְ, תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה שְׂמֵחִים בַּמּוֹעֲדִים הַלָּלוּ וּמְשַׁבְּחִים שֶׁבַח

הוּא, מְסַדְּרִין פָּתוּרֵי, מִתַּקְּנֵי גַרְמַיְיהוּ בְּמָאנֵי יְקָר, מַלְאָכֵי עִלָּאֵי אַמְרִין, מַה טִיבָן דְּיִשְׂרָאֵל בְּכַךְ. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, אוּשְׁפִּיזָא עִלָּאָה אִית לוֹן יוֹמָא דָא. אַמְרֵי וְלָאו דִּילָךְ הוּא, מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ. אָמַר לוֹן וְכִי יִשְׂרָאֵל לָאו קֹדֶשׁ נִינְהוּ, וְאִקְרוּן קֹדֶשׁ, לוֹן אִתְחֲזֵי לְזַמְנָא אוּשְׁפִּיזָא דִילִי, חַד מִסִּטְרָא דִילִי, דְּהָא אִינּוּן דְּבֵקִים בִּי. וְחַד מִסִּטְרָא דְקֹדֶשׁ, דִּכְתִיב (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ', הוֹאִיל וְיִשְׂרָאֵל אִקְרוּן קֹדֶשׁ, אוּשְׁפִּיזָא דִלְהוֹן הוּא וַדָּאי, בְּגִין דִּזְמִינוּ דְהַאי אוּשְׁפִּיזָא מִקֹּדֶשׁ הוּא, דִּכְתִיב מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. פָּתְחוּ כֻּלְּהוּ וְאָמְרוּ, (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ.

תְּלָתָא אִינּוּן זְמִינִין מִקֹּדֶשׁ, וְלָא יוֹתֵר. חַג הַמַּצּוֹת. וְחַג הַשָּׁבוּעוֹת. וְחַג הַסּוּכּוֹת.

לשון הקודש

לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עוֹרְכִים שֻׁלְחָנוֹת, מְתַקְּנִים עַצְמָם בִּכְלֵי נִכְבָּדִים, הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים אוֹמְרִים: מַה טִיבָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּכָךְ? אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אוֹרֵחַ עֶלְיוֹן יֵשׁ לָהֶם בַּיּוֹם הַזֶּה. אוֹמְרִים: וְלֹא שֶׁלְּךָ הוּא, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ? אוֹמֵר לָהֶם: וְכִי יִשְׂרָאֵל אֵינָם קֹדֶשׁ, וְנִקְרָאִים קֹדֶשׁ?! לָהֶם רָאוּי לְהַזְמִין אֶת הָאוֹרֵחַ שֶׁלִּי, אֶחָד מֵהַצַּד שֶׁלִּי, שֶׁהֲרֵי הֵם דְּבֵקִים בִּי, וְאֶחָד מִצַּד שֶׁל קֹדֶשׁ, שֶׁכָּתוּב (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה'. הוֹאִיל וְיִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים קֹדֶשׁ, וַדַּאי שֶׁהוּא אוֹרֵחַ שֶׁלָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהַזְּמַנַּת הָאוֹרֵחַ הַזֶּה הִיא מִקֹּדֶשׁ, שֶׁכָּתוּב מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. פָּתְחוּ כֻּלָּם וְאָמְרוּ: (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ.

שְׁלֹשָׁה הֵם מְזֻמָּנִים מִקֹּדֶשׁ, וְלֹא יוֹתֵר: חַג

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא, וְכִי שַׁבָּת לָאו מִקַּדֶּשׁ הוּא זַמִּין. אָמַר לֵיהּ לָאו, בִּתְרֵי סִטְרִין, חַד, דְּהוּא וַדָּאי קַדֶּשׁ אִקְרֵי, דִּכְתִיב, (שמות לא) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִיא לָכֶם. וְחַד, דְּשַׁבָּת לָאו זַמִּין הוּא, דְּהָא יְרוּתָא דִילֵיהּ הוּא וַדָּאי. יְרוּתָא דְקֹדֶשׁ הוּא יָרֵית, וְלָאו זְמִינִי. וְעַל דָּא כֻּלְּהוֹן זְמִינִין בַּקֹּדֶשׁ, וּמִתְקַשְּׁרָן בְּשַׁבָּת, וּמִתְעַטְּרָן בֵּיהּ. בְּהַאי, יוֹמָא שְׁבִיעָאָה אִתְעַטָּר בֵּיהּ, וְעַל דָּא שַׁבָּת לָאו זַמִּין הוּא.

לִבְרָא דְּעָאל לְבֵיתָא דַאֲבוֹי וְאִמֵּיהּ, וְאָכַל וְשָׁתֵי, בְּשַׁעֲתָא דְהוּא בָעֵי. לְמַלְכָּא דְהַוָה לֵיהּ בְּרָא יְחִידָאי, חֲבִיבָא דְנַפְשֵׁיהּ, יָהַב לֵיהּ שׁוּשְׁבִינָא לְנַטְרָא לֵיהּ, וּלְאִתְחַבְּרָא בְהוּ. אָמַר מַלְכָּא, יָאוּת הוּא לְזַמְּנָא לְאִלֵּין שׁוּשְׁבִינִין דִּבְרִי, וּלְאַחְזָאָה יְקָרָא וַחֲבִיבוּתָא דִילִי בְּהוּ, זַמִּין לוֹן לְהָנֵי

לשון הקודש

הַמַּצּוֹת, וְחַג הַשָּׁבוּעוֹת, וְחַג הַסֻּכּוֹת. אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, וְכִי שַׁבָּת אֵינָהּ מִקֹּדֶשׁ מְזֻמֶּנֶת? אָמַר לוֹ, לֹא, בִּשְׁנֵי צְדָדִים, אֶחָד – שֶׁהוּא וַדַּאי נִקְרָא קֹדֶשׁ, שֶׁכָּתוּב (שמות לא) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִיא לָכֶם. וְאֶחָד – שֶׁשַּׁבָּת אֵינָהּ זְמִינָה, שֶׁהֲרֵי יְרֻשָּׁתוֹ הִיא וַדַּאי. יְרֻשָּׁה שֶׁל קֹדֶשׁ הוּא יוֹרֵשׁ וְאֵינוֹ מְזֻמָּן, וְעַל כֵּן כֻּלָּם מְזֻמָּנִים בַּקֹּדֶשׁ, וּמִתְקַשְּׁרִים בְּשַׁבָּת וּמִתְעַטְּרִים בּוֹ. בּוֹ. בָּזֶה הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִתְעַטֵּר בּוֹ, וְעַל כֵּן שַׁבָּת אֵינָהּ מְזֻמֶּנֶת.

לְבֵן שֶׁנִּכְנַס לְבֵית אָבִיו וְאִמּוֹ וְאָכַל וְשָׁתָה בְּשָׁעָה שֶׁהוּא רוֹצֶה. לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ בֵּן יָחִיד, חֲבִיב נַפְשׁוֹ, נָתַן לוֹ שׁוּשְׁבִין לִשְׁמֹר אוֹתוֹ וּלְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ. אָמַר הַמֶּלֶךְ, נָאֶה הוּא לְהַזְמִין אֶת הַשּׁוּשְׁבִינִים הַלָּלוּ שֶׁל בְּנִי וּלְהַרְאוֹת אֶת הַכָּבוֹד וְהַחֲבִיבוּת שֶׁלִּי עִמָּם. הִזְמִין אֶת הַשּׁוּשְׁבִינִים הַלָּלוּ.

שׁוּשְׁבִּינִין. בְּרָא לָא אִתְחֲזֵי לְזַמְּנָא, אֶלָּא לְמֵיעַל וּלְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי בְּבֵיתָא דַּאֲבוֹי, בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהוּ בָּעֵי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות טו) מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם ה' מִי כָמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ, (דף צ"ד ע"ב) נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ וַדָּאי, כְּבַר דְּאִתְתְּקַן (ס"א דְּאִתְתְּקַף) בַּאֲבוֹי, נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ, וְלָאו זַמִּין מִקֹּדֶשׁ.

שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה, שֵׁשֶׁת יָמִים מָאי עֲבִידְתַּיְיהוּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כְּתִיב כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְלָא כְתִיב בְּשֵׁשֶׁת. וְהָא אוּקְמוּהָ, וְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא עָבִיד עֲבִידְתֵּיהּ, וְאִקְרוּן יוֹמֵי מְלָאכָה.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק אִי הָכִי אֲמַאי אִקְרוּן שֵׁשֶׁת יְמֵי חוֹל, אֲמַאי חוֹל. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הַשְׁתָּא אִתְנְהִיג עָלְמָא עַל יְדָא דְשִׁלּוּחַיְיהוּ, בְּגִין כָּךְ יוֹמֵי חוֹל אִקְרוּן.

לשון הקודש

הַבֵּן לֹא רָאוּי לְזַמֵּן, אֶלָּא לְהִכָּנֵס וְלֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת בְּבֵית אָבִיו בְּשָׁעָה שֶׁהוּא רוֹצֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם טו) מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם ה' מִי כָמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ. נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ וַדַּאי, כְּבֵן שֶׁהִתְתַּקֵּן (שֶׁהִתְחַזֵּק) בְּאָבִיו נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ, וְלֹא מְזֻמָּן מֵהַקֹּדֶשׁ.

שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה. שֵׁשֶׁת יָמִים מַה מַּעֲשֵׂיהֶם? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּתוּב כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְלֹא כָתוּב בְּשֵׁשֶׁת, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, וְכָל יוֹם וָיוֹם עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂהוּ, וְנִקְרָאִים יְמֵי מְלָאכָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כָּךְ, לָמָּה נִקְרָאוּ שֵׁשֶׁת יְמֵי חֹל? לָמָּה חֹל? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, עַכְשָׁו מִתְנַהֵג הָעוֹלָם עַל יְדֵי הַשְּׁלוּחִים שֶׁלָּהֶם, מִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָאִים יְמֵי חֹל.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, בְּגִין דְּשָׁרֵי לְמֶעְבַּד בְּהוֹן עֲבִידְתָּא, וּבְגִין דָּא לָא אִקְרוּן קֹדֶשׁ. וּמַאן דְּלָאו אִקְרוּן קֹדֶשׁ, חוֹל אִקְרוּן. וְעַל דָּא אַתְקִינוּ חַבְרַיָּיא בְּהַבְדָּלָה, בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל. מָאי הַבְדָּלָה הָכָא. אֶלָּא קֹדֶשׁ מִלָּה בְּגַרְמֵיהּ הוּא, וְשַׁאֲרָא מִגֵּיהּ אַתְיָין. וְעַל דָּא אִלֵּין לְעוֹבָדָא, וְאִלֵּין לְנַטְרָא. וְאֵימָתַי אִשְׁתְּכַח נְטִירוּ בְּהוּ. כַּד זְמִינִין מִקֹּדֶשׁ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, חֶדְוָותָא וּנְטִירוּתָא דְיוֹמָא דְשַׁבְּתָא עַל כֻּלָּא הוּא, וּבְגִין דְּהַאי יוֹמָא אִתְעַטָּר בְּאַבָּא וְאִימָּא, וְאִתּוֹסַף קְדֻשָּׁה עַל קְדוּשָׁתֵיהּ, מַה דְּלָא אִשְׁתְּכַח הָכִי בִּשְׁאָר יוֹמֵי, דְּהָא הוּא קֹדֶשׁ, וְאִתְעַטָּר בַּקֹּדֶשׁ, וְאוֹסִיף קְדוּשָׁה עַל קְדוּשָׁתֵיהּ. בְּגִין כַּךְ הַאי יוֹמָא חֶדְוָותָא דְעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, כֻּלָּא חֲדָאן בֵּיהּ. מָלֵי בִרְכָאן בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין.

לשון הקודש

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, מִשּׁוּם שֶׁמֻּתָּר לַעֲשׂוֹת בָּהֶם עֲבוֹדָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא נִקְרָאִים קֹדֶשׁ, וּמִי שֶׁלֹּא נִקְרָאִים קֹדֶשׁ, נִקְרָאִים חֹל, וְעַל כֵּן הִתְקִינוּ הַחֲבֵרִים בַּהַבְדָּלָה, בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל. מָה הַהַבְדָּלָה כָּאן? אֶלָּא קֹדֶשׁ הוּא דָּבָר בְּעַצְמוֹ, וּמַתְחִילוֹת מִמֶּנּוּ הָאוֹתִיּוֹת. וְעַל כֵּן אֵלּוּ לְמַעֲשֶׂה, וְאֵלּוּ לִשְׁמֹר. וּמָתַי נִמְצֵאת בָּהֶם שְׁמִירָה? כְּשֶׁמְּזֻמָּנִים מִקֹּדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַשִּׂמְחָה וְהַשְּׁמִירָה שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת הֵם עַל הַכֹּל, וּמִשּׁוּם שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה מִתְעַטֵּר בְּאַבָּא וּבְאִמָּא, וְנוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה עַל קְדֻשָּׁתוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁאָר הַיָּמִים, שֶׁהֲרֵי הוּא קֹדֶשׁ וּמִתְעַטֵּר בְּקֹדֶשׁ, וּמוֹסִיף קְדֻשָּׁה עַל קְדֻשָּׁתוֹ, מִשּׁוּם כָּךְ הַיּוֹם הַזֶּה הוּא שִׂמְחַת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, כֻּלָּם שְׂמֵחִים בּוֹ, מְמַלֵּא בְּרָכוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. כֻּלָּם

כֻּלְּהוּ מִנֵּיהּ אִתְקָנוּ (נ״א אִתְזָנוּ), בְּהַאי יוֹמָא נַיְיחָא דְּעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. בְּהַאי יוֹמָא נַיְיחָא דְּחַיָּיבַיָּא דְּגֵיהִנָּם.

לְמַלְכָּא דְּעָבַד הִלּוּלָא לִבְרֵיהּ יְחִידָאי, אַעְטָר לֵיהּ בְּעִטְרָא עִלָּאָה, מָנֵי לֵיהּ מַלְכָּא עַל כֹּלָּא. בְּהַאי יוֹמָא חֶדְוָותָא לְכֹלָּא. חַד סַנְטִירָא דְּאִתְפְּקַד עַל דִּינָא דִּבְנֵי נָשָׁא, הֲווֹ בִּידֵיהּ גּוּבְרִין דְּבַעְיָין קָטוּלָא, גּוּבְרִין דְּבַעְיָין לְאַלְקָאָה. בְּגִין יְקָרָא דְּהַאי יוֹמָא דְּחֶדְוָותָא דְּמַלְכָּא, שָׁבִיק דִּינוֹי, וְנָטַר לְחֶדְוָותָא דְּמַלְכָּא.

כַּךְ הַהוּא יוֹמָא, הִלּוּלָא דְּמַלְכָּא בְּמַטְרוֹנִיתָא, חֶדְוָותָא דְּאַבָּא וְאִימָּא עָלֵיהּ, חֶדְוָותָא דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין. בְּחֶדְוָותָא דְּמַלְכָּא, כֻּלְּהוּ חַדָּאן, וְלָא יִצְטַעֲרוּן בֵּיהּ. עַל דָּא כְּתִיב (ישעיה נח) וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג. מַאי עֹנֶג. עֹנֶג לָא אִשְׁתְּכַח אֶלָּא לְעֵילָא

לשון הקודש

נִתְקְנוּ (נִזּוֹנוּ) מִמֶּנּוּ. בַּיּוֹם הַזֶּה מְנוּחַת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. בַּיּוֹם הַזֶּה מְנוּחַת הָרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם.

לְמֶלֶךְ שֶׁעָשָׂה הִלּוּלָא לִבְנוֹ הַיָּחִיד, עִטֵּר אוֹתוֹ בַּעֲטָרָה עֶלְיוֹנָה, מִנָּה אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ עַל הַכֹּל. בַּיּוֹם הַזֶּה שִׂמְחַת הַכֹּל. שׁוֹטֵר אֶחָד שֶׁהָיָה מֻפְקָד עַל דִּינָם שֶׁל בְּנֵי אָדָם, הָיוּ בְיָדוֹ גְּבָרִים שֶׁצְּרִיכִים הֲרִיגָה, וּגְבָרִים שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לְהַלְקָאָה. בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁל שִׂמְחַת הַמֶּלֶךְ עוֹזֵב אֶת דִּינָיו, וְשׁוֹמֵר אֶת שִׂמְחַת הַמֶּלֶךְ.

כָּךְ אוֹתוֹ הַיּוֹם, הִלּוּלַת הַמֶּלֶךְ עִם הַגְּבִירָה, שִׂמְחַת הָאָב וְהָאֵם עָלָיו, שִׂמְחַת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. בְּשִׂמְחַת הַמֶּלֶךְ כֻּלָּם שְׂמֵחִים, וְלֹא יִצְטַעֲרוּ בוֹ. עַל זֶה כָּתוּב (ישעיה נח) וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג. מַה

בַּאֲתַר דְּקֹדֶשׁ עִלָּאָה שָׁאֲרֵי. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה נח) **אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ'. דְּהַאי עֹנֶג עַל יְיָ' הוּא. וְהַאי יוֹמָא דְּהוּא הִלּוּלָא דְּמַלְכָּא, אִתְעֲטַר בְּהַהוּא עִטְרָא דְּעֹנֶג הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג. מַה דְּלָא אִשְׁתְּכַח הָכִי בִּשְׁאָר יוֹמִין.**

בְּהַאי יוֹמָא, תְּלַת סְעוּדָתָאן בַּעְיָין בְּנֵי מַלְכָּא, לְזַמְנָא, וּלְסַדְּרָא פָּתוֹרֵי. בְּגִין יְקָרָא דְּמַלְכָּא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. וְכַד אִזְדַּמַּן בֵּיהּ חַגָּא, אוֹ זְמָנָא, לָא יְסַדֵּר בַּר נָשׁ תְּרֵי פָּתוֹרֵי בְּכָל סְעוּדָתָא, חַד לְשַׁבָּת, וְחַד לְאוּשְׁפִּיזָא, בְּגִין דִּכְתִיב, (שמואל ב ט) **עַל שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ תָּמִיד הוּא אֹכֵל, סִפּוּקָא הוּא בְּפָתוֹרָא דְּמַלְכָּא, לְהַהוּא אוּשְׁפִּיזָא דְּאַתְיָא לֵיהּ. וְעַל דָּא בָּעֵי בַּר נָשׁ לְסַדּוּרֵי פָּתוֹרָא שְׁלֵימָא לְמַלְכָּא, וְהוּא יָהִיב מִינֵּיהּ לְאוּשְׁפִּיזָא.**

לשון הקודש

זֶה עֹנֶג? עֹנֶג לֹא נִמְצָא אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁשּׁוֹרֶה הַקֹּדֶשׁ הָעֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אָז תִּתְעַנַּג עַל ה'. שֶׁהֲרֵי עֹנֶג הוּא עַל ה'. וְהַיּוֹם הַזֶּה שֶׁהוּא הִלּוּלַת הַמֶּלֶךְ, מִתְעַטֵּר בְּאוֹתָהּ עֲטָרָה שֶׁל עֹנֶג. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג, מַה שֶּׁאֵין נִמְצָא כֵּן בִּשְׁאָר הַיָּמִים.

בַּיּוֹם הַזֶּה שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת צְרִיכִים בְּנֵי הַמֶּלֶךְ לְזַמֵּן וְלַעֲרֹךְ שֻׁלְחָנוֹת בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וּכְשֶׁמִּזְדַּמֵּן בּוֹ חַג אוֹ זְמַן, לֹא יְסַדֵּר אָדָם שְׁנֵי שֻׁלְחָנוֹת בְּכָל סְעוּדָה, אֶחָד לְשַׁבָּת וְאֶחָד לָאוֹרֵחַ, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב ט) עַל שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ תָּמִיד הוּא אֹכֵל, הַהֲנָאָה הִיא בְּשֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ לְאוֹתוֹ הָאוֹרֵחַ שֶׁבָּא אֵלָיו. וְעַל כֵּן צָרִיךְ אָדָם לַעֲרֹךְ שֻׁלְחָן שָׁלֵם לַמֶּלֶךְ, וְהוּא נוֹתֵן מִמֶּנּוּ לָאוֹרֵחַ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, סְעוּדָתָא תְּלִיתָאָה דְשַׁבָּת, כַּד אִעֲרַע בֵּיהּ אוּשְׁפִּיזָא, שַׁבְקִין לֵיהּ אוֹ לָא שַׁבְקִין לֵיהּ, אִי לָא שַׁבְקִין לֵיהּ, אִשְׁתְּכַח אוּשְׁפִּיזָא דְחַיָּיא מִפָּתוֹרָא דְמַלְכָּא, אִי שַׁבְקִין לֵיהּ, אִשְׁתְּכַח פְּגִימוּ בִסְעוּדָתָא דְמַלְכָּא.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּי, לְמַלְכָּא דְאִיעְרַע בֵּיהּ אוּשְׁפִּיזָא, וְנָטִיל מֵיכְלָא מִקַּמֵּיהּ, וְסַלְקָא לְאוּשְׁפִּיזֵיהּ, אִשְׁתְּכַח אַף עַל גַּב דְמַלְכָּא לָא אָכַל עִמֵּיהּ, מִמֵּיכְלָא דְמַלְכָּא קָא אָכִיל, וּמַלְכָּא יָהִיב לֵיהּ לְמֵיכַל. וְכָל דָּא, בְּגִין דְּהוּא אוּשְׁפִּיזֵיהּ דְמַלְכָּא. וּבְבֵי רַב הַמְנוּנָא סָבָא, לָא חַיְישֵׁי לְאוּשְׁפִּיזָא בְשַׁעֲתָא דָא, וּלְבָתַר מְסַדְּרֵי פָּתוֹרָא לְאוּשְׁפִּיזָא.

בְּהַאי יוֹמָא מִלּוּלָא אָסִיר, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה נח) מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַסְּעוּדָה הַשְּׁלִישִׁית שֶׁל שַׁבָּת, כְּשֶׁנִּקְרָה בָּהּ אוֹרֵחַ, הַאִם עוֹזְבִים אוֹתָהּ אוֹ לֹא עוֹזְבִים אוֹתָהּ? אִם לֹא עוֹזְבִים אוֹתָהּ, נִמְצָא הָאוֹרֵחַ דָּחוּי מִשֻּׁלְחַן הַמֶּלֶךְ. וְאִם עוֹזְבִים אוֹתָהּ, נִמְצָא פְּגָם בְּשֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ.

אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו, לְמֶלֶךְ שֶׁנִּקְרָה לוֹ אוֹרֵחַ, וְלָקַח מַאֲכָל מִלְּפָנָיו וְהֶעֱלָהוּ לְאוֹרֵחַ. נִמְצָא, אַף עַל גַּב שֶׁהַמֶּלֶךְ לֹא אָכַל עִמּוֹ – מִמַּאֲכַל הַמֶּלֶךְ הוּא אוֹכֵל, וְהַמֶּלֶךְ נָתַן לוֹ לֶאֱכֹל. וְכָל זֶה מִשּׁוּם שֶׁהוּא אוֹרֵחַ הַמֶּלֶךְ. וּבְבֵית רַב הַמְנוּנָא סָבָא לֹא חוֹשְׁשִׁים לְאוֹרֵחַ בְּשָׁעָה זוֹ, וְאַחַר כָּךְ עוֹרְכִים שֻׁלְחָן לָאוֹרֵחַ.

בַּיּוֹם הַזֶּה אָסוּר דִּבּוּר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נח) מִמְּצֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר. וְשָׁנִינוּ,

דָּבָר, וּתְנָן חֶפְצְךָ כְּתִיב, בְּגִין דְּהַאי יוֹמָא כָּל מְהֵימְנוּתָא אִתְקְשַׁר בֵּיהּ.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, וְהֵיךְ עֲבִידְנָא דְּלָא לְסַדְּרָא (ס"א לְסַלְקָא) סְעוּדָתָא דְּמַלְכָּא לְאוּשְׁפִּיזָא, דְּהָא אַרְבִּיסָר דְּחַל לְהְיוֹת בְּשַׁבָּת, סַלְקָא סְעוּדָתָא דְּמַלְכָּא לְפִסְחָא, אַף עַל גַּב דְּלָאו אִיהוּ אוּשְׁפִּיזֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ הָכִי אֲמֵינָא דְּאִי הוּא אוּשְׁפִּיזֵיהּ, (כָּל הַהוּא יוֹמָא) יַכְלָא לְסַלְקָא לֵיהּ, וְאִי לָאו לָא סַלְקָא לֵיהּ. וְאִי נִימָא דִי"ד דְּחַל (דף צ"ה ע"א) לְהְיוֹת בְּשַׁבָּת, אִתְדַּחְיָא סְעוּדָתָא דְּמַלְכָּא מִקַּמֵּי סְעוּדָתָא דְּפִסְחָא. שָׁאנֵי פֶּסַח, דִּסְעוּדָתָא דְּשַׁבָּת אִתְדַּחְיָא בְּכַמָּה גַּוְונִין. חַד, בְּגִין מַצּוֹת וּמְרוֹרִים, דְּבָעֵי בַּר נָשׁ דְּיִשְׁתְּכַח תָּאִיבָא. וְחַד, בְּגִין פֶּסַח וְהָא נָהֲמָא לָא אִשְׁתְּכַח מִו' שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה, דְּסִדּוּרָא דְּפָתוֹרָא בְּלָא נָהֲמָא, לָאו הוּא סִדּוּרָא.

לשון הקודש

חֶפְצְךָ כָּתוּב, מִשּׁוּם שֶׁבְּיוֹם זֶה נִקְשֶׁרֶת בּוֹ כָּל הָאֱמוּנָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְאֵיךְ אָנוּ עוֹשִׂים שֶׁלֹּא לַעֲרֹךְ (לְסַלֵּק) סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ לָאוֹרֵחַ, שֶׁהֲרֵי אַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, עוֹלָה סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ לְפֶסַח, אַף עַל גַּב שֶׁאֵינוֹ הָאוֹרֵחַ שֶׁלּוֹ.

אָמַר לוֹ, כָּךְ אֲנִי אוֹמֵר, שֶׁאִם הוּא הָאוֹרֵחַ שֶׁלּוֹ – (כָּל אוֹתוֹ יוֹם) יָכוֹל לְהַעֲלוֹת אוֹתוֹ, וְאִם לֹא – אֵינוֹ מַעֲלֶה אוֹתוֹ. וְאִם נֹאמַר שֶׁי"ד שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, נִדְחֵית סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ מִלִּפְנֵי סְעוּדַת הַפֶּסַח – שׁוֹנֶה הַפֶּסַח, שֶׁסְּעוּדַת שַׁבָּת נִדְחֵית מִכַּמָּה גְּוָנִים: אֶחָד בִּשְׁבִיל מַצּוֹת

וְאִי תֵּימָא בְּחַמְרָא, חַמְרָא שָׁאֲרֵי, בְּגִין דְּתָאִיב (ס"א דְּגַרִיר ס"א דְּגַבִּיר) **לִבָּא. אֲבָל מִיּוֹמֵי אִשְׁתָּדַלְנָא דְּלָא בָטִילְנָא סְעוּדָתָא דְשַׁבָּת, אֲפִילוּ אִינּוּן יוֹמֵי, דְּאִשְׁתְּכַח בֵּיהּ. בְּהַאי יוֹמָא חֲקַל דְּתַפּוּחִין קַדִּישִׁין אִתְּבְּרַךְ, וּמִתְּבָרְכָן עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְהַאי יוֹמָא קִשּׁוּרָא הוּא דְּאוֹרַיְיתָא.**

אָמַר רִבִּי אַבָּא, הָכִי הָוָה עָבִיד רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּזִמְנָא דְּאִסְתְּלַק סְעוּדָתָא דְשַׁבָּתָא, מְסַדֵּר פָּתוֹרֵיהּ וְאִשְׁתַּדַּל בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, וַהֲוָה אָמַר הָא סְעוּדָתָא דְּמַלְכָּא דְיֵיתֵי לְמֵיכַל גַּבָּאי. בְּגִינֵי כַּךְ, שַׁבָּת, אִשְׁתְּכַח בְּכֹלָּא עָדִיף מִכָּל זְמָנִין וְחַגִּין, וְאִקְרֵי קֹדֶשׁ וְלָא מִקְרָא קֹדֶשׁ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כֻּלְּהוּ מוֹעֲדִים מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ קָרֵינָן בְּהוּ. אֲבָל נַפְקֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹמָא

לשון הקודש

וּמְרוֹרִים, שֶׁצָּרִיךְ שֶׁאָדָם יִהְיֶה תָּאֵב. וְאֶחָד מִשּׁוּם פֶּסַח. וַהֲרֵי לֶחֶם אֵינוֹ נִמְצָא מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וָמַעְלָה, שֶׁעֲרִיכַת הַשֻּׁלְחָן בְּלִי לֶחֶם אֵינָהּ עֲרִיכָה.

וְאִם תֹּאמַר בְּיַיִן – בְּיַיִן מֻתָּר, מִשּׁוּם שֶׁהַלֵּב תָּאֵב (שֶׁגּוֹרֵר. ס"א שֶׁגּוֹבֵר). אֲבָל מִיָּמֵי הִשְׁתַּדַּלְתִּי שֶׁלֹּא בִטַּלְתִּי סְעוּדַת שַׁבָּת, אֲפִלּוּ אוֹתָם יָמִים שֶׁנִּמְצָא בּוֹ. בַּיּוֹם הַזֶּה שְׁדֵה הַתַּפּוּחִים הַקְּדוֹשִׁים מִתְּבָרֵךְ, וּמִתְּבָרְכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהַיּוֹם הַזֶּה הוּא הַקִּשּׁוּר שֶׁל הַתּוֹרָה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּךְ הָיָה עוֹשֶׂה רַבִּי שִׁמְעוֹן בִּזְמַן שֶׁעָלְתָה סְעוּדַת שַׁבָּת, עוֹרֵךְ שֻׁלְחָנוֹ וּמִשְׁתַּדֵּל בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, וְהָיָה אוֹמֵר: הֲרֵי סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ שֶׁיָּבֹא לֶאֱכֹל אֶצְלִי. מִשּׁוּם כָּךְ נִמְצֵאת שַׁבָּת עֲדִיפָה בְּכֹל מִכָּל הַזְּמַנִּים וְהַחַגִּים, וְנִקְרֵאת קֹדֶשׁ וְלֹא מִקְרָא קֹדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל הַמּוֹעֲדִים קוֹרְאִים בָּהֶם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. אֲבָל יוֹצְאִים רֹאשׁ

דְּכִפּוּרָא דְּלָא אִשְׁתְּכַח בְּהוּ חֶדְוָותָא, דְּהָא אִינּוּן דִּינָא הֲווֹ, אֲבָל אִלֵּין תְּלָתָא, זְמִינִין מְקַדֵּשׁ, לְחֶדְוָותָא לְכֹלָּא, לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא בְּהוּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים יב) וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְיָ' אֱלֹהֵיכֶם, וּכְתִיב (דברים כז) וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ. בְּהַאי יוֹמָא דְשַׁבְּתָא, אִתְנְשֵׁי כָּל צַעֲרָא וְכָל רוּגְזָא וְכָל דּוּחֲקָא מִכָּל עָלְמָא, בְּגִין דְּאִיהוּ יוֹמָא דְּהִילוּלָא דְמַלְכָּא, דְּנִשְׁמָתִין אִתּוֹסְפָן, כְּגַוְונָא דְעָלְמָא דְּאָתֵי.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק לְרִבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב (שמות כ) זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, וְתָנֵינָן זָכְרֵהוּ עַל הַיַּיִן, אֲמַאי עַל הַיַּיִן. אָמַר לֵיהּ, בְּגִין דְּיַיִן חֶדְוָותָא דְאוֹרַיְיתָא, וְיֵינָא דְאוֹרַיְיתָא, חֶדְוָותָא הוּא דְכֹלָּא. וְהַאי יַיִן חַדֵּי לְמַלְכָּא, וְהַאי יַיִן מְעַטְּרָא לְמַלְכָּא בְּעִטְרוֹי, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ג) צְאֶינָה וּרְאֶינָה

לשון הקודש

הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר שֶׁלֹּא נִמְצֵאת בָּהֶם שִׂמְחָה, שֶׁהֲרֵי הֵם דִּין הֵם, אֲבָל אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה מְזֻמָּנִים מֵהַקֹּדֶשׁ לְשִׂמְחַת הַכֹּל, לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהֶם בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים יב) וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם, וְכָתוּב (שם כז) וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ. בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה נִשְׁכַּח כָּל הַצַּעַר וְכָל הָרוֹגֶז וְכָל הַדֹּחַק מִכָּל הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא יוֹם הִלּוּלַת הַמֶּלֶךְ, שֶׁנִּשְׁמוֹת מִתּוֹסְפוֹת, כְּמוֹ שֶׁהָעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי יְהוּדָה, כָּתוּב (שמות כ) זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, וְשָׁנִינוּ, זָכְרֵהוּ עַל הַיַּיִן. לָמָּה עַל הַיַּיִן? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁיַּיִן הוּא שִׂמְחַת הַתּוֹרָה, וְיֵינָהּ שֶׁל תּוֹרָה הוּא שִׂמְחַת הַכֹּל. וְהַיַּיִן הַזֶּה מְעַטֵּר אֶת הַמֶּלֶךְ

בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בַּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ. וְתָנֵינָן בְּכֹלָּא בַּעְיָא לְאַחֲזָאָה בַּר נָשׁ עוֹבָדָא. דְּלָא אִשְׁתְּכַח קְדֻשָּׁה אֶלָּא בְּיַיִן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שיר השירים א) כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן, מִיַּיִן אִינּוּן טָבָאן, נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיַּיִן. וְעַל דָּא קִדּוּשָׁה דְשַׁבָּת בְּיַיִן, וְהָא אוּקְמוּהָ, וְהָא אִתְּמַר.

וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ וְגוֹ'. (ויקרא כג) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (שיר השירים ה) אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק וְגוֹ'. אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אֲנִי יְשֵׁנָה בְּגָלוּתָא דְּמִצְרַיִם, דַּהֲווֹ בָּנַי בְּשִׁעְבּוּדָא דְקַשְׁיוּ. וְלִבִּי עֵר, לְנַטְרָא לְהוּ דְּלָא יִשְׁתֵּיצוּן בְּגָלוּתָא. קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאָמַר (שמות ו) וָאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי.

לשון הקודש

בְּעִטְּרוֹתָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ג) צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ. וְשָׁנִינוּ, בְּכֹל צָרִיךְ לְהַרְאוֹת אָדָם מַעֲשֶׂה. שֶׁלֹּא נִמְצֵאת קְדֻשָּׁה אֶלָּא בְּיַיִן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר א) כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן, מִיַּיִן הֵם טוֹבִים, נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיַּיִן. וְעַל כֵּן קְדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת בְּיַיִן, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ וְגוֹ'. רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (שם ה) אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק וְגוֹ'. אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אֲנִי יְשֵׁנָה – בְּגָלוּת מִצְרַיִם, שֶׁהָיוּ בָנַי בְּשִׁעְבּוּד שֶׁל קַשִּׁי. וְלִבִּי עֵר – לִשְׁמֹר אוֹתָם שֶׁלֹּא יִכְלוּ בַּגָּלוּת. קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאָמַר (שמות ג) וָאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי.

פִּתְחִי לִי פִּתְחָא כְּחִדּוּדָא דְּמַחַטָּא, וַאֲנָא אַפְּתַח לְךָ תַּרְעִין עִלָּאִין. פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי, דְּהָא פִּתְחָא לְאַעְלָא לִי, בָּךְ הוּא, דְּלָא יֵעָלוּן לְגַבָּאי בָּנַי אֶלָּא בָךְ, אַנְתְּ הוּא פִּתְחָא לְאַעְלָא לִי (בָּךְ), אִי אַנְתְּ לָא תִּפְתַּח פִּתְחָךְ, הָא אֲנָא סָגִיר. דְּלָא יִשְׁכְּחוּן לִי. בְּגִין כַּךְ, פִּתְחִי לִי. פִּתְחִי לִי וַדָּאי. וְעַל דָּא אָמַר דָּוִד, כַּד בָּעָא לְאַעֲלָא לְמַלְכָּא, אָמַר (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ. זֶה הַשַּׁעַר לַיְיָ', דָּא הוּא פִּתְחָא וַדָּאי לְאַעֲלָא לְמַלְכָּא. זֶה הַשַּׁעַר לַיְיָ', לְאַשְׁכְּחָא לֵיהּ, וּלְאִתְדַּבְּקָא בֵיהּ, וְעַל דָּא פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי שֶׁרֹאשִׁי וְגוֹ'. בְּגִין לְאִזְדַּוְּוגָא עִמָּךְ, וּלְמֶהֱוֵי עִמָּךְ בִּשְׁלָם דְּעָלְמִין.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה קָטִיל לְבוּכְרֵי דְּמִצְרָאֵי, כָּל אִינּוּן דְּקָטַל בְּפַלְגוּת

לשון הקודש

פִּתְחִי לִי פֶּתַח כְּפִתְחוֹ שֶׁל מַחַט, וַאֲנִי אֶפְתַּח לָכֶם שְׁעָרִים עֶלְיוֹנִים. פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי, שֶׁהֲרֵי הַפֶּתַח לְהַכְנִיס אוֹתִי הוּא בָךְ, שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ אֶצְלִי בָּנַי אֶלָּא בָךְ, אַתְּ הוּא הַפֶּתַח לְהַכְנִיס אוֹתִי (בָּךְ). אִם אַתְּ לֹא תִּפְתְּחִי פִּתְחֵךְ, הֲרֵי אֲנִי סָגוּר, שֶׁלֹּא יִמְצְאוּ אוֹתִי. מִשּׁוּם כָּךְ פִּתְחִי לִי. פִּתְחִי לִי וַדַּאי. וְעַל כֵּן אָמַר דָּוִד, כְּשֶׁרָצָה לְהִכָּנֵס לַמֶּלֶךְ, אָמַר (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ. זֶה הַשַּׁעַר לַה', זֶהוּ וַדַּאי הַפֶּתַח לְהִכָּנֵס לַמֶּלֶךְ. זֶה הַשַּׁעַר לַה', לִמְצֹא אוֹתוֹ וּלְהִדָּבֵק בּוֹ, וְעַל כֵּן פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי שֶׁרֹאשִׁי וְגוֹ'. כְּדֵי לְהִזְדַּוֵּג עִמְּךָ, וְלִהְיוֹת עִמְּךָ בְּשָׁלוֹם לְעוֹלָמִים.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

לֵילְיָא, וְאָחִית דַּרְגִּין מֵעֵילָא לְתַתָּא. בֵּיהּ שַׁעֲתָא עָאלוּ יִשְׂרָאֵל בְּקִיּוּמָא דְּאָת קַדִּישָׁא, אִתְגְּזָרוּ וְאִשְׁתָּתְּפוּ בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאִתְאַחֲדוּ בָּהּ. כְּדֵין הַהוּא דָּמָא אַחְזִיאוּ לֵיהּ עַל פִּתְחָא. וּתְרֵין דָּמֵי הֲווֹ, חַד דְּפִסְחָא, וְחַד דָּמָא דְּאִתְגְּזָרוּ. וַהֲוָה רָשִׁים עַל פִּתְחָא, רְשִׁימָא דִּמְהֵימְנוּתָא, חַד הָכָא וְחַד הָכָא וְחַד בֵּינַיְיהוּ, וְהָא אִתְּמַר, (שמות יב) וְנָתְנוּ עַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וְעַל הַמַּשְׁקוֹף, בְּגִין לְאַחֲזָאָה מְהֵימְנוּתָא.

וּבְאַרְבָּעָה (נ"א וּבַחֲמִשָּׁה) עָשָׂר, הָא אִתְּמַר, דְּהָא כְּדֵין מְבַטְּלִין חָמֵץ וּשְׂאוֹר, וְאִסְתַּלָּקוּ יִשְׂרָאֵל מֵרְשׁוּתָא אַחֲרָא, וְאִתְעֲקָרוּ מִגֵּיהּ, וְאִתְאַחֲדוּ בְּמַצָּה, (דף צ"ה ע"ב) קִשּׁוּרָא קַדִּישָׁא. בָּתַר דְּאִתְגְּזָרוּ, עָאלוּ בָּהּ, עַד דְּאִתְפְּרָעוּ, וְאִתְגַּלְיָיא רְשִׁימָא דִּלְהוֹן, וּכְדֵין יָהַב לְהוֹן קִשּׁוּרָא, בַּאֲתַר

לשון הקודש

הָיָה הוֹרֵג אֶת בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם, כָּל אוֹתָם שֶׁהָרַג בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וְהוֹרִיד דְּרָגוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל בַּקִּיּוּם שֶׁל הָאוֹת הַקָּדוֹשׁ, נִמּוֹלוּ וְהִשְׁתַּתְּפוּ עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְנֶאֱחְזוּ בָּהּ. אָז אוֹתוֹ הַדָּם הֶרְאוּ אוֹתוֹ עַל הַפֶּתַח. וּשְׁנֵי דָּמִים הָיוּ – אֶחָד שֶׁל הַפֶּסַח, וְאֶחָד הַדָּם שֶׁנִּמּוֹלוּ. וְהָיָה רָשׁוּם עַל הַפֶּתַח רֹשֶׁם הָאֱמוּנָה, אֶחָד כָּאן וְאֶחָד כָּאן וְאֶחָד בֵּינֵיהֶם, וַהֲרֵי נֶאֱמַר (שמות יב), וְנָתְנוּ עַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וְעַל הַמַּשְׁקוֹף, כְּדֵי לְהַרְאוֹת אֱמוּנָה.

וּבְאַרְבָּעָה (וּבַחֲמִשָּׁה) עָשָׂר, הֲרֵי נֶאֱמַר, שֶׁהֲרֵי אָז מְבַטְּלִים חָמֵץ וּשְׂאוֹר, וְהִתְעַלּוּ יִשְׂרָאֵל מֵרְשׁוּת הָאַחֶרֶת, וְנֶעֱקְרוּ מִמֶּנָּה וְנֶאֱחְזוּ בְּמַצָּה, הַקֶּשֶׁר הַקָּדוֹשׁ. אַחַר שֶׁנִּמּוֹלוּ נִכְנְסוּ בָּהּ, עַד שֶׁנִּפְרְעוּ וְהִתְגַּלָּה הָרֹשֶׁם שֶׁלָּהֶם, וְאָז נָתַן לָהֶם קֶשֶׁר בְּמָקוֹם

עִלָּאָה, בְּקִשּׁוּרָא דִּמְהֵימְנוּתָא, בַּאֲתַר דִּכְתִיב, (שמות טז) הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם, מִן הַשָּׁמָיִם דַּיְיקָא, וְהָא אוּקְמוּהָ.

תָּא חֲזֵי, בְּאַרְבֵּיסַר (נ"א בְּחַמֵּיסַר) בְּשַׁעֲתָא דְזִוּוּגָא דְסִיהֲרָא אִשְׁתְּכַח בִּשְׁלִימוּ עִם שִׁמְשָׁא, וְכִתְרִין תַּתָּאִין לָא מִשְׁתַּכְּחִין כָּל כַּךְ בְּעָלְמָא, דְּהָא בְחַדְתּוּתֵי דְסִיהֲרָא, זִינִין בִּישִׁין מִשְׁתַּכְּחִין, וּמִתְעָרֵי לְאִתְפַּשְׁטָא בְעָלְמָא. וּבְשַׁעֲתָא דְזִוּוּגָא דְסִיהֲרָא אִשְׁתְּכַח בִּנְהִירוּ דְשִׁמְשָׁא בִּשְׁלִימוּ, מִתְכַּנְּשֵׁי כֻּלְּהוּ לַאֲתַר חַד, וְקִדּוּשֵׁי מַלְכָּא אַתְעָרוּ. כְּדֵין כְּתִיב (שמות יב) לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא לַיְיָ', דְּהָא זִוּוּגָא קַדִּישָׁא אִשְׁתְּכַח, וְהוּא שִׁמּוּרִים בְּכֹלָּא.

רִבִּי אַחָא אָמַר, בְּגִין כַּךְ תִּקּוּנָא דְכֹלָּא (נ"א דְכַלָּה) בְּהַהוּא יוֹמָא, וּבְלֵילְיָא אִשְׁתְּכַח יְשׁוּבָא דְבֵיתָא, וַוי לְאִינּוּן דְּלָאו מִבְּנֵי בֵיתָא

לשון הקודש

עֶלְיוֹן, בַּקֶּשֶׁר שֶׁל הָאֱמוּנָה, בְּמָקוֹם שֶׁכָּתוּב (שמות טז) הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם, מִן הַשָּׁמָיִם דַּוְקָא, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. **בְּא** רְאֵה, בְּאַרְבָּעָה (בַּחֲמִשָּׁה) עָשָׂר, בְּשָׁעָה שֶׁזִּוּוּג הַלְּבָנָה נִמְצָא בִּשְׁלֵמוּת עִם הַשֶּׁמֶשׁ, וְהַכִּתְרִים הַתַּחְתּוֹנִים לֹא נִמְצָאִים כָּל כָּךְ בָּעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי בְּחִדּוּשׁ הַלְּבָנָה נִמְצָאִים מִינִים רָעִים, וּמִתְעוֹרְרִים לְהִתְפַּשֵּׁט בָּעוֹלָם. וּבְשָׁעָה שֶׁהַזִּוּוּג שֶׁל הַלְּבָנָה נִמְצָא בְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ בִּשְׁלֵמוּת, כֻּלָּם מִתְכַּנְּסִים לְמָקוֹם אֶחָד, וְהַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁל הַמֶּלֶךְ מִתְעוֹרְרוֹת. אָז כָּתוּב, (שם יב) לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא לַה', שֶׁהֲרֵי הַזִּוּוּג הַקָּדוֹשׁ נִמְצָא, וְהוּא שִׁמּוּרִים בַּכֹּל.

רִבִּי אָחָא אָמַר, מִשּׁוּם כָּךְ תִּקּוּן שֶׁל הַכֹּל (שֶׁל הַכַּלָּה) הוּא בְּאוֹתוֹ יוֹם, וּבַלַּיְלָה נִמְצָא

נִינְהוּ, כַּד אָתָאן לְאִזְדָּוְוגָא אוֹרַיְיתָא (ס"א אַרְיְוָותָא) כַּחֲדָא, וַוי לְאִינּוּן דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדְעָן גַּבַּיְיהוּ. בְּגִין כַּךְ יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין מִתַּקְּנִין לוֹן בֵּיתָא, כָּל הַהוּא יוֹמָא, וְעַל יְדַיְיהוּ, עַיְילֵי מָאן דְּעַיְילֵי, וְאִינּוּן חַדָּאן וְזַמְּרָן תַּרְוַוּיְיהוּ זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לָמָּה לָן לְאַטְרְחָא כּוּלֵּי הַאי, קְרָא שְׁלִים הוּא, דְּהָא בְּהַאי לֵילְיָא, זְוּוּגָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא אִתְעַר וְאִשְׁתְּכַח, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות יב) הוּא הַלַּיְלָה הַזֶּה לַיְיָ' שִׁמֻּרִים, מַאי שִׁמֻּרִים. תְּרֵי, זְוּוּגָא דְּסִיהֲרָא בְּשִׁמְשָׁא. לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדוֹרֹתָם, דְּהָא מִכָּאן וּלְהָלְאָה, אִתְאַחֲדוּ וְאִתְקַשָּׁרוּ בְּקִשּׁוּרָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְנָפְקוּ מֵרְשׁוּתָא אַחֲרָא. בְּגִינֵי כַּךְ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר, מִתַּקְּנֵי גַּרְמַיְיהוּ, וּמְבַעֲרֵי

לשון הקודש

הַיְשׁוּב שֶׁל הַבַּיִת. אוֹי לְאוֹתָם שֶׁאֵינָם מִבְּנֵי הַבַּיִת, כְּשֶׁבָּאִים לְהִזְדַּוֵּג הַתּוֹרָה (הָאֲרִיּוֹת) יַחַד. אוֹי לְאוֹתָם שֶׁלֹּא נוֹדָעִים אֶצְלָם. מִשּׁוּם כָּךְ יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים מְתַקְּנִים לָהֶם הַבַּיִת כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם, וְעַל יָדָם נִכְנָסִים מִי שֶׁנִּכְנָסִים, וְהֵם שְׂמֵחִים וּמְזַמְּרִים שְׁנֵיהֶם. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, לָמָּה לָנוּ לְהַטְרִיחַ כָּל זֶה, מִקְרָא שָׁלֵם הוּא, שֶׁהֲרֵי בַּלַּיְלָה הַזֶּה הַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ מִתְעוֹרֵר וְנִמְצָא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הוּא הַלַּיְלָה הַזֶּה לַה' שִׁמֻּרִים. מַה זֶּה שִׁמֻּרִים? שְׁנַיִם, הַזִּוּוּג שֶׁל הַלְּבָנָה עִם הַשֶּׁמֶשׁ. לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֹרֹתָם, שֶׁהֲרֵי מִכָּאן וָהָלְאָה נִתְאַחֲדוּ וְנִקְשְׁרוּ בַּקֶּשֶׁר שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְיָצְאוּ מֵרְשׁוּת אַחֶרֶת. מִשּׁוּם כָּךְ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר מְתַקְּנִים אֶת עַצְמָם, וּמְבַעֲרִים חָמֵץ מִבֵּינֵיהֶם וְנִכְנָסִים

חָמֵץ מִבֵּינַיְיהוּ, וְעַיְילֵי בִּרְשׁוּתָא קַדִּישָׁא, וּכְדֵין מִתְעַטְּרֵי חָתָן וְכַלָּה, בְּעִטְּרוֹי דְּאִימָא עִלָּאָה, וּבָעֵי בַּר נָשׁ לְאַחֲזָאָה גַּרְמֵיהּ דְּאִיהוּ בַּר חוֹרִין.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הֲנֵי אַרְבַּע כַּסֵּי דְּהַהוּא לֵילְיָא אֲמַאי. אָמַר רִבִּי אַבָּא, הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, לָקָבֵיל ד' גְּאוּלוֹת. אֲבָל שַׁפִּיר הוּא בְּסִפְרָא דְּרַב יֵיסָא סָבָא, דְּקָאָמַר הוֹאִיל וְזִוּוּגָא קַדִּישָׁא אִשְׁתְּכַח בְּהַאי לֵילְיָא בְּכָל סִטְרִין, וְזִוּוּגָא הוּא בְּאַרְבַּע קִשְׁרִין, דְּאִינּוּן ד' דַּרְגִּין, וְלָא מִתְפָּרְשֵׁי דָּא מִן דָּא, כַּד זִוּוּגָא דָא אִשְׁתְּכַח, וַאֲנָן בְּחֶדְוָותָא דִלְהוֹן אִתְעַרְנָא, בְּגִין דְּהָא זָכֵינָא בְּהוּ, דְּמַאן דְּאָחִיד בְּדָא, זָכֵי בְּכֹלָּא. וְעַל דָּא אִשְׁתַּנֵּי לֵילְיָא דָא מִכָּל שְׁאַר לֵילָוָון, וּבָעֵינָן לְמֶעְבַּד שְׁמָא בְּכֹלָּא, וּלְמֶחְדֵּי בְּהַאי לֵילְיָא, בְּגִין דְּחֶדְוָותָא הוּא לְעֵילָּא וְתַתָּא.

לשון הקודש

לָרְשׁוּת הַקְּדוּשָׁה, וְאָז מִתְעַטְּרִים חָתָן וְכַלָּה בְּעִטְּרוֹת הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְצָרִיךְ אָדָם לְהַרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ בֶּן חוֹרִין.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אַרְבַּע הַכּוֹסוֹת הַלָּלוּ שֶׁל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה לָמָּה? אָמַר רַבִּי אַבָּא, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים, כְּנֶגֶד אַרְבַּע גְּאֻלּוֹת. אֲבָל יָפֶה הוּא בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב יֵיסָא סָבָא, שֶׁאָמַר, הוֹאִיל וְהַזִּוּוּג הַקָּדוֹשׁ נִמְצָא בַּלַּיְלָה הַזֶּה בְּכָל הַצְּדָדִים, וְהַזִּוּוּג הוּא בְּאַרְבָּעָה קְשָׁרִים, שֶׁהֵם אַרְבַּע דְּרָגוֹת, וְלֹא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה, כְּשֶׁהַזִּוּוּג הַזֶּה נִמְצָא, וְאָנוּ בְּשִׂמְחָתָם מִתְעוֹרְרִים, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי זָכִינוּ בָהֶם, שֶׁמִּי שֶׁאוֹחֵז בָּזֶה – זוֹכֶה בַּכֹּל. וְעַל כֵּן הִשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל שְׁאָר הַלֵּילוֹת, וּצְרִיכִים לַעֲשׂוֹת שֵׁם בַּכֹּל וְלִשְׂמֹחַ בַּלַּיְלָה הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁשִּׂמְחָה

וְעוֹד אָמַר, דְּאַרְבַּע אִלֵּין אַרְבַּע גְּאוּלוֹת קָרֵינָן לְהוּ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּהַאי דַּרְגָּא בַתְּרָאָה, גּוֹאֵל אִתְקְרֵי, (בראשית מח) **הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל. וְלָא אִקְרֵי גּוֹאֵל, אֶלָּא עַל יְדָא דְּדַרְגָּא אַחֲרָא עִלָּאָה, דְּקַיְּימָא עָלָהּ וְנָהִיר לָהּ. וְדָא לָא אַפִּיק לָהּ נְהוֹרָא, אֶלָּא בְּאִלֵּין תְּרֵין** (ס"א בְּאִינּוּן דַּרְגִּין) **דַּרְגִּין דְּעָלֵיהּ. אִשְׁתְּכַח, דְּד' אִלֵּין אַרְבַּע גְּאוּלוֹת נִינְהוּ.**

רִבִּי יְהוּדָה שָׁאַל לְרִבִּי אַבָּא, הָא כְתִיב (ס"א הַאי דִּכְתִיב) **שִׁבְעַת יָמִים שְׁאוֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם, וְחֶדְוָותָא הוּא כָּל שִׁבְעָה, אֲמַאי לָא אִשְׁתְּלִים הַלֵּל כָּל ז' יוֹמִין, כְּמוֹ בְּסֻכּוֹת, דְּאִשְׁתְּכַח ח' יוֹמִין הַלֵּילָא, בִּשְׁלִימוּ דְּחֶדְוָותָא כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא.**

אָמַר לֵיהּ שַׁפִּיר קָאַמְרַת, אֲבָל יְדִיעָא הוּא, דְּהָא הָכָא לָא אִתְקְשָׁרוּ יִשְׂרָאֵל כָּל כַּךְ בְּכֹלָּא,

לשון הקודש

הִיא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וְעוֹד אָמַר, שֶׁאַרְבַּע אֵלּוּ אַרְבַּע גְּאֻלּוֹת קוֹרְאִים לָהֶם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַדַּרְגָּה הָאַחֲרוֹנָה הַזּוֹ נִקְרֵאת גּוֹאֵל, הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל. וְלֹא נִקְרֵאת גּוֹאֵל אֶלָּא עַל יְדֵי דַּרְגָּה אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה שֶׁעוֹמֶדֶת עָלֶיהָ וּמְאִירָה לָהּ, וְזוֹ לֹא מוֹצִיאָה לָהּ אוֹר, אֶלָּא בִּשְׁתֵּי (בְּאוֹתָן דַּרְגּוֹת) הַדַּרְגּוֹת הַלָּלוּ שֶׁעָלָיו. נִמְצָא שֶׁאַרְבַּע אֵלּוּ הֵן אַרְבַּע גְּאֻלּוֹת.

רִבִּי יְהוּדָה שָׁאַל אֶת רִבִּי אַבָּא, הֲרֵי כָּתוּב (זֶהוּ שֶׁכָּתוּב) שִׁבְעַת יָמִים שְׁאוֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם, וְשִׂמְחָה הִיא כָּל שִׁבְעָה, לָמָּה לֹא נִשְׁלַם הַלֵּל כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים כְּמוֹ בְּסֻכּוֹת, שֶׁנִּמְצָא שְׁמוֹנָה יָמִים הַלֵּל, בִּשְׁלֵמוּת שֶׁל שִׂמְחָה כָּל יוֹם וָיוֹם?

אָמַר לוֹ, יָפֶה אָמַרְתָּ, אֲבָל יָדוּעַ הוּא, שֶׁהֲרֵי כָּאן לֹא נִקְשְׁרוּ יִשְׂרָאֵל כָּל כָּךְ

כְּמָה דְּאִתְקְשָׁרוּ לְבָתָר. בְּגִין כַּךְ בְּהַאי לֵילְיָא, דְּזִוּוּגָא אִשְׁתְּכַח (בְּכֹל אִינּוּן דַּרְגִּין עִלָּאִין) וְחֶדְוָותָא דְכֹלָּא אִשְׁתְּכַח, וְיִשְׂרָאֵל אִתְקָשָׁרוּ בְהַהוּא חֶדְוָותָא, עֲבִידְנָא שְׁלִימוּ, וְהַלֵּילָא אִשְׁתְּלִים. (אֲבָל בְּאִינּוּן דַּרְגִּין עִלָּאִין) לְבָתָר אַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ מִשְׁתַּכְּחֵי, עַד כְּעַן יִשְׂרָאֵל לָא אִתְקָשָׁרוּ בְהוּ, וְלָא אִתְפְּרָעוּ לְאִתְגַּלְיָיא רְשִׁימָא קַדִּישָׁא, וְלָא קַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא, וְלָא עָאלוּ בְּמָה דְעָאלוּ לְבָתָר.

בְּגִין כַּךְ בַּסְּכוּת שְׁלִימוּ דְכֹלָּא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ, וְחֶדְוָותָא דְכֹלָּא יַתִּיר, אֲבָל הָכָא עַד כְּעַן לָא זָכוּ, וְלָא אִשְׁתְּכַח שְׁלִימוּ בֵּיהּ כָּל כַּךְ, אַף עַל גַּב דְּאִשְׁתְּכָחוּ כָּל ז', לָאו הוּא בְּאִתְגַּלְיָיא, וְיִשְׂרָאֵל עַד לָא אִתְקְשָׁרוּ בְהוּ כַּדְקָא חָזֵי.

וְעַל דָּא חֶדְוָותָא דְכֹלָּא וּשְׁלִימוּ דְהַלֵּילָא בְּהַאי לֵילְיָא, בְּגִין דַּהוּא חוּלָקָא דְאִתְקְשָׁרוּ בֵּיהּ.

לשון הקודש

בְּכֹל כְּמוֹ שֶׁנִּקְשְׁרוּ אַחַר כָּךְ. מִשּׁוּם כָּךְ בַּלַּיְלָה הַזֶּה, שֶׁזִּוּוּג נִמְצָא (בְּכֹל אוֹתָן דַּרְגּוֹת עֶלְיוֹנוֹת) וְשִׂמְחַת הַכֹּל נִמְצֵאת, וְיִשְׂרָאֵל נִקְשְׁרוּ בְּאוֹתָהּ שִׂמְחָה, עוֹשִׂים שְׁלֵמוּת, וְהַהַלֵּל נִשְׁלָם. (אֲבָל בְּאוֹתָן דַּרְגּוֹת עֶלְיוֹנוֹת) אַחַר כָּךְ, אַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם נִמְצָאִים, עַד כָּעֵת יִשְׂרָאֵל לֹא נִקְשְׁרוּ בָהֶם, וְלֹא נִפְרְעוּ לְגַלּוֹת אֶת הָרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ, וְלֹא קִבְּלוּ תּוֹרָה, וְלֹא נִכְנְסוּ בְּמָה שֶׁנִּכְנְסוּ אַחַר כָּךְ. **מִשּׁוּם** כָּךְ בַּסְּכוֹת שְׁלֵמוּת הַכֹּל נִמְצֵאת בּוֹ וְשִׂמְחָה שֶׁל הַכֹּל יוֹתֵר, אֲבָל כָּאן עַד עַכְשָׁו לֹא זָכוּ, וְלֹא נִמְצֵאת בּוֹ שְׁלֵמוּת כָּל כָּךְ, אַף עַל גַּב שֶׁנִּמְצָאִים כָּל הַשִּׁבְעָה אֵינוֹ בְּהִתְגַּלּוּת, וְיִשְׂרָאֵל טֶרֶם נִקְשְׁרוּ בָהֶם כָּרָאוּי.

וְעַל כֵּן שִׂמְחַת הַכֹּל וּשְׁלֵמוּת הַהַלֵּל

מָאי טַעֲמָא. דְּכֵיוָן דִּבְהַהוּא לֵילְיָא זְוּוּגָא אִשְׁתְּכַח, כָּל קִשּׁוּרָא דְכֹלָּא אִשְׁתְּכַח בְּסִטְרָא דְזִוּוּגָא, וְלָא בְסִטְרָא דְיִשְׂרָאֵל, דְּכַד זְוּוּגָא אִשְׁתְּכַח בָּה מִשְׁתַּכְּחֵי אִלֵּין תְּרֵין (דף צ"ו ע"א) (ס"א תְּלַת) דַּרְגִּין דְּקַיְימִין עָלָה. וְכַד אִלֵּין מִשְׁתַּכְּחֵי, הָא כָּל גּוּפָא אִשְׁתְּכַח בְּהוּ, וּכְדֵין שְׁלִימוּ דְכֹלָּא, וְחֶדְוָותָא מִכֹּלָּא, וְהַלֵּילָא אִשְׁתְּלִים, דְּהָא כְּדֵין אִתְעַטְּרַת סִיהֲרָא בְכֹלָּא. אֲבָל לָא לְבָתָר, דְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא אִשְׁתַּכְּחֵי, וְיִשְׂרָאֵל עַד לָא זָכוּ בְהוּ, הָא לָאו הַלֵּילָא שְׁלִימָא, כְּמוֹ בְּזִמְנִין אַחֲרַנִּין.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה, שַׁפִּיר הוּא, וְהָכִי הוּא וַדָּאי. וְהַאי זִמְנָא אַחֲרָא שְׁמַעְנָא לֵיהּ בְּהַאי גַּוְונָא, וְאַנְשֵׁינָא מִלֵּי. הַשְׁתָּא מִלָּה אַחֲרָא בָּעֵינָא לְמִנְדַּע, הָא חֲזֵינָא בַּפֶּסַח ז', וּבְסֻכּוֹת ז', וּשְׁלִימוּ דְחֶדְוָותָא בְיוֹמָא אַחֲרָא. בְּשָׁבוּעוֹת, אֲמַאי לָא אִשְׁתְּכָחוּ בֵיהּ

לשון הקודש

בַּלַּיְלָה הַזֶּה, מִשּׁוּם אוֹתוֹ הַחֵלֶק שֶׁנִּקְשְׁרוּ בוֹ. מָה הַטַּעַם? שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּמְצָא בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה זִוּוּג, כָּל הַקֶּשֶׁר שֶׁל הַכֹּל נִמְצָא בַּצַּד שֶׁל הַזִּוּוּג, וְלֹא בַּצַּד שֶׁל יִשְׂרָאֵל. שֶׁכַּאֲשֶׁר זִוּוּג נִמְצָא בָּהּ, נִמְצָאוֹת שְׁתֵּי (שְׁלֹשׁ) הַדַּרְגּוֹת הַלָּלוּ שֶׁעוֹמְדוֹת עָלֶיהָ. וּכְשֶׁאֵלֶּה נִמְצָאוֹת, הֲרֵי כָּל הַגּוּף נִמְצָא בָּהֶם, וְאָז שְׁלֵמוּת הַכֹּל, וְשִׂמְחָה מִן הַכֹּל, וְהַהַלֵּל נִשְׁלָם, שֶׁהֲרֵי אָז מִתְעַטֶּרֶת הַלְּבָנָה בַּכֹּל, אֲבָל לֹא אַחַר כָּךְ, שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם נִמְצָאִים, וְיִשְׂרָאֵל טֶרֶם זָכוּ בָהֶם, הֲרֵי אֵין הַהַלֵּל שָׁלֵם כְּמוֹ בִּזְמַנִּים אֲחֵרִים. **אָמַר** לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, יָפֶה הוּא, וְכָךְ הוּא וַדַּאי, וַהֲרֵי פַּעַם אַחֶרֶת שָׁמַעְתִּי אוֹתוֹ בַּנֻּסָּח הַזֶּה, וְשָׁכַחְתִּי אֶת הַדְּבָרִים. עַכְשָׁו דָּבָר אַחֵר אֲנִי רוֹצֶה לָדַעַת, הֲרֵי רָאִינוּ

ז' יָמִים, וְהָא הָכָא אִתְחַזּוּן יַתִּיר מִכֹּלָּא.

פְּתַח וְאָמַר, (שמואל ב ז) וּמִי כְעַמְּךָ כְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. וְכִי מָאי שְׁנָא הָכָא דְּאִקְרוּן יִשְׂרָאֵל אֶחָד, יַתִּיר מֵאַתַר אַחֲרָא. אֶלָּא, כֵּיוָן דִּשְׁבָחָא דְּיִשְׂרָאֵל, אַתְיָא לְפָרְשָׁא, קָרָא לוֹן אֶחָד, דְּהָא בְּכָל אֲתַר שְׁבָחָא דְּיִשְׂרָאֵל אֶחָד הוּא. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּכָל קְשִׁירוּ דְּעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, בְּהַאי אֲתַר דְּאִקְרֵי יִשְׂרָאֵל אִשְׁתְּכַח. (וְעוֹד) דְּאִתְקְשַׁר בְּמָה דִּלְעֵילָא, וְאִתְקְשַׁר בְּמָה דִּלְתַתָּא, וְאִתְקְשַׁר בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא אִקְרֵי כֹּלָּא אֶחָד. וּבַאֲתַר דָּא אִשְׁתְּמוֹדְעָא מְהֵימְנוּתָא, וְקִשּׁוּרָא שְׁלֵימָא, וְיִחוּדָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא.

וְעַל דָּא, יוֹמָא דָא, קִשּׁוּרָא דִּמְהֵימְנוּתָא הוּא, קִשּׁוּרָא דְּכֹלָּא. וּכְתִיב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא

לשון הקודש

בְּפֶסַח ז' וּבְסֻכּוֹת ז', וּשְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה בְּיוֹם אַחֵר. בְּשָׁבוּעוֹת לָמָּה נִמְצָאוּ בוֹ ז' יָמִים, וַהֲרֵי כָּאן רְאוּיִים יוֹתֵר מֵהַכֹּל?

פְּתַח וְאָמַר, (שמואל–ב ז) וּמִי כְעַמְּךָ כְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. וְכִי מַה שּׁוֹנֶה כָּאן שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ אֶחָד יוֹתֵר מִמָּקוֹם אַחֵר? אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהַשֶּׁבַח שֶׁל יִשְׂרָאֵל בָּא לְפָרֵשׁ, קָרָא לָהֶם אֶחָד, שֶׁהֲרֵי בְּכָל מָקוֹם הַשֶּׁבַח שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא אֶחָד. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַקֶּשֶׁר שֶׁל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים נִמְצָא בַּמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא יִשְׂרָאֵל. שֶׁנִּקְשָׁר בְּמַה שֶּׁלְּמַעְלָה, וְנִקְשָׁר בְּמַה שֶּׁלְּמַטָּה, וְנִקְשָׁר בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן הַכֹּל נִקְרָא אֶחָד. וּבַמָּקוֹם הַזֶּה נוֹדַעַת הָאֱמוּנָה, וְהַקֶּשֶׁר הַשָּׁלֵם, וְהַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ.

וְעַל כֵּן הַיּוֹם הַזֶּה הוּא קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה, הַקֶּשֶׁר שֶׁל הַכֹּל. וְכָתוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים

לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ אִילָנָא הוּא דְּאִקְרֵי אֶחָד. וְעַל דָּא בְּגִין דְּאִינּוּן מִתְקַשְּׁרֵי בַּאֲתַר דָּא, אִקְרֵי הָכִי. וְעֵץ חַיִּים אֶחָד הוּא וַדָּאי אִקְרֵי, בְּגִין דְּכֹלָּא בֵּיהּ אִתְקְשַׁר, וְיוֹמָא (ס"א וּשְׁמָא) דִּילֵיהּ, אֶחָד וַדָּאי, קִשּׁוּרָא דְכֹלָּא, וְאֶמְצָעִיתָא דְכֹלָּא.

הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב) וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן, בְּתוֹךְ מַמָּשׁ, בִּמְצִיעוּת, וְאָחִיד בְּכָל סִטְרִין, וְאִתְקְשַׁר בֵּיהּ. וְעַל דָּא פֶּסַח וְסֻכּוֹת, וְהוּא בְּאֶמְצָעִיתָא. בְּגִין דְּאִיהוּ אֶמְצָעִיתָא דְכֹלָּא, וְדָא הוּא שְׁבָחָא דְאוֹרַיְיתָא בְּהַאי יוֹמָא, וְלָא יַתִּיר, שְׁבָחָא דִמְהֵימְנוּתָא, וְקִשּׁוּרָא דְכֹלָּא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְשָׁאִילְנָא, וְזָכֵינָא לְהָנֵי מִילֵי.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, חֶדְוָותָא וְשִׁירָתָא, זְמִינִין יִשְׂרָאֵל לְשַׁבְּחָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּהַאי שְׁבָחָא דִמְשַׁבְּחֵי יִשְׂרָאֵל בְּלֵילְיָא דְפִסְחָא, דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, עֵץ הוּא שֶׁנִּקְרָא אֶחָד. וְעַל כֵּן, מִשּׁוּם שֶׁהֵם נִקְשָׁרִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה, נִקְרָא כָּךְ. וְעֵץ חַיִּים הוּא וַדַּאי אֶחָד נִקְרָא, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל נִקְשָׁר בּוֹ, וְהַיּוֹם (וְהַשֵּׁם) שֶׁלּוֹ וַדַּאי אֶחָד, קֶשֶׁר שֶׁל הַכֹּל וְאֶמְצַע שֶׁל הַכֹּל.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן, בְּתוֹךְ מַמָּשׁ, בָּאֶמְצַע, וְאָחוּז בְּכָל הַצְּדָדִים וְנִקְשָׁר בּוֹ. וְעַל כֵּן פֶּסַח וְסֻכּוֹת, וְהוּא בָּאֶמְצַע. מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָאֶמְצַע שֶׁל הַכֹּל, וְזֶהוּ הַשֶּׁבַח שֶׁל הַתּוֹרָה בַּיּוֹם הַזֶּה, וְלֹא יוֹתֵר. שֶׁבַח הָאֱמוּנָה וְקֶשֶׁר שֶׁל הַכֹּל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁשָּׁאַלְתִּי וְזָכִיתִי לַדְּבָרִים הַלָּלוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שִׂמְחָה וְשִׁירָה עֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

אִתְקַדְּשָׁת בִּקְדוּשָׁה דְּמַלְכָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה ל) הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ חָג. כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ חָג דַּיְיקָא. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

וּבְיוֹם (במדבר כח) הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיְיָ בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְגוֹ'. רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (דברי הימים א טז) אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְיָ כִּי בָא לִשְׁפּוֹט אֶת הָאָרֶץ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּאִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא יְמָמָא וְלֵילֵי, דְּיַדְעִין אָרְחוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְאַחֲדָן בִּשְׁמֵיהּ (כָּל יוֹמָא). וַוי לְאִינּוּן דְּלָא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, דְּהָא לֵית לוֹן חוּלָקָא בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְלָא אִתְאַחֲדָן בֵּיהּ, לָא בְּהַאי עָלְמָא, וְלָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. מָאן דְּזָכֵי בְּהַאי עָלְמָא, זָכֵי בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. דְּהָכִי תָּנֵינָן, (שיר השירים ז) דּוֹבֵב שִׂפְתֵי

לשון הקודש

כְּמוֹ הַשֶּׁבַח שֶׁמְּשַׁבְּחִים יִשְׂרָאֵל בְּלֵיל הַפֶּסַח, שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְקַדֶּשֶׁת בִּקְדֻשַּׁת הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ל) הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ חָג. כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ חָג דַּיְוקָא. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה' בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְגוֹ' (במדבר כח). רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (דברי הימים–א טז) אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי ה' כִּי בָא לִשְׁפּוֹט אֶת הָאָרֶץ. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל אוֹתָם הַמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה יוֹמָם וָלַיְלָה, שֶׁיּוֹדְעִים אֶת דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנֶאֱחָזִים בִּשְׁמוֹ (כָּל יוֹם). אוֹי לְאוֹתָם שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי אֵין לָהֶם חֵלֶק בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְלֹא נֶאֱחָזִים בּוֹ, לֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא. מִי שֶׁזּוֹכֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה, זוֹכֶה בָּעוֹלָם הַבָּא. שֶׁכָּךְ

יְשֵׁנִים, אַף עַל גַּב דְּאִינּוּן בְּהַהוּא עָלְמָא, שֹׁפְוָותַיְיהוּ מְרַחְשָׁן תַּמָּן אוֹרַיְיתָא.

תָּא חֲזֵי, עַד הַשְׁתָּא אַקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל תְּבוּאַת הָאָרֶץ, תְּבוּאַת הָאָרֶץ וַדַּאי. וְאִתְעַסְּקוּ בֵּיהּ, וְאִתְקַשָּׁרוּ בְּהַהוּא קִשּׁוּרָא. וְאַף עַל גַּב דְּדִינָא אִשְׁתְּכַח, דִּינָא בִּשְׁלָמָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ. (ס"א דְּעָלְמָא אִתְנְהִיג בֵּיהּ) וְאַקְרִיבוּ שְׂעוֹרִים, בְּגִין דְּאִיהוּ קַדְמָאָה מִכָּל שְׁאַר תְּבוּאָה, וּמִן קַדְמָאָה מִתְקָרְבָא, וְלָא מֵהַהוּא דְּמִתְאָחֵר, דְּהָא אָחִידוּ קַדְמָאָה, דְּיִשְׂרָאֵל אִתְאַחֲדוּ בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָכָא הוּא. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲנָא יָהֲבִית לְכוּ מָן בְּמַדְבְּרָא, מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם, דִּכְתִיב, (שמות טז) הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם, וְאַתּוּן מִקָּרְבִין קַמַּאי שְׂעוֹרִים.

לשון הקודש

שָׁנִינוּ, (שיר ז) דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים, אַף עַל גַּב שֶׁהֵם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, שִׂפְתוֹתֵיהֶם מְרַחֲשׁוֹת שָׁם תּוֹרָה.

בֹּא רְאֵה, עַד עַכְשָׁו הִקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל תְּבוּאַת הָאָרֶץ, תְּבוּאַת הָאָרֶץ וַדַּאי, וְהִתְעַסְּקוּ בָהּ וְנִקְשְׁרוּ בְּאוֹתוֹ קֶשֶׁר. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַדִּין נִמְצָא, נִמְצָא בּוֹ דִּין בְּשָׁלוֹם (שֶׁהָעוֹלָם הִתְנַהֵג בּוֹ). וְהִקְרִיבוּ שְׂעוֹרִים, מִשּׁוּם שֶׁהוּא רִאשׁוֹן מִכָּל שְׁאָר הַתְּבוּאָה, וּמִקְּרִיבִים מֵהָרִאשׁוֹן וְלֹא מֵאוֹתוֹ שֶׁמִּתְאַחֵר, שֶׁהֲרֵי הָאַחִיזָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל נֶאֱחֲזוּ בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִיא כָּאן. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲנִי נָתַתִּי לָכֶם מָן בַּמִּדְבָּר מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, שֶׁכָּתוּב (שמות טז) הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם, וְאַתֶּם מַקְרִיבִים לְפָנַי שְׂעוֹרִים.

וְרָזָא דְּמִלָּה, זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת, חָסֵר. אַזְהַרוּתָא לְנָשֵׁי עָלְמָא, דְּלָא יִשְׁטוּן תְּחוֹת בַּעֲלֵיהוֹן. וְאִי לָאו, קֶמַח שְׂעוֹרִים זְמִינָא לְקָרְבָא. וּמִמִּלָּה חָדָא, אִשְׁתְּמוֹדָע מִלָּה אַחֲרָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּהָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לָא שַׁקְרַת בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא לְעָלְמִין. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל תַּוָּוהַת, (במדבר ה) אֲשֶׁר תִּשְׁטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ, בְּגִין כַּךְ דִּינָא דְּהַאי אִתְּתָא (דף צ"ו ע"ב) מֵאַתְרָהָא קָא אַתְיָיא. וּמַאן הוּא אַתְרָהָא הַהוּא דִּכְתִיב בָּהּ (משלי לא) אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא וְרָחוֹק מִפְּנִינִים מִכְרָהּ. (משלי יב) אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעֲלָהּ.

וְהַהוּא קֶמַח שְׂעוֹרִים, דְּאַיְיתִית הַהִיא אִתְּתָא, מִנְחַת קְנָאוֹת אִתְקְרֵי, חָסֵר, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הָכִי אִקְרֵי. וְעַל דָּא, בְּפִנְחָס כְּתִיב, (במדבר כה) תַּחַת אֲשֶׁר קִנֵּא לֵאלֹהָיו, דְּקִנְאָה הָכָא אִתְאַחַד, דְּמַאן

לשון הקודש

וְסוֹד הַדָּבָר – זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת, חָסֵר. אַזְהָרָה לִנְשׁוֹת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יִסְטוּ תַּחַת בַּעֲלֵיהֶן. וְאִם לֹא, אָז קֶמַח שְׂעֹרִים עָתִיד לְהִקָּרֵב. וּמֵהַדָּבָר הַזֶּה נוֹדָע דָּבָר אַחֵר. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲרֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא מְשַׁקֶּרֶת בַּמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ לְעוֹלָמִים. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל תְּמֵהָה, (במדבר ה) אֲשֶׁר תִּשְׁטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ?! מִשּׁוּם כָּךְ דִּין הָאִשָּׁה הַזּוֹ מִמְּקוֹמָהּ הִיא בָּאָה. וּמִי הוּא מְקוֹמָהּ? אוֹתָהּ שֶׁכָּתוּב בָּהּ (משלי לא) אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא וְרָחוֹק מִפְּנִינִים מִכְרָהּ. (שם יב) אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ.

וְאוֹתוֹ קֶמַח שְׂעוֹרִים שֶׁמְּבִיאָה אוֹתָהּ אִשָּׁה, נִקְרָא מִנְחַת קְנָאוֹת, חָסֵר. כָּךְ נִקְרֵאת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן כָּתוּב בְּפִנְחָס, תַּחַת אֲשֶׁר קִנֵּא לֵאלֹהָיו,

דִּמְשַׁקֵּר בְּהַאי בְּרִית, קִנְאָה אִתְעָרַת עָלֵיהּ, וְעַל דָּא קַנָּאִין פּוּגְעִין בּוֹ. תָּא חֲזֵי, קֶמַח שְׂעוֹרִים, הַאי עוֹמֶר, דְּכֵיוָן דְּהַוָּה מָטָא לְרֵיחַיִן דִּגְרוּסוֹת, מְפִיקִין מִנֵּיהּ עֶשְׂרוֹן מְנוּפָּה בְּי"ג נָפָּה.

וְדָא שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת, לְבָתָר דְּסַלְקִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת אִלֵּין, אָתָא מַלְכָּא קַדִּישָׁא לְאִזְדַּוְּוגָא בָּהּ בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹרַיְיתָא אִתְיְיהִיבַת. וּכְדֵין אִתְעַטַּר מַלְכָּא בִּיהוּדָא שְׁלִים, וְאִשְׁתְּכַח אֶחָד לְעֵילָא וְתַתָּא. וְכַד אַתְעַר מַלְכָּא קַדִּישָׁא, וּמָטָא זִמְנָא דְאוֹרַיְיתָא. כָּל אִינּוּן אִילָנִין דִּמְבַכְּרֵי אִבַּיְיהוּ, סַלְקִין שִׁירָתָא. וּמַאי אַמְרֵי בְּשַׁעֲתָא דִּמְלַקְטֵי לְחוֹן, פַּתְחֵי וְאַמְרֵי, (תהלים קג) יְיָ' בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. (תהלים לו) יְיָ' בְּהַשָּׁמַיִם חַסְדֶּךָ. וּכְתִיב, (ישעיה נה) וְכָל עֲצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ כָף.

לשון הקודש

שֶׁקִּנְאָה כָּאן נֶאֱחֶזֶת. שֶׁמִּי שֶׁמְּשַׁקֵּר בַּבְּרִית הַזּוֹ, מִתְעוֹרֶרֶת עָלָיו קִנְאָה, וְלָכֵן קַנָּאִים פּוֹגְעִים בּוֹ. בֹּא רְאֵה, קֶמַח שְׂעוֹרִים, הָעֹמֶר הַזֶּה, שֶׁכֵּיוָן שֶׁהָיָה מַגִּיעַ לְרֵחַיִם שֶׁל גְּרוּסוֹת, מְפִיקִים מִמֶּנּוּ עִשָּׂרוֹן מְנֻפָּה בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה נָפָה.

וְזֶה שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת. אַחַר שֶׁעוֹלוֹת שֶׁבַע הַשַּׁבָּתוֹת הַלָּלוּ, בָּא הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ לְהִזְדַּוֵּג עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְנִתְּנָה הַתּוֹרָה. וְאָז הִתְעַטֵּר הַמֶּלֶךְ בִּיהוּד שָׁלֵם, וְנִמְצָא אֶחָד לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֵר הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וּמַגִּיעַ זְמַן הַתּוֹרָה, כָּל אוֹתָם הָאִילָנוֹת שֶׁמְּבַכְּרִים אֶת הַפֵּרוֹת שֶׁלָּהֶם, מַעֲלִים שִׁירָה. וּמַה הֵם אוֹמְרִים בְּשָׁעָה שֶׁלּוֹקְטִים אוֹתָם? פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, (תהלים קג) ה' בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. (שם לו) ה' בְּהַשָּׁמַיִם חַסְדֶּךָ. וְכָתוּב (ישעיה נה) וְכָל עֲצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ כָף.

תּוּ פָּתַח וְאָמַר, (תהלים צח) מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה. שִׁיר חָדָשׁ אִקְרֵי. בְּגִין כַּךְ בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה. הָתָם מִנְחַת קְנָאוֹת, הָכָא מִנְחָה חֲדָשָׁה. חֲדָשָׁה דְּחִדּוּשָׁא דְּכֹלָּא (ס"א דְּכַלָּה) הָכָא. קִשּׁוּרָא דְּכֹלָּא דְּעֵילָּא וְתַתָּא, קִשּׁוּרָא דִּמְהֵימְנוּתָא. וְעַל דָּא יַעֲקֹב שְׁלִימָא אִתְעַטָּר בְּעִטְרוֹי, וְאוֹרַיְיתָא אִתְיְיהִיבַת.

וְכַד מָטוּן בִּכּוּרִים לְגַבֵּי כַּהֲנָא, הָוָה בָּעֵי בַּר נָשׁ לְמֵימַר וּלְפָרְשָׁא מִלִּין, עַל הַהוּא אִילָנָא דְּאַרְעָא, דְּאִשְׁתְּלִים כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא, בִּתְרֵיסַר תְּחוּמִין, בְּשִׁבְעִין עַנְפִּין, וּבָעָא לְאוֹבָדָא לֵיהּ לָבָן אֲרַמָּאָה, דְּאִתְפְּגִים עָלְמָא בְּגִינֵיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֵׁזִיב לֵיהּ, וְאִתְעַטָּר בְּדִינוֹי (ס"א בִּבְנוֹי) כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. בְּגִין הַהוּא אִילָנָא, דְּכָל קִשְׁרָא דִּמְהֵימְנוּתָא, בֵּיהּ תַּלְיָיא. וְעַל דָּא מִנְחָה חֲדָשָׁה

לשון הקודש

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (תהלים צח) מִזְמוֹר שִׁירוּ לַה' שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה. שִׁיר חָדָשׁ הוּא נִקְרָא. מִשּׁוּם כָּךְ בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה. שָׁם מִנְחַת קְנָאוֹת, כָּאן מִנְחָה חֲדָשָׁה. חֲדָשָׁה, שֶׁחִדּוּשׁ הַכֹּל (הַכַּלָּה) יֵשׁ כָּאן. קֶשֶׁר שֶׁל הַכֹּל שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה, קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה, וְלָכֵן יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם הִתְעַטֵּר בְּעַטְרוֹתָיו, וְנִתְּנָה הַתּוֹרָה.

וּכְשֶׁמַּגִּיעִים הַבִּכּוּרִים לַכֹּהֵן, הָיָה צָרִיךְ אָדָם לוֹמַר וּלְפָרֵשׁ דְּבָרִים עַל אוֹתוֹ הָעֵץ שֶׁבָּאָרֶץ, שֶׁנִּשְׁלָם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה בִּשְׁנֵים עָשָׂר תְּחוּמִים, בְּשִׁבְעִים עֲנָפִים, וְצָרִיךְ לְאַבֵּד אֶת לָבָן הָאֲרַמִּי, שֶׁבִּגְלָלוֹ נִפְגַּם הָעוֹלָם. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִצִּיל אוֹתוֹ וְהִתְעַטֵּר בְּדִינָיו (בִּבְנָיו), כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הָעֵץ, שֶׁכָּל קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה

אִתְקְרֵי. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּחֶדְוָותָא דְעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי הוּא, וְחֶדְוָותָא דְסִיהֲרָא. וּבְכָל זִמְנָא חַדְתּוּתֵי דְסִיהֲרָא, קִשְׁרָא דִּמְהֵימְנוּתָא הוּא, וְחֶדְוָותָא דִילָהּ. (דְּסִיהֲרָא).

לְמַלְכָּא דַּהֲווֹ לֵיהּ בְּנִין, וּבְרַתָּא חָדָא, אַתְקִין סְעוּדָתָא לְכֻלְּהוּ בְנִין, לָא אִשְׁתְּכַחַת הַהִיא בְרַתָּא עַל פָּתוֹרָא. כַּד אָתָאת, אַמְרַת לְמַלְכָּא, מָארִי, לְכָל אַחַי זְמִינַת וְיָהֲבַת לְכָל חַד מָאנִין יְדִיעָן, וְלִי לָא יָהֲבַת חוּלָקָא בֵּינַיְיהוּ. אָמַר לֵיהּ, חַיָּיךְ בְּרָתִי, מָנָא דִילָךְ יִשְׁתְּכַח עַל חַד תְּרֵין. הָא כֹּלָּא יִתְנוּן לָךְ מֵחוּלָקֵיהוֹן. אִשְׁתְּכַח לְבָתָר בִּידָהָא חוּלָקִין, עַל חַד תְּרֵין מִכֹּלָּא. כַּךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, מִכֹּלָּא נַטְלָא חוּלָקִין, וְעַל דָּא אִתְקְרֵי כַּלָּה, כְּלוּלָא. כַּכַּלָּה דְּכֻלְּהוּ מְזַמְּנִין לָהּ מָאנִין וְחוּלָקִין וְתַכְשִׁיטִין, כַּךְ הִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, חַדְתּוּתֵי (נ"א

לשון הקודש

תָּלוּי בּוֹ, וְעַל כֵּן נִקְרָא מִנְחָה חֲדָשָׁה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִיא שִׂמְחַת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים וְשִׂמְחַת הַלְּבָנָה. וּבְכָל זְמַן שֶׁל הַלְּבָנָה, הוּא קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה וְשִׂמְחָתָהּ (שֶׁל הַלְּבָנָה).

לְמֶלֶךְ שֶׁהָיוּ לוֹ בָּנִים וּבַת אַחַת, הִתְקִין סְעוּדָה לְכָל הַבָּנִים, לֹא נִמְצְאָה אוֹתָהּ הַבַּת עַל הַשֻּׁלְחָן. כְּשֶׁבָּאָה, אָמְרָה לַמֶּלֶךְ: אֲדוֹנִי, אֶת כָּל אַחַי הִזְמַנְתָּ וְנָתַתָּ לְכָל אֶחָד כֵּלִים יְדוּעִים, וְלִי לֹא נָתַתָּ חֵלֶק בֵּינֵיהֶם. אָמַר לָהּ: חַיַּיִךְ בִּתִּי, הַכְּלִי שֶׁלָּךְ יִמָּצֵא עַל אֶחָד פִּי שְׁנַיִם, הֲרֵי כֻּלָּם יִתְּנוּ לָךְ מֵחֶלְקָם. נִמְצָא לְאַחַר בְּיָדֶיהָ חֲלָקִים, עַל כָּל אֶחָד פִּי שְׁנַיִם מֵהַכֹּל. כָּךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, מֵהַכֹּל נָטְלָה חֲלָקִים, וְעַל כֵּן נִקְרֵאת כַּלָּה כְּלוּלָה, כְּכַלָּה

חֶדְוָותָא) דִּילָהּ בְּכֹלָּא, וְכֹלָּא יָהֲבִין לָהּ חוּלָקִין וּמָאנִין.

תָּא חָזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא אִשְׁתְּכַח בְּעִטְרוֹי, חֶדְוָותָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הוּא. וְכַד אוֹרַיְיתָא אִתְיְיהִיבַת, אִתְעַטְּרַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּעִטְרִין עִלָּאִין, וּבְגִין דְּכָל קִשְׁרָא דִּמְהֵימְנוּתָא, אִתְקְשַׁר בְּהַאי אִילָנָא, אִקְרֵי יוֹם אֶחָד. דִּכְתִיב, (זכריה יד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יְוָדַע לַיְיָ'. יוֹם אֶחָד וַדַּאי, דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יוֹם אֶחָד, בְּקִשּׁוּרָא דִּלְעֵילָּא.

קִשּׁוּרָא דִּלְעֵילָּא, רֵישָׁא וְגוּלְגַּלְתָּא וּמוֹחֵי. קִשּׁוּרָא אַחֲרָא, תְּרֵין דְּרוֹעִין וְגוּפָא. דַּאֲחִידָן, מֵחֵילָא דְּרֵישָׁא. וְאוֹקְמָא רַב הַמְנוּנָא, (ס"א בתרין) בְּתְלַת קִשִּׁירִין דַּאֲבָהָתָא (קִשּׁוּרָא אַחֲרָא). תְּרֵין קַיְימִין (נ"א כולְיָין דִּלְתַתָּא) דְּאִתְמְשָׁכוּ בְּמִשַּׁח רְבוּת, (בְּקִיּוּמָא) בְּתְרֵין דַּרְגִּין, תְּרֵין נַחֲלִין, לְאַכְנָשָׁא

לשון הקודש

שֶׁכֻּלָּם מַזְמִינִים לָהּ כֵּלִים וַחֲלָקִים וְתַכְשִׁיטִים. כָּךְ הִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הַחִדּוּשׁ שֶׁלָּהּ (שִׂמְחָתָהּ) בַּכֹּל, וְכֻלָּם נוֹתְנִים לָהּ חֲלָקִים וְכֵלִים.

בָּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ נִמְצָא בְּעִטְרוֹתָיו, זוֹ שִׂמְחָתָהּ שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּכְשֶׁתּוֹרָה נִתְּנָה, הִתְעַטְּרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּעֲטָרוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה נִקְשָׁר בָּעֵ"ץ הַזֶּה, נִקְרָא יוֹם אֶחָד, שֶׁכָּתוּב (זכריה יד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יְוָדַע לַה'. יוֹם אֶחָד וַדַּאי, שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יוֹם אֶחָד בַּקֶּשֶׁר שֶׁלְּמַעְלָה.

הַקֶּשֶׁר שֶׁלְּמַעְלָה – הָרֹאשׁ וְהַגֻּלְגֹּלֶת וְהַמֹּחִין. קֶשֶׁר אַחֵר – שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת וְגוּף, שֶׁאֲחוּזִים מֵהַכֹּחַ שֶׁבָּרֹאשׁ. וּבֵאֲרָהּ רַב הַמְנוּנָא, (בִּשְׁנֵי) בִּשְׁלֹשֶׁת קִשְׁרֵי הָאָבוֹת (קֶשֶׁר אַחֵר). שְׁנֵי עַמּוּדִים (כִּלְיוֹת שֶׁלְּמַטָּה) שֶׁנִּמְשְׁכוּ בְּשֶׁמֶן מִשְׁחָה (בְּקִיּוּם) בִּשְׁתֵּי דְּרָגוֹת, שְׁנֵי

זַרְעָא, לְאַפָּקָא בְדַרְגָּא אַחֲרָא, בְּפוּם אַמָּה. אִילָנָא דָא, הוּא גּוּפָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּאָחִיד לְכָל הֲנֵי, וְכֹלָּא מִתְקַשְּׁרָן בֵּיהּ, וְהוּא בְהוֹן, וְעַל דָּא כֹּלָּא חַד. וְכַד אִזְדַּוְוגַת בֵּיהּ מַטְרוֹנִיתָא, כְּדֵין הוּא אֶחָד, וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת. מָאן עֲצֶרֶת. אֶלָּא בְּהַהוּא אֲתַר, דְּכֹלָּא מִתְקַשְּׁרָן כַּחֲדָא, אִקְרֵי עֲצֶרֶת, מָאי עֲצֶרֶת, (ס"א כְּנוּפְיָא כְּנִישׁוּ) כְּנִישׁוּ. וְאִי תֵּימָא הָכָא דְּאִקְרֵי עֲצֶרֶת, מָאי טַעֲמָא. אֶלָּא בְּכָל אִינּוּן יוֹמִין, יוֹמֵי סְעוּדָתֵי דְּעַנְפֵּי אִילָנָא (דף צ"ז ע"א) הֲווֹ. וְעַל דָּא, שִׁבְעִים פָּרִים אִינּוּן. לְבָתָר, חֶדְוָותָא (דְּגוּפָא) דְּאִילָנָא מַמָּשׁ, וְחֶדְוָותָא דְּאוֹרַיְיתָא. וּבְגִינֵיהּ הוּא יוֹמָא חַד עֲצֶרֶת. חֶדְוָותָא דְּאוֹרַיְיתָא, חֶדְוָותָא דְּאִילָנָא, דְּהוּא גּוּפָא.

לשון הקודש

נִחָלִים לְכַנֵּס אֶת הַזֶּרַע, לְהוֹצִיא לְדַרְגָּה אַחֶרֶת, בְּפִי הָאַמָּה. הָעֵץ הַזֶּה הוּא גּוּף הָאֶמְצַע, שֶׁאוֹחֵז אֶת כָּל אֵלֶּה, וְכֻלָּם מְקֻשָּׁרִים בּוֹ, וְהוּא בָּהֶם, וְעַל כֵּן הַכֹּל אֶחָד. וּכְשֶׁמִּזְדַּוֶּגֶת עִמּוֹ הַגְּבִירָה, אֲזַי הוּא אֶחָד, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת. מִי הָעֲצֶרֶת? אֶלָּא בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהַכֹּל נִקְשָׁרִים כְּאֶחָד נִקְרָא עֲצֶרֶת. מַה זֶּה עֲצֶרֶת? (כְּנוּפְיָה) הִתְכַּנְּסוּת. וְאִם תֹּאמַר, כָּאן שֶׁנִּקְרָא עֲצֶרֶת מָה הַטַּעַם? אֶלָּא בְּכָל אוֹתָם יָמִים, יְמֵי הַסְּעוּדוֹת שֶׁל עַנְפֵי הָאִילָן הָיוּ. וְעַל כֵּן שִׁבְעִים פָּרִים הֵם. אַחַר כָּךְ שִׂמְחַת (הַגּוּף) הָאִילָן מַמָּשׁ וְשִׂמְחַת הַתּוֹרָה. וּבִגְלָלוֹ הוּא יוֹם אֶחָד עֲצֶרֶת. שִׂמְחַת הַתּוֹרָה, שִׂמְחַת הָאִילָן, שֶׁהוּא הַגּוּף.

וְעַל דָּא לֵית חוּלָקָא בְּהַאי יוֹמָא, אֶלָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. בְּגִין כָּךְ, עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם, לָכֶם, וְלָא לְאַחֲרָא. (ס"א לְבָתַר חֶדְוָותָא דְּאִלֵּנָא מַמָּשׁ וּבְגִינֵיהּ הוּא יוֹמָא חַד וְלֵית חוּלָקָא בְּהַאי יוֹמָא אֶלָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְעַל דָּא כְּתִיב עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם. אוֹף הָכִי בְּהַאי יוֹמָא חֶדְוָותָא דְּאַרְיֶיתָא חֶדְוָותָא דְּאִלֵּנָא דְּהוּא גּוּפָא וְכֹלָּא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ) דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דְּמַלְכָּא אִשְׁתְּכַח, כֹּלָּא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, בַּעֲצֶרֶת עַל פֵּרוֹת הָאִילָן, וְהָא אוּקְמוּהָ בְּגִין כָּךְ אֶחָד אִקְרֵי, אֶחָד וַדַּאי, כְּמָה דְּאַמְרָן.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, מִמּוֹשְׁבוֹתֵיכֶם תָּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה וְגוֹ', סֹלֶת תִּהְיֶינָה חָמֵץ תֵּאָפֶינָה. מָאי שְׁנָא הָכָא חָמֵץ (בְּכִנֶּסֶת יִשְׂרָאֵל), אֶלָּא בְּגִין דְּכֹלָּא אֲחִידָן בֵּיהּ (וְכֵן) בְּאִילָנָא, דְּהָא בְּאִילָנָא אֲחִידָן עַנְפִּין, בְּאִילָנָא אֲחִידָן עָלִין, קְלִיפִּין, דִּינִין סַגִּיאִין בְּכָל סִטְרִין, כֹּלָּא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ. וּבְגִין דְּהַאי אִילָנָא, מְכַפֵּר עַל יֵצֶר הָרָע, דְּהוּא בְּבֵי מוֹתְבֵיהּ דְּבַר נָשׁ.

לשון הקודש

וְעַל כֵּן אֵין חֵלֶק בַּיּוֹם הַזֶּה אֶלָּא לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מִשּׁוּם כָּךְ עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם, לָכֶם וְלֹא לְאַחֵר. (אַחַר כָּךְ שִׂמְחַת הָאִילָן מַמָּשׁ, וּבִגְלָלוֹ הוּא יוֹם אֶחָד, וְאֵין חֵלֶק בַּיּוֹם הַזֶּה אֶלָּא לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן כָּתוּב עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם. אַף כָּאן בַּיּוֹם הַזֶּה שִׂמְחַת הַתּוֹרָה, שִׂמְחַת הָאִילָן, שֶׁהוּא גּוּף, וְהַכֹּל נִמְצָא בּוֹ) שֶׁהַרֵי בְּשָׁעָה שֶׁהַמֶּלֶךְ נִמְצָא, הַכֹּל נִמְצָא בּוֹ. וְעַל כֵּן שָׁנִינוּ, בַּעֲצֶרֶת עַל פֵּרוֹת הָאִילָן, וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, מִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא אֶחָד, אֶחָד וַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

בֹּא רְאֵה, מַה כָּתוּב? מִמּוֹשְׁבֹתֵיכֶם תָּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה וְגוֹ', סֹלֶת תִּהְיֶינָה חָמֵץ תֵּאָפֶינָה. מַה שֹּׁונֶה כָּאן חָמֵץ (בְּכִנֶּסֶת יִשְׂרָאֵל)? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל אֲחוּזִים בּוֹ (וְכֵן) בָּאִילָן, שֶׁהֲרֵי בָּאִילָן אֲחוּזִים עֲנָפִים, בָּאִילָן אֲחוּזִים עָלִים, קְלִפּוֹת, דִּינִים רַבִּים

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מֵהַאי אִילָנָא אִתְּזָנוּ כָּל שְׁאַר אִילָנִין לְתַתָּא. וְהוּא אִשְׁתָּרְשָׁא עַל חַד נַהֲרָא עֲמִיקָא, דְּנָגִיד וְנָפִיק וְלָא פַּסְקִין מֵימוֹי לְעָלְמִין. עָלֵיהּ כְּתִיב (ירמיה יז) וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל מַיִם וְעַל יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו, וְעַל דָּא אִקְרֵי אוֹרַיְיתָא, (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא וְגוֹ׳. וּמַאי וְתוֹמְכֶיהָ מְאוּשָּׁר. הָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל וְתוֹמְכֶיהָ מְאוּשָּׁר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית ל) בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת.

רעיא מהימנא

(ויקרא כג) וְהֵנִיף אֶת הָעֹמֶר וְגוֹ׳. פִּקּוּדָא דָא, לְקָרְבָא קָרְבָּן הָעֹמֶר, קָרְבְּנָא דָא, כֹּלָּא אִיהוּ בִּדְבֵקוּתָא עֵילָא וְתַתָּא, מַטְרוֹנִיתָא וּבְנָהָא כַּחֲדָא אַזְלִין. עֹמֶר דָּא, מְקָרְבִין יִשְׂרָאֵל בְּדַכְיוּתָא דִּלְהוֹן, וְהַהוּא קָרְבְּנָא אִיהוּ מִן שְׂעוֹרִים, וְדָא אִתְקְרִיבוּ, לְמֵיעַל רְחִימוּ בֵּין אִתְּתָא וּבַעְלָהּ.

לשון הקודש

בְּכָל הַצְּדָדִים, הַכֹּל נִמְצָא בּוֹ. וּמִשּׁוּם שֶׁהָאִילָן הַזֶּה מְכַפֵּר עַל יֵצֶר הָרָע, שֶׁהוּא בְּבֵית מוֹשַׁב הָאָדָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵהָאִילָן הַזֶּה נִזּוֹנִים כָּל שְׁאָר הָאִילָנוֹת לְמַטָּה, וְהוּא הִשְׁתָּרֵשׁ עַל נָהָר אֶחָד עָמֹק שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, וְאֵין פּוֹסְקִים מֵימָיו לְעוֹלָמִים. עָלָיו כָּתוּב (ירמיה יז) וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל מַיִם וְעַל יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו, וְעַל כֵּן נִקְרֵאת תּוֹרָה (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא וְגוֹ׳. וּמַה זֶּה וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר? הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, אֲבָל וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ל) בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

וְהֵנִיף אֶת הָעֹמֶר וְגוֹ׳. מִצְוָה זוֹ לְהַקְרִיב קָרְבַּן הָעֹמֶר. הַקָּרְבָּן הַזֶּה הוּא כֻּלּוֹ בִּדְבֵקוּת מַעְלָה וּמַטָּה, הַגְּבִירָה וּבְנָיָהּ הוֹלְכִים כְּאֶחָד. הָעֹמֶר הַזֶּה מַקְרִיבִים יִשְׂרָאֵל בְּטָהֳרָתָם, וְאוֹתוֹ הַקָּרְבָּן הוּא מִשְּׂעוֹרִים, וְזֶה הִקְרִיבוּ, לְהַכְנִיס אַהֲבָה בֵּין אִשָּׁה וּבַעְלָהּ.

אִשָּׁה זְנוּנִים, אִתְרַחֲקַת גַּרְמָהּ מִבֵּינַיְיהוּ, דְּלָא יָכִילַת לְמֵיקָם עַל גַּבָּהּ. אִשָּׁת חַיִל קְרִיבַת גַּרְמָהּ לְקָרְבָּא לְגַבֵּי כַּהֲנָא רַבָּא, וַדָּאי טְהוֹרָה הִיא, (במדבר ה) וְנִקְּתָה וְנִזְרְעָה זָרַע, וְאוֹסִיפַת חֵילָא וּרְחִימוּ לְגַבֵּי בַעְלָהּ. אִשָּׁת זְנוּנִים עַרְקַת מִן מַקְדְּשָׁא, דְּלָא לְמִקְרַב לְגַבֵּיהּ, דְּאִלְמָלֵא בְהַהוּא זִמְנָא דְּאִשָּׁת חַיִל אִבְדִּיקַת גַּרְמָהּ, אִיהִי אִתְקְרִיבַת לְגַבָּהּ, אִתְאֲבִידַת מֵעָלְמָא. וְעַל דָּא לָא בַעְיָא לְקָרְבָּא לְמַקְדְּשָׁא, וְעַרְקַת מִגֵּיהּ, וְאִשְׁתָּאֲרוּ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין, בְּלָא עֵרְבּוּבְיָא אַחֲרָא, לְגַבֵּי רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא.

רָזָא דְּסִתְרָא דָא, תַּרְתֵּין אַחֲתָן. וְכַד אַרְחַת דָּא לְגַבֵּי דָא, בִּבְדִיקוּ דִילָהּ, צָבְתָה בִטְנָהּ וְנָפְלָה יַרְכָּהּ. דְּהָא בְדִיקוּ דְּאִשָּׁת חַיִל, סָמָא דְמוֹתָא לְאִשָּׁת זְנוּנִים. וְדָא אִיהוּ עִיטָא, דְּיָהַב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִבְנוֹי, לְקָרְבָא קָרְבְּנָא דָא בְּגִין אִשָּׁת חַיִל, דְּתַעֲרוֹק אִשָּׁת זְנוּנִים מִנָּהּ. וְאִשְׁתַּאֲרוּ יִשְׂרָאֵל בְּלָא עֵרְבּוּבְיָא אַחֲרָא, זַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דֵין, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.(ע"כ רעיא מהימנא).

רִבִּי אַבָּא וְרִבִּי חִיָּיא הֲווֹ אָזְלֵי בְּאוֹרְחָא, אָמַר רִבִּי חִיָּיא, כְּתִיב, (ויקרא כ"ג) **וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת**

לשון הקודש

אִשָּׁת זְנוּנִים הִרְחִיקָה עַצְמָה מִבֵּינֵיהֶם, שֶׁלֹּא יְכוֹלָה לַעֲמֹד עַל גַּבָּהּ. אִשֶּׁת חַיִל הִקְרִיבָה עַצְמָהּ לְהִתְקָרֵב לַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, וַדַּאי הִיא טְהוֹרָה, (במדבר ה) וְנִקְּתָה וְנִזְרְעָה זָרַע, וּמוֹסִיפָה כֹּחַ וְאַהֲבָה לְבַעְלָהּ. אִשֶּׁת זְנוּנִים בּוֹרַחַת מֵהַמִּקְדָּשׁ, שֶׁלֹּא לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, שֶׁאִלְמָלֵא בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁאִשֶּׁת חַיִל בּוֹדֶקֶת עַצְמָהּ, הִיא מִתְקָרֶבֶת אֵלֶיהָ, הָיְתָה אוֹבֶדֶת מִן הָעוֹלָם. וְעַל כֵּן לֹא רוֹצָה לְהִתְקָרֵב לַמִּקְדָּשׁ, וּבוֹרַחַת מִמֶּנּוּ, וְנִשְׁאָרִים יִשְׂרָאֵל זַכָּאִים, בְּלִי עֵרְבּוּב אַחֵר, אֶל סוֹד הָאֱמוּנָה.

סוֹד הַסֵּתֶר הַזֶּה שְׁתֵּי אֲחָיוֹת. וּכְשֶׁהֵרִיחַ זוֹ אֶת זוֹ בַּבְּדִיקָה שֶׁלָּהּ, צָבְתָה בִטְנָהּ וְנָפְלָה יַרְכָּהּ. שֶׁהֵרֵי בְּדִיקַת אִשֶּׁת חַיִל הוּא סַם הַמָּוֶת לְאִשֶּׁת זְנוּנִים. וְזוֹהִי הָעֵצָה שֶׁנָּתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבָנָיו לְהַקְרִיב קָרְבָּן זֶה בִּשְׁבִיל אִשֶּׁת חַיִל, שֶׁתִּבְרַח מִמֶּנָּה אִשֶּׁת זְנוּנִים, וְנִשְׁאָרִים יִשְׂרָאֵל בְּלִי עֵרְבּוּבְיָא אַחֶרֶת. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. (ע"כ רעיא מהימנא).

רִבִּי אַבָּא וְרִבִּי חִיָּיא הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ.

הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה. מָאי קָא מַיְירֵי. אָמַר לֵיהּ, הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא.

אֲבָל תָּא חֲזֵי, יִשְׂרָאֵל כַּד הֲווֹ בְּמִצְרַיִם, הֲווֹ בִּרְשׁוּתָא אַחֲרָא, וַהֲווּ אֲחִידָן בִּמְסָאֲבוּתָא, כְּאִתְתָא דָא, כַּד הִיא יָתְבָא בְּיוֹמֵי דִּמְסָאֲבוּתָא. בָּתַר דְּאִתְגְּזָרוּ, עָאלוּ בְּחוּלָקָא קַדִּישָׁא, דְּאִקְרֵי בְּרִית. כֵּיוָן (דף צ"ז ע"ב) דְּאִתְאֲחָדוּ בֵּיהּ, פְּסַק מִסַּאֲבוּתָא מִנַּיְיהוּ, כְּדָא אִתְתָא כַּד פַּסְקוּ מִנָּהּ דְּמֵי מְסַאֲבוּתָא. בָּתַר דְּאִתְפְּסָקוּ מִנָּהּ, מַה כְּתִיב. (ויקרא טו) וְסָפְרָה לָהּ שִׁבְעַת יָמִים. אוּף הָכָא, כֵּיוָן דְּעָאלוּ בְּחוּלָקָא קַדִּישָׁא, פָּסְקָא מְסָאֲבוּ מִנַּיְיהוּ, וְאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה חֶשְׁבָּנָא לְדַכְיוּתָא.

וּסְפַרְתֶּם לָכֶם, לָכֶם דַּיְיקָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וְסָפְרָה לָהּ שִׁבְעַת יָמִים, לָהּ: לְעַצְמָהּ.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי חִיָּא, כָּתוּב וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה. מַה זֶּה אוֹמֵר? אָמַר לוֹ, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים.

אֲבָל בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, הָיוּ בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת, וְהָיוּ אוֹחֲזִים בַּטֻּמְאָה כְּאִשָּׁה הַזּוֹ כְּשֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת בִּימֵי טֻמְאָתָהּ. אַחַר שֶׁנִּמּוֹלוּ, נִכְנְסוּ בַּחֵלֶק הַקָּדוֹשׁ, שֶׁנִּקְרָא בְּרִית. כֵּיוָן שֶׁנֶּאֱחֲזוּ בוֹ, פָּסְקָה מֵהֶם הַטֻּמְאָה, כְּאִשָּׁה הַזּוֹ שֶׁפּוֹסְקִים מִמֶּנָּה דְּמֵי טֻמְאָתָהּ. אַחַר שֶׁפָּסְקוּ מִמֶּנָּה, מַה כָּתוּב? (ויקרא טו) וְסָפְרָה לָהּ שִׁבְעַת יָמִים. אַף כָּאן, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסוּ בַּחֵלֶק הַקָּדוֹשׁ, פָּסְקָה מֵהֶם טֻמְאָה, וְאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מִכָּאן וָהָלְאָה חֶשְׁבּוֹן לְטַהֲרָה.

וּסְפַרְתֶּם לָכֶם, לָכֶם דַּוְקָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְסָפְרָה לָהּ שִׁבְעַת יָמִים. לָהּ – לְעַצְמָהּ.

אוֹף הָכָא לָכֶם: לְעַצְמְכֶם. וְלָמָּה. בְּגִין לְאִתְדַּכְּאָה בְּמַיִין עִלָּאִין קַדִּישִׁין, וּלְבָתַר לְמֵיתֵי לְאִתְחַבְּרָא בֵּיהּ בְּמַלְכָּא, וּלְקַבְּלָא אוֹרַיְיתֵיהּ.

הָתָם וְסָפְרָה לָהּ שִׁבְעַת יָמִים, הָכָא שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, אֲמַאי שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת. בְּגִין לְמִזְכֵּי לְאִתְדַּכְּאָה בְּמַיִין, דְּהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק. וְאִקְּרֵי מַיִם חַיִּים. וְהַהוּא נָהָר, שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת נָפְקוּ מִנֵּיהּ. וְעַל דָּא שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת וַדַּאי, בְּגִין לְמִזְכֵּי בֵּיהּ, כְּמָה דְּאִתְּתָא, דַּכְיוּ דִּילָהּ בְּלֵילְיָא, לְאִשְׁתַּמְּשָׁא בְּבַעְלָהּ.

כַּךְ כְּתִיב וּבְרֶדֶת הַטַּל עַל הַמַּחֲנֶה לָיְלָה. עַל הַמַּחֲנֶה כְּתִיב, וְלָא כְּתִיב וּבְרֶדֶת הַטַּל לָיְלָה. אֶלָּא עַל הַמַּחֲנֶה, בְּגִין דְּיוֹרֵד מֵהַהוּא נְקוּדָה, עַל אִינּוּן יוֹמִין דְּאִתְקְרִיאוּ מַחֲנֶה. וּמִתְחַבְּרָת בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְאֵימָתַי נָחַת הַאי טַלָּא. כַּד קְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

אַף כָּאן לָכֶם – לְעַצְמְכֶם. וְלָמָּה? כְּדֵי לְהִטָּהֵר בְּמַיִם קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, וְאַחַר כָּךְ לְהִתְחַבֵּר עִם הַמֶּלֶךְ וּלְקַבֵּל תּוֹרָה.

שָׁם וְסָפְרָה לָהּ שִׁבְעַת יָמִים, כָּאן שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת. לָמָּה שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת? כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהִטָּהֵר בַּמַּיִם שֶׁל אוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, וְנִקְרָא מַיִם חַיִּים. וְאוֹתוֹ הַנָּהָר, שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת יָצְאוּ מִמֶּנּוּ. וְעַל כֵּן שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת וַדַּאי, כְּדֵי לִזְכּוֹת בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאִשָּׁה טְהֲרָתָהּ בַּלַּיְלָה לְשַׁמֵּשׁ עִם בַּעְלָהּ.

כָּךְ כָּתוּב, וּבְרֶדֶת הַטַּל עַל הַמַּחֲנֶה לָיְלָה. עַל הַמַּחֲנֶה כָּתוּב, וְלֹא כָּתוּב וּבְרֶדֶת הַטַּל לָיְלָה, אֶלָּא עַל הַמַּחֲנֶה, מִשּׁוּם שֶׁיּוֹרֵד מֵאוֹתָהּ נְקֻדָּה עַל אוֹתָם הַיָּמִים שֶׁנִּקְרְאוּ מַחֲנֶה, וּמִתְחַבֶּרֶת עִם הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. וּמָתַי יוֹרֵד הַטַּל הַזֶּה? כְּשֶׁקָּרְבוּ יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינַי, אָז יָרַד אוֹתוֹ הַטַּל

לְטוּרָא דְסִינַי, כְּדֵין נָחַת הַהוּא טַלָּא בִּשְׁלִימוּ, וְאִדְּכֵי, וְאִתְפַּסְקַת זוּהֲמָתָן מִנַּיְיהוּ, וְאִתְחַבָּרוּ בֵּיהּ בְּמַלְכָּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְקַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא, וְהָא אוֹקִימְנָא. וּבְהַהוּא זִמְנָא, וַדַּאי כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם, לְאִתְדַּכְּאָה וּלְאִסְתַּחֲאָה, וְכוּלָּא אִתְקָשָׁרוּ (ס"א אִתְקַדְּשׁוּ) וְאִתְחַבָּרוּ בֵּיהּ בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא.

תָּא חֲזֵי, כָּל בַּר נָשׁ דְּלָא מָנֵי חוּשְׁבָּנָא דָא, אִינּוּן שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת, לְמִזְכֵּי לְדַכְיוּתָא דָּא. לָא אִקְרֵי טָהוֹר, וְלָאו בִּכְלָלָא דְטָהוֹר הוּא. וְלָאו הוּא כְּדַאי לְמֶהֱוֵי לֵיהּ חוּלָקָא בְּאוֹרַיְיתָא, וּמַאן דְּמָטֵי טָהוֹר לְהַאי יוֹמָא, וְחוּשְׁבָּנָא לָא אִתְאֲבִיד מִנֵּיהּ, כַּד מָטֵי לְהַאי לֵילְיָא, לִבְעֵי לֵיהּ לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וּלְאִתְחַבְּרָא בָּה, וּלְנַטְרָא דַכְיוּ עִלָּאָה, דְּמָטֵי עָלֵיהּ בְּהַהוּא לֵילְיָא, וְאִתְדְּכֵי.

לשון הקודש

בִּשְׁלֵמוּת, וְנִטְהַרוּ וּפָסְקָה זֻהֲמָתָם מֵהֶם, וְהִתְחַבְּרוּ עִם הַמֶּלֶךְ וְעִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְקִבְּלוּ תוֹרָה, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. וּבְאוֹתוֹ זְמַן, וַדַּאי כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם, לְהִטָּהֵר וּלְרֹחֹץ, וְהַכֹּל נִקְשְׁרוּ (הִתְקַדְּשׁוּ) וְהִתְחַבְּרוּ עִם הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

בֹּא רְאֵה, כָּל אָדָם שֶׁאֵינוֹ מוֹנֶה חֶשְׁבּוֹן זֶה, אוֹתָן שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת, לִזְכּוֹת לַטָּהֲרָה הַזּוֹ, לֹא נִקְרָא טָהוֹר, וְאֵינוֹ בִּכְלַל שֶׁל טָהוֹר, וְאֵינוֹ כְּדַאי לִהְיוֹת לוֹ חֵלֶק בַּתּוֹרָה. וּמִי שֶׁמַּגִּיעַ טָהוֹר לַיּוֹם הַזֶּה וְהַחֶשְׁבּוֹן לֹא נֶאֱבַד מִמֶּנּוּ, כְּשֶׁמַּגִּיעַ לַלַּיְלָה הַזֶּה צָרִיךְ לוֹ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, וּלְהִתְחַבֵּר עִמָּהּ, וְלִשְׁמֹר טָהֲרָה עֶלְיוֹנָה שֶׁמַּגִּיעָה עָלָיו בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה, וְנִטְהָר.

וְאוֹלִיפְנָא, (דף צ"ח ע"א) **דְּאוֹרַיְיתָא דְּבָעֵי לֵיהּ לְמִלְעֵי בְּהַאי לֵילְיָא, אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, בְּגִין דְּיִתְדְּכוּן** (ס"א דְּיִתְדַּבַּק) **כַּחֲדָא, מִמַּבּוּעָא דְנַחֲלָא עֲמִיקָא. לְבָתָר, בְּהַאי יוֹמָא, לֵיתֵי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְיִתְחַבַּר** (ס"א בְּהוּ) **בָּהּ, וְיִשְׁתַּכְּחוּן כַּחֲדָא בְּזִוּוּגָא חַד לְעֵילָא. כְּדֵין מַכְרִיזֵי עָלֵיהּ וְאַמְרֵי,** (ישעיה נט) **וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר יְיָ' רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ וְגוֹ'.**

וְעַל דָּא, חֲסִידֵי קַדְמָאֵי לָא הֲווֹ נָיְימֵי בְּהַאי לֵילְיָא, וַהֲווּ לָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא, וְאַמְרֵי, נֵיתֵי לְאַחֲסָנָא יְרוּתָא קַדִּישָׁא, לָן, וְלִבְנָן, בִּתְרֵין עָלְמִין. וְהַהוּא לֵילְיָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְעַטְּרָא עָלַיְיהוּ, וְאַתְיָא לְאִזְדַּוְּוּגָא בֵּיהּ בְּמַלְכָּא, וְתַרְוַוְיְיהוּ מִתְעַטְּרֵי עַל רֵישַׁיְיהוּ, דְּאִינּוּן דְּזַכָּאן לְהָכִי.

לשון הקודש

וְלָמַדְנוּ, שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁצָּרִיךְ לוֹ לַעֲסֹק בַּלַּיְלָה הַזֶּה – תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כְּדֵי שֶׁיִּטָּהֲרוּ (שֶׁיִּתְדַּבֵּק) כְּאֶחָד מִמַּעְיַן הַנַּחַל הֶעָמֹק. אַחַר כָּךְ בַּיּוֹם הַזֶּה תָּבֹא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְיִתְחַבֵּר (בָּהֶם) עִמָּהּ, וְיִמָּצְאוּ כְּאֶחָד בְּזִוּוּג אֶחָד לְמַעְלָה. אָז מַכְרִיזִים עָלָיו וְאוֹמְרִים: (ישעיה נט) **וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר** ה' **רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ וְגוֹ'.**

וְעַל כֵּן חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים לֹא הָיוּ יְשֵׁנִים בַּלַּיְלָה הַזֶּה, וְהָיוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וְאוֹמְרִים: נָבִיא אֶת הַיְרֻשָּׁה הַקְּדוֹשָׁה לָנוּ וּלְבָנֵינוּ בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת. וְאוֹתוֹ הַלַּיְלָה מִתְעַטֶּרֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהֶם, וּבָאָה לְהִזְדַּוֵּג עִם הַמֶּלֶךְ, וּשְׁנֵיהֶם מִתְעַטְּרִים עַל רָאשָׁם שֶׁל אוֹתָם שֶׁזּוֹכִים לָזֶה.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָכִי אָמַר, בְּשַׁעֲתָא דְּמִתְכַּנְּשֵׁי חַבְרַיָּיא בְּהַאי לֵילְיָא לְגַבֵּיהּ, נֵיתֵי לְתַקְּנָא תַּכְשִׁיטֵי כַלָּה, בְּגִין דְּתִשְׁתְּכַח לְמָחָר בְּתַכְשִׁיטָהָא, וְתִקּוּנָהָא, לְגַבֵּי מַלְכָּא כַּדְקָא יָאוּת. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּחַבְרַיָּיא, כַּד יִתְבַּע מַלְכָּא לְמַטְרוֹנִיתָא, מָאן תַּקִּין תַּכְשִׁיטָהָא, וְאַנְהִיר עִטְרָהָא, וְשַׁוֵּי תִּקּוּנָהָא. וְלֵית לָךְ בְּעָלְמָא, מָאן דְּיָדַע לְתַקְּנָא תַּכְשִׁיטֵי כַלָּה, אֶלָּא חַבְרַיָּיא, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

תָּא חֲזֵי, חַבְרַיָּיא מְתַקְּנֵי בְּהַאי לֵילְיָא תַּכְשִׁיטָהָא לְכַלָּה, וּמְעַטְּרֵי לָהּ בְּעִטְרָהָא, לְגַבֵּי מַלְכָּא. וּמַאן מַתְקִין לֵיהּ לְמַלְכָּא, בְּהַאי לֵילְיָא, לְאִשְׁתַּכְּחָא בָּהּ בְּכַלָּה, לְאִזְדַּוְּוגָא בָּהּ בְּמַטְרוֹנִיתָא. נַהֲרָא קַדִּישָׁא עֲמִיקָא דְּכָל נַהֲרִין, אִימָּא עִלָּאָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ג) צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן כָּךְ אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְכַּנְּסִים הַחֲבֵרִים בַּלַּיְלָה הַזֶּה אֵלָיו, נָבֹא לְתַקֵּן אֶת תַּכְשִׁיטֵי הַכַּלָּה, כְּדֵי שֶׁתִּמָּצֵא לְמָחָר בְּתַכְשִׁיטֶיהָ וּבְתִקּוּנֶיהָ אֶל הַמֶּלֶךְ כָּרָאוּי. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַחֲבֵרִים כְּשֶׁיְּבַקֵּשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת הַגְּבִירָה, מִי תִּקֵּן תַּכְשִׁיטֶיהָ וְהֵאִיר אֶת הָעֲטָרֶת שֶׁלָּהּ וְשָׂם אֶת תִּקּוּנֶיהָ. וְאֵין לְךָ בָּעוֹלָם מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְתַקֵּן אֶת תַּכְשִׁיטֵי הַכַּלָּה, אֶלָּא הַחֲבֵרִים. אַשְׁרֵי חֶלְקָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא רְאֵה, הַחֲבֵרִים מְתַקְּנִים בַּלַּיְלָה הַזֶּה אֶת הַתַּכְשִׁיטִים לַכַּלָּה, וּמְעַטְּרִים אוֹתָהּ בָּעֲטָרָה שֶׁלָּהּ אֶל הַמֶּלֶךְ. וּמִי מַתְקִין לַמֶּלֶךְ בַּלַּיְלָה הַזֶּה לְהִמָּצֵא עִם הַכַּלָּה, לְהִזְדַּוֵּג עִם הַגְּבִירָה? הַנָּהָר הַקָּדוֹשׁ הָעָמֹק שֶׁל כָּל הַנְּהָרוֹת, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. זֶהוּ

בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְגוֹ'. לְבָתָר דְּאַתְקִינַת לֵיהּ לְמַלְכָּא, וְאַעְטְרַת לֵיהּ, אַתְיַית לְדַכְּאָה לָהּ לְמַטְרוֹנִיתָא, וּלְאִינּוּן דְּמִשְׁתַּכְּחֵי גַּבָּהּ.

לְמַלְכָּא דְּהַוָּה לֵיהּ בַּר יְחִידָאי, אָתָא לְזַוְּוגָא לֵיהּ בְּמַטְרוֹנִיתָא עִלָּאָה, מָאי עַבְדַת אִמֵּיהּ כָּל הַהוּא לֵילְיָא, עָאלַת לְבֵי גְּנִיזָהָא, אַפִּיקַת עִטְרָא עִלָּאָה, בְּשִׁבְעִין (דף צ"ח ע"ב) אַבְנֵי יְקָר סַחֲרָנָהָא, וְאַעְטְרַת לֵיהּ. אַפִּיקַת לְבוּשִׁין דְּמִילַת וְאַלְבִּישַׁת לֵיהּ, וְאַתְקְנַת לֵיהּ בְּתִקּוּנֵי דְּמַלְכִין.

לְבָתָר עָאלַת לְבֵי כַלָּה, חָמָאת עוּלֵימְתָהָא, דְּקָא מְתַקְּנֵי עִטְרָהָא, וּלְבוּשָׁהָא, וְתַכְשִׁיטָהָא, לְתַקְּנָא לָהּ. אָמְרָה לוֹן, הָא אֲתְקִינַת בֵּי טְבִילָה, אֲתַר דְּמַיִין נַבְעִין, וְכָל רֵיחִין וּבוּסְמִין סוּחֲרֵי אִינּוּן מַיִין, לְדַכְּאָה לְכַלָּתִי, לֵיתֵי כַלָּתִי, מַטְרוֹנִיתָא דִּבְרִי,

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (שיר ג) צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְגוֹ'. אַחַר שֶׁהִתְקִינָה אֶת הַמֶּלֶךְ וְעִטְּרָה אוֹתוֹ, הִיא בָּאָה לְטַהֵר אֶת הַגְּבִירָה וְאֶת אוֹתָם שֶׁנִּמְצָאִים עִמָּהּ.

לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ בֵּן יָחִיד, בָּא לְזַוֵּג אוֹתוֹ עִם הַגְּבִירָה הָעֶלְיוֹנָה. מָה עָשְׂתָה אִמּוֹ כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה? נִכְנְסָה לְבֵית גְּנָזֶיהָ, הוֹצִיאָה עֲטָרָה עֶלְיוֹנָה עִם שִׁבְעִים אֲבָנִים יְקָרוֹת סְבִיבָהּ וְעִטְּרָה אוֹתוֹ. הוֹצִיאָה כְּלֵי מִילַת וְהִלְבִּישָׁה אוֹתוֹ, וְתִקְּנָה אוֹתוֹ בְּתִקּוּנֵי מְלָכִים.

אַחַר כָּךְ נִכְנְסָה לְבֵית הַכַּלָּה, רָאֲתָה אֶת עַלְמוֹתֶיהָ שֶׁמְּתַקְּנוֹת אֶת הָעֲטָרָה שֶׁלָּהּ וְאֶת לְבוּשֶׁיהָ וְאֶת תַּכְשִׁיטֶיהָ לְתַקֵּן אוֹתָהּ. אָמְרָה לָהֶן: הֲרֵי הִתְקַנְתִּי בֵּית טְבִילָה, מָקוֹם שֶׁמַּיִם נוֹבְעִים, וְכָל הָרֵיחוֹת וְהַבְּשָׂמִים סְבִיב אוֹתָם הַמַּיִם לְטַהֵר אֶת כַּלָּתִי, שֶׁתָּבֹא כַּלָּתִי, הַגְּבִירָה

וְעוּלֵימְתָּהָא, וְיִתְדְּכוּן בְּהַהוּא אֲתַר דְּאַתְקִינַת בְּהַהוּא בֵּי טְבִילָה, דְּמַיִין נַבְעִין דְּעִמִּי. לְבָתָר תַּקְּנוּ לָהּ בְּתַכְשִׁיטָהָא, אַלְבְּשׁוּ לָהּ לְבוּשָׁהָא, אַעֲטְרוּ לָהּ בְּעִטְרָהָא. לְמָחָר כַּד יֵיתֵי בְּרִי לְאִזְדַּוְּוּגָא בְּמַטְרוֹנִיתָא, יַתְקִין הֵיכָלָא לְכֻלְּהוּ, וְיִשְׁתְּכַּח מָדוֹרֵיהּ בְּכוּ כַּחֲדָא.

כַּךְ מַלְכָּא קַדִּישָׁא וּמַטְרוֹנִיתָא, וְחַבְרַיָּיא, כְּהַאי גַּוְונָא. וְאִימָּא עִלָּאָה דְּמִתַּקְּנַת כֻּלָּא. אִשְׁתְּכַח דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, וּמַטְרוֹנִיתָא, וְחַבְרַיָּיא, מָדוֹרֵיהוֹן כַּחֲדָא, וְלָא מִתְפָּרְשִׁין לְעָלְמִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים טו) יְיָ' מִי יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ וְגוֹ', הוֹלֵךְ תָּמִים וּפוֹעֵל צֶדֶק. מָאן הוּא פּוֹעֵל צֶדֶק. אֶלָּא, אִלֵּין אִינּוּן דְּמִתַּקְנֵי לְמַטְרוֹנִיתָא בְּתַכְשִׁיטָהָא, בִּלְבוּשָׁהָא, בְּעִטְרָהָא. וְכָל חַד, פּוֹעֵל צֶדֶק אִקְרֵי.

לשון הקודש

שֶׁל בְּנִי, וְעַלְמוֹתֶיהָ, וְיִטְהֲרוּ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהִתְקַנְּתִי בְּאוֹתוֹ בֵּית הַטְּבִילָה שֶׁל הַמַּיִם הַנּוֹבְעִים שֶׁעִמִּי. אַחַר כָּךְ תַּקְּנוּ אוֹתָהּ בְּתַכְשִׁיטֶיהָ, הַלְבִּישׁוּ אוֹתָהּ אֶת לְבוּשֶׁיהָ, עַטְּרוּ אוֹתָהּ בָּעֲטָרָה שֶׁלָּהּ. לְמָחָר כְּשֶׁיָּבֹא בְּנִי לְהִזְדַּוֵּג עִם הַגְּבִירָה, יְתַקֵּן הֵיכָל לְכֻלָּם, וְיִמְצָא אֶת מְדוֹרוֹ עִמָּכֶם כְּאֶחָד.

כָּךְ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וְהַגְּבִירָה וְהַחֲבֵרִים כְּמוֹ זֶה, וְהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁמִּתַּקֶּנֶת אֶת הַכֹּל. נִמְצָא שֶׁהַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן וְהַגְּבִירָה וְהַחֲבֵרִים, מְדוֹרָם כְּאֶחָד, וְאֵין נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, ה' מִי יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ וְגוֹ', הוֹלֵךְ תָּמִים וּפֹעֵל צֶדֶק. מִי הוּא פֹּעֵל צֶדֶק? אֶלָּא אֵלּוּ שֶׁמִּתַּקְּנִים אֶת הַגְּבִירָה עִם תַּכְשִׁיטֶיהָ, בִּלְבוּשֶׁיהָ, וּבַעֲטָרָה שֶׁלָּהּ. וְכָל אֶחָד נִקְרָא פֹּעֵל צֶדֶק.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, אִלְמָלֵא לָא זָכִינָא בְּעָלְמָא, אֶלָּא לְמִשְׁמַע מִלִּין אִלֵּין דַּיֵּי. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּאִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְיַדְעִין אוֹרְחוֹי דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, דִּרְעוּתָא דִלְהוֹן בְּאוֹרַיְיתָא, עָלַיְיהוּ כְּתִיב (תהלים צא) כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ. וּכְתִיב אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ.

רעיא מהימנא

וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת וְגוֹ'. (ויקרא כ"ג) פִּקּוּדָא דָּא, לִסְפּוֹר סְפִירַת הָעֹמֶר, הָא אוּקִימְנָא, וְרָזָא דָא, יִשְׂרָאֵל, אַף עַל גַּב דְּאִתְדָּכוּ לְמֶעְבַּד פִּסְחָא, וְנָפְקוּ מִמְּסָאֲבוּ, לָא הֲווֹ שְׁלֵמִין וְדַכְיָין כַּדְקָא חָזֵי. וְעַל דָּא, לָאו הַלֵּל גָּמוּר בְּיוֹמֵי דְּפִסְחָא, דְּעַד כְּעַן לָא אִשְׁתְּלִימוּ כַּדְקָא יָאוּת.

כְּאִתְתָּא דְּנָפְקָא מִמְּסָאֲבוּ, וְכֵיוָן דְּנָפְקָא, מִתַּמָּן וּלְהָלְאָה, וְסָפְרָה לָהּ. אוּף הָכָא יִשְׂרָאֵל, כַּד נָפְקוּ מִמִּצְרַיִם, נָפְקוּ מִמְּסָאֲבוּ, וְעָבְדוּ פֶּסַח, לְמֵיכַל בְּפָתוֹרָא דְאָבוּהוֹן, וּמִתַּמָּן

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, אִלְמָלֵא לֹא זָכִיתִי בָּעוֹלָם אֶלָּא לִשְׁמֹעַ אֶת הַדְּבָרִים הַלָּלוּ – דַּי לִי. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְיוֹדְעִים אֶת דַּרְכֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁרְצוֹנָם בַּתּוֹרָה, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (תהלים צא) כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ. וְכָתוּב אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת וְגוֹ'. מִצְוָה זוֹ לִסְפּוֹר סְפִירַת הָעֹמֶר הֲרֵי בֵּאַרְנוּ. וְסוֹד זֶה – יִשְׂרָאֵל, אַף עַל גַּב שֶׁנִּטְהֲרוּ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח וְיָצְאוּ מִן הַטֻּמְאָה, לֹא הָיוּ שְׁלֵמִים וּטְהוֹרִים כָּרָאוּי. וְעַל כֵּן אֵין הַלֵּל גָּמוּר בִּימֵי הַפֶּסַח, שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא הִשְׁתַּלְּמוּ כָּרָאוּי.

כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁיּוֹצֵאת מִטֻּמְאָה, וְכֵיוָן שֶׁיָּצְאָה, מִשָּׁם וָהָלְאָה, וְסָפְרָה לָהּ. אַף כָּאן יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, יָצְאוּ מִטֻּמְאָה, וְעָשׂוּ פֶּסַח לֶאֱכֹל בְּשֻׁלְחַן אֲבִיהֶם, וּמִשָּׁם וָהָלְאָה יַעֲשׂוּ חֶשְׁבּוֹן

וּלְהָלְאָה יַעַבְדוּן חוּשְׁבָּנָא, לְמִקְרַב אִתְּתָא לְבַעְלָהּ, לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ, וְאִינּוּן חַמְשִׁין יוֹמִין דְּדַכְיוּ, לְאַעֲלָא לְרָזָא דְעָלְמָא דְאָתֵי, וּלְקַבְּלָא אוֹרַיְיתָא, וּלְמִקְרַב אִתְּתָא לְבַעְלָהּ. וּבְגִין דְּאִלֵּין יוֹמִין, יוֹמִין דְּעָלְמָא דִּדְכוּרָא, לָא אִתְמְסַר חֶשְׁבָּנָא דָא אֶלָּא לְגַבְרֵי בִּלְחוֹדַיְיהוּ. וְעַל דָּא חֶשְׁבָּנָא דָא, בַּעֲמִידָה אִיהוּ, וּמִלִּין דְּעָלְמָא תַתָּאָה, בִּישִׁיבָה, וְלָא בַעֲמִידָה. וְרָזָא דָא, צְלוֹתָא דְעַמִידָה, וּצְלוֹתָא מִיוֹשֶׁב.

וְאִלֵּין חַמְשִׁין, תֵּשַׁע וְאַרְבְּעִין אִינּוּן, כְּלַל אַנְפֵּי אוֹרַיְיתָא, דְּהָא בְיוֹמָא דְחַמְשִׁין, אִיהוּ רָזָא דְאוֹרַיְיתָא מַמָּשׁ. וְאִלֵּין אִינּוּן חַמְשִׁין יוֹמִין, דְּבֵיהּ שְׁמִטָּה וְיוֹבְלָא. וְאִי תֵימָא, חַמְשִׁין, תֵּשַׁע וְאַרְבְּעִין אִינּוּן. חַד טְמִירָא אִיהוּ, וְעָלְמָא אִסְתִּמִיךְ עָלֵיהּ. וּבְהַהוּא יוֹמָא דְחַמְשִׁין, אִתְגַּלְיָא טְמִירָא, וְאִתְכַּסְיָא (נ"א וְאִשְׁתְּכַח) בֵּיהּ. כְּמַלְכָּא דְאָתֵי לְבֵי שׁוּשְׁבִינֵיהּ, וְאִשְׁתְּכַח תַּמָּן, אוֹף הָכָא יוֹמָא דְחַמְשִׁין, וְהָא אוֹקִימְנָא רָזָא דָא.

פִּקּוּדָא (ל"ג) בָּתַר דָּא, לְמֶעְבַּד חַג שָׁבוּעוֹת, דִּכְתִיב וְעָשִׂיתָ חַג שָׁבוּעוֹת לַיְיָ' אֱלֹהֶיךָ. שָׁבוּעוֹת: עַל דְּעָאלוּ יִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

לִקְרַב אִשָּׁה לְבַעְלָהּ, לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ, וְאוֹתָם חֲמִשִּׁים יָמִים שֶׁל טָהֳרָה לְהִכָּנֵס לְסוֹד הָעוֹלָם הַבָּא, וּלְקַבֵּל תּוֹרָה, וְלִקְרַב אִשָּׁה לְבַעְלָהּ. וּמִשּׁוּם שֶׁהַיָּמִים הַלָּלוּ יָמִים שֶׁל עוֹלַם הַזָּכָר, לֹא נִמְסַר חֶשְׁבּוֹן זֶה אֶלָּא לַגְּבָרִים לְבַדָּם. וְלָכֵן חֶשְׁבּוֹן זֶה הוּא בַּעֲמִידָה, וְדִבְרֵי הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בִּישִׁיבָה, וְלֹא בַעֲמִידָה. וְסוֹד זֶה, תְּפִלַּת הָעֲמִידָה וּתְפִלָּה שֶׁל מְיֻשָּׁב.

וְהַחֲמִשִּׁים הַלָּלוּ הֵם אַרְבָּעִים וָתֵשַׁע, כְּלַל הַפָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים הוּא סוֹד תּוֹרָה מַמָּשׁ. וְאֵלּוּ הֵם חֲמִשִּׁים יָמִים שֶׁבּוֹ שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל. וְאִם תֹּאמַר, חֲמִשִּׁים? הֲרֵי הֵם אַרְבָּעִים וָתֵשַׁע! אֶחָד הוּא טָמִיר, וְהָעוֹלָם נִסְמָךְ עָלָיו. וּבְאוֹתוֹ יוֹם הַחֲמִשִּׁים הִתְגַּלָּה הַטָּמִיר וְהִתְכַּסָּה (וְנִמְצָא) בּוֹ, כְּמוֹ מֶלֶךְ שֶׁבָּא לְבֵית שׁוּשְׁבִינוֹ וְנִמְצָא שָׁם, אַף כָּאן יוֹם הַחֲמִשִּׁים, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַסּוֹד הַזֶּה.

הַמִּצְוָה (ל"ג) שֶׁאַחַר זוֹ, לַעֲשׂוֹת חַג שָׁבוּעוֹת, שֶׁכָּתוּב (דברים טז) וְעָשִׂיתָ חַג שָׁבֻעוֹת לַה' אֱלֹהֶיךָ. שָׁבוּעוֹת – עַל

לְרָזָא דְחַמְשִׁין יוֹמִין, דְּאִינּוּן שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת, וּבְקָרְבְּנָא דְּעֹמֶר, אִתְבְּטַל יֵצֶר הָרָע, דְּעַרְקַת מֵאֵשֶׁת חַיִל. וְכַד תַּמָּן לָא אִתְקְרִיב, מִתְדַּבְּקִין יִשְׂרָאֵל בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְבְּטָל מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא.

וּבְגִין כַּךְ אִקְרֵי בְּגַוְונָא דָא עֲצֶרֶת, דְּאִית בֵּיהּ בִּטּוּל יֵצֶר הָרָע.

וְעַל דָּא לָא כְּתִיב בֵּיהּ חַטָּאת, כִּשְׁאָר זְמַנִּין, דִּכְתִיב בְּהוּ חַטָּאת (לֵיֵ"). וּכְדֵין כָּל נְהוֹרִין אִתְכְּנָשׁוּ לְאֵשֶׁת חַיִל, וּבְגִין כַּךְ עֲצֶרֶת.

שָׁבוּעוֹת, וְלָא כְּתִיב כַּמָּה אִינּוּן. אֶלָּא בְּכָל אֲתַר דְּאִתְּמַר סְתָם, שְׁמָא גָּרִים דְּאִינּוּן מִן שֶׁבַע. וּכְתִיב שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת תִּסְפֹּר לָךְ, אֲמַאי כְּתִיב שָׁבוּעוֹת בִּלְחוֹדוֹי. אֶלָּא הָכִי אִצְטְרִיךְ שָׁבֻעֹת סְתָם, לְאַכְלְלָא עֵילָא וְתַתָּא, דְּהָא בְּכָל אֲתַר דְּאִלֵּין מִתְעָרֵי, אִלֵּין אוֹף הָכִי מִתְעָרֵי עִמְּהוֹן. עַד לָא הָוָה שְׁלֹמֹה, לָא הֲווֹ אִתְגַּלְיָין, כֵּיוָן דְּאָתָא שְׁלֹמֹה, עָבֵד מִנַּיְיהוּ פְּרָט. דִּכְתִיב, (מלכים א ח) שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים, דָּא אִיהוּ פְּרָט.

בִּזְמָנָא אַחֲרָא בִּכְלַל, שָׁבוּעוֹת סְתָם. וְלָא אִצְטְרִיךְ לְבַר נָשׁ אַחֲרָא לְמֶעְבַּד מִנְּהוֹן פְּרָט, בַּר שְׁלֹמֹה. בְּגִין דְּאִינּוּן

לשון הקודש

שֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לְסוֹד חֲמִשִּׁים הַיָּמִים, שֶׁהֵם שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת, וּבְקָרְבַּן הָעֹמֶר הִתְבַּטֵּל יֵצֶר הָרָע, שֶׁבּוֹרֵחַ מֵאֵשֶׁת חַיִל. וּכְשֶׁשָּׁם לֹא נִקְרַב, מִתְדַּבְּקִים יִשְׂרָאֵל עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִתְבַּטֵּל מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא בְּגָוֵן זֶה עֲצֶרֶת, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בִּטּוּל יֵצֶר הָרָע, וְעַל כֵּן לֹא כָּתוּב בּוֹ חַטָּאת כְּמוֹ שְׁאָר הַזְּמַנִּים שֶׁכָּתוּב בָּהֶם חַטָּאת (לֵה"). וְאָז כָּל הָאוֹרוֹת מִתְכַּנְּסִים לְאֵשֶׁת חַיִל, וּמִשּׁוּם כָּךְ עֲצֶרֶת.

שָׁבֻעוֹת, וְלֹא כָּתוּב כַּמָּה הֵם. אֶלָּא בְּכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר סְתָם, הַשֵּׁם גּוֹרֵם שֶׁהֵם מִן שֶׁבַע. וְכָתוּב (שם) שִׁבְעָה שָׁבֻעֹת תִּסְפֹּר לָךְ, לָמָּה כָּתוּב שָׁבֻעֹת לְבַדּוֹ? אֶלָּא כָּךְ צָרִיךְ שָׁבוּעוֹת סְתָם, לְהַכְלִיל מַעְלָה וּמַטָּה, שֶׁהֲרֵי בְּכָל מָקוֹם שֶׁאֵלּוּ מִתְעוֹרְרִים, אַף אֵלֶּה מִתְעוֹרְרִים עִמָּם. טֶרֶם שֶׁהָיָה שְׁלֹמֹה, לֹא הָיוּ מִתְגַּלִּים. כֵּיוָן שֶׁבָּא שְׁלֹמֹה, עָשָׂה מֵהֶם פְּרָט, שֶׁכָּתוּב שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים. זֶהוּ פְּרָט.

בִּזְמַן אַחֵר בִּכְלָל, שָׁבוּעוֹת סְתָם. וְלֹא

שִׁבְעַת יָמִים דִּלְתַתָּא, לָא נְהִירוּ בִּשְׁלִימוּ, עַד דְּאָתָא שְׁלֹמֹה, וּכְדֵין קַיְּימָא סִיהֲרָא בְּאַשְׁלְמוּתָא, בְּאִינּוּן שִׁבְעַת יוֹמִין. וְהָכָא חַג שָׁבוּעוֹת סְתָם, בְּגִין דְּאִתְכְּלָלוּ תַתָּאֵי בְּעִלָּאֵי, וְלָא אַנְהִירוּ כְּיוֹמָא דִּשְׁלֹמֹה.

פִּקּוּדָא (ל״ד) בָּתַר דָּא, לְקָרְבָא שְׁתֵּי הַלֶּחֶם. הָא אוֹקִימְנָא, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם: תַּרְתֵּי שְׁכִינְתֵּי, עֵילָא וְתַתָּא, וְאִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא. לְגַבֵּיהוֹן, תְּרֵין נָהֲמֵי בְּשַׁבָּת, מְזוֹנָא דְחַד תְּרֵין, דְּעֵילָא וְתַתָּא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמות טז) שְׁנֵי הָעֹמֶר לָאֶחָד. לָאֶחָד וַדַּאי, לְאִתְיַיחֲדָא בַּאֲתַר חַד. לְהַהוּא דְּאִקְרֵי אֶחָד. וּמַאן אִיהוּ. הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ יָרִית עֵילָא וְתַתָּא, תְּרֵין נָהֲמֵי כַּחֲדָא. וּבְגִין דְּשַׁבָּת אִיהוּ רָזָא דְעֵילָא וְתַתָּא, וְכֹלָּא אִיהוּ שַׁבָּת, (אִתְקְרִיבוּ) תְּרֵין נָהֲמֵי. ע״כ.

פִּקּוּדָא בָּתַר דָּא לְהַסְדִּיר לֶחֶם וּלְבוֹנָה, לְהַקְרִיב עֹמֶר. דִּכְתִיב וַעֲשִׂיתֶם בְּיוֹם הֲנִיפְכֶם אֶת הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים לְעוֹלָה. וְכֵן בְּשָׁבוּעוֹת לְהַקְרִיב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְהָכִי בְּכָל

לשון הקודש

צָרִיךְ לְאָדָם אַחֵר לַעֲשׂוֹת מֵהֶם פְּרָט, חוּץ מִשְּׁלֹמֹה, מִשּׁוּם שֶׁהֵם שִׁבְעַת יָמִים שֶׁלְּמַטָּה, לֹא מְאִירִים בִּשְׁלֵמוּת, עַד שֶׁבָּא שְׁלֹמֹה, וְאָז עָמְדָה הַלְּבָנָה בְּהַשְׁלָמָתָהּ בְּאוֹתָם שִׁבְעַת הַיָּמִים. וְכָאן חַג שָׁבוּעוֹת סְתָם, מִשּׁוּם שֶׁנִּכְלְלוּ תַּחְתּוֹנִים בָּעֶלְיוֹנִים, וְלֹא הֵאִירוּ כְּמוֹ הַיּוֹם שֶׁל שְׁלֹמֹה.

מִצְוָה (ל״ד) אַחֵר זוֹ – לְהַקְרִיב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם. הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם – שְׁתֵּי שְׁכִינוֹת, עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, וְהִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד. לְגַבֵּיהֶם, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בְּשַׁבָּת, שֶׁהוּא מָזוֹן שֶׁל אֶחָד שְׁנַיִם שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה. וְעַל זֶה כָּתוּב, שְׁנֵי הָעֹמֶר לָאֶחָד. לָאֶחָד וַדַּאי, לְהִתְיַחֵד בְּמָקוֹם אֶחָד אֶל אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא אֶחָד. וּמִי הוּא? הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא יוֹרֵשׁ מַעְלָה וּמַטָּה שְׁנֵי לְחָמִים כְּאֶחָד. וּמִשּׁוּם שֶׁשַּׁבָּת הוּא סוֹד שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה, וְהַכֹּל הוּא שַׁבָּת, (נִקְרָאוּ) שְׁנֵי לְחָמִים. (עד כאן)

מִצְוָה אַחֵר זוֹ – לְהַסְדִּיר לֶחֶם וּלְבוֹנָה, לְהַקְרִיב עֹמֶר, שֶׁכָּתוּב וַעֲשִׂיתֶם בְּיוֹם הֲנִיפְכֶם אֶת הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים לְעֹלָה. וְכֵן בְּשָׁבוּעוֹת לְהַקְרִיב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְכָךְ

יוֹמִין טָבִין, לְהַקְרִיב קָרְבָּן דְּמוּסָפִין. אֶלָּא וַדַּאי בְּכָל יוֹמָא דְּמוֹעֲדַיָּא צָרִיךְ לְקָרְבָא קָרְבְּנָא דִילֵיהּ. צָרִיךְ לְקָרְבָא עָלֵיהּ תּוֹסֶפֶת דְּאִית לֵיהּ, כְּגוֹן תּוֹסֶפֶת כְּתוּבְתָּא וּמַתְּנָתָא, דְּאוֹסִיף חָתָן לְכַלָּה. וְשַׁבָּת מַלְכְּתָא, דְּאִיהִי כַּלָּה, בְּשַׁבָּתוֹת וּבְכָל יוֹמִין טָבִין, צְרִיכָה תּוֹסֶפֶת, דְּאִינּוּן מוּסָפִין דְּקָרְבְּנִין, וּמַתְּנָתָא, דְּאִינּוּן מַתְּנוֹת כְּהוּנָּה.

וּבְשַׁבּוּעוֹת דְּאִיהוּ מַתַּן תּוֹרָה, דְּאִתְיְהִיבוּ תְּרֵין לוּחִין דְּאוֹרַיְיתָא, מִסִּטְרָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, צָרִיךְ לְקָרְבָא לְגַבַּיְיהוּ, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם דְּאִינּוּן ה"ה דְּתְרֵין יוֹמִין דְּשָׁבוּעוֹת אִינּוּן י"ו צָרִיךְ לְקָרְבָא לְגַבַּיְיהוּ, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מְאִינּוּן ה"ה דְּהָא אִיהוּ נָהֲמָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי, ה"ה, מִן הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ.

וְהַאי אִיהוּ מַאֲכָל אָדָם, דְּאִיהוּ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. (ויקרא א) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיְיָ'. עוֹמֶר שְׂעוֹרִין, מַאֲכָל בְּעִירָן, דְּאִינּוּן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, דְּמִנְּהוֹן צָרִיךְ לְקָרְבָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ויקרא א) מִן הַבְּהֵמָה. אֵלִּים:

לשון הקודש

בְּכָל הַיָּמִים הַטּוֹבִים לְהַקְרִיב קָרְבָּן שֶׁל מוּסָפִים. אֶלָּא וַדַּאי בְּכָל יוֹם שֶׁל מוֹעֲדִים צָרִיךְ לְהַקְרִיב אֶת הַקָּרְבָּן שֶׁלּוֹ. צָרִיךְ לְהַקְרִיב עָלָיו תּוֹסֶפֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ, כְּמוֹ תּוֹסֶפֶת כְּתֻבָּה וּמַתָּנָה שֶׁמּוֹסִיף חָתָן לְכַלָּה. וְשַׁבָּת הַמַּלְכָּה, שֶׁהִיא כַּלָּה, בְּשַׁבָּתוֹת וּבְכָל יָמִים טוֹבִים, צְרִיכָה תּוֹסֶפֶת, שֶׁהֵם מוּסָפִים שֶׁל קָרְבָּנוֹת, וּמַתָּנוֹת, שֶׁהֵן מַתְּנוֹת כְּהֻנָּה.

וּבְשַׁבּוּעוֹת שֶׁהוּא מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁנִּתְּנוּ שְׁנֵי לוּחוֹת הַתּוֹרָה מֵהַצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, צָרִיךְ לְהַקְרִיב לָהֶם שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, שֶׁהֵן ה"ה. שֶׁשְּׁנֵי יָמִים שֶׁל שָׁבוּעוֹת הֵם י"ו צָרִיךְ לְהַקְרִיב לָהֶם שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מֵאוֹתָן ה"ה, שֶׁזֶּהוּ לֶחֶם שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי, ה"ה, מִן הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ.

וְזֶהוּ מַאֲכַל אָדָם, שֶׁהוּא יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. (ויקרא א) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַה'. עֹמֶר שְׂעוֹרִים, מַאֲכַל בְּהֵמוֹת, שֶׁהֵן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, שֶׁמֵּהֶם צָרִיךְ לְהַקְרִיב, זֶהוּ

מְנַגְּחִים בְּמַתְנִיתִין, בְּאִלֵּין פַּשְׁטִין. מִן הַבָּקָר: פָּרִים מְנַגְּחִים בְּמַתְנִיתִין, בְּתוּקְפָּא יַתִּיר. וּמִן הַצֹּאן: שְׁאַר עַמָּא, קָרְבְּנָא דִלְהוֹן צְלוֹתִין, וְעָלַיְיהוּ אִתְמַר, (יחזקאל לד) **וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם.**

דְּמָארֵי קַבָּלָה, וּמָארֵי מִדּוֹת, אִינּוּן מִסְטַר דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי. שְׁאַר עַמָּא מִסִּטְרָא דְּאִילָנָא דְטוֹב וָרָע, אָסוּר וְהֶתֵּר. וּבְגִין דָּא, מִן הַבְּהֵמָה, מַאֲכָל דִּלְהוֹן, עֹמֶר לֶחֶם שְׁעוֹרִים, (רות ג) וַיָּמָד שֵׁשׁ שְׂעוֹרִים. וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ, אוֹרַיְיתָא דְבַעַל פֶּה, דְּשִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה. אֲבָל אִלֵּין דְּאִילָנָא דְחַיֵּי, דְּאִינּוּן אָדָם אוֹרַיְיתָא דִלְהוֹן, נָהֲמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי וְהַיְינוּ שְׁתֵּי הַלֶּחֶם. חֲדוּ כֻּלְּהוּ תָּנָאִין וַאֲמוֹרָאִין, וְאָמְרוּ מָאן קָאִים קַמֵּי סִינַי. (ע״כ רעיא מהימנא).

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ, (ויקרא כ״ג) **רִבִּי יִצְחָק פָּתַח,** (תהלים פא) **תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא**

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב מִן הַבְּהֵמָה. אֵילֵם – מְנַגְּחִים בַּמִּשְׁנָה, בְּאֵלּוּ הַפְּשָׁטִים. מִן הַבָּקָר – פָּרִים מְנַגְּחִים בַּמִּשְׁנָה, בְּחֹזֶק יָתֵר. וּמִן הַצֹּאן – שְׁאָר הָעָם, הַקָּרְבָּן שֶׁלָּהֶם תְּפִלּוֹת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (יחזקאל לד) וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם.

שֶׁבַּעֲלֵי קַבָּלָה וּבַעֲלֵי מִדּוֹת הֵם מִצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים. שְׁאָר הָעָם מֵהַצַּד שֶׁל עֵץ טוֹב וָרָע, אִסּוּר וְהֶתֵּר. וּמִשּׁוּם כָּךְ מִן הַבְּהֵמָה, מַאֲכָל שֶׁלָּהֶם עֹמֶר, לֶחֶם שְׂעוֹרִים. וַיָּמָד שֵׁשׁ שְׂעֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ – תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁל שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה. אֲבָל אֵלּוּ שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהֵם אָדָם, הַתּוֹרָה שֶׁלָּהֶם הִיא לַחְמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי, וְהַיְינוּ שְׁתֵּי הַלֶּחֶם. שָׂמְחוּ כָּל הַתַּנָּאִים וְהָאֲמוֹרָאִים וְאָמְרוּ: מִי עוֹמֵד לִפְנֵי סִינַי?

(ע״כ רעיא מהימנא).

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שם פא) תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קֵרֵב אוֹתָם אֵלָיו

קָרִיב לוֹן לְגַבֵּיהּ, מִן כָּל אוּמִין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וְאִתְרְעֵי בְּהוּ, וּמֵאֲתַר רְחִיקָא קָרִיב לוֹן לְגַבֵּיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (יהושע כד) וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַנָּהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם. לְאַחֲזָאָה, דְּהָא מֵאֲתַר רְחִיקָא אִתְרְעֵי בְּהוּ, וְקָרִיב לוֹן לְגַבֵּיהּ, וּכְתִיב, (יהושע כד) וָאֶקַּח אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הַנָּהָר וְגוֹ'. הֲנֵי קְרָאֵי אִית לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ, וְכִי כָּל יִשְׂרָאֵל לָא הֲווֹ יַדְעֵי דָא, וְכָל שֶׁכֵּן יְהוֹשֻׁעַ.

אֶלָּא אוֹרַיְיתָא כּוּלָּהּ סָתִים וְגַלְיָא, כְּמָה דְשִׁמָּא קַדִּישָׁא סָתִים וְגַלְיָא, בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא כּוּלָּהּ שִׁמָּא קַדִּישָׁא הִיא, וְעַל דָּא אִיהִי סָתִים וְגַלְיָא. אִי יִשְׂרָאֵל (דף צ"ט ע"א) וִיהוֹשֻׁעַ הֲווֹ יַדְעֵי, אֲמַאי כְּתִיב כֹּה אָמַר יְיָ'. אֶלָּא וַדַּאי סְתִימָא דְמִלָּה, טִיבוּ סַגִּי עֲבַד

לשון הקודש

מִכָּל הָאֻמּוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה וְהִתְרַצָּה בָהֶם, וּמִמָּקוֹם רָחוֹק קֵרֵב אוֹתָם אֵלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יהושע כד) וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַנָּהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם. לְהַרְאוֹת שֶׁהֲרֵי מִמָּקוֹם רָחוֹק הִתְרַצָּה בָהֶם וְקֵרֵב אוֹתָם אֵלָיו, וְכָתוּב, וָאֶקַּח אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הַנָּהָר וְגוֹ'. בַּפְּסוּקִים הַלָּלוּ יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, וְכִי כָּל יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ יוֹדְעִים אֶת זֶה, וְכָל שֶׁכֵּן יְהוֹשֻׁעַ?

אֶלָּא כָּל הַתּוֹרָה נִסְתֶּרֶת וְנִגְלֵית, כְּמוֹ שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִסְתָּר וְנִגְלֶה, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַתּוֹרָה הִיא שֵׁם קָדוֹשׁ, וְעַל כֵּן הִיא נִסְתֶּרֶת וְנִגְלֵית. אִם יְהוֹשֻׁעַ וְיִשְׂרָאֵל הָיוּ יוֹדְעִים, לָמָּה כָּתוּב כֹּה אָמַר ה'? אֶלָּא וַדַּאי סֵתֶר הַדָּבָר – הַטּוֹב הָרַב שֶׁעָשָׂה

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ בְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְרְעֵי בְּהוּ בַּאֲבָהָתָא, וְעָבִיד לוֹן רְתִיכָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה לִיקָרֵיהּ, וְאַפִּיק לוֹן מִגּוֹ נַהֲרָא עִלָּאָה יַקִּירָא קַדִּישָׁא, בּוּצִינָא דְּכָל בּוּצִינִין, בְּגִין דְּיִתְעַטַּר בְּהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, כֹּה אָמַר יְיָ' בְּעֵבֶר הַנָּהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם. הַנָּהָר: הַהוּא נָהָר דְּאִשְׁתְּמוֹדַע, וְאִתְיְדַע.

מֵעוֹלָם, מָאי קָא בָעֵי הָכָא. אֶלָּא לְאַחֲזָאָה חָכְמָתָא. מֵעֵבֶר הַנָּהָר מֵעוֹלָם, אֶלָּא הַהוּא נָהָר עוֹלָם אִקְרֵי. וְעַל דָּא, בְּעֵבֶר הַנָּהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם, לְאַחֲזָאָה טִיבוּ וּקְשׁוֹט דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. וָאֶקַּח אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הַנָּהָר מָאי קָא מַיְירֵי. אֶלָּא אַבְרָהָם לָא אִתְדְּבַק בֵּיהּ בְּהַהוּא נָהָר, כְּמוֹ יִצְחָק דְּאִתְדְּבַק בֵּיהּ בְּסִטְרֵיהּ לְאִתְתַּקְּפָא.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִתְרַצָּה בָּאָבוֹת, וְעָשָׂה אוֹתָם מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה לִכְבוֹדוֹ, וְהוֹצִיא אוֹתָם מִתּוֹךְ נָהָר עֶלְיוֹן נִכְבָּד קָדוֹשׁ, מְאוֹר כָּל הַמְּאוֹרוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּתְעַטֵּר בָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, כֹּה אָמַר ה' בְּעֵבֶר הַנָּהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם.

הַנָּהָר – אוֹתוֹ הַנָּהָר שֶׁמֻּכָּר וְנוֹדָע.

מֵעוֹלָם – מַה הוּא רוֹצֶה כָּאן? אֶלָּא לְהַרְאוֹת חָכְמָה. מֵעֵבֶר הַנָּהָר מֵעוֹלָם, אֶלָּא אוֹתוֹ נָהָר נִקְרָא עוֹלָם, וְעַל כֵּן בְּעֵבֶר הַנָּהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם, לְהַרְאוֹת הַטּוֹב וְהָאֱמֶת שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל. וָאֶקַּח אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הַנָּהָר. מַה זֶּה אוֹמֵר? אֶלָּא אַבְרָהָם לֹא נִדְבַּק בְּאוֹתוֹ נָהָר כְּמוֹ יִצְחָק שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ בְּצִדּוֹ לְהִתְחַזֵּק.

תָּא חֲזֵי, הַאי נָהָר, אַף עַל גַּב דְּלָאו אִיהוּ דִּינָא, דִּינִין נָפְקֵי מִסִּטְרֵיהּ, וְאִתְתָּקְפוּ בֵּיהּ. וְכַד יִצְחָק אִתְתָּקַף (בְּדִינוֹי) בִּבְנוֹי, כְּדֵין עִלָּאִין וְתַתָּאִין מִתְכַּנְּפֵי לְדִינָא, וְכוּרְסְיָיא דְּדִינָא אִתְתָּקַן, וּמַלְכָּא קַדִּישָׁא יָתִיב עַל כּוּרְסְיָיא דְּדִינָא, וְדָאִין עָלְמָא, כְּדֵין, תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּיַדְעִין לְסַלְקָא כּוּרְסְיָיא דְּדִינָא, וּלְתַקְנָא כּוּרְסְיָיא דְּרַחֲמֵי. וּבְמָה. בַּשּׁוֹפָר.

רִבִּי אַבָּא הָוָה יָתִיב קַמֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ, הָא זִמְנִין סַגִּיאִין שָׁאִילְנָא עַל הַאי שׁוֹפָר, מָאי קָא מַיְירֵי, וְעַד כָּאן לָא אִתְיְישַׁבְנָא בֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ, וַדָּאי הַאי הוּא בְּרִירָא דְּמִלָּה, דְּיִשְׂרָאֵל בַּעְיָין בְּיוֹמָא דְּדִינָא (נ"א דָּא), שׁוֹפָר, וְלָא קֶרֶן. בְּגִין דְּקֶרֶן הָא אִתְיְידַע בְּאָן אֲתַר אִיהוּ, וּלְאִתְדַּבְּקָא דִּינָא לָא בָּעֵינָא.

לשון הקודש

בא רְאֵה, הַנָּהָר הַזֶּה, אַף עַל גַּב שֶׁאֵינוֹ דִּין, יוֹצְאִים דִּינִים מִצִּדּוֹ וּמִתְחַזְּקִים בּוֹ. וּכְשֶׁיִּצְחָק מִתְחַזֵּק (בְּדִינָיו) בְּבָנָיו, אֲזַי הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים מִתְכַּנְּסִים לְדִין, וְכִסֵּא הַדִּין מִתְתַּקֵּן, וְהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִין וְדָן אֶת הָעוֹלָם. אָז, תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁיּוֹדְעִים לְסַלֵּק כִּסֵּא הַדִּין וּלְתַקֵּן כִּסֵּא שֶׁל רַחֲמִים, וּבַמֶּה? בַּשּׁוֹפָר.

רִבִּי אַבָּא הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ, הֲרֵי פְּעָמִים רַבּוֹת שָׁאַלְתִּי עַל הַשּׁוֹפָר הַזֶּה מַה זֶּה אוֹמֵר, וְעַד כָּאן לֹא הִתְיַשַּׁבְתִּי בּוֹ. אָמַר לוֹ, הֲרֵי וַדַּאי זֶהוּ בֵּרוּר הַדָּבָר, שֶׁיִּשְׂרָאֵל צְרִיכִים בְּיוֹם הַדִּין (הַזֶּה) שׁוֹפָר וְלֹא קֶרֶן, מִשּׁוּם שֶׁקֶּרֶן הֲרֵי נוֹדָע בְּאֵיזֶה מָקוֹם הִיא, וּלְהִדָּבֵק

אֲבָל הָא תָּנֵינָן, בְּמִלִּין וּבְעוֹבָדָא, בָּעֵינָן לְאַחֲזָאָה וּלְאַתְעָרָא מִלִּין סְתִימִין.

תָּא חָזֵי, כַּד הַהוּא שׁוֹפָר עִלָּאָה, דִּנְהִירוּ דְּכֹלָּא בֵּיהּ, אִסְתַּלָּק וְלָא נָהִיר לִבְנִין, כְּדֵין דִּינָא אִתְעַר, וְכֻרְסְוָון אִתְתְּקָנוּ לְבֵי דִינָא, וְדָא שׁוֹפָר, אֵילוֹ דְּיִצְחָק אִקְרֵי, תּוּקְפֵּיהּ (דף צ"ט ע"ב) דְּיִצְחָק, תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ דַּאֲבָהָן, כַּד אִסְתְּלַק הַהוּא שׁוֹפָר גָּדוֹל, דְּלָא יַנְקָא לִבְנִין, כְּדֵין יִצְחָק אִתְתָּקַף, וְאִתְתָּקַן לְדִינָא בְּעָלְמָא.

וְכַד אִתְעַר הַאי שׁוֹפָר וְכַד בְּנֵי נָשָׁא תַּיְיבִין מֵחֲטָאֵיהוֹן, בַּעְיָין לְנַגְדָּא קוֹל שׁוֹפָר מִתַּתָּא, וְהַהוּא קָלָא סָלִיק לְעֵילָא, כְּדֵין אִתְעַר שׁוֹפָרָא אַחֲרָא עִלָּאָה, וְאִתְעַר רַחֲמֵי, וְאִסְתַּלָּק דִּינָא. וּבָעֵינָן לְאַחֲזָאָה עוֹבָדָא בְּשׁוֹפָר, לְאִתְעָרָא שׁוֹפָרָא אַחֲרָא,

לשון הקודש

בְּדִין אֵינָנוּ רוֹצִים. אֲבָל הֲרֵי שָׁנִינוּ, בִּדְבָרִים וּבְמַעֲשִׂים צְרִיכִים לְהַרְאוֹת וּלְהָעִיר דְּבָרִים נִסְתָּרִים.

בָּא רְאֵה, כְּשֶׁאוֹתוֹ שׁוֹפָר עֶלְיוֹן, שֶׁבּוֹ הָאוֹר שֶׁל הַכֹּל, מִסְתַּלֵּק וְלֹא מֵאִיר לַבָּנִים, אֲזַי מִתְעוֹרֵר הַדִּין, וְהַכִּסְאוֹת מְתֻקָּנִים לְבֵית הַדִּין, וְזֶה הַשּׁוֹפָר, נִקְרָא אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, תָּקְפּוֹ שֶׁל יִצְחָק, תִּשְׁבַּחַת הָאָבוֹת, כְּשֶׁמִּתְעַלֶּה אוֹתוֹ שׁוֹפָר גָּדוֹל שֶׁאֵין מֵינִיק אֶת הַבָּנִים, אֲזַי יִצְחָק מִתְחַזֵּק, וּמִתְתַּקֵּן לָדוּן אֶת הָעוֹלָם.

וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֵר הַשּׁוֹפָר הַזֶּה וּכְשֶׁבְּנֵי אָדָם שָׁבִים מֵחֲטָאֵיהֶם, צְרִיכִים לְהַשְׁפִּיעַ קוֹל שׁוֹפָר מִמַּטָּה, וְאוֹתוֹ קוֹל עוֹלֶה לְמַעְלָה, אֲזַי מִתְעוֹרֵר שׁוֹפָר אַחֵר עֶלְיוֹן, וּמְעוֹרֵר רַחֲמִים וּמִסְתַּלֵּק הַדִּין. וּצְרִיכִים

וּלְאַפָּקָא בְהַאי שׁוֹפָר לְתַתָּא, אִינּוּן כַּלֵּי, לְאַחֲזָאָה דְּכָל אִינּוּן קָלִין דִּלְעֵילָא, דִּכְלִילָן כֻּלְּהוּ בְּהַהוּא שׁוֹפָר עִלָּאָה, יִתְעָרוּן לְנָפְקָא.

וּבְהָנֵי קָלִין דִּלְתַתָּא, יָהֲבִין יִשְׂרָאֵל חֵילָא (לְרַחֲמֵי מִתַּתָּא וְאִתְעָר שׁוֹפָר גָּדוֹל) לְעֵילָא, וְעַל דָּא בָּעֵינָן לְזַמְּנָא שׁוֹפָר בְּיוֹמָא דָא, וּלְסַדְּרָא קָלִין, לְכַוְּונָא בֵּיהּ כְּגִין לְאַתְעָרָא שׁוֹפָר אַחֲרָא, דְּבֵיהּ כְּלִילָן כַּלֵּי לְעֵילָא. (וּלְסַדְּרָא קָלִין בְּשׁוֹפָר).

סִדְרָא קַדְמָאָה, קָלָא נָפִיק, וּמִתְעַטָּר לְעֵילָא, סָלִיק רְקִיעִין, וְאִתְבָּקַע בֵּין טוּרֵי רָמָאֵי, וּמָטֵי לְגַבֵּיהּ דְּאַבְרָהָם, וְשַׂרְיָא בְּרֵישֵׁיהּ, וְאִתְעַטָּר, וְאִתְעַר הוּא, וְאַתְקִין לְכוּרְסְיָיא. וּבְסִפְרָא דְּאַגַּדְתָּא תָּנֵינָן, בְּשַׁעֲתָא דְּהַהוּא קָלָא קַדְמָאָה סָלִיק, אִתְעַר וְאִתְעַטָּר אַבְרָהָם, וְאַתְקִן לְכוּרְסְיָיא, פַּקְדִּין עָלֵיהּ (ס"א אַבָּא וְאִמָּא) אַבָּא.

לשון הקודש

לְהַרְאוֹת מַעֲשֶׂה בַּשּׁוֹפָר, לְעוֹרֵר שׁוֹפָר אַחֵר, וּלְהוֹצִיא בַּשּׁוֹפָר הַזֶּה לְמַטָּה אוֹתָם קוֹלוֹת, לְהַרְאוֹת שֶׁכָּל אוֹתָם קוֹלוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּאוֹתוֹ שׁוֹפָר עֶלְיוֹן, יִתְעוֹרְרוּ לָצֵאת.

וּבַקּוֹלוֹת הַלָּלוּ שֶׁלְּמַטָּה נוֹתְנִים יִשְׂרָאֵל כֹּחַ (לְרַחֲמִים מִלְּמַטָּה, וּמִתְעוֹרֵר הַשּׁוֹפָר הַגָּדוֹל) לְמַעְלָה, וְעַל כֵּן צְרִיכִים לְזַמֵּן שׁוֹפָר בַּיּוֹם הַזֶּה

סִדְרָה רִאשׁוֹנָה – יוֹצֵא קוֹל וּמִתְעַטֵּר לְמַעְלָה, עוֹלֶה רְקִיעִים, וְנִבְקָע בֵּין הָרִים רָמִים, וּמַגִּיעַ לְאַבְרָהָם וְשׁוֹרֶה בְּרֹאשׁוֹ וּמִתְעַטֵּר, וְהוּא מִתְעוֹרֵר וּמַתְקִין אֶת הַכִּסֵּא. וּבְסֵפֶר הָאַגָּדָה שָׁנִינוּ, בְּשָׁעָה

וְלַעֲרֹךְ קוֹלוֹת, לְכַוֵּן בּוֹ כְּדֵי לְעוֹרֵר שׁוֹפָר אַחֵר, שֶׁבּוֹ כְּלוּלִים הַקּוֹלוֹת לְמַעְלָה (וּלְסַדֵּר קוֹלוֹת בַּשּׁוֹפָר).

אַדְהָכִי, סַלְקָא תְנָיְינָא, תַּקִּיפָא (לְחַבְּרָא) לְתַבְרָא תּוּקְפֵּי רְגִיזִין. וְדָא סִדְרָא תְנָיְינָא, הַהוּא קָלָא תְּבִירָא בְּתוּקְפּוֹי. וּכְדֵין סַלְקָא, וְכָל דִּינִין דְּאִתְעָרוּן (ס"א דְּאִתְעַרְעַן) קָמֵיהּ אִתְבָּרוּ, עַד דְּסָלִיק לְאַתְרֵיהּ דְּיִצְחָק. כֵּיוָן דְּיִצְחָק אִתְעַר, וְחָמֵי לְאַבְרָהָם מִתַּקֵּן לְכוּרְסְיָיא לְקַיְּימָא קַמֵּיהּ, כְּדֵין אִתְכַּפְיָא, וְתָבַר תּוּקְפָּא קַשְׁיָא. וּבְהַאי, בָּעֵי מָאן דְּתָקַע, לְכַוְּונָא לִבָּא וּרְעוּתָא, בְּגִין לְתַבְרָא חֵילָא וְתוּקְפָּא דְּדִינָא קַשְׁיָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים פט) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, יוֹדְעֵי תְרוּעָה וַדַּאי.

סִדְרָא תְּלִיתָאָה, קָלָא נָפִיק, וְסָלִיק, וּבָקַע כָּל אִינּוּן רְקִיעִין, וְרַחֲמֵי מִתְעָרָן, וּמָטֵי הַהוּא קָלָא לְרֵישֵׁיהּ דְּיַעֲקֹב (דף ק' ע"א) וְיַעֲקֹב אִתְעַר, וְחָמֵי לְאַבְרָהָם מִתְתַּקֵּן בְּגִיסָא אַחֲרָא, כְּדֵין אֲחִידָן

לשון הקודש

שֶׁאוֹתוֹ קוֹל רִאשׁוֹן עוֹלֶה, מִתְעוֹרֵר וּמִתְעַטֵּר אַבְרָהָם, וּמַתְקִין אֶת הַכִּסֵּא, וּפוֹקֵד עָלָיו (אבא ואמא) אַבָּא.

בֵּינְתַּיִם עוֹלֶה הַשֵּׁנִי, הַתַּקִּיף (לְחַבֵּר) לִשְׁבֹּר אֶת הַדִּינִים הַקָּשִׁים. וְזֶה הַסֵּדֶר הַשֵּׁנִי, אוֹתוֹ הַקּוֹל שׁוֹבֵר בְּכֹחוֹ. וְאָז עוֹלֶה, וְכָל הַדִּינִים שֶׁמִּתְעוֹרְרִים (שֶׁנִּקְרִים) לְפָנָיו נִשְׁבָּרִים, עַד שֶׁעוֹלֶה לִמְקוֹמוֹ שֶׁל יִצְחָק. כֵּיוָן שֶׁמִּתְעוֹרֵר יִצְחָק וְרוֹאֶה אֶת אַבְרָהָם, מִתַּקֵּן אֶת הַכִּסֵּא לַעֲמֹד לְפָנָיו. אָז נִכְנָע, שׁוֹבֵר אֶת הַתַּקֵּף הַקָּשֶׁה. וּבָזֶה צָרִיךְ מִי שֶׁתּוֹקֵעַ לְכַוֵּן הַלֵּב וְהָרָצוֹן, כְּדֵי לִשְׁבֹּר הַכֹּחַ וְהַתַּקֵּף שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים פט) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, יוֹדְעֵי תְרוּעָה וַדַּאי.

סִדְרָה שְׁלִישִׁית – יוֹצֵא קוֹל וְעוֹלֶה, וּבוֹקֵעַ כָּל אוֹתָם רְקִיעִים, וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים, וּמַגִּיעַ אוֹתוֹ קוֹל לְרֹאשׁוֹ שֶׁל

תַּרְוַוּיְיהוּ בֵּיהּ בְּיִצְחָק, דָּא מֵהַאי סִטְרָא, וְדָא, מֵהַאי סִטְרָא וְלָא יַכְלִין תּוּקְפּוֹי לְנָפְקָא לְבַר. וְהָנֵי תְּלָתָא סִדְרִין, כֻּלְּהוּ סִדְרָא חַד.

סִדְרָא אַחֲרָא, קָלָא נָפִיק, וְסָלִיק, וְנָטִיל לְאַבְרָהָם מֵאַתְרֵיהּ, וְנָגִיד לֵיהּ לְתַתָּא, לַאֲתַר דְּתוּקְפֵּיהוֹן דְּיִצְחָק שַׁרְיָין וְקַיְימָן לֵיהּ לְאַבְרָהָם בְּגַוַּוּיְיהוּ.

סִדְרָא תִּנְיָינָא, נָפִיק קָלָא תְּבִירָא, לָא תַקִּיפָא בְּקַדְמָאָה, לָא דְחָלִישׁ הַהוּא קָלָא דְתָקַע, אֶלָּא דְהַהוּא קָלָא לָאו אִיהוּ לְגַבֵּי יִצְחָק בְּקַדְמִיתָא, דְּתַמָּן תּוּקְפָּא תַקִּיפָא שַׁרְיָא, אֶלָּא לְגַבֵּי אִינּוּן בֵּי דִינָא דִלְתַתָּא, דְּאִינּוּן רְפוּיִין יַתִּיר, וְכֻלְּהוּ חָמָאן לְאַבְרָהָם לְגַבַּיְיהוּ, וְאִתְכַּפְיָין קַמֵּיהּ.

לשון הקודש

יַעֲקֹב, וְיַעֲקֹב מִתְעוֹרֵר וְרוֹאֶה אֶת אַבְרָהָם מִתְתַּקֵּן בַּצַּד הָאַחֵר. אֲזַי אוֹחֲזִים שְׁנֵיהֶם בְּיִצְחָק, זֶה מִצַּד זֶה וְזֶה מִצַּד זֶה, וְלֹא יְכוֹלִים הַתֹּקֶף שֶׁלּוֹ לָצֵאת הַחוּצָה, וּשְׁלֹשׁ הַסִּדְרוֹת הַלָּלוּ הֵן סִדְרָה אַחַת.

סִדְרָה אַחֶרֶת – קוֹל יוֹצֵא וְעוֹלֶה, וְנוֹטֵל אֶת אַבְרָהָם מִמְּקוֹמוֹ, וּמַשְׁפִּיעַ אוֹתוֹ לְמַטָּה, לְמָקוֹם שֶׁהַגְּבוּרוֹת שֶׁל יִצְחָק שׁוֹרִים שָׁם, וּמְקַיְּמִים אֶת אַבְרָהָם בְּתוֹכָם.

סִדְרָה שְׁנִיָּה – יוֹצֵא קוֹל שָׁבוּר, לֹא חָזָק כְּמוֹ הָרִאשׁוֹן. לֹא שֶׁחָלַשׁ אוֹתוֹ קוֹל שֶׁתָּקַע, אֶלָּא שֶׁאוֹתוֹ קוֹל אֵינוֹ אֵצֶל יִצְחָק כְּבָרִאשׁוֹנָה, שֶׁשָּׁם שׁוֹרֶה הַתֹּקֶף הַתַּקִּיף, אֶלָּא רַק לְאוֹתָם בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה שֶׁהֵם יוֹתֵר רָפִים, וְכֻלָּם רוֹאִים אֶת אַבְרָהָם אֶצְלָם, וְנִכְנָעִים לְפָנָיו.

אַדְּהָכִי, סִדְרָא תְּלִיתָאָה, קָלָא נָפִיק, וְסָלִיק, וְאִתְעַטָּר בְּרֵישֵׁיהּ דְּיַעֲקֹב, וְנָגִיד לֵיהּ לְתַתָּא לְהַהוּא אֲתַר דְּאִינּוּן גְּבוּרָאן שַׁרְיָין, וְקָאִים לְקָבְלַיְיהוּ, אַבְרָהָם מֵהַאי סִטְרָא, וְיַעֲקֹב מֵהַאי סִטְרָא, וְאִינּוּן בְּאֶמְצָעִיתָא. כְּדֵין אִתְכַּפְיָין כֻּלְּהוּ, וּמִשְׁתַּכְּחִין (ס״א וּמִשְׁתַּכְּכֵי) בְּאַתְרַיְיהוּ. וְהָנֵי כֻּלְּהוּ סִדְרָא אַחֲרָא תִּנְיָינָא.

סִדְרָא בַּתְרָאָה, דְּבַעְיָיא לְסַלְקָא לוֹן לְאַתְרַיְיהוּ, וּלְיַישְׁבָא (ס״א וּלְיַשְׁרָא) בֵּינַיְיהוּ לְיִצְחָק כְּמִלְּקַדְמִין. כְּגִין דְּהַאי בָּעֵי לְיַשְׁרָא לֵיהּ בַּאֲתְרֵיהּ, וְלָא יִפּוּק בְּתוּקְפּוֹי לְבַר, כְּדֵין דִּינִין כֻּלְּהוּ אִתְכַּפְיָין, וְרַחֲמִין אִתְעֲרוּ.

עַל דָּא בָּעֵי לְכַוְּנָא לִבָּא וּרְעוּתָא בְּהָנֵי קַלֵּי, וּלְמֶהְדַּר בְּתִיּוּבְתָּא קָמֵי מָארֵיהוֹן. כְּדֵין כַּד יִשְׂרָאֵל מִתַּקְנֵי וּמְסַדְּרֵי קָלִין בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא כְּדְקָא

לשון הקודש

בֵּינְתַיִם סִדְרָה שְׁלִישִׁית – יוֹצֵא קוֹל וְעוֹלֶה, וּמִתְעַטֵּר בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, וּמַשְׁפִּיעַ אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁאוֹתָן הַגְּבוּרוֹת שׁוֹרוֹת, וְעוֹמֵד כְּנֶגְדָּן, אַבְרָהָם מִצַּד זֶה וְיַעֲקֹב מִצַּד זֶה, וְהֵם בָּאֶמְצַע, וְאָז כֻּלָּם נִכְנָעִים וְנִמְצָאִים (וְשׁוֹכְכִים) בִּמְקוֹמָם.

וְאֵלּוּ כֻּלָּם סֵדֶר אַחֵר שֵׁנִי.

סִדְרָה אַחֲרוֹנָה – שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲלוֹתָם לִמְקוֹמָם וּלְיַשֵּׁב (וּלְיַשֵּׁר) בֵּינֵיהֶם אֶת יִצְחָק כְּמִקֹּדֶם, מִשּׁוּם שֶׁאֶת זֶה צָרִיךְ לְיַשֵּׁר בִּמְקוֹמוֹ, וְלֹא יֵצֵא בִּגְבוּרוֹתָיו הַחוּצָה, אָז כָּל הַדִּינִים נִכְנָעִים, וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים. **עַל** כֵּן צָרִיךְ לְכַוֵּן אֶת הַלֵּב וְהָרָצוֹן בַּקּוֹלוֹת הַלָּלוּ, וְלַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי רִבּוֹנָם. אֲזַי כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל מְתַקְּנִים וּמְסַדְּרִים קוֹלוֹת בִּרְצוֹן הַלֵּב כָּרָאוּי

יָאוּת, בְּשׁוֹפָרָא דָא, אַהְדָּר הַהוּא שׁוֹפָר עִלָּאָה, וְכַד אַהְדָּר, מְעַטְּרָא לֵיהּ לְיַעֲקֹב, וְאִתְתָּקַן כֻּלָּא. וְכוּרְסְיָיא אַחֲרָא רְמִיוּ, וּכְדֵין חֵידוּ אִשְׁתְּכַח בְּכֻלָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְרַחֵם עַל עָלְמָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּיַדְעִין לְנַגְּדָא וּלְאַמְשָׁכָא (דף ק׳ ע״ב) לְמָארֵיהוֹן, מִדִּינָא לְרַחֲמֵי, וּלְתַקְּנָא כֻּלְּהוּ עָלְמִין עַל יְדַיְיהוּ.

תָּא חֲזֵי, לָקֶבֶל דָּא, תְּלָתָא סִפְרִין פִּתִיחִין בְּיוֹמָא דָּא, וּכְמָה דְרַחֲמִין מִתְעָרִין, וְדִינִין קַשְׁיָין אִתְכַּפְיָין וְעָאלִין לְדוּכְתַּיְיהוּ. כַּד הוּא לְתַתָּא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, דִּינִין קַשְׁיָין אִתְכַּפְיָין וְאִתְעֲבָרוּ מֵעָלְמָא. וּמַאן אִינּוּן. אִלֵּין אִינּוּן רְשָׁעִים גְּמוּרִים, דְּאִינּוּן דִּינִין קַשְׁיָין דְּאִתְכַּפְיָין וְאִתְעֲבָרוּ מֵעָלְמָא. וְעַל דָּא נִכְתָּבִים וְנֶחֱתָמִים וְכוּ׳. אָמַר רִבִּי אַבָּא, וַדַּאי דָּא

לשון הקודש

בַּשּׁוֹפָר הַזֶּה, חוֹזֵר אוֹתוֹ שׁוֹפָר עֶלְיוֹן. וּכְשֶׁחוֹזֵר, מְעַטֵּר אֶת יַעֲקֹב, וְהַכֹּל נִתְקָן. וְכִסֵּא אַחֵר עוֹלֶה, וְאָז נִמְצֵאת שִׂמְחָה בַּכֹּל, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עַל הָעוֹלָם. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיּוֹדְעִים לְהַנְהִיג וְלִמְשֹׁךְ אֶת רִבּוֹנָם מִדִּין לְרַחֲמִים, וּלְתַקֵּן אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת עַל יְדֵיהֶם.

בא רְאֵה, כְּנֶגֶד זֶה נִפְתָּחִים שְׁלֹשָׁה סְפָרִים בְּיוֹם זֶה, וּכְמוֹ שֶׁרַחֲמִים מִתְעוֹרְרִים וְהַדִּינִים הַקָּשִׁים נִכְנָעִים וְנִכְנָסִים לִמְקוֹמָם – כָּךְ הוּא לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, הַדִּינִים הַקָּשִׁים נִכְנָעִים וּמָעֲבָרִים מִן הָעוֹלָם. וּמִי הֵם? אֵלּוּ אוֹתָם רְשָׁעִים גְּמוּרִים, שֶׁהֵם דִּינִים קָשִׁים שֶׁנִּכְנְעוּ וְהָעֲבְרוּ מִן הָעוֹלָם. וְעַל כֵּן

הוּא בְּרִיָּא דְּמִלָּה, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּשָׁאִילְנָא וְרַוַוחְנָא בְּהָנֵי מִילֵי.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב זִכְרוֹן תְּרוּעָה, זִכָּרוֹן עַבְדֵּינָן, לְכַוְּונָא לִבָּא וּרְעוּתָא, יִשְׂרָאֵל עַבְדִּין זִכָּרוֹן לְתַתָּא, בְּמָה. בְּעוֹבָדָא, בְּגִין דְּיִתְעַר מִלָּה כְּהַהוּא גַּוְונָא לְעֵילָא.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב (תהלים פא) בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ דְּאִתְכַּסְיָא בֵּיהּ סִיהֲרָא. וְהֵיךְ אִתְכַּסְיָא. אֶלָּא, כַּד קַיְּימָא עִיבָּא, וְשִׁמְשָׁא לָא נָהִיר, כְּדֵין סִיהֲרָא אִתְכַּסְיָא, וְלָא נָהִיר. וְעַל דָּא, מִקַּמֵּי עִיבָּא שִׁמְשָׁא לָא נָהִיר, כָּל שֶׁכֵּן סִיהֲרָא דְּאִתְכַּסְיָא וְלָא נְהִירָא. וְעַל דָּא בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ, בְּהֵ״א, דְּאִתְכַּסְיָא סִיהֲרָא. וּבְמָה נָהִיר. כֻּלָּא בְּתִיּוּבְתָּא, וּבְקָל שׁוֹפָרָא, דִּכְתִיב, (תהלים פט) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה כְּדֵין יְיָ׳ בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן.

לשון הקודש

נִכְתָּבִים וְנֶחְתָּמִים וְכוּ׳. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וַדַּאי זֶהוּ בֵּרוּר הַדָּבָר. בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁשָּׁאַלְתִּי וְהִרְוַחְתִּי אֶת הַדְּבָרִים הַלָּלוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּתוּב זִכְרוֹן תְּרוּעָה, עוֹשִׂים זִכָּרוֹן, לְכַוֵּן אֶת הַלֵּב וְהָרָצוֹן. יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים זִכָּרוֹן לְמַטָּה, בַּמֶּה? בְּמַעֲשֶׂה, כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר דָּבָר בְּאוֹתוֹ גָּוֵן שֶׁלְּמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּתוּב (תהלים פא) בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ, שֶׁמִּתְכַּסָּה בּוֹ הַלְּבָנָה. וְאֵיךְ מִתְכַּסָּה? אֶלָּא כְּשֶׁעוֹמֵד עָנָן וְהַשֶּׁמֶשׁ אֵינוֹ מֵאִיר, אֲזַי הַלְּבָנָה מִתְכַּסָּה וְלֹא מְאִירָה. וְעַל כֵּן מִלִּפְנֵי עָנָן הַשֶּׁמֶשׁ אֵינָהּ מְאִירָה, כָּל שֶׁכֵּן הַלְּבָנָה שֶׁמִּתְכַּסָּה וְאֵינָהּ מְאִירָה. וְעַל כֵּן בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ, בְּהֵ״א, שֶׁמִּתְכַּסָּה הַלְּבָנָה. וּבַמֶּה מְאִירָה?

רעיא מהימנא

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ וְגוֹ׳. (ויקרא כ״ג) **פִּקּוּדָא** (מ״ב) **דָּא, לִתְקוֹעַ שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּהוּא יוֹמָא דְּדִינָא לְעָלְמָא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. וְהָא אוּקְמוּהָ דִּכְתִיב, תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. וְהָא אִתְּמַר. דְּהַאי אִיהוּ יוֹמָא דְּסִיהֲרָא אִתְכַּסֵּי בֵּיהּ, וְקָאִים עָלְמָא בְּדִינָא. בְּגִין, דְּהַהוּא מְקַטְרְגָא, חָפֵי וְכַסֵּי וְאַנְעָל פִּתְחָא עַל מַלְכָּא, אֲתַר דְּדִינָא שַׁרְיָא, לְמִתְבַּע דִּינָא עַל עָלְמָא.**

וְאִי תֵּימָא, אֵיךְ אִתְיְיהִיב לֵיהּ רְשׁוּ לְהַהוּא מְקַטְרְגָא לְחַפָּאָה וּלְמִתְבַּע דִּינָא. אֶלָּא וַדַּאי בְּיַדָּא דְּהַאי מְקַטְרְגָא, שַׁוֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִתְבַּע דִּינָא עַל כָּל עָלְמָא, וְשַׁוֵּי לֵיהּ יוֹמָא יְדִיעָא, לְמִתְבַּע כַּמֵּיהּ כָּל דִּינִין דְּעָלְמָא, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבֵד לֵיהּ וְשַׁוֵּי לֵיהּ כַּמֵּיהּ, לְמֶהֱוֵי דְּחִילוּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סַלְקָא, וְשַׁרְיָא עַל כֹּלָּא. וְרָזָא דָא, (קהלת ג) **וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו. מָאי עָשָׂה. עָשָׂה לְהַאי מְקַטְרְגָא, וְאַתְקִין לֵיהּ כַּמֵּיהּ, לְמֶהֱוֵי סַיְיפָא שְׁנָנָא עַל כָּל עָלְמָא. וְכָל דָּא** (צ״ט ע״א) **בְּגִין דְּיִדְחֲלוּן**

לשון הקודש

הַכֹּל בִּתְשׁוּבָה, וּבְקוֹל שׁוֹפָר, שֶׁכָּתוּב אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה. אָז – ה׳ בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ וְגוֹ׳. מִצְוָה זוֹ לִתְקֹעַ שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין לָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁכָּתוּב תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. שֶׁזֶּהוּ יוֹם שֶׁבּוֹ מִתְכַּסָּה הַלְּבָנָה, וְהָעוֹלָם עוֹמֵד בְּדִין. מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הַמְקַטְרֵג חוֹפֶה וּמְכַסֶּה וְנוֹעֵל אֶת הַפֶּתַח עַל הַמֶּלֶךְ, הַמָּקוֹם שֶׁהַדִּין שׁוֹרֶה לִתְבֹּעַ דִּין עַל הָעוֹלָם.

וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ נִתֶּנֶת רְשׁוּת לְאוֹתוֹ הַמְקַטְרֵג לְכַסּוֹת וְלִתְבֹּעַ דִּין? אֶלָּא וַדַּאי בְּיַד הַמְקַטְרֵג הַזֶּה שָׂם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִתְבֹּעַ דִּין עַל כָּל הָעוֹלָם, וְשָׂם לוֹ יוֹם יָדוּעַ לִתְבֹּעַ לְפָנָיו אֶת כָּל דִּינֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אוֹתוֹ וְשָׂם אוֹתוֹ לְפָנָיו, שֶׁתִּהְיֶה יִרְאַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹלָה וְשׁוֹרָה עַל הַכֹּל. וְסוֹד זֶה – (קהלת ג) וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו. מָה עָשָׂה? עָשָׂה אֶת הַמְקַטְרֵג הַזֶּה וְהִתְקִין אוֹתוֹ לְפָנָיו לִהְיוֹת חֶרֶב שְׁנוּנָה עַל כָּל

מִקַּמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֻּלָּא. וְדָא אִיהוּ סַנְטִירָא, דְּתָבַע חוֹבֵי בְּנֵי נָשָׁא, וְתָבַע דִּינָא, וְתָפִיס בְּנֵי נָשָׁא וְקָטִיל לוֹן וְאַלְקֵי לוֹן, כֻּלָּא כְּמָה דְנָפִיק מִן דִּינָא.

כְּגַוְונָא דְּהַהוּא מְמוּנֶה בֵּית דִּין דִּלְתַתָּא, דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ לְאַדְכְּרָא קַמֵּי בֵּי דִינָא, פְּלוּנִי עֲבַד כַּךְ, וּפְלוּנִי עָבַר עַל כַּךְ, וּלְמִתְבַּע עָלַיְיהוּ דִּינָא. וּתְנָן, רְשׁוּ אִתְיְהִיב לְהַהוּא מְמוּנֶה בֵּית דִּין, לְאַנְעֲלָא עַל בֵּי דִינָא פִּתְחָא, עַד דְּיִגְזְרוּן דִּינָא עַל כָּל מַה דְּאִיהוּ תָבַע, וְלֵית רְשׁוּ לְבֵית דִּין לְדַחְיָא לֵיהּ. בְּגִין (ישעיה סא) כִּי אֲנִי יְיָ' אוֹהֵב מִשְׁפָּט. וְאִיהוּ בָּעֵי דְעָלְמָא יִתְקַיֵּים בְּדִינָא, וּלְמִנְדַּע דְּאִית דִּין וְאִית דַּיָּין.

כְּהַאי גַּוְונָא שַׁוֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קַמֵּיהּ לְהַאי, דְּאִיהוּ תָבַע דִּינָא קַמֵּי מַלְכָּא, עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא. וּבְהַאי יוֹמָא אִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ, לְכַסָּאָה פִּתְחָא דְמַלְכָּא, וְסִיהֲרָא אִתְחַפְּיָיא לְגוֹ, עַד דְּיִתְגְּזַר דִּינָא עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא. וְאַף עַל גַּב דְּכֻלָּא אִתְגְּלֵי קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא בָּעֵי אֶלָּא בְּדִינָא.

לשון הקודש

הָעוֹלָם, וְכָל זֶה כְּדֵי שֶׁיִּירָאוּ כֻּלָּם מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְזֶהוּ הַשּׁוֹטֵר שֶׁתּוֹבֵעַ אֶת חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם, וְתוֹבֵעַ דִּין, וְתוֹפֵס בְּנֵי אָדָם וְהוֹרֵג אוֹתָם, וּמַלְקֶה אוֹתָם, הַכֹּל כְּפִי שֶׁיּוֹצֵא מִן הַדִּין.

כְּמוֹ אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה שֶׁל בֵּית הַדִּין שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁנִּתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְהַזְכִּיר לִפְנֵי בֵּית הַדִּין: פְּלוֹנִי עָשָׂה כָּךְ, וּפְלוֹנִי עָבַר עַל כָּךְ. וְלִתְבֹּעַ עֲלֵיהֶם דִּין. וְשָׁנִינוּ, נִתְּנָה רְשׁוּת לְאוֹתוֹ מְמֻנֶּה בֵּית דִּין לִנְעֹל עַל בֵּית הַדִּין אֶת הַפֶּתַח עַד שֶׁיִּגְזְרוּ דִּין עַל כָּל מַה שֶּׁהוּא תּוֹבֵעַ, וְאֵין רְשׁוּת לְבֵית הַדִּין לִדְחוֹת אוֹתוֹ, מִשּׁוּם (ישעיה סא) כִּי אֲנִי ה' אוֹהֵב מִשְׁפָּט. וְהוּא רוֹצֶה שֶׁהָעוֹלָם יַעֲמֹד בְּדִין, וּלְהוֹדִיעַ שֶׁיֵּשׁ דִּין וְיֵשׁ דַּיָּן.

כְּמוֹ זֶה שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת זֶה לְפָנָיו, שֶׁהוּא תּוֹבֵעַ דִּין לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וּבַיּוֹם הַזֶּה נִתֶּנֶת לוֹ רְשׁוּת לְכַסּוֹת אֶת פֶּתַח הַמֶּלֶךְ, וְהַלְּבָנָה מִתְכַּסָּה לְפָנִים, עַד שֶׁיִּגְזַר הַדִּין עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל גָּלוּי לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא צָרִיךְ אֶלָּא בְּדִין.

כֹּלָּא כְּגַוְונָא חָדָא עֵילָּא וְתַתָּא, אַתְקִין כּוּרְסְיָא דְּדִינָא בְּהַאי יוֹמָא, וְסַנְטִירָא אָתָא, וְתָבַע דִּינָא עַל כָּל עוֹבְדֵי בְּנֵי עָלְמָא, כָּל חַד וְחַד כְּפוּם אָרְחוֹי, וּכְפוּם מַה דַּעֲבַד. וְסַהֲדִין אַתְיָין וְסָהֲדֵי עַל כָּל עוֹבְדֵי בְּנֵי עָלְמָא. וְאִלֵּין אִינּוּן עֵינֵי יְיָ', דְּאִינּוּן מְשַׁטְטֵי בְּכָל עָלְמָא. וְכַמָּה אִינּוּן עֵינֵי יְיָ', דְּלֵית לוֹן חֶשְׁבָּנָא, דְּקָא אַזְלֵי וּמְשַׁטְטֵי בְּכָל עָלְמָא, וְהָמָאן כָּל עוֹבְדֵי בְּנֵי עָלְמָא.

וַוי לְאִינּוּן דְּלָא מַשְׁגִּיחִין וְלָא מִסְתַּכְּלִין בְּעוֹבְדֵיהוֹן, דְּהָא לְגַבַּיְיהוּ קַיְימִין אִלֵּין סַהֲדֵי מַלְכָּא, וּמַשְׁגִּיחִין וְהָמָאן כָּל מַה דְּאִינּוּן עַבְדִּין, וְקָאֲמְרֵי, דְּהָא אִינּוּן סַלְקֵי וְסָהֲדֵי קַמֵּי מַלְכָּא. וְהַאי סַנְטִירָא קָאִים קָמֵי מַלְכָּא, וְתָבַע דִּינָא, כְּלוֹנִי עָבַר דִּינָא, כְּלוֹנִי עֲבַד כַּךְ. וְהָא הָכָא סַהֲדֵי. וְעַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שָׁאִיל לוֹן, לֵית לוֹן רְשׁוּ לְסַהֲדָא. כְּדֵין אִינּוּן סַהֲדֵי סַהֲדוּתָא.

וְכֹלָּא אַכְתִּיב קַמֵּי מַלְכָּא בְּכִתְקָא. בְּבֵי מַלְכָּא אִית חַד הֵיכָלָא. הֵיכָלָא דָא מַלְיָא אֵשָׁא חִוָּורָא, וְהַאי אֵשָׁא מִתְגַּלְגְּלָא בְּכַלְקָא, וְלָהִיט שְׁבִיבִין וְהַאי לָא פָּסִיק לְעָלְמִין. לְגוֹ

לשון הקודש

הַכֹּל כְּגָוֵן אֶחָד מַעְלָה וּמַטָּה, הִתְקִין כִּסֵּא דִּין בַּיּוֹם הַזֶּה, וְהַשּׁוֹטֵר בָּא וְתוֹבֵעַ דִּין עַל כָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי דַּרְכּוֹ וּכְפִי מַה שֶּׁעָשָׂה, וְהָעֵדִים בָּאִים וּמְעִידִים עַל כָּל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָעוֹלָם. וְאֵלּוּ הֵם עֵינֵי ה', שֶׁהֵם מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָעוֹלָם. וְכַמָּה הֵם עֵינֵי ה', שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, שֶׁהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָעוֹלָם, וְרוֹאִים כָּל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָעוֹלָם.

אוֹי לְאוֹתָם שֶׁאֵינָם מַשְׁגִּיחִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם, שֶׁהֲרֵי לְגַבֵּיהֶם עוֹמְדִים הָעֵדִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַלָּלוּ, וּמַשְׁגִּיחִים וְרוֹאִים אֶת כָּל מַה שֶּׁהֵם עוֹשִׂים, וְאוֹמְרִים, שֶׁהֲרֵי הֵם עוֹלִים וּמְעִידִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְהַשּׁוֹטֵר הַזֶּה עוֹמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְתוֹבֵעַ דִּין: כְּלוֹנִי עָבַר עַל דִּין, וּכְלוֹנִי עָשָׂה כָּךְ. וַהֲרֵי כָּאן עֵדִים. וְעַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא שׁוֹאֵל אוֹתָם, אֵין לָהֶם רְשׁוּת לְהָעִיד, אָז הֵם עֵדִים שֶׁל הָעֵדוּת.

וְהַכֹּל נִכְתָּב לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּפֶתֶק. בְּבֵית הַמֶּלֶךְ יֵשׁ הֵיכָל אֶחָד. הַהֵיכָל הַזֶּה מָלֵא בְּאֵשׁ לְבָנָה, וְהָאֵשׁ הַזּוֹ מִתְגַּלְגֶּלֶת בְּעִגּוּל, וְהַשְּׁבִיבִים לוֹהֲטִים, וְזֶה לֹא פּוֹסֵק

הַאי הֵיכָלָא, אִית הֵיכָלָא אוֹחֲרָא, מַלְיָא אֵשָׁא אוּכְמָא, דְּלָא פָּסִיק לְעָלְמִין. תְּרֵין סוֹפְרִין קַיְימִין תָּדִיר קַמֵּיהּ מַלְכָּא. בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא, סָהֲדִין כָּל סַהֲדֵי קַמֵּי מַלְכָּא. אִינּוּן סַהֲדִין (נ"א סוֹפְרִין) **נַטְלִין מֵהַהוּא פַּלְקָא דְּאֶשָּׁא חִוָּורָא, וְכַתְבֵי עָלֵיהּ בְּהַהוּא אֵשָׁא אוּכְמָא.**

וּכְדֵין מַלְכָּא אַחְמִיץ דִּינָא, עַד זִמְנָא יְדִיעָא, דִּלְמָא בֵּין כַּךְ וּבֵין כַּךְ יְהַדְּרוּן בִּתְשׁוּבָה. אִי יָהַדְּרוּן, פִּתְקִין נִקְרָעִין. וְאִי לָאו, מַלְכָּא יָתִיב, וְכָל אִינּוּן דְּבֵי זְכוּתָא קַיְימֵי קַמֵּיהּ, כָּרוֹזָא קָם וְכָרִיז, פְּלוֹנִי עֲבַד כַּךְ, מָאן יוֹלִיף עָלֵיהּ זְכוּת, אִי אִית מָאן דְּיוֹלִיף עָלֵיהּ זְכוּת, יָאוּת. וְאִי לָאו הָא אִתְמְסַר לְסַנְטִירָא.

וְכֹלָּא יָדַע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַמַּאי אִצְטְרִיךְ לְכָל דָּא. אֶלָּא בְּגִין דְּלָא יְהֵא פִּטְרָא דְּפוּמָא לִבְנֵי עָלְמָא. אֶלָּא לְאַחֲזָאָה דְּכֹלָּא עֲבִיד בְּאֹרַח קְשׁוֹט, וְנִיהָא קַמֵּיהּ מָאן דְּאִשְׁתְּזִיב מִן דִּינֵיהּ. וְאִי תֵימָא מִנָּלָן. הַאי, אִתְמְסַר לְחַכִּימֵי, וַאֲפִילוּ לְמַאן דְּלָא יַדְעֵי, מָאן דְּבָעֵי לְאִסְתַּכְּלָא, יִשְׁגַּח בְּמַה דְּאִיהוּ בְּאִתְגַּלְיָא, וְיֵדַע בְּמַה דְּאִיהוּ בְּסִתְרָא, דְּהָא כֹּלָּא כְּגַוְונָא חָדָא, כָּל מַה

לשון הקודש

לְעוֹלָמִים. בְּתוֹךְ הַהֵיכָל הַזֶּה יֵשׁ הֵיכָל אַחֵר מָלֵא אֵשׁ שְׁחוֹרָה, שֶׁלֹּא פּוֹסֶקֶת לְעוֹלָמִים. שְׁנֵי סוֹפְרִים עוֹמְדִים תָּמִיד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. בִּשְׁעַת הַדִּין מְעִידִים כָּל הָעֵדִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. אוֹתָם עֵדִים נ"א סוֹפְרִים) נוֹטְלִים מֵאוֹתוֹ עִגּוּל שֶׁל אֵשׁ לְבָנָה, וְכוֹתְבִים עָלָיו בְּאוֹתָהּ הָאֵשׁ הַשְּׁחוֹרָה.

וְאָז הַמֶּלֶךְ מְעַכֵּב אֶת הַדִּין עַד זְמַן יָדוּעַ, אוּלַי בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ יַחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה. אִם יַחְזְרוּ – נִקְרָעִים הַפִּתְקִים. וְאִם לֹא – הַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב, וְכָל אוֹתָם שֶׁל בֵּית הַזְּכוּת עוֹמְדִים לְפָנָיו, הַכָּרוֹז קָם וּמַכְרִיז: פְּלוֹנִי עָשָׂה כָּךְ, מִי יְלַמֵּד עָלָיו זְכוּת? אִם יֵשׁ מִי שֶׁיְּלַמֵּד עָלָיו זְכוּת – יָפֶה. וְאִם לֹא – הוּא נִמְסָר לַשּׁוֹטֵר.

וְהַכֹּל יוֹדֵעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָמָּה צָרִיךְ אֶת כָּל זֶה? שֶׁלֹּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה פִּתְחוֹן פֶּה לִבְנֵי הָעוֹלָם, אֶלָּא לְהַרְאוֹת שֶׁהַכֹּל עוֹשֶׂה בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, וְנוֹחַ לְפָנָיו מִי שֶׁנִּצָּל מִן הַדִּין. וְאִם תֹּאמַר, מִנַּיִן לָנוּ? זֶה נִמְסַר לַחֲכָמִים. וַאֲפִלּוּ לְמִי שֶׁאֵין יוֹדְעִים, מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִסְתַּכֵּל, יַשְׁגִּיחַ בְּמַה שֶׁהוּא בְּנִגְלֶה, וְיֵדַע מַה שֶׁהוּא בְּנִסְתָּר, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל בְּגָוֶן אֶחָד. כָּל מַה שֶׁמִּנָּה הַקָּדוֹשׁ

דְּפָקִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא, כֹּלָּא אִיהוּ כְּגַוְונָא דִלְעֵילָּא.

יוֹמָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אִיהוּ יוֹמָא דְדִינָא, וּמַלְכָּא יָתִיב בְּכוּרְסְיָיא דְדִינָא, סַנְטִירָא קָא אָתֵי וְחָפֵי פִּתְחָא דְמַלְכָּא, וְתָבַע דִּינָא. וְאַף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָחִים לֵיהּ לְדִינָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה סא) כִּי אֲנִי יְיָ' אוֹהֵב מִשְׁפָּט. נָצַח רְחִימוּ דְּבְנוֹי, לְרְחִימוּ דְדִינָא. וּבְשַׁעֲתָא דְסַנְטִירָא קָם לְמִטְעַן מִלִּין עָלַיְיהוּ, פָּקִיד לְמִתְקַע בַּשּׁוֹפָר, בְּגִין לְאִתְעָרָא רַחֲמֵי מִתַּתָּא לְעֵילָּא, בְּהַהוּא שׁוֹפָר.

סַלְקָא הַהוּא קָלָא, כְּלִילָא בְּאֶשָּׁא וְרוּחָא וּמַיָּא, וְאִתְעָבִיד מִנַּיְיהוּ קָלָא חָדָא, וְאִתְּעַר קָלָא אַחֲרָא לְעֵילָּא, כַּד הַהוּא קָלָא אִתְּעַר מֵעֵילָּא וּמִתַּתָּא, כְּדֵין כָּל טַעֲנוֹת דְּקָא טָעִין הַהוּא מְקַטְרְגָא מִתְעַרְבְּבֵי.

בְּיוֹמָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, נָפִיק יִצְחָק בִּלְחוֹדוֹי, וְקָרֵי לְעֵשָׂו, לְאַטְעֲמָא לֵיהּ תַּבְשִׁילִין דְּכָל עָלְמָא, כָּל חַד כְּפוּם אוֹרְחוֹי, דְּהָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא (בראשית כז) וַתִּכְהֶן עֵינָיו מֵרְאוֹת, דְּנָפִיק מִגֵּיהּ מָאן דְּאַחְשָׁךְ אַפֵּי בִּרְיָין, וְאִתְּפְּרַשׁ, וְשָׁכִיב עַל

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ, הַכֹּל הוּא כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

הַיּוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם הַדִּין, וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בְּכִסֵּא הַדִּין, הַשּׂוֹטֵר בָּא וּמְכַסֶּה אֶת פֶּתַח הַמֶּלֶךְ וְתוֹבֵעַ דִּין. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אֶת הַדִּין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סא) כִּי אֲנִי ה' אוֹהֵב מִשְׁפָּט, מְנַצַּחַת אַהֲבַת בָּנָיו אֶת אַהֲבַת הַדִּין. וּבְשָׁעָה שֶׁהַשּׂוֹטֵר קָם לִטְעֹן דְּבָרִים עֲלֵיהֶם, הוּא מְצַוֶּה לִתְקֹעַ בַּשּׁוֹפָר, כְּדֵי לְעוֹרֵר רַחֲמִים מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה בְּאוֹתוֹ שׁוֹפָר.

אוֹתוֹ הַקּוֹל עוֹלֶה, כָּלוּל בְּאֵשׁ רוּחַ וּמַיִם, וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם קוֹל אֶחָד, וּמִתְעוֹרֵר קוֹל אַחֵר לְמַעְלָה. כְּשֶׁאוֹתוֹ הַקּוֹל מִתְעוֹרֵר מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה, אֲזַי כָּל הַטְּעָנוֹת שֶׁטּוֹעֵן אוֹתוֹ מְקַטְרֵג מִתְעַרְבְּבוֹת.

בַּיּוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹצֵא יִצְחָק לְבַדּוֹ, וְקוֹרֵא לְעֵשָׂו, לְהַטְעִים אוֹתוֹ תַּבְשִׁילִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, כָּל אֶחָד כְּפִי דַּרְכּוֹ, שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה (בראשית כז) וַתִּכְהֶן עֵינָיו מֵרְאוֹת, שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ מִי שֶׁהֶחְשִׁיךְ אֶת פְּנֵי

עַרְסֵיהּ דְּדִינָא, וְקָרֵי לְעֵשָׂו, וְאָמַר וְצוּדָה לִי צָיִדָה וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים וְהָבִיאָה לִי.

וְרִבְקָה אָמְרָה אֶל יַעֲקֹב בְּנָהּ, רְחִימָא דְּנַפְשָׁהּ, בְּנָהּ רְחִימָא דְּאִתְמְסַר לָהּ מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא. וּפְקִידַת לֵיהּ, לְאִתְעָרָא אִיהוּ בְּאִינּוּן מַטְעַמִּים דִּילֵיהּ. וְיַעֲקֹב אִתְעַר מִתַּתָּא, מִתְּלַבֵּשׁ בִּצְלוֹתִין וּבָעוּתִין, וְהַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב בְּהַהוּא שׁוֹפָר דְּקָא סָלִיק, וְאִתְעַר יַעֲקֹב לְגַבֵּיהּ, וְאִתְקְרִיב בַּהֲדֵיהּ, וַיַּגֵּשׁ לוֹ וַיֹּאכַל, וְאִתְכְּלִיל דָּא בְדָא. כֵּיוָן דְּאִתְכְּלִיל בַּהֲדֵיהּ, וַיָּבֵא לוֹ יַיִן, דָּא יַיִן דְּמִנְטְרָא, יַיִן דְּהוּא חֵידוּ דְּלִבָּא, רָזָא דְּעָלְמָא דְּאָתֵי, כְּדֵין וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו, צְלוֹתִין דְּסַלְקִין וּבָעוּתִין. וַיְבָרְכֵהוּ, נַח רוּגְזָא, וְחַדֵּי לִבָּא, וְכֹלָּא אִיהוּ רַחֲמֵי.

כֵּיוָן דְּאִיהוּ אִתְכְּלִיל בְּיַעֲקֹב, כָּל אִינּוּן חַיָּילִין וְתוּקְפִּין וְרוּגְזִין דַּהֲווֹ זְמִינִין, אִתְבָּדְרוּ, וְלָא אִשְׁתְּכָחוּ תַּמָּן. וְיִשְׂרָאֵל נָפְקִין מִן דִּינָא, בְּחֶדְוָה וּבְרִכָּאן. וַיְהִי אַךְ יָצֹא יָצָא יַעֲקֹב מֵאֵת פְּנֵי יִצְחָק אָבִיו, בְּיוֹמָא דָּא, בְּחֶדְוָה, וּבְרִכָּאן עִלָּאִין, וְעֵשָׂו אָחִיו בָּא מִצֵּידוֹ, טָעִין טוֹעֲנֵי מֵעוֹבְדֵי דְּעָלְמָא, וַיַּעַשׂ גַּם הוּא מַטְעַמִּים,

לשון הקודש

הַבְּרִיּוֹת, וְנִפְרַד, וְשׁוֹכֵב עַל מִטַּת הַדִּין, וְקוֹרֵא לְעֵשָׂו וְאוֹמֵר, וְצוּדָה לִי צָיִדָה וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים, וְהָבִיאָה לִי.

וְרִבְקָה אָמְרָה אֶל יַעֲקֹב בְּנָהּ, אֲהוּב נַפְשָׁהּ, הַבֵּן הָאָהוּב שֶׁנִּמְסַר לָהּ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וּמְצַוָּה אוֹתוֹ שֶׁהוּא יִתְעוֹרֵר בְּאוֹתָם מַטְעַמִּים שֶׁלּוֹ. וְיַעֲקֹב מִתְעוֹרֵר מִלְّמַטָּה, מִלְּבָשׁ בִּתְפִלּוֹת וּבְבַקָּשׁוֹת, וְהַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב בְּאוֹתוֹ שׁוֹפָר שֶׁעוֹלֶה, וּמִתְעוֹרֵר יַעֲקֹב אֵלָיו, וְנִקְרָב עִמּוֹ, וַיַּגֵּשׁ לוֹ וַיֹּאכַל, וְנִכְלָלִים זֶה עִם זֶה. כֵּיוָן שֶׁנִּכְלָל עִמּוֹ, וַיָּבֵא לוֹ יַיִן, זֶה יַיִן הַמְשֻׁמָּר, הַיַּיִן שֶׁהוּא שִׂמְחַת הַלֵּב, הַסּוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא. אָז – וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו, הַתְּפִלּוֹת שֶׁעוֹלוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת. וַיְבָרְכֵהוּ, נָח הָרוֹגֶז וְשָׂמֵחַ הַלֵּב, וְהַכֹּל הוּא רַחֲמִים.

כֵּיוָן שֶׁנִּכְלַל בְּיַעֲקֹב, כָּל אוֹתָם חֵילוֹת וּגְבוּרוֹת שֶׁהָיוּ מְזֻמָּנִים הִתְפַּזְּרוּ, וְלֹא נִמְצְאוּ שָׁם. וְיִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים מִן הַדִּין בְּשִׂמְחָה וּבְבְרָכוֹת. וַיְהִי אַךְ יָצֹא יָצָא יַעֲקֹב מֵאֵת פְּנֵי יִצְחָק אָבִיו, בַּיּוֹם הַזֶּה, בְּשִׂמְחָה וּבְבְרָכוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וְעֵשָׂו אָחִיו בָּא מִצֵּידוֹ, טוֹעֵן טְעָנוֹת מִמַּעֲשֵׂי הָעוֹלָם,

חַדִּיד לִישָׁנֵיהּ לְמִטְעָן טַעֲנוֹת. אַתְקִין סַהֲדֵי, וַיָּבֵא לְאָבִיו וַיֹּאמֶר יָקוּם אָבִי, יִתְעַר בְּדִינוֹי, וְיֹאכַל כַּמָּה עוֹבָדִין בִּישִׁין דְּכָל עָלְמָא דְקָא אַשְׁכַּחְנָא.

וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד, דְּהָא לָא יְכִיל לְאִתְפָּרְשָׁא מִכְּלָלָא דְיַעֲקֹב, דְּאִיהוּ בְּחֶדְוָה. וַיֹּאמֶר מִי אֵפוֹא הוּא הַצָּד צַיִד, בְּכַמָּה צְלוֹתִין וּבְעוּתִין, וָאוֹכַל מִכָּל בְּטֶרֶם תָּבֹא וָאֲבָרְכֵהוּ גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה. כִּשְׁמוֹעַ עֵשָׂו אֶת דִּבְרֵי (יִצְחָק) אָבִיו וַיִּצְעַק צְעָקָה וְגוֹ'. דְּחָמֵי דְּהָא צֵידוֹ לָא הָוָה כְּלוּם. עַד לְבָתָר דְּאָמַר לֵיהּ, הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְגוֹ'. אִלֵּין תַּקִּיפִין וְאוּכְלוּסִין דְּשָׁאָר עַמִּין וְדָא קַשְׁיָא לֵיהּ מִכֹּלָּא. וַיִּשְׂטֹם עֵשָׂו אֶת יַעֲקֹב, לְמֵיזָל אֲבַתְרֵיהּ, וּלְקַטְרֵגָא לֵיהּ תָּדִיר.

וְיַעֲקֹב אָזִיל בְּאִינּוּן יוֹמִין דְּבֵין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים, עָרִיק לְאִשְׁתְּזָבָא מִנֵּיהּ. תָּב בְּתִיּוּבְתָּא, שַׁוֵּי גַּרְמֵיהּ בְּתַעֲנִיתָא, עַד דְּאָתֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּדֵין יַדְעֵי יִשְׂרָאֵל דְּעֵשָׂו בָּא, וְעִמּוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ, כֻּלְּהוּ מְקַטְרְגֵי זְמִינִין לְקַטְרְגָא לוֹן, מִיַּד וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַייָצֵר לוֹ וְאַסְגֵּי בִּצְלוֹתִין

לשון הקודש

וַיַּעַשׂ גַּם הוּא מַטְעַמִּים, לְשׁוֹנוֹ חַדָּה לִטְעֹן טְעָנוֹת. מְסַדֵּר עֵדִים, וַיָּבֵא לְאָבִיו וַיֹּאמֶר יָקָם אָבִי, יִתְעוֹרֵר עִם דִּינָיו, וְיֹאכַל כַּמָּה מַעֲשִׂים רָעִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם שֶׁמָּצָאתִי.

וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד מְאֹד, שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ יָכוֹל לְהִפָּרֵד מִכְּלָל שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְשִׂמְחָה. וַיֹּאמֶר מִי אֵפוֹא הוּא הַצָּד צַיִד, בְּכַמָּה תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, וָאֹכַל מִכֹּל בְּטֶרֶם תָּבוֹא וַאֲבָרְכֵהוּ גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה. כִּשְׁמֹעַ עֵשָׂו אֶת דִּבְרֵי (יִצְחָק) אָבִיו וַיִּצְעַק צְעָקָה גְּדֹלָה וְגוֹ', שֶׁרָאָה שֶׁהֲרֵי צֵידוֹ לֹא הָיָה כְּלוּם. עַד לְאַחַר שֶׁאָמַר לוֹ, הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְגוֹ', אֵלּוּ הַחֲזָקִים וְהַהֲמוֹנִים שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים, וְזֶה קָשֶׁה לוֹ מֵהַכֹּל. וַיִּשְׂטֹם עֵשָׂו אֶת יַעֲקֹב, לָלֶכֶת אַחֲרָיו וּלְהִתְגָּרוֹת בּוֹ תָּמִיד.

וְיַעֲקֹב הָלַךְ בְּאוֹתָם יָמִים שֶׁבֵּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים, בָּרַח לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ. שָׁב בִּתְשׁוּבָה, וְשָׂם עַצְמוֹ בְּתַעֲנִית, עַד שֶׁבָּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, אָז יוֹדְעִים יִשְׂרָאֵל שֶׁעֵשָׂו בָּא, וְעִמּוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ, כֻּלָּם מְקַטְרְגִים מְזֻמָּנִים לְקַטְרֵג לָהֶם. מִיָּד – וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַייָצֵר לוֹ, וְהִרְבָּה בִּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת.

וּבְעוּתִין. (בראשית לב) **וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי אָבִי וְגוֹ'. עַד דְּנָטִיל עִיטָא וְאָמַר, כִּי אָמַר אֲכַפְּרָה פָּנָיו בַּמִּנְחָה הַהוֹלֶכֶת לְפָנַי וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְיָדוֹ מִנְחָה וְגוֹ', עִזִּים מָאתַיִם וּתְיָשִׁים עֶשְׂרִים רְחֵלִים מָאתַיִם וְגוֹ'.**

גְּמַלִּים וְגוֹ', כַּד הוּא סִטְרָא דִילֵיהּ. גְּמַלִּים הוּא נָחָשׁ, כְּמִין גָּמָל, בְּשַׁעֲתָא דְּפַתֵּי סָמָאֵ"ל לְאָדָם, אַרְכִּיב עַל נָחָשׁ כְּמִין גָּמָל. תָּנֵינָן, מָאן דְּחָמֵי גָּמָל בְּחֶלְמֵיהּ, מִיתָה נִקְנְסָה עָלֵיהּ מִלְּמַעְלָה, וְאִשְׁתְּזִיב מִינָּהּ. וְכֹלָּא חַד.

וּכְדֵין, אַהְדַּר עֵשָׂו אַפּוֹטְרוֹפּוֹסָא דְיַעֲקֹב, וְיַעֲקֹב לָא בָעָא דּוּבְשֵׁיהּ וְעוּקְצֵיהּ. יַעֲבָר נָא אֲדוֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ. כְּדֵין וַיָּשָׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֵשָׂו לְדַרְכּוֹ. אֵימָתַי. בְּשַׁעַת נְעִילָה, דְּהָא אִתְפְּרַשׁ מֵעַמָּא קַדִּישָׁא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁבִיק לְחוֹבֵיהוֹן, וְכִפֵּר עָלַיְיהוּ. כֵּיוָן דְּהַהוּא מִקַּטְרְגָא אָזַל בְּהַהוּא דּוֹרוֹנָא, וְאִתְפְּרַשׁ מִנַּיְיהוּ, בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶחְדֵּי בִּבְנוֹי, מַה כְּתִיב, וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת וְגוֹ'. עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סוּכּוֹת, כֵּיוָן דְּיַתְבֵי בַּסֻּכּוֹת, הָא אִשְׁתֵּזִיבוּ מִן מִקַּטְרְגָא,

לשון הקודש

(בראשית לב) **וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי אָבִי וְגוֹ'.** עַד שֶׁנְּטַל עֵצָה וְאָמַר, כִּי אָמַר אֲכַפְּרָה פָּנָיו בַּמִּנְחָה הַהוֹלֶכֶת לְפָנַי. וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְיָדוֹ מִנְחָה וְגוֹ', עִזִּים מָאתַיִם וּתְיָשִׁים עֶשְׂרִים רְחֵלִים מָאתַיִם וְגוֹ'.

גְּמַלִּים וְגוֹ', כָּךְ הוּא הַצַּד שֶׁלּוֹ. גְּמַלִּים הוּא נָחָשׁ, כְּמִין גָּמָל. בְּשָׁעָה שֶׁפִּתָּה סָמָאֵ"ל אֶת אָדָם, רָכַב עַל נָחָשׁ כְּמִין גָּמָל. שָׁנִינוּ, מִי שֶׁרוֹאֶה גָּמָל בַּחֲלוֹמוֹ, מִיתָה נִקְנְסָה עָלָיו מִלְּמַעְלָה וְנִצּוֹל מִמֶּנָּה. וְהַכֹּל אֶחָד.

וְאָז חָזַר עֵשָׂו לְאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל יַעֲקֹב, וְיַעֲקֹב לֹא רָצָה דְּבְשׁוֹ וְעֻקְצוֹ. יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ. אָז – וַיָּשָׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֵשָׂו לְדַרְכּוֹ. מָתַי? בִּשְׁעַת נְעִילָה, שֶׁהֵרֵי נִפְרַד מִן הָעָם הַקָּדוֹשׁ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזֵב אֶת חֲטָאֵיהֶם וּמְכַפֵּר עֲלֵיהֶם. כֵּיוָן שֶׁאוֹתוֹ הַמְּקַטְרֵג הוֹלֵךְ עִם אוֹתוֹ דּוֹרוֹן וְנִפְרַד מֵהֶם, רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׂמֹחַ עִם בָּנָיו. מַה כָּתוּב? וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת וְגוֹ'. עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סֻכּוֹת. כֵּיוָן שֶׁיּוֹשְׁבִים בַּסֻּכּוֹת, הֲרֵי נִצּוֹלוּ מִן הַמְּקַטְרֵג, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַדֵּי בִּבְנוֹי. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. (ע"כ רעיא מהימנא).

תָּא חֲזֵי, בְּהַאי יוֹמָא אִתְכַּסְיָיא סִיהֲרָא, וְלָא נָהִיר עַד בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ, דְּיִשְׂרָאֵל תַּיְיבִין כֻּלְּהוּ בְּתִיּוּבְתָּא שְׁלֵימְתָּא, וְאִימָא עִלָּאָה תָּאבַת וְנָהֲרַת לָהּ. וְהַאי יוֹמָא נָהִירוּ דְאִימָא נַטְלָא, וְאִשְׁתְּכַח חֵידוּ בְּכֹלָּא. וְעַל דָּא כְּתִיב, יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא. יוֹם כִּפּוּר מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאן יוֹם הַכִּפּוּרִים. אֶלָּא בְּגִין דְּתְרֵי נְהוֹרִין נָהֲרִין בְּחַד. בּוּצִינָא עִלָּאָה, נָהִיר לְבוּצִינָא תַּתָּאָה. וּבְהַאי יוֹמָא מִנְּהוֹרָא עִלָּאָה נָהִיר. וְלָא מִנְּהוֹרָא דְשִׁמְשָׁא וּבְגִין כָּךְ בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ כְּתִיב.

רִבִּי אַבָּא שָׁלַח לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר, אֵימָתַי זִוּוּגָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא. שָׁלַח לֵיהּ, (בראשית כ) וְגַם אָמְנָה אֲחֹתִי בַת אָבִי הִיא אַךְ

לשון הקודש

הוּא שָׁמֵחַ עִם בָּנָיו. אַשְׁרֵי חֶלְקָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. (ע"כ רעיא מהימנא).

בֹּא רְאֵה, בַּיּוֹם הַזֶּה מִתְכַּסֶּה הַלְּבָנָה, וְלֹא מְאִירָה עַד בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ, כְּשֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל שָׁבִים בִּתְשׁוּבָה, וְהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שָׂבָה וּמְאִירָה לָהּ. וְהַיּוֹם הַזֶּה אֶת אוֹר הָאֵם נוֹטֵל, וְנִמְצֵאת שִׂמְחָה בַּכֹּל. וְעַל כֵּן כָּתוּב, יוֹם הַכִּפֻּרִים הוּא. יוֹם כִּפּוּר הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה יוֹם הַכִּפֻּרִים? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁשְּׁנֵי מְאוֹרוֹת מְאִירִים בְּאֶחָד. הַמָּאוֹר הָעֶלְיוֹן מֵאִיר לַמָּאוֹר הַתַּחְתּוֹן, וּבַיּוֹם הַזֶּה מֵאִיר מֵהָאוֹר הָעֶלְיוֹן, וְלֹא מֵאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ.

רִבִּי אַבָּא שָׁלַח לְרַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר, מָתַי הַזִּוּוּג שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ? שָׁלַח לוֹ, (בראשית כ) וְגַם אָמְנָה אֲחֹתִי בַת אָבִי הִיא אַךְ לֹא בַת אִמִּי

לֹא בַת אִמִּי וַתְּהִי לִי לְאִשָּׁה. אִתְרְגִּישׁ רִבִּי אַבָּא, אָרִים קַלֵּיהּ, בָּכָה וְאָמַר, רִבִּי רִבִּי בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, וַוי, וַוי לְעָלְמָא כַּד תִּפּוּק מִנֵּיהּ, וַוי לְדָרָא דִּיהוֹן בְּעָלְמָא כַּד תִּסְתָּלַק מִנְּהוֹן וְיִשְׁתַּאֲרוּן יַתְמִין מִנָּךְ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִיָּיא לְרִבִּי אַבָּא, הַאי דְשָׁלַח לָקָבְלָךְ. מַאי קָאָמַר.

אָמַר וַדַּאי לָאו זִוּוּגָא דְמַלְכָּא בְּמַטְרוֹנִיתָא, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְנַהֲרָא מֵאַבָּא עִלָּאָה, וְכַד אִתְנַהֲרָא מִנֵּיהּ, קָרֵינָן לָהּ קֹדֶשׁ דְּהָא מִבֵּי אַבָּא נַטְלָא הַאי. וּכְדֵין מִזְדַּוְּוּגֵי כַּחֲדָא, בְּגִין דְּמַלְכָּא קֹדֶשׁ אִקְרֵי, דִּכְתִיב, (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ', דְּנָטִיל מֵאָתַר דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ. כְּדֵין אֲחֹתִי בַת אָבִי הִיא אַךְ לֹא בַת אִמִּי, דְּהָא מִבֵּי אַבָּא שְׁמָא דָא, וְלָא מִבֵּי אִימָּא, וְעַל דָּא וַתְּהִי לִי לְאִשָּׁה, לְאִזְדַּוְּוּגָא כַּחֲדָא, בְּזִמְנָא דָא, וְלָא בְזִמְנָא אַחֲרָא, בְּזִמְנָא דְנַטְלָא מִבֵּי אַבָּא,

לשון הקודש

וַתְּהִי לִי לְאִשָּׁה. הִתְרַגֵּשׁ רַבִּי אַבָּא, הֵרִים קוֹלוֹ, בָּכָה וְאָמַר, רַבִּי רַבִּי מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אוֹי וַאֲבוֹי לָעוֹלָם כְּשֶׁתֵּצֵא מִמֶּנּוּ! אוֹי לַדּוֹר שֶׁיִּהְיוּ בָעוֹלָם כְּשֶׁתִּסְתַּלֵּק מֵהֶם וְיִשָּׁאֲרוּ יְתוֹמִים מִמְּךָ! אָמַר לוֹ רַבִּי חִיָּיא לְרַבִּי אַבָּא, זֶה שֶׁשָּׁלַח לְעֻמָּתְךָ, מָה אָמַר?

אָמַר, וַדַּאי שֶׁאֵין זִוּוּג הַמֶּלֶךְ עִם הַגְּבִירָה אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁמֵּאִיר מֵהָאָב הָעֶלְיוֹן, וּכְשֶׁנָּאוֹר מִמֶּנּוּ, קוֹרְאִים לוֹ קֹדֶשׁ, שֶׁהֲרֵי מִבֵּית אַבָּא זֶה נוֹטֵל, וְאָז מִזְדַּוְּוּגִים כְּאֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁהַמֶּלֶךְ נִקְרָא קֹדֶשׁ, שֶׁכָּתוּב (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה', שֶׁנּוֹטֵל מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ. אֲזַי אֲחֹתִי בַת אָבִי הִוא אַךְ לֹא בַת אִמִּי, שֶׁהֲרֵי מִבֵּית אַבָּא הַשֵּׁם הַזֶּה, וְלֹא מִבֵּית אִמָּא. וְעַל כֵּן וַתְּהִי לִי

וְלָא בְּזִמְנָא דְּנַטְלָא מִבֵּי אִימָּא. וְיוֹם הַכִּפּוּרִים אוֹכַח, דְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה אָסוּר, בְּגִין דְּזִוּוּגָא לָא אִשְׁתְּכַח, דְּהָא מִבֵּי אִימָּא נַטְלָא, וְלָא מִבֵּי אַבָּא. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, וַדַּאי זַכָּאָה דָּרָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן שָׁאֲרֵי בְּגַוֵּיהּ, זַכָּאִין אִינּוּן דְּקַיְּימִין קַמֵּיהּ כָּל יוֹמָא.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא אָדָם, וְקָאִים בְּדִינָא קַמֵּי מָארֵיהּ, וְתָב (דף ק"א ע"א) בְּתִיּוּבְתָּא, וְקַבִּיל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמַר לֵיהּ, אָדָם, אַנְתְּ תְּהֵא סִימָנָא לִבְנָיךְ לְדָרֵי דָּרִין, בְּהַאי יוֹמָא קַיְּימִין בְּדִינָא, וְאִי יְתוּבוּן אֲנָא אֶקַבֵּל לוֹן, וְאֵיקוּם מִכּוּרְסְיָיא דְּדִינָא, וְאֶתְקַיֵּים עַל כּוּרְסְיָיא דְּרַחֲמֵי, וַאֲרַחֵם עֲלַיְיהוּ. וְדָוִד אָמַר, (תהלים קטז) אָהַבְתִּי כִּי יִשְׁמַע יְיָ' אֶת קוֹלִי תַּחֲנוּנָי. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קל) כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא. וּכְתִיב, (תהלים לו) כִּי

לשון הקודש

לְאִשָּׁה, לְהִזְדַּוֵּג כְּאֶחָד, בַּזְּמַן הַזֶּה וְלֹא בִּזְמַן אַחֵר, בִּזְמַן שֶׁנּוֹטְלִים מִבֵּית אַבָּא, וְלֹא בִּזְמַן שֶׁנּוֹטְלִים מִבֵּית אִמָּא. וְיוֹם הַכִּפּוּרִים מוֹכִיחַ, שֶׁתַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה אָסוּר, מִשּׁוּם שֶׁאֵין נִמְצָא זִוּוּג, שֶׁהֲרֵי מִבֵּית אִמָּא נוֹטֵל, וְלֹא מִבֵּית אַבָּא. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וַדַּאי אַשְׁרֵי הַדּוֹר שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן שָׁרוּי בְּתוֹכוֹ. אַשְׁרֵי אוֹתָם שֶׁעוֹמְדִים לְפָנָיו כָּל יוֹם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא אָדָם, וְעָמַד בְּדִין לִפְנֵי אֲדוֹנוֹ וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה, וְקִבֵּל אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמַר לוֹ, אָדָם, אַתָּה תִּהְיֶה סִימָן לְבָנֶיךָ לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, בַּיּוֹם הַזֶּה יַעֲמְדוּ בְּדִין. אִם יָשׁוּבוּ, אֲנִי אֲקַבֵּל אוֹתָם, וְאֶעֱמֹד מִכִּסֵּא דִּין, וְאֶתְיַשֵּׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים וַאֲרַחֵם עֲלֵיהֶם. וְדָוִד אָמַר, (תהלים קד) אָהַבְתִּי כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת קוֹלִי תַּחֲנוּנָי. וְעַל זֶה כָּתוּב,

עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר.

אַךְ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם. (ויקרא כ"ג) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (תהלים לב) לְדָוִד מַשְׂכִּיל אַשְׁרֵי נְשׂוּי פֶּשַׁע כְּסוּי חַטָּאָה. לְדָוִד מַשְׂכִּיל, הָא תָּנִינָן כִּי' זִינֵי זִמְרָא אִתְקְרֵי (נ"א אִתְתַּקַּן) סֵפֶר תְּהִלִּים, בְּנִצּוּחַ, בְּנִגּוּן, בְּמַשְׂכִּיל, בְּמִכְתָּם, בְּמִזְמוֹר, בְּשִׁיר, בְּאַשְׁרֵי, בִּתְפִלָּה, בְּהוֹדָאָה, בְּהַלְלוּיָה, וְעִלָּאָה מְכֻלְּהוּ הַלְלוּיָה, וְהָא אוּקְמוּהָ.

רעיא מהימנא

פִּקּוּדָא דָּא, לְאִתְעַנָּאָה בְּיוֹמָא דְכִפּוּרֵי, לְאַכְנְעָא גּוּפָא וְנַפְשָׁא, בְּרָזָא דְחַמְשָׁה עִנּוּיִין, דְּחַמְשָׁה דַרְגִּין דְּיוֹמָא דְכִפּוּרֵי. דְּהָא מִקַּטְרְגָא קָא אָתֵי לְאַדְכְּרָא חוֹבֵיהוֹן, כְּמָה דְאִתְּמַר. וְכֻלְּהוּ בְּתִיּוּבְתָּא שְׁלִימָתָא קַמֵּי אֲבוּהוֹן. כֹּלָּא, כְּמָה דְאִתְּמַר בְּכַמָּה דוּכְתֵּי. (ע"כ רעיא מהימנא).

לשון הקודש

(שם קל) כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא. וְכָתוּב, (שם לו) כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר.

אַךְ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפֻּרִים הוּא מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (שם לב) לְדָוִד מַשְׂכִּיל אַשְׁרֵי נְשׂוּי פֶּשַׁע כְּסוּי חַטָּאָה. לְדָוִד מַשְׂכִּיל, הֲרֵי שָׁנִינוּ, בַּעֲשָׂרָה מִינֵי זֶמֶר נִקְרָא (נתקן) סֵפֶר תְּהִלִּים: בְּנִצּוּחַ, בְּנִגּוּן, בְּמַשְׂכִּיל, בְּמִכְתָּם, בְּמִזְמוֹר, בְּשִׁיר, בְּאַשְׁרֵי, בִּתְפִלָּה, בְּהוֹדָאָה, בְּהַלְלוּיָה. וְהָעֶלְיוֹן מִכֻּלָּם – הַלְלוּיָה, וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

מִצְוָה זוֹ, לְהִתְעַנּוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, לְהַכְנִיעַ אֶת הַגּוּף וְאֶת הַנֶּפֶשׁ, בְּסוֹד שֶׁל חֲמִשָּׁה עִנּוּיִים שֶׁל חָמֵשׁ דְּרָגוֹת שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים. שֶׁהֲרֵי הַמְקַטְרֵג בָּא לְהַזְכִּיר אֶת חֲטָאֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְכֻלָּם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לִפְנֵי אֲבִיהֶם. הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. (ע"כ רעיא מהימנא).

הָכָא מַשְׂכִּיל, אַתְרֵיהּ יְדִיעַ, מַהוּ מַשְׂכִּיל, מַיָּא דְּאַחְכִּימוּ לְאִינּוּן דְּשָׁתוּ לְהוּ, הַהוּא אֲתַר (ס"א דְּמִשְׁתַּדְּלָן בְּהַהוּא אֲתַר) דְּאִקְרֵי מַשְׂכִּיל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (משלי טז) מַשְׂכִּיל עַל דָּבָר יִמְצָא טוֹב. וּבְגִין דְּאִקְרֵי הָכֵי, תַּלְיָא בֵּיהּ סְלִיחָה, חֵירוּ דְּחִירִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב אַשְׁרֵי נְשׁוּי פֶּשַׁע כְּסוּי חַטָּאָה.

מָאי כְּסוּי חַטָּאָה. הָא אוּקְמוּהָ, דְּהוּא כַּסּוּי מִבְּנֵי נָשָׁא, הַהוּא חַטָּאָה דְּחָב לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאוֹדֵי קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֲבָל (ס"א כְּסוּי חַטָּאָה) תָּא חָזֵי, כַּד בַּר נָשׁ חָטֵי, וְחָב זִמְנָא חָדָא, וּתְרֵין וּתְלָתָא, וְלָא אַהְדַּר בֵּיהּ, הָא חוֹבוֹי בְּאִתְגַּלְיָא אִינּוּן וּמְפַרְסְמֵי לוֹן לְעֵילָא, וּמְפַרְסְמֵי לוֹן לְתַתָּא. וְכָרוֹזֵי אָזְלִין קַמֵּיהּ וּמַכְרְזֵי, אִסְתְּלָקוּ מִסָּחֲרָנֵיהּ דִּפְלַנְיָא, נָזִיף הוּא מִמָּארֵיהּ, נָזִיף הוּא לְעֵילָא, נָזִיף הוּא

לשון הקודש

כָּאן מַשְׂכִּיל, מְקוֹמוֹ יָדוּעַ. מַהוּ מַשְׂכִּיל? מַיִם שֶׁמַּחְכִּימִים אֶת אוֹתָם שֶׁשּׁוֹתִים אוֹתָם, אוֹתוֹ הַמָּקוֹם (שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בְּאוֹתוֹ מָקוֹם) שֶׁנִּקְרָא מַשְׂכִּיל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יז) מַשְׂכִּיל עַל דָּבָר יִמְצָא טוֹב. וּמִשּׁוּם שֶׁנִּקְרָא כָּךְ, תְּלוּיָה בּוֹ סְלִיחָה, חֵרוּת הַחֵרֻיּוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אַשְׁרֵי נְשׁוּי פֶּשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה.

מַה זֶה כְּסוּי חֲטָאָה? הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁהוּא כְּסוּי מִבְּנֵי אָדָם אוֹתוֹ חֵטְא שֶׁחָטָא לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהוֹדָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אֲבָל (כְּסוּי חֲטָאָה) בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא, וּמִתְחַיֵּב פַּעַם אַחַת וּפַעֲמַיִם וְשָׁלֹשׁ וְלֹא חוֹזֵר בּוֹ, הֲרֵי חֲטָאָיו הֵם בְּגָלוּי, וּמְפַרְסְמִים אוֹתָם לְמַעְלָה, וּמְפַרְסְמִים אוֹתָם לְמַטָּה. וְהַכְּרוֹזִים הוֹלְכִים לְפָנָיו וּמַכְרִיזִים: הִסְתַּלְּקוּ מִסָּבִיב לִפְלוֹנִי, נָזוּף הוּא מֵאֲדוֹנוֹ, נָזוּף

לְתַתָּא, וַוי לֵיהּ דְּפָגִים דִּיוּקְנָא דְמָאנֵיהּ, וַוי לֵיהּ דְּלָא חָיִישׁ לִיקָרָא דְמָאנֵיהּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גַּלֵּי חוֹבֵיהּ לְעֵילָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב כ) יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמְמָה לוֹ. וְכַד בַּר נָשׁ אָזִיל בְּאוֹרְחָא דְמָאנֵיהּ, וְאִשְׁתָּדַּל בְּפוּלְחָנֵיהּ, וְאִזְדְּמַן לֵיהּ חַטָּאָה חַד, כֻּלָּא מְכַסִּין עִלָּוֵיהּ, עִלָּאִין וְתַתָּאִין, דָּא אִקְרֵי כְּסוּי חַטָּאָה.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא, עַד כְּעַן לָא מָטִית לְעִקָּרָא דְמִלָּה. וְשַׁפִּיר קָאַמְרִתְּ. וְהַאי דְקָאָמְרוּ חַבְרַיָּיא שַׁפִּיר. אֲבָל אִי הָכִי, מְכוּסֶּה חַטָּאָה מִיבְעֵי לֵיהּ, מַהוּ כְּסוּי חַטָּאָה.

אֶלָּא תְּרֵי מִלֵּי דְּחָכְמְתָא אִית בֵּיהּ, וְתַרְוַוּיְיהוּ הָכִי. חַד כְּמָה דְתָנֵינָן, דְּעוֹבָדִין טָבִין דְּבַר נָשׁ עָבִיד בְּהַאי עָלְמָא, עָבְדִין לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא

לשון הקודש

הוּא לְמַעְלָה, נָזוּף הוּא לְמַטָּה, אוֹי לוֹ שֶׁפָּגַם אֶת דְּיוּקַן רִבּוֹנוֹ! אוֹי לוֹ שֶׁאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ עַל כְּבוֹד רִבּוֹנוֹ! הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְגַלֶּה חֶטְאוֹ לְמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (איוב כ) יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמְמָה לוֹ. וּכְשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ רִבּוֹנוֹ וּמִשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוֹדָתוֹ, וְהִזְדַּמֵּן לוֹ חֵטְא אֶחָד – הַכֹּל מְכַסִּים עָלָיו, עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, זֶה נִקְרָא כְּסוּי חֲטָאָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, עַד עַכְשָׁו לֹא הִגַּעְתָּ לְעִקַּר הַדָּבָר, וְיָפֶה אָמַרְתָּ. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ הַחֲבֵרִים – יָפֶה. אֲבָל אִם כָּךְ, מְכֻסֶּה חֲטָאָה הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַהוּ כְּסוּי חֲטָאָה?

אֶלָּא שְׁנֵי דִּבְרֵי חָכְמָה יֵשׁ בּוֹ, וּשְׁנֵיהֶם כָּךְ. אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, שֶׁמַּעֲשִׂים טוֹבִים

לְבוּשָׁא יַקִּירָא עִלָּאָה, לְאִתְלַבְּשָׁא בְּהוּ. וְכַד בַּר נָשׁ אַתְקִין עוֹבָדִין טָבִין, וְגַבְרִין עָלֵיהּ עוֹבָדִין בִּישִׁין, וְאַשְׁגַּח בֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעוֹבָדוֹי בִּישִׁין סַגִּיאִין, וְאִיהוּ רָשָׁע, דְּאִשְׁתְּכַח חַטָּאָה קַמֵּי מָאֲרֵיהּ, וְתוֹהֵא עַל אִינּוּן טָבָאן דַּעֲבַד בְּקַדְמִיתָא, הָא אִתְאַבִּיד הוּא מִכֹּלָּא, מֵהַאי עָלְמָא, וּמֵעָלְמָא דְּאָתֵי. מַה עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵאִינּוּן טָבָאן דַּעֲבִיד הַאי חַטָּאָה בְּקַדְמִיתָא.

אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַף עַל גַּב דְּהַהוּא רָשָׁע חַטָּאָה אִתְאֲבִיד. אִינּוּן טָבָאן וְזַכְיָין לָא אִתְאֲבִידוּ. אִית צַדִּיק דְּאָזִיל בְּאָרְחוֹי דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, וְאַתְקִין לְבוּשׁוֹי מֵעוֹבָדוֹי, וְעַד לָא אַשְׁלִים לְבוּשׁוֹי, אִסְתָּלַק. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁלִים לֵיהּ, מֵאִינּוּן עוֹבָדִין דַּעֲבַד (ס"א דַּאֲבִיד) הַאי רָשָׁע חַטָּאָה,

לשון הקודש

שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה בָּעוֹלָם הַזֶּה, עוֹשִׂים לוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם לְבוּשׁ נִכְבָּד עֶלְיוֹן לְהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם. וּכְשֶׁאָדָם מְתַקֵּן מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְגוֹבְרִים עָלָיו מַעֲשִׂים רָעִים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁגִּיחַ בּוֹ, וּמַעֲשָׂיו הָרָעִים רַבִּים, וְהוּא רָשָׁע, שֶׁנִּמְצָא חוֹטֵא לִפְנֵי אֲדוֹנוֹ, וְתוֹהֶה עַל אוֹתָן טוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה בָּרִאשׁוֹנָה, הֲרֵי נֶאֱבָד הוּא מִן הַכֹּל, מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וּמֵהָעוֹלָם הַבָּא. מָה עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאוֹתָן טוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה הַחוֹטֵא הַזֶּה בָּרִאשׁוֹנָה?

אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַף עַל גַּב שֶׁאוֹתוֹ רָשָׁע חוֹטֵא נֶאֱבָד, אוֹתָן טוֹבוֹת וּזְכִיּוֹת לֹא נֶאֱבָדוֹת. יֵשׁ צַדִּיק שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן וּמַתְקִין לְבוּשָׁיו מִמַּעֲשָׂיו, וְטֶרֶם שֶׁהִשְׁלִים אֶת לְבוּשָׁיו הִסְתַּלֵּק – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁלִים לוֹ מֵאוֹתָם הַמַּעֲשִׂים שֶׁעָשָׂה (שֶׁאֲבַד) הָרָשָׁע

וְאַשְׁלִים לְבוּשׁוֹי, לְאִתְתַּקְּנָא בְּהוּ בְּהַהוּא עָלְמָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב כז) יָכִין וְצַדִּיק יִלְבַּשׁ. הַהוּא חַטָּאָה אַתְקִין, וְצַדִּיק אִתְחָפֵּי מִמָּה דְאִיהוּ תַּקִּין, הָדָא הוּא דִכְתִיב כְּסוּי חַטָּאָה, (כְּסוּי הוּא מִדָּא דְחַטָּאָה אִתְחָפֵּי מֵחַטָּאָה) וְעַל דָּא לָא כְתִיב מְכוּסֶּה, אֶלָּא כְסוּי.

וְחַד, דְּאִתְחָפֵּי הַהוּא חַטָּאָה דְהַאי זַכָּאָה, בְּאִינּוּן דְּאִקְרוּן מְצוּלוֹת יָם, דְּהָא מָאן דְּנָפִיל בִּמְצוּלוֹת יָם, לָא אִשְׁתְּכַח לְעָלְמִין בְּגִין דְּמַיִין חָפִין עָלַיְיהוּ. (מָאן מְצוּלוֹת יָם) כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (מיכה ז) וְתַשְׁלִיךְ (דף ק"א ע"ב) בִּמְצוּלוֹת יָם כָּל חַטֹּאתָם. מָאן מְצוּלוֹת יָם. אֶלָּא רָזָא יַקִּירָא הוּא, וְהָא (אוּקְמוּהָ רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר) אוֹקְמֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר, כָּל אִינּוּן דְּאָתוּ מִסִּטְרָא תַּקִּיפָא, וְאִתְאַחֲדוּ בְּזִינִין בִּישִׁין, בְּכִתְרִין תַּתָּאִין, כְּגוֹן עֲזָאזֵל בְּיוֹמָא דְכִפּוּרֵי, דָּא

לשון הקודש

הַחוֹטֵא הַזֶּה, וּמַשְׁלִים אֶת לְבוּשָׁיו שֶׁיִּתְתַּקֵּן בָּהֶם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם כז) יָכִין וְצַדִּיק יִלְבָּשׁ. אוֹתוֹ חוֹטֵא הִתְקִין, וְהַצַּדִּיק מִתְכַּסֶּה מִמַּה שֶׁהוּא הִתְקִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כְּסוּי חֲטָאָה, (הַכְּסוּי הוּא מִזֶּה הַחֲטָאָה, מִתְכַּסֶּה מֵהַחֲטָאָה) וְעַל כֵּן לֹא כָתוּב מְכֻסֶּה, אֶלָּא כְּסוּי.

וְאֶחָד, שֶׁהִתְכַּסָּה אוֹתוֹ הַחֵטְא שֶׁל הַצַּדִּיק הַזֶּה בְּאוֹתָם שֶׁנִּקְרָאִים מְצוּלוֹת יָם, שֶׁהֲרֵי מִי שֶׁנּוֹפֵל בִּמְצוּלוֹת יָם, לֹא נִמְצָא לְעוֹלָמִים, מִשּׁוּם שֶׁהַמַּיִם מְכַסִּים עֲלֵיהֶם, (מַהוּ הַמְּצוּלוֹת יָם?) כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מיכה ז) וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצֻלוֹת יָם כָּל חַטֹּאתָם. מִי הֵם מְצֻלוֹת יָם? אֶלָּא סוֹד נִכְבָּד הוּא, וַהֲרֵי (בְּאֵרָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר) בֵּאֵר אוֹתוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, כָּל אוֹתָם שֶׁבָּאוּ מִצַּד הַקְּשָׁה, וְנֶאֱחֲזוּ בְּמִינִים רָעִים, בַּכְּתָרִים הַתַּחְתּוֹנִים, כְּמוֹ עֲזָאזֵל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים,

אִקְרֵי מְצוּלוֹת יָם. כְּזָפְטָא דְּכַסְפָּא, כַּד בַּחֲנִין לֵיהּ בְּנוּרָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי כה) הָגוֹ סִיגִים מִכָּסֶף. כַּךְ הַאי, מֵאִינּוּן מְצוּלוֹת יָם הוּא, וּמְצוּלוֹת יָם אִקְרֵי, מְצוּלוֹת מֵהַהוּא יָם קַדִּישָׁא, מְצוּלוֹת, זוֹהֲמָא דְּכַסְפָּא. וְעַל דָּא, כָּל אִינּוּן חֲטָאִין דְּיִשְׂרָאֵל שַׁרְיָין לְגַוֵּיהּ (ס"א לְגַבֵּיהּ), וְהוּא קַבִּיל לוֹן, וְיִשְׁתַּאֲבוּן בְּגַוֵּיהּ. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּאִיהוּ חַטָּאָה אִקְרֵי. מָאי חַטָּאָה. גִּרְעוֹנָא. וְעַל דָּא הוּא גִּרְעוֹנָא דְּכוֹלָּא, וְנָטַל גִּרְעוֹנָא דְּגוּפָא וּדְנַפְשָׁא. בְּהַאי יוֹמָא נָחִית הַאי מְצוּלוֹת יָם, זוֹהֲמָא (דְּכַסְפָּא) דְּנַפְשָׁא, וְנָטִיל זוֹהֲמָא דְּגוּפָא. מָאן הוּא זוֹהֲמָא דְּגוּפָא. דָּא אִינּוּן חוֹבִין דְּאִתְעָבִידוּ עַל יְדֵי דְּיֵצֶר הָרָע, דְּאִקְרֵי מְזוֹהָם מְנוּוָל.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, תְּנָן (ויקרא טז) וְנָתַן אַהֲרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גֹּרָלוֹת, אִי הָכִי יְקָרָא הוּא

לשון הקודש

זֶה נִקְרָא מְצוּלוֹת יָם, כְּמוֹ פְּסֹלֶת הַכֶּסֶף כְּשֶׁבּוֹחֲנִים אוֹתוֹ בָּאֵשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הָגוֹ סִיגִים מִכָּסֶף.

כָּךְ זֶה, הוּא מֵאוֹתָם מְצוּלוֹת יָם, וְנִקְרָא מְצוּלוֹת יָם, מְצוּלוֹת מֵאוֹתוֹ יָם קָדוֹשׁ, מְצוּלוֹת – זֻהֲמַת הַכֶּסֶף. וְעַל כֵּן כָּל אוֹתָם הַחֲטָאִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שׁוֹרִים לְתוֹכוֹ (אֶצְלוֹ), וְהוּא מְקַבֵּל אוֹתָם, וְנִשְׁאָבִים לְתוֹכוֹ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִקְרָא חוֹטֵא. מַה זֶּה חוֹטֵא? חִסָּרוֹן. וְעַל כֵּן הוּא חִסָּרוֹן שֶׁל הַכֹּל, וְנָטַל אֶת חֶסְרוֹן הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ. בַּיּוֹם הַזֶּה יוֹרֵד מְצוּלוֹת הַיָּם הַזֶּה, זֻהֲמַת (הַכֶּסֶף) הַנֶּפֶשׁ, וְנוֹטֵל זֻהֲמַת הַגּוּף. מִי הוּא זֻהֲמַת הַגּוּף? זֶה אֵלּוּ הַחֲטָאִים שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל יְדֵי יֵצֶר הָרָע שֶׁנִּקְרָא מְזֹהָם מְנֻוָּל.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, שָׁנִינוּ, וְנָתַן אַהֲרֹן עַל שְׁנֵי

דַעֲזָאזֵל, חֲמִיתוּן עַבְדָּא דְשַׁדֵּי עַדְבִּין בְּמָאנֵיהּ, אָרְחֵיהּ דְעָלְמָא דְעַבְדָּא לָא נָטַל אֶלָּא מַה דְיָהִיב לֵיהּ מָאנֵיהּ. אֲבָל, בְּגִין דְסָמָאֵ"ל זַמִּין הַאי יוֹמָא בְדִלְטוֹרָא, וּבְגִין דְלָא יְהֵא לֵיהּ פִּטְרָא (ס"א בְהַאי עַדְבָּא הוּא סַלְקָא בֵּיהּ) יָהֲבִין לֵיהּ חוּלָקָא בְהַאי.

וְהַאי עַדְבָּא מִגַּרְמֵיהּ הוּא דְסָלִיק בֵּיהּ, דְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מִלָּה עִלָּאָה אַשְׁכַּחְנָא בְעַדְבָּא. עַדְבָּא דִיהוֹשֻׁעַ, כְּתִיב בֵּיהּ, (במדבר כו) עַל פִּי הַגּוֹרָל, עַל פִּי הַגּוֹרָל וַדַּאי, דְאִיהוּ אָמַר דָּא חוּלָקָא דִיהוּדָה, דָּא דְבִנְיָמִין וְכוּ', וְכֵן כֻּלְּהוּ. אוֹף הָכָא, כֵּיוָן דְכַהֲנָא שַׁוֵּי יְדוֹי, אִינּוּן עַדְבִּין מְדַלְּגֵי וְסַלְּקִין בִּידָא דְכַהֲנָא, (ס"א וְסַלְּקִין עַדְבִּין בִּידָא דְכַהֲנָא, אִינּוּן מְדַלְּגֵי מִן יְדוֹי) וְשָׁאֲרָן בְּאַתְרַיְיהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְהַשָּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל, עָלָה עָלָיו וַדַּאי.

לשון הקודש

הַשְּׂעִירִים גֹּרָלוֹת, אִם כָּךְ, כָּבוֹד הוּא שֶׁל הָעֲזָאזֵל, רְאִיתֶם עֶבֶד שֶׁזּוֹרֵק גּוֹרָלוֹת עִם רִבּוֹנוֹ?! דֶּרֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעֶבֶד אֵינוֹ נוֹטֵל אֶלָּא מַה שֶּׁנּוֹתֵן לוֹ רִבּוֹנוֹ. אֲבָל מִשּׁוּם שֶׁסָּמָאֵ"ל מְזֻמָּן בַּיּוֹם הַזֶּה עַל מַלְשִׁינוּת, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ פִּתְחוֹן פֶּה, (בַּגּוֹרָל הַזֶּה הוּא עוֹלֶה בּוֹ) נוֹתְנִים לוֹ חֵלֶק בָּזֶה.

וְהַגּוֹרָל הַזֶּה מֵעַצְמוֹ הוּא שֶׁעוֹלֶה בּוֹ. שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי יִצְחָק, דָּבָר עֶלְיוֹן מָצָאנוּ בַגּוֹרָל. בַּגּוֹרָל שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ כָּתוּב בּוֹ, (במדבר כו) עַל פִּי הַגּוֹרָל, עַל פִּי הַגּוֹרָל וַדַּאי, שֶׁהוּא אָמַר: זֶה חֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה, זֶה שֶׁל בִּנְיָמִין וְכוּ', וְכֵן כֻּלָּם. אַף כָּאן, כֵּיוָן שֶׁהַכֹּהֵן שָׂם יָדָיו, אוֹתָם הַגּוֹרָלוֹת מְדַלְּגִים וְעוֹלִים בְּיַד הַכֹּהֵן (וְעוֹלִים הַגּוֹרָלוֹת בְּיַד הַכֹּהֵן, הֵם מְדַלְּגִים מִיָּדָיו) וְשׁוֹרִים בִּמְקוֹמָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, וְהַשָּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל, עָלָה עָלָיו וַדַּאי.

וְלָא דָּא בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא בְּכָל זִמְנָא דְּדִלְטוּרָא זַמִּין, וְאִתְיְיהִיב לֵיהּ רְשׁוּתָא, בָּעֵינָן לְשַׁוָּאָה לָקָבְלֵיהּ בְּמָה דְּיִתְעָסָק, וְשָׁבִיק לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. בְּהַאי יוֹמָא דַּלְטוּרָא זַמִּין לְאַלְלָא אַרְעָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב א) וַיֹּאמֶר יְיָ' אֶל הַשָּׂטָן מֵאַיִן תָּבֹא. וְהָא תָּנֵינָן, מִשּׁוּט בָּאָרֶץ, מָאי הוּא. אֶלָּא הַאי הוּא דִלְטוּרָא רַבָּא מִקַּטְרְגָא דְיִשְׂרָאֵל.

וְהָא אַתְעָרוּ חַבְרַיָּיא, (דְּוַדַּאי) בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דַּהֲווֹ זְמִינִין יִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּר יַמָּא, וּלְאִתְפְּרָעָא מִמִּצְרָאֵי, אָמַר, אֲנָא אַעְבַּרְנָא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, וַחֲמֵינָא דְּלָא אִתְחֲזוּן אִלֵּין לְמֵיעַל בְּגַוָּהּ, אִי אַנְתְּ דָּאִין דִּינָא, דִּינַיְיהוּ הָכָא כְּמִצְרָאֵי, מַה שַׁנְיָין אִלֵּין מֵאִלֵּין, אוֹ יְמוּתוּן כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא, אוֹ יְהַדְּרוּן כֻּלְּהוּ לְמִצְרַיִם. וְלָאו אַנְתְּ הוּא דְּאָמְרְתְּ, (בראשית טו) וַעֲבָדוּם

לשון הקודש

וְלֹא זֶה בִּלְבַדּוֹ, אֶלָּא בְּכָל פַּעַם שֶׁמְּזֻמָּן הַמַּלְשִׁין וְנִתֶּנֶת לוֹ רְשׁוּת, צְרִיכִים לָשִׂים כְּנֶגְדּוֹ בְּמַה שֶׁיִּתְעַסֵּק וַיַּעֲזֹב אֶת יִשְׂרָאֵל. בַּיּוֹם הַזֶּה מְזֻמָּן הַמַּלְשִׁין לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב א) וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשָּׂטָן מֵאַיִן תָּבֹא. וַהֲרֵי שָׁנִינוּ, מִשּׁוּט בָּאָרֶץ, מַה זֶּה? אֶלָּא זֶהוּ הַמַּלְשִׁין הַגָּדוֹל מִקַּטְרְגָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וַהֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, (שֶׁוַּדַּאי) בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְזֻמָּנִים לַעֲבֹר בַּיָּם וּלְהִפָּרַע מִן הַמִּצְרִים, אָמַר: אֲנִי עָבַרְתִּי בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְרָאִיתִי שֶׁאֵלֶּה לֹא רְאוּיִים לְהִכָּנֵס לְתוֹכָהּ. אִם אַתָּה דָּן דִּין – הַדִּינִים שֶׁלָּהֶם כָּאן כְּמוֹ הַמִּצְרִים. מַה שּׁוֹנִים אֵלּוּ מֵאֵלּוּ? אוֹ שֶׁיָּמוּתוּ כֻּלָּם כְּאֶחָד, אוֹ שֶׁיַּחְזִרוּ כֻּלָּם לְמִצְרַיִם. וְלֹא

וְעִנּוּ אוֹתָם ד' מֵאוֹת שָׁנָה, וְהָא לָא סְלִיקוּ מֵחוּשְׁבָּנַיָּא אֶלָּא רְד"ו, וְלָא יַתִּיר.

אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָאי אַעְבִּיד, אִשְׁתַּדְּלוּתָא בַּעְיָא הָכָא, לְאַיְתָאָה קְרָבָא לָקָבְלֵיהּ, יְהִיבְנָא לֵיהּ בְּמָה דְּיִתְעַסָּק, וְיִשְׁבּוֹק בְּחוּ לְבָנַי, וְהָא אִשְׁתְּכַח בְּמַאן דְּיִתְעַסָּק, מִיַּד אָמַר לֵיהּ, הֲשַׁמְתָּ לִבְּךָ אֶל עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמוֹהוּ בָּאָרֶץ. מִיַּד פָּלֵג לֵיהּ דַּלְטוֹרָא בְּמִלִּין, וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת יְיָ' וַיֹּאמַר הַחִנָּם יָרֵא אִיּוֹב אֱלֹהִים.

לְרַעְיָא דְּבָעֵי לְאַעְבְּרָא עָאנֵיהּ בְּחַד נַהֲרָא, אַעְבָּר זְאֵבָא לְקַטְרְגָא לֵיהּ בְּעָאנֵיהּ, רַעְיָא הָוָה חַכִּים, אָמַר מָאי אַעְבִּיד, דִּבְעוֹד דַּאֲנָא אַעְבָּר לְטַלְיָיא, יְקַטְרֵג הוּא בְּעָאנֵי. זָקַף עֵינוֹי, וְחָמָא בֵּין עָאנָא, חַד תַּיְישָׁא מֵאִלֵּין תַּיְישֵׁי בָּרָא, דְּהַוָּה רַב

לשון הקודש

אַתָּה הוּא שֶׁאָמַרְתָּ, (בראשית טו) וַעֲבָדוּם וְעִנּוּ אוֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה? וַהֲרֵי לֹא עָלוּ מֵחֶשְׁבּוֹנוֹ אֶלָּא מָאתַיִם וְעֶשֶׂר, וְלֹא יוֹתֵר. **אָמַר** הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מָה אֶעֱשֶׂה? כָּאן צְרִיכָה הִשְׁתַּדְּלוּת, לְהָבִיא קְרָב כְּנֶגְדּוֹ. אֶתֵּן לוֹ בְּמַה שֶׁיִּתְעַסֵּק, וַיַּעֲזֹב אֶת בָּנַי, וַהֲרֵי נִמְצָא בְּמַה שֶׁיִּתְעַסֵּק. מִיַּד אָמַר לוֹ: הֲשַׁמְתָּ לִבְּךָ אֶל עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמוֹהוּ בָּאָרֶץ. מִיַּד הָלַךְ לוֹ הַמַּלְשִׁין בִּדְבָרִים, וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת ה' וַיֹּאמַר הַחִנָּם יָרֵא אִיּוֹב אֱלֹהִים.

לְרוֹעֶה שֶׁרָצָה לְהַעֲבִיר צֹאנוֹ בְּנָהָר אֶחָד. עָבַר זְאֵב לְהִתְגָּרוֹת בְּצֹאנוֹ. הָרוֹעֶה הָיָה חָכָם, אָמַר: מָה אֶעֱשֶׂה, שֶׁבְּעוֹד שֶׁאֲנִי מַעֲבִיר אֶת הַטְּלָאִים, הוּא יִתְגָּרֶה בַּצֹּאן? הֵרִים עֵינָיו וְרָאָה בֵּין הַצֹּאן תַּיִשׁ

וְתַקִּיף. אָמַר, אַשְׁדֵּי דָּא לָקָבְלֵיהּ, וּבְעוֹד דִּמְקַטְרְגֵי דָּא בְּדָא, אַעְבָּר לְכָל עָאנָא, וְיִשְׁתֵּזְבוּן מִנֵּיהּ.

כַּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, וַדַּאי הָא תַּיְשָׁא חַד רַב וְתַקִּיף וְאָלִים, אַשְׁדֵּי לְקָבְלֵיהּ, וּבְעוֹד דְּהוּא יִשְׁתְּדַל בֵּיהּ, יַעַבְרוּן בָּנַי, וְלָא יִשְׁתְּכַח קַטֵּיגוֹרָא לְגַבַּיְיהוּ. מִיַּד, וַיֹּאמֶר יְיָ' אֶל הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ. עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַוֵּוג לְהוּ כַּחֲדָא, דִּכְתִיב הִנּוֹ בְיָדֶךָ. בְּעוֹד דְּהוּא אִשְׁתָּדַל בֵּיהּ, שָׁבִיק לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, וְלָא אִשְׁתְּכַח קַטֵּיגוֹרָא לְגַבַּיְיהוּ.

אוֹף הָכִי בְּהַאי יוֹמָא, דִּלְטוֹרָא זַמִּין לְאַלְלָא אַרְעָא, וּבָעֵינָא לְשַׁדְּרָא לְקָבְלֵיהּ בְּמָה דְּיִתְעֲסָק (כְּגַוְונָא דִילֵיהּ), וּבְעוֹד דְּאִיהוּ אִשְׁתָּדַל בֵּיהּ, שָׁבִיק לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. וּמַתְלָא אַמְרֵי לְזִלְזוּלָא דְּבֵי מַלְכָּא, הַב לֵיהּ זְעֵיר חַמְרָא, וְיִשַּׁבְּחָךְ קַמֵּי מַלְכָּא.

לשון הקודש

אֶחָד מֵאוֹתָם תֵּישֵׁי הַבָּר, שֶׁהָיָה גָּדוֹל וְחָזָק. אָמַר: אֶזְרֹק זֶה כְּנֶגְדּוֹ, וּבְעוֹד שֶׁמִּתְגָּרִים זֶה בָּזֶה, אַעֲבִיר אֶת כָּל הַצֹּאן וְיִנָּצְלוּ מִמֶּנּוּ.

כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמַר: וַדַּאי הַתַּיִשׁ הַזֶּה גָּדוֹל אֶחָד וְחָזָק וְאַלִּים, אֶזְרֹק כְּנֶגְדּוֹ, וּבְעוֹד שֶׁהוּא מִתְעַסֵּק עִמּוֹ, יַעַבְרוּ בָּנַי, וְלֹא יִמָּצֵא קָטֵגוֹר עֲלֵיהֶם. מִיָּד – וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ. עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זַוֵּג אוֹתָם כְּאֶחָד, שֶׁכָּתוּב הִנּוֹ בְיָדֶךָ. בְּעוֹד שֶׁהוּא מִתְעַסֵּק בּוֹ, עָזַב אֶת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִמְצָא מְקַטְרֵג אֲלֵיהֶם.

אַף כָּאן בַּיּוֹם הַזֶּה הַמַּלְשִׁין מְזֻמָּן לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ, וּצְרִיכִים לִשְׁלֹחַ כְּנֶגְדּוֹ בְּמָה שֶׁיִּתְעַסֵּק (כַּדֻּגְמָה שֶׁלּוֹ), וּבְעוֹד שֶׁהוּא מִתְעַסֵּק בּוֹ, עוֹזֵב אֶת יִשְׂרָאֵל. וּמָשָׁל אוֹמְרִים לַמְזֻלְזָל שֶׁל בֵּית הַמֶּלֶךְ: תֵּן לוֹ מְעַט יַיִן,

וְאִי לָאו יֵימָא לְמַלְכָּא מִלָּה בִישָׁא. לְזִמְנִין נַטְלִין לָהּ לְהַהִיא מִלָּה, עִלָּאֵי דְּבֵי מַלְכָּא, וּמַלְכָּא עָבִיד דִּינָא בְּגִינֵיהּ.

רִבִּי (דף ק״ב ע״א) יִצְחָק אָמַר, לְשַׁטְיָא דְקָאִים קָמֵי מַלְכָּא, הַב לֵיהּ חַמְרָא, וּלְבָתַר אִימָא לֵיהּ, וְאַחְזֵי לֵיהּ, כָּל אִינּוּן טַעֲוָון דְּעַבְדַּת, וְכָל אִינּוּן בִּישִׁין, וְהוּא יֵיתֵי וִישַׁבְּחָךְ, וְיֵימָא דְּלָא יִשְׁתְּכַּח בְּעָלְמָא כְּוָותָךְ. אוֹף הָכָא, הָא קָאִים דַּלְטוֹרָא תָּדִיר קַמֵּי מַלְכָּא, יִשְׂרָאֵל יָהֲבִין לֵיהּ הַאי דּוֹרוֹן, וּבְהַאי דּוֹרוֹן פִּתְקָא, לְכָל בִּישִׁין, וּלְכָל טַעֲוָון, וּלְכָל חוֹבִין דְּעַבְדוּ יִשְׂרָאֵל, וְהוּא אָתֵי וּמְשַׁבַּח לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְאִתְעָבִיד סַנֵּיגוֹרָא עָלַיְיהוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַהְדָּר כֹּלָּא לְרֵישָׁא דְּבִישֵׁי דְּעַמֵּיהּ, בְּגִין דִּכְתִיב, (משלי כה) כִּי גֶחָלִים אַתָּה חוֹתֶה עַל רֹאשׁוֹ.

לשון הקודש

וישַׁבְּחָךְ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. וְאִם לֹא, יֹאמַר לַמֶּלֶךְ דִּבּוּר רָע. לִפְעָמִים נוֹטְלִים אֶת אוֹתוֹ דִּבּוּר עֶלְיוֹנֵי בֵּית הַמֶּלֶךְ, וְהַמֶּלֶךְ עוֹשֶׂה בִּגְלָלוֹ דִּין.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, לְשׁוֹטֶה שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, תֵּן לוֹ יַיִן, וְאַחַר כָּךְ אֱמֹר לוֹ וְהַרְאֵה לוֹ כָּל אוֹתָן טָעֻיּוֹת שֶׁעָשִׂיתָ וְכָל אוֹתָן רָעוֹת, וְהוּא יָבֹא וישַׁבַּח אוֹתְךָ, וְיֹאמַר שֶׁלֹּא נִמְצָא בָּעוֹלָם כְּמוֹתְךָ. אַף כָּאן, הֲרֵי עוֹמֵד הַמַּלְשִׁין תָּמִיד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, יִשְׂרָאֵל נוֹתְנִים לוֹ אֶת הַדּוֹרוֹן הַזֶּה, וּבַדּוֹרוֹן הַזֶּה פֶּתֶק לְכָל הָרָעוֹת וּלְכָל הַטָּעֻיּוֹת וּלְכָל הַחֲטָאִים שֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל, וְהוּא בָּא וּמְשַׁבֵּחַ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְנַעֲשֶׂה עֲלֵיהֶם סָנֵגוֹר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַחֲזִיר אֶת הַכֹּל לְרֹאשׁ הָרָעִים שֶׁל עַמּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (משלי כה) כִּי גֶחָלִים אַתָּה חוֹתֶה עַל רֹאשׁוֹ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וַוי לוֹן לְעַמָּא דְעֵשָׂו, בְּשַׁעֲתָא דְהַאי שָׂעִיר מְשַׁדְּרֵי לְהַהוּא דְלְטוֹרָא מְמָנָא דְעָלַיְיהוּ, דִּבְגִינֵיהּ אָתֵי לְשַׁבְּחָא לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַהְדָּר כָּל אִינּוּן חוֹבִין לְרֵישָׁא דְעַמֵּיהּ, בְּגִין דִּכְתִיב, (תהלים קא) דּוֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִלְמָלֵא הֲווֹ יַדְעֵי אוּמוֹת הָעוֹלָם מֵהַאי שָׂעִיר, לָא שַׁבְקִין לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, יוֹמָא חַד בְּעָלְמָא.

תָּא חֲזֵי, כָּל הַהוּא יוֹמָא מִשְׁתְּדַל אִיהוּ בְּהַהוּא שָׂעִיר, וּבְגִין כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְכַפֵּר לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְדָכֵי לוֹן מִכֹּלָּא, וְלָא אִשְׁתְּכַח קַטֵּגוֹרְיָא קַמֵּיהּ. לְבָתָר, הוּא אָתֵי וּמְשַׁבַּח לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. וּכְדֵין שָׂאִיל לֵיהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל הַשָּׂטָן מֵאַיִן תָּבֹא, אָתִיב בְּתוּשְׁבַּחְתַּיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, וְקַטֵּיגוֹרָא אִתְעָבִיד סַנֵּיגוֹרָא וְאָזִיל לֵיהּ.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אוֹי לוֹ לָעָם שֶׁל עֵשָׂו בְּשָׁעָה שֶׁשּׁוֹלְחִים אֶת הַשָּׂעִיר הַזֶּה לְאוֹתוֹ הַמַּלְשִׁין שֶׁמְּמֻנֶּה עֲלֵיהֶם, שֶׁבִּגְלָלוֹ בָּא לְשַׁבֵּחַ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַחֲזִיר אֶת כָּל הַחֲטָאִים עַל רֹאשׁ עַמּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (תהלים קא) דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִלְמָלֵא הָיוּ יוֹדְעִים אֻמּוֹת הָעוֹלָם מֵהַשָּׂעִיר הַזֶּה, לֹא מַשְׁאִירִים אֶת יִשְׂרָאֵל יוֹם אֶחָד בָּעוֹלָם.

בֹּא רְאֵה, כָּל אוֹתוֹ יוֹם הוּא מִתְעַסֵּק עִם אוֹתוֹ שָׂעִיר, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְכַפֵּר לְיִשְׂרָאֵל וּמְטַהֵר אוֹתָם מֵהַכֹּל, וְלֹא נִמְצֵאת קַטֵּגוֹרְיָה לְפָנָיו. אַחַר כָּךְ הוּא בָּא וּמְשַׁבֵּחַ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְאָז שׁוֹאֵל אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, וַיֹּאמֶר ה' אֶל

כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לְשִׁבְעִין שָׁרִין דְּסָחֲרִין כּוּרְסְיָיא, חֲמִיתוּן הַאי דִּלְטוֹרָא, הֵיאַךְ קָאִים עַל בָּנַי תָּדִיר, (אסתכמו) הָא שְׁעִירָא חָדָא דְּאִשְׁתְּכַח (ס"א אשתדר) גַּבֵּיהּ, בְּפִתְקָא דְּכָל חוֹבַיְיהוּ וְכָל טָעֲוָתַיְיהוּ, וְכָל מַה דְּחָטוּ וְחָבוּ קַמַּאי, וְהוּא קַבִּיל לוֹן. כְּדֵין אִסְתְּכָמוּ כֻּלְּהוּ, דְּיָהַדְּרוּן אִינּוּן חוֹבִין עַל עַמֵּיהּ.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, כָּל אִינּוּן חוֹבִין וְחַטָּאִין מִתְדַּבְּקִין בֵּיהּ, כְּמָה דִּכְתִיב, (מיכה ז) וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצוּלוֹת יָם כָּל חֲטֹאתָם. וּלְבָתַר, כֻּלְּהוּ מִתְהַדְּרָן בְּרֵישֵׁיהוֹן דְּעַמֵּיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ויקרא טז) וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה. בְּהַאי יוֹמָא מִתְעַטָּר כַּהֲנָא בְּעִטְרִין עִלָּאִין, וְהוּא קָאִים בֵּין עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, וּמְכַפֵּר עָלֵיהּ וְעַל בֵּיתֵיהּ, וְעַל כַּהֲנֵי, וְעַל מַקְדְּשָׁא, וְעַל יִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ.

לשון הקודש

הַשָּׂטָן מֵאַיִן תָּבֹא. מֵשִׁיב בִּתְשֻׁבַּחְתָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהַקָּטֵגוֹר נַעֲשֶׂה סָנֵגוֹר וְהוֹלֵךְ לוֹ. אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לְשִׁבְעִים הַשָּׂרִים שֶׁסְּבִיב הַכִּסֵּא: רְאִיתֶם אֶת הַמַּלְשִׁין הַזֶּה, אֵיךְ עוֹמֵד עַל בָּנַי תָּמִיד? (מסכימים) הֲרֵי שָׂעִיר אֶחָד שֶׁנִּמְצָא (שנשלח) אֶצְלוֹ בְּפֶתֶק עִם כָּל חֲטָאֵיהֶם וְכָל טָעֲיוֹתֵיהֶם, וְכָל מַה שֶׁחָטְאוּ וְחָבוּ לְפָנַי, וְהוּא קִבֵּל אוֹתָם. אֲזַי כֻּלָּם מַסְכִּימִים שֶׁיַּחְזְרוּ אוֹתָם הַחֲטָאִים עַל עַמּוֹ.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, כָּל אוֹתָם עֲוֹנוֹת וַחֲטָאִים נִדְבָּקִים בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מיכה ז) וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצֻלוֹת יָם כָּל חַטֹּאתָם. וְאַחַר כָּךְ כֻּלָּם חוֹזְרִים עַל רָאשֵׁי עַמּוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹתָם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה. בַּיּוֹם הַזֶּה

תָּאנָא, בְּשַׁעֲתָא דְעָאל בְּדָמָא דְפָר, מְכַוְּין בְּרֵישָׁא דִמְהֵימְנוּתָא, וְאָדֵי בְאֶצְבְּעֵיהּ, כְּמָה דִכְתִיב, וְהִזָּה אוֹתוֹ עַל הַכַּפֹּרֶת וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת וְהֵיךְ עָבִיד. בָּסִים בְּקִפְטָא (ס"א בְּקִטְפָּא) דְאֶצְבְּעָא, וְאָדֵי כְמַצְלִיף, בְּטִיפִין דְאֶצְבְּעָא, לְסִטְרֵי קַפְּתוֹרָא (ס"א קַטְפּוּרָא) (ס"א כַּפּוֹרְתָּא), אָדֵי וְאִתְכְּוַון, וְשָׁארֵי לְמִמְנֵי אַחַת, אַחַת וְאַחַת. אַחַת בִּלְחוֹדָהָא, אַחַת דְכָלִיל כֹּלָּא, אַחַת שְׁבָחָא דְכֹלָּא, אַחַת דְכֹלָּא אֲהַדְרָן לַקְבָלָהּ, אַחַת רֵישָׁא דְכֹלָּא. לְבָתָר אַחַת וְאַחַת, דְאִינּוּן שַׁרְיָין כַּחֲדָא, בִּרְעוּתָא בְאַחְוָותָא, וְלָא מִתְפָּרְשָׁן לְעָלְמִין.

בָּתַר דְמָטָא לְהַאי וְאַחַת, דְהִיא אִימָּא דְכֹלָּא. מִכָּאן שָׁארֵי לְמִמְנֵי בְזִווּגָא, וּמָנֵי וְאָמַר, אַחַת וּשְׁתַּיִם. אַחַת וְשָׁלֹשׁ. אַחַת וְאַרְבַּע. אַחַת

לשון הקודש

מִתְעַטֵּר הַכֹּהֵן בַּעֲטָרוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וְהוּא עוֹמֵד בֵּין עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וּמְכַפֵּר עָלָיו וְעַל בֵּיתוֹ, וְעַל הַכֹּהֲנִים, וְעַל הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל.

לָמַדְנוּ, בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָס עִם דַּם הַפַּר, מְכַוֵּן בְּרֹאשׁ הָאֱמוּנָה, וּמַזֶּה בְאֶצְבָּעוֹ, כַּכָּתוּב וְהִזָּה אֹתוֹ עַל הַכַּפֹּרֶת וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת. וְאֵיךְ עוֹשֶׂה? טוֹבֵל בְּרָאשֵׁי (בְּדִבּוּק) הָאֶצְבָּעוֹת, וּמַזֶּה כְּמַצְלִיף בְּטִפּוֹת הָאֶצְבַּע לְצִדֵּי הַטַּבּוּר (הַשִּׁפּוּעַ) (הַכַּפֹּרֶת), מַזֶּה וּמִתְכַּוֵּן, וּמַתְחִיל לִמְנוֹת: אַחַת, אַחַת וְאַחַת. אַחַת לְבַדָּהּ, וְאַחַת שֶׁכּוֹלֶלֶת הַכֹּל. אַחַת הַשֶּׁבַח שֶׁל הַכֹּל, הָאַחַת שֶׁהַכֹּל חוֹזְרִים כְּנֶגְדָּהּ, אַחַת הָרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל. אַחַר כָּךְ אַחַת וְאַחַת, שֶׁהֵם שׁוֹרִים כְּאֶחָד, בְּרָצוֹן וּבְאַחֲוָה, וְלֹא נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים.

אַחַר שֶׁמַּגִּיעַ לַוְּאַחַת הַזּוֹ, שֶׁהִיא אֵם הַכֹּל, מִכָּאן מַתְחִיל לִמְנוֹת בְּזִווּג, וּמוֹנֶה וְאוֹמֵר: אַחַת וּשְׁתַּיִם, אַחַת וְשָׁלֹשׁ, אַחַת

וְחָמֵשׁ. אַחַת וָשֵׁשׁ. אַחַת וָשֶׁבַע. בְּגִין לְאַמְשָׁכָא וּלְנַגְדָּא לְהַאי אַחַת, דְּהִיא אִימָּא (יַמָּא) עִלָּאָה, בְּדַרְגִּין יְדִיעָן, לְכִתְרָא (ס"א לְנַהֲרָא לְאִימָּא) דְּאִימָּא תַתָּאָה. וּלְאַמְשָׁכָא נַהֲרִין עֲמִיקִין מֵאַתְרֵיהוּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא, יוֹמָא דָא תְּרֵין נְהוֹרִין נַהֲרִין כַּחֲדָא, אִימָּא עִלָּאָה נַהֲרָא לְאִימָּא תַתָּאָה. וְעַל דָּא כְּתִיב יוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּמָה דְּאִתְּמַר.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק קִפְּטְרָא חָדָא קְשִׁירָא בְּרַגְלוֹי דְּכַהֲנָא, בְּשַׁעֲתָא דְּהָוָה עָאל, דְּאִי יָמוּת הָתָם, יַפְּקוּהוּ מִלְּבַר. וּבְמַה יַדְעֵי. בְּהַהוּא זְהוֹרִיתָא אִתְיְדַע וְאִשְׁתְּמוֹדַע, כַּד לָא יְהָפֵךְ גַּוְונוֹי. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִשְׁתְּמוֹדַע, דְּכַהֲנָא אִשְׁתְּכַח לְגוֹ בַּחֲטָאָה. וְאִי יִפּוּק בִּשְׁלָם, בִּזְהוֹרִיתָא אִתְיְדַע וְאִשְׁתְּמוֹדַע, דְּיֵהָפֵךְ גַּוְונוֹי לְחִוָּור. כְּדֵין חֶדְוָותָא הִיא בְּעִלָּאֵי

לשון הקודש

וְאַרְבַּע, אַחַת וְחָמֵשׁ, אַחַת וָשֵׁשׁ, אַחַת וָשֶׁבַע. כְּדֵי לִמְשֹׁךְ וּלְהַשְׁפִּיעַ לָאַחַת הַזּוֹ, שֶׁהִיא הָאֵם (הַיָּם) הָעֶלְיוֹנָה, בִּדְרָגוֹת יְדוּעוֹת, לַכֶּתֶר (לַנְּהָר לְאִמָּא) שֶׁל אִמָּא הַתַּחְתּוֹנָה, וּלְהַמְשִׁיךְ נְהָרוֹת עֲמֻקִּים מִמְּקוֹמָם לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי שְׁנֵי אוֹרוֹת מְאִירִים כְּאֶחָד, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה מְאִירָה לָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה, וְעַל כֵּן כָּתוּב יוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שַׁרְשֶׁרֶת אַחַת קְשׁוּרָה לְרַגְלֵי הַכֹּהֵן בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה נִכְנָס, שֶׁאִם יָמוּת שָׁם, יוֹצִיאוּהוּ מִבַּחוּץ. וּבַמֶּה יוֹדְעִים? בְּאוֹתָהּ זְהוֹרִית נוֹדַע וְהֶכֵּר, כְּשֶׁלֹּא נֶהְפַּךְ צִבְעוֹ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נוֹדַע שֶׁהַכֹּהֵן נִמְצָא בִּפְנִים בְּחֵטְא. וְאִם יֵצֵא בְּשָׁלוֹם, בַּזְּהוֹרִית יִוָּדַע וְיֻכַּר, שֶׁיֵּהָפֵךְ צִבְעוֹ לְלָבָן, אֲזַי שִׂמְחָה הִיא בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים. וְאִם

וְתַתָּאֵי. וְאִי לָאו כֻּלְּהוּ אִשְׁתְּכָחוּ בְּצַעֲרָא, וַהֲוּ יַדְעֵי כֹּלָּא, דְּלָא אִתְקַבָּלוּ צְלוֹתְהוֹן.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כֵּיוָן דְּהֲוָה עָאל, וְטִמְטֵם עֵינוֹי דְּלָא לְאִסְתַּכְּלָא בְּמָה דְּלָא אִצְטְרִיךְ, וַהֲוָה שָׁמַע קָל גַּדְפֵּי כְּרוּבְיָיא מְזַמְּרֵי וּמְשַׁבְּחֵי. הָוָה יָדַע כַּהֲנָא, דְּכֹלָּא הָוָה בְּחֶדְוָה, וְיִפּוּק בִּשְׁלָם. וְעִם כָּל דָּא בִּצְלוֹתֵיהּ הָוָה יָדַע, דְּמִלִּין נָפְקִין בְּחֶדְוָותָא, וּמִתְקַבְּלָן וּמִתְבָּרְכָן (דף ק"ב ע"ב) כְּדְקָא יָאוּת, וּכְדֵין חֶדְוָותָא הִיא בְּעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי.

רִבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוֹי, אָמַר לֵיהּ, הַאי יוֹמָא אֲמַאי הוּא בְּהַאי אֲתַר תָּלֵי, וְלָא בְּדַרְגָּא אַחֲרָא, דְּיֵאוֹת הוּא לְמֶהֱוֵי בְּדַרְגָּא דְמַלְכָּא שָׁאֵרֵי, יַתִּיר מִכֹּלָּא. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר בְּרִי, הָכִי הוּא וַדַּאי, וְיָאוּת שָׁאַלְתָּ.

לשון הקודש

לֹא, כֻּלָּם נִמְצְאוּ בְּצַעַר, וְהָיוּ כֻּלָּם יוֹדְעִים שֶׁלֹּא הִתְקַבְּלוּ תְּפִלּוֹתֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֵּיוָן שֶׁהָיָה נִכְנָס, וְטִמְטֵם אֶת עֵינָיו שֶׁלֹּא לְהִסְתַּכֵּל בְּמַה שֶׁלֹּא צָרִיךְ, וְהָיָה שׁוֹמֵעַ קוֹל כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים מְזַמְּרִים וּמְשַׁבְּחִים, הָיָה יוֹדֵעַ הַכֹּהֵן שֶׁהַכֹּל הָיָה בְּשִׂמְחָה, וְיֵצֵא בְּשָׁלוֹם. וְעִם כָּל זֶה, בִּתְפִלָּתוֹ הָיָה יוֹדֵעַ, שֶׁהַמִּלִּים יוֹצְאִים בְּשִׂמְחָה וּמִתְקַבְּלִים וּמִתְבָּרְכִים כָּרָאוּי, וְאָז הִיא שִׂמְחָה בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים.

רִבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו. אָמַר לוֹ, לָמָּה בַּמָּקוֹם הַזֶּה הַיּוֹם הַזֶּה תָּלוּי וְלֹא בְּדַרְגָּה אַחֶרֶת, שֶׁרָאוּי הוּא לִהְיוֹת בְּדַרְגָּה שֶׁשָּׁם שׁוֹרֶה הַמֶּלֶךְ יוֹתֵר מֵהַכֹּל? אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר בְּנִי, כָּךְ הוּא וַדַּאי, וְיָפֶה שָׁאַלְתָּ.

תָּא חֲזֵי, מַלְכָּא קַדִּישָׁא, שָׁבִיק הֵיכָלֵיהּ וּבֵיתֵיהּ בִּידָא דְּמַטְרוֹנִיתָא, וְשָׁבַק לִבְנוֹי עִמָּהּ, בְּגִין לְדַבְּרָא לוֹן, וּלְאַלְקָאָה לוֹן, וּלְמִשְׁרֵי בְּגַוַוּיְיהוּ. דְּאִי זַכָּאן מַטְרוֹנִיתָא עָאלַת בְּחֶדְוָותָא בִּיקָרָא לְגַבֵּי מַלְכָּא. וְאִי לָא זַכָּאן, הִיא וְאִינּוּן, אִתְהַדָּרוּ בְּגָלוּתָא. וְהָא אוֹקִימְנָא, כְּמָה דִכְתִיב, (משלי יט) מְשַׁדֵּד אָב יַבְרִיחַ אֵם. וּכְתִיב, (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.

וְעַל דָּא אִית יוֹמָא חַד בְּשַׁתָּא, לְאַשְׁגְּחָא בְּהוּ, וּלְעַיְינָא בְּהוּ. וְכַד אִזְדְּמַן הַאי יוֹמָא, אִיתָּא עִלָּאָה דְּכָל חֵירוּ בִּידָהָא, אִזְדְּמַן לָקָבְלֵיהּ, לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל. וְיִשְׂרָאֵל אִזְדָּרְזוּ בְּהַאי יוֹמָא, בְּכַמָּה פּוּלְחָנִין, בְּכַמָּה צְלוֹתִין, בְּכַמָּה עִנּוּיִין, כֻּלְּהוּ בִּזְכוּתָא. כְּדֵין אִזְדְּמַן לְהוּ חֵירוּ, מֵאַתַר דְּכָל חֵירוּ בִּידָהָא דְּמַטְרוֹנִיתָא. בְּנֵי מַלְכָּא

לשון הקודש

בֹּא רְאֵה, הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הִשְׁאִיר אֶת הֵיכָלוֹ וּבֵיתוֹ בְּיַד הַגְּבִירָה, וְהִשְׁאִיר אֶת בָּנָיו עִמָּהּ כְּדֵי לְהַנְהִיגָם וּלְהַלְקוֹתָם וְלִשְׁרוֹת בְּתוֹכָם. שֶׁאִם זוֹכִים, הַגְּבִירָה נִכְנֶסֶת בְּשִׂמְחָה וּבְכָבוֹד אֶל הַמֶּלֶךְ. וְאִם לֹא זוֹכִים, הִיא וְהֵם חוֹזְרִים לַגָּלוּת. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי יט) מְשַׁדֵּד אָב יַבְרִיחַ אֵם. וְכָתוּב (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.

וְעַל כֵּן יֵשׁ יוֹם אֶחָד בְּשָׁנָה לְהַשְׁגִּיחַ בָּהֶם וּלְעַיֵּן בָּהֶם. וּכְשֶׁמִּזְדַּמֵּן הַיּוֹם הַזֶּה, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁכָּל הַחֵרוּת בְּיָדֶיהָ, מִזְדַּמֶּנֶת כְּנֶגְדּוֹ לְהִסְתַּכֵּל בְּיִשְׂרָאֵל. וְיִשְׂרָאֵל מִזְדָּרְזִים בַּיּוֹם הַזֶּה בְּכַמָּה עֲבוֹדוֹת, בְּכַמָּה תְּפִלּוֹת, בְּכַמָּה עִנּוּיִים, כֻּלָּם בִּזְכוּת. וְאָז מִזְדַּמֶּנֶת לָהֶם חֵרוּת,

בְּנָהָא, דְּאִתְפְּקְדָן בִּידָהָא, כֻּלְּהוּ זַכָּאִין, כֻּלְּהוּ בְּלָא חֲטָאָן, בְּלָא חוֹבִין, כְּדֵין אִזְדַּוְּוּגַת (ס"א וְכַד אִזְדַּמַּן הַאי יוֹמָא וְיִשְׂרָאֵל אִזְדַּמְּנוּ בְּהַאי יוֹמָא בְּכַמָּה פּוּלְחָנִין בְּכַמָּה צְלוֹתִין בְּכַמָּה עִנּוּיִין כֻּלְּהוּ בִּזְכוּתָא כְּדֵין אִימָא עִלָּאָה דְּכָל חֵירוּ בִּידָהָא אִזְדַּמְּנַת לְקָבְלָא לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל וְחָמָאת בְּנֵי מַלְכָּא בְּנָהָא (נ"א בְּרָהָא) דְּאִתְפְּקְדָן בִּידָהָא דְּמַטְרוֹנִיתָא כֻּלְּהוּ זַכָּאִין בְּלָא חָטָאִין בְּלָא חוֹבִין כְּדֵין אֲזַמִּינַת לְהוּ חֵירוּ מֵאֲתַר דְּכָל חֵירוּ בִּידָהָא דְּמַטְרוֹנִיתָא כְּדֵין מַטְרוֹנִיתָא עִלָּאָה) לְגַבֵּי מַלְכָּא, בִּנְהִירוּ, בְּחֶדְוָה, בִּשְׁלִימוּ, בִּרְעוּתָא. דְּהָא רַבִּיאַת בְּנִין לְמַלְכָּא עִלָּאָה כְּדְקָא יָאוּת.

וְכַד הַאי יוֹמָא לָא אִשְׁתְּכָחוּ כְּדְקָא יָאוּת, וַוי לוֹן, וַוי לִשְׁלוּחֵיהוֹן, וַוי דְּהָא מַטְרוֹנִיתָא אִתְרַחֲקַת מִן מַלְכָּא, וְאִימָא עִלָּאָה אִסְתָּלְקַת, וְלָא נָפִיק מִנָּהּ חֵירוּ לְעָלְמִין. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹלִיף לוֹן אוֹרְחוֹי, בְּגִין לְאִשְׁתְּזָבָא מִן דִּינָא, וְיִשְׁתַּכְּחוּן זַכָּאִין קַמֵּיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ויקרא טז) כִּי

לשון הקודש

מֵהַמָּקוֹם שֶׁכָּל הַחֵרוּת בְּיָדֶיהָ שֶׁל הַגְּבִירָה. בְּנֵי הַמֶּלֶךְ בָּנֶיהָ, שֶׁנִּפְקְדוּ בְּיָדֶיהָ, כֻּלָּם זַכָּאִים, כֻּלָּם בְּלִי חֲטָאִים, בְּלִי עֲוֹנוֹת. אָז מִזְדַּוֶּגֶת (וְכַאֲשֶׁר מִזְדַּמֵּן הַיּוֹם הַזֶּה וְיִשְׂרָאֵל הִזְדַּמְּנוּ בַּיּוֹם הַזֶּה בְּכַמָּה עֲבוֹדוֹת, בְּכַמָּה תְּפִלּוֹת, בְּכַמָּה עִנּוּיִים – הַכֹּל בִּזְכוּת. אָז הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁכָּל הַחֵרוּת בְּיָדֶיהָ מִזְדַּמֶּנֶת כְּנֶגְדּוֹ לְהִסְתַּכֵּל בְּיִשְׂרָאֵל, וְרוֹאָה אֶת בְּנֵי הַמֶּלֶךְ בָּנֶיהָ (בְּנָהּ) שֶׁנִּפְקְדוּ בְּיָדֶיהָ שֶׁל הַגְּבִירָה, כֻּלָּם זַכָּאִים בְּלִי חֲטָאִים, בְּלִי חוֹבוֹת, וְאָז מְזַמֶּנֶת לָהֶם חֵרוּת מִמָּקוֹם שֶׁכָּל הַחֵרוּת בְּיָדֶיהָ שֶׁל הַגְּבִירָה, וְאָז הַגְּבִירָה הָעֶלְיוֹנָה) לַמֶּלֶךְ בְּאוֹר, בְּשִׂמְחָה, בִּשְׁלֵמוּת, בְּרָצוֹן. שֶׁהֲרֵי גְּדֻלָּה בָּנִים לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן כָּרָאוּי.

וּכְשֶׁבַּיּוֹם הַזֶּה אֵינָם נִמְצָאִים כָּרָאוּי – אוֹי לָהֶם! אוֹי לִשְׁלוּחֵיהֶם! אוֹי שֶׁהֲרֵי הַגְּבִירָה הִתְרַחֲקָה מִן הַמֶּלֶךְ, וְהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה מִסְתַּלֶּקֶת, וְלֹא יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ חֵרוּת לְעוֹלָמִים. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִמֵּד אוֹתָם אֶת דְּרָכָיו כְּדֵי לְהִנָּצֵל מִן הַדִּין, וְיִמָּצְאוּ צַדִּיקִים לְפָנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) כִּי

בַּיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם. וּכְתִיב, (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכָּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וְגוֹ'.

וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וְגוֹ'. (ויקרא כ"ג) רִבִּי יוֹסֵי שָׁאַל לְרִבִּי אַבָּא, אָמַר לֵיהּ, הֲנֵי חֲמִשָּׁה עָשַׂר יוֹם, מָאי קָא מַיְירֵי. אָמַר לֵיהּ, וַדַּאי רָזָא יַקִּירָא הוּא. תָּא חָזֵי, בֵּין לְעֵילָא בֵּין לְתַתָּא, כָּל חַד וְחַד, בְּאָרְחֵיהּ נַטְלָא, וּבְאָרְחֵיהּ יָתְבָא, וּבְאָרְחֵיהּ אִתְעַר וְעָבִיד מָאי דְעָבִיד. הַאי עָשׂוֹר מִכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִינּוּן. וְיוֹמָא עֲשִׂירָאָה, בַּעֲשִׂירָאָה קַיְימָא. וְעַל דָּא (שמות יב) בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה לְבֵית וְגוֹ'. וְהַאי יוֹמָא, הוּא דִילָהּ. וַחֲמִשָּׁה יוֹמִין אַחֲרָנִין, דְּמַלְכָּא הוּא. הַהוּא יוֹמָא דְאָתֵי עָלָהּ. דְּהָא חֲמִשָּׁאָה, בֵּיהּ יָתִיב מַלְכָּא, בְּכוּרְסְיָיא. וּבְכָל

לשון הקודש

בַּיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם. וְכָתוּב (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וְגוֹ'. **וּבַחֲמִשָּׁה** עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסֵי שָׁאַל אֶת רַבִּי אַבָּא. אָמַר לוֹ, הַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם הַלָּלוּ, מַה הֵם אוֹמְרִים? אָמַר לוֹ, וַדַּאי זֶהוּ סוֹד נִכְבָּד. בֹּא רְאֵה, בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּדַרְכּוֹ נוֹסֵעַ, וּבְדַרְכּוֹ יוֹשֵׁב, וּבְדַרְכּוֹ מִתְעוֹרֵר וְעוֹשֶׂה מַה שֶּׁעוֹשֶׂה. הָעָשׂוֹר הַזֶּה הֵם מִכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְהַיּוֹם הָעֲשִׂירִי עוֹמֵד בָּעֲשִׂירִי. וְעַל כֵּן, (שמות יב) בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה לְבֵית וְגוֹ'. וְהַיּוֹם הַזֶּה הוּא שֶׁלָּהּ. וַחֲמִשָּׁה יָמִים אֲחֵרִים הוּא שֶׁל הַמֶּלֶךְ, הַיּוֹם שֶׁבָּא עָלֶיהָ. שֶׁהֲרֵי הַחֲמִישִׁי, בּוֹ יוֹשֵׁב הַמֶּלֶךְ

אֲתַר בֶּעָשׂוֹר, דְּמַטְרוֹנִיתָא הוּא. חֲמִשָּׁה עָלַיְיהוּ, דְּמַלְכָּא הוּא (ס"א הַהוּא יוֹמָא דְעָלָה בְגִין דְדַרְגָּא חֲמִשָּׁאָה בֵּיה יָתִיב מַלְכָּא בְּכוּרְסַיָּיא, וּבְכָל אֲתַר וכו'). הַהוּא יוֹמָא דְאָתֵי עָלָה דְהָא חֲמִשָּׁאָה בֵּיה יָתִיב מַלְכָּא בְּתַרְעָא.

וּבְכָל אֲתַר בֶּעָשׂוֹר דְמַטְרוֹנִיתָא הוּא, חֲמִשָּׁה עָלַיְיהוּ, דְמַלְכָּא הוּא. הַהוּא יוֹמָא דְאָתֵי עָלָה. בְּגִין כָּךְ חֲמִשָּׁה יוֹמִין מִיַּרְחָא, לְאוֹרַיְיתָא. וְאִי תֵימָא שְׁבִיעָאָה, בְּזִמְנָא דְתְרֵין אֲבָהָן מִשְׁתַּכְּחֵי בֵּיהּ, דְהָא מַלְכָּא בְּהוּ, וּכְדֵין מִתְעַטֵּר בְּכֹלָּא. וְחַד מִלָּה, שְׁבִיעָאָה וַחֲמִשָּׁאָה.

תָּא חָזֵי, חֲמִשָּׁאָה דִילֵיהּ הוּא וַדָּאי, כְּמָה דְאִתְּמַר, וּכְדֵין נָהִיר אַבָּא לְאִימָּא, וְאִתְּנְהִירוּ מִנָּהּ חֲמִשִּׁין תַּרְעִין לְאַנְהָרָא לַחֲמִשָּׁאָה. וְאִי תֵימָא שְׁבִיעָאָה, בְּגִין דְמַלְכָּא בִּשְׁלִימוּ דַאֲבָהָן,

לשון הקודש

בְּכִסֵּא. וּבְכָל מָקוֹם בֶּעָשׂוֹר, הוּא שֶׁל הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלֵיהֶם, שֶׁל הַמֶּלֶךְ הוּא (אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁעָלֵיהָ מִשּׁוּם שֶׁהַדַּרְגָּה הַחֲמִישִׁית בָּהּ יוֹשֵׁב הַמֶּלֶךְ בְּכִסֵּא, וּבְכָל מָקוֹם וכו'). אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁבָּא עָלֶיהָ, שֶׁהֲרֵי הַחֲמִישִׁי, בּוֹ יוֹשֵׁב הַמֶּלֶךְ בַּשַּׁעַר. **וּבְכָל** מָקוֹם בֶּעָשׂוֹר, הוּא שֶׁל הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלֵיהֶם, שֶׁל הַמֶּלֶךְ הוּא, אוֹתוֹ יוֹם שֶׁבָּא עָלֶיהָ. מִשּׁוּם כָּךְ חֲמִשָּׁה יָמִים מֵהַחֹדֶשׁ לַתּוֹרָה. וְאִם תֹּאמַר שְׁבִיעִי, בִּזְמַן שֶׁשְּׁנֵי אָבוֹת נִמְצָאִים בּוֹ, שֶׁהֲרֵי הַמֶּלֶךְ בָּהֶם, וְאָז מִתְעַטֵּר בַּכֹּל. וְדָבָר אֶחָד שְׁבִיעִי וַחֲמִישִׁי.

בֹּא רְאֵה, הַחֲמִישִׁי הוּא שֶׁלּוֹ וַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְאָז מֵאִיר הָאָב לָאֵם, וּמְאִירִים מִמֶּנָּה חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים לְהָאִיר לַחֲמִישִׁי. וְאִם תֹּאמַר הַשְּׁבִיעִי, מִשּׁוּם שֶׁהַמֶּלֶךְ

וַעֲטָרָה יָרִית מִשִּׁבִיעָאָה, כְּמָה דִכְתִיב, (שיר השירים ג) **צְאֶנָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן. וְעַל דָּא בִּשְׁבִיעָאָה הוּא יוֹמָא דִמְעַטְרָא מַלְכָּא בְּעִטְרוֹי, וּכְדֵין יָרִית מַלְכָּא לְאַבָּא וְאִימָּא, דְּמִזְדַּוְּוגִין כַּחֲדָא. וְעַל דָּא כֻּלָּא בְּחַד תַּלְיָיא.**

וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם, (ויקרא כ"ג) **רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח,** (במדבר כא) **וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד. תָּנֵינָן, ג' מַתְּנָן עִלָּאִין, אִזְדַּמְּנוּ לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי תְּלָתָא אָחִין: מֹשֶׁה, אַהֲרֹן, וּמִרְיָם. מָן, בִּזְכוּת מֹשֶׁה. עֲנָנֵי כָבוֹד, בִּזְכוּת אַהֲרֹן. בְּאֵר, בִּזְכוּת מִרְיָם. וְכֻלְּהוּ אֲחִידָן לְעֵילָּא. מָן בִּזְכוּת מֹשֶׁה, דִּכְתִיב,** (שמות טז) **הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם** (דף ק"ג ע"א) **מִן הַשָּׁמַיִם מִן הַשָּׁמַיִם** (דַּיְקָא)**, דָּא מֹשֶׁה.**

עֲנָנֵי כָבוֹד בִּזְכוּת אַהֲרֹן, דִּכְתִיב, (במדבר יד) **אֲשֶׁר עַיִן בְּעַיִן** (אַהֲרֹן) **נִרְאָה אַתָּה יְיָ' וְגוֹ', וּכְתִיב** (ויקרא

לשון הקודש

בִּשְׁלֵמוּת שֶׁל הָאָבוֹת, וַעֲטָרָה יוֹרֵשׁ מֵהַשְּׁבִיעִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שיר ג) צְאֶנָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן. וְעַל זֶה בַּשְּׁבִיעִי הוּא הַיּוֹם שֶׁמְּעַטֵּר הַמֶּלֶךְ בַּעֲטַרְתּוֹ, וְאָז יוֹרֵשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת הָאָב וְאֶת הָאֵם, שֶׁמִּזְדַּוְּגִים כְּאֶחָד. וְעַל כֵּן הַכֹּל תָּלוּי בְּאֶחָד.

וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (במדבר כא) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד. שָׁנִינוּ, שָׁלֹשׁ מַתָּנוֹת עֶלְיוֹנוֹת הִזְדַּמְּנוּ לְיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה אַחִים: מֹשֶׁה, אַהֲרֹן וּמִרְיָם. מָן – בִּזְכוּת מֹשֶׁה. עֲנָנֵי כָבוֹד – בִּזְכוּת אַהֲרֹן. בְּאֵר – בִּזְכוּת מִרְיָם. וְכֻלָּם אֲחוּזִים לְמַעְלָה. מָן בִּזְכוּת מֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב (שמות טז) הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. מִן הַשָּׁמַיִם (דַּיְקָא) – זֶה מֹשֶׁה.

עֲנָנֵי כָבוֹד בִּזְכוּת אַהֲרֹן, שֶׁכָּתוּב (במדבר

טז) וְכִסָּה עֲנַן הַקְּטֹרֶת. מַה לְּהָלָן, שִׁבְעָה. אַף כָּאן נָמֵי שִׁבְעָה. דְּהָא בַּקְּטֹרֶת שִׁבְעָה עֲנָנִין מִתְקַשְּׁרָן כַּחֲדָא (וְעוֹד). וְאַהֲרֹן רֵישָׁא לְכָל שִׁבְעָה עֲנָנִין הוּא וְהוּא קָשִׁיר לְשִׁית אַחֲרָנִין בֵּיהּ בְּכָל יוֹמָא.

בְּאֵר בִּזְכוּת מִרְיָם, דְּהָא הִיא וַדַּאי בְּאֵר אִתְקְרֵי. וּבְסִפְרָא דְּאַגַּדְתָּא, (שמות ב) וַתֵּתַצַּב אֲחוֹתוֹ מֵרָחוֹק לְדֵעָה וְגוֹ'. דָּא הוּא בְּאֵר מַיִם חַיִּים, וְכוּלָּא קִשּׁוּרָא חַד. מֵתָה מִרְיָם, אִסְתַּלָּק בְּאֵר. דִּכְתִיב, (במדבר כ) וְלֹא הָיָה מַיִם לָעֵדָה. וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא בָּעָאת בְּאֵר אַחֲרָא לְאִסְתַּלְּקָא, דְּהַוָּה שְׁכִיחַ עִמְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. כַּד חָמָאת שִׁיתָּא עֲנָנִין דַּהֲווֹ קְשִׁירִין עָלָהּ, אִתְקַשְּׁרַת הִיא בְּהוּ.

מִית אַהֲרֹן, אִסְתְּלָקוּ אִינּוּן עֲנָנִין, וְאִסְתַּלָּק עֲנָנָא דְּבֵירָא עִמְּהוֹן. אָתָא מֹשֶׁה, אַהְדָּר לְהוּ.

לשון הקודש

יד) אֲשֶׁר עַיִן בְּעַיִן (אַהֲרֹן) נִרְאָה אַתָּה ה' וְגוֹ', וְכָתוּב (ויקרא טז) וְכִסָּה עֲנַן הַקְּטֹרֶת. מַה לְּמַעְלָה שִׁבְעָה, אַף כָּאן גַּם שִׁבְעָה, שֶׁהֲרֵי בַּקְּטֹרֶת שִׁבְעָה עֲנָנִים נִקְשָׁרִים כְּאֶחָד (וְעוֹד). וְאַהֲרֹן הוּא רֹאשׁ לְכָל שִׁבְעַת הָעֲנָנִים, וְהוּא קוֹשֵׁר אֶת שֵׁשֶׁת הָאַחֵרִים עִמּוֹ בְּכָל יוֹם.

בְּאֵר בִּזְכוּת מִרְיָם, שֶׁהֲרֵי הִיא וַדַּאי נִקְרֵאת בְּאֵר. וּבְסֵפֶר הָאַגָּדָה, (שמות ב) וַתֵּתַצַּב אֲחֹתוֹ מֵרָחֹק לְדֵעָה וְגוֹ' – זוֹהִי בְּאֵר מַיִם חַיִּים, וְהַכֹּל קֶשֶׁר אֶחָד. מֵתָה מִרְיָם – הִסְתַּלְּקָה הַבְּאֵר, שֶׁכָּתוּב (במדבר ב) וְלֹא הָיָה מַיִם לָעֵדָה. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה רָצְתָה בְּאֵר אַחֶרֶת לְהִסְתַּלֵּק, שֶׁהָיְתָה מְצוּיָה עִם יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁרָאֲתָה שִׁשָּׁה עֲנָנִים שֶׁהָיוּ קְשׁוּרִים עָלֶיהָ, נִקְשְׁרָה הִיא בָּהֶם.

מֵת אַהֲרֹן, הִסְתַּלְּקוּ אוֹתָם עֲנָנִים

הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים סח) עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶׁבִי לָקַחְתָּ מַתָּנוֹת בָּאָדָם. לָקַחְתָּ מַתָּנוֹת וַדַּאי, אִינּוּן מַתָּנוֹת דַּהֲווֹ בְּקַדְמִיתָא בְּאֵר וַעֲנָנִין.

בְּאֵר, דָּא בְּאֵר דְּיִצְחָק. עֲנָנִים, אִלֵּין עֲנָנִים דְּאַהֲרֹן. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מִפְּנֵי מַה זָכָה אַהֲרֹן לְדָא, בְּגִין דְּאִיהוּ קָשִׁיר בַּעֲנָנִים (נ"א רֵישָׁא לַעֲנָנִים). וְהוּא אַקְשִׁיר כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא לְכֻלְּהוּ כַּחֲדָא, דְּמִתְבָּרְכָאן כֻּלְּהוּ עַל יְדוֹי.

תָּא חָזֵי, עַל כָּל חֶסֶד דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיִשְׂרָאֵל, קָשִׁיר עִמְּהוֹן ז' עֲנָנֵי יַקִּירָן, וְקָשִׁיר לְהוּ בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּהָא עֲנָנָא דִילָהּ אִתְקְשַׁר בְּשִׁיתָא אַחֲרִנִּין. וּבְכֻלְּהוּ שִׁבְעָה, אַזְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבְּרָא. מָאי טַעֲמָא, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ קִשְׁרָא דִמְהֵימְנוּתָא נִינְהוּ וְעַל דָּא בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת

לשון הקודש

וְהִסְתַּלֵּק עֲנַן הַבְּאֵר עִמָּהֶם. בָּא מֹשֶׁה, הֶחֱזִיר אוֹתָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים סח) עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶׁבִי לָקַחְתָּ מַתָּנוֹת בָּאָדָם. לָקַחְתָּ מַתָּנוֹת וַדַּאי, אוֹתָן מַתָּנוֹת שֶׁהָיוּ בָּרִאשׁוֹנָה – בְּאֵר וַעֲנָנִים.

בְּאֵר – זוֹ בְּאֵרוֹ שֶׁל יִצְחָק. עֲנָנִים – אֵלּוּ הָעֲנָנִים שֶׁל אַהֲרֹן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִפְּנֵי מָה זָכָה אַהֲרֹן לָזֶה? מִשּׁוּם שֶׁהוּא קָשׁוּר בָּעֲנָנִים (ראש לַעֲנָנִים), וְהוּא נִקְשָׁר כָּל יוֹם וָיוֹם לְכֻלָּם כְּאֶחָד, שֶׁכֻּלָּם מִתְבָּרְכִים עַל יָדוֹ.

בָּא רְאֵה, עַל כָּל חֶסֶד שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל, קָשַׁר עִמָּם שִׁבְעָה עֲנָנִים נִכְבָּדִים, וְקָשַׁר אוֹתָם עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲרֵי הֶעָנָן שֶׁלָּהּ נִקְשָׁר עִם שִׁשָּׁה אֲחֵרִים. וְעִם כָּל הַשִּׁבְעָה הָלְכוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם הֵם הַקֶּשֶׁר שֶׁל הָאֱמוּנָה, וְעַל זֶה

יָמִים. מָאי קָא מַיְירֵי. בְּגִין דִּכְתִיב, (שיר השירים ב) בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי. וּבָעֵי בַּר נָשׁ לְאַחֲזָאָה גַּרְמֵיהּ, דְּיָתִיב תְּחוֹת צִלָּא דִּמְהֵימְנוּתָא.

תָּא חֲזֵי, כָּל אִינּוּן שְׁנִין דְּקָאִים אַהֲרֹן, הֲווֹ יִשְׂרָאֵל בְּצִלָּא דִּמְהֵימְנוּתָא, תְּחוֹת אִלֵּין עֲנָנִין. בָּתַר דְּמִית אַהֲרֹן, אִסְתַּלָּק עֲנָנָא חַד, דְּהוּא יְמִינָא דְכֹלָּא. וְכַד הַאי אִסְתַּלָּק, אִסְתְּלָקוּ כָּל שְׁאַר עִמֵּיהּ (נ"א עֲנָנִין) וְאִתְחֲזִיאוּ כֻּלְּהוּ בִּגְרִיעוּתָא. וְהָא אוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב, (במדבר כ) וַיִּרְאוּ כָל הָעֵדָה כִּי גָוַע אַהֲרֹן. אַל תִּקְרֵי וַיִּרְאוּ, אֶלָּא וַיִּירְאוּ. מִיַּד וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד יוֹשֵׁב הַנֶּגֶב כִּי בָא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים. שְׁמַע דְּאִסְתְּלָקוּ אִינּוּן עֲנָנִים, וּמִית תַּיְירָא רַבְּרְבָא דְּכָל אִינּוּן עֲנָנִים אִתְקְשָׁרוּ בֵּיהּ.

לשון הקודש

בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים. מַה זֶּה אוֹמֵר? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (שיר ב) בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי. וְצָרִיךְ אָדָם לְהַרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ שֶׁיּוֹשֵׁב תַּחַת צֵל הָאֱמוּנָה.

בֹּא רְאֵה, כָּל אוֹתָן הַשָּׁנִים שֶׁעָמַד אַהֲרֹן, הָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּצֵל הָאֱמוּנָה תַּחַת הָעֲנָנִים הַלָּלוּ. אַחַר שֶׁמֵּת אַהֲרֹן, הִסְתַּלֵּק עָנָן אֶחָד, שֶׁהוּא הַיָּמִין שֶׁל הַכֹּל. וּכְשֶׁזֶּה הִסְתַּלֵּק, הִסְתַּלְּקוּ כָּל הַשְּׁאָר עִמּוֹ (עֲנָנִים) וְנִרְאוּ כֻּלָּם בְּחִסָּרוֹן. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁכָּתוּב (במדבר כא) וַיִּרְאוּ כָל הָעֵדָה כִּי גָוַע אַהֲרֹן. אַל תִּקְרֵי וַיִּרְאוּ אֶלָּא וַיִּירְאוּ. מִיָּד – וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד יֹשֵׁב הַנֶּגֶב כִּי בָא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים. שָׁמַע שֶׁהִסְתַּלְּקוּ אוֹתָם הָעֲנָנִים, וּמִת הַתַּיָּר הַגָּדוֹל שֶׁכָּל אוֹתָם הָעֲנָנִים נִקְשְׁרוּ עִמּוֹ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד יוֹשֵׁב הַנֶּגֶב וַדָּאי. וְכַד אָתוּ אִינּוּן מְאַלְּלִין דְּשָׁדַר מֹשֶׁה, אַמְרוּ (במדבר יג) עֲמָלֵק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב, בְּגִין לְתַבְרָא לִבַּיְיהוּ. דְּהָא בַּעֲמָלֵק אַתְּבַר חֵילֵיהוֹן בְּקַדְמִיתָא.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי, מָאי קָא מַיְּירֵי הָכָא. בָּתַר דְּאִסְתְּלָקוּ אִינּוּן עֲנָנִים. אֶלָּא כְּנַעַן כְּתִיב בֵּיהּ, (בראשית ט) וַיֹּאמֶר אָרוּר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו. הָכָא אוֹלִיפְנָא, מָאן דְּאַפִּיק גַּרְמֵיהּ מִצְּלָא דִּמְהֵימְנוּתָא, אִתְחֲזֵי לְמֶהֱוֵי עֶבֶד לְעַבְדֵי עַבְדִּין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (במדבר כא) וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁבְּ מִמֶּנּוּ שֶׁבִי. הוּא נָטַל עַבְדִּין מִיִּשְׂרָאֵל לְגַרְמֵיהּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב, כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכּוֹת. כָּל מָאן דְּאִיהוּ מִשָּׁרְשָׁא וְגִזְעָא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד יֹשֵׁב הַנֶּגֶב וַדַּאי. וּכְשֶׁבָּאוּ אוֹתָם מְרַגְּלִים שֶׁשָּׁלַח מֹשֶׁה, אָמְרוּ (שם יג) עֲמָלֵק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב, כְּדֵי לִשְׁבֹּר אֶת לִבָּם, שֶׁהֲרֵי בְּעֲמָלֵק נִשְׁבַּר כֹּחָם בָּרִאשׁוֹנָה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי, מַה זֶּה אוֹמֵר כָּאן אַחַר שֶׁהִסְתַּלְּקוּ אוֹתָם הָעֲנָנִים? אֶלָּא בִּכְנַעַן כָּתוּב, וַיֹּאמֶר אָרוּר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו. כָּאן לָמַדְנוּ, מִי שֶׁמּוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִצֵּל הָאֱמוּנָה, רָאוּי לִהְיוֹת עֶבֶד לְעַבְדֵי עֲבָדִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁבְּ מִמֶּנּוּ שֶׁבִי. הוּא נָטַל עֲבָדִים מִיִּשְׂרָאֵל לְעַצְמוֹ.

וְעַל כֵּן כָּתוּב, כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכּוֹת. כָּל מִי שֶׁהוּא מִשֹּׁרֶשׁ וְגֶזַע קָדוֹשׁ

קַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל, יֵשְׁבוּ בַּסְּכוֹת, תְּחוֹת צִלָּא דִמְהֵימְנוּתָא. וּמַאן דְּלֵיתֵיהּ מִגּוֹזְעָא וְשׁוֹרְשָׁא קַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל, לָא יְתִיב בְּהוּ, וְיִפּוּק גַּרְמֵיהּ מִתְּחוֹת צִלָּא דִמְהֵימְנוּתָא.

כְּתִיב (הושע יב) כְּנַעַן בְּיָדוֹ מֹאזְנֵי מִרְמָה, דָּא אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם. וְתָא חֲזֵי, כְּתִיב אָרוּר כְּנַעַן וּבְגִין דְּזָכָה כְּנַעַן דָּא, לְשַׁמְּשָׁא לְאַבְרָהָם, כֵּיוָן דְּשַׁמֵּשׁ לְאַבְרָהָם, יְתִיב תְּחוֹת צִלָּא דִמְהֵימְנוּתָא, זָכָה לְמֵיפַּק מֵהַהוּא לָטְיָיא דְּאִתְלַטְיָיא, וְלֹא עוֹד אֶלָּא דִּכְתִיב בֵּיהּ בְּרָכָה. דִּכְתִיב, (בראשית כד) וַיֹּאמֶר בּוֹא בְרוּךְ יְיָ׳. מָאי קָא מַיְירֵי. דְּכָל מָאן דְּיֵתִיב תְּחוֹת צִלָּא דִמְהֵימְנוּתָא, אַחֲסִין חֵירוּ לֵיהּ וְלִבְנוֹי לְעָלְמִין, וְאִתְבְּרַךְ בִּרְכָתָא עִלָּאָה, וּמַאן דְּאַפִּיק גַּרְמֵיהּ מִצִּלָּא דִמְהֵימְנוּתָא, אַחֲסִין גָּלוּתָא לֵיהּ וְלִבְנוֹי, דִּכְתִיב וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁבְּ מִמֶּנּוּ שֶׁבִי. (דף ק"ג ע"ב).

לשון הקודש

שֶׁל יִשְׂרָאֵל, יֵשְׁבוּ בַּסֻּכּוֹת, תַּחַת צֵל הָאֱמוּנָה. וּמִי שֶׁאֵינוֹ מִגֶּזַע וְשֹׁרֶשׁ קָדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, לֹא יוֹשֵׁב בָּהֶם, וּמוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִתַּחַת צֵל הָאֱמוּנָה.

כָּתוּב (הושע יב) כְּנַעַן בְּיָדוֹ מֹאזְנֵי מִרְמָה, זֶה אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם. וּבֹא רְאֵה, כָּתוּב אָרוּר כְּנָעַן, וּמִשּׁוּם שֶׁזָּכָה כְּנַעַן זֶה לְשַׁמֵּשׁ אֶת אַבְרָהָם, כֵּיוָן שֶׁשִּׁמֵּשׁ אֶת אַבְרָהָם, יָשַׁב תַּחַת צֵל הָאֱמוּנָה, זָכָה לָצֵאת מֵאוֹתָהּ קְלָלָה שֶׁהִתְקַלֵּל, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁכָּתוּב בּוֹ בְּרָכָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית כד) וַיֹּאמְרוּ בֹּא בְרוּךְ ה׳. מַה זֶּה אוֹמֵר? שֶׁכָּל מִי שֶׁיּוֹשֵׁב תַּחַת צֵל הָאֱמוּנָה, יוֹרֵשׁ חֵרוּת לוֹ וּלְבָנָיו לְעוֹלָמִים וּמִתְבָּרֵךְ בְּרָכָה

בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ (ויקרא כ"ג) חָסֵר, וְדָא עֲנָנָא חַד, דְּכֻלְּהוּ קְשִׁירִין בֵּיהּ. דִּכְתִיב, כִּי עֲנַן יְיָ' עֲלֵיהֶם יוֹמָם. וּכְתִיב, (במדבר יד) וּבְעַמּוּד עָנָן אַתָּה הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. דָּא הוּא עֲנָנָא דְאַחֲרָן, דְּאִקְרֵי יוֹמָם, דִּכְתִיב, (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ' חַסְדּוֹ. עֲנָנָא חַד, נָטִיל עִמֵּיהּ חָמֵשׁ אַחֲרָנִין, וְאִינּוּן שִׁית. וַעֲנָנָא אַחֲרָא, דִּכְתִיב וּבְעַמּוּד אֵשׁ לָיְלָה, דָּא נָהֲרָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, מִנְּהִירוּ דְּאִינּוּן שִׁית.

רעיא מהימנא

בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים וְגוֹ'. (ויקרא כ"ג) פִּקּוּדָא (מ"ה) דָּא, לֵישֵׁב בַּסּוּכָּה. וְהָא אוֹקִימְנָא, בְּגִין לְאִתְחַזָּאָה דְּיִשְׂרָאֵל יַתְבֵי בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, בְּלָא דְּחִילוּ כְּלָל, דְּהָא מִקַּטְרְגָא אִתְפְּרַשׁ מִנַּיְיהוּ. וְכָל מָאן דְּאִיהוּ בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, יָתִיב בַּסּוּכָּה. כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, דִּכְתִיב, כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכּוֹת. מָאן דְּאִיהוּ בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, וּמִזַּרְעָא וְשָׁרְשָׁא

לשון הקודש

עֶלְיוֹנָה. וּמִי שֶׁמּוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִצֵּל הָאֱמוּנָה, יוֹרֵשׁ גָּלוּת לוֹ וּלְבָנָיו, שֶׁכָּתוּב וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב מִמֶּנּוּ שֶׁבִי.

בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ חָסֵר, וְזֶה עָנָן אֶחָד שֶׁכֻּלָּם קְשׁוּרִים בּוֹ, שֶׁכָּתוּב כִּי עֲנַן ה' עֲלֵיהֶם יוֹמָם. וְכָתוּב וּבְעַמּוּד עָנָן אַתָּה הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. זֶהוּ עֲנָנוֹ שֶׁל אַחֵרוֹן, שֶׁנִּקְרָא יוֹמָם, שֶׁכָּתוּב (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ. עָנָן אֶחָד נוֹטֵל עִמּוֹ חֲמִשָּׁה אֲחֵרִים, וְהֵם שִׁשָּׁה. וְעָנָן אַחֵר, שֶׁכָּתוּב וּבְעַמּוּד אֵשׁ לָיְלָה, זֶה הָאִיר לְיִשְׂרָאֵל מֵהָאוֹר שֶׁל אוֹתָם הַשִּׁשָּׁה.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים וְגוֹ'. מִצְוָה (מ"ה) זוֹ לֵישֵׁב בְּסֻכָּה. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, כְּדֵי לְהַרְאוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִים בְּסוֹד הָאֱמוּנָה בְּלִי פַּחַד כְּלָל, שֶׁהֲרֵי הַמְקַטְרֵג נִפְרָד מֵהֶם, וְכָל מִי שֶׁהוּא בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, יוֹשֵׁב בַּסֻּכָּה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ

דְּיִשְׂרָאֵל, יֵשְׁבוּ בַּסֻּכּוֹת. וְרָזָא דָא אִתְמַר בְּכַמָּה דוּכְתֵּי.

פִּקּוּדָא (מ"ו) בָּתַר דָּא, לְקָרְבָא קָרְבְּנָא בְּכָל יוֹמָא, וְקָרְבְּנָא דָא, לְמֶהֱוֵי חוּלָקָא בְּכֹלָּא, בְּחֶדְוָותָא דִּבְנוֹי. בְּגִין דְּכֻלְּהוּ אֲחִידָן בְּאִילָנָא. עַנְפִּין דִּלְתַתָּא דִּלְגַבֵּי שָׁרְשָׁא דְּאִילָנָא, כֹּלָּא אִתְבָּרְכָן בְּגִין אִילָנָא. אַף עַל גַּב דְּלֵית בְּהוּ תּוֹעַלְתָּא, כֹּלָּא אִתְבָּרְכָאן. וְחֶדְוָותָא דְּיִשְׂרָאֵל בַּאֲבוּהוֹן דִּלְעֵילָּא, יַהֲבֵי חוּלָקָא דִּבְרִכָּאן, לְכָל אִינּוּן שְׁאַר עַמִּין, דְּאִית לוֹן אֲחִידוּ, וְאִתְאַחֲדוּ בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל.

וְכָל אִלֵּין קָרְבְּנִין, לְמֵיהַב מְזוֹנָא, לְאִינּוּן מְמָנָן דִּשְׁאָר עַמִּין, דְּהָא מִגּוֹ רְחִימוּ דְקָא רָחִים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִבְנוֹי, בָּעֵי דְּכֹלָּא יֵהוֹן רְחִימִין דִּלְהוֹן. וְרָזָא דָא, (משלי טז) בִּרְצוֹת יְיָ' דַּרְכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ. אֲפִילּוּ כָּל אִינּוּן מְקַטְרְגֵי עִלָּאֵי כֻּלְּהוּ אֲחַדְּרָן רְחִימִין לְיִשְׂרָאֵל וְכַד חַיָּילִין דִּלְעֵילָּא אָחַדְּרוּ רְחִימִין לְיִשְׂרָאֵל, כָּל אִינּוּן דִּלְתַתָּא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וְאִי תֵּימָא לְהוֹן הֲווֹ מְקָרְבֵי קָרְבְּנָא, לָאו הָכִי, אֶלָּא כֹּלָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק וּמִתְקָרֵב. וְאִיהוּ פָּרִישׁ מְזוֹנָא

לשון הקודש

בַּסֻּכּוֹת. מִי שֶׁהוּא בְּסוֹד הָאֱמוּנָה וּמֵהַזֶּרַע וְהַשֹּׁרֶשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, יֵשְׁבוּ בַּסֻּכּוֹת. וְהַסּוֹד הַזֶּה נֶאֱמַר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.

מִצְוָה (מ"ו) אַחַר זוֹ, לְהַקְרִיב קָרְבָּן בְּכָל יוֹם, וְהַקָּרְבָּן הַזֶּה לִהְיוֹת חֵלֶק בַּכֹּל, בְּשִׂמְחַת בָּנָיו, מִכֵּיוָן שֶׁכֻּלָּם אֲחוּזִים בָּאִילָן. הָעֲנָפִים שֶׁלְּמַטָּה שֶׁלְּגַבֵּי שֹׁרֶשׁ הָאִילָן, הַכֹּל מִתְבָּרְכִים מִשּׁוּם הָאִילָן. אַף עַל גַּב שֶׁאֵין בָּהֶם תּוֹעֶלֶת, כֻּלָּם מִתְבָּרְכִים. וְשִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל בַּאֲבִיהֶם שֶׁלְּמַעְלָה, נוֹתְנִים חֵלֶק שֶׁל בְּרָכוֹת לְכָל אוֹתָם שְׁאָר הָעַמִּים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֲחִיזָה וְנֶאֱחֲזוּ בָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל.

וְכָל הַקָּרְבָּנוֹת הַלָּלוּ, לָתֵת מָזוֹן לְאוֹתָם הַמְמֻנִּים שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים, שֶׁהֲרֵי מִתּוֹךְ הָאַהֲבָה שֶׁאוֹהֵב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת בָּנָיו, רוֹצֶה שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ אוֹהֲבִים שֶׁלָּהֶם. וְסוֹד זֶה – (משלי יז) בִּרְצוֹת ה' דַּרְכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִם אִתּוֹ. אֲפִלּוּ כָּל אוֹתָם הַמְקַטְרְגִים הָעֶלְיוֹנִים, כֻּלָּם חוֹזְרִים לִהְיוֹת אוֹהֲבִים אֶת יִשְׂרָאֵל, וּכְשֶׁהַחֵילוֹת שֶׁל מַעְלָה הוֹפְכִים לְאוֹהֲבֵי יִשְׂרָאֵל – כָּל אוֹתָם שֶׁלְּמַטָּה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וְאִם תֹּאמַר, לָהֶם הָיוּ מַקְרִיבִים הַקָּרְבָּן?

לְכֻלְּהוּ אוּכְלוּסִין דְּסִטְרִין אַחֲרָנִין, דְּיִתְהַנּוּן בְּהַהוּא דּוֹרוֹנָא דִבְנוֹי, וְיִתְהַדְּרוּן רְחִימִין דִּלְהוֹן, דְּיִנְדְּעוּן עֵילָּא וְתַתָּא, דְּהָא לֵית עַמָּא כְּעַמָּא דְיִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן חוּלָקֵיהּ וְעַדְבֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִסְתַּלָּק יְקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָּא וְתַתָּא כְּדְקָא יָאוּת. וְכָל אוּכְלוּסִין עִלָּאִין פַּתְחֵי וְאַמְרֵי, (שמואל ב ז) וּמִי כְעַמְּךָ כְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. (ע"כ רעיא מהימנא).

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח (וְאָמַר), (ירמיה ב) **כֹּה אָמַר יְיָ' זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ וְגוֹ'. הַאי קְרָא עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְּמַר, בְּשַׁעֲתָא דַהֲוַת אַזְלָא בְּמִדְבְּרָא עִמְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד: דָּא עֲנָנָא דְאַהֲרֹן, דְּנַטְלָא בְּחָמֵשׁ אַחֲרָנִין, דְּאִתְקְשָׁרוּ עָלָךְ, וּנְהִירוּ עָלָךְ. אַהֲבַת כְּלוּלוֹתָיִךְ, דְּאִשְׁתָּכְלָלוּ לָךְ,** (ס"א וְכֻלְּהוּ אִשְׁתָּכְלָלוּ בַךְ) **וְאַעְטָרוּ לָךְ, וְאַתְקִינוּ לָךְ כְּכַלָּה דְתַעְדֵּי תַכְשִׁיטָהָא. וְכָל כַּךְ לָמָּה. בְּגִין לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה.**

לשון הקודש

לֹא כָּךְ. אֶלָּא הַכֹּל עוֹלֶה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנִקְרָב. וְהוּא מַפְרִיד הַמָּזוֹן לְכָל הַהֲמוֹנִים שֶׁל הַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים שֶׁיֵּהָנוּ בְּאוֹתוֹ הַדּוֹרוֹן שֶׁל בָּנָיו, וְיֵהָפְכוּ לָאוֹהֲבִים שֶׁלָּהֶם, שֶׁיֵּדְעוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה שֶׁאֵין עַם כְּעַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם חֶלְקוֹ וְגוֹרָלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעְלָה וּמַטָּה כָּרָאוּי. וְכָל הָאוּכְלוּסִים הָעֶלְיוֹנִים פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: (שמואל-ב ז) וּמִי כְעַמְּךָ כְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. (עד כאן רעיא מהימנא).

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, כֹּה אָמַר ה' זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ וְגוֹ'. הַפָּסוּק הַזֶּה נֶאֱמַר עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּשָׁעָה שֶׁהָיְתָה הוֹלֶכֶת בַּמִּדְבָּר עִם יִשְׂרָאֵל. זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד – זֶהוּ עֲנָנוֹ שֶׁל אַהֲרֹן שֶׁנוֹסֵעַ עִם חֲמִשָּׁה אֲחֵרִים שֶׁנִּקְשְׁרוּ עָלֶיךָ וּמְאִירִים עָלֶיךָ. אַהֲבַת כְּלוּלֹתַיִךְ – שֶׁנִּתְקְנוּ לָךְ (וְכֻלָּם נִתְקְנוּ בָךְ) וְעִטְּרוּ אוֹתָךְ, וְהִתְקִינוּ אוֹתָךְ כְּמוֹ כַלָּה שֶׁעוֹנֶדֶת אֶת תַּכְשִׁיטֶיהָ. וְכָל

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ יָתִיב בְּמָדוֹרָא דָא, צִלָּא דִּמְהֵימְנוּתָא, שְׁכִינְתָּא פַּרְסָא גַּדְפָּהָא עָלֵיהּ מִלְּעֵילָּא, וְאַבְרָהָם וַחֲמִשָּׁה צַדִּיקַיָּא אַחֲרָנִין שַׁוְיָין מָדוֹרֵיהוֹן עִמֵּיהּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, אַבְרָהָם וַחֲמִשָּׁה צַדִּיקַיָּא, וְדָוִד מַלְכָּא, שַׁוְיָין מָדוֹרֵיהוֹן עִמֵּיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים. שִׁבְעַת יָמִים כְּתִיב, וְלָא בְשִׁבְעַת יָמִים. כְּגַוְונָא דָא כְּתִיב, (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ' אֶת הַשָּׁמַיִם וְגוֹ'. וּבָעֵי בַר נָשׁ לְמֶחְדֵּי בְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, בְּאַנְפִּין נְהִירִין, בְּאוּשְׁפִּיזִין אִלֵּין דְּשַׁרְיָין עִמֵּיהּ.

וְאָמַר רִבִּי אַבָּא, כְּתִיב בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים, וּלְבָתַר יֵשְׁבוּ בַסֻּכּוֹת. בְּקַדְמִיתָא תֵּשְׁבוּ, וּלְבָתַר יֵשְׁבוּ. אֶלָּא, קַדְמָאָה לְאוּשְׁפִּיזֵי. תִּנְיָינָא, לִבְנֵי עָלְמָא. קַדְמָאָה לְאוּשְׁפִּיזֵי, כִּי הָא דְּרַב

לשון הקודש

כָּךְ לָמָּה? בִּשְׁבִיל לֶכְתֵּךְ אַחֲרֵי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם יוֹשֵׁב בַּמָּדוֹר הַזֶּה, צֵל הָאֱמוּנָה, הַשְּׁכִינָה פּוֹרֶסֶת אֶת כְּנָפֶיהָ עָלָיו מִלְּמַעְלָה, וְאַבְרָהָם וַחֲמִשָּׁה צַדִּיקִים אֲחֵרִים שָׂמִים אֶת מְדוֹרָם עִמּוֹ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, אַבְרָהָם וַחֲמִשָּׁה צַדִּיקִים וְדָוִד הַמֶּלֶךְ שָׂמִים מְדוֹרֵיהֶם עִמּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים. שִׁבְעַת יָמִים כָּתוּב, וְלֹא בְּשִׁבְעַת יָמִים. כְּמוֹ זֶה כָּתוּב (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְגוֹ'. וְצָרִיךְ אָדָם לִשְׂמֹחַ בְּכָל יוֹם וָיוֹם בְּפָנִים מְאִירוֹת בָּאוֹרְחִים הַלָּלוּ שֶׁשּׁוֹרִים עִמּוֹ.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּתוּב בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים, וְאַחַר כָּךְ יֵשְׁבוּ בַּסֻּכּוֹת. בָּרִאשׁוֹנָה תֵּשְׁבוּ, וְאַחַר כָּךְ יֵשְׁבוּ. אֶלָּא הָרִאשׁוֹן לָאוֹרְחִים, הַשֵּׁנִי לִבְנֵי הָעוֹלָם.

הַמְנוּנָא סָבָא, כַּד הָוָה עָיֵיל לַסּוּכָּה הָוָה חַדֵּי, וְקָאִים עַל פִּתְחָא לַסּוּכָּה מִלְּגָאו, וְאָמַר נְזַמִּין לְאוּשְׁפִּיזִין. מְסַדֵּר (נ"א נְסַדֵּר) פָּתוֹרָא, וְקָאִים עַל רַגְלוֹהִי, וּמְבָרֵךְ, וְאוֹמֵר בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים. תִּיבוּ אוּשְׁפִּיזִין עִלָּאִין, תִּיבוּ. תִּיבוּ אוּשְׁפִּיזֵי מְהֵימְנוּתָא, תִּיבוּ. אָרִים (ס"א אַסְחֵי) יְדוֹי, וְחַדֵּי, וְאָמַר זַכָּאָה חוּלָקָנָא, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב, (דברים לב) כִּי חֵלֶק יְיָ' עַמּוֹ וְגוֹ', וַהֲוָה יָתִיב.

תְּנַיְיָנָא, לִבְנֵי עָלְמָא, דְּמַאן (דף ק"ד ע"א) דְּאִית לֵיהּ חוּלָקָא בְּעַמָּא וּבְאַרְעָא קַדִּישָׁא, יָתִיב בְּצִלָּא דִּמְהֵימְנוּתָא, לְקַבְּלָא אוּשְׁפִּיזִין, לְמֶחְדֵּי בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי וּבָעֵי לְמֶחְדֵּי לְמִסְכְּנֵי. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּחוּלָקָא דְּאִינּוּן אוּשְׁפִּיזִין דְּזַמִּין דְּמִסְכְּנֵי הוּא. וְהַהוּא דְּיָתִיב בְּצִלָּא דָא דִּמְהֵימְנוּתָא, וְזַמִּין אוּשְׁפִּיזִין אִלֵּין עִלָּאִין, אוּשְׁפִּיזֵי מְהֵימְנוּתָא,

לשון הקודש

הָרִאשׁוֹן לָאוֹרְחִים, כְּמוֹ שֶׁרַב הַמְנוּנָא סָבָא, כְּשֶׁהָיָה נִכְנָס לַסֻּכָּה הָיָה שָׂמֵחַ, וְעוֹמֵד עַל פֶּתַח הַסֻּכָּה מִבַּחוּץ וְאוֹמֵר: נְזַמֵּן לָאוֹרְחִים. מְסַדֵּר (נְסַדֵּר) אֶת הַשֻּׁלְחָן, וְעוֹמֵד עַל רַגְלָיו, וּמְבָרֵךְ וְאוֹמֵר: בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים. שְׁבוּ אוֹרְחִים עֶלְיוֹנִים, שְׁבוּ. שְׁבוּ אוֹרְחֵי הָאֱמוּנָה, שְׁבוּ. הֵרִים (רְחַץ) יָדָיו וְשָׂמַח, וְאָמַר: אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ, אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ וְגוֹ'. וְהָיָה יוֹשֵׁב.

הַשֵּׁנִי – לִבְנֵי הָעוֹלָם, שֶׁמִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק בָּעָם וּבָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, יוֹשֵׁב בְּצֵל הָאֱמוּנָה, לְקַבֵּל אֶת הָאוֹרְחִים, לְשַׂמֵּחַ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וְצָרִיךְ לְשַׂמֵּחַ אֶת הָעֲנִיִּים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַחֵלֶק שֶׁל אוֹתָם אוֹרְחִים שֶׁזְּמַן, הוּא לָעֲנִיִּים.

וְלָא יָהִיב לוֹן חוּלָקֵיהוֹן, כֻּלְּהוּ קַיְימֵי מִגֵּיהּ, וְאַמְרֵי (משלי כג) אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עַיִן וְגוֹ', אִשְׁתְּכַח דְּהַהוּא פָּתוֹרָא דְתַקִּין, דִּילֵיהּ הוּא, וְלָאו דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עָלֵיהּ כְּתִיב (מלאכי ב) וְזֵרִיתִי פֶּרֶשׁ עַל פְּנֵיכֶם וְגוֹ', פֶּרֶשׁ חַגֵּיכֶם, וְלָא חַגֵּי. וַוי לֵיהּ לְהַהוּא בַּר נָשׁ, בְּשַׁעֲתָא דְּאִלֵּין אוּשְׁפִּיזֵי מְהֵימְנוּתָא קַיְימֵי מִפָּתוֹרֵיהּ.

וְאָמַר רִבִּי אַבָּא, אַבְרָהָם, כָּל יוֹמוֹי הָוָה קָאִים בְּפָרָשַׁת אוֹרְחִין, לְזַמְּנָא אוּשְׁפִּיזִין, וּלְתַקְּנָא לוֹן פָּתוֹרֵי, הַשְׁתָּא, דִּמְזַמְּנִין לֵיהּ, וּלְכֻלְּהוּ צַדִּיקַיָּיא, וּלְדָוִד מַלְכָּא, וְלָא יָהֲבִין לוֹן חוּלָקֵיהוֹן, אַבְרָהָם קָאִים מִפָּתוֹרָא, וְקָרֵי, (במדבר טז) סוּרוּ נָא מֵעַל אָהֳלֵי הָאֲנָשִׁים הָרְשָׁעִים הָאֵלֶּה. וְכֻלְּהוּ סַלְקִין אֲבַתְרֵיהּ. יִצְחָק אָמַר, (משלי יג) וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר. יַעֲקֹב

לשון הקודש

וְאוֹתוֹ שֶׁיּוֹשֵׁב בַּצֵּל הַזֶּה שֶׁל הָאֱמוּנָה, וּמַזְמִין אֶת הָאוֹרְחִים הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ, אוֹרְחֵי הָאֱמוּנָה, וְלֹא נוֹתֵן לָהֶם חֶלְקָם, כֻּלָּם קָמִים מִמֶּנּוּ וְאוֹמְרִים: (משלי כג) אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עַיִן וְגוֹ'. נִמְצָא שֶׁאוֹתוֹ שֻׁלְחָן שֶׁתִּקֵּן – שֶׁלּוֹ הוּא, וְלֹא שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. עָלָיו כָּתוּב (מלאכי ב) וְזֵרִיתִי פֶּרֶשׁ עַל פְּנֵיכֶם וְגוֹ', פֶּרֶשׁ חַגֵּיכֶם, וְלֹא חַגֵּי. אוֹי לוֹ לְאוֹתוֹ אָדָם בְּשָׁעָה שֶׁאוֹרְחֵי הָאֱמוּנָה הַלָּלוּ קָמִים מִשֻּׁלְחָנוֹ.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, אַבְרָהָם, כָּל יָמָיו הָיָה עוֹמֵד בְּפָרָשַׁת דְּרָכִים לְזַמֵּן אוֹרְחִים וּלְסַדֵּר לָהֶם שֻׁלְחָנוֹת. עַכְשָׁו שֶׁמַּזְמִינִים אוֹתוֹ וְאֶת כָּל הַצַּדִּיקִים וְאֶת דָּוִד הַמֶּלֶךְ וְאֵין נוֹתְנִים לָהֶם אֶת חֶלְקָם, אַבְרָהָם עוֹמֵד מֵהַשֻּׁלְחָן וְקוֹרֵא: (במדבר טז) סוּרוּ נָא מֵעַל אָהֳלֵי הָאֲנָשִׁים הָרְשָׁעִים הָאֵלֶּה. וְכֻלָּם עוֹלִים אַחֲרָיו. יִצְחָק אָמַר, (משלי יג)

אָמַר, (משלי כג) פִּתְּךָ אָכַלְתָּ תְּקִיאֶנָּה. וּשְׁאָר כָּל צַדִּיקַיָּא אַמְרֵי, (ישעיה כח) כִּי כָּל שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צוֹאָה בְּלִי מָקוֹם.

דָּוִד מַלְכָּא אָמַר, (חסר כאן) וְאַשְׁלִים דִּינוֹי, דִּכְתִיב, (שמואל א כה) וַיְהִי כַּעֲשֶׂרֶת הַיָּמִים וַיִּגּוֹף יְיָ' אֶת נָבָל וַיָּמֹת. מַאי קָא מַיְירֵי. בְּגִין דְּדָוִד שָׁאַל לְנָבָל, וְאִתְעָבִיד לֵיהּ אוֹשְׁפִּיזָא, וְלָא בָעָא. וְדָא זַמִּין לֵיהּ, וְלָא יָהַב לֵיהּ חוּלָקָא, וּבְאִינּוּן עֲשָׂרָה יוֹמִין דְּדָוִד מַלְכָּא דָּאִין עָלְמָא, אַתְּדָן עָלֵיהּ הַהוּא בַּר נָשׁ דְּאַשְׁלִים לֵיהּ בִּישׁ יַתִּיר מִנָּבָל.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר (בְּגִין כַּךְ) אוֹרַיְיתָא לָא אַטְרַח עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ יַתִּיר, אֶלָּא כְּמָה דְיָכִיל, דִּכְתִיב, (דברים טז) אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ וְגוֹ'. וְלָא לֵימָא אִינִישׁ אֶכוֹל וְאֶשְׂבַּע וְאַרְוֵוי בְּקַדְמִיתָא, וּמַה דְּיִשְׁתְּאַר אֶתֵּן לְמִסְכְּנֵי, אֶלָּא רֵישָׁא דְּכֹלָּא

לשון הקודש

וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר. יַעֲקֹב אָמַר, (שם כג) פִּתְּךָ אָכַלְתָּ תְּקִיאֶנָּה. וּשְׁאָר כָּל הַצַּדִּיקִים אוֹמְרִים, (ישעיה כח) כִּי כָּל שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צוֹאָה בְּלִי מָקוֹם.

דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר, וְהִשְׁלִים דִּינוֹ, שֶׁכָּתוּב (שמואל–א כה) וַיְהִי כַּעֲשֶׂרֶת הַיָּמִים וַיִּגֹּף ה' אֶת נָבָל וַיָּמֹת. מַה זֶּה אוֹמֵר? מִשּׁוּם שֶׁדָּוִד שָׁאַל מִנָּבָל וְנַעֲשָׂה לוֹ אוֹרֵחַ, וְלֹא רָצָה. וְזֶה הִזְמִין אוֹתוֹ, וְלֹא נָתַן לוֹ חֵלֶק. וּבְאוֹתָם עֲשָׂרָה יָמִים שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ דָּן אֶת הָעוֹלָם, נִדּוֹן עָלָיו אוֹתוֹ אָדָם שֶׁהִשְׁלִים לוֹ רַע יוֹתֵר מִנָּבָל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, (מִשּׁוּם כַּךְ) אֵין הַתּוֹרָה מַטְרִיחָה עַל אָדָם יוֹתֵר, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁהוּא יָכוֹל, שֶׁכָּתוּב (דברים טז) אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ וְגוֹ'. וְלֹא יֹאמַר אָדָם אֹכַל וְאֶשְׂבַּע

דְּאוּשְׁפִּיזִין הוּא, וְאִי חַדֵּי לְאוּשְׁפִּיזִין וְרַוֵּי לוֹן, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַדֵּי עִמֵּיהּ, וְאַבְרָהָם קָרֵי עָלֵיהּ, (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ' וְגוֹ'. וְיִצְחָק קָאֵרֵי עָלֵיהּ, (ישעיה נד) כָּל כְּלִי יוּצַר עָלַיִךְ לֹא יִצְלָח. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הַאי, דָּוִד מַלְכָּא אָמַר לֵיהּ, בְּגִין דְּכָל זַיְינִין דְּמַלְכָּא, וּקְרָבִין דְּמַלְכָּא, בִּידוֹי דְּדָוִד אִתְּפְּקָדוּ, אֲבָל יִצְחָק קָאָמַר, (תהלים קיב) גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ וְגוֹ', הוֹן וָעוֹשֶׁר וְגוֹ'.

יַעֲקֹב אָמַר, (ישעיה נח) אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וְגוֹ', שֶׁאַר צַדִּיקַיָּא אַמְרֵי, (ישעיה נח) וְנָחֲךָ יְיָ' תָּמִיד וְהִשְׂבִּיעַ וְגוֹ', דָּוִד מַלְכָּא אָמַר, (ישעיה נד) כָּל כְּלִי יוּצַר עָלַיִךְ לֹא יִצְלָח, דְּהָא הוּא עַל כָּל זַיְינֵי עָלְמָא אִתְּפְּקַד. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּבַר נָשׁ, דְּזָכֵי לְכָל הַאי. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, בְּעָלְמָא דֵּין,

לשון הקודש

וְאֶשְׁתָּה בָּרְאשׁוֹנָה, וּמַה שֶּׁיִּשָּׁאֵר אֶתֵּן לָעֲנִיִּים. אֶלָּא רֵאשִׁית הַכֹּל הוּא שֶׁל הָאוֹרְחִים. וְאִם שָׂמַח אֶת הָאוֹרְחִים וְהִשְׂקָה אוֹתָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂמֵחַ עִמּוֹ, וְאַבְרָהָם קוֹרֵא עָלָיו, (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' וְגוֹ'. וְיִצְחָק קוֹרֵא עָלָיו, (שם נד) כָּל כְּלִי יוּצַר עָלַיִךְ לֹא יִצְלָח. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶת זֶה דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אוֹתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכָּל כְּלֵי הַזַּיִן שֶׁל הַמֶּלֶךְ וְהַקְּרָבוֹת שֶׁל הַמֶּלֶךְ נִפְקְדוּ בְּיַד דָּוִד. אֲבָל יִצְחָק אָמַר, (תהלים קב) גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ וְגוֹ', הוֹן וָעֹשֶׁר וְגוֹ'.

יַעֲקֹב אָמַר, (ישעיה נח) אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וְגוֹ'. שְׁאָר הַצַּדִּיקִים אוֹמְרִים, (שם) וְנָחֲךָ ה' תָּמִיד וְהִשְׂבִּיעַ וְגוֹ'. דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר, (שם נד) כָּל כְּלִי יוּצַר עָלַיִךְ לֹא יִצְלָח, שֶׁהֲרֵי הוּא נִפְקָד עַל כָּל כְּלֵי הַזַּיִן שֶׁל הָעוֹלָם. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל הָאָדָם שֶׁזּוֹכֶה לְכָל זֶה. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כָּתוּב

וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, עָלַיְיהוּ כְתִיב (ישעיה ס) **וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְגוֹ'.**

וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְגוֹ'. (ויקרא כ"ג) **רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח,** (ישעיה מג) **כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו. כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי, דָּא אָדָם, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרָא לֵיהּ בִּשְׁמֵיהּ** (נ"א בְּדִיוּקְנֵיהּ)**, דִּכְתִיב,** (בראשית א) **וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. וְקָרָא לֵיהּ בִּשְׁמֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְּאַפִּיק קְשׁוֹט וְדִינָא בְּעָלְמָא, וְאִקְרֵי אֱלֹהִים, דִּכְתִיב,** (שמות כב) **אֱלֹהִים לֹא תְקַלֵּל.**

רעיא מהימנא

פִּקּוּדָא (מ"ז) **דָּא לִיטוֹל לוּלָב בְּהַהוּא יוֹמָא בְּאִינּוּן זִינִין דִּילֵיהּ וְהַאי רָזָא אוֹקִימְנָא וְאוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּיא כְּמָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל לוֹן לְיִשְׂרָאֵל בְּהָנֵי יוֹמִין וְחַדֵּי בְּהוֹן. אוּף הָכִי יִשְׂרָאֵל נָטְלֵי לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְחוּלָקֵיהוֹן וְחַדָּאן בֵּיהּ.**

לשון הקודש

(שם ס) **וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְגוֹ'.**

וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְגוֹ'. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (שם מג) כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו. כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי – זֶה אָדָם, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אוֹתוֹ בִּשְׁמוֹ (בִּדְמוּתוֹ), שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. וְקָרָא לוֹ בִּשְׁמוֹ, בְּשָׁעָה שֶׁהוֹצִיא אֱמֶת וְדִין בָּעוֹלָם, וְנִקְרָא אֱלֹהִים, שֶׁכָּתוּב (שמות כב) אֱלֹהִים לֹא תְקַלֵּל.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

מִצְוָה (מ"ז) זוֹ לִטֹּל לוּלָב בְּאוֹתוֹ יוֹם עִם אוֹתָם הַמִּינִים שֶׁלּוֹ, וְהַסּוֹד הַזֶּה בְּאַרְנוּ, וּפֵרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים, כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹטֵל אֶת יִשְׂרָאֵל בַּיָּמִים הַלָּלוּ וְשָׂמֵחַ בָּהֶם, אַף כָּךְ יִשְׂרָאֵל נוֹטְלִים אֶת הַקָּדוֹשׁ

וְדָא הוּא רָזָא דְלוּלָב. וּמִינִין דְּבֵיהּ דְּאִיהוּ רָזָא דִּיוּקְנָא דְאָדָם וְהָא אִתְּמַר. (ע"כ רעיא מהימנא).

קְרָא לֵיהּ בִּשְׁמֵיהּ, דִּכְתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְשַׁפִּיר. הָא אוֹקִימְנָא, דִּכְתִיב נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, בְּשַׁעֲתָא דְזִוּוּגָא אִתְּמַר. וְכַךְ הוּא בְּזִוּוּגָא דְתַרְוַיְיהוּ, בְּצֶלֶם וּדְמוּת. וְאָדָם מִזְּכָר וְנוּקְבָא נָפַק.

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּסִפְרָא דִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא אַשְׁכַּחְנָא, דִּבְשַׁעֲתָא דְזִוּוּגָא (דף ק"ד ע"ב) אִשְׁתְּכַח לְתַתָּא, שָׁדַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד דִּיוּקְנָא כְּפַרְצוּפָא דְבַר נָשׁ, רְשִׁימָא חֲקִיקָא בְּצוּלְמָא, וְקַיְימָא עַל הַהוּא זִוּוּגָא. וְאִלְמָלֵא אִתְיְיהִיב רְשׁוּ לְעֵינָא לְמֵחֱזֵי, חָמֵי בַּר נָשׁ עַל רֵישֵׁיהּ חַד צוּלְמָא, רְשִׁימָא כְּפַרְצוּפָא דְבַר נָשׁ, וּבְהַהוּא צוּלְמָא אִתְּבְּרֵי בַּר נָשׁ, וְעַד דְּקַיְימָא (ס"א וְעַד לָא

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא לְחֶלְקָם וּשְׂמֵחִים עִמּוֹ. וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל הַלּוּלָב וְהַמִּינִים שֶׁבּוֹ, שֶׁהוּא סוֹד הַדְּמוּת שֶׁל אָדָם, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. (ע"כ רעיא מהימנא).

קָרָא לוֹ בִּשְׁמוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְיָפֶה. הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהַזִּוּוּג נֶאֱמַר. וְכָךְ הוּא בַּזִּוּוּג שֶׁל שְׁנֵיהֶם, בְּצֶלֶם וּדְמוּת. וְאָדָם יָצָא מִזָּכָר וּנְקֵבָה.

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ מָצָאנוּ, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהַזִּוּוּג נִמְצָא לְמַטָּה, שׁוֹלֵחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דְּיוֹקֶן אֶחָד כְּמוֹ פַּרְצוּף אָדָם, רָשׁוּם חָקוּק בְּצֶלֶם, וְעוֹמֵד עַל אוֹתוֹ זִוּוּג. וְאִלְמָלֵא נִתְּנָה רְשׁוּת לָעַיִן לִרְאוֹת, רוֹאֶה אָדָם עַל רֹאשׁוֹ צֶלֶם אֶחָד רָשׁוּם בְּפַרְצוּף שֶׁל אָדָם, וּבְאוֹתוֹ צֶלֶם נִבְרָא

קַיְּימָא) הַהוּא צוּלְמָא דְשַׁדַּר לֵיהּ מָאֲרֵיהּ עַל רֵישֵׁיהּ, וְיִשְׁתְּכַח תַּמָּן, לָא אִתְּבְּרֵי בַּר נָשׁ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.

הַהוּא צֶלֶם אִזְדְּמַן לָקֳבְלֵיהּ, עַד דְּנָפִיק לְעָלְמָא. כַּד נָפַק, בְּהַהוּא צֶלֶם אִתְרַבֵּי, בְּהַהוּא צֶלֶם אָזִיל, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים לט) אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ. וְהַאי צֶלֶם אִיהוּ מִלְּעֵילָא.

בְּשַׁעֲתָא דְּאִינּוּן רוּחִין נַפְקָן מֵאַתְרַיְיהוּ, כָּל רוּחָא וְרוּחָא אִתְתַּקַּן קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא בְּתִקּוּנֵי יְקָר, בְּפַרְצוּפָא דְקָאִים בְּהַאי עָלְמָא. וּמֵהַהוּא דְיוּקְנָא תִּקּוּנָא יְקָר, נָפִיק הַאי צֶלֶם. וְדָא תְּלִיתָאָה לְרוּחָא, וְאַקְדִּימַת בְּהַאי עָלְמָא, בְּשַׁעֲתָא דְזִוּוּגָא אִשְׁתְּכַח. וְלֵית לָךְ זִוּוּגָא בְּעָלְמָא, דְּלָא אִשְׁתְּכַח צֶלֶם בְּגַוַּוְיֵיהוּ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין, הַאי

לשון הקודש

הָאָדָם. וְעַד שֶׁעוֹמֵד (וְטֶרֶם שֶׁעוֹמֵד) אוֹתוֹ צֶלֶם שֶׁשָּׁלַח לוֹ רִבּוֹנוֹ עַל רֹאשׁוֹ וְיִמָּצֵא שָׁם, לֹא נִבְרָא הָאָדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.

אוֹתוֹ הַצֶּלֶם מִזְדַּמֵּן כְּנֶגְדּוֹ עַד שֶׁיּוֹצֵא לָעוֹלָם. כְּשֶׁיּוֹצֵא, הוּא מִתְגַּדֵּל עִם אוֹתוֹ צֶלֶם, בְּאוֹתוֹ צֶלֶם הוֹלֵךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לט) אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ. וְהַצֶּלֶם הַזֶּה הוּא מִלְּמַעְלָה.

בְּשָׁעָה שֶׁאוֹתָן רוּחוֹת יוֹצְאוֹת מִמְּקוֹמָן, כָּל רוּחַ וְרוּחַ מִתְתַּקֶּנֶת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ בְּתִקּוּנֵי כָבוֹד, בְּפַרְצוּף שֶׁעוֹמֵד בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּמֵאוֹתוֹ דְיוֹקָן תִּקּוּן כָּבוֹד יוֹצֵא הַצֶּלֶם הַזֶּה. וְזֶה שְׁלִישִׁי לָרוּחַ, וּמַקְדִּימָה בָּעוֹלָם הַזֶּה בִּזְמַן שֶׁנִּמְצָא הַזִּוּוּג. וְאֵין לְךָ זִוּוּג בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא נִמְצָא בְּתוֹכָם צֶלֶם. אֲבָל יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים, הַצֶּלֶם הַזֶּה קָדוֹשׁ, וּמִמָּקוֹם קָדוֹשׁ הוּא

צֶלֶם קַדִּישָׁא, וּמֵאַתַר קַדִּישָׁא אִשְׁתְּכַח בְּגַוַוּיְיהוּ. וּלְעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, צֶלֶם מֵאִינּוּן זִינִין בִּישִׁין. מִסִּטְרָא דְּמִסָּאֲבוּתָא אִשְׁתְּכַח בְּגַוַוּיְיהוּ. וְעַל דָּא, לָא לִיבְעֵי לֵיהּ לְאִינִישׁ, לְאִתְעָרְבָא צוּלְמָא דִּילֵיהּ, בְּצוּלְמָא דְעוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, בְּגִין דְּהַאי קַדִּישָׁא, וְהַאי מְסָאֲבָא. תָּא חֲזֵי מַה בֵּין יִשְׂרָאֵל וּלְעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְכוּ'.

דִּכְתִיב (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם, דְּהָא יוֹמָא דָא, מִמַּלְכָּא הוּא בִּלְחוֹדוֹי, חֶדְוָותָא דִילֵיהּ בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל. מְתָל לְמַלְכָּא דְזַמִּין אוּשְׁפִּיזִין, אִשְׁתְּדָלוּ בְּהוּ כָּל בְּנֵי הֵיכָלֵיהּ, לְבָתָר אָמַר מַלְכָּא, עַד כָּאן אֲנָא וְאַתּוּן אִשְׁתָּדַלְנָא כֻּלְּהוּ בְּאוּשְׁפִּיזִין, וּקְרַבְתּוּן קָרְבְּנִין עַל שְׁאַר עַמִּין בְּכָל יוֹמָא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה, אֲנָא וְאַתּוּן נֵחֱדֵי יוֹמָא חַד, הָדָא הוּא דִכְתִיב בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם.

לשון הקודש

נִמְצָא בְתוֹכָם. וּלְעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת צֶלֶם מֵאוֹתָם הַמִּינִים הָרָעִים, מִצַּד הַטֻּמְאָה נִמְצָא בְתוֹכָם. וְעַל כֵּן לֹא צָרִיךְ לְאָדָם לְעָרֵב צֶלֶם שֶׁלּוֹ בְּצֶלֶם שֶׁל עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, מִשּׁוּם שֶׁזֶּה קָדוֹשׁ – וְזֶה טָמֵא. בֹּא רְאֵה מַה בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְכוּ'.

שֶׁכָּתוּב (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם, שֶׁהֲרֵי הַיּוֹם הַזֶּה מֵהַמֶּלֶךְ הוּא בִּלְבַדּוֹ, שִׂמְחָתוֹ עִם יִשְׂרָאֵל. מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהִזְמִין אוֹרְחִים, וְהִשְׁתַּדְּלוּ עִמָּהֶם כָּל בְּנֵי הֵיכָלוֹ. אַחַר כָּךְ אָמַר הַמֶּלֶךְ: עַד כָּאן אֲנִי וְאַתֶּם הִתְעַסַּקְנוּ כֻּלָּם בָּאוֹרְחִים, וְהִקְרַבְתֶּם קָרְבָּנוֹת עַל שְׁאָר הָעַמִּים בְּכָל יוֹם, מִכָּאן וָהָלְאָה אֲנִי וְאַתֶּם נִשְׂמַח יוֹם אֶחָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת

לָכֶם: לְקָרְבָא קָרְבְּנִין עָלַיְיכוּ. אֲבָל אוּשְׁפִּיזֵי מְהֵימְנוּתָא, בְּמַלְכָּא מִשְׁתַּכְחֵי תְּדִירָא. וּבְיוֹמָא דְּחֶדְוָותָא דְּמַלְכָּא, כֻּלְּהוּ מִתְכַּנְּפֵי עִמֵּיהּ, וּמִשְׁתַּכְחָן. וְעַל דָּא כְּתִיב, עֲצֶרֶת, תַּרְגּוּמוֹ: כְּנִישׁוּ.

וְהַאי יוֹמָא, יַעֲקֹב הוּא רֵישָׁא לְחֶדְוָותָא, וְכָל אִינּוּן אוּשְׁפִּיזֵי חֲדָאָן עִמֵּיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (דברים לג) אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ. וּכְתִיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כָּתִית לַמָּאוֹר וְגוֹ', (ויקרא כ"ד) אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל אֲמַאי אַסְמִיךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּרָשָׁה דָּא, לְפָרָשַׁת מוֹעֲדִים. אֶלָּא, כֻּלְּהוּ בּוּצִינִין עִלָּאִין, כֻּלְּהוּ בּוּצִינִין לְאַדְלָקָא מְשַׁח רְבוּת עִלָּאָה, וְהָא אִתְּמַר. וְעַל יְדֵיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, מִתְבָּרְכָאן עִלָּאִין וְתַתָּאִין,

לשון הקודש

תִּהְיֶה לָכֶם. לָכֶם, לְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹת עֲלֵיכֶם. אֲבָל אוֹרְחֵי הָאֱמוּנָה נִמְצָאִים בַּמֶּלֶךְ תָּדִיר, וּבְיוֹם שֶׁל שִׂמְחַת הַמֶּלֶךְ, כֻּלָּם מִתְכַּנְּסִים עִמּוֹ וְנִמְצָאִים. וְעַל זֶה כָּתוּב עֲצֶרֶת, תַּרְגּוּמוֹ: כִּנּוּס.

וְהַיּוֹם הַזֶּה יַעֲקֹב הוּא רֹאשׁ לַשִּׂמְחָה, וְכָל אוֹתָם אוֹרְחִים שְׂמֵחִים עִמּוֹ. וְעַל כֵּן כָּתוּב (דברים לג) אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ. וְכָתוּב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כָּתִית לַמָּאוֹר וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. אֲבָל לָמָּה הִסְמִיךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פָּרָשָׁה זוֹ לְפָרָשַׁת מוֹעֲדִים? אֶלָּא כָּל הַמְּאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים, כֻּלָּם מְאוֹרוֹת לְהַדְלִיק שֶׁמֶן מִשְׁחָה עֶלְיוֹן, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. וְעַל יְדֵי

וְאַדְלִיקוּ בוּצִינִין, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ דִּכְתִיב, (משלי כז) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב, חֶדְוָותָא (דף ק"ה ע"א) דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים לב) שִׂמְחוּ בַיְיָ' וְגִילוּ צַדִּיקִים, (שִׂמְחוּ בַיְיָ' כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר) וּכְתִיב, (תהלים קיח) זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ' נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ. וְאוֹקְמוּהָ, דְּהָא בְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (נ"א בְּמוֹעֲדַיָּא) בָּעֵי לְמֵחְדֵּי, וּלְאַנְהָרָא אַנְפִּין, וְיִשְׁתְּכַח כַּר נָשׁ בְּחֶדְוָה, בְּגִין דְּהַהוּא חֶדְוָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָיֵי, דִּכְתִיב נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ בְּיוֹמָא. בוֹ: בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכֹלָּא חַד מִלָּה.

שִׂמְחוּ בַיְיָ', כַּד דִּינִין אִתְכַּפְיָין, וְרַחֲמֵי אִתְעָרוּ, וְכַד מִתְעָרֵי רַחֲמֵי, כְּדֵין וְגִילוּ צַדִּיקִים, (כְּתִיב) צַדִּיק וְצָדֵק מִתְבָּרְכָאן כַּחֲדָא, דְּאִקְרוּן צַדִּיקִים, כְּמָה דְאִתְּמַר, דְּהָא אִלֵּין

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְנִדְלָקִים הַמְּאוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, שֶׁכָּתוּב (משלי כז) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב, שִׂמְחַת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים לב) שִׂמְחוּ בַה' וְגִילוּ צַדִּיקִים, (שִׂמְחוּ בַה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר) וְכָתוּב (שם קיח) זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ. וּפֵרְשׁוּהָ, שֶׁהֲרֵי בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (בְּמוֹעֲדִים) צָרִיךְ לִשְׂמֹחַ וּלְהָאִיר פָּנִים, וּיִמָּצֵא אָדָם בְּשִׂמְחָה, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ שִׂמְחָה הִיא שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ – בַּיּוֹם. בוֹ – בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

שִׂמְחוּ בַה', כְּשֶׁהַדִּינִים נִכְנָעִים וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים, וְכַאֲשֶׁר מִתְעוֹרְרִים הָרַחֲמִים, אֲזַי וְגִילוּ צַדִּיקִים, (כְּתוּב) צַדִּיק

מִתְבָּרְכָאן (ס"א מִבָּרְכִין) לְעָלְמִין, וְחָדָאן לְעָלְמִין כֻּלְּהוּ. וְהַרְנִינוּ כָּל יִשְׁרֵי לֵב, אִלֵּין בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, לְאִתְקַשְׁרָא בְהוּ.

וּבְכֹלָּא, בָּעֵי עוֹבָדָא לְתַתָּא, לְאַתְעָרָא לְעֵילָּא. תָּא חֲזֵי, מָאן דְּאָמַר דְּלָא בַעְיָא עוֹבָדָא בְּכֹלָּא, אוֹ מִלִּין לְאַפָּקָא לוֹן וּלְמֶעְבַּד קָלָא בְהוּ, תִּיפַּח רוּחֵיהּ. וְהָא הָכָא פָּרְשְׁתָּא דָא אוֹכַח, אַדְלְקוּת בּוּצִינַיָּא, וּקְטֹרֶת בּוֹסְמִין, (כַּחֲדָא בְּגִין) דִּכְתִיב שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב. (וּבְהַאי) וּבְעוֹבָדָא דָּא אִשְׁתְּכַח אַדְלְקוּתָא לְעֵילָּא וְחֶדְוָותָא לְתַתָּא (ס"א אַדְלְקוּתָא וְחֶדְוָותָא לְעֵילָּא וְתַתָּא) וְאִתְקַשְׁרוּתָא כַּחֲדָא כְּדְקָא יֵאוֹת. (וּבְעוֹבָדָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר עוֹבָדָא דִּלְעֵילָּא) אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מִזְּבֵחַ דִּלְתַתָּא, אַתְעַר מִזְּבֵחַ אַחֲרָא. כֹּהֵן דִּלְתַתָּא, אַתְעַר כֹּהֵן אַחֲרָא. בְּעוֹבָדָא דִּלְתַתָּא, אַתְעַר עוֹבָדָא לְעֵילָּא.

לשון הקודש

וְצָדֵק מִתְבָּרְכִים יַחַד, שֶׁנִּקְרָאִים צַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, שֶׁהֲרֵי אֵלּוּ מִתְבָּרְכִים (מְבָרְכִים) לְעוֹלָמִים, וּשְׂמֵחִים לְעוֹלָמִים כֻּלָּם. וְהַרְנִינוּ כָּל יִשְׁרֵי לֵב – אֵלּוּ בְּנֵי הָאֱמוּנָה, לְהִקָּשֵׁר לָהֶם.

וּבְכֹל צָרִיךְ מַעֲשֶׂה לְמַטָּה לְעוֹרֵר לְמַעְלָה. בֹּא רְאֵה, מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁלֹּא צָרִיךְ מַעֲשֶׂה בַּכֹּל, אוֹ דְּבָרִים לְהוֹצִיא אוֹתָם וְלַעֲשׂוֹת בָּהֶם קוֹל, תִּפַּח רוּחוֹ. וַהֲרֵי כָּאן הַפָּרָשָׁה הַזּוֹ תּוֹכִיחַ, הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת וּקְטֹרֶת הַבְּשָׂמִים, (כְּאֶחָד, מֵשׁוּם) שֶׁכָּתוּב שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב. (וּבָזֶה) וּבַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה נִמְצֵאת הַדְלָקָה לְמַעְלָה וְשִׂמְחָה לְמַטָּה (הַדְלָקָה וְשִׂמְחָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה) וְהִתְקַשְּׁרוּת יַחַד כָּרָאוּי. (וּבַמַּעֲשֶׂה שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרֵר מַעֲשֶׂה שֶׁלְּמַעְלָה) אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,

רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי יִצְחָק הֲווֹ אַזְלֵי בְּאוֹרְחָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי יִצְחָק, כְּתִיב (ישעיה נח) וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג לִקְדוֹשׁ יְיָ' מְכֻבָּד וְגוֹ', וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ שַׁפִּיר. אֲבָל מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר מָה הוּא. וּמַאי גְּרִיעוּתָא הוּא לְשַׁבָּת.

אָמַר לֵיהּ, וַדַּאי גְּרִיעוּתָא הוּא, דְּלֵית לָךְ מִלָּה וּמִלָּה דְּנָפִיק מִפּוּמֵיהּ דְּבַר נָשׁ, דְּלֵית לָהּ קָלָא, וְסַלְקָא לְעֵילָא, וְאִתְעַר מִלָּה אַחֲרָא. וּמַאי הוּא. הַהוּא דְּאִקְרֵי חוֹל, (לְעֵילָא) מֵאִינּוּן יוֹמִין דְּחוֹל. וְכַד אִתְעַר חוֹל בְּיוֹמָא קַדִּישָׁא, גְּרִיעוּתָא הוּא לְעֵילָא וַדָּאי. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שָׁאֲלֵי עָלֵיהּ, מָאן הוּא דְּבָעֵי לְאַפְּרְשָׁא זִוּוּגָא דִּילָן. מָאן הוּא דְּבָעֵי חוֹל הָכָא. עַתִּיקָא קַדִּישָׁא לָא אִתְחֲזֵי, וְלָא שַׁרְיָא עַל חוֹל.

לשון הקודש

הַמִּזְבֵּחַ שֶׁלְּמַטָּה מְעוֹרֵר מִזְבֵּחַ אַחֵר. הַכֹּהֵן שֶׁלְּמַטָּה מְעוֹרֵר כֹּהֵן אַחֵר. בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרֵר מַעֲשֶׂה שֶׁלְּמַעְלָה.

רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי יִצְחָק, כָּתוּב (ישעיה נח) וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג לִקְדוֹשׁ ה' מְכֻבָּד וְגוֹ', וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ – יָפֶה. אֲבָל מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר מַה זֶּה? וּמַה חִסָּרוֹן הוּא לְשַׁבָּת?

אָמַר לוֹ, וַדַּאי שֶׁזֶּהוּ חִסָּרוֹן, שֶׁאֵין לְךָ דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁיּוֹצֵא מִפִּיו שֶׁל אָדָם שֶׁאֵין לוֹ קוֹל, וְעוֹלֶה לְמַעְלָה וּמְעוֹרֵר דִּבּוּר אַחֵר. וּמַה הוּא? אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא חֹל, (לְמַעְלָה) מֵאוֹתָם יָמִים שֶׁל חֹל וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֵר חֹל בְּיוֹם קָדוֹשׁ, וַדַּאי זֶהוּ חִסָּרוֹן לְמַעְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שׁוֹאֲלִים עָלָיו: מִי הוּא שֶׁרוֹצֶה לְהַפְרִיד הַזִּוּוּג שֶׁלָּנוּ? מִי הוּא שֶׁרוֹצֶה חֹל כָּאן? הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ לֹא

בְּגִין כַּךְ, הִרְהוּר מוּתָּר. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּהִרְהוּר לָא עָבִיד מִדִּי וְלָא אִתְעָבִיד מִנֵּיהּ קָלָא, וְלָא סָלִיק. אֲבָל לְבָתָר דְּאַפִּיק מִלָּה מִפּוּמֵיהּ, הַהוּא מִלָּה אִתְעָבִיד קָלָא, וּבָקַע אֲוִירִין וּרְקִיעִין, וְסַלְקָא לְעֵילָא, וְאִתְעַר מִלָּה אַחֲרָא. וְעַל דָּא מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר כְּתִיב. וּמַאן דְּאַפִּיק מִלָּה קַדִּישָׁא מִפּוּמֵיהּ, מִלָּה דְאוֹרַיְיתָא, אִתְעָבִיד מִנֵּיהּ קָלָא, וְסָלִיק לְעֵילָא, וְאִתְעָרוּ קִדּוּשֵׁי מַלְכָּא עִלָּאָה, וּמִתְעַטְּרָן בְּרִישֵׁיהּ, וּכְדֵין אִשְׁתְּכַח חֶדְוָותָא לְעֵילָא וְתַתָּא.

אָמַר לֵיהּ, וַדַּאי הָכִי הוּא. וְהָא שְׁמַעְנָא מִלָּה. אֲבָל מָאן דְּשָׁאֲרֵי בְּתַעֲנִיתָא בְּשַׁבְּתָא, עָבִיד גְּרִיעוּתָא לְשַׁבָּת, אוֹ לָא. אִי תֵּימָא דְּלָא עָבִיד גְּרִיעוּתָא, הָא סְעוּדָתֵי דְּמְהֵימְנוּתָא בָּטִיל מִנֵּיהּ, וְעוֹנְשֵׁיהּ סַגִּי, הָא חֶדְוָותָא דְשַׁבָּת בָּטִיל מִנֵּיהּ.

לשון הקודש

נִרְאֶה, וְלֹא שׁוֹרֶה עַל חֹל.

מִשּׁוּם כָּךְ הִרְהוּר מֻתָּר. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִרְהוּר לֹא עוֹשֶׂה דָּבָר וְלֹא נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ קוֹל, וְלֹא עוֹלֶה. אֲבָל אַחַר שֶׁהוֹצִיא דִּבּוּר מִפִּיו, אוֹתוֹ דִּבּוּר נַעֲשֶׂה קוֹל, וּבוֹקֵעַ אֲוִירִים וּרְקִיעִים, וְעוֹלֶה לְמַעְלָה וּמְעוֹרֵר דָּבָר אַחֵר, וְעַל כֵּן כָּתוּב מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר. וּמִי שֶׁמּוֹצִיא דִּבּוּר קָדוֹשׁ מִפִּיו, דְּבַר תּוֹרָה, נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ קוֹל וְעוֹלֶה לְמַעְלָה, וּמִתְעוֹרְרוֹת קְדֻשּׁוֹת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן וּמִתְעַטְּרוֹת בְּרֹאשׁוֹ, וְאָז נִמְצֵאת שִׂמְחָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּךְ הוּא, וַהֲרֵי שָׁמַעְנוּ אֶת הַדָּבָר. אֲבָל מִי שֶׁשָּׁרוּי בְּתַעֲנִית בְּשַׁבָּת, עוֹשֶׂה חִסָּרוֹן לְשַׁבָּת אוֹ לֹא? אִם תֹּאמַר

אָמַר לֵיהּ, מִלָּה דָא שְׁמַעְנָא, דְּדָא הוּא דְאַשְׁגְּחָן עָלֵיהּ מִלְּעֵילָא, מִכָּל בְּנֵי עָלְמָא. בְּגִין דְּהַאי יוֹמָא, חֶדְוָותָא הוּא לְעֵילָא וְתַתָּא. חֶדְוָותָא דְכָל חֶדְוָון. חֶדְוָותָא, דְּכָל מְהֵימְנוּתָא בֵּיהּ אִשְׁתְּכַח. וַאֲפִילוּ רְשָׁעִים דְּגֵיהִנָּם נַיְיחִין בְּהַאי יוֹמָא. וְהַאי בַּר נָשׁ לֵית לֵיהּ חֶדְוָה, וְלֵית לֵיהּ נַיְיחָא, וְשַׁנְיָא דָא מִכָּל עִלָּאִין וְתַתָּאִין. כֻּלְּהוּ שָׁאֲלִין עָלֵיהּ, מָאי שַׁנְיָא דִּפְלַנְיָא הוּא בְּצַעֲרָא.

וּבְשַׁעֲתָא דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא אִתְגְּלֵי בְּהַאי יוֹמָא, וְאִשְׁתְּכַח הַאי בְּצַעֲרָא, צְלוֹתֵיהּ סַלְקָא וְקַיְימָא קַמֵּיהּ, כְּדֵין אִתְקְרָעוּ כָּל גְּזֵרֵי דִינִין דְּאִתְגְּזָרוּ עָלֵיהּ, וַאֲפִילוּ אִסְתְּכָמוּ בְּבֵי דִינָא דְמַלְכָּא עָלֵיהּ לְבִישׁ, כֻּלָּא אִתְקְרַע, בְּגִין דִּבְשַׁעֲתָא דְעַתִּיקָא אִתְגַּלְיָיא, כָּל חֵירוּ וְכָל חֵידוּ אִשְׁתְּכַח, בְּגִין

לשון הקודש

שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה חִסָּרוֹן, הֲרֵי סְעוּדַת הָאֱמוּנָה בִּטֵּל מִמֶּנּוּ וְעָנְשׁוֹ רַב, הֲרֵי שִׁמְחַת הַשַּׁבָּת בִּטֵּל מִמֶּנּוּ.

אָמַר לוֹ, דָּבָר זֶה שָׁמַעְתִּי, שֶׁזֶּהוּ שֶׁמַּשְׁגִּיחִים עָלָיו מִלְּמַעְלָה מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה הוּא שִׂמְחָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, שִׂמְחַת כָּל הַשִּׂמְחוֹת, שִׂמְחָה שֶׁכָּל הָאֱמוּנָה נִמְצֵאת בָּהּ, וַאֲפִלּוּ הָרְשָׁעִים שֶׁל הַגֵּיהִנֹּם נָחִים בַּיּוֹם הַזֶּה. וְהָאִישׁ הַזֶּה אֵין לוֹ שִׂמְחָה וְאֵין לוֹ מְנוּחָה, וְזֶה שׁוֹנֶה מִכָּל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. כֻּלָּם שׁוֹאֲלִים עָלָיו: מַה שׁוֹנֶה שֶׁפְּלוֹנִי הוּא בְּצַעַר?

וּבְשָׁעָה שֶׁהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ מִתְגַּלֶּה בַּיּוֹם הַזֶּה וְזֶה נִמְצָא בְּצַעַר, תְּפִלָּתוֹ עוֹלָה וְעוֹמֶדֶת לְפָנָיו, אָז נִקְרָעִים כָּל גְּזֵרֵי הַדִּינִים שֶׁנִּגְזְרוּ עָלָיו, וַאֲפִלּוּ הִסְכִּימוּ בְּבֵית הַדִּין שֶׁל הַמֶּלֶךְ עָלָיו לְרַע – הַכֹּל נִקְרָע, מִשּׁוּם שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁמִּתְגַּלֶּה הָעַתִּיק, נִמְצָאִים כָּל הַחֵרוּת וְכָל הַשִּׂמְחָה, מִשּׁוּם

דְּאִתְגַּלְיָיא בְּהִלּוּלָא דְּמַלְכָּא.

וְעַל דָּא תָּנִינָן, קוֹרְעִין לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה. מָאן שִׁבְעִין שָׁנָה. אֶלָּא אַף עַל גַּב דְּאַסְכִּימוּ עָלֵיהּ כָּל אִינּוּן שִׁבְעִין כִּתְרֵי מַלְכָּא, דְּהוּא אִתְחֲזֵי בְּהוּ, כֹּלָּא אִתְקְרַע. בְּגִין דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא נָטִיל (ס"א בָּטִיל לֵיהּ וְהָנֵי) לֵיהּ לְבַר נָשׁ, וְהָנֵי (דף ק"ה ע"ב) מִלֵּי,

כַּד מִתְעָרֵי עָלֵיהּ בְּחֶלְמָא בְּלֵילְיָא דְשַׁבְתָּא.

לְמַלְכָּא דַּעֲבִיד הִלּוּלָא לִבְרֵיהּ, וְגָזַר חֶדְוָה עַל כֹּלָּא. בְּהַאי יוֹמָא דְּהִלּוּלָא, כָּל עָלְמָא הֲווֹ חֲדָאן, וּבַר נָשׁ חַד הֲוָה עָצִיב, תָּפִים בְּקוּלְרָא. אָתָא מַלְכָּא לְחֶדְוָותָא, חָמָא כָּל עַמָּא חֲדָאן כְּמָה דְּאִיהוּ גָּזַר. זָקַף עֵינוֹי, חָמָא הַהוּא בַּר נָשׁ תָּפִים בְּקוּלְרָא עָצִיב. אָמַר, וּמַה כָּל בְּנֵי עָלְמָא חֲדָאן בְּהִלּוּלָא דִבְרִי, וְדָא תָּפִים בְּקוּלְרָא. מִיַּד פָּקִיד וְנַפְּקֵי לֵיהּ, וְשָׁאֲרוּ לֵיהּ מִקּוּלְרֵיהּ. (ס"א מִקִּטְרוֹי).

לשון הקודש

שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּהִלּוּלַת הַמֶּלֶךְ.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, קוֹרְעִים לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה. מִי הַשִּׁבְעִים שָׁנָה? אֶלָּא, אַף עַל גַּב שֶׁהִסְכִּימוּ עָלָיו כָּל אוֹתָם שִׁבְעִים כִּתְרֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא נִרְאֶה בָּהֶם, הַכֹּל נִקְרָע, מִשּׁוּם שֶׁהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ נוֹטֵל (מְבַטֵּל אוֹתוֹ וּמְהַנֶּהוּ) אֶת הָאָדָם, וְהַדְּבָרִים הַלָּלוּ, כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים עָלָיו בַּחֲלוֹם בְּלֵיל שַׁבָּת.

לְמֶלֶךְ שֶׁעָשָׂה הִלּוּלָא לִבְנוֹ, וְגָזַר שִׂמְחָה עַל הַכֹּל. בַּיּוֹם הַזֶּה שֶׁל הַהִלּוּלָא כָּל הָעוֹלָם הָיוּ שְׂמֵחִים, וְאִישׁ אֶחָד הָיָה עָצוּב, תָּפוּס בְּקוֹלָר. בָּא הַמֶּלֶךְ לַשִּׂמְחָה, רָאָה אֶת כָּל הָעָם שְׂמֵחִים כְּמוֹ שֶׁהוּא גָּזַר. הֵרִים עֵינָיו, רָאָה אֶת אוֹתוֹ הָאִישׁ הַתָּפוּס בַּקּוֹלָר עָצוּב. אָמַר, וּמַה כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם שְׂמֵחִים בַּהִלּוּלָא שֶׁל בְּנִי, וְזֶה

כַּךְ הַאי דְּשָׁארִי בְּתַעֲנִיתָא בְּשַׁבְּתָא, כָּל עָלְמָא חֲדָאן, וְאִיהוּ עָצִיב, וְהַאי אִתְּפַּס בְּקוּלְרָא. בְּשַׁעֲתָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא אִתְגַּלְיָיא בְּהַאי יוֹמָא, וְאִשְׁתְּכַח הַאי בַּר נָשׁ תָּפִיס בְּקוּלְרָא, אַף עַל גַּב דְּאַסְכִּימוּ עָלֵיהּ כָּל אִינּוּן שִׁבְעִין שְׁנִין דְּאַמְרָן, כֻּלָּא אִתְקְרַע, וְלָא שָׁאֲרֵי עָלֵיהּ דִּינָא. בְּיוֹמָא אַחֲרָא אִית בֵּיהּ רְשׁוּ לְמִקְרַע לֵיהּ, בְּהַהוּא יוֹמָא, כָּל שֶׁכֵּן שַׁבָּת.

דְּלֵית לָךְ יוֹם דְּלָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ חֵילָא, וּמַאן דְּשָׁאֲרֵי בְּתַעֲנִיתָא דְּחֶלְמָא בְּהַהוּא יוֹמָא, לָא סָלִיק הַהוּא יוֹמָא עַד דְּקָרַע דִּינֵיהּ. אֲבָל לָאו דְּשִׁבְעִים שָׁנָה כְּיוֹמָא דְּשַׁבָּת. בְּגִין כָּךְ, בְּהַהוּא יוֹמָא מַמָּשׁ, וְלָא בְּיוֹמָא אַחֲרָא, דְּלֵית רְשׁוּ לְיוֹמָא עַל יוֹמָא אַחֲרָא. כָּל יוֹמָא, מַה דְּאִירַע בְּיוֹמֵיהּ, עָבִיד. דְּלָא אִירָע בְּיוֹמֵיהּ, לָא עָבִיד. וְעַל דָּא לָא לִבְעֵי

לשון הקודש

תָּפוּס בְּקוּלָר? מִיָּד צִוָּה וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ וְהִתִּירוּ אוֹתוֹ מִקּוֹלָרוֹ (מִקְשָׁרָיו).

כָּךְ זֶה שֶׁשָּׁרוּי בְּתַעֲנִית בְּשַׁבָּת, כָּל הָעוֹלָם שְׂמֵחִים – וְהוּא עָצוּב, וְזֶה נִתְפָּס בְּקוֹלָר. בְּשָׁעָה שֶׁהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ מִתְגַּלֶּה בַּיּוֹם הַזֶּה וְנִמְצָא הָאִישׁ הַזֶּה תָּפוּס בְּקוֹלָר – אַף עַל גַּב שֶׁהִסְכִּימוּ עָלָיו כָּל אוֹתָם שִׁבְעִים שָׁנִים שֶׁאָמַרְנוּ, הַכֹּל נִקְרָע, וְלֹא שׁוֹרֶה עָלָיו הַדִּין. בְּיוֹם אַחֵר יֵשׁ בּוֹ רְשׁוּת לִקְרֹעַ אוֹתוֹ. בְּאוֹתוֹ יוֹם, כָּל שֶׁכֵּן בְּשַׁבָּת.

שֶׁאֵין לְךָ יוֹם שֶׁלֹּא נִמְצָא בּוֹ כֹּחַ, וּמִי שֶׁשָּׁרוּי בְּתַעֲנִית חֲלוֹם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, לֹא עוֹלֶה אוֹתוֹ הַיּוֹם עַד שֶׁקּוֹרֵעַ דִּינוֹ. אֲבָל לֹא שֶׁשִּׁבְעִים שָׁנָה כְּיוֹם הַשַּׁבָּת. מִשּׁוּם כָּךְ, בְּאוֹתוֹ יוֹם מַמָּשׁ, וְלֹא בְּיוֹם אַחֵר, שֶׁאֵין רְשׁוּת לְיוֹם עַל יוֹם אַחֵר. כָּל יוֹם, מַה שֶּׁאֵרַע בְּיוֹמוֹ – עוֹשֶׂה. שֶׁלֹּא אֵרַע

לֵיהּ לְאֵינָשׁ לְסַלְקָא לֵיהּ מִיּוֹמָא דָא לְיוֹמָא אַחֲרָא. וּבְגִין כַּךְ, דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ תְּנִינָן, וְלָא דְבַר יוֹם לְיוֹמָא אַחֲרָא.

וְתָא חֲזֵי, לָאו לְמַגְנָא מִתְעָרֵי עָלֵיהּ בְּחֶלְמָא, בְּגִין לְמִתְבַּע עָלֵיהּ רַחֲמֵי. וַוי לְהַהוּא בַר נָשׁ דְּלָא מִתְעָרֵי עָלֵיהּ, וְלָא אוֹדְעוּ לֵיהּ בְּחֶלְמָא, דְּהָא אִקְרֵי רָע. וּבְגִינֵי כַּךְ, (תהלים ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע כְּתִיב. וּכְתִיב (משלי יט) בַּל יִפָּקֵד רָע, בַּל יִפָּקֵד, בְּגִין דְּאִיהוּ רָע.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כְּתִיב (ישעיה נח) מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר, כֵּיוָן דִּכְתִיב מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ, מַהוּ וְדַבֵּר דָּבָר. אֶלָּא, עַד דְּיִגְזַר מִלָּה כְּדְקָא יֵאוֹת, וִימַלֵּל לֵיהּ. וַדַּאי כַּךְ הוּא בְּרִירָא דְּמִלָּה, מַשְׁמַע דִּכְתִיב וְדַבֵּר דָּבָר. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּעָלְמָא דֵּין

לשון הקודש

בְּיוֹמוֹ – אֵינוֹ עוֹשֶׂה. וְעַל כֵּן לֹא צָרִיךְ לָאָדָם לְהַעֲלוֹת אוֹתוֹ מִיּוֹם זֶה לְיוֹם אַחֵר. וּמִשּׁוּם כָּךְ שָׁנִינוּ, דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ, וְלֹא דְבַר יוֹם לְיוֹם אַחֵר.

וּבָא רְאֵה, לֹא לְחִנָּם מִתְעוֹרְרִים עָלָיו בַּחֲלוֹם, כְּדֵי לְבַקֵּשׁ עָלָיו רַחֲמִים. אוֹי לְאוֹתוֹ אָדָם שֶׁלֹּא מִתְעוֹרְרִים עָלָיו וְלֹא מוֹדִיעִים לוֹ בַּחֲלוֹם, שֶׁזֶּה נִקְרָא רָע. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, (תהלים ה) לֹא יְגֻרְךָ רָע. וְכָתוּב (משלי יט) בַּל יִפָּקֵד רָע. בַּל יִפָּקֵד, מִשּׁוּם שֶׁהוּא רָע.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּתוּב (ישעיה נח) מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ, מַהוּ וְדַבֵּר דָּבָר? אֶלָּא, עַד שֶׁיְּגַזֵּר הַדָּבָר כָּרָאוּי וִידַבֵּר אִתּוֹ. וַדַּאי כָּךְ הוּא בֵּרוּר הַדָּבָר, מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב וְדַבֵּר דָּבָר.

וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, עָלַיְיהוּ כְתִיב, (ישעיה סג) וַיֹּאמֶר אַךְ עַמִּי הֵמָּה בָנִים לֹא יְשַׁקֵּרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ.

וַיֵּצֵא בֶּן אִשָּׁה יִשְׂרְאֵלִית וְהוּא בֶּן אִישׁ מִצְרִי וְגוֹ'. (ויקרא כד) וַיֵּצֵא, רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, נָפַק מִכְּלָלָא דְחוּלָקָא דְיִשְׂרָאֵל, דְּנָפַק מִכְּלָלָא דְכֹלָּא, נָפַק מִכְּלָלָא דִּמְהֵימְנוּתָא. וַיִּנָּצוּ בַּמַּחֲנֶה, מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, כָּל מָאן דְּאָתֵי מִזּוּהֲמָא דְזַרְעָא, לְסוֹף גַּלְיָיה לֵיהּ קַמֵּי כֹלָּא. מָאן גָּרִים לֵיהּ, זוּהֲמָא דְחוּלָקָא בִישָׁא דְאִית בֵּיהּ. דְּלֵית לֵיהּ חוּלָקָא בִּכְלָלָא דְיִשְׂרָאֵל.

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (משלי כה) כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר וּכְבוֹד מְלָכִים חֲקוֹר דָּבָר. כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר, דְּלֵית רְשׁוּ לְבַר נָשׁ לְגַלָּאָה מִלִּין סְתִימִין, דְּלָא אִתְמְסָרוּ לְאִתְגַּלְיָיא. מִלִּין דְּחָפָא לוֹן

לשון הקודש

אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כָּתוּב וַיֹּאמֶר אַךְ עַמִּי הֵמָּה בָנִים לֹא יְשַׁקֵּרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ.

וַיֵּצֵא בֶּן אִשָּׁה יִשְׂרְאֵלִית וְהוּא בֶּן אִישׁ מִצְרִי וְגוֹ'. וַיֵּצֵא, רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, יָצָא מִכְּלָל שֶׁל הַחֵלֶק שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁיָּצָא מִכְּלַל הַכֹּל, יָצָא מִכְּלַל הָאֱמוּנָה. וַיִּנָּצוּ בַּמַּחֲנֶה, מִכָּאן לָמַדְנוּ, כָּל מִי שֶׁבָּא מִזֻּהֲמַת הַזֶּרַע, בַּסּוֹף מְגַלִּים אוֹתוֹ לִפְנֵי הַכֹּל. מִי גָּרַם לוֹ? זֻהֲמַת הַחֵלֶק הָרָע שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק בִּכְלַל יִשְׂרָאֵל.

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (משלי כה) כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר וּכְבוֹד מְלָכִים חֲקוֹר דָּבָר. כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר, שֶׁאֵין רְשׁוּת לְאִישׁ לְגַלּוֹת דְּבָרִים סְתוּמִים שֶׁלֹּא נִמְסְרוּ לְגַלּוּי, דְּבָרִים שֶׁכִּסָּה אוֹתָם אוֹתָם

עַתִּיק יוֹמִין, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה כג) לֶאֱכוֹל לְשָׂבְעָה וְלִמְכַסֶּה עָתִיק. לֶאֱכוֹל לְשָׂבְעָה, עַד הַהוּא אֲתַר דְּאִית לֵיהּ רְשׁוּ וְלָא יַתִּיר. וְעִם כָּל דָּא, וְלִמְכַסֶּה עָתִיק, לִמְכַסֶּה עָתִיק וַדַּאי.

דָּבָר אַחֵר, לֶאֱכוֹל לְשָׂבְעָה, אִינּוּן חַבְרַיָּיא דְּיַדְעִין אָרְחִין וּשְׁבִילִין לְמֵיהַךְ בְּאֹרַח מְהֵימְנוּתָא כְּדְקָא יֵאוֹת. כְּגוֹן דָּרָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן שָׁאֲרֵי בְּגַוֵּיהּ. וְלִמְכַסֶּה עָתִיק, מִדָּרִין אַחֲרָנִין דְּהָא כֻּלְּהוֹן לָא אִתְחֲזוּן לֶאֱכוֹל וּלְשָׂבְעָה וּלְאִתְגַּלְיָיא מִלִּין בְּגַוַּוְיִיהוּ, אֶלָּא לִמְכַסֶּה עָתִיק, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (קהלת ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ.

בְּיוֹמוֹי דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, הָוָה בַר נָשׁ אָמַר לְחַבְרֵיהּ, פְּתַח פִּיךָ וְיָאִירוּ דְּבָרֶיךָ. בָּתַר דְּשָׁכִיב, הֲווֹ אַמְרֵי, אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ וְגוֹ'. בְּיוֹמוֹי, לֶאֱכוֹל

לשון הקודש

עַתִּיק הַיָּמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כג) לֶאֱכֹל לְשָׂבְעָה וְלִמְכַסֶּה עָתִיק. לֶאֱכֹל לְשָׂבְעָה, עַד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשׁוּת וְלֹא יוֹתֵר. וְעִם כָּל זֶה, וְלִמְכַסֶּה עָתִיק, לִמְכַסֶּה עָתִיק וַדַּאי.

דָּבָר אַחֵר לֶאֱכֹל לְשָׂבְעָה – אוֹתָם הַחֲבֵרִים שֶׁיּוֹדְעִים דְּרָכִים וּשְׁבִילִים לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ הָאֱמוּנָה כָּרָאוּי, כְּמוֹ הַדּוֹר שֶׁרִבִּי שִׁמְעוֹן שָׁרוּי בְּתוֹכוֹ. וְלִמְכַסֶּה עָתִיק – מִדּוֹרוֹת אֲחֵרִים, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם לֹא רְאוּיִים לֶאֱכֹל וּלְשָׂבְעָה וְשֶׁיִּתְגַּלּוּ דְּבָרִים בְּתוֹכָם, אֶלָּא לִמְכַסֶּה עָתִיק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ.

בִּימֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה אָדָם אוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: פְּתַח פִּיךָ וְיָאִירוּ דְּבָרֶיךָ. אַחַר

לְשָׁבְעָה. בָּתַר דְּשָׁכִיב, וְלִמְכַסֶּה עָתִיק. דְּחַבְרַיָּיא מְגַמְגְּמֵי, וְלָא קַיְימֵי בְּמִלִּין. דָּבָר אַחֵר, לֶאֱכוֹל לְשָׁבְעָה: בְּאִינּוּן מִלִּין דְּאִתְגַּלְיָין. וְלִמְכַסֶּה עָתִיק: בְּאִינּוּן מִילִין דְּאִתְחַפְּיָין. (דף ק"ו ע"א)

וַיִּקֹּוב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית אֶת הַשֵּׁם, מַהוּ וַיִּקֹּוב. רִבִּי אַבָּא אָמַר, וַיִּקֹּוב וַדַּאי, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (מלכים ב יב) **וַיִּקֹּוב חוֹר בְּדַלְתּוֹ, נָקִיב מַה דְּהַוָּה סָתִים. וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלוֹמִית בַּת דִּבְרִי, עַד כָּאן סָתִים שְׁמָא דְאִמֵּיהּ, כֵּיוָן דִּכְתִיב וַיִּקֹּוב, נָקִיב שְׁמָא דְאִמֵּיהּ.**

אָמַר רִבִּי אַבָּא, אִי לָאו דְּבוּצִינָא קַדִּישָׁא קַיְימָא בְּעָלְמָא, לָא אַרְשִׁינָא לְגַלָּאָה, (מִכָּאן וְהָלְאָה) **דְּהָא לָא אִתְיְיהִיב מִלָּה דָּא לְגַלָּאָה אֶלָּא לְחַבְרַיָּיא, דְּאִינּוּן בֵּין מְחַצְּדֵי חַקְלָא** (דְּאִי לָאו)**. תִּיפַּח**

לשון הקודש

שֶׁנִּפְטַר, הָיוּ אוֹמְרִים: אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ וְגוֹ'. בְּיָמָיו – לֶאֱכֹל לְשָׂבְעָה. אַחַר שֶׁנִּפְטַר – וְלִמְכַסֶּה עָתִיק. שֶׁהַחֲבֵרִים מְגַמְגְּמִים וְלֹא עוֹמְדִים בַּדְּבָרִים. דָּבָר אַחֵר לֶאֱכֹל לְשָׂבְעָה – בְּאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁהִתְגַּלּוּ. וְלִמְכַסֶּה עָתִיק – בְּאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁהִתְכַּסּוּ.

וַיִּקֹּוב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית אֶת הַשֵּׁם. מַה זֶּה וַיִּקֹּוב? רַבִּי אַבָּא אָמַר, וַיִּקֹּוב וַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א יב) וַיִּקֹּב חוֹר בְּדַלְתּוֹ, נָקַב אֶת מַה שֶּׁהָיָה סָתוּם. וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת דִּבְרִי, עַד כָּאן נִסְתַּר הַשֵּׁם שֶׁל אִמּוֹ. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב וַיִּקֹּב, נָקַב אֶת שֵׁם אִמּוֹ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, אִם לֹא שֶׁהַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עוֹמֶדֶת בָּעוֹלָם, לֹא הֶרְשִׁינוּ לְגַלּוֹת, (מִכָּאן וְהָלְאָה) שֶׁהֲרֵי לֹא נִתָּן דָּבָר זֶה לְגַלּוּי אֶלָּא לַחֲבֵרִים, שֶׁהֵם בֵּין קוֹצְרֵי

רוּחֵיהוֹן דְּאִינּוּן דְּאַתְיָין לְגַלָּאָה, לְאִינּוּן דְּלָא יַדְעֵי.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב וַיִּנָּצוּ בַּמַּחֲנֶה בֶּן הַיִּשְׂרְאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, הַאי קְרָא הָא אוֹקִימְנָא, אֲבָל דָּא בַּר אִינְתּוּ אַחֲרָא דַּאֲבוּי, בַּעְלָהּ דִּשְׁלוֹמִית הָוָה. וְכֵיוָן דְּאָתָא הַהוּא מִצְרָאָה עָלָהּ, בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, תָּב לְבֵיתָא וְיָדַע מִלָּה, אִתְפְּרַשׁ מִנָּהּ וְלָא אָתָא עָלָהּ. וְנָטַל אִינְתּוּ אַחֲרָא, וְאוֹלִיד לְהַאי, וְאִקְרֵי אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, וְאָחֲרָא בֶּן הַיִּשְׂרְאֵלִית. אִי אִינּוּן אִינְתּוּ הָכָא כַּחֲדָא, מַאי קָא בָעֵי הָכָא שְׁמָא קַדִּישָׁא. וַאֲמַאי קִלֵּל שְׁמָא קַדִּישָׁא.

אֶלָּא, אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי אָמַר מִלָּה מֵאִמֵּיהּ, מִגּוֹ קְטָטָה. מִיַּד וַיִּקּוֹב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, וַיִּקּוֹב חוֹר בְּדַלְתּוֹ. רָזָא דְּמִלָּה, נָטַל ה' דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְלָיִט, לְאַגָּנָא עַל אִמֵּיהּ.

לשון הקודש

הַשָּׁדֶה. (שֶׁאִם לְאו) תִּפַּח רוּחָם שֶׁל אֵלּוּ שֶׁבָּאִים לְגַלּוֹת לְאוֹתָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב וַיִּנָּצוּ בַּמַּחֲנֶה בֶּן הַיִּשְׂרְאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי. הַפָּסוּק הַזֶּה הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, אֲבָל זֶה בֶּן אִשָּׁה אַחֶרֶת שֶׁל אָבִיו, בַּעְלָהּ שֶׁל שְׁלוֹמִית הָיָה. וְכֵיוָן שֶׁבָּא עָלֶיהָ אוֹתוֹ הַמִּצְרִי, בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, שָׁב לְבֵיתוֹ וְיָדַע אֶת הַדָּבָר, נִפְרַד מִמֶּנָּה וְלֹא בָא עָלֶיהָ. וְנָשָׂא אִשָּׁה אַחֶרֶת וְהוֹלִיד אֶת זֶה, וְנִקְרָא אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, וְהָאַחֵר בֶּן הַיִּשְׂרְאֵלִית. אִם הֵם רָבוּ כָּאן יַחַד, מָה רוֹצֶה כָּאן הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ? וְלָמָּה קִלֵּל אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ?

אֶלָּא, אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי אָמַר הַדָּבָר מֵאִמּוֹ מִתּוֹךְ קְטָטָה. מִיָּד – וַיִּקֹּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקֹּב חֹר בְּדַלְתּוֹ. סוֹד הַדָּבָר – נָטַל ה' שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְקִלֵּל, לְהָגֵן עַל אִמּוֹ. וְזוֹהִי נְקֵיבָה,

וְדָא הוּא נְקִיבָא, דְּאִיהוּ נָקִיב וּפָרִיש שְׁמָא קַדִּישָׁא. וְלִמְחַצְּדֵי חַקְלָא אִתְמַר. וְרָזָא דְמִלָּה, (משלי ל) כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת וְגוֹ', זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּיַדְעִין מִלָּה, וּמְכַסְּיָין לָהּ. וְעַל דָּא אִתְמַר, (משלי כה) רִיבְךָ רִיב אֶת רֵעֶךָ וְסוֹד אַחֵר אַל תְּגַל.

ה' בַּתְרָאָה, הֲוַת נוּקְבָא דְיָנְקָא בִתְרֵין סִטְרִין, בְּגִין כַּךְ נַטְלָא זַיְינִין דְּמַלְכָּא, וְנַקְמַת נִקְמָהָא, דִּכְתִיב הוֹצֵא אֶת הַמְקַלֵּל. עַל דָּא כְתִיב, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, דְּחִילוּ דְאִימָּא אַקְדִים לְאַבָּא. וְזַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

וְאֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יְקַלֵּל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֶטְאוֹ. (ויקרא כ"ד) רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, הָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל כִּי יְקַלֵּל אֱלֹהָיו סָתִים. וּבְגִין דְּאָמַר אֱלֹהָיו סְתָם, לְכַךְ וְנָשָׂא חֶטְאוֹ. דְּהָא

לשון הקודש

שֶׁהוּא נָקַב וּפֵרַשׁ אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְנֶאֱמַר לְקוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה. וְסוֹד הַדָּבָר – (משלי ל) כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת וְגוֹ'. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים דָּבָר וּמְכַסִּים אוֹתוֹ, וְעַל זֶה נֶאֱמַר (שם כה) רִיבְךָ רִיב אֶת רֵעֶךָ וְסוֹד אַחֵר אַל תְּגַל.

ה' אַחֲרוֹנָה הָיְתָה נְקֵבָה שֶׁיּוֹנֶקֶת בִּשְׁנֵי צְדָדִים, מִשּׁוּם כָּךְ נָטְלָה אֶת כְּלֵי זֵינוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ וְנוֹקֶמֶת נִקְמוֹתֶיהָ, שֶׁכָּתוּב הוֹצֵא אֶת הַמְקַלֵּל. עַל זֶה כָּתוּב, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, יִרְאַת הָאֵם הִקְדִּים לָאָב. אַשְׁרֵי יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. **וְאֶל** בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יְקַלֵּל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֶטְאוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, אֲבָל כִּי יְקַלֵּל אֱלֹהָיו סָתוּם. וּמִשּׁוּם שֶׁאָמַר אֱלֹהָיו סְתָם, לְכָךְ

לָא יַדְעִינָן מָאן הוּא אֱלֹהָיו, מָאן דַּחֲלָא דִילֵיהּ, אִי אֶחָד מִן הַשָּׂרִים, אוֹ חַד מִן כּוֹכְבַיָּיא, אוֹ חַד מִדַּבְרֵי עָלְמָא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אִי צַדִּיק גָּמוּר הוּא, לָא יִתְעַר (ס"א מִלָּה) חֵילֵיהוֹן, וְכֵיוָן דְּאִתְעַר מִלָּה דָּא, חַיְישִׁינָן מִינוּת אִזְדְּרִיקַת בֵּיהּ, וְלָא יְמוּת (ס"א אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אֲפִילוּ צַדִּיק גָּמוּר לָא יְמוּת) עַל דָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ מִלָּה סָתִים.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, דָּאִין לֵיהּ לְטָב בְּהָא, דְּאִי אָמַר אֱלֹהַי, יְכִיל לְמִטְעָן אֱלֹהַי דְּהַוָּה עַד הַשְּׁתָּא, דְּאִתְמַשְׁכְּנָא אֲבַתְרֵיהּ בְּלִבָּאי, וְהַשְּׁתָּא אַהֲדַרְנָא לְקַבְלָא מְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה. אֲבָל אִי אָמַר יְיָ' אֱלֹהִים, אוֹ יְיָ', וְנָקִיב לֵיהּ בִּשְׁמָא, הַאי לֵית לֵיהּ לְמִטְעָן בְּהַאי, בְּגִין דְּדָא הוּא מְהֵימְנוּתָא דְכֹלָּא, וְכָל אָת וְאָת דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא דָּא, סַלְקָא לִשְׁמָא שְׁלִימָא. (ס"א לְשַׁבְּחָא).

לשון הקודש

וְנָשָׂא חֶטְאוֹ. שֶׁהֲרֵי אֵין יוֹדְעִים מִי הוּא אֱלֹהָיו, מִי הַיִּרְאָה שֶׁלּוֹ, אִם אֶחָד מִן הַשָּׂרִים, אוֹ אֶחָד מִן הַכּוֹכָבִים, אוֹ אֶחָד מִמַּנְהִיגֵי הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִם הוּא צַדִּיק גָּמוּר, לֹא יְעוֹרֵר (דִּבֵּר) אֶת הַכֹּחַ שֶׁלָּהֶם, וְכֵיוָן שֶׁעוֹרֵר הַדָּבָר הַזֶּה, חוֹשְׁשִׁים שֶׁנִּזְרְקָה בּוֹ מִינוּת, וְלֹא יָמוּת (אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֲפִלּוּ צַדִּיק גָּמוּר לֹא יָמוּת) עַל זֶה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא דָּבָר סָתוּם.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, דַּיָּנִים אוֹתוֹ לְטוֹב בָּזֶה, שֶׁאִם אָמַר אֱלֹהַי, יָכוֹל לִטְעֹן: אֱלֹהַי שֶׁהָיָה עַד עַכְשָׁו, שֶׁנִּמְשַׁכְתִּי אַחֲרָיו בְּלִבִּי, וְעַכְשָׁו חָזַרְתִּי כְּנֶגֶד הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה. אֲבָל אִם אָמַר יְיָ אֱלֹהִים, אוֹ

דָּבָר אַחֵר וַיִּקֹּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיְקַלֵּל. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיִּקֹּב בֶּן הָאִשָּׁה, אֲמַאי. אֶלָּא כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. אֲבָל הָאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, בַּעְלָהּ דִּשְׁלוֹמִית הָוָה. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּרֵיהּ דְּבַעְלָהּ דִּשְׁלוֹמִית מֵאִנְתּוּ אַחְרָא הָוָה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, נָצוּ כַּחֲדָא, וְאָמַר לֵיהּ מִלָּה מֵאִימֵּיהּ, וְכִי אֲבוֹי הָוָה דְּאִתְקְטָל בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ דִּכְתִיב (שמות ב) הַלְהָרְגֵנִי אַתָּה אוֹמֵר, דְּהָא בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, קָטִיל לֵיהּ מֹשֶׁה, וְעַל דָּא אוֹשִׁיט מִלָּה לָקֳבְלֵיהּ.

וְדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיִּקֹּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיְקַלֵּל וַיָּבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה. **אֲמַאי.** (ס"א לְגַבֵּיהּ דְּמֹשֶׁה בְּגִין דְּקָטִיל לַאֲבוּהִי וכו') **בְּגִין** דְּמָטָא לְגַבֵּיהּ דְּמֹשֶׁה, עַל דְּקָטִיל לַאֲבוּהִי בִּשְׁמָא

לשון הקודש

יָיָ, וְנָקַב אוֹתוֹ בִּשְׁמוֹ – לָזֶה אֵין לִטְעֹן בָּזֶה, מִשּׁוּם שֶׁזּוֹהִי אֱמוּנַת הַכֹּל, וְכָל אוֹת וְאוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה עוֹלֶה לַשֵּׁם הַשָּׁלֵם (לְשַׁבֵּחַ).

דָּבָר אַחֵר וַיִּקֹּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיְקַלֵּל – רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיִּקֹּב בֶּן הָאִשָּׁה, לָמָּה? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ. אֲבָל הָאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, בַּעְלָהּ שֶׁל שְׁלוֹמִית הָיָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּנוֹ שֶׁל בַּעְלָהּ שֶׁל שְׁלוֹמִית מֵאִשָּׁה אַחֶרֶת הָיָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, רָבוּ כְּאֶחָד, וְאָמַר לוֹ דָּבָר עַל אִמּוֹ, וְכִי אָבִיו הָיָה שֶׁנֶּהֱרַג בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ שֶׁכָּתוּב (שמות ב) הַלְהָרְגֵנִי אַתָּה אֹמֵר, שֶׁזֶּה בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָרַג אוֹתוֹ מֹשֶׁה, וְעַל כֵּן הוֹשִׁיט דִּבּוּר כְּנֶגְדּוֹ.

וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב, וַיִּקֹּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיְקַלֵּל וַיָּבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה. לָמָּה? (אֶל מֹשֶׁה? מִשּׁוּם שֶׁהָרַג אֶת אָבִיו וְכוּ') מִשּׁוּם שֶׁהִגִּיעַ אֶל מֹשֶׁה עַל שֶׁהָרַג אֶת

קַדִּישָׁא. בְּגִין כַּךְ וַיָּבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה. כֵּיוָן דְּחָמָא מֹשֶׁה, מִיַּד וַיַּנִּיחוּהוּ בַּמִּשְׁמָר, וְאַבָּא וּבְרָא נָפְלוּ בִידָא דְמֹשֶׁה.

אִישׁ אִישׁ כִּי יְקַלֵּל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֶטְאוֹ. (ויקרא כ"ד) רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (תהלים פא) שְׁמַע עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם תִּשְׁמַע לִי לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר, כֵּיוָן דִּכְתִיב לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר, מָאי וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר. (דף ק"ו ע"ב) אֶלָּא לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר, דְּלָא יֵיעוּל בַּר נָשׁ לְיֵצֶר הָרָע בְּגַוֵּיהּ, דְּכָל מָאן דְּאָתֵי לְאִתְחַבְּרָא בֵּיהּ, אֵל זָר שַׁרְיָא בְּגַוֵּיהּ, דְּהָא כַּד אִתְחַבָּר בַּר נָשׁ בֵּיהּ מִיַּד אָתֵי לְאַעְבְּרָא עַל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא, אָתֵי לְאַעְבְּרָא עַל מְהֵימְנוּתָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְאָתֵי לְבָתָר לְמִסְגַּד לְטַעֲוָון אָחֳרָן, וְעַל דָּא כְּתִיב, לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר, כֵּיוָן דְּלָא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר, לָא

לשון הקודש

אָבִיו בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. מִשּׁוּם כָּךְ וַיָּבִיאוּ אֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה. כֵּיוָן שֶׁרָאָה מֹשֶׁה, מִיָּד וַיַּנִּיחֻהוּ בַּמִּשְׁמָר, וְהָאָב וְהַבֵּן נָפְלוּ בִּידֵי מֹשֶׁה. **אִישׁ** אִישׁ כִּי יְקַלֵּל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֶטְאוֹ. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (תהלים פא) שְׁמַע עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם תִּשְׁמַע לִי לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר, מַה זֶּה וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר? אֶלָּא לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר, שֶׁלֹּא יַכְנִיס אָדָם אֶת הַיֵּצֶר הָרָע לְתוֹכוֹ. שֶׁכָּל מִי שֶׁבָּא לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ, אֵל זָר שָׁרוּי בְּתוֹכוֹ, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁמִּתְחַבֵּר בּוֹ אָדָם, מִיָּד בָּא לַעֲבֹר עַל דִּבְרֵי תוֹרָה, וּבָא לַעֲבֹר עַל אֱמוּנַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וּבָא אַחַר כָּךְ לְהִשְׁתַּחֲוֹות לֶאֱלִילִים אֲחֵרִים, וְעַל זֶה כָּתוּב לֹא יִהְיֶה

תֵּיתֵי לְמִסְגַּד לְטַעֲוָון אָחֳרָן, וּלְמֶעְבַּר עַל מְהֵימְנוּתָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר, וּמְהֵימְנוּתָא בִישָׁא דְּבַר נָשׁ דָּא הוּא.

וְעַל דָּא כִּי יְקַלֵּל אֱלֹהָיו, דְּיָכִיל לְמִטְעָן דְּהוּא לָיֵיט לְהַהוּא אֵל זָר, יִצְרָא בִישָׁא דְשַׁרְיָא עָלֵיהּ לְזִמְנִין, וַאֲנָן לָא יַדְעִינָן מִלּוֹי אִי קְשׁוֹט אוֹ לָאו. וְעַל דָּא, וְנָשָׂא חֶטְאוֹ. אֲבָל וְנוֹקֵב שֵׁם יְיָ' מוֹת יוּמָת.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִי הָכִי, אֲמַאי וְנָשָׂא חֶטְאוֹ, וְנִסְלַח חֶטְאוֹ מִיבְעֵי לֵיהּ. (ס"א אֶלָּא) אָמַר לֵיהּ, כְּגוֹן דְּאָמַר אֱלֹהַי כְּמָה דְאוֹקִימְנָא סְתָם, וְלָא פָּרִישׁ. רִבִּי חִיָּיא אָמַר, כִּי יְקַלֵּל אֱלֹהָיו סְתָם, וְלָא פֵּרַשׁ, וְהָא וַדַּאי וְנָשָׂא חֶטְאוֹ. אֲבָל וְנוֹקֵב שֵׁם יְיָ' מוֹת יוּמָת, דְּהָא הָכָא תַּלְיָיא מְהֵימְנוּתָא דְכֹלָּא, וְלֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְמִטְעָן עָלֵיהּ כְּלָל.

לשון הקודש

בְּךָ אֵל זָר. כֵּיוָן שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר, לֹא תָּבֹא לְהִשְׁתַּחֲוֹות לֶאֱלִילִים אֲחֵרִים וְלַעֲבֹר עַל אֱמוּנַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר, וְזוֹהִי אֱמוּנָה רָעָה שֶׁל הָאָדָם.

וְעַל זֶה, כִּי יְקַלֵּל אֱלֹהָיו, שֶׁיָּכוֹל לִטְעֹן שֶׁהוּא קִלֵּל אֶת אוֹתוֹ אֵל זָר, יֵצֶר הָרָע שֶׁלִּפְעָמִים שׁוֹרֶה עָלָיו, וְאָנוּ אֵינֶנּוּ יוֹדְעִים אִם דְּבָרָיו אֱמֶת אוֹ לֹא. וְעַל זֶה, וְנָשָׂא חֶטְאוֹ. אֲבָל וְנוֹקֵב שֵׁם ה' מוֹת יוּמָת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כָּךְ, לָמָּה וְנָשָׂא חֶטְאוֹ? וְנִסְלַח חֶטְאוֹ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! (אֶלָּא) אָמַר לוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֱלֹהַי, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ סְתָם, וְלֹא פֵּרַשׁ. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, כִּי יְקַלֵּל אֱלֹהָיו סְתָם, וְלֹא פֵּרַשׁ, וְזֶה וַדַּאי וְנָשָׂא חֶטְאוֹ. אֲבָל וְנוֹקֵב שֵׁם ה'

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הָכִי הוּא וַדָּאי, דְּהָא שְׁמָא דָא מְהֵימְנוּתָא דְּעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. וְעַל דָּא קַיְימִין עָלְמִין כֻּלְּהוּ, בְּאָת חַד זְעֵירָא, תְּלָיָין אֶלֶף אַלְפִין וְרִבּוֹא רִבְבָן עָלְמִין דְּכִסּוּפִין, וְעַל דָּא תָּנֵינָן, אַתְוָון אִלֵּין, קְשִׁירִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְכַמָּה אֶלֶף רִבְבָן עִלָּאִין (ס"א עָלְמִין), תְּלָיָין בְּכָל אָת וְאָת, וְאִסְתְּלִיקוּ וְאִתְקַשָּׁרוּ בִּמְהֵימְנוּתָא (בְּאִתְגַּלְיָיא) וְסָתִים בְּהוּ, מַה דְּלָא אִתְדַּבָּקוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין, אוֹרַיְיתָא בְּהוּ תְּלָיָיא, עָלְמָא דֵין וְעָלְמָא דְּאָתֵי, הוּא וּשְׁמֵיהּ חַד. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים לט) אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטוֹא בִּלְשׁוֹנִי. וּכְתִיב (קהלת ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ.

רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (שמות יט) לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוֹל יִסָּקֵל אוֹ יָרֹה יִיָּרֶה אִם בְּהֵמָה אִם אִישׁ לֹא

לשון הקודש

מוֹת יוּמָת, שֶׁהֲרֵי כָּאן תְּלוּיָה אֱמוּנַת הַכֹּל, וְאֵין לוֹ רְשׁוּת לִטְעֹן עָלָיו כְּלָל.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּךְ זֶה וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי הַשֵּׁם הַזֶּה הִנּוֹ אֱמוּנַת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְעַל זֶה עוֹמְדִים כָּל הָעוֹלָמוֹת, בְּאוֹת זְעֵירָה אַחַת תְּלוּיִים אֶלֶף אַלָּפִים וְרִבּוֹא רִבְבוֹת עוֹלָמוֹת שֶׁל תְּשׁוּקוֹת, וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ קְשׁוּרוֹת אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, וְכַמָּה אֶלֶף רִבְבוֹת עֶלְיוֹנִים (עוֹלָמוֹת) תְּלוּיִים בְּכָל אוֹת וָאוֹת, וְעוֹלוֹת וְנִקְשָׁרוֹת בָּאֱמוּנָה (בְּגִלּוּי), וְנִסְתָּר בָּהֶם מַה שֶּׁלֹּא הִשִּׂיגוּ הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בָּהֶם, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא, הוּא וּשְׁמוֹ אֶחָד. וְעַל כֵּן כָּתוּב, (תהלים לט) אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטוֹא בִּלְשׁוֹנִי. וְכָתוּב, (קהלת ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ.

רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (שמות יט) לֹא תִגַּע בּוֹ יָד

יִחְיֶה בִּמְשׁוּךְ הַיּוֹבֵל. וּמַה טּוּרָא דְּסִינַי, דְּאִיהוּ טּוּרָא כִּשְׁאָר טוּרֵי עָלְמָא, בְּגִין דְּאִתְחֲזֵי עָלֵיהּ יְקָרָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, כְּתִיב לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוֹל יִסָּקֵל אוֹ יָרֹה יִיָּרֶה, מָאן דְּקָרִיב לְמַלְכָּא לָא כָּל שֶׁכֵּן. וּמַה טּוּרָא דְּסִינַי דְּיָכִיל בַּר נָשׁ לְאוֹשִׁיט בֵּיהּ יַדָּא אֹרַח יְקָר בִּדְחִילוּ, כְּתִיב לֹא תִגַּע בּוֹ יַד סְתָם, וַאֲפִילוּ בְּאֹרַח יְקָר. מָאן דְּאוֹשִׁיט יְדֵיהּ בְּאֹרַח קְלָנָא לְקָבֵיל מַלְכָּא, לָא כָּל שֶׁכֵּן.

רִבִּי יֵיסָא פָּתַח וְאָמַר, (שמות ג) אַל תִּקְרַב הֲלוֹם שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא. וּמַה מֹשֶׁה, דְּמִן יוֹמָא דְּאִתְיְלִיד זִיהֲרָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה לָא אַעְדֵּי מִנֵּיהּ, כְּתִיב בֵּיהּ אַל תִּקְרַב הֲלוֹם. אָמַר לֵיהּ, מֹשֶׁה, עַד כָּאן לָא אַנְתְּ כְּדַאי לְאִשְׁתַּמְּשָׁא בִיקָרִי, שַׁל נְעָלֶיךָ.

לשון הקודש

כִּי סָקוֹל יִסָּקֵל אוֹ יָרֹה יִיָּרֶה אִם בְּהֵמָה אִם אִישׁ לֹא יִחְיֶה בִּמְשֹׁךְ הַיֹּבֵל. וּמַה הַר סִינַי, שֶׁהוּא הַר כִּשְׁאָר הָרֵי הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁנִּרְאָה עָלָיו כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ כָּתוּב לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוֹל יִסָּקֵל אוֹ יָרֹה יִיָּרֶה – מִי שֶׁקָּרֵב לַמֶּלֶךְ לֹא כָּל שֶׁכֵּן. וּמַה הַר סִינַי, שֶׁיָּכוֹל אָדָם לְהוֹשִׁיט בּוֹ יָד דֶּרֶךְ כָּבוֹד בְּיִרְאָה, כָּתוּב בּוֹ לֹא תִגַּע בּוֹ יָד סְתָם, וַאֲפִלּוּ בְּדֶרֶךְ כָּבוֹד – מִי שֶׁמּוֹשִׁיט יָדוֹ בְּדֶרֶךְ קָלוֹן כְּנֶגֶד הַמֶּלֶךְ לֹא כָּל שֶׁכֵּן.

רַבִּי יֵיסָא פָּתַח וְאָמַר, (שם ג) אַל תִּקְרַב הֲלֹם שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא. וּמַה מֹשֶׁה, מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַד, לֹא סָר מִמֶּנּוּ הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, כָּתוּב בּוֹ אַל תִּקְרַב הֲלֹם. אָמַר לוֹ, מֹשֶׁה, עַד כָּאן אֵינְךָ כְּדַאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּכְבוֹדִי שַׁל נְעָלֶיךָ. וּמַה מֹשֶׁה

וּמַה מֹּשֶׁה כַּךְ, דְּהַוָּה קָרִיב בִּדְחִילוּ בִּקְדוּשָׁה כְּתִיב בֵּיהּ הָכִי. מָאן דְּקָרִיב בְּאֹרַח קְלָנָא לְגַבֵּי מַלְכָּא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, אִישׁ אִישׁ כִּי יְקַלֵּל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֶטְאוֹ. תָּא חֲזֵי, כַּד הֲווֹ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, הֲווֹ יַדְעֵי בְּאִינּוּן רַבְרְבֵי עָלְמָא, דִּמְמָנָן עַל שְׁאַר עַמִּין, וְכָל חַד וְחַד הָוָה לֵיהּ דַּחֲלָא בִּלְחוֹדוֹי מִנַּיְיהוּ. כֵּיוָן דְּאִתְקְשָׁרוּ בְּקִשְׁרָא דִּמְהֵימְנוּתָא, וְקָרִיב לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְפוּלְחָנֵיהּ, אִתְפְּרָשׁוּ מִנַּיְיהוּ וּקְרִיבוּ לְגַבֵּי מְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, אִישׁ אִישׁ כִּי יְקַלֵּל אֱלֹהָיו, וְאַף עַל גַּב דְּפוּלְחָנָא נוּכְרָאָה הוּא, כֵּיוָן דַּאֲנָא פָּקִידַת לוֹן מְמָנָא לְדַבְּרָא עָלְמָא מָאן דְּלָיֵיט וּמְבַזֵּי לוֹן, וְנָשָׂא חֶטְאוֹ וַדַּאי, דְּהָא בִּרְשׁוּתִי קַיְימִין וְאַזְלֵי וּמַדְבְּרִין בְּנֵי עָלְמָא. אֲבָל

לשון הקודש

כָּךְ, שֶׁהָיָה מִתְקָרֵב בְּיִרְאָה בִּקְדֻשָּׁה כָּתוּב בּוֹ כָּךְ – מִי שֶׁקָּרֵב בְּאֹרַח שֶׁל קָלוֹן אֶל הַמֶּלֶךְ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, אִישׁ אִישׁ כִּי יְקַלֵּל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֶטְאוֹ. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, הָיוּ מַכִּירִים אֶת אוֹתָם הַגְּדוֹלִים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁמְּמֻנִּים עַל שְׁאָר הָעַמִּים, וּלְכָל אֶחָד וְאֶחָד הָיָה לוֹ פַּחַד לְבַדּוֹ מֵהֶם. כֵּיוָן שֶׁנִּקְשְׁרוּ בְּקֶשֶׁר הָאֱמוּנָה, וְקֵרַב אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲבוֹדָתוֹ, נִפְרְדוּ מֵהֶם וְקָרְבוּ לָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה הַקְּדוֹשָׁה. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב אִישׁ אִישׁ כִּי יְקַלֵּל אֱלֹהָיו, וְאַף עַל גַּב שֶׁזּוֹהִי עֲבוֹדָה זָרָה, כֵּיוָן שֶׁאֲנִי הִפְקַדְתִּי לָהֶם מְמֻנֶּה לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם, מִי שֶׁמְּקַלֵּל וּמְבַזֶּה אוֹתָם, וַדַּאי וְנָשָׂא חֶטְאוֹ, שֶׁהֲרֵי בִּרְשׁוּתִי עוֹמְדִים וְהוֹלְכִים וּמַנְהִיגִים אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם. אֲבָל וְנֹקֵב שֵׁם ה' מוֹת יוּמָת,

וְנוֹקֵב שֵׁם יְיָ' מוֹת יוּמָת, לָאו וְנָשָׁא חֶטְאוֹ כְּמָה לְאִלֵּין, אֶלָּא מוֹת יוּמָת. מוֹת בְּעָלְמָא דֵין, יוּמָת בְּעָלְמָא דְאָתֵי. לְאִלֵּין וְנָשָׁא חֶטְאוֹ, בְּגִין דִּמְבַזֵּי עוֹבָדֵי יְדוֹי, מְבַזֵּי לְשַׁמָּשֵׁי דַאֲנָא פָּקִידִית, וְאָסִיר הוּא, אֲבָל מִיתָה לָא אִתְחַיָּיב בְּהוּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה אָזִיל בְּאָרְחָא, וַהֲוָה עִמֵּיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא וְרִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי יְהוּדָה מָטוּ לְחָד טִיקְלֵי דְמַיָּא, פּוּסְקְרָא רִבִּי יוֹסֵי בְּקַטְפּוּי לְגוֹ מַיָּא, אָמַר (דף ק"ז ע"א) קוּטְרָא דְקוּסְטֵי דְמַיָּא וּלְוַאי לָא שְׁכִיחַ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָסִיר לָךְ. שַׁמְשָׁא דְעָלְמָא הוּא, וְאָסִיר לְאַנְהָגָא קְלָנָא בְשַׁמְשָׁא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל שֶׁכֵּן דְּאִינּוּן עוֹבָדֵי קְשׁוֹט, בְּגִימוּסֵי דְקִסְטִירָא עִלָּאָה שְׁכִיחֵי.

לשון הקודש

לֹא וְנָשָׂא חֶטְאוֹ כְּמוֹ לְאֵלּוּ, אֶלָּא מוֹת יוּמָת. מוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה, יוּמָת בָּעוֹלָם הַבָּא. לְאֵלֶּה וְנָשָׂא חֶטְאוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמְּבַזֶּה מַעֲשֵׂי יָדָיו, מְבַזֶּה אֶת הַשַּׁמָּשִׁים שֶׁלִּי שֶׁאֲנִי הִפְקַדְתִּי, וְאָסוּר הוּא, אֲבָל מִיתָה לֹא הִתְחַיְּבָה בָהֶם.

רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וְרַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי יְהוּדָה. הִגִּיעוּ לְחָרִיץ מַיִם אֶחָד. הֶחֱלִיק רַבִּי יוֹסֵי בִּבְגָדָיו לְתוֹךְ הַמַּיִם, אָמַר, הַלְוַאי שֶׁחַרִיצֵי הַמַּיִם לֹא הָיוּ נִמְצָאִים. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָסוּר לְךָ! שַׁמָּשׁ שֶׁל הָעוֹלָם הוּא, וְאָסוּר לִנְהוֹג קָלוֹן בְּשַׁמָּשׁוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהֵם מַעֲשִׂים שֶׁל אֱמֶת שֶׁנִּמְצָאִים בְּהַנְהָגוֹת הַהִשְׁגָּחָה הָעֶלְיוֹנָה.

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית א) **וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, סְתָם, אֲפִילוּ נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים וְיתוּשִׁים, וַאֲפִילוּ אִינּוּן דְּאִתְחָזוּן מְחַבְּלֵי עָלְמָא, בְּכֻלְּהוּ כְּתִיב וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד כֻּלְּהוּ שַׁמָּשֵׁי עָלְמָא, מַדְבְּרֵי עָלְמָא, וּבְנֵי נָשָׁא לָא יַדְעֵי.**

עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, חָמוּ חַד חִוְיָא מַדְבַּר קָמַיְיהוּ, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי דָּא אָזִיל לְאַרְחָשָׁא לָן נִיסָא, דַּהֲט הַהוּא חִוְיָא קַמַּיְיהוּ, וְקָטַר בְּחַד אֶפְעָה בְּקִיטְרָא דְאוֹרְחָא סַטּוּן (ס"א נָצָן) חַד בְּחַד וּמִיתוּ. כַּד מָטוּן, חָמוּ לוֹן לְתַרְוַוּיְיהוּ שְׁכִיבִין בְּאָרְחָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּרָחִישׁ לָן נִיסָא. דְּהָא כָּל מָאן דְּאִסְתָּכַּל בְּהַאי, כַּד אִיהוּ בְּקִיּוּמֵיהּ, אוֹ אִיהוּ יִסְתָּכַּל בְּבַר נָשׁ, לָא יִשְׁתְּזִיב וַדַּאי, כָּל שֶׁכֵּן אִי יִקְרַב בַּהֲדֵיהּ. קָרָא עָלֵיהּ, (תהלים צא) **לֹא תְאוּנֶה**

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית א) **וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה** – סְתָם, אֲפִלּוּ נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים וְיתוּשִׁים, וַאֲפִלּוּ אוֹתָם שֶׁנִּרְאִים מְחַבְּלֵי הָעוֹלָם, בְּכֻלָּם כָּתוּב וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, כֻּלָּם שַׁמָּשֵׁי הָעוֹלָם, מַנְהִיגֵי הָעוֹלָם, וּבְנֵי אָדָם אֵין יוֹדְעִים.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ נָחָשׁ אֶחָד הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי זֶה הוֹלֵךְ לְהַרְחִישׁ לָנוּ נֵס. רָץ אוֹתוֹ נָחָשׁ לִפְנֵיהֶם וְנִקְשַׁר בְּאֶפְעֶה אֶחָד בְּקֶשֶׁר הַדֶּרֶךְ, הֵסִיטוּ (נִלְחֲמוּ) זֶה אֶת זֶה וּמֵתוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ, רָאוּ אֶת שְׁנֵיהֶם שׁוֹכְבִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁהִרְחִישׁ לָנוּ נֵס, שֶׁהֲרֵי כָּל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בָּזֶה כְּשֶׁהוּא בְּקִיּוּמוֹ, אוֹ שֶׁהוּא מִסְתַּכֵּל בָּאָדָם, לֹא

אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ. וּבְכֹלָּא עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁלִיחוּתָא דִּילֵיהּ, וְלֵית לָן לְאַנְהָגָא קְלָנָא בְּכָל מַה דְּאִיהוּ עָבֵד. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קמה) טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וּכְתִיב, יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (שיר השירים ב) אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים. כַּמָּה חֲבִיבָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁבַּח לֵיהּ, וְהִיא מְשַׁבַּחַת לֵיהּ תָּדִיר. וְכַמָּה שְׁבָחִין וּמַזְמִירִין אַתְקִנַת לֵיהּ לְמַלְכָּא תָּדִיר. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דַּאֲחִידָן בְּעַדְבָא דְּחוּלָקָא קַדִּישָׁא, כְּמָה דִּכְתִיב, (דברים לב) כִּי חֵלֶק יְיָ עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

לשון הקודש

יִנָּצֵל בְּוַדַּאי. כָּל שֶׁכֵּן אִם יִקְרַב אֵלָיו. קָרָא עָלָיו, (תהלים צא) לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ. וּבַכֹּל עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת שְׁלִיחוּתוֹ, וְאֵין לָנוּ לִנְהֹג בִּזָּיוֹן בְּכָל מַה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה. וְעַל זֶה כָּתוּב, (שם קמה) טוֹב ה' לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וְכָתוּב, יוֹדוּךָ ה' כָּל מַעֲשֶׂיךָ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (שיר ב) אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים. כַּמָּה חֲבִיבָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשַׁבֵּחַ אוֹתָהּ, וְהִיא מְשַׁבַּחַת אוֹתוֹ תָּמִיד. וְכַמָּה שְׁבָחִים וּזְמִירוֹת מַתְקִינָה לַמֶּלֶךְ תָּמִיד. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁאֲחוּזִים בְּגוֹרָל הַחֵלֶק הַקָּדוֹשׁ, כַּכָּתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִקְרֵי חֲבַצֶּלֶת, דְּקַיְּימָא בִּשְׁפִירוּ דְּנוּי בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן לְאִתְנַטְּעָא. הַשָּׁרוֹן, דְּהִיא (נַטְּרַת נ"א שָׁרָה) **וּמַשְׁבָּחַת לֵיהּ לְמַלְכָּא עִלָּאָה. דָּבָר אַחֵר אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן, דְּבַעְיָא לְאִשְׁתְּקָאָה מִשַּׁקְיוּ דְּנַחֲלָא עֲמִיקָא, מַבּוּעָא דְּנַחֲלִין. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר** (ישעיה לג) **הָיָה הַשָּׁרוֹן** (כְּעֲרָבָה)**.** (לְאַגַּם מַיִם) **שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים, דְּקַיְּימָא בְּעֲמִיקְתָּא דְכֹלָּא.**

שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים. מָאן אִינּוּן עֲמָקִים. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים קל) **מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְיָ'. חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן, מֵהַהוּא אֲתַר דְּשַׁקְיוּ דְּנַחֲלִין עֲמִיקִין נָפְקִין, וְלָא פַּסְקִין לְעָלְמִין. שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים, שׁוֹשַׁנַּת דְּהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי עֲמִיקָא דְכֹלָּא, סָתִים מִכָּל סִטְרִין.**

לשון הקודש

אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרֵאת חֲבַצֶּלֶת, שֶׁעוֹמֶדֶת בְּיֹפִי שֶׁל נוֹי בְּגַן עֵדֶן לְהִנָּטֵעַ. הַשָּׁרוֹן, שֶׁהִיא (שׁוֹמֶרֶת נ"א שָׁרָה) וּמְשַׁבַּחַת אֶת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. דָּבָר אַחֵר אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן – שֶׁצְּרִיכָה לִהְיוֹת מֻשְׁקָה מֵהַשְּׁקָאַת הַנַּחַל הָעָמֹק, מַעְיַן הַנְּחָלִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הָיָה הַשָּׁרוֹן (כְּעֲרָבָה). וְלַאֲגַם מַיִם) שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים, שֶׁעוֹמֵד בְּעֹמֶק שֶׁל הַכֹּל.

שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים, מִי הֵם הָעֲמָקִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קל) מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה'. חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהַשְּׁקָאַת הַנְּחָלִים הָעֲמָקִים יוֹצְאִים וְלֹא פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים. שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים, הַשּׁוֹשַׁנָּה שֶׁל אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא עֹמֶק הַכֹּל, נִסְתָּר מִכָּל הַצְּדָדִים.

תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא חֲבַצֶּלֶת יְרוֹקָא, בְּטַרְפִּין יְרוֹקִין לְבָתָר שׁוֹשַׁנָּה, בִּתְרֵין גַּוְונִין סוּמָק וְחִוָּור. שׁוֹשַׁנַּת: בְּשִׁית טַרְפִּין. שׁוֹשַׁנַּת: דְּשַׁנִיאַת גַּוְונָהָא, וְאִשְׁתְּנִיאַת מִגַּוְונָא לְגַוְונָא. שׁוֹשַׁנַּת, בְּקַדְמִיתָא חֲבַצֶּלֶת, בְּזִמְנָא דְּבַעְיָא לְאִזְדַּוְוגָא בֵּיהּ בְּמַלְכָּא, אִקְרֵי חֲבַצֶּלֶת. בָּתַר דְּאִתְדָּבְקַת בֵּיהּ בְּמַלְכָּא, בְּאִינּוּן נְשִׁיקִין, אִקְרֵי שׁוֹשַׁנָּה. בְּגִין דִּכְתִיב (שיר השירים ה) שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים. שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים. דְּהִיא שַׁנְיַית וּמַשְׁנִיאַת גַּוְונָהָא, זִמְנִין לְטָב, וְזִמְנִין לְבִישׁ. זִמְנִין לְדִינָא, וְזִמְנִין לְרַחֲמֵי.

וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם וְגוֹ'. (בראשית ג) **תָּא** חֲזֵי, דְּהָא בְּנֵי נָשָׁא לָא יַדְעִין, וְלָא מִסְתַּכְּלִין, וְלָא מַשְׁגִּיחִין, בְּשַׁעֲתָא דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאָדָם, וְאוֹקִיר לֵיהּ בְּיָקִירוּ עִלָּאָה, בָּעָא מִנֵּיהּ לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ, בְּגִין

לשון הקודש

בֹּא רְאֵה, בָּרִאשׁוֹנָה חֲבַצֶּלֶת יֶרֶקָה עִם עָלִים יְרֻקִּים, אַחַר כָּךְ שׁוֹשַׁנָּה בִּשְׁנֵי גְוָנִים – אָדֹם וְלָבָן. שׁוֹשַׁנַּת – בְּשִׁשָּׁה עָלִים. שׁוֹשַׁנַּת – שֶׁשִּׁנְּתָה אֶת גְּוָנֶיהָ, וּמִשְׁתַּנָּה מִגָּוֶן לְגָוֶן. שׁוֹשַׁנַּת, בָּרִאשׁוֹנָה חֲבַצֶּלֶת. בִּזְמַן שֶׁרוֹצָה לְהִזְדַּוֵּג עִם הַמֶּלֶךְ, נִקְרֵאת חֲבַצֶּלֶת. אַחַר שֶׁנִּדְבְּקָה עִם הַמֶּלֶךְ עִם אוֹתָן נְשִׁיקוֹת, נִקְרֵאת שׁוֹשַׁנָּה, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (שיר ה) שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים. שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים. שֶׁהִיא מִשְׁתַּנָּה וּמְשַׁנָּה אֶת גְּוָנֶיהָ, לִפְעָמִים לְטוֹב, וְלִפְעָמִים לְרָע. לִפְעָמִים לְדִין, וְלִפְעָמִים לְרַחֲמִים.

וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם וְגוֹ' (בראשית ב). **בֹּא** רְאֵה, שֶׁהֲרֵי בְּנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים, בְּשָׁעָה שֶׁבָּרָא

דְּיִשְׁתְּכַח יְחִידָאי, וּבְלִבָּא יְחִידָאי, וּבַאֲתַר דְּדְבֵיקוּתָא יְחִידָאָה, דְּלָא יִשְׁתַּנֵּי וְלָא יִתְהַפֵּךְ לְעָלְמִין, בְּהַהוּא קִשּׁוּרָא דִּמְהֵימְנוּתָא יְחִידָאָה, דְּכֹלָּא בֵּיהּ אִתְקְשַׁר. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן.

וּלְבָתַר סָאטוּ מֵאוֹרְחָא דִּמְהֵימְנוּתָא, וְשָׁבְקוּ אִילָנָא יְחִידָאָה עִלָּאָה מִכָּל אִילָנִין, וְאָתוּ לְאִתְדַּבְּקָא בַּאֲתַר דְּמִשְׁתַּנֵּי וּמִתְהַפֵּךְ מִגַּוְונָא לְגַוְונָא, וּמִטָּב לְבִישׁ, וּמִבִּישׁ לְטָב, וְנַחְתּוּ מֵעֵילָא לְתַתָּא, וְאִתְדְּבָקוּ לְתַתָּא בְּשִׁנּוּיִין סַגִּיאִין, וְשָׁבְקוּ עִלָּאָה דְּכֹלָּא, דְּהוּא חַד, וְלָא אִשְׁתַּנֵּי לְעָלְמִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (קהלת ז) אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יָשָׁר וְהֵמָּה בִקְשׁוּ חִשְּׁבֹנוֹת רַבִּים. וְהֵמָּה בִקְשׁוּ חִשְּׁבֹנוֹת רַבִּים וַדַּאי, כְּדֵין אִתְהַפָּךְ לִבַּיְיהוּ בְּהַהוּא

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם וְכִבֵּד אוֹתוֹ בְּכָבוֹד עֶלְיוֹן, רָצָה מִמֶּנּוּ לְהִדָּבֵק בּוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּמָּצֵא יְחִידִי, וּבַלֵּב יְחִידִי, וּבְמָקוֹם שֶׁל דְּבֵקוּת יְחִידָה, שֶׁלֹּא יִשְׁתַּנֶּה וְלֹא יִתְהַפֵּךְ לְעוֹלָמִים בְּאוֹתוֹ קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה הַיְחִידָה, שֶׁהַכֹּל נִקְשָׁר בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן.

וְאַחַר כָּךְ סָטוּ מִדֶּרֶךְ הָאֱמוּנָה, וְעָזְבוּ אֶת הָעֵץ הַיָּחִיד הָעֶלְיוֹן מִכָּל הָעֵצִים, וּבָאוּ לְהִדָּבֵק בְּמָקוֹם שֶׁמִּשְׁתַּנֶּה וּמִתְהַפֵּךְ מִגָּוֶן לְגָוֶן, וּמִטּוֹב לְרָע, וּמֵרָע לְטוֹב, וְיָרְדוּ מִמַּעְלָה לְמַטָּה, וְנִדְבְּקוּ לְמַטָּה בְּשִׁנּוּיִים רַבִּים, וְעָזְבוּ אֶת הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַכֹּל, שֶׁהוּא אֶחָד, וְלֹא מִשְׁתַּנֶּה לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (קהלת ז) אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יָשָׁר וְהֵמָּה בִקְשׁוּ חִשְּׁבֹנוֹת רַבִּים. וְהֵמָּה בִקְשׁוּ חִשְּׁבֹנוֹת רַבִּים וַדַּאי, אָז הִתְהַפֵּךְ לִבָּם לְאוֹתוֹ צַד מַמָּשׁ, לִפְעָמִים לְטוֹב,

סִטְרָא מַמָּשׁ, זִמְנִין לְטָב, זִמְנִין לְבִישׁ, זִמְנִין לְרַחֲמֵי, זִמְנִין לְדִינָא. (דף ק"ז ע"ב) כְּהַהוּא מִלָּה דְּאִתְדְּבָקוּ בָּהּ וַדָּאי. וְהֵמָּה בִּקְשׁוּ חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים, וְאִתְדְּבָקוּ בְּהוּ.

אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָדָם, שַׁבְּקָת חַיֵּי, וְאִתְדַּבְּקַת בְּמוֹתָא. חַיֵּי, דִּכְתִיב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן, עֵץ דְּאִתְקְרֵי חַיִּים, דְּמַאן דְּאָחִיד בֵּיהּ, לָא טָעִים טַעֲמָא דְמוֹתָא לְעָלְמִין. וְאִתְדַּבְּקַת בְּאִילָנָא אַחֲרָא, הָא וַדָּאי מוֹתָא הוּא לָקָבְלָךְ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת וְגוֹ'. וּכְתִיב (קהלת ז) וּמוֹצֶא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה. וַדָּאי בַּאֲתַר דְּמוֹתָא אִתְדְּבַק, וְשָׁבַק אֲתַר דְּחַיֵּי, בְּגִין כָּךְ אִתְגְּזַר עָלֵיהּ וְעַל כָּל עָלְמָא מוֹתָא.

אִי הוּא חָטָא, כָּל עָלְמָא מָאי חָטְאוּ. אִי תֵּימָא דְכָל בִּרְיָין אָתוּ וְאַכְלוּ מֵאִילָנָא דָא, וְאִתְרְמֵי

לשון הקודש

לִפְעָמִים לְרָע, לִפְעָמִים לְרַחֲמִים, לִפְעָמִים לְדִין. כְּמוֹ אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁנִּדְבְּקוּ בוֹ וַדַּאי. וְהֵמָּה בִּקְשׁוּ חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים, וְנִדְבְּקוּ בָהֶם.

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אָדָם, עָזַבְתָּ אֶת הַחַיִּים וְדָבַקְתָּ בַּמָּוֶת. חַיִּים, שֶׁכָּתוּב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן, הָעֵץ שֶׁנִּקְרָא חַיִּים, שֶׁמִּי שֶׁאוֹחֵז בּוֹ לֹא טוֹעֵם טַעַם הַמָּוֶת לְעוֹלָמִים, וְנִדְבַּקְתָּ בְּעֵץ אַחֵר – הֲרֵי וַדַּאי מָוֶת הוּא כְּנֶגְדְּךָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ה) רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת וְגוֹ'. וְכָתוּב (קהלת ז) וּמוֹצֶא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה. וַדַּאי שֶׁנִּדְבַּק לְמָקוֹם שֶׁל מָוֶת, וְעָזַב אֶת הַמָּקוֹם שֶׁל חַיִּים, מִשּׁוּם כָּךְ נִגְזַר עָלָיו וְעַל כָּל הָעוֹלָם מָוֶת.

אִם הוּא חָטָא, מֶה חָטְאוּ כָּל הָעוֹלָם? אִם

מִכֹּלָּא. לָאו הָכִי, אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּאָדָם קָאִים עַל רַגְלוֹי, חָמוּ לֵיהּ בִּרְיָין כֻּלְּהוּ, וְדַחֲלוּ מִקַּמֵּיהּ, וַהֲווּ נַטְלִין בַּתְּרֵיהּ, כְּעַבְדִּין קַמֵּי מַלְכָּא. וְהוּא אָמַר לוֹן, אֲנָא וְאַתּוּן, (תהלים צה) בּוֹאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי יְיָ עוֹשֵׂנוּ, וְכֻלְּהוּ אָתוּ בַּתְּרֵיהּ. כֵּיוָן דְּחָמוּ דְּאָדָם סָגִיד לְהַאי אֲתַר, וְאִתְדַּבָּק בֵּיהּ, כֻּלְּהוּ אִתְמְשָׁכוּ אֲבַתְּרֵיהּ, וְגָרִים מוֹתָא לֵיהּ, וּלְכָל עָלְמָא.

כְּדֵין אִשְׁתַּנֵּי אָדָם לְכַמָּה גַוְונִין, זִמְנִין לְטָב, זִמְנִין לְבִישׁ. זִמְנִין רוּגְזָא, זִמְנִין נַיְיחָא. זִמְנִין דִּינָא, וְזִמְנִין רַחֲמֵי. זִמְנִין חַיֵּי, זִמְנִין מוֹתָא. וְלָא קָאִים בְּקִיּוּמָא תָּדִיר בְּחַד מִנַּיְיהוּ. בְּגִין דְּהַהוּא אֲתַר גַּרְמָא לֵיהּ. וְעַל דָּא אִקְרֵי, לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, מִן סִטְרָא דָא, לְסִטְרָא דָא, מִן טַב לְבִישׁ, מִן רַחֲמֵי לְדִינָא, מִן שָׁלוֹם לְקְרָבָא, אִתְהַפִּיכַת הִיא לְכֹלָּא.

לשון הקודש

תֹּאמַר שֶׁכָּל הַבְּרִיּוֹת בָּאוּ וְאָכְלוּ מֵהָעֵץ הַזֶּה וְנִלְקַח מִכֻּלָּם – לֹא כָּךְ. אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם עָמַד עַל רַגְלָיו, רָאוּ אוֹתוֹ כָּל הַבְּרִיּוֹת וּפָחֲדוּ מִפָּנָיו, וְהָיוּ נוֹסְעִים אַחֲרָיו כְּמוֹ עֲבָדִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְהוּא אוֹמֵר לָהֶם: אֲנִי וְאַתֶּם, (תהלים צה) בּוֹאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי ה' עוֹשֵׂנוּ. וְכֻלָּם בָּאוּ אַחֲרָיו. כֵּיוָן שֶׁרָאוּ שֶׁאָדָם מִשְׁתַּחֲוֶה לַמָּקוֹם הַזֶּה וְנִדְבָּק בּוֹ, כֻּלָּם נִמְשְׁכוּ אַחֲרָיו, וְגָרַם מָוֶת לוֹ וּלְכָל הָעוֹלָם.

אָז הִשְׁתַּנָּה הָאָדָם לְכַמָּה גְוָנִים, לִפְעָמִים לְטוֹב לִפְעָמִים לְרָע. לִפְעָמִים רוֹגֶז, לִפְעָמִים נַחַת. לִפְעָמִים דִּין, וְלִפְעָמִים רַחֲמִים. לִפְעָמִים חַיִּים, לִפְעָמִים מָוֶת. וְלֹא עוֹמֵד בְּקִיּוּם תְּמִידִי בְּאֶחָד מֵהֶם, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ מָקוֹם גָּרַם לוֹ. וְלָכֵן נִקְרָא לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, מִצַּד זֶה לְצַד זֶה, מִטּוֹב לְרַע, מֵרַחֲמִים לְדִין, מִשָּׁלוֹם

וְאִקְרֵי טוֹב וָרָע, דִּכְתִיב וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ.

וּמַלְכָּא עִלָּאָה, רַחֲמָא עַל עוֹבָדֵי יְדוֹי, אוֹכַח לֵיהּ, וְאָמַר לֵיהּ וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, וְהוּא לָא קַבִּיל מִנֵּיהּ, וְאִתְמְשַׁךְ בָּתַר אִתְּתֵיהּ, וְאִתְתָּרַךְ לְעָלְמִין. דְּהָא אִתְּתָא לַאֲתַר דָּא סַלְקָא, וְלָא יַתִּיר. וְאִתְּתָא גָּרִים מוֹתָא לְכֹלָּא.

תָּא חֲזֵי, לְעָלְמָא דְאָתֵי כְּתִיב, (ישעיה סה) כִּי כִימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי. כִימֵי הָעֵץ: הַהוּא עֵץ דְּאִשְׁתְּמוֹדַע. בֵּיהּ זִמְנָא כְּתִיב, (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה יְיָ אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים.

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלוֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

לשון הקודש

לִקְרָב, הִיא מִתְהַפֶּכֶת לַכֹּל. וְנִקְרָא טוֹב וָרָע, שֶׁכָּתוּב וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ.

וְהַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, הַמְרַחֵם עַל מַעֲשֵׂי יָדָיו, הוֹכִיחַ אוֹתוֹ וְאָמַר לוֹ, וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, וְהוּא לֹא קִבֵּל מִמֶּנּוּ, וְנִמְשַׁךְ אַחַר אִשְׁתּוֹ וְנִתְגָּרֵשׁ לְעוֹלָמִים. שֶׁהֲרֵי הָאִשָּׁה עוֹלָה לַמָּקוֹם הַזֶּה, וְלֹא יוֹתֵר. וְהָאִשָּׁה גָּרְמָה מָוֶת לַכֹּל.

בֹּא רְאֵה, לָעוֹלָם הַבָּא כָּתוּב, (ישעיה סה) כִּי כִימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי. כִימֵי הָעֵץ – אוֹתוֹ עֵץ שֶׁנּוֹדָע. בְּאוֹתוֹ זְמַן כָּתוּב, (שם כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים.

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן יִמְלוֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת בְּהַר

וַיְדַבֵּר יְיָ' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר. (ויקרא כ"ה) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וְגוֹ'. רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (ויקרא ו) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה הִיא הָעוֹלָה וְגוֹ'. הַאי קְרָא בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אוֹקִימְנָא, דְּהִיא סַלְקָא וּמִתְחַבְּרָא בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא בְּזִוּוּגָא שְׁלִים.

הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּעָאל לֵילְיָא, וְתַרְעִין סְתִימִין, דִּינִין תַּתָּאִין מִתְעָרִין בְּעָלְמָא, וְאַזְלִין וְשָׁאטִין, חֲמָרֵי וַאֲתָנֵי וְכַלְבֵי. חֲמָרֵי הָא אוֹקִימְנָא, וְכַלְבֵי וְאַתְנֵי, לָא שָׁאטָן וְלָא אַזְלִין, אֶלָּא בְּהוּ עַבְדֵי חֲרָשַׁיָּא לִבְנֵי נָשָׁא. כְּגוֹן בִּלְעָם, וְאוֹקִמוּהָ. כְּדֵין כָּל בְּנֵי עָלְמָא נַיְימִין, וּמִזְּבֵּחַ תַּתָּאָה דִּלְבַר אִתּוֹקַד.

לשון הקודש

פָּרָשַׁת בְּהַר

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וְגוֹ'. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (ויקרא ו) זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִיא הָעֹלָה וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בֵּאַרְנוּ, שֶׁהִיא עוֹלָה וּמִתְחַבֶּרֶת עִם הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ בְּזִוּוּג שָׁלֵם.

הִיא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה וְגוֹ'. בֹּא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנַס הַלַּיְלָה וְהַשְּׁעָרִים סְתוּמִים, הַדִּינִים הַתַּחְתּוֹנִים מִתְעוֹרְרִים בָּעוֹלָם, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים חֲמוֹרִים וַאֲתוֹנוֹת וּכְלָבִים. חֲמוֹרִים הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, וּכְלָבִים וַאֲתוֹנוֹת לֹא מְשׁוֹטְטִים וְלֹא הוֹלְכִים, אֶלָּא בָּהֶם עוֹשִׂים כְּשָׁפִים לִבְנֵי אָדָם, כְּמוֹ בִּלְעָם, וּפֵרְשׁוּהָ. אָז כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם יְשֵׁנִים, וְהַמִּזְבֵּחַ הַתַּחְתּוֹן הַחִיצוֹן שׁוֹרֵף.

בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, אִתְעַר רוּחַ צָפוֹן, וּמֵהַהוּא מִזְבֵּחַ תַּתָּאָה, נָפִיק שַׁלְהוֹבָא דְאֶשָּׁא, וְתַרְעִין אִתְפְּתָחוּ, וְדִינִין תַּתָּאִין אִתְכְּנָשׁוּ בְּנוּקְבֵיהוּ, וְהַהוּא שַׁלְהוֹבָא אָזִיל וְשָׁאט, וְתַרְעִין דְּגַן עֵדֶן אִתְפְּתָחוּ, עַד דְּמָטֵי (נ"א צַפְרָא) הַהוּא שַׁלְהוֹבָא, אִתְפְּלַג לְכַמָּה סִטְרִין דְּעָלְמָא, וְעָאל (דף ק"ח ע"א) תְּחוֹת גַּדְפּוֹי דְתַרְנְגוֹלָא וְקָאֲרֵי.

כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּכַח בֵּין צַדִּיקַיָּיא, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְשַׁבַּחַת לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַד דְּאָתֵי צַפְרָא. כֵּיוָן דְּאָתֵי צַפְרָא, אִשְׁתְּכָחוּ מִשְׁתַּעְיָן בְּרָזָא חָדָא. וְאִית לָהּ נַיְיחָא בְּבַעְלָהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה וְגוֹ'. עַד הַבֹּקֶר, דְּהָא בְּצַפְרָא דִינִין וְשַׁלְהוֹבִין אִשְׁתְּכָכוּ, וּכְדֵין אִתְעַר אַבְרָהָם בְּעָלְמָא, וְנַיְיחָא הוּא דְכֹלָּא.

לשון הקודש

בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה מִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ צָפוֹן, וּמֵאוֹתוֹ הַמִּזְבֵּחַ הַתַּחְתּוֹן יוֹצֵאת שַׁלְהֶבֶת אֵשׁ, וְהַשְּׁעָרִים נִפְתָּחִים, וְהַדִּינִים הַתַּחְתּוֹנִים מִתְכַּנְּסִים לַנְּקָבִים שֶׁלָּהֶם, וְאוֹתָהּ שַׁלְהֶבֶת הוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת, וְשַׁעֲרֵי גַּן עֵדֶן נִפְתָּחִים, עַד שֶׁמַּגִּיעָה (הַבֹּקֶר) אוֹתָהּ הַשַּׁלְהֶבֶת, וּמִתְחַלֶּקֶת לְכַמָּה צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְנִכְנֶסֶת תַּחַת כַּנְפֵי הַתַּרְנְגוֹל, וְהוּא קוֹרֵא.

אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא בֵּין הַצַּדִּיקִים, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְשַׁבַּחַת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁמַּגִּיעַ הַבֹּקֶר. כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעַ הַבֹּקֶר נִמְצָאִים מְסַפְּרִים בְּסוֹד אֶחָד, וְיֵשׁ לָהּ נַחַת עִם בַּעְלָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה וְגוֹ'. עַד הַבֹּקֶר, שֶׁהֲרֵי בַּבֹּקֶר הַדִּינִים וְהַשַּׁלְהָבוֹת שׁוֹכְכִים, וְאָז מִתְעוֹרֵר אַבְרָהָם בָּעוֹלָם, וּמְנוּחָה הִיא שֶׁל הַכֹּל.

תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּעָאלוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, לָא אִשְׁתְּכָחוּ בָהּ דִּינִין תַּתָּאִין, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הֲוַת בָּהּ בְּנַיְיחָא, עַל כַּנְפֵי דְכְרוּבִים. כְּמָה דְאִתְּמַר, דִּכְתִיב, (ישעיה א) צֶדֶק יָלִין בָּהּ. כְּדֵין הֲוַת לָהּ נַיְיחָא מִכֹּלָּא. דְּהָא יִשְׂרָאֵל לָא נַיְיחִין, עַד דִּמְקָרְבֵי קָרְבְּנָא דְּבֵין הָעַרְבַּיִם, וְאִסְתְּלִיקוּ דִינִין. וְעוֹלָה הֲוָה אִתּוֹקַד עַל מַדְבְּחָא, וּכְדֵין הֲוָה לָהּ נַיְיחָא מִכֹּלָּא, וְלָא אִשְׁתְּכַח אֶלָּא אִתְּתָא בְּבַעְלָהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב כִּי תָבֹאוּ וְגוֹ' וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ, נַיְיחָא וַדָּאי. (ויקרא כה) וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שַׁבָּת לַיְיָ', שַׁבָּת לַיְיָ' מַמָּשׁ.

תּוּ פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר, (שמות כא) כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וְגוֹ'. בְּגִין דְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל דְּאִתְגְּזַר, דְּאִית בֵּיהּ רְשִׁימָא קַדִּישָׁא, אִית לֵיהּ נַיְיחָא בִּשְׁמִטָּה. דְּהָא דִילֵיהּ הוּא הַהוּא שְׁמִטָּה,

לשון הקודש

בא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ, לֹא נִמְצְאוּ בָהּ הַדִּינִים הַתַּחְתּוֹנִים, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הָיְתָה בָהּ בִּמְנוּחָה עַל כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שֶׁכָּתוּב (ישעיה א) צֶדֶק יָלִין בָּהּ. אָז הָיָה לָהּ נַחַת מֵהַכֹּל, שֶׁהֲרֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יְשֵׁנִים עַד שֶׁמַּקְרִיבִים אֶת הַקָּרְבָּן שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם, וּמִסְתַּלְּקִים הַדִּינִים. וְהָעוֹלָה הָיְתָה בּוֹעֶרֶת עַל הַמִּזְבֵּחַ, וְאָז הָיָה לָהּ נַחַת מֵהַכֹּל, וְלֹא נִמְצָא אֶלָּא אִשָּׁה עִם בַּעְלָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי תָבֹאוּ וְגוֹ' וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ, מְנוּחָה בְּוַדַּאי. וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שַׁבָּת לַה', שַׁבָּת לַה' מַמָּשׁ.

עוֹד פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר, (שמות כא) כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וְגוֹ'. מִשּׁוּם שֶׁכָּל בֶּן יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמּוֹל, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רֹשֶׁם קָדוֹשׁ, יֵשׁ לוֹ מְנוּחָה בַּשְּׁמִטָּה, שֶׁהֲרֵי שֶׁלּוֹ

לְנַיְיחָא בֵּיהּ. וְדָא אִקְרֵי שַׁבַּת הָאָרֶץ, וַדַּאי חֵירוּ אִית בָּהּ. נַיְיחָא בָּהּ, כְּמָה דְשַׁבָּת נַיְיחָא הוּא דְכֹלָּא, הָכִי נָמֵי שְׁמִטָּה נַיְיחָא דְכֹלָּא, נַיְיחָא הוּא דְרוּחָא וְגוּפָא.

תָּא חֲזֵי, ה' נַיְיחָא הוּא דְעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. בְּגִין כָּךְ, ה' עִלָּאָה, ה' תַּתָּאָה. נַיְיחָא דְעִלָּאִין, נַיְיחָא דְתַתָּאִין. ה' עִלָּאָה, שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁבַע פְּעָמִים. ה' תַּתָּאָה, שֶׁבַע שָׁנִים בִּלְחוֹדַיְיהוּ. דָּא שְׁמִטָּה, וְדָא יוֹבְלָא.

וְכַד מִסְתַּכְּלִין מִלֵּי כֹלָּא חַד. בְּגִין כָּךְ וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ, בְּהַהוּא נַיְיחָא דְאַרְעָא, אִצְטְרִיכוּ עַבְדִּין נַיְיחָא. וּבְגִין כָּךְ, וּבַשְּׁבִיעִית יֵצֵא לַחָפְשִׁי חִנָּם. חִנָּם, מַהוּ חִנָּם. דְּלָא יָהִיב לְמָארֵיהּ כְּלוּם.

לשון הקודש

הִיא אוֹתָהּ שְׁמִטָּה, לָנוּחַ בָּהּ. וְזוֹ נִקְרֵאת שַׁבַּת הָאָרֶץ, וַדַּאי חֵרוּת יֵשׁ בָּהּ. מְנוּחָה בָּהּ. כְּמוֹ שֶׁשַּׁבָּת הִיא מְנוּחַת הַכֹּל, כָּךְ גַּם הַשְּׁמִטָּה הִיא מְנוּחַת הַכֹּל, מְנוּחָה הִיא שֶׁל רוּחַ וְגוּף.

בֹּא רְאֵה, ה' הִיא מְנוּחַת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. מִשּׁוּם כָּךְ, ה' עֶלְיוֹנָה, ה' תַּחְתּוֹנָה. מְנוּחַת הָעֶלְיוֹנִים, מְנוּחַת הַתַּחְתּוֹנִים. ה' עֶלְיוֹנָה, שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁבַע פְּעָמִים. ה' תַּחְתּוֹנָה שֶׁבַע שָׁנִים בִּלְבַדָּן. זוֹ שְׁמִטָּה, וְזֶה יוֹבֵל.

וּכְשֶׁמִּסְתַּכְּלִים בִּדְבָרִים הַכֹּל אֶחָד. מִשּׁוּם כָּךְ וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ, בְּאוֹתָהּ מְנוּחַת הָאָרֶץ צְרִיכִים הָעֲבָדִים מְנוּחָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ, וּבַשְּׁבִיעִית יֵצֵא לַחָפְשִׁי חִנָּם. חִנָּם, מַה זֶּה חִנָּם? שֶׁלֹּא נוֹתֵן לַאֲדוֹנוֹ כְּלוּם.

אֶלָּא דָּא רָזָא, הָכָא אוֹלִיפְנָא, כְּתִיב (במדבר יא) זָכַרְנוּ אֶת הַדָּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חִנָּם, בְּלָא בְרָכָה. דְּלָא הָוָה עֲלָנָא בְּמִצְרַיִם עוֹל דִּלְעֵילָא. תָּא חֲזֵי, עֲבָדִין פְּטוּרִין מֵעוֹל מַלְכוּתָא דִּלְעֵילָא, וְעַל דָּא פְּטוּרִין מִן הַמִּצְוֹת. מָאי עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם. אֶלָּא, כְּהַאי תּוֹרָא דְּיָהֲבִין עָלֵיהּ עוֹל בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין לְאַפָּקָא מִנֵּיהּ טַב לְעָלְמָא. וְאִי לָא קַבִּיל עָלֵיהּ הַהוּא עוֹל, לָא עָבִיד מִדִּי. הָכִי נָמֵי אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְקַבְּלָא עָלֵיהּ עוֹל בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר דְּיִפְּלַח בֵּיהּ בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ. וְאִי לָא קַבִּיל עָלֵיהּ הַאי בְּקַדְמִיתָא, לָא יֵיכוּל לְמִפְּלַח.

הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים ב) עִבְדוּ אֶת יְיָ בְּיִרְאָה. מַהוּ בְּיִרְאָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים קיא) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יְיָ. וְדָא מַלְכוּת שָׁמַיִם.

לשון הקודש

אֶלָּא סוֹד זֶה כָּאן לָמַדְנוּ, כָּתוּב (במדבר יא) זָכַרְנוּ אֶת הַדָּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חִנָּם, בְּלִי בְרָכָה. שֶׁלֹּא הָיָה עָלֵינוּ בְּמִצְרַיִם הָעֹל שֶׁלְּמַעְלָה. בֹּא וּרְאֵה, עֲבָדִים פְּטוּרִים מֵעֹל הַמַּלְכוּת שֶׁלְּמַעְלָה, וְלָכֵן פְּטוּרִים מִן הַמִּצְוֹות. מַה זֶּה עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם? אֶלָּא כְּאוֹתוֹ שׁוֹר שֶׁנּוֹתְנִים עָלָיו עֹל בַּהַתְחָלָה כְּדֵי לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ טוֹב לְעוֹלָם. וְאִם לֹא מְקַבֵּל עָלָיו אוֹתוֹ עֹל, לֹא עוֹשֶׂה דָּבָר. כָּךְ גַּם צָרִיךְ לְאָדָם לְקַבֵּל עָלָיו עֹל בַּהַתְחָלָה, וְאַחַר כָּךְ שֶׁיַּעֲבֹד בּוֹ בְּכָל מַה שֶׁצָּרִיךְ. וְאִם לֹא יְקַבֵּל עָלָיו אֶת זֶה בַּהַתְחָלָה, לֹא יוּכַל לַעֲבֹד.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (תהלים ב) עִבְדוּ אֶת ה' בְּיִרְאָה. מַה זֶּה בְּיִרְאָה? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קיא) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה', וְזוֹ מַלְכוּת שָׁמַיִם. וּמִשּׁוּם כָּךְ, עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם. וְעַל

וּבְגִין כַּךְ עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם. וְעַל דָּא הַאי בְּקַדְמִיתָא הוּא דְּכֹלָּא. מָאן אוֹכַח. תְּפִלָּה, בְּקַדְמִיתָא שֶׁל יַד. בְּגִין דִּבְהַאי עָיֵיל לִשְׁאָר קְדֻשָּׁה. וְאִי הַאי לָא אִשְׁתְּכַח לְגַבֵּיהּ, לָא שַׁרְיָא בֵּיהּ קְדֻשָּׁה לְעֵילָא, בְּגִין כָּךְ (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ' כְּתִיב.

וְהַאי עוֹל לָא שַׁרְיָא, בְּמַאן דְּאִיהוּ כָּפִית בְּאָחֳרָא.

וְעַל דָּא עֲבָדִין פְּטוּרִין מֵעוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם. וְאִי מֵהַאי עוֹל פְּטוּרִין, מִכָּל שְׁאַר פְּטוּרִין. דְּהָא שְׁאַר לָא שַׁרְיָא עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, עַד דְּאִשְׁתְּכַח גַּבֵּיהּ בְּהַאי עוֹל. וּבְגִין כָּךְ הֲווֹ אָכְלֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם חִנָּם. אוֹף הָכָא יֵצֵא לַחָפְשִׁי חִנָּם. דְּהָא עַבְדָּא הָוָה, וְכָל מַה דְּעָבִיד, חִנָּם הוּא, בְּלָא עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם. וְאַף עַל גַּב דְּחִנָּם הֲווֹ עוֹבָדוֹהִי יֵצֵא לַחָפְשִׁי, וִיהֵא לֵיהּ נַיְיחָא.

לשון הקודש

כָּךְ זוֹ הִיא הָרֵאשִׁית שֶׁל הַכֹּל. מִי מוֹכִיחַ? תְּפִלָּה, בַּהַתְחָלָה שֶׁל יָד, מִשּׁוּם שֶׁבָּזֶה הוּא נִכְנָס לִשְׁאָר הַקְּדֻשָּׁה. וְאִם זֶה לֹא נִמְצָא אֶצְלוֹ, לֹא שׁוֹרָה עָלָיו קְדֻשָּׁה לְמַעְלָה, מִשּׁוּם זֶה כָּתוּב, (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ'.

וְהָעֹל הַזֶּה לֹא שׁוֹרֶה בְּמִי שֶׁכָּפוּת לְאַחֵר, וְעַל כֵּן עֲבָדִים פְּטוּרִים מֵעֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם. וְאִם מֵהָעֹל הַזֶּה הֵם פְּטוּרִים, מִכָּל הַשְּׁאָר הֵם פְּטוּרִים, שֶׁהַרֵי הַשְּׁאָר לֹא שׁוֹרֶה עַל הָאָדָם, עַד שֶׁנִּמְצָא עִמּוֹ הָעֹל הַזֶּה, וּמִשּׁוּם זֶה הָיוּ אוֹכְלִים יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם חִנָּם. אַף כָּאן יֵצֵא לַחָפְשִׁי חִנָּם, שֶׁהַרֵי עֶבֶד הָיָה, וְכָל מַה שֶּׁעָשָׂה – חִנָּם הוּא, בְּלִי עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם. וְאַף עַל גַּב שֶׁחִנָּם הָיוּ מַעֲשָׂיו – יֵצֵא לַחָפְשִׁי, וְתִהְיֶה

לְבָתָר דְּאִיהוּ בְּחֵירוּ, וְאִשְׁתְּכַח בֵּיהּ נַיְיחָא, יָהֲבִין עָלֵיהּ עוֹל, מֵהַהוּא אֲתַר דְּאַפִּיק לֵיהּ לְחֵירוּ. וְאִי בַּר נָשׁ יְסָרֵב לְמֵיפַּק לְחֵירוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וְאִם אָמוֹר יֹאמַר הָעֶבֶד אָהַבְתִּי אֶת אֲדֹנִי וְגוֹ'. הָא וַדָּאי פָּגִים לֵיהּ לְהַאי אֲתַר, דְּשָׁבִיק עוֹל מַלְכוּתָא דִלְעֵילָא, וְנָטִיל עוֹל דְּמָארֵיהּ. וְעַל דָּא מַה כְּתִיב, וְהִגִּישׁוֹ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוֹ אֶל הַדֶּלֶת וְגוֹ'. וְהִגִּישׁוֹ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים. אֶל הָאֱלֹהִים סְתָם. לְגַבֵּי הַהוּא אֲתַר דְּפָגִים לֵיהּ דְּהָכִי נָמֵי אֱלֹהִים אִקְרֵי.

וּלְאָן אֲתַר יִתְקְרִיב לְגַבֵּיהּ. אֶל הַדֶּלֶת אוֹ אֶל הַמְּזוּזָה. (דף ק"ח ע"ב) בְּגִין דְּהַאי אֲתַר פִּתְחָא הוּא דִלְעֵילָא, וּמְזוּזָה אִקְרֵי, וְהָא אִתְּמַר. וְכֵיוָן דְּאִיהוּ אַכְוָון לְאַפְּגָמָא לְהַאי אֲתַר, הַהוּא פְּגִימוּ

לשון הקודש

לוֹ מְנוּחָה.

לְאַחַר שֶׁהוּא בְּחֵרוּת וְנִמְצֵאת בּוֹ מְנוּחָה, נוֹתְנִים עָלָיו עֹל, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהוֹצִיא אוֹתוֹ לַחֵרוּת. וְאִם בֶּן אָדָם יְסָרֵב לָצֵאת לַחֵרוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאִם אָמוֹר יֹאמַר הָעֶבֶד אָהַבְתִּי אֶת אֲדֹנִי וְגוֹ', הֲרֵי בְּוַדַּאי פָּגַם אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם, שֶׁעָזַב עֹל מַלְכוּת שֶׁלְּמַעְלָה וְלָקַח אֶת עֹל אֲדוֹנוֹ. וְעַל זֶה מַה כָּתוּב? וְהִגִּישׁוֹ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוֹ אֶל הַדֶּלֶת וְגוֹ'. וְהִגִּישׁוֹ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים, אֶל הָאֱלֹהִים סְתָם, אֶל אוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁפָּגַם אוֹתוֹ שֶׁגַּם כֵּן נִקְרָא אֱלֹהִים.

וּלְאֵיזֶה מָקוֹם יִקְרַב אֵלָיו? אֶל הַדֶּלֶת אוֹ אֶל הַמְּזוּזָה. מִשּׁוּם שֶׁהַמָּקוֹם הַזֶּה הוּא הַפֶּתַח שֶׁלְּמַעְלָה, וְנִקְרָא מְזוּזָה, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. וְכֵיוָן שֶׁהוּא הִתְכַּוֵּן לִפְגֹּם אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה, אוֹתוֹ פְּגָם נִשְׁאָר עִמּוֹ בּוֹ

אִשְׁתְּאַר בַּהֲדֵיהּ בֵּיהּ בְּגוּפֵיהּ הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְרָצַע אֲדֹנָיו אֶת אָזְנוֹ בַּמַּרְצֵעַ וַעֲבָדוֹ לְעוֹלָם. יֶהֱוֵי עַבְדָּא תְּחוֹת רַגְלוֹי דְמָארֵיהּ, עַד שַׁתָּא דְיוֹבְלָא.

אֶת אָזְנוֹ אֲמַאי. הָא אוֹקְמוּהָ. אֲבָל שְׁמִיעָה תָּלֵי בְהַאי אֲתַר, עֲשִׂיָּה לְעֵילָא. וּבְגִין דְּיִשְׂרָאֵל כַּד קְרִיבוּ לְטוּרָא דְסִינַי, וַהֲווּ בִרְחִימוּ דְלִבַּיְיהוּ לְאִתְקָרְבָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַקְדִימוּ עֲשִׂיָּה לַשְׁמִיעָה, דְּהָא שְׁמִיעָה בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר עֲשִׂיָּה. שְׁמִיעָה בְהַאי שְׁמִיטָה תַּלְיָא. וְעַל דָּא הוּא פָּגִים לְהַאי שְׁמִיעָה, יִתְפַּגִּים שְׁמִיעָה דִילֵיהּ, וְיִשְׁתְּאַר פְּגִימוּ בֵּיהּ. וְלָא יִשְׁתְּאַר הוּא עַבְדָּא לְמָארֵיהּ, עַד דְּיִתְקָרֵב לְהַהוּא אֲתַר דְּפָגִים, וְיִתְפַּגִּים הוּא קַמֵּיהּ, וְיִשְׁתְּאַר בֵּיהּ הַהוּא פְּגִימוּ. וּבְגִין כָּךְ, וְהִגִּישׁוֹ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים סְתָם, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. וְעַל דָּא, וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שַׁבָּת לַיְיָ'.

לשון הקודש

בְּגוּפוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְרָצַע אֲדֹנָיו אֶת אָזְנוֹ בַּמַּרְצֵעַ וַעֲבָדוֹ לְעֹלָם. יִהְיֶה עֶבֶד תַּחַת רַגְלֵי אֲדוֹנוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל.

לָמָּה אֶת אָזְנוֹ? הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. אֲבָל שְׁמִיעָה תְּלוּיָה בַּמָּקוֹם הַזֶּה, עֲשִׂיָּה לְמַעְלָה. וּמִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל, כְּשֶׁקֵּרְבוּ לְהַר סִינַי וְהָיוּ בְּאַהֲבַת לִבָּם לְהִתְקָרֵב לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הִקְדִּימוּ עֲשִׂיָּה לִשְׁמִיעָה, שֶׁהֲרֵי בָּרִאשׁוֹנָה הַשְּׁמִיעָה, וְאַחַר כָּךְ עֲשִׂיָּה. הַשְּׁמִיעָה תְּלוּיָה בַּשְּׁמִטָּה הַזּוֹ. וְעַל זֶה שֶׁהוּא פָּגַם אֶת הַשְּׁמִיעָה הַזּוֹ, תִּפָּגֵם שְׁמִיעָתוֹ וְיִשָּׁאֵר בּוֹ פְּגָם, וְהוּא לֹא יִשָּׁאֵר עֶבֶד לַאֲדוֹנוֹ, עַד שֶׁיִּתְקָרֵב לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁפָּגַם, וְיִפָּגֵם הוּא לְפָנָיו, וְיִשָּׁאֵר בּוֹ אוֹתוֹ פְּגָם. וּמִשּׁוּם זֶה, וְהִגִּישׁוֹ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים סְתָם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְעַל זֶה,

שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךָ וְגוֹ', וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שַׁבָּת לַיְיָ'. (ויקרא כ"ה) **וְהָא אוֹקְמוּהָ, דִּכְתִיב,** (שמות כג) **וַהַשְּׁבִיעִת תִּשְׁמְטֶנָּה וּנְטַשְׁתָּהּ וְגוֹ'. מָאי טַעְמָא וְאָכְלוּ אֶבְיוֹנֵי עַמֶּךָ. בְּגִין דְּמִסְכְּנֵי בְּהַאי אֲתַר תַּלְיָין, וּבְגִין כָּךְ שָׁבִיק לוֹן לְמֵיכַל. וְעַל דָּא, מָאן דְּרָחִים לְמִסְכְּנָא, יָהִיב שְׁלָמָא בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹסִיף בִּרְכָתָא בְּעָלְמָא, וְיָהִיב חֵידוּ וְחֵילָא לַאֲתַר דְּאִתְקְרֵי צְדָקָה, לְאַרְקָא בִּרְכָתָא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹקִימְנָא.**

רעיא מהימנא

וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן וְגוֹ'. פִּקּוּדָא דָא לִשְׁבּוֹת בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית **וַאֲבַתְרֵיהּ לִשְׁבּוֹת בַּשְּׁבִיעִי. וַאֲבַתְרֵיהּ לְהַשְׁמִיט כְּסָפִים בַּשְּׁבִיעִית. וַאֲבָתְרֵיהּ לִמְנוֹת שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁבַע פְּעָמִים וְהָיוּ לְךָ יְמֵי שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת הַשָּׁנִים תֵּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה. הָכָא רָזָא דְּכָל שְׁבִיעִיּוֹת, מִסִּטְרָא דִּשְׁכִינְתָּא דְּאִתְקְרִיאַת שֶׁבַע**

לשון הקודש

וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שַׁבָּת לַה'.

שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךָ וְגוֹ', וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שַׁבָּת לַה'. וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, שֶׁכָּתוּב (שמות כג) וְהַשְּׁבִיעִת תִּשְׁמְטֶנָּה וּנְטַשְׁתָּהּ וְגוֹ'. מָה הַטַּעַם וְאָכְלוּ אֶבְיוֹנֵי עַמֶּךָ? מִשּׁוּם שֶׁהָעֲנִיִּים תְּלוּיִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה, וּמִשּׁוּם זֶה תַּשְׁאִיר אוֹתָם לֶאֱכֹל. וְעַל זֶה, מִי שֶׁמְּרַחֵם עַל הֶעָנִי, נוֹתֵן שָׁלוֹם בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּמוֹסִיף בְּרָכָה לָעוֹלָם, וְנוֹתֵן שִׂמְחָה וְכֹחַ לַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא צְדָקָה, לְהוֹרִיק בְּרָכָה לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּבֵאַרְנוּ.

רעיא מהימנא

וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן וְגוֹ'. מִצְוָה זוֹ לִשְׁבֹּת בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית, וּלְאַחֲרֶיהָ לִשְׁבֹּת בַּשְּׁבִיעִי, וְאַחֲרֶיהָ לְהַשְׁמִיט כְּסָפִים בַּשְּׁבִיעִית, וְאַחֲרֶיהָ לִמְנוֹת שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁבַע פְּעָמִים וְהָיוּ לְךָ יְמֵי שֶׁבַע שַׁבְּתוֹת הַשָּׁנִים תֵּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה. כָּאן הַסּוֹד שֶׁל כָּל הַשְּׁבִיעִיּוֹת, מִצַּד

מִסִּטְרָא דְצַדִּיק דְּאִיהוּ שְׁבִיעִי לַבִּינָה, וְאִיהִי בַּת שֶׁבַע, מִסִּטְרָא דְאִימָּא עִלָּאָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (תהלים קיט) **שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ.**

שֶׁבַע שְׁמָהָן אִינּוּן אַבְגִּית"ץ, וּבְהוֹן מ"ב אַתְוָון, כְּלַל אַתְוָון וְתֵיבִין הֵם תֵּשַׁע וְאַרְבְּעִין, אִמָּא עִלָּאָה שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה, דְּבָהּ וּקְרָאתֶם דְּרוֹר. בָּהּ תְּהֵא שְׁכִינְתָּא תַתָּאָה, דְּרוֹר פְּדוּת וּשְׁבִיתָה לְיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית כח) **וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ.**

כָּל סְפִירָה מֵאִלֵּין שֶׁבַע, שִׁית גַּדְפִּין, דְּאִינּוּן שִׁית אַתְוָון לְכָל חַד. וּבְהוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (וּשְׁכִינְתֵּיהּ) בְּכָל סְפִירָה מֵאִלֵּין שֶׁבַע, (ישעיה ו) בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף, וּבִינָה אִיהוּ אַחַת, וּשְׁכִינְתָּא תַתָּאָה שֶׁבַע. וּלְעֵילָא מִבִּינָה, אַחַת וְאַחַת, הָא עֶשֶׂר סְפִירָן. שְׁתַּיִם, ג', וְד', וְה', וְו', וְז'.

כָּאן וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְגָדֵל. מִסִּטְרָא נוּכְרָאָה, וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר, אֵימָתַי. בַּאֲתַר דִּשְׁכִינְתָּא תַתָּאָה שַׁרְיָא בִּז'. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ח) וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי,

לשון הקודש

הַשְּׁכִינָה שֶׁנִּמְצֵאת שֶׁבַע, מִצַּד הַצַּדִּיק שֶׁהוּא שְׁבִיעִי לַבִּינָה, וְהִיא בַּת שֶׁבַע, מִצַּד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים קיט) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ.

שֶׁבַע שֵׁמוֹת הֵם אבגית"ץ, וּבָהֶם אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, כְּלַל הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת הֵם תֵּשַׁע וְאַרְבָּעִים, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה, שֶׁבָּהּ וּקְרָאתֶם דְּרוֹר. בָּהּ תִּהְיֶה שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, דְּרוֹר פְּדוּת וּשְׁבִיתָה לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ.

לְכָל סְפִירָה מֵהַשֶּׁבַע הַלָּלוּ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם, שֶׁהֵן שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת לְכָל אַחַת. וּבָהֶן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (וּשְׁכִינָתוֹ) בְּכָל סְפִירָה מֵהַשֶּׁבַע הַלָּלוּ, (ישעיה ו) בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף, וּבִינָה הִיא אַחַת, וְהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא שֶׁבַע, וּלְמַעְלָה מִבִּינָה אַחַת וְאַחַת – הֲרֵי עֶשֶׂר סְפִירוֹת. שְׁתַּיִם, ג', וְד', וְה', וְו', וְז'.

כָּאן וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְגָדֵל. מִצַּד זָר – וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר, מָתַי? בְּמָקוֹם שֶׁהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה שׁוֹרָה בִּז'. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ח) וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, זוֹ

דָּא שְׁכִינְתָּא תַתָּאָה. בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ, אִיהִי שְׁבִיעָאָה וַעֲשִׂירָאָה.

דִּסְלִיקַת בְּהוֹן אֶהְיֶה, דְּאִיהִי בִּינָה, שְׁנַת הַיּוֹבֵל, אִיהִי אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, תְּרֵין זִמְנִין אֶהְיֶה חֶשְׁבָּן מ״ב, וּתְמַנְיָא אַתְוָון בְּהוֹן חַמְשִׁין. דִּבְהוֹן פִּקּוּדָא לַחֲשׁוֹב שְׁנַת הַיּוֹבֵל. וּבֵיהּ פִּקּוּדָא לַחֲזוֹר לַאֲחֻזָּתוֹ בַּיּוֹבֵל, בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תָּשׁוּבוּ וְגוֹ׳. כָּל חַד יַחֲזוֹר בֵּיהּ לְדַרְגָּא דִילֵיהּ, דְּנִשְׁמָתֵיהּ אָחִיזָא מִתַּמָּן, כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ (קהלת יב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים וְגוֹ׳.

שְׁמִיטָה: שְׁכִינְתָּא תַתָּאָה, דְּאִיהִי מִשְׁבַּע שְׁנִין. יוֹבֵל: אִימָּא עִלָּאָה, בִּינָה, אִיהִי לְחַמְשִׁין שְׁנִין. וּבָהּ אִתְיַיחֲסִין יִשְׂרָאֵל בְּמַפְקָנוּתְהוֹן מִן גָּלוּתָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשׁוּבוּ. כְּגַוְונָא דְמַפְקָנוּ דְמִצְרַיִם דְּאִינּוּן מָאתַיִם תּוֹרָה בָּהּ, אִתְמַר בְּהוֹן (שמות יג) וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאוֹקְמוּהָ אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים.

וּשְׁכִינְתָּא תַתָּאָה, אִיהִי גְּאוּלַת בָּתֵּי עָרֵי חוֹמָה אִתְמַר בָּהּ, וּבָתֵּי עָרֵי הַחֲצֵרִים. דִּתְרֵי בָתֵּי אִית בְּלִבָּא, אִם

לשון הקודש

הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ, הִיא הַשְּׁבִיעִית וְהָעֲשִׂירִית.

שֶׁעוֹלֶה בָּהֶם אֶהְיֶה, שֶׁהִיא בִּינָה, שְׁנַת הַיּוֹבֵל, הִיא אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, פַּעֲמַיִם אֶהְיֶה חֶשְׁבּוֹן מ״ב, וּשְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת בָּהֶם חֲמִשִּׁים, שֶׁבָּהֶם מִצְוָה לְחַשֵּׁב שְׁנַת הַיּוֹבֵל. וּבוֹ מִצְוָה לַחֲזֹר לַאֲחֻזָּתוֹ בַּיּוֹבֵל, בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תָּשֻׁבוּ וְגוֹ׳. כָּל אֶחָד יַחֲזֹר בּוֹ לַדַּרְגָּה שֶׁלּוֹ, שֶׁנִּשְׁמָתוֹ אֲחוּזָה מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ (קהלת יב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים וְגוֹ׳.

שְׁמִטָּה – שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא מִשְּׁבַע שָׁנִים. יוֹבֵל – הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, בִּינָה, הִיא לַחֲמִשִּׁים שָׁנִים, וּבָהּ מִתְיַחֲסִים יִשְׂרָאֵל בִּיצִיאָתָם מֵהַגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ. כְּגוֹן שֶׁיְּצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאוֹתָם בַּעֲלֵי תּוֹרָה בָּהּ, נֶאֱמַר בָּהֶם (שמות יג) וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל, וּפֵרְשׁוּהָ אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים.

וּשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה הִיא גְּאֻלַּת בָּתֵּי עָרֵי חוֹמָה נֶאֱמַר בָּהּ, וּבָתֵּי עָרֵי הַחֲצֵרִים. שֶׁשְּׁנֵי בָתִּים יֵשׁ בַּלֵּב: אִם הֵם מִבַּעֲלֵי

אינון מִמָּארֵי תּוֹרָה, אִתְקְרִיאוּ בָּתֵּי עָרֵי חוֹמָה, כְּגַוְונָא דְּאִתְּמַר בְּמָפְקָנוּ דְּמִצְרַיִם, (שמות יד) **וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה מִימִינָם** (דף ק"ט ע"א) **וּמִשְּׂמֹאלָם. לַאֲחֵרִים, דְּלָאו אינון מָארֵי תּוֹרָה אִתְקְרִיאוּ בָּתֵּי הַחֲצֵרִים.**

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, **וְהָא אַשְׁכַּחְנָא חֲצֵרִים דְּאִתְּמַר בֵּיהּ** (אסתר ה) **וַתַּעֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ. וּבְכָל אֲתַר הַמֶּלֶךְ סְתָם, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וַתַּעֲמֹד, אֵין עֲמִידָה, אֶלָּא צְלוֹתָא. נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ: נֹכַח בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, דְּכָל יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְצַלָּאָה צְלוֹתָא דִּלְהוֹן לְתַמָּן, וּלְמֶהֱוֵי נֹכַח בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. הָכָא מָאן חֲצַר הַפְּנִימִית. וַדַּאי תְּרֵין אינון חַצְרוֹת בֵּית יְיָ'.**

אָמַר לֵיהּ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, **תְּרֵין חֲצֵרִים, אינון חִצּוֹנִיִּים דְּלִבָּא, וְאינון תְּרֵין אָזְנַיִם דְּלִבָּא. וּתְרֵין בָּתִּים פְּנִימִיִּים, תְּרֵין בָּתֵּי דְּלִבָּא. וּתְרֵין אינון בָּתֵּי גוֹוָאֵי, וּתְרֵין אינון בָּתֵּי בָּרָאֵי. וּבְזִמְנָא דְּיֵהֵא פּוּרְקָנָא, גְּאוּלָּה תְּהֵא לְכֻלְּהוּ לְאינון קְרִיבִין לְלִבָּא, דְּאִיהוּ שְׁכִינְתָּא, וּלְאִלֵּין רְחִיקִין דְּאִתְקְרִיבוּ, הָדָא הוּא**

לשון הקודש

תּוֹרָה, הֵם נִקְרָאִים בָּתֵּי עָרֵי חוֹמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, (שם יד) וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם. לַאֲחֵרִים שֶׁאֵינָם בַּעֲלֵי תּוֹרָה, נִקְרְאוּ בָּתֵּי הַחֲצֵרִים. **אָמַר** רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַהֲרֵי מָצָאנוּ חֲצֵרִים שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (אסתר ה) וַתַּעֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ. וּבְכָל מָקוֹם הַמֶּלֶךְ סְתָם, זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וַתַּעֲמֹד, אֵין עֲמִידָה אֶלָּא תְּפִלָּה. נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ, נֹכַח בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתָם לְשָׁם וְלִהְיוֹת נֹכַח בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. מִי זוֹ כָּאן חֲצֵר הַפְּנִימִית? וַדַּאי שְׁנַיִם הֵם חַצְרוֹת בֵּית ה'. **אָמַר** לוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שְׁנֵי חֲצֵרִים, הֵם הַחִיצוֹנִיִּים שֶׁל הַלֵּב, וְהֵם שְׁנֵי אָזְנַיִם שֶׁל הַלֵּב. וּשְׁנֵי בָּתִּים פְּנִימִיִּים, שְׁנֵי בָּתֵּי הַלֵּב. וּשְׁנַיִם הֵם הַבָּתִּים הַפְּנִימִיִּים, וּשְׁנַיִם הֵם בָּתִּים חִיצוֹנִיִּים. וּבִזְמַן שֶׁיִּהְיֶה פֶּרְקָן, תִּהְיֶה גְּאֻלָּה לְכֻלָּם, לְאוֹתָם הַקְּרוֹבִים לַלֵּב, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, וּלְאֵלֶּה

דִּכְתִיב, (ישעיה נז) שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב, וְאוֹקְמוּהָ לָרָחוֹק מֵעֲבִירָה, וְלַקָּרוֹב מִמִּצְוָה.

בְּהַהוּא זִמְנָא, פִּקּוּדָא לִתְקוֹעַ שׁוֹפַר תְּרוּעָה בַּיּוֹבֵל, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה יח) כִּנְשֹׂא נֵס הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקוֹעַ שׁוֹפָר תִּשְׁמָעוּ. כְּגַוְונָא דִּבְתִקִיעַת שׁוֹפָר דְּיוֹבְלָא, כֻּלְּהוּ עַבְדִּין נָפְקֵי לְחֵירוּת, הָכִי בְּפוּרְקָנָא בַּתְרַיְיתָא, בִּתְקִיעַת שׁוֹפָר, מִתְכַּנְּשִׁין כָּל יִשְׂרָאֵל מֵאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, דְּאִינּוּן עַבְדִּין דְּיוֹבְלָא. דְּמָארֵי תּוֹרָה, אִית בְּהוֹן עַבְדִּין עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, וְאִתְקְרִיאוּ עַבְדֵי מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא. אֲבָל בְּנוֹי דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, (שמות יט) וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי, דְּאִינּוּן גַּדְפֵּי חֵיוָון דְּמֶרְכַּבְתָּא.

פִּקּוּדָא בָּתַר דָּא, לָתֵת לַלְוִיִּם עָרִים לָשֶׁבֶת. וּבְגִין דְּאִינּוּן לָא אִשְׁתָּתְּפוּ בַּעֶגְלָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָלַק לוֹן לְגַבֵּיהּ. לְמֶהֱוֵי מְנַגְּנִין לֵיהּ בְּכַמָּה מִינֵי נִגּוּן. דְּכֹהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָן, וּלְוִיִּים לְשִׁירָם וּלְזִמְרָם, וְיִשְׂרָאֵל לִגְוֵיהֶם. כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם, דְּאִית תַּמָּן כַּמָּה פִּקּוּדִין.

לשון הקודש

הָרְחוֹקִים שֶׁהִתְקָרְבוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נז) שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב. וּפֵרְשׁוּהָ, לָרָחוֹק מֵעֲבֵרָה, וְלַקָּרוֹב מִמִּצְוָה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן מִצְוָה לִתְקֹעַ בַּשּׁוֹפָר בַּיּוֹבֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם יח) כִּנְשֹׂא נֵס הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקֹעַ שׁוֹפָר תִּשְׁמָעוּ. כְּמוֹ שֶׁבִּתְקִיעַת שׁוֹפַר הַיּוֹבֵל כָּל הָעֲבָדִים יוֹצְאִים לְחֵרוּת, כָּךְ בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה בִּתְקִיעַת שׁוֹפָר מִתְכַּנְּסִים כָּל יִשְׂרָאֵל מֵאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֵם עַבְדֵי הַיּוֹבֵל. שֶׁבְּבַעֲלֵי תּוֹרָה, יֵשׁ בָּהֶם עֲבָדִים עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, וְנִקְרָאִים עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה. אֲבָל בְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ – (שמות יט) וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי, שֶׁהֵם כַּנְפֵי חַיּוֹת הַמֶּרְכָּבָה.

מִצְוָה אַחֵר זוֹ – לָתֵת לַלְוִיִּם עָרִים לָשֶׁבֶת. וּמִשּׁוּם שֶׁהֵם לֹא הִשְׁתַּתְּפוּ בָּעֵגֶל, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָלַק אוֹתָם אֵלָיו, שֶׁיִּהְיוּ מְנַגְּנִים לוֹ בְּכַמָּה מִינֵי נִגּוּן. שֶׁכֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם, וּלְוִיִּם לְשִׁירָם וּלְזִמְרָם, וְיִשְׂרָאֵל לִגְוֵיהֶם. כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם, שֶׁיֵּשׁ שָׁם כַּמָּה מִצְוֹות.

פִּקּוּדָא חַד, לַעֲשׂוֹת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. ב', לְוִיִּים שׁוֹמְרִין בַּמִּקְדָּשׁ. ג' יִשְׂרָאֵל לִירָא מִן הַמִּקְדָּשׁ. ד', עֲבוֹדַת הַלְוִיִּים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. ה', לְהַקְטִיר קְטֹרֶת פַּעֲמַיִם. ו', כֹּהֲנִים תּוֹקְעִים בַּחֲצוֹצְרוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. ז', לְקַדֵּשׁ זֶרַע אַהֲרֹן בַּמִּקְדָּשׁ. ח', לִלְבּוֹשׁ בִּגְדֵי כְּהוּנָּה בַּמִּקְדָּשׁ. ט', רְחִיצַת יָדַיִם וְרַגְלַיִם, לַעֲבוֹד בַּמִּקְדָּשׁ. י', לִהְיוֹת הַכֹּהֲנִים עוֹשִׂים קָרְבָּנוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. י"א, לִפְדּוֹת פְּסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין. י"ב, קָרְבָּן הַיּוֹלֶדֶת בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי. י"ג, לִמְלוֹחַ קָרְבָּנוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. י"ד, לַעֲשׂוֹת הָעוֹלָה כְּמִשְׁפָּטָהּ. ט"ו, לַעֲשׂוֹת הַחַטָּאת כְּמִשְׁפָּטוֹ. ט"ז, אֲכִילַת קָדָשִׁים כַּמִּשְׁפָּט לַכֹּהֲנִים. י"ז, אֲכִילַת שְׁיָרֵי מִנָּחוֹת. ח"י, לַעֲשׂוֹת מִנָּחוֹת כְּמִצְוָתָן. י"ט, לְהָבִיא קָרְבָּנוֹת לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כ', לְהָבִיא נֶדֶר אוֹ נְדָבָה לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כ"א, לְהָבִיא קָרְבָּנוֹת קָדָשִׁים תְּמוּרוֹת וּוְלָדוֹת. כ"ב, לְהַקְרִיב שְׁנֵי תְמִידִין כְּהִלְכָתָן. כ"ג, לְהַדְלִיק אֵשׁ תָּמִיד עַל הַמִּזְבֵּחַ.

כ"ד, לַעֲשׂוֹת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן. כ"ה, לְהַדְלִיק נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה. כ"ו, לְהַקְרִיב מִנְחָה בְּכָל יוֹם. כ"ז, לְהַקְרִיב מוּסַף

לשון הקודש

מִצְוָה אַחַת – לַעֲשׂוֹת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. ב' – לְוִיִּים שׁוֹמְרִים בַּמִּקְדָּשׁ. ג' – יִשְׂרָאֵל לִירָא מִן הַמִּקְדָּשׁ. ד' – עֲבוֹדַת הַלְוִיִּים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. ה' – לְהַקְטִיר קְטֹרֶת פַּעֲמַיִם. ו' – כֹּהֲנִים תּוֹקְעִים בַּחֲצוֹצְרוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. ז' – לְקַדֵּשׁ זֶרַע אַהֲרֹן בַּמִּקְדָּשׁ. ח' – לִלְבּוֹשׁ בִּגְדֵי כְּהֻנָּה בַּמִּקְדָּשׁ. ט' – רְחִיצַת יָדַיִם וְרַגְלַיִם לַעֲבֹד בַּמִּקְדָּשׁ.

י' – לִהְיוֹת הַכֹּהֲנִים עוֹשִׂים קָרְבָּנוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. י"א – לִפְדּוֹת פְּסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁים. י"ב – קָרְבַּן הַיּוֹלֶדֶת בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי. י"ג – לִמְלֹחַ קָרְבָּנוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. י"ד – לַעֲשׂוֹת הָעוֹלָה כְּמִשְׁפָּטָהּ. ט"ו – לַעֲשׂוֹת הַחַטָּאת כְּמִשְׁפָּטוֹ. ט"ז – אֲכִילַת קָדָשִׁים כַּמִּשְׁפָּט לַכֹּהֲנִים. י"ז – אֲכִילַת שְׁיָרֵי מִנָּחוֹת. ח"י – לַעֲשׂוֹת מִנָּחוֹת כְּמִצְוָתָן. י"ט – לְהָבִיא קָרְבָּנוֹת לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כ' – לְהָבִיא נֶדֶר אוֹ נְדָבָה לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כ"א – לְהָבִיא קָרְבָּנוֹת קָדָשִׁים, תְּמוּרוֹת וּוְלָדוֹת. כ"ב – לְהַקְרִיב שְׁנֵי תְמִידִין כְּהִלְכָתָן. כ"ג – לְהַדְלִיק אֵשׁ תָּמִיד עַל הַמִּזְבֵּחַ.

כ"ד – לַעֲשׂוֹת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן. כ"ה – לְהַדְלִיק נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה. כ"ו – לְהַקְרִיב מִנְחָה בְּכָל יוֹם. כ"ז – לְהַקְרִיב מוּסָף

בְּשַׁבָּת. כ"ח, לְהַסְדִּיר לֶחֶם וּלְבוֹנָה. כ"ט, לְהַקְרִיב קָרְבָּן מוּסַף בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ. ל', לְהַקְרִיב בְּז' יְמֵי הַפֶּסַח. ל"א, לְהַקְרִיב בְּיוֹם הָעוֹמֶר כֶּבֶשׂ לְעוֹלָה. ל"ב, לְהַקְרִיב (קָרְבָּן) **הָעוֹמֶר.** (הַיְינוּ סְפִירַת הָעוֹמֶר) **ל"ג, לְהַקְרִיב קָרְבָּן מוּסָף בְּשָׁבוּעוֹת. ל"ד, לְהַקְרִיב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בְּשָׁבוּעוֹת. ל"ה, לְהַקְרִיב מוּסָף בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. ל"ו, לְהַקְרִיב מוּסָף בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. ל"ז, לְהַקְרִיב מוּסָף בְּז' יְמֵי הֶחָג. ל"ח, לְהַקְרִיב מוּסָף בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת. ט"ל, לִשְׂרוֹף אֶת הַנּוֹתָר בָּאֵשׁ. מ', לִשְׂרוֹף קָדָשִׁים שֶׁנִּטְמְאוּ. מ"א, לַעֲבוֹד כֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים.**

מ"ב, הַמּוֹעֵל בַּהֶקְדֵּשׁ קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ. מ"ג, (ס"א לְהָבִיא הַחוֹטֵא קָרְבָּן חַטָּאת עַל חֶטְאוֹ) **קָרְבָּן חַטָּאת. מ"ד, אָשָׁם תָּלוּי עַל סְפֵקוֹ. מ"ה, קָרְבָּן אָשָׁם וַדָּאי, עַל הַיָּדוּעַ. מ"ו, קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד. מ"ז, קָרְבָּן סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה שֶׁטָּעוּ. מ"ח, לְהַקְרִיב הַזָּב אַחַר שֶׁיִּטְהַר. מ"ט, קָרְבָּן זָבָה אַחַר שֶׁתִּטְהַר. נ', קָרְבָּן יוֹלְדוֹת. נ"א, קָרְבָּן מְצוֹרָעִים, מִתַּמָּן וְאֵילָךְ שְׁאַר פִּקּוּדִין.**

מָארֵי מְתִיבְתָּאן, בְּאוֹמָאָה עָלַיְיכוּ, לָא תַעְדּוּ מִנִּי, עַד דְּאַתְּקִין

לשון הקודש

בְּשַׁבָּת. כ"ח – לְהַסְדִּיר לֶחֶם וּלְבוֹנָה. כ"ט – לְהַקְרִיב קָרְבַּן מוּסָף בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ. ל' – לְהַקְרִיב בְּשִׁבְעַת יְמֵי הַפֶּסַח. ל"א – לְהַקְרִיב בְּיוֹם הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ לְעוֹלָה. ל"ב – לְהַקְרִיב (קָרְבַּן) הָעֹמֶר (הַיְינוּ סְפִירַת הָעֹמֶר). ל"ג – לְהַקְרִיב קָרְבַּן מוּסָף בְּשָׁבוּעוֹת. ל"ד – לְהַקְרִיב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בְּשָׁבוּעוֹת. ל"ה – לְהַקְרִיב מוּסָף בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. ל"ו – לְהַקְרִיב מוּסָף בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. ל"ז – לְהַקְרִיב מוּסָף בְּז' יְמֵי הֶחָג. ל"ח – לְהַקְרִיב מוּסָף בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת. ט"ל – לִשְׂרוֹף אֶת הַנּוֹתָר בָּאֵשׁ. מ' – לִשְׂרוֹף קָדָשִׁים שֶׁנִּטְמְאוּ. מ"א – לַעֲבוֹד כֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים.

מ"ב – הַמּוֹעֵל בַּהֶקְדֵּשׁ, קֶרֶן וְחֹמֶשׁ. מ"ג – (לְהָבִיא הַחוֹטֵא קָרְבַּן חַטָּאת עַל חֶטְאוֹ) קָרְבַּן חַטָּאת. מ"ד – אָשָׁם תָּלוּי עַל סְפֵקוֹ. מ"ה – קָרְבַּן אָשָׁם וַדָּאי, עַל הַיָּדוּעַ. מ"ו – קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד. מ"ז – קָרְבַּן סַנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה שֶׁטָּעוּ. מ"ח – לְהַקְרִיב הַזָּב אַחַר שֶׁיִּטְהַר. מ"ט – קָרְבַּן זָבָה אַחַר שֶׁתִּטְהַר. נ' – קָרְבַּן יוֹלְדוֹת. נ"א – קָרְבַּן מְצֹרָעִים. מִשָּׁם וְאֵילָךְ שְׁאָר הַמִּצְוֹות.

בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבוֹת, בִּשְׁבוּעָה עֲלֵיכֶם, אַל

קָרְבְּנִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי קָרְבָּן לַיְיָ, בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּמַלְכָּא, בְּחִבּוּרָא שְׁלִים, בִּדְכַר וְנוּקְבָא. בְּכָל אֵבָרִים, דְּאִינּוּן: מִנְּהוֹן בְּרֵישָׁא, עַיְינִין בְּעַיְינִין. אוּדְנִין (דף ק"ט ע"ב) **לְגַבֵּי אוּדְנִין. חוֹטָמָא בְּחוֹטָמָא. אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. פּוּמָא בְּפוּמָא. כְּגוֹן** (מלכים ב ד) **וַיָּשֶׂם פִּיו עַל פִּיו וְעֵינָיו עַל עֵינָיו. וּבְדָא הָוָה מְחַיֶּה הַיֶּלֶד. וְהָכִי יְדִין דְּמַלְכָּא, עִם יְדִין דְּמַטְרוֹנִיתָא, גּוּפָא בְּגוּפָא, בְּכָל אֵבָרִים דִּילֵיהּ. קָרְבְּנָא שְׁלִים.**

דְּבַר נָשׁ בְּלָא אִתְּתָא, פַּלְגוּ גוּפָא אִיהוּ, וּשְׁכִינְתָּא לָא שַׁרְיָא עָלֵיהּ. הָכִי (ס"א כַּד) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָאו אִיהוּ בְּקָרְבְּנָא עִם שְׁכִינְתָּא, בְּכָל יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן אַנְשֵׁי מִדּוֹת, דְּאִינּוּן אֵבָרִים דִּילֵהּ. עִלַּת הָעִלּוֹת לָא שַׁרְיָא תַּמָּן, וּכְאִלּוּ לָא הָוָה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד, בָּתַר דְּלָאו אִיהוּ עִם שְׁכִינְתֵּיהּ. וּבְחוּצָה לָאָרֶץ דִּשְׁכִינְתָּא מְרַחֲקָא מִן בַּעְלָהּ, אִתְמַר כָּל הַדָּר בְּחוּצָה לָאָרֶץ, דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלוֹהַּ. בְּגִין דְּלֵית תַּמָּן קָרְבְּנִין בְּחוּצָה לָאָרֶץ. וּלְזִמְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְקָרֵב עִם שְׁכִינְתֵּיהּ, אִתְקַיָּים בֵּיהּ הַאי קְרָא, (זכריה יד) **בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וְעִלַּת הָעִלּוֹת שַׁרְיָא עָלַיְיהוּ.**

לשון הקודש

תָּזוּזוּ מִמֶּנִּי עַד שֶׁאַתְּקִין קָרְבָּנוֹת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהַשְּׁכִינָה הִיא קָרְבָּן לַה' בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁל הַמֶּלֶךְ, בְּחִבּוּר שָׁלֵם, בְּזָכָר וּנְקֵבָה. בְּכָל הָאֵיבָרִים, שֶׁהֵם: מֵהֶם בָּרֹאשׁ, עֵינַיִם בָּעֵינַיִם, אָזְנַיִם לְגַבֵּי אָזְנַיִם, חֹטֶם בְּחֹטֶם, פָּנִים בְּפָנִים, פֶּה בְּפֶה, כְּגוֹן (מלכים-ב ד) וַיָּשֶׂם פִּיו עַל פִּיו וְעֵינָיו עַל עֵינָיו. וּבָזֶה הָיָה מְחַיֶּה אֶת הַיֶּלֶד. וְכָךְ יְדֵי הַמֶּלֶךְ עִם יְדֵי הַגְּבִירָה, גּוּף בְּגוּף, בְּכָל אֵיבָרָיו. קָרְבָּן שָׁלֵם.

שֶׁבֶּן אָדָם בְּלִי אִשָּׁה הוּא חֲצִי גּוּף, וְאֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עָלָיו. כָּךְ (כַּאֲשֶׁר) הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא אֵינֶנּוּ בְּקָרְבָּן עִם הַשְּׁכִינָה, בְּכָל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם אַנְשֵׁי מִדּוֹת, שֶׁהֵם הָאֵיבָרִים שֶׁלָּהּ. עִלַּת הָעִלּוֹת לֹא שׁוֹרָה שָׁם, וּכְאִלּוּ לֹא הָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶחָד, מֵאַחַר שֶׁהוּא אֵינוֹ עִם שְׁכִינָתוֹ. וּבְחוּצָה לָאָרֶץ, שֶׁהַשְּׁכִינָה מְרֻחֶקֶת מִבַּעְלָהּ, נֶאֱמַר, כָּל הַדָּר בְּחוּץ לָאָרֶץ דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלוֹהַּ. מִשּׁוּם שֶׁאֵין שָׁם קָרְבָּנוֹת בְּחוּצָה לָאָרֶץ. וּבִזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְקָרֵב עִם שְׁכִינָתוֹ,

אַף עַל גַּב דְּתָקִינוּ אֲבָהָן צְלוֹתִין בַּאֲתַר דְּקָרְבְּנִין. הַאי אִיהוּ לְקָרְבָּא נַפְשִׁין וְרוּחִין וְנִשְׁמָתִין דְּאִינּוּן שִׁכְלִיִּים לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ. כְּאֵבָרִין לְגַבֵּי גּוּפָא אֲבָל מִסִּטְרָא דְּכוּרְסְיָין וּמַלְאָכִין, דְּאִינּוּן גּוּפִין וְאֵבָרִין, דִּלְבַר מִמַּלְכָּא וּמִמַּטְרוֹנִיתָא, לֵית תַּמָּן קָרְבְּנָא. וּבְגִין דָּא אִתְמַר בְּכוּרְסְיָיא, (שמות יז) וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ. (כֵּס, חסר מכס א') (נ"א ה"ו חסר משם הוי"ה) (ירמיה יז) כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן מְקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ. וְאֵבָרִין בְּפֵרוּדָא מִן גּוּפָא. אִיהוּ לְגוֹ, וְאִינּוּן לְבַר. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה לג) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה, חוּצָה וַדָּאי.

יְהֵא רַעֲוָא דִילָךְ, לְאַחְזָרָא לָן לְבֵי מַקְדְּשָׁא, לְקַיֵּים צְלוֹתָא דְּאוֹקְמוּהָ קַדְמָאֵי, יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ' אֱלֹקֵינוּ וֵאלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּעֲלֵנוּ בְשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ וְתִטָּעֵנוּ בִּגְבוּלֵנוּ וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבָּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִין כְּסִדְרָן, כָּל חַד בְּסִדּוּרָא דִילֵיהּ, וּמוּסָפִין כְּהִלְכָתָן. דִּכְעָן לְבַר מֵאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, לֵית תַּמָּן קָרְבְּנִין, כְּגוּפִין דִּבְרִיאָה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ,

לשון הקודש

יִתְקַיֵּם בּוֹ הַפָּסוּק הַזֶּה, (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וְעִלַּת הָעִלּוֹת שׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם.

אַף עַל גַּב שֶׁתִּקְּנוּ הָאָבוֹת תְּפִלּוֹת בִּמְקוֹם קָרְבָּנוֹת, זֶה הוּא לְקָרֵב נְפָשׁוֹת וְרוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת, שֶׁהֵם שִׂכְלִיִּים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ כְּאֵיבָרִים לְגַבֵּי הַגּוּף. אֲבָל מִצַּד הַכִּסְאוֹת וְהַמַּלְאָכִים, שֶׁהֵם גּוּפִים וְאֵיבָרִים שֶׁמִּחוּץ לַמֶּלֶךְ וּמֵהַגְּבִירָה, אֵין שָׁם קָרְבָּן. וְלָכֵן נֶאֱמַר בַּכִּסֵּא, (שמות יז) וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ. (כס, חסר מכס א') (ה"ו חסר משם) (ירמיה יז) כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן מְקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ. וְהָאֵיבָרִים בְּפֵרוּד מֵהַגּוּף. הוּא בִּפְנִים, וְהֵם בַּחוּץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה, חֻצָה וַדַּאי.

יְהִי רָצוֹן שֶׁלְּךָ, לְהַחֲזִירֵנוּ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, לְקַיֵּם הַתְּפִלָּה שֶׁבֵּאֲרוּהָ הַקַּדְמוֹנִים: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹקֵינוּ וֵאלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתַּעֲלֵנוּ בְשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ, וְתִטָּעֵנוּ בִּגְבוּלֵנוּ, וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִין כְּסִדְרָן, כָּל אֶחָד בְּסִדּוּרוֹ, וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם. שֶׁכְּעֵת מִחוּץ לָאָרֶץ אֵין שָׁם קָרְבָּנוֹת, כְּמוֹ הַגּוּפִים שֶׁל הַבְּרִיאָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, מִצַּד הָאֲצִילוּת שֶׁלּוֹ, אֵין

מִסִּטְרָא דַאֲצִילוּת דִילֵיהּ, לֵית תַּמָּן פְּרוּדָא וְאַפְרָשׁוּתָא. דִשְׁכִינְתָּא אִיהִי יְחוּדֵיהּ, וּבִרְכָתֵיהּ, וּקְדוּשָׁתֵיהּ. וְלָא אִתְקְרִיאַת גּוּפָא, אֶלָּא כַּד אִתְגַּשְׁמוּ בְכוּרְסַיָּין, וּמַלְאָכִין דִבְרִיאָה, כְּנִשְׁמָתָא דְאִתְלַבְּשָׁא בְגוּפָא שְׁפָלָה. וּבְגִין דָּא, כַּד שְׁכִינְתָּא אִיהִי לְבַר מֵהֵיכָלָא דְבֵי מַקְדְּשָׁא, וּלְבַר מִכּוּרְסְיָין דִילָהּ, כַּבְיָכוֹל כְּאִלּוּ לָא הָוָה חַד עִמֵּיהּ.

מִסִּטְרָא דְכִסֵּא עֶלְיוֹן דְאִיהוּ גּוּפָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמַלְאָכִין דְתַלְיָין מִנֵּיהּ, כְּאֵבָרִין דְתַלְיָין מִן גּוּפָא, דְאִינּוּן דְכוּרִין. וְנִשְׁמָתִין דְאִתְגְּזָרוּ מִנֵּיהּ דְכוּרִין. כִּסֵּא תִנְיָינָא, גּוּפָא דִשְׁכִינְתָּא, וְכָל נִשְׁמָתִין דְתַלְיָין מִנֵּיהּ, נוּקְבִין. וּמַלְאָכִין דְתַלְיָין מֵהַהוּא כּוּרְסְיָיא, נוּקְבִין. וּקְרִיבוּ דִלְהוֹן בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ.

הָכִי יְחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, אַף עַל גַּב דְאִינּוּן כְּנִשְׁמָתִין לְגַבֵּי כּוּרְסְיָיא וּמַלְאָכִין, הָכִי אִינּוּן לְגַבָּךְ עִלַּת הָעִלּוֹת, כְּגוּפָא, דְאַנְתְּ הוּא דְמְיַיחֵד לוֹן, וּמְקָרֵב לוֹן, וּבְגִין דָּא אֻמּוּנָה דִילָךְ בְּהוֹן, וְאַנְתְּ לֵית עָלָךְ נִשְׁמָתָא, דְתֶהֱוֵי אַנְתְּ כְּגוּפָא לְגַבָּהּ, דְאַנְתְּ הוּא נְשָׁמָה לַנְשָׁמוֹת, וְלֵית נְשָׁמָה עָלָךְ, וְלָא אֱלָהָא

לשון הקודש

שָׁם פֵּרוּד וְהַפְרָדָה. שֶׁהַשְּׁכִינָה הִיא יִחוּדוֹ וּבִרְכָתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ, וְלֹא נִקְרֵאת גּוּף אֶלָּא כְּשֶׁהִתְגַּשְּׁמוּ בַּכִּסְאוֹת. וּמַלְאֲכֵי הַבְּרִיאָה כְּמוֹ נְשָׁמָה שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת בְּגוּף שָׁפָל. וְלָכֵן, כְּשֶׁהַשְּׁכִינָה הִיא מִחוּץ לְהֵיכַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּמִחוּץ לְכִסְאוֹתֶיהָ, כִּבְיָכוֹל כְּאִלּוּ לֹא הָיְתָה אֶחָד עִמּוֹ.

מִצַּד הַכִּסֵּא הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא גּוּף לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהַמַּלְאָכִים שֶׁתְּלוּיִים מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ אֵיבָרִים שֶׁתְּלוּיִים מִן הַגּוּף, שֶׁהֵם זְכָרִים. וְהַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּגְזְרוּ מִמֶּנּוּ זְכָרִים. הַכִּסֵּא הַשֵּׁנִי גּוּף הַשְּׁכִינָה, וְכָל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁתְּלוּיִים מִמֶּנּוּ נְקֵבוֹת, וְהַמַּלְאָכִים שֶׁתְּלוּיִים מֵאוֹתוֹ כִּסֵּא נְקֵבוֹת, וְקִרְבָתָם לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ.

כָּךְ יִחוּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, אַף עַל גַּב שֶׁהֵם כִּנְשָׁמוֹת לְגַבֵּי הַכִּסֵּא וְהַמַּלְאָכִים, כָּךְ הֵם לְגַבֶּיךָ עִלַּת הָעִלּוֹת, כְּגוּף, שֶׁאַתָּה הוּא שֶׁמְּיַחֵד אוֹתָם וּמְקָרֵב אוֹתָם, וְלָכֵן אֱמוּנָתְךָ בָּהֶם, וְאַתָּה אֵין

עֲלָךְ, אַנְתְּ לְבַר מִכֹּלָא, וּלְגָאו מִכֹּלָא, וּלְכָל סִטְרָא, וּלְעֵילָא מִכֹּלָא, וּלְתַתָּא מִכֹּלָא. וְלֵית אֱלָהָא אַחֲרָא, עֵילָא וְתַתָּא, וּמִכֹּל סִטְרָא, וּמִלְּגוֹ דְּעֶשֶׂר סְפִירָן, דְּמִגְּוָהוֹן כֹּלָא, וּבְהוֹן כֹּלָא תַלְיָא וְאַנְתְּ בְּכָל סְפִירָה, בְּאָרְכָּה וְרָחְבָּהּ, עֵילָא וְתַתָּא, וּבֵין כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, וּבְעוֹבִי דְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה.

וְאַנְתְּ הוּא דְּמִקָּרֵב לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, וּבְכָל עַנְפִּין דְּנְהוֹרִין דְּתַלְיָין מִגְּוָהוֹן, כְּגָרְמִין, וְגִידִין, וְעוֹר, וּבָשָׂר, דְּתַלְיָין מִן גּוּפָא. וְאַנְתְּ לֵית לָךְ גּוּפָא, וְלָא אֵבָרִים, וְלֵית לָךְ נוּקְבָא. אֶלָּא אֶחָד בְּלָא שֵׁנִי. יְהֵא רַעֲוָא דִילָךְ, דְּתִקָּרֵב אַנְתְּ שְׁכִינְתָּא לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּכָל דַּרְגִּין דְּאִינּוּן אֲצִילוּת דִּילָהּ, דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּבַעֲלֵי מִדּוֹת. נְשִׁיאֵי יִשְׂרָאֵל. חֲכָמִים. נְבוֹנִים. חֲסִידִים. גִּבּוֹרִים. אַנְשֵׁי אֱמֶת. נְבִיאִים. צַדִּיקִים. מְלָכִים. כֻּלְּהוּ דַּאֲצִילוּת. דְּאִית אַחֲרָנִין דְּבְרִיאָה.

דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי קָרְבָּן, שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. מִימִינָא שֶׁמֶן לַמָּאוֹר, כְּגוֹן (בראשית א) **אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל. שֶׁמֶן מִשְׁחַת**

לשון הקודש

נִשְׁמָה עָלֶיךָ, שֶׁתְּהֶיה אַתָּה כְּגוּף אֵלֶיהָ, שֶׁאַתָּה הוּא נְשָׁמָה לַנְּשָׁמוֹת, וְאֵין נְשָׁמָה עָלֶיךָ, וְלֹא אֱלוֹהַּ עָלֶיךָ. אַתָּה מִחוּץ לַכֹּל, וּבְתוֹךְ הַכֹּל, וּלְכָל צַד, וּלְמַעְלָה מֵהַכֹּל, וּלְמַטָּה מֵהַכֹּל. וְאֵין אֱלוֹהַּ אַחֵר לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּמִכָּל צַד, וּמִתּוֹךְ עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, שֶׁמֵּהֶם הַכֹּל, וּבָהֶם הַכֹּל תָּלוּי, וְאַתָּה בְּכָל סְפִירָה, בְּאָרְכָּהּ וְרָחְבָּהּ, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וּבֵין כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, וּבָעֳבִי כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה.

וְאַתָּה הוּא שֶׁמִּקָּרֵב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁכִינָתוֹ בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, וּבְכָל הָעֲנָפִים שֶׁל הַמְּאוֹרוֹת שֶׁתְּלוּיִים מֵהֶם, כַּעֲצָמוֹת, וְגִידִים, וְעוֹר, וּבָשָׂר, הַתְּלוּיִים מִן הַגּוּף. וְאַתָּה אֵין לְךָ גּוּף, וְלֹא אֵיבָרִים, וְאֵין לְךָ נְקֵבָה. אֶלָּא אֶחָד בְּלִי שֵׁנִי. יְהִי רָצוֹן שֶׁלְּךָ, שֶׁתִּקָּרֵב אַתָּה אֶת הַשְּׁכִינָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל הַדְּרָגוֹת שֶׁהֵן אֲצִילוּת שֶׁלָּהּ, שֶׁהֵן נִשְׁמוֹת שֶׁל בַּעֲלֵי מִדּוֹת. נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל. חֲכָמִים. נְבוֹנִים. חֲסִידִים. גִּבּוֹרִים. אַנְשֵׁי אֱמֶת. נְבִיאִים. צַדִּיקִים. מְלָכִים. כֻּלָּם מֵאֲצִילוּת, שֶׁיֵּשׁ אֲחֵרִים שֶׁל בְּרִיאָה.

שֶׁהַשְּׁכִינָה הִיא קָרְבָּן, שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. מִימִין שֶׁמֶן לַמָּאוֹר, כְּגוֹן (בראשית א) אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל. שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ הוּא

קֹדֶשׁ אִיהוּ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְּוִיִּם. שֶׁמֶן כָּתִית, אִיהִי מִסִּטְרָא דְצַדִּיק, דְּאִיהוּ כָּתִישׁ כְּתִישִׁין מֵאֵבָרִין דְּאִינּוּן זֵיתִים, לְאַחֲתָא מִשְׁחָא לְגַבֵּי פְּתִילָה. פְּתִילָה תֵּכְלָא. וּגְבוּרָה מִתַּמָּן אִיהִי יִרְאָה, וּלְוִיִּם שׁוֹמְרִין הַמִּקְדָּשׁ.

וּמִתַּמָּן פִּקּוּדָא לִירָא מִן הַמִּקְדָּשׁ, וְאִיהוּ מִצְוַת עֲבוֹדַת הַלְּוִיִּם בַּמִּקְדָּשׁ בְּכ"ד מִשְׁמָרוֹת לְוִיִּם דִּבְהוֹן לְוִיִּם בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה הֲווֹ מְזַמְּרִין קָדָמָךְ, לְסַלְּקָא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי שִׁירָה וְזִמְרָה בְּהוֹן לַיְיָ. כ"ד עִם שִׁירָה וְזִמְרָה כ"ו, כְּחוּשְׁבָּן יְהוָ"ה. וַאֲבַתְרֵיהּ פִּקּוּדָא אִיהִי מִצְוַת קְטֹרֶת תָּמִיד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּקְטֹרֶת כְּקָרְבְּנָא.

וְהִפְשִׁיט אֶת הָעוֹלָה וְנִתַּח אוֹתָהּ לִנְתָחֶיהָ. וְאֵמוּרִין וּפְדָרִין דְּאִינּוּן מִתְאַכְּלִין כָּל הַלַּיְלָה, (דף ק"י ע"א) אִינּוּן כַּפָּרָה דְּאֵבָרִין דְּגוּפָא דִילֵיהּ וְנַפְשֵׁיהּ, דְּלָא יִתּוֹקְדוּן בְּגֵיהִנָּם, וְלָא יִתְמַסְּרוּן בִּידָא דְמַלְאָךְ הַמָּוֶת, וּבְגִין דְּבַר נָשׁ חָב בְּיֵצֶר הָרָע, דְּאִיהוּ צְפוּנִי, הָכִי שְׁחִיטָתוֹ בַּצָּפוֹן לְשֵׁזָבָא לֵיהּ מֵהַהוּא צְפוּנִי.

לשון הקודש

מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְּוִיִּם. שֶׁמֶן כָּתִית הוּא מִצַּד שֶׁל צַדִּיק, שֶׁהוּא כּוֹתֵשׁ כְּתִישׁוֹת מֵאֵיבָרִים, שֶׁהֵם זֵיתִים, לְהוֹרִיד שֶׁמֶן לְגַבֵּי פְּתִילָה, פְּתִיל תְּכֵלֶת. וְהַגְּבוּרָה מִשָּׁם הִיא יִרְאָה, וּלְוִיִּם שׁוֹמְרִים הַמִּקְדָּשׁ.

וּמִשָּׁם מִצְוָה לִירָא מִן הַמִּקְדָּשׁ, וְהִיא מִצְוַת עֲבוֹדַת הַלְּוִיִּם בַּמִּקְדָּשׁ בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִשְׁמְרוֹת לְוִיִּם שֶׁבָּהֶן הָיוּ מְזַמְּרִים לְוִיִּם בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה לְפָנֶיךָ לְהַעֲלוֹת שְׁכִינָה, שֶׁהִיא שִׁירָה וְזִמְרָה, בָּהֶם לַה'. כ"ד עִם שִׁירָה וְזִמְרָה – כ"ו, כְּחֶשְׁבּוֹן יְהוָ"ה. וּלְאַחֲרֶיהָ מִצְוָה, הִיא מִצְוַת קְטֹרֶת תָּמִיד לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהַקְּטֹרֶת כְּקָרְבָּן.

וְהִפְשִׁיט אֶת הָעֹלָה וְנִתַּח אֹתָהּ לִנְתָחֶיהָ. וְאֵמוּרִים וּפְדָרִים שֶׁהֵם מִתְעַכְּלִים כָּל הַלַּיְלָה, הֵם כַּפָּרַת אֵיבְרֵי הַגּוּף שֶׁלּוֹ וְנַפְשׁוֹ שֶׁלֹּא יִשָּׂרְפוּ בַּגֵּיהִנֹּם, וְלֹא יִמָּסְרוּ בְּיַד מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וּמִשּׁוּם שֶׁבֶּן אָדָם חָטָא בְּיֵצֶר הָרָע, שֶׁהוּא צְפוּנִי, כָּךְ שְׁחִיטָתוֹ בַּצָּפוֹן, לְהַצִּילוֹ מֵאוֹתוֹ צְפוּנִי.

וּבְקָרְבְּנִין, טוֹל בְּהוּ כֹּל וָחוֹמֶר מִנְּבִיאִים, דְּאַף עַל גַּב דְּתוֹרָה אִיהִי שֵׁם יְהוָ״ה, וּנְבוּאָה דְּאִתְּמַר בָּהּ (ישעיה סג) רוּחַ יְיָ׳ תְּנִיחֶנּוּ. עִם כָּל דָּא, לָאו כָּל מָאנֵי תּוֹרָה שְׁקוּלִין, וְלָאו כָּל נְבִיאִים שְׁקוּלִין, דְּאִית נְבִיאִים, דִּנְבוּאָה דִּלְהוֹן בִּלְבוּשִׁין דְּמַלְכָּא, וְהָכִי הוּא אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, כַּמָּה מָאנֵי סְפֵקוֹת וּפֵרוּקִין, בִּלְבוּשָׁא דְּמַלְכָּא.

וְאִית אַחֲרָנִין דְּסַלְקִין יַתִּיר, בְּאֵבָרִים דְּגוּפָא דְּמַלְכָּא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן וָאֶרְאֶה, וְרָאִיתִי, בַּמַּרְאֶה, בְּעַיְינִין. (חבקוק ג) יְיָ׳ שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי, בִּשְׁמִיעָה. יְחֶזְקֵאל אִסְתַּכְּלוּתֵיהּ וּנְבִיאוּתֵיהּ מְעַיְינִין. חֲבַקּוּק מֵאוּדְנִין בִּשְׁמִיעָה. וּבְגִין דָּא, יְחֶזְקֵאל חָזָא כָּל אִלֵּין מַרְאוֹת דְּמֶרְכָּבָה בִּרְאִיָּיה, בְּעֵין הַשֵּׂכֶל. חֲבַקּוּק, בִּשְׁמִיעָה. וְאִית נְבִיאָה דִּנְבוּאָתֵיהּ בְּפוּמָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה ו) וַיִּגַּע עַל פִּי. נְבוּאָה אַחֲרָא מֵרֵיחָא דְּחוֹטְמָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (יחזקאל ב) וַתָּבֹא בִי הָרוּחַ. וְאִית דִּנְבוּאָתֵיהּ בְּיַד, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (הושע יב) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה. וְאַחֲרָנִין לִפְנִים בְּחַיֵּי הַמֶּלֶךְ, וְאָחֲרָנִין לִפְנֵי לִפְנִים.

לשון הקודש

וּבַקָּרְבָּנוֹת, קַח בָּהֶם כֹּל וָחוֹמֶר מִנְּבִיאִים. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהַתּוֹרָה הִיא שֵׁם יְהוָ״ה, וְהַנְּבוּאָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (ישעיה סג) רוּחַ ה׳ תְּנִיחֶנּוּ – עִם כָּל זֶה, לֹא כָּל בַּעֲלֵי תּוֹרָה שְׁקוּלִים, וְלֹא כָּל הַנְּבִיאִים שְׁקוּלִים, שֶׁיֵּשׁ נְבִיאִים שֶׁנְּבוּאָתָם בִּלְבוּשֵׁי הַמֶּלֶךְ, וְכָךְ הִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כַּמָּה בַּעֲלֵי סְפֵקוֹת וּפֵרוּקִים בִּלְבוּשׁ הַמֶּלֶךְ.

וְיֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁעוֹלִים יוֹתֵר בְּאֵיבְרֵי גּוּף הַמֶּלֶךְ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וָאֶרְאֶה, וְרָאִיתִי, בַּמַּרְאֶה – בְּעֵינַיִם. (חבקוק ג) ה׳ שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי – בִּשְׁמִיעָה. יְחֶזְקֵאל, הִסְתַּכְּלוּתוֹ וּנְבוּאָתוֹ מֵהָעֵינַיִם. חֲבַקּוּק מֵהָאָזְנַיִם, בִּשְׁמִיעָה. וְלָכֵן רָאָה יְחֶזְקֵאל כָּל מַרְאוֹת הַמֶּרְכָּבָה הָאֵלֶּה בִּרְאִיָּה, בְּעֵין הַשֵּׂכֶל. חֲבַקּוּק בִּשְׁמִיעָה. וְיֵשׁ נָבִיא שֶׁנְּבוּאָתוֹ בַּפֶּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּגַּע עַל פִּי. נְבוּאָה אַחֶרֶת מֵרֵיחַ הַחֹטֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל ב) וַתָּבֹא בִי הָרוּחַ. וְיֵשׁ שֶׁנְּבוּאָתוֹ בַּיָּד, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (הושע יב) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה. וַאֲחֵרִים לִפְנִים בְּחַיֵּי הַמֶּלֶךְ, וַאֲחֵרִים לִפְנֵי וְלִפְנִים.

וְהָכִי בְּאוֹרַיְיתָא, פְּשָׁטֵי"ם, רְאָיוֹ"ת, דְּרָשׁוֹ"ת, סוֹדוֹ"ת דְּסִתְרֵי תּוֹרָה, וּלְעֵילָא סִתְרֵי סְתָרִים לַה' הָכִי בְּקָרְבָּנִין אַף עַל גַּב דְּקָרְבָּנִין כֻּלְּהוּ לַיְהוָ"ה, אִיהוּ נָטִיל כֹּלָּא, וּפָלִיג קָרְבָּנִין לְמַשִּׁירְיָין דִּילֵיהּ. מִנְּהוֹן פָּלִיג לַכְּלָבִים, אִינּוּן קָרְבָּנִין פְּסוּלִין, דְּיָהִיב לְהוֹן לְסָמָאֵ"ל כֶּלֶב, וּלְמַשִּׁרְיָיתֵיהּ. וּבְגִין דָּא הָוָה נָחִית דְּיוּקְנָא דְּכַלְבָּא. וּמִנְּהוֹן לְשֵׁדִים, דְּאִית בְּהוֹן כִּבְעִירָן, וּמִנְּהוֹן כְּמַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת, וּמִנְּהוֹן כִּבְנֵי נָשָׁא. לְאִינּוּן דְּעוֹבָדֵיהוֹן כַּשֵּׁדִים, פָּלִיג קָרְבָּנֵיהוֹן לַשֵּׁדִים.

אִלֵּין דְּעוֹבָדֵיהוֹן כְּמַלְאָכִין, פָּלִיג קָרְבָּנִין דִּלְהוֹן לְמַלְאָכִים, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר כח) אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי. דְּאִינּוּן קָרְבָּנִין דִּלְהוֹן, לָאו תַּלְיָין בִּבְעִירָן. דְּקָרְבָּנִין דִּבְעִירָן, אִינּוּן דְּעַמֵּי הָאָרֶ"ץ. אִינּוּן קָרְבָּנִין (דְּמַלְאָכִין) דִּבְנֵי נָשָׁא, צְלוֹתִין וְעוֹבָדִין טָבִין. קָרְבָּנִין דְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים, מָאֲרֵי מִדּוֹת, אִלֵּין מָאֲרֵי רָזֵי דְּאוֹרַיְיתָא, וְסִתְרִין גְּנִיזִין דִּבְהוֹן, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית הוּא בְּגַרְמֵיהּ, לְקַבְּלָא קָרְבָּנִין דִּלְהוֹן, דְּאִיהִי תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, שְׁכִינְתָּא קַדִּישָׁא, מֵי' מִדּוֹת.

לשון הקודש

וְכָךְ בַּתּוֹרָה, פְּשָׁטֵי"ם, רְאָיוֹ"ת, דְּרָשׁוֹ"ת, סוֹדוֹ"ת שֶׁל סִתְרֵי תּוֹרָה, וּלְמַעְלָה סִתְרֵי סְתָרִים לַה'. כָּךְ בְּקָרְבָּנוֹת, אַף עַל גַּב שֶׁקָּרְבָּנוֹת כֻּלָּם לַיְהוָ"ה, הוּא לוֹקֵחַ הַכֹּל וּמְחַלֵּק אֶת הַקָּרְבָּנוֹת לְמַחֲנוֹתָיו. מֵהֶם מְחַלֵּק לַכְּלָבִים, אוֹתָם קָרְבָּנוֹת פְּסוּלִים, שֶׁנּוֹתֵן אוֹתָם לְסָמָאֵ"ל הַכֶּלֶב וּלְמַחֲנוֹתָיו, וְלָכֵן הָיְתָה יוֹרֶדֶת דְּמוּת כֶּלֶב. וּמֵהֶם לַשֵּׁדִים, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כַּבְּהֵמוֹת, וּמֵהֶם כְּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וּמֵהֶם כִּבְנֵי אָדָם. לְאוֹתָם שֶׁמַּעֲשֵׂיהֶם כְּשֵׁדִים, מְחַלֵּק קָרְבְּנוֹתֵיהֶם לַשֵּׁדִים.

אֵלֶּה שֶׁמַּעֲשֵׂיהֶם כְּמַלְאָכִים, מְחַלֵּק אֶת קָרְבְּנוֹתֵיהֶם לַמַּלְאָכִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (במדבר כח) אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי. שֶׁאוֹתָם קָרְבְּנוֹתֵיהֶם לֹא תְּלוּיִים בַּבְּהֵמוֹת. שֶׁקָּרְבָּנוֹת שֶׁל בְּהֵמוֹת הֵם שֶׁל עַמֵּי הָאָרֶ"ץ. אוֹתָם קָרְבָּנוֹת (שֶׁל מַלְאָכִים) שֶׁל בְּנֵי אָדָם – תְּפִלּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, בַּעֲלֵי מִדּוֹת, אֵלֶּה בַּעֲלֵי סוֹדוֹת תּוֹרָה וְהַסְתָּרִים הַגְּנוּזִים שֶׁבָּהֶם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

וְתַלְמִידֵי דְּרַבָּנָן, אִינּוּן מִלִּין דִּלְהוֹן כַּאֲכִילַת שִׂיְרֵי מִנָּחוֹת, וְאִית אַחֲרָנִין דְּמִתְגַּבְּרִין עָלַיְיהוּ, דְּאוֹרַיְיתָא דִּלְהוֹן כַּאֲכִילַת מִנָּחוֹת עַצְמָן, וְלָא שִׂיְרֵי מִנָּחוֹת. וְאִית אַחֲרָנִין דְּאוֹרַיְיתָא דִּלְהוֹן אֲכִילַת קָדָשִׁים, מַאֲכָלִים מִכַּמָּה מִינִין לְמַלְכָּא. וְכָל מִנָּחוֹת דְּמַאֲכָלִין דְּקָרְבָּנִין, מָנֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקָרְבָּא לֵיהּ כֻּלְּהוּ בְּבֵיתָא דִּילֵיהּ, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא. וְהַאי אִיהוּ פִּקּוּדָא לְקָרְבָּא קָרְבָּנוֹת בְּבֵית הַבְּחִירָה, לְקַיֵּים (ירמיה ט) כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל וְגוֹ׳.

לְמַלְכָּא דַּהֲווֹ עַבְדּוֹי וַאֲפַרְכְּסוֹי וְשׁוּלְטָנֵי מַלְכוּתָא שַׁלְּחֵי לֵיהּ כַּמָּה דּוֹרוֹנֵי, אָמַר, מָאן דְּבָעֵי לְמִשְׁלַח לִי דּוֹרוֹנָא, לָא יִשְׁלַח אֶלָּא בִּידָא דְּמַטְרוֹנִיתָא, לְקַיֵּים בָּהּ (תהלים קג) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא קָרְבָּן לַה׳, עוֹלָה לַה׳, אָשָׁם לַה׳, וַאֲפִילּוּ קָרְבָּן נִדּוֹת וְיוֹלְדוֹת וּמְצוֹרָעִים וְזָבִים וְזָבוֹת, כֹּלָּא צָרִיךְ לְקָרְבָּא לַיְיָ׳, וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וּלְבָתַר אִיהִי פְּלִיגַת לְכֹלָּא הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי לא) וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ, וַאֲפִילּוּ מְזוֹנָא דְּחֵיוָון, כְּגוֹן קָרְבָּן שְׂעוֹרִים מַאֲכָל בְּעִירָן, וּמַאֲכַל

לשון הקודש

הוּא יוֹרֵד בְּעַצְמוֹ לְקַבֵּל אֶת קָרְבְּנוֹתֵיהֶם, שֶׁהִיא תּוֹרַת ה׳ תְּמִימָה, שְׁכִינָה קְדוֹשָׁה, מֵעֶשֶׂר מִדּוֹת.

וְתַלְמִידֵי רַבּוֹתֵינוּ, אוֹתָם הַדְּבָרִים שֶׁלָּהֶם כְּמוֹ אֲכִילַת שִׂיְרֵי מִנָּחוֹת. וְיֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עֲלֵיהֶם, שֶׁתּוֹרָתָם כַּאֲכִילַת מִנָּחוֹת עַצְמָן, וְלֹא שִׂיְרֵי מִנָּחוֹת. וְיֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁתּוֹרָתָם אֲכִילַת קָדָשִׁים, מַאֲכָלִים מִכַּמָּה מִינִים לַמֶּלֶךְ. וְאֶת כָּל הַמִּנָּחוֹת שֶׁל מַאֲכָלִים שֶׁל קָרְבָּנוֹת צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַקְרִיב לוֹ כֻּלָּם בְּבֵיתוֹ, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה. וְזוֹהִי הַמִּצְוָה לְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹת בְּבֵית הַבְּחִירָה, לְקַיֵּים (ירמיה ט) כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל וְגוֹ׳.

לְמֶלֶךְ שֶׁעֲבָדָיו וְשָׂרָיו וְשַׁלִּיטֵי מַלְכוּתוֹ שׁוֹלְחִים לוֹ כַּמָּה דּוֹרוֹנוֹת. אָמַר: מִי שֶׁרוֹצֶה לִשְׁלֹחַ לִי דּוֹרוֹן, לֹא יִשְׁלַח, רַק בִּידֵי הַגְּבִירָה, לְקַיֵּים בָּהּ (תהלים קג) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרֵאת הַשְּׁכִינָה קָרְבָּן לַה׳, עֹלָה לַה׳, אָשָׁם לַה׳, וַאֲפִלּוּ קָרְבַּן נִדּוֹת וְיוֹלְדוֹת וּמְצֹרָעִים וְזָבִים וְזָבוֹת, הַכֹּל צָרִיךְ לְהַקְרִיב לַה׳ וּשְׁכִינָתוֹ, וְאַחַר כָּךְ הִיא מְחַלֶּקֶת לַכֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי לא) וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ

עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת דְּבֵי מַלְכָּא, וַאֲפִילוּ דְּכַלְבֵי וּדְחֲמָרֵי וּגְמַלֵּי, לְקַיֵּים בָּהּ וּמַלְכוּתוֹ בְּכֹל מָשָׁלָה. וּמְנָלָן דְּעַל יְדָהָא פָּלִיג כֹּלָּא, דִּכְתִיב וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ.

בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֶּן י״ה, ו׳ בֶּן י״ה, כָּלִיל יה״ו. וּשְׁלִימוּ דִּילֵיהּ ה׳, אִיהִי עוֹלָה לַיְהוָ״ה. קָרְבָּן לַיְהוָ״ה. שְׁלָמִים לַיְיָ׳. קְרִיבוּ דִּילֵיהּ, שְׁלִימוּ דִּילֵיהּ, דְּבֵיהּ אַשְׁלִים יה״ו, לְמֶהֱוֵי יְהוָ״ה.

וְכֹלָּא אִתְהַדָּר בֵּיהּ, וּבְגִין דָּא (שמות כב) **זוֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם, בִּלְתִּי לַיְהוָ״ה לְבַדּוֹ, דְּלָא יָהִיב שׁוּלְטָנוּתָא לְסִטְרָא אַחֲרָא בְּקָרְבַּנָא, דְּכָל אֱלֹהִים אֲחֵרִים עָלְמָא דְּפֵרוּדָא אִינּוּן, וְלֵית לוֹן קְרִיבָא וְיִחוּדָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפְרִישׁ לוֹן מִשְּׁמֵיהּ, כְּגוֹן דְּאַפְרִישׁ חֹשֶׁךְ מֵאוֹר, הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (בראשית א) **וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וּמַאן דְּקָרִיב לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַה דְּאַפְרִישׁ, כְּמַאן דְּקָרִיב מְסָאֲבוּ דְּנִדָּה לְבַעְלָהּ, וְהַאי אִיהוּ רָזָא** (ויקרא יח) **וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ.**

לשון הקודש

וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ. וַאֲפִלּוּ מְזוֹן הַחַיּוֹת, כְּגוֹן קָרְבַּן שְׂעוֹרִים מַאֲכַל הַבְּהֵמוֹת, וּמַאֲכַל עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת שֶׁל בֵּית הַמֶּלֶךְ, וַאֲפִלּוּ שֶׁל כְּלָבִים וְשֶׁל חֲמוֹרִים וּגְמַלִּים, לְקַיֵּם בָּהּ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁעַל יָדֶיהָ מִתְחַלֵּק הַכֹּל? שֶׁכָּתוּב וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ.

מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֶּן י״ה, ו׳ בֶּן י״ה, כּוֹלֵל יה״ו. וּשְׁלֵמוּתוֹ ה׳, הִיא עוֹלָה לַיהוָ״ה. קָרְבָּן לַיהוָ״ה. שְׁלָמִים לַה׳. קְרֵבוּתוֹ, שְׁלֵמוּתוֹ, שֶׁבּוֹ הִשְׁלִים יה״ו, לִהְיוֹת יְהוָ״ה.

וְהַכֹּל חוֹזֵר בּוֹ, וְלָכֵן (שמות כב) זוֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם בִּלְתִּי לַה׳ לְבַדּוֹ, שֶׁלֹּא נוֹתֵן שִׁלְטוֹן לַצַּד הָאַחֵר בַּקָּרְבָּן, שֶׁכָּל אֱלֹהִים אֲחֵרִים הֵם עוֹלַם הַפֵּרוּד, וְאֵין לָהֶם קִרְבָה וְיִחוּד, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִפְרִידָם מִשְּׁמוֹ כְּמוֹ שֶׁהִפְרִיד חֹשֶׁךְ מֵאוֹר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וּמִי שֶׁמְּקָרֵב לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַה שֶׁהִפְרִיד, כְּמִי שֶׁקֵּרֵב טֻמְאַת הַנִּדָּה לְבַעְלָהּ, וְזֶהוּ סוֹד (ויקרא יח) וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ.

וְהַאי לֹא תִגַּלֶּה עֶרְוָתָן, קֵירוּב, דְּכָל עֶרְיָין שְׁקוּלִין לְעַבּוֹדָה זָרָה, דְּכָל סִטְרִין אַחֲרָנִין, עָלַיְיהוּ אִתְמַר, (בראשית י) מֵאֵלֶּה נִפְרְדוּ אִיֵּי הַגּוֹיִם בְּאַרְצוֹתָם. וּכְתִיב לִלְשׁוֹנוֹתָם בְּאַרְצוֹתָם בְּגוֹיֵיהֶם. וּכְתִיב כִּי שָׁם בָּלַל יְיָ׳ שְׂפַת כָּל הָאָרֶץ וּמִשָּׁם הֱפִיצָם יְהוָ״ה. וְכָל מָאן דְּקָרִיב שׁוּם קָרְבָּנָא לְסִטְרִין אַחֲרָנִין, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפְרִישׁ לֵיהּ מִשְּׁמֵיהּ, וְלֵית לֵיהּ חוּלָקָא בִּשְׁמֵיהּ. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּחַר לוֹן לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל שְׁאַר אוּמִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים יד) וּבְךָ בָּחַר ה׳. וּפָלִיג לוֹן מִנַּיְיהוּ לְחוּלָקֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים לב) כִּי (דף ק״ו ע״ב) חֵלֶק יְיָ׳ עַמּוֹ.

וּבְגִין דָּא יָהִיב לוֹן אוֹרַיְיתָא מִשְּׁמֵיהּ. (שמות ג) זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דֹּר, וְדָא אוּקְמוּהָ י״ה עִם שְׁמִי, שס״ה. ו״ה עִם זִכְרִי, רמ״ח. בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה, קָשִׁיר לוֹן לְיִשְׂרָאֵל בִּשְׁמֵיהּ, לְמֶהֱוֵי כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר דִּלְהוֹן, חוּלַק עַדְבֵיהּ וְאַחֲסָנְתֵּיהּ. וּבְגִין דָּא זוּבַח לָאֱלֹהִים יָחֳרָם וְגוֹ׳.

צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְשַׁתְּפָא לַיְיָ׳, בַּהֲלִיכָה דִלְהוֹן, בְּהָקִיץ דִּלְהוֹן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ו) בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ

לשון הקודש

וְלֹא תִגַּלֶּה עֶרְוָתָהּ הַזֶּה – קֵרוּב, שֶׁכָּל הָעֲרָיוֹת שְׁקוּלִים לַעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (בראשית י) מֵאֵלֶּה נִפְרְדוּ אִיֵּי הַגּוֹיִם בְּאַרְצֹתָם. וְכָתוּב, לִלְשֹׁנֹתָם בְּאַרְצֹתָם בְּגוֹיֵהֶם. כִּי שָׁם בָּלַל ה׳ שְׂפַת כָּל הָאָרֶץ וּמִשָּׁם הֱפִיצָם ה׳. וְכָל מִי שֶׁמַּקְרִיב שׁוּם קָרְבָּן לַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַפְרִישׁוֹ מִשְּׁמוֹ, וְאֵין לוֹ חֵלֶק בִּשְׁמוֹ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּחַר בְּיִשְׂרָאֵל מִכָּל שְׁאָר אֻמּוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְךָ בָּחַר ה׳. וְחִלְּקָם מֵהֶם לְחֶלְקוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה׳ עַמּוֹ.

וְלָכֵן נָתַן לָהֶם תּוֹרָה מִשְּׁמוֹ. (שמות ג) זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דֹּר, וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, י״ה עִם שְׁמִי – שס״ה. ו״ה עִם זִכְרִי – רמ״ח. בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה קוֹשֵׁר אֶת יִשְׂרָאֵל בִּשְׁמוֹ, לִהְיוֹת כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁלָּהֶם חֵלֶק גּוֹרָלוֹ וִירֻשָּׁתוֹ, וְלָכֵן זוּבַח לָאֱלֹהִים יָחֳרָם וְכוּ׳.

צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְשַׁתֵּף אֶת ה׳ בַּהֲלִיכָתָם, בִּיקִיצָתָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ו)

בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ. קָם הַהוּא תַּלְמִידָא וְאִשְׁתְּטַח קַמֵּיהּ, וְאָמַר זַכָּאָה אִיהוּ חוּלָקֵיהּ, דְּמַאן דְּזָכֵי לְמִשְׁמַע מִלִּין אִלֵּין, כֻּלְּהוּ שֵׁם יְיָ' בְּכָל סִטְרָא, וְלָא נָפִיק מִנֵּיהּ לְבַר בְּכָל סִטְרוֹי. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר:

וְכִי תֹאמְרוּ מַה נֹּאכַל וְגוֹ', (ויקרא כה) רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים לז) בְּטַח בַּיְיָ' וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה. לְעוֹלָם בַּר נָשׁ יְהֵא זָהִיר בְּמָאֲרֵיהּ, וְיִדַּבֵּק לְבֵיהּ בִּמְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה, בְּגִין דִּיהֲוֵי שְׁלִים בְּמָאֲרֵיהּ. דְּכַד יֶהֱוֵי שְׁלִים בֵּיהּ, לָא יַכְלִין לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ כָּל בְּנֵי עָלְמָא.

תָּא חֲזֵי, בְּטַח בַּיְיָ' וַעֲשֵׂה טוֹב, מָאי וַעֲשֵׂה טוֹב. אֶלָּא הָכִי תַּנְיָנָן, בְּעוֹבְדָא דִלְתַתָּא, יִתְעַר עוֹבָדָא דִלְעֵילָא. וְהָא אוּקְמוּהָ, וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם, כַּבְיָכוֹל, אַתּוּן תַּעַבְדּוּן לְהוֹן, בְּגִין דִּבְהַהוּא

לשון הקודש

בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ. קָם אוֹתוֹ תַּלְמִיד וְהִשְׁתַּטַּח לְפָנָיו וְאָמַר: אַשְׁרֵי הוּא חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁמֹעַ דְּבָרִים אֵלֶּה, כֻּלָּם שֵׁם ה' בְּכָל צַד, וְלֹא יוֹצֵא מִמֶּנּוּ הַחוּצָה בְּכָל צִדָּדָו. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר

וְכִי תֹאמְרוּ מַה נֹּאכַל וְגוֹ'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים לז) בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה. לְעוֹלָם יִהְיֶה בֶּן אָדָם זָהִיר בְּרִבּוֹנוֹ, וִידַבֵּק לִבּוֹ בָּאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שָׁלֵם עִם רִבּוֹנוֹ. שֶׁכְּשֶׁיִּהְיֶה שָׁלֵם עִמּוֹ, לֹא יוּכְלוּ לְהַזִּיקוֹ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

בֹּא רְאֵה, בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב, מַה זֶּה וַעֲשֵׂה טוֹב? אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרֵר מַעֲשֶׂה שֶׁלְּמַעְלָה. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם – כִּבְיָכוֹל אַתֶּם

אַתְעָרוּתָא דִלְכוֹן דְּאַתּוּן עַבְדִּין לְתַתָּא, אִתְעַר לְעֵילָא וְעַל דָּא וַעֲשֵׂה טוֹב כְּתִיב, וְאֵין טוֹב, אֶלָּא צַדִּיק, דִּכְתִיב (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. כֵּיוָן דְּאַתּוּן עַבְדִּין הַאי, וַדַּאי הַאי טוֹב יִתְעַר, כְּדֵין שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה, וְכֹלָּא חַד.

שְׁכָן אֶרֶץ, אֶרֶץ עִלָּאָה. דְּהָא לֵית לָךְ בְּעָלְמָא, דְּיָכוֹל לְמִשְׁרֵי בַּהֲדָהּ, עַד דְּיִתְעַר הַאי טוֹב לְגַבָּהּ, כֵּיוָן דְּיִתְעַר לֵיהּ, כַּבְיָכוֹל הוּא עָבִיד לֵיהּ, וּכְדֵין שְׁכָן אֶרֶץ, שְׁרֵי בְּגַוָּהּ, אֵיכוֹל אֵיבָה, אִשְׁתַּעְשַׁע בַּהֲדָהּ. וּרְעֵה אֱמוּנָה, דָּא אֶרֶץ וְכֹלָּא חַד כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים צב) וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת. וּרְעֵה אֱמוּנָה, הֲוֵי דָּבַר לָהּ בְּכָל רְעוּתָךְ.

וְאִי לָא תִתְעַר לָקָבְלָהּ, הַאי טוֹב אִתְרְחַק מִנָּהּ, וְלָא תִקְרַב בַּהֲדָהּ, לָא תִקְרַב לְגוֹ אַתּוּן נוּרָא

לשון הקודש

תַּעֲשׂוּ אוֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתָהּ הִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּכֶם שֶׁאַתֶּם עוֹשִׂים לְמַטָּה, מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה, וְעַל זֶה כָּתוּב וַעֲשֵׂה טוֹב, וְאֵין טוֹב אֶלָּא צַדִּיק, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. כֵּיוָן שֶׁאַתֶּם עוֹשִׂים אֶת זֶה, וַדַּאי שֶׁהַטּוֹב הַזֶּה יִתְעוֹרֵר, וְאָז שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה, וְהַכֹּל אֶחָד.

שְׁכָן אֶרֶץ, אֶרֶץ הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהֲרֵי אֵין לְךָ בָּעוֹלָם שֶׁיָּכוֹל לִשְׁרוֹת עִמָּהּ עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר הַטּוֹב הַזֶּה אֵלֶיהָ. כֵּיוָן שֶׁמְּעוֹרֵר אוֹתוֹ, כִּבְיָכוֹל הוּא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ, וְאָז שְׁכָן אֶרֶץ, שְׁרֵה בְתוֹכָהּ וֶאֱכֹל פִּרְיָהּ, הִשְׁתַּעֲשַׁע עִמָּהּ. וּרְעֵה אֱמוּנָה, זוֹ אֶרֶץ, וְהַכֹּל אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צב) וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת. וּרְעֵה אֱמוּנָה, הַנְהִיגָהּ בְּכָל רְצוֹנְךָ.

וְאִם לֹא תִתְעוֹרֵר כְּנֶגְדָּהּ, הַטּוֹב הַזֶּה

יָקִידְתָּא, וְאִי תִּקְרַב בַּהֲדָהּ, בִּדְחִילוּ, כְּמָאן דְּדָחִיל מִן מוֹתָא. דְּהָא כְּדֵין נוּרָא דָּלִיק, וְאוֹקִיד עָלְמָא בְּשַׁלְהוֹבוֹי. וְכֵיוָן דְּאִתְעַר לָקָבְלָהּ הַאי טוֹב, כְּדֵין, שָׁאֲרֵי בְּגַוָּהּ, וְלָא תִּדְחַל מִנָּהּ אַנְתְּ, כְּדֵין, (איוב כב) וְתִגְזַר אֹמֶר וְיָקָם לָךְ וְעַל דְּרָכֶיךָ נָגַהּ אוֹר.

תָּא חֲזֵי, בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא מַדְבְּרֵי לְהַאי לְרֵעוּתְהוֹן בְּכָל יוֹמָא. מָאן אִינוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא. אִינוּן דְּמִתְעָרֵי הַאי טוֹב לָקָבְלֵיהּ, וְלָא חָס עַל דִּילֵיהּ, וְיַדְעֵי דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לֵיהּ יַתִּיר. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (משלי יא) יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסָף עוֹד. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּהַאי אִתְעַר בִּרְכָאן לָקָבְלֵיהּ, וְלָא יֵיבָא אִי אֶתֵּן הַאי הַשְׁתָּא, מָאי אַעְבִּיד לְמָחָר. אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לֵיהּ בִּרְכָאָן עַד בְּלִי דַּי, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ.

לשון הקודש

מִתְרַחֵק מִמֶּנָּה, וְאַל תִּתְקָרֵב אֵלֶיהָ, אַל תִּתְקָרֵב לְתוֹךְ כִּבְשַׁן אֵשׁ יוֹקֶדֶת. וְאִם תִּקְרַב אֵלֶיהָ – בְּפַחַד, כְּמִי שֶׁפּוֹחֵד מִן הַמָּוֶת, שֶׁהֲרֵי אָז הָאֵשׁ דּוֹלֶקֶת וְשׁוֹרֶפֶת אֶת הָעוֹלָם בְּשַׁלְהֲבוֹתֶיהָ. וְכֵיוָן שֶׁמִּתְעוֹרֵר כְּנֶגְדָּהּ הַטּוֹב הַזֶּה, אָז הוּא שׁוֹרֶה בְּתוֹכָהּ, וְאַתָּה אַל תִּפְחַד מִמֶּנָּה. אָז – (איוב כב) וְתִגְזַר אֹמֶר וְיָקָם לָךְ וְעַל דְּרָכֶיךָ נָגַהּ אוֹר.

בֹּא רְאֵה, בְּנֵי הָאֱמוּנָה מַנְהִיגִים אֶת זֹאת לִרְצוֹנָם בְּכָל יוֹם. מִי הֵם בְּנֵי הָאֱמוּנָה? אוֹתָם שֶׁמְּעוֹרְרִים הַטּוֹב הַזֶּה כְּנֶגְדּוֹ, וְלֹא חָס עַל שֶׁלּוֹ, וְיוֹדְעִים שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתֵּן לוֹ יוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יא) יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסָף עוֹד. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁזֶּה מְעוֹרֵר בְּרָכוֹת כְּנֶגְדּוֹ, וְלֹא יֹאמַר: אִם אֶתֵּן אֶת זֶה עַכְשָׁו, מָה אֶעֱשֶׂה לְמָחָר? אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לוֹ בְּרָכוֹת עַד בְּלִי דַּי, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְתִּי.

וּבְגִין כַּךְ, וְכִי תֹאמְרוּ מַה נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית וְגוֹ׳, מַה כְּתִיב. וְצִוִּיתִי אֶת בִּרְכָתִי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית וְעָשָׂת אֶת הַתְּבוּאָה לִשְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים. וְעָשָׂת, וְעָשְׂתָה מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי וְעָשָׂת. אֶלָּא לְאַפָּקָא ה׳, דְּאִית לָהּ שְׁמִטָּה וְנַיְיחָא, וְלָא עָבִיד עֲבִידְתָּא. כְּתִיב (שמות טז) **רְאוּ כִּי יְיָ׳ וְגוֹ׳ נוֹתֵן לָכֶם בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לֶחֶם יוֹמָיִם וְגוֹ׳, כְּגַוְונָא דָא וְצִוִּיתִי אֶת בִּרְכָתִי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית וְגוֹ׳.**

רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא, פָּגְעוּ בְהַהוּא טוּרָא, אַשְׁכָּחוּ תְּרֵי גַּבְרֵי דַּהֲווֹ אָזְלֵי, אַדְּהָכִי חָמוּ חַד בַּר נָשׁ דְּהֲוָה אָתֵי, וְאָמַר לוֹן, בְּמָטוּ מִנַּיְיכוּ, הָבוּ לִי מְזוֹנָא פִּתָּא דְנַהֲמָא, דְּהַנֵּי תְּרֵין יוֹמִין דְּתַעִינָא בְּמִדְבְּרָא, וְלָא אֲכַלְנָא מִדִּי. אִשְׁתְּמִיט חַד מֵאִינּוּן תְּרֵי גַּבְרֵי, וְאַפִּיק מְזוֹנֵיהּ דְּאִיהוּ אַיְיתֵי לְאוֹרְחָא, וְיָהִיב לֵיהּ, וְאָכִיל וְאַשְׁקֵי

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ, וְכִי תֹאמְרוּ מַה נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת וְגוֹ׳, מַה כָּתוּב? וְצִוִּיתִי אֶת בִּרְכָתִי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית וְעָשָׂת אֶת הַתְּבוּאָה לִשְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים. וְעָשָׂת?! וְעָשְׂתָה הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה וְעָשָׂת? אֶלָּא לְהוֹצִיא ה׳, שֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁמִטָּה וּמְנוּחָה וְלֹא עוֹשָׂה מַעֲשֶׂה. כָּתוּב (שמות טז) רְאוּ כִּי ה׳ וְגוֹ׳, נֹתֵן לָכֶם בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לֶחֶם יוֹמָיִם וְגוֹ׳. כְּגוֹן זֶה, וְצִוִּיתִי אֶת בִּרְכָתִי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית וְגוֹ׳.

רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ, פָּגְעוּ בְּאוֹתוֹ הַר, מָצְאוּ שְׁנֵי גְּבָרִים שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים. בֵּין כָּךְ רָאוּ אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא, וְאָמַר לָהֶם: בְּבַקָּשָׁה מִכֶּם, תְּנוּ לִי מְזוֹן פַּת לֶחֶם, שֶׁשְּׁנֵי יָמִים אֵלֶּה שֶׁתָּעִיתִי בַּמִּדְבָּר וְלֹא אָכַלְתִּי דָּבָר. נִשְׁמַט אֶחָד

לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ חַבְרֵיהּ, מַה תַּעֲבִיד מִן מְזוֹנָא, דְּהָא אֲנָא דִּידִי אֲכַלְנָא. אָמַר לֵיהּ, וּמֶה עֲלֵי דִּידָךְ, אֲנָא אָזִיל, יָתִיב גַּבֵּיהּ הַהוּא מִסְכְּנָא, עַד דְּאָכַל כָּל מַה דְּהַוָּה גַּבֵּיהּ, וְהַהוּא נָהֲמָא דְּאִשְׁתְּאַר, יָהַב לֵיהּ לְאוֹרְחָא, וְאָזַל לֵיהּ.

אָמַר רִבִּי חִיָּא, לָא בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּמִלָּה דָּא יִתְעַבִּיד עַל יְדָן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי דִּילְמָא דִּינָא אִתְגְּזַר עַל הַהוּא בַּר נָשׁ, וּבָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְזַכְּאָה קַמֵּיהּ הַאי, בְּגִין לְשֵׁזָבָא לֵיהּ. עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי, לָאָה הַהוּא גַּבְרָא בְּאוֹרְחָא, אָמַר לֵיהּ חַבְרֵיהּ, וְלָא (דף קי״א ע״א) אֲמִינָא לָךְ דְּלָא תִּתֵּן נָהֲמָא לְאָחָרָא. אָמַר רִבִּי חִיָּא לְרִבִּי יוֹסֵי, הָא מְזוֹנָא גַּבָּן נִיהַב לֵיהּ לְמֵיכַל. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי תִּבְעֵי לְמֵיפַּק מִנֵּיהּ זְכוּתָא, גֵּזִיל וְנֶחֱמֵי, דְּהָא וַדַּאי בְּקַפְּטוּרֵי דְּדָא טִפְסָא

לשון הקודש

מֵאוֹתָם שְׁנֵי גְּבָרִים, וְהוֹצִיא מְזוֹנוֹ שֶׁהוּא הֵבִיא לַדֶּרֶךְ, וְנָתַן לוֹ וְהֶאֱכִיל וְהִשְׁקָה אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ חֲבֵרוֹ: מַה תַּעֲשֶׂה עִם הַמָּזוֹן, שֶׁהֲרֵי אֲנִי אֶת שֶׁלִּי אֲנִי אוֹכֵל? אָמַר לוֹ: וּמָה עַל שֶׁלְּךָ אֲנִי הוֹלֵךְ? יָשַׁב אֶצְלוֹ אוֹתוֹ עָנִי, עַד שֶׁאָכַל כָּל מַה שֶׁהָיָה אֶצְלוֹ, וְאוֹתוֹ לֶחֶם שֶׁנִּשְׁאַר נָתַן לוֹ לַדֶּרֶךְ, וְהָלַךְ לוֹ.

אָמַר רַבִּי חִיָּא, לֹא רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁדָּבָר זֶה יֵעָשֶׂה עַל יָדֵינוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אוּלַי נִגְזַר דִּין עַל אוֹתוֹ אִישׁ, וְרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַזְמִין לְפָנָיו אֶת זֶה כְּדֵי לְהַצִּילוֹ. בְּעוֹד שֶׁהָלְכוּ, הִתְעַיֵּף אוֹתוֹ אִישׁ בַּדֶּרֶךְ. אָמַר לוֹ חֲבֵרוֹ: וְלֹא אָמַרְתִּי לְךָ שֶׁלֹּא תִתֵּן לֶחֶם לְאַחֵר? אָמַר רַבִּי חִיָּא לְרַבִּי יוֹסֵי, הֲרֵי מָזוֹן עִמָּנוּ, נִתֵּן לוֹ לֶאֱכֹל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הֲתִרְצֶה לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶת

דְּמוֹתָא אִתְאַחִיד, וּבָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְזַמְּנָא זְכוּתֵיהּ, בְּגִין לְשֵׁזְבֵיהּ.

אַדְהָכִי, יָתִיב הַהוּא בַּר נָשׁ, וְנָאִים תְּחוֹת חַד אִילָנָא, וְחַבְרֵיהּ אִתְרְחִיק מִנֵּיהּ, וְיָתִיב בְּדֶרֶךְ אַחֲרָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי חִיָּיא, הַשְׁתָּא נֵיתִיב וְנֶחֱמֵי, דְּוַדַּאי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְמִרְחָשׁ לֵיהּ נִיסָּא, קָמוּ וְאוֹרִיכוּ. אַדְהָכִי חָמוּ חַד טִיפְסָא בְּשַׁלְהוֹבֵי קָאִים גַּבֵּיהּ. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, וַוי עַל הַהוּא בַּר נָשׁ, דְּהַשְׁתָּא יְמוּת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, זַכָּאָה הַהוּא בַּר נָשׁ, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַרְחִישׁ לֵיהּ נִיסָּא. אַדְהָכִי נָחַת מֵאִילָנָא חַד חִוְיָא, וּבָעָא לְמִקְטְלֵיהּ. קָם הַהוּא טִפְסָא עָלֵיהּ וְקַטְלֵיהּ. קִסְטֵר בְּרִישֵׁיהּ טִפְסָא, וְאָזַל לֵיהּ.

לשון הקודש

הַזְכוּת? נֵלֵךְ וְנִרְאֶה, שֶׁהֲרֵי בְּוַדַּאי בְּצוּרַת פָּנָיו שֶׁל זֶה, הַדְּפוּס שֶׁל הַמָּוֶת נֶאֱחָז, וְרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַמֵּן זְכוּתוֹ כְּדֵי לְהַצִּילוֹ.

בֵּין כָּךְ יָשַׁב אוֹתוֹ הָאִישׁ וְיָשַׁן תַּחַת אִילָן אֶחָד, וַחֲבֵרוֹ הִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ וְיָשַׁב בְּדֶרֶךְ אַחֶרֶת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי חִיָּיא, כָּעֵת נֵשֵׁב וְנִרְאֶה, שֶׁוַּדַּאי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהַרְחִישׁ לוֹ נֵס. קָמוּ וְחִכּוּ. בֵּין כָּךְ רָאוּ צוּרָה אַחַת שֶׁל שַׁלְהֶבוֹת עוֹמֶדֶת לְפָנָיו. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, אוֹי עַל אוֹתוֹ הָאִישׁ, שֶׁעַכְשָׁו יָמוּת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אַשְׁרֵי אוֹתוֹ הָאִישׁ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַרְחִישׁ לוֹ נֵס. בֵּין כָּךְ יָרַד מֵאִילָן אֶחָד נָחָשׁ אֶחָד וְרָצָה לְהָרְגוֹ. קָמָה אוֹתָהּ צוּרָה עָלָיו וַהֲרָגַתּוּ. סוֹבְבָה הַצּוּרָה בְּרֹאשָׁהּ, וְהָלְכָה לָהּ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וְלָא אֲמִינָא לְךָ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְמִרְחָשׁ לֵיהּ נִיסָא, וְלָא תִּיפּוּק זְכוּתֵיהּ מִנֵּיהּ. אַדְהָכִי אִתְעַר הַהוּא בַּר נָשׁ, וְקָם וְאָזִיל לֵיהּ. אֲחִידוּ בֵיהּ רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי, וְיָהֲבוּ לֵיהּ לְמֵיכַל. בָּתַר דְּאָכַל, אַחְוִיאוּ לֵיהּ נִיסָא דְּרָחִישׁ לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

פָּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (תהלים לז) בְּטַח בַּיְיָ' וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּבַר נָשׁ דְּעָבִיד טוֹב מִדִּידֵיהּ, דְּהָא אִתְעַר טוֹב בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּבְמָה. בִּצְדָקָה. דְּכַד אִתְעַר צְדָקָה, הוּא טוֹב כְּדֵין אִתְעַר לְגַבֵּי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא כְּתִיב (משלי י) וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דִּצְדָקָה אִילָנָא דְּחַיֵּי הוּא, וְאִתְעַר עַל הַהוּא אִילָנָא דְּמוֹתָא, וְנָטִיל אִינּוּן דַּאֲחִידָן בֵּיהּ, וְשֵׁזִיב לוֹן מִן

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְלֹא אָמַרְתִּי לְךָ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהַרְחִישׁ לוֹ נֵס, וְלֹא תּוֹצִיא זְכוּתוֹ מִמֶּנּוּ? בֵּין כָּךְ הִתְעוֹרֵר אוֹתוֹ הָאִישׁ, וְקָם וְהָלַךְ לוֹ. אָחֲזוּ בּוֹ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי, וְנָתְנוּ לוֹ לֶאֱכֹל. אַחַר שֶׁאָכַל, הֶרְאוּ לוֹ הַנֵּס שֶׁהִרְחִישׁ לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

פָּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (תהלים לז) בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל הָאִישׁ שֶׁעוֹשֶׂה טוֹב מִשֶּׁלּוֹ, שֶׁהֲרֵי מְעוֹרֵר טוֹב עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּבַמֶּה? בִּצְדָקָה. שֶׁכְּשֶׁצְּדָקָה מִתְעוֹרֶרֶת, הוּא טוֹב, אָז מִתְעוֹרֵר אֶל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְעַל זֶה כָּתוּב (משלי י) וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁצְּדָקָה הִיא עֵץ הַחַיִּים, וּמִתְעוֹרֶרֶת עַל אוֹתוֹ עֵץ הַמָּוֶת, וְלוֹקֵחַ אוֹתָם שֶׁאֲחוּזִים בּוֹ וּמַצִּילָם מֵהַמָּוֶת. מִי גָּרַם לְאוֹתוֹ עֵץ חַיִּים

מוֹתָא. מָאן גָּרִים לְהַהוּא אִילָנָא דְּחַיֵּי דְּאִתְעַר לְהַאי, הֲוֵי אִימָא הַהִיא צְדָקָה דְּאִיהוּ עֲבִיד, כַּבְיָכוֹל הוּא עֲבִיד לֵיהּ לְעֵילָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים קי) עוֹשֵׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת. וְהָא אִתְּמַר.

השלמה מהחשמטות (סימן ז)

וְכִי בְּכָל עֵת יְכִיל בַּר נָשׁ לְמֶעְבַּד צְדָקָה, אִי הָכִי תְּרֵיסָר שַׁעְתֵּי בְיוֹמָא מָאן יְכִיל. אֶלָּא הָכִי אוֹלִיפְנָא, מָאן דְּעָבִיד צְדָקָה בְּכָל עֵת. מָאי בְּכָל עֵת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ויקרא ט"ז) **וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְאוּקְמוּהָ. וְלָא תֵּימָא בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדוֹי, דְּאִיהִי עֵת רַעֲוָא קַדִּישָׁא בְּצַדִּיק. אֶלָּא אֲפִילוּ בְכָל עֵת דִּלְתַתָּא אַסְגֵּי צְדָקָה עֲלַיְיהוּ וְאִתְעַר צְדָקָה בְּכֻלְּהוּ, בְּעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. בְּגִין כָּךְ יְשַׁוֵּי לִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ בַּר נָשׁ וְיִדְבַּק בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.**

לשון הקודש

שֶׁיִּתְעוֹרֵר לָזֶה? הֲוֵה אוֹמֵר, אוֹתָהּ צְדָקָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, כַּבְיָכוֹל הוּא עָשָׂה אוֹתוֹ לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קו) עֹשֵׂה צְדָקָה צְדָקָה בְּכָל עֵת. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

השלמה מהחשמטות סימן ז'

וְכִי בְּכָל עֵת יָכוֹל אָדָם לַעֲשׂוֹת צְדָקָה? אִם כֵּן, שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת בְּיוֹם מִי יָכוֹל?! אֶלָּא כָּךְ לָמַדְנוּ, מִי שֶׁעוֹשֶׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת. מַהוּ בְּכָל עֵת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא טז) וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, וּבֵאֲרוּהָ. וְלֹא תֹּאמַר בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְבַדָּהּ, שֶׁהִיא עֵת רָצוֹן קָדוֹשׁ בְּצַדִּיק, אֶלָּא אֲפִלּוּ בְכָל עֵת שֶׁלְּמַטָּה מַרְבֶּה צְדָקָה עֲלֵיהֶם, וּמִתְעוֹרֶרֶת צְדָקָה בְּכֻלָּם, בְּעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. מִפְּנֵי כֵן יָשִׂים אָדָם לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ וְיִדְבַּק בּוֹ בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

כֵּיוָן דְּמָטוּ קַמֵּי דְרַבִּי שִׁמְעוֹן סָחוּ לֵיהּ עוֹבָדָא. אָמַר, וּמָה דָּא בִּלְחוֹדוֹי, אֲפִילוּ כָּל מָאן דְּאֲחִיד לְאִילָנָא (בְּאִילָנָא) דְחַיֵּי אִשְׁתֵּזִיב בְּהַאי עַלְמָא וַאֲפִילוּ מִן מוֹתָא דְעָלְמָא, מִשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא. כָּל שֶׁכֵּן מְאַחֲרָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בְּכֻלְּהוּ אִתְעָר צְדָקָה אִילָנָא דְחַיֵּי, וְהַאי אֲתָר אִיהוּ דִמְזוֹנָא לְכֹלָּא לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים מָאי עֲבִידְתַּיְיהוּ דְהָא כָּל בְּנֵי עַלְמָא לָא יַכְלֵי לְאִתְעָרָא צְדָקָה עֲלַיְיהוּ, דְּהָא אִינּוּן בִּצְדָקָה אֲחִידָן וְכָל בְּנֵי עַלְמָא בִּזְכוּתַיְיהוּ נִזּוֹנִין, בְּהוּ מַמָּשׁ. וְאִינּוּן לָא יַכְלִין לְאִתְזָנָא בְהוּ מַמָּשׁ, בְּגִין דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדָּל בְּאוֹרַיְיתָא, אִשְׁתַּדַּל בְּאִילָנָא דְחַיֵּי דְכָל בְּנֵי עַלְמָא נִזּוֹנִין מִנֵּיהּ.

אִשְׁתְּכַּח דְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים מִתְעָרֵי מִזּוֹנָא לְעַלְמָא וּשְׁלָמָא. אִי לְכָל בְּנֵי עַלְמָא מִתְעָרֵי

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעוּ לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, סִפְּרוּ לוֹ הַמַּעֲשֶׂה. אָמַר, וּמַה זֶּה בְּעַצְמוֹ, אֲפִלּוּ כָּל מִי שֶׁמַּחֲזִיק לְאִילַן (בְּאִילַן) הַחַיִּים נִצּוֹל בָּעוֹלָם הַזֶּה, וַאֲפִלּוּ מִן מִיתַת הָעוֹלָם מִשְּׁאָר בְּנֵי אָדָם, כָּל שֶׁכֵּן מֵאַחֵר.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּכֻלָּם מְעוֹרֶרֶת הַצְּדָקָה אֶת אִילַן הַחַיִּים, וּמָקוֹם זֶה הוּא הַמָּזוֹן לַכֹּל, וּלְתַלְמִידֵי הַחֲכָמִים מַה מַּעֲשֵׂיהֶם? שֶׁהֲרֵי כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא יְכוֹלִים לְעוֹרֵר צְדָקָה עֲלֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי הֵם אֲחוּזִים בִּצְדָקָה, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם נִזּוֹנִים בִּזְכוּתָם, בָּהֶם מַמָּשׁ. וְהֵם לֹא יְכוֹלִים לְהִתְפַּרְנֵס מֵהֶם מַמָּשׁ, מִפְּנֵי שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, מִשְׁתַּדֵּל בְּאִילַן הַחַיִּים שֶׁכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם מִתְפַּרְנְסִים מִמֶּנּוּ.

נִמְצָא שֶׁהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים מְעוֹרְרִים

מְזוֹנָא, לוֹן אֲמַאי לָא מִתְעֲרֵי. אֶלָּא תַּלְמִיד חָכָם הוּא אִילָנָא דְּחַיֵּי מַמָּשׁ. וְאִילָנָא דְּחַיֵּי לָא מִתְּזָן אֶלָּא מִן הָעוֹלָם הַבָּא. וְהָעוֹלָם הַבָּא לָא אִשְׁתְּכַח בְּהַאי עַלְמָא אֶלָּא לְבָתָר דְּעָאל לְהַהוּא עַלְמָא, כְּדֵין אִתְּזָן בֵּיהּ וְאִתְנַטְעוּ שָׁרְשׁוֹי עָלֵיהּ. הַשְׁתָּא אַכְלֵי מֵאִיבָּא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי. וּמָאן אִיהוּ, הַהוּא אֲתָר דְּאִשְׁתַּכַּח לְגַבֵּי מִסְכְּנָא וְאִיהוּ אִקְרֵי (בְּרֵאשִׁית ג') פְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן. וְעַל דָּא אַכְלֵי מֵהַהוּא פְּרִי בְּהַאי עַלְמָא.

וְעַל דָּא תָּנִינָן, הֵם נִזּוֹנִין בִּזְרוֹעַ. מַאי בִּזְרוֹעַ, דָּא גְּבוּרָה. וְאִינוּן זְמִינִין לְעוֹלָם הַבָּא. דִּמְזוֹנָא דְּעוֹלָם הַבָּא, לָאו אִיהִי בְּהַאי עַלְמָא, אֶלָּא צִמְצוּמָא זְעִירָא דְּחֵילָא דִילֵיהּ, דְּאִשְׁתַּכַּח בִּמְתִיקוּ דְּאוֹרַיְיתָא. וְדָא טַעֲמֵי עַל הַהוּא אִיבָּא דְּאִילָנָא

לשון הקודש

מָזוֹן לָעוֹלָם וְשָׁלוֹם. אִם לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם מִתְעוֹרֵר מָזוֹן, מַדּוּעַ לָהֶם לֹא מִתְעוֹרֵר? אֶלָּא תַּלְמִיד חָכָם הוּא אִילַן הַחַיִּים מַמָּשׁ, וְאִילַן הַחַיִּים לֹא נִזּוֹן אֶלָּא מִן הָעוֹלָם הַבָּא, וְהָעוֹלָם הַבָּא לֹא נִמְצָא בָּעוֹלָם הַזֶּה, אֶלָּא לְאַחַר שֶׁעוֹלֶה לָעוֹלָם הַהוּא, אָז נִזּוֹן מִמֶּנּוּ וְנִשְׁרָשׁ שָׁרָשָׁיו עָלָיו. עַכְשָׁו אוֹכְלִים מִפְּרִי עֵץ הַחַיִּים. וּמַה הוּא? אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּמְצָא אֵצֶל הָעֲנִיִּים, וְהוּא נִקְרָא (בראשית ג) פְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן. וְעַל זֶה אוֹכְלִים מֵהַפְּרִי הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה.

וְעַל זֶה לָמַדְנוּ, הֵם נִזּוֹנִים בִּזְרוֹעַ. מַהִי הַזְּרוֹעַ? זוֹ גְּבוּרָה. וְהֵם מְזֻמָּנִים לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁמְּזוֹן הָעוֹלָם הַבָּא אֵינוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, אֶלָּא צִמְצוּם קָטָן שֶׁל הַכֹּחַ שֶׁלּוֹ

תַּתָּאָה וְדָא חֵידוּ דְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים וּמְזוֹנָא עִלָּאָה דִּילְהוֹן. כֵּיוָן דְּיַעֲבְרוּן מֵהַאי עָלְמָא, כַּמָּה נְחָלִין עִלָּאִין דְּעוֹלָם הַבָּא סָחֲרָן לְדוּכְתַיְיהוּ, וְיִשְׁתַּרְשׁוּן בֵּיהּ וְיִסְתָּלְקוּן לְעֵילָא לְעֵילָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (יְשַׁעְיָה ס"ד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. מַאי יַעֲשֶׂה, דָּא יוֹבְלָא. הַהוּא דְּאִקְרֵי הָעוֹלָם הַבָּא. לִמְחַכֵּה לוֹ וַדַּאי, דְּלָא בַעְיָין מְזוֹנָא לְעַלְמָא דָא, עַד דְּאָתַאן (ס"א דְּאִתְקַן) לִמְזוֹנָא דִילְהוֹן. וּמַאי מְזוֹנָא דִילְהוֹן, הָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל דָּא זַכָּאן בְּכֹלָּא. דְּעָלַיְיהוּ כְּתִיב עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים

וְגוֹ': (עד כאן מההשמטות).

רעיא מהימנא

וְהִתְנַחַלְתֶּם אוֹתָם לִבְנֵיכֶם וְגוֹ', (ויקרא כה) לְעוֹלָם בָּהֶם תַּעֲבוֹדוּ וְגוֹ'. פִּקּוּדָא דָא לַעֲבוֹד בְּעֶבֶד כְּנַעֲנִי, דִּכְתִיב, לְעוֹלָם בָּהֶם תַּעֲבוֹדוּ וְאִינּוּן מִסִּטְרָא דְהָם דְּגַלֵּי עֶרְיָין דְּאִתְּמַר

לשון הקודש

שֶׁנִּמְצָא בִּמְתִיקוּת הַתּוֹרָה. וְזֶה טַעֲמוֹ עַל הַפְּרִי הַהוּא שֶׁל הָעֵץ הַתַּחְתּוֹן, וְזוֹ שִׂמְחָה שֶׁל הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וּמָזוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁלָּהֶם. כֵּיוָן שֶׁיַּעַבְרוּ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, כַּמָּה נְחָלִים עֶלְיוֹנִים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא מַקִּיפִים לִמְקוֹמָם, וְיִשְׁתָּרְשׁוּ בוֹ וְיַעֲלוּ לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. **מַהוּ** יַעֲשֶׂה? זֶה הַיּוֹבֵל, זֶה שֶׁנִּקְרָא עוֹלָם הַבָּא. לִמְחַכֵּה לוֹ, וַדַּאי. שֶׁלֹּא רוֹצִים מָזוֹן לָעוֹלָם הַזֶּה עַד שֶׁיַּגִּיעוּ (שֶׁיִּתְקַן) לַמָּזוֹן שֶׁלָּהֶם. וּמַהוּ הַמָּזוֹן שֶׁלָּהֶם? הָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל זֶה זַכָּאִים בַּכֹּל, שֶׁעֲלֵיהֶם כָּתוּב עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים וְגוֹ': (עד כאן מההשמטות).

רַעְיָא מְהֵימְנָא

וְהִתְנַחַלְתֶּם אֹתָם לִבְנֵיכֶם וְגוֹ', לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וְגוֹ'. מִצְוָה זוֹ לַעֲבֹד בְּעֶבֶד כְּנַעֲנִי, שֶׁכָּתוּב לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ, וְהֵם

עָלֵיהּ (בראשית ט) אָרוּר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו. אֲמַאי עֶבֶד עֲבָדִים. אֶלָּא עֶבֶד לְהַהוּא עֶבֶד עוֹלָם, דְּאִיהוּ עוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹבֵל. וְאִי תֵּימָא דְּהָא אֲחוּהּ דְּשֵׁם וְיֶפֶת הָוָה, אֲמַאי לָא הָוָה הָכִי כְּוָותַיְיהוּ. וְהָכִי מִזַּרְעָא דְּחָם הָוָה אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד דְּאַבְרָהָם, אֲמַאי לָא הָוָה כְּוָותֵיהּ, דְּנָפַק צַדִּיק, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹדֵי בְּבִרְכָתֵיהּ, כַּד בָּרִיךְ לֵיהּ לָבָן.

אֶלָּא וַדַּאי הָכָא בְּרָזָא דְּגִלְגּוּלָא, גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ, עַבְדָּא דְּאַבְרָהָם דְּנָפַק מֵחֹשֶׁךְ, וְדָא זַרְעָא דְּחָם, דַּיּוֹ לְעֶבֶד לִהְיוֹת כְּרַבּוֹ דְּאִיהוּ אַבְרָהָם, דְּנָפַק מִתֶּרַח עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר, דָּא יִשְׁמָעֵאל דְּנָפַק מֵאַבְרָהָם, וְעֵשָׂו מִיִּצְחָק.

וְרָזָא תַּעֲרוֹבֶת טִפִּין, בַּאֲתַר דְּלָאו דִּילֵיהּ גָּרִים דָּא. מָאן דְּעָרִיב טִפָּה דִּילֵיהּ, בְּשִׁפְחָה מַחֲלַת בַּת יִשְׁמָעֵאל, אוֹ בְּבַת אֵל נֵכָר, דְּאִינּוּן רָע חֹשֶׁךְ, וְטִפָּה דִּילֵיהּ טוֹב אוֹר, (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. מְעָרֵב טוֹב עִם רָע, עָבַר עַל מֵימְרָא דְּמָארֵיהּ, דְּאָמַר (בראשית ב) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ.

לשון הקודש

מֵהַצַּד שֶׁל חָם שֶׁגִּלָּה עֲרָיוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו (בראשית ט) אָרוּר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו. לָמָּה עֶבֶד עֲבָדִים? אֶלָּא עֶבֶד לְאוֹתוֹ עֶבֶד עוֹלָם, שֶׁהוּא עוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹבֵל. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהֵי אַחִיהֶם שֶׁל שֵׁם וְיֶפֶת הָיָה, לָמָּה לֹא הָיָה כָּךְ כְּמוֹתָם? וְכֵן, מֵהַזֶּרַע שֶׁל חָם הָיָה אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם, לָמָּה לֹא הָיָה כְּמוֹתוֹ, שֶׁיָּצָא צַדִּיק, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹדָה בְּבִרְכָתוֹ כְּשֶׁבֵּרַךְ אוֹתוֹ לָבָן?

אֶלָּא וַדַּאי כָּאן בְּסוֹד הַגִּלְגּוּל, גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ – עֶבֶד אַבְרָהָם שֶׁיָּצָא מֵהַחֹשֶׁךְ, וְזֶה הַזֶּרַע שֶׁל חָם, דַּיּוֹ לְעֶבֶד לִהְיוֹת כְּרַבּוֹ, שֶׁהוּא אַבְרָהָם, שֶׁיָּצָא מִתֶּרַח עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר – זֶה יִשְׁמָעֵאל שֶׁיָּצָא מֵאַבְרָהָם, וְעֵשָׂו מִיִּצְחָק.

וְסוֹד תַּעֲרֹבֶת טִפּוֹת בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ גָּרַם אֶת זֶה. מִי שֶׁמְּעָרֵב טִפָּה שֶׁלּוֹ בְּשִׁפְחָה מַחֲלַת בַּת יִשְׁמָעֵאל, אוֹ בְּבַת אֵל נֵכָר, שֶׁהֵם רָע חֹשֶׁךְ, וְהַטִּפָּה שֶׁלּוֹ טוֹב אוֹר, (שם א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, מְעָרֵב טוֹב עִם רָע, עוֹבֵר עַל מַאֲמַר רִבּוֹנוֹ שֶׁאָמַר, (שם ב) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ.

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּהַהוּא דְּעֶרֶב (רב), אַרְכִּיב לֵיהּ, וְאַיְיתֵי לֵיהּ בְּגִלְגּוּלָא לְקַבְּלָא עוֹנְשֵׁיהּ. חָזַר בְּתִיּוּבְתָּא, אִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, וְאַפְרִישׁ טוּב מֵרָע, דְּאִינּוּן אָסוּר וְהֶתֵּר, טוּמְאָה וְטָהֲרָה, כָּשֵׁר וּפָסוּל. בְּדָא אִתְפְּרַשׁ רָע מִטּוֹב, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וַיִּיצֶר, יְצִירָה לְטָב, וִיצִירָה לְבִישׁ. בְּאוֹרַיְיתָא אַפְרִישׁ לוֹן, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָרִית לֵיהּ נִשְׁמָתָא מִגֵּיהּ, לְמֶהֱוֵי שַׁלְטָא עַל תַּרְוַוּיְיהוּ, בְּחַד דְּאִיהוּ אוֹר. עָלְמָא דְּאָתֵי. וּבְחַד דְּאִיהוּ חֹשֶׁךְ, עָלְמָא דֵּין. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים.

וּכְפוּם זַכְוָון וְחוֹבִין. כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, הָעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת מְטִיבִין לוֹ. בֵּינוֹנִי, זַכְוָון וְחוֹבוֹי שְׁקוּלִין, פָּלְגוּ זַכְוָון לְעֵילָא (ס"א וּפָלְגוּ לְתַתָּא) וּפָלְגוּ חוֹבוֹי לְתַתָּא, וְרָזָא דָא (אסתר ה) מַה שְׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֶן לָךְ וּמַה בַּקָּשָׁתֵךְ עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ. צַדִּיק גָּמוּר, כָּל זַכְווֹי לְעֵילָא, וְחוֹבוֹי לְתַתָּא. רָשָׁע גָּמוּר, חוֹבוֹי לְעֵילָא, וְזַכְווֹי לְתַתָּא.

וּבַר נָשׁ דְּחָב בְּאִתְגַּלְיָיא, בִּתְרֵין דַּרְגִּין אִיהוּ, אִי חָזַר בְּתִיּוּבְתָּא בְּאִתְגַּלְיָיא, בֵּין צַדִּיקַיָּיא, (דף קי"א ע"ב) בְּגִין דְּיַדְעִין דִּינוֹי

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַרְכִּיב אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ שֶׁעֵרֶב (רב), וּמְבִיאוֹ בְּגִלְגּוּל לְקַבֵּל עָנְשׁוֹ. אִם חָזַר בִּתְשׁוּבָה, הִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וְהִפְרִיד טוֹב מֵרָע, שֶׁהֵם אִסּוּר וְהֶתֵּר, טֻמְאָה וְטָהֲרָה, כָּשֵׁר וּפָסוּל – בָּזֶה נִפְרַד הָרָע מֵהַטּוֹב, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּיצֶר, יְצִירָה לְטוֹב וִיצִירָה לְרָע. בַּתּוֹרָה הִפְרִיד אוֹתָם. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹרִישׁ לוֹ נְשָׁמָה מִמֶּנּוּ, שֶׁיִּהְיֶה שׁוֹלֵט עַל שְׁנֵיהֶם, בְּאֶחָד שֶׁהוּא אוֹר – הָעוֹלָם הַבָּא, וּבְאֶחָד שֶׁהוּא חֹשֶׁךְ – הָעוֹלָם הַזֶּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים.

וּכְפִי זְכֻיּוֹת וְחוֹבוֹת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, הָעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת מֵיטִיבִין לוֹ. בֵּינוֹנִי – זְכֻיּוֹת וְחוֹבוֹת שְׁקוּלִים, חֲצִי זְכֻיּוֹת לְמַעְלָה (וְחֲצִי לְמַטָּה) וַחֲצִי חֲטָאָיו לְמַטָּה, וְזֶה סוֹד (אסתר ה) מַה שְׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֶן לָךְ וּמַה בַּקָּשָׁתֵךְ עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ. צַדִּיק גָּמוּר – כָּל זְכֻיּוֹתָיו לְמַעְלָה, וְחוֹבוֹתָיו לְמַטָּה. רָשָׁע גָּמוּר – חוֹבוֹתָיו לְמַעְלָה, וּזְכֻיּוֹתָיו לְמַטָּה.

וּבֶן אָדָם שֶׁחָטָא בְּגָלוּי, הוּא בִּשְׁנֵי דְרָגוֹת: אִם חָזַר בִּתְשׁוּבָה בְּגָלוּי – בֵּין צַדִּיקִים, מִשּׁוּם שֶׁיּוֹדְעִים דִּינֵי הַקָּדוֹשׁ

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְנַטְרִין גַּרְמַיְיהוּ מִלְּמֵחֱטֵי. וּבְאִתְכַּסְיָיא, בֵּין רַשִּׁיעַיָּיא, לְקַיֵּים בְּהוּ (איוב יא) וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה.

וּבְגִין דָּא, חוֹבָא דְּאָדָם דְּעָבַר, עַל (בראשית ב) וַיְצַו יְיָ' אֱלֹהִים, וְאוֹקְמוּהָ, אֵין צַו אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה, אַעְבָּר עָלֵיהּ, אַרְכִּיב לֵיהּ בְּטִפַּת תֶּרַח, דְּבֵיהּ רָתַח לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּעָבַר עַל צַו מֵעֲבוֹדָה זָרָה. הָדָר בְּתִיּוּבְתָּא, וְתָבַר צוּלְמִין דְּעֲבוֹדָה זָרָה, וְכָל מְזוֹנֵי דִילֵיהּ. הוּא תַּקִּין בְּמָה דְחָב, וְתָבַר חוֹבָא, וּבְנְיָינָא בִישָׁא דְּבָנָה, וְאַמְלִיךְ לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ. עַל עָלְמָא.

בְּמַאי. בְּגִין דְּקַדִּישׁ שְׁמֵיהּ יִתְבְּרַךְ בָּרַבִּים, וְעָאל בְּנוּרָא לְאִתּוֹקְדָא גַּרְמֵיהּ. לְקַיֵּים בֵּיהּ (דברים ז) פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ. וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּלְאָבוּי תֶּרַח אַהְדָּר בְּתִיּוּבְתָּא, וְאָעִיל לֵיהּ וּלְאִמֵּיהּ, וּלְכָל מָארֵי דְהַהוּא דָּרָא בְּגַן עֵדֶן. וְהָכִי אִתְלַבָּן בְּנוּרָא כְּכַסְפָּא, דְּאִיהִי מוֹנִי"טָא דְמַלְכָּא, וְשִׁקַּר לָהּ בְּעוֹפֶרֶת, אָעִיל לֵיהּ בְּנוּרָא, וְנָפַק הָעוֹפֶרֶת לְבַר, יִשְׁמָעֵאל. וּבְגִין דָּא נָפַק, מְצַחֵק בְּעֲבוֹדָה זָרָה. וְאִשְׁתְּאַר אָדָם מְלוּבָּן, וְהַאי אִיהוּ

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹמְרִים עַצְמָם מִלַּחֲטֹא. וּבִמְכֻסֶּה – בֵּין רְשָׁעִים, לְקַיֵּם בָּהֶם (איוב יא) וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה.

וּמִשּׁוּם זֶה הַחֵטְא שֶׁאָדָם עָבַר עַל (בראשית ב) וַיְצַו ה' אֱלֹהִים, וּפֵרְשׁוּהָ אֵין צַו אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה, עָבַר עָלָיו, הִרְכִּיב אוֹתוֹ בְּטִפַּת תֶּרַח, שֶׁבּוֹ הִרְגִּיז אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁעָבַר עַל צַו מֵעֲבוֹדָה זָרָה. חָזַר בִּתְשׁוּבָה, וְשָׁבַר צַלְמֵי עֲבוֹדָה זָרָה וְכָל מְזוֹנוֹ. הוּא תִּקֵּן בְּמַה שֶׁחָטָא, וְשָׁבַר אֶת הַחֵטְא וְאֶת הַבִּנְיָן הָרָע שֶׁבָּנָה, וְהִמְלִיךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ עַל הָעוֹלָם.

בַּמֶּה? מִשּׁוּם שֶׁקִּדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בָּרַבִּים וְנִכְנַס לָאֵשׁ לִשְׂרֹף אֶת עַצְמוֹ, לְקַיֵּם בּוֹ (דברים ז) פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁאֶת אָבִיו תֶּרַח הֶחֱזִיר בִּתְשׁוּבָה, וְהִכְנִיס אוֹתוֹ וְאֶת אִמּוֹ וְאֶת כָּל פַּרְנְסֵי אוֹתוֹ דּוֹר לְגַן עֵדֶן, וְכָךְ הִתְלַבֵּן בָּאֵשׁ כַּכֶּסֶף, שֶׁהִיא מַטְבֵּעַ הַמֶּלֶךְ, וְזִיֵּף אוֹתָהּ בְּעֹפֶרֶת, הִכְנִיס אוֹתָהּ לָאֵשׁ, וְיָצְאָה הָעֹפֶרֶת הַחוּצָה, יִשְׁמָעֵאל. וּלְפִיכָךְ יָצָא מְצַחֵק בַּעֲבוֹדָה זָרָה. וְנִשְׁאַר אָדָם מְלֻבָּן, וְזֶהוּ שִׁנּוּי הַשֵּׁם.

שִׁינּוּי הַשֵּׁם. דְּכַד אִתְגַּלְגַּל אָדָם, בָּעֵי לְמֶעְבַּד לֵיהּ שִׁנּוּי הַשֵּׁם, שִׁנּוּי מָקוֹם, וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה.

לְבָתָר אָתָא יִצְחָק, וְאִתְתְּקַף בֵּיהּ, מֵחוֹבָא תִּנְיָינָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ עַל הָאָדָם, דְּדָא שְׁפִיכוּת דָּמִים, וְדָא גָּרַם נִסְיוֹנָא דְּיִצְחָק בְּסַכִּינָא. וְאִתְבָּרַר בֵּיהּ, כְּמַאן דְּבָרִיר אוֹכֶל מִגּוֹ פְּסוֹלֶת, וְנָפִיק פְּסוֹלֶת לְבַר, עֵשָׂו שׁוֹפֵךְ דָּמִים.

לְבָתָר אָתָא יַעֲקֹב, וְאַרְכִּיב לֵיהּ בְּלָבָן, וְאִתְעָבִיד עֶבֶד לְגַבֵּיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב. (בראשית כט) אֶעֱבָדְךָ שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל. וּבְהַהִיא סִבָּה דְּאַחְלָף לָהּ בַּאֲחוֹתָהּ, עֲבַד שֶׁבַע שָׁנִים אַחֲרָנִין. לְאַפָּקָא תְּרֵין טִפִּין דְּזָרַק אָדָם בַּאֲתַר נוּכְרָאָה, וְדָא גִּלּוּי עֲרָיוֹת, וְהַאי אִיהוּ לֵאמֹר. וְאַפִּיק לוֹן מִן לָבָן הָאֲרַמִּי, נָחָשׁ.

וּבְתְלַת אִלֵּין, הָוָה לְאָדָם שִׁנּוּי הַשֵּׁם, וְשִׁנּוּי מָקוֹם, וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה. שִׁנּוּי הַשֵּׁם: בְּאַבְרָהָם. וְשִׁנּוּי מָקוֹם: בְּיִצְחָק. וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה: בְּיַעֲקֹב. וְאִי לְהַאי דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (איוב כח) אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ, קִבֵּל בְּתִיּוּבְתָּא כָּל שֶׁכֵּן לַאֲחֵרִים.

וּבְגִין דָּא, עֶבֶד טוֹב אַתְרָא גָּרִים. וְעֶבֶד רָע, אוֹף הָכִי. אֲבָל

לשון הקודש

שֶׁכְּשֶׁמִּתְגַּלְגֵּל אָדָם, צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ שִׁנּוּי הַשֵּׁם, שִׁנּוּי מָקוֹם, וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה.

אַחַר כָּךְ בָּא יִצְחָק, וְהִתְחַזֵּק בּוֹ מֵהַחֵטְא הַשֵּׁנִי שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ עַל הָאָדָם, שֶׁזֶּה שְׁפִיכוּת דָּמִים, וְזֶה גָּרַם אֶת הַנִּסָּיוֹן שֶׁל יִצְחָק בְּסַכִּין, וְהִתְבָּרֵר בּוֹ, כְּמִי שֶׁבּוֹרֵר אֹכֶל מִתּוֹךְ פְּסֹלֶת, וְיָצְאָה הַפְּסֹלֶת הַחוּצָה, עֵשָׂו שׁוֹפֵךְ דָּמִים.

אַחַר כָּךְ בָּא יַעֲקֹב וְהִרְכִּיב אוֹתוֹ בְּלָבָן, וְנַעֲשָׂה עֶבֶד אֵלָיו, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית כט) אֶעֱבָדְךָ שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל. וּבְאוֹתָהּ סִבָּה שֶׁהֶחֱלִיפָהּ בַּאֲחוֹתָהּ, עָשָׂה שֶׁבַע שָׁנִים אֲחֵרוֹת, לְהוֹצִיא שְׁתֵּי טִפּוֹת שֶׁזָּרַק אָדָם בְּמָקוֹם נָכְרִי, וְזֶה גִּלּוּי עֲרָיוֹת, וְזֶהוּ לֵאמֹר. וְהוֹצִיאָם מִלָּבָן הָאֲרַמִּי, נָחָשׁ.

וּבִשְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה הָיָה לְאָדָם שִׁנּוּי הַשֵּׁם, וְשִׁנּוּי מָקוֹם, וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה. שִׁנּוּי הַשֵּׁם – בְּאַבְרָהָם. וְשִׁנּוּי מָקוֹם – בְּיִצְחָק. וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה – בְּיַעֲקֹב. וְאִם לְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (איוב כח) אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ קִבֵּל בִּתְשׁוּבָה, כָּל שֶׁכֵּן לַאֲחֵרִים.

וּמִשּׁוּם זֶה, עֶבֶד טוֹב הַמָּקוֹם גּוֹרֵם,

שְׁאַר עֲבָדִים, לְעוֹלָם בָּהֶם תַּעֲבוֹדוּ. קָמוּ מָארֵי מְתִיבְתָּא, וְאָמְרוּ (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ, שֶׁכָּכָ"ה בְּגִימַטְרִיָּא מֹשֶׁה. קָם רַעְיָא מְהֵימְנָא וְאָמַר, אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ' אֱלֹהָיו. (ע"כ רעיא מהימנא)

זהר:

כִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים וְגוֹ'. (ויקרא כה) **פִּקּוּדָא לַעֲבוֹד בְּכָל מִינֵי עֲבוֹדָה בַּמִּקְדָּשׁ, וּלְבַר מִמִּקְדָּשׁ, בְּכָל אִינּוּן פּוּלְחָנִין דְּאִקְרֵי עֲבוֹדָה, בִּצְלוֹתָא, לְאִשְׁתַּדְּלָא בָתַר פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא דְּכֹלָּא אִקְרֵי עֲבוֹדָה, כְּעֶבֶד דְּאִשְׁתְּדַל בָּתַר מָארֵיהּ, בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ.**

בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל קָרֵי לוֹן עֲבָדִים, דִּכְתִיב כִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדַי הֵם. מָאי טַעֲמָא אִינּוּן עֲבָדִים. בְּגִין דִּכְתִיב אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בְּעֶשֶׂר אֲמִירָן לְבָתָר, דִּכְתִיב (שמות כ) **אָנֹכִי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר**

לשון הקודש

וְעֶבֶד רָע גַּם כֵּן. אֲבָל שְׁאָר עֲבָדִים, לְעוֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ. קָמוּ בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבָה וְאָמְרוּ, (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ, שֶׁכָּכָ"ה בְּגִימַטְרִיָּא מֹשֶׁה. קָם הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וְאָמַר, אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁה' אֱלֹהָיו.

(ע"כ רעיא מהימנא).

זהר

כִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים וְגוֹ'. מִצְוָה לַעֲבֹד בְּכָל מִינֵי עֲבוֹדָה בַּמִּקְדָּשׁ, וּמִחוּץ לַמִּקְדָּשׁ בְּכָל אוֹתָן עֲבוֹדוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת עֲבוֹדָה, בִּתְפִלָּה, לְהִשְׁתַּדֵּל אַחַר מִצְוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהַכֹּל נִקְרָא עֲבוֹדָה, כְּעֶבֶד שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל אַחַר רַבּוֹ בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ.

מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל קָרָא לָהֶם עֲבָדִים, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כה) כִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדַי הֵם. מָה הַטַּעַם הֵם עֲבָדִים? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בַּעֲשֶׂרֶת

הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, לְמִפְלַח לֵיהּ כְּעֶבֶד דְּפָלַח לְמָאֲרֵיהּ דְּפָרִיק לֵיהּ מִן מוֹתָא, דְּפָרִיק לֵיהּ מִכָּל בִּישִׁין דְּעָלְמָא.

בִּתְרֵין זִינִין (נ"א שְׁמָהָן אִלֵּין) אִקְרוּן יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עֲבָדִים, דִּכְתִיב עֲבָדַי הֵם. וְאִקְרוּן בָּנִים, דִּכְתִיב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם. בְּזִמְנָא דְיָדַע לֵיהּ בַּר נָשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאוֹרַח כְּלָל, כְּדֵין אִקְרֵי עֶבֶד דְּעָבִיד פִּקּוּדָא דְמָאֲרֵיהּ, וְלֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְחַפְּשָׂא בְּגִנְיזוֹי וּבְרָזִין דְּבֵיתֵיהּ. בְּזִמְנָא דְיָדַע לֵיהּ בַּר נָשׁ בְּאוֹרַח פְּרָט, כְּדֵין אִקְרֵי בֵּן רְחִימָא דִילֵיהּ, כְּבֵן דְּחָפִיס בְּגִנְיזוֹי, בְּכָל רָזִין דְּבֵיתֵיהּ.

וְאַף עַל גַּב דְּאִקְרֵי בֵּן בְּרָא בּוּכְרָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות ד) בְּנִי בְכוֹרִי

לשון הקודש

הַדִּבְּרוֹת אַחַר כָּךְ, שֶׁכָּתוּב אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, לַעֲבֹד אוֹתוֹ כְּעֶבֶד שֶׁעוֹבֵד אֶת רַבּוֹ שֶׁפָּדָה אוֹתוֹ מִמָּוֶת, וְשֶׁפָּדָה אוֹתוֹ מִכָּל הָרָעוֹת שֶׁל הָעוֹלָם.

בִּשְׁנֵי סוּגִים (שמות אלו) נִקְרָאִים יִשְׂרָאֵל לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲבָדִים, שֶׁכָּתוּב עֲבָדַי הֵם (שם), וְנִקְרָאִים בָּנִים, שֶׁכָּתוּב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. בִּזְמַן שֶׁמַּכִּיר הָאָדָם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּדֶרֶךְ כְּלָל, אָז הוּא נִקְרָא עֶבֶד שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוֹת רַבּוֹ, וְאֵין לוֹ רְשׁוּת לְחַפֵּשׂ בְּגִנְזָיו וּבְסוֹדוֹת בֵּיתוֹ. בִּזְמַן שֶׁמַּכִּיר אוֹתוֹ הָאָדָם בְּדֶרֶךְ פְּרָט, אָז נִקְרָא בֵּן, אָהוּב שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ בֵּן שֶׁמְּחַפֵּשׂ בְּגִנְזָיו, בְּכָל סוֹדוֹת בֵּיתוֹ.

וְאַף עַל גַּב שֶׁנִּקְרָא בֵּן, בֵּן בְּכוֹר לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות

יִשְׂרָאֵל, לָא יִפּוּק גַּרְמֵיהּ מִכְּלָלָא דְעֶבֶד, לְמִפְלַח לַאֲבוּי בְּכָל פּוּלְחָנִין דְּאִינּוּן יְקָרָא דַאֲבוּי. וְהָכִי אִצְטְרִיךְ לְכָל בַּר נָשׁ לְמֶהֱוֵי לְגַבֵּי אֲבוּי בֵּן, לְחַפְּשָׂא בִּגְנִיזוּי וּלְמִנְדַּע רָזִין דְּבֵיתֵיהּ, וּלְאִשְׁתַּדְּלָא אֲבַתְרַיְיהוּ. וּלְמֶהֱוֵי לְגַבֵּי אֲבוּי עֶבֶד.

וְרָזָא דְּמִלָּה, תְּרֵין דַּרְגִּין אִינּוּן לְעֵילָא, דְּאִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְאִתְעַטְּרָא בְּהוּ, וְאִינּוּן רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, וְאִינּוּן חַד. חַד, רָזָא דְעֶבֶד. וְחַד, רָזָא דְבֵן. וְהַאי עֶבֶד, אִקְרֵי אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. בֵּן, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא בְּנֵי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל. וְכֹלָּא רָזָא חָדָא דִּמְהֵימְנוּתָא. וְאִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְאִתְעַטְּרָא בְּאִלֵּין דַּרְגִּין, לְאִתְכַּלְּלָא בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא.

עֶבֶד, לְמִפְלַח בְּכָל זִינֵי פּוּלְחָנָא, בְּצִלּוֹתָא דְאִקְרֵי עֲבוֹדָה, כְּהַאי עֶבֶד דְּאִיהוּ רָזָא עִלָּאָה, דְּלָא

לשון הקודש

ד) בְּנֵי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל, אַל יוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִכְּלָל שֶׁל עֶבֶד, לַעֲבֹד אֶת אָבִיו בְּכָל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁהֵן כְּבוֹד אָבִיו. וְכָךְ צָרִיךְ לְכָל בֶּן אָדָם לִהְיוֹת בֵּן לְגַבֵּי אָבִיו, לְחַפֵּשׂ בִּגְנָזָיו וְלָדַעַת סוֹדוֹת בֵּיתוֹ וּלְהִשְׁתַּדֵּל אַחֲרֵיהֶם, וְלִהְיוֹת עֶבֶד לְגַבֵּי אָבִיו.

וְסוֹד הַדָּבָר – שְׁתֵּי דְּרָגוֹת הֵן לְמַעְלָה שֶׁצָּרִיךְ בֶּן אָדָם לְהִתְעַטֵּר בָּהֶן, וְהֵן סוֹד הָאֱמוּנָה, וְהֵן אַחַת. אַחַת סוֹד שֶׁל עֶבֶד, וְאַחַת סוֹד שֶׁל בֵּן. וְהָעֶבֶד הַזֶּה נִקְרָא אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. בֵּן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, בְּנֵי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד שֶׁל הָאֱמוּנָה. וְצָרִיךְ בֶּן אָדָם לְהִתְעַטֵּר בַּדְּרָגוֹת הַלָּלוּ, לְהִכָּלֵל בְּסוֹד הָאֱמוּנָה.

עֶבֶד, לַעֲבֹד בְּכָל מִינֵי עֲבוֹדָה, בִּתְפִלָּה

שָׁכִיךְ לְעָלְמִין תָּדִיר, וְקָא מְשַׁבְּחָא וּמְנַגְּנָא תָּדִיר. וְהָא אִתְמַר בְּפוּלְחָנִין אַחֲרָנִין, דְּכָל פּוּלְחָנִין וּמִלִּין דְּעָלְמִין כֻּלְּהוּ אִיהוּ עָבִיד וּפָלַח. וּבְגִין דָּא אִקְרֵי אָדוֹן, בְּגִין דְּאִיהוּ עֶבֶד לְמִפְלַח, אִקְרֵי אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. בַּר נָשׁ דְּאִתְעַטָּר בְּרָזָא (דף קי״ב ע״א) דָּא, לְמֵיהֱוֵי עֶבֶד לְמִפְלַח פּוּלְחָנֵיהּ דְּמָארֵיהּ, אִיהוּ סָלִיק וְאִתְעַטָּר לְמֶהֱוֵי בְּדַרְגָּא דָּא, וְאִקְרֵי אוֹף הָכִי אָדוֹן, דְּהָא אִיהוּ בַּרִיךְ בְּכָל אִינּוּן פּוּלְחָנִין, לְהַאי עָלְמָא, וְקַיֵּים לֵיהּ. וְעַל דָּא אִקְרֵי אָדוֹן. (ס״א אֲדוֹנֵי הָאָרֶץ).

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּהַאי בֵּן, דְּזָכֵי לְאִשְׁתַּדְּלָא לְמִנְדַּע בְּגִנְזֵי דְּאָבוּי, וּבְכָל רָזִין דְּבֵיתֵיהּ, כְּבְרָא יְחִידָאי דְּאַשְׁלְטֵיהּ אָבוּי בְּכָל גְּנָזוֹי, וְדָא אִיהוּ יְקָרָא, דְּשַׁלִּיט עַל כֹּלָּא מָאן דְּיִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, לְמִנְדַּע לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְאִינּוּן גְּנִיזִין דִּילֵיהּ,

לשון הקודש

שֶׁנִּקְרֵאת עֲבוֹדָה, כְּמוֹ אוֹתוֹ עֶבֶד שֶׁהוּא סוֹד עֶלְיוֹן, שֶׁלֹּא שׁוֹכֵךְ לְעוֹלָמִים תָּמִיד, וּמְשַׁבֵּחַ וּמְנַגֵּן תָּמִיד. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר בַּעֲבוֹדוֹת אֲחֵרוֹת, שֶׁכָּל הָעֲבוֹדוֹת וְדִבְרֵי הָעוֹלָמוֹת, כֻּלָּם הוּא עוֹשֶׂה וְעוֹבֵד. וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָא אָדוֹן, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עֶבֶד לַעֲבֹד, נִקְרָא אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. בֶּן אָדָם שֶׁמִּתְעַטֵּר בַּסּוֹד הַזֶּה, לִהְיוֹת עֶבֶד לַעֲבֹד עֲבוֹדַת רַבּוֹ, הוּא עוֹלֶה וּמִתְעַטֵּר לִהְיוֹת בַּדַּרְגָּה הַזּוֹ, וְנִקְרָא אַף כָּאן אָדוֹן, שֶׁהֲרֵי הוּא מְבָרֵךְ בְּכָל הָעֲבוֹדוֹת הָאֵלֶּה אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה וּמַעֲמִידוֹ, וְעַל זֶה נִקְרָא אָדוֹן. (אֲדוֹנֵי הָאָרֶץ).

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל הַבֵּן הַזֶּה, שֶׁזּוֹכֶה לְהִשְׁתַּדֵּל לָדַעַת בְּגִנְזֵי אָבִיו וּבְכָל סוֹדוֹת בֵּיתוֹ, כְּמוֹ בֵּן יְחִידִי שֶׁהִשְׁלִיטוֹ אָבִיו בְּכָל גְּנָזָיו, וְזֶהוּ הַכָּבוֹד, שֶׁשּׁוֹלֵט עַל הַכֹּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לָדַעַת אֶת הַקָּדוֹשׁ

אִקְרֵי בֵּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּא, לֵית מָאן דְּיִמְחֵי בִּידֵיהּ, בְּכָל שַׁעֲתָא דְּאִצְטְרִיךְ לְמֵיעַל לְגַבֵּי אֲבוֹי. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ בְּעָלְמִין כֻּלְּהוּ. וּבְגִין דָּא, כַּד אִשְׁתָּדַל לְמִנְדַּע לֵיהּ בְּאֹרַח פְּרָט, בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא, כְּדֵין אִקְרֵי בֵּן.

בְּפוּלְחָנָא דְּבַר נָשׁ פָּלַח לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִית פּוּלְחָנָא, דְּאִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְאִתְכַּלְלָא בְּתַרְוַוּיְיהוּ, לְמֶהֱוֵי עֶבֶד וּבֵן, לְאִתְעַטְּרָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּמָה אִיהוּ. דָּא פּוּלְחָנָא דִּצְלוֹתָא, דְּאִצְטְרִיךְ לְמֶהֱוֵי בָּהּ עֶבֶד וּבֵן, לְאִתְכַּלְלָא בְּדַרְגִּין עִלָּאִין אִלֵּין. לְמִפְּלַח וּלְאַתְקְנָא צְלוֹתָא בְּרָזָא דְּעֶבֶד, לְמִפְּלַח פּוּלְחָנָא דִּתְקוּנָא דְּעָלְמִין. וּלְאִתְדַּבְּקָא רְעוּתֵיהּ בְּרָזִין דְּחָכְמְתָא, לְאִתְדַּבְּקָא בְּמָאֲרֵיהּ בִּגְנִיזִין עִלָּאִין כַּדְקָא חָזֵי.

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא. וּבְאוֹתָם הַגְּנָזִים שֶׁלּוֹ נִקְרָא בֵּן לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּכָל כֹּחוֹת הַשָּׁמַיִם אֵין מִי שֶׁיִּמְחֶה בְּיָדוֹ, בְּכָל שָׁעָה שֶׁמִּצְטָרֵךְ לְהִכָּנֵס אֶל אָבִיו. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה, כְּשֶׁמִּשְׁתַּדֵּל לְהַכִּירוֹ בְּדֶרֶךְ פְּרָט, בְּסוֹד הַחָכְמָה, אָז נִקְרָא בֵּן.

בָּעֲבוֹדָה שֶׁבֵּן אָדָם עוֹבֵד לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יֵשׁ עֲבוֹדָה שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהִכָּלֵל בִּשְׁנֵיהֶם, לִהְיוֹת עֶבֶד וּבֵן, לְהִתְעַטֵּר בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמַהוּ? זוֹ עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת בָּהּ עֶבֶד וּבֵן, לְהִכָּלֵל בַּדְּרָגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הַלָּלוּ. לַעֲבֹד וּלְהַתְקִין תְּפִלָּה בְּסוֹד שֶׁל עֶבֶד, לַעֲבֹד אֶת הָעֲבוֹדָה שֶׁל תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת, וּלְהַדְבִּיק רְצוֹנוֹ בְּסוֹדוֹת הַחָכְמָה, לְהִתְדַּבֵּק בְּרַבּוֹ בִּגְנָזִים עֶלְיוֹנִים כָּרָאוּי.

בֵּן אִתְדְּבַק תָּדִיר בַּאֲבוֹי בְּלָא פְּרוּדָא כְּלַל, לֵית מָאן דְּיִמְחֵי בִּידֵיהּ. עֶבֶד, עָבִיד פּוּלְחָנָא דְּמָארֵיהּ, וְאַתְקִין תִּקּוּנֵי עָלְמָא. מָאן דַּהֲוֵי תַּרְוַוּיְיהוּ בִּכְלָלָא חָדָא, בְּחִבּוּרָא חָדָא, דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּאַתְקִין רָזָא דְּכָל מְהֵימְנוּתָא בִּכְלָלָא חָדָא, בְּלָא פְּרוּדָא כְּלָל, וּמְחַבֵּר כֹּלָּא כַּחֲדָא. דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַכְרִיז עֲלוֹי בְּכָל אִלֵּין חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין דְּכָל עָלְמִין, וּבְכָל אִינּוּן רְקִיעִין, אִזְדַּהַרוּ בִּפְלַנְיָא מְהֵימָנָא דְּבֵי מַלְכָּא, דְּכָל גִּנְזֵי דְּמָארֵיהּ בִּידֵיהּ. זַכָּאָה אִיהוּ בְּהַאי עָלְמָא, וְזַכָּאָה אִיהוּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

מֵהַהוּא יוֹמָא וּלְהַלְאָה, אִשְׁתְּמוֹדַע בַּר נָשׁ, וְאִתְרְשִׁים בְּעָלְמִין כֻּלְּהוּ. בְּשַׁעֲתָא דְּאִצְטְרִיךְ כָּל חֵילִין וּמַשְׁרְיָין כֻּלְּהוּ אִזְדַּהָרָן לְמֶהֱוֵי גַּבֵּיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא בָּעֵי אֶלָּא אִיהוּ

לשון הקודש

בֵּן נִדְבָּק תָּמִיד בְּאָבִיו לְלֹא פֵּרוּד כְּלָל, אֵין מִי שֶׁיִּמְחֶה בְּיָדוֹ. הָעֶבֶד עוֹשֶׂה עֲבוֹדַת רַבּוֹ וּמַתְקִין תִּקּוּנֵי הָעוֹלָם. מִי שֶׁיִּהְיֶה שְׁנֵיהֶם בִּכְלָל אֶחָד, בְּחִבּוּר אֶחָד, זֶהוּ אָדָם שֶׁמַּתְקִין אֶת סוֹד כָּל הָאֱמוּנָה בִּכְלָל אֶחָד, לְלֹא פֵּרוּד כְּלָל, וּמְחַבֵּר אֶת הַכֹּל כְּאֶחָד. זֶהוּ בֶּן אָדָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכְרִיז עָלָיו בְּכָל אוֹתָם חֵילוֹת וּמַחֲנוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת וּבְכָל אוֹתָם הָרְקִיעִים: הִזְדַּהֲרוּ בִּפְלוֹנִי נֶאֱמַן בֵּית הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּל גִּנְזֵי רַבּוֹ בְּיָדוֹ. אַשְׁרָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאַשְׁרָיו בָּעוֹלָם הַבָּא.

מֵאוֹתוֹ יוֹם וָהָלְאָה נוֹדָע הָאָדָם וְנִרְשָׁם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. בְּשָׁעָה שֶׁצָּרִיךְ, כָּל הַחֵילוֹת וְהַמַּחֲנוֹת, כֻּלָּם מֻזְהָרִים לִהְיוֹת אֶצְלוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא רוֹצֶה אֶלָּא

בִּלְחוֹדוֹי. וְקָלָא אִתְעַר, יֵאוֹת הוּא לְיָחִיד לְמֶהֱוֵי גַבֵּיהּ דְּיָחִיד, וּלְאִתְעַסְקָא יָחִיד בְּיָחִיד.

וְרָזָא דִּתְרֵין דַּרְגִּין אִלֵּין, אַשְׁכַּחְנָא בְּחַד קְרָא, דִּכְתִיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה, הָא עֶבֶד. יִשְׂרָאֵל הָא בֵּן. דְּכַד אִינּוּן כְּלָלָא חָדָא, כְּדֵין כְּתִיב אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

בָּרוּךְ יְיָ' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן יִמְלוֹךְ יְיָ' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת בְּחֻקֹּתַי

אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְגוֹ'. (ויקרא כ"ו) רִבִּי חִיָּא פָּתַח, (מיכה ו) עַמִּי זְכָר נָא מַה יָּעַץ בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב וּמֶה עָנָה אוֹתוֹ בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר וְגוֹ'. עַמִּי זְכָר נָא, זַכָּאָה חוּלָקָא דְעַמָּא דָּא, דְּמָארֵיהוֹן אוֹכַח לוֹן הָכִי. עַמִּי

לשון הקודש

אוֹתוֹ בִּלְבַדּוֹ. וְקוֹל מִתְעוֹרֵר: רָאוּי הוּא לְיָחִיד לִהְיוֹת אֵצֶל הַיָּחִיד וּלְהִתְעַסֵּק יָחִיד בְּיָחִיד.

וְהַסּוֹד שֶׁל שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת הָאֵלּוּ מָצָאנוּ בְּפָסוּק אֶחָד, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה – הֲרֵי עֶבֶד. יִשְׂרָאֵל – הֲרֵי בֵּן. שֶׁכַּאֲשֶׁר הֵם כְּלָל אֶחָד, אָז כָּתוּב אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלוֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת בְּחֻקֹּתַי

אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּא פָּתַח, (מיכה ו) עַמִּי זְכָר נָא מַה יָּעַץ בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב וּמֶה עָנָה אוֹתוֹ בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר וְגוֹ'. עַמִּי זְכָר נָא, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל הָעָם

זְכָר נָא, אַף עַל גַּב דְּאַתּוּן סָטָאן מֵאוֹרְחָי, עִמִּי אַתּוּן, דְּלָא בָעֵינָא לְמֶעְבַּד לְכוּ כְּעוֹבָדַיְיכוּ.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, זַכָּאָה חוּלָקָא דְעַמָּא, דְּמָארַיְיהוּ אָמַר לוֹן, (מיכה ו) עַמִּי מֶה עָשִׂיתִי לְךָ וּמָה הֶלְאֵיתִיךָ עֲנֵה בִי. מַה יָּעַץ בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב. בְּכַמָּה מִלִּין וְעוֹבָדִין אָמַר לְשֵׁיצָאָה לְכוּ מֵעָלְמָא, וְכַמָּה חַרְשִׁין אִתְעַר לְקָבְלַיְיכוּ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אָמַר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, זְכוֹר נָא. וַוי דַּאֲנָן צַוְוחִין בְּכָל יוֹמָא, וְגָעֵינָן וּבָכֵינָן, (איכה ה) זְכוֹר יְיָ מֶה הָיָה לָנוּ. (תהלים קלז) זְכוֹר יְיָ לִבְנֵי אֱדוֹם, וְלָא בָעֵי לְאַשְׁגְּחָא עֲלָנָא, הוּא אָמַר לָן בְּבָעוּ זְכוֹר נָא, אֵין נָא אֶלָּא לְשׁוֹן בָּעוּתָא, וַאֲנָן לָא אַשְׁגַּחְנָא בֵיהּ, כְּגַוְוּנָא דָא אֲנָן צַוְוחִין, זְכוֹר יְיָ מֶה הָיָה לָנוּ, זְכוֹר

לשון הקודש

הַזֶּה שֶׁרִבּוֹנָם מוֹכִיחַ אוֹתָם כָּךְ. עִמִּי זְכָר נָא, אַף עַל גַּב שֶׁאַתֶּם סוֹטִים מִדַּרְכִּי – עִמִּי אַתֶּם, שֶׁאֵינִי רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת לָכֶם כְּמַעֲשֵׂיכֶם.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל הָעָם שֶׁרִבּוֹנָם אוֹמֵר לָהֶם: עַמִּי מֶה עָשִׂיתִי לָךְ וּמָה הֶלְאֵתִיךָ עֲנֵה בִי. מַה יָּעַץ בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב. בְּכַמָּה דְבָרִים וּמַעֲשִׂים אָמַר לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם מֵהָעוֹלָם, וְכַמָּה כְּשָׁפִים עוֹרֵר כְּנֶגְדְּכֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: זְכָר נָא. אוֹי שֶׁאָנוּ צוֹוְחִים בְּכָל יוֹם, וְגוֹעִים וּבוֹכִים, (איכה ה) זְכֹר ה' מֶה הָיָה לָנוּ, (תהלים קלז) זְכֹר ה' לִבְנֵי אֱדוֹם, וְלֹא רוֹצֶה לְהַשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ, הוּא אָמַר לָנוּ: בְּבַקָּשָׁה זְכָר נָא. אֵין נָא אֶלָּא לְשׁוֹן בַּקָּשָׁה, וְאָנוּ לֹא הִשְׁגַּחְנוּ בוֹ. כְּמוֹ כֵן אָנוּ צוֹוְחִים: זְכֹר ה' מֶה הָיָה לָנוּ, זְכֹר ה' לִבְנֵי

יְיָ׳ לִבְנֵי אֱדוֹם, (תהלים עד) זְכוֹר עֲדָתְךָ קָנִיתָ קֶדֶם, (תהלים קו) זָכְרֵנִי יְיָ׳ בִּרְצוֹן עַמֶּךָ, וְלָא בָעֵי לְאַשְׁגְּחָא עֲלָן.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, וַדַּאי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁגַּח עֲלָן תְּדִיר, וְדָכִיר לָן, אִי לָאו דְּאִיהוּ אַשְׁגַּח בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, וְדָכִיר לוֹן, לָא יְקוּמוּן חַד יוֹמָא בְּגָלוּתָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ויקרא כו) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם וְגוֹ׳. (דף קי״ב ע״ב) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא עָבִיד לָן כְּעוֹבָדָנָא.

תָּא חֲזֵי, כָּלָק חַכִּים הָוָה, וְרַב חַרְשִׁין בְּעוֹבָדֵי יְדוֹי, יַתִּיר מִן כֻּלְּעָם. וְהָכִי אוֹלִיפְנָא כָּל מַה דְּבָעֵי בַּר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא בְּפוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בָּעֵי לְאִתְעָרָא בְּעוֹבָדָא לְתַתָּא. דִּבְעוֹבָדָא דִלְתַתָּא, אִתְעַר עוֹבָדָא לְעֵילָא, וְעוֹבָדָא דָא בָעֵי בִּקְדוּשָׁה, וְהָא אוּקְמוּהָ. וּבַאֲתַר דְּלֵית עוֹבָדָא, אִית מִלָּה,

לשון הקודש

אֱדֹם, (שם עד) זְכֹר עֲדָתְךָ קָנִיתָ קֶדֶם, (שם קו) זָכְרֵנִי ה׳ בִּרְצוֹן עַמֶּךָ, וְלֹא רוֹצֶה לְהַשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וַדַּאי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ תָּמִיד וְזוֹכֵר אוֹתָנוּ, שֶׁאִם הוּא לֹא יַשְׁגִּיחַ עַל יִשְׂרָאֵל וְזוֹכֵר אוֹתָם, לֹא יַעַמְדוּ יוֹם אֶחָד בַּגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם וְגוֹ׳. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ עוֹשֶׂה לָנוּ כְּמַעֲשֵׂינוּ.

בֹּא רְאֵה, בָּלָק חָכָם הָיָה, וּגְדוֹל הַמְכַשְּׁפִים בְּמַעֲשֵׂי יָדָיו יוֹתֵר מִבֻּלְּעָם. וְכָךְ לָמַדְנוּ, כָּל מַה שֶׁרוֹצֶה בֶּן אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה בַּעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, צָרִיךְ לְעוֹרֵר בַּמַּעֲשֶׂה לְמַטָּה. שֶׁבַּמַּעֲשֶׂה שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרֵר מַעֲשֶׂה לְמַעְלָה, וְהַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה צָרִיךְ בִּקְדֻשָּׁה, וַהֲרֵי פֵּרַשְׁוּךָ. וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין מַעֲשֶׂה, יֵשׁ דִּבּוּר.

וּבְמִלָּה דְּפוּמָא, תַּלְיָא עוֹבָדָא, לְאִתְעָרָא לְעֵילָא. כְּמָה דְּבָעֵינָן לְאִתְעָרָא קְדֻשָּׁה עִלָּאָה, בְּעוֹבָדָא וּבְמִלָּה. הָכִי נָמֵי אִינּוּן דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבוּתָא, בַּעְיָין לְאִתְעָרָא סִטְרָא דִלְהוֹן, בְּעוֹבָדָא וּבְמִלָּה דְּפוּמָא.

וְאַף עַל גַּב דִּבְלְעָם חַרְשָׁא הָוָה רַב מִכָּל חַרְשִׁין דְּעָלְמָא, חַרְשָׁא עִלָּאָה מִגֵּיהּ הָוָה בָּלָק. בְּקֶסֶם הָוָה בָּלָק רַב מִכָּל חַכִּימִין. וּבִלְעָם בְּנַחַשׁ (וְהָא אוּקְמוּהָ). קֶסֶם וְנַחַשׁ תְּרֵין דַּרְגִּין אִינּוּן, קֶסֶם תַּלְיָא בְעוֹבָדָא. נַחַשׁ לָא תַלְיָא בְּעוֹבָדָא אֶלָּא בְּאִסְתַּכְּלוּתָא, וּבְמִלָּה דְּפוּמָא. וּכְדֵין מִתְעָרִין עָלַיְיהוּ רוּחָא מְסָאֲבָא, לְאִתְלַבְּשָׁא בְּהוּ, וְעָבִיד מַה דְּעָבִיד.

וְיִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין לָאו הָכֵי, אֶלָּא כֻּלְּהוּ קַדִּישִׁין, וְכָל עוֹבָדַיְיהוּ לְאִתְעָרָא עָלַיְיהוּ רוּחָא

לשון הקודש

וּבְדִבּוּר הַפֶּה תָּלוּי הַמַּעֲשֶׂה, לְעוֹרֵר לְמַעְלָה. כְּמוֹ שֶׁצְּרִיכִים לְעוֹרֵר קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה בְּמַעֲשֶׂה וּבְדִבּוּר, כָּךְ גַּם אוֹתָם שֶׁבָּאִים מִצַּד הַטֻּמְאָה צְרִיכִים לְעוֹרֵר אֶת הַצַּד שֶׁלָּהֶם בְּמַעֲשֶׂה וּבְדִבּוּר הַפֶּה.

וְאַף עַל גַּב שֶׁבִּלְעָם הָיָה הַגָּדוֹל מִכָּל מְכַשְּׁפֵי הָעוֹלָם – מְכַשֵּׁף עֶלְיוֹן מִמֶּנּוּ הָיָה בָּלָק. בְּקֶסֶם הָיָה בָּלָק גָּדוֹל מִכָּל הַחֲכָמִים, וּבִלְעָם בְּנַחַשׁ (וְהֲרֵי פֵּרַשׁוּהָ). קֶסֶם וְנַחַשׁ שְׁתֵּי דְּרָגוֹת הֵן. קֶסֶם תָּלוּי בְּמַעֲשֶׂה, נַחַשׁ לֹא תָלוּי בְּמַעֲשֶׂה, אֶלָּא בְּהִסְתַּכְּלוּת וּבְדִבּוּר הַפֶּה, וְאָז מְעוֹרְרִים עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה לְהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, וְעוֹשֶׂה מַה שֶּׁעוֹשֶׂה.

וְיִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים לֹא כָּךְ, אֶלָּא כֻּלָּם קְדוֹשִׁים, וְכָל מַעֲשֵׂיהֶם לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם

קַדִּישָׁא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה לב) עַד יֵעָרֶה עָלֵינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם. וְעַל דָּא כְּתִיב, (במדבר כג) כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל, דְּהָא אִינּוּן בְּסִטְרָא דִקְדוּשָׁה עִלָּאָה אֲחִידָן. וְעוֹבָדַיְיהוּ בִקְדוּשָׁה אָתוּ, וּקְדוּשָׁה מִתְעָרֵי עָלַיְיהוּ וּמִתְלַבְּשָׁן בָּהּ.

וְתָא חָזֵי, בְּקֶסֶם הָוָה בָּלָק רַב מִכָּל הַכִּימִין, וּבִלְעָם בְּנַחַשׁ. וְעַל דָּא בְּשַׁעֲתָא דְבָעָא בָּלָק לְאִתְחַבְּרָא עִמֵּיהּ, מַה כְּתִיב (במדבר כב) וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְיָן וּקְסָמִים בְּיָדָם. (וּבִלְעָם עוֹבָדוֹי בְּנַחַשׁ) **תָּא** חָזֵי, בְּמִלָּה דְּפוּמָא הָוָה בִּלְעָם רַב מִכָּל חַרְשִׁין דְּעָלְמָא, וּבְאִסְתַּכְּלוּתָא דְהַהוּא נַחַשׁ, הָוָה יָדַע לְכַוְּנָא שַׁעֲתָא. וְעַל דָּא בָּעָא בָּלָק לְאַשְׁלְמָא מִלָּה (ס״א כֻּלָּא) קֶסֶם וְנַחַשׁ.

לשון הקודש

רוּחַ קְדוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לב) עַד יֵעָרֶה עָלֵינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם. וְעַל זֶה כָּתוּב, (במדבר כג) כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵרֵי הֵם אֲחוּזִים בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה. וּמַעֲשֵׂיהֶם בִּקְדֻשָּׁה בָּאִים, וּקְדֻשָּׁה מִתְעוֹרֶרֶת עֲלֵיהֶם וּמִתְלַבְּשִׁים בָּהּ.

וּבָא רְאֵה, בְּקֶסֶם הָיָה בָּלָק גָּדוֹל מִכָּל הַחֲכָמִים, וּבִלְעָם בְּנַחַשׁ. וְעַל זֶה, בְּשָׁעָה שֶׁרָצָה בָּלָק לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ, מַה כָּתוּב? (שם כב) וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְיָן וּקְסָמִים בְּיָדָם. (וּבִלְעָם מַעֲשָׂיו בְּנַחַשׁ) **בָּא** רְאֵה, בְּדִבּוּר הַפֶּה הָיָה בִּלְעָם גָּדוֹל מִכָּל הַמְכַשְּׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם, וּבְהִסְתַּכְּלוּת אוֹתוֹ נָחָשׁ הָיָה יוֹדֵעַ לְכַוֵּן אֶת הַשָּׁעָה, וְעַל זֶה רָצָה בָּלָק לְהַשְׁלִים דָּבָר (הַכֹּל) קֶסֶם וְנַחַשׁ.

אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רָשָׁע, הָא קְדָמוּךְ בָּנַי. עוֹבָדָא אִית בְּגַוַוּיְיהוּ, דְּכָל סִטְרִין בִּישִׁין וְזִינִין בִּישִׁין וְחַרְשִׁין דְּעָלְמָא לָא יַכְלִין לְקָרְבָא בַּהֲדַיְיהוּ, דְּכֻלְּהוּ עַרְקִין מִקַּמֵּיהּ. וּמַאי אִיהוּ. אֹהֶל מוֹעֵד, וּמָאנֵי קֻדְשָׁא, וְשִׁמּוּשֵׁי מַקְדְּשָׁא, וּקְטֹרֶת בּוֹסְמִין, דְּקָא מְבַטֵּל כָּל רִתְחָא וְרוּגְזָא דְּעָלְמָא, דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, וְעִלָּוָון וְקָרְבְּנִין בְּכָל יוֹמָא, וּתְרֵי מִזְבְּחוֹת, לְמֶעְבַּד עוֹבָדָא מִזְבְּחוֹת, וְשֻׁלְחָן וְלֶחֶם הַפָּנִים, וְאֶת הַכִּיּוֹר וְאֶת כַּנּוֹ, וְכַמָּה שִׁמּוּשִׁין לְעוֹבָדָא, לְמִלָּה דְּפוּמָא, הָאָרוֹן וּתְרֵי לוּחַיָּיא דְּאוֹרַיְיתָא, וְאַהֲרֹן לְכַפְּרָא עַל עַמָּא בִּצְלוֹתָא בְּכָל יוֹמָא. כֵּיוָן דְּאַשְׁגַּח הַהוּא רָשָׁע בְּהַאי, אָמַר כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל. מָאי טַעְמָא. יְיָ' אֱלֹהָיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ.

לשון הקודש

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רָשָׁע, הֲרֵי קִדְּמוּךָ בָּנַי. מַעֲשֶׂה יֵשׁ בְּתוֹכָם שֶׁכָּל הַצְּדָדִים הָרָעִים וְהַמִּינִים הָרָעִים וְכִשְׁפֵי הָעוֹלָם לֹא יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם, שֶׁכֻּלָּם בּוֹרְחִים מִלְּפָנָיו. וּמַהוּ? אֹהֶל מוֹעֵד, וּבִגְדֵי קֹדֶשׁ, וְשִׁמּוּשֵׁי הַמִּקְדָּשׁ, וּקְטֹרֶת הַבְּשָׂמִים, שֶׁמְּבַטֶּלֶת כָּל רִתְחָה וְרוּגָז שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְעוֹלוֹת וְקָרְבָּנוֹת בְּכָל יוֹם, וּשְׁנֵי מִזְבְּחוֹת, לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה מִזְבְּחוֹת, וְשֻׁלְחָן וְלֶחֶם הַפָּנִים, וְאֶת הַכִּיּוֹר וְאֶת כַּנּוֹ, וְכַמָּה שִׁמּוּשִׁים לַמַּעֲשֶׂה, לְדִבּוּר הַפֶּה, הָאָרוֹן וּשְׁנֵי לוּחוֹת הַתּוֹרָה, וְאַהֲרֹן לְכַפֵּר עַל הָעָם בִּתְפִלָּה בְּכָל יוֹם. כֵּיוָן שֶׁהִשְׁגִּיחַ אוֹתוֹ רָשָׁע בָּזֶה, אָמַר כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל. מָה הַטַּעַם? ה' אֱלֹהָיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ.

וְעַל דָּא עַמִּי זְכָר נָא, בְּבָעוּ מִנַּיְיכוּ, הֲווֹ דְּכִירִין הַהוּא זִמְנָא דְּאִתְחַבָּרוּ בָּלָק וּבִלְעָם לְשֵׁיצָאָה לְכוּ, וְלָא יָכִילוּ, דַּאֲנָא אֲחִידְנָא בְכוּ, כְּאַבָּא דְּאָחִיד בִּבְרֵיהּ, וְלָא שָׁבִיק לֵיהּ בִּידָא דְּאָחֲרָא. מִן הַשִּׁטִּים וְעַד הַגִּלְגָּל, מָאי דָּא לָקָבֵיל דָּא. אֶלָּא אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, בְּבָעוּ מִנַּיְיכוּ, הֲווֹ דְּכִירִין כָּל זִמְנָא דַּהֲוֵיתוּן אֲחִידָן בִּי, וְלָא יְכִיל הַהוּא רָשָׁע בְּחַרְשׁוּי וְקִסְמוּי לְשַׁלְטָאָה עָלַיְיכוּ. כֵּיוָן דְּשִׁבַקְתּוּן יְדַיְיכוּ לְאַחֲדָא בִי, וַהֲוֵיתוּן בְּשִׁטִּים, מַה כְּתִיב. (במדבר כה) וַיֹּאכַל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לֵאלֹהֵיהֶן. בַּגִּלְגָּל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (הושע יב) בַּגִּלְגָּל שְׁוָרִים זִבְּחוּ, וּכְדֵין שְׁלִיטוּ בְּכוּ שַׂנְאֵיכוֹן.

וְכָל דָּא אֲמַאי. לְמַעַן דַּעַת צִדְקוֹת יְיָ' כָּל אֵינוּן צְדָקוֹת, דְּעָבֵדְנָא לְכוּ, בְּזִמְנָא דְּאַתּוּן אֲחִידָן בִּי, וְלָא שָׁבִיקְנָא מִלָּה דְּעָלְמָא לְשַׁלְטָאָה בְכוּ,

לשון הקודש

וְעַל זֶה עַמִּי זְכָר נָא, בְּבַקָּשָׁה מִכֶּם, זִכְרוּ אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִתְחַבְּרוּ בָּלָק וּבִלְעָם לְהַשְׁמִידְכֶם וְלֹא יָכְלוּ, שֶׁאֲנִי אָחַזְתִּי בָכֶם כְּמוֹ אָב שֶׁאוֹחֵז אֶת בְּנוֹ וְלֹא מַשְׁאִיר אוֹתוֹ בְּיַד אַחֵר. מִן הַשִּׁטִּים עַד הַגִּלְגָּל, מַה זֶּה לְעֻמַּת זֶה? אֶלָּא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: יִשְׂרָאֵל, בְּבַקָּשָׁה מִכֶּם, תִּהְיוּ זוֹכְרִים כָּל זְמַן שֶׁהֱיִיתֶם אֲחוּזִים בִּי, וְלֹא יָכֹל אוֹתוֹ רָשָׁע בִּכְשָׁפָיו וּקְסָמָיו לִשְׁלֹט עֲלֵיכֶם. כֵּיוָן שֶׁעֲזַבְתֶּם אֶת יְדֵיכֶם מִלֶּאֱחֹז בִּי וְהָיִיתֶם בַּשִּׁטִּים, מַה כָּתוּב? וַיֹּאכַל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לֵאלֹהֵיהֶן. בַּגִּלְגָּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יב) בַּגִּלְגָּל שְׁוָרִים זִבְּחוּ, וְאָז שָׁלְטוּ בָכֶם שׂוֹנְאֵיכֶם.

וְכָל זֶה לָמָּה? לְמַעַן דַּעַת צִדְקוֹת ה'. כָּל אוֹתָן צְדָקוֹת שֶׁעָשִׂיתִי לָכֶם בִּזְמַן שֶׁאַתֶּם

וְרוּגְזָא דִלְעֵילָא וְתַתָּא, וְזִינִין בִּישִׁין, לָא יַכְלִין לְקָרְבָא בְכוּ.

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לֵינוּ פֹּה הַלַּיְלָה וַהֲשִׁיבוֹתִי אֶתְכֶם דָּבָר כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר יְיָ' אֵלָי. תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְעָאל שִׁמְשָׁא, וְתַרְעִין כֻּלְּהוּ אַסְתִּימוּ, וְעָאל לֵילְיָא וְאִתְחֲשָׁךְ, כַּמָּה חֲבִילֵי שָׁרָאן מִשַּׁלְשְׁלֵיהוֹן, וְאָזְלִין וְשָׁטָאן בְּעָלְמָא, וְכַמָּה רַבְרְבֵי מִמָּנָן עָלַיְיהוּ דִמְדַבְּרֵי לְהוּ. וְאִית מִמָּנָא רַבְרְבָא עַל כֹּלָּא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא וְהַהוּא רָשָׁע הָוָה שְׁכִיחַ לְגַבֵּי הַהוּא מִמָּנָא עִלָּאָה מִכֹּלָּא בְּחַרְשׁוֹי. וְהוּא הָוָה אָמַר בְּחַרְשׁוֹי בְּלֵילְיָא, בְּזִמְנָא דְאִיהוּ שַׁלְטָא בְכָל סִיעָתָא דִילֵיהּ, וְהוּא הָוָה אָתֵי לְאִשְׁתַּכְּחָא גַבֵּיהּ, וְאוֹדַע לֵיהּ מַה דְּאִיהוּ בָעֵי.

כְּגַוְונָא (דף קי"ג ע"א) **דָּא** (בראשית לא) **וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל לָבָן**

לשון הקודש

אֲחוּזִים בִּי, וְלֹא הִשְׁאַרְתִּי דָּבָר בָּעוֹלָם לִשְׁלֹט בָּכֶם, וְהָרוּגָז שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה וְהַמִּינִים הָרָעִים לֹא יְכוֹלִים לִקְרַב לָכֶם.

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לֵינוּ פֹּה הַלַּיְלָה וַהֲשִׁבֹתִי אֶתְכֶם דָּבָר כַּאֲשֶׁר יִדַּבֵּר ה' אֵלָי. בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָס הַשֶּׁמֶשׁ, וְכָל הַשְּׁעָרִים נִסְתָּמִים, וְנִכְנָס הַלַּיְלָה וּמַחֲשִׁיךְ, כַּמָּה קְבוּצוֹת מֻתָּרִים מִשַּׁלְשְׁלוֹתֵיהֶם, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם, וְכַמָּה מְמֻנִּים גְּדוֹלִים עֲלֵיהֶם שֶׁמַּנְהִיגִים אוֹתָם. וְיֵשׁ מְמֻנֶּה גָּדוֹל עַל הַכֹּל מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְאוֹתוֹ רָשָׁע הָיָה מָצוּי אֵצֶל אוֹתוֹ הַמְּמֻנֶּה הָעֶלְיוֹן מֵהַכֹּל בְּכִשָּׁפָיו. וְהוּא הָיָה אוֹמֵר בְּכִשָּׁפָיו בַּלַּיְלָה, בִּזְמַן שֶׁהוּא שׁוֹלֵט בְּכָל סִיעָתוֹ, וְהוּא הָיָה בָּא לְהִמָּצֵא אֶצְלוֹ, וּמוֹדִיעַ לוֹ מַה שֶׁהוּא רוֹצֶה.

כְּגוֹן זֶה, (בראשית לא) **וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל לָבָן**

הָאֲרַמִּי, הַהוּא דִשְׁכִיחַ גַּבֵּיהּ. (בראשית כ) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ, כֻּלְּהוּ כְּגַוְונָא דָא. בְּכָל אֲתַר אִקְרוּן לֵיהּ בְּאִינּוּן חַרְשִׁין, וְעַל דָּא הָוָה שְׁכִיחַ בְּלֵילְיָא יַתִּיר מִבִּימָמָא. וְהָא אוֹקְמוּהָ. וְכָל הָנֵי חַרְשִׁין וְחַכִּימִין הֲווֹ לַאֲבִימֶלֶךְ, דִּכְתִיב, (בראשית כו) וַיַּשְׁקֵף אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחַלּוֹן. כְּתִיב הָכָא בְּעַד הַחַלּוֹן, וּכְתִיב הָתָם (שופטים ה) בְּעַד הַחַלּוֹן נִשְׁקְפָה וַתְּיַבֵּב אֵם סִיסְרָא. לָבָן הָא אוּקְמוּהָ, בִּלְעָם כְּדֵין.

וְעַל דָּא בְּכֻלְּהוּ כְּתִיב אֱלֹהִים, וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם, וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל לָבָן, וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ, הוּא אָתָא לְגַבַּיְיהוּ, וְלָאו אִינּוּן לְגַבֵּיהּ, דְּהָא לֵית לְהוּ אֲתַר זַמִּין. וְאִי תֵּימָא, הָא כְּתִיב אֱלֹהִים. אֶלָּא, שְׁמָא דָא אִשְׁתַּתַּף בְּכֹלָּא, וַאֲפִילוּ עֲבוֹדָה זָרָה נָמֵי אֱלֹהִים אִקְרֵי, אֱלֹהִים אֲחֵרִים,

לשון הקודש

הָאֲרַמִּי, אוֹתוֹ שֶׁמָּצוּי אֶצְלוֹ. (שם כ) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ, כֻּלָּם כְּגוֹן זֶה. בְּכָל מָקוֹם קוֹרְאִים לוֹ בְּאוֹתָם כְּשָׁפִים, וְעַל זֶה הָיָה מָצוּי בַּלַּיְלָה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בַּיּוֹם, וְהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וְכָל הַמְּכַשְּׁפִים וְהַחֲכָמִים הָאֵלּוּ הָיוּ לַאֲבִימֶלֶךְ, שֶׁכָּתוּב (שם כו) וַיַּשְׁקֵף אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחַלּוֹן. כָּתוּב כָּאן בְּעַד הַחַלּוֹן, וְכָתוּב שָׁם, (שופטים ה) בְּעַד הַחַלּוֹן נִשְׁקְפָה וַתְּיַבֵּב אֵם סִיסְרָא. לָבָן הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, בִּלְעָם כְּמוֹ זֶה. וְעַל זֶה כָּתוּב בְּכֻלָּם אֱלֹהִים; וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם, וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל לָבָן, וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ. הוּא בָּא אֲלֵיהֶם, וְלֹא הֵם אֵלָיו, שֶׁהֲרֵי אֵין לָהֶם מָקוֹם זְמִין. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב אֱלֹהִים! אֶלָּא שֶׁהֵשֵׁם הַזֶּה מִשְׁתַּתֵּף בַּכֹּל, וַאֲפִלּוּ עֲבוֹדָה זָרָה גַּם נִקְרֵאת אֱלֹהִים, אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וּבִכְלַל שֶׁל אֱלֹהִים

וּבִכְלָלָא דֶאֱלֹהִים אֲחֵרִים אִלֵּין מִמָּנָן, וּבִכְלָלָא דָא הֲווֹ, וּבְגִין כַּךְ אִקְרֵי הָכֵי. וְהַהוּא רָשָׁע הָוָה אָמַר בְּחַרְשׁוֹי וְקָרֵי לֵיהּ, וְאָתֵי לְגַבֵּיהּ. וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב (במדבר כב) לִינוּ פֹּה הַלַּיְלָה וַהֲשִׁיבוֹתִי אֶתְכֶם דָּבָר כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר יְיָ' אֵלָי. הַהוּא רָשָׁע קָא מְשַׁבַּח גַּרְמֵיהּ, דְּהָא לָא כְּתִיב בֵּיהּ, אֶלָּא וַיָּבֹא אֱלֹהִים.

דָּבָר אַחֵר כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר יְיָ' אֵלָי, עַל יְדֵי דְהַהוּא שְׁלִיחָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא. וְאִי תֵּימָא הָא בִּימָמָא אִשְׁתְּכַח לְגַבֵּיהּ. (ס"א כַּד הָוָה לְגַבֵּיהּ בָּלָק אֶלָּא) אֶלָּא וַדַּאי בְּנַחַשׁ אִסְתַּכְּלוּתָא הָוָה בֵּיהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא הָוָה מִסְתַּכֵּל לְכַוְּונָא שַׁעֲתָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב וְלֹא הָלַךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לִקְרַאת נְחָשִׁים. וַיַּרְא בִּלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְיָ' לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא דְהַהוּא יוֹמָא אִסְתָּכַּל לְכַוְּונָא שַׁעֲתָא, וְלָא אִשְׁתְּכַח כִּשְׁאָר יוֹמֵי, וּכְדֵין חָמָא דְּהָא רוּגְזָא רַבָּא לָא אִשְׁתְּכַח בְּעָלְמָא,

לשון הקודש

אֲחֵרִים אֵלֶּה מְמֻנִּים, וּבִכְלַל זֶה הָיוּ, וְלָכֵן נִקְרָא כָּךְ. וְאוֹתוֹ רָשָׁע הָיָה אוֹמֵר בִּכְשָׁפָיו וְקוֹרֵא לוֹ, וּבָא אֵלָיו. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, לִינוּ פֹּה הַלַּיְלָה וַהֲשִׁבֹתִי אֶתְכֶם דָּבָר כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר ה' אֵלָי. אוֹתוֹ רָשָׁע מְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ, שֶׁהֲרֵי לֹא כָתוּב בּוֹ, אֶלָּא וַיָּבֹא אֱלֹהִים.

דָּבָר אַחֵר כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר ה' אֵלָי – עַל יְדֵי אוֹתוֹ שְׁלִיחַ שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי בַּיּוֹם נִמְצָא אֶצְלוֹ (כְּשֶׁהָיָה אֵצֶל בָּלָק. אֶלָּא) – אֶלָּא וַדַּאי בְּנַחַשׁ הַהִתְבּוֹנְנוּת הָיְתָה בּוֹ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הָיָה מִסְתַּכֵּל לְכַוֵּן אֶת הַשָּׁעָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלֹא הָלַךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לִקְרַאת נְחָשִׁים. וַיַּרְא בִּלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא שֶׁאוֹתוֹ יוֹם הִסְתַּכֵּל לְכַוֵּן אֶת הַשָּׁעָה, וְלֹא נִמְצָא

כְּדֵין יָדַע כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְיָ׳ לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. בְּהַהוּא זִמְנָא שָׁבִיק גַּרְמֵיהּ מִכָּל נְחָשִׁים דְּעָלְמָא, וְלָא אִסְתְּכַּל בְּהוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב וְלֹא הָלַךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לִקְרַאת נְחָשִׁים.

תָּא חֲזֵי, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּרִתְחָא אִשְׁתְּכַח, כְּדֵין שְׁמָאלָא אִתְעַר, וַהֲוָה יָדַע הַהוּא רָשָׁע אֲתַר, לְאַחֲדָא בְּסִטְרָא שְׁמָאלָא, לְמֵילַט. וְאִסְתָּכַּל בְּהַהוּא זִמְנָא, וְלָא אִשְׁתְּכַח. כְּדֵין מַה כְּתִיב, (במדבר כג) מַה אֶקּוֹב לֹא קַבֹּה אֵל וּמָה אֶזְעוֹם לֹא זָעַם יְיָ׳. וּבְגִין כַּךְ, (מיכה ו) עַמִּי זְכָר נָא מַה יָּעַץ בָּלָק וְגוֹ׳. וּמָה עָנָה אוֹתוֹ בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר (בגין כַּךְ) זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. (דְּמָארֵיהוֹן אוֹכַח לוֹן הָכִי).

אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ. (ויקרא כ"ו) אִם בְּחֻקֹּתַי, דָּא אֲתַר דִּגְזִירִין דְּאוֹרַיְיתָא תַּלְיָין בְּהַהוּא אֲתַר, כְּמָה

לשון הקודש

כִּשְׁאָר הַיָּמִים, וְאָז רָאָה שֶׁאֵין רֹגֶז גָּדוֹל נִמְצָא בָּעוֹלָם, אָז יָדַע כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. בְּאוֹתוֹ זְמַן הֶעֱזִיב אֶת עַצְמוֹ מִכָּל הַנְּחָשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם, וְלֹא הִסְתַּכֵּל בָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלֹא הָלַךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לִקְרַאת נְחָשִׁים.

בֹּא רְאֵה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהָרֹגֶז נִמְצָא, אָז הַשְּׂמֹאל מִתְעוֹרֵר, וְהָיָה יוֹדֵעַ אוֹתוֹ הָרָשָׁע אֶת הַמָּקוֹם לֶאֱחֹז בְּצַד הַשְּׂמֹאל לְקַלֵּל. וְהִתְבּוֹנֵן בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, וְלֹא מָצָא. וְאָז מַה כָּתוּב? (במדבר כג) מָה אֶקֹּב לֹא קַבֹּה אֵל וּמָה אֶזְעֹם לֹא זָעַם ה'. וּמִשּׁוּם כָּךְ, (מיכה ו) עַמִּי זְכָר נָא מַה יָּעַץ בָּלָק וְגוֹ' וּמָה עָנָה אֹתוֹ בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, אַשְׁרֵי חֶלְקָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. (שֶׁרִבּוֹנָם הוֹכִיחַ לָהֶם כָּךְ).

אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ. אִם בְּחֻקֹּתַי – זֶה מָקוֹם שֶׁגְּזֵרוֹת הַתּוֹרָה תְּלוּיוֹת בְּאוֹתוֹ

דְּאַתְּ אָמֵר (ויקרא יח) אֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ. חוֹק הוּא דְּאִקְרֵי הָכִי, וּגְזִירִין דְּאוֹרַיְיתָא בָּהּ אִתְּכְּלִילָן. (ויקרא כה) וְאֶת מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ. מִשְׁפָּטַי, דָּא הוּא אֲתַר אַחֲרָא עִלָּאָה, דְּהַהִיא חֶקָּה אֲחִידַת בֵּיהּ, וּמִתְחַבְּרָן דָּא בְּדָא דְּעִילָּאֵי וְתַתָּאֵי. וְכָל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, וְכָל גְּזֵרֵי אוֹרַיְיתָא, וְכָל קִדּוּשֵׁי אוֹרַיְיתָא, בְּהָנֵי אֲחִידָן. בְּגִין דְּהַאי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְהַאי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

וְעַל דָּא אִם בְּחֻקֹּתַי, כָּל אִינּוּן גְּזִירִין וְדִינִין וְעוֹנָשִׁין וּפִקּוּדִין, דְּאִינּוּן בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, חֻקָּה. וְאֶת מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמֹרוּ, בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים פא) מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. וְדָא אָחִיד בְּדָא וְדָא בְּדָא, וְכֹלָּא חַד. וְדָא הוּא כְּלָלָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא וּמַאן דְּאַעְבַּר עַל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא, כְּאִלּוּ

לשון הקודש

מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יט) אֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמֹרוּ. חֹק הוּא שֶׁנִּקְרָא כָּךְ, וּגְזֵרוֹת הַתּוֹרָה בּוֹ נִכְלָלוֹת. (שם כה) וְאֶת מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ. מִשְׁפָּטַי – זֶהוּ מָקוֹם אַחֵר עֶלְיוֹן שֶׁאוֹתָהּ חֶקָּה אֲחוּזָה בּוֹ, וּמִתְחַבְּרִים זֶה בָּזֶה, שֶׁל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְכָל מִצְוֹות הַתּוֹרָה, וְכָל גְּזֵרוֹת הַתּוֹרָה, וְכָל קְדֻשּׁוֹת הַתּוֹרָה בָּזֶה אֲחוּזִים, מִשּׁוּם שֶׁזּוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְזוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

וְעַל זֶה אִם בְּחֻקֹּתַי. כָּל אוֹתָם גְּזֵרוֹת וְדִינִים וָעֳנָשִׁים וּמִצְוֹות, שֶׁהֵם בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה – חֻקָּה. וְאֶת מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ, בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. וְזֶה אָחוּז בָּזֶה וְזֶה בָּזֶה, וְהַכֹּל אֶחָד. וְזֶהוּ כְּלַל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

פָּגִים שְׁמָא קַדִּישָׁא, בְּגִין דְּחֹק וּמִשְׁפָּט שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוֵי. וְעַל דָּא, אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ: דָּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְאֶת מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ: דָּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְדָא הוּא כְּלָלָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא.

וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם. מַאי וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם, כֵּיוָן דְּאָמַר תֵּלֵכוּ וְתִשְׁמְרוּ, אֲמַאי וַעֲשִׂיתֶם. אֶלָּא, מָאן דְּעָבִיד פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא וְאָזִיל בְּאוֹרְחוֹי, כַּבְיָכוֹל כְּאִלּוּ עָבִיד לֵיהּ לְעֵילָּא. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּאִלּוּ עַשָּׂאנִי, וְאוֹקְמוּהָ. וְעַל דָּא וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם. וַעֲשִׂיתֶם אַתֶּם כְּתִיב וַדַּאי, וְהוֹאִיל וּמִתְעָרֵי עָלַיְיכוּ לְאִתְחַבְּרָא דָא בְדָא, לְאִשְׁתַּכְּחָא שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יֵאוֹת, וַעֲשִׂיתֶם אַתֶּם וַדַּאי.

כְּגַוְונָא דָּא אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, (שמואל ב ח) וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם, וְכִי דָּוִד עָבַד לֵיהּ. אֶלָּא בְּגִין דְּאָזִיל

לשון הקודש

וּמִי שֶׁעוֹבֵר עַל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, כְּאִלּוּ פָּגַם אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, מִשּׁוּם שֶׁחֹק וּמִשְׁפָּט זֶהוּ הַשֵּׁם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְעַל זֶה, אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְאֶת מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְזֶהוּ כְּלַל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם. מַה זֶּה וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם? כֵּיוָן שֶׁאָמַר תֵּלֵכוּ וְתִשְׁמְרוּ, לָמָּה וַעֲשִׂיתֶם? אֶלָּא מִי שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְהוֹלֵךְ בִּדְרָכֶיהָ, כִּבְיָכוֹל כְּאִלּוּ עָשָׂה אוֹתוֹ לְמַעְלָה. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּאִלּוּ עֲשָׂאַנִי, וּפֵרְשׁוּהָ. וְעַל זֶה וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם. וַעֲשִׂיתֶם אַתֶּם כָּתוּב וַדַּאי, וְהוֹאִיל וּמִתְעוֹרְרִים עֲלֵיכֶם לְהִתְחַבֵּר זֶה בָּזֶה, שֶׁיִּמָּצֵא הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי, וַעֲשִׂיתֶם אַתֶּם וַדַּאי.

כְּמוֹ זֶה אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, (שמואל–ב ח) וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם, וְכִי דָּוִד עָשָׂה אוֹתוֹ? אֶלָּא מִשּׁוּם

בְּאָרְחֵי דְּאוֹרַיְיתָא, וְעָבִיד פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, וְאַנְהִיג מַלְכוּתָא כְּדְקָא יֵאוֹת, כַּבְיָכוֹל, עָשָׂה שֵׁם לְעֵילָא. וְלָא הֲוָה מַלְכָּא בְּעָלְמָא דְזָכָה (דף קי"ג ע"ב) לְהַאי כְּדָוִד, דְּהֲוָה קָם בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, וַהֲוָה מְשַׁבַּח לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַד דְּסָלִיק שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּכוּרְסְיֵיה, בְּשַׁעֲתָא דְסָלִיק נְהוֹרָא דִימָמָא. כַּבְיָכוֹל הוּא עָבַד שֵׁם מַמָּשׁ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ויקרא כד) וַיִּקֹּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיְקַלֵּל. וּבְגִין כָּךְ וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם. וְעַל דָּא וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם כְּתִיב, וְאִי אַתּוּן תִּשְׁתַּדְּלוּן לְמֶעְבַּד לוֹן, לְאִתְתַּקְּנָא שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יָאוֹת, כָּל אִינּוּן בִּרְכָאן דִּלְעֵילָא יִשְׁתַּכְּחוּן גַּבַּיְיכוּ בְּתִקּוּנֵיהוֹן כְּדְקָא יֵאוֹת.

וְנָתַתִּי גִשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם וְגוֹ'. (ויקרא כו) כָּל חַד וְחַד, יִתֵּן חֵילָא דִילֵיהּ עָלַיְיכוּ. מָאן אִינּוּן. הַהוּא תִּקּוּנָא דַעֲבַדְתּוּן דְּהַהוּא שְׁמָא קַדִּישָׁא

לשון הקודש

שֶׁהָלַךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְעָשָׂה מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְהִנְהִיג אֶת הַמַּלְכוּת כָּרָאוּי, כִּבְיָכוֹל עָשָׂה שֵׁם לְמַעְלָה, וְלֹא הָיָה מֶלֶךְ בָּעוֹלָם שֶׁזָּכָה לָזֶה כְּמוֹ דָוִד, שֶׁהָיָה קָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וְהָיָה מְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁעוֹלָה הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בַּכִּסֵּא, בְּשָׁעָה שֶׁעוֹלָה הַיּוֹם. כִּבְיָכוֹל הוּא עָשָׂה שֵׁם מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כד) וַיִּקֹּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיְקַלֵּל. וּמִשּׁוּם כָּךְ, וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם. וְעַל זֶה כָּתוּב וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם, וְאִם אַתֶּם תִּשְׁתַּדְּלוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתָם, לְהַתְקִין אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי, כָּל אוֹתָן בְּרָכוֹת שֶׁלְּמַעְלָה יִמָּצְאוּ אֶצְלְכֶם בְּתִקּוּנֵיהֶן כָּרָאוּי.

וְנָתַתִּי גִשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם וְגוֹ'. כָּל אֶחָד וְאֶחָד יִתֵּן כֹּחוֹ עֲלֵיכֶם. מִי הֵם? אוֹתוֹ תִּקּוּן

כְּגַוְונָא דָא כְּתִיב, (בראשית יח) וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ יְיָ' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וְכִי כֵּיוָן דִּכְתִיב וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ יְיָ', אֲמַאי לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. אֶלָּא מָאן דְּנָטִיר אוֹרְחוֹי דְּאוֹרַיְיתָא, כַּבְיָכוֹל הוּא עוֹשֶׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וּמַאי צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בָּכָה רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא, דְּלָא יַדְעִין וְלָא מַשְׁגִּיחִין בִּיקָרָא דְמָארֵיהוֹן, מָאן עָבִיד שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּכָל יוֹמָא, הֲוֵי אִימָא מָאן דְּיַהִיב צְדָקָה לְמִסְכְּנֵי.

תָּא חֲזֵי, הָא אוּקְמוּהָ הָכִי הוּא, דְּמִסְכְּנָא אָחִיד בֵּיהּ בְּדִינָא, וְכָל מֵיכְלַיְיהוּ בְּדִינָא הוּא, אֲתַר דְּאִקְרֵי צֶדֶק, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים כב) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף. תְּפִלָּה, דָּא תְּפִלָּה שֶׁל יַד, וְאוֹקִימְנָא. וּמַאן דְּיַהִיב לֵיהּ צְדָקָה לְמִסְכְּנָא, הוּא עָבִיד לְעֵילָא שְׁמָא קַדִּישָׁא שְׁלִים כְּדְקָא יָאוּת. בְּגִין

לשון הקודש

שֶׁעֲשִׂיתֶם שֶׁל אוֹתוֹ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, כְּמוֹ זֶה כָּתוּב (בראשית יח) וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וְכִי כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה', לָמָּה לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט? אֶלָּא מִי שֶׁשּׁוֹמֵר דַּרְכֵי הַתּוֹרָה, כִּבְיָכוֹל הוּא עוֹשֶׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וּמַה זֶּה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט? זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בָּכָה רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, אוֹי לָהֶם לִבְנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם. מִי עוֹשֶׂה הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּכָל יוֹם? הֱוֵה אוֹמֵר, מִי שֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה לָעֲנִיִּים.

בֹּא רְאֵה, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ כָּךְ הוּא, שֶׁהָעָנִי אָחוּז בַּדִּין, וְכָל מַאֲכָלוֹ הוּא בְּדִין, הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא צֶדֶק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קב) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף. תְּפִלָּה, זוֹ תְּפִלָּה שֶׁל יָד, וּבֵאַרְנוּ. וּמִי שֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה לָעָנִי,

דִּצְדָקָה דָא אִילָנָא דְחַיֵּי, וּצְדָקָה יָהִיב לְצֶדֶק. וְכַד יָהִיב לְצֶדֶק, כְּדֵין אִתְחַבָּר דָא בְדָא, וּשְׁמָא קַדִּישָׁא אִשְׁתְּכַח שְׁלִים.

מָאן עָבִיד דָא אִתְעָרוּתָא (ד"א דְעָבִיד אִתְעָרוּתָא דָא) דִּלְתַתָּא, וַדָּאי כְּאִלּוּ עָבִיד שְׁמָא קַדִּישָׁא בִשְׁלִימוּ. כְּגַוְונָא דְאִיהוּ עָבִיד לְתַתָּא, הָכִי אִתְעַר לְעֵילָא. וְעַל דָא כְתִיב, (תהלים קו) אַשְׁרֵי שׁוֹמְרֵי מִשְׁפָּט עוֹשֵׂה צְדָקָה בְכָל עֵת. עוֹשֵׂה צְדָקָה, דָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּבְיָכוֹל הוּא עָבִיד לֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, מִסְכְּנָא הָא אִתְמַר מָאן הוּא אַתְרֵיהּ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּמִסְכְּנָא לָא אִית לֵיהּ מִדִּילֵיהּ כְּלוּם, אֶלָּא מַה דְיָהֲבִין לֵיהּ וְסִיהֲרָא לָא אִית לָהּ נְהוֹרָא מִדִּילָהּ, אֶלָּא מַה דְיָהִיב לָהּ שִׁמְשָׁא.

לשון הקודש

הוּא עוֹשֶׂה לְמַעְלָה שֵׁם קָדוֹשׁ שָׁלֵם כָּרָאוּי. כִּי צְדָקָה זֶה עֵץ הַחַיִּים, וּצְדָקָה נוֹתֵן לְצֶדֶק. וּכְשֶׁנּוֹתֵן לְצֶדֶק, אָז מִתְחַבֵּר זֶה עִם זֶה, וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִמְצָא שָׁלֵם.

מִי שֶׁעוֹשֶׂה זוֹ הַהִתְעוֹרְרוּת (שֶׁעוֹשֶׂה הִתְעוֹרְרוּת זוֹ) שֶׁלְּמַטָּה, בְּוַדַּאי כְּאִלּוּ עָשָׂה אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בִּשְׁלֵמוּת. כְּמוֹ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לְמַטָּה, כָּךְ מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה. וְעַל זֶה כָּתוּב, (שם קו) אַשְׁרֵי שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט עֹשֵׂה צְדָקָה בְכָל עֵת. עֹשֵׂה צְדָקָה – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּבְיָכוֹל הוּא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ.

בֹּא רְאֵה, הֶעָנִי הֲרֵי נִתְבָּאֵר מִיהוּ מְקוֹמוֹ. מָה הַטַּעַם? כִּי הֶעָנִי אֵין לוֹ מִשֶּׁלּוֹ כְּלוּם אֶלָּא מַה שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ, וְהַלְּבָנָה אֵין לָהּ אוֹר מִשֶּׁלָּהּ אֶלָּא מַה שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ נוֹתֵן לָהּ.

תָּא חֲזֵי, אֲמַאי עָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת, מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּהַהוּא אֲתַר גָּרִים לֵיהּ, דְּהָא בַּאֲתַר דְּמוֹתָא הוּא שְׁכִיחַ, וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי מֵת. הַהוּא דְּחָיִים עָלֵיהּ, הוּא יָהִיב לֵיהּ צְדָקָה, אִילָנָא דְּחַיֵּי שַׁרְיָא עֲלוֹי. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (משלי י) וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת. וּכְגַוְונָא דְּעָבִיד בַּר נָשׁ לְתַתָּא, הָכִי נָמֵי עָבִיד לְעֵילָא מַמָּשׁ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּזָכֵי לְמֶעְבַּד שְׁמָא קַדִּישָׁא לְעֵילָא, בְּגִין כָּךְ צְדָקָה סָלִיק עַל כֹּלָּא.

וְהָנֵי מִלֵּי, צְדָקָה לִשְׁמָהּ. דְּהָא אִתְעַר צְדָקָה לְצָדֶק, לְחַבְּרָא לוֹן כַּחֲדָא, וּלְמֶהֱוֵי כֹּלָּא שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יָאוּת. דְּהָא צָדֶק, לָא אִתְתַּקַּן, וְלָא אִשְׁתְּלִים, אֶלָּא בִּצְדָקָה. דִּכְתִיב, (ישעיה נד) בִּצְדָקָה תִּכּוֹנָנִי, וְלִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְּמַר, וּבְגִין כָּךְ וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם וְגוֹ'.

לשון הקודש

בא רְאֵה, לָמָּה עָנִי חָשׁוּב כְּמֵת? מָה הַטַּעַם? כִּי אוֹתוֹ מָקוֹם גּוֹרֵם לוֹ, שֶׁהֲרֵי בִּמְקוֹם הַמָּוֶת הוּא מָצוּי, וְלָכֵן נִקְרָא מֵת. אוֹתוֹ שֶׁחָס עָלָיו הוּא נוֹתֵן לוֹ צְדָקָה, עֵץ הַחַיִּים שׁוֹרֶה עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי י) וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת. וּכְמוֹ שֶׁעוֹשֶׂה אָדָם לְמַטָּה, כָּךְ גַּם הוּא עוֹשֶׂה לְמַעְלָה מַמָּשׁ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל הַזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת שֵׁם קָדוֹשׁ לְמַעְלָה, מִשּׁוּם כָּךְ הַצְּדָקָה עוֹלָה עַל הַכֹּל. **וְהַדְּבָרִים** הָאֵלֶּה, כְּשֶׁהַצְּדָקָה לִשְׁמָהּ, שֶׁהֲרֵי מְעוֹרֵר צְדָקָה לְצֶדֶק לְחַבְּרָם כְּאֶחָד, וְשֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל שֵׁם קָדוֹשׁ כָּרָאוּי. שֶׁהֲרֵי צֶדֶק לֹא מִתְתַּקֵּן וְלֹא נִשְׁלָם אֶלָּא בִּצְדָקָה, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נד) בִּצְדָקָה תִּכּוֹנָנִי. וְלִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְגוֹ'.

וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין מַחֲרִיד וְגוֹ'. (ויקרא כ"ו) **רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח,** (תהלים ד) **רִגְזוּ וְאַל תֶּחֱטָאוּ וְגוֹ'. רִגְזוּ וְאַל תֶּחֱטָאוּ, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְאַרְגָּזָא יֵצֶר טוֹב עַל יֵצֶר הָרָע, וְשַׁפִּיר. אֲבָל בְּשַׁעֲתָא דְּרָמַשׁ לֵילְיָא, וּבַר נָשׁ שָׁכִיב עַל עַרְסֵיהּ, כַּמָּה גַּרְדִּינֵי נִמּוּסִין מִתְעָרִין בְּעָלְמָא, וְאָזְלִין וְשָׁאטִין, וּבְנֵי נָשָׁא בָּעָאן לְאִתְרַגְּזָא מִקָּמֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְדַחֲלָא מִנֵּיהּ, בְּגִין דְּלָא יִשְׁתְּכַּח נַפְשֵׁיהּ בְּגַוָּיְיהוּ, וְיִשְׁתֵּזִיב מִנַּיְיהוּ. וְיִבְעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ, דְּלָא יָפִיק מִנַּיְיהוּ מִלָּה בְּפוּמֵיהּ. בְּגִין דְּלָא יִתְעַר לְהוּ לְגַבֵּיהּ, וְלָא יִשְׁתַּכְּחוּן בַּהֲדֵיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם עַל מִשְׁכַּבְכֶם וְדֹמּוּ סֶלָה. דְּלָא יָפִיק מִנַּיְיהוּ מִלָּה מִפּוּמֵיהּ.**

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּאִשְׁתְּכָחוּ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַה כְּתִיב, וְנָתַתִּי שָׁלוֹם

לשון הקודש

וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין מַחֲרִיד וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (תהלים ד) רִגְזוּ וְאַל תֶּחֱטָאוּ וְגוֹ'. רִגְזוּ וְאַל תֶּחֱטָאוּ, פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ, שֶׁצָּרִיךְ בֶּן אָדָם לְהַרְגִּיז יֵצֶר טוֹב עַל יֵצֶר הָרָע, וְיָפֶה. אֲבָל בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹרֵד הַלַּיְלָה וּבֶן אָדָם שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ, כַּמָּה מְמֻנִּים עַל הַחֻקִּים מִתְעוֹרְרִים בָּעוֹלָם, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים, וּבְנֵי אָדָם צְרִיכִים לְהֵחָרֵד מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלִפְחֹד מִמֶּנּוּ, בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תִּמָּצֵא נַפְשׁוֹ בְּתוֹכָם וְיִנָּצֵל מֵהֶם, וְיִצְטָרֵךְ לוֹ לְבֶן אָדָם שֶׁלֹּא יוֹצִיא מִלָּה בְּפִיו מֵהֶם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְעוֹרֵר אוֹתָם אֵלָיו וְלֹא יִמָּצְאוּ עִמּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם עַל מִשְׁכַּבְכֶם וְדֹמּוּ סֶלָה. שֶׁלֹּא יוֹצִיא מֵהֶם דִּבּוּר בְּפִיו. **בָּא** רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁנִּמְצָאִים יִשְׂרָאֵל

בָּאָרֶץ. הַאי לְעֵילָא. דְּאָתֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְחַבְּרָא בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּדֵין וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין מַחֲרִיד. מָאי טַעְמָא. בְּגִין וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן הָאָרֶץ. (דף קי"ד ע"א) דָּא חַיָּה דְזִינָא בִּישָׁא לְתַתָּא. וּמַאי אִיהִי. אַגֶּרֶת בַּת מַחֲלַת, הִיא, וְכָל סִיעָתָא דִילָהּ. הַאי בְּלֵילְיָא. בִּימָמָא, בְּנֵי נָשָׁא דְאָתוּ מִסִּטְרָהָא דָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ויקרא כ"ו) וְחֶרֶב לֹא תַעֲבוֹר בְּאַרְצְכֶם.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, הָא אוּקְמוּהָ דְּאֲפִילוּ חֶרֶב שֶׁל שָׁלוֹם, כְּגוֹן פַּרְעֹה נְכֹה. אֲבָל וְחֶרֶב לֹא תַעֲבוֹר, דָּא סִיעָתָא דִילָהּ. וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה, דְּלָא תִשְׁלוֹט בְּאַרְעָא, וַאֲפִילוּ הַעֲבָרָה בְּעָלְמָא לֹא תַעֲבוֹר עָלַיְיכוּ, וַאֲפִילוּ חֶרֶב דִּשְׁאָר עַמִּין, וַאֲפִילוּ בַר נָשׁ מִזְיָינָא, לָא יַעֲבוֹר עָלַיְיכוּ.

לשון הקודש

צַדִּיקִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַה כְּתוּב? וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ. זֶה לְמַעְלָה. שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִתְחַבֵּר עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אָז, וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין מַחֲרִיד. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן הָאָרֶץ. זוֹ חַיָּה שֶׁל מִין רַע לְמַטָּה. וּמַהִי? אַגֶּרֶת בַּת מַחֲלַת, הִיא וְכָל סִיעָתָהּ. זֶה בַּלַּיְלָה. בַּיּוֹם, בְּנֵי אָדָם שֶׁבָּאִים מִצִּדָּהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) וְחֶרֶב לֹא תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁאֲפִלּוּ חֶרֶב שֶׁל שָׁלוֹם, כְּמוֹ פַּרְעֹה נְכֹה. אֲבָל וְחֶרֶב לֹא תַעֲבֹר, זוֹ הַסִּיעָה שֶׁלָּהּ. וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה, שֶׁלֹּא תִשְׁלֹט בָּאָרֶץ, וַאֲפִלּוּ הַעֲבָרָה בְּעָלְמָא לֹא תַעֲבֹר עֲלֵיכֶם, וַאֲפִלּוּ חֶרֶב שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים, וַאֲפִלּוּ בֶּן אָדָם מְזֻיָּן לֹא יַעֲבֹר עֲלֵיכֶם.

וְדָא דָּרִישׁ יֹאשִׁיָּהוּ מַלְכָּא, וְאוֹקְמוּהָ דְּהוּא אַתְפַּס בְּחוֹבֵיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. כְּמָה דִכְתִיב, (איכה ד) רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ יְיָ נִלְכַּד בִּשְׁחִיתוֹתָם וְגוֹ'. הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, דְּהָא תָּנֵינָן אִי רֵישָׁא דְעַמָּא הוּא טַב, כָּל עַמָּא מִשְׁתֶּזְבָּן בְּגִינֵיהּ. וְאִי רֵישָׁא דְעַמָּא לָא אִתְכֵּשַׁר, כָּל עַמָּא אִתְפְּסָן בְּחוֹבֵיהּ. וְהָא יֹאשִׁיָּהוּ רֵישָׁא דְכַשְׁרָא הָוָה, וְעוֹבָדוֹי מִתְכַּשְׁרָן. אֲמַאי אִתְפַּס בְּחוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

אֶלָּא עַל דְּלָא הַיְמִין בֵּיהּ בְּיִרְמִיָּהוּ, וְלָא כָּפִית לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, דְּחָשִׁיב דְּכֻלְּהוּ זַכָּאִין כְּוָתֵיהּ. וַהֲוָה אָמַר לֵיהּ יִרְמִיָּה, וְלָא הַיְמִין בֵּיהּ. וּבְגִין כָּךְ אִתְפַּס בְּחוֹבֵיהוֹן. וְעוֹד דְּסִיהֲרָא הָוָה מָאִיךְ נְהוֹרָא, וּבַעְיָא לְאַסְתָּמָא.

וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְתוֹכְכֶם וְגוֹ'. (ויקרא כ"ו) וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי, דָּא שְׁכִינְתָּא. מִשְׁכָּנִי: מַשְׁכּוֹנָא דִילִי. דְּהִיא

לשון הקודש

וְאֶת זֶה דָּרַשׁ יֹאשִׁיָּהוּ הַמֶּלֶךְ, וּפֵרְשׁוּהָ שֶׁהוּא נִתְפַּס בַּחֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איכה ד) רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה' נִלְכַּד בִּשְׁחִיתוֹתָם וְגוֹ'. כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, אִם רֹאשׁ הָעָם הוּא טוֹב, כָּל הָעָם נִצּוֹלִים בִּגְלָלוֹ. וְאִם רֹאשׁ הָעָם לֹא כָשֵׁר, כָּל הָעָם נִתְפָּסִים בְּחֶטְאוֹ. וַהֲרֵי יֹאשִׁיָּהוּ רֹאשׁ כָּשֵׁר הָיָה וּמַעֲשָׂיו כְּשֵׁרִים, לָמָּה נִתְפַּס בַּחֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל?

אֶלָּא עַל שֶׁלֹּא הֶאֱמִין בְּיִרְמְיָהוּ וְלֹא יִסֵּר אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁחָשַׁב שֶׁכֻּלָּם צַדִּיקִים כְּמוֹתוֹ. וְיִרְמְיָה הָיָה אוֹמֵר לוֹ, וְלֹא הֶאֱמִין בּוֹ, וְלָכֵן נִתְפַּס בַּחֲטָאֵיהֶם. וְעוֹד, שֶׁהַלְּבָנָה הִגְמִיכָה אֶת אוֹרָהּ, וְרָצְתָה לְהִסָּתֵם.

וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם וְגוֹ'. וְנָתַתִּי

אִתְמַשְׁכְּנָא בְּחוֹבַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל. וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי, מַשְׁכּוֹנִי וַדָּאי. מִתָּל לְבַר נָשׁ דְּהַוָּה רְחִימָא לְאָחֲרָא, אָמַר לֵיהּ וַדָּאי בִּרְחִימוּתָא עִלָּאָה דְּאִית לִי גַּבָּךְ, בָּעֵינָא לְדַיְירָא עִמָּךְ. אָמַר הֵיךְ אֶנְדַּע דְּתֵידוּר גַּבַּאי, נָטַל כָּל כִּסּוּפָא דְבֵיתֵיהּ, וְאַיְיתֵי לְגַבֵּיהּ, אָמַר הָא מַשְׁכּוֹנָא לְגַבָּךְ, דְּלָא אִתְפְּרַשׁ מִנָּךְ לְעָלְמִין.

כַּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בָּעָא לְדַיְירָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, מָה עֲבַד, נָטַל כִּסּוּפָא דִילֵיהּ, וְנָחִית לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹן, יִשְׂרָאֵל, הָא מַשְׁכּוֹנָא דִילִי גַּבַּיְיכוּ, בְּגִין דְּלָא אִתְפְּרַשׁ מִנַּיְיכוּ לְעָלְמִין. וְאַף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְחִיק מִינָּן, מַשְׁכּוֹנָא שָׁבִיק בִּידָן, וַאֲנָן נַטְרִין הַהוּא כִּסּוּפָא דִילֵיהּ, מָאן דְּיִבְעֵי מַשְׁכּוֹנֵיהּ יֵיתֵי לְדַיְירָא גַּבָּן בְּגִין כָּךְ וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם, מַשְׁכּוֹנָא אֶתֵּן בִּידַיְיכוּ, בְּגִין דְּאֵדוּר

לשון הקודש

מִשְׁכָּנִי – זוֹ הַשְּׁכִינָה. מִשְׁכָּנִי – מַשְׁכּוֹנִי, שֶׁהִתְמַשְׁכְּנָה בַּחֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל. וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי, מַשְׁכּוֹנִי בְּוַדַּאי. מָשָׁל לְבֶן אָדָם שֶׁהָיָה אוֹהֵב אֶחָד אַחֵר, אָמַר לוֹ: וַדַּאי בְּאַהֲבָה עֶלְיוֹנָה שֶׁיֵּשׁ לִי אֵלֶיךָ אֲנִי רוֹצֶה לָדוּר עִמְּךָ. אָמַר, אֵיךְ אֵדַע שֶׁתָּדוּר אֶצְלִי? לָקַח כָּל חֶמְדַּת בֵּיתוֹ וְהֵבִיא אֵלָיו. אָמַר, הִנֵּה הַמַּשְׁכּוֹן אֶצְלְךָ שֶׁלֹּא אֶפָּרֵד מִמְּךָ לְעוֹלָמִים.

כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לָדוּר עִם יִשְׂרָאֵל, מָה עָשָׂה? לָקַח אֶת חֶמְדָּתוֹ וְהוֹרִיד לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לָהֶם: יִשְׂרָאֵל, הִנֵּה מַשְׁכּוֹנִי אֶצְלְכֶם כְּדֵי שֶׁלֹּא אֶפָּרֵד מִכֶּם לְעוֹלָמִים. וְאַף אַף גַּב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַחֵק מֵאִתָּנוּ, אֶת הַמַּשְׁכּוֹן הִשְׁאִיר בְּיָדֵינוּ, וְאָנוּ שׁוֹמְרִים אֶת אוֹתָהּ חֶמְדָּתוֹ. מִי שֶׁיִּרְצֶה אֶת מַשְׁכּוֹנוֹ, יָבֹא לָדוּר אֶצְלֵנוּ. לָכֵן וְנָתַתִּי

עִמְּכוֹן. וְאַף עַל גַּב דְּיִשְׂרָאֵל הַשְׁתָּא בְּגָלוּתָא, מַשְׁכּוֹנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הוּא גַּבַּיְיהוּ, וְלָא שָׁבְקוּ לֵיהּ לְעָלְמִין.

וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם, לְבַר נָשׁ דְּרָחִים לְחַבְרֵיהּ, וּבָעָא לְדַיְירָא עִמֵּיהּ, מַה עָבַד, נָטַל עַרְסָא דִילֵיהּ וְאַיְיתִי לְבֵיתֵיהּ. אָמַר דָּא עַרְסָא דִילִי בְּבֵיתָךְ, בְּגִין דְּלָא אַרְחִיק מִינָךְ, עַרְסָךְ, וּמָאנָךְ. כַּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם, הָא עַרְסָא דִילִי בְּבֵיתַיְיכוּ, כֵּיוָן דְּעַרְסָא דִילִי עִמְּכוֹן, תִּנְדְּעוּן דְּלָא אִתְפְּרַשׁ מִנַּיְיכוּ, וּבְגִין כָּךְ וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם.

וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים, (ויקרא כ"ו) כֵּיוָן דְּמַשְׁכְּנָא דִילִי גַּבַּיְיכוּ, בְּוַדַּאי תִּנְדְּעוּן דַּאֲנָא אָזִיל עִמְּכוֹן, כְּמָה דְאַתְּ

לשון הקודש

מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם, מַשְׁכּוֹן אֶתֵּן בְּיֶדְכֶם כְּדֵי שֶׁאָדוּר עִמָּכֶם. וְאַף עַל גַּב שֶׁיִּשְׂרָאֵל כָּעֵת בַּגָּלוּת, מַשְׁכּוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶצְלָם, וְלֹא עָזְבוּ אוֹתוֹ לְעוֹלָמִים.

וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם. לְאָדָם שֶׁאוֹהֵב אֶת חֲבֵרוֹ וְרוֹצֶה לָדוּר עִמּוֹ, מַה עָשָׂה? לָקַח מִטָּתוֹ וֶהֱבִיאָהּ לְבֵיתוֹ. אָמַר, זוֹ מִטָּתִי בְּבֵיתְךָ כְּדֵי שֶׁלֹּא אֶתְרַחֵק מִמְּךָ, מִמִּטָּתְךָ וּמִכֵּלֶיךָ. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר, וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם. הִנֵּה מִטָּתִי בְּבֵיתְכֶם. כֵּיוָן שֶׁמִּטָּתִי עִמָּכֶם, תֵּדְעוּ שֶׁלֹּא אֶפָּרֵד מִכֶּם, וְלָכֵן וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם.

וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים. כֵּיוָן שֶׁמִּשְׁכָּנִי אֶצְלְכֶם, בְּוַדַּאי תֵּדְעוּ שֶׁאֲנִי הוֹלֵךְ עִמָּכֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר

אָמַר (דברים כג) כִּי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ לְהַצִּילְךָ וְלָתֵת אֹיְבֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ.

רִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי יְהוּדָה, הֲווֹ שְׁכִיחֵי לֵילְיָא חַד בִּכְפַּר קָרִיב לְיַמָּא דִּטְבֶרְיָא, קָמוּ בְּפַלְגוּת לֵילְיָא אָמַר רִבִּי יִצְחָק לְרִבִּי יְהוּדָה נִימָא בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא דְּאַף עַל גַּב דַּאֲנָן בַּאֲתַר דָּא, לָא בָּעֵינָא לְאִתְפָּרְשָׁא מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי.

פָּתַח רִבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (שמות לג) וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְגוֹ'. וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל, אֲמַאי. אֶלָּא אָמַר מֹשֶׁה, הוֹאִיל וְיִשְׂרָאֵל קָא מְשַׁקְּרֵי בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַחְלִיפוּ יְקָרָא דִּילֵיהּ, הָא מַשְׁכּוֹנָא דִּילֵיהּ יְהֵא בִּידָא דִּמְהֵימְנָא, עַד דְּנֶחֱמֵי בְּמַאן יִשְׁתְּאַר.

לשון הקודש

(דברים כג) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחֲנֶךָ לְהַצִּילְךָ וְלָתֵת אֹיְבֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ מְצוּיִים לַיְלָה אֶחָד בִּכְפָר קָרוֹב לְיָם טִבֶרְיָה, קָמוּ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי יְהוּדָה, נֹאמַר בְּדִבְרֵי תוֹרָה, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁאָנוּ בְּמָקוֹם זֶה, לֹא צְרִיכִים לְהִפָּרֵד מֵעֵץ הַחַיִּים.

פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (שמות לג) וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְגוֹ'. וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל לָמָה? אֶלָּא אָמַר מֹשֶׁה, הוֹאִיל וְיִשְׂרָאֵל מְשַׁקְּרִים בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהֶחֱלִיפוּ אֶת כְּבוֹדוֹ, הֲרֵי מַשְׁכּוֹנוֹ יִהְיֶה בְּיַד שֶׁל נֶאֱמָן, עַד שֶׁנִּרְאֶה אֵצֶל מִי יִשָּׁאֵר.

אָמַר לֵיהּ לִיהוֹשֻׁעַ, אַנְתְּ תְּהֵא מְהֵימְנָא בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבֵין יִשְׂרָאֵל, וְיִשְׁתְּאַר מַשְׁכּוֹנָא בִּידָךְ בְּהֵימְנוּתָא, וְנֶחֱמֵי (דף קי"ד ע"ב) בְּמַאן יִשְׁתְּאַר. מַה כְּתִיב, וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה וּמְשָׁרְתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל. מָאי טַעֲמָא לִיהוֹשֻׁעַ בְּגִין דְּאִיהוּ כְּסִיהֲרָא לְגַבֵּי שִׁמְשָׁא, וְאִיהוּ אִתְחֲזֵי לְנַטְרָא מַשְׁכּוֹנָא. וְעַל דָּא, לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל.

אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, לָא אִתְחֲזֵי הָכִי, דְּהָא מַשְׁכּוֹנָא דִּילִי יָהַבִּית בִּידַיְיהוּ, אַף עַל גַּב דְּאִינּוּן חָאבוּ לְגַבָּאי, מַשְׁכּוֹנָא יְהֵא לְגַבַּיְיהוּ, דְּלָא יִתְפָּרְשׁוּן מִנַּיְיהוּ. (ס"א דְּלָא אִתְפְּרַשׁ מִנַּיְיהוּ) תִּבְעֵי דְּאִתְפְּרַשׁ מִנַּיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וְלָא אֵיתוּב לְגַבַּיְיהוּ לְעָלְמִין, אֶלָּא אָתִיב מַשְׁכּוֹנָא דִּילִי לְגַבַּיְיהוּ, וּבְגִינֵיהּ לָא אֶשְׁבּוֹק לְהוֹן בְּכָל אֲתַר.

לשון הקודש

אָמַר לוֹ לִיהוֹשֻׁעַ, אַתָּה תִּהְיֶה הַנֶּאֱמָן בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבֵין יִשְׂרָאֵל, וְיִשָּׁאֵר הַמַּשְׁכּוֹן בְּיָדֶיךָ בְּנֶאֱמָנוּת, וְנִרְאֶה אֵצֶל מִי יִשָּׁאֵר. מַה כָּתוּב? וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה וּמְשָׁרְתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל. מָה הַטַּעַם לִיהוֹשֻׁעַ? מִשּׁוּם שֶׁהוּא כַּלְּבָנָה לְגַבֵּי הַשֶּׁמֶשׁ, וְהוּא רָאוּי לִשְׁמֹר אֶת הַמַּשְׁכּוֹן, וְעַל זֶה לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל.

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: מֹשֶׁה, לֹא רָאוּי כָּךְ, שֶׁהֲרֵי מַשְׁכּוֹנִי נָתַתִּי בִּידֵיהֶם. אַף עַל פִּי שֶׁהֵם חָטְאוּ אֵלַי, הַמַּשְׁכּוֹן יִהְיֶה אֶצְלָם, שֶׁלֹּא יִפָּרְדוּ מִמֶּנּוּ (שֶׁלֹּא יִפָּרֵד מֵהֶם). הֲתִרְצֶה שֶׁאֶפְרֹד מִיִּשְׂרָאֵל, וְלֹא אָשׁוּב אֲלֵיהֶם לְעוֹלָמִים?! אֶלָּא הָשֵׁב אֶת מַשְׁכּוֹנִי אֲלֵיהֶם, וּבִגְלָלוֹ לֹא אֶעֱזֹב אוֹתָם בְּכָל מָקוֹם.

אַף עַל גַּב דְּיִשְׂרָאֵל חָבוּ לְגַבֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הַאי מַשְׁכּוֹנָא דִּילֵיהּ לָא שָׁבְקוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא נָטִיל לֵיהּ מִבֵּינַיְיהוּ. וְעַל דָּא, בְּכָל אֲתַר דְּגַלֵּי יִשְׂרָאֵל, שְׁכִינָה עִמְּהוֹן. וְעַל דָּא כְּתִיב, וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם. וְהָא אוּקְמוּהָ.

פָּתַח רִבִּי יִצְחָק וְאָמַר (שיר השירים ב) דּוֹמֶה דּוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעוֹפֶר הָאַיָּלִים הִנֵּה זֶה וְגוֹ'. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּזָכוּ דְּמַשְׁכּוֹנָא דָא לְמֶהֱוֵי גַּבַּיְיהוּ, מִן מַלְכָּא עִלָּאָה. דְּאַף עַל גַּב דְּאִינּוּן בְּגָלוּתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתֵי בְּכָל רֵישׁ יַרְחֵי וְשַׁבַּתֵּי וּזְמַנֵּי, לְאַשְׁגְּחָא עָלַיְיהוּ, וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּהַהוּא מַשְׁכּוֹנָא דְּאִית לֵיהּ גַּבַּיְיהוּ, דְּאִיהוּ כִּסּוּפָא דִילֵיהּ.

לְמַלְכָּא דְּסַרְחָא מַטְרוֹנִיתָא, אַפְקָהּ מֵהֵיכָלֵיהּ. מָה עַבְדַת. נַטְלַת בְּרָהּ דִילֵיהּ כִּסּוּפָא

לשון הקודש

אַף עַל גַּב שֶׁיִּשְׂרָאֵל חָטְאוּ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֶת הַמַּשְׁכּוֹן הַזֶּה שֶׁלּוֹ הֵם לֹא עָזְבוּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא לוֹקֵחַ אוֹתוֹ מִבֵּינֵיהֶם. וְעַל זֶה, בְּכָל מָקוֹם שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל, שְׁכִינָה עִמָּהֶם. וְעַל זֶה כָּתוּב וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

פָּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (שיר השירים ב) דּוֹמֶה דּוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים הִנֵּה זֶה וְגוֹ'. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁזָּכוּ שֶׁמַּשְׁכּוֹן זֶה יִהְיֶה אֶצְלָם מֵהַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהֵם בַּגָּלוּת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְשַׁבָּתוֹת וּזְמַנִּים לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם, וּלְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ מַשְׁכּוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֶצְלָם, שֶׁהוּא חֶמְדָּתוֹ.

לְמֶלֶךְ שֶׁסָּרְחָה הַגְּבִירָה, וְהוֹצִיאָהּ

דְּמַלְכָּא, רְחִימָא דִּילֵיהּ. וּבְגִין דְּדַעְתָּא דְּמַלְכָּא עָלָהּ, שַׁבְקֵיהּ בִּידָהָא. בְּשַׁעֲתָא דְּסָלִיק רְעוּתָא דְּמַלְכָּא, עַל מַטְרוֹנִיתָא, וְעַל בְּרֵהּ, הָוָה סָלִיק אַגְרִין, וְנָחִית דַּרְגִּין, וְסָלִיק כּוֹתָלִין, לְאִסְתַּכְּלָא וּלְאַשְׁגָּחָא בֵּין נוּקְבֵי כּוֹתָלָא עָלַיְיהוּ, כֵּיוָן דְּחָמֵי לוֹן, שָׁאֲרֵי בָכֵי מֵאָחוֹרֵי קוּסְטֵי כּוֹתָלָא, וּלְבָתַר אָזִיל לֵיהּ.

כַּךְ יִשְׂרָאֵל, אַף עַל גַּב דְּאִינּוּן נַפְקוּ מֵהֵיכָלֵיהּ דְּמַלְכָּא, הַהוּא מַשְׁכּוֹנָא לָא שָׁבְקוּ, וּבְגִין דִּרְעוּתָא דְּמַלְכָּא עָלַיְיהוּ, שַׁבְקֵיהּ עִמְּהוֹן. בְּשַׁעֲתָא דְּסָלִיק רְעוּתָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, עַל מַטְרוֹנִיתָא וְעַל יִשְׂרָאֵל. סָלִיק אַגְרִין (מִקַּפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת), נָחִית דַּרְגִּין, וְסָלִיק כּוֹתָלִין, לְאִסְתַּכְּלָא וּלְאַשְׁגָּחָא בֵּין קוּסְטֵי כּוֹתָלָא עָלַיְיהוּ. כֵּיוָן דְּחָמֵי לוֹן, שָׁאֲרֵי וּבָכֵי, הָדָא

לשון הקודש

מֵהֵיכָלוֹ. מָה עָשְׂתָה? לָקְחָה אֶת הַבֵּן שֶׁלּוֹ, חֶמְדַּת הַמֶּלֶךְ, אֲהוּבוֹ. וּמִשּׁוּם שֶׁדַּעַת הַמֶּלֶךְ עָלֶיהָ, הִשְׁאִירוֹ בְּיָדֶיהָ. בְּשָׁעָה שֶׁעוֹלֶה רְצוֹן הַמֶּלֶךְ עַל הַגְּבִירָה וְעַל בְּנוֹ, הָיָה עוֹלֶה לַעֲלִיּוֹת וְיוֹרֵד מַדְרֵגוֹת, וְעוֹלֶה עַל הַכְּתָלִים, לְהִסְתַּכֵּל וּלְהַשְׁגִּיחַ בֵּין נִקְבֵי הַכֹּתֶל עֲלֵיהֶם. כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה אוֹתָם, הוּא מַתְחִיל לִבְכּוֹת מֵאַחוֹרֵי חֲרַכֵּי הַכֹּתֶל, וְאַחַר כָּךְ הוֹלֵךְ לוֹ.

כָּךְ יִשְׂרָאֵל, אַף עַל גַּב שֶׁיָּצְאוּ מֵהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, אוֹתוֹ הַמַּשְׁכּוֹן הֵם לֹא עָזְבוּ, וּמִשּׁוּם שֶׁרְצוֹן הַמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם, הִשְׁאִיר אוֹתוֹ עִמָּהֶם. בְּשָׁעָה שֶׁעוֹלֶה רְצוֹן הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ עַל הַגְּבִירָה וְעַל יִשְׂרָאֵל, הוּא עוֹלֶה עֲלִיּוֹת (מִקַּפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת), יוֹרֵד מַדְרֵגוֹת, וְעוֹלֶה עַל הַכְּתָלִים, לְהִסְתַּכֵּל וּלְהַשְׁגִּיחַ בֵּין חֲרַכֵּי הַכֹּתֶל עֲלֵיהֶם. כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה אוֹתָם, מַתְחִיל לִבְכּוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב דּוֹמֶה

הוּא דִּכְתִיב הוֹמָה דּוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעוֹפֶר הָאַיָּלִים לְדַלְגָּא מִכּוֹתָלָא לְאִיגְּרָא, וּמֵאִיגְּרָא לְכוֹתָלָא.

הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ, בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת, (דְּוַדַּאי בֵּי כְּנִישְׁתָּא בַּעְיָא חַלּוֹנוֹת). מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים, לְאִסְתַּכְּלָא וּלְאַשְׁגָּחָא עָלַיְיהוּ. וּבְגִין כַּךְ, יִשְׂרָאֵל בָּעוּ לְמֶחְדֵּי בְּהַהוּא יוֹמָא, דְּאִינְהוּ יַדְעֵי דָּא, וְאַמְרֵי. (תהלים קיח) זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ' נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ.

וְאִם בְּחֻקֹּתַי תִּמְאָסוּ וְגוֹ'. (ויקרא כו) רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (משלי ג) מוּסַר יְיָ' בְּנִי אַל תִּמְאָס וְאַל תָּקוּץ בְּתוֹכַחְתּוֹ. כַּמָּה חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְאוֹכָחָא לְהוּ, וּלְדַבְּרָא לְהוּ בְּאֹרַח מֵישָׁר, כְּאַבָּא דְּרָחִים לִבְרֵיהּ, וּמִגּוֹ רְחִימוּ דִּילֵיהּ לְגַבֵּיהּ, שַׁרְבִּיטָא בִּידֵיהּ תָּדִיר, לְדַבְּרָא לֵיהּ בְּאֹרַח מֵישָׁר, דְּלָא יִסְטֵי לִימִינָא

לשון הקודש

דּוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים, לְדַלֵּג מִכֹּתֶל לַעֲלִיָּה, וּמֵעֲלִיָּה לְכֹתֶל.

הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ, בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת. מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת, (שֶׁבְּוַדַּאי בֵּית הַכְּנֶסֶת צָרִיךְ חַלּוֹנוֹת). מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים, לְהִסְתַּכֵּל וּלְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם. וְלָכֵן יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לִשְׂמֹחַ בְּאוֹתוֹ יוֹם, שֶׁהֵם יוֹדְעִים זֶה וְאוֹמְרִים, (תהלים קיח) זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ.

וְאִם בְּחֻקֹּתַי תִּמְאָסוּ וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (משלי ג) מוּסַר ה' בְּנִי אַל תִּמְאָס וְאַל תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ. כַּמָּה חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהוֹכִיחַ אוֹתָם וּלְהַנְהִיגָם בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, כְּמוֹ אָב שֶׁאוֹהֵב אֶת בְּנוֹ, וּמִתּוֹךְ אַהֲבָתוֹ אֵלָיו יֵשׁ בְּיָדוֹ שַׁרְבִּיט תָּמִיד

וְלִשְׁמָאלָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ג) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהַב יְיָ' יוֹכִיחַ וּכְאָב אֶת בֵּן יִרְצֶה. וּמַאן דְּלָא רָחִים לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְסָאנֵי לֵיהּ, סָלִיק מִנֵּיהּ תּוֹכָחָה, סָלִיק מִנֵּיהּ שַׁרְבִיטָא.

כְּתִיב. (מלאכי א) אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר יְיָ' וְגוֹ', מִגּוֹ רְחִימוּתָא דִילֵיהּ, שַׁרְבִיטָא בִידֵיהּ תָּדִיר, לְדַבְּרָא לֵיהּ. וְאֶת עֵשָׂו שָׂנֵאתִי, בְּגִין כָּךְ סְלִיקִית מִנֵּיהּ שַׁרְבִיטָא, סְלִיקַת מִנֵּיהּ תּוֹכַחְתָּא, בְּגִין דְּלָא אֶתֵּן לֵיהּ בִּי חוּלָקָא, רְחִיקָא דְּנַפְשָׁאי הוּא. אֲבָל אַתּוּן, אָהַבְתִּי אֶתְכֶם וַדַּאי. וּבְגִין כָּךְ, מוּסַר יְיָ' בְּנִי אַל תִּמְאָס וְאַל תָּקוּץ בְּתוֹכַחְתּוֹ. מָאי וְאַל תָּקוּץ. לָא תְקוּצוּן בֵּיהּ, כְּמַאן דְּעָרַק מִגּוֹ גּוּבִין, דְּאִינּוּן מִילִין כְּגוֹבִין לְגַבֵּיהּ כְּגַרְמֵיהּ.

לשון הקודש

לְהַנְהִיגוֹ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, שֶׁלֹּא יִסְטֶה לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהַב ה' יוֹכִיחַ וּכְאָב אֶת בֵּן יִרְצֶה. וּמִי שֶׁלֹּא אוֹהֵב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְשׂוֹנֵא אוֹתוֹ, הוּא מְסַלֵּק מִמֶּנּוּ תּוֹכָחָה, וּמְסַלֵּק מִמֶּנּוּ אֶת הַשַּׁרְבִיט.

כָּתוּב (מלאכי א) אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר ה' וְגוֹ'. מִתּוֹךְ אַהֲבָתוֹ יֵשׁ בְּיָדוֹ תָּמִיד שַׁרְבִיט לְהַנְהִיגוֹ. וְאֶת עֵשָׂו שָׂנֵאתִי, מִשּׁוּם כָּךְ סִלַּקְתִּי מִמֶּנּוּ אֶת הַשַּׁרְבִיט, סִלַּקְתִּי מִמֶּנּוּ תּוֹכָחָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא אֶתֵּן לוֹ חֵלֶק בִּי. הוּא רְחוּק נַפְשִׁי, אֲבָל אַתֶּם – אָהַבְתִּי אֶתְכֶם וַדַּאי. וּמִשּׁוּם כָּךְ, מוּסַר ה' בְּנִי אַל תִּמְאָס וְאַל תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ. מַה זֶּה וְאַל תָּקֹץ? כְּמוֹ מִי שֶׁבּוֹרֵחַ מִתּוֹךְ קוֹצִים, שֶׁאוֹתָם דְּבוּרִים כְּמוֹ קוֹצִים אֵלָיו בְּעַצְמוֹ.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְעַר צֶדֶק בְּדִינוֹי. כַּמָּה סִטְרֵי טְהִירִין, מִתְעָרִין מִימִינָא וּמִשְׂמָאלָא, כַּמָּה שַׁרְבִּיטִין נָפְקִין, מִנְּהוֹן שַׁרְבִּיטֵי אֵשָׁא, שַׁרְבִּיטֵי גוּמְרִין, שַׁרְבִּיטֵי שַׁלְהוֹבָא, כֻּלְּהוּ נָפְקִין וּמִתְעָרִין בְּעָלְמָא, וְלָקָאן לִבְנֵי נָשָׁא. תְּחוֹתַיְיהוּ מְמָנָן אַחֲרִנִּין, מָאתֵי טַפְסִין, מְמָנָן דְּאַרְבְּעִין חָסֵר חַד. שָׁאטִין וְנַחְתִּין, לָקָאן וְסַלְקִין, וְנַטְלִין רְשׁוּתָא, עַיְילִין (דף קט"ו ע"א) בְּנוּקְבָא דִתְהוֹמָא רַבָּא, מְצַבְּעִין טַפְסֵי, וְנוֹרָא דְדָלִיק אִתְחַבָּר בְּהוּ, נַפְקֵי גוּמְרִין וְשָׁאטִין וְנַחְתִּין, וְאִשְׁתְּכָחוּ לָקָבְלֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא. וְהַיְינוּ דִכְתִיב, וְיָסַפְתִּי לְיַסְּרָה אֶתְכֶם אֶתֵּן לְמָאתֵיהוֹן דְּדִינָא, תּוֹסֶפֶת עַל דִּינָא דִלְהוֹן.

כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (בראשית ח) לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם. מַאי לֹא אוֹסִיף.

לשון הקודש

בא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְעוֹרֵר צֶדֶק בְּדִינָיו, כַּמָּה צִדְדֵי רוּחוֹת מִתְעוֹרְרִים מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל, כַּמָּה שַׁרְבִּיטִים יוֹצְאִים, מֵהֶם שַׁרְבִּיטֵי אֵשׁ, שַׁרְבִּיטֵי גֶּחָלִים, שַׁרְבִּיטֵי שַׁלְהֶבֶת, כֻּלָּם יוֹצְאִים וּמִתְעוֹרְרִים בָּעוֹלָם וּמַלְקִים בְּנֵי אָדָם. תַּחְתֵּיהֶם מְמֻנִּים אֲחֵרִים, בַּעֲלֵי חַבָּלָה, מְמֻנִּים שֶׁל אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת. מְשׁוֹטְטִים וְיוֹרְדִים, מַלְקִים וְעוֹלִים וְנוֹטְלִים רְשׁוּת, נִכְנָסִים לְנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, מְצַבְּעִים צוּרוֹת, וְאֵשׁ שֶׁדּוֹלֶקֶת מִתְחַבֶּרֶת עִמָּהֶם, יוֹצְאִים הַגֶּחָלִים וּמְשׁוֹטְטִים וְיוֹרְדִים, וְנִמְצָאִים כְּנֶגֶד בְּנֵי אָדָם. וְהַיְינוּ מַה שֶּׁכָּתוּב, וְיָסַפְתִּי לְיַסְּרָה אֶתְכֶם. אֶתֵּן לְבַעֲלֵי הַדִּין תּוֹסֶפֶת עַל הַדִּין שֶׁלָּהֶם.

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (בראשית ח) לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם. מַה זֶּה לֹא אוֹסִיף? לֹא אֶתֵּן תּוֹסֶפֶת לְבַעֲלֵי דִין

לֹא אֶתֵּן תּוֹסֶפֶת לְמָארֵי דִינָא לְשֵׁיצָאָה עָלְמָא, אֶלָּא תּוֹסֶפֶת כְּגַוְונָא דְיָכִיל עָלְמָא לְמִסְבַּל. וְעַל דָּא וְיָסַפְתִּי, אֶתֵּן תּוֹסֶפֶת וַדַּאי.

תּוֹסֶפֶת אֲמַאי. בְּגִין לְיַסְּרָה אֶתְכֶם שֶׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם. שֶׁבַע, וְהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִי גָּבֵי הַהוּא דִּילֵיהּ לָא יְכִיל עָלְמָא לְמִסְבַּל אֲפִילוּ רִגְעָא חָדָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קל) אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמֹר יָהּ יְיָ' מִי יַעֲמוֹד, וְאַתְּ אַמָּרְתְּ שֶׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם.

אֶלָּא מַה תַּלְמוּד לוֹמַר שֶׁבַע. אֶלָּא הָא שֶׁבַע לָקֳבְלַיְיכוּ. וּמַאי אִיהִי. דָּא שְׁמִיטָּה, דְּאִיהִי שֶׁבַע, דְּאִקְרֵי שֶׁבַע, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (דברים טו) מִקֵּץ שֶׁבַע שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִיטָּה. וְעַל דָּא שֶׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם, וְאִקְרֵי שֶׁבַע, וְאִקְרֵי בַּת שֶׁבַע. מַה בֵּין

לשון הקודש

לְהַשְׁמִיד אֶת הָעוֹלָם, אֶלָּא תּוֹסֶפֶת כְּמוֹ שֶׁהָעוֹלָם יָכוֹל לִסְבֹּל. וְעַל זֶה וְיָסַפְתִּי, אֶתֵּן תּוֹסֶפֶת וַדַּאי.

לָמָּה תּוֹסֶפֶת? כְּדֵי לְיַסֵּר אֶתְכֶם שֶׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם. שֶׁבַע? וַהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אִם גּוֹבֶה אֶת שֶׁלּוֹ, אֵין הָעוֹלָם יָכוֹל לִסְבֹּל אֲפִילוּ רֶגַע אֶחָד, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קל) אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד, וְאַתָּה אָמַרְתָּ שֶׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם?!

אֶלָּא מַה תַּלְמוּד לוֹמַר שֶׁבַע? אֶלָּא הֲרֵי שֶׁבַע כְּנֶגְדְּכֶם, וּמִי הִיא? זוֹ שְׁמִטָּה, שֶׁהִיא שֶׁבַע, שֶׁנִּקְרֵאת שֶׁבַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים טז) מִקֵּץ שֶׁבַע שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִטָּה. וְעַל זֶה שֶׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם, וְנִקְרֵאת שֶׁבַע, וְנִקְרֵאת בַּת שֶׁבַע. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא

הַאי לְהַאי. אֶלָּא שֶׁבַע בִּלְחוֹדָהָא, לְמֶעְבַּד שְׁמִטָּה, וּלְמֶעְבַּד דִּינִין, לְאַפָּקָא חֵירוּ דְּכֹלָּא בָּה. בַּת שֶׁבַע אִקְרֵי, דְּאִתְחַבָּר בְּאַחְרָא כַּחֲדָא, לְאַנְהָרָא, לְמִשְׁלַט בְּמַלְכוּתָא, לְאוֹדָעָא מַלְכוּתָא בְּאַרְעָא וּבְכֹלָּא, בַּת שֶׁבַע אִקְרֵי. כְּתִיב, (בראשית כו) עַל כֵּן שֵׁם הָעִיר בְּאֵר שֶׁבַע עַד הַיּוֹם הַזֶּה. בְּאֵר שֶׁבַע, בְּאֵרָה דְּיִצְחָק הוּא, וְכֹלָּא חַד מִלָּה הוּא.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, (ויקרא כ"ו) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אָנִי שֶׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם. וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם, עַל יְדָא דִּמְמָנָן אַחֲרָנִין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. אַף אָנִי, הָא אֲנָא אִתְעַר לָקֳבְלַיְיכוּ. הָא שֶׁבַע, לְאִתְעָרָא עָלַיְיכוּ.

תָּא חֲזֵי, רְחִימוּתָא עִלָּאָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיִשְׂרָאֵל, לְמַלְכָּא דְּהַוָּה לֵיהּ בַּר יְחִידָאי, וַהֲוָה חָטֵי קַמֵּי מַלְכָּא, יוֹמָא חַד סָרַח קַמֵּי מַלְכָּא,

לשון הקודש

שֶׁבַע לְבַדָּהּ, לַעֲשׂוֹת שְׁמִטָּה וְלַעֲשׂוֹת דִּינִים, לְהוֹצִיא חֵרוּת, שֶׁהַכֹּל בָּהּ. נִקְרֵאת בַּת שֶׁבַע, שֶׁהִתְחַבְּרָה עִם אַחֵר כְּאֶחָד, לְהָאִיר, לִשְׁלֹט בַּמַּלְכוּת, לְהוֹדִיעַ הַמַּלְכוּת בָּאָרֶץ וּבַכֹּל, בַּת שֶׁבַע נִקְרֵאת. כָּתוּב, עַל כֵּן שֵׁם הָעִיר בְּאֵר שֶׁבַע עַד הַיּוֹם הַזֶּה. בְּאֵר שֶׁבַע, בְּאֵרוֹ שֶׁל יִצְחָק הִיא, וְהַכֹּל הוּא דָּבָר אֶחָד.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אָנִי שֶׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם. וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם, עַל יְדֵי מְמֻנִּים אֲחֵרִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ. אַף אָנִי, הֲרֵינִי מִתְעוֹרֵר כְּנֶגְדְּכֶם, וַהֲרֵי שֶׁבַע לְהִתְעוֹרֵר עֲלֵיכֶם.

בָּא רְאֵה אֶת הָאַהֲבָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ בֵּן יְחִידִי, וְהָיָה חוֹטֵא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. יוֹם

אָמַר מַלְכָּא, כָּל הֲנֵי יוֹמִין אַלְקִינָא לָךְ, וְלָא קַבִּלְתְּ. מִכָּאן וְאֵילָךְ חָמֵי מָאי אַעְבִּיד לָךְ, אִי אַתְּרִיךְ לָךְ מִן אַרְעָא, וְאַפִּיק לָךְ מִמַּלְכוּתָא, דִּילְמָא יְקוּמוּן עָלָךְ דּוּבֵּי חַקְלָא, אוֹ זְאֵבֵי חַקְלָא, אוֹ לִסְטִין, וְיַעַבְרוּן לָךְ מֵעָלְמָא. מַה אַעְבִּיד. אֶלָּא אֲנָא וְאַנְתְּ נֵיפוּק מֵאַרְעָא.

כַּךְ אַף אָנִי, אֲנָא וְאַנְתְּ נִיפוּק מֵאַרְעָא (אַף אֲנָא וְאַנְתְּ נַהַךְ בְּגָלוּתָא וְנִיפוּק כַּחֲדָא). כַּךְ אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יִשְׂרָאֵל מַה אַעְבִּיד לְכוּ, הָא אַלְקִינָא לְכוּ, וְלָא אַרְכִּיתוּ אוּדְנַיְיכוּ, הָא אַיְיתֵינָא עָלַיְיכוּ מָאנֵי תְּרִיסִין, מָאנֵי טַפְסִין, לְאַלְקָאָה לְכוֹן, וְלָא שְׁמַעְתּוּן. אִי אַפִּיק לְכוּ מֵאַרְעָא לְחוּדְכוֹן, דְּחִילְנָא עָלַיְיכוּ מִכַּמָּה דּוּבִּין, מִכַּמָּה זְאֵבִין, דִּיקוּמוּן עָלַיְיכוּ, וְיַעַבְרוּן לְכוּ מֵעָלְמָא. אֲבָל מַה אַעְבִּיד לְכוֹן, אֶלָּא אֲנָא וְאַתּוּן נֵפוּק מֵאַרְעָא, וּנְהַךְ בְּגָלוּתָא.

לשון הקודש

אֶחָד סָרַח לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, אָמַר הַמֶּלֶךְ: כָּל הַיָּמִים הַלָּלוּ הִלְקֵיתִי אוֹתְךָ וְלֹא קִבַּלְתָּ. מִכָּאן וְאֵילָךְ רְאֵה מָה אֶעֱשֶׂה לְךָ; אִם אֲגָרֵשׁ אוֹתְךָ מִן הָאָרֶץ וְאוֹצִיא אוֹתְךָ מִן הַמַּלְכוּת, אוּלַי יָקוּמוּ עָלֶיךָ דֻּבֵּי הַשָּׂדֶה, אוֹ זְאֵבֵי הַשָּׂדֶה, אוֹ לִסְטִים, וְיַעֲבִירוּ אוֹתְךָ מִן הָעוֹלָם. מָה אֶעֱשֶׂה? אֶלָּא אֲנִי וְאַתָּה נֵצֵא מִן הָאָרֶץ.

כָּךְ אַף אֲנִי, אֲנִי וְאַתָּה נֵצֵא מִן הָאָרֶץ (אַף אֲנִי וְאַתָּה נֵלֵךְ בַּגָּלוּת וְנֵצֵא יַחַד). כָּךְ אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: יִשְׂרָאֵל, מָה אֶעֱשֶׂה לָכֶם? הֲרֵי הִלְקֵיתִי אֶתְכֶם וְלֹא הִרְבַּנְתֶּם אָזְנֵיכֶם. הֲרֵי הֵבֵאתִי עֲלֵיהֶם בַּעֲלֵי מָגִנִּים, בַּעֲלֵי חַבָּלָה, לְהַלְקוֹת אֶתְכֶם, וְלֹא שְׁמַעְתֶּם. אִם אוֹצִיא אֶתְכֶם מִן הָאָרֶץ לְבַדְּכֶם, אֲנִי פּוֹחֵד עֲלֵיכֶם מִכַּמָּה

הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם לְמֵהַךְ בְּגָלוּתָא. וְאִי תֵּימְרוּן דְּאֶשְׁבּוֹק לְכוֹן, אַף אָנִי עִמְּכוֹן. שֶׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם, דָּא שֶׁבַע דְּיִתְתָּרֵךְ עִמְּכוֹן, וַאֲמַאי. עַל חַטֹּאתֵיכֶם. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַתּוּן גְּרַמְתּוּן, דַּאֲנָא וְאַתּוּן לָא נֵידוּר (ס"א בְּאַרְעָא) בְּעָלְמָא (נ"א נִטְרוּד (ס"א מְאַרְעָא) מֵעָלְמָא). הָא מַטְרוֹנִיתָא נַפְקַת מֵהֵיכָלָה עִמְּכוֹן, הָא אִתְחֲרַב כֹּלָּא, הֵיכָלָא דִילִי וְדִלְכוֹן אִתְחָרַב. דְּהָא לְמַלְכָּא לָא אִתְחֲזֵי הֵיכָלָא, אֶלָּא כַּד אִיהוּ עָיֵיל עִם מַטְרוֹנִיתָא. וְחֶדְוָה דְמַלְכָּא לָא אִשְׁתְּכַח.

אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּעָאל בְּהֵיכָלָא דְמַטְרוֹנִיתָא, וְאִשְׁתְּכַח בְּרָהָא עִמָּהּ בְּהֵיכָלָא, חַדָּאן כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא. הַשְׁתָּא דְּלָא אִשְׁתְּכָחוּ בְּרָא

לשון הקודש

דְּבִים, מִכַּמָּה זְאֵבִים שֶׁיָּקוּמוּ עֲלֵיכֶם וְיַעֲבִירוּ אֶתְכֶם מִן הָעוֹלָם. אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה לָכֶם? אֶלָּא אֲנִי וְאַתֶּם נֵצֵא מִן הָאָרֶץ וְנֵלֵךְ לַגָּלוּת.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם, לָלֶכֶת בַּגָּלוּת. וְאִם תֹּאמְרוּ שֶׁאֶעֱזֹב אֶתְכֶם – אַף אֲנִי עִמָּכֶם. שֶׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם – זוֹ שֶׁבַע שֶׁתִּתְגָּרֵשׁ עִמָּכֶם. וְלָמָּה? עַל חַטֹּאתֵיכֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אַתֶּם גְּרַמְתֶּם שֶׁאֲנִי וְאַתֶּם לֹא נָדוּר (בְּאֶרֶץ) בָּעוֹלָם (נִגְרַשׁ (מֵהָאָרֶץ) מֵהָעוֹלָם), הֲרֵי הַגְּבִירָה יָצְאָה מֵהֵיכָלָהּ עִמָּכֶם. הֲרֵי הַכֹּל נֶחֱרַב, הַהֵיכָל שֶׁלִּי וְשֶׁלָּכֶם נֶחֱרַב. שֶׁהֲרֵי לְמֶלֶךְ לֹא רָאוּי הֵיכָל אֶלָּא כְּשֶׁהוּא נִכְנָס עִם הַגְּבִירָה. וְשִׂמְחַת הַמֶּלֶךְ אֵינָהּ נִמְצֵאת.

אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָס לְהֵיכַל הַגְּבִירָה, וְנִמְצָא בְּנָהּ עִמָּהּ בַּהֵיכָל, כֻּלָּם שְׂמֵחִים

וּמַטְרוֹנִיתָא, הָא הֵיכָלָא חֲרֵיבָא מִכֹּלָּא. אֶלָּא אֲנָא מַה אַעְבִּיד. אַף אֲנָא עִמְּכוֹן. וְהַשְׁתָּא אַף עַל גַּב דְּיִשְׂרָאֵל אִינְהוּ בְגָלוּתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּכַח עִמְּהוֹן, וְלָא שָׁבִיק לוֹן, דְּכַד יִפְּקוּן, יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יְתוּב עִמְּהוֹן. דִּכְתִיב, (דברים ל) וְשָׁב יְיָ' אֱלֹהֶיךָ, וְשָׁב יְיָ' אֱלֹהֶיךָ וַדַּאי. וְהָא אִתְּמַר.

רִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא, אַעְרָעוּ בְּהַהִיא מְעַרְתָּא בְּחַקְלָא. אָמַר רִבִּי חִיָּיא לְרִבִּי יוֹסֵי, הַאי דִּכְתִיב, (דברים כח) אֵלֶּה דִּבְרֵי הַבְּרִית וְגוֹ', מִלְּבַד הַבְּרִית. מַאי דִּבְרֵי הַבְּרִית. דִּבְרֵי גְבוּרָה (ס"א הָאֵלֶּה) מִיבְעֵי לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ הָא אוּקְמוּהָ, הַלָּלוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה, וְהַלָּלוּ מִפִּי עַצְמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וְהָא אִתְּמַר.

לשון הקודש

כְּאֶחָד. עַכְשָׁו שֶׁאֵין נִמְצָאִים הַבֵּן עִם הַגְּבִירָה, הֲרֵי הַהֵיכָל חָרֵב מֵהַכֹּל. אֶלָּא אֲנִי מָה אֶעֱשֶׂה? אַף אֲנִי עִמָּכֶם. וְעַכְשָׁו, אַף עַל גַּב שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם בַּגָּלוּת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא עִמָּהֶם וְלֹא עוֹזֵב אוֹתָם. שֶׁכַּאֲשֶׁר יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָשׁוּב עִמָּם, שֶׁכָּתוּב (דברים ל) וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ, וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ וַדַּאי, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

רִבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ, נִפְגְּשׁוּ בְּאוֹתָהּ מְעָרָה בַּשָּׂדֶה. אָמַר רַבִּי חִיָּיא לְרַבִּי יוֹסֵי, זֶה שֶׁכָּתוּב (שם כח) אֵלֶּה דִּבְרֵי הַבְּרִית וְגוֹ', מִלְּבַד הַבְּרִית. מַה זֶּה דִּבְרֵי הַבְּרִית? דִּבְרֵי גְבוּרָה (הָאֵלֶּה) הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אָמַר לוֹ, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, הַלָּלוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה, וְהַלָּלוּ מִפִּי עַצְמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

תָּא חֲזֵי, אִלֵּין וְאִלֵּין דִּבְרֵי הַבְּרִית הֲוֹוּ, (דף קט"ו ע"ב) דְּאַף עַל גַּב דְּמִפִּי הַגְּבוּרָה הֲוֹוּ מִלִּין. מִלֵּי בְּרִית הֲוֹוּ, דְּהָא טַב וּבִישׁ בֵּיהּ תַּלְיָין. טַב דְּאָתֵי מִצַּדִּיק. בִּישׁ דְּאָתֵי מִן דִּינָא. דִּינָא, מֵאֲתַר דְּדִינָא, וְהַיְינוּ צֶדֶק. וְצַדִּיק וְצֶדֶק בְּרִית אִינּוּן, בְּרִית אִקְרוּן. וְעַל דָּא, מִלִּין אִלֵּין, מִלֵּי בְּרִית אִינּוּן. וְקָשִׁיר בְּרִית כַּחֲדָא. וּבְגִינֵי כַּךְ זָכוֹר וְשָׁמוֹר, קָשִׁיר כַּחֲדָא. זָכוֹר בְּיוֹם, שָׁמוֹר בַּלַּיְלָה. הָא בְּרִית כַּחֲדָא, וּבְגִין כַּךְ בְּרִית וַדָּאי, דִּבְרֵי הַבְּרִית נִינְהוּ. וּבְכָל אֲתַר בְּרִית בַּאֲתַר דָּא אִיהוּ.

אָמַר רִבִּי חִיָּא, וַדָּאי הָכִי הוּא, וּבְגִין כָּךְ שַׁבָּת דְּאִיהוּ זָכוֹר וְשָׁמוֹר, אִקְרֵי בְּרִית. דִּכְתִיב, (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם. וְכֹלָּא מִלָּה חַד, וַאֲתַר דָּא, אִקְרֵי בְּרִית בְּכָל אֲתַר.

לשון הקודש

בא רְאֵה, אֵלֶּה וְאֵלֶּה הָיוּ דִּבְרֵי הַבְּרִית. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהַדְּבָרִים הָיוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה – דִּבְרֵי בְּרִית הָיוּ, שֶׁהֲרֵי טוֹב וָרָע תְּלוּיִים בּוֹ. הַטּוֹב שֶׁבָּא מִצַּדִּיק, וְהָרָע שֶׁבָּא מִן הַדִּין. הַדִּין מִמְּקוֹם הַדִּין, וְהַיְנוּ צֶדֶק. וְצַדִּיק וְצֶדֶק הֵם בְּרִית, וְנִקְרָאִים בְּרִית. וְלָכֵן מִלִּים אֵלּוּ דִּבְרֵי בְּרִית הֵן, וְקֶשֶׁר הַבְּרִית כְּאֶחָד. וּמִשּׁוּם כָּךְ זָכוֹר וְשָׁמוֹר קְשׁוּרִים כְּאֶחָד. זָכוֹר בַּיּוֹם, שָׁמוֹר בַּלַּיְלָה. הֲרֵי בְּרִית כְּאֶחָד, וּמִשּׁוּם כָּךְ בְּרִית וַדַּאי, דִּבְרֵי הַבְּרִית הֵם. וּבְכָל מָקוֹם הַבְּרִית הִיא בַּמָּקוֹם הַזֶּה.

אָמַר רַבִּי חִיָּא, וַדַּאי כָּךְ זֶה, וּמִשּׁוּם כָּךְ שַׁבָּת, שֶׁהִיא זָכוֹר וְשָׁמוֹר, נִקְרֵאת בְּרִית, שֶׁכָּתוּב (שמות לח) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ, הוּא יְסוֹד, דְּאִיהוּ שְׁלָמָא דְּאַרְעָא, שְׁלָמָא דְּבֵיתָא, שְׁלָמָא דְּעָלְמָא. וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אָנִי שֶׁבַע. מָאי ז'. דָּא צֶדֶק. הָא וַדָּאי בְּרִית, וּבְגִין כָּךְ דִּבְרֵי הַבְּרִית נִינְהוּ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי כְּתִיב. (ויקרא כ"ו) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם וְגוֹ'. וְאַף גַּם זֹאת, וְאַף, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, אַף אָנִי. גַּם, לְרַבּוֹת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִקְרֵי זֹאת, דְּלָא שַׁבְקַת לוֹן לְעָלְמִין. בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם, בִּהְיוֹתָם כֹּלָּא כַּחֲדָא. לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים בְּגִין דְּלָא אִתְחַבָּר בְּהוּ. לְהָפֵר בְּרִיתִי אִתָּם, דְּאִי לָא אֶפְרוֹק לְהוּ, הָא בְּרִיתִי פָּלִיג, וּבְגִין כָּךְ לְהָפֵר בְּרִיתִי אִתָּם.

לשון הקודש

עוֹלָם. וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד, וְהַמָּקוֹם הַזֶּה נִקְרָא בְּרִית בְּכָל מָקוֹם.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ, הוּא יְסוֹד, שֶׁהוּא שְׁלוֹם הָאָרֶץ, שְׁלוֹם הַבַּיִת, שְׁלוֹם הָעוֹלָם. וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אָנִי שֶׁבַע. מַה זֶּה שֶׁבַע? זֶה צֶדֶק. הֲרֵי וַדַּאי הַבְּרִית, וּמִשּׁוּם כָּךְ דִּבְרֵי הַבְּרִית הֵם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּתוּב וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם וְגוֹ'. וְאַף גַּם זֹאת, וְאַף – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אַף אָנִי. גַּם – לְרַבּוֹת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרֵאת זֹאת, שֶׁלֹּא עוֹזֶבֶת אוֹתָם לְעוֹלָמִים. בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם – בִּהְיוֹתָם הַכֹּל כְּאֶחָד. לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים – כְּדֵי שֶׁלֹּא אֶתְחַבֵּר עִמָּם. לְהָפֵר בְּרִיתִי אִתָּם – שֶׁאִם לֹא אֶפְדֶּה אוֹתָם, הֲרֵי בְּרִיתִי מִתְחַלֶּקֶת. וּמִשּׁוּם כָּךְ, לְהָפֵר בְּרִיתִי אִתָּם.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, אֲנָא שְׁמַעְנָא מִלָּה חַדְתָּא, דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכַלּוֹתָם, לָא הִכִּיתִים וְלָא הֲרַגְתִּים לְכַלּוֹתָם מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא לָא מְאַסְתִּים וְלָא גְעַלְתִּים, מָאן דְּסָאנֵי לְאָחֲרָא מָאִים הוּא לָקֳבְלֵיהּ, וְגַעֲלָא הוּא בְּגִיעוּלָא קַמֵּיהּ. אֲבָל הָכָא, לָא מְאַסְתִּים וְלָא גְעַלְתִּים. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דַּחֲבִיבוּתָא דְּנַפְשָׁאי בֵּינַיְיהוּ. וּבְגִינָהּ כֻּלְּהוּ חֲבִיבִין גַּבָּאי, הָדָא הוּא דִכְתִיב לְכַלּוֹתָם. לְכַלּוֹתָם כְּתִיב, חָסֵר וָי"ו, בְּגִינָהּ לָא מְאַסְתִּים וְלָא גְעַלְתִּים, בְּגִין דְּאִיהִי רְחִימָתָא דְנַפְשָׁאי, רְחִימוּתָא דִילִי גַּבָּהָא.

לְבַר נָשׁ דְּרָחִים אִתְּתָא, וַהֲוָות דַּיְירָא בְשׁוּקָא דְבוּרְסָקֵי, אִי לָא הֲוָות הִיא תַּמָּן, לָא עָיֵיל בָּהּ לְעָלְמִין. כֵּיוָן דְּהִיא תַּמָּן, דָּמֵי בְעֵינוֹי כְשׁוּקָא דְרוֹכְלֵי, דְּכָל רֵיחִין דְּעָלְמִין טָבִין אִשְׁתְּכָחוּ תַּמָּן.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, אֲנִי שָׁמַעְתִּי דָּבָר חָדָשׁ, שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכַלּוֹתָם, לֹא הִכִּיתִים וְלֹא הֲרַגְתִּים לְכַלּוֹתָם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים – מִי שֶׁשּׂוֹנֵא מִישֶׁהוּ אַחֵר, הוּא מָאוּס כְּנֶגְדּוֹ, וּמַגְעִיל בְּגַעַל לְפָנָיו. אֲבָל כָּאן, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁחֲבִיבוּת נַפְשִׁי בֵּינֵיהֶם, וּבִגְלָלָהּ כֻּלָּם חֲבִיבִים עֲבוּרִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְכַלּוֹתָם. לְכַלּוֹתָם כָּתוּב, חָסֵר וָי"ו, בִּגְלָלָהּ לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים, מִשּׁוּם שֶׁהִיא אַהֲבַת נַפְשִׁי, אַהֲבָתִי אֶצְלָהּ.

לְאָדָם שֶׁאוֹהֵב אִשָּׁה, וְהָיְתָה גָּרָה בְּשׁוּק שֶׁל בּוּרְסְקִים, אִם הִיא לֹא הָיְתָה שָׁם, לֹא הָיָה נִכְנָס לְשָׁם לְעוֹלָמִים. כֵּיוָן שֶׁהִיא

אוֹף הָכָא, וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם, דְּאִיהוּ שׁוּקָא דְּבוּרְסָקֵי, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים. וַאֲמַאי. לְכַלֹּתָם. בְּגִין כַּלָּתָם, דַּאֲנָא רְחִימְנָא לָהּ, דְּאִיהִי רְחִימָתָא דְנַפְשָׁאי, דְּשַׁרְיָא תַּמָּן, וְדָמִי עָלַי כְּכָל רֵיחִין טָבָאן דְּעָלְמָא, בְּגִין הַהִיא כָּלָּה דִּבְגַוַוּיְיהוּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אִלּוּ לָא אָתֵינָא הָכָא, אֶלָּא לְמִשְׁמַע מִלָּה דָא דַּיִּי.

פָּתַח וְאָמַר, (מלאכי א) **בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. בֵּן יְכַבֵּד אָב, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר** (שמות כ) **כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ, וְאוֹקְמוּהָ, בְּמֵיכְלָא וּמִשְׁתְּיָיא וּבְכֹלָּא. הַאי בְּחַיּוּי דְּאִתְחַיָּיב בֵּיהּ. בָּתַר דְּמִית, אִי תֵּימָא הָא פָּטוּר מִנֵּיהּ הוּא, לָאו הָכֵי. דְּאַף עַל גַּב דְּמִית, אִתְחַיָּיב בִּיקָרֵיהּ יַתִּיר, דִּכְתִיב כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ. דְּאִי הַהוּא בְּרָא אָזִיל בְּאֹרַח תְּקָלָא, וַדַּאי מְבַזֶּה לַאֲבוּי הוּא, וַדַּאי עָבִיד לֵיהּ קְלָנָא.**

לשון הקודש

שָׁם, דּוֹמֶה בְּעֵינָיו כְּמוֹ שׁוּק שֶׁל רוֹכְלִים, שֶׁכָּל הָרֵיחוֹת שֶׁל עוֹלָמוֹת טוֹבִים נִמְצָאִים שָׁם.

אַף כָּאן, וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם, שֶׁהוּא שׁוּק שֶׁל בּוּרְסְקִים, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים, וְלָמָה? לְכַלֹּתָם. בִּשְׁבִיל כַּלָּתָם, שֶׁאֲנִי אוֹהֵב אוֹתָהּ, שֶׁהִיא אַהוּבַת נַפְשִׁי, שֶׁשּׁוֹרָה שָׁם, וְדוֹמֶה עָלַי כְּמוֹ כָּל הָרֵיחוֹת הַטּוֹבִים שֶׁל הָעוֹלָם מִשּׁוּם אוֹתָהּ הַכַּלָּה שֶׁבְּתוֹכָם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִלּוּ לֹא בָּאנוּ לְכָאן אֶלָּא לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה – דַּי לִי.

פָּתַח וְאָמַר, (מלאכי א) בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. בֵּן יְכַבֵּד אָב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כ) כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ, וּפֵרְשׁוּהָ, בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה וּבַכֹּל. זֶה בְּחַיָּיו שֶׁהִתְחַיֵּב בּוֹ. אַחַר שֶׁמֵּת, אִם תֹּאמַר הֲרֵי הוּא פָּטוּר מִמֶּנּוּ – לֹא כָּךְ. שֶׁאַף עַל גַּב

וְאִי הַהוּא בְּרָא אָזִיל בְּאֹרַח מֵישָׁר, וְתָקִין עוֹבָדוֹי, וַדַּאי דָּא אוֹקִיר לַאֲבוּי, אוֹקִיר לֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא גַּבֵּי בְּנֵי נָשָׁא, אוֹקִיר לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, גַּבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָיִים עָלֵיהּ, וְאוֹתִיב לֵיהּ בְּכוּרְסְיָיא דִּיקָרֵיהּ. וַדַּאי בֵּן יְכַבֵּד אָב.

כְּגוֹן רִבִּי אֶלְעָזָר, דְּאִיהוּ אוֹקִיר לֵיהּ לַאֲבוּי בְּהַאי עָלְמָא, וּבְהַהוּא עָלְמָא הַשְׁתָּא אַסְגֵּי שְׁבָחָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בִּתְרֵין עָלְמִין, בְּהַאי עָלְמָא, וּבְהַהוּא עָלְמָא יַתִּיר מְחַיְּיוֹי. דְּזָכָה לִבְנִין קַדִּישִׁין, וּלְגִזְעִין קַדִּישִׁין. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּזַכָּאן לִבְנִין קַדִּישִׁין, לְגִזְעִין קַדִּישִׁין. עָלַיְיהוּ אִתְקְרֵי, (ישעיה סא) כָּל רֹאֵיהֶם יַכִּירוּם כִּי הֵם זֶרַע בֵּרַךְ יְיָ' אָמֵן. בָּרוּךְ יְיָ' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלוֹךְ יְיָ' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

לשון הקודש

שֶׁמֵּת, הִתְחַיֵּב בִּכְבוֹדוֹ יוֹתֵר, שֶׁכָּתוּב כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ. שֶׁאִם אוֹתוֹ הַבֵּן הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ עִקֵּשֶׁת, וַדַּאי שֶׁהוּא מְבַזֶּה אֶת אָבִיו, וַדַּאי שֶׁעוֹשֶׂה לוֹ קָלוֹן.

וְאִם אוֹתוֹ הַבֵּן הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, וּמְתַקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו, וַדַּאי שֶׁזֶּה מְכַבֵּד אֶת אָבִיו, מְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם אֵצֶל בְּנֵי אָדָם, מְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עָלָיו וּמוֹשִׁיב אוֹתוֹ בְּכִסֵּא כְּבוֹדוֹ.

וַדַּאי בֵּן יְכַבֵּד אָב.

כְּמוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁמְּכַבֵּד אֶת אָבִיו בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, עַכְשָׁו מִתְרַבֶּה כְּבוֹדוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת – בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּבְאוֹתוֹ הָעוֹלָם יוֹתֵר אֲשֶׁר בְּחַיָּיו. שֶׁזָּכָה לְבָנִים קְדוֹשִׁים וְלִגְזָעִים קְדוֹשִׁים. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁזּוֹכִים לְבָנִים קְדוֹשִׁים, לִגְזָעִים קְדוֹשִׁים. עֲלֵיהֶם נִקְרָא, כָּל רֹאֵיהֶם יַכִּירוּם כִּי הֵם זֶרַע בֵּרַךְ ה'. אָמֵן. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת בְּמִדְבַּר

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְגוֹ', (במדבר א) רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (בראשית א) **וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ** וְגוֹ', הַאי קְרָא אִתְמַר. תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם עָבֵד לֵיהּ בְּדִיוּקְנָא דְעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, וַהֲוָה כָּלִיל מִכֹּלָּא, וַהֲוָה נְהוֹרֵיהּ נָהִיר, מִסַּיְיפֵי עָלְמָא עַד סַיְיפֵי עָלְמָא. וַהֲווּ דַּחֲלִין קַמֵּיהּ כֹּלָּא.

וְאַף עַל גַּב דְּהָא אוּקְמוּהָ, אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ בְּהַאי קְרָא, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ, כֵּיוָן דְּאָמַר בְּצַלְמוֹ, מָאי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ. אֶלָּא וַדַּאי תְּרֵין דַּרְגִּין דִּכְלִילָן דְּכַר וְנוּקְבָא, חַד לִדְכַר, וְחַד לְנוּקְבָא.

וּבְגִין כַּךְ דּוּ פַּרְצוּפִין הֲווֹ וַדַּאי, וְסִיפָא דִּקְרָא אוֹכַח, דִּכְתִיב זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם. וְכָלִיל הֲוָה

לשון הקודש

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְגוֹ'. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְגוֹ'. הַפָּסוּק הַזֶּה נִתְבָּאֵר. בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא אֶת הָאָדָם, עָשָׂה אוֹתוֹ בִּדְמוּת שֶׁל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהָיָה כָּלוּל מֵהַכֹּל, וְהָיָה אוֹרוֹ מֵאִיר מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, וְהָיוּ פּוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ הַכֹּל.

וְאַף עַל גַּב שֶׁהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בַּפָּסוּק הַזֶּה. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ, כֵּיוָן שֶׁאָמַר בְּצַלְמוֹ, מַה זֶּה בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ? אֶלָּא וַדַּאי שְׁתֵּי דַּרְגּוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת זָכָר וּנְקֵבָה, אַחַת לְזָכָר וְאַחַת לִנְקֵבָה.

וְלָכֵן שְׁנֵי פַּרְצוּפִים הָיוּ בְּוַדַּאי, וְסוֹף הַפָּסוּק מוֹכִיחַ, שֶׁכָּתוּב זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם. וְכָלוּל

מִכָּל סִטְרִין (נ"א מִתְּרֵין סִטְרִין) וְאַף עַל גַּב דְּנוּקְבָא אֲחִידַת בְּסִטְרוֹי. הָא הִיא נָמֵי כְּלִילָא מִתְּרֵין סִטְרִין, לְמֶהֱוֵי שְׁלִים בְּכֹלָּא.

וַהֲוָה מִסְתַּכֵּל בְּחָכְמְתָא, לְעֵילָא וְתַתָּא. כֵּיוָן דְּסָרַח, אִתְמַעֲטוּ פַּרְצוּפִין, וְחָכְמְתָא אִסְתָּלְקַת מִנֵּיהּ, וְלָא הֲוָה מִסְתָּכֵל אֶלָּא בְּמִלֵּי דְגוּפֵיהּ. לְבָתָר אוֹלִיד בְּנִין מֵעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, וְלָא אִתְיַשְּׁבוּ דָא וְדָא בְּעָלְמָא, עַד דְּאוֹלִיד בַּר, וּמִנֵּיהּ אִשְׁתְּלִים (ס"א אִשְׁתִּיל) עָלְמָא, דְּאִקְרֵי שֵׁת, וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְעִם כָּל דָּא, עָלְמָא תַּתָּאָה לָא אִשְׁתְּלִים, וְלָא הֲוָה שְׁלִים, וְלָא אִשְׁתְּכַח בְּקִיּוּמֵיהּ, עַד דְּאָתָא אַבְרָהָם, וְאִתְקַיָּים עָלְמָא. אֲבָל לָא אִשְׁתְּלִים, עַד דְּאַבְרָהָם אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ בְּעָלְמָא וְאָחִיד בֵּיהּ בִּימִינָא, כְּמַאן דְּאָחִיד בִּימִינֵיהּ, לְמַאן דְּנָפִיל. אָתָא יִצְחָק, וְאָחִיד בִּידֵיהּ דְּעָלְמָא בִּשְׂמָאלָא, וְאִתְקַיָּים יַתִּיר. כֵּיוָן

לשון הקודש

הָיָה מִכָּל הַצְּדָדִים (מִשְּׁנֵי צְדָדִים). וְאַף עַל גַּב שֶׁהַנְּקֵבָה אֲחוּזָה בְּצִדּוֹ, הֲרֵי הִיא גַּם כְּלוּלָה מִשְּׁנֵי צְדָדִים, לִהְיוֹת שָׁלֵם בַּכֹּל.

וְהָיָה מִסְתַּכֵּל בַּחָכְמָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. כֵּיוָן שֶׁסָּרַח, הִתְמַעֲטוּ הַפַּרְצוּפִים, וְהַחָכְמָה הִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ, וְלֹא הָיָה מִסְתַּכֵּל אֶלָּא בְּדִבְרֵי גּוּפוֹ. אַחַר כָּךְ הוֹלִיד בָּנִים מֵעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְלֹא הִתְיַשְּׁבוּ זֶה וָזֶה בָּעוֹלָם עַד שֶׁהוֹלִיד בֵּן, וּמִמֶּנּוּ נִשְׁלַם (נִשְׁתַּל) הָעוֹלָם, שֶׁנִּקְרָא שֵׁת, וְכָךְ פֵּרְשׁוּהָ.

וְעִם כָּל זֶה, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן לֹא הֶשְׁלֵם וְלֹא הָיָה שָׁלֵם וְלֹא נִמְצָא בְּקִיּוּמוֹ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְעָמַד הָעוֹלָם. אֲבָל לֹא הֶשְׁלֵם עַד שֶׁאַבְרָהָם נִמְצָא בּוֹ בָּעוֹלָם, וְאָחַז בּוֹ בִּימִין כְּמִי שֶׁאוֹחֵז בִּימִינוֹ אֶת מִי שֶׁנּוֹפֵל. בָּא יִצְחָק וְאָחַז בִּידֵי הָעוֹלָם בִּשְׂמֹאל וְהִתְקַיֵּם יוֹתֵר.

דְּאָתָא יַעֲקֹב, אָחִיד בְּאֶמְצָעִיתָא בְּגוּפָא, וְאִתְכְּלִיל בִּתְרֵין סִטְרִין, אִתְקַיָּים עָלְמָא וְלָא הֲוָה מִתְמוֹטֵט.

וְעִם כָּל דָּא לָא אַשְׁתִּיל (ס"א אִשְׁתִּלִים) בְּשָׁרְשׁוֹי, עַד דְּאוֹלִיד תְּרֵיסָר שְׁבָטִין, וְשִׁבְעִין נַפְשָׁאן, וְאַשְׁתִּיל (ס"א וְאִשְׁתִּלִים) עָלְמָא. וְעִם כָּל דָּא לָא אִשְׁתִּלִים, עַד דְּקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְיתָא בְּטוּרָא דְּסִינַי, וְאִתְקַם מַשְׁכְּנָא. כְּדֵין אִתְקַיָּימוּ עָלְמִין וְאִשְׁתִּלִימוּ, וְאִתְכְּסָמוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין.

כֵּיוָן דְּאוֹרַיְיתָא וּמַשְׁכְּנָא אִתּוֹקְמוּ, בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִפְקָד (דף קי"ז ע"ב) חֵילוֹי דְּאוֹרַיְיתָא, כַּמָּה חַיָּילִין אִינּוּן דְּאוֹרַיְיתָא, כַּמָּה חַיָּילִין אִינּוּן דְּמַשְׁכְּנָא. תָּא חֲזֵי, כָּל מִלָּה דְּבָעֵי לְאִתְיַישְׁבָא בְּדוּכְתֵּיהּ, לָא מִתְיַישְׁבָא עַד דְּאִדְכַּר בְּפוּמָא, וְאִתְמְנֵי עָלָהּ. אוּף הָכָא, בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִפְקָד חַיָּילִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְחַיָּילִין דְּמַשְׁכְּנָא, וְכֻלְּהוּ הֲווֹ כְּחַד

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁבָּא יַעֲקֹב, אָחַז בְּאֶמְצַע הַגּוּף, וְנִכְלָל בִּשְׁנֵי צְדָדִים, עָמַד הָעוֹלָם וְלֹא הָיָה מִתְמוֹטֵט. **וְעִם** כָּל זֶה לֹא נִשְׁתַּל (נִשְׁלַם) בְּשָׁרָשָׁיו עַד שֶׁהוֹלִיד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים וְשִׁבְעִים נֶפֶשׁ, וְנִשְׁתַּל (וְנִשְׁלַם) הָעוֹלָם. וְעִם כָּל זֶה לֹא הִשְׁתַּלֵּם עַד שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה בְּהַר סִינַי וְהוּקַם הַמִּשְׁכָּן, וְאָז עָמְדוּ הָעוֹלָמוֹת וְנִשְׁלְמוּ, וְהִתְכַּשְּׂמוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

כֵּיוָן שֶׁהַתּוֹרָה וְהַמִּשְׁכָּן הוּקְמוּ, רָצָה הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לִפְקֹד הַחֲיָלוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, כַּמָּה צְבָאוֹת הֵם שֶׁל הַתּוֹרָה, כַּמָּה צְבָאוֹת הֵם שֶׁל הַמִּשְׁכָּן. בֹּא רְאֵה, כָּל דָּבָר שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְיַשֵּׁב בִּמְקוֹמוֹ, לֹא מִתְיַשֵּׁב עַד שֶׁנִּזְכָּר בַּפֶּה, וּמִתְמַנֶּה עָלָיו. אַף כָּאן – רָצָה

וְלָא מִתְפָּרְשֵׁי דָא מִן דָּא, כֹּלָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, דְּהָא אוֹרַיְיתָא וּמַשְׁכְּנָא לָא מִתְפָּרְשֵׁי דָא מִן דָּא, וְאָזְלִין כַּחֲדָא.

וּבְגִין כַּךְ, חַיָּילֵיהוֹן עָאלִין בְּחוּשְׁבָּנָא לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא גַּבַּיְיהוּ, בַּר אִינּוּן אַחֲרָנִין דְּלֵית לוֹן חֶשְׁבָּנָא. וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב, וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֹהֶל מוֹעֵד. אִי בְּאֹהֶל מוֹעֵד, אֲמַאי בְּמִדְבַּר סִינַי. אֶלָּא חַד לְאוֹרַיְיתָא וְחַד לְמַשְׁכְּנָא. וְהַאי וְהַאי, בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית, וְכֹלָּא חַד, וְהַאי אִקְרֵי חֹדֶשׁ זִיו רֶמֶז לְהַהוּא יַרְחָא וְשַׁתָּא דְנָהִיר לְסִיהֲרָא, דְּהָא כְּדֵין עָלְמִין כֻּלְּהוּ אִשְׁתְּכָחוּ בִּשְׁלִימוּ. לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא דְּהָא כַּד נַפְּקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הֲוָה. (מלכים א ו)

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, יְיָ זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת בֵּית וְגוֹ'. יְיָ זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ, אִלֵּין גּוּבְרִין. דַּהֲווֹ (תהלים קטו)

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לִפְקֹד חֵילוֹת הַתּוֹרָה וְחֵילוֹת הַמִּשְׁכָּן, וְכֻלָּם הָיוּ כְּאֶחָד וְלֹא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה, הַכֹּל כְּמוֹ לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּשְׁכָּן לֹא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה, וְהוֹלְכִים כְּאֶחָד. **וּמִשּׁוּם** זֶה חֵילוֹתֵיהֶם עוֹלִים בְּחֶשְׁבּוֹן לְהִוָּדַע אֲלֵיהֶם, פְּרָט לְאוֹתָם אֲחֵרִים שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן. וְלָכֵן כָּתוּב, וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֹהֶל מוֹעֵד. אִם בְּאֹהֶל מוֹעֵד, לָמָּה בְּמִדְבַּר סִינַי? אֶלָּא אֶחָד לַתּוֹרָה וְאֶחָד לַמִּשְׁכָּן. וְזֶה וָזֶה – בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית, וְהַכֹּל אֶחָד, וְזֶה נִקְרָא חֹדֶשׁ זִיו, רֶמֶז לְאוֹתוֹ חֹדֶשׁ וְשָׁנָה שֶׁמֵּאִיר לַלְּבָנָה, שֶׁהֲרֵי אָז כָּל הָעוֹלָמוֹת נִמְצָאִים בִּשְׁלֵמוּת. לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, לְהוֹדִיעַ שֶׁכְּשֶׁיָּצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, זֶה הָיָה בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן.

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (תהלים קטו) ה' זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ

עָאלִין בְּחוּשְׁבָּנָא דְּמַדְבְּרָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְבָרֵךְ לוֹן, וְאוֹסִיף עָלַיְיהוּ בְּכָל זִמְנָא.

תָּא חֲזֵי, הַאי מָאן דְּאָמַר שְׁבָחָא דְּחַבְרֵיהּ, דִּבְנוֹי, אוֹ דְּמָמוֹנֵיהּ, בָּעֵי לְבָרְכָא לֵיהּ, וּלְאוֹדָאָה עָלֵיהּ בִּרְכָאן. מְנָלָן. מִמֹּשֶׁה. דִּכְתִיב, (דברים א) וְהִנְּכֶם הַיּוֹם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב, לְבָתָר מַה כְּתִיב, יְיָ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם יוֹסֵף עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֶלֶף פְּעָמִים וְגוֹ'. תְּרֵין בִּרְכָאן הֲווֹ, חַד יְיָ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם וְגוֹ'. הָא חַד. לְבָתָר וִיבָרֵךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם. לְאוֹדָאָה עָלַיְיהוּ, בִּרְכָאן עַל בִּרְכָאן.

וְאִי אִיהוּ מָנֵי שְׁבָחָא דְּחַבְרֵיהּ, וְלָא אוֹדֵי עָלֵיהּ בִּרְכָאן. הוּא נִתְפַּס בְּקַדְמִיתָא מִלְּעֵילָא. וְאִי אִיהוּ מְבָרֵךְ לֵיהּ, הוּא מִתְבָּרֵךְ מִלְּעֵילָא. וּבִרְכָתָא בָּעֵי לְבָרְכָא לָהּ בְּעֵינָא טָבָא, וְלָא בְּעֵינָא בִישָׁא. וּבְכֹלָּא

לשון הקודש

יְבָרֵךְ אֶת בֵּית וְגוֹ'. ה' זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ – אֵלֶּה הַגְּבָרִים, שֶׁהָיוּ עוֹלִים בַּחֶשְׁבּוֹן בַּמִּדְבָּר, וְהַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא מְבָרֵךְ אוֹתָם וּמוֹסִיף עֲלֵיהֶם בְּכָל זְמַן.

בֹּא רְאֵה, מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁבַח חֲבֵרוֹ, שֶׁל בָּנָיו, אוֹ שֶׁל מָמוֹנוֹ – צָרִיךְ לְבָרְכוֹ וּלְהוֹדוֹת עָלָיו בִּבְרָכוֹת. מִנַּיִן לָנוּ? מִמֹּשֶׁה, שֶׁכָּתוּב (דברים א) וְהִנְּכֶם הַיּוֹם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב. אַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב? ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם יֹסֵף עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֶלֶף פְּעָמִים וְגוֹ'. שְׁתֵּי בְּרָכוֹת הָיוּ: אַחַת – ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם, הֲרֵי אַחַת. אַחַר כָּךְ – וִיבָרֵךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם. לְהוֹדוֹת עֲלֵיהֶם, בְּרָכוֹת עַל בְּרָכוֹת.

וְאִם הוּא מוֹנֶה אֶת שֶׁבַח חֲבֵרוֹ וְלֹא מוֹדֶה עָלָיו בְּרָכוֹת – הוּא נִתְפָּס בַּתְּחִלָּה מִלְּמַעְלָה. וְאִם הוּא מְבָרֵךְ אוֹתוֹ – הוּא מִתְבָּרֵךְ מִלְּמַעְלָה. וְהַבְּרָכָה צָרִיךְ לְבָרֵךְ אוֹתָהּ בְּעַיִן טוֹבָה, וְלֹא בְּעַיִן רָעָה. וּבַכֹּל רוֹצֶה

בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְחִימוּתָא דְלִבָּא. וּמַה מָאן דִּמְבָרֵךְ לְחַבְרֵיהּ, בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְיִבָרֵךְ לֵיהּ בְּעֵינָא טָבָא, בְּלִבָּא טָבָא. מָאן דִּמְבָרֵךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, דְּבָעֵי עֵינָא טָבָא, וְלִבָּא טָבָא, וּרְחִימוּתָא דְלִבָּא. בְּגִין כָּךְ (דברים ו) וְאָהַבְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, הָא אוּקְמוּהָ לֵית בִּרְכָתָא דִלְעֵילָא שַׁרְיָא, עַל מִלָּה דְאִתְמְנֵי. וְאִי תֵימָא, יִשְׂרָאֵל אֵיךְ אִתְמְנוּן. אֶלָּא כּוּפְרָא נָטְלֵי מִנַּיְיהוּ, וְהָא אוּקְמוּהָ, וְחוּשְׁבָּנָא לָא הֲוֵי עַד דְּיִתְכְּנִיש כָּל הַהוּא כּוּפְרָא, וְסָלִיק לְחוּשְׁבְּנָא, וּבְקַדְמֵיתָא מְבָרְכָן לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וּלְבָתַר מְנָאָן הַהוּא כּוּפְרָא, וּלְבָתַר מְהַדְּרִין וּמְבָרְכִין לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. אִשְׁתְּכָחוּ דְּיִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכִין בְּקַדְמִיתָא וּבְסוֹפָא, וְלָא סָלִיק בְּהוּ מוֹתָנָא.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא אַהֲבַת הַלֵּב. וּמַה מִּי שֶׁמְּבָרֵךְ אֶת חֲבֵרוֹ, רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא שֶׁיְּבָרֵךְ אוֹתוֹ בְּעַיִן טוֹבָה, בְּלֵב טוֹב – מִי שֶׁמְּבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁצָּרִיךְ עַיִן טוֹבָה וְלֵב טוֹב וְאַהֲבַת הַלֵּב. בִּגְלַל זֶה, (שם ו) וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וְגוֹ'.

בא רְאֵה, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, אֵין הַבְּרָכָה שֶׁלְּמַעְלָה שׁוֹרָה עַל דָּבָר שֶׁנִּמְנָה. וְאִם תֹּאמַר, יִשְׂרָאֵל אֵיךְ נִמְנוּ? אֶלָּא כֹּפֶר לָקַח מֵהֶם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, וְהַחֶשְׁבּוֹן לֹא הָיָה עַד שֶׁנֶּאֱסַף כָּל אוֹתוֹ הַכֹּפֶר וְעָלָה לַחֶשְׁבּוֹן. וּבַתְּחִלָּה מְבָרְכִים אֶת יִשְׂרָאֵל, אַחַר כָּךְ מוֹנִים אוֹתוֹ כֹּפֶר, אַחַר כָּךְ חוֹזְרִים וּמְבָרְכִים אֶת יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכִים בַּתְּחִלָּה וּבַסּוֹף, וְלֹא עוֹלָה בָהֶם מַגֵּפָה.

מַתְנִי' אֲמַאי סָלִיק בְּמִנְיָינָא. אֶלָּא בְּגִין דְּבִרְכָתָא לָא שַׁרְיָא בְּמִנְיָינָא, כֵּיוָן דְּאִסְתַּלַּק בִּרְכָתָא, סִטְרָא אַחֲרָא שָׁאֲרֵי עֲלוֹי, וְיָכִיל לְאַתְזְקָא. בְּגִין דָּא בְּמִנְיָינָא נַטְלִין כּוּפְּרָא וּפִדְיוֹנָא, לְסַלְקָא עָלֵיהּ מִנַּיְיהוּ. (ס"א מֵעָלֵיהּ מַתְנִי') יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, אִלֵּין נָשִׁין, דְּלָא סַלְקִין בְּמִנְיָינָא. יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן, דְּאִינּוּן מְבָרְכִין לְעַמָּא, בְּעֵינָא טָבָא וּבְלִבָּא טָבָא, וּבְרַחֲמוּתָא דְּלִבָּא. אֶת בֵּית אַהֲרֹן, הָכִי נָמֵי נָשִׁין (דְּלְהוֹן), דְּאִתְבָּרְכָן בְּבִרְכָתָא (ס"א דְּלְהוֹן).

יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְיָ. אִלֵּין אִינּוּן לֵיוָאֵי, וְכֻלְּהוּ מִתְבָּרְכִין, בְּגִין דְּדַחֲלִין לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדוֹלִים, אַף עַל גַּב דְּלָא עָאלִין בְּמִנְיָינָא.

תָּא חֲזֵי לָא אִשְׁתְּכַח מִנְיָינָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל דְּאִתְבָּרְכָן בֵּיהּ, כְּהַאי מִנְיָינָא. דְּהַאי מִנְיָינָא לְאִתְבָּרְכָא

לשון הקודש

לָמָּה הַמַּגֵּפָה עוֹלָה בְּמִנְיָן? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁבִּרְכָה לֹא שׁוֹרָה בְּמִנְיָן. כֵּיוָן שֶׁמִּסְתַּלֶּקֶת הַבְּרָכָה, הַצַּד הָאַחֵר שׁוֹרֶה עָלָיו, וְיָכוֹל לְהִנָּזֵק. בִּגְלַל זֶה בְּמִנְיָן לוֹקְחִים כֹּפֶר וּפִדְיוֹן, לְסַלֵּק אוֹתוֹ מֵהֶם.

יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל – אֵלּוּ הַנָּשִׁים, שֶׁלֹּא עוֹלוֹת בַּמִּנְיָן. יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן – שֶׁהֵם מְבָרְכִים אֶת הָעָם בְּעַיִן טוֹבָה וּבְלֵב טוֹב וּבְאַהֲבַת הַלֵּב. אֶת בֵּית אַהֲרֹן – כָּךְ גַּם הַנָּשִׁים (שֶׁלָּהֶם), שֶׁמִּתְבָּרְכוֹת בַּבְּרָכָה (שֶׁלָּהֶם).

יְבָרֵךְ יִרְאֵי ה' – אֵלֶּה הֵם הַלְוִיִּם, וְכֻלָּם מִתְבָּרְכִים, כִּי הֵם יְרֵאִים מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדוֹלִים – אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא עוֹלִים בַּמִּנְיָן.

בֹּא רְאֵה, לֹא נִמְצָא מִנְיָן בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהִתְבָּרְכוּ בוֹ בְּמִנְיָן זֶה, שֶׁמִּנְיָן זֶה לְהִתְבָּרֵךְ

הָוָה, וּלְאַשְׁלְמָא שְׁלִימוּתָא דְעָלְמִין הָוָה, וּבַאֲתָר דְּבִרְכָּאן נָפְקִין אִתְמְנוּן, דִּכְתִיב בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי, דְּאִיהוּ זִיוָא דְּבִרְכָּאן דְעָלְמָא, דְּמִנֵּיהּ נָפִיק זִיוָא לְעָלְמָא. וְעַל דָּא אִקְרֵי חֹדֶשׁ זִי"ו, דְּזִיוָא דְכֹלָּא נָפִיק מִנֵּיהּ, וְעַל דָּא כְתִיב, (תהלים קלד) יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן, וְכֹלָּא חַד מִלָּה וּכְתִיב (תהלים קלג) כִּי שָׁם צִוָּה יְיָ (דף קי"ח ע"א) אֶת הַבְּרָכָה וְגוֹ'.

רִבִּי יְהוּדָה הָוָה שְׁכִיחַ קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ יִשְׂרָאֵל מֵאָן אֲתָר אִתְבָּרְכָן. אָמַר לֵיהּ, וַוי לְעָלְמָא, דְּלָא מַשְׁגִּיחִין וְלָא מִסְתַּכְּלִין בְּנֵי נָשָׁא, בִּיקָרָא דְמַלְכָּא עִלָּאָה. תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְאִשְׁתְּכָחוּ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַהֲווּ עָלְמִין (ס"א עִמֵּיהּ) שְׁכִיחִין בְּחַד אִילָנָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, דְּמְזוֹנָא דְכֹלָּא בֵּיהּ, הָוָה מִתְבָּרֵךְ מֵאֲתָר דְּכָל בִּרְכָּאן כְּנִישִׁין בֵּיהּ. וּבֵיהּ אִתְנְטַע וְאַשְׁתִּילוּ שָׁרְשׁוֹי.

לשון הקודש

הָיָה, וּלְהַשְׁלִים שְׁלֵמוּת הָעוֹלָמִים הָיָה, וּבְמָקוֹם שֶׁהַבְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת נִמְנוּ, שֶׁכָּתוּב בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי, שֶׁהוּא זִיו בִּרְכוֹת הָעוֹלָם, שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצֵא זִיו לָעוֹלָם. וְעַל זֶה נִקְרָא חֹדֶשׁ זִי"ו, שֶׁהַזִּיו שֶׁל הַכֹּל יוֹצֵא מִמֶּנּוּ, וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים קלד) יְבָרֶכְךָ ה' מִצִּיּוֹן, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד, וְכָתוּב (שם קלג) כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה וְגוֹ'.

רַבִּי יְהוּדָה הָיָה מָצוּי לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ, יִשְׂרָאֵל, מֵאֵיזֶה מָקוֹם הֵם מִתְבָּרְכִים? אָמַר לוֹ, אוֹי לָעוֹלָם שֶׁלֹּא מַשְׁגִּיחִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בְּנֵי אָדָם בִּכְבוֹד הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁנִּמְצְאוּ יִשְׂרָאֵל צַדִּיקִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְהָעוֹלָמוֹת הָיוּ (עמו) מְצוּיִים בְּעֵץ אֶחָד עֶלְיוֹן קָדוֹשׁ, שֶׁהַמָּזוֹן שֶׁל הַכֹּל בּוֹ, הָיָה מִתְבָּרֵךְ מִמָּקוֹם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת

וְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, הֲווֹ מִתְבָּרְכָן (וְאַשְׁתִּילוּ שָׁרְשׁוּי) **מֵאַתָּר דְּכָל אִינּוּן בִּרְכָאן נָפְקִין בֵּיהּ, וְלָא מִתְעַבְּבִי לְמֵיפַּק, הָדָא הוּא דִּכְתִיב יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן, וּכְתִיב** (תהלים קלג) **כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיּוֹרֵד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם צִוָּה יְיָ אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם. וְדָא אִיהוּ נְהִירוּ דְעָלְמָא. דִּכְתִיב,** (תהלים נ) **מִצִּיּוֹן מִכְלָל יוֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. הוֹפִיעַ: נָהִיר. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר** (דברים לג) **הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן** (ס"א וְדָא נְהִירוּ)**. וְכַד יְנַהֵר, יְנַהֵר לְכֻלְּהוּ עָלְמִין.**

וְכַד הַאי נְהִירוּ אִתְעַר, כֻּלָּא הוּא בְּחַבְרוּתָא (ס"א כֻּלָּא הוּא בְּחַבִּיבוּתָא)**, כֻּלָּא הוּא בְּרַחֲמוּתָא, כֻּלָּא הוּא בִּשְׁלִימוּ, כְּדֵין הוּא שְׁלָמָא דְכֹלָּא, שְׁלָמָא דְעֵילָּא וְתַתָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (תהלים קכב) **יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְאַרְמְנוֹתָיִךְ.**

לשון הקודש

כְּנוּסוֹת בּוֹ, וּבוֹ נִנְטַע וְנִשְׁתְּלוּ שָׁרָשָׁיו.

וְיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה הָיוּ מִתְבָּרְכִים (וְנִשְׁתְּלוּ שָׁרְשָׁיו) מִמָּקוֹם שֶׁכָּל אוֹתָן בְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת בּוֹ וְלֹא מִתְעַכְּבוֹת לָצֵאת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יְבָרֶכְךָ ה' מִצִּיּוֹן, וְכָתוּב כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיֹּרֵד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם. וְזֶהוּ אוֹר הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (תהלים נ) מִצִּיּוֹן מִכְלַל יֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. הוֹפִיעַ – הֵאִיר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לג) הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן. (וְזֶה אוֹר) וּכְשֶׁמֵּאִיר, מֵאִיר לְכָל הָעוֹלָמוֹת.

וּכְשֶׁאוֹר זֶה מִתְעוֹרֵר, הַכֹּל הוּא בַּחֲבֵרוּת (הַכֹּל הוּא בַּחֲבִיבוּת), הַכֹּל הוּא בְּאַהֲבָה, הַכֹּל הוּא בִּשְׁלֵמוּת, וְאָז הוּא שְׁלוֹם הַכֹּל, שָׁלוֹם שֶׁלְּמַעְלָה וְשֶׁלְּמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קכב) יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְאַרְמְנוֹתָיִךְ.

אִישׁ עַל דִּגְלוֹ בְּאוֹתוֹת לְבֵית אֲבֹתָם יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. (במדבר ב) רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (ישעיה סו) שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָהּ כָּל אֹהֲבֶיהָ וְגוֹ'. כַּמָּה חֲבִיבָא אוֹרַיְיתָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא בְּכָל אֲתָר דְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא אִשְׁתְּמָעוּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל חַיָּילִין דִּילֵיהּ כֻּלְּהוּ צַיְיתִין לְמִלּוֹלֵיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתֵי לְדַיְירָא עִמֵּיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות כ) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי וְגוֹ'. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְשַׂנְאוֹי נַפְלִין קַמֵּיהּ, וְהָא אוֹקְמוּהָ.

תָּא חֲזֵי, פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא עִלָּאִין אִינּוּן לְעֵילָא. אָתֵי בַּר נָשׁ וְעָבִיד פִּקּוּדָא חָדָא, הַהוּא פִּקּוּדָא קַיְּימָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמִתְעַטְּרָא קַמֵּיהּ, וְאָמַר פְּלַנְיָיא עֲבַד לִי, וּמִן פְּלַנְיָיא אֲנָא, בְּגִין דְּאִיהוּ אִתְעַר לֵיהּ לְעֵילָא. כְּגַוְונָא דְאִיהוּ אִתְעַר לֵיהּ לְתַתָּא, הָכִי נָמֵי אִתְעַר לְעֵילָא, וְעָבִיד שְׁלָמָא לְעֵילָא וְתַתָּא,

לשון הקודש

אִישׁ עַל דִּגְלוֹ יַחֲנוּ בְּאֹתֹת לְבֵית אֲבֹתָם יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ' (במדבר א). רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (ישעיה סו) שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָהּ כָּל אֹהֲבֶיהָ וְגוֹ'. כַּמָּה חֲבִיבָה הַתּוֹרָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁהֲרֵי בְּכָל מָקוֹם שֶׁדִּבְרֵי תוֹרָה נִשְׁמָעִים, הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְכָל חֵילוֹתָיו, כֻּלָּם מַקְשִׁיבִים לִדְבָרָיו, וְהַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא בָּא לָדוּר עִמּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כ) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי וְגוֹ'. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁשּׂוֹנְאָיו נוֹפְלִים לְפָנָיו, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

בֹּא רְאֵה, מִצְוֹת הַתּוֹרָה הֵן עֶלְיוֹנוֹת לְמַעְלָה. בָּא אָדָם וְעָשָׂה מִצְוָה אַחַת – אוֹתָהּ הַמִּצְוָה עוֹמֶדֶת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וּמִתְעַטֶּרֶת לְפָנָיו וְאוֹמֶרֶת: פְּלוֹנִי עָשָׂה אוֹתִי, וּמִפְּלוֹנִי אֲנִי. מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹרֵר אוֹתָהּ לְמַעְלָה. כְּמוֹ

כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה כז) אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעֻזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, לְעֵילָא. שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, לְתַתָּא. זַכָּאָה חוּלְקֵיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ, דְּעָבִיד פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא.

שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגוֹ', בְּגִין דְּחֶדְוָה לָא אִשְׁתְּכַח, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל קַיְימֵי בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא. דְּתַמָּן אִתְחַבְּרַת אִתְּתָא בְּבַעְלָהּ, וּכְדֵין הוּא חֶדְוָותָא דְּכֹלָּא, חֶדְוָותָא דְּעֵילָא וְתַתָּא. בְּזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל לָא אִשְׁתְּכָחוּ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, אָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמֵחֶדֵי, וּלְאַחְזָאָה חֵידוּ. דִּכְתִיב, שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלֵם וְגִילוּ בָהּ וְגוֹ', וְגִילוּ בָהּ דַּיְיקָא.

רִבִּי אַבָּא חָמָא חַד בַּר נָשׁ, דְּהֲוָה חַדֵּי בְּבֵי טְרוֹנְיָיא דְּבָבֶל, בָּטַשׁ בֵּיהּ, אָמַר שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלֵם כְּתִיב (אָמַר רִבִּי אַבָּא), בְּזִמְנָא דְּיְרוּשָׁלַם בְּחֶדְוָה, בָּעֵי בַר

לשון הקודש

שֶׁהוּא עוֹרֵר אוֹתָהּ לְמַטָּה, כָּךְ גַּם עוֹרֵר אוֹתָהּ לְמַעְלָה, וְעָשָׂה שָׁלוֹם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כז) אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעֻזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי – לְמַעְלָה. שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי – לְמַטָּה. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוֹות הַתּוֹרָה.

שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגוֹ', מִשּׁוּם שֶׁחֶדְוָה לֹא נִמְצֵאת אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹמְדִים בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁשָּׁם מִתְחַבֶּרֶת אִשָּׁה בְּבַעְלָהּ, וְאָז זוֹהִי שִׂמְחַת הַכֹּל, הַשִּׂמְחָה שֶׁלְּמַעְלָה וְשֶׁלְּמַטָּה. בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא נִמְצָאִים בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, אָסוּר לָאָדָם לִשְׂמֹחַ וּלְהַרְאוֹת שִׂמְחָה, שֶׁכָּתוּב שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָהּ וְגוֹ', וְגִילוּ בָהּ דַּיְיקָא.

רִבִּי אַבָּא רָאָה אִישׁ שֶׁהָיָה שָׂמֵחַ בְּבֵית טְרוֹנְיָא שֶׁבְּבָבֶל. הִכָּה בּוֹ וְאָמַר, שִׂמְחוּ אֶת

נָשׁ לְמֶחְדֵּי. רִבִּי אֶלְעָזָר לְטַעְמֵיהּ, דְּאָמַר שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם, הַיְינוּ דִּכְתִיב, (תהלים ק) עִבְדוּ אֶת יְיָ בְּשִׂמְחָה.

כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר, עִבְדוּ אֶת יְיָ בְּשִׂמְחָה, וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר, (תהלים ב) עִבְדוּ אֶת יְיָ בְּיִרְאָה וְגִילוּ בִּרְעָדָה. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא, כָּאן בְּזִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל שָׁרָאן בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא. כָּאן בְּזִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל שָׁרָאן בְּאַרְעָא אַחֲרָא. (ד"א) עִבְדוּ אֶת יְיָ בְּיִרְאָה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בְּזִמְנָא דְאִיהִי בְּגָלוּתָא בֵּינֵי עַמְמַיָּא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וְהָא כְתִיב (ישעיה נה) כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ, וְדָא הִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כֵּיוָן דְּאָמַר תֵּצֵאוּ, מִן גָּלוּתָא הוּא, וְאִקְרֵי שִׂמְחָה. אָמַר לֵיהּ, וַדַּאי הָכִי הוּא, דְּכָל זִמְנָא דְאִיהִי בְּגָלוּתָא וּשְׁכִיבַת לְעַפְרָא, לָא אִקְרֵי שִׂמְחָה, עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֵיתֵי לְגַבָּהּ, וְיוֹקִים לָהּ מֵעַפְרָא, וְיֵימָא (ישעיה נב) הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר וְגוֹ'.

לשון הקודש

יְרוּשָׁלַם כָּתוּב (אָמַר רַבִּי אַבָּא), בִּזְמַן שֶׁיְּרוּשָׁלַיִם בְּשִׂמְחָה צָרִיךְ אָדָם לִשְׂמֹחַ. רַבִּי אֶלְעָזָר לְטַעְמוֹ, שֶׁאָמַר שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים ק) עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה.

כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר, עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה. וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר, (שם ב) עִבְדוּ אֶת ה' בְּיִרְאָה וְגִילוּ בִּרְעָדָה. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא, כָּאן בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל שְׁרוּיִים בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה – כָּאן בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל שְׁרוּיִים בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת.

(ד"א) עִבְדוּ אֶת ה' בְּיִרְאָה – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּזְמַן שֶׁהִיא בַּגָּלוּת בֵּין הָעַמִּים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַהֲרֵי כָּתוּב (ישעיה נה) כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ, וְזוֹ הִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כֵּיוָן שֶׁאָמַר תֵּצֵאוּ, מֵהַגָּלוּת הוּא, וְנִקְרֵאת שִׂמְחָה. אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּךְ הוּא זֶה, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהִיא בַּגָּלוּת וְשוֹכֶבֶת לֶעָפָר, לֹא נִקְרֵאת שִׂמְחָה, עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא יָבֹא אֵלֶיהָ, וִיקִימָהּ מֵהֶעָפָר וְיֹאמַר, (שם נב) הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי

(ישעיה ס) קוּמִי אוֹרִי וְגוֹ'. וְיִתְחַבְּרוּן כַּחֲדָא, (וְיוֹקִים לָהּ מֵעַפְרָא) כְּדֵין חֶדְוָותָא אִקְרֵי. חֶדְוָותָא דְכֹלָּא, וּכְדֵין בְּשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וַדָּאי. כְּדֵין כַּמָּה חֵילִין יִפְּקוּן לָקָבְלָא דְמַטְרוֹנִיתָא, לְחֶדְוָותָא דְהִלּוּלָא דְמַלְכָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ישעיה נה) הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ וְגוֹ', וּכְתִיב (ישעיה נב) כִּי הֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם יְיָ וּמְאַסִּפְכֶם וְגוֹ'. (דף קי"ח ע"ב).

אִישׁ עַל דִּגְלוֹ בְּאוֹתוֹת. (במדבר ב) אִלֵּין אַרְבַּע מַשְׁרְיָין דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן תְּרֵיסָר שְׁבָטִין, תְּרֵיסָר תְּחוּמִין, סְחוֹר סְחוֹר לָהּ. כֹּלָּא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, כְּתִיב (תהלים קכב) שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ וְגוֹ'. שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים, אִלֵּין תְּרֵיסָר שְׁבָטִין, תְּרֵיסָר תְּחוּמִין דִּלְתַתָּא.

שִׁבְטֵי יָהּ, הָא אוּקְמוּהָ בְּגִין דְּיָ"ה עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל וַדָּאי. וּבְגִין דָּא, הָרָאוּבֵנִי, הַשִּׁמְעוֹנִי, יָ"ה בְּכָל חַד וְחַד. אֲבָל וַדָּאי הָכִי הוּא, דְּהָא אִילָנָא

לשון הקודש

וְגוֹ', (שם ס) קוּמִי אוֹרִי וְגוֹ', וְיִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד, (ויקימה מֵעַפְרָהּ) וְאָז חֶדְוָה נִקְרֵאת, חֶדְוַת הַכֹּל, וְאָז בְּשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וַדַּאי. אָז כַּמָּה חֵילוֹת יֵצְאוּ מוּל הַגְּבִירָה לְחֶדְוַת הִלּוּלַת הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם נה) הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ וְגוֹ', וְכָתוּב (שם נב) כִּי הֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם ה' וּמְאַסִּפְכֶם וְגוֹ'.

אִישׁ עַל דִּגְלוֹ בְּאוֹתוֹת – אֵלּוּ אַרְבַּע מַחֲנוֹת שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, שְׁנֵים עָשָׂר תְּחוּמִים סָבִיב סָבִיב לָהּ. הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, כָּתוּב (תהלים קכב) שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ וְגוֹ'. שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים – אֵלּוּ שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, שְׁנֵים עָשָׂר תְּחוּמִים שֶׁלְּמַטָּה.

שִׁבְטֵי יָהּ – הֲרֵי פֵּרַשׁוּהָ, מִשּׁוּם שֶׁיָּ"ה עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל וַדַּאי. וְלָכֵן (במדבר בו) הָרָאוּבֵנִי,

עִלָּאָה קַדִּישָׁא, בְּהוּ אַחְתָּם בְּחוֹתָמוֹי. וְאוֹקְמוּהָ דִּכְתִיב, (יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין וְגוֹ'. דִּיוּקְנָא דְּאָדָם אִתְכְּלִיל בְּכֻלְּהוּ, וְאַפִּין הֲווֹ לְד' סִטְרִין דְּעָלְמָא, וּמִתְפָּרְשָׁן בְּדִיוּקְנֵיהוֹן, וְכֻלְּהוֹן כְּלִילָן בֵּיהּ בְּאָדָם.

מִיכָאֵל מִימִינָא, גַּבְרִיאֵל מִשְּׂמָאלָא, אוּרִיאֵל לְקַדְמַיְיהוּ, רְפָאֵל לַאֲחוֹרַיְיהוּ, שְׁכִינְתָּא עָלַיְיהוּ. תְּרֵין מִכָּאן, וּתְרֵין מִכָּאן, וְהִיא בְּאֶמְצָעִיתָא. כְּגַוְונָא דָא בְּאַרְעָא דִּלְתַתָּא, תְּרֵי מִכָּאן, וּתְרֵי מִכָּאן, וְיָ"ה בֵּינַיְיהוּ.

כֵּיוָן דְּנַטְלִין תְּרֵין דְּגָלִים, מַה כְּתִיב. וְנָסַע אֹהֶל מוֹעֵד מַחֲנֵה הַלְוִיִּם וְגוֹ'. וּלְבָתַר, אִינּוּן תְּרֵין אַחֲרָנִין אַרְבַּע מַשְׁרְיָין אִינּוּן לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, וְאִשְׁתְּכָחוּ תְּרֵיסָר. אוּף הָכִי לְתַתָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. וְנָסַע בָּרִאשׁוֹנָה דֶּגֶל מַחֲנֵה יְהוּדָה, לָקֳבֵיל מַשְׁרְיָא

לשון הקודש

הַשֹּׁמְעוֹנִי, יָ"ה בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד. אֲבָל וַדַּאי כָּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי הָעֵץ הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ, בּוֹ חוֹתֵם בְּחוֹתָמוֹ. וּפֵרְשׁוּהָ שֶׁכָּתוּב, (יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין וְגוֹ'. דְּמוּת אָדָם נִכְלֶלֶת בְּכֻלָּם, וְהַפָּנִים הָיוּ לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְנִפְרָדִים בִּדְמְיוֹתֵיהֶם, וְכֻלָּם כְּלוּלִים בּוֹ בָּאָדָם.

מִיכָאֵל מִיָּמִין, גַּבְרִיאֵל מִשְּׂמֹאל, אוּרִיאֵל לִפְנֵיהֶם, רְפָאֵל לַאֲחוֹרֵיהֶם, הַשְּׁכִינָה מֵעֲלֵיהֶם. שְׁנַיִם מִכָּאן, וּשְׁנַיִם מִכָּאן, וְהִיא בָּאֶמְצַע. כְּמוֹ זֶה בָּאָרֶץ שֶׁלְּמַטָּה – שְׁנַיִם מִכָּאן, וּשְׁנַיִם מִכָּאן, וְיָ"ה בֵּינֵיהֶם.

כֵּיוָן שֶׁלּוֹקְחִים שְׁנֵי דְגָלִים, מַה כָּתוּב? וְנָסַע אֹהֶל מוֹעֵד מַחֲנֵה הַלְוִיִּם וְגוֹ'. וְאַחַר כָּךְ אוֹתָם שְׁנַיִם אֲחֵרִים אַרְבַּע מַחֲנוֹת הֵן לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְנִמְצָאִים שְׁנֵים עָשָׂר. אַף כָּךְ

דְּאוּרִיאֵל. וּמַחֲנֶה דְּרָאוּבֵן לָקֶבֶיל מַשְׁרְיָיא דְּמִיכָאֵל. דָּא לַדָּרוֹם, וְדָא לְמִזְרָח. מִזְּבֵחַ הָכִי נָמֵי דְּרוֹמִית מִזְרָחִית. וּמַחֲנֶה דָן לַצָּפוֹן. מַחֲנֶה אֶפְרַיִם יָמָּה. מַחֲנֵה דָן לָקֶבֶיל מַשְׁרְיָיא דְּגַבְרִיאֵל. מַחֲנֶה אֶפְרַיִם לְמַעֲרָב, לָקֶבֶיל מַשְׁרְיָיא דְּרָפָאֵל מִזְּבֵחַ הָכִי נָמֵי צְפוֹנִית מַעֲרָבִית. כֹּלָּא אֶחָיד דָּא בְדָא, עַד דְּסַלְקָא כֹּלָּא וְאִתְאֲחָד בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאִיהוּ שֵׁירוּתָא דְכֹלָּא. עִלָּאָה דְכֹלָּא קַדִּישָׁא דְכֹלָּא. כֹּלָּא אִתְכְּלִיל בֵּיהּ.

י' מִזְרָח הוּא שֵׁירוּתָא דִּנְהוֹרָא, אָזִיל וְשָׁאט וְאַפִּיק לְדָרוֹם. וְדָרוֹם נָפִיק וְתַלְיָיא בְּשֵׁירוּתָא דְמִזְרָח. ה' דָּרוֹם. מִנֵּיהּ נָפִיק דָּרוֹם בְּעָלְמָא. וְעָיֵיל י' בְּשֵׁירוּתָא דְמִזְרָח, וְאַפִּיק לֵיהּ.

וּמִן ה' תַּלְיָיא דָרוֹם וְצָפוֹן, וְהַהוּא דְּבֵינַיְיהוּ, י' מִזְרָח יֵ"ה דָּרוֹם וְצָפוֹן תַּלְיָיאן בֵּיהּ. ו' בְּאֶמְצָעִיתָא.

לשון הקודש

לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וְנָסַע בָּרִאשׁוֹנָה דֶּגֶל מַחֲנֵה יְהוּדָה מוּל מַחֲנֵה אוּרִיאֵל. וּמַחֲנֵה רְאוּבֵן מוּל מַחֲנֵה מִיכָאֵל. זֶה לַדָּרוֹם, וְזֶה לַמִּזְרָח. כָּךְ גַּם הַמִּזְבֵּחַ דְּרוֹמִית מִזְרָחִית. וּמַחֲנֵה דָן לַצָּפוֹן. מַחֲנֵה אֶפְרַיִם יָמָּה. מַחֲנֵה דָן מוּל מַחֲנֵה גַּבְרִיאֵל. מַחֲנֵה אֶפְרַיִם לַמַּעֲרָב מוּל מַחֲנֵה רְפָאֵל. כָּךְ גַּם הַמִּזְבֵּחַ צְפוֹנִית מַעֲרָבִית. הַכֹּל אָחוּז זֶה בָּזֶה, עַד שֶׁהַכֹּל עוֹלֶה וְנֶאֱחָז בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא הָרֵאשִׁית שֶׁל הַכֹּל, הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַכֹּל, הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַכֹּל, הַכֹּל כָּלוּל בּוֹ.

י' מִזְרָח הוּא רֵאשִׁית הָאוֹר, הוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט וּמוֹצִיא לַדָּרוֹם, וְדָרוֹם יוֹצֵא וְתָלוּי בְּרֵאשִׁית הַמִּזְרָח. ה' דָּרוֹם, מִמֶּנּוּ יוֹצֵא דָרוֹם בָּעוֹלָם. וְנִכְנָס י' בְּרֵאשִׁית הַמִּזְרָח, וּמוֹצִיא אוֹתוֹ. **וּמֵה'** תְּלוּיִים דָּרוֹם וְצָפוֹן, וְאוֹתוֹ שֶׁבֵּינֵיהֶם, י'

וְדָא הוּא בֵּן דְּכָר. בְּגִין כָּךְ אִיהוּ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, מָאן דְּיַהִיב מִטָּתוֹ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, הַוְיָין לֵיהּ בָּנִים זְכָרִים. דְּהַאי בֵּן דְּכַר אִיהוּ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם. ה׳ עִלָּאָה בָּהּ תַּלְיָא צָפוֹן וְדָרוֹם, וּבֵן דְּכָר בֵּינַיְיהוּ, בְּרָזָא דְּיו״ד. ה׳ בַּתְרָאָה מַעֲרָב.

וְעַל דָּא דָרוֹם אָחִיד בְּמִזְרָח, דְּאִיהוּ שֵׁירוּתָא דְשִׁמְשָׁא וְתַלְיָיא בֵּיהּ. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, מִסִּטְרָא דְאַבָּא אָחִיד וְתַלְיָיא חֶסֶד עִלָּאָה. מִסִּטְרָא דְאִימָּא תַּלְיָיא גְבוּרָה. כְּגַוְונָא דָא אָחִיד כֹּלָּא דָא בְדָא.

זַוְיָין דְּמַדְבְּחָא הָכִי נָמֵי אִסְתַּחֲרָן, וּבָא לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית. דְּדָרוֹם תּוֹקְפֵּיהּ בְּמִזְרָח, דְּאִיהוּ שֵׁירוּתָא דְשִׁמְשָׁא, וְתוֹקְפָּא דְשִׁמְשָׁא לָא שַׁרְיָיא אֶלָּא בְשֵׁירוּתָא. מִזְרָחִית צְפוֹנִית. כֵּיוָן דְּדָרוֹם נָטִיל תּוֹקְפֵּיהּ דְּמִזְרָח, הוּא אַנְהִיר לַצָּפוֹן וְצָפוֹן אִתְכְּלִיל בְּדָרוֹם, דְּהָא שְׁמָאלָא אִתְכְּלִיל בִּימִינָא.

לשון הקודש

מִזְרָח, י״ה – דָּרוֹם וְצָפוֹן תְּלוּיִים בּוֹ. ו׳ בָּאֶמְצַע, וְזֶה הוּא בֵּן זָכָר. בִּגְלַל זֶה הוּא בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, מִי שֶׁנּוֹתֵן מִטָּתוֹ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, יִהְיוּ לוֹ בָּנִים זְכָרִים. שֶׁהֲרֵי בֵּן זָכָר הוּא בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם. ה׳ עֶלְיוֹנָה, בָּהּ תָּלוּי צָפוֹן וְדָרוֹם, וּבֵן זָכָר בֵּינֵיהֶם, בְּסוֹד שֶׁל יו״ד. ה׳ הָאַחֲרוֹנָה – מַעֲרָב.

וְעַל זֶה הַדָּרוֹם אָחוּז בַּמִּזְרָח, שֶׁהוּא רֵאשִׁית הַשֶּׁמֶשׁ וְתָלוּי בּוֹ. וְעַל זֶה לָמַדְנוּ, מִצַּד אַבָּא אָחוּז וְתָלוּי הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן, מִצַּד הָאִמָּא תְּלוּיָה גְבוּרָה. כְּמוֹ זֶה אָחוּז הַכֹּל זֶה בָּזֶה.

זָוִיּוֹת הַמִּזְבֵּחַ גַּם כֵּן מְסוֹבְבִים, וּבָא לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית. שֶׁהַדָּרוֹם כֹּחוֹ בַּמִּזְרָח, שֶׁהוּא רֵאשִׁית הַשֶּׁמֶשׁ, וְחֹזֶק הַשֶּׁמֶשׁ אֵין שׁוֹרֶה אֶלָּא בָּרֵאשִׁית. מִזְרָחִית צְפוֹנִית – כֵּיוָן שֶׁדָּרוֹם נוֹטֵל תָּקְפּוֹ שֶׁל הַמִּזְרָח, הוּא מֵאִיר

צְפוֹנִית מַעֲרָבִית, דְּהָא מַעֲרָב דְּאִיהִי בְּה׳ בַּתְרָאָה, נַטְלָא מִצָּפוֹן. וְעַל דָּא צָפוֹן אָזִיל לְמַעֲרָב. מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית, הִיא אַזְלָא (ס״א לְאִתְחַבְּקָא) לְאִתְחַבְּרָא בְּדָרוֹם, כְּמָה דְדָרוֹם תַּלְיָיא בְּמִזְרָח, וְתוּקְפֵּיהּ אָזִיל בְּשֵׁרוּתָא. הָכִי נָמֵי מַעֲרָב, אַזְלָא (ס״א לְאִתְחַבְּקָא) לְאִתְאַחֲדָא בְּדָרוֹם, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ב) וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. יְמִינָא דָא הוּא דָרוֹם. בְּגִין כָּךְ יַנְקָא מִתְּרֵין סִטְרִין, מִצָּפוֹן וּמִדָּרוֹם. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. שְׂמֹאלוֹ דָּא הוּא צָפוֹן, וִימִינוֹ דָּא הוּא דָרוֹם.

וְרָזָא דָּא אוֹלִיפְנָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב מִטָּתֵיהּ, בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם. וַאֲחִידַת לְהַאי בֵּן וַדָּאי. וְעַל דָּא אִית לְהוּ לִבְנֵי נָשָׁא לְמֵיהַב מִטָּתַיְיהוּ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם. וְהָכִי אוֹלִיף לִי אַבָּא. דְּיַהֲבִין לְהוּ בְּנִין דִּכְרִין.

לשון הקודש

לַצָּפוֹן, וְהַצָּפוֹן נִכְלָל בַּדָּרוֹם, שֶׁהֲרֵי שְׂמֹאל נִכְלָל בַּיָּמִין.

צְפוֹנִית מַעֲרָבִית – שֶׁהֲרֵי הַמַּעֲרָב, שֶׁהוּא בְּה׳ אַחֲרוֹנָה, נוֹסֵעַ מֵהַצָּפוֹן. וְעַל זֶה הַצָּפוֹן נוֹסֵעַ לַמַּעֲרָב. מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית – הִיא הוֹלֶכֶת (לְהִתְחַבֵּק) לְהִתְחַבֵּר בַּדָּרוֹם כְּמוֹ שֶׁדָּרוֹם תָּלוּי בַּמִּזְרָח, וְחָזְקוֹ הוֹלֵךְ בָּרֵאשִׁית. כָּךְ גַּם הַמַּעֲרָב הוֹלֵךְ (לְהִתְחַבֵּק) לְהֵאָחֵז בַּדָּרוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. הַיָּמִין הַזֶּה הוּא הַדָּרוֹם, בִּגְלַל זֶה יוֹנֵק מִשְּׁנֵי צְדָדִים – מִצָּפוֹן וּמִדָּרוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. שְׂמֹאלוֹ – זֶהוּ צָפוֹן, וִימִינוֹ – זֶהוּ דָרוֹם.

וְסוֹד זֶה לָמַדְנוּ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא נוֹתֵן מִטָּתוֹ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, וְאוֹחֶזֶת הַבֵּן הַזֶּה בְּוַדַּאי, וְעַל זֶה יֵשׁ לִבְנֵי אָדָם לָתֵת מִטָּתָם בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם. וְזֶה לִמֵּד אוֹתִי אַבָּא, שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ בָּנִים זְכָרִים. שֶׁהֲרֵי הוּא הִתְכַּוֵּן

דְּהָא אִיהוּ אִתְכְּוָון כְּלַפֵּי מְהֵימְנוּתָא שְׁלִימָא עִלָּאָה, בִּשְׁלִימוּתָא דְּכֹלָּא, לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, וּלְגַבֵּי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאַנְהִירִין (ס"א דְּאִיהִי) בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם. וַדַּאי יֶהֱוֶון לֵיהּ בְּנִין דִּכְרִין.

וּבְכֹלָּא (דף קי"ט ע"א) בָּעֵי לְאַחֲזָאָה עוֹבָדָא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא, וּכְמָה דְּאַחְזֵי עוֹבָדָא לְתַתָּא, הָכִי נָמֵי אִתְעַר לְעֵילָּא, וְאוֹקְמוּהָ. שָׁמַע רִבִּי פִּנְחָס, וּנְשָׁקֵיהּ לְרִבִּי אֶלְעָזָר, וּבָכָה וְחַיֵּיךְ אָמַר, זַכָּאָה חוּלָקִי בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כז) יְיָ אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא וְגוֹ'. יְיָ אוֹרִי וְיִשְׁעִי, כֵּיוָן דְּבַר נָשׁ אִסְתָּכַּל (נ"א אִתְאֲחַד) בִּנְהוֹרָא דִּלְעֵילָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַנְהִיר עָלֵיהּ, לָא דָּחִיל מֵעִלָּאִין וְתַתָּאִין. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה ס) וְעָלַיִךְ יִזְרַח יְיָ וּכְבוֹדוֹ עָלַיִךְ יֵרָאֶה. יְיָ מָעוֹז חַיַּי, כֵּיוָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָחִיד בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ, לָא מִסְתָּפֵי

לשון הקודש

כְּלַפֵּי הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה הָעֶלְיוֹנָה, בִּשְׁלֵמוּת הַכֹּל, לְגַבֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, וּלְגַבֵּי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּאִירִים (שֶׁהִיא) שֶׁהִיא בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם – וַדַּאי יִהְיוּ לוֹ בָּנִים זְכָרִים.

וּבְכֹלָּא צָרִיךְ לְהַרְאוֹת מַעֲשֶׂה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וּכְמוֹ שֶׁמַּרְאֶה מַעֲשֶׂה לְמַטָּה, כָּךְ מְעוֹרֵר לְמַעְלָה, וּפֵרְשׁוּהָ. שָׁמַע רַבִּי פִּנְחָס וְנָשַׁק לְרַבִּי אֶלְעָזָר, וּבָכָה וְצָחַק וְאָמַר, אַשְׁרֵי חֶלְקִי בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כז) ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא וְגוֹ'. ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי, כֵּיוָן שֶׁאָדָם הִסְתַּכֵּל (נֶאֱחַז) בָּאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאִיר עָלָיו, לֹא פּוֹחֵד מֵעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ס) וְעָלַיִךְ יִזְרַח ה' וּכְבוֹדוֹ עָלַיִךְ יֵרָאֶה. ה' מָעוֹז חַיַּי, כֵּיוָן

בְּהַהוּא עָלְמָא מִכָּל מָאֲרֵיהוֹן דְּדִינִין. אוֹף אֲנָא כְּהַאי גַּוְונָא, כֵּיוָן דְּאַחִידְנָא בְּאָבוּךְ וּבָךְ לָא אֶסְתַּפֵּינָא בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא אַחֲרָא.

וְעָלָךְ כְּתִיב, (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְגוֹ'. כֵּיוָן דִּכְתִיב יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ, מָאי וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ, דְּהָא בְּאִמֶּךָ סַגְיָא. אֶלָּא יִשְׂמַח אָבִיךָ: דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִמֶּךָ: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ: יוֹלַדְתֶּךָ דִּלְתַתָּא. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָבוּךְ אָן חֶדְוָותָא דִילֵיהּ. אֶלָּא קְרָא הוּא בִּלְחוֹדוֹי דִּכְתִיב, (משלי כג) גִּיל יָגִיל אֲבִי צַדִּיק: דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְיוֹלֵד חָכָם יִשְׂמַח בּוֹ: דָּא אָבִיךָ דִּלְתַתָּא. דָּבָר אַחֵר, גִּיל יָגִיל אֲבִי צַדִּיק: דָּא אָבִיךָ דִּלְתַתָּא. וְיוֹלֵד חָכָם יִשְׂמַח בּוֹ, כְּתִיב בְּתוֹסֶפֶת וָא"ו, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא לְעֵילָא.

לשון הקודש

שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹחֵז בָּאָדָם, לֹא יִפְחַד בְּאוֹתוֹ עוֹלָם מִכָּל בַּעֲלֵי הַדִּינִים. גַּם אֲנִי כְּמוֹ זֶה, כֵּיוָן שֶׁאָחַזְתִּי בְּאָבִיךָ וּבְךָ, לֹא אֶפְחַד בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הָאַחֵר.

וְעָלֶיךָ כָּתוּב, (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְגוֹ'. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ, מַה זֶּה וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ? שֶׁהֲרֵי בְּאִמֶּךָ מַסְפִּיק. אֶלָּא יִשְׂמַח אָבִיךָ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאִמֶּךָ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ – יוֹלַדְתְּךָ שֶׁלְּמַטָּה. אֵיפֹה שִׁמְחָתוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיךָ? אֶלָּא פָּסוּק הוּא לְבַדּוֹ, שֶׁכָּתוּב (שם) גִּיל יָגִיל אֲבִי צַדִּיק – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְיוֹלֵד חָכָם יִשְׂמַח בּוֹ – זֶה אָבִיךָ שֶׁלְּמַטָּה. דָּבָר אַחֵר, גִּיל יָגִיל אֲבִי צַדִּיק – זֶה אָבִיךָ שֶׁלְּמַטָּה. וְיוֹלֵד חָכָם יִשְׂמַח בּוֹ, כָּתוּב בְּתוֹסֶפֶת וָא"ו – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב (תהלים לא) בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְיָ אֵל אֱמֶת. הַאי קְרָא אִית לֵיהּ לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, חֲמִיתוּן מָאן דְּאַפְקִיד בִּידָא דְמַלְכָּא מִידִי. אֶלָּא, וַדָּאי זַכָּאָה הוּא בַּר נָשׁ, דְּאָזִיל בְּאוֹרְחוֹי דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְלָא חָטֵי קַמֵּיהּ. תָּא חָזֵי, כֵּיוָן דְּעָאל לֵילְיָא, אִילָנָא דְמוֹתָא שַׁלִּיט בְּעָלְמָא, וְאִילָנָא דְחַיֵּי אִסְתַּלָּק לְעֵילָא לְעֵילָא. וְכֵיוָן דְּאִילָנָא דְמוֹתָא שַׁלִּיט בְּעָלְמָא בִּלְחוֹדוֹי, כָּל בְּנֵי עָלְמָא טַעֲמִין טַעֲמָא דְמוֹתָא. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּהַהוּא אִילָנָא גָּרִים.

וּבַר נָשׁ בָּעֵי לְאַקְדָּמָא וּלְמִפְקַד בִּידֵיהּ נַפְשֵׁיהּ בְּפִקְדּוֹנָא. כְּפִקְדּוֹנָא דְבַר נָשׁ, דְּיָהִיב פִּקְדּוֹנָא לְאַחֲרָא, דְּאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ אִתְחַיָּיב לְגַבֵּיהּ יַתִּיר מֵהַהוּא פִּקְדּוֹנָא, לָאו כְּדַאי לְאִתְאַחֲדָא בֵּיהּ, הוֹאִיל וּפִקְדּוֹנָא אִתְמְסַר לְגַבֵּיהּ, וְאִי יְסָרֵב בֵּיהּ, וַדָּאי נִבְדּוּק אֲבַתְרֵיהּ, דְּלָאו מִזַּרְעָא קַדִּישָׁא הוּא, וְלָאו מִבְּנֵי מְהֵימְנוּתָא.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּתוּב (תהלים לא) בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי ה' אֵל אֱמֶת. יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בַּפָּסוּק הַזֶּה. רְאִיתֶם מִי שֶׁמַּפְקִיד דָּבָר בִּידֵי הַמֶּלֶךְ? אֶלָּא, וַדַּאי אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וְלֹא חוֹטֵא לְפָנָיו. בֹּא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנָס הַלַּיְלָה, עֵץ הַמָּוֶת שׁוֹלֵט בָּעוֹלָם, וְעֵץ הַחַיִּים מִסְתַּלֵּק לְמַעְלָה לְמַעְלָה. וְכֵיוָן שֶׁעֵץ הַמָּוֶת שׁוֹלֵט בָּעוֹלָם לְבַדּוֹ, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם טוֹעֲמִים טַעַם מָוֶת. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ עֵץ גּוֹרֵם.

וְהָאָדָם צָרִיךְ לְהַקְדִּים וּלְהַפְקִיד בְּיָדוֹ אֶת נַפְשׁוֹ בְּפִקָּדוֹן, כְּפִקָּדוֹן שֶׁל אָדָם שֶׁנּוֹתֵן פִּקָּדוֹן לְאַחֵר. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהוּא הִתְחַיֵּב אֵלָיו יוֹתֵר מֵאוֹתוֹ פִּקָּדוֹן – לֹא כְּדַאי לְהֵאָחֵז בּוֹ, הוֹאִיל

כַּךְ הַהוּא אִילָנָא, בְּנֵי נָשָׁא אַקְדִּימוּ וְיָהֲבִין לֵיהּ פִּקְדוֹנָא דְּנַפְשַׁיְיהוּ, וְכָל נִשְׁמָתִין דִּבְנֵי עָלְמָא נָטִיל. וְכֻלְּהוּ טַעֲמִין טַעֲמָא דְמוֹתָא, בְּגִין דְּהַאי אִילָנָא דְמוֹתָא הוּא. וּבְגִין דְּכָל אִינּוּן נַפְשָׁתָא, אַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ אִתְחַיָּבוּ לְגַבֵּיהּ, וְלָאו כְּדַאי הוּא לְאָתְבָא פִּקְדוֹנָא לְגַבֵּיהּ דְּבַר נָשׁ, אֶלָּא כֵּיוָן דְּכֻלְּהוּ אִתְמְסָרוּ לֵיהּ בְּפִקְדוֹנָא, אָתִיב כָּל פִּקְדוֹנִין לְמָארֵיהוֹן.

תָּא חֲזֵי, לָאו כְּדַאי הוּא הַאי אִילָנָא דְמוֹתָא לְאָתְבָא פִּקְדוֹנָא לְגַבֵּיהּ דְּבַר נָשׁ. אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי אִתְעַר בְּעָלְמָא. וְאֵימָתַי אִתְעַר הַהוּא אִילָנָא דְּחַיֵּי. בְּשַׁעֲתָא דְּסָלִיק צַפְרָא. וּכְדֵין, כֵּיוָן דְּהַאי אִתְעַר בְּעָלְמָא, כָּל בְּנֵי עָלְמָא חַיִּין, וְשָׁבִיק וְאַהְדַּר הַהוּא אִילָנָא דְמוֹתָא כָּל פִּקְדוֹנִין דְּאִתְפְּקָדוּ לְגַבֵּיהּ, וְאָזִיל לֵיהּ. מָאי טַעְמָא חַיִּין. בְּגִין דְּהַהוּא אִילָנָא דְּחַיֵּי גָּרִים.

לשון הקודש

וְהַפִּקָּדוֹן נִמְסַר לוֹ, וְאִם יִסָּרֵב בּוֹ – וַדַּאי נִבְדֹּק אַחֲרָיו, שֶׁאֵין הוּא מִזֶּרַע קֹדֶשׁ וְלֹא מִבְּנֵי הָאֱמוּנָה.

כָּךְ אוֹתוֹ עֵץ, בְּנֵי אָדָם מַקְדִּימִים וְנוֹתְנִים לוֹ פִּקְדוֹן נַפְשָׁם, וְלוֹקֵחַ כָּל נִשְׁמוֹת בְּנֵי הָעוֹלָם. וְכֻלָּם טוֹעֲמִים טַעַם מָוֶת, מִשּׁוּם שֶׁזֶּה עֵץ הַמָּוֶת הוּא. וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל נְפָשׁוֹת אֵלּוּ, אַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם הִתְחַיְּבוּ לוֹ, וְלֹא כְּדַאי הוּא לְהָשִׁיב הַפִּקָּדוֹן לָאָדָם. אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁכֻּלָּם נִמְסְרוּ לוֹ בְּפִקָּדוֹן, מַחֲזִיר כָּל הַפִּקְדּוֹנוֹת לְבַעְלֵיהֶם.

בֹּא רְאֵה, לֹא כְּדַאי לְעֵץ הַמָּוֶת הַזֶּה לְהַחֲזִיר פִּקְדּוֹנוֹ לָאָדָם אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁעֵץ הַחַיִּים מִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם. וּמָתַי מִתְעוֹרֵר אוֹתוֹ עֵץ חַיִּים? בְּשָׁעָה שֶׁעוֹלֶה הַבֹּקֶר. וְאָז, כֵּיוָן שֶׁזֶּה מִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם חַיִּים, וּמַשְׁאִיר וּמַחֲזִיר אוֹתוֹ עֵץ הַמָּוֶת כָּל הַפִּקְדּוֹנוֹת שֶׁהֶפְקִדוּ אֶצְלוֹ, וְהוֹלֵךְ לוֹ. מָה הַטַּעַם הֵם חַיִּים? מִשּׁוּם

וְאִי תֵּימָא, הָא בְּנֵי נָשָׁא סַגִּיאִין אִינּוּן דְּמִתְעָרִין בְּלֵילְיָא, בְּעוֹד דְּאִילָנָא דְמוֹתָא שַׁלִּיט. אֶלָּא, וַדַּאי הַהוּא אִילָנָא דְּחַיֵּי קָא עָבִיד. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דִּכְתִיב, (תהלים יד) **לִרְאוֹת הֲיֵשׁ מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ אֶת אֱלֹהִים. וְלָא יְהֵא לֵיהּ פִּתְחוֹן פֶּה לְבַר נָשׁ, דְּיֵימָא, אִלְמָלֵא שְׁלִיטְנָא בְּנַפְשָׁאי בְּלֵילְיָא אִשְׁתַּדְּלְנָא בְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הַאי בְּיִשְׂרָאֵל וַדַּאי וְהָכִי הוּא. אֲבָל בְּאוּמּוֹת הָעוֹלָם דַּחֲמִינָא כְּהַאי גַּוְונָא, מָאי טַעְמָא. אָמַר לֵיהּ וַדַּאי שַׁפִּיר הוּא דְּקָא אַמְרַת.**

פָּתַח וְאָמַר, (במדבר כג) **מָה אָקֹוב לֹא קַבֹּה אֵל וּמָה אֶזְעֹם לֹא זָעַם יְיָ. תָּא חֲזֵי, כְּגַוְונָא דְּאִית לְעֵילָא, אִית לְתַתָּא. לְעֵילָא אִית יְמִינָא וְאִית שְׂמָאלָא. לְתַתָּא יִשְׂרָאֵל וְעַמִּין. יִשְׂרָאֵל אִתְאַחֲדָן לִימִינָא, בִּקְדוּשָׁא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא. עַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לִשְׂמָאלָא, לְסִטְרָא דְּרוּחַ מְסָאֲבָא.**

לשון הקודש

שֶׁאוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים גָּרַם.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי בְּנֵי אָדָם רַבִּים הֵם מִתְעוֹרְרִים בַּלַּיְלָה בְּעוֹד שֶׁעֵץ הַמָּוֶת שׁוֹלֵט? אֶלָּא וַדַּאי אוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים עוֹשֶׂה אֶת זֶה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (תהלים יד) לִרְאוֹת הֲיֵשׁ מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ אֶת אֱלֹהִים. וְלֹא יִהְיֶה פִּתְחוֹן פֶּה לְאָדָם שֶׁיֹּאמַר: אִלְמָלֵא שָׁלַטְתִּי בְּנַפְשִׁי בַּלַּיְלָה, הָיִיתִי מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה בְּיִשְׂרָאֵל בְּוַדַּאי, וְכָךְ הוּא! אֲבָל בְּאֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁרָאִינוּ כָּזֶה, מָה הַטַּעַם? אָמַר לוֹ: יָפֶה מַה שֶּׁאָמַרְתָּ.

פָּתַח וְאָמַר, (במדבר כג) מָה אֶקֹּב לֹא קַבֹּה אֵל וּמָה אֶזְעֹם לֹא זָעַם ה'. בֹּא רְאֵה, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לְמַעְלָה יֵשׁ לְמַטָּה. לְמַעְלָה יֵשׁ יָמִין וְיֵשׁ שְׂמֹאל – לְמַטָּה יִשְׂרָאֵל וְהָעַמִּים. יִשְׂרָאֵל אֲחוּזִים לְיָמִין בִּקְדֻשַּׁת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

וְכֻלְּהוּ לְתַתָּא מִכֻּלְּהוּ דַרְגִּין דִּשְׂמָאלָא. וְכֻלְּהוּ דַרְגִּין אֲחִידָן דָּא בְדָא, (דף קי"ט ע"ב) עַד דְּתַלְיָין מִן רֵישָׁא. וּכְגַוְונָא דְרֵישָׁא נָטִיל, בְּהַהוּא גַּוְונָא נָטִיל זַנְבָא, דְּאִיהִי תַתָּאָה. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּאָחִיד בֵּיהּ. וּבְגִין כַּךְ, עַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, בְּהַהוּא סִטְרָא מְסָאֲבָא דִּלְהוֹן, הָכִי אִתְדְּבָרוּ.

בִּלְעָם הָוָה אִשְׁתַּמַּשׁ בְּכֻלְּהוּ כִּתְרִין (נ"א דַרְגִּין) תַּתָּאִין. וְהוּא הָוָה חָמֵי בְּהַאי תַתָּאָה דְּאִיהוּ זַנְבָא, דְּלָא יְכִיל לְאִתְדַּבְּרָא אֶלָּא בְּרֵישָׁא. בְּגִין כַּךְ אָמַר, מָה אֶקּוֹב לֹא קַבֹּה אֵל, (דְּאִיהוּ רֵישָׁא בְּגִין) דְּהַהוּא רֵישָׁא עִלָּאָה, לָא אִשְׁתְּכַח בְּדִינָא בְּאִינּוּן יוֹמִין.

וְאַף עַל גַּב דְּהַאי אֵל אוֹקִימְנָא, הַאי מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא נָטִיל שְׁמָא כְגַוְונָא דְכֹלָּא, וְהַאי טַב וְחֶסֶד דְּהַאי עָלְמָא (ס"א אוֹקִימְנָא בְּאַתָּר אַחֲרָא עִלָּאָה וְהוּא טַב וְחֶסֶד דְּעָלְמָא

לשון הקודש

הָעַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לִשְׂמֹאל, לְצַד רוּחַ הַטֻּמְאָה. וְכֻלָּם לְמַטָּה מִכָּל הַדְּרָגוֹת הַשְּׂמֹאל. וְכָל הַדְּרָגוֹת אֲחוּזוֹת זוֹ בָּזוֹ עַד שֶׁתְּלוּיוֹת מֵהָרֹאשׁ. וּכְמוֹ שֶׁהָרֹאשׁ נוֹסֵעַ, בְּאוֹתוֹ הַגָּוֶן נוֹסֵעַ הַזָּנָב, שֶׁהוּא תַּחְתּוֹן. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאָחוּז בּוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה הָעַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, בְּאוֹתוֹ צַד הַטֻּמְאָה שֶׁלָּהֶם כָּךְ מְנֻהָגִים.

בִּלְעָם הִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל הַדְּרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת, וְהוּא הָיָה רוֹאֶה בַּתַּחְתּוֹן הַזֶּה, שֶׁהוּא הַזָּנָב, שֶׁלֹּא יָכוֹל לְהִתְנַהֵג אֶלָּא בָּרֹאשׁ. מִשּׁוּם כָּךְ אָמַר מָה אֶקֹּב לֹא קַבֹּה אֵל, (שֶׁהוּא הָרֹאשׁ מִשּׁוּם) שֶׁאוֹתוֹ הָרֹאשׁ הָעֶלְיוֹן אֵינוֹ נִמְצָא בְּדִין בְּאוֹתָם הַיָּמִים.

וְאַף עַל גַּב שֶׁהָאֵל הַזֶּה בְּאַרְנוּ, הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה הַזוֹ לוֹקַחַת שֵׁם כְּמוֹ הַכֹּל, וְהַטּוֹב וְהַחֶסֶד שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, (בְּאַרְנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר עֶלְיוֹן, וְהוּא טוֹב וְחֶסֶד שֶׁל הָעוֹלָם, הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה הַזוֹ לוֹקַחַת שֵׁם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה)

הַאי מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא נָטַל שְׁמָא כְּגַוְונָא דְּעֵילָא) **וּבְגִין כַּךְ אִקְרֵי אֵל,**
אֶלָּא דְּאִיהוּ זוֹעֵם בְּכָל יוֹם, דְּאִשְׁתְּכַח בֵּיהּ דִּינָא.
וְתָא חֲזֵי, אֵל שַׁדַּי הָא אוֹקִימְנָא דְּבֵיהּ סִפּוּקָא
דְּעָלְמָא וְאִיהוּ אָמַר לַעוֹלָם דַּי, דְּהָא הַאי אֵל
הוּא דְּאִזְדַּוּג בַּהֲדֵיהּ, וּבְגִין כַּךְ אִקְרֵי אֵל שַׁדַּי, אֵל
דְּשַׁדַּי. וְעַל דָּא מַה אֶקּוֹב לֹא קַבֹּה אֵל. בְּגִין כַּךְ,
כְּגַוְונָא דְּאִתְּעַר רֵישָׁא, הָכִי נָמֵי אִתְּעַר תַּתָּאָה.
בָּכָה רִבִּי אֶלְעָזָר, פָּתַח וְאָמַר (ירמיה מו) קוֹלָהּ כַּנָּחָשׁ
יֵלֵךְ וְגוֹ'. הַשְׁתָּא (כְּהַאי גַּוְונָא) דְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא,
אִיהִי וַדַּאי אַזְלָא כְּנָחָשׁ. חִוְיָא כַּד אִיהוּ (ד"א בְּדִינָא) כָּפִיף
רֵישָׁא לְעַפְרָא, סָלִיק זַנְבָא, שַׁלִּיט וּמָחֵי לְכָל אִינּוּן
דְּאִשְׁתְּכָחוּ קַמֵּיהּ. אוֹף הָכִי הַשְׁתָּא בְּגָלוּתָא, כְּהַאי
גַּוְונָא, רֵישָׁא כָּפִיף לְעַפְרָא, וְזַנְבָא שַׁלִּיט. מָאן עָבִיד
לְזַנְבָא דְּיִסְתְּלִיק לְעֵילָא וְשָׁלִיט וּמָחֵי, רֵישָׁא
דְּאִתְכַּפְיָא לְתַתָּא. וְעִם כָּל דָּא, מָאן מַדְבַּר לֵיהּ

לשון הקודש

ומשום זֶה נִקְרֵאת אֵל, אֶלָּא שֶׁהוּא זוֹעֵם בְּכָל יוֹם, שֶׁנִּמְצָא בּוֹ דִּין.

וּבֹא רְאֵה, אֵל שַׁדַּי בֵּאַרְנוּ שֶׁבּוֹ הֲנָאַת הָעוֹלָם, וְהוּא אָמַר לָעוֹלָם דַּי. שֶׁהֲרֵי הָאֵל זֶה הוּא שֶׁמִּזְדַּוֵּג עִמּוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא אֵל שַׁדַּי, אֵל שֶׁל שַׁדַּי. וְעַל זֶה מָה אֶקּוֹב לֹא קַבֹּה אֵל. מִשּׁוּם כָּךְ, כְּמוֹ שֶׁמִּתְעוֹרֵר הָרֹאשׁ – כָּךְ מִתְעוֹרֵר הַתַּחְתּוֹן.

בָּכָה רַבִּי אֶלְעָזָר, פָּתַח וְאָמַר, (ירמיה מו) קוֹלָהּ כַּנָּחָשׁ יֵלֵךְ וְגוֹ'. כָּעֵת (כְּמוֹ זֶה) שֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, הִיא וַדַּאי הוֹלֶכֶת כַּנָּחָשׁ. נָחָשׁ, כְּשֶׁהוּא (בְּדִין) כּוֹפֵף רֹאשׁוֹ לֶעָפָר, עוֹלֶה הַזָּנָב, שׁוֹלֵט וּמַכֶּה אֶת כָּל אוֹתָם שֶׁנִּמְצָאִים לְפָנָיו. אַף כָּךְ כָּעֵת בַּגָּלוּת – כְּגוֹן זֶה הָרֹאשׁ כָּפוּף לֶעָפָר, וְהַזָּנָב שׁוֹלֵט. מִי עָשָׂה שֶׁהַזָּנָב יַעֲלֶה לְמַעְלָה, יִשְׁלֹט וְיַכֶּה? הָרֹאשׁ שֶׁמִּתְכּוֹפֵף לְמַטָּה. וְעִם כָּל זֶה,

לְזַנְבָא, וּמַאן נָטִיל לֵיהּ לְמַטַלְנוֹי. הַאי רֵישָׁא. אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ כָּפִיף לְעַפְרָא, הוּא מַדְבַּר לְמַטַלְנוֹי, בְּגִין דָּא קוֹלָהּ כַּנָּחָשׁ יֵלֵךְ.

וְהַשְׁתָּא שְׁאַר עַמִּין דְּאִינּוּן אֲחִידָן בִּזְנָבָא, סַלְקִין לְעֵילָא, וְשַׁלְטִין וּמַחְיָין, וְרֵישָׁא כָּפִיף לְעַפְרָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (עמוס ה) **נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם וְגוֹ'. וְעִם כָּל דָּא, הַאי רֵישָׁא מַדְבַּר לְזַנְבָא וְנָטִיר** (ס"א וְנָטִיל) **לֵיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר** (שיר השירים א) **שָׂמֻנִי נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים, אִלֵּין עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, דְּאִינּוּן זַנְבָא. אָתָא רִבִּי יְהוּדָה וְנָשִׁיק יְדוֹי, אָמַר אִלְמָלֵא לָא שָׁאִילְנָא מִלָּה בְּעָלְמָא, אֶלָּא דְּשָׁאִילְנָא דָּא וְרַוַוחְנָא לֵיהּ, דַּי לִי. דְּהַשְׁתָּא יְדַעְנָא עַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְשׁוּלְטָנוּתָא דִּלְהוֹן אֵיךְ מִתְדַּבַּר. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּעָלַיְיהוּ כְּתִיב,** (תהלים קלה) **כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ וְגוֹ'.**

לשון הקודש

מִי מַנְהִיג אֶת הַזָּנָב וּמִי מַסִּיעוֹ לְמַסָּעָיו? זֶה הָרֹאשׁ. אַף עַל גַּב שֶׁהוּא כָּפוּף לֶעָפָר, הוּא מַנְהִיג אֶת מַסָּעָיו. בִּגְלַל זֶה, קוֹלָהּ כַּנָּחָשׁ יֵלֵךְ. **וְעַכְשָׁו,** שְׁאָר הָעַמִּים שֶׁהֵם אֲחוּזִים בַּזָּנָב, עוֹלִים לְמַעְלָה, וְשׁוֹלְטִים וּמַכִּים, וְהָרֹאשׁ כָּפוּף לֶעָפָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עמוס ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם וְגוֹ'. וְעִם כָּל זֶה, הָרֹאשׁ הַזֶּה מַנְהִיג אֶת הַזָּנָב וְשׁוֹמֵר (ומַסִּיעַ) אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים א) שָׂמֻנִי נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים. אֵלֶּה עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, שֶׁהֵם הַזָּנָב. בָּא רַבִּי יְהוּדָה, וְנָשַׁק יָדָיו וְאָמַר, אִלְמָלֵא לֹא שָׁאַלְתִּי דָּבָר בָּעוֹלָם, אֶלָּא שֶׁשָּׁאַלְתִּי זֶה וְהִרְוַחְתִּי אוֹתוֹ – דַּי לִי, שֶׁעַכְשָׁו יָדַעְתִּי עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְשִׁלְטוֹנָם אֵיךְ מְנֻהָג. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁעֲלֵיהֶם כָּתוּב (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, מַהוּ לִסְגוּלָתוֹ. אָמַר לֵיהּ, תְּלַת אֲבָהָן אִלֵּין אִקְרוּן סְגוּלָה, בֵּין לְעֵילָא בֵּין לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דָא כֹּהֲנִים לְוִיִּים וְיִשְׂרָאֵלִים, וְכֹלָּא חַד. וְאִלֵּין סְגוּלָתוֹ שֶׁל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא, וּסְגוּלָתוֹ לְתַתָּא, וְדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יט) וְהָיִיתֶם לִי סְגֻלָּה מִכָּל הָעַמִּים.

וְנָסַע אֹהֶל מוֹעֵד מַחֲנֵה הַלְוִיִּם וְגוֹ'. (במדבר ב) לְבָתָר מַה כְּתִיב, וְנָסַע דֶּגֶל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם לְצִבְאוֹתָם יָמָּה. הַיְינוּ שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בְּמַעֲרָב, וְאוֹקְמוּהָ. כְּתִיב (בראשית מח) וַיְבָרְכֵם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר וְגוֹ'. וַיָּשֶׂם אֶת אֶפְרַיִם וְגוֹ'. בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָבָא. מָאי קָא מַשְׁמַע לָן.

אֶלָּא בְּךָ יִתְבָּרֵךְ יִשְׂרָאֵל לָא כְּתִיב, אוֹ בְּךָ יְבוֹרָךְ יִשְׂרָאֵל, מַהוּ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא, יִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

בְּחַר לוֹ יָהּ וְגוֹ'.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה זֶּה לִסְגֻלָּתוֹ? אָמַר לוֹ, שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת הַלָּלוּ נִקְרָאוּ סְגֻלָּה, בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה, כְּמוֹ זֶה כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים, וְהַכֹּל אֶחָד. וְאֵלֶּה סְגֻלָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה וּסְגֻלָּתוֹ לְמַטָּה, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות יט) וְהָיִיתֶם לִי סְגֻלָּה מִכָּל הָעַמִּים.

וְנָסַע אֹהֶל מוֹעֵד מַחֲנֵה הַלְוִיִּם וְגוֹ'. אַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב? [וְנָסַע] דֶּגֶל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם לְצִבְאֹתָם יָמָּה. הַיְנוּ שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בַּמַּעֲרָב, וּפֵרְשׁוּהָ. כָּתוּב (בראשית מח) וַיְבָרְכֵם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר וְגוֹ'. וַיָּשֶׂם אֶת אֶפְרַיִם וְגוֹ'. בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָבָא. מַה מַּשְׁמִיעֵנוּ?

אֶלָּא בְּךָ יִתְבָּרֵךְ יִשְׂרָאֵל לֹא כָּתוּב, אוֹ בְּךָ

קַדִּישָׁא לָא יְבָרֵךְ לְעָלְמָא, אֶלָּא בְּךָ, דְּאַנְתְּ בְּמַעֲרָב. וּכְתִיב (בראשית לה) אֲנִי אֵל שַׁדַּי פְּרֵה וּרְבֵה. אוֹלִיפְנָא דְּחָמָא עִמֵּיהּ שְׁכִינְתָּא, וּכְדֵין אָמַר בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר. בְּךָ יְבָרֵךְ לְעָלְמָא.

וְהֵיאַךְ חָמָא, וְהַכְּתִיב (בראשית מח) וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל כָּבְדוּ מִזֹּקֶן וְגוֹ׳. אֶלָּא שֹׂכֵל אֶת יָדָיו כְּתִיב. מָאי שֹׂכֵל. אֶלָּא יְמִינָא הָוָה זָקִיף, וְסָטֵי לֵיהּ שְׁכִינְתָּא כְּלַפֵּי אֶפְרַיִם, וְאָרַח רֵיחָא דִשְׁכִינְתָּא עַל רֵישֵׁיהּ, כְּדֵין אָמַר בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל. וְחָמָא דְּאִיהוּ לְמַעֲרָב.

וַדָּאי שְׁכִינְתָּא בְּמַעֲרָב, וְהָא אוֹקִימְנָא בְּגִין דְּלֶהֱוֵי בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, וּלְאִתְחַבְּרָא בְּגוּפָא, וּלְמֶהֱוֵי בְּזִוּוּגָא חַד. וְצָפוֹן מְקַבְּלָא לָהּ תְּחוֹת רֵישָׁא, וְדָרוֹם מְחַבְּקָא לָהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. וְהָא אוֹקִימְנָא וַדָּאי,

לשון הקודש

יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל. מַה זֶּה יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל? אֶלָּא יִשְׂרָאֵל הַקָּדוֹשׁ לֹא יְבָרֵךְ אֶת הָעוֹלָם אֶלָּא בְּךָ, שֶׁאַתָּה בַּמַּעֲרָב, וְכָתוּב (שם לה) אֲנִי אֵל שַׁדַּי פְּרֵה וּרְבֵה. לָמַדְנוּ שֶׁרָאָה עִמּוֹ שְׁכִינָה, וְאָז אָמַר בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר. בְּךָ יְבָרֵךְ אֶת הָעוֹלָם.

וְאֵיךְ רָאָה? וַהֲרֵי כָּתוּב (שם) וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל כָּבְדוּ מִזֹּקֶן וְגוֹ׳? אֶלָּא כָּתוּב, שֹׂכֵל אֶת יָדָיו. מַה זֶּה שֹׂכֵל? אֶלָּא הַיָּמִין הָיָה זָקוּף, וְהַשְּׁכִינָה הִסִּיטָה כְּלַפֵּי אֶפְרַיִם, וְהֵרִיחַ רֵיחַ שְׁכִינָה עַל רֹאשׁוֹ, וְאָז אָמַר בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל, וְרָאָה שֶׁהוּא בַּמַּעֲרָב.

וַדַּאי שְׁכִינָה בַּמַּעֲרָב, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, וּלְהִתְחַבֵּר בְּגוּף וְלִהְיוֹת בְּזִוּוּג אֶחָד. וְצָפוֹן מְקַבֵּל אוֹתָהּ תַּחַת הָרֹאשׁ, וְהַדָּרוֹם מְחַבֵּק אוֹתָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ וַדַּאי, (שם ג) מִטָּתוֹ

מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, וּלְאִתְחַבְּרָא בְּגוּפָא, וּכְדֵין כְּלָלָא חַד לְאִתְבָּרְכָא עָלְמָא. תְּנָן, כָּל הָאוֹמֵר תְּהִלָּה לְדָוִד תְּלַת פְּעָמִים בְּכָל יוֹמָא, מוּבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא, (דף ק"כ ע"א) וְהָא אוֹקִימְנָא בְּגִין לְזַוְּוגָא לָהּ לְהַאי תְּהִלָּה, וּלְאִשְׁתַּכְּחָא בְּכָל יוֹמָא בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם.

אָתֵי בַּר נָשׁ בְּצַפְרָא, מְקַבֵּל עָלֵיהּ עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם (כְּמָה דְּאִתְּמַר מְסַדֵּר שְׁבָחָא) בְּאִינּוּן תִּשְׁבְּחָן דְּקָאָמַר (עם) תְּהִלָּה לְדָוִד, וְכֻלְּהוּ הַלְלוּיָהּ דְּאִינּוּן סִדּוּרָא דַעֲשָׂרָה תֻּשְׁבְּחָן, דַּעֲשָׂרָה כִּתְרִין קַדִּישִׁין דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. וּבְגִין כַּךְ עֲשָׂרָה אִינּוּן הַלְלוּיָהּ. לְבָתָר סִיֵּים בַּעֲשָׂרָה תֻּשְׁבְּחָן, דְּאִינּוּן (תהלים קנ) הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ וְגוֹ'. הַלְלוּהוּ וְגוֹ'. מָאן אִינּוּן עֲשָׂרָה הַלְלוּיָהּ, וְהָא חֲמִשָּׁה אִינּוּן. אֶלָּא שְׁרֵי שְׁבָחָא בְּהַלְלוּיָהּ, וְסִיֵּים בְּהַלְלוּיָהּ.

לשון הקודש

שֶׁלִּשְׁלֹמֹה, בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, וּלְהִתְחַבֵּר בְּגוּף, וְאָז כְּלָל אֶחָד לְהִתְבָּרֵךְ הָעוֹלָם. לָמַדְנוּ, כָּל הָאוֹמֵר תְּהִלָּה לְדָוִד שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם, מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, כְּדֵי לְזַוֵּג אֶת הַתְּהִלָּה הַזּוֹ, וְשֶׁתִּמָּצֵא בְּכָל יוֹם בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם.

בָּא אָדָם בַּבֹּקֶר – מְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם (כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, מְסַדֵּר שֶׁבַח) בְּאוֹתָן תִּשְׁבָּחוֹת שֶׁאוֹמֵר תְּהִלָּה לְדָוִד, וְכָל הַהַלְלוּיָהּ, שֶׁהֵם סִדּוּר שֶׁל עֶשֶׂר תִּשְׁבָּחוֹת שֶׁל עֲשָׂרָה כְּתָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וּמִשּׁוּם זֶה עֲשָׂרָה הֵם הַלְלוּיָהּ. אַחַר כָּךְ סִיֵּם בְּעֶשֶׂר תִּשְׁבָּחוֹת, שֶׁהֵן: (תהלים קנ) הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ וְגוֹ', הַלְלוּהוּ וְגוֹ'. מִי אֵלֶּה עֲשָׂרָה הַלְלוּיָהּ, וַהֲרֵי חֲמִשָּׁה הֵם? אֶלָּא מַתְחִיל שֶׁבַח בְּהַלְלוּיָהּ, וּמְסַיֵּם בְּהַלְלוּיָהּ.

לְבָתָר עִלּוּיָא דְּסִדּוּר שְׁבָחָא, בְּאָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, דְּאִית בֵּיהּ כֹּלָּא. וּבְדָא מְקַבֵּל עָלֵיהּ עוֹל מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא. לְבָתָר אַשְׁרֵי לֵהּ בְּחֶסֶד, בְּסִיּוּמָא דִּצְלוֹתָא, לְאִתְקַדְּשָׁא בֵּיהּ. לְבָתָר בִּצְלוֹתָא דְּמִנְחָה דִּגְבוּרָה תַּלְיָיא, וְדִינָא שָׁאֲרֵי. אִשְׁתְּכַח בְּכָל דָּרוֹמָא (ס"א יוֹמָא) דָּא מִטָּה דְּאִתְיְהִיבַת בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם. לְאִתְחַבְּרָא בְּזִוּוּגָא דָא בְּגוּפָא כְּדְקָא יָאוּת. וּמַאן דְּמְסַדֵּר וּמְחַבֵּר לָהּ בְּכָל יוֹמָא כְּהַאי גַּוְונָא, וַדַּאי הוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא.

בְּגִין כַּךְ הַאי דֶּגֶל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם יָמָּה, וְאִיהוּ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם. דָּרוֹם רְאוּבֵן מִן סִטְרָא חַד, דִּכְתִיב דֶּגֶל מַחֲנֵה רְאוּבֵן תֵּימָנָה. צָפוֹן דָּן מִסִּטְרָא אַחֲרָא, דִּכְתִיב דֶּגֶל מַחֲנֵה דָן צָפוֹנָה. אֶפְרַיִם, בֵּין דָּא לְדָא. אִשְׁתְּכַח מַעֲרָב דְּאִיהוּ אֶפְרַיִם, בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, כֹּלָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא.

לשון הקודש

לְאַחַר הָעִלּוּי שֶׁל סִדּוּר הַשֶּׁבַח בְּאָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הַכֹּל, וּבָזֶה מְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה. אַחַר כָּךְ מַשְׁרֶה אוֹתָהּ בְּחֶסֶד בְּסוֹף הַתְּפִלָּה, לְהִתְקַדֵּשׁ בּוֹ. אַחַר כָּךְ בִּתְפִלַּת מִנְחָה, שֶׁהַגְּבוּרָה תְּלוּיָה וְהַדִּין שׁוֹרֶה. נִמְצָא בְּכָל הַדָּרוֹם (הַיּוֹם) הַמִּטָּה הַזּוֹ שֶׁנִּתּוּנָה בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, לְהִתְחַבֵּר בְּזִוּוּג זֶה בַּגּוּף כָּרָאוּי. וּמִי שֶׁמְּסַדֵּר וּמְחַבֵּר אוֹתָהּ בְּכָל יוֹם כָּךְ, וַדַּאי הוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא.

מִשּׁוּם כָּךְ דֶּגֶל שֶׁל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם יָמָּה, וְהוּא בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם. דָּרוֹם רְאוּבֵן מִצַּד אֶחָד, שֶׁכָּתוּב דֶּגֶל מַחֲנֵה רְאוּבֵן תֵּימָנָה. צָפוֹן דָּן מִצַּד אַחֵר, שֶׁכָּתוּב דֶּגֶל מַחֲנֵה דָן צָפֹנָה. אֶפְרַיִם בֵּין זֶה לָזֶה. נִמְצָא מַעֲרָב, שֶׁהוּא אֶפְרַיִם, בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, הַכֹּל כְּמוֹ לְמַעְלָה.

רָזָא לְיַתְבֵי דְרוֹמָא אֲחוּנָא. וְהָכִי שָׁדַר לוֹן אֲחוּנָא, מִסִּטְרָא דְבוּצִינִין (ס"א מְסַדְּרֵי בוּצִינִין) בְּרָזִין קְטִירִין, דְּבָעִיתוּ לְיַחֲדָא יְחוּדָא בְטוּפְסָרָא דְקִטְרָא עִלָּאָה, קַבִּילוּ עֲלַיְיכוּ עוֹל מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא בְכָל יוֹמָא בְקַדְמִיתָא, וּבְדָא תַעֲלוּן (ס"א בְּקִשּׁוּרָא) בְּקִסּוּרָא (ס"א בְּקִסְטֵרָא) קַדִּישָׁא דְדָרוֹם, וְאַסְחַרוּ סִטְרֵי עָלְמָא, עַד דְּמִתְקַשְּׁרָן בְּקִטּוּרָא חָדָא, וּבְדָרוֹם תְּקִיפוּ (ס"א תְּקִיעוּ) דוּכְתָּא, וְתַמָּן תִּשְׁרוּן.

רִבִּי אֶלְעָזָר שָׁאִיל לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּי, אָמַר לֵיהּ, סִימָנָא לְזִוּוּגָא דְיִחוּדָא מִנַּיִן. אָמַר לֵיהּ בְּרִי, אַף עַל גַּב דְּאוֹקִימְנָא מִלִּין לְכָל סְטָר וּסְטָר, וְאִתְבַּדְּרוּ הָכָא מִלָּה וְהָכָא מִלָּה סִימָנָא דָא נְקוֹט בִּידָךְ, וְהָכִי הוּא, כְּעֵין סַחֲרָא דְמַדְבְּחָא, דְּתָנָן, וּבָא לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְּרָחִית, מִזְּרָחִית צְפוֹנִית, צְפוֹנִית מַעֲרָבִית, מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית. אָמַר לֵיהּ וְהָא לָא יְכִיל

לשון הקודש

סוֹד לְיוֹשְׁבֵי הַדָּרוֹם אַחֵינוּ. וְכָךְ שָׁלַח לָהֶם: אַחֵינוּ, מִצַּד הַמְּנוֹרוֹת (מְסַדְּרִים מְנוֹרוֹת) בְּסוֹדוֹת קְשׁוּרִים, שֶׁרְצִיתֶם לְיַחֵד יִחוּד בַּטֹּפֶס שֶׁל קֶשֶׁר עֶלְיוֹן, קַבְּלוּ עֲלֵיכֶם עֹל מַלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה בְּכָל יוֹם בַּהַתְחָלָה, וּבָזֶה תַּעֲלוּ (בְּקֶשֶׁר) בְּהֶעְלֵם (בְּהֵיכָל) קָדוֹשׁ שֶׁל הַדָּרוֹם, וְסוֹבְבוּ צִדְדֵי הָעוֹלָם עַד שֶׁיִּתְקַשְּׁרוּ בְּקֶשֶׁר אֶחָד, וּבַדָּרוֹם (הִתְחַזְּקוּ) (תִּקְבְּעוּ) מָקוֹם, וְשָׁם תִּהְיוּ.

רִבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו. אָמַר לוֹ, סִימָן לְזִוּוּג הַיִּחוּד מִנַּיִן? אָמַר לוֹ, בְּנִי, אַף עַל גַּב שֶׁבֵּאַרְנוּ דְּבָרִים לְכָל צַד וְצַד, וְהִתְפַּזְּרוּ כָּאן דָּבָר וְכָאן דָּבָר – סִימָן זֶה נְקֹט בְּיָדְךָ, וְכָךְ זֶה, כְּמוֹ סְבִיב הַמִּזְבֵּחַ. שֶׁלָּמַדְנוּ, וּבָא לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְּרָחִית, מִזְּרָחִית צְפוֹנִית, צְפוֹנִית מַעֲרָבִית, מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית. אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי לֹא יָכוֹל עַד שֶׁמְּקַבֵּל עָלָיו אָדָם

עַד דְּמִקַּבֵּל עָלֵיהּ בַּר נָשׁ עוֹל מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא בְּקַדְמִיתָא, וְיָהִיב עָלֵיהּ עוֹל דָּא, וְאַתְּ אַמְרַת דְּיֵיתֵי לְדָרוֹם בְּקַדְמִיתָא.

אָמַר לֵיהּ, כֹּלָּא הָא אֲמִינָא לָךְ, דְּהָא וּבָא לוֹ לְקֶרֶן, אֲמִינָא בְּקַדְמִיתָא, וְהָא יַדְעַתָּא רָזָא דְקֶרֶן, וְדָא הוּא עוֹל מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא. לְבָתַר דְּרוֹמִית מִזְרָחִית, דְּתַמָּן הוּא אִילָנָא דְחַיֵּי. וְדָא לְאִזְדַּוְּוגָא לֵיהּ בְּמִזְרָח דְּאִיהוּ אַבָּא עִלָּאָה. דְּהָא בֵּן מִסִּטְרָא דְאַבָּא קָא אָתֵי. וּבְגִין כַּךְ, מִדָּרוֹם לְמִזְרָח, דְּתוּקְפָּא דְדָרוֹם בְּמִזְרָח הוּא, וּבָעֵי לְאִתְקַשְּׁרָא כַּחֲדָא, דָּרוֹם בְּמִזְרָח.

וּמִזְרָח דְּאִתְקְשַׁר בְּצָפוֹן, (כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים י"ז) וּצְפוּנְךָ תְּמַלֵּא בִּטְנָם) בְּגִין דְּהַאי אַשְׁלִים וּמַלֵּי נַחֲלִין וּמַבּוּעִין, וְעַל דָּא מִזְרָחִית צְפוֹנִית, אִלֵּין אַבָּא וְאִמָּא דְלָא מִתְפָּרְשָׁן לְעָלְמִין, וְהָא אוֹקִימְנָא. וּמַה דְּאִתְּמַר צְפוֹנִית, דְּאִיהוּ טְמִירָא עִלָּאָה, וּמִסְטַר דִּילָהּ נָפִיק

לשון הקודש

עֹל מַלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה בַּתְּחִלָּה וְנוֹתֵן עָלָיו עֹל זֶה, וְאַתָּה אָמַרְתָּ שֶׁיָּבֹא לַדָּרוֹם בַּתְּחִלָּה?!

אָמַר לוֹ, הַכֹּל אָמַרְתִּי לְךָ, שֶׁהֲרֵי וּבָא לוֹ לְקֶרֶן, אָמַרְתִּי בַּהַתְחָלָה, וַהֲרֵי יָדַעְתָּ סוֹד הַקֶּרֶן, וְזֶהוּ עֹל מַלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה. אַחַר כָּךְ דְּרוֹמִית מִזְרָחִית, שֶׁשָּׁם הוּא עֵץ הַחַיִּים, וְזֶה לְזַוֵּג אוֹתוֹ בַּמִּזְרָח, שֶׁהוּא הָאָב הָעֶלְיוֹן, שֶׁהֲרֵי הַבֵּן מִצַּד אַבָּא הוּא בָּא. וְלָכֵן מִדָּרוֹם לַמִּזְרָח, שֶׁכֹּחַ הַדָּרוֹם הוּא בַּמִּזְרָח, וְצָרִיךְ לְהִתְקַשֵּׁר כְּאֶחָד, דָּרוֹם בְּמִזְרָח.

וְהַמִּזְרָח שֶׁמִּתְקַשֵּׁר בַּצָּפוֹן, (כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יז) וּצְפוּנְךָ תְּמַלֵּא בִּטְנָם) מִשּׁוּם שֶׁזֶּה מַשְׁלִים וּמְמַלֵּא נְחָלִים וּמַעְיָנוֹת, וְעַל זֶה מִזְרָחִית צְפוֹנִית, אֵלּוּ אַבָּא וְאִמָּא שֶׁלֹּא נִפְרָדִים לְעוֹלָם, וַהֲרֵי

צָפוֹן, וְדִינִין מִסִּטְרָא דִּילָהּ מִתְעָרִין, אַף עַל גַּב דְּהִיא רַחֲמֵי וְחֵידוּ. וְהָא אוֹקִימְנָא. וְכַד אִיהִי נָפְקַת, צָפוֹן נָפְקַת בֵּיהּ, דְּאִיהוּ אִתְכְּלִיל וְאִתְקְשַׁר בַּדָּרוֹם.

לְבָתָר צְפוֹנִית מַעֲרָבִית, דְּהָא מִסִּטְרָא דְּאַבָּא נָפִיק בֵּן, וּמִסִּטְרָא דְּאִמָּא נְפִיקַת בַּת. וּבְגִין כַּךְ צְפוֹנִית מַעֲרָבִית, וְדָא הוּא קֶרֶן דְּקַדְמֵיתָא, דְּהַשְׁתָּא אִתְקְשַׁר בַּצָּפוֹן סְתָם. לְבָתָר בָּעֵי לְקַשְׁרָא לָהּ בַּדָּרוֹם, דְּתַמָּן הוּא קִשּׁוּרָא דְכֹלָּא, וְגוּפָא בֵּיהּ אִשְׁתְּכַח, וְעַל דָּא מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית.

אִשְׁתְּכַח הַאי קֶרֶן תְּלַת זִמְנִין, חַד לְקַבְּלָא לֵיהּ בַּר נָשׁ בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר הָכִי לְקַשְׁרָא לָהּ בִּתְרֵי דְּרוֹעֵי, לְאִתְחַבְּרָא בְּגוּפָא, וּלְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד. וְדָא הוּא סִדּוּרָא דְּיִחוּדָא שְׁלִים. וְכָל סְטָר וּסְטָר בְּהַהוּא קִשּׁוּרָא דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ, וְלָא יַחְלִיף סִטְרָא

לשון הקודש

בְּאַרְנוּ. וּמַה שֶּׁנֶּאֱמַר צְפוֹנִית, שֶׁהוּא סֵתֶר עֶלְיוֹן, וּמִצִּדָּהּ יוֹצֵא צָפוֹן, וּמִצִּדָּהּ מִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים, אַף עַל גַּב שֶׁהִיא רַחֲמִים וְשִׂמְחָה. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. וּכְשֶׁהִיא יוֹצֵאת – צָפוֹן יוֹצֵא עִמָּהּ, שֶׁהוּא נִכְלָל וְנִקְשָׁר בַּדָּרוֹם.

אַחַר כָּךְ צְפוֹנִית מַעֲרָבִית, שֶׁהֲרֵי מִצַּד הָאַבָּא יוֹצֵא בֵּן, וּמִצַּד הָאִמָּא יוֹצֵאת בַּת, וּמִשּׁוּם כָּךְ צְפוֹנִית מַעֲרָבִית, וְזוֹהִי קֶרֶן שֶׁל הַתְּחָלָה, שֶׁכְּעֵת נִקְשֶׁרֶת בַּצָּפוֹן סְתָם. אַחַר כָּךְ צָרִיךְ לְקָשְׁרָהּ בַּדָּרוֹם, שֶׁשָּׁם הוּא קֶשֶׁר הַכֹּל, וְהַגּוּף בָּהּ נִמְצָא, וְעַל כָּךְ מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית.

נִמְצֵאת קֶרֶן זוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים: אַחַת לְקַבֵּל אוֹתָהּ אָדָם בַּתְּחִלָּה, אַחַר כָּךְ לְקָשְׁרָהּ בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, לְהִתְחַבֵּר בַּגּוּף וְלִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד. וְזֶהוּ סִדּוּר שֶׁל הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם. וְכָל צַד וְצַד

בְּסִטְרָא אַחֲרָא דְּלָא אִיתְחַזֵּי לֵיהּ, בְּגִין דְּלָא יִתְעַנַּשׁ. מָאן דְּעָבִיד (דף ק"כ ע"ב) יְחוּדָא דָא כַּדְקָא חָזֵי כְּמָה דַאֲמַרְנָא, זַכָּאָה חוּלְקֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, דְּהָא יָדַע לְסַדְּרָא שְׁבָחָא דְּמָארֵיהּ, וְיִחוּדָא דְּמָארֵיהּ, וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּבַּח בֵּיהּ. עָלֵיהּ כְּתִיב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח (תהלים כה) לְדָוִד אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא אֱלֹהַי בְּךָ בָטַחְתִּי וְגוֹ', מָאי קָא חָמָא דָּוִד לְסַדְּרָא הַאי שְׁבָחָא הָכִי. וְכֻלְּהוּ שְׁבָחֵי דְּאִינּוּן בְּאַלְפָא בֵיתָא כֻּלְּהוּ שְׁלֵמִין, וְהַאי חַסְרָא דְּלָא אִית בֵּיהּ ו'. וַאֲמַאי סִדּוּרָא דָא לְמִנְפַּל עַל אַנְפִּין.

אֶלָּא (תָּא חֲזֵי) רָזָא עִלָּאָה הוּא, גָּנִיז בֵּין חַבְרַיָּיא. בְּשַׁעֲתָא דְּלֵילְיָא עָאל, (וְשָׁלְטָא) אִילָנָא תַתָּאָה דְּתַלְיָיא בֵּיהּ מוֹתָא פָּרִישׁ עַנְפּוֹי וּמְכַסְּיָא לְכֹלָּא.

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ קֶשֶׁר שֶׁרָאוּי לוֹ, וְלֹא יַחֲלִיף צַד בְּצַד אַחֵר שֶׁלֹּא רָאוּי לוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵעָנֵשׁ. מִי שֶׁעוֹשֶׂה יִחוּד זֶה כָּרָאוּי כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֵרֵי יוֹדֵעַ לְסַדֵּר שֶׁבַח רִבּוֹנוֹ וְיִחוּד רִבּוֹנוֹ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּבֵּחַ בּוֹ. עָלָיו כָּתוּב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (תהלים כה) לְדָוִד אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא אֱלֹהַי בְּךָ בָטַחְתִּי וְגוֹ'. מָה רָאָה דָּוִד לְסַדֵּר שֶׁבַח זֶה כָּכָה? וְכָל הַשְּׁבָחִים שֶׁהֵם בְּא"ב, כֻּלָּם שְׁלֵמִים, וְזֶה חָסֵר, שֶׁאֵין בּוֹ ו'? וְלָמָּה סִדּוּר זֶה לִפֹּל עַל אַפַּיִם?

אֶלָּא סוֹד עֶלְיוֹן הוּא גָּנוּז בֵּין הַחֲבֵרִים. בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנַס הַלַּיְלָה, (וְשׁוֹלֵט) הָעֵץ הַתַּחְתּוֹן שֶׁהַמָּוֶת תָּלוּי בּוֹ, פּוֹרֵשׂ עֲנָפָיו וּמְכַסֶּה הַכֹּל.

וְעַל דָּא אִתְחַשָּׁךְ. וְכָל בְּנֵי עָלְמָא טַעֲמִין טַעֲמָא דְמוֹתָא, וְאַקְדִּים בַּר נָשׁ וְיָהִיב לֵיהּ פִּקְדוֹנָא דְנַפְשֵׁיהּ, וְאַפְקְדֵיהּ בִּידֵיהּ בְּפִקְדוֹנָא. וּבְגִין דְּנָטִיל לוֹן בְּפִקְדוֹנָא, תָּב פִּקְדוֹנָא לְמָארֵיהּ בְּשַׁעֲתָא דְאָתֵי צַפְרָא. כַּד אָתֵי צַפְרָא וְתָב לְגַבֵּיהּ פִּקְדוֹנֵיהּ, בָּעֵי לְבָרְכָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ מְהֵימְנָא עִלָּאָה.

לְבָתָר דְּקָם, עָאל לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, מִעְטַר בְּטוֹטְפֵי. אִתְכְּפֵי בְּכִיסּוּי דְּצִיצִית. עָאל וּמַדְכֵּי גַּרְמֵיהּ בְּקוּרְבְּנִין בְּקַדְמִיתָא. לְבָתָר קַבִּיל עָלֵיהּ עוֹל מַלְכוּתָא בְּסִדּוּרָא דִּשְׁבָחֵי דְדָוִד, דְּאִינּוּן סִדּוּרָא דְעוֹל מַלְכוּתָא. וּבְסִדּוּרָא דִּשְׁבָחָא דָא, אַשְׁרָא עָלֵיהּ הַהוּא עוֹל. לְבָתָר סִדּוּרָא דְּצְלוֹתָא דְמִיּוּשָׁב, וּצְלוֹתָא דְמִעוּמָד, לְקַשְׁרָא לוֹן כַּחֲדָא.

לשון הקודש

וְעַל כָּךְ מַחְשִׁיךְ, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם טוֹעֲמִים טַעַם הַמָּוֶת, וּמַקְדִּים אָדָם וְנוֹתֵן פִּקְדוֹן נַפְשׁוֹ, וּמַפְקִיד בְּיָדוֹ בְּפִקָּדוֹן. וּמִשּׁוּם שֶׁלּוֹקֵחַ אוֹתָם בְּפִקָּדוֹן, חוֹזֵר הַפִּקָּדוֹן לִבְעָלָיו בְּשָׁעָה שֶׁמַּגִּיעַ הַבֹּקֶר. כְּשֶׁמַּגִּיעַ הַבֹּקֶר וְחוֹזֵר אֵלָיו פִּקְדוֹנוֹ, צָרִיךְ לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא הַנֶּאֱמָן הָעֶלְיוֹן.

אַחֲרֵי שֶׁקָּם, נִכְנָס לְבֵית הַכְּנֶסֶת, מִתְעַטֵּר בִּתְפִלִּין, מִתְכַּסֶּה בְּכִסּוּי צִיצִית, נִכְנָס וּמִטַּהֵר עַצְמוֹ בַּקָּרְבָּנוֹת בַּתְּחִלָּה, אַחַר כָּךְ מְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת בַּסִּדּוּר שֶׁל שִׁבְחֵי דָוִד, שֶׁהֵם סִדּוּר שֶׁל עֹל מַלְכוּת. וּבְסִדּוּר שֶׁבַח זֶה מַשְׁרֶה עָלָיו אוֹתוֹ עֹל. אַחַר כָּךְ סִדּוּר תְּפִלַּת מִיּוֹשֵׁב, וּתְפִלָּה מֵעֹמֶד, לְקָשְׁרָם כְּאֶחָד.

תָּא חֲזֵי רָזָא דְמִלָּה אַף עַל גַּב דִּצְלוֹתָא תַלְיָיא בְמִלּוּלָא וְדִבּוּרָא דְפוּמָא, כֹּלָּא תַלְיָיא בְעִקָּרָא דְעוֹבָדָא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר בְּדִבּוּרָא וּבְמִלּוּלָא דְפוּמָא. מָאן עוֹבָדָא, אֶלָּא הַהוּא עוֹבָדָא דְעָבִיד בַּר נָשׁ בְּקַדְמִיתָא, כְּגַוְונָא דִצְלוֹתָא הוּא, וְלָא יִצְלֵי בַּר נָשׁ צְלוֹתָא, עַד דְּיִתְחַזֵּי עוֹבָדָא בְּקַדְמִיתָא כְּגַוְונָא דִצְלוֹתָא.

עוֹבָדָא דְקַדְמִיתָא (ס"א בְּקַדְמִיתָא עוֹבָדָא) בְּשַׁעֲתָא דְבַר נָשׁ קָאִים, בָּעֵי לְדַכְּאָה גַרְמֵיהּ בְּקַדְמִיתָא. וּלְבָתַר יְקַבֵּל עָלֵיהּ הַאי עוֹל, לְפָרְשָׁא עַל רֵישֵׁיהּ פְּרִישׁוּ דְמִצְוָה. לְבָתַר יִתְקַשַּׁר קִשּׁוּרָא דְיִחוּדָא דְאִינּוּן תְּפִלִּין, (מַהוּ תְּפִלִּין) תְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ, וְשֶׁל יַד. וּלְאַתְקָנָא לוֹן בְּקִשּׁוּרָא חָדָא בִּשְׂמָאלָא, וְעַל לִבָּא, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וְגוֹ'. וּכְתִיב (שיר השירים ח) שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ. וְהָא אוֹקִימְנָא. וְדָא הוּא עוֹבָדָא בְּקַדְמִיתָא.

לשון הקודש

בא רְאֵה סוֹד הַדָּבָר, אַף עַל גַּב שֶׁתְּפִלָּה תְּלוּיָה בְּמֶלֶל וְדִבּוּר הַפֶּה – הַכֹּל תָּלוּי בְּעִקַּר הַמַּעֲשֶׂה בַּתְּחִלָּה, אַחַר כָּךְ בְּדִבּוּר וּבְמֶלֶל הַפֶּה. אֵיזֶה מַעֲשֶׂה? אֶלָּא אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁעוֹשֶׂה הָאָדָם בַּתְּחִלָּה כְּמוֹ תְּפִלָּה זוֹ. וְלֹא יִתְפַּלֵּל אָדָם תְּפִלָּה, עַד שֶׁיִּרְאֶה מַעֲשֶׂה בַּתְּחִלָּה כְּמוֹ הַתְּפִלָּה.

מַעֲשֶׂה רִאשׁוֹן (בְּרֵאשׁוֹנָה מַעֲשֶׂה) בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם קָם – צָרִיךְ לְטַהֵר עַצְמוֹ בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ יְקַבֵּל עָלָיו עֹל זֶה, יִפְרֹשׁ עַל רֹאשׁוֹ פְּרִיסַת מִצְוָה. אַחַר כָּךְ יִקָּשֵׁר קֶשֶׁר הַיִּחוּד, שֶׁהֵם תְּפִלִּין, (מַהוּ תְּפִלִּין) תְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ וְשֶׁל יָד, וּלְתַקְּנָם בְּקֶשֶׁר אֶחָד בִּשְׂמֹאל וְעַל הַלֵּב, כְּפִי שֶׁבֵּאַרְנוּ (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וְגוֹ'. וְכָתוּב

לְבָתָר בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ עָאל לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, יְדָכֵי גַּרְמֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, בְּקָרְבְּנִין, בְּמִלּוּלָא דְּפוּמָא. לְבָתָר יְקַבֵּל עָלֵיהּ הַאי עוֹל מַלְכוּת, לְפָרְשָׁא עַל רֵישֵׁיהּ (פְּרִישׁוּ דְּמִצְוָה) בְּשִׁבְחֵי דְּדָוִד מַלְכָּא. כְּגַוְונָא דְּעוֹבָדָא דְּפָרִישׁ עַל רֵישֵׁיהּ פְּרִישׁוּ דְּמִצְוָה. וּלְבָתַר צְלוֹתָא דְּמְיוּשָׁב, לְקַבֵּל תְּפִלָּה שֶׁל יַד. לְבָתָר צְלוֹתָא דְּמְעוּמָד, דְּהִיא לְקַבֵּל תְּפִלָּה דְּרֵישָׁא. וְדָא כְּגַוְונָא דְּדָא. עוֹבָדָא כְּגַוְונָא דְּדִבּוּרָא. וַדַּאי בְּעוֹבָדָא וּמִלּוּלָא תַּלְיָיא צְלוֹתָא.

וְאִי פָּגִים עוֹבָדָא, מִלּוּלָא לָא אַשְׁכַּח אֲתָר דְּשַׁרְיָא בֵּיהּ, וְלָאו אִיהוּ צְלוֹתָא, וְאִתְפְּגִים הַהוּא בַּר נָשׁ לְעֵילָא וְתַתָּא. (וְלֹא עוֹד אֶלָּא) דְּבָעֵינָן לְאַחֲזָאָה עוֹבָדָא, וּלְמַלְלָא מִלּוּלָא עָלֵיהּ, וְדָא הוּא צְלוֹתָא שְׁלִים. וַוי לֵיהּ לְבַר נָשׁ דְּפָגִים צְלוֹתֵיהּ, פּוּלְחָנָא דְּמָאֲרֵיהּ. עָלֵיהּ כְּתִיב, (ישעיה א) כִּי תָבוֹאוּ לֵרָאוֹת פָּנַי וְגוֹ'. גַּם כִּי

לשון הקודש

(שם ח) שִׁימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. וְזֶהוּ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁבַּתְּחִלָּה. **אַחַר** כָּךְ, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם נִכְנָס לְבֵית הַכְּנֶסֶת, יְטַהֵר עַצְמוֹ בַּתְּחִלָּה בַּקָּרְבָּנוֹת, בְּדִבּוּר הַפֶּה. אַחַר כָּךְ יְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת זֶה, לִפְרֹשׁ עַל רֹאשׁוֹ (פְּרִישַׁת מִצְוָה) בְּשִׁבְחֵי דָּוִד הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁפּוֹרֵס עַל רֹאשׁוֹ פְּרִישַׁת מִצְוָה. אַחַר כָּךְ תְּפִלַּת מִישֶׁב כְּנֶגֶד תְּפִלִּין שֶׁל יָד, וְאַחַר כָּךְ תְּפִלַּת מֵעֹמֶד שֶׁהִיא כְּנֶגֶד תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. וְזֶה כְּמוֹ זֶה. מַעֲשֶׂה כְּמוֹ דִּבּוּר.

וַדַּאי בְּמַעֲשֶׂה וְדִבּוּר תְּלוּיָה הַתְּפִלָּה.

וְאִם פּוֹגֵם אֶת הַמַּעֲשֶׂה, הַדִּבּוּר לֹא מוֹצֵא מָקוֹם שֶׁשּׁוֹרֶה בּוֹ, וְזוֹ לֹא תְּפִלָּה, וְנִפְגָּם הָאִישׁ הַהוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. (וְלֹא עוֹד, אֶלָּא) שֶׁצָּרִיךְ לְהַרְאוֹת מַעֲשֶׂה וּלְמַלֵּל דִּבּוּר עָלָיו, וְזוֹהִי תְּפִלָּה שְׁלֵמָה. אוֹי לָאִישׁ שֶׁפּוֹגֵם בִּתְפִלָּתוֹ,

תַּרְבּוּ תְּפִלָּה אֵינֶנִּי שׁוֹמֵעַ, דְּהָא בְּעוֹבָדָא וּבְמִלּוּלָא תַּלְיָא מִלְּתָא.

תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּבַר נָשׁ עָבִיד צְלוֹתָא כְּגַוְונָא דָא, בְּעוֹבָדָא וּבְמִלּוּלָא, וְקָשִׁיר קִשּׁוּרָא דְּיִחוּדָא, אִשְׁתְּכַח דְּעַל יְדֵיהּ מִתְבָּרְכָן עִלָּאִין וְתַתָּאִין. כְּדֵין כָּעֵי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאַחֲזָאָה גַּרְמֵיהּ, בָּתַר דְּסִיֵּים צְלוֹתָא דַּעֲמִידָה, כְּאִלּוּ אִתְּפְּטַר מִן עָלְמָא, דְּהָא אִתְּפְּרַשׁ מִן אִילָנָא דְחַיֵּי, וְכָנִישׁ רַגְלוֹי לְגַבֵּי הַהוּא אִילָנָא דְמוֹתָא, דְּאָהֲדָר לֵיהּ פִּקְדוֹנֵיהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית מט) וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה. דְּהָא אוֹדֵי חֶטְאוֹי, וְצַלֵּי עָלַיְיהוּ.

הַשְׁתָּא כָּעֵי לְאִתְכַּנְּשָׁא לְגַבֵּי הַהוּא אִילָנָא דְמוֹתָא, וּלְמִנְפַּל, וְלֵימָא לְגַבֵּיהּ אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא. בְּקַדְמִיתָא, (דף קכ"א ע"א) יָהִיבְנָא לָךְ בִּפִקְדוֹנָא, הַשְׁתָּא דְּקַשִּׁירְנָא יִחוּדָא, וְעָבִידְנָא עוֹבָדָא וּמִלּוּלָא

לשון הקודש

עֲבוֹדַת רִבּוֹנוֹ, עָלָיו כָּתוּב (ישעיה א) כִּי תָבֹאוּ לֵרָאוֹת פָּנָי וְגוֹ'. גַּם כִּי תַרְבּוּ תְּפִלָּה אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ. שֶׁהֲרֵי בְּמַעֲשֶׂה וְדִבּוּר הַדָּבָר תָּלוּי.

בָּא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה תְּפִלּוֹת כָּךְ, בְּמַעֲשֶׂה וּבְדִבּוּר, וְקוֹשֵׁר קֶשֶׁר הַיִּחוּד, נִמְצָא שֶׁעַל יָדוֹ מִתְבָּרְכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. וְאָז צָרִיךְ הָאָדָם לְהַרְאוֹת עַצְמוֹ, אַחֲרֵי שֶׁסִּיֵּם תְּפִלַּת עֲמִידָה, כְּאִלּוּ נִפְטָר מִן הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי נִפְרַד מֵעֵץ הַחַיִּים וְכִנֵּס רַגְלָיו לְאוֹתוֹ עֵץ הַמָּוֶת, שֶׁהֶחֱזִיר לוֹ פִּקְדוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מט) וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה, שֶׁהֲרֵי הוֹדָה עַל חֲטָאָיו וְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם.

עַכְשָׁו צָרִיךְ לְהִתְכַּנֵּס לְאוֹתוֹ עֵץ הַמָּוֶת, וְלִנְפֹּל וְלוֹמַר אֵלָיו, אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא. בַּהַתְחָלָה נָתַתִּי לְךָ בִּפִקָּדוֹן. כָּעֵת שֶׁקִּשַּׁרְתִּי אֶת הַיִּחוּד וְעָשִׂיתִי מַעֲשֶׂה וְדִבּוּר

כְּדְקָא יֵאוֹת, וְאוֹדֵינָא עַל חֲטָאַי, הָא נַפְשִׁי מָסִירְנָא לָךְ וַדָּאי.

וְיֶחֱזֵי בַּר נָשׁ גַּרְמֵיהּ כְּאִלּוּ פָּטִיר מִן עָלְמָא, דְּנַפְשֵׁיהּ מָסִיר לְהַאי אֲתָר דְּמוֹתָא, בְּגִין כַּךְ לָא אִית בֵּיהּ וָא"ו, דְּוָא"ו אִילָנָא דְחַיֵּי הוּא, וְהַאי אִילָנָא דְמוֹתָא הוּא. וְהָא קָא מַשְׁמַע לָן, דְּרָזָא דְמִלָּה, (מָאי קָא מַשְׁמַע לָן רָזָא דְמִלָּה) דְּאִית חוֹבִין דְּלָא מִתְכַּפְּרָן, עַד דְּאִתְפְּטַר בַּר נָשׁ מֵעָלְמָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה כב) אִם יְכוּפַּר הֶעָוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד תְּמוּתוּן, וְהַאי יָהִיב גַּרְמֵיהּ וַדָּאי לְמוֹתָא, וּמָסִיר נַפְשֵׁיהּ לְהַאי אֲתָר. לָאו בְּפִקְדוֹנָא כְּמָה בְּלֵילְיָא, אֶלָּא כְּמַאן דְּאִתְפְּטַר מִן עָלְמָא וַדָּאי.

וְתִקּוּנָא דָא בָּעֵי בְּכַוָּונָא דְלִבָּא וּכְדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְרַחֵם עֲלוֹי, וּמְכַפֵּר לֵיהּ לְחוֹבֵיהּ. זַכָּאָה הוּא בַּר נָשׁ דְּיִדַּע לְמִפְתֵּי לֵיהּ, וּלְמִפְלַח

לשון הקודש

כָּרָאוּי וְהוֹדֵיתִי עַל חֲטָאַי, הֲרֵי נַפְשִׁי מָסַרְתִּי לְךָ בְּוַדַּאי.

וְיִרְאֶה אָדָם עַצְמוֹ כְּאִלּוּ נִפְטַר מֵהָעוֹלָם, שֶׁנַּפְשׁוֹ מָסַר לִמְקוֹם הַמָּוֶת הַזֶּה, מִשּׁוּם כָּךְ אֵין בּוֹ וָא"ו, שֶׁוָּא"ו עֵץ הַחַיִּים הוּא, וְזֶה עֵץ הַמָּוֶת הוּא. וְזֶה בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ, שֶׁסּוֹד הַדָּבָר (מַה בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ סוֹד הַדָּבָר) – שֶׁיֵּשׁ חֲטָאִים שֶׁלֹּא מִתְכַּפְּרִים עַד שֶׁנִּפְטָר הָאָדָם מֵהָעוֹלָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כב) אִם יְכֻפַּר הֶעָוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד תְּמוּתוּן. וְזֶה נָתַן עַצְמוֹ וַדַּאי לָמוּת וּמָסַר נַפְשׁוֹ לִמְקוֹם זֶה, לֹא בִּפְקָדוֹן כְּמוֹ בַּלַּיְלָה, אֶלָּא כְּמִי שֶׁנִּפְטַר מֵהָעוֹלָם וַדַּאי.

וְתִקּוּן זֶה צָרִיךְ בְּכַוָּנַת הַלֵּב, וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עָלָיו וּמְכַפֵּר לוֹ עַל חֲטָאָיו.

לְמָאֲרֵיהּ, בִּרְעוּתָא וּבְכַוָּנָא דְּלִבָּא. וַוי לֵיהּ לְמַאן דְּאָתֵי לְמִפְתֵּי לְמָאֲרֵיהּ, בְּלִבָּא רְחִיקָא, וְלָא בִּרְעוּתָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים עח) וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יְכַזְּבוּ לוֹ וְלִבָּם לֹא נָכוֹן עִמּוֹ. הוּא אוֹמֵר (תהלים כה) אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא, וְלָאו כָּל מִלּוֹי אֶלָּא בְּלִבָּא רְחִיקָא, הָא גָּרַם עָלֵיהּ לְאִסְתַּלְּקָא מֵעָלְמָא, עַד לָא מָטוּן יוֹמוֹי, בְּזִמְנָא דְּהָא אִילָנָא אִתְעַר בְּעָלְמָא לְמֶעְבַּד דִּינָא.

וְעַל דָּא בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאַדְבְּקָא נַפְשֵׁיהּ וּרְעוּתֵיהּ בְּמָאֲרֵיהּ, וְלָא יֵיתֵי לְגַבֵּיהּ בִּרְעוּתָא כְּדִבָּא, בְּגִין דִּכְתִיב, (תהלים קא) דּוֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי. מָאי לֹא יִכּוֹן. אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּהוּא אַתְקִין גַּרְמֵיהּ לְהַאי, וְלִבֵּיהּ רְחִיקָא מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קָלָא נָפִיק וְאָמַר, לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי. (אֲמַאי) הַאי בָּעֵי לְאַתְקְנָא גַּרְמֵיהּ, לֹא יִכּוֹן, לָא בָּעֵינָא דְּיִתְתַּקַּן. כָּל

לשון הקודש

אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁיּוֹדֵעַ לְפַתּוֹתוֹ וְלַעֲבֹד לְרִבּוֹנוֹ בְּרָצוֹן וּבְכַוָּנַת הַלֵּב. אוֹי לְמִי שֶׁבָּא לְפַתּוֹת לְרִבּוֹנוֹ בְּלֵב רָחוֹק, וְלֹא בְּרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים עח) וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יְכַזְּבוּ לוֹ וְלִבָּם לֹא נָכוֹן עִמּוֹ. הוּא אוֹמֵר (שם כה) אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא, וְלֹא כָּל דְּבָרָיו, אֶלָּא בְּלֵב רָחוֹק, זֶה גּוֹרֵם עָלָיו לְהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם טֶרֶם שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ יָמָיו, בִּזְמַן שֶׁאִילָן זֶה מִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם לַעֲשׂוֹת דִּין.

וְלָכֵן צָרִיךְ אָדָם לְהַדְבִּיק נַפְשׁוֹ וּרְצוֹנוֹ בְּרִבּוֹנוֹ, וְלֹא יָבֹא אֵלָיו בְּרָצוֹן כּוֹזֵב, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (שם קא) דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי. מַה זֶּה לֹא יִכּוֹן? בְּשָׁעָה שֶׁהוּא מַתְקִין עַצְמוֹ לָזֶה וְלִבּוֹ רָחֵק מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, קוֹל יוֹצֵא וְאוֹמֵר: לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי. (לְמָה) זֶה צָרִיךְ לְתַקֵּן אֶת עַצְמוֹ, לֹא יִכּוֹן, אֵינוֹ רוֹצֶה

שֶׁכֵּן אִי אָתֵי לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, וְלָא מִיָּחֵד לֵיהּ כְּדְקָא יֵאוֹת.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, עָלַיְיהוּ כְּתִיב (ישעיה סו) וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת כְּבוֹדִי וְגוֹ'. וּכְתִיב, (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ וְגוֹ'. אָתָא רִבִּי אֶלְעָזָר וְנָשִׁיק יְדוֹי. אָמַר, אִלְמָלֵא לָא אֲתֵינָא לְעָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע מִלִּין אִלֵּין דַּיָּי. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, זַכָּאָה חוּלָקָנָא, וְזַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן מִתְדַּבְּקִין בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים וְגוֹ'. (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְגוֹ'.

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.
יִמְלוֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

לשון הקודש

שֶׁיִּתְתַּקֵּן. כָּל שֶׁכֵּן אִם הוּא בָּא לְיַחֵד שֵׁם הַקָּדוֹשׁ וְלֹא מִיַּחֲדוֹ כָּרָאוּי.

אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה סו) וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת כְּבוֹדִי וְגוֹ'. וְכָתוּב (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ וְגוֹ'. בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְנָשַׁק יָדוֹ וְאָמַר, אִלְמָלֵא לֹא בָאתִי לָעוֹלָם רַק לִשְׁמֹעַ דְּבָרִים אֵלּוּ – דַּי לִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אַשְׁרֵי חֶלְקִי וְאַשְׁרֵי חֵלֶק יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּדְבָּקִים בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים וְגוֹ'. (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְגוֹ'. **בָּרוּךְ** ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן

פָּרָשַׁת נָשֹׂא

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, נָשֹׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן וְגוֹ'. (במדבר ד) **רִבִּי אַבָּא פָּתַח,** (תהלים לב) **אַשְׁרֵי אָדָם לֹא יַחֲשׁוֹב יְיָ לוֹ עָוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה. הַאי קְרָא, לָאו רֵישֵׁיהּ סֵיפֵיהּ, וְלָאו סֵיפֵיהּ רֵישֵׁיהּ. וְאִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, וְהָא אוּקְמוּהָ.**

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּצִלּוֹתָא דְּמִנְחָה דִּינָא שַׁרְיָא בְּעָלְמָא, וְיִצְחָק תִּקֵּן צִלּוֹתָא דְּמִנְחָה, וּגְבוּרָה עִלָּאָה שַׁלְטָא בְּעָלְמָא, עַד דְּאָתֵי וְעָאל לֵילְיָא, בְּגִין לְקַבְּלָא לֵיהּ (לְלֵילְיָא)**, וּמִזִּמְנָא דְּשָׁאֲרֵי צִלּוֹתָא דְּמִנְחָה, אִתְפְּרַשׁ שְׂמָאלָא לְקַבְּלָא** (לֵיהּ) **וְאִתְעַר לֵילְיָא. בָּתַר דְּאִתְעַר כָּל אִינּוּן נְטוּרֵי פִּתְחִין דִּלְבַר, כֻּלְּהוּ מִתְעָרִין בְּעָלְמָא וְאִתְפַּשְׁטוּ. וְכָל בְּנֵי עָלְמָא טַעֲמִין טַעֲמָא דְּמוֹתָא.**

לשון הקודש

פָּרָשַׁת נָשֹׂא

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר נָשֹׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן וְגוֹ'. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים לב) אַשְׁרֵי אָדָם לֹא יַחְשֹׁב ה' לוֹ עָוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה. הַפָּסוּק הַזֶּה אֵין רֹאשׁוֹ סוֹפוֹ, וְאֵין סוֹפוֹ רֹאשׁוֹ. וְיֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, וְכָךְ פֵּרְשׁוּהוּ.

בָּא רְאֵה, בְּשָׁעַת תְּפִלַּת מִנְחָה הַדִּין שׁוֹרֶה בָּעוֹלָם, וְיִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת מִנְחָה, וּגְבוּרָה עֶלְיוֹנָה שׁוֹלֶטֶת בָּעוֹלָם, עַד שֶׁבָּא וְנִכְנַס הַלַּיְלָה, בִּשְׁבִיל לְקַבֵּל אוֹתוֹ (לַלַּיְלָה). וּמִזְּמַן שֶׁשּׁוֹרָה תְּפִלַּת מִנְחָה, נִפְרַד הַשְּׂמֹאל לְקַבֵּל (אוֹתוֹ) וּמִתְעוֹרֵר הַלַּיְלָה. אַחַר שֶׁמִּתְעוֹרְרִים כָּל אוֹתָם שׁוֹמְרֵי הַפְּתָחִים שֶׁבַּחוּץ, כֻּלָּם מִתְעוֹרְרִים בָּעוֹלָם וּמִתְפַּשְּׁטִים, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם טוֹעֲמִים טַעַם מָוֶת.

וְהָא אִתְּמַר. בְּפַלְגוּת לֵילְיָא מַמָּשׁ, אִתְּעַר שִׂמְאֹלָא בִּמְלְקַדְּמִין, וּוַרְדָּא קַדִּישָׁא סַלְקָא רֵיחִין, וְהִיא מְשַׁבַּחַת וַאֲרִימַת קָלָא, וּכְדֵין סַלְקָא וְשַׁרְיָא רֵישָׁא לְעֵילָא בִּשְׂמָאלָא, (דף קכ"א ע"ב) וּשְׂמָאלָא מְקַבֵּל לָהּ.

כְּדֵין כָּרוֹזָא קָאֲרֵי בְּעָלְמָא, דְּהָא עִידָּן הוּא לְאִתְעָרָא לְשַׁבְּחָא לֵיהּ לְמַלְכָּא. וּכְדֵין תְּשַׁבְּחָן מִתְעָרִין, וְאִתְבַּסְּמוּתָא דְּכֹלָּא אִשְׁתְּכַח. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּאִתְעַר לְזַוּוּגָא זִוּוּגָא דָא. כַּד אָתֵי צַפְרָא, וִימִינָא אִתְעַר וּמְחַבְּקָא לָהּ, כְּדֵין זִוּוּגָא דְּכֹלָּא אִשְׁתְּכַח **כַּחֲדָא.** (ס"א לְמַלְכָּא, כַּד אָתֵי צַפְרָא וִימִינָא אִתְעַר וּמְחָבֵּק לָהּ כְּדֵין זִוּוּגָא דְּכֹלָּא אִשְׁתְּכַח כַּחֲדָא וּכְדֵין תּוּשְׁבַּחְתָּן מִתְעָרִין וְאִתְבַּסְּמוּתָא דְּכֹלָּא אִשְׁתְּכַח זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּאִתְעָר לְזִוּוּגָא זִוּוּגָא דָא).

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דִּבְנֵי נָשָׁא דְּמִיכִין, וְטַעֲמִין טַעֲמָא דְּמוֹתָא, וְנִשְׁמְתָא סַלְקָא לְעֵילָא, קַיְּימָא בַּאֲתָר דְּקַיְּימָא, וְאִתְבְּחִינַת עַל עוֹבָדָהָא דְּעַבְדַּת כָּל יוֹמָא,

לשון הקודש

וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה מַמָּשׁ מִתְעוֹרֵר הַשְּׂמֹאל כְּמִקֶּדֶם, וְשׁוֹשַׁנָּה הַקְּדוֹשָׁה מַעֲלָה רֵיחוֹת וּמְשַׁבַּחַת וּמְרִימָה קוֹל, וְאָז עוֹלֶה וְשׁוֹרֶה הָרֹאשׁ לְמַעְלָה בַּשְּׂמֹאל, וְהַשְּׂמֹאל אָז מְקַבְּלָהּ.

אָז הַכָּרוֹז קוֹרֵא בָּעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי זְמַן הוּא לְהִתְעוֹרֵר לְשַׁבֵּחַ לַמֶּלֶךְ. וְאָז תִּשְׁבָּחוֹת מִתְעוֹרְרוֹת, וְנִמְצֵאת הִתְבַּשְּׂמוּת הַכֹּל. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמִּתְעוֹרֵר לְזַוֵּג זִוּוּג זֶה כְּשֶׁבָּא הַבֹּקֶר, וְהַיָּמִין מִתְעוֹרֵר וּמְחַבְּקָהּ, וְאָז זִוּוּג הַכֹּל נִמְצָא כְּאֶחָד. (לַמֶּלֶךְ, כְּשֶׁבָּא הַבֹּקֶר וְהַיָּמִין מִתְעוֹרֵר וּמְחַבֵּק אוֹתָהּ, אָז נִמְצָא זִוּוּג הַכֹּל כְּאֶחָד, וְאָז הִתְּשְׁבָּחוֹת מִתְעוֹרְרוֹת וְנִמְצֵאת הִתְבַּשְּׂמוּת הַכֹּל. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמְּעוֹרֵר לְזַוֵּג זִוּוּג זֶה).

בָּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁבְּנֵי אָדָם יְשֵׁנִים וְטוֹעֲמִים טַעַם מָוֶת וְהַנְּשָׁמָה עוֹלָה לְמַעְלָה – עוֹמֶדֶת בְּמָקוֹם שֶׁעוֹמֶדֶת, וְנִבְחֶנֶת עַל מַעֲשֶׂיהָ

וְכַתְּבִין לְהוּ עַל פִּתְקָא. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּנִשְׁמְתָא סַלְקָא לְעֵילָא, וְאַסְהִידַת עַל עוֹבָדוֹי דְּבַר נָשׁ, וְעַל כָּל מִלָּה וּמִלָּה דְּנָפִיק מִפּוּמֵיהּ.

וְכַד הַהִיא מִלָּה דְּאַפִּיק בַּר נָשׁ מִפּוּמֵיהּ אִיהִי כְּדְקָא יָאוּת, מִלָּה קַדִּישָׁא דְּאוֹרַיְיתָא וּצְלוֹתָא. הַהִיא מִלָּה סַלְקָא, וּבָקַע רְקִיעִין, וְקַיְּימָא בְּאַתָּר דְּקַיְּימָא, עַד דְּעָאל לֵילְיָא, וְנִשְׁמְתָא סַלְקָא וְאָחִיד לְהַהִיא מִלָּה, וְעָאִיל לָהּ קַמֵּי מַלְכָּא.

וְכַד הַהִיא מִלָּה לָאו אִיהִי כְּדְקָא יָאוּת, וְאִיהִי מִלָּה מִמִּילִין בִּישִׁין, מִלִּישָׁנָא בִישָׁא, הַהִיא מִלָּה סַלְקָא לַאֲתָר דְּסַלְקָא, וּכְדֵין אִתְרְשִׁים הַהִיא מִלָּה, וְהַהוּא חוֹבָה עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (מיכה ז) מִשּׁוֹכֶבֶת חֵיקֵךְ שְׁמוֹר פִּתְחֵי פִיךְ. וּבְגִין כָּךְ (תהלים לב) אַשְׁרֵי אָדָם לֹא יַחְשֹׁב יְיָ לוֹ עָוֹן. אֵימָתַי. כְּשֶׁאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה.

לשון הקודש

שֶׁעָשְׂתָה כָּל הַיּוֹם, וְכוֹתְבִים אוֹתָם עַל פֶּתֶק. מַדּוּעַ? מִשּׁוּם שֶׁהַנְּשָׁמָה עוֹלָה לְמַעְלָה וּמְעִידָה עַל מַעֲשֵׂי הָאָדָם וְעַל כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁיּוֹצֵא מִפִּיו.

וּכְשֶׁאוֹתוֹ דִּבּוּר שֶׁהוֹצִיא הָאִישׁ מִפִּיו הוּא כָּרָאוּי, דִּבּוּר קָדוֹשׁ שֶׁל תְּפִלָּה וְתוֹרָה – אוֹתוֹ דִּבּוּר עוֹלֶה וּבוֹקֵעַ רְקִיעִים, וְעוֹמֵד בְּמָקוֹם שֶׁעוֹמֵד, עַד שֶׁנִּכְנָס הַלַּיְלָה, וְהַנְּשָׁמָה עוֹלָה וְאוֹחֶזֶת אוֹתוֹ הַדִּבּוּר וּמַכְנִיסָתוֹ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. **וּכְשֶׁאוֹתוֹ** דִּבּוּר אֵינוֹ כָּרָאוּי, וְהוּא דִּבּוּר מִדִּבּוּרִים רָעִים, מִלְּשׁוֹן הָרָע – אוֹתוֹ הַדִּבּוּר עוֹלֶה לְמָקוֹם שֶׁעוֹלֶה, וְנִרְשָׁם אוֹתוֹ דִּבּוּר וְאוֹתוֹ חֵטְא עַל הָאָדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מיכה ז) מִשֹּׁכֶבֶת חֵיקֵךְ שְׁמֹר פִּתְחֵי פִיךָ. וְלָכֵן אַשְׁרֵי אָדָם לֹא יַחְשֹׁב ה' לוֹ עָוֹן, אֵימָתַי? כְּשֶׁאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה.

רעיא מהימנא

מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל הַבָּא לַעֲבוֹד עֲבוֹדַת עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדַת מַשָּׂא בְּאֹהֶל מוֹעֵד. (במדבר ד) פִּקּוּדָא דָּא לִהְיוֹת הַלְּוִיִּם מְשׁוֹרְרִים בַּמִּקְדָּשׁ. וְאַף עַל גַּב דְּאוֹקִימְנָא לְעֵילָא, הָכָא צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ מִלִּין, דְּהָא כֹּהֵן אִיהוּ מַקְרִיב קָרְבְּנָא, וְאִיהוּ מִיכָאֵל. לֵוִי אִיהוּ גַּבְרִיאֵל. אִיהוּ צָרִיךְ לְנַגְּנָא.

וְרָזָא דְּמִלָּה, (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ חַסְדּוֹ, דָּא חֶסֶד כַּהֲנָא רַבָּא דְּמִיכָאֵל אִיהוּ כֹּהֵן הֶדְיוֹט לְגַבֵּי מָארֵיהּ, וְעִם כָּל דָּא דְּהֶדְיוֹט אִיהוּ אֵצֶל מָארֵיהּ. מֶלֶךְ דְּחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ אִיהוּ. וּבִרְכַּת הֶדְיוֹט אַל תְּהִי קַלָּה בְּעֵינֶיךָ, וְהַאי אִיהוּ יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ חַסְדּוֹ.

וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי, דָּא גְּבוּרָה. שִׁירָה: (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ. (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל, וְגַבְרִיאֵל שְׁלוּחֵיהּ, וְצָרִיךְ לְשׁוֹרֵר וּלְנַגֵּן בְּחֶדְוָה בְּחַמְרָא דְּאוֹרַיְיתָא, (לְאִתְעַסְּקָא לְשָׁלְחָא קָרְבָּנָא קַמֵּי מַלְכָּא בְּחֶדְוָה וּמָאן דְּלֵית לֵיהּ רְשׁוּ) לְאִתְעַסְּקָא בְּאוֹרַיְיתָא, יְקַיֵּים (איכה ב) קוּמִי רְנִי בַלַּיְלָ לְרֹאשׁ אַשְׁמֻרוֹת.

לשון הקודש

רַעְיָא מְהֵימְנָא (רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן)

מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל הַבָּא לַעֲבֹד עֲבֹדַת עֲבֹדָה וַעֲבֹדַת מַשָּׂא בְּאֹהֶל מוֹעֵד. מִצְוָה זוֹ לִהְיוֹת הַלְּוִיִּם מְשׁוֹרְרִים בַּמִּקְדָּשׁ. וְאַף עַל גַּב שֶׁבֵּאַרְנוּ לְמַעְלָה, כָּאן צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ דְּבָרִים, שֶׁהֲרֵי הַכֹּהֵן מַקְרִיב קָרְבָּן, וְהוּא מִיכָאֵל. לֵוִי הוּא גַּבְרִיאֵל, הוּא צָרִיךְ לְנַגֵּן.

וְסוֹד הַדָּבָר – (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ, זֶה חֶסֶד כֹּהֵן גָּדוֹל, שֶׁמִּיכָאֵל הוּא כֹּהֵן הֶדְיוֹט לְגַבֵּי רִבּוֹנוֹ, וְעִם כָּל זֶה שֶׁהֶדְיוֹט הוּא אֵצֶל רִבּוֹנוֹ – הוּא מֶלֶךְ חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. וּבִרְכַּת הֶדְיוֹט אַל תְּהִי קַלָּה בְּעֵינֶיךָ, וְזֶהוּ יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ.

וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי – זוֹ גְּבוּרָה. שִׁירָה – (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ. (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל. וְגַבְרִיאֵל שְׁלוּחוֹ, וְצָרִיךְ לְשׁוֹרֵר וּלְנַגֵּן בְּחֶדְוָה בְּיֵין הַתּוֹרָה, (לְהִתְעַסֵּק לִשְׁלֹחַ קָרְבּוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּשִׂמְחָה. וּמִי שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת) לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, יְקַיֵּם (איכה ב) קוּמִי רְנִי בַלַּיְלָ לְרֹאשׁ אַשְׁמֻרוֹת.

וְיֵיתָא בְּאַשְׁמוּרוֹת, כַּמָּה סְלִיחוֹת וְתַחֲנוּנִים וּבַקָּשׁוֹת, בְּכָל מִינֵי רִנָּה בִּגְרוֹנֵיהּ, דְּאִיהוּ כִּנּוֹר לְאַפָּקָא בֵּיהּ קָלָא, בְּשִׁית כַּנְפֵי רֵיאָה עִם וַרְדָּא. בְּשִׁית עִזְקָאן דְּקָנֶה. וְדָא ו'. וְיִפּוּק לֵיהּ מִלְּבָא, דְּתַמָּן בִּינָה. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, הַלֵּב מֵבִין. יִפּוּק בֵּן מִבִּינָה, מִבֶּן יָהּ, דְּאִיהוּ ו', דְּאִיהוּ אֶפְרוֹחַ בְּשִׁית גַּדְפִּין. וְיִסַּלֵּק לֵיהּ בְּשִׁית עִזְקָאן דְּקָנֶה, דְּאִינּוּן (מלכים א י) שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּה.

וב' כֶּרְסְיָין אִינּוּן (ירמיה יז) כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן, וְאִינּוּן לִבָּא וּפוּמָא. לֵ"ב, (שמות יז) וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַיְיָ בַּעֲמָלֵק, (בנה"ר) כָּבֵד, סָמָא"ל, פּוּמָא דְכִסֵּ"ה, כֵּ"ס י"ה, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים פא) תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר וְגוֹ'.

מָאי שׁוֹפָר. קָנֶה, ו', קוֹל דְּסָלִיק מִן הַקָּנֶה, לְגַבֵּי פּוּמָא, דְּתַמָּן ה'. בְּה' מִינֵי תִּקּוּנִין דְּדִבּוּרָא, דְּאִינּוּן שִׁפְוָון וְשִׁינַּיִם וְחֵיךְ. שִׁפְוָון תְּרֵין. שִׁינַּיִם וְטוֹחֲנוֹת תְּרֵין מִינִין. וְחֵיךְ, הָא חָמֵשׁ. דְּטָחֲנִין כְּנָהָר דְּאִיהוּ קוֹל, כְּגַוְונָא דְטָחֲנִין רֵיחַיָּא. לְאַפָּקָא קוֹל וְדִבּוּר, דְּנָפִיק מִבִּינָה דְּלִבָּא. בְּמַחֲשָׁבָה.

דְּאִיהוּ שְׁמָא מְפֹרָשׁ בְּעֶשֶׂר מִינֵי תְּלִים. וּבְשׁוֹפָר, אֵין פּוֹחֲתִין

לשון הקודש

וְיֹאמַר בְּאַשְׁמוּרוֹת כַּמָּה סְלִיחוֹת וְתַחֲנוּנִים וּבַקָּשׁוֹת בְּכָל מִינֵי רִנָּה בִּגְרוֹנוֹ, שֶׁהוּא כִּנּוֹר לְהוֹצִיא בּוֹ קוֹל בְּשֵׁשׁ כַּנְפֵי רֵאָה עִם וְרָדִים בְּשֵׁשֶׁת צִנּוֹרוֹת הַקָּנֶה, וְזוֹ ו'. וְיוֹצִיאוֹ מֵהַלֵּב, שֶׁשָּׁם בִּינָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, הַלֵּב מֵבִין. יוֹצִיא בֵּן מִבִּינָה, מִבֶּן יָהּ, שֶׁהוּא ו', שֶׁהוּא אֶפְרוֹחַ בְּשֵׁשׁ כְּנָפַיִם, וְיַעֲלֶה בְּשֵׁשֶׁת צִנּוֹרוֹת הַקָּנֶה, שֶׁהֵם (מלכים-א י) שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּה.

וּשְׁנֵי כִּסְאוֹת הֵם, (ירמיה יז) כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן, וְהֵם הַלֵּב וְהַפֶּה. לֵ"ב, (שמות יז) וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק. כָּבֵד, סָמָא"ל, פֶּה הַכִּסֵּ"ה, כֵּס ה', וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים פא) תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר וְגוֹ'.

מַהוּ שׁוֹפָר? קָנֶה, ו', קוֹל שֶׁעוֹלֶה מִן הַקָּנֶה אֶל הַפֶּה, שֶׁשָּׁם ה', בַּחֲמִשָּׁה מִינֵי תִּקּוּנֵי דִּבּוּר, שֶׁהֵם: הַשְּׂפָתַיִם וְשִׁנַּיִם וְחֵךְ. שְׂפָתַיִם שְׁנַיִם. שִׁנַּיִם וְטוֹחֲנוֹת שְׁנֵי מִינִים. וְחֵךְ – הֲרֵי חֲמִשָּׁה. שֶׁטּוֹחֲנִים כְּנָהָר, שֶׁהוּא קוֹל, כְּמוֹ שֶׁטּוֹחֲנִים הָרֵחַיִם. לְהוֹצִיא קוֹל וְדִבּוּר שֶׁיּוֹצֵא מֵהַבִּינָה שֶׁל הַלֵּב בְּמַחֲשָׁבָה.

שֶׁהוּא שֵׁם מְפֹרָשׁ בַּעֲשָׂרָה מִינֵי תְּלִים.

מֵעֲשַׂרָה שׁוֹפָרוֹת. וְאוֹרַיְיתָא, קָלָא דִילָהּ, דִּיבּוּר דִילָהּ, בִּינָה דִילָהּ, דְּאוּקְמוּהָ אֵיזֶהוּ חָכָם הַמֵּבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר. מַחֲשָׁבָה דִילֵיהּ. חָשִׁיב קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִכָּל קָרְבָּנִין וְעֹלָוָן, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ויקרא ז) זֹאת הַתּוֹרָה לְעוֹלָה וְלַמִּנְחָה. (ע"כ רעיא מהימנא).

אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חַטֹּאת הָאָדָם וְגוֹ'. (במדבר ה) תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (שופטים ד) וְחֶבֶר הַקֵּינִי נִפְרָד מִקַּיִן מִבְּנֵי חוֹבָב חוֹתֵן מֹשֶׁה וְגוֹ', וְחֶבֶר הַקֵּינִי מִבְּנֵי בְנוֹי דְיִתְרוֹ הֲוָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמואל א טו) וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל הַקֵּינִי וְגוֹ'. אֲמַאי אִקְרֵי קֵינִי. וְהָא אוּקְמוּהָ. וּכְתִיב (בראשית טו) אֶת הַקֵּינִי וְאֶת הַקְּנִיזִּי. וְאִתְּמַר דְּעַבֶּד קִנָּא בְּמִדְבְּרָא, כְּעוֹפָא דָא, בְּגִין לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִתְפְּרַשׁ מִן מָתָא, נִפְרָד מִקַּיִן, אִתְפְּרַשׁ מֵהַהוּא עַמָּא דְהֲוָה בְקַדְמִיתָא, וְאִתְדַּבָּק בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, נִפְרַד מִקַּיִן.

לשון הקודש

וּבְשׁוֹפָר, אֵין פּוֹחֲתִין מֵעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת. וְהַתּוֹרָה – הַקּוֹל שֶׁלָּהּ, הַדִּבּוּר שֶׁלָּהּ, הַבִּינָה שֶׁלָּהּ, שֶׁפֵּרְשׁוּהָ, אֵיזֶהוּ חָכָם? הַמֵּבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר. מַחֲשָׁבָה שֶׁלּוֹ חֲשׁוּבָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִכָּל קָרְבָּנוֹת וְעוֹלוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא ז) זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה [וְ]לַמִּנְחָה.

(עד כאן רעיא מהימנא)

אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חַטֹּאת הָאָדָם וְגוֹ' (במדבר ה). בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (שופטים ד) וְחֶבֶר הַקֵּינִי נִפְרָד מִקַּיִן מִבְּנֵי חוֹבָב חוֹתֵן מֹשֶׁה וְגוֹ'. וְחֶבֶר הַקֵּינִי מִבְּנֵי בָנָיו שֶׁל יִתְרוֹ הָיָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–א טו) וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל הַקֵּינִי וְגוֹ'. לָמָּה נִקְרָא קֵינִי? וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וְכָתוּב (בראשית טו) אֶת הַקֵּינִי וְאֶת הַקְּנִזִּי. וְנִתְבָּאֵר שֶׁעָשָׂה קֵן בַּמִּדְבָּר כְּעוֹף זֶה, כְּדֵי לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, וְנִפְרַד מִן הָעִיר. נִפְרָד מִקַּיִן, נִפְרָד מֵאוֹתוֹ עַם שֶׁהָיָה שָׁם קֹדֶם וְנִדְבָּק בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, נִפְרָד מִקַּיִן.

זַכָּאָה בַּר נָשׁ דְּזָכֵי בְּאוֹרַיְיתָא, לְמֵיזָל לְאִתְדַּבְּקָא בְּאוֹרְחוֹי. דְּכַד בַּר נָשׁ אָזִיל (דף קכ"ב ע"א) **בְּאוֹרְחוֹי דְּאוֹרַיְיתָא, מָשִׁיךְ עָלֵיהּ רוּחָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר,** (ישעיה לב) **עַד יֵעָרֶה עָלֵינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם. וְכַד בַּר נָשׁ סָטֵי אוֹרְחוֹי, מָשִׁיךְ עָלֵיהּ רוּחָא אַחֲרָא מִסִּטְרָא אַחֲרָא, דְּהוּא סִטְרָא דְּמִסְאֲבָא. וְסִטְרָא דְּמִסְאֲבָא אִתְעַר מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָּא דְּתְהוֹמָא רַבָּא, דְּתַמָּן מָדוֹרִין דְּרוּחִין בִּישִׁין, דְּנַזְקֵי לִבְנֵי נָשָׁא, דְּאִקְרוּן נַזְקֵי עָלְמָא. דְּהָא מִסִּטְרָא דְּקַיִן קַדְמָאָה אִשְׁתְּכָחוּ.**

וְיִתְרוֹ בְּקַדְמִיתָא כּוּמְרָא לְעֲבוֹדָה זָרָה הֲוָה, וּלְהַהוּא סִטְרָא הֲוָה פָּלַח, וּמָשִׁךְ עָלֵיהּ רוּחָא מֵהַהוּא אֲתָר. וְעַל דָּא אִקְרֵי קֵינִי לְבָתַר נִפְרַד מִקַּיִן (וַדָּאי), **וְאִתְדְּבַק** (נ"א וְאִתְחַבַּר) **בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,** (מָאי מַשְׁמַע) **דְּכָל מָאן דְּאִתְדַּבָּק בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעָבִיד**

לשון הקודש

אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁזּוֹכֶה בַּתּוֹרָה לָלֶכֶת וּלְהִתְדַּבֵּק בִּדְרָכָיו. שֶׁכְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, מוֹשֵׁךְ עָלָיו רוּחַ קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לב) עַד יֵעָרֶה עָלֵינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם. וּכְשֶׁאָדָם סוֹטֶה בִּדְרָכָיו, מוֹשֵׁךְ עָלָיו רוּחַ אַחֶרֶת מִצַּד אַחֵר, שֶׁהוּא צַד טֻמְאָה, וְצַד הַטֻּמְאָה מִתְעוֹרֵר מִצַּד נֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, שֶׁשָּׁם מְדוֹרֵי רוּחוֹת רָעוֹת שֶׁמַּזִּיקִים לָאֲנָשִׁים שֶׁנִּקְרָאִים מַזִּיקֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֵרֵי מִצַּד קַיִן הָרִאשׁוֹן נִמְצָאוּ.

וְיִתְרוֹ בַּהַתְחָלָה הָיָה כֹּמֶר לַעֲבוֹדָה זָרָה, וּלְאוֹתוֹ צַד עָבַד, וּמָשַׁךְ עָלָיו רוּחַ מֵאוֹתוֹ מָקוֹם, וְלָכֵן נִקְרָא קֵינִי, אַחַר שֶׁנִּפְרַד מִקַּיִן (וַדַּאי) וְנִדְבַּק (נ"א וְהִתְחַבֵּר) בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. (מַה

פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, כַּבְיָכוֹל, הוּא קַיֵּים עָלְמִין, עָלְמָא דִּלְעֵילָא וְעָלְמָא דִּלְתַתָּא. וְהָא אוּקְמוּהָ, וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם כְּתִיב.

וְכָל מָאן דְּעָבַר עַל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, כַּבְיָכוֹל פָּגִים לְעֵילָא, פָּגִים לְתַתָּא, פָּגִים לְגַרְמֵיהּ, פָּגִים לְכָל עָלְמִין. מְתָל לְאִינּוּן מַפְרֵישֵׁי יָמִין דְּשָׁאטֵי (ס"א דְּטִסְרִין) בְּאַרְבָּא, קָם חַד שַׁטְיָא בֵּינַיְיהוּ, בָּעָא לְנַקְבָא וְכוּ'.

וְעַל דָּא אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ וְגוֹ', הָאָדָם וְגוֹ'. (תָּא חֲזֵי) (הושע ו) וְהֵמָּה כְאָדָם עָבְרוּ בְרִית. אָדָם עָבַר עַל פִּקּוּדָא חַד דְּאוֹרַיְיתָא, גָּרִים לֵיהּ לְגַרְמֵיהּ מִיתָה, וְגָרַם לְכָל עָלְמָא, פָּגִים לְעֵילָא, פָּגִים לְתַתָּא, וְהַהוּא חוֹבָא תַּלְיָיא, עַד דְּיִקַּיֵּים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא כְּמִלְקַדְּמִין, וְיִתְעַבַּר הַהוּא פְּגִימוּ מֵעָלְמָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה יְיָ אֱלֹהִים

לשון הקודש

מִשֶּׁמִּיעֲנוּ?) שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּדְבָּק בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְעוֹשֶׂה מִצְוֹות הַתּוֹרָה, כִּבְיָכוֹל הוּא מַעֲמִיד עוֹלָמוֹת, עוֹלָם הָעֶלְיוֹן וְעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁכָּתוּב וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם.

וְכָל מִי שֶׁעוֹבֵר עַל מִצְוֹות הַתּוֹרָה, כִּבְיָכוֹל פּוֹגֵם לְמַעְלָה, פּוֹגֵם לְמַטָּה, פּוֹגֵם אֶת עַצְמוֹ, פּוֹגֵם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. מָשָׁל לְאוֹתָם סַפָּנִים שֶׁבַּיָּם שֶׁשָּׁטִים בָּאֲנִיָּה, קָם שׁוֹטֶה אֶחָד בֵּינֵיהֶם וְרָצָה לַעֲשׂוֹת חוֹר בַּסְּפִינָה וכו'.

וְלָכֵן, אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ וְגוֹ', הָאָדָם וְגוֹ'. (בא ראה) (הושע ו) וְהֵמָּה כְאָדָם עָבְרוּ בְרִית. אָדָם עָבַר מִצְוָה אַחַת שֶׁל הַתּוֹרָה – גָּרַם לְעַצְמוֹ מִיתָה, וְגָרַם לְכָל הָעוֹלָם, פָּגַם לְמַעְלָה, פָּגַם לְמַטָּה. וְאוֹתוֹ חֵטְא תָּלוּי עַד שֶׁיַּעֲמִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָעוֹלָם כְּמִקֹּדֶם וְיַעֲבֹר אוֹתוֹ פְּגָם מֵהָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת

דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְגוֹ'. וּבְגִין כָּךְ כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חַטֹּאת הָאָדָם. (כְּתִיב) הָאָדָם, אָדָם קַדְמָאָה.

לִמְעוֹל מַעַל בַּיְיָ, דְּמַאן דְּיִפּוּק מֵרַחֲמֵי, וְיַנְקָא מִן דִּינָא, הוּא גָּרִים פְּגִימוּ וְכוּ', וְעַל דָּא, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן מֵחַיָּיבֵי דְּהַאי עָלְמָא, וּמִן פְּגִימוּ דִּלְהוֹן, כַּמָּה זַכָּאִין מִסְתַּלְּקֵי בְּגִינַיְיהוּ, בַּר כָּל מַה דְּגַרְמֵי לְעֵילָא וְתַתָּא.

רִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי יְהוּדָה הֲווֹ אָזְלֵי מֵאוּשָׁא לְלוּד, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה (יִצְחָק) נֵימָא מִילִּין דְּאוֹרַיְיתָא וְנֵזִיל. פְּתַח רִבִּי יְהוּדָה (ס"א יִצְחָק) וְאָמַר, (שמות כא) כִּי יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר אוֹ כִּי יִכְרֶה אִישׁ בּוֹר וְגוֹ'. מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ, בַּעַל הַבּוֹר יְשַׁלֵּם וְגוֹ'. וּמַה עַל דָּא כַּךְ, מָאן דְּגָרִים לְאַבְאָשָׁא עָלְמָא בְּחוֹבוֹי עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אֶלָּא תַּוּוּהְנָא דְּאַף עַל גַּב דְּאַבְאִישׁ עָלְמָא, אֲמַאי אִית לֵיהּ

לשון הקודש

לָנֶצַח וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְגוֹ'. וְלָכֵן כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חַטֹּאת הָאָדָם. (כְּתוּב) הָאָדָם – אָדָם הָרִאשׁוֹן.

לִמְעֹל מַעַל בַּה', שֶׁמִּי שֶׁיּוֹצֵא מֵרַחֲמִים וְיוֹנֵק מִדִּין, גּוֹרֵם פְּגָם. וְלָכֵן הָרַחֲמָן יַצִּילֵנוּ מֵרִשְׁעֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִפְּגָמֵיהֶם. כַּמָּה צַדִּיקִים מִסְתַּלְּקִים בִּגְלָלָם, מִלְּבַד לְכָל מַה שֶׁגּוֹרְמִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

רִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי יְהוּדָה הָיוּ הוֹלְכִים מֵאוּשָׁא לְלוּד. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה (יִצְחָק), נֹאמַר דִּבְרֵי תוֹרָה וְנֵלֵךְ. פָּתַח רִבִּי יְהוּדָה (יִצְחָק) וְאָמַר, (שמות כא) כִּי יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר אוֹ כִּי יִכְרֶה אִישׁ בּוֹר וְגוֹ'. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? בַּעַל הַבּוֹר יְשַׁלֵּם וְגוֹ'. וּמָה עַל זֶה כָּךְ – מִי שֶׁגּוֹרֵם לְהַסְרִיחַ הָעוֹלָם בַּחֲטָאָיו עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אֶלָּא תְּמַהְנוּ, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁמַּסְרִיחַ הָעוֹלָם, לָמָּה יֵשׁ לוֹ

תְּשׁוּבָה, כְּמָה דִכְתִיב אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ וְגוֹ' וְהִתְוַדּוּ אֶת חַטָּאתָם וְהֵשִׁיב.

אֶלָּא וַדַּאי דָּא מְהַנְיָא לְהוּ, בְּגִין דְּעָבִיד תְּשׁוּבָה, כַּבְיָכוֹל הוּא עָבִיד לֵיהּ מַמָּשׁ. דְּהָא מַה דְּפָגִים לְעֵילָּא, אַתְקִין לֵיהּ, וּבְמָה בִּתְשׁוּבָה. דִכְתִיב אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ וְגוֹ', וְהִתְוַדּוּ אֶת חַטָּאתָם וְהֵשִׁיב, וּתְשׁוּבָה אַתְקִין כֻּלָּא, אַתְקִין לְעֵילָּא, אַתְקִין לְתַתָּא, אַתְקִין לְגַרְמֵיהּ, אַתְקִין לְכָל עָלְמָא.

פָּתַח רִבִּי יִצְחָק (ס"א יְהוּדָה) אֲבַתְרֵיהּ וְאָמַר, (דברים ד) בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגוֹ'. בַּצַּר לְךָ, מִכָּאן דִּתְשׁוּבָה מֵעַלְיָא מִכֹּלָּא, עַד לָא יִשְׁרֵי דִינָא בְּעָלְמָא. דְּבָתַר דְּשָׁרֵי דִינָא תַּקִּיף חֵילֵיהּ מָאן יַעְבַּר לֵיהּ מֵעָלְמָא וִיסַלֵּק לֵיהּ. דְּהָא (דף קכ"ב ע"ב) כֵּיוָן דְּשָׁאֲרֵי דִינָא, לָא אִסְתְּלִיק עַד דְּיִשְׁתְּלִים. בָּתַר דְּאִשְׁתְּלִים,

לשון הקודש

תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ וְגוֹ' וְהִתְוַדּוּ אֶת חַטָּאתָם וְהֵשִׁיב?

אֶלָּא וַדַּאי זֶה מוֹעִיל לָהֶם מִשּׁוּם שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה, כִּבְיָכוֹל הוּא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ מַמָּשׁ. שֶׁהֲרֵי מַה שֶּׁפָּגַם לְמַעְלָה – תִּקֵּן, וּבַמֶּה? בִּתְשׁוּבָה, שֶׁכָּתוּב אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ וְגוֹ', וְהִתְוַדּוּ אֶת חַטָּאתָם וְהֵשִׁיב, וּתְשׁוּבָה מְתַקֶּנֶת הַכֹּל, מְתַקֶּנֶת לְמַעְלָה – מְתַקֶּנֶת לְמַטָּה, מְתַקֶּנֶת עַצְמוֹ – מְתַקֶּנֶת לְכָל הָעוֹלָם.

פָּתַח רַבִּי יִצְחָק (יְהוּדָה) אַחֲרָיו וְאָמַר, (דברים ד) בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגוֹ'. בַּצַּר לְךָ – מִכָּאן שֶׁתְּשׁוּבָה מְעֻלָּה מֵהַכֹּל עַד שֶׁלֹּא יִשְׁרֶה הַדִּין בָּעוֹלָם. שֶׁאַחַר שֶׁשּׁוֹרֶה הַדִּין מִתְחַזֵּק כֹּחוֹ, מִי יַעֲבִירוֹ מֵהָעוֹלָם וִיסַלְּקוֹ? שֶׁהֲרֵי כֵּיוָן שֶׁשּׁוֹרֶה הַדִּין, לֹא מִסְתַּלֵּק עַד שֶׁנִּשְׁלַם. אַחַר שֶׁנִּשְׁלַם וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה,

וְעֲבַד תְּשׁוּבָה, אַתְקִין עָלְמִין כֻּלְּהוּ. מַשְׁמַע, דִּכְתִיב וּמְצָאוּךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, וּכְתִיב וְשַׁבְתָּ עַד יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ׳. כִּי אֵל רַחוּם יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ׳.

בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, מָאי אִיכָּא הָכָא. אֶלָּא לְאַכְלְלָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי בְּגָלוּתָא, וְאִשְׁתְּכָחַת בְּעָאקוּ דִלְהוֹן, וְלָא שַׁבְקָת לוֹן לְעָלְמִין. וּבְגִין כַּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַף עַל גַּב דְּאַשְׁרֵי דִינָא בְּעָלְמָא, בָּעֵי דְיַהַדְרוּן יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה, לְאוֹטָבָא לְהוּ בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, וְלֵית לָךְ מָאן דְּקָאִים קַמֵּי תְּשׁוּבָה.

תָּא חָזֵי, אֲפִילּוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, תְּשׁוּבָה אִקְרֵי. וְאִי תֵימָא (תְּשׁוּבָה) עִלָּאָה (ס״א מֵעַלְיָא) (נ״א וְאָת עִלָּאָה) מִכָּל אֲתָר לָא שְׁכִיחַ, אֶלָּא דָּא אִקְרֵי תְּשׁוּבָה, כַּד אַהְדָּר רַחֲמֵי לְקַבְלָהָא, וְהִיא תָּבַת עַל כָּל אִינּוּן אוֹכְלֹסִין

לשון הקודש

מִתַּקֵּן כָּל הָעוֹלָמוֹת. מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב וּמְצָאוּךָ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, וְכָתוּב וְשַׁבְתָּ עַד ה׳ אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ׳. כִּי אֵל רַחוּם ה׳ אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ׳.

בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, מַה יֵּשׁ כָּאן? אֶלָּא לְהַכְלִיל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא בַּגָּלוּת וְנִמְצֵאת בְּצָרָתָם, וְלֹא עוֹזֶבֶת אוֹתָם לְעוֹלָמִים. וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַף עַל גַּב שֶׁמַּשְׁרֶה דִּין בָּעוֹלָם, רוֹצֶה שֶׁיַּחְזְרוּ יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה לְהֵיטִיב לָהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וְאֵין לְךָ מִי שֶׁיַּעֲמֹד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה.

בָּא רְאֵה, אֲפִלּוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת תְּשׁוּבָה. וְאִם תֹּאמַר, (תְּשׁוּבָה) עֶלְיוֹנָה (מֵעֵלָה) (וְאוֹת עֶלְיוֹנָה) מִכָּל מָקוֹם לֹא נִמְצֵאת – אֶלָּא זוֹ נִקְרֵאת תְּשׁוּבָה, כְּשֶׁחוֹזֵר רַחֲמִים לְמוּלָהּ, וְהִיא חוֹזֶרֶת עַל כָּל אוֹתָם אוֹכְלוּסִים

וְיַנְקָא לוֹן. וּתְשׁוּבָה מֵעַלְיָא, כַּד אִתְמְסַר נַפְשָׁא לְגַבָּהּ, וְנָטִיל לָהּ בְּזִמְנָא דְּאִיהִי בִּתְשׁוּבָה, כְּדֵין כֻּלָּא אִתְתָּקַן לְעֵילָא וְתַתָּא, וְאִתְתָּקַן הוּא, וְכָל עָלְמָא.

חַיָּיבָא חַד בְּעָלְמָא, קִלְקוּלָא דְכַמָּה אַחֲרָנִין בְּגִינֵיהּ. וַוי לַחַיָּיבָא, וַוי לִשְׁבִיבֵיהּ. תָּא חֲזֵי, יוֹנָה, בְּגִין דְּלָא בָעָא לְמֵהַךְ בִּשְׁלִיחוּתָא דְמָארֵיהּ, כַּמָּה בְּנֵי נָשָׁא הֲווֹ אִתְאֲבִידוּ בְּגִינֵיהּ בְּיַמָּא, עַד דְּכֻלְּהוּ אָהַדְּרוּ עֲלוֹי, וְדָאִינוּ לֵיהּ בְּדִינָא בְּיַמָּא, וּכְדֵין אִשְׁתֵּזִיבוּ כֻּלְּהוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עָלֵיהּ לְבָתָר, וְשֵׁזִיב כַּמָּה אוֹכְלֹסִין בְּעָלְמָא. אֵימָתַי. כַּד אַהְדַּר לְמָארֵיהּ מִגּוֹ עַקְתֵּיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (יונה ב) קָרָאתִי מִצָּרָה לִי אֶל יְיָ וַיַּעֲנֵנִי. וּכְתִיב, (תהלים קיח) מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ עָנָנִי בַּמֶּרְחָב יָהּ וְגוֹ'.

לשון הקודש

וּמִינִיקָתָם. וּתְשׁוּבָה מְעֻלָּה – כְּשֶׁנִּמְסֶרֶת הַנֶּפֶשׁ אֵלֶיהָ וְלוֹקַחַת אוֹתָהּ בִּזְמַן שֶׁהִיא בִּתְשׁוּבָה, אָז הַכֹּל מִתְתַּקֵּן לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וּמִתְתַּקֵּן הוּא וְכָל הָעוֹלָם.

רָשָׁע אֶחָד בָּעוֹלָם – בִּגְלָלוֹ יֵשׁ קִלְקוּל לְכַמָּה אֲחֵרִים. אוֹי לָרָשָׁע, אוֹי לִשְׁכֵנוֹ! בֹּא רְאֵה, יוֹנָה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא רָצָה לָלֶכֶת בִּשְׁלִיחוּת רַבּוֹנוֹ, כַּמָּה אֲנָשִׁים הָיוּ אוֹבְדִים בִּגְלָלוֹ בַּיָּם, עַד שֶׁכֻּלָּם חָזְרוּ עָלָיו וְדָנוּ אוֹתוֹ בְּדִין בַּיָּם, וְאָז נִצְּלוּ כֻּלָּם, וְאַחַר כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רִחֵם עָלָיו, וְהִצִּיל כַּמָּה אוֹכְלוּסִים בָּעוֹלָם. מָתַי? כְּשֶׁחָזַר לְרַבּוֹנוֹ מִתּוֹךְ צָרָתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יונה ב) קָרָאתִי מִצָּרָה לִי אֶל ה' וַיַּעֲנֵנִי. וְכָתוּב (תהלים קיח) מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ עָנָנִי בַּמֶּרְחָב יָהּ וְגוֹ'.

רעיא מהימנא

פִּקּוּדָא דָּא, הִיא מִצְוַת תְּשׁוּבָה. וְדָא אִיהִי בִּינָה. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ מִדְּחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, לָא אִשְׁתְּאַר לָנוּ אֶלָּא וִדּוּי דְּבָרִים לְבַד, וְדָא מַלְכוּת. וּמַאי בִּינָה. בֶּן י"ה. וְהַאי בֶּן, ו' אִיהוּ וַדָּאי. וְכָל מָאן דְּחָזַר בְּתִיּוּבְתָּא, כְּאִלּוּ חָזַר אָת ה' לְאָת ו', דְּאִיהוּ בֶּן י"ה, וְאִשְׁתְּלִים בֵּיהּ יְהוָ"ה. וְדָא אִיהוּ תְּשׁוּבָה, תָּשׁוּב ה' וַדָּאי לְגַבֵּי ו'.

דְּאָת ה' וַדָּאי אִיהוּ וִדּוּי דְּבָרִים, וְרָזָא דְּמִלָּה, (הושע יד) קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל יְיָ אִמְרוּ אֵלָיו וְגוֹ' וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ. דְּוַדַּאי כַּד בַּר נָשׁ אִיהוּ חוֹטֵא, גָּרִים לְאִתְרַחֲקָא ה' מֵאָת ו'. דְּאִסְתְּלַק בֶּן י"ה, דָּא יה"ו, מֵאָת ה'. וּבְגִין דָּא אִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְאִתְרַחֲקוּ יִשְׂרָאֵל מִתַּמָּן, וְאִתְגְּלוּ בֵּינֵי עַמְמַיָּא. וּבְגִין דָּא, כָּל מָאן דְּעָבִיד תְּשׁוּבָה, גָּרִים לְאַחְזָרָא ה' לְאָת ו', וּפוּרְקָנָא בְדָא תַּלְיָיא. וּבְגִין דָּא הַכֹּל תָּלוּי בִתְשׁוּבָה. דְּכַךְ אָמְרוּ קַדְמָאֵי, כָּל הַקְּצִים כָּלוּ, וְאֵין הַדָּבָר תָּלוּי אֶלָּא בִתְשׁוּבָה, דְּאִיהוּ שְׁלִימוּ דִשְׁמֵיהּ.

וְעַל דָּא (יחזקאל כ) וָאֶעֱשֶׂה לְמַעַן שְׁמִי. וְעוֹד (ישעיה מח) לְמַעַנִי לְמַעַנִי אֶעֱשֶׂה. וְאִם לָאו חַזְרִין, אֲנָא אַעֲמִיד לוֹן מַלְכָּא, שֶׁקָּשִׁין

לשון הקודש

רַעְיָא מְהֵימְנָא

מִצְוָה זוֹ הִיא מִצְוַת תְּשׁוּבָה, וְזוֹהִי בִּינָה. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ, מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לֹא נִשְׁאַר לָנוּ אֶלָּא וִדּוּי דְּבָרִים לְבַד, וְזוֹ מַלְכוּת. וּמַה זֶּה בִּינָה? בֶּן י"ה. וּבֵן זֶה הוּא ו' בְּוַדַּאי. וְכָל מִי שֶׁחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, כְּאִלּוּ הֶחֱזִיר ה' לְאוֹת ו', שֶׁהִיא בֶּן י"ה, וְנִשְׁלָם בּוֹ יְהוָ"ה. וְזוֹהִי תְּשׁוּבָה – תָּשׁוּב ה' וַדַּאי לוֹ.

שֶׁאוֹת ה' וַדַּאי הִיא וִדּוּי דְּבָרִים, וְסוֹד הַדָּבָר – (הושע יד) קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה' אִמְרוּ אֵלָיו וְגוֹ' וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ. שֶׁוַּדַּאי כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא, גּוֹרֵם לְהַרְחִיק ה' מֵאוֹת ו'. שֶׁמִּסְתַּלֵּק בֶּן י"ה, זֶה יה"ו, מֵאוֹת ה'. וְלָכֵן חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהִתְרַחֲקוּ יִשְׂרָאֵל מִשָּׁם וְנִגְלוּ לְבֵין הָעַמִּים. וּמִשּׁוּם זֶה, כָּל מִי שֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, גּוֹרֵם לְהַחֲזִיר ה' לָאוֹת ו', וְהַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בָּזֶה. וּמִשּׁוּם זֶה הַכֹּל תָּלוּי בִתְשׁוּבָה. שֶׁכָּךְ אָמְרוּ הָרִאשׁוֹנִים, כָּל הַקְּצִים כָּלוּ, וְאֵין הַדָּבָר תָּלוּי אֶלָּא בִתְשׁוּבָה, שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת שְׁמוֹ.

וְעַל כָּךְ, (יחזקאל כ) וָאֶעֱשֶׂה לְמַעַן שְׁמִי. וְעוֹד, (ישעיה מח) לְמַעַנִי לְמַעַנִי אֶעֱשֶׂה. וְאִם לֹא

גְּזֵרוֹתָיו מִשֶּׁל פַּרְעֹה, וְיַחְזְרוּן עַל כָּרְחַיְיהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב וְשַׁבְתָּ עַד יְיָ אֱלֹהֶיךָ, עַד יְהוָ"ה וַדָּאי.

וּתְשׁוּבָה דָּא אִתְקְרִיאַת חַיִּים, (משלי ד) כִּי מִמֶּנּוּ תוֹצְאוֹת חַיִּים, דְּאִינוּן נִשְׁמָתִין דְּיִשְׂרָאֵל. וְאִיהוּ הֶבֶל דְּנָפַק וְעָאל בְּפוּמָא דְּבַר נָשׁ, בְּלֹא עָמָל וּבְלֹא יְגִיעָה. ה' דִּבְהִבָּרְאָם. וְעָלָהּ אִתְמַר, (דברים ח) כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי יְיָ יִחְיֶה הָאָדָם. וְהִיא עַל רֵישֵׁיהּ דְּבַר נָשׁ. עָלָה אִתְמַר, (במדבר יב) וּתְמוּנַת יְיָ יַבִּיט. (תהלים לט) אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ.

וּבְגִין דְּאִיהִי עַל רֵישֵׁיהּ דְּבַר נָשׁ, אָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמֵיזַל אַרְבַּע אַמּוֹת בְּגִלּוּי דְּרֵישָׁא, דְּאִם הִיא אִסְתָּלְקַת מֵעַל רֵישֵׁיהּ דְּבַר נָשׁ, מִיָּד אִסְתָּלְקוּ חַיִּים מִנֵּיהּ.

וְאִי תֵּימָא דְּכַדְּ שַׁרְיָא עַל אוּמִין דְּעָלְמָא, אַף עַל גַּב דְּלָא אִתְבְּרֵי בְּהוֹן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְכָל תּוֹלְדִין דִּבְהוֹן. לָא שַׁרְיָא וַדָּאי, דְּמִשֶּׁה בָּעָא מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא תִּשְׁרֵי שְׁכִינָה עַל אוּמִין דְּעָלְמָא, וְיָהִיב לֵיהּ. הָבְלָא דְּקַיְּימָא עַל אוּמִין דְּעָלְמָא מֵאָן נָפְקָא. אוֹ עַל חַיְּיבַיָּא דְּאִינוּן עֵרֶב רַב מְעוּרָבִין עִם יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא וַדָּאי לֵית

לשון הקודש

חוֹזְרִים, אֲנִי אַעֲמִיד לָהֶם מֶלֶךְ שֶׁקָּשִׁים גְּזֵרוֹתָיו מִשֶּׁל פַּרְעֹה, וְיַחְזְרוּ בְּעַל כָּרְחָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ, עַד יְהוָ"ה וַדַּאי.

וּתְשׁוּבָה זוֹ נִקְרֶאת חַיִּים, (משלי ד) כִּי מִמֶּנּוּ תוֹצְאוֹת חַיִּים, שֶׁהֵם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְהוּא הֶבֶל שֶׁיּוֹצֵא וְנִכְנָס בְּפִי הָאָדָם בְּלֹא עָמָל וּבְלֹא יְגִיעָה, ה' שֶׁל הִבָּרְאָם, וְעָלָיו נֶאֱמַר (דברים ח) כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי ה' יִחְיֶה הָאָדָם. וְהִיא עַל רֹאשׁ הָאִישׁ, עָלֶיהָ נֶאֱמַר (במדבר יב) וּתְמוּנַת ה' יַבִּיט. (תהלים לט) אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ.

וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא עַל רֹאשׁ הָאִישׁ, אָסוּר לוֹ לָאָדָם לָלֶכֶת אַרְבַּע אַמּוֹת בְּגִלּוּי רֹאשׁ, שֶׁאִם הִיא מִסְתַּלֶּקֶת מֵעַל רֹאשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם, מִיָּד מִסְתַּלְּקִים מִמֶּנּוּ הַחַיִּים.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁכָּךְ שׁוֹרָה עַל רֹאשׁ אֻמּוֹת הָעוֹלָם, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא נִבְרְאוּ בָהֶם שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל תּוֹלְדוֹתֵיהֶם – לֹא שׁוֹרָה וַדַּאי. שֶׁמֹּשֶׁה בִּקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא תִּשְׁרֶה שְׁכִינָה עַל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְנָתַן לוֹ. הַהֶבֶל הָעוֹמֵד עַל אֻמּוֹת הָעוֹלָם מֵאֵיפֹה יוֹצֵא? אוֹ עַל הָרְשָׁעִים שֶׁהֵם עֵרֶב רַב, מְעֹרָבִים עִם יִשְׂרָאֵל? אֶלָּא וַדַּאי לֹא כָּל הַפָּנִים שָׁוִים.

כָּל אַפַּיָּא שָׁוִין, אֲפִילוּ יִשְׂרָאֵל לָאו אִינּוּן שַׁוְיָן, כָּל שֶׁכֵּן אַחֲרָנִין.

אֶלָּא וַדַּאי עַל הַאי דְּיוּקְנָא דְּאָת ה' אוּקְמוּהָ, מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ. וְכַד הַאי שַׁרְיָא עַל יִשְׂרָאֵל, לֵית לוֹן יְגִיעָה וְלָא שִׁעְבּוּד. וּבָה נֶפֶשׁ עֲמֵלָה וִיגֵיעָה (שמות לא) שָׁבַת וַיִּנָּפֵשׁ.

דְּנֶפֶשׁ אַחֲרָא אִית עַל רֵישֵׁיהּ דְּבַר נָשׁ, דְּאִתְקְרִיאַת עֶבֶד. וְאִיהוּ דְּיוּקְנָא עַל בַּר נָשׁ. וְאִיהִי עֶבֶד דְּמַלְכָּא, דִּמְנַעְנְעָא כָּל אֵבָרִין דְּבַר נָשׁ, לְמֵיזָל בְּאָרְחִין טָבִין, וּלְקַיְּימָא בְּהוֹן רמ"ח פִּקּוּדִין, לְשַׁרְיָא עָלַיְיהוּ ה' דִּבְהִבָּרְאָם, דְּכַדְּ סָלִיק הִבָּרְאָם לְרמ"ח.

וּדְיוּקְנָא אַחֲרָא עַל רֵישֵׁיהּ, דְּאִתְקְרִיאַת יִרְאָה, וְדָא י'. וְעָלַיְיהוּ אִתְּמַר, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים. תְּרֵין דְּיוּקְנִין טָבִין, דְּאִינּוּן דְּכַר וְנוּקְבָא. דְּכַר מִסִּטְרָא דְּאָת י'. נוּקְבָא מִסִּטְרָא דְּאָת ה'.

וּתְרֵין אַתְוָון אַתְעָרִין לֵיהּ לְבַר נָשׁ לַתּוֹרָה וְלַמִּצְוָה. י' יִרְאָה, וְדָא אִיהִי עַל רֵישֵׁיהּ דְּבַר נָשׁ, וּמִנָּהּ יֵיעוּל דְּחִילוּ לְלִבָּא דְּבַר נָשׁ, לְמִדְחַל מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְנַטְרָא גַּרְמֵיהּ דְּלָא יֶעֱבַר עַל פִּקּוּדִין דְּלָא תַעֲשֶׂה. ה' אַהֲבָה עַל רֵישֵׁיהּ דְּבַר נָשׁ, וּמִנֵּיהּ עָאל

לשון הקודש

אֲפִלּוּ יִשְׂרָאֵל אֵינָם שָׁוִים, כָּל שֶׁכֵּן אֲחֵרִים.

אֶלָּא וַדַּאי עַל דְּמוּת זוֹ שֶׁל אוֹת ה' פֵּרְשׁוּהָ, מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ. וּכְשֶׁהִיא שׁוֹרָה עַל יִשְׂרָאֵל, אֵין לָהֶם יְגִיעָה וְלֹא שִׁעְבּוּד, וּבָה נֶפֶשׁ עֲמֵלָה וִיגֵעָה (שמות לב) שָׁבַת וַיִּנָּפֵשׁ.

שֶׁנֶּפֶשׁ אַחֶרֶת יֵשׁ עַל רֹאשׁ הָאָדָם, שֶׁנִּקְרֵאת עֶבֶד, וְהִיא דְּמוּת עַל הָאִישׁ, וְהוּא עֶבֶד הַמֶּלֶךְ, שֶׁמְּנַעְנַעַת כָּל אֵיבְרֵי הָאָדָם לָלֶכֶת בְּדְרָכִים טוֹבוֹת וּלְקַיֵּם בָּהֶם רמ"ח מִצְוּוֹת, לְהַשְׁרוֹת עֲלֵיהֶם ה' שֶׁל בְּהִבָּרְאָם, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה הִבָּרְאָם לְרמ"ח.

וּדְיוּקָן אַחֵר עַל רֹאשׁוֹ, שֶׁנִּקְרָא יִרְאָה, וְזֶה י'. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים. שְׁתֵּי דְּמְיוֹת טוֹבוֹת, שֶׁהֵם זָכָר וּנְקֵבָה. זָכָר מִצַּד הָאוֹת י', נְקֵבָה מִצַּד הָאוֹת ה'.

וּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת מְעוֹרְרוֹת אֶת הָאָדָם לַתּוֹרָה וְלַמִּצְוָה. י' יִרְאָה, וְזוֹהִי עַל רֹאשׁ הָאָדָם, וּמִמֶּנָּה תִּכָּנֵס יִרְאָה לְלֵב הָאָדָם לִירָא מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עַל מִצְוּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. ה' אַהֲבָה עַל

רְחִימוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל רמ"ח אֵבָרִין דִּילֵיהּ, לְקַיְּימָא בְּהוֹן פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה. וְ' אִיהִי עַל רֵישֵׁיהּ דְּבַר נָשׁ, וּמִנֵּיהּ יֵיעוּל עַל פּוּמָא דְּבַר נָשׁ מִלּוּלִין לְאוֹלְפָא בְּאוֹרַיְיתָא.

וּבְהַאי קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל יְיָ. וּבְהַאי דְּיִהֵא בְּכוֹן הַיְּרָאָה וְהָאַהֲבָה וְהַתּוֹרָה יִתְחַזֵּר יְהוָ"ה דְּאִיהוּ בִּינָה תְּשׁוּבָה, וְ' תָּשׁוּב לְגַבֵּי ה', דְּאִיהוּ עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. וְאִיהִי ל"ב אֱלֹהִים. (דף קכ"ג ע"א) וְיִשְׁתְּלִים יְהוָה וּבָה יְהֵא לְכוֹן נַיְיחָא מִכֹּלָּא, וּבָהּ שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ.

וּבָהּ יִתְכְּלִיל יה"ו, וּבְגִין דָּא וַיְכֻלּוּ: שְׁלִימוּ דְכֹלָּא. בָּהּ, אִתְבְּרֵי כָּל עָלְמָא, וְעָלָהּ קַיְּימִין שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וַיַּמָּא וְכָל בְּרְיָין דְּאִתְבְּרוּן, דִּכְתִיב, (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּה' בְּרָאָם. וְאִם הִיא אִתְרַחֲקַת מֵעָלְמָא אֲפִילוּ רִגְעָא, כֹּלָּא אִתְחֲרַב וְאִתְבָּטֵל, וְלָא חֲיֵי קִיּוּמָא בְּעָלְמָא.

הַאי ה' לָא תֵּיזִיל מִגּוּפָא, וּבָהּ קַיְּימָא וְכַד הִיא תֵּיזִיל מִינֵּיהּ, הוּא סַם הַמָּוֶת תֵּיתֵי וְתִשְׁרֵי עֲלֵיהּ, דְּתִתְקְרֵי טוּמְאָה, נְבֵלָה, פְּסוּלָה, מַלְאַךְ הַמָּוֶת, חֹשֶׁךְ, אֲפֵלָה, וְשַׁרְיָא עַל גּוּפָא דְּבַר נָשׁ.

לשון הקודש

רֹאשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם, וּמִמֶּנָּה נִכְנֶסֶת אַהֲבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל רמ"ח אֵיבָרָיו לְקַיֵּם בָּהֶם מִצְוֹת עֲשֵׂה. וְ' הִיא עַל רֹאשׁ הָאָדָם, וּמִמֶּנָּה יִכָּנֵס עַל פֶּה הָאָדָם דְּבוּרִים לִלְמֹד בַּתּוֹרָה.

וּבָזֶה קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'. וּבְזֶה שֶׁתִּהְיֶה בָּכֶם הַיְּרָאָה וְהָאַהֲבָה וְהַתּוֹרָה, יַחֲזֹר יְהוָ"ה שֶׁהוּא בִּינָה, תְּשׁוּבָה, וְ' תָּשׁוּב לְה', שֶׁהִיא מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְהִיא ל"ב אֱלֹהִים. וְיִשְׁתַּלֵּם יְהוָה, וּבָהּ תִּהְיֶה לָכֶם מְנוּחָה וְנַחַת מֵהַכֹּל, וּבָהּ שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ.

וּבָהּ יִכָּלֵל יה"ו, וּמִשּׁוּם זֶה וַיְכֻלּוּ – שְׁלֵמוּת הַכֹּל. בָּהּ נִבְרָא כָּל הָעוֹלָם, וְעָלֶיהָ עוֹמְדִים שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְהַיָּם וְכָל הַבְּרִיּוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּה' בְּרָאָם. וְאִם הִיא תִּתְרַחֵק מֵהָעוֹלָם אֲפִלּוּ רֶגַע, הַכֹּל יֵחָרֵב וְיִתְבַּטֵּל, וְלֹא תִהְיֶה עֲמִידָה לָעוֹלָם.

ה' זֹאת לֹא תֵלֵךְ מֵהַגּוּף, וּבוֹ הוּא עוֹמֵד. וּכְשֶׁהִיא תֵלֵךְ מִמֶּנּוּ, הוּא סַם הַמָּוֶת יָבֹא וְיִשְׁרֶה עָלָיו, שֶׁתִּקָּרֵא טֻמְאָה, נְבֵלָה, פְּסוּלָה, מַלְאַךְ הַמָּוֶת, חֹשֶׁךְ, אֲפֵלָה, וְשׁוֹרֶה עַל גּוּף

וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְקְרֵי בַּר נָשׁ מֵת. וְרָזָא דְמִלָּה, (יחזקאל יח) כִּי לֹא אֶחְפּוֹץ בְּמוֹת הַמֵּת נְאֻם יְיָ אֱלֹהִים וְהָשִׁיבוּ וְחִיוּ.

כָּל פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, דַּהֲווֹ עֲתִידִין לְשַׁרְיָא בְּרמ"ח אֵבָרִין דִּילֵיהּ, כֻּלְּהוּ מִתְאַבְּלִין עָלֵיהּ. וְרָזָא דְמִלָּה, (ישעיה נז) דְּרָכָיו רָאִיתִי וְאֶרְפָּאֵהוּ וְגוֹ'. וְלַאֲבֵלָיו. מָאי וְלַאֲבֵלָיו. אִילֵּין רמ"ח אֵבָרִין, דְּקָא מִתְאַבְּלִין עָלֵיהּ, דְּאִינּוּן דִּיוּקְנָא עִלָּאָה דְשַׁרְיָא עַל רֵישֵׁיהּ, דְּבָהּ שַׁרְיָא יהו"ה. דִּכְמָה דְאִית דִּיוּקְנָא טָבָא עַל צַדִּיק, וּמַנְהִיג לֵיהּ לְכָל עוֹבָדִין טָבִין, לְזַכָּאָה לֵיהּ לְעָלְמָא דְאָתֵי. כַּךְ אִית דִּיוּקְנָא בִישָׁא, עַל רֵישָׁא דְחַיָּיבָיָא, לְאַנְהָגָא לוֹן בְּעוֹבָדִין בִּישִׁין, דְּיַרְתּוּן גֵּיהִנָּם. וּבְגִין דָּא אִית הֶבֶל וְאִית הֶבֶל, אִית הֶבֶל טָב, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (דברים ח) כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי יְיָ יִחְיֶה הָאָדָם. וְאִית הֶבֶל בִּישׁ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (קהלת ב) גַּם זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ.

וְתָא חֲזֵי בְּעוֹבָדִין דְּבַר נָשׁ אִשְׁתְּמוֹדַע פַּרְצוּפָא, דְּאִיהִי עָלֵיהּ, וּפַרְצוּפָא דְאַנְפּוֹי. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה ג) הַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנְתָה בָם. בְּדִיוּקְנָא, אִשְׁתְּמוֹדַע פַּרְצוּפָא דְחַיָּה דְשַׁרְיָא עָלֵיהּ, אִם הוּא אַרְיֵה, אוֹ שׁוֹר אוֹ נֶשֶׁר, אוֹ אָדָם. מֵהַמֶּרְכָּבָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, אוֹ מֵהַמֶּרְכָּבָה דְמַלְאָךְ שַׂר הַפָּנִים, אוֹ מֵהַמֶּרְכָּבָה

לשון הקודש

הָאִישׁ. וּבְאוֹתוֹ זְמַן נִקְרָא הָאָדָם מֵת, וְסוֹד הַדָּבָר – (יחזקאל יח) כִּי לֹא אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הַמֵּת נְאֻם ה' אֱלֹהִים וְהָשִׁיבוּ וְחִיוּ.

כָּל מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהָיוּ עֲתִידוֹת לִשְׁרוֹת בְּרמ"ח אֵיבָרָיו, כֻּלָּן מִתְאַבְּלוֹת עָלָיו, וְסוֹד הַדָּבָר – (ישעיה נז) דְּרָכָיו רָאִיתִי וְאֶרְפָּאֵהוּ וְגוֹ', וְלַאֲבֵלָיו. מַה זֶּה וְלַאֲבֵלָיו? אֵלּוּ רמ"ח אֵיבָרִים שֶׁמִּתְאַבְּלִים עָלָיו, שֶׁהֵם דְּמוּת עֶלְיוֹנָה שֶׁשּׁוֹרָה עַל רֹאשׁוֹ, שֶׁבָּהּ שׁוֹרֶה הַוָיָ"ה. שֶׁכְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ דְּמוּת טוֹבָה עַל צַדִּיק וּמַנְהִיגָה אוֹתוֹ לְכָל מַעֲשִׂים טוֹבִים לְזַכּוֹתוֹ לָעוֹלָם הַבָּא, כָּךְ יֵשׁ דְּמוּת רָעָה עַל רֹאשׁ הָרְשָׁעִים לְהַנְהִיגָם בְּמַעֲשִׂים רָעִים, שֶׁיִּרְשׁוּ גֵּיהִנֹּם. וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ הֶבֶל וְיֵשׁ הֶבֶל. יֵשׁ הֶבֶל טוֹב, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי ה' יִחְיֶה הָאָדָם. וְיֵשׁ הֶבֶל רָע, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ גַּם זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ.

וּבָא וּרְאֵה, בְּמַעֲשֵׂי הָאָדָם נוֹדָע הַפַּרְצוּף שֶׁעָלָיו וּפַרְצוּף פָּנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ג) הַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנְתָה בָם. בַּדְּמוּת נוֹדָע פַּרְצוּף הַחַיָּה שֶׁשּׁוֹרָה עָלָיו, אִם הוּא אַרְיֵה, אוֹ שׁוֹר, אוֹ

בִּישָׁא דְּסָמָאֵל, אוֹ מֵהַמֶּרְכָּבָה דְּאַרְבַּע יְסוֹדִין דְּעָלְמָא. וְלֵית בְּהוֹן לָא הַיֵּצֶר טוֹב, וְלָא הַיֵּצֶר הָרָע, אֶלָּא כִּבְעִירִין דְּעָלְמָא.

וּבְגִין דָּא כַּמָּה הֲבָלִים אִית בִּבְנֵי נָשָׁא, כָּל חַד לְמִינֵיהּ. וְרָזָא דְּמִלָּה, (בראשית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. וּבְגִין דָּא, בְּמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד בָּהּ מוֹדְדִין לוֹ. וּבְכָל פַּרְצוּפָא אִית מְמָנָא עָלֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, לְשִׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, לְכָל חַד אִית לֵיהּ פַּרְצוּפֵיהּ, דְּהַהוּא דַּרְגָּא דְּאַנְהִיג לֵיהּ, וְלָא תִשְׁכַּח יוֹם דְּלֵית בֵּיהּ טוֹב. וְאַף עַל גַּב דְּבִיוֹמָא תְנִיָּינָא לָא אִית בֵּיהּ טוֹב, בְּיוֹמָא תְלִיתָאָה תִשְׁכַּח לֵיהּ. וּבְגִין דָּא אִתְמַר בֵּיהּ תְּרֵי זִמְנֵי טוֹב.

וְכָל יוֹמָא אִית לֵיהּ גְּדֵר מִלְּבַר, דְּלָא יֵעוּל כָּל בַּר נָשׁ לְהַהוּא טוֹב. כְּגוֹן חֹשֶׁךְ דְּכַסֵּי לִנְהוֹרָא. דְּתִשְׁכַּח בְּיוֹמָא קַדְמָאָה אוֹר, וְתִשְׁכַּח בֵּיהּ חוֹשֶׁךְ. בְּכָל יוֹמָא תִשְׁכַּח נְטִירָא. וְאִינּוּן נְטִירִין אִינּוּן, כְּגוֹן קוֹצִים לַכֶּרֶם. וְאִית נְטִירִין אַחֲרָנִין, כְּגוֹן נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים וּשְׂרָפִים, וְנַטְרִין הַהוּא טוֹב, דְּלָא יֵעוּל תַּמָּן דְּלָאו אִיהוּ רָאוּי לְמֵיעַל. וְאִי לָאו, כָּל חַיָּיבַיָּא הֲווֹ עָאלִין בְּרָזִין דְּאוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

נֶשֶׁר, אוֹ אָדָם. מִמֶּרְכֶּבֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, אוֹ מִמֶּרְכֶּבֶת מַלְאָךְ שַׂר הַפָּנִים, אוֹ מִמֶּרְכָּבָה רָעָה שֶׁל סָמָא"ל, אוֹ מִמֶּרְכֶּבֶת אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁל הָעוֹלָם. וְאֵין בָּהֶם לֹא הַיֵּצֶר הַטּוֹב, וְלֹא הַיֵּצֶר הָרָע, אֶלָּא כִּבְהֵמוֹת הָעוֹלָם.

וּמִשּׁוּם זֶה כַּמָּה הֲבָלִים יֵשׁ בִּבְנֵי אָדָם, כָּל אֶחָד לְמִינוֹ. וְסוֹד הַדָּבָר – (בראשית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. וּמִשּׁוּם זֶה, בְּמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד – בָּהּ מוֹדְדִים לוֹ. וּלְכָל פַּרְצוּף יֵשׁ מְמֻנֶּה עָלָיו.

בֹּא רְאֵה, לְשֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, לְכָל אֶחָד יֵשׁ אֶת פַּרְצוּפוֹ שֶׁל אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁמַּנְהִיגָה אוֹתוֹ, וְלֹא תִמְצָא יוֹם שֶׁאֵין בּוֹ טוֹב. וְאַף עַל גַּב שֶׁבַּיּוֹם הַשֵּׁנִי אֵין בּוֹ טוֹב, תִּמְצָאֶנּוּ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בּוֹ פְּעָמַיִם כִּי טוֹב. **וּלְכָל** יוֹם יֵשׁ גְּדֵר מִבַּחוּץ שֶׁלֹּא יִכָּנֵס כָּל אָדָם לְאוֹתוֹ טוֹב, כְּמוֹ חֹשֶׁךְ שֶׁמְּכַסֶּה אֶת הָאוֹר. שֶׁתִּמְצָא בְּיוֹם רִאשׁוֹן אוֹר, וְתִמְצָא בּוֹ חֹשֶׁךְ. בְּכָל יוֹם תִּמְצָא שְׁמִירָה, וְאוֹתָם שׁוֹמְרִים הֵם כְּמוֹ קוֹצִים לַכֶּרֶם. וְיֵשׁ שׁוֹמְרִים אֲחֵרִים, כְּמוֹ נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים וּשְׂרָפִים, וְשׁוֹמְרִים אוֹתוֹ טוֹב שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לְשָׁם מִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְהִכָּנֵס. וְאִם לֹא – כָּל הָרְשָׁעִים

וּבְגִין דָּא מָאן דְּאִיהוּ חַיָּיבָא, וְיֵיעוּל לְמִנְדַּע רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, כַּמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה דְּאִתְקְרִיאוּ חֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה, נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים חֵיוֹת בָּרָא אִתְקְרִיאוּ, וּמְבַלְבְּלִין מַחֲשַׁבְתֵּיהּ, דְּלָא יֵיעוּל לַאֲתָר דְּלָאו דִּילֵיהּ.

אֲבָל מָאן דְּאִיהוּ טוֹב, כָּל אִלֵּין נְטִירִין אִינּוּן לְמֶמְרֵיהּ, וְקַטֵּיגוֹר נְעֵשָׂה סַנֵּיגוֹר, וְיֵיעָלוּן (לֵיהּ) לְטוֹב הַגָּנוּז, וְיֵימְרוּן לֵיהּ מָרָנָא, הָא בַר נָשׁ טוֹב וְצַדִּיק יְרֵא שָׁמַיִם, בְּעֵי לְאַעֲלָא קָדָמָךְ, אָמַר לָנוּ, (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ. הַהוּא טוֹב הַגָּנוּז יֵימָא לוֹן, פִּתְחוּ לֵיהּ בְּהַאי תַּרְעָא דְּאִתְקְרֵי אַהֲבָה, אוֹ בְּהַאי תַּרְעָא דְּאִיהִי תְּשׁוּבָה. כָּל צַדִּיק יֵיעוּל בְּפוּם דַּרְגָּא דִילֵיהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה (ישעיה כו) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי צַדִּיק וְגוֹ'.

כְּעַן צָרִיךְ לְאָהַדְּרָא עַל פֶּתַח הַתְּשׁוּבָה. וְכִי מִכַּמָּה מִינִין אִיהוּ תְּשׁוּבָה דְּעַבְדִּין בְּנֵי נָשָׁא, כֻּלְּהוּ טָבִין, אֲבָל לָאו כָּל אַפַּיָּיא שָׁוִין. אִית בַּר נָשׁ דְּאִיהוּ רָשָׁע גָּמוּר כָּל יָמָיו, וְאִיהוּ עוֹבֵר עַל כַּמָּה פִּקּוּדִין דְּלָא תַעֲשֶׂה, וּמִתְחָרֵט וּמוֹדֶה עָלַיְיהוּ, וּלְבָתַר כֵּן לָא עָבֵד לָא טַב וְלָא בִישׁ. לְדָא וַדַּאי יִמְחוֹל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲבָל

לשון הקודש

הָיוּ נִכְנָסִים בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה.

וּמִשּׁוּם זֶה, מִי שֶׁהוּא רָשָׁע וְיִכָּנֵס לָדַעַת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, כַּמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה שֶׁנִּקְרָאִים חֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה, נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים, חַיּוֹת בָּר נִקְרָאִים, וּמְבַלְבְּלִים מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לְמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ.

אֲבָל מִי שֶׁהוּא טוֹב, כָּל הַשּׁוֹמְרִים הֵם לְמָרוּתוֹ, וְקַטֵּגוֹר נַעֲשֶׂה סָנֵגוֹר, וַיִּכְנִיסוּ (אותו) לַטּוֹב הַגָּנוּז, וְיֹאמְרוּ לוֹ: מוֹרֵנוּ, אִישׁ זֶה הוּא טוֹב וְצַדִּיק, יְרֵא שָׁמַיִם, רוֹצֶה לְהִכָּנֵס לְפָנֶיךָ, אָמַר לָנוּ (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ. אוֹתוֹ טוֹב הַגָּנוּז יֹאמַר לָהֶם: פִּתְחוּ לוֹ בְּשַׁעַר זֶה שֶׁנִּקְרָא אַהֲבָה, אוֹ בְּשַׁעַר זֶה שֶׁנִּקְרָא תְּשׁוּבָה. כָּל צַדִּיק יִכָּנֵס כְּפִי דַּרְגָּתוֹ, וְסוֹד הַדָּבָר – (ישעיה כו) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי צַדִּיק וְגוֹ'.

כָּעֵת צָרִיךְ לַחֲזוֹר עַל פֶּתַח הַתְּשׁוּבָה. וְכִי מִכַּמָּה מִינִים הִיא הַתְּשׁוּבָה שֶׁעוֹשִׂים בְּנֵי אָדָם? כֻּלָּם טוֹבִים, אֲבָל לֹא כָּל הַפָּנִים שָׁוִים. יֵשׁ אָדָם שֶׁהוּא רָשָׁע גָּמוּר כָּל יָמָיו, וְהוּא עוֹבֵר עַל כַּמָּה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וּמִתְחָרֵט וּמוֹדֶה עֲלֵיהֶם, וְאַחַר כָּךְ לֹא עוֹשֶׂה לֹא טוֹב

לָא דְיִזְכֶּה לִתְשׁוּבָה עִלָּאָה. אִית בַּר נָשׁ לְבָתָר דְּיֵיתוּב מֵחַטָּאָיו, וּמִתְכַּפֵּר לֵיהּ, אִיהוּ אָזִיל בְּדֶרֶךְ מִצְוָה, וּמִתְעַסֵּק בְּכָל כֹּחוֹ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דָּא זָכֵי לִתְשׁוּבָה תַתָּאָה, דְּאִתְקְרֵי ה'. וְדָא אִיהוּ תְּשׁוּבָה תַתָּאָה.

וְאִית בַּר נָשׁ לְבָתָר דְּמִתְחָרֵט מֵחוֹבוֹי, וַיַּעֲבִיד תְּשׁוּבָה, וְיִתְעַסָּק בְּאוֹרַיְיתָא בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס. דָּא זָכֵי לְאָת ו', וְאִיהוּ בֶּן י"ה, וְעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי בִּינָה, וְדָא גָרִים דְּתָשׁוּב ו' לְגַבֵּי ה'. וּמִלַּת תְּשׁוּבָה כַּךְ הִיא, תָּשׁוּב ו' לְה'.

וּלְעוֹלָם לָא שַׁרְיָא ה' בְּבַר נָשׁ, וְלָא ו', (דף קכ"ג ע"ב) **בְּלָא** דְּחִילוּ וּבְלָא רְחִימוּ, דְּאִינּוּן י"ה, יְרָאָה וְאַהֲבָה קָרִינָן לֵיהּ וַדָּאי. וּמִתַּמָּן אִתְיְיהִיבוּ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה דְּאִינּוּן בֵּן וּבַת. וּבְגִין דְּיִשְׂרָאֵל מְקַיְּימִין הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה, אִתְקְרִיאוּ בָּנִים לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים יד) **בָּנִים אַתֶּם לַיי אֱלֹהֵיכֶם.**

הַנִּסְתָּרוֹת: יְרָאָה וְאַהֲבָה, דְּאִינּוּן בְּמוֹחָא וְלִבָּא. בַּחֲלָלָא דְגוּפָא. וּבְרֵישָׁא. וְהַנִּגְלוֹת: הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה, דְּאִינּוּן בְּגוּפָא

לשון הקודש

וְלֹא רַע – לָזֶה בְּוַדַּאי יִמְחֹל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲבָל לֹא יִזְכֶּה לִתְשׁוּבָה עֶלְיוֹנָה. יֵשׁ אָדָם שֶׁלְּאַחַר שֶׁיָּשׁוּב מֵחֲטָאָיו וּמִתְכַּפֵּר לוֹ, הוּא הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ מִצְוָה וּמִתְעַסֵּק בְּכָל כֹּחוֹ בְּיִרְאָה וְאַהֲבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – זֶה זוֹכֶה לִתְשׁוּבָה תַחְתּוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת ה', וְזוֹ הִיא תְּשׁוּבָה תַחְתּוֹנָה.

וְיֵשׁ אָדָם שֶׁלְּאַחַר שֶׁהִתְחָרֵט עַל חֲטָאָיו וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה, וְיִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בְּיִרְאָה וְאַהֲבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס – זֶה זוֹכֶה לָאוֹת ו', וְהוּא בֶּן י"ה, וְעַל שְׁמוֹ נִקְרֵאת בִּינָה, וְזֶה גּוֹרֵם שֶׁתָּשׁוּב ו' לְה'. וּמִלַּת תְּשׁוּבָה כָּךְ הִיא, תָּשׁוּב ו' לְה'.

וּלְעוֹלָם לֹא שׁוֹרֶה ה' בְּאִישׁ, וְלֹא ו', לְלֹא יִרְאָה וּלְלֹא אַהֲבָה, שֶׁהֵם י"ה, יִרְאָה וְאַהֲבָה נִקְרָאִים בְּוַדַּאי. וּמִשָּׁם נִתְּנוּ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה, שֶׁהֵם בֵּן וּבַת. וּמִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַיְּמִים הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה, נִקְרְאוּ בָּנִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים יב) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם.

הַנִּסְתָּרוֹת (דברים כט) – יִרְאָה וְאַהֲבָה, שֶׁהֵם בַּמֹּחַ וּבַלֵּב, בַּחֲלַל הַגּוּף וּבָרֹאשׁ. וְהַנִּגְלֹת –

וּבְרֵישָׁא לְבַר. וְרָזָא דְמִלָּה הָכִי הוּא וַדָּאי, דְּאִי בַר נָשׁ דָּחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אוֹ רָחִים לֵיהּ, דָּא לָא יָדַע בַּר נָשׁ אַחֲרָא, בְּגִין דְּאִיהוּ מִלָּה דְלָא אִתְגַּלְיָא אֶלָּא בֵינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ.

אֲבָל בַּר נָשׁ דְּמִתְעַסָּק בְּאוֹרַיְיתָא, וְאָזִיל בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, דָּא אִתְגַּלְיָא לְכָל בַּר נָשׁ, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבֵד לֵיהּ פּוּמָא בְּאִתְגַּלְיָא, לְאִתְעַסְּקָא בְּאוֹרַיְיתָא, וְעַיְינִין לְאִסְתַּכְּלָא בָּהּ, וְאוּדְנִין לְמִשְׁמַע בָּהּ. וְעָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּבַר נָשׁ, יְדִין וְרַגְלִין וְגוּפָא, לְמֶעְבַּד בְּהוֹן פִּקּוּדִין דְּעֲשֵׂה.

אִם כֵּן חוֹטְמָא לְמַאי נָפְקָא מִנֵּיהּ. (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, דָּא אִיהִי דִיוּקְנָא דְעַל בַּר נָשׁ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כח) וַיַּחֲלוֹם וְהִנֵּה סֻלָּם. סֻלָּם וַדָּאי אִיהִי נִשְׁמַת חַיִּים, כֻּרְסְיָיא לְשֵׁם יְהוָ"ה דְּאִיהוּ הַיְרָאָה וְהָאַהֲבָה הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה וּבָה שַׁרְיָא, וְהַאי כֻּרְסְיָיא, מִנָּהּ גְּזוּרוֹת כָּל נִשְׁמָתִין דְּיִשְׂרָאֵל, וְאִיהִי דִיוּקְנָא עַל רֵישָׁא דְבַר נָשׁ.

וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ. אִלֵּין הֲבָלִים דְּסַלְקִין וְנָפְקִין בְּגוּפָא, בְּהַאי סֻלָּם. אִיהוּ חַד, שְׁבִיעָאָה דְכֹלָּא. וְאִיהוּ מֶצֶב אַרְצָה, תְּרֵין. וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, תְּלַת. וְהִנֵּה

לשון הקודש

הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה, שֶׁהֵם בַּגּוּף וּבְרֹאשׁ מִבַּחוּץ. וְסוֹד הַדָּבָר כָּךְ הוּא וַדַּאי, שֶׁאִם הָאָדָם פּוֹחֵד מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹ אוֹהֵב אוֹתוֹ – אֶת זֶה לֹא יוֹדֵעַ אָדָם אַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁזֶּהוּ דָּבָר שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה אֶלָּא בֵינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ.

אֲבָל אָדָם שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וּמִתְעַסֵּק בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה – זֶה גָּלוּי לְכָל אָדָם, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה לוֹ פֶּה בְּגִלּוּי לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, וְעֵינַיִם לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ, וְאָזְנַיִם לִשְׁמֹעַ אוֹתָהּ, וְעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָדַיִם וְרַגְלַיִם וְגוּף לַעֲשׂוֹת בָּהּ מִצְוֹת עֲשֵׂה.

אִם כָּךְ, חֹטֶם לָמָה צָרִיךְ? (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, זוֹהִי דְּמוּת שֶׁעַל הָאָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שם כח) וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם. סֻלָּם וַדַּאי הִיא נִשְׁמַת חַיִּים, כִּסֵּא לְשֵׁם יְהוָ"ה, שֶׁהוּא הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה, הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה, וּבוֹ שׁוֹרֶה. וְכִסֵּא זֶה, מִמֶּנּוּ גְּזוּרוֹת כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהִיא דְּמוּת עַל רֹאשׁ הָאָדָם.

וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ – אֵלּוּ הַבְלִים שֶׁעוֹלִים וְיוֹצְאִים בַּגּוּף בְּסֻלָּם זֶה. הוּא

מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים, תְּרֵי. וְיוֹרְדִים תְּרֵי. אִינּוּן לָקְבֵל אַרְבַּע רוּחוֹת וְהַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְרָזָא, דְּמִלָּה (קהלת א) **הֶבֶל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת הֲבֵל הֲבָלִים הַכֹּל הָבֶל. אִינּוּן שִׁבְעָה, לָקְבֵל כּוּרְסְיָיא, דְּאִיהוּ הַסֶּלָּם, וְהַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְאַרְבַּע יְסוֹדִין דְּעָלְמָא, וְאִינּוּן שִׁבְעָה. לָקְבֵל שִׁבְעָה יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית. אִית כָּל בְּרְיָין דִּשְׁמַיָּא, וַיַּמָּא, וְאַרְעָא. כְּגוֹן חַיּוֹת עוֹפוֹת בְּהֵמוֹת דָּגִים, וְכַמָּה תּוֹלָדִין דְּתַלְיָין מִינֵּיהּ.**

וּבְגִין דְּכֹלָּא אִתְבְּרֵי בְּהַאי צוּלְמָא, דְּעַל כָּל יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי צַדִּיק, אִתְמַר בְּהוֹן (בראשית ט) **וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם וְגוֹ'. וְדָא מְמַלֵּל עַל בְּנֵי נָשָׁא, דְּאִינּוּן מִתְּילִין לְחֵיוָן בָּרָא, וְלִבְעִירָן, וּלְעוֹפִין, וּלְנוּנֵי יַמָּא. דְּאִית בַּר נָשׁ דְּמַזָּלֵיהּ שׁוֹר, וּמַזָּלֵיהּ אַרְיֵה, וּמַזָּלֵיהּ נֶשֶׁר, וּמַזָּלֵיהּ אָדָם.**

וְכָל אִלֵּין, לָמָּה מִתְּפַחֲדִין מֵהַאי דִּיוּקְנָא דְּאִינּוּן מִתַּמָּן אִתְבְּרִיאוּ. אֶלָּא מִשּׁוּם דְּשֵׁם יְהוָ"ה שַׁרְיָא עָלֵיהּ. רָזָא דְּמִלָּה, (דברים כח) **וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ וְגוֹ'. וְכָל מָאן דְּפָגִים עוֹבָדוֹי, אִתְפְּגִים דִּיוּקְנֵיהּ. וְשֵׁם יְיָ לָא שַׁרְיָא בַּאֲתָר פָּגִים, וּבְהַהוּא פְּגִימוּ שַׁרְיָא חֹשֶׁךְ, בְּגִין**

לשון הקודש

אֶחָד, שְׁבִיעִי שֶׁל הַכֹּל. וְהוּא מֶצֶב אַרְצָה – שְׁנַיִם. וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה – שְׁלִשָׁה. וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים – שְׁנַיִם. וְיֹרְדִים – שְׁנַיִם. אֵלֶּה כְּנֶגֶד אַרְבַּע רוּחוֹת וְהַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְסוֹד הַדָּבָר – (קהלת א) הֶבֶל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת הֲבֵל הֲבָלִים הַכֹּל הָבֶל. הֵם שִׁבְעָה כְּנֶגֶד הַכִּסֵּא, שֶׁהוּא הַסֶּלָּם, וְהַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הָעוֹלָם, וְהֵם שִׁבְעָה כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. יֵשׁ כָּל בְּרִיּוֹת הַשָּׁמַיִם וְהַיָּם וְהָאָרֶץ, כְּמוֹ חַיּוֹת, עוֹפוֹת, בְּהֵמוֹת וְדָגִים, וְכַמָּה תּוֹלָדוֹת שֶׁתְּלוּיוֹת מִמֶּנּוּ. **וּמִשּׁוּם** שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בַּצֶּלֶם הַזֶּה שֶׁעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא צַדִּיק, נֶאֱמַר בָּהֶם (בראשית ט) וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם וְגוֹ'. וְזֶה מְדַבֵּר עַל בְּנֵי אָדָם שֶׁמְּשׁוּלִים לְחַיּוֹת הַשָּׂדֶה, לִבְהֵמוֹת וּלְעוֹפוֹת וְלִדְגֵי הַיָּם. שֵׁשׁ אָדָם שֶׁמַּזָּלוֹ שׁוֹר, וּמַזָּלוֹ אַרְיֵה, וּמַזָּלוֹ נֶשֶׁר, וּמַזָּלוֹ אָדָם.

וְכָל אֵלֶּה לָמָּה מִתְּפַחֲדִים מִדְּמוּת זוֹ שֶׁהֵם נִבְרְאוּ מִשָּׁם? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁשֵּׁם ה' שׁוֹרֶה עָלָיו. סוֹד הַדָּבָר – (דברים כח) וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ וְגוֹ'. וְכָל מִי שֶׁפּוֹגֵם מַעֲשָׂיו, נִפְגֶּמֶת דְּמוּתוֹ, וְשֵׁם ה' לֹא שׁוֹרֶה בְּמָקוֹם פָּגוּם. וּבְאוֹתוֹ פְּגָם שׁוֹרֶה חֹשֶׁךְ, בִּגְלַל פְּגִימַת

פְּגִימוּ דְּסִיהֲרָא דְּשַׁרְיָא בֵּיהּ חַשּׁוֹכָא. וְהַאי בַּר נָשׁ כְּמָה דְּאִיהוּ פָּגִים דִּיוּקְנֵיהּ, כַּךְ אִתְפְּגִים אִיהוּ לְתַתָּא, אוֹ אִתְעָבִיד אִלֵּם, אוֹ חֵרֵשׁ, אוֹ סוּמָא, אוֹ חִגֵּר. בְּגִין דִּיהֵא רָשִׁים לְעֵילָּא וְתַתָּא.

וְהַהוּא חֹשֶׁךְ שַׁרְיָא בִּפְגִימוּ דִילֵיהּ, וּמִיַּד אִשְׁתְּמוֹדְעָאן בֵּיהּ דַּרְגִּין קַדִּישִׁין, דְּאִינּוּן חֵילוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמִתְרַחֲקִין מִנֵּיהּ, דִּכְבַר יַדְעִין דִּבְהַהוּא פְּגִימוּ לָא שַׁרְיָא מַלְכָּא. וּבְגִין דָּא חֵילוֹי דְמַלְכָּא מִתְרַחֲקִין מִנֵּיהּ, דְּחַיָּילִין דְּמַלְכָּא לָא שַׁרְיָין, וְלָא מִתְקָרְבָן, אֶלָּא בְּאַתָּר דְּמַלְכָּא שַׁרְיָא, דְּכַךְ אִינּוּן מִתְנַהֲגִין אֲבַתְרֵיהּ, כְּאֵבָרִין בָּתַר גּוּפָא.

וּבְהַהוּא אֲתָר דְּשָׁרֵי הַהוּא חֹשֶׁךְ, כַּמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, דְּאִתְקְרִיאוּ נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים, מִתְקָרְבִין לֵיהּ, וְיָהֲבִין לֵיהּ כַּמָּה נְשִׁיכִין, וְאִלֵּין אִינּוּן יִסּוּרִין. וְאִי אִית לֵיהּ מָמוֹנָא דְעוֹבָדִין טָבִין דְּעָבִיד, אִתְמַעֲטוּן מִנֵּיהּ. וְאֵיךְ אִתְמַעֲטוּן מִנֵּיהּ, אֶלָּא כָּל זְכוּת דְּנָחִית לֵיהּ מִלְּעֵילָּא, יָהִיב לֵיהּ לְאִלֵּין מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, וּבַטְלִין מִנֵּיהּ יִסּוּרִין. וְאִי לֵית לֵיהּ זְכוּ, וְלָא חוֹבָא לְעֵילָּא, אֶלָּא כֹּלָּא לְתַתָּא, בְּכָל זְכוּ דְעָבִיד נָחִית לֵיהּ מָמוֹנִין, וְאוּמִין דְּעָלְמָא מִתְקָרְבִין לֵיהּ,

לשון הקודש

הַלְּבָנָה שֶׁהַחֹשֶׁךְ שׁוֹרֶה בָּהּ. וְאָדָם זֶה, כְּמוֹ שֶׁהוּא פָּגַם דְּמוּתוֹ – כָּךְ נִפְגָּם הוּא לְמַטָּה, אוֹ שֶׁנַּעֲשֶׂה אִלֵּם, אוֹ חֵרֵשׁ, אוֹ סוּמָא, אוֹ חִגֵּר, בִּשְׁבִיל שֶׁיִּהְיֶה רָשׁוּם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וְאוֹתוֹ חֹשֶׁךְ שׁוֹרֶה בַּפְּגָם שֶׁלּוֹ, וּמִיָּד יוֹדְעִים בּוֹ דַּרְגּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, שֶׁהֵם כֹּחוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ, שֶׁכְּבָר יוֹדְעִים שֶׁבְּאוֹתוֹ פְּגָם לֹא שׁוֹרֶה הַמֶּלֶךְ. וּמִשּׁוּם זֶה חַיּוֹת הַמֶּלֶךְ מִתְרַחֲקוֹת מִמֶּנּוּ, שֶׁחֵילוֹת הַמֶּלֶךְ לֹא שׁוֹרִים וְלֹא מִתְקָרְבִים, אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁהַמֶּלֶךְ שׁוֹרֶה. שֶׁכָּךְ הֵם מִתְנַהֲגִים אַחֲרָיו, כְּאֵיבָרִים אַחַר הַגּוּף.

וּבְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁשּׁוֹרֶה אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ, כַּמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, שֶׁנִּקְרָאִים נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים, מִתְקָרְבִים אֵלָיו, וְנוֹתְנִים לוֹ כַּמָּה נְשִׁיכוֹת, וְאֵלֶּה אוֹתָם יִסּוּרִים. וְאִם יֵשׁ לוֹ מָמוֹן שֶׁל מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁעָשָׂה – יִתְמַעֲטוּ מִמֶּנּוּ. וְאֵיךְ יִתְמַעֲטוּ מִמֶּנּוּ? אֶלָּא כָּל זְכוּת שֶׁיּוֹרֶדֶת לוֹ מִלְּמַעְלָה, נוֹתְנִים אוֹתָהּ לְאוֹתָם מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, וּמְבַטְּלִים מִמֶּנּוּ יִסּוּרִים. וְאִם אֵין לוֹ זְכוּת וְלֹא חוֹבָה לְמַעְלָה, אֶלָּא הַכֹּל לְמַטָּה – בְּכָל זְכוּת שֶׁעוֹשֶׂה, יוֹרֵד לוֹ מָמוֹנוֹת, וְאֻמּוֹת

לְקָבֵל מַלְאֲכֵי הַבָּלָה, וְיָהִיב לוֹן מָמוֹנָא, וְאִשְׁתְּזִיב מִנַּיְיהוּ.

וּבְגִין דָּא הֲווֹ יִשְׂרָאֵל מְקָרְבִין לַעֲזָאזֵל, לְגַבֵּי הַהוּא חֹשֶׁךְ. וְשִׁבְעִים פָּרִים, לְקָבֵל שִׁבְעִים אוּמִין, לְקַיְּימָא קְרָא, (משלי כה) אִם רָעֵב שׂוֹנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם. וּמִיַּד דְּהַדְרִין בִּתְיוּבְתָּא, אִתְעַבָּר הַהוּא חֹשֶׁךְ מֵהַהוּא פְּגִימוּ, וְיִשְׁתְּלִים. וְרָזָא דְּמִלָּה, (שמואל ב יב) גַּם יְיָ הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת. וּמִיַּד אִתְהַדָּר בֵּיהּ שְׁמָא דַיְיָ, וְאִתְרָעֵי (נ"א וְיִתְרַפֵּי) בֵּיהּ, מֵאִנּוּן נְשִׁיכִין דְּיִסּוּרִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה ו) וְשָׁב וְרָפָא לוֹ. וּמִנַּיִן דְּאִתְהַדָּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִיַּד דְּהַדַּר בִּתְיוּבְתָּא וְאִשְׁתְּלִים הַהוּא פְּגִימוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מלאכי ג) שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם.

וְדָא אִיהוּ בִּתְשׁוּבָה גְּמוּרָה, דְּגָרִים לְאַהַדְּרָא בִּינָה דְּאִיהוּ יה"ו, לְגַבֵּי ה' דְּאִיהִי מַלְכוּת. דְּאַזְלָא מְנַדְּדָא מִן (דף קכ"ד ע"א) קִנָּהָא, דְּאִיהִי הַהִיא דְיוּקְנָא, דְּמִתְקַטְּרִין בָּהּ כָּל פִּקּוּדִין. וּבָהּ מִתְקַטְּרִין עֶשֶׂר סְפִירָן. כַּד בַּר נָשׁ עָבֵד פִּקּוּדָא חָדָא וְלָא יַתִּיר, וְעָבִיד לָהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִינָהּ שַׁרְיָין עָלֵיהּ עֶשֶׂר סְפִירָן. וְכָל מָאן דְּקַיֵּים פִּקּוּדָא חַד כַּדְקָא יָאוּת, כְּאִלּוּ מְקַיֵּים רמ"ח

לשון הקודש

הָעוֹלָם מִתְקָרְבִים אֵלָיו כְּנֶגֶד מַלְאֲכֵי הַחַבָּלָה, וְנוֹתֵן לָהֶם מָמוֹן וְנִצָּל מֵהֶם.

וּמִשּׁוּם זֶה הָיוּ יִשְׂרָאֵל מַקְרִיבִים לַעֲזָאזֵל אֵצֶל אוֹתוֹ הַחֹשֶׁךְ. וְשִׁבְעִים פָּרִים כְּנֶגֶד שִׁבְעִים אֻמּוֹת, לְקַיֵּם הַפָּסוּק (משלי כה) אִם רָעֵב שֹׂנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם. וּמִיַּד שֶׁחוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה, עוֹבֵר אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ מֵאוֹתוֹ פְּגָם וְנִשְׁלָם. וְסוֹד הַדָּבָר – (שמואל–ב יב) גַּם ה' הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת. וּמִיַּד חוֹזֵר בּוֹ שֵׁם ה' וּמִתְרַצֶּה (וּמִתְרַפֵּא) בּוֹ מֵאוֹתָן נְשִׁיכוֹת שֶׁל הַיִּסּוּרִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ו) וְשָׁב וְרָפָא לוֹ. וּמִנַּיִן שֶׁחוֹזֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִיַּד כְּשֶׁחָזַר בִּתְשׁוּבָה וְנִשְׁלָם אוֹתוֹ הַפְּגָם? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלאכי ג) שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם.

וְזוֹהִי תְּשׁוּבָה גְּמוּרָה שֶׁגּוֹרֶמֶת לְהַחֲזִיר בִּינָה, שֶׁהִיא יה"ו, לְגַבֵּי ה' שֶׁהִיא מַלְכוּת. שֶׁהוֹלֶכֶת וְנוֹדֶדֶת מִקִּנָּהּ, שֶׁהִיא אוֹתָהּ דְּמוּת שֶׁנִּקְשָׁרוֹת בָּהּ כָּל הַמִּצְוֹת, וּבָהּ נִקְשָׁרוֹת עֶשֶׂר סְפִירוֹת. כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת וְלֹא יוֹתֵר, וְעוֹשֶׂה אוֹתָהּ בְּיִרְאָה וְאַהֲבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בִּגְלָלָהּ שׁוֹרוֹת עָלָיו עֶשֶׂר סְפִירוֹת. וְכָל מִי שֶׁקַּיֵּם מִצְוָה אַחַת כָּרָאוּי, כְּאִלּוּ מְקַיֵּם רמ"ח

פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, דְּלֵית פִּקּוּדָא דְּלָאו אִיהוּ כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ רמ"ח. (ע"כ רעיא מהימנא).

אִישׁ אִישׁ כִּי תִשְׁטֶה אִשְׁתּוֹ וְגוֹ'. (במדבר ה) **מָאי הַאי לְגַבֵּי הַאי. אֶלָּא כְּמָה דִּכְתִיב,** (במדבר ה) **לִמְעוֹל מַעַל בַּיְיָ. רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אִישׁ אִישׁ, מָאי אִישׁ אִישׁ, דְּהָא בְּחַד סַגִּי, אֶלָּא הָא אוֹקְמוּהָ, אֲבָל אִישׁ אִישׁ, מַשְׁמַע אִישׁ דְּאִיהוּ אִישׁ, וְקַיְּים קְרָא דִּכְתִיב,** (משלי ה) **שְׁתֵה מַיִם מִבּוֹרֶךָ וְגוֹ'. כְּדֵין הוּא אִישׁ בְּעָלְמָא, אִישׁ לְגַבֵּי אִתְּתֵיהּ. וּמָעֲלָה בוֹ מָעַל, הָא בְּחַד סַגִּי, אֲמַאי תְּרֵי. אֶלָּא חַד לְעֵילָא וְחַד לְתַתָּא. חַד לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְחַד לְבַעְלָהּ. בְּגִין כַּךְ וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ.**

אֲמַאי אֶל הַכֹּהֵן. רָזָא דְּמִלָּה, בְּגִין דְּכַהֲנָא שׁוּשְׁבִינָא אִיהוּ דְּמַטְרוֹנִיתָא. הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, הָא כְתִיב (ויקרא א) **וְשָׁחַט אֶת בֶּן הַבָּקָר, וְשָׁחַט אַחֲרָא, וְלָאו**

לשון הקודש

מִצְוֹת עֲשֵׂה, שֶׁאֵין מִצְוָה שֶׁאֵינָהּ כְּלוּלָה מִכָּל הָרמ"ח. (עד כאן רעיא מהימנא).

אִישׁ אִישׁ כִּי תִשְׁטֶה אִשְׁתּוֹ וְגוֹ'. מַה זֶּה לְגַבֵּי זֶה. אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לִמְעֹל מַעַל בַּה'. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אִישׁ אִישׁ, מַה זֶּה אִישׁ אִישׁ, שֶׁהֲרֵי בְּאֶחָד מַסְפִּיק? אֶלָּא הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, אֲבָל אִישׁ אִישׁ, מַשְׁמָע אִישׁ שֶׁהוּא אִישׁ, וְקַיֵּים פָּסוּק שֶׁכָּתוּב (משלי ה) שְׁתֵה מַיִם מִבּוֹרֶךָ וְגוֹ', אָז הוּא אִישׁ בָּעוֹלָם, אִישׁ לְגַבֵּי אִשְׁתּוֹ. וּמָעֲלָה בוֹ מָעַל, הֲרֵי בְּאֶחָד מַסְפִּיק, לָמָּה שְׁנַיִם? אֶלָּא אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה, אֶחָד לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְאֶחָד לְבַעְלָהּ. בִּגְלַל זֶה, וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ.

לָמָּה אֶל הַכֹּהֵן? סוֹד הַדָּבָר – מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּהֵן הוּא שׁוּשְׁבִּין הַמַּלְכָּה. כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, הֲרֵי כָּתוּב (ויקרא א) וְשָׁחַט אֶת בֶּן הַבָּקָר, וְשָׁחַט

כַּהֲנָא, דְּכַהֲנָא אָסִיר לֵיהּ בְּדִינָא, בְּגִין דְּלָא יַפְּגִּים הַהוּא אֲתָר דְּאָחִיד בֵּיהּ, וְאַתְּ אַמְרַת, וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַכֹּהֵן, לְמֵידָן דִּינָהָא. אֶלָּא וַדַּאי כַּהֲנָא לְדָא חָזֵי, בְּגִין דְּאִיהוּ שׁוּשְׁבִינָא לְמַטְרוֹנִיתָא, וְכָל נְשֵׁי עָלְמָא מִתְבָּרְכָן (נ"א אִתְאַחֲדַת) בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְעַל דָּא אִתְתָּא דִּלְתַתָּא מִתְבָּרְכָא בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת, דַּאֲחִידַת בָּהּ בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְכַהֲנָא קָאִים לְאַתְקְנָא מִלֵּי דְּמַטְרוֹנִיתָא, וּלְעַיְּנָא בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ, בְּגִין כַּךְ כַּהֲנָא לְדָא, וְלָא אַחֲרָא.

וְאִי תֵּימָא דְּאִיהוּ עָבִיד דִּינָא, לָאו הָכִי, אֶלָּא לְאַסְגָּאָה שְׁלָמָא בְּעָלְמָא קָא אִשְׁתָּדַל בְּהַאי, וּלְאַסְגָּאָה חֶסֶד. דְּאִי הַהִיא אִתְּתָא אִשְׁתְּכַחַת זַכָּאָה, כַּהֲנָא אַסְגֵּי שְׁלָמָא בְּהוּ, וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּמִתְעַבְּרָא בִּבְרָא דְּכַר, וְאִתְעָבִיד שְׁלָמָא עַל יְדֵיהּ. וְאִי לָא אִשְׁתְּכַחַת זַכָּאָה, אִיהוּ לָא עָבִיד דִּינָא, אֶלָּא הַהוּא

לשון הקודש

אַחֵר וְלֹא הַכֹּהֵן, שֶׁהַכֹּהֵן אָסוּר לוֹ בְּדִין בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יִפְּגֹּם אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהוּא אָחוּז בּוֹ, וְאַתָּה אָמַרְתָּ וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַכֹּהֵן, לָדוּן דִּינָהּ? אֶלָּא וַדַּאי כֹּהֵן לָזֶה רָאוּי, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שׁוּשְׁבִין הַמַּלְכָּה, וְכָל נְשׁוֹת הָעוֹלָם מִתְבָּרְכוֹת (נֶאֱחֶזֶת) בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְעַל זֶה הָאִשָּׁה שֶׁלְּמַטָּה מִתְבָּרֶכֶת בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת, שֶׁאֲחוּזָה בָּהּ בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּהֵן עוֹמֵד לְתַקֵּן דִּבְרֵי הַמַּלְכָּה וּלְעַיֵּן בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, וּמִשּׁוּם זֶה הַכֹּהֵן לָזֶה, וְלֹא אַחֵר.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה דִּין – לֹא כָּךְ, אֶלָּא כְּדֵי לְהַרְבּוֹת שָׁלוֹם בָּעוֹלָם הוּא מִשְׁתַּדֵּל בָּזֶה, וּלְהַגְדִּיל חֶסֶד. שֶׁאִם אוֹתָהּ אִשָּׁה תִּמָּצֵא צַדֶּקֶת וְזַכָּאִית, הַכֹּהֵן מַגְדִּיל שְׁלוֹמָם, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת בְּבֵן זָכָר, וְנַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עַל יָדוֹ. וְאִם לֹא תִּמָּצֵא צַדֶּקֶת, הוּא לֹא עוֹשֶׂה

שְׁמָא קַדִּישָׁא דְּאִיהִי קָא מִשַּׁקְּרַת בֵּיהּ, הוּא עָבִיד דִּינָא, וְהוּא בָּדִיק לָהּ.

תָּא חָזֵי, כַּהֲנָא לָא עָיֵיל גַּרְמֵיהּ לְהַאי, אֶלָּא כַּד הִיא יָהֲבַת גַּרְמָהּ קַמֵּיהּ לְחַפָּאָה (נ"א לְזַכָּאָה), (דף קכ"ד ע"ב) זִמְנָא וּתְרֵין שָׁאִיל לָהּ. כֵּיוָן דְּאִיהִי בַּעְיָא לְאִשְׁתַּכְּחָא זַכָּאָה, כְּדֵין כַּהֲנָא עָבִיד עוֹבָדָא, בְּגִין לְאַסְגָּאָה שְׁלָמָא.

כַּהֲנָא כְּתִיב שְׁמָא קַדִּישָׁא חַד זִמְנָא בְּאֹרַח מֵישָׁר, לְבָתָר כָּתַב לֵיהּ לְמַפְּרֵעַ אַתְוָון (נ"א סְרִיטִין) טְרִיסִין בִּטְהִירִין, דִּינָא בְּדִינָא, רַחֲמֵי בְּרַחֲמֵי, רַחֲמֵי בְּדִינָא, וְדִינָא בְּרַחֲמֵי. אִשְׁתְּכַחַת זַכָּאָה, אַתְוָון רַחֲמֵי אִשְׁתְּכָחוּ, וְדִינִין סַלְקִין. לָא אִשְׁתְּכַחַת כְּדְקָא יָאוּת, רַחֲמֵי סַלְקִין, וְדִינִין אִשְׁתְּאָרוּ, וּכְדֵין דִּינָא אִתְעָבִיד. **רִבִּי** אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (שמות טו) וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם, הָא

לשון הקודש

דִּין, אֶלָּא אוֹתוֹ שֵׁם קָדוֹשׁ שֶׁהִיא מִשַּׁקֶּרֶת בּוֹ, הוּא עוֹשֶׂה אֶת הַדִּין וְהוּא בּוֹדֵק אוֹתָהּ.

בֹּא רְאֵה, הַכֹּהֵן לֹא מַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ לָזֶה, רַק כְּשֶׁהִיא נוֹתֶנֶת אֶת עַצְמָהּ לְפָנָיו לְכַסּוֹת (לְהַזְדַּכּוֹת), פַּעַם וּפַעֲמַיִם שׁוֹאֵל אוֹתָהּ. כֵּיוָן שֶׁהִיא רוֹצָה לְהִמָּצֵא זַכָּאִית, אָז הַכֹּהֵן עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה כְּדֵי לְהַרְבּוֹת שָׁלוֹם.

הַכֹּהֵן כּוֹתֵב אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ פַּעַם בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, אַחַר כָּךְ כּוֹתְבוֹ לְמַפְּרֵעַ אוֹתִיּוֹת (רְשׁוּמוֹת) מְהֻפָּכוֹת בְּאוֹרוֹתֵיהֶן, דִּין בְּדִין, רַחֲמִים בְּרַחֲמִים, רַחֲמִים בְּדִין, וְדִין בְּרַחֲמִים. נִמְצָאָה זַכָּאִית – אוֹתִיּוֹת הָרַחֲמִים נִמְצָאִים, וְהַדִּינִים מִסְתַּלְּקִים. לֹא נִמְצֵאת כָּרָאוּי – הָרַחֲמִים מִסְתַּלְּקִים, וְנִשְׁאָרִים הַדִּינִים, וְאָז נַעֲשֶׂה הַדִּין.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (שמות טו) וַיָּבֹאוּ מָרָתָה

אוּקְמוּהָ. אָמַר, תַּנּוּהְנָא אֵיךְ בְּנֵי עָלְמָא לָא מִסְתַּכְּלִין וְלָא מִשְׁתַּדְּלִין בְּמִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, אֲמַאי כְּתִיב הָכָא שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ.

אֲבָל וַדַּאי רָזָא דְּמִלָּה, דְּהָכָא עַל מַיָּא הָוָה, בְּגִין דְּמִצְרָאֵי הֲווֹ אָמְרֵי, דִּבְנַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל הֲווֹ מִנַּיְיהוּ, וַהֲווּ כַּמָּה בְּיִשְׂרָאֵל דְּחַשְׁדִּין לְאִנְתְּתַיְיהוּ בְּדָא. עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָטָא לוֹן לְהַאי אֲתָר, וּבָעֵי לְמִבְדַּק לוֹן, מַה כְּתִיב וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְגוֹ'. וַיִּצְעַק אֶל יְיָ וְגוֹ'.

אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה מַה אַתְּ בָּעֵי, הָא כַּמָּה חֲבִילִין קַיְימִין גַּבַּיְיכוּ הָכָא, וַאֲנָא בָּעֵינָא לְמִבְדַּק הָכָא נְשֵׁיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, כְּתוּב שְׁמָא קַדִּישָׁא, וּרְמֵי לְמַיָּא, וְיִבְּדְקוּן כֻּלְּהוֹן, נְשֵׁי וְגוּבְרִין, וְלָא יִשְׁתְּאַר לַעֲז עַל בָּנַי. וְעַד דְּיִבְּדְקוּן כֻּלְּהוּ הָכָא,

לשון הקודש

וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם, הֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ. אָמַר, תּוֹרָה אֲנִי אֵיךְ בְּנֵי אָדָם לֹא מִסְתַּכְּלִים וְלֹא מִשְׁתַּדְּלִים בְּדִבְרֵי תּוֹרָה. כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, לָמָּה כָּתוּב כָּאן, שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ?

אֲבָל וַדַּאי סוֹד הַדָּבָר, שֶׁכָּאן עַל מַיִם זֶה הָיָה, מִשּׁוּם שֶׁהַמִּצְרִים הָיוּ אוֹמְרִים, שֶׁבָּנִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיוּ מֵהֶם, וְהָיוּ כַּמָּה בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁחָשְׁדוּ בָּזֶה בְּנִשּׂוֹתֵיהֶם, עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֱבִיאָם לְמָקוֹם זֶה וְרָצָה לְבָדְקָם. מַה כָּתוּב? וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְגוֹ'. וַיִּצְעַק אֶל ה' וְגוֹ'.

אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, מָה אַתָּה רוֹצֶה? הֲרֵי כַּמָּה חֲבִילוֹת עוֹמְדוֹת עֲלֵיכֶם כָּאן, וַאֲנִי רוֹצֶה לִבְדֹּק כָּאן אֶת נְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. כְּתֹב שֵׁם קָדוֹשׁ וּזְרֹק אוֹתוֹ לַמַּיִם, וְיִבָּדְקוּ כֻּלָּם, נָשִׁים וּגְבָרִים, וְלֹא יִשָּׁאֵר לַעֲז

לָא אַשְׁרֵי שְׁמִי עָלַיְיהוּ, מִיַּד וַיּוֹרֵהוּ יְיָ עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם, דָּא שְׁמָא קַדִּישָׁא, הַהוּא דְּהֲוָה כּוֹתֵב כַּהֲנָא לְמִבְדַּק נְשֵׁיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, כְּדֵין, שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ.

וְאִי תֵּימָא נְשֵׁיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל יָאוּת, אִינּוּן אֲמַאי. אֶלָּא אוֹף אִינּוּן בַּעְיָין, דְּלָא אִסְתַּאֲבוּ בִּנְשֵׁיהוֹן דְּמִצְרָאֵי. וּנְשֵׁיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל לָא אִסְתַּאֲבוּ בְּמִצְרָאֵי, כָּל אִינּוּן שְׁנִין דַּהֲווֹ בֵּינַיְיהוּ, וְכֻלְּהוּ נָפְקוּ גּוּבְרִין וְנוּקְבִין זַכָּאִין, וְאִשְׁתְּכָחוּ זַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין, זַכָּאִין, כְּדֵין (דף קכ"ה ע"א) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁרֵי שְׁמֵיהּ בֵּינַיְיהוּ, וְעַל דָּא עַל מַיָּא וַדָּאי, שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ אוֹף הָכָא, בְּמַיָּא בָּדִיק כַּהֲנָא לְאִתְּתָא, וּבִשְׁמָא קַדִּישָׁא.

וּמִן הֶעָפָר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן. (במדבר ה) מָאן הֶעָפָר. הָא תָּנִינָן, כְּתִיב (קהלת ג) הַכֹּל הָיָה מִן

לשון הקודש

עַל בָּנַי. וְעַד שֶׁיִּבָּדְקוּ כֻּלָּם כָּאן, לֹא אַשְׁרֶה אֶת שְׁמִי עֲלֵיהֶם. מִיָּד – וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶת הַמַּיִם, זֶה הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, אוֹתוֹ שֶׁהַכֹּהֵן הָיָה כּוֹתֵב לִבְדֹּק אֶת נְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאָז – שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ.

וְאִם תֹּאמַר, נְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל רָאוּי, הֵם לָמָּה? אֶלָּא גַּם הֵם צְרִיכִים, שֶׁלֹּא נִטְמְאוּ בִּנְשׁוֹת מִצְרַיִם. וּנְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לֹא נִטְמְאוּ בַּמִּצְרִים כָּל אוֹתָן שָׁנִים שֶׁהָיוּ בֵּינֵיהֶם, וְכֻלָּם יָצְאוּ, גְּבָרִים וְנָשִׁים, זַכָּאִים, וְנִמְצְאוּ זֶרַע יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים וְזַכָּאִים. אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִשְׁרָה שְׁמוֹ בֵּינֵיהֶם, וְעַל זֶה עַל מַיִם וַדַּאי, שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ. גַּם כָּאן בְּמַיִם בּוֹדֵק הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה, וּבַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

וּמִן הֶעָפָר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן. אֵיזֶה עָפָר? הֲרֵי לָמַדְנוּ, כָּתוּב (קהלת ג) הַכֹּל הָיָה מִן

הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל הֶעָפָר הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר, אֲפִילוּ גַּלְגַּל חַמָּה, כָּל שֶׁכֵּן בַּר נָשׁ דְּאִשְׁתְּכָחוּ מִנֵּיהּ. **אָמַר** רִבִּי יוֹסֵי, אִלּוּ כְתִיב וּמִן הֶעָפָר וְלָא יַתִּיר, הֲוֵינָא אָמַר הָכִי. אֲבָל כֵּיוָן דִּכְתִיב וּמִן הֶעָפָר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן, מַשְׁמַע דְּאַחֲרָא הוּא. אֶלָּא כְתִיב (ישעיה מא) יִתֵּן כֶּעָפָר חַרְבּוֹ, אִלֵּין מָאנֵי דִיהוֹן דְּקִיסְטִין וּבַלִּיסְטְרָאִין, מָאנֵי דְדִינָא קַשְׁיָא. מַשְׁמַע דִּכְתִיב בְּקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן, דַּאֲחִידָן לְתַתָּא. וְעַל דָּא יִקַּח הַכֹּהֵן וְנָתַן אֶל הַמָּיִם.

מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים, אִלֵּין מֵי יַמָּא, דְּאִינּוּן מְרִירִין. מָאי הוּא. דָּא שְׁמָא קַדִּישָׁא, בְּשַׁעֲתָא דְּאִשְׁתְּכַח בְּדִינָא, כְּדֵין אִקְרוּן מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים. וּבְגִין כָּךְ מַיָּא דְּיַמָּא דְלְתַתָּא כֻּלְּהוֹן מְרִירִין.

תָּא חֲזֵי, הַאי יַמָּא קַדִּישָׁא כַּמָּה נַהֲרִין מְתִיקִין עָאלִין בְּגַוָּוהִי, וּבְגִין דְּאִיהִי דִינָא דְעָלְמָא, מֵימוֹי מְרִירָן,

לשון הקודש

הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל הֶעָפָר. הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר – אֲפִלּוּ גַּלְגַּל חַמָּה, כָּל שֶׁכֵּן בֶּן אָדָם שֶׁנִּמְצָא מִמֶּנּוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִלּוּ כָתוּב וּמִן הֶעָפָר וְלֹא יוֹתֵר – הָיִיתִי אוֹמֵר כָּךְ. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב וּמִן הֶעָפָר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן, מַשְׁמַע שֶׁאַחֵר הוּא. אֶלָּא כָתוּב (ישעיה מא) יִתֵּן כֶּעָפָר חַרְבּוֹ, אֵלֶּה בַּעֲלֵי כְלֵי זַיִן וּבַלִּיסְטְרָאוֹת, בַּעֲלֵי דִּין הַקָּשֶׁה. מַשְׁמַע שֶׁכָּתוּב בְּקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן, שֶׁאֲחוּזִים לְמַטָּה. וְעַל זֶה, יִקַּח הַכֹּהֵן וְנָתַן אֶל הַמָּיִם.

מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים – אֵלֶּה מֵי יָם שֶׁהֵם מְרִירִים. מַהוּ? זֶה שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בְּשָׁעָה שֶׁנִּמְצָא בְּדִין, אָז נִקְרָאִים מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים. וּמִשּׁוּם זֶה מֵי הַיָּם שֶׁלְּמַטָּה כֻּלָּם מְרִירִים.

בָּא רְאֵה, יָם קָדוֹשׁ זֶה, כַּמָּה נְהָרוֹת מְתוּקִים

בְּגִין דְּאָחִיד בָּהּ מוֹתָא לְכָל בְּנֵי עָלְמָא. וְאַף עַל גַּב דְּאִינּוּן מְרִירָן, כַּד מִתְפַּשְׁטִין מִתִּיקִין אִינּוּן. לְזִמְנִין מַיִין דְּיַמָּא מְרִירָן. לְזִמְנִין יַמָּא דְּבָלַע לְכָל שְׁאַר מֵימִין, וְאִקְרֵי יַמָּא דְּקָפָא, וּבָלַע כָּל אִינּוּן אַחֲרָנִין, וְשָׁאִיב לוֹן בְּגַוֵּויהּ, וְלָא נִיגָּרִין לְבַר. לְזִמְנִין שָׁאֲרָן מַיָּא, וְנַגְדִּין מֵהַהוּא יַמָּא, כָּל מַה דְּנָגִיד לְתַתָּאֵי. וּבְכַמָּה גַּוְונִין קַיְימָא הַאי יַמָּא. הַמַּיִם הַמְּאָרְרִים, בְּשַׁעֲתָא דְּאָתֵי חִיוָיָא וְאָטִיל זוֹהֲמָא, כְּדֵין הַמַּיִם הַמְּאָרְרִים וְעַל דָּא כַּהֲנָא עָבִיד עוֹבָדָא לְתַתָּא, וְאוֹמֵי אוֹמָאָה, וְאִתְעָבִיד דִּינָא.

תָּא חֲזֵי, אִי אִתְּתָא אִשְׁתְּכָחַת זַכְיָיתָא, אִלֵּין מַיִין עָאלִין בְּגַוָּוהּ, (דף קכ"ה ע"ב) וְאִתְהַפְּכָן מִתִּיקָן, וְנָקָאן גַּרְמָהּ, וְקַיְימִין בְּגַוָּוהּ, עַד דְּמִתְעַבְּרָא. כֵּיוָן דְּמִתְעַבְּרָא, הָווֹ מְשַׁפְּרֵי בְּשַׁפִּירֵי לְעוּבָּרָא דִמְעָהָא, וְנָפִיק בְּרָא

לשון הקודש

נִכְנָסִים בְּתוֹכוֹ, וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא דִּין הָעוֹלָם, מִימָיו מְרִירִים, מִשּׁוּם שֶׁאָחוּז בָּהֶם הַמָּוֶת לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם מְרִירִים, כְּשֶׁמִּתְפַּשְׁטִים הֵם מְתוּקִים. לִפְעָמִים מֵי הַיָּם מְרִירִים. לִפְעָמִים הַיָּם שֶׁבּוֹלֵעַ לְכָל שְׁאָר הַמַּיִם, וְנִקְרָא יָם קָפוּא, וּבוֹלֵעַ כָּל אוֹתָם אֲחֵרִים וְשׁוֹאֵב אוֹתָם לְתוֹכוֹ, וְלֹא נִגָּרִים הַחוּצָה. לִפְעָמִים שׁוֹרִים הַמַּיִם וּמַשְׁפִּיעִים מֵאוֹתוֹ הַיָּם כָּל מַה שֶּׁשּׁוֹפֵעַ לַתַּחְתּוֹנִים. וּבְכַמָּה גְוָנִים עָמַד יָם זֶה. הַמַּיִם הַמְּאָרְרִים, בְּשָׁעָה שֶׁבָּא הַנָּחָשׁ וְהִטִּיל זֻהֲמָה, אָז הַמַּיִם הַמְּאָרְרִים, וְעַל כָּךְ הַכֹּהֵן עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה לְמַטָּה, וְנִשְׁבָּע שְׁבוּעָה, וְנַעֲשֶׂה דִּין.

בֵּא רְאֵה, אִם הָאִשָּׁה נִמְצֵאת זַכָּאִית, מַיִם אֵלֶּה נִכְנָסִים בְּתוֹכָהּ וְנֶהְפָּכִים לִמְתוּקִים, וּמְנַקִּים עַצְמָהּ, וְעוֹמְדִים בְּתוֹכָהּ עַד שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת. כֵּיוָן שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת, הָיוּ מְיַפִּים בִּיפִי לָעֻבָּר שֶׁבְּמֵעֶיהָ, וְיוֹצֵא בֵּן יָפֶה, נָקִי בְּלִי

שַׁפִּירָא, נָקִי בְּלָא מוּמָא דְעָלְמָא. וְאִי לָאו, אִינּוּן מַיִין עַיְילִין בְּגַוָּוהּ, וְאָרְחָא רֵיחָא דְזוּהֲמָא, וְאִינּוּן מַיִין מִתְהַפְּכִין לְחִוְיָא בִּמְעָהָא, בְּמָה דְקִלְקְלָה אִתְּפְּסַת, וְאִתְחַזֵּי קְלָנָא לְכֹלָּא, וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא.

תָּא חָזֵי, כָּל אִינּוּן נְשֵׁי עָלְמָא, בְּאַתְרַיְיהוּ קַיְימֵי וְאִתְדָּנוּ, וְעַל דָּא הַהוּא אֲתָר מַמָּשׁ דְּאִינְהוּ קַיְימֵי, בֵּיהּ אִתְדָּנוּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּהוּ, וּבָעֵי לְדַכְּאָה לְהוּ.

רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (תהלים קכח) אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה וְגוֹ', מַה גֶּפֶן לָא מְקַבֵּל עָלֵיהּ אֶלָּא מִדִּידֵיהּ, כַּךְ אִתְּתָא דְיִשְׂרָאֵל, קַיְימָא בְּהַאי גַּוְונָא, דְּלָא מְקַבְּלָא עָלָהּ אֶלָּא הַהוּא בַּר זוּגָהּ. כְּשַׁפְּנִינָא (נ"א כְּתוֹרָא) דָּא, דְּלָא מְקַבְּלָא אֶלָּא הַהוּא בַּר זוּגָהּ. וְעַל דָּא כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ. מַהוּ פֹּרִיָּה. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר

לשון הקודש

מום שֶׁל הָעוֹלָם. וְאִם לֹא – הַמַּיִם הָאֵלֶּה נִכְנָסִים בְּתוֹכָהּ, וּמְרִיחָה רֵיחַ זֻהֲמָה, וְאוֹתָם מַיִם מִתְהַפְּכִים לְנָחָשׁ בְּמֵעֶיהָ. בְּמַה שֶׁקִּלְקְלָה נִתְפֶּסֶת, וְנִרְאֶה קָלוֹן לַכֹּל, וְכָךְ פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים.

בֹּא רְאֵה, כָּל נָשׁוֹת הָעוֹלָם עוֹמְדוֹת בִּמְקוֹמָן וְנִדּוֹנוֹת, וְעַל כָּךְ, אוֹתוֹ מָקוֹם מַמָּשׁ שֶׁהֵן עוֹמְדוֹת, שָׁם נִדּוֹנוֹת. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה בָהֶם וְרוֹצֶה לְזַכּוֹתָם.

רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (תהלים קכח) אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה וְגוֹ'. מַה גֶּפֶן לֹא מְקַבֶּלֶת עָלֶיהָ אֶלָּא מִשֶּׁלָּהּ – כָּךְ אֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל עוֹמֶדֶת בִּכְגוֹן זֶה, שֶׁלֹּא מְקַבֶּלֶת עָלֶיהָ אֶלָּא אוֹתוֹ בֶּן זוּגָהּ, כְּמוֹ הַיּוֹנָה (כְּיוֹנָה) הַזּוֹ שֶׁלֹּא מְקַבֶּלֶת עָלֶיהָ אֶלָּא אוֹתוֹ בֶּן זוּגָהּ. וְעַל כֵּן, כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי

(דברים כט) פּוֹרֶה רֹאשׁ. פּוֹרִיָּה: פּוֹרַחַת, דְּאַפִּיקַת עֲנָפִים לְכָל סִטְרָא. וְאָן. בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ, וְלָאו לְבַר בְּשׁוּקָא, בְּגִין דְּלָא תֵּיתֵי לְשַׁקְּרָא בִּבְרִית עִלָּאָה.

וּשְׁלֹמֹה אָמַר, (משלי ב) הָעוֹזֶבֶת אַלּוּף נְעוּרֶיהָ וְאֶת בְּרִית אֱלֹהֶיהָ שָׁכֵחָה. מָאן בְּרִית אֱלֹהֶיהָ. הַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי בְּרִית. וְהִיא אִתְקַשְּׁרָא בֵּיהּ, בְּגִין כַּךְ בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ.

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, תּוּנְבָא לֵיתֵי עַל הַהוּא בַּר נָשׁ, דְּשָׁבַק לְאִנְתְּתֵיהּ דְּתִתְחַזֵּי מִשַּׁעֲרָא דְּרֵישָׁהּ לְבַר. וְדָא הוּא חַד מֵאִינּוּן צְנִיעוּתָא דְּבֵיתָהּ. וְאִתְּתָא דְּאַפִּיקַת מִשַּׁעֲרָא דְּרֵישָׁהּ לְבַר, לְאִתְתַּקְּנָא בֵּיהּ, גָּרִים מִסְכְּנוּתָא לְבֵיתָא. וְגָרִים לִבְנָהָא דְּלָא יִתְחַשְּׁבוּן בִּדְרָא. וְגָרִים מִלָּה אַחֲרָא דְּשַׁרְיָא בְּבֵיתָא. מָאן גָּרִים דָּא. הַהוּא שַׁעֲרָא דְּאִתְחֲזֵי מֵרֵישָׁהּ לְבַר. וּמַה בְּבֵיתָא

לשון הקודש

בֵּיתֶךָ. מַה זֶּה פֹּרִיָּה? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כט) פֹּרֶה רֹאשׁ. פֹּרִיָּה – פּוֹרַחַת, שֶׁמּוֹצִיאָה עֲנָפִים לְכָל צַד. וְאֵיפֹה? בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ, וְלֹא לַחוּץ בַּשּׁוּק, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא תָּבֹא לְשַׁקֵּר בִּבְרִית עֶלְיוֹנָה.

וּשְׁלֹמֹה אָמַר, (משלי ב) הָעֹזֶבֶת אַלּוּף נְעוּרֶיהָ וְאֶת בְּרִית אֱלֹהֶיהָ שָׁכֵחָה. מַה זֶּה בְּרִית אֱלֹהֶיהָ? אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא בְּרִית וְהִיא הִתְקַשְּׁרָה בּוֹ, בִּגְלַל כָּךְ בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, קְלָלָה תָּבֹא עַל אוֹתוֹ אִישׁ שֶׁמַּשְׁאִיר אֶת אִשְׁתּוֹ לְהֵרָאוֹת עִם שַׁעֲרוֹת רֹאשָׁהּ בַּחוּץ, וְזֶה אֶחָד מֵאוֹתָם צְנִיעֻיּוֹת שֶׁל הַבַּיִת. וְאִשָּׁה שֶׁמּוֹצִיאָה מִשַּׁעֲרוֹת רֹאשָׁהּ הַחוּצָה לְהִתְתַּקֵּן בּוֹ, גּוֹרֶמֶת עֹנִי לַבַּיִת, וְגוֹרֶמֶת לְבָנֶיהָ שֶׁלֹּא יֵחָשְׁבוּ בַּדּוֹר, וְגוֹרֶמֶת דָּבָר אַחֵר שֶׁשּׁוֹרֶה בַּבַּיִת. מִי גָּרַם זֶה? אוֹתוֹ

הַאי, כָּל שֶׁכֵּן בְּשׁוּקָא, וְכָל שֶׁכֵּן חֲצִיפוּתָא אַחֲרָא.
וּבְגִין כָּךְ אֶשְׁתְּךְ כְּגֶפֶן פּוֹרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, שַׁעֲרָא דְּרֵישָׁא (דף קכ"ו ע"א) דְּאִתְּתָא דְּאִתְגַּלְיָיא, גָּרִים שַׁעֲרָא אַחֲרָא לְאִתְגַּלְיָיא, וּלְאַפְּגְּמָא לָהּ. בְּגִין כַּךְ, בַּעְיָא אִתְּתָא דְּאֲפִילוּ טְסִירֵי דְּבֵיתָא, לָא יֶחֱמוּן שַׁעֲרָא חַד מֵרֵישָׁא, כָּל שֶׁכֵּן לְבַר.

תָּא חֲזֵי, כְּמָה בִּדְכוּרָא שַׁעֲרָא הוּא חוּמְרָא דְּכֹלָּא,
הָכִי נָמֵי לְנוּקְבָא. פּוּק חֲמֵי, כַּמָּה פְּגִימוּ גָּרִים הַהוּא שַׁעֲרָא דְּאִתְּתָא. גָּרִים לְעֵילָא, גָּרִים לְתַתָּא, גָּרִים לְבַעְלָהּ דְּאִתְלַטְיָיא, גָּרִים מִסְּכִנוּתָא, גָּרִים מִלָּה אַחֲרָא בְּבֵיתָא, גָּרִים דְּיִסְתְּלִק חַשִּׁיבוּתָא מִבְּנָהָא.
רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבוּן, מֵחֲצִיפוּ דְּלְהוֹן.

וְעַל דָּא, בַּעְיָא אִתְּתָא לְאִתְכַּסְיָיא, בְּזִיוָוּתֵי דְּבֵיתָא.
וְאִי עַבְדַּת כֵּן מַה כְּתִיב, (תהלים קכח) בָּנֶיךָ כִּשְׁתִילֵי

לשון הקודש

שַׁעַר שֶׁנִּרְאֶה מֵרֹאשָׁהּ הַחוּצָה. וּמַה בַּבַּיִת כָּךְ – כָּל שֶׁכֵּן בַּשּׁוּק, וְכָל שֶׁכֵּן חֲצִיפוּת אַחֶרֶת. וּמִשּׁוּם זֶה, אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פּוֹרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ. **אָמַר** רַבִּי יְהוּדָה, שַׁעַר רֹאשׁ הָאִשָּׁה שֶׁמִּתְגַּלֶּה, גּוֹרֵם לְשַׁעַר אַחֵר לְהִתְגַּלּוֹת וְלִפְגֹּם אוֹתָהּ. מִשּׁוּם כָּךְ צְרִיכָה אִשָּׁה שֶׁאֲפִלּוּ קוֹרוֹת בֵּיתָהּ לֹא יִרְאוּ שַׁעֲרָה אַחַת מֵרֹאשָׁהּ, וְכָל שֶׁכֵּן בַּחוּץ.

בֹּא רְאֵה, כְּמוֹ שֶׁבַּזָּכָר הַשַּׁעַר הוּא חֻמְרַת הַכֹּל – כָּךְ גַּם לַנְּקֵבָה. צֵא וּרְאֵה כַּמָּה פְּגָם גּוֹרֵם אוֹתוֹ שַׁעַר הָאִשָּׁה: גּוֹרֵם לְמַעְלָה וְגוֹרֵם לְמַטָּה, גּוֹרֵם לְבַעְלָהּ לְהִתְקַלֵּל, גּוֹרֵם עֹנִי, וְגוֹרֵם דָּבָר אַחֵר בַּבַּיִת, גּוֹרֵם שֶׁתִּסְתַּלֵּק חֲשִׁיבוּת מִבָּנֶיהָ. הָרַחֲמָן יַצִּילֵנוּ מֵחֲצִיפוּתָן.
וְעַל כָּךְ צְרִיכָה אִשָּׁה לְהִתְכַּסּוֹת בְּזִיוֵּוּת בֵּיתָהּ. וְאִם עוֹשָׂה כָּךְ, מַה כָּתוּב? (תהלים קכח)

זֵיתִים. מַהוּ כִּשְׁתִּילֵי זֵיתִים. מַה זַּיִת דָּא, בֵּין בְּסִתְוָוא, בֵּין בְּקַיְיטָא, לָא אִתְאֲבִידוּ טַרְפּוֹי, וְתָדִיר אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ חֲשִׁיבוּת יַתִּיר עַל שְׁאַר אִילָנִין. כַּךְ בְּנָהָא יִסְתַּלְקוּן בַּחֲשִׁיבוּ עַל שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּבַעְלָהּ מִתְבָּרֵךְ בְּכֹלָּא, בְּבִרְכָאן דִּלְעֵילָא, בְּבִרְכָאן דִּלְתַתָּא, בְּעוּתְרָא, בִּבְנִין, בִּבְנֵי בְנִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קכח) הִנֵּה כִּי כֵן יְבוֹרַךְ גֶּבֶר יְרֵא יְיָ. וּכְתִיב (תהלים קכח) יְבָרֶכְךָ ה' מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְטוּב יְרוּשָׁלִָם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל. (יִשְׂרָאֵל סָבָא קַדִּישָׁא).

רעיא מהימנא

אֵלִיָּהוּ, קוּם אַפְּתַח עִמִּי בְּפִקּוּדִין, דְּאַנְתְּ הוּא עוֹזֵר לִי, בְּכָל סִטְרָא. דְּהָא עָלָךְ אִתְּמַר בְּקַדְמִיתָא, פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן. וּבֶן אַהֲרֹן וַדַּאי אִיהוּ אָח דִּילִי, (משלי יז) אָח לְצָרָה יִוָּלֵד. פָּתַח וְאָמַר, פִּקּוּדָא לָדוּן בְּדִינֵי סוֹטָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב וְעָבַר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה וְקִנֵּא וְגוֹ'. וַדַּאי רוּחַ קִנְאָה מִתְּרֵין סִטְרִין

לשון הקודש

בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים. מַה זֶּה כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים? מַה זַּיִת זֶה, בֵּין בַּסִּתָּו בֵּין בַּקַּיִץ לֹא אוֹבְדִים עָלָיו, וְתָמִיד נִמְצֵאת בּוֹ חֲשִׁיבוּת יְתֵרָה עַל שְׁאָר הָאִילָנוֹת – כָּךְ בָּנֶיהָ יַעֲלוּ בַּחֲשִׁיבוּת עַל שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁבַּעְלָהּ מִתְבָּרֵךְ בַּכֹּל: בַּבְּרָכוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, בַּבְּרָכוֹת שֶׁלְּמַטָּה, בְּעֹשֶׁר, בְּבָנִים וּבִבְנֵי בָנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) הִנֵּה כִּי כֵן יְבֹרַךְ גֶּבֶר יְרֵא ה'. וְכָתוּב, יְבָרֶכְךָ ה' מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְטוּב יְרוּשָׁלִָם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל. (יִשְׂרָאֵל הַזָּקֵן הַקָּדוֹשׁ)

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אֵלִיָּהוּ, קוּם פְּתַח אִתִּי בְּמִצְוֹות, שֶׁאַתָּה הוּא עוֹזֵר לִי בְּכָל צַד, שֶׁהֲרֵי עָלֶיךָ נֶאֱמַר בַּתְּחִלָּה, (במדבר כה) פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן. וּבֶן אַהֲרֹן הוּא וַדַּאי אָח שֶׁלִּי, אָח לְצָרָה יִוָּלֵד. פָּתַח וְאָמַר, מִצְוָה לָדוּן בְּדִינֵי סוֹטָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְעָבַר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה וְקִנֵּא וְגוֹ'. וַדַּאי

אִשְׁתְּכַח, חַד בְּשִׁקְרָא, וְחַד בִּקְשׁוֹט. בְּגִין דָּא, בְּרוּחַ שִׁקְרָא וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ, וְהִיא לֹא נִטְמָאָה. וְתָנֵינָא, וְעָבַר עָלָיו וְגוֹ', וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִיא נִטְמָאָה.

וְכִי אִית קוּשְׁטָא בְּרוּחַ מְסָאֲבָא. אֶלָּא כְּבַר נָשׁ מִסִּטְרָא דְּאִילָנָא דְּטוֹב וָרָע, תַּמָּן יֵצֶר הָרָע, נָחָשׁ. בְּזִמְנָא דְּאִית לְבַר נָשׁ אִתְּתָא שַׁפִּירָא, בְּכָל עוֹבָדִין טָבִין, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי יב) אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ. יֵצֶר הָרָע אִית לֵיהּ קִנְאָה, כְּגַוְונָא דְּאַשְׁכַּחְנָא דְּקַנֵּי אָדָם עַל אִנְתְּתֵיהּ, עַד דְּפַתֵּי לָהּ, וְגָרַם לָהּ מִיתָה. וּלְזִמְנִין שַׁלִּיט עָלָהּ בְּחוֹבִין, וּמְסָאֵב לָהּ, וְהָא אִתְעֲבִידַת נְבֵלָה.

וְיֵצֶר הָרָע, מִסִּטְרָא דִּימִינָא, דִּילֵיהּ, דַּרְגָּא דְּיִשְׁמָעֵאל, אִתְקְרֵי נָחָשׁ. וּמִסִּטְרָא דְשְׂמָאלָא, דַּרְגֵּיהּ דְּעֵשָׂו סָמָאֵ"ל, אִתְקְרֵי כֶּלֶב, מִמָּנָא דְּגֵיהִנָּם דְּצוֹוֵחַ הַב הַב, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ל) לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָּנוֹת הַב הַב, וּבִרְעוּתָא דִילֵיהּ לְמֵיכַל נִשְׁמָתָא מִסָּאֲבָא, בְּנוּרָא דִילֵיהּ, גֵּיהִנָּם. וְעָבַר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ בִּקְשׁוֹט, וְהִיא נִטְמָאָה.

וּבְגִינָהּ אִתְּמַר, (ויקרא כא) **וּבַת אִישׁ כֹּהֵן, דָּא מִיכָאֵל, כִּי תֵחֵל לִזְנוֹת אֶת אָבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף. וְתַמָּן**

לשון הקודש

רוּחַ קִנְאָה נִמְצֵאת בִּשְׁנֵי צְדָדִים, אֶחָד בְּשֶׁקֶר וְאֶחָד בֶּאֱמֶת, בִּגְלַל זֶה, בְּרוּחַ שֶׁקֶר – וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ, וְהִיא לֹא נִטְמָאָה. וְלָמַדְנוּ, וְעָבַר עָלָיו וְגוֹ', וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִיא נִטְמָאָה.

וְכִי יֵשׁ אֱמֶת בְּרוּחַ טֻמְאָה? אֶלָּא בָּאָדָם מִצַּד עֵץ טוֹב וָרָע, שָׁם יֵצֶר הָרָע, נָחָשׁ. בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם אִשָּׁה יָפָה בְּכָל מַעֲשִׂים טוֹבִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי יב) אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, לַיֵּצֶר הָרָע יֵשׁ קִנְאָה, כְּמוֹ שֶׁלָּמַדְנוּ שֶׁקִּנֵּא אָדָם עַל אִשְׁתּוֹ, עַד שֶׁפִּתָּה אוֹתָהּ וְגָרַם לָהּ מִיתָה. וְלִפְעָמִים שׁוֹלֵט עָלֶיהָ בַּעֲבֵרוֹת וּמְטַמֵּא אוֹתָהּ וְנַעֲשֵׂית נְבֵלָה.

וְיֵצֶר הָרָע מִצַּד יָמִין שֶׁלּוֹ, דַּרְגַּת יִשְׁמָעֵאל, נִקְרָא נָחָשׁ. וּמִצַּד שְׂמֹאלוֹ דַּרְגַּת עֵשָׂו, סָמָאֵ"ל, נִקְרָא כֶּלֶב, מְמֻנֶּה שֶׁל גֵּיהִנֹּם שֶׁצּוֹוֵחַ הַב הַב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ל) לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָּנוֹת הַב הַב. וּבִרְצוֹנוֹ לֶאֱכֹל נִשְׁמָה טְמֵאָה בָּאֵשׁ שֶׁלּוֹ, גֵּיהִנֹּם. וְעָבַר עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ בֶּאֱמֶת, וְהִיא נִטְמָאָה.

וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר, (ויקרא כא) **וּבַת אִישׁ כֹּהֵן** – זֶה

אִתּוֹקְדַת הַהִיא זוּהֲמָא, וְאִתְלַבְּנַת אִיהִי מִנֵּיהּ, כַּכֶּסֶף דְּאִתְלַבַּן בְּנוּרָא, וְהַהִיא עוֹפֶרֶת דְּזוּהֲמָא אִתּוֹקַד, וְאִתְעֲבִיד עָפָר, וְאִתְאֲבִיד.

כְּגַוְונָא דָּא בְּיִשְׂרָאֵל, כַּד אִינּוּן מְחַלְּלִין אוֹרַיְיתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֵעוּל לוֹן בְּגָלוּתָא דִּבְנֵי עֵשָׂו וּבְנֵי יִשְׁמָעֵאל, תְּחוֹת שִׁעְבּוּדָא דִּלְהוֹן, דְּדַרְגֵּיהוּ כֶּלֶ"ב וְנָרַ"ן, וְאִתְּדָנוּ תַּמָּן, וּבְהוֹן יִתְבָּרְרוּ וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצּוֹרְפוּ כִּצְרוֹף הַכֶּסֶף וְכִבְחוֹן הַזָּהָב, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (זכריה יג) **וּצְרַפְתִּים כִּצְרֹף אֶת הַכֶּסֶף וּבְחַנְתִּים כִּבְחֹן אֶת הַזָּהָב, עַד דְּיִתְקַיֵּים בְּהוּ, (ישעיה א) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ.**

וְאִילָנָא דְּטוֹב וָרָע, בְּגִינֵיהּ אִתְּמַר, (שמות טו) **וַיּוֹרֵהוּ יְיָ עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם וְגוֹ'. בְּגִין דַּהֲווֹ יִשְׂרָאֵל עִם עֵרֶב רַב, כֻּלְּהוּ הֲווֹ אִילָנָא דְּטוֹב וָרָע, וְעַל דָּא, חֲצִיוֹ מָתוֹק מִסִּטְרָא דִימִינָא. וְחֲצִיוֹ מַר, מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא. וּבְזִמְנָא דְּעֵרֶב רַב הֲווֹ מַחֲטִיאִין לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, הֲוֵי כְּאִילוּ הֲווֹ כֻּלְּהוּ מִסִּטְרָא דְרָע. וּמַיָּא אִתְהַדְרָא כֻּלְּהוּ מְרִירִין, כְּהַהוּא עֵ"ץ מַר בְּמַיָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות טו) וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם.**

לשון הקודש

מִיכָאֵל – כִּי תֵּחֵל לִזְנוֹת אֶת אָבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף. וְשָׁם נִשְׂרֶפֶת אוֹתָהּ זֻהֲמָא, וּמִתְלַבֶּנֶת הִיא מִמֶּנּוּ כְּכֶסֶף שֶׁמִּתְלַבֵּן בָּאֵשׁ, וְאוֹתָהּ עֹפֶרֶת שֶׁל זֻהֲמָא נִשְׂרֶפֶת, וְנַעֲשֵׂית עָפָר וְנֶאֱבֶדֶת.

כְּמוֹ זֶה יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהֵם מְחַלְּלִים אֶת הַתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכְנִיס אוֹתָם לְגָלוּת בְּנֵי עֵשָׂו וּבְנֵי יִשְׁמָעֵאל שֶׁתַּחַת שִׁעְבּוּדָם, שֶׁדַּרְגָּתָם כֶּלֶ"ב וְנָרַ"ן, וְנִדּוֹנִים שָׁם, וּבָהֶם יִתְבָּרְרוּ וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצּוֹרְפוּ כִּצְרוֹף הַכֶּסֶף וְכִבְחוֹן הַזָּהָב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (זכריה יג) וּצְרַפְתִּים כִּצְרֹף אֶת הַכֶּסֶף וּבְחַנְתִּים כִּבְחֹן אֶת הַזָּהָב, עַד שֶׁיִּתְקַיֵּים בָּהֶם, (ישעיה א) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ.

וְעֵץ טוֹב וָרָע, בִּגְלָלוֹ נֶאֱמַר (שמות טו) וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם וְגוֹ'. מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עִם עֵרֶב רַב, כֻּלָּם הָיוּ עֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע, וְעַל זֶה חֶצְיוֹ מָתוֹק מִצַּד יָמִין, וְחֶצְיוֹ מַר מִצַּד שְׂמֹאל. וּבִזְמַן שֶׁעֵרֶב רַב הָיוּ מַחֲטִיאִים אֶת יִשְׂרָאֵל, הָיָה כְּאִלּוּ הָיוּ כֻּלָּם מִצַּד הָרָע, וְהַמַּיִם חָזְרוּ לִהְיוֹת מְרִירִים כְּמוֹ אוֹתוֹ עֵץ מַר בַּמַּיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּבֹאוּ מָרָתָה

וְהַאי עֵ"ץ מַר, אִיהוּ כְּגַוְונָא דְּנִסְיוֹנָא דְּסוֹטָה, אִי סָטַת תְּחוֹת בַּעְלָהּ, אִינּוּן מַיִין דְּאַשְׁקְיָין לָהּ אִתְחַדְּרוּ מְרִירִין, וּבְהוֹן וְצָבְתָה בִטְנָהּ וְנָפְלָה יְרֵכָהּ, וְאִי לָא סָטַת מַה כְּתִיב, וְנִקְּתָה וְנִזְרְעָה זָרַע, וְאוֹלִידַת בַּר. אוֹף הָכָא וַיִּמְּתְקוּ הַמָּיִם.

כְּגַוְונָא דָּא, יִתְעַבִּיד לְנַסְּאָה לוֹן לְיִשְׂרָאֵל בְּפוּרְקָנָא בַּתְרַיְיתָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דניאל יב) יִתְבָּרְרוּ וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצָּרְפוּ רַבִּים, דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דְטוֹב, וְקַיְימִין בְּנִסְיוֹנָא. וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים אִינּוּן מִסִּטְרָא דְרַע, וְיִתְקַיֵּים בְּהוֹן (יחזקאל יג) וְאֶל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹאוּ וְקָטִיל לוֹן.

(דניאל יב) וְהַמַּשְׂכִּילִים יָבִינוּ, מִסִּטְרָא דְבִינָה, דְּאִיהוּ אִילָנָא דְחַיֵּי, בְּגִינַיְיהוּ אִתְמַר, (דניאל יב) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזוֹהַר הָרָקִיעַ בְּהַאי חִבּוּרָא דִילָךְ דְּאִיהוּ סֵפֶר הַזֹּהַר, מִן זוֹהֲרָא דְאִימָא עִלָּאָה תְּשׁוּבָה. בְּאִלֵּין לָא צָרִיךְ נִסָּיוֹן, וּבְגִין דַּעֲתִידִין יִשְׂרָאֵל לְמִטְעַם מֵאִילָנָא דְחַיֵּי, דְּאִיהוּ הַאי סֵפֶר הַזֹּהַר, יִפְּקוּן בֵּיהּ מִן גָּלוּתָא בְּרַחֲמֵי. וְיִתְקַיֵּים בְּהוֹן, (דברים לב) יְיָ בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר.

לשון הקודש

וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם. **וְעֵץ** מַר זֶה הוּא כְּמוֹ נִסְיוֹן הַסּוֹטָה. אִם סָטְתָה תַּחַת בַּעְלָהּ, אוֹתָם מַיִם שֶׁמַּשְׁקִים אוֹתָם חוֹזְרִים לִהְיוֹת מְרִירִים, וּבָהֶם צָבְתָה בִטְנָהּ וְנָפְלָה יְרֵכָהּ. וְאִם לֹא סָטְתָה, מַה כָּתוּב? וְנִקְּתָה וְנִזְרְעָה זָרַע, וּמוֹלִידָה בֵּן. אַף כָּאן וַיִּמְּתְקוּ הַמָּיִם.

כְּמוֹ זֶה יַעֲשֶׂה לְנַסּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דניאל יב) יִתְבָּרְרוּ וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצָּרְפוּ רַבִּים – שֶׁהֵם מִצַּד הַטּוֹב, וְעוֹמְדִים בַּנִּסָּיוֹן. וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים – הֵם מִצַּד הָרָע, וְיִתְקַיֵּם בָּהֶם (יחזקאל יג) וְאֶל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹאוּ, וְהוֹרֵג אוֹתָם.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יָבִינוּ – מִצַּד הַבִּינָה, שֶׁהוּא עֵ"ץ הַחַיִּים, בִּגְלָלָם נֶאֱמַר (דניאל יב) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזוֹהַר הָרָקִיעַ, בְּחִבּוּר זֶה שֶׁלְּךָ, שֶׁהוּא סֵפֶר הַזֹּהַר, מִזֹּהַר הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה תְּשׁוּבָה. בְּאֵלֶּה לֹא צָרִיךְ נִסָּיוֹן, וּמִשּׁוּם שֶׁעֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לִטְעֹם מֵעֵ"ץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא סֵפֶר הַזֹּהַר הַזֶּה, יֵצְאוּ בוֹ מֵהַגָּלוּת, וְיִתְקַיֵּם בָּהֶם (דברים לב) ה' בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר.

וְאִילָנָא דְּטוֹב וָרָע, דְּאִיהוּ אִיסּוּר וְהֶיתֵּר טוּמְאָה וְטָהֲרָה, לָא שַׁלְטָא עַל יִשְׂרָאֵל יַתִּיר, דְּהָא פַּרְנָסָה דִּילָן לָא לִיהֱוֵי, אֶלָּא מִסִּטְרָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, דְּלֵית תַּמָּן לָא קַשְׁיָא מִסִּטְרָא דְּרַע, וְלָא מַחֲלוֹקֶת מֵרוּחַ הַטּוּמְאָה, דִּכְתִיב, (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטּוּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ.

דְּלָא יִתְפַּרְנְסוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ, אֶלָּא מִסִּטְרָא דְּטוֹב, דְּאָכְלִין טָהֲרָה כָּשֵׁר הֵיתֵּר, וְלָא מֵעֵרֶב רַב, דְּאָכְלִין טוּמְאָה פָּסוּל אִיסּוּר, דְּאִינּוּן מְסָאֲבִין, דִּמְסָאֲבִין גַּרְמַיְיהוּ בְּנִדָּה שִׁפְחָה גוֹיָה זוֹנָה. בְּגִין דְּאִינּוּן בְּנוֹי דְּלִילִית, דְּאִיהִי, נִדָּה שִׁפְחָה גוֹיָה זוֹנָה חַזְרִין לְשָׁרְשַׁיְיהוּ. וְעָלַיְיהוּ אִתְמַר, (ישעיה יד) כִּי מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע.

וּבְזִמְנָא דְּאִילָנָא דְּטוֹב וָרָע שַׁלְטָא, דְּאִיהוּ חוּלִין דְּטַהֲרָה, וְחוּלִין דְּטוּמְאָה. אִינּוּן חֲכָמִים דְּדַמְיָין לְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, לֵית לוֹן אֶלָּא מַה דְּיַהֲבִין לוֹן אִינּוּן חוּלִין. כְּגַוְונָא דְּיוֹם הַשַּׁבָּת, דְּלֵית לֵיהּ, אֶלָּא מַה דִּמְתַקְּנִין לֵיהּ בְּיוֹמֵי דְחוֹל.

וּבְזִמְנָא דְּשַׁלְטָא אִילָנָא דְּחַיֵּי, אִתְכַּפְיָיא אִילָנָא דְּטוֹב וָרָע, וְלָא יְהֵא לְעַמֵּי הָאָרָצוֹת, אֶלָּא מַה דְּיַהֲבִין לוֹן תַּלְמִידֵי

לשון הקודש

וְעֵץ טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא אִסּוּר וְהֶתֵּר, טֻמְאָה וְטָהֲרָה, לֹא שׁוֹלֵט יוֹתֵר עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲרֵי פַּרְנָסָתֵנוּ לֹא תִהְיֶה אֶלָּא מִצַּד עֵץ הַחַיִּים, שֶׁאֵין שָׁם לֹא קֹשִׁי מִצַּד הָרָע, וְלֹא מַחֲלֹקֶת מֵרוּחַ הַטֻּמְאָה, שֶׁכָּתוּב (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ.

שֶׁלֹּא יִתְפַּרְנְסוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ אֶלָּא מִצַּד הַטּוֹב, שֶׁאוֹכְלִים טָהֲרָה, כָּשֵׁר, הֶתֵּר, וְלֹא מֵעֵרֶב רַב שֶׁאוֹכְלִים טֻמְאָה, פָּסוּל, אִסּוּר. שֶׁהֵם טְמֵאִים, שֶׁמְּטַמְּאִים עַצְמָם בְּנִדָּה שִׁפְחָה גוֹיָה זוֹנָה, מִשּׁוּם שֶׁהֵם בְּנֵי לִילִית, שֶׁהִיא נִדָּה שִׁפְחָה גוֹיָה זוֹנָה, חוֹזְרִים לְשָׁרְשָׁם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (ישעיה יד) כִּי מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע.

וּבְזִמַּן שֶׁעֵץ טוֹב וָרָע שׁוֹלֵט, שֶׁהוּא חֻלִּין שֶׁל טָהֲרָה וְחֻלִּין שֶׁל טֻמְאָה, הֵם חֲכָמִים שֶׁדּוֹמִים לְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, אֵין לָהֶם אֶלָּא מַה שֶׁנּוֹתְנִים לָהֶם אוֹתָם חֻלִּין, כְּמוֹ יוֹם הַשַּׁבָּת שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא מַה שֶׁמְּתַקְּנִים לוֹ בִּימוֹת הַחֹל.

וּבְזִמַּן שֶׁשּׁוֹלֵט עֵץ הַחַיִּים, נִכְפֶּה עֵץ טוֹב וָרָע, וְלֹא יִהְיֶה לְעַמֵּי הָאָרֶץ, רַק מַה שֶׁנּוֹתְנִים לָהֶם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וְנִכְפִּים תַּחְתֵּיהֶם,

חֲכָמִים, וְאִתְכַּפְיָין תְּחוֹתַיְיהוּ, וּכְאִלּוּ לָא הֲווּ בְּעָלְמָא.

וְהָכִי אִיסּוּר וְהֶיתֵּר, טוּמְאָה וְטַהֲרָה, לָא אִתְעַבָּר מֵעַמֵּי הָאָרֶץ.

דְּמִסִּטְרַיְיהוּ לֵית בֵּין גָּלוּתָא לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ (לְגַבַּיְיהוּ) אֶלָּא שֶׁעֲבוֹד מַלְכִיּוֹת בִּלְבַד דְּאִינּוּן לָא טַעֲמִין מֵאִילָנָא דְחַיֵּי, וְצָרִיךְ לוֹן מַתְנִיתִין בְּאִיסּוּר וְהֶיתֵּר טוּמְאָה וְטָהֲרָה. אֶלָּא יֵהוֹן מְבוּזִים קֳדָם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, כְּגַוְונָא דַחֲשׁוֹכָא קַמֵּי נְהוֹרָא, דְּעֵרֶב רַב אִינּוּן עַמֵּי הָאָרֶץ אִינּוּן חֲשׁוּכִין. וְלָא אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא עַבְדִּין זְבִינִין לְיִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּאִינּוּן כִּבְעִירִין. וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְיִשְׂרָאֵל אִתְקְרִיאוּ אָדָם, וּמִנַּיִן דְּאִית בְּהוֹן בְּעִירָא וְאָדָם. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (יחזקאל לד) וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם. וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי, אִינּוּן עַמֵּי הָאָרֶץ, טָבִין, מִסִּטְרָא דְטוֹב. אָדָם אַתֶּם, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים.

וּבְקִרָא דָּא נָמֵי רָמִיז לֵיהּ, (תהלים פא) לוֹ עַמִּי שׁוֹמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'.

בְּתַר דְּאָמַר עַמִּי, אֲמַאי קָאָמַר יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא עַמִּי: עַמֵּי הָאָרֶץ. יִשְׂרָאֵל: תַּלְמִידֵי חֲכָמִים. וּבְגִינַיְיהוּ אִתְמַר (שמות יד) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה.

לשון הקודש

וּכְאִלּוּ לֹא הָיוּ בָּעוֹלָם.

וְכֵן אִסּוּר וְהֶתֵּר, טֻמְאָה וְטָהֲרָה, לֹא עוֹבֵר מֵעַמֵּי הָאָרֶץ, שֶׁמִּצִּדָּם אֵין בֵּין גָּלוּת לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ (אֵלֵיהֶם) אֶלָּא שֶׁעֲבוֹד מַלְכִיּוֹת בִּלְבַד, שֶׁהֵם לֹא טוֹעֲמִים מֵעֵץ הַחַיִּים, וְצָרִיךְ לָהֶם מִשְׁנָה בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, טֻמְאָה וְטָהֲרָה. אֶלָּא יִהְיוּ מְבֻזִּים לִפְנֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים כְּמוֹ חֹשֶׁךְ לִפְנֵי הָאוֹר, שֶׁעֵרֶב רַב הֵם עַמֵּי הָאָרֶץ, הֵם חֲשׁוּכִים. וְלֹא נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא עֲבָדִים מְכוּרִים לְיִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהֵם כִּבְהֵמוֹת, וְכָךְ פֵּרְשׁוּהָ.

וְיִשְׂרָאֵל נִקְרְאוּ אָדָם. וּמִנַּיִן שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם בְּהֵמָה וְאָדָם? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לד) וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם. וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי – הֵם עַמֵּי אֲרָצוֹת טוֹבִים מִצַּד הַטּוֹב. אָדָם אַתֶּם – תַּלְמִידֵי חֲכָמִים.

וּבְקָסוּק זֶה גַּם רָמוּז לוֹ, (תהלים פא) לוֹ עַמִּי שׁוֹמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. אַחַר שֶׁאָמַר עַמִּי, לָמָּה אָמַר יִשְׂרָאֵל? אֶלָּא עַמִּי – עַמֵּי הָאֲרָצוֹת. יִשְׂרָאֵל – תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וּבִגְלָלוֹ נֶאֱמַר (שמות יד) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה.

כְּגַוְונָא דְּפָלִיג לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּטוּרָא דְּסִינַי, הָכִי פָּלִיג לוֹן בְּפוּרְקָנָא בַּתְרַיְיתָא, דְּיִשְׂרָאֵל דְּאִתְּמַר בְּהוֹן, (שמות יג) וַחֲמוּשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, מִסִּטְרָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, דְּאִינּוּן חַמְשִׁין שְׁנִין דְּיוֹבְלָא, אִתְּמַר בְּהוֹן, (שמות יט) הֵמָּה יַעֲלוּ בָהָר. וּבְהוֹן (שמות יד) וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל. וְלוֹן אִתְּמַר (שמות יט) וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים, דְּאִינּוּן עֲנָנֵי כָּבוֹד. וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה, הָכִי יָפִיק לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, בְּכָל הַאי יְקָר.

וּכְגַוְונָא דְּאִתְּמַר בְּעַמֵּי הָאָרֶץ מִסִּטְרָא דְּטוֹב, (שמות יט) וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר. הָכִי יְהוֹן בְּמַפְּקָנָא בַּתְרַיְיתָא, תְּחוֹת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, כְּעַבְדָא דְּאָזִיל לְרַגְלַיָּא דְסוּסְיָא דְּמָארֵיהּ. וּכְגַוְונָא דְּאָמַר לוֹן בְּתַחְתִּית הָהָר, אִם תְּקַבְּלוּ תּוֹרָתִי מוּטָב, וְאִם לָאו שָׁם תְּהֵא קְבוּרַתְכֶם. הָכִי יֵימָא בְּמַפְּקָנוּ פּוּרְקָנָא בַּתְרַיְיתָא, אִם תְּקַבְּלוּן עֲלֵיכוֹן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּמַפְּקָנוּ דְּגָלוּתָא, כְּאָדָם דְּרָכִיב עַל סוּסְיָא, וְעַבְדָא דְּמְשַׁמֵּשׁ לֵיהּ מוּטָב. וְאִם לָאו תַּמָּן תְּהֵא קְבוּרַתְכֶם, בְּגָלוּתָא.

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁחִלְּקָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּהַר סִינַי, כָּךְ חִלְּקָם בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, שֶׁיִּשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שם יג) וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, מִצַּד עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהֵם חֲמִשִּׁים שְׁנוֹת יוֹבֵל, נֶאֱמַר בָּהֶם (שם יט) הֵמָּה יַעֲלוּ בָהָר. וּבָהֶם (שם יד) וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל. וְלָהֶם נֶאֱמַר (שם יט) וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים, שֶׁהֵם עַנְנֵי כָבוֹד, וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֹצְאִים בְּיָד רָמָה, כָּךְ יוֹצִיא אֶת הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּכָל הַכָּבוֹד הַזֶּה.

וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּעַמֵּי הָאָרֶץ מִצַּד הַטּוֹב, (שם) וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר – כָּךְ יִהְיֶה בִּיצִיאָה הָאַחֲרוֹנָה תַּחַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, כְּעֶבֶד שֶׁהוֹלֵךְ לְרַגְלֵי סוּס בְּעָלָיו, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר לָהֶם בְּתַחְתִּית הָהָר: אִם תְּקַבְּלוּ תּוֹרָתִי – מוּטָב, וְאִם לָאו – שָׁם תְּהֵא קְבוּרַתְכֶם. כָּךְ יִהְיֶה בִּיצִיאַת גְּאֻלָּה אַחֲרוֹנָה: אִם תְּקַבְּלוּ עֲלֵיכֶם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בִּיצִיאַת הַגָּלוּת, כְּאָדָם שֶׁרוֹכֵב עַל סוּס וְעֶבֶד שֶׁמְּשַׁמְּשׁוֹ – מוּטָב. וְאִם לֹא – שָׁם תְּהֵא קְבוּרַתְכֶם בַּגָּלוּת.

וְעֵרֶב רַב כְּגַוְונָא דְאִתְּמַר בְּהוֹן, (שמות כ) **וַיַּרְא הָעָם וַיָּנוּעוּ וַיַּעַמְדוּ מֵרָחוֹק.** הָכִי יְהוֹן רְחִיקִין מִן פּוּרְקָנָא, וְיֵחָמוּן לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, וּלְעַמָּא קַדִּישָׁא בְּכָל הַאי יְקָר, וְאִינּוּן רְחִיקִין מִינַיְיהוּ. וְאִי בָעוּ לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדַיְיהוּ מַה כְּתִיב בְּהוּ, (שמות יט) **לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוֹל יִסָּקֵל אוֹ יָרֹה יִיָּרֶה.** בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְקַיֵּים בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, (דברים לב) יְיָ בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, וְהָא אוּקְמוּהָ אֵין מְקַבְּלִין גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ. (שמואל א ב) **וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ, אִינּוּן עֵרֶב רַב.** וּבְגִין דָּא אָמַר נְבִיאָה עָלַיְיהוּ, (יחזקאל יג) **וְאֶל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹאוּ.**

אָמַר אֵלִיָּהוּ, רַעְיָא מְהֵימְנָא, הָא שַׁעֲתָא אִיהִי לְסַלְקָא לְעֵילָא, בְּאוֹמְאָה אִימָּא אַנְתְּ, דְּהָא בְּגִינָךְ אֲנָא בָּעֵי לְסַלְקָא. דְּיָהִיב לִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְשׁוּ, לְאִתְגַּלְיָא לָךְ בְּבֵית אֲסוּרִים דִּילָךְ, בִּקְבוּרָה דִּילָךְ, וּלְמֶעְבַּד עִמָּךְ טִיבוּ, דְּאַנְתְּ מְחוֹלָל בְּחוֹבִין דְּעַמָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה נג) **וְהוּא מְחוֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ.**

אָמַר לֵיהּ רַעְיָא מְהֵימְנָא, בְּאוֹמְאָה עֲלָךְ בִּשְׁמָא דַיהוָ"ה, לָא תְאַחַר בְּכָל יְכוֹלְתָּךְ, דְּהָא אֲנָא בְּצַעֲרָא סַגִּי. (שמות ב) **וַיִּפֶן**

לשון הקודש

וְעֵרֶב רַב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם, (שמות כ) **וַיַּרְא הָעָם וַיָּנוּעוּ וַיַּעַמְדוּ מֵרָחֹק.** כָּךְ יִהְיוּ רְחוֹקִים מִן הַגְּאֻלָּה, וְיִרְאוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְהָעָם הַקָּדוֹשׁ בְּכָל הַכָּבוֹד הַזֶּה, וְהֵם רְחוֹקִים מֵהֶם. וְאִם יֵרְדוּ לְהִתְחַבֵּר אִתָּם, מַה כָּתוּב בָּהֶם? (שם יט) לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוֹל יִסָּקֵל אוֹ יָרֹה יִיָּרֶה. בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּם בְּיִשְׂרָאֵל, (דברים לב) ה' בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ. (שמואל–א ב) וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ – הֵם עֵרֶב רַב. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר עֲלֵיהֶם הַנָּבִיא, (יחזקאל יג) **וְאֶל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹאוּ.**

אָמַר אֵלִיָּהוּ, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, הֲרֵי שָׁעָה הִיא לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, בִּשְׁבוּעָה אֱמֹר אַתָּה, שֶׁהֲרֵי בִּגְלָלְךָ אֲנִי רוֹצֶה לַעֲלוֹת. שֶׁנָּתַן לִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רְשׁוּת לְהִתְגַּלּוֹת לְךָ בְּבֵית הָאֲסוּרִים שֶׁלְּךָ, בִּקְבוּרָתְךָ, וְלַעֲשׂוֹת עִמְּךָ טוֹב, שֶׁאַתָּה מְחוֹלָל בַּחֲטָאֵי הָעָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נג) **וְהוּא מְחוֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ.**

אָמַר לוֹ רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, בִּשְׁבוּעָה עָלֶיךָ בְּשֵׁם ה', אַל תְּאַחַר בְּכָל יְכָלְתְּךָ, שֶׁהֲרֵי אֲנִי בְּצַעַר רַב. (שמות ב) **וַיִּפֶן** כֹּה וָכֹה **וַיַּרְא** כִּי אֵין אִישׁ,

כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ, עוֹזֵר לִי, לְאַפָּקָא לִי מֵהַאי צַעֲרָא, בְּהַאי קִבּוּרָה דְּאִתְּמַר עָלַי, (ישעיה נג) וַיִּתֵּן אֶת הָרְשָׁעִים קִבְרוֹ, וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעָן בִּי, וַאֲנִי חָשִׁיב בְּעֵינַיְיהוּ בֵּין עֵרֶב רַב רַשִׁיעָיָא, כְּכֶלֶב מֵת דְּפָרַח בֵּינַיְיהוּ, דְּחָכְמַת סוֹפְרִים תִּסְרַח בֵּינַיְיהוּ, בְּכָל קַרְתָּא וְקַרְתָּא, וּבְכָל אֲתָר דְּיִשְׂרָאֵל מְפוּזָרִין בֵּינַיְיהוּ בֵּין מַלְכְּוָון. וְאִתְּהַדְּרוּ אִינּוּן עֵרֶב רַב רַעְיָין עַל יִשְׂרָאֵל, עָאנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְּמַר בְּהוּ (יחזקאל לד) וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם, וְלֵית לוֹן יְכוֹלֶת לְמֶעְבַּד טִיבוּ עִם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים.

וְאַנְשֵׁי חַיִל וְיִרְאֵי חֵטְא מְסוֹבְבִים מֵעִיר לָעִיר וְלֹא יְחוֹנְנוּ, וּמַחֲרִימִין עֵרֶב רַב בֵּינַיְיהוּ. וְלָא יַהֲבִין לוֹן בְּאַתְרִין סַגִּיאִין אֶלָּא דָּבָר קָצוּב, דְּלָא יְהֵא תְּקוּמָה לְנִפִּילוּ דִּלְהוֹן, וַאֲפִילוּ חַיֵּי שָׁעָה. וְכָל חֲכָמִים וְאַנְשֵׁי חַיִל וְיִרְאֵי חֵטְא בְּצַעֲרָא בְּדוֹחֲקָא בְּיַגּוֹנָא, חֲשִׁיבִין כִּכְלָבִים. (מיכה ד) בָּנִים הַמְסוּלָּאִים בַּפָּז אֵיכָה נֶחְשְׁבוּ לִנְבְלֵי חֶרֶשׂ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת. דְּלָא אַשְׁכָּחוּ אַכְסַנְיָא בֵּינַיְיהוּ.

וְאִינּוּן עֵרֶב רַב, אִינּוּן עֲתִירִין, בְּשַׁלְוָה, בְּחֶדְוָוא, בְּלָא צַעֲרָא, בְּלָא יְגוֹנָא כְּלָל, גַּזְלָנִין מָארֵי שׂוֹחַד, דְּאִינּוּן דַּיָּינִין רֵישֵׁי עַמָּא.

לשון הקודש

עוֹזֵר לִי, לְהוֹצִיאֵנִי מִצַּעַר זֶה, בְּקִבּוּרָה זוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עָלַי, (ישעיה נג) וַיִּתֵּן אֶת הָרְשָׁעִים קִבְרוֹ, וְלֹא נוֹדָע בִּי, וַאֲנִי חָשׁוּב בְּעֵינֵיהֶם, בֵּין עֵרֶב רַב הָרְשָׁעִים, כְּכֶלֶב מֵת שֶׁפָּרַח בֵּינֵיהֶם, שֶׁחָכְמַת סוֹפְרִים תִּסְרַח בֵּינֵיהֶם בְּכָל עִיר וָעִיר וּבְכָל מָקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְפֻזָּרִים בֵּינֵיהֶם בֵּין הַמְּלָכִים. וְחָזְרוּ אוֹתָם עֵרֶב רַב רוֹעִים עַל יִשְׂרָאֵל, צֹאן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (יחזקאל לד) וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם, וְאֵין לָהֶם יְכֹלֶת לַעֲשׂוֹת טוֹב עִם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים.

וְאַנְשֵׁי חַיִל וְיִרְאֵי חֵטְא מְסוֹבְבִים מֵעִיר לְעִיר וְלֹא יְחוֹנְנוּ, וּמַחֲרִימִים עֵרֶב רַב בֵּינֵיהֶם. וְלֹא נוֹתְנִים לָהֶם בִּמְקוֹמוֹת רַבִּים, אֶלָּא דָּבָר קָצוּב, שֶׁלֹּא תִהְיֶה תְּקוּמָה לִנְפִילָתָם, וַאֲפִלּוּ חַיֵּי שָׁעָה. וְכָל הַחֲכָמִים וְאַנְשֵׁי חַיִל וְיִרְאֵי חֵטְא בְּדַחַק וְיָגוֹן, חֲשׁוּבִים כִּכְלָבִים, בָּנִים הַמְסֻלָּאִים בַּפָּז אֵיכָה נֶחְשְׁבוּ לִנְבְלֵי חֶרֶשׂ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת. שֶׁלֹּא מָצְאוּ אַכְסַנְיָה בֵּינֵיהֶם.

וְאוֹתָם עֵרֶב רַב הֵם עֲשִׁירִים בְּשַׁלְוָה, בְּשִׂמְחָה, בְּלִי צַעַר, בְּלֹא יָגוֹן כְּלָל, גַּזְלָנִים,

(בראשית ו) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם, עָלַיְיהוּ אִתְּמַר (איכה א) הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ. בְּאוֹמָאָה עָלָךְ זִמְנָא תִּנְיָינָא, בְּחַי יְיָ צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים, דְּכָל אִלֵּין מִלִּין לָא יִפְּלוּן מִפּוּמָךְ, בְּכָל יְכָלְתָּךְ לְמַלְלָא בְּהוֹן קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְאַחְזָאָה דּוֹחֲקָא דִלְהוֹן. (ע"כ רעיא מהימנא).

אִישׁ כִּי יַפְלִיא לִנְדֹּר וְגוֹ'. (במדבר ו) רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (ישעיה נ) מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ וְגוֹ'. מַדּוּעַ בָּאתִי. כַּמָּה חֲבִיבִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּבְכָל אֲתָר דְּאִינּוּן שַׁרְיָין, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּכַח בֵּינַיְיהוּ, בְּגִין דְּלָא אַעְדֵּי רְחִימוּתָא דִילֵיהּ מִנְּהוֹן, מַה כְּתִיב, (שמות כה) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכָם. וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ סְתָם, דְּכָל בֵּי כְנִישְׁתָּא דְעָלְמָא מִקְדָּשׁ אִקְרֵי. וְהָא אוּקְמוּהָ. וּשְׁכִינְתָּא אַקְדִּימַת לְבֵי כְנִישְׁתָּא.

לשון הקודש

בַּעֲלֵי שֹׂחַד, שֶׁהֵם דַּיָּנִים רָאשֵׁי הָעָם. (בראשית ז) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם. עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (איכה א) הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ. בִּשְׁבוּעָה עָלֶיךָ פַּעַם שְׁנִיָּה, בְּחַי ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים, שֶׁכָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֹא יִפְּלוּ מִפִּיךָ, בְּכָל יְכָלְתְּךָ לְדַבֵּר אוֹתָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְהַרְאוֹת אֶת הַדְּחַק שֶׁלָּהֶם. (עד כאן רעיא מהימנא).

אִישׁ כִּי יַפְלִא לִנְדֹּר וְגוֹ'. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (ישעיה נ) מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ וְגוֹ'. מַדּוּעַ בָּאתִי. כַּמָּה חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבְּכָל מָקוֹם בּוֹ הֵם שׁוֹרִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא בֵּינֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא מַעֲבִיר אַהֲבָתוֹ מֵהֶם. מַה כָּתוּב? (שמות כה) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכָם. וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ סְתָם. שֶׁכָּל בֵּית כְּנֶסֶת בָּעוֹלָם נִקְרָא מִקְדָּשׁ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וְהַשְּׁכִינָה מַקְדִּימָה לְבֵית הַכְּנֶסֶת.

זַכָּאָה הַהוּא בַּר נָשׁ דְּאִשְׁתְּכַח מֵאִינּוּן עֲשָׂרָה קַדְמָאָה בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא, בְּגִין דְּבְהוּ אִשְׁתְּלִים מַה דְּאִשְׁתְּלִים, וְאִינּוּן מִתְקַדְּשֵׁי בְקַדְמִיתָא בִּשְׁכִינְתָּא. וְהָא אִתְּמַר. וְהָא בַּעְיָא דְּיִשְׁתְּכָחוּ עֲשָׂרָה בְּזִמְנָא חָדָא בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא. וְלָא יֵיתוּ פִּסְקֵי פִּסְקֵי, דְּלָא יִתְעַכֵּב שְׁלִימוּ דְשַׁיְיפִין, דְּהָא בַּר נָשׁ בְּזִמְנָא חַד עָבֵד לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַתְקִין לֵיהּ כַּחֲדָא כָּל שַׁיְיפֵי, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים לב) הוּא עָשְׂךָ וַיְכוֹנְנֶךָ. (חסר וזה הוא).

תָּא חָזֵי, כֵּיוָן דְּבַר נָשׁ אִשְׁתְּלִימוּ שַׁיְיפוֹי, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְתָּקַן לְכָל שַׁיְיפָא וְשַׁיְיפָא כַּדְקָא יָאוּת. כְּגַוְונָא דָא, כֵּיוָן דִּשְׁכִינְתָּא אַקְדִּימַת לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, בַּעְיָין עֲשָׂרָה דְּיִשְׁתַּכְּחוּן תַּמָּן כַּחֲדָא, וְיִשְׁתְּלִים מַה דְּיִשְׁתְּלִים. וּלְבָתַר דְּאִתְתְּקַן כֹּלָּא. וּבְמָה הִיא תִּיקוּנָא דְכֹלָּא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (משלי יד)

לשון הקודש

אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁנִּמְצָא מֵעֲשָׂרָה הָרִאשׁוֹנִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ נִשְׁלָם מַה שֶׁנִּשְׁלָם, וְהֵם מִתְקַדְּשִׁים בַּהַתְחָלָה בַּשְּׁכִינָה, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. וַהֲרֵי צָרִיךְ שֶׁיִּמָּצְאוּ עֲשָׂרָה בִּזְמַן אֶחָד בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְלֹא יָבֹאוּ קְבוּצוֹת קְבוּצוֹת, שֶׁלֹּא תִתְעַכֵּב שְׁלֵמוּת הָאֵיבָרִים, שֶׁהֲרֵי הָאָדָם בִּזְמַן אֶחָד עֲשָׂאוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִתְקִינוֹ כְּאֶחָד כָּל הָאֵיבָרִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לב) הוּא עָשְׂךָ וַיְכוֹנְנֶךָ.

בֹּא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁנִּשְׁלְמוּ אֵיבְרֵי הָאָדָם, בְּאוֹתוֹ זְמַן הִתְתַּקֵּן לְכָל אֵיבָר וְאֵיבָר כָּרָאוּי. כְּמוֹ זֶה, כֵּיוָן שֶׁשְּׁכִינָה מַקְדִּימָה לְבֵית הַכְּנֶסֶת, צָרִיךְ עֲשָׂרָה שֶׁיִּמָּצְאוּ שָׁם כְּאֶחָד, וְיִשְׁתַּלֵּם מַה שֶׁיִּשְׁתַּלֵּם. וְאַחַר שֶׁמִּתְתַּקֵּן הַכֹּל. וּבַמָּה הוּא תִּקּוּן הַכֹּל? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יד)

בְּרָב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ, וְעַל דָּא עַמָּא דְאַתְיָיאן לְבָתָר כֵּן, כֻּלְּהוּ תִּיקוּנָא דְגוּפָא.

וְכַד אָתַת אַקְדִּימַת שְׁכִינְתָּא, וּבְנֵי נָשָׁא לָא אַתְיָיאן כַּחֲדָא כַּדְקָא יָאוּת. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאֲרֵי, מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ. מָאי וְאֵין אִישׁ. דְּלָא מִתְתַּקְּנֵי שַׁיְיפֵי, וְלָא אִשְׁתְּלִים גּוּפָא. דְּכַד גּוּפָא לָא אִשְׁתְּלִים, אֵין אִישׁ. וּבְגִין כָּךְ, וְאֵין אִישׁ דַּיְיקָא. וְתָא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְגוּפָא אִשְׁתְּלִים לְתַתָּא, קְדוּשָׁה עִלָּאָה אַתְיָא וְעָאל בְּהַאי גּוּפָא, וְאִתְעָבִיד תַּתָּאָה, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא מַמָּשׁ. וּכְדֵין, כֹּלָּא בַּעְיָין דְּלָא יִפְּתְחוּן פּוּמָא בְּמִילֵי דְעָלְמָא. בְּגִין דְּהָא קַיְימֵי יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלִימוּ עִלָּאָה, וּמִתְקַדְּשֵׁי בִּקְדוּשָׁה עִלָּאָה, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן.

אִישׁ כִּי יַפְלִא וְגוֹ'. (במדבר ו) מָאי כִּי יַפְלִיא. דְּאִתְפְּרַשׁ מִשְּׁאַר בְּנֵי עָלְמָא, לְאִתְקַדְּשָׁא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא,

לשון הקודש

בְּרָב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ. וְעַל זֶה הָעָם שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ, כֻּלָּם תִּקּוּן הַגּוּף.

וּכְשֶׁבָּאָה וּמַקְדִּימָה שְׁכִינָה, וּבְנֵי אָדָם לֹא בָּאִים כָּרָאוּי – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹרֵא, מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ. מַה זֶּה וְאֵין אִישׁ? שֶׁלֹּא מִתְקָנִים הָאֵיבָרִים וְלֹא הֶשְׁלַם הַגּוּף. שֶׁכְּשֶׁגּוּף לֹא מֻשְׁלָם, אֵין אִישׁ. וּמִשּׁוּם זֶה, וְאֵין אִישׁ דַּוְקָא. וּבֹא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַגּוּף הֶשְׁלַם לְמַטָּה, קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה בָּאָה וְנִכְנֶסֶת בְּגוּף זֶה, וְנַעֲשֶׂה לְמַטָּה כְּמוֹ לְמַעְלָה מַמָּשׁ, וְאָז הַכֹּל צְרִיכִים שֶׁלֹּא יִפְתְּחוּ פֶּה בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם. מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי עוֹמְדִים יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת עֶלְיוֹנָה וּמִתְקַדְּשִׁים בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, אַשְׁרֵי חֶלְקָם.

אִישׁ כִּי יַפְלִא וְגוֹ'. מַה זֶּה כִּי יַפְלִא? שֶׁנִּפְרָד מִשְּׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם לְהִתְקַדֵּשׁ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה

וּלְאִשְׁתַּכְּחָא שְׁלִים. בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ אָתֵי לְאִתְדַּכְּאָה, מַדְכִּין לֵיהּ. בַּר נָשׁ דְּבָעֵי לְאִתְקַדְּשָׁא, מְקַדְּשִׁין לֵיהּ. וּפַרְסֵי עָלֵיהּ קְדֻשָּׁה דִּלְעֵילָּא, קְדֻשָּׁה דְּאִתְקְדַּשׁ בָּהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (חסר).

רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים קג) לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ. כַּמָּה אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּכְּלָא וּלְמִנְדַּע בְּפוּלְחָנָא דְּמָארֵיהּ, דְּהָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא כָּרוֹזָא קָארֵי וְאָמַר, (משלי א) עַד מָתַי פְּתָיִים תְּאֱהָבוּ פֶתִי וְגוֹ'. (ירמיה ג) שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים אֶרְפָּא מְשׁוּבֹתֵיכֶם. וְלֵית מָאן דְּיַרְכִּין אוּדְנֵיהּ, אוֹרַיְיתָא קָא מַכְרְזָא קַמַּיְיהוּ, וְלֵית מָאן דְּיַשְׁגַּח.

תָּא חֲזֵי, בַּר נָשׁ אָזִיל בְּהַאי עָלְמָא, וְהוּא חָשִׁיב דְּדִילֵיהּ הוּא תָּדִיר וְיִשְׁתְּאַר בְּגַוֵּיהּ לְדָרֵי דָרִין, עַד דְּאִיהוּ אָזִיל בְּעָלְמָא, יְהַבִּין לֵיהּ בְּקוּלְרָא, עַד דְּאִיהוּ יָתִיב, דַּיְינִין לֵיהּ בְּקִינְפּוֹן עִם שְׁאַר בְּנֵי דִינָא.

לשון הקודש

וּלְהִמָּצֵא שָׁלֵם. בְּשָׁעָה שֶׁבָּא אָדָם לִטָּהֵר – מְטַהֲרִים אוֹתוֹ. אָדָם שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקַדֵּשׁ – מְקַדְּשִׁים אוֹתוֹ, וּפוֹרְסִים עָלָיו קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, קְדֻשָּׁה שֶׁהִתְקַדֵּשׁ בָּהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים קג) לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה' וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ. כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל וְלָדַעַת בַּעֲבוֹדַת רִבּוֹנוֹ, שֶׁהֲרֵי בְּכָל יוֹם וָיוֹם הַכָּרוֹז קוֹרֵא וְאוֹמֵר: (משלי א) עַד מָתַי פְּתָיִים תְּאֱהָבוּ פֶתִי וְגוֹ'. (ירמיה ג) שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים אֶרְפָּה מְשׁוּבֹתֵיכֶם. וְאֵין מִי שֶׁיַּרְכִּין אָזְנָיו. הַתּוֹרָה מַכְרִיזָה לִפְנֵיהֶם, וְאֵין מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ.

בֹּא רְאֵה, בֶּן אָדָם הוֹלֵךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְחוֹשֵׁב שֶׁשֶּׁלּוֹ הוּא תָּמִיד וְיִשָּׁאֵר בְּתוֹכוֹ לְדוֹרֵי דוֹרוֹת. עַד שֶׁהוּא הוֹלֵךְ בָּעוֹלָם, נוֹתְנִים אוֹתוֹ בְּקוֹלָר. עַד שֶׁהוּא יוֹשֵׁב, דָּנִים אוֹתוֹ בְּמוֹשַׁב הַדַּיָּנִים

אִי אִשְׁתְּכַח לֵיהּ סַנֵיגוֹרָא, הָא אִשְׁתְּזִיב מִן דִּינָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב לג) אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף לְהַגִּיד לְאָדָם יָשְׁרוֹ וַיְחֻנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר וְגוֹ'. מָאן הוּא סַנֵיגוֹרָא. אִלֵּין עוֹבָדִין דְּכַשְׁרָן, דְּקַיְימֵי עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ בְּשַׁעֲתָא דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ. (דף קכ"ו ע"ב)

וְאִי לָא יִשְׁתְּכַח עָלֵיהּ סַנֵיגוֹרָא, הָא אִתְחַיָּיב מִן דִּינָא לְאִסְתַּלְּקָא מִן עָלְמָא. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא כַּד אִיהוּ שָׁכִיב בְּקוּלְרָא דְמַלְכָּא, עַד דְּזָקִיף עֵינוֹי, חָמָא דְאַתְיָין לְגַבֵּיהּ תְּרֵין, דְּכַתְּבִין קַמֵּיהּ כָּל מַה דְעָבִיד בְּהַאי עָלְמָא. וְכָל מַה דְּאַפִּיק מִן פּוּמָא, וְיָהִיב דִּינָא (נ"א חֶשְׁבָּנָא) עַל כֹּלָּא וְכַתְּבִין קַמֵּיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (עמוס ד) כִּי הִנֵּה יוֹצֵר הָרִים וּבוֹרֵא רוּחַ וּמַגִּיד לְאָדָם מַה שִׂיחוֹ וְגוֹ'. וְהוּא אוֹדֵי עָלַיְיהוּ.

מָאי טַעֲמָא, בְּגִין דְּהַהוּא עוֹבָדָא דְאִיהוּ עָבִיד, סַלְקָא וְקַיְימָא עָלֵיהּ לְאַסְהֲדָא בֵּיהּ, וְקַיְימִין

לשון הקודש

עִם שְׁאָר בְּנֵי הַדִּין. אִם נִמְצָא לוֹ סָנֵגוֹר – הֲרֵי נִצּוֹל מֵהַדִּין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב לג) אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף לְהַגִּיד לְאָדָם יָשְׁרוֹ וַיְחֻנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר וְגוֹ'. מִי הוּא הַסָּנֵגוֹר? אֵלֶּה מַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים שֶׁעוֹמְדִים עַל הָאָדָם בְּשָׁעָה שֶׁמִּצְטָרֵךְ לָהֶם.

וְאִם לֹא יִמָּצֵא עָלָיו סָנֵגוֹר – הֲרֵי הִתְחַיֵּב מֵהַדִּין לְהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כְּשֶׁשּׁוֹכֵב בְּקוֹלַר הַמֶּלֶךְ, עַד שֶׁמֵּרִים עֵינָיו, רוֹאֶה שֶׁבָּאִים אֵלָיו שְׁנַיִם שֶׁכּוֹתְבִים לְפָנָיו כָּל מַה שֶׁעָשָׂה בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְכָל מַה שֶׁהוֹצִיא מִפִּיו, וְנוֹתֵן דִּין (חֶשְׁבּוֹן) עַל הַכֹּל וְכוֹתְבִים לְפָנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (עמוס ד) כִּי הִנֵּה יוֹצֵר הָרִים וּבוֹרֵא רוּחַ וּמַגִּיד לְאָדָם מַה שֵּׂחוֹ וְגוֹ'. וְהוּא מוֹדֶה עֲלֵיהֶם.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁעָשָׂה,

לְאַסְהֲדָא עָלֵיהּ, וְכֻלְּהוּ נַחְתִּין וְאִתְרְשִׁימוּ קַמֵּיהּ, וְקַיְּימֵי קַמֵּיהּ, וְלָא מִתְעַבְּרָן מִנֵּיהּ, עַד שַׁעֲתָא דְּאִתְדָּן בְּהוּ בְּהַהוּא עָלְמָא. תָּא חֲזֵי, כָּל אִינּוּן מִלִּין דְּעָבִיד בַּר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא, כֻּלְּהוּ זְמִינִין וְקַיְּימֵי לְאַסְהֲדָא בֵּיהּ, וְלָא אִתְאֲבִידוּ מִינֵּיהּ.

וּבְשַׁעֲתָא דְּמַפְּקִי לֵיהּ לְקִבְרָא, כֻּלְּהוּ מִתְעַתְּדָן וְאָזְלֵי קַמֵּיהּ. וּתְלַת פָּרוּזֵי מַכְרְזֵי. חַד קַמֵּיהּ, וְחַד מִימִינֵיהּ, וְחַד מִשְּׂמָאלֵיהּ. וְאָמְרֵי דָּא פְּלַנְיָא דְּמָרִיד בְּמָארֵיהּ. מָרִיד לְעֵילָא, מָרִיד לְתַתָּא, מָרִיד בְּאוֹרַיְיתָא, מָרִיד בְּפִיקוּדוֹי. חָמוּ עוֹבָדוֹי, חָמוּ מִלּוֹי, טַב לֵיהּ דְּלָא אִבְּרֵי.

עַד דְּמָטֵי לְגַבֵּי קִבְרָא, כֻּלְּהוּ מֵתִין אִתְרַגְּזוּן מִדּוּכְתַּיְיהוּ עָלֵיהּ, וְאַמְרֵי וַוי וַוי דְּדָא אִתְקְבַר בְּגַוָּון. עוֹבָדוֹי וּמִלּוֹי אַקְדְּמָן וְעָאלִין לְקִבְרָא, וְקַיְּימֵי

לשון הקודש

עוֹלֶה וְעוֹמֵד עָלָיו לְהָעִיד בּוֹ, וְעוֹמְדִים לְהָעִיד עָלָיו, וְכֻלָּם יוֹרְדִים וְנִרְשָׁמִים לְפָנָיו וְעוֹמְדִים לְפָנָיו, וְלֹא עוֹבְרִים מִמֶּנּוּ עַד שָׁעָה שֶׁנִּדּוֹן בָּהֶם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. בֹּא רְאֵה, כָּל אוֹתָם דְּבָרִים שֶׁעָשָׂה בֶּן אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, כֻּלָּם זְמִינִים וְעוֹמְדִים לְהָעִיד בּוֹ, וְלֹא נֶאֱבְדוּ מִמֶּנּוּ. **וּבְשָׁעָה** שֶׁמּוֹצִיאִים אוֹתוֹ לַקֶּבֶר, כֻּלָּם מִזְדַּמְּנִים וְהוֹלְכִים לְפָנָיו. וּשְׁלֹשָׁה כָּרוּזִים מַכְרִיזִים; אֶחָד לְפָנָיו, וְאֶחָד מִימִינוֹ, וְאֶחָד מִשְּׂמֹאלוֹ, וְאוֹמְרִים: זֶה פְּלוֹנִי שֶׁמָּרַד בְּרִבּוֹנוֹ; מָרַד לְמַעְלָה, מָרַד לְמַטָּה, מָרַד בַּתּוֹרָה, מָרַד בְּמִצְוֹתָיו. רְאוּ מַעֲשָׂיו! רְאוּ דְּבָרָיו! טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא!

עַד שֶׁמַּגִּיעַ לַקֶּבֶר, כָּל הַמֵּתִים רוֹגְזִים עָלָיו מִמְּקוֹמָם וְאוֹמְרִים: אוֹי אוֹי שֶׁזֶּה נִקְבַּר בְּתוֹכֵנוּ! מַעֲשָׂיו וּדְבָרָיו מַקְדִּימִים וְנִכְנָסִים

עָלֵיהּ דְּהַהוּא גּוּפָא, וְרוּחֵיהּ אָזְלָא וְשָׁאט, וּמִתְאַבְּלָא עַל גּוּפָא. כֵּיוָן דְּבַר נָשׁ אִתְטְמַר בְּבֵי קִבְרֵי, דּוּמָ"ה קָדִים (ס"א קָאִים) וְנָפִיק, תְּחוֹת יְדֵיהּ תְּלָתָא בֵּי דִינָא דִּי מְמָנָן עַל דִּינָא דְקִבְרָא, וּתְלַת שַׁרְבִּיטֵי דְאֶשָּׁא בִּידַיְיהוּ, וְדַיְינִין רוּחָא וְגוּפָא כַּחֲדָא. וַוי עַל הַהוּא דִינָא, וַוי עַל עוֹבָדוֹי.

בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהוּ תָּפִים בְּקוּלְרָא דְמַלְכָּא, וְאִתְדָּן דִּינֵיהּ, וְאִשְׁתְּלִים, דְּלָא אִשְׁתְּכַח עָלֵיהּ סַנֵיגוֹרְיָא. וְסַנְטִירָא דְמַלְכָּא נָחִית, וְקָאִים קָמֵיהּ, לְרַגְלוֹי, וְחַד סַיְיפָא שְׁנָנָא בִּידֵיהּ.

זָקִיף בַּר נָשׁ עֵינוֹי, וְחָמֵי כֹּתְלֵי בֵיתָא דְמִתְלַהֲטָן בְּאֶשָּׁא (דְּזִוָּא) מִנֵּיהּ אַדְּהָכִי חָמֵי לֵיהּ קַמֵּיהּ כּוּלֵיהּ מָלֵי עַיְינִין, לְבוּשֵׁיהּ אֵשָׁא דְלָהִיט קַמֵּיהּ דְּבַר נָשׁ. הָכִי הוּא וַדָּאי, דְּהָא כַּמָּה בְנֵי נָשָׁא חָמוּ מַלְאָכָא בְשׁוּקָא, וְקַיְימֵי קַמֵּיהּ, וּשְׁאַר בְּנֵי נָשָׁא לָא חָמָאן לֵיהּ.

לשון הקודש

לַקֶּבֶר, וְעוֹמְדִים עַל אוֹתוֹ גּוּף, וְרוּחוֹ הוֹלֶכֶת וְשָׁטָה וּמִתְאַבֶּלֶת עַל הַגּוּף. כֵּיוָן שֶׁהָאָדָם נִטְמָן בְּבֵית הַקְּבָרוֹת, דּוּמָ"ה מַקְדִּים וְיוֹצֵא תַּחַת יָדָיו שְׁלֹשָׁה בָּתֵּי דִינִים שֶׁמְּמֻנִּים עַל דִּין הַקֶּבֶר, וּשְׁלֹשָׁה שַׁרְבִּיטֵי אֵשׁ בִּידֵיהֶם, וְדָנִים רוּחַ וָנֶפֶשׁ כְּאֶחָד. אוֹי עַל אוֹתוֹ הַדִּין! אוֹי עַל מַעֲשָׂיו!

בְּשָׁעָה שֶׁהוּא תָּפוּס בְּקוֹלַר הַמֶּלֶךְ וְנִדּוֹן דִּינוֹ וְנִשְׁלָם, שֶׁלֹּא נִמְצָא עָלָיו סָנֵגוֹר, וְשוֹטֵר הַמֶּלֶךְ נוֹחֵת, וְעוֹמֵד לְפָנָיו לְרַגְלָיו, וְחֶרֶב שְׁנוּנָה אַחַת בְּיָדוֹ.

מִרִּים הָאִישׁ אֶת עֵינָיו, וְרוֹאֶה כָּתְלֵי הַבַּיִת לוֹהֲטִים בְּאֵשׁ (הַזִּיו) מִמֶּנּוּ. וּבֵין כָּךְ רוֹאֶה אוֹתוֹ לְפָנָיו כֻּלּוֹ מָלֵא עֵינַיִם, לְבוּשוֹ אֵשׁ לוֹהֵט לִפְנֵי

וְאִי תֵּימָא, הָא כְּתִיב (תהלים קד) **עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת וְגוֹ'. הֵיךְ יְכִיל לְאִתְחַזָּאָה בְּאַרְעָא. אֶלָּא מִלָּה דָא, הָא אוּקְמוּהָ, דְּכֵיוָן דְּנָחִית מַלְאָכָא לְאַרְעָא, אִתְלְבַּשׁ בְּגוּפָא, וְאִתְחַזֵּי לְמַאן דְּאִתְחַזֵּי, בְּהַהוּא לְבוּשָׁא דְּאִתְלְבַּשׁ בֵּיהּ. וְאִי לָאו, לָא יְכִיל לְמִסְבַּל לֵיהּ עָלְמָא וּלְאִתְחַזָּאָה. כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן הַאי דְּכָל בְּנֵי עָלְמָא צְרִיכִין לֵיהּ.**

תְּלַת טִפִּין בְּחַרְבֵּיהּ וְכוּ', וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּא. כֵּיוָן דְּחָמֵי לֵיהּ, אִזְדַּעְזָע כָּל גּוּפֵיהּ וְרוּחֵיהּ, וְלִבֵּיהּ לָא שָׁכִיךְ, בְּגִין דְּאִיהוּ מַלְכָּא דְּכָל גּוּפָא. וְרוּחָא דִילֵיהּ אַזְלָא בְּכָל שַׁיְיפֵי גּוּפָא, וְאִשְׁתְּאִיל מִנַּיְיהוּ, כְּבַר נָשׁ דְּאִשְׁתְּאִיל מֵחַבְרֵיהּ, לְמֵהַךְ לַאֲתָר אַחֲרָא. כְּדֵין הוּא אוֹמֵר וַוי עַל מַה דְּעֲבַד, וְלָא מְהַנְיָיא לֵיהּ,

לשון הקודש

הָאָדָם. כָּךְ הוּא וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי כַּמָּה בְּנֵי אָדָם רָאוּ מַלְאָךְ בַּשּׁוּק וְעָמְדוּ לְפָנָיו, וּשְׁאָר בְּנֵי אָדָם לֹא רָאוּ אוֹתוֹ.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב (תהלים קד) עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת וְגוֹ', אֵיךְ יָכוֹל לְהֵרָאוֹת בָּאָרֶץ? אֶלָּא דָּבָר זֶה כָּךְ בֵּאֲרוּהוּ: שֶׁכֵּיוָן שֶׁיּוֹרֵד מַלְאָךְ לָאָרֶץ, מִתְלַבֵּשׁ בְּגוּף, וְנִרְאֶה לְמִי שֶׁנִּרְאֶה בְּאוֹתוֹ לְבוּשׁ שֶׁהוּא לָבוּשׁ בּוֹ. וְאִם לֹא, לֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לְסָבְלוֹ וּלְהֵרָאוֹת בּוֹ. כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן זֶה שֶׁכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם צְרִיכִים אוֹתוֹ.

שָׁלֹשׁ טִפּוֹת בְּחַרְבּוֹ, וַהֲרֵי בֵּאֲרוּהוּ הַחֲבֵרִים. כֵּיוָן שֶׁרוֹאֵהוּ, מִזְדַּעְזֵעַ כָּל גּוּפוֹ וְרוּחוֹ, וְלִבּוֹ לֹא שׁוֹכֵךְ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ שֶׁל כָּל הַגּוּף. וְרוּחוֹ הוֹלֶכֶת בְּכָל אֵיבְרֵי הַגּוּף, וְנִפְרֶדֶת מֵהֶם, כְּמוֹ בֶּן אָדָם שֶׁנִּפְרָד מֵחֲבֵרוֹ לָלֶכֶת לְמָקוֹם אַחֵר. אָז הוּא אוֹמֵר אוֹי עַל מַה שֶׁעָשָׂה – וְלֹא עוֹזֵר לוֹ, אֶלָּא

אֶלָּא אִי אַקְדִּים אַסְוָותָא דִּתְשׁוּבָה, עַד לָא מָטָא הַהִיא שַׁעֲתָא.

דָּחִיל הַהוּא בַּר נָשׁ, וּבָעֵי לְאִתְטַמְּרָא וְלָא יְכִיל. כֵּיוָן דְּחָמֵי דְּלָא יְכִיל, הוּא פָּתַח עֵינוֹי, וְאִית לֵיהּ לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, וְאִסְתָּכַּל בֵּיהּ בְּעַיְינִין פְּקִיחִין. וּכְדֵין הוּא מָסִיר גַּרְמֵיהּ וְנַפְשֵׁיהּ. וְהַהוּא שַׁעֲתָא, הוּא עִידָּן דְּדִינָא רַבָּא, דְּבַר נָשׁ אִתְּדָן בֵּיהּ בְּהַאי עָלְמָא. וּכְדֵין רוּחָא אָזְלָא בְּכָל שַׁיְיפֵי גוּפָא, וְאִשְׁתְּאִיל מִינַיְיהוּ, וְשָׁאט בְּכָל שַׁיְיפִין, וְאִזְדַּעְזָעָא לְכָל סִטְרִין וְכָל שַׁיְיפֵי גוּפָא כֻּלְּהוּ מִזְּדַעְזָעָן.

כַּד מָטָא רוּחָא לְכָל שַׁיְיפָא וְשַׁיְיפָא, וְאִשְׁתְּאִיל מִנֵּיהּ. נָפַל זִיעָא עַל הַהוּא שַׁיְיפָא, וְרוּחָא אִסְתָּלִיק מִנֵּיהּ. וּמִיַּד מִית הַהוּא שַׁיְיפָא. וְכֵן בְּכֻלְּהוּ. כֵּיוָן דְּמָטֵי רוּחָא לְמֵיפַּק, דְּהָא אִשְׁתְּאִיל מִכָּל גוּפָא, כְּדֵין שְׁכִינְתָּא קַיְימָא עָלֵיהּ. וּמִיַּד פַּרְחָא מִן

לשון הקודש

אִם הִקְדִּים רְפוּאַת הַתְּשׁוּבָה עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעָה אוֹתָהּ שָׁעָה.

פּוֹחֵד אוֹתוֹ הָאִישׁ וְרוֹצֶה לְהִסְתַּתֵּר וְלֹא יָכוֹל. כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל, הוּא פּוֹתֵחַ עֵינָיו, וְיֵשׁ לוֹ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, וּמִסְתַּכֵּל בּוֹ בְּעֵינַיִם פְּקוּחוֹת. וְאָז הוּא מוֹסֵר עַצְמוֹ וְנַפְשׁוֹ. וְאוֹתָהּ שָׁעָה הוּא זְמַן דִּין הַגָּדוֹל שֶׁהָאָדָם נִדּוֹן בּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאָז הָרוּחַ הוֹלֶכֶת בְּכָל הָאֵיבָרִים שֶׁל הַגּוּף וְנִפְרֶדֶת מֵהֶם, וּמְשׁוֹטֶטֶת בְּכָל הָאֵיבָרִים וּמִזְדַּעְזַעַת לְכָל הַצְּדָדִים, וְכָל אֵיבְרֵי הַגּוּף כֻּלָּם מִזְדַּעְזְעִים.

כְּשֶׁמַּגִּיעָה הָרוּחַ לְכָל אֵיבָר וְאֵיבָר וְנִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ, נוֹפֶלֶת זֵיעָה עַל אוֹתוֹ אֵיבָר, וְהָרוּחַ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ, וּמִיָּד מֵת אוֹתוֹ אֵיבָר, וְכֵן בְּכֻלָּם.

כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעָה הָרוּחַ לָצֵאת, שֶׁהֲרֵי נִפְרֶדֶת

גּוּפָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמַאן דְּאִתְדְּבַק בָּהּ, וַוי לְאִינּוּן חַיָּיבַיָּא דְּרָחִיקִין מִנָּהּ, וְלָא מִתְדַּבְּקִין בָּהּ.

וְכַמָּה בֵּי דִינָא אַעְבַּר בַּר נָשׁ כַּד נָפִיק מֵהַאי עָלְמָא. חַד הַהוּא דִינָא עִלָּאָה דְקָאָמַרָן, כַּד נָפִיק רוּחָא מִן גּוּפָא. וְחַד דִינָא, כַּד עוֹבָדוֹי וּמִלּוֹי אָזְלִין קַמֵּיהּ, וְכָרוֹזֵי מַכְרְזֵי עֲלוֹי. וְחַד דִינָא, כַּד עָיֵיל לְקִבְרָא (דף קכ"ז ע"א) וְחַד דִינָא דְקִבְרָא. וְחַד דִינָא דְתוֹלַעַתָּא. וְחַד דִינָא דְגֵיהִנָּם. וְחַד דִינָא דְרוּחָא דְאַזְלָא וְשָׁאט בְּעָלְמָא, וְלָא אַשְׁכַּח אֲתָר, עַד דְיִשְׁתְּלִימוּ עוֹבָדוֹי. וַדַּאי שִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלוֹי. בְּגִין כַּךְ בָּעֵי בַּר נָשׁ, כַּד אִיהוּ אִשְׁתְּכַח בְּהַאי עָלְמָא, לְדַחֲלָא מִן מָארֵיהּ, וּלְאִסְתַּכְּלָא בְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא בְּעוֹבָדוֹי, וְיֵיתוּב מִנַּיְיהוּ קַמֵּי מָרֵיהּ.

לשון הקודש

מִכָּל הַגּוּף, אָז הַשְּׁכִינָה עוֹמֶדֶת עָלָיו, וּמִיָּד פּוֹרַחַת מֵהַגּוּף. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁנִּדְבָּק בָּהּ! אוֹי לְאוֹתָם רְשָׁעִים שֶׁרְחוֹקִים מִמֶּנָּה וְלֹא מִתְדַּבְּקִים בָּהּ!

וְכַמָּה בָּתֵּי דִינִים עוֹבֵר הָאִישׁ כְּשֶׁיּוֹצֵא מֵהָעוֹלָם הַזֶּה? אֶחָד – אוֹתוֹ דִּין עֶלְיוֹן שֶׁאָמַרְנוּ כְּשֶׁיּוֹצֵאת הָרוּחַ מֵהַגּוּף. וְאֶחָד דִּין, כְּשֶׁמַּעֲשָׂיו וּדְבָרָיו הוֹלְכִים לְפָנָיו וְהַכְּרוֹזִים מַכְרִיזִים עָלָיו. וְאֶחָד דִּין כְּשֶׁנִּכְנָס לַקֶּבֶר. וְאֶחָד דִּין הַקֶּבֶר. וְאֶחָד דִּין הַתּוֹלַעַת. וְאֶחָד דִּין הַגֵּיהִנֹּם. וְאֶחָד דִּין הָרוּחַ שֶׁהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת בָּעוֹלָם וְלֹא מוֹצֵאת מָקוֹם עַד שֶׁיִּשְׁתַּלְּמוּ מַעֲשָׂיו. וַדַּאי שִׁבְעָה עִדָּנִים יַחְלְפוּ עָלָיו. בִּגְלַל זֶה צָרִיךְ הָאָדָם כְּשֶׁהוּא נִמְצָא בָּעוֹלָם הַזֶּה לִירָא מֵרִבּוֹנוֹ וּלְהִסְתַּכֵּל בְּכָל יוֹם וָיוֹם בְּמַעֲשָׂיו, וְיָשׁוּב מֵהֶם לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ.

כַּד אִסְתְּכַּל דָּוִד מַלְכָּא בְּאִינּוּן דִּינִין דְּבַר נָשׁ, כַּד אִסְתַּלָּק מֵהַאי עָלְמָא, אַקְדִּים וְאָמַר, (תהלים קג) בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ, עַד דְּלָא תִּפּוּק מֵעָלְמָא, הַשְׁתָּא דְּאַנְתְּ אִשְׁתְּכַחַת עִם גּוּפָא. וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ, אַתּוּן שַׁיְיפֵי דְּמִשְׁתַּתְּפֵי בְּרוּחָא, הַשְׁתָּא דְּאִשְׁתְּכָחַת עִמְּכוֹן, אַקְדִּימוּ לְבָרְכָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, עַד לָא יִמְטֵי זִמְנָא, דְּלָא תֵּיכְלוּן לְבָרְכָא לֵיהּ, וּלְאוֹדָאָה עָלַיְיכוּ.

תָּא חֲזֵי אִישׁ כִּי יַפְלִיא לִנְדּוֹר נֶדֶר, נָזִיר דְּאַקְדִּים בְּהַאי עָלְמָא, לְאִתְקַדְּשָׁא בִּקְדוּשָׁה דְּמָאֲרֵיהּ (במדבר ו) מִיַּיִן וְשֵׁכָר יַזִּיר חוֹמֶץ יַיִן וְגוֹ'. הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, כֵּיוָן דְּאָסִיר לֵיהּ חַמְרָא, עֲנָבִים לָמָּה. דְּהָא בְּכַהֲנֵי כְּתִיב יַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ וְגוֹ', יָכוֹל עֲנָבִים נָמֵי לָא, בַּעֲנָבִים שָׁרֵי. הָכָא לַנָּזִיר, מָאי טַעְמָא אָסַר לֵיהּ עֲנָבִים.

לשון הקודש

כְּשֶׁהִסְתַּכֵּל דָּוִד הַמֶּלֶךְ בְּאוֹתָם דִּינֵי הָאָדָם כְּשֶׁמִּסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, הִקְדִּים וְאָמַר, (תהלים קג) בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה', עַד שֶׁלֹּא תֵצֵא מֵהָעוֹלָם, כָּעֵת שֶׁאַתְּ נִמְצֵאת עִם הַגּוּף. וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ, אַתֶּם הָאֵיבָרִים שֶׁמִּשְׁתַּתְּפִים בָּרוּחַ, כָּעֵת שֶׁהִיא נִמְצֵאת אִתְּכֶם, הַקְדִּימוּ לְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ עַד שֶׁלֹּא יַגִּיעַ זְמַן שֶׁלֹּא תוּכְלוּ לְבָרְכוֹ וּלְהוֹדוֹת עֲלֵיכֶם.

בֹּא רְאֵה, אִישׁ כִּי יַפְלִא לִנְדֹּר נֶדֶר. נָזִיר שֶׁהִקְדִּים בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשַּׁת רִבּוֹנוֹ, מִיַּיִן וְשֵׁכָר יַזִּיר חֹמֶץ יַיִן וְגוֹ'. כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, כֵּיוָן שֶׁאָסוּר לוֹ יַיִן – עֲנָבִים לָמָּה? שֶׁהֲרֵי בַּכֹּהֲנִים כָּתוּב (ויקרא י) יַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ וְגוֹ'. יָכוֹל גַּם עֲנָבִים? לֹא. בַּעֲנָבִים מֻתָּר. כָּאן לַנָּזִיר, מָה הַטַּעַם אָסוּר לוֹ עֲנָבִים?

אֶלָּא, עוֹבָדָא דָא, וּמִלָּה דָא, רָזָא עִלָּאָה הוּא, לְאִתְפָּרְשָׁא מִן דִּינָא בְּכֹלָּא. וְהָא יְדִיעָא הַהוּא אִילָנָא דְּחָב בֵּיהּ אָדָם קַדְמָאָה, עֲנָבִים הֲווֹ. וְדָא הוּא רָזָא דְּמִלָּה, דְּהָא יַיִן וְשֵׁכָר וַעֲנָבִים, בְּסִטְרָא חַד אִתְאַחֲדוּ. יַיִן לְעֵילָּא וְאוֹקְמוּהָ. שֵׁכָר לִשְׂמָאלָא, דְּהָא שֵׁכָר מִיַּין נָפְקָא. עֲנָבִים דְּכָנִישׁ כֻּלְּהוּ לְגַבַּיְיהוּ, וְדָא הוּא אִילָנָא דְּחָב בֵּיהּ אָדָם קַדְמָאָה. בְּגִין כָּךְ כֹּלָּא בְּחַד סִטְרָא אִתְאַחָדוּ. וְאִי תֵּימָא דְּהַאי נָזִיר שָׁבִיק מְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה. (ס"א כְּלוּם) לָאו הָכִי, אֶלָּא לָא אִתְחֲזֵי בֵּיהּ עוֹבָדָא מִסְּטַר שְׂמָאלָא כְּלוּם.

תָּא חָזֵי, דְּהָכִי אוֹלִיפְנָא מִסִּפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, וְהָכִי הוּא. כְּתִיב גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ, כָּעֵי דְּיִתְרְבֵּי שְׂעַר רֵישֵׁיהּ וְדִיקְנֵיהּ, וְיִתְפְּרֵשׁ מִיַּין וְשֵׁכָר וַעֲנָבִים, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ סְטָר שְׂמָאלָא, וְלָא תַלְיָין שַׁעֲרָא. יַיִן אִימָּא עִלָּאָה. שֵׁכָר סִטְרָא דַּאֲחִידוּ בֵּיהּ

לשון הקודש

אֶלָּא מַעֲשֶׂה זֶה וְדָבָר זֶה סוֹד עֶלְיוֹן הוּא לְהִפָּרֵד מֵהַדִּין בַּכֹּל. וַהֲרֵי יָדוּעַ אוֹתוֹ עֵץ שֶׁחָטָא בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן, עֲנָבִים הָיוּ. וְזֶהוּ סוֹד הַדָּבָר, שֶׁהֲרֵי יַיִן וְשֵׁכָר וַעֲנָבִים בְּצַד אֶחָד נֶאֱחָזוּ. יַיִן לְמַעְלָה, וּפֵרְשׁוּהָ. שֵׁכָר לִשְׂמֹאל, שֶׁהֲרֵי שֵׁכָר יוֹצֵא מִיַּין. עֲנָבִים, שֶׁכּוֹנְסִים כֻּלָּם אֵלֵיהֶם, וְזֶהוּ עֵץ שֶׁחָטָא בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן. בִּגְלַל זֶה הַכֹּל נֶאֱחָזוּ בְּצַד אֶחָד. וְאִם תֹּאמַר שֶׁנָּזִיר זֶה עָזַב אֱמוּנָה עֶלְיוֹנָה – (כְּלוּם) לֹא כָּךְ, אֶלָּא לֹא נִרְאָה בּוֹ מַעֲשֶׂה מִצַּד שְׂמֹאל כְּלוּם. **בֹּא** רְאֵה, שֶׁהֲרֵי לָמַדְנוּ מִסִּפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא, וְכָךְ הוּא: כָּתוּב גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ, צָרִיךְ שֶׁיִּתְרַבֶּה שְׂעַר רֹאשׁוֹ וּזְקָנוֹ, וְיִפְרֹשׁ מִיַּין וְשֵׁכָר וַעֲנָבִים, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם צַד

לֵיוָאֵי וְנַפְקֵי מִיַּין עִלָּאָה וְלָא תָלֵי שַׁעֲרָא. וּבְגִין כָּךְ כַּד סְלִיקוּ לֵיוָאֵי לְהַהוּא אֲתָר, בָּעַיָּין לְאַעְבְּרָא כָּל שַׁעֲרָא דִלְהוֹן, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (במדבר ח) וְהֶעֱבִירוּ תַעַר עַל כָּל בְּשָׂרָם.

עֲנָבִים אִימָּא תַתָּאָה, דְּכָנִיש יַיִן וְשֵׁכָר לְגַוָּוהִי, וְעַל דָּא אִתְפְּרַשׁ מִכָּל סְטָר שְׂמָאלָא, דְּלָא לְאַחֲזָאָה עוֹבָדָא דִילְהוֹן לְגַבֵּיהּ. עֲנָבִים דָּא לָא תָלֵי שַׁעֲרָא וְדִיקְנָא. דְּהָא נוּקְבָא בַעְיָא לְסַפְּרָא שַׁעֲרָא, כַּד אַתְיָא לְאִזְדַּוְּוגָא בִּדְכוּרָא, וְהָא דִיקְנָא לָא אִשְׁתְּכַח בָּהּ. בְּגִין כָּךְ הוּא תָלֵי שַׁעֲרָא דְרֵישָׁא וְדִיקְנָא, וְרָזָא דְמִלָּה (שופטים יג) נְזִיר אֱלֹהִים אִקְרֵי, וְלָא נְזִיר יְיָ, פָּרִישׁ מִדִּינָא כֻּלָּא.

תָּא חָזֵי, עַל דָּא כְּתִיב, וְכִפֶּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנָּפֶשׁ וְגוֹ'. עַל נַפְשׁוֹ לָא כְּתִיב, אֶלָּא עַל הַנָּפֶשׁ

לשון הקודש

שְׂמֹאל, וְהַשְּׂעָרוֹת לֹא תְּלוּיוֹת. יַיִן – הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה (בינה). שֵׁכָר – צַד שֶׁאֲחוּזִים בּוֹ לְוִים, וְיוֹצֵא מִיַּין עֶלְיוֹן, וְלֹא תָּלוּי הַשַּׂעַר. וּמִשּׁוּם כָּךְ עוֹלִים הַלְוִים לְאוֹתוֹ מָקוֹם, צָרִיךְ לְהַעֲבִיר כָּל שְׂעָרָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ח) וְהֶעֱבִירוּ תַעַר עַל כָּל בְּשָׂרָם.

עֲנָבִים – הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁכּוֹנֶסֶת יַיִן וְשֵׁכָר לְתוֹכָהּ, וְעַל כָּךְ נִפְרָד מִכָּל צַד שְׂמֹאל, שֶׁלֹּא לְהַרְאוֹת מַעֲשֶׂה שֶׁלָּהֶם אֵלָיו. עֲנָבִים זֶה לֹא תּוֹלֶה שֵׂעָר וְזָקָן, שֶׁהֲרֵי הַנְּקֵבָה צְרִיכָה לְסַפֵּר שְׂעָרָהּ כְּשֶׁבָּאָה לְהִזְדַּוֵּג בְּזָכָר, וַהֲרֵי זָקָן לֹא נִמְצָא בָּהּ. בִּגְלַל זֶה הוּא תּוֹלֶה שֵׂעָר הָרֹאשׁ וְהַזָּקָן, וְסוֹד הַדָּבָר – נְזִיר אֱלֹהִים (שופטים יג) נִקְרָא, וְלֹא נְזִיר ה', פָּרוּשׁ מֵהַדִּין כֻּלּוֹ.

בֹּא רְאֵה, עַל זֶה כָּתוּב, וְכִפֶּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנָּפֶשׁ וְגוֹ'. עַל נַפְשׁוֹ לֹא כָּתוּב, אֶלָּא

סְתָם. וּמַאי אִיהוּ. דָּא עֲנָבִים, דְּאִקְרֵי נֶפֶשׁ. וְעַל דָּא כְּתִיב חָטָא, בְּגִין דְּסִטְרָא דִילֵיהּ יַיִן וְשֵׁכָר הוּא, וְגָרַע מִנֵּיהּ אֲתָר דִּינָא. חָטָא, מַאי חָטָא. אֶלָּא גָּרַע דִּינָא שֶׁל הַנֶּפֶשׁ.

אִי הָכִי, אֲמַאי וְכִפֶּר עָלָיו. בְּגִין דְּהַשְׁתָּא קָא אַתְיָא לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדַיְיהוּ, וְלָא מְקַבְּלָן לֵיהּ הֲנֵי אַתְרֵי, עַד דְּיִמְּלֵךְ בְּכַהֲנָא, וִיכַפֵּר עָלֵיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ שַׁדֵּי לוֹן לְבַר בְּקַדְמִיתָא, כֵּיוָן דְּהַשְׁתָּא אָתֵי לְגַבַּיְיהוּ, בָּעֵי לְאִתְחַבְּרָא תִּקּוּנָא דְכַפָּרָה, וִיקַבְּלוּן לֵיהּ, וְדָא הוּא רָזָא דְמִלָּה. (וְדָאי בְּכֹלָּא).

וְאִי תֵּימָא, שִׁמְשׁוֹן נְזִיר אֱלֹהִים הָוָה, אֲמַאי אִתְעַנָּשׁ. אֶלָּא שַׁפִּיר הוּא מִלָּה, דְּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר. וַהֲוָה לֵיהּ לְאִתְחַבְּרָא בְּדִידֵיהּ, בְּמָה דְאִתְחֲזֵי לֵיהּ. וְהוּא דְהֲוָה קַדִּישׁ, אַעְרָב הַהִיא קְדֻשָּׁה בְּבַת אֵל נֵכָר, וְשָׁבִיק אַתְרֵיהּ, דְּאִתְחֲזֵי לְהַהִיא קְדֻשָּׁה, וּבְגִין כָּךְ אִתְעַנָּשׁ.

לשון הקודש

עַל הַנֶּפֶשׁ סְתָם. וּמַהוּ? זֶה עֲנָבִים, שֶׁנִּקְרָא נֶפֶשׁ. וְלָכֵן כָּתוּב חָטָא, מִשּׁוּם שֶׁצַּד שֶׁלּוֹ יַיִן וְשֵׁכָר הוּא, וְגָרַע מִמֶּנּוּ מְקוֹם דִּין. חָטָא, מַה זֶּה חָטָא? אֶלָּא גָּרַע דִּין הַנֶּפֶשׁ.

אִם כָּךְ, לָמָּה וְכִפֶּר עָלָיו? מִשּׁוּם שֶׁעַכְשָׁו בָּא לְהִתְחַבֵּר אִתָּם, וְלֹא מְקַבְּלִים אוֹתוֹ מְקוֹמוֹת אֵלֶּה, עַד שֶׁיִּמָּלֵךְ בַּכֹּהֵן וִיכַפֵּר עָלָיו. מִשּׁוּם שֶׁהוּא זָרַק אוֹתָם הַחוּצָה בַּהַתְחָלָה, כֵּיוָן שֶׁכָּעֵת בָּא אֲלֵיהֶם, צָרִיךְ לְהִתְחַבֵּר תִּקּוּן שֶׁל כַּפָּרָה וִיקַבְּלוּהוּ, וְזֶהוּ סוֹד הַדָּבָר. (וְדָאי בַּכֹּל).

וְאִם תֹּאמַר, שִׁמְשׁוֹן נְזִיר אֱלֹהִים הָיָה, לָמָּה נֶעֱנַשׁ? אֶלָּא נָאֶה הוּא הַדָּבָר, שֶׁבָּעַל בַּת אֵל נֵכָר, וְהָיָה לוֹ לְהִתְחַבֵּר בְּשֶׁלּוֹ, בְּמַה שֶׁרָאוּי לוֹ. וְהוּא, שֶׁהָיָה קָדוֹשׁ, עֵרַב אוֹתָהּ קְדֻשָּׁה

וְאִית מָאן דְּאָמַר, דְּלֵית לֵיהּ חוּלָקָא בְּהַהוּא עָלְמָא.

מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּאָמַר (שופטים ט"ז) **תָּמוּת נַפְשִׁי עִם פְּלִשְׁתִּים, וּמָסַר חוּלָקֵיהּ בְּחוּלָקָא דִּפְלִשְׁתָּאֵי, דִּימוּת נַפְשֵׁיהּ עִמְּהוֹן בְּהַהוּא עָלְמָא. כַּךְ** (דף קכ"ז ע"ב) **הָווּ מַכְרְזֵי עַל נְזִירָא, לֵךְ לֵךְ אַמְרִין נְזִירָא, סְחוֹר סְחוֹר, לְכַרְמָא לָא תִּקְרַב. וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא.**

לֵיוָאֵי מַה כְּתִיב בְּהוּ, (במדבר ח) **וְכֹה תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרָם הַזֶּה עֲלֵיהֶם מֵי חַטָּאת וְהֶעֱבִירוּ תַעַר עַל כָּל בְּשָׂרָם. כֵּיוָן דְּעַבְרֵי שַׂעֲרָא, וְעַבְדֵי כּוּלֵּי הַאי, כְּדֵין אִקְרֵי לֵיוָאֵי טָהוֹר, וְלָא קָדוֹשׁ. אֲבָל הַאי נָזִיר בְּגִין דְּאִתְפְּרַשׁ מֵהַאי סִטְרָא, אִקְרֵי קָדוֹשׁ וְלָא טָהוֹר. בְּגִין כַּךְ כְּתִיב, כָּל יְמֵי נֶדֶר נִזְרוֹ וְגוֹ' אֲשֶׁר יַזִּיר לַיְיָ קָדוֹשׁ יִהְיֶה וְגוֹ'.**

לשון הקודש

בְּבַת אֵל נֵכָר, וְעָזַב מְקוֹמוֹ שֶׁרָאוּי לְאוֹתָהּ קְדֻשָּׁה, וְלָכֵן נֶעֱנַשׁ.

וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר, שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאָמַר (שופטים טז) תָּמוּת נַפְשִׁי עִם פְּלִשְׁתִּים, וּמָסַר חֶלְקוֹ בְּחֵלֶק פְּלִשְׁתִּים, שֶׁתָּמוּת נַפְשׁוֹ אִתָּם בָּעוֹלָם הַהוּא. כָּךְ הָיוּ מַכְרִיזִים עַל הַנָּזִיר: לֵךְ לֵךְ, אוֹמְרִים לְנָזִיר, סָבִיב סָבִיב, וְלַכֶּרֶם אַל תִּקְרַב. וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ הַחֲבֵרִים.

לְוִיִּים, מַה כָּתוּב בָּהֶם? (במדבר ח) וְכֹה תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרָם הַזֶּה עֲלֵיהֶם מֵי חַטָּאת וְהֶעֱבִירוּ תַעַר עַל כָּל בְּשָׂרָם. כֵּיוָן שֶׁהֶעֱבִירוּ שֵׂעָר וְעָשׂוּ כָּל זֶה, אָז נִקְרָאִים הַלְוִיִּים טָהוֹר, וְלֹא קָדוֹשׁ. אֲבָל נָזִיר הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁנִּפְרַד מִצַּד זֶה, נִקְרָא קָדוֹשׁ, וְלֹא טָהוֹר. בִּגְלַל כָּךְ כָּתוּב, כָּל יְמֵי נֶדֶר נִזְרוֹ וְגוֹ' אֲשֶׁר יַזִּיר לַה' קָדֹשׁ יִהְיֶה וְגוֹ'.

גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ, מִשּׁוּם הָא דִּכְתִיב, (דניאל ז) **וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נְקֵא, דִּבְהַאי דָּמֵי לְגַוְונָא דִּלְעֵילָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בַּר רַב, בְּשַׁעֲרֵי מַמָּשׁ אִשְׁתְּמוֹדַע דְּאִיהוּ קַדִּישָׁא, דִּכְתִיב,** (שיר השירים ה) **קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים.**

תָּאנֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן, אִלְמָלֵא יַדְעֵי בְּנֵי נָשָׁא, מָאי קָאַמְרֵי בְּהַאי שַׁעֲרָא, וּבְרָזָא דִּילֵיהּ, (ס"א בְּהָנֵי שַׁעֲרֵי וּבְהָנֵי מִילִין) **כְּמָה דְּאִיהוּ בְּרָזָא דְּרָזִין, אִשְׁתְּמוֹדְעָן לְמָארֵיהוֹן, בְּחָכְמְתָא עִלָּאָה. עַד כָּאן רָזֵי דְאוֹרַיְיתָא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה כִּתְרֵי** (נ"א סִתְרֵי) **תּוֹרָה,** (ישעיה כג) **סַחְרָהּ וְאֶתְנַנָּהּ קֹדֶשׁ לַיָּ.**

אמר אברהם המגיה להסיר מכשול מדרך המעיינים אשר לא הופיע עליהם עדין אור בקבלה השומע ישמע והמבין יבין כי כל המלות אשר הביא האלהי רשב"י בזה הספר הקדוש כגון מצחא דגולגלתא, שערי דרישא, חללי דמוחא, חוטמא דעתיקא, אודנין, ידין, ורגלין וזולתם מהכלים הגשמיים ותארים אחרים שתאר בהם ה' ית' ובפרט באדרא קדישא רבא ובאדרא קדישא זוטא כי באלו השני מקומות רבו התארים הללו, הלא המה מורים מדות וספירות וענינים פנמיים שכליים וכל האברים שבנו החכמים הללו הם לדמיון וסימנים לדברים לא לשום סתומים ונעלמים דבר גשמי וחמרי חלילה וחס כי אין דמיון בינו ית' ובינינו בשום צד מהצדדים וכל שכן מצד העצם והתבנית ה' יצילנו משגיאות. אכי"ר.

לשון הקודש

גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ, מִשּׁוּם זֶה שֶׁכָּתוּב (דניאל ז) **וּשְׂעַר רֹאשׁוֹ כְּצֶמֶר נָקִי, שֶׁבָּזֶה דּוֹמֶה לַגֶּוֶן הָעֶלְיוֹן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר רַב, בַּשְּׂעָרוֹת מַמָּשׁ נוֹדָע שֶׁהוּא קָדוֹשׁ, שֶׁכָּתוּב** (שיר השירים ה) **קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים.**

שָׁנָה רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִלְמָלֵא יָדְעוּ בְּנֵי אָדָם מָה **אוֹמְרִים בַּשֵּׂעָר הַזֶּה וּבְסוֹדוֹ** (בְּאֵלּוּ הַשְּׂעָרוֹת וּבְאֵלּוּ הַדְּבָרִים) **כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּסוֹד הַסּוֹדוֹת, יְוָדְעוּ לְרִבּוֹנָם בְּחָכְמָה עֶלְיוֹנָה. עַד כָּאן סוֹדוֹת הַתּוֹרָה. מִכָּאן וָהָלְאָה כִּתְרֵי** (סִתְרֵי) **תּוֹרָה,** (ישעיה כג) **סַחְרָהּ וְאֶתְנַנָּהּ קֹדֶשׁ לַה'.**

האדרא רבא קדישא

תַּנְיָא, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרַיָּיא, עַד אֵימַת נֵיתִיב בְּקַיְּימָא דְּחַד סַמְכָא. כְּתִיב (תהלים קיט) **עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ. יוֹמִין זְעִירִין, וּמָאנֵי דְּחוֹבָא דָּחִיק. כָּרוֹזָא קָאנֵי כָּל יוֹמָא, וּמְחַצְּדֵי חַקְלָא זְעִירִין אִינּוּן. וְאִינְהוּ בְּשׁוּלֵי כַּרְמָא. לָא אַשְׁגְּחָן, וְלָא יַדְעִין, לְאָן אֲתָר אָזְלִין כְּמָה דְּיָאוּת. אִתְכַּנְּשׁוּ חַבְרַיָּיא לְבֵי אִדְּרָא, מְלוּבָּשִׁין שַׂרְיָין סַיְיפֵי וְרוּמְחֵי בִּידֵיכוֹן, אִזְדָּרְזוּ בְּתִקּוּנֵיכוֹן. בְּעֵיטָא, בְּחָכְמְתָא. בְּסוּכְלְתָנוּ. בְּדַעְתָּא. בְּחֵיזוּ. בְּיִדִּין. בְּרַגְלִין** (נ"א בְּחֵילָא דְּיִדִּין וְרַגְלִין)**. אַמְלִכוּ עֲלֵיכוֹן לְמַאן** (ס"א לְמַלְכָּא) **דְּבִרְשׁוּתֵיהּ חַיֵּי וּמוֹתָא. לְמִגְזַר מִלִּין דְּקִשׁוֹט. מִלִּין דְּקַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין צַיְיתֵי לְהוּ, וַחֲדָאן לְמִשְׁמַע לְהוּ, וּלְמִנְדַּע לְהוּ.**

יָתִיב רִבִּי שִׁמְעוֹן וּבְכָה, וְאָמַר וַוי אִי גָּלֵינָא, וַוי אִי לָא גָּלֵינָא. חַבְרַיָּיא דְּהָוָה תַּמָּן אִשְׁתִּיקוּ. קָם

לשון הקודש

הָאִדְּרָא רַבָּא קַדִּישָׁא

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לַחֲבֵרִים, עַד מָתַי נֵשֵׁב בְּקִיּוּם עַמּוּד אֶחָד? כָּתוּב (תהלים קיט) עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ. הַיָּמִים קְטַנִּים, וּבַעֲלֵי הַחוֹב דּוֹחֵק. הַכָּרוֹז קוֹרֵא כָּל יוֹם, וְקוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה קְטַנִּים הֵם, וְהֵם בְּשׁוּלֵי הַכֶּרֶם, לֹא מַשְׂגִּיחִים וְלֹא יוֹדְעִים לְאֵיזֶה מָקוֹם הוֹלְכִים כָּרָאוּי. הִתְכַּנְּסוּ הַחֲבֵרִים לְבֵית הָאִדְּרָא, לְבוּשִׁים שִׁרְיוֹן סַיִף, וּרְמָחִים בִּידֵיכֶם! הִזְדָּרְזוּ בְּתִקּוּנֵיכֶם, בְּעֵצָה, בְּחָכְמָה, בְּשֵׂכֶל, בְּדַעַת, בְּמַרְאֶה, בַּיָּדַיִם, בָּרַגְלַיִם. הַמְלִיכוּ עֲלֵיהֶם לְמִי שֶׁבִּרְשׁוּתוֹ חַיִּים וּמָוֶת, לִגְזֹר דִּבְרֵי אֱמֶת, דְּבָרִים שֶׁקְּדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים מַקְשִׁיבִים לָהֶם וּשְׂמֵחִים לִשְׁמָעָם וְלָדַעַת אוֹתָם.

יָשַׁב רַבִּי שִׁמְעוֹן וּבָכָה וְאָמַר, אוֹי אִם אֲגַלֶּה!

רִבִּי אַבָּא וְאָמַר לֵיהּ, אִי נִיחָא קַמֵּיהּ דְּמוֹר לְגַלָּאָה, הָא כְּתִיב (תהלים כה) סוֹד יְיָ לִירֵאָיו, וְהָא חַבְרַיָּיא אִלֵּין דַּחֲלִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִינּוּן, וּכְבַר עָאלוּ בְּאִדְּרָא דְּבֵי מַשְׁכְּנָא, מִנְּהוֹן עָאלוּ, מִנְּהוֹן נַפְּקוּ.

תָּאנָא, אִתְּמָנוּ חַבְרַיָּיא קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאִשְׁתְּכָחוּ, רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ. וְרִבִּי אַבָּא. וְרִבִּי יְהוּדָה. וְרִבִּי יוֹסֵי בַּר יַעֲקֹב. וְרִבִּי יִצְחָק. וְרִבִּי חִזְקִיָּה בַּר רַב. וּרִבִּי חִיָּיא. וְרִבִּי יוֹסֵי. וְרִבִּי יֵיסָא. יְדִין יָהֲבוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאֶצְבְּעָן זַקְפּוּ לְעֵילָּא. וְעָאלוּ בְּחַקְלָא בֵּינֵי אִילָנֵי וְיָתְבוּ. קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן וְצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ, יָתִיב בְּגַוַּוּיְיהוּ וְאָמַר, כָּל חַד יְשַׁוֵּי יְדוֹי בְּתוֹקְפּוֹי. שַׁוּוּ יְדַיְיהוּ, וְנָסִיב לוֹן פָּתַח וְאָמַר (דברים כז) אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמַסֵּכָה מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ (דף קכ"ח ע"א) וְשָׂם בַּסָּתֶר וְעָנוּ (ס"א כָּל הָעָם) כֻּלָּם וְאָמְרוּ אָמֵן.

לשון הקודש

אוֹי אִם לֹא אֲגַלֶּה! הַחֲבֵרִים שֶׁהָיוּ שָׁם שָׁתְקוּ. עָמַד רַבִּי אָמַר וְאָמַר לוֹ, אִם נוֹחַ לִפְנֵי מַר לְגַלּוֹת, הֲרֵי כָּתוּב (שם כה) סוֹד ה' לִירֵאָיו, וַהֲרֵי חֲבֵרִים אֵלּוּ הֵם יִרְאֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּכְבָר נִכְנְסוּ בְּאִדֶּרֶת בֵּית הַמִּשְׁכָּן, מֵהֶם נִכְנְסוּ, מֵהֶם יָצְאוּ.

שָׁנִינוּ, נִמְנוּ הַחֲבֵרִים לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְנִמְצְאוּ רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, וְרַבִּי אַבָּא, וְרַבִּי יְהוּדָה, וְרַבִּי יוֹסֵי בַּר יַעֲקֹב, וְרַבִּי יִצְחָק, וְרַבִּי חִזְקִיָּה בַּר רַב, וְרַבִּי חִיָּיא, וְרַבִּי יוֹסֵי, וְרַבִּי יֵיסָא. יָדַיִם נָתְנוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאֶצְבָּעוֹת זָקְפוּ לְמַעְלָה, וְנִכְנְסוּ בְּשָׂדֶה בֵּין הָעֵצִים וְיָשְׁבוּ. קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, יָשַׁב בְּתוֹכָם וְאָמַר, כָּל אֶחָד יָשִׂים יָדוֹ בְּחָזְקוֹ. שָׂמוּ יְדֵיהֶם, וְלָקַח אוֹתָם. פָּתַח וְאָמַר, (דברים כז) אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמַסֵּכָה [וְגוֹ'] מַעֲשֵׂה יְדֵי

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים קיט) **עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ, אֲמַאי עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ. מִשּׁוּם דְּהֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ. מָאי הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ, תּוֹרָה דִּלְעֵילָא. דְּאִיהִי מִתְבַּטְּלָא אִי לָא יִתְעַבִּיד בְּתִקּוּנוֹי** (ס"א שְׁמָא) **דָּא. וּלְעַתִּיק יוֹמִין אִתְמַר. כְּתִיב** (דברים לג) **אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ. וּכְתִיב,** (שמות טו) **מִי כָמוֹךָ בָּאֵלִים יְיָ.**

קָרָא לְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, אוֹתְבֵיהּ קַמֵּיהּ, וּלְרַבִּי אַבָּא מִסִּטְרָא אַחֲרָא, וְאָמַר אָנָן כְּלָלָא דְּכוֹלָא. עַד הַשְׁתָּא אִתְתַּקְּנוּ קַיְימִין. אִשְׁתִּיקוּ, שַׁמְעֵי קָלָא, וְאַרְכּוּבָתָן דָּא לְדָא נַקְשָׁן. מָאי קָלָא. קָלָא דִּכְנוּפְיָיא עִלָּאָה דְּמִתְכַּנְּפִי.

חַדֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (חבקוק ג) **יְיָ שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי.** (אָמַר) **הָתָם יֵאוֹת הָוָה לְמֶהֱוֵי דָּחִיל. אָנָן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָיא מִלְּתָא, דִּכְתִיב,** (דברים ו) **וְאָהַבְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ, וּכְתִיב** (דברים ז) **מֵאַהֲבַת יְיָ אֶתְכֶם, וּכְתִיב** (מלאכי א) **אָהַבְתִּי אֶתְכֶם וְגוֹ'.**

לשון הקודש

חָרַשׁ וְשָׂם בַּסָּתֶר וְעָנוּ כָּל הָעָם וְאָמְרוּ אָמֵן. **פָּתַח** רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, עֵת לַעֲשׂוֹת לַה', מַדּוּעַ עֵת לַעֲשׂוֹת לַה'? מִשּׁוּם הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ. מַה זֶּה הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ? תּוֹרָה שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁהִיא מִתְבַּטֶּלֶת אִם לֹא יַעֲשֶׂה בְּתִקּוּנֵי זֶה. וּלְעַתִּיק הַיָּמִים נֶאֱמַר. כָּתוּב (דברים לג) אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ, וְכָתוּב (שמות טו) מִי כָמוֹךָ בָּאֵלִים ה'.

קָרָא לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, הוֹשִׁיבוֹ לְפָנָיו, וּלְרַבִּי אַבָּא מִצַּד אַחֵר, וְאָמַר, אָנוּ כְּלַל הַכֹּל. עַד עַכְשָׁו הִתְתַּקְּנוּ הָעוֹמְדִים. שָׁתְקוּ. שָׁמְעוּ קוֹל, וְאַרְכֻּבּוֹתֵיהֶם נָקְשׁוּ זֶה לָזֶה. אֵיזֶה קוֹל? קוֹל שֶׁל כְּנֶסֶת הָעֶלְיוֹנָה שֶׁמִּתְכַּנֶּסִים.

שָׂמֵחַ רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (חבקוק ג) ה' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי. שָׁם רָאוּי לִהְיוֹת יָרֵא. אָנוּ

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (משלי יא) **הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה סוֹד וְנֶאֱמַן רוּחַ מְכַסֶּה דָבָר. הוֹלֵךְ רָכִיל, הַאי קְרָא כַּשְׁיָא,** (כֵּיוָן דְּאִתְּמַר רָכִיל אֲמַאי הוֹלֵךְ) **אִישׁ רָכִיל מִיבְעֵי לֵיהּ לְמֵימַר, מָאן הוֹלֵךְ. אֶלָּא מָאן דְּלָא אִתְיְישַׁב בְּרוּחֵיהּ, וְלָא הֲוֵי מְהֵימְנָא, הַהוּא מִלָּה דְשָׁמַע, אָזִיל בְּגַוְוֵיהּ כְּחִיזְרָא בְּמַיָּא, עַד דְּרָמֵי לֵיהּ לְבַר. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּלֵית רוּחֵיהּ רוּחָא דְקִיּוּמָא. אֲבָל מָאן דְּרוּחֵיהּ רוּחָא דְקִיּוּמָא, בֵּיהּ כְּתִיב, וְנֶאֱמַן רוּחַ מְכַסֶּה דָבָר. וְנֶאֱמַן רוּחַ, קִיּוּמָא דְּרוּחָא.** (כְּמוֹ (ישעיה כ"ב) וּתְקַעְתִּיו יָתֵד בְּמָקוֹם נֶאֱמָן) **בְּרוּחָא** (נ"א בְּרָזָא) **תַּלְיָיא מִלְּתָא. וּכְתִיב,** (קהלת ה)

אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ.

וְלֵית עָלְמָא מִתְקַיְּימָא אֶלָּא בְּרָזָא. וְכִי אִי בְּמִלֵּי עָלְמָא אִצְטְרִיךְ רָזָא. בְּמִלִּין רָזִין דְּרָזַיָּיא דְעַתִּיק יוֹמִין, דְּלָא אִתְמַסְרָאן אֲפִילוּ לְמַלְאָכִין עִלָּאִין

לשון הקודש

בַּחֲבִיבוּת תָּלוּי הַדָּבָר, שֶׁכָּתוּב (דברים ו) וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ, וְכָתוּב (שם ז) מֵאַהֲבַת ה' אֶתְכֶם, וְכָתוּב (מלאכי א) אָהַבְתִּי אֶתְכֶם וְגוֹ'. **רִבִּי** שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (משלי יא) הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה סוֹד וְנֶאֱמַן רוּחַ מְכַסֶּה דָבָר. הוֹלֵךְ רָכִיל, פָּסוּק זֶה קָשֶׁה, אִישׁ רָכִיל הָיָה לוֹ לוֹמַר, מַה זֶּה הוֹלֵךְ? אֶלָּא מִי שֶׁלֹּא הִתְיַשֵּׁב בְּרוּחוֹ וְאֵינוֹ נֶאֱמָן, אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁשָּׁמַע הוֹלֵךְ בְּתוֹכוֹ כְּקָנֶה בְּמַיִם עַד שֶׁמּוֹצִיאוֹ הַחוּצָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאֵין רוּחוֹ רוּחַ שֶׁל עֲמִידָה. אֲבָל מִי שֶׁרוּחוֹ רוּחַ עֲמִידָה, כָּתוּב בּוֹ וְנֶאֱמָן רוּחַ מְכַסֶּה דָבָר. וְנֶאֱמָן רוּחַ, קִיּוּם הָרוּחַ. (כְּמוֹ וּתְקַעְתִּיו יָתֵד בְּמָקוֹם נֶאֱמָן) בָּרוּחַ (בְּסוֹד) הַדָּבָר תָּלוּי. וְכָתוּב (קהלת ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ.

וְאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא בְּסוֹד. וְכִי אִם בִּדְבָרֵי הָעוֹלָם צָרִיךְ סוֹד – בִּדְבָרִים סוֹדִיִּים שֶׁל סוֹדוֹת עַתִּיק הַיָּמִים שֶׁלֹּא נִמְסְרוּ אֲפִלּוּ לְמַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אָמַר

עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, לִשְׁמַיָּא לָא אִימָא דְיֵצִיתוּן (ס"א דְיֵצִיתָן), לְאַרְעָא לָא אִימָא דְתִשְׁמַע, דְּהָא אֲנָן קִיּוּמֵי עָלְמִין. תָּנָא רָזֵי דְרָזִין, כַּד פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן בְּרָזֵי דְרָזִין, אִזְדַּעְזָע אַתְרָא, וַחֲבֵרִין אִתְחַלְחָלוּ.

גַּלֵּי בְּרָזָא וּפָתַח וְאָמַר, כְּתִיב (בראשית לו) וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלֹךְ מֶלֶךְ וְגוֹ'. זַכָּאִין אַתּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּאִתְגְּלֵי לְכוֹן רָזֵי דְרָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּלָא אִתְגַּלְיָין לְקַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין, מָאן יִשְׁגַּח בְּהַאי, וּמַאן יִזְכֶּה בְּהַאי, דְּהוּא סַהֲדוּתָא עַל מְהֵימְנוּתָא (דְּמְהֵימְנוּתָא) (דְנָהִיר לְמָאתָאן וְשַׁבְעִין עָלְמִין וּמִנֵּיהּ נָהִיר אוֹרְחָא דִנְהִירִין בֵּיהּ צַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְאָתֵי. הָדָא הוּא דִכְתִיב (מִשְׁלֵי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם. מִן הַהוּא אָרְחָא מִתְפָּרְשָׁן לְשִׁית מֵאָה וּתְלֵיסַר אוֹרְחֵיהּ דְּפַלִּיג בִּזְעֵיר אַנְפִּין דִכְתִיב (תהלים כ"ה) כָּל אָרְחוֹת יְיָ חֶסֶד וֶאֱמֶת לְנוֹצְרֵי בְרִיתוֹ וגו') דְּכֹלָּא. צְלוֹתָא בְרַעֲוָא יְהֵא, דְּלָא יִתְחַשַּׁב לְחוֹבָא לְגַלָּאָה דָא.

וּמַה יֵימְרוּן חַבְרַיָּיא, דְּהַאי קְרָא קַשְׁיָא הוּא, דְּהָא לָא הָוָה לֵיהּ לְמִכְתַּב הָכִי, דְּהָא חֲזֵינָן כַּמָּה מְלָכִים הֲווֹ, עַד דְּלָא יֵיתוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַד לָא יְהֵא

לשון הקודש

רִבִּי שִׁמְעוֹן, לַשָּׁמַיִם לֹא אֹמַר שֶׁיַּקְשִׁיבוּ, לָאָרֶץ לֹא אֹמַר שֶׁתִּשְׁמַע, שֶׁהֲרֵי אָנוּ קִיּוּמֵי הָעוֹלָמוֹת. לָמַדְנוּ סוֹדֵי הַסּוֹדוֹת. כְּשֶׁפָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּסוֹדֵי הַסּוֹדוֹת, הִזְדַּעֲזַע הַמָּקוֹם, וְהַחֲבֵרִים הִתְחַלְחֲלוּ.

מַלְכָּא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וּמַה אִתְחֲזֵי הָכָא, וּבְדָא אַתְעָרוּ חַבְרַיָּיא. אֶלָּא רָזָא דְרָזִין הוּא, דְּלָא יַכְלִין בְּנֵי נָשָׁא לְמִנְדַּע וּלְאִשְׁתְּמוֹדַע וּלְמִרְחַשׁ בְּדַעֲתַיְיהוּ בְּהַאי.

תָּאנָא, עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין, טְמִירָא דִטְמִירִין, עַד לָא זַמִּין תִּקּוּנוֹי (דְּמַלְכָּא), וְעִטּוּרֵי עִטּוּרִין, שֵׁירוּתָא וְסִיּוּמָא לָא הָוָה. וַהֲוָה מַגְלִיף וּמְשַׁעֵר בֵּיהּ. וּפָרִים קַמֵּיהּ חַד פַּרְסָא, וּבָה גְלִיף וְשִׁיעֵר מַלְכִּין.

וְתִקּוּנוֹי לָא אִתְקְיָימוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלֹךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. מַלְכָּא קַדְמָאָה, לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל קַדְמָאָה. וְכֻלְּהוּ דִּגְלִיפוּ (וְלָא אִתְקְיָימוּ) בִּשְׁמָהָן אִתְקְרוּן. וְלָא אִתְקְיָימוּ, עַד דְּאָנַח לְהוּ, וְאַצְנַע לְהוּ, וּלְבָתַר זִמְנָא הוּא אִסְתְּלַק (נ"א הָוָה מִסְתַּכֵּל) בְּהַהוּא פַּרְסָא, וְאִתְתְּקַן בְּתִקּוּנוֹי.

וְתָאנָא, כַּד סָלִיק בִּרְעוּתָא, לְמִבְרֵי אוֹרַיְיתָא טְמִירָא תְּרֵי אַלְפֵי שְׁנִין, וְאַפְּקָה, מִיַּד אָמְרָה קַמֵּיהּ, מָאן דְּבָעֵי לְאַתְקְנָא וּלְמֶעְבַּד, יְתַקֵּן בְּקַדְמִיתָא תִּקּוּנוֹי.

תָּאנָא בִּצְנִיעוּתָא דְסִפְרָא, עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין, סִתְרָא דְסִתְרִין טָמִיר דִּטְמִירִין, אִתְתְּקַן (דף קכ"ח ע"ב) **וְאִזְדְּמַן**, (כְּלוֹמַר אִשְׁתְּכַח, וְלָא אִשְׁתְּכַח מַמָּשׁ, אֲבָל אִתְתְּקַן וְלָא דְיָדַע לֵיהּ מִשּׁוּם

דְּהוּא עַתִּיק דְּעַתִּיקִין) (אֲבָל בְּתִיקוּנֵי יְדִיעַ) כְּחַד סָבָא דְּסָבִין, עַתִּיק מֵעַתִּיקִין, טָמִיר מִטְּמִירִין, וּבְתִיקוּנוֹי יְדִיעַ וְלָא יְדִיעַ. מָאֲרֵי דְּחִוָּור כְּסוּ (ס"א בְּסוּמָק), וְחֵיזוּ בּוּסִיטָא (ס"א בּוּצִינָא) דְּאַנְפּוֹי (נ"א בְּאַנְפּוֹי), יָתִיב עַל כּוּרְסְיָיא דְשִׁבִיבִין, לְאַכְפְּיָיא לוֹן.

אַרְבַּע מְאָה אַלְפֵי עָלְמִין, אִתְפְּשָׁט חִוָּרָא דְגוּלְגַּלְתָּא דְרֵישׁוֹי. וּמִנְּהִירוּ דְהַאי חִיוָּרָא, יַרְתֵּי צַדִּיקַיָּיא לְעָלְמָא דְאָתֵי, אַרְבַּע מְאָה עָלְמִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית כג) אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עוֹבֵר לַסּוֹחֵר.

בְּגוּלְגַּלְתָּא, יַתְבִין (בְּכָל יוֹמָא) תְּלֵיסַר (ס"א תְּרֵיסַר) אַלְפֵי רִבּוֹא עָלְמִין, דְּנַטְלִין עֲלוֹי רַגְלִין, וְסַמְכִין עֲלוֹי. וּמֵהַאי גוּלְגַּלְתָּא נָטִיף טַלָּא, לְהַהוּא דִלְבַר, וּמַלְיָיא לְרֵישֵׁיהּ בְּכָל יוֹמָא, דִכְתִיב, (שיר השירים ה) שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל.

וּמֵהַהוּא טַלָּא דְאַנְעַר מֵרֵישֵׁיהּ, הַהוּא דְאִיהוּ לְבַר, יִתְעָרוּן מִתַּיָּיא לְעָלְמָא דְאָתֵי. (דִכְתִיב שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל, מִלֵּאתִי טָל לָא כְתִיב, אֶלָּא נִמְלָא) דִכְתִיב (ישעיה כו) כִּי טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ, אוֹרוֹת נְהוֹרָא דְחִוָּורְתָּא דְעַתִּיקָא. וּמֵהַהוּא טַלָּא, מִתְקַיְּימִין קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין. וְהוּא (רצ"ב)

מָנָא דְטַחְנֵי לְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְאָתֵי. וְנָטִיף הַהוּא טַלָּא לְחַקְלָא דְתַפּוּחִין קַדִּישִׁין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות טז) וַתַּעַל שִׁכְבַת הַטָּל וְהִנֵּה עַל פְּנֵי הַמִּדְבָּר דַּק מְחוּסְפָּס. דְּחֵיזוּ הַהוּא טַלָּא חִוָּור. כְּהַאי גַּוְונָא דְאַבְנִין (מ"ט) דִּבְדוֹלְחָא, דְּאִתְחַזְיָא כָּל גַּוְונִין בְּגַוָּוהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר יא) וְעֵינוֹ כְּעֵין הַבְּדוֹלַח.

הַאי גּוּלְגַּלְתָּא. חִוָּורָא דִילֵיהּ, אַנְהִיר לִתְלֵיסַר (רפ"ח) עִיבָּר גְּלִיפִין בְּסַחֲרָנוֹי. לְאַרְבַּע עִיבָּר בְּסִטְרָא חַד, וּלְאַרְבַּע עִיבָּר בְּסִטְרָא דָא, בְּסִטְרָא דְאַנְפּוֹי. וּלְאַרְבַּע עִיבָּר בְּסִטְרָא דָא, לְסִטְרָא דְאָחוֹרָא. וְחַד לְעֵילָא דְגוּלְגַּלְתָּא. (כְּלוֹמַר לְסִטְרָא דִלְעֵילָא).

וּמֵהַאי אִתְפְּשָׁט אוֹרְכָא דְאַנְפּוֹי, לִתְלַת מְאָה וְשִׁבְעִין רִבּוֹא עָלְמִין. וְהַהוּא אִתְקְרֵי אֶרֶךְ אַפַּיִם. (כְּלוֹמַר אוֹרְכָא דְאַנְפִּין) וְהַאי עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין אִתְקְרֵי אֲרִיכָא דְאַנְפִּין. וְהַהוּא דִלְבַר אִתְקְרֵי זְעֵיר אַנְפִּין. לָקָבְלֵיהּ דְּעַתִּיקָא סָבָא, קֹדֶשׁ קָדָשִׁים דְּקָדְשַׁיָּא. וּזְעֵיר אַנְפִּין כַּד אִסְתָּכַל לְהַאי, כֹּלָּא (ס"א טַלָּא) דִּלְתַתָּא אִתְתְּקַן, וְאַנְפּוֹי מִתְפַּשְׁטִין וַאֲרִיכִין בְּהַהוּא זִמְנָא, אֲבָל לָא כָּל שַׁעֲתָא כְּמָה דְעַתִּיקָא.

וּמֵהַאי גּוּלְגַּלְתָּא, נָפִיק חַד עִיבָּר חִיוָּר לְגוּלְגַּלְתָּא דְּזְעֵיר אַנְפִּין, לְתַקְנָא רֵישֵׁיהּ. וּמֵהַאי לִשְׁאַר גּוּלְגַּלְתִּין דִּלְתַתָּא, דְּלֵית לוֹן חֶשְׁבָּנָא. וְכָל גּוּלְגַּלְתָּא יָהֲבִין אֲגָר חִיוָרְתָּא (ס"א אוֹדָאוּתָא) לְעַתִּיק יוֹמִין. כַּד עָאלִין בְּחוּשְׁבָּנָא תְּחוֹת שַׁרְבִּיטָא. וְלָקְבֵיל דָּא, (קל"ו) בֶּקַע לַגּוּלְגּוֹלֶת לְתַתָּא, כַּד עָאלִין בְּחוּשְׁבָּנָא.

בְּחַלָּלָא דְּגוּלְגַּלְתָּא, קְרוּמָא דַּאֲוִירָא דְּחָכְמְתָא עִלָּאָה סְתִימָה דְּלָא פָּסַק. וְהַאי לָא שְׁכִיחַ (קכ"ט), וְלָא אִתְפְּתַח. וְהַאי קְרוּמָא אִתְחַפְּיָא עַל מוֹחָא דְּאִיהוּ חָכְמָתָא סְתִימָאָה. וּבְגִינֵי כַּךְ אִתְכַּסְיָא (ס"א וּבְגִין דְּאִתְכַּסְיָא) הַאי חָכְמָתָא בְּהַהוּא קְרוּמָא, דְּלָא אִתְפַּתְחָא. (ס"א בְּגִין דָּא אִקְרֵי חָכְמָתָא סְתִימָאָה).

וְהַאי מוֹחָא, דְּאִיהוּ הַאי חָכְמָתָא סְתִימָאָה. שָׁקִיט וְאִשְׁתְּכִיךְ בְּאַתְרֵיהּ, כַּחֲמָר טַב עַל דּוּרְדְּיֵיהּ, וְהַיְינוּ דְּאָמְרֵי סָבָא דַּעְתּוֹי סָתִים, וּמוֹחֵיהּ סָתִים וְשָׁכִיךְ.

וְהַאי קְרוּמָא אִתְפְּסָק מִזְעֵיר אַפִּין, וּבְגִינֵי כַּךְ מוֹחֵיהּ אִתְפְּשַׁט וְנָפִיק לִתְלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּקְרוּמָא אִתְפְּסָק, דְּלָא מְחַפְּיָא עַל מוֹחָא. (וְעַל

כָּל פָּנִים קַרוּמָא פָּסִיק לְתַתָּא) וְהַיְינוּ דְתָנֵינָן בְּרֵישׁוּמֵי אַתְוָון, תָּי"ו רָשִׁים רִישׁוּמָא לְעַתִּיק יוֹמִין דְּלֵית דִּכְוָותֵיהּ. (דְּבֵיהּ תַּלְיָא תְּמִים דֵּעוֹת שְׁלִים מִכָּל סִטְרוֹי וְסָתִים וְשָׁכִיךְ וְשָׁקִיט כַּחֲמָר טַב עַל דּוּרְדְּיֵיהּ).

תָּאנָא, בְּגוּלְגַּלְתָּא דְּרֵישָׁא, תַּלְיָין אֶלֶף אַלְפִּין רִבּוֹא, וְשִׁבְעַת אַלְפִּין, וַחֲמֵשׁ מְאָה קוֹצֵי דְשַׂעְרֵי, חִוָּור וְנָקִי, כְּהַאי עַמְרָא כַּד אִיהוּ נָקִי, דְּלָא אִסְתְּבַךְ דָּא בְדָא. דְּלָא לְאַחֲזָאָה עִרְבּוּבְיָה מִתְקוּנוֹי. אֶלָּא כֻּלָּא עַל בֶּרְיֵיהּ, דְּלָא נָפִיק נִימָא מִנִּימָא, וְשַׂעֲרָא מִשַּׂעֲרָא.

וְכָל קוֹצָא וְקוֹצָא, אִית בֵּיהּ אַרְבַּע מְאָה וָעֶשֶׂר נִימֵי דְשַׂעְרֵי, כְּחוּשְׁבַּן קָדוֹ"שׁ. וְכָל נִימָא וְנִימָא (דף קכ"ט ע"א) לָהִיט בְּאַרְבַּע מְאָה וָעֶשֶׂר עָלְמִין. וְכָל עָלְמָא וְעָלְמָא סָתִים וְגָנִיז, וְלֵית דְּיֵדָע לוֹן, בַּר אִיהוּ. וְלָהִיט לְשֶׁבַע (ס"א לְאַרְבַּע) מְאָה וְעֶשְׂרִין עִיבָּר.

וּבְכָל נִימָא וְנִימָא, אִית מַבּוּעָ דְּנָפִק מִמּוֹחָא סְתִימָאָה, (דְּבָתַר כּוּתָלָא) וְנָהִיר וְנָגִיד בְּהַהוּא נִימָא, לְנִימִין דְּזְעֵיר אַנְפִּין. וּמֵהַאי מִתְקַן (ס"א מִתְזַן) מוֹחֵיהּ. וּכְדֵין, נָגִיד הַהוּא מוֹחָא, לִתְלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין.

וְכָל קוֹצָא וְקוֹצָא מִתְלַהֲטָן, וְתַלְיָין. מִתְתַּקְנָן בְּתִקּוּנָא יָאָה, בְּתִקּוּנָא שַׁפִּירָא. מְחַפְּיָין עַל גּוּלְגַּלְתָּא. מִתְתַּקְנֵי קוֹצֵי דְנִימִין, מֵהַאי סִטְרָא, וּמֵהַאי סִטְרָא, עַל גּוּלְגַּלְתָּא. וְתָאנָא, כָּל נִימָא וְנִימָא, אִקְרֵי (ס"א אִיהִי) מְשִׁיכָא דְמַבּוּעַ (ס"א מִמַּבּוּעִין) (ס"א וְאִינּוּן מַבּוּעִין) סְתִימִין, דְנָפְקִין מִמּוֹחָא סְתִימָאָה.

וְתָאנָא, מִשַּׁעֲרוֹי דְבַר נָשׁ, אִשְׁתְּמוֹדַע מָאי הוּא, אִי דִינָא אִי רַחֲמֵי. מִכַּד עַבְרִין עֲלוֹי אַרְבְּעִין שְׁנִין. וַאֲפִילוּ כַּד אִיהוּ עוּלֶם, בְּשַׁעֲרֵיהּ בְּתִיקּוּנֵיהּ (ס"א בְּדִיוּקְנֵיהּ) (ס"א בְּדִיקְנֵיהּ) וּבִגְבִינֵי עֵינוֹי.

קוֹצִין דְשַׁעֲרֵי, תַּלְיָין בְּתִקּוּנֵי נַקְיֵי כַּעֲמַר נְקֵא עַד כִּתְפּוֹי. עַד כִּתְפּוֹי סַלְקָא דַעְתָּךְ. אֶלָּא עַד רֵישֵׁי דְכִתְפּוֹי, דְּלָא אִתְחֲזֵי קוּדְלָא. מִשּׁוּם דְּכְתִיב, (ירמיה ב) כִּי פָּנוּ אֵלַי עוֹרֶף וְלֹא פָּנִים. וְשַׁעֲרָא סָלִיק אֲבַתְרוֹי דְאוּדְנִין, דְּלָא לְחַפְּיָא עֲלוֹי, דְּכְתִיב לִהְיוֹת אָזְנֶיךָ פְּקוּחוֹת.

שַׁעֲרָא דְנָפִיק מִבָּתַר אוּדְנוֹי, כּוּלֵיהּ בְּשִׁקּוּלָא. לָא נָפִיק דָּא מִן דָּא, תִּקּוּנָא שְׁלִים. תִּקּוּנָא יָאָה. תִּקּוּנָא שַׁפִּירָא. תָּאִיב לְמֵחֲמֵי. תִּיאוּבְתָּא וְחֶדְוָותָא דְצַדִּיקַיָּא, דְּאִינּוּן בִּזְעֵיר אַפִּין, לְמֵחֲמֵי וּלְאִתְדַּבְּקָא בְתִקּוּנוֹי. דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה דְכֹלָּא.

תְּלַת עֲשַׂר נִימִין דְּשַׂעְרִין, קַיְימֵי מֵהַאי סִטְרָא, וּמֵהַאי סִטְרָא דְּגוּלְגַּלְתָּא, לָקֶבֵיל אַנְפּוֹי. וּבְאִינּוּן שַׂרְיָין שַׂעְרֵי לְאִתְפַּלְגָא. לֵית שְׂמָאלָא בְּהַאי עַתִּיקָא סְתִימָאָה, כֹּלָּא יְמִינָא. אִתְחֲזֵי וְלָא אִתְחֲזֵי. סָתִים וְלָא סָתִים. וְהַאי בְּתִקּוּנֵיהּ, כָּל שֶׁכֵּן בֵּיהּ.

וְעַל הַאי, תָּאִיבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְצָרְפָא בְּלִבְּהוֹן, דִּכְתִיב, (שמות יז) הֲיֵשׁ יְיָ בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן. בֵּין זְעֵיר אַנְפִּין דְּאִקְרֵי יְיָ, וּבֵין אָרִיךְ אַנְפִּין דְּאִקְרֵי אַי"ן. אֲמַאי אִתְעֲנָשׁוּ. מִשּׁוּם דְּלָא עַבְדוּ בַּחֲבִיבוּתָא, אֶלָּא בְּנִסְיוֹנָא. דִּכְתִיב, (שמות יז) וְעַל נַסּוֹתָם אֶת יְיָ לֵאמֹר הֲיֵשׁ יְיָ בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן.

בְּפַלְגוּתָא דְּשַׂעְרֵי, אָזִיל חַד אָרְחָא דְּנָהִיר לְמָאתָן וְשִׁבְעִין עָלְמִין. וּמִנֵּיהּ נָהִיר אָרְחָא דִּזְעֵיר אַנְפִּין, דִּנְהִירִין בֵּיהּ צַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי ד) וְאוֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נוֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם. וּמִן הַהוּא אָרְחָא אִתְפְּרְשָׁא לְשִׁית מֵאָה וּתְלֵיסָר אוֹרְחִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּפָלִיג בִּזְעֵיר אַפִּין. דִּכְתִיב בֵּיהּ (תהלים כה) כָּל אָרְחוֹת יְיָ חֶסֶד וֶאֱמֶת וְגוֹ'.

מִצְחָא דְּגֻלְגַּלְתָּא רַעֲוָא דְרַעֲוִין, רְעוּתָא דִּזְעֵיר אַנְפִּין לָקְבְלֵי הַהוּא רְעוּתָא (נ"א מִצְחָא דְּגוּלְגַּלְתָּא, רָצוֹן אִקְרֵי.

דְּהָא רַעֲוָא דְּרַעֲוִין אִתְגְּלֵי בְּהַהוּא מִצְחָא לְקַבֵּל דָּא לְתַתָּא. כְּתִיב) **דִּכְתִיב** (שמות כח) **וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תָּמִיד לְרָצוֹן וְגוֹ', וְהַהוּא מִצְחָא דְּאִקְרֵי רָצוֹן, הוּא גְּלוּיָיא דְּכָל רֵישָׁא וְגוּלְגַּלְתָּא, דְּמִתְכַּסְיָיא בְּאַרְבַּע מְאָה וְעֶשְׂרִין** (נ"א וְעֶשֶׂר) **עָלְמִין.**

וְכַד אִתְגְּלְיָא, אִתְקַבְּלָא צְלוֹתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. אֵימָתַי אִתְגְּלְיָא. שָׁתִיק רִבִּי שִׁמְעוֹן. שָׁאַל תִּנְיָינוּת אֵימָתַי. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, אֵימָתַי אִתְגְּלְיָא. אָמַר לֵיהּ בְּשַׁעֲתָא דְּצְלוֹתָא (רפ"ח) דְּמִנְחָה דְּשַׁבְּתָא. אָמַר לֵיהּ מָאי טַעְמָא. אָמַר לֵיהּ, מִשּׁוּם דְּהַהִיא שַׁעֲתָא בְּיוֹמֵי דְּחוֹל, תַּלְיָא דִּינָא לְתַתָּא בִּזְעֵיר אַפִּין.

וּבְשַׁבְּתָא אִתְגְּלְיָא מִצְחָא דְּאִתְקְרֵי רָצוֹן. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִשְׁתְּכִיךְ רוּגְזָא. וְאִשְׁתְּכַח רַעֲוָא, וּמִתְקַבְּלָא צְלוֹתָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים סט) **וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן.** וְעֵת רָצוֹן מֵעַתִּיק יוֹמִין, לְגַלָּאָה מִצְחָא. וּבְגִין כָּךְ אִתְתָּקַן הַאי קְרָא, לְמֵימְרֵיהּ בִּצְלוֹתָא דְּמִנְחָה בְּשַׁבְּתָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, בְּרִיךְ בְּרִי לְעַתִּיק יוֹמִין, רַעֲוָא דְּמִצְחָא תִּשְׁכַּח בְּשַׁעֲתָא דְּתִצְטְרִיךְ לֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, בִּשְׁאָר (ס"א בִּשְׁעָתָא) דִּלְתַתָּא, כַּד אִתְגְּלֵי מִצְחָא אִשְׁתְּכַח חוּצְפָּא, (תָּא חֲזֵי בִּשְׁאָר דִּלְתַתָּא כַּד אִתְגְּלֵי מִצְחָא דִינָא אִתְעָר וְאִשְׁתְּכַח וְאִתְעֲבִיד מִצְחָא דְּאִשְׁתְּחוּתָא לַחֲיָיבֵי עַלְמָא לְאִינּוּן דְּלָא מִתְכַּסְּפֵי בְּעוֹבָדָיְיהוּ כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר) הָדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה ג) וּמֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה הָיָה לָךְ מֵאַנְתְּ הִכָּלֵם. וְהָכָא כַּד אִתְגְּלֵי מִצְחָא, תִּיּוּבְתָּא (ס"א חֲבִיבוּתָא) וְרַעֲוָא שְׁלִים אִשְׁתְּכַח, וְכָל רוּגְזִין אִשְׁתְּכָכוּ וּמִתְכַּפְּיָין כַּמֵּיהּ.

מֵהַאי מִצְחָא (ס"א דִּלְתַתָּא), נַהֲרִין אַרְבַּע מְאָה בָּתֵּי דִינִין. כַּד אִתְגַּלְיָיא הַאי עֵת רָצוֹן, כֻּלְּהוּ מִשְׁתַּכְּכִין כַּמֵּיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דניאל ז) דִּינָא יִתִּיב. (כְּלוֹמַר יָתִיב בְּאַתְרֵיהּ (דף קכ"ט ע"ב) וְדִינָא לָא אִתְעֲבִיד) וְתָאנָא, שַׁעֲרָא לָא קָאִים בְּהַאי אֲתָר, מִשּׁוּם דְּמִתְגַּלְיָיא, וְלָא אִתְכַּסְיָיא. אִתְגַּלְיָא, דְּיִסְתַּכְּלוּן מָאנֵי דְדִינָא, וְיִשְׁתַּכְּכוּן וְלָא אִתְעֲבִידוּ.

תָּאנָא, הַאי מִצְחָא אִתְפְּשָׁט בְּמָאתָן וְשִׁבְעִין אַלְפִין נְהִירִין דְּבּוּצִינִין (ס"א דְּנַהֲרִין) מֵעֵדֶן עִלָּאָה. דְּתַנְיָא, אִית עֵדֶן דְּנָהִיר לְעֵדֶן. עֵדֶן עִלָּאָה לָא אִתְגַּלְיָיא, וְהוּא סָתִים בִּסְתִימָא וְלָא מִתְפָּרְשָׁא לְאָרְחִין כִּדְקָאַמְרָן. וְהַאי עֵדֶן דִּלְתַתָּא, מִתְפְּרַשׁ בִּשְׁבִילוּי, לִתְלָתִין וּתְרֵין (עיבָּר) שְׁבִילִין.

וְאַף עַל גַּב דְּמִתְפְּרַשׁ הַאי עֵדֶן בִּשְׁבִילוֹי, לֵית דְּיֵדַע לֵיהּ, בַּר הַאי זְעֵיר אַפִּין. וְעֵדֶן דִּלְעֵילָא, לֵית דְּיֵדַע לֵיהּ, וְלָא שְׁבִילוֹי, בַּר הַהוּא אֲרִיךְ אַנְפִּין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב כח) אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ. אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ, דָּא עֵדֶן דִּלְתַתָּא, דְּיָדַע זְעֵיר אַפִּין. וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ, דָּא עֵדֶן דִּלְעֵילָא, דְּיָדַע עַתִּיק יוֹמִין, סְתִימָאָה דְכֹלָּא.

עֵינוֹי דְּרֵישָׁא חִוָּרָא, מִשְׁתַּנְיָין מִשְׁאַר עַיְינִין, לֵית כְּסוּתָא עַל עֵינָא. וְלֵית גְּבִינִין עַל עֵינָא. מָאי טַעְמָא. דִכְתִיב (תהלים קכא) הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל דִּלְעֵילָא. וּכְתִיב (ירמיה לב) אֲשֶׁר עֵינֶיךָ פְּקוּחוֹת. וְתָאנָא, כָּל מַה דְאָתֵי בְרַחֲמֵי, לֵית כְּסוּתָא עַל עֵינָא, וְלֵית גְּבִינִין עַל עֵינָא. כָּל שֶׁכֵּן רֵישָׁא חִוָּרָא, דְּלָא בָעָא מִידִי. (ס"א נְטִירוּ).

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְרִבִּי אַבָּא לְמָאי הִיא רְמִיזָא. אָמַר לֵיהּ לְנוּנֵי יַמָּא, דְּלֵית כְּסוּתָא עַל עֵינָא, וְלֵית גְּבִינִין עַל עֵינָא, וְלָא נַיְימִין, וְלָא בַעְיָין נְטוּרָא עַל עֵינָא. כָּל שֶׁכֵּן עַתִּיקָא דְעַתִּיקָא, דְּלָא בָעֵי נְטוּרָא. וְכָל שֶׁכֵּן דְּאִיהוּ מַשְׁגַּח לְכֹלָּא, וְכֹלָּא מִתְּזָן בֵּיהּ וְלָא נָאִים. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קכא) הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל דִּלְעֵילָא.

כְּתִיב (תהלים לג) **הִנֵּה עֵין יְיָ אֶל יְרֵאָיו. וּכְתִיב** (זכריה ד) **עֵינֵי יְיָ הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ. לָא קַשְׁיָא, הָא בִּזְעֵיר אַפִּין. הָא בַּאֲרִיךְ אַנְפִּין. וְעִם כָּל דָּא תְּרֵי עַיְינִין אִינּוּן וְאִתְחַזָּרוּ** (ס"א וְאִתְחַזְּרוּ) **לְחָד, עַיְנָא דְּאִיהִי חִוָּור בְּגוֹ חִוָּור וְחִוָּור דְּכָלִיל כָּל חִוָּור.**

חִוָּורָא קַדְמָאָה, **נָהִיר וְסָלִיק, וְנָחִית לְאִסְתַּכְּלָא** (ס"א לְאִתְכַּלְּלָא), **דְּצָרִיר בִּצְרוֹרָא. תָּאנָא, בָּטַשׁ הַאי חִיוָּרָא, וְאַדְלִיק תְּלַת בּוֹצִינֵי, דְּאִקְרוּן: הוֹד, וְהָדָר, וְחֶדְוָה. וְלַהֲטִין בְּחֶדְוָותָא בִּשְׁלֵימוּתָא.**

חִוָּורָא תִּנְיָינָא, **נָהִיר, וְסָלִיק וְנָחִית, וּבָטַשׁ וְאַפִּיק** (ס"א וְאַדְלִיק) **תְּלַת בּוֹצִינִין אַחֲרָנִין, דְּאִקְרוּן נֶצַח וָחֶסֶד וְתִפְאֶרֶת, וְלַהֲטִין בִּשְׁלֵימוּתָא בְּחֶדְוָותָא.**

חִוָּורָא תְּלִיתָאָה, **לָהִיט וְנָהִיר, וְנָחִית וְסָלִיק, וְנָפִיק מִסִּתִּימוּתָא דְּמוֹחָא, וּבָטַשׁ בְּבוּצִינָא אֶמְצָעִיתָא שְׁבִיעָאָה. וְאַפִּיק אָרְחָא לְמוֹחָא תַּתָּאָה,** (נ"א וְאַפִּיק אָרְחָא לְלִבָּא תַּתָּאָה) **וּמִתְלַהֲטָן כֻּלְּהוּ בּוֹצִינִין דִּלְתַתָּא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן יָאוּת הוּא, וְעַתִּיק יוֹמִין יִפְקַח עֵינָא דָא עֲלָךְ, בְּשַׁעֲתָא דְּתִצְטְרִיךְ לֵיהּ.**

תָּאנָא חִוָּור בְּגוֹ חִוָּור. וְחִוָּור דְּכָלִיל כָּל חִוָּור. חִוָּורָא קַדְמָאָה, נָהִיר, וְסָלִיק. וְנָחִית לְתַתָּא (ס"א לִתְלַת) בּוּצִינֵי דְּלִסְטַר שְׂמָאלָא, וְלַהֲטִין וְאַסְחַן בְּהַאי חִוָּורָא, כְּמַאן דְּאַסְחֵי גוּפֵיהּ בְּבוּסְמִין טָבִין, וּבְרֵיחִין, עַל מַה דַּהֲווֹ עֲלוֹי בְּקַדְמִיתָא.

חִוָּורָא תִּנְיָינָא, נָחִית, וְסָלִיק, וְנָהִיר לִתְלַת בּוּצִינֵי, דְּלִסְטַר יְמִינָא. וְלַהֲטִין וְאַסְחִין בְּהַאי חִוָּורָא, כְּמַאן דְּאַסְחֵי בְּבוּסְמִין טָבִין וּבְרֵיחִין, עַל מַה דַּהֲווֹ עֲלוֹי בְּקַדְמִיתָא.

חִוָּורָא תְּלִיתָאָה, נָהִיר וְסָלִיק וְנָחִית, וְנָפִיק נְהִירוּ דְּחִוָּורָא, דִּלְגַו לְגוֹ מִן מוֹחָא, וּבָטַשׁ בְּשַׂעְרָא אוּכְמָא, כַּד אִצְטְרִיךְ. וּבְרֵישָׁא, וּבְמוֹחָא דְּרֵישָׁא. וְנָהִיר לִתְלַת כִּתְרִין דְּאִשְׁתָּאֲרוּ, כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ לְגַלָּאָה. אִי נִיחָא קַמֵּי עַתִּיק סְתִימָא דְּכֹלָּא.

וְתָאנָא לָא סָתִים הַאי עֵינָא. וְאִינּוּן תְּרֵין וּמִתְחַוְּרָן לְחָד. כֹּלָּא הוּא יְמִינָא. לָא הֲוֵי (ס"א וְאִתְחֲזָרוּ) שְׂמָאלָא. לָא נָאִים וְלָא אַדְמִיךְ, וְלָא בָעֵי נְטִירוּתָא. לֵית מָאן דְּאָגִין עָלֵיהּ. הוּא אַגִּין עַל כֹּלָּא, וְהוּא אַשְׁגַּח עַל כֹּלָּא. וּמֵאַשְׁגָּחוּתָא דְּהַאי עֵינָא מִתְּזָנָן כֻּלְּהוּ. (ס"א לֵית בֵּיהּ)

תָּאנָא, אִי עֵינָא דָא אַסְתִּים רִגְעָא חָדָא, לָא יַכְלִין לְקַיְּימָא כֻּלְּהוּ, בְּגִין כָּךְ אִקְרֵי עֵינָא פְּקִיחָא. עֵינָא עִלָּאָה. עֵינָא קַדִּישָׁא. עֵינָא דְאַשְׁגָּחוּתָא. עֵינָא דְּלָא (דף ק"ל ע"א) אַדְמִיךְ וְלָא נָאִים. עֵינָא דְּהוּא נְטוּרָא דְּכֹלָּא. עֵינָא דְּהוּא קִיּוּמָא דְכֹלָּא. וְעַל הַאי כְּתִיב (משלי כב) טוֹב עַיִן הוּא יְבוֹרָךְ, אַל תִּקְרֵי יְבוֹרָךְ אֶלָּא יְבָרֵךְ. דְּהַאי אִתְקְרֵי טוֹב עַיִן, וּמִנֵּיהּ מְבָרֵךְ לְכֹלָּא.

וְתָאנָא, לֵית נְהִירוּ לְעֵינָא תַתָּאָה, לְאִסְתַּחֲאָה מֵאַדְמִימוּתָא מֵאוּכְמוּתָא בַר כַּד חֲזִי (ס"א אִתְחֲזֵי) (ס"א אִתְסְחֵי) מֵהַאי נְהוֹרָא חִוָּורָא דְעֵינָא עִלָּאָה דְאִקְרֵי טוֹב עַיִן. וְלֵית דְּיָדַע כַּד נָהִיר עֵינָא עִלָּאָה דָא קַדִּישָׁא וְאַסְחֵי לְעֵינָא תַתָּאָה דָא בַּר אִיהוּ.

וּזְמִינִין צַדִּיקַיָּיא, זַכָּאֵי עֶלְיוֹנִין, לְמֵחֱמֵי דָא בְּרוּחָא דְּחָכְמְתָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה נב) כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ. אֵימָתַי. בְּשׁוּב יְיָ צִיּוֹן. וּכְתִיב (במדבר יד) אֲשֶׁר עַיִן בְּעַיִן נִרְאָה אַתָּה יְיָ. וְאִלְמָלֵא עֵינָא טָבָא עִלָּאָה, דְּאַשְׁגַּח וְאַסְחֵי לְעֵינָא תַתָּאָה, לָא יְכִיל עָלְמָא לְמֵיקָם רִגְעָא חָדָא.

תָּאנָא בִּצְנִיעוּתָא דְּסִפְרָא, אַשְׁגָּחוּתָא דְּעֵינָא תַּתָּאָה, כַּד אַשְׁגַּח נְהִירוּ עִלָּאָה בֵּיהּ, וְעָיֵיל הַהוּא נְהִירוּ דְּעִלָּאָה בְּתַתָּאָה. דְּמִנֵּיהּ נָהִיר כֻּלָּא הָדָא הוּא דִּכְתִיב אֲשֶׁר עַיִן בְּעַיִן נִרְאָה אַתָּה יְיָ.

כְּתִיב (תהלים לג) הִנֵּה עֵין יְיָ אֶל יְרֵאָיו. וּכְתִיב (זכריה ד) עֵינֵי יְיָ הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ. זָכוּ, עֵינֵי יְיָ אֶל יְרֵאָיו, עֵינָא דִּלְעֵילָא. לָא זָכוּ, עֵינֵי יְיָ הֵמָּה מְשׁוֹטְטוֹת, עֵינָא דִּלְתַתָּא.

דְּתַנְיָא, מִפְּנֵי מָה זָכָה יוֹסֵף דְּלָא שַׁלְטָא בֵּיהּ עֵינָא בִּישָׁא, מִפְּנֵי שֶׁזָּכָה לְאִשְׁתַּגְּחָא בְּעֵינָא טָבָא עִילָּאָה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית מט) בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף בֵּן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן. אֲמַאי הוּא בֵּן פֹּרָת. עֲלֵי עָיִן. כְּלוֹמַר עַל סִבַּת עַיִן דְּאִשְׁתְּגַח בֵּיהּ.

וּכְתִיב טוֹב עַיִן הוּא יְבוֹרָךְ, מַאי טַעְמָא. כִּי נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל. מַאי טַעְמָא אִקְרֵי חַד. תָּא חֲזֵי, בְּעֵינֵיהּ דְּתַתָּאָה אִית עֵינָא יְמִינָא, וְאִית עֵינָא דִשְׂמָאלָא. וְאִינּוּן תְּרֵי, בִּתְרֵי גַּוְוֵנֵי. אֲבָל הָכָא, לֵית עֵינָא שְׂמָאלָא. וְתַרְוַוְיֵיהוּ בְּדַרְגָּא חַד סַלְקֵי, וְכֻלָּא יְמִינָא. וּבְגִינֵי כַּךְ, עֵינָא חַד, וְלָא תְּרֵין.

וְתָאנָא, עֵינָא דָא, דְּהוּא עֵינָא דְאַשְׁגָּחוּתָא. פְּקִיחָא תָּדִיר. חַיְיכָאן תָּדִיר. וְחַדָּאן (ס"א וְחַזָּאן) תָּדִיר, דְּלָא חֲוֵי הָכִי לְתַתָּאָה, דִּכְלִילָן בְּסוּמָקָא וּבְאוּכְמָא וּבְחִוָּרָא, בִּתְלַת גַּוְונֵי, וְלָא חָזֵה תָּדִיר פְּקִיחָא (ס"א דְּלֵיהּ גְּבִינָא) דְּלֵית גַּבְהָנָא סוּטְרָא (ס"א כֻּלֵּיהּ גְּבִינֵי סוּדָרָא) (ס"א דְּלֵיהּ עֵינֵיהּ בִּגְבִינֵי דִּמְכַסָּאן) עַל עֵינָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים מד) עוֹרָה לָמָּה תִישַׁן יְיָ. (מלכים ב יט) פְּקַח יְיָ עֵינֶיךָ.

כַּד אִתְפְּקַח, אִית לְמַאן דְּאִתְפְּקַח לְטָב. וּלְמַאן דְּלָא אִתְפְּקַח לְטָב. וַוי לְמַאן דְּאִתְפְּקַח וְעֵינָא אִתְעָרָב בְּסוּמָקָא, וְסוּמָקָא אִתְחֲזֵי לָקְבְלֵיהּ, וּמְכַסְיָא עֵינָא. מָאן יִשְׁתְּזִיב מִנֵּיהּ. אֲבָל עַתִּיק יוֹמִין, טָבָא דְעֵינָא. חִוָּור בְּגוֹ חִוָּור. חִוָּור דְּכָלִיל כָּל חִוָּורֵי. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, לְמַאן דְּיִשְׁגַּח עִלָּוֵיהּ, חַד חִוָּור מִנַּיְיהוּ. וְעַל דָּא וַדַּאי כְּתִיב טוֹב עַיִן הוּא יְבוֹרָךְ. וּכְתִיב (ישעיה ב) בֵּית יַעֲקֹב לְכוּ וְנֵלְכָה בְּאוֹר יְיָ.

תָּאנָא, (עִם כָּל דָּא) שְׁמֵיהּ דְּעַתִּיקָא סָתִים מִכֹּלָּא, וְלָא מִתְפְּרַשׁ בְּאוֹרַיְיתָא, בַּר מִן אֲתָר חַד, דְּאוֹמֵי זְעֵיר אַפִּין לְאַבְרָהָם, דִּכְתִיב, (בראשית כב) כִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם יְיָ. נְאֻם דִּזְעֵיר אַפִּין. וּכְתִיב, (בראשית מח) בְּךָ יְבָרֵךְ

יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל דִּלְעֵילָא. וּכְתִיב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר, לְיִשְׂרָאֵל קָאָמַר דָּא. וְתָנֵינָן עַתִּיק יוֹמִין אֲמָרוֹ וְהַאי וְהַאי שַׁפִּיר.

תַּנְיָא, כְּתִיב (דניאל ז) חָזֵה הֲוֵית עַד דִּי כָרְסָוָן רְמִיו וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב. כָּרְסָוָן רְמִיו, מָאן הוּא. אָמַר לְרַבִּי יְהוּדָה, קוּם בְּקִיּוּמָךְ וְאַתְקִין כָּרְסְיָא דָא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב (דניאל ז) כּוּרְסְיֵיהּ שְׁבִיבִין דִּינוּר. וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב עַל הַאי כֻּרְסְיָא. מָאי טַעְמָא. דְּתַנְיָא אִי עַתִּיק יוֹמִין לָא יָתִיב עַל הַאי כָּרְסְיָא, לָא יְכִיל לְאִתְקַיְּמָא עָלְמָא, מִקַּמֵּי הַהוּא כּוּרְסְיָא. כַּד יְתִיב עַתִּיק יוֹמִין עָלֵיהּ לְכַפְּיָא (ס"א אִתְכַּפְּיָא) לְהַהוּא כּוּרְסְיָא, וּמַאן דְּרָכִיב שַׁלִּיט. בְּעִידָנָא דְנָטִיל מֵהַאי כֻּרְסְיָא, וְיָתִיב עַל כּוּרְסְיָא אַחֲרָא, כּוּרְסְיָא קַדְמָאָה רְמִיו, דְּלָא שַׁלְטָא אֶלָּא אִיהוּ דְּרָכִיב בֵּיהּ עַתִּיק יוֹמִין. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְרִבִּי יְהוּדָה, יִתְתַּקַּן אָרְחָךְ, וְיֵיתֵי בָךְ מֵעַתִּיק יוֹמִין.

וְתָא חֲזֵי, כְּתִיב (ישעיה מא) אֲנִי יְיָ רִאשׁוֹן וְאֶת אַחֲרוֹנִים אֲנִי הוּא. כֹּלָּא הוּא, וְהוּא סָתִים מִכָּל סִטְרוֹי. (בְּהַאי) חוֹטָמָא. תָּאנָא, בְּחוֹטָמָא אִשְׁתְּמוֹדַע פַּרְצוּפָא.

וְתָא חֲזֵי, מַה (דף ק"ל ע"ב) בֵּין עַתִּיקָא, לִזְעֵיר אַפִּין. דָּא מָאֲרֵיהּ דְּחוֹטָמָא מֵחַד נוּקְבָא חַיִּין, וּמֵחַד נוּקְבָא חַיִּין דְּחַיִּין. הַאי חוֹטָמָא. הוּא פַּרְדַּשְׁקָא, דְּבֵיהּ נָשִׁיב רוּחָא דְחַיֵּי, לִזְעֵיר אַפִּין. וְקָרֵינָן לֵיהּ סְלִיחָה. וְהוּא נַחַת רוּחַ, אִתְבַּסְּמוּתָא דְרוּחָא.

דְּרוּחָא דְּנָפִיק (מֵהָכָא) מֵאִינּוּן נוּקְבֵי, חַד רוּחָא נָפִיק לִזְעֵיר אַפִּין. לְאַתְעָרָא (ס"א חַיִּין מִכָּל סִטְרִין, חֵירוּ מִכָּל סִטְרֵי, חַיִּין דְּחַיִּין) לֵיהּ בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. וְחַד רוּחָא דְחַיֵּי, דְּבֵיהּ זַמִּין לְזַמָּנָא לִבְרֵיהּ דְּדָוִד, לְמִנְדַּע חָכְמָתָא. וּמֵהַהוּא נוּקְבָא, אִתְעַר וְנָפִיק רוּחָא מִמּוֹחָא סְתִימָאָה, וְזַמִּין לְאַשְׁרָאָה עַל מַלְכָּא מְשִׁיחָא, דִּכְתִיב, (ישעיה יא) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְיָ רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְיָ. הָא הָכָא אַרְבַּע רוּחִין, וְהָא רוּחָא חָדָא אַמְרֵינָן. אֲמַאי תְּלַת. קוּם רִבִּי יוֹסֵי בְּקִיּוּמָךְ.

קָם רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר. בְּיוֹמוֹי דְמַלְכָּא מְשִׁיחָא, לָא יֵימְרוּן חַד לְחַד, אֲלִיף לִי חָכְמָתָא, דִּכְתִיב, (ירמיה לא) וְלֹא יְלַמְּדוּ עוֹד אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְגוֹ', כִּי כֻלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם. וּבְהַהוּא זִמְנָא, יִתְעַר עַתִּיק יוֹמִין, רוּחָא דְנָפִיק מִמּוֹחָא סְתִימָאָה דְכֹלָּא, וְכַד יִשְׁלוֹף דָּא, כָּל רוּחִין דִּלְתַתָּא יִתְעָרוּן עִמֵּיהּ.

וּמַאן אִינּוּן. אִינּוּן (תִּרִין) כִּתְרִין קַדִּישִׁין דִּזְעֵיר אַפִּין. וְאִינּוּן שִׁיתָּא רוּחִין אַחֲרָנִין, דְּיַהֲבֵי (ס"א דְּהָכִי) אִינּוּן (ס"א וְאִינּוּן שִׁיתָּא רוּחִין, תְּלָת רוּחִין אִינּוּן דִּכְלִילָן תְּלָת אַחֲרָנִין) דִּכְתִיב רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְיָ.

דְּתָנְיָנָן, כְּתִיב (דברי הימים א כט) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא יְיָ. וּכְתִיב (מלכים א י) שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא. וּמַלְכָּא מְשִׁיחָא זַמִּין לְמֵיתַב בְּשִׁבְעָה. שִׁיתָּא אִינּוּן וְרוּחָא דְעַתִּיק יוֹמִין דְּעָלַיְיהוּ, הָא שִׁבְעָה. כְּמָה דְּאִתְּמַר. (תְּלָת רוּחֵי אִינּוּן דְּכַלְלִינָן תְּלָת אַחֲרָנִין) אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, רוּחֲךָ יָנוּחַ לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (יחזקאל לז) כֹּה אָמַר יְיָ מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ וְגוֹ'. וְכִי אַרְבַּע רוּחֵי עָלְמָא, מָאי עַבְדֵּי הָכָא. אֶלָּא אַרְבַּע רוּחֵי יִתְעָרוּן. תְּלָת אִינּוּן. וְרוּחָא דְעַתִּיקָא סְתִימָא אַרְבַּע, וְהָכִי הֲווֹ. דְּכַד יִפּוּק דָּא, נָפְקִין עִמֵּיהּ תְּלָתָא, דִּכְלִילָן בְּגוֹ תְּלָתָא אַחֲרָנִין.

וְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפָּקָא חַד רוּחָא דְכָלִיל מִכֻּלְּהוּ. דִּכְתִיב מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ. אַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי לָא כְתִיב כָּאן, אֶלָּא מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי. וּבְיוֹמֵי דְמַלְכָּא מְשִׁיחָא, לָא יִצְטָרְכוּן לְמֵילַף חַד לְחַד, דְּהָא רוּחָא דִלְהוֹן דְּכָלִיל מִכָּל רוּחִין. יְדִיעַ

כֹּלָא. חָכְמָה וּבִינָה עֵצָה וּגְבוּרָה (רוּחַ) דַּעַת וְיִרְאַת יְיָ. מִשּׁוּם רוּחָא דִּכְלִילָא מִכָּל רוּחֵי. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב, מֵאַרְבַּע רוּחוֹת, דְּאִינּוּן אַרְבַּע דִּכְלִילָן בְּשִׁבְעָה דַּרְגִּין עִלָּאִין דְּאַמָּרָן. וְתָאנָא, דְּכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּהַאי רוּחָא דְּעַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין, דְּנָפִיק מִמּוֹחָא סְתִימָאָה לְנוּקְבָא דְּחוֹטָמָא.

וְתָא חֲזֵי, מַה בֵּין חוֹטָמָא לְחוֹטָמָא. חוֹטָמָא דְּעַתִּיק יוֹמִין חַיִּין מִכָּל סִטְרוֹי. חוֹטָמָא דִּזְעֵיר אַפִּין, כְּתִיב, (שמואל ב כב) עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכֵל וְגוֹ'. עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ, וּמֵהַהוּא עָשָׁן דָּלִיק נוּר, כַּד סָלִיק תְּנָנָא לְבָתָר. גֶּחָלִים בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ. מַהוּ מִמֶּנּוּ (גִּ נוֹסְחֵי). מֵאוֹתוֹ עָשָׁן. מֵהַהוּא חוֹטָמָא, מֵהַהוּא אֵשָׁא.

תָּאנָא, כַּד הָוָה רַב הַמְנוּנָא סָבָא בָּעֵי לְצַלָּאָה צְלוֹתֵיהּ, אָמַר לְבַעַל הַחוֹטֶם אֲנִי מִתְפַּלֵּל, לְבַעַל הַחוֹטֶם אֲנִי מִתְחַנֵּן. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (ישעיה מח) וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ, הַאי קְרָא לְעַתִּיק יוֹמִין אֲמָרוֹ.

תָּנָא, אוֹרְכָא דְּחוֹטָמָא, תְּלַת מְאָה וְחַמִּשָׁה וְשִׁבְעִין עָלְמִין, אִתְמַלְיָין מִן הַהוּא חוֹטָמָא. וְכֻלְּהוּ מִתְדַּבְּקִין בִּזְעֵיר אַפִּין. הַאי תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּתִקּוּנָא דְּחוֹטָמָא הוּא. וְכָל תִּקּוּנֵי דְּעַתִּיק יוֹמִין, אִתְחֲזוּן וְלָא

אִתְחַזּוּן, אִתְחַזּוּן לְמָאנֵי מִדִּין, וְלָא אִתְחַזּוּן לְכֹלָּא.

פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, וַוי מָאן דְּאוֹשִׁיט יְדוֹי בְּדִיקְנָא יַקִּירָא עִלָּאָה, דְּסָבָא קַדִּישָׁא, טְמִירָא סְתִימָא (נ"א טָמִיר וְסָתִים מִכֹּלָּא) דִּיקְנָא דְהַהִיא תּוּשְׁבַּחְתָּא. דִּיקְנָא דְסָתִים וְיַקִּיר מִכָּל תִּקּוּנוֹי. דִּיקְנָא דְלָא יַדְעִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין. דִּיקְנָא דְהִיא תּוּשְׁבַּחְתָּא דְכָל תּוּשְׁבָּחִין. דִּיקְנָא דְלָא הֲוֵי בַּר נָשׁ נְבִיאָה וְקַדִּישָׁא דְיִקְרַב לְמֵחֱמֵי לֵיהּ. דִּיקְנָא דְהִיא תַּלְיָיא בְשַׂעֲרוֹי עַד טַבּוּרָא דְלִבָּא. חִוָּרָא כְתַלְגָּא יַקִּירָא דְיַקִּירִין. טְמִירָא דִטְמִירִין. מְהֵימְנוּתָא דִמְהֵימְנוּתָא דְכֹלָּא.

תָּאנָא, בִּצְנִיעוּתָא (דף קל"א ע"א) דְּסִפְרָא, דְּהַאי דִּיקְנָא מְהֵימְנוּתָא דְכֹלָּא, נָפִיק מֵאוּדְנוֹי, וְנָחִית סוֹחֲרָנֵיהּ דְּפוּמָא קַדִּישָׁא, וְנָחִית וְסָלִיק וְחָפֵי, בְּתַקְרוּבְתָּא (סַגִּי) דְּבוּסְמָא טָבָא, חִוָּרָא דְיַקִּירָא (ס"א דְּבְדִיקְנֵיהּ). וְנָחִית (ס"א חִוָּרָא יַקִּירָא דְדִיקְנֵיהּ נָחִית) בְּשִׁקּוּלָא, וְחָפֵי עַד טַבּוּרָא. הוּא דִּיקְנָא יַקִּירָא, מְהֵימְנָא שְׁלִימָא, דְּנַגְדִּין בֵּיהּ תְּלַת עֲשַׂר נְבִיעִין, מַבּוּעִין דִּמְשַׁח רְבוּת טָבָא, בִּתְלַת עֲשַׂר תִּקּוּנִין מִתְתַּקְּנָא.

תִּקּוּנָא קַדְמָאָה. מִתְתַּקֵּן שַׂעֲרָא מִלְּעֵילָא, וְשָׁאֲרֵי מֵהַהוּא תִּקּוּנָא דִשְׂעַר רֵישֵׁיהּ, דְּסָלִיק

בְּתִקּוּנוֹי לְעֵילָא מֵאוּדְנוֹי, וְנָחִית מִקַּמֵּי פִּתְחָא דְאוּדְנִין, בְּחַד חוּטָא בְשִׁקּוּלָא טָבָא, עַד רֵישָׁא דְפוּמָא.

תִּקּוּנָא תִּנְיָינָא. מִתְתַּקֵּן שַׁעֲרָא מֵרֵישָׁא דְפוּמָא, (וְסָלִיק) עַד רֵישָׁא אַחֲרָא דְפוּמָא, בְּתִקּוּנָא שָׁקִיל.

תִּקּוּנָא תְּלִיתָאָה. מֵאֶמְצָעִיתָא דִתְחוֹת (ס"א דְהַאי) חוֹטָמָא, מִתְּחוֹת תְּרֵין נוּקְבִין, נָפִיק חַד אוֹרְחָא, וְשַׁעֲרָא אִתְּפְּסַק בְּהַהוּא אָרְחָא, וּמַלְיָא מֵהַאי גִּיסָא, וּמֵהַאי גִּיסָא שַׁעֲרָא, מִתְּקוּנָא שְׁלִים סוֹחֲרָנֵיהּ דְּהַהוּא אוֹרְחָא.

תִּקּוּנָא רְבִיעָאָה. מִתְתַּקֵּן שַׁעֲרָא (וְנָחִית) תְּחוֹת פּוּמָא, מֵרֵישָׁא חָדָא לְרֵישָׁא חָדָא, בְּתִקּוּנָא שְׁלִים.

תִּקּוּנָא חֲמִישָׁאָה. תְּחוֹת פּוּמָא נָפִיק אָרְחָא אַחֲרָא, בְּשִׁקּוּלָא דְאָרְחָא דִלְעֵילָא, וְאִלֵּין תְּרֵין אָרְחִין רְשִׁימִין עַל פּוּמָא, מִכָּאן מִכָּאן.

תִּקּוּנָא שְׁתִיתָאָה. מִתְתַּקֵּן שַׁעֲרָא, וְסָלִיק וְנָפִיק מִלְּרַע לְעֵיל לְרֵישָׁא דְפוּמָא. וְחָפֵי תַּקְרוּבְתָּא דְבוּסְמָא טָבָא, עַד רֵישָׁא דְפוּמָא דִלְעֵילָא. וְנָחִית שַׁעֲרָא לְרֵישָׁא דִפְתְחָא דְאוֹרְחָא תַּתָּאָה דְפוּמָא.

תִּקּוּנָא שְׁבִיעָאָה. פָּסִיק שַׁעֲרָא, וְאִתְחָזֶן תְּרֵין תַּפּוּחִין, בְּתַקְרוּבְתָּא דְּבוּסְמָא טָבָא, שַׁפִּירָן וְיָאָן לְמֵחֱזֵי. בְּגִינֵיהוֹן אִתְקְיָים עָלְמָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי טז) בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים.

תִּקּוּנָא תְּמִינָאָה. נָפִיק חַד חוּטָא דְשַׁעֲרֵי סוֹחֲרָנֵי דְּדִיקְנָא, וְתַלְיָין בְּשִׁקּוּלָא עַד טַבּוּרָא.

תִּקּוּנָא תְּשִׁיעָאָה. מִתְעָרֵי וּמִתְעָרְבִין שַׁעֲרֵי דִיקְנָא, עִם אִינּוּן שַׁעֲרֵי דְתַלְיָין בְּשִׁקּוּלָא, (דְּתַלְיָין) וְלָא נַפְקֵי דָּא מִן דָּא.

תִּקּוּנָא עֲשִׂירָאָה. (מִתְעָרְבִין) נַחְתִּין שַׁעֲרֵי תְּחוֹת דִּיקְנָא, וְחַפְיָין בִּגְרוֹנָא תְּחוֹת דִּיקְנָא.

תִּקּוּנָא חַד סָר. דְּלָא נָפְקִין נִימָא מִן נִימָא, וּמִתְשַׁעְרָן בְּשִׁיעוּרָא שְׁלִים.

תִּקּוּנָא תְּרֵיסָר. דְּלָא תַלְיָין שַׁעֲרֵי עַל פּוּמָא, וּפוּמָא אִתְפְּנֵי מִכָּל סִטְרוֹי, וְיָאָן שַׁעֲרֵי סְחוֹר סְחוֹר לֵיהּ.

תִּקּוּנָא תְּלֵיסַר. דְּתַלְיָין שַׁעֲרָן בִּתְחוֹת דִּיקְנָא, מִכָּאן וּמִכָּאן, בִּיקָרָא יָאָה, בִּיקָרָא שַׁפִּירָא. מְחַפְיָין עַד טַבּוּרָא. לָא אִתְחֲזֵי (ס"א לְאִתְחַזָּאָה) מִכָּל אַנְפֵּי תַקְרוּבָא דְּבוּסְמָא, בַּר אִינּוּן תַּפּוּחִין שַׁפִּירִין חִוָּורִין, דְּמַפְקִין חַיִּין לְעָלְמָא, וּמְחַזְיָין חֵדוּ לִזְעֵיר אַפִּין.

בִּתְלֵיסָר תִּקּוּנִין אִלֵּין, נָגְדִּין וְנָפְקִין תְּלֵיסַר מַבּוּעִין דִּמְשַׁח רְבוּת, וְנַגְדִּין לְכָל אִינּוּן דִּלְתַתָּא. וְנַהֲרִין בְּהַהוּא מִשְׁחָא. וּמְשִׁיחִין מֵהַהוּא מִשְׁחָא, דְּבִתְלֵיסָר תִּקּוּנִין אִלֵּין. בִּתְלֵיסָר תִּקּוּנִין אִלֵּין אִתְרְשִׁים דִּיקְנָא יַקִּירָא, סְתִימָאָה דְכֹלָּא, דְּעַתִּיק דְּעַתִּיקִין. מִתְּרֵי תַּפּוּחִין שַׁפִּירָן דְּאַנְפּוֹי, נְהִירִין אַנְפּוֹי דִּזְעֵיר אַנְפִּין, וְכָל חִיוָּר (ס"א חֵיזוּר) וְשׁוּשָׁן דְּאִשְׁתַּכְחָן לְתַתָּא, נְהִירִין וּמִתְלַהֲטִין מֵהַהוּא נְהוֹרָא דִלְעֵילָּא. תִּקּוּנִין תְּלֵיסַר אִלֵּין, אִשְׁתְּכָחוּ בְּדִיקְנָא, וּבִשְׁלֵימוּת דִּיקְנָא בְּתִקּוּנוֹי, אִתְקְרֵי בַּר נָשׁ נֶאֱמָן. דְּכָל דְּחָמֵי דִּיקְנֵיהּ, תָּלֵי בֵּיהּ מְהֵימְנוּתָא.

תָּאנָא בִּצְנִיעוּתָא דְסִפְרָא, תְּלֵיסַר תִּקּוּנִין אִלֵּין דְּתַלְיָין בְּדִיקְנָא יַקִּירָא, בִּשְׁבִיעָאָה (מִנְּהוֹן) מִשְׁתַּכְּחֵי בְּעָלְמָא, וּמִתְפַּתְּחֵי בִּתְלֵיסָר תַּרְעֵי דְרַחֲמֵי. וּמַאן דְּאוֹשִׁיט יְדֵיהּ לְאוּמָאָה, כְּמַאן דְּאוֹמֵי בִּתְלֵיסָר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא. הַאי בַּאֲרִיךְ אַפִּין. בִּזְעֵיר אַפִּין בְּכַמָּה. אָמַר לְרִבִּי יִצְחָק, קוּם בְּקִיּוּמָךְ, וְסַלְסֵל בְּסַלְסָלָא דְתִקּוּנָא דְמַלְכָּא (ס"א בְּדִיקְנָא) קַדִּישָׁא הֵיאַךְ יִתְתַּקְּנוּן.

קָם רִבִּי יִצְחָק, פָּתַח וְאָמַר, (מיכה ז) מִי אֵל כָּמוֹךָ נוֹשֵׂא עָוֹן וְגוֹ', יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ וְגוֹ', תִּתֵּן אֱמֶת

לְיַעֲקֹב וְגוֹ'. תָּאנָא, תְּלֵיסַר מְכִילִין אִתְחֲזוּן הָכָא, וְכֻלְּהוּ נָפְקִין מִתְּלֵיסַר מַבּוּעִין דִּמְשַׁח רְבוּת דְּתִיקוּנֵי (דף קל"א ע"ב) דִּיקְנָא קַדִּישָׁא, עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין. טְמִירָא דִטְמִירִין. תָּנָא, תִּקּוּנָא דְדִיקְנָא טָמִיר וְסָתִים, טָמִיר וְלָא טָמִיר. סָתִים וְלָא סָתִים. בְּתִקּוּנוֹי יְדִיעַ וְלָא יְדִיעַ.

תִּקּוּנָא קַדְמָאָה. הָא תָּנֵינָן, דְּכָל שַׂעֲרָא וְשַׂעֲרָא וְכָל נִימָא וְנִימָא לָא מִתְדַּבְּקָא לְחַבְרְתָּה. וְשָׁאֲרוּ נִימִין דְּדִיקְנָא לְאַתְקְנָא, מִתִּקּוּנָא דִשְׂעַר רֵישָׁא.

הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, אִי כָּל נִימִין דִּשְׂעַר רֵישָׁא, וְנִימִין דְּדִיקְנָא יַקִּירָא עִלָּאָה, בְּחַד נִימָא אִתְכְּלָלוּ, (ס"א בְּחַד מַתְקְלָא אִתְקְלוּ) אֲמַאי אִלֵּין אֲרִיכִין, וְאִלֵּין לָא אֲרִיכִין. אֲמַאי (ק"מ) נִימִין דְּדִיקְנָא לָא אֲרִיכִין כּוּלֵי הַאי, וְקַשְׁיָין. וְאִלֵּין דְּרֵישָׁא לָא קַשְׁיָין, אֶלָּא שְׁעִיעִין.

אֶלָּא, כָּל נִימִין שְׁקוּלִין דְּרֵישָׁא וְדִיקְנָא. דְּרֵישָׁא אֲרִיכִין עַל כַּתְפִּין, לְמֵינַד לְרֵישָׁא (ד"א מְרֵישָׁא) דִּזְעֵיר אַפִּין, מֵהַהוּא מְשִׁיכָא דְמוֹחָא, לְמוֹחָא דִילֵיהּ. וּבְגִינֵי כַּךְ לָא הֲווֹ קַשְׁיָין. וְעַל דָּא אִתְחֲזוּן לְמֶהֱוֵי רְכִיכֵי.

תָּאנָא, מָאי דִּכְתִיב, (משלי א) חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרֹנָּה. וּלְבַסּוֹף כְּתִיב, בָּרְחוֹבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ. הַאי קְרָא לָאו רֵישֵׁיהּ סֵיפֵיהּ, וְלָאו סֵיפֵיהּ רֵישֵׁיהּ. אֶלָּא חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרֹנָּה, כַּד נָגִיד מִמּוֹחָא סְתִימָאָה דַּאֲרִיךְ אַפִּין, לְמוֹחָא דִזְעֵיר אַפִּין, בְּאִינּוּן נִימִין. כְּאִלּוּ מִתְחַבְּרָאן לְבַר, תְּרֵין מוֹחִין, וְאִתְעָבִיד חַד מוֹחָא, בְּגִין דְּלֵית קִיּוּמָא לְמוֹחָא תַּתָּאָה, אֶלָּא בְּקִיּוּמָא דְמוֹחָא עִלָּאָה. וְכַד נָגִיד מֵהַאי לְהַאי, כְּתִיב תִּתֵּן קוֹלָהּ חַד.

וּבְגִין דְּנָגִיד מִמּוֹחָא לְמוֹחָא בְּאִינּוּן נִימִין (כְּאִלּוּ מִתְחַבְּרָאן לְבַר תְּרֵין מוֹחִין וְאִתְעָבִיד חַד מוֹחָא בְּאִינּוּן נִימִין) **אִינּוּן לָא** אִשְׁתְּכָחוּ קְשִׁישִׁין. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּאִי אִשְׁתַּכָּחוּ קְשִׁישִׁין, לָא נָגִיד חָכְמָתָא לְמוֹחָא בְּהוֹן. בְּגִינֵי כַּךְ, לֵית חָכְמָתָא נָפְקָא מִבַּר נָשׁ דְּאִיהוּ קְשִׁישָׁא (ס"א קַשְׁיָא) וּמָאֲרֵי דְרוּגְזָא. דִּכְתִיב, (קהלת ט) דִּבְרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים. וּמֵהָכָא אוֹלִיפְנָא, מָאן דְּשַׁעְרוֹי דְּרֵישֵׁיהּ קְשִׁישָׁן, לָאו חָכְמָתָא מִתְיַשְׁבָא עִמֵּיהּ.

וְעַל דָּא אִינּוּן אֲרִיכֵי, לְמֵיתֵי תּוֹעַלְתָּא לְכֹלָּא. מָאי לְכֹלָּא. לְמֵיעַל עַל חוּטָא דְשִׁדְרָה, דְּמִתְשַׁקְיָין מִן מוֹחָא. וּבְגִין דָּא לָא תָּלֵי שַׁעֲרָא דְרֵישָׁא עַל שַׁעֲרָא דְדִיקְנָא. דְּשַׁעֲרָא דְרֵישָׁא תָּלֵי וְסָלִיק עַל

אוּדְנִין לַאֲחוֹרוֹי, וְלָא תָלֵי עַל דִּיקְנָא, מִשּׁוּם דְּלָא אִצְטְרִיךְ לְאִתְעָרְבָא אִלֵּין בְּאִלֵּין. דְּכֻלְּהוּ מִתְפָּרְשָׁן בְּאָרְחַיְיהוּ.

תָּאנָא, כֻּלְּהוּ שַׁעְרֵי בֵּין דְּרִישָׁא, בֵּין דְּדִיקְנָא, כֻּלְּהוּ חִוָּורֵי כְּתַלְגָּא. וְתָאנָא, אִינְהוּ דְּדִיקְנָא קְשִׁישָׁאֵי כֻּלְּהוּ. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּאִינּוּן תַּקִּיפָּא דְּתַקִּיפִין, לְאַחֲסִין (נ"א לְאַחֲתָא) אִינּוּן תְּלַת עֲשַׂר מְכִילָן, מֵעַתִּיק דְּעַתִּיקִין. וַהֲנֵי מְכִילָן מִקַּמֵּי אוּדְנוֹי שַׁרְיָין, וַהֲנֵי מְכִילָן סְתִימָן אִינּוּן. דְּלָא יִתְעָרְבוּן בְּאַחֲרָנִין.
(דְּאִתְחַסִינוּ לְתַתָּא וַהֲכִי תָּנִינָא מִקַּמֵּי אוּדְנוֹי שַׁרְיָין שַׁעְרֵי מִשּׁוּם דְּבִלְחוֹדַיְיהוּ אִינּוּן וְלָא אִתְעָרְבוּ בְּאַחֲרָנִין).

וְאִי תֵּימָא דְּלֵית אַחֲרָנִין כְּוָותַיְיהוּ. לָא. דְּתַנְיָא תְּלֵיסַר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא: מִי אֵל כָּמוֹךָ, חַד. (ק"מ) נוֹשֵׂא עָוֹן, תְּרֵי. וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע, תְּלַת. לִשְׁאֵרִית נַחֲלָתוֹ, אַרְבַּע. לֹא הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ, חָמֵשׁ. כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא, שִׁית. יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ, שִׁבְעָה. יִכְבּוֹשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ, תְּמַנְיָא. וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצוּלוֹת יָם כָּל חַטֹּאתָם, תִּשְׁעָה. תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, עֲשָׂרָה. חֶסֶד לְאַבְרָהָם, חַד סָר. אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ, תְּרֵיסָר. מִימֵי קֶדֶם, תְּלֵיסַר. לָקֶבֶיל דָּא, אֵל רַחוּם וְחַנּוּן וְגוֹ', וְאִינּוּן לְתַתָּא.

וְאִי תֵּימָא, מֹשֶׁה אֵיךְ לָא אָמַר אִלֵּין עִלָּאִין. (קל״ח)
אֶלָּא, מֹשֶׁה לָא אִצְטְרִיךְ, אֶלָּא לְאַתָּר דְּדִינָא אִשְׁתְּכַח, וּבַאֲתָר דְּדִינָא אִשְׁתְּכַח, לָא בָּעֵי הָכִי לְמֵימַר. וּמֹשֶׁה לָא אָמַר, אֶלָּא בְּעִידָנָא דְיִשְׂרָאֵל חָאבוּ, וְדִינָא הָוָה תַלְיָיא, וּבְגִינֵי כַּךְ לָא אָמַר מֹשֶׁה, אֶלָּא בַּאֲתָר דְּדִינָא אִשְׁתְּכַח. אֲבָל בְּהַאי אֲתָר, סִדּוּרָא דִשְׁבָחָא דְעַתִּיק יוֹמִין מְסַדֵּר נְבִיאָה.

וְאִינּוּן תְּלֵיסָר תִּקּוּנִין דְּדִיקְנָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, טְמִירָא דִּטְמִירִין, תַּקִּיפִין, לְתַבְרָא וּלְאַכְפְּיָיא כָּל גִּזְרֵי דִּינִין. מָאן חָמֵי דִיקְנָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, טְמִירָא דִטְמִירִין דְּלָא אַכְסִיף (ס״א אִתְכַּסֵּי) מִנֵּיהּ. וּבְגִין כָּךְ, כָּל שַׁעֲרוֹי קְשִׁישִׁין, וְתַקִּיפִין בְּתִקּוּנוֹי

(דף קל״ב ע״א)♦

וְאִי תֵּימָא, אִי הָכִי הָא שַׁעְרֵי דִלְתַתָּא, אִינּוּן אוּכְמֵי, אֲמַאי לָא הֲווֹ דָּא כְּדָא. דְּתַנְיָא כְּתִיב, (שיר השירים ה) קְוֻוצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב. וּכְתִיב, (דניאל ז) וּשְׂעַר רֵישֵׁיהּ כַּעֲמַר נְקֵא. לָא קַשְׁיָא, הָא בְּדִיקְנָא עִלָּאָה, הָא בְּדִיקְנָא תַתָּאָה. וְעַל דָּא, כַּד אִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, אִתְיְהִיבַת בְּאֵשׁ שְׁחוֹרָה עַל גַּבֵּי אֵשׁ לְבָנָה.

וְעִקָּרָא דְּמִלָּה מִשּׁוּם דְּהָנֵי שַׁעֲרֵי בִּגִין דְּמִמּוֹחָא אִשְׁתְּכָחוּ לְאִתְמַשְׁכָא לְמוֹחָא דְלְתַתָּא וְאִינּוּן לְעֵילָא מִן דִּיקְנָא דִיקְנָא בִלְחוֹדוֹי הוּא. וְכָל תִּקּוּנוֹי בִלְחוֹדֵיהוֹן אִשְׁתְּכָחוּ. דִּיקְנָא בִלְחוֹדוֹי. וְשַׁעֲרֵי בִלְחוֹדַיְיהוּ.

תִּקּוּנָא קַדְמָאָה תִּקּוּנָא דְשָׁאֲרֵי מֵרֵישָׁא דְשַׁעֲרֵי דְרֵישָׁא. וְתָאנָא, כָּל תִּקּוּנֵי דִיקְנָא לָא אִשְׁתְּכַח אֶלָּא (מְחוּמָא דְלִבָּא) מִמּוֹחָא דְרֵישָׁא, (ס"א מֵתִּיקּוּנֵי דְרֵישָׁא) וְהָכָא לָא פָּרִישׁ הָכִי, דְּהָא לָא הֲוֵי. אֶלָּא תִּקּוּנָא דָא, דְּנָחִית מִן רֵישָׁא דְשַׁעֲרֵי דְרֵישָׁא, הָכִי אִשְׁתְּכַח. (חסר כאן).

וּמֵהַאי דִּיקְנָא אִשְׁתְּמוֹדַע, כָּל מַה דַּהֲוֵי בְרֵישָׁא, דְּאֶלֶף עָלְמִין דְּחַתִּימִין (ס"א אֶלֶף עָלְמִין חַתִּימִין) בְּעִזְקָא דְדַכְיָא. עִזְקָא, דְּכָלִיל כָּל עִזְקִין.

אוֹרְכָא דְּכָל שַׁעֲרָא, דְּנָחִית מִקַּמֵּי אוּדְנוֹי, לָא הֲוֵי אֲרִיכָא. וְלָא אִתְדְּבַק דָּא בְדָא, וְלָא (ס"א דְכֹלָּא) נַחְתִּין. אִלֵּין שַׁעֲרִין. מִכַּד נָגְדִּין אִתְמַשְׁכָן (ס"א אֶלָּא מִכַּד נַחְתִּין אִלֵּין, שַׁעֲרִין. נָגְדִּין וְאִתְמַשְׁכָן) וְתַלְיָין.

וְשִׁירוּתָא דְּתִקּוּנָא קַדְמָאָה, תְּלָתִין וְחַד קוֹצֵי, שְׁקִילָן, אִתְמַשְׁכָן עַד רֵישָׁא דְפוּמָא.

וּתְלַת מְאָה וְתִשְׁעִין נִימִין אִשְׁתַּכְּחָן בְּכָל קוֹצָא וְקוֹצָא.

תְּלָתִין וְחַד קוֹצֵי שְׁקִילִין, דַּהֲווּ בְתִקּוּנָא קַדְמָאָה תַּקִּיפִין, לְאַכְפְּיָא לְתַתָּא, כְּחוּשְׁבָּן אֵ"ל. מַהוּ אֵ"ל. תַּקִּיף יָכוֹל. וּבְכָל קוֹצָא וְקוֹצָא, מִתְפָּרְשִׁין תְּלָתִין וְחַד עָלְמִין, תַּקִּיפִין שָׁלְטִין, לְאִתְעָיְינָא (ס"א לְאִתְפַּשְׁטָא) (ס"א לְאַכְפְּיָא, וְאִתְפַּשְׁטוּ) תְּלָתִין וְחַד בְּהַאי סְטָר, וְתְלָתִין וְחַד בְּהַאי סְטָר. וְכָל עָלְמָא וְעָלְמָא מִנֵּיהּ, מִתְפְּרַשׁ לְאֶלֶף עָלְמִין דִּכְסִיפִין לְעִדּוּנָא רַבָּא. וְכֹלָּא סָתִים בְּרֵישָׁא דְדִיקְנָא, דְּכָלִיל תַּקִּיפָא, וּכְלִילָן בְּהַאי אֵ"ל. וְעִם כָּל דָּא, הַאי אֵ"ל אִתְכַּפְיָא לְרַחֲמֵי, דְּרַחֲמֵי דְעַתִּיק יוֹמִין, (אִתְכַּסָּם) וְאִתְכְּלַל וְאִתְפָּשַׁט בֵּיהּ.

אֲמַאי עַד פּוּמָא. מִשּׁוּם דִּכְתִיב, (דניאל ז) דִּינָא יְתִיב וְסִפְרִין וְגוֹ'. מָאי דִינָא יְתִיב. יְתִיב לְאַתְרֵיהּ דְּלָא שַׁלְטָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה ט) פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר. אֵל דְּהוּא גִבּוֹר, וְאִתְכְּסָם בְּדִיוּקְנָא (ס"א בְּדִיקְנָא) קַדִּישָׁא דְעַתִּיק יוֹמִין. וְרָזָא דִכְתִיב, מִי אֵל כָּמוֹךָ בְּעַתִּיק יוֹמִין אִתְמַר, בְּתִקּוּנָא קַדְמָאָה דְדִיקְנָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה.

עָלְמָא קַדְמָאָה, דְּנָפִיק מִתִּקּוּנָא קַדְמָאָה, שַׁלִּיט וְנָחִית. וְסָלִיק לְאֶלֶף אַלְפִּין וְרִבּוֹא רִבְבָן מָאתֵי תְּרִיסִין. וּמִנֵּיהּ מִתְאַחֲדִין, בְּקִסְטָא בְּעִזְקָא רַבָּא.

עָלְמָא תִּנְיָינָא. דְּנָפִיק מֵהַאי תִּקּוּנָא. שַׁלִּיט וְנָפִיק, וְנָחִית וְסָלִיק, לְשִׁבְעָה וְחַמְשִׁין אֶלֶף דַּרְגִּין, מָאתֵי דִּיבָבָא. וּמִתְאַחֲדָן מִנֵּיהּ, לְאַכְפְּיָיא בְּקוּדְלָא בְּחִיוָרָא. (ס"א בְּחִיזְרָא).

עָלְמָא תְּלִיתָאָה. דְּנָפִיק מֵהַאי תִּקּוּנָא שַׁלִּיט וְנָחִית, וְסָלִיק לְשִׁיתָא וְתִשְׁעִין אַלְפִּין מָאתֵי דִּילָלָה, וּמִתְאַחֲדָן מִנֵּיהּ (בְּבוּסִיטָא לְקוּסְטִירָא) כְּבוּסִינָא לְקוּסְרָא, וּמֵהַאי תִּקּוּנָא, מִתְכַּפְיָין כֻּלְּהוּ, וּמִתְכַּסְּמָן בִּמְרִירָא דְּדִמְעִין, דְּמִתְכַּסְּמִין בְּיַמָּא רַבָּא.

מָאן חָמֵי תִּקּוּנָא דָא, דְּדִיקְנָא קַדִּישָׁא, עִלָּאָה, יַקִּירָא, דְּלָא אַכְסִיף מִנֵּיהּ. מָאן חָמֵי טְמִירוּתָא (ס"א יַקִּירוּתָא) דְּקוֹצִין דְּשַׂעְרֵי דְתַלְיָין מֵהַאי סָבָא. יְתִיב בְּעִיטָרָא דְּעִטְרִין, עִטְרִין דְּכָל עִטְרִין. עִטְרִין דְּלָא אִתְכְּלָלוּ בְּעִטְרִין. עִטְרִין דְּלָא כִּשְׁאַר עִטְרִין. עִטְרִין, דְּעִטְרִין דִּלְתַתָּא מִתְאַחֲדָן מִנֵּהוֹן. וּבְגִין כָּךְ, הֲנֵי תִּקּוּנִין, אִינּוּן תִּקּוּנִין דִּלְתַתָּא מִנֵּהוֹן מִתְאַחֲדִין.

תִּקּוּנֵי דְּאִתְתַּקַּן, דְּאִצְטְרִיךְ לְאִתְבָּרְכָא, מָאן דְּבָעֵי בְּרָכָה. דְּכָל תִּקּוּנִין דְּאִתְתַּקַּן בְּקָבְלֵיהוֹן, בִּרְכָאן מִשְׁתַּכְּחִין (לְקָבְלֵיהוֹן) וְאִתְעָבִיד מַה דְּאִתְעָבִיד. כֹּלָּא כָּלִיל בְּהָנֵי תִּקּוּנִין. כֹּלָּא זַקְפָּן לָקָבְלֵיה תִּקּוּנִין דְּמַלְכָּא תַּקִּיפָּא, עַתִּיקָא, סְתִימָא דְכֹלָּא. וְכֻלְּהוּ אִתְבַּסְּמָן מִתִּקּוּנִין אִלֵּין. (דְּמַלְכָּא עַתִּיקָא).

תָּאנָא. אִי עַתִּיק דְּעַתִּיקִין, קַדִּישָׁא דְקַדִּישִׁין, לָא אִתְתַּקַּן בְּאִלֵּין תִּקּוּנִין, לָא אִשְׁתְּכָחוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין. וְכֹלָּא הֲוֵי כְּלָא הֲוֵי. וְתַנְיָא, עַד כַּמָּה זְהִירִין אִלֵּין (ס"א אִתְתַּקַּן בְּאִלֵּין ל"ג) תִּקּוּנֵי דְדִיקְנָא. עַד תְּלֵיסַר (דִּלְתַתָּא), וְכָל זִמְנָא (דף קל"ב ע"ב) דִּתְלֵיסָר אִלֵּין מִשְׁתַּכְּחִין, זְהִירִין אִלֵּין דִּלְתַתָּא. וְכֹלָּא. בְּחוּשְׁבָּנָא דְאִלֵּין תְּלֵיסַר, אִשְׁתְּכַח דִּיקְנָא דְמַלְכָּא עַתִּיקָא יַקִּירָא מִכֹּלָּא. כֹּלָּא בְּחַד אִיהוּ טְמִירָא וְיַקִּירָא.

וּבְגִין דְּאִיהוּ יַקִּירָא וּטְמִירָא מִכֹּלָּא, לָא אִדְכַּר בֵּיהּ בְּאַתָּר דְּאוֹרַיְיתָא (ס"א לָא אִדְכַּר בְּאוֹרַיְיתָא), וְלָא אִתְגַּלְיָיא. וּמַה דִּיקְנָא אִתְגַּלְיָיא. דִּיקְנָא דְכַהֲנָא רַבָּא עִלָּאָה. וּמֵהַאי דִּיקְנָא, נָחִית לְדִיקְנָא דְכַהֲנָא רַבָּא דִּלְתַתָּא. (מָאי דִּיקְנָא דְכַהֲנָא רַבָּא) דִּיקְנָא דְכַהֲנָא רַבָּא בִּתְמַנְיָא תִּקּוּנִין אִתְתַּקַּן. וּבְגִין כַּךְ, תְּמַנְיָא תִּקּוּנִין

לְכַהֲנָא רַבָּא, כַּד מִשְׁחָא נָחִית עַל דִּקְנֵיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קלג) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד עַל הַזָּקָן וְגוֹ'.

וּמְנָא לָן. דִּכְתִיב, (תהלים קלג) שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד. גַּם לְרַבּוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל דִּלְתַתָּא. דְּכָל זִמְנָא דְכַהֲנָא רַבָּא דִּלְתַתָּא, מְשַׁמֵּשׁ בִּכְהוּנָא רַבָּא, כַּבְיָכוֹל כֹּהֵן גָּדוֹל דִּלְעֵילָא, מְשַׁמֵּשׁ בִּכְהוּנָא רַבָּא.

דָּא תִּקּוּנָא חַד, דְּדִיקְנָא דְעַתִּיקָא סְתִימָא דְכֹלָּא. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, יָאוּת אַנְתְּ רִבִּי יִצְחָק, לְמֵחֱמֵי בְּיָקִירָא דְתִקּוּנֵי דְדִיקְנָא, וּסְבַר אַפֵּי דְעַתִּיק יוֹמִין, עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין. זַכָּאָה חוּלָקָךְ, וְזַכָּאָה חוּלָקִי עִמְּכוֹן בְּעָלְמָא דְאָתֵי.

תִּקּוּנָא תִּנְיָינָא. מִתְתַּקֵּן שַׂעֲרָא, מֵרֵישָׁא דְפוּמָא, עַד רֵישָׁא אַחֲרָא דְפוּמָא, בְּתִקּוּנָא שָׁקִיל.

קוּם רִבִּי חִזְקִיָּה, וְקָאִים בְּקִיּוּמָךְ, וְאוֹקִיר יְקָרָא דְתִקּוּנָא דָא דְדִיקְנָא קַדִּישָׁא. קָם רִבִּי חִזְקִיָּה, שָׁאֵרִי וְאָמַר, (שיר השירים ז) אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ מִי גָרַם שֶׁאֲנִי לְדוֹדִי. מִשּׁוּם דְּעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ.

מִסְתַּכֵּל הֲוֵינָא, וַאֲרוּ חָמִית, נְהוֹרָא יַקִּירָא דְבוּצִינָא עִלָּאָה, נָהִיר וְסָלִיק לִתְלַת מְאָה וַחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִין עִיבָּר. וְחַד חָשׁוֹךְ הָוָה אִתְסָחֵי בְהַהוּא נְהוֹרָא, כְּמַאן דְּאִתְסְחֵי בְהַהוּא נַהֲרָא עֲמִיקָא, דְּמֵימוֹי מִתְפַּלְגִין, וּנְהִירִין, וְנַגְדִּין לְכָל עִיבָּר, מִמָּה דְעָלוֹי. וְסָלִיק הַהוּא נְהוֹרָא, בִּשְׁפָתָא דְיַמָּא עִלָּאָה עֲמִיקָא, דְּכָל פִּתְחִין טָבִין וְיַקִּירִין, בְּהַהוּא פִּתְחָא אִתְפַּתְחָן.

אֲנָא שָׁאִיל מֵהֶם (ס"א מִהוּ), פִּשְׁרָא דְחָמֵית. פָּתְחוּ וְאָמְרוּ, נוּשֵׁא עָוֹן חֲמֵיתָא. אָמַר, דָּא הוּא תִקּוּנָא תִנְיָינָא. יָתִיב. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָאִידָנָא אִתְקַשַּׁר (ס"א אִתְבְּסָם) עָלְמָא. בְּרִיךְ אַנְתְּ רִבִּי חִזְקִיָּה, לְעַתִּיקָא דְעַתִּיקִין.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כֻּלְּהוּ בוּצִינִין חַבְרִין, דְּאַתְיָין בְּהַאי עִזְקָא קַדִּישָׁא. אַסְהַדְנָא עָלַי שְׁמַיָּא עִלָּאִין דְּעִלָּאִין, וְאַרְעָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה דְעִלָּאָה. דַּאֲנָא חָמֵי הַשְׁתָּא, מַה דְּלָא חָמָא בַר נָשׁ, מִיּוֹמָא דְסָלִיק מֹשֶׁה זִמְנָא תִנְיָינָא לְטוּרָא דְסִינַי. דַּאֲנָא חֲמֵינָא אַנְפָּאי נְהִירִין, כִּנְהוֹרָא דְשִׁמְשָׁא תַקִּיפָא, דְּזַמִּין לְמֵיפַּק בְּאַסְוָותָא לְעָלְמָא. דִּכְתִיב, (מלאכי ג) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ. וְעוֹד דַּאֲנָא

יְדַעְנָא דְּאַנְפָּאי נְהִירִין, וּמֹשֶׁה לָא יָדַע וְלָא אִסְתָּכַּל. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות לד) וּמֹשֶׁה לָא יָדַע כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו.

וְעוֹד, דַּאֲנָא חָמֵי בְּעֵינַי, תְּלֵיסַר מְכִילִין גְּלִיפִין קַמָּאי, וּנְהִירִין כְּבוּצִינִין. וְכַד אִתְפְּרִישׁ כָּל חַד מִנַּיְיהוּ מִפּוּמֵיכוֹן, אִסְתָּלִיק וְאִתְתְּקַן, וְאִתְעַטָּר וְאִתְטָמַר בִּטְמִירוּתָא דְּתִקּוּנֵי דְּדִיקְנָא, וְכָל אַחֲרָנִין אִשְׁתַּאֲרָן. וּבְעוֹד דְּכָל חַד מִתְפְּרַשׁ בְּפוּמַיְיכוּ, נָהִיר וְאִתְעַטָּר וְיָתִיב כְּמַלְכָּא בְגוֹ חֵילֵיהּ. וְכַד אִסְתָּיְים לְאִתְפָּרְשָׁא, סָלִיק וְאִתְעַטָּר בְּעִטְרָא קַדִּישָׁא, וְאִתְתָּקַן וְאִתְטָמַר, וְיָתִיב בְּתִקּוּנוֹי דְּדִיקְנָא קַדִּישָׁא, וְכֵן לְכָל חַד וְחָד. אִזְדָּרְזוּ חַבְרִין קַדִּישִׁין, דְּהָא בְקִיּוּמָא דָא, לָא יְהֵא עַד דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא.

קוּם רִבִּי חִזְקִיָּה תִּנְיָינוּת, וְאוֹקִיר תִּיקוּנָא תְּלִיתָאָה, דְּדִיקְנָא קַדִּישָׁא. תָּנָא, עַד לָא קָם רִבִּי חִזְקִיָּה, קָלָא נָפַק וְאָמַר, אֵין מַלְאָךְ אֶחָד עוֹשֶׂה שְׁתֵּי שְׁלִיחוּת. אִתְרְגִּישׁ רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, וַדַּאי כָּל חַד וְחַד בְּאַתְרֵיהּ. וַאֲנָא, וְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרִי, וְרִבִּי אַבָּא, אִשְׁתְּלִים שְׁלֵימָתָא עִלָּאָה.

קוּם רִבִּי חִיָּיא. קָם רִבִּי חִיָּיא, פָּתַח וְאָמַר, (ירמיה א) וָאוֹמַר אֲהָהּ יְיָ אֱלֹהִים הִנֵּה לֹא יָדַעְתִּי דַּבֵּר כִּי נַעַר אָנֹכִי. וְכִי יִרְמִיָּה לָא הֲוָה יָדַע לְמַלְלָא, וְהָא כַּמָּה מִלּוּלִין נַפְקֵי מִפּוּמוֹי, עַד לָא אָמַר דָּא. וְהוּא אָמַר מִלָּה כְּדִיבָּא, דִּכְתִיב הִנֵּה לֹא יָדַעְתִּי דַּבֵּר. אֶלָּא (תָּאנָא) חַס וְשָׁלוֹם דְּאִיהוּ אָמַר עַל דָּא. אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, מַה בֵּין דִּבּוּר לַאֲמִירָה. אֲמִירָה הוּא דְּלָא בָעֵי לְאַרְמָא קָלָא, (דף קל"ג ע"א) דִּבּוּר, בָּעֵי לְאַרְמָא קָלָא, וּלְאַכְרְזָא מִלִּין.

דִּכְתִיב, (שמות כ) וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר. וְתָאנָא, כָּל עָלְמָא שָׁמְעוּ הַהוּא דִּבּוּר, וְכָל עָלְמָא אִזְדַּעֲזָעוּ. וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב וַיְדַבֵּר, וְלָא כְּתִיב וַיֹּאמֶר. אוֹף הָכָא כְּתִיב הִנֵּה לֹא יָדַעְתִּי דַּבֵּר, לְאַכְרְזָא מִלָּה וּלְאוֹכָחָא בְּרוּחַ קֻדְשָׁא לְעָלְמָא.

אִי הָכִי, הָא כְּתִיב (שמות ו) וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. אֶלָּא, מָאן הוּא נְבִיאָה עִלָּאָה כְּמֹשֶׁה, דְּלָא זָכָה בַּר נָשׁ כְּוָוֹתֵיהּ. דְּהוּא שָׁמַע דִּבּוּר בְּהַכְרָזָה, וְלָא דָחִיל, וְלָא אִזְדַּעְזָע. וּשְׁאַר נְבִיאִים אִזְדַּעֲזָעוּ, אֲפִילוּ בַּאֲמִירָה, וְדַחֲלִין בִּדְחִילוּ.

וְתָאנָא, תִּקּוּנָא קַדְמָאָה דְּדִיקְנָא, וְתִנְיָינָא לְאָתָבָא (נ"א לְאַיְתָאָה) (ס"א לְאַכְפָּא) לִתְלִיתָאָה. דִּכְתִיב, (איוב לג) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר. (תְּרֵין נוסחי) וְתָא חֲזֵי דִּתְרֵין תִּקּוּנִין קַדְמָאִין לְמֵיתֵי לִתְלִיתָאָה הֲווֹ, דְּהוּא:

תִּקּוּנָא תְּלִיתָאָה. מֵאֶמְצָעִיתָא דִּתְחוֹת חוֹטָמָא, מִתְּחוֹת תְּרֵין נוּקְבִין. נָפִיק חַד אָרְחָא, וְשַׁעֲרָא אַפְסִיק (ס"א אִתְּפְּסָק) בְּהַהוּא אָרְחָא. אֲמַאי אִתְּפְּסָק. מִשּׁוּם (דִּכְתִיב וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע) דְּהַאי אוֹרְחָא אִתְתָּקַן לְאַעְבְּרָא בֵּיהּ. וּבְגִין כַּךְ, יְתִיב תְּחוֹת נוּקְבֵי חוֹטָמָא הַאי אוֹרְחָא. וְשַׁעֲרָא לָא אִתְרַבֵּי בְּהַאי אוֹרְחָא, מִשּׁוּם דִּכְתִיב וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע, לְמֵיהַב אַעְבְּרָא עַד (עַל) פּוּמָא קַדִּישָׁא, דְּיֵימָא סָלַחְתִּי. תָּאנָא, כַּמָּה עַרְקִיסָאוֹת מְחַבָּאן לְהַהוּא פּוּמָא, וְלָא אִתְגְּלֵי לְחָד מִנַּיְיהוּ, דְּהָא אִסְתְּלַק וְאִתְעַטָּר, יְדִיעַ וְלָא יְדִיעַ.

תָּאנָא, בִּצְנִיעוּתָא דְּסִפְרָא, מַהוּ דִּכְתִיב פֶּשַׁע. זָכוּ עוֹבֵר, לֹא זָכוּ פֶּשַׁע. (מָאי מַשְׁמַע עוֹבֵר עַל פֶּשַׁע, שֶׁפַּע דְּאַקְדִּים ש' לְפ', לֹא זָכוּ עוֹמֵד וְלֹא עוֹבֵר) (הַאי) בִּזְעֵיר אַפִּין.

מָאי בֵּין הַאי לְהַאי. בִּזְעֵיר אַפִּין, כַּד נָחִית הַהוּא אוֹרְחָא מִתְּחוֹת נוּקְבֵי חוֹטָמוֹי, כְּתִיב, (במדבר יב) וַיִּחַר אַף יְיָ בָּם וַיֵּלַךְ. מָאי וַיֵּלַךְ. דְּנָפִיק רוּחָא דְּרוּגְזָא

מֵאִינּוּן נוּקְבֵי, וּמַאן דְּאַשְׁכַּח קַמֵּיהּ, אָזִיל וְלָא אִשְׁתְּכַח. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מ) כִּי רוּחַ יְיָ נָשְׁבָה בּוֹ וְאֵינֶנּוּ (ס"א כִּי רוּחַ עָבְרָה בּוֹ וְאֵינֶנּוּ). בְּאֲרִיךְ אַפִּין כְּתִיב, (מיכה ז) וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע. וּכְתִיב, (איוב לז) וְרוּחַ עָבְרָה וַתְּטַהֲרֵם. וְתָאנָא, הָכָא כְתִיב, עוֹבֵר עַל פֶּשַׁע בְּהַהוּא אָרְחָא. הָתָם, (שמות יב) וְעָבַר יְיָ לִנְגּוֹף אֶת מִצְרַיִם.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמַאן דְּזָכֵי לְהַאי. וְדָא הוּא תִקּוּנָא תְּלִיתָאָה, (דְּאוֹרְחָא) דְּדִיקְנָא יַקִּירָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַסְגֵּי לְאוֹטָבָא לָךְ, וְיֶחְדֵּי לְאַנְגָּנָא עֲלָךְ.

וְתָאנָא, מָאי דִכְתִיב, (ישעיה סא) שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּיְיָ, בְּעַתִּיק יוֹמִין אִתְּמַר. דְּהָא הוּא חֶדְוָותָא דְכֹלָּא. תָּאנָא, בְּשַׁעֲתָא דְאִתְגְּלֵי הַאי אוֹרְחָא דְדִיקְנָא דְעַתִּיק יוֹמִין. כֻּלְּהוּ מָאנֵי דִיבָבָא וִילָלָה, וּמָאנֵי הוֹן דְּדִינָא סְתִימִין וּשְׁתִיקִין, וְלֵית דְּיִפְתַּח פִּטְרָא לְאַבְאָשָׁא. מִשּׁוּם דְּהַאי אוֹרְחָא אִתְגַּלְיָא לְתַקְּנָא. וּמֵהַאי, מָאן דְּאָחִיד (נ"א דְּאָחִית) וְאַזְהַר (מִשּׁוּם דְּהַאי אוֹרְחָא סִימָנָא לְשְׁתִיקוּתָא וּמֵהַאי הוּא מָאן דְּאָחֵזִי וְאַזְהַר) לְשַׁתְּקָאָה, לְהַאי אוֹרְחָא רְשִׁים, דְּהוּא סִימָנָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא.

תִּקּוּנָא רְבִיעָאָה, מִתְּתָקַן שַׁעֲרָא (וְנָחִית) תְּחוֹת פּוּמָא, מֵרִישָׁא חָדָא לְרִישָׁא חָדָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (מיכה ז) לִשְׁאֵרִית נַחֲלָתוֹ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (מלכים ב יט) וְנָשָׂאתָ תְּפִלָּה בְּעַד הַשְּׁאֵרִית הַנִּמְצָאָה. הַנִּמְצָאָה מַמָּשׁ. שְׁאֵרִית דִּכְתִיב, (צפניה ג) שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עַוְלָה.

תִּקּוּנָא חֲמִישָׁאָה. נָפִיק אוֹרְחָא אַחֲרָא מִתְּחוֹת פּוּמָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (מיכה ז) לֹא הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ. קוּם רִבִּי יוֹסֵי. קָם רִבִּי יוֹסֵי, פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ. מַהוּ שֶׁכָּכָה לוֹ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (אסתר ז) וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה, שָׁכִיךְ מֵרוּגְזֵיה.

דָּבָר אַחֵר. שָׁכִיךְ בְּרוּגְזֵיה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (במדבר יא) וְאִם כָּכָה אַתְּ עוֹשֶׂה לִי הָרְגֵנִי נָא הָרוֹג. דָּא הוּא דִּינָא דְדִינָא. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו, רַחֲמֵי דְרַחֲמֵי.

דָּבָר אַחֵר, שֶׁכָּכָה, שְׁמָא דְכָלִיל כָּל שְׁמָהָן, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַעְבַּר רוּגְזֵיה, וַאֲנַח בֵּיהּ לִזְעֵיר אַנְפִּין, וּמַעֲבִיר עַל כָּל אִינּוּן דִּלְבַר.

דְּתַנְיָא, אָרְחָא, עִלָּאָה דְּדִיקְנָא קַדִּישָׁא, (עִלָּאָה עַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין) דְּאִיהוּ נָחִית (בְּדִיקְנֵיהּ) תְּחוֹת נוּקְבֵי דְּחוֹטָמָא דְּעַתִּיקִין. וְהַאי אָרְחָא דִּלְתַתָּא. שְׁקִילָן אִינּוּן בְּכֹלָּא. דָּא (דף קל"ג ע"ב) לְעֵילָּא, וְדָא לְתַתָּא. לְעֵילָּא, עוֹבֵר עַל פֶּשַׁע. לְתַתָּא, לֹא הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ. וְתָנֵינָן, לֹא הֶחֱזִיק: דְּלָא אִית אֶתָּר לְמֵיתַב. כְּמָה דִּלְעֵילָּא יָהִיב אַתְרָא לְאַעְבְּרָא. כַּךְ לְתַתָּא, יָהִיב אֶתָּר לְאַעְבְּרָא.

תָּנָא, בְּכָל אֶתָּר דִּבְהַאי עַתִּיקָא טְמִירָא דְּכֹלָּא אָרְחָא אִתְגַּלְיָיא, טַב לְכֻלְּהוּ דִּלְתַתָּא, דְּהָא אִתְחֲזֵי עֵיטָא לְמֶעְבַּד טַב לְכֹלָּא. מָאן דְּסָתִים וְלָא אִתְגַּלְיָיא, לֵית עֵיטָא, וְלֵית מָאן דְּיֵדַע לֵיהּ, אֶלָּא הוּא בִּלְחוֹדוֹי. כְּמָה דְּעֵדֶן עִלָּאָה, לֵית דְּיֵדַע לֵיהּ אֶלָּא הוּא עַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין. וְעַל הַאי כְּתִיב, (תהלים צב) מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן יִתְתַּקְּנוּן עוֹבָדָךְ לְעָלְמָא דְּאָתֵי מֵעִם עַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין.

תִּקּוּנָא שְׁתִיתָאָה. מִתְתַּקֵּן שַׂעֲרָא וְסָלִיק מִלְּרַע לְעֵילָּא, וְחָפֵי תַּקְרוּבְתָּא דְּבוּסְמָא טָבָא עַד רֵישָׁא דְּפוּמָא דִּלְעֵילָּא. וְנָחִית שַׂעֲרָא (דְּרֵישָׁא) לְרֵישָׁא דְּפִתְחָא דְּאָרְחָא תַּתָּאָה דְּפוּמָא.

קוּם רִבִּי יֵיסָא וְאַתְקִין תִּקּוּנָא דָא. קָם רִבִּי יֵיסָא, פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה נד) וְחַסְדִּי מֵאִתֵּךְ לֹא יָמוּשׁ, וּכְתִיב (ישעיה נד) וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ, הֲנֵי קְרָאֵי קַשְׁיָין אַהַדְדֵי.

וְלָא אַקְשׁוּ, דְּתָנֵינָן, אִית חֶסֶד וְאִית חֶסֶד. אִית חֶסֶד דִּלְגַו, וְאִית חֶסֶד דִּלְבַר. חֶסֶד דִּלְגַו, הָא דְאַמָּרָן דְּעַתִּיקָא דְעַתִּיקִין, וְהוּא סָתִים בְּסִטְרָא דָא דְדִיקְנָא, דְּאִקְרֵי פְּאַת הַזָּקָן. וְלָא בָעֵי בַר נָשׁ לְחַבְּלָא הַאי סִטְרָא, מִשּׁוּם הַאי חֶסֶד דִּלְגַו דְעַתִּיק יוֹמִין. וּבְגִין כָּךְ, בְּכֹהֵן דִּלְתַתָּא כְּתִיב בֵּיהּ, (ויקרא כא) לֹא יִקְרְחָה קָרְחָה בְּרֹאשָׁם וּפְאַת זְקָנָם לֹא יְגַלֵּחוּ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּלָא לְחַבְּלָא אוֹרְחוֹי דְחֶסֶד דְעַתִּיקָא, דְּכֹהֵן מִסִּטְרָא דָא קָא אָתֵי.

וְתָאנָא בִּצְנִיעוּתָא דְסִפְרָא, בְּכֹלָּא אִצְטְרִיךְ חֶסֶד לְאִתְרַבְּאָה וּלְמִבְנֵי, וְלָא לְקַטְעָא לֵיהּ, וְלָא אִשְׁתְּצֵי מֵעָלְמָא. וְהַאי דִּכְתִיב וְחַסְדִּי מֵאִתֵּךְ לֹא יָמוּשׁ, חֶסֶד דְעַתִּיק יוֹמִין. וּבְחֶסֶד עוֹלָם, חֶסֶד דְּאִקְרֵי חֶסֶד עוֹלָם, וְהַאי הוּא אַחֲרָא דִזְעֵיר אַנְפִּין, דִּכְתִיב, (תהלים פט) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה.

וְהַאי חֶסֶד דְּעַתִּיק דְּעַתִּיקִין, הוּא חֶסֶד דִּקְשׁוֹט. וְחֶסֶד דִּקְשׁוֹט לָאו בְּחַיֵּי גוּפָא אִתְמַר, אֶלָּא בְּחַיֵּי דְּנִשְׁמְתָא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (מיכה ז) כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא. דָּא הוּא תִּקּוּנָא שְׁתִיתָאָה דְּדִיקְנָא יַקִּירָא, דְּעַתִּיק דְּעַתִּיקִין.

תִּקּוּנָא שְׁבִיעָאָה. פְּסִיק שַׂעֲרָא, וְאִתְחָזֶן תְּרֵין תַּפּוּחִין בְּתִקְרוּבְתָּא דְּבוּסְמָא, שַׁפִּירָן וְיָאָן לְמֵחֱזֵי.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (שיר השירים ב) כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר וְגוֹ'. מַה תַּפּוּחַ זֶה כָּלִיל בִּתְלַת גַּוְונֵי, כַּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, תְּרֵין תַּפּוּחִין כָּלִיל שִׁיתָּא גַּוְונֵי, וּתְרֵין תַּפּוּחִין אִלֵּין, דְּאִינּוּן תִּקּוּנָא שְׁבִיעָאָה, אִינּוּן כְּלָלָא דְכָל שִׁיתָּא תִּקּוּנִין דַּאֲמִינָא. וּבְגִינֵיהוֹן אִתְקָיְּים (משלי טז) בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים.

וְתָאנָא, מֵהָנֵי תַּפּוּחִין נָפְקִין חַיִּין לְעָלְמָא, וּמְחַזְיָין חֵידוּ לִזְעֵיר אַפִּין. כְּתִיב (במדבר ו) יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ. וּכְתִיב (משלי טז) בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים. בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ אִלֵּין אִינּוּן תְּרֵין תַּפּוּחִין דְּתִקְרוּבְתָּא דְּבוּסְמָא דַּאֲמִינָא. יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ, פָּנִים דִּלְבַר, דְּכַד נָהֲרִין מִתְבָּרֵךְ עָלְמָא.

וְתָאנָא, כָּל זְמַן דְּהָנֵי בּוּצִינֵי דִלְבַר נְהִירִין, כָּל עָלְמָא מִתְבָּרֵךְ, וְלָא אִשְׁתְּכַח רוּגְזָא בְּעָלְמָא. וּמָה אִי הָנֵי דִלְבַר כַּד. תְּרֵין תַּפּוּחִין דִּנְהִירִין תְּדִירָא, דְּחַדָּאן תְּדִירָא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

תַּנְיָא, כַּד אִתְגַּלְיָין תְּרֵין תַּפּוּחִין אִלֵּין, אִתְחֲזֵי זְעֵיר אַפִּין בְּחֶדְוָותָא. וְכָל אִינּוּן בּוּצִינִין דִּלְתַתָּא, בְּחֶדְוָותָא. וְכָל אִינּוּן דִּלְתַתָּא, נְהִירִין, וְכָל עָלְמִין חַדָּאן, וּשְׁלֵימִין מִכָּל שְׁלֵימוּתָא. וְכֹלָּא חַדָּאן וּנְהִירִין. וְכָל טִיבוּ לָא פָּסִיק. כֻּלְּהוּ אִתְמַלְיָין בְּשַׁעֲתָא חָדָא, כֻּלְּהוּ חַדָּאן בְּשַׁעֲתָא חָדָא.

תָּא חֲזֵי, פָּנִים דִּלְבַר, אִית זְמַן דִּנְהָרִין, וְאִית זְמַן דְּלָא נָהֲרִין. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ. (תהלים סז) יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה. מִכְּלָל דְּלָא הֲוֵי תְּדִירָא. אֶלָּא כַּד אִתְגַּלְיָין תַּפּוּחִין דִּלְעֵילָא.

תָּאנָא, אִלֵּין תַּפּוּחִין דִּסְתִימִין, נְהִירִין וְחִוָּורִין תְּדִירָא. וּמִנְּהוֹן נְהִירִין לִתְלַת מְאָה וְשִׁבְעִין עִיבָּר. וְכָל שִׁיתָּא תִקּוּנִין קַדְמָאִין דִּבְדִיקְנָא בֵּיהּ כְּלִילָן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (מיכה ז) יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ. יָשׁוּב, מִכְּלָל דְּזִמְנִין טְמִירִין, וְזִמְנִין אִתְגַּלְיָין. הָכָא,

הוּא יָשׁוּב יַרְחֵמֵנוּ. וּבְהַאי דִּלְתָתָא, הוּא וֶאֱמֶת. דָּא הוּא תִּקּוּנָא (דף קל"ד ע"א) שְׁבִיעָאָה, דְּכָלִיל שִׁיתָּא, בִּתְרֵין תַּפּוּחִין דִּבְעַתִּיקָא דְעַתִּיקִין.

תִּקּוּנָא תְּמִינָאָה. נָפִיק חַד חוּטָא דְשַׁעְרֵי סוֹחֲרָנֵיהּ דְּדִיקְנָא, וְתַלְיָין בְּשִׁקּוּלָא עַד טַבּוּרָא. קוּם אֶלְעָזָר בְּרִי, אַתְקִין תִּקּוּנָא דָא.

קָם רִבִּי אֶלְעָזָר (בְּרֵיהּ), פָּתַח וְאָמַר, הַכֹּל תָּלוּי בְּמַזָּל, וַאֲפִילוּ סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁבָּהֵיכָל. מִלָּה דָא אוֹקִימְנָא בְּסִפְרָא דִצְנִיעוּתָא, וְהָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, וְכִי הַכֹּל תָּלוּי בְּמַזָּל, וְתָנֵינָן, סֵפֶר תּוֹרָה קֹדֶשׁ, וְנִרְתֵּקוֹ קֹדֶשׁ, וְהַהֵיכָל קֹדֶשׁ. וּכְתִיב (ישעיה ו) וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, הָא תְּלַת אִינּוּן. וְסֵפֶר תּוֹרָה. לָקֻבְלֵיהוֹן, נִרְתֵּקוֹ קֹדֶשׁ, וְהַהֵיכָל קֹדֶשׁ, וְהוּא קָדוֹשׁ. וְהַתּוֹרָה נִתְּנָה בְשָׁלוֹשׁ קְדוּשׁוֹת. בְּשָׁלוֹשׁ מַעֲלוֹת, בְּיָמִים שְׁלוֹשָׁה, שְׁכִינָה בְשָׁלוֹשׁ, לוּחוֹת וַאֲרוֹן וְהֵיכַל בְּסֵפֶר תּוֹרָה תַּלְיָא, וְאִיהוּ תַּלְיָא בְּמַזָּל, וּכְתִיב (ירמיה י) וּמֵאוֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל תֵּחָתּוּ. מָאן דְּאִיהוּ בִקְדוּשׁוֹת הַלָּלוּ לֶהֱוֵי תַּלְיָא בְּמַזָּלָא.

אֶלָּא הָכִי אוֹקִימְנָא בְּסִפְרָא דִצְנִיעוּתָא, הַאי חוּטָא יַקִּירָא קַדִּישָׁא, דְּכָל שַׁעְרֵי דְדִיקְנָא תַּלְיָין בֵּיהּ,

אִתְקְרֵי מַזָּל. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּכָל קָדְשֵׁי קוֹדָשִׁין דְּקוּדְשַׁיָּא, בְּהַאי מַזָּלָא תַלְיָין. וְסֵפֶר תּוֹרָה, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ קָדוֹשׁ לָא חָל עָלֵיהּ עֶשֶׂר קְדוּשִׁין עַד דְּעָיֵיל לְהֵיכָל. כֵּיוָן דְּעָיֵיל לְהֵיכָל, אִתְקְרֵי קָדוֹשׁ בְּעֶשֶׂר קְדוּשׁוֹת. כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא דְּלָא אִתְקְרֵי הֵיכָל, אֶלָּא כַּד אִתְחַבְּרָן עֶשֶׂר קְדוּשׁוֹת. וְתָאנָא, הַכֹּל תָּלוּי בְּמַזָּל, דְּאִיהוּ הַאי חוּטָא יַקִּירָא קַדִּישָׁא, דְּכָל שַׁעֲרִין תַּלְיָין בֵּיהּ.

אֲמַאי אִקְרֵי מַזָּל. מִשּׁוּם דְּמִנֵּיהּ תַּלְיָין מַזָּלֵי, וּמַזְּלֵי מִנֵּיהּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין. וּבְגִין כָּךְ אִיהִי תַּלְיָיא. וּבֵיהּ תַּלְיָין כָּל מִלֵּי דְעָלְמָא עִלָּאִין וְתַתָּאִין. וַאֲפִילוּ סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁבְּהֵיכָל, דְּמִתְעַטֵּר בְּעֶשֶׂר קְדוּשׁוֹת, לָא נָפִיק מִכְּלָלֵיהּ עִם שְׁאַר קְדוּשִׁין וְכֻלְּהוּ תַּלְיָין בְּהַאי. וּמַאן דְּחָמֵי לְהַאי תִּקּוּנָא, אִתְכַּבְּשָׁן חוֹבֵיהוֹן מִקַּמֵּיהּ וּמִתְכַּפְּיָין, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מיכה ז) יִכְבּוֹשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִיךְ בְּרִי לְקוּדְשָׁא דְקַדִּישִׁין, עַתִּיק מִכֹּלָּא.

תִּקּוּנָא תְּשִׁיעָאָה. מִתְעָרְבִין שַׁעֲרֵי עִם אִינּוּן שַׁעֲרֵי דְּתַלְיָין, וְלָא נָפְקִין דָּא מִן דָּא. קוּם רִבִּי אַבָּא, קָם רִבִּי אַבָּא וְאָמַר, אִלֵּין (אינון) שַׁעֲרֵי

דְּמִתְעָרְבִין עִם אִינּוּן דְּתַלְיָין, אִקְרוּן מְצוּלוֹת יָם. מִשּׁוּם דְּנַפְקֵי מִמּוֹתְרֵי מוֹחָא, וּמֵהַאי אַתְרָא רְמִיוּ, כָּל מָאנֵי דְּתַבְעִין חוֹבֵי דִּבְנֵי נָשָׁא וּמִתְכַּפְּיָין. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִיךְ תְּהֵא לְעַתִּיק יוֹמִין.

תִּקּוּנָא עֲשִׂירָאָה. נַחְתִּין שַׁעְרֵי תְּחוֹת דִּיקְנָא, וְחַפְּיָין בִּגְרוֹנָא תְּחוֹת דִּיקְנָא. קוּם רִבִּי יְהוּדָה. קָם רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה ב) וּבָאוּ בִּמְעָרוֹת צוּרִים וּבִמְחִלּוֹת עָפָר מִפְּנֵי פַּחַד יְיָ וְגוֹ'. מִפְּנֵי פַּחַד יְיָ, הָא אִתְיְדַע דְּמַאן דְּאִיהוּ לְבַר, פַּחַד יְיָ אִתְקְרֵי. וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ, אִינּוּן שַׁעְרֵי דִּתְחוֹת דִּיקְנָא, וְאִתְקְרוּן הֲדַר גְּאוֹנוֹ, תְּרֵי. תִּקּוּנָא עֲשִׂירָאָה, (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. וְחַד סָר, דְּלָא נַפְקֵי נִימָא מִן נִימָא, חֶסֶד לְאַבְרָהָם.

תִּקּוּנָא דִּתְרֵיסָר. דְּלָא תַלְיָין שַׁעְרֵי עַל פּוּמָא, וּפוּמָא אִתְפְּנֵי מִכָּל סִטְרִין, וְיָאִין שַׁעְרֵי סְחוֹר סְחוֹר לֵיהּ, בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּכַח טַרְחוּתָא, כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ.

טַרְחוּתָא בְּמַאי קָא מַיְירֵי. דִּינָא. בַּאֲתָר (נ"א בַּתָּר) דִּינָא טַרְחוּתָא אִשְׁתְּכַח. וְכִי שַׁעְרֵי דְּדִיקְנָא טִרְחָא אִינּוּן, אוֹ דִּינָא אִינּוּן, וְהָא כֹּלָּא רַחֲמֵי

אִתְחֲזוּן. אֶלָּא דְּלָא אִתְטְרַח בְּיִשּׁוּבָא (ס"א בִּנְשׁוּבָא) דְּרוּחָא דְזְעֵיר אַפִּין.

דְּתָאנָא מֵהַאי פּוּמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, נָשְׁבָא רוּחָא. מָאי רוּחָא. רוּחָא דְאִיתְרַק (ס"א דְּאִתְדַּבָּק) בֵּיהּ, דְּמִתְלַבֵּשׁ בֵּיהּ (נ"א דְּאִתְתָּקַן וּמִתְלַבֵּשׁ בֵּיהּ) זְעֵיר אַפִּין. וּמֵהַאי רוּחָא מִתְלַבְּשִׁין כָּל אִינּוּן דִּלְתַתָּא. וְכַד הַהוּא רוּחָא נָפִיק, אִתְפְּרַשׁ לִתְלָתִין וְשִׁבְעָה אֶלֶף עִיבָּר. וְאִתְפַּשַּׁט (ס"א וְאִתְפַּרְשָׁא) כָּל חַד בִּלְחוֹדוֹי לְאַתְרֵיהּ, וְכָל מָאן דְּאִתְחֲזֵי לְאִתְלַבְּשָׁא מִנֵּיהּ אִתְלָבַּשׁ. וְעַל דָּא שַׁעֲרִין לָא אִשְׁתְּכָחוּ עַל פּוּמָא קַדִּישָׁא, מִשּׁוּם דְּרוּחֵיהּ נָפִיק, וְלָא בָּעֵי מִלָּה אַחֲרָא לְאִתְעָרְבָא בֵּיהּ, וּלְקָרְבָא בַּהֲדֵיהּ.

וְדָא הוּא טְמִירוּתָא דְכֹלָּא, דְּלָא אִתְדְּבַק לָא לְעֵילָא וְלָא לְתַתָּא. וְהוּא סָתִים בִּסְתִימָא דְסְתִימִין דְּלָא אִתְיְדַע. (דף קל"ד ע"ב) דָּא הוּא דְּלָא אִתְתָּקַן, וְלָא הָוָה בֵּיהּ תִּקּוּנָא. וּבְגִין כַּךְ, רוּחַ דְּנָפִיק לְבַר (ס"א דְּנָפִיק מֵהַהוּא דִּלְבַר), וּמִתְלַבְּשִׁין בֵּיהּ נְבִיאֵי מְהֵימְנֵי, אִתְקְרֵי פֶּה יְיָ. אֲבָל בְּהַאי עַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין לָא אִתְפְּרַשׁ. וְלֵית מָאן דְּיֵדַע רוּחֵיהּ בַּר אִיהוּ. וּבְגִין כַּךְ שַׁעֲרוֹי שְׁקוּלִין סוּחֲרָנָא דְפוּמָא, וּפוּמָא אִתְפְּנֵי מִכָּל סִטְרוֹי.

וּבְהַאי אִתְרְחִיצוּ אֲבְהֲתָנָא, לְאִתְלַבְּשָׁא בְּהַאי רוּחָא, דְּמִתְפָּשֵׁט לְכַמָּה עִיבָּרִין, בַּאֲתָר דְּכָל שַׁעְרֵי שְׁקוּלִין בְּסוֹחֲרָנוּי. (הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מיכה ז) אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ).

וְדָא הוּא תִקּוּנָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה דִתְרֵיסָר. דְּמִכָּאן אִשְׁתֶּלְשָׁלוּ תְרֵיסָר תְּחוּמִין לְעֵילָא. תְּרֵיסָר תְּחוּמִין לְתַתָּא. תְּרֵיסָר תְּחוּמִין לִתְרֵיסָר שִׁבְטֵי אֲבָהָתָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ.

תִּקּוּנָא דִתְלֵיסָר. תַּלְיָין שַׁעְרֵי דִתְחוֹת דִּיקְנָא מִכָּאן וּמִכָּאן, בִּיקָרָא יָאָה, וּבִיקָרָא שַׁפִּירָא, וְחַפְיָין עַד טַבּוּרָא וְלָא אִתְחַזְיָין מֵאַנְפֵּי תַקְרוּבָא דְבוּסְמָא, בַּר אִינּוּן תַּפּוּחִין שַׁפִּירָן חִוָּורִין.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמַאן דְּאִשְׁתְּכַח בְּהַאי אִדְּרָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה דַּאֲנָן בֵּיהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ בְּעָלְמָא דֵין, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. דַּאֲנָן יַתְבִין בִּקְדוּשָׁא עִלָּאָה, אֲשָׁא עִלָּאָה אַסְחַר לָן (ס"א בֵּין אֲשָׁא עִלָּאָה דְאַסְחַר לָן) וְהָא כָּל תִּקּוּנִין עִלָּאִין (לְדִיוּקְנָא) דְּדִיקְנָא קַדִּישָׁא אִתְתָּקָנוּ, וְאִתְעַטְּרוּ וְאַסְחַרוּ לְדוּכְתַיְיהוּ.

וְהַאי תִּקּוּנָא דִתְלֵיסָר, הוּא תִקּוּנָא יָאָה, דְּבֵיהּ אֲחִידָן כֻּלָּא. כֻּלְּהוּ מִתְכַּסְּפִין לְמִזְקַף רֵישָׁא לָקְבְלֵיהּ. מִגֵּיהּ תַּלְיָין כָּל אִינּוּן דְּבִזְעֵיר אַפִּין אֲחִידָן.

מִנֵּיהּ תַּלְיָין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְכָל גִּנְזִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין גְּנִיזִין בֵּיהּ, וּבֵיהּ כְּלִילָן. וְאִיהוּ מַזָּלָא דְּמִתְזַלָּא מִנֵּיהּ כֹּלָּא, דָּא הוּא תִּקּוּנָא שְׁלִימָתָא, דְּאַשְׁלִים לְכָל תִּקּוּנִין, דָּא אַשְׁלִים לְכֹלָּא.

תָּאנָא, אִלֵּין תִּקּוּנִין אִקְרוּן יְמֵי קֶדֶם, יוֹמִין קַדְמָאִין דְּקַדְמָאֵי. וְאִינּוּן דְּאִשְׁתְּכָחוּ בִּזְעֵיר אַפִּין, אִקְרוּן (ישעיה סג) יְמֵי עוֹלָם. וְתָאנָא, אִלֵּין יְמֵי קֶדֶם, כֻּלְּהוּ מִתְתָּקְנָן בְּתִקּוּנָא דְּדִיקְנָא דְּעַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין, טְמִירָא דְּטְמִירִין (כָּלִיל בְּהוּ). וְהַאי דְּתָלֵיסָר כָּלִיל לְהוֹן, כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְדָא יוֹמָא לָא אִתְכְּלִיל בַּהֲדַיְיהוּ, אֶלָּא הוּא כָּלִיל כֹּלָּא.

וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְּעַר עַתִּיק יוֹמִין בְּתִקּוּנִין דִּלְעֵילָא, הַהוּא אִתְקְרֵי יוֹם אֶחָד, דְּבֵיהּ זַמִּין לְאוֹקִיר דִּיקְנֵיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (זכריה יד) יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַיְיָ. הוּא בִּלְחוֹדוֹי יַתִּיר מִכֹּלָּא. הוּא דְּכָלִיל כֹּלָּא, הוּא דְּאִתְקְרֵי בִּשְׁמָא יְדִיעָא.

דְּתָנֵינָן, בַּאֲתָר דְּאִית יוֹם אִית לַיְלָה דְּלֵית יוֹם בְּלָא לַיְלָה. וּמִשּׁוּם דְּהַהוּא זִמְנָא, זְמַן יְהֵא דִּיקָרָא דְּדִיקְנָא, וְהוּא בִּלְחוֹדוֹי יִשְׁתְּכַּח. לָא אִתְקְרֵי לָא יוֹם וְלָא לַיְלָה. דְּלֵית יוֹם אִקְרֵי, אֶלָּא מִסִּטְרָא

דִּילָן. וְלֵית לַיְלָה אִקְרֵי, אֶלָּא מִסִּטְרָא דִּילָן. וּמִשּׁוּם דְּהַאי תִּקּוּנָא כָּלִיל כֹּלָּא, לָא אִתְיְדַע וְלָא אִתְחֲזֵי מִנֵּיהּ, וּמִנֵּיהּ נָגִיד מִשְׁחָא דִּרְבוּתָא לִתְלֵיסַר עִיבָּר מַבּוּעִין. לְכָל אִינּוּן דִּלְתָתָא, דְּנָהֲרִין בְּהַהוּא מִשְׁחָא. (אִתְתַּקְּנוּ).

בִּתְלֵיסָר תִּקּוּנִין אִלֵּין אִתְתַּקְּנָא דִּיקְנָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, וְאִלֵּין תִּקּוּנִין דִּבְהַאי דִּיקְנָא, מִתְתַּקְּנָן וְנַחְתָּן לְכַמָּה עִיבָּר. וְלָא אִתְחַזּוּן הֵיךְ מִתְפַּשְׁטִין וְהֵיךְ נָפְקִין, מִכֹּלָּא אַסְתִּימוּ, וּמִכֹּלָּא אִתְטַמָּרוּ. לֵית דְּיָדַע אֲתָר לְהַאי עַתִּיקָא, בִּפְשִׁיטוּתָא דִּלְהוֹן כֻּלְּהוֹן כְּלִילָן, כְּמָה דְּאִתְמַר, אִתְיְדַע וְלָא אִתְיְדַע. טָמִיר וְלָא טָמִיר. עָלֵיהּ אִתְקְרֵי, (ישעיה מב) אֲנִי יְיָ הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן. וּכְתִיב (תהלים ק) הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ. וּכְתִיב (דניאל ז) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב. בְּאַתְרֵיהּ יְתִיב וְלֵית יְדִיעַ לֵיהּ. יְתִיב וְלָא שְׁכִיחַ, וּכְתִיב (תהלים קלט) אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרַיָּיא, כַּד אִתְפְּרִים פְּרִיסָא דָא, דְּאַתּוּן חָמָאן עֲלָנָא, אֲנָא חֲמֵינָא דְּנַחְתּוּ כֹּל תִּקּוּנִין בְּנַוָּוה, וּנְהִירוּ בְּאַתָּר דָּא. וְחַד פָּרוֹכְתָּא בּוּצִינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ס"א בוּסִיטָא דִּקְדוּשָׁא), פְּרִיסָא בְּאַרְבַּע סַמְכִין, לְאַרְבַּע עִיבָּר. (דף קל"ה ע"א)

סַמְכָא חַד הוּא יָתִיב מִתַּתָּא לְעֵילָא, וְחַד מַגְרוֹפְיָא בִּידֵיהּ. וּבְמַגְרוֹפְיָא אַרְבַּע מַפְתְּחֵי שְׁנִינָן (ס"א שַׁנְיָין) מִכָּל סִטְרוֹי. וּמִתְאַחֲדָן פַּרְסָא, וְנַחְתִּין לָהּ מֵעֵילָא לְתַתָּא. וְכֵן לְסַמְכָא תִנְיָינָא, וּתְלִיתָאָה וּרְבִיעָאָה. וּבֵין סַמְכָא לְסַמְכָא, אֲחִידָן תִּמְנֵיסָר רַגְלֵי דְסַמְכִי וּמִתְנַהֲרִין בְּבוּצִינָא דִּגְלִיפָּא (בְּבוּסִיטָא דִּגְלִיפִין) בְּהַהוּא פְּרִיסָא. וְכֵן לְאַרְבַּע עִיבָּר.

וַחֲמֵינָא אִלֵּין תִּקּוּנִין דִּנְהִירִין עָלָהּ, וַהֲווּ מְחַבָּאן מִלֵּי דְּפוּמָנָא, לְאִתְעַטָּרָא וּלְאִסְתַּלְקָא כָּל חַד בְּאַתְרֵיהּ. וְכַד הֲווּ מִתְתַּקְּנָן מִפּוּמָנָא, כָּל חַד וְחַד סָלִיק וְאִתְעַטָּר וְאִתְתָּקַן בְּהַהוּא תִּקּוּנָא דְּאִתְתְּקַן הָכָא, מִכָּל (ס"א בַּהֲכַל דְּכָל) פּוּמָא דְחַד מִינָּן. וּבְשַׁעֲתָא דְחַד מִינָּן פָּתַח פּוּמָא, לְתַקְּנָא בְהַהוּא תִּקּוּנָא, הַהוּא תִּקּוּנָא הָוָה יָתִיב וּמְחַבֶּה לְמִלָּה דְנָפִיק מִפּוּמֵיכוֹן, וּכְדֵין סַלְקָא בְּדוּכְתֵּיהּ וְאִתְעַטָּר.

וְכָל סַמְכִין מִכָּאן וּמִכָּאן, חַדָּאן עַל דְּשַׁמְעִין מַה דְּלָא יָדְעוּ, וְצַיְיתִין לְקַלֵּיכוֹן. כַּמָּה רְתִיכִין קַיְימִין הָכָא בְּגִינֵיכוֹן. זַכָּאִין אַתּוּן לְעָלְמָא דְאָתֵי, דְּכֻלְּהוּ מִלֵּי דְנַפְקֵי מִפּוּמֵיכוֹן, כֻּלְּהוּ מִלִּין קַדִּישִׁין. מִלִּין כַּשְׁרָן דְּלָא אַסְטָאן לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא.

קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא חַדֵּי לְמִשְׁמַע, וְצַיִּית לְהָנֵי מִלֵּי, עַד דְּהוּא אַגְמָר (ס"א אִגְזַר) דִּינָא, דִּי לְעָלְמָא דְּאָתֵי תֵּימְרוּן זִמְנָא אַחֲרָא כָּל הָנֵי מִלֵּי קַדִּישִׁין. עָלַיְיכוּ כְּתִיב, (שיר השירים ז) וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב וְגו', דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים. מָאי דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים. דְּאֲפִילּוּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי מְרַחְשָׁן שִׂפְוָותַיְכוּ אוֹרַיְיתָא קַמֵּיהּ.

הַשְׁתָּא אִתְתָּקָנוּ וְאִתְכָּוְונוּ דַּעְתָּא, לְמִתְקָן תִּקּוּנוֹי דִּזְעֵיר אַפִּין, הֵיךְ יִתְתָּקַן, וְהֵיךְ יִתְלַבָּשׁ בְּתִקּוּנוֹי מִתִּקּוּנֵי עַתִּיק יוֹמִין, קַדִּישָׁא דְּקַדִּישִׁין, טְמִירָא דְּטְמִירִין, טְמִירָא מִכֹּלָּא. דְּהַשְׁתָּא חוֹבָתָא (חָכְמָתָא) עָלַיְיכוּ, לְמִגְזַר דִּינָא קוּשְׁטָאָה יָאָה וְשַׁפִּירָא וּלְאַתְקְנָא כָּל תִּקּוּנִין עַל בְּרְיֵיהּ.

תִּקּוּנֵי דִּזְעֵיר אַפִּין, מִתִּקּוּנֵי דַּאֲרִיךְ אַפִּין אִתְתָּקָנוּ. וְאִתְפַּשְׁטוּ תִּקּוּנוֹי מִכָּאן וּמִכָּאן, כְּחֵיזוּ בַּר נָשׁ, לְמִשְׁלְטָא (ס"א וּמִשָּׁלְפָא) בֵּיהּ רוּחָא דִּטְמִירָא דְּכָל טְמִירִין. בְּגִין לְמֵיתַב עַל כּוּרְסְיָיא, דִּכְתִיב, (יחזקאל א) וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה. כְּמַרְאֵה אָדָם: דְּכָלִיל כָּל דִּיוּקְנִין. כְּמַרְאֵה אָדָם: דְּכָלִיל כָּל שְׁמָהָן. כְּמַרְאֵה אָדָם: דְּבֵיהּ סְתִימִין

כָּל עָלְמִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין. כְּמַרְאֵה אָדָם: דְּכָלִיל כָּל רָזִין דְּאִתְאַמָּרוּ וְאִתְּתְקָנוּ עַד דְּלָא אִבְרֵי עָלְמָא, וְאַף עַל גַּב דְּלָא אִתְקַיְּימוּ.

תָּאנָא בִּצְנִיעוּתָא דְסִפְרָא, עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין עַד לָא זַמִּין תִּקּוּנוֹי, בָּאנֵי מַלְכִין, כָּנֵס מַלְכִין, (נ"א גָּלִיף מַלְכִין) וּמְשַׁעֵר מַלְכִין, וְלָא הֲווֹ מִתְקַיְּימִי, עַד דְּדָחֵי (ס"א דְאָנַח) לוֹן, וְאַצְנַע לוֹן לְבָתָר זִמְנָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית לו) וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם. בְּאֶרֶץ אֱדוֹם, בְּאָתָר דְּכָל דִּינִין מִתְקַיְּימִין תַּמָּן, וְכֻלְּהוּ לָא אִתְקַיְּימוּ.

עַד דְּרֵישָׁא חִוָּורָא עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין אִתְתָּקַן. כַּד אִתְתָּקַן, תַּקִּין כָּל תִּקּוּנִין דִּלְתַתָּא, תַּקִּין כָּל תִּקּוּנִין דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, כָּל רֵישָׁא דְעַמָּא, דְּלָא אִתְתָּקַן הוּא בְקַדְמִיתָא, לֵית עַמָּא מִתְתַּקְּנָא. וְאִי אִיהוּ מִתְתַּקַּן, כֻּלְּהוּ מִתְתַּקְּנָן. וְאִי אִיהוּ לָא מִתְתַּקַּן בְּקַדְמִיתָא, לָא יַכְלִין עַמָּא לְאִתְתַּקְּנָא.

מְנָלָן. מֵעַתִּיק יוֹמִין. דְּעַד לָא אִתְתָּקַן הוּא בְתִקּוּנוֹי, לָא אִתְתְּקָנוּ כָּל אִינּוּן דְּבָעוּ לְאִתְתַּקְּנָא, וְכֻלְּהוּ עָלְמִין אִתְחֲרָבוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית לו)

וַיִּמְלוֹךְ בֶּאֱדוֹם בֶּלַע בֶּן בְּעוֹר. וַיִּמְלוֹךְ בֶּאֱדוֹם, רָזָא חָדָא (ס"א יַקִּירָא) הוּא. אֲתָר דְּכָל דִּינִין מִתְקַטְּרִין תַּמָּן, וְתַלְיָין, מִתַּמָּן.

בֶּלַע בֶּן בְּעוֹר, תָּאנָא הוּא גְּזֵרַת דִּינָא, תַּקִּיפָא דְּתַקִּיפִין, דִּבְגִינֵיהּ מִתְקַטְּרָן אֶלֶף אַלְפִּין מָאתֵי דִּיבָבָא וִילָלָה. (בראשית לו) וְשֵׁם עִירוֹ דִּנְהָבָה. מָאי דִּנְהָבָה. כְּלוֹמַר דִּין הָבָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (משלי כ) לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב.

כֵּיוָן דְּסָלִיק לְאִתְיַשְׁבָא, בֵּיהּ לָא קָאִים, וְלָא הָוָה יְכִיל לְמֵיקָם, וְכֻלְּהוּ עָלְמִין אִתְחֲרָבוּ. מָאי טַעֲמָא. מִשּׁוּם דְּאָדָם לָא אִתְתָּקַן. דְּתִקּוּנָא דְּאָדָם בְּדִיוּקְנֵיהּ, כָּלִיל כֹּלָּא, וְיָכִיל (דף קל"ה ע"ב) כֹּלָּא לְאִתְיַשְׁבָא בֵּיהּ.

וּבְגִין דְּתִקּוּנָא דָא דְּאָדָם, לָא אִשְׁתְּכַח. לָא יָכִילוּ לְמֵיקָם וּלְאִתְיַשְׁבָא, וְאִתְבְּטָלוּ. וְאִתְבְּטָלוּ סַלְקָא דַּעְתָּךְ וְהָא כֻּלְּהוּ בְּאָדָם אִתְכְּלִילָן. אֶלָּא אִתְבְּטָלוּ וְאִסְתַּלָּקוּ מֵהַהוּא תִּקּוּנָא, עַד דְּיֵיתֵי תִּקּוּנָא (נ"א דִּיוּקְנָא) דְּאָדָם. וְכַד אָתָא הַאי דִּיוּקְנָא, אִתְגַּלְּפוּ (ס"א אִתְכְּלָלוּ) כֻּלְּהוּ, וְאִתְחַזְּרוּ לְקִיּוּמָא אַחֲרָא. מִנְּהוֹן אִתְבְּסָמוּ, (ס"א מִנְּהוֹן אִתְבְּסָמוּ וְלָא אִתְבְּסָמוּ) וּמִנְּהוֹן לָא אִתְבְּסָמוּ כְּלָל.

וְאִי תֵּימָא וְהָא כְּתִיב וַיָּמָת, וַיָּמָת. דְּאִתְבְּטָלוּ לְגַמְרֵי. לָאו הָכִי, אֶלָּא כָּל מָאן דְּנָחִית מִדַּרְגָּא קַדְמָאָה דְּהַוָּה בֵּיהּ, קָאֲרֵי בֵּיהּ מִיתָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שמות ב) וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם, דְּנָחַת מִדַּרְגָּא קַדְמָאָה דְּהַוָּה קָם בֵּיהּ. וְכֵיוָן דְּאִתְתָּקַן אָדָם, אִתְקְרוּן בִּשְׁמָהָן אַחֲרָנִין, וְאִתְבְּסָמוּ בְּקִיּוּמָא בֵּיהּ, וְקַיְּימִין בְּדוּכְתַּיְיהוּ.

וְכֻלְּהוּ אִתְקְרוּן בִּשְׁמָהָן אַחֲרָנִין מִן קַדְמָאִין, בַּר הַהוּא דִּכְתִיב בֵּיהּ, (בראשית לו) וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת מַטְרֵד בַּת מֵי זָהָב. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּהָנֵי לָא אִתְבְּטָלוּ כִּשְׁאַר אַחֲרָנִין. מִשּׁוּם דְּהַוָּה דְּכַר וְנוּקְבָא. כְּהַאי תְּמָרָא, דְּלָא סַלְקָא אֶלָּא דְּכַר וְנוּקְבָא. וּבְגִין כָּךְ הַשְׁתָּא דְּאִשְׁתְּכָחוּ דְּכַר וְנוּקְבָא, לָא כְּתִיב בְּהוּ מִיתָה כְּאַחֲרָנִין, וְאִתְקְיָימוּ. אֲבָל לָא אִתְיַשְּׁבוּ, עַד דְּאִתְתְּקַן דִּיוּקְנָא דְּאָדָם, וְכֵיוָן דְּאִתְתְּקַן דִּיוּקְנָא דְּאָדָם, אִתְחַזְּרוּ וְאִתְקְיָימוּ בְּקִיּוּמָא אַחֲרָא, וְאִתְיַישְּׁבוּ.

תָּאנָא, כַּד סָלִיק בִּרְעוּתָא דְּרֵישָׁא חִוָּרָא, לְמֶעְבַּד יְקָרָא לִיקָרֵיהּ, תַּקִּין וְזַמִּין וְאַפִּיק מִבּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, חַד נִיצוֹצָא, (נְשַׁב בֵּיהּ אִתְתּוֹקַר) (ס"א אִתְתַּקַּן וְסָלִיק רְעוּתֵיהּ) וְאִתְפַּשַּׁט לִתְלַת מְאָה וְשִׁבְעִין עִיבָּר. וְנִיצוֹצָא

קָאִים, וְשָׁאֲרֵי נָפִיק אֲוִירָא דַכְיָא וּמִתְגַּלְגְּלָא, נָשַׁב בֵּיהּ אִתְתָּקַן. וְנָפִיק חַד גּוּלְגַּלְתָּא תַקִּיפָא, וְאִתְפָּשַׁט לְאַרְבַּע סִטְרִין.

וּבְהַאי אֲוִירָא דַכְיָא, אִשְׁתְּאִיב נִיצוֹצָא וְאִתְאֲחָד, וְכָלִיל (ס"א וְאִתְכְּלִיל) בֵּיהּ. בֵּיהּ סַלְקָא דַעְתָּךְ. אֶלָּא אִתְטָמַר בֵּיהּ. וּבְגִין כַּךְ, הַאי גּוּלְגַּלְתָּא אִתְפָּשַׁט בְּסִטְרוֹי, וְהַאי אֲוִירָא הוּא טָמִיר דִּטְמִירִין דְּעַתִּיק יוֹמִין, בְּרוּחָא דְגָנִיז.

בְּהַאי גּוּלְגַּלְתָּא אִתְפָּשָׁטוּ אֵשָׁא מִסְּטַר חַד, וַאֲוִירָא מִסְּטַר חַד. וַאֲוִירָא דַכְיָא קָאִים עָלֵיהּ מֵהַאי סְטָר. וְאֶשָּׁא דַכְיָא קָאִים מֵהַאי סְטָר. מָאי אֵשָׁא הָכָא. אֶלָּא לָאו הוּא אֵשָׁא, אֲבָל בּוּצִינָא דָא (נ"א נִיצוֹצָא) דְּאִתְכְּלִיל בַּאֲוִירָא דַכְיָא, נָהִיר לְמָאתָן וְשִׁבְעִין עָלְמִין, וְדִינָא מִסִּטְרוֹי אִשְׁתְּכַח, וּבְגִין דָּא, הַאי גּוּלְגַּלְתָּא, אִתְקְרֵי גּוּלְגַּלְתָּא תַקִּיפָא.

בְּגוּלְגַּלְתָּא דָּא, יַתְבִּין תִּשְׁעָה אַלְפֵי רִבּוֹא עָלְמִין, דְּנַטְלִין עֲלוֹי וְסַמְכִין עֲלוֹי. בְּהַאי גּוּלְגַּלְתָּא, נָטִיף טַלָּא מֵרִישָׁא חִיוָּרָא, דְּאִתְמְלֵי מִנֵּיהּ תָּדִיר. וּמֵהַאי טַלָּא דְאַנְעַר מֵרִישֵׁיהּ זְמִינִין מֵיתַיָּא לְאַחֲיָאָה.

וְהוּא טַלָּא דְּאִתְכְּלִיל בִּתְרֵי גַוְונֵי, מִסִּטְרָא דְּרֵישָׁא חִיוָרָא, חִיוָּר בְּגַוְוֵיהּ (ס"א בְּגִינֵיהּ). דְּכָלִיל כֻּלְּהוּ חִיוָרֵי (וְכֻלְּהוּ חִיוָרֵי) אֲבָל כַּד אִתְיַישְׁבָן בְּהַאי רֵישָׁא דְזְעֵיר אַפִּין, אִתְחֲזֵי בֵּיהּ סוּמָקָא. כְּהַאי בְּדוֹלְחָא דְּאִיהוּ חִיוָּר, וְאִתְחַזְיָא גַּוְונָא סוּמָקָא בְּגַוְונָא חִיוָּרָא.

וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב, (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת לְדִרְאוֹן עוֹלָם. לְחַיֵּי עוֹלָם, בְּגִין דְּאִתְחֲזִיאוּ לְהַהוּא חִיוָּרָא, דְּאָתֵי מִסְּטַר דְּעַתִּיק יוֹמִין, אֲרִיכָא דְאַנְפִּין. לַחֲרָפוֹת לְדִרְאוֹן עוֹלָם, בְּגִין דְּאִתְחֲזִיאוּ לְהַהוּא סוּמָקָא דִזְעֵיר אַפִּין. וְכֹלָּא כָּלִיל בְּהַהוּא טַלָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה כו) כִּי טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ. אוֹרוֹת: תְּרֵין. וְהַהוּא טַלָּא דְנָטִיף, נָטִיף כָּל יוֹמָא לְחַקְלָא דְתַפּוּחִים. כְּגַוְונֵי חִיוָּרָא וְסוּמָקָא.

הַאי גּוּלְגַּלְתָּא אַנְהִיר בִּתְרֵי גַוְונֵי, לְהַאי סְטָר וּלְהַאי סְטָר. וּמֵהַאי אֲוִירָא דַכְיָא, אִתְפְּשָׁט מְגוּלְגַּלְתָּא לְאַנְפּוֹי מְאָה וְחַמְשִׁין רִבּוֹא עָלְמִין. וּבְגִין כַּךְ אִתְקְרֵי זְעֵיר אַפִּין. וּבְשַׁעֲתָא דְאִצְטְרִיךְ, אִתְפְּשָׁטוּ אַנְפּוֹי וַאֲרִיכִין בְּהַהוּא זִמְנָא, בְּגִין דְּאַשְׁגַּח בְּאַנְפּוֹי דְעַתִּיקִין דְעַתִּיקִין, וְחָיִים לְעָלְמָא.

וּמֵהַאי גּוּלְגַּלְתָּא, נָפִיק חַד עִיבָּר, לְכָל אִינּוּן דִּלְתַתָּא. וְיָהֲבֵי אֲגָר אוֹרָאוּתָא לְעַתִּיק יוֹמִין. כַּד עָאלִין בְּחוּשְׁבָּנָא, (דף קל"ו ע"א) תְּחוֹת שַׁרְבִּיטָא. וְלָקֲבֵיל דָּא. (שמות לח) בֶּקַע לַגּוּלְגֹּלֶת לְתַתָּא, כַּד עָאלִין בְּחוּשְׁבָּנָא. וְהַאי בֶּקַע אֲגָר אוֹרָאוּתָא, אִשְׁתְּכַח מִגֵּיהּ לְעַתִּיק יוֹמִין.

בַּחֲלָלֵיהּ דְּגוּלְגַּלְתָּא, (ס"א בְּגוּלְגַּלְתָּא דָּא) תְּלַת חַלָּלִין אִשְׁתְּכָחוּ, דְּשַׁרְיָיא מוֹחָא בְּהוּ, וְקָרוּמָא דָּקִיק חַפְיָיא עָלַיְיהוּ. אֲבָל לָא קְרוּמָא קְשִׁישָׁא סְתִימָא כְּעַתִּיק יוֹמִין. וּבְגִין דָּא, הַאי מוֹחָא אִתְפְּשָׁט וְנָהִיר (ס"א וְנָפִיק) לִתְלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן.

וְתָאנָא, בִּתְלַת חֲלָלִין דְּגוּלְגַּלְתָּא מוֹחָא שַׁרְיָיא. מֵחַלָּלָא חַד מִתְבְּקַע (ס"א וּמִתְפַּשֵּׁט) חַד מַבּוּעָא לְאַרְבַּע סִטְרִין, וְנָפִיק מֵהַהוּא מוֹחָא דְשַׁרְיָיא בְּהַאי חַלָּלָא, תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין רוּחִין דְּחָכְמְתָא.

מֵחַלָּלָא תִּנְיָינָא, מִתְבְּקַע וּמִתְפַּשֵּׁט חַד מַבּוּעָא אַחֲרָא. וּמִתְפַּתְחִין חַמְשִׁין תַּרְעִין. מֵאִלֵּין חַמְשִׁין תַּרְעִין, אִתְאַחֲדָן חַמְשִׁין יוֹמִין דְּאוֹרַיְיתָא.

חַמְשִׁין שְׁנִין דְּיוֹבְלָא. חַמְשִׁין אֶלֶף דָּרִין, דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָתָבָא רוּחֵיהּ לֵיהּ, וּלְשַׁרְיָא בֵּיהּ.

מֵחַלָּלָא תְּלִיתָאָה, נָפְקִין אֶלֶף אַלְפִּין אִדָּרִין וְאַכְסַדְרָאִין, דְּדַעְתָּא שַׁרְיָא עָלַיְיהוּ, וְדָרֵי בְּהוּ. וְהַאי חַלָּלָא שָׁרֵי חֲלָלֵיה (ס"א מָדוֹרֵיהּ) בֵּין הַאי חַלָּלָא וּבֵין הַאי חַלָּלָא, וְאִתְמַלְיָין מִתְּרֵין סִטְרִין כָּל אִינּוּן אִדָּרִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי כד) וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ. וְאִלֵּין תְּלַת מִתְפַּשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא, לְהַאי סִטְרָא וּלְהַאי סִטְרָא. וּבְאִינּוּן אָחִיד כָּל גּוּפָא וְאָחִיד בְּהוּ גּוּפָא מִכָּל סִטְרוֹי, וּבְכָל גּוּפָא אִתְפַּשְׁטָן וְאִשְׁתַּכְּחָן.

תָּאנָא, בְּגוּלְגַּלְתָּא דְרֵישָׁא, תַּלְיָין אֶלֶף אַלְפֵי רִבּוֹא וְרִבּוֹא רִבְבָן קוֹצֵי דְשַׂעְרֵי אוּכָמָן, וּמִסְתַּכְּכִין דָּא בְדָא, וּמִתְעָרְבִין דָּא בְדָא. וְלֵית חֶשְׁבְּנָא לְנִימִין דְּכָל קוֹצָא וְקוֹצָא, דַּאֲחִידָן בֵּיהּ דַּכְיָין וּמְסַאֲבָן. וּמִכָּאן אִתְאַחֲדָן טַעֲמֵי אוֹרַיְיתָא, בְּדַכְיָא בִּמְסָאֲבָא. בְּכָל אִינּוּן סִטְרִין דְּאִינּוּן דַּכְיָין, בְּכָל אִינּוּן סִטְרִין דְּאִינּוּן מִסְאָבָן.

יַתְבִין קוֹצֵי מִסְתַּכְּכִין וְתַקִּיפִין. מִנְּהוֹן שְׁעִיעִין, וּמִנְּהוֹן תַּקִּיפִין. וּבְכָל קוֹצָא וְקוֹצָא, יַתְבִין

נִימִין תִּלִין עַל תִּלִין. מִתְלַהֲטָן וְתַלְיָין כְּגִיבָּר תַּקִּיף, מָאֲרֵי נַצַּח קְרָבִין. בְּתִקּוּנָא יָאָה בְּתִקּוּנָא שַׁפִּירָא תַּקִּיפָא (בָּחוּר כָּאֲרָזִים). רַבְרְבִין וְתַקִּיפִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ה) בָּחוּר כָּאֲרָזִים.

מִתְתַּקְּנִין קוֹצִין דְשַׂעְרֵי, וְתַלְיָין תִּלִין עַל תִּלִין, מֵהַאי סִטְרָא לְהַאי סִטְרָא, עַל גּוּלְגֹּלְתָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ה) קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִים. וְתָאנָא יַתְבִין תְּלֵי תִּלִין, מִשּׁוּם דְמְשִׁיכִין מִמַּבּוּעִין סַגִּיאִין, דְתִלַת רַהֲטֵי מוֹחָא. מִמַּבּוּעָא חַלָּלָא חַד דְגוּלְגַּלְתָּא, אִתְמַשְׁכָן שַׂעְרֵי בִמְשִׁיכוּתָא, וּמִתְעָבְדִין תִּלִין, דְתַלְיָין מִכַּמָּה מַבּוּעִין, דְאִתְמַשְׁכָן מֵהַאי חַלָּלָא. מֵחַלָּלָא תִנְיָינָא, נַפְקֵי חַמְשִׁין מַבּוּעִין, וְאִתְמַשְׁכָן שַׂעְרֵי מֵאִינּוּן מַבּוּעִין בִמְשִׁיכוּתָא, וְאִתְעָבְדִין תִּלִין, דְתַלְיָין וּמִתְעָרְבִין בְקוֹצִין אַחֲרָנִין. מֵחַלָּלָא תְלִיתָאָה, נָפְקֵי אֶלֶף אַלְפִין אִדְרִין וְאַכְסַדְרָאִין, וְאִתְמַשְׁכָן שַׂעְרֵי בִמְשִׁיכוּתָא מִכֻּלְּהוּ. (וּמִתְעָבְדִין תִּלִין עַל תִּלִין וּמִתְעָרְבִין בְקוֹצִין אַחֲרָנִין)

וּבְגִין כָּךְ אִינּוּן קוֹצִין, תִּלִין עַל תִּלִין.

וְכֻלְּהוּ מְשִׁיכָן דְאִתְמַשְׁכָן מִתְּלַת חֲלָלִין דְמוֹחָא דְגוּלְגַּלְתָּא. וְכָל אִינּוּן נִימִין וְכָל אִינּוּן קוֹצֵי תַּלְיָין וְחַפְיָין לְסִטְרָא דְאוּדְנִין. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (דניאל

ט) הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע. וּבְהַאי תִּלִּין, תַּלְיָין (נ"א וּבְהַאי תַּלְיָין) יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, נְהוֹרָא וַחֲשׁוֹכָא, רַחֲמֵי וְדִינָא. וְכָל יְמִינָא וּשְׂמָאלָא תָּלֵי בְהַאי, וְלָא בְעַתִּיקָא.

בְּפַלְגוּתָא דְשַׁעְרֵי, אִתְחֲזֵי חַד אוֹרְחָא דָקִיק, דְמִתְאַחֲדָא מֵהַהוּא אָרְחָא דְעַתִּיק יוֹמִין. וּמֵהַהוּא אָרְחָא, אִתְפְּרְשָׁן שִׁית מְאָה וּתְלֵיסָר אָרְחִין, דְאִתְפַּלְגוּן בְּאָרְחִין דְפִקּוּדֵי דְאוֹרַיְיתָא. דִכְתִיב, (תהלים כה) כָּל אָרְחוֹת יְיָ חֶסֶד וֶאֱמֶת לְנוֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֵדוֹתָיו.

תָּנָא, בְּכָל קוֹצָא וְקוֹצָא, מִתְאַחֲדָן אֶלֶף אַלְפִין מָאתֵי דִיבָבָא וִילָלָה, דְתַלְיָין בְכָל קוֹצָא וְקוֹצָא מֵאִינּוּן תַּקִּיפִין. וּמֵאִינּוּן שְׁעִיעִין מָאתֵי הוֹן דְמַתְקְלָא, (ס"א מָאתֵי הוֹן דְרַחִימוּתָא וְאִיהוּ מַתְקְלָא בֵינַיְיהוּ) בְּגִין כָּךְ אִית יְמִינָא וְאִית שְׂמָאלָא.

מִצְחָא דְגוּלְגַּלְתָּא. אַשְׁגָּחוּתָא דְאַשְׁגָּחוּתָא. וְלָא מִתְגַּלְיָיא, בַּר הַהוּא זִמְנָא, דְצָרִיכִין חַיָּיבַיָּא לְאִתְפַּקְדָא, וּלְעַיְינָא בְעוֹבְדֵיהוֹן. וְתָאנָא, כַּד אִתְגַּלְיָיא הַאי מִצְחָא, אִתְעֲרוּ כָל מָאתֵי הוֹן דְדִינָא, וְכָל עָלְמָא בְדִינָא אִתְמְסַר. (דף קל"ו ע"ב) בַּר הַהִיא שַׁעֲתָא, כַּד סְלִיקוּ

צְלוֹתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל לְקַמֵּי עַתִּיק יוֹמִין, וּבָעֵי לְרַחֲמָא עַל בְּנוֹי, גַּלֵּי מִצְחָא דְרַעֲוָא דְרַעֲוִין, וְנָהִיר בְּהַאי דְזְעֵיר אַפִּין, וְאִשְׁתְּכִיךְ דִּינָא.

בְּהַאי מִצְחָא, נָפִיק חַד שַׁעֲרָא, דְּמִתְפְּשָׁט בֵּיהּ מִמּוֹחָא דְאַפִּיק חַמְשִׁין תַּרְעִין. וְכַד אִתְפְּשָׁט, אִתְעֲבִיד מִצְחָא דְאַשְׁגָּחוּתָא, לְחַיָּבֵי עָלְמָא, לְאִינּוּן דְּלָא מִתְכַּסְּפֵי בְעוֹבָדֵיהוֹן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ירמיה ג) וּמֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה הָיָה לָךְ מֵאַנְתְּ הִכָּלֵם.

וְתַנְיָא, שַׁעֲרָא לָא קָאִים בְּהַאי אֲתָר דְּמִצְחָא, בְּגִין דְּאִתְגַּלְיָיא לְאִינּוּן דְּחַצִּיפִין בְּחוֹבֵיהוּ. וְשַׁעֲתָא דְמִתְעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא עִם צַדִּיקַיָּיא, נְהִירִין אַנְפּוֹהִי דְעַתִּיק יוֹמִין, בְּאַנְפּוֹי דְזְעֵיר אַפִּין, וּמִתְגַּלְיָא מִצְחֵיהּ, וְנָהִיר לְהַאי מִצְחָא, וּכְדֵין אִתְקְרֵי עֵת רָצוֹן. וְכָל שַׁעֲתָא וְשַׁעֲתָא דְדִינָא תָּלֵי, וְהַאי מִצְחָא דְזְעֵיר אַפִּין אִתְגַּלְיָיא, אִתְגַּלְיָיא מִצְחָא דְעַתִּיקָא דְעַתִּיקִין, וְאִשְׁתְּכִיךְ דִּינָא, וְלָא אִתְעֲבִיד.

תָּאנָא, הַאי מִצְחָא, אִתְפְּשָׁט בְּמָאתָן אֶלֶף סוּמָקֵי דְּסוּמָקֵי, דְּאִתְאַחֲדָן בֵּיהּ, וּכְלִילָן בֵּיהּ. וְכַד אִתְגַּלְיָיא מִצְחָא דְזְעֵיר אַפִּין, אִית רְשׁוּתָא לְכֻלְּהוּ לְחַרְבָּא. וְכַד אִתְגַּלְיָיא מִצְחָא דְרַעֲוָא דְרַעֲוִין, דְּנָהִיר לְהַאי מִצְחָא, כְּדֵין כֻּלְּהוּ מִשְׁתַּכְּכִין.

וְתַנְיָא, עֶשְׂרִין וְאַרְבַּע בָּתֵּי דִינִין מִשְׁתַּכְּחִין בְּהַאי מִצְחָא, וְכֻלְּהוּ אִקְרוּן נֶצַח (ס"א מִצְחָא וְכָל חַד אִקְרֵי נֶצַח). **וּבְאַתְוָון** (דְּאַפִּין) **רְצוּפִין** (דְּאַפִּין), **הוּא מֶצַח. וְאִית מֶצַח וְאִית נֶצַח דְּאִינוּן נְצָחִים. וְהַיְינוּ דִתְנָן נֶצַח נְצָחִים. וְאִינוּן בְּמִצְחָא, וּמִתְפַּשְׁטָן מִנְּהוֹן בְּגוּפָא, בְּאַתְרִין יְדִיעָן.**

תַּנְיָא, מָאי דִכְתִיב, (שמואל א טו) **וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר וְלֹא יִנָּחֵם כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם. הַאי רָזָא אוֹקִימְנָא, כָּל הַהוּא נֶצַח דְּאִתְפְּשַׁט בְּגוּפָא, זִמְנִין דְּתָלֵי עַל עָלְמָא לְמֵידָן, וְתָב וּמִתְחָרֵט וְלָא עָבִיד דִינָא, אִי תַּיְיבִין. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּקָאֵי בְּדוּכְתָּא דְּאִקְרֵי אָדָם, וְיָכִיל לְאִתְחָרְטָא. אֲבָל אִי בְּאַתָר דְּאִתְקְרֵי רֹאשׁ,** (בְּהַאי מִצְחָא) **אִתְחֲזֵי וְאִתְגַּלְיָיא הַאי נֶצַח, לָאו הוּא עִידָן וַאֲתָר לְאִתְחָרְטָא. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּלָא הָוָה מֵאַתָר דְּאִקְרֵי אָדָם, דְּהָא לָא אִתְגְּלֵי פַּרְצוּפָא וְחוֹטְמָא, אֶלָּא מִצְחָא בִּלְחוֹדוֹי. וּבַאַתָר דְּלָא אִשְׁתְּכַח פַּרְצוּפָא, לָא אִקְרֵי אָדָם. וּבְגִין כָּךְ לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם כְּנֶצַח דְּבִשְׂאַר תִּקּוּנֵי גּוּפָא.**

עֵינוֹי דְּרִישָׁא, מִשְׁתַּנְיָין מִשְׁאָר עַיְינִין, שִׁרְקוּתָא דְּבַגַּבְתָּא, דְּעַל רִיסֵי עַיְינִין, מִכַּחֲלָן (דְּכָל עַיְינִין

מְכַּחֲלָן) בְּאוּכְמְתָא, תַּלְיָין תִּלִּין עַל תִּלִּין דְּשַׂעְרֵי, וְאִינּוּן תִּקּוּנָא דְּעַל עַיְינִין, בְּרֵישָׁא דְמִצְחָא, וּמִתְאַחֲדָן מִתַּרְוַוּיְהוּ שֵׁבַע מְאָה אַלְפֵי מָאֲרֵי דְאַשְׁגָּחוּתָא. (דְּעַל תְּרֵיסֵי דְעַיְינִין).

בִּכְסוּתָא דְּעַיְינִין, לַהֲטִין אֶלֶף וְאַרְבַּע מְאָה רִבּוֹא, דְּמִתְאַחֲדָן בִּגְבִינִין דְּאִינְהוּ כְּסוּתָא. וְאַשְׁגָּחוּתָא דְעֵינָא דְעַתִּיק יוֹמִין עָלַיְיהוּ. וּבְשַׁעֲתָא דְּסַלְקִין אִינּוּן כְּסוּתָא, אִתְחֲזֵי כְּמַאן דְּאִתְעַר מִשְׁנָתֵיהּ, וְאִתְפַּקְּחָן עֵינוֹי, וְחָמָאן לְעֵינָא פְּקִיחָא, וְאִתְסָחָן בְּחַד חִוָּרָא דְעֵינָא טָבָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ה) רוֹחֲצוֹת בֶּחָלָב. מָאי בֶּחָלָב. בְּחִוָּרָא דִלְעֵילָא קַדְמָאָה (נ"א בְּחִוָּרָא קַדְמָאָה דְעֵינָא טָבָא). וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא אִשְׁתְּכַח אַשְׁגָּחוּתָא דְּרַחֲמֵי. (ס"א וּבְגִין כָּךְ צְלוֹתָא דְיִשְׂרָאֵל סַלְקָא בְגִין דְּיִפְּקַח עֵינוֹי, וְיִתְסָחוּן בְּהַהוּא חִוָּרָא).

וְעַל דָּא צַלֵּי דָוִד, (תהלים מד) עוּרָה לָמָּה תִישַׁן יְיָ הָקִיצָה. דְּיִפְּקַח עֵינוֹי, וְיִתְסָחוּן בְּהַהוּא חִוָּרָא. וְכָל זִימְנָא דְּעֵינוֹי לָאו מִתְפַּקְּחָן, כָּל מָאֲרֵיהוֹן דְּדִינִין, כַּפְיָין לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וּשְׁאַר עַמִּין שַׁלְטִין עָלַיְיהוּ. וּבְזִמְנָא דְּיִפְּקַח עֵינוֹי, יִתְסָחָן בְּעֵינָא טָבָא, וְרַחֲמֵי עַל יִשְׂרָאֵל. וְאִסְתְּחַר (ס"א וְאִתְזְהַר) עֵינָא, וְעָבִיד נוּקְמִין בִּשְׁאַר עַמִּין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים לה) הָעִירָה

וְהָקִיצָה. הָעִירָה: לְאִתְסָחָאָה בְּהַהִיא חִוָּרָא. הָקִיצָה: לְמֶעְבַּד נוּקְבִין לְאִינּוּן דְּכַפְיָין לוֹן.

עֵינוֹי כַּד אִתְפַּקְחָן, אִתְחֲזוּן שַׁפִּירִין כְּהָנֵי יוֹנִים, בְּסוּמָק וְאוּכָם וְיָרוֹק, חִוָּר לָא אִתְגְּלֵי, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּאִסְתָּכַּל בְּעֵינָא טָבָא, וּמִסְתְּחָאן כָּל אִינּוּן גַּוְונִין, בְּהַהוּא חִוָּר.

מֵאִינּוּן גַּוְונִין דְּמִתְגַּלְיָין, נָפְקִין שִׁבְעָה עַיְינִין דְּאַשְׁגָּחוּתָא. דְּנַפְקֵי מֵאוּכְמָא (דף קל"ז ע"א) דְּעֵינָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (זכריה ג) עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם. מָאן אֶבֶן אַחַת. אוּכְמְתָא דְעֵינָא.

מִסּוּמָקָא, נָפְקִין שִׁבְעָה רְהִיטִין, דְּסַמְכִין (נ"א דְּסַחֲרָן) לִסְטַר שְׂמָאלָא, וּמִתְלַהֲטִין בְּאֶשָּׁא דְּלִסְטַר צָפוֹן, וּמִתְאַחֲדָן לְאִתְפַּשְׁטָא בְעָלְמָא, לְגַלָּאָה אָרְחִין דְּחַיָּיבַיָּא הָדָא הוּא דִכְתִיב, (זכריה ד) שִׁבְעָה אֵלֶּה עֵינֵי יְיָ הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ.

מִירוֹקָא, נָפְקִין שִׁבְעָה טְהִירִין (ס"א נְהִירִין) דְּקִטְרָא דְּלִסְטַר (נ"א רְהִיטִין דְּסַחֲרָאן לִסְטַר) דָּרוֹמָא, וּמִתְאַחֲדָן לְאִתְפַּשְׁטָא בְעָלְמָא, לְגַלָּאָה אָרְחִין וְעוֹבְדִין דִּבְנֵי נָשָׁא, בֵּין טַב בֵּין בִּישׁ, דִכְתִיב, (איוב לד) כִּי עֵינָיו עַל דַּרְכֵי אִישׁ וְגוֹ'.

וְכַד אִסְתְּחָאן בְּחִוָּרָא, מִשְׁתַּכְּחִין כֻּלְּהוּ לְאַשְׁגָּחָא לְכָל מָארֵי קְשׁוֹט, לְאוֹטָבָא עָלְמָא בְּגִינֵהוֹן. וְכָל אַשְׁגָּחוּתָא דְּהַהוּא חִוָּרָא, הֲוֵי לְטַב עַל יִשְׂרָאֵל. וְאַשְׁגַּח בְּסוּמָקָא לְמַאן דְּעָאקִין לְהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות ג) רָאֹה רָאִיתִי. רָאֹה: לְאוֹטָבָא לוֹן. רָאִיתִי: לְנַקְמָא לוֹן, מִדְּעָקִין לוֹן, וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב, (תהלים מד) עוּרָה לָמָּה תִישַׁן יְיָ הָקִיצָה אַל תִּזְנַח לָנֶצַח. עוּרָה, וְהָקִיצָה, תְּרֵי אַשְׁגָּחוּתָא. תְּרֵי פְּקִיחִין. תְּרֵי טָבָן. רַחֲמֵי וְנוּקְמִין.

גַּוְונָא קַדְמָאָה, סוּמָקָא בְּגוֹ סוּמָקָא כָּלִיל וְסָתִים כָּל סוּמָקִין, מִקָּמֵיהּ לָא אִתְחֲזוּן. סוֹחֲרָנֵיהּ דְּהַהוּא סוּמָקָא, אַסְחַר חַד חוּטָא אוּכְמָא, וְאָקִיף לֵיהּ.

גַּוְונָא תִּנְיָינָא, אוּכְמָא. כְּאַבְנָא חַד דְּנָפִיק מִתְּהוֹמָא, חַד זְמַן לְאֶלֶף שָׁנִים, בְּיַמָּא רַבָּא. וְכַד נָפִיק הַאי אַבְנָא, אָתֵי רִגְשָׁא וְתֻקְפָּא עַל יַמָּא. וְקָלֵיהּ דְּיַמָּא, וְגַלְגַּלּוֹהִי אַזְלִין, וְאִשְׁתַּמְּעוּ לְנוּנָא רַבָּא, דְּאִקְרֵי לִוְיָתָן. וְנָפִיק מִתְּהוֹמָא. וְהַאי אַבְנָא מִתְגַּלְגְּלָא בְתוּקְפָּא דְיַמָּא, וְנָפִיק לְבַר. וְהִיא אוּכְמָא, דְּכָל אוּכְמִין סְתִימִין קָמֵיהּ. (ס"א וְהָא אוּקְמוּהַ דְּכָל אוּרְחִין סְתִימִין קַמָּה) וְכַךְ הִיא אוּכְמוּתָא דְעֵינָא אוּכְמָא, דְּכָלִיל וְסָתִים כָּל

שְׁאַר אוּכְמִין. וְסוּחֲרָנֵיהּ דְּהַהוּא אוּכְמָא, אַסְחַר חַד חוּטָא סוּמָקָא, (ס"א לְסִטַר חַד) וְאָקִיף לְהַהוּא אוּכְמָא.

גַּוְונָא תְּלִיתָאָה. יְרוֹקָא דִּירוֹקִי, דְּכָלִיל וְסָתִים כָּל יְרוֹקִין. וּבְסוֹחֲרָנֵיהּ דְּהַהוּא יְרוֹקָא, אַסְחָרוּ תְּרֵין חוּטִין. חוּטָא סוּמָקָא לִסְטַר חַד. וְחַד חוּטָא אוּכְמָא לִסְטַר חַד. וְאַקִּיפִין לְהַהוּא יְרוֹקָא.

וְכַד אִסְתְּחַר (נ"א אִתְגְּלֵי) חִוָּורָא, וְאִסְתְּחָרִי עֵינָא, כָּל אִינּוּן גַּוְונִין לָא מִשְׁתַּכְּחִין, וּמִשְׁתַּקְּעִין לְתַתָּא (סוּמָקָא יְרוֹקָא אוּכְמָא). לָא אִתְחֲזֵי בַּר הַהוּא חִוָּורָא, דְּנָהִיר מֵעַתִּיק יוֹמִין. וּנְהִירִין מִנֵּיהּ כָּל אִינּוּן דִּלְתַתָּא. (נ"א הוּא).

וְלֵית גַּוְונָא אִתְחַזְיָא, בַּר הַהוּא חִוָּורָא בִּלְחוֹדוֹי. וּבְגִין כַּךְ אִסְתְּלָקוּ כָּל מָאֲרֵיהוֹן דְּסוּמָקָא וְאוּכְמָא, דְּאִינּוּן תְּאוֹמִין כַּחֲדָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב (שיר השירים ד) שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הַקְּצוּבוֹת שֶׁעָלוּ מִן הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת. מָאי מִן הָרַחְצָה. מֵהַהוּא אַסְחוּתָא דְעֵינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה. שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת. מִתְעָרְבָן דָּא בְדָא, וְאִתְדַּבְּקָן דָּא בְדָא. וּמַה דְאָמַר שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הַקְּצוּבוֹת, וְאַתְּ אַמְרַת שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת. כְּלוֹמַר, חִוָּורָא דִלְהוֹן, כְּהַהוּא חִוָּורָא דְעַיְינִין, כַּד אַסְחָן בְּחִוָּורְתָּא דְעֵינָא עִלָּאָה.

וְדָא זְמִינִין לְמִנְדַּע צַדִּיקַיָּיא, לְמֵחֲזֵי בְּרוּחָא דְּחָכְמְתָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה נד) כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ. אֵימָתַי בְּשׁוּב יְיָ צִיּוֹן. וּכְתִיב (במדבר יד) אֲשֶׁר עַיִן בְּעַיִן נִרְאָה אַתָּה יְיָ, וּכְדֵין פְּקִיחוּתָא דְּעַיְינִין לְטַב.

וְאִית פְּקִיחוּתָא דְּעַיְינִין לְטַב. וְאִית פְּקִיחוּתָא דְּעַיְינִין לְבִישׁ. לְטַב, כְּמָה דִּכְתִיב, (דניאל ט) פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שׁוֹמְמוֹתֵינוּ וְגוֹ'. וְדָא הָכָא לְטַב, וּלְבִישׁ. וּכְתִיב (ישעיה לג) עֵינֶיךָ תִּרְאֶנָה יְרוּשָׁלִַם נָוֶה שַׁאֲנָן אֹהֶל בַּל יִצָּעֶן בַּל יִסַּע יְתֵדוֹתָיו לָנֶצַח הָא הָכָא לְטַב וּלְבִישׁ. דְּלָא אִתְעָבִיד דָּא בְּלָא דָא.

תָּנָא בִּצְנִיעוּתָא דְּסִפְרָא, מַהוּ עֵינֶיךָ תִּרְאֶנָה יְרוּשָׁלִַם נָוֶה שַׁאֲנָן. וְכִי יְרוּשָׁלִַם נָוֶה שַׁאֲנָן הוּא, וְהָא כְתִיב (ישעיה א) צֶדֶק יָלִין בָּהּ. וּבַאֲתָר דְּאִשְׁתְּכַח צֶדֶק, לָאו שָׁקִיט, וְלָאו שַׁאֲנָן הוּא. אֶלָּא עֵינֶיךָ תִּרְאֶנָה יְרוּשָׁלִַם נָוֶה שַׁאֲנָן, נָוֶה שַׁאֲנָן, לְעַתִּיק יוֹמִין אִתְּמַר, (דְּיִשְׁגַּח בְּאִלֵּין עַיְינִין) דְּהַהוּא עֵינָא שָׁקִיט וְשַׁאֲנָן. עֵינָא דְּרַחֲמֵי, עֵינָא דְּלָא נָטִיל מֵאַשְׁגָּחוּתָא דָא, לְאַשְׁגָּחוּתָא אַחֲרָא. וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב, עֵינֶךָ תִּרְאֶנָה חָסֵר יו"ד, וְלָא עֵינֶיךָ. וּמַה דְּאָמַר יְרוּשָׁלִַם וְלָא צִיּוֹן, הָכִי אִצְטְרִיךְ, לְאַכְפְּיָיא (דף קל"ז ע"ב) לְדִינָא, דְּאִשְׁתְּכַח בָּהּ וּלְרַחֲמָא עָלָהּ.

וְתָאנָא, כְּתִיב (דברים יא) **עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה,** (הָדָא הוּא דִכְתִיב צֶדֶק יָלִין בָּהּ דְּבָהּ אִשְׁתְּכַחוּ גְּזֵרֵי דִדִינִין יַתִּיר מִכָּל שְׁאַר אַתְרֵי) (נ"א דִכְתִיב צֶדֶק יָלִין בָּהּ דְּבָהּ אִשְׁתְּכַחוּ גְּזֵרֵי דִינִין יַתִּיר מִכָּל שְׁאַר אַתְרֵי **וְתָאנָא, כְּתִיב** (דברים יא) **עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה.** הַשְׁתָּא עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ וּכְדֵין פְּקִיחוּתָא דְעֵינִין בָּהּ לְטַב וּלְבִישׁ בְּגִין דְּאִית בְּהוֹ יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, דִינָא וְרַחֲמֵי) **וּלְזִמְנָא דְאָתֵי, יִשְׁתְּכַח בָּהּ עֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי. עֵינָא דְעַתִּיקָא דְעַתִּיקִין הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (ישעיה נד) **וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ. כֵּיוָן דְּאָמַר רַחֲמִים, מַהוּ גְּדוֹלִים. אֶלָּא אִית רַחֲמֵי, וְאִית רַחֲמֵי. רַחֲמֵי דְעַתִּיק דְּעַתִּיקִין, אִינּוּן אִקְרוּן רַחֲמִים גְּדוֹלִים. רַחֲמֵי דִזְעֵיר אַנְפִּין, אִקְרוּן רַחֲמִים סְתָם.** (מהנ"א הוא: מִשּׁוּם דְּאִית בֵּיהּ יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, דִינָא וְרַחֲמֵי) **וּבְגִין כָּךְ וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ, דְּעַתִּיק יוֹמִין.**

תָּאנָא בְּהָנֵי עַיְינִין, בִּתְרֵין גַּוְונִין מִנַּיְיהוּ, בְּסוּמָקָא וְאוּכְמָא, שָׁרָאן תְּרֵין דִּמְעִין. וְכַד בָּעֵי קֻדְשָׁא דְּקוּדְשִׁין לְרַחֲמָא עַל יִשְׂרָאֵל, אָחִית תְּרֵין דִּמְעִין, לְאִתְבַּסְּמָא בְּיַמָּא רַבָּא. מָאן יַמָּא רַבָּא. יַמָּא דְּחָכְמְתָא עִלָּאָה. כְּלוֹמַר דְּיִתְסְחוּן בְּנַהֲרָא (ס"א בְּחִוָּרָא) בְּמַבּוּעָא דְנָפִיק מֵחָכְמָתָא רַבָּא, וּמְרַחֵם לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל.

חוֹטָמָא. תָּאנָא בִּצְנִיעוּתָא דְּסִפְרָא, חוֹטָמָא דִּזְעֵיר אַנְפִּין. בְּחוֹטָמָא אִשְׁתְּמוֹדַע פַּרְצוּפָא. בְּהַאי חוֹטָמָא אִתְפָּרְשָׁא מִלָּה דִּכְתִיב, (שמואל ב כב) עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְגוֹ'. עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ, בְּהַאי תְּנָנָא, אִתְכְּלָלוּ אֵשָׁא, וְגַחֲלֵי דְנוּרָא. דְּלֵית (ס"א בְּחוֹטָמָא אִשְׁתְּמוֹדַע פַּרְצוּפָא תְּלַת שַׁלְהוֹבִין מִתּוֹקְדִין בְּנוּקְבוֹי מְהַאי חוֹטָמָא אִתְפַּשְׁטָן תְּלַת גַּוְוֹנֵי תְּנָנָא וְאֵשָׁא וְגַחֲלֵי דְנוּרָא דִּכְתִיב, (שמואל ב כב) עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ. וְלֵית) תְּנָנָא בְּלָא אֵשָׁא, וְלָא אֵשָׁא בְּלָא תְּנָנָא. וְכֻלְּהוּ אִסְתְּלִיקוּ (ס"א אִתְדְּלִיקוּ) וְנָפְקֵי מֵחוֹטָמוֹי.

וְתָאנָא, כַּד אִתְחַבָּרוּ תְּלַת אִלֵּין, דִּכְלִילָן בְּהַאי תְּנָנָא, דְּנָפִיק מֵחוֹטָמָא. אִתְקָמַט חוֹטָמָא, וְנָשִׁיב וְנָפִיק תְּנָנָא אוּכְמָא וְסוּמָקָא. וּבֵין תְּרֵי (נ"א בִּתְרֵי) גַּוְוֹנֵי. וְקָרֵינָן לֵיהּ, אַף וְחֵימָה וּמַשְׁחִית. וְאִי תֵּימָא אַף וְחֵימָה כְּתִיב, (דברים ט) כִּי יָגוֹרְתִּי מִפְּנֵי הָאַף וְהַחֵימָה, דְּאִינּוּן תְּנָנָא אוּכְמָא וְסוּמָקָא, מַשְׁחִית מֵנָא לָן. דִּכְתִיב, (בראשית יג) לִפְנֵי שַׁחֵת יְיָ אֶת סְדוֹם וְאֶת עֲמוֹרָה. שַׁחֵת הַמַּשְׁחִית, בְּנוּרָא דָּלִיק מוֹקְדָא.

וְתָאנָא, חָמֵשׁ גְּבוּרָאן אִינּוּן, בְּהַאי זְעֵיר אַנְפִּין. וְאִסְתְּלָקוּ לְאֶלֶף וְאַרְבַּע מְאָה גְּבוּרָאן. וּמִתְפַּשְׁטָאן בְּחוֹטָמוֹי. בְּפוּמָא. בִּדְרוֹעוֹי. בִּידִין.

בְּאֶצְבְּעִין. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (תהלים קו) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְיָ. גְּבוּרוֹת כְּתִיב, כְּתִיב הָכָא גְּבוּרוֹת, וּכְתִיב הָתָם, (דברי הימים א כט) לְךָ יְיָ הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה. אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, כַּד אִתְחַבְּרָאן כֻּלְּהוּ גְּבוּרָאן כַּחֲדָא, אִתְקְרֵי גְּבוּרָה חָדָא.

וְכֻלְּהוּ גְּבוּרָאן, שְׁרִיאָן לְנַחְתָּא מֵחוֹטָמוֹי. וּמֵהַאי תַּלְיָין, אֶלֶף (אַלְפִּין) וְאַרְבַּע מְאָה רִבּוֹא, לְכָל חַד מִנַּיְיהוּ. וּבְהַאי תְּנָנָא דְּאַפִּיק מֵחוֹטָמוֹי, תַּלְיָין אֶלֶף (אַלְפִּין רִבּוֹא) וְאַרְבַּע מְאָה (וְחָמֵשׁ) דְּסְטַר גְּבוּרָה דָא. וְכֻלְּהוּ גְּבוּרָאן תַּלְיָין מֵהַאי חוֹטָמָא, דִּכְתִיב, (תהלים קמה) דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וְגוֹ'. וְכַד שָׁאֲרֵי גְּבוּרָה דָא, כֻּלְּהוּ גְּבוּרָאן מִתְלַהֲטָן וְשָׁטָאן, (נ"א וְנַחְתִּין) עַד דְּנַחְתָּן לְלַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת.

כְּתִיב, (בראשית יט) כִּי מַשְׁחִיתִים אֲנַחְנוּ אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה. וּכְתִיב (בראשית יג) לִפְנֵי שַׁחֵת יְיָ אֶת סְדוֹם וְאֶת עֲמוֹרָה. וּכְתִיב, (בראשית יט) וַיְיָ הִמְטִיר עַל סְדוֹם וְעַל עֲמוֹרָה. אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, לֹא דַּיָּין לָרְשָׁעִים וְכוּ', אֶלָּא דִּמְהַפְּכֵי מִדַּת רַחֲמִים לְמִדַּת הַדִּין.

וְהֵיאַךְ מְהַפְּכֵי, וְהָא כְּתִיב (מלאכי ג) אֲנִי יְיָ לֹא שָׁנִיתִי. אֶלָּא בְּכָל זִמְנָא דְּעַתִּיק דְּעַתִּיקִי, רֵישָׁא

חִוָּרָא, (אִתְגַּלְיָיא) רַעֲוָא דְרַעֲוִין, אִתְגַּלְיָין, רַחֲמִין רַבְּרְבִין אִשְׁתְּכָחוּ בְכֹלָּא. וּבְשַׁעֲתָא דְלָא אִתְגַּלְיָיא, כָּל זַיְינִין (ס"א דִינִין) דִּזְעֵיר אַפִּין זְמִינִין, וְכִבְיָכוֹל רַחֲמֵי, עָבִיד דִּינָא, הַהוּא עַתִּיקָא דְכֹלָּא.

דְתַנְיָא, כַּד אִתְגַּלְיָיא עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין, רַעֲוָא דְרַעֲוִין, כֻּלְּהוּ בוֹצִינֵי דְאִתְקְרוּן בִּשְׁמָא דָא, נְהִירִין. וְרַחֲמֵי אִשְׁתְּכָחוּ בְכֹלָּא. וּבְשַׁעֲתָא דְלָא אִתְגְּלֵי טְמִירָא דִּטְמִירִין, וְלָא אִתְנַהֲרָן אִלֵּין בוֹצִינֵי, מִתְעָרִין דִּינִין, וְאִתְעָבִיד דִּינָא. מָאן גָּרִים לְהַאי דִינָא. רַעֲוָא דְרַעֲוִין דְלָא אִתְגְּלֵי, וּבְגִין כָּךְ מְהַפְּכִין חַיָּיבַיָּא רַחֲמֵי לְדִינָא. וּמָה דְאָמַר הָכָא, מֵאֵת יְיָ מִן הַשָּׁמָיִם. בִּזְעֵיר אַפִּין אִתְמַר. וּמַשְׁמַע דִּכְתִיב מִן הַשָּׁמָיִם, אֵשׁ וּמַיִם. רַחֲמֵי וְדִינָא. לְאַפָּקָא מָאן דְלֵית בֵּיהּ דִינָא כְלַל.

תָּאנָא, הַאי חוֹטָמָא זְעֵיר. וְכַד שָׁאֲרֵי תְנָנָא (דף קל"ח ע"א) לְאַפָּקָא, נָפִיק בִּבְהִילוּ, וְאִתְעָבֵד דִינָא. וּמַאן מְעַכֵּב לְהַאי חוֹטָמָא דְלָא יָפִיק תְּנָנָא, חוֹטָמָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, דְּהוּא אִקְרֵי אֶרֶךְ אַפַּיִם מִכֹּלָּא.

וְהַיְינוּ רָזָא דְתָנֵינָן, (שמות לד) יְיָ יְיָ פָּסִיק טַעֲמָא בְגַוְוֵיהוּ. בְּכֻלְּהוּ אֲתָר דִּשְׁמָא אִדְכַּר תְּרֵי זִמְנֵי, פָּסִיק טַעֲמָא בְגַוְוֵיהוּ, כְּגוֹן (בראשית כב) אַבְרָהָם

אַבְרָהָם. (בראשית מו) יַעֲקֹב יַעֲקֹב. (שמואל א ג) שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל. כְּלְהוּ פָּסִיק טַעֲמָא בְּגַוַוּיְהוּ. חוּץ מִמֹּשֶׁה מֹשֶׁה, דְּלָא פָּסִיק טַעֲמָא בְּגַוַוּיְהוּ. מָאי טַעְמָא. אַבְרָהָם אַבְרָהָם, בַּתְרָאָה שְׁלִים, קַדְמָאָה לָא שְׁלִים, דְּהַשְׁתָּא שְׁלִים בְּעֶשֶׂר נִסְיוֹנֵי, וּבְגִין כַּךְ פָּסִיק טַעֲמָא בְּגַוַוּיְהוּ, דְּהַשְׁתָּא לָא הָוָה אִיהוּ כִּדְקַדְמֵיתָא.

יַעֲקֹב יַעֲקֹב, בַּתְרָאָה שְׁלִים, קַדְמָאָה לָא שְׁלִים, דְּהַשְׁתָּא אִתְבָּשַׂר בְּיוֹסֵף, וְשָׁרַאת עָלֵיהּ שְׁכִינְתָּא. וְעוֹד, דְּהַשְׁתָּא אִשְׁתְּלִים בְּאַרְעָא, אִילָנָא קַדִּישָׁא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, בִּתְרֵיסַר תְּחוּמִין, בְּשִׁבְעִין עַנְפִּין, מַה דְּלָא הָוָה בְּקַדְמִיתָא. וּבְגִינֵי כַּךְ, בַּתְרָאָה שְׁלִים, קַדְמָאָה לָא שְׁלִים, וּפָסִיק טַעֲמָא בְּגַוַוּיְהוּ. שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל, טַעֲמָא פָּסִיק בְּגַוֵּיהּ. מָאי טַעְמָא. בַּתְרָאָה שְׁלִים, קַדְמָאָה לָא שְׁלִים, דְּהַשְׁתָּא הוּא נְבִיאָה, וְקוֹדֶם לָכֵן לָא הָוָה נְבִיאָה. אֲבָל מֹשֶׁה מֹשֶׁה, לָא אַפְּסִיק טַעֲמָא בְּגַוַוּיְהוּ, דְּמִיּוֹמָא דְּאִתְיְלִיד, שְׁלִים הָוָה. דִּכְתִיב, (שמות ב) וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא.

אוֹף הָכָא יֵ יֵ יָ, פָּסִיק טַעֲמָא בְּגַוַוּיְהוּ, קַדְמָאָה שְׁלִים, בַּתְרָאָה שְׁלִים בְּכֻלְּהוּ. וּמֹשֶׁה, בַּאֲתָר דִּינָא אָמַר, לְנַחְתָּא לוֹן מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, רַחֲמִין

לִזְעֵיר אַנְפִּין. דְּהָכִי תָּנֵינָן, כַּמָּה חֵילָא דְמִשֶּׁה, דְּאָחִית מִכִּילָן דְּרַחֲמֵי לְתַתָּא. וְכַד אִתְגְּלֵי עַתִּיקָא בִּזְעֵיר אַפִּין, כֻּלָּא בְּרַחֲמֵי אִתְחַזּוּן. וְחוֹטָמָא אִשְׁתְּכִיךְ, וָאֶשָּׁא וּתְנָנָא לָא נָפִיק, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה מח) וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ.

וְתָאנָא, בִּתְרֵין נוּקְבִין דְּחוֹטָמָא, בְּחַד נוּקְבָא נָפִיק תְּנָנָא, לָהִיט, וּמִשְׁתַּקְעָא בְּנוּקְבָא דְתְהוֹמָא רַבָּא. וּמֵחָד נוּקְבָא, נָפִיק אֵשָׁא דְאוֹקִיד בְּשַׁלְהוּבוֹי, וּמִתְלַהֲטָא (בְּאַרְבַּע אֶלֶף) בְּאֶלֶף וְאַרְבַּע מְאָה עָלְמִין דְּבִסְטַר שְׂמָאלָא. וּמַאן דְּגָרִים לְקָרְבָא בְּהַאי, אִקְרֵי אֵשׁ יְיָ. אֵשָׁא דְּאַכְלָא וְאוֹקִיד כָּל שְׂאַר אֶשִּׁין. וְהַאי אֵשָׁא לָא אִתְבְּסָם, אֶלָּא בְּאֶשָּׁא דְמַדְבְּחָא. וְהַאי תְּנָנָא דְנָפִיק מִנּוּקְבָא אַחֲרָא, לָא אִתְבְּסָם אֶלָּא בִּתְנָנָא דְקָרְבְּנָא. (דְּמַדְבְּחָא).

וְכֹלָּא תַּלְיָיא בְּחוֹטָמָא, בְּגִין כַּךְ כְּתִיב, (בראשית ח) וַיָּרַח יְיָ אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ. דְּכֹלָּא בְּחוֹטָמָא תַּלְיָין, לְאָרְחָא הַאי חוֹטָמָא, בִּתְנָנָא, וְאֶשָּׁא סוּמָקָא. וּבְגִין כַּךְ אִתְקַבָּל בְּרַעֲוָא. וְהַאי (הוא) דְּכְתִיב, (במדבר יב) וַיִּחַר אַף יְיָ. (דברים יא) וְחָרָה אַף יְיָ. (שמות כב) וְחָרָה אַפִּי. (דברים ו) פֶּן יֶחֱרֶה אַף יְיָ. כֻּלָּא בִּזְעֵיר אַפִּין אִתְמַר, וְלָא בְּעַתִּיקָא.

תָּאנָא, כְּתִיב (דניאל ט) **הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמַע הַאי**
(ס"א תָּאנָא בְּצִנִּיעוּתָא דְּסִפְּרָא דַּרְגָּא (ס"א עַקִּימָא) עֲמִיקָא לְמִשְׁמַע טַב
וּבִישׁ וְדָא אִיהוּ) **אוּדְנָא דְּאִתְעָבִיד תְּחוֹת שַׂעְרֵי. וְשַׂעְרֵי**
תַלְיָין עָלֵיהּ. (וְאוּדְנָא הוּא לְמִשְׁמַע) **וְאוּדְנָא אִתְעָבִיד בְּרִשּׁוּמֵי**
רְשִׁימִין לְגָאו. כְּמָה דְעָבִיד (ס"א דְּבָאר) **דַּרְגָּא בְּעַקִּימָא,**
(לְהַאי וּלְהַאי) **מָאי טַעְמָא בְּעַקִּימָא.** (ס"א בְּגִין דְּיִתְעַבַּב קָלָא לְאָעָלָא
לְמוֹחָא וְיִבְחִין בְּמוֹחָא וְלָא בִּבְהִילוּ) (בְּגִין לְמִשְׁמַע טַב וּבִישׁ) **וְתָאנָא, מֵהַאי**
עַקִּימָא דְּבְגוֹ אוּדְנִין, תַּלְיָין כָּל אִינּוּן מָאנֵי דְגַדְפִּין,
דִּכְתִיב בְּהוּ, (קהלת י) **כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל**
וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר.

בְּגוֹ אוּדְנָא, נָטִיף מִתְּלַת חַלְּלֵי דְמוֹחָא, לְהַאי נוּקְבָא
דְּאוּדְנִין. וּמֵהַהוּא נְטִיפָא, עָיֵיל קָלָא בְּהַהוּא
עַקִּימָא, וְאִתְצְרִיף בְּהַהוּא נְטִיפָא, בֵּין טַב וּבֵין בִּישׁ.
טָב, דִּכְתִיב, (תהלים סט) **כִּי שׁוֹמֵעַ אֶל אֶבְיוֹנִים יְיָ. בִּישׁ,**
דִּכְתִיב, (במדבר יא) **וַיִּשְׁמַע יְיָ וַיִּחַר אַפּוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ יְיָ.**
וְהַאי אוּדְנָא סָתִים לְבַר. וַעֲקִימָא עָיֵיל לְגוֹ, לְהַהוּא
נוּקְבָא דְּנְטִיפָא מִן מוֹחָא, בְּגִין לְמִכְנַשׁ קָלָא
לְגָאו, דְּלָא יִפּוּק לְבַר, וִיהֵא נָטִיר וְסָתִים מִכָּל סִטְרוֹי.
בְּגִין כָּךְ הוּא רָזָא. וַוי לְהַהוּא דְּמִגַּלֵּי רָזִין, דְּמַאן
דְּמִגַּלֵּי רָזִין כְּאִלּוּ אַכְחִישׁ תִּקּוּנָא דְּלְעֵילָא. דְּאִתְתְּקַן
לְמִכְנַשׁ רָזִין, וְלָא יִפְּקוּן לְבַר.

תַּנְיָא, בְּשַׁעֲתָא דְצַוְוחִין יִשְׂרָאֵל בְּעָאקָא, וְשַׁעְרֵי מִתְגַּלְיָין מֵעַל אוּדְנִין, כְּדֵין עָיִיל קָלָא בְּאוּדְנִין, בְּהַהוּא נוּקְבָא דְנָטִיף מִמּוֹחָא, וְכָנַשׁ (וְכָטַשׁ) בְּמוֹחָא. וְנָפִיק בְּנוּקְבֵי דְחוֹטָמָא. וְאִתְזְעַר חוֹטָמָא, וְאִתְחַמָּם, (ס"א וְאִתְקַמֵּט) וְנָפִיק אֵשָׁא וּתְנָנָא מֵאִינּוּן נוּקְבִין, וּמִתְעָרִין (דף קל"ח ע"ב) כָּל גְּבוּרָאן, וְעָבִיד נוּקְמִין.

וְעַד לָא נָפְקִין מֵאִינּוּן נוּקְבִין אֵשָׁא וּתְנָנָא, סָלִיק הַהוּא קָלָא לְעֵילָא, וּכָטַשׁ בְּרֵיחָא דְמוֹחָא (ס"א בְּרֵישָׁא בְּמוֹחָא), וְנַגְדִּין תְּרֵין דִּמְעִין מְעַיְּינִין, וְנָפַק מִנְּהִירוּ תְּנָנָא וְאֶשָׁא, בְּהַהוּא קָלָא דְנָגִיד לוֹן לְבַר.

בְּהַהוּא קָלָא דְעָיִיל בְּאוּדְנִין, אִתְמַשְׁכָּאן וּמִתְעָרָן (ס"א מִתְעָרְבִין) כּוּלֵּי הַאי, בְּגִין כַּךְ כְּתִיב, וַיִּשְׁמַע יְיָ וַיִּחַר אַפּוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ יְיָ. בְּהַהִיא שְׁמִיעָה דְהַהוּא קָלָא, אִתְעַר מוֹחָא (כֻּלָּא). תָּנָא, כְּתִיב הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ, כְּלוֹמַר אַרְכִּין (ס"א אוּדְנִין). שִׁית מְאָה אֶלֶף רִבּוֹא אִינּוּן מָאֲרֵיהוֹן דְּנַדְפִּין, דְּתַלְיָין בְּאִלֵּין אוּדְנִין. וְכֻלָּא אִתְקְרוּן אָזְנֵי יְיָ. וּמַה דְּאִתְּמַר הַטֵּה יְיָ אָזְנְךָ, אָזְנְךָ בִּזְעֵיר אַפִּין אִתְּמַר.

מִסִּטְרָא דְּחַד חַלָּא דְמוֹחָא תַּלְיָין אוּדְנִין. וּמֵחַמְשִׁין תַּרְעִין דְּנָפְקִין מֵהַהוּא חַלָּא,

דָּא הוּא (ס"א אִית) תַּרְעָא חַד, דְּנָגִיד וְנָפִיק וְאִתְפְּתַח בְּהַהוּא נוּקְבָא דְּאוּדְנָא, דִּכְתִיב, (איוב לד) כִּי אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן. וּכְתִיב (תהלים ז) וּבוֹחֵן לִבּוֹת וּכְלָיוֹת. וּמִסִּטְרָא דְּאִתְפַּשְׁטוּתָא דְּהַהוּא חַלָּלָא, דְּחַמְשִׁין תַּרְעִין דְּאִתְפַּשְׁטוּתָא בְּגוּפָא, בַּאֲתָר דְּלִבָּא שַׁאֲרֵי, מִתְפַּשְׁט הַהוּא חַלָּלָא דְּחַמְשִׁין תַּרְעִין, וְאוּדְנָא קָרֵי בֵּיהּ בְּחִינָה, וּבְלִבָּא קָרֵי בֵּיהּ בְּחִינָה, מִשּׁוּם דְּמֵאֲתָר חַד מִתְפַּשְׁטִין. (ס"א בְּהַהוּא נוּקְבָא דְּאוּדְנָא וּמִסִּטְרָא דְּאִתְפַּשְׁטוּתָא דְּהַהוּא חֲלָלָא דְּחַמְשִׁין תַּרְעִין אִתְפְּשָׁט בְּגוּפָא בַּאֲתַר דְּלִבָּא שָׁאֲרֵי וְעַל דָּא בְּאוּדְנָא קָרֵי בֵּיהּ בְּחִינָה וּבְלִבָּא קָרֵי בֵּיהּ בְּחִינָה דִּכְתִיב כִּי אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן וּכְתִיב בּוֹחֵן לִבּוֹת וּכְלָיוֹת מִשּׁוּם דְּמֵאֲתָר חַד מִתְפַּשְׁטִין).

תָּאנָא בִּצְנִיעוּתָא דְּסִפְרָא, כְּמָה דְּאוּדְנָא דָּא אַבְחִין בֵּין טַב וּבֵין בִּישׁ, כַּךְ כֻּלָּא. דְּבִזְעֵיר אַפִּין אִית סִטְרָא דְּטָב וּבִישׁ. יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. רַחֲמֵי וְדִינָא. וְהַאי אוּדְנָא כְּלִיל בְּמוֹחָא וּמִשּׁוּם דְּאִתְכְּלִיל בְּמוֹחָא וּבַחֲלָלָא חַד אִתְכְּלִיל בְּקָלָא דְעָיֵיל בֵּיהּ. וּבְאוּדְנָא קָרֵי בֵּיהּ שְׁמִיעָה. וּבִשְׁמִיעָה אִתְכְּלִיל בִּינָה. שְׁמַע: כְּלוֹמַר, הָבֵן אִשְׁתְּכַח (ס"א וְאִסְתַּכַּל) דְּכֹלָּא בְּחַד מַתְקְלָא אִתְקַל. וּמִלִּין אִלֵּין לְמָארֵיהוֹן דְּמָארִין אִתְיְהָבָן, לְמִשְׁמַע וּלְאִסְתַּכְּלָא וּלְמִנְדַּע.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב, (חבקוק ג) יְיָ שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי וְגוֹ', הַאי קְרָא אִשְׁתְּמוֹדַע, דְּכַד נְבִיאָה קַדִּישָׁא, (ס"א מְהֵימְנָא) שָׁמַע, וְאִסְתָּכַּל, וְיָדַע, וְקָאִים עַל תִּקּוּנִין אִלֵּין, כְּתִיב יָרֵאתִי, תַּמָּן יָאוּת הוּא לְדַחֲלָא וּלְאִתַּבָּר קַמֵּיהּ, הַאי בִּזְעֵיר אַפִּין אִתְּמַר.

כַּד אִסְתָּכַּל וְיָדַע מַה כְּתִיב. יְיָ פָּעָלְךָ בְּקֶרֶב שָׁנִים חַיֵּיהוּ. הַאי לְעַתִּיק יוֹמִין אִתְּמַר. וּבְכֹל אֲתָר דְּיִשְׁתְּכַח, יְיָ יְיָ, בְּיוֹ"ד הֵ"א תְּרֵי זִמְנֵי, אוֹ בְּאָלֶף דָּלֶ"ת, וְיוֹ"ד הֵ"א, חַד לִזְעֵיר אַפִּין, וְחַד לְעַתִּיקָא דְעַתִּיקִין. וְאַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ חַד, וְחַד שְׁמָא אִקְרוּ.

וְתָנֵינָן אֵימָתַי אִקְרֵי שֵׁם מָלֵא. בִּזְמָנָא דִכְתִיב יְיָ אֱלֹהִים. דְּהַאי הוּא שֵׁם מָלֵא דְעַתִּיק דְּכֹלָּא, וְדִזְעֵיר אַנְפִּין. וְכֹלָּא הוּא שֵׁם מָלֵא אִקְרֵי. וּשְׁאַר לָא אִקְרֵי שֵׁם מָלֵא, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, (בראשית ב) וַיְיַטַּע יְיָ אֱלֹהִים, שֵׁם מָלֵא בִּנְטִיעוּת גִּנְתָּא. וּבְכָל אֲתָר, יְיָ אֱלֹהִים, אִתְקְרֵיָא שֵׁם מָלֵא. יְיָ יְיָ, כֹּלָּא הוּא בִּכְלָלָא. וְהַהוּא זִמְנָא אִתְּעָרוּן רַחֲמִין בְּכֹלָּא.

יְיָ פָּעָלְךָ בְּקֶרֶב שָׁנִים חַיֵּיהוּ, לְעַתִּיק יוֹמִין אִתְּמַר. מָאן פָּעָלְךָ. זְעֵיר אַפִּין. בְּקֶרֶב שָׁנִים, אִינּוּן שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, דְּאִקְרוּן יְמֵי קֶדֶם, וְלָא אִקְרוּן שְׁנוֹת עוֹלָם.

שְׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת אִינּוּן יְמֵי קֶדֶם. שְׁנוֹת עוֹלָם אִלֵּין יְמֵי עוֹלָם. וְהָכָא בְּקֶרֶב שְׁנִים, מָאן שְׁנִים. שְׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת. חַיֵּיהוּ לְמַאן. חַיֵּיהוּ לִזְעֵיר אַפִּין. דְּכָל נְהִירוּ דִילֵיהּ מֵאִינּוּן שְׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת אִתְקַיָּימוּ, וּבְגִין כָּךְ אָמַר חַיֵּיהוּ. בְּרוּגָז רַחֵם תִּזְכּוֹר, לְהַהוּא חֶסֶד עִלָּאָה דְעַתִּיקָא דְעַתִּיקִין, דְּבֵיהּ אִתְעַר רַחֲמִין לְכֹלָּא, לְמַאן דְּבָעֵי לְרַחֲמָא, וּלְמַאן דְּיֵאוֹת לְרַחֲמָא.

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אַסְהַדְנָא עָלַי שְׁמַיָּא, וּלְכָל אִלֵּין דְּעָלָנָא קַיְימִין. דְּחַדָּאן מִלִּין אִלֵּין, בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין. וְחַדָּאן בְּלִבָּאי מִלָּי, וּבְגוֹ פָּרוּכְתָּא עִלָּאָה דִפְרִיסָא עֲלָנָא, מִתְטַמְּרִין, וְסַלְקִין, וְגָנִיז לְהוּ עַתִּיקָא דְכֹלָּא, גָּנִיז וְסָתִים מִכֹּלָּא. וְכַד שָׁרֵינָא לְמַלְלָא, לָא הֲווּ יַדְעִין חַבְרַיָּא, דְּכָל הָנֵי מִלִּין קַדִּישִׁין מִתְעָרִין הָכָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיכוֹן חַבְרַיָּיא דְהָכָא. וְזַכָּאָה חוּלָקִי עִמְּכוֹן, בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְגו'. מָאן עַמָּא קַדִּישָׁא יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב בְּהוּ (דברים לג) אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ, דִּכְתִיב (שמות טו) מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם יְיָ. מִשּׁוּם דְּאִתְדַּבְּקוּתָא דִלְהוֹן הוּא בִשְׁמָא קַדִּישָׁא בְּעָלְמָא דֵין. וּבְעָלְמָא

דְּאָתֵי יַתִּיר מֵהָכָא. (דף קל"ט ע"א) דְּהָתָם לָא מִתְפָּרְשָׁן מִנַּיְיהוּ, מֵהַהוּא צְרוֹרָא דְּצִרְרִירִין בֵּיהּ צַדִּיקַיָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ, וְלָא כְּתִיב הַדְּבֵקִים לַיְיָ, אֶלָּא בַּיְיָ מַמָּשׁ.

תָּאנָא, כַּד נָחִית מִן דִּיקְנָא יַקִּירָא עִלָּאָה, דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סָתִים וְטָמִיר מִכֹּלָּא, מִשְׁחָא דִּרְבוּת קַדִּישָׁא, לְדִיקְנָא דִּזְעֵיר אַפִּין. אִתְתָּקַן דִּיקְנָא דִּילֵיהּ, בְּתִשְׁעָה תִקּוּנִין. וּבְשַׁעֲתָא דְּנָהִיר דִּיקְנָא יַקִּירָא דְּעַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין, בְּהַאי דִּיקְנָא דִּזְעֵיר אַפִּין, נָגְדִּין תְּלֵיסַר מַבּוּעִין דְּמִשְׁחָא עִלָּאָה, בְּהַאי דִּיקְנָא. וּמִשְׁתַּכְּחִין בֵּיהּ, עֶשְׂרִין וּתְרֵין תִּקּוּנִין. וּמִנַּיְיהוּ נָגְדִּין, עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון (ס"א דְאוֹרַיְיתָא) דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. (נ"א וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, מִשּׁוּם דְּאִתְדַּבְּקוּתָא דִּילְהוֹן הוּא בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי יַתִּיר מֵהָכָא דְּהָתָם לָא מִתְפָּרְשִׁין מֵהַהוּא צְרוֹרָא דְּחַיֵּי דְּצִרוֹרִין בֵּיהּ צַדִּיקַיָּא הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ בַּיְיָ מַמָּשׁ עֲלַיְיכוּ כְּתִיב אֲשֶׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּיְיָ וּכְתִיב מִי כָמוֹךָ בָּאֵלִים יְיָ הַשְׁתָּא אִתְכָּוַונוּ דַּעְתָּא לְאוּקוֹרֵי לְמַלְכָּא וּלְאוֹקִיר יְקָרָא דְּדִיקְנָא קַדִּישָׁא דְּמַלְכָּא, תָּנָא מִתְתָּקֵן דִּיקְנָא עִלָּאָה דִּיקְנָא קַדִּישָׁא בט' תִּקּוּנִין וְדָא אִיהוּ דִּיקְנָא דִּזְעֵיר אַנְפִּין וְכַד נָחִית מִן דִּיקְנָא יַקִּירָא עִלָּאָה דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא בְּהַאי דִּיקְנָא דִּזְעֵיר אַנְפִּין נָגְדִּין י"ג מַבּוּעִין דְּמִשְׁחָא עִלָּאָה בְּהַאי דִּיקְנָא וּמִשְׁתַּכְּחִין בֵּיהּ כ"ב תִּקּוּנִין וּמִנַּיְיהוּ נָגְדִּין כ"ב אַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא).

וְאִם תֹּאמַר דִּיקְנָא לָא אִשְׁתְּכַח, וְלֹא אָמַר שְׁלֹמֹה אֶלָּא (שיר השירים ה) לְחָיָיו. (וְלָא קָאמַר דִּיקְנָא) אֶלָּא הָכִי תָּאנָא בִּצְנִיעוּתָא דְּסִפְרָא, כָּל מַה דְּאִטְמַר וְגָנִיז, וְלָא

אִדְכַּר וְלָא אִתְגַּלְיָיא. הַהוּא מִלָּה הֲוֵי עִלָּאָה וְיַקִּירָא מִכֹּלָּא, (מִשּׁוּם) וּבְגִין דָּא הוּא סָתִים וְגָנִיז. וְדִיקְנָא מִשּׁוּם דְּהוּא שְׁכָחָא וּשְׁלִימוּתָא, וְיַקִּירוּתָא מִכָּל פַּרְצוּפָא, גַּנְזֵיהּ קְרָא, וְלָא אִתְגַּלְיָיא.

וְתָאנָא, הַאי דִּיקְנָא דְּאִיהוּ שְׁלִימוּתָא דְּפַרְצוּפָא וְשַׁפִּירוּתָא דְּזְעֵיר אַפִּין, נָפִיק מֵאוּדְנוֹי, וְנָחִית וְסָלִיק וְחָפֵי, בְּתַקְרוֹבָא דְּבוּסְמָא. מָאי תַּקְרוּבָא דְּבוּסְמָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שיר השירים ה) לְחָיָו כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם (וְלֹא עֲרוּגוֹת). בְּתִשְׁעָה תִקּוּנִין, אִתְתָּקַן הַאי דִּיקְנָא דְּזְעֵיר אַנְפִּין. בְּשַׂעֲרֵי (דְּדִיקְנָא) אוֹכְמֵי, מִתַּתְקְנָא בְּתִקּוּנָא שַׁפִּיר. כְּגִבָּר תַּקִּיף שַׁפִּיר לְמֵחֱזֵי. דִּכְתִיב, (שיר השירים ה) בָּחוּר כָּאֲרָזִים.

תִּקּוּנָא קַדְמָאָה. מִתַּתְקָן שַׁעֲרָא מִלְּעֵילָּא, וְנָפִיק הַהוּא נִיצוֹצָא בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, וְנָפִיק מִכְּלָלָא דַּאֲוִירָא דַּכְיָא, וּבָטַשׁ בִּתְחוֹת שַׁעֲרָא דְּרֵישָׁא, מִתְּחוֹת קוֹצִין דְּעַל אוּדְנִין. וְנָחִית מִקַּמֵּי פִּתְחָא דְּאוּדְנִין נִימֵי עַל נִימֵי, עַד רֵישָׁא דְּפוּמָא.

תִּקּוּנָא תִּנְיָינָא. נָפִיק שַׁעֲרָא, וְסָלִיק מֵרֵישָׁא דְּפוּמָא, עַד רֵישָׁא אַחֲרָא דְּפִתְחָא דְּפוּמָא. וְנָחִית מִתְּחוֹת פּוּמָא, עַד רֵישָׁא אַחֲרָא, נִימִין עַל נִימִין, בְּתִקּוּנָא שַׁפִּירָא.

תִּקּוּנָא תְּלִיתָאָה. מֵאֶמְצָעִיתָא דִתְחוֹת חוֹטָמָא, מִתְּחוֹת תְּרֵין נוּקְבִין, נָפִיק חַד אָרְחָא, וְשַׁעֲרִין זְעִירִין תַּקִּיפִין, מַלְיָין לְהַהוּא אָרְחָא, וּשְׂאַר שַׁעֲרִין מַלְיָין מֵהַאי גִּיסָא, וּמֵהַאי גִּיסָא, סוֹחֲרָנֵיהּ דְּהַהוּא אָרְחָא. וְאָרְחָא לָא אִתְחַזֵּי לְתַתָּא כְּלַל, אֶלָּא הַהוּא אָרְחָא דִלְעֵילָא, דְּנָחִית עַד רֵישָׁא דְשִׂפְוָותָן, וְתַמָּן שְׁקִיעָא הַהוּא אָרְחָא.

תִּקּוּנָא רְבִיעָאָה. נָפִיק שַׁעֲרָא, וְאִתְתָּקַן, וְסָלִיק וְחָפֵי בְּעִלְעוֹי דְתִקְרוֹבָא דְבוּסְמָא.

תִּקּוּנָא חֲמִשָּׁאָה. פָּסִיק שַׁעֲרָא, וְאִתְחַזְיָין תְּרֵין תַּפּוּחִין, מִכָּאן וּמִכָּאן, סוּמָקָן כְּהַאי וַרְדָּא סוּמָקָא. וּמִתְלַהֲטָן בְּמָאתָן וְשִׁבְעִין עָלְמִין, דְּמִתְלַהֲטִין מִתַּמָּן (ס"א מִנְּהוֹן).

תִּקּוּנָא שְׁתִיתָאָה. נָפִק שַׁעֲרָא כְּחַד חוּטָא בְּסַחֲרָנֵיהּ דְּדִיקְנָא, וְתַלְיָין עַד רֵישָׁא דְמֵעוֹי, וְלָא נָחִית עַד טַבּוּרָא.

תִּקּוּנָא שְׁבִיעָאָה. דְּלָא תַלְיָין שַׁעֲרֵי עַל פּוּמָא, וּפוּמָא אִתְפְּנֵי מִכָּל סִטְרוֹי. וְיַתְבִּין שַׁעֲרֵי בְּתִקּוּנָא סְחוֹר סְחוֹר לֵיהּ.

תִּקּוּנָא תְּמִינָאָה. דְּנַחְתִּין שַׁעֲרֵי בִתְחוֹת דִּיקְנָא, דִּמְחַפְּיָין קְדָלָא, דְּלָא אִתְחַזְיָא. כֻּלְּהוּ שַׁעֲרֵי דְקִיקִין, נִימִין עַל נִימִין. מַלְיָין מִכָּל סִטְרוֹי.

תִּקּוּנָא תְּשִׁיעָאָה. (מִתְעָרְבִין שַׁעֲרֵי עִם אִינּוּן) דְּמִתְחַבְּרָן (נ"א אִתְמַשְּׁכָן) שַׁעֲרֵי כֻּלְּהוּ בְּשִׁקּוּלָא מְעַלְיָיא, (ס"א מַלְיָיא) עַד (נ"א עִם) אִינּוּן שַׁעֲרֵי דְתַלְיָין. כֻּלְּהוּ בְּשִׁקּוּלָא שַׁפִּיר, כְּחַד גִּיבָּר תַּקִּיף, מָאתַיִם נָצַח קְרָבִין.

בְּתִשְׁעָה תִּקּוּנִין אִלֵּין, נָגְדִין וְנָפְקִין ט' מַבּוּעִין דְּמִשַּׁח רְבוּת דִּלְעֵילָא. וּמֵהַהוּא מִשַּׁח רְבוּת, נָגְדִין לְכָל אִינּוּן דִּלְתַתָּא. תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין אִלֵּין אִשְׁתְּכָחוּ בְּדִיקְנָא דָא. וּבִשְׁלִימוּת תִּקּוּנָא דְדִיקְנָא דָא, אִתְקְרֵי (בַּר נָשׁ לְתַתָּא) גִּיבָּר תַּקִּיף. דְּכָל מָאן דְּחָמֵי דִּיקְנָא קַיְימָא בְּקִיּוּמֵיהּ, תַּלְיָיא בֵּיהּ גְּבוּרָה תַּקִּיפָא. עַד כָּאן תִּקּוּנָא דְדִיקְנָא עִלָּאָה דִּזְעֵיר אַפִּין.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, קוּם בְּרִי (קַדִּישָׁא), סַלְסֵל תִּקּוּנָא דְדִיקְנָא (נ"א דְּמַלְכָּא) קַדִּישָׁא, בְּתִקּוּנוֹי אִלֵּין. (דף קל"ט ע"ב) קָם רִבִּי אֶלְעָזָר, פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיח) מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ וְגוֹ'. עַד מִבְּטוֹחַ בִּנְדִיבִים. תָּנָא, הָכָא תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין

דִּבְדִּיקְנָא דָא. לְהָנֵי תִּקּוּנִין אִצְטְרִיךְ דָּוִד מַלְכָּא, בְּגִין לְנַצְּחָא לִשְׁאַר מַלְכִין, וְלִשְׁאַר עַמִּין.

תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּאָמַר הֲנֵי תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין, לְבָתָר אָמַר כָּל גּוֹיִם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם. אָמַר, הֲנֵי תִּקּוּנִין דַּאֲמֵינָא, לְמַאי אִצְטְרִיכְנָא. מִשּׁוּם דְּכָל גּוֹיִם סְבָבוּנִי. וּבְתִקּוּנָא דְּדִיקְנָא דָא, תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין, דְּאִינּוּן שֵׁם יְיָ, אַשְׁצִינּוּן מִן עָלְמָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם.

וְתָנָא בִּצְנִיעוּתָא דְסִפְרָא, תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין אָמַר דָּוִד, הָכָא, שִׁיתָּא אִינּוּן בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. דְּשִׁית שְׁמָהָן הֲווֹ, וּתְלַת אָדָם. וְאִי תֵימָא תְּרֵין אִינּוּן. תְּלָתָא הֲווֹ, דְּהָא נְדִיבִים בִּכְלַל אָדָם הֲווֹ.

תָּנָא שִׁיתָּא שְׁמָהָן, דִּכְתִיב: מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ, חַד. עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ, תְּרֵין. יְיָ לִי לֹא אִירָא, תְּלַת. יְיָ לִי בְּעוֹזְרָי, אַרְבַּע. טוֹב לַחֲסוֹת בַּיְיָ, חֲמִשָּׁה. טוֹב לַחֲסוֹת בַּיְיָ, שִׁיתָּא. אָדָם תְּלַת, דִּכְתִיב: יְיָ לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם, חַד. טוֹב לַחֲסוֹת בַּיְיָ מִבְּטוֹחַ בָּאָדָם, תְּרֵי. טוֹב לַחֲסוֹת בַּיְיָ מִבְּטוֹחַ בִּנְדִיבִים, תְּלַת.

וְתָא חֲזֵי רָזָא דְמִלָּה, דִּבְכָל אֲתָר דְּאִדְכַּר אָדָם הָכָא, לָא אִדְכַּר אֶלָּא בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. דְּהָכִי אִתְחֲזֵי. מִשּׁוּם דְּלָא אִקְרֵי (הָוָה) אָדָם, אֶלָּא בְּמָה דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ. וּמַאי אִתְחֲזֵי לֵיהּ. שְׁמָא קַדִּישָׁא. דִּכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּצֶר יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, בְּשֵׁם מָלֵא, דְּהוּא יְיָ אֱלֹהִים. כְּמָה דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ וּבְגִין כָּךְ הָכָא לָא אִדְכַּר אָדָם אֶלָּא בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא.

וְתָנָא, כְּתִיב מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ, תְּרֵי זִמְנֵי יָ"ה יָ"ה, לְקַבֵּיל תְּרֵי עִלְעוֹי, דְּשַׁעְרֵי אִתְאַחֲדָן בְּהוּ. וּמִדְּהָמָא דְשַׁעְרֵי אִתְמַשְׁכָּאן וְתַלְיָין, שָׁאֲרֵי וְאָמַר יְיָ לִי לֹא אִירָא. יְיָ לִי בְּעוֹזְרָי. בִּשְׁמָא דְלָא חָסֵר. בִּשְׁמָא דְהוּא קַדִּישָׁא. וּבִשְׁמָא דָא, אַדְכַּר אָדָם. וּמַה דְּאָמַר מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם, הָכִי הוּא. דְּתָנָא כָּל אִינּוּן כִּתְרִין קַדִּישִׁין דְּמַלְכָּא, כַּד אִתְתַּקְנָן בְּתִקּוּנוֹי. אִתְקְרוּן אָדָם. דִּיוּקְנָא דְכָלִיל כֹּלָּא. וּמַה דְּמַשְׁלְפָא בְּהוּ, אִתְקְרֵי שְׁמָא קַדִּישָׁא. וְתַעְרָא וּמַה דְּבֵיהּ, אִתְקְרֵי יהו"ה, וְאִתְקְרֵי אָדָם בִּכְלָלָא דְתַעְרָא, וּמַה דְּבֵיהּ. (ס"א וּמָה דְּאִשְׁתְּלִיף מִתְּעָרָא אִתְקְרֵי שְׁמָא קַדִּישָׁא, תַּעֲרָא וּמָה דְּבֵיהּ אִתְקְרֵי יהו"ה אִתְקְרֵי אָדָם בְּכֹלָּא תַעֲרָא וּמָה דְּבֵיהּ).

וְאִלֵּין תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין דְּאָמַר דָּוִד הָכָא, לְאַכְנְעָא שַׂנְאוֹי בְּגִין דְּמַאן דְּאָחִיד דִּיקְנָא דְמַלְכָּא, וְאוֹקִיר לֵיהּ בְּיָקִירוּ עִלָּאָה, כָּל מַה דְּבָעֵי מִן מַלְכָּא מַלְכָּא עָבִיד בְּגִינֵיהּ. מָאי טַעְמָא דִּיקְנָא, וְלָא גּוּפָא. אֶלָּא גּוּפָא אָזִיל בָּתַר דִּיקְנָא, וְדִיקְנָא לָא אָזִיל בָּתַר גּוּפָא. (ול"ג מן ודיקנא עד וגופא) (דְּדִיקְנָא אִיהוּ עִיקָּרָא דְכָל גּוּפָא וְכָל הַדּוּרָא דְגוּפָא בָּתַר דִּיקְנָא אָזִיל וְכֻלָּא בְּדִיקְנָא תַּלְיָא).

וּבְתֶרֵי גַּוְוֵנֵי אָתֵי הַאי חֶשְׁבָּנָא, חַד כִּדְקַאמְרָן. תְּרֵין: מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ, חַד. עָנָנִי בַּמֶּרְחָב יָהּ, תְּרֵי. ה' לִי לֹא אִירָא, תְּלַת. מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם, אַרְבַּע. ה' לִי בְּעוֹזְרָי, חָמֵשׁ. וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשׂוֹנְאָי, שִׁיתָּא. טוֹב לַחֲסוֹת בַּה', שִׁבְעָה. מִבְּטוֹחַ בָּאָדָם, תְּמַנְיָא. טוֹב לַחֲסוֹת בַּיְיָ מִבְּטוֹחַ בִּנְדִיבִים, תִּשְׁעָה.
(ס"א טוֹב לַחֲסוֹת בַּה', מִבְּטוֹחַ בָּאָדָם. ז. טוֹב לַחֲסוֹת בַּה'. ח. מִבְּטוֹחַ בִּנְדִיבִים).

מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָ"הּ, מָאי קָא מַיְירֵי אֶלָּא דָּוִד, כָּל מָה דְּאָמַר הָכָא, עַל תִּקּוּנָא דְדִיקְנָא דָא קָאָמַר. (רִבִּי יְהוּדָה אָמַר) **מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ, מֵאַתָּר דְּשָׁארֵי דִּיקְנָא לְאִתְפַּשְׁטָא, דְּהוּא אֲתָר דָּחִיק, מִקַּמֵּי פִּתְחָא דְאוּדְנִין מֵעֵילָא, תְּחוֹת שַׂעְרֵי דְרֵישָׁא. וּבְגִין כָּךְ אָמַר יָ"הּ יָ"ה תְּרֵי זִמְנֵי. וּבַאֲתָר** (ס"א וּבַתַּר) **דְּאִתְפְּשַׁט דִּיקְנָא, וְנָחִית מֵאוּדְנוֹי, וְשָׁארֵי לְאִתְפַּשְׁטָא, אָמַר יְיָ לִי לֹא**

אִירָא, דְּהוּא אֲתָר דְּלָא דָחִיל (ס"א דָחִיק) וְכָל הַאי אִצְטְרִיךְ וְכוּ', (אָדָם אִתְקְרֵי וְעַל אִתְפַּשְׁטוּתָא הַאי אִצְטְרִיךְ) דָּוִד לְאַכְנָעָ תְּחוֹתֵיהּ מַלְכִין וְעַמִּין, בְּגִין יְקָרָא דְּדִיקְנָא דָא.

וְתָאנָא בִּצְנִיעוּתָא דְסִפְרָא, כָּל מָאן דְּחָמֵי בְּחֶלְמֵיהּ דְּדִיקְנָא דְּבַר נָשׁ עִלָּאָה אָחִיד בִּידֵיהּ, אוֹ דְּאוֹשִׁיט יְדֵיהּ לֵיהּ. יִנְדַּע דְּשָׁלִים הוּא עִם עִלָּאֵי, וְאַרְמֵיהּ תְּחוֹתֵיהּ אִינּוּן דְּמִצַּעֲרִין לֵיהּ. תָּנָא, מִתַּתְקָן דִּיקְנָא עִלָּאָה בְּתִשְׁעָה תִקּוּנִין, וְהוּא דִיקְנָא דְזְעֵיר אַפִּין, בְּתִשְׁעָה תִקּוּנִין מִתַּתְקָן.

תִקּוּנָא (דף ק"מ ע"א) קַדְמָאָה. מִתַּתְקָן שַׂעֲרָא מֵעֵילָא, וְנָפִיק מִקַּמֵּי פִּתְחָא דְאוּדְנִין, מִתְּחוֹת קוֹצֵי דְתַלְיָין עַל אוּדְנִין, וְנַחְתִּין שַׂעְרֵי, נִימִין עַל נִימִין, עַד רֵישָׁא דְּפוּמָא. תָּאנָא, כָּל אִלֵּין נִימִין דִּבְדִיקְנָא, תַּקִּיפִין יַתִּיר מִכָּל נִימִין דְּקוֹצִין דְּשַׂעְרֵי דְרֵישָׁא, וְשַׂעְרֵי דְרֵישָׁא אֲרִיכִין (וְכַפְיָין), וְהָנֵי לָאו אֲרִיכִין, וְשַׂעְרֵי דְרֵישָׁא, מִנְּהוֹן שְׁעִיעֵי, וּמִנְּהוֹן קְשִׁישִׁין.

וּבְשַׂעֲרָתָא דְּאִתְמַשְׁכָן שַׂעְרֵי חִוָּורֵי דְעַתִּיק יוֹמִין, לְשַׂעְרֵי דִּזְעֵיר אַפִּין, כְּתִיב, (משלי
א) חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרֹנָּה. מָאי בַּחוּץ. בְּהַאי זְעֵיר אַפִּין. דְּמִתְחַבְּרָן תְּרֵי מוֹחֵי.

תְּרֵי מוֹחֵי סַלְקָא דַעְתָּךְ. אֶלָּא אִימָּא אַרְבַּע מוֹחֵי. תְּלַת מוֹחֵי דַהֲווֹ בִּזְעֵיר אַפִּין, וְאִשְׁתְּכָחוּ בִתְלַת חַלָּלֵי דְּגוּלְגַּלְתָּא דְרֵישָׁא. וְחַד מוֹחָא שָׁקִיט עַל בְּרֵייהּ, דְּכָלִיל כָּל תְּלַת מוֹחֵי. דְּאִתְמְשָׁךְ מִנֵּיהּ מְשִׁיכָן כְּלִילָן שְׁקִילָן, בְּשַׁעֲרֵי חִוָּורֵי. לְהַאי זְעֵיר אַפִּין לִתְלַת מוֹחֵי דְּבֵיהּ.

וּמִשְׁתַּכְחָן אַרְבַּע מוֹחֵי בְּהַאי זְעֵיר אַפִּין. בְּגִין כַּךְ אִשְׁתְּלִימוּ אַרְבַּע פָּרָשִׁיוֹת דִּכְתִיבִין בַּתְּפִילִין, דְּאִתְכְּלִיל בְּהוּ שְׁמָא קַדִּישָׁא דְעַתִּיק יוֹמִין, עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין, וּזְעֵיר אַפִּין. דְּהַאי הוּא שְׁלִימוּתָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא. דִּכְתִיב, (דברים כח) וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְיָ נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ. שֵׁם יְיָ. שֵׁם יְיָ מַמָּשׁ, דְּאִינּוּן אַרְבַּע רְהִיטֵי בָתֵּי דִתְפִילִין.

וּבְגִין כָּךְ, חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרוֹנָה. דְּהָכָא מִשְׁתַּכְחִין. דְּהָא עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין, סְתִימָא דִסְתִימִין, לָא אִשְׁתְּכַח, וְלָא זַמִּין חָכְמָתָא דִילֵיהּ, מִשּׁוּם דְּאִית חָכְמָתָא סְתִימָא דְכוֹלָא וְלָא אִתְפְּרַשׁ. וּבְגִין דְּאִתְחַבָּרוּ אַרְבָּעָה מוֹחִין בְּהַאי זְעֵיר אַפִּין. אִתְמַשְׁכָן אַרְבַּע מַבּוּעִין מִנֵּיהּ לְאַרְבַּע עִיבָּר, וּמִתְפָּרְשָׁן מֵחַד מַבּוּעָא, דְּנָפִיק מִכֻּלְּהוּ. וּבְגִין כָּךְ אִינּוּן אַרְבַּע.

וְתָאנָא, הַאי חָכְמָתָא דְּאִתְכְּלִילָא בְּאַרְבַּע, אִתְמַשְׁכָא בְּהָנֵי שַׁעְרֵי, דְּאִינּוּן תַּלְיָין תִּלִּין עַל תִּלִּין. (נ"א הוא) וְכֻלְּהוּ קַשְׁיָין וְתַקִּיפִין, וְאִתְמַשְׁכוּ וּנְגִידוּ כָּל חַד לְסִטְרוֹי. וְאֶלֶף אַלְפִּין וְרִבּוֹא רִבְּבָן תַּלְיָין, מִנַּיְיהוּ דְּלֵיתְהוֹן בְּחוּשְׁבָּנָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ה) קְווּצוֹתָיו תַּלְתַּלִּים. תְּלֵי תְּלִים. וְכֻלְּהוּ קַשְׁיָין וְתַקִּיפִין לְאִתְחַבְּרָא, כְּהַאי חַלָּמִיש תַּקִּיף. וּכְהַאי טִנָּרָא דְּאִיהִי תַּקִּיפָא. עַד דְּעַכְדִּין נוּקְבִין וּמַבּוּעִין מִתְּחוֹת שַׁעֲרָא, וְנַגְדִּין מַבּוּעִין תַּקִּיפִין לְכָל עִיבָּר וְעִיבָּר לְכָל סְטָר וּסְטָר. וּבְגִין דְּהָנֵי שַׁעְרֵי אוּכָמֵי וַחֲשׁוֹכָן, כְּתִיב (איוב יב) מְגַלֶּה עֲמוּקוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ וַיּוֹצֵא לָאוֹר צַלְמָוֶת.

וְתָנָא, הָנֵי שַׁעְרֵי דְּדִיקְנָא תַּקִּיפִין (בִּלְחוֹדוֹי) מִשְׁאַר שַׁעְרֵי דְּרֵישָׁא, מִשּׁוּם דְּהָנֵי בִּלְחוֹדַיְיהוּ מִתְפָּרְשָׁן וּמִשְׁתַּכְחָן, וְאִינּוּן תַּקִּיפִין בְּאוֹרְחַיְיהוּ. אֲמַאי תַּקִּיפִין. אִי תֵּימָא, מִשּׁוּם דְּכֻלְּהוּ דִּינָא, לָאו הָכִי, דְּהָא בְּתִקּוּנִין אִלֵּין אִשְׁתְּכָחוּ רַחֲמֵי (וְדִינָא). וּבְשַׁעֲתָא דְּנַחְתִּין תְּלֵיסַר מַבּוּעֵי נַהֲרֵי דְּמִשְׁחָא, אִלֵּין כֻּלְּהוּ רַחֲמֵי.

אֶלָּא תָּאנָא, כָּל הַנֵּי שַׁעֲרֵי דְּדִיקְנָא, כֻּלְּהוּ תַּקִּיפִין. מָאי טַעְמָא. כָּל אִינּוּן דְּרַחֲמֵי, בַּעְיָין לְמֶהֱוֵי תַּקִּיפִין. לְאַכְפְּיָיא לְדִינָא. וְכָל אִינּוּן דְּאִינְהוּ דִינָא, הָא תַּקִּיפִין אִינּוּן. וּבֵין כַּךְ וּבֵין כַּךְ בַּעְיָין לְמֶהֱוֵי תַּקִּיפִין, מִתְּרֵין סִטְרִין. כַּד בָּעֵי עָלְמָא רַחֲמִין, רַחֲמֵי תַּקִּיפִין וְנַצְּחִין עַל דִּינָא. וְכַד בָּעֵי דִינָא, דִּינָא תַּקִּיף, וְנָצַח עַל רַחֲמֵי. וּבְגִין כָּךְ בַּעְיָין לְמֶהֱוֵי תַּקִּיפִין מִתְּרֵין סִטְרִין, דְּכַד בָּעוּ רַחֲמֵי, שַׁעֲרֵי דְּאִינּוּן בְּרַחֲמֵי, קַיְּימִין וּמִתְחַזְיָא (ס"א מִתְאַחֲדָא) דִּיקְנָא בְּאִינּוּן שַׁעְרֵי, וְכֹלָּא הֲוֹוּ רַחֲמֵי. וְכַד בַּעְיָא דִינָא, אִתְחַזְיָא דִיקְנָא בְּאִינּוּן שַׁעְרֵי, וְכֹלָּא אִתְקַיָּים בְּדִיקְנָא.

וְכַד אִתְגַּלְיָא דִיקְנָא קַדִּישָׁא חִוָּורָא, כָּל הַנֵּי וְכָל הַנֵּי מִתְנַהֲרִין וּמִסְתַּחְיָין, כְּמַאן דְּאִסְתְּחֵי בְּנַהֲרָא עֲמִיקָא מִמָּה דְהַוָּה בֵּיהּ. וְאִתְקַיְּימוּ כֻּלְּהוּ בְּרַחֲמֵי, וְלֵית דִּינָא אִשְׁתְּכַח, וְכָל הַנֵּי תִּשְׁעָה כַּד נַהֲרִין כַּחֲדָא, כֻּלְּהוּ אִסְתַּחְיָין בְּרַחֲמֵי.

וּבְגִין כָּךְ אָמַר מֹשֶׁה זִמְנָא אַחֲרָא, (במדבר יד) יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד. וְאִלּוּ אֱמֶת לָא קָאָמַר. מִשּׁוּם דְּדָרְגָא דְּמִלָּה, אִינּוּן תִּשְׁעָה מְכִילָן דְּנַהֲרִין מֵעַתִּיק יוֹמִין לִזְעֵיר אַפִּין. וְכַד אָמַר מֹשֶׁה זִמְנָא תְּנְיָינָא,

תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין אָמַר. וְאִינְהוּ תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא דְּמִשְׁתַּכְּחֵי בִּזְעֵיר אַפִּין, וְנַחְתִּין מֵעַתִּיק יוֹמִין וְנַהֲרִין (דף ק"מ ע"ב) בֵּיהּ. וּבְגִין כָּךְ אֶמֶת תַּלְיָיא בְּעַתִּיקָא, וְהַשְׁתָּא לָא אָמַר מֹשֶׁה וֶאֱמֶת.

תָּנָא, שַׂעְרֵי דְרֵישָׁא דִּזְעֵיר אַפִּין, כֻּלְּהוּ קְשִׁישֵׁי, תְּלִין עַל תְּלִין. וְלָא שְׁעִיעִין. דְּהָא חֲמֵינָא דְּתְלַת מוֹחֵי בְּתְלַת חֲלָלֵי מִשְׁתַּכְּחִין בֵּיהּ, וּנְהִירִין מִמּוֹחָא סְתִימָאָה. וּמִשּׁוּם דְּמוֹחָא דְּעַתִּיק יוֹמִין, שָׁקִיט וְשָׁכִיךְ כַּחֲמָר טַב עַל דּוּרְדְּיֵיהּ, שַׁעֲרוֹי כֻּלְּהוּ שְׁעִיעִין, וּמְשִׁיחִין בְּמִשְׁחָא טַב. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (דניאל ז) רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נְקֵא.

וְהַאי דִּזְעֵיר אַפִּין, קְשִׁישִׁין וְלָא קְשִׁישִׁין. דְּהָא כֻּלְּהוּ תַּלְיָין וְלָא מִתְקַמְּטֵי, וּבְגִין כָּךְ חָכְמָתָא נָגִיד וְנָפִיק. אֲבָל לָא חָכְמָתָא דְּחָכְמְתָא, דְּאִיהִי שְׁכִיכָא וּשְׁקִיטָא. דְּהָא תָּנֵינָא דְּלֵית דְּיָדַע מוֹחֵיהּ דְּעַתִּיק יוֹמִין, בַּר אִיהוּ. וְהַאי דִּכְתִיב, (איוב כח) אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ, בִּזְעֵיר אַפִּין אִתְּמַר. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִיךְ בְּרִי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

תִּקּוּנָא תְּנָיְינָא. נָפִיק שַׂעֲרָא, וְסָלִיק מֵרֵישָׁא דְּפוּמָא, עַד רֵישָׁא אַחֲרָא דְּפִתְחָא דְּפוּמָא, וְנָחִית מִתְּחוֹת פּוּמָא, עַד רֵישָׁא אַחֲרָא, נִימִין עַל נִימִין, בְּתִקּוּנָא שַׁפִּיר.

קוּם רִבִּי אַבָּא. קָם רִבִּי אַבָּא, פָּתַח וְאָמַר, כַּד תִּקּוּנָא דְּדִיקְנָא דָא מִתְתַּקַּן בְּתִקּוּנָא דְמַלְכָּא, (ס״א בְּתִיקּוּנֵי מַלְכִּין) (ס״א כַּד תִּקּוּנָא דָא מִתְתַּקַּן בְּדִיקְנָא דְמַלְכָּא אִתְחַזִּי) **כְּגַוְונָא** תַּקִּיף שַׁפִּיר לְמֵחֲזֵי, רַב וְשָׁלִיט, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קמז) גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ. וְכַד אִתְכְּסָם בְּתִקּוּנָא דִיקְנָא יַקִּירָא קַדִּישָׁא, וְיִשְׁגַּח בֵּיהּ, אִקְרֵי בִּנְהִירוּ דִילֵיהּ, אֵל רַחוּם וְגוֹ׳. וְהַאי תִּקּוּנָא תְּנָיְינָא אִתְתַּקַּן, כַּד נָהִיר בִּנְהִירוּ דְעַתִּיק יוֹמִין, אִקְרֵי רַב חֶסֶד. וְכַד מִסְתַּכְּלֵי דָא בְדָא, אִתְקְרֵי בְּתִקּוּנָא אַחֲרָא וֶאֱמֶת. דְּהָא נְהִירוּ אַנְפֵּיהּ. (ס״א דָא נְהִירוּ דְאַנְפִּין).

וְתָאנָא, נוּשֵׁא עָוֹן אִתְקְרֵי דָא תִּקּוּנָא תְּנָיְינָא, כְּגַוְונָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא. אֲבָל מִשּׁוּם הַהוּא אוֹרְחָא דְנָפִיק, בְּתִקּוּנָא תְּלִיתָאָה תְּחוֹת תְּרֵין נוּקְבִין דְּחוֹטְמָא, וְשַׂעֲרִין תַּקִּיפִין זְעִירִין מַלְיָין לְהַהוּא אוֹרְחָא, לָא אִתְקְרוּן הָכָא נוּשֵׁא עָוֹן וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע, וְאִתְקְיְימוּ בְּאַתָּר אַחֲרָא.

וְתַנְיָא, תְּלַת מְאָה וְשִׁבְעִין וְחָמֵשׁ חֲסָדִים, כְּלִילָן בְּחֶסֶד דְּעַתִּיק יוֹמִין, וְכֻלְּהוּ אִקְרוּן חַסְדֵּי קַדְמָאֵי, דִּכְתִיב, (תהלים פט) אַיֵּה חֲסָדֶיךָ הָרִאשׁוֹנִים, וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּחֶסֶד דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְּכֹלָּא, וְחֶסֶד דִּזְעֵיר אַפִּין אִקְרֵי חֶסֶד עוֹלָם.

וּבְסִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא, קָרֵי בֵּיהּ לְחֶסֶד קַדְמָאָה דְּעַתִּיק יוֹמִין רַב חֶסֶד. וּבִזְעֵיר אַפִּין, חֶסֶד סְתָם. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב הָכָא, (שמות לד) וְרַב חֶסֶד. וּכְתִיב, (שמות לד) נוֹצֵר חֶסֶד לַאֲלָפִים סְתָם. וְאוֹקִימְנָא, הַאי רַב חֶסֶד, מַטֵּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, לְנַהֲרָא לֵיהּ, וּלְאַדְלָקָא בוֹצִינֵי.

דְּתָנָא הַאי אוֹרְחָא דְּנָחִית תְּחוֹת תְּרֵין נוּקְבִין דְּחוֹטָמָא, וְשַׁעֲרִין זְעִירִין מַלְיָין לְהַהוּא אָרְחָא, לָא אִקְרֵי הַהוּא אָרְחָא עוֹבֵר עַל פֶּשַׁע, דְּלֵית אָתָר לְאַעְבְּרָא לֵיהּ בִּתְרֵי גַּוְונֵי. חַד מִשּׁוּם שַׁעֲרֵי דְּאִשְׁתְּכַח בְּהַהוּא אָרְחָא, הוּא אָתָר קַשְׁיָא לְאַעְבְּרָא. וְחַד, מִשּׁוּם דְּנָחִית אַעְבְּרָא דְּהַהוּא אוֹרְחָא עַד רֵישָׁא דְּפוּמָא, וְלָא יַתִּיר.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (שיר השירים ה) שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים, סוּמָקִין כְּוַרְדָּא, נוֹטְפוֹת מוֹר עוֹבֵר, סוּמָקָא תַקִּיף, וְהַאי אוֹרְחָא דְּהָכָא, בִּתְרֵי גַוְוֹנֵי לֹא (ס"א בִּתְרֵי גַוְוֹנֵי אַגְזִים וְלָא) אִתְכְּסָם. מִכָּאן מָאן דְּבָעֵי לְאַגְזָמָא, תְּרֵי זִמְנֵי בָּטַשׁ בִּידֵיהּ בְּהַאי אוֹרְחָא.

תִּקּוּנָא רְבִיעָאָה נָפִיק שַׁעֲרָא, וְאִתְתָּקַן, וְסָלִיק וְחָפֵי בְּעִלְעוֹי, בְּתִקְרוּבְתָּא דְּבוּסְמָא. הַאי תִּקּוּנָא יָאָה וְשַׁפִּירָא, לְאִתְחַזְיָא הוֹד וְהָדָר הוּא (ס"א הוֹד עִלָּאָה). וְתַנְיָא, הוֹד עִלָּאָה, נָפִיק וְאִתְעַטָּר וְנָגִיד לְאִתְאַחֲדָא (ס"א לְיָאָה דְּעַלְעִין) בְּעִלְעוֹי, וְאִתְקְרֵי הוֹד זָקָן. וּמֵהַאי הוֹד וְהָדָר, תַּלְיָין אִלֵּין לְבוּשֵׁי, דְּאִתְלָבַּשׁ בְּהוּ, וְאִינּוּן פּוּרְפִּירָא יַקִּירָא דְּמַלְכָּא. דִּכְתִיב, (תהלים קד) הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ, תִּקּוּנִין דְּאִתְלָבַּשׁ בְּהוּ, וְאִתְתָּקַן בְּהַאי דִּיוּקְנָא דְּאָדָם, יַתִּיר מִכָּל דִּיוּקְנִין.

וְתָאנָא (דף קמ"א ע"א) הַאי הוֹד, כַּד אִתְנְהַר בִּנְהִירוּ דְּדִיקְנָא עִלָּאָה, (נ"א דָא) וְאִתְפַּשַּׁט בִּשְׂאַר תִּקּוּנִין נְהִירִין. הַאי הוּא נוּשֵׁא עָוֹן מֵהַאי גִּיסָא, וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע מֵהַאי גִּיסָא. וּבְגִין כָּךְ, (שיר השירים ה) לְחָיָיו כְּתִיב. וּבְצִנִּיעוּתָא דְּסִפְרָא אִקְרֵי, הוֹד וְהָדָר וְתִפְאֶרֶת. דְּהָא תִּפְאֶרֶת הוּא עוֹבֵר עַל פֶּשַׁע, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יט)

וְתִפְאַרְתּוֹ עֲבוֹר עַל פֶּשַׁע. אֲבָל הַאי תִּפְאֶרֶת לָא אוֹקִימְנָא, אֶלָּא בְּתִקּוּנָא תְּשִׁיעָאָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וְתִפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם. וְתַמָּן אִקְרֵי תִּפְאֶרֶת. וְכַד אִתְּתְקַל (ס"א אִסְתְּכַּל), בְּמַתְקְלָא חַד סַלְקִין. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, יֵאוֹת אַנְתְּ רִבִּי אַבָּא, לְאִתְבָּרְכָא מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, דְּכָל בִּרְכָאן נָפְקִין מִנֵּיהּ.

תִּקּוּנָא חֲמִישָׁאָה. פָּסִיק שַׁעֲרָא, וְאִתְחָזוּן תְּרֵין תַּפּוּחִין מִכָּאן וּמִכָּאן, סוּמָקָן כְּהַאי וַרְדָּא סוּמָקָא. וּמִתְלַהֲטָן בְּמָאתָן וְשִׁבְעִין עָלְמִין, הֲנֵי תְּרֵי תַּפּוּחִין, כַּד נָהֲרִין (מִתְּרֵין סִטְרִין) מִנְּהִירוּ דִּתְרֵין תַּפּוּחִין קַדִּישִׁין עִלָּאִין דְּעַתִּיקָא, אִתְמְשַׁךְ סוּמָקָא, וְאָתֵי חִיוָרָא. בְּהַאי כְּתִיב, (במדבר ו) יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ. דְּכַד נָהֲרִין מִתְּבְרָךְ עָלְמָא. וּבְשַׁעֲתָא דְּאִתְעֲבִדוּ סוּמָקָא, כְּתִיב יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ, כְּלוֹמַר יִסְתָּלַק. וְלָא יִשְׁתְּכַּח רוּגְזָא בְּעָלְמָא. תָּאנָא, כֻּלְּהוֹן נְהוֹרִין דְּאִתְנַהֲרָן מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, אִתְקְרוּן חַסְדֵּי קַדְמָאֵי. וּבְגִין אִינּוּן, נַהֲרִין כָּל אִינּוּן חַסְדֵּי עוֹלָם.

תִּקּוּנָא שְׁתִיתָאָה. נָפִיק שַׁעֲרָא, כְּחַד חוּטָא דְּשַׁעֲרֵי בְּסַחֲרָנֵיהּ דְּדִיקְנָא. (ס"א וְתַלְיָין עַד רֵישָׁא דִּמְעוֹי וְלָא נָחִית עַד טַבּוּרָא, תָּנָא תִּקּוּנָא דָא הוּא דְּאִקְרֵי) פְּאַת הַזָּקָן וְאִיהוּ חַד מֵחָמֵשׁ

פֵּאִין, דְּתַלְיָין בְּחֶסֶד (וּבְרַחֲמֵי), וְלָא אִבְעֵי לְחַבְּלָא הַאי חֶסֶד, כְּמָה דְּאִתְּמַר. וּבְגִין כַּךְ, (ויקרא יט) לֹא תַשְׁחִית אֵת פְּאַת זְקָנֶךָ כְּתִיב.

תִּקּוּנָא שְׁבִיעָאָה. דְּלָא תַלְיָין שַׂעֲרָא עַל פּוּמָא, וּפּוּמָא אִתְּפְּנֵי מִכָּל סִטְרוֹי, וְיַתְּבִין שַׂעְרִין בְּתִקּוּנָא סְחוֹר סְחוֹר לֵיהּ. קוּם רִבִּי יְהוּדָה. קָם רִבִּי יְהוּדָה, פָּתַח וְאָמַר, (דניאל ד) בִּגְזֵרַת עִירִין פִּתְגָּמָא. כְּמָה אֶלֶף רִבְבָן מִתְנַשְּׁן (ס"א מִתְיַשְּׁבָן) וּמִתְקַיְּימָן בְּהַאי פּוּמָא, וְתַלְיָין מִנֵּיהּ, וְכֻלְּהוֹן אִקְרוּן פֶּה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים לג) וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. וּמֵהַהוּא רוּחָא דְּנָפִיק מִפּוּמָא, מִתְלַבְּשָׁן.

כָּל אִינּוּן דִּלְבַר, תַּלְיָין מֵהַאי פּוּמָא. וּמֵהַאי פּוּמָא (ס"א רוּחָא) כַּד אִתְּפְּשָׁט הַאי רוּחָא, מִתְלַבְּשָׁן בֵּיהּ כַּמָּה נְבִיאֵי מְהֵימְנָא, וְכֻלְּהוּ פֶּה יְיָ אִתְקְרוּן. וּבַאֲתָר דְּרוּחָא נָפִיק, לָא אִתְעָרְבָא מִלָּה אַחֲרָא וְכֻלְּהוּ (פִּיּוּת) מְחַכָּאן לְאִתְלַבְּשָׁא בְּהַהוּא רוּחָא דְּנָפִיק. וְהַאי תִּקּוּנָא שַׁלִּיטָא עַל כֻּלְּהוּ שִׁיתָּא. מִשּׁוּם דְּהָכָא מִתְקַיְּימָן כֻּלְּהוּ וּמִתְאַחֲדָן. וּבְגִינֵי כַּךְ שַׂעְרוֹהִי שְׁקִילִין סוֹחֲרָנֵיהּ דְּפּוּמָא. וְאִתְּפְּנֵי מִכָּל סִטְרוֹי, וְהַאי תִּקּוּנָא שַׁלִּיטָא עַל כֻּלְּהוּ מִשּׁוּם דְּהָכָא מִתְקַיְּימָן כֻּלְּהוּ וּמִתְאַחֲדָן.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִיךְ אַנְתְּ לְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא.

תִּקּוּנָא תְּמִינָאָה דְּנַחְתִּין שַׁעֲרֵי בִּתְחוֹת דִּיקְנָא, מְחַפְּיָין קְדָלָא דְּלָא אִתְחֲזֵי. דְּתַנְיָא, אֵין לְמַעְלָה לֹא עֹרֶף וְלֹא עֲפוּי, וּבְזִמְנָא דְּאַגָּח (ס"א דְּנָצַח) קְרָבֵי אִתְחֲזֵי. מִשּׁוּם לְאַחֲזָאָה גְּבוּרְתָּא. דְּהָא תָּנֵינָן, אֶלֶף עָלְמִין אִתְאַחֲדָן מִגֵּיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ד) אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים. וְאֶלֶף הַמָּגֵן רָזָא הוּא. בִּצְנִיעוּתָא דְּסִפְרָא, כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים דְּאָתוּ מִסִּטְרָא גְּבוּרָה חַד, מֵאִינּוּן גְּבוּרָאן.

תִּקּוּנָא תְּשִׁיעָאָה. דְּאִתְמַשְׁכָּן (ס"א דְּמִתְחַבְּרָן) שַׁעֲרֵי בְּשִׁקּוּלָא מַלְיָא, עִם אִינּוּן שַׁעֲרֵי דְּתַלְיָין, כֻּלְּהוּ בְּשִׁקּוּלָא שַׁפִּיר, כְּחַד גִּיבָּר תַּקִּיף, מָאתַיִם נַצְחָן קְרָבַיָּיא. מִשּׁוּם דְּכֻלְּהוּ שַׁעֲרֵי אִתְמַשְׁכָּן בָּתַר אִינּוּן דְּתַלְיָין. וּכְלָלָא דְּכֻלְּהוּ בְּאִינּוּן דְּתַלְיָין. וְכֹלָּא אִתְמְשַׁךְ, (חסר כאן) וְעַל דָּא כְּתִיב, (משלי כ) תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם. (וְנִרְאֶה עַל הַיָּם כְּבָחוּר טוֹב הָדָא הוּא דִּכְתִיב) כְּתִיב (שיר השירים ה) בָּחוּר כָּאֲרָזִים, כְּגִיבָּר עָבִיד גְּבוּרָאן, וְדָא הוּא תִּפְאֶרֶת, חֵילָא וּגְבוּרְתָּא וְרַחֲמֵי.

תָּנָא, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן כָּל הָנֵי תִּקּוּנִין, וְכָל הָנֵי מִלִּין, בָּעֵינָא לְגַלָּאָה לְמָאתַיִם דְּאִתְקָלוּ בְּמַתְקְלָא, וְלָא לְאִינּוּן דְּלָא עָאלוּ (נ"א דְּעָאלוּ וְלָא

נִפְקוּ) אֶלָּא לְאִלֵּין דְּעָאלוּ וְנַפְקוּ, דְּכָל מָאֵן דְּעָיֵיל וְלָא נָפִיק, טַב לֵיהּ דְּלָא אִבְּרֵי.

כְּלָלָא דְּכָל מִלִּין, עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין, וּזְעֵיר אַפִּין, כֻּלָּא חַד. כֻּלָּא הָוָה. כֻּלָּא הֲוֵי. כֻּלָּא יְהֵא. לָא יִשְׁתַּנֵּי. וְלָא מִשְׁתָּנֵי. וְלָא שְׁנָא. אִתְתָּקַן בְּתִקּוּנִין אִלֵּין. אִשְׁתְּלִים דִּיוּקְנָא דְכָלִיל כָּל דִּיוּקְנִין. דִּיוּקְנָא דְכָלִיל כָּל שְׁמָהָן. דִּיוּקְנָא (דף קמ"א ע"ב) דְּאִתְחֲזֵי בְּגַוְונוֹי כְּהַאי דִּיוּקְנָא (נ"א בְּגַוַוּיהּ כָּל דִּיוּקְנִין) לָאו הַאי דִּיוּקְנָא הֲוֵי, אֶלָּא כְּעֵין הַאי דִּיוּקְנָא.

כַּד אִתְחַבְּרָן עִטְרִין וְכִתְרִין, כְּדֵין הוּא אַשְׁלְמוּתָא דְכֻלָּא. בְּגִין, דְּדִיוּקְנָא דְאָדָם, הֲוֵי דִּיוּקְנָא דְעִלָּאִין וְתַתָּאִין דְּאִתְכְּלָלוּ בֵּיהּ. וּבְגִין דְּהַאי דִּיוּקְנָא כָּלִיל עִלָּאִין וְתַתָּאִין, אַתְקִין עַתִּיקָא קַדִּישָׁא תִּקּוּנוֹי, וְתִקּוּנָא דְזְעֵיר אַפִּין, בְּהַאי דִּיוּקְנָא וְתִקּוּנָא.

וְאִי תֵּימָא מַה בֵּין הַאי לְהַאי. כֻּלָּא הוּא בְּמַתְקְלָא חָדָא, אֲבָל מִכָּאן (נ"א מִנָּן) אִתְפְּרְשָׁן אָרְחוֹי. (נ"א אִתְפַּשְׁטָן רַחֲמֵי) וּמִכָּאן (נ"א וּמִנָּן) אִשְׁתְּכַח דִּינָא. וּמִסִּטְרָא דִילָן הֲווֹ שַׁנְיָין דָּא מִן דָּא. וְרָזִין אִלֵּין לָא אִתְמְסָרוּ, בַּר לִמְחַצְּדֵי חַקְלָא קַדִּישָׁא. וּכְתִיב (תהלים כה) סוֹד יְיָ לִירֵאָיו.

כְּתִיב (בראשית ב) **וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, בִּתְרֵי יוֹדִי"ן. אַשְׁלִים תִּקּוּנָא גּוֹ תִּקּוּנָא, טַבְרְקָא דְגוּשְׁפַּנְקָא. וְדָא הוּא וַיִּיצֶר. תְּרֵין יוֹדִין לָמָּה. רָזָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, וְרָזָא דִזְעֵיר אַפִּין. וַיִּיצֶר, מָאי צָר. צָר צוּרָה בְּגוֹ צוּרָה.** (וְדָא הוּא וַיִּיצֶר) **וּמַהוּ צוּרָה בְּגוֹ צוּרָה. תְּרֵין שְׁמָהָן, דְּאִתְקְרֵי שֵׁם מָלֵא, יְיָ אֱלֹהִים. וְדָא הוּא רָזָא דִתְרֵין יוֹדִי"ן דְּוַיִּיצֶר, דְּצָר צוּרָה גּוֹ צוּרָה. תִּקּוּנָא דִשְׁמָא שְׁלִים, יְיָ אֱלֹהִים.**

וּבְמָה אִתְכְּלִילוּ. בְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה דָא, דְּאִקְרֵי אָדָם. דְּכָלִיל דְּכַר וְנוּקְבָא. וְעַל דָּא כְּתִיב אֶת הָאָדָם דְּכָלִיל דְּכַר וְנוּקְבָא. אֶת: לְאַפָּקָא וּלְמִסְגֵּי זִינָא דְנָפִיק מִנֵּיהּ. (מִדְּכַר וְנוּקְבָא).

עָפָר מִן הָאֲדָמָה: דִּיוּקְנָא בְּגוֹ דִיוּקְנָא. וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים: טַבְרְקָא דְגוּשְׁפַּנְקָא גּוֹ בְּגוֹ. וְכָל דָּא לָמָּה. בְּגִין לְאִשְׁתַּלְּפָא וּלְעַיְּלָא בֵּיהּ סָתִים דִּסְתִימָא עִלָּאָה, עַד סוֹפָא דְכָל סְתִימִין. (הָדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים) **נִשְׁמָתָא, דְּכָל חַיֵּי דְעֵילָא וְתַתָּא תַלְיָין מֵהַהִיא נִשְׁמָתָא, וּמִתְקַיְּמֵי בָּהּ.**

וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, לְאַתְּרָקָא, וּלְעַיְּלָא בְּתִקּוּנִין כְּגַוְונָא דָא, וּלְאַשְׁלְפָא לְהַהִיא (נ"א מֵהַהִיא) **נִשְׁמָתָא. מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד סוֹפָא דְכָל דַּרְגִּין. בְּגִין**

דִּיהֲוֵי הַהִיא נִשְׁמָתָא מִשְׁתַּכְּחָא בְּכֹלָּא, וּמִתְפַּשְׁטָא בְּכֹלָּא. וּלְמֶהֱוֵי כֹּלָּא בְּיִחוּדָא חַד. וּמַאן דְּפָסִיק הַאי יִחוּדָא מִן עָלְמָא, כְּמַאן דְּפָסִיק נִשְׁמָתָא דָא, וּמְחֲזֵי דְּאִית נִשְׁמָתָא אַחֲרָא, בַּר מֵהַאי. וּבְגִין כַּךְ, יִשְׁתְּצֵי הוּא וְדוּכְרָנֵיהּ מִן עָלְמָא לְדָרֵי דָרִין.

בְּהַאי דִּיוּקְנָא דְּאָדָם, שַׁאֲרֵי וְתָקִין כְּלָלָא דְּכַר וְנוּקְבָא. כַּד אִתְתָּקַן הַאי דִּיוּקְנָא בְּתִקּוּנוֹי, שָׁאֲרֵי מֵחַדּוֹי, מִבֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין. בְּאֲתָר דְּתַלְיָין שַׁעְרֵי דְּדִיקְנָא, דְּאִתְקְרוּן (נ"א דְּאִתְקְרֵי) תִּפְאֶרֶת. וְאִתְפַּשַּׁט הַאי תִּפְאֶרֶת, וְתָקִין תְּרֵין חַדִּין, וְאִשְׁתְּלַף לַאֲחוֹרוֹי, וְעָבַד גּוּלְגַּלְתָּא דְּנוּקְבָא. כֹּלָּא סְתִימָא מִכָּל סִטְרוֹי. בְּשַׁעְרָא בְּפַרְצוּפָא דְּרֵישָׁא. וּבְכֻלָּלָא חָדָא אִתְעֲבִידוּ בְּהַאי תִּפְאֶרֶת, וְאִקְרֵי אָדָם דְּכַר וְנוּקְבָא. חָדָא הוּא דִּכְתִיב, כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת. (ישעיה מד)

כַּד אִתְבְּרֵי פַּרְצוּפָא דְּרֵישָׁא דְנוּקְבָא, תַּלְיָיא חַד קוֹצָא דְּשַׁעְרֵי מֵאֲחוֹרוֹי דִּזְעֵיר אַפִּין, וְתָלֵי עַד רֵישָׁא דְּנוּקְבָא. וְאִתְעֲרוּ שַׁעְרֵי בְּרֵישָׁהָא, כֻּלְּהוּ סוּמָקֵי דִּכְלִלָן בְּגוֹ גַּוְוֵנֵי, חָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ז) וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן. מַהוּ אַרְגָּמָן. גַּוְוֵנֵי דִּכְלִילָן בְּגוֹ גַּוְוֵנֵי.

תָּאנָא, אִתְפָּשַׁט הַאי תִּפְאֶרֶת מִטַּבּוּרָא דְּלִבָּא, וְנָקִיב וְאִתְעֲבָר בְּגִיסָא אַחֲרָא, וְתָקִין פַּרְצוּפָא דְּנוּקְבָא עַד טַבּוּרָא. וּמִטַּבּוּרָא שָׁאֲרֵי, וּבְטַבּוּרָא שְׁלִים.

תּוּ אִתְפְּשָׁט הַאי תִּפְאֶרֶת, וְאַתְקִן מֵעוֹי דִּדְכוּרָא, וְעָיֵיל (וְאִתְתַּקַּן) בְּהַאי אֲתָר כָּל רַחֲמִין, וְכָל סִטְרָא דְּרַחֲמֵי. וְתָאנָא, בְּהָנֵי מֵיעַיִין אִתְאַחֲדָן, שִׁית מֵאָה אֶלֶף רִבּוֹא מָאֲרֵי דְּרַחֲמֵי. וְאִתְקְרוּן בַּעֲלֵי מֵיעַיִין. דִּכְתִיב, (ירמיה לא) עַל כֵּן הָמוּ מֵעַי לוֹ רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם יְיָ.

תָּאנָא, הַאי תִּפְאֶרֶת, כְּלִיל בְּרַחֲמֵי, וְכָלִיל בְּדִינָא, וְאִתְפְּשַׁט רַחֲמֵי בִּדְכוּרָא, וְאִתְעֲבָר וְנָקִיב לְסִטַר אַחֲרָא, וְתָקִין מֵיעוֹי דְּנוּקְבָא, וְאִתְתְּקָנוּ מְעָהָא בְּסִטְרָא דְּדִינָא. (ס"א וְנָהִיר)

תָּאנָא, אִתְתַּקַּן דִּכוּרָא בְּסִטְרֵיה, בְּמָאתָן וּתְמַנְיָא וְאַרְבְּעִין תִּקּוּנִין דִּכְלִילָן בֵּיהּ, וּמִנְהוֹן לְגוֹ, וּמִנְהוֹן לְבַר. מִנְהוֹן רַחֲמֵי. וּמִנְהוֹן דִּינָא. כֻּלְּהוּ (דף קמ"ב ע"א) דְּדִינָא, אִתְאַחֲדוּ בְּדִינָא דַּאֲחוֹרוֹי, דְּנוּקְבָא אִתְפַּשְׁטַת תַּמָּן. וְאִתְאַחֲדוּ וְאִתְפְּשָׁטוּ בְּסִטְרָהָא.

וְתָאנָא, חֲמִשָּׁה עֲרָיָיתָא (נ"א תִּקּוּנִין) אִתְגַּלְיָין בָּה, בְּסִטְרָא דְּדִינִין חֲמִשָּׁה. וְדִינִין חֲמִשָּׁה (נ"א בְּסִטְרָא דְּדִינָא וְדִינָהָא) אִתְפַּשְׁטָן, בְּמָאתָן וְאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָא אָרְחִין. וְהָכִי תָּאנָא, קוֹל בְּאִשָּׁה עֶרְוָה. שֵׂעָר בְּאִשָּׁה עֶרְוָה. שׁוֹק בְּאִשָּׁה עֶרְוָה. יַד בְּאִשָּׁה עֶרְוָה. רֶגֶל בְּאִשָּׁה עֶרְוָה. דְּאַף עַל גַּב דְּתְרֵין אִלֵּין לָא שַׁנְיוּהָ חַבְרָנָא, וּתְרֵין אִלֵּין יַתִּיר מֵעֶרְוָה אִינּוּן.

וְתָאנָא בִּצְנִיעוּתָא דְּסִפְרָא, אִתְפַּשַּׁט דְּכוּרָא וְאִתְתָּקַן בְּתִקּוּנוֹי. אִתְתָּקַן תִּקּוּנָא דִּכְסוּתָא דַּכְיָא. וְהָאי הַוְיָא אַמָּה דַּכְיָא. אָרְכֵיהּ דְּהַהוּא אַמָּה, מָאתָן וְאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָא עָלְמִין. וְכֻלְּהוּ תַּלְיָין בְּפוּמָא דְּאַמָּה, דְּאִתְקְרֵי יו"ד. וְכֵיוָן דְּאִתְגַּלְיָיא יו"ד פּוּמֵיהּ דְּאַמָּה, אִתְגְּלֵי חֶסֶד עִלָּאָה. וְהָאי אַמָּה חֶסֶד הוּא דְּאִתְקְרֵי, וְתָלֵי (נ"א וְהָאי חֶסֶד הוּא תָּלֵי) בְּהָאי פּוּם אַמָּה. וְלָא אִקְרֵי חֶסֶד, עַד דְּאִתְגַּלְיָיא יו"ד דְּפוּם אַמָּה.

וְתָא חֲזֵי, דְּלָא אִתְקְרֵי אַבְרָהָם שְׁלִים בְּהָאי חֶסֶד, עַד דְּאִתְגַּלְיָיא יו"ד דְּאַמָּה. וְכֵיוָן דְּאִתְגְּלֵי אִקְרֵי שְׁלִים, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים, תָּמִים מַמָּשׁ. וּכְתִיב (שמואל ב כב) וָאֶהְיֶה תָמִים לוֹ וָאֶשְׁתַּמְּרָה מֵעֲוֹנִי. מַאי קָא מַיְירֵי, רֵישָׁא

וְסִיפָא. אֶלָּא כָּל דְּגַלֵּי הַאי יו"ד, וְאִסְתְּמַר דְּלָא עַיְילֵיהּ לְיו"ד בִּרְשׁוּתָא אַחֲרָא. לִיהֱוֵי שְׁלִים לְעָלְמָא דְּאָתֵי, וְלֶהֱוֵי צָרִיר בִּצְרוֹרָא דְּחַיֵּי. מָאי בִּרְשׁוּתָא אַחֲרָא. דִּכְתִיב, (מלאכי ב) וּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר. וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב, וָאֶהְיֶה תָמִים לוֹ, דְּכֵיוָן דְּהוּא תָמִים בְּגִלּוּיָיא דְיו"ד, וָאֶשְׁתַּמְּרָה מֵעָוֹנִי.

וְכֵיוָן דְּאִתְפְּשַׁט אַמָּה דָא, אִתְפְּשָׁט סְטָר גְּבוּרָה מֵאִינּוּן גְּבוּרָאן (בְּשְׂמָאלָא) דְּנוּקְבָא, וְאִשְׁתְּקַע בְּנוּקְבָא בַּאֲתָר חַד, וְאַרְשִׁים בְּעָרְיָיתָא, כְּסוּתָה דְּכָל גּוּפָא דְנוּקְבָא. וּבְהַהוּא אֲתָר אִקְרֵי עֶרְוָה דְכֹלָּא. אֲתָר לְאַצְנְעָא לְהַהוּא אַמָּה, דְּאִקְרֵי חֶסֶד. בְּגִין לְאִתְכַּסְּיָא גְּבוּרָה דָא דְכָלִיל חָמֵשׁ גְּבוּרָאן, בְּהַאי חֶסֶד דְּכָלִיל בְּחָמֵשׁ חֲסָדִין. חֶסֶד יְמִינָא, גְּבוּרָא שְׂמָאלָא. אִתְכַּסָּם דָּא בְדָא, וְאִקְרֵי אָדָם, כָּלִיל מִתְּרֵין סִטְרִין. וּבְגִין כַּךְ, בְּכֻלְּהוּ כִתְרִין אִית יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, דִּינָא וְרַחֲמֵי.

תָּאנָא, עַד לָא זַמִּין תִּקּוּנוֹי דְמַלְכָּא, עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין, בְּנָה עָלְמִין, וְאַתְקִין תִּקּוּנִין לְאִתְקַיְּמָא. הַהוּא נוּקְבָא לָא אִתְכַּסְּיָא, וְלָא אִתְקַיְּימוּ, עַד דְּנָחִית חֶסֶד עִלָּאָה וְאִתְקַיְּימוּ, וְאִתְכְּסָמוּ תִּקּוּנֵי נוּקְבָא, בְּהַאי אַמָּה דְאִקְרֵי חֶסֶד. הָדָא הוּא

דִּכְתִיב, (בראשית לו) וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם, אֲתָר דְּכָל דִּינִין מִשְׁתַּכְּחִין תַּמָּן (וְאֵינוּן תִּקּוּנֵי אִתְּתָא, אֲשֶׁר הָיוּ לָא כְּתִיב אֶלָּא אֲשֶׁר מָלְכוּ) וְלָא אִתְכְּסָמוּ, עַד דְּאִתְקָן כֹּלָּא, וְנָפִיק הַאי חֶסֶד, וְאִתְיְשַׁב בְּפוּמָא דְאַמָּה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיָּמָת וַיָּמָת, דְּלָא אִתְקַיָּימוּ, וְלָא אִתְכְּסָמוּ, דִּינָא בְּדִינָא.

וְאִי תֵּימָא אִי הָכִי דְּדִינָא כֻּלְּהוּ, וְהָא כְּתִיב וַיִּמְלוֹךְ תַּחְתָּיו שָׁאוּל מֵרְחוֹבוֹת הַנָּהָר, וְהָא לָא אִתְחֲזֵי דִּינָא. דְּתָנֵינָן, רְחוֹבוֹת הַנָּהָר אִיהוּ בִּינָה, דְּמִינָהּ מִתְפַּתְּחִין חַמְשִׁין תַּרְעִין דִּנְהוֹרִין וּבוּצִינִין, לְשִׁית סִטְרֵי עָלְמָא. תָּאנָא, כֻּלְּהוּ דִּינָא, בַּר מֵחָד דְּאִתְקַיָּים בַּתְרָאָה, וְהַאי שָׁאוּל מֵרְחוֹבוֹת הַנָּהָר, דָּא הוּא חַד סִטְרָא, דְּאִתְפְּשַׁט וְנָפִיק מֵרְחוֹבוֹת הַנָּהָר.

וְכֻלְּהוּ לָא אִתְקַיָּימוּ, לָא תֵּימָא דְּאִתְבְּטָלוּ, אֶלָּא דְּלָא אִתְקַיָּימוּ בְּהַהוּא מַלְכוּ, (וּבִסְטַר נוּקְבָא) עַד דְּאִתְעַר וְאִתְפְּשַׁט הַאי בַּתְרָאָה מִכֻּלְּהוּ, דִּכְתִיב וַיִּמְלוֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַר. מָאי הֲדַר. חֶסֶד עִלָּאָה. וְשֵׁם עִירוֹ פָּעוּ, מָאי פָּעוּ. בְּהַאי פָּעֵי בַּר נָשׁ דְּזָכֵי לְרוּחָא דְקוּדְשָׁא וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל, בְּכָאן אִתְכְּסָמוּ דָּא בְדָא, וְאִתְקְרֵי אִשְׁתּוֹ, מַה דְּלָא כְתִיב בְּכֻלְּהוּ.

מְהֵיטַבְאֵל, אִתְבַּסְמוּתָא דְּדָא בְּדָא. בַּת מַטְרֵד, תִּקּוּנִין דְּמִסְטַר גְּבוּרָה. בַּת מֵי זָהָב, אִתְבְּסָמוּ וְאִתְכְּלִילוּ דָא בְּדָא, מֵי זָהָב: רַחֲמֵי וְדִינָא. כָּאן אִתְדַּבְּקוּ אִתְּתָא בִּדְכוּרָא.

בְּסִטְרוֹי, אִתְפְּרְשָׁן בִּדְרוֹעִין, בְּשׁוֹקִין. דְּרוֹעִין דִּדְכוּרָא, חַד יְמִינָא, חַד שְׂמָאלָא דְּרוֹעָא קַדְמָאָה (ס"א קַדִּישָׁא) (דף קמ"ב ע"ב) תְּלַת קִשְׁרִין אִתְקָשָׁרוּ בֵּיהּ, וְאִתְכְּלִילוּ ב' דְּרוֹעִין. וְאִתְכְּלִילוּ סַלְקָא דַעְתָּךְ. אֶלָּא תְּלַת קִשְׁרִין בִּימִינָא, וְתְלַת קִשְׁרִין בִּשְׂמָאלָא. תְּלַת קִשְׁרִין דִּימִינָא, אִתְכְּלִילָן בְּתְלַת קִשְׁרִין דִּשְׂמָאלָא. וּבְגִין כָּךְ, דְּרוֹעָא לָא כְּתִיב אֶלָּא חַד. אֲבָל יְמִינָא, לָא כְּתִיב בֵּיהּ זְרוֹעַ, אֶלָּא (שמות טו) יְמִינְךָ יְיָ. (תהלים קיח) יְמִין יְיָ אִתְקְרֵי, בְּתְלַת קִשְׁרִין דַּאֲבָהָתָא דְּאַחֲסִינוּ לְחוּלָקֵיהוֹן.

וְאִי תֵּימָא הָא בִּתְלַת חֲלָלִין מוֹחָא דְּגוּלְגַּלְתָּא מִשְׁתַּכְּחִין. תָּאנָא, כֻּלְּהוּ תְּלַת מִתְפַּשְׁטִין, וּמִתְקַשְׁרָן בְּכָל גּוּפָא, וְכָל גּוּפָא אִתְקְשַׁר בְּהָנֵי תְּלַת, וּמִתְקַשְׁרִין בִּדְרוֹעָא יְמִינָא. וּבְגִין כַּךְ תָּאִיב דָּוִד וְאָמַר, (תהלים קי) שֵׁב לִימִינִי. מִשּׁוּם דְּהוּא אִתְחַבָּר עִמְּהוֹן דַּאֲבָהָתָא, וְיָתִיב תַּמָּן לְכוּרְסְיָא שְׁלֵימָתָא.

וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים וְגוֹ', מִשּׁוּם דְּיָתִיב לִימִינָא. הַיְינוּ דִכְתִיב, (דניאל יב) וְתָנוּחַ וְתַעֲמוֹד לְגוֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין, כְּלוֹמַר, כְּמַאן דְּזָכֵי לַחֲבִיבוּתָא דְמַלְכָּא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, דְּמַאן דְּפָרִישׁ מַלְכָּא יְמִינֵיהּ. וְקָבִיל לֵיהּ תְּחוֹת יְמִינֵיהּ. וְהַאי יְמִינָא כַּד יְתִיב, קִשְׁרִין אִתְפַּשְׁטָא.

וּדְרוֹעָא לָא אוֹשִׁיט יְדֵיהּ (ס"א וְקִשְׁרִין לָא אִתְפַּשְׁטוּ וּדְרוֹעָא לָא אוֹשִׁיט יָתִיב) **בִּתְלַת קְשִׁירָן דְּאַמָּרָן. וְכַד מִתְעָרִין חַיָּיבַיָּא, וּמִתְפַּשְׁטָן בְּעָלְמָא, מִתְעָרִין תְּלַת אַחֲרָנִין, דְּאִינּוּן דִּינָא קַשְׁיָא, וְאוֹשִׁיט דְּרוֹעָא וְכַד אוֹשִׁיט דְּרוֹעָא, יַד יְמִינָא הוּא, אֲבָל אִתְקְרֵי** (ישעיה נא) **זְרוֹעַ יְיָ,** (דברים ט) **זְרוֹעֲךָ הַנְּטוּיָה** (נ"א תְּלַת קִשְׁרִין אִתְקְשָׁרוּ בֵּיהּ וְאִתְכְּלִילוּ תְּלַת קִשְׁרִין דִּימִינָא וּתְלַת קִשְׁרִין דִּשְׂמָאלָא בְּג' קִשְׁרִין דְּאַבָּהָתָא דְּאֵחְסִינוּ לְחוּלָקֵיהוֹן. וְאִי תֵּימָא הָא בְּג' חֲלָלֵי מוֹחָא דְּגוּלְגַּלְתָּא מִשְׁתַּכְּחִין. תָּאנָא כּוּלְּהוּ ג' מִתְפַּשְׁטִין וּמִתְקַשְׁרִין בְּכָל גּוּפָא וְכָל גּוּפָא אִתְקַשַּׁר בְּהָנֵי תְּלָתָא וּמִתְקַשְׁרִין בִּדְרוֹעָא יְמִינָא. וְהַאי יַמִּינָא כַּד יָתִיב קִשְׁרִין לָא אִתְפַּשְׁטוּ וּדְרוֹעָא לָא אוֹשִׁיט וְיָתִיב בִּתְלַת קִשְׁרִין דְּאַמָּרָן. וְכַד חַיָּיבַיָּא מִתְעָרִין. מִתְעָרִין תְּלַת אַחֲרָנִין דְּאִינּוּן דִּינָא קַשְׁיָא וְאוֹשִׁיט דְּרוֹעָא וְאִתְקְרֵי זְרוֹעַ יְיָ זְרוֹעֲךָ הַנְּטוּיָה) **בְּזִמְנָא דְתְלַת אִלֵּין אִתְכְּלִילָן בִּתְלַת אַחֲרָנִין, אִקְרֵי כֹּלָּא יְמִינָא, וְעָבִיד דִּינָא בְּרַחֲמֵי, הָדָא הוּא דִכְתִיב, יְמִינְךָ יְיָ נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ יְמִינְךָ יְיָ תִּרְעַץ אוֹיֵב, בְּגִין דְּמִתְעָרִין רַחֲמֵי בְּהוּ.**

וְתָאנָא, בְּהַאי יְמִינָא מִתְאַחֲדָן תְּלַת מְאָה וְשִׁבְעִין אֶלֶף רִבּוֹא, דְּאִקְרוּן יְמִינָא. וּמְאָה וְתִמְנִין וַחֲמִשָּׁה אֶלֶף רִבּוֹא, מִזְּרוֹעַ דְּאִקְרֵי זְרוֹעַ יָיְ. מֵהַאי וּמֵהַאי תַּלְיָיא זְרוֹעָא, וְהַאי וְהַאי אִקְרֵי תִּפְאֶרֶת, דִּכְתִיב, (ישעיה סג) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה, הָא יְמִינָא. זְרוֹעַ, הָא שְׂמָאלָא. דִּכְתִיב, (ישעיה סג) זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ, דָּא בְדָא.

וְתָאנָא, בִּידָא שְׂמָאלָא, מִתְאַחֲדָן אַרְבַּע מְאָה וְחַמְשִׁין רִבּוֹא מָאתַיִם תְּרִיסִין, מִתְאַחֲדָן בְּכָל אֶצְבְּעָא וְאֶצְבְּעָא. וּבְכָל אֶצְבְּעָא וְאֶצְבְּעָא עֶשֶׂר אַלְפִין מָאתַיִם תְּרִיסִין מִשְׁתַּכְּחִין. פּוּק וַחֲשׁוֹב, כַּמָּה אִינּוּן דְּבִידָא. וְהַהוּא יְמִינָא אִקְרֵי סִיּוּעָא קַדִּישָׁא, דְּאָתֵי מִדְּרוֹעָא דִימִינָא, מִתְּלַת קִשְׁרִין. (וְאַף עַל גַּב דְּאִקְרֵי יַד הֲוֵי סִיּוּעָא) דִּכְתִיב (וּכְתִיב) (שמואל ב ג) וְהִנֵּה יָדִי עִמָּךְ. וּמִתְאַחֲדָן מֵהַאי, אֶלֶף וְאַרְבַּע רִבּוֹא, וּתְמַנְיָא, וְחָמֵשׁ מְאָה אַלְפִין מָאתַיִם דְּסִיּוּעִין בְּכָל עָלְמָא. וְאִקְרוּן יַד יְיָ עִלָּאָה. יַד יְיָ תַּתָּאָה. וְאַף עַל גַּב דִּבְכָל אֲתָר יַד יְיָ שְׂמָאלָא. זָכוּ יְמִין יְיָ, אִתְכְּלָל יָדָא בִּזְרוֹעָא, וַהֲוֵי סִיּוּעָא, וְאִקְרֵי יָמִין. וְאִי לָאו, יַד יְיָ תַּתָּאָה. תָּאנָא, כַּד מִתְעָרִין דִּינִין קַשְׁיָין לְאַחֲתָא בְעָלְמָא, הָכָא כְּתִיב, (תהלים כה) סוֹד יְיָ לִירֵאָיו.

וְתָאנָא בִּצְנִיעוּתָא דְּסִפְרָא, דְּכָל דִּינִין דְּמִשְׁתַּכְחִין מִדְּכוּרָא, תַּקִּיפִין בְּרֵישָׁא, וְנַיְיחִין בְּסוֹפָא. וְכָל דִּינִין דְּמִשְׁתַּכְחִין מִנּוּקְבָא, נַיְיחִין בְּרֵישָׁא, וְתַקִּיפִין בְּסוֹפָא. וְאִלְמָלֵא דְּאִתְעָבִידוּ כַּחֲדָא, לָא יַכְלִין עָלְמָא לְמִסְבַּל. עַד דְּעַתִּיק דְּעַתִּיקֵי סְתִימָא דְּכֹלָּא, פָּרִישׁ דָּא מִן דָּא, וְחָבַר לוֹן לְאִתְבַּסְּמָא כַּחֲדָא.

וְכַד פָּרִישׁ לוֹן, אָפִּיל דּוּרְמִיטָא לִזְעֵיר אַפִּין, וּפָרִישׁ לְנוּקְבָא מֵאֲחוֹרוֹי דְּסִטְרוֹי, וְאַתְקִין לָהּ כָּל תִּקּוּנָהָא, וְאַצְנְעָא לְיוֹמָא דִּילֵיהּ, לְמֵיתָהָא לִדְכוּרָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית ב) וַיַּפֵּל יְיָ אֱלֹהִים תַּרְדֵּמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן. מַהוּ וַיִּישָׁן. הַאי הוּא דִּכְתִיב, (תהלים מד) עוּרָה לָמָּה תִישָׁן יְיָ. וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו, מַאי אַחַת. דָּא הִיא נוּקְבָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שיר השירים ו) אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי, וְסַלְקָא, וְאִתְתַּקְנָא. וּבְאַתְרָהָא שְׁקִיעַ רַחֲמֵי וְחֶסֶד, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּסְגּוֹר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה. וּכְתִיב (יחזקאל לו) וַהֲסִירוֹתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן מִבְּשַׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר.

וּבְשַׁעֲתָא דְּבָעָא לְמֵיעַל שַׁבְּתָא הָוָה בָּרֵי רוּחִין וְשֵׁדִין וְעִלְעוּלִין, וְעַד לָא סִיֵּים לוֹן, אָתַת

מַטְרוֹנִיתָא בְּתִקּוּנָהָא, וְיָתִיבַת קַמֵּיהּ. בְּשַׁעֲתָא דְיָתִיבַת קָמֵיהּ, אֲנָח לוֹן לְאִינּוּן בְּרְיָיאן, וְלָא אִשְׁתְּלִימוּ. כֵּיוָן דְּמַטְרוֹנִיתָא יַתְבַת עִם מַלְכָּא, (דף קמ"ג ע"א) וְאִתְחַבָּרוּ אַפִּין בְּאַפִּין, מָאן יֵיעוּל בֵּינַיְיהוּ, מָאן הוּא דְיִקְרַב בַּחֲדַיְיהוּ. (בְּגִין כָּךְ סְתִימָא דְמִלָּה עוֹנָתָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּיַדְעִין רָזָא דְנָא מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת.) וְכַד אִתְחַבְּרוּ, אִתְבְּסָמוּ דָא בְדָא. יוֹמָא דְכֹלָּא אִתְבְּסָם בֵּיהּ. וּבְגִין כָּךְ, אִתְבְּסָמוּ דִינִין דָּא בְדָא, וְאִתְתְּקָנוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין.

וְתָאנָא בִּצְנִיעוּתָא דְסִפְרָא, בָּעָא עַתִּיקָא קַדִּישָׁא לְמֵחֲזֵי, אִי אִתְבְּסָמוּ דִינִין, וְאִתְדְּבָקוּ תְּרֵין אִלֵּין דָּא בְדָא, וְנָפַק מִסִּטְרָא דְנוּקְבָא דִינָא תַקִּיפָא, (דְּלָא יְכִיל עָלְמָא לְמִסְבַּל) דִּכְתִיב, (בראשית ד) וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי וְגוֹ'. וְלָא חַוָּה יְכִיל עָלְמָא לְמִסְבַּל, מִשּׁוּם דְּלָא אִתְבַּסְּמַת, וְחִוְיָא תַקִּיפָא אַטִּיל בָּה זוּהֲמָא דְדִינָא קַשְׁיָא, וּבְגִין כָּךְ לָא הָוָה יְכִיל לְאִתְבַּסְּמָא. וְכַד נָפִיק דָּא קַיִן מִסִּטַּר דְּנוּקְבָא, נָפַק תַּקִּיף קַשְׁיָא, תַּקִּיף בְּדִינוֹי, קַשְׁיָא בְדִינוֹי. כֵּיוָן דְּנָפַק אִתְחַלְּשַׁת וְאִתְבַּסְּמַת. בָּתַר דָּא, אַפִּיקַת אַחֲרָא בְּסִימָא יַתִּיר, וְסָלִיק קַדְמָאָה דְּחַוָּה תַקִּיפָא קַשְׁיָא, וְכָל דִּינִין לָא אִתְעָרְבוּ (ס"א אִתְעָרְעוּ) קָמֵיהּ (ס"א וְכָל דִּינִין (לָא) אִתְעָרוּ) עִמֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, (בראשית ד) וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה. בַּשָּׂדֶה: דְּאִשְׁתְּמוֹדַע לְעֵילָא. בַּשָּׂדֶה דְּאִקְרֵי שָׂדֶה דְּתַפּוּחִים. וְנָצַח הַאי דִּינָא לַאֲחוּהָ, מִשּׁוּם דְּהַוָּה קַשְׁיָא מִנֵּיהּ, וְאַכְפְּיֵיהּ וְאַטְמְרֵיהּ תְּחוֹתֵיהּ. עַד דְּאִתְעַר בְּהַאי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַעְבְּרֵיהּ מִקַּמֵּיהּ. וְשַׁקְעֵיהּ בְּנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא. וְכָלִיל לַאֲחוּי בְּשִׁקּוּעָא דְּיַמָּא רַבָּא, דִּמְכַסֵּם דִּמְעִין עִלָּאִין. וּמִנְּהוֹן נַחְתִּין נִשְׁמָתִין לְעָלְמָא, אֶינָשׁ לְפוּם אוֹרְחוֹי.

וְאַף עַל גַּב דִּטְמִירִין אִינּוּן. מִתְפַּשְׁטִין דָּא בְדָא, וְאִתְעֲבִידוּ גוּפָא חַד וּמֵהַאי גוּפָא, נַחְתִּין נִשְׁמָתְהוֹן דְּרַשִׁיעַיָּיא חַיָּיבַיָּא, תַּקִּיפֵי רוּחָא. מִתַּרְוֵיהוֹן כַּחֲדָא סַלְקָא דַעְתָּךְ. אֶלָּא דָּא לְסִטְרוֹי, וְדָא לְסִטְרוֹי. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּמִשַّלְפֵי נִשְׁמָתְהוֹן מֵהַאי גוּפָא קַדִּישָׁא דְּאִקְרֵי אָדָם, דְּכָלִיל כֹּלָּא, אֲתָר דְּעִטְרִין וְכִתְרִין קַדִּישִׁין מִתְחַבְּרָאן תַּמָּן, בִּצְרוֹרָא דְּאַתְקְלָא

(ס"א דְּאַתְכְּלָא).

זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, (ס"א אַתּוּן חַבְרַיָּיא) דְּכָל הָנֵי מִלִּין קַדִּישִׁין, דְּאִתְמָרוּ בְּרוּחַ קַדִּישָׁא עִלָּאָה, רוּחַ דְּכָל קַדִּישִׁין עִלָּאִין אִתְכַּלְלָן בֵּיהּ, אִתְגַּלְיָין לְכוּ. מִלִּין דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין צַיְיתִין לְהוּ, זַכָּאִין אַתּוּן מָארֵיהוֹן

דְּמָארִין, מִחַצְדֵּי חַקְלָא, דְּמִלִּין אִלֵּין תִּנְדְּעוּן וְתִסְתַּכְּלוּן בְּהוּ, וְתִנְדְּעוּן לְמָארֵיכוֹן אַפִּין בְּאַפִּין, עֵינָא בְּעֵינָא. וּבְהָנֵי מִלִּין תִּזְכּוּן לְעָלְמָא דְּאָתֵי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים ד) וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ וְגוֹ'. יְיָ, עַתִּיק יוֹמִין הוּא הָאֱלֹהִים. וְכֹלָּא הוּא חַד, בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, חֲמֵינָא עִלָּאִין לְתַתָּא, וְתַתָּאִין לְעֵילָא. עִלָּאִין לְתַתָּא, דִּיוּקְנָא דְּאָדָם, דְּהוּא תִקּוּנֵי עִלָּאָה, כְּלָלָא דְּכֻלְּהוּ. (חסר).

תָּאנָא, כְּתִיב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, דְּכָלִיל שִׁית בְּקַרְטוּפָא כַּחֲדָא. וְהַאי הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ה) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ.

וְתָאנָא בְּצִנִּיעוּתָא דְּסִפְרָא, בְּאָדָם אִתְכְּלִילוּ כִּתְרִין עִלָּאִין, בִּכְלַל וּבִפְרַט. וּבְאָדָם אִתְכְּלִילוּ כִּתְרִין תַּתָּאִין, בִּפְרָט וּכְלָל. כִּתְרִין עִלָּאִין בִּכְלַל, כְּמָה דְּאִתְּמַר בְּדִיוּקְנָא דְּכָל הֲנֵי תִּיקּוּנִין (ס"א דִּיוּקְנִין). בִּפְרָט: בְּאֶצְבְּעָן דִּידָן, חָמֵשׁ כְּנֶגֶד חָמֵשׁ. כִּתְרִין תַּתָּאִין, בְּאֶצְבְּעִין דְּרַגְלִין דְּאִינּוּן פְּרָט וּכְלָל. דְּהָא גּוּפָא לָא אִתְחֲזֵי בַּהֲדַיְיהוּ. דְּאִינּוּן לְבַר מִגּוּפָא. וּבְגִין כָּךְ לָא הֲווֹ בְּגוּפָא. דְּגוּפָא אַעְדִּיו מִנַּיְיהוּ.

אִי הָכִי, מָאי (זכריה יד) **וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא. אֶלָּא רַגְלָיו דְּגוּפָא, מָאֵרֵיהוֹן דְּדִינִין** (ס"א דְּמָארִין) **לְמֶעְבַּד נוּקְמִין וְאִקְרוּן בַּעֲלֵי רַגְלַיִם. וּמִנְּהוֹן תַּקִּיפִין. וּמִתְאַחֲדָן מָאֵרֵיהוֹן דְּדִינִין דִּי לְתַתָּא, בְּכִתְרִין תַּתָּאִין.**

תָּאנָא, כָּל אִינּוּן תִּקּוּנֵי דִלְעֵילָא, דִּבְגוּפָא קַדִּישָׁא, (בְּדִכַּר וְנוּקְבָּא) **כְּלָלָא דְאָדָם, אִתְמְשִׁיךְ דָּא מִן דָּא, וּמִתְאַחֲדָן דָּא בְדָא, וְאַשְׁקוּן דָּא לְדָא. כְּמָה דְאִתְמְשָׁךְ דָּמָא בְּקִטְפִּין דְּוָרִידִין לְדָא וּלְדָא, לְהָכָא וּלְהָכָא, מֵאַתָּר דָּא לְאַתָּר אַחֲרָא, וְאִינּוּן מַשְׁקִין** (ס"א קַסְטִין) **דְּגוּפָא** (נ"א לְגוּפָא)**. אַשְׁקְיָין דָּא לְדָא, מְנַהֲרִין דָּא לְדָא. עַד דְּאַנְהִירוּ כֻּלְּהוּ עָלְמִין, וּמִתְבָּרְכָאן בְּגִינֵיהוֹן.**

תָּאנָא, כָּל אִינּוּן כִּתְרִין (דף קמ"ג ע"ב) **דְּלָא אִתְכְּלָלוּ בְגוּפָא, כֻּלְּהוּ רְחִיקִין וּמְסָאֲבִין, וּמְסַאֲבָן כָּל מָאן דְּיִקְרַב לְגַבֵּיהוֹן, לְמִנְדַּע מִנְּהוֹן מִלִּין.**

תָּאנָא, מָאי תִּיאוּבְתָּא דִלְהוֹן לְגַבֵּי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים. אֶלָּא מִשּׁוּם דְּחָמָן בְּהוּ גוּפָא קַדִּישָׁא, וּלְאִתְכַּלְלָא בְּהוּ בְּהַהוּא גוּפָא. וְכִי תֵימָא, אִי הָכִי, הָא מַלְאָכִין קַדִּישִׁין וְלֵיתְהוֹן בִּכְלָלָא דְגוּפָא. לָא. דְּחַס וְשָׁלוֹם אִי לֵיהֱוֵוֹן לְבַר מִכְּלָלָא דְגוּפָא קַדִּישָׁא, לָא הֲווֹ קַדִּישִׁין וְלָא מִתְקַיְּימֵי. וּכְתִיב (דניאל י) **וּגְוִיָּתוֹ**

כְּתַרְשִׁישׁ. וּכְתִיב (יחזקאל א) וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם. (דניאל ט) וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל. כֻּלְּהוּ בִּכְלָלָא דְּאָדָם. בַּר מֵהָנֵי דְּלֵיתְהוֹן בִּכְלָלָא דְּגוּפָא, דְּאִינּוּן מִסְאָבִין, וּמְסַאֲבָן כָּל מָאן דְּיִקְרַב בַּהֲדַיְיהוּ.

וְתָאנָא, כֻּלְּהוּ מֵרוּחָא דְשִׁמָּאלָא, דְּלָא אִתְבְּסָם בְּאָדָם מִשְׁתַּכְּחִין, וְנַפְקוּ מִכְּלָלָא דְגוּפָא קַדִּישָׁא, וְלָא אִתְדַּבְּקוּ בֵיהּ. וּכְגִין כָּךְ כֻּלְּהוּ מִסְאָבִין וְאַזְלִין וְטָאסִין עָלְמָא, וְעַיְילִין בְּנוּקְבָא דְתְהוֹמָא רַבָּא, לְאִתְדַּבְּקָא בְּהַהוּא דִינָא קַדְמָאָה דְאִקְרֵי קַיִן, דְּנָפִיק בִּכְלָל דְּגוּפָא דִלְתַתָּא. וְשָׁאטִין וְטָאסִין כָּל עָלְמָא, וּפַרְחָן וְלָא מִתְדַּבְּקָאן בִּכְלָלָא דְגוּפָא, וּכְגִינֵי כַּךְ אִינּוּן לְבַר, מִכָּל מַשְׁרְיָין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא. מִסְאָבִין אִינּוּן. בְּהוּ כְּתִיב (ויקרא יג) מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ.

וּבְרוּחָא דְּאִקְרֵי הֶבֶל, דְּאִתְבְּסָם יַתִּיר בִּכְלָלָא דְגוּפָא קַדִּישָׁא. נָפְקִין אַחֲרָנִין דְּמִבַּסְמָן יַתִּיר, וּמִתְדַּבְּקָן בְּגוּפָא, וְלָא מִתְדַּבְּקָן. כֻּלְּהוּ תַּלְיָין בַּאֲוִירָא וְנָפְקִין מֵהַאי כְּלָלָא דְאִלֵּין מִסְאָבִין. וְשַׁמְעִין מַה דְּשַׁמְעִין מֵעֵילָא, וּמִנַּיְיהוּ יַדְעֵי לְתַתָּא דְקָאַמְרֵי לְהוּ.

וְתָאנָא בִּצְנִיעוּתָא דְסִפְרָא, כֵּיוָן דְּאִתְבְּסָמוּ לְעֵילָא כְּלָלָא דְאָדָם, גּוּפָא קַדִּישָׁא, דְּכַר וְנוּקְבָא.

אִתְחַבָּרוּ זִמְנָא תְלִיתָאָה, וְנָפַק אִתְבַּסְמוּתָא דְכֹלָּא. וְאִתְבְּסָמוּ עָלְמִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין. וּמִכָּאן אִשְׁתְּכְלָל עָלְמָא דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, מִסִּטְרָא דְגוּפָא קַדִּישָׁא. וּמִתְחַבְּרָן עָלְמִין, וּמִתְאַחֲדָן דָּא בְדָא, וְאִתְעָבִידוּ חַד גּוּפָא. (וּבְגִין דְּכֻלְּהוּ חַד גּוּפָא, שְׁכִינְתָּא לְעֵילָא, שְׁכִינְתָּא לְתַתָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתַתָּא,) וּמְשַׁלְּפָא רוּחָא, וְעַיְּילָא בְּחַד גּוּפָא. וּבְכֻלְּהוּ לָא אִתְחֲזֵי אֶלָּא חַד. (ישעיה ו) קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. דְּכֹלָּא הוּא חַד גּוּפָא.

תָּאנָא, כֵּיוָן דְּאִתְבְּסָמוּ דָּא בְדָא, (כְּתִיב (שיר השירים א) תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ עִם נְקוּדוֹת הַכָּסֶף) אִתְקַשָּׁרוּ דִינָא וְרַחֲמֵי. (אִתְבַּסְמָא דִינָא בְּרַחֲמֵי) וְאִתְבַּסְמַת נוּקְבָא בִּדְכוּרָא. וּבְגִינֵי כַּךְ לָא סַלְקָא דָּא בְלֹא דָא, כְּהַאי תָּמָר, דְּלָא סַלְקָא דָא בְלֹא דָא. וְעַל הַאי תָּנִינָן, מָאן דְּאַפִּיק גַּרְמֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא מִכְּלָלָא דְּאָדָם, לְבָתַר כַּד נָפִיק מֵהַאי עָלְמָא, לָא עָיִיל בִּכְלָלָא דְּאָדָם, דְּאִקְרֵי גּוּפָא קַדִּישָׁא. אֶלָּא בְּאִינּוּן דְּלָא אִקְרוּן אָדָם, וְנָפִיק מִכְּלָלָא דְגוּפָא.

תַּנְיָא, תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ עִם נְקוּדוֹת הַכָּסֶף, דְּאִתְבְּסָמוּ דִינָא בְרַחֲמֵי. וְלֵית דִּינָא, דְּלָא הֲווֹ בֵּיהּ רַחֲמֵי. וְעַל הַאי כְּתִיב, (שיר השירים א) נָאוּוּ לְחָיַיִךְ

בַּתּוֹרִים צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים. בַּתּוֹרִים: כְּמָה דִכְתִיב, תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ וְגוֹ'. בַּחֲרוּזִים: כְּמָה דִכְתִיב, עִם נְקוּדוֹת הַכָּסֶף. צַוָּארֵךְ, בִּכְלָלָא דְנוּקְבָּא, דָּא מַטְרוֹנִיתָא אִשְׁתְּכַח בֵּי מַקְדְּשָׁא דִלְעֵילָא, וִירוּשָׁלַם דִלְתַתָּא (ס"א הוא מַקְדְּשָׁא דִכְלָא) וּמַקְדְּשָׁא. וְכָל דָּא מִדְּאִתְבְּסָמַת בִּדְכוּרָא, וְאִתְעָבִיד כְּלָלָא דְאָדָם, וְדָא הוּא כְּלָלָא דִמְהֵימְנוּתָא. מָאי מְהֵימְנוּתָא. דִבְגַוֵיהּ אִשְׁתְּכַח כָּל מְהֵימְנוּתָא.

וְתָאנָא, מָאן דְאִקְרֵי אָדָם, וְנִשְׁמְתָא נַפְקַת מִנֵיהּ, וּמִית, אָסִיר לְמֵיבַת לֵיהּ בְּבֵיתָא, לְמֶעְבַּד לֵיהּ לִינָה עַל אַרְעָא, מִשּׁוּם יְקָרָא דְהַאי גּוּפָא, דְּלָא יִתְחֲזֵי בֵּיהּ קְלָנָא, דִכְתִיב, (תהלים מט) אָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין, אָדָם דְהוּא יָקָר מִכָּל יְקָרָא, בַּל יָלִין. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּאִי יַעַבְדּוּן הָכִי, נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ. מַה בְּעִירֵי לָא הֲווֹ בִּכְלָלָא דְאָדָם, וְלָא אִתְחֲזֵי בְּהוּ רוּחָא קַדִּישָׁא, אוֹף הָכָא בִּבְעִירֵי, גּוּפָא בְּלָא רוּחָא, וְהַאי גּוּפָא, דְהוּא יְקָרָא דִכְלָא, לָא יִתְחֲזֵי בֵּיהּ קְלָנָא.

וְתָאנָא בִּצְנִיעוּתָא דִסִפְרָא, כָּל מָאן דְעָבִיד לִינָה לְהַאי גּוּפָא קַדִּישָׁא, בְּלָא רוּחָא, עָבִיד

פְּגִימוּתָא בְּגוּפָא דְעָלְמִין. דְּהָא בְגִין (דף קמ"ד ע"א) דָּא, לָא עָבִיד לִינָה בְּאַתְרָא קַדִּישָׁא, בְּאַרְעָא דְצֶדֶק יָלִין בָּהּ, (ס"א דְכִתְרָא קַדִּישָׁא דְּמַלְכָּא בְּאַרְעָא דִכְתִיב (ישעיה א) צֶדֶק יָלִין בָּהּ) מִשּׁוּם דְּהַאי גּוּפָא יְקָרָא, אִתְקְרֵי דִיוּקְנָא דְמַלְכָּא. וְאִי עָבִיד בֵּיהּ לִינָה, הֲוֵי כְּחַד מִן בְּעִירָא. (הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים מט) נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת (ע"כ) נִדְמוּ).

תָּאנָא, (בראשית ו) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. (ס"א בְּנֵי הָאֱלֹהִים) אִינּוּן דְּאִטְמַרוּ, וְנָפְלוּ בְּנוּקְבָא דִתְהוֹמָא רַבָּא. אֶת בְּנוֹת הָאָדָם, (הָאָדָם הַיָּדוּעַ). וּכְתִיב וְיָלְדוּ לָהֶם הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם וְגוֹ'. מֵהַהוּא דְאִקְרֵי עוֹלָם. כִּדְתָנֵינָן יְמֵי עוֹלָם. אַנְשֵׁי הַשֵּׁם, מִנְּהוֹן נַפְקוּ רוּחִין וְשֵׁדִין לְעָלְמָא, לְאִתְדַּבְּקָא בְּרַשִׁיעַיָּיא.

הַנְּפִילִים הָיוּ בָאָרֶץ, לְאַפָּקָא אִלֵּין אַחֲרָנִין. דְּלָא הֲווֹ בָּאָרֶץ. הַנְּפִילִים: עַזָּ"א וְעַזָּאֵ"ל הֲווֹ בָּאָרֶץ. בְּנֵי הָאֱלֹהִים לָא הֲווֹ בָּאָרֶץ. וְרָזָא הוּא וְכֹלָּא אִתְמַר.

כְּתִיב (בראשית ו) וַיִּנָּחֶם יְיָ כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בָּאָרֶץ, לְאַפָּקָא אָדָם דִּלְעֵילָא, דְּלָא הֲוֵי בָּאָרֶץ. וַיִּנָּחֶם יְיָ הַאי בִּזְעֵיר אַפִּין אִתְמַר. וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ, וַיֶּעְצַב לֹא נֶאֱמַר. אֶלָּא וַיִּתְעַצֵּב, אִיהוּ אִתְעַצָּב, דְּבֵיהּ

תַּלְיָיא מִלְּתָא. לַאֲפוּקֵי מִמַּאן דְּלָא אִתְעַצָּב. אֶל לִבּוֹ, בְּלִבּוֹ לָא כְּתִיב, אֶלָּא אֶל לִבּוֹ. כְּמַאן דְּאִתְעַצָּב (וּמְקַבֵּל) לְמָארֵיהּ, דְּאַחְזֵי הַאי לְלִבָּא דְּכָל לִבִּין.

וַיֹּאמֶר יְיָ אֶמְחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְגוֹ'. לְאַפְּקָא אָדָם דִּלְעֵילָא. וְאִי תֵימָא אָדָם דִּלְתַתָּא בִּלְחוֹדוֹי. לָאו לְאַפְּקָא כְּלָל, מִשּׁוּם דְּלָא קָאִים דָּא בְּלָא דָא.

וְאִלְמָלֵא חָכְמָה סְתִימָא דְכוֹלָא, כּוֹלָא אִתְתָּקַן בְּמֵרִישָׁא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ח) אֲנִי חָכְמָה שָׁכַנְתִּי עָרְמָה. אַל תִּקְרֵי שָׁכַנְתִּי, אֶלָּא שָׁכִינָתִי (ס"א שִׁיכַּנְתִּי).

וְאִלְמָלֵא הַאי תִּקּוּנָא דְאָדָם, לָא קָאִים עָלְמָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ג) יְיָ בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ. וּכְתִיב (בראשית ו) וְנָח מָצָא חֵן בְּעֵינֵי יְיָ.

וְתָאנָא, כֻּלְּהוֹן מוֹחִין תַּלְיָין בְּהַאי מוֹחָא. וְהַחָכְמָה הוּא כְּלָלָא דְכוֹלָא הוּא. וְדָא חָכְמָה סְתִימָא, דְּבָהּ אִתְתָּקִיף וְאִתְתָּקַן תִּקּוּנָא דְאָדָם, לְאִתְיַישְׁבָא כוֹלָא עַל תִּקּוּנֵיהּ, כָּל חַד בְּאַתְרֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (קהלת ז) הַחָכְמָה תָּעוֹז לֶחָכָם מֵעֲשָׂרָה

שַׁלִּיטִים, דְּאִינּוּן תִּקּוּנָא שְׁלֵימָא דְּאָדָם. וְאָדָם הוּא תִּקּוּנָא דִּלְגַו, מִנֵּיהּ קָאִים רוּחָא. (הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמואל א טז) כִּי הָאָדָם יִרְאֶה לַעֵינַיִם וַיהוָה יִרְאֶה לַלֵּבָב, דְּאִיהוּ בִּלְגוֹ לְגוֹ).

וּבְהַאי תִּקּוּנָא דְּאָדָם, אִתְחֲזֵי שְׁלִימוּתָא מְהֵימְנוּתָא דְּכֹלָּא, דְּקָאִים עַל כּוּרְסְיָיא. דִּכְתִיב, (יחזקאל א) וּדְמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה. וּכְתִיב (דניאל ז) וַאֲרוּ עִם עֲנָנֵי שְׁמַיָּא כְּבַר אֱנָשׁ אָתֵה הֲוָא וְעַד עַתִּיק יוֹמַיָּא מְטָה וּקְדָמוֹהִי הַקְרְבוּהִי. עַד כָּאן סְתִימָאן מִלִּין, וּבְרִירָן טַעֲמִין. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמַאן דְּיָדַע וְיַשְׂגַּח בְּהוֹן, וְלָא יִטְעֵי בְּהוֹן, דְּמִלִּין אִלֵּין לָא אִתְיְהִיבוּ, אֶלָּא לְמָארֵי מְדִין (מָארִין) וּמְחַצְּדֵי חַקְלָא, דְּעָאלוּ וְנַפְקוּ, דִּכְתִיב, (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם.

תָּאנָא, בָּכָה רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָרִים קַלֵּיהּ וְאָמַר, אִי בְּמִלִּין דִּילָן, דְּאִתְגַּלְיָין הָכָא, אִתְגְּנִיזוּ חַבְרַיָּיא בְּאִדְּרָא דְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְאִסְתְּלָקוּ מֵהַאי עָלְמָא, יָאוּת וְשַׁפִּיר הֲוָה, בְּגִין דְּלָא אִתְגַּלְיָין לְחַד מִבְּנֵי עָלְמָא. הָדָר וְאָמַר, הַדְרִי בִי, דְּהָא גַּלֵּי קָמֵיהּ דְּעַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, דְּהָא לָא לִיקְרָא דִילִי עֲבִידְנָא, וְלָא לִיקְרָא דְּבֵית אַבָּא, וְלָא

לִיקָרָא דְּחַבְרַיָּיא אִלֵּין, אֶלָּא בְּגִין דְּלָא יִטְעוּן בְּאוֹרְחוֹי, וְלָא יַעֲלוּן בְּכִסּוּפָא לְתַרְעֵי פַּלְטְרוֹי, וְלָא יִמְּחוּן בִּידֵיהוֹן. זַכָּאָה חוּלָקִי עִמְּהוֹן, לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

תָּנָא, עַד לָא נַפְקוּ חַבְרַיָּיא מֵהַהוּא אִדָּרָא, מִיתוּ רִבִּי יוֹסֵי בְּרִבִּי יַעֲקֹב, וְרִבִּי חִזְקִיָּה, וְרִבִּי יֵיסָא. וְחָמוּ חַבְרַיָּיא, דַּהֲווֹ נַטְלִין לוֹן מַלְאָכִין קַדִּישִׁין בְּהַהוּא פַּרְסָא. וְאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מִלָּה, וְאִשְׁתְּכָחוּ. צָוַוח וְאָמַר, שֶׁמָּא חַס וְשָׁלוֹם גְּזֵרָה אִתְגְּזַר עֲלָנָא לְאִתְעַנְּשָׁא, דְּאִתְגְּלֵי עַל יְדָנָא מַה דְּלָא אִתְגְּלֵי מִיּוֹמָא דְּקָאִים מֹשֶׁה עַל טוּרָא דְּסִינַי, דִּכְתִיב, (שמות לד) וַיְהִי שָׁם עִם יְיָ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וְגוֹ'. מַה אֲנָא הָכָא. אִי בְּגִין דָּא אִתְעֲנָשׁוּ.

שָׁמַע קָלָא, זַכָּאָה אַנְתְּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, זַכָּאָה חוּלָקָךְ וְחַבְרַיָּיא, אִלֵּין דְּקַיְימִין בַּהֲדָךְ, דְּהָא אִתְגְּלֵי לְכוֹן מַה דְּלָא אִתְגְּלֵי לְכָל חֵילָא דִּלְעֵילָא, (דף קמ"ד ע"ב) אֲבָל תָּא חֲזֵי, דְּהָא כְּתִיב, (יהושע ו) בִּבְכוֹרוֹ יְיַסְּדֶנָּה וּבִצְעִירוֹ יַצִּיב דְּלָתֶיהָ. וְכָל שֶׁכֵּן דִּבְרִעוּ סַגִּי וְתַקִּיף, אִתְדַּבְּקוּ נַפְשַׁתְּהוֹן בְּשַׁעֲתָא דָא דְּאִתְנְסִיבוּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן, דְּהָא בִּשְׁלִימוּתָא אִסְתָּלָקוּ. (דְּלָא הָוָה כֵּן לְאִינּוּן דְּהַוּוּ קָמַיְיהוּ, אֲמַאי מִיתוּ).

תָּאנָא, בְּעוֹד דְּאִתְגַּלְיָין מִלִּין, אִתְרְגִישׁוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין, (דְּאִינוּן רְתִיכִין) וְקָלָא אִתְעַר בְּמָאתָן וְחַמְשִׁין עָלְמִין דְּהָא מִלִּין עַתִּיקִין לְתַתָּא אִתְגַּלְיָין, וְעַד (נ"א וְעוֹד) דְּאִלֵּין מִתְבַּסְּמָן נִשְׁמָתַיְיהוּ בְּאִינוּן מִלִּין, נַפְקָא נִשְׁמָתַיְיהוּ בִּנְשִׁיקָה, וְאִתְקַשָּׁר בְּהַהוּא פַּרְסָא, וְנַטְלִין לְהוּ מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי, וְסַלְקִין לוֹן לְעֵילָא. וַאֲמַאי אִלֵּין. מִשּׁוּם דְּעָאלוּ וְלָא נַפְקוּ זִמְנָא אַחֲרָא מִן קַדְמַת דְּנָא, וְכֻלְּהוּ אַחֲרִינֵי עָאלוּ וְנַפְקוּ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כַּמָּה זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּהָנֵי תְּלָתָא, וְזַכָּאָה חוּלָקָנָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי בְּגִין דָּא. נָפַק קָלָא תִּנְיָינוּת וְאָמַר, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. קָמוּ וְאַזְלוּ. בְּכָל אֲתָר דַּהֲווֹ מִסְתַּכְּלֵי סָלִיק רֵיחִין. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן שְׁמַע מִינָּהּ, דְּעָלְמָא מִתְבָּרֵךְ בְּגִינָן. וַהֲווּ נַהֲרִין אַנְפּוֹי דְּכֻלְּהוּ, וְלָא הֲווּ יַכְלִין בְּנֵי עָלְמָא לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ.

תָּאנָא, עֲשָׂרָה עָאלוּ, וְשֶׁבַע נַפְקוּ, וַהֲוָה חַדֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן. וְרִבִּי אַבָּא עָצִיב. יוֹמָא חַד הֲוָה יָתִיב רִבִּי שִׁמְעוֹן וְרִבִּי אַבָּא עִמֵּיהּ, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מִלָּה, וְחָמוּ לְאִלֵּין תְּלָתָא דַּהֲווּ מַיְיתִין לְהוֹן מַלְאֲכִין

עִלָּאִין, וּמְחַזְיָין לְהוּ גְּנִיזִין וְאִדָּרִין דִּלְעֵילָּא, בְּגִין יְקָרָא דִּלְהוֹן. וַהֲווּ עַיְילֵי לוֹן בְּטוּרֵי דְּאַפַּרְסְמוֹנָא דַּכְיָא. נַח דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי אַבָּא.

תָּאנָא, מֵהַהוּא יוֹמָא לָא אַעְדּוּ חַבְרַיָּיא מִבֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן. וְכַד הָוָה רִבִּי שִׁמְעוֹן מְגַלֶּה רָזִין, לָא מִשְׁתַּכְּחִין תַּמָּן אֶלָּא אִינּוּן. וַהֲוָה קָאֲרֵי לְהוּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, שִׁבְעָה אֲנָן עֵינֵי יְיָ. דִּכְתִיב, (זכריה ד) שִׁבְעָה אֵלֶּה עֵינֵי יְיָ וְעָלָן אִתְּמַר. אָמַר רִבִּי אַבָּא, אֲנָן שִׁיתָּא בּוּצִינֵי, דְּנַהֲרָאן מִשְׁבִּיעָאָה. אַנְתְּ הוּא שְׁבִיעָאָה דְּכֹלָּא. דְּהָא לֵית קִיּוּמָא לְשִׁיתָּא, בַּר מִשְׁבִּיעָאָה. דְּכֹלָּא תָּלֵי בִּשְׁבִיעָאָה. רִבִּי יְהוּדָה קָאֲרֵי לֵיהּ שַׁבָּת, דְּכֻלְּהוּ שִׁיתָּא מִנֵּיהּ מִתְּבָרְכִין, דִּכְתִיב, (שמות כ) שַׁבָּת לַיְיָ, קֹדֶשׁ לַיְיָ, מַה שַׁבָּת לַיְיָ קֹדֶשׁ, אוֹף רִבִּי שִׁמְעוֹן שַׁבָּת לַיְיָ קֹדֶשׁ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, תַּוּוּהְנָא עַל הַהוּא חַגִּיר חַרְצָן, מָאֲרֵיהּ דְּשַׁעֲרֵי, אֲמַאי לָא אִשְׁתְּכַח בְּבֵי אִדָּרָא דִּילָן, בְּזִמְנָא דְּאִתְגַּלְיָין מִלִּין אִלֵּין קַדִּישִׁין. אַדְּהָכִי, אָתָא אֵלִיָּהוּ, וּתְלַת קַטְפּוֹרֵי נְהִירִין בְּאַנְפּוֹי. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, מָאי טַעְמָא לָא שְׁכִיחַ מוֹר בְּקַרְדּוּטָא (ס"א בְּקַרְטֻמָּא) גְּלִיפָא דְּמָאֲרֵיהּ, בְּיוֹמָא דְּהִלּוּלָא.

אָמַר לֵיהּ, חַיֶּיךָ רִבִּי שֶׁבַע יוֹמִין אִתְבְּרִירוּ קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל אִינּוּן דְּיֵיתוּן וְיִשְׁתַּכְחֶן עִמֵּיהּ, עַד לָא עַיְילִתּוּן בְּבֵי אִדָּרָא דִלְכוֹן, וּבָעֵינָא לְאִשְׁתַּכְּחָא, זַמִּין קָשִׁיר בְּכַתְפּוֹי (ס"א נ"ל שכן צריך לומר, וַאֲנָא הָוָה זַמִּין תַּמָּן, וּבָעֵינָא קָמֵיהּ לְאִשְׁתַּכְּחָא, וּכְדֵין קָטִיר בְּכַתְפּוֹי) וְלָא יָכִילְנָא, דְּהַהוּא יוֹמָא שָׁדַרְנִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמֶעְבַּד נִסִּין לְרַב הַמְנוּנָא סָבָא וְחַבְרוֹי, דְּאִתְמְסָרוּ בְּאַרְמוֹנָא (ס"א בִּקְרוֹנָיָא) דְּמַלְכָּא, וְאַרְחִישְׁנָא לְהוּ בְּנִסָּא, דְּרָמֵינָא לְהוּ כּוֹתָלָא דְּהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, וְאִתְקְטָרוּ בְּקִטְרוֹי, דְּמִיתוּ אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה פַּרְדַּשְׁכֵּי. וַאֲפִיקְנָא לְרַב הַמְנוּנָא וְחַבְרוֹי וְרָמֵינָא (נ"א וְאוֹלִיכְנָא) לוֹן לְבִקְעַת אוֹנוֹ, וְאִשְׁתְּזִיבוּ. וְזַמִּינְנָא קַמַּיְיהוּ נָהֲמָא וּמַיָּיא, דְּלָא אַכְלוּ תְּלָתָא יוֹמִין. וְכָל הַהוּא יוֹמָא לָא בָדִילְנָא מִנַּיְיהוּ.

וְכַד תַּבְנָא, אַשְׁכַּחְנָא פַּרְסָא דְנָטְלוּ כָּל אִינּוּן סַמְכִין, וּתְלַת מִן חַבְרַיָּיא עֲלָהּ, וְשָׁאִילְנָא לוֹן. וְאָמְרוּ חוּלָקָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֵהִלּוּלָא דְרַבִּי שִׁמְעוֹן וְחַבְרוֹי. זַכָּאָה אַנְתְּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְזַכָּאָה חוּלָקָךְ, וְחוּלָקָא דְּאִינּוּן חַבְרַיָּיא דְיַתְבִּין קַמָּךְ. כַּמָּה דַרְגִּין אִתְתָּקָנוּ לְכוֹן לְעָלְמָא דְּאָתֵי. כַּמָּה בוּצִינִין דִּנְהוֹרִין זְמִינִין לְנַהֲרָא לְכוּ.

וְתָא חֲזֵי, יוֹמָא דֵין בְּגִינָךְ אִתְעַטָּרוּ חַמְשִׁין כִּתְרִין לְרִבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר חָמוּךְ. וַאֲנָא אֲזִילְנָא עִמֵּיהּ בְּכָל אִינּוּן נַהֲרֵי דְטוּרֵי דְאֲפַרְסְמוֹנָא דַכְיָא, וְהוּא בָּרִיר דּוּכְתֵּיהּ, וְאִתְתָּקַן. (ס"א וַאֲנָא הָא חָזֵינָא דְּהָא בָּרִיר וכו') אָמַר לֵיהּ, קְטוּרִין צַדִּיקַיָּיא בְּקַרְטוּפָּא דְעִטְּרִין, (דף קמ"ה ע"א) בְּרֵישׁ יַרְחֵי וּבְזְמַנֵּי וְשַׁבָּתֵי, יַתִּיר מִכָּל שְׁאַר יוֹמִין.

אָמַר לֵיהּ, וְאַף כָּל אִינּוּן דִּלְבַר, דִּכְתִיב, (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ וְגוֹ'. אִי אִלֵּין אַתְיָין, כָּל שֶׁכֵּן צַדִּיקַיָּיא. מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ, לָמָּה. מִשּׁוּם דְּמִתְעַטְּרֵי אֲבָהָתָא רְתִיכָא קַדִּישָׁא. וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ, דְּמִתְעַטָּר שְׁבִיעָאָה דְכָל אִינּוּן שִׁיתָּא יוֹמִין, דִּכְתִיב, (בראשית ב) וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וְגוֹ'.

וְאַנְתְּ הוּא רִבִּי שִׁמְעוֹן, שְׁבִיעָאָה דְשִׁיתָּא, תְּהֵא מִתְעַטָּר וּמִתְקַדָּשׁ יַתִּיר מִכֹּלָּא. וּתְלַת עִדּוּנִין דְּמִשְׁתַּכְּחִין בִּשְׁבִיעָאָה, זְמִינִין הַכְרַיָּיא אִלֵּין צַדִּיקַיָּיא לְאִתְעַדְּנָא בְּגִינָךְ לְעָלְמָא דְאָתֵי. וּכְתִיב (ישעיה נח) וְקָרָאתָ לְשַׁבָּת עֹנֶג לִקְדוֹשׁ יְיָ מְכוּבָּד. מָאן הוּא קְדוֹשׁ יְיָ. דָּא רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּאִקְרֵי מְכוּבָּד בְּעָלְמָא דֵין, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. עד כאן האדרא קדישא רבא.

דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרְכוּ וְגוֹ'. (במדבר ו') **רִבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר,** (תהלים קג) **וְחֶסֶד יְיָ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו וְצִדְקָתוֹ לִבְנֵי בָנִים. כַּמָּה גְדוֹלָה הַיִּרְאָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבִּכְלַל הַיִּרְאָה עֲנָוָה, וּבִכְלַל הָעֲנָוָה חֲסִידוּת. נִמְצָא שֶׁכָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת חֵטְא, יֶשְׁנוֹ בְּכֻלָּן וּמִי שֶׁאֵינוֹ יְרֵא שָׁמַיִם, אֵין בּוֹ לֹא עֲנָוָה וְלֹא חֲסִידוּת.**

רעיא מהימנא

פִּקּוּדָא (כ"ב) **דָּא לְבָרְכָא כַּהֲנָא יַת עַמָּא בְּכָל יוֹמָא, בִּזְקִיפוּ דְאֶצְבְּעָן. וּלְבָרְכָא בִּרְכָתָא בְכָל יוֹמָא, לְאִשְׁתַּכְּחָא בִּרְכָאן עֵילָא וְתַתָּא. דְּהָא אֶצְבְּעָאן קַיְימָן בְּרָזָא עִלָּאָה, חָמֵשׁ גּוֹ חָמֵשׁ. חָמֵשׁ דִּימִינָא, וְחָמֵשׁ דִּשְׂמָאלָא. חָמֵשׁ דִּימִינָא, אִינּוּן שְׁבָחָא יְתֵירָא עַל אִינּוּן דִּשְׂמָאלָא, בְּגִין, דְּהָא יְמִינָא אִית לֵיהּ שְׁבָחָא יְתֵירָא עַל שְׂמָאלָא. וְעַל דָּא בְּבִרְכָתָא דְקָא בָרִיךְ כַּהֲנָא יַת עַמָּא, אִצְטְרִיךְ לְזַקְפָא יְמִינָא עַל שְׂמָאלָא. וּלְעַיְינָא בְּעֵינָא טָבָא.**

לשון הקודש

דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרְכוּ וְגוֹ'. רִבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קג) וְחֶסֶד ה' מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו וְצִדְקָתוֹ לִבְנֵי בָנִים. כַּמָּה גְדוֹלָה הַיִּרְאָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבִּכְלַל הַיִּרְאָה עֲנָוָה, וּבִכְלַל הָעֲנָוָה חֲסִידוּת. נִמְצָא שֶׁכָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת חֵטְא, יֶשְׁנוֹ בְּכֻלָּן. וּמִי שֶׁאֵינוֹ יְרֵא שָׁמַיִם, אֵין בּוֹ לֹא עֲנָוָה וְלֹא חֲסִידוּת.

רעיא מהימנא

מִצְוָה (כ"ב) זוֹ לְבָרֵךְ הַכֹּהֵן אֶת הָעָם בְּכָל יוֹם בִּזְקִיפוּת הָאֶצְבָּעוֹת, וּלְבָרֵךְ בְּרָכָה בְּכָל יוֹם, לְהִמָּצֵא בְּרָכוֹת מַעְלָה וּמַטָּה. שֶׁהֲרֵי הָאֶצְבָּעוֹת עוֹמְדוֹת בְּסוֹד עֶלְיוֹן, חָמֵשׁ תּוֹךְ חָמֵשׁ. חָמֵשׁ שֶׁל הַיָּמִין וְחָמֵשׁ שֶׁל שְׂמֹאל. חָמֵשׁ שֶׁל הַיָּמִין הֵן שֶׁבַח יוֹתֵר עַל אוֹתָן שֶׁל שְׂמֹאל, מִשּׁוּם שֶׁיָּמִין זוֹ יֵשׁ לָהּ שֶׁבַח יָתֵר עַל שְׂמֹאל. וְעַל זֶה בַּבִּרְכָה שֶׁמְּבָרֵךְ הַכֹּהֵן אֶת הָעָם, צָרִיךְ לִזְקֹף יָמִין עַל שְׂמֹאל וּלְעַיִן בְּעַיִן טוֹבָה.

וְכַד פָּרִישׁ יְדוֹי כַּהֲנָא, שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא עַל אִינּוּן אֶצְבְּעָאן, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתְּכַם עִמֵּיהּ דְּכַהֲנָא בְּאִינּוּן בִּרְכָאן. וְיִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכִין מִתְּרֵין סִטְרִין מֵעֵילָא וְתַתָּא. מֵעֵילָא, שְׁכִינְתָּא דְּשַׁרְיָא עַל אִינּוּן אֶצְבְּעָאן, וְכַהֲנָא דְּקָא מְבָרֵךְ.

תָּא חֲזֵי, מִלִּין דְּקָא עַבְדֵי, מִתְעָרִין מִלִּין לְעֵילָא. כְּגַוְונָא דָא בִּפְרִישׁוּ דְּאֶצְבְּעָן דְּכַהֲנָא לְתַתָּא, אִתְעָרַת שְׁכִינְתָּא לְמֵיתֵי וּלְשַׁרְיָא עֲלָן. וְכֵן כַּמָּה מִלִּין אִינּוּן בְּעָלְמָא, דְּמִתְעָרִין מִלִּין לְעֵילָא. דְּהָא בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, אִתְעַר חֵילָא אַחֲרָא לְעֵילָא. וְהָא אוֹקִימְנָא בְּכַמָּה דּוּכְתֵּי. וְהַיְינוּ טַעֲמָא דְּלוּלָב, וְהַיְינוּ טַעֲמָא דְּשׁוֹפָר. וּכְמָה אִינּוּן בְּהַאי גַּוְונָא עֶשֶׂר אֶצְבָּעָן, מִתְעָרֵי שְׁכִינְתָּא לְשַׁרְיָא עָלַיְיהוּ. מִתְעָרֵי עֶשֶׂר דַּרְגִּין אַחֲרָנִין לְעֵילָא לְאַנְהָרָא, וְכֹלָּא בְּשַׁעֲתָא חָדָא.

וְעַל דָּא, אָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְזַקְפָא אֶצְבְּעָאן בִּזְקִיפוּ לְמַגְּנָא, אֶלָּא בִּצְלוֹתָא, וּבְבִרְכָאן, וּבִשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהָא אוֹקִימְנָא, דְּאִינּוּן אַתְעָרוּ דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא. זְקִיפוּ דְּאֶצְבְּעָאן, מְמָנָן בְּהַהוּא זְקִיפוּ דִּלְהוֹן, עֲשָׂרָה שַׁלִּיטִין, כְּמָה

לשון הקודש

וּכְשֶׁפּוֹרֵשׁ הַכֹּהֵן אֶת יָדָיו, הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עַל אוֹתָן הָאֶצְבָּעוֹת, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִסְכִּים עִם הַכֹּהֵן בְּאוֹתָן בְּרָכוֹת. וְיִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכִים מִשְּׁנֵי צְדָדִים – מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה. מִלְּמַעְלָה – הַשְּׁכִינָה שֶׁשּׁוֹרָה עַל אוֹתָן אֶצְבָּעוֹת, וְהַכֹּהֵן שֶׁמְּבָרֵךְ.

בֹּא רְאֵה, דְּבָרִים שֶׁעוֹשִׂים, מְעוֹרְרִים דְּבָרִים לְמַעְלָה. כְּמוֹ זֶה בִּפְרִישַׁת אֶצְבְּעוֹת הַכֹּהֵן לְמַטָּה, מִתְעוֹרֶרֶת הַשְּׁכִינָה לָבֹא וְלִשְׁרוֹת עָלֵינוּ. וְכֵן כַּמָּה דְּבָרִים הֵם בָּעוֹלָם שֶׁמְּעוֹרְרִים דְּבָרִים לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי בַּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרֵר כֹּחַ אַחֵר לְמַעְלָה, וְזֶה בֵּאַרְנוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְהַיְינוּ טַעַם הַלּוּלָב וְהַיְינוּ טַעַם הַשּׁוֹפָר. וּכְמוֹ הֵם בְּגֶוֶן זֶה עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת מְעוֹרְרוֹת הַשְּׁכִינָה לִשְׁרוֹת עֲלֵיהֶן. מִתְעוֹרְרוֹת עֶשֶׂר מַעֲלוֹת אֲחֵרוֹת לְהָאִיר, וְהַכֹּל בְּשָׁעָה אַחַת.

וְעַל כָּךְ אָסוּר לְבֶן אָדָם לִזְקֹף אֶצְבָּעוֹת בִּזְקִיפוּת לְחִנָּם, אֶלָּא בַּתְּפִלָּה וּבִבְרָכוֹת וּבְשֵׁם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שֶׁהֵם הַמְּעוֹרְרִים אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְסוֹד הָאֱמוּנָה. זְקִיפוּת הָאֶצְבָּעוֹת, מְמֻנִּים בְּאוֹתָהּ

דְּאוּקְמוּהָ. וְכַהֲנָא בָּעֵי לְבָרְכָא בְּעֵינָא טָבָא, בְּאִסְתַּכְּמוּתָא דִּשְׁכִינְתָּא, כְּמָה דְּאִתְּמַר.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּבִרְכְתָּא דָּא נָפְקָא מִפּוּמֵיהּ דְּכַהֲנָא, אִינּוּן שִׁתִּין אַתְוָון, נָפְקִין וְטָסִין בִּרְקִיעָא, וּמְמָנָן שִׁתִּין רַבְּרְבִין, עַל כָּל אָת וְאָת. וְכֻלְּהוּ אוֹדָן עַל כָּל אִלֵּין בִּרְכָאן. מָאי טַעֲמָא שִׁתִּין אַתְוָון בְּבִרְכָן אִלֵּין. בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל שִׁתִּין רִבּוֹא אִינּוּן, וְרָזָא דְּשִׁתִּין רִבּוֹא קַיְּימִין בְּעָלְמָא, וְכָל חַד וְחַד אִיהוּ חַד (רִבּוֹא).

שְׁמָא קַדִּישָׁא דְּנָפְקָא מֵהַאי, סַלְקָא לְעֵילָא, עַד הַהוּא כֻּרְסְיָיא דִּלְעֵילָא. וְכֹלָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וּשְׁכִינְתָּא דִּלְתַתָּא, אוֹדָן בְּכַהֲנָא בְּאִינּוּן בִּרְכָאן, וְכָל אִינּוּן שִׁתִּין מְמָנָן. וְעַל דָּא כְּתִיב, וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרֲכֵם. וּכְדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְבָרֵךְ לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. (ע"כ).

תָּאנָא, מִי שֶׁיָּצָא מִן הַיִּרְאָה, וְנִתְלַבֵּשׁ בַּעֲנָוָה, עֲנָוָה עָדִיף, וְנִכְלָל בְּכֻלְּהוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי כב) **עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יְיָ. כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, זוֹכֶה לַעֲנָוָה. כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲנָוָה, זוֹכֶה לַחֲסִידוּת.**

לשון הקודש

וְקִיפּוּת שֶׁלָּהֶן עֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים, כְּמוֹ שֶׁבַּאַרְנוּ. וְהַכֹּהֵן צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּעַיִן טוֹבָה בְּהַסְכָּמַת הַשְּׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁבִּרְכָה זוֹ יוֹצֵאת מִפִּי הַכֹּהֵן, אוֹתָן שִׁשִּׁים אוֹתִיּוֹת יוֹצְאוֹת וְטָסוֹת בָּרָקִיעַ, וּמְמֻנִּים שִׁשִּׁים גְּדוֹלִים עַל כָּל אוֹת וְאוֹת, וְכֻלָּם מוֹדִים עַל כָּל הַבְּרָכוֹת הַלָּלוּ. מָה הַטַּעַם שִׁשִּׁים אוֹתִיּוֹת בַּבְּרָכוֹת הַלָּלוּ? מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא, וְסוֹד שִׁשִּׁים רִבּוֹא עוֹמְדִים בָּעוֹלָם, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד הוּא (רִבּוֹא) אֶחָד.

הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁיּוֹצֵא מִזֶּה עוֹלֶה לְמַעְלָה עַד אוֹתוֹ הַכִּסֵּא שֶׁלְּמַעְלָה. וְהַכֹּל, שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה וּשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, מוֹדִים לַכֹּהֵן בְּאוֹתָן הַבְּרָכוֹת וְעַל אוֹתָם שִׁשִּׁים מְמֻנִּים. וְעַל זֶה כָּתוּב, וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרֲכֵם. וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. (ע"כ רעיא מהימנא).

לָמַדְנוּ, מִי שֶׁיָּצָא מִן הַיִּרְאָה וְנִתְלַבֵּשׁ בַּעֲנָוָה – עֲנָוָה עָדִיף, וְנִכְלָל בְּכֻלָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי

וְכָל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, זוֹכֶה לְכֻלָּם. לַעֲנָוָה, דִּכְתִיב עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יְיָ. לַחֲסִידוּת, דִּכְתִיב וְחֶסֶד יְיָ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו.

תָּאנָא, כָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲסִידוּת, נִקְרָא מַלְאַךְ יְיָ צְבָאוֹת. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מלאכי ב) **כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מַלְאַךְ יְיָ צְבָאוֹת הוּא. מִפְּנֵי מַה זָכָה כֹהֵן לְהִקָּרֵא מַלְאַךְ יְיָ צְבָאוֹת. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מַה מַלְאַךְ יְיָ צְבָאוֹת, כֹּהֵן לְמַעְלָה, אַף כֹּהֵן מַלְאַךְ יְיָ צְבָאוֹת לְמַטָּה.**

וּמַאן הוּא מַלְאַךְ יְיָ צְבָאוֹת לְמַעְלָה. זֶה מִיכָאֵ"ל הַשַּׂר הַגָּדוֹל, דְּאָתֵי מֵחֶסֶד שֶׁל מַעְלָה, וְהוּא כֹהֵן גָּדוֹל שֶׁל מַעְלָה, כַּבְּיָכוֹל, כֹּהֵן גָּדוֹל דִּלְתַתָּא, אִקְרֵי מַלְאַךְ יְיָ צְבָאוֹת, מִשּׁוּם דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְחֶסֶד.

לשון הקודש

כח) עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה'. כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, זוֹכֶה לַעֲנָוָה. כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲנָוָה, זוֹכֶה לַחֲסִידוּת. וְכָל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, זוֹכֶה לְכֻלָּם. לַעֲנָוָה – שֶׁכָּתוּב עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה'. לַחֲסִידוּת – שֶׁכָּתוּב (תהלים קג) וְחֶסֶד ה' מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו.

לָמַדְנוּ, כָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲסִידוּת, נִקְרָא מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלאכי ב) כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת הוּא. מִפְּנֵי מָה זָכָה כֹּהֵן לְהִקָּרֵא מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת כֹּהֵן לְמַעְלָה, אַף כֹּהֵן מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת לְמַטָּה.

וּמִי הוּא מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת לְמַעְלָה? (דניאל יב) זֶה מִיכָאֵ"ל הַשַּׂר הַגָּדוֹל, שֶׁבָּא מֵחֶסֶד שֶׁל מַעְלָה, וְהוּא כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁל מַעְלָה. כִּבְיָכוֹל כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁלְּמַטָּה נִקְרָא מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת, מִשּׁוּם שֶׁבָּא מִצַּד הַחֶסֶד. מַהוּ חֶסֶד? רַחֲמִים

מַהוּ חֶסֶד. רַחֲמֵי גּוֹ רַחֲמֵי. וּבְגִין כַּךְ, כֹּהֵן לָא אִשְׁתְּכַח מִסִּטְרָא דְּדִינָא. מָאי טַעְמָא זָכָה כֹּהֵן לְחֶסֶד, בְּגִין הַיִּרְאָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קג) וְחֶסֶד יְיָ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו.

עוֹלָם וְעוֹלָם מַהוּ. אָמַר רִבִּי יִצְחָק כְּמָה דְּאִתְתָּקַן בְּאִדְּרָא קַדִּישָׁא, עוֹלָם חַד, וְעוֹלָם תְּרֵי. אָמַר רִבִּי חִיָּיא אִי הָכִי מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם מִיבְעֵי לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, תְּרֵי עָלְמֵי נִינְהוּ. וְאִתְהַדְּרוּ לְחַד. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לְרִבִּי יִצְחָק עַד מָתַי תִּסְתּוֹם דְּבָרֶיךָ. מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, כְּלָלָא דְּרָזָא עִלָּאָה, אָדָם דִּלְעֵילָא, וְאָדָם דִּלְתַתָּא, וְהַיְינוּ עוֹלָם וְעוֹלָם. וּכְתִיב יְמֵי עוֹלָם, וּכְתִיב שְׁנוֹת עוֹלָם, וְהָא אוּקְמוּהָ בְּאִדְּרָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה.

עַל יְרֵאָיו, דְּכָל מָאן דְּאִיהוּ דָחִיל חַטָּאָה, אִקְרֵי אָדָם. אֵימָתַי. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, דְּאִית בֵּיהּ

לשון הקודש

תּוֹךְ רַחֲמִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ כֹּהֵן לֹא נִמְצָא מִצַּד הַדִּין. מָה הַטַּעַם זָכָה כֹּהֵן לְחֶסֶד? בִּגְלַל הַיִּרְאָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קג) וְחֶסֶד ה' מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו.

מַהוּ עוֹלָם וְעוֹלָם? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּמוֹ שֶׁהֻתְקַן בַּהֶדֶר הַקָּדוֹשׁ, עוֹלָם אֶחָד, וְעוֹלָם שְׁנַיִם. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, אִם כָּךְ, מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם צָרִיךְ לוֹ לִהְיוֹת! אָמַר לוֹ, שְׁנֵי עוֹלָמוֹת הֵם, וְחָזְרוּ לִהְיוֹת אֶחָד. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי יִצְחָק, עַד מָתַי תִּסְתּוֹם דְּבָרֶיךָ? מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם כְּלָל שֶׁל סוֹד עֶלְיוֹן, אָדָם שֶׁלְּמַעְלָה וְאָדָם שֶׁלְּמַטָּה, וְהַיְנוּ עוֹלָם וְעוֹלָם. וְכָתוּב יְמֵי עוֹלָם, וְכָתוּב שְׁנוֹת עוֹלָם, וְהֲרֵי פֵּרַשׁוּהָ בַּהֶדֶר הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן.

עַל יְרֵאָיו – שֶׁכָּל מִי שֶׁהוּא יָרֵא חֵטְא, נִקְרָא אָדָם. מָתַי? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאָה,

יִרְאָה עֲנָוָה חֲסִידוּת, כְּלָלָא דְכֹלָּא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וְהָא תָּנֵינָן אָדָם כְּלָלָא דִדְכַר וְנוּקְבָא. אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי הוּא, בִּכְלָלָא דְאָדָם, דְּמַאן דְּאִתְחַבָּר דְּכַר וְנוּקְבָא, אִקְרֵי אָדָם, וּכְדֵין דָּחִיל חֲטָאָן. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שַׁרְיָא בֵּיהּ עֲנָוָה. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְשַׁרְיָא בֵּיהּ חֶסֶד. וּמַאן דְּלָא אִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא, לָא הֲווֹ בֵּיהּ לֹא יִרְאָה וְלֹא עֲנָוָה וְלֹא חֲסִידוּת. וּבְגִין כַּךְ אִקְרֵי אָדָם כְּלָלָא דְכֹלָּא, וְכֵיוָן דְּאִקְרֵי אָדָם, שַׁרְיָא בֵּיהּ חֶסֶד, דִּכְתִיב, (תהלים פט) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה וְגוֹ'. וְלָא יְכִיל לְאִתְבַּנָּאָה, אִי לָא אִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא.

וּכְתִיב וְחֶסֶד יְיָ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו. יְרֵאָיו כְּלָלָא דְאָדָם. דָּבָר אַחֵר וְחֶסֶד יְיָ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם, אִלֵּין אִינּוּן כַּהֲנֵי דְאָתוּ מִסִּטְרָא דְחֶסֶד, וְאַחֲסִינוּ אַחֲסָנָא דָא דְנַחִית מֵעוֹלָם דִּלְעֵילָא לְעוֹלָם

לשון הקודש

עֲנָוָה, חֲסִידוּת, כְּלָל שֶׁל הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַהֲרֵי שָׁנִינוּ, אָדָם כְּלַל זָכָר וּנְקֵבָה. אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּךְ זֶה בִּכְלָל שֶׁל אָדָם, שֶׁמִּי שֶׁמִּתְחַבֵּר זָכָר וּנְקֵבָה, נִקְרָא אָדָם, וְאָז יֵרֵא חֵטְא. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁשּׁוֹרָה בּוֹ עֲנָוָה. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁשּׁוֹרֶה בּוֹ חֶסֶד. וּמִי שֶׁלֹּא נִמְצָא זָכָר וּנְקֵבָה, אֵין בּוֹ לֹא יִרְאָה וְלֹא עֲנָוָה וְלֹא חֲסִידוּת. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא אָדָם כְּלַל הַכֹּל. וְכֵיוָן שֶׁנִּקְרָא אָדָם, שׁוֹרֶה בּוֹ חֶסֶד, שֶׁכָּתוּב (שם פט) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה וְגוֹ'. וְלֹא יָכוֹל לְהִבָּנוֹת אִם לֹא נִמְצָא זָכָר וּנְקֵבָה. **וְכָתוּב** (תהלים קג) וְחֶסֶד ה' מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו. יְרֵאָיו – כְּלָל שֶׁל אָדָם. דָּבָר אַחֵר וְחֶסֶד ה' מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם – אֵלֶּה אוֹתָם כֹּהֲנִים שֶׁבָּאוּ מִצַּד הַחֶסֶד, וְיָרְשׁוּ יְרֻשָּׁה זוֹ שֶׁיָּרְדָה מֵעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה לָעוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה. עַל

דִּלְתַתָּא. עַל יֶרֶאָיו, כַּהֲנֵי דִּלְתַתָּא, דִּכְתִיב, (ויקרא טז) וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ לְאִתְכַּלְּלָא בִּכְלָלָא דְאָדָם. וְצִדְקָתוֹ לִבְנֵי בָנִים, מִשּׁוּם דְּזָכָה לִבְנֵי בָנִים. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִי הָכִי, מַהוּ וְצִדְקָתוֹ, וְחַסְדּוֹ מִיבְעֵי לֵיהּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הַיְינוּ דְּזָא דְתָנֵינָן בְּזֹאת, (בראשית ב) כִּי מֵאִישׁ לֻקָּחָה זֹאת. וּכְתִיב (בראשית ב) לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה, וְזֹאת אִתְכְּלִילַת בְּאִישׁ, דְּהַיְינוּ חֶסֶד, וְזֹאת נוּקְבָא. חֶסֶד דְּכַר. וּבְגִין כַּךְ דְּכַר דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְחִוָּרָא דָא, אִקְרֵי חֶסֶד. וְזֹאת אִתְקְרֵי צֶדֶק, דְּאַתְיָא מִסִּטְרָא סוּמָקָא. וּבְגִין כַּךְ אִקְרֵי אִשָּׁה. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב וְצִדְקָתוֹ, מָאי וְצִדְקָתוֹ. צִדְקָתוֹ דְּחֶסֶד, בַּת זוּגוֹ, דְּאִתְכְּסְיָא דָא בְדָא. וּבְגִין כַּךְ תָּנֵינָן, כָּל כֹּהֵן שֶׁאֵין לוֹ בַּת זוּג, אָסוּר בַּעֲבוֹדָה, דִּכְתִיב וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ.

לשון הקודש

יֶרֶאָיו – כֹּהֲנִים שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ, לְהִתְכַּלֵּל בִּכְלָל שֶׁל אָדָם. (שם) וְצִדְקָתוֹ לִבְנֵי בָנִים, מִשּׁוּם שֶׁזָּכָה לִבְנֵי בָנִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כָּךְ, מַהוּ וְצִדְקָתוֹ? וְחַסְדּוֹ הָיָה צָרִיךְ לוֹ לִהְיוֹת!

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַיְינוּ סוֹד שֶׁשָּׁנִינוּ בְּזֹאת, (בראשית ב) כִּי מֵאִישׁ לֻקָּחָה זֹאת. וְכָתוּב לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה. וְזֹאת נִכְלְלָה בְּאִישׁ, שֶׁהַיְינוּ חֶסֶד, וְזֹאת נְקֵבָה. חֶסֶד זָכָר. וּמִשּׁוּם כָּךְ זָכָר שֶׁבָּא מִצַּד הַלָּבָן הַזֶּה, נִקְרָא חֶסֶד. וְזֹאת נִקְרֵאת צֶדֶק, שֶׁבָּאָה מִצַּד אָדֹם, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרֵאת אִשָּׁה. וְהַיְינוּ מַה שֶׁכָּתוּב וְצִדְקָתוֹ. מַה זֶּה וְצִדְקָתוֹ? צִדְקָתוֹ שֶׁל חֶסֶד, בַּת זוּגוֹ, לְהִתְכַּשֵּׂם זֶה בָּזֶה. וּמִשּׁוּם כָּךְ לָמַדְנוּ, כָּל כֹּהֵן שֶׁאֵין לוֹ בַּת זוּג, אָסוּר בָּעֲבוֹדָה, שֶׁכָּתוּב וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מִשּׁוּם דְּלֵית שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא, בְּמַאן דְּלָא אַנְסִיב, וְכַהֲנֵי בַעְיָין יַתִּיר מִכָּל שְׁאַר עַמָּא, לְאַשְׁרְיָא בְהוּ שְׁכִינְתָּא. וְכֵיוָן דְּשָׁרַת בְּהוּ שְׁכִינְתָּא, שַׁרְיָא בְהוּ חֶסֶד, וְאִקְרוּן חֲסִידִים. וּבַעְיָין לְבָרְכָא עַמָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קמה) וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה. וּכְתִיב, (דברים לג) תֻּמֶּיךָ וְאוּרֶיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ. וּמִשּׁוּם דְּכַהֲנָא אִקְרֵי חָסִיד, בָּעֵי לְבָרְכָא. וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב, דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרְכוּ. מַאי טַעֲמָא. מִשּׁוּם דְּאִקְרוּן חֲסִידִים, וּכְתִיב וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה.

כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמוֹר לָהֶם, כֹּה תְבָרְכוּ, בְּלָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. כֹּה תְבָרְכוּ, בְּיִרְאָה. כֹּה תְבָרְכוּ, בַּעֲנָוָה. אָמַר רִבִּי אַבָּא, כֹּה תְבָרְכוּ, תָּאנָא, הַאי צָדֶ"ק אִתְקְרֵי כ"ה, דְּכָל דִּינִין מִתְעָרִין מִכּ"ה (נ"א מִנֵּיהּ), וְהַיְינוּ דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מַהוּ מַכָּה (ס"א דְּכֹּה) רַבָּה. כְּלוֹמַר,

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשּׁוּם שֶׁאֵין שְׁכִינָה שׁוֹרָה בְּמִי שֶׁלֹּא נָשָׂא אִשָּׁה, וְכֹהֲנִים צְרִיכִים יוֹתֵר מִכָּל שְׁאָר הָעָם לְהַשְׁרוֹת בָּהֶם שְׁכִינָה. וְכֵיוָן שֶׁשּׁוֹרָה בָהֶם שְׁכִינָה, שׁוֹרָה בָהֶם חֶסֶד, וְנִקְרָאִים חֲסִידִים, וּצְרִיכִים לְבָרֵךְ אֶת הָעָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קמה) וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה. וְכָתוּב (דברים לג) תֻּמֶּיךָ וְאוּרֶיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ. וּמִשּׁוּם שֶׁכֹּהֵן נִקְרָא חָסִיד, צָרִיךְ לְבָרֵךְ. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרְכוּ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁנִּקְרָאִים חֲסִידִים, וְכָתוּב וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה.

כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמוֹר לָהֶם. כֹּה תְבָרְכוּ – בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. כֹּה תְבָרְכוּ – בְּיִרְאָה. כֹּה תְבָרְכוּ – בַּעֲנָוָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כֹּה תְבָרְכוּ – לָמַדְנוּ, הַצַּדִּיק הַזֶּה נִקְרָא

מַכָּה מִן כֹּה. וּכְתִיב (שמות ז) וְהִנֵּה לֹא שָׁמַעְתָּ עַד כ"ה, כְּמָה דְּאַגְּזִים מֹשֶׁה. וּכְתִיב (שמות ז) בְּזֹאת תֵּדַע כִּי אֲנִי יְיָ, וְכֹלָּא חַד, וּכְתִיב (שמות ז) וְלֹא (דף קמ"ו ע"א) שָׂת לִבּוֹ גַּם לָזֹאת, דִּזְמִינָא לְחַרְבָּא אַרְעֵיהּ.

וּמֵהַאי כ"ה מִתְעָרִין דִּינִין. וּמִדְּאִתְחַבָּר עִמָּהּ חֶסֶד, אִתְבַּסְּמַת. וּבְגִין כַּךְ, אִתְמְסַר דָּא לַכֹּהֵן, דְּאָתֵי מֵחֶסֶד, בְּגִין דְּתִתְבָּרֵךְ וְתִתְבְּסָם כ"ה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב כֹּה תְבָרְכוּ, כְּלוֹמַר, אַף עַל גַּב דְּהַאי כֹּה אִשְׁתְּכַחַת בְּדִינִין, תְּבַסְּמוּן לָהּ, וּתְבָרְכוּן לָהּ, דִּכְתִיב כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, תְּבָרְכוּ בְּהַאי חֶסֶד לְכ"ה, וּתְבַסְּמוּן לָהּ לָקְבָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּלָא יִשְׁתַּכְּחוּן בָּהּ דִּינִין.

הָדָא הוּא דִּכְתִיב כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמוֹר לָהֶם. אִמְרוּ לֹא כְתִיב, אֶלָּא אָמוֹר, לְאַפָּקָא

לשון הקודש

כ"ה, שֶׁכָּל הַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים מִכ"ה (מִמֶּנּוּ), וְהַיְנוּ מַה שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה זֶּה מַכָּה (שֶׁכֹּה) רַבָּה? כְּלוֹמַר, מַכָּה מִכֹּה. וְכָתוּב (שמות ז) וְהִנֵּה לֹא שָׁמַעְתָּ עַד כ"ה, כְּמוֹ שֶׁהִפְחִיד מֹשֶׁה. וְכָתוּב בְּזֹאת תֵּדַע כִּי אֲנִי ה', וְהַכֹּל אֶחָד. וְכָתוּב וְלֹא שָׂת לִבּוֹ גַּם לָזֹאת, שֶׁהִזְמִינָה לְהַחֲרִיב אֶת אַרְצוֹ.

מֵהַכ"ה הַזֹּאת מִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים, וּמִשֶּׁהִתְחַבֵּר עִמָּהּ חֶסֶד, מִתְבַּשֶּׂמֶת. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִמְסָר זֶה לַכֹּהֵן שֶׁבָּא מֵחֶסֶד, כְּדֵי שֶׁתִּתְבָּרֵךְ וְתִתְבַּשֵּׂם כ"ה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּה תְבָרְכוּ. כְּלוֹמַר, אַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּה הַזֹּאת נִמְצֵאת בְּדִינִים, תְּבַשְּׂמוּ אוֹתָהּ וּתְבָרְכוּ אוֹתָהּ, שֶׁכָּתוּב כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. תְּבָרְכוּ בְּחֶסֶד זֶה אֶת כ"ה, וּתְבַשְּׂמוּ אוֹתָהּ מוּל יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּצְאוּ בָהּ דִּינִים.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמוֹר לָהֶם. לֹא כָתוּב אִמְרוּ, אֶלָּא אָמוֹר,

מִשֶּׁרָבוּ הַפָּרִיצִים, דְּלָא מְפַרְסְמִין מִלָּה, דְּהָא לָא אִתְפְּקָדוּ לְפַרְסָמָא שְׁמָא, מַשְׁמַע דִּכְתִיב אָמוֹר לָהֶם. אָמוֹר סְתָם. דָּבָר אַחֵר אָמוֹר כֵּיוָן דִּכְתִיב כֹּה תְבָרְכוּ, אֲמַאי לָא כְתִיב תֹּאמְרוּ. אֶלָּא תָּנֵי רִבִּי יְהוּדָה, אָמוֹר לָהֶם. זָכוּ לָהֶם, לֹא זָכוּ אָמוֹר סְתָם.

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (דניאל י) וְרָאִיתִי אֲנִי דָנִיֵּאל לְבַדִּי אֶת הַמַּרְאָה וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ עִמִּי לֹא רָאוּ אֶת הַמַּרְאָה וְגוֹ'. וְרָאִיתִי אֲנִי דָנִיאֵל לְבַדִּי. וְהָא תָּנֵינָן, אִינְהוּ נְבִיאֵי, וְאִיהוּ לָאו נָבִיא, וּמַאן נִינְהוּ. חַגַּי זְכַרְיָה וּמַלְאָכִי. אִי הָכִי, אִתְעָבִיד קֹדֶשׁ חוֹל, וְהָא כְתִיב לֹא רָאוּ, אֲמַאי דְּחִילוּ. וּבְדָנִיֵּאל כְּתִיב וְרָאִיתִי אֲנִי, וְלָא דְּחִיל. וְאִיהוּ לָאו נָבִיא, הָא חוֹל קֹדֶשׁ.

אֶלָּא הָכִי תָּאנָא, כְּתִיב (תהלים כז) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי אִם תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ. בְּזֹאת, הָא דְאַמָּרָן זֹאת עַדְבָּא חוּלָקֵיהּ,

לשון הקודש

לְהוֹצִיא מִשֶּׁרָבוּ הַפָּרִיצִים שֶׁלֹּא מְפַרְסְמִים דָּבָר, שֶׁהֲרֵי לֹא הִצְטַוּוּ לְפַרְסֵם הַשֵּׁם, מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב אָמוֹר לָהֶם. אָמוֹר סְתָם. דָּבָר אַחֵר אָמוֹר – כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב כֹּה תְבָרְכוּ, לָמָּה לֹא כָתוּב תֹּאמְרוּ? אֶלָּא שָׁנָה רַבִּי יְהוּדָה, אָמוֹר לָהֶם, זָכוּ – לָהֶם. לֹא זָכוּ – אָמוֹר סְתָם.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (דניאל י) וְרָאִיתִי אֲנִי דָנִיֵּאל לְבַדִּי אֶת הַמַּרְאָה וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ עִמִּי לֹא רָאוּ אֶת הַמַּרְאָה וְגוֹ'. וְרָאִיתִי אֲנִי דָנִיאֵל לְבַדִּי?! וַהֲרֵי שָׁנִינוּ, הֵם נְבִיאִים, וְהוּא לֹא נָבִיא, וּמִי הֵם? חַגַּי זְכַרְיָה וּמַלְאָכִי. אִם כָּךְ, נַעֲשָׂה קֹדֶשׁ חֹל, וַהֲרֵי כָּתוּב לֹא רָאוּ, לָמָּה פָּחֲדוּ? וּבְדָנִיֵּאל כָּתוּב וְרָאִיתִי אֲנִי, וְלֹא פָּחַד, וְהוּא לֹא נָבִיא, הֲרֵי חֹל קֹדֶשׁ?

אֶלָּא כָּךְ לָמַדְנוּ, כָּתוּב (תהלים כז) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי אִם תָּקוּם עָלַי

לְאִתְחַסָּנָא, וּלְמֶעְבַּד לֵיהּ נוּקְמִין. וְתָנָא, עֲבַיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדָוִד, רְתִיכָא קַדִּישָׁא עִם אֲבָהָתָא, כִּתְרִין עִלָּאִין קַדִּישִׁין דְּכֹלָּא, דְּאַחֲסִינוּ אֲבָהָתָא. וְתָאנָא, מָלְכוּ יָרִית דָּוִד לִבְנוֹי בַּתְרוֹי. וּבַאֲתָר מַלְכוּ דִּלְעֵילָא, אִתָּקַף, וְאַחֲסִין הוּא וּבְנוֹי מָלְכוּ דָא, דְּלָא אַעְדֵּי מִשּׁוּלְטָנֵהוֹן לְדָרֵי דָרִין.

וְתָאנָא, בְּשַׁעֲתָא דְּהַאי כִּתְרָא דְּמַלְכוּתָא אִתְעַר לִבְנוֹי דְּדָוִד, לֵית מָאן דְּקָאִים קַמֵּיהּ. וְרָאִיתִי אֲנִי דָּנִיֵּאל לְבַדִּי אֶת הַמַּרְאָה, מִשּׁוּם דְּמִבְּנוֹי דְּדָוִד הָוָה, דִּכְתִיב, (דניאל א) וַיְהִי בָהֶם מִבְּנֵי יְהוּדָה דָּנִיֵּאל חֲנַנְיָה וְגוֹ'. וְהוּא חָמָא וְחַדֵּי בְּהַאי דְּהוּא מִסְּטַר אַחְסָנַת חוּלָקָא עַדְבָא דַּאֲבוֹי, וּמִשּׁוּם דְּהָוָה דִּילֵיהּ הוּא סָבִיל, וְאַחֲרִינֵי לָא סַבְלֵי. דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּשַׁעֲתָא דְּהַאי כ"ה אִתְעַר בְּדִינוֹי, לָא יַכְלִין בְּנֵי עָלְמָא לְמֵיקָם קָמֵיהּ.

לשון הקודש

מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ. בְּזֹאת, זֶה שֶׁאָמַרְנוּ. זֹאת חֶבֶל חֶלְקוֹ לִירֵשׁ וְלַעֲשׂוֹת לוֹ נְקָמוֹת. וְשָׁנִינוּ, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת דָּוִד מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה עִם הָאָבוֹת, כִּתְרִים עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים שֶׁל הַכֹּל, שֶׁיָּרְשׁוּ הָאָבוֹת. וְלָמַדְנוּ שֶׁדָּוִד הוֹרִישׁ מַלְכוּת לְבָנָיו, וּבִמְקוֹם מַלְכוּת הָעֶלְיוֹנָה הִתְחַזֵּק וְיָרַשׁ הוּא וּבָנָיו מַלְכוּת זוֹ שֶׁלֹּא תַעֲבֹר מִשִּׁלְטוֹנָם לְדוֹרֵי דוֹרוֹת. **וְלָמַדְנוּ,** בְּשָׁעָה שֶׁכֶּתֶר הַמַּלְכוּת הַזֶּה הִתְעוֹרֵר לִבְנֵי דָוִד, אֵין מִי שֶׁיַּעֲמֹד לְפָנָיו. וְרָאִיתִי אֲנִי דָּנִיֵּאל לְבַדִּי אֶת הַמַּרְאָה, מִשּׁוּם שֶׁמִּבְּנֵי דָוִד הָיָה, שֶׁכָּתוּב (דניאל א) וַיְהִי בָהֶם מִבְּנֵי יְהוּדָה דָּנִיֵּאל חֲנַנְיָה וְגוֹ'. וְהוּא רָאָה וְשָׂמַח בָּזֶה שֶׁהוּא מִצַּד יְרֻשַּׁת חֵלֶק חֶבֶל אָבִיו, וּמִשּׁוּם שֶׁהָיָה שֶׁלּוֹ הוּא סָבַל, וַאֲחֵרִים לֹא סָבְלוּ. שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּשָׁעָה שֶׁהַכ"ה

וּבְשַׁעֲתָא דְּפַרְסִין כַּהֲנֵי יְדֵיהוּ, דְּאַתְיָין מֵחֶסֶד, אִתְעַר חֶסֶד דִּלְעֵילָא, וְאִתְחַבָּר בְּהַאי כֹּה, וּמִתְבַּסְּמָא וּמִתְבָּרְכָא בְּאַנְפִּין נְהִירִין לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאִתְעָדֵי מִנְּהוֹן דִּינִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלָא לִשְׁאַר עַמִּין.

בְּגִין כַּךְ כֹּהֵן, וְלָא אַחֲרָא. כֹּהֵן בְּגִין דְּיִתְעַר הַאי כִּתְרָא דִילֵיהּ חֶסֶ"ד, עַל יְדוֹי, דְּאִקְרֵי חָסִיד, דִּכְתִיב, (דברים לג) לְאִישׁ חֲסִידֶךָ. וְהוּא אָתֵי מִסִּטְרָא דְחֶסֶד. וּכְתִיב (תהלים קמה) וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה, אַל תִּקְרֵי יְבָרְכוּכָה, אֶלָּא יְבָרְכוּ כ"ה. כֹּה תְבָרְכוּ, בְּשֵׁם הַמְּפוֹרָשׁ. כֹּה תְבָרְכוּ, בְּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּשַׁעֲתָא דְכַהֲנָא דִלְתַתָּא קָם וּפָרִים יְדוֹי, כָּל כִּתְרִין קַדִּישִׁין דִּלְעֵילָא מִתְעָרִין, וּמִתְתַּקְּנִין לְאִתְבָּרְכָא, וְנַהֲרִין מֵעוּמְקָא

לשון הקודש

הַזֹּאת מִתְעוֹרֶרֶת בְּדִינֶיךָ, לֹא יְכוֹלִים בְּנֵי הָעוֹלָם לַעֲמֹד לְפָנֶיךָ.

וּבְשָׁעָה שֶׁהַכֹּהֲנִים פּוֹרְשִׂים יְדֵיהֶם, שֶׁבָּאִים מֵחֶסֶד, מִתְעוֹרֵר חֶסֶד שֶׁלְּמַעְלָה וּמִתְחַבֵּר בַּכ"ה הַזֹּאת, וּמִתְבַּשֶּׂמֶת וּמִתְבָּרֶכֶת בְּפָנִים מְאִירוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וּמַעֲבִירִים מֵהֶם דִּינִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אֶת שְׁאָר הָעַמִּים.

בִּגְלַל כָּךְ כֹּהֵן וְלֹא אַחֵר. כֹּהֵן, כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר הַכֶּתֶר הַזֶּה שֶׁלּוֹ, חֶסֶד, עַל יָדוֹ, שֶׁנִּקְרָא חָסִיד, שֶׁכָּתוּב (דברים לג) לְאִישׁ חֲסִידֶךָ. וְהוּא בָּא מִצַּד הַחֶסֶד. וְכָתוּב (תהלים קמה) וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה. אַל תִּקְרֵי יְבָרְכוּכָה, אֶלָּא יְבָרְכוּ כ"ה. כֹּה תְבָרְכוּ – בְּשֵׁם הַמְּפֹרָשׁ. כֹּה תְבָרְכוּ – בְּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּהֵן שֶׁלְּמַטָּה קָם וּפוֹרֵשׂ יָדָיו, כָּל הַכְּתָרִים (סִפִּירוֹת) הַקְּדוֹשִׁים שֶׁלְּמַעְלָה מִתְעוֹרְרִים וּמִתְקָנִים

דְּבִירָא, דְּאִתְמְשָׁךְ לְהוּ מֵהַהוּא עוּמְקָא דְּנַפַּק תָּדִיר, וְלָא פָּסִיק בִּרְכָאן דְּנַבְעִין, מַבּוּעִין לְכֻלְּהוּ עָלְמִין וּמִתְבָּרְכָן וּמִתְשַׁקְיָין מִכֻּלְּהוּ.

וְתָאנָא, בְּהַהוּא זִמְנָא, לְחִישׁוּתָא וּשְׁתִיקוּתָא הֲוֵי בְּכָל עָלְמִין. לְמֶלֶךְ דְּבָעֵי לְאִזְדַּוְּוגָא בְּמַטְרוֹנִיתָא, וּבָעֵי לְמֵעַאל לָהּ בִּלְחִישׁוּ, וְכָל שַׁמָּשִׁין מִתְעָרִין בְּהַהוּא זִמְנָא וּמִתְלַחֲשִׁין, הָא מַלְכָּא אָתֵי לְאִזְדַּוְּוגָא בְּמַטְרוֹנִיתָא. מָאן מַטְרוֹנִיתָא. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מָאן כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל סְתָם.

תָּאנָא אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כֹּהֵן בָּעֵי לְזַקְפָּא יְמִינָא עַל שְׂמָאלָא, דִּכְתִיב, (ויקרא ט) וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָו אֶל הָעָם וַיְבָרֲכֵם. יָדוֹ כְּתִיב, וְלָא יָדָיו. מִשּׁוּם דְּשִׁבְחָא דִּימִינָא עַל שְׂמָאלָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, רָזָא הוּא, מִשּׁוּם דִּכְתִיב, (בראשית ג) וְהוּא יִמְשׁוֹל בָּךְ.

לשון הקודש

לְהִתְבָּרֵךְ, וּמְאִירִים מֵעֹמֶק הַבְּאֵר שֶׁנִּמְשָׁךְ לָהֶם מֵאוֹתוֹ עֹמֶק שֶׁיּוֹצֵא תָּמִיד, וְלֹא פּוֹסְקִים הַבְּרָכוֹת הַנּוֹבְעוֹת מַבּוּעִים לְכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמִתְבָּרְכִים וּמֶשְׁקִים מִכֻּלָּם.

וְלָמַדְנוּ, בְּאוֹתוֹ זְמַן לַחַשׁ וּשְׁתִיקָה יֵשׁ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. לְמֶלֶךְ שֶׁרוֹצֶה לְהִזְדַּוֵּג בַּמַּלְכָּה וְרוֹצֶה לְהִכָּנֵס אֵלֶיהָ בְּלַחַשׁ, וְכָל הַשַּׁמָּשִׁים מִתְעוֹרְרִים בְּאוֹתוֹ זְמַן וּמִתְלַחֲשִׁים: הֲרֵי הַמֶּלֶךְ בָּא לְהִזְדַּוֵּג בַּמַּלְכָּה. מִי הַמַּלְכָּה? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל? כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל סְתָם.

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כֹּהֵן צָרִיךְ לִזְקֹף יָמִין עַל שְׂמֹאל, שֶׁכָּתוּב (ויקרא ט) וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָו אֶל הָעָם וַיְבָרֲכֵם. יָדוֹ כָּתוּב, וְלֹא יָדָיו, מִשּׁוּם שֶׁשֶּׁבַח הַיָּמִין עַל הַשְּׂמֹאל. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, סוֹד הוּא, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) וְהוּא יִמְשָׁל בָּךְ.

תָּאנָא, כֹּהֵן דְּבָעֵי לְפָרְסָא יְדוֹי, בָּעֵי דְּיִתּוֹסַף קְדֻשָּׁה (דף קמ"ו ע"ב) עַל קְדֻשָּׁה דִּילֵיהּ, דְּבָעֵי לְקַדְּשָׁא יְדוֹי, עַל יָדָא דְּקַדִּישָׁא. מָאן יָדָא דְּקַדִּישָׁא. דָּא לֵיוָאָה. דְּבָעֵי כַּהֲנָא לִיטוֹל קְדֻשָּׁה דְּמַיָּיא מִיְּדוֹי, דִּכְתִיב וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם, הָא אִינּוּן קַדִּישִׁין. וּכְתִיב בְּהוּ בַּלְוִיִּם, (במדבר יח) וְגַם אֶת אַחֶיךָ מַטֵּה לֵוִי וְגוֹ'. שֵׁבֶט אָבִיךָ כְּלָל. מִכָּאן, דְּכָל כֹּהֵן דְּפָרִים יְדוֹי, בָּעֵי לְאִתְקַדְּשָׁא עַל יְדֵי דְּקַדִּישָׁא, לִיתּוֹסַף קְדֻשָּׁה עַל קְדוּשָׁתֵיהּ. וְעַל דָּא, לָא יִטּוֹל קְדֻשָּׁה דְּמַיָּיא, מִבַּר נָשׁ אַחֲרָא, דְּלָא הֲוֵי קַדִּישָׁא.

וּבִצְנִיעוּתָא דְּסִפְרָא תָּאנָא, לֵוִי דְּאִתְקַדַּשׁ כַּהֲנָא עַל יְדוֹי, בָּעֵי הוּא לְאִתְקַדְּשָׁא בְּקַדְמִיתָא. וַאֲמַאי לֵוִי, וְיִתְקַדַּשׁ עַל יָדָא דְּכַהֲנָא אַחֲרָא. תָּאנָא, כַּהֲנָא אַחֲרָא לָא בָּעֵי, דְּהָא כֹּהֵן דְּלָא שְׁלִים, לָא בָּעֵי הַאי כַּהֲנָא שְׁלִים, לְאִתְפְּגַם עַל יָדָא

לשון הקודש

לָמַדְנוּ, כֹּהֵן שֶׁרוֹצֶה לִפְרֹשׂ יָדָיו, צָרִיךְ שֶׁיִּתּוֹסֵף קְדֻשָּׁה עַל קְדֻשָּׁתוֹ, שֶׁצָּרִיךְ לְקַדֵּשׁ יָדָיו עַל יַד הַקָּדוֹשׁ. מִי יָד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ? זֶה לֵוִי, שֶׁצָּרִיךְ כֹּהֵן לִטֹּל קְדֻשָּׁה שֶׁל מַיִם מִיָּדָיו, שֶׁכָּתוּב וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם. הֲרֵי הֵם קְדוֹשִׁים. וְכָתוּב בַּלְוִיִּם, (במדבר יח) וְגַם אֶת אַחֶיךָ מַטֵּה לֵוִי וְגוֹ'. שֵׁבֶט אָבִיךָ – כְּלָל. מִכָּאן שֶׁכָּל כֹּהֵן שֶׁפּוֹרֵשׂ יָדָיו, צָרִיךְ לְהִתְקַדֵּשׁ עַל יְדֵי קָדוֹשׁ, לְהוֹסִיף קְדֻשָּׁה עַל קְדֻשָּׁתוֹ. וְלָכֵן לֹא יִטֹּל קְדֻשָּׁה שֶׁל מַיִם מִבֶּן אָדָם אַחֵר שֶׁאֵינֶנּוּ קָדוֹשׁ. **וּבְסִפְרָא** דִּצְנִיעוּתָא לָמַדְנוּ, לֵוִי שֶׁהִתְקַדֵּשׁ כֹּהֵן עַל יָדוֹ, צָרִיךְ הוּא לְהִתְקַדֵּשׁ בַּתְּחִלָּה. וְלָמָּה לֵוִי? שֶׁיִּתְקַדֵּשׁ עַל יְדֵי כֹּהֵן אַחֵר. לָמַדְנוּ, כֹּהֵן אַחֵר לֹא צָרִיךְ, שֶׁהֲרֵי כֹּהֵן שֶׁאֵינוֹ

דִּפְגִימָא דְּלָא שְׁלִים. אֲבָל לֵוִי דְּאִיהוּ שְׁלִים, וְאִתְחַזֵּי לְסַלְקָא בְּדוּכְנָא, וּלְמִפְּלַח בְּמִשְׁכַּן זִמְנָא, הָא שְׁלִים הוּא, וְהָא אִקְרֵי קָדוֹשׁ, דִּכְתִיב וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם. אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, אַף אִקְרֵי טָהוֹר, דִּכְתִיב, (במדבר ח) וְטִהַרְתָּ אוֹתָם. וּבְגִין כַּךְ בָּעֵי לְאוֹסָפָא כַּהֲנָא קְדֻשָּׁה עַל קְדוּשָׁתֵיהּ.

תָּאנָא, כַּהֲנָא דְּפָרִים יְדוֹי, בָּעֵי דְּלָא יִתְחַבְּרוּן אֶצְבְּעָאן דָּא בְדָא, בְּגִין דְּיִתְבָּרְכוּן כִּתְרִין קַדִּישִׁין, כָּל חַד וְחַד בִּלְחוֹדוֹי, כְּמָה דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ. בְּגִין דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא בָּעֵי לְאִתְפָּרְשָׁא בְּאַתְוָון רְשִׁימִין דְּלָא לְאַעְרְבָא דָא בְדָא. וְלָא יִתְכַּוְּון (נ"א וּלְאִתְכַּוְּונָא) בְּאִינּוּן מִלִּין.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בָּעֵי קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיִתְבָּרְכוּן עִלָּאֵי, בְּגִין דְּיִתְבָּרְכוּן תַּתָּאֵי, וְיִתְבָּרְכוּן עִלָּאֵי דְּאִינּוּן קַדִּישִׁין בִּקְדוּשָׁה עִלָּאָה, עַל יְדָא דְתַתָּאֵי,

לשון הקודש

שָׁלֵם, לֹא צָרִיךְ זֶה הַכֹּהֵן הַשָּׁלֵם לְהִתְפָּגֵם עַל יְדֵי פָּגוּם שֶׁלֹּא שָׁלֵם. אֲבָל לֵוִי שֶׁהוּא שָׁלֵם וְרָאוּי לַעֲלוֹת לַדּוּכָן וְלַעֲבֹד בְּאֹהֶל מוֹעֵד, הֲרֵי הוּא שָׁלֵם, וַהֲרֵי נִקְרָא קָדוֹשׁ, שֶׁכָּתוּב וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם. אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, אַף נִקְרָא טָהוֹר, שֶׁכָּתוּב וְטִהַרְתָּ אֹתָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְהוֹסִיף כֹּהֵן קְדֻשָּׁה עַל קְדֻשָּׁתוֹ.

לָמַדְנוּ, כֹּהֵן שֶׁפּוֹרֵשׂ יָדָיו, צָרִיךְ שֶׁהָאֶצְבָּעוֹת לֹא יִתְחַבְּרוּ זוֹ בָּזוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרְכוּ כְּתָרִים קְדוֹשִׁים כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְבַדּוֹ כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ צָרִיךְ לְהִתְפָּרֵשׁ בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת שֶׁלֹּא לְעָרֵב זֶה בָּזֶה, וְלֹא יִתְכַּוֵּן (וּלְהִתְכַּוֵּן) בְּאוֹתָם דְּבָרִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּתְבָּרְכוּ עֶלְיוֹנִים כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרְכוּ תַּחְתּוֹנִים, וְיִתְבָּרְכוּ עֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים בִּקְדֻשָּׁה

דְּאִינּוּן קַדִּישִׁין בִּקְדוּשָׁה עִלָּאָה, דְּאִינּוּן קַדִּישִׁין מִכָּל קַדִּישִׁין דִּלְתַתָּא, דִּכְתִיב, (תהלים קמה) וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כָּל כֹּהֲנִין דְּלָא יָדַע רָזָא דָא, וּלְמַאן מְבָרֵךְ, וּמַאן הִיא בִּרְכָתָא דִּמְבָרֵךְ, לָאו בִּרְכָתָא דִּילֵיהּ בִּרְכָתָא, וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (מלאכי ב) כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ. מָאי דַעַת. דַעַת סְתָם. וְתוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ, עִלָּאִין, יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ. וּמַאי יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ. תּוֹרָה. תּוֹרָה סְתָם, הֵיךְ אֲחִידָא תּוֹרָה דִּלְעֵילָא דְּאִקְרֵי תּוֹרָה סְתָם. דְּתַנְיָא, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּאִינּוּן כִּתְרִין עִלָּאִין דְּאִתְקְרוּן הָכִי. מָאי טַעְמָא. כִּי מַלְאַךְ יְיָ צְבָאוֹת הוּא. וְתָנֵינָא, דְּבָעֵי כַּהֲנָא לְכַוְּנָא בְּאִינּוּן מִלִּין דִּלְעֵילָא, לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ.

לשון הקודש

עֶלְיוֹנָה עַל יְדֵי הַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים מִכָּל קְדוֹשִׁים שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁכָּתוּב (תהלים קמה) וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל כֹּהֵן שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ סוֹד זֶה, וּלְמִי מְבָרֵךְ, וּמַהִי הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרֵךְ – אֵין בִּרְכָתוֹ בְּרָכָה, וְהַיְנוּ מַה שֶׁכָּתוּב (מלאכי ב) כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ. מַה זֶּה דַּעַת? דַּעַת סְתָם. וְתוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ, עֶלְיוֹנִים יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ. וּמַה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ? תּוֹרָה. תּוֹרָה סְתָם. אֵיךְ אֲחוּזָה תּוֹרָה שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁנִּקְרֵאת תּוֹרָה סְתָם? שֶׁלָּמַדְנוּ, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּאוֹתָם כִּתְרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁנִּקְרְאוּ כָּךְ. מָה הַטַּעַם? כִּי מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת הוּא. וְלָמַדְנוּ שֶׁצָּרִיךְ הַכֹּהֵן לְכַוֵּן בְּאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁלְּמַעְלָה לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּפִי שֶׁצָּרִיךְ.

רעיא מהימנא

פִּקּוּדָא בָּתַר דָּא, בִּרְכַּת כֹּהֲנִים יְבָרֶכְךָ יְיָ. יָאֵר יְיָ. יִשָּׂא יְיָ. מִקְוָרָא מִתְּלַת שְׁמָהָן אִלֵּין, יו"ד ה"א וא"ו ה"א (ס"א יו"ד הֵ"י וָא"ו הֵ"י). קְדֻשָּׁה, אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה, דִּמְקוֹרָא דִילֵיהּ, יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. קִשּׁוּרָא דְּתַרְוַיְיהוּ, יִחוּד דְּתַרְוַיְיהוּ, אֲדֹנָ"י, דְּבֵיהּ א"י, דִּרְמִיזִין איהדונה"י (ס"א יאהדונהי וְדָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי יאהדונהי) (ס"א מְקוֹרָא מג' שְׁמָהָן אִלֵּין יו"ד ה"י וי"ו ה"י דִּרְמִיזִין יאהדונהי וְדָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא שְׁכִינְתָּא איהדונה"י) (נ"א אידהונה"י) וּרְמִיזִין א"י רְבִיעָאָה, מִתְּרֵי שְׁמָהָן מְפָרְשָׁן, דִּרְשִׁימִין בְּחוֹן (ע"כ רַעְיָא מְהֵימְנָא).

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, תָּאנָא בִּצְנִיעוּתָא דְסִפְרָא, שְׁמָא קַדִּישָׁא אִתְגַּלְיָיא וְאִתְכַּסְיָיא. דְּאִתְגַּלְיָיא, כְּתִיב בְּיו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. דְּאִתְכַּסְיָיא כְּתִיב בְּאַתְוָון אַחֲרָן, וּמְהַהוּא דְאִתְכַּסְיָיא הַהוּא טְמִירָא (ס"א אַחֲרָנִין וְהַהוּא דְאִתְכַּסְיָיא הוּא טְמִירוּ) דְּכֹלָּא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וַאֲפִילוּ הַהוּא דְאִתְגַּלְיָיא, אִתְכַּסְיָא בְּאַתְוָון אַחֲרָן, בְּגִין הַהוּא טְמִירָא דְטְמִירִין בְּגוֹ.

לשון הקודש

רַעְיָא מְהֵימְנָא

מִצְוָה אַחֵר זוֹ – בִּרְכַּת כֹּהֲנִים. יְבָרֶכְךָ ה', יָאֵר ה', יִשָּׂא ה'. מָקוֹר מִשְּׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת אֵלּוּ: יוֹד הֵ"א וָא"ו הֵ"א (יו"ד הֵ"י וָא"ו הֵ"י). קְדֻשָּׁה, אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה, שֶׁמְּקוֹרוֹ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. הַקִּשּׁוּר שֶׁל שְׁנֵיהֶם, הַיִּחוּד שֶׁל שְׁנֵיהֶם – אֲדֹנָ"י, שֶׁבּוֹ א"י, שֶׁרְמוּזִים איהדונה"י (יאהדונה"י, וְזֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהַשְּׁכִינָה הִיא יאהדונה"י) (מָקוֹר מג' שֵׁמוֹת אֵלּוּ יו"ד הֵ"י וְי"ו הֵ"י שֶׁרְמוּזִים יאהדונה"י, וְזֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הַשְּׁכִינָה איהדונה"י) (אידהונה"י), וּרְמוּזִים א"י רְבִיעִי מִשְּׁנֵי שֵׁמוֹת מְפֹרָשִׁים שֶׁרְשׁוּמִים בָּהֶם. (עד כאן רעיא מהימנא).

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, לָמַדְנוּ בְּסִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא, שֵׁם הַקָּדוֹשׁ גָּלוּי וּמְכֻסֶּה, שֶׁגָּלוּי הֲרֵי כָּתוּב בְּיו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. שֶׁמְּכֻסֶּה כָּתוּב בְּאוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת, וְאוֹתוֹ שֶׁמְּכֻסֶּה הוּא הַנִּסְתָּר (אֲחֵרִים, וְאוֹתוֹ שֶׁמְּכֻסֶּה הוּא נִסְתָּר) שֶׁל הַכֹּל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַאֲפִלּוּ אוֹתוֹ שֶׁמְּגֻלֶּה מְכֻסֶּה

דְּהָא הָכָא בָּעֵי כַּהֲנָא לְצָרְפָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, וּלְמֵיחַת רַחֲמֵי, (כֻּלְּהוּ) דְּכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּדִיבּוּר דְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון (ס"א דְּכֻלְּהוּ מְכִילָן) (ס"א בִּתְרֵי כִּתְרֵי) כִּתְרֵי דְּרַחֲמֵי. וּבְהָנֵי אַתְוָון דְּהַאי שְׁמָא, סְתִימָאן עֶשְׂרִין וּתְרֵין מְכִילָן דְּרַחֲמֵי, וּתְלֵיסַר דַּעֲתִיקָא סָתִים וְגָנִיז מִכֹּלָּא, וְתִשְׁעָה דְּאִתְגַּלְיָין מִזְּעֵיר אַנְפִּין (בִּזְעֵיר אַנְפִּין) וּמִתְחַבְּרָן כֻּלְּהוּ בְּצִרוּפָא דְשְׁמָא חַד, דְּהַוָה מְכַוֵּון כַּהֲנָא כַּד פְּרֵים יְדוֹי בְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון גְּלִיפָן. וְתָאנָא, כַּד הָוָה צְנִיעוּתָא בְּעָלְמָא, הָוָה מִתְגַּלְיָיא שְׁמָא דָּא לְכֹלָּא. מִדְּאַסְגֵּי חֲצִיפוּתָא בְּעָלְמָא, סָתִים בְּאַתְוָוי. דְּכַד הָוָה מִתְגַּלְיָיא. כַּהֲנָא מְכַוֵּין, וּשְׁמָא מִתְפְּרַשׁ. בְּמַאי מְכַוֵּין. מְכַוֵּין בִּסְתִימָא דְּטָמִיר וְגָנִיז, וּמִתְגַּלְיָיא וּמִתְפְּרַשׁ. מִדְּאַסְגֵּי חֲצִיפוּתָא בְּעָלְמָא, סָתִים כֹּלָּא בְּאַתְוָון רְשִׁימִין.

לשון הקודש

בְּאוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת, בִּגְלַל אוֹתוֹ טָמִיר הַטְּמִירִים בִּפְנִים.

שֶׁהֲרֵי כָּאן צָרִיךְ הַכֹּהֵן לְצָרֵף שֵׁם הַקָּדוֹשׁ וּלְהוֹרִיד רַחֲמִים, (כֻּלָּם) שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּדִבּוּר שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת (שֶׁכֻּלָּן מִדּוֹת) (בִּשְׁנֵי כִּתְרִים) כִּתְרֵי הָרַחֲמִים. וּבְאוֹתִיּוֹת אֵלּוּ שֶׁל הַשֵּׁם הַזֶּה סְתוּמִים עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם מִדּוֹת הָרַחֲמִים, וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שֶׁל הָעַתִּיק נִסְתָּר וְגָנוּז מֵהַכֹּל. וְתֵשַׁע שֶׁהִתְגַּלּוּ מִזְּעֵיר אַנְפִּין (בִּזְעֵיר אַנְפִּין), וּמִתְחַבְּרִים כֻּלָּם בְּצֵרוּף שֵׁם אֶחָד שֶׁהָיָה הַכֹּהֵן מְכַוֵּן כְּשֶׁפָּרַס יָדָיו בְּעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת.

וְלָמַדְנוּ, כְּשֶׁהָיְתָה צְנִיעוּת בָּעוֹלָם, הָיָה מִתְגַּלֶּה שֵׁם זֶה לַכֹּל. מִשֶּׁרָבְתָה הַחֲצִפָּה בָּעוֹלָם, נִסְתַּר בְּאוֹתִיּוֹתָיו. שֶׁכְּשֶׁהָיָה מִתְגַּלֶּה, הַכֹּהֵן הָיָה מְכַוֵּן, וְהַשֵּׁם מִתְפָּרֵשׁ. בַּמֶּה מְכַוֵּן? מְכַוֵּן בַּנִּסְתָּר שֶׁטָּמִיר וְגָנוּז, וּמִתְגַּלֶּה וּמִתְפָּרֵשׁ. מִשֶּׁהִתְרַבְּתָה הַחֲצִפָּה בָּעוֹלָם, נִסְתַּר הַכֹּל בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת.

וְתָא חֲזֵי, דְּכָל הָנֵי עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון (ס"א רַחֲמֵי) (ס"א דְּכָל הָנֵי כ"ב מְכִילָן דְּרַחֲמֵי), (דף קמ"ז ע"א) מֹשֶׁה אֲמָרָן בִּתְרֵי זִמְנֵי. זִמְנָא קַדְמָאָה אָמַר, תְּלֵיסַר מְכִילָן דְּעַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין סְתִימָא דְּכֹלָּא, לְנַחְתָּא אִלֵּין לְאַתָּר דְּדִינָא אִשְׁתְּכַח, לְאַכְפְּיָא לְהוּ. זִמְנָא תִנְיָינָא, אָמַר תִּשְׁעָה מְכִילָן דְּרַחֲמֵי, דִּכְלִילָן בִּזְעֵיר אַנְפִּין, וּנְהִירִין מֵעַתִּיקָא סְתִימָאָה דְכֹלָּא. וְכֻלְּהוּ כָּלִיל כַּהֲנָא כַּד פְּרֵים יְדוֹי לְבָרְכָא עַמָּא, וּמִשְׁתַּכְחָן דְּמִתְבָּרְכִין כֻּלְּהוּ (ס"א עִלָּאִין) עָלְמִין בְּסִטְרָא דְרַחֲמֵי, דְּאִתְמַשְּׁכָן מֵעַתִּיקָא טְמִירָא סְתִימָאָה דְכֹלָּא. וְכָל הָנֵי עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, מְכִילָן סְתִימָאן.

יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ, אִלֵּין תְּלַת קְרָאֵי, וְתְלַת שְׁמָהָן דִּתְרֵיסָר אַתְוָון כְּלִילָן לָקָבְלֵיהוֹן, וּבְכֹלָּא אִתְכְּוָון כַּהֲנָא. וְכָל עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי מִתְבַּסְּמָן בְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, דִּסְתִימִין בְּהָנֵי תְּלַת קְרָאֵי, לָקָבֵיל

לשון הקודש

וּבֹא רְאֵה שֶׁכָּל אֵלּוּ עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת (רַחֲמִים) (שֶׁכָּל אֵלּוּ עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם מִדּוֹת הָרַחֲמִים), מֹשֶׁה אָמַר אוֹתָן בִּשְׁתֵּי פְּעָמִים. פַּעַם רִאשׁוֹנָה אָמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל עַתִּיק הָעַתִּיקִים, נִסְתַּר הַכֹּל, לְהוֹרִיד אֵלֶּה לְמָקוֹם שֶׁנִּמְצָא הַדִּין, לִכְפּוֹתָם. פַּעַם שְׁנִיָּה אָמַר תֵּשַׁע מִדּוֹת רַחֲמִים שֶׁכְּלוּלִים בַּזְעֵיר אַנְפִּין, וּמְאִירִים מֵהָעַתִּיק נִסְתַּר הַכֹּל. וְכֻלָּם כּוֹלֵל הַכֹּהֵן כְּשֶׁפּוֹרֵשׂ יָדָיו לְבָרֵךְ אֶת הָעָם, וְנִמְצָאִים שֶׁמִּתְבָּרְכִים כָּל (הָעֶלְיוֹנִים) הָעוֹלָמוֹת בְּצַד הָרַחֲמִים שֶׁנִּמְשָׁכִים מֵהָעַתִּיק הַטָּמִיר, נִסְתַּר הַכֹּל. וְכָל הָעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ מִדּוֹת נִסְתָּרוֹת.

יְבָרֶכְךָ ה' וְיִשְׁמְרֶךָ, אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים וּשְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת שֶׁל שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת הַכְּלוּלוֹת בְּנֶגְדָּם, וּבַכֹּל הִתְכַּוֵּן הַכֹּהֵן. וְכָל

עֶשְׂרִין וּתְרֵין (אַתְוָון) מְכִילָן דְּרַחֲמֵי דְכָלִיל כֹּלָא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב אָמוֹר, וְלָא אִמְרוּ, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. אָמוֹר. דְּבָעֵי לְכַוְּונָא בְכָל הֲנֵי סְתִימִין, בְּכָל הֲנֵי דַרְגִין. אָמוֹר: בְּמִלִּין סְתִימִין דִּלְעֵילָא. אָמוֹר: חוּשְׁבָּן רמ"ח אֵבָרִין דִּבְאָדָם חָסֵר חַד. מָאי טַעְמָא. דִּבְחַד תַּלְיָין כֻּלְּהוּ. וְכֻלְּהוּ מִתְבָּרְכָאן בְּהַאי בִּרְכָתָא, בְּהָנֵי תְּלַת קְרָאֵי, כִּדְאַמְרָן. לָהֶם: לְאִתְכַּלְּלָא בְּהַאי בִּרְכָתָא עִלָּאִין וְתַתָּאִין.

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, יוֹמָא חַד יָתִיבְנָא קַמֵּיהּ דְּרִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רִבִּי שִׁמְעוֹן, שָׁאִילְנָא לֵיהּ, אֲמֵינָא, רִבִּי מָאי קָא חָמָא דָּוִד דְּקָאָמַר (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ, אָדָם תִּינַח, בְּהֵמָה לָמָּה. אָמַר לֵיהּ יָאוּת שָׁאַלְתָּ, כֹּלָּא בְּמִנְיָינָא הוּא, זָכוּ אָדָם, לֹא זָכוּ בְּהֵמָה.

לשון הקודש

עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים מִתְבַּשְּׂמִים בְּעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּסְתָּרוֹת בִּשְׁלֹשֶׁת הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ, כְּנֶגֶד עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם (אוֹתִיּוֹת) מִדּוֹת רַחֲמִים שֶׁכּוֹלְלוֹת הַכֹּל. וְלָכֵן כָּתוּב אָמוֹר, וְלֹא אִמְרוּ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. אָמוֹר – שֶׁצָּרִיךְ לְכַוֵּן בְּכָל הַנִּסְתָּרִים הַלָּלוּ בְּכָל הַמַּעֲלוֹת הַלָּלוּ. אָמוֹר – בִּדְבָרִים נִסְתָּרִים שֶׁל מַעְלָה. אָמוֹר – חֶשְׁבּוֹן רמ"ח אֵיבָרִים שֶׁבָּאָדָם חָסֵר אֶחָד. מָה הַטַּעַם? שֶׁבְּאֶחָד כֻּלָּם תְּלוּיִים. וְכֻלָּם מִתְבָּרְכִים בִּבְרָכָה זוֹ בִּשְׁלֹשֶׁת הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. לָהֶם – לִכְלֹל בִּבְרָכָה זוֹ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, יוֹם אֶחָד יָשַׁבְתִּי לִפְנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן וְשָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ, אָמַרְתִּי, רַבִּי, מָה רָאָה דָּוִד שֶׁאָמַר (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה'? אָדָם מֵילָא, בְּהֵמָה לָמָּה? אָמַר לוֹ, יָפֶה שָׁאַלְתָּ, הַכֹּל הוּא בְּמִנְיָן. זָכוּ – אָדָם. לֹא זָכוּ – בְּהֵמָה.

אֲמַיְנָא, רִבִּי, דָּזָא דְּמִלָּה קָא בָעֵינָא. אָמַר לֵיהּ כֹּלָּא אִתְמַר, וְתָא חֲזֵי, קָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל אָדָם, כְּגַוְונָא דְּלְעֵילָא. וְקָרָא לְהוּ בְּהֵמָה, וְכֹלָּא בְּחַד קְרָא, דִּכְתִיב (יחזקאל לד) וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי וְגוֹ'. וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי, הָא בְּהֵמָה. אָדָם אַתֶּם, הָא אָדָם. וְיִשְׂרָאֵל אִקְרוּ אָדָם וּבְהֵמָה, וּבְגִין כָּךְ אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ. וְעוֹד דָּזָא דְּמִלָּה, זָכוּ אָדָם כְּגַוְונָא דְּלְעֵילָא. לֹא זָכוּ, בְּהֵמָה אִקְרוּן. וְכֻלְּהוּ מִתְבָּרְכָאן בְּשַׁעֲתָא חָדָא. אָדָם דְּלְעֵילָא. וּבְהֵמָה דְּלְתַתָּא. וְכָל שֶׁכֵּן דְּכֹלָּא אִית בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דִּכְתִיב אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ.

וְתָא חֲזֵי, לֵית בִּרְכָתָא לְתַתָּא אִשְׁתְּכַח, עַד דְּיִשְׁתְּכַח לְעֵילָא. וּמִדְּאִשְׁתְּכַח לְעֵילָא אוֹף לְתַתָּא אִשְׁתְּכַח, וְכֹלָּא הָכִי תַּלְיָא לְטָב וּלְבִישׁ. לְטָב, דִּכְתִיב (הושע ב) אֶעֱנֶה אֶת הַשָּׁמַיִם וְהֵם יַעֲנוּ אֶת הָאָרֶץ. לְבִישׁ,

לשון הקודש

אָמַרְתִּי, רַבִּי, סוֹד הַדָּבָר אֲנִי רוֹצֶה. אָמַר לוֹ, הַכֹּל נֶאֱמַר, וּבֹא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרָא לְיִשְׂרָאֵל אָדָם, כְּדֶגְמָה שֶׁלְּמַעְלָה, וְקָרָא לָהֶם בְּהֵמָה, וְהַכֹּל בְּפָסוּק אֶחָד, שֶׁכָּתוּב וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי וְגוֹ'. (יחזקאל לד) וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי – הֲרֵי בְּהֵמָה. אָדָם אַתֶּם – הֲרֵי אָדָם. וְיִשְׂרָאֵל נִקְרְאוּ אָדָם וּבְהֵמָה, וּמִשּׁוּם זֶה אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה'. וְעוֹד סוֹד הַדָּבָר, זָכוּ – אָדָם כְּדֶגְמָה שֶׁלְּמַעְלָה, לֹא זָכוּ – נִקְרְאוּ בְּהֵמָה, וְכֻלָּם מִתְבָּרְכִים בִּזְמַן אֶחָד – אָדָם שֶׁלְּמַעְלָה וּבְהֵמָה שֶׁלְּמַטָּה. וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁהַכֹּל יֵשׁ בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה'.

וּבֹא רְאֵה, הַבְּרָכָה לֹא נִמְצֵאת לְמַטָּה עַד שֶׁתִּמָּצֵא לְמַעְלָה, וּמִשֶּׁנִּמְצְאָה לְמַעְלָה – גַּם לְמַטָּה נִמְצֵאת, וְהַכֹּל תָּלוּי כָּךְ לְטוֹב וּלְרַע.

דִּכְתִיב (ישעיה כד) יִפְקֹוד יְיָ עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְעַל מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל הָאֲדָמָה.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּגִין כָּךְ (הַאי תִּפְאֶרֶת פַּתַּח בֵּיהּ) כְּתִיב אָמוֹר לָהֶם סְתָם, לְאִתְבָּרְכָא עִלָּאִין וְתַתָּאִין, כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא. דִּכְתִיב כֹּה תְבָרְכוּ בַתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמוֹר לָהֶם סְתָם, לְאִתְבָּרְכָא כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא, יְבָרֶכְךָ יְיָ, לְעֵילָא. וְיִשְׁמְרֶךָ, לְתַתָּא. יָאֵר יְיָ פָּנָיו, לְעֵילָא. וִיחֻנֶּךָּ, לְתַתָּא. יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו, לְעֵילָא. וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם לְתַתָּא.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא מִתְבָּרְכָאן, בְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון גְּלִיפָן דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּאִתְכְּלַל וְסָתִים הָכָא, בְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון מִתְבָּרְכָאן כֻּלְּהוּ. וְאִינּוּן רַחֲמֵי גּוֹ רַחֲמֵי, דְּלָא אִשְׁתְּכַח בְּהוּ דִינָא. וְלָא, וְהַכְּתִיב יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, יִשָּׂא:

לשון הקודש

לְטוֹב, שֶׁכָּתוּב (הושע ב) אֶעֱנֶה אֶת הַשָּׁמַיִם וְהֵם יַעֲנוּ אֶת הָאָרֶץ. לְרַע, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כד) יִפְקֹד ה' עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְעַל מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל הָאֲדָמָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בִּגְלַל זֶה (הַתִּפְאֶרֶת הַזּוֹ פָּתַח בּוֹ) כָּתוּב אָמוֹר לָהֶם, סְתָם, לְהִתְבָּרֵךְ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים כֻּלָּם כְּאֶחָד, שֶׁכָּתוּב כֹּה תְבָרְכוּ בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמוֹר לָהֶם סְתָם, לְהִתְבָּרֵךְ כֻּלָּם כְּאֶחָד. יְבָרֶכְךָ ה' – לְמַעְלָה. וְיִשְׁמְרֶךָ – לְמַטָּה. יָאֵר ה' פָּנָיו – לְמַעְלָה. וִיחֻנֶּךָּ – לְמַטָּה. יִשָּׂא ה' פָּנָיו – לְמַעְלָה. וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם – לְמַטָּה.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, כֻּלָּם מִתְבָּרְכִים כְּאֶחָד בְּעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּכְלָל וְנִסְתָּר כָּאן, בְּעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת כֻּלָּם מִתְבָּרְכִים. וְהֵם רַחֲמִים תּוֹךְ רַחֲמִים, שֶׁלֹּא נִמְצָא בָהֶם דִּין. וְלֹא? וַהֲרֵי כָּתוּב יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ! אָמַר רַבִּי

יְסָלֵק וְיַעְבָּר בְּגִין דְּלָא יִשְׁתְּכַח דִּינָא כְּלָל.

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בְּשַׁעֲתָא דְכַהֲנָא פְּרֵים יְדוֹי, אָסִיר לֵיהּ לְעַמָּא לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, מִשּׁוּם דְּשְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא בִּידוֹי. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אִי הָכִי, כֵּיוָן דְּלָא חָמָאן מַה אִכְפַּת לְהוּ, דְּהָא כְתִיב (שמות לג) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי, בְּחַיֵּיהוֹן לָא חָמָאן, אֲבָל בְּמִיתָתְהוֹן חָמָאן. אָמַר לֵיהּ, מִשּׁוּם דְּשְׁמָא קַדִּישָׁא רְמִיזָא בְּאֶצְבְּעָן דִּידוֹי, וּבָעֵי בַּר נָשׁ לְדַחֲלָא, אַף עַל גַּב דְּלָא חָמָאן שְׁכִינְתָּא, לָא בָעָאן לְאִסְתַּכְּלָא בִּידַיְיהוּ דְכַהֲנֵי, בְּגִין דְּלָא יִשְׁתַּכְּחוּן עַמָּא חֲצִיפָּאן לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא.

תָּאנָא, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְכַהֲנָא פְּרֵים יְדוֹי, צְרִיכִין עַמָּא לְמֵיתַב בִּדְחִילוּ, בְּאֵימָתָא, וְלִינְדַּע דְּהַהִיא שַׁעֲתָא, עִידָן רְעוּתָא אִשְׁתְּכַח בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין, וּמִתְבָּרְכָן עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְלֵית דִּינָא בְּכֻלְּהוּ. וְהוּא

לשון הקודש

אַבָּא, יִשָּׂא – יְסַלֵּק וְיַעֲבִיר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּצֵא דִּין כְּלָל.

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּהֵן פּוֹרֵשׂ יָדָיו, אָסוּר לָעָם לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיָדָיו. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כָּךְ, כֵּיוָן שֶׁלֹּא רוֹאִים, אָז מָה אִכְפַּת לָהֶם, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (שמות לג) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי, בְּחַיֵּיהֶם לֹא רוֹאִים, אֲבָל בְּמִיתָתָם רוֹאִים? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ רָמוּז בְּאֶצְבְּעוֹת יָדָיו, וְצָרִיךְ הָאָדָם לִפְחֹד. אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא רוֹאֶה שְׁכִינָה, לֹא צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל עַל הַיָּדַיִם שֶׁל הַכֹּהֲנִים, כְּדֵי שֶׁהָעָם לֹא יִמָּצֵא בְּחֻצְפָּה אֶל הַשְּׁכִינָה.

לָמַדְנוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּהֵן פּוֹרֵשׂ יָדָיו, צָרִיךְ הָעָם לָשׁוּב בְּיִרְאָה, בְּאֵימָה, וְלָדַעַת שֶׁאוֹתָהּ שָׁעָה עֵת רָצוֹן נִמְצָא בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמִתְבָּרְכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְאֵין דִּין בְּכֻלָּם, וְהִיא הַשָּׁעָה שֶׁמִּתְגַּלֶּה הַנִּסְתָּר עַתִּיק

שַׁעֲתָא, דְּאִתְגְּלֵי סִתִּימָא עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין בִּזְעֵיר אַנְפִּין וְאִשְׁתְּכַח שְׁלָמָא בְּכֹלָּא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּהָנֵי תְּלַת קְרָאֵי (דף קמ"ז ע"ב) רֵישֵׁיהוֹן יו"ד יו"ד יו"ד, יְ"בָרֶכְךָ יָ"אֵר יְ"שָׁא. כֻּלְּהוּ לְאַחֲזָאָה מְהֵימְנוּתָא שְׁלֵימָא. וּלְאִתְבָּרְכָא מֵעַתִּיקָא מָאן דְּאִצְטְרִיךְ. יו"ד יו"ד יו"ד, לְאִתְבָּרְכָא זְעֵיר אַנְפִּין מֵעַתִּיקָא דְכֹלָּא. וּבְגִין כָּךְ יְבָרֶכְךָ יְיָ לְעֵילָא, וְיִשְׁמְרֶךָ הוּא לְתַתָּא, וְכֵן כֻּלְּהוּ.

וְתָאנֵי תָּנָא קָמֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, הַאי מָאן דִּמְצָעֵר בְּחֶלְמֵיהּ, לֵיתֵי בְּשַׁעֲתָא דְכַהֲנֵי פַּרְסֵי יְדֵיהוּ, וְלֵימָא רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֲנִי שֶׁלָּךְ וַחֲלוֹמוֹתַי שֶׁלָּךְ וְכוּ'. אֲמַאי. מִשּׁוּם דְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִשְׁתְּכָחוּ רַחֲמֵי בְּעָלְמִין כֻּלְּהוּ, וּמַאן דְּיִבְעֵי צְלוֹתֵיהּ בְּצַעֲרֵיהּ, אִתְהַפָּךְ לֵיהּ דִּינָא לְרַחֲמֵי.

לשון הקודש

הָעַתִּיקִים בִּזְעֵיר אַנְפִּין, וְנִמְצָא שָׁלוֹם בַּכֹּל. **אָמַר** רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרָאשֵׁי שְׁלֹשֶׁת הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ יו"ד יו"ד יו"ד יו"ד: יְ"בָרֶכְךָ יָ"אֵר יְ"שָׁא. כֻּלָּם לְהַרְאוֹת אֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה, וּלְהִתְבָּרֵךְ מֵהָעַתִּיק מִי שֶׁצָּרִיךְ. יו"ד יו"ד יו"ד יו"ד, לְהִתְבָּרֵךְ זְעֵיר אַנְפִּין מֵעַתִּיק הַכֹּל. וּמִשּׁוּם כָּךְ, יְבָרֶכְךָ ה' לְמַעְלָה, וְיִשְׁמְרֶךָ הוּא לְמַטָּה, וְכֵן כֻּלָּם.

וְשָׁנָה הַתַּנָּא לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִי שֶׁמִּצְטַעֵר בַּחֲלוֹמוֹ, שֶׁיָּבֹא בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּהֲנִים פּוֹרְשִׂים יְדֵיהֶם, וְיֹאמַר: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי שֶׁלְּךָ וַחֲלוֹמוֹתַי שֶׁלְּךָ וְכוּ'. לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ שָׁעָה נִמְצָאִים רַחֲמִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמִי שֶׁיְּבַקֵּשׁ תְּפִלָּתוֹ בְּצַעֲרוֹ, מִתְהַפֵּךְ לוֹ דִּין לְרַחֲמִים.

וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי. (במדבר ו') **מַהוּ וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, יְתַקְּנוּ. כְּמָה דִכְתִיב,** (במדבר ד) **וְשָׂמוּ אוֹתָם אִישׁ אִישׁ עַל עֲבוֹדָתוֹ וְאֶל מַשָּׂאוֹ. לְאַתְקָנָא בְּבִרְכָתְהוֹן כִּתְרִין דִּימִינָא לִימִינָא, וְכִתְרִין דִּשְׂמָאלָא לִשְׂמָאלָא, כִּדְקָא חָזֵי. דְּבַעְיָא דְלָא יִטְעוּן בְּהוֹן, לְאַתְקָנָא כֻּלָּא, בְּגִין דִּיתְבָּרְכוּן עִלָּאִין וְתַתָּאִין.**

וְאִי יַעַבְדוּן הָכִי, מַה כְּתִיב. וַאֲנִי אֲבָרֲכֵם. לְמַאן. לְאִינּוּן כַּהֲנֵי, דִּכְתִיב, (בראשית כז) **וּמְבָרֲכֶיךָ בָּרוּךְ. וּכְתִיב** (בראשית יב) **וַאֲבָרְכָה מְבָרֲכֶיךָ. אִינּוּן מְבָרְכִין לְעַמָּא, וַאֲנָא אֲבָרֵךְ לְהוּ. וּלְפִיכָךְ כְּתִיב וְשָׂמוּ, וְלָא כְּתִיב יֹאמְרוּ, אוֹ יִזְכְּרוּ.**

תָּאנָא, כָּל כֹּהֵן דְּלָא רַחֲמִין לֵיהּ עַמָּא, לָא יִפְרוֹס יְדוֹי. וְעוֹבָדָא הָוָה בְּחַד כֹּהֵן דְּקָם וּפָרִים יְדוֹי, וְעַד דְּלָא אַשְׁלִים, אִתְעָבִיד תְּלָא דְגַרְמֵי. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּלָא בְּרִיךְ בַּחֲבִיבוּתָא. וְקָם אַחֵר

לשון הקודש

וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי. מַה זֶּה וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יְתַקְּנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (במדבר ד) וְשָׂמוּ אוֹתָם אִישׁ אִישׁ עַל עֲבֹדָתוֹ וְאֶל מַשָּׂאוֹ. לְהַתְקִין בְּבִרְכָתָם כִּתְרִים שֶׁל יָמִין לְיָמִין, וּכִתְרִים שֶׁל שְׂמֹאל לִשְׂמֹאל כָּרָאוּי, שֶׁצָּרִיךְ שֶׁלֹּא יִטְעוּ בָהֶם לְהַתְקִין הַכֹּל כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרְכוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

וְאִם יַעֲשׂוּ כָּךְ, מַה כָּתוּב? וַאֲנִי אֲבָרְכֵם. לְמִי? לְאוֹתָם כֹּהֲנִים, שֶׁכָּתוּב (בראשית כז) וּמְבָרְכֶיךָ בָּרוּךְ. וְכָתוּב (שם יב) וַאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ. הֵם מְבָרְכִים אֶת הָעָם, וַאֲנִי אֲבָרֵךְ אוֹתָם, וּלְפִיכָךְ כָּתוּב וְשָׂמוּ, וְלֹא כָּתוּב יֹאמְרוּ אוֹ יִזְכְּרוּ.

לָמַדְנוּ, כָּל כֹּהֵן שֶׁלֹּא אוֹהֲבִים אוֹתוֹ הָעָם, לֹא יִפְרֹשׂ יָדָיו. וּמַעֲשֶׂה הָיָה בְּכֹהֵן אֶחָד שֶׁקָּם וּפָרַשׂ יָדָיו, וְעַד שֶׁלֹּא הִשְׁלִים נַעֲשָׂה גַּל

וּפָרִים יְדוֹי וּבָרִיךְ, וְאִתְתָּקַן הַהוּא יוֹמָא. כָּל כֹּהֵן דְּהוּא לָא רָחִים לְעַמָּא, אוֹ עַמָּא לָא רַחֲמִין לֵיהּ, לָא יִפְרוֹם יְדוֹי לְבָרְכָא לְעַמָּא, דִּכְתִיב, (משלי כב) **טוֹב עַיִן הוּא יְבוֹרָךְ אַל תִּקְרֵי יְבוֹרָךְ, אֶלָּא יְבָרֵךְ.**

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה מַה כְּתִיב בְּהַהוּא רָשָׁע דְּבִלְעָם, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְמְסַר לֵיהּ לְבָרְכָא לְיִשְׂרָאֵל, הָוָה מַשְׁגַּח בְּעֵינָא בִישָׁא, בְּגִין דְּלָא יִתְקַיְּים בִּרְכָתָא, וַהֲוָה תָלֵי מִלּוֹי בְּהַהוּא עֵינָא בִישָׁא, דִּכְתִיב, (במדבר כד) **נְאֻם בִּלְעָם בְּנוֹ בְּעוֹר. מָאי בְּנוֹ בְּעוֹר. מֵהַהוּא דְּהָוָה סָאנֵי לְהוּ יַתִּיר מִכָּל בְּנֵי עָלְמָא. וּנְאֻם הַגֶּבֶר שְׁתֻם הָעָיִן, דְּסָתִים עֵינָא טָבָא מִנַּיְיהוּ, בְּגִין דְּלָא יִתְבָּרְכוּן, וְלָא יִתְקַיְּים בִּרְכָתָא.**

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הָכִי הוּא וַדַּאי, דְּאִשְׁתְּכַח פְּקִיעָא (ס"א דְּאִשְׁתַּכְּחָן פְּקִיחָא) **דְּעֵינָא לְבָרְכָא, דִּכְתִיב,** (דניאל

לשון הקודש

עֲצָמוֹת. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא בֵּרַךְ בַּחֲבִיבוּת. וְקָם אָחֵר וּפָרַשׂ יָדָיו וּבֵרַךְ, וְהִתְתַּקֵּן אוֹתוֹ הַיּוֹם. כָּל כֹּהֵן שֶׁאֵינוֹ אוֹהֵב אֶת הָעָם אוֹ הָעָם לֹא אוֹהֲבִים אוֹתוֹ, לֹא יִפְרֹשׂ יָדָיו לְבָרֵךְ אֶת הָעָם, שֶׁכָּתוּב (משלי כב) טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ, אַל תִּקְרֵי יְבֹרָךְ, אֶלָּא יְבָרֵךְ.

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב בְּאוֹתוֹ בִּלְעָם הָרָשָׁע. בְּשָׁעָה שֶׁנִּמְסַר לוֹ לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, הָיָה מַשְׁגִּיחַ בְּעַיִן רָעָה כְּדֵי שֶׁלֹּא תִתְקַיֵּם הַבְּרָכָה, וְהָיָה תּוֹלֶה דְּבָרָיו בְּאוֹתָהּ עַיִן רָעָה, שֶׁכָּתוּב (במדבר כד) נְאֻם בִּלְעָם בְּנוֹ בְּעֹר. מַה זֶּה בְּנוֹ בְּעֹר? מֵאוֹתוֹ שֶׁהָיָה שׂוֹנֵא אוֹתוֹ יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. וּנְאֻם הַגֶּבֶר שְׁתֻם הָעָיִן, שֶׁסְּתוּם הָעַיִן טוֹב מֵהֶם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבָּרְכוּ וְלֹא תִתְקַיֵּם הַבְּרָכָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּךְ הוּא בְּוַדַּאי, שֶׁנִּמְצֵאת

ט) פְּקַח עֵינֶיךָ, בְּגִין לְבָרְכָא. וּבִרְכָתָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, הָכִי אָמַר, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִפְקַח עֵינוֹי עָלָךְ. וּבְהַהוּא רָשָׁע כְּתִיב, שִׁתּוּם הָעָיִן. בְּגִין דְּלָא יִתְבָּרְכוּן עַל יְדוֹי. וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק, בְּגִין כָּךְ כַּהֲנָא דְּבָרִיךְ בְּעֵינָא טָבָא, בִּרְכָתֵיהּ אִתְקַיָּים. וּדְלָא מְבָרֵךְ בְּעֵינָא טָבָא, כְּתִיב, (משלי כג) אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עָיִן וְאַל תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו, כְּלוֹמַר אַל תִּבְעוּ מִנֵּיהּ בִּרְכָתָא כְּלָל.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (דברים כג) וְלֹא אָבָה יְיָ אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמוֹעַ אֶל בִּלְעָם וְגוֹ'. לִשְׁמוֹעַ אֶל בִּלְעָם, אֶל בָּלָק מִיבְעֵי לֵיהּ, דְּהָא עָבִיד בָּלָק כֹּלָּא, מַהוּ אֶל בִּלְעָם. אֶלָּא מִשּׁוּם דְּהַוָּה סָתִים עֵינוֹי, בְּגִין דְּלָא יִתְבָּרְכוּן יִשְׂרָאֵל. תָּאנָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבִלְעָם, רָשָׁע, אַתְּ סָתִים עֵינַךְ בְּגִין דְּלָא יִתְבָּרְכוּן בָּנַי. אֲנָא אַפְקַח עֵינָי, וְכָל

לשון הקודש

פִּתִיחַת (שִׁנְמְצֵאת פְּקִיחַת) עַיִן לְבָרֵךְ, שֶׁכָּתוּב (דניאל ט) פְּקַח עֵינֶיךָ, כְּדֵי לְבָרֵךְ. וּבִרְכַּת רַב הַמְנוּנָא סָבָא כָּךְ הָיָה אוֹמֵר: הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִפְקַח עֵינוֹ עָלֶיךָ. וּבְאוֹתוֹ רָשָׁע כָּתוּב שִׁתֵּם הָעָיִן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבָּרְכוּ עַל יָדוֹ. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, לָכֵן צָרִיךְ הַכֹּהֵן לְבָרֵךְ בְּעַיִן טוֹבָה, בִּרְכָתוֹ תִּתְקַיֵּם. וְשֶׁלֹּא מְבָרֵךְ בְּעַיִן טוֹבָה, כָּתוּב (משלי כג) אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עָיִן וְאַל תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו. כְּלוֹמַר, אַל תְּבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ בְּרָכָה כְּלָל.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (דברים כג) וְלֹא אָבָה ה' אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹעַ אֶל בִּלְעָם וְגוֹ'. לִשְׁמֹעַ אֶל בִּלְעָם?! אֶל בָּלָק הָיָה צָרִיךְ לוֹ לִהְיוֹת, שֶׁהֲרֵי בָּלָק עָשָׂה הַכֹּל! מַה זֶּה אֶל בִּלְעָם? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהָיָה סוֹתֵם עֵינָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבָּרְכוּ יִשְׂרָאֵל. לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אָמַר

מִלִּין דְּתֵימָא, אֶהֱפֹךְ לְהוּ לְבִרְכָאן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיַּהֲפֹךְ ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כִּי אֲהֵבְךָ וְגוֹ'.

וְעַל דָּא כְתִיב, טוֹב עַיִן הוּא יְבוֹרָךְ כִּי נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל. מַהוּ מִלַּחְמוֹ. כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, דִּכְתִיב, לֶחֶם אֱלֹהָיו מִקָּדְשֵׁי הַקֳּדָשִׁים וְגוֹ'. מַשְׁמַע דְּקָדְשֵׁי הַקֳּדָשִׁים לֶחֶם אֱלֹהָיו נָפֵק מִגֵּיהּ. וּבְגִין כָּךְ כִּי נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל. תַּנְיָא, כַּמָּה חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּעִלָּאֵי לָא מִתְבָּרְכֵי אֶלָּא בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

דְּתָנֵינָן, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אָמַר רִבִּי חִיָּיא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, עַד שֶׁיִּכָּנְסוּ יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יא) בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא אָבֹא

לשון הקודש

לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבִלְעָם: רָשָׁע, אַתָּה סוֹתֵם עֵינֶיךָ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבָּרְכוּ בָנַי – אֲנִי אֶפְקַח עֵינַי, וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁתֹּאמַר, אֶהֱפֹךְ אוֹתָם לִבְרָכָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וַיַּהֲפֹךְ ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כִּי אֲהֵבְךָ וְגוֹ'. וְעַל כֵּן כָּתוּב, (משלי כב) טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כִּי נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל. מַה זֶּה מִלַّחְמוֹ? כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כא) לֶחֶם אֱלֹהָיו מִקָּדְשֵׁי הַקֳּדָשִׁים וְגוֹ'. מַשְׁמָע שֶׁקָּדְשֵׁי הַקֳּדָשִׁים, לֶחֶם אֱלֹהָיו יָצָא מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן כִּי נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל. לָמַדְנוּ כַּמָּה חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים מִתְבָּרְכִים רַק בִּגְלַל יִשְׂרָאֵל.

שֶׁלְּמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חִיָּיא אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה עַד שֶׁיִּכָּנְסוּ יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יא) בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר. כְּלוֹמַר, כָּל

בְּעִיר. כְּלוֹמַר, כָּל זִמְנָא דִשְׁכִינְתָּא הָכָא בְּגָלוּתָא, שְׁמָא דִּלְעֵילָא לָא אִשְׁתְּלִים. וְכָל תִּקּוּנִין לָא אִתְּקָנוּ, כַּבְיָכוֹל אִשְׁתְּאַר (דף קמ"ח ע"א) שְׁמָא קַדִּישָׁא חַסְרָא.

רִבִּי אַבָּא הָוָה אָזִיל לְלוּד, פָּגַע בֵּיהּ רִבִּי זֵירָא בַּר רַב, אָמַר לֵיהּ הָא חֲמֵינָא אַפֵּי שְׁכִינְתָּא, וּמַאן דְּחָמֵי אַפֵּי שְׁכִינְתָּא, בָּעֵי לְמֵיזָל וּלְרַהֲטָא בַתְרָאָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (הושע ו) וְנֵדְעָה נִרְדְּפָה לָדַעַת אֶת יְיָ. וּכְתִיב (ישעיה ב) וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר יְיָ וְגוֹ'. כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְגוֹ'. וַאֲנָא בָּעֵינָא לְמֵהַךְ בָּתְרָךְ, וּלְמֵילַף מֵאִינּוּן מִלֵּי מְעַלְיָיתָא, דְּאַתּוּן טַעֲמִין כָּל יוֹמָא, מֵאִדְּרָא קַדִּישָׁא.

מָאי דִכְתִיב, (בראשית טו) וְהֶאֱמִן בַּיְיָ וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה, אִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲשָׁבָהּ לְאַבְרָהָם, אוֹ אַבְרָהָם לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וַאֲנָא שְׁמַעְנָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲשָׁבָהּ לְאַבְרָהָם, וְלָא אִתְיַשְׁבָא בְּלִבָּאי.

לשון הקודש

זְמַן שֶׁהַשְּׁכִינָה כָּאן בַּגָּלוּת, הַשֵּׁם שֶׁלְּמַעְלָה לֹא נִשְׁתַּלֵּם, וְכָל הַתִּקּוּנִים לֹא נִתְקְנוּ, כִּבְיָכוֹל נִשְׁאָר הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ חָסֵר.

רִבִּי אַבָּא הָיָה הוֹלֵךְ לְלוּד, פָּגַע בּוֹ רִבִּי זֵירָא בַּר רַב. אָמַר לוֹ, הֲרֵי רָאִיתִי פְּנֵי הַשְּׁכִינָה, וּמִי שֶׁרוֹאֶה פְּנֵי הַשְּׁכִינָה, צָרִיךְ לָלֶכֶת וְלָרוּץ אַחֲרֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (הושע ו) וְנֵדְעָה נִרְדְּפָה לָדַעַת אֶת ה'. וְכָתוּב (ישעיה ב) וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר ה' וְגוֹ'. כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְגוֹ'. וַאֲנִי רוֹצֶה לָלֶכֶת אַחֲרֶיךָ וְלִלְמֹד מֵאוֹתָם דְּבָרִים מְעֻלִּים שֶׁאַתֶּם טוֹעֲמִים כָּל יוֹם מֵהַחֶדֶר הַקָּדוֹשׁ.

מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב, (בראשית טו) וְהֶאֱמִן בַּה' וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה? אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָשַׁב אוֹתָהּ לְאַבְרָהָם אוֹ אַבְרָהָם לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא? וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָשַׁב אוֹתָהּ

אָמַר לֵיהּ הָכִי אוֹקִימְנָא, וְלָאו הָכִי הֲוֵי. תָּא חֲזֵי, וַיַּחְשְׁבֶהָ, וַיַּחְשׁוֹב לוֹ לָא כְּתִיב, אֶלָּא וַיַּחְשְׁבֶהָ, אַבְרָהָם וַדַּאי חֲשָׁבָהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּתַנְיָא, כְּתִיב (בראשית טו) וַיּוֹצֵא אוֹתוֹ הַחוּצָה, אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, צֵא מֵאִצְטַגְנִינוּת שֶׁלְּךָ, לָאו הַהוּא אוֹרְחָא לְמִנְדַּע שְׁמִי, אַת חָמֵי, וַאֲנָא חֲמֵינָא, אַבְרָם אֵינוֹ מוֹלִיד, אַבְרָהָם מוֹלִיד. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, אִשְׁתְּדָלוּ בְּאָרְחָא אַחֲרָא, כ"ה יִהְיֶה זַרְעֶךָ. מָאי כ"ה. הִיא כִּתְרָא עֲשִׂירָאָה קַדִּישָׁא דְּמַלְכָּא, לְמִנְדַּע שְׁמֵיהּ, וְהִיא כִּתְרָא דְּדִינִין מִתְעָרִין מִנָּהּ.

וְתָאנָא, כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ מַמָּשׁ. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא חַדֵּי אַבְרָהָם, לְאִסְתַּכְּלָא וּלְמִנְדַּע שְׁמֵיהּ, וּלְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ, מִשּׁוּם דְּאִתְכְּשַׁר בְּכ"ה, וְאַף עַל גַּב דְּדִינִין מִתְעָרִין מִנָּהּ, חֲשָׁבָהּ אַבְרָהָם לְהַהוּא כִּתְרָא, אַף עַל גַּב דְּהִיא דִּינָא, כְּאִלּוּ הִיא רַחֲמֵי. הָדָא הוּא

לשון הקודש

לְאַבְרָהָם, וְלֹא הִתְיַשֵּׁב בְּלִבִּי. אָמַר לוֹ, כָּךְ בֵּאַרְנוּ, וְלֹא הָיָה כָּךְ. בֹּא רְאֵה, וַיַּחְשְׁבֶהָ, לֹא כָתוּב וַיַּחְשֹׁב לוֹ, אֶלָּא וַיַּחְשְׁבֶהָ, וַדַּאי שֶׁאַבְרָהָם חָשַׁב אוֹתָהּ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. שֶׁלָּמַדְנוּ, כָּתוּב וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, צֵא מֵאִצְטַגְנִינוּת שֶׁלְּךָ, לֹא אוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ לָדַעַת שְׁמִי, אַתָּה רוֹאֶה וַאֲנִי רוֹאֶה, אַבְרָם אֵינוֹ מוֹלִיד, אַבְרָהָם מוֹלִיד. מִכָּאן וָהָלְאָה הִשְׁתַּדְּלוּ בְּדֶרֶךְ אַחֶרֶת, כ"ה יִהְיֶה זַרְעֶךָ. מַה זֶּה כ"ה? הִיא כֶּתֶר עֶשִׂירִי הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַמֶּלֶךְ לָדַעַת אֶת שְׁמוֹ, וְהִיא הַכֶּתֶר שֶׁהַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים מִמֶּנָּה.

וְלָמַדְנוּ, כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ מַמָּשׁ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שָׂמַח אַבְרָהָם לְהִסְתַּכֵּל וְלָדַעַת אֶת שְׁמוֹ וּלְהִדָּבֵק בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהִתְכַּשֵּׁר בְּכ"ה, וְאַף עַל גַּב שֶׁמִּתְעוֹרְרִים מִמֶּנָּה הַדִּינִים, חָשַׁב

דִּכְתִיב, וַיַּחְשְׁבֶהָ. מָאי וַיַּחְשְׁבֶהָ. לְהַהוּא כִּתְרָא. צְדָקָה רַחֲמֵי. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כ"ה כִּתְרָא עֲשִׂירָאָה הִיא, וְאִתְקְרֵי צֶדֶ"ק, וְדִינִין מִתְעָרִין מִנָּהּ, וְאַבְרָהָם אַף עַל גַּב דְּיָדַע דְּדִינִין מִתְעָרִין מִנָּהּ מֵהַאי צֶדֶק. הוּא חֲשָׁבָהּ צְדָקָה, דְּדִינִין לָא מִתְעָרִין מִנָּהּ, בְּגִין דְּהוּא רַחֲמֵי.

תּוּ אָמַר רִבִּי אַבָּא, מָאי דִּכְתִיב, (בראשית כד) וַיְיָ בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (דברי הימים א כט) כִּי כָל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. וּכְתִיב כֹּה תְבָרְכוּ, דִּבְגִינַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל מִתְבָּרֵךְ הַאי כ"ה עַל יְדָא דְכַהֲנָא, בְּגִין דְּיִתְבָּרְכוּן יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, וְיִשְׁתְּכַח בִּרְכָתָא בְּכֹלָּא וּלְזִמְנָא דְאָתֵי (ס"א כְּתִיב) כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים קלד) יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן וְגוֹ'. (תהלים קלה) בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שׁוֹכֵן יְרוּשָׁלִַם.

לשון הקודש

אַבְרָהָם לְאוֹתוֹ הַכֶּתֶר, אַף עַל גַּב שֶׁהִיא דִּין, כְּאִלּוּ הִיא רַחֲמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּחְשְׁבֶהָ. מַה זֶּה וַיַּחְשְׁבֶהָ? אֶת אוֹתוֹ הַכֶּתֶר, צְדָקָה וְרַחֲמִים. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כ"ה הִיא כֶּתֶר עֲשִׂירִי, וְנִקְרֵאת צֶדֶק, וּמִמֶּנָּה מִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים. וְאַבְרָהָם, אַף עַל גַּב שֶׁיָּדַע שֶׁמֵּהַצֶּדֶק הַזֶּה מִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים, הוּא חָשַׁב אוֹתָהּ צְדָקָה שֶׁלֹּא מִתְעוֹרְרִים מִמֶּנָּה הַדִּינִים, בִּגְלַל שֶׁהִיא רַחֲמִים.

עוֹד אָמַר רַבִּי אַבָּא, מַה שֶּׁכָּתוּב (שם כד) וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברי הימים–א כט) כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. וְכָתוּב כֹּה תְבָרְכוּ. שֶׁבִּגְלַל יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרֶכֶת הַכ"ה עַל יְדֵי הַכֹּהֵן, בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְבָּרְכוּ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, וְתִמָּצֵא בְרָכָה בַּכֹּל. וְלֶעָתִיד לָבֹא (כתוב) כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (תהלים קלד) יְבָרֶכְךָ ה' מִצִּיּוֹן וְגוֹ'. (שם קלה) בָּרוּךְ ה' מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָם.

וַיְהִי בְיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה וְגוֹ'. (במדבר ז') **תָּנָא רִבִּי יוֹסֵי, בְּיוֹם שֶׁנִּכְנְסָה כַּלָּה לַחוּפָּה. בְּמַאי אוֹקִימְנָא בְיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה. אֶלָּא מְלַמֵּד, דְּעַל יְדוֹי דְמֹשֶׁה נִכְנְסָה. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וְכִי עַד הַשְׁתָּא אִתְעַכְּבַת דְּלָא עַיְּילַת לְדוּכְתָּהּ, וְהַכְּתִיב** (שמות מ) **וְלָא יָכוֹל מֹשֶׁה לָבוֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְגוֹ'. אָמַר רִבִּי יִצְחָק אֵין מוּקְדָּם וּמְאוּחָר בַּתּוֹרָה.**

וַיְהִי בְיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה, כַּלַּת שֶׁל מֹשֶׁה וַדַּאי. דְּתָנֵינָן אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מַאי דִכְתִיב, (תהלים סח) **עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶׁבִי וְגוֹ'. אֶלָּא בְשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,** (שמות ג) **שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, אִזְדַּעְזָע הָהָר, אָמַר מִיכָאֵל קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם תִּבְעֵי לְסְתּוֹר אָדָם. וְהָא כְתִיב** (בראשית ה) **זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אוֹתָם, וְלֵית בִּרְכָתָא אִשְׁתְּכַח, אֶלָּא בְמַאן דְּאִיהוּ דְכַר וְנוּקְבָא, וְאַתְּ אַמְרַת לְאִתְפְּרְשָׁא מִאִתְּתֵיהּ.**

לשון הקודש

וַיְהִי בְּיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה וְגוֹ'. שָׁנָה רַבִּי יוֹסֵי, בַּיּוֹם שֶׁנִּכְנְסָה כַּלָּה לַחֻפָּה. בַּמָּה בֵּאַרְנוּ בְּיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה? אֶלָּא מְלַמֵּד שֶׁעַל יְדֵי מֹשֶׁה נִכְנְסָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְכִי עַד עַכְשָׁו הִתְעַכְּבָה שֶׁלֹּא נִכְנְסָה לִמְקוֹמָהּ, וַהֲרֵי כָּתוּב (שמות מ) וְלֹא יָכֹל מֹשֶׁה לָבוֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְגוֹ'? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵין מֻקְדָּם וּמְאֻחָר בַּתּוֹרָה.

וַיְהִי בְּיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה, וַדַּאי כַּלָּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים סח) עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶׁבִי וְגוֹ'? אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (שמות ג) שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, הִזְדַּעְזַע הָהָר. אָמַר מִיכָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הֲתִרְצֶה

אָמַר לֵיהּ הָא קַיֵּים מֹשֶׁה פִּרְיָה וְרִבְיָה, הַשְׁתָּא אֲנָא בָּעֵינָא דְיִתְנְסַב בִּשְׁכִינְתָּא, וּבְגִינֵיהּ יֵחוּת שְׁכִינְתָּא לְדַיְירָא עִמֵּיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶׁבִי. וּמַאי שֶׁבִי. שְׁכִינְתָּא דְאִתְנְסִיבַת עִמָּךְ. לָקַחְתָּ מַתָּנוֹת בָּאָדָם. בְּאָדָם לָא כְתִיב, אֶלָּא בָּאָדָם הַיָּדוּעַ לְמַעְלָה. וּבְיוֹמָא דְנַחְתַּת שְׁכִינְתָּא, הַהוּא יוֹמָא דְאִתְנַסְּבָא בְּמֹשֶׁה נַחְתָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב כַּלּוֹת מֹשֶׁה, כַּלַּת מֹשֶׁה מַמָּשׁ.

וּבִיהוֹשֻׁעַ דְּאַנְפּוֹי כְּאַנְפֵּי סִיהֲרָא כְתִיב, (יהושע ה) שֶׁל נַעֲלָךְ, דְּלָא אִתְפְּרַשׁ אֶלָּא בְּזִמְנִין יְדִיעָן, דְּהָא לָא אִתְנְסִיבַת עִמֵּיהּ שְׁכִינְתָּא כָּל כַּךְ, וְלָא אִתְחֲזֵי לֵיהּ, דִכְתִיב (יהושע ה) וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ אֶל [עַל] פָּנָיו אַרְצָה. אֲבָל הָכָא כַּלַּת מֹשֶׁה וַדַּאי. מַתָּנוֹת בָּאָדָם, מַתְּנַת כְּתִיב, זַכָּאָה חוּלְקֵיהּ דְמֹשֶׁה, דְּמָארֵיהּ בָּעֵי בִיקָרֵיהּ, עַל כָּל שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא.

לשון הקודש

לִסְתֹּר אָדָם? וַהֲרֵי כָּתוּב (בראשית ה) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם, וְאֵין נִמְצֵאת הַבְּרָכָה אֶלָּא בְּמִי שֶׁהוּא זָכָר וּנְקֵבָה, וְאַתָּה אוֹמֵר לְהִפָּרֵד מֵאִשְׁתּוֹ?

אָמַר לוֹ: הֲרֵי קַיֵּם מֹשֶׁה פִּרְיָה וּרְבִיָּה, כָּעֵת אֲנִי רוֹצֶה שֶׁיִּשָּׂא אֶת הַשְּׁכִינָה, וּבִשְׁבִילוֹ תֵּרֵד הַשְּׁכִינָה לָדוּר עִמּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶׁבִי. וּמַהוּ הַשֶּׁבִי? שְׁכִינָה שֶׁנִּשְׂאָה לְךָ. לָקַחְתָּ מַתָּנוֹת בָּאָדָם. בְּאָדָם לֹא כָתוּב, אֶלָּא בָּאָדָם הַיָּדוּעַ לְמַעְלָה. וּבְיוֹם שֶׁיָּרְדָה הַשְּׁכִינָה, אוֹתוֹ יוֹם שֶׁנִּשְׂאָה לְמֹשֶׁה הִיא יְרִדָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כַּלּוֹת מֹשֶׁה, כַּלַּת מֹשֶׁה מַמָּשׁ.

וּבִיהוֹשֻׁעַ שֶׁפָּנָיו כִּפְנֵי הַלְּבָנָה, כָּתוּב (יהושע ה) שֶׁל נַעֲלָךְ, שֶׁלֹּא נִפְרַד אֶלָּא בִּזְמַנִּים יְדוּעִים, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה לֹא נִשְׂאָה לוֹ כָּל כָּךְ וְלֹא נִרְאֵתָה לוֹ, שֶׁכָּתוּב (שם) וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ אֶל

וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם. (במדבר ז') מַהוּ לַיּוֹם. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, יוֹמִין דִּלְעֵילָא, דְּאִתְחַנְּכוּ (דף קמ"ח ע"ב) לְאִתְבָּרְכָא, בְּאִינּוּן תְּרֵיסָר תְּחוּמִין, דְּמִתְפָּרְשָׁא, וְכָל חַד אִתְתָּקַן וְאִתְחַנָּךְ בְּבִרְכָתָא עַל יְדוֹי דְּאִלֵּין דִּלְתַתָּא. תָּאנָא, כֻּלְּהוּ מִתְבָּרְכָן בְּגִין מַדְבְּחָא דִּלְעֵילָא, וַאֲפִילוּ תַּתָּאָה וַאֲפִילוּ עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מִתְבָּרְכָן.

דְּתַנְיָא, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אִלְמָלֵא לָא אַקְרִיבוּ אִלֵּין תְּרֵיסָר נְשִׂיאִין, לָא יְכִיל עָלְמָא לְמֵיקָם קַמֵּי תְּרֵיסָר נְשִׂיאֵי יִשְׂמָעֵאל, דִּכְתִיב, (בראשית כה) שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים לְאוּמוֹתָם. מִדְּאַקְרִיבוּ אִלֵּין דְּיִשְׂרָאֵל, נָסִיבוּ שׁוּלְטָנוּתָא דְּכֻלְּהוּ, בְּגִין כָּךְ נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם.

וְכָל מַה דְּאַקְרִיבוּ, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא אַקְרִיבוּ, בְּגִין דְּיִתְבָּרְכוּן כֻּלְּהוֹן. אֵילִם שִׁשִּׁים, עַתּוּדִים שִׁשִּׁים,

לשון הקודש

[עַל] פָּנָיו אַרְצָה. אֲבָל כָּאן כַּלַּת מֹשֶׁה וַדַּאי. מַתָּנוֹת בָּאָדָם, מַתְּנַת כָּתוּב. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁרִבּוֹנוֹ חָפֵץ בִּיקָרוֹ עַל כָּל שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם. מַהוּ לַיּוֹם? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יָמִים שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁהִתְחַנְּכוּ לְהִתְבָּרֵךְ בְּאוֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר תְּחוּמִים שֶׁנִּפְרָדִים, וְכָל אֶחָד הִתְתַּקֵּן וְהִתְחַנֵּךְ בִּבְרָכָה עַל יְדֵי אוֹתָם שֶׁלְּמַטָּה. לָמַדְנוּ, כֻּלָּם מִתְבָּרְכִים בִּגְלַל מִזְבֵּחַ שֶׁלְּמַעְלָה, וַאֲפִלּוּ הַתַּחְתּוֹן, וַאֲפִלּוּ עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מִתְבָּרְכִים.

שֶׁלָּמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִלְמָלֵא לֹא הִקְרִיבוּ שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים אֵלּוּ, לֹא יָכֹל הָעוֹלָם לַעֲמֹד לִפְנֵי שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאֵי יִשְׂמָעֵאל, שֶׁכָּתוּב, (בראשית כה) שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים לְאֻמֹּתָם. מִשֶּׁהִקְרִיבוּ אֵלּוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, לָקְחוּ שִׁלְטוֹן שֶׁל הַכֹּל, מִשּׁוּם כָּךְ נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם.

וְכָל מַה שֶׁהִקְרִיבוּ, כְּדֻגְמָה שֶׁלְּמַעְלָה

כְּמָה דִכְתִיב, (שיר השירים ג) שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ, דְּבִסְטַר גְּבוּרָה. כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב וְגוֹ', וְהָא אִתְּמַר, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵרִיק עָלַיְיהוּ בִּרְכָאן, וְצַיִּית צְלוֹתְהוֹן, וְעָלַיְיהוּ כְּתִיב, (תהלים קב) פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעַרְעָר וְלֹא בָזָה אֶת תְּפִלָּתָם וְגוֹ'.

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.
יִמְלוֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהַעֲלוֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת וְגוֹ', (במדבר ח) רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים יט) וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ וְגוֹ'. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְּרְעֵי בְּהוֹן, וְיָהַב לְהוֹן אוֹרַיְיתָא דְּקִשׁוֹט, אִילָנָא דְּחַיֵּי, דְּבֵיהּ אָחִיד בַּר נָשׁ (ס"א יָרִית) חַיִּין לְהַאי עָלְמָא, וְחַיִּין לְעָלְמָא

לשון הקודש

הִקְרִיבוּ, כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרְכוּ כֻּלָּם. אֵילִם שִׁשִּׁים, עַתּוּדִים שִׁשִּׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ג) שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ, שֶׁבְּצַד הַגְּבוּרָה. כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב וְגוֹ', וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹרִיק עֲלֵיהֶם בְּרָכוֹת וּמַקְשִׁיב לִתְפִלּוֹתֵיהֶם, וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב (תהלים קב) פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעַרְעָר וְלֹא בָזָה אֶת תְּפִלָּתָם וְגוֹ'.

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת בְּהַעֲלֹתְךָ

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרֹת וְגוֹ'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים יט) וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ וְגוֹ'. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה בָהֶם, וְנָתַן לָהֶם תּוֹרַת אֱמֶת, עֵץ חַיִּים, שֶׁבּוֹ הָאָדָם אוֹחֵז (יוֹרֵשׁ) חַיִּים לָעוֹלָם הַזֶּה וְחַיִּים לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל

דְּאָתֵי. דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא וְאָחִיד בָּהּ, אִית לֵיהּ חַיִּין (ס"א אָחִיד בַּחַיִּין). וְכָל מָאן דְּשָׁבִיק מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, וְאִתְפְּרַשׁ מֵאוֹרַיְיתָא, כְּאִלּוּ מִתְפְּרַשׁ מֵחַיִּין, בְּגִין דְּהִיא חַיִּין, וְכָל מִלּוֹי חַיִּין, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ד) כִּי חַיִּים הֵם וְגוֹ'. וּכְתִיב (משלי ג) רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, אִילָנָא דְחַיֵּי, אָחִיד מֵעֵילָא לְתַתָּא. וְהַאי שִׁמְשָׁא דְנָהִיר לְכֹלָּא, נְהוֹרָא דִילֵיהּ שָׁאֲרֵי מֵרֵישָׁא, וְאִתְפָּשַׁט בְּגוּפָא דְאִילָנָא בְּאֹרַח מֵישָׁר, ב' סִטְרִין אֲחִידָן בֵּיהּ, חַד לַצָּפוֹן, וְחַד לַדָּרוֹם. חַד יְמִינָא, וְחַד שְׂמָאלָא. (וְאִינּוּן) בְּשַׁעֲתָא דְשִׁמְשָׁא נָהִיר כְּמָה דְאִתְמַר, מֵהַהוּא גּוּפָא (ס"א גּוּפָא) דְאִילָנָא, אַתְקִיף לְדָרוֹעָא דִימִינָא, וְאַנְהִיר בְּתוּקְפֵּיהּ. וּמִתּוּקְפֵּיהּ נָהִיר שְׂמָאלָא, וְאִתְכְּלִיל בִּנְהוֹרֵיהּ.

וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ, מָאן אִיהוּ חֻפָּתוֹ. דָּא

לשון הקודש

בַּתּוֹרָה וְאוֹחֵז בָּהּ, יֵשׁ לוֹ חַיִּים (אוֹחֵז בַּחַיִּים). וְכָל מִי שֶׁעוֹזֵב דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וְנִפְרָד מֵהַתּוֹרָה, כְּאִלּוּ נִפְרָד מֵהַחַיִּים, מִשּׁוּם שֶׁהִיא חַיִּים, וְכָל דִּבְרֶיהָ חַיִּים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ד) כִּי חַיִּים הֵם וְגוֹ'. וְכָתוּב (שם ג) רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וְגוֹ'.

בֹּא רְאֵה, עֵץ הַחַיִּים אָחוּז מִמַּעְלָה לְמַטָּה. וְשֶׁמֶשׁ זוֹ שֶׁמְּאִירָה לַכֹּל, אוֹרָהּ מַתְחִיל מֵרֹאשׁ, וּמִתְפַּשֵּׁט בְּגוּף הָאִילָן בְּדֶרֶךְ יָשָׁר. שְׁנֵי צְדָדִים אֲחוּזִים בּוֹ, אֶחָד לַצָּפוֹן וְאֶחָד לַדָּרוֹם, אֶחָד יָמִין וְאֶחָד שְׂמֹאל, (וְהֵם) בְּשָׁעָה שֶׁמְּאִירָה הַשֶּׁמֶשׁ כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, מֵאוֹתוֹ גּוּף (גוּף) הָאִילָן, מְחַזֵּק לִזְרוֹעַ יָמִין וּמֵאִיר בְּתָקְפּוֹ, וּמִתָּקְפּוֹ מֵאִיר הַשְּׂמֹאל וְנִכְלָל בְּאוֹרוֹ.

וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ. מַהִי חֻפָּתוֹ? זֶהוּ

אִיהוּ (שיר השירים ג) **עֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ. יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ, דָּא אִיהוּ רֵישָׁא דְּכָל נְהוֹרָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר בַּקְרָא דַּאֲבַתְּרֵיהּ, מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ, דָּא שֵׁירוּתָא דְּכֹלָּא, דְּאִקְרֵי מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם. וּכְדֵין, נָפִיק כְּחָתָן מִמָּשׁ, כַּד נָפִיק לְאַעְרְעָא לְכַלָּתֵיהּ, רְחִימָתָא דְּנַפְשׁוֹי, וּפָרִישׁ דְּרוּעוֹי, וּמְקַבֵּל לָהּ.**

כְּהַאי גַּוְונָא וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ, אַזְלָא שִׁמְשָׁא וְאִתְפָּשַׁט לְגַבֵּי מַעֲרָב, כֵּיוָן דְּמַעֲרָב אִתְקְרִיב, סְטָר צָפוֹן אִתְעַר לְקָבְלֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, וְקָרִיב לְמַעֲרָב, וְזָוִיג לֵיהּ בְּאַתְרֵיהּ, כְּמָה דְּאִתְּמַר דְּכְתִיב, (שיר השירים ב) **שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. וּלְבָתַר סְטָר דָּרוֹם דְּאִיהוּ יְמִינָא, דְּכְתִיב וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. כְּדֵין יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח, לְאַנְהָרָא סִיהֲרָא וְאוֹקְמוּהָ. תָּא חֲזֵי, בְּהַעֲלוֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת, אִלֵּין בּוֹצִינִין עִלָּאִין, דְּכֻלְּהוּ נְהִירִין כַּחֲדָא מִן שִׁמְשָׁא.** (חסר כאן).

לשון הקודש

(שיר השירים א) **עֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ.** יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ – זֶהוּ רֹאשׁ שֶׁל כָּל אוֹר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּפָּסוּק שֶׁלְּאַחֲרָיו, מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ. זוֹ רֵאשִׁית הַכֹּל שֶׁנִּקְרֵאת מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם. וְאָז יֹצֵא כְּחָתָן מִמָּשׁ, כְּשֶׁיּוֹצֵא לִכְּנֹשׂ אֶת כַּלָּתוֹ אֲהוּבַת נַפְשׁוֹ, וּפוֹרֵשׂ זְרוֹעוֹתָיו וּמְקַבְּלָהּ.

כְּמוֹ זֶה וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ, הוֹלֶכֶת הַשֶּׁמֶשׁ וּמִתְפַּשֶּׁטֶת לַמַּעֲרָב. כֵּיוָן שֶׁמַּעֲרָב מִתְקָרֵב, צַד צָפוֹן מִתְעוֹרֵר מוּלוֹ בַּתְּחִלָּה, וּמִתְקָרֵב לַמַּעֲרָב, וּמְזַוֵּג אוֹתוֹ בִּמְקוֹמוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁכָּתוּב (שם ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. וְאַחַר כָּךְ צַד דָּרוֹם, שֶׁהוּא יָמִין, שֶׁכָּתוּב וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. אָז יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח, לְהָאִיר הַלְּבָנָה, וּפֵרְשׁוּהָ. בֹּא רְאֵה, בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרֹת – אֵלּוּ מְנוֹרוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁכֻּלָּן

רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים פט) **אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה יְיָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל תָּא חֲזֵי, זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לוֹן אוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא,** (דף קמ"ט ע"א) **וְאוֹלִיף לוֹן אָרְחוֹי, לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ, וּלְמֵיטַר פִּקּוּדֵי דְאוֹרַיְיתָא, לְמִזְכֵּי בְהוּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְקָרִיב לְהוּ בְּשַׁעֲתָא דְּנָפְקוּ מִמִּצְרָיִם, דְּהָא כְּדֵין אַפִּיק לוֹן מֵרְשׁוּתָא אַחֲרָא, וְסָלִיק לוֹן לְאִתְאַחֲדָא בִּשְׁמֵיהּ, וּכְדֵין אִקְרוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּנֵי חוֹרִין מִכֹּלָּא. דְּלָא יָתְבוּ תְּחוֹת רְשׁוּתָא אַחֲרָא, וְסָלִיק לוֹן לְאַחֲדָא בִּשְׁמֵיהּ, דְּסָלִיק עַל כֹּלָּא, דְּשַׁלִּיט עַל עִלָּאִין וְתַתָּאִין.**

וּמִגּוֹ רְחִימוּתָא דִלְהוֹן, **קָרָא לוֹן** (שמות ד) **בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, כְּגַוְונָא** (דִּקְדוּשָׁה) **עִלָּאָה** (וְעַל דָּא)**.** **קָטַל** (ס"א וְקָטַל) **כָּל בְּכוֹר דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, וְשָׁרָא קְטִירִין וְאַפִּירִין דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין, בְּגִין לְאַפָּקָא לוֹן, וְעָבִיד לוֹן בְּנֵי**

לשון הקודש

מְאִירוֹת כְּאַחַת מֵהַשֶּׁמֶשׁ.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים פט) **אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה** ה' **בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן.** הַפָּסוּק הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ, **אֲבָל בֹּא רְאֵה, אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל** שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא **נָתַן לָהֶם תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְלִמְּדָם דְּרָכָיו לְהִתְדַּבֵּק בּוֹ, וְלִשְׁמֹר מִצְוֹת הַתּוֹרָה לִזְכּוֹת בָּהֶן לָעוֹלָם הַבָּא, וְקֵרְבָם בְּשָׁעָה שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם,** שֶׁהֲרֵי אָז הוֹצִיאָם מֵרְשׁוּת אַחֶרֶת, **וְהֶעֱלָם לְהֵאָחֵז בִּשְׁמוֹ, וְאָז נִקְרְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּנֵי חוֹרִין מֵהַכֹּל,** שֶׁלֹּא יָשְׁבוּ תַּחַת רָשׁוּת אַחֶרֶת, **וְהֶעֱלָם לְהֵאָחֵז בִּשְׁמוֹ,** שֶׁעוֹלֶה **עַל הַכֹּל,** שֶׁשּׁוֹלֵט **עַל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.**

וּמִתּוֹךְ אַהֲבָתָם **קָרָא לָהֶם** (שמות ז) **בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, כְּדֶגְמָה** (שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה) **עֶלְיוֹנָה.** (וְעַל זֶה) **הָרַג** (וְהָרַג) **כָּל בְּכוֹר** שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה, **וְהִתִּיר קְשָׁרִים**

חוֹרִין מִכֹּלָּא. וְעַל דָּא לָא בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא מַלְאָךְ, וְלָא שָׂרָף, אֶלָּא אִיהוּ. וְעוֹד, דְּהָא אִיהוּ יָדַע לְאַבְחָנָא וּלְמִנְדַּע כֹּלָּא, וּלְמִשְׁרֵי אֲסִירִין, וְלָאו אִינּוּן בִּרְשׁוּתָא דִּשְׁלִיחָא אַחֲרָא אֶלָּא בִּידֵיהּ.

תָּא חָזֵי, בְּהַהוּא לֵילְיָא דְּבָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקָטְלָא כָּל אִינּוּן בְּכוֹרֵי כְּמָה דְּאִתְּמַר, בְּשַׁעֲתָא דְּרָמַשׁ לֵילְיָא, אָתוּ מְזַמְּרִין לְזַמְּרָא קַמֵּיהּ, אָמַר לוֹן, לָאו עִידָּן הוּא דְּהָא שִׁירָתָא אַחֲרָא, מְזַמְּרִין בָּנֵי בְאַרְעָא.

בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְּפְּלִיג לֵילְיָא, אִתְּעַר רוּחַ צָפוֹן, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדֵין עָבַד נוּקְמִין, וְיִשְׂרָאֵל עַבְדִּין שִׁירָתָא בְּקוֹל רָם, (ס"א וְיִשְׂרָאֵל מְזַמְּרִין וְאָמְרִין הַלֵּילָא בְּקוֹל רָם) וּכְדֵין עָבַד לוֹן בְּנֵי חוֹרִין מִכֹּלָּא, וּמַלְאָכִין עִלָּאֵי, וְכָל מַשְׁרְיָין כֻּלְּהוּ, הֲווֹ צַיְּיתִין לְהוֹן לְקַלֵּיהוֹן

לשון הקודש

וַאֲסוּרִים שֶׁל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים כְּדֵי לְהוֹצִיאָם, וַעֲשָׂאָם בְּנֵי חוֹרִין מֵהַכֹּל. וְעַל זֶה לֹא רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מַלְאָךְ וְלֹא שָׂרָף, אֶלָּא רַק הוּא. וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי הוּא יָדַע לְהַבְחִין וְלָדַעַת הַכֹּל וּלְהַתִּיר אֲסוּרִים, וְאֵינָם בִּרְשׁוּת שָׁלִיחַ אַחֵר, אֶלָּא בְּיָדוֹ.

בּא רְאֵה, בְּאוֹתוֹ לַיְלָה שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַהֲרֹג כָּל אוֹתָם בְּכוֹרוֹת כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, בְּשָׁעָה שֶׁיָּרַד הַלַּיְלָה, בָּאוּ מְזַמְּרִים לְזַמֵּר לְפָנָיו. אָמַר לָהֶם, לֹא זְמַן הוּא, שֶׁהֲרֵי שִׁירָה אַחֶרֶת מְזַמְּרִים בְּנֵי בָאָרֶץ.

בְּשָׁעָה שֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה הִתְעוֹרְרָה רוּחַ צָפוֹן, וְאָז עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נְקָמוֹת, וְיִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים שִׁירָה בְּקוֹל רָם, (וְיִשְׂרָאֵל מְזַמְּרִים וְאוֹמְרִים הַלֵּל בְּקוֹל רָם) וְאָז עָשָׂאָם בְּנֵי חוֹרִין מֵהַכֹּל, וּמַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים וְכָל מַרְכְּבוֹתֵיהֶם הָיוּ מַקְשִׁיבִים לָהֶם

דְּיִשְׂרָאֵל. בָּתַר דְּאִתְגְּזָרוּ, רְשִׁימוּ לְבָתֵּיהוֹן, מֵהַהוּא דָּמָא, וּמִדָּמָא דְּפִסְחָא, בִּתְלַת רְשִׁימִין. (שמות יב) עַל הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת.

מָאי טַעְמָא. הָא אוּקְמוּהָ בְּגִין דְּאִיהוּ רְשִׁימָא קַדִּישָׁא, וּמְחַבְּלָא כַּד אִיהוּ נָפִיק, וְחָמֵי הַהוּא דָּמָא דְּהַוָּה רָשִׁים עַל הַהוּא פִּתְחָא, חָיִים עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וּפָסַח יְיָ עַל הַפֶּתַח וְגוֹ'. הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, אִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתֵי וְקָטִיל בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם, וְלָא שְׁלִיחַ אַחֲרָא, רְשִׁימָא דָא דְעַל פִּתְחָא לָמָּה, וְהָא כֹלָּא גַּלֵּי קַמֵּיהּ. וְתוּ, מַהוּ וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית, וְלֹא יַשְׁחִית מִבְּעֵי לֵיהּ.

אֶלָּא וַדַּאי הָכִי הוּא, דִּכְתִיב, (שמות יב) וַיְיָ הִכָּה כָל בְּכוֹר. וַיְיָ: הוּא וּבֵית דִּינוֹ. וְהַהוּא בֵּי דִּינָא הָכָא אִשְׁתְּכַח. (ס"א מִכָּאן דִּבְּכֹלָּא) וּבְכֹלָּא בָּעֵי לְאַחֲזָאָה עוֹבָדָא, בְּגִין לְאִשְׁתְּזָבָא. דְּהָא כְּגַוְונָא דָא עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא, בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּכַח מְחַבְּלָא.

לשון הקודש

לְקוֹלוֹת יִשְׂרָאֵל. אַחַר שֶׁנִּמּוֹלוּ, רָשְׁמוּ אֶת בָּתֵּיהֶם מֵאוֹתוֹ דָּם וּמִדַּם הַפֶּסַח בִּשְׁלֹשָׁה רְשׁוּמִים: (שם יב) עַל הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת. מָה הַטַּעַם? הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא רֹשֶׁם קָדוֹשׁ, וְהַמַּשְׁחִית כְּשֶׁהוּא יוֹצֵא וְרוֹאֶה אוֹתוֹ דָּם שֶׁהָיָה רָשׁוּם עַל אוֹתוֹ פֶּתַח, חָס עַל יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּפָסַח ה' עַל הַפֶּתַח וְגוֹ'.

כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא וְהָרַג בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְלֹא שָׁלִיחַ אַחֵר, רֹשֶׁם זֶה שֶׁעַל הַפֶּתַח לְשֵׁם מָה, וַהֲרֵי הַכֹּל גָּלוּי לְפָנָיו? וְעוֹד, מַה זֶּה וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית? וְלֹא יַשְׁחִית צָרִיךְ לוֹ לִהְיוֹת!

אֶלָּא וַדַּאי כָּךְ זֶה, שֶׁכָּתוּב (שם) וַה' הִכָּה כָל בְּכוֹר. וַה' – הוּא וּבֵית דִּינוֹ. וְאוֹתוֹ בֵּית דִּין

הַאי בְּעוֹבָדָא, וּבְזִמְנָא דְּלָא אִצְטְרִיךְ הַאי, כְּגוֹן רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּאִיהוּ יוֹמָא דְּדִינָא, וּמָארֵיהוֹן דְּלִישָׁנָא בִּישָׁא קַיְימִין עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, בָּעֵינָן מִלִּין, צְלוֹתִין וּבָעוּתִין, וּבָעֵינָן לְאַחֲזָאָה עוֹבָדָא (ס"א בְּרוּחָא וְנַפְשָׁא) **כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. וְהָא אִתְּמַר, וּבְמָה. בַּשּׁוֹפָר.** (לְאַחֲזָאָה שׁוֹפָר) **לְאַתְעָרָא שׁוֹפְרָא אַחֲרָא. וַאֲנָן מְפִיקִין בְּהַהוּא קָלָא, רַחֲמֵי וְדִינָא כַּחֲדָא, כֹּלָּא כַּדְקָא יָאוּת. כְּמָה דְּהַהוּא שׁוֹפָר עִלָּאָה, אַפִּיק קָלָא דְּאִיהוּ כְּלָלָא כַּחֲדָא. וּלְאַתְעָרָא רַחֲמֵי קָאַזְלִינָן, וּלְתַבְּרָא מָארֵיהוֹן דְּדִינָא, דְּלָא יִשְׁלְטוּן בְּהַאי יוֹמָא. וְכַד רַחֲמֵי מִתְעָרִין, כֻּלְּהוּ בּוּצִינִין עִלָּאִין נַהֲרִין מֵהַאי גִּיסָא וּמֵהַאי גִּיסָא. כְּדֵין** (משלי טז) **בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים.**

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּכַהֲנָא (רַבָּא) **אִתְכְּוֵון לְאַדְלָקָא בּוּצִינִין לְתַתָּא, וַהֲוָה קָרִיב קְטוֹרֶת בּוּסְמִין,**

לשון הקודש

כָּאן נִמְצָא. (מִכָּאן שֶׁבִּכֹּל) וּבְכֹל צָרִיךְ לְהַרְאוֹת מַעֲשֶׂה כְּדֵי לְהִנָּצֵל, שֶׁהֲרֵי כְּגוֹן זֶה עַל הַמִּזְבֵּחַ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּצֵא הַמַּשְׁחִית.

זֶה בְּמַעֲשֶׂה, וּבִזְמַן שֶׁלֹּא צָרִיךְ אֶת זֶה, כְּמוֹ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין, וּבַעֲלֵי לָשׁוֹן הָרָע עוֹמְדִים עַל יִשְׂרָאֵל, צְרִיכִים דְּבָרִים, תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, וּצְרִיכִים לְהַרְאוֹת מַעֲשֶׂה (בְּרוּחַ וְנֶפֶשׁ) כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. וּבַמָּה? **בַּשּׁוֹפָר,** (לְהַרְאוֹת שׁוֹפָר) לְעוֹרֵר שׁוֹפָר אַחֵר. וְאָנוּ מוֹצִיאִים בְּאוֹתוֹ קוֹל רַחֲמִים וְדִין כְּאֶחָד, הַכֹּל בָּרָאוּי. כְּמוֹ שֶׁלְּאוֹתוֹ שׁוֹפָר עֶלְיוֹן מוֹצִיא קוֹל שֶׁהוּא כְּלָל שֶׁל אֶחָד. וּלְעוֹרֵר רַחֲמִים אָנוּ הוֹלְכִים, וְלִשְׁבֹּר אֶת בַּעֲלֵי הַדִּין שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בַּיּוֹם הַזֶּה. וּכְשֶׁמִּתְעוֹרְרִים הָרַחֲמִים, כָּל הַמְּנוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת מְאִירוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, וְאָז (משלי טז) בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּהֵן (הַגָּדוֹל) מִתְכַּוֵּן לְהַדְלִיק נֵרוֹת לְמַטָּה וְהָיָה מַקְרִיב קְטֹרֶת

בְּהַהוּא שַׁעֲתָא כְּדֵין בּוּצִינִין עִלָּאִין נַהֲרִין, וְאִתְקְטַר כֻּלָּא כַּחֲדָא, וְחִדּוּ וְחֶדְוָותָא אִשְׁתְּכַח בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי כז) שֶׁמֶן וּקְטוֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב, וְעַל דָּא בְּהַעֲלוֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת.

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי יִצְחָק, הֲווֹ אָזְלֵי בְּאוֹרְחָא, פָּגְעוּ בְּאִינּוּן טוּרֵי קַרְדּוּ, עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, זָקַף עֵינוֹי רִבִּי אֶלְעָזָר, וְחָמֵי אִינּוּן טוּרֵי רָמָאֵי, וַהֲווּ חֲשׁוֹכָן, וְדַחֲלָן בִּדְחִילוּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לְאִינּוּן חַבְרַיָּיא, אִלּוּ אַבָּא הָכָא, לָא הֲוָה דָחִילְנָא, אֲבָל כֵּיוָן דַּאֲנָן תְּלָתָא, וּמִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא בֵּינָנָא, דִּינָא הָכָא לָא אִשְׁתְּכַח.

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, כְּתִיב וַתָּנַח הַתֵּיבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וְגוֹ', עַל הָרֵי אֲרָרָט וְגוֹ', כַּמָּה חֲבִיבִין מִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא, דִּבְכָל מִלָּה וּמִלָּה, אִית רָזִין עִלָּאִין, וְאוֹרַיְיתָא כֻּלָּא, עִלָּאָה אִקְרֵי. וְתָנֵינָן בִּתְלֵיסָר מְכִילָן

לשון הקודש

בְּשָׁמִים, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָז מְנוֹרוֹת עֶלְיוֹנוֹת מְאִירוֹת, וְנִקְשָׁר הַכֹּל כְּאֶחָד, וְשִׂמְחָה וְחֶדְוָה נִמְצֵאת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם כז) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב, וְעַל זֶה בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרֹת.

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי יִצְחָק הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. פָּגְעוּ בְּאוֹתָם הָרֵי קַרְדּוּ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הֵרִים רִבִּי אֶלְעָזָר עֵינָיו, וְרָאָה אוֹתָם הָרִים רָמִים, וְהָיוּ חֲשׁוּכִים, וּפָחֲדוּ בְּפַחַד. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לְאוֹתָם חֲבֵרִים, אִלּוּ אַבָּא כָּאן, לֹא הָיִינוּ פּוֹחֲדִים. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁאָנוּ שְׁלֹשָׁה וְדִבְרֵי תוֹרָה בֵּינֵינוּ, הַדִּין כָּאן לֹא נִמְצָא.

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, כָּתוּב (בראשית ח) וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וְגוֹ', עַל הָרֵי אֲרָרָט וְגוֹ'. כַּמָּה חֲבִיבִים דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, שֶׁבְּכָל דָּבָר וְדָבָר יֵשׁ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, וְהַתּוֹרָה כֻּלָּהּ נִקְרֵאת עֶלְיוֹנָה. וְשָׁנִינוּ בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת

דְּאוֹרַיְיתָא, כָּל דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל, וְיָצָא מִן הַכְּלָל, לְלַמֵּד, לֹא לְלַמֵּד עַל עַצְמוֹ יָצָא, אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא.

דְּהָא אוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי (דף קמ"ט ע"ב) כְּלָלָא עִלָּאָה, אַף עַל גַּב דְּנָפִיק מִנָּהּ, חַד סִפּוּר בְּעָלְמָא. וַדַּאי לָא אָתֵי לְאַחֲזָאָה עַל הַהוּא סִפּוּר, אֶלָּא לְאַחֲזָאָה מִלִּין עִלָּאִין, וְרָזִין עִלָּאִין. וְלֹא לְלַמֵּד עַל עַצְמוֹ יָצָא, אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא. בְּגִין דְּהַהוּא סִפּוּר דְּאוֹרַיְיתָא, אוֹ הַהוּא עוֹבָדָא, אַף עַל גַּב דְּהוּא נָפְקָא מִכְּלָלָא דְּאוֹרַיְיתָא, לָאו לְאַחֲזָאָה עַל גַּרְמֵיהּ נָפַק בִּלְבַד, אֶלָּא לְאַחֲזָאָה עַל הַהוּא כְּלָלָא עִלָּאָה דְּאוֹרַיְיתָא כֹּלָּא נָפַק.

כְּגוֹן הַאי דִּכְתִיב, (בראשית ח) וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ עַל הָרֵי אֲרָרָט. וַדַּאי הַאי קְרָא מִכְּלָלָא דְּאוֹרַיְיתָא נָפַק, וְאָתֵי

לשון הקודש

שֶׁל הַתּוֹרָה: כָּל דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא מִן הַכְּלָל לְלַמֵּד, לֹא לְלַמֵּד עַל עַצְמוֹ יָצָא, אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא.

שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא כְּלָל עֶלְיוֹן, אַף עַל גַּב שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנָּה סִפּוּר אֶחָד בָּעוֹלָם, וַדַּאי לֹא בָּאָה לְהַרְאוֹת אֶת אוֹתוֹ סִפּוּר, אֶלָּא לְהַרְאוֹת דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים וְסוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים. וְלֹא לְלַמֵּד עַל עַצְמוֹ יָצָא, אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא. מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ סִפּוּר שֶׁל הַתּוֹרָה אוֹ אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, אַף עַל גַּב שֶׁהוּא יוֹצֵא מִכְּלַל הַתּוֹרָה, לֹא לְהַרְאוֹת עַל עַצְמוֹ יָצָא בִּלְבַד, אֶלָּא לְהַרְאוֹת עַל אוֹתוֹ כְּלָל עֶלְיוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ יָצָא.

כְּגוֹן זֶה, שֶׁכָּתוּב (בראשית ח) וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ עַל הָרֵי אֲרָרָט. וַדַּאי פָּסוּק זֶה יָצָא מִכְּלַל הַתּוֹרָה,

בְּסִפּוּר דְּעָלְמָא. מָאי אִכְפַּת לָן, אִי שָׁרֵי בְּהַאי, אוֹ בְּהַאי, דְּהָא בַּאֲתָר חַד לִישָׁרֵי. אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא. וְזַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאִתְיְהִיב לְהוּ אוֹרַיְיתָא עִלָּאָה אוֹרַיְיתָא דִקְשׁוֹט. וּמַאן דְּאָמַר, דְּהַהוּא סִפּוּרָא דְאוֹרַיְיתָא, לְאַחֲזָאָה עַל הַהוּא סִפּוּר בִּלְבַד קָאֲתֵי, תִּיפַּח רוּחֵיהּ. דְּאִי הָכִי, לָאו אִיהִי אוֹרַיְיתָא עִלָּאָה, אוֹרַיְיתָא דִקְשׁוֹט, אֶלָּא וַדַּאי אוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אִיהִי אוֹרַיְיתָא דִקְשׁוֹט.

תָּא חֲזֵי, מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם, לָאו יְקָרָא דִילֵיהּ הוּא, לְאִשְׁתָּעֵי מִלָּה דְהֶדְיוֹטָא, כָּל שֶׁכֵּן לְמִכְתַּב לֵיהּ, וְאִי סָלִיק בְּדַעְתָּךְ, דְּמַלְכָּא עִלָּאָה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא הֲווֹ לֵיהּ מִלִּין קַדִּישִׁין, לְמִכְתַּב וּלְמֶעְבַּד מִנַּיְיהוּ אוֹרַיְיתָא, אֶלָּא דְּאִיהוּ כָּנִיש כָּל מִלִּין דְּהֶדְיוֹטִין, כְּגוֹן מִלִּין דְּעֵשָׂו. מִלִּין דְּהָגָר. מִלִּין דְּלָבָן בְּיַעֲקֹב. מִלִּין דְּאָתוֹן. מִלִּין דְּבִלְעָם. מִלִּין דְּבָלָק.

לשון הקודש

וּבָא בְּסִפּוּר הָעוֹלָם. מָה אִכְפַּת לָנוּ אִם שׁוֹרֶה בָּזֶה אוֹ בָּזֶה, שֶׁהֲרֵי בְּמָקוֹם אֶחָד שֶׁיִּשְׁרֶה? אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא. וְאַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה עֶלְיוֹנָה תּוֹרַת אֱמֶת. וּמִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁאוֹתוֹ סִפּוּר שֶׁל הַתּוֹרָה, לְהַרְאוֹת עַל אוֹתוֹ סִפּוּר בִּלְבַד הוּא בָּא – תִּפַּח רוּחוֹ. שֶׁאִם כָּךְ, הִיא אֵינָהּ תּוֹרָה עֶלְיוֹנָה, תּוֹרַת אֱמֶת, אֶלָּא וַדַּאי תּוֹרָה קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה הִיא תּוֹרַת אֱמֶת.

בֹּא רְאֵה, מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם לֹא מִכְּבוֹדוֹ לְדַבֵּר דִּבְרֵי הֶדְיוֹט, כָּל שֶׁכֵּן לִכְתָּבָם. וְאִם עוֹלֶה בְּדַעְתְּךָ שֶׁמֶּלֶךְ עֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא הָיוּ לוֹ דְּבָרִים קְדוֹשִׁים לִכְתֹּב וְלַעֲשׂוֹת מֵהֶם תּוֹרָה, אֶלָּא שֶׁהוּא כִּנֵּס דִּבְרֵי הֶדְיוֹטוֹת, כְּמוֹ דִּבְרֵי עֵשָׂו, דִּבְרֵי הָגָר, דִּבְרֵי לָבָן בְּיַעֲקֹב, דִּבְרֵי הָאָתוֹן, דִּבְרֵי בִּלְעָם, דִּבְרֵי בָּלָק, דִּבְרֵי

מִלִּין דְּזִמְרִי. וְכָנִישׁ לְהוּ, וְכָל שְׁאַר סִפּוּרִין דִּכְתִיבִין, וְעָבִיד מִנַּיְיהוּ אוֹרַיְיתָא.

אִי הָכִי, אֲמַאי אִקְרֵי (מלאכי ב) תּוֹרַת אֱמֶת, (תהלים יט) תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה, עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה, פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים, מִצְוַת יְיָ בָּרָה, יִרְאַת יְיָ טְהוֹרָה, מִשְׁפְּטֵי יְיָ אֱמֶת, וּכְתִיב הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפָּז רָב. אִלֵּין אִינּוּן מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. אֶלָּא וַדַּאי אוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אִיהוּ אוֹרַיְיתָא דִּקְשׁוֹט, תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה. וְכָל מִלָּה וּמִלָּה, אַתְיָיא לְאַחֲזָאָה מִלִּין (אַחֲרָנִין) עִלָּאִין, דְּהַהוּא מִלָּה דְּהַהוּא סִפּוּר, לָאו לְאַחֲזָאָה עַל גַּרְמֵיהּ בִּלְבַד קָא אָתְיָא, אֶלָּא לְאַחֲזָאָה עַל הַהוּא כְּלָלָא קָאֲתֵי, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא.

תָּא חֲזֵי וַתְּנַח הַתֵּיבָה וְגוֹ'. הַאי קְרָא כַּךְ, כָּל שֶׁכֵּן אַחֲרָנִין, (ס"א הַאי קְרָא כַּךְ אִיהוּ וְהָא אִתְּמַר) בְּשַׁעֲתָא דְדִינָא תָּלֵי עַל עָלְמָא, וְדִינִין שַׁרְיָין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

זִמְרִי, וְכִנְּסָם, וְכָל שְׁאָר הַסִּפּוּרִים שֶׁכְּתוּבִים, וְעָשָׂה מֵהֶם תּוֹרָה.

אִם כָּךְ, לָמָּה נִקְרֵאת תּוֹרַת אֱמֶת, (תהלים יט) תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה, פִּקּוּדֵי ה' יְשָׁרִים, מִצְוַת ה' בָּרָה, יִרְאַת ה' טְהוֹרָה, מִשְׁפְּטֵי ה' אֱמֶת, וְכָתוּב הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפָּז רָב, אֵלֶּה אוֹתָם דִּבְרֵי תּוֹרָה? אֶלָּא וַדַּאי תּוֹרָה קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה הִיא תּוֹרַת אֱמֶת, תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, וְכָל דָּבָר וְדָבָר בָּא לְהַרְאוֹת דְּבָרִים (אֲחֵרִים) עֶלְיוֹנִים. שֶׁאוֹתוֹ דָּבָר שֶׁל אוֹתוֹ סִפּוּר לֹא לְהַרְאוֹת עַל עַצְמוֹ יָצָא בִּלְבַד בָּא, אֶלָּא לְהַרְאוֹת עַל אוֹתוֹ כְּלָל הוּא בָּא, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

בֹּא רְאֵה, וַתְּנַח הַתֵּבָה וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה כָּךְ, כָּל שֶׁכֵּן אֲחֵרִים, (הַפָּסוּק הַזֶּה כָּךְ הוּא, וַהֲרֵי נִתְבָּאַר) בְּשָׁעָה שֶׁדִּין תָּלוּי עַל הָעוֹלָם וְהַדִּינִים שְׁרוּיִים,

יָתִיב עַל כּוּרְסְיָיא דְּדִינָא לְמֵידָן עָלְמָא בְּהַהוּא כּוּרְסְיָיא, כַּמָּה רְשִׁימִין אִתְרְשִׁימוּ בֵּיהּ, כַּמָּה פִּיתְקִין גְּנִיזִין בְּגַוֵּיהּ, בְּגוֹ אַחְמְתָא דְמַלְכָּא, כֻּלְּהוּ סְפָרִים דִּפְתִיחוּ תַּמָּן אִתְגְּנִיזוּ, וּבְגִין כַּךְ לָא אִתְנְשֵׁי מִלָּה מִן מַלְכָּא, וְהַאי כּוּרְסְיָיא לָא אַתְקָן, וְלָא שַׁרְיָא. אֶלָּא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, דְּאִיהוּ יוֹמָא דְּדִינָא, יוֹמָא דְכָל בְּנֵי עָלְמָא אִתְפַּקְּדוּן בֵּיהּ, כֻּלְּהוּ עַבְרִין קַמֵּי הַהוּא כֻּרְסְיָיא. וְעַל דָּא, וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וַדַּאי, דְּאִיהוּ דִינָא דְעָלְמָא.

עַל הָרֵי אֲרָרָט, אִלֵּין (סַמְכֵי כּוּרְסְיָיא) מָארֵיהוֹן דְּדִינִין, מָארֵיהוֹן דִּיבָבָא וִילָלָא, וְכֻלְּהוּ שְׁלִיחִין (ס"א דְּכֻלְּהוּ שְׁכִיכִין) בְּהַהוּא יוֹמָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכַמָּה מָארֵי תְּרִיסִין אִתְעֲרוּ בְּהַאי יוֹמָא, וְכֻלְּהוּ קַיְימֵי תְּחוֹת הַהוּא כֻּרְסְיָיא, בְּדִינָא דְעָלְמָא.

לשון הקודש

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִין לָדוּן הָעוֹלָם בְּאוֹתוֹ כִּסֵּא, כַּמָּה רְשׁוּמִים נִרְשְׁמוּ בוֹ, כַּמָּה פְּתָקִים גְּנוּזִים בְּתוֹכוֹ בְּתוֹךְ תִּיק הַמֶּלֶךְ. כָּל הַסְּפָרִים שֶׁפְּתוּחִים שָׁם נִגְנְזוּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא נִשְׁכַּח דָּבָר מֵהַמֶּלֶךְ, וְכִסֵּא זֶה לֹא נִתְקַן וְלֹא שׁוֹרֶה אֶלָּא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין, יוֹם שֶׁבּוֹ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם נִפְקָדִים בּוֹ, כֻּלָּם עוֹבְרִים לִפְנֵי אוֹתוֹ כִּסֵּא. וְעַל זֶה וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וַדַּאי, שֶׁהוּא דִּין הָעוֹלָם.

עַל הָרֵי אֲרָרָט – אֵלּוּ (עַמּוּדֵי הַכִּסֵּא) בַּעֲלֵי הַדִּין, בַּעֲלֵי יְבָבָה וִילָלָה, וְכֻלָּם שְׁלוּחִים (שֶׁכֻּלָּם שְׁקֵטִים) בְּאוֹתוֹ יוֹם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכַמָּה בַּעֲלֵי מָגִנִּים מִתְעוֹרְרִים בְּיוֹם זֶה, וְכֻלָּם עוֹמְדִים תַּחַת אוֹתוֹ כִּסֵּא בְּדִין הָעוֹלָם.

וְיִשְׂרָאֵל מִצַּלָּאן צְלוֹתָא בְּהַהוּא יוֹמָא, וּבָעָאן וּמִתְחַנְּנָן קַמֵּיהּ, וְתַקְּעִין בַּשּׁוֹפָר, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָיִים עָלַיְיהוּ, וּמְהַפֵּךְ דִּינָא לְרַחֲמֵי. וְכָל עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, פָּתְחֵי וְאָמְרֵי, (תהלים פט) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה. וְעַל דָּא בָּעֵינָא בְּהַהוּא יוֹמָא, דְּהַהוּא דְתָקַע, דְּיָדַע עִקָּרָא דְמִלָּה, וִיכַוֵּון בֵּיהּ בִּתְרוּעָה, וְיַעְבִּיד מִלָּה בְּחָכְמְתָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, וְלָא כְּתִיב תּוֹקְעֵי תְרוּעָה, וְהָא אִתְּמַר.

אָזְלוּ כָּל הַהוּא יוֹמָא, כַּד רָמַשׁ לֵילְיָא, סְלִיקוּ לְחַד אֲתָר, וְאַשְׁכָּחוּ חַד מְעַרְתָּא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, לִיעוּל חַד גּוֹ מְעַרְתָּא, אִי אִשְׁתְּכַח אֲתָר דְּאִיהוּ יַתִּיר מִתַּתְקָן. עָאל רִבִּי יוֹסֵי, וְחָמָא מְעַרְתָּא אַחֲרָא בְּגַוֵּיהּ, נְהוֹרָא דְשִׁרְגָא בֵּיהּ, שָׁמַע חַד קָלָא דְהֲוָה אָמַר, בְּהַעֲלוֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ

לשון הקודש

וְיִשְׂרָאֵל מִתְפַּלְּלִים תְּפִלָּה בְּאוֹתוֹ יוֹם, וּמְבַקְּשִׁים וּמִתְחַנְּנִים לְפָנָיו, וְתוֹקְעִים בַּשּׁוֹפָר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עֲלֵיהֶם וְהוֹפֵךְ דִּין לְרַחֲמִים, וְכָל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: (שם פט) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה. וְעַל זֶה צָרִיךְ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, שֶׁאוֹתוֹ שֶׁתּוֹקֵעַ שֶׁיֵּדַע עִקַּר הַדָּבָר, וִיכַוֵּן בָּהּ בִּתְרוּעָה, וְיַעֲשֶׂה הַדָּבָר בְּחָכְמָה, וְעַל זֶה כָּתוּב אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, וְלֹא כָּתוּב תּוֹקְעֵי תְרוּעָה, וְהָרֵי נִתְבָּאַר.

הָלְכוּ כָּל אוֹתוֹ יוֹם. כְּשֶׁיָּרַד הַלַּיְלָה עָלוּ לְמָקוֹם אֶחָד, וּמָצְאוּ מְעָרָה אַחַת. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, יִכָּנֵס אֶחָד לְתוֹךְ הַמְּעָרָה, אִם נִמְצָא מָקוֹם שֶׁהוּא יוֹתֵר מְתֻקָּן. נִכְנַס רַבִּי יוֹסֵי, וְרָאָה מְעָרָה אַחֶרֶת בְּתוֹכָהּ, אוֹר הַנֵּר בָּהּ. שָׁמַע קוֹל אֶחָד שֶׁהָיָה אוֹמֵר: בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת

שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת. הָכָא נָטְלָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נְהוֹרָא, וְאִמָּא עִלָּאָה (דף ק"נ ע"א) מִתְעַטְּרָא, וְכֻלְּהוּ בּוּצִינִין מִינָּהּ נַהֲרִין. בָּהּ תְּרֵין טוּפְסִירִין דְּקִיקִין פָּרְחִין, שׁוּשְׁבִינִין (ס"א שְׁבִשְׁבִין) כֻּלְּהוּ קִטְרִין לְגַבֵּי עִלָּאָה, וּמִתַּמָּן לְתַתָּא.

שָׁמַע רִבִּי יוֹסֵי וְחַדֵּי, אָתָא לְגַבֵּי רִבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, נֵיעוּל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַקְדִּים לָן הַאי יוֹמָא, לְאִתְרַחֲשָׁא לָן בְּנִסִּין. עָאלוּ, כֵּיוָן דְּעָאלוּ, חָמוּ תְּרֵין בְּנֵי נָשָׁא, דַּהֲווֹ לָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, (תהלים לו) מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן. קָמוּ אִלֵּין, וַיַּתְבֵי כֻּלְּהוּ, וְחַדּוּ כֻּלְּהוּ, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מָה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים, דְּאַשְׁכַּחְנָא לְכוּ. חֶסֶד עָבַד לָן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּאֲתָר דָּא, הַשְׁתָּא אַדְלִיקוּ בּוּצִינִין.

לשון הקודש

הַנֵּרוֹת אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת. כָּאן לָקְחָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אוֹר, וְהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה מִתְעַטֶּרֶת, וְכָל הַנֵּרוֹת מִמֶּנָּה מְאִירִים. בָּהּ שְׁתֵּי שַׁלְהֶבוֹת דַּקִּיקוֹת פּוֹרְחוֹת, כֻּלָּם שׁוֹשְׁבִינִים (מְסֹרָגִים) קְשׁוּרִים לָעֶלְיוֹנָה, וּמִשָּׁם לְמַטָּה.

שָׁמַע רַבִּי יוֹסֵי וְשָׂמַח. בָּא אֶל רַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, נִכָּנֵס, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִקְדִּימָנוּ הַיּוֹם הַזֶּה לְהַרְחִישׁ לָנוּ בְּנִסִּים. נִכְנְסוּ. כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסוּ, רָאוּ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, (תהלים לו) מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן. קָמוּ אֵלֶּה, וְיָשְׁבוּ כֻּלָּם, וְשָׂמְחוּ כֻּלָּם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים, שֶׁמָּצָאנוּ אֶתְכֶם. חֶסֶד עָשָׂה לָנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמָקוֹם זֶה. עַכְשָׁו הַדְלִיקוּ נֵרוֹת.

פָּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר. (במדבר ח') **בְּהַעֲלוֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת, בְּהַעֲלוֹתְךָ מַמָּשׁ, בְּאַדְלָקוּתָךְ. דְּהָא כַּחֲדָא אִתְעָבִיד עַל יְדָא דְּכַהֲנָא תְּרֵין פּוּלְחָנִין. דְּאִינּוּן קִשּׁוּרָא חָדָא. וּמַאן אִינּוּן. שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת. כְּדְכְתִיב,** (משלי כז) **שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב. דִּכְתִיב,** (שמות ל) **וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן וְגוֹ'. וּכְתִיב וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרוֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה. מָאי שְׁנָא הָכָא בְּהֵיטִיבוֹ, וּמַאי שְׁנָא הָתָם וּבְהַעֲלוֹת. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כֹּלָּא חַד מִלָּה. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, בְּהֵיטִיבוֹ: כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר** (שיר השירים א) **כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן. טוֹבִים: רָוֵוי חַמְרָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר,** (ירמיה מד) **וַנִּשְׁבַּע לֶחֶם וַנִּהְיֶה טוֹבִים. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, הֲטָבָה מַמָּשׁ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר** (משלי טו) **וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָמִיד. וּבְהַעֲלֹת, דְּהָא בְּזִמְנָא דְּאִתְּשַׁקְיָין וְאִתְרַוְיָין מִשַּׁקְיוּ דְנַחֲלָא, כְּדֵין עִלָּאִין עִלּוּיָא, וּבִרְכָאן** (ס"א עִלָּאִין וְתַתָּאִין) **אִשְׁתַּכָּחוּ בְּכֻלְּהוּ, וְחַדּוּ בְּכֹלָּא. וְעַל דָּא וּבְהַעֲלֹת.**

לשון הקודש

פָּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרֹת, בְּהַעֲלֹתְךָ מַמָּשׁ, בְּהַדְלָקָתְךָ. שֶׁהֲרֵי כְּאַחַת נַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי הַכֹּהֵן שְׁתֵּי עֲבוֹדוֹת, שֶׁהֵן קֶשֶׁר אֶחָד, וּמָהֵן? שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי כז) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב, שֶׁכָּתוּב (שמות ל) וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן וְגוֹ'. וְכָתוּב וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה. מַה שּׁוֹנֶה כָּאן בְּהֵיטִיבוֹ, וּמַה שּׁוֹנֶה שָׁם וּבְהַעֲלֹת?

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, בְּהֵיטִיבוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים א) כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן. טוֹבִים – רְוֻיֵּי יַיִן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה מד) וַנִּשְׁבַּע לֶחֶם וַנִּהְיֶה טוֹבִים. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הֲטָבָה מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי טו) וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָמִיד.

רִבִּי אָחָא אָמַר, בְּשַׁעֲתָא דַעֲמִיקָא דְכֹלָּא נָהִיר, (ס"א דִסְתִּימָא דְכֹלָּא נָהִיר) **נָהִיר בְּנַהֲלָא. וְנַהֲלָא, נָגִיד** (ס"א נָהִיר) **בְּאַרַח מֵישָׁר לְאַשְׁקָאָה כֹלָּא. כְּדֵין כְּתִיב, בְּהַעֲלֹת** (נ"א בְּהֵטִיבוֹ) **בְּגִין דְּהָא מֵעוּמְקָא דְכֹלָּא נָפְקֵי, בְּהַעֲלֹת דְּאָתֵי מִסִּטְרָא עִלָּאָה,** (בראשית כ"א א') **דְּעַמִּיקָא** (ס"א דִסְתִּימָא) **דְכֹלָּא, דְּאִקְרֵי מַחֲשָׁבָה. וְכֹלָּא חַד מִלָּה, וּכְדֵין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְבָּרְכָא, וּבִרְכָּאן אִשְׁתַּכְּחֵי בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין.**

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, כְּתִיב (מלכים א ח) **בָּנֹה בָנִיתִי בֵית זְבֻל לָךְ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים. בֵּית זְבֻל, בֵּית זְבֻל וַדָּאי, כַּד אִתְפְּקָדוּ בִּידָהָא, כָּל גִּנְזֵי מַלְכָּא, וְשַׁלְטָא בְּהוּ. כְּדֵין אִקְרֵי בֵית זְבוּל. וְרָקִיעַ חַד אִית דְּאִקְרֵי זְבוּל, דְּהָא דָא אַשְׁכַּח לְקַבְּלָא בִּרְכָאן, וּלְסַדְּרָא כֹלָּא, וְהַאי אִקְרֵי בֵית זְבוּל.**

לשון הקודש

וּבְהַעֲלֹת, שֶׁהֲרֵי בִּזְמַן שֶׁמִּשְׁקִים וּמְרִוִים מֵהַשְׁקָאַת הַנַּחַל, אָז עֶלְיוֹנִים מִתְעַלִּים, וּבְרָכוֹת (עֶלְיוֹנוֹת וְתַחְתּוֹנוֹת) נִמְצָאוֹת בְּכֻלָּם, וּשְׂמֵחִים בַּכֹּל. וְעַל זֶה וּבְהַעֲלֹת.

רַבִּי אָחָא אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁעֹמֶק הַכֹּל מֵאִיר, (שֶׁסְּתוּם הַכֹּל מֵאִיר) מֵאִיר בַּנַּחַל, וְהַנַּחַל שׁוֹפֵעַ (מֵאִיר) בְּדֶרֶךְ יָשָׁר לְהַשְׁקוֹת הַכֹּל, וְאָז כָּתוּב בְּהַעֲלֹת (בְּהֵיטִיבוֹ), מִשּׁוּם שֶׁזֶּה יוֹצֵא מֵעֹמֶק הַכֹּל. בְּהַעֲלֹת, שֶׁבָּא מִצַּד עֶלְיוֹן שֶׁל עֹמֶק (שֶׁל סְתוּם) הַכֹּל שֶׁנִּקְרָא מַחֲשָׁבָה. וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד. וְאָז כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרֶכֶת, וּבְרָכוֹת נִמְצָאוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, כָּתוּב (מלכים-א ח) בָּנֹה בָנִיתִי בֵּית זְבֻל לָךְ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים. בֵּית זְבֻל, בֵּית זְבוּל וַדַּאי. כְּשֶׁנִּפְקְדוּ בְּיָדֶיהָ כָּל גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ וְשׁוֹלֶטֶת בָּהֶם, אָז נִקְרָא בֵּית זְבוּל. וְרָקִיעַ אֶחָד יֵשׁ שֶׁנִּקְרָא זְבוּל, שֶׁהֲרֵי זֶה נִמְצָא לְקַבֵּל בְּרָכוֹת וּלְסַדֵּר הַכֹּל, וְזֶה נִקְרָא בֵּית זְבוּל.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (דברים לג) **וְלִזְבוּלֵן אָמַר שְׂמַח זְבוּלֻן בְּצֵאתֶךָ וְיִשָּׂשכָר בְּאֹהָלֶיךָ, מִלַּמֵּד דְּאִשְׁתָּתְפוּ כַּחֲדָא. דָּא נָפִיק וְאָגַח קְרָבָא, וְדָא יָתִיב וְלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא. וְדָא יָהִיב חוּלָקָא לְדָא, וְדָא יָהִיב חוּלָקָא לְדָא. בְּחוּלָקֵיהּ דִּזְבוּלוּן יַמָּא, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִקְרֵי יָם כִּנֶּרֶת. וְהָכִי אִתְחֲזֵי, כְּגִין דְּהָא תְּכֵלֶת נָפִיק מִתַּמָּן, וְאוֹקְמוּהָ, דְּהָא לְתַתָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, יָם כִּנֶּרֶת לְעֵילָא, יָם כִּנֶּרֶת לְתַתָּא. תְּכֵלֶת לְעֵילָא, תְּכֵלֶת לְתַתָּא, וְכֹלָּא בַּאֲתָר חַד.**

וְעַל דָּא יָרִית זְבוּלוּן, לְמֵיפַּק לְאַגָּחָא קְרָבָא, וּמְנָלָן דְּהָכִי הוּא. דִּכְתִיב, (דברים לג) **עַמִּים הַר יִקְרָאוּ שָׁם יִזְבְּחוּ זִבְחֵי צֶדֶק. זִבְחֵי צֶדֶק וַדַּאי. מָאי טַעְמָא. כִּי שֶׁפַע יַמִּים יִינָקוּ. וְיִשָּׂשכָר חוּלָקֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא, וְיָהִיב לִזְבוּלוּן חוּלָקָא דְאוֹרַיְיתָא וַדַּאי, וְעַל דָּא אִשְׁתָּתְפוּ כַּחֲדָא, לְאִתְבָּרְכָא זְבוּלוּן מִיִּשָּׂשכָר, דְּבִרְכָתָא דְאוֹרַיְיתָא, הִיא בִּרְכָתָא דִכֹלָּא.**

לשון הקודש

בא רְאֵה, כָּתוּב (דברים לג) וְלִזְבוּלֵן אָמַר שְׂמַח זְבוּלֻן בְּצֵאתֶךָ וְיִשָּׂשכָר בְּאֹהָלֶיךָ. מִלַּמֵּד שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ כְּאֶחָד. זֶה יוֹצֵא וְעוֹרֵךְ קְרָב, וְזֶה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְזֶה נוֹתֵן חֵלֶק לָזֶה, וְזֶה נוֹתֵן חֵלֶק לָזֶה. בְּחֵלֶק זְבוּלוּן הַיָּם, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת יָם כִּנֶּרֶת. וְכָךְ רָאוּי, מִשּׁוּם שֶׁתְּכֵלֶת זוֹ יוֹצֵאת מִשָּׁם, וּפֵרְשׁוּהָ, שֶׁהֲרֵי לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. יָם כִּנֶּרֶת לְמַעְלָה – יָם כִּנֶּרֶת לְמַטָּה, תְּכֵלֶת לְמַעְלָה – תְּכֵלֶת לְמַטָּה, וְהַכֹּל בְּמָקוֹם אֶחָד.

וְעַל זֶה יָרַשׁ זְבוּלוּן, לָצֵאת לַעֲרֹךְ קְרָב. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁכָּךְ זֶה? שֶׁכָּתוּב (שם) עַמִּים הַר יִקְרָאוּ שָׁם יִזְבְּחוּ זִבְחֵי צֶדֶק. זִבְחֵי צֶדֶק בְּוַדַּאי. מָה הַטַּעַם? כִּי שֶׁפַע יַמִּים יִינָקוּ. וְיִשָּׂשכָר חֶלְקוֹ

רִבִּי אַבָּא אָמַר, אַחֲסַנְתָּא דְאוֹרַיְיתָא וַדַּאי הָכִי הוּא, וְדַרְגָּא דָא שְׁתִיתָאָה יָהִיב אֲגַר (ס"א חַד שְׁתִיתָאָה יָהִיב אֲגַר) **אוֹרַיְיתָא, וְאַחֲסִין לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אַחֲסִין חִוָּרָא לִתְכֶלְתָּא. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, מִשֶּׁיַּכִּיר בֵּין תְּכֵלֶת לְלָבָן, דְּיִשְׁתְּמוֹדָעָן גַּוְונֵי, דְּהָא כְּדֵין אִקְרֵי בֹּקֶ"ר, וְחִוָּרָא אָתֵי לְעָלְמָא, וּתְכֶלְתָּא אִתְעַבָּר. וְעַל דָּא כָּל קְרָבִין דְּמַלְכָּא, וְכָל זַיְינֵי מַלְכָּא בִּידָהָא אִתְמָנָן, וְהָא אוֹקִימְנָא.**

בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם, (במדבר כא) **בְּאֵר, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. חֲפָרוּהָ שָׂרִים, דָּא אַבָּא וְאִמָּא, דְּאוֹלִידוּ לָהּ. כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם, אִלֵּין אֲבָהָן. דִּכְתִיב,** (תהלים מז) **נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וְגוֹ'. בְּגִין** (דף ק"נ ע"ב) **לְאִתְבָּרְכָא מִנְּהוֹן, עַל יְדֵי דְּדַרְגָּא חַד, וּמִנּוֹ. צַדִּיק דְּקָאִים עָלָה. וְעַל דָּא אַמְרִינָן, כַּד**

לשון הקודש

בַּתּוֹרָה, וְנוֹתֵן לִזְבוּלוּן חֵלֶק שֶׁל הַתּוֹרָה בְּוַדַּאי. וְעַל זֶה הִשְׁתַּתְּפוּ כְּאֶחָד, לְהִתְבָּרֵךְ זְבוּלוּן מִיִּשָּׂשכָר, שֶׁבִּרְכַּת הַתּוֹרָה הִיא בִּרְכַּת הַכֹּל.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, יְרֻשַּׁת הַתּוֹרָה בְּוַדַּאי כָּךְ הִיא, וְדַרְגָּה שִׁשִּׁית זוֹ נוֹתֶנֶת שָׂכָר (שִׁשִּׁית אַחַת נוֹתֶנֶת שָׂכָר) תּוֹרָה, וּמוֹרִישָׁה לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, מוֹרִישׁ הַלָּבָן לַתְּכֵלֶת. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, (ברכות א) מִשֶּׁיַּכִּיר בֵּין תְּכֵלֶת לְלָבָן, שֶׁיִּוָּדְעוּ הַגְּוָנִים, שֶׁהֲרֵי אָז נִקְרָא בֹּקֶ"ר, וְהַלֹּבֶן בָּא לָעוֹלָם, וְהַתְּכֵלֶת נֶעֱבַר. וְעַל זֶה כָּל קְרָבוֹת הַמֶּלֶךְ וְכָל כְּלֵי זַיִן הַמֶּלֶךְ נִמְנוּ בְיָדֶיהָ, וְהָרֵי בֵּאַרְנוּ.

בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם. בְּאֵר – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. חֲפָרוּהָ שָׂרִים – זֶה אַבָּא וְאִמָּא שֶׁהוֹלִידוּ אוֹתָהּ. כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם – אֵלּוּ הָאָבוֹת, שֶׁכָּתוּב (תהלים מז) נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וְגוֹ'. בִּשְׁבִיל לְהִתְבָּרֵךְ מֵהֶם עַל יְדֵי דַּרְגָּה אַחֶרֶת. וּמִי

הַאי בְּאֵר נַטְלָא, בְּסִיוּעָא דַּאֲבָהָן נַטְלָא.

וְאִקְרֵי בְּאֵר, וְאִקְרֵי יָם. אִקְרֵי בְּאֵר, בְּשַׁעֲתָא דְיִצְחָק נָפִיק מִזַּיְינָא מִסִּטְרָא דְאִימָּא, וְאָתֵי לְאַמְשָׁכָא אֲבַתְרָא דְדָא, וּמַלֵּי לָהּ, כְּדֵין אִקְרֵי בְּאֵר דְיִצְחָק. בְּאֵר דְּמִרְיָם. וְהָא אוּקְמוּהָ. יָם כַּד אִתְנַהֲרָא מִנָּהֲרָא עִלָּאָה דְאַבָּא, כְּדֵין אִקְרֵי יָם, דְּנַחֲלִין אַזְלִין לְגַוָּוהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא.

וּמִיּוֹמָא דְּגָלְתָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, כְּתִיב (איוב יד) אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ, דָּא צַדִּיק. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבָד וְגוֹ'. דְּהוּא הֲוָה נָהָר עִלָּאָה וְיַקִּירָא, דְּעָיֵיל בְּגַוָּוהּ, וְהוּא כָּנִישׁ כָּל אִינּוּן נַהֲרִין וְנַחֲלִין, דְּנַגְדִּין מִנְּגִידוּ דְּהַהוּא נָהָר קַדִּישָׁא, דְּלָא פַּסְקִין מֵימוֹי לְעָלְמִין, דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵעֵדֶן עִלָּאָה, וְהוּא עָיֵיל

לשון הקודש

הַדַּרְגָּה? צַדִּיק שֶׁעוֹמֵד עָלֶיהָ. וְעַל זֶה אָמַרְנוּ, כְּשֶׁבְּאֵר זוֹ נוֹטֶלֶת – בְּסִיּוּעַ הָאָבוֹת נוֹטֶלֶת. **וְנִקְרֵאת** בְּאֵר, וְנִקְרֵאת יָם. נִקְרֵאת בְּאֵר בְּשָׁעָה שֶׁיִּצְחָק יוֹצֵא מִזַּיִן מִצַּד אִמָּא וּבָא לְהַמְשִׁיךְ אַחֲרֵי זֶה וּמְמַלֵּא אוֹתָהּ, אָז נִקְרֵאת בְּאֵר יִצְחָק, בְּאֵר מִרְיָם, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. יָם, כְּשֶׁמְּאִירָה מֵאוֹר עֶלְיוֹן שֶׁל אַבָּא, אָז נִקְרֵאת יָם, שֶׁנְּחָלִים הוֹלְכִים לְתוֹכָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא.

וּמִיּוֹם שֶׁגָּלְתָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, כָּתוּב (איוב יד) אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ – זֶה צַדִּיק. וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבָד וְגוֹ'. שֶׁהוּא הָיָה נָהָר עֶלְיוֹן וּמְכֻבָּד שֶׁנִּכְנָס לְתוֹכָהּ, וְהוּא כּוֹנֵס כָּל אוֹתָם נְהָרוֹת וּנְחָלִים שֶׁשּׁוֹפְעִים מִשָּׁפַע אוֹתוֹ נָהָר קָדוֹשׁ שֶׁלֹּא פּוֹסְקִים מֵימָיו לְעוֹלָמִים,

בְּגַוָּוהּ וּמַלֵּי אַגְמָהָא, וּמִתַּמָּן יָרְתִין עָלְמִין כֻּלְּהוּ (אִתְּזָנוּ וְיָרְתִין) בִּרְכָּן בְּכֹלָּא.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְבָּרְכָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, עָלְמִין כֻּלְּהוּ אִתְבָּרְכָן, וְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, יַנְקִין וּמִתְבָּרְכָן בְּגִינָהּ. וְהָא אוֹקִימְנָא דְּהִיא אַגָּנָא עָלַיְיהוּ, דְּיִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְּאִתְּמַר.

כְּתִיב (שמות יד) וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ וְגוֹ'. מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְהָא אוֹקִימְנָא, דְּהַהִיא שַׁעֲתָא, בְּסִיוּעַ דַּאֲבָהָן נַטְלָא. וְכַד אִינּוּן מִשְׁתַּכְּחִין לְגַבָּהּ, כֹּלָּא מִשְׁתַּכְּחֵי. וּבְגִין כָּךְ אִתְּמְסַר בְּאִלֵּין קְרָאֵי שְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּכָלִיל בְּהוֹן אֲבָהָתָא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. חַד קְרָא כְּסִדְרָא, וְחַד לְמַפְרֵעַ, וְחַד כְּסִדְרָא.

וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ וְגוֹ', דָּא כְּסִדְרָא בְּגִין דְּאַבְרָהָם אִשְׁתְּכַח הָכָא, וְכָל אִינּוּן דְּאָתוּ

לשון הקודש

שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן הָעֶלְיוֹן, וְהוּא נִכְנָס לְתוֹכָהּ וּמְמַלֵּא אֲגַמֶּיהָ, וּמִשָּׁם יוֹרְשִׁים כָּל הָעוֹלָמוֹת (נִזּוֹנוּ וְיוֹרְשִׁים) בְּרָכוֹת בַּכֹּל.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְבָּרֶכֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כָּל הָעוֹלָמוֹת מִתְבָּרְכִים, וְיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה יוֹנְקִים וּמִתְבָּרְכִים בִּגְלָלָהּ. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁהִיא מְגִנָּה עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

כָּתוּב (שמות יד) וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהֹלֵךְ וְגוֹ'. מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁאוֹתָהּ שָׁעָה בְּסִיוּעַ הָאָבוֹת לוֹקַחַת. וּכְשֶׁהֵם נִמְצָאִים אֶצְלָהּ, הַכֹּל נִמְצָאִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִמְסַר בִּפְסוּקִים אֵלּוּ שֵׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁכּוֹלֵל בָּהֶם הָאָבוֹת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. פָּסוּק אֶחָד כַּסֵּדֶר, וְאֶחָד לְמַפְרֵעַ, וְאֶחָד כַּסֵּדֶר.

וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהֹלֵךְ וְגוֹ' – זֶה כַּסֵּדֶר, מִשּׁוּם שֶׁאַבְרָהָם נִמְצָא כָּאן וְכָל אוֹתָם

מִסִּטְרֵיהּ, וְעַל דָּא אִיהוּ כְּסִדְרָא כְּגַוְונָא דָא.

הָכָא אִתְעַטָּר אַבְרָהָם בְּעִטְרוֹי, וְאַעְטַר לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאִלֵּין אַתְוָון כֻּלְּהוּ בְּאֹרַח מֵישָׁר, לְמֵיהַךְ בִּימָמָא. דִּכְתִיב (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי. וְעַל דָּא כְתִיב וַיִּסַּע, אֵימָתַי נַטְלִין בְּמַטְלָנַיְיהוּ, הֲוֵי אִימָא בִּימָמָא, כַּד נָהִיר שִׁמְשָׁא. וְדָא חַד קְרָא דְּאִיהוּ בְּשִׁבְעִין וּתְרֵין אַתְוָון.

תְּנַיְינָא דְּיִצְחָק, הָכִי נָמֵי דְּאִשְׁתְּכַח בְּשִׁבְעִין וּתְרֵין אַתְוָון, לְאִשְׁתַּכְחָא בְּדִינָא לְגַבֵּי מִצְרָאֵי וּלְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמֵי. וְעַל דָּא כְתִיב, וַיָּבֹא בֵּין מַחֲנֵה מִצְרַיִם וּבֵין מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, לָקְבֵיל אִלֵּין וְלָקְבֵיל אִלֵּין. וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ, דְּהָכִי הוּא יוֹמָא דְּיִצְחָק, דְּעִיבָא הֲוֵי, עֲנָנָא וַחֲשׁוֹכָא מִנֵּיהּ הוּא. וּבְגִין כַּךְ סִדּוּרָא דְּאַתְוָון לְמַפְרֵעַ, (בְּאוֹרְחָא עֲקִימָא) וְלָא בְּאֹרַח מֵישָׁר, כְּגַוְונָא דָא.

לשון הקודש

שֶׁבָּאִים מִצִּדּוֹ, וְעַל כָּךְ הוּא כַּסֵּדֶר כְּמוֹ זֶה.

כָּאן הִתְעַטֵּר אַבְרָהָם בְּעִטְרוֹתָיו וְעִטֵּר אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹתִיּוֹת אֵלּוּ כֻּלָּן בְּדֶרֶךְ יָשָׁר לָלֶכֶת בַּיּוֹם, שֶׁכָּתוּב (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי. וְעַל זֶה כָּתוּב וַיִּסַּע. אֵימָתַי לוֹקְחִים בְּמַשְׂאוֹתֵיהֶם? הֲוֵה אוֹמֵר בַּיּוֹם, כְּשֶׁמֵּאִיר הַשֶּׁמֶשׁ, וְזֶהוּ פָּסוּק אֶחָד שֶׁהוּא בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת.

שֵׁנִי שֶׁל יִצְחָק, כָּךְ גַּם שֶׁנִּמְצָא בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, לְהִמָּצֵא בְּדִין לְגַבֵּי הַמִּצְרִים וּלְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים. וְעַל זֶה כָּתוּב וַיָּבֹא בֵּין מַחֲנֵה מִצְרַיִם וּבֵין מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, לְמוּל אֵלֶּה וּלְמוּל אֵלֶּה. וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ, שֶׁכָּךְ הוּא יוֹם שֶׁל יִצְחָק, שֶׁמֶּעָנָן הָיָה, עָנָן וְחֹשֶׁךְ מִמֶּנּוּ הוּא. וּמִשּׁוּם כָּךְ סִדּוּר הָאוֹתִיּוֹת לְמַפְרֵעַ, (בְּדֶרֶךְ עָקֹם) וְלֹא בְּדֶרֶךְ יָשָׁר כְּמוֹ זֶה.

וְעַל דָּא אַתְוָון כֻּלְּהוּ לְמִפְרַע, דִּכְתִיב וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ, דְּכֵיוָן דְּעָאל יִצְחָק בְּדִינוֹי, לָא קָרַב זֶה אֶל זֶה. כְּתִיב זֶה אֶל זֶה, אִינּוּן דְּאָתוּ מִסִּטְרָא דְּאַבְרָהָם, לָא קְרִיבוּ דָא בְדָא. דְּהָא לָא יַכְלִין, בְּגִין דְּהַאי בְּאֵר אִתְדַּבְּקָא בְיִצְחָק. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, וַיָּאֶר אֶת הַלָּיְלָה. דְּכַד אִתְמַלְיָיא לְאִתְחַבְּרָא (ס"א לְאַתְקַפָּא) **בְּיִצְחָק, לָא קָרַב זֶה אֶל זֶה, וְלָא יְכִיל לְקָרְבָא. עַד דְּאָתָא יַעֲקֹב, וְאִתְחַבָּר בְּאַבְרָהָם, וְנָטַל לְיִצְחָק, וְשָׁאֲרֵי לֵיהּ בְּאֶמְצָעִיתָא, כְּדֵין אִתְקְשַׁר מְהֵימְנוּתָא דָא בְדָא וְדָא בְדָא, וְאִשְׁתְּזִיבוּ יִשְׂרָאֵל.**

וְתָנֵינָן, בַּאֲתָר דַּאֲבָהָתָא אִשְׁתַּכְּחֵי, שְׁאַר צַדִּיקַיָּיא מִשְׁתַּכְּחֵי גַּבַּיְיהוּ, וְעַל דָּא שְׁמָא דָא, סָלִיק לְסִטְרִין אַחֲרָנִין מִתְּפָרְשָׁן, אַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ נָפְקִין לְאָרְחָא חַד.

לשון הקודש

וְעַל זֶה כָּל הָאוֹתִיּוֹת לְמִפְרַע, שֶׁכָּתוּב וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ. שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּכְנַס יִצְחָק בְּדִינָיו, לֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה. כָּתוּב זֶה אֶל זֶה. אוֹתָם שֶׁבָּאוּ מִצַּד אַבְרָהָם לֹא קָרְבוּ זֶה לָזֶה, שֶׁהֲרֵי לֹא יָכְלוּ, מִשּׁוּם שֶׁבְּאֵר זוֹ נִדְבְּקָה בְיִצְחָק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיָּאֶר אֶת הַלָּיְלָה. שֶׁכְּשֶׁהִתְמַלְּאָה לְהִתְחַבֵּר (לְהִתְחַזֵּק) בְּיִצְחָק, לֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה וְלֹא יָכֹל לְהִתְקָרֵב, עַד שֶׁבָּא יַעֲקֹב וְהִתְחַבֵּר בְּאַבְרָהָם, וְלָקַח אֶת יִצְחָק וְשָׂם אוֹתוֹ בָּאֶמְצַע, וְאָז הִתְקַשְּׁרָה הָאֱמוּנָה זֶה בָּזֶה וְזֶה בָּזֶה, וְנִצְּלוּ יִשְׂרָאֵל.

וְשָׁנִינוּ, בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצָאִים הָאָבוֹת, שְׁאָר הַצַּדִּיקִים נִמְצָאִים אִתָּם, וְעַל זֶה שֵׁם זֶה עוֹלֶה לִצְדָדִים אֲחֵרִים מֻפְרָדִים, אַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם יוֹצְאִים לְדֶרֶךְ אֶחָד.

כַּד נַהֲרָא הַאי בְּאֵ"ר מִסִּטְרָא דְיִצְחָק, וְאִתְקָשַׁר בֵּיהּ, אִתְעָבִיד יַמָּא רַבָּא תַּקִּיפָא, וְגַלְגֻּלִּין תַּקִּיפִין, סַלְקִין וְנַחְתִּין בְּזַעַף וְרוּגְזָא בִּתְקִיפוּ, נָטִיל לְעֵילָא, (דף קנ"א ע"א) סָלִיק, וְנָחִית לְתַתָּא, אַבְרָהָם אָתֵי לְקָבְלָא (ס"א לְקָבְלֵיהּ), וּמִגּוֹ רוּגְזָא וְזַעְפָּא וְחֵימָתָא וּתְקִיפוּ, זֶה אֶל זֶה לָא הֲווֹ מִתְקָרְבִין, עַד דְּאָתָא יַעֲקֹב, וְשָׁכִיךְ רוּגְזָא, וּמָאִיךְ וְתָבַר גַּלְגַּלֵּי יַמָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות יד) וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם וַיּוֹלֶךְ יְיָ אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה וְגוֹ'. מָאי בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה. דָּא רוּחַ יַעֲקֹב, עַזָּה תַּקִּיף לָקָבְלֵיהּ, לְתַבְרָא רוּגְזָא דְהַאי יַמָּא. וַיָּשֶׂם אֶת הַיָּם לֶחָרָבָה וַיִּבָּקְעוּ הַמָּיִם (נ"א הוא) אָרִיק יַמָּא מֵימֵי רוּגְזִין, וְאִתְפְּלִיגוּ מַיָּא לְסִטְרָא דְאַבְרָהָם וּלְסִטְרָא דְיַעֲקֹב, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּבָּקְעוּ הַמָּיִם לְסִטְרָא דָא וּלְסִטְרָא דָא. וְעַל דָּא אַתְוָון כֻּלְּהוּ בְּאֹרַח מֵישָׁר כִּדְקָא יָאוּת.

לשון הקודש

כְּשֶׁמְּאִירָה בְּאֵ"ר זוֹ מִצַּד יִצְחָק וְנִקְשֶׁרֶת בּוֹ, נַעֲשָׂה יָם הַגָּדוֹל תַּקִּיף, וְגַלִּים חֲזָקִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בְּזַעַף וְרֹגֶז בְּתַקִּיפוּת, נוֹטֵל לְמַעְלָה, עוֹלֶה, וְיוֹרֵד לְמַטָּה. אַבְרָהָם בָּא מוּלוֹ (כְּנֶגְדּוֹ), וּמִתּוֹךְ רֹגֶז וְזַעַף וְחֵמָה וְתַקִּיפוּת זֶה אֶל זֶה לֹא הָיוּ מִתְקָרְבִים, עַד שֶׁבָּא יַעֲקֹב וְשׁוֹכֵךְ הָרֹגֶז, וּמֵמִיךְ וְשׁוֹבֵר גַּלֵּי הַיָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות יד) וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם וַיּוֹלֶךְ ה' אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה וְגוֹ'. מַה זֶּה בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה? זוֹ רוּחַ יַעֲקֹב, עַזָּה, תַּקִּיפָה לְמוּלוֹ לִשְׁבֹּר רֹגֶז יָם זֶה. וַיָּשֶׂם אֶת הַיָּם לֶחָרָבָה וַיִּבָּקְעוּ הַמָּיִם, (הוא) רוֹקֵן הַיָּם מִמֵּי רֹגֶז, וְנֶחְלְקוּ הַמַּיִם לְצַד אַבְרָהָם וּלְצַד יַעֲקֹב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּבָּקְעוּ הַמָּיִם, לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה, וְעַל כָּךְ כָּל הָאוֹתִיּוֹת בְּדֶרֶךְ יָשָׁר כָּרָאוּי.

אִלֵּין אַתְוָון בְּאֹרַח מֵישָׁר, בִּסְטַר דְּיַעֲקֹב, וְכָל אִינּוּן דְּאָתוּ מִסִּטְרֵיהּ, וְכַד אָתָא יַעֲקֹב, אִתְחַבָּר בְּאַבְרָהָם, וְנָטַל לְיִצְחָק, וְשָׁאֲרֵי לֵיהּ בְּאֶמְצָעִיתָא. כְּדֵין אִתְקְשַׁר מְהֵימְנוּתָא דָא בְדָא וְדָא בְדָא. וְעַל דָּא, עוֹבָדָא בְּתִקּוּנָא בִשְׁמָא קַדִּישָׁא בְּזִוּוּגָא דַאֲבָהָן אִשְׁתְּמוֹדַע, דְּאִיהוּ קִשּׁוּרָא חַד, קִשּׁוּרָא מְהֵימָנָא, לְמֶהֱוֵי רְתִיכָא שְׁלִימָתָא. וּבְזִוּוּגָא דַאֲבָהָן כַּחֲדָא, אִתְעָבִיד כֹּלָּא.

וְיַדְעִין חַבְרַיָּיא לְמֵיהַךְ בְּאֹרַח מֵישָׁר, לְאַתְקְנָא עוֹבָדִין כִּדְקָא יֵאוּת, וּבִשְׁמָא דָא קִשּׁוּרָא דַאֲבָהָן, אִשְׁתְּכָחוּ אוֹרְחִין לְדִינָא, וּלְרַחֲמֵי, לְסִיּוּעַ, לְחֶסֶד, לִדְחִילוּ, לְאוֹרַיְיתָא, לְחַיֵּי, לְמוֹתָא, לְטָב, לְבִישׁ. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּיַדְעִין אוֹרְחוֹי דְאוֹרַיְיתָא, וְיַדְעִין לְמֵיהַךְ בְּאוֹרְחוֹי דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא, זַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

לשון הקודש

אֵלֶּה אוֹתִיּוֹת בִּדֶּרֶךְ יָשָׁר בְּצַד יַעֲקֹב, וְכָל אוֹתָם שֶׁבָּאוּ מִצִּדּוֹ. וּכְשֶׁבָּא יַעֲקֹב, הִתְחַבֵּר בְּאַבְרָהָם וְלָקַח אֶת יִצְחָק, וְהִשְׁאִירוּ בָּאֶמְצַע. אָז הִתְקַשְּׁרָה הָאֱמוּנָה זֶה בָּזֶה וְזֶה בָּזֶה. וְעַל זֶה מַעֲשֶׂה בְּתִקּוּן בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּזִוּוּג הָאָבוֹת נוֹדָע, שֶׁהוּא קֶשֶׁר אֶחָד, קֶשֶׁר נֶאֱמָן, לִהְיוֹת מֶרְכָּבָה שְׁלֵמָה, וּבְזִוּוּג הָאָבוֹת כְּאֶחָד נַעֲשֶׂה הַכֹּל.

וְיוֹדְעִים הַחֲבֵרִים לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, לְהַתְקִין מַעֲשֶׂה כָּרָאוּי, וּבְשֵׁם זֶה קֶשֶׁר הָאָבוֹת, נִמְצְאוּ דְּרָכִים לְדִין וּלְרַחֲמִים, לְסִיּוּעַ, לְחֶסֶד, לְיִרְאָה, לְתוֹרָה, לְחַיִּים, לְמָוֶת, לְטוֹב, לְרַע. אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים דַּרְכֵי הַתּוֹרָה וְיוֹדְעִים לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

הָא אֲבָהָן בְּמַטְלָנִין, בְּעוֹבָדִין, בְּקִשּׁוּרִין דְּמִתְקַשְּׁרֵי דָּא בְּדָא. וְכַד מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, לֵית מָאן דִּיקוּם קַמַּיְיהוּ. וְתָנֵינָן, בַּאֲתָר דַּאֲבָהָתָא אִשְׁתְּכָחוּ, שְׁאַר צַדִּיקַיָּא מִשְׁתַּכְּחֵי גַּבַּיְיהוּ. וְעַל דָּא שְׁמָא דָא סָלִיק לְסִטְרִין אַחֲרָנִין מִתְּפָרְשָׁן, אַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ נָפְקִין לְאָרְחָא חַד.

השלמה מהחשמטות (סימן ח)

שִׁבְעָה יוֹמִין עִלָּאִין, בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָלְמָא. וַעֲלַיְיהוּ שָׁתֵיל וּבָנֵי עָלְמִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כ) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה', וְלֹא כְתִיב בְּשֵׁשֶׁת.

וְלָקְבֵיל אִינּוּן שִׁבְעָה יוֹמִין עִילָּאִין, בָּרָא בְּאַרְעָא שִׁבְעָה זַכָּאֵי קְשׁוֹט, לְקָיְמָא לוֹן, וּלְאַנְהָרָא לוֹן, כָּל חַד וְחַד לָקְבֵיל יוֹמֵיהּ. וְשָׁתֵיל לְהוֹ, כָּל חַד וְחַד בְּדָרָא דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ. וְאִינּוּן אֲבָהָן דְּעָלְמָא,

לשון הקודש

חֲרֵי הָאָבוֹת בְּמַסָּעוֹת, בְּמַעֲשִׂים, בִּקְשָׁרִים שֶׁמִּתְקַשְּׁרִים זֶה בָּזֶה. וּכְשֶׁמִּתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, אֵין מִי שֶׁיָּקוּם לִפְנֵיהֶם. וְשָׁנִינוּ, בְּמָקוֹם שֶׁהָאָבוֹת נִמְצָאִים, שְׁאָר הַצַּדִּיקִים נִמְצָאִים עֲלֵיהֶם. וְעַל זֶה שֵׁם זֶה עוֹלֶה לִצְדָדִים אֲחֵרִים נִפְרָדִים, אַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם יוֹצְאִים לְדֶרֶךְ זֶה.

השלמה מהחשמטות סימן ח

שִׁבְעָה יָמִים עֶלְיוֹנִים בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם, וַעֲלֵיהֶם שָׁתַל וּבָנָה עוֹלָמוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה', וְלֹא כָתוּב בְּשֵׁשֶׁת.

וּכְנֶגֶד אוֹתָם שִׁבְעָה יָמִים עֶלְיוֹנִים בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ שִׁבְעָה צַדִּיקֵי אֱמֶת, לְהַעֲמִידָם וּלְהָאִיר לָהֶם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּנֶגֶד יוֹמוֹ, וְשָׁתַל אוֹתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּדוֹר שֶׁרָאוּי, וְהֵם אָבוֹת הָעוֹלָם, אַבְרָהָם יִצְחָק

אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב יוֹסֵף וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְדָוִד.

וְאִינוּן אִיקָרוּן הָרִים, הַרְרֵי קֶדֶם, דְּאִינוּן תַּלְיָין מֵאִינוּן שִׁבְעָה יוֹמִין עִילָּאִין. וּשְׁבִיעָאָה דְּקַיְימָא קַמַּיְיהוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (זכריה יב) וּבֵית דָּוִיד כֵּאלֹהִים כְּמַלְאַךְ ה' לִפְנֵיהֶם.

וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה, וְכַד אִתְכְּלִיל בֵּיהּ בְּיוֹסֵף, וְיָהֵיב לֵיהּ תַּפְנוּקָא מִבֵּי מַלְכָּא, אִקְרֵי אוֹף אִיהִי שְׁבִיעָאָה.

וְכֻלְּהוּ אֲחִידוּ בַּה בִּשְׁכִינְתָּא, בְּרָזָא דְשִׁבְעָה. בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא אִקְרֵי בַּת שֶׁבַע. בַּת מֵאִימָּא עִילָּאָה, דְּאִיהִי כְּלָלָא דְשֶׁבַע דַּרְגִּין דְּעִמַּהּ. וְאִיהִי דַּרְגָּא דְצֶדֶק, עֲשִׂירָאָה דְאִינוּן סְפִירִין, דְּאִיקְרֵי בְּהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְאִיקְרֵי שְׁבִיעָאָה בִּקְרָא, (דברי הימים א כט) דִּלְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל

לשון הקודש

וְיַעֲקֹב יוֹסֵף מֹשֶׁה אַהֲרֹן דָּוִד.

וְהֵם נִקְרָאִים הָרִים, הַרְרֵי קֶדֶם, שֶׁהֵם תְּלוּיִים מֵאוֹתָם שִׁבְעָה יָמִים עֶלְיוֹנִים, וְהַשְּׁבִיעִי שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵיהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (זכריה יב) וּבֵית דָּוִיד כֵּאלֹהִים כְּמַלְאַךְ ה' לִפְנֵיהֶם.

וְאַף עַל גַּב שֶׁהוּא שְׁבִיעִי כְּשֶׁנִּכְלָל בּוֹ בְּיוֹסֵף וְנוֹתֵן לוֹ תַּפְנוּק מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, נִקְרָא גַּם הוּא שְׁבִיעִי.

וְכֻלָּם אֲחוּזִים בַּשְּׁכִינָה בְּסוֹד שֶׁל שִׁבְעָה, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת בַּת שֶׁבַע, בַּת מֵאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא כְּלַל שֶׁבַע דְּרָגוֹת שֶׁעִמּוֹ, וְהִיא דַּרְגָּה שֶׁל צֶדֶק הָעֲשִׂירִי, שֶׁהֵן סְפִירוֹת שֶׁנִּקְרָא בָּהֶן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְנִקְרָא שְׁבִיעִי בַּכָּתוּב, שֶׁכָּתוּב (דברי הימים–א כט)

וכו', עַד הַמַּמְלָכָה. וּמַאי טַעְמָא, וְהָא רְבִיעָאָה הִיא לְיוֹמֵי. אֶלָּא בְּגִין דְּאִיהִי נְטִיעָה בַתְּרָאָה, וְאִתְכְּלִילַת בִּשְׁבִיעָאָה, בְּגִין כָּךְ נָטְלָה שְׁמֵיהּ, וְכוּלָּא חַד.

וְכָל חַד וְחַד מֵאֲבָהָן, יָדַע לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִגּוֹ דַּרְגָּא דִילֵיהּ, וְאָחִיד בֵּיהּ בְּהַהוּא דַרְגָּא. אַבְרָהָם יָדַע לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִגּוֹ אַסְפַּקְלַרְיָא דִילֵיהּ דְּאִיהִי מִדַּת הַגְּדוּלָּה, מִדַּת הַחֶסֶד, יְמִינָא דְמַלְכָּא. וְעַל דָּא אָחִיד בָּהּ, וְלָא שָׁבִיק לָהּ לְעָלְמִין, וְעָבִיד טִיבוּ עִם כָּל בְּנֵי עָלְמָא, וְאוֹקְמוּהָ. דְּהָא עוֹבָדוֹי סְלִיקוּ לֵיהּ בְּהַאי דַרְגָּא.

יִצְחָק יָדַע לֵיהּ בְּדַרְגָּא דִגְבוּרָה, דְּאִקְרֵי פַּחַד יִצְחָק, וְדָחִיל לֵיהּ לְעָלְמִין. יַעֲקֹב יָדַע לֵיהּ מִגּוֹ דַּרְגָּא דִתְפְאֶרֶת. דְּאִיהוּ כָּלִיל מֵחֶסֶד וּמִפַּחַד, וְאִקְרֵי אֱמֶת, וְאָחִיד בַּהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב.

לשון הקודש

לְךָ ה' הַגְּדֻלָּ"ה וְהַגְּבוּרָ"ה וְהַתִּפְאֶרֶ"ת וְהַנֶּצַ"ח וְהַהוֹ"ד כִּי כֹל וְכוּ', עַד הַמַּמְלָכָה. וּמָה הַטַּעַם? וַהֲרֵי הִיא רְבִיעִית לַיָּמִים! אֶלָּא בִּגְלַל נְטִיעָה אַחֲרוֹנָה וְנִכְלֶלֶת בַּשְּׁבִיעִית, מִשּׁוּם כָּךְ לָקְחָה שְׁמוֹ, וְהַכֹּל אֶחָד.

וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהָאָבוֹת יָדַע אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ דַּרְגָּתוֹ וְאָחַז בּוֹ בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה. אַבְרָהָם יָדַע אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלּוֹ, שֶׁהִיא מִדַּת הַגְּדֻלָּה, מִדַּת הַחֶסֶד, שֶׁהִיא יְמִין הַמֶּלֶךְ, וְעַל כָּךְ הוּא אָחַז בָּהּ וְלֹא עָזַב אוֹתָהּ לְעוֹלָמִים, וְעָשָׂה טוֹב עִם כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וּפֵרְשׁוּהָ שֶׁהֲרֵי מַעֲשָׂיו הֶעֱלוּהוּ לַדַּרְגָּה הַזֹּאת.

יִצְחָק יָדַע אוֹתוֹ בְּדַרְגַּת הַגְּבוּרָה, שֶׁנִּקְרֵאת פַּחַד יִצְחָק, וּפָחַד מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. יַעֲקֹב יָדַע אוֹתוֹ מִתּוֹךְ דַּרְגַּת הַתִּפְאֶרֶת, שֶׁהוּא כָּלוּל

יוֹסֵף יָדַע לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִגּוֹ הַהִיא אַסְפַּקְלַרְיָא, דְּאִקְרֵי כֹּל. וְעַל דָּא אִקְרֵי יוֹסֵף כַּלְכֹּל, דִּכְתִיב (בראשית מז) וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף. וְאִיקְרֵי יְסוֹד עוֹלָם.

מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אִינּוּן תְּרֵין כְּרוּבִין, דְּאִשְׁתְּמַע קָלָא דִּלְעֵילָא מִבֵּינַיְיהוּ, וְעַל דָּא אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא עַל יָדַיְיהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שָׁם וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ וְגוֹמֵר. וְאִינּוּן תְּרֵין כְּרוּבִין דִּלְעֵילָא, אִינּוּן נֵצַח וָהוֹד, וְאִינּוּן תְּרֵין סַמְכִין דְּגוּפָא.

כְּגַוְונָא דָא, אִית לָהּ לְמַטְרוֹנִיתָא לְתַתָּא, תְּרֵין כְּרוּבִין תְּחוֹתָהּ, דְּיָנְקִין מִינָהּ. וְאִינּוּן עִילָּאִין וַדָּאי, עַל אֲרוֹן הָעֵדוּת, דְּאִיקְרֵי צֶדֶק, אֲרוֹנָא דְעֵדוּת. וּמַאן עֵדוּת, דָּא יוֹסֵף, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים פא) עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ. וְאִיקְרֵי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְהַאי אֲרוֹנָא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

לשון הקודש

מֵחֶסֶד וּמִפַּחַד, וְנִקְרָא אֱמֶת, וְאָחַז אוֹתָהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב.

יוֹסֵף יָדַע אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ אוֹתָהּ אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁנִּקְרֵאת כֹּל, וְנִקְרָא יְסוֹד, וְעַל זֶה נִקְרָא יוֹסֵף כַּלְכֹּ"ל, שֶׁכָּתוּב וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף, וְכָתוּב וְנִקְרָא יְסוֹד עוֹלָם.

מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הֵם שְׁנֵי כְּרוּבִים שֶׁנִּשְׁמַע קוֹל שֶׁל מַעְלָה מִבֵּינֵיהֶם, וְעַל זֶה נִתְּנָה תּוֹרָה עַל יָדָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שָׁם וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ, וְהֵם שְׁנֵי כְּרוּבִים שֶׁלְּמַעְלָה, וְהֵם נֵצַ"ח וְהו"ד, וְהֵם שְׁנֵי הָעַמּוּדִים שֶׁל הַגּוּף.

כְּמוֹ זֶה יֵשׁ לַמַּלְכָּה לְמַטָּה שְׁנֵי כְּרוּבִים תַּחְתֶּיהָ שֶׁיּוֹנְקִים מִמֶּנָּה, וְהֵם וַדַּאי עֶלְיוֹנִים, עַל אֲרוֹן הָעֵדֶת, שֶׁנִּקְרָא צֶדֶק, אֲרוֹן הָעֵדוּת. וּמִי עֵדוּת? זֶה יוֹסֵף, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ, וְנִקְרָא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְאָרוֹן

תָּא חֲזֵי, כָּל אִינּוּן אֲבָהָן עִילָּאִין דַּאֲחִידָן לְעֵילָּא, רְמִיזָן כֻּלְּהוֹ בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְדָוִד דְּאָחִיד בְּבָתְרַיְיתָא, דְּאִיהִי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, רְמִיזָא בְּדִבְרֵי קַבָּלָה. וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי קַבָּלָה, דִּמְקַבֶּלֶת נְהִירוּ מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב.

וְאִינּוּן תְּרֵין כְּרוּבִין עִילָּאִין, קָיְימִין עַל הַהוּא סַהֲדוּתָא דַּאֲרוֹנָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברי הימים א כט) וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד, כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְדָא אִיהוּ סִיּוּמָא דִשְׁמַיָּא וּמְזַוֵּוג לְהַאי אֶרֶץ.

וְהָכֵי הוּא, דְּכָל מַה שֶּׁבָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָּא, בָּרָא לְקִבְלֵיהּ לְתַתָּא. וְיוֹסֵף אִקְרֵי עֵדוּת, הָדָא הוּא דִכְתִיב עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ. וְעַל דָּא שְׁמָא דְיוֹסֵף שְׁלִים בְּכֹלָּא לְעֵילָּא וְתַתָּא.

וְעַל דָּא תָּנֵינָן, אָרוֹן דְּיוֹסֵף וְאָרוֹן דִּשְׁכִינְתָּא, בַּהֲדֵי הֲדָדֵי הֲווֹ אָזְלִין בְּמִדְבְּרָא, וַהֲווּ כוּלֵּי עָלְמָא

לשון הקודש

זֶה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

בָּא רְאֵה, כָּל אוֹתָם אָבוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁאֲחוּזִים לְמַעְלָה, כֻּלָּם רְמוּזִים בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְדָוִד שֶׁאָחוּז בָּאַחֲרוֹנָה, שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, רְמוּזָה בְּדִבְרֵי קַבָּלָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרֵאת קַבָּלָה, שֶׁמְּקַבֶּלֶת אוֹר מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב.

וְאוֹתָם שְׁנֵי כְּרוּבִים עֶלְיוֹנִים עוֹמְדִים עַל אוֹתוֹ עֵדוּת וְאָרוֹן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. וְזֶהוּ סִיּוּם הַשָּׁמַיִם, וּמְזַוֵּג אֶת הָאָרֶץ הַזּוֹ.

וְכָךְ הוּא, שֶׁכָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה – בָּרָא כְּנֶגְדּוֹ לְמַטָּה. וְיוֹסֵף נִקְרָא עֵדוּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ, וְעַל זֶה שְׁמוֹ שֶׁל יוֹסֵף שָׁלֵם בַּכֹּל, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ שֶׁיּוֹסֵף וְהָאָרוֹן וְהַשְּׁכִינָה הָיוּ הוֹלְכִים בַּמִּדְבָּר בְּיַחַד, וְכָל הָעוֹלָם הָיוּ

אָמְרֵי מַה טִּיבָן שֶׁל שְׁנֵי אֲרוֹנוֹת אֵלּוּ. וּמִתִּיבִין לוֹן, קַיֵּים זֶה מַה שֶּׁכָּתוּב בָּזֶה. קַיֵּי"ם וַדַּאי, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, אִיהוּ קִיּוּמָא דְעָלְמָא.

אָתָא דָוִד דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה, דַּאֲבָהָן אָחִיד בַּהּ, בְּהַאי בַּת שֶׁבַע, דְּאִיהִי מַמְלָכָה, וְלָא שָׁבִיק לָהּ לְעָלְמִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (יחזקאל לז) וְדָוִד עַבְדִּי נָשִׂיא לָהֶם לְעוֹלָם. וּכְתִיב, (תהלים פט) כִּסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי. וְכָל דָּא אוֹלִיף לָן אוֹרַיְיתָא, דְּכָלְהוֹ אֲחִידָן בַּהּ בִּשְׁכִינְתָּא בְּרָזָא דְשֶׁבַע.

תָּא חֲזֵי, אַבְרָהָם בּוּצִינָא קַדְמָאָה קַדִּישָׁא דְעָלְמָא, כַּד בָּעָא לְסַלְקָא לְדַרְגֵּיהּ, לָא יְכִיל, עַד דְּסָלֵיק וְאִשְׁתְּמוֹדַע בְּאִינּוּן תְּלַת דַּרְגִּין עִילָּאִין דַּעֲלֵיהּ, דְּהַהוּא חוּלָקָא דִילֵיהּ.

לשון הקודש

אוֹמְרִים: מַה טִּיבָן שֶׁל שְׁנֵי אֲרוֹנוֹת הַלָּלוּ? וּמְשִׁיבִים לָהֶם: קַיֵּים זֶה מַה שֶּׁכָּתוּב בָּזֶה. קַיֵּים בְּוַדַּאי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, הוּא קִיּוּם הָעוֹלָם.

בָּא דָוִד, שֶׁהוּא שְׁבִיעִי שֶׁל הָאָבוֹת, אָחַז בָּהּ בְּבַת שֶׁבַע הַזֹּאת, שֶׁהִיא מַמְלָכָה, וְלֹא עֲזָבָהּ לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לז) וְדָוִד עַבְדִּי נָשִׂיא לָהֶם לְעוֹלָם, וְכָתוּב (תהלים פט) כִּסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי. וְכָל זֶה לִמְּדַתְּנוּ הַתּוֹרָה, שֶׁכֻּלָּם אֲחוּזִים בַּשְּׁכִינָה בְּסוֹד שֶׁל שֶׁבַע.

בֹּא וּרְאֵה, אַבְרָהָם נֵר רִאשׁוֹן קָדוֹשׁ שֶׁל הָעוֹלָם, כְּשֶׁרָצָה לְהִתְקָרֵב לְדַרְגָּתוֹ, לֹא יָכֹל, עַד שֶׁעָלָה וְנוֹדַע בְּאוֹתָן שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁעָלָיו, שֶׁהוּא חֵלֶק שֶׁלּוֹ.

כֵּיוָן דְּסָלֵיק וְאִשְׁתְּמוֹדַע לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִגּוֹ אִינּוּן תְּלַת דַּרְגִּין, דְּעִם אִינּוּן שִׁבְעָה, וּתְלַת דַּרְגִּין הֵם כֶּתֶר עֶלְיוֹן חָכְמָה בִּינָה, וְאִינּוּן שְׁלִימוּ דְּעֶשֶׂר סְפִירָן, דְּאִיקְרֵי בְּהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֵיוָן דְּסָלֵיק אַחַר כַּךְ בְּאִינּוּן תְּלָתָא, דְּאִינּוּן עַתִּיקָא וְאַבָּא וְאִימָּא, דְּנָגִיד מִנְּהוֹן נְהִירוּ לְתַתָּא, כְּדֵין אָחִיד לְחוּלָקֵיהּ, הַהוּא דַּרְגָּא דְתְחוֹתַיְיהוּ דְּאִינּוּן תְּלָתָא, דְּאִיקְרֵי חֶסֶד.

דְּכָלְהוּ אַדְבֵּיק לוֹן, מִגּוֹ אַסְפַּקְלַרְיָא דְשָׁלְטָא בְּלֵילְיָא, דִּבְהוּ וַדַּאי לָא הָוָה בַּר נָשׁ דְּיָדַע כְּלוּם. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, בֶּן שְׁלֹשָׁה שָׁנִים, הִכִּיר אַבְרָהָם אֶת בּוֹרְאוֹ, בֶּן שְׁלֹשָׁה דַּיְיקָא.

וְתָא חֲזֵי, רָזָא דְהַנֵּי שְׁלֹשָׁה שְׁנִין, וְלָא חָסֵר, בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא אִקְרֵי בַּת שֶׁבַע, וְלָא יָכֵיל לְאִתְקְרָבָא בַּהֲדָהּ, עַד דְּסָלֵיק לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא מִגַּוָּהּ,

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁעָלָה וְהִתְוַדַּע לוֹ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא מִתּוֹךְ אוֹתָן שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת, שֶׁעִם אוֹתָן שֶׁבַע, וְשָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת, הֵן כֶּתֶר עֶלְיוֹן חָכְמָה בִּינָה, וְהֵן שְׁלֵמוּת עֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁנִּקְרָא בָּהֶן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְכֵיוָן שֶׁעָלָה אַחַר כָּךְ בְּאוֹתָן שָׁלֹשׁ, שֶׁהֵן עַתִּיק וְאַבָּא וְאִמָּא, שֶׁשּׁוֹפֵעַ מֵהֶן אוֹר לְמַטָּה, אָז אָחַז לְחֶלְקוֹ אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁתַּחַת אוֹתָן שָׁלֹשׁ, שֶׁנִּקְרָא חֶסֶד.

שֶׁאֶת כֻּלָּן הוּא הִדְבִּיק מִתּוֹךְ אוֹתָהּ אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בַּלַּיְלָה, שֶׁבָּהֶן וַדַּאי לֹא הָיָה אָדָם שֶׁיָּדַע כְּלוּם. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ בֶּן שָׁלֹשׁ שָׁנִים הִכִּיר אַבְרָהָם אֶת בּוֹרְאוֹ, דַּיְיקָא בֶּן שָׁלֹשׁ.

וּבָא רְאֵה סוֹד שֶׁל שָׁלֹשׁ שָׁנִים אֵלּוּ וְלֹא חָסֵר, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה נִקְרֵאת בַּת שֶׁבַע, וְלֹא

וּלְאִתְנַהֲרָא וּלְאַנְהֲרָא לְכֹלָּא מָאי דְּאִיהוּ לְתַתָּא, בְּאִינּוּן דַּרְגִּין עִילָּאִין אִינּוּן שִׁבְעָה וּשְׁלֹשָׁה, הֲרֵי עֲשָׂרָה דַּרְגִּין עִלָּאִין, רָזָא דִשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְכֵיוָן דְּהַוָּה מִתְנְהֵיר בְּאִינּוּן שְׁלֹשָׁה, בָּעָא לְסַלְקָא בְּאִינּוּן שֶׁבַע, בְּרָזָא דִכְתִיב, (בראשית כא) וַיַּצֵּב אַבְרָהָם אֶת שֶׁבַע כִּבְשֹׂת הַצֹּאן. וְרָזָא דָא רָמָז לַאֲבִימֶלֶךְ, דְּלָא יִתְפְּרַעוּן מִנֵּהוֹן, עַד דְּיִשְׁתְּלִימוּ אִינּוּן שִׁבְעָה זַכָּאֵי קְשׁוֹט בְּיִשְׂרָאֵל, לָקְבֵיל אִינּוּן שִׁבְעָה דַּרְגִּין דִּלְעֵילָא.

כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּלִימוּ, יָתֵיב עָלְמָא תַּתָּאָה כְּגַוְונָא דְעָלְמָא עִילָּאָה. בְּקִיּוּמָא שְׁלִים. וְיֵיתֵי דָוִד, דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה, וְיִתְעַר לְהַהִיא בַּת שֶׁבַע דִּלְעֵילָא, דְּאִיהִי נָקְבָא נִקְמַתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וְיִתְפְּרַע מִנֵּהוֹן.

לשון הקודש

יָכֹל לְהִתְקָרֵב אֵלֶיהָ עַד שֶׁעָלָה לְהִוָּדַע מִתּוֹכָהּ וְלִהְיוֹת מוּאָר וּלְהָאִיר לַכֹּל, מַה שֶּׁהוּא לְמַטָּה בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת עִם אוֹתָן שֶׁבַע וְשָׁלֹשׁ, הֲרֵי עֶשֶׂר דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת סוֹד שֶׁל שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְכֵיוָן שֶׁהָיָה נָאוֹר בְּאוֹתָן שָׁלֹשׁ, רָצָה לְהַעֲלוֹת בְּאוֹתָן שֶׁבַע בְּסוֹד הַכָּתוּב (בראשית כא) וַיַּצֵּב אַבְרָהָם אֶת שֶׁבַע כִּבְשֹׂת הַצֹּאן. וְסוֹד זֶה רָמָז לַאֲבִימֶלֶךְ שֶׁלֹּא יִפָּרְעוּ מֵהֶם, עַד שֶׁיִּשְׁתַּלְּמוּ אוֹתָם שִׁבְעָה צַדִּיקֵי אֱמֶת בְּיִשְׂרָאֵל. כְּנֶגֶד אוֹתָן שֶׁבַע דְּרָגוֹת שֶׁלְּמַעְלָה. **כֵּיוָן** שֶׁהִשְׁתַּלְּמוּ, יִהְיֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בְּקִיּוּם שָׁלֵם, וְיָבֹא דָוִד, שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, וְיוֹעֵר אֶת אוֹתָהּ בַּת שֶׁבַע שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהִיא נוֹקֶמֶת נִקְמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְתִפְּרַע מֵהֶם.

הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמואל ב ח) וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן וַיַּךְ דָּוִד אֶת פְּלִשְׁתִּים וַיַּכְנִיעֵם וַיִּקַּח דָּוִד אֶת מֶתֶג הָאַמָּה מִיַּד פְּלִשְׁתִּים. מָאי וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן. בָּתַר דְּאִשְׁתְּלִימוּ יִשְׂרָאֵל, וַהֲווּ כְּגַוְונָא דְּלְעֵילָא, כְּדֵין וַיַּךְ דָּוִד אֶת פְּלִשְׁתִּים וַיַּכְנִיעֵם. דְּהָא עַד הַשְׁתָּא לָא יָכִילוּ יִשְׂרָאֵל לְמִיתְבַּר תּוֹקְפֵּיהוֹן, וְהָא אִיתְעָרוּ הַבְרַיָּיא בְּהַהוּא מֶתֶג הָאַמָּה, וְאוֹקְמוּהָ.

וְתָא חֲזֵי, הַאי דְּרָמַז לֵיהּ אַבְרָהָם בְּכִבְשׁוֹת הַצֹּאן, וְלֹא בְּעִזִּים, וְלֹא בְּמִילֵי אַחֲרִינֵי, בְּגִין דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד, מֵאִינּוּן מְמַנָּן דְּיָנְקִין מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד, יָנְקִין לְתַתָּא אִינּוּן כְּבָשִׂים, תְּחוֹת שׁוּלְטָנֵיהוֹן. וְאַבְרָהָם אָחִיד לְחוּלָקֵיהּ מִדַּת הַחֶסֶד, וְכוּלָּא בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא.

וְעַל דָּא תָּנֵינָן, מָאן דְּשָׁרֵי גּוֹ עָאנָא, לָא מִסְתַּכֵּן לְעָלְמִין. וְאִי אִיהוּ שָׁרֵי גּוֹ עִזַּיָּא, וְרָעֵי לוֹן,

לשון הקודש

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב ח) וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן וַיַּךְ דָּוִד אֶת פְּלִשְׁתִּים וַיַּכְנִיעֵם וַיִּקַּח דָּוִד אֶת מֶתֶג הָאַמָּה מִיַּד פְּלִשְׁתִּים. מַה זֶּה וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן? אַחַר שֶׁנִּשְׁתַּלְּמוּ יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ כְּמוֹ לְמַעְלָה, אָז וַיַּךְ דָּוִד אֶת פְּלִשְׁתִּים וַיַּכְנִיעֵם. שֶׁהֲרֵי עַד עַכְשָׁו לֹא יָכְלוּ יִשְׂרָאֵל לִשְׁבֹּר אֶת כֹּחָם, שֶׁהֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים בְּאוֹתוֹ מֶתֶג הָאַמָּה, וּפֵרְשׁוּהָ.

וּבָא וּרְאֵה, זֶה שֶׁרָמַז לוֹ אַבְרָהָם בְּכִבְשׁוֹת הַצֹּאן וְלֹא בְּעִזִּים וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מִצַּד הַחֶסֶד, שֶׁמֵּאוֹתָם מְמֻנִּים שֶׁיּוֹנְקִים מִצַּד הַחֶסֶד יוֹנְקִים לְמַטָּה אוֹתָם כְּבָשִׂים שֶׁתַּחַת שִׁלְטוֹנָם, וְאַבְרָהָם אָחַז לְחֶלְקוֹ מִדַּת הַחֶסֶד, וְהַכֹּל בְּסוֹד הַחָכְמָה.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, מִי שֶׁשָּׁרוּי בְּתוֹךְ צֹאן לֹא מִסְתַּכֵּן לְעוֹלָמִים. וְאִם הוּא שָׁרוּי בְּתוֹךְ

כַּמָּה גַרְדִּינֵי נִימוּסִין, יָתְבִין לְקַבְלֵיהּ לְאַסְטָאָה לֵיהּ, בְּגִין דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דְדִינָא קַשְׁיָא.

אֲבָל כַּד אָתָא יִצְחָק לְמִגְזַר עִמֵּיהּ קְיָים, גָּזַר עִמֵּיהּ בְּשִׁבְעָה, דְּאִתְגַּלְיָיא מִגּוֹ הַהִיא בֵּירָא, דִּכְתִיב (בראשית כו) וַיִּקְרָא אֹתָהּ שִׁבְעָה.

תָּא חֲזֵי, אַבְרָהָם קָרָא לְהַהִיא בֵּירָא דְמַיִין, בְּאֵר שֶׁבַע. יִצְחָק קָרָא לָהּ, שִׁבְעָה. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא בְּגִין דְּיִצְחָק אָחִיד לְחוּלָקֵיהּ דַּרְגָּא דְפַחַד, דְּאִיהוּ דִינָא, וְעַל דָּא אוֹסִיף בָּהּ ה'. וְה' בְּכָל אֲתַר אִיהִי מִדַּת הַדִּין. וְסִימָנָךְ (יחזקאל טז) הֵא דַּרְכֵּךְ בְּרֹאשׁ נָתַתִּי. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּקְרָא אֹתָהּ שִׁבְעָה. דְּלָא עָבַד בְּחוּרְפָּן, כְּמָה דַעֲבַד אֲבוּהָ, וְכֹלָּא בְּרָזָא דְחָכְמְתָא, וְאוֹסִיף בָּהּ ה', לְאַחֲזָאָה דְאִיהִי חוּלָקֵיהּ.

לשון הקודש

עִזִּים וְרוֹעֶה אוֹתָם, כַּמָּה שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים יוֹשְׁבִים כְּנֶגְדּוֹ לְהַסְטוֹתוֹ, בִּגְלַל שֶׁהֵם מִצַּד שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה.

אֲבָל כְּשֶׁבָּא יִצְחָק לִכְרֹת אִתּוֹ בְּרִית, כָּרַת אִתּוֹ בְּשִׁבְעָה שֶׁנִּגְלָה מִתּוֹךְ אוֹתוֹ בְּאֵר, שֶׁכָּתוּב (בראשית כו) וַיִּקְרָא אֹתָהּ שִׁבְעָה.

בֹּא וּרְאֵה, אַבְרָהָם קָרָא לְאוֹתָהּ בְּאֵר מַיִם נוֹבְעִים בְּאֵר שֶׁבַע, וְיִצְחָק קָרָא לָהּ שִׁבְעָה. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁיִּצְחָק אָחַז לְחֶלְקוֹ דַּרְגָּה שֶׁל פַּחַד, שֶׁהוּא דִּין, וְעַל זֶה הוֹסִיף בָּהּ ה'. וְה' בְּכָל מָקוֹם הִיא מִדַּת הַדִּין. וְסִימָנְךָ – (יחזקאל טז) הֵא דַּרְכֵּךְ בְּרֹאשׁ נָתַתִּי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֹתָהּ שִׁבְעָה. שֶׁלֹּא עָשָׂה בַּכְּבָשִׁים כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה אָבִיו, וְהַכֹּל בְּסוֹד הַחָכְמָה, וְהוֹסִיף בָּהּ ה', לְהַרְאוֹת שֶׁהִיא חֶלְקוֹ.

תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, בָּרָא לֵיהּ בְּדִינָא. כֵּיוָן דְּחָזָא דְּלָא מִתְקַיֵּים, שִׁתֵּף בֵּיהּ חֶסֶד. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים, וְאוֹקְמוּהָ בְּאַבְרָהָם אִתְקַיֵּים עָלְמָא. בְּגִין כָּךְ הַאי בֵּירָא, בֵּיתָא דְּעָלְמָא, עַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם כא) עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הָעִיר בְּאֵר שָׁבַע. אַף עַל גַּב דְּהַאי בֵּירָא אִתְדַּבַּק בְּיִצְחָק, דִּכְתִיב (שם כו) וַיִּקְרָא אֹתָהּ שִׁבְעָה. שְׁמָהּ בְּאֵר שָׁבַע, סִטְרָא דְּאַבְרָהָם, וְלֹא בְּאֵר שִׁבְעָה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ב) וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי.

וְתָא חֲזֵי, אַרְבַּע מֵאִינּוּן שִׁבְעָה זַכָּאֵי קְשׁוֹט, כַּד בָּעוּ לְאִתְקְרָבָא בִּשְׁכִינְתָּא, בְּרָזָא דְשָׁבַע, כֻּלְּהוֹ אִיעָרְעוּ בְּהַאי בְּאֵר, דְּלָא פָּסְקוּ מֵימוֹי לְעָלְמִין.

אַבְרָהָם כָּרֵי לָהּ לְהַאי בֵּירָא, בְּגִין דְּאִיהוּ אוֹלִיף לְכָל בְּנֵי עָלְמָא, דְּיִפְּלְחוּן לְקוּדְשָׁא

לשון הקודש

בא וּרְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, בָּרָא אוֹתוֹ בְּדִין. כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁלֹּא מִתְקַיֵּם, שִׁתֵּף בּוֹ חֶסֶד, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים, וּפֵרְשׁוּהָ בְּאַבְרָהָם הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. בִּגְלַל כָּךְ הַבְּאֵר הַזֹּאת בֵּית הָעוֹלָם עַל שְׁמָהּ נִקְרָא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הָעִיר בְּאֵר שָׁבַע. אַף עַל גַּב שֶׁהַבְּאֵר הַזּוֹ נִדְבְּקָה בְּיִצְחָק, שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֹתָהּ שִׁבְעָה – שְׁמָהּ בְּאֵר שֶׁבַע צַד שֶׁל אַבְרָהָם, וְלֹא בְּאֵר שִׁבְעָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ב) וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי.

ובא וּרְאֵה, אַרְבָּעָה מֵאוֹתָם שִׁבְעָה צַדִּיקֵי הָאֱמֶת, כְּשֶׁרָצוּ לְהִתְקָרֵב לַשְּׁכִינָה בְּסוֹד שֶׁל שֶׁבַע, כֻּלָּם פָּגְשׁוּ בַּבְּאֵר הַזּוֹ שֶׁלֹּא פּוֹסְקִים מֵימֶיהָ לְעוֹלָמִים.

אַבְרָהָם כָּרָה אֶת הַבְּאֵר הַזֹּאת מִשּׁוּם שֶׁהוּא

בְּרִיךְ הוּא. וְכֵיוָן דְּכָרֵי לָהּ, אַפִּיק מַיִין נָבְעִין דְּלָא פָּסְקִין לְעָלְמִין.

וְכֵיוָן דְּמֵת אַבְרָהָם, מַה כְּתִיב (בראשית כו) וְכָל הַבְּאֵרֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ עַבְדֵי אָבִיו בִּימֵי אַבְרָהָם. בְּאֵרֹת כְּתִיב, וְחַד הָוָה, דִּכְתִיב בְּאֵר שָׁבַע, וְקָרוֹ לֵיהּ בְּאֵרוֹת, דְּמַשְׁמַע דְּסַגִּיאִין הֲווֹ. בְּגִין דְּהַאי בֵּירָא, מִתְחֲזֵי לוֹן לַאֲבָהָן בְּכָל דּוּכְתָּא דַהֲווֹ אָזְלִין, וַהֲוָה מִתְחֲזֵי לוֹן כְּבֵירִין סַגִּיאִין.

כֵּיוָן דְּמִילְּאוּ פְּלִשְׁתִּים עַפְרָא, רָזָא דְּאַהַדְּרוּ בְּנֵי עָלְמָא לַעֲבוֹדָה זָרָה, הָוָה עָלְמָא שָׁמֵם, דְּלֵית דְּיָדַע לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כֵּיוָן דְּאָתָא יִצְחָק, מַה כְּתִיב, וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו. מָאי וַיָּשָׁב, אֶלָּא דַּאֲתִיב עָלְמָא לְתִיקוּנֵיהּ, וְאוֹלִיף לוֹן לִבְנֵי עָלְמָא דְּיֵדְעוּן לְקוּדְשָׁא

לשון הקודש

לִמֵּד אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכֵיוָן שֶׁכָּרָה אוֹתָהּ, הוֹצִיא מַיִם נוֹבְעִים שֶׁלֹּא פוֹסְקִים לְעוֹלָמִים.

וְכֵיוָן שֶׁמֵּת אַבְרָהָם מַה כָּתוּב? (בראשית כו) וְכָל הַבְּאֵרֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ עַבְדֵי אָבִיו בִּימֵי אַבְרָהָם. כָּתוּב בְּאֵרֹת, וְרַק אַחַת הָיְתָה, שֶׁכָּתוּב בְּאֵר שָׁבַע, וְקוֹרְאִים בְּאֵרוֹת, מַשְׁמָע שֶׁרַבִּים הָיוּ, מִשּׁוּם שֶׁהַבְּאֵר הַזֹּאת נִרְאֵית לָאָבוֹת בְּכָל מָקוֹם שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הָיְתָה נִרְאֵית לָהֶם גְּדוֹלִים וְכַבִּירִים.

כֵּיוָן שֶׁמִּלְּאוּהָ הַפְּלִשְׁתִּים עָפָר, סוֹד שֶׁחָזְרוּ בְּנֵי הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָה זָרָה, וְהָעוֹלָם הָיָה שָׁמֵם, שֶׁאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כֵּיוָן שֶׁבָּא יִצְחָק מַה כָּתוּב? (שם) וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו. מַה זֶּה וַיָּשָׁב? אֶלָּא שֶׁהֵשִׁיב

בְּרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית כה) וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ.

הַאי בֵּירָא מִמַּאן הוּא. מִמַּאן דְּכָל חַיִּין עִילָּאִין וְתַתָּאִין וְקִיּוּמֵיהוֹן תַּלְיָין בֵּיהּ. וְחָזֵי כֹּלָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דניאל ב) יָדַע מַה בַּחֲשׁוֹכָא וּנְהוֹרָא עִמֵּיהּ שְׁרֵא.

וְתָא חָזֵי, אִינּוּן עַבְדֵי יִצְחָק בְּגִין דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דְדִינָא קַשְׁיָיא, כַּד חָפְרוּ לָהּ, מַה כְּתִיב, שִׂטְנָה, וְהָא אוֹקְמוּהָ, עַד דְּאָתָא אִיהוּ (בראשית כו) וַיַּחְפֹּר בְּאֵר אַחֶרֶת וְגוֹ', וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחוֹבוֹת וַדַּאי. אֲבָל עַבְדֵי אָבִיו, בְּגִין דְּכֻלְּהוֹ אַתְיָין מִסִּטְרָא דְיָמִינָא, לָא הֲוָה שִׂטְנָא בְעָלְמָא, וְלָא נָפִיק דִּינָא בְהַאי בֵּירָא, לְאַשְׁטָנָא לוֹן, כַּד לָא מַכְשִׁירֵי עוֹבָדֵיהוֹן.

לשון הקודש

אֶת הָעוֹלָם לְתִקּוּנוֹ וְלִמֵּד אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁיֵּדְעוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם כה) וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ.

בְּאֵר זוֹ מִמִּי הָיְתָה? מִמִּי שֶׁכָּל חַיֵּי הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים תְּלוּיִים בּוֹ וְרוֹאֶה הַכֹּל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דניאל ב) יוֹדֵעַ מַה שֶּׁבַּחֹשֶׁךְ וְאוֹר שָׁרוּי עִמּוֹ.

וּבָא וּרְאֵה, אוֹתָם עַבְדֵי יִצְחָק, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה, כְּשֶׁחָפְרוּ אוֹתָהּ מַה כָּתוּב? שִׂטְנָה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, עַד שֶׁהוּא בָּא וַיַּחְפֹּר בְּאֵר אַחֶרֶת וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחוֹבוֹת וַדַּאי. אֲבָל עַבְדֵי אָבִיו, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם בָּאִים מִצַּד הַיָּמִין, וְלֹא הָיְתָה שִׂטְנָה בָּעוֹלָם, וְלֹא יָצָא דִּין מֵהַבְּאֵר הַזֹּאת לְהַסְטִין עֲלֵיהֶם כְּשֶׁמַּעֲשֵׂיהֶם לֹא הָיוּ כְּשֵׁרִים.

וּמֵהַאי בֵּירָא, אִיהוּ פִּתְחָא לְמִינְדַּע לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קיח) **פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ. וְעַד דְּלָא סָלֵיק יִצְחָק מֵעָלְמָא, בָּרִיךְ לֵיהּ לְיַעֲקֹב, וּשְׁלָחֵיהּ לְחָרָן, לְאִזְדַּוְּגָא. וְכַד אָזֵיל לְחָרָן מַה כְּתִיב** (בראשית כט) **וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה, כֵּיוָן דְּחָזָא יַעֲקֹב יְקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִגּוֹ הַהוּא בֵּירָא, דְּאִקְרֵי בְּאֵר שָׁבַע. כְּדֵין אָמַר לֵיהּ לְלָבָן, אֶעֱבָדְךָ שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל בִּתְּךָ הַקְּטַנָּה דַּיְיקָא.**

תָּא חֲזֵי, לָקֶבֶל אִינּוּן שִׁבְעָה זַכָּאִין, פָּקִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאוֹרַיְיתָא, לְקָרְבָּא קָרְבַּן מוּסַף, בְּשֶׁבַע זִמְנִין בְּשַׁתָּא. בְּגִין לְאוֹסָפָא לְהוֹ עִדּוּנִין וְתַפְּנוּקִין מִבֵּי מַלְכָּא, אֲבָהָן יִשְׁבְּעוּן בְּקַדְמִיתָא, וּבָתַר כֵּן בְּנִין. וְאִינּוּן שִׁבְעָה זִמְנִין וְלָא יַתִּיר.

לשון הקודש

וּמֵהַבְּאֵר הַזֹּאת הוּא הַפֶּתַח לָדַעַת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ. וְעַד שֶׁלֹּא הִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם, בֵּרַךְ אֶת יַעֲקֹב וּשְׁלָחוֹ לְחָרָן לְהִזְדַּוֵּג. וּכְשֶׁהָלַךְ לְחָרָן מַה כָּתוּב? (בראשית כט) וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה. כֵּיוָן שֶׁרָאָה יַעֲקֹב אֶת כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ אוֹתָהּ בְּאֵר שֶׁנִּקְרֵאת בְּאֵר שֶׁבַע, אָז אָמַר לְלָבָן, (שם) אֶעֱבָדְךָ שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל בִּתְּךָ הַקְּטַנָּה, דַּיְקָא הַקְּטַנָּה.

בֹּא וּרְאֵה, כְּנֶגֶד אוֹתָם שִׁבְעָה צַדִּיקִים צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּתּוֹרָה לְהַקְרִיב קָרְבַּן מוּסָף שֶׁבַע פְּעָמִים בַּשָּׁנָה, כְּדֵי לְהוֹסִיף לָהֶם תַּפְנוּקִים וְעִדּוּנִים מִבֵּית הַמֶּלֶךְ. הָאָבוֹת יִשְׁבְּעוּ בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ הַבָּנִים, וְהֵם שֶׁבַע פְּעָמִים וְלֹא יוֹתֵר.

בְּשַׁבַּתָּא לְקָבֵל צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, דְּאִקְרֵי כֹּל, וְאִקְרֵי מוּסַף שַׁבָּת, לְאוֹסָפָא לֵיהּ עִידּוּנִין מִמּוֹחָא סְתִימָאָה, וּבְרֵישׁ יַרְחָא, לְקָבָל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִתְקְרִיאַת סִיהֲרָא.

וּמֵחֲמִישָׁה יוֹמָא לְיַרְחָא קַדְמָאָה, לְקָבֵיל אַבְרָהָם אֲבוּהוֹן, דְּאָחִיד בְּמִדַּת הַחֶסֶד, וְאִקְרֵי רִאשׁוֹן. וּבְיַרְחָא תְּלִיתָאָה בַּעֲצֶרֶת, דְּאִתְיְהִיבַת בֵּיהּ אוֹרַיְיתָא בְּשִׁבְעָה קוֹלוֹת, לְקָבֵיל יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ תְּלִיתָאי לַאֲבָהָן, וְאָחִיד בְּקוֹל קוֹל יַעֲקֹב. וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, לְקָבֵיל יִצְחָק, דְּאִתְיְלִיד בֵּיהּ, וַאֲנַן מַדְכִּירִינָן בֵּיהּ עֲקֵדַת יִצְחָק, וְאִיהוּ יוֹמָא דְדִינָא, לְקָבֵל מִדַּת הַדִּין דְּאָחִיד בַּהּ.

בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, לְקָבֵיל מֹשֶׁה, דְּקַבִּיל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ צְלוֹתֵיהּ, וְחָס עַל יִשְׂרָאֵל, וְאַהֲדַר לֵיהּ לוּחֵי אוֹרַיְיתָא. בְּחַג הַסֻּכּוֹת, לְקָבֵיל אַהֲרֹן,

לשון הקודש

בְּשַׁבָּת כְּנֶגֶד צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁנִּקְרָא כ"ל, וְנִקְרָא מוּסָף שַׁבָּת, לְהוֹסִיף לוֹ עִדּוּנִים מֵהַמֹּחַ הַנִּסְתָּר. וּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ כְּנֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרֵאת לְבָנָה.

וּמֵחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לְחֹדֶשׁ רִאשׁוֹן כְּנֶגֶד אַבְרָהָם אֲבִיהֶם שֶׁאָחוּז בְּמִדַּת הַחֶסֶד וְנִקְרָא רִאשׁוֹן. וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי בַּעֲצֶרֶת שֶׁנִּתְּנָה בּוֹ תּוֹרָה בְּשִׁבְעָה קוֹלוֹת, כְּנֶגֶד יַעֲקֹב שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי לָאָבוֹת וְאָחוּז בְּקוֹל, קוֹל יַעֲקֹב. וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּנֶגֶד יִצְחָק שֶׁנּוֹלַד בּוֹ, וְאָנוּ מַזְכִּירִים בּוֹ עֲקֵדַת יִצְחָק, וְהוּא יוֹם הַדִּין כְּנֶגֶד מִדַּת הַדִּין הָאֲחוּזָה בּוֹ.

בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כְּנֶגֶד מֹשֶׁה, שֶׁבּוֹ קִבֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת תְּפִלָּתוֹ וְחָס עַל

דְּבִזְכוּתֵיהּ הֲווֹ אָזְלִין שִׁבְעָה עֲנָנִין, דְּחָפָּן עַל יִשְׂרָאֵל כְּסוּכּוֹת, וּבְגִין כָּךְ אִינּוּן עָבְדִין סֻכָּה. וְכָל אוֹרַיְיתָא, כַּמָּה רָזִין עִילָּאִין סְתִימִין בַּהּ, וְכַד אִלֵּין שִׁבְעָה מִתּוֹסְפִין בְּבִרְכָאן, כָּל עָלְמָא בִּשְׁלִימוּ סַגִּיאָה. (עד כאן מההשמטות).

שִׁבְעָה קִשּׁוּרִין אִינּוּן, דְּמִתְקַשְּׁרֵי בְּהוּ תְּלַת אֲבָהָן, וְאַרְבָּעָה אַחֲרָנִין. רֵישָׁא וְאֶמְצָעִיתָא בְּקִשּׁוּרָא חָדָא. וְאִלֵּין אִינּוּן דְּחַפְּרוּ בֵּירָא דְּמַיָּא. תִּנְיָינָא זֶה אֶל זֶה, וְאִינּוּן קִשּׁוּרָא חָדָא, בִּתְלַת יוֹדִין.

תְּלִיתָאָה, שְׁלִימוּ דְּכָל מְהֵימְנוּתָא. רְבִיעָאָה, תְּרֵין קַיָּימִין, דְּגוּפָא קַיָּימָא עָלַיְיהוּ. חֲמִישָׁאָה, טַב וּבִישׁ, נַהֲרָא דְּנָפִיק אִילָנָא דְּחַיֵּי וּמוֹתָא, עֲמִיקְתָּא דְּכוּלָּא. שְׁתִיתָאָה, דִּינָא בְּרַחֲמֵי. שְׁבִיעָאָה, בְּקַדְמִיתָא אִתְמַר, בְּהַהוּא רֵישָׁא דְּאַמָּרָן, בְּגִין דְּאִיהוּ אֶמְצָעִיתָא

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל וְהֶחֱזִיר לוֹ אֶת הַתּוֹרָה. בְּחַג הַסֻּכּוֹת כְּנֶגֶד אַהֲרֹן, שֶׁבִּזְכוּתוֹ הָלְכוּ אוֹתָם שִׁבְעָה עֲנָנִים שֶׁכִּסּוּ עַל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ סֻכָּה, וּמִשּׁוּם זֶה עוֹשִׂים סֻכָּה, וּבְכָל הַתּוֹרָה יֵשׁ כַּמָּה סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים נִסְתָּרִים בָּהּ. וּכְשֶׁשִּׁבְעַת אֵלֶּה מִתּוֹסְפִים בַּבְּרָכוֹת, כָּל הָעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת רַבָּה. ע"כ מההשמטות.

שִׁבְעָה קִשּׁוּרִים הֵם שֶׁמִּתְקַשְּׁרִים בָּהֶם שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת וְאַרְבָּעָה אֲחֵרִים. רֹאשׁ וָאֶמְצַע בְּקֶשֶׁר אֶחָד. וְאֵלֶּה אוֹתָם שֶׁחָפְרוּ בְּאֵר מַיִם. שֵׁנִי זֶה אֶל זֶה, וְהֵם קֶשֶׁר אֶחָד בְּשָׁלֹשׁ יוֹדִי"ן.

שְׁלִישִׁי שְׁלֵמוּת כָּל הָאֱמוּנָה. רְבִיעִי שְׁנֵי עֲמוּדִים שֶׁהַגּוּף עוֹמֵד עֲלֵיהֶם. חֲמִישִׁי טוֹב וָרָע, נָהָר שֶׁמּוֹצִיא עֵץ הַחַיִּים וְהַמָּוֶת, הָעֹמֶק שֶׁל הַכֹּל. שִׁשִּׁי דִּין בְּרַחֲמִים. שְׁבִיעִי בַּתְּחִלָּה

דְּכֹלָּא. וּבְגִין דְּאִיהוּ אֶמְצָעִיתָא דְּכֹלָּא, אִקְרֵי אֲנִי, קִיּוּמָא דְּכָל עַנְפִּין דְּמִתְאַחֲדָן מִסַּחֲרָנֵיהּ.

שִׁבְעָה דַּרְגִּין אִלֵּין, מִדַּרְגָּא חָדָא לְדַרְגָּא חָדָא (ס"א אַחֲרָא), אִשְׁתְּמוֹדְעָא רְתִיכָא חָדָא, בְּכָל אִינּוּן דְּמִתְאַחֲדָאן בֵּיהּ. וְכֵן מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, וְכֻלְּהוּ אִתְנַהֲגָן אֲבַתְרֵיהּ דְּהַהוּא דַרְגָּא דְּאִתְפַּקְּדָא עָלַיְיהוּ, וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּאִלֵּין דַּרְגִּין מִשְׁתַּכְּחֵי, כָּל מְהֵימְנוּתָא אִשְׁתְּכַח, וְאִלֵּין שִׁבְעָה עֲנָנִין דְּאַסְחַרוּ לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. בְּגִין כָּךְ כַּד נַטְלָא שְׁכִינְתָּא, בַּאֲבָהָתָא נַטְלָא. וְכַד אִלֵּין נַטְלִין, כֻּלְּהוּ דַרְגִּין אַחֲרָנִין נַטְלִין בְּהוּ, וּכְדֵין אִתְעַטְּרַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כִּדְקָא יָאוּת.

לשון הקודש

נֶאֱמַר בְּאוֹתוֹ רֹאשׁ שֶׁאָמַרְנוּ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא אֶמְצַע הַכֹּל. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא אֶמְצַע הַכֹּל, נִקְרָא אֲנִי, עַמּוּד שֶׁכָּל הָעֲנָפִים נֶאֱחָזִים מִסְּבִיבוֹ.

שֶׁבַע דְּרָגוֹת אֵלּוּ, מִדַּרְגָּה אַחַת לְדַרְגָּה אַחַת (אַחֶרֶת), נוֹדַעַת מֶרְכָּבָה אַחַת בְּכָל אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱחָזִים בָּהּ. וְכֵן מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה, וְכֻלָּם מִתְנַהֲגִים אַחֲרֶיהָ שֶׁל אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁנִּפְקְדָה עֲלֵיהֶם, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים.

בָּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁדַּרְגּוֹת אֵלּוּ נִמְצָאוֹת, כָּל הָאֱמוּנָה נִמְצֵאת. וְאֵלּוּ שִׁבְעַת הָעֲנָנִים שֶׁסָּבְבוּ אֶת יִשְׂרָאֵל. בִּגְלַל זֶה כְּשֶׁנּוֹטֶלֶת הַשְּׁכִינָה – בָּאָבוֹת הִיא נוֹטֶלֶת. וּכְשֶׁאֵלֶּה נוֹטְלִים, כָּל הַדַּרְגּוֹת הָאֲחֵרוֹת נוֹטְלוֹת בָּהֶם, וְאָז מִתְעַטֶּרֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כָּרָאוּי.

תָּא חֲזֵי, זְבוּלֵן דְּקָאַמְרָן יָרִית יָם כִּנֶּרֶת. יָם כִּנֶּרֶת סְתָם, וְהָכִי אִתְחֲזֵי. אִי הָכִי יְהוּדָה מַה חוּלָקָא אִית בֵּיהּ, אֶלָּא יְהוּדָה נָטַל מַלְכוּתָא כֻּלָּא, וְאִתְאַחִיד בֵּיהּ בְּכָל סִטְרִין.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הַאי פַּרְשְׁתָּא, הָא אִתְמַר עוֹבָדָא דִּמְנַרְתָּא וְתִקּוּנָהָא וְכָל מַה דְּבָהּ, אֲמַאי הָכִי זִמְנָא אַחֲרָא. אֶלָּא כֵּיוָן דִּנְשִׂיאִים קְרִיבוּ (לְעֵילָא) קוּרְבְּנָא דְּמַדְבְּחָא, וְכָל תִּקּוּנָא דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ, אָתָא קְרָא וְאִשְׁתָּעֵי עוֹבָדָא דִּמְנַרְתָּא, דְּהִיא תִּקּוּנָא עַל יְדָא דְּאַהֲרֹן, דְּהָא לְעֵילָא מְנַרְתָּא, וְכָל בּוּצִינִין (ס"א תִּקּוּנִין) דִּילָהּ, עַל יְדָא דְּאַהֲרֹן נַהֲרִין כֻּלָּא.

תָּא חֲזֵי, מַדְבְּחָא, תְּרֵיסָר נְשִׂיאִין הֲווֹ לְחַנְּכָא לֵיהּ, וּלְאַתְקְנָא לֵיהּ, וְהָא אוּקְמוּהָ תְּרֵיסָר אִינּוּן שְׁבָטִין, לְאַרְבַּע סִטְרִין, אַרְבַּע דְּגָלִים, וְכֻלְּהוּ תְּרֵיסָר. וְכֻלָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. מְנַרְתָּא (דף קנ"א ע"ב) אִתְמְנֵי

לשון הקודש

בא רְאֵה, זְבוּלוּן שֶׁאָמַרְנוּ יוֹרֵשׁ יָם כִּנֶּרֶת. יָם כִּנֶּרֶת סְתָם, וְכָךְ רָאוּי. אִם כָּךְ, יְהוּדָה מַה חֵלֶק יֵשׁ בּוֹ? אֶלָּא יְהוּדָה נָטַל מַלְכוּת הַכֹּל וְנֶאֱחַז בָּהּ בְּכָל הַצְּדָדִים.

רבי אֶלְעָזָר אָמַר, בְּפָרָשָׁה זוֹ הֲרֵי נֶאֱמַר הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַמְּנוֹרָה וְתִקּוּנֶיהָ וְכָל מַה שֶּׁבָּהּ, מַדּוּעַ כָּךְ בְּפַעַם אַחֶרֶת? אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהַנְּשִׂיאִים הִקְרִיבוּ (לְמַעְלָה) קָרְבַּן הַמִּזְבֵּחַ וְכָל תִּקּוּן שֶׁרָאוּי לוֹ, בָּא הַכָּתוּב וְדִבֵּר שׁוּב עַל מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה שֶׁהוּא תִּקּוּן עַל יָדוֹ שֶׁל אַהֲרֹן, שֶׁהֲרֵי לְמַעְלָה מְנוֹרָה, וְכָל הַנֵּרוֹת (הַתִּקּוּנִים) שֶׁלָּהּ, עַל יְדֵי אַהֲרֹן הַכֹּל מְאִירִים.

בא רְאֵה, הַמִּזְבֵּחַ, שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים הָיוּ לְחַנְּכוֹ וּלְהַתְקִינוֹ. וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, שְׁנֵים עָשָׂר הֵם הַשְּׁבָטִים לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, אַרְבָּעָה דְּגָלִים, וְכֻלָּם שְׁנֵים עָשָׂר, וְהַכֹּל כְּדֶגֶמָה

בְּשִׁבְעָה בּוּצִינִין, לְאַדְלְקָא עַל יְדָא דְכַהֲנָא, וְכֹלָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. וּמְנַרְתָּא, עַל אָת קַיְימָא, וּבְנִיסָא אִתְעָבִידַת, וְהָא אוּקְמוּהָ בְּעוֹבָדָא דִמְנַרְתָּא.

וּמַדְבַּח פְּנִימָאָה, וּמְנַרְתָּא, קַיְימֵי כַּחֲדָא, לְחֶדְוָותָא דְכֹלָּא. דִּכְתִיב, (משלי כז) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב. וְאוֹקִימְנָא דְתָרֵי מַדְבְּחָן הֲווֹ, חַד פְּנִימָאָה דְכֹלָּא, וְהַאי קַיְימָא לְחֶדְוָותָא. וְחַד לְבַר, לְקָרְבָּא קָרְבְּנִין. וּמֵהַאי פְּנִימָאָה נָפִיק לְהַאי דִּלְבַר, וּמַאן דְּחָמֵי וְיִסְתָּכַּל, יִנְדַּע חָכְמָתָא עִלָּאָה, רָזָא דְמִלָּה אֲדֹנָי יְהוָה. וְעַל דָּא לָא אִתְקְרַב קְטָרְתָּא, אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְשֶׁמֶן אִשְׁתְּכַח.

אַשְׁכַּחְנָא בְּסִפְרָא דִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, קְטֹרֶת הוּא לְחֶדְוָה, וּלְסַלְקָא מוֹתָנָא. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּדִינָא מֵהַאי דִּלְבַר אִשְׁתְּכַח, וְחֶדְוָותָא וְחַדּוּ וְקִשּׁוּרָא דְנָהִירוּ, מֵהַהוּא פְּנִימָאָה, דְּכָל חֵידוּ בֵּיהּ

לשון הקודש

עֶלְיוֹנָה. הַמְּנוֹרָה נִמְנֵית בְּשִׁבְעָה נֵרוֹת לְהַדְלִיק עַל יְדֵי הַכֹּהֵן, וְהַכֹּל כְּדֶגֶמָה עֶלְיוֹנָה. וְהַמְּנוֹרָה עַל אוֹת עוֹמֶדֶת וּבְנֵס נֶעֱשְׂתָה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ בְּמַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה.

וּמִזְבַּח פְּנִימִי וּמְנוֹרָה עוֹמְדִים כְּאֶחָד לְשִׂמְחַת הַכֹּל, שֶׁכָּתוּב (משלי כז) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב. וּבֵאַרְנוּ שֶׁשְּׁנֵי מִזְבְּחוֹת הָיוּ: אֶחָד פְּנִימִי שֶׁל הַכֹּל, וְזֶה עוֹמֵד לְחֶדְוָה, וְאֶחָד בַּחוּץ לְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹת. וּמֵהַפְּנִימִי הַזֶּה יוֹצֵא לָזֶה שֶׁבַּחוּץ. וּמִי שֶׁרוֹאֶה וְיִסְתַּכֵּל, יֵדַע חָכְמָה עֶלְיוֹנָה, סוֹד הַדָּבָר אֲדֹנָי יְהוָה, וְעַל כָּךְ לֹא נִקְרְבָה הַקְּטֹרֶת אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁשֶּׁמֶן נִמְצָא.

מָצָאנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, שֶׁהַקְּטֹרֶת הִיא לְחֶדְוָה וּלְסַלֵּק הַמָּוֶת. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַדִּין נִמְצָא מִזֶּה שֶׁבַּחוּץ, וְשִׂמְחָה וְחֶדְוָה וְקֶשֶׁר שֶׁמֵּאִיר מֵאוֹתוֹ פְּנִימִי שֶׁכָּל שִׂמְחָה בּוֹ

קַיְימָא. וְכַד הַאי אַתְעַר, כָּל דִּינָא אִסְתַּלָּק מֵהַאי, וְלָא יְכִיל לְמֶעְבַּד דִּינָא. וּבְגִין כָּךְ קְטֹרֶת קַיְימָא לְבַטְלָא מוֹתָנָא, וְעַל דָּא, קְטֹרֶת קְשִׁירוּ הוּא דְּכֹלָּא, וְדָא אִתְקְרִיב בְּהַהוּא פְּנִימָאָה. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, עָלַיְיהוּ כְּתִיב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'.

קַח אֶת הַלְוִיִּם וְגוֹ', (במדבר ח) הָא אוּקְמוּהָ דְּבָעֵי לְדַכְּאָה (ס"א לְדַבְּרָא) לוֹן, וּלְאַמְשָׁכָא לוֹן, לְאִתְקַשְּׁרָא בְּאַתְרַיְיהוּ, בְּגִין דְּאִינּוּן דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא, וְסִטְרָא דְּדִינָא, וְכָל מָאן דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְּדִינָא, בָּעֵי דְּלָא יַרְבֵּי שַׁעֲרָא, בְּגִין דְּאַסְגֵּי דִּינָא בְּעָלְמָא. וְעַל דָּא אִתְתָּא כְּהַאי גַּוְונָא, דְּלָא יִתְחַזֵּי שַׁעֲרָא לְבַר, וּבַעְיָא לְאִתְחַפְּיָא רֵישָׁהּ, וּלְכַסֵּי שַׁעְרָהָא, וְאוֹקִימְנָא, וְהָא אִתְמַר. וּכְדֵין אִתְבָּרְכָן כָּל אִינּוּן דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דְּדִינָא. וְעַל דָּא בְּלֵיוָאֵי כְּתִיב, וְכֹה תַעֲשֶׂה לָהֶם

לשון הקודש

קַיֶּמֶת. וּכְשֶׁזֶּה מִתְעוֹרֵר, כָּל הַדִּין מִסְתַּלֵּק מִזֶּה וְלֹא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת דִּין, וּמִשּׁוּם זֶה קְטֹרֶת עוֹמֶדֶת לְבַטֵּל הַמָּוֶת, וְעַל זֶה קְטֹרֶת הִיא קֶשֶׁר הַכֹּל, וְזוֹ נִקְרֶבֶת בַּפְּנִימִי. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'.

קַח אֶת הַלְוִיִּם וְגוֹ'. הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁצָּרִיךְ לְטַהֲרָם (לְהַנְהִיגָם) וּלְהַמְשִׁיכָם לְהִתְקַשֵּׁר בִּמְקוֹמָם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם זְרוֹעַ שְׂמֹאל וְצַד הַדִּין. וְכָל מִי שֶׁבָּא מִצַּד הַדִּין, צָרִיךְ שֶׁלֹּא יַרְבֶּה שֵׂעָר, מִשּׁוּם שֶׁמַּרְבֶּה דִּין בָּעוֹלָם. וְעַל כָּךְ אִשָּׁה כְּמוֹ זֶה, שֶׁלֹּא תִתְרָאֶה שַׂעֲרָה הַחוּצָה, וּצְרִיכָה לְכַסּוֹת רֹאשָׁהּ וּלְכַסּוֹת שְׂעָרָהּ, וּבֵאַרְנוּ וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. וְאָז מִתְבָּרְכִים כָּל אֵלּוּ שֶׁבָּאִים מִצַּד הַדִּין. וְעַל כָּךְ כָּתוּב בַּלְוִיִּם, וְכֹה תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרָם וְגוֹ', וְהֶעֱבִירוּ תַעַר וְגוֹ'.

לְטַהֲרָם וְגוֹ', וְהֶעֱבִירוּ תַעַר וְגוֹ'. וְאִתְּמַר לֵיוָאֵי לָא סַלְקִין לְאַתְרַיְיהוּ, עַד דְּיָרִים לוֹן כַּהֲנָא, בְּגִין דִּימִינָא מִדְּבַר תָּדִיר לִשְׂמָאלָא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בְּיוֹמָא דְּסַלְקִין לֵיוָאֵי בְּדוּכְתַיְיהוּ, בִּתְרֵין פָּרִים. מָאי טַעְמָא פָּרִים. אֶלָּא אִינְהוּ כְּפָרִים, לְקַבְּלָא בִשְׂמָאלָא לְהַאי פָּרָה דְּאִקְרֵי פָּרָה אֲדוּמָה. כַּהֲנָא כָּל חֵילָא וְכָל תִּקּוּנָא בֵּיהּ תַּלְיָיא, בְּגִין דְּכָל חֵילָא דְגוּפָא בִּדְרוֹעָא יְמִינָא קַיְימָא. וְעַל דָּא כַּהֲנָא דְּרוֹעָא דְיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ חֲזֵי. וּבֵיהּ קַיְימָא לְאַתְקָנָא כֹּלָּא וּלְאַתְקָנָא עָלְמָא (ס"א מָאי טַעְמָא פָּרִים אֶלָּא אִינְהוּ שְׂמָאלָא כְּפָרִים לְקַבְּלָא בִשְׂמָאלָא. תָּא חֲזֵי כַּהֲנָא דְרוֹעָא יַמִּינָא דְיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ הָוָה וּבֵיהּ קַיְימָא לְאִתְתַּקְנָא עָלְמָא וּלְאִתְתַּקְנָא כֹּלָּא בְּגִין דְּכָל חֵילָא דְגוּפָא בִּדְרוֹעָא יַמִּינָא קַיְימָא וְכָל תִּקּוּנָא בֵּיהּ תַּלְיָיא) וְעִם כָּל דָּא, לָא אִשְׁתְּכַח בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא בְגוּפָא וּשְׂמָאלָא, וְגוּפָא עִקָּרָא הוּא דְכֹלָּא.

לשון הקודש

וְנֶאֱמַר כִּי הַלְוִיִּם לֹא עוֹלִים לִמְקוֹמָם עַד שֶׁיָּרִים אוֹתָם הַכֹּהֵן, מִשּׁוּם שֶׁהַיָּמִין מַנְהִיג תָּמִיד לַשְּׂמֹאל.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בַּיּוֹם שֶׁעוֹלִים הַלְוִיִּם לִמְקוֹמָם, בִּשְׁנֵי פָּרִים. מָה הַטַּעַם פָּרִים? אֶלָּא הֵם כְּפָרִים לְקַבֵּל בִּשְׂמֹאל אֶת הַפָּרָה הַזּוֹ שֶׁנִּקְרֵאת פָּרָה אֲדֻמָּה. הַכֹּהֵן, כָּל הַכֹּחַ וְכָל תִּקּוּן תָּלוּי בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכָּל כֹּחַ הַגּוּף עוֹמֵד בִּזְרוֹעַ יָמִין, וְעַל כָּךְ הַכֹּהֵן הוּא זְרוֹעַ שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, וּבוֹ עוֹמֵד לְהַתְקִין הַכֹּל וּלְהַתְקִין **עוֹלָם**, (מָה הַטַּעַם פָּרִים? אֶלָּא הֵם שְׂמֹאל כְּמוֹ הַפָּרִים לְקַבֵּל בִּשְׂמֹאל. בֹּא רְאֵה, הַכֹּהֵן זְרוֹעַ יָמִין שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל הָיָה, וּבוֹ עוֹמֵד לְהַתְקִין הָעוֹלָם וּלְהַתְקִין הַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁכָּל כֹּחַ הַגּוּף בִּזְרוֹעַ הַיָּמִין עוֹמֵד, וְכָל הַתִּקּוּן בּוֹ תָּלוּי) וְעִם כָּל זֶה לֹא נִמְצָא לְבַדּוֹ, אֶלָּא בְּגוּף וּשְׂמֹאל, וְהַגּוּף הוּא עִקַּר הַכֹּל.

השלמה מהחשמטות (סימן ט)

וְהֵנִיף אַהֲרֹן אֶת הַלְוִיִּם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ. רִבִּי יְהוּדָה שָׁאִיל לְרַבִּי אַבָּא, לָמָּה הָיָה הַכֹּהֵן מֵנִיף אֶת הַלְוִיִּם. אָמַר לוֹ, מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה לְתִינוֹק. כְּשֶׁהוּא בּוֹכֶה וְכוֹעֵס, מָה עוֹשִׂין כְּדֵי לְפַיְּסוֹ? אָמַר לֵיהּ רַבִּי יְהוּדָה, מְנִיפִין אוֹתוֹ וּמְנַעְנְעִים אוֹתוֹ כְּדֵי לְשַׁתְּקוֹ.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא, יְהוּדָה יְהוּדָה, מִלָּה זֹאת בָּאָה לְיָדְךָ וְלֹא חָקַרְתָּ בָּהּ, וַהֲלֹא יִשְׁמְעוּ אָזְנֶיךָ מַה שֶּׁפִּיךָ מְדַבֵּר כָּךְ הִיא מִדַּת הַגְּבוּרָה, כּוֹעֶסֶת וְרוֹגֶזֶת, דִּכְתִיב, (בראשית מ"ט) שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אַחִים כְּלֵי חָמָס מְכֵרֹתֵיהֶם, וּכְתִיב (בראשית מ"ט) אָרוּר אַפָּם כִּי עָז וְעֶבְרָתָם כִּי קָשָׁתָה, לְפִי שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים וּמִתְקַשִּׁים בְּאַפָּם וְעֶבְרָתָם לָצֵאת לַעֲשׂוֹת דִּין לְכַלּוֹת וּלְהַכְרִית בְּנֵי הָעוֹלָם, אֲזַי הַכֹּהֵן, שֶׁהוּא הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן, מֵנִיף אוֹתוֹ

לשון הקודש

השלמה מהחשמטות סימן ט

וְהֵנִיף אַהֲרֹן אֶת הַלְוִיִּם תְּנוּפָה לִפְנֵי ה'. רִבִּי יְהוּדָה שָׁאַל אֶת רַבִּי אַבָּא, לָמָּה הָיָה הַכֹּהֵן מֵנִיף אֶת הַלְוִיִּם? אָמַר לוֹ, מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְתִינוֹק כְּשֶׁהוּא בּוֹכֶה וְכוֹעֵס, מָה עוֹשִׂין כְּדֵי לְפַיְּסוֹ? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, מְנִיפִין אוֹתוֹ וּמְנַעְנְעִים אוֹתוֹ כְּדֵי לְשַׁתְּקוֹ.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, יְהוּדָה יְהוּדָה, מִלָּה זֹאת בָּאָה לְיָדְךָ וְלֹא חָקַרְתָּ בָּהּ?! וַהֲלֹא יִשְׁמְעוּ אָזְנֶיךָ מַה שֶּׁפִּיךָ מְדַבֵּר! כָּךְ הִיא מִדַּת הַגְּבוּרָה, כּוֹעֶסֶת וְרוֹגֶזֶת, שֶׁכָּתוּב (בראשית מט) שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אַחִים כְּלֵי חָמָס מְכֵרֹתֵיהֶם, וְכָתוּב אָרוּר אַפָּם כִּי עָז וְעֶבְרָתָם כִּי קָשָׁתָה, לְפִי שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים וּמִתְקַשִּׁים בְּאַפָּם וְעֶבְרָתָם לָצֵאת לַעֲשׂוֹת דִּין לְכַלּוֹת וּלְהַכְרִית בְּנֵי הָעוֹלָם, אֲזַי הַכֹּהֵן,

הַצַּד שֶׁל הַלְוִיִּם, שֶׁהוּא מִדַּת הַגְּבוּרָה, כְּדֵי לְשַׁבֵּךְ וּלְשַׁקֵּט רָגְזָהּ וְכַעֲסָהּ, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּבְּרוּ הַשְּׁעָרוֹת מִכָּל שׁוּלֵיהֶן וְלֹא יִתְגַּבְּרוּ וְלֹא יִתְחַזְּקוּ, כְּעֵין דֶּגְמָא זוֹ הַכֹּהֵן שֶׁמֵּנִיף אֶת הַלְוִיִּם תְּנוּפָה כְּדֵי שֶׁיִּשְׁקֹט הַצַּד שֶׁל הַגְּבוּרָה שֶׁלָּהֶן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעוֹרֵר הַדִּין בָּעוֹלָם.

בָּא רַבִּי יְהוּדָה וְנָשַׁק אֶת יָדָיו. וּכְשֶׁיִּתְעוֹרְרוּ הַדִּינִין בָּעוֹלָם, כָּל הַדִּינִים הַנִּמְצָאִים בְּכָל יוֹם וָיוֹם, אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הוּא דּוֹחֶה אוֹתָם לַחוּץ וְאֵינָם עוֹמְדִים לְפָנָיו, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים ז) **וְאֵל זֹעֵם בְּכָל יוֹם.** (עד כאן מההשמטות).

זֹאת אֲשֶׁר לַלְוִיִּם וְגוֹ'. (במדבר ח) **תָּא חֲזֵי, לֵיוָאָה בַּר חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִין שְׁנִין יִפְּלַח בַּר חַמְשִׁין שְׁנִין סָלִיק לְדוּכְתֵּיהּ וְאִתְעַטָּר. וְחָמֵשׁ וְעֶשְׂרִין יִפְּלַח, דְּהָא בַּר נָשׁ** (ס"א תָּא חֲזֵי לֵיוָאָה בַּר חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִין שְׁנִין סָלִיק לְדוּכְתֵּיהּ וְאִתְעַטָּר. וְחָמֵשׁ

לשון הקודש

שֶׁהוּא הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן, מֵנִיף אוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל הַלְוִיִּם, שֶׁהוּא מִדַּת הַגְּבוּרָה, כְּדֵי לְשַׁבֵּךְ וּלְשַׁקֵּט רָגְזָהּ וְכַעֲסָהּ, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּבְּרוּ הַשְּׁעָרוֹת מִכָּל שׁוּלֵיהֶן וְלֹא יִתְגַּבְּרוּ וְלֹא יִתְחַזְּקוּ, כְּעֵין דֶּגְמָא זוֹ הַכֹּהֵן שֶׁמֵּנִיף אֶת הַלְוִיִּם תְּנוּפָה כְּדֵי שֶׁיִּשְׁקֹט הַצַּד שֶׁל הַגְּבוּרָה שֶׁלָּהֶן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעוֹרֵר הַדִּין בָּעוֹלָם.

בָּא רַבִּי יְהוּדָה וְנָשַׁק אֶת יָדָיו. וּכְשֶׁיִּתְעוֹרְרוּ הַדִּינִין בָּעוֹלָם, כָּל הַדִּינִים הַנִּמְצָאִים בְּכָל יוֹם וָיוֹם, אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הוּא דּוֹחֶה אוֹתָם לַחוּץ וְאֵינָם עוֹמְדִים לְפָנָיו, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵל זֹעֵם בְּכָל יוֹם: ע"כ מההשמטות.

זֹאת אֲשֶׁר לַלְוִיִּם וְגוֹ'. בֹּא רְאֵה, לֵוִי בֶּן עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד, בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנִים עוֹלֶה לִמְקוֹמוֹ וּמִתְעַטֵּר, וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ יַעֲבֹד, שֶׁהֲרֵי אָדָם (בֹּא רְאֵה, לֵוִי בֶּן עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנִים עוֹלֶה לִמְקוֹמוֹ וּמִתְעַטֵּר, וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד, עַד שֶׁעוֹלֶה לְדַרְגַּת חֲמִשִּׁים),

וְעֶשְׂרִין יִפְלַח עַד דְּסָלִיק לְדַרְגָּא דְּחַמְשִׁין). כַּד סָלִיק לְהַאי דַּרְגָּא דְּחַמְשִׁין שְׁנִין וּלְהָלְאָה, נָחִית מִן תּוּקְפָּא דְּאֶשָּׁא דְּבֵיהּ, וְכֵיוָן דְּאֶשָּׁא וַחֲמִימוּתָא אִתְקָרֵר, הָא פָּגִים לְהַהוּא אֲתָר דְּאִתְקְשַׁר בֵּיהּ.

וְעוֹד, דְּקָלָא דְזִמְרָא לָא אִתְקְשַׁר בַּהֲדֵיהּ כָּל כַּךְ. וְקָלָא בָּעֵי דְּלָא יִתְפְּגָם, אֶלָּא בָּעֵי לְאִתָּקְפָא, דְּהָא בַּאֲתָר דְּדִינָא תַּקִּיף קַיְימָא, וְלָא בְּחֶלְשָׁא. וּבְגִין כָּךְ בָּעֵי דְּלָא יַפְגִּים הַהוּא אֲתָר דְּאִתְקְשַׁר בֵּיהּ, דְּאִיהוּ דִינָא תַּקִּיפָא, וְלָא חַלְשָׁא, וְעַל דָּא לָא בָּעֵי לְאַחֲזָאָה חוּלְשָׁתָא כְּלָל בְּכָל סִטְרִין. זַכָּאָה הוּא בַּר נָשׁ דְּאִשְׁתָּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, וְיִנְדַּע אוֹרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא סָטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, דִּכְתִיב (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ.

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי וְגוֹ'. (במדבר ט) אָמַר רִבִּי אַבָּא, מָאי טַעְמָא אַזְהַר לְהוֹן הָכָא עַל

לשון הקודש

כְּשֶׁעוֹלֶה לְדַרְגָּה זוֹ שֶׁל חֲמִשִּׁים שָׁנִים וָהָלְאָה, יוֹרֵד מִתֹּקֶף הָאֵשׁ שֶׁבּוֹ. וְכֵיוָן שֶׁהָאֵשׁ וְהַחֲמִימוּת מִתְקָרֶרֶת, הֲרֵי הוּא פּוֹגֵם לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְשַׁר בּוֹ.

וְעוֹד, שֶׁקּוֹל זִמְרָה לֹא כָּל כָּךְ נִקְשָׁר בּוֹ, וְקוֹל צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִפָּגֵם, אֶלָּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק, שֶׁהֲרֵי בִּמְקוֹם הַדִּין הַקָּשֶׁה עוֹמֵד, וְלֹא בְּחֻלְשָׁה. וּמִשּׁוּם זֶה צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִפְגֹּם אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהוּא קָשׁוּר בּוֹ, שֶׁהוּא דִּין הַקָּשֶׁה, וְלֹא הַחֻלְשָׁה, וְעַל זֶה לֹא צָרִיךְ לְהַרְאוֹת חֻלְשָׁה כְּלָל בְּכָל הַצְּדָדִים. אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְיֵדַע דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא סוֹטֶה לִימִין וּלְשְׂמֹאל, שֶׁכָּתוּב (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה'.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי אַבָּא, מָה הַטַּעַם הִזְהִירָם כָּאן עַל פֶּסַח,

פִּסְחָא, וְהָא אִתְּמַר לְהוּ בְּמִצְרַיִם. אֶלָּא בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית הָוָה, דְּיִשְׂרָאֵל חָשִׁיבוּ דְּהָא פֶּסַח לָאו אִיהוּ אֶלָּא בְּמִצְרַיִם, וְכֵיוָן דְּעָבְדוּ לֵיהּ זִמְנָא חָדָא בְּמִצְרַיִם, חֲשִׁיבוּ דְּלָא אִצְטְרִיךְ יַתִּיר. אָתָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאַזְהַר לוֹן עָלֵיהּ, דְּלָא יַחְשְׁבוּן דְּהָא קָא עָבַר זִמְנֵיהּ בְּמִצְרַיִם, וְלֹא יִצְטְרִיךְ. בְּגִין (דף קנ"ב ע"א) כַּךְ בְּמִדְבַּר סִינַי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית, לְאַתְקְנָא לְהוּ לְדָרֵי דָּרִין.

וְאַף עַל גַּב דְּהָא אַזְהַר לְהוּ בְּמִצְרַיִם, הַשְׁתָּא פָּקִיד לוֹן זִמְנָא אַחֲרָא, בְּהַהוּא אֲתָר דְּכָל פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא בֵּיהּ אִתְיְהִיבוּ. וְעַל דָּא בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית. מָאי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן. אֶלָּא רָזָא עִלָּאָה הִיא, חַד שָׁנָה וְחַד חֹדֶשׁ. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. חֹדֶשׁ: דָּא סִיהֲרָא. שָׁנָה: דָּא שִׁמְשָׁא, דְּנָהִיר לְסִיהֲרָא. וּכְדֵין הָוָה בְּזִמְנָא דְּכָל פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא אִתְּמְסָרוּ בֵּיהּ.

לשון הקודש

וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר לָהֶם בְּמִצְרַיִם? אֶלָּא בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית זֶה הָיָה, שֶׁחָשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁפֶּסַח זֶה הוּא רַק בְּמִצְרַיִם, וְכֵיוָן שֶׁעָשׂוּ אוֹתוֹ פַּעַם אַחַת בְּמִצְרַיִם, חָשְׁבוּ שֶׁלֹּא צָרִיךְ יוֹתֵר. בָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהִזְהִירָם עָלָיו, שֶׁלֹּא יַחְשְׁבוּ שֶׁעָבַר זְמַנּוֹ בְּמִצְרַיִם וְלֹא יִצְטָרֵךְ. בִּגְלַל זֶה בְּמִדְבַּר סִינַי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית, לְהַתְקִין לָהֶם לְדוֹרֵי דוֹרוֹת.

וְאַף עַל גַּב שֶׁהִזְהִירָם בְּמִצְרַיִם, עַכְשָׁו צִוָּה לָהֶם פַּעַם אַחֶרֶת בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁבּוֹ נִתְּנוּ כָּל מִצְוֹוֹת הַתּוֹרָה. וְעַל כָּךְ בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית. מַה זֶּה בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן? אֶלָּא סוֹד עֶלְיוֹן הוּא שָׁנָה אַחַת וְחֹדֶשׁ אֶחָד. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? חֹדֶשׁ זוֹ הַלְּבָנָה. שָׁנָה זֶה הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁמֵּאִיר לַלְּבָנָה. וְאָז הָיָה בִּזְמַן שֶׁכָּל הַמִּצְוֹוֹת נִמְסְרוּ בּוֹ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, וַוי לְהַהוּא בַּר נָשׁ דְּאָמַר, דְּהָא אוֹרַיְיתָא אָתָא לְאַחֲזָאָה סִפּוּרִין בְּעָלְמָא, וּמִלִּין דְּהֶדְיוֹטֵי. דְּאִי הָכִי, אֲפִילוּ בְּזִמְנָא דָא, אֲנָן יַכְלִין לְמֶעְבַּד אוֹרַיְיתָא, בְּמִלִּין דְּהֶדְיוֹטֵי, וּבְשֶׁבָחָא יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ. אִי לְאַחֲזָאָה מִלָּה דְּעָלְמָא, אֲפִילוּ אִינּוּן קַפְסִירֵי דְּעָלְמָא, אִית בֵּינַיְיהוּ מִלִּין עִלָּאִין יַתִּיר. אִי הָכִי נֵזִיל אֲבַתְרַיְיהוּ, וְנַעְבֵּיד מִנַּיְיהוּ אוֹרַיְיתָא, כְּהַאי גַּוְונָא. אֶלָּא כָּל מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, מִלִּין עִלָּאִין אִינּוּן, וְרָזִין עִלָּאִין.

תָּא חֲזֵי, עָלְמָא עִלָּאָה וְעָלְמָא תַּתָּאָה בְּחַד מַתְקְלָא אִתְקְלוּ. יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי לְעֵילָא. מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי כְּתִיב בְּהוּ, (תהלים קד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת. (הַאי בַּאֲתָר עִלָּאָה) בְּשַׁעֲתָא דְּנַחְתִּין לְתַתָּא (אַף עַל גַּב דְּנַחְתִּין), מִתְלַבְּשֵׁי בִּלְבוּשָׁא דְּהַאי עָלְמָא. וְאִי לָאו מִתְלַבְּשֵׁי בִּלְבוּשָׁא כְּגַוְונָא דְּהַאי עָלְמָא, לָא יַכְלִין

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, אוֹי לְאוֹתוֹ אִישׁ שֶׁאָמַר שֶׁתּוֹרָה זוֹ בָּאָה לְהַרְאוֹת סִפּוּרִים בְּעָלְמָא וְדִבְרֵי הֶדְיוֹטוֹת. שֶׁאִם כָּךְ, אֲפִלּוּ בִּזְמַן זֶה אָנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת תּוֹרָה בְּדִבְרֵי הֶדְיוֹטוֹת, וּבְשֶׁבַח יוֹתֵר מִכֻּלָּם. אִם לְהַרְאוֹת דְּבַר הָעוֹלָם, אֲפִלּוּ אוֹתָם סוֹפְרִים בָּעוֹלָם יֵשׁ בֵּינֵיהֶם דְּבָרִים יוֹתֵר עֶלְיוֹנִים. אִם כָּךְ, נֵלֵךְ אַחֲרֵיהֶם וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם תּוֹרָה כְּמוֹ זֶה. אֶלָּא כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים הֵם וְסוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים.

בָּא רְאֵה, עוֹלָם עֶלְיוֹן וְעוֹלָם תַּחְתּוֹן בְּמִשְׁקָל אֶחָד נִשְׁקְלוּ. יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה – מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים לְמַעְלָה. בַּמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים כָּתוּב, (תהלים קד) עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת. (זֶה בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן) בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹרְדִים לְמַטָּה (אַף עַל גַּב שֶׁיּוֹרְדִים), מִתְלַבְּשִׁים בִּלְבוּשׁ הָעוֹלָם הַזֶּה. וְאִם לֹא

לְמֵיקָם בְּהַאי עָלְמָא, וְלָא סָבִיל לוֹן עָלְמָא. וְאִי בְּמַלְאָכֵי כַּךְ, אוֹרַיְיתָא דְּבָרָא לְהוּ, וּבָרָא עָלְמִין כֻּלְּהוּ, וְקַיְימִין בְּגִינָהּ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה כֵּיוָן דְּנַחְתַּת לְהַאי עָלְמָא, אִי לָאו דְּמִתְלַבְּשָׁא בְּהָנֵי לְבוּשִׁין דְּהַאי עָלְמָא, לָא יְכִיל עָלְמָא לְמִסְבַּל.

וְעַל דָּא הַאי סִפּוּר דְּאוֹרַיְיתָא, לְבוּשָׁא דְּאוֹרַיְיתָא. אִיהוּ. מָאן דְּחָשִׁיב דְּהַהוּא לְבוּשָׁא אִיהוּ אוֹרַיְיתָא מַמָּשׁ, וְלָא מִלָּה אַחֲרָא, תִּיפַּח רוּחֵיהּ, וְלָא יְהֵא לֵיהּ חוּלָקָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. בְּגִין כַּךְ אָמַר דָּוִד, (תהלים קיט) גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ. מַה דְּתְחוֹת לְבוּשָׁא דְּאוֹרַיְיתָא.

תָּא חֲזֵי, אִית לְבוּשָׁא דְּאִתְחֲזֵי לְכֹלָּא, וְאִינּוּן טִפְּשִׁין כַּד חָמָאן לְבַר נָשׁ בִּלְבוּשָׁא דְּאִתְחֲזֵי לוֹן שַׁפִּירָא, לָא מִסְתַּכְּלִין יַתִּיר. חֲשִׁיבוּ דְּהַהוּא לְבוּשָׁא, גּוּפָא, וַחֲשִׁיבוּ דְּגוּפָא, נִשְׁמָתָא.

לשון הקודש

יִתְלַבְּשוּ בִּלְבוּשׁ כְּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, לֹא יוּכְלוּ לַעֲמֹד בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהָעוֹלָם לֹא יִסְבֹּל אוֹתָם. וְאִם בְּמַלְאָכִים כָּךְ, הַתּוֹרָה שֶׁבָּרְאָה אוֹתָם וּבָרְאָה אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת וְעוֹמְדִים בִּגְלָלָהּ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, כֵּיוָן שֶׁיָּרְדָה לָעוֹלָם הַזֶּה, אִם לֹא תִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשֵׁי הָעוֹלָם הַזֶּה, לֹא יוּכַל הָעוֹלָם לִסְבֹּל.

וְעַל זֶה סִפּוּר זֶה שֶׁל הַתּוֹרָה, לְבוּשׁ הַתּוֹרָה הוּא. מִי שֶׁחוֹשֵׁב שֶׁאוֹתוֹ לְבוּשׁ הִיא הַתּוֹרָה מַמָּשׁ וְלֹא דָּבָר אַחֵר – תִּפַּח רוּחוֹ, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. בִּגְלַל זֶה אָמַר דָּוִד, (שם קיט) גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ. מַה שֶּׁתַּחַת לְבוּשׁ הַתּוֹרָה.

בֹּא רְאֵה, יֵשׁ לְבוּשׁ שֶׁנִּרְאֶה לַכֹּל, וְאוֹתָם הַטִּפְּשִׁים כְּשֶׁרוֹאִים לְבוּשׁ עַל בֶּן אָדָם שֶׁנִּרְאֶה יָפֶה, לֹא מִסְתַּכְּלִים יוֹתֵר. חוֹשְׁבִים

כְּהַאי גַּוְונָא אוֹרַיְיתָא, אִית לָהּ גּוּפָא, וְאִינּוּן פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, דְּאִקְרוּן גּוּפֵי תּוֹרָה. הַאי גּוּפָא מִתְלַבְּשָׁא בִּלְבוּשִׁין, דְּאִינּוּן סִפּוּרִין דְּהַאי עָלְמָא. טִפְּשִׁין דְּעָלְמָא, לָא מִסְתַּכְּלֵי אֶלָּא בְּהַהוּא לְבוּשָׁא, דְּאִיהוּ סִפּוּר דְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא יַדְעֵי יַתִּיר, וְלָא מִסְתַּכְּלֵי בְּמָה דְּאִיהוּ תְּחוֹת הַהוּא לְבוּשָׁא. אִינּוּן דְּיַדְעִין יַתִּיר, לָא מִסְתַּכְּלָן בִּלְבוּשָׁא, אֶלָּא בְּגוּפָא, דְּאִיהוּ תְּחוֹת הַהוּא לְבוּשָׁא. חַכִּימִין עַבְדֵי דְמַלְכָּא עִלָּאָה, אִינּוּן דְּקַיְימוּ בְּטוּרָא דְּסִינַי, לָא מִסְתַּכְּלֵי אֶלָּא בִּנְשְׁמְתָא, דְּאִיהִי עִקָּרָא דְכֹלָּא אוֹרַיְיתָא מַמָּשׁ. (וּלְעָלְמָא) וּלְזִמְנָא דְאָתֵי, זְמִינִין לְאִסְתַּכְּלָא בִּנְשְׁמְתָא דְּנִשְׁמְתָא דְאוֹרַיְיתָא.

תָּא חֲזֵי, הָכִי נָמֵי לְעֵילָּא, אִית לְבוּשָׁא, וְגוּפָא, וְנִשְׁמְתָא, וְנִשְׁמְתָא לְנִשְׁמְתָא. שְׁמַיָּא וְחֵילֵיהוֹן. אִלֵּין אִינּוּן לְבוּשָׁא. וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דָּא גּוּפָא,

לשון הקודש

שֶׁאוֹתוֹ לְבוּשׁ הוּא הַגּוּף, וְחוֹשְׁבִים שֶׁהַגּוּף הִיא הַנְּשָׁמָה.

כְּמוֹ זֶה הַתּוֹרָה יֵשׁ לָהּ גּוּף, וְהֵם מִצְוֹות הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָאִים גּוּפֵי תּוֹרָה. גּוּף זֶה מִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשִׁים, שֶׁהֵם סִפּוּרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. טִפְּשֵׁי הָעוֹלָם לֹא מִסְתַּכְּלִים, רַק בְּאוֹתוֹ לְבוּשׁ, שֶׁהוּא סִפּוּר הַתּוֹרָה, וְלֹא יוֹדְעִים יוֹתֵר, וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בְּמַה שֶׁתַּחַת אוֹתוֹ לְבוּשׁ. אוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים יוֹתֵר לֹא מִסְתַּכְּלִים בַּלְּבוּשׁ, אֶלָּא בַּגּוּף שֶׁהוּא תַּחַת אוֹתוֹ לְבוּשׁ. הַחֲכָמִים עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהֵם עָמְדוּ בְּהַר סִינַי, לֹא מִסְתַּכְּלִים אֶלָּא רַק בַּנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא עִקַּר הַכֹּל, תּוֹרָה מַמָּשׁ. (וּלְעוֹלָם) וְלֶעָתִיד לָבֹא עֲתִידִים לְהִסְתַּכֵּל בַּנְּשָׁמָה שֶׁל נִשְׁמַת הַתּוֹרָה. **בֹּא** רְאֵה, כָּךְ גַּם לְמַעְלָה יֵשׁ לְבוּשׁ, וְגוּף, וּנְשָׁמָה, וּנְשָׁמָה לִנְשָׁמָה. הַשָּׁמַיִם וְחֵילוֹתֵיהֶם

דִּמְקַבְּלָא לְנִשְׁמְתָא, דְּאִיהִי תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא אִיהוּ גּוּפָא לְנִשְׁמְתָא. נִשְׁמָתָא דְּאַמָּרָן דָּא תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא מַמָּשׁ. וְנִשְׁמְתָא לְנִשְׁמְתָא, דָּא אִיהוּ עֲתִיקָא קַדִּישָׁא. וְכֹלָּא אֶחָיד דָּא בְּדָא.

וַוי לְאִינּוּן חַיָּיבַיָּא, דְּאָמְרֵי דְּאוֹרַיְיתָא לָאו אִיהִי אֶלָּא סִפּוּרָא בְּעָלְמָא, וְאִינּוּן מִסְתַּכְּלֵי בִּלְבוּשָׁא דָא וְלָא יַתִּיר. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּמִסְתַּכְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא כַּדְקָא יֵאוּת. חַמְרָא לָא יָתִיב אֶלָּא בְּקַנְקָן. כַּךְ אוֹרַיְיתָא לָא יָתִיב אֶלָּא בִּלְבוּשָׁא דָא. וְעַל דָּא לָא בָעֵי לְאִסְתַּכְּלָא, אֶלָּא בְּמָה דְּאִית תְּחוֹת לְבוּשָׁא. וְעַל דָּא כָּל אִינּוּן מִלִּין, וְכָל אִינּוּן סִפּוּרִין, לְבוּשִׁין אִינּוּן.

וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ. (במדבר ט) מָאי וַיַּעֲשׂוּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הָא אִתְּמַר, כָּל מָאן דְּאַחְזֵי עוֹבָדָא לְתַתָּא כַּדְקָא יֵאוּת, כְּאִלּוּ עָבִיד לֵיהּ

לשון הקודש

אֵלֶּה אוֹתָם לְבוּשִׁים, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל זֶה הַגּוּף שֶׁמְּקַבֵּל אֶת הַנִּשְׁמָה שֶׁהִיא תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל, וְעַל כָּךְ הִיא גּוּף לַנִּשְׁמָה. נִשְׁמָה שֶׁאָמַרְנוּ זוֹ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא תּוֹרָה מַמָּשׁ. וּנִשְׁמָה לְנִשְׁמָה זֶהוּ הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ, וְהַכֹּל אָחוּז זֶה בָּזֶה.

אוֹי לְאוֹתָם רְשָׁעִים שֶׁאוֹמְרִים שֶׁהַתּוֹרָה הִיא רַק סִפּוּר בְּעָלְמָא, וְהֵם מִסְתַּכְּלִים בִּלְבוּשׁ זֶה וְלֹא יוֹתֵר. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁמִּסְתַּכְּלִים בַּתּוֹרָה כָּרָאוּי. יַיִן אֵינוֹ יוֹשֵׁב, רַק בְּקַנְקָן. כָּךְ הַתּוֹרָה אֵינָהּ יוֹשֶׁבֶת אֶלָּא בִּלְבוּשׁ זֶה, וְעַל כָּךְ לֹא צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל אֶלָּא בְּמַה שֶׁיֵּשׁ תַּחַת הַלְּבוּשׁ. וְעַל כָּךְ כָּל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ וְכָל הַסִּפּוּרִים הַלָּלוּ הֵם לְבוּשִׁים.

וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ. מַה זֶּה וַיַּעֲשׂוּ? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הֲרֵי נִתְבָּאֵר, כָּל

לְעֵילָא. דְּהָא בְּגִינֵיהּ אִתְּעַר הַהוּא מִלָּה, כַּבְיָכוֹל, כְּאִלּוּ הוּא עָבִיד לֵיהּ, וְהָא אִתְּמַר. (דף קנ"ב ע"ב).

אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא וְגוֹ'. (במדבר ט) אִישׁ אִישׁ תְּרֵי זִמְנֵי, אֲמַאי, אֶלָּא אִישׁ דְּהוּא אִישׁ, וְיִתְחַזֵּי לְקַבְּלָא נִשְׁמָתָא עִלָּאָה, וְהוּא פָּגִים גַּרְמֵיהּ. דְּלָא שַׁרְיָיא עֲלוֹי שְׁכִינְתָּא (ס"א שֵׁירוּתָא) (ס"א נִשְׁמָתָא) עִלָּאָה. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּאִיהוּ גָּרִים, וְהוּא מְסָאֵב לֵיהּ לְגַרְמֵיהּ. וְעַל דָּא אִישׁ אִישׁ. אִישׁ דְּיִתְחַזֵּי לְמֶהֱוֵי אִישׁ, וְהוּא מְסָאֵב גַּרְמֵיהּ, דְּלָא יִשְׁרֵי עֲלוֹי קְדֻשָּׁה דִּלְעֵילָא.

אוֹ בְּדֶרֶךְ רְחוֹקָה, (במדבר ט) דָּא אִיהוּ חַד מֵעַשָּׂרָה דְּאִינּוּן נְקוּדִים בְּאוֹרַיְיתָא, וְכֻלְּהוּ אַתְיָין לְאַחֲזָאָה מִלָּה. מָאי בְּדֶרֶךְ רְחוֹקָה. בְּגִין דְּבַר נָשׁ דְּאִיהוּ מַסְאִיב גַּרְמֵיהּ, מְסָאֲבִין לֵיהּ לְעֵילָא. כֵּיוָן דִּמְסָאֲבִין לֵיהּ לְעֵילָא, הָא אִיהוּ בְּדֶרֶךְ רְחוֹקָה מֵהַהוּא אֲתָר וְאָרְחָא דְּזַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל אֲחִידָן בֵּיהּ, הָא בְּדֶרֶךְ

לשון הקודש

מִי שֶׁמַּרְאֶה מַעֲשֶׂה לְמַטָּה כָּרָאוּי, כְּאִלּוּ עֲשָׂאוֹ לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי בִּגְלָלוֹ הִתְעוֹרֵר דָּבָר זֶה, כַּבְיָכוֹל, כְּאִלּוּ הוּא עֲשָׂאוֹ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא וְגוֹ'. אִישׁ אִישׁ – שְׁתֵּי פְּעָמִים, לָמָּה? אֶלָּא אִישׁ שֶׁהוּא אִישׁ וְרָאוּי לְקַבֵּל נְשָׁמָה עֶלְיוֹנָה, וְהוּא פָּגַם עַצְמוֹ שֶׁלֹּא שׁוֹרָה עָלָיו שְׁכִינָה (תְּחִלָּה) (נִשְׁמָה) עֶלְיוֹנָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא גָּרַם וְהוּא טִמֵּא אֶת עַצְמוֹ. וְעַל זֶה אִישׁ אִישׁ. אִישׁ שֶׁרָאוּי לִהְיוֹת אִישׁ, וְהוּא מְטַמֵּא אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא תִּשְׁרֶה עָלָיו קְדֻשָּׁה שֶׁל מַעְלָה.

אוֹ בְּדֶרֶךְ רְחוֹקָה – זֶהוּ אֶחָד מֵעֲשָׂרָה שֶׁהֵם נְקוּדִים בַּתּוֹרָה, וְכֻלָּם בָּאִים לְהַרְאוֹת דָּבָר. מַה זֶּה בְּדֶרֶךְ רְחוֹקָה? מִשּׁוּם שֶׁאָדָם שֶׁהוּא מְטַמֵּא אֶת עַצְמוֹ, מְטַמְּאִים אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה. כֵּיוָן שֶׁמְּטַמְּאִים אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה, הֲרֵיהוּ בְּדֶרֶךְ

רְחוֹקָה אָחִיד, דְּאִתְרְחַק (נ"א מִלְּמִקְרַב) לְמִקְרַב לְכוֹן, וּלְאִתְקַשְּׁרָא בְכוֹן, כְּמָה דְאַתּוּן מִתְקַשְּׁרִין.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וְהָא כְתִיב כִּי יִהְיֶה טָמֵא לָנֶפֶשׁ אוֹ בְדֶרֶךְ רְחוֹקָה, דְּאִתְחַזֵּי תְּרֵין מִלִּין מַשְׁמַע דִּכְתִיב אוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כָּאן, עַד לָא מְסָאֲבִין לֵיהּ, כָּאן, כָּתַר דִּמְסָאֲבִין לֵיהּ. וּמַשְׁמַע אֲפִילוּ הַאי, אוֹ הַאי, לָא יִשְׂרֵי עֲלוֹי קְדֻשָּׁה דִלְעֵילָא, וְלָא יַעַבְדוּן פִּסְחָא בְזִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל עָבְדִין לֵיהּ.

וְאִי תֵּימָא, הָא בְיַרְחָא תְּנְיָינָא עָבִיד אִי לָא מִתַּקֵּן גַּרְמֵיהּ, לָא. אֶלָּא כֵּיוָן דְּמִתַּדְּכֵי וּמִתַּקֵּן גַּרְמֵיהּ, הָא יַרְחָא תְּנְיָינָא לְמֶעְבַּד פִּסְחָא. מִכָּאן, כָּל בַּר נָשׁ דְּמִדָּכֵי גַּרְמֵיהּ, מִדָּכָאן לֵיהּ.

דְּאִי תֵּימָא דְּבְדַרְגָּא עִלָּאָה יַתִּיר קָאִים בְּיַרְחָא תְּנְיָינָא, לָאו הָכִי, דְּהָא יִשְׂרָאֵל זַרְעָא קַדִּישָׁא

לשון הקודש

רְחוֹקָה. מֵאוֹתוֹ מָקוֹם וְדֶרֶךְ שֶׁזֶּרַע יִשְׂרָאֵל אֲחוּזִים בּוֹ, הֲרֵי בְּדֶרֶךְ רְחוֹקָה אָחוּז, שֶׁהִתְרַחֵק (מלְּהִתְקָרֵב) לִקְרַב אֲלֵיכֶם וּלְהִתְקַשֵּׁר בָּכֶם כְּמוֹ שֶׁאַתֶּם מִתְקַשְּׁרִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וַהֲרֵי כָּתוּב כִּי יִהְיֶה טָמֵא לָנֶפֶשׁ אוֹ בְדֶרֶךְ רְחוֹקָה, שֶׁנִּרְאֶה שְׁנֵי דְבָרִים מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב אוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּאן עַד שֶׁלֹּא מְטַמְּאִים אוֹתוֹ, כָּאן אַחַר שֶׁטִּמְּאוּ אוֹתוֹ. וּמַשְׁמָע אֲפִלּוּ זֶה אוֹ זֶה לֹא תִשְׁרֶה עָלָיו קְדֻשָּׁה שֶׁלְּמַעְלָה, וְלֹא יַעֲשׂוּ פֶּסַח בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂים אוֹתוֹ.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי עוֹשֶׂה אִם לֹא תִּקֵּן עַצְמוֹ – לֹא! אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁנִּטְהַר וְתִקֵּן עַצְמוֹ, הֲרֵי הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לַעֲשׂוֹת פֶּסַח. מִכָּאן, כָּל אִישׁ שֶׁמִּטַּהֵר עַצְמוֹ, מִטַּהֲרִים אוֹתוֹ.

שֶׁאִם תֹּאמַר שֶׁבְּדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה יוֹתֵר עוֹמֵד

דְּעָבְדוּ פִּסְחָא בְּזִמְנֵיהּ, נַטְלוּ לֵיהּ לְסִיהֲרָא וּלְשִׁמְשָׁא כְּחָד. וּמַאן דְּנָטִיל יְסוֹדָא בְּקַדְמִיתָא, נָטִיל בְּנַיְינָא. מָאי יְסוֹדָא. לָא תֵּימָא יְסוֹדָא עִלָּאָה דְּצַדִּיקָא דְּעָלְמָא, אֶלָּא יְסוֹדָא דְּאֶבֶן טָבָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. וְהַאי הוּא אֶבֶן דְּשָׁאֲרִי עָלֵיהּ מָאן דְּשָׁאֲרִי.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וַדַּאי כֻּלָּא נָטִיל אֲפִילוּ בְּיַרְחָא תִּנְיָינָא. אֲבָל לָאו אִיהוּ כְּמַאן דְּנָטִיל לֵיהּ בְּזִמְנֵיהּ. מָאי טַעֲמָא. דָּא דְּנָטִיל פִּסְחָא בְּזִמְנֵיהּ, נָטִיל מִתַּתָּא לְעֵילָא, וְלָא נָחִית. בְּגִין דְּמַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ, וְלָא מוֹרִידִין. וְדָא דְּנָטִיל בָּתַר זִמְנֵיהּ, (דף קנ"ג ע"א) נָחִית מֵעֵילָא לְתַתָּא. בְּגִין כָּךְ שַׁוְיָן בְּכֻלָּא, וְלָא שַׁוְיָן. דְּדָא סָלִיק וְלָא נָחִית, וְדָא נָחִית וְלָא סָלִיק. בְּגִין כַּךְ מָאן דְּמִקָּרֵב פִּסְחָא בְּזִמְנֵיהּ, שְׁבָחָא יַתִּיר אִית לֵיהּ. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּזַכָּאן בְּכֻלָּא, דְּזַכָּאן בְּאוֹרַיְיתָא, וְכָל

לשון הקודש

בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי – לֹא כָּךְ! שֶׁהֲרֵי יִשְׂרָאֵל זֶרַע קֹדֶשׁ שֶׁעָשׂוּ פֶּסַח בִּזְמַנּוֹ, לָקְחוּ אֶת הַלְּבָנָה וְאֶת הַשֶּׁמֶשׁ כְּאֶחָד, וּמִי שֶׁלּוֹקֵחַ יְסוֹד בַּתְּחִלָּה – לוֹקֵחַ הַבִּנְיָן. מָה הַיְסוֹד? אַל תֹּאמַר יְסוֹד עֶלְיוֹן שֶׁל צַדִּיק הָעוֹלָם, אֶלָּא יְסוֹד שֶׁל אֶבֶן טוֹבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. וְזוֹהִי הָאֶבֶן שֶׁשּׁוֹרֶה עָלֶיהָ מִי שֶׁשּׁוֹרֶה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַדַּאי הַכֹּל אֲפִלּוּ בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי, אֲבָל אֵינוֹ כְּמִי שֶׁנּוֹטֵל בִּזְמַנּוֹ. מָה הַטַּעַם? זֶה שֶׁנּוֹטֵל פֶּסַח בִּזְמַנּוֹ, נוֹטֵל מִמַּטָּה לְמַעְלָה וְלֹא יוֹרֵד, מִשּׁוּם שֶׁמַּעֲלִים בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִים. וְזֶה שֶׁנּוֹטֵל אַחַר זְמַנּוֹ, יוֹרֵד מִמַּעְלָה לְמַטָּה. בִּגְלַל זֶה שָׁוִים בַּכֹּל, וְלֹא שָׁוִים. שֶׁזֶּה עוֹלֶה וְלֹא יוֹרֵד, וְזֶה יוֹרֵד וְלֹא עוֹלֶה. בִּגְלַל כָּךְ מִי שֶׁמַּקְרִיב פֶּסַח בִּזְמַנּוֹ, יֵשׁ

מָאן דְּזָכֵי בְּאוֹרַיְיתָא, זָכֵי לֵיהּ בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

רעיא מהימנא

פִּקּוּדָא לְמֶעְבַּד פֶּסַח שֵׁנִי, עַל אִינּוּן דְּלָא יָכִילוּ, אוֹ דְּאִסְתְּאָבוּ בִּמְסָאֲבוּ אַחֲרָא. אִי רָזָא דְּפֶסַח, רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא דְּיִשְׂרָאֵל עָאלִין בָּהּ, שַׁלְטָא בְּנִיסָן, וּכְדֵין אִיהוּ זִמְנָא לְחֶדְוָה, אֵיךְ יַכְלִין אִלֵּין דְּלָא יָכִילוּ, אוֹ דְּאִסְתְּאָבוּ, לְמֶעְבַּד בְּיַרְחָא תְּנְיָינָא, דְּהָא אַעְבָּר זִמְנָא.

אֶלָּא כֵּיוָן דְּכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְּרָא בְּעִטְרָהָא בְּנִיסָן, לָא אִתְעֲדִיאַת כִּתְרָהָא וְעִטְרָהָא מִנָּהּ תְּלָתִין יוֹמִין. וְכָל אִינּוּן תְּלָתִין יוֹמִין מִן יוֹמָא דְנַפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִפֶּסַח יָתְבָא מַטְרוֹנִיתָא בְּעִטְרָהָא, וְכָל חֵילָאָה בְּחֶדְוָה. מָאן דְּבָעֵי לְמֵחֵמֵי לְמַטְרוֹנִיתָא, יְכִיל לְמֵחֵמֵי. כָּרוֹזָא כָּרִיז, כָּל מָאן דְּלָא יְכִיל לְמֵחֵמֵי מַטְרוֹנִיתָא, יֵיתֵי וְיֶחְמֵי עַד לָא יִנְעֲלוּן תַּרְעֵיהּ. אֵימָתַי כָּרוֹזָא כָּרִיז. בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לְיַרְחָא תְּנְיָינָא, דְּהָא מִתַּמָּן עַד שִׁבְעָה יוֹמִין, תַּרְעִין פְּתִיחָן. מִכָּאן וּלְהָלְאָה יִנְעֲלוּן תַּרְעֵי. וְעַל דָּא פֶּסַח שֵׁנִי. (ע"כ)

לשון הקודש

לוֹ שֶׁבַח יוֹתֵר. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁזַּכָּאִים בַּכֹּל, שֶׁזַּכָּאִים בַּתּוֹרָה, וְכָל מִי שֶׁזּוֹכֶה בַּתּוֹרָה, זוֹכֶה לוֹ בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

מִצְוָה לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי עַל אֵלּוּ שֶׁלֹּא יָכְלוּ אוֹ שֶׁנִּטְמְאוּ בְּטֻמְאָה אַחֶרֶת. אִם סוֹד הַפֶּסַח סוֹד הָאֱמוּנָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִכְנָסִים בָּהּ, שׁוֹלֵט בְּנִיסָן, וְאָז הוּא זְמַן לְשִׂמְחָה, אֵיךְ יָכְלוּ אֵלֶּה שֶׁלֹּא יָכְלוּ אוֹ שֶׁנִּטְמְאוּ לַעֲשׂוֹת בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי, שֶׁהֲרֵי עָבַר הַזְּמַן?

אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְעַטֶּרֶת בְּעִטְרוֹתֶיהָ בְּנִיסָן, לֹא מַעֲבִירָה כִּתְרֵיהָ וְעִטְרוֹתֶיהָ מִמֶּנָּה שְׁלֹשִׁים יוֹם. וְכָל אוֹתָם שְׁלֹשִׁים יוֹם מִיּוֹם שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִפֶּסַח, יוֹשֶׁבֶת הַמַּלְכָּה בְּעִטְרוֹתֶיהָ, וְכָל חֵילוֹתֶיהָ בְּחֶדְוָה. מִי שֶׁרוֹצֶה לִרְאוֹת אֶת הַמַּלְכָּה יוּכַל לִרְאוֹת. הַכָּרוֹז מַכְרִיז: כָּל מִי שֶׁלֹּא יָכוֹל לִרְאוֹת אֶת הַמַּלְכָּה, יָבֹא וְיִרְאֶה עַד שֶׁלֹּא יִנָּעֲלוּ הַשְּׁעָרִים. אֵימָתַי הַכָּרוּז מַכְרִיז? בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי, שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם וְעַד שִׁבְעָה יָמִים הַשְּׁעָרִים פְּתוּחִים. מִכָּאן וָהָלְאָה

פִּקּוּדָא דָּא, שְׁחִיטַת הַפֶּסַח בִּזְמַנּוֹ. וַאֲבַתְרֵיהּ פֶּסַח רִאשׁוֹן וּפֶסַח שֵׁנִי לֶאֱכוֹל אוֹתָן כְּמִשְׁפָּטָן. וּטְמֵאִים לִהְיוֹת נִדְחִים לְפֶסַח שֵׁנִי, דְּאִיהוּ פִּקּוּדָא תְּלִיתָאָה. תָּנָאִין וַאֲמוֹרָאִין, אִית בְּנֵי נָשָׁא כְּחוּלִין דְּטָהֲרָה, מִסִּטְרָא דְמִיכָאֵל. וּכְחוּלִין דְּהֶקְדֵּשׁ, כְּגוֹן בְּשַׂר קֹדֶשׁ, וְאִינּוּן מִסִּטְרָא דְגַבְרִיאֵל. כֹּהֵן וְלֵוִי. וְאִית בְּנֵי נָשָׁא דְאִינּוּן כְּיוֹמִין טָבִין, וְאִינּוּן קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים.

שְׁכִינְתָּא אִיהִי פֶּסַח רִאשׁוֹן, מִימִינָא. וּפֶסַח שֵׁנִי, מִשְּׂמָאלָא. פֶּסַח רִאשׁוֹן מִימִינָא, דְּתַמָּן חָכְמָ"ה. פֶּסַח שֵׁנִי מִשְּׂמָאלָא, דְּתַמָּן בִּינָה. וּבְגִין דְּבִגְבוּרָה מִתְעַבְּרִין כָּל אֶשִּׁין נוּכְרָאִין, דְּאִינּוּן כְּקַשׁ וְתֶבֶן לְגַבֵּי אֵשׁ דִּגְבוּרָה, טְמֵאִים נִדְחִים לְפֶסַח שֵׁנִי.

וְכָל טוּמְאָה נִדָּה, וּמְצוֹרָע, וְזָב וְזָבָה וְיוֹלֶדֶת, בְּאֶשָּׁא דִגְבוּרָה אִיהוּ שׁוֹרֵף. דְּנִשְׁמְתָא אִיהוּ מָאנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִיהוּ לָא שָׁרֵי בָּהּ, עַד דְּאִתְלַבְּנַת בְּאֶשָּׁא דִגְבוּרָה, דִּכְתִיב, (ירמיה כג) הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יְיָ. וּבְהַאי אֵשָׁא, אִם בַּרְזֶל הוּא מִתְפּוֹצֵץ, וְאִם אֶבֶן הוּא נִמּוֹחַ.

וּבִימִינָא (נ"א וּבְמַיָּא) דְּתַמָּן תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, דְּאִיהִי מַיִם, (ויקרא יב) וְטָהֲרָה מִמְּקוֹר דָּמֶיהָ, וְאִתְדַּכֵּי בָּהּ מְצוֹרָע, וְטָמֵא מֵת,

לשון הקודש

יִנָּעֲלוּ הַשְּׁעָרִים. וְעַל זֶה פֶּסַח שֵׁנִי.

מִצְוָה זוֹ – שְׁחִיטַת הַפֶּסַח בִּזְמַנּוֹ. וְאַחֲרָיו פֶּסַח רִאשׁוֹן וּפֶסַח שֵׁנִי לֶאֱכֹל אוֹתָם כְּמִשְׁפָּטָן. וּטְמֵאִים לִהְיוֹת נִדְחִים לְפֶסַח שֵׁנִי, שֶׁהִיא מִצְוָה שְׁלִישִׁית. תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים, יֵשׁ בְּנֵי אָדָם כְּמוֹ חֻלִּין שֶׁל טָהֲרָה מִצַּד מִיכָאֵל, וּכְמוֹ חֻלִּין שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, כְּגוֹן בְּשַׂר קֹדֶשׁ, וְהֵם מִצַּד גַּבְרִיאֵל. כֹּהֵן וְלֵוִי. וְיֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם כְּמוֹ יָמִים טוֹבִים, וְהֵם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים.

שְׁכִינָה הִיא פֶּסַח רִאשׁוֹן מִיָּמִין, וּפֶסַח שֵׁנִי מִשְּׂמֹאל. פֶּסַח רִאשׁוֹן מִיָּמִין, שֶׁשָּׁם חָכְמָ"ה. פֶּסַח שֵׁנִי מִשְּׂמֹאל, שֶׁשָּׁם בִּינָה. וּמִשּׁוּם שֶׁבִּגְבוּרָה עוֹבְרִים כָּל הָאִשִּׁים הַנָּכְרִיִּים, שֶׁהֵם כְּקַשׁ וְתֶבֶן לְגַבֵּי אֵשׁ שֶׁל גְּבוּרָה, הַטְּמֵאִים נִדְחִים לְפֶסַח שֵׁנִי.

וְכָל טֻמְאָה נִדָּה, וּמְצֹרָע, וְזָב וְזָבָה וְיוֹלֶדֶת, בְּאֵשׁ הַגְּבוּרָה הוּא שׂוֹרֵף. שֶׁהַנְּשָׁמָה הִיא כְּלִי שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא לֹא שׁוֹרֶה בָּהּ עַד שֶׁמִּתְלַבֶּנֶת בְּאֵשׁ הַגְּבוּרָה, שֶׁכָּתוּב (ירמיה כג) הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה'. וּבְאֵשׁ זוֹ, אִם בַּרְזֶל הוּא – מִתְפּוֹצֵץ, וְאִם אֶבֶן הוּא – נִמּוֹחַ. **וּבְיָמִין,** שֶׁשָּׁם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהִיא מַיִם –

וְזָב וְטָמֵא בְּכָל מִינֵי שֶׁרֶץ. (דף קנ"ג ע"א) הָדָא הוּא דִכְתִיב, (יחזקאל לג) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם וְגוֹ'.

בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא מָאנָא אִתְיַחֲדַת בְּבַעְלָהּ, דְּאִיהִי אִתְּתָא, בָּתַר דְּאִתְקַדְּשַׁת בִּשְׁמָאלָא, וְאִתְדַּכְּאַת בְּמֵי מִקְוֶה בִּימִינָא, וְאוֹמְרִים עַל מָאנֵי דְּפִסְחָא, כֵּלִים שֶׁנִּשְׁתַּמְּשׁוּ בָהֶן בְּצוֹנֵן, מַטְבִּילָן בְּצוֹנֵן, וְהֵן טְהוֹרִים. אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דְרַחֲמֵי, וְאִינּוּן רַחֲמָנִים, מָאנֵי חִנָּא וְחִסְדָּא, לָא צְרִיכִין לְאַדְכְּאָה בְמַיִם פּוֹשְׁרִים כַּבֵּינוֹנִיִּים. כָּל שֶׁכֵּן בְּחַמֵּי חַמִּין, דִּבְהוֹן מִתְדָּכִין רְשָׁעִים גְּמוּרִים, דִּמְחַמְּמִין גַּרְמַיְיהוּ בְּאֶשָּׁא דְיֵצֶר הָרָע. וְעָלַיְיהוּ אִתְּמַר, כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֹא בָאֵשׁ. בְּגִין דְּזוּהֲמָא דִלְהוֹן נְפִישָׁא. אֲבָל צַדִּיקִים גְּמוּרִים בְּצוֹנֵן. דְּעָלַיְיהוּ אִתְּמַר, כָּל הַמֻּשִׂים רֶיוַח בֵּין הַדְּבֵקִים, מְצַנְּנִים לֵיהּ גֵּיהִנָּם.

וְאִי נִשְׁמָתִין חָמְרִיִּים, דְּאִינּוּן כְּמָאנֵי חֶרֶס, שְׁבִירָתָן זוֹ הִיא טַהֲרָתָן. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר נִשְׁבָּרוּ, נִטְהָרוּ. וְרָזָא דְמִלָּה, (תהלים נא) זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה וְגוֹ'. אֲבָל אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא דִבְכְתָב וּבְאוֹרַיְיתָא דְבְעַל פֶּה, דְּאִינּוּן אֵשׁ וּמַיִם, וְאִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין

לשון הקודש

(ויקרא יב) וְטָהֲרָה מִמְּקוֹר דָּמֶיהָ, וְנִטְהָר בָּהּ מִצֹּרָע, וּטְמֵא מֵת, וְזָב, וְטָמֵא בְּכָל מִינֵי שֶׁרֶץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם וְגוֹ'.

בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי כְּלִי מִתְיַחֶדֶת בְּבַעְלָהּ, שֶׁהִיא אִשָּׁה, אַחַר שֶׁמִּתְקַדֶּשֶׁת בִּשְׂמֹאל וְנִטְהֶרֶת בְּמֵי מִקְוֶה בִּימִין, וְאוֹמְרִים עַל כְּלֵי פֶּסַח: כֵּלִים שֶׁנִּשְׁתַּמְּשׁוּ בָהֶם בְּצוֹנֵן, מַטְבִּילָם בְּצוֹנֵן וְהֵם טְהוֹרִים. אוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁהֵן מִצַּד הָרַחֲמִים, וְהֵן רַחֲמָנִים, בַּעֲלֵי חֵן וָחֶסֶד, לֹא צְרִיכִים לְהִטָּהֵר בְּמַיִם פּוֹשְׁרִים כְּבֵינוֹנִיִּים. כָּל שֶׁכֵּן בְּחַמֵּי חַמִּים, שֶׁבָּהֶם נִטְהָרִים רְשָׁעִים גְּמוּרִים שֶׁמְּחַמְּמִים עַצְמָם בְּאֵשׁ יֵצֶר הָרָע, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (במדבר לא) כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֹא בָאֵשׁ, בִּגְלַל שֶׁזֻּהֲמָתָם רַבָּה. אֲבָל צַדִּיקִים גְּמוּרִים בְּצוֹנֵן, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, כָּל הַמֻּשִׂים רֶוַח בֵּין הַדְּבֵקִים מְצַנְּנִין לוֹ גֵּיהִנֹּם.

וְאִם נְשָׁמוֹת חָמְרִיּוֹת, שֶׁהֵם כִּכְלֵי חֶרֶס – שְׁבִירָתָן זוֹהִי טָהֲרָתָן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר נִשְׁבָּרוּ, נִטְהָרוּ. וְסוֹד הַדָּבָר – (תהלים נא) זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה וְגוֹ'. אֲבָל אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּבַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהֵם

בְּרָזֵי דְאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהוּ אוֹר, דִּכְתִיב בָּהּ, (משלי ו) **וְתוֹרָה אוֹר, בְּאוֹרַיְיתָא אִינּוּן מִתְדַּכִּין בָּהּ.**

וְעוֹד בְּפֶרֶק הָרוֹאֶה, הָרוֹאֶה תְּמָרִים בַּחֲלוֹם, תַּמּוּ עֲוֹנוֹתָיו. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איכה ד) תַּם עֲוֹנֵךְ בַּת צִיּוֹן. בְּגִין דִּתְמָרִים, בֵּיהּ תַּם, דַּרְגָּא דְיַעֲקֹב, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. חוֹבִין מָרִים, וְעַל דָּא תְּמָרִים: תַּמָּן תָּ"ם, וְתַמָּן מָ"ר.

הָכָא רָמִיז, וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות טו) וַיּוֹרֵהוּ יְיָ עֵ"ץ וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם. מֵהָכָא, מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהוּ עֵ"ץ. חוֹבִין דִּילֵיהּ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות א) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָחִיל לֵיהּ, וְיִתְחַזְּרוּן מְתִיקִין.

דְּיוֹמִין יֵתוּן, דְּיִתְקַיְּים בְּהוּ כְּמַפְּקָנוּ דְּמִצְרַיִם, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות א) וַיָּמָת יוֹסֵף וְכָל אֶחָיו וְכֹל הַדּוֹר הַהוּא. וּבְגָלוּתָא בַּתְרָאָה, לֵית מִיתָה אֶלָּא עוֹנִי דְעָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת. לְקַיֵּים בְּהוֹן (צפניה ג) וְהִשְׁאַרְתִּי בָךְ עַם עָנִי וָדָל וְחָסוּ בְשֵׁם יְיָ. לְאִתְקַיְּימָא בְהוֹן (שמואל ב כב) וְאֶת עַם עָנִי תוֹשִׁיעַ. וְאִלֵּין עֲתִירִים דְּיִשְׁתַּאֲרוּן בְּהוֹן יִתְקַיֵּים בְּהוֹן, (שמות ה) נִרְפִּים אַתֶּם נִרְפִּים. נִרְפִּים הֵם בְּאוֹרַיְיתָא. נִרְפִּים

לשון הקודש

אֵשׁ וּמַיִם, וְאוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא אוֹר, שֶׁכָּתוּב בָּהּ (משלי ו) וְתוֹרָה אוֹר, הֵם נִטְהָרִים בָּהּ.

וְעוֹד בְּפֶרֶק הָרוֹאֶה: הָרוֹאֶה תְּמָרִים בַּחֲלוֹם, תַּמּוּ עֲוֹנוֹתָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איכה ד) תַּם עֲוֹנֵךְ בַּת צִיּוֹן. מִשּׁוּם שֶׁתְּמָרִים, בּוֹ תָּם, דַּרְגַּת יַעֲקֹב, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. עֲבֵרוֹת מָרוֹת, וְעַל כָּךְ תְּמָרִים – שָׁם תָּ"ם, וְשָׁם מָ"ר. **כָּאן** רָמוּז, וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות טו) וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵ"ץ, וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם. מִכָּאן, מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא עֵ"ץ, עֲוֹנוֹתָיו, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן (שם א) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹחֵל לוֹ, וַיַּחְזְרוּ מְתוּקִים.

שֶׁיָּבֹאוּ יָמִים שֶׁיִּתְקַיֵּם בָּהֶם כִּיצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שם) וַיָּמָת יוֹסֵף וְכָל אֶחָיו וְכֹל הַדּוֹר הַהוּא. וּבַגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה אֵין מִיתָה, אֶלָּא עֹנִי, שֶׁעָנִי חָשׁוּב כְּמֵת, לְקַיֵּם בָּהֶם (צפניה ג) וְהִשְׁאַרְתִּי בְקִרְבֵּךְ [בָּךְ] עַם עָנִי וָדָל וְחָסוּ בְשֵׁם ה'. לְהִתְקַיֵּם בָּהֶם (שמואל–ב כב) וְאֶת עַם עָנִי תוֹשִׁיעַ. וַעֲשִׁירִים אֵלּוּ שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ בָהֶם, יִתְקַיֵּם בָּהֶם (שמות ה) נִרְפִּים אַתֶּם נִרְפִּים.

הֵם, לְמֶעְבַּד טִיבוּ עִם מָאנֵי תוֹרָה. וְאַנְשֵׁי חֵיל הַמְסוֹבְבִים מֵעִיר לָעִיר וְלָא יְחוּנָּנוּ.

וְנִרְפִּים הֵם בְּכוֹבֶד הַמַּס, דְּאִי תֵּימָא כְּבֵדִין אִינּוּן בְּכוֹבֶד הַמַּס, וְלָא עַבְדִין טִיבוּ, בְּגִין דָּא תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה עַל הָאֲנָשִׁים וַיַּעֲשׂוּ בָהּ, דְּכוֹבֶד הַמַּס עָלַיְיהוּ, וְאַל יִשְׁעוּ בְּדִבְרֵי שָׁקֶר, דְּאִינּוּן מְשַׁקְּרִין וְאַמְרִין דְּכוֹבֶד הַמַּס עָלַיְיהוּ, וּבְגִין דָּא לָא יַעַבְדּוּן טִיבוּ. אִינּוּן מְשַׁקְּרָן בְּמִלּוֹלַיְיהוּ, וְאַמְרִין דְּמֵהַכּוֹבֶד דְּתִכְבַּד עָלַיְיהוּ, תֶּבֶן אֵין נִתָּן, מָמוֹנָא דְשִׁקְרָא, דְּבֵיהּ טוֹעִין (ס"א שׁוֹעִין) לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבְגִין דְּלָא יִשְׁעוּן בֵּיהּ, וְלָא חָסוּ בְּשֵׁם יְיָ, אֵין נִתָּן לַעֲבָדֶיךָ.

וְאִלֵּין דְּאִית לוֹן, טָמִיר וְגָנִיז מָמוֹנָא מִלְּגוֹ, דְּאִיהוּ תוֹכֶן, כְּגוֹן תּוֹךְ הָאוֹצָר וְתֵיבָה, אִתְקַיָּים בְּהוּ וְתוֹכֶן לְבֵנִים תִּתֵּנוּ. וְדָא כְּסָפִים לְבָנִים, דְּיִהוֹן בְּהַהוּא דָרָא.

בְּהַהוּא זְמָנָא (שמות ט"ו) שָׁם שָׂם לוֹ חוֹק וּמִשְׁפָּט, וְאִינּוּן מָאנֵי מִשְׁנָה. אוֹף הָכָא וַיָּבֹאוּ מָרָתָה, אִתְהַדָּר לוֹן אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, מָרָה בְּדַחֲקִין סַגִּיאִין, בַּעֲנִיוּתָא, דְּיִתְקַיָּים בְּהוּ, (שם א) וַיְמָרֲרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה: זוֹ קוּשְׁיָא. בְּחֹמֶר: דָּא קַל וָחוֹמֶר.

לשון הקודש

נִרְפִּים הֵם בַּתּוֹרָה, נִרְפִּים הֵם לַעֲשׂוֹת טוֹבוֹת עִם בַּעֲלֵי תוֹרָה וְאַנְשֵׁי חֵיל הַמְסוֹבְבִים מֵעִיר לְעִיר וְלֹא יְחוֹנָנוּ.

וְנִרְפִּים הֵם בְּכֹבֶד הַמַּס. שֶׁאִם תֹּאמַר, כְּבֵדִים הֵם בְּכֹבֶד הַמַּס וְלֹא עוֹשִׂים טוֹבוֹת – בִּגְלַל זֶה (שם) תִּכְבַּד הָעֲבֹדָה עַל הָאֲנָשִׁים וַיַּעֲשׂוּ בָהּ, שֶׁכֹּבֶד הַמַּס עֲלֵיהֶם, וְאַל יִשְׁעוּ בְּדִבְרֵי שָׁקֶר, שֶׁהֵם מְשַׁקְּרִים וְאוֹמְרִים שֶׁכֹּבֶד הַמַּס עֲלֵיהֶם, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא יַעֲשׂוּ טוֹבוֹת. הֵם מְשַׁקְּרִים בְּדִבְרֵיהֶם, וְאוֹמְרִים שֶׁמֵּהַכֹּבֶד שֶׁתִּכְבַּד עֲלֵיהֶם, תֶּבֶן אֵין נִתָּן, מָמוֹן הַשֶּׁקֶר שֶׁבּוֹ טוֹעִים (מְדַבְּרִים) לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא מְדַבְּרִים בּוֹ וְלֹא חָסוּ בְּשֵׁם ה', אֵין נִתָּן לַעֲבָדֶיךָ.

וְאֵלֶּה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם נִסְתָּר וְגָנוּז הַמָּמוֹן מִבִּפְנִים, שֶׁהוּא תֹּכֶן, כְּמוֹ תּוֹךְ הָאוֹצָר וְתֵבָה, מִתְקַיֵּים בָּהֶם וְתֹכֶן לְבֵנִים תִּתֵּנוּ. וְזֶה כְּסָפִים לְבָנִים שֶׁיִּהְיוּ בְּאוֹתוֹ דּוֹר.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, (שמות טו) שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט, וְהֵם בַּעֲלֵי מִשְׁנָה. גַּם כָּאן וַיָּבֹאוּ מָרָתָה, חוֹזֶרֶת לָהֶם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מָרָה בִּדְחָקִים רַבִּים, בַּעֲנִיּוּת, שֶׁיִּתְקַיֵּם בָּהֶם (שם א) וַיְמָרֲרוּ

וּבִלְבֵנִים: דָּא לִבּוּן הֲלָכָה. וּבְכָל עֲבוֹדָה בַשָּׂדֶה: דָּא בָּרַיְיתָא. אֵת כָּל עֲבוֹדָתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ: דָּא תֵּיקּ"וּ.

וְרַעְיָא מְהֵימְנָא, תַּמָּן אִתְקַיָּים בָּךְ, שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ. וּבְהַאי עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּאִיהוּ אִיסּוּר וְהֵיתֵּר. וּבְאִינּוּן רָזִין דְּאִתְגַּלְיָין עַל יְדָךְ, וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם. כַּמֶּלַח דְּמַמְתְּקַת בִּשְׂרָא, הָכִי יִתְמַתְּקוּן בְּרַזְיָיא דְּאִתְגַּלְיָין עַל יְדָךְ, כָּל אִינּוּן קוּשְׁיָין וּמַחְלוֹקוֹת, דְּמַיִין מְרִירָן דְּאוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה, אִתְהַדְּרוּ מְתִיקָן מֵי אוֹרַיְיתָא, וְיִסּוּרִין דִּילָךְ, בְּרָזִין אִלֵּין דְּאִתְגַּלְיָין עַל יְדָךְ, יֵהוֹן לָךְ מְתִיקִין, וִיהַדְּרוּן לָךְ כָּל דַּחֲקִין דִּילָךְ, כְּחֶלְמִין דְּעַבְרִין. וַחֲל"ם, בְּהִיפּוּךְ אַתְוָון מֶלַ"ח. דְּמַמְתְּקַת יַת בִּשְׂרָא. אוֹף יִסּוּרִין מְמַתְּקִים. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ.

וְלָרְשָׁעִים מִתְהַדְּרָן יִסּוּרִין מֶלַח סְדוֹמִית, דְּאִיהִי מְסַמֵּא אֶת הָעֵינַיִם, לְקַיְּימָא בְּהוּ (איוב יא) וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה. וְאִינּוּן (דף קנ"ג ע"ב) עֵרֶב רַב רַשִׁיעַיָּיא, דְּיִתְקַיָּים בְּהוּ בְּהַהוּא זִמְנָא, (דניאל יב) יִתְבָּרְרוּ וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצָּרְפוּ רַבִּים וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים. יִתְלַבְּנוּ: אִינּוּן מָארֵי מִשְׁנָה. וְיִצָּרְפוּ: אִינּוּן זַרְעָא קַדִּישָׁא דִשְׁאַר עַמָּא. הָדָא הוּא

לשון הקודש

אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה – זוֹ קֻשְׁיָא. בְּחֹמֶר – זֶה כַּל וָחֹמֶר. וּבִלְבֵנִים – זֶה לִבּוּן הֲלָכָה. וּבְכָל עֲבֹדָה בַשָּׂדֶה – זוֹ בָּרַיְיתָא. אֵת כָּל עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ – זֶה תֵּיקּ"וּ. **וְרוֹעֶה** הַנֶּאֱמָן, שָׁם הִתְקַיֵּם בְּךָ, שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ. וּבְעֵץ הַדַּעַת הַזֶּה טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא אִסּוּר וְהֶתֵּר, וּבְאוֹתָם סוֹדוֹת שֶׁהִתְגַּלּוּ עַל יָדְךָ, וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם. כְּמוֹ מֶלַח שֶׁמַּמְתִּיק אֶת הַבָּשָׂר, כָּךְ יִתְמַתְּקוּ בְּסוֹדוֹת שֶׁמִּתְגַּלִּים עַל יָדְךָ כָּל אוֹתָן קֻשְׁיוֹת וּמַחֲלוֹקוֹת שֶׁל מַיִם מְרִירִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, יַחְזְרוּ מְתוּקִים מֵי הַתּוֹרָה. וְיִסּוּרֶיךָ, בְּסוֹדוֹת אֵלּוּ שֶׁהִתְגַּלּוּ עַל יָדְךָ, יִהְיוּ לְךָ מְתוּקִים, וַיַּחְזְרוּ לְךָ כָּל הַדְּחָקִים שֶׁלְּךָ כַּחֲלוֹמוֹת שֶׁעָבְרוּ. וַחֲל"ם בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת – מֶלַ"ח, שֶׁמַּמְתִּיק אֶת הַבָּשָׂר. גַּם יִסּוּרִים מְמַתְּקִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּךָ. **וְלָרְשָׁעִים** חוֹזְרִים הַיִּסּוּרִים מֶלַח סְדוֹמִית, שֶׁמְּעַוֵּר אֶת הָעֵינַיִם, לְקַיֵּם בָּהֶם (איוב יא) וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה. וְהֵם עֵרֶב רַב רְשָׁעִים, שֶׁיִּתְקַיֵּם בָּהֶם בְּאוֹתוֹ זְמַן, (דניאל יב) יִתְבָּרְרוּ וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצָּרְפוּ רַבִּים וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים. יִתְלַבְּנוּ – אֵלֶּה בַּעֲלֵי מִשְׁנָה. וְיִצָּרְפוּ – הֵם

דִּכְתִיב, (זכריה יג) וּצְרַפְתִּים כִּצְרוֹף אֶת הַכֶּסֶף. וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים, אִינּוּן עֵרֶב רַב.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יָבִינוּ, (דניאל יב) אִינּוּן מָארֵי קַבָּלָה, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דניאל יב) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. אִלֵּין אִינּוּן דְּקָא מִשְׁתַּדְּלִין בְּזֹהַר דָּא, דְּאִקְרֵי סֵפֶר הַזֹּהַר, דְּאִיהוּ כְּתִיבַת נֹחַ, דְּמִתְכַּנְּשִׁין בָּהּ שְׁנַיִם מֵעִיר, וְשֶׁבַע מִמַּלְכוּתָא. וּלְזִמְנִין אֶחָד מֵעִיר, וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה. דִּבְהוֹן יִתְקַיֵּים (שמות א) כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְּאוֹרָה תַּשְׁלִיכוּהוּ. וְדָא אוֹרָה דְּסִפְרָא דָא, וְכֹלָּא עַל סִיבָּה דִּילָךְ.

וּמַאן גָּרִים דָּא. עוֹרֵב דְּאַנְתְּ תְּהֵא בְּהַהוּא זִמְנָא, כַּיּוֹנָה. דְּשָׁלִיחַ אַחֲרָא דְּאִקְרֵי בִּשְׁמָךְ, כָּעוֹרֵב דְּאִשְׁתְּלַח בְּקַדְמִיתָא, וְלָא אִתְהַדָּר בִּשְׁלִיחוּתָא, דְּאִשְׁתְּדַל בַּשְׁקָצִים, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן, עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁקֶץ. בְּגִין מָמוֹנָא דִלְהוֹן, וְלָא אִשְׁתְּדַל בִּשְׁלִיחוּתֵיהּ לְאָהַדְּרָא לְצַדִּיקַיָּא בְּתִיּוּבְתָא. כְּאִלּוּ לָא עָבִיד שְׁלִיחוּתָא דְּמָארֵיהּ.

וּכָךְ יִתְקַיֵּים רָזָא דְיוֹנָה, דְּעָאל בְּעִמְקִין דִּתְהוֹמֵי יַמָּא, הָכִי תֵּיעוּל אַנְתְּ בַּעֲמִיקוּ דִּתְהוֹמֵי אוֹרַיְיתָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (יונה ב) וַתַּשְׁלִיכֵנִי מְצוּלָה בִּלְבַב יַמִּים. וְיֵהוֹן חָכְמָה חֶסֶד נֶצַח לִימִין.

לשון הקודש

זֶרַע קֹדֶשׁ שֶׁל שְׁאָר הָעָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (זכריה יג) וּצְרַפְתִּים כִּצְרוֹף אֶת הַכֶּסֶף. וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים – אֵלֶּה עֵרֶב רַב.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יָבִינוּ (דניאל שם) – אֵלּוּ בַּעֲלֵי קַבָּלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שם) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. אֵלּוּ אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בְּזֹהַר זֶה שֶׁנִּקְרָא סֵפֶר הַזֹּהַר, שֶׁהוּא כְּמוֹ תֵּבַת נֹחַ שֶׁמִּתְכַּנְּסִים בָּהּ שְׁנַיִם מֵעִיר וְשֶׁבַע מִמַּלְכוּת, וְלִפְעָמִים אֶחָד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה, שֶׁבָּהֶם יִתְקַיֵּים (שמות א) כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְּאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ. וְזֶה אוֹרָה שֶׁל סֵפֶר זֶה, וְהַכֹּל עַל הַסִּבָּה שֶׁלְּךָ.

וּמִי גָּרַם זֶה? עוֹרֵב, שֶׁאַתָּה תִּהְיֶה בְּאוֹתוֹ זְמַן כְּיוֹנָה, שֶׁשָּׁלִיחַ אַחֵר שֶׁנִּקְרָא בִּשְׁמְךָ, כָּעוֹרֵב שֶׁנִּשְׁלַח בַּתְּחִלָּה וְלֹא חָזַר בַּשְּׁלִיחוּת, שֶׁהִשְׁתַּדֵּל בַּשְּׁקָצִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁקֶץ, בִּגְלַל מָמוֹנָם, וְלֹא הִשְׁתַּדֵּל בִּשְׁלִיחוּתוֹ לְהַחֲזִיר צַדִּיקִים בִּתְשׁוּבָה, כְּאִלּוּ לֹא עָשָׂה שְׁלִיחוּת רִבּוֹנוֹ.

וּכְךָ יִתְקַיֵּים סוֹד הַיּוֹנָה שֶׁנִּכְנַס בְּעִמְקֵי תְּהוֹם רַבָּה, כָּךְ תִּכָּנֵס אַתָּה בְּעָמְקֵי תְּהוֹמֵי הַתּוֹרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יונה ב) וַתַּשְׁלִיכֵנִי מְצוּלָה בִּלְבַב

דִּבְגִינַיְיהוּ אָמַר דָּוִד, (תהלים קיח) יְמִין יְיָ עוֹשָׂה חָיִל יְמִין יְיָ רוֹמֵמָה יְמִין יְיָ עוֹשָׂה חָיִל. וּתְלַת מִשְׁמָאלָא יִתְקַשְּׁרוּן כַּחֲדָא, דְּאִינּוּן בִּינָה גְבוּרָה הוֹד. וְג' דַּרְגִּין דְּאֶמְצָעִיתָא, כֶּתֶר תִּפְאֶרֶת יְסוֹד, דַּאֲחִידָן בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא.

וּבְגִין דְּחָזָא לָךְ נָבִיא מִתְקַשֵּׁר בִּתְלַת דַּרְגִּין דְּאֶמְצָעִיתָא, פְּתַח עֲלָךְ הַאי קְרָא, (ישעיה נב) הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי יָרוּם וְנִשָּׂא וְגָבַהּ מְאֹד. וּבְגִין דְּאַנְתְּ תְּהֵא אָחִיד בִּתְרֵין מְשִׁיחִין, אָמַר דָּוִד עַל ג' יְמִינִין דְּמָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, יְמִין יְיָ תְּלַת זִמְנִין. לָקְבֵיל ג' שְׂמָאלִין, דְּאָחִיד בְּהוֹן מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, אָמַר מִסִּטְרָא דְחַד שְׂמָאלָא, גְּבוּרָה, לֹא אָמוּת. כִּי אֶחְיֶה, מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא דְהוֹ"ד דִּילָךְ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וְנִתַּן הַהוֹד לְמֹשֶׁה. אִתְיְיהִיב בָּךְ, מִסִּטְרָא דְבִינָה.

בְּגִין דְּבֵיהּ הֲוֵית אַנְתְּ חָרֵב וְיָבֵשׁ בְּכֹלָּא, בְּגִין מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, בְּאוֹרַיְיתָךְ, בִּנְבִיאוּתָךְ עָלֵיהּ, בְּגוּפָךְ דִּסְבִילַת כַּמָּה מִינֵי יִסּוּרִין, בְּגִין דְּלָא יְמוּת הוּא. וּבָעִית רַחֲמֵי עָלֵיהּ. אִתְּמַר בֵּיהּ כִּי אֶחְיֶה, מִסִּטְרָא דְבִינָה. וּבְגִין דָּא לָא אָמוּת, מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה. כִּי אֶחְיֶה מִסִּטְרָא דְבִינָה, אִילָנָא דְחַיֵּי, דְּאִתְגַּבָּר עָלֵיהּ קְרִיאַת שְׁמַע

לשון הקודש

יַמִּים. וְיִהְיוּ חָכְמָה חֶסֶד נֵצַח לְיָמִין, שֶׁבְּגָלָלָם אָמַר דָּוִד (תהלים קיח) יְמִין ה' רוֹמֵמָה יְמִין ה' עֹשָׂה חָיִל. וְשָׁלֹשׁ מִשְּׂמֹאל יִתְקַשְּׁרוּ כְּאֶחָד, שֶׁהֵם בִּינָה גְּבוּרָה הוֹד, וְשָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת שֶׁבָּאֶמְצַע – כֶּתֶר תִּפְאֶרֶת יְסוֹד – שֶׁאֲחוּזוֹת בְּיָמִין וּשְׂמֹאל.

וּמִשּׁוּם שֶׁרָאָה אוֹתְךָ נָבִיא מִתְקַשֵּׁר בִּשְׁלֹשׁ דַּרְגוֹת הָאֶמְצַע, פְּתַח עָלֶיךָ פָּסוּק זֶה, (ישעיה נב) הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי יָרוּם וְנִשָּׂא וְגָבַהּ מְאֹד. וּמִשּׁוּם שֶׁאַתָּה תִּהְיֶה אָחוּז בִּשְׁנֵי מְשִׁיחִים, אָמַר דָּוִד עַל שְׁלֹשָׁה יְמִינִים שֶׁל מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, יְמִין ה' שָׁלֹשׁ פְּעָמִים. כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה שְׂמָאלִים שֶׁאָחוּז בָּהֶם מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, אָמַר מִצַּד אֶחָד שְׂמֹאל, גְּבוּרָה, לֹא אָמוּת. כִּי אֶחְיֶה – מִצַּד שְׂמֹאל שֶׁל הו"ד שֶׁלְּךָ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְנִתַּן הַהוֹד לְמֹשֶׁה, נִתַּן בְּךָ מִצַּד בִּינָה.

מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ הָיִיתָ חָרֵב וְיָבֵשׁ בַּכֹּל, בִּגְלַל מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, בְּתוֹרָתְךָ, בִּנְבִיאוּתְךָ עָלָיו, בְּגוּפְךָ שֶׁסָּבַלְתָּ כַּמָּה מִינֵי יִסּוּרִים כְּדֵי שֶׁהוּא לֹא יָמוּת, וּבִקַּשְׁתָּ עָלָיו רַחֲמִים, נֶאֱמַר בּוֹ כִּי אֶחְיֶה, מִצַּד הַבִּינָה. וּמִשּׁוּם זֶה לֹא אָמוּת – מִצַּד הַגְּבוּרָה. כִּי אֶחְיֶה – מִצַּד הַבִּינָה, עֵץ

שֶׁל שַׁחֲרִית, וְקָשִׁיר לֵיהּ בְּקִשּׁוּרָא דִתְפִילִין, בִּימִינָא דְאַבְרָהָם, דְּאִיהוּ שַׁחֲרִית.

וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׁי יָהּ, מִסִּטְרָא דְהוֹד. יַסּוֹר יִסְּרַנִּי יָהּ, חָכְמָה וּבִינָה, מִימִינָא וּמִשְׂמָאלָא, בִּתְלַת יְמִינִין, וּתְלַת שְׂמָאלִין. וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, בְּגִ' דְּכָלִיל כֶּתֶר, וְצַדִּיק, וְאִיהוּ בֶּן יָ"הּ. וּמִיַּד יָקוּם וּ' לְהִ' בְּיָ"הּ, בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, בְּרַחֲמֵי וְתַחֲנוּנֵי, בְּכַמָּה פִּיּוּסִים לָהּ וְלִבְנָהָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (עמוס ט) בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת. וּבְגִין דָּא אָמַר נָבִיא, (ירמיה לא) בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם.

קָם רַעְיָא מְהֵימְנָא, וְנָשִׁיק לֵיהּ, וּבָרִיךְ לֵיהּ, וְאָמַר וַדַּאי שְׁלִיחָא דְּמָארָךְ אַנְתְּ לְגַבָּן. פְּתְחוּ תָּנָאִין וַאֲמוֹרָאִין וְאָמְרוּ, רַעְיָא מְהֵימְנָא, אַנְתְּ הֲוֵית יְדַע כָּל דָּא, וְעַל יְדָךְ הִיא אִתְגַּלְיָיא, אֲבָל בַּעֲנָוָה דִילָךְ, דְּאִתְּמַר בָּךְ (במדבר יב) וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד, בְּאִלֵּין אַתְרִין דְּאַנְתְּ מִתְבַּיֵּשׁ לְאַחְזָקָא טִיבוּ לְגַבָּךְ, מַנִּי קֶדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָן, וּלְבוּצִינָא קַדִּישָׁא, לְמֶהֱוֵי בִידָךְ וּבְפוּמָךְ בְּאִלֵּין אַתְרִין.

(ע"כ רעיא מהימנא).

לשון הקודש

הַחַיִּים, שֶׁהִתְגַּבְּרָה עָלָיו קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית, וְקוֹשֵׁר אוֹתוֹ בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין בִּימִין אַבְרָהָם, שֶׁהוּא שַׁחֲרִית.

וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׁי יָהּ – מִצַּד הַהוֹד. יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָהּ – חָכְמָה וּבִינָה, מִיָּמִין וּמִשְׂמֹאל, בִּשְׁלֹשָׁה יְמָנִים וּבִשְׁלֹשָׁה שְׂמָאלִים. וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי – הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי בְּגִ' שֶׁכּוֹלֵל כֶּתֶר וְצַדִּיק, וְהוּא בֶּן יָ"הּ. וּמִיַּד יָקוּם וּ' לְהִ' בְּיָ"הּ, בְּיָמִין וּשְׂמֹאל, בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, בְּכַמָּה פִּיּוּסִים לָהּ וּלְבָנֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (עמוס ט) בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנֹּפֶלֶת. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַנָּבִיא (ירמיה לא) בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם.

קָם רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וְנָשַׁק לוֹ וּבֵרַךְ אוֹתוֹ, וְאָמַר, וַדַּאי שְׁלִיחַ רִבּוֹנְךָ אַתָּה אֵלֵינוּ. פָּתְחוּ תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים וְאָמְרוּ, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, אַתָּה הָיִיתָ יוֹדֵעַ כָּל זֶה, וְעַל יָדְךָ הִתְגַּלְּתָה, אֲבָל בַּעֲנָוָה שֶׁלְּךָ, שֶׁנֶּאֱמַר בְּךָ (במדבר יב) וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד, בִּמְקוֹמוֹת אֵלּוּ שֶׁאַתָּה מִתְבַּיֵּשׁ לְהַחֲזִיק טוֹבָה אֵלֶיךָ, מִנָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתָנוּ וְלַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לִהְיוֹת בְּיָדְךָ וּבְפִיךָ בִּמְקוֹמוֹת אֵלּוּ. (עד כאן רעיא מהימנא).

וּבְיוֹם הָקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן. (במדבר ט) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (תהלים קיב) פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים צִדְקָתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד קַרְנוֹ תָּרוּם בְּכָבוֹד. פִּזַּר לָאֶבְיוֹנִים, מָאי פִּזַּר. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (משלי יא) יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסָף עוֹד. יָכוֹל פִּזּוּר בְּעָלְמָא, קָא מַשְׁמַע לָן פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים, כֵּיוָן דְּיָהִיב לְמִסְכְּנֵי, הַאי פִּזּוּרָא יָאוּת. מָאי וְנוֹסָף עוֹד. בְּכֹלָּא. וְנוֹסָף עוֹד בְּעוּתְרָא. וְנוֹסָף עוֹד בְּחַיֵּי.

הַאי קְרָא הָכִי מִיבְעֵי לֵיהּ, יֵשׁ מְפַזֵּר וְיוֹסֵף עוֹד, מָאי וְנוֹסַף. אֶלָּא הַהוּא אֲתָר דְּשָׁרֵי בֵּיהּ מִיתָה, הוּא גָּרִים לֵיהּ דְּיִתּוֹסַף מֵחַיִּים דִּלְעֵילָּא לְאוֹסְפָא לֵיהּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה אָמַר רִבִּי חִיָּיא, קְרָא אַסְהִיד, דְּכָל מָאן דְּיָהִיב לְמִסְכְּנֵי, אִתְעַר אִילָנָא דְּחַיֵּי, לְאוֹסְפָא לְהַהִיא אִילָנָא דְּמוֹתָא, וּכְדֵין אִשְׁתְּכַח חַיִּים וְחֵדוּ לְעֵילָּא. וּבַר נָשׁ דְּגָרִים דָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ, הַהוּא אִילָנָא דְּחַיֵּי קָאִים עָלֵיהּ, וְהַהוּא אִילָנָא דְּמוֹתָא

לשון הקודש

וּבְיוֹם הָקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (תהלים קיב) פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים צִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד קַרְנוֹ תָּרוּם בְּכָבוֹד. פִּזַּר לָאֶבְיוֹנִים, מַה זֶּה פִּזַּר? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יא) יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסָף עוֹד. יָכוֹל פִּזּוּר בְּעָלְמָא? בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים. כֵּיוָן שֶׁנָּתַן לַעֲנִיִּים, פִּזּוּר זֶה נָאֶה. מַה זֶּה וְנוֹסָף עוֹד? בַּכֹּל. וְנוֹסָף עוֹד – בְּעֹשֶׁר. וְנוֹסָף עוֹד – בְּחַיִּים.

פָּסוּק זֶה כָּךְ צָרִיךְ לוֹ לִהְיוֹת: יֵשׁ מְפַזֵּר וְיוֹסֵף עוֹד. מַה זֶּה וְנוֹסָף? אֶלָּא אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁשּׁוֹרָה בּוֹ מִיתָה, הוּא גּוֹרֵם לוֹ שֶׁיִּתּוֹסֵף מֵחַיִּים שֶׁלְּמַעְלָה לְהוֹסִיף לוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חִיָּיא, הַפָּסוּק מֵעִיד שֶׁכָּל מִי שֶׁנּוֹתֵן לַעֲנִיִּים, מְעוֹרֵר עֵץ הַחַיִּים לְהוֹסִיף לְאוֹתוֹ עֵץ הַמָּוֶת, וְאָז נִמְצָא חַיִּים וְשִׂמְחָה לְמַעְלָה. וְהָאָדָם שֶׁגּוֹרֵם אֶת זֶה, בְּשָׁעָה שֶׁצָּרִיךְ לוֹ,

אַגִּין עֲלוֹי. וּבְגִין כַּךְ וְנוֹסַף עוֹד. (כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר).

צִדְקָתוֹ (דף קנ"ד ע"א) עֹמֶדֶת לָעַד. (תהלים קיב) מַאי עֹמֶדֶת לָעַד. עוֹמֶדֶת עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, לְזַמְּנָא לֵיהּ קִיּוּמָא וְחַיִּים, כְּמָה דְּאִיהוּ יָהִיב לֵיהּ חַיִּים, וְאַתְעַר לְגַבֵּי חַיִּין, הָכִי נָמֵי יַהֲבִין לֵיהּ. וְאִינּוּן תְּרֵי אִילָנִין (יַהֲבִין לֵיהּ) קַיְּימִין עָלֵיהּ לְשֵׁיזָבָא לֵיהּ, וּלְאוֹסְפָא לֵיהּ חַיִּין.

קַרְנוֹ תָּרוּם בְּכָבוֹד, תָּא חֲזֵי עָלְמָא דְּאַמָּרָן, הַהוּא קֶרֶן תָּרוּם. וּבְמָה. בְּכָבוֹד דִּלְעֵילָא, דְּהַאי בַּר נָשׁ גָּרִים לְחַבְּרָא לוֹן כַּחֲדָא, וּלְאַרְקָא בִּרְכָאן לְעֵילָא וְתַתָּא.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, בְּכָל זִמְנָא דְּמַשְׁכְּנָא אִתְּקַם בְּעוֹבָדֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא, כְּדֵין הַהוּא יוֹמָא, יוֹמָא דְּחֶדְוָה דְּכֹלָּא, וּמָשַׁח רְבוּת קַדִּישָׁא אִתְרַק בְּהַנְהוּ בוֹצִינִין, וְנַהֲרִין כֻּלְּהוּ. מָאן דְּגָרִים דָּא, גָּרִים לֵיהּ

לשון הקודש

אוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים עוֹמֵד עָלָיו, וְאוֹתוֹ עֵץ הַמָּוֶת מֵגֵן עָלָיו, וּמִשּׁוּם כָּךְ וְנוֹסָף עוֹד (כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר).

צִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד (תהלים קיא). מַה זֶּה עֹמֶדֶת לָעַד? עוֹמֶדֶת עַל הָאָדָם לְזַמֵּן לוֹ קִיּוּם וְחַיִּים. כְּמוֹ שֶׁהוּא נָתַן לוֹ חַיִּים וְעוֹרֵר לְגַבֵּי הַחַיִּים, כָּךְ גַּם נוֹתְנִים לוֹ, וְאֵלּוּ שְׁנֵי אִילָנוֹת (נוֹתְנִים לוֹ) עוֹמְדִים עָלָיו לְהַצִּילוֹ וּלְהוֹסִיף לוֹ חַיִּים.

קַרְנוֹ תָּרוּם בְּכָבוֹד. בֹּא רְאֵה, הָעוֹלָם שֶׁאָמַרְנוּ, אוֹתָהּ קֶרֶן תָּרוּם, וּבַמֶּה? בַּכָּבוֹד שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁאִישׁ זֶה גָּרַם לְחַבְּרָם כְּאֶחָד, וּלְרוֹקֵן בְּרָכוֹת לְמַעְלָה וּמַטָּה.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, בְּכָל זְמַן שֶׁהַמִּשְׁכָּן מוּקָם בְּמַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם, אָז אוֹתוֹ יוֹם, יוֹם שֶׁל שִׂמְחַת הַכֹּל, וְשֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ מִתְרוֹקֵן

(בְּהַהוּא עָלְמָא דְּאָתֵי) דְּיִשְׁתְּזִיב בְּהַאי עָלְמָא, וִיהֵא לֵיהּ חַיִּים בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי יא) וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת, וּכְתִיב (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם.

עֲשֵׂה לְךָ שְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת כֶּסֶף וְגוֹ'. (במדבר י) רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (יחזקאל א) וּבְלֶכֶת הַחַיּוֹת יֵלְכוּ הָאוֹפַנִּים אֶצְלָם וּבְהִנָּשֵׂא הַחַיּוֹת מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים. וּבְלֶכֶת הַחַיּוֹת, בְּקוּזְפִּירָא דְּלְעֵילָא הֲווֹ אָזְלֵי. דְּאִי תֵימָא דְּהַאי לְעֵילָא לְעֵילָא. לָאו, לְתַתָּא. אֶלָּא כְּגַוְונָא הַאי מִקַּמֵּי אַנְפִּין, וְהַאי לְבָתָר אַנְפִּין.

זִיקָא מֵאַרְבַּע זִיקִין, בְּד' מָדוֹרִין, וּבְד' סִטְרִין, בְּזִיוָון דְּאִתְּבְּרוּן בְּקוֹלְמִיטִין דְּאַנְפִּין נְהִירִין. בְּגִין כַּךְ כְּעֵין (נאש"ר) כְּמַרְאֵה הַחַיּוֹת, דְּאִינּוּן אַרְבַּע זִוְיָין, דְּגָלִין פְּרִישָׁן, אַרְיֵ"ה. נֶשֶׁ"ר. שׁוֹ"ר. אָדָ"ם. דְּכָלִיל כֻּלְּהוּ אַרְבַּע מַלְאָכִין דְּשַׁלְטִין וּכְלִילָן כֻּלָּא.

לשון הקודש

בְּאוֹתָם גֵּרוֹת, וּמְאִירִים כֻּלָּם. מִי שֶׁגּוֹרֵם אֶת זֶה, גּוֹרֵם לוֹ (בְּאוֹתוֹ עוֹלָם הַבָּא) שֶׁיִּנָּצֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְיִהְיוּ לוֹ חַיִּים בָּעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי יא) וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת, וְכָתוּב (שם ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם. עֲשֵׂה לְךָ שְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת כֶּסֶף וְגוֹ'. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (יחזקאל א) וּבְלֶכֶת הַחַיּוֹת יֵלְכוּ הָאוֹפַנִּים אֶצְלָם וּבְהִנָּשֵׂא הַחַיּוֹת מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים. וּבְלֶכֶת הַחַיּוֹת, בָּרְשׁוּת שֶׁלְּמַעְלָה הָיוּ הוֹלְכִים. שֶׁאִם תֹּאמַר שֶׁזֶּה לְמַעְלָה לְמַעְלָה – לֹא. לְמַטָּה. אֶלָּא כְּמוֹ זֶה מִלִּפְנֵי הַפָּנִים, וְזֶה לְאַחַר הַפָּנִים.

רוּחַ מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאַרְבָּעָה מָדוֹרִים וּבְאַרְבָּעָה צְדָדִים, בְּזִיוָם שֶׁנִּבְרְאוּ בְּהִדּוּר הַפָּנִים הַמְּאִירוֹת. בִּגְלַל זֶה כְּעֵין (נאש"ר) כְּמַרְאֵה הַחַיּוֹת, שֶׁהֵם אַרְבַּע זָוִיּוֹת, דְּגָלִים

דִּגְלָא קַדְמָאָה, מַשְׁרְיָא מִזַּיְינָא, אַרְיֵ"ה. מִיכָאֵ"ל, רָשִׁים בִּפְרִישׁוּ דִּגְלָא פְּרִישָׁא לִימִינָא. מִזְרָח שֵׁירוּתָא דְּשִׁמְשָׁא, אָזִיל בְּמַטְלָנוֹי, בִּנְהִירוּ. תְּרֵין מְמָנָן תְּחוֹת יְדֵיהּ, יוֹפִי"אֵל, צַדְקִי"אֵל. חַד לְאוֹרְתָא (נ"א לְאוֹרַיְיתָא). וְחַד, לְמֵיהַךְ בְּשׁוּקָא דְאָזִיל.

כַּד אִלֵּין נַטְלִין, נַטְלִין כַּמָּה מַשְׁרְיָין מְזַיְינִין, מִסִּטְרָא דִּימִינָא, וְכֻלָּא חַד. לְסִטְרָא שְׂמָאלָא, שִׁמְשָׁא אָזִיל (ס"א נָטַל כַּד חַד לִסְטַר שִׁמְשָׁא, שִׁמְשָׁא אָזִיל) וְנָהִיר, וּמְעַטֵּר לְהוּ. אֶלֶף וְרִבְוָון מְמָנָן תְּחוֹתוֹי. וְכֻלְּהוּ בִּדְחִילוּ בְּאֵימָתָא בְּזִיעַ בְּרֶתֶת.

אַרְיֵה אוֹשִׁיט יְדֵיהּ יְמִינָא, כָּנִיש לְכָל חֵילוֹי לְגַבֵּיהּ, תְּלַת מְאָה וְשִׁבְעִין אֶלֶף אַרְיְוָותָא, סוֹחֲרָנֵיהּ דְּהַהוּא אַרְיֵ"ה, וְאִיהוּ בֵּינַיְיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא.

לשון הקודש

פְּרוּשִׁים, אַרְיֵ"ה נֶשֶׁ"ר שׁוּ"ר אָדָ"ם, שֶׁכּוֹלֵל כֻּלָּם אַרְבָּעָה מַלְאָכִים שֶׁשּׁוֹלְטִים וְכוֹלְלִים הַכֹּל.

דֶּגֶל רִאשׁוֹן, מֶרְכָּבָה מְזֻיֶּנֶת, אַרְיֵ"ה, מִיכָאֵ"ל, רָשׁוּם בִּפְרִישַׁת הַדֶּגֶל הַפָּרוּשׁ לִימִין. מִזְרָח רֵאשִׁית הַשֶּׁמֶשׁ הוֹלֵךְ בְּמַשָּׂאוֹ בְּאוֹר. שְׁנֵי מְמֻנִּים תַּחַת יָדָיו, יוֹפִיאֵ"ל צַדְקִיאֵ"ל. אֶחָד לְלַמֵּד (לַתּוֹרָה), וְאֶחָד לָלֶכֶת בַּשּׁוּק שֶׁהוֹלֵךְ. **כְּשֶׁאֵלֶּה** לוֹקְחִים, לוֹקְחִים כַּמָּה מֶרְכָּבוֹת מְזֻיָּנוֹת מִצַּד יָמִין, וְהַכֹּל אֶחָד. לְצַד שְׂמֹאל הַשֶּׁמֶשׁ הוֹלֵךְ (לוֹקֵחַ כְּאֶחָד לְצַד הַשְּׂמֹאל, הַשֶּׁמֶשׁ הוֹלֵךְ) וּמֵאִיר וּמְעַטֵּר אוֹתָם. אֶלֶף וּרְבָבוֹת מְמֻנִּים תַּחְתָּיו, וְכֻלָּם בְּיִרְאָה וּבְאֵימָה, בְּזִיעַ וּבְרֶתֶת. **אַרְיֵה** מוֹשִׁיט יַד יְמִינוֹ, כּוֹנֵס לְכָל חֵילוֹתָיו אֵלָיו. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים אֶלֶף אֲרָיוֹת סְבִיב אוֹתוֹ אַרְיֵ"ה, וְהוּא בֵּינֵיהֶם בָּאֶמְצַע.

כַּד גָּעֵי הַאי אַרְיֵה, מִזְדַּעְזְעָן רְקִיעִין, וְכָל חַיָּלִין וּמַשְׁרְיָין מִזְדַּעְזְעִין, מִדְּחִילוּ דִּילֵיהּ. מֵהַהוּא קָלָא, נְהַר דִּי נוּר מִתְלַהֲטָא, וְנָחִית בְּאֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה דַּרְגִּין דְּגֵיהִנָּם לְתַתָּא, כְּדֵין כֻּלְּהוּ חַיָּבִין דְּגֵיהִנָּם מִזְדַּעְזְעָן, וּמִלַּהֲטָן אֵשָׁא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (עמוס ג) אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא.

גָּעֵי תִּנְיָינוּת, תְּלַת מְאָה וְשִׁבְעִין אֶלֶף אַרְיָוָתָא, כֻּלְּהוּ גָּעָאן. אוֹשִׁיט יְדֵיהּ שְׁמָאלָא, כָּל מָאֲרֵיהוֹן דְּדִינָא לְתַתָּא דַּחֲלִין, וְאִתְכַּפְיָין תְּחוֹת הַהוּא יְדָא. וְהַהוּא יְדָא פָּשִׁיט עָלַיְיהוּ, וְכֻלְּהוּ תְּחוֹתֵיהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (בראשית מט) יָדֶךָ בְּעוֹרֶף אֹיְבֶיךָ.

אַרְבַּע גַּדְפִּין לְכָל חַד וְחַד, מֵאֶשָׁא חִוָּרָא. כֻּלְּהוּ מְלַהֲטִין. כָּל אַפִּין דְּחִוּוֹר וְשׁוּשָׁן כְּחִוָּרְתָּא דְּהַהוּא אֵשָׁא שְׁקִיעָן.

לשון הקודש

כְּשֶׁגּוֹעֶה הָאַרְיֵה הַזֶּה, הָרְקִיעִים מִזְדַּעְזְעִים, וְכָל הַחֵילוֹת וְהַמַּרְכָּבוֹת מִזְדַּעְזְעִים מִיִּרְאָתוֹ. מֵאוֹתוֹ קוֹל מִתְלַהֵט נָהָר דִּי נוּר, וְיוֹרֵד בְּאֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת דַּרְגּוֹת הַגֵּיהִנֹּם שֶׁל מַטָּה. אָז מִזְדַּעְזְעִים כָּל רִשְׁעֵי הַגֵּיהִנֹּם, וְהָאֵשׁ לוֹהֶטֶת, וְעַל זֶה כָּתוּב (עמוס ג) אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא. **גּוֹעֶה** פַּעַם שְׁנִיָּה – שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים אֶלֶף אֲרָיוֹת, כֻּלָּם גּוֹעִים. מוֹשִׁיט יַד שְׂמֹאלוֹ – כָּל בַּעֲלֵי הַדִּין לְמַטָּה פּוֹחֲדִים וְנִכְפִּים תַּחַת אוֹתָהּ יָד, וְאוֹתָהּ יָד פּוֹשֶׁטֶת עֲלֵיהֶם, וְכֻלָּם תַּחְתֶּיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מט) יָדֶךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ.

אַרְבַּע כְּנָפַיִם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵאֵשׁ לְבָנָה. כֻּלָּם לוֹהֲטִים. כָּל פָּנִים שֶׁל כִּפּוּר וָפֶרַח בְּלֹבֶן שֶׁל אוֹתָהּ אֵשׁ שְׁקוּעִים.

אַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל חַד וְחַד לְאַרְבַּע סִטְרִין, כֻּלְּהוּ נְהִירִין בְּחִוָּרָא דְשִׁמְשָׁא. חַד לְסִטַר מִזְרָח, נָהִיר בְּחֵדוּ. וְחַד לְסִטַר מַעֲרָב, (ס"א דָא כְּנִישׁ) דְּאִתְכְּנִישׁ נְהוֹרֵיהּ. וְחַד לְסִטַר צָפוֹן, חָשׁוּךְ כֻּלָּא נְהִירוּ, כְּצִלָּא דְשִׁמְשָׁא לְגַבֵּי שִׁמְשָׁא. צִלָּא חָשׁוּךְ, שִׁמְשָׁא נָהִיר. בְּגִין דְּשִׁמְשָׁא וְצִלָּא, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וְאַזְלָא כַּחֲדָא. חַשׁוֹכָן (ס"א חוּשְׁבַּן) דְּאַזְלִין עִמֵּיהּ, כָּל אִינּוּן דְּנַטְלִין זַיְינָא.

וְכֻלְּהוּ מִימִינָא וּמִשְׂמָאלָא בִּתְלַת רֵישִׁין. רֵישָׁא חָדָא דִילֵיהּ, שִׁבְעִין וְאַרְבַּע אֶלֶף, וְשִׁית מְאָה. אִלֵּין אִינּוּן רֵישָׁא חַד. נָפְקֵי חֵילָא בִימִינָא, דְּאִיהוּ אָרִים עָלַיְיהוּ. בַּר כָּל אִינּוּן מְמָנָן דִּלְתַתָּא, תְּחוֹת אִלֵּין. שִׁלְטוֹנִין אִלֵּין עַל אִלֵּין, דַּרְגִּין תַּתָּאִין עִם עִלָּאִין, דְּלֵית לוֹן חֶשְׁבָּנָא.

לשון הקודש

אַרְבַּע פָּנִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, כֻּלָּם מְאִירִים בְּלִבֶּן הַשֶּׁמֶשׁ. אֶחָד לְצַד מִזְרָח מֵאִיר בְּשִׂמְחָה, וְאֶחָד לְצַד מַעֲרָב, (זֶה כּוֹנֵס) שֶׁהַכְּנִיס מְאוֹרוֹ. וְאֶחָד לְצַד צָפוֹן, חָשׁוּךְ בְּלִי אוֹר, כְּצֵל הַשֶּׁמֶשׁ לְגַבֵּי הַשֶּׁמֶשׁ. הַצֵּל חָשׁוּךְ, הַשֶּׁמֶשׁ מֵאִיר. מִשּׁוּם שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ וְהַצֵּל – יָמִין וּשְׂמֹאל, וְהוֹלְכִים כְּאֶחָד. חֲשׁוּכִים (חֶשְׁבּוֹן) שֶׁהוֹלְכִים עִמּוֹ, כָּל אֵלּוּ שֶׁלּוֹקְחִים כְּלֵי זַיִן.

וְכֻלָּם מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל בִּשְׁלֹשָׁה רָאשִׁים. רֹאשׁ אֶחָד שֶׁלּוֹ, שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת. אֵלֶּה אוֹתָם רֹאשׁ אֶחָד. יוֹצְאִים כֹּחַ בְּיָמִין שֶׁהוּא הֵרִים עֲלֵיהֶם, פְּרָט לְכָל אוֹתָם מְמֻנִּים שֶׁלְּמַטָּה, תַּחַת אֵלֶּה. שִׁלְטוֹנִים אֵלֶּה עַל אֵלֶּה, דְּרָגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת עִם עֶלְיוֹנוֹת, שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן.

רֵישָׁא תְּנָיְינָא, דְּאָזִיל בְּרֵישָׁא קַדְמָאָה, חֶשְׁבָּן דִּילֵיהּ חַמְשִׁין וְאַרְבַּע אֶלֶף, וְאַרְבַּע מְאָה. בַּר כָּל (דף קנ"ד ע"ב) אִלֵּין מְמָנָן דִּתְחוֹת לְד' סִטְרִין, דְּלֵית לוֹן חֶשְׁבָּנָא. רֵישָׁא תְּלִיתָאָה, דְּאָזִיל בַּתְרַיְיהוּ, חַמְשִׁין וְשִׁבְעָה אֶלֶף, וְאַרְבַּע מְאָה. כְּגַוְונָא דְנָטִיל יְמִינָא, הָכִי נָמֵי נָטִיל שְׂמָאלָא, הָכִי נָמֵי מִקַּמַּיְיהוּ, הָכִי נָמֵי מִבַּתְרַיְיהוּ.

כֵּיוָן דְּנָטִיל הַאי קַדְמָאָה, וְהוּרַד הַמִּשְׁכָּן. וְכֻלְּהוּ לֵיוָואֵי אַמְרֵי שִׁירָתָא, מָארֵי דְתוּשְׁבְּחָן כֻּלְּהוּ מִסִּטְרֵיהּ. כְּדֵין (יחזקאל א) כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים כְּתִיב.

דְּגְלָא תְּנָיְינָא. מַשְׁרְיָיא מִזַּיְינָא, נָשֵׁ"ר, אוּרִיאֵ"ל, דָּרוֹ"ם. תְּרֵי מְמָנָן עִמֵּיהּ, שַׁמְשִׁיאֵ"ל חַסְדִּיאֵ"ל. הַאי נָשֵׁר סָלִיק, וְכָל מָארֵיהוֹן דְּגַדְפִּין מִקַּמֵּיהּ. כַּמָּה מַשְׁרְיָין סַלְקִין בְּכָל סִטְרִין. כָּל חַד וְחַד בְּתוּקְפָּא דְשִׁמְשָׁא.

לשון הקודש

רֹאשׁ שֵׁנִי, שֶׁהוֹלֵךְ בָּרֹאשׁ הָרִאשׁוֹן, חֶשְׁבּוֹנוֹ חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת, פְּרָט לְכָל הַמְּמֻנִּים הַלָּלוּ שֶׁתַּחַת לְאַרְבָּעָה צְדָדִים שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן. רֹאשׁ שְׁלִישִׁי, שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם, חֲמִשִּׁים וְשִׁבְעָה אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת. כְּמוֹ שֶׁנּוֹטֵל הַיָּמִין, כָּךְ גַּם נוֹטֵל הַשְּׂמֹאל. כָּךְ גַּם מִלִּפְנֵיהֶם, כָּךְ גַּם מֵאַחֲרֵיהֶם.

כֵּיוָן שֶׁנּוֹסֵעַ רִאשׁוֹן – וְהוּרַד הַמִּשְׁכָּן. וְכָל הַלְוִיִּם אוֹמְרִים שִׁירָה. בַּעֲלֵי הַתִּשְׁבָּחוֹת כֻּלָּם מִצִּדּוֹ. וְאָז כָּתוּב, (יחזקאל א) כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים.

דֶּגֶל שֵׁנִי, מֻרְכָּבָה מְזֻיֶּנֶת, נָשֶׁ"ר, אוּרִיאֵ"ל, דָּרוֹ"ם. וּשְׁנֵי מְמֻנִּים עִמּוֹ – שַׁמְשִׁיאֵ"ל, חַסְדִּיאֵ"ל. נָשֶׁר זֶה עוֹלֶה, וְכָל בַּעֲלֵי הַכְּנָפַיִם

רוּחָא דְּרוּחָא פְּנִימָאָה נָפִיק, וְהַהוּא רוּחָא מָטֵי לְהַאי נֶשֶׁר, וְסָלִיק אֶבְרוֹי וּמְכַסְּיָיא לְגוּפָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (איוב לט) הֲמִבִּינָתְךָ יַאֲבֶר נֵץ יִפְרוֹשׂ כְּנָפָיו לְתֵימָן. כְּגַוְונָא כְּדוּגְמָא כְּעֵין כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ הַאי נֶשֶׁר נֵץ בַּהֲדֵיהּ יוֹנָה, בַּהֲדֵיהּ נֵץ, וְכָל מָאנֵי דְּגַדְפִּין כֻּלְּהוּ מְצַפְּצְפָן וְחַדָּאן. חַד מִסִּטְרָא (ס"א חַד סַמְכָּא) קָמֵיהּ, סָלִיק מִתַּתָּא לְעֵילָא. כַּמָּה צִיפָּרִין נַחְתִּין וְעָאלִין, מְצַפְּצְפָן וְחַדָּאן, אַזְלִין וְשָׁאטִין.

כַּד נָטִיל, אוֹשִׁיט גַּדְפָּא יְמִינָא, כָּנִיש לְכָל חֵילוֹי, תְּלַת מְאָה וְחַמְשִׁין אֶלֶף מָאנֵי דְּגַדְפִּין, בִּתְרֵי גוּפֵי, נֶשֶׁ"ר וְאַרְיֵ"ה כַּחֲדָא. אָרִים קָלָא, כֻּלְּהוּ אַחֲרָנִין סַלְקִין וְנַחְתִּין, מְצַפְּצְפָן מִסִּטְרַיְיהוּ, מִכַּמָּה דַרְגִּין.

תְּלַת רֵישִׁין אִינּוּן כַּחֲדָא, בְּמַשְׁרְיָין אִלֵּין. וְכֻלְּהוּ בְּחַד חֶשְׁבָּן. וְחוּשְׁבָּן דְּאִלֵּין רֵישִׁין, רֵישָׁא חָדָא,

לשון הקודש

מִלְּפָנָיו. כַּמָּה מֶרְכָּבוֹת עוֹלוֹת בְּכָל הַצְּדָדִים, כָּל אַחַת וְאַחַת בְּחֹזֶק הַשֶּׁמֶשׁ.

רוּחַ שֶׁל רוּחַ פְּנִימִית יוֹצֵאת, וְאוֹתָהּ הָרוּחַ מַגִּיעָה לַנֶּשֶׁר הַזֶּה, וְעוֹלִים אֵיבָרָיו וּמְכַסִּים אֶת הַגּוּף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לט) הֲמִבִּינָתְךָ יַאֲבֶר נֵץ יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו לְתֵימָן. כְּמוֹ דֻגְמַת כְּעֵין (דברים לב) כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ, נֶשֶׁר נֵץ זֶה עִם יוֹנָה, עִם נֵץ, וְכָל בַּעֲלֵי הַכְּנָפַיִם כֻּלָּם מְצַפְּצְפִים וּשְׂמֵחִים. אֶחָד מִצַּד (עמוד אֶחָד) לְפָנָיו עוֹלֶה מִמַּטָּה לְמַעְלָה. כַּמָּה צִפֳּרִים יוֹרְדוֹת וְעוֹלוֹת, מְצַפְּצְפוֹת וּשְׂמֵחוֹת, הוֹלְכוֹת וּמְשׁוֹטְטוֹת.

כְּשֶׁנּוֹטֵעַ, מוֹשִׁיט כָּנָף יָמִין, כּוֹנֵס לְכָל חֵילָיו, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף בַּעֲלֵי כְנָפַיִם בִּשְׁנֵי גוּפִים, נֶשֶׁ"ר וְאַרְיֵ"ה כְּאֶחָד. מֵרִים קוֹל, כָּל הָאֲחֵרִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים, מְצַפְּצְפִים מִצַּדָּם מִכַּמָּה דְרָגוֹת.

שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים הֵם כְּאֶחָד בְּמַחֲנוֹת אֵלּוּ, וְכֻלָּם בְּחֶשְׁבּוֹן אֶחָד. וְחֶשְׁבּוֹן הָרָאשִׁים הַלָּלוּ

אַרְבְּעִין וְשִׁית אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה. רֵישָׁא תְּנְיָנָא חַמְשִׁין וְתֵשַׁע אֶלֶף וּתְלַת מְאָה. רֵישָׁא תְּלִיתָאָה, אַרְבְּעִין וַחֲמֵשׁ אַלְפִּין, וְשִׁית מְאָה וְחַמְשִׁין.

מֵאִלֵּין תְּרֵי סִטְרִין, נָפִיק תְּרֵין פָּרוּזֵי, דְּאָזְלֵי מִקַּמֵּי כֻּלְּהוּ מַשְׁרְיָין. כַּד אִלֵּין תְּרֵי מַכְרִיזֵי, כָּל חֵילִין, וְכָל מַשְׁרְיָין, חֵיוָון זְעִירִין עִם רַבְּרְבָן, כֻּלְּהוּ מִתְכַּנְּשֵׁי. מָאן חָמֵי נְטִילָא דְּכֻלְּהוּ רְקִיעִין, כּוּלְּהוּ נַטְלִין בְּמַטּוּלָא בְּמַשְׁרְיָין, לְקַמֵּיהּ דְּהַהוּא מַשְׁכְּנָא.

בְּשַׁעֲתָא דְּחַד מִנַּיְיהוּ, הַהוּא דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְּאַרְיֵה, פָּשִׁיט קָלָא, בְּגִין דְּלָא יִזְדַּעְזְעוּן כָּל אִינּוּן קַלִּין. כְּדֵין מִתְכַּנְּשִׁין כָּל אִינּוּן מַשְׁרְיָין. בְּשַׁעֲתָא דְּאַחֲרָא קָרֵי, מִתְּבָר קָלָא וְלָא פָּשִׁיט, כָּל אִינּוּן מַשְׁרְיָין דְּהַאי נָשֶׁר, כֻּלְּהוּ מִתְכַּנְּשׁוּ לְנַטְלָא בְּמָטַלְנַיְיהוּ. לָקְבֵיל אִינּוּן, שְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת כֶּסֶף,

לשון הקודש

– רֹאשׁ אֶחָד, אַרְבָּעִים וְשִׁשָּׁה אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת. רֹאשׁ שֵׁנִי, חֲמִשִּׁים וְתִשְׁעָה אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת. רֹאשׁ שְׁלִישִׁי, אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים.

מִשְּׁנֵי צְדָדִים אֵלּוּ יוֹצְאִים שְׁנֵי פָרוּזִים שֶׁהוֹלְכִים לִפְנֵי כָּל הַמַּחֲנוֹת, כְּשֶׁשְּׁנֵי אֵלֶּה מַכְרִיזִים: כָּל הַחֵילוֹת וְכָל הַמַּחֲנוֹת, חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת, כֻּלָּם מִתְכַּנְּסִים. מִי רָאָה נְסִיעַת כָּל הָרְקִיעִים, כֻּלָּם נוֹסְעִים בְּמַשָּׂא בַּמַּחֲנוֹת לִפְנֵי אוֹתוֹ מִשְׁכָּן.

בְּשָׁעָה שֶׁאֶחָד מֵהֶם, אוֹתוֹ שֶׁבָּא מִצַּד אַרְיֵה, פּוֹשֵׁט קוֹל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִזְדַּעְזְעוּ כָּל אוֹתָם קוֹלוֹת, אָז מִתְכַּנְּסוֹת כָּל אוֹתָן מַחֲנוֹת. בְּשָׁעָה שֶׁאַחֵר קוֹרֵא, נִשְׁבָּר הַקּוֹל וְלֹא פּוֹשֵׁט, כָּל אוֹתָן הַמַּחֲנוֹת שֶׁל הַנֶּשֶׁר הַזֶּה, כֻּלָּן מִתְכַּנְּסוֹת לִנְסֹעַ בְּמַסָּעָם. כְּנֶגֶד אֵלּוּ

כְּגַוְונָא דָא כֹּלָּא לְתַתָּא. תָּא חָזֵי, כַּד אִלֵּין נַטְלִין מַה כְּתִיב, (יחזקאל א) וּבְלֶכֶת הַחַיּוֹת יֵלְכוּ הָאוֹפַנִּים אֶצְלָם, אִינּוּן דְּמִתְכַּנְּשׁוּ לְגַבַּיְיהוּ, כְּגַוְונָא דְּרִישָׁא אִסְתְּכַּל, הָכִי נָמֵי כֻּלְּהוּ.

דִּגְלָא תְּלִיתָאָה. שׁוֹר. גַּבְרִיאֵל. צָפוֹן. תְּרֵין מְמָנָן עִמֵּיהּ, קַפְּצִיאֵ"ל חִזְקִיאֵ"ל. הַאי שׁוֹר מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא. קַרְנוֹי סַלְקִין בֵּין תְּרֵין עֵינוֹי. רָגִיז בְּאִסְתַּכְּלוּתָא, עַיְינִין מְלַהֲטָן כְּאֶשָּׁא דְנוּר דָּלִיק. נָגַח וְרַפְּסָא בְּרַגְלוֹי וְלָא חָיִים.

כַּד גָּעֵי הַאי שׁוֹר, נָפְקִין מִנּוּקְבָא דִתְהוֹמָא רַבָּא, כַּמָּה חֲבִילֵי שְׁרִיקִין (ס"א טְרִיקִין), כֻּלְּהוּ גָּעָאן וְשָׁטָאן קָמֵיהּ, וְחֵימָתָא, וְאַחְמִתָּא דְכָל חוֹבִין תַּלְיָיא קָמֵיהּ, דְּהָא כָּל חוֹבֵי עָלְמָא, כֻּלְּהוּ בְּסִפְרָא סְלִיקִין וּכְתִיבִין. שִׁבְעָה נַהֲרֵי דְאֶשָּׁא נָגְדִּין קַמֵּיהּ, כַּד צָחֵי אָזִיל לְגַבֵּי הַהוּא נְהַר דִּינוּר, וְשָׁאִיב לֵיהּ בִּגְמִיעָא חָדָא.

לשון הקודש

שְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת כֶּסֶף, כְּגוֹן זֶה הַכֹּל לְמַטָּה. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁאֵלֶּה נוֹסְעִים, מַה כָּתוּב? (יחזקאל א) וּבְלֶכֶת הַחַיּוֹת יֵלְכוּ הָאוֹפַנִּים אֶצְלָם, אוֹתָם שֶׁמִּתְכַּנְּסִים אֵלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁהָרֹאשׁ מִסְתַּכֵּל, כָּךְ גַּם כֻּלָּם.

דֶּגֶל שְׁלִישִׁי, שׁוֹר, גַּבְרִיאֵל, צָפוֹן. שְׁנֵי מְמֻנִּים עִמּוֹ, קַפְּצִיאֵ"ל חִזְקִיאֵ"ל. הַשּׁוֹר הַזֶּה מִצַּד שְׂמֹאל. קַרְנָיו עוֹלוֹת בֵּין שְׁתֵּי עֵינָיו. רוֹגֵז בְּהִסְתַּכְּלוּת, עֵינַיִם לוֹהֲטוֹת כְּאֵשׁ שֶׁל נוּר דּוֹלֵק. נוֹגֵחַ וְרוֹפֵס בְּרַגְלָיו וְלֹא חָס.

כְּשֶׁגּוֹעֶה הַשּׁוֹר הַזֶּה, יוֹצְאִים מִנֶּקֶב תְּהוֹם רַבָּה כַּמָּה חֲבוּרוֹת מַכִּים (מְחַבְּלִים), כֻּלָּם גּוֹעִים וּמְשׁוֹטְטִים לְפָנָיו, וְהַחֵמֶת וְהַתִּיק שֶׁבּוֹ שֶׁל כָּל עֲוֹנוֹת תְּלוּיִים לְפָנָיו, שֶׁהֲרֵי כָּל עֲבֵרוֹת הָעוֹלָם כְּתוּבִים בְּסֵפֶר וְעוֹלִים.

שִׁבְעָה נַהֲרוֹת אֵשׁ שׁוֹפְעִים לְפָנָיו. כְּשֶׁצָּמֵא

וְהַהוּא נָהָר אִתְמְלֵי כִּדְבְקַדְמֵיתָא, וְלָא כָדִיב. כָּל אִינּוּן חַיָּילִין, שָׁאֲבִין אֵשָׁא אַכְלָא אֵשָׁא. וְאִלְמָלֵא דְמִסְטְרָא דְאַרְיֵה, נָפִיק חַד נַהֲרָא דְמַיָּיא, דִּמְכַבִּין גַּחֲלָתַיְיהוּ, לָא יְכִיל עָלְמָא לְמִסְבַּל.

חֲשׁוֹכָא דְשִׁמְשָׁא תַּמָּן אִשְׁתְּכַח, לָא אִשְׁתְּכַח נְהִירוּ. כַּמָּה גַּרְדִּינֵי נִמּוּסִין אָזְלִין וְשָׁטָאן בְּחָשׁוֹכָא וְהַהוּא נָהָר דְּדָלִיק בְּסִטְרָא דָא, נוּרָא אוּכְמָא חֲשׁוּךְ. וְאִי תֵימָא, דְּלָא אִית אֵשָׁא חִוָּרָא, אֵשָׁא אוּכְמָא, אֵשָׁא סוּמָקָא, אֵשָׁא דִתְרֵי גַוְונֵי. לָא תֵימָא, דְּהָא וַדַּאי הָכִי הוּא, וְעִם כָּל דָּא לְעֵילָא לְעֵילָא הָכִי אִשְׁתְּכַח, וּמִתַּמָּן נָגִיד לְאִלֵּין תַּתָּאֵי.

תָּנֵינָן אוֹרַיְיתָא בְּמָה אִשְׁתְּכַחַת. אֵשָׁא חִוָּרָא, וְאֶשָׁא אוּכְמָא עַל גַּבֵּי אֵשָׁא חִוָּרָא. בִּתְרֵי אִשֵּׁי אִשְׁתְּכַחַת אוֹרַיְיתָא. תָּא חֲזֵי, אֵשָׁא חָדָא הוּא,

לשון הקודש

הוֹלֵךְ לְאוֹתוֹ נְהַר דִּינוּר, וְשׁוֹאֵב אוֹתוֹ בִּגְמִיעָה אַחַת. וְאוֹתוֹ נָהָר מִתְמַלֵּא כְּבַתְּחִלָּה וְלֹא נִהְיֶה אַכְזָב. כָּל אוֹתָם חֵילוֹת שׁוֹאֲבִים אֵשׁ אוֹכֶלֶת אֵשׁ. וְאִלְמָלֵא שֶׁמִּצַּד אַרְיֵה יוֹצֵא נָהָר אֶחָד שֶׁל מַיִם שֶׁמְּכַבִּים אֶת הַגֶּחָלִים שֶׁלָּהֶם, לֹא יוּכַל הָעוֹלָם לִסְבֹּל.

חֹשֶׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ שָׁם נִמְצָא, לֹא נִמְצָא אוֹר. כַּמָּה חֵילוֹת שֶׁל שׁוֹמְרֵי חֹק הוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בַּחֹשֶׁךְ, וְאוֹתוֹ נָהָר שֶׁדּוֹלֵק בְּצַד הַזֶּה, אֵשׁ שְׂחוֹרָה חֲשׁוּכָה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁאֵין אֵשׁ לְבָנָה, אֵשׁ שְׂחוֹרָה, אֵשׁ אֲדֻמָּה, אֵשׁ שֶׁל שְׁנֵי גְוָנִים – אַל תֹּאמַר, שֶׁהֲרֵי וַדַּאי כָּךְ זֶה! וְעִם כָּל זֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה כָּךְ נִמְצָא, וּמִשָּׁם שׁוֹפֵעַ לַתַּחְתּוֹנִים הַלָּלוּ.

שָׁנִינוּ, הַתּוֹרָה בַּמָּה נִמְצֵאת? אֵשׁ לְבָנָה, וְאֵשׁ שְׂחוֹרָה עַל גַּבֵּי לְבָנָה. בִּשְׁנֵי סוּגֵי אֵשׁ

וְהַאי אִתְפְּלִיג לְאַרְבָּעָה. מַיָּא חָדָא (דף קנ"ה ע"א) אִיהוּ, וְהַאי אִתְפְּלִיג לְאַרְבַּע. רוּחָא חָדָא אִיהוּ, וְהַאי אִתְפְּלִיג לְאַרְבַּע.

תְּלַת רֵישִׁין אִשְׁתְּכָחוּ (ס"א אִתְחַבְּרוּ) בְּמַשְׁרְיָין אִלֵּין. חֶשְׁבָּן דִּלְהוֹן, רֵישָׁא חָדָא שִׁתִּין וּתְרֵי אֶלֶף וּשְׁבַע מְאָה. רֵישָׁא תִנְיָנָא, אַרְבְּעִין וְחַד אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה. רֵישָׁא תְּלִיתָאָה, תְּלַת וְחַמְשִׁין אֶלֶף וְאַרְבַּע מְאָה. בַּר כָּל אִינּוּן דַּרְגִּין אַחֲרָנִין דְּאִתְפָּרְשָׁן בְּסִטְרַיְיהוּ, וְלֵית לוֹן חֶשְׁבָּנָא. כֻּלְּהוּ דַּרְגִּין עַל דַּרְגִּין. בַּר כַּמָּה גַּרְדִּינֵי נְמוּסִין דְּאִינּוּן לְתַתָּא, חֲצִיפִין כְּכַלְבָּא, נַשְׁכִּין כְּחַמָּרָא, וַוי מָאן דְּאִשְׁתְּכַח גַּבַּיְיהוּ, וְדִינָא דִּלְהוֹן בְּסִטְרָא רְבִיעָאָה.

דִּגְלָא רְבִיעָאָה, אָדָ"ם רְפָאֵ"ל. מַעֲרָב. בַּהֲדֵיהּ אַסְוָותָא. בְּסִטְרָא דְּאָדָם אִתְכְּלִיל דִּינָא עִלָּאָה עָלֵיהּ אַתְסֵי. הַאי (ס"א חַד) אָחִיד בְּקַרְנוֹי דְשׁוֹר,

לשון הקודש

נִמְצֵאת הַתּוֹרָה. בֹּא רְאֵה, הָאֵשׁ אַחַת הִיא, וּמִתְחַלֶּקֶת לְאַרְבָּעָה. הַמַּיִם אֶחָד הֵם, וּמִתְחַלְּקִים לְאַרְבָּעָה. הָרוּחַ אַחַת הִיא, וּמִתְחַלֶּקֶת לְאַרְבָּעָה.

שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים נִמְצָאִים (מִתְחַבְּרִים) בְּמֶרְכָּבוֹת אֵלּוּ. חֶשְׁבּוֹנָם – רֹאשׁ אֶחָד, שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת. רֹאשׁ שֵׁנִי, אַרְבָּעִים וְאֶחָד אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת. רֹאשׁ שְׁלִישִׁי, חֲמִשִּׁים וּשְׁלֹשָׁה אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת. פְּרָט לְכָל אֵלּוּ הַדַּרְגּוֹת הָאֲחֵרוֹת שֶׁנִּפְרָדוֹת בְּצִדֵּיהֶן, וְאֵין לָהֶן חֶשְׁבּוֹן. כֻּלָּן דַּרְגּוֹת עַל דַּרְגּוֹת, פְּרָט לְכַמָּה חֲיָלוֹת שֶׁל שׁוֹמְרֵי חֹק שֶׁהֵם לְמַטָּה, חֲצוּפִים כַּכֶּלֶב, נוֹשְׁכִים כַּחֲמוֹר. אוֹי לְמִי שֶׁנִּמְצָא לִפְנֵיהֶם, וְדִין שֶׁלָּהֶם בְּצַד רְבִיעִי.

דֶּגֶל רְבִיעִי, אָדָ"ם, רְפָאֵ"ל, מַעֲרָב. יַחַד אִתּוֹ רְפוּאָה. בְּצַד שֶׁאָדָם נִכְלָל, דִּין עֶלְיוֹן עָלָיו

כַּד מִיבְעֵי לְאַעֲלָא לוֹן לִתְהוֹמָא רַבָּא. וְכָפִית לוֹן, דְּלָא יוֹקִיד עָלְמָא. בָּתַר דָּא שַׁרְיָא קוֹל דְּמָמָה דַקָּה דִינָא. (ס"א הָכָא) מִלָּה בַחֲשַׁאי, לָא מִשְׁתְּמַע מִלָּה דְּהַבָּרָה כְּלָל.

בְּסִטְרָא דָּא, שַׁרְיָא מָאן דְּשַׁרְיָא, סָלִיק מָאן דְּסָלִיק, שִׁמְשָׁא אִתְכְּנִישׁ לְאַנְהָרָא לְהַאי אֲתָר. בְּגִין כַּךְ וּתְקַעְתֶּם תְּרוּעָה, בִּסְטַר דָּרוֹם. אֲבָל הָכָא, לָאו הַאי וְלָאו הַאי. אֲמַאי תְּרוּעָה. לְאַכְפְּיָא סְטָר צָפוֹן, וּבְגִין כָּךְ סְטָר צָפוֹן לַאֲחוֹרָא.

תָּא חָזֵי, שְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת, בְּגִין דְּאִינּוּן מִסִּטְרֵי תְּרֵי דְּקָאַמְרֵי, מִמִּזְרָח וּמִדָּרוֹם. אִינְהוּ זְמִינִין לְתַבְרָא דִינִין, וּלְאַכְפְּיָא לוֹן. וְעַל דָּא אִינּוּן מִכֶּסֶף. וּבְגִין כָּךְ וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וְגוֹ', וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצוֹצְרוֹת, סְתָם, בֵּין לְעֵילָא בֵּין לְתַתָּא. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרֵיהוֹן, וְיָהִיב לוֹן חוּלָקָא

לשון הקודש

מִתְרַפֵּא. זֶה (אֶחָד) אוֹחֵז בְּקַרְנֵי הַשּׁוֹר, כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַכְנִיסָם לִתְהוֹם רַבָּה, וְכוֹפֵת אוֹתָם שֶׁלֹּא יִשָּׂרֵף הָעוֹלָם. לְאַחַר זֶה שׁוֹרֶה קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, דִּין. (כָּאן) דָּבָר בַּחֲשַׁאי, לֹא נִשְׁמָע דְּבַר הַבָּרָה כְּלָל.

בְּצַד זֶה שׁוֹרֶה מִי שֶׁשּׁוֹרֶה, עוֹלֶה מִי שֶׁעוֹלֶה, הַשֶּׁמֶשׁ מִתְכַּנֵּס לְהָאִיר לְמָקוֹם זֶה. בִּגְלַל זֶה וּתְקַעְתֶּם תְּרוּעָה בְּצַד דָּרוֹם. אֲבָל כָּאן לֹא זֶה וְלֹא זֶה. מַדּוּעַ תְּרוּעָה? לִכְפּוֹת צַד צָפוֹן, וְלָכֵן צַד צָפוֹן לְאָחוֹר.

בָּא רְאֵה, שְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מִצַּד שְׁנַיִם שֶׁאָמַרְנוּ, מִמִּזְרָח וּמִדָּרוֹם. הֵן עֲתִידוֹת לִשְׁבֹּר דִּינִים וְלִכְפּוֹתָם. וְעַל זֶה הֵן מִכֶּסֶף. וּמִשּׁוּם זֶה, וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וְגוֹ', וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצוֹצְרוֹת. סְתָם, בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

עִלָּאָה עַל כָּל שְׁאַר עַמִּין. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּבַח בְּהוּ בְּתוּשְׁבַּחְתַּיְיהוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'.

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרוֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וְגוֹ'. (במדבר י) רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, נ' דְּאִיהִי (ס"א מְנוּזָרָא) מְחַזְּרָא לַאֲחוֹרָא הָכָא בִּתְרֵי דוּכְתֵּי, אֲמַאי. וְאִי תֵּימָא נ' כְּפוּפָה, הָא יְדִיעָה נ' כְּפוּפָה נוּקְבָא. נ' פְּשׁוּטָה, כְּלָלָא דִּדְכַר וְנוּקְבָא. וְהָא אוֹקִימְנָא בַּאֲתָר דָּא, וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרוֹן. אֲמַאי אִתְהַדַּר לְבָתָר כְּגַוְונָא דָא ז.

תָּא חֲזֵי, נ בְּאַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ לָא אִתְמַר, בְּגִין דְּהִיא בְּגָלוּתָא. וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא דִּכְתִיב, (עמוס ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. אֶלָּא מַה כְּתִיב לְעֵילָא, וַאֲרוֹן בְּרִית יְיָ נוֹסֵעַ לִפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לָתוּר לָהֶם מְנוּחָה. כֵּיוָן דְּהַוָה נָטִיל

לשון הקודש

רוֹצֶה בִּכְבוֹדָם וְנָתַן לָהֶם חֵלֶק עֶלְיוֹן עַל כָּל שְׁאָר הָעַמִּים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּבֵּחַ בְּתִשְׁבְּחוֹתֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'.

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וְגוֹ'. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, נ' שֶׁהִיא (מְנֻזֶּרֶת) מְחַזֶּרֶת לְאָחוֹר, כָּאן בִּשְׁנֵי מְקוֹמוֹת, לָמָּה? וְאִם תֹּאמַר נ' כְּפוּפָה, הֲרֵי יָדוּעַ נ' כְּפוּפָה נְקֵבָה. נ' פְּשׁוּטָה, כְּלָל שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ בְּמָקוֹם זֶה, וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן. לָמָּה חָזַר לְאַחַר כָּךְ כְּמוֹ זֶה?

בָּא רְאֵה, נ' בְּאַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ לֹא נֶאֱמְרָה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא בַּגָּלוּת, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים, שֶׁכָּתוּב (עמוס ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. אֶלָּא מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? וַאֲרוֹן בְּרִית ה' נֹסֵעַ לִפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת

אֲרוֹנָא, נו"ן נָטִיל עָלֵיהּ (נ"א עִמֵּיהּ), וְהָא שְׁכִינְתָּא עַל גַּבֵּי אֲרוֹנָא יְתִיב.

תָּא חֲזֵי, חֲבִיבוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, דְּהָא אַף עַל גַּב דְּאִינּוּן סָטָאן מֵאוֹרַח מֵישָׁר, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא בָעֵי לְשַׁבְקָא לוֹן, וּבְכָל זִמְנָא אַהְדָּר אַנְפּוֹי לָקֳבְלַיְיהוּ, דְּאִי לָאו הָכִי לָא יְקוּמוּן בְּעָלְמָא.

תָּא חֲזֵי, אֲרוֹנָא הֲוָה נָטַל קַמַּיְיהוּ אוֹרַח תְּלָתָא יוֹמִין, נ לָא הֲוָה מִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ, וְנָטִיל עִמֵּיהּ. וּמִגּוֹ רְחִימוּ דִּלְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, אַהְדָּר אַנְפּוֹי וְאִסְתְּחַר מִלְּגַבֵּי אֲרוֹנָא, כְּהַאי אַיָּילָא דְעָזַלְתָּא, כַּד אִיהוּ אָזִיל, אַהְדָּר אַפּוֹי לַאֲתָר דְּנָפִיק. וְעַל דָּא בִּנְסֹעַ הָאָרוֹן, נו"ן אַסְחַר אַנְפִּין לָקֳבְלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, וְכַתְפֵי גוּפָא לְגַבֵּי אֲרוֹנָא.

לשון הקודש

יָמִים לָתוּר לָהֶם מְנוּחָה. כֵּיוָן שֶׁהָיָה נוֹסֵעַ הָאָרוֹן, נו"ן נוֹסַעַת עָלָיו (עמו), וְהֲרֵי הַשְׁכִינָה יוֹשֶׁבֶת עַל גַּבֵּי הָאָרוֹן.

בא רְאֵה חֲבִיבוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲרֵי אַף עַל גַּב שֶׁהֵם סוֹטִים מִדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא רוֹצֶה לְעָזְבָם, וּבְכָל זְמַן מַחֲזִיר פָּנָיו לְמוּלָם, שֶׁאִם לֹא כָּךְ, לֹא יַעַמְדוּ בָעוֹלָם.

בא רְאֵה, הָאָרוֹן הָיָה נוֹסֵעַ לִפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים, נ' לֹא הָיְתָה נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ, וְנוֹסַעַת עִמּוֹ. וּמִתּוֹךְ אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל מַחֲזִיר פָּנָיו וּמִסְתּוֹבֵב מִלְּגַבֵּי הָאָרוֹן, כְּמוֹ עֹפֶר הָאַיָּלִים, כְּשֶׁהוּא הוֹלֵךְ, מַחֲזִיר פָּנָיו לַמָּקוֹם שֶׁמִּשָּׁם יָצָא. וְעַל כֵּן בִּנְסֹעַ הָאָרוֹן, נו"ן מְסוֹבֶבֶת פָּנִים לְמוּל יִשְׂרָאֵל, וְכִתְפֵי הַגּוּף לְגַבֵּי הָאָרוֹן.

וְעַל דָּא כַּד אֲרוֹנָא הֲוָה נָטִיל, מֹשֶׁה אָמַר קוּמָה יְיָ, לָא תִּשְׁבּוֹק לוֹן, אַהְדָּר אַנְפָּךְ לְגַבָּן, כְּדֵין נוּ"ן אִתְהַדָּר לְגַבֵּיהוּ כְּגַוְונָא דָא ׳ כְּמַאן דִּמְהַדָּר אַנְפֵּיה לְמַאן דְּרָחִים, וְכַד הֲוָה שָׁאֲרֵי אֲרוֹנָא (וְיִשְׂרָאֵל) לְמִשְׁרֵי, כְּדֵין אַהְדָּר נוּן אַנְפּוֹי מִיִּשְׂרָאֵל, וְאִתְהַדָּר לְגַבֵּי אֲרוֹנָא, וּבְכֹלָּא אִתְהַדָּר.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר, בְּוַדַּאי הָכִי הוּא, אֲבָל הָכָא לָא אַהְדָּר אַנְפּוֹי מִיִּשְׂרָאֵל, דְּאִי הָכִי בָּעֵי נוּן לְאִתְהַפְּכָא מִגַּוְונָא דְאַחֲרָא עִלָּאָה (ס"א דִּלְעֵילָא), הַאי ׳ מְנוּזָר לַאֲחוֹרָא וְהַאי בְּאוֹרַח מֵישָׁר לְגַבֵּי אֲרוֹנָא. אֶלָּא וַדַּאי לָא אַהְדָּר אַנְפּוֹי מִנַּיְיהוּ, וּמָה עָבִיד בְּשַׁעֲתָא דְּשָׁאֲרֵי אֲרוֹנָא לְמִשְׁרֵי. אָמַר מֹשֶׁה שׁוּבָה יְיָ, כְּדֵין שָׁאֲרֵי אֲרוֹנָא, וּשְׁכִינְתָּא קָאִים בְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְאַנְפִּין לָקְבָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וְלָקְבְלֵיהּ דַּאֲרוֹנָא. (וּבְגִין כָּךְ) וּכְדֵין כֹּלָּא כָּלִיל (לְגַוָּוהּ) לְכַוְונָא, (דף קנ"ה ע"ב)

לשון הקודש

וְעַל כָּךְ, כְּשֶׁהָאָרוֹן הָיָה נוֹסֵעַ, מֹשֶׁה אָמַר קוּמָה ה׳, לֹא תַעֲזוֹב אוֹתָם, הַחֲזֵר פָּנִים אֵלֵינוּ, וְאָז נו"ן חוֹזֶרֶת לְגַבֵּיהֶם כְּצוּרָה זוֹ, כְּמִי שֶׁמַּחֲזִיר פָּנָיו לְמִי שֶׁאוֹהֵב. וּכְשֶׁהָיָה מַתְחִיל הָאָרוֹן (וְיִשְׂרָאֵל) לִשְׁרוֹת, אָז הֶחֱזִירָה נו"ן פָּנֶיהָ מִיִּשְׂרָאֵל, וְהֶחְזִירָה לְגַבֵּי הָאָרוֹן, וּבְכֹל הֶחָזֵר. **אָמַר** רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר, בְּוַדַּאי כָּךְ הוּא, אֲבָל כָּאן לֹא הֶחֱזִיר פָּנָיו מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁאִם כָּךְ, צְרִיכָה נו"ן לְהִתְהַפֵּךְ מִגָּוֶן שֶׁל אַחֵר עֶלְיוֹן (שֶׁלְּמַעְלָה), זֶה מְנֻזָּר לְאָחוֹר, וְזֶה בְּדֶרֶךְ יָשָׁר לְגַבֵּי הָאָרוֹן.

אֶלָּא וַדַּאי לֹא הֶחֱזִיר פָּנָיו מֵהֶם. וּמָה עָשָׂה בְּשָׁעָה שֶׁהָאָרוֹן הִתְחִיל לְהַשְׁרוֹת? אָמַר מֹשֶׁה שׁוּבָה ה׳, וְאָז שׁוֹרֶה הָאָרוֹן, וְהַשְּׁכִינָה עוֹמֶדֶת בְּצַד אַחֵר, וְהַפָּנִים מוּל יִשְׂרָאֵל וּמוּל הָאָרוֹן. (וּמִשּׁוּם כָּךְ) וְאָז הַכֹּל נִכְלָל (לְתוֹכָהּ) לַכִּוּוּן, לָאָרוֹן

לַאֲרוֹנָא, וּלְיִשְׂרָאֵל. אֶלָּא דְיִשְׂרָאֵל גָּרְמוּ לְבָתָר, דִּכְתִיב וַיְהִי הָעָם כְּמִתְאוֹנְנִים.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אֲנָא דְאַמְרָן מִסִּפְרָא דְרַב יֵיבָא סָבָא, דְּאָמַר דְּבֵין בְּהַאי גִיסָא, וּבֵין בְּהַאי גִיסָא, אִתְהַדָּר. אָמַר לֵיהּ, שַׁפִּיר קָאָמַר, אֲבָל דָּא דַאֲמֵינָא, הָכִי תִּשְׁכַּח בְּסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, וְהָכִי הוּא וַדָּאי.

וְהָמָן (במדבר י"א) כִּזְרַע גָּד הוּא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, לְקַיְּמָא זַרְעָא וְחֵילִין בְּאַרְעָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (בראשית מט) גָּד גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ. מַה זַרְעָא דְגָד נָטְלֵי חוּלָקֵיהוֹן בְּאַרְעָא אַחֲרָא, כַּךְ מָן שַׁרְיָא עָלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, לְבַר מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא.

דְּבָר אַחֵר כִּזְרַע גָּד הוּא. כִּזְרַעָא דְגָד חִוָּורָא, וְאִקְּפֵי כַּד נָחִית לַאֲוִירָא, וְאִתְנֵגְרִים (ס"א וְאִתְגֵּשִׁים) (ס"א וְאִתְבְּלַע) בְּגוּפָא, וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. וְעֵינוֹ כְּעֵין

לשון הקודש

וּלְיִשְׂרָאֵל. אֶלָּא שֶׁיִּשְׂרָאֵל גָּרְמוּ אַחַר כָּךְ, שֶׁכָּתוּב וַיְהִי הָעָם כְּמִתְאוֹנְנִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲנִי שֶׁאָמַרְתִּי מִסִּפְרוֹ שֶׁל רַב יֵיבָא סָבָא, שֶׁאָמַר שֶׁבֵּין מִצַּד זֶה וּבֵין מִצַּד זֶה חָזַר. אָמַר לוֹ, נָאֶה אָמַר, אֲבָל זֶה שֶׁאָמַרְנוּ, כָּךְ תִּמְצָא בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא, וְכָךְ זֶה בְּוַדַּאי.

וְהַמָּן כִּזְרַע גַּד הוּא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, לְהַעֲמִיד זֶרַע וַחֲיָלוֹת בָּאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מט) גָּד גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ. מַה זֶּרַע גָּד נָטְלוּ חֶלְקָם בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת, כָּךְ הַמָּן שָׁרָה עַל יִשְׂרָאֵל מִחוּץ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה.

דָּבָר אַחֵר כִּזְרַע גַּד הוּא – כִּזְרַע גָּד לָבָן, וְנִקְפָּה כְּשֶׁיּוֹרֵד לָאֲוִיר, וְנִטְחַן (וְהִתְגַּשֵּׁם) (וְנִבְלַע)

הַבְּדוֹלַח, כְּהַהוּא בְּדוֹלְחָא דְּאִיהוּ חִוָּור, כְּגַוְונָא דִּימִינָא (ס"א חִיוָּרָא דְּעֵינָא) דִּלְעֵילָא. (כִּזְרַע גָּד הֲכִי לָא אִקְרוּן בְּאַרְעָא דְּמִצְרָאֵי אֲבָל לְכָךְ מִחָרְשֵׁי זְרִיעָא כִּזְרַע גָּד הוּא כִּזְרַע גַּדָּא חִוָּורָא וְאַתְקְפֵיהּ כַּד נָחִית מִלְּעֵילָא לְתַתָּא).

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מַאי שְׁנָא (דְּאָמַר) דְּמֹשֶׁה בְּמִלָּה דָּא (חָלִישׁ) לְעֵילָא כְּנוּקְבָא, דִּכְתִיב אִם כָּכָה אַתְּ עוֹשֶׂה לִי, אַתְּ, אַתָּה מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא לַאֲתָר דְּמוֹתָא שָׁאֲרֵי בֵּיהּ קָאָמַר, וְהַהוּא אֲתָר דְּנוּקְבָא אִיהוּ. בְּגִין כַּךְ אָמַר הָרְגֵנִי נָא הָרוֹג, וְדָא אִילָנָא דְּמוֹתָא. וְהָא אוֹקִימְנָא דִּבְאִילָנָא דְּחַיֵּי לָא שַׁרְיָיא בֵּיהּ מוֹתָא. וְעַל דָּא אִתְהַדָּר לְגַבֵּי אִילָנָא דְּמוֹתָא וְאָמַר אַתְּ, וְלָא אָמַר אַתָּה, וְהָכִי מִיבְעֵי לֵיהּ.

מִיַּד (במדבר י"א) וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה אֶסְפָה לִי שִׁבְעִים אִישׁ וְגוֹ'. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַתְּ בָּעֵי מוֹתָא בְּכָל זִמְנָא, הֲרֵי לָךְ, וְאָצַלְתִּי מִן הָרוּחַ וְגוֹ'.

לשון הקודש

בַּגּוּף, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים. וְעֵינוֹ כְּעֵין הַבְּדֹלַח, כְּמוֹ אוֹתוֹ בְּדוֹלַח שֶׁהוּא לָבָן, כְּגוֹן הַיָּמִין (לִבֵּן הָעַיִן) שֶׁלְּמַעְלָה. (כִּזְרַע גָּד, כָּךְ לֹא נִקְרָאוּ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֲבָל לְכָךְ מְכַשְּׁפִים זֶרַע כִּזְרַע גָּד הוּא, כִּזְרַע גָּד לָבָן, וְכֹחוֹ כַּאֲשֶׁר יוֹרֵד מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה).

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַה שֹּׁנָה (שֶׁאָמַר) מֹשֶׁה בְּדָבָר זֶה (חָלַשׁ) לְמַעְלָה כִּנְקֵבָה, שֶׁכָּתוּב אִם כָּךְ אַתְּ עֹשֶׂה לִי? אַתְּ?! אַתָּה צָרִיךְ לוֹ לִהְיוֹת! אֶלָּא לְמָקוֹם שֶׁהַמָּוֶת שׁוֹרֶה בּוֹ הוּא אָמַר, וְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁל הַנְּקֵבָה הוּא. בִּגְלַל זֶה אָמַר הָרְגֵנִי נָא הָרוֹג, וְזֶה עֵץ הַמָּוֶת. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁבְּעֵץ הַחַיִּים לֹא שׁוֹרֶה הַמָּוֶת. וְעַל כָּךְ חָזַר לְגַבֵּי אִילַן הַמָּוֶת וְאָמַר אַתְּ, וְלֹא אָמַר אַתָּה, וְכָךְ צָרִיךְ לוֹ.

מִיַּד – וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֶסְפָה לִי שִׁבְעִים אִישׁ וְגוֹ'. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַתָּה

תָּא חֲזֵי, דְּהָכָא יָדַע מֹשֶׁה דְּאִיהוּ יָמוּת, וְלָא יֵיעוּל לְאַרְעָא, דְּהָא אֶלְדָּד וּמֵידָד מִלָּה דָא הֲווֹ אַמְרֵי.

עַל דָּא, לָא לִבְעֵי לֵיהּ לֶאֱינָשׁ, בְּשַׁעֲתָא דְּרוּגְזָא שָׁאֲרֵי בֵּיהּ, לְלַטְיָיא גַּרְמֵיהּ. דְּהָא כַּמָּה קַיְימֵי עָלֵיהּ דִּמְקַבְּלֵי הַהִיא מִלָּה. בְּזִמְנָא אוֹחֲרָנָא דְּבָעָא מִיתָה, לָא קַבִּילוּ מִנֵּיהּ. בְּגִין דְּכֹלָּא לְתוֹעַלְתָּא דְּיִשְׂרָאֵל הָוָה. הַשְׁתָּא לָאו אִיהוּ, אֶלָּא מִגּוֹ רוּגְזָא וְדוֹחֲקָא, וּבְגִין כָּךְ קַבִּילוּ מִנֵּיהּ. וְעַל דָּא אִשְׁתָּאֲרוּ לְבָתָר אֶלְדָּד וּמֵידָד, וְאָמְרוּ דָא, דְּמֹשֶׁה יִתְכְּנִיש, וִיהוֹשֻׁעַ יֵיעוּל לוֹן לְיִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא.

וּבְגִין כָּךְ אָתָא יְהוֹשֻׁעַ לְגַבֵּי מֹשֶׁה, וְקַנֵּי עָלֵיהּ דְּמֹשֶׁה. וּמֹשֶׁה לָא אַשְׁגַּח בִּיקָרָא דִּילֵיהּ. וְעַל דָּא אָמַר, אֲדֹנִי מֹשֶׁה כְּלָאֵם. מָאי כְּלָאֵם. מָנַע מִנְּהוֹן אִינּוּן מִלִּין, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות לו) וַיִּכָּלֵא הָעָם

לשון הקודש

רוֹצֶה מָוֶת בְּכָל זְמַן – הֲרֵי לְךָ, וְאָצַלְתִּי מִן הָרוּחַ וְגוֹ'. בֹּא רְאֵה שֶׁכָּאן יָדַע מֹשֶׁה שֶׁהוּא יָמוּת וְלֹא יִכָּנֵס לָאָרֶץ, שֶׁהֲרֵי אֶלְדָּד וּמֵידָד הָיוּ אוֹמְרִים דָּבָר זֶה.

עַל כָּךְ לֹא צָרִיךְ לוֹ לָאָדָם בְּשָׁעָה שֶׁהַרְגָּז שׁוֹרֶה בּוֹ לְקַלֵּל עַצְמוֹ, שֶׁהֲרֵי כַּמָּה עוֹמְדִים עָלָיו שֶׁמְּקַבְּלִים אוֹתוֹ דָּבָר. בִּזְמַן אַחֵר שֶׁרָצָה מִיתָה, לֹא קִבְּלוּ מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל הָיָה לְתוֹעֶלֶת יִשְׂרָאֵל. כָּעֵת אֵינוֹ, אֶלָּא מִתּוֹךְ רוֹגֶז וְדוֹחַק, וּמִשּׁוּם זֶה קִבְּלוּ מִמֶּנּוּ. וְעַל כָּךְ נִשְׁאֲרוּ לְאַחַר כָּךְ אֶלְדָּד וּמֵידָד וְאָמְרוּ אֶת זֶה, שֶׁמֹּשֶׁה יִתְאַסֵּף, וִיהוֹשֻׁעַ יַכְנִיסָם לְיִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ.

וּמִשּׁוּם זֶה בָּא יְהוֹשֻׁעַ לְמֹשֶׁה וְקִנֵּא עַל מֹשֶׁה, וּמֹשֶׁה לֹא הִשְׁגִּיחַ בִּכְבוֹדוֹ, וְעַל כָּךְ אָמַר, אֲנִי מֹשֶׁה כְּלָאֵם. מַה זֶּה כְּלָאֵם? מָנַע מֵהֶם אוֹתָם

מֵהָבִיא. (בראשית ח) וַיִּכָּלֵא הַגֶּשֶׁם מִן הַשָּׁמָיִם. מְנִיעוּתָא מַמָּשׁ. וּמִשֶּׁה לָא בָּעָא. פּוּק חֲמִי עַנְוָותָנוּתֵיהּ דְּמִשֶּׁה, מַה כְּתִיב הַמְקַנֵּא אַתָּה לִי וְגוֹ'. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמִשֶּׁה, דְּאִיהוּ סָלִיק עַל כֻּלְּהוּ נְבִיאֵי עִלָּאֵי (נ"א דְּעָלְמָא). אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כָּל שְׁאַר נְבִיאִין לְגַבֵּי מֹשֶׁה, כְּסִיהֲרָא לְגַבֵּי שִׁמְשָׁא.

רִבִּי אַבָּא הָוָה יָתִיב לֵילְיָא חַד, וְלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא. וַהֲווּ עִמֵּיהּ רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִזְקִיָּה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כַּמָּה אִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא תַּקִּיפוּ לְבָא, דְּלָא מַשְׁגְּחֵי בְּמִלֵּי דְּהַהוּא עָלְמָא כְּלוּם. אָמַר רִבִּי אַבָּא, בִּשְׂרָא דְּלִבָּא, דַּאֲחִידָא בְּכָל שַׁיְיפֵי גוּפָא, קָא עָבִיד לוֹן. פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ו) יֵשׁ רָעָה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְרַבָּה הִיא עַל הָאָדָם. יֵשׁ רָעָה: דָּא אִיהִי תּוּקְפָּא בִּישָׁא דְּלִבָּא, דְּבָעֵי לְשַׁלְטָאָה בְּמִלֵּי דְּהַאי עָלְמָא, וְלָא אַשְׁגַּח בְּמִלֵּי דְּהַהוּא עָלְמָא מִדִּי.

לשון הקודש

דְּבָרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לו) וַיִּכָּלֵא הָעָם מֵהָבִיא. (בראשית ח) וַיִּכָּלֵא הַגֶּשֶׁם מִן הַשָּׁמָיִם. מְנִיעוּת מַמָּשׁ. וּמֹשֶׁה לֹא רָצָה. צֵא וּרְאֵה עַוְנְתָנוּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, מַה כָּתוּב? הַמְקַנֵּא אַתָּה לִי וְגוֹ'. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהוּא עָלָה עַל כָּל הַנְּבִיאִים הָעֶלְיוֹנִים (שֶׁל הָעוֹלָם). אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל שְׁאָר הַנְּבִיאִים לְגַבֵּי מֹשֶׁה כִּלְבָנָה לְגַבֵּי הַשֶּׁמֶשׁ.

רַבִּי אַבָּא הָיָה יוֹשֵׁב לַיְלָה אֶחָד וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִזְקִיָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כַּמָּה אוֹתָם בְּנֵי הָאָדָם חַזְקֵי לֵב, שֶׁלֹּא מַשְׁגִּיחִים בְּדִבְרֵי אוֹתוֹ עוֹלָם כְּלוּם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּשַׂר הַלֵּב שֶׁאָחוּז בְּכָל אֵיבְרֵי הַגּוּף עוֹשֶׂה לָהֶם. פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ו) יֵשׁ רָעָה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְרַבָּה הִיא עַל הָאָדָם. יֵשׁ רָעָה – זֶה הוּא חֹזֶק רַע שֶׁל

אֲמַאי אִיהִי רָעָה. קְרָא דְּבַתְרֵיהּ אוֹכַח, דִּכְתִיב אִישׁ אֲשֶׁר יִתֶּן לוֹ הָאֱלֹהִים עוֹשֶׁר וּנְכָסִים וְגוֹ'. הַאי קְרָא קַשְׁיָא, כֵּיוָן דִּכְתִיב וְאֵינֶנּוּ חָסֵר לְנַפְשׁוֹ מִכָּל אֲשֶׁר יִתְאַוֶּה, אֲמַאי וְלֹא יַשְׁלִיטֶנּוּ הָאֱלֹהִים לֶאֱכוֹל מִמֶּנּוּ, דְּהָא אֵינוֹ חָסֵר לְנַפְשׁוֹ כְּלוּם אֶלָּא. רָזָא אִיהוּ, וְכָל מִלּוֹי דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, מִתְלַבְּשָׁן אִינּוּן בְּמִלִּין אַחֲרָנִין, כְּמִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִינּוּן מִתְלַבְּשָׁן בְּסִפּוּרֵי עָלְמָא.

תָּא חֲזֵי, אַף עַל גַּב דְּבָעֵינָן לְאִסְתַּכְּלָא בִּלְבוּשָׁא, הַשְׁתָּא הַאי קְרָא הָכִי קָאָמַר, דְּבַר נָשׁ אָזִיל בְּהַאי עָלְמָא, וְיָהִיב לֵיהּ (דף קנ"ו ע"א) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עוּתְרָא, בְּגִין דְּיִזְכֵּי בֵּיהּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי, וְיִשְׁתְּאַר לְגַבֵּיהּ קֶרֶן. מַאי קֶרֶן. הַהוּא דְּאִיהוּ קַיָּים, דְּאִיהוּ אֲתָר לְאִתְצַרְרָא בֵּיהּ נִשְׁמָתָא. בְּגִין כָּךְ בָּעֵי לְאַשְׁאָרָא

לשון הקודש

הַלֵּב, שֶׁרוֹצֶה לִשְׁלֹט בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא מַשִּׂגִּיחַ בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם הַהוּא דָּבָר.

מַדּוּעַ הִיא רָעָה? הַפָּסוּק אַחַר כָּךְ מוֹכִיחַ, שֶׁכָּתוּב אִישׁ אֲשֶׁר יִתֶּן לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה קָשֶׁה, כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב וְאֵינֶנּוּ חָסֵר לְנַפְשׁוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יִתְאַוֶּה, לָמָּה וְלֹא יַשְׁלִיטֶנּוּ הָאֱלֹהִים לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ, שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ חָסֵר לְנַפְשׁוֹ כְּלוּם? אֶלָּא סוֹד הוּא, וְכָל דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ מִתְלַבְּשִׁים הֵם בִּדְבָרִים אֲחֵרִים, כְּדִבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים בְּסִפּוּרֵי הָעוֹלָם.

בֹּא רְאֵה, אַף עַל גַּב שֶׁרוֹצִים לְהִסְתַּכֵּל בַּלְּבוּשׁ, כְּעֵת פָּסוּק זֶה כָּךְ אוֹמֵר, שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנוֹתֵן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֹשֶׁר כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה בּוֹ לָעוֹלָם הַבָּא וְתִשָּׁאֵר אֶצְלוֹ הַקֶּרֶן. מַהִי הַקֶּרֶן? אוֹתָהּ שֶׁעוֹמֶדֶת,

אֲבַתְרֵיהּ (נ"א עוּתְרֵיהּ) לְהַאי קֶרֶן, וְהַאי קֶרֶן יְקַבֵּל לֵיהּ, בָּתַר דְּיִפּוֹק מֵהַאי עָלְמָא.

בְּגִין דְּהַאי קֶרֶן, הוּא אִילָנָא דְּחַיֵּי דְּהַהוּא עָלְמָא, וְלָא קַיְּימָא בְּהַאי עָלְמָא, אֶלָּא הַהוּא אִיבָּא דְּנָפִיק מִנֵּיהּ, וְעַל דָּא אִיבָּא דִּילֵיהּ אָכִיל בַּר נָשׁ, דְּזָכֵי בְּהַאי עָלְמָא, וְהַקֶּרֶן קַיְּימָא לֵיהּ לְהַהוּא עָלְמָא, לְמִזְכֵּי בֵּיהּ בַּחַיִּין עִלָּאִין דִּלְעֵילָא.

וּמַאן דְּסָאִיב גַּרְמֵיהּ, וְאִתְמְשַׁךְ בָּתַר גַּרְמֵיהּ, וְלֵיתֵיהּ חָסֵר לְנַפְשֵׁיהּ וּלְגַרְמֵיהּ כְּלוּם. וְהַהוּא אִילָנָא אִשְׁתְּאַר, וְלָא שַׁוְיֵיהּ לָקֳבְלֵיהּ בִּדְחִילוּ, וּלְקַבְּלָא לֵיהּ לְעֵילָא. כְּדֵין וְלֹא יַשְׁלִיטֻנוּ הָאֱלֹהִים לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ, וּלְמִזְכֵּי בְּהַהוּא עוּתְרָא, וַדַּאי אִישׁ אַחֵר יֹאכְלֶנּוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (איוב כז) יָכִין וְצַדִּיק יִלְבָּשׁ. בְּגִין כָּךְ, כָּעֵי בַּר נָשׁ לְמִזְכֵּי, כְּמַה דְּיָהִיב לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַהוּא עָלְמָא, וּכְדֵין אָכִיל מִינֵּיהּ בְּהַאי עָלְמָא, וְיִשְׁתְּאַר

לשון הקודש

שֶׁהוּא מָקוֹם לִצְרֹר בּוֹ הַנִּשְׁמָה. בִּגְלַל זֶה צָרִיךְ לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו לְאוֹתָהּ קֶרֶן, וְקֶרֶן זוֹ יְקַבְּלָהּ לְאַחַר שֶׁיֵּצֵא מֵהָעוֹלָם הַזֶּה.

מִשּׁוּם שֶׁקֶּרֶן זוֹ הִיא עֵץ הַחַיִּים שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם, וְלֹא עוֹמֵד בָּעוֹלָם הַזֶּה אֶלָּא אוֹתוֹ פְּרִי שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן אוֹכֵל הָאָדָם פִּרְיוֹ, שֶׁזּוֹכֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לְאוֹתוֹ עוֹלָם לִזְכּוֹת בָּהּ בְּחַיִּים עֶלְיוֹנִים שֶׁלְּמַעְלָה.

וּמִי שֶׁמִּטַּמֵּא עַצְמוֹ וְנִמְשָׁךְ אַחַר עַצְמוֹ וְלֹא מְחַסֵּר לְנַפְשׁוֹ וּלְעַצְמוֹ כְּלוּם, וְאוֹתוֹ עֵץ נִשְׁאָר וְלֹא שָׂם אוֹתוֹ מוּלוֹ בְּיִרְאָה וּלְקַבְּלוֹ לְמַעְלָה, אָז – וְלֹא יַשְׁלִיטֻנוּ הָאֱלֹהִים לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ, וְלִזְכּוֹת בְּאוֹתוֹ עֹשֶׁר. וַדַּאי אָדָם אַחֵר יֹאכְלֶנּוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כז) יָכִין וְצַדִּיק יִלְבָּשׁ. בִּגְלַל זֶה צָרִיךְ הָאָדָם לִזְכּוֹת בְּמַה שֶׁנָּתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ עוֹלָם, וְאָז אוֹכֵל מִמֶּנּוּ

לְגַבֵּיהּ הַהוּא קֶרֶן לְעָלְמָא אַחֲרָא, לְמֶהֱוֵי צְרוֹרָא בִּצְרוֹרָא דְּחַיֵּי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי וַדַּאי.

תּוּ אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כְּתִיב אִם כָּכָה אַתְּ עוֹשֶׂה לִי הָרְגֵנִי נָא וְגוֹ' וְכִי מֹשֶׁה דְּאִיהוּ עָנָו מִכָּל בְּנֵי עָלְמָא, בְּגִין דְּשָׁאִילוּ מִנֵּיהּ יִשְׂרָאֵל לְמֵיכַל, מָסַר גַּרְמֵיהּ לַמִּיתָה, אֲמַאי. אָמַר רִבִּי אַבָּא, הַאי מִלָּה אוֹלִיפְנָא, וְרָזָא עִלָּאָה אִיהוּ, מֹשֶׁה לָא אַבְאִישׁ קַמֵּיהּ, וְלָא שָׁאַל לַמִּיתָה עַל דְּשָׁאִילוּ יִשְׂרָאֵל.

תָּא חֲזֵי, מֹשֶׁה אִתְאֲחַד, וַהֲוָה סָלִיק בְּמַה דְּלָא אִתְאֲחַד נְבִיאָה אַחֲרָא. (דְּהָא אָחִיד צְדָקָה הֲוֵי) וּבְשַׁעֲתָא דְּאָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, (שמות טז) הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם. חַדֵּי מֹשֶׁה וְאָמַר, וַדַּאי הַשְׁתָּא הַהוּא שְׁלִימוּ בִּי אִשְׁתְּכַח. דְּהָא בְּגִינַי אִשְׁתְּכַח מָן לְיִשְׂרָאֵל. כֵּיוָן דְּחָמָא מֹשֶׁה דְּאָחַדְרוּ לְנַחְתָּא

לשון הקודש

בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְתִשָּׁאֵר לוֹ אוֹתָהּ קֶרֶן לְעוֹלָם אַחֵר, לִהְיוֹת צָרוּר בִּצְרוֹר הַחַיִּים. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי.

עוֹד אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּתוּב אִם כָּכָה אַתְּ עֹשֶׂה לִי הָרְגֵנִי נָא וְגוֹ'. וְכִי מֹשֶׁה, שֶׁהוּא עָנָו מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁאֲלוּ מִמֶּנּוּ יִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל מָסַר עַצְמוֹ לְמִיתָה? לָמָּה? אָמַר רַבִּי אַבָּא, דָּבָר זֶה לָמַדְנוּ וְסוֹד עֶלְיוֹן הוּא. מֹשֶׁה לֹא הֵרַע לְפָנָיו וְלֹא שָׁאַל מִיתָה עַל שֶׁשָּׁאֲלוּ יִשְׂרָאֵל.

בֹּא וּרְאֵה, מֹשֶׁה נֶאֱחַז, וְהָיָה עוֹלֶה בְּמַה שֶּׁלֹּא נֶאֱחַז נָבִיא אַחֵר. (שֶׁהֲרֵי הָיָה אָחוּז בִּצְדָקָה) וּבְשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה (שמות טז) הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם, שָׂמַח מֹשֶׁה וְאָמַר, וַדַּאי כָּעֵת אוֹתָהּ שְׁלֵמוּת נִמְצֵאת בִּי, שֶׁהֲרֵי בִּגְלָלִי נִמְצָא מָן לְיִשְׂרָאֵל.

לְדַרְגָּא אַחֲרָא, וְשָׁאִילוּ בָשָׂר, וְאָמְרֵי וְנַפְשֵׁנוּ קָצָה בַלֶּחֶם הַקְּלוֹקֵל. אָמַר אִי הָכִי הוּא, הָא דַּרְגָּא דִּילִי פָּגִים. דְּהָא בְּגִינִי יֵיכְלוּן יִשְׂרָאֵל מָן בְּמַדְבְּרָא, הָא אֲנָא פְּגִימָא, וְאַחֲרָן פָּגִים, וְנַחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב פָּגִים.

אָמַר וְאִם כָּכָה אַתְּ עוֹשֶׂה לִי הָרְגֵנִי נָא הָרוֹג, דַּחֲשִׁיבְנָא נוּקְבָא בְּמֵיכְלָא דִּילָהּ, (וַאֲנָא נָחִית מִן שְׁמַיָּא דְּאִיהוּ דַרְגָּא עִלָּאָה, לְנַחְתָּא לְדַרְגָּא דְּנוּקְבָא, וַאֲנָא עָדִיף מִן שְׁאַר גְּבִיאֵי עָלְמָא, וְעַל דָּא אָמַר וְאַל אֶרְאֶה (אֲחוֹתִי) בְּרָעָתִי כַּמֵּת וַדָּאי לְנַחְתָּא לְדַרְגָּא תַתָּאָה. כְּדֵין וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה אֶסְפָה לִי שִׁבְעִים אִישׁ. אַתְּ שָׁאִיל אֲתַר דְּמִיתָה לָא תַבְעֵי אֲתַר דְּלָא תְהֵא פָּגִים בְּדַרְגָּא דִילָךְ. וְעַל דָּא כְּתִיב וְאָצַלְתִּי מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ דְּכֻלְּהוּ אִינּוּן דְּתַמָּן אִתְאַחֲדוּ). (ס"א וַאֲנָא נָחִית מִן שְׁמַיָּא לְאַרְעָא. אַתְּ עוֹשֶׂה לִי לְנַחְתָּא לַאֲתָר דְּנוּקְבָא, וּלְמִפְּגָם לְאַתְרֵי וְדַרְגֵי אִי הֲכִי הַרְגֵנִי נָא הָרוֹג אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְאַל אֶרְאֶה בְרָעָתִי. רָעָתִי הִיא וַדָּאי לְאַחָדָא בְדַרְגָּא תַתָּאָה. כְּדֵין וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֶסְפָה לִי שִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל. הָא אִינּוּן לְמֵיתַן לְהוּ מֵיכְלָא אַחֲרָא, וְלָא תְהֵא פָּגִים בְּדַרְגָּא דִילָךְ. וְעַל דָּא וְאָצַלְתִּי מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשַׂמְתִּי עֲלֵיהֶם. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּאִינּוּן אִתְאַחֲדוּ בְסִיהֲרָא וכו') **בְּסִיהֲרָא וּבָעֵי שִׁמְשָׁא לְאַנְהָרָא לָהּ. וְעַל דָּא**

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁרָאָה מֹשֶׁה שֶׁחָזְרוּ לָרֶדֶת לְדַרְגָּה אַחֶרֶת וְשָׁאֲלוּ בָשָׂר, וְאָמְרוּ (במדבר כא) וְנַפְשֵׁנוּ קָצָה בַלֶּחֶם הַקְּלוֹקֵל, אָמַר, אִם כָּךְ זֶה, הֲרֵי דַּרְגָּתִי פְּגוּמָה, שֶׁהֲרֵי בִּגְלָלִי יֹאכְלוּ יִשְׂרָאֵל מָן בַּמִּדְבָּר. הֲרֵי אֲנִי פָּגוּם, וְאַהֲרֹן פָּגוּם, וְנַחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב פָּגוּם.

אָמַר, וְאִם כָּכָה אַתְּ עֹשֶׂה לִי הָרְגֵנִי נָא הָרֹג, שֶׁנְּחַשַּׁבְתִּי נְקֵבָה בְּמַאֲכָלָהּ, (וַאֲנִי יוֹרֵד מַהַשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה, לָרֶדֶת לְדַרְגַּת נְקֵבָה, וַאֲנִי עָדִיף מִשְּׁאָר נְבִיאֵי הָעוֹלָם. וְעַל זֶה אָמַר, וְאַל אֶרְאֶה (אֲחוֹתִי) בְּרָעָתִי, כַּמֵּת, וַדַּאי לָרֶדֶת לְדַרְגָּה תַחְתּוֹנָה. אָז, וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֶסְפָה לִי שִׁבְעִים אִישׁ. אַתָּה שְׁאַלְתָּ מָקוֹם שֶׁמִּיתָה לֹא תִצְטָרֵךְ, מָקוֹם שֶׁלֹּא תִהְיֶה פָּגוּם בַּדַּרְגָּה שֶׁלְּךָ, וְעַל זֶה כָּתוּב וְאָצַלְתִּי מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ, שֶׁכֻּלָּם הֵם שֶׁנֶּאֱחֲזוּ שָׁם). (וַאֲנִי יָרַדְתִּי מִן הַשָּׁמַיִם לָאָרֶץ. אַתָּה עֹשֶׂה לִי, לָרֶדֶת לַמָּקוֹם הַנְּקֵבָה וְלִפְגֹּם מְקוֹמִי וְדַרְגָּתִי. אִם כָּךְ, הַרְגֵנִי נָא הָרֹג אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְאַל אֶרְאֶה בְּרָעָתִי. רָעָתִי הִיא וַדַּאי לֶאֱחֹז בְּדַרְגָּה תַחְתּוֹנָה. אָז, וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֶסְפָה לִי שִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל. הֲרֵי הֵם לָתֵת לָהֶם אֹכֶל אַחֵר, וְלֹא תִהְיֶה פָּגוּם בְּדַרְגָּתְךָ. וְעַל זֶה, וְאָצַלְתִּי מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשַׂמְתִּי עֲלֵיהֶם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהֵם נֶאֱחֲזוּ בַּלְּבָנָה וכו') **בַּלְּבָנָה, וְרָצָה הַשֶּׁמֶשׁ לְהָאִיר לָהּ. וְעַל כָּךְ וְשַׂמְתִּי עֲלֵיהֶם,**

וְשַׁמְּתִּי עֲלֵיהֶם, בְּגִין לְאַנְהָרָא מִן שִׁמְשָׁא, כִּנְהוֹרָא דְסִיהֲרָא. (ס"א וּבְגִינֵי הַאי מֵיכְלָא דָא, לָא) **אַתְיָיא עַל יְדָא דְמֹשֶׁה, בְּגִין דְּלָא יִתְפְּגִים.**

זַכָּאָה חוּלָקָא דְמֹשֶׁה, דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרֵיהּ, עָלֵיהּ כְּתִיב (משלי כג) **יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְגוֹ'. יִשְׂמַח אָבִיךָ: דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִמֶּךָ: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ: דָּא אִימָּא דְמֹשֶׁה דִלְתַתָּא. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָחִים לֵיהּ יַתִּיר מִכָּל נְבִיאֵי עָלְמָא, בְּלָא, אֶמְצָעֵי כְּלָל.** (ס"א דְהָא מֹשֶׁה אִסְתְּלַק עַל כָּל נְבִיאֵי עַלְמָא בְּלָא אֶמְצָעֵי כְּלָל כְּמָה) **דִּכְתִיב פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ, וְהָא אוֹקִימְנָא בְּכַמָּה אֲתָר.**

וַיְצַעַק מֹשֶׁה אֶל יְיָ לֵאמֹר אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ. (במדבר יב) **הָא אוּקְמוּהָ, וְהוּא רָזָא דְשִׁמָּא קַדִּישָׁא, מֵחַד סְרֵי אַתְוָון, וְלָא בָעָא מֹשֶׁה לְצַלָּאָה יַתִּיר, בְּגִין דְּעַל דִּידֵיהּ לְמַלְכָּא לָא בָעֵי** (דף קנ"ו ע"ב)

לשון הקודש

כְּדֵי לְהָאִיר מֵהַשֶּׁמֶשׁ, כְּאוֹר הַלְּבָנָה. (וּמִשּׁוּם זֶה אֹכֶל זֶה לֹא) בָּא עַל יְדֵי מֹשֶׁה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפָּגֵם. **אַשְׁרֵי** חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה בִּכְבוֹדוֹ, עָלָיו כָּתוּב (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְגוֹ'. יִשְׂמַח אָבִיךָ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאִמֶּךָ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ – זוֹ אֵם מֹשֶׁה שֶׁלְּמַטָּה. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֲבוֹ יוֹתֵר מִכָּל נְבִיאֵי הָעוֹלָם לְלֹא אֶמְצָעֵי כְּלָל, (שֶׁהֲרֵי מֹשֶׁה נִתְעַלָּה עַל כָּל נְבִיאֵי הָעוֹלָם לְלֹא אֶמְצָעֵי כְּלָל, כְּמוֹ) שֶׁכָּתוּב פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.

וַיְצַעַק מֹשֶׁה אֶל ה' לֵאמֹר אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ. הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, וְהוּא סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ מֵאַחַת עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת, וְלֹא רָצָה מֹשֶׁה

לְאַטְרְחָא יַתִּיר. בְּגִין כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא עַל יְקָרָא דְמשֶׁה. וּבְכָל אֲתָר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא עַל יְקָרֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, יַתִּיר עַל דִּילֵיהּ. וּלְזִמְנָא דְאָתֵי, עָתִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִתְבַּע עֶלְבּוֹנָא דְיִשְׂרָאֵל מֵעַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וּלְמֵחֱדֵי לוֹן בְּחֶדְוָותָא דְצִיּוֹן. דִּכְתִיב, (ירמיה לא) וּבָאוּ וְרִנְּנוּ בִּמְרוֹם צִיּוֹן וְגוֹ'. וּכְדֵין (ישעיה נט) וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְגוֹ'. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלוֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת שְׁלַח לְךָ

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים וְיָתוּרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנַעַן וְגוֹ'. (במדבר יב) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (איוב לח) הֲמִיָּמֶיךָ צִוִּיתָ בֹּקֶר יִדַּעְתָּה שַׁחַר מְקוֹמוֹ. שַׁחַר כְּתִיב, הֵ"א אִתְרַחֲקָא מִשַּׁחַר. מָאי טַעְמָא. אֶלָּא אָמַר רִבִּי חִיָּיא, בְּשַׁעֲתָא דְנָטֵי עֵרֶב, וְשִׁמְשָׁא נָטֵי לְמֵיעַל,

---

לשון הקודש

לְהִתְפַּלֵּל יוֹתֵר, מִשּׁוּם שֶׁעַל שֶׁלּוֹ לֹא רָצָה לְהַטְרִיחַ יוֹתֵר לַמֶּלֶךְ. בִּגְלַל זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה בִּכְבוֹד מֹשֶׁה. וּבְכָל מָקוֹם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בִּכְבוֹד הַצַּדִּיקִים יוֹתֵר עַל שֶׁלּוֹ. וְלֶעָתִיד לָבֹא עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִתְבֹּעַ עֶלְבּוֹן יִשְׂרָאֵל מֵעַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וּלְשַׂמְּחָם בְּחֶדְוַת צִיּוֹן, שֶׁכָּתוּב (ירמיה לא) וּבָאוּ וְרִנְּנוּ בִּמְרוֹם צִיּוֹן וְגוֹ'. וְאָז (ישעיה נט) וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְגוֹ'. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת שְׁלַח לְךָ

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים וְיָתֻרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנַעַן וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (איוב לח) הֲמִיָּמֶיךָ צִוִּיתָ בֹּקֶר יִדַּעְתָּה שַׁחַר מְקוֹמוֹ. כָּתוּב שַׁחַר, הֵ"א הִתְרַחֲקָה מִשַּׁחַר. מָה הַטַּעַם? אֶלָּא אָמַר רַבִּי חִיָּיא, בְּשָׁעָה שֶׁנּוֹטֶה

כְּדֵין אִתְחֲלָשׁ תּוּקְפֵּיהּ, כְּדֵין שַׁלְטָא שְׁמָאלָא, וּמִשְׁתְּכַח דִּינָא בְעָלְמָא, וְאִתְפָּשַׁט (לְעֵילָא). וּכְדֵין בָּעֵי בַר נָשׁ לְצַלָּאָה, וּלְכַוְּנָא רְעוּתָא (ס"א לְצַלָּאָה דְיִשְׁכַּח רְעוּתָא) קַמֵּי מָארֵיהּ.

דְּאָמַר רִבִּי יֵיסָא, כַּד נָטֵי שִׁמְשָׁא, וְאִתְחַלָּשׁ, כְּדֵין אִתְפְּתַח חַד פְּתִיחוּ בְשִׁמְשָׁא, וְאִתְכְּנִישׁ חֵילֵיהּ, וּשְׁמָאלָא שַׁלִּיט. וְיִצְחָק כָּרֵי בֵירָא תְּחוֹתֵיהּ.

כֵּיוָן דְּעָאל לֵילְיָא, פִּתְקָא דְקוּטְפָּא בְאַחֲמָתֵיהּ שְׁכִיחַ. וְכַמָּה חֲבִילִין טְרִיקָן (אִזְדְּרִיקוּ) אִתְפָּשְׁטוּ בְעָלְמָא, וְכֻלְּהוּ שָׁטָאן בְּעִרְבּוּבְיָא, וְאָזְלֵי וְחַיְיכָאן בְּנַפְשָׁן דְּרַשְׁיעַיָּיא, (ס"א דִּבְנֵי נָשָׁא) וּמוֹדְעִין לוֹן מִלִּין, מִנְּהוֹן כְּדִיבָן, וּמִנְּהוֹן קְשׁוֹט, וּמַאן דְּאִשְׁתְּכַח בֵּינַיְיהוּ, אִתְיְיהִיב לוֹן רְשׁוּ לְחַבְּלָא, וְכֻלְּהוּ בְּנֵי עָלְמָא נַיְימִין, (וְאִתְכְּנָשׁוּ) וְטַעֲמִין טַעֲמָא דְמוֹתָא, וְהָא אוֹקִימְנָא.

לשון הקודש

הָעֶרֶב וְהַשֶּׁמֶשׁ נוֹטָה לְהִכָּנֵס, אָז נֶחֱלָשׁ כֹּחוֹ, וְאָז שׁוֹלֵט, הַשְּׂמֹאל וְנִמְצָא דִּין בָּעוֹלָם וּמִתְפַּשֵּׁט (לְמַעְלָה). וְאָז צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְפַּלֵּל וּלְכַוֵּן רָצוֹן (לְהִתְפַּלֵּל שֶׁיִּמָּצֵא רָצוֹן) לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ.

שֶׁאָמַר רַבִּי יֵיסָא, כְּשֶׁנּוֹטָה הַשֶּׁמֶשׁ וְנֶחֱלָשׁ, אָז נִפְתָּח פֶּתַח אֶחָד בַּשֶּׁמֶשׁ וּמִתְכַּנֵּס כֹּחוֹ, וְהַשְּׂמֹאל שׁוֹלֵט, וְיִצְחָק כּוֹרֶה בְּאֵר תַּחְתָּיו.

כֵּיוָן שֶׁנִּכְנָס הַלַּיְלָה, הַשְּׁטָר שֶׁל הַכְּרִיתָה מָצוּי בְּאוֹצָרוֹ, וְכַמָּה קְבוּצוֹת מְחַבְּלִים מַזִּיקִים (נִזְדְּרִקִים) מִתְפַּשְּׁטִים בָּעוֹלָם, וְכֻלָּם מְשׁוֹטְטִים בְּעִרְבּוּבְיָה, וְהוֹלְכִים וְצוֹחֲקִים בְּנַפְשׁוֹת הָרְשָׁעִים (שֶׁל בְּנֵי אָדָם) וּמוֹדִיעִים לָהֶם דְּבָרִים, מֵהֶם כּוֹזְבִים וּמֵהֶם אֱמֶת, וּמִי שֶׁנִּמְצָא בֵּינֵיהֶם, נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְחַבֵּל, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם יְשֵׁנִים (וְהִתְכַּנְּסוּ) וְטוֹעֲמִים טַעַם מָוֶת, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

תָּא חֲזֵי, כַּד אִתְּעַר רוּחַ צָפוֹן, כְּדֵין אִתְקַבְּלָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּשְׁמָאלָא, (וְאִתְחַבְּרוּ כַּחֲדָא) וְשַׁרְיָא בִּדְרוֹעָא בְּאַתְרָהָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתֵי לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא עִם צַדִּיקַיָּיא דִּבְגִנְתָּא דְעֵדֶן, וּכְדֵין כָּל מָאן דְּיִתְעַר לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא בְּהַהוּא שַׁעֲתָא. הָא אִשְׁתַּתַּף בַּחֲדָה, בְּגִין דְּהִיא (יַתְבַּת) וְכָל אֻכְלוּסִין דִּילָהּ, מְשַׁבְּחָן לְמַלְכָּא עִלָּאָה, וְכָל אִינּוּן דְּאִשְׁתְּכָחוּ (נ"א דְּאִשְׁתְּתָפוּ בַּחֲדָה) בְּתוּשְׁבַּחְתָּא דְאוֹרַיְיתָא, כֻּלְּהוּ כְּתִיבִין בִּבְנֵי הֵיכָלָא, וְאִקְרוּן בִּשְׁמֵהוֹן, וְאִלֵּין רְשִׁימִין בִּימָמָא.

תָּא חֲזֵי שְׁמָא חָדָא קַדִּישָׁא אִית בִּגְלוּפֵי אַתְוָון, דְּהוּא שַׁלְטָא מִפַּלְגוּ לֵילְיָא וְאֵילָךְ, וְאִינּוּן אַתְוָון (כל"ך סעפ"ה יאעוצ"ה) **ם** דְּמַנְצַפְּךְ כָּלִיל לוֹן **ם**, אוּקְמוּהָ, (ישעיה ט) לְסַרְבֵּה הַמִּשְׂרָה. **נ'** הָוָה אַסְתִּים לְהַאי וּלְהַאי, כְּדֵין כִּתְרִין כְּלִילָן הוּא **ו'** (נ"א י') דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא אַתְקִין לֵיהּ. וְסָתִים מַבּוּעָהָא. בָּתַר דְּאוֹלִידַת, פְּתִיחָא הֲוַת בְּחַד רֵישָׁא דְּפִתְחָא.

לשון הקודש

בא וּרְאֵה, כְּשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת רוּחַ צָפוֹן, אָז מִתְקַבֶּלֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּשְׂמֹאל, (וּמִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד) וְשׁוֹרֶה בַּזְּרוֹעַ בִּמְקוֹמָהּ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא לְהִשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן, וְאָז כָּל מִי שֶׁמִּתְעוֹרֵר לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מִשְׁתַּתֵּף יַחַד אִתָּהּ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא (יוֹשֶׁבֶת) וְכָל אוּכְלוּסֶיהָ מְשַׁבְּחִים לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, וְכָל אֵלּוּ שֶׁנִּמְצָאִים (שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ אִתָּהּ) בְּתִשְׁבְּחוֹת הַתּוֹרָה, כֻּלָּם כְּתוּבִים בִּבְנֵי הַהֵיכָל וְנִקְרָאִים בִּשְׁמוֹתָם, וְאֵלֶּה רְשׁוּמִים בַּיּוֹם.

בא וּרְאֵה, שֵׁם קָדוֹשׁ אֶחָד יֵשׁ בְּאוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת, שֶׁהוּא שׁוֹלֵט מֵחֲצוֹת הַלַּיְלָה וְאֵילָךְ, וְהֵן אוֹתִיּוֹת (כל"ך סעפ"ה יאעוצ"ה) **ם'** שֶׁל מנצפ"ך כּוֹלֵל אוֹתָם. **ם** פֵּרְשׁוּהָ (ישעיה ט) לְסַרְבֵּה

כַּד אִתְחַרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא, אַסְתִּימוּ מַבּוּעִין מִכָּל סִטְרִין. (ס"א אָתָּ דָּא כָּלִיל אַתְוָון) וְאַכְלִיל אַתְוָון אַחֲרָן, וְאִינּוּן שִׁבְעָה. תְּלַת מֵהַאי סִטְרָא, וְאַרְבַּע מֵהַאי סִטְרָא. כל"ך. וְסִימָן (שיר השירים ד) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, ן' דְּכַר וְנוּקְבָא כָּלִיל כַּחֲדָא, דָּא כָּלִיל תְּלַת מִכָּאן וּתְלַת מִכָּאן וְאִינּוּן שִׁית. וְאוֹקִימְנָא בְּאִלֵּין תְּרֵין אַתְוָון ם' ן' אִתְכְּלָלוּ תְּרֵיסָר אַתְוָון, סָלִיק מִנַּיְיהוּ תְּרֵי. חַד לַאֲתָר חַד, וְחַד לַאֲתָר חַד.

כל"ך סעפ"ה יאע"וצה, הָכִי אִתְגְּלִיפוּ אַתְוָון, וְרָזָא דָא בְּכִי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה, קְרָא דִכְתִיב, (דברים כב) כִּי יִהְיֶה נַעֲרָה בְתוּלָה. נַעֲר כְּתִיב, בָּתַר דְּאִסְתָּלַק לֵילִיָּא, וְצַפְרָא נָהִיר, כְּדֵין ה' סַלְקָא וְאִתְכְּלִילַת בִּנְהוֹרָא עִלָּאָה. וּכְדֵין יִדַּעְתָּה שֵׁהַר מְקוֹמוֹ, דְּיָדַע (דְּוַדַּאי) שֵׁהַר מְקוֹמוֹ דְּהֵ"א, וְאִתְכְּלִילַת בְּגַוֵּיהּ.

לשון הקודש

הַמִּשְׁרָה. נ' הָיְתָה סְתוּמָה לָזֶה וְלָזֶה, וְאָז כְּתָרִים כְּלוּלִים הוּא ו' (י') שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הִתְקִינוֹ, וְסָתַם מַבּוּעָיָה. אַחַר שֶׁיָּלְדָה, פִּתּוּחָה הָיְתָה בְּרֹאשׁ אֶחָד שֶׁל הַפֶּתַח.

כְּשֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִסְתְּמוּ הַמַּבּוּעִים מִכָּל הַצְּדָדִים, (אוֹת זוֹ כוֹלֶלֶת אוֹתִיּוֹת) וְנִכְלְלוּ אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת, וְהֵן שֶׁבַע. שָׁלֹשׁ מִצַּד זֶה, וְאַרְבַּע מִצַּד זֶה. כל"ך. וְסִימָן – (שיר השירים ד) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ. ן' זָכָר וּנְקֵבָה כְּלוּלִים כְּאֶחָד, זֶה כּוֹלֵל שָׁלֹשׁ מִכָּאן וְשָׁלֹשׁ מִכָּאן, וְהֵם שֵׁשׁ. וּבְאַרְנוּ, בִּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת אֵלֶּה, ם' ן', נִכְלְלוּ שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת. הָסֵר מֵהֶן שְׁתַּיִם, אַחַת לְמָקוֹם אֶחָד, וְאַחַת לְמָקוֹם אֶחָד.

כל"ך סעפ"ה יאעוצ"ה, כָּךְ נֶחְקְקוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְסוֹד זֶה בְּכִי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה, פָּסוּק שֶׁכָּתוּב (דברים כב) כִּי יִהְיֶה נַעֲרָה בְתוּלָה. נַעֲרָ כָּתוּב. אַחַר שֶׁהִסְתַּלֵּק הַלַּיְלָה וְהַבֹּקֶר מֵאִיר, אָז ה' עוֹלָה וְנִכְלֶלֶת בְּאוֹר עֶלְיוֹן, וְאָז – יִדַּעְתָּה שֵׁהַר מְקוֹמוֹ, שֶׁיָּדַע (שֶׁוַּדַּאי) שֵׁהַר מְקוֹמוֹ שֶׁל הֵ"א, וְנִכְלָל בְּתוֹכוֹ.

תָּא חֲזֵי, מֹשֶׁה הֲוָה שִׁמְשָׁא, וּבָעָא לְאַעְלָאָה לְאַרְעָא.
אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֹשֶׁה, כַּד אָתֵי נְהוֹרָא דְּשִׁמְשָׁא, אִתְכְּלִיל סִיהֲרָא (דף קנ"ז ע"א) בְּגַוְוּיהּ, הַשְׁתָּא דְּאַנְתְּ שִׁמְשָׁא, הֵיךְ יְקוּמוּן כַּחֲדָא שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא, לָא נָהִיר סִיהֲרָא אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְכְּנִיש שִׁמְשָׁא, אֲבָל הַשְׁתָּא לֵית אַנְּתְּ יְכִיל. אִי תִּבְעֵי לְמִנְדַּע מִנָּהּ שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים, לְגַרְמָךְ, בְּגִין לְמִנְדַּע.

תָּא חֲזֵי, מֹשֶׁה, אִי תֵּימָא דְּהוּא לָא יָדַע דְּלָא יֵיעוּל לְאַרְעָא בְּזִמְנָא דָּא. לָאו הָכִי, אֶלָּא יָדַע, וַהֲוָה בָּעֵי לְמִנְדַּע מִנָּהּ, עַד לָא יִסְתָּלַק, וְשָׁלַח לְאִלֵּין מְאַלְּלֵי, כֵּיוָן דְּלָא אָתִיבוּ מִלָּה כַּדְּקָא יָאוּת, לָא שָׁלַח זִמְנָא אַחֲרָא, עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחְזֵי לֵיהּ, דִּכְתִיב, (דברים לב) עֲלֵה אֶל הַר הָעֲבָרִים הַזֶּה וּרְאֵה אֶת הָאָרֶץ. וּכְתִיב (דברים לד) וַיַּרְאֵהוּ יְיָ אֶת כָּל הָאָרֶץ. וְלָא דָּא בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא כָּל אִינּוּן דִּזְמִינִין לְמֵיקָם בְּכָל

לשון הקודש

בא וּרְאֵה, מֹשֶׁה הָיָה הַשֶּׁמֶשׁ, וְרָצָה לְהִכָּנֵס לָאָרֶץ. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מֹשֶׁה, כְּשֶׁבָּא אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, נִכְלֶלֶת הַלְּבָנָה בְּתוֹכוֹ. כָּעֵת שֶׁאַתָּה שֶׁמֶשׁ, אֵיךְ יָקוּמוּ כְּאֶחָד שֶׁמֶשׁ וּלְבָנָה? הַלְּבָנָה אֵינָהּ מְאִירָה אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְכַּנֶּסֶת הַשֶּׁמֶשׁ, אֲבָל כָּעֵת אֵינְךָ יָכוֹל. אִם תִּרְצֶה לָדַעַת מִמֶּנָּה, שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים, לְעַצְמְךָ, כְּדֵי לָדַעַת.

בא וּרְאֵה, מֹשֶׁה, אִם תֹּאמַר שֶׁהוּא לֹא יָדַע שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לָאָרֶץ בִּזְמַן זֶה – לֹא כָּךְ, אֶלָּא יָדַע, וְרָצָה לָדַעַת מִמֶּנָּה עַד שֶׁלֹּא יִסְתַּלֵּק, וְשָׁלַח אֶת הַמְרַגְּלִים הַלָּלוּ. כֵּיוָן שֶׁלֹּא הֵשִׁיבוּ דָּבָר כָּרָאוּי, לֹא שָׁלַח פַּעַם אַחֶרֶת, עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶרְאָה לוֹ, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) עֲלֵה אֶל הַר הָעֲבָרִים הַזֶּה וּרְאֵה אֶת הָאָרֶץ. וְכָתוּב (שם לד) וַיַּרְאֵהוּ ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ.

דָּרָא וְדָרָא, כֻּלְּהוּ אַחְזֵי לֵיהּ לְמֹשֶׁה. וְאִתְּמַר, וְאוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּיא.

כֵּיוָן דְּשָׁאֲרִי מֹשֶׁה לְמִשְׁלַח, מַה אָמַר לוֹן. הֲיֵשׁ בָּהּ עֵץ. וְכִי מַה הוּא דְקָאָמַר, וְאִי תֵּימָא דְּלָא יָדַע. אֶלָּא (לְקָמָן יֵימָא מִלָּה אֲבָל הָכָא) הָכִי אָמַר מֹשֶׁה, אִם יֵשׁ בָּהּ עֵץ, הָא יְדַעְנָא דַּאֲנָא אִיעוּל לְתַמָּן. מָאי עֵץ. דָּא אִילָנָא דְחַיֵּי. וְתַמָּן לָא הָוָה אֶלָּא בְּגַן עֵדֶן דְּאַרְעָא. אָמַר אִם יֵשׁ בָּהּ עֵץ דָּא, אֲנָא אִיעוּל לְתַמָּן. וְאִי לָא, לָאו אֲנָא יְכִיל לְמֵיעַל.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, כְּתִיב (במדבר טו) וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מְקוֹשֵׁשׁ עֵצִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. מָאן עֵצִים הָכָא. וּמַאן הוּא דָּא. אֶלָּא דָּא צְלָפְחָד, וַהֲוָה דָּיִיק עַל אִלֵּין אִילָנִין, הֵי מִנַּיְיהוּ רַב עַל אַחֲרָא, וְלָא חָשַׁשׁ לִיקָרָא דְמָאֲרֵיהּ, וְאַחְלַף שַׁבָּת לְשַׁבָּת. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר כז) כִּי בְחֶטְאוֹ מֵת, בְּחֵטְא ו' מֵת. (וְרָזָא דְכֹלָּא וַדָּאי מְקוֹשֵׁשׁ עֵצִים)

לשון הקודש

וְלֹא זֶה בִּלְבַדּוֹ, אֶלָּא כָּל אֵלּוּ שֶׁעֲתִידִים לַעֲמֹד בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כֻּלָּם הֶרְאָה לְמֹשֶׁה. וְנִתְבָּאֵר, וּפֵרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים.

כֵּיוָן שֶׁהֵתַּר מֹשֶׁה לִשְׁלֹחַ, מָה אָמַר לָהֶם? הֲיֵשׁ בָּהּ עֵץ. וְכִי מַהוּ שֶׁאָמַר? וְאִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא יָדַע? אֶלָּא (לְפָנֵינוּ יֹאמַר דָּבָר, אֲבָל פֹּאן) כָּךְ אָמַר מֹשֶׁה: אִם יֵשׁ בָּהּ עֵץ, הֲרֵי יָדַעְתִּי שֶׁאֲנִי אֶכָּנֵס לְשָׁם. אֵיזֶה עֵץ? זֶה עֵץ הַחַיִּים. וְשָׁם לֹא הָיָה, אֶלָּא בְּגַן עֵדֶן שֶׁבָּאָרֶץ. אָמַר, אִם יֵשׁ בָּהּ עֵץ זֶה, אֲנִי אֶכָּנֵס לְשָׁם. וְאִם לֹא, לֹא אוּכַל אֲנִי לְהִכָּנֵס.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כָּתוּב (במדבר טו) וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מְקוֹשֵׁשׁ עֵצִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. אֵיזֶה עֵצִים כָּאן? וּמַה הוּא זֶה? אֶלָּא זֶה צְלָפְחָד, וְהָיָה מְדַקְדֵּק עַל הָעֵצִים הַלָּלוּ אֵיזֶה גָּדוֹל מֵהָאַחֵר, וְלֹא חָשַׁשׁ לִכְבוֹד רִבּוֹנוֹ, וְהֶחֱלִיף שַׁבָּת לְשַׁבָּת.

בְּגִין כַּךְ, הָוָה דִּינֵיהּ סָתִים, וְלָא אִתְפְּרַשׁ דִּינֵיהּ כְּדִינִין אַחֲרָנִין. בְּגִין דְּמִלָּה דָא בָּעֵי בַּחֲשַׁאי וְסָתִים וְלָא גַלְיָיא. וְעַל דָּא לָא אִתְמַר בְּאִתְגַּלְיָיא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבַד יְקָר לִיקָרֵיהּ.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, שְׁאַר עֵצִים בַּחֲדֵי שַׁבָּת הָוָה מְקוֹשֵׁשׁ, וְקַבִּיל עוֹנְשָׁא לְפוּם שַׁעֲתָא, וְאִתְכְּפַּר חוֹבֵיהּ. וְעַל דָּא אִתְקָשֵׁי מֹשֶׁה בְּדִינָא דִבְנָתָא, דְּלָא יָדַע אִי אִתְכַּפַּר לְמֶהֱוֵי לִבְנָתֵיהּ חוּלָק וְאַחֲסָנָא אִי לָאו. כֵּיוָן דְּדָכַר שְׁמֵיהּ (דִּצְלָפְחָד) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב כֵּן בְּנוֹת צְלָפְחָד דִּבְרֹת, אִתְיְדַע דְּהָא אִתְכַּפַּר חוֹבֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, ב' אִילָנִין אִינּוּן, חַד לְעֵילָא, וְחַד לְתַתָּא, בְּדָא חַיִּין, וּבְדָא מוֹתָא. מָאן דְּאַחְלָף לוֹן, גָּרִים לֵיהּ מוֹתָא בְּהַאי עָלְמָא, וְלֵית לֵיהּ חוּלָקָא בְּהַהוּא עָלְמָא. וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה, (משלי כה) דְּבַשׁ מָצָאתָ אֱכוֹל דַּיֶּךָ וְגוֹ'.

לשון הקודש

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם כז) כִּי בְחֶטְאוֹ מֵת, בְּחֵטְא ו' מֵת. (וְסוֹד הַכֹּל וַדַּאי מְקוֹשֵׁשׁ עֵצִים) בִּגְלַל זֶה הָיָה דִּינוֹ סָתוּם, וְלֹא הִתְפָּרֵשׁ דִּינוֹ כְּדִינִים אֲחֵרִים, מִשּׁוּם שֶׁדָּבָר זֶה צָרִיךְ בַּחֲשַׁאי וְנִסְתָּר וְלֹא גָלוּי, וְעַל זֶה לֹא נֶאֱמַר בְּגָלוּי, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה כָּבוֹד לִכְבוֹדוֹ.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, שְׁאָר הָעֵצִים יַחַד עִם שַׁבָּת הָיָה מְקוֹשֵׁשׁ, וְקִבֵּל עֹנֶשׁ לְפִי שָׁעָה וְהִתְכַּפֵּר חֶטְאוֹ. וְעַל זֶה הִתְקַשָּׁה מֹשֶׁה בְּדִין הַבָּנוֹת, שֶׁלֹּא יָדַע אִם הִתְכַּפֵּר לִהְיוֹת לִבְנוֹתָיו חֵלֶק וְנַחֲלָה אִם לֹא. כֵּיוָן שֶׁהִזְכִּיר שְׁמוֹ (שֵׁל צְלָפְחָד) הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (שם) כֵּן בְּנוֹת צְלָפְחָד דִּבְרֹת, נוֹדַע שֶׁהִתְכַּפֵּר חֶטְאוֹ.

בֹּא וּרְאֵה, שְׁנֵי עֵצִים הֵם, אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה, בָּזֶה חַיִּים וּבָזֶה מָוֶת. מִי שֶׁמַּחֲלִיפָם, גּוֹרֵם לוֹ מָוֶת בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם

אָרוֹן וְתוֹרָה בְּחַד קַיְימֵי. תּוֹרָה עִקָּרָא, אֲרוֹן בֵּיתָא. וְעַל דָּא, אָרוֹן חָסֵר בְּלָא וָא"ו בְּכָל אֲתָר, אֲרוֹן הַבְּרִית, אֲרוֹן הָעֵדוּת. בְּכָל אֲתָר אַהֲרֹן דְּרוֹעָא יְמִינָא, בַּר בְּחַד, דִּכְתִיב (במדבר ג) כָּל פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, נָקוּד לְעֵילָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מֹשֶׁה אִילָנָא דְחַיֵּי נָקַט, וְעַל דָּא בָּעָא לְמִנְדַּע, אִי הָוָה שְׁכִיחַ בְּאַרְעָא, אִי לָאו, וּבְגִין כָּךְ אָמַר, הֲיֵשׁ בָּהּ עֵץ אִם אַיִן וְהִתְחַזַּקְתֶּם וּלְקַחְתֶּם מִפְּרִי הָאָרֶץ. דְּהָא אִילָנָא דְחַיֵּי אִתְחֲמַד לְכוֹלָא. וְאִינוּן לָא אַיְתִיאוּ אֶלָּא עֲנָבִים וְרִמּוֹנִים וּתְאֵנִים, בְּאִילָנָא אַחֲרָא תַּלְיָין וַאֲחִידָן.

תָּא חֲזֵי, (במדבר י"ג) שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים: בְּגִינָךְ. רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (משלי כה) כְּצִנַּת שֶׁלֶג בְּיוֹם קָצִיר צִיר נֶאֱמָן לְשֹׁלְחָיו וְנֶפֶשׁ אֲדֹנָיו יָשִׁיב. כְּצִנַּת שֶׁלֶג בְּיוֹם קָצִיר,

לשון הקודש

הַבָּא. וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה, (משלי כה) דְּבַשׁ מָצָאתָ אֱכֹל דַּיֶּךָ וְגוֹ'.

אָרוֹן וְתוֹרָה בְּאֶחָד עוֹמְדִים. תּוֹרָה הָעִקָּר. הָאָרוֹן הַבַּיִת. וְעַל זֶה אָרוֹן חָסֵר בְּלִי וָא"ו בְּכָל מָקוֹם; אֲרוֹן הַבְּרִית, אֲרוֹן הָעֵדֶת. בְּכָל מָקוֹם אַהֲרֹן זְרוֹעַ יָמִין, פְּרָט לְאֶחָד, שֶׁכָּתוּב (במדבר ג) כָּל פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, נָקוּד לְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֹשֶׁה נָקַט עֵץ הַחַיִּים, וְלָכֵן רָצָה לָדַעַת אִם הָיָה מָצוּי בָּאָרֶץ אִם לֹא, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הֲיֵשׁ בָּהּ עֵץ אִם אַיִן וְהִתְחַזַּקְתֶּם וּלְקַחְתֶּם מִפְּרִי הָאָרֶץ. שֶׁהֲרֵי עֵץ הַחַיִּים נֶחְמָד לַכֹּל. וְהֵם לֹא הֵבִיאוּ אֶלָּא עֲנָבִים וְרִמּוֹנִים וּתְאֵנִים, בְּאִילָן אַחֵר תְּלוּיִים וַאֲחוּזִים.

בֹּא וּרְאֵה, שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים, בִּשְׁבִילְךָ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (משלי כה) כְּצִנַּת שֶׁלֶג בְּיוֹם קָצִיר צִיר נֶאֱמָן לְשֹׁלְחָיו וְנֶפֶשׁ אֲדֹנָיו יָשִׁיב. כְּצִנַּת

דְּאַהֲנֵי לְגוּפָא וּלְנַפְשָׁא. צִיר נֶאֱמָן לְשׁוּלְחָיו, אֵלּוּ כָּלֵב וּפִנְחָס דַּהֲווֹ שְׁלִיחֵי מְהֵימְנֵי לְגַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ. וְנֶפֶשׁ אֲדֹנָיו יָשִׁיב, דְּאָהַדְרוּ שְׁכִינְתָּא לְדַיְרָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, וְלָא אִסְתַּלְקָא מִנַּיְיהוּ.

וְאִלֵּין דְּשָׁדַר מֹשֶׁה, גָּרִימוּ בְּכִיָּה לְדָרִין בַּתְרָאִין, וְגָרִימוּ לְאִסְתַּלְקָא מִיִּשְׂרָאֵל כַּמָּה אֶלֶף וְרִבְבָן. וְגָרִימוּ לְסַלְקָא שְׁכִינְתָּא מֵאַרְעָא מִבֵּינַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. אִינּוּן דְּשָׁדַר יְהוֹשֻׁעַ, וְנֶפֶשׁ אֲדֹנָיו יָשִׁיב.

רִבִּי חִזְקִיָּה וְרִבִּי יֵיסָא הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא, אָמַר רִבִּי יֵיסָא לְרִבִּי חִזְקִיָּה. חֲמֵינָא בְּאַפָּךְ דְּהִרְהוּרָא אִית בְּגַוָּךְ. אָמַר לֵיהּ, הָא וַדַּאי הַאי קְרָא אִסְתַּכַּלְנָא בֵּיהּ, כֵּיוָן דְּאָמַר שְׁלֹמֹה, (קהלת ג) כִּי מִקְרֶה בְּנֵי הָאָדָם וּמִקְרֶה הַבְּהֵמָה וּמִקְרֶה אֶחָד לָהֶם וְגוֹ'. וְתָנֵינָן, דְּכָל מִלּוֹי דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, כֻּלְּהוּ סְתִימִין מִדַּרְגִּין דְּחָכְמְתָא.

לשון הקודש

שֶׁלֵּג בְּיוֹם קָצִיר, שֶׁמְּהַנֶּה אֶת הַגּוּף וְאֶת הַנֶּפֶשׁ. צִיר נֶאֱמָן לְשֹׁלְחָיו, אֵלּוּ כָּלֵב וּפִנְחָס שֶׁהָיוּ שְׁלִיחִים נֶאֱמָנִים לִיהוֹשֻׁעַ. וְנֶפֶשׁ אֲדֹנָיו יָשִׁיב, שֶׁהֶחֱזִירוּ שְׁכִינָה לָדוּר בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל, וְלֹא הִסְתַּלְּקָה מֵהֶם.

וְאֵלּוּ שֶׁשָּׁלַח מֹשֶׁה גָּרְמוּ בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים, וְגָרְמוּ לְהִסְתַּלֵּק מִיִּשְׂרָאֵל כַּמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת, וְגָרְמוּ לְסַלֵּק שְׁכִינָה מֵהָאָרֶץ מִבֵּין יִשְׂרָאֵל. אוֹתָם שֶׁשָּׁלַח יְהוֹשֻׁעַ, וְנֶפֶשׁ אֲדֹנָיו יָשִׁיב.

רִבִּי חִזְקִיָּה וְרִבִּי יֵיסָא הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רִבִּי יֵיסָא לְרִבִּי חִזְקִיָּה, אֲנִי רוֹאֶה בְּפָנֶיךָ שֶׁבְּתוֹכְךָ יֵשׁ הִרְהוּר. אָמַר לוֹ, הֲרֵי וַדַּאי בְּפָסוּק זֶה הִסְתַּכַּלְתִּי בּוֹ. כֵּיוָן שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה, (קהלת ג) כִּי מִקְרֶה בְּנֵי הָאָדָם וּמִקְרֶה הַבְּהֵמָה מִקְרֶה אֶחָד לָהֶם וְגוֹ'. וְשָׁנִינוּ, שֶׁכָּל דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ כֻּלָּם נִסְתָּרִים מִדַּרְגּוֹת הַחָכְמָה. אִם כָּךְ, בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ

אִי הָכִי, הַאי קְרָא אִית בֵּיהּ לְאִסְתַּכְּלָא, דְּהָא פִּתְחָא לְאִינּוּן דְּלָאו בְּנֵי (דף קנ"ז ע"ב) מְהֵימְנוּתָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ.

אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי הוּא, וְאִית בֵּיהּ לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכְּלָא. אַדְּהָכִי חָמוּ חַד בַּר נָשׁ דְּהַוָּה אָתֵי, שָׁאַל לוֹן מַיָּא, דְּהַוָּה צָחֵי, וַהֲוָה לָאֵי בְּתוּקְפָּא דְשִׁמְשָׁא. אָמְרוּ לֵיהּ, מָאן אַתְּ. אָמַר לוֹן יוּדָאי אֲנָא, וַאֲנָא לָאֵי וְצָחֵינָא. אָמְרוּ לָעִית בְּאוֹרַיְיתָא, אָמַר לוֹן, עַד דַּאֲנָא עִמְּכוֹן בְּמִלִּין, אֶסְלַק לְהַאי טוּרָא, וְתַמָּן אֶסַּב מַיָּא וְאִשְׁתֵּי.

אַפִּיק רִבִּי יֵיסָא חַד זְפִירָא מָלֵי מַיִין, וְיַהֵב לֵיהּ. בָּתַר דְּשָׁתָה, אָמַר נְסַלֵּק עִמָּךְ לְמַיָּא. סְלִיקוּ לְטוּרָא, וְאִשְׁתְּכָחוּ חַד חוּטָא דְמַיָּא דָקִיק, וּמַלֵּי קַטְפּוּרָא חַד. יָתְבוּ. אָמַר לוֹן הַהוּא בַּר נָשׁ, הַשְׁתָּא שָׁאִילוּ, דְּהָא אֲנָא אִשְׁתָּדַלְנָא בְּאוֹרַיְיתָא, עַל יְדוֹי דְחַד בְּרִי, דַּאֲנָא עַיְילִית לֵיהּ לְבֵי רַב, וּבְגִינֵיהּ רָוַוחְנָא

לשון הקודש

לְהִסְתַּכֵּל, שֶׁהֲרֵי נִמְצָא בּוֹ פֶּתַח לְאוֹתָם שֶׁאֵינָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה.

אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּךְ זֶה, וְיֵשׁ בּוֹ לָדַעַת וּלְהִסְתַּכֵּל. בֵּין כָּךְ רָאוּ אָדָם שֶׁהָיָה בָּא, וּבִקֵּשׁ מֵהֶם מַיִם, שֶׁהָיָה צָמֵא וְעָיֵף מֵחֹזֶק הַשֶּׁמֶשׁ. אָמְרוּ לוֹ, מִי אַתָּה? אָמַר לָהֶם? יְהוּדִי אֲנִי, וַאֲנִי עָיֵף וְצָמֵא. אָמְרוּ, עָסַקְתָּ בַּתּוֹרָה? אָמַרְלָהֶם, עַד שֶׁאֲנִי אִתְּכֶם בִּדְבָרִים, אֶעֱלֶה לָהָר הַזֶּה, וְשָׁם אֶקַּח מַיִם וְאֶשְׁתֶּה.

הוֹצִיא רַבִּי יֵיסָא כְּלִי אֶחָד מָלֵא מַיִם וְנָתַן לוֹ. אַחַר שֶׁשָּׁתָה, אָמַר, נַעֲלֶה אִתְּךָ לַמַּיִם. עָלָה לָהָר, וְנִמְצְאוּ חוּט מַיִם דַּקִּיק, וּמִלְּאוּ כְּלִי אֶחָד. יָשְׁבוּ. אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ הָאָדָם, כָּעֵת תִּשְׁאָלוּ, שֶׁהֲרֵי אֲנִי הִשְׁתַּדַּלְתִּי בַּתּוֹרָה עַל יְדֵי

בְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה אִי עַל יְדָא דִּבְרָךְ, טַב הוּא. אֲבָל מִלָּה דַּאֲנָן בֵּיהּ, אֲנָא חֲמֵינָא דְּלַאֲתָר אַחֲרָא בָּעֵי לְאִסְתַּלְקָא. אָמַר הַהוּא בַּר נָשׁ, אִימָּא מִלָּךְ, דִּלְזִמְנִין בְּאָפַּרְקָסָתָא דְּעַנְיָיא תִּשְׁכַּח מַרְגָּנִיתָא.

אָמַר לֵיהּ הַאי קְרָא דְּאָמַר שְׁלֹמֹה, סַח לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, וְכִי (נ"א כְּמָה) בְּמָה אַתּוּן פְּרִישָׁן מִשְּׁאַר בְּנֵי נָשָׁא דְּלָא יַדְעֵי. אָמְרוּ לֵיהּ וּבְמָה. אָמַר לוֹן, עַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה הַאי קְרָא, וְלָא אָמַר הַאי מִגַּרְמֵיהּ, כִּשְׁאַר אִינּוּן מִלִּין. אֶלָּא אַהְדָּר אִינּוּן מִלִּין דְּטִפְּשָׁאֵי עָלְמָא דְּאַמְרֵי כַּךְ, וּמַאי אַמְרֵי. כִּי מִקְרֶה הָאָדָם וּמִקְרֶה הַבְּהֵמָה וְגוֹ', טִפְּשָׁאֵי דְּלָא יַדְעֵי וְלָא מִסְתַּכְּלָן בְּחָכְמְתָא אַמְרֵי דְּהַאי עָלְמָא אָזִיל בְּמִקְרֶה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אַשְׁגַּח עָלַיְיהוּ, אֶלָּא מִקְרֶה הָאָדָם וּמִקְרֶה הַבְּהֵמָה וּמִקְרֶה אֶחָד וְגוֹ'.

לשון הקודש

בְּנִי אֶחָד, שֶׁאֲנִי הִכְנַסְתִּיו לְבֵית רַב וּבִגְלָלוֹ הִרְוַחְתִּי בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, אִם עַל יְדֵי בִּנְךָ – טוֹב הוּא. אֲבָל הַדָּבָר שֶׁאָנוּ בוֹ, אֲנִי רוֹאֶה שֶׁלְּמָקוֹם אַחֵר רוֹצֶה לַעֲלוֹת. אָמַר אוֹתוֹ הָאָדָם, אֱמֹר דְּבָרְךָ, שֶׁלִּפְעָמִים בְּתַרְמִיל הֶעָנִי תִּמְצָא מַרְגָּלִית.

אָמַר לוֹ פָּסוּק זֶה שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה. סַח לוֹ. אָמַר לוֹ, וְכִי (כְּמוֹ) בַּמָּה אַתֶּם נִפְרָדִים מִשְּׁאָר בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים? אָמְרוּ לוֹ, וּבַמֶּה? אָמַר לָהֶם, עַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה פָּסוּק זֶה, וְלֹא אָמַר זֶה מֵעַצְמוֹ כִּשְׁאָר אוֹתָם דְּבָרִים, אֶלָּא חָזַר עַל אוֹתָם דְּבָרִים שֶׁל טִפְּשֵׁי הָעוֹלָם שֶׁאוֹמְרִים כָּךְ. וּמָה אוֹמְרִים? כִּי מִקְרֶה [בְּנֵי] הָאָדָם וּמִקְרֶה הַבְּהֵמָה וְגוֹ'. טִפְּשִׁים שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בַּחָכְמָה, אוֹמְרִים שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הוֹלֵךְ בְּמִקְרֶה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם, אֶלָּא מִקְרֶה [בְּנֵי] הָאָדָם וּמִקְרֶה הַבְּהֵמָה וּמִקְרֶה אֶחָד וְגוֹ'.

וְכַד שְׁלֹמֹה אִסְתָּכַּל בְּאִלֵּין טִפְשָׁאִין דְּקָאַמְרֵי דָּא קָרָא לוֹן בְּהֵמָה, דְּאִינּוּן עַבְדִּין גַּרְמַיְיהוּ בְּהֵמָה מַמָּשׁ, בְּגִין דְּאַמְרֵי מִלִּין אִלֵּין. וּמְנָלָן. קְרָא דְּעָלֵיהּ אוֹכַח, דִּכְתִיב, (קהלת ג) אָמַרְתִּי אֲנִי בְלִבִּי עַל דִּבְרַת בְּנֵי הָאָדָם לְבָרָם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת שֶׁהֶם בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם. אָמַרְתִּי אֲנִי בְלִבִּי וַחֲשִׁיבְנָא בְהַאי לְאִסְתַּכְּלָא עַל מָה, עַל דִּבְרַת בְּנֵי הָאָדָם. עַל הַהוּא מִלָּה דְּטִפְּשׁוּתָא, דְּאִינּוּן אַמְרֵי לְבָרָם הָאֱלֹהִים בִּלְחוֹדַיְיהוּ, וְלָא יִתְחַבְּרוּן בַּהֲדֵי בְּנֵי נָשָׁא אַחֲרָנִין דְּאִית לוֹן מְהֵימְנוּתָא, וְלִרְאוֹת שֶׁהֶם בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם.

וְלִרְאוֹת בְּהוּ אִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, שֶׁהֵם בְּהֵמָה מַמָּשׁ, וְדַעְתַּיְיהוּ כִּבְעִירָא. הֵמָּה לָהֶם בִּלְחוֹדַיְיהוּ, וְלָא לְאַעֲלָאה לִבְנֵי מְהֵימְנוּתָא בְּדַעְתָּא דְּטִפְּשׁוּתָא דָּא, וְעַל דָּא הֵמָּה לָהֶם, וְלָא לְאַחֲרָנִין. וּמַה דַּעְתָּא דִּלְהוֹן. כִּי מִקְרֶה בְּנֵי הָאָדָם וּמִקְרֶה

לשון הקודש

וּכְשֶׁשְּׁלֹמֹה הִסְתַּכֵּל בַּטִּפְּשִׁים הַלָּלוּ שֶׁאוֹמְרִים אֶת זֶה, קָרָא לָהֶם בְּהֵמָה, שֶׁהֵם עוֹשִׂים עַצְמָם בְּהֵמָה מַמָּשׁ מִשּׁוּם שֶׁאוֹמְרִים דְּבָרִים אֵלּוּ. וּמִנַּיִן לָנוּ? הַפָּסוּק שֶׁעָלָיו מוֹכִיחַ, שֶׁכָּתוּב (קהלת ג) אָמַרְתִּי אֲנִי בְלִבִּי עַל דִּבְרַת בְּנֵי הָאָדָם לְבָרָם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת שֶׁהֶם בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם. אָמַרְתִּי אֲנִי בְלִבִּי, וְחָשַׁבְתִּי בָּזֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל מָה? עַל דִּבְרַת בְּנֵי הָאָדָם, עַל אוֹתוֹ דְּבַר טִפְּשׁוּת שֶׁהֵם אוֹמְרִים לְבָרָם הָאֱלֹהִים לְבַדָּם, וְלֹא יִתְחַבְּרוּ יַחַד עִם בְּנֵי אָדָם אֲחֵרִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֱמוּנָה, וְלִרְאוֹת שֶׁהֶם בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם.

וְלִרְאוֹת בָּהֶם אוֹתָם בְּנֵי אֱמוּנָה שֶׁהֵם בְּהֵמָה מַמָּשׁ, וְדַעְתָּם כַּבְּהֵמָה. הֵמָּה לָהֶם – בִּלְבַדָּם, וְלֹא לְהַכְנִיס אֶת בְּנֵי הָאֱמוּנָה בְּדַעַת וְטִפְּשׁוּת זוֹ, וְעַל כָּךְ הֵמָּה לָהֶם, וְלֹא

הַבְּהֵמָה וּמִקְרֶה אֶחָד לְכֻלָּם וְגוֹ'. תִּיפַּח רוּחֵיהוֹן דְּאִינּוּן בְּעִירֵי. אִינּוּן טִפְּשָׁאֵי. אִינּוּן מְחוּסְרֵי מְהֵימְנוּתָא. וַוי לוֹן וַוי לְנַפְשַׁיְיהוּ. טַב לְהוּ דְּלָא יֵיתוּן לְעָלְמָא.

וּמַה אָתִיב לוֹן שְׁלֹמֹה עַל דָּא. קְרָא אֲבַתְּרֵיהּ, וְאָמַר, וּמִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ. מִי יוֹדֵעַ בְּאִינּוּן טִפְּשָׁאֵי, דְּלָא יַדְעֵי בִּיקָרָא דְמַלְכָּא עִלָּאָה, וְלָא מִסְתַּכְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה, הִיא לְמַעְלָה, לַאֲתָר עִלָּאָה, לַאֲתָר יְקָר, לַאֲתָר קַדִּישָׁא, לְאִתְזְנָא מִנְּהִירוּ עִלָּאָה, מִנְּהִירוּ דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא, לְמֶהֱוֵי צְרוֹרָא בִּצְרוֹרָא דְחַיֵּי, וְאִשְׁתְּכָחַת קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא עוֹלָה תְּמִימָה וְדָא הוּא הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה.

לשון הקודש

לַאֲחֵרִים. וּמַה דַּעְתָּם? כִּי מִקְרֶה בְּנֵי הָאָדָם וּמִקְרֶה הַבְּהֵמָה וּמִקְרֶה אֶחָד לְכֻלָּם וְגוֹ'. תִּפַּח רוּחָם שֶׁל אוֹתָן בְּהֵמוֹת, אוֹתָם טִפְּשִׁים אוֹ מְחֻסְּרֵי אֱמוּנָה. אוֹי לָהֶם! אוֹי לְנַפְשָׁם! טוֹב לָהֶם שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לָעוֹלָם!

וּמַה הֵשִׁיבָם שְׁלֹמֹה עַל זֶה? הַפָּסוּק אַחֲרָיו, וְאָמַר, וּמִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ. מִי יוֹדֵעַ בְּאוֹתָם טִפְּשִׁים שֶׁלֹּא יוֹדְעִים בִּכְבוֹד הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בַּתּוֹרָה, רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה, לְמָקוֹם עֶלְיוֹן, לְמָקוֹם נִכְבָּד, לְמָקוֹם קָדוֹשׁ, לְהִזּוֹן מֵאוֹר עֶלְיוֹן, מֵאוֹר הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, לִהְיוֹת צָרוּר בִּצְרוֹר הַחַיִּים, וְנִמְצָא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ עוֹלָה תְּמִימָה, וְזוֹהִי הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה.

וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ, וְלַאו לְהַהוּא אֶתָּר דְּהַוָּה כָּל בַּר נָשׁ, דִּכְתִיב בֵּיהּ (בראשית ט) **בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וּכְתִיב** (משלי כ) **נֵר יְיָ נִשְׁמַת אָדָם. הֵיךְ אַמְרֵי אִינּוּן טִפְּשָׁאֵי דְּלָאו מִבְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, וְרוּחַ אֶחָד לַכֹּל, תִּיפַּח רוּחֵיהוֹן, עָלַיְיהוּ כְּתִיב,** (תהלים לה) **יִהְיוּ כְּמוֹץ לִפְנֵי רוּחַ וּמַלְאַךְ יְיָ דּוֹחֶה. אִלֵּין יִשְׁתַּאֲרוּן בַּגֵּיהִנָּם, לְאִינּוּן דַּרְגִּין תַּתָּאִין, וְלָא יִסְתַּלְקוּן לְדָרֵי דָרִין. עָלַיְיהוּ כְּתִיב** (תהלים קד) **יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ הַלְלוּיָהּ. אָתוּ רִבִּי חִזְקִיָּה וְרִבִּי יֵיסָא, וְנַשְׁקוּ רֵישֵׁיהּ, אָמְרוּ וּמַה כָּל כַּךְ הָוָה עִמָּךְ וְלָא יְדַעְנָא, זַכָּאָה הַאי שַׁעֲתָא דְּאַעְרַעְנָא בָךְ.** (דף קנ"ח ע"א).

תּוּ אָמַר, וְכִי עַל דָּא בִּלְחוֹדוֹי תָּוָה שְׁלֹמֹה, וְהָא בַּאֲתָר אַחֲרָא אָמַר כְּגַוְונָא דָא, פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ט) **זֶה רָע בְּכֹל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַחַת הַשָּׁמֶשׁ. זֶה רָע**

לשון הקודש

וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ, וְלֹא לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהָיָה כָּל אָדָם, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית ט) בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וְכָתוּב (משלי כ) נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם. אֵיךְ אוֹמְרִים אוֹתָם טִפְּשִׁים שֶׁאֵינָם מִבְּנֵי הָאֱמוּנָה, וְרוּחַ אֶחָד לַכֹּל (קהלת ג)? תִּיפַּח רוּחָם! עֲלֵיהֶם כָּתוּב (תהלים לה) יִהְיוּ כְּמֹ"ץ לִפְנֵי רוּחַ וּמַלְאַךְ ה' דּוֹחֶה. אֵלֶּה יִשָּׁאֲרוּ בַּגֵּיהִנֹּם לְאוֹתָן דְּרָגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת, וְלֹא יַעֲלוּ לְדוֹרֵי דוֹרוֹת. עֲלֵיהֶם כָּתוּב (שם קד) יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה' הַלְלוּיָהּ. בָּאוּ רַבִּי חִזְקִיָּה וְרַבִּי יֵיסָא וְנָשְׁקוּ רֹאשׁוֹ. אָמְרוּ, וּמַה כָּל זֶה הָיָה אִתְּךָ וְלֹא יָדַעְנוּ? אַשְׁרֵי הַשָּׁעָה הַזּוֹ שֶׁפָּגַשְׁנוּ אוֹתְךָ.

עוֹד אָמַר, וְכִי עַל זֶה בִּלְבַד תָּמַהּ שְׁלֹמֹה, וַהֲרֵי בְּמָקוֹם אַחֵר אָמַר כְּמוֹ זֶה? פְּתַח וְאָמַר,

וַדַּאי. מָאי זֶה רָע. דָּא הוּא מָאן דְּאוֹשִׁיד זַרְעָא בְּרֵיקָנַיָּא, וְחָבִיל אוֹרְחוֹי, בְּגִין דְּהַאי לָאו מָדוֹרֵיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא יְהֵא לֵיהּ חוּלָקָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים ה) **כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגוּרְךָ רָע. עַל דָּא אָמַר, זֶה רָע, דְּלָא יְהֵא לֵיהּ מָדוֹרָא לְעֵילָא.**

כִּי מִקְרֶה אֶחָד לַכֹּל וְגַם לֵב בְּנֵי הָאָדָם מָלֵא רָע (בְּגִין דָּא) **וְהוֹלֵלוֹת בִּלְבָבָם בְּחַיֵּיהֶם. שְׁטוּתָא תָּקִיעַ בְּלִבַּיְיהוּ, וְאִינּוּן מְחוּסְרֵי מְהֵימְנוּתָא, וְלֵית לוֹן חוּלָקָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְאִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, לָאו בְּעָלְמָא דֵּין, וְלָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (קהלת ט) **וְאַחֲרָיו אֶל הַמֵּתִים.**

תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַזְהַר לִבְנֵי עָלְמָא וְאָמַר, (דברים ל) **וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים לְמַעַן תִּחְיֶה,** (בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי) **וְחַיִּין דְּהַהוּא עָלְמָא נִינְהוּ. אִינּוּן חַיָּיבִין מְחוּסְרֵי**

לשון הקודש

(קהלת ט) זֶה רָע בְּכֹל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. זֶה רָע וַדַּאי. מַהוּ זֶה רָע? זֶהוּ מִי שֶׁשּׁוֹפֵךְ זֶרַע בְּרֵיקָנוּת וּמְחַבֵּל דְּרָכָיו, מִשּׁוּם שֶׁזֶּה אֵין מְדוֹרוֹ בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגֻרְךָ רָע. עַל זֶה אָמַר, זֶה רָע, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ מָדוֹר לְמַעְלָה.

כִּי מִקְרֶה אֶחָד לַכֹּל וְגַם לֵב בְּנֵי הָאָדָם מָלֵא רָע (מִשּׁוּם זֶה) וְהוֹלֵלוֹת בִּלְבָבָם בְּחַיֵּיהֶם (קהלת ט). שְׁטוּת תְּקוּעָה בְּלִבָּם, וְהֵם מְחֻסְּרֵי אֱמוּנָה, וְאֵין לָהֶם חֵלֶק בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וּבְאוֹתָם בְּנֵי אֱמוּנָה, לֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וְאַחֲרָיו אֶל הַמֵּתִים.

בֹּא וּרְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַזְהִיר לִבְנֵי הָעוֹלָם וְאָמַר, (דברים ל) וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים לְמַעַן תִּחְיֶה, (בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּבָעוֹלָם הַבָּא) וְהַחַיִּים שֶׁל אוֹתוֹ

מְהֵימְנוּתָא מָאי קָא אַמְרִי. (קהלת ט) כִּי מִי אֲשֶׁר יִבְחַר וְגוֹ'. אַף עַל גַּב דְּיִבְחַר בַּר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא (ס"א בְּהַהוּא עָלְמָא) כְּמָה דְּאָמַר, לָאו הוּא כְּלוּם, דְּהָא מְסִירָא דָא בִידָנָא, (קהלת ט) אֶל כָּל הַחַיִּים יֵשׁ בִּטָּחוֹן, וּמְסִירָא דָא בִידַיְיהוּ, (קהלת ט) כִּי לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב מִן הָאַרְיֵה הַמֵּת. הֵיךְ יְהֵא לָן חַיִּין בְּהַהוּא עָלְמָא. וְעַל דָּא זֶה רָע וַדַּאי, דְּלָא יְדוּרוּן בְּמַלְכָּא עִלָּאָה, וְלָא יְהֵא לוֹן חוּלָקָא בֵּיהּ.

וְאַף עַל גַּב דְּכָל הָנֵי קְרָאֵי תִּשְׁכַּח סְמִיכִין לְחַבְרַיָּיא בְּמִלִּין אַחֲרָנִין, אֲבָל וַדַּאי שְׁלֹמֹה קָא אָתָא לְגַלָּאָה עַל אִינּוּן חַיָּיבִין מְחוּסְרֵי מְהֵימְנוּתָא, דְּלֵית לוֹן חוּלָקָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

אָמַר לֵיהּ, תִּבְעֵי דְּנִתְחַבָּר בַּהֲדָךְ וְתֵזִיל בַּהֲדָן. אָמַר לְהוּ, אִי עֲבִידְנָא הָכִי, אוֹרַיְיתָא יִקְרֵי עָלַי

לשון הקודש

עוֹלָם הֵם. אוֹתָם רְשָׁעִים מְחֻסְּרֵי אֱמוּנָה מָה אוֹמְרִים? כִּי מִי אֲשֶׁר יִבְחַר וְגוֹ'. אַף עַל גַּב שֶׁיִּבְחַר אָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם (בְּאוֹתוֹ עוֹלָם) כְּמוֹ שֶׁאָמַר – לֹא כְּלוּם הוּא, שֶׁהֲרֵי מָסוּר בְּיָדֵינוּ, (קהלת שם) אֶל כָּל הַחַיִּים יֵשׁ בִּטָּחוֹן, וּמָסוּר הוּא בְּיָדֵינוּ, (שם) כִּי לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב מִן הָאַרְיֵה הַמֵּת. אֵיךְ יִהְיֶה לָנוּ חַיִּים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם? וְעַל כֵּן זֶה רָע וַדַּאי, שֶׁלֹּא יָדוּרוּ בַּמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם בּוֹ חֵלֶק.

וְאַף עַל גַּב שֶׁכָּל הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ תִּמְצָא סְמוּכִין לַחֲבֵרִים בִּדְבָרִים אֲחֵרִים, אֲבָל שְׁלֹמֹה בָּא לְגַלּוֹת עַל אוֹתָם רְשָׁעִים מְחֻסְּרֵי אֱמוּנָה שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר לוֹ, הֲתִרְצֶה שֶׁנִּתְחַבֵּר אִתְּךָ וְתֵלֵךְ אִתָּנוּ? אָמַר לָהֶם, אִם אֶעֱשֶׂה כָּךְ, הַתּוֹרָה

כְּסִיל, וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּאִתְחַיַּיבְנָא בְּנַפְשָׁאי. אָמְרוּ לֵיהּ לָמָּה. אָמַר לוֹן דְּהָא שְׁלִיחָא אֲנָא, וְשַׁדְּרוּ לִי בִּשְׁלִיחוּתָא, וּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא אָמַר, (משלי כו) מְקַצֶּה רַגְלַיִם חָמָס שֹׁתֶה שֹׁלֵחַ דְּבָרִים בְּיַד כְּסִיל. תָּא חֲזֵי, מְרַגְּלִים עַל דְּלָא אִשְׁתְּכָחוּ בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא וּשְׁלוּחֵי מְהֵימְנוּתָא, אִתְחַיָּיבוּ בְּנַפְשַׁיְיהוּ בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. נָשַׁק לוֹן, וְאָזַל לֵיהּ.

אַזְלוּ רִבִּי חִזְקִיָּה וְרִבִּי יֵיסָא, עַד דַּהֲווֹ אָזְלוּ פָּגְעוּ בְּאִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא. שָׁאִילוּ רִבִּי חִזְקִיָּה וְרִבִּי יֵיסָא עָלֵיהּ, אָמְרוּ מַה שְׁמֵיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ. אָמְרוּ, רִבִּי חַנַּי הוּא, וְחַבְרָא דְּבֵין חַבְרַיָּיא הוּא, וְשַׁדְּרוּ לֵיהּ חַבְרַיָּיא דְּבָבֶל, לְמִנְדַּע מִלִּין מֵרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי וּשְׁאַר חַבְרַיָּיא. אָמַר רִבִּי יֵיסָא, וַדַּאי דָּא הוּא רִבִּי חַנַּי, דְּכָל יוֹמוֹי לָא בָעָא לְאַחֲזָאָה גַּרְמֵיהּ בְּמַה דְּיָדַע, וְעַל דָּא אָמַר לָן דְּהָא בְּרֵיהּ זָכָה לֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא,

לשון הקודש

תִּקְרָא עָלַי כְּסִיל! וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁאֶתְחַיֵּב בְּנַפְשִׁי. אָמְרוּ לוֹ, לָמָּה? אָמַר לָהֶם, שֶׁהֲרֵי אֲנִי שָׁלִיחַ, וּשְׁלָחוּנִי בִּשְׁלִיחוּת, וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אָמַר, (משלי כו) מְקַצֶּה רַגְלַיִם חָמָס שֹׁתֶה שֹׁלֵחַ דְּבָרִים בְּיַד כְּסִיל. בֹּא וּרְאֵה, הַמְרַגְּלִים, עַל שֶׁלֹּא נִמְצְאוּ בְּנֵי הָאֱמוּנָה וּשְׁלוּחֵי אֱמוּנָה, הִתְחַיְּבוּ בְּנַפְשָׁם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. נְשָׁקָם וְהָלַךְ לוֹ.

הָלְכוּ רַבִּי חִזְקִיָּה וְרַבִּי יֵיסָא. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים פָּגְעוּ בְּאוֹתָם בְּנֵי אָדָם. שָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי חִזְקִיָּה וְרַבִּי יֵיסָא עָלָיו. אָמְרוּ, מַה שְׁמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם? אָמְרוּ, רַבִּי חַנַּי הוּא, וְחָבֵר בֵּין הַחֲבֵרִים הוּא, וּשְׁלָחוּהוּ הַחֲבֵרִים מִבָּבֶל לָדַעַת דְּבָרִים מֵרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים. אָמַר רַבִּי יֵיסָא, וַדַּאי זֶהוּ רַבִּי חַנַּי, שֶׁכָּל יָמָיו לֹא רָצָה לְהַרְאוֹת עַצְמוֹ בְּמַה

בְּגִין דְּאָמַר קְרָא, (משלי כו) רָאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ. וַדַּאי שְׁלִיחָא מְהֵימָנָא אִיהוּ, (וְזַכָּאָה הוּא שְׁלִיחָא מְהֵימָנָא) וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּשַׁדַּר מִלּוֹי בִּידָא דִשְׁלִיחָא מְהֵימָנָא.

תָּא חֲזֵי, אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם מִבְּנֵי כְנַעַן הָוָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (הושע יב) כְּנַעַן בְּיָדוֹ מֹאזְנֵי מִרְמָה. וּכְנַעַן כְּתִיב עָלֵיהּ, (בראשית ט) אָרוּר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו. וּבְגִין דְּהָוָה שְׁלִיחָא מְהֵימָנָא, מַה כְּתִיב בֵּיהּ. (בראשית כד) בֹּא בְרוּךְ יְיָ. בְּרוּךְ יְיָ מַמָּשׁ. וְעַל דָּא אַכְתִּיב הָכִי בְּאוֹרַיְיתָא, בְּגִין דְּנָפַק מֵהַהִיא קְלָלָה, וְאִתְבְּרַךְ. וְלָא דַי לֵיהּ דְּנָפִיק מִנָּהּ, אֶלָּא דְאִתְבְּרַךְ בִּשְׁמֵיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאוֹלִיפְנָא דְאָתָא מַלְאָךְ, וְאָעִיל מִלָּה דָא בְּפוּמֵיהּ דְּלָבָן.

וַיִּשְׁלַח אוֹתָם מֹשֶׁה וְגוֹ', כֻּלָּם אֲנָשִׁים. כֻּלְּהוּ זַכָּאִין הֲווֹ, וְרִישֵׁי דְיִשְׂרָאֵל הֲווֹ. אֲבָל אִינּוּן דִּבְרוּ

לשון הקודש

שֶׁיָּדַע, וְעַל זֶה אָמַר לָנוּ שֶׁהֲרֵי בְּנוֹ זָכָה לוֹ בַּתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁאָמַר הַפָּסוּק, (שם) רָאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ. וַדַּאי שָׁלִיחַ נֶאֱמָן הוּא, (וְאַשְׁרֵיו הוּא שָׁלִיחַ נֶאֱמָן) וְאַשְׁרֵיו מִי שֶׁשָּׁלַח דְּבָרָיו בִּידֵי שָׁלִיחַ נֶאֱמָן.

בֹּא וּרְאֵה, אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם מִבְּנֵי כְנַעַן הָיָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יב) כְּנַעַן בְּיָדוֹ מֹאזְנֵי מִרְמָה. וְעַל כְּנַעַן כָּתוּב, (בראשית ט) אָרוּר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו. וּמִשּׁוּם שֶׁהָיָה שָׁלִיחַ נֶאֱמָן, מַה כָּתוּב בּוֹ? (שם כד) בֹּא בְּרוּךְ ה'. בְּרוּךְ ה' מַמָּשׁ. וְעַל זֶה נִכְתַּב כָּךְ בַּתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁיָּצָא מֵאוֹתָהּ קְלָלָה וְהִתְבָּרֵךְ. וְלֹא דַי לוֹ שֶׁיָּצָא מִמֶּנָּה, אֶלָּא שֶׁהִתְבָּרֵךְ בְּשֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְלָמַדְנוּ שֶׁבָּא מַלְאָךְ, וְהִכְנִיס דָּבָר זֶה בְּפִי לָבָן.

וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה וְגוֹ', כֻּלָּם אֲנָשִׁים. כֻּלָּם

לְגַרְמַיְיהוּ עֵיטָא בִישָׁא. אֲמַאי נָטְלֵי עֵיטָא דָא. אֶלָּא אָמְרוּ, אִי יֵיעָלוּן יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, נִתְעַבָּר אֲנָן מִלְּמֶהֱוֵי רֵישִׁין, וְיִמְנֵי מֹשֶׁה רֵישִׁין אַחֲרָנִין, דְּהָא אֲנָן זָכֵינָן בְּמַדְבְּרָא לְמֶהֱוֵי רֵישִׁין, אֲבָל בְּאַרְעָא לָא נִזְכֵּי. וְעַל דְּנַטְלֵי עֵיטָא בִישָׁא לְגַרְמַיְיהוּ, מִיתוּ אִינּוּן, וְכָל אִינּוּן דְּנַטְלָן מִלַּיְיהוּ. (דף קנ"ח ע"ב).

אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר שָׁלַח מֹשֶׁה וְגוֹ', אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מֹשֶׁה אִסְתָּכַּל וְיָדַע דְּלָא יִצְלְחוּן בְּאָרְחַיְיהוּ, כְּדֵין צַלֵּי עָלֵיהּ דִּיהוֹשֻׁעַ. כְּדֵין כָּלֵב הָוָה בְּדוֹחֲקָא, אָמַר, מַה אַעְבִּיד, הָא יְהוֹשֻׁעַ אָזִיל בְּסִיַּיעְתָּא עִלָּאָה דְּמֹשֶׁה, דְּשָׁדַר בֵּיהּ נְהִירוּ דְּסִיהֲרָא, וְהוּא אַנְהִיר עָלֵיהּ בִּצְלוֹתֵיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ שִׁמְשָׁא. מָה עֲבַד כָּלֵב. אִשְׁתְּמִיט מִנַּיְיהוּ, וְאָתֵי לְגַבֵּי קִבְרַיָּיא דַּאֲבָהָן, וְצַלֵּי תַּמָּן צְלוֹתֵיהּ.

לשון הקודש

צַדִּיקִים הָיוּ וְרָאשֵׁי יִשְׂרָאֵל הָיוּ, אֲבָל הֵם לָקְחוּ לְעַצְמָם עֵצָה רָעָה. מַדּוּעַ נָטְלוּ עֵצָה זוֹ? אֶלָּא אָמְרוּ, אִם יִכָּנְסוּ יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ – יַעֲבִירוּ אוֹתָנוּ מִלִּהְיוֹת רָאשִׁים, וִימַנֶּה מֹשֶׁה רָאשִׁים אֲחֵרִים, שֶׁהֲרֵי אָנוּ זָכִינוּ בַּמִּדְבָּר לִהְיוֹת רָאשִׁים, אֲבָל בָּאָרֶץ לֹא נִזְכֶּה. וְעַל שֶׁלָּקְחוּ עֵצָה רָעָה לְעַצְמָם, מֵתוּ הֵם וְכָל אוֹתָם שֶׁלָּקְחוּ דִּבְרֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֹשֶׁה הִסְתַּכֵּל וְיָדַע שֶׁלֹּא יַצְלִיחוּ בְּדַרְכֵיהֶם, וְאָז הִתְפַּלֵּל עַל יְהוֹשֻׁעַ. וְאָז כָּלֵב הָיָה בְּדֹחַק, וְאָמַר מָה אֶעֱשֶׂה? הֲרֵי יְהוֹשֻׁעַ הוֹלֵךְ בְּסִיּוּעַ עֶלְיוֹן שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁשָּׁלַח בּוֹ אוֹר הַלְּבָנָה, וְהוּא הֵאִיר עָלָיו בִּתְפִלָּתוֹ מִשּׁוּם שֶׁהוּא שֶׁמֶשׁ. מָה עָשָׂה כָּלֵב? נִשְׁמַט מֵהֶם וְהָלַךְ לְקִבְרֵי הָאָבוֹת, וְהִתְפַּלֵּל שָׁם תְּפִלָּתוֹ.

אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר שָׁלַח מֹשֶׁה וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אֹרַח אַחֲרָא נָטִיל, וְעָקִים שְׁבִילִין, וּמָטָא עַל קִבְרֵי דַאֲבָהָן, וְאִסְתָּכַּן בְּגַרְמֵיהּ, דְּהָא כְּתִיב וְשָׁם אֲחִימָן שֵׁשַׁי וְתַלְמַי יְלִידֵי הָעֲנָק. אֲבָל מָאן דְּאִיהוּ בְּדוֹחֲקָא, לָא אִסְתָּכַּל מִדִּי. כַּדְ כָּלֵב, בְּגִין דְּהַוָה בְּדוֹחֲקָא, לָא אִסְתָּכַּל מִדִּי, וְאָתָא לְצַלָּאָה עַל קִבְרֵי אֲבָהָן, לְאִשְׁתְּזָבָא מְעֵיטָא דָא.

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֵׁעַ בִּן נוּן יְהוֹשֻׁעַ. (במדבר יג) רִבִּי יִצְחָק אָמַר, וְכִי הוֹשֵׁעַ קְרָאֵיהּ קְרָא, וְהָא כְּתִיב (שמות יז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ. (שמות לג) וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר. (שמות יז) וַיַּחֲלוֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ. אֶלָּא אָמַר לֵיהּ מֹשֶׁה, יָהּ יוֹשִׁיעֲךָ מִנַּיְיהוּ.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, כֵּיוָן דְּשַׁדְּרֵיהּ לְמֵיעַל לְתַמָּן, אִצְטְרִיךְ לְמֶהֱוֵי שְׁלִים. וּבְמָה. בִּשְׁכִינְתָּא. דְּעַד הַהִיא שַׁעֲתָא נַעַר אִקְרֵי, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא קָשִׁיר לֵיהּ מֹשֶׁה בַהֲדָהּ, וְאַף עַל גַּב דְּאַשְׁכְּחָן

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, דֶּרֶךְ אַחֵר לָקַח, וְעִקֵּם שְׁבִילִים, וְהִגִּיעַ עַל קִבְרֵי הָאָבוֹת וְהִסְתַּכֵּן בְּעַצְמוֹ, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וְשָׁם אֲחִימָן וְשֵׁשַׁי וְתַלְמַי יְלִידֵי הָעֲנָק. אֲבָל מִי שֶׁהוּא בְּדֹחַק, לֹא מִסְתַּכֵּל עַל דָּבָר. כָּךְ כָּלֵב, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה בְּדֹחַק, לֹא הִסְתַּכֵּל עַל דָּבָר, וּבָא לְהִתְפַּלֵּל עַל קִבְרֵי הָאָבוֹת לְהִנָּצֵל מֵעֵצָה זוֹ.

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֵׁעַ בִּן נוּן יְהוֹשֻׁעַ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְכִי הוֹשֵׁעַ קְרָאוֹ הַפָּסוּק? וַהֲרֵי כָּתוּב (שמות יז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ. (שם לג) יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר. (שם יז) וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ. אֶלָּא אָמַר לוֹ מֹשֶׁה, יָהּ יוֹשִׁיעֲךָ מֵהֶם.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, כֵּיוָן שֶׁשִּׁלְּחוֹ לְהִכָּנֵס לְשָׁם, הִצְטָרֵךְ לִהְיוֹת שָׁלֵם, וּבַמֶּה? בַּשְּׁכִינָה. שֶׁעַד אוֹתָהּ שָׁעָה נִקְרָא נַעַר, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה קִשְּׁרוֹ מֹשֶׁה אֵלֶיהָ. וְאַף עַל

יְהוֹשֻׁעַ בְּקַדְמִיתָא, קְרָא קַרְיֵיהּ הָכִי עַל הַהוּא דְזַמִּין לְמִקְרְיֵיהּ. אָמַר מֹשֶׁה, וַדַּאי לָא אִצְטְרִיךְ דָּא לְמֵיעַל תַּמָּן, אֶלָּא בִשְׁכִינְתָּא, וְהָכִי אִתְחֲזֵי.

הֲיֵשׁ בָּהּ עֵץ אִם אַיִן וְגוֹ', (במדבר יג) רִבִּי חִיָּיא אָמַר, וְכִי לָא הֲוָה יָדַע מֹשֶׁה דְּאִית בָּהּ כַּמָּה אִילָנִין מְשַׁנְיָין דָּא מִן דָּא, וְהָא הוּא שִׁבַּח לָהּ לְיִשְׂרָאֵל בְּכַמָּה זִמְנִין, וְהוּא אִסְתָּפַּק בְּדָא. וְהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאָמַר לֵיהּ לְמֹשֶׁה בְּקַדְמִיתָא, דְּהִיא אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הָא אַתְעָרוּ חַבְרַיָּיא, דִּכְתִיב, (איוב א) אִישׁ הָיָה בְּאֶרֶץ עוּץ אִיּוֹב שְׁמוֹ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, רָמַז לָהֶם רְמִיזָא דְּחָכְמְתָא, עַל מַה דְּשָׁאִילוּ בְּקַדְמִיתָא. דִּכְתִיב, (שמות י"ז) הֲיֵשׁ יְיָ בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן. אָמַר, תַּמָּן, תֶּחֱמוּן, אִי הִיא אִתְחַזְיָא לְהַאי, אוֹ לְהַאי. אָמַר לוֹן, אִי תֶּחֱמוּן דְּאִיבָא

לשון הקודש

גַּב שֶׁמָּצָאנוּ יְהוֹשֻׁעַ בַּתְּחִלָּה, הַפָּסוּק קָרָאוֹ כָּךְ עַל שֶׁעָתִיד לְהִקָּרֵא כָּךְ. אָמַר מֹשֶׁה, וַדַּאי זֶה לֹא צָרִיךְ לְהִכָּנֵס לְשָׁם, אֶלָּא בַּשְּׁכִינָה, וְכָךְ רָאוּי.

הֲיֵשׁ בָּהּ עֵץ אִם אַיִן וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, וְכִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ מֹשֶׁה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ כַּמָּה עֵצִים מְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה? וַהֲרֵי הוּא שִׁבַּח אוֹתָהּ לְיִשְׂרָאֵל כַּמָּה פְּעָמִים, וְהוּא הִסְתַּפֵּק בָּזֶה?! וַהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לְמֹשֶׁה בַּתְּחִלָּה שֶׁהִיא אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בָּזֶה הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, שֶׁכָּתוּב (איוב א) אִישׁ הָיָה בְּאֶרֶץ עוּץ אִיּוֹב שְׁמוֹ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, רָמַז לָהֶם רֶמֶז חָכְמָה עַל מַה שֶּׁשָּׁאֲלוּ בַתְּחִלָּה, שֶׁכָּתוּב (שמות יז) הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן. אָמַר, שָׁם תִּרְאוּ אִם הִיא רְאוּיָה לָזֶה אוֹ לָזֶה. אָמַר לָהֶם, אִם תִּרְאוּ

דְּאַרְעָא כִּשְׁאַר אַרְעֵי דְעָלְמָא, יֵשׁ בָּהּ עֵץ אִילָנָא דְּחַיֵּי, וְלָא מֵאָתָר עִלָּאָה יַתִּיר. וְאִי תֶּחֱמוּן דְּאִיבָא דְאַרְעָא יַתִּיר וּמְשַׁנְיָיא מִכָּל אֲתָר דְּעָלְמָא, תִּנְדְּעוּן, דְּהָא מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא קָא נָגִיד וְאִתְמְשַׁךְ הַהוּא שִׁנּוּיָיא עִלָּאָה, מִכָּל אַתְרֵי דְעָלְמָא. וּבְדָא תִּנְדְּעוּן, הֲיֵשׁ בָּהּ עֵ"ץ, אִם אַי"ן, וְדָא בָּעִיתוּן בְּקַדְמִיתָא (דִּבְמֶעֵיכוֹן בָּעִיתוּן) לְמִנְדַּע דָּא, דִּכְתִיב, (שמות יז) הֲיֵשׁ יְיָ בְּקִרְבֵּנוּ. בְּקִרְבֵּנוּ דַיְיקָא, אוֹ אִם אַיִן. וְעַל דָּא וְהִתְחַזַּקְתֶּם וּלְקַחְתֶּם מִפְּרִי הָאָרֶץ, לְמִנְדַּע שִׁנּוּיָיא דִילֵיהּ.

וְהַיָּמִים יְמֵי בִכּוּרֵי עֲנָבִים. וְהַיָּמִים, מָאי קָא מַיְירֵי, דְּהָא וְאָז בִּכּוּרֵי עֲנָבִים סַגִּי לֵיהּ. אֶלָּא וְהַיָּמִים, אִינּוּן דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָן, כֻּלְּהוּ הֲווֹ מִתְחַבְּרָן בְּהַהוּא זִמְנָא בְּהַהוּא אִילָנָא דְּחָטָא בֵּיהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן. כְּמָה דְתָנֵינָן עֲנָבִים הָיוּ וְעַל דָּא, וְהַיָּמִים: אִינּוּן דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָן, יְמֵי בִכּוּרֵי עֲנָבִים דַּיְיקָא.

לשון הקודש

שֶׁפְּרִי הָאָרֶץ כִּשְׁאָר אַרְצוֹת הָעוֹלָם – יֵשׁ בָּהּ עֵץ הַחַיִּים, וְלֹא מִמָּקוֹם יוֹתֵר עֶלְיוֹן. וְאִם תִּרְאוּ שֶׁפְּרִי הָאָרֶץ יָתֵר וּמְשֻׁנֶּה מִכָּל מָקוֹם בָּעוֹלָם, תֵּדְעוּ שֶׁהֲרֵי מֵהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ שׁוֹפֵעַ וְנִמְשָׁךְ אוֹתוֹ שִׁנּוּי עֶלְיוֹן מִכָּל מְקוֹמוֹת הָעוֹלָם. וּבָזֶה תֵּדְעוּ – הֲיֵשׁ בָּהּ עֵ"ץ אִם אַי"ן, וְזֶה צְרִיכִים אַתֶּם בַּתְּחִלָּה (שֶׁבְּמֵעֵיכֶם רְצִיתֶם) לָדַעַת זֶה, שֶׁכָּתוּב הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ. בְּקִרְבֵּנוּ דַּוְקָא, אוֹ אִם אַיִן. וְעַל זֶה וְהִתְחַזַּקְתֶּם וּלְקַחְתֶּם מִפְּרִי הָאָרֶץ, לָדַעַת שִׁנּוּי שֶׁלּוֹ.

וְהַיָּמִים יְמֵי בִכּוּרֵי עֲנָבִים. וְהַיָּמִים, מַה בָּא לוֹמַר, שֶׁהֲרֵי וְאָז בִּכּוּרֵי עֲנָבִים מַסְפִּיק לוֹ? אֶלָּא וְהַיָּמִים – אוֹתָם הַנּוֹדָעִים, כֻּלָּם הָיוּ מְחֻבָּרִים בְּאוֹתוֹ זְמַן בְּאוֹתוֹ עֵץ שֶׁחָטָא בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ עֲנָבִים הָיוּ, וְעַל זֶה וְהַיָּמִים – אוֹתָם הַיְדוּעִים – יְמֵי בִכּוּרֵי

וַיַּעֲלוּ בַנֶּגֶב וַיָּבֹא עַד חֶבְרוֹן. (במדבר יג) **וַיָּבֹאוּ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כָּלֵב הוּא דְּאָתָא לְצַלָּאָה עַל קִבְרֵי אֲבָהָתָא. אָמַר כָּלֵב, יְהוֹשֻׁעַ הָא בָרְכֵיהּ מֹשֶׁה בְּסִיוּעָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, וְיָכִיל לְאִשְׁתְּזָבָא מִנַּיְיהוּ, וַאֲנָא מַה אַעְבִּיד. אִימְלָךְ, לְמִבְּעֵי בָּעוּתָא עַל קִבְרֵי אֲבָהָתָא, בְּגִין דְּיִשְׁתְּזִיב מְרָזֵיהוֹן** (ס"א מְעֵיטָא בִּישָׁא) **דִּשְׁאַר מְאַלְּלִין.**

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, מָאן דְּהַוָּה רָשִׁים מִכֻּלְּהוּ דָּא עָאל בְּגַוְוּיהּ דְּבֵיהּ תַּלְיָא כֻּלָּא. וְתָא חֲזֵי, מָאן הוּא מִשְּׁאַר אָחֳרִי דְּיֵכוּל לְאַעֲלָא תַּמָּן, דְּהָא כְּתִיב וְשָׁם אֲחִימָן שֵׁשַׁי וְתַלְמַי, וּמִדְּחִילוּ דִּלְהוֹן מָאן יְכִיל לְאַעְלָאָה (דף קנ"ט ע"א) **בִּמְעָרָתָא. אֶלָּא שְׁכִינְתָּא עָאלַת תַּמָּן בְּכָלֵב, לְבַשְּׂרָא לַאֲבָהָן, דְּהָא מָטָא זִמְנָא לְאַעֲלָא בְּנַיְיהוּ לְאַרְעָא, דְּאוֹמֵי לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְדָא הוּא וַיָּבֹא עַד חֶבְרוֹן.**

לשון הקודש

עֲנָבִים דַּוְקָא.

וַיַּעֲלוּ בַנֶּגֶב וַיָּבֹא עַד חֶבְרוֹן. וַיָּבֹאוּ צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּלֵב הוּא שֶׁבָּא לְהִתְפַּלֵּל עַל קִבְרֵי הָאָבוֹת. אָמַר כָּלֵב, יְהוֹשֻׁעַ הֲרֵי בֵּרְכוֹ מֹשֶׁה בְּסִיוּעַ עֶלְיוֹן קָדוֹשׁ וְיָכוֹל לְהִנָּצֵל מֵהֶם, וַאֲנִי מָה אֶעֱשֶׂה? נִמְלַךְ לְבַקֵּשׁ בַּקָּשָׁה עַל קִבְרֵי הָאָבוֹת כְּדֵי שֶׁיִּנָּצֵל מִסּוֹדוֹתֵיהֶם (מַעֲצָה רָעָה) שֶׁל שְׁאָר מְרַגְּלִים.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִי שֶׁהָיָה רָשׁוּם מִכֻּלָּם, זֶה נִכְנַס בּוֹ, שֶׁבּוֹ תָּלוּי הַכֹּל. וּבֹא וּרְאֵה, מִי הוּא מִשְּׁאָר אֲחֵרִים שֶׁיָּכוֹל לְהִכָּנֵס לְשָׁם? שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וְשָׁם אֲחִימָן שֵׁשַׁי וְתַלְמַי, וּמִפַּחְדָּם מִי יָכוֹל לְהִכָּנֵס בַּמְּעָרָה? אֶלָּא הַשְּׁכִינָה נִכְנְסָה שָׁם עִם כָּלֵב, לְבַשֵּׂר לָאָבוֹת שֶׁהֲרֵי הִגִּיעַ זְמַן לְהַכְנִיס בְּנֵיהֶם לָאָרֶץ שֶׁנִּשְׁבַּע לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְזֶהוּ וַיָּבֹא עַד חֶבְרוֹן.

תָּאנָא, אֲחִימָן שֵׁשַׁי וְתַלְמַי, מִמַּאן נַפְקוּ. זַרְעָא הֲווֹ מֵאִינּוּן נְפִילִין, דְּאָפִיל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא, וְאוֹלִידוּ מִבְּנַת אַרְעָא, וּמִנַּיְיהוּ נַפְקוּ גִּבָּרֵי עָלְמָא, כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית ו) **הֵמָּה הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם אַנְשֵׁי הַשֵּׁם. אֲשֶׁר מֵעוֹלָם, שַׁמָּשֵׁי** (נ"א מִדְּאִתְּבְּרֵי) **עָלְמָא מִשְׁתַּכְּחֵי. אַנְשֵׁי הַשֵּׁם אֲחִימָן שֵׁשַׁי וְתַלְמַי.**

וַיָּבֹאוּ עַד נַחַל אֶשְׁכֹּל וְגוֹ', (במדבר יג) **רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח,** (ישעיה מב) **כֹּה אָמַר הָאֵל יְיָ בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיהֶם וְגוֹ'. כַּמָּה אִית לְהוּ לִבְנֵי נָשָׁא לְאִסְתַּכְּלָא בְּפוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּמָּה אִית לְהוּ לְאִסְתַּכְּלָא בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, כְּאִלּוּ מְקָרֵב כָּל קוּרְבְּנִין דְּעָלְמָא לְקַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְלָא עוֹד אֶלָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְכַפֵּר לֵיהּ עַל כָּל חוֹבוֹי, וּמְתָקְנִין לֵיהּ כַּמָּה כּוּרְסְיָין לְעָלְמָא דְאָתֵי,** (חסר).

לשון הקודש

לָמַדְנוּ, אֲחִימָן שֵׁשַׁי וְתַלְמַי מִמִּי יָצְאוּ? זֶרַע הָיוּ מֵאוֹתָם נְפִילִים שֶׁהִפִּילָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ וְהוֹלִידוּ מִבְּנוֹת הָאָרֶץ, וּמֵהֶם יָצְאוּ גִּבּוֹרֵי עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית ו) הֵמָּה הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם אַנְשֵׁי הַשֵּׁם. אֲשֶׁר מֵעוֹלָם, שַׁמָּשֵׁי (משֶׁנִּבְרָא) הָעוֹלָם נִמְצָאוּ. אַנְשֵׁי הַשֵּׁם, אֲחִימָן שֵׁשַׁי וְתַלְמַי.

וַיָּבֹאוּ עַד נַחַל אֶשְׁכֹּל וְגוֹ'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (ישעיה מב) כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיהֶם וְגוֹ'. כַּמָּה יֵשׁ לָהֶם לִבְנֵי אָדָם לְהִסְתַּכֵּל בַּעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כַּמָּה יֵשׁ לָהֶם לְהִסְתַּכֵּל בְּדִבְרֵי תוֹרָה. שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, כְּאִלּוּ מַקְרִיב כָּל קָרְבְּנוֹת הָעוֹלָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְכַפֵּר לוֹ עַל כָּל חֲטָאָיו, וּמְתַקְּנִים לוֹ כַּמָּה כִּסְאוֹת

רִבִּי יְהוּדָה הָוָה אָזִיל בְּאָרְחָא בַּהֲדֵי רִבִּי אַבָּא, שָׁאַל לֵיהּ, אָמַר מִלָּה חַד בָּעֵינָא לְשָׁאֲלָא, כֵּיוָן דְּיָדַע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּזַמִּין בַּר נָשׁ לְמֶחֱטֵי קַמֵּיהּ, וּלְמִגְזַר עָלֵיהּ מִיתָה, אֲמַאי בָּרָא לֵיהּ. דְּהָא אוֹרַיְיתָא הָוָה תְּרֵי אַלְפִּין שְׁנִין עַד לָא אִיבְרֵי עָלְמָא. וּכְתִיב בָּהּ בְּאוֹרַיְיתָא, (במדבר יט) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל. (במדבר כז) אִישׁ כִּי יָמוּת. וַיָּמָת. וַיְהִי פְּלוֹנִי וַיָּמָת. מַאי קָבָעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא, דְּאֲפִילוּ אִי אִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא יְמָמָא וְלֵילְיָא יְמוּת, וְאִי לָא אִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא יְמוּת, כֻּלָּא בְּחַד אָרְחָא, בַּר פְּרִישׁוּתָא דְּהַהוּא עָלְמָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (קהלת ט) כַּטּוֹב כַּחוֹטֶא.

אָמַר לֵיהּ, אוֹרְחוֹי דְּמָארָךְ, וְגַזְרֵי דְּמָארָךְ, מַה לָּךְ לְמִטְרַח בְּהוּ. מַה דְּאִית לָךְ רְשׁוּ לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכְּלָא שָׁאִיל, וּדְלֵית לָךְ רְשׁוּ לְמִנְדַּע,

לשון הקודש

לָעוֹלָם הַבָּא.

רִבִּי יְהוּדָה הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ יַחַד עִם רַבִּי אַבָּא. שָׁאַל אוֹתוֹ, אָמַר, דָּבָר אֶחָד אֲנִי רוֹצֶה לִשְׁאֹל; כֵּיוָן שֶׁיָּדַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁעָתִיד הָאָדָם לַחֲטֹא לְפָנָיו וְלִגְזֹר עָלָיו מִיתָה, מַדּוּעַ בְּרָאוֹ? שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה הָיְתָה אַלְפַּיִם שָׁנִים עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, וְכָתוּב בָּהּ בַּתּוֹרָה, (במדבר יט) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל. (שם כז) אִישׁ כִּי יָמוּת. וַיָּמָת. וַיְהִי פְּלוֹנִי וַיָּמָת. מָה רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁאֲפִלּוּ אִם יִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יוֹמָם וָלַיְלָה יָמוּת, וְאִם לֹא יִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יָמוּת, הַכֹּל בְּדֶרֶךְ אֶחָד, פְּרָט לִפְרִישׁוּת אוֹתוֹ עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ט) כַּטּוֹב כַּחוֹטֶא.

אָמַר לוֹ, דַּרְכֵי רִבּוֹנְךָ וּגְזֵרוֹת רִבּוֹנְךָ מַה לְּךָ לִטְרֹחַ בָּהֶם? מַה שֶּׁיֵּשׁ לְךָ רְשׁוּת לָדַעַת

כְּתִיב (קהלת ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ, דְּאוֹרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְסִתְרִין, גְּנִיזִין עִלָּאִין, דְּהוּא סָתִים וְגָנִיז לֵית לָן לְשָׁאֲלָא. אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי, הָא אוֹרַיְיתָא כֻּלָּא סָתִים וְגָנִיז, דְּהָא הִיא שְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה הֲוֵי, וּמַאן דְּמִתְעַסָּק בְּאוֹרַיְיתָא כְּאִלּוּ אִתְעַסָּק בִּשְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא, וְאִי הָכִי, לֵית לָן לְשָׁאֲלָא וּלְאִסְתַּכְּלָא.

אָמַר לֵיהּ אוֹרַיְיתָא כֻּלָּא סָתִים וְגַלְיָיא, וּשְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא סָתִים וְגַלְיָיא, וּכְתִיב (דברים כט) הַנִּסְתָּרוֹת לַיְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהַנִּגְלוֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ, הַנִּגְלוֹת לָנוּ, דְּאִית רְשׁוּ לְשָׁאֲלָא, וּלְעַיְּינָא וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ וּלְמִנְדַּע בְּהוּ. אֲבָל הַנִּסְתָּרוֹת לַיְיָ אֱלֹהֵינוּ, דְּיֵלֵיהּ אִינּוּן, וְלֵיהּ אִתְחַזְיָין, דְּמַאן יְכִיל לְמִנְדַּע וּלְאִתְדַּבְּקָא דַּעְתּוֹי סְתִימָא, וְכָל שֶׁכֵּן לְמִשְׁאַל.

לשון הקודש

וּלְהִסְתַּכֵּל – שְׁאַל, וּמַה שֶּׁאֵין לְךָ רְשׁוּת לָדַעַת – כָּתוּב (שם ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ, שֶׁדַּרְכֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּסְתָרָיו גְּנוּזִים עֶלְיוֹנִים, שֶׁהוּא נִסְתָּר וְגָנוּז אֵין לָנוּ לִשְׁאֹל. אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ, הֲרֵי הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ נִסְתֶּרֶת וּגְנוּזָה, שֶׁהֲרֵי הִיא שֵׁם קָדוֹשׁ עֶלְיוֹן, וּמִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה כְּאִלּוּ הִתְעַסֵּק בִּשְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ, וְאִם כָּךְ אֵין לָנוּ לִשְׁאֹל וּלְהִסְתַּכֵּל.

אָמַר לוֹ, כָּל הַתּוֹרָה נִסְתֶּרֶת וּגְלוּיָה, וּשְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ נִסְתָּר וְגָלוּי, וְכָתוּב (דברים כט) הַנִּסְתָּרֹת לַה' אֱלֹהֵינוּ וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ. הַנִּגְלֹת לָנוּ, שֶׁיֵּשׁ לָנוּ רְשׁוּת לִשְׁאֹל וּלְעַיֵּן וּלְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם וְלָדַעַת בָּהֶם. אֲבָל הַנִּסְתָּרֹת לַה' אֱלֹהֵינוּ, שֶׁלּוֹ הֵם, וְלוֹ נִרְאִים, שֶׁמִּי יָכוֹל לָדַעַת וּלְהִתְדַּבֵּק בְּדַעְתּוֹ הַנִּסְתֶּרֶת, וְכָל שֶׁכֵּן לִשְׁאֹל?

תָּא חֲזֵי, לֵית רְשׁוּ לִבְנֵי עָלְמָא לְמֵימַר מִלִּין סְתִימִין וּלְפָרְשָׁא לוֹן, בַּר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא רִבִּי שִׁמְעוֹן, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתָּכַּם עַל יְדוֹי. וּבְגִין דְּדָרָא דִּילֵיהּ רְשִׁימָא הוּא לְעֵילָא וְתַתָּא, וְעַל דָּא מִלִּין אִתְמָרוּ בְּאִתְגַּלְיָא עַל יְדוֹי, וְלָא יְהֵא דָּרָא כְּדָרָא דָּא דְּאִיהוּ שָׁאֵרִי בְּגַוֵּיהּ, עַד דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא.

אֲבָל תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ (בְּכֹלָּא הוּא כְּעֵין דּוּגְמָא דְּעֵילָא תָּא חֲזֵי) רָזָא דְּמִלָּה, תְּלַת עָלְמִין אִית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ גָּנִיז בְּגַוָּוֵיהוּ. עָלְמָא קַדְמָאָה, הַהוּא עִלָּאָה טְמִירָא דְכֹלָּא, דְּלָא אִסְתָּכַּל בֵּיהּ, וְלָא אִתְיְדַע בֵּיהּ, בַּר אִיהוּ, דְּאִיהוּ גָּנִיז בְּגַוָּוֵיהּ.

עָלְמָא תִּנְיָינָא, דְּאִיהוּ קָשִׁיר בְּהַהוּא דִּלְעֵילָא, וְדָא הוּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּמוֹדַע מִנֵּיהּ,

לשון הקודש

בֹּא וּרְאֵה, אֵין רְשׁוּת לִבְנֵי הָעוֹלָם לוֹמַר דְּבָרִים נִסְתָּרִים וּלְפָרְשָׁם, פֶּרֶט לַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִסְכִּים עַל יָדוֹ. וּמִשּׁוּם שֶׁדּוֹרוֹ רָשׁוּם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְעַל זֶה דְּבָרִים נֶאֱמָרִים בְּגָלוּי עַל יָדוֹ, וְלֹא יִהְיֶה דּוֹר כְּדוֹר שֶׁהוּא שָׁרוּי בְּתוֹכוֹ, עַד שֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ.

אֲבָל בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ. (בְּכֹל הוּא כְּעֵין דּוּגְמָה שֶׁלְּמַעְלָה. בֹּא רְאֵה) סוֹד הַדָּבָר – שְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת יֵשׁ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא שֶׁהוּא נִסְתָּר בְּתוֹכָם. עוֹלָם רִאשׁוֹן, אוֹתוֹ עֶלְיוֹן נִסְתָּר הַכֹּל, שֶׁלֹּא מִסְתַּכֵּל בּוֹ וְלֹא נוֹדָע בּוֹ, פֶּרֶט לוֹ שֶׁהוּא גָּנוּז בְּתוֹכוֹ.

עוֹלָם שֵׁנִי, שֶׁהוּא קָשׁוּר בְּאוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְזֶהוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹדָע מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ

כְּמָה דִּכְתִיב (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, זֶה הַשַּׁעַר לַיְיָ. וְדָא הוּא עָלְמָא תְּנְיָינָא.

עָלְמָא תְּלִיתָאָה, הַהוּא עָלְמָא תַּתָּאָה מִנַּיְיהוּ, דְּאִשְׁתְּכַח בֵּיהּ פִּרוּדָא, וְדָא הוּא עָלְמָא, דְּמַלְאָכֵי עִלָּאֵי שַׁרְיָין בְּגַוְוּיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ, וְלָא אִשְׁתְּכַח. אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ הַשְׁתָּא, כַּד בָּעָאן לְאִסְתַּכְּלָא וּלְמִנְדַּע לֵיהּ, אִסְתַּלָּק מִנַּיְיהוּ, וְלָא אִתְחֲזֵי, עַד דְּכֻלְּהוּ שָׁאֲלֵי אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ. וְהַאי הוּא עָלְמָא דְּלָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ תְּדִירָא.

כְּגַוְוּנָא דָא, (בראשית ט) בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. כְּדֵין אִית (דף קנ"ט ע"ב) לֵיהּ תְּלַת עָלְמִין. עָלְמָא קַדְמָאָה: הַאי עָלְמָא דְּאִקְרֵי עָלְמָא דְּפִירוּדָא, וּבַר נָשׁ אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ וְלָא אִשְׁתְּכַח. כַּד בָּעָאן לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, אִסְתַּלָּק מִנַּיְיהוּ וְלָא אִתְחֲזֵי.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, זֶה הַשַּׁעַר לַה'. וְזֶהוּ עוֹלָם שֵׁנִי.

עוֹלָם שְׁלִישִׁי, אוֹתוֹ עוֹלָם תַּחְתּוֹן מֵהֶם שֶׁנִּמְצָא בּוֹ פֵּרוּד, וְזֶהוּ עוֹלָם שֶׁמַּלְאָכִים עֶלְיוֹנִים שׁוֹרִים בְּתוֹכוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא בּוֹ וְלֹא נִמְצָא. נִמְצָא בּוֹ כָּעֵת. כְּשֶׁרוֹצִים לְהִסְתַּכֵּל וְלָדַעַת אוֹתוֹ, מִסְתַּלֵּק מֵהֶם, וְלֹא נִרְאֶה, עַד שֶׁכֻּלָּם שׁוֹאֲלִים אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. וְזֶהוּ עוֹלָם שֶׁלֹּא נִמְצָא בּוֹ תָּמִיד.

כְּמוֹ זֶה, (בראשית ט) בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. אָז יֵשׁ לוֹ שְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת. עוֹלָם רִאשׁוֹן – הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא עוֹלַם הַפֵּרוּד, וְהָאָדָם נִמְצָא בּוֹ וְלֹא נִמְצָא. כְּשֶׁרוֹצִים

עָלְמָא תִּנְיָינָא, עָלְמָא דְּאִיהוּ קָשִׁיר בְּהַהוּא עָלְמָא עִלָּאָה, וְדָא הוּא גַּן עֵדֶן דִּי בְאַרְעָא, דְּדָא הוּא קָשִׁיר בְּעָלְמָא אַחֲרָא עִלָּאָה, וּמֵהַאי אִתְיְדַע וְאִשְׁתְּמוֹדַע עָלְמָא אַחֲרָא.

עָלְמָא תְּלִיתָאָה, עָלְמָא עִלָּאָה טְמִירָא, גְּנִיז וְסָתִים, דְּלֵית מָאן דְּיֵדַע לֵיהּ, כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. וְכֹלָּא כְּגַוְונָא עִלָּאָה, (קַדְמָאָה דְאַמִינָא וּבִקְשׁוֹט) דִּכְתִיב, (בראשית ט) בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. (תָּא חֲזֵי וַדָּאי).

עַל דָּא כְּתִיב, (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְגוֹ', כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. וְאִלֵּין אִינּוּן בְּצֶלֶם אֱלֹהִים, וְאִלֵּין יָרְתִין יְרוּתָא עִלָּאָה כְּגַוְונָא דִילֵיהּ. וְעַל דָּא אַזְהַר בְּאוֹרַיְיתָא, (דברים יד) לֹא תִתְגּוֹדְדוּ וְלֹא תָשִׂימוּ קָרְחָה. דְּהָא לָא אִתְאֲבִיד, וְהָא שְׁכִיחַ בְּעָלְמִין

לשון הקודש

לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, מִסְתַּלֵּק מֵהֶם וְלֹא נִרְאָה.

עוֹלָם שֵׁנִי – עוֹלָם שֶׁהוּא קָשׁוּר בְּאוֹתוֹ עוֹלָם עֶלְיוֹן, וְזֶהוּ גַּן עֵדֶן שֶׁבָּאָרֶץ, שֶׁזֶּהוּ קָשׁוּר בְּעוֹלָם עֶלְיוֹן אַחֵר, וּמִזֶּה נוֹדָע וּמִתְיַדֵּעַ עוֹלָם אַחֵר.

עוֹלָם שְׁלִישִׁי – עוֹלָם עֶלְיוֹן טָמִיר, גָּנוּז וְנִסְתָּר, שֶׁאֵין מִי שֶׁיֵּדַע אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. וְהַכֹּל כְּדֻגְמָה עֶלְיוֹנָה, (רֹאשׁוֹן שֶׁאָמַרְתִּי וּבֶאֱמֶת) שֶׁכָּתוּב (בראשית ט) בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. (בֹּא רְאֵה, וַדַּאי)

עַל זֶה כָּתוּב, (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם וְגוֹ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּהָ. וְאֵלּוּ הֵם בְּצֶלֶם אֱלֹהִים, וְאֵלּוּ יוֹרְשִׁים יְרֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה כְּמוֹ שֶׁלּוֹ. וְעַל זֶה מֻזְהָרִים בַּתּוֹרָה (דברים יד) לֹא תִתְגֹּדְדוּ וְלֹא תָשִׂימוּ קָרְחָה. שֶׁהֲרֵי לֹא נֶאֱבַד, וַהֲרֵי מָצוּי

טָבִין עִלָּאִין וְיַקִּירִין, לְהֱוֹוֹן חַדָּן כַּד אִסְתָּלַק (צַדִּיקָא) מֵהַאי עָלְמָא.

וְתָא חֲזֵי, אִלְמָלֵא לָא חָב אָדָם, לָא יִטְעַם טַעֲמָא דְמוֹתָא בְּהַאי עָלְמָא, בְּזִמְנָא דְעָיֵיל לְעָלְמִין אַחֲרָנִין. אֲבָל בְּגִין דְּחָב, טַעַם טַעֲמָא דְמוֹתָא, עַד לָא יֵיעוּל לְאִינּוּן עָלְמִין, וְאִתְפַּשַּׁט רוּחָא מֵהַאי גּוּפָא, וְאַשְׁאַר לֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, וְרוּחָא אִסְתַּחְיָא בִּנְהַר דִּינוּר לְקַבְּלָא עוֹנְשָׁא. וּלְבָתַר עַיְילָא לְגַן עֵדֶן דִּבְאַרְעָא, וְאִזְדַּמְּנָא לֵיהּ מָאנָא אַחֲרָא דְנִהוֹרָא, כְּהַאי פַּרְצוּפָא דְגוּפָא דְהַאי עָלְמָא מַמָּשׁ. וְאִתְלַבָּשׁ וְאִתְתָּקַן בֵּיהּ. וְתַמָּן הוּא מָדוֹרָא דִילֵיהּ תָּדִיר. וְאִתְקְשַׁר בְּרֵישׁ יַרְחֵי וְשַׁבַּתֵּי בְּנִשְׁמְתָא. וְסָלִיק וְאִתְעַטַּר לְעֵילָא לְעֵילָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וגו'.

מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ אֲמַאי. אֶלָּא רָזָא דְמִלָּה, בְּגִין

לשון הקודש

בְּעוֹלְמוֹת טוֹבִים עֶלְיוֹנִים וּמְכֻבָּדִים, לִהְיוֹת שְׂמֵחִים כְּשֶׁמִּסְתַּלֵּק (צַדִּיק) מֵהָעוֹלָם הַזֶּה.

וּבֹא וּרְאֵה, אִלְמָלֵא לֹא חָטָא אָדָם, לֹא יִטְעַם טַעַם הַמָּוֶת בָּעוֹלָם הַזֶּה בִּזְמַן שֶׁיִּכָּנֵס לְעוֹלְמוֹת אֲחֵרִים. אֲבָל מִשּׁוּם שֶׁחָטָא, טוֹעֵם טַעַם הַמָּוֶת עַד שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לְאוֹתָם עוֹלָמוֹת, וּמִתְפַּשֶּׁטֶת הָרוּחַ מִגּוּף זֶה, וּמַשְׁאִירוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהָרוּחַ מִתְרַחֶצֶת בִּנְהַר דִּינוּר לְקַבֵּל עָנְשָׁהּ. וְאַחַר כָּךְ נִכְנֶסֶת לְגַן עֵדֶן שֶׁבָּאָרֶץ, וּמִזְדַּמֵּן לָהּ כְּלִי אוֹר אַחֵר, כְּפַרְצוּף הַגּוּף שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה מַמָּשׁ. וּמִתְלַבֶּשֶׁת וְנִתְקָנֶת בּוֹ, וְשָׁם הוּא מְדוֹרָהּ תָּמִיד. וְנִקְשֶׁרֶת בְּרָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשַׁבָּתוֹת בַּנְּשָׁמָה, וְעוֹלָה וּמִתְעַטֶּרֶת לְמַעְלָה לְמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וְגוֹ'.

לָמָּה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ? אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר,

חַדְתּוּתֵי דְּסִיהֲרָא, דְּאִתְעַטְּרָא (עטרוי) לְאַנְהָרָא מִן שִׁמְשָׁא בְּהַהוּא זִמְנָא. וְכֵן מִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ, מִדֵּי שַׁבָּת דָּא סִיהֲרָא. בְּשַׁבַּתּוֹ דָּא שִׁמְשָׁא. דִּנְהוֹרָא אַתְיָא לָהּ מִן תַּמָּן. וְעַל דָּא כֹּלָּא חַד מִלָּה. וְדָא הוּא בְּרִירָא דְּמִלָּה, בַּר לְחַיָּיבַיָּא דִּכְתִיב בְּהוּ מִיתָה לְכֻלְּהוּ עָלְמִין, כָּרֵת מִכֻּלְּהוּ עָלְמִין. וְאִשְׁתַּצְיָין מִכֹּלָּא, כַּד לָא עַיְּילֵי בִּתְשׁוּבָה. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא, דְּשָׁאִילְנָא וְרַוַוחְנָא מִלִּין אִלֵּין, וְקָאִימְנָא עָלַיְיהוּ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מִפַּרְשְׁתָּא דָא אוֹלִיפְנָא רָזָא דְּחָכְמְתָא, וְאִשְׁתְּמָעוּ מִנָּהּ רָזִין עִלָּאִין וְיַקִּירִין. תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁבַּח בְּאוֹרַיְיתָא, וְאָמַר אַזִּילוּ בְּאוֹרְחַי, אִשְׁתַּדְּלוּ בְּפוּלְחָנַי, וְהָא אֲנָא מְעַיֵּיל לְכוֹן לְעָלְמִין טָבִין, לְעָלְמִין עִלָּאִין. בְּנֵי נָשָׁא דְּלָא יַדְעֵי, לָא מְהֵימְנֵי, וְלָא מִסְתַּכְּלֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, אֲזִילוּ אֲלִילוּ הַהוּא עָלְמָא טָבָא, הַהוּא

לשון הקודש

בִּגְלַל הִתְחַדְּשׁוּת הַלְּבָנָה שֶׁמִּתְעַטֶּרֶת (עטרות) לְהָאִיר מֵהַשֶּׁמֶשׁ בְּאוֹתוֹ זְמַן. וְכֵן מִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ. מִדֵּי שַׁבָּת – זוֹ הַלְּבָנָה. בְּשַׁבַּתּוֹ – זֶה הַשֶּׁמֶשׁ. שֶׁהָאוֹר בָּא לָהּ מִשָּׁם. וְעַל זֶה הַכֹּל דָּבָר אֶחָד. וְזֶה בֵּרוּר הַדָּבָר, פֵּרֵט לָרְשָׁעִים שֶׁכָּתוּב בָּהֶם מִיתָה לְכָל הָעוֹלָמוֹת, כָּרֵת מִכָּל הָעוֹלָמוֹת, וּמֻשְׁמָדִים מֵהַכֹּל כְּשֶׁלֹּא נִכְנָסִים בִּתְשׁוּבָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁשָּׁאַלְתִּי וְהִרְוַחְתִּי דְּבָרִים הַלָּלוּ וְעָמַדְתִּי עֲלֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִפָּרָשָׁה זוֹ לָמַדְנוּ סוֹד חָכְמָה, וְנִשְׁמָעִים מִמֶּנָּה סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים וְנִכְבָּדִים. בֹּא וּרְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשַׁבֵּחַ בַּתּוֹרָה וְאוֹמֵר: לְכוּ בִדְרָכַי, הִשְׁתַּדְּלוּ בַּעֲבוֹדָתִי, וַהֲרֵינִי מַכְנִיסְכֶם לְעוֹלָמוֹת טוֹבִים, לְעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים. בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים, לֹא

עָלְמָא עִלָּאָה דְּכִסּוּפָא. אִינּוּן אַמְרֵי, אֵיךְ נֵיכוּל לְאַלְלָא לֵיהּ, וּלְמִנְדַּע כָּל הַאי.

מַה כְּתִיב. עֲלוּ זֶה בַּנֶּגֶב, אִשְׁתְּדָלוּ בְּאוֹרַיְיתָא, וְתֶחֱמוּן דְּהָא הִיא קַיְימָא קַמַיְיכוּ, וּמִנָּהּ תִּנְדְּעוּן לֵיהּ. (במדבר יג) וּרְאִיתֶם אֶת הָאָרֶץ מַה הִיא וְגוֹ'. תֶּחֱמוּן מִנָּהּ הַהוּא עָלְמָא, דְּהָא יְרוּתָא דְּאַחֲסָנָא, דַּאֲנָא עָיֵיל לְכוּ בָּהּ. וְאֶת הָעָם הַיּוֹשֵׁב עָלֶיהָ, אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא דִּבְגִנְתָּא דְעֵדֶן, דְּקַיְימָן שׁוּרִין שׁוּרִין בִּיקָרָא עִלָּאָה, בְּדַרְגִּין עִלָּאִין.

הֶחָזָק הוּא הֲרָפָה, בָּהּ תֶּחֱמוּ אִי זָכוּ לְכָל הַאי כַּד אַתְקָפוּ עַל יְצֵרֵיהוֹן, וְתַבְּרוּ לֵיהּ, אִי לָא. אוֹ כַּד אַתְקָפוּ בְּאוֹרַיְיתָא, לְמִלְעֵי בָּהּ יְמָמָא וְלֵילְיָא. אוֹ אִי אַרְפּוּ יְדֵיהוּ מִנָּהּ. וְזָכוּ לְכָל הַאי. הַמְעַט הוּא אִם רָב, אִי סַגִּיאִין אִינּוּן דְּאִשְׁתְּדָלוּ בְּפוּלְחָנִי, וְאַתְקִיפוּ בְּאוֹרַיְיתָא, בְּגִין דְּזָכוּ לְכָל הַאי אִי לָא.

לשון הקודש

מַאֲמִינִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים, אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: לְכוּ תְּרַגְּלוּ אוֹתוֹ עוֹלָם טוֹב, אוֹתוֹ עוֹלָם עֶלְיוֹן שֶׁל כִּסּוּפִים. הֵם אוֹמְרִים: אֵיךְ נוּכַל לְרַגֵּל אוֹתוֹ וְלָדַעַת כָּל זֶה?

מַה כָּתוּב? עֲלוּ זֶה בַּנֶּגֶב. הִשְׁתַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה וְתִרְאוּ שֶׁהֲרֵי הִיא עוֹמֶדֶת לִפְנֵיכֶם, וּמִמֶּנָּה תֵּדְעוּ אוֹתוֹ. וּרְאִיתֶם אֶת הָאָרֶץ מַה הִיא וְגוֹ'. תִּרְאוּ מִמֶּנָּה אוֹתוֹ עוֹלָם, שֶׁהֲרֵי יְרֻשָּׁה שֶׁל חֵלֶק שֶׁאֲנִי מַכְנִיסְכֶם בָּהּ. וְאֶת הָעָם הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ – אוֹתָם צַדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן, שֶׁעוֹמְדִים שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת בְּכָבוֹד עֶלְיוֹן בִּדְרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת. **הֶחָזָק** הוּא הֲרָפָה. בָּהּ תִּרְאוּ אִם זָכוּ לְכָל זֶה כְּשֶׁהִתְגַּבְּרוּ עַל יִצְרָם וּשְׁבָרוּהוּ, אִם לֹא. אוֹ כְּשֶׁהִתְחַזְּקוּ בַּתּוֹרָה לַעֲסֹק בָּהּ יוֹמָם וָלַיְלָה. אוֹ אִם הֲרָפוּ יְדֵיהֶם מִמֶּנָּה, וְזָכוּ לְכָל זֶה. הַמְעַט הוּא אִם רָב, אִם רַבִּים אֵלּוּ שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּ

וּמָה הָאָרֶץ הַשְּׁמֵנָה הִיא אִם רָזָה. (במדבר יג)
מִדְּאוֹרַיְיתָא תִּנְדְּעוּן מַה הָאָרֶץ. מַה הַהוּא עָלְמָא אִי אַסְגֵּי טִיבוּ עִלָּאָה לְיָתְבָהָא, אוֹ אִי אַזְעִיר מִנֵּהּ כְּלוּם. הֲיֵשׁ בָּהּ עֵץ אִם אַיִן, הֲאִית בָּהּ אִילָנָא דְּחַיֵּי, לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין, אוֹ אִי צְרוֹרָא דְּחַיֵּי אִשְׁתְּכַח בְּגַוָּוהּ, אִם לָא. (דף ק"ס ע"א).

וַיַּעֲלוּ בַנֶּגֶב וַיָּבֹא עַד חֶבְרוֹן. (במדבר יג) **וַיַּעֲלוּ בַנֶּגֶב,** בְּנֵי נָשָׁא סַלְקִין בְּגַוָּוהּ בַנֶּגֶב, בְּלִבָּא עַצְלָא, כְּמַאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּמַגָּנָא, בִּנְגִיבוּ, דְּחָשִׁיב דְּלֵית בָּהּ אֲגָר, חָמֵי דְּהָא עוּתְרָא דְּהַאי עָלְמָא אָבִיד בְּגִינָהּ, חָשִׁיב דְּכֹלָּא הוּא. בַנֶּגֶב: כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית ח) חָרְבוּ הַמַּיִם, וּמִתַּרְגְּמִינָן נְגִיבוּ.

לְבָתָר וַיָּבֹא עַד חֶבְרוֹן, עַד דְּאָתֵי לְאִתְחַבְּרָא בָּהּ, קָאֵרֵי וְשָׁאנֵי בָּהּ. (במדבר י"ג) **וְשָׁם אֲחִימָן שֵׁשַׁי וְתַלְמַי, תַּמָּן חָמֵי פְּלִיגָן סַגִּיאִין, טָמֵא וְטָהוֹר, אָסוּר**

לשון הקודש

בַּעֲבוֹדָתִי וְהִתְחַזְּקוּ בַתּוֹרָה מִשּׁוּם שֶׁזָּכוּ לְכָל זֶה, אִם לֹא.

וּמָה הָאָרֶץ הַשְּׁמֵנָה הִיא אִם רָזָה. מֵהַתּוֹרָה תֵּדְעוּ מָה הָאָרֶץ, מָה אוֹתוֹ עוֹלָם, אִם מַרְבֶּה טוֹבָה עֶלְיוֹנָה לְיוֹשְׁבֶיהָ, אוֹ אִם מַמְעִיט מִמֶּנּוּ כְּלוּם. הֲיֵשׁ בָּהּ עֵץ אִם אַיִן. הֲיֵשׁ בָּהּ עֵץ הַחַיִּים לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים, אוֹ שֶׁצְּרוֹר הַחַיִּים נִמְצָא בְּתוֹכָהּ, אִם לֹא.

וַיַּעֲלוּ בַנֶּגֶב וַיָּבֹא עַד חֶבְרוֹן. וַיַּעֲלוּ בַנֶּגֶב, בְּנֵי אָדָם נִכְנָסִים לְתוֹכָהּ בַּנֶּגֶב, בְּלֵב עָצֵל, כְּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּחִנָּם, בְּיִבֶשׁ, שֶׁחוֹשֵׁב שֶׁאֵין בָּהּ שָׂכָר. רוֹאֶה שֶׁעֹשֶׁר הָעוֹלָם הַזֶּה אָבַד בִּגְלָלָהּ, חוֹשֵׁב שֶׁהוּא הַכֹּל. בַּנֶּגֶב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ח) חָרְבוּ הַמַּיִם, וּמִתַּרְגְּמִים נְגִיבוּ.

אַחַר כָּךְ – וַיָּבֹא עַד חֶבְרוֹן. עַד שֶׁבָּא לְהִתְחַבֵּר בָּהּ, קוֹרֵא וְשׁוֹנֶה בָּהּ. וְשָׁם אֲחִימָן

וּמוּתָּר, (נ"א כָּשֵׁר וּפָסוּל) **עוֹנָשִׁין וְאַזְהָרִין. אִלֵּין אִינּוּן אָרְחֵי דְאוֹרַיְיתָא, דִּקְדוּקֵי אוֹרַיְיתָא. יְלִידֵי הָעֲנָק, דְּאִתְיְלִידוּ מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה.**

וְחֶבְרוֹן שֶׁבַע שָׁנִים נִבְנְתָה, אִלֵּין אִינּוּן שִׁבְעִין אַנְפִּין דְּאוֹרַיְיתָא, שִׁבְעִין פָּנִים אִית לָהּ, לְכָל סִטְרָא עֲשָׂרָה. וְחֶבְרוֹן, דָּא אוֹרַיְיתָא, מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בָּהּ אִקְרֵי חָבֵר. לִפְנֵי צוֹעַן מִצְרַיִם, תָּנֵינָן אוֹרַיְיתָא אִית לָקֶבֶל אוֹרַיְיתָא. וְהַיְינוּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְהַאי (מַלְכוּת) **חֶבְרוֹן. מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב נַפְקַת. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר** (משלי ז) **אֱמוֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ. וְהַאי נִבְנְתָה שֶׁבַע שְׁנִין, דְּבִגִּין כָּךְ אִקְרֵי בַּת שֶׁבַע. לִפְנֵי צוֹעַן מִצְרַיִם, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר** (מלכים א ה) **וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם וּמִכָּל חָכְמַת מִצְרַיִם.**

לשון הקודש

שֵׁשִׁי וְתַלְמִי, שָׁם רוֹאֶה פִּלּוּגִים רַבִּים, טָמֵא וְטָהוֹר, אָסוּר וּמֻתָּר, (כָּשֵׁר וּפָסוּל) עֲנָשִׁים וּשְׁכָרִים. אֵלֶּה אוֹתָם דַּרְכֵי הַתּוֹרָה, דִּקְדוּקֵי הַתּוֹרָה.

יְלִידֵי הָעֲנָק, שֶׁנּוֹלְדוּ מִצַּד הַגְּבוּרָה.

וְחֶבְרוֹן שֶׁבַע שָׁנִים נִבְנְתָה – אֵלֶּה אוֹתָם שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה. שִׁבְעִים פָּנִים יֵשׁ לָהּ, לְכָל צַד עֶשֶׂר. וְחֶבְרוֹן, זוֹ הַתּוֹרָה, מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בָּהּ נִקְרָא חָבֵר. לִפְנֵי צוֹעַן מִצְרָיִם. שְׁנִינוּ, יֵשׁ תּוֹרָה מוּל תּוֹרָה, וְהַיְנוּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְזֶה (מַלְכוּת) חֶבְרוֹן. מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב יוֹצֵאת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ז) אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ. וְזוֹ נִבְנְתָה שֶׁבַע שָׁנִים, שֶׁבִּגְלַל זֶה נִקְרֵאת בַּת שֶׁבַע, לִפְנֵי צוֹעַן מִצְרָיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א ה) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם וּמִכָּל חָכְמַת מִצְרָיִם.

וַיָּבֹאוּ עַד נַחַל אֶשְׁכּוֹל, (במדבר יג) אִלֵּין אִינּוּן מִלֵּי אַגָּדָה, דְּרָשָׁה, דְּתַלְיָין מִסִּטְרָא דִמְהֵימְנוּתָא. וַיִּכְרְתוּ מִשָּׁם זְמוֹרָה וְגוֹ', אוֹלְפִין מִתַּמָּן רָאשֵׁי פְּרָקִין, רָאשֵׁי מִלִּין, אִינּוּן דִּבְנֵי מְהֵימְנוּתָא, חַדָּאן בְּמִלִּין, וּמִתְבָּרְכָן מִלִּין בְּגַוַיְיהוּ, וּמִסְתַּכְּלָן שָׁרְשָׁא חַד וְעִקָּרָא חַד, וְלָא אִשְׁתְּכַח בְּהוּ פְּרוּדָא. אִינּוּן דְּלָא מִשְׁתַּכְּחֵי בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, וְלָא אוֹלְפֵי אוֹרַיְיתָא לִשְׁמָהּ, שַׁוְיָן לֵיהּ לִמְהֵימְנוּתָא בְּפְרוּדָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּשָּׁאוּהוּ בַּמּוֹט בִּשְׁנָיִם, בְּפְרוּדָא. מַהוּ בַּמּוֹט. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים קכא) אַל יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ. וּמִן הָרִמּוֹנִים וּמִן הַתְּאֵנִים, כֻּלָּא שָׁוִין לְהָנֵי מִילֵי לְסִטְרָא אַחֲרָא, לְסִטְרָא דִמִינָאֵי, לְסִטְרָא דְפְרוּדָא.

הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיָּשֻׁבוּ מִתּוּר הָאָרֶץ. וַיָּשֻׁבוּ, תַּיְיבִין לְסִטְרָא בִישָׁא, וְתַיְיבִין מֵאָרְחָא דִקְשׁוֹט. אַמְרֵי, מָאי אִכְפַּת לָן. עַד יוֹמָא לָא חֲמֵינָא טַב לְעָלְמָא,

לשון הקודש

וַיָּבֹאוּ עַד נַחַל אֶשְׁכּוֹל – אֵלֶּה אוֹתָם דִּבְרֵי אַגָּדָה, דְּרָשָׁה, שֶׁתְּלוּיִים מִצַּד הָאֱמוּנָה. וַיִּכְרְתוּ מִשָּׁם זְמוֹרָה וְגוֹ', לוֹמְדִים מִשָּׁם רָאשֵׁי פְּרָקִים, רָאשֵׁי דְבָרִים, אוֹתָם שֶׁבְּנֵי הָאֱמוּנָה שְׂמֵחִים בִּדְבָרִים, וּמִתְבָּרְכִים דְּבָרִים בְּתוֹכָם, וּמִסְתַּכְּלִים שֹׁרֶשׁ אֶחָד וְעִקָּר אֶחָד, וְלֹא נִמְצָא בָהֶם פֵּרוּד. אוֹתָם שֶׁלֹּא נִמְצָאִים בְּנֵי אֱמוּנָה וְלֹא לוֹמְדִים תּוֹרָה לִשְׁמָהּ, שָׂמִים אֶת הָאֱמוּנָה בְּפֵרוּד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּשָּׂאֻהוּ בַּמּוֹט בִּשְׁנָיִם, בְּפֵרוּד. מַהוּ בַּמּוֹט? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכא) אַל יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ. וּמִן הָרִמֹּנִים וּמִן הַתְּאֵנִים, הַכֹּל שָׁוִים לְדְבָרִים אֵלֶּה לְצַד אַחֵר, לְצַד הַמִּינִים, לְצַד הַפֵּרוּד.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּשֻׁבוּ מִתּוּר הָאָרֶץ. וַיָּשֻׁבוּ, שָׁבִים לְצַד הָרָע וְשָׁבִים מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת. אוֹמְרִים, מָה אִכְפַּת לָנוּ? עַד הַיּוֹם לֹא רָאִינוּ

אַעְמַלְנָא בָּהּ, בֵּיתָא רֵיקָם. יָתִיבְנָא בִּקְלָנָא דְעַמָּא, וּלְהַהוּא עָלְמָא מָאן יִזְכֵּי וּמַאן יֵיעוּל לְגַוֵּויהּ, טַב לָן דְּלָא אַטְרַחְנָא כּוּלֵי הַאי. (במדבר י"ג) וַיְסַפְּרוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ וְגוֹ', הָא אַעְמַלְנָא וְלָאֵינָא, בְּגִין לְמִנְדַּע חוּלָקָא דְהַהוּא עָלְמָא. וְגַם זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ הִיא, טַב הוּא הַהוּא עָלְמָא עִלָּאָה, כְּמָה דְיָדַעְנָא בְּאוֹרַיְיתָא, אֲבָל מָאן יְכִיל לְמִזְכֵּי בֵּיהּ.

אֶפֶס כִּי עַז הָעָם, (במדבר יג) תַּקִּיף הוּא, דְּלָא יַחֲשִׁיב כָּל עָלְמָא כְּלָל, בְּגִין דְּיֵהֵא לֵיהּ עוּתְרָא סַגִּיא לְאִשְׁתַּדְּלָא בֵּיהּ, מָאן הוּא דְיִזְכֵּי בָּהּ. וַדַּאי אֶפֶס כִּי עַז הָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּאָרֶץ, מָאן דְּבָעֵי לְמִזְכֵּי בָּהּ, בָּעֵי לְמֶהֱוֵי תַּקִּיף בְּעוּתְרָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (משלי יח) וְעָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוּת. וְהֶעָרִים גְּדוֹלוֹת בְּצוּרוֹת. בָּתִּין מַלְיָין כָּל טוּבָא, דְּלָא יַחְסְרוּן מִכֹּלָּא. וְעִם כָּל דָּא וְגַם יְלִידֵי הָעֲנָק רָאִינוּ שָׁם, בָּעֵי גּוּפָא תַּקִּיף, גִּיבּוֹר כַּאֲרִי. (דְּאִשְׁתְּכַח

לשון הקודש

טוֹב לָעוֹלָם. עָמַלְנוּ בָּהּ, הַבַּיִת רֵיק, יָשַׁבְנוּ בְּקָלוֹן בָּעָם, וּלְאוֹתוֹ עוֹלָם מִי יִזְכֶּה וּמִי יִכָּנֵס לְתוֹכוֹ? טוֹב לָנוּ שֶׁלֹּא טָרַחְנוּ כָּל זֶה. וַיְסַפְּרוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ וְגוֹ', הֲרֵי עָמַלְנוּ וְעָיַפְנוּ בִּשְׁבִיל לָדַעַת חֵלֶק אוֹתוֹ עוֹלָם. וְגַם זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ הִיא, טוֹב הוּא אוֹתוֹ עוֹלָם עֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ בַּתּוֹרָה, אֲבָל מִי יָכוֹל לִזְכּוֹת בּוֹ?

אֶפֶס כִּי עַז הָעָם, תַּקִּיף הוּא, שֶׁלֹּא יַחֲשִׁיב כָּל הָעוֹלָם כְּלָל, מִשּׁוּם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עֹשֶׁר רַב לְהִשְׁתַּדֵּל בּוֹ, מִי הוּא שֶׁיִּזְכֶּה בָּהּ? וַדַּאי אֶפֶס כִּי עַז הָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּאָרֶץ. מִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת בָּהּ, צָרִיךְ לִהְיוֹת חָזָק בְּעֹשֶׁר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יח) וְעָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוּת. וְהֶעָרִים גְּדֹלֹת בְּצֻרוֹת, בָּתִּים מְלֵאִים כָּל טוֹב שֶׁלֹּא יֶחְסְרוּ מֵהַכֹּל. וְעִם כָּל זֶה, וְגַם יְלִדֵי הָעֲנָק רָאִינוּ שָׁם, צָרִיךְ גּוּף חָזָק, גִּבּוֹר כַּאֲרִי. (שֶׁיִּמָּצֵא שָׁם תָּמִיד)

תַּמָּן תָּדִירָא) בְּגִין דְּהִיא מַתֶּשֶׁת חֵילֵיהּ דְּבַר נָשׁ לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּהַהוּא אִיסּוּר וְהֵתֵּר, טָמֵא וְטָהוֹר, כָּשֵׁר וּפָסוּל. מָאן יֵיכוּל לְזַכָּאָה בָּהּ.

וְעוֹד, עֲמָלֵק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב. (במדבר יג) אִי יֵימָא בַּר נָשׁ, דְּאֲפִילוּ בְּכָל דָּא יִזְכֵּי. עֲמָלֵק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב, הָא יִצְרָא בִישָׁא, קַטֵּיגוֹרָא, מְקַטְרְגָא דְּבַר נָשׁ, דְּיִשְׁתְּכַח תָּדִיר בְּגוּפָא. וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְגוֹ', כַּמָּה מְקַטְרְגֵי מִשְׁתַּכְּחֵי תַּמָּן. (בְּגִין) דְּלָא יְכִיל בַּר נָשׁ לְמֵיעַל בְּהַהוּא עָלְמָא כְּלָל, מָאן יִזְכֵּי לֵיהּ, וּמַאן יֵיעוּל בְּגַוֵּיהּ, בְּמִלִּין אִלֵּין, (במדבר לב) וַיָּנִיאוּ אֶת לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּאַפִּיקוּ שׁוּם בִּישׁ עָלָהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וַיּוֹצִיאוּ אֶת דִּבַּת הָאָרֶץ.

אִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא מָאי קָא אָמְרֵי, אִם חָפֵץ בָּנוּ יְיָ וּנְתָנָה לָנוּ. כֵּיוָן דְּיִשְׁתַּדַּל בַּר נָשׁ בִּרְעוּתָא דִלְבָא לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא בָעֵי מִנָּן אֶלָּא

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁהִיא מַתֶּשֶׁת כֹּחוֹ שֶׁל אָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹתוֹ אִסּוּר וְהֵתֵּר, טָמֵא וְטָהוֹר, כָּשֵׁר וּפָסוּל. מִי יָכוֹל לִזְכּוֹת בָּהּ?

וְעוֹד, עֲמָלֵק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב. אִם יֹאמַר אָדָם שֶׁאֲפִלּוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְכָל זֶה, עֲמָלֵק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב, הֲרֵי יֵצֶר הָרָע, הַקָּטֵגוֹר, מְקַטְרֵג עַל הָאָדָם, שֶׁנִּמְצָא תָּמִיד בַּגּוּף. וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְגוֹ', כַּמָּה מְקַטְרְגִים נִמְצָאִים שָׁם, (כְּדֵי) שֶׁלֹּא יָכוֹל הָאָדָם לְהִכָּנֵס לְאוֹתוֹ עוֹלָם כְּלָל, מִי יִזְכֶּה בּוֹ וּמִי יִכָּנֵס לְתוֹכוֹ? בַּדְּבָרִים הַלָּלוּ (במדבר לב) וַיָּנִיאוּ אֶת לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהוֹצִיאוּ שֵׁם רַע עָלֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיּוֹצִיאוּ דִּבַּת הָאָרֶץ.

אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה מָה אוֹמְרִים? אִם חָפֵץ בָּנוּ ה' [וְגוֹ'] וּנְתָנָהּ לָנוּ. כֵּיוָן שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל אָדָם בִּרְצוֹן הַלֵּב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא צָרִיךְ

לִבָּא, וְיִסְתַּמְּרוּן הַהוּא רְשִׁימָא קַדִּישָׁא, דִּכְתִיב, (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ.

אֲבָל, (דף ק"ס ע"ב) (במדבר י"ד) אַךְ בַּיְיָ אַל תִּמְרוֹדוּ, בָּעֵי דְּלָא יִמְרְדוּן בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאוֹרַיְיתָא לָא בָּעֵי עוּתְרָא, וְלָא מָאנֵי דְכַסְפָּא וְדַהֲבָא. וְאַתֶּם אַל תִּירְאוּ אֶת עַם הָאָרֶץ, דְּהָא גּוּפָא תְּבִירָא, אִי יִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, יִשְׁכַּח אַסְוָותָא בְּכֹלָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ג) רְפָאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ. וּכְתִיב (משלי ד) וּלְכָל בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא. וְכָל אִינּוּן מְקַטְרְגֵי, אִינּוּן מַכְרְזָאן וְאָמְרֵי, פַּנּוּ אֲתָר לִפְלָנְיָא עַבְדָּא דְמַלְכָּא.

בְּגִין כַּךְ אַל תִּירְאוּ, כִּי לַחְמֵנוּ הֵם, אִינּוּן בְּגַרְמַיְיהוּ מְזַמְּנָן מְזוֹנֵי בְכָל יוֹמָא לְאִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (מלכים א יז) וְאֶת הָעוֹרְבִים צִוִּיתִי לְכַלְכֶּלְךָ. וּכְתִיב (מלכים א יז) וְהָעוֹרְבִים מְבִיאִים לוֹ

לשון הקודש

מִמֶּנּוּ אֶלָּא הַלֵּב, וְיִשְׁמְרוּ אוֹתוֹ רִשּׁוּם קָדוֹשׁ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ.

אֲבָל, אַךְ בַּה' אַל תִּמְרֹדוּ. צָרִיךְ שֶׁלֹּא תִּמְרְדוּ בַּתּוֹרָה, שֶׁהַתּוֹרָה לֹא צְרִיכָה עֹשֶׁר וְלֹא כְּלֵי כֶסֶף וְזָהָב. וְאַתֶּם אַל תִּירְאוּ אֶת עַם הָאָרֶץ, שֶׁהֲרֵי גּוּף שָׁבוּר, אִם יִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, יִמְצָא רְפוּאָה בַּכֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ג) רְפֻאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ. וְכָתוּב (שם ד) וּלְכָל בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא. וְכָל אוֹתָם מְקַטְרְגִים מַכְרִיזִים וְאוֹמְרִים: פַּנּוּ מָקוֹם לִכְּפִלּוּנִי עֶבֶד הַמֶּלֶךְ!

בִּגְלַל זֶה אַל תִּירְאוּ, כִּי לַחְמֵנוּ הֵם. הֵם בְּעַצְמָם מְזַמְּנִים מְזוֹנוֹת בְּכָל יוֹם לְכָל אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א יז) וְאֶת הָעֹרְבִים צִוִּיתִי לְכַלְכֶּלְךָ, וְכָתוּב (שם)

לֶחֶם וּבָשָׂר. סָר צִלָּם מֵעֲלֵיהֶם. מָאן צִלָּם. דָּא תּוּקְפָּא דְּדִינָא קַשְׁיָא. מָאי טַעֲמָא אַעְדֵּי. מִשּׁוּם דְּיָיֵ אִתָּנוּ אַל תִּירָאוּם. כֹּלָּא אַעְדִּיאוּ בְּגִין אוֹרַיְיתָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּאִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא לִשְׁמָהּ, דְּהָא מִתְקַשְּׁרֵי בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַמָּשׁ. וְאִקְרוּן אַחִים וְרֵעִים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קכב) לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָא שָׁלוֹם בָּךְ.

וַיָּבֹאוּ עַד נַחַל אֶשְׁכּוֹל וְגוֹ'. (במדבר יג) רִבִּי אַבָּא אָמַר, כְּרָתוּ הַהוּא אֶשְׁכּוֹל, אָתוּ לְסַלְקָא לֵיהּ לָא יָכִילוּ. אָתוּ לְנַטְלָא לֵיהּ, לָא יָכִילוּ. אָתוּ כָּלֵב וִיהוֹשֻׁעַ, נַטְלוּ לֵיהּ, וּסְלִיקוּ לֵיהּ, וְאִזְדְּקַף עַל יְדַיְיהוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיִּשָּׂאוּהוּ בַמּוֹט בִּשְׁנָיִם. בִּשְׁנָיִם בְּאִינּוּן שְׁנַיִם יְחִידָן. זְמוֹרָה מָאי קָא בָעָאן. אֶלָּא אֶשְׁכּוֹל הָוָה תַּלְיָיא בֵּיהּ, וּבְעוֹד דְּהָוָה מִתְחַבָּר בְּאַתְרֵיהּ, אִקְרֵי זְמוֹרָה. לְבָתָר קַרְיֵיה מוֹט, דִּכְתִיב וַיִּשָּׂאוּהוּ בַמּוֹט. הַהוּא דְּאִשְׁתְּמוֹדַע. הַהוּא דְּכָרְתוּ.

לשון הקודש

וְהָעוֹרְבִים מְבִיאִים לוֹ לֶחֶם וּבָשָׂר. סָר צִלָּם מֵעֲלֵיהֶם. מַהוּ צִלָּם? זֶה תֹּקֶף הַדִּין הַקָּשֶׁה. מָה הַטַּעַם סָר? מִשּׁוּם שֶׁה' מִשּׁוּם אַל תִּירָאֵם. הַכֹּל זֶה בִּגְלַל הַתּוֹרָה. אַשְׁרֵי חֵלֶק אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ, שֶׁהֲרֵי מִתְקַשְּׁרִים בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא מַמָּשׁ, וְנִקְרָאִים אַחִים וְרֵעִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קכב) לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָא שָׁלוֹם בָּךְ.

וַיָּבֹאוּ עַד נַחַל אֶשְׁכּוֹל וְגוֹ'. רַבִּי אַבָּא אָמַר, כָּרְתוּ אוֹתוֹ אֶשְׁכּוֹל, בָּאוּ לַהֲרִימוֹ, לֹא יָכְלוּ. בָּאוּ לְקַחְתּוֹ, לֹא יָכְלוּ. בָּאוּ כָּלֵב וִיהוֹשֻׁעַ וּלְקָחוּהוּ וְהֶעֱלוּהוּ, וְעָלָה עַל יָדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּשָּׂאוּהוּ בַמּוֹט בִּשְׁנָיִם. בִּשְׁנָיִם, בְּאוֹתָם שְׁנַיִם יְחִידִים. זְמוֹרָה מָה רָצוּ? אֶלָּא אֶשְׁכּוֹל הָיָה

מִכָּאן יָדְעוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב, דְּאִינּוּן אִתְחַזְיָין לְמֵיעַל לְאַרְעָא, וּלְמֶהֱוֵי לוֹן בָּהּ חֶלָק וְאַחֲסָנָא. עַד דַּהֲווֹ אַתְיָין אַמְלְכוּ עָלַיְיהוּ כֻּלְּהוּ, קָאִים כָּלֵב בְּאִיבָּא, אָמַר אִיבָּא אִיבָּא, אִי בְּגִינָךְ אֲנָן מִתְקַטְּלִין, מַה אֲנָן בְּחוּלָקָךְ. מִיַּד קָלִיל גַּרְמֵיהּ. וְיָהֲבוּ לוֹן.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לָא יַהֲבוּ לְאָחֳרִי, דְּהָא כְּתִיב וַיִּשְׁאֲהוּ בַמּוֹט, וּכְתִיב בִּשְׁנָיִם, וּבְכֻלְּהוּ לָא הֲווֹ שְׁנַיִם כְּוָוֹתַיְיהוּ. וּמִכָּאן אוֹלִיף יְהוֹשֻׁעַ לְבָתָר, דִּכְתִיב, (יהושע ב) וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן מִן הַשִּׁטִּים שְׁנַיִם אֲנָשִׁים מְרַגְּלִים. וְהָנֵי שְׁנַיִם הָא אוּקְמוּהָ קַדְמָאֵי. וְכַד מָטוּ לְגַבַּיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, יַהֲבוּ לוֹן, וְאִינּוּן אִשְׁתָּאֲרוּ, וְעַבְדוּ גַּרְמַיְיהוּ שִׁירַיִים.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, כַּד הֲווֹ מָטָאן לְגַבַּיְיהוּ דְּאִינּוּן עֲנָקִים, הֲווֹ שַׁוְוָיִן הַהוּא חוּטְרָא דְּמֹשֶׁה

לשון הקודש

תָּלוּי בָּהּ, וּבְעוֹד שֶׁהָיָה מְחֻבָּר בִּמְקוֹמוֹ, נִקְרָא זְמוֹרָה. אַחַר כָּךְ קְרָאוֹ מוֹט, שֶׁכָּתוּב וַיִּשְׁאֲהוּ בַמּוֹט, אוֹתוֹ הַנּוֹדָע, אוֹתוֹ שֶׁכָּרְתוּ.

מִכָּאן יָדְעוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב שֶׁהֵם רְאוּיִם לְהִכָּנֵס לָאָרֶץ וְלִהְיוֹת לָהֶם בָּהּ חֵלֶק וְנַחֲלָה. עַד שֶׁבָּאוּ, נִמְלְכוּ עֲלֵיהֶם כֻּלָּם. עָמַד כָּלֵב בִּפְרִי, אָמַר: פְּרִי פְּרִי, אִם בִּגְלָלְךָ אָנוּ נֶהֱרָגִים, מָה אָנוּ בְּחֶלְקְךָ? מִיַּד עָשָׂה עַצְמוֹ קַל וְנִתַּן לָהֶם. **רַבִּי** אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא נָתְנוּ לָאֲחֵרִים, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וַיִּשְׁאֲהוּ בַמּוֹט, וְכָתוּב בִּשְׁנָיִם, וּבְכֻלָּם לֹא הָיוּ שְׁנַיִם כְּמוֹתָם. וּמִכָּאן לָמַד יְהוֹשֻׁעַ אַחַר כָּךְ, שֶׁכָּתוּב (יהושע ב) וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן מִן הַשִּׁטִּים שְׁנַיִם אֲנָשִׁים מְרַגְּלִים. וּשְׁנַיִם אֵלֶּה הֲרֵי פֵּרַשׁוּהָ הַקַּדְמוֹנִים. וּכְשֶׁהִגִּיעוּ אֶל יִשְׂרָאֵל, נָתְנוּ לָהֶם, וְהֵם נִשְׁאֲרוּ וְעָשׂוּ עַצְמָם כְּשִׁירַיִם. **רַבִּי** יִצְחָק אָמַר, כְּשֶׁהָיוּ מַגִּיעִים לְאוֹתָם עֲנָקִים, הָיוּ שָׂמִים אוֹתוֹ מַטֶּה שֶׁל מֹשֶׁה

קַמַּיְיהוּ, וְאִשְׁתְּזִיבוּ. וּמִנָּלָן דְּהַהוּא חוּטְרָא יָהִיב לוֹן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עַלוּ זֶה בַנֶּגֶב. כְּתִיב הָכָא עֲלוּ זֶה, וּכְתִיב הָתָם (שמות ד) וְאֶת הַמַּטֶּה הַזֶּה וְגוֹ', וּבְגִינֵיהּ אִשְׁתֵּזִיבוּ. דְּאִי תֵּימָא הֲנֵי עֲנָקַיָּא שַׁבְקֵי לוֹן. אֶלָּא אָתוּ לְנַסְבָּא לוֹן, וַהֲווּ שַׁוְיָין לְקַמַּיְיהוּ הַהוּא חוּטְרָא, וּמִשְׁתֵּזְבֵי (ס"א וּמִשְׁתַּמְטֵי) מִקַּמַּיְיהוּ. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, מָסוֹרֶת שְׁמָא קַדִּישָׁא מָסַר לוֹן מֹשֶׁה, וּבְגִינֵיהּ אִשְׁתֵּזִיבוּ מִנַּיְיהוּ.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, תְּלַת שְׁמָהָן אִקְרוּן, נְפִילִים. עֲנָקִים. רְפָאִים. וְכֻלְּהוּ אוֹרְכֵי יוֹמֵי. נְפִילִין אִקְרוּן בְּקַדְמִיתָא, לְבָתָר כַּד אִתְחַבְּרוּן בִּבְנַת בְּנֵי נָשָׁא, וְאוֹלִידוּ מִנַּיְיהוּ, אִקְרוּן עֲנָקִים. לְבָתָר דַּהֲווֹ אָזְלֵי וְשָׁטָאן בְּהַאי עָלְמָא, וּמִתְרַפְּיָין מֵהַהוּא דְּלְעֵילָא, אִקְרוּן רְפָאִים.

לשון הקודש

לִפְנֵיהֶם, וְנִצְּלוּ. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁאוֹתוֹ מַטֶּה נָתַן לָהֶם? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עֲלוּ זֶה בַּנֶּגֶב. כָּתוּב כָּאן עֲלוּ זֶה, וְכָתוּב שָׁם (שמות ד) וְאֶת הַמַּטֶּה הַזֶּה וְגוֹ', וּבִגְלָלוֹ נִצְּלוּ. שֶׁאִם תֹּאמַר שֶׁהָעֲנָקִים הַלָּלוּ עָזְבוּ אוֹתָם? אֶלָּא בָּאוּ לְקַחְתָּם, וְהָיוּ שָׁמִים מוּלָם אוֹתוֹ מַטֶּה, וְנִצּוֹלִים (ובורחים) מִלִּפְנֵיהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מָסֹרֶת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ מָסַר לָהֶם מֹשֶׁה , וּבִגְלָלוֹ נִצְּלוּ מֵהֶם.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת נִקְרְאוּ: נְפִילִים, עֲנָקִים, רְפָאִים. וְכֻלָּם הֶאֱרִיכוּ יָמִים. נְפִילִים נִקְרְאוּ בַּתְּחִלָּה. אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהִתְחַבְּרוּ בִּבְנוֹת בְּנֵי הָאָדָם וְהוֹלִידוּ מֵהֶם, נִקְרְאוּ עֲנָקִים. אַחַר כָּךְ שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים וּמִשּׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְרַפְּאִים מֵאוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, נִקְרְאוּ רְפָאִים.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וְהָא כְתִיב (איוב כו) הָרְפָאִים יְחוֹלָלוּ, (דברים ב) רְפָאִים יֵחָשְׁבוּ אַף הֵם כַּעֲנָקִים. אָמַר לֵיהּ, הָכִי הוּא, כְּגִין דַּעֲנָקִים אָתוּ מֵהַאי סִטְרָא וּמֵהַאי סִטְרָא, וְאִתְיָאֲשׁוּ יַתִּיר בְּאַרְעָא. כְּגַוְונָא דָא רְפָאִים, וּמִנַּיְיהוּ נַפְקֵי, וַהֲווּ אוֹרְכֵי יוֹמֵי. וְכַד מִתְחַלְּשֵׁי אִתְחַלָּשׁ פַּלְגוּת גּוּפָא, וּפַלְגוּת קָאִים. כֵּיוָון דְּפַלְגוּת גּוּפָא הָוָה מִית, הֲווֹ נַסְבֵּי עִשְׁבָּא מֵעִשְׁבֵּי בָרָא וְשַׁדְיָין לְפוּמַיְיהוּ, וּמִיתוּ. וּבְגִין דְּאִינּוּן בָּעָאן לְקָטְלָא גַּרְמַיְיהוּ, אִקְרוּן רְפָאִים. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, שַׁדְיָין גַּרְמַיְיהוּ בְּיַמָּא רַבָּא, וְטַבְעָן וּמֵתִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב כו) הָרְפָאִים יְחוֹלָלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשׁוֹכְנֵיהֶם.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, אִלְמָלֵא הֲווֹ עַיְילִין יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, בְּסִימָנָא (נ"א בְּאוּמָנָא) (דף קס"א ע"א) דְּלִישָׁנָא בִישָׁא, לָא הָוָה קָאִים עָלְמָא רִגְעָא חַד. מָאן אוּמָנָא דְּלִישָׁנָא בִישָׁא, נָחָשׁ. וְרָזָא דְמִלָּה, מִדְּאָתָא נָחָשׁ עַל

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַהֲרֵי כָּתוּב (איוב כו) הָרְפָאִים יְחוֹלָלוּ, (דברים ב) רְפָאִים יֵחָשְׁבוּ אַף הֵם כַּעֲנָקִים. אָמַר לוֹ, כָּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁעֲנָקִים בָּאוּ מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה וְהִתְחַזְּקוּ יוֹתֵר בָּאָרֶץ. כְּמוֹ זֶה רְפָאִים, וּמֵהֶם יָצְאוּ, וְהָיוּ מַאֲרִיכִים יָמִים. וּכְשֶׁנֶּחֱלָשִׁים, נֶחֱלָשׁ חֲצִי גּוּף, וַחֲצִי עוֹמֵד. כֵּיוָן שֶׁחֲצִי הַגּוּף הָיָה מֵת, הָיוּ לוֹקְחִים עֵשֶׂב מֵעִשְׂבֵי הַשָּׂדֶה וְזוֹרְקִים לְפִיהֶם וּמֵתִים. וּמִשּׁוּם שֶׁהֵם רָצוּ לַהֲרֹג עַצְמָם, נִקְרְאוּ רְפָאִים. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, זוֹרְקִים עַצְמָם לַיָּם הַגָּדוֹל, וְטוֹבְעִים וּמֵתִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הָרְפָאִים יְחוֹלָלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשֹׁכְנֵיהֶם.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, אִלְמָלֵא הָיוּ נִכְנָסִים יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ בְּסִימָן (בְּאֻמָּנוּת) לָשׁוֹן הָרָע, לֹא הָיָה הָעוֹלָם עוֹמֵד אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד. מִי אֻמָּן שֶׁל לָשׁוֹן הָרָע? הַנָּחָשׁ. וְסוֹד הַדָּבָר – מִשֶּׁבָּא

חַוָּה אַטִּיל בָּהּ זוֹהֲמָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְעַל כֹּלָּא מָחַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בַּר מִן לִישָׁנָא בִישָׁא. בְּגִין דִּכְתִיב, (תהלים יב) אֲשֶׁר אָמְרוּ לִלְשׁוֹנֵנוּ נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ אִתָּנוּ מִי אָדוֹן לָנוּ.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה עָבֵד הַהוּא לִישָׁנָא בִישָׁא, גָּזַר עַל אֲבְהָתָנָא דְּלָא יֵיעוּל לְאַרְעָא וּמִיתוּ אִינּוּן דְּאָמְרוּ. וְאִתְגְּזַר בִּכְיָה לְדָרֵי דָרִין. (כָּל שֶׁכֵּן הָכָא דְּאַפִּיקוּ לִישָׁנָא בִישָׁא עַל כֹּלָּא) כַּבְיָכוֹל כֵּיוָן דְּאַפִּיקוּ עַל אַרְעָא קַדִּישָׁא, כְּאִלּוּ אַפִּיקוּ עָלֵיהּ. בְּגִין כַּךְ קַנֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל דָּא, (כְּלוֹמַר קַנֵּי לִשְׁמֵיהּ) וְקָאִימוּ יִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ לְאִשְׁתֵּצָאָה מֵעָלְמָא, אִלְמָלֵא בָּעוּתֵיהּ דְּמֹשֶׁה.

וַיְסַפְּרוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ וְגוֹ'. (במדבר י"ג) אָמַר רִבִּי חִיָּא, מָאי שְׁנָא הָכָא וַיְסַפְּרוּ, וְלָא כְּתִיב וַיַּגִּידוּ, אוֹ וַיֹּאמְרוּ. אֶלָּא כָּל חַד אוֹלִיף מִלָּה בִּלְחוֹדוֹי. וַיַּגִּידוּ,

לשון הקודש

הַנָּחָשׁ עַל חַוָּה הִטִּיל בָּהּ זֻהֲמָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְעַל הַכֹּל מוֹחֵל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, פְּרָט לְלָשׁוֹן הָרָע, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (תהלים יב) אֲשֶׁר אָמְרוּ לִלְשׁוֹנֵנוּ נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ אִתָּנוּ מִי אָדוֹן לָנוּ.

בָּא וּרְאֵה כַּמָּה עָשָׂה אוֹתוֹ לָשׁוֹן הָרָע; גָּזַר עַל אֲבוֹתֵינוּ שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ לָאָרֶץ, וּמֵתוּ אֵלֶּה שֶׁאָמְרוּ, וְנִגְזְרָה בְּכִיָּה לְדוֹרֵי דוֹרוֹת. (כָּל שֶׁכֵּן כָּאן שֶׁהוֹצִיא לָשׁוֹן הָרָע עַל הַכֹּל) כִּבְיָכוֹל כֵּיוָן שֶׁהוֹצִיאוּ עַל הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, כְּאִלּוּ הוֹצִיאוּ עָלָיו. בִּגְלַל זֶה קִנָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל זֶה, (כְּלוֹמַר קִנָּא לִשְׁמוֹ) וְעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם לְהִשָּׁמֵד מֵהָעוֹלָם אִלְמָלֵא תְּפִלַּת מֹשֶׁה.

וַיְסַפְּרוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי חִיָּא, מַה שּׁוּנָה כָּאן וַיְסַפְּרוּ, וְלֹא כָתוּב וַיַּגִּידוּ אוֹ וַיֹּאמְרוּ? אֶלָּא כָּל אֶחָד מְלַמֵּד דָּבָר לְבַדּוֹ.

בְּכָל אֲתָר דְּמֵז קָא דָמִיז בְּחָכְמְתָא, וְהָא אִתְּמַר. וַיֹּאמֶר, אֲמִירָה בְּעָלְמָא. וַיֹּאמְרוּ, הִרְהוּרָא דְּלִבָּא. וַיֹּאמְרוּ, תַּפְקִידְתָּא. וְהָא אוֹקִימְנָא בְּכַמָּה אֲתָר. וַיְסַפְּרוּ, פְּרִישׁוּתָא דְּמִלָּה בְּכָל אֲתָר.

בָּאנוּ אֶל הָאָרֶץ, הָלַכְנוּ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא בָּאנוּ, עָאלְנָא לְתַמָּן לְהַהִיא אַרְעָא דַּהֲוֵית מְשַׁבַּח בְּכָל יוֹמָא, וַהֲוֵית אַמָּרַת דְּלֵית דִּכְוָותָהּ. וְגַם זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ הִיא. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, מָאן דְּבָעֵי לְמֵימַר כְּדִיבָּא, אָמַר מִלָּה דִּקְשׁוֹט בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין דִּיְהֶמְנוּ לֵיהּ כְּדִבּוֹי.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, (אֶלָּא) הָכִי אָמְרוּ, עָאלְנָא לְהַהִיא אַרְעָא דַּהֲוֵית מְשַׁבַּח לָהּ כָּל יוֹמָא וְאַמָּרַת דְּלֵית דִּכְוָותָהּ, (וְגַם זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ הִיא), וַאֲרִימַת שְׁבָחָא עַל כֹּלָּא. וְלָאו הָכִי, דְּהָא זֶה פִּרְיָהּ, אַתְּכְּלָא חַד מֵאִינּוּן זְעִירִין קַטְפּוּ. אָמְרוּ, אִי לְדָא אַחֲסִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

וַיַּגִּידוּ – בְּכָל מָקוֹם דְּמֵז הוּא רוֹמֵז בְּחָכְמָה, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. וַיֹּאמֶר – אֲמִירָה בְּעָלְמָא. וַיֹּאמְרוּ – הִרְהוּר הַלֵּב. וַיֹּאמְרוּ – פְּקֻדָּה. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וַיְסַפְּרוּ – פֵּרוּשׁ הַדָּבָר בְּכָל מָקוֹם.

בָּאנוּ אֶל הָאָרֶץ. הָלַכְנוּ הָיָה צָרִיךְ לוֹ לִהְיוֹת! אֶלָּא בָּאנוּ, נִכְנַסְנוּ לְשָׁם לְאוֹתָהּ אֶרֶץ שֶׁהָיִיתָ מְשַׁבְּחָהּ בְּכָל יוֹם וְהָיִיתָ אוֹמֵר שֶׁאֵין כְּמוֹתָהּ, וְגַם זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ הִיא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִי שֶׁרוֹצֶה לוֹמַר כָּזָב, אוֹמֵר דְּבַר אֱמֶת בַּהַתְחָלָה, כְּדֵי שֶׁיַּאֲמִינוּ לוֹ כְּזָבָיו.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, (אֶלָּא) כָּךְ אָמְרוּ: נִכְנַסְנוּ לְאוֹתָהּ אֶרֶץ שֶׁהָיִיתָ מְשַׁבְּחָהּ כָּל יוֹם וְאָמַרְתָּ שֶׁאֵין כָּמוֹהָ, (וְגַם זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ הִיא), וְהֵרַמְתָּ שִׁבְחָהּ עַל הַכֹּל – וְלֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי זֶה פִּרְיָהּ, אֶשְׁכּוֹל אֶחָד מֵאוֹתָם קְטַנִּים קָטְפוּ. אָמְרוּ: אִם לָזֶה

הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וְסַבְלוּ כָּל אִינּוּן עַקְתִּין וְלֵיאוּתִין, הָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אִית אַתְכְּלִין וְאֵיבִין דְּאַרְעָא יַתִּיר, עַל חַד תְּרֵין.

אֶפֶס כִּי עַז הָעָם, (במדבר י"ג) אוֹרְחֵיהּ דְּעָלְמָא דְּאִינּוּן גִּבָּרִין מַגִּיחֵי קְרָבָא יַתְבִּין לְבַר, לְאִסְתַּמְּרָא אָרְחִין. וְהָכָא אֲפִילוּ אִינּוּן בְּנֵי מָתָא, תַּקִּיפִּין גִּבּוֹרִין. וְהֶעָרִים בְּצוּרוֹת, דְּאֲפִילוּ כָּל מַלְכִּין דְּעָלְמָא יִתְכַּנְּשׁוּ עָלַיְיהוּ. לָא יַעַבְדּוּן בְּהוּ פְּגִימוּתָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כָּל מַה דְּאַמְּרֵי, בְּלִישָׁנָא בִּישָׁא אָמְרוּ, וְקַשְׁיָא מִכֻּלְּהוּ, דִּכְתִיב עֲמָלֵק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב. לְבַר נָשׁ דִּנְשָׁכֵיהּ חִוְיָא, כַּד בָּעָאן לְאַגְזְמָא לֵיהּ, אַמְּרֵי הָא חִוְיָא הָכָא.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, וַדַּאי דָּא קַשְׁיָא מִכָּל מַה דְּאָמְּרֵי, כְּלוֹמַר, הַהוּא דְּאַגָּח קְרָבָא בְּכֹלָּא, הָא הָכָא זַמִּין. וּבְאָן אֲתָר. בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב, דְּהָא הוּא אֲתָר לְאַעְלָאָה בֵּיהּ. מִיַּד וַתִּשָּׂא כָּל הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת קוֹלָם.

לשון הקודש

הוֹרִישׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל וְסָבְלוּ כָּל אוֹתָן צָרוֹת וַעֲיָפוּת, הֲרֵי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם יֵשׁ אֶשְׁכּוֹלוֹת וּפֵרוֹת הָאָרֶץ יוֹתֵר, עַל אֶחָד שְׁנַיִם. **אֶפֶס** כִּי עַז הָעָם. דֶּרֶךְ הָעוֹלָם שֶׁאוֹתָם גִּבּוֹרִים עוֹרְכֵי הַקְּרָב יוֹשְׁבִים בַּחוּץ לִשְׁמֹר הַדְּרָכִים, וְכָאן אֲפִלּוּ אוֹתָם בְּנֵי הָעִיר תַּקִּיפִים גִּבּוֹרִים. וְהֶעָרִים בְּצֻרוֹת, שֶׁאֲפִלּוּ כָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם יִתְכַּנְּסוּ עֲלֵיהֶם, לֹא יַעֲשׂוּ בָהֶם פְּגָם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּל מַה שֶּׁאָמְרוּ, בְּלָשׁוֹן הָרָע אָמְרוּ, וְהַקָּשֶׁה מֵהַכֹּל – שֶׁכָּתוּב עֲמָלֵק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב. לְבֶן אָדָם שֶׁנְּשָׁכוֹ נָחָשׁ, כְּשֶׁרוֹצִים לְהַפְחִיד אוֹתוֹ, אוֹמְרִים: הִנֵּה נָחָשׁ כָּאן. **רִבִּי** אַבָּא אָמַר, וַדַּאי זֶה קָשֶׁה מִכָּל מַה שֶּׁאָמְרוּ, כְּלוֹמַר, אוֹתוֹ שֶׁעוֹרֵךְ קְרָב בַּכֹּל הֲרֵי כָּאן זְמִין. וּבְאֵיזֶה מָקוֹם? בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב, שֶׁהֲרֵי הוּא הַמָּקוֹם לְהִכָּנֵס בּוֹ. מִיָּד – וַתִּשָּׂא כָּל

קְבִיעוּ בִּכְיָה לַדּוֹרוֹת, לְעָלְמִין, בְּהַהוּא לֵילְיָא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, עֵיטָא נָסִיבוּ עַל כֹּלָּא, לְאַפָּקָא שׁוּם בִּישׁ. מָאי עַל כֹּלָּא. עַל אַרְעָא, וְעַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, עַל אַרְעָא תִּינַח. עַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִנַּיִן. אָמַר לֵיהּ מַשְׁמַע דִּכְתִיב, אֶפֶס כִּי עַז הָעָם. מָאן יְכִיל בְּהוּ. כִּי עַז הָעָם דַּיְיקָא. וּכְתִיב עֲמָלֵק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב, כְּדֵין גָּרְמוּ כָּל הַאי, כְּמָה דְאִתְּמַר. וּבָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשֵׁיצָאָה לוֹן מִן עָלְמָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קו) וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו וְגוֹ'.

וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ יְיָ. (במדבר יד) רִבִּי אָחָא וְרִבִּי יוֹסֵי אַמְרֵי, זַכָּאי אִינּוּן יִשְׂרָאֵל מֵעַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּעָלְמָא. דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּהוּ, וְאִתְכְּנֵי בְּהוּ, וְאִתְפָּאַר בְּהוּ, דְּהָא עָלְמָא לָא אִבְרֵי אֶלָּא בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּיִשְׁתַּדְּלוּן בְּאוֹרַיְיתָא,

לשון הקודש

הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת קוֹלָם. קָבְעוּ בִּכְיָה לְדוֹרוֹת, לְעוֹלָמִים, בְּאוֹתוֹ לַיְלָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, עֵצָה לָקְחוּ עַל הַכֹּל לְהוֹצִיא שֵׁם רַע. מַה זֶּה עַל הַכֹּל? עַל הָאָרֶץ וְעַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַל הָאָרֶץ בְּסֵדֶר, עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִנַּיִן? אָמַר לוֹ, מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב אֶפֶס כִּי עַז הָעָם. מִי יָכוֹל לָהֶם? כִּי עַז הָעָם דַּוְקָא. וְכָתוּב עֲמָלֵק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב, וְאָז גָּרְמוּ כָּל זֶה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַשְׁמִידָם מֵהָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קו) וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו וְגוֹ'.

וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ ה'. רַבִּי אָחָא וְרַבִּי יוֹסֵי אָמְרוּ, אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל מֵעַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בָהֶם וְהִתְכַּנָּה בָהֶם וְהִתְפָּאֵר

בְּגִין דְּחַד בְּחַד אִתְקַשְּׁרָן. וְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בְּהַאי עָלְמָא, אִינּוּן קִיּוּמָא דִילֵיהּ, וְקִיּוּמָא דְכָל שְׁאַר עַמִּין, אֵימָתַי בִּזְמַן דְּעַבְדֵי רְעוּתָא דְמָארֵיהוֹן.

תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּר נָשׁ בְּעָלְמָא, אַתְקִין לֵיהּ כְּגַוְונָא עִלָּאָה (יַקִּירָא), וְיָהַב לֵיהּ חֵילֵיהּ וְתוּקְפֵּיהּ בְּאֶמְצָעִיתָא דְגוּפָא, דְּתַמָּן שַׁרְיָא לִבָּא. דְּהוּא תוּקְפָּא (וּמְזוֹנָא) דְּכָל גּוּפָא, וּמִתַּמָּן אִתְּזָן כָּל גּוּפָא. (וְכָל אִינּוּן שַׁיְיפֵי דְגוּפָא מִתַּמָּן אִתְּזָנוּ) וְהָא לִבָּא אָחִיד (דף קס"א ע"ב) וְאִתְּקַף בַּאֲתָר עִלָּאָה דְלְעֵילָא. דְּאִיהוּ מוֹחָא דְרֵישָׁא, דְּשָׁארֵי לְעֵילָא (וְאָחִיד בֵּיהּ), וְדָא אִתְקְשַׁר בְּדָא.

וּבְגַוְונָא דְּדָא, אַתְקִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא. וְעָבַד (לֵיהּ) חַד גּוּפָא, וְאַתְקִין שַׁיְיפֵי דְגוּפָא סַחֲרָנֵיהּ דְּלִבָּא, וְלִבָּא שָׁארֵי בְּאֶמְצָעִיתָא דְכָל גּוּפָא. וְכָל אִינּוּן שַׁיְיפִין אִתְּזָנוּ מֵהַהוּא לִבָּא, דְּהוּא תוּקְפָּא

לשון הקודש

בָּהֶם, שֶׁהֵרֵי הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּשְׁתַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁאֶחָד בְּאֶחָד הִתְקַשְּׁרוּ, וְיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה הֵם קִיּוּמוֹ, וְקִיּוּם שֶׁל כָּל שְׁאָר הָעַמִּים. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁעוֹשִׂים רְצוֹן רִבּוֹנָם.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָדָם בָּעוֹלָם, הִתְקִינוֹ כְּדֶגֶמָה עֶלְיוֹנָה (מְכֻבֶּדֶת), וְנָתַן לוֹ כֹּחוֹ וְתָקְפּוֹ בְּאֶמְצַע הַגּוּף, שֶׁשָּׁם שׁוֹרֶה הַלֵּב, שֶׁהוּא חֹזֶק (וּמְזוֹן) כָּל הַגּוּף וּמִשָּׁם נִזּוֹן כָּל הַגּוּף. (וְכָל אוֹתָם אֵיבָרִים שֶׁבַּגּוּף מִשָּׁם נִזּוֹנוּ) וַהֲרֵי הַלֵּב אָחוּז וּמִתְחַזֵּק בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן שֶׁלְּמַעְלָה (וְאָחוּז בּוֹ), שֶׁהוּא מֹחַ הָרֹאשׁ שֶׁשּׁוֹרֶה לְמַעְלָה, וְזֶה נִקְשָׁר בָּזֶה.

וּבְצוּרָה זוֹ הִתְקִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָעוֹלָם וְעָשָׂה (אוֹתוֹ) גּוּף אֶחָד, וְהִתְקִין אֵיבְרֵי הַגּוּף סְבִיב הַלֵּב, וְהַלֵּב שׁוֹרֶה בְּאֶמְצַע כָּל הַגּוּף.

דְּכֹלָּא, וְכֹלָּא בֵּיהּ תַּלְיָין. וְהַהוּא לִבָּא, אִתְקְשַׁר וְאִתְאֲחַד בְּמוֹחָא עִלָּאָה דְּשַׁרְיָא לְעֵילָא.

תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, אַשְׁרָא (ס"א אַסְדַּר) לְיַמָּא דְּאוֹקְיָנוּס דְּאַסְחַר כָּל יְשׁוּבָא דְּעָלְמָא. וְיְשׁוּבָא דְּכָל שִׁבְעִין אוּמִין כֻּלָּא אַסְחַר לִירוּשָׁלַם. וִירוּשָׁלַם בְּאֶמְצָעִיתָא דְּכָל יְשׁוּבָא שַׁרְיָא. וְהִיא אַסְחָרָא לְהַר הַבַּיִת. וְהַר הַבַּיִת אַסְחַר לַעֲזָרוֹת דְּיִשְׂרָאֵל. וְאִינוּן עֲזָרוֹת סָחֲרָן לְלִשְׁכַּת הַגָּזִית, דְּתַמָּן סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה יַתְבִּין. וְתָנֵינָן, לֵית יְשִׁיבָה בַּעֲזָרָה, אֶלָּא לְמַלְכֵי בֵית דָּוִד בִּלְחוֹדַיְיהוּ.

וְלִשְׁכַּת הַגָּזִית אַסְחַר לַמִּזְבֵּחַ. וְהַמִּזְבֵּחַ אַסְחַר לְבֵית הָאוּלָם. וְהָאוּלָם לָהֵיכָל. וְהֵיכָל לְבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, דְּתַמָּן שְׁכִינָה שַׁרְיָא, וְכַפֹּרֶת וּכְרוּבִים וְאָרוֹן. וְהָכָא הוּא לִבָּא, דְּכָל אַרְעָא וְעָלְמָא. וּמֵהָכָא אִתְּזָנוּ

לשון הקודש

וְכָל אוֹתָם אֵיבָרִים נִזּוֹנִים מֵאוֹתוֹ לֵב, שֶׁהוּא חָזָק הַכֹּל, וְהַכֹּל בּוֹ תְּלוּיִים. וְאוֹתוֹ לֵב נִקְשָׁר וְנֶאֱחָז בַּמֹּחַ הָעֶלְיוֹן שֶׁשּׁוֹרֶה לְמַעְלָה.

בָּא וּרְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָעוֹלָם, הִשְׁרָה (סִדַּר) אֶת יָם הָאוֹקְיָנוֹס סָבִיב יְשׁוּב כָּל הָעוֹלָם, וְיְשׁוּב כָּל שִׁבְעִים הָאֻמּוֹת כֻּלָּם סָבִיב לִירוּשָׁלַיִם, וִירוּשָׁלַיִם שׁוֹרָה בְּאֶמְצַע כָּל הַיְשׁוּב, וְהִיא מְסוֹבֶבֶת לְהַר הַבַּיִת, וְהַר הַבַּיִת סָבִיב עֲזָרוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹתָן עֲזָרוֹת סוֹבְבוֹת לְלִשְׁכַּת הַגָּזִית, שֶׁשָּׁם יוֹשְׁבִים סַנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה. וְשָׁנִינוּ שֶׁאֵין יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה, אֶלָּא לְמַלְכֵי בֵית דָּוִד לְבַדָּם.

וְלִשְׁכַּת הַגָּזִית סָבִיב הַמִּזְבֵּחַ, וְהַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בֵּית הָאוּלָם, וְהָאוּלָם לַהֵיכָל, וְהַהֵיכָל לְבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, שֶׁשָּׁם שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה וְכַפֹּרֶת וּכְרוּבִים וְאָרוֹן. וְכָאן הוּא הַלֵּב שֶׁל כָּל הָאָרֶץ

כָּל אִינּוּן אַתְרֵי דְיִשּׁוּבָא, דְּאִינּוּן שַׁיְיפֵי דְגוּפָא. וְלִבָּא דָא אִתְּזָן מִמּוֹחָא דְרֵישָׁא, וְאִתְאַחִיד דָּא בְדָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שמות טו) מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְיָ. כְּגַוְונָא דָא לְעֵילָא לְעֵילָא, וְאִיהוּ בְרָזָא דְמַלְכָּא עִלָּאָה, בְּרָזָא יַקִּירָא סְתִימָאָה.

יַמָּא עִלָּאָה לָקְבֵיל דָּא. דְּאִית יַמָּא לְעֵילָא מִן יַמָּא, וְיַמָּא מִן יַמָּא. תָּא חֲזֵי, נְהַר דִינוּר אַסְחַר לְכַמָּה מַשְׁרְיָין. מִקָּבְלֵיהּ שִׁבְעִין סִטְרִין, גְּלִיפִין מִשִּׁבְעָה דְלִיקִין, וְאִינּוּן סָחֲרָן, לְאִינּוּן שַׁמָּשֵׁי דִלְגַו מִנַּיְיהוּ. וְאִינּוּן סָחֲרִין לְאַרְבַּע רְתִיכִין. וְאִינּוּן סָחֲרָן לְהַהִיא קַרְתָּא דְקַדִּישָׁא דְרִבִיעָא עָלַיְיהוּ.

וְתָאנָא, תַּמָּן עֲזָרוֹת לְגוֹ מֵעֲזָרוֹת. וְלֵית יְשִׁיבָה בַעֲזָרָה דְתַמָּן, אֶלָּא לְמַלְכֵיהוֹן דְבֵית דָּוִד בִּלְחוֹדַיְיהוּ, וְתַמָּן מִשְׁתַּכְחֵי וְיַתְבֵי. וְסַהְנֶדְרֵי גְדוֹלָה,

לשון הקודש

וְהָעוֹלָם, וּמִכָּאן נִזּוֹנוּ כָּל אוֹתָם מְקוֹמוֹת הַיִּשּׁוּב, שֶׁהֵם אֵיבְרֵי הַגּוּף. וְלֵב זֶה נִזּוֹן מִמֹּחַ הָרֹאשׁ וְנֶאֱחָז זֶה בָּזֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות טו) מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ ה'. כְּמוֹ זֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְהוּא בְסוֹד הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, בְּסוֹד נִכְבָּד נִסְתָּר.

הַיָּם הָעֶלְיוֹן כְּנֶגֶד זֶה. שֶׁיֵּשׁ יָם לְמַעְלָה מִן הַיָּם, וְיָם מִן יָם. בֹּא וּרְאֵה, נְהַר דִינוּר סוֹבֵב לְכַמָּה מֶרְכָּבוֹת. כְּנֶגְדּוֹ שִׁבְעִים צְדָדִים חֲקוּקִים מִשֶּׁבַע דְּלֵקוֹת, וְהֵם סוֹבְבִים לְאוֹתָם שַׁמָּשִׁים שֶׁלְּתוֹכָם. וְאֵלֶּה סוֹבְבִים לְאַרְבַּע מֶרְכָּבוֹת, וְאֵלּוּ סוֹבְבִים לְאוֹתָהּ עִיר קְדוֹשָׁה שֶׁרוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם.

וְלָמַדְנוּ, שָׁם עֲזָרוֹת לִפְנִים מֵעֲזָרוֹת. וְאֵין יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה שֶׁל שָׁם, אֶלָּא לְמַלְכֵי בֵית דָּוִד לְבַדָּם, וְשָׁם נִמְצָאִים וְיוֹשְׁבִים. וְסַנְהֶדְרִין

מִשְׁתַּכְּחֵי תַּמָּן בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית. וְהַהוּא בֵּי דִינָא עָלַיְיהוּ, דִּמְשַׁמֵּשׁ לַאֲתָר דִּמְשַׁמֵּשׁ. וְדִינָא אִתְיְהִיב מִתַּמָּן, לְקַדִּישִׁין עֶלְיוֹנִין, עַד דְּמָטָא לַאֲתָר דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, דְּבֵיהּ כֹּלָּא, וְתַמָּן הוּא לִבָּא שַׁרְיָיא, וְדָא אִתְּזָן מִן מוֹחָא דִלְעֵילָּא, וְאִתְאַחִיד דָּא בְדָא.

כְּגַוְונָא דָּא לְעֵילָּא לְעֵילָּא, וְאִיהוּ בְּרָזָא דְמַלְכָּא עִלָּאָה, בְּרָזָא יַקִּירָא סְתִימָאָה. עַד דְּאִשְׁתְּכַח, דְּכֹלָּא אִתְּזָן מִמּוֹחָא עִלָּאָה, סְתִימָאָה דְכֹלָּא. וְכַד יִסְתַּכְּלוּן מִלֵּי, כֹּלָּא אִתְקְשַׁר דָּא בְדָא וְדָא בְדָא.

תָּא חֲזֵי, כַּד אַנְהִיר עַתִּיקָא סְתִימָא בְּמוֹחָא, וּמוֹחָא אַנְהִיר לְלִבָּא, בְּדֶרֶךְ נֹעַם יְיָ. וְהָא אוֹקִימְנָא, וְדָא הוּא כֹּחַ יְיָ. הַהוּא חֵילָא דְאָתֵי מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא. סְתִימָא דְכָל סְתִימִין. יִגְדַּל נָא, דְּיִתְרְבֵּי וְיִסְגֵּי לְעֵילָּא לְעֵילָּא. וְיִתְנַגִּיד וְיִתְמְשַׁךְ לְתַתָּא. כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ, כְּמָה

לשון הקודש

גְּדוֹלָה נִמְצָאִים שָׁם בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית, וְאוֹתוֹ בֵּית דִּין עֲלֵיהֶם, שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ לְמָקוֹם שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ. וְהַדִּין נִתָּן מִשָּׁם לִקְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים שֶׁבּוֹ הַכֹּל, וְשָׁם הַלֵּב שׁוֹרֶה, וְזֶה נִזּוֹן מִמֹּחַ הָעֶלְיוֹן, וְנֶאֱחָז זֶה בָּזֶה.

כְּמוֹ זֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְהוּא בְּסוֹד מֶלֶךְ הָעֶלְיוֹן, בְּסוֹד נִכְבָּד סָתוּם, עַד שֶׁנִּמְצָא, שֶׁהַכֹּל נִזּוֹן מִמֹּחַ עֶלְיוֹן סָתוּם שֶׁל הַכֹּל. וּכְשֶׁיִּסְתַּכְּלוּ עַל הַדְּבָרִים, הַכֹּל נִקְשָׁר זֶה בָּזֶה וְזֶה בָּזֶה.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁמֵּאִיר הָעַתִּיק הַסָּתוּם בַּמֹּחַ, וְהַמֹּחַ מֵאִיר לַלֵּב, בְּדֶרֶךְ נֹעַם ה'. וְהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, וְזֶהוּ כֹּחַ ה'. אוֹתוֹ כֹּחַ שֶׁבָּא מֵהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ, סְתוּם כָּל הַסְּתוּמִים, יִגְדַּל נָא, שֶׁיִּתְרַבֶּה וְיִגְדַּל לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְיֶשְׁפַּע וְיִמְשֵׁךְ לְמַטָּה.

דְּאוּקְמוּהָ. לֵאמֹר, לְמֵילַף מֵהָכָא כָּל דָּרִין בַּתְרָאִין, לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין. לֵאמֹר, לְמֵימַר לְדָא בְּשַׁעֲתָא דְעַקְתָּא. לְמֵימַר דָּא, בְּשַׁעֲתָא דְרָוָחָא. וּמַאי הוּא. יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וְגוֹ', וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אֱמֶת אֲמַאי סָלִיק מִכָּאן. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, אִינּוּן גָּרְמוּ לֵיהּ דְּאִסְתָּלִיק מִכָּאן, דְּהָא בְּשִׁקְרוּ דִּבְּרוּ גַּרְמַיְיהוּ בְּהַהוּא מִדָּה דְּבַר נָשׁ מוֹדֵד בָּהּ, מוֹדְדִין לֵיהּ. וְכֵן שְׁאַר אֲחֲרֵי אִסְתְּלָקוּ, דְּלָא יְכִיל מֹשֶׁה לְמֵימְרִינְהוּ, בְּגִין דְּאִינּוּן גָּרְמוּ. סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶיךָ, כִּדְבָרֶיךָ מַמָּשׁ, וְהָא אַתְעָרוּ חַבְרַיָּיא, וְהָא אִתְמַר.

דָּא עִם דָּא, מַה דְּלָא הֲווֹ יַכְלִין לְמַלְלָא מִקַּדְמַת דְּנָא. נַפְקוּ מֵהַהִיא פִּתְחָא, וְיָתְבוּ בְּגִנְתָּא תְּחוֹת אִילָנִין. אָמְרוּ דָּא לְדָא, כֵּיוָן דַּאֲנָן הָכָא, וְחָמֵינָן כָּל דָּא, אִי נֵמוּת הָכָא, וַדַּאי נֵיעוּל לְעָלְמָא דְאָתֵי. יָתְבוּ.

לשון הקודש

כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשׁוּהָ. לֵאמֹר, לְלַמֵּד מִכָּאן לְכָל הַדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. לֵאמֹר, לוֹמַר לָזֶה בִּשְׁעַת צָרָה, לוֹמַר זֶה בִּשְׁעַת רְוָחָה. וּמַה הוּא? ה' אֶרֶךְ אַפַּיִם וְגוֹ', וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַדְּבָרִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֱמֶת לָמָּה עוֹלֶה מִכָּאן? אָמַר רַבִּי חִיָּיא, הֵם גָּרְמוּ שֶׁעָלָה מִכָּאן, שֶׁהֲרֵי בְּשֶׁקֶר דִּבְּרוּ עַצְמָם. בְּאוֹתָהּ מִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד, בָּהּ מוֹדְדִים לוֹ. וְכֵן שְׁאָר הָאַחֲרִים הִסְתַּלְּקוּ, שֶׁלֹּא יָכֹל מֹשֶׁה לְאָמְרָם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם גָּרְמוּ. סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ, כִּדְבָרֶךָ מַמָּשׁ, וַהֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

זֶה עִם זֶה, מַה שֶּׁלֹּא יָכְלוּ לְדַבֵּר מִקֹּדֶם זֶה. יָצְאוּ מֵאוֹתוֹ פֶּתַח, וְיָשְׁבוּ בְּגִנָּה תַּחַת אִילָנוֹת. אָמְרוּ זֶה לָזֶה, כֵּיוָן שֶׁאָנוּ כָּאן וְרָאִינוּ כָּל זֶה, אִם נָמוּת כָּאן, וַדַּאי נִכָּנֵס לָעוֹלָם הַבָּא. יָשְׁבוּ.

שֵׁינָתָא נַפְלַת עָלַיְיהוּ. וְדַמְכוּ. אַדְהָכִי, הָא הַהוּא מְמָנָא אָתָא, (דף קס"ב ע"א) וְאַתְעַר לוֹן, אָמַר לוֹן, קוּמוּ פּוּקוּ לְגוֹ פַּרְדֵּס דְּאַבְרָא. נַפְקוּ, חָמוּ לְאִלֵּין מָאנֵי מִקְרָא, דַּהֲווּ אַמְרֵי בְּהַהוּא קְרָא, (במדבר י"ד) בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִתַּמּוּ, הָא בַּאֲתָר אַחֲרָא לָא. וְשָׁם יָמוּתוּ, הָא בַּאֲתָר אַחֲרָא לָא, וְדָא בְּגוּפִין, אֲבָל בְּנִשְׁמָתִין לָא, כְּגַוְונָא דִבְנֵי גִנְתָא.

אָמַר לוֹן הַהוּא מְמָנָא, פּוּקוּ. נַפְקוּ בַּהֲדֵיהּ, אָמַר לוֹן, שְׁמַעְתּוּן מִדִּי לְגוֹ הַהוּא דַּרְגָּא. אָמְרוּ, שְׁמַעְנָא דְּהָא חַד קָלָא הָוָה אָמַר, מָאן דְּפָסַק, יִתְפַּסַּק. מָאן דְּקָצַר, יִתְקַצָּר. מָאן דְּקָצַר, יִתְאָרֵךְ. אָמַר לוֹן, יְדַעְתּוּן מָאי הַאי. אָמְרוּ, לָא. אָמַר לוֹן, חֲמִיתּוּן הַהוּא נִשְׁרָא רַבְּרְבָא, וְהַהוּא יְנוֹקָא דְקָא מְלַקֵּט עֲשָׂבִין, רִבִּי אִילָאִי דְּנִצִּיבִין הָוָה. הוּא וּבְרֵיהּ, וּמָטָא הָכָא, וְחָמָא הוּא וְינוֹקָא בְּרֵיהּ מְעַרְתָּא דָא,

לשון הקודש

שֵׁנָה נָפְלָה עֲלֵיהֶם וְנִרְדְּמוּ. בֵּין כָּךְ בָּא אוֹתוֹ מְמֻנֶּה וֶהֱעִירָם. אָמַר לָהֶם, קוּמוּ צְאוּ לְתוֹךְ פַּרְדֵּס שֶׁבַּחוּץ. יָצְאוּ. רָאוּ אוֹתָם בַּעֲלֵי מִקְרָא שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים בְּאוֹתוֹ פָּסוּק, בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִתַּמּוּ – הֲרֵי בְּמָקוֹם אַחֵר לֹא. וְשָׁם יָמֻתוּ – הֲרֵי בְּמָקוֹם אַחֵר לֹא. וְזֶה בַּגּוּפִים, אֲבָל בַּנְּשָׁמוֹת לֹא כְּמוֹ בְּנֵי הַגָּן.

אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ מְמֻנֶּה, צְאוּ. יָצְאוּ עִמּוֹ. אָמַר לָהֶם, שְׁמַעְתֶּם דָּבָר לְתוֹךְ אוֹתָהּ דַּרְגָּה? אָמְרוּ, שָׁמַעְנוּ, שֶׁהֲרֵי קוֹל אֶחָד הָיָה אוֹמֵר: מִי שֶׁפָּסַק – יִפָּסֵק, וּמִי שֶׁקִּצֵּר – יִתְקַצֵּר. מִי שֶׁקִּצֵּר – יִתְאָרֵךְ. אָמַר לָהֶם, יְדַעְתֶּם מַה זֶּה? אָמְרוּ, לֹא. אָמַר לָהֶם, רְאִיתֶם אוֹתוֹ נֶשֶׁר גָּדוֹל וְאוֹתוֹ תִּינוֹק שֶׁמְּלַקֵּט עֲשָׂבִים? זֶה הָיָה רַבִּי אִילָאִי מִנְּצִיבִין, הוּא וּבְנוֹ, וְהִגִּיעַ לְכָאן, וְרָאָה הוּא וּבְנוֹ הַתִּינוֹק מְעָרָה זוֹ. כֵּיוָן

כֵּיוָן דְּעָאלוּ לְגוֹ חָשׁוּךְ, לָא יָכִילוּ לְמִסְבַּל, וּמִיתוּ.

וְהַהוּא יְנוּקָא בְּרֵיהּ, קַיְימָא בְּכָל יוֹמָא קָמֵיהּ דְּבְצַלְאֵל, בְּשַׁעֲתָא דְנָחִית מִמְּתִיבְתָּא עִלָּאָה, וְאָמַר קָמֵיהּ תְּלַת מִלִּין, עַד לָא יִפְתַּח בְּצַלְאֵל בְּרָזִין סְתִימִין דְּחָכְמְתָא, דְּכָל מִלּוֹי רָזִין סְתִימִין אִינּוּן, (ישעיה סד) דְּעַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ. הַאי (מָאן) דְּאָמַר, מָאן דְּפָסַק יִתְפְּסַק. מָאן דְּפָסַק מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, עַל מִלִּין בְּטֵלִין, יִתְפַּסְקוּן חָיּוֹהִי מֵהַאי עָלְמָא, וְדִינֵיהּ קַיְימָא בְּהַהוּא עָלְמָא. מָאן דְּקָצַר יִתְקַצָּר, מָאן דְּקָצַר אָמֵן, וְלָא מַאֲרִיךְ בֵּיהּ גּוֹ נַיְיחָא, יִתְקְצַר מֵחַיִּין דְּהַאי עָלְמָא. מָאן דְּקָצַר יִתְאָרֵךְ, מָאן דְּאָמַר אֶחָד, אִצְטְרִיךְ לְחַטְּפָא אֶלֶף, וּלְקַצְּרָא קְרִיאָה דִילֵהּ, וְלָא יְעַכֵּב בְּהַאי אָת כְּלָל. וּמַאן דְּעָבִיד דָּא, יִתְאָרְכוּן חַיָּיו.

לשון הקודש

שֶׁנִּכְנְסוּ לְתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, לֹא יָכְלוּ לִסְבֹּל, וּמֵתוּ. **וְאוֹתוֹ** תִּינוֹק בְּנוֹ עוֹמֵד כָּל יוֹם לִפְנֵי בְּצַלְאֵל בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹרֵד מֵהַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה, וְאוֹמֵר לְפָנָיו שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים, עַד שֶׁלֹּא יִפְתַּח בְּצַלְאֵל בְּסוֹדוֹת סְתוּמִים שֶׁל הַחָכְמָה, שֶׁכָּל דְּבָרָיו סוֹדוֹת סְתוּמִים הֵם, (ישעיה סד) שֶׁעַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ. (מי) זֶה שֶׁאָמַר מִי שֶׁפָּסַק יִפָּסֵק. מִי שֶׁפּוֹסֵק דִּבְרֵי תוֹרָה עַל דְּבָרִים בְּטֵלִים, יִפָּסְקוּ חַיָּיו מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, וְדִינוֹ עוֹמֵד בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. מִי שֶׁקִּצֵּר יִתְקַצֵּר – מִי שֶׁקִּצֵּר אָמֵן וְלֹא מַאֲרִיךְ בּוֹ תּוֹךְ מְנוּחָה, יִתְקַצֵּר מֵחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה. מִי שֶׁקִּצֵּר יִתְאָרֵךְ – מִי שֶׁאוֹמֵר אֶחָד, צָרִיךְ לַחְטֹף אָלֶ"ף וּלְקַצֵּר קְרִיאָתָהּ, וְלֹא יְעַכֵּב בָּאוֹת הַזֹּאת כְּלָל. מִי שֶׁעָשָׂה כֵּן, יִתְאָרְכוּ חַיָּיו.

אָמְרוּ לֵיהּ, תּוּ אָמַר, תְּרֵין אִינּוּן, וַחֲדָא אִשְׁתַּתַּף בְּהוּ, וְאִינּוּן תְּלָתָא. וְכַד הֲווֹ תְּלָתָא, אִינּוּן חַד. אָמַר לוֹן, אִלֵּין תְּרֵין שְׁמָהָן דִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן יְיָ יְיָ. אֱלֹהֵינוּ אִשְׁתַּתַּף בְּהוּ, וְאִיהוּ חוֹתָמָא דְגוּשְׁפַּנְקָא, אֱמֶת. וְכַד מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא אִינּוּן חַד בְּיִחוּדָא חָדָא.

תּוּ אָמַר, תְּרֵין אִינּוּן וְחַד אִתְהַדָּר. כַּד שַׁלִּיט. טָאס עַל גַּדְפֵּי רוּחָא, וְשָׁאט בְּמָאתָן אֶלֶף, וְאִתְטָמַר. אָמַר לוֹן, אִלֵּין תְּרֵין כְּרוּבִים, דְּהֲוָה רָכִיב בְּהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּמִן יוֹמָא דְאַגְנִיז יוֹסֵף מֵאֲחוּי, אַגְנִיז אִיהוּ (ס"א חַד), וְאִשְׁתְּאַר חַד לְגַבֵּי בִנְיָמִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים יח) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעָף וַיֵּדֶא עַל כַּנְפֵי רוּחַ. וְאַגְנִיז בְּמָאתָן אֶלֶף עָלְמִין וְאִתְטָמַר, הַהוּא דְרָכִיב עָלֵיהּ, דְּאִינּוּן מָאתָן אֶלֶף גְּנִיזִין, אִינּוּן דִילֵיהּ, בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

אָמְרוּ לוֹ, עוֹד אָמַר, שְׁנַיִם הֵם, וְאֶחָד הִשְׁתַּתֵּף בָּהֶם, וְהֵם שְׁלֹשָׁה. וּכְשֶׁהָיוּ שְׁלֹשָׁה, הֵם אֶחָד. אָמַר לָהֶם, אֵלֶּה שְׁנֵי שֵׁמוֹת שֶׁל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם ה' ה'. אֱלֹהֵינוּ הִשְׁתַּתֵּף בָּהֶם, וְהוּא חוֹתָם הַטַּבַּעַת, אֱמֶת. וּכְשֶׁמִּתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, הֵם אֶחָד בְּיִחוּד אֶחָד. **עוֹד** אָמַר, שְׁנַיִם הֵם, וְאֶחָד חָזַר. כְּשֶׁשּׁוֹלֵט, טָס עַל כַּנְפֵי הָרוּחַ וְשָׁט בְּמָאתַיִם אֶלֶף, וְנִסְתַּר. אָמַר לָהֶם, אֵלּוּ שְׁנֵי כְּרוּבִים שֶׁהָיָה רוֹכֵב בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמִיּוֹם שֶׁגְּנַזוּ יוֹסֵף מֵאֶחָיו, גְּנָזוּ הוּא (אֶחָד), וְנִשְׁאַר אֶחָד אֵצֶל בִּנְיָמִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים יח) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעָף וַיֵּדֶא עַל כַּנְפֵי רוּחַ. וְגִנְזוּ בְּמָאתַיִם אֶלֶף עוֹלָמוֹת, וְנִסְתַּר אוֹתוֹ שֶׁרוֹכֵב עָלָיו, שֶׁהֵם מָאתַיִם אֶלֶף גְּנָזִים, הֵם שֶׁלּוֹ בָּרוּךְ הוּא.

פּוּקוּ מֵהָכָא, זַכָּאִין אַתּוּן, נַפְקוּ, יָהַב לוֹן הַהוּא מְמָנָא וַוּרְדָּא (ס"א אַחֲרָא) **חָדָא וְנַפְקוּ. כַּד נַפְקוּ אַסְתִּים פּוּם מְעַרְתָּא, וְלָא אִתְחֲזֵי כְּלָל. חָמוּ הַהוּא נִשְׁרָא, דְּהֲוָה נָחִית מֵהַהוּא אִילָנָא, וְעָאל גּוֹ מְעַרְתָּא אַחֲרָא. אַרְחוּ אִינּוּן בְּהַהוּא וַוּרְדָּא, וְעָאלוּ תַּמָּן, אַשְׁכָּחוּ הַהוּא נִשְׁרָא אַפּוּם מְעַרְתָּא, אָמַר לוֹן עוּלוּ זַכָּאֵי קְשׁוֹט חַבְרִין, דְּהָא לָא חֲמֵינָא חֶדְוָה דְּחַבְרוּתָא, מִן יוֹמָא דַּאֲנָא הָכָא, אֶלָּא בְּכוּ.**

עָאלוּ מָאטוּ לַפַּרְדֵּס אַחֲרָא, וְהַהוּא נִשְׁרָא בַּהֲדַיְיהוּ, כַּד מָטוּ לְגַבֵּי אִינּוּן מָאֲרֵיהוֹן דְּמִשְׁנָה, אִתְהַדָּר הַהוּא נִשְׁרָא בְּדִיוּקְנָא דְּאָדָם, בִּלְבוּשׁ יְקָר, מְנַהֲרָא כְּוָוּתַיְיהוּ, וְיָתִיב עִמְּהוֹן כַּחֲדָא, אָמַר לְאִינּוּן דְּיַתְבֵי, הָבוּ יְקָר לְמָאֲרֵי מַתְנִיתָא דְּאָתוּ הָכָא, דְּהָא מָאֲרֵיהוֹן אַחְמֵי לוֹן פְּלִיאָן רַבְרְבָן הָכָא. אָמַר חַד מִנַּיְיהוּ, אִית בְּכוּ סִימָנָא. אָמְרוּ הִין. אַפִּיקוּ תְּרֵין

לשון הקודש

צְאוּ מִכָּאן, אַשְׁרֵיכֶם. יָצְאוּ. נָתַן לָהֶם אוֹתוֹ מְמֻנֶּה שׁוֹשַׁנָּה (אַחֶרֶת) אַחַת וְיָצְאוּ. כְּשֶׁיָּצְאוּ, נִסְתַּם פִּי הַמְּעָרָה וְלֹא נִרְאָה כְּלָל. רָאוּ אוֹתוֹ נֶשֶׁר שֶׁהָיָה יוֹרֵד מֵאוֹתוֹ עֵץ וְנִכְנַס לִמְעָרָה אַחֶרֶת. הֵרִיחוּ הֵם בְּאוֹתָהּ שׁוֹשַׁנָּה וְנִכְנְסוּ לְשָׁם, מָצְאוּ אוֹתוֹ נֶשֶׁר עַל פִּי הַמְּעָרָה. אָמַר לָהֶם, הִכָּנְסוּ צַדִּיקֵי אֱמֶת חֲבֵרִים, שֶׁחֲרֵי לֹא רָאִיתִי שִׂמְחַת הַחַבְרוּתָא מִיּוֹם שֶׁאֲנִי כָּאן, אֶלָּא בָּכֶם.

נִכְנְסוּ. הִגִּיעוּ לְפַרְדֵּס אַחֵר, וְאוֹתוֹ נֶשֶׁר עִמָּהֶם. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְאוֹתָם בַּעֲלֵי מִשְׁנָה, חָזַר אוֹתוֹ נֶשֶׁר בִּדְמוּת אָדָם בִּלְבוּשׁ נִכְבָּד מֵאִיר כְּמוֹתָם, וְיָשַׁב אִתָּם כְּאֶחָד. אָמַר לְאוֹתָם שֶׁיּוֹשְׁבִים, תְּנוּ כָבוֹד לְבַעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁבָּאוּ לְכָאן, שֶׁהֲרֵי רִבּוֹנָם הֶרְאָה לָהֶם נִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת כָּאן. אָמַר אֶחָד מֵהֶם, יֵשׁ בָּכֶם סִימָן?

וְרָדִין, וְאַרְחוּ בְהוּ. אָמְרוּ, תִּיבוּ מָאֵרֵי מִתִּיבְתָּא, תִּיבוּ זַכָּאֵי קְשׁוֹט, אֲחִידוּ בְהוּ, וְיָתְבוּ. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, אוֹלְפוּ תַּפְּוָן תְּלָתִין הֲלָכוֹת, דְּלָא הֲווֹ יַדְעֵי מִקַּדְמַת דְּנָא, וְרָזִין אַחֲרָנִין דְּאוֹרַיְיתָא.

אָהַדְּרוּ לְגַבֵּי אִינּוּן מָאֵרֵי מִקְרָא, אַשְׁכָּחוּ דַּהֲווֹ אַמְרֵי, (תהלים פב) אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם. אֲנִי אָמַרְתִּי, בְּשַׁעֲתָא דְּאַקְדִּימְתּוּן עֲשִׂיָּה לַשְּׁמִיעָה. דְּהָא אֱלֹהִים אַתֶּם וְגוֹ'. כֵּיוָן דְּאַמְשְׁכְתּוּן בָּתַר יֵצֶר הַרַע, אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וְגוֹ'. מַה מִּיתָתוֹ שֶׁל אָדָם אֲחִית לֵיהּ לְעַפְרָא, בְּגִין דְּיִתְמְחֵי הַהוּא יֵצֶר הָרָע דִּי בְּגַוֵּיהּ, וְהַהוּא יֵצֶר הָרָע אִיהוּ דְּמִית, וְאִתְעַכָּל בְּגַוֵּיהּ. (דף קס"ב ע"ב).

אָמַר הַהוּא סָבָא דְּעָלַיְיהוּ, אוֹף הָכָא כְּתִיב, וּפִגְרֵיכֶם אַתֶּם יִפְּלוּ בַּמִּדְבָּר הַזֶּה. מָאי פִּגְרֵיכֶם. דָּא יֵצֶר הָרָע, כָּלִיל דְּכַר וְנוּקְבָא. חֶסְרוֹנִין דְּאִית בְּכוּ, דְּיֵצֶר

לשון הקודש

אָמְרוּ, הֵן. הוֹצִיאוּ שְׁנֵי שׁוֹשַׁנִּים וְהֵרִיחוּ בָהֶם. אָמְרוּ, שְׁבוּ בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבָה, שְׁבוּ צַדִּיקֵי אֱמֶת. אָחֲזוּ בָהֶם וְיָשְׁבוּ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לָמְדוּ שָׁם שְׁלֹשִׁים הֲלָכוֹת שֶׁלֹּא יָדְעוּ מִקֹּדֶם, וְסוֹדוֹת תּוֹרָה אֲחֵרִים.

חָזְרוּ לִפְנֵי אוֹתָם בַּעֲלֵי מִקְרָא, וּמָצְאוּ שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים, (שם פב) אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם. אֲנִי אָמַרְתִּי, בְּשָׁעָה שֶׁהִקְדַּמְתֶּם עֲשִׂיָּה לַשְּׁמִיעָה, שֶׁהֲרֵי אֱלֹהִים אַתֶּם וְגוֹ'. כֵּיוָן שֶׁנִּמְשַׁכְתֶּם אַחַר יֵצֶר הָרָע – אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וְגוֹ'. מַה מִּיתָתוֹ שֶׁל אָדָם מוֹרִידָתוֹ לֶעָפָר כְּדֵי שֶׁיִּמָּחֶה אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע שֶׁבְּתוֹכוֹ, וְאוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע הוּא שֶׁמֵּת וְנִתְעַכֵּל בְּתוֹכוֹ.

אָמַר אוֹתוֹ זָקֵן שֶׁעֲלֵיהֶם, גַּם כָּךְ כָּתוּב, וּפִגְרֵיכֶם אַתֶּם יִפְּלוּ בַּמִּדְבָּר הַזֶּה. מַה זֶּה פִּגְרֵיכֶם? זֶה יֵצֶר הָרָע, כּוֹלֵל זָכָר וּנְקֵבָה.

הָרָע נָחִית תָּדִיר לְחֶסְרוֹנָא, וְלָא סָלִיק. בַּקֹּדֶשׁ מַעֲלִין וְלָא מוֹרִידִין, בִּמְסָאֲבוּ מוֹרִידִין תָּדִיר, וְלָא מַעֲלִין. וְעַל דָּא אִקְרוּן פִּגְרֵיכֶם, חֶסְרוֹנִין דִּלְכוֹן. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמואל א ל) אֲשֶׁר פִּגְרוּ מֵעֲבוֹר אֶת הַנַּחַל וְגוֹ', סוֹפָא דִקְרָא אוֹכַח, דִּכְתִיב יִפְּלוּ, וְלָא כְתִיב תִּפְּלוּ. וְעַל דָּא, בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִתַּמּוּ אִינּוּן פְּגָרִים וְשָׁם יָמוּתוּ, בְּגִין דִּרְעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשֵׁיצָאָה לְהָנֵי פְּגָרִים מֵעָלְמָא, לְעָלַם.

אָמַר לְהוּ רִבִּי אִילָּאִי, זַכָּאֵי קְשׁוֹט, עוּלוּ וְתֶחֱמוּ, דְּהָא רְשׁוּ אִתְמְסַר לְכוּ, לְמֵיעָל עַד הַהוּא אֲתָר דְּפָרוֹכְתָּא פְּרִיסָא. זַכָּאָה חוּלָּקְכוֹן. קָמוּ וְעָאלוּ גוֹ דּוּכְתָּא חָדָא, וַהֲווּ תַּמָּן מָאֲרֵיהוֹן דְּאַגָּדָה, וְאַנְפֵּיהוֹן מְנַהֲרָן כִּנְהִירוּ דְשִׁמְשָׁא. אָמְרוּ מָאן אִלֵּין. אָמַר לְהוֹן, אִלֵּין מָאֲרֵיהוֹן דְּאַגָּדָה. וְחָמָאן בְּכָל יוֹמָא נְהִירוּ דְאוֹרַיְיתָא כִּדְקָא יֵאוֹת. קַיְימוּ, וּשְׁמָעוּ כַּמָּה

לשון הקודש

חֶסְרוֹנוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּכֶם, שֶׁיֵּצֵר הָרָע יוֹרֵד תָּמִיד לְחִסָּרוֹן, וְלֹא עוֹלֶה. בַּקֹּדֶשׁ מַעֲלִים וְלֹא מוֹרִידִים. בַּטֻּמְאָה מוֹרִידִים תָּמִיד וְלֹא מַעֲלִים. וְעַל זֶה נִקְרְאוּ פִּגְרֵיכֶם, חֶסְרוֹנוֹתֵיכֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–א ל) אֲשֶׁר פִּגְרוּ מֵעֲבֹר אֶת [הַ]נַּחַל וְגוֹ'. סוֹף הַפָּסוּק מוֹכִיחַ, שֶׁכָּתוּב יִפְּלוּ, וְלֹא תִּפְּלוּ. וְעַל כָּךְ, בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִתַּמּוּ אוֹתָם פְּגָרִים וְשָׁם יָמוּתוּ, מִשּׁוּם שֶׁרְצוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַשְׁמִיד אוֹתָם פְּגָרִים מֵהָעוֹלָם לְעוֹלָם.

אָמַר לָהֶם רַבִּי אִילָּאִי, צַדִּיקֵי אֱמֶת, הִכָּנְסוּ וּרְאוּ, שֶׁהֲרֵי רְשׁוּת נִמְסְרָה לָכֶם לְהִכָּנֵס עַד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁפָּרֹכֶת פְּרוּסָה. אַשְׁרֵי חֶלְקְכֶם. קָמוּ וְנִכְנְסוּ לְתוֹךְ מָקוֹם אֶחָד, וְהָיוּ שָׁם בַּעֲלֵי אַגָּדָה, וּפְנֵיהֶם מְאִירִים כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ. אָמְרוּ, מִי אֵלֶּה? אָמַר לָהֶם, אֵלֶּה בַּעֲלֵי אַגָּדָה,

מִלִּין חַדְתִּין בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא אִתְיְהִיב לוֹן רְשׁוּ לְמֵיעַל לְגַוַיְיהוּ.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אִילָאִי, עוּלוּ לְדוּכְתָּא אַחֲרָא וְתֶחֱמוּ. עָאלוּ לְגוֹ גִּנְתָּא אַחֲרָא, וְחָמוּ אוֹף הָכִי כָּרָאן קִבְרִין, וּמִיַּד מֵתִין. וּמִתְהַדְּרִין חַיִּין בְּגוּפִין מְנַהֲרָן קַדִּישִׁין. אָמְרֵי לֵיהּ, מָאי הַאי. אָמַר לֵיהּ, דָּא עַבְדֵּי בְכָל יוֹמָא, וּמִיַּד דְּשַׁכְבֵי מִתְעַכְּלָא הַהוּא זוּהֲמָא בִישָׁא דְקַבִּילוּ בְּקַדְמִיתָא, וְקַיְימִין מִיַּד בְּגוּפִין חַדְתִּין מְנַהֲרִין, בְּאִינּוּן גּוּפִין קַדִּישִׁין דְּקַיְימֵי עַל טוּרָא דְסִינַי, כְּגַוְונָא דְאַתּוּן הָכָאן, קַיְימוּ כֻּלְּהוּ עַל טוּרָא דְסִינַי, בְּגוּפִין בְּלָא לִכְלוּכָא כְלַל, כֵּיוָן דְּאַמְשִׁיכוּ עָלַיְיהוּ יֵצֶר הָרָע, אִתְהַדָּרוּ בְּגוּפִין אַחֲרָנִין, דְּגוּפִין קַדְמָאִין, גּוּפִין נוּכְרָאִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב.

לשון הקודש

וְרוֹאִים בְּכָל יוֹם אוֹר הַתּוֹרָה כָּרָאוּי. עָמְדוּ וְשָׁמְעוּ כַּמָּה דְבָרִים חֲדָשִׁים בַּתּוֹרָה, וְלֹא נִתְּנָה לָהֶם רְשׁוּת לְהִכָּנֵס לְתוֹכָם.

אָמַר לָהֶם רַבִּי אִילָאִי, הִכָּנְסוּ לְמָקוֹם אַחֵר וְתִרְאוּ. נִכְנְסוּ לְתוֹךְ גִּנָּה אַחֶרֶת, וְרָאוּ גַּם כָּךְ כּוֹרִים קְבָרִים, וּמִיָּד מֵתִים, וְחוֹזְרִים חַיִּים בְּגוּפוֹת מְאִירִים קְדוֹשִׁים. אָמְרוּ לוֹ, מַה זֶּה? אָמַר לָהֶם, זֶה עוֹשִׂים בְּכָל יוֹם, וּמִיָּד שֶׁשּׁוֹכְבִים, מִתְעַכֶּלֶת אוֹתָהּ זֻהֲמָה רָעָה שֶׁקִּבְּלוּ בַּתְּחִלָּה, וְעוֹמְדִים מִיָּד בְּגוּפִים חֲדָשִׁים מְאִירִים, בְּאוֹתָם גּוּפִים קְדוֹשִׁים שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי, כְּמוֹ שֶׁאַתֶּם רוֹאִים, עָמְדוּ כֻּלָּם עַל הַר סִינַי בְּגוּפִים לְלֹא לִכְלוּךְ כְּלָל. כֵּיוָן שֶׁהִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם יֵצֶר הָרָע, חָזְרוּ בְּגוּפִים אֲחֵרִים שֶׁל גּוּפִים רִאשׁוֹנִים, גּוּפִים נָכְרִיִּים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב.

קָלָא אִתְעַר, זִילוּ אִתְכְּנָשׁוּ, הָא אָהֲלִיאָב קָאִים עַל קִיּוּמֵיהּ, וְכָל אִינּוּן קַתֶּדְרָאִין קַמֵּיהּ. לְשַׁעֲתָא פָּרְחוּ כֻּלְּהוּ, וְלָא חָמוּ מִדִּי, אִשְׁתָּאֲרוּ בִּלְחוֹדַיְיהוּ תְּחוֹת אִילָנִין דְּגִנְתָּא. חָמוּ פִּתְחָא אַחֲרָא, עָאלוּ תַּמָּן, חָמוּ הֵיכְלָא חָדָא, עָאלוּ וְיָתִיבוּ תַּמָּן. תְּרֵין עוּלֵימִין הֲווֹ תַּמָּן. זָקְפוּ עַיְינִין, וְחָמוּ חַד מַשְׁכְּנָא מְרֻקְּמָא בְּכָל זִינֵי צִיּוּרִין וּגְוָונִין דְּעָלְמָא, וְעָלֵיהּ פְּרֵים פְּרִיסָא דִנְהוֹרָא מְנַצְּצָא, דְּלָא יַכְלִין עַיְינִין לְאִסְתַּכְּלָא (וּכְפוּן תְּרֵין מִילִין חָמוּ גּוֹ הַהוּא מַשְׁכְּנָא עַד אֲתַר פָּרוֹכְתָּא פְּרִיסָא דְּלָא חָמוּ), **מִתַּמָּן וּלְהָלְאָה לָא חָמוּ כְּלוּם.**

אַרְכִּינוּ אוּדְנִין, וּשְׁמָעוּ חַד קָלָא דְּהַוָּה אָמַר, בְּצַלְאֵל רְבִיעָאָה אִיהוּ לִנְהוֹרִין עִלָּאִין. יוֹסֵף רְבִיעָאָה אִיהוּ גּוֹ נְהוֹרִין דְּאָדָם קַדְמָאָה. סְלִיקוּ דִּלְעֵילָא, חֲבִיבָא דְּכֹלָּא. עָלֵיהּ כְּתִיב, (במדבר כח) וְנִסְכּוֹ רְבִיעִית הַהִין בַּקֹּדֶשׁ וְגוֹ'. מָאן דְּיִסְתָּכַּל וְחָמֵי, יִסְמוּן

לשון הקודש

קוֹל הִתְעוֹרֵר: לְכוּ הִתְכַּנְּסוּ, הֲרֵי אָהֲלִיאָב עוֹמֵד עַל עָמְדוֹ, וְכָל אוֹתָן קָתֶדְרָאוֹת עִמּוֹ. לְשָׁעָה פָּרְחוּ כֻּלָּם וְלֹא רָאוּ דָּבָר. נִשְׁאֲרוּ לְבַד תַּחַת אִילָנוֹת הַגִּנָּה. רָאוּ פֶּתַח אַחֵר, נִכְנְסוּ לְשָׁם, רָאוּ הֵיכָל אֶחָד, נִכְנְסוּ וְיָשְׁבוּ שָׁם. שְׁנֵי עֲלָמִים הָיוּ שָׁם. הֵרִימוּ עֵינַיִם, וְרָאוּ מִשְׁכָּן אֶחָד מְרֻקָּם בְּכָל מִינֵי צִיּוּרִים וּגְוָנִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְעָלָיו פְּרוּסָה פְּרִיסַת אוֹר נוֹצֶצֶת שֶׁלֹּא יְכוֹלוֹת הָעֵינַיִם לְהִסְתַּכֵּל. (וּכְפִי שְׁנֵי מִילִין רָאוּ תּוֹךְ אוֹתוֹ הַמִּשְׁכָּן עַד מְקוֹם פְּרִיסַת הַפָּרֹכֶת שֶׁלֹּא רָאוּ) מִשָּׁם וָהָלְאָה לֹא רָאוּ כְּלוּם.

הַרְכִּינוּ אָזְנַיִם, וְשָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד שֶׁהָיָה אוֹמֵר: בְּצַלְאֵל רְבִיעִי הוּא לְאוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים. יוֹסֵף רְבִיעִי הוּא תּוֹךְ אוֹרוֹת אָדָם הָרִאשׁוֹן. עֲלֵיָה שֶׁל מַעְלָה חֲבִיבַת הַכֹּל, עָלֶיהָ כָּתוּב (במדבר כח) וְנִסְכּוֹ רְבִיעִית הַהִין בַּקֹּדֶשׁ וְגוֹ'. מִי

עֵינֵיהּ. מָאן דְּלָא יִסְתָּכַּל, חָמֵי וְאִתְפְּתַח. אִילָנָא דְתַמְנֵי סְרֵי, כַּד כָּפִיף, יִזְקוֹף וְיִתְקְיַים. אִי לָא כָּפִיף, חִוְיָא בִישָׁא אָכִיל לֵיהּ. מָאן דְּעָאל תְּרֵין כְּרוּבִין לְגוֹ, רְעוּתֵיהּ אִתְעָבִיד. מָאן דִּמְעַיֵּין, רָחִיק מֵרְעוּתֵיהּ. קָרְבְּנָא דְרַבְיָא, שְׁלִים לְאִתְקַבְּלָא. פָּסַק הַהוּא קָלָא.

אָמְרוּ אִינּוּן תְּרֵין עוּלֵימִין, סִימָנָא אִית בְּגַוַּיְיכוּ. אָמְרוּ הִין. אַפִּיקוּ אִינּוּן תְּרֵין וָרְדִין, אַרְחוּ בְּחוּ, אָמְרוּ תִּיבוּ, עַד דְּתִשְׁמְעוּן תְּרֵין מִלִּין, בְּרָזִין עַתִּיקִין, מִגּוֹ מָאנֵי מְתִיבְתָּא, וִיהוֹן תָּדִיר בְּרָזָא בְּגַוַּיְיכוּ. אָמְרוּ הֵן.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל הָנֵי מִלִּין, וְכָל מַה דְּחָמוּ, כַּתְבוּ. וְכַד מָטוּ הָכָא, הָוָה כְתִיב (תהלים לט) אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטוֹא בִּלְשׁוֹנִי. וַאֲנָא שָׁאִילְנָא לַאֲבִי אַבָּא, כַּמָּה הֲווֹ אִינּוּן תְּרֵין מִלִּין, וְאָמַר לִי חַיֶּיךָ בְּרִי,

לשון הקודש

שֶׁיִּסְתַּכֵּל וְיִרְאֶה, יִפָּקְחוּ עֵינָיו. מִי שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל, יִרְאֶה וְיִפָּתְחוּ עֵינָיו. עֵץ שֶׁל שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה, כְּשֶׁמִּתְכּוֹפֵף, יִזְקֹף וְיַעֲמֹד. אִם לֹא מִתְכּוֹפֵף, נָחָשׁ רַע יֹאכַל אוֹתוֹ. מִי שֶׁמַּכְנִיס שְׁנֵי כְּרוּבִים לִפְנִים, רְצוֹנוֹ יֵעָשֶׂה. מִי שֶׁמְּעַיֵּן רָחוֹק מֵרְצוֹנוֹ, קָרְבַּן הַתִּינוֹק שָׁלֵם לְהִתְקַבֵּל. פָּסַק אוֹתוֹ הַקּוֹל.

אָמְרוּ אוֹתָם שְׁנֵי עֲלָמִים, סִימָן יֵשׁ בָּכֶם? אָמְרוּ, הֵן. הוֹצִיאוּ שְׁנֵי שׁוֹשַׁנִּים וְהֵרִיחוּ בָהֶם. אָמְרוּ, שְׁבוּ עַד שֶׁתִּשְׁמְעוּ שְׁנֵי דְבָרִים בְּסוֹדוֹת עַתִּיקִים מִתּוֹךְ רָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה, וְיִהְיוּ תָמִיד בְּסוֹד בְּתוֹכְכֶם. אָמְרוּ, הֵן.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ וְכָל מַה שֶׁרָאוּ, כָּתְבוּ. וּכְשֶׁהִגִּיעוּ לְכָאן, הָיָה כָּתוּב (תהלים לט) אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטוֹא בִּלְשׁוֹנִי. וַאֲנִי שָׁאַלְתִּי לַאֲבִי אַבָּא, כַּמָּה הָיוּ אוֹתָם שְׁנֵי

אִינּוּן תְּרֵין מִלִּין, בָּאנוּ עָלְמִין, וְחָרִיבוּ עָלְמִין, מָאן דְּאִשְׁתַּמָּשׁ בְּהוּ.

כֵּיוָן דְּשַׁמְעוּ אִלֵּין תְּרֵין מִילִּין, אָמְרוּ אִינּוּן יְנוּקֵי, פּוּקוּ פּוּקוּ, לֵית לְכוּ רְשׁוּתָא יַתִּיר לְמִשְׁמַע. אַפִּיק חַד מִנַּיְיהוּ, תַּפּוּחַ אֶחָד, וְיָהַב לוֹן. וְאָמַר, אַרְחוּ בְדָא, אַרְחוּ בֵּיהּ, וְנַפְקוּ, וּמִכָּל דְּחָמוּ לָא אַנְשׁוּ כְלוּם. נַפְקוּ.

הָא מְמָנָא אַחֲרָא, אָתָא אָמַר לוֹן, חַבְרַיָּיא, רִבִּי אִילָּאִי שָׁדַרְנִי לְכוּ, תּוֹרֵיכוּ לֵיהּ הָכָא אַפּוּם מְעַרְתָּא, וְהוּא יֵיתֵי וְיוֹדַע לְכוּ מִלִּין עִלָּאִין דְּלָא יְדַעְתּוּן. דְּאִיהוּ תָּבַע מִגּוֹ (דף קס"ג ע"א) מְתִיבְתָּא, דְּיִהֵא לֵיהּ רְשׁוּ לְגַלָּאָה לְכוּ מִלִּין. נַפְקוּ בַּהֲדֵיהּ וְאוֹרִיכוּ אַפּוּם מְעַרְתָּא, וַהֲווּ מְהַדְּרִין מִלֵּי דָא לְדָא, מִכָּל מַה דְּחָמוּ וְאוֹלִפוּ תַּמָּן.

לשון הקודש

דְּבָרִים? וְאָמַר לִי, חַיֶּיךָ בְּנִי, אוֹתָם שְׁנֵי דְּבָרִים בָּנוּ עוֹלָמוֹת וְהֶחֱרִיבוּ עוֹלָמוֹת מִי שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם.

כֵּיוָן שֶׁשָּׁמְעוּ שְׁנֵי דְּבָרִים אֵלּוּ, אָמְרוּ אוֹתָם תִּינוֹקוֹת, צְאוּ צְאוּ! אֵין לָכֶם רְשׁוּת יוֹתֵר לִשְׁמֹעַ! הוֹצִיא אֶחָד מֵהֶם תַּפּוּחַ אֶחָד, וְנָתַן לָהֶם וְאָמַר, הָרִיחוּ בָזֶה, הָרִיחוּ בוֹ. וְיָצְאוּ, וּמִכָּל מַה שֶּׁרָאוּ לֹא שָׁכְחוּ כְלוּם. יָצְאוּ.

חֲרֵי מְמֻנֶּה אַחֵר בָּא וְאָמַר לָהֶם, חֲבֵרִים, רַבִּי אִילָּאִי שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם, חַכּוּ לִי כָּאן עַל פִּי הַמְּעָרָה, וְהוּא יָבֹא וְיוֹדִיעַ לָכֶם דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁלֹּא יְדַעְתֶּם. שֶׁהוּא תָּבַע מִתּוֹךְ הַיְשִׁיבָה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ רְשׁוּת לְגַלּוֹת לָכֶם דְּבָרִים. יָצְאוּ אִתּוֹ וְחִכּוּ עַל פִּי הַמְּעָרָה, וְהָיוּ מַחֲזִירִים דְּבָרִים זֶה לָזֶה מִכָּל מַה שֶּׁרָאוּ וְלָמְדוּ שָׁם.

אַדְּהָכִי, הָא רִבִּי אִילָאִי אָתָא, נָהִיר כְּשִׁמְשָׁא. אָמַר לֵיהּ אוֹרַיְיתָא חַדְתָּא שְׁמַעְתָּא. אָמַר לוֹן וַדָּאי, וּרְשׁוּ יַהֲבוּ לִי לְמֵימַר לְכוּ מִלֵּי. אִתְחַבְּרוּ כַּחֲדָא אַפּוּם מְעַרְתָּא, וְיָתְבוּ. אָמַר לוֹן זַכָּאִין אַתּוּן, דְּאַחְמֵי לְכוֹן מָארֵיכוֹן כְּגַוְונָא דְעָלְמָא דְאָתֵי, וְהָא לֵית לְכוּ דְחִילוּ וְאֶמְתָּנוּ, אָמְרוּ וַדָּאי הָא אִתְנְשֵׁי מִנָּן אָרְחָא דִבְנֵי נָשָׁא, וּתַוָּוהָא אִיהוּ עַל כָּל מַה דַּחֲמֵינָן בְּהַאי טוּרָא.

אָמַר לוֹן, חֲמִיתוּן אִלֵּין טוּרַיָּא, כֻּלְּהוּ רָאשֵׁי מִתִּיבְתֵּי לְעַמָּא דָא דִבְמִדְבְּרָא. וְזָכוּ הַשְׁתָּא, מַה דְּלָא זָכוּ כַּד הֲווֹ בַּחַיִּין. וְאִלֵּין רֵישֵׁי מִתִּיבְתֵּי, כֻּלְּהוּ בְּרֵישׁ יַרְחֵי וְשַׁבַּתֵּי וּמוֹעֲדַיָּא, מִתְכַּנְּשֵׁי לְגַבֵּי טוּרָא דְאַהֲרֹן כַּהֲנָא, וּמִתְעָרֵי לְגַבֵּיהּ, וְעָאלִין גּוֹ מִתִּיבְתָּא דִילֵיהּ, וּמִתְחַדְּשָׁן תַּמָּן, בְּדַכְיוּ דְטַלָּא קַדִּישָׁא דְנָחִית עַל רֵישֵׁיהּ, וּמְשַׁח רְבוּ דְנָגִיד עָלֵיהּ, וְעַמֵּיהּ מִתְחַדְּשָׁן

לשון הקודש

בֵּין כָּךְ הֲרֵי רַבִּי אִילָאִי בָּא מֵאִיר כַּשֶּׁמֶשׁ. אָמַר לוֹ, תּוֹרָה חֲדָשָׁה שָׁמַעְתָּ? אָמַר לָהֶם, בְּוַדַּאי! וְנָתְנוּ לִי רְשׁוּת לוֹמַר לָכֶם דְּבָרִים. הִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד עַל פִּי הַמְּעָרָה וְיָשְׁבוּ. אָמַר לָהֶם, צַדִּיקִים אַתֶּם, שֶׁרִבּוֹנְכֶם הֶרְאָה לָכֶם כְּמוֹ הָעוֹלָם הַבָּא, וַהֲרֵי אֵין לָכֶם פַּחַד וְאֵימָה. אָמְרוּ, וַדַּאי הֲרֵי נִשְׁכַּח מֵאִתָּנוּ דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם, וּתְמִיהָה הִיא עַל כָּל מַה שֶּׁרָאִינוּ בָּהָר הַזֶּה.

אָמַר לָהֶם, רְאִיתֶם הָרִים אֵלֶּה? כֻּלָּם רָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת לָעָם הַזֶּה שֶׁבַּמִּדְבָּר. וְזָכוּ כָּעֵת מַה שֶּׁלֹּא זָכוּ כְּשֶׁהָיוּ בַּחַיִּים. וְאֵלֶּה רָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת, כֻּלָּם בְּרָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשַׁבָּתוֹת וּמוֹעֲדִים מִתְכַּנְּסִים לְהַר אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּמִתְעוֹרְרִים אֵלָיו, וְנִכְנָסִים לְתוֹךְ יְשִׁיבָתוֹ וּמִתְחַדְּשִׁים שָׁם בְּטֹהַר הַטַּל הַקָּדוֹשׁ שֶׁיּוֹרֵד עַל רֹאשׁוֹ, וְשֶׁמֶן

כֻּלְּהוּ בְּחִדּוּשִׁין דִּרְחִימִין דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, עַד דְּאִקְרֵי הָכָא מְתִיבְתָּא דִּרְחִימוּתָא.

וְאִיהוּ נָטִיל בְּכָל מְתִיבְתָּא, בִּטְמִירוּ דָקִיק מִתְעָפְּפָן כְּנִשְׁרִין גּוֹ מְתִיבְתָּא דִּנְהוֹרָא, וְאִיהִי מְתִיבְתָּא דְּמִשֶּׁה, וְכֻלְּהוּ קַיְימֵי לְבַר, וְלָא עָאלִין לְגוֹ, בַּר אַהֲרֹן בִּלְחוֹדוֹי וּכְפוּם שַׁעֲתָא אִקְרוּן בִּשְׁמָא.

וְלֵית מָאן דְּחָמֵי לֵיהּ לְמִשֶּׁה, דְּהָא הַהוּא מַסְוֶה דְּאַנְפּוֹי, פְּרִים קָמֵיהּ. וּשְׁבַע עֲנָנֵי יְקָר סַחֲרָנֵיהּ. אַהֲרֹן קָאִים גּוֹ פַּרְגּוֹדָא דִּלְתַתָּא מִן מִשֶּׁה. וּפַרְגּוֹדָא פָּסִיק, וְלָא פָּסִיק בְּגַוָּיְיהוּ. וְכָל רֵישֵׁי מְתִיבְתֵּי, לְבַר מִפָּרוֹכְתָּא דְּפַרְגּוֹדָא דָּא. וְכָל שְׁאַר, לְבַר מֵאִינּוּן עֲנָנִין. וּכְפוּם חִדּוּשֵׁי דִּנְהִירוּ דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִתְנַהֲרָא, הָכִי מְנַהֲרָן אִינּוּן עֲנָנִין.

לשון הקודש

מִשְׁחָה שֶׁשּׁוֹפֵעַ עָלָיו, וְעִמּוֹ מִתְחַדְּשִׁים כֻּלָּם בְּחִדּוּשִׁים אֲהוּבִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, עַד שֶׁנִּקְרָא כָּאן יְשִׁיבַת הָאַהֲבָה.

וְהוּא לוֹקֵחַ בְּכָל יְשִׁיבָה, בְּסֵתֶר דַּקִּיק מִתְעוֹפְּפִים כַּנְּשָׁרִים לְתוֹךְ יְשִׁיבַת הָאוֹר, וְהִיא יְשִׁיבַת מֹשֶׁה, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בַּחוּץ וְלֹא נִכְנָסִים פְּנִימָה, פְּרָט לְאַהֲרֹן לְבַדּוֹ, וּלְפִי שָׁעָה נִקְרָאִים בְּשֵׁם.

וְאֵין מִי שֶׁיִּרְאֶה אֶת מֹשֶׁה, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ מַסְוֶה שֶׁעַל פָּנָיו פָּרוּשׁ לְפָנָיו, וְשִׁבְעָה עֲנָנֵי כָבוֹד סְבִיבוֹ. אַהֲרֹן עוֹמֵד תּוֹךְ הַפַּרְגּוֹד שֶׁלְּמַטָּה מִמֹּשֶׁה. וּפַרְגּוֹד פּוֹסֵק, וְלֹא פּוֹסֵק בְּתוֹכָם. וְכָל רָאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת מִחוּץ לְפָרֹכֶת הַפַּרְגּוֹד הַזֶּה, וְכָל הַשְּׁאָר מִחוּץ לְאוֹתָם עֲנָנִים. וּכְפִי חִדּוּשֵׁי אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁמְּאִירָה, כָּךְ מְאִירִים אוֹתָם עֲנָנִים.

וְאִתְקְלִישׁוּ בִּדְקִיקוּ דִּנְהוֹרָא, עַד דְּאִתְחֲזֵי הַהוּא מַסְוֶה, וּמִגּוֹ הַהוּא מַסְוֶה, הָמָאן נְהוֹרָא דְּנָהִיר יַתִּיר מִכָּל נְהִירִין דְּעָלְמָא. וְאִינּוּן אַנְפֵּי מֹשֶׁה. אַנְפּוֹי לָא אִתְחֲזוּן כְּלָל, וְלֵית מָאן דְּחָמֵי לוֹן, בַּר הַהוּא נְהִירוּ דְּנָפִיק מִגּוֹ הַהוּא מַסְוֶה, בָּתַר כָּל אִינּוּן עֲנָנִין.

מֹשֶׁה אָמַר מִלָּה סְתָם לְאַהֲרֹן, וְאַהֲרֹן פָּרִישׁ לְרַבְרְבֵי מְתִיבְתֵּי. בְּמַה פָּרִישׁ. בְּכָל אִינּוּן מַבּוּעִין דְּאַסְתִּימוּ מִנֵּיהּ, כַּד מָטָא זִמְנֵיהּ דִּיהוֹשֻׁעַ. וְהַשְׁתָּא אִיהוּ מְהָדָר לוֹן. בְּכַמָּה פְּלִיאָן, וּמְקוֹרִין וּמַבּוּעִין וּנְחָלִין דְּנַבְעִין מִכָּל מִלָּה וּמִלָּה.

כָּל נָשִׁין זַכְיָין דְּהַאי דָּרָא, אָתָאן לְמִרְיָם אוֹף הָכָא בְּהָנֵי זִמְנִין. וּכְדֵין סַלְקִין כֻּלְּהוּ, כְּתִמְרוֹת עָשָׁן גּוֹ מַדְבְּרָא דָּא. וְהַהוּא יוֹמָא, אִקְרֵי יוֹמָא דְּהִלּוּלָא. נָשִׁין בְּלֵילֵי שַׁבָּתוֹת וּבְלֵילֵי יוֹמִין טָבִין, כֻּלְּהוּ אָתָאן

לשון הקודש

וְנִחְיִים קְלוּשִׁים בְּדַקִּיקוּת הָאוֹר, עַד שֶׁנִּרְאֶה אוֹתוֹ מַסְוֶה, וּמִתּוֹךְ אוֹתוֹ מַסְוֶה רוֹאִים אוֹר שֶׁמֵּאִיר יוֹתֵר מִכָּל אוֹרוֹת הָעוֹלָם, וְהֵם פְּנֵי מֹשֶׁה. פָּנָיו לֹא נִרְאִים כְּלָל, וְאֵין מִי שֶׁיִּרְאֶה אוֹתָם, פְּרָט לְאוֹתוֹ אוֹר שֶׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ אוֹתוֹ מַסְוֶה אַחַר כָּל אוֹתָם הָעֲנָנִים.

מֹשֶׁה אָמַר דָּבָר סְתָם לְאַהֲרֹן, וְאַהֲרֹן מְפָרֵשׁ לִגְדוֹלֵי הַיְשִׁיבוֹת. בַּמֶּה מְפָרֵשׁ? בְּכָל אוֹתָם מַבּוּעִים שֶׁנִּסְתְּמוּ מִמֶּנּוּ כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ. וְכָעֵת הוּא מַחֲזִיר לָהֶם בְּכַמָּה פְּלָאוֹת, וּמְקוֹרוֹת וּמַבּוּעִים וּנְחָלִים שֶׁנּוֹבְעִים מִכָּל דָּבָר וְדָבָר.

כָּל נָשִׁים צִדְקָנִיּוֹת שֶׁל הַדּוֹר הַזֶּה בָּאוֹת לְמִרְיָם גַּם כָּאן בַּזְּמַנִּים הַלָּלוּ, וְאָז עוֹלוֹת כֻּלָּן כְּתִמְרוֹת עָשָׁן לְתוֹךְ הַמִּדְבָּר הַזֶּה, וְאוֹתוֹ יוֹם נִקְרָא יוֹם הַהִלּוּלָא. נָשִׁים בְּלֵילֵי שַׁבָּתוֹת

לְגַבֵּי מִרְיָם, וְיַדְעִין אִשְׁתַּדְּלוּתָא בִּידִיעָה דְּמָארֵי עָלְמָא. זַכָּאָה דָּרָא דָּא, מִכָּל דָּרִין דְּעָלְמָא. נַפְקֵי מִמִּתִיבְתָּא דְּמֹשֶׁה, וּפַרְחֵי לְגַבֵּי מִתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא, וְאִינּוּן דְּאִתְחָזוּן פַּרְחֵי לְגַבֵּי מִתִיבְתָּא עִלָּאָה. עַל הַהוּא דָּרָא כְּתִיב, (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו.

פָּתַח רִבִּי אִילָּאִי וְאָמַר, (דברים יח) תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ. מַה בֵּין תָּם לְתָמִים. בְּאַבְרָהָם כְּתִיב, (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. יַעֲקֹב דְּאִשְׁתְּלִים יַתִּיר, כְּתִיב בֵּיהּ, (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. אֲמַאי אִקְרֵי אִישׁ תָּם. בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּאַר בֵּיהּ פְּסוֹלֶת כְּלַל, דְּהָא פְּרִיעָה הָוָה בֵּיהּ.

בְּמָה אִתְפְּרַע, (ס"א פְּרִיעָה הָוָה בֵּיהּ דְּאִתְפְּרַע) וְאִתְדַּכֵּי מֵהַהוּא פְּסוֹלֶת בְּגִין דְּהַהוּא אֲתָר דְּאַתְקִיף לִפְסוֹלֶת, דִּלְגַו אֲתָר דִּפְרִיעָה שָׁאֲרֵי, אִיהוּ שׁוֹר, דִּיוּקְנָא

לשון הקודש

וּבְלֵילֵי יָמִים טוֹבִים, כֻּלָּן בָּאוֹת לְמִרְיָם, וְיוֹדְעוֹת הִשְׁתַּדְּלוּת בִּידִיעָה שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם. אַשְׁרֵי דּוֹר זֶה מִכָּל דּוֹרוֹת הָעוֹלָם. יוֹצְאִים מִישִׁיבַת מֹשֶׁה, וּפוֹרְחִים לִישִׁיבַת הָרָקִיעַ, וְאֵלֶּה שֶׁנִּרְאִים פּוֹרְחִים לַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה. עַל אוֹתוֹ דּוֹר כָּתוּב, (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁה' אֱלֹהָיו.

פָּתַח רַבִּי אִילָּאִי וְאָמַר, (דברים יח) תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ. מַה בֵּין תָּם לְתָמִים? בְּאַבְרָהָם כָּתוּב, (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. יַעֲקֹב שֶׁהִשְׁתַּלֵּם יוֹתֵר, כָּתוּב בּוֹ, (שם כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. לָמָּה נִקְרָא אִישׁ תָּם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִשְׁאַר בּוֹ פְּסֹלֶת כְּלָל, שֶׁהֲרֵי פְּרִיעָה הָיְתָה בּוֹ.

בַּמָּה נִפְרַע (פְּרִיעָה הָיְתָה בּוֹ שֶׁנִּפְרַע) וְנִטְהַר מֵאוֹתָהּ פְּסֹלֶת? מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁמְּחַזֵּק פְּסֹלֶת,

דִשְׁמָאלָא דְּכַרְסַיָּא דִילֵיהּ. וְהַהוּא שׁוֹר, אִקְרֵי שׁוֹר תָּם. דְּהָא רְתִיכָא דְּכַרְסְיָא, רְשִׁימָא דִבְרִית אִית בֵּיהּ. וְעַל דָּא, הַאי שׁוֹר אִקְרֵי תָּם. וְיַעֲקֹב אָחִיד בֵּיהּ בְּגַוֵּיהּ, וּבְהַאי שׁוֹר עָבִיד פְּרִיעָה, וְאַעְבַּר זוּהֲמָא דִפְסוֹלֶת כֻּלָּא.

בְּמַתְנִיתָא דִבְצַלְאֵל כְּתִיב, (בראשית ל) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל. בְּשָׂרָה כְּתִיב (בראשית כא) פְּקִידָה, וּבְרָחֵל כְּתִיב זְכִירָה, אֲמַאי. בְּגִין דְּזָכוֹר אִתְרְשִׁים בְּיַעֲקֹב, דְּאִיהוּ בְּרִית שְׁלִים, כַּד אִתְעָבִיד (ס"א אִתְיְלִיד) יוֹסֵף. וּבְמָה. כַּד נָטַל שׁוֹר בַּהֲדֵיהּ, דְּלָא יַתְקִיף לְסִטְרָא אַחֲרָא. וּבְגִין כָּךְ, אִתְקְרֵי יוֹסֵף (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹר, בְּכוֹר דְּהַהוּא שׁוֹר (דף קס"ג ע"ב) דְּנָטַל יַעֲקֹב בְּכוֹר שׁוֹרוֹ.

וַדָּאי, וְהַהוּא שׁוֹר שׁוֹר תָּם, וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. רִבּוֹן וְשַׁלִּיט, מָאֲרֵיהּ דְּבֵיתָא, דְּהַהוּא שׁוֹר תָּם

לשון הקודש

שֶׁלְּתוֹךְ מְקוֹם הַפְּרִיעָה שׁוֹרֶה, הוּא שׁוֹר, דְּמוּת הַשְּׂמֹאל שֶׁל כִּסֵּא שֶׁלּוֹ. וְאוֹתוֹ שׁוֹר נִקְרָא שׁוֹר תָּם, שֶׁהֲרֵי מֶרְכֶּבֶת הַכִּסֵּא, רֹשֶׁם שֶׁל בְּרִית יֵשׁ בּוֹ. וְעַל זֶה שׁוֹר זֶה נִקְרָא תָּם, וְיַעֲקֹב אָחוּז בּוֹ בְּתוֹכוֹ, וּבְשׁוֹר זֶה עוֹשִׂים פְּרִיעָה, וּמַעֲבִירִים זֻהֲמַת הַפְּסֹלֶת כֻּלָּהּ.

בְּמִשְׁנַת בְּצַלְאֵל כָּתוּב, (שם ל) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל. בְּשָׂרָה כָּתוּב פְּקִידָה, וּבְרָחֵל כָּתוּב זְכִירָה. לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁזָּכוֹר נִרְשַׁם בְּיַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּרִית שָׁלֵם כְּשֶׁנַּעֲשָׂה (כְּשֶׁנּוֹלַד) יוֹסֵף, וּבַמָּה? כְּשֶׁנָּטַל שׁוֹר עִמּוֹ שֶׁלֹּא יִתְחַזֵּק לַצַּד הָאַחֵר, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָא יוֹסֵף בְּכוֹר שׁוֹר, בְּכוֹר שֶׁל אוֹתוֹ שׁוֹר שֶׁלָּקַח יַעֲקֹב (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ.

וַדַּאי, וְאוֹתוֹ שׁוֹר שׁוֹר תָּם, (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. רִבּוֹן וְשַׁלִּיט, בַּעַל הַבַּיִת, שֶׁאוֹתוֹ

שְׁאֵרֵי בְּגַוֵּויהּ. בְּגִין דְּאִית שׁוֹר מוּעָד בִּסְטָר עָרְלָה פְּרִיעָה. וְכַמָּה גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין נַפְקִין מִנֵּיהּ, עַד דַּרְגָּא בַתְרַיְיתָא דְּאִקְרֵי שְׁאִיָ"ה. הַהוּא דְּאָפִיל בֵּיתִין דְּעָלְמָא, דְּלָא דַיְירִין בְּהוּ בְּנֵי נָשָׁא. וְכֻלְּהוּ נַפְקֵי מֵהַהוּא שׁוֹר מוּעָד. וְדָא בְּחִבּוּרָא דְּחֲמוֹר בִּישָׁא. וּבְגִין כָּךְ (דברים כב) לֹא תַחֲרוֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּיו. בְּגִין דְּלָא לְאַתְעָרָא לְהוּ.

וּבְהַהוּא מְתִיבְתָּא דִבְצַלְאֵל, וְכֵן בִּתְרֵין מְתִיבְתָּא, וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, בַּעְלָהּ דְּהַהוּא תָּם. וּמַאן אִיהוּ א' רָזָא דְּוָ"ו. וְכַד הֲווֹ כְּלַל דְּכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא, כְּדֵין נָטִיל כָּל אַתְוָון אִלֵּין את"ם, וְאִיהוּ אֶמֶ"ת. (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, כְּלַל דְּכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא, שְׁלִימוּ דְכֹלָּא.

אַבְרָהָם לָא אִתְפְּקַד עַל פְּרִיעָה, וְכַד עָאל, עָאל לְהַאי תָּם, וּלְגוֹ דַּרְגִּין דִּילֵיהּ, דְּאִקְרוּן

לשון הקודש

שׁוֹר תָּם שָׁרוּי בְּתוֹכוֹ. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ שׁוֹר מוּעָד בְּצַד עָרְלָה פְּרִיעָה. וְכַמָּה מְמָנִים עַל הַחֹקִים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ עַד דַּרְגָּה אַחֲרוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת שְׁאִיָ"ה, אוֹתוֹ שֶׁמַּפִּיל בָּתֵּי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא דָּרִים בָּהֶם אֲנָשִׁים. וְכֻלָּם יוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ שׁוֹר מוּעָד. וְזֶה בְּחִבּוּר עִם חֲמוֹר רַע. וּמִשּׁוּם זֶה (דברים כב) לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו, כְּדֵי לֹא לְעוֹרֵר אוֹתָם.

וּבְאוֹתָהּ יְשִׁיבַת בְּצַלְאֵל, וְכֵן בִּשְׁתֵּי יְשִׁיבוֹת, וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, בַּעְלָהּ שֶׁל אוֹתוֹ תָּם. וּמִיהוּ א'? סוֹד וָ"ו. וּכְשֶׁהָיוּ כְּלַל זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד, אָז נוֹטֵל כָּל אוֹתִיּוֹת אֵלֶּה את"ם, וְהוּא אֱמֶ"ת. (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. כְּלַל זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד, שְׁלֵמוּת הַכֹּל.

אַבְרָהָם לֹא הִצְטַוָּה עַל פְּרִיעָה, וּכְשֶׁנִּכְנַס, נִכְנַס לְתָם זֶה וּלְתוֹךְ דַּרְגּוֹתָיו,

כַּחֲדָא יָם. וְהַיְינוּ תָּמִים. לְבָתָר אִסְתָּלַק אַבְרָהָם, וְעָאל לְגוֹ, וְאִתְקְשַׁר עִם יְמִינָא עִלָּאָה.

תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ וַדָּאי, כְּמָה דְּאִיהוּ תָּמִים כְּלָלָא חָדָא, אוֹף אַנְתְּ תְּהֵא עִמֵּיהּ תָּמִים, עִמֵּיהּ וַדָּאי. כְּמָה אִתְעָבִיד בַּר נָשׁ תָּמִים, דִּיהֵא תָּ"ם יָם. תָּם כְּמָה דְּאִתְּמַר. יָ"ם כָּל אִינּוּן דַּרְגִּין קַדִּישִׁין דִּילֵיהּ אִקְרוּן יָ"ם, וְלָא אִתְפָּרְשָׁן מִנֵּיהּ לְעָלְמִין. (תִּרְגּוּם נוֹסְחֵי) אוֹף אַנְתְּ כְּגַוְונָא דָא, לְאַעֲדָאָה מִנָּךְ דַּרְגִּין נוּכְרָאִין, וּלְאִתְקְשָׁרָא בְּתָמִים, לְמֶהֱוֵי בָּךְ דַּרְגִּין קַדִּישִׁין, רָזָא דְיָם, וְדַרְגָּא קַדִּישָׁא, תָּ"ם. לְקַבְּלָא א' רָזָא דְיַעֲקֹב. בַּר נָשׁ אִצְטְרִיךְ לְמֶהֱוֵי בְּכָל יוֹמָא, תָּ"ם יָ"ם. כְּגַוְונָא דָא מַמָּשׁ.

הַשְׁתָּא פָּרִישׁ מָאן דְּפָרִישׁ, בִּמְתִיבְתָּא, דְּסִיהֲרָא קַדִּישָׁא שַׁפִּירָא, אִיהוּ בְּחִוָּורוּ, וְכָל גַּוְונִין מְנַצְּצָן בָּהּ וּמְרַקְּמָן, וְאִיהוּ כְּהַהוּא שְׁפִירוּ וְחִוָּורוּ

לשון הקודש

שֶׁנִּקְרָאוּ כְּאֶחָד יָם, וְהַיְנוּ תָּמִים. אַחַר כָּךְ הִתְעַלָּה אַבְרָהָם, וְנִכְנַס פְּנִימָה, וְנִקְשַׁר עִם יָמִין הָעֶלְיוֹן.

תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ וַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁהוּא תָּמִים, כְּלָל אֶחָד, גַּם אַתָּה תִּהְיֶה עִמּוֹ תָּמִים, עִמּוֹ וַדַּאי. בַּמֶּה נַעֲשֶׂה בֶּן אָדָם תָּמִים, שֶׁיִּהְיֶה תָּ"ם יָ"ם? תָּ"ם – כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. יָ"ם – כָּל אוֹתָן דְּרָגוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁלּוֹ נִקְרָאִים יָ"ם, וְלֹא נִפְרָדִים מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. (שִׁתֵּי נֻסְחָאוֹת) גַּם אַתָּה כְּמוֹ זֶה, לְהַעֲבִיר מִמְּךָ דְּרָגוֹת נָכְרִיּוֹת, וּלְהִתְקַשֵּׁר בְּתָמִים, לִהְיוֹת בְּךָ דְּרָגוֹת קְדוֹשׁוֹת, סוֹד שֶׁל הַיָּ"ם, וַדַּרְגָּה קְדוֹשָׁה תָּ"ם, כְּנֶגֶד א' סוֹד שֶׁל יַעֲקֹב. בֶּן אָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּכָל יוֹם תָּ"ם יָ"ם כְּמוֹ זֶה מַמָּשׁ.

כָּעֵת פֵּרַשׁ מַה שֶּׁפֵּרַשׁ בַּיְשִׁיבָה, שֶׁהַלְּבָנָה הַקְּדוֹשָׁה יָפָה הִיא בְּלֶבֶן, וְכָל הַגְּוָנִים נוֹצְצִים

דְּשִׁמְשָׁא מַמָּשׁ. וּבְהַהוּא יַמָּא דִּילָהּ, גּוֹ שִׁבְעִין שְׁנִין, נָפְקָא נוּנָא חָדָא, וְאַפִּיק מִגֵּיהּ גַּוָּון תְּכֵלֶת, וְאִיהִי נַטְלָא גַּוָּון דָּא, וְתַקִּינַת לֵיהּ, וְאִתְחַפְּיָא לְבַר בְּהַאי גַּוָּון.

לָאו דְּהַאי גַּוָּון לְבוּשָׁא דִּילָהּ, דְּהָא (משלי לא) שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ. אֲבָל חוּפָּאָה דִּלְבַר הַאי גַּוָּון הוּא. כְּגַוְונָא דָּא הָוָה מַשְׁכְּנָא, דְּכוּלֵּיהּ בִּשְׁפִירוּ מְרֻקָּמָא לְגוֹ, וּלְבָתַר (במדבר ד) וּפָרְשׂוּ בֶּגֶד כְּלִיל תְּכֵלֶת. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דִּתְחוֹת יָם דָּא, אִית מְצוּלוֹת יָ"ם, כְּלַל דְּכַר וְנוּקְבָא, וְאִית לוֹן עֵינָא בִּישָׁא לְאִסְתַּכְּלָא, וְכַד מִסְתַּכְּלִין, זַמִּין לְעֵינַיְיהוּ גַּוָּון תְּכֵלָא, וְלָא יַכְלָא עֵינַיְיהוּ לְשַׁלְּטָאָה, וְאִיהִי אִתְתְּקָנַת לְגוֹ, בְּכָל גְּוָונִין מְרֻקָּמָן כִּדְקָא יָאוּת, מִתְתָּחֲמָן לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא.

לשון הקודש

בָּהּ וּמְרֻקָּמִים, וְהִיא כְּאוֹתוֹ יֹפִי וְלֹבֶן הַשֶּׁמֶשׁ מַמָּשׁ. וּכְאוֹתוֹ הַיָּם שֶׁלָּהּ בְּתוֹךְ שִׁבְעִים שָׁנָה יוֹצֵא דָּג אֶחָד, וּמוֹצִיא מִמֶּנָּה גָּוֶן תְּכֵלֶת, וְהִיא לוֹקַחַת גָּוֶן זֶה וּמַתְקִינָה אוֹתוֹ, וּמִתְחַפָּה בַּחוּץ בַּגָּוֶן הַזֶּה.

לֹא שֶׁגָּוֶן זֶה הוּא לְבוּשָׁהּ, שֶׁהֲרֵי (משלי לא) שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ. אֲבָל צִפּוּי חִיצוֹנִי הוּא הַגָּוֶן הַזֶּה. כְּמוֹ זֶה הָיָה הַמִּשְׁכָּן, שֶׁכֻּלּוֹ בְּיֹפִי מְרֻקָּם לְפָנִים, וְאַחַר כָּךְ – (במדבר ד) וּפָרְשׂוּ בֶּגֶד כְּלִיל תְּכֵלֶת. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁתַּחַת יָם זֶה יֵשׁ מְצוּלוֹת יָ"ם, כְּלָל שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, וְיֵשׁ לָהֶם עַיִן הָרָע לְהִסְתַּכֵּל. וּכְשֶׁמִּסְתַּכְּלִים, מִזְדַּמֵּן לְעֵינֵיהֶם צֶבַע תְּכֵלֶת, וְלֹא יְכוֹלָה עֵינָם לִשְׁלֹט, וְהִיא מִתְתַּקֶּנֶת לִפְנִים בְּכָל גְּוָנִים מְרֻקָּמִים כָּרָאוּי, מִתְתַּחֲמִים לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם.

כְּגַוְונָא דָּא בַּר נָשׁ דְּלָבִישׁ צִיצִית, אִתְעָבִיד בְּכָל יוֹמָא תָּמִים. תָּ"ם, בְּאַרְבַּע כְּנָפַיִם מְתֻקָּנָן כִּדְקָא יָאוּת. יָ"ם, בְּהַהוּא תְּכֵלֶת דְּנוּנָא, דְּשִׁבְעִין דַּרְגִּין דְּיַמָּא, סִטְרָא בִישָׁא כַּד אִסְתָּכַּל בְּהַאי בַּר נָשׁ לָא יְכִיל לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ בְּעֵינָא בִישָׁא. וּכְדֵין אִיהוּ תָּם יָ"ם, עִם יְיָ אֱלֹהָיו מַמָּשׁ, בְּתִקּוּנָא חָדָא, אִיהִי לְעֵילָא, וְאִיהוּ לְתַתָּא.

לְבָתָר אִסְתָּלְקַת אִיהִי גּוֹ דַּרְגִּין עִלָּאִין. אוֹף הָכִי בַּר נָשׁ, אִסְתַּלָּק אִיהוּ לְבָתָר בִּתְפִלִּין, גּוֹ דַּרְגִּין עִלָּאִין. וְעַל דָּא תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ, עִמֵּיהּ וַדַּאי. וַדַּאי בְּשַׁעֲתָא חָדָא, בְּרִגְעָא חָדָא, אִיהִי אִתְקְנָת לְעֵילָא, וּבַר נָשׁ אִתְקָן לְתַתָּא.

אָמַר רִבִּי אִילָאִי, כָּל אִלֵּין דְּהָכָא, כְּגַוְונָא דָּא מְתַקְּנָן, לְמֶהֱוֵי כָּל חַד תָּמִים עִם יְיָ. וְעַל רָזָא דָּא, בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִתַּמּוּ. אִי תֵּימְרוּן דְּכַד אִתְמַר לְבִישׁ

לשון הקודש

כְּמוֹ זֶה בֶּן אָדָם שֶׁלּוֹבֵשׁ צִיצִית, נַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם תָּמִים. תָּ"ם, בְּאַרְבַּע כְּנָפַיִם מְתֻקָּנוֹת כָּרָאוּי. יָ"ם, בְּאוֹתוֹ תְּכֵלֶת שֶׁל הַדָּג שֶׁל שִׁבְעִים דַּרְגּוֹת הַיָּם, צַד הָרָע כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל בָּאָדָם זֶה לֹא יָכוֹל לְהַזִּיקוֹ בְּעַיִן הָרָע, וְאָז הוּא תָּם יָ"ם עִם ה' אֱלֹהָיו מַמָּשׁ בְּתִקּוּן אֶחָד, הוּא לְמַעְלָה, וְהוּא לְמַטָּה.

אַחַר כָּךְ מִסְתַּלֶּקֶת הִיא לְתוֹךְ דַּרְגּוֹת עֶלְיוֹנוֹת. גַּם כָּךְ הַבֶּן אָדָם עוֹלֶה הוּא אַחַר כָּךְ בַּתְּפִלִּין לְתוֹךְ דַּרְגּוֹת עֶלְיוֹנוֹת. וְעַל זֶה תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ, עִמּוֹ וַדַּאי. וַדַּאי בְּשָׁעָה אַחַת, בְּרֶגַע אֶחָד, הִיא מְתֻקֶּנֶת לְמַעְלָה, וּבֶן אָדָם מִתֻּקָּן לְמַטָּה.

אָמַר רַבִּי אִילָאִי, כָּל אֵלּוּ שֶׁל כָּאן, כְּמוֹ זֶה מְתֻקָּנִים לִהְיוֹת כָּל אֶחָד תָּמִים עִם ה'. וְעַל סוֹד זֶה, בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִתַּמּוּ. אִם תֹּאמְרוּ

אִתְמַר, הָכִי הוּא וַדָּאי, דְּהַוָּה לוֹן לְמֶהֱוֵי כָּל חַד תָּמִים עִם יְיָ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, אֲתָר דַּיְיָ שָׁאֲרֵי תַּמָּן, לְמֶהֱוֵי אַפִּין בְּאַפִּין כַּחֲדָא עִמֵּיהּ, וְהַשְׁתָּא כָּל חַד חֲוֵי תָּמִים בְּמַדְבְּרָא דָא לְבַר, אֲתָר רָחִיק מִתַּמָּן, דְּלָא יִסְתָּכַּל אַנְפִּין בְּאַנְפִּין בַּהֲדֵיהּ לְמֶהֱוֵי עִם יְיָ כִּדְקָא יָאוּת. וְשָׁם יָמוּתוּ, כְּמָה דַּחֲמִיתוּן דְּעַבְדִּין בְּכָל יוֹמָא.

זַכָּאָה חוּלָקְכוֹן חַבְרַיָּיא קַדִּישִׁין, דְּזָכִיתוּן לְכָל הַאי. הֲנֵי תְּרֵי מְעַרְתֵּי אַחֲרָנִין דִּילְכוּ, דְּלָא תִשְׁכְּחוּ כָּל דָּא תַּמָּן, דְּאִינוּן גּוֹ מִתִּיבְתָּא דְמֹשֶׁה, יַתְבֵי מֵרָחִיק. וְעַל דָּא כְּתִיב בְּמֹשֶׁה, (במדבר יב) עָנָו מְאֹד מִכָּל (דף קס"ד ע"א) הָאָדָם. וּנְבִיאָה עִלָּאָה, קַבִּיל לוֹן לְמִתִּיבְתָּא דִילֵיהּ, מִיּוֹמָא דְשָׁאֲרֵי לְמֵחֱמֵי כָּל דָּא, עַד הַהִיא שַׁעֲתָא שִׁבְעָה יוֹמִין. וְהָא לָא הֲווֹ מִסְתַּכְּלִין בְּהַאי עָלְמָא כְּלוּם.

לשון הקודש

שֶׁכְּשֶׁנֶּאֱמַר, לְרַע נֶאֱמַר – כָּךְ זֶה בְּוַדַּאי, שֶׁהָיָה לָהֶם לִהְיוֹת כָּל אֶחָד תָּמִים עִם ה' בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, מָקוֹם שֶׁה' שָׁרוּי שָׁם, לִהְיוֹת פָּנִים בְּפָנִים כְּאֶחָד עִמּוֹ, וְכָעֵת כָּל אֶחָד הָיָה תָּמִים בְּמִדְבָּר זֶה לַחוּץ, מָקוֹם רָחוֹק מִשָּׁם, שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל פָּנִים בְּפָנִים אִתּוֹ לִהְיוֹת עִם ה' כָּרָאוּי. וְשָׁם יָמוּתוּ, כְּמוֹ שֶׁרְאִיתֶם שֶׁעוֹשִׂים בְּכָל יוֹם.

אַשְׁרֵי חֶלְקְכֶם, חֲבֵרִים קְדוֹשִׁים, שֶׁזְּכִיתֶם לְכָל זֶה. שְׁתֵּי מְעָרוֹת אֵלֶּה אֲחֵרוֹת שֶׁלָּכֶם, שֶׁלֹּא תִמְצְאוּ כָּל זֶה שָׁם, שֶׁהֵם תּוֹךְ יְשִׁיבַת מֹשֶׁה יוֹשְׁבִים מֵרָחוֹק. וְעַל זֶה כָּתוּב בְּמֹשֶׁה, (במדבר יב) עָנָו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם. וְנָבִיא עֶלְיוֹן קִבְּלָם לִישִׁיבָתוֹ מִיּוֹם שֶׁהֵתֵּר לִרְאוֹת כָּל זֶה עַד אוֹתָהּ שָׁעָה שִׁבְעָה יָמִים. וַהֲרֵי לֹא הָיוּ מִסְתַּכְּלִים בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּלוּם.

אָמַר לוֹן רִבִּי אִילָאִי, זַכָּאִין קַדִּישִׁין, אִימָּא לְכוּ מִלִּין דִּשְׁמַעְתּוּן. וּמִלָּה קַדְמָאָה כַּד תִּנְדְּעוּן מְדִידוּ דְּמִשְׁחָתָא, בִּשְׁמָא גְלִיפָא מְפֹרָשׁ, תִּנְדְּעוּן (וְאַף עַל גַּב) דִּבְצַלְאֵל רְבִיעָאָה אִיהוּ, דְּנָהוֹרִין עִלָּאִין. דִּכְתִיב, (שמות לא) וָאֲמַלֵּא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת. מָאן דְּלָא אִסְתָּכַּל חָמֵי וְאִתְפְּתַח.

מָאן דְּלָא אִסְתָּכַּל, בְּאִינּוּן תְּלַת מִלִּין טְמִירִין, מַה לְעֵילָא, מַה לְתַתָּא וְכוּ'. זַמִּין אִיהוּ לְאִתְפַּתְּחָא בְּאוֹרַיְיתָא, וּלְפַקְחָא עַיְינִין בָּהּ. אִילָנָא דְתַמְנֵי סְרֵי, שִׁדְרָתוֹ דְּבַר נָשׁ, כַּד כָּפִיף קַמֵּי מָאֲרֵיהּ, יִזְקוֹף וְיִתְקַיָּים לִתְחִיַּית מֵתַיָּיא. אִי לָא כָּפִיף בְּמוֹדִים, אִתְעָבִיד חִוְיָא, וְלֵית לֵיהּ תְּקוּמָה לְהַהוּא זִמְנָא.

מָאן דְּעָאל בֵּין תְּרֵין כְּרוּבִים לְגוֹ. מָאן דְּעָאל שִׁיעוּר תְּרֵין פִּתְחִין, לְגוֹ בֵּי כְנִשְׁתָּא, אִתְדַּבָּק בְּמָאֲרֵיהּ,

לשון הקודש

אָמַר לוֹ רַבִּי אִילָאִי, צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים, אֹמַר לָכֶם דְּבָרִים שֶׁשְּׁמַעְתֶּם. וְדָבָר רִאשׁוֹן כְּשֶׁתֵּדְעוּ מְדִידַת הַמִּשְׁחָה בְּשֵׁם חָקוּק מְפֹרָשׁ, תֵּדְעוּ (שֶׁאַף עַל גַּב) שֶׁבְּצַלְאֵל הוּא רְבִיעִי שֶׁל אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים, שֶׁכָּתוּב (שמות לא) וָאֲמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת. מִי שֶׁלֹּא הִסְתַּכֵּל, רוֹאֶה וְנִפְקָח.

מִי שֶׁלֹּא הִסְתַּכֵּל בְּאוֹתָם שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים טְמִירִים, מַה לְמַעְלָה מַה לְמַטָּה וְכוּ', עָתִיד הוּא לְהִפָּקֵחַ בַּתּוֹרָה וְלִפְקֹחַ בָּהּ עֵינָיו. עֵץ שֶׁל שְׁמוֹנֶה עָשָׂר, שִׁדְרַת הַבֶּן אָדָם, כְּשֶׁמִּתְכּוֹפֵף לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, יִזְקֹף וְיַעֲמֹד לִתְחִיַּת הַמֵּתִים. אִם לֹא כּוֹפֵף בְּמוֹדִים, נַעֲשֶׂה נָחָשׁ, וְאֵין לוֹ תְּקוּמָה לְאוֹתוֹ הַזְּמַן.

מִי שֶׁנִּכְנַס לְבֵין שְׁנֵי כְּרוּבִים פְּנִימָה, מִי שֶׁנִּכְנַס שִׁעוּר שְׁנֵי פְּתָחִים לְתוֹךְ בֵּית הַכְּנֶסֶת,

וּרְעוּתֵיהּ אִתְעָבִיד. מָאן דִּמְעַיֵּין בִּצְלוֹתֵיהּ, וְאִסְתָּכַּל בָּהּ, רָחִיק מֵרְעוּתֵיהּ דְּשָׁאִיל. קָרְבְּנָא דְּרַבְיָא, כַּד קָרֵב בַּר נָשׁ בְּרֵיהּ לְבֵי סַפְּרָא, אוֹ לְמִילָה, דָּא קָרְבְּנָא שְׁלִים לְאִתְקַבְּלָא. מִכָּאן וּלְהָלְאָה רְחִימִין, זִילוּ. (חסר).

אֶלְעָזָר בְּרִי, שַׁפִּיר קָאַמְרַת, כְּפוּם מַה דְּאוֹלִיפַת. אֲבָל חַס וְשָׁלוֹם, דְּאַף עַל גַּב דְּרָחֵל הֲוַת עֲקָרָא בְּהַהוּא זִימְנָא, יַעֲקֹב חַכִּים הָוָה. וְאִלְמָלֵא לָא יָדַע יַעֲקֹב, דְּלֵאָה אִנְתְּתֵיהּ, לָא קָבִיר לָהּ בִּמְעַרְתָּא, לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ, בְּחִבּוּרָא חָדָא, וִיהֵא קָבִיר לָהּ לְבַר מֵאַרְעָא. אֲבָל לְלֵאָה אָעִיל לָהּ גּוֹ אַרְעָא, וּלְרָחֵל שַׁוֵּי לְבַר. מִית יַעֲקֹב, אִתְקְבַר בְּגַוָּוהּ, בְּחִבּוּרָא חָדָא.

כְּמָה דְּעָבְדוּ כָּל שְׁאַר אֲבָהָן, אוֹף הָכִי אָדָם. מֵתָה חַוָּה בְּקַדְמִיתָא, אִתְקַבְּרַת תַּמָּן. וְתַמָּן יָדַע אָדָם, דְּהַאי דּוּכְתָּא אִתְחֲזֵי לֵיהּ. מִית אָדָם, אִתְקְבַר בְּגַוָּוהּ בְּחִבּוּרָא חָדָא. מֵתָה שָׂרָה אִתְקַבְּרַת תַּמָּן, וְחַוָּה

לשון הקודש

נִדְבָּק בְּרִבּוֹנוֹ, וּרְצוֹנוֹ נַעֲשָׂה. מִי שֶׁמְּעַיֵּן בִּתְפִלָּתוֹ וּמִסְתַּכֵּל בָּהּ, רָחוֹק מֵרְצוֹנוֹ שֶׁשּׁוֹאֵל. קָרְבַּן הַתִּינוֹק כְּשֶׁמַּקְרִיב אָדָם בְּנוֹ לְבֵית סֵפֶר אוֹ לְמִילָה, זֶה קָרְבָּן שָׁלֵם לְהִתְקַבֵּל. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, אֲהוּבִים, לְכוּ.

אֶלְעָזָר בְּנִי, יָפֶה אָמַרְתָּ כְּפִי מַה שֶּׁלָּמַדְתָּ. אֲבָל חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁרָחֵל הָיְתָה עֲקָרָה בְּאוֹתוֹ זְמַן, יַעֲקֹב חָכָם הָיָה. וְאִלְמָלֵא לֹא יָדַע יַעֲקֹב שֶׁלֵּאָה אִשְׁתּוֹ, לֹא קָבַר אוֹתָהּ בַּמְּעָרָה לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ בְּחִבּוּר אֶחָד, וְיִקְבֹּר אוֹתָהּ מִחוּץ לָאָרֶץ. אֲבָל אֶת לֵאָה הִכְנִיס לְתוֹךְ הָאָרֶץ, וְרָחֵל שָׂם בַּחוּץ. מֵת יַעֲקֹב, נִקְבַּר בְּתוֹכָהּ בְּחִבּוּר אֶחָד.

כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ כָּל שְׁאָר הָאָבוֹת, גַּם כֵּן אָדָם. מֵתָה חַוָּה בַּתְּחִלָּה, וּקְבָרָהּ שָׁם, וְשָׁם יָדַע אָדָם שֶׁזֶּה מָקוֹם רָאוּי לוֹ. מֵת אָדָם, נִקְבַּר

חָמָאת, וְחַדָּאת לָקֻבְלָהּ, וְקָמַת וְקִבְּלָה לָהּ. שִׁיעוּרָא דְחַוָּה לְגַבֵּי שָׂרָה, שִׁיעוּרָא דִתְרֵין אַמִּין, וְלָא יַתִּיר. מֵת אַבְרָהָם, אִתְקְבַר לְגַבֵּי שָׂרָה, בְּחִבּוּרָא חָדָא. מֵתָה רִבְקָה, אִתְקַבְּרַת תַּמָּן, וְשָׂרָה חָמָאת, וְקָמַת וְקִבְּלָה לָהּ. מֵת יִצְחָק, אִתְקְבַר בַּהֲדָהּ בְּחִבּוּרָא חָדָא. מֵתָה לֵאָה, אִתְקַבְּרַת תַּמָּן, וְרִבְקָה חָמָאת, וְקָמַת, וְקִבְּלָה לָהּ. מֵת יַעֲקֹב, אִתְחֲבָר בַּהֲדָהּ בְּחִבּוּרָא חָדָא. וְכֻלְּהוּ דְכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא, בְּחִבּוּרָא חָדָא.

סִדּוּרָא דִּלְהוֹן הֵיךְ שָׁכְנֵי. נָשִׁין לְגַבֵּי נָשִׁין, וּדְכוּרִין לְגַבֵּי דְכוּרִין. אָדָם בְּרֵישָׁא, חַוָּה סָמִיךְ לֵיהּ. שָׂרָה לְגַבֵּי חַוָּה. אַבְרָהָם סָמִיךְ לְשָׂרָה. יִצְחָק סָמִיךְ לְאַבְרָהָם. רִבְקָה סָמִיךְ לְיִצְחָק. לֵאָה סָמִיךְ לְרִבְקָה. יַעֲקֹב סָמִיךְ לְלֵאָה. אִשְׁתְּכַח אָדָם בְּסִטְרָא דָא, יַעֲקֹב בְּסִטְרָא דָא, דָּא רֵישָׁא, וְדָא סֵיפָא.

לשון הקודש

בְּתוֹכָהּ בְּחִבּוּר אֶחָד. מֵתָה שָׂרָה, נִקְבְּרָה שָׁם, וְחַוָּה רָאֲתָה וְשָׂמְחָה לִקְרָאתָהּ וְקָמָה וְקִבַּלְתָּהּ. שִׁעוּר חַוָּה לְגַבֵּי שָׂרָה, שִׁעוּר שֶׁל שְׁתֵּי אַמּוֹת וְלֹא יוֹתֵר. מֵת אַבְרָהָם, נִקְבַּר לְיַד שָׂרָה בְּחִבּוּר אֶחָד. מֵתָה רִבְקָה, נִקְבְּרָה שָׁם, וְשָׂרָה רָאֲתָה וְקָמָה וְקִבַּלְתָּהּ. מֵת יִצְחָק, נִקְבַּר אִתָּהּ בְּחִבּוּר אֶחָד. מֵתָה לֵאָה, נִקְבְּרָה שָׁם, וְרִבְקָה רָאֲתָה וְקָמָה וְקִבַּלְתָּהּ. מֵת יַעֲקֹב, הִתְחַבֵּר אִתָּהּ בְּחִבּוּר אֶחָד. וְכֻלָּם זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד בְּחִבּוּר אֶחָד.

סִדּוּרָם אֵיךְ שׁוֹכְנִים? נָשִׁים לְיַד נָשִׁים, וּזְכָרִים לְיַד זְכָרִים. אָדָם בָּרֹאשׁ, חַוָּה סְמוּכָה לוֹ. שָׂרָה לְיַד חַוָּה. אַבְרָהָם סָמוּךְ לְשָׂרָה. יִצְחָק סָמוּךְ לְאַבְרָהָם. רִבְקָה סְמוּכָה לְיִצְחָק. לֵאָה סְמוּכָה לְרִבְקָה. יַעֲקֹב סָמוּךְ לְלֵאָה. נִמְצָא אָדָם בְּצַד זֶה וְיַעֲקֹב בְּצַד זֶה, זֶה רֹאשׁ וְזֶה סוֹף.

בְּסִפְרָא דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא אִיהוּ כַּדְקָא יָאוּת וְהָכִי הוּא, אָדָם וְחַוָּה בְּקַדְמִיתָא. וְשָׂרָה וְאַבְרָהָם סָמִיךְ לוֹן. יִצְחָק וְרִבְקָה לְזִוְיָא אַחֲרָא, בְּאֹרַח מֵישָׁר בְּשׁוּרָה חָדָא. יַעֲקֹב וְלֵאָה בְּאֶמְצָעִיתָא. וְאִינּוּן נָשִׁין לְגַבֵּי נָשִׁין. וּדְכוּרִין לְגַבֵּי דְכוּרִין. וְאָדָם וְחַוָּה, שָׂרָה וְאַבְרָהָם, יַעֲקֹב וְלֵאָה, רִבְקָה וְיִצְחָק. אָדָם בְּסִטְרָא דָא, וְיִצְחָק בְּסִטְרָא דָא, וְיַעֲקֹב בְּאֶמְצָעִיתָא. יִצְחָק לְגַבֵּי אֲבוּהָ לָאו אֹרַח עָלְמָא. וְעִם כָּל דָּא יַעֲקֹב אִצְטְרִיךְ בְּאֶמְצָעִיתָא.

וּבְכָל אִינּוּן זוּגִין, כְּמָה דְאִתְקְבָרוּ, הָכִי יְקוּמוּן, וְהָכִי יִשְׁתַּכְּחוּן. לֵאָה תֶּחֱדֵי בַּהֲדֵי מָשִׁיחַ, בְּרֵיהּ דְּדָוִד, דְּנָפִיק מִנָּהּ לְגוֹ. רָחֵל תֶּחֱדֵי בַּהֲדֵי מָשִׁיחַ, בְּרֵיהּ דְּיוֹסֵף, דְּנָפִיק מִנָּהּ לְבַר מִירוּשָׁלַם. וְכֹלָּא לְדוּכְתַּיְיהוּ. **אִלֵּין** הָכָא וְאִלֵּין הָכָא. דְּאִינּוּן (ס"א מִגְדָּלִין) מַרְגָּלָאן דְּאֶבֶן טָבָא כֻּלְּהוּ. בֵּין כֻּלְּהוּ מִגְדָּלִין אִית חַד

לשון הקודש

בְּסֵפֶר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ הוּא כָּרָאוּי, וְכָךְ זֶה: אָדָם וְחַוָּה בַּתְּחִלָּה, וְשָׂרָה וְאַבְרָהָם סְמוּכִים לָהֶם. יִצְחָק וְרִבְקָה לְזָוִית אַחֶרֶת, בְּדֶרֶךְ יָשָׁר בְּשׁוּרָה אַחַת. יַעֲקֹב וְלֵאָה בָּאֶמְצַע. וְאוֹתָם נָשִׁים לְיַד נָשִׁים, וּזְכָרִים לְיַד זְכָרִים. וְאָדָם וְחַוָּה, שָׂרָה וְאַבְרָהָם, יַעֲקֹב וְלֵאָה, רִבְקָה וְיִצְחָק. אָדָם בְּצַד זֶה, וְיִצְחָק בְּצַד זֶה, וְיַעֲקֹב בָּאֶמְצַע. יִצְחָק לְיַד אָבִיו לֹא דֶּרֶךְ הָעוֹלָם. וְעִם כָּל זֶה יַעֲקֹב צָרִיךְ בָּאֶמְצַע.

וּבְכָל הַזּוּגוֹת הַלָּלוּ, כְּמוֹ שֶׁנִּקְבְּרוּ – כָּךְ יָקוּמוּ וְכָךְ יִמָּצְאוּ. לֵאָה תִּשְׂמַח עִם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנָּה לִפְנִים. רָחֵל תִּשְׂמַח בְּמָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנָּה מִחוּץ לִירוּשָׁלַיִם, וְהַכֹּל לִמְקוֹמוֹתֵיהֶם.

אֵלֶּה כָּאן וְאֵלֶּה כָּאן. שֶׁהֵם (מִגְדָּלִים) מַרְגָּלִיּוֹת שֶׁל אֶבֶן טוֹבָה כֻּלָּם. בֵּין כָּל הַמִּגְדָּלִים יֵשׁ

מִגְּדָל דְּאֶבֶן טָבָא בְּאֶמְצָעִיתָא. וְדָא סָלִיק לְרוּם רְקִיעָא, וְלָא אִתְחֲזֵי הַשְׁתָּא, עַד הַהוּא זִמְנָא דְּיִתְגְּלֵי. רַב מְתִיבְתָּא חָמָא לֵיהּ, וַהֲוָה רָשִׁים בֵּיהּ לְעֵילָּא הַאי קְרָא, (משלי יח) מִגְּדָל עֹז שֵׁם יְיָ בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב. וּפָרִישׁ רַב מְתִיבְתָּא קְרָא דָא, מִגְּדָל עֹז: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. (דף קס"ד ע"ב) בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק: בֵּיהּ רְעוּתֵיהּ דְּצַדִּיק תָּדִיר. וְעַל דָּא, וְנִשְׂגַּב הַהוּא מִגְּדָל, דְּלָא יִנְפּוֹל לְעָלְמִין, כְּמָה דְּהַוָּה.

וְרִבִּי כְּרוּסְפְּדָאי חָמִיד לִבָּא, פָּרִישׁ הַאי קְרָא עַד לָא אִסְתַּלָּק, וּפָרִישׁ שַׁפִּיר. מִגְּדָל עֹז: דָּא תֵּיבָה, וְסֵפֶר תּוֹרָה דְּאִיהוּ עֹז, לְשַׁוָּאָה בֵּיהּ, וּלְאַפָּקָא לֵיהּ מִגּוֹ הֵיכָל, דְּיוּקְנָא דְּהֵיכָל פְּנִימָאָה, דְּמִנֵּיהּ נָפְקָא תּוֹרָה, וְהַהוּא מִגְּדָל שֵׁם יְיָ אִיהוּ, וּדְיוּקְנָא דִּילֵיהּ וְאִצְטְרִיךְ בְּשִׁית דַּרְגִּין.

לשון הקודש

מִגְּדָל אֶחָד שֶׁל אֶבֶן טוֹבָה בָּאֶמְצַע, וְזֶה עוֹלֶה לְרוּם הָרָקִיעַ, וְלֹא נִרְאָה כָּעֵת, עַד אוֹתוֹ זְמַן שֶׁיִּתְגַּלֶּה. רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה רָאָה אוֹתוֹ, וְהָיָה רָשׁוּם שָׁם פָּסוּק זֶה לְמַעְלָה, (משלי יח) מִגְּדַל עֹז שֵׁם ה' בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב. וּפֵרַשׁ רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה פָּסוּק זֶה, מִגְּדַל עֹז – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק – בּוֹ רְצוֹן הַצַּדִּיק תָּמִיד. וְעַל זֶה, וְנִשְׂגָּב אוֹתוֹ מִגְּדָל שֶׁלֹּא יִפֹּל לְעוֹלָמִים כְּמוֹ שֶׁהָיָה.

וְרַבִּי כְּרוּסְפְּדַאי חֲמוּד הַלֵּב פֵּרַשׁ פָּסוּק זֶה עַד שֶׁלֹּא הִסְתַּלֵּק, וּפֵרַשׁ יָפֶה. מִגְּדַל עֹז – זוֹ תֵּבָה. וְסֵפֶר תּוֹרָה שֶׁהוּא עֹז, לָשִׂים בּוֹ, וּלְהוֹצִיאוֹ מִתּוֹךְ הַהֵיכָל, דְּמוּת הֵיכָל הַפְּנִימִי, שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצְאָה תּוֹרָה, וְאוֹתוֹ מִגְּדָל שֵׁם ה' הוּא וּדְמוּתוֹ, וְצָרִיךְ בְּשֵׁשׁ דְּרָגוֹת.

בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק, בְּמַאן. בְּמִגְדַּל, אוֹ בְּסֵפֶר תּוֹרָה. אֶלָּא קְרָא דָּרִישׁ בְּהַאי וּבְהַאי. כַּד דָּרַשׁ בְּמִגְדַּל, אִצְטְרִיךְ צַדִּיק דָּא דְּלִיהֱוֵי חֲזַן הַכְּנֶסֶת, זַכָּאָה דְּקִשׁוֹט, וּדְיוּקְנָא דְּצַדִּיק עִלָּאָה. כַּד דָּרִישׁ לְסֵפֶר תּוֹרָה, מָאן דְּסָלִיק לְסֵפֶר תּוֹרָה לְמִקְרֵי אוֹרַיְיתָא, אִצְטְרִיךְ צַדִּיק. וְצַדִּיק אִקְרֵי. מָאן אִקְרֵי צַדִּיק מִכֻּלְּהוּ. שְׁתִיתָאָה, דְּסָלִיק מֵאִינּוּן שִׁבְעָה. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי, דְּאִיהוּ לָא סָלִיק כָּל יוֹמוֹי, אֶלָּא שְׁתִיתָאָה לְאִינּוּן דְּסַלְקִין. בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק, בְּסֵפֶר תּוֹרָה יָרוּץ דִּבְרֵי צַדִּיק דָּא. וְנִשְׁגָּב מִמַּאן. מִדְּחִילוּ דְּמַלְאָךְ הַמָּוֶת, דְּהָא אוֹרִיךְ יוֹמִין. וְנִשְׁגָּב דְּלָא יִתְנְזַק לְעָלְמִין.

בְּהַהוּא מִגְדָּל דְּסַלְקָא בֵּין אִינּוּן מִגְדָּלִין, קַיְימָא נְהִירוּ חַד, בְּדִיוּקְנָא דְּסֵפֶר תּוֹרָה, כַּד אָתֵי הַהוּא צִיפָּרָא, נַטְלָא הַהוּא מִגְדָּל מֵאַתְרֵיהּ, וְקָאִים גּוֹ אֶמְצָעִיתָא דַּעֲזָרָה, גּוֹ גַּדְפֵּי דִּכְרוּבִים הָוָה. (ס"א וּמַה דְּהַוָּה).

לשון הקודש

בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק, בַּמָּה? בְּמִגְדָּל אוֹ בְּסֵפֶר תּוֹרָה? אֶלָּא הַפָּסוּק נִדְרָשׁ בָּזֶה וּבָזֶה. כְּשֶׁדּוֹרְשִׁים בְּמִגְדָּל, צָרִיךְ צַדִּיק זֶה שֶׁיִּהְיֶה חַזַּן הַכְּנֶסֶת צַדִּיק אֱמֶת, וּדְמוּת שֶׁל צַדִּיק עֶלְיוֹן. כְּשֶׁדּוֹרְשִׁים בְּסֵפֶר תּוֹרָה, מִי שֶׁעוֹלֶה לַסֵּפֶר תּוֹרָה לִקְרֹא בַּתּוֹרָה, צָרִיךְ צַדִּיק, וְצַדִּיק נִקְרָא. מִי נִקְרָא צַדִּיק מִכֻּלָּם? הַשִּׁשִּׁי שֶׁעוֹלֶה מֵאוֹתָם שִׁבְעָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי שֶׁהוּא לֹא עוֹלֶה כָּל יָמָיו, אֶלָּא שִׁשִּׁי לְאוֹתָם שֶׁעוֹלִים. בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק, בְּסֵפֶר תּוֹרָה יָרוּץ דִּבְרֵי צַדִּיק זֶה. וְנִשְׁגָּב מִמָּה? מִפַּחַד מַלְאַךְ הַמָּוֶת, שֶׁהֲרֵי מַאֲרִיךְ יָמִים. וְנִשְׁגָּב שֶׁלֹּא יִנָּזֵק לְעוֹלָם.

בְּאוֹתוֹ מִגְדָּל שֶׁעוֹלֶה בֵּין אוֹתָם מִגְדָּלִים קַיָּם אוֹר אֶחָד בִּדְמוּת סֵפֶר תּוֹרָה. כְּשֶׁבָּאָה אוֹתָהּ צִפּוֹר, לוֹקַחַת אוֹתוֹ מִגְּדָל מִמְּקוֹמוֹ,

רוּמֵיהּ לְרוּם שְׁמַיָּא מָאִיךְ וְעָאל תְּחוֹת אִינּוּן כְּרוּבִים, וְשׁוּרוֹי בֵּין רֵישֵׁי כְּרוּבִים.

תְּלַת מֵאָה פִּתְחִין תַּמָּן, בְּפִתְחָא דְאֶמְצָעִיתָא, קַיְימָא נְהִירָא דָא, דְּיוּקְנָא דְסֵפֶר תּוֹרָה, בֵּיהּ זַמִּין מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְמִקְרֵי בְּפָרָשַׁת הַקְהֵל. וְדָא לִיהֱוֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, וְלָא אַחֲרָא.

וּבְהַהוּא סֵפֶר תּוֹרָה דְהַהוּא נְהִירוּ, אִי חֲסִידָא קַדִּישָׁא, זַכָּאָה אִיהוּ דְמִפּוּמֵיהּ יִשְׁמְעוּ, קָל נְעִימוּ דְמִלּוֹי מֵאִינּוּן מִלִּין סְתִימִין דְּפָרִישׁ בְּאוֹרַיְיתָא. בְּכָל רֵישׁ יַרְחֵי, וְשַׁבַּתֵּי וּמוֹעֲדַיָּא וְזִמְנַיָּא, כַּד בָּעָאן כָּל בְּנֵי מְתִיבְתֵּי לְסַלְקָא לְעֵילָא לְגוֹ מְתִיבְתָּא דִרְקִיעָא, כֻּלְּהוּ מִתְכַּנְּפֵי לְגַבֵּי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, וְאִיהוּ פָּרִישׁ מִלִּין, וּמִגּוֹ מְתִיקוּ דְמִלּוֹי בְּתִיאוּבְתָּא, סַלְקִין. כֻּלְּהוּ עֶשֶׂר מִלִּין, גְּנִיזִין לָךְ מֵאִינּוּן מִלִּין דְּאִיהוּ פָּרִישׁ, לְיוֹמָא דְשָׁאֲלִתִּין דִּילָךְ.

לשון הקודש

וְעוֹמֶדֶת תּוֹךְ אֶמְצַע הָעֲזָרָה תּוֹךְ כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים הָיָה. (וּמַה שֶּׁהָיָה), רוּמוֹ לְרוּם הַשָּׁמַיִם נִשְׁפָּל וְנִכְנָס תַּחַת אוֹתָם כְּרוּבִים, וְחוֹמוֹתָיו בֵּין רָאשֵׁי הַכְּרוּבִים.

שְׁלֹשׁ מֵאוֹת פְּתָחִים שָׁם, בַּפֶּתַח הָאֶמְצָעִי עוֹמֵד מָאוֹר זֶה, דְּמוּת סֵפֶר תּוֹרָה, בּוֹ עָתִיד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לִקְרֹא בְּפָרָשַׁת הַקְהֵל, וְזֶה יִהְיֶה מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, וְלֹא אַחֵר.

וּבְאוֹתוֹ סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁל אוֹתוֹ אוֹר, אִי חָסִיד קָדוֹשׁ, אַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּפִּיו יִשְׁמְעוּ קוֹל נְעִימוּת שֶׁל דְּבָרָיו מֵאוֹתָם דְּבָרִים סְתוּמִים שֶׁפֵּרֵשׁ בַּתּוֹרָה. בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְשַׁבָּתוֹת וּמוֹעֲדִים וְחַגִּים, כְּשֶׁרוֹצִים כָּל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְתוֹךְ יְשִׁיבַת הָרָקִיעַ, כֻּלָּם מִתְכַּנְּסִים אֶל מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, וְהוּא מְפָרֵשׁ דְּבָרִים, וּמִתּוֹךְ מְתִיקוּת דְּבָרָיו בְּעֶרְגָּה עוֹלִים. כָּל עֲשֶׂרֶת

כַּד קַיְימָא הַהוּא מִגְּדָל בְּאֶמְצָעוּ דַעֲזָרָה, וּפִתְחָא דָא פָּתַח, פָּתְחִין אִינּוּן כְּרוּבִין פּוּמַיְיהוּ, וּפַרְשֵׁי גַּדְפַּיְיהוּ, וְנָהִיר נְהִירוּ עִלָּאָה עַל הַהוּא פִּתְחָא. וְהַהוּא סֵפֶר תּוֹרָה פָּתִיחַ, וְאִינּוּן כְּרוּבִים פַּתְחֵי וְאַמְרֵי (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ וְגוֹ'. סָגִירוּ פִּתְחִין, וְסֵפֶר תּוֹרָה אִתְגְּלִיל.

מָאן חָמָא, נְהִירוּ דְנַהֲרָא דְהַהוּא סֵפֶר תּוֹרָה, כּוּלֵיהּ נְהוֹרָא דְנָהִיר, אַתְוָון דִילֵיהּ, שַׁלְהוֹבֵי דְאֶשָּׁא מֵאַרְבַּע גַּוְונֵי, דְּאִינּוּן דְעָלְמָא עִלָּאָה, כֻּלְּהוּ בַּלְטֵי וּמְנַצְּצֵי, לֵית מָאן דְיָכִיל לְמֵיקָם בְּהוּ, בַּר מָשִׁיחַ. סָגִיר פִּתְחָא דָא, כְּרוּבִים מִשְׁתַּכְּכֵי. וְהַהוּא מִגְּדָל פָּרַח, וְקַיְימָא בְּאַתְרֵיהּ בֵּין שְׁאַר מִגְּדָלִין.

בְּהַהוּא פִּתְחָא דְאֶמְצָעִיתָא, אִית עֲטָרָה דְפָז עִלָּאָה וְיַקִּירָא גְּנִיזָא, דְּלָא אִתְחֲזֵי הַשְׁתָּא, גְּלִיפָא

לשון הקודש

הַדְּבָרִים גְּנוּזִים לְךָ מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁפֵּרַשׁ לַיּוֹם שֶׁל הַשְּׁאֵלוֹת שֶׁלְּךָ.

כְּשֶׁעוֹמֵד אוֹתוֹ מִגְּדָל בְּאֶמְצַע הָעֲזָרָה וּפֶתַח זֶה פּוֹתֵחַ, פּוֹתְחִים אוֹתָם כְּרוּבִים פִּיהֶם, וּפוֹרְשִׂים כַּנְפֵיהֶם, וּמֵאִיר אוֹר עֶלְיוֹן עַל אוֹתוֹ פֶּתַח. וְאוֹתוֹ סֵפֶר תּוֹרָה נִפְתָּח, וְאוֹתָם כְּרוּבִים פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ וְגוֹ'. נִסְגָּרִים הַפְּתָחִים, וְסֵפֶר הַתּוֹרָה נִגְלָל.

מִי רָאָה אוֹר הַמֵּאִיר שֶׁל אוֹתוֹ סֵפֶר תּוֹרָה, כֻּלּוֹ אוֹר מֵאִיר, אוֹתִיּוֹת שֶׁלּוֹ, שַׁלְהֶבֶת אֵשׁ מֵאַרְבָּעָה גְוָנִים שֶׁהֵם מֵעוֹלָם עֶלְיוֹן, כֻּלָּם בּוֹלְטִים וְנוֹצְצִים, אֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לַעֲמֹד בָּהֶם פְּרָט לַמָּשִׁיחַ. נִסְגָּר פֶּתַח זֶה, וּכְרוּבִים שׁוֹכְכִים, וְאוֹתוֹ מִגְּדָל פּוֹרֵחַ וְעוֹמֵד בִּמְקוֹמוֹ בֵּין שְׁאָר הַמִּגְדָּלִים.

בְּאוֹתוֹ פֶּתַח אֶמְצָעִי יֵשׁ עֲטֶרֶת פָּז עֶלְיוֹנָה וְנִכְבָּדָה גְּנוּזָה, שֶׁלֹּא נִרְאֵית כָּעֵת, גְּלוּפָה

וּמְחַקְּקָא בְּכָל זִינֵי אַבְנֵי יְקָר, וּזְמִינָא לְמֶהֱוֵי עַל רֵישָׁא דְּמַלְכָּא מְשִׁיחָא, כַּד סָלִיק בְּהַהוּא מִגְדָּל, וּתְרֵין נְשָׁרִין, דָּא מִסִּטְרָא דָא, וְדָא מִסִּטְרָא דָא, נָטְלֵי לֵיהּ בִּידַיְיהוּ.

כַּד סָלִיק מַלְכָּא מְשִׁיחָא, מִתְתַּקְּנִין נְשָׁרִין, וְנַטְלֵי עֲטָרָא דָא, בְּשַׁעֲתָא דְּיִשְׁרֵי לְמִקְרֵי, יִתְפְּתַח פִּתְחָא אַחֲרָא, וּמִתַּמָּן תִּפּוּק הַהִיא יוֹנָה, דְּשָׁדַר נֹחַ בִּימֵי טוּפָנָא, דִּכְתִיב, (בראשית ח) וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה, הַיּוֹנָה: הַהִיא דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָא, וְלָא מַלִּילוּ בָהּ קַדְמָאֵי, וְלָא יָדְעוּ מַה הִיא, אֶלָּא מֵהָכָא נַפְקַת, וְעַבְדַת שְׁלִיחוּתָא.

וּבְשַׁעֲתָא דִּכְתִיב וְלָא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד, לָא יָדַע בַּר נָשׁ לְאָן אַזְלַת, וְהִיא תָבַת לְאַתְרָהּ, וְאִתְגְּנִיזַת בְּפִתְחָא דָא וְאִיהִי תִּטּוֹל עֲטָרָה בְּפוּמָהָא, וּתְשַׁוֵּי עַל רֵישֵׁיהּ דְּמַלְכָּא מְשִׁיחָא, מָטֵי וְלָא

לשון הקודש

וַחֲקוּקָה בְּכָל מִינֵי אֲבָנִים יְקָרוֹת, וַעֲתִידָה לִהְיוֹת עַל רֹאשׁ מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ כְּשֶׁעוֹלֶה בְּאוֹתוֹ מִגְדָּל, וּשְׁנֵי נְשָׁרִים, זֶה מִצַּד זֶה וְזֶה מִצַּד זֶה, לוֹקְחִים אוֹתוֹ בִּידֵיהֶם.

כְּשֶׁעוֹלֶה מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, מִתְתַּקְּנִים הַנְּשָׁרִים, וְלוֹקְחִים עֲטָרָה זוֹ בְּשָׁעָה שֶׁיַּתְחִיל לִקְרֹא, יִפָּתַח פֶּתַח אַחֵר, וּמִשָּׁם תֵּצֵא אוֹתָהּ יוֹנָה שֶׁשָּׁלַח נֹחַ בִּימֵי הַמַּבּוּל, שֶׁכָּתוּב (בראשית ח) וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה. הַיּוֹנָה, אוֹתָהּ הַנּוֹדַעַת, וְלֹא דִּבְּרוּ בָהּ הַקַּדְמוֹנִים וְלֹא יָדְעוּ מַה הִיא, אֶלָּא מִכָּאן יָצְאָה וְעָשְׂתָה שְׁלִיחוּתָהּ.

וּבְשָׁעָה שֶׁכָּתוּב וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד, לֹא יָדַע אָדָם לְאָן הָלְכָה, וְהִיא שָׁבָה לִמְקוֹמָהּ וְנִגְנְזָה בְּפֶתַח זֶה, וְהִיא תִּקַּח עֲטָרָה בְּפִיהָ

מָטֵי, וּכְדֵין כְּתִיב, (תהלים כא) תָּשִׁית לְרֹאשׁוֹ עֲטֶרֶת פָּז.

וְכֵיוָן דְּיִקְרֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא בְּסֵפֶר תּוֹרָה. יְקוּמוּן תְּרֵין נְשָׁרִין, דָּא מִכָּאן וְדָא מִכָּאן, וְיוֹנָה מָאִיךְ, וּמַלְכָּא מְשִׁיחָא נָחִית, וַעֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ, עַד דַּרְגָּא בַתְרָאָה. וּתְרֵין נְשָׁרִין פָּרְחִין לְעֵילָא עַל רֵישֵׁיהּ, וְיוֹנָה תָּבָאת (דף קס"ה ע"א) וַעֲטָרָה בְּפוּמָהּ, וִיקַבְּלוּן לָהּ אִלֵּין תְּרֵין נְשָׁרִין.

דָּוִד מַלְכָּא, זַיִת רַעֲנָן אִקְרֵי קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (תהלים נב) וַאֲנִי כְּזַיִת רַעֲנָן בְּבֵית וְגוֹ'. עֲלֵה זַיִת, דָּא מַלְכָּא מְשִׁיחָא בְּרֵיהּ דְּדָוִד. וְדָא אִיהוּ דְּרָמִיז יוֹנָה דָּא בְּיוֹמוֹי דְּנֹחַ, דִּכְתִיב, (בראשית ח) וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ. הַהוּא עֲלֵה זַיִת, טָרָף וְחָטַף לִיקָרָא דִילֵיהּ. בְּמָה. בְּפִיהָ. דְּקַיְּימָא עַל רֵישֵׁיהּ, וּמְקַבְּלָא יְקָר מֵהַאי יוֹנָה וְהַאי דִּכְתִיב טָרָף, וְלָא טָרְפָה, (אֶלָּא)

לשון הקודש

וְתָשִׁים עַל רֹאשׁ מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, הִגִּיעַ וְלֹא הִגִּיעַ, וְאָז כָּתוּב, (תהלים כא) תָּשִׁית לְרֹאשׁוֹ עֲטֶרֶת פָּז.

וְכֵיוָן שֶׁיִּקְרָא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בְּסֵפֶר תּוֹרָה, יָקוּמוּ שְׁנֵי נְשָׁרִים, זֶה מִכָּאן וְזֶה מִכָּאן, וְיוֹנָה מִתְכּוֹפֶפֶת, וּמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ יוֹרֵד, וַעֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ, עַד מַדְרֵגָה אַחֲרוֹנָה. וּשְׁנֵי נְשָׁרִים פּוֹרְחִים לְמַעְלָה עַל רֹאשׁוֹ, וְיוֹנָה שָׁבָה וַעֲטָרָה בְּפִיהָ, וִיקַבְּלוּ אוֹתָהּ שְׁנֵי נְשָׁרִים אֵלּוּ.

דָּוִד הַמֶּלֶךְ נִקְרָא זַיִת רַעֲנָן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (תהלים נב) וַאֲנִי כְּזַיִת רַעֲנָן בְּבֵית וְגוֹ'. עֲלֵה זַיִת – זֶה מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. וְזֶהוּ שֶׁרָמְזָה יוֹנָה זוֹ בִּימֵי נֹחַ, שֶׁכָּתוּב (בראשית ח) וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ. אוֹתוֹ עֲלֵה זַיִת טָרַף וְנֶחְטַף לִכְבוֹדוֹ, בַּמָּה? בְּפִיהָ. שֶׁעוֹמֶדֶת עַל רֹאשׁוֹ, וּמְקַבֵּל כָּבוֹד מִיּוֹנָה זוֹ.

כִּדְכוּרָא דָא, דְּעַבִּיד חֵילָא וְנָצַח. בִּמְתִיבְתָּא דִּרְקִיעַ, יוֹנָה דְּכַר הוּא, מִגּוֹ דְּאִקְרֵי יוֹנָה, כְּתִיב כְּנוּקְבָא, וּכְתִיב כִּדְכוּרָא, בְּזִמְנָא דִּמְקַבְּלָא יְקָר (חסר) דָּא.

מִגְּדָל"ל דָּא כַּד תָּב לְאַתְרֵיהּ, נָהִיר כִּנְהִירוּ דְעֵינָא דְשִׁמְשָׁא, דִּכְתִיב, (תהלים פט) כִּסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי. וְאַף דְּכַרְסְיָיא אַחֲרָא לִיהֲוֵי לֵיהּ בְּנִסִּין וְאָתִין רַבְרְבִין. בְּרֵישׁ מִגְּדָל דָּא, אִית עוֹפִין דְּנוּר (דְּרוֹרָא) דְּקָא מְצַפְּצְפָאן, כַּד סָלִיק צַפְּרָא, צִפְּצוּפָא דְנְעִימוּ, דְּלֵית נְעִימוּ וְנִגּוּנָא כְּהַהוּא נְעִימוּ.

לְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ, זִינִין אַחֲרָנִין, וְשַׁפְנִינִין אַחֲרָנִין, דְּקָא פָּרְחִין בַּאֲוִירָא, סַלְקֵי וְנַחְתֵּי, נַחְתֵּי וְסַלְקֵי, לָא מִשְׁתַּכְּחִין לְעָלְמִין. אַתְוָון רַבְרְבָן, וְאַתְוָון זְעִירָן, פָּרְחִין בֵּינַיְיהוּ.

אִי חֲסִידָא קַדִּישָׁא, בְּשַׁעֲתָא דְאַתְוָון פָּרְחִין, חָמֵי בַּר נָשׁ בְּאַתְוָון רַבְרְבָן. כְּתִיב בַּאֲוִירָא לְפוּם שַׁעֲתָא,

לשון הקודש

וּמַה שֶׁכָּתוּב טָרָף וְלֹא טָרְפָה, (אֵלָּא) כַּזָּכָר הַזֶּה שֶׁעוֹשֶׂה חַיִל וּמְנַצֵּחַ. בִּישִׁיבַת הָרָקִיעַ יוֹנָה זָכָר הוּא. מִתּוֹךְ שֶׁנִּקְרָא יוֹנָה כָּתוּב כִּנְקֵבָה, וְכָתוּב כְּזָכָר בִּזְמַן שֶׁמְּקַבֵּל כָּבוֹד זֶה.

מִגְּדָל זֶה כְּשֶׁשָּׁב לִמְקוֹמוֹ, מֵאִיר כְּאוֹר עֵין הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁכָּתוּב (תהלים פט) כִּסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי, וְאַף שֶׁכִּסֵּא אַחֵר יִהְיֶה לוֹ בְּנִסִּים וְאוֹתוֹת גְּדוֹלִים. בְּרֹאשׁ מִגְּדָל זֶה יֵשׁ עוֹפוֹת אֵשׁ (דְּרוֹר) שֶׁמְּצַפְּצְפִים, כְּשֶׁעוֹלֶה הַבֹּקֶר, צִפְּצוּף שֶׁל נְעִימוּת, שֶׁאֵין נֹעַם וְנִגּוּן כְּאוֹתָהּ נְעִימוּת.

לְמַעְלָה מִכֻּלָּם מִינִים אֲחֵרִים וְיוֹנִים אֲחֵרִים שֶׁפּוֹרְחִים בָּאֲוִיר, עוֹלִים וְיוֹרְדִים, יוֹרְדִים וְעוֹלִים, לֹא שׁוֹכְבִים לְעוֹלָמִים. אוֹתִיּוֹת גְּדוֹלוֹת וְאוֹתִיּוֹת קְטַנּוֹת פּוֹרְחוֹת בֵּינֵיהֶם.

אִי חָסִיד קָדוֹשׁ, בְּשָׁעָה שֶׁהָאוֹתִיּוֹת פּוֹרְחוֹת, רוֹאֶה הָאָדָם בְּאוֹתִיּוֹת גְּדוֹלוֹת. כָּתוּב בָּאֲוִיר

(בראשית א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ (וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְגוֹ', מֵהָכָא אֲהַדְרֵי אַתְוָון רַבְּרְבָן בְּמִלְּקַדְמִין) בַּטְשֵׁי אַתְוָון זְעִירָן בְּהוּ, וּפַרְחִין, וְאִתְחַזֵּי מִנַּיְיהוּ כְּתִיב, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וְגוֹ', וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר וְגוֹ'. לְבָתַר מְהַדְּרֵי אַתְוָון זְעִירָן, וּבַטְשֵׁי בְּאַתְוָון רַבְּרְבָן, וּמִתְחֲזֵי מִנַּיְיהוּ דִּכְתִיב, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ וְגוֹ'. וְכֵן כָּל עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, פְּלִיאָן רַבְּרְבָן, וְחֵדוּ לְעַיְינִין עוֹבָדָאן דְּאַתְוָון אִלֵּין, זַכָּאָה עַמָּא דְּכָל דָּא מְחַכָּאן.

אִי חֲסִידָא קַדִּישָׁא, מָאן דְּנָטִיר בְּרִית, שַׁוֵּי לֵיהּ אֲבַתְרוֹי, וְאִיהִי לְקָמָא. וְאִי תֵּימָא, מָאן נָטִיר לַאֲחוֹרָא. הָא נְטִירוּ רַב וְעִלָּאָה מִכֹּלָּא, דְּנָטִיר לֵיהּ. וּמַאן אִיהוּ. צַדִּיק עִלָּאָה בְּרַחִימוּ סַגִּי. עָאל בֵּין צַדִּיק וְצֶדֶק. וְאִשְׁתְּכַח נָטִיר מִכָּל סִטְרִין. זַכָּאָה מָאן דְּנָטִיר בְּרִית דָּא. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל, אִתְחַזּוּן כָּל דְּכוּרִין,

לשון הקודש

לְפִי שָׁעָה, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. (וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְגוֹ', מִכָּאן חוֹזְרוֹת הָאוֹתִיּוֹת הַגְּדוֹלוֹת בְּבִתְחִלָּה) מַכּוֹת אוֹתִיּוֹת קְטַנּוֹת בָּהֶם וּפוֹרְחוֹת, וְנִרְאֶה מֵהֶן כָּתוּב, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וְגוֹ', וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר וְגוֹ'. אַחַר כָּךְ חוֹזְרוֹת אוֹתִיּוֹת קְטַנּוֹת וּמַכּוֹת בְּאוֹתִיּוֹת גְּדוֹלוֹת, וְנִרְאֶה מֵהֶן שֶׁכָּתוּב, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ וְגוֹ'. וְכֵן כָּל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, פְּלָאוֹת גְּדוֹלוֹת, וְשִׂמְחָה לָעֵינַיִם מַעֲשִׂים שֶׁל אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁלְּכָל זֶה מְצַפִּים.

אִי חָסִיד קָדוֹשׁ, מִי שֶׁשּׁוֹמֵר בְּרִית, שָׂם אוֹתוֹ אַחֲרָיו, וְהוּא לַהַתְחָלָה. וְאִם תֹּאמַר, מִי שׁוֹמֵר לְאָחוֹר? הֲרֵי שְׁמִירָה גְּדוֹלָה וְעֶלְיוֹנָה מֵהַכֹּל שֶׁשּׁוֹמְרוֹ. וּמִי הוּא? צַדִּיק עֶלְיוֹן בְּאַהֲבָה רַבָּה. נִכְנָס בֵּין צַדִּיק וְצֶדֶק, וְנִמְצָא שָׁמוּר מִכָּל הַצְּדָדִים. אַשְׁרֵי מִי שֶׁשּׁוֹמֵר בְּרִית זוֹ. וְעַל כֵּן

דְּנַטְרִין אָת קַיָּימָא דָא, קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא. מָאן אִיהוּ דְיָכִיל לְנַזְקָא לִבְרָא, דְּאִיהוּ בְּאֶמְצָעוּ אֲבוּהָ מִכָּאן, וְאִמֵּיהּ מִכָּאן, וְאִיהוּ בֵּינַיְיהוּ. וְדָא כַּד אִיהוּ אַחֲרֵי יְיָ.

תָּא חָזֵי הַהוּא רָקִיעַ כַּד סַחֲרָא בְּגִלְגּוּלָא מְנַגְּנָא בְּנִגּוּנָא, וּמִקַּל נְהִימוּ דְּמַיִין דְּנַבְעִין, לָא יָדִיעַ הַהוּא נִגּוּנָא. כָּל אִינּוּן אַגָּנִין דִּי בְּאַרְבַּע סִטְרִין, מַלְיָין מִנְּבִיעוּ דְּמַיִין דְּנַבְעִין. מָאן דְּאִיהוּ לְגוֹ, בִּתְרֵין סִטְרִין קַיְּימָא תַּמָּן. חַד בְּחֶדְוָה, דְּלֵית חֶדְוָה כְּהַהִיא חֶדְוָה בְּעָלְמָא, לְקַיְּימָא (תהלים ק) עִבְדוּ אָת יְיָ בְּשִׂמְחָה. וְחַד בְּיִרְאָה, דְּלֵית דְּחִילוּ כְּהַהוּא דְּחִילוּ בְּעָלְמָא, לְקַיְּימָא (תהלים ב) עִבְדוּ אָת יְיָ בְּיִרְאָה.

חַד מַעְיָינָא דְּמַיָּיא, דְּנָבְיעַ מִפְּטַר מִזְרָח, דָּא הוּא דְּאָמַר יְחֶזְקֵאל נְבִיאָה. מֵהַאי מַעְיָינָא, לָא יַכְלִין לְסַיְּימָא שְׁבָחָא כָּל בְּנֵי עָלְמָא. בַּאֲתַר דְּאִתְיְלִיד תַּמָּן

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל נִרְאִים כָּל הַזְּכָרִים שֶׁשּׁוֹמְרִים אוֹת בְּרִית זוֹ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. מִיהוּ שֶׁיָּכוֹל לְהַזִּיק לְבֵן שֶׁהוּא בְּאֶמְצַע אָבִיו מִכָּאן, וְאִמּוֹ מִכָּאן, וְהוּא בֵּינֵיהֶם? וְזֶה כְּשֶׁהוּא אַחֲרֵי ה'.

בֹּא וּרְאֵה, אוֹתוֹ רָקִיעַ כְּשֶׁסּוֹבֵב בְּגִלְגּוּל, מְנַגֵּן בְּנִגּוּן, וּמִקּוֹל נַהֲמַת הַמַּיִם הַנּוֹבְעִים לֹא יָדוּעַ אוֹתוֹ נִגּוּן. כָּל אוֹתָם הָאַגָּנִים שֶׁבְּאַרְבָּעָה צְדָדִים מִתְמַלְּאִים מִנְּבִיעַת הַמַּיִם שֶׁנּוֹבְעִים. מִי שֶׁהוּא בִּפְנִים, בִּשְׁנֵי צְדָדִים עוֹמֵד שָׁם. אֶחָד בְּשִׂמְחָה, שֶׁאֵין שִׂמְחָה כְּאוֹתָהּ שִׂמְחָה בָּעוֹלָם, לְקַיֵּם (שם ק) עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה. וְאֶחָד בְּיִרְאָה, שֶׁאֵין יִרְאָה כְּאוֹתָהּ יִרְאָה בָּעוֹלָם, לְקַיֵּם (שם ב) עִבְדוּ אֶת ה' בְּיִרְאָה.

מַעְיָן מַיִם אֶחָד שֶׁנּוֹבֵעַ מִצַּד מִזְרָח, זֶהוּ שֶׁאָמַר יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא. מִמַּעְיָן זֶה לֹא יְכוֹלִים לְסַיֵּם שֶׁבַח כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹלַד

לִסְטַר מִזְרָח, לֵית עוּמְקָא וְרוּמָא דִילֵיהּ, אֶלָּא זְרָתָא וְלָא יַתִּיר.

כַּד נַבְעִין מַיָּא וְסַלְקִין, סַלְקִין כָּל זִינֵי מַרְגְּלָאן דְּעָלְמָא, וְלָא נַפְּלִין לְבַר, הַשְׁתָּא אִתְחַזּוּן בְּגָוֵון חַד, לְפוּם שַׁעֲתָא נַפְּלִין אִלֵּין, וְהָא סַלְקִין, אַחֲרִנִּין, בְּגָוֵון אַחֲרָא, בְּכָל זִינֵי גַּוְונִין דְּעָלְמָא. נַפְּלֵי אִינּוּן מַרְגְּלָאן, וְלָא נַפְּלֵי לְבַר.

סַחֲרָנִין דְּהַהוּא נְבִיעוּ, חֵיזוּר וְשׁוּשָׁן סָחֲרָן. וְלָא יַכְלִין כָּל בְּנֵי עָלְמָא לְמֵיקָם עַל אִינּוּן גַּוְונִין, כֻּלְּהוּ שַׁלְהוֹבִין מְלָהֲטָאן, וְלָא יַכְלִין לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ. לָא יְדִיעַ חֲשִׁיבוּ דְעוֹבָדָא. טַרְפִּין דִּלְהוֹן מְנַצְּצָן בְּכַמָּה גַּוְונִין.

עוֹבֵד צִיּוּר, אוּמָנוּ דְמָאנֵי עָלְמָא, חַפְּיָין עַל תְּלַת מְאָה וְשִׁבְעִין וַחֲמִשָּׁה כְּרוּבִין דִּתְחוֹתַיְיהוּ,

לשון הקודש

שָׁם לְצַד מִזְרָח, אֵין עֹמֶק וְרוּם שֶׁלּוֹ אֶלָּא זֶרֶת, וְלֹא יוֹתֵר.

כְּשֶׁנּוֹבְעִים הַמַּיִם וְעוֹלִים, עוֹלִים כָּל מִינֵי מַרְגָּלִיּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, וְלֹא נוֹפְלִים בַּחוּץ. כָּעֵת נִרְאִים בְּגָוֵן אֶחָד, לְפִי שָׁעָה נוֹפְלִים אֵלֶּה, וְהִנֵּה עוֹלִים אֲחֵרִים בְּגָוֵן אַחֵר בְּכָל מִינֵי גְּוָנִים שֶׁבָּעוֹלָם. נוֹפְלוֹת אוֹתָן מַרְגָּלִיּוֹת, וְלֹא נוֹפְלוֹת בַּחוּץ.

סָבִיב אוֹתָהּ נְבִיעָה סוֹבְבִים כַּפְּתוֹר וָפֶרַח, וְלֹא יְכוֹלִים כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לַעֲמֹד עַל אוֹתָם גְּוָנִים, כֻּלָּם שַׁלְהֶבוֹת לוֹהֲטוֹת, וְלֹא יְכוֹלִים לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם. לֹא יָדוּעַ חֲשִׁיבוּת הַמַּעֲשֶׂה.

הֶעָלִים שֶׁלָּהֶם נוֹצְצִים בְּכַמָּה גְּוָנִים.

מַעֲשֵׂה צִיּוּר, אֻמָּנוּת רִבּוֹן הָעוֹלָם, מְכַסִּים עַל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה כְּרוּבִים שֶׁתַּחְתֵּיהֶם, אַחַר שְׁבָכִים אֲחֵרִים לִפְנִים.

בָּתַר שְׁבָכִין אַחֲרָנִין לְגוֹ. וְאִינּוּן שְׁבָכִין סְחוֹר דַּעֲזָרָה לְגוֹ.

וּלְעֵילָא מִנְּהוֹן, אִינּוּן (דף קס"ה ע"ב) גּוּפְנִין פְּרִישָׁאן, תְּחוֹת גּוּפְנִין אִינּוּן כְּרוּבִין, כֻּלְּהוּ גַּדְפִּין פְּרִישָׁן, מְשֻׁלָּבָן אִלֵּין בְּאִלֵּין. הָכָא אָמַר רַב מְתִיבְתָּא, דְּכָל מָאן דְּאִסְתַּכַּל בְּאִינּוּן גּוּפְנִין, מְנַהֲרִין אַנְפּוֹי כִּנְהִירוּ דְשִׁמְשָׁא.

אִינּוּן שְׁבָכִין דְּאִתְחָמָן סְחוֹר סְחוֹר דַּעֲזָרָה, כֻּלְּהוּ מְרֻקָּמָן, בְּחוּטִין דִּנְהִירִין בִּגְוָונִין סַגִּיאִין, מְלַהֲטָן בְּאַרְבַּע מִינֵי זְהוֹרִין דְּאֶשָּׁא. שַׁלְהוֹבִין סַלְקִין, וּגְוָונִין מְנַצְּצָן, וּלְזִמְנִין שַׁלְהוֹבִין מִשְׁתַּכְּכֵי, וּנְהוֹרִין וּגְוָונִין סַלְקִין, וּבַטְשֵׁי אִלֵּין בְּאִלֵּין.

שִׁית אֶלֶף אַגְּנִין, לְגַבֵּי אִינּוּן שְׁבָכִין, אַרְבַּע גַּוְונִין, לְאַרְבַּע סִטְרִין דַּעֲזָרָה, אִלֵּין אִינּוּן רַבְרְבִין, וּנְבִיעוּ דְּמַיִין חַיִּין בְּכָל סִטְרֵי. וְאִינּוּן

לשון הקודש

וְאוֹתָם שְׁבָכִים סָבִיב הָעֲזָרָה לִפְנִים.

וּלְמַעְלָה מֵהֶם אוֹתָן גְּפָנִים פְּרוּשׁוֹת, תַּחַת הַגְּפָנִים אוֹתָם כְּרוּבִים, כֻּלָּם בִּכְנָפַיִם פְּרוּשׁוֹת מְשֻׁלָּבוֹת אֵלּוּ בְּאֵלּוּ. כָּאן אָמַר רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּאוֹתָן גְּפָנִים, מְאִירִים פָּנָיו כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ.

אוֹתָם שְׁבָכִים שֶׁתּוֹחֲמִים סָבִיב סָבִיב לָעֲזָרָה, כֻּלָּם מְרֻקָּמִים בְּחוּטִים שֶׁמְּאִירִים בִּגְוָנִים גְּדוֹלִים, לוֹהֲטִים בְּאַרְבָּעָה מִינֵי זֹהַר שֶׁל אֵשׁ. שַׁלְהֶבוֹת עוֹלוֹת, וּגְוָנִים נוֹצְצִים, וְלִפְעָמִים הַשַּׁלְהֶבוֹת שׁוֹכְכוֹת, וְאוֹרוֹת וּגְוָנִים עוֹלִים וּמַכִּים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה.

שֵׁשֶׁת אֲלָפִים אַגָּנִים לְגַבֵּי אוֹתָם שְׁבָכִים, אַרְבָּעָה גְוָנִים לְאַרְבָּעָה צְדָדִים שֶׁל הָעֲזָרָה.

נַפְלֵי בְּאִינּוּן אַגָּנִין, וּבַלְעֵי בְּאַתְרַיְיהוּ וְאִלֵּין מַיִין לָא יַדְעֵי לְאָן אַזְלִין.

בְּאֶמְצָעוּ דַּעֲזָרָה, יְקוּמוּן כֻּלְּהוּ יִשְׂרָאֵל, וְיִתְחַזּוּן קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא. בִּסְטָר דָּרוֹם בַּעֲזָרָה דָא, אִתְיְלִיד חַד מַעְיָנָא דְמַיָּא, וְאִתְדְּמֵי (ס"א וְאִתְרַבֵּי) דְּקָא יִשְׁטְפוּן מַיָּא כָּל עָלְמָא. מָאן דְּיֵיעוּל בְּהוּ, יְהוֹן עַד בִּרְכַּיִם, יֵיעוּל בְּהוּ גִּיבָּר רַב יֵיעוּל בְּהוּ עַד בִּרְכַּיִם, אִי תִינוֹק בַּר יוֹמָא עַד בִּרְכַּיִם. מָאן דְּשָׁתֵי מִנַּיְיהוּ יִתְחַכָּם, וְיִתְפַּקַּח בְּחָכְמְתָא.

מַעְיָנָא דָּא נָפִיק מִגּוֹ מַרְגְּלָא חָדָא זְעֵירָא, בְּכוֹתָלָא דְּדָרוֹם. אִינּוּן מַיִין בַּלְעֵי גּוֹ אַתְרָא (ס"א גּוֹ אֲתָר דָּא), וּמִתַּמָּן יִפְּקוּן לְבַר מִמַּקְדְּשָׁא, עַד דְּיַעֲלוּ לְנַחַל שִׁטִּים, יִשְׁטְפוּן הַהוּא זִמָּה, דְּאוֹלְדִין מַיָּא דְשִׁטִּים. וְעַל דָּא מַיִין אִלֵּין בַּעֲזָרָה, בְּגִין אִינּוּן דְּאִתְחַזּוּן תַּמָּן

לשון הקודש

אֵלֶּה הֵם גְּדוֹלִים, וּגְבִיעַת הַמַּיִם הַחַיִּים בְּכָל הַצְּדָדִים. וְהֵם נוֹפְלִים בְּאוֹתָם אַגָּנִים, וְנִבְלָעִים בִּמְקוֹמָם, וּמַיִם אֵלֶּה לֹא יוֹדְעִים לְאָן הוֹלְכִים.

בְּאֶמְצַע הָעֲזָרָה יָקוּמוּ כָּל יִשְׂרָאֵל וְיֵרָאוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. בְּצַד דָּרוֹם בַּעֲזָרָה זוֹ נוֹלַד מַעְיָן מַיִם אֶחָד, וְנִדְמָה (וְהִתְרַבָּה) שֶׁיִּשְׁטְפוּ הַמַּיִם אֶת כָּל הָעוֹלָם. מִי שֶׁיִּכָּנֵס בָּהֶם, יִהְיוּ עַד הַבִּרְכַּיִם. יִכָּנֵס בָּהֶם גִּבּוֹר גָּדוֹל, יִכָּנֵס בָּהֶם עַד הַבִּרְכַּיִם. אִם תִּינוֹק בֶּן יוֹם, עַד הַבִּרְכַּיִם. מִי שֶׁשּׁוֹתֶה מֵהֶם יִתְחַכֵּם, וְיִתְפַּקַּח בְּחָכְמָה.

מַעְיָן זֶה יוֹצֵא מִתּוֹךְ מַרְגָּלִית קְטַנָּה אַחַת בְּכֹתֶל דָּרוֹם. אוֹתָם הַמַּיִם נִבְלָעִים תּוֹךְ הַמָּקוֹם (תּוֹךְ הַמָּקוֹם הַזֶּה), וּמִשָּׁם יֵצְאוּ הַחוּצָה מֵהַמִּקְדָּשׁ, שֶׁעַד שֶׁיַּעֲלוּ לְנַחַל שִׁטִּים, יִשְׁטְפוּ אוֹתָהּ זִמָּה שֶׁיָּלְדוּ הַמַּיִם שֶׁבַּשִּׁטִּים. וְעַל כָּךְ מַיִם אֵלֶּה בָּעֲזָרָה, בִּגְלַל אֵלּוּ שֶׁנִּרְאוּ שָׁם

דְּכוּרִין. הֲווֹ שָׁתָאן מִן מַיָּא, לָא חַיְישֵׁי בְּנוּקְבֵי, בְּמֵיתַיְהוֹן לְאִתְחַזָּאָה קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא. תּוּ, דְּהָא יִתְפַּקְּחוּן לְמִנְדַּע מִלִּין סְתִימִין דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, גּוֹ מַקְדְּשָׁא דָא כָּל הִרְהוּרִין יִשְׁתַּכְּחוּן, בַּר הִרְהוּרָא דְּחֶדְוָה דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא.

עַנְפָּא חַד נָפִיק, גּוֹ אֶמְצָעוּ דְּהַהוּא מַעְיָינָא. אָמַר רַב מְתִיבְתָּא, כַּד קָרִיבְנָא לְהַהוּא עַנְפָּא גּוֹ מַעְיָינָא, אִסְתַּלָּק עַנְפָּא לְעֵילָא לְעֵילָא, כָּל מַה דְּקָרִיבְנָא, הָכִי אִסְתַּלָּק, יְסוֹדָא וְשָׁרְשָׁא דְּהַהוּא עַנְפָּא לָאו אִיהוּ אֶלָּא בְּמַיָּא. הַהוּא עַנְפָּא חָפֵי עָלְמִין. כָּל גַּוְונִין דְּעָלְמָא בְּאִינּוּן טַרְפִּין דִּילֵיהּ. אִיבָּא דִּילֵיהּ, לָא יְדִיעַ מַהוּ. וְלָא יַכְלִין לְמִנְדַּע. וְאָמַר, דְּקָא שָׁאִיל לְמָשִׁיחַ עַל הַהוּא אִיבָּא, וְאָמַר, אִיבָּא דָא גָּנִיז, (זכריה ח) לְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ מֵרוֹב יָמִים. מָאן דְּזָכֵי לְמִנְדַּע דָּא, לִינְדַּע.

לשון הקודש

זְכָרִים, הָיוּ שׁוֹתִים מֵהַמַּיִם, לֹא נִתְעוֹרְרוּ לַנְּקֵבוֹת בְּבוֹאָם לְהִתְרָאוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי יִתְפַּקְּחוּ לָדַעַת דְּבָרִים סְתוּמִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, תּוֹךְ הַמִּקְדָּשׁ הַזֶּה כָּל הַהִרְהוּרִים נִשְׁכְּחוּ, פְּרָט לַהִרְהוּר שֶׁל חֶדְוַת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

עָנָף אֶחָד יוֹצֵא בְּתוֹךְ אֶמְצַע אוֹתוֹ מַעְיָן. אָמַר רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, כְּשֶׁהִתְקָרַבְתִּי לְאוֹתוֹ עָנָף שֶׁבְּתוֹךְ הַמַּעְיָן, עָלָה עָנָף לְמַעְלָה לְמַעְלָה. כָּל מַה שֶׁהִתְקָרַבְתִּי – כָּךְ עָלָה. יְסוֹד וְשֹׁרֶשׁ אוֹתוֹ עָנָף אֵינוֹ רַק בַּמַּיִם. אוֹתוֹ עָנָף מְכַסֶּה עוֹלָמוֹת. כָּל גּוֹנֵי הָעוֹלָם בְּאוֹתָם הָעֲנָפִים שֶׁלּוֹ. פִּרְיוֹ לֹא יָדוּעַ מַהוּ, וְלֹא יְכוֹלִים לָדַעַת. וְאָמַר שֶׁשָּׁאַל אֶת הַמָּשִׁיחַ עַל אוֹתוֹ פִּרְי, וְאָמַר, פִּרְי זֶה גָּנוּז (זכריה ח) לְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ מֵרֹב יָמִים. מִי שֶׁזּוֹכֶה לָדַעַת זֶה – שֶׁיֵּדַע.

רָקִיעַ חַד אִית עַל הַהוּא עַנְפָּא, פָּרִישׁ לְעֵילָא. מֵהַהוּא רְקִיעַ, אָזִיל טַלָּא עַל גַּבֵּי מַעְיָינָא דָא, וְלָא יַתִּיר. כַּד אִסְתָּכַּל בַּר נָשׁ לְהַהוּא רָקִיעַ מֵרָחִיק, דָּמֵי תִּכְלָא. קָרִיב יַתִּיר, דָּמֵי סוּמָקָא. קָרִיב יַתִּיר, דָּמֵי יָרוֹק קָרוֹב יַתִּיר, דָּמֵי חִוָּור, דְּלֵית חִוָּור בְּעָלְמָא כְּגִינֵיהּ. טַלָּא דְקָא אָזִיל מִנֵּיהּ, אִשְׁתְּאִיב בְּהַהוּא עַנְפָּא, וְעָבִיד אִיבָּא דָא, וְאִתְרַבֵּי. הַהוּא רְקִיעָא, אִיהוּ אָזִיל בְּגִלְגּוּלָא יַתִּיר, מִמָּה דְּעַיְינִין יַכְלִין לְאִסְתַּכְּלָא.

כָּל אִינּוּן נְטוּרֵי קַיְּימָא קַדִּישָׁא, (ס"א בָּעוּן) דְּבָעוּן לְאִתְחַזָּאָה קַמֵּי מַלְכָּא, דְּהָא לָא אִתְחַזּוּן, אֶלָּא בְּגִין לְאַחֲזָאָה דְּאִינּוּן בְּנֵי גְזִירוּ קַדִּישָׁא. וְעַל דָּא, (שמות כג) יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ, אִינּוּן בְּנֵי קַיְּימָא קַדִּישָׁא. דָּיְיק רַב מִתִּיבְתָּא, זְכוּרְךָ, וְלָא זְכָרְךָ. דְּהָא זָכָר כְּתִיב, וְלָא זָכוּר, מַאי זְכוּרְךָ. אֶלָּא כָּל אִינּוּן דְּנַטְרִין קַיְּימָא

לשון הקודש

רָקִיעַ אֶחָד יֵשׁ עַל אוֹתוֹ עָנָף פָּרוּשׁ לְמַעְלָה. מֵאוֹתוֹ רָקִיעַ הוֹלֵךְ טַל עַל גַּבֵּי אוֹתוֹ מַעְיָן, וְלֹא יוֹתֵר. כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל אָדָם עַל אוֹתוֹ רָקִיעַ מֵרָחוֹק, דּוֹמֶה תְּכֵלֶת יוֹתֵר קָרֵב, דּוֹמֶה אָדֹם. קָרֵב יוֹתֵר, דּוֹמֶה יָרֹק. קָרֵב יוֹתֵר, דּוֹמֶה לָבָן, שֶׁאֵין בָּעוֹלָם לָבָן כְּמוֹתוֹ. טַל שֶׁהוֹלֵךְ מִמֶּנּוּ נִשְׁאָב בְּאוֹתוֹ עָנָף, וְעוֹשֶׂה פְּרִי זֶה וּמִתְגַּדֵּל. אוֹתוֹ רָקִיעַ הוּא הוּא הוֹלֵךְ בְּגִלְגּוּל יוֹתֵר מִמַּה שֶׁעֵינַיִם יְכוֹלוֹת לְהִסְתַּכֵּל.

כָּל אוֹתָם שׁוֹמְרֵי בְּרִית הַקֹּדֶשׁ (רוצים) שֶׁרוֹצִים לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֲרֵי לֹא נִרְאוּ אֶלָּא בִּשְׁבִיל לְהֵרָאוֹת שֶׁהֵם בְּנֵי מִילָה קְדוֹשָׁה. וְעַל זֶה, (שמות כג) יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ, אוֹתָם בְּנֵי בְּרִית קֹדֶשׁ. דַּיֵּק רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, זְכוּרְךָ וְלֹא זָכָרְךָ, שֶׁהֲרֵי זָכָר כָּתוּב, וְלֹא זָכוּר. מַה זֶּה זְכוּרְךָ? אֶלָּא כָּל אוֹתָם שֶׁשָּׁמְרוּ בְּרִית קֹדֶשׁ וְלֹא

קַדִּישָׁא, וְלָא חָבָאן בֵּיהּ, אִינּוּן הֲווֹ בְּנֵי מַלְכָּא, דִּבְכֹל יוֹמָא מִשְׁתָּבַח בְּהוּ וְדָכִיר לוֹן תָּדִיר. וְעַל דָּא זְכוּרָךְ, הַהוּא דְּאִית בֵּיהּ קַיְּימָא קַדִּישָׁא, דְּדָכִיר לוֹן מַלְכָּא בְּכָל יוֹמָא, דְּלֵית שְׁבָחָא קַמֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה, (אֶלָּא) כְּמַאן דְּנָטִיר קַיְּימָא דָּא.

וְעַל דָּא בָּעֵי דִּיתְחַזּוּן תְּלַת זִמְנִין בְּשַׁתָּא קַמֵּיהּ. תְּלַת זִמְנִין אֲמַאי. אֶלָּא בְּגִין אֲבָהָן קַדְמָאֵי, דְּקַבִּילוּ לְהַאי בְּרִית, קַדְמָאָה לְכָל פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, וּבְגִין כָּךְ תְּלַת זִמְנִין אִינּוּן בְּשַׁתָּא. אַבְרָהָם קַבִּיל בְּרִית. יִצְחָק קַבִּיל בְּרִית. יַעֲקֹב הָוָה שְׁלִים מִכֻּלְּהוּ, וְעַל דָּא כְּתִיב בֵּיהּ, (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, שְׁלִים מִכֹּלָּא.

אַבְרָהָם תָּמִים אִקְרֵי, וְלָא הָוָה כָּל כַּךְ שְׁלִים, אֲבָל תָּם: שְׁלִים מִכֹּלָּא. מַה כְּתִיב בְּנֹחַ, (בראשית ו) אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדוֹרֹתָיו. דְּהַוָּה רְשִׁים בִּרְשִׁימוּ קַדִּישָׁא בֵּינַיְיהוּ. וְאָמַר רַב מְתִיבְתָּא, בְּכָל

לשון הקודש

חָטְאוּ בוֹ, הֵם הָיוּ בְּנֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁבְּכָל יוֹם מִשְׁתַּבֵּחַ בָּהֶם וְזוֹכֵר אוֹתָם תָּמִיד. וְעַל כֵּן זְכוּרָךְ, הַהוּא שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בְּרִית קְדוֹשָׁה, שֶׁזּוֹכֵר אוֹתָם הַמֶּלֶךְ בְּכָל יוֹם, שֶׁאֵין שֶׁבַח לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן (אֶלָּא) כְּמִי שֶׁשּׁוֹמֵר בְּרִית זוֹ.

וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהֵרָאוֹת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה לְפָנָיו. שָׁלֹשׁ פְּעָמִים לָמָּה? אֶלָּא בִּגְלַל אָבוֹת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁקִּבְּלוּ בְּרִית זוֹ רִאשׁוֹנָה לְכָל מִצְוֹות הַתּוֹרָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים הֵם בְּשָׁנָה. אַבְרָהָם קִבֵּל בְּרִית, יִצְחָק קִבֵּל בְּרִית, יַעֲקֹב הָיָה שָׁלֵם מִכֻּלָּם, וְעַל כֵּן כָּתוּב בּוֹ (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, שָׁלֵם מֵהַכֹּל.

אַבְרָהָם נִקְרָא תָּמִים, וְלֹא הָיָה כָּל כָּךְ שָׁלֵם, אֲבָל תָּם – שָׁלֵם מֵהַכֹּל. מַה כָּתוּב בְּנֹחַ? (שם ו) אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו. הָיָה רָשׁוּם בִּרְשֶׁם קָדוֹשׁ בֵּינֵיהֶם. וְאָמַר רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה,

אֲתָר דִּכְתִיב תָּמִים, דְּרָשִׁים בִּרְשִׁימוּ קַדִּישָׁא, בְּאָת קַיְּימָא דִּבְרִית, וּבְגִין (דף קס"ו ע"א) דְּנָטַר בְּרִית, אִקְרֵי תָּמִים בְּדוֹרוֹתָיו. מַה דְּלָא הֲווֹ כֻּלְּהוּ הָכִי, דְּאִינּוּן מִחַבְּלָן אָרְחַיְּיהוּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב, אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נֹחַ. וְכִי מָאן יְכִיל לְמֵיהַךְ עִמֵּיהּ. אֶלָּא כָּל מָאן דְּנָטִיר בְּרִית קַדִּישָׁא, אִזְדַּוְּוּגַת בֵּיהּ שְׁכִינְתָּא, וְשָׁרְיָאת עָלֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ, (דברים יח) תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ. תָּמִים תִּהְיֶה, וּלְבָתַר עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ. בְּזִוּוּגָא חָדָא. דְּכֵיוָן דְּנָטִיר בְּרִית דָּא, עִם יְיָ לְהֱוֵי, וְלָא אִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ.

בְּאַבְרָהָם כְּתִיב, (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים, גְּזִירוּ דְּאָת קַיְּימָא. הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי, מֵהָכָא, דְּלָא יְהַךְ גֶּבֶר בָּתַר אִתְּתָא, אֶלָּא קַמָּהָא, אֹרַח כָּשֵׁר אִיהוּ. וְהָא כְּתִיב, (שמות כג) הִנֵּה אָנֹכִי שׁוֹלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ. (שמות לג) וְשָׁלַחְתִּי לְפָנֶיךָ מַלְאָךְ. לְאַבְרָהָם דְּלָא

לשון הקודש

בְּכָל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב תָּמִים, שֶׁרָשׁוּם בִּרְשֵׁם קָדוֹשׁ בְּאוֹת קַיּוּם הַבְּרִית, וּמִשּׁוּם שֶׁשָּׁמַר הַבְּרִית נִקְרָא תָּמִים בְּדֹרֹתָיו, מַה שֶּׁלֹּא הָיוּ כֻּלָּם כָּךְ, שֶׁהֵם מְחַבְּלִים דַּרְכֵיהֶם.

וְעַל זֶה כָּתוּב אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֶּךְ נֹחַ. וְכִי מִי יָכוֹל לָלֶכֶת עִמּוֹ? אֶלָּא כָּל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר בְּרִית קֹדֶשׁ, מִזְדַּוֶּגֶת בּוֹ שְׁכִינָה וְשׁוֹרָה עָלָיו. וּמִשּׁוּם כָּךְ, (דברים יח) תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ. תָּמִים תִּהְיֶה, וְאַחַר כָּךְ עִם ה' אֱלֹהֶיךָ. בְּזִוּוּג אֶחָד. שֶׁכֵּיוָן שֶׁשּׁוֹמֵר בְּרִית זוֹ, עִם ה' לִהְיוֹת, וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנּוּ.

בְּאַבְרָהָם כָּתוּב, (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים, מִילַת אוֹתוֹ בְּרִית. הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי – מִכָּאן שֶׁלֹּא יֵלֵךְ גֶּבֶר אַחַר אִשָּׁה, אֶלָּא לְפָנֶיהָ דַּרְכָּהּ כָּשֵׁר הוּא. וְהֲרֵי כָּתוּב (שמות כג) הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ. (שם לג) וְשָׁלַחְתִּי לְפָנֶיךָ

הָוָה גָּזִיר, דָּחָה לֵיהּ לְקַמָּהּ. וְעַל דָּא לָא כְּתִיב הֲוֵה תָּמִים, וְהִתְהַלֵּךְ לְפָנַי. אֶלָּא הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי, דְּלָא יֵאוֹת אַנְתְּ, עַד שֶׁתְּהֵא תָּמִים. וְכֵן בְּכֻלְּהוּ, כֵּיוָן דְּכַד נָשׁ תָּמִים, וְנָטִיר לֵיהּ, מִיַּד הִיא לְקָמֵיהּ, וְאִיהוּ אֲבַתְרָהּ, כְּשֵׁר אִיהוּ לְדָא. לְגִרְעוֹנָא מַה כְּתִיב, (שמואל א טו) כִּי שָׁב מֵאַחֲרַי.

נֹחַ גָּזִיר הָוָה, וְתָמִים, פְּרִיעָה לָא הָוָה בֵּיהּ, וּבְגִין דְּלָא הָוָה בֵּיהּ פְּרִיעָה מַה כְּתִיב, אֶת הָאֱלֹהִים, וְלָא אַחַר הָאֱלֹהִים, לְקַמָּא לָא הָוָה, בְּגִין דְּהָוָה גָּזִיר, לַאֲחוֹרָא לָא הָוָה, בְּגִין דְּלָא אִתְפְּרַע. אֵיךְ הָוָה. אֶת הָאֱלֹהִים, סָמִיךְ לֵיהּ, וְלָא יְכִיל לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, דְּלָאו כְּשֵׁר כָּל כַּךְ.

בְּיִשְׂרָאֵל כְּתִיב, (שמות יג) וַיְיָ הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ וְגוֹ'. כֵּיוָן דְּאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל, (שמות יד) הֲמִבְּלִי אֵין קְבָרִים בְּמִצְרַיִם

לשון הקודש

מַלְאָךְ. לְאַבְרָהָם שֶׁלֹּא הָיָה מָהוּל, דָּחָה אוֹתוֹ לְפָנֶיךָ. וְעַל כֵּן לֹא כָתוּב הֱיֵה תָמִים וְהִתְהַלֵּךְ לְפָנַי, אֶלָּא הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי, שֶׁלֹּא רָאוּי אַתָּה עַד שֶׁתְּהֶיֶה תָמִים. וְכֵן בְּכֻלָּם, כֵּיוָן שֶׁבֶּן אָדָם תָּמִים וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ, מִיָּד הִיא לְפָנָיו, וְהוּא אַחֲרֶיהָ, כָּשֵׁר הוּא לָזֶה. לְחִסָּרוֹן מַה כָּתוּב? (שמואל–א טו) כִּי שָׁב מֵאַחֲרַי.

נֹחַ מָהוּל הָיָה וְתָמִים, פְּרִיעָה לֹא הָיְתָה בּוֹ, וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא הָיְתָה בּוֹ פְּרִיעָה, מַה כָּתוּב? אֶת הָאֱלֹהִים, וְלֹא אַחַר הָאֱלֹהִים. לְפָנִים לֹא הָיָה, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה מָהוּל. לְאָחוֹר לֹא הָיָה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִפְרַע. אָז אֵיךְ הָיָה? אֶת הָאֱלֹהִים, סָמוּךְ לוֹ, וְלֹא יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, שֶׁלֹּא כָּל כָּךְ כָּשֵׁר. בְּיִשְׂרָאֵל כָּתוּב, (שמות יג) וַה' הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן [וְגוֹ'] וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ וְגוֹ'. כֵּיוָן שֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל (שם יד) הֲמִבְּלִי אֵין קְבָרִים

וְגוֹ'. כִּי טוֹב לָנוּ עֲבוֹד אֶת מִצְרַיִם. כַּבְיָכוֹל, אִתְחֲלָשׁ דַּעְתָּא. כְּתִיב וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם, וַיִּסַּע לְמֶעְבַּד בְּהוּ נוּקְבִּין. (חסר).

וְעַל דָּא חַדֵּי מָשִׁיחַ, וְחַדֵּי רַב מִתִּיבְתָּא, דְּקָא אִתְבַּשָּׁר בְּדָא. וְאָמַר רַב מִתִּיבְתָּא, דְּהָא דָּיִיק לְמָשִׁיחַ וְאָמַר, מַנָּא הָוָה לְדָנִיאֵל דְּקָאָמַר, (דניאל ה) פְּרֵס פְּרִיסַת מַלְכוּתָךְ וִיהִיבַת לְמָדַי וּפָרָס. מֵאִינּוּן אַתְוָון דְּוּפַרְסִין אִשְׁתְּמַע לֵיהּ. וְהָכָא מָאי הוּא. אָמַר לֵיהּ, הָכִי הוּא וַדָּאי, פְּרֵס פְּרִיסַת מַלְכוּתָךְ חַיְיָא, עַל יְדֵי דְּמָשִׁיחַ אַחֲרָא, וּלְבָתַר יִשְׁלוֹט מֶלֶךְ פָּרָס, וְיִטּוֹל מַלְכְּוָון סַגִּיאִין, וְהוּא יִשְׁלֹט עַל אַרְעָא קַדִּישָׁא תְּרֵיסָר יַרְחֵי, וְהוּא יִשְׁלוֹט וְיִקְטוֹל סַגִּיאִין, וְהַהוּא מְשִׁיחָא, וּלְבָתַר יִפּוֹל, וְיִקַּבְּלוּן מַלְכוּתָא קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין. וְעַל דָּא, וּפַרְסִין, מַלְכָּא דְּפָרַס, אִשְׁתְּמַע הָכָא.

לשון הקודש

בְּמִצְרַיִם וְגוֹ', כִּי טוֹב לָנוּ עֲבֹד אֶת מִצְרַיִם – כַּבְיָכוֹל נֶחֱלַשׁ דַּעְתּוֹ. כָּתוּב וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם. וַיִּסַּע, לַעֲשׂוֹת בָּהֶם נְקָמוֹת.

וְעַל זֶה שָׂמַח הַמָּשִׁיחַ וְשָׂמַח רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, שֶׁהִתְבַּשֵּׂר בָּזֶה. וְאָמַר רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, שֶׁהֲרֵי דִּיֵּק לַמָּשִׁיחַ וְאָמַר, מִנַּיִן הָיָה לְדָנִיאֵל שֶׁאָמַר, (דניאל ה) שָׁבַר מַלְכוּתְךָ לִשְׁנַיִם וְנִתְּנָה לְמָדַי וּפָרַס? מֵאוֹתָן אוֹתִיּוֹת שֶׁל וּפַרְסִין נִשְׁמַע לוֹ. וְכָאן מַהוּ? אָמַר לוֹ, כָּךְ זֶה וַדַּאי, פְּרֵס פְּרִיסַת מַלְכוּתָךְ (שָׁבַר מַלְכוּתְךָ) הָרְשָׁעָה עַל יְדֵי מָשִׁיחַ אַחֵר, וְאַחַר כָּךְ יִשְׁלֹט מֶלֶךְ פָּרַס וְיִטֹּל מַמְלָכוֹת רַבּוֹת, וְיִשְׁלֹט עַל אֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים, וְיִשְׁלֹט וְיַהֲרֹג רַבִּים וְאוֹתוֹ מָשִׁיחַ, וְאַחַר כָּךְ יִפֹּל, וִיקַבְּלוּ אֶת הַמַּלְכוּת קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים. וְעַל זֶה וּפַרְסִין, מֶלֶךְ פָּרַס

אִי חֲסִידָא קַדִּישָׁא, כַּמָּה חֶדְוָה עַל חֶדְוָה, בְּהַהוּא מַעְיָינָא. בְּהַהוּא מַעְיָינָא, מְגַדְּלָא כָּל זִינֵי אִילָנִין, דְּנָצִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגַן עֵדֶן, וְכֻלְּהוּ קַיְימֵי לְאַסְוָותָא, טַרְפִּין וְאֵיבִין וְעַנְפִּין, וּלְחַדּוּ לִבָּא תָּדִיר. וְלֵית בֵּינַיְיהוּ כַּפְנָא, וּדְאָגָה, וַאֲנָחָה, לְעָלְמִין. זַכָּאָה עַמָּא דְּכָל דָּא מְחַכָּאן, וְכָל דָּא גָּנִיז לוֹן.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּקַרְקַע דְּהַאי מַקְדְּשָׁא, אִית מֵאִלֵּין פְּלִיאָן, אָמַר לֵיהּ, אִי רִבִּי, אִי רִבִּי, זַכָּאָה חוּלָקָךְ דְּכָל הַאי בְּהַהוּא עַל גַּבֵּי הַהוּא מַעְיָינָא דְּקִימָא, אֲבָל לֵית מָאן דְּיָכִיל לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, לְזִמְנִין נְהִירוּ דִּילֵיהּ נְהוֹרָא. לְזִמְנִין חֲשׁוֹכָא, לְזִמְנִין גּוֹוֹן אַרְגְּוָונָא. מְנַצְּצָן דְּלָא יַכְלִין עַיְינִין לְאִסְתַּכְּלָא לְעֵילָא. (ס"א הַהִיא) הִיא דְּשָׁאֲלַת חֲסִידָא קַדִּישָׁא, מֵהַהוּא קַרְקַע דְּמַקְדְּשָׁא, רַב מְתִיבְתָּא לָא פָּרִישׁ מִנֵּיהּ, דְּהָא גָּנִיז אִיהוּ גּוֹ יַרְדְּנָא, וְהָא אֲמֵינָא לָךְ מַה דַּאֲמֵינָא,

לשון הקודש

נִשְׁמָע כָּאן.

אִי חָסִיד קָדוֹשׁ, כַּמָּה חֶדְוָה עַל חֶדְוָה בְּאוֹתוֹ מַעְיָן. בְּאוֹתוֹ מַעְיָן מְגַדְּלִים כָּל מִינֵי אִילָנוֹת שֶׁהִצִּיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגַן עֵדֶן, וְכֻלָּם קַיָּמִים לִרְפוּאָה, עָלִים וּפֵרוֹת וַעֲנָפִים, וּלְשִׂמְחַת הַלֵּב תָּמִיד. וְאֵין בֵּינֵיהֶם רָעָב וּדְאָגָה וַאֲנָחָה לְעוֹלָמִים. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁלְּכָל זֶה מְצַפִּים וְכָל זֶה גָּנוּז לָהֶם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּקַרְקַע הַמִּקְדָּשׁ הַזֶּה יֵשׁ מֵאוֹתָן הַפְּלָאוֹת. אָמַר לוֹ, אִי רַבִּי, אִי רַבִּי, אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ שֶׁכָּל זֶה בְּאוֹתוֹ עַל גַּבֵּי אוֹתוֹ מַעְיָן רָקוּם, אֲבָל אֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ. לִפְעָמִים אוֹרוֹ אוֹר, לִפְעָמִים חֹשֶׁךְ, לִפְעָמִים גּוֹן אַרְגָּמָן, נוֹצְצִים שֶׁהָעֵינַיִם לֹא יְכוֹלוֹת לְהִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה. (הַהִיא) הִיא שֶׁשָּׁאַלְתָּ, חָסִיד קָדוֹשׁ, מֵאוֹתוֹ קַרְקַע הַמִּקְדָּשׁ, רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה

אֲבָל נִשְׁאַל מִלָּה דָא, וְתִנְדַּע מַה דְּתִנְדַּע.

יַרְדֵּן דָּא, עָאל וְאִתְמְשַׁךְ זִמְנָא חָדָא בְּשַׁתָּא, גּוֹ הַהוּא נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, לָאו מֵאִינּוּן אַרְבַּע נַהֲרִין דְּאִתְמַשְׁכָן מִנֵּיהּ, אֶלָּא בֵּיהּ מַמָּשׁ. כֵּיוָן דְּמָטֵי לְגַבֵּיהּ, אִיהוּ אִתְמְשַׁךְ וְאִתְפְּשַׁט וְעָאל גּוֹ יַרְדְּנָא. וְכֵיוָן דְּמָטֵי גּוֹ קַרְקַע דְּמַקְדְּשָׁא, אִשְׁתְּכַח תַּמָּן תְּלַת יוֹמִין, וְלָא אִתְפְּשָׁט וְלָא אִתְמְשַׁךְ לְאַתָּר אַחֲרָא. וְאָמַר רַב מְתִיבְתָּא, דְּכַד אַהְדָּר הַהוּא נָהָר לְאַתְרֵיהּ, שָׁבִיק תַּמָּן, כָּל זִינֵי צִיּוּרִין, דְּקָא עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגַן עֵדֶן, דְּאִינּוּן צִיּוּרִין גְּנִיזִין, דִּתְחוֹת דּוּכְתַּיְיהוּ. (חסר).

אִלֵּין הָכָא וְאִלֵּין הָכָא, וְסַלְקֵי וְנַחְתֵּי כִּדְקַדְמֵיתָא. בְּהַהוּא סְטָר דָּרוֹם, אִית תְּלַת מְאָה וְחַמְשִׁין עַמּוּדִין, מִכָּל זִינֵי מַרְגְּלָאן. וְאִלֵּין אִינּוּן דִּנְהִירִין תָּדִיר, וְנַטְפִּין בּוּסְמִין טְמִירִין, דְּלָא אִתְגַּלּוּ לְעָלְמִין. אַרְבַּע

לשון הקודש

לֹא נִפְרָד מִמֶּנּוּ, שֶׁהֲרֵי גָּנוּז הוּא בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן, וַהֲרֵי אָמַרְתִּי לְךָ מַה שֶּׁאָמַרְתִּי, אֲבָל נִשְׁאַל דָּבָר זֶה, וְתֵדַע מַה שֶּׁתֵּדַע.

יַרְדֵּן זֶה נִכְנָס וְנִמְשָׁךְ זְמַן אֶחָד בַּשָּׁנָה לְתוֹךְ אוֹתוֹ נָהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְלֹא מֵאוֹתָם אַרְבָּעָה נְהָרוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ, אֶלָּא בּוֹ מַמָּשׁ. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ אֵלָיו, הוּא נִמְשָׁךְ וּמִתְפַּשֵּׁט וְנִכְנָס לְתוֹךְ הַיַּרְדֵּן. וְכֵיוָן שֶׁמַּגִּיעַ לְתוֹךְ קַרְקַע הַמִּקְדָּשׁ, נִמְצָא שָׁם שְׁלֹשָׁה יָמִים, וְלֹא מִתְפַּשֵּׁט וְלֹא נִמְשָׁךְ לְמָקוֹם אַחֵר. וְאָמַר רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, שֶׁכְּשֶׁחוֹזֵר אוֹתוֹ נָהָר לִמְקוֹמוֹ, מַשְׁאִיר שָׁם כָּל מִינֵי צִיּוּרִים שֶׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגַן עֵדֶן, שֶׁאוֹתָם צִיּוּרִים גְּנוּזִים תַּחַת מְקוֹמָם.

אֵלֶּה כָּאן וְאֵלֶּה כָּאן, וְעוֹלִים וְיוֹרְדִים כְּמִקֶּדֶם. בְּאוֹתוֹ צַד דָּרוֹם יֵשׁ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים עַמּוּדִים מִכָּל מִינֵי מַרְגְּלִיּוֹת. וְאֵלֶּה אוֹתָם שֶׁמְּאִירִים תָּמִיד, וְנוֹטְפִים בְּשָׂמִים

אַגָּנִין בְּכָל (דף קס"ו ע"ב) עַמּוּדָא וְעַמּוּדָא נְעִיצִין. וְכַד אִינּוּן בּוּסְמִין נַטְפִּין, מֵאִינּוּן עַמּוּדִין, נַפְּלֵי בְּהוּ, וְאִתְמַלְיָין כֻּלְּהוּ אֲגָנוֹת, וְלָא נָפְקִין בּוּסְמִין לְבַר.

מֵאִינּוּן בּוּסְמִין, זְמִינִין לְזִמְנָא דְאָתֵי, לְאַקְטָרָא בְּכָל יוֹמָא קְטוֹרְתָא, קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא.

דְּלָא יֵהוּוּ מִכְּתִישׁוּ דִּבְנֵי נָשָׁא. אִינּוּן בּוּסְמִין לָא יְדִיעַ עִקָּרָא דִּלְהוֹן, וּמִמָּה הֲוֹוּ, אֶלָּא מֵאִינּוּן עַמּוּדִין נַפְּלִין תַּמָּן.

תְּרֵין נְשָׁרִין בְּכָל עַמּוּדָא וְעַמּוּדָא, מִתְנַצְּצָן מִתְלַהֲטִין בְּכָל גַּוְונִין. שֶׁבַע מְאָה נְשָׁרִין. אִינּוּן, פָּרְחִין, אִלֵּין הָכָא וְאִלֵּין הָכָא, בְּגִלְגּוּלָא דְעַמּוּדִין. כַּד אִסְתַּחֲרָן, לָא יַכְלִין עַיְינִין לְאִסְתַּכְּלָא, דּוּכְתָּא דִבְהוּ.

תְּלַת אַתְוָון בַּלְטִין וּפַרְחִין, מִפּוּמָא דָא לְפוּמָא דָא. בְּגִלְגּוּלָא דְעַמּוּדִין וּנְשָׁרִין. כָּל אִינּוּן אַתְוָון

לשון הקודש

נִסְתָּרִים שֶׁלֹּא הִתְגַּלּוּ מֵעוֹלָם. אַרְבָּעָה אַגָּנִים בְּכָל עַמּוּד וְעַמּוּד נְעוּצִים. וּכְשֶׁאוֹתָם בְּשָׂמִים נוֹטְפִים מֵאוֹתָם עַמּוּדִים, נוֹפְלִים בָּהֶם, וּמִתְמַלְּאִים כָּל הָאַגָּנוֹת, וְלֹא יוֹצְאִים הַבְּשָׂמִים הַחוּצָה.

מֵאוֹתָם בְּשָׂמִים עֲתִידִים לָעָתִיד לָבֹא לְהַקְטִיר בְּכָל יוֹם קְטֹרֶת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁלֹּא יִהְיוּ מִכְּתִישַׁת בְּנֵי הָאָדָם. אוֹתָם בְּשָׂמִים לֹא יָדוּעַ עִקָּרָם, וּמִמָּה הָיוּ, אֶלָּא מֵאוֹתָם עַמּוּדִים שֶׁנּוֹפְלִים שָׁם.

שְׁנֵי נְשָׁרִים בְּכָל עַמּוּד וְעַמּוּד נוֹצְצִים וְלוֹהֲטִים בְּכָל הַגְּוָנִים. שֶׁבַע מֵאוֹת נְשָׁרִים הֵם, פּוֹרְחִים אֵלֶּה כָּאן וְאֵלֶּה כָּאן בְּגִלְגּוּל הָעַמּוּדִים. כְּשֶׁמִּסְתּוֹבְבִים, לֹא יְכוֹלוֹת הָעֵינַיִם לְהִסְתַּכֵּל הַמָּקוֹם שֶׁבָּהֶם.

שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת בּוֹלְטוֹת וּפוֹרְחוֹת מִפֶּה זֶה

מְרֻקְּמָן בְּאֶשָּׁא חִוָּרָא, וְדַהֲבָא יְרוֹקָא. תְּרֵין אַלְפִין וּמְאָה מְנַרְתִּין, תַּלְיָין בֵּין אִינּוּן עַמּוּדִין. וּתְרֵין אַלְפִין וּמְאָה שְׁרָגִין, בְּכָל מְנַרְתָּא וּמְנַרְתָּא. דַּלְקִין בִּימָמָא, וּבְלֵילְיָא מִתְדַּעֲכִי, עַל צַעֲרָא דְיִשְׂרָאֵל. כַּד אָתֵי צַפְרָא, דַּלְקִין כֻּלְּהוּ מִגַּרְמַיְיהוּ.

אַדְהֲוָוּ יַתְבִי, אַמְרֵי הָא רָמַשׁ לֵילְיָא. אָמַר לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, אִי חֲסִידָא קַדִּישָׁא, נְהִירוּ דְעָלְמָא, טוֹל פִּנְקְסָא דְאַחְמָתָא דָא, וְטוֹל שְׁרַגָּא, וּכְתוֹב מִלִּין אִלֵּין, דְּהָא מָטָא זִמְנָא דִילָן, לְפַקְדָּא כָּל חַד וְחַד לְגוֹ קִבְרֵיהּ, עַד פְּלָגוּ לֵילְיָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל גּוֹ גִּנְתָּא לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא בַּהֲדֵי צַדִּיקַיָּיא וּכְדֵין כָּל חַד וְחַד פָּרַח לְתַמָּן. וּלְמָחָר נֶהֱוֵי גַבָּךְ, הוֹאִיל וְיָהֲבוּ לָן רְשׁוּ, לְאַשְׁלְמָא הוֹרוֹנָא דְקָא מְשַׁדְּרֵי לָךְ. פַּרְחֵי, בָּכָה רִבִּי שִׁמְעוֹן וְנָעָא.

לשון הקודש

לְפֶה זֶה. בְּגִלְגּוּל הָעַמּוּדִים וּנְשָׂרִים. כָּל אוֹתָן אוֹתִיּוֹת מְרֻקָּמוֹת בְּאֵשׁ לְבָנָה וְזָהָב יָרֹק. אַלְפַּיִם וּמֵאָה מְנוֹרוֹת תְּלוּיוֹת בֵּין אוֹתָם עַמּוּדִים, וְאַלְפַּיִם וּמֵאָה נֵרוֹת בְּכָל מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה. דּוֹלְקִים בַּיּוֹם, וּבַלַּיְלָה דּוֹעֲכִים עַל צַעַר יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁמַּגִּיעַ הַבֹּקֶר דּוֹלְקִים כֻּלָּם מֵעַצְמָם.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, אָמְרוּ, הֲרֵי יָרַד הַלַּיְלָה. אָמַר לוֹ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, אִי חָסִיד קָדוֹשׁ, אוֹר הָעוֹלָם, קַח פִּנְקָס שֶׁל תִּיק זֶה, וְקַח נֵר וּכְתֹב דְּבָרִים אֵלּוּ, שֶׁהֲרֵי הִגִּיעַ זְמַנֵּנוּ לִפְקֹד כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְתוֹךְ קִבְרוֹ עַד חֲצוֹת הַלַּיְלָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס לְתוֹךְ הַגָּן לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ יַחַד עִם הַצַּדִּיקִים, וְאָז כָּל אֶחָד וְאֶחָד פּוֹרֵחַ לְשָׁם. וּלְמָחָר נִהְיֶה אֶצְלְךָ, הוֹאִיל וְנָתְנוּ לָנוּ רְשׁוּת לְהַשְׁלִים הוֹרוֹן שֶׁמְּשַׁלְּחִים לְךָ. פָּרְחוּ, וּבָכָה רַבִּי שִׁמְעוֹן וְנָעָה.

פָּתַח וְאָמַר, (משלי ה) אַיֶּלֶת אֲהָבִים וְיַעֲלַת חֵן דַּדֶּיהָ יְרַוֻּךְ בְּכָל עֵת בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁגֶּה תָּמִיד. אוֹרַיְיתָא אוֹרַיְיתָא, נְהִירוּ דְּכָל עָלְמִין, כַּמָּה יָמִין, וּנְחָלִין, וּמְקוֹרִין, וּמַבּוּעִין, מִתְפַּשְׁטֵי מִנָּךְ לְכָל סִטְרִין. מִנָּךְ כֻּלָּא, עֲלָךְ קַיְימֵי עִלָּאִין וְתַתָּאִין, נְהִירוּ עִלָּאָה (בְּדָא) מִנָּךְ נָפְקָא. אוֹרַיְיתָא אוֹרַיְיתָא, מַה אִימָא לְגַבָּךְ, אַיֶּלֶת אַהֲבִים אַנְתְּ, וְיַעֲלַת חֵן (גַּבֵּי) עֵילָא וְתַתָּא רְחִימִין דִּילָךְ. מָאן יִזְכֵּי לְיַנְקָא מִנָּךְ כְּדְקָא יֵאוֹת. אוֹרַיְיתָא אוֹרַיְיתָא שַׁעֲשׁוּעִים דְּמָארָךְ, מָאן יְכִיל לְגַלָּאָה, וּלְמֵימָר סִתְרִין וּגְנִיזִין דִּילָךְ. בָּכָה, וְאָעִיל רֵישֵׁיהּ בֵּין בִּרְכּוֹי, וְנָשַׁק לְעַפְרָא.

אַדְהָכִי חָמָא כְּמָה דִּיוּקְנִין דְּחַבְרַיָּיא סַחֲרָנֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, לָא תִּדְחַל בְּרֵיהּ דְּיוֹחָאי, לָא תִּדְחַל בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, כְּתוֹב וְחַדֵּי גּוֹ חֶדְוָה דְּמָארָךְ. כְּתַב כָּל אִינּוּן מִלִּין דְּשָׁמַע בְּהַהוּא לֵילְיָא, וְלָעָא לוֹן, וְלָהַג

לשון הקודש

פָּתַח וְאָמַר, (משלי ה) אַיֶּלֶת אֲהָבִים וְיַעֲלַת חֵן דַּדֶּיהָ יְרַוֻּךְ בְּכָל עֵת בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁגֶּה תָּמִיד. תּוֹרָה תּוֹרָה, אוֹר כָּל הָעוֹלָמוֹת, כַּמָּה יַמִּים וּנְחָלִים וּמְקוֹרוֹת וּמַבּוּעִים מִתְפַּשְּׁטִים מִמֵּךְ לְכָל הַצְּדָדִים. מִמֵּךְ הַכֹּל, עָלַיִךְ עוֹמְדִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, אוֹר הָעֶלְיוֹן (בְּזֶה) מִמֵּךְ יוֹצֵא. תּוֹרָה תּוֹרָה, מָה אֹמַר לְפָנַיִךְ? אַיֶּלֶת אֲהָבִים אַתְּ, וְיַעֲלַת חֵן, (אֵצֶל) מַעְלָה וּמַטָּה אֲהוּבִים שֶׁלָּךְ. מִי יִזְכֶּה לִינֹק מִמֵּךְ כָּרָאוּי? תּוֹרָה תּוֹרָה, שַׁעֲשׁוּעִים שֶׁל רִבּוֹנֵךְ, מִי יָכוֹל לְגַלּוֹת וְלוֹמַר סְתָרִים וּגְנִיזוֹת שֶׁלָּךְ? בָּכָה, וְהִכְנִיס רֹאשׁוֹ בֵּין בִּרְכָּיו וְנָשַׁק אֶת הֶעָפָר.

בֵּין כָּךְ רָאָה כַּמָּה דְּמְיוֹת שֶׁל חֲבֵרִים סְבִיבוֹ. אָמַר לוֹ, אַל תִּירָא בַּר יוֹחַאי, אַל תִּפְחַד מְנוֹרָה קְדוֹשָׁה, כְּתֹב וּשְׂמַח תּוֹךְ שִׂמְחַת רִבּוֹנֶךָ. כָּתַב כָּל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ שֶׁשָּׁמַע

לוֹן, וְלָא אַנְשֵׁי מִלָּה. וְהַהוּא שְׁרָגָא נָהִיר קָמֵיהּ כָּל הַהוּא לֵילְיָא, עַד דְּאָתָא צַפְּרָא. כַּד אָתָא צַפְּרָא, זָקַף עֵינוֹי, וְחָמָא חַד נְהִירוּ דְּהֲוָה נָהִיר בִּרְקִיעָא, מָאִיךְ עֵינוֹי לְתַתָּא. אַהְדָּר כְּמִלְקַדְמִין, וְחָמָא נְהִירוּ בְּכָל רָקִיעַ, דְּנָהִיר וְסָלִיק בְּהַהוּא נְהִירוּ דִּיוּקְנָא דְּבֵיתָא, בְּכַמָּה צִיּוּרִין. חָדָא רִבִּי שִׁמְעוֹן, וּלְפוּם רִגְעָא, אַגְנִיז הַהוּא נְהוֹרָא.

אַדְהָכִי, הָא אִינּוּן תְּרֵין שְׁלִיחָן אַתְיָין. אַשְׁכְּחוּהוּ רֵישֵׁיהּ בֵּין בִּרְכּוֹי. אָמְרוּ לֵיהּ שְׁלָמָא עָלֵיהּ דְּמוֹר, שְׁלָמָא לְמַאן דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין בָּעָאן לְאַקְדָּמָא לֵיהּ שְׁלָם. קוּם. קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן וַחֲדָא בְּהוּ. אָמְרוּ לֵיהּ, וְלָא חָמִית נַיְיחָא דְּרוּחָא דְּעָבַד לָךְ מָארָךְ, חָמִית נְהִירוּ דְּבֵיתָא בִּרְקִיעָא. אָמַר לוֹן חֲמֵינָא, אָמְרוּ לֵיהּ בֵּיהּ שַׁעֲתָא, אַפִּיק תְּהוֹמָא בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְאַעְבְּרֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיַמָּא רַבָּא, וּמִנְּהִירוּ דִּילֵיהּ, הֲוָה נָהִיר בִּרְקִיעָא.

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ לַיְלָה, וְלָמַד בָּהֶם וְעָסַק בָּהֶם, וְלֹא שָׁכַח דָּבָר. וְאוֹתוֹ נֵר הֵאִיר לְפָנָיו כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה עַד שֶׁהִגִּיעַ הַבֹּקֶר. כְּשֶׁהִגִּיעַ הַבֹּקֶר, הֵרִים עֵינָיו, וְרָאָה אוֹר אֶחָד שֶׁהָיָה מֵאִיר בָּרָקִיעַ. הוֹרִיד עֵינָיו לְמַטָּה. חָזַר כְּמִקֹּדֶם וְרָאָה אוֹר בְּכָל הָרָקִיעַ שֶׁמֵּאִיר וְעוֹלֶה בְּאוֹתוֹ אוֹר דְּמוּת הַבַּיִת בְּכַמָּה צִיּוּרִים. שָׂמַח רַבִּי שִׁמְעוֹן, וּלְפִי רֶגַע נִגְנַז כָּל אוֹתוֹ הָאוֹר. **בֵּין** כָּךְ הֵרֵי אוֹתָם שְׁנֵי שְׁלִיחִים בָּאִים. מְצָאוּהוּ רֹאשׁוֹ בֵּין בִּרְכָּיו. אָמְרוּ לוֹ, שָׁלוֹם עָלֶיךָ מוֹר! שָׁלוֹם לְמִי שֶׁעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים רוֹצִים לְהַקְדִּים לוֹ שָׁלוֹם. קוּם! קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְשָׂמַח בָּהֶם. אָמְרוּ לוֹ, וְלֹא רָאִיתָ נַחַת רוּחַ שֶׁעָשָׂה לְךָ רִבּוֹנְךָ? רָאִיתָ אוֹר הַבַּיִת בָּרָקִיעַ?

אָמְרוּ לֵיהּ, רַב מְתִיבְתָּא בָּעָא בִּשְׁלָמָךְ, וְהָא יָדַע דַּאֲנָן שְׁלִיחָן לְגַבָּךְ. וְכַמָּה מִלִּין חַדְתִּין עַתִּיקִין, אִתְחַדָּשׁ בְּאוֹרַיְיתָא בְּהַאי לֵילְיָא. אָמַר לוֹן, בְּמָטוּ מִנַּיְיכוּ, אִמְרוּ חַד מִלָּה מִנַּיְיהוּ. אָמְרוּ, לָא אִתְיְיהִיב לָן רְשׁוּ לְמַאי דְּאָתֵינָן לְגַבָּךְ, אֲבָל מִלָּה חַדְתָּא הָוָה לְגַבָּךְ הַשְׁתָּא.

פָּתַח רַב מְתִיבְתָּא וְאָמַר (בראשית יב) וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל אַבְרָם לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וְגוֹ', דָּא בְּגִין דְּאִתְנַהֲרָא בֵּיהּ נְהִירוּ כְּגַוְונָא דָא. מָאן דְּלָא זָכֵי בַּאֲתָר דָּא, יְהַךְ וְיִנְטַל גַּרְמֵיהּ לַאֲתָר אַחֲרָא, וְיִזְכֵּי בֵּיהּ. אָעָא דְדָלִיק, וּנְהוֹרָא לָא סָלִיק וְנָהִיר בֵּיהּ, יְנַעְנְעוּן לֵיהּ, וִיסַלֵּק בֵּיהּ נְהוֹרָא, וְאַנְהִיר. וַהֲוֵינָן זְמִינִין לְמִשְׁמַע, אֲבָל בְּגִין לְמֵיתֵי גַּבָּךְ, (דף קס"ז ע"א) לָא בָּעֵינָן לְאִתְעַכְּבָא, חַדֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן.

לשון הקודש

אָמַר לָהֶם, רָאִיתִי. אָמְרוּ לוֹ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הוֹצִיא הַתְּהוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהֶעֱבִירוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּיָּם הַגָּדוֹל, וּמֵאוֹרוֹ הָיָה מוּאָר בָּרָקִיעַ.

אָמְרוּ לוֹ, רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה דּוֹרֵשׁ בִּשְׁלוֹמְךָ, וַהֲרֵי יוֹדֵעַ שֶׁאָנוּ שְׁלִיחִים אֵלֶיךָ, וְכַמָּה דְּבָרִים חֲדָשִׁים עַתִּיקִים הִתְחַדְּשׁוּ בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה הַזֶּה. אָמַר לָהֶם, בְּבַקָּשָׁה מִכֶּם, אִמְרוּ דָּבָר אֶחָד מֵהֶם. אָמְרוּ, לֹא נִתְּנָה לָנוּ רְשׁוּת לְמַה שֶׁבָּאנוּ אֵלֶיךָ, אֲבָל דָּבָר חָדָשׁ הָיָה אֵלֶיךָ כָּעֵת.

פָּתַח רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה וְאָמַר, (בראשית יב) וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וְגוֹ'. זֶה בִּשְׁבִיל שֶׁנִּרְאָה בּוֹ אוֹר כְּמוֹ זֶה. מִי שֶׁלֹּא זוֹכֶה בְּמָקוֹם זֶה, יֵלֵךְ וְיִקַּח עַצְמוֹ לְמָקוֹם אַחֵר וְיִזְכֶּה בּוֹ. עֵץ שֶׁדּוֹלֵק, וְהָאוֹר לֹא עוֹלֶה וּמֵאִיר בּוֹ, יְנַעְנְעוּ אוֹתוֹ וְיַעֲלֶה בּוֹ הָאוֹר וְיָאִיר. וְהָיִינוּ עֲתִידִים לִשְׁמֹעַ, אֲבָל בִּשְׁבִיל לָבֹא אֵלֶיךָ לֹא רָצִינוּ לְהִתְעַכֵּב. שָׂמַח רַבִּי שִׁמְעוֹן.

אָמְרוּ לֵיהּ, אִי חֲסִידָא קַדִּישָׁא, כָּל מִלִּין דִּי בְגַוָּון בְּאוֹרַיְיתָא, מִלִּין זְעִירִין אִינּוּן, בְּכָל מִלָּה וּמִלָּה. וְאִינּוּן מִלִּין זְעִירִין, כַּמָּה אִינּוּן מִלִּין רַבְרְבִין וְעִלָּאִין, עַד דְּלֵית לוֹן שִׁיעוּרָא. דְּהָא לֵית בְּגַוָּון סְפֵקָא, אֶלָּא בְרִירוּ דְּאוֹרַיְיתָא עַל בְּרְיֵיהּ. וְהַשְׁתָּא רַב מְתִיבְתָּא פָּרִישׁ מִלִּין סְתִימִין עַל דָּא, בְּגִין דְּעִקָּרָא דְנִשְׁמְתָא, אֲמַאי לָא נָהִיר בַּאֲתָר דָּא, וְזָכֵי לְאִתְנַהֲרָא בַּאֲתָר אַחֲרָא. וְעַד כְּעַן לָא זָכֵינָן בְּהוּ, בְּגִין לְמֵיתֵי גַּבָּךְ.

וּמִלָּה אַחֲרָא זָכֵינָן לְמִשְׁמַע מִנֵּיהּ, רוּחָא דְאַזְלָא בְּעִרְטוּרָא בְהַהוּא עָלְמָא בְלָא בְנִין, אִנְתְּתֵיהּ יִתְעַבִּיד לֵיהּ מָאנָא לְאִתְבְּנָאָה אִיהוּ. מָאי טַעֲמָא. אִנְתְּתֵיהּ אִיהִי שְׁרָגָא, דְּאִתְדְּלִיקַת מִנֵּיהּ, וְתַרְוַוּיְיהוּ שְׁרָגָא חָדָא הֲווֹ, נְהוֹרָא דָא נָפֵק מִנְּהוֹרָא דָא, אִתְדָּעַךְ דָּא, אִתְדְּלִיק מִגּוֹ נְהוֹרֵיהּ מַמָּשׁ, בְּגִין דְּחָדָא נְהוֹרָא הֲווֹ.

לשון הקודש

אָמְרוּ לוֹ, אִי חָסִיד קָדוֹשׁ, כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּתוֹרָה, דְּבָרִים קְטַנִּים הֵם בְּכָל דָּבָר וְדָבָר. וְאוֹתָם דְּבָרִים קְטַנִּים, כַּמָּה הֵם דְּבָרִים גְּדוֹלִים וְעֶלְיוֹנִים עַד שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר? שֶׁהֲרֵי אֵין בָּנוּ סָפֵק, אֶלָּא בֵּרוּר הַתּוֹרָה עַל בְּרִיָּהּ. וְכָעֵת רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה פֵּרֵשׁ דְּבָרִים סְתוּמִים עַל זֶה בִּגְלַל מַה שֶּׁעִקַּר הַנְּשָׁמָה לָמָּה לֹא מֵאִיר בְּמָקוֹם זֶה וְזוֹכֶה לִהְיוֹת מוּאָר בְּמָקוֹם אַחֵר? וְעַד עַתָּה לֹא זָכִינוּ בָּזֶה בִּשְׁבִיל לָבֹא אֵלֶיךָ.

וְדָבָר אַחֵר זָכִינוּ לִשְׁמֹעַ מִמֶּנּוּ: רוּחַ שֶׁהוֹלֶכֶת עֲרֻמָּה בְּאוֹתוֹ עוֹלָם בְּלִי בָנִים, אִשְׁתּוֹ תֵּעָשֶׂה כְּלִי לִבְנוֹתוֹ. מָה הַטַּעַם? אִשְׁתּוֹ הִיא נֵר שֶׁנִּדְלֶקֶת מִמֶּנּוּ, וּשְׁנֵיהֶם נֵר אֶחָד הָיוּ, אוֹר זֶה

הַשְׁתָּא רִבִּי, נֶהְדַּר לְמִלִּין קַדְמָאִין, וְכַד נֶהְדַּר לְאַתְרִין, נִטּוֹל רְשׁוּ מֵרַב מְתִיבְתָּא, בְּאִינּוּן מִלִּין דִּנְקַבֵּל מִנֵּיהּ, וְנֵימָא קַמָּךְ. זַכָּאָה חוּלָקָךְ, דְּאַתְּ זָכֵי לְנָהוֹרִין סְתִימִין, מִכָּל סִטְרִין, מֵעֵילָּא וּמִתַּתָּא, מֵהַאי עָלְמָא, וּמֵעָלְמָא אוֹחֲרָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מִלָּה חָדָא בָּעֵינָא לְמִנְדַּע, אִי תֵּיכוּל לְאוֹדָעָא לִי. נָשִׁין בְּהַהוּא עָלְמָא, אִי זַכָּאִין לְסַלְקָא לְעֵילָּא, אוֹ הֵיךְ אִינּוּן תַּמָּן. אָמַר לֵיהּ, אִי רִבִּי אִי רִבִּי, בְּדָא אִית לָן רָזָא יַתִּירָא (ס"א יַקִּירָא). בְּגִין דְּלָא לְגַלָּאָה סִתְרִין דְּתַמָּן, אֲבָל דָּא יְהַךְ וְיִטּוֹל רְשׁוּ, וְנֵימָא לָךְ. אַדְּהָכִי פָּרַח חַד, וְאִתְכַּסִּי מִנַּיְיהוּ, וְאָזַל לֵיהּ.

וּלְפוּם שַׁעֲתָא תָּב לְגַבַּיְיהוּ, אָמַר לוֹן, זְמִינָא הֲוֵינָא לְמֵיעָאל, וַהֲווּ כֻּלְּהוּ בְּעִטּוּרָא חָדָא, דְּדַיָּינֵי דִינָא דְּחַד בַּר נָשׁ, דְּקָאִים עַל פִּתְחָא דְגַן עֵדֶן, וְאִינּוּן

לשון הקודש

יוֹצֵא מֵאוֹר זֶה. דָּעַךְ זֶה, נִדְלָק מִתּוֹךְ אוֹרוֹ מַמָּשׁ, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ אוֹר אֶחָד.

כָּעֵת, רַבִּי, נַחֲזוֹר לַדְּבָרִים הָרִאשׁוֹנִים, וּכְשֶׁנַּחֲזוֹר לִמְקוֹמֵנוּ נִטֹּל רְשׁוּת מֵרֹאשׁ הַיְשִׁיבָה בְּאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁנְּקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְנֹאמַר לְפָנֶיךָ. אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ שֶׁאַתָּה זוֹכֶה לְאוֹרוֹת נִסְתָּרִים מִכָּל הַצְּדָדִים מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וּמֵעוֹלָם אַחֵר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, דָּבָר אֶחָד רָצִיתִי לָדַעַת, אִם תּוּכַל לְהוֹדִיעַ לִי. נָשִׁים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם אִם זַכָּאִיּוֹת לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, אוֹ אֵיךְ הֵן שָׁם? אָמַר לוֹ, אִי רַבִּי אִי רַבִּי, בָּזֶה יֵשׁ לָנוּ סוֹד יָתֵר (נִכְבָּד) כְּדֵי לֹא לְגַלּוֹת סוֹדוֹת שֶׁל שָׁם, אֲבָל זֶה יֵלֵךְ וְיִטֹּל רְשׁוּת, וְנֹאמַר לְךָ. בֵּין כָּךְ פָּרַח אֶחָד וְהִתְכַּסָּה מֵהֶם וְהָלַךְ לוֹ.

וּלְפִי שָׁעָה שָׁב אֲלֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, עָתִיד הָיִיתִי לְהִכָּנֵס, וְהָיוּ כֻּלָּם בְּעִטּוּר אֶחָד, שֶׁדָּנוּ דִּין בֶּן אָדָם אֶחָד שֶׁעָמַד עַל פֶּתַח הַגַּן עֵדֶן,

כְּרוּבִין אֲחִידוּ בֵּיהּ, וְלָא שָׁבְקוּ לֵיהּ לְמֵיעָאל תַּמָּן, וַהֲוָה בְּצַעֲרָא בֵּינַיְיהוּ, וְצָוַוח צַוְוחִין עַל גַּבֵּי פִּתְחָא, וּשְׁמָעוּ כּוּלְּהוּ צַדִּיקַיָּיא דְּתַמָּן, וְהַשְׁתָּא הֲווֹ מִתְכַּנְּפֵי כָּל בְּנֵי מְתִיבְתֵּי, לְמֵיעָאל לְגַבֵּי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, לְעַיְּינָא בְּדִינֵיהּ. וַאֲתֵינָא לְאוֹדָעָא לְכוּ, וְדָא חַבְרָאי אִצְטְרִיךְ לְמֵהַךְ תַּמָּן, דְּכָרוֹזָא הֲוָה אַעְבָּר בְּכָל אִינּוּן בְּנֵי מְתִיבְתֵּי. דְּלִיהֱוֹוֹן כְּנִישִׁין הַשְׁתָּא קַמֵּי מָשִׁיחַ. נָטַל פִּתְקָא חָדָא, וְיָהַב לְרִבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר, טוֹל דָּא, וְעָיֵין בְּמָה דְּתַמָּן, עַד דְּנֵיתֵי גַּבָּךְ, פַּרְחוּ תַּרְוַוּיְיהוּ.

וְרִבִּי שִׁמְעוֹן נָטַל פִּתְקָא, וְחָמָא מַה דְּחָמָא, בְּרָזִין דְּתַמָּן, כָּל הַהוּא יוֹמָא. בְּלֵילְיָא חָמָא שִׁרְגָּא, וְנָפִיל בֵּיהּ שֵׁינָתָא, וְדָמַךְ עַד צַפְרָא. כַּד נָהַר יְמָמָא, קָם וּפָרַח הַהוּא פִּתְקָא מִנֵּיהּ, וְהָא אִינּוּן תַּרְוַוּיְיהוּ אַתְיָין, אָמַר לֵיהּ, קוּם רִבִּי, זַכָּאָה חוּלָקָךְ, קוּם. בְּגִינָךְ חֲמֵינָן וְזָכֵינָן לְכַמָּה סִתְרִין עִלָּאִין, כַּמָּה חֶדְוָה אַחְזִיוּ

לשון הקודש

וְאוֹתָם כְּרוּבִים אָחֲזוּ בוֹ, וְלֹא נָתְנוּ אוֹתוֹ לְהִכָּנֵס שָׁם, וְהָיָה בְּצַעַר בֵּינֵיהֶם, וְצָוַח צְוָחוֹת עַל גַּבֵּי הַפֶּתַח, וְשָׁמְעוּ כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁשָּׁם, וְכָעֵת הָיוּ מִתְכַּנְּסִים כָּל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה לְהִכָּנֵס אֶל מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ לְעַיֵּן בְּדִינוֹ. וּבָאתִי לְהוֹדִיעַ לָכֶם, וְזֶה חֲבֵרִי הִצְטָרֵךְ לָלֶכֶת לְשָׁם, שֶׁכָּרוֹז הָעֹבֵר בְּכָל אוֹתָם בְּנֵי הַיְשִׁיבוֹת שֶׁיִּהְיוּ מִתְכַּנְּסִים כָּעֵת לִפְנֵי הַמָּשִׁיחַ. לָקַח פִּתְקָה אַחַת וְנָתַן לְרַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר, קַח אֶת זֶה וְעַיֵּן בְּמַה שֶׁשָּׁם עַד שֶׁנָּבֹא אֵלֶיךָ. וּפָרְחוּ שְׁנֵיהֶם. **וְרַבִּי** שִׁמְעוֹן לָקַח הַפִּתְקָה וְרָאָה מַה שֶׁרָאָה בַּסּוֹדוֹת שֶׁשָּׁם כָּל אוֹתוֹ יוֹם. בַּלַּיְלָה רָאָה נֵר, וְנָפְלָה עָלָיו שֵׁנָה, וְנִרְדַּם עַד הַבֹּקֶר. כְּשֶׁהֵאִיר הַיּוֹם קָם, וּפָרְחָה אוֹתָהּ פִּתְקָה מִמֶּנּוּ, וְהִנֵּה שְׁנֵיהֶם בָּאִים. אָמַר לוֹ, עֲמֹד רַבִּי, אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ. עֲמֹד. בִּגְלָלְךָ רָאִינוּ וְזָכִינוּ לְכַמָּה

לָן, כַּד יַהֲבוּ רְשׁוּ לְגַלָּאָה לָךְ, כָּל מַה דְּאַתְּ בָּעֵי. רֵישׁ מְתִיבְתָּא עִלָּאָה נָפַק לְגַבָּן, וְאָמַר, שָׁאִילוּ בִשְׁלָמֵיהּ דְּבַר יוֹחָאי, אַתְרֵיהּ דְּבַר יוֹחָאי, הָא פָּנוּ לֵיהּ מִכַּמָּה יוֹמִין. לֵית מָאן דְּיִקְרַב לְגַבֵּיהּ, זַכָּאָה אִיהוּ.

רִבִּי רִבִּי, כַּד פָּרַחְנָא מִגַּבָּךְ (בְּגִינָךְ), עָאלְנָא וַחֲמֵינָא כָּל בְּנֵי מְתִיבְתֵּי, דְּהָא מִתְכַּנְּפֵי לְגוֹ הֵיכָלָא חָדָא, דְּמָשִׁיחַ תַּמָּן, וְדַיְינוּ דִינָא דְּהַהוּא בַר נָשׁ, דְּקָאִים עַל פִּתְחָא, שְׁמֵיהּ לֵית לָן רְשׁוּ לְגַלָּאָה. אִצְטָעַר רִבִּי שִׁמְעוֹן עַל דָּא, אָמַר לֵיהּ, לָא תִצְטַעָר רִבִּי עַל דָּא, אַנְתְּ תֵּדַע בְּדָא לֵילְיָא בְּחֶלְמָךְ. אֲבָל דִּינָא דַיְינוּ עָלֵיהּ, דְּגָזַר מָשִׁיחַ, דְּלֶהֱוֵי הַהוּא בַר נָשׁ לְבַר בְּהַהוּא צַעֲרָא אַרְבְּעִין יוֹמִין. לְסוֹף אַרְבְּעִין יוֹמִין, יְצַעֲרוּן לֵיהּ בְּדִינָא, בְּצַעֲרָא דְּגֵיהִנָּם, שַׁעֲתָא וּפַלְגָּא.

לשון הקודש

סְתָרִים עֶלְיוֹנִים, כַּמָּה חֶדְוָה הֶרְאוּ לָנוּ כְּשֶׁנָּתְנוּ רְשׁוּת לְגַלּוֹת לְךָ כָּל מַה שֶּׁאַתָּה רוֹצֶה. רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה יָצָא אֵלֵינוּ וְאָמַר: שַׁאֲלוּ בִשְׁלוֹם בַּר יוֹחַאי, מְקוֹמוֹ שֶׁל בַּר יוֹחַאי הֲרֵי פָּנוּי לוֹ מִכַּמָּה יָמִים, אֵין מִי שֶׁיִּקְרַב אֵלָיו, אַשְׁרָיו!

רִבִּי רַבִּי, כְּשֶׁפָּרַחְנוּ מִמְּךָ (בִּשְׁבִילְךָ), נִכְנַסְנוּ וְרָאִינוּ כָּל בְּנֵי הַיְשִׁיבוֹת שֶׁהֲרֵי מִתְכַּנְּסִים לְתוֹךְ הֵיכָל אֶחָד שֶׁשָּׁם הַמָּשִׁיחַ, וְדָנוּ דִּין שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שֶׁעָמַד עַל הַפֶּתַח, שֶׁשְּׁמוֹ אֵין לָנוּ רְשׁוּת לְגַלּוֹת. הִצְטַעֵר רַבִּי שִׁמְעוֹן עַל זֶה. אָמַר לוֹ, אַל תִּצְטַעֵר רַבִּי עַל זֶה, אַתָּה תֵּדַע בַּלַּיְלָה הַזֶּה בַּחֲלוֹמְךָ. אֲבָל דִּין דָּנוּ עָלָיו, שֶׁגָּזַר מָשִׁיחַ שֶׁיִּהְיֶה אוֹתוֹ אָדָם בַּחוּץ בְּאוֹתוֹ צַעַר אַרְבָּעִים יוֹם, וּלְסוֹף אַרְבָּעִים יוֹם יְצַעֲרוּ אוֹתוֹ בְּדִין בְּצַעַר הַגֵּיהִנֹּם שָׁעָה וָחֵצִי.

וְכָל דָּא, בְּגִין דְּיוֹמָא חָדָא, חַד מִן חַבְרַיָּיא הָוָה פָּרִישׁ מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, כַּד מָטָא לְחַד מִלָּה, יָדַע הַאי בַּר נָשׁ דְּיִתְכְּשַׁל בֵּיהּ, וְאָמַר לְחַבְרַיָּיא שְׁתוֹקוּ, לָא תֵימְרוּן מִדִּי. וּבְגִין דִּשְׁתִּיקוּ חַבְרַיָּיא אִתְכְּשַׁל בְּהַהוּא מִלָּה, וְאִכְסִיף. וְהַהוּא כִּסּוּפָא דְּגָרִים הַאי בַּר נָשׁ, דַּיְינִין לֵיהּ בְּהַאי דִּינָא (דף קס"ז ע"ב) קַשְׁיָא, בְּגִין דְּלָא בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשַׁבְקָא חוֹבָא דְּאוֹרַיְיתָא, אֲפִילּוּ כִּמְלֹא נִימָא.

דַּיְינוּ דִּינֵיהּ, וְנַפְקוּ כָּל בְּנֵי מְתִיבְתָּא. וַאֲנָא שָׁאִילְנָא רְשׁוּ, דְּהָא בְּרֵיהּ דְּיוֹחָאי, שָׁאִיל שְׁאֵלְתָּא דָּא. וְעַל דָּא אַחְזִיוּ לִי, מַה דְּלָא יְדַעְנָא מִקַּדְמַת דְּנָא. אִי רִבִּי, שִׁית הֵיכְלִין אַחְזִיוּ לִי, בְּכַמָּה עִנּוּגִין וְעִדּוּנִין, בַּאֲתָר דְּפָרוֹכְתָּא פְּרִישָׁא בְּגִנְתָּא. דְּהָא מֵהַהוּא פָּרוֹכְתָּא וּלְהָלְאָה, לָא עָאלִין דְּכוּרִין כְּלַל.

לשון הקודש

וְכָל זֶה מִשּׁוּם שֶׁיּוֹם אֶחָד אֶחָד מִן הַחֲבֵרִים הָיָה מְפָרֵשׁ דִּבְרֵי תּוֹרָה, וּכְשֶׁהִגִּיעַ לְדָבָר אֶחָד, יָדַע הָאָדָם הַזֶּה שֶׁיִּכָּשֵׁל בּוֹ, וְאָמַר לַחֲבֵרִים: שִׁתְקוּ, אַל תֹּאמְרוּ דָּבָר. וּמִשּׁוּם שֶׁשָּׁתְקוּ הַחֲבֵרִים, נִכְשַׁל בְּאוֹתוֹ דָּבָר וְהִתְבַּיֵּשׁ. וְעַל אוֹתָהּ בּוּשָׁה שֶׁגָּרַם אָדָם זֶה, דַּנוּ אוֹתוֹ בַּדִּין הַזֶּה הַקָּשֶׁה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַשְׁאִיר עֲוֹן הַתּוֹרָה אֲפִלּוּ כִּמְלֹא נִימָה.

דַּנוּ דִּינוֹ, וְיָצְאוּ כָּל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה, וַאֲנִי שָׁאַלְתִּי רְשׁוּת, שֶׁהֲרֵי בַּר יוֹחַאי שָׁאַל שְׁאֵלָה זוֹ. וְעַל זֶה הֶרְאוּ לִי מַה שֶּׁלֹּא יָדַעְתִּי מִלִּפְנֵי כֵן. אִי רַבִּי, שִׁשָּׁה הֵיכָלוֹת הֶרְאוּ לִי, בְּכַמָּה עִנּוּגִים וְעִדּוּנִים, בְּמָקוֹם שֶׁפָּרֹכֶת פְּרוּשָׁה בַּגַּנָּה. שֶׁהֲרֵי מֵאוֹתָהּ פָּרֹכֶת וּלְהָלְאָה לֹא נִכְנָסִים זְכָרִים כְּלָל.

בְּהֵיכָלָא חָדָא, אִית בַּתְיָה בַּת פַּרְעֹה, וְכַמָּה רִבּוֹא וְאַלְפֵי נָשִׁין, זַכְיָין בַּהֲדָהּ, וְכָל חָדָא וַחֲדָא מִנַּיְיהוּ, דִּוּכְתִּין דִּנְהוֹרִין וְעִדּוּנִין, בְּלָא דִּחֲקָא כְּלָל אִית לָהּ. תְּלַת זִמְנִין בְּכָל יוֹמָא, כָּרוֹזֵי אַכְרִיזוּ, הָא דִּיוּקְנָא דְמשֶׁה נְבִיאָה מְהֵימָנָא אָתֵי, וּבַתְיָה נַפְקַת, לַאֲתָר דְּפַרְגּוֹדָא חָדָא דְּאִית לָהּ, וְחָמָאת דִּיוּקְנָא דְמשֶׁה, וְסָגִידַת לְגַבֵּיהּ, וְאָמְרָה, זַכָּאָה חוּלָקִי דְּרָבִיתִי נְהִירוּ דָא. וְדָא אִיהוּ עִנּוּגִין דִּילָהּ, יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ.

אַהֲדְרַת לְגַבֵּי נָשִׁין, וְאִשְׁתַּדְּלָן בְּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא. כֻּלְּהוּ בְּאִינּוּן דִּיוּקְנִין דַּהֲווֹ בְּהַאי עָלְמָא, בִּלְבוּשָׁא דִּנְהוֹרָא, (ס"א כִּלְבוּשָׁא) בִּלְבוּשָׁא דְּדִכּוּרִין, בַּר דְּלָא נַהֲרֵי הָכִי, פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא דְּלָא זָכוּ לְקַיְּימָא לוֹן בְּהַאי עָלְמָא, מִשְׁתַּדְּלֵי בְהוּ, וּבְטַעֲמַיְיהוּ, בְּהַהוּא עָלְמָא. וְכָל חֲנֵי נָשִׁין, דְּיַתְבִין בַּהֲדֵי בַתְיָה בַת פַּרְעֹה, אִקְרוּן נָשִׁים שַׁאֲנַנּוֹת, דְּלָא אִצְטַעְרוּ בְּצַעֲרָא דְגֵיהִנָּם כְּלַל.

לשון הקודש

בְּהֵיכָל אֶחָד יֵשׁ בַּתְיָה בַּת פַּרְעֹה, וְכַמָּה רִבּוֹא וְאַלְפֵי נָשִׁים זוֹכוֹת אִתָּהּ, וּלְכָל אַחַת וְאַחַת מֵהֶן יֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁל אוֹרוֹת וְעִדּוּנִים לְלֹא דֹּחַק כְּלָל. שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם הַכָּרוֹזוֹת מַכְרִיזִים: הֲרֵי דְּמוּת מֹשֶׁה נָבִיא הַנֶּאֱמָן בָּאָה! וּבַתְיָה יוֹצֵאת לִמְקוֹם פַּרְגּוֹד אֶחָד שֶׁיֵּשׁ לָהּ, וְרוֹאָה דְּמוּת מֹשֶׁה וּמִשְׁתַּחֲוָה אֵלָיו, וְאוֹמֶרֶת: אַשְׁרֵי חֶלְקִי שֶׁגִּדַּלְתִּי אוֹר זֶה. וְזֶה עִנּוּגִים שֶׁלָּהּ יוֹתֵר מִכֻּלָּם.

חוֹזֶרֶת לַנָּשִׁים וּמִשְׁתַּדֶּלֶת בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה. כֻּלָּן בְּאוֹתָן דְּמֻיּוֹת שֶׁהָיוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה בִּלְבוּשׁ אוֹר, (כִּלְבוּשׁ) בִּלְבוּשׁ הַזְּכָרִים, פְּרָט שֶׁלֹּא מְאִירִים כָּךְ, מִצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא זָכוּ לְקַיְּמָן בָּעוֹלָם הַזֶּה, מִשְׁתַּדְּלוֹת בָּהֶן וּבְטַעֲמֵיהֶן

בְּהֵיכָלָא אַחֲרָא, אִית סֶרַח בַּת אָשֵׁר, וְכַמָּה נָשִׁין רִבּוֹא וְאַלְפִין בַּהֲדָהּ. תְּלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא מַכְרִיזִין קַמֵּיהּ, הָא דִיוּקְנָא דְיוֹסֵף צַדִּיקָא אָתָא, וְאִיהִי חַדָּאת, וְנַפְקַת לְגַבֵּי פַּרְגּוֹדָא חָדָא דְאִית לָהּ, וְחָמָאת נְהִירוּ דְּדִיוּקְנָא דְיוֹסֵף, וְחַדָּאת, וְסָגִידַת לְגַבֵּיהּ, וְאָמְרָת, זַכָּאָה הַאי יוֹמָא, דְּאִתְעָרִית בְּשׁוֹרָה דִילָךְ לְגַבֵּי סָבָאי. לְבָתָר אַהֲדְרַת לְגַבֵּי שְׁאַר נָשִׁין, וּמִשְׁתַּדְּלִין בְּתוּשְׁבְּחָן דְּמָארֵי עָלְמָא, וּלְאוֹדָאָה שְׁמֵיהּ. וְכַמָּה דוּכְתִּין וְחֵידוּ, אִית לְכָל חָדָא וַחֲדָא. וּלְבָתַר אֲהַדְּרָן לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, וּבְטַעֲמַיְיהוּ.

בְּהֵיכָלָא אַחֲרָא, אִית יוֹכֶבֶד, אִמֵּיהּ דְּמֹשֶׁה נְבִיאָה מְהֵימְנָא, וְכַמָּה אַלְפִין וְרִבְּבָן בַּהֲדָהּ. בְּהֵיכָלָא דָא, לָא מַכְרְזֵי כְּלַל, אֶלָּא תְּלַת זִמְנִין בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, אוֹדֵת וּמְשַׁבְּחַת לְמָארֵי עָלְמָא, אִיהִי וְכָל

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. וְכָל הַנָּשִׁים הַלָּלוּ שֶׁיּוֹשְׁבוֹת יַחַד עִם בַּת פַּרְעֹה נִקְרָאוֹת (ישעיה לב) נָשִׁים שַׁאֲנַנּוֹת, שֶׁלֹּא הִצְטַעֲרוּ כְּלָל בְּצַעַר הַגֵּיהִנֹּם. **בְּהֵיכָל** אַחֵר יֵשׁ סֶרַח בַּת אָשֵׁר, וְכַמָּה נָשִׁים רִבּוֹא וַאֲלָפִים יַחַד אִתָּהּ. שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם מַכְרִיזִים לְפָנֶיהָ: הֲרֵי דְּמוּת יוֹסֵף הַצַּדִּיק בָּאָה! וְהִיא שְׂמֵחָה וְיוֹצֵאת לְגַבֵּי פַּרְגּוֹד אֶחָד שֶׁיֵּשׁ לָהּ, וְרוֹאָה אוֹר דְּמוּת יוֹסֵף, וּשְׂמֵחָה, וּמִשְׁתַּחֲוָה אֵלָיו וְאוֹמֶרֶת: אַשְׁרֵי הַיּוֹם שֶׁעוֹרַרְתִּי בְשׂוֹרָתְךָ לְסָבַי. אַחַר כָּךְ חוֹזֶרֶת לִשְׁאָר הַנָּשִׁים, וּמִשְׁתַּדְּלוֹת בְּתִשְׁבְּחוֹת רִבּוֹן הָעוֹלָם וּלְהוֹדוֹת לִשְׁמוֹ. וְכַמָּה מְקוֹמוֹת וְשִׂמְחָה יֵשׁ לְכָל אַחַת וְאַחַת. אַחַר כָּךְ חוֹזְרוֹת לְהִשְׁתַּדֵּל בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה וּבְטַעֲמֵיהֶן. **בְּהֵיכָל** אַחֵר יֵשׁ יוֹכֶבֶד אֵם מֹשֶׁה נָבִיא הַנֶּאֱמָן, וְכַמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת עִמָּהּ. בְּהֵיכָל זֶה לֹא מַכְרִיזִים כְּלָל, אֶלָּא שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם וְיוֹם מוֹדָה וּמְשַׁבַּחַת לְרִבּוֹן הָעוֹלָם הִיא

אינּוּן נָשִׁין דִּי בַּהֲדָהּ. וְשִׁירָתָא דְיַמָּא מְזַמְּרִין בְּכָל יוֹמָא, וְאִיהִי בִּלְחוֹדָהָא אַמְרַת מֵהָכָא, (שמות טו) וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה וְגוֹ', אֶת הַתֹּף בְּיָדָהּ וְגוֹ'. וְכָל אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא דִּי בְגַן עֵדֶן, צַיְיתִין לַקָּל נְעִימוּ דִילָהּ. וְכַמָּה מַלְאֲכִין קַדִּישִׁין אוֹדָאן וּמְשַׁבְּחָן עִמָּהּ לִשְׁמָא קַדִּישָׁא.

בְּהֵיכָלָא אַחֲרָא, אִית דְּבוֹרָה, אוֹף הָכִי וְכָל שְׁאַר נָשִׁין בַּהֲדָהּ, אוֹדָן וּמְזַמְּרָן בְּהַהִיא שִׁירָתָא דְאִיהִי אַמְרַת בְּהַאי עָלְמָא. אִי רִבִּי, אִי רִבִּי, מָאן חָמֵי חֶדְוָה דְצַדִּיקַיָּיא, וּדְנָשִׁין זַכְיָין דְעַבְדִּין לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לְגוֹ לְגוֹ דְאִינּוּן הֵיכָלִין, אִית אַרְבַּע הֵיכָלִין טְמִירִין, דְּאִמָּהָן קַדִּישִׁין דְּלָא אִתְמַסְרָן לְאִתְגַּלָּאָה, וְלֵית מָאן דְּחָמֵי לוֹן. בְּכוּלֵיהּ יוֹמָא אִינּוּן בִּלְחוֹדֵיהוֹן, כְּמָה דַאֲמִינָא לְךָ, וְגוּבְרִין אוֹף הָכִי.

לשון הקודש

וְכָל הַנָּשִׁים שֶׁאִתָּהּ. וְשִׁירַת הַיָּם מְזַמְּרוֹת בְּכָל יוֹם, וְהִיא לְבַדָּהּ אוֹמֶרֶת מִכָּאן, (שמות טו) וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה וְגוֹ', אֶת הַתֹּף בְּיָדָהּ וְגוֹ'. וְכָל אוֹתָם צַדִּיקֵי גַּן עֵדֶן מַקְשִׁיבִים לִנְעִימוּת קוֹלָהּ, וְכַמָּה מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים עִמָּהּ לַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

בְּהֵיכָל אַחֵר יֵשׁ דְּבוֹרָה, גַּם כָּךְ וְכָל שְׁאָר הַנָּשִׁים אִתָּהּ מוֹדוֹת וּמְזַמְּרוֹת בְּאוֹתָהּ שִׁירָה שֶׁהִיא אָמְרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה. אִי רַבִּי, אִי רַבִּי, מִי רָאָה חֶדְוַת הַצַּדִּיקִים וְשֶׁל נָשִׁים זַכָּאִיּוֹת שֶׁעוֹשׂוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

לִפְנֵי וְלִפְנִים שֶׁל אוֹתָם הֵיכָלוֹת יֵשׁ אַרְבָּעָה הֵיכָלוֹת טְמִירִים שֶׁל הָאִמָּהוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁלֹּא נִמְסָר לְהִגָּלוֹת, וְאֵין מִי שֶׁרוֹאֶה אוֹתָן. בְּכָל הַיּוֹם הֵן לְבַדָּן, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְתִּי לְךָ, וְהַגְּבָרִים גַּם כֵּן.

וּבְכָל לֵילְיָא אִתְכְּלִילָן כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא, בְּגִין דְּשַׁעְתָּא דְּזִוּוּגָא אִיהוּ בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, בֵּין בְּהַאי עָלְמָא, בֵּין בְּהַהוּא עָלְמָא. זִוּוּגָא דְּהַהוּא עָלְמָא, אִתְדַּבְּקוּתָא דְּנִשְׁמָתָא בְּנִשְׁמָתָא נְהוֹרָא בִּנְהוֹרָא. זִוּוּגָא דְּהַאי עָלְמָא, גּוּפָא בְּגוּפָא. וְכֹלָּא כְּמָה דְּאִתְחֲזֵי, זִינָא בָּתַר זִינֵיהּ, זִוּוּגָא בָּתַר זִוּוּגָא, גּוּפָא בָּתַר גּוּפָא, זִוּוּגָא דְּהַהוּא עָלְמָא, נְהוֹרָא בָּתַר נְהוֹרָא. הֵיכָלִין דְּאַרְבַּע אִמָּהָן, אִקְרוּן הֵיכָלִין דְּבָנוֹת בּוֹטְחוֹת. וְלָא זָכֵינָא בְּהוּ לְמֵחֱמֵי. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, גּוּבְרִין וְנוּקְבֵי דְּאַזְלֵי בְּאֹרַח מֵישָׁר בְּהַאי עָלְמָא, וְזַכָּאִין לְכֻלְּהוּ עִנּוּגִין דְּהַהוּא עָלְמָא.

אִי רִבִּי, אִי רִבִּי, אִלְמָלֵא בַר יוֹחָאי אַנְתְּ, לָא אִתְמְסַר לְגַלָּאָה. זִוּוּגָא דְּהַהוּא עָלְמָא, אִתְעָבִיד אִיבָּא (דף קס"ח ע"א) יַתִּיר, מֵאִיבָּא דְּאִתְעָבִיד בְּהַאי עָלְמָא. בְּזִוּוּגָא דִּלְהוֹן, בְּזִוּוּגָא דְּהַהוּא עָלְמָא, בְּתִיאוּבְתָּא דִּלְהוֹן

לשון הקודש

וּבְכָל לַיְלָה נִכְלָלִים כֻּלָּם כְּאֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁעַת הַזִּוּוּג הִיא בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, בֵּין בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבֵין בָּעוֹלָם הַבָּא. זִוּוּג אוֹתוֹ עוֹלָם – הִתְדַּבְּקוּת נְשָׁמָה בִּנְשָׁמָה, אוֹר בְּאוֹר. זִוּוּג הָעוֹלָם הַזֶּה – גּוּף בְּגוּף. וְהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁרָאוּי, מִין אַחַר מִינוֹ, זִוּוּג אַחַר זִוּוּג, גּוּף אַחַר גּוּף, זִוּוּג אוֹתוֹ עוֹלָם אוֹר אַחַר אוֹר. הֵיכְלֵי אַרְבַּע הָאִמָּהוֹת נִקְרָאִים הֵיכָלוֹת שֶׁל בָּנוֹת בּוֹטְחוֹת (ישעיה לב), וְלֹא זָכִינוּ בָהֶם לִרְאוֹת. אַשְׁרֵי חֵלֶק הַצַּדִּיקִים, גְּבָרִים וּנְקֵבוֹת שֶׁהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ יָשָׁר בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְזַכָּאִים לְכָל הָעִנּוּגִים שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם.

אִי רַבִּי, אִי רַבִּי, אִלְמָלֵא בַר יוֹחַאי אַתָּה, לֹא נִמְסַר לְגַלּוֹת. זִוּוּג אוֹתוֹ עוֹלָם נַעֲשָׂה פְּרִי יוֹתֵר מִפְּרִי שֶׁנַּעֲשָׂה בָּעוֹלָם הַזֶּה. בַּזִּוּוּג שֶׁלָּהֶם, בְּזִוּוּג אוֹתוֹ עוֹלָם, בָּעֲרִגָּה שֶׁלָּהֶם כְּאֶחָד,

כַּחֲדָא, כַּד מִתְדַּבְּקָן נִשְׁמָתִין דָּא עִם דָּא, עַבְדֵי אֵיבִין, וְנַפְקֵי נְהוֹרִין מִנַּיְיהוּ, וְאִתְעַבְדֵי שְׁרָגִין. וְאִינּוּן נִשְׁמָתִין, לַגְיוֹרִין דְּמִתְגַּיְּירִין, וְכָל הָנֵי עַיְילִין לְהֵיכָלָא חָדָא.

וְכַד מִתְגַּיְּירָא גִּיוֹרָא חָדָא, פַּרְחָא מֵהַהוּא הֵיכָלָא נִשְׁמָתָא, וְעָאלַת תְּחוֹת גַּדְפָּהָא דִשְׁכִינְתָּא, וְנַשְׁקַת לָהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ אִבָּא דְצַדִּיקַיָּא, וּמְשַׁדְּרַת לָהּ לְגוֹ הַהוּא גִּיוֹרָא, וְשָׁרַאת בֵּיהּ. וּמֵהַהוּא זִמְנָא, אִקְרֵי גֵּר צֶדֶק. וְהַיְינוּ רָזָא דִכְתִיב, (משלי יא) פְּרִי צַדִּיק עֵץ חַיִּים. מַה אִילָנָא דְחַיֵּי אַפִּיק נִשְׁמָתִין, אוֹף הָכִי צַדִּיק, אִבָּא דִילֵיהּ עָבִיד נִשְׁמָתִין.

רַב מְתִיבְתָּא אָמַר, כְּתִיב (בראשית יא) וַתְּהִי שָׂרַי עֲקָרָה אֵין לָהּ וָלָד. מִמַּאי דְאָמַר וַתְּהִי שָׂרַי עֲקָרָה, לֵית אֲנָא יוֹדֵעַ דְּלֵית לָהּ וָלָד, מָאי אֵין לָהּ וָלָד. אֶלָּא הָכִי אָמַר רַב מְתִיבְתָּא, וָלָד לָא הֲוַת מוֹלִדָא, אֲבָל נִשְׁמָתִין הֲוַת מוֹלִדָא בְּאִתְדַּבְּקוּתָא דְתִיאוּבְתָּא,

לשון הקודש

כְּשֶׁהַנְּשָׁמוֹת נִדְבָּקוֹת זוֹ בָּזוֹ, עוֹשׂוֹת פֵּרוֹת, וְיוֹצְאִים אוֹרוֹת מֵהֶם וְנַעֲשִׂים נֵרוֹת. וְהֵם הַנְּשָׁמוֹת לַגֵּרִים הַמִּתְגַּיְּרִים, וְכָל אֵלֶּה עוֹלִים לְהֵיכָל אֶחָד.

וּכְשֶׁמִּתְגַּיֵּר גֵּר אֶחָד, פּוֹרַחַת מֵאוֹתוֹ הֵיכָל נְשָׁמָה, וְנִכְנֶסֶת תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, וְנוֹשֶׁקֶת אוֹתָהּ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא פְּרִי הַצַּדִּיקִים, וְשׁוֹלַחַת אוֹתָהּ לְתוֹךְ אוֹתוֹ גֵּר וְשׁוֹרָה בּוֹ, וּמֵאוֹתוֹ זְמַן נִקְרָא גֵּר צֶדֶק. וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב, (משלי יא) פְּרִי צַדִּיק עֵץ חַיִּים. מָה עֵץ הַחַיִּים מוֹצִיא נְשָׁמוֹת, גַּם צַדִּיק פִּרְיוֹ עוֹשֶׂה נְשָׁמוֹת.

רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה אָמַר, כָּתוּב (בראשית יא) וַתְּהִי שָׂרַי עֲקָרָה אֵין לָהּ וָלָד. מִמַּה שֶׁאָמַר וַתְּהִי שָׂרַי עֲקָרָה, אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁאֵין לָהּ וָלָד? מַה זֶּה אֵין לָהּ וָלָד? אֶלָּא כָּךְ אָמַר רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, וָלָד לֹא הָיְתָה מוֹלִידָה, אֲבָל נְשָׁמוֹת הָיְתָה

דְּאִינּוּן תְּרֵין זַכָּאִין הֲווֹ מוֹלִידֵי נִשְׁמָתִין לְגִיּוֹרֵי כָּל הַהוּא זִמְנָא דַהֲווֹ בְּחָרָן. כְּמָה דְּעַכְדִּין צַדִּיקַיָּיא בְּגַן עֵדֶן. כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית יב) וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן, נֶפֶשׁ עָשׂוּ וַדָּאי.

חַדֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ הַהוּא גַּבְרָא, אִי רִבִּי, מָה אִיכָּא לְךָ, בְּכָל רֵישׁ יַרְחֵי וְשַׁבַּתֵּי וּמוֹעֲדַיָּיא וּזְמָנַיָּיא, אִינּוּן דְּכוּרִין סַלְקִין לְאִתְחֲזָאָה קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, דְּכוּרִין וְלָא נוּקְבִין, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות כג) יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ. וְכַד אַהְדְּרָן מְהַדְּרָן בְּכַמָּה מִלֵּי חַדְתִּין, וְאַהְדְּרָן מִלִּין קַמֵּי רַב מְתִיבְתָּא.

יוֹמָא דָא אַהְדְּרָן מִלִּין חַדְתִּין קַמֵּי רַב מְתִיבְתָּא, עַל רָזִין עַתִּיקִין, צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, צַדִּיק וָרָע לוֹ. דְּכֻלְּהוּ סַלְקִין גּוֹ מַתְקְלָא דְּאִילָנָא, עַד לָא יֵיתוּן לְעָלְמָא, וּכְפוּם טַקְלָא דְּמַתְקְלָא, הָכִי אִית לוֹן בְּהַאי

לשון הקודש

מוֹלִידָה בְּהִתְדַּבְּקוּת עֶרְגָּה, שֶׁאוֹתָם שְׁנֵי צַדִּיקִים הָיוּ מוֹלִידִים נְשָׁמוֹת לַגֵּרִים כָּל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהָיוּ בְּחָרָן כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ צַדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם יב) וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן. נֶפֶשׁ עָשׂוּ בְּוַדַּאי.

שָׂמַח רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ אוֹתוֹ הָאִישׁ, אִי רַבִּי, מָה אֹמַר לְךָ, בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְשַׁבָּתוֹת וּמוֹעֲדִים וּזְמַנִּים, אוֹתָם זְכָרִים עוֹלִים לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, זְכָרִים וְלֹא נְקֵבוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כג) יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ. וּכְשֶׁחוֹזְרִים, חוֹזְרִים בְּכַמָּה דְבָרִים חֲדָשִׁים, וּמַחֲזִירִים דְּבָרִים לִפְנֵי רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה.

יוֹם זֶה הֶחֱזִירוּ דְּבָרִים חֲדָשִׁים לִפְנֵי רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה עַל סוֹדוֹת עַתִּיקִים – צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, צַדִּיק וָרָע לוֹ. שֶׁכֻּלָּם עוֹלִים תּוֹךְ מִשְׁקַל הָאִילָן עַד שֶׁלֹּא יָבֹאוּ לָעוֹלָם, וּכְפִי מִשְׁקָלֶת

עָלְמָא. רַב מִתִּיבְתָּא, נָחִית וְגַלֵּי מִמָּה דְשָׁמַע לְעֵילָא, מִלָּה חָדָא גַּלֵּי וְלָא יַתִּיר. אָעָא דְּלָא סָלִיק נְהוֹרֵיהּ, יְבָטְשׁוּן בֵּיהּ וְאַנְהִיר. גּוּפָא דְּלָא סַלְקָא בֵּיהּ נְהוֹרָא דְנִשְׁמְתָא, יְבָטְשׁוּן בֵּיהּ, וִיסַלֵּק נְהִירוּ דְנִשְׁמְתָא, וְיִתְאַחֲדוּן דָּא בְדָא לְאַנְהָרָא. (תִּרְגּוּם נוֹסְחֵי).

בְּגִין דְּאִית גּוּפָא דִנְהִירוּ דְנִשְׁמְתָא לָא נָהִיר בֵּיהּ, עַד דִּיבַטְּשׁוּן בֵּיהּ, כְּדֵין נָהִיר נְהִירוּ דְנִשְׁמְתָא, וְאִתְאֲחָדַת בְּגוּפָא, וְגוּפָא אִתְאֲחַד בָּהּ. גּוּפָא כְּדֵין סָלִיק נְהִירוּ מִגּוֹ נִשְׁמָתָא, מְהַדַּר מְרוֹמַם וּמְשַׁבַּח, מְצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ וּבָעוּתֵיהּ, מְבָרֵךְ לְמָארֵיהּ, הָא כְּדֵין כֹּלָּא נָהִיר. בְּגִין דְּאִית גּוּפָא, דְּלָא יָכִילַת נִשְׁמָתָא לְאַנְהָרָא בֵּיהּ, עַד דִּיבַטְּשׁוּן בֵּיהּ, וּכְדֵין נָהִיר וְאִתְאֲחַד דָּא בְדָא. אִית אָעָא דְּלָא אִתְאֲחַד בִּנְהוֹרָא, וְלָא סָלִיק נְהוֹרָא בֵּיהּ, עַד דִּיבַטְּשׁוּן בֵּיהּ, וּכְדֵין נָהִיר.

לשון הקודש

הַמִּשְׁקָל כָּךְ יֵשׁ לָהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה. רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה יָרַד וְגִלָּה מִמַּה שֶׁשָּׁמַע לְמַעְלָה, דָּבָר אֶחָד גִּלָּה וְלֹא יוֹתֵר. עֵץ שֶׁלֹּא עוֹלֶה אוֹרוֹ, יַכּוּ בוֹ וְיָאִיר. גּוּף שֶׁלֹּא עוֹלֶה בוֹ אוֹר הַנְּשָׁמָה, יַכּוּ בוֹ וַיַּעֲלֶה אוֹר הַנְּשָׁמָה, וְיֹאחֲזוּ זֶה בָּזֶה לְהָאִיר. (שִׁתֵּי נֻסְחָאוֹת)

מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ גּוּף שֶׁאוֹר הַנְּשָׁמָה לֹא מֵאִיר בּוֹ עַד שֶׁיַּכּוּ בוֹ, אָז מֵאִיר אוֹר הַנְּשָׁמָה וְנֶאֱחָז בַּגּוּף, וְהַגּוּף נֶאֱחָז בוֹ. הַגּוּף אָז עוֹלֶה אוֹר מִתּוֹךְ הַנְּשָׁמָה, מְהַדֵּר מְרוֹמֵם וּמְשַׁבֵּחַ, מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ וּבַקָּשָׁתוֹ, מְבָרֵךְ לְרִבּוֹנוֹ. הֲרֵי אָז הַכֹּל מֵאִיר, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ גּוּף שֶׁאֵין הַנְּשָׁמָה יְכוֹלָה לְהָאִיר בּוֹ עַד שֶׁיַּכּוּ בוֹ, וְאָז מֵאִיר וְנֶאֱחָז זֶה בָּזֶה. יֵשׁ עֵץ שֶׁלֹּא נֶאֱחָז בָּאוֹר, וְלֹא עוֹלֶה בוֹ אוֹר עַד שֶׁיַּכּוּ בוֹ, וְאָז מֵאִיר.

סִטְרָא אַחֲרָא, בָּעֵי לְמֶעְבַּד הָכִי, וּבָטַשׁ בְּחַיָּיבַיָּא, וְכָל מַה דְּבָטַשׁ, כְּדֵין (משלי יג) **וְגֵר רְשָׁעִים יִדְעָךְ. מְחָרֵף וּמְגַדֵּף לְכָל סִטְרִין, וְלָא יְכִיל לְאַנְהָרָא כְּלַל, וּכְדֵין כְּתִיב** (קהלת ב) **כִּי מֶה הָאָדָם שֶׁיָּבֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ. וּבָעֵי לְאִתְדַּמֵּי לֵיהּ, וְלָא יְכִיל. וְעַל דָּא** (תהלים יא) **יְיָ צַדִּיק יִבְחָן, וּבָטַשׁ בֵּיהּ, וּכְדֵין נָהִיר וְאִתְקַף בִּנְהִירוּ. יִבְחָן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר** (ישעיה כח) **אֶבֶן בֹּחַן. גָּחִין רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְנָשִׁיק לְעַפְרָא. אָמַר, מִלָּה מִלָּה אֲבַתְּרָךְ רְדִיפְנָא, מִיּוֹמָא דַהֲוֵינָא, וְהַשְׁתָּא אִשְׁתְּמוֹדְעָא לִי מִלָּה, מִגּוֹ שָׁרְשָׁא וְעִקָּרָא דְכֹלָּא.**

אָמַר לֵיהּ, אִי רִבִּי, אִי רִבִּי, כַּד סַלְקִין לְעֵילָּא, כָּל אִינּוּן רוּחִין דְּכוּרִין וְנוּקְבִין, בְּהַהוּא זִמְנָא, שַׁמְעִין (ס"א כַּמָּה) **מִלִּין חַדְתִּין וְעַתִּיקִין, נַחְתִּין וְעָאלִין לְגוֹ מְתִיבְתָּא, וְאַהְדְּרָן מִלֵּי קַמֵּי רַב מְתִיבְתָּא, וְאִיהוּ אוֹלִיף לוֹן מִלָּה עַל קִיּוּמֵיהּ. כַּד סַלְקִין מִתְפַּשְׁטִין**

לשון הקודש

צַד הָאַחֵר רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת כָּךְ, וּמַכֶּה בָּרְשָׁעִים, וְכָל מַה שֶׁמַּכֶּה, אָז (משלי יג) וְגֵר רְשָׁעִים יִדְעָךְ. מְחָרֵף וּמְגַדֵּף לְכָל הַצְּדָדִים וְלֹא יָכוֹל לְהָאִיר כְּלָל, וְאָז כָּתוּב (קהלת ב) כִּי מֶה הָאָדָם שֶׁיָּבוֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ. וְרוֹצֶה לְהִדָּמוֹת לוֹ וְלֹא יָכוֹל. וְעַל זֶה (תהלים יא) ה' צַדִּיק יִבְחָן, וּמַכֶּה בּוֹ, וְאָז מֵאִיר וּמִתְחַזֵּק בָּאוֹר. יִבְחָן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כח) אֶבֶן בֹּחַן. גָּחַן רַבִּי שִׁמְעוֹן וְנָשַׁק לֶעָפָר. אָמַר, דָּבָר דָּבָר אַחֲרֶיךָ רָדַפְתִּי מִיּוֹם שֶׁהָיִיתִי, וְכָעֵת נוֹדַע לִי הַדָּבָר מִתּוֹךְ שֹׁרֶשׁ וְעִקַּר הַכֹּל.

אָמַר לוֹ, אִי רַבִּי, אִי רַבִּי, כְּשֶׁעוֹלִים לְמַעְלָה, כָּל אוֹתָם רוּחוֹת זְכָרִים וּנְקֵבוֹת בְּאוֹתוֹ זְמַן שׁוֹמְעִים (כַּמָּה) דְּבָרִים חֲדָשִׁים וְעַתִּיקִים, יוֹרְדִים וְנִכְנָסִים לְתוֹךְ הַיְשִׁיבָה, וּמַחֲזִירִים דְּבָרִים לִפְנֵי רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, וְהוּא מְלַמְּדָם

מַלְבּוּשֵׁיהוֹן וְסַלְקִין. כַּד נַחְתֵּי, מִתְלַבְּשִׁין בִּלְבוּשֵׁיהוֹן דְּהַהוּא גּוּפָא.

אִי רִבִּי, אִי רִבִּי, כַּמָּה חַדְתִּין מִלִּין מִגּוֹ רַב מְתִיבְתָּא.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאַזְעַר גַּרְמֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, כַּמָּה אִיהוּ רַב וְעִלָּאָה בְּהַהוּא עָלְמָא. וְהָכִי פָּתַח רַב מְתִיבְתָּא, מָאן דְּאִיהוּ זְעֵיר, אִיהוּ רַב. וּמַאן דְּאִיהוּ רַב, אִיהוּ זְעֵיר. דִּכְתִיב, (בראשית כג) וַיִּהְיוּ (דף קס"ח ע"ב) חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים. מֵאָה דְּאִיהוּ חֶשְׁבּוֹן רַב, כְּתִיב בֵּיהּ שָׁנָה, זְעִירוּ דְשָׁנִין, חַד אַזְעִיר לֵיהּ. שֶׁבַע, דְּאִיהוּ חֶשְׁבּוֹן זְעֵיר, אַסְגֵּי לֵיהּ, וְרַבֵּי לֵיהּ דִּכְתִיב שֶׁבַע שָׁנִים.

תָּא חֲזֵי, דְּלָא רַבִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא לְדְאַזְעִיר. לָא אַזְעִיר אֶלָּא לְדְרַבִּי. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאַזְעִיר גַּרְמֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, כַּמָּה אִיהוּ רַב בְּעִלּוּיָא בְּהַהוּא עָלְמָא.

לשון הקודש

דָּבָר עַל קִיּוּמוֹ. כְּשֶׁעוֹלִים, מִתְפַּשְּׁטִים מִלְּבוּשֵׁיהֶם וְעוֹלִים. כְּשֶׁיּוֹרְדִים, מִתְלַבְּשִׁים בִּלְבוּשֵׁיהֶם שֶׁל אוֹתוֹ גּוּף.

אִי רַבִּי, אִי רַבִּי, כַּמָּה דְּבָרִים חֲדָשִׁים מִתּוֹךְ רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה. אַשְׁרָיו מִי שֶׁמַּקְטִין עַצְמוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, כַּמָּה הוּא גָּדוֹל וְעֶלְיוֹן בָּעוֹלָם הַהוּא. וְכָךְ פָּתַח רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה: מִי שֶׁהוּא קָטָן – הוּא גָּדוֹל, וּמִי שֶׁהוּא גָּדוֹל – הוּא קָטָן, שֶׁכָּתוּב (בראשית כג) וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים. מֵאָה, שֶׁהוּא חֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל, כָּתוּב בּוֹ שָׁנָה, קְטַן הַשָּׁנִים, לְאֶחָד הִקְטִינוֹ. שֶׁבַע, שֶׁהוּא חֶשְׁבּוֹן קָטָן, הִגְדִּילוֹ וְרִבָּה אוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב שֶׁבַע שָׁנִים.

בֹּא וּרְאֵה שֶׁלֹּא הִגְדִּיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא לַמַּקְטִין. לֹא הִקְטִין אֶלָּא לְמִי שֶׁהִתְגַּדֵּל. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּקְטִין עַצְמוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, כַּמָּה

אַדְּהָכִי שַׁמְעוּ שִׁירָתָא דְּיַמָּא, בְּקָל נְעִימוּ דְּלָא שָׁמְעוּ מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרִיאוּ, קָל נְעִימוּ דְּשִׁירָתָא, כְּהַהוּא נְעִימוּ דַּהֲווֹ אַמְרֵי. וְכַד סִיְּימוּ (שמות טו) **יְיָ יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד. חָמוּ אַרְבַּע דִּיוּקְנִין בִּרְקִיעַ. וְחַד מִנַּיְיהוּ רַב וְעִלָּאָה מִכֻּלְּהוּ. וְהַהוּא רַב וְעִלָּאָה מִנַּיְיהוּ, אִתְּעַר קָלָא וְאָמַר,** (ירמיה ב) **כֹּה אָמַר יְיָ זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלוֹתָיִךְ וְגוֹ'. שָׁאט בִּרְקִיעָא וְאַגְנִיז, קָם אַחֲרָא אֲבַתְּרֵיהּ וְאָמַר,** (ישעיה מב) **וְהוֹלַכְתִּי עִוְרִים בְּדֶרֶךְ לֹא יָדָעוּ בִּנְתִיבוֹת לֹא יָדְעוּ וְגוֹ'. סִיֵּים וְשָׁאט בִּרְקִיעָא וְאַגְנִיז.**

פָּתַח אִידָךְ וְאָמַר, (ישעיה לה) **יְשׂוּשׂוּם מִדְבָּר וְצִיָּה וְתָגֵל עֲרָבָה וְתִפְרַח כַּחֲבַצָּלֶת. וְשָׁאט בִּרְקִיעָא, וְאַגְנִיז. פָּתַח אִידָךְ וְאָמַר,** (ישעיה מג) **כֹּה אָמַר יְיָ בּוֹרַאֲךָ יַעֲקֹב וְגוֹ',** (ישעיה מג) **כֹּה אָמַר יְיָ הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה וְגוֹ'. תְּכַבְּדֵנִי חַיַּת הַשָּׂדֶה תַּנִּים וּבְנוֹת**

לשון הקודש

הוא גָּדוֹל בְּעֵלוּי בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם.

בֵּין כָּךְ שָׁמְעוּ שִׁירַת הַיָּם בְּקוֹל נָעִים שֶׁלֹּא שָׁמְעוּ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרְאוּ, קוֹל נָעִים שֶׁל שִׁירָה כְּאוֹתָהּ נְעִימָה שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים. וּכְשֶׁסִּיְּמוּ (שמות טו) ה' יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד, רָאוּ אַרְבַּע דְּמְיוֹת בָּרָקִיעַ, וְאֶחָד מֵהֶם גָּדוֹל וְעֶלְיוֹן מִכֻּלָּם. וְאוֹתוֹ גָּדוֹל וְעֶלְיוֹן מֵהֶם עוֹרֵר קוֹל וְאָמַר, (ירמיה ב) כֹּה אָמַר ה' זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ וְגוֹ'. שָׁט בָּרָקִיעַ וְנִגְנַז, עָמַד אַחֵר אַחֲרָיו וְאָמַר, (ישעיה מב) וְהוֹלַכְתִּי עִוְרִים בְּדֶרֶךְ לֹא יָדָעוּ בִּנְתִיבוֹת לֹא יָדְעוּ וְגוֹ'. סִיֵּם וְשָׁט בָּרָקִיעַ וְנִגְנַז.

פָּתַח הָאַחֵר וְאָמַר, (שם לה) יְשֹׂשׂוּם מִדְבָּר וְצִיָּה וְתָגֵל עֲרָבָה וְתִפְרַח כַּחֲבַצָּלֶת. וְשָׁט בָּרָקִיעַ וְנִגְנַז. פָּתַח הָאַחֵר וְאָמַר, (שם מג) כֹּה אָמַר ה' בֹּרַאֲךָ יַעֲקֹב וְגוֹ'. (שם) כֹּה אָמַר ה'

יַעֲנָה וְגוֹ'. סִיִּים וְשָׁאט בִּרְקִיעָא, וְאַגְנִיז. כְּדֵין דְּחִילוּ סַגִּיא וְאֶמְתָּנִי נָפַל עָלַיְיהוּ.

כַּד הָוָה נָהִיר יְמָמָא, קָלָא אִתְעַר כְּמִלְקַדְמִין, וְאָמַר, עַמָּא תַקִּיפָא כְּאַרְיֵה, גִּבָּרִין כִּנְמָרִין, הָבוּ יְקָר לְמָארֵיכוֹן. דִּכְתִיב, (ישעיה כה) עַל כֵּן יְכַבְּדוּךָ עַם עָז וְגוֹ'. שָׁמְעוּ קָל חֵילִין וּמַשְׁרְיָין דַּהֲווֹ אַמְרֵי, (דברי הימים א כט) לְךָ יְיָ הַגְּדוּלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד וְגוֹ', עַד וּמְרוֹמַם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה. תַּוְוהוּ וְאַזְלוּ. אַדְּהָכִי נָהַר יְמָמָא, אַהְדְּרוּ רֵישָׁא, וְחָמוּ כָּל מַדְבְּרָא חָפֵי בַּעֲנָנֵי יְקָר, מְנַהֲרָן, מְנַצְּצָן, בִּגְוָונִין סַגִּיאִין.

אָמְרוּ דָּא לְדָא, וַדַּאי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְאִשְׁתַּבְּחָא בְּתוּשְׁבַּחְתָּא דְּדָרָא דְּמַדְבְּרָא, דְּלָא הָוָה בְּעָלְמָא, דָּרָא עִלָּאָה, כְּדָרָא דָא. וְלָא יְהֵא עַד דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא וַדַּאי כָּל מַה דְּאַחְמֵי לָן

לשון הקודש

הַנּוֹתֵן בַּיָּם דַּרְכֶּךָ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה וְגוֹ', תְּכַבְּדֵנִי חַיַּת הַשָּׂדֶה תַּנִּים וּבְנוֹת יַעֲנָה וְגוֹ'. סִיֵּם וְשָׁט בָּרָקִיעַ וְנִגְנַז. אָז פַּחַד גָּדוֹל וְאֵימָה נָפַל עֲלֵיהֶם.

כְּשֶׁהֵאִיר הַיּוֹם, קוֹל הִתְעוֹרֵר כְּמִקֹּדֶם וְאָמַר: עַם תַּקִּיף כְּאַרְיֵה, גִּבּוֹרִים כַּנְּמֵרִים, תְּנוּ כָּבוֹד לְרִבּוֹנְכֶם, שֶׁכָּתוּב (שם כה) עַל כֵּן יְכַבְּדוּךָ עַם עָז וְגוֹ'. שָׁמְעוּ קוֹל, חֵילוֹת וּמֶרְכָּבוֹת שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים, (דברי הימים–א כט) לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד וְגוֹ', עַד (נחמיה ט) וּמְרוֹמַם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה. תָּמְהוּ וְהָלְכוּ. בֵּין כָּךְ הֵאִיר הַיּוֹם, הֶחֱזִירוּ רֹאשׁ, וְרָאוּ כָּל הַמִּדְבָּר מְכֻסֶּה בְּעַנְנֵי כָבוֹד מְאִירִים, נוֹצְצִים בִּגְוָנִים רַבִּים.

אָמְרוּ זֶה לָזֶה, וַדַּאי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהִשְׁתַּבֵּחַ בַּתִּשְׁבַּחַת שֶׁל דּוֹר הַמִּדְבָּר, שֶׁלֹּא הָיָה בָּעוֹלָם דּוֹר עֶלְיוֹן כְּדוֹר זֶה, וְלֹא יִהְיֶה עַד שֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. וַדַּאי כָּל מַה שֶּׁהֵרְאָה

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא הָוָה, אֶלָּא בְּגִין לְאוֹדָעָא לָן חֲבִיבוּ דְּמָארֵיהוֹן עָלַיְיהוּ. לְאוֹדָעָא דְּאִית לוֹן חוּלָקָא טָבָא, וְאִינּוּן בְּנֵי עָלְמָא דְּאָתֵי. וּלְזִמְנָא דְּאָתֵי כַּד יוֹקִים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵתַיָּיא, זְמִינִין אִלֵּין לְאַחֲיָיא בְּקַדְמִיתָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה כו) יִחְיוּ מֵתֶיךָ, וְאִלֵּין אִינּוּן דָּרָא דְּמַדְבְּרָא.

אָמַר לֵיהּ, אִי מִלָּה חַדְתָּא יַדְעַת, דַּאֲנָא עַרְטִירָא בָּהּ. אָמַר לֵיהּ אִימָּא. אָמַר קָלָא דְּהַדְרָא בָּעֵינָא לְמִנְדַּע. בַּר נָשׁ יָהִיב קָלָא בְּחַקְלָא, אוֹ בַּאֲתָר אַחֲרָא, וְהַדְרָא קָלָא אַחֲרָא, וְלָא יְדִיעַ. אָמַר לֵיהּ, אִי חֲסִידָא קַדִּישָׁא, עַל מִלָּה דָא, כַּמָּה קָלִין אִתְּעָרוּ, וְכַמָּה דִּקְדוּקִין הֲווֹ קָמֵי רַב מְתִיבְתָּא, וְכַד נָחִית רַב מְתִיבְתָּא, אָמַר, הָכִי אוּקְמוּהָ מִלָּה בְּמְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא, וְרָזָא יַקִּירָא אִיהִי.

לשון הקודש

לָנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא הָיָה אֶלָּא בִּשְׁבִיל לְהוֹדִיעֵנוּ חֲבִיבוּת רִבּוֹנָם עֲלֵיהֶם, לְהוֹדִיעַ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֵלֶק טוֹב, וְהֵם בְּנֵי עוֹלָם הַבָּא. וְלֶעָתִיד לָבֹא כְּשֶׁיָּקִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַמֵּתִים, עֲתִידִים אֵלּוּ לַעֲמֹד לִתְחִיָּה בָּרִאשׁוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כו) יִחְיוּ מֵתֶיךָ, וְאֵלֶּה הֵם דּוֹר הַמִּדְבָּר.

אָמַר לוֹ, הַאִם דָּבָר חָדָשׁ יָדַעְתָּ שֶׁאֲנִי מְעֻרְטָל מִמֶּנּוּ? אָמַר לוֹ, אֵמֹר. אָמַר, קוֹל הַחוֹזֵר רָצִיתִי לָדַעַת. בֶּן אָדָם נוֹתֵן קוֹל בַּשָּׂדֶה אוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר, וְחוֹזֵר קוֹל אַחֵר וְלֹא יָדוּעַ. אָמַר לוֹ, אִי חָסִיד קָדוֹשׁ, עַל דָּבָר זֶה כַּמָּה קוֹלוֹת הִתְעוֹרְרוּ, וְכַמָּה דִּקְדוּקִים הָיוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה. וּכְשֶׁיָּרַד רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, אָמַר, כָּךְ פֵּרְשׁוּהָ דָּבָר בִּישִׁיבַת הָרָקִיעַ, וְסוֹד נִכְבָּד הוּא.

תָּא חֲזֵי, תְּלַת קָלִין אִינּוּן, דְּלָא אִתְאֲבִידוּ לְעָלְמִין, בַּר קָלִין דְּאוֹרַיְיתָא וּצְלוֹתָא, דְּאִלֵּין סַלְקִין לְעֵילָא, וּבָקְעִין רְקִיעִין. אֲבָל קָלִין אַחֲרָנִין אִינּוּן דְּלָא סַלְקִין, וְלָא אִתְאֲבִידוּ.

וְאִינּוּן תְּלַת: קוֹל חַיָּה בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהִי עַל קַלְבִּיטָא, הַהוּא קָלָא מְשַׁטְּטָא וְאָזְלָא בַּאֲוִירָא, מִסַּיְיפֵי עָלְמָא עַד סַיְיפֵי עָלְמָא. קוֹל דְּבַר נָשׁ, בְּשַׁעֲתָא, דְּנָפִיק נִשְׁמָתֵיהּ מִגּוּפֵיהּ, הַהוּא קָלָא מְשַׁטְּטָא וְאָזְלָא בַּאֲוִירָא, מִסַּיְיפֵי עָלְמָא עַד סַיְיפֵי עָלְמָא. קוֹל נַחַשׁ, בְּשַׁעֲתָא דְּפָשִׁיט מַשְׁכֵּיהּ, הַהוּא קָלָא מְשַׁטְּטָא בַּאֲוִירָא, וְאָזְלָא מִסַּיְיפֵי עָלְמָא עַד סַיְיפֵי עָלְמָא.

אִי חֲסִידָא קַדִּישָׁא, כַּמָּה מִלָּה דָא רַבָּא וְיַקִּירָא. אִלֵּין קָלִין, מַה אִתְעָבִיד מִינַיְיהוּ, וּלְאָן אֲתָר עָאלִין וְשָׁרָאן. אִלֵּין קָלִין דְּצַעֲרָא אִינּוּן, וְאָזְלִין

לשון הקודש

בא וּרְאֵה, שְׁלֹשָׁה קוֹלוֹת הֵם שֶׁלֹּא נֶאֱבָדִים לְעוֹלָמִים, פְּרָט לְקוֹל הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה, שֶׁאֵלֶּה עוֹלִים לְמַעְלָה וּבוֹקְעִים רְקִיעִים. אֲבָל קוֹלוֹת אֲחֵרִים הֵם שֶׁלֹּא עוֹלִים וְלֹא אוֹבְדִים.

וְהֵם הַשְּׁלֹשָׁה: קוֹל הַחַיָּה בְּשָׁעָה שֶׁהִיא עַל הַמַּשְׁבֵּר, אוֹתוֹ קוֹל מְשׁוֹטֵט וְהוֹלֵךְ בָּאֲוִיר מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם. קוֹל הַבֶּן אָדָם בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצֵאת נִשְׁמָתוֹ מִגּוּפוֹ, אוֹתוֹ קוֹל מְשׁוֹטֵט וְהוֹלֵךְ בָּאֲוִיר מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם. קוֹל הַנָּחָשׁ בְּשָׁעָה שֶׁפּוֹשֵׁט עוֹרוֹ, אוֹתוֹ קוֹל מְשׁוֹטֵט בָּאֲוִיר וְהוֹלֵךְ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם.

אִי חָסִיד קָדוֹשׁ, כַּמָּה דָּבָר זֶה גָּדוֹל וְנִכְבָּד. אֵלֶּה הַקּוֹלוֹת מַה נַּעֲשָׂה מֵהֶם, וּלְאֵיזֶה מָקוֹם נִכְנָסִים וְשׁוֹרִים? אֵלֶּה הֵם קוֹלוֹת צַעַר, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם בָּאֲוִיר, וְהוֹלְכִים

וּמִשַּׁטְטֵי בַּאֲוִירָא, וְאָזְלֵי מִסַּיְיפֵי עָלְמָא, עַד סַיְיפֵי דְעָלְמָא, וְעָאלִין גּוֹ נְקִיקִין וּמְחִילִין דְּעַפְרָא, וְאִתְטַמְּרָן תַּמָּן. וְכַד (דף קס"ט ע"א) יָהִיב בַּר נָשׁ קָלָא, אִינּוּן מִתְעָרִין לְגַבֵּי הַהוּא קָלָא. קָלָא דְנָחָשׁ, לָא אִתְעַר לְגַבֵּי קָלָא דְבַר נָשׁ. הֵיאַךְ יִתְעַר. בְּמָחָאָה. כַּד מָחֵי בַּר נָשׁ מָחָאָה אִתְעַר קָלָא דְנָחָשׁ, דְּאִתְטַמַּר לְגַבֵּיהּ הַהוּא קָלָא, וְלָאו קָלָא אַחֲרָא. קָלָא אִתְעַר בָּתַר קָלָא, זִינָא בָּתַר זִינֵיהּ.

וְעַל דָּא בְיוֹמָא דְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, קוֹל שׁוֹפָר, אִתְעַר קוֹל שׁוֹפָר אַחֲרָא, זִינָא בָּתַר זִינֵיהּ אָזְלָא. אָרְחֵיהּ דְּנָחָשׁ לְבִישׁ אִיהוּ, לְקָטְלָא וּלְמָחָאָה, בְּהַהוּא קָלָא מַמָּשׁ, לָא אִתְעַר קָלָא דְהַאי נָחָשׁ, אֶלָּא בָּתַר זִינֵיהּ. וְדָא אִיהוּ, כַּד בַּר נָשׁ מָחֵי בְּחוּטְרָא בְּאַרְעָא, וְקָרֵי לֵיהּ לְזִינֵיהּ, כְּדֵין אִתְעַר הַהוּא קָלָא דְנָחָשׁ, לְאָתְבָא לְזִינֵיהּ. וְרָזָא דָא אִיהוּ טְמִירוּ.

לשון הקודש

מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם, וְנִכְנָסִים לְתוֹךְ נְקִיקִים וּמְחִלּוֹת עָפָר וְנִסְתָּרִים שָׁם. וּכְשֶׁנּוֹתֵן אָדָם קוֹל, הֵם מִתְעוֹרְרִים לְאוֹתוֹ קוֹל. קוֹל נָחָשׁ לֹא מִתְעוֹרֵר לְקוֹל אָדָם. אֵיךְ יִתְעוֹרֵר? בְּמַכָּה. כְּשֶׁמַּכֶּה אָדָם מַכָּה, מִתְעוֹרֵר קוֹל הַנָּחָשׁ שֶׁנִּסְתָּר אֵלָיו אוֹתוֹ קוֹל, וְלֹא קוֹל אַחֵר. קוֹל מִתְעוֹרֵר אַחַר קוֹל, מִין אַחַר מִינוֹ.

וְעַל כָּךְ בְּיוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה קוֹל שׁוֹפָר מְעוֹרֵר קוֹל שׁוֹפָר אַחֵר , מִין אַחַר מִינוֹ הוֹלֵךְ. דֶּרֶךְ הַנָּחָשׁ הוּא לְרַע, לַהֲרֹג וּלְהַכּוֹת. בְּאוֹתוֹ קוֹל מַמָּשׁ לֹא מִתְעוֹרֵר קוֹל נָחָשׁ זֶה אֶלָּא אַחַר מִינוֹ. וְזֶהוּ כְּשֶׁאָדָם מַכֶּה בְּמַקֵּל בָּאָרֶץ וְקוֹרֵא לוֹ לְמִינוֹ, אָז מִתְעוֹרֵר אוֹתוֹ קוֹל הַנָּחָשׁ לְהָשִׁיב לְמִינוֹ. וְסוֹד זֶה הוּא נִסְתָּר.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי מִלָּה דָא מִלָּה סְתִימָא הִיא. וְתַנּוּהְנָא אֵיךְ שְׁלֹמֹה מַלְכָּא לָא יָדַע מִלָּה דָא. אָמַר לֵיהּ, שְׁלֹמֹה מַלְכָּא מִנְּדַע יָדַע, וְלָא כָּל כַּךְ. אֲבָל מַה דְּלָא יָדַע, הַהוּא קָלָא מַה תּוֹעַלְתָּא אִית בָּהּ, וְהֵיךְ יָתְבָא.

וְרַב מְתִיבְתָּא הָכִי אָמַר, דִּקְדוּקָא דָא לָא יָדַע שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, דְּהָא הַהוּא קָלָא, אִיהִי כְּלִילָא רוּחָא וְנַפְשָׁא, וְהַבַל גַּרְמֵי מֵעִצְבוֹנָא דְּבִשְׂרָא, וּמְשַׁטְּטָא בַּאֲוִירָא, וְכָל חַד מִתְפְּרַשׁ דָּא מִן דָּא. וְכַד מָטָא לְהַהוּא אֲתָר דְּעָאל בֵּיהּ, יָתְבָא כְּמֵיתָא. וְכָל אִינּוּן חַרְשִׁין וְקוֹסְמִין יַדְעִין אַתְרִין אִלֵּין בְּחַרְשַׁיְיהוּ, וְנַחְנִין לְאַרְעָא, וְשַׁמְעִין קָלָא דָא, דְּמִתְחַבְּרוּן אִינּוּן רוּחָא וְנַפְשָׁא, וְהַבַל דְּגַרְמֵי, וְאוֹדְעִין מִלָּה. וְדָא אִיהוּ (ישעיה כט) **אוֹב** מֵאֶרֶץ. וְעַל דָּא רָדִיף שְׁלֹמֹה, לְמִנְּדַע מַה דְּאִתְעָבִיד מֵהַהוּא קָלָא, וְלָא יָדַע. זַכָּאָה חוּלָקָךְ

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי דָּבָר זֶה הוּא דָּבָר נִסְתָּר, וְתָמַהְנוּ אֵיךְ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ לֹא יָדַע דָּבָר זֶה. אָמַר לוֹ, שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ יָדוּעַ יָדַע, וְלֹא כָּל כָּךְ. אֲבָל מַה שֶּׁלֹּא יָדַע, אוֹתוֹ קוֹל מַה תּוֹעֶלֶת יֵשׁ בּוֹ, וְאֵיךְ יוֹשֵׁב?

וְרֹאשׁ הַיְשִׁיבָה כָּךְ אָמַר, דִּקְדּוּק זֶה לֹא יָדַע שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ קוֹל כָּלוּל רוּחַ וְנֶפֶשׁ, וְהֶבֶל עֲצָמוֹת מֵעִצְבוֹן בָּשָׂר, וּמְשׁוֹטֵט בָּאֲוִיר, וְכָל אֶחָד נִפְרָד זֶה מִזֶּה. וּכְשֶׁמַּגִּיעַ לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּכְנַס בּוֹ, יוֹשֵׁב כְּמֵת. וְכָל אוֹתָם מְכַשְּׁפִים וְקוֹסְמִים יוֹדְעִים מְקוֹמוֹת אֵלּוּ בְּכִשְׁפֵיהֶם, וְנוֹחֲנִים לָאָרֶץ, וְשׁוֹמְעִים קוֹל זֶה שֶׁמִּתְחַבְּרִים אוֹתָם רוּחַ וְנֶפֶשׁ וְהֶבֶל עֲצָמוֹת, וּמוֹדִיעִים דָּבָר, וְזֶהוּ (ישעיה כט) אוֹב מֵאֶרֶץ. וְעַל זֶה רָדַף שְׁלֹמֹה לָדַעַת מַה נַּעֲשָׂה מֵאוֹתוֹ קוֹל, וְלֹא יָדַע. אַשְׁרֵי חֶלְקֶךָ, רַבִּי,

רִבִּי, דְּאִתְבְּרִיר לָךְ מִלָּה דִּקְשׁוֹט.

כַּד בַּר נָשׁ אִתְעַר קָלָא, מִיַּד (מִתְחַבְּרָן) אִתְעַר הַהוּא קָלָא, וְלֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְאַרְכָּא יַתִּיר. אֶלָּא כְּעֵין הַהוּא קָלָא, דְּאִתְעַר בַּר נָשׁ, וְלָא יַתִּיר. וְאִי אָרִיךְ בַּר נָשׁ קָלֵיהּ, אִיהוּ לֹא אָרִיךְ כָּל כַּךְ בָּהֲדֵיהּ, אֶלָּא לְסוֹפָא דְקָלָא, בְּגִין דְּלָא יְכִיל לְאַרְכָּא. מָאי טַעֲמָא, בְּגִין דְּכַד נָפְקָא בְקַדְמִיתָא, אִתְאָרִיךְ מִסַּיְיפֵי עָלְמָא עַד סַיְיפֵי עָלְמָא, וְהַשְׁתָּא דְעָאל תַּמָּן, לָא יְכִיל לְאַרְכָּא קָלָא, דְּהָא לֵית לֵיהּ אֲתָר לְאִתְפַּשְׁטָא תַּמָּן כִּדְבְּקַדְמִיתָא.

חַדֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, אִלְמָלֵא לָא זָכֵינָא לְמִשְׁמַע, אֶלָּא מִלָּה דָא, דַּי לִי, לְמֶהֱוֵי חַדֵּי, דְּזָכֵינָא לְמִשְׁמַע מִלִּין דִּקְשׁוֹט, דְּהַהוּא עָלְמָא. אָמַר לֵיהּ, אִי חֲסִידָא קַדִּישָׁא. אִלְמָלֵא יַדְעַת חֶדְוָה דְמִלִּין בְּהַהוּא עָלְמָא קַמֵּי רַב מְתִיבְתָּא, תְּהֵא חַדֵּי יַתִּיר.

לשון הקודש

שֶׁהֻבְרַר לְךָ דְּבַר אֱמֶת.

כְּשֶׁכֵּן אָדָם מְעוֹרֵר קוֹל, מִיָּד (מִתְחַבְּרִים) מִתְעוֹרֵר אוֹתוֹ קוֹל, וְאֵין לוֹ רְשׁוּת לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר, אֶלָּא כְּעֵין אוֹתוֹ קוֹל שֶׁעוֹרֵר הָאָדָם, וְלֹא יוֹתֵר. וְאִם הֶאֱרִיךְ הָאִישׁ קוֹלוֹ, הוּא לֹא מַאֲרִיךְ כָּל כָּךְ אִתּוֹ, אֶלָּא לְסוֹף הַקּוֹל, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יָכוֹל לְהַאֲרִיךְ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁיּוֹצֵא בַּהַתְחָלָה, מִתְאָרֵךְ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם. וְכָעֵת שֶׁנִּכְנָס לְשָׁם, לֹא יָכוֹל לְהַאֲרִיךְ קוֹל, שֶׁהֲרֵי אֵין לוֹ מָקוֹם לְהִתְפַּשֵּׁט שָׁם כְּבַתְּחִלָּה.

שָׂמֵחַ רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, אִלְמָלֵא לֹא זָכִיתִי לִשְׁמֹעַ אֶלָּא דָּבָר זֶה – דַּי לִי לִהְיוֹת שָׂמֵחַ שֶׁזָּכִיתִי לִשְׁמֹעַ דְּבַר אֱמֶת שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם.

אָמַר לֵיהּ, מָאי חִדּוּשָׁא הָוָה הַשְׁתָּא, כַּד אָתִית לְגַבָּי. אָמַר, רַב מְתִיבְתָּא פָּתַח וְאָמַר, (בראשית מו) וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ. חֶדְוָה הוּא. אֲמַאי סְתִימוּ דְעַיְינִין לְמִיתָא. בְּגִין דְּעַיְינִין, גַּוְונִין דְּהַאי עָלְמָא אִינּוּן, וְחֵיזוּ וּדְיוּקְנָא דְהַאי עָלְמָא בְּהוּ, אִיהוּ אַסְתִּים מִגֵּיהּ הַאי עָלְמָא, חֵיזוּ דְהַאי עָלְמָא. אַסְתִּימוּ עֵינוֹי, כָּל חֵיזוּ דְהַאי עָלְמָא, הָא אִתְחֲשָׁךְ מִגֵּיהּ. וְחֶשְׁכִין מִגֵּיהּ חֵיזוּ דְעֵינוֹי, לֵית לֵיהּ חֵיזוּ בְהַאי עָלְמָא, מִתַּמָּן וּלְהָלְאָה. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, יָאוּת תִּקּוּנָא דְקַדְמָאֵי, וְחָכְמְתָא דִלְהוֹן יַתִּיר מִמַּלְאָכִין קַדִּישִׁין.

אָמַר לֵיהּ, יוֹסֵף אֲמַאי יָשִׁית יָדוֹ מִכָּל בְּנוֹי. וְאִי תֵימָא עַל בְּשׂוֹרָה דִילֵיהּ, מִיבְעֵי לֵיהּ וְיוֹסֵף חַי תִּרְאֶה. אָמַר לֵיהּ יָשִׁית יָדוֹ בְּגִין דִּרְחִימוּ דִילֵיהּ הָוָה, וּבְגִין כָּךְ דָּא אַסְתִּים מִינֵיהּ נְהִירוּ דְהַאי עָלְמָא,

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, אִי חָסִיד קָדוֹשׁ, אִלְמָלֵא יָדַעְתָּ חֶדְוַת דִּבְרֵי אוֹתוֹ עוֹלָם לִפְנֵי רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, תִּשְׂמַח יוֹתֵר.

אָמַר לוֹ, מַה חִדּוּשׁ הָיָה כָּעֵת כְּשֶׁבָּאתָ אֵלַי? אָמַר, רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה פָּתַח וְאָמַר, (בראשית מו) וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ. חֶדְוָה הִיא. מַדּוּעַ סְתִימַת הָעֵינַיִם לְמֵת? מִשּׁוּם שֶׁהָעֵינַיִם הֵן גְּוָנִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמַרְאֶה וּדְמוּת הָעוֹלָם בָּהֶן. הוּא נִסְתָּם מִמֶּנּוּ עוֹלָם הַזֶּה וּמַרְאֶה הָעוֹלָם הַזֶּה, נִסְתְּמוּ עֵינָיו. כָּל מַרְאֵה הָעוֹלָם הַזֶּה נֶחְשָׁךְ מִמֶּנּוּ, וְנֶחְשְׁכוּ מִמֶּנּוּ מַרְאֵה עֵינָיו, אֵין לוֹ מַרְאֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה מִשָּׁם וָהָלְאָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, נָאֶה תִּקּוּן הַקַּדְמוֹנִים, וְחָכְמָתָם יְתֵרָה מִמַּלְאָכִים קְדוֹשִׁים.

אָמַר לוֹ, לָמָּה יוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ מִכָּל בָּנָיו? וְאִם תֹּאמַר עַל בְּשׂוֹרָה שֶׁלּוֹ, צָרִיךְ לוֹמַר וְיוֹסֵף חַי תִּרְאֶה. אָמַר לוֹ יָשִׁית יָדוֹ, מִשּׁוּם שֶׁאַהֲבָתוֹ הָיָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ זֶה נִסְתָּם מִמֶּנּוּ אוֹר הָעוֹלָם

וְדָא נָטִיל לֵיהּ. מָאן דְּאַסְתִּים עֵינוֹי, רְחִימָא דִּילֵיהּ אַחְזֵי הָכִי: חֵיזוּ דִּילָךְ דְּהַאי עָלְמָא אִתְאֲבִיד, הָא אֲנָא חֵיזוּ דִּילָךְ בְּאַתְרָךְ. מִכָּאן וּלְהָלְאָה יִתַּתְקְנוּן לָךְ חֵיזוּ אַחֲרָא, דְּהַהוּא עָלְמָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מַה אִתְּהֲנֵי הַאי לְמִיתָא, וּמַה תּוֹעַלְתָּא אִית לֵיהּ בְּהַאי. מָאן דְּיִבְעֵי לְמִשְׁאַל יוֹמָא מַה דְּאִצְטְרִיךְ לְאַפְקָחָא עֵינוֹי, בְּגִין לְאַחֲזָאָה דְּעֲדַיִין אִזְדְּמַן אִיהוּ, לְאָתָבָא לְחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא כִּדְבְּקַדְמִין.

אָמַר לֵיהּ אִי חֲסִידָא קַדִּישָׁא, וַדַּאי אִי לָא אַסְתִּים מִנֵּיהּ כָּל חֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא, וְלָא אִתְאֲבִיד כֹּלָּא מִנֵּיהּ, לָא לֶהֱוֵי לֵיהּ חֵיזוּ וְחוּלָקָא דְּהַהוּא עָלְמָא. עָלְמָא דָא, בְּהִפּוּכָא אִיהוּ מֵהַהוּא עָלְמָא דַּאֲנָן בֵּיהּ, דִּבְזִמְנָא דִּתְחִיַּית מֵתַיָּיא, אֲפִילוּ כְּחוּטָא דְשַׂעֲרָא לָא הָוָה מֵעוֹבָדָא דְּהַאי עָלְמָא, דְּכֹלָּא

לשון הקודש

הַזֶּה, וְזֶה לָקַח אוֹתוֹ. מִי שֶׁסּוֹתֵם עֵינָיו, אֲהוּבוֹ מַרְאֶה כָּךְ: מַרְאֶה שֶׁלְּךָ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה אָבַד, הֲרֵינִי מַרְאֶה שֶׁלְּךָ בִּמְקוֹמְךָ. מִכָּאן וָהָלְאָה יִתַּקְנוּ לְךָ מַרְאֶה אַחֵר שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מַה הֲנָאָה זוֹ לַמֵּת, וּמַה תּוֹעֶלֶת יֵשׁ לוֹ בָּזֶה? מִי שֶׁיִּרְצֶה לִשְׁאֹל יוֹם מַה שֶּׁהִצְטָרֵךְ לִפְקֹחַ עֵינָיו, בִּשְׁבִיל לְהַרְאוֹת שֶׁעֲדַיִן הוּא מִזְדַּמֵּן לְהָשִׁיב לְמַרְאֵה הָעוֹלָם הַזֶּה כְּמִקֹּדֶם.

אָמַר לוֹ, אִי חָסִיד קָדוֹשׁ, וַדַּאי אִם לֹא נִסְתָּם מִמֶּנּוּ כָּל מַרְאֵה הָעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא נֶאֱבַד מִמֶּנּוּ הַכֹּל, לֹא יִהְיֶה לוֹ מַרְאֶה וְחֵלֶק שֶׁל הָעוֹלָם הַהוּא. עוֹלָם זֶה הוּא בְּהִפּוּךְ מֵאוֹתוֹ עוֹלָם שֶׁאָנוּ בוֹ, שֶׁבִּזְמַן תְּחִיַּת הַמֵּתִים אֲפִלּוּ כְּחוּט

אִתְאַבִּיד בְּקַדְמִיתָא, (טַלָּא יַבְטִיל לֵיהּ, וְיִשָּׁוֵי לֵיהּ) בְּהַהוּא (דף קס"ט ע"ב) טַלָּא (בְּקַדְמִיתָא) וְיִתְעָבַר מִנֵּיהּ כָּל זוֹהֲמָא, וּלְבָתַר יִתְעַבִּיד כַּחֲמִירָא דָא, וּמִנֵּיהּ יִתְעַבִּיד גּוּפָא בְּרִיָּה חַדְתָּא, כַּךְ הָכָא.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי יְדַעְנָא דְּאַתּוּן מְלוּבָּשִׁין תַּמָּן, בִּלְבוּשׁ יְקָר, דְּגוּפָא דַכְיָא קַדִּישָׁא. אִי הָוָה בְּגַוְונָא דָא בְּהַאי עָלְמָא, בַּר נָשׁ דְּאִתְחֲזֵי בְּהַהוּא גּוּפָא, כְּגַוְונָא דְּאַתּוּן קַיְימִין בְּהַהוּא עָלְמָא.

אָמַר לֵיהּ, מִלָּה דָא שָׁאִילוּ קַמֵּי רַב מְתִיבְתָּא, תְּרֵין עוּלֵימִין דְּאִתְלְבָּשׁוּ בֵּינָנָא, בָּתַר דְּסַבְלוּ צַעֲרָא עַל חוֹבָא, דְּלָא אִתְחֲזֵי לְגַלָּאָה, וְשָׁאִילוּ דָא קַמֵּי רַב מְתִיבְתָּא. וְאִיהוּ אָמַר, דְּהָא הָוָה בְּהַאי עָלְמָא הָכִי. מְנָלָן. דִּכְתִיב, (אסתר ה) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת, אִתְלַבְּשַׁת בְּהַהוּא דִיוּקְנָא דְּהַהוּא

לשון הקודש

הַשַּׁעֲרָה לֹא יִהְיֶה מִמַּעֲשֵׂה הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהַכֹּל נֶאֱבָד בַּהַתְחָלָה (הַטַּל יְבַטֵּל אוֹתוֹ וְיָשִׂים אוֹתוֹ) בְּאוֹתוֹ הַטַּל (בַּהַתְחָלָה), וְיָעֲבַר מִמֶּנּוּ כָּל זֻהֲמָה, וְאַחַר כָּךְ יַעֲשֶׂה כְּחֹמֶץ זֶה, וּמִמֶּנּוּ יֵעָשֶׂה הַגּוּף בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, כָּךְ כָּאן.

אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי יָדַעְתִּי שֶׁאַתֶּם מְלֻבָּשִׁים שָׁם בִּלְבוּשׁ נִכְבָּד שֶׁל גּוּף זַךְ קָדוֹשׁ. הַאִם הָיָה כְּמוֹ זֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה, אָדָם שֶׁנִּרְאֶה בְּאוֹתוֹ גּוּף כְּמוֹ שֶׁאַתֶּם עוֹמְדִים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם? **אָמַר** לוֹ, דָּבָר זֶה שָׁאֲלוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, שְׁנֵי עֲלָמִים שֶׁהִתְלַבְּשׁוּ בֵּינֵינוּ אַחַר שֶׁסָּבְלוּ צַעַר עַל חֵטְא שֶׁלֹּא נִתָּן לְגַלּוֹת, וְשָׁאֲלוּ זֶה לִפְנֵי רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, וְהוּא אָמַר שֶׁזֶּה הָיָה כָּךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (אסתר ה) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת, הִתְלַבְּשָׁה בְּאוֹתָהּ דְּמוּת שֶׁל הָעוֹלָם הַהוּא.

עָלְמָא. מַלְכוּת: דָּא רוּחָא דְקוּדְשָׁא, דְּהָא מַלְכוּת שְׁמַיָּא, נָשִׁיב רוּחָא, מֵהַהוּא רוּחָא דַאֲוִירָא דְהַהוּא עָלְמָא, וְאִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ אֶסְתֵּר.

וְכַד עָאלַת קַמֵּי מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, וְהָמָא הַהוּא לְבוּשָׁא דִּנְהוֹרָא, דִּיוּקְנָאָה אִדְמֵי לְמַלְאַךְ אֱלֹהִים. פַּרְחָה מִנֵּיהּ נִשְׁמָתָא לְפוּם שַׁעֲתָא. מָרְדְּכַי אוֹף הָכִי, דִּכְתִיב (אסתר ח) וּמָרְדְּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת. לְבוּשׁ מַלְכוּת, וַדָּאי, דִּיוּקְנָא דְהַהוּא עָלְמָא. וְעַל דָּא כְתִיב, (אסתר ט) כִּי נָפַל פַּחַד מָרְדְּכַי עֲלֵיהֶם. פַּחַד מָרְדְּכַי, וְלָא פַּחַד אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כַּמָּה מְתִיקִין אִינּוּן מִלִּין, זַכָּאָה חוּלָקִי, וְהָא יְדַעְנָא דְצַדִּיקַיָּא (ס"א בְּהַאי) בְּהַהוּא עָלְמָא, מִתְלַבְּשָׁן בִּלְבוּשָׁא דְאִקְרֵי לְבוּשׁ מַלְכוּת, וְהָכִי הוּא וַדָּאי.

אָמַר לֵיהּ, אֲוִירָא דְגַן עֵדֶן, נְשִׁיבוּ דְרוּחַ קֻדְשָׁא אִינּוּן, וּמִתְלַבְּשָׁן בֵּיהּ צַדִּיקַיָּא, כְּגַוְונָא דַהֲווֹ

לשון הקודש

מַלְכוּת – זוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהֲרֵי מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם נוֹשֶׁבֶת רוּחַ מֵאוֹתָהּ רוּחַ הָאֲוִיר שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם, וּבָהּ הִתְלַבְּשָׁה אֶסְתֵּר.

וּכְשֶׁנִּכְנְסָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְרָאָה אוֹתוֹ לְבוּשׁ שֶׁל אוֹר, דְּמוּתָהּ נִדְמְתָה לְמַלְאַךְ אֱלֹהִים, וּפָרְחָה מִמֶּנּוּ נִשְׁמָתוֹ לְפִי שָׁעָה. מָרְדְּכַי גַּם כָּךְ, שֶׁכָּתוּב (שם ח) וּמָרְדְּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת. לְבוּשׁ מַלְכוּת וַדַּאי, דְּמוּת שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם. וְעַל זֶה כָּתוּב (שם ט) כִּי נָפַל פַּחַד מָרְדְּכַי עֲלֵיהֶם. פַּחַד מָרְדְּכַי, וְלֹא פַּחַד אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כַּמָּה מְתוּקִים דְּבָרִים אֵלּוּ. אַשְׁרֵי חֶלְקִי. וַהֲרֵי יָדַעְתִּי שֶׁצַּדִּיקִים (בזה) בְּאוֹתוֹ עוֹלָם מִתְלַבְּשִׁים בִּלְבוּשׁ שֶׁנִּקְרָא לְבוּשׁ מַלְכוּת, וְכָךְ הוּא וַדַּאי. **אָמַר** לוֹ, אֲוִיר גַּן עֵדֶן, נְשִׁיבַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הֵם, וּבוֹ מִתְלַבְּשִׁים הַצַּדִּיקִים כְּמוֹ שֶׁהָיוּ

בְּהַאי עָלְמָא. וּלְבָתַר, רוּחַ קֻדְשָׁא שָׁרָאת, עַל רֵישָׁא דְכָל חַד וְחַד. וְאִתְעַטָּר וְאִתְעֲבִידָא לֵיהּ עָטָרָא. וְכַדְ הָוָה לְמָרְדְכַי, דִּכְתִיב בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת, דִּיוּקְנָא דְהַהוּא עָלְמָא. וּלְבָתַר וַעֲטֶרֶת זָהָב גְּדוֹלָה, דָּא עֲטָרָת, דִּשְׁרִיאַת עַל רֵישֵׁיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא בְּהַהוּא עָלְמָא. כַּד קַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְיתָא, כְּגַוְונָא דָא הָוָה לְהוֹן. עַד דְּחָבוּ, דִּכְתִיב בְּהוּ, (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב. אִתְפְּשָׁטוּ מֵהַהוּא לְבוּשָׁא.

וְכֵן כְּתִיב בִּיהוֹשֻׁעַ כַּהֲנָא רַבָּא, (זכריה ג) הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים מֵעָלָיו. וּכְתִיב וַיַּלְבִּישׁוּהוּ בְּגָדִים, אִלֵּין לְבוּשִׁין דְּהַהוּא עָלְמָא. מֵהָכָא מִלִּין קַדְמָאִין. וּמֵהָכָא, דְּכָל זִמְנָא דְגוּפָא דְהַאי עָלְמָא קַיְימָא בְּקִבְרָא בְּקִיּוּמָא, לָא אִתְלְבַּשׁ רוּחָא בִּלְבוּשָׁא דְהַהוּא עָלְמָא. דִּכְתִיב וַיָּסִירוּ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים מֵעָלָיו בְּקַדְמִיתָא. וּלְבָתַר וַיַּלְבִּישׁוּהוּ בְּגָדִים. וּמַלְאַךְ יְיָ עוֹמֵד, מַהוּ

לשון הקודש

בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאַחַר כָּךְ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שׁוֹרָה עַל רֹאשׁ כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וּמִתְעַטֵּר וְנַעֲשֵׂית לוֹ עֲטָרָה. וְכָךְ הָיָה לְמָרְדְכַי, שֶׁכָּתוּב (שם ח) בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת, דְּמוּת אוֹתוֹ הָעוֹלָם. אַחַר כָּךְ וַעֲטֶרֶת זָהָב גְּדוֹלָה – זוֹ עֲטֶרֶת שֶׁשּׁוֹרָה עַל רָאשֵׁי הַצַּדִּיקִים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. כְּשֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה, כְּמוֹ זֶה הָיָה לָהֶם עַד שֶׁחָטְאוּ, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב. הִתְפַּשְּׁטוּ מֵאוֹתוֹ לְבוּשׁ.

וְכֵן כָּתוּב בִּיהוֹשֻׁעַ כֹּהֵן גָּדוֹל, (זכריה ג) הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצֹּאִים מֵעָלָיו. וְכָתוּב וַיַּלְבִּישֻׁהוּ בְּגָדִים, אֵלּוּ לְבוּשֵׁי הָעוֹלָם הַהוּא. מִכָּאן דְּבָרִים רִאשׁוֹנִים. וּמִכָּאן, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁגּוּף הָעוֹלָם הַזֶּה קַיָּם בַּקֶּבֶר בְּקִיּוּמוֹ, לֹא מִתְלַבֵּשׁ רוּחַ בִּלְבוּשׁ אוֹתוֹ עוֹלָם, שֶׁכָּתוּב וַיָּסִירוּ הַבְּגָדִים הַצֹּאִים מֵעָלָיו – בַּהַתְחָלָה, וְאַחַר כָּךְ

עוֹמֵד. אֶלָּא דָּא הִיא עָטָרָא, דְּאִקְרֵי מַלְאַךְ יְיָ, דְּקַיְּימָא עַל רֵישֵׁיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא וְדָא אִיהוּ עוֹמֵד. עוֹמֵד עַל רֵישָׁא לְעֵילָא. לְבָתָר דְּאִתְלַבְּשָׁן בְּהַאי לְבוּשָׁא דִּיקָר.

תְּרֵין גּוּפִין כַּחֲדָא, לָא יַכְלִין לְמֵיקָם, כָּל זִמְנָא דְּהַאי קַיָּים, רוּחָא לָא מְקַבְּלָא אַחֲרָא. אִתְעֲבָר דָּא, הָא אַחֲרָא זְמִינָא מִיַּד, וַדָּאי, דָּא נָפִיק, וְדָא עָאל. כְּגַוְונָא דְּיֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע בְּהַאי עָלְמָא לָא בָעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּתַרְוַוִיהוּ יְקוּמוּן כַּחֲדָא.

אָמַר לֵיהּ, תַּוּוהְנָא עַל מַה דִּכְתִיב, (זכריה ג) וְהַשָּׂטָן עוֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ. וְכִי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן יְהוֹצָדָק כַּךְ, שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אָמַר לֵיהּ, חֲסִידָא קַדִּישָׁא, כַּמָּה טְמִירִין סְתִימִין מִלִּין אִלֵּין, (אָמַר לֵיהּ) אַף עַל גַּב דְּחַבְרַיָּיא יַדְעִין בְּמִלִּין

לשון הקודש

– וַיַּלְבִּישֵׁהוּ בְּגָדִים. וּמַלְאַךְ ה' עֹמֵד. מַה זֶּה עֹמֵד? אֶלָּא זוֹהִי עֲטָרָה שֶׁנִּקְרֵאת מַלְאַךְ ה', שֶׁעוֹמֶדֶת עַל רָאשֵׁי הַצַּדִּיקִים. וְזֶהוּ עֹמֵד, עוֹמֵד עַל הָרֹאשׁ לְמַעְלָה לְאַחַר שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים בִּלְבוּשׁ כָּבוֹד זֶה.

שְׁנֵי גּוּפִים כְּאֶחָד לֹא יְכוֹלִים לַעֲמֹד. כָּל זְמַן שֶׁזֶּה קַיָּם, הָרוּחַ לֹא מְקַבֶּלֶת אַחֵר. הָעֲבַר זֶה, הֲרֵי אַחֵר מֻזְמָן מִיָּד וַדַּאי. זֶה יוֹצֵא וְזֶה נִכְנָס. כְּמוֹ שֶׁיֵּצֶר טוֹב וְיֵצֶר בָּעוֹלָם הַזֶּה לֹא רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁשְּׁנֵיהֶם יַעַמְדוּ כְּאֶחָד.

אָמַר לוֹ, תָּהִינוּ עַל מַה שֶּׁכָּתוּב, וְהַשָּׂטָן עֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ. וְכִי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן יְהוֹצָדָק כָּךְ, שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אָמַר לוֹ, חָסִיד קָדוֹשׁ, כַּמָּה טְמִירִים נִסְתָּרִים הַדְּבָרִים הַלָּלוּ. (אָמַר לוֹ) אַף עַל גַּב שֶׁהַחֲבֵרִים יוֹדְעִים בְּדִבְרֵי אוֹתוֹ עוֹלָם, לֹא יְכוֹלִים לָדַעַת

דְּהַהוּא עָלְמָא, לָא יַכְלִין לְמִנְדַּע בְּרָזִין אִלֵּין.

אָמַר לֵיהּ, כֵּיוָן דְּבַר נָשׁ בְּהַהוּא עָלְמָא, מַה תּוֹעַלְתָּא אִית לְהַהוּא שָׁטָן לְאַסְטָאָה לֵיהּ, וְלָא דַּי לֵיהּ דְּאַפִּיק נִשְׁמָתֵיהּ מִנֵּיהּ, וְקָטִיל לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ אִי חֲסִידָא קַדִּישָׁא, זַכָּאָה חוּלָקָךְ. תָּא חֲזֵי תִּיאוּבְתָּא דְשָׁטָן לָא הֲוָה, אֶלָּא בְּגִין דְּלָא יִתְלַבַּשׁ הַהוּא זַכָּאָה בִּלְבוּשָׁא דַכְיָא קַדִּישָׁא, דְּכֵיוָן דְּחָזֵי הַהוּא שָׁטָן, דִּלְבוּשָׁא דִילֵיהּ אִתְדַּחְיָא, וְלָא אִתְחַשִּׁיב, עַל דָּא אַסְטֵי לֵיהּ. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּאִי אִתְלְבַּשׁ בְּהַהוּא לְבוּשׁ יְקָר, מִיַּד לְבוּשָׁא דְזוּהֲמָא, וְעַבִּידְתָּא דְהַהוּא שָׁטָן, יִתְבָּטֵל וְיַעֲבֹר מֵעָלְמָא, וְלָא נִיחָא לֵיהּ לְשָׁטָן.

וְתוּ, דִּבְכָל זִמְנָא דְלָא אִתְלְבַּשׁ, פַּקְדָּא רוּחָא לְהַהוּא גּוּפָא דְזוּהֲמָא דִילֵיהּ, וְנִיחָא לֵיהּ לְשָׁטָן. וְכֵיוָן דְּאִתְלְבַּשׁ (דף ק"ע ע"א) בְּהַהוּא לְבוּשׁ יְקָר, הָא אִתְבְּטִיל

לשון הקודש

בַּסּוֹדוֹת הַלָּלוּ.

אָמַר לוֹ, כֵּיוָן שֶׁבֶּן אָדָם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, מַה תּוֹעֶלֶת יֵשׁ לְאוֹתוֹ שָׁטָן לְהַשְׁטִינוֹ? וְלֹא דַּי לוֹ שֶׁהוֹצִיא נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ וְהָרַג אוֹתוֹ?! אָמַר לוֹ, אִי חָסִיד קָדוֹשׁ, אַשְׁרֵי חֶלְקֶךָ. בֹּא וּרְאֵה, תַּאֲוַת הַשָּׁטָן לֹא הָיְתָה, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְלַבֵּשׁ אוֹתוֹ צַדִּיק בִּלְבוּשׁ זַךְ קָדוֹשׁ, שֶׁכֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה אוֹתוֹ שָׁטָן שֶׁלְּבוּשׁוֹ נִדְחֶה וְלֹא נֶחְשָׁב, עַל כָּךְ מַסְטֶה אוֹתוֹ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאִם יִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתוֹ לְבוּשׁ נִכְבָּד, מִיָּד לְבוּשׁ הַזֻּהֲמָה וּמַעֲשֵׂה אוֹתוֹ שָׁטָן יִתְבַּטֵּל וְיַעֲבֹר מֵהָעוֹלָם, וְלֹא נוֹחַ לוֹ לַשָּׁטָן.

וְעוֹד, שֶׁבְּכָל זְמַן שֶׁלֹּא הִתְלַבֵּשׁ, פּוֹקֶדֶת הָרוּחַ לְאוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁהַזֻּהֲמָה שֶׁלּוֹ, וְנוֹחַ לוֹ

גַּוְוֵנֵי דְּיִצְרָא בִּישָׁא, וְגוּפָא דִּילֵיהּ, וְלֵית לֵיהּ דּוּכְרָנָא בַּהֲדֵיהּ לְעָלְמִין.

וְאִי תֵּימָא, דַּאֲנָן פַּקְדִּין לְבֵי קִבְרֵי בְּרֵישׁ כָּל לֵילְיָא, לָאו עַל גּוּפָא אֶלָּא עַל נַפְשָׁא. (דְּאַזְלָא עֲרִטִּירָאָה) דְּהָא כָּל זִמְנָא דְּבִשְׂרָא קַיְּימָא, רוּחָא פַּקְדָא עָלָה דְּנַפְשָׁא, וְנַפְשָׁא פַּקְדָא לְגוּפָא. אֲבָל הַשְׁתָּא, פִּקְדּוֹנָא דִּילָן אִיהוּ לְנַפְשָׁא, דְּאִיהִי מִשְׁתַּכְּחָא. וְאִשְׁתְּאָרַת בְּשִׁכּוּכֵי גוֹ גַּרְמֵי. וּבְגִין כָּךְ, בְּרֵישׁ כָּל לֵילְיָא, פִּקְדּוֹנָא דְּרוּחָא לְנַפְשָׁא, וְלָא עַל בִּשְׂרָא.

אִי חֲסִידָא קַדִּישָׁא, תָּא וְאַגְלֵי לָךְ מִלָּה סְתִימָא. בְּגִיְּינָא דְּגוּפָא דְּבַר נָשׁ הָכִי הוּא, רוּחָא מֵעֵם רוּחָא דְּקוּדְשָׁא. נִשְׁמָתָא מִגּוֹ אִילָנָא דְּחַיֵּי. כֵּיוָן דְּרוּחָא קַדִּישָׁא, יָהַב חֵילָא, מִיַּד רְתִיכִין דִּילֵיהּ. יָהֲבִין חֵילַיְיהוּ. חֵילָא דִּלְהוֹן, גַּרְמֵי וְשַׁיְיפִין. כֻּלְּהוּ מִסִּטְרָא

לשון הקודש

לַשָּׁטָן. וְכֵיוָן שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתוֹ לְבוּשׁ נִכְבָּד, הֲרֵי הִתְבַּטְּלוּ גּוֹנֵי יֵצֶר הָרָע וְהַגּוּף שֶׁלּוֹ, וְאֵין לוֹ זִכָּרוֹן עִמּוֹ לְעוֹלָמִים.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁאָנוּ פּוֹקְדִים בָּתֵּי הַקְּבָרוֹת בְּרֹאשׁ כָּל לַיְלָה – לֹא עַל הַגּוּף, אֶלָּא עַל הַנֶּפֶשׁ (שֶׁהוֹלֶכֶת מְעֻרְטֶלֶת). שֶׁהֲרֵי כָּל זְמַן שֶׁהַבָּשָׂר קַיָּם, הָרוּחַ פּוֹקֶדֶת עַל הַנֶּפֶשׁ, וְהַנֶּפֶשׁ פּוֹקֶדֶת עַל הַגּוּף. אֲבָל עַכְשָׁו פִּקְדוֹנֵנוּ הוּא לַנֶּפֶשׁ, שֶׁהִיא שׁוֹכֶנֶת, וְנִשְׁאֶרֶת שׁוֹכֶנֶת תּוֹךְ הָעֲצָמוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה בְּרֹאשׁ כָּל לַיְלָה פִּקְדוֹן הָרוּחַ לַנֶּפֶשׁ, וְלֹא עַל הַבָּשָׂר.

אִי חָסִיד קָדוֹשׁ, בֹּא אֲגַלֶּה לְךָ דָּבָר נִסְתָּר. בְּגִין גּוּף הָאָדָם כָּךְ הוּא: הָרוּחַ מֵעֵם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, הַנִּשְׁמָה מִתּוֹךְ עֵץ הַחַיִּים. כֵּיוָן שֶׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ נָתְנָה כֹּחַ, מִיָּד מַרְכִּבוֹתָיו נוֹתְנִים כֹּחָם. כֹּחָם הוּא עֲצָמוֹת וְאֵיבָרִים. כֻּלָּם מִצַּדָּם,

דִּלְהוֹן, וְתִקּוּנַיְיהוּ דָּא עַל דָּא. סִטְרָא אַחֲרָא יָהֲבַת בְּשְׂרָא, וּמִסִּטְרָא דִּילָהּ, אַתְיָא בְשְׂרָא, וְלָא מִלָּה אַחֲרָא. רְתִיכִין דִּילָהּ, יָהֲבִין כָּל אִינּוּן גִּידִין וְעַרְקִין, לְאַמְשָׁכָא דָּמָא לְבִשְׂרָא. בָּתַר דְּאִלֵּין יָהֲבֵי חֵילַיְיהוּ, שְׁמַיָּא יַהֲבֵי חֵילַיְיהוּ, וּמַאן אִינּוּן. עוֹר דְּאִתְמְשָׁךְ עַל כֻּלָּא. כְּגַוְונָא דִּלְהוֹן.

לְבָתָר מִתְחַבְּרָן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא כַּחֲדָא, וְיָהֲבֵי אַרְבָּעָה יְסוֹדֵי אִלֵּין: אֵשָׁא, וּמַיָּא וַאֲוִירָא, וְעַפְרָא. לְאַגָּנָא עַל אִלֵּין, וּלְחַפְיָא עַל כֻּלָּא. לְבָתָר, כָּל חַד נָטִיל חוּלָקֵיהּ דְּיָהַב, וְאִתְבַּטֵּל. רוּחָא דְקוּדְשָׁא, וּרְתִיכִין דִּילֵיהּ, חוּלָקַיְיהוּ קַיְימָא. רוּחָא דְקוּדְשָׁא, רוּחָא דִילֵיהּ קַיְימָא וְנִשְׁמְתָא סַלְקָא. רְתִיכִין דְּרוּחָא דְקוּדְשָׁא, גַּרְמִין דִּלְהוֹן קַיְימִין. וְעַל דָּא חָשִׁיבוּ דְגוּפָא, גַּרְמִין הֲווֹ. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (ישעיה נח) וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ, וּבְשְׂרָא לָא כְתִיב בֵּיהּ הָכִי.

לשון הקודש

וְתִקּוּנָם זֶה עַל זֶה. הַסִּטְרָא אַחֲרָא נוֹתֶנֶת בָּשָׂר, וּמִצִּדָּהּ בָּא הַבָּשָׂר, וְלֹא דָּבָר אַחֵר. מַרְכְּבוֹתֶיהָ נוֹתְנִים כָּל אוֹתָם גִּידִים וְעוֹרְקִים לְהַמְשִׁיךְ דָּם לַבָּשָׂר. אַחֲרֵי שֶׁאֵלֶּה נוֹתְנִים חֵילָם, הַשָּׁמַיִם נוֹתְנִים חֵילָם, וּמִי הֵם? עוֹר שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל הַכֹּל כְּמוֹהֶם.

אַחַר כָּךְ מִתְחַבְּרִים שָׁמַיִם וָאָרֶץ כְּאֶחָד, וְנוֹתְנִים אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת אֵלּוּ: אֵשׁ וּמַיִם וַאֲוִיר וְעָפָר, לְהָגֵן עַל אֵלֶּה וּלְכַסּוֹת עַל הַכֹּל. אַחַר כָּךְ כָּל אֶחָד נוֹטֵל חֶלְקוֹ שֶׁנָּתַן, וְהִתְבַּטֵּל. רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וּמַרְכְּבוֹתֶיהָ, חֶלְקָם קַיָּם. רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, רוּחוֹ קַיָּם וְהַנְּשָׁמָה עוֹלָה. מַרְכְּבוֹת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַצְמוֹתֵיהֶם קַיָּמִים, וְעַל זֶה חֲשִׁיבוּת הַגּוּף אֵלּוּ הָעֲצָמוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה כָּתוּב (ישעיה נח) וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ, וּבָשָׂר לֹא כָּתוּב בּוֹ כָּךְ.

וְכָל זִמְנָא דְּבִשְׂרָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא קַיְּימָא בְּקִיּוּמָא, הַהוּא שָׂטָן קַיְּימָא לְאַסְטָנָא. אִתְאֲבִיד בִּשְׂרָא, לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְאַסְטָנָא, דְּהָא לֵית לֵיהּ עַל מַה דְּיִסְתְּמִיךְ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (איוב לג) יִכֶּל בְּשָׂרוֹ מֵרוֹאִי וְשֶׁפּוּ עַצְמוֹתָיו לֹא רֻאוּ. מֵהַהוּא חֵיזוּ דְשָׂטָן דְּקַיְּימָא לְאַסְטָנָא, דְּלָא יְכִיל, כֵּיוָן דְּיִכֶּל בְּשָׂרוֹ. וְשֶׁפּוּ עַצְמוֹתָיו לֹא רֻאוּ, לָא אִתְחֲזוּן לְקָרְבָא לְגַבֵּיהּ, דְּלֵית לֵיהּ בְּהוֹן חוּלָקָא, כֵּיוָן דְּשָׂף כָּל חַד וְחַד מִדּוּכְתֵּיהּ, לָא תָּבַע עָלַיְיהוּ, וְלָא קָאִים לְאַסְטָנָא בְּגִינַיְיהוּ.

לְבָתָר דְּבִשְׂרָא מִתְעָבְּלָא, הָא לָא יִתְבַּע דִּינָא, וְלָא קָאִים לְאַסְטָנָא, דְּהָא לֵית לֵיהּ עַל מַה דְּיִסְתְּמִיךְ, וְלָא אִדְכַּר לְבַר נָשׁ בְּשׁוּם מִלָּה דְעָלְמָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הַשְׁתָּא יְדַעְנָא מִלִּין עַל תִּקּוּנַיְיהוּ, וַדָּאי יָאוּת הוּא לֵיהּ לְאַסְטָנָא.

לשון הקודש

וְכָל זְמַן שֶׁהַבָּשָׂר שֶׁל צַד הָאַחֵר עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ, אוֹתוֹ שָׂטָן עוֹמֵד לְהַשְׁטִין. אָבַד הַבָּשָׂר, אֵין לוֹ רְשׁוּת לְהַשְׁטִין, שֶׁהֲרֵי אֵין לוֹ עַל מַה שֶׁיִּסְמֹךְ. וְעַל זֶה כָּתוּב, (איוב לג) יִכֶּל בְּשָׂרוֹ מֵרוֹאִי וְשֶׁפּוּ עַצְמוֹתָיו לֹא רֻאוּ. מֵאוֹתוֹ מַרְאֵה שָׂטָן שֶׁעוֹמֵד לְהַשְׁטִין שֶׁלֹּא יָכוֹל, כֵּיוָן שֶׁיִּכֶּל בְּשָׂרוֹ. וְשֶׁפּוּ עַצְמוֹתָיו לֹא רֻאוּ, לֹא רְאוּיִים לִקְרַב אֵלָיו, שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק בָּהֶם, כֵּיוָן שֶׁזָּז כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִמְּקוֹמוֹ, לֹא תּוֹבֵעַ עֲלֵיהֶם וְלֹא עוֹמֵד לְהַשְׁטִין בִּגְלָלוֹ.

לְאַחַר שֶׁמִּתְעַכֵּל הַבָּשָׂר הֲרֵי לֹא יִתְבַּע דִּין וְלֹא עוֹמֵד לְהַשְׁטִין, שֶׁהֲרֵי אֵין לוֹ עַל מַה שֶׁיִּסְמֹךְ, וְלֹא מַזְכִּיר לָאָדָם בְּשׁוּם דָּבָר שֶׁל הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּעֵת יָדַעְתִּי דְּבָרִים עַל תִּקּוּנָם, וַדַּאי נָאֶה הוּא לוֹ לְקַטְרֵג.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי (שִׁמְעוֹן), חֲגוֹר זֵינָךְ, וְתָקִין גַּרְמָךְ, אִי תִבְעֵי לְמִנְדַּע מִלִּין דְּשָׁאִרִית. אוֹ אִי תִשְׁאַל בְּהָנֵי מִלִּין, אִימָּא לִי. אָמַר לֵיהּ וַדַּאי, הָא יְדַעְנָא דְּבֵיתָאי שְׁכִיבַת, דְּלָא יְדַעְנָא מִנָּהּ כְּלוּם. וְחַבְרַיָּיא יַדְעִין. נָשִׁין מָאי טַעְמָא דַּעְתַּיְיהוּ קַלָּה.

אָמַר לֵיהּ דַּעְתָּא אַתְיָא בְּשִׁית דַּרְגִּין, וְכָל חַד נָטִיל חוּלָקֵיהּ, מַה דְּאִשְׁתְּאַר, קַל אִיהוּ. אֲבָל יַקִּירָא דָּא, אִי לָאו דְּאֵשֶׁת כְּסִילוּת אִשְׁתַּתַּף בָּהּ. כְּמִלָּה דָּא לָא תִשְׁאַל, דְּהָא יְדַעְנָא דְּלָאו עַל דְּבִיתָךְ שָׁאַלְתָּ, אֶלָּא עַל מַה דִּכְתִיב, (ישעיה יט) הִנֵּה יְיָ רוֹכֵב עַל עָב קַל. וְהַהוּא עָב קַל אִקְרֵי דַּעַת, מֵהַהִיא כַּלָּה יִרְאַת יְיָ, וְאִיהִי קַיְּימָא בְּאֶמְצָעִיתָא כְּגַוְונָא דְּדַעַת עִלָּאָה, אֲבָל (וְעַל דָּא) אִקְרֵי קַל. וְהָא יְדַעְנָא שְׁאֶלְתָּא דִּילָךְ מָאי הִיא.

לשון הקודש

אָמַר לוֹ רַבִּי (שִׁמְעוֹן), חֲגֹר כְּלֵי זֵינְךָ וְהַתְקֵן עַצְמְךָ. אִם תִּרְצֶה לָדַעַת דְּבָרִים שֶׁהִתְחַלְתָּ, אוֹ אִם תִּשְׁאַל בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה, אֱמֹר לִי. אָמַר לוֹ, וַדַּאי, הֲרֵי יָדַעְתִּי שֶׁאִשְׁתִּי מֵתָה, שֶׁלֹּא יָדַעְתִּי מִמֶּנָּה כְּלוּם. וְהַחֲבֵרִים יוֹדְעִים. נָשִׁים מָה הַטַּעַם דַּעְתָּן קַלָּה?

אָמַר לוֹ, הַדַּעַת בָּאָה בְּשֵׁשׁ דְּרָגוֹת, וְכָל אַחַת לוֹקַחַת חֶלְקָהּ, מַה שֶּׁנִּשְׁאָר, הוּא קַל. אֲבָל נִכְבָּדָה זוֹ, אִם לֹא שֶׁאֵשֶׁת כְּסִילוּת מִשְׁתַּתֶּפֶת בָּהּ, בְּדָבָר זֶה אַל תִּשְׁאַל, שֶׁהֲרֵי יָדַעְתִּי שֶׁלֹּא עַל אִשְׁתְּךָ שָׁאַלְתָּ, אֶלָּא עַל מַה שֶּׁכָּתוּב, (ישעיה יט) הִנֵּה ה' רֹכֵב עַל עָב קַל. וְאוֹתוֹ עָב קַל נִקְרָא דַּעַת, מֵאוֹתָהּ כַּלָּה יִרְאַת ה', וְהִיא עוֹמֶדֶת בָּאֶמְצַע כְּמוֹ שֶׁדַּעַת עֶלְיוֹנָה, אֲבָל (וְעַל זֶה) נִקְרֵאת קַל. וַהֲרֵי יָדַעְתִּי שְׁאֵלָתְךָ מַהִי.

אֲבָל שָׁאֲרֵי וַחֲגוֹר זֵינָךְ, וְקָטִיר קִטְרָךְ, דְּהָא עִידָנָא הוּא לְגַלָּאָה, כְּמָה דְשָׁאֲרִית עוֹבָדָא. דְּעַל אַנְפֵּי רוֹחַב בֵּיתָא, אוּלָם דַּעֲזָרָה לְגוֹ. בְּהַאי עֲזָרָה, אִית תְּרֵיסָר פִּתְחִין, לְפוּם חֶשְׁבָּן שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל. בְּפִתְחָא חָדָא, כְּתִיב רְאוּבֵן. וּבְפִתְחָא אַחֲרָא, כְּתִיב שִׁמְעוֹן. וְכֵן כָּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל, רְשִׁימִין עַל אִינּוּן פִּתְחִין. בְּזִמְנָא דְּיִסַּלְקוּן לְאִתְחַזָּאָה קַמֵּי מָאֲרֵיהּ דְּעָלְמָא. מָאן דְּעָיֵיל בְּפִתְחָא דְרָשִׁים בֵּיהּ רְאוּבֵן, אִי מִשִּׁבְטָא דְרְאוּבֵן אִיהוּ, מְקַבְּלִין לֵיהּ פִּתְחִין, וְאִי לָא פַּלְטִין לֵיהּ לְבַר. וְכֵן בְּכֻלְּהוּ, דְּלָא יְקַבְּלוּן פִּתְחִין, אֶלָּא לְמַאן דְּאִיהוּ מֵהַהוּא שִׁבְטָא דְרָשִׁים בְּהוֹן. וּבְדָא יִתְחַקְּקוּן וְיִשְׁתְּמוֹדְעוּן כָּל חַד וְחַד.

תְּלַת מְאָה וְשִׁתִּין וְחָמֵשׁ עַמּוּדִין דִּנְהוֹרָא מְלָהֲטָא, אִית בְּכָל סִטְרָא, מֵאִינּוּן אַרְבַּע סִטְרִין. כָּל אִלֵּין עַמּוּדִין, אִקְרוּן עַמּוּדִים חַיִּים. בְּגִין דְּלָא קַיְּימָא

לשון הקודש

אֲבָל הַתַּר וַחֲגֹר כְּלֵי זֵינְךָ וּקְשֹׁר קִשְׁרְךָ, שֶׁהֲרֵי זְמַן הוּא לְגַלּוֹת כְּמוֹ שֶׁהִתְחַלְתָּ אֶת הַמַּעֲשֶׂה. שֶׁעַל פְּנֵי רֹחַב הַבַּיִת אוּלַם הָעֲזָרָה לִפְנִים. בַּעֲזָרָה זוֹ יֵשׁ שְׁנַיִם עָשָׂר פְּתָחִים לְפִי חֶשְׁבּוֹן שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל. בְּפֶתַח אֶחָד כָּתוּב רְאוּבֵן, בְּפֶתַח אַחֵר כָּתוּב שִׁמְעוֹן, וְכֵן כָּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל רְשׁוּמִים עַל אוֹתָם פְּתָחִים בִּזְמַן שֶׁיַּעֲלוּ לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי רִבּוֹן הָעוֹלָם. מִי שֶׁיִּכָּנֵס בַּפֶּתַח שֶׁרָשׁוּם בּוֹ רְאוּבֵן – אִם מִשֵּׁבֶט רְאוּבֵן הוּא, הַפְּתָחִים מְקַבְּלִים אוֹתוֹ. וְאִם לֹא, פּוֹלְטִים אוֹתוֹ הַחוּצָה. וְכֵן בְּכֻלָּם, שֶׁלֹּא יְקַבְּלוּ הַפְּתָחִים אֶלָּא לְמִי שֶׁהוּא מֵאוֹתוֹ שֵׁבֶט שֶׁרָשׁוּם בָּהֶם, וּבָזֶה יִתְחַקְּקוּ וְיִוָּדְעוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה עַמּוּדֵי אוֹר לוֹהֵט יֵשׁ בְּכָל צַד מֵאוֹתָם אַרְבָּעָה צְדָדִים. כָּל

נְהוֹרָא דִּלְהוֹן (דף ק"ע ע"ב) שָׁכִיךְ בְּאַתָּר חַד. וְכֻלְּהוּ, אִלֵּין סַלְקִין, וְאִלֵּין נַחְתִּין. יַהֲבֵי דוּכְתָּא דָא לְדָא. אִלֵּין דְּסַלְקִין בַּטְשִׁין דָּא בְדָא, וּמְנַגְּנֵי נִגּוּנָא, וְאִלֵּין דְּנַחְתֵּי אוֹף הָכִי.

אִלֵּין דְּסַלְקֵי דְנַגְּנֵי נִגּוּנָא, מָאי נִגּוּנָא מְנַגְּנֵי. שִׁיר יַתְמָא. (תהלים צח) מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה וְגוֹ'. שִׁיר חָדָשׁ, וְכִי אִית שִׁיר עַתִּיק. אֶלָּא שִׁיר, דְּעַד כְּעַן מַלְאָכִין קַדִּישִׁין לָא שַׁבָּחוּ לֵיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ חָדָשׁ. מָאי טַעֲמָא אִיהוּ חָדָשׁ. בְּגִין דְּהַהוּא דִּמְחַדֵּשׁ עוּלֵימוֹי, מְשַׁבַּח לֵיהּ, וְאָמַר לֵיהּ. וְהָכִי אָמַר רַב מְתִיבְתָּא, דָּא אִקְרֵי חָדָשׁ וְאִיהוּ חָדָשׁ. בְּגִין דְּדָבִיק בְּשִׁמְשָׁא, וְלָא אִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ. לְאַפָּקָא סִטְרָא אַחֲרָא, דְּלֵית בֵּיהּ חִדּוּשָׁא, דִּכְתִיב בֵּיהּ (קהלת א) וְאֵין כָּל חָדָשׁ. זָקֵן הוּא וְאִתְבְּלֵי, וְלָא אִתְחַדָּשׁ. (ס"א וְלָא עָבִיד תּוֹלְדִין דְּאִלְמָלֵא עָבִיד תּוֹלְדִין הָוָה מִתַּשְׁתֵּשׁ עָלְמָא).

לשון הקודש

הָעֲמוּדִים הַלָּלוּ נִקְרָאִים עֲמוּדִים חַיִּים, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא עוֹמֵד אוֹרָם שׁוֹכֵךְ בְּמָקוֹם אֶחָד. וְכֻלָּם, אֵלּוּ עוֹלִים וְאֵלּוּ יוֹרְדִים, נוֹתְנִים מָקוֹם זֶה לָזֶה. אֵלּוּ שֶׁעוֹלִים מַכִּים זֶה בָּזֶה וּמְנַגְּנִים נִגּוּן, וְאֵלֶּה שֶׁיּוֹרְדִים גַּם כָּךְ.

אֵלֶּה שֶׁעוֹלִים שֶׁמְּנַגְּנִים נִגּוּן, אֵיזֶה נִגּוּן מְנַגְּנִים? שִׁיר יָתוֹם. (תהלים צח) מִזְמוֹר שִׁירוּ לַה' שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה וְגוֹ'. שִׁיר חָדָשׁ, וְכִי יֵשׁ שִׁיר עַתִּיק? אֶלָּא שִׁיר, שֶׁעַד כָּעֵת מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים לֹא שִׁבְּחוּ לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא חָדָשׁ. מָה הַטַּעַם הוּא חָדָשׁ? בִּגְלַל אוֹתוֹ אֶחָד שֶׁמְּחַדֵּשׁ עֲלוּמָיו, מְשַׁבְּחוֹ וְאוֹמֵר לוֹ. וְכָךְ אָמַר רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, זֶה נִקְרָא חָדָשׁ וְהוּא חָדָשׁ, מִשּׁוּם שֶׁדָּבֵק בַּשֶּׁמֶשׁ וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנּוּ. לְהוֹצִיא סִטְרָא אַחֲרָא שֶׁאֵין בָּהּ חִדּוּשׁ, שֶׁכָּתוּב בָּהּ (קהלת א) וְאֵין כָּל חָדָשׁ. זָקֵן הוּא

תוּ פָּתַח רַב מְתִיבְתָּא. שָׂרָה אִתְחַדָּשַׁת בְּעִדּוּנָא, דַּרְגָּא דִּילָהּ גָּרִים, דִּכְתִיב, אַחֲרֵי בְלוֹתִי הָיְתָה לִי עֶדְנָה. מָאי עֶדְנָה, מְשִׁיכוּ דְּעֵדֶן עִלָּאָה. וּבְגִין דְּאִתְמְשָׁךְ עָלָה מִסְּטַר דְּנוּקְבָּא, כְּתִיב עֶדְנָה בְּהֵ"א וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב הָיְתָה, וְלֹא הָיָה.

וַאדֹנִי זָקֵן. וְכִי אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ זָקֵן, לָא אִתְחֲזֵי לְאוֹלָדָא. אֶלָּא לָאו מִלְּתָא זְעֵירְתָּא אָמְרָה לְגַבֵּיהּ, (דְּאַבְרָהָם אֶלָּא) דְּבְגִין (לְאַזְעָר גַּרְמָהּ דְּאִתְדַּבְּקַת) הַהוּא (מֶלֶךְ) זָקֵן, (ד"א דְּאִתְדַּבְּקָא) (וּכְסִיל) לָא אִתְחַדָּשׁ וְלָא עָבִיד תּוֹלָדִין, דְּאִלְמְלֵא הָוָה עָבִיד תּוֹלָדִין הָוָה מְטַשְׁטְשָׁא עָלְמָא. (אֶלָּא אָמְרָה לְגַבֵּי דְּאַבְרָהָם, בְּגִין דְּהוּא זָקֵן לָא יִתְחַדָּשׁ וְלָא עָבִיד תּוֹלָדִין) וְעַל דָּא אַהְדָּר מִלִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמָה זֶה צָחֲקָה שָׂרָה וְגוֹ'. וְאִי תֵּימָא וְהָא כְּתִיב (בראשית כד) וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַיָּמִים. אֶלָּא בָּא בַיָּמִים, בְּאִינּוּן יוֹמִין עִלָּאִין, דִּמְחַדְּשֵׁי

לשון הקודש

וּבָלֶה, וְלֹא הִתְחַדֵּשׁ. (וְלֹא עוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת. וְאִלְמְלֵא עָשָׂה תּוֹלְדוֹת, הָיָה מְטַשְׁטֵשׁ הָעוֹלָם).

עוֹד פָּתַח רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה. שָׂרָה הִתְחַדְּשָׁה בְּעִדּוּן, דַּרְגָּתָהּ גָּרְמָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית יח) **אַחֲרֵי בְלֹתִי הָיְתָה לִי עֶדְנָה. מַה זֶּה עֶדְנָה? מְשִׁיכַת עֵדֶן הָעֶלְיוֹן. וּמִשּׁוּם שֶׁנִּמְשַׁךְ עָלֶיהָ מִצַּד נְקֵבָה, כָּתוּב עֶדְנָה בְּהֵ"א, וּמִשּׁוּם זֶה כָּתוּב הָיְתָה, וְלֹא הָיָה.**

וַאדֹנִי זָקֵן. וְכִי אַף עַל גַּב שֶׁהוּא זָקֵן לֹא רָאוּי לְהוֹלִיד? **אֶלָּא לֹא דָּבָר קָטָן אָמְרָה עָלָיו,** (שֶׁאַבְרָהָם אֶלָּא) **שֶׁבִּגְלַל** (לְהַקְטִין עַצְמָהּ שֶׁנִּדְבְּקָה) **אוֹתוֹ** (מֶלֶךְ) זָקֵן (שֶׁנִּדְבְּקָה) (וּכְסִיל), **לֹא מִתְחַדֵּשׁ וְלֹא עוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת, שֶׁאִלְמְלֵא הָיָה עוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת, הָיָה מְטַשְׁטֵשׁ אֶת הָעוֹלָם.** (אֶלָּא אָמְרָה עַל אַבְרָהָם, בְּגִלַּל שֶׁהוּא זָקֵן לֹא יִתְחַדֵּשׁ וְלֹא יַעֲשֶׂה תּוֹלְדוֹת) **וְעַל זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶחֱזִיר דְּבָרִים, לָמָּה זֶה צָחֲקָה שָׂרָה וְגוֹ'. וְאִם תֹּאמַר, וַהֲרֵי כָּתוּב** (שם כד) **וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַיָּמִים? אֶלָּא בָּא בַיָּמִים, בְּאוֹתָם יָמִים**

עוּלְמִין כְּנִשְׁרָא. וְעַל דָּא נִגּוּנָא דָא נִגּוּנָא דְּהַהוּא חָדָשׁ אִיהוּ. הוֹשִׁיעָה לוֹ, לְמַאן. לְהַהוּא חָדָשׁ, הוֹשִׁיעָה יְמִינָא דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, וּדְרוֹעָא דִּילֵיהּ.

אִינּוּן דְּנַחְתֵּי, אוֹף הָכִי מְנַגְּנֵי, וְאָמְרֵי שִׁירָה אַחֲרָא יַתְמָא. וּמַאן אִיהוּ. (תהלים ק) מִזְמוֹר לְתוֹדָה, דְּאִיהוּ יַתְמָא, אוֹף הָכִי.

נְהוֹרָא דִּלְהוֹן חַד אִתְחֲזֵי. וְכַד מִתְגַּלְגְּלֵי, אִתְחַזָּן חָמֵשׁ גַּוְונִין דִּנְהוֹרִין. בְּכָל עַמּוּדָא וְעַמּוּדָא. עַמּוּדִין אִלֵּין כֻּלְּהוּ חֲלֻלִין מִלְּגָאוֹ. וְכַד סַלְקֵי וְנַחְתֵּי, נַפְקֵי מִנַּיְיהוּ שַׁלְהוֹבִין דְּנוּרָא, כְּגַוְונֵי חֵיזוּר וְשׁוּשָׁן. לְעֵילָא מִכָּל עַמּוּדָא וְעַמּוּדָא, אִית תְּלַת תַּפּוּחִין, דְּבַטְשֵׁי בְּהוּ תְּלַת גַּוְונִין, סוּמָק יָרוֹק וְחִוָּור. בְּכָל גַּוָּון וּגְוָון מְלַהֲטָן אַתְוָון בַּלְטֵי, מִשַּׁלְהוֹבָא יְרוֹקָא דְּאֶשָּׁא, וְלָא מִשְׁתַּכְּחֵי לְעָלְמִין. וְלֵית מָאן דִּיקוּם עָלַיְיהוּ.

לשון הקודש

עֶלְיוֹנִים שֶׁמִּחַדְּשִׁים עֲלוּמִים כַּנֶּשֶׁר. וְעַל זֶה נִגּוּן זֶה נִגּוּן שֶׁל אוֹתוֹ חָדָשׁ הוּא. הוֹשִׁיעָה לוֹ, לְמִי? לְאוֹתוֹ חָדָשׁ, הוֹשִׁיעָה יְמִין הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן וּזְרוֹעוֹ.

אוֹתָם שֶׁיּוֹרְדִים גַּם כֵּן מְנַגְּנִים, וְאוֹמְרִים שִׁירָה יְתוֹמָה אַחֶרֶת. וּמַהִי? (תהלים ק) מִזְמוֹר לְתוֹדָה, שֶׁהוּא יָתוֹם, גַּם כָּךְ.

אוֹרָם אֶחָד נִרְאֶה. וּכְשֶׁמִּתְגַּלְגֵּל, נִרְאִים חֲמִשָּׁה גְּוָנִים שֶׁל אוֹרוֹת בְּכָל עַמּוּד וְעַמּוּד. הָעַמּוּדִים הַלָּלוּ כֻּלָּם חֲלוּלִים מִבִּפְנִים, וּכְשֶׁעוֹלִים וְיוֹרְדִים, יוֹצְאִים מֵהֶם שַׁלְהֶבוֹת אֵשׁ, כְּצוּרוֹת כַּפְּתוֹר וָפֶרַח. מֵעַל כָּל עַמּוּד וְעַמּוּד יֵשׁ שְׁלֹשָׁה תַּפּוּחִים שֶׁמַּכִּים בָּהֶם שְׁלֹשָׁה גְּוָנִים, אָדֹם יָרֹק וְלָבָן. בְּכָל גָּוָן וְגָוָן לוֹהֲטוֹת אוֹתִיּוֹת בּוֹלְטוֹת מִשַּׁלְהֶבֶת יְרָקָה שֶׁל אֵשׁ, וְלֹא שׁוֹכְבִים לְעוֹלָמִים, וְאֵין מִי שֶׁיָּקוּם עֲלֵיהֶם.

אַרְבַּע גַּלְגַּלִּין מִתַּחֲמָן עוֹבָד צִיּוּר, בְּכָל עַמּוּדָא וְעַמּוּדָא. בְּאִינּוּן גַּלְגַּלִּין, אִית פְּלִיאָן רַבְּרְבָן. כַּד מִסְתַּחֲרָן מַפְּקִין מִנַּיְיהוּ זַגִּין דְּדַהֲבָא וְאַבְנֵי יְקָר. וּמִיַּד מִתְכַּנְּשֵׁי בְּגַוַּוְיְיהוּ, וְלָא נַפְּלֵי לְאַרְעָא. כַּד נָפְקִין אִינּוּן זַגִּין דְּדַהֲבָא, וְאִינּוּן אַבְנֵי יְקָר גּוֹ אִסְתַּחֲרוּתָא דְּגַלְגַּלִּין, אִשְׁתְּמַע קָלָא דְּאָמְרֵי, (ישעיה נד) זֹאת נַחֲלַת עַבְדֵי יְיָ וְצִדְקָתָם מֵאִתִּי נְאֻם יְיָ.

תְּרֵין אַרְיָין בְּכָל גַּלְגַּלָּא וְגַלְגַּלָּא, אַרְיָא חָדָא מִסִּטְרָא חָדָא, וְאַרְיָא חָדָא מִסִּטְרָא חָדָא, וְכֻלְּהוּ מֵאֶשָּׁא יְרוֹקָא, וּבְגִלְגּוּלָא דְקָא מִסְתַּחֲרָן גַּלְגַּלִּין, מִתְחַבְּקָן אִלֵּין בְּאִלֵּין. וְאָזְלֵי כֻּלְּהוּ, בְּגִלְגּוּלָא מִתְדַּבְּקָן דָּא בְדָא. כַּד סַלְקִין עַמּוּדִין, מְנַהֲמָן אַרְיָין אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְתַפּוּחִין פָּרְחִין בַּאֲוִירָא, וְסַלְקִין לְעֵילָא, וּבַטְשֵׁי אִלֵּין בְּאִלֵּין בַּאֲוִירָא. וְתָבוּ לְאַתְרַיְיהוּ, וּמִתַּמָּן נָפְלֵי. וְאַרְיָין פַּשְׁטֵי

לשון הקודש

אַרְבָּעָה גַּלְגַּלִּים תּוֹחֲמִים מַעֲשֵׂה צִיּוּר בְּכָל עַמּוּד וְעַמּוּד. בְּאוֹתָם גַּלְגַּלִּים יֵשׁ פְּלִיאוֹת גְּדוֹלוֹת. כְּשֶׁמִּסְתּוֹבְבִים, מוֹצִיאִים מֵהֶם זַגִּים שֶׁל זָהָב וַאֲבָנִים יְקָרוֹת. וּמִיָּד מִתְכַּנְּסִים בְּתוֹכָם וְלֹא נוֹפְלִים לָאָרֶץ. כְּשֶׁיּוֹצְאִים אוֹתָם זַגֵּי זָהָב וְאוֹתָם אֲבָנִים יְקָרוֹת תּוֹךְ סִבּוּב הַגַּלְגַּלִּים, נִשְׁמָע קוֹל שֶׁאוֹמְרִים: (ישעיה נד) זֹאת נַחֲלַת עַבְדֵי ה' וְצִדְקָתָם מֵאִתִּי נְאֻם ה'.

שְׁנֵי אֲרָיוֹת בְּכָל גַּלְגַּל וְגַלְגַּל, אַרְיֵה אֶחָד מִצַּד אֶחָד, וְאַרְיֵה אֶחָד מִצַּד אֶחָד, וְכֻלָּם מֵאֵשׁ יְרֻקָּה, וּבַגִּלְגּוּל שֶׁמִּסְתּוֹבְבִים הַגַּלְגַּלִּים מִתְחַבְּקִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְהוֹלְכִים כֻּלָּם בְּגִלְגּוּל, מִתְדַּבְּקִים זֶה בָּזֶה. כְּשֶׁעוֹלִים הָעַמּוּדִים, נוֹהֲמִים הָאֲרָיוֹת אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְהַתַּפּוּחִים פּוֹרְחִים בָּאֲוִיר וְעוֹלִים לְמַעְלָה וּמַכִּים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה בָּאֲוִיר. וְשָׁבִים

יְדַיְיהוּ לְנַטְלָא לוֹן, וְסַלְקִין אִלֵּין מִגַּרְמַיְיהוּ. אִי חֲסִידָא קַדִּישָׁא, מָאן חָמָא חָכְמָתָא דְאוּמָנוּ, דְּצַיֵּיר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעַמּוּדִין אִלֵּין.

בְּפַלְגוּ יוֹמָא נָפְקֵי תְּרֵין נִשְׁרִין בְּכָל גַּלְגַּלָּא וְגַלְגַּלָּא, וְלָא יְדִיעַ אֲתָר דְּנַפְקֵי מִתַּמָּן, וְשַׁרְיָין עַל רֵישֵׁיהוֹן דְּאִלֵּין אַרְיָין. וּכְדֵין מִשְׁתַּכְּחֵי עַמּוּדִין וְגַלְגָּלִין, וְקַיְימֵי בְּקִיּוּמַיְיהוּ. וְתַפּוּחִין נָפְקֵי עַל פּוּמַיְיהוּ דְּנִשְׁרֵי, וּמְקַבְּלֵי לוֹן. וּמִיַּד פָּרְחִין מִפּוּמָא לְפוּמָא, וְאָזְלִין וּמְשַׁטְּטֵי בֵּינַיְיהוּ, וְתָבוּ לְאַתְרַיְיהוּ, וְלָא יְדִיעַ מָאן הִיא. לְבָתָר שַׁעֲתָא וּפַלְגָּא, נִשְׁרִין אֲרִימִין קָלָא, וּמְנַגְּנִין נִגּוּנָא תָּאִיבָא, וְאִתְטַמְּרָן, וְלָא יְדִיעַ בְּהֵי אֲתָר.

סַחֲרַנַיְיהוּ דְּאִינּוּן עַמּוּדִין, אִית שְׁבָכִין עוֹבָד צִיּוּר. אֵשָׁא סוּמָקָא, וּנְהוֹרָא חִוָּרָא, וְחוּטִין דְּדַהֲבָא, סְחוֹר סְחוֹר, סָחֲרִין לְכָל סְטָר. וּמַעְיָינָא

לשון הקודש

לִמְקוֹמוֹתֵיהֶם, וּמִשָּׁם נוֹפְלִים. וְהָאֲרָיוֹת פּוֹשְׁטִים יְדֵיהֶם לְקַבְּלָם, וְעוֹלִים אֵלֶּה מֵעַצְמָם. אִי חָסִיד קָדוֹשׁ, מִי רָאָה חָכְמַת הָאָמָנוּת שֶׁצִּיֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעַמּוּדִים הַלָּלוּ?

בַּחֲצוֹת הַיּוֹם יוֹצְאִים שְׁנֵי נְשָׁרִים בְּכָל גַּלְגַּל וְגַלְגַּל, וְלֹא יָדוּעַ מָקוֹם שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִים, וְשׁוֹרִים עַל רֹאשׁ הָאֲרָיוֹת הַלָּלוּ, וְאָז שׁוֹכְכִים הָעַמּוּדִים וְהַגַּלְגַּלִּים, וְעוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם. וְהַתַּפּוּחִים נוֹפְלִים עַל פִּיהֶם שֶׁל הַנְּשָׁרִים, וּמְקַבֶּלֶת אוֹתָם. וּמִיָּד פּוֹרְחִים מִפֶּה לְפֶה, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בֵּינֵיהֶם, וְשָׁבִים לִמְקוֹמוֹתֵיהֶם, וְלֹא יָדוּעַ מִי הִיא. לְאַחַר שָׁעָה וָחֵצִי מְרִימִים הַנְּשָׁרִים קוֹל, וּמְנַגְּנִים נִגּוּן מָתוֹק, וְנִסְתָּרִים, וְלֹא יָדוּעַ בְּאֵיזֶה מָקוֹם.

סָבִיב אוֹתָם הָעַמּוּדִים יֵשׁ שְׁבָכִים מַעֲשֵׂה צִיּוּר. אֵשׁ אֲדֻמָּה וְאוֹר לָבָן וְחוּטֵי זָהָב סָבִיב

דְּמַיָּא (דף קנ"א ע"א) כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מַיִם חַיִּים מִירוּשָׁלַיִם חֶצְיָם אֶל הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי וְחֶצְיָם אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן.

הָכָא פָּרִישׁ רַב מְתִיבְתָּא קְרָא דָא לְגוֹ, וְקַלֵּיהּ אִשְׁתְּמַע לְבַר. מִדַּהֲוָה פָּרִישׁ קְרָא דָא. (אִי קַדִּישָׁא אִי קַדִּישָׁא) כָּל יְנוֹקָא אִתְּעַר מִלְּבַר, הַהוּא יְנוֹקָא דְּהַוָּה פָּרִישׁ תַּלְמוּדֵיהּ, וְגָמִיר כַּמֵּי חַד עַמּוּדָא דְּעָלְמָא, בְּרֵיהּ דְּרִבִּי יְהוּדָה, דְּרָבִית אַנְתְּ. וַהֲווּ אַחְדֵּי בֵיהּ לְדִינָא, וְקַלֵּיהּ אִתְּעַר מִלְּבַר, בְּהַאי קְרָא, וְאָמַר, מַיָּא דְּאִינּוּן מִלְּרַע הֵיךְ סַלְּקִין לְעֵילָא מִנֵּיהּ, לַאֲתָר עִלָּאָה יַתִּיר מִנֵּיהּ, בְּכַמָּה דַּרְגִּין, וּמַה אִצְטְרִיךְ לוֹן לְאִינּוּן מַיִין לְעֵילָא. וּמָה אֲתָר דְּכָל (תַּפּוּחֵי) מַבּוּעִין וּנְחָלִין נָפְקִין מִנֵּיהּ, וְלֵית פְּסִיקוּ לְמַבּוּעֵי וְנַחֲלֵי, אִתְּשַׁקְיָא מֵאֲתָר נָגִיב, מָאן חָמָא חֲפִירָא דְּבֵירָא, יָהִיב מַיִין לְמַבּוּעָא דְּנָבִיעַ.

לשון הקודש

סָבִיב סוֹבְבִים לְכָל צַד, וּמַעְיַן מַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה יד) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מַיִם חַיִּים מִירוּשָׁלַם חֶצְיָם אֶל הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי וְחֶצְיָם אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן.

כָּאן פֵּרַשׁ רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה פָּסוּק זֶה לְפָנִים, וְקוֹלוֹ נִשְׁמַע הַחוּצָה. מִשֶּׁהָיָה מְפָרֵשׁ פָּסוּק זֶה, (אי קָדוֹשׁ, אי קָדוֹשׁ) כָּל תִּינוֹק הִתְעוֹרֵר מִבַּחוּץ, אוֹתוֹ תִּינוֹק שֶׁהָיָה מְפָרֵשׁ תַּלְמוּדוֹ, וְלָמַד לִפְנֵי עַמּוּד אֶחָד שֶׁל הָעוֹלָם, בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה שֶׁגִּדַּלְתָּ. וְאָחֲזוּ בוֹ לְדִין, וְקוֹלוֹ הִתְעוֹרֵר מִבַּחוּץ בְּפָסוּק זֶה, וְאָמַר, מַיִם שֶׁהֵם מִלְּמַטָּה, אֵיךְ יַעֲלוּ לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, לְמָקוֹם עֶלְיוֹן יוֹתֵר מִמֶּנּוּ בְּכַמָּה מַעֲלוֹת? וּמַה צָּרִיךְ לְאוֹתָם מַיִם לְמַעְלָה? וּמַה מָקוֹם שֶׁכָּל (תַּפּוּחֵי) הַמַּבּוּעִים וְהַנְּחָלִים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ, וְאֵין הֶפְסֵק לַמַּבּוּעִים וְהַנְּחָלִים, הֶשְׁקָה מִמָּקוֹם יָבֵשׁ? מִי רָאָה

וְכִי יְרוּשָׁלַיִם, יָהִיב מַיִין אֶל הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי, אֲתָר דְּכָל מֵימִין דְּעָלְמָא נָפְקֵי מִתַּמָּן, וְנַבְעִין מִנֵּיהּ. אִי חֲסִידָא קַדִּישָׁא, לְקָלָא דָא אִשְׁתְּכָחוּ, וְצָיְיתוּ כָּל קָלִין דִּבְנֵי מְתִיבְתֵּי דְתַמָּן, וּבְגִין כָּךְ לָא יָכִילוּ מָאנֵי דְדִינָא לְמִקְרַב גַּבֵּיהּ.

בָּכָה רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ לָא תִּבְכֵּי בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, זַכָּאָה חוּלָקָךְ, דְּאַפִּילוּ יְנוּקֵי, מִנָּךְ אַמְרֵי רָזִין סְתִימִין דְּאוֹרַיְיתָא. תָּא, וְאֵימָא לָךְ, מַה דְּעָבְדוּ בְּנֵי מְתִיבְתֵּי עַל קַלֵּיהּ דְּהַהוּא יְנוּקָא, כַּד עָאל קַלֵּיהּ דְּהַהוּא יְנוּקָא, כְּגִירָא לְגוֹ, וְכֻלְּהוּ צַיְיתֵי לֵיהּ. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִזְדַּעְזָע רַב מְתִיבְתָּא, וְכָל אִינּוּן דַּהֲווֹ קַמֵּיהּ, וְאָמַר, מָאן אִינּוּן דְּלָא שַׁבְקִין לְהַהוּא בְּרָא דֶאֱלָהָא חַיָּיא, לְמֵיעַל. קָמוּ וְאָחִידוּ בֵּיהּ תְּלַת עַמּוּדִין דְּקַיְּימֵי קַמֵּי רַב מְתִיבְתָּא, וְעָאל. וְכָל בְּנֵי מְתִיבְתֵּי אִתְכְּנָשׁוּ לְגַבֵּיהּ, אָמַר רַב מְתִיבְתָּא, אִימָּא קְרָאִיךְ בְּרָא קַדִּישָׁא.

לשון הקודש

חֲפִירַת הַבְּאֵר נוֹתֵן מַיִם לַמַּבּוּעַ שֶׁנּוֹבֵעַ? **וְכִי** יְרוּשָׁלַיִם תִּתֵּן מַיִם אֶל הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי, מָקוֹם שֶׁכָּל מֵימֵי הָעוֹלָם יוֹצְאִים מִשָּׁם וְנוֹבְעִים מִשָּׁם? אִי חָסִיד קָדוֹשׁ, לְקוֹל זֶה שֶׁכְּכוּ וְשָׁמְעוּ כָּל קוֹלוֹת בְּנֵי הַיְשִׁיבָה שֶׁל שָׁם, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא יָכְלוּ בַּעֲלֵי הַדִּין לִקְרַב אֵלָיו. **בָּכָה** רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לוֹ, אַל תִּבְכֶּה מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אַשְׁרֵי חֶלְקֶךָ שֶׁאֲפִלּוּ תִּינוֹקוֹת מִמְּךָ אוֹמְרִים סוֹדוֹת נִסְתָּרִים שֶׁל הַתּוֹרָה. בֹּא וְאֹמַר לְךָ מַה שֶּׁעָשׂוּ בְּנֵי הַיְשִׁיבָה עַל קוֹל אוֹתוֹ תִּינוֹק. כְּשֶׁנִּכְנַס קוֹל אוֹתוֹ תִּינוֹק כְּחֵץ פְּנִימָה וְכֻלָּם הִקְשִׁיבוּ לוֹ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִזְדַּעֲזַע רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה וְכָל אֵלּוּ שֶׁהָיוּ לְפָנָיו, וְאָמַר, מִי אֵלּוּ שֶׁלֹּא הִשְׁאִירוּ אֶת אוֹתוֹ בֶּן

אָמַר, עַד כְּעַן דַּחִילְנָא, דְּהָא אֲנָא מִמִּתִיבְתָּא אַחֲרִינָא הֲוֵינָא, וְהָכִי אָמְרוּ לִי, כַּד מָאֲרֵי דְּדִינָא הֲווֹ אֲחַדִּין בֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ, לָא תִּדְחַל בְּרָא קַדִּישָׁא, הָכָא תְּהֵא בֵּינָנָא שִׁבְעָה יוֹמִין, וְתִתְסְחֵי בְּכָל יוֹמָא מִטַּלָּא קַדִּישָׁא, וּלְבָתַר יְסַלְּקוּן לָךְ לְגוֹ הַהוּא מְתִיבְתָּא בִּשְׁאַר יַנּוּקֵי דְּהָכָא.

פָּתַח הַהוּא יְנוּקָא וְאָמַר, וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא. הַהוּא, לָא יְדִיעַ מָאן הוּא. אֶלָּא בְּכָל אֲתָר בַּיּוֹם הַהוּא, יוֹמָא בַּתְרָאָה הוּא, אֲמַאי אִקְרֵי יוֹם הַהוּא. אֶלָּא דָא הוּא יוֹמָא דְּאָחִיד סוֹפָא בְּשֵׁירוּתָא. שֵׁירוּתָא אִקְרֵי הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (במדבר יח) וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא פּוּלְחָנָא דְּלֵוִי, לְדַרְגָּא דְּאִקְרֵי הוּא, טָמִיר וְגָנִיז. וְאִקְרֵי הַהוּא (ה' הוא), לְאַחֲזָאָה סוֹפָא דְּכָל דַּרְגִּין, דְּאִיהוּ שֵׁירוּתָא, וְכֹלָּא חַד. וּבְגִין דְּאִיהוּ סוֹפָא, אִתּוֹסַף בֵּיהּ

לשון הקודש

אֱלֹהִים חַיִּים לְהִכָּנֵס? קָמוּ וְאָחֲזוּ בוֹ שְׁלִשָּׁה עַמּוּדִים שֶׁעוֹמְדִים לִפְנֵי רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, וְנִכְנַס, וְכָל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה נִכְנְסוּ אֵלָיו. אָמַר רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, פְּסֹק פְּסוּקְךָ בֵּן קָדוֹשׁ!

אָמַר, עַד כָּעֵת פָּחַדְתִּי, שֶׁהֲרֵינִי מִישִׁיבָה אַחֶרֶת, וְכָךְ אָמְרוּ לִי כְּשֶׁבַּעֲלֵי הַדִּין אָחֲזוּ בוֹ. אָמַר לוֹ, אַל תִּפְחַד בֵּן קָדוֹשׁ, כָּאן תִּהְיֶה בֵּינֵינוּ שִׁבְעָה יָמִים, וְתִתְרַחֵץ בְּכָל יוֹם מִטַּל הַקָּדוֹשׁ, וְאַחַר כָּךְ יַעֲלוּ אוֹתְךָ לְתוֹךְ אוֹתָהּ יְשִׁיבָה כִּשְׁאָר הַתִּינוֹקוֹת מִכָּאן.

פָּתַח אוֹתוֹ תִּינוֹק וְאָמַר, וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא, הַהוּא – לֹא יָדוּעַ מִיהוּ. אֶלָּא בְּכָל מָקוֹם בַּיּוֹם הַהוּא, יוֹם אַחֲרוֹן הוּא. לָמָּה נִקְרָא יוֹם הַהוּא? אֶלָּא זֶהוּ יוֹם שֶׁאוֹחֵז סוֹף בְּרֹאשׁ. רֵאשִׁית נִקְרָא הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח) וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא. עֲבוֹדַת הַלֵּוִי לְדַרְגָּה שֶׁנִּקְרֵאת הוּא, טָמִיר וְגָנוּז. וְנִקְרָא הַהוּא (ה' הוא), לְהַרְאוֹת סוֹף כָּל הַמַּעֲלוֹת, שֶׁהִיא רֵאשִׁית, וְהַכֹּל אֶחָד.

ה'. (ס"א הַלֵּוִי הוּא טָמִיר וְגָנִיז. וְאִקְרֵי יוֹם הַהוּא, לְאַחֲזָאָה סוֹפָא דְכָל דַּרְגִּין, דְּאָחִיד שֵׁירוּתָא וְכֹלָּא חַד).

זְמִינָא יְרוּשְׁלֵם לְאַפָּקָא מִיּין, וּלְנַבְעָא נְבִיעוּ, הָכָא אִית לוֹמַר, סוֹפָא דְכָל דַּרְגִּין, לָאו אִיהוּ יְרוּשְׁלֵם, אֶלָּא וַדָּאי יְרוּשְׁלֵם וְיוֹמָא הַהוּא כֹּלָּא חַד. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא יְרוּשְׁלֵם, כָּל דַּרְגִּין קַדִּישִׁין דִּילָהּ, כַּד אִסְתַּחֲרָן, אִקְרוּן יְרוּשְׁלֵם. וְהָכִי אִתְּחֲמָאן. וְאִית דַּרְגִּין דְּסַחֲרָן, וְאִקְרוּן עֲזָרוֹת, אִלֵּין פְּנִימָאִין, וְאִלֵּין לְבַר. וְאִית דַּרְגִּין דְּאִקְרוּן כַּד אִסְתַּחֲרָן, לְשָׁכוֹת. (ס"א כַּד אִסְתַּחֲרָן אִלֵּין פְּנִימָאִין, וְאִלֵּין לְבַר. אִקְרוּן יְרוּשְׁלֵם. וְאִית דַּרְגִּין דְּסַחֲרָן, וְאִקְרוּן עֲזָרוֹת, וְאִית דַּרְגִּין דְּאִקְרוּן לְשָׁכוֹת) **וְאִית דַּרְגִּין דְּאִקְרוּן כַּד אִסְתַּחֲרָן. הֵיכָל וּדְבִיר. לְגוֹ מִכָּל אִינּוּן דַּרְגִּין, אִית חַד נְקוּדָה,** (תהלים מה) **כְּבוּדָה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה. נְקוּדָה דָא, אִקְרֵי יוֹם הַהוּא, וְסִימָנִיךְ** (דברים ג) **הַהוּא יִקָּרֵא אֶרֶץ.**

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא סוֹף, הִתּוֹסֵף בּוֹ ה'. (הַלֵּוִי הוּא טָמִיר וְגָנִיז. וְנִקְרָא יוֹם הַהוּא, לְהַרְאוֹת סוֹף שֶׁל כָּל הַדַּרְגּוֹת, שֶׁאָחוּז תְּחִלָּה, וְהַכֹּל אֶחָד).

עֲתִידָה יְרוּשָׁלַיִם לְהוֹצִיא מַיִם וְלִנְבֹּעַ מַבּוּעַ. כָּאן יֵשׁ לוֹמַר, סוֹף לְכָל הַדַּרְגּוֹת אֵינָהּ יְרוּשָׁלַיִם, אֶלָּא וַדַּאי יְרוּשָׁלַיִם וְיוֹם הַהוּא, הַכֹּל אֶחָד. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא יְרוּשָׁלַיִם, כָּל הַדַּרְגּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁלָּהּ, כְּשֶׁסּוֹבְבִים נִקְרָאִים יְרוּשָׁלַיִם, וְכָךְ נִרְאִים. וְיֵשׁ דַּרְגּוֹת שֶׁסּוֹבְבוֹת, וְנִקְרָאוֹת עֲזָרוֹת. אֵלֶּה פְּנִימִיּוֹת וְאֵלֶּה בַּחוּץ. וְיֵשׁ דַּרְגּוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת כְּשֶׁסּוֹבְבוֹת לְשָׁכוֹת. (כְּשֶׁמְּסִתּוֹבְבוֹת אֵלּוּ הַפְּנִימִיּוֹת וְאֵלּוּ לְבַחוּץ, נִקְרָאוּ יְרוּשָׁלַיִם. וְיֵשׁ דַּרְגּוֹת שֶׁסּוֹבְבוֹת, וְנִקְרָאוֹת עֲזָרוֹת. וְיֵשׁ דַּרְגּוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת לְשָׁכוֹת) **וְיֵשׁ דַּרְגּוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת כְּשֶׁסּוֹבְבוֹת הֵיכָל וּדְבִיר. לִפְנִים מִכָּל אֵלּוּ הַדַּרְגּוֹת יֵשׁ נְקֻדָּה אַחַת,** (תהלים מה) **כְּבוּדָה בַת**

וְכַד יְקוּם יוֹמָא דָא, מִגּוֹ שְׁבָכִין דַּעֲזָרָה יְקוּם נְבִיעוּ דְּמַיָּא, וְהַהוּא נְבִיעוּ מִן הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי לֶהֱוֵי. כְּגַוְונָא דְּאִמָּא, דִּבְרָה בֵּין דְּרוֹעָהָא, וּמִסְּגִיאוּ חֲלָבָא דְיָנִיק, אִתְמְלֵי פּוּמֵיהּ, וְאִתְרַבֵּי בֵּיהּ, אָרִיק חֲלָבָא לְפוּמָא דְּאִמֵּיהּ. כַּךְ חֲצִיָּם אֶל הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי.

נַטְלֵיהּ רַב מִתִּיבְתָּא, וּנְשָׁקֵיהּ. אָמַר חַיֶּיךָ (ס"א חַיִּין דְּעָלְמָא דְּמַלָּה דָּא הָכִי), אוֹקְמוּהָ בְּמִתִּיבְתָּא דְּרָקִיעָא, וְהָכִי הוּא וַדָּאי. יָם הָאַחֲרוֹן: דַּרְגִּין בַּתְרָאִין דִּילָהּ. אִי חָסִידָא קַדִּישָׁא, כַּמָּה חֶדְוָה עַל חֶדְוָה, אִתּוֹסַף בְּהַהוּא יַנּוּקָא, גּוֹ בְּנֵי מִתִּיבְתֵּי. עֶשְׂרִין וְשֶׁבַע טַעֲמֵי דְאוֹרַיְיתָא, אָמַר הַהוּא יַנּוּקָא. וְשִׁבְעִין כִּתְרִין אַעְטְרוּהָ לַאֲבוּהָ בְּהַהוּא יוֹמָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, מָאן דְּזָכֵי לְמֵילַף לִבְרֵיהּ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, לָא זָכָה אֲבוּהָ לְמֵילַף לֵיהּ. אָמַר, אֲבוּהָ שָׁבַק.

לשון הקודש

מֶלֶךְ פְּנִימָה. נִקְרָאת יוֹם הַהוּא, וְסִימָנְךָ – (דברים ג) הַהוּא יִקָּרֵא אֶרֶץ.

וּכְשֶׁיַּעֲמֹד יוֹם זֶה מִתּוֹךְ שִׁבְכֵי הָעֲזָרָה, תָּקוּם נְבִיעַת מַיִם, וְאוֹתָהּ נְבִיעָה תִּהְיֶה מֵהַיָּם הַקַּדְמוֹנִי, כְּמוֹ אִמָּא שֶׁבְּנָהּ בֵּין זְרוֹעוֹתֶיהָ, וּמֵרֹב חָלָב שֶׁיּוֹנֵק, מִתְמַלֵּא פִּיו וְנִתְגַּדֵּל בּוֹ, מֵרִיק חָלָב לְפִי אִמּוֹ. כָּךְ חֲצִיָּם אֶל הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי.

לְקָחוֹ רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה וּנְשָׁקוֹ. אָמַר, חַיֶּיךָ (חַיֵּי עוֹלָם שֶׁדִּבֵּר זֶה כָּךְ), כָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ בִּישִׁיבַת הָרָקִיעַ, וְכָךְ זֶה וַדַּאי. יָם הָאַחֲרוֹן – מַעֲלוֹת אַחֲרוֹנוֹת שֶׁלָּהּ. אִי חָסִיד קָדוֹשׁ, כַּמָּה חֶדְוָה עַל חֶדְוָה נִתּוֹסְפָה בְּאוֹתוֹ תִּינוֹק תּוֹךְ בְּנֵי הַיְשִׁיבָה. עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע טַעֲמֵי הַתּוֹרָה, אָמַר אוֹתוֹ תִּינוֹק. וְשִׁבְעִים כְּתָרִים עִטְּרוּ לְאָבִיו בְּאוֹתוֹ יוֹם. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ מִי שֶׁזּוֹכֶה לְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, לֹא זָכָה אָבִיו לְלַמֵּד. אָמַר, אָבִיו הִשְׁאִיר.

וְרָזָא סְתִימָא (דף קנ"א ע"ב) הָוָה בְּהַאי יַנּוּקָא, עַל מַה דְּאִסְתַּלָּק מֵעָלְמָא, וְעַל דְּבָעוּ לְמֵידָן דִּינֵיהּ, (ס"א בְּאִתְגַּלְיָיא) וְאִשְׁתְּזִיב מִנֵּיהּ, דָּא הָוָה בְּאִתְגַּלְיָיא, דְּהָוָה מַכְסִיף לְרַבֵּיהּ קַמֵּי כֹּלָּא, בִּשְׁאֵלְתִּין וְקוּשְׁיָין דִּילֵיהּ, וְלָא חָיִישׁ לְמֵהַךְ לְאַחֲרָא, לְאַתְקְנָא תַּלְמוּדוֹי, וְחָלִישׁ דַּעְתָּא דְּרַבֵּיהּ. וְעַל דָּא בָּעוּ לְמֵידָן לֵיהּ בְּדִינָא תַּקִּיפָא. וּבְגִין כָּךְ, אַף עַל גַּב דְּאִשְׁתְּזִיב מִמָּארֵיהוֹן דְּדִינָא, לָא אִשְׁתְּזִיב הָכָא. שִׁבְעָה יוֹמִין הֲוֵי דְּלָא אִשְׁתְּלִים דְּיוּקְנֵיהּ. (ס"א דִּינֵיהּ) וְכַד הָוָה אָסְתַּחִי, בִּכְאָבָא יַתִּירָא קָמֵי כֹּלָּא כָּל אִינּוּן שִׁבְעָה יוֹמִין עַד דְּאִשְׁתְּלִים דְּיוּקְנֵיהּ. וְעַל דְּאִסְתַּלָּק מֵעָלְמָא לָא תִּבְעֵי לְמִנְדַּע. אִי רִבִּי, אִי רִבִּי, זַכָּאָה חוּלָקָךְ.

תָּא חֲזֵי, תְּחוֹת עִגּוּלָא דְּאִינּוּן שְׁבָכִין, דְּתַמָּן בְּאִינּוּן מַיִין דְּהַהוּא נְבִיעוּ דְּמַעְיָינָא, אִתְרְשִׁים נְבִיעוּ חַד, וְאִתְפָּשַׁט וְנָפִיק לְבַר, וְעָאל גּוֹ יַמָּא רַבָּא. (דְּתַמָּן)

לשון הקודש

וסוֹד נִסְתָּר הָיָה בְּתִינוֹק זֶה עַל מַה שֶּׁהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם וְעַל שֶׁרָצוּ לָדוּן דִּינוֹ (בְּגִלּוּי) וְנִצַּל מִמֶּנּוּ. זֶה הָיָה בְּגִלּוּי, שֶׁהָיָה מְבַיֵּשׁ לְרַבּוֹ לִפְנֵי הַכֹּל בִּשְׁאֵלוֹת וְקַשְׁיוֹת שֶׁלּוֹ, וְלֹא חָשַׁשׁ לָלֶכֶת לְאַחֵר לְהַתְקִין תַּלְמוּדוֹ, וְהֶחֱלִישׁ דַּעַת רַבּוֹ, וְלָכֵן רָצוּ לָדוּן אוֹתוֹ בְּדִין קָשֶׁה. וּמִשּׁוּם כָּךְ, אַף עַל גַּב שֶׁנִּצַּל מִבַּעֲלֵי הַדִּין, לֹא נִצַּל כָּאן. שִׁבְעָה יָמִים הָיוּ שֶׁלֹּא הִשְׁתַּלֵּם דְּיוֹקְנוֹ (דִּינוֹ). וּכְשֶׁהָיָה מִתְרַחֵץ, בִּכְאֵב יָתֵר לִפְנֵי הַכֹּל כָּל אוֹתָם שִׁבְעָה יָמִים עַד שֶׁהִשְׁתַּלֵּם דְּיוֹקְנוֹ. וְעַל שֶׁהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם לֹא תִּרְצֶה לָדַעַת. אִי רַבִּי, אִי רַבִּי, אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ!

בֹּא וּרְאֵה, תַּחַת הָעִגּוּל שֶׁל אוֹתָם שְׁבָכִים שֶׁשָּׁם, בְּאוֹתָם מַיִם שֶׁל אוֹתוֹ מַבּוּעַ הַמַּעְיָן,

וְרָשִׁים בֵּיהּ אָרְחָא בְּלִבָּא דְיַמָּא, וּמִינֵיהּ שָׁתֵי לִוְיָתָן, וְרַוֵּי, וְחַדֵּי, וְאִתְרַבֵּי בְּרִבּוּיָיא. וְכַד נָפִיק נְבִיעוּ אַחֲרָא, הַהוּא נְבִיעוּ אִתְפְּשַׁט וְאָזִיל בִּטְמִירוּ, תְּחוֹת תְּהוֹמָא, לְגוֹ יַמָּא בַתְרָאָה. וְכֹל אִינּוּן מַיִם זֵדוֹנִים, וּמַיִן תַּקִּיפִין, מָאִיךְ לוֹן, וְכָפִיף לוֹן, דְּלָא יִפְּקוּן לְהַבְּלָא בְּנֵי עָלְמָא. וְסִימָן (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה.

וּבְאֶמְצָעִיתָא דְּהַהִיא עֲזָרָה, אִית תְּרֵין כְּרוּבִים, עוֹבָדָא דְּאוּמָנָא דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא. וְלָא יַכְלִין לְקַיְּימָא בְּהוּ, עִלָּאִין וְתַתָּאִין. וּתְחוֹתַיְיהוּ זְמִנִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְקַיְּימָא, דְּלָא יִפְּקוּן מִתְּחוֹת גַּדְפַּיְיהוּ לְבַר, זַכָּאִין לִיהֲוֹוּן, כָּל דְּעָאלִין תְּחוֹת גַּדְפַּיְיהוּ. תְּלֵיסַר אַלְפֵי מִגְדָּלִין דְּשִׁמְשָׁא, דְּנָהִיר מִנִּיצוֹצָא דְמַרְגְּלָא בְּצִעְצוּעָא (ס"א בְּנִיצוֹצָא), כְּדְקָא יָאוּת. רַב מְתִיבְתָּא בְּגִין כָּךְ זָכָה לְהַהוּא יְקָר.

לשון הקודש

נִרְשָׁם מַבּוּעַ אֶחָד, וּמִתְפַּשֵּׁט וְיוֹצֵא הַחוּצָה, וְנִכְנָס לְתוֹךְ הַיָּם הַגָּדוֹל, (שָׁשָׁם) וְרוֹשֵׁם בּוֹ דֶּרֶךְ בְּלֵב הַיָּם, וּמִמֶּנּוּ שׁוֹתֶה לִוְיָתָן וְרָוֶה וְשָׂמֵחַ, וּמִתְרַבֶּה בְּרִבּוּי. וּכְשֶׁיּוֹצֵא מַבּוּעַ אַחֵר, אוֹתוֹ מַבּוּעַ מִתְפַּשֵּׁט וְהוֹלֵךְ בַּסֵּתֶר תַּחַת הַתְּהוֹם לְתוֹךְ הַיָּם הָאַחֲרוֹן. וְכָל אוֹתָם מַיִם זֵדוֹנִים וּמַיִם תַּקִּיפִים מַנְמִיךְ אוֹתָם וּמְכוֹפֵף אוֹתָם שֶׁלֹּא יֵצְאוּ לְהַבֵּל בִּבְנֵי הָעוֹלָם. וְסִימָן – (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה. **וּבְאֶמְצַע** אוֹתָהּ עֲזָרָה יֵשׁ שְׁנֵי כְּרוּבִים, מַעֲשֵׂה אָמָנוּת שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְלֹא יְכוֹלִים לַעֲמֹד בָּהֶם עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. וְתַחְתֵּיהֶם עֲתִידִים כָּל יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד, שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם הַחוּצָה, זַכָּאִים יִהְיוּ כָּל הַנִּכְנָס תַּחַת כַּנְפֵיהֶם. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֶלֶף מִגְדָּלִים שֶׁל שֶׁמֶשׁ שֶׁמֵּאִיר מִנִּיצוֹץ שֶׁל

מָאן יְכִיל לְמֵימַר, מֵאִינּוּן מִלִּין דְּקָא מִתְחַדְּשָׁן בְּכָל יוֹמָא, מִקַּמֵּי רַב מִתִּיבְתָּא, אִי רִבִּי, בְּכָל זִמְנָא דְּרוּחִין דְּכוּרִין סַלְקִין לְעֵילָא. נָשִׁין בְּהַהוּא זִמְנָא נָפְקֵי כֻּלְּהוּ, וּמִתְכַּנְּשֵׁי לְגוֹ הֵיכָלָא דְּבַתְיָה תַּמָּן, וְחַדָּאִין תַּמָּן, בְּכַמָּה מִלִּין עַתִּיקִין. וּמִתַּמָּן נָפְקִין, וְעָאלִין כֻּלְּהוּ. וְהִיא עִמְּהוֹן, לְגוֹ הֵיכָלָא דְּסָרַח. וְחַדָּאן בְּכַמָּה מִלִּין חַדְתִּין וְעַתִּיקִין, וּמִתַּמָּן נָפְקִין וְהִיא עִמְּהוֹן, וְעָאלִין לְגוֹ הֵיכָלָא דְּיוֹבֶל. וְכֵן בְּכָל אִינּוּן הֵיכָלִין.

הַשְׁתָּא רִבִּי אִימָא לָךְ רָזָא חָדָא. תָּא חֲזֵי, בְּכָל שְׁמִטָּה וּשְׁמִטָּה, כָּרוֹזָא נָפִיק, אִתְכְּנִישׁוּ גוּבְרִין וְנָשִׁין, וְכָל אִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, וּסְלִיקוּ. כְּדֵין כֻּלְּהוּ מִתְפַּשְׁטִין דְּכוּרִין וְנָשִׁין, וְסַלְקִין. וְכֹל אִינּוּן יַנּוּקֵי מֵחָלָב, עָאלִין לְגוֹ מְתִיבְתָּא (ס"א אִתְכְּנִישׁוּ בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא גוּבְרִין וְנָשִׁין וְכָל אִינּוּן יַנּוּקֵי מֵחָלָב וּסְלִיקוּ. כְּדֵין כֻּלְּהוּ מִתְפַּשְׁטִין דְּכוּרִין

לשון הקודש

מַרְגָּלִית בְּצַעֲצוּעַ (בְּנִיצוּץ) כָּרָאוּי. רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה בִּגְלַל זֶה זָכָה לְאוֹתוֹ כָּבוֹד.

מִי יָכוֹל לוֹמַר מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם מִלִּפְנֵי רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה. אִי רַבִּי, בְּכָל זְמַן שֶׁרוּחוֹת זְכָרִים עוֹלוֹת לְמַעְלָה, נָשִׁים בְּאוֹתוֹ זְמַן יוֹצְאוֹת כֻּלָּן, וּמִתְכַּנְּסוֹת לְתוֹךְ הַהֵיכָל שֶׁשָּׁם בַּתְיָה, וּשְׂמֵחוֹת שָׁם בְּכַמָּה דְּבָרִים עַתִּיקִים. וּמִשָּׁם יוֹצְאוֹת, וְנִכְנָסוֹת כֻּלָּן, וְהִיא עִמָּהֶן, לְתוֹךְ הֵיכַל סָרַח, וּשְׂמֵחוֹת בְּכַמָּה דְּבָרִים חֲדָשִׁים וְעַתִּיקִים, וּמִשָּׁם יוֹצְאוֹת וְהִיא עִמָּהֶן, וְנִכְנָסוֹת לְתוֹךְ הֵיכַל יוֹבֵל. וְכֵן בְּכָל אוֹתָם הֵיכָלוֹת.

כָּעֵת, רַבִּי, אֹמַר לְךָ סוֹד אֶחָד. בֹּא וּרְאֵה, בְּכָל שְׁמִטָּה וּשְׁמִטָּה הַכָּרוֹז יוֹצֵא: הִתְכַּנְּסוּ גְּבָרִים וְנָשִׁים וְכָל אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה וַעֲלוּ. אָז כֻּלָּם מִתְפַּשְׁטִים, זְכָרִים וְנָשִׁים, וְעוֹלִים. וְכָל אוֹתָם תִּינוֹקוֹת מֵחָלָב נִכְנָסִים לְתוֹךְ יְשִׁיבַת (הִתְכַּנְּסוּ בְּנֵי הָאֱמוּנָה גְּבָרִים וְנָשִׁים, וְכָל אוֹתָם יוֹנְקֵי חָלָב,

וְנָשִׁין, וְסַלְקִין. וְכֻלְּהוּ עָאלִין לְגוֹ מִתִּיבְתָּא) דִּרְקִיעָא, וְחַדָּאן חֶדְוָה, וְעִלּוּיָא דִלְהוֹן, וְתַמָּן חֵדוּ עַל חֵדוּ. וְהַהוּא נַעַר דְּמַפְתְּחָן דְּמָאנֵיהּ בִּידֵיהּ, קָם וְאָמַר לוֹן כַּמָּה מִלִּין חַדְתִּין וְעַתִּיקִין, וְכֻלְּהוּ חָמָאן חֶדְוָה, דְּלֵית חֶדְוָה כְּהַהִיא חֶדְוָה.

לְבָתָר עָאלִין כֻּלְּהוּ לְגוֹ כַּמָּה פְּרוֹכְתִּין, וְכַמָּה הֵיכָלִין גְּנִיזִין תַּמָּן. דְּאִינּוּן נַהֲרִין בְּנֹעַם יְיָ, בְּגוֹ הֵיכָלָא דְּאַהֲבָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנוֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ. לְבָתָר פָּרְחִין יַנּוּקִין לְעֵילָא, וְאִינּוּן פָּרְחִין לְתַתָּא, וּמְהַדְּרִין לְדוּכְתַּיְיהוּ, וּמִתְלַבְּשָׁן כִּדְבִקְדְמֵיתָא. זַכָּאָה עַמָּא דְכָל טוּבָא דְהַהוּא עָלְמָא מְחַכָּאן.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כַּמָּה מִתִּיקִין מִלִּין דְּשָׁמַעְנָא. זַכָּאָה חוּלָקָא דִידִי, דְּזָכֵינָא לְכָל הַאי לְמִשְׁמַע, זַכָּאָה יוֹמָא דְנָפִיקְנָא הָכָא. אַמְרֵי לֵיהּ רִבִּי,

לשון הקודש

וַעֲלוּ. אָז כֻּלָּם מִתְפַּשְׁטִים, גְּבָרִים וְנָשִׁים, וְעוֹלִים. וְכֻלָּם נִכְנָסִים לְתוֹךְ יְשִׁיבַת) הָרָקִיעַ, וּשְׂמֵחִים בְּחֶדְוָה וְעִלּוּי שֶׁלָּהֶם, וְשָׁם שִׂמְחָה עַל שִׂמְחָה. וְאוֹתוֹ נַעַר שֶׁמַּפְתְּחוֹת רִבּוֹנוֹ בְּיָדוֹ עוֹמֵד, וְאוֹמֵר לָהֶם כַּמָּה דְבָרִים חֲדָשִׁים וְעַתִּיקִים, וְכֻלָּם רוֹאִים שִׂמְחָה שֶׁאֵין שִׂמְחָה כְּאוֹתָהּ שִׂמְחָה.

אַחַר כָּךְ נִכְנָסִים כֻּלָּם לְתוֹךְ כַּמָּה פָּרוֹכוֹת, וְכַמָּה הֵיכָלוֹת גְּנוּזִים שָׁם, שֶׁהֵם מְאִירִים בְּנֹעַם ה' בְּתוֹךְ הֵיכַל אַהֲבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ. אַחַר כָּךְ פּוֹרְחִים הַתִּינוֹקוֹת לְמַעְלָה, וְהֵם פּוֹרְחִים לְמַטָּה, וְחוֹזְרִים לִמְקוֹמוֹתֵיהֶם וּמִתְלַבְּשִׁים כְּבַתְּחִלָּה. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁלְּכָל טוּב אוֹתוֹ עוֹלָם מְצַפִּים.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כַּמָּה מְתוּקִים הַדְּבָרִים שֶׁשָּׁמַעְנוּ. אַשְׁרֵי חֶלְקִי שֶׁזָּכִיתִי לְכָל לִשְׁמֹעַ

תְּלַת יוֹמִין אִית לָן רְשׁוּ לְמֵיתֵי גַּבָּךְ, וּלְבָתַר יוֹמָא חַד (ס"א נַיזִיל וְלָא אִית לָן רְשׁוּ לְמֵיתֵי, בְּהַהוּא יוֹמָא אִתּוֹסָף) חֶדְוָה דִילָךְ.

אִיהוּ מָשִׁיךְ מְשִׁיכוּ מִסִּטְרָא דִילֵיהּ, וְאִתְטַמַּר וְאִתְחָפָּא תְּחוֹת אֲתָר דְּאִקְרֵי (מלכים א יד) תָּא הָרָצִים, עַד פַּלְגוּ לֵילְיָא. מִבָּתַר פַּלְגוּ לֵילְיָא, שַׁלְהוֹבָא דְעַמּוּדָא דְיִצְחָק נָפִיק, וּבָטַשׁ בְּהַאי תַּרְנְגוֹלָא דְאִקְרֵי גֶּבֶר, כְּגַוְונָא דְגֶבֶר אַחֲרָא עִלָּאָה עָלֵיהּ. כֵּיוָן דְּבָטַשׁ בֵּיהּ הַאי גֶּבֶר, קָרֵי וְיָהִיב שִׁית קָלִין, וְכֻלְּהוּ בְּסָכְלְתָנוּ.

בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהוּ קָרֵי, כָּל תַּרְנְגוֹלִין דְּהַאי עָלְמָא קָרָאן, וְנָפִיק מִנֵּיהּ שַׁלְהוֹבָא אַחֲרָא, וּמָטֵי לוֹן תְּחוֹת גַּדְפֵיהוּ, וְקָרָאן. אִיהוּ מַה קָרֵי. בְּשַׁעֲתָא קַדְמָאָה קָרֵי וְאָמַר, (תהלים כט) קוֹל יְיָ בַּכֹּחַ קוֹל יְיָ בֶּהָדָר. וּבְשַׁעֲתָא תִּנְיָינָא קָרֵי וְאָמַר, (מיכה ו) קוֹל יְיָ לָעִיר יִקְרָא (תהלים כט) קוֹל יְיָ שׁוֹבֵר אֲרָזִים. בְּשַׁעֲתָא תְּלִיתָאָה קָרֵי

לשון הקודש

אֶת כָּל זֶה. אַשְׁרֵי הַיּוֹם שֶׁיָּצָאתִי לְכָאן. אָמְרוּ לוֹ, רַבִּי, שְׁלֹשָׁה יָמִים יֵשׁ לָנוּ רְשׁוּת לָבֹא אֵלֶיךָ, וְאַחַר כָּךְ יוֹם אֶחָד (נֵלֵךְ, וְאֵין לָנוּ רְשׁוּת לָבֹא. בְּאוֹתוֹ יוֹם נוֹסָפֶת) שִׂמְחָה שֶׁלְּךָ.

הוּא מוֹשֵׁךְ מְשִׁיכוּת מִצִּדּוֹ, וְנִסְתָּר וּמִתְכַּסֶּה תַּחַת מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא תָּא הָרָצִים עַד חֲצוֹת הַלַּיְלָה. מֵאַחַר חֲצוֹת הַלַּיְלָה יוֹצֵאת שַׁלְהֶבֶת עַמּוּד יִצְחָק, וּמַכָּה בַּתַּרְנְגוֹל הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא גֶּבֶר, כְּמוֹ גֶּבֶר אַחֵר עֶלְיוֹן מִמֶּנּוּ. כֵּיוָן שֶׁמַּכֶּה בּוֹ גֶּבֶר זֶה, קוֹרֵא וְנוֹתֵן שִׁשָּׁה קוֹלוֹת, וְכֻלָּם בְּהַשְׂכֵּל.

בְּשָׁעָה שֶׁהוּא קוֹרֵא, כָּל תַּרְנְגוֹלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה קוֹרְאִים, וְיוֹצֵאת מִמֶּנּוּ שַׁלְהֶבֶת אַחֶרֶת וּמַגִּיעָה תַּחַת כַּנְפֵיהֶם, וְקוֹרְאִים. מַה הוּא קוֹרֵא? בְּשָׁעָה רִאשׁוֹנָה קוֹרֵא וְאוֹמֵר: (תהלים כט) קוֹל ה' בַּכֹּחַ קוֹל ה' בֶּהָדָר. וּבְשָׁעָה שְׁנִיָּה קוֹרֵא וְאוֹמֵר: (מיכה ו) קוֹל ה' לָעִיר יִקְרָא, (תהלים כט) קוֹל ה' שֹׁבֵר אֲרָזִים. בְּשָׁעָה שְׁלִישִׁית קוֹרֵא

וְאָמַר, קוֹל יְיָ חוֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ. (דף קע"ב ע"א) בְּשַׁעֲתָא רְבִיעָאָה קָרֵי וְאָמַר, (תהלים כט) קוֹל יְיָ יָחִיל מִדְבָּר וְגוֹ'. בְּשַׁעֲתָא חֲמִישָׁאָה קָרֵי וְאָמַר, קוֹל יְיָ עַל הַמָּיִם וְגוֹ'. בְּשַׁעֲתָא שְׁתִיתָאָה קָרֵי וְאָמַר, קוֹל יְיָ יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וְגוֹ'. לְבָתָר קָרֵי וְאָמַר, (ישעיה מ) קוֹל אוֹמֵר קְרָא וְאָמַר מָה אֶקְרָא וְגוֹ'. וְדָא אִיהוּ תַּרְנְגוֹלָא דְקָרֵי, וְלָא שָׁכִיךְ וּלְבָתַר קָרֵי כְּמִלְּקַדְּמִין.

וּמַאי קָרֵי. כָּל עוֹבָדִין דִּבְנֵי עָלְמָא, בְּגִין דְּאִיהוּ מָאֲרֵיהּ דְּאַחְכְּמָתָא (ס"א דְּחָכְמְתָא) וְקֶסֶת הַסּוֹפֵר בְּחַרְצוּי. וְכָל עוֹבָדִין דִּבְנֵי עָלְמָא כַּתִּיב בְּכָל יוֹמָא. וּבְלֵילְיָא, בָּתַר דְּקָרֵי כָּל קְרִיאָן אִלֵּין, קָרֵי כָּל מַה דְּכָתַב בְּיוֹמָא.

וְאִלְמָלֵא רַגְלוֹי אֶצְבְּעָאן דִּילֵיהּ, דְּאִינּוּן תְּרֵין דַּרְגִּין, חַד הַהוּא דְקַיְּימָא בְּאֶמְצָעִיתָא. דְּאִיהוּ רַב. וְהַהוּא דְקַיְּימָא מֵאֲחוֹרָא, דְּאִיהוּ זְעֵיר, דְּקָא

לשון הקודש

וְאוֹמֵר: קוֹל ה' חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ. בְּשָׁעָה רְבִיעִית קוֹרֵא וְאוֹמֵר: קוֹל ה' יָחִיל מִדְבָּר וְגוֹ'. בְּשָׁעָה חֲמִישִׁית קוֹרֵא וְאוֹמֵר: קוֹל ה' עַל הַמָּיִם וְגוֹ'. בְּשָׁעָה שִׁשִּׁית קוֹרֵא וְאוֹמֵר: קוֹל ה' יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וְגוֹ'. וְאַחַר כָּךְ קוֹרֵא וְאוֹמֵר: (ישעיה מ) קוֹל אֹמֵר קְרָא וְאָמַר מָה אֶקְרָא וְגוֹ'. וְזֶהוּ הַתַּרְנְגוֹל שֶׁקּוֹרֵא וְלֹא שׁוֹכֵךְ, וְאַחַר כָּךְ קוֹרֵא כְּמוֹ מִקֹּדֶם.

וּמַה קוֹרֵא? כָּל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא בַּעַל הַתִּיק (שֶׁל הַחָכְמָה) וְקֶסֶת הַסּוֹפֵר בְּמָתְנָיו, וְכָל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָעוֹלָם כּוֹתֵב בְּכָל יוֹם. וּבַלַּיְלָה לְאַחַר שֶׁקּוֹרֵא כָּל הַקְּרִיאוֹת הַלָּלוּ, קוֹרֵא כָּל מַה שֶׁכָּתַב בַּיּוֹם.

וְאִלְמָלֵא רַגְלָיו אֶצְבָּעוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵם שְׁתֵּי דַּרְגּוֹת – אֶחָד אוֹתוֹ שֶׁעוֹמֵד בָּאֶמְצַע שֶׁהוּא גָּדוֹל, וְאוֹתוֹ שֶׁעוֹמֵד מֵאָחוֹר שֶׁהוּא קָטָן,

מְעַכְּבִין לֵיהּ, יְהֵא מוֹקִיד עָלְמָא בְּשַׁלְהוֹבוֹי. וּמָה עַבְדֵּי. כֵּיוָן דְּסָלִיק צַפְּרָא, וְחוּטָא דִּנְהִירוּ נָפִיק מִסְּטַר דָּרוֹם, כְּדֵין מִתְחַבְּרִין כֻּלְּהוּ, וְאִתְעָבְדִין תְּרֵין רַגְלִין תְּרֵין טְלָפַיִן כְּעֻגְלָא, לְקַיְּימָא דִּכְתִיב (יחזקאל א) וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל, וְהָא יַדְעַת רָזָא דָא. שְׁאֵלַת עַנְפָּא דְגוֹרָן.

לְגוֹ בַּעֲזָרָה דָא, אִית תְּלַת מְאָה וְשִׁתִּין וַחֲמִשָּׁה הֵיכָלִין, כְּחוּשְׁבָּן יוֹמֵי שַׁתָּא. וּבְכָל פִּתְחָא וּפִתְחָא כְּתִיב, (תהלים קכב) יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ. לָא יְדִיעַ מָאי הוּא בְּהָנֵי הֵיכָלִין, אֶלָּא כֻּלְּהוּ, אִתְּחֲמָן עוֹבָד צִיּוּר. שֶׁבַע סִדְרִין דְּמַרְגְּלָאן אִתְּחֲמָן אִלֵּין בְּאִלֵּין, בְּכָל חַד וְחַד.

אִי חֲסִידָא קַדִּישָׁא, כַּמָּה מְשַׁבַּח רַב מְתִיבְתָּא הֵיכָלָא חָדָא, דְּאִיהוּ בְּרֵישׁ סְטָר מִזְרָח דַּעֲזָרָה דָא, בְּגִין דְּאַרְבַּע אִינּוּן בְּד' סִטְרִין דְּעָלְמָא, אֲבָל הֵיכָלָא דִּסְטָר

לשון הקודש

שֶׁמְּעַכְּבִים אוֹתוֹ – יִשְׁרֹף הָעוֹלָם בְּשַׁלְהֶבוֹתָיו. וּמָה עוֹשִׂים? כֵּיוָן שֶׁעוֹלֶה הַבֹּקֶר וְחוּט אוֹר יוֹצֵא מִצַּד דָּרוֹם, אָז מִתְחַבְּרִים כֻּלָּם וְנַעֲשִׂים שְׁתֵּי רַגְלַיִם שְׁנֵי טַלְפֵּי עֵגֶל, לְקַיֵּם הַכָּתוּב (יחזקאל א) וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל. וַהֲרֵי יָדַעְתָּ סוֹד זֶה. שְׁאֵלַת עֲנַף הַגֹּרֶן.

לְתוֹךְ עֲזָרָה זוֹ יֵשׁ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה הֵיכָלוֹת, כְּחֶשְׁבּוֹן יְמוֹת הַשָּׁנָה. וּבְכָל פֶּתַח וּפֶתַח כָּתוּב: יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ (תהלים קכב). לֹא יָדוּעַ מַהוּ בַּהֵיכָלוֹת הָאֵלֶּה, אֶלָּא כֻּלָּם נִרְאִים מַעֲשֵׂה צִיּוּר. שִׁבְעָה סִדְרֵי מַרְגָּלִיּוֹת נִרְאִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד.

אִי חָסִיד קָדוֹשׁ, כַּמָּה מְשַׁבַּח רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה הֵיכָל אֶחָד שֶׁהוּא בְּרֹאשׁ צַד מִזְרַח הָעֲזָרָה הַזּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁאַרְבָּעָה הֵם בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי

מִזְרָח, אַסְגֵּי נְהוֹרִין דִּילֵיהּ יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ.

יוֹמָא חַד, בְּיַמָּא רַבָּא, לִוְיָתָן נָפִיק, וְכָל יַמָּא אִזְדַּעְזָע, וְכָל נוּנֵי אָזְלִין לְכָאן וּלְכָאן, כַּד מָטֵי לִוְיָתָן בְּפִתְחָא דִּתְהוֹמָא, שָׁאֲרֵי לְמֶחְדֵּי, וְאִשְׁתְּכַךְ תַּמָּן תְּהוֹמֵי, אֶלָּא הַהוּא כְּחֵיזוּ דְּמַעְיָין, וְאִתְחַפְּיָין נְהוֹרִין, וְלָא אִתְחַזּוּן כָּל אִינּוּן נְהוֹרִין, בַּר נְהוֹרָא דְּהֵיכָלָא דְּבִסְטַר מִזְרָח דָּא.

הַהוּא מַרְגְּלָא דְּקָא אַפִּיק לִוְיָתָן, מִגּוֹ הַהוּא תְּהוֹמָא דְּאִקְרֵי סַגְּדוֹ"ן, מִמָּה אִתְעָבִיד. אֶלָּא יוֹמָא דָא דְּקָא אַפִּיק לִוְיָתָן, דְּאִזְדַּעְזָע יַמָּא, יוֹמָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, ט' בְּאָב אִיהוּ. וְהַהוּא מַרְגְּלָא, דְּכַד דָּכִיר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִבְנוֹי, וְאוֹשִׁיד תְּרֵין דִּמְעִין לְגוֹ יַמָּא רַבָּא, חַד נָפִיל לְגוֹ תְּהוֹמָא דָא דְּאִקְרֵי סַגְּדוֹ"ן, וְחַד נָפִיל לְגוֹ תְּהוֹמָא אַחֲרָא דְּאִקְרֵי גִּילְבָ"א.

לשון הקודש

הָעוֹלָם. אֲבָל הֵיכָל שֶׁל צַד מִזְרָח מַרְבֶּה אוֹרוֹתָיו יוֹתֵר מִכֻּלָּם.

יוֹם אֶחָד בַּיָּם הַגָּדוֹל יָצָא לִוְיָתָן, וְכָל הַיָּם הִזְדַּעְזַע, וְכָל הַדָּגִים הָלְכוּ לְכָאן וּלְכָאן. כְּשֶׁהִגִּיעַ הַלִּוְיָתָן לְפֶתַח פֶּתַח הַתְּהוֹם, מַתְחִיל לִשְׁמֹחַ, וְשָׁכַךְ שָׁם הַתְּהוֹם, אֶלָּא אוֹתוֹ כְּמַרְאֵה הַמַּעְיָן, וּמִתְכַּסִּים הָאוֹרוֹת, וְלֹא נִרְאוּ כָּל אוֹתָם אוֹרוֹת, פְּרָט לְאוֹר הַהֵיכָל שֶׁבְּצַד הַמִּזְרָח הַזֶּה.

אוֹתָהּ מַרְגָּלִית שֶׁמּוֹצִיא הַלִּוְיָתָן מִתּוֹךְ אוֹתוֹ תְּהוֹם שֶׁנִּקְרָא סַגְּדוֹ"ן, מִמָּה נֶעֱשְׂתָה? אֶלָּא יוֹם זֶה שֶׁמּוֹצִיא הַלִּוְיָתָן שֶׁהִזְדַּעְזַע הַיָּם, יוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הוּא ט' בְּאָב. וְאוֹתָהּ מַרְגָּלִית, שֶׁכְּשֶׁזּוֹכֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת בָּנָיו וְזוֹרֵק שְׁתֵּי דְּמָעוֹת לְתוֹךְ הַיָּם הַגָּדוֹל, אַחַת נוֹפֶלֶת לְתוֹךְ תְּהוֹם זֶה שֶׁנִּקְרָא סַגְּדוֹ"ן, וְאַחַת נוֹפֶלֶת לְתוֹךְ תְּהוֹם אַחֵר שֶׁנִּקְרָא גִּילְבָ"א.

בְּגִין דְּחָמֵשׁ תְּהוֹמֵי אַחֲרָנִין אִינּוּן בְּיַמָּא רַבָּא. אֲבָל לָא חֲשִׁיבִין כְּהָנֵי אַחֲרָנִין, וְכֵיוָן דְּנַפְּלֵי אִינּוּן דִּמְעִין, קָפָאָן גּוֹ תְּהוֹמֵי חַד. וְחַד אַטְבַּע גּוֹ תְּהוֹמָא, דְּאִקְרֵי גִּילְבָ"א.

דְּתַתָּא גּוֹ שְׁמָרִים דְּחַמְרָא, דּוּרְדְּיָין בִּישִׁין, נָפִיק חַד עִרְעוּרָא מְקַטְרְגָא, מַזִּיקָא קַדְמָאָה, וְאִיהוּ בְּרוּחָא דִּיוּקְנָא דְּאָדָם, כַּד קָרִיב לְגוֹ קְדֻשָּׁא. כֵּיוָן דְּמִתְעֲבֵר מִתַּמָּן, וּבָעֵי לְנַחְתָּא לְתַתָּא, לְאִתְלַבְּשָׁא בִּלְבוּשָׁא לְנַזְקָא עָלְמָא, נָחִית הוּא וּרְתִיכוּי. וּלְבוּשָׁא קַדְמָאָה דְקָא נָקִיט תַּבְנִית שׁוֹר, דִּיוּקְנָא דְשׁוֹר. וְקַדְמָאָה לַנְּזִיקִין מֵאִינּוּן אַרְבַּע, שׁוֹר אִיהוּ. וְאִינּוּן אַרְבַּע אָבוֹת לְנַזְקָא עָלְמָא. וְכֻלְּהוּ תְּלָתָא אָבוֹת נְזִיקִין, בַּר שׁוֹר, כֻּלְּהוּ דִּילֵיהּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קו) וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר אוֹכֵל עֵשֶׂב. מַהוּ אוֹכֵל עֵשֶׂב, הָא דַּרְשִׁינָן

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁחֲמִשָּׁה תְּהוֹמוֹת אֲחֵרִים הֵם בַּיָּם הַגָּדוֹל, אֲבָל לֹא חֲשׁוּבִים כְּאֵלּוּ הָאֲחֵרִים. וְכֵיוָן שֶׁנּוֹפְלוֹת אֵלּוּ הַדְּמָעוֹת, צָפוֹת תּוֹךְ תְּהוֹם אֶחָד. וְאֶחָד נִטְבָּע תּוֹךְ תְּהוֹם שֶׁנִּקְרָא גִּילְבָ"א.

שֶׁלְּמַטָּה תּוֹךְ שִׁמְרֵי הַיַּיִן, שְׁמָרִים רָעִים, יוֹצֵא עִרְעוּר אֶחָד מְקַטְרֵג, מַזִּיק קַדְמוֹן, וְהוּא בְּרוּחַ דְּמוּת אָדָם כְּשֶׁמִּתְקָרֵב לַקֹּדֶשׁ. כֵּיוָן שֶׁנֶּעֱבָר מִשָּׁם וְרוֹצֶה לָרֶדֶת לְמַטָּה לְהִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשׁ לְהַזִּיק אֶת הָעוֹלָם, יוֹרֵד הוּא וּמַרְכְּבוֹתָיו, וּלְבוּשׁ קַדְמוֹן שֶׁלּוֹבֵשׁ תַּבְנִית שׁוֹר, דְּמוּת שׁוֹר. וְרִאשׁוֹן לַנְּזִיקִין מֵאוֹתָם אַרְבָּעָה הוּא שׁוֹר, וְאוֹתָם אַרְבָּעָה אָבוֹת לְהַזִּיק הָעוֹלָם. וְכֻלָּם שְׁלֹשָׁה אָבוֹת נְזִיקִין פְּרָט לַשּׁוֹר כֻּלָּם שֶׁלּוֹ.

וְעַל זֶה כָּתוּב, (תהלים קו) וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם

בֵּיהּ. אֲבָל עִקָּרָא דְמִלָּה, מִתַּמְצִית הַלֶּחֶם, וְלָא שִׂבְעַת זִינֵי דָגָן, לֵית לֵיהּ בְּהוּ חוּלָקָא, וְלָא יָאוּת לֵיהּ לְמֶהֱוֵי תַּמָּן.

מִדּוּכְתַּיְיהוּ, וְאִלֵּין יַתְבִין בְּדוּכְתַּיְיהוּ, עַד לָא נָפְקֵי אִלֵּין, זְמִינִין אִלֵּין, נְהִירוּ וּנְצִיצוּ דִלְהוֹן, לָא יַכְלִין עַיְינִין לְמִסְבַּל. אַזְלִין בְּסָחֲרָנִין, לֵית לְהוֹן שְׁכִיכוּ לְעָלְמִין.

כַּד אִיסְתָּכַּל בַּר נָשׁ בְּהַאי הֵיכָלָא, מִיַּד בְּאִסְתַּכְּלוּתָא קַדְמָאָה, אִתְחֲזֵי זְעֵיר וְלָא זְעֵיר, אֶסְתָּכַּל יַתִּיר, אִתְחֲזֵי רַב. תּוּ אֶסְתָּכַּל, אִתְחֲזֵי יַתִּיר רַב, כָּל מַה דְּאִסְתָּכַּל, הָכִי אִתְחֲזֵי בְּאִתְפַּשְׁטוּתָא רַב וְעִלָּאָה, עַד דְּדָמֵי (דף קנ"ב ע"ב) **בְּאִסְתַּכְּלוּתָא כְּמִלָּא נִימָא, דְּלֵית לֵיהּ שִׁיעוּרָא.**

עוֹבָדִין סַגִּיאִין לְגוֹ, דְּלָא יְדִיעַ אוּמָנוּ דִלְהוֹן, מִגֵּיהּ נַהֲרָא עֲזָרָה, וְכָל מַה דְּאִית בָּהּ, בַּר כְּרוּבִים

לשון הקודש

בְּתַבְנִית שׁוֹר אֹכֵל עֵשֶׂב. מַהוּ אֹכֵל עֵשֶׂב? הֲרֵי דַּרְשְׁנוּ בוֹ, אֲבָל עִקַּר הַדָּבָר מִתַּמְצִית הַלֶּחֶם, וְלֹא מִשִּׁבְעַת מִינֵי דָגָן, אֵין לוֹ בָּהֶם חֵלֶק, וְלֹא רָאוּי לוֹ לִהְיוֹת שָׁם.

מִמְּקוֹמוֹתֵיהֶם, וְאֵלֶּה יוֹשְׁבִים בִּמְקוֹמוֹתֵיהֶם. עַד שֶׁלֹּא יוֹצְאִים אֵלּוּ, מְזֻמָּנִים אֵלּוּ. אוֹר וְהִתְנוֹצְצוּת שֶׁלָּהֶם אֵין הָעֵינַיִם יְכוֹלוֹת לִסְבֹּל. הוֹלְכִים מִסָּבִיב, אֵין הֵם שׁוֹכְכִים לְעוֹלָמִים.

כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל בֶּן אָדָם בְּהֵיכָל זֶה, מִיָּד בְּהִסְתַּכְּלוּת רִאשׁוֹנָה נִרְאֶה קָטָן וְלֹא קָטָן, מִסְתַּכֵּל יוֹתֵר – נִרְאֶה גָּדוֹל. עוֹד מִסְתַּכֵּל – נִרְאֶה יוֹתֵר גָּדוֹל. כָּל מַה שֶּׁמִּסְתַּכֵּל, כָּךְ נִרְאֶה בְּהִתְפַּשְּׁטוּת גָּדוֹל וְעֶלְיוֹן, עַד שֶׁנִּדְמֶה בַּהִסְתַּכְּלוּת כְּמִלָּא נִימָה שֶׁאֵין לָהּ שִׁעוּר.

מַעֲשִׂים גְּדוֹלִים לִפְנִים שֶׁלֹּא יְדוּעָה

דִּנְהוֹרָא דִּלְהוֹן סַלְקָא עַד רוּם רְקִיעָא, בִּגְוָונִין סַגִּיאִין, וּנְהוֹרִין מְנַצְּצָן. אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִין גּוּפְּנִין, עַבְדִּין אֵיבִין בַּעֲזָרָה דָא.

יַתִּיר (קהלת ד) חוֹבֵק אֶת יָדָיו, בִּמְרִירוּ וַאֲנִינוּ דִּילֵיהּ, וּלְבָתַר אוֹכֵל אֶת בְּשָׂרוֹ בְּעַל כָּרְחֵיהּ, דְּלֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְשַׁלְטָאָה עַל מִלָּה אַחֲרָא. מָה אִתְּהֲנֵי לֵיהּ בְּכָל מַה דְּאַסְטֵי וְעָבִיד וְעָמֵל, דִּלְבָתַר לֵית לֵיהּ רְשׁוּ, אֶלָּא עַל דִּילֵיהּ לְבָתָר מַרְקִיד וְחַדֵּי, כַּכְּסִיל בְּלָא דַעְתָּא כְּלָל, וְאָזִיל בְּלָא תוּעַלְתָּא, וְאָכִיל לְבִשְׂרָא. וּבַשְּׂאָר לֵית לֵיהּ רְשׁוּ. מְרִירוּ דְעֵילָא וְתַתָּא, כַּד יִשְׂרָאֵל בְּעָאקוּ, וְאָכְלֵי לוֹן שַׂנְאֵיהוֹן וְלָא יַהֲבֵי חֵילָא בְּעוֹבָדִין טָבִין דִּלְהוֹן, לְאַפָּקָא מִנֵּיהּ.

וַאֲפִילוּ מִבִּשְׂרֵיהּ דְּאִיהוּ מֵהַאי סְטָר, אַבְּאִישׁ קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, דְּאִיהוּ רַחוּם וְחַנּוּן. אֲבָל

לשון הקודש

אֻמָּנוּתָם, מִשָּׁם מְאִירָה עֲזָרָה וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ בָּהּ, פְּרָט לַכְּרוּבִים שֶׁאוֹרָם עוֹלֶה עַד רוּם הָרָקִיעַ בִּגְוָנִים רַבִּים, וְאוֹרוֹת נוֹצְצִים. אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים גְּפָנִים עוֹשִׂים פֵּרוֹת בַּעֲזָרָה זוֹ.

יוֹתֵר – (קהלת ד) חוֹבֵק אֶת יָדָיו, בִּמְרִירוּת וַאֲנִינוּת שֶׁלּוֹ, וְאַחַר כָּךְ – אוֹכֵל אֶת בְּשָׂרוֹ, בְּעַל כָּרְחוֹ, שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת לִשְׁלֹט עַל דָּבָר אַחֵר. מָה עוֹזֵר לוֹ בְּכָל מַה שֶּׁמַּסְטֶה וְעוֹשֶׂה וְעָמֵל שֶׁלְּאַחַר כָּךְ אֵין לוֹ רְשׁוּת אֶלָּא עַל שֶׁלּוֹ, אַחַר כָּךְ מַרְקִיד וְשָׂמֵחַ כִּכְסִיל בְּלִי דַעַת כְּלָל, וְהוֹלֵךְ לְלֹא תוֹעֶלֶת וְאוֹכֵל הַבָּשָׂר. וּבַשְּׂאָר אֵין לוֹ רְשׁוּת. מְרִירוּת שֶׁלְּמַעְלָה וְשֶׁלְּמַטָּה, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּצָרָה וְאוֹכְלִים אוֹתָם שׂוֹנְאֵיהֶם, וְלֹא נוֹתְנִים כֹּחַ בְּמַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ.

וַאֲפִלּוּ מִבְּשָׂרוֹ שֶׁהוּא מִצַּד זֶה, מֵרַע לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא רַחוּם וְחַנּוּן. אֲבָל עַל

עַל דִּילֵיהּ, רוּחָא קַדִּישָׁא וְנִשְׁמְתָא קַדִּישָׁא, לֵית עִלָּאִין וְתַתָּאִין יַכְלִין לְשַׁלְטָא עֲלוֹי כְּלָל. וְעַל דָּא כָּל תַּסְקוּפִין, וְכָל מַה דְּאַסְטֵי הַהוּא רָע, דְּחָשִׁיב לְמִשְׁלַט עַל רוּחָא קַדִּישָׁא, וּלְבָתַר לָא יְכִיל, וְיָשׁוּב וְאוֹכֵל אֶת בְּשָׂרוֹ. מַה תּוֹעַלְתָּא הָוָה לֵיהּ. וְעוֹד דְּאִינּוּן חָפָּאן כֻּלְּהוּ כְּעַרְטִירָאָה תַּקִּיף, וְלֵית שְׁכִיכוּ לְעִלָּאִין וְתַתָּאִין.

תָּא וְאֵימָא לָךְ מִלָּה. אִי תֵּימָא, דְּחֵדוּ הוּא לְמַלְאָךְ הַמָּוֶת, כַּד קָטִיל בְּנֵי נָשָׁא. לָאו. אֶלָּא בְּגִין דְּחָמֵי דִּרְעוּתָא דְמָארֵיהּ בְּכַךְ, אַחְזֵי גַּרְמֵיהּ בְּחֵדוּ, לְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (תהלים קמח) רוּחַ סְעָרָה עוֹשָׂה דְבָרוֹ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְהָא אִיהוּ אָזִיל וּמְרַקֵּד בְּחֶדְוָה קַמֵּי נָשִׁין. אָמַר לֵיהּ אִי חֲסִידָא קַדִּישָׁא, וַדַּאי הָכִי הוּא, לְאַחֲזָאָה קַמֵּי מַלְכָּא דְנִיחָא לֵיהּ בִּרְעוּתֵיהּ דְמַלְכָּא. אֲבָל נַיְיחָא דִילֵיהּ בְּהֶסְפֵּדָא דְנָשִׁין, אִיהוּ רָקִיד וְאוּדְנֵיהּ לְהֶסְפֵּדָא.

לשון הקודש

שֶׁלּוֹ, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וּנְשָׁמָה קְדוֹשָׁה, אֵין עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים יְכוֹלִים לִשְׁלֹט עָלָיו כְּלָל. וְעַל כָּךְ כָּל הָעֲלִילוֹת וְכָל מַה שֶּׁמַּסְטֶה אוֹתוֹ רָע, שֶׁחוֹשֵׁב לִשְׁלֹט עַל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְאַחַר כָּךְ לֹא יָכוֹל, וְיָשׁוּב וְאוֹכֵל אֶת בְּשָׂרוֹ, מַה תּוֹעֶלֶת הָיָה לוֹ? וְעוֹד, שֶׁהֵם מְכַסִּים כֻּלָּם כְּמוֹ מְעֻרְפָּל חָזָק, וְאֵין שׁוֹכְבִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

בֹּא וְאֹמַר לְךָ דָּבָר. אִם תֹּאמַר שֶׁשִּׂמְחָה הִיא לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת כְּשֶׁהוֹרֵג בְּנֵי אָדָם – לֹא. אֲבָל מִשּׁוּם שֶׁרוֹאֶה שֶׁרְצוֹן רִבּוֹנוֹ בְּכָךְ, מַרְאֶה עַצְמוֹ בְּשִׂמְחָה לַעֲשׂוֹת רְצוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (תהלים קמח) רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְהֲרֵי הוּא מְרַקֵּד וְהוֹלֵךְ בְּחֶדְוָה לִפְנֵי נָשִׁים. אָמַר לוֹ, אִי חָסִיד קָדוֹשׁ, וַדַּאי כָּךְ זֶה, לְהַרְאוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁנּוֹחַ לוֹ בִּרְצוֹן הַמֶּלֶךְ. אֲבָל הַנַּחַת

אָמַר לֵיהּ אִי הָכִי, אֲמַאי אָזִיל וְאַסְטֵי עַל בַּר נָשׁ לְעֵילָא, וְאַדְכַּר לְחוֹבוֹי. אָמַר לֵיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ זָקֵן וּכְסִיל, וְחָשִׁיב לְמִשְׁלַט עַל רוּחָא, וְכָל תִּאוּבְתֵּיהּ בְּגִינֵי כַּךְ אִיהוּ, לְסוֹף לָא שַׁלִּיט אֶלָּא עַל דִּילֵיהּ. בִּשְׂרָא דִּילֵיהּ. וְעַל דָּא כְתִיב, (תהלים ז) יָשׁוּב עֲמָלוֹ בְרֹאשׁוֹ.

אָזִיל וּבָעֵי לְאַרְגְּשָׁא עָלְמָא, וּמַיָּא סְלִיקִין מִגּוֹ שְׁאַר תְּהוֹמִין, וּבָעָאן לְחַפְּיָא עָלְמָא, אִינּוּן דְּמְעִין רְתִיחִין יַתִּיר מִכָּל אֵשָׁא דְעָלְמָא. וּמִגּוֹ תּוֹקֶף דִּרְתִיחוּ דִּלְהוֹן, אַקְפּוּ מַיָּא, גּוֹ יַמָּא דְנִקְפֵּא. וְאִלְמָלֵא דְרָמַז קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד נְשִׁיבוּ מִסִּטְרָא דְאַבְרָהָם, מֵעַמּוּדָא דִילֵיהּ, וְאַחְזֵי עַל עָלְמָא, לָא יְכִיל לְמֵיקָם אֲפִילוּ רִגְעָא חָדָא.

לשון הקודש

שֶׁלּוֹ בְּהֶסְפֵּד הַנָּשִׁים. הוּא רוֹקֵד, וְאָזְנָיו לַהֶסְפֵּד.

אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ, מַדּוּעַ הוֹלֵךְ וּמַסְטֶה עַל הָאָדָם לְמַעְלָה וּמַזְכִּיר חֲטָאָיו? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא (קהלת ד) זָקֵן וּכְסִיל, וְחוֹשֵׁב לִשְׁלֹט עַל הָרוּחַ, וְכָל תַּאֲוָתוֹ הִיא בִּגְלַל זֶה. בַּסּוֹף לֹא שׁוֹלֵט אֶלָּא עַל שֶׁלּוֹ, בְּשָׂרוֹ, וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים ז) יָשׁוּב עֲמָלוֹ בְרֹאשׁוֹ.

הוֹלֵךְ וְרוֹצֶה לְרַגֵּשׁ אֶת הָעוֹלָם, וּמַיִם עוֹלִים מִתּוֹךְ שְׁאָר תְּהוֹמוֹת וְרוֹצִים לְכַסּוֹת הָעוֹלָם. אוֹתָן דְּמָעוֹת רוֹתְחוֹת יוֹתֵר מִכָּל אֵשׁ שֶׁבָּעוֹלָם. וּמִתּוֹךְ תֹּקֶף הָרְתִיחָה שֶׁלָּהֶן, קוֹפְאִים הַמַּיִם תּוֹךְ הַיָּם הַקָּפוּא, וְאִלְמָלֵא שֶׁרָמַז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נְשִׁיבָה אַחַת מִצַּד אַבְרָהָם מֵעַמּוּד שֶׁלּוֹ וְנִרְאֶה כָּל הָעוֹלָם, לֹא יָכוֹל לַעֲמֹד אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד.

אִינּוּן דִּמְעִין כַּד נַפְלִין גּוֹ יַמָּא, אִשְׁתְּמַע קָלָא בֵּין יַמָּא, עַד מְעַרְתָּא דְכַפְלְתָּא. מִקַּל נְהִימוּ דִלְהוֹן דְּקָא אִשְׁתְּמַע תַּמָּן, כַּד עָאלִין גּוֹ יַמָּא, מִתְעָרָן אֲבָהָן קַדְמָאֵי, וְקָמוּ, וְחָשְׁבוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְאָהַפְּכָא עָלְמָא, עַד דְּקָלָא נָפִיק וְאָמַר לוֹן, לָא תִדְחָלוּ רְחִימִין קַדִּישִׁין, בְּגִינֵכוֹן דָּכִיר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִבְנֵיכוֹן, וְאִיהוּ בָּעֵי דְּמִפְּרַק לוֹן, וְאַתּוּן תֶּחֱמוּן.

אַלְפָּא בֵּיתִין כֻּלְּהוּ, מִשֶּׁלָּבָן וּמִתְצָרְפָאן אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְאִתְחַבְּרָן בְּצֵרוּפָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא. כֵּיוָן דְּאִתְחָזוּן אַתְוָון בְּצֵרוּפָא דָא, אִלֵּין גְּנִיזִין, וְנָפְקִין אַחֲרָנִין, וְכֵן כֻּלְּהוּ. אִלֵּין גְּנִיזִין, וְאִלֵּין נָפְקִין, כֻּלְּהוּ לְגוֹ בְּחָלוּלָא דְּאִינּוּן כַּפְּתּוֹרִים.

תּוּ פַּרְחֵי תְּלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא בַּאֲוִירָא וְנָפְקָא לְבַר, וְקַיְּימָא שְׁמָא בְּאַרְבַּע אַתְוָון, תַּלְיָין בַּאֲוִירָא

לשון הקודש

אוֹתָן דִּמְעוֹת כְּשֶׁנּוֹפְלוֹת לְתוֹךְ הַיָּם, נִשְׁמָע קוֹל בֵּין הַיָּם עַד מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה. מִקּוֹל נַהֲמָתָם שֶׁנִּשְׁמָע שָׁם כְּשֶׁנִּכְנָסִים לְתוֹךְ הַיָּם, מִתְעוֹרְרִים אָבוֹת הָרִאשׁוֹנִים, וְקָמוּ, וְחָשְׁבוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לַהֲפֹךְ אֶת הָעוֹלָם, עַד שֶׁקּוֹל יוֹצֵא וְאוֹמֵר לָהֶם: אַל תִּפַּחֲדוּ אֲהוּבִים קְדוֹשִׁים, בִּגְלַלְכֶם זוֹכֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת בְּנֵיכֶם, וְהוּא רוֹצֶה לִגְאֹל אוֹתָם, וְאַתֶּם תִּרְאוּ.

כָּל הָאַלְפָּא בֵּיתוֹת מְשֻׁלָּבוֹת וּמִצְטָרְפוֹת אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וּמִתְחַבְּרוֹת בְּצֵרוּף הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. כֵּיוָן שֶׁנִּרְאוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּצֵרוּף זֶה, אֵלֶּה נִגְנָזִים, וְיוֹצְאִים אֲחֵרִים, וְכֵן כֻּלָּם. אֵלֶּה נִגְנָזִים, וְאֵלֶּה יוֹצְאִים, כֻּלָּם לִפְנִים בַּחֲלַל אוֹתָם כַּפְּתּוֹרִים.

שׁוּב פּוֹרְחִים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם בָּאֲוִיר וְיוֹצְאִים הַחוּצָה, וְעוֹמֵד הַשֵּׁם בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, תְּלוּיִים בָּאֲוִיר שָׁעָה וָחֵצִי. לְאַחַר

שַׁעֲתָא וּפַלְגָּא, לְבָתָר גָּנִיז דָּא, מִיַּד נָפִיק מִגּוֹ אֲוִירָא מֵחָלוּלָא דִּילֵיהּ, שְׁמָא דִּתְרֵיסָר אַתְוָון, פָּרַח וְתַלְיָא בַּאֲוִירָא, שַׁעֲתָא חָדָא, וְלָא יַתִּיר. לְבָתָר גָּנִיז דָּא, וְנָפְקָא מִיַּד צְרוּפָא דְּאַתְוָון אַחֲרָנִין, שְׁמָא דכ' (דכ"ב) אַתְוָון, וְתַלְיָין בַּאֲוִירָא שַׁעֲתָא אַחֲרָא, וְאַגְנִיז. וּמִיַּד נָפְקֵי אַתְוָון מֵחָלוּלָא אַחֲרָא, שְׁמָא דִּתְמָנְיָא וְעֶשְׂרִין אַתְוָון, מִתְעַטְּרִין כֻּלְּהוּ בְּכִתְרַיְיהוּ, וְקַיְּימֵי שַׁעֲתָא וּפַלְגָּא, וְאַגְנִיז דָּא. וּמִיַּד נָפְקֵי תַלְיָא בַּאֲוִירָא, שְׁמָא דְּעֶשְׂרִין וַחֲמֵשׁ אַתְוָון בְּצִרוּפַיְיהוּ, וְקַיְּימָא שַׁעֲתָא וּתְלַת רִגְעֵי, נַפְקֵי אַתְוָון דְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון.

לְעָלְמָא קַיְּימָא.

שְׁמָהָן. אֶלָּא אַתְוָון כּוּלְּהוּ, לָא (דף קנ"ג ע"א) מִשְׁתַּכְּחֵי לְעָלְמִין, בַּלְּטֵי וּמְנַצְּצֵי לְבַר, וְסַלְקֵי וְנַחְתֵּי, לֵית מָאן דְּיָכִיל לְקַיְּימָא בְּהוּ, בַּר מָשִׁיחַ בְּטוֹרַח סַגִּי. דָּא גָּנִיז, לְבָתָר דְּקַיְּימָא תְּרֵין שַׁעְתִּין וְעֶשְׂרִין וּתְרֵין

לשון הקודש

שֶׁנִּגְנַז זֶה מִיָּד יוֹצֵא מִתּוֹךְ חֲלַל הָאֲוִיר שֵׁם שֶׁל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת, פּוֹרֵחַ וְתָלוּי בָּאֲוִיר שָׁעָה אַחַת, וְלֹא יוֹתֵר. אַחַר כָּךְ זֶה נִגְנָז, וְיוֹצֵא מִיָּד צֵרוּף אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת, שֵׁם שֶׁל כ' (שֶׁל כ"ב) אוֹתִיּוֹת, וְתָלוּי בָּאֲוִיר שָׁעָה אַחֶרֶת וְנִגְנָז. וּמִיָּד יוֹצְאוֹת אוֹתִיּוֹת מֵחָלָל אַחֵר, שֵׁם שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה אוֹתִיּוֹת, מִתְעַטְּרִים כֻּלָּם בְּכִתְרֵיהֶם, וְעוֹמְדִים שָׁעָה וָחֵצִי, וְנִגְנָז זֶה. וּמִיָּד יוֹצְאִים תְּלוּיִים בָּאֲוִיר שֵׁם שֶׁל עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת בְּצֵרוּפֵיהֶן, וְעוֹמֵד שָׁעָה וּשְׁלֹשָׁה רְגָעִים. יוֹצְאוֹת אוֹתִיּוֹת שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וְעוֹמְדוֹת לְעוֹלָם.

הַשֵּׁמוֹת. אֶלָּא כֻּלָּם אוֹתִיּוֹת, לֹא שׁוֹכְבִים לְעוֹלָמִים, בּוֹלְטִים וְנוֹצְצִים הַחוּצָה, וְעוֹלִים וְיוֹרְדִים. אֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לַעֲמֹד בָּהֶם, פְּרָט לַמָּשִׁיחַ בְּטֹרַח גָּדוֹל. זֶה גָּנוּז, לְאַחַר שֶׁעוֹמֵד

רְגָעִין, וְהַאי שְׁמָא גְּלִיפָא דְּע"ב אַתְוָון קָא נָפִיק. וְקַיְּימָא וְתַלְיָא בַּאֲוִירָא, שַׁעֲתָא וּפַלְגָּא. כָּל הֲנֵי שְׁמָהָן לָא נָפְקֵי, וְלָא אִתְחֲזוּן, אֶלָּא זִמְנָא חָדָא בְיוֹמָא, אֲבָל אִינוּן אַלְפָא בֵּיתִין, אִתְחֲזוּן פָּרְחִין בַּאֲוִירָא, וּמִצָּרְפִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, תְּלַת זִמְנִין בְיוֹמָא.

כַּד פָּרְחָן אַתְוָון דְּאַלְפָא בֵּיתִין, אִלֵּין פָּרְחִין מִכָּאן, וְאִלֵּין מִכָּאן, וּמִתְצָרְפָן כֻּלְּהוּ. כַּד נָחִית תַּמָּן רַב מְתִיבְתָּא, שָׁרֵי, מָשִׁיחַ חָמָא בְּצִרוּפָא דְּאַלְפָא בֵּיתָא, אַתְוָון כְּמָה דְּחָמָא דָנִיאֵל, דְּאִינוּן ממתום ננקפי אאלרן.

כָּל מַעֲלֵי שַׁבְּתָא, כַּד מְקַדְּשִׁין יִשְׂרָאֵל יוֹמָא לְתַתָּא, כְּרוֹזָא כָּרִיז לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, אִתְכְּנָשׁוּ מַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין, אַתְקָנוּ כֻּרְסְיָין (קַדִּישִׁין). מָאן חָמֵי חֶדְוָה, בִּתְלַת מְאָה וְתִשְׁעִין רְקִיעִין, כַּמָּה מְמָנָן, כַּמָּה

לשון הקודש

שְׁעָתַיִם וְעֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם רְגָעִים, וְהַשֵּׁם הֶחָקוּק שֶׁל ע"ב אוֹתִיּוֹת יוֹצֵא וְעוֹמֵד וְתָלוּי בָּאֲוִיר שָׁעָה וָחֵצִי. כָּל הַשֵּׁמוֹת הָאֵלֶּה לֹא יוֹצְאִים וְלֹא נִרְאִים, אֶלָּא פַּעַם אַחַת בַּיּוֹם, אֲבָל אוֹתָן א"ב נִרְאוֹת פּוֹרְחוֹת בָּאֲוִיר, וּמִצְרְפוֹת אֵלֶּה בְּאֵלֶּה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם.

כְּשֶׁפּוֹרְחוֹת אוֹתִיּוֹת הָאַלֶּף בֵּית, אֵלֶּה פּוֹרְחוֹת מִכָּאן וְאֵלֶּה מִכָּאן, וּמִצְטָרְפוֹת כֻּלָּן.

כְּשֶׁיּוֹרֵד שָׁם רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, מַתְחִיל, מָשִׁיחַ רוֹאֶה בְּצִרוּף א"ב אוֹתִיּוֹת כְּמוֹ שֶׁרָאָה דָנִיאֵל, שֶׁהֵם: ממתום ננקפי אאלרן (מְנָא מְנָא תְּקֵל וּפַרְסִין (דניאל ה, כה)).

כָּל עֶרֶב שַׁבָּת, כְּשֶׁמְּקַדְּשִׁים יִשְׂרָאֵל אֶת הַיּוֹם לְמַטָּה, כָּרוֹז מַכְרִיז לְאַרְבָּעָה צִדְדֵי הָעוֹלָם: הִתְכַּנְּסוּ מֶרְכָּבוֹת קְדוֹשׁוֹת! הַתְקִינוּ כִּסְאוֹת (קְדוֹשִׁים) מִי רָאָה חֶדְוָה בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת

שִׁלְטוֹנִין, מִתְכַּנְּשִׁין לְאַתְרַיְיהוּ. כֵּיוָן דְּיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא מִקַּדְּשִׁין (לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא), כְּדֵין אִתְּעַר אִילָנָא דְּחַיֵּי, וְאָקִישׁ בְּאִינּוּן טַרְפִּין דִּילֵיהּ, רוּחַ נְשִׁיבוּ חַד מִגּוֹ עָלְמָא דְּאָתֵי, וְאִינּוּן עֲנָפִין דְּאִילָנָא מִתְנַעְנְעָן, וְסַלְקִין רֵיחִין דְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

הַהוּא אִילָנָא דְּחַיֵּי אִתְּעַר, וְאַפִּיק נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין, וּפָרִישׁ עַל עָלְמָא. וְעִם כָּל דָּא, נִשְׁמָתִין נָפְקִין, וְנִשְׁמָתִין עָאלִין, אִלֵּין מִתְעָרֵי אִלֵּין, אִלֵּין נָפְקִין וְאִלֵּין עָאלִין, וְאִילָנָא דְּחַיֵּי בְּחֶדְוָה.

וּכְדֵין, יִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ מִתְעַטְּרִין בְּעִטְּרִין דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין, כֻּלְּהוּ בְּחֶדְוָה בְּנַיְיחָא. וְכָל הַשַּׁבָּת, אִית לוֹן הַהוּא חֶדְוָה, וְהַהוּא נַיְיחָא, וְכָל צַדִּיקַיָּיא דִּי בְגִנְתָּא, כֻּלְּהוּ סַלְקִין וּמִתְעַנְּגִין בְּעִנּוּגָא עִלָּאָה, דְּעָלְמָא דְּאָתֵי. כֵּיוָן דְּנָפִיק שַׁבָּתָא, כֻּלְּהוּ נִשְׁמָתִין פָּרְחִין וְסַלְקִין.

לשון הקודש

וְתִשְׁעִים רְקִיעִים? כַּמָּה מְמֻנִּים, כַּמָּה שַׁלִּיטִים מִתְכַּנְּסִים לִמְקוֹמוֹתֵיהֶם. כֵּיוָן שֶׁיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה מְקַדְּשִׁים (לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא), אָז מִתְעוֹרֵר עֵץ הַחַיִּים, וּמַקִּישׁ בְּאוֹתָם הֶעָלִים שֶׁלּוֹ רוּחַ נְשִׁיבוּת אַחַת מִתּוֹךְ עוֹלָם הַבָּא, וְאוֹתָם עַנְפֵי הָאִילָן מִתְנַעְנְעִים, וְעוֹלִים רֵיחוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא.

אוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים מִתְעוֹרֵר, וּמוֹצִיא נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת, וּפוֹרֵשׂ עַל הָעוֹלָם. וְעִם כָּל זֶה נְשָׁמוֹת יוֹצְאוֹת וּנְשָׁמוֹת נִכְנָסוֹת. אֵלֶּה מְעוֹרְרִים אֵלֶּה, אֵלֶּה יוֹצְאִים וְאֵלֶּה נִכְנָסִים, וְעֵץ הַחַיִּים בְּחֶדְוָה.

וְאָז יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם מִתְעַטְּרִים בָּעֲטָרוֹת שֶׁל אוֹתָן נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת, כֻּלָּם בְּחֶדְוָה בִּמְנוּחָה. וְכָל הַשַּׁבָּת יֵשׁ לָהֶם אוֹתָהּ חֶדְוָה וְאוֹתָהּ מְנוּחָה, וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁבַּגָּן, כֻּלָּם

תָּא חֲזֵי, כַּד עָיֵיל שַׁבְּתָא נִשְׁמָתִין נַחְתִּין לְשַׁרְיָיא עַל עַמָּא קַדִּישָׁא. וְנִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּיא סַלְקִין לְעֵילָא. כַּד נָפִיק שַׁבְּתָא, נִשְׁמָתִין סַלְקִין, אִינּוּן דְּשָׁארוּ עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. וְנִשְׁמָתִין נַחְתִּין, אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּיא.

כֵּיוָן דְּסַלְקִין כֻּלְּהוּ נִשְׁמָתִין דְּשָׁארוּ עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. סַלְקֵי וְקַיְּימִין בְּדִיוּקְנָא קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁאִיל לְכֻלְּהוּ, מָאי חִדּוּשָׁא הָוָה לְכוּ בְּהַהוּא עָלְמָא בְּאוֹרַיְיתָא. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּחִדּוּשָׁא דְּאוֹרַיְיתָא אַמְרַת קַמֵּיהּ. כַּמָּה חֶדְוָה עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּנִישׁ לְפָמַלְיָא דִּילֵיהּ, וְאָמַר, שִׁמְעוּ חִדּוּשָׁא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאַמְרַת נִשְׁמָתָא דָּא דִּפְלוֹנִי, וְכֻלְּהוּ מוּקְמֵי הַהִיא מִלָּה בִּתְרֵי מְתִיבְתֵּי. אִינּוּן לְתַתָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא, חָתִים לְהַהִיא מִלָּה.

לשון הקודש

עוֹלִים וּמִתְעַנְּגִים בְּעֹנֶג עֶלְיוֹן שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא. כֵּיוָן שֶׁיּוֹצֵאת הַשַּׁבָּת, כָּל הַנְּשָׁמוֹת פּוֹרְחוֹת וְעוֹלוֹת.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁנִּכְנֶסֶת שַׁבָּת, נְשָׁמוֹת יוֹרְדוֹת לִשְׁרוֹת עַל הָעָם הַקָּדוֹשׁ, וְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים עוֹלוֹת לְמַעְלָה. כְּשֶׁיּוֹצֵאת הַשַּׁבָּת, הַנְּשָׁמוֹת עוֹלוֹת, אוֹתָן שֶׁשָּׁרוּ עַל יִשְׂרָאֵל. וּנְשָׁמוֹת יוֹרְדוֹת, אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים.

כֵּיוָן שֶׁעוֹלוֹת כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁשָּׁרוּ עַל יִשְׂרָאֵל, עוֹלוֹת וְעוֹמְדוֹת בִּדְמוּת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹאֵל אֶת כֻּלָּם: אֵיזֶה חִדּוּשׁ הָיָה לָכֶם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם בַּתּוֹרָה? אַשְׁרֵי מִי שֶׁאוֹמֵר לְפָנָיו חִדּוּשׁ עַל הַתּוֹרָה. כַּמָּה חֶדְוָה עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מְכַנֵּס פָּמַלְיָה שֶׁלּוֹ וְאוֹמֵר: שִׁמְעוּ חִדּוּשׁ תּוֹרָה שֶׁאוֹמֶרֶת נִשְׁמַת פְּלוֹנִי זֶה. וְכֻלָּם מַעֲמִידִים

תָּא חֲזֵי, כַּד מִלָּה אִתְחַדָּשׁ בְּאוֹרַיְיתָא, וְנִשְׁמְתָא דְנַחְתָּא בְּשַׁבְּתָא אִתְעַסְּקַת בְּאִינּוּן מִלִּין חַדְתִּין, וְסַלְקֵי לְעֵילָא. כָּל פָּמַלְיָא דִלְעֵילָא, צַיְיתִין לְהַהוּא מִלָּה, וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ מִתְרָבִין בְּנַדְפִּין, וּמִתְלַבְּשָׁן בְּנַדְפִּין. וְכַד שָׁאִיל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא תָבִין וְשַׁתְקִין, כְּדֵין חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ מַה כְּתִיב, (יחזקאל א) בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַנְפֵיהֶן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (איוב לב) כִּי עָמְדוּ לֹא עָנוּ עוֹד. (נחמיה ח) וּכְפִתְחוֹ עָמְדוּ כָל הָעָם.

וְאִי תֵּימָא, שְׁתִיקָה אֲמַאי קָרוּ לֵיהּ עֲמִידָה. אֶלָּא, בְּדִבּוּרָא אִית ז' שַׁיְיפִין דְּמִתְנַעֲנְעָן בַּהֲדֵיהּ, לִבָּא. רֵיאָה. קָנֵה. לָשׁוֹן. שִׁנַּיִם. שִׂפְוָון. בָּשָׂר. וּבִשְׁתִיקָה קַיְימוּ בְּקִיּוּמַיְיהוּ, בְּלָא נִעְנוּעָא. וְעַל דָּא קָרֵי לַשְׁתִיקָה עֲמִידָה.

לשון הקודש

אוֹתוֹ דָּבָר בִּשְׁתֵּי יְשִׁיבוֹת. הֵם לְמַטָּה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה חוֹתֵם לְאוֹתוֹ דָּבָר.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁדָּבָר מִתְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה וּנְשָׁמָה שֶׁיּוֹרֶדֶת בְּשַׁבָּת הִתְעַסְּקָה בְּאוֹתָם דְּבָרִים חֲדָשִׁים וְעוֹלָה לְמַעְלָה, כָּל הַפָּמַלְיָה שֶׁל מַעְלָה מַקְשִׁיבָה לְאוֹתוֹ דָּבָר, וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ מִתְרַבִּים בִּכְנָפַיִם וּמִתְלַבְּשִׁים בִּכְנָפַיִם. וּכְשֶׁשּׁוֹאֵל אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא מְשִׁיבִין, וְשׁוֹתְקִין, אָז חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ מַה כָּתוּב? (יחזקאל א) בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַנְפֵיהֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לב) כִּי עָמְדוּ לֹא עָנוּ עוֹד. (נחמיה ח) וּכְפִתְחוֹ עָמְדוּ כָל הָעָם.

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה לַשְׁתִיקָה קָרְאוּ עֲמִידָה? אֶלָּא בַּדִּבּוּר יֵשׁ שִׁבְעָה אֵיבָרִים שֶׁמִּתְנַעְנְעִים יַחַד אִתּוֹ: לֵב, רֵאָה, קָנֶה, לָשׁוֹן, שִׁנַּיִם, שִׂפָתַיִם, בָּשָׂר. וּבַשְׁתִיקָה עוֹמְדִים בְּעָמְדָם לְלֹא נִעְנוּעַ, וְעַל זֶה קוֹרְאִים לַשְׁתִיקָה עֲמִידָה.

דְּהָא רַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר, (נ"א רַב מְתִיבְתָּא) (תהלים כ) **יִשְׁלַח עֶזְרֶךָ מִקֹּדֶשׁ וְגוֹ'. מִקֹּדֶשׁ, דָּא קִדּוּשׁ יָדַיִם. וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָ, דָּא הַמּוֹצִיא, דְּאִיהוּ סָעִיד לִבָּא דְּבַר נָשׁ. יִזְכּוֹר כָּל מִנְחוֹתֶיךָ, כָּל לְאַסְגָּאָה מִלָּה אַחֲרָא, דָּא נְטִילַת יָדַיִם בַּתְרַיְיתָא. וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה סֶלָה, דָּא בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בְּזִמּוּן. וְאִי אַתְּ עָבִיד כֵּן, יִתֶּן לְךָ כִּלְבָבֶךָ וְכָל עֲצָתְךָ יְמַלֵּא. וּבְשַׁבָּת מְקַדֵּשׁ, דָּא קִדּוּשָׁא רַבָּא. וְעַל מִלָּה דָא, אִתְעַטָּרוּ צַדִּיקַיָּיא בְּגַן עֵדֶן, מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת אַחֲרָא.**

תּוּ פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה מ) **עַל הַר** (דף קע"ג ע"ב) **גָּבוֹהַּ עֲלִי לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן וְגוֹ'. עַל הַר גָּבוֹהַּ, הַאי וַדָּאי הַר הָעֲבָרִים, אֲתָר דְּמֹשֶׁה אִתְקְבַר. וְהָא אוּקְמוּהָ, דִּשְׁכִינְתָּא תְּסַלֵּק לְתַמָּן, וּתְבַשֵּׂר עָלְמָא. אֲבָל כֹּלָּא אִיהוּ, מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן, דָּא אִיהִי חֶפְצֵי בָהּ, אִתְּתָא דְּנָתָן בַּר דָּוִד. אִמָּא אִיהִי דְּמָשִׁיחָא, מְנַחֵם בַּ"ר עַמִּיאֵ"ל,**

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי רַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר, (תהלים כ) יִשְׁלַח עֶזְרֶךָ מִקֹּדֶשׁ וְגוֹ'. מִקֹּדֶשׁ – זֶה קִדּוּשׁ יָדַיִם. וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָ – זֶה הַמּוֹצִיא, שֶׁהוּא סוֹעֵד לֵב הָאָדָם. יִזְכֹּר כָּל מִנְחֹתֶיךָ, כָּל – לְרַבּוֹת דָּבָר אַחֵר, זוֹ נְטִילַת יָדַיִם אַחֲרוֹנָה. וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה סֶלָה – זוֹ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בְּזִמּוּן. אִם אַתָּה עוֹשֶׂה כֵּן, יִתֶּן לְךָ כִּלְבָבֶךָ וְכָל עֲצָתְךָ יְמַלֵּא. וּבְשַׁבָּת מְקַדֵּשׁ, זֶה קִדּוּשׁ הַגָּדוֹל. וְעַל דָּבָר זֶה הִתְעַטְּרוּ הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת אַחֶרֶת.

עוֹד פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה מ) עַל הַר גָּבֹהַּ עֲלִי לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן וְגוֹ'. עַל הַר גָּבֹהַּ – זֶה וַדַּאי הַר הָעֲבָרִים, מָקוֹם שֶׁמֹּשֶׁה נִקְבַּר בּוֹ. וְהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁשְּׁכִינָה תַּעֲלֶה לְשָׁם וּתְבַשֵּׂר לָעוֹלָם. אֲבָל הַכֹּל הוּא מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן, זוֹהִי חֶפְצֵי בָהּ, אֵשֶׁת נָתָן בֶּן דָּוִד, אֵם הַמָּשִׁיחַ,

וְאִיהִי תִּיפּוּק וּתְבַשֵּׁר, וְאִיהִי בִּכְלָלָא דִּמְבַשֶּׁרֶת צִיּוֹן. **קָלָא** יִשְׁתְּמַע בְּעָלְמָא, וּתְרֵין מַלְכִין יִתְעָרוּן בְּעָלְמָא, לְאַגָּחָא קְרָבָא, וְיִפּוּק שְׁמָא קַדִּישָׁא עַל עָלְמָא. מַה תְּבַשֵּׁר וְתֵימָא. (ישעיה מ) הִנֵּה יְיָ אֱלֹהִים בְּחָזָק יָבֹא וּזְרוֹעוֹ מוֹשְׁלָה לוֹ. הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו. הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּרִיז בְּכָל פָּמַלְיָא דִּלְעֵילָא, וְיֵימָא לוֹן, אִתְכְּנָשׁוּ וְדָאִינוּ דִּינָא. מָאן דְּמָסַר נִשְׁמָתֵיהּ עַל קִדּוּשַׁת שְׁמִי, אַגְרֵיהּ מָאי הוּא. וְאִינּוּן יֵימְרוּן כַּךְ וְכַךְ. מָאן דְּסָבִיל כַּמָּה חֵרוּפִין וְגִדּוּפִין בְּכָל יוֹמָא עָלַי, מַהוּ אַגְרֵיהּ. אִינּוּן אַמְרֵי כַּךְ. מָאן דְּאִתְעֲנָשׁ בְּכָל יוֹמָא עָלַי, מַהוּ אַגְרֵיהּ. אִינּוּן אַמְרֵי כַּךְ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו.

מַהוּ וּפְעֻלָּתוֹ. אֶלָּא כְּמָה דִּכְתִיב, (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ וְגוֹ'. פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ. דָּא הוּא

לשון הקודש

מְנַחֵם בַּ"ר עַמִּיאֵ"ל, וְהִיא תֵּצֵא וּתְבַשֵּׁר, וְהִיא בִּכְלַל מְבַשֶּׁרֶת צִיּוֹן.

קוֹל יִשָּׁמַע בָּעוֹלָם, וּשְׁנֵי מְלָכִים יִתְעוֹרְרוּ בָּעוֹלָם לַעֲרֹךְ קְרָב, וְיֵצֵא שֵׁם הַקָּדוֹשׁ עַל הָעוֹלָם. מַה תְּבַשֵּׁר וְתֹאמַר? (שם) הִנֵּה ה' אֱלֹהִים בְּחָזָק יָבֹא וּזְרֹעוֹ מֹשְׁלָה לוֹ הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו. הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ – שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכְרִיז בְּכָל פָּמַלְיָה שֶׁל מַעְלָה וְיֹאמַר לָהֶם: הִתְכַּנְּסוּ וְדוּנוּ דִּין, מִי שֶׁמָּסַר נִשְׁמָתוֹ עַל קְדֻשַּׁת שְׁמִי מַהוּ שְׂכָרוֹ? וְאֵלּוּ יֹאמְרוּ כָּךְ וְכָךְ. מִי שֶׁסָּבַל כַּמָּה חֵרוּפִים וְגִדּוּפִים בְּכָל יוֹם עָלַי מַה שְׂכָרוֹ? הֵם יֹאמְרוּ כָּךְ. מִי שֶׁנֶּעֱנָשׁ בְּכָל יוֹם יוֹם עָלַי מַה שְׂכָרוֹ? הֵם יֹאמְרוּ כָּךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו.

מַהוּ וּפְעֻלָּתוֹ? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, (תהלים לא)

פְּעוּלָתוֹ. נֶגֶד בְּנֵי אָדָם מַהוּ. אֶלָּא נֶגֶד עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ, מַהוּ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ. וְכִי מָאן יִגְזוֹל וְיִטּוֹל מִן יְדוֹי, מַה דְּהוּא בָעֵי לְמֵיהַב, דִּכְתִיב צָפַנְתָּ.

אֶלָּא פּוּק וְחֲמִי עוֹבָדִין דְּרַחֲמָנוּ דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּמַה דְּאִיהוּ מָחֵי, בֵּיהּ יָהִיב אַסְוָותָא. בְּמַה מָחֵי בִּשְׂמָאלָא, בִּימִינָא קָרִיב, וּבִשְׂמָאלָא מָחֵי. בְּמָה דְּמָחֵי, בֵּיהּ יָהִיב אַסְוָותָא לְעוֹלָם, כְּתִיב (ירמיה א) מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, וּבְצָפוֹן מָחֵי. דְּמִתַּמָּן נָפְקֵי כָּל דִּינִין וְכָל גְּזִירֵי קַשְׁיָין. וּבֵיהּ שָׁרֵי כָּל אֲגָר טַב, וְכָל טִיבוּ, דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיהַב לְיִשְׂרָאֵל. לְזִמְנָא דְּאָתֵי, קָרֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַצָּפוֹן, וְיֵיתֵי לֵיהּ, בָּךְ יָהַבִית כָּל טִיבוּ, וְכָל אֲגָר טוֹב לִבְנַי, דְּסַבְלוּ כַּמָּה בִישִׁין בְּהַאי עָלְמָא, עַל קְדוּשַׁת שְׁמִי. הַב אַגְרִין טָבִין דְּיָהַבִית בָּךְ.

לשון הקודש

מָה רַב טוּבְךָ וְגוֹ', פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ. זֶהוּ פְּעֻלָּתוֹ. נֶגֶד בְּנֵי אָדָם מַה זֶּה? אֶלָּא נֶגֶד עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ, מַה זֶּה אֲשֶׁר צָפַנְתָּ? וְכִי מִי יִגְזֹל וְיִטֹּל מִיָּדוֹ מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה לָתֵת, שֶׁכָּתוּב צָפַנְתָּ?

אֶלָּא צֵא וּרְאֵה מַעֲשֵׂי הָרַחֲמָנוּת שֶׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בְּמַה שֶּׁהוּא מַכֶּה – בּוֹ נוֹתֵן רְפוּאָה. בַּמֶּה מַכֶּה? בִּשְׂמֹאל. בִּימִין מְקָרֵב וּבִשְׂמֹאל מַכֶּה. בְּמַה שֶּׁמַּכֶּה – בּוֹ נוֹתֵן רְפוּאָה לָעוֹלָם. כָּתוּב (ירמיה א) מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, וּבְצָפוֹן מַכֶּה, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִים כָּל הַדִּינִים וְכָל הַגְּזֵרוֹת הַקָּשׁוֹת – וּבוֹ שׁוֹרֶה כָּל שָׂכָר טוֹב וְכָל טוֹב שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָתֵת לְיִשְׂרָאֵל. לֶעָתִיד לָבֹא קוֹרֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַצָּפוֹן וְיֹאמַר לוֹ: בְּךָ נָתַתִּי כָּל טוֹב וְכָל שָׂכָר טוֹב לְבָנַי שֶׁסָּבְלוּ כַּמָּה רָעוֹת

הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה מג) אוֹמַר לַצָּפוֹן תֵּנִי וּלְתֵימָן אַל תִּכְלָאִי וְגוֹ'. וְכִי אָרְחָא הָכִי הוּא דְּדָרוֹם, לְמִמְנַע בִּרְכָאן, וְהָא כָּל בִּרְכָאן מִסִּטְרָא דְּדָרוֹם, וְכָל טָבִין דְּעָלְמָא מִדָּרוֹם נָפְקִי, וְאִיהוּ אָמַר לְתֵימָן אַל תִּכְלָאִי.

אֶלָּא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, יִתְעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם, וְיֵימָא לֵיהּ קוּם, דְּהָא מָטָא זִמְנָא דַּאֲנָא פָּרִיק לִבְנָךְ, לְמֵיהַב לוֹן אַגָּר טַב, עַל כָּל מַה דְּסַבְלוּ בְּגָלוּתָא. וּמִגּוֹ דְּאַבְרָהָם הָוָה בִּזְבִינוּ דִּלְהוֹן, דִּכְתִיב, (דברים לב) אִם לֹא כִּי צוּרָם מְכָרָם, דָּא אַבְרָהָם. הָוָה לֵיהּ כְּמַאן דְּלָא טַב בְּעֵינוֹי, וְאַחְמֵי גַּרְמֵיהּ, כְּמַאן דְּבָעֵי דְּיִלְקוּן עַל חוֹבֵיהוֹן יַתִּיר, וְיֵימָא גְּבוּ מֵחוֹבֵיהוֹן, גְּבוּ מֵחַטָּאֵיהוֹן. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם, יְדַעְנָא כֹּלָּא אִיהוּ מַה דְּאַמְרַת לְאַנְפִּין. אֲנָא אוֹף הָכִי לְאַנְפִּין. אַל תִּכְלָאִי, אֲנָא בָּעֵי לְפַיְּסָא לָךְ עַל בָּנָיךְ.

לשון הקודש

בָּעוֹלָם הַזֶּה עַל קְדֻשַּׁת שְׁמִי, תֵּן שְׂכָרִים טוֹבִים שֶׁנָּתַתִּי בְךָ.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (ישעיה מג) אֹמַר לַצָּפוֹן תֵּנִי וּלְתֵימָן אַל תִּכְלָאִי וְגוֹ'. וְכִי דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם כָּךְ הוּא, לִמְנֹעַ בְּרָכוֹת? וַהֲרֵי כָּל הַבְּרָכוֹת מִצַּד דָּרוֹם, וְכָל טוֹבוֹת הָעוֹלָם מִדָּרוֹם יוֹצְאוֹת, וְהוּא אוֹמֵר לְתֵימָן אַל תִּכְלָאִי?!

אֶלָּא בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אַבְרָהָם וְיֹאמַר לוֹ: קוּם, שֶׁהֲרֵי הִגִּיעַ זְמַן שֶׁאֲנִי גּוֹאֵל אֶת בָּנֶיךָ לָתֵת לָהֶם שָׂכָר טוֹב עַל כָּל מַה שֶׁסָּבְלוּ בַּגָּלוּת. וּמִתּוֹךְ שֶׁאַבְרָהָם הָיָה בִּמְכִירָתָם, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) אִם לֹא כִּי צוּרָם מְכָרָם – זֶה אַבְרָהָם, הָיָה לוֹ כְּמִי שֶׁלֹּא טוֹב בְּעֵינָיו, וּמַרְאֶה עַצְמוֹ כְּמִי שֶׁרוֹצֶה שֶׁיִּלְקוּ עַל חֲטָאֵיהֶם יוֹתֵר וְיֹאמַר: גְּבוּ מֵעֲוֹנוֹתֵיהֶם! גְּבוּ מֵחֲטָאֵיהֶם! אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

לָא תִּמְנָע טִיבוּ מִנְּהוֹן, לָא תִּמְנָע אֲגָר טַב מִנְּהוֹן, כַּמָּה וְכַמָּה סַבְלוּ עַל חוֹבֵיהוֹן, וּבְגִינֵי כַּךְ אוֹמַר לַצָּפוֹן תֵּנִי. וְהַיְינוּ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ, וְדָא הוּא מִלָּה (ס"א דְּתְהֵא) דְּהַהִיא מְבַשֶּׁרֶת.

וְתוּ תְּבַשֵּׁר זִמְנָא תִּנְיָינָא, בְּשַׁעֲתָא דִשְׁכִינְתָּא תְּסַלֵּק עַל הַהוּא טוּרָא עִלָּאָה, וְתֵהַךְ וּתְבַשֵּׁר לַאֲבָהָן, מִיַּד תֵּהַךְ לִירוּשָׁלַם, וְתֶחֱמֵי לָהּ בְּחָרְבָּנָא. תֵּיעוּל לְצִיּוֹן, וְתַמָּן תְּקַרְקֵר קִרָא כְּמִלְקַדְּמִין, עַל אֲתָר בֵּי מוֹתְבָה, וְעַל יְקָרָא דִּילָהּ בְּהַהוּא אֲתָר. וְתַמָּן אוֹמִיאַת, דְּלָא תִּיטוֹל מִתַּמָּן, וְלָא תִּפּוּק, עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִפְּרוּק לִבְנָהָא, וְדָא חֶפְצִי בָהּ. תְּבַשֵּׁר כְּמִלְקַדְּמִין וְאַמְרַת, (ישעיה יב) צַהֲלִי וָרְנִּי יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן כִּי גָדוֹל בְּקִרְבֵּךְ וְגוֹ'. מָאי גָדוֹל בְּקִרְבֵּךְ. דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ אָתֵי לְגַבָּהּ, לְאַקָּמָא לָהּ מֵעַפְרָא, וְיֵימָא לָהּ

לשון הקודש

לְאַבְרָהָם: יָדַעְתִּי כָּל מַה שֶּׁאָמַרְתָּ לְפָנַיִם. אֲנִי גַּם כֵּן לְפָנַיִם. אַל תִּכְלָאִי. אֲנִי רוֹצֶה לְפַיֵּסְךָ עַל בָּנֶיךָ, אַל תִּמְנַע מֵהֶם טוֹבוֹת, אַל תִּמְנַע מֵהֶם שָׂכָר טוֹב, כַּמָּה וְכַמָּה סָבְלוּ עַל חֲטָאֵיהֶם. וּמִשּׁוּם כָּךְ – אֹמַר לַצָּפוֹן תֵּנִי. וְהַיְינוּ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ, וְזֶהוּ הַדָּבָר (שֶׁתְּהֵא) שֶׁל אוֹתָהּ מְבַשֶּׁרֶת.

וְעוֹד תְּבַשֵּׁר פַּעַם שְׁנִיָּה, בְּשָׁעָה שֶׁהַשְּׁכִינָה תַּעֲלֶה עַל אוֹתוֹ הַר עֶלְיוֹן, וְתֵלֵךְ וּתְבַשֵּׁר לָאָבוֹת. מִיָּד תֵּלֵךְ לִירוּשָׁלַיִם וְתִרְאֶה אוֹתָהּ בְּחָרְבָּנָהּ. תִּכָּנֵס לְצִיּוֹן, וְשָׁם תְּקַרְקֵר קִיר כְּמִקֹּדֶם עַל מְקוֹם בֵּית מוֹשָׁבָהּ וְעַל כְּבוֹדָהּ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם. וְשָׁם נִשְׁבַּעְתָּ שֶׁלֹּא תִּקַּח מִשָּׁם וְלֹא תֵּצֵא עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִגְאַל אֶת בָּנֶיהָ, וְחֶפְצִי בָהּ זוֹ תְּבַשֵּׁר כְּמִקֹּדֶם וְאוֹמֶרֶת: (ישעיה יב) צַהֲלִי וָרְנִּי יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן כִּי גָדוֹל בְּקִרְבֵּךְ וְגוֹ'. מַה זֶּה גָּדוֹל בְּקִרְבֵּךְ? זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁבָּא אֵלֶיהָ לַהֲקִימָהּ מִן

(ישעיה נב) הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלִַם. יְרוּשָׁלִַם אִיהִי, וְיְרוּשָׁלִַם שְׁמָהּ וַדָּאי.

וּבְדָא אוֹף הָכִי, כַּמָּה חֵדוּ עַל חֵדוּ הֲוֵי לְצַדִּיקַיָּיא בְּגַן עֵדֶן. וּבְגִין כָּךְ זַכָּאָה אִיהוּ, מָאן דְּנִשְׁמָתֵיהּ בְּשַׁבָּת אַסְהִידַת קָמֵי מַלְכָּא, עַל חִדּוּשָׁא דְאוֹרַיְיתָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכָל פָּמַלְיָא דִילֵיהּ, וְכָל אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּיא דַהֲווֹ בְּגַן עֵדֶן, כֻּלְּהוּ מִתְעַטְּרִין בְּהַהוּא מִלָּה.

תּוּ שְׁמַעְנָא בּוּצִינָא (דף קנ"ד ע"א) קַדִּישָׁא, דְּכַמָּה יְקָר עַל יְקָר, וַעֲטָרָה עַל עֲטָרָה, מְעַטְּרָן לַאֲבוּהָ דְּהַהוּא בַר נָשׁ תַּמָּן, בְּשַׁעֲתָא דְאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִתְכְּנָשִׁי לְמִשְׁמַע חִדּוּשָׁא וּמִלִּין חַדְתִּין דְּאוֹרַיְיתָא, מִשְׁמֵיהּ דְּפְלוֹנִי בַּר פְּלוֹנִי, כַּמָּה אִינּוּן דְּנַשְׁקִין עַל רֵישֵׁיהּ. כַּמָּה צַדִּיקַיָּיא מְעַטְּרִין לֵיהּ, כַּד נַחְתִּין. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּכָל אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא, יוֹמָא דְשַׁבְּתָא מִשְּׁאַר יוֹמִין.(עד כאן).

לשון הקודש

הֶעָפָר, וְיֹאמַר לָהּ: (שם נב) הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלִַם. יְרוּשָׁלִַים הִיא, וִירוּשָׁלִַים שְׁמָהּ בְּוַדַּאי.

וּבָזֶה גַּם כָּךְ כַּמָּה שִׂמְחָה עַל שִׂמְחָה תִּהְיֶה לַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן. וּמִשּׁוּם זֶה אַשְׁרָיו מִי שֶׁנִּשְׁמָתוֹ בְּשַׁבָּת מְעִידָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ עַל חִדּוּשׁ הַתּוֹרָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכָל פָּמַלְיָתוֹ וְכָל אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ בְּגַן עֵדֶן, כֻּלָּם מִתְעַטְּרִים בְּאוֹתוֹ דָּבָר.

עוֹד שָׁמַעְתִּי מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁכַּמָּה כָּבוֹד עַל כָּבוֹד וַעֲטָרָה עַל עֲטָרָה מְעַטְּרִים לַאֲבִי אוֹתוֹ אָדָם שָׁם בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הִתְכַּנְּסוּ לִשְׁמֹעַ חִדּוּשׁ וּדְבָרִים חֲדָשִׁים בַּתּוֹרָה מִשֵּׁם פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי. כַּמָּה הֵם

רעיא מהימנא

רֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם חַלָּה תָּרִימוּ וְגוֹ׳, (במדבר טו) **פִּקּוּדָא דָא לְהַפְרִישׁ חַלָּה לַכֹּהֵן. חַלָּ"ה הָכִי חוּשְׁבָּנֵיהּ, מ"ג בֵּיצִים, וְחוֹמֶשׁ בֵּיצָה, חַד מֵחֲמֵשׁ. וְאִית חוֹמֶשׁ חַד מִן חַמְשִׁין, דְּאִיהוּ ן׳. וְדָא סִימַן מָגֵ"ן, דְּאִיהוּ מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל. חַלָּה, שְׁכִינְתָּא. דְּבַאֲתָר דְּאִלֵּין מַלְאָכִין תַּמָּן, אֲבָהָן תַּמָּן. וּבְאַתְרָא דַּאֲבָהָן תַּמָּן, שְׁכִינְתָּא תַּמָּן. וּבָה וַיְחַל, בָּהּ צַלֵּינָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (שמות לב) **וַיְחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי יְיָ אֱלֹהָיו.** (דברים ג) **אֲדֹנָי יֱהוֹה אַתָּה הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ. וּבָהּ חָלָה זְכוּת אָבוֹת. וּבָהּ תָּמָה זְכוּת אָבוֹת לָרְשָׁעִים. דַּהֲווֹ מְקַבְּלִים אַגְרֵיהוּ בְּהַאי עָלְמָא.**

דְּמִסְטְרָא דִּימִינָא, דְּתַמָּן י׳ דְּאִיהוּ חָכְמָה, שֵׁרוּתָא דִשְׁמָא דַיְהוָה, **דְּאִיהוּ אַחְזֵי זְכוּתָא עַל בְּנָהָא מִימִינָא, דְּתַמָּן רמ"ח פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה. מִסִּטְרָא דְאָת ה׳ בַּתְרָאָה, דְּאִיהִי לִשְׂמָאלָא דִּגְבוּרָה, דְּתַמָּן לֹא תַעֲשֶׂה, דְּאִינּוּן שס"ה, דְּתַמָּן נִדּוֹנִין רְשָׁעִים גְּמוּרִים, תָּמָה לוֹן זְכוּת אָבוֹת, וְאִתְהַפַּךְ לוֹן שֵׁם יְהוָ"ה, הוה"י. וְאוֹלִיפְנָא מֵהָמָן**

לשון הקודש

שֶׁמְּנַשְּׁקִים אֶת רֹאשׁוֹ. כַּמָּה צַדִּיקִים מְעַטְּרִים אוֹתוֹ כְּשֶׁיּוֹרְדִים. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל כָּל אֵלּוּ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת מִשְּׁאָר יָמִים. (עד כאן)

רַעְיָא מְהֵימְנָא

רֵאשִׁית עֲרִסֹתֵכֶם חַלָּה תָּרִימוּ וְגוֹ׳. מִצְוָה לוֹ לְהַפְרִישׁ חַלָּה לַכֹּהֵן. חַלָּ"ה כָּךְ חֶשְׁבּוֹנָהּ: מ"ג בֵּיצִים וְחֹמֶשׁ בֵּיצָה, אֶחָד מֵחֲמֵשׁ. וְיֵשׁ חֹמֶשׁ אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא ן׳. וְזֶה סִימַן מָגֵ"ן, שֶׁהוּא מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל. חַלָּה – שְׁכִינָה. שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁמַּלְאָכִים אֵלֶּה שָׁם – הָאָבוֹת שָׁם. וּבְמָקוֹם שֶׁהָאָבוֹת שָׁם – שְׁכִינָה שָׁם. וּבָהּ וַיְחַל, בָּהּ אָנוּ מִתְפַּלְּלִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות לב) וַיְחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי ה׳ אֱלֹהָיו. (דברים ג) אֲדֹנָי אֱלֹהִים אַתָּה הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ. וּבָהּ חָלָה זְכוּת אָבוֹת, וּבָהּ תָּמָה זְכוּת אָבוֹת לָרְשָׁעִים, שֶׁהָיוּ מְקַבְּלִים שְׂכָרָם בָּעוֹלָם הַזֶּה.

שֶׁמִּצַּד יָמִין שֶׁשָּׁם י׳, שֶׁהִיא חָכְמָה, רֵאשִׁית שֵׁם ה׳, שֶׁהִיא מַרְאָה זְכוּת עַל בָּנֶיהָ מִיָּמִין, שֶׁשָּׁם רמ"ח מִצְוּוֹת עֲשֵׂה מִצַּד אוֹת ה׳ אַחֲרוֹנָה, שֶׁהִיא שְׂמֹאל שֶׁל גְּבוּרָה, שֶׁשָּׁם לֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁהֵם שס"ה, שֶׁשָּׁם נִדּוֹנִים רְשָׁעִים גְּמוּרִים, תָּמָה לָהֶם זְכוּת אָבוֹת, וּמִתְהַפֵּךְ

הָרָשָׁע, (אסתר ה) וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שׁוֶה לִי. (ע"כ רעיא מהימנא).

וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ' וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדוֹרוֹתָם וְגוֹ'. (במדבר טו) רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (זכריה ג) וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְגוֹ'. כַּמָּה זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרֵהוֹן עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא, וְיָהַב לוֹן אוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא, וְיָהַב לוֹן נְבִיאֵי מְהֵימְנֵי, דִּמְדַבְּרֵי לְהוּ בְּאוֹרַיְיתָא, בְּאֹרַח קְשׁוֹט.

תָּא חֲזֵי, כָּל נְבִיאֵי וּנְבִיאֵי דְּאוֹקִים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, כֻּלְּהוּ אִתְגְּלֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלַיְיהוּ, בְּדַרְגִּין עִלָּאִין קַדִּישִׁין, וְחָמוּ זִיו יְקָרָא קַדִּישָׁא דְּמַלְכָּא מֵאֲתָר עִלָּאָה, אֲבָל לָא קָרִיב כְּמֹשֶׁה, דְּהַוָּה קָרִיב לְמַלְכָּא יַתִּיר מִכֹּלָּא, דְּהָא זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ יַתִּיר מִכָּל בְּנֵי עָלְמָא, דְּעָלֵיהּ כְּתִיב, (במדבר יב) פֶּה אֶל פֶּה

לשון הקודש

לָהֶם שֵׁם יְהוָ"ה – הוה"י. וְלָמַדְנוּ מֵהָמָן הָרָשָׁע, (אסתר ה) וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שׁוֶה לִי. (עד כאן רעיא מהימנא).

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ' וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְגוֹ'. רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (זכריה ג) וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְגוֹ'. כַּמָּה צַדִּיקִים הֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בִּכְבוֹדָם עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְנָתַן לָהֶם תּוֹרָה קְדוֹשָׁה, וְנָתַן לָהֶם נְבִיאֵי אֱמֶת שֶׁמַּנְהִיגִים אוֹתָם בַּתּוֹרָה בְּדֶרֶךְ אֱמֶת.

בֹּא וּרְאֵה, כָּל נְבִיאִים וּנְבִיאִים שֶׁהֶעֱמִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, עַל כֻּלָּם הִתְגַּלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּדְרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת קְדוֹשׁוֹת, וְרָאוּ זִיו כָּבוֹד קָדוֹשׁ שֶׁל הַמֶּלֶךְ מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן, אֲבָל לֹא קָרוֹב כְּמֹשֶׁה, שֶׁהָיָה קָרוֹב לַמֶּלֶךְ יוֹתֵר מֵהַכֹּל, שֶׁהֲרֵי אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁעָלָיו כָּתוּב (במדבר יב) פֶּה אֶל פֶּה

אֲדַבֵּר בּוֹ וּמַרְאֶה וְלֹא בְּחִידוֹת. וּשְׁאַר נְבִיאֵי, הֲווֹ חָמָאן מֵאַתָּר רְחִיקָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ירמיה לא) מֵרָחוֹק יְיָ נִרְאָה לִי.

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, הָכִי אוֹלִיפְנָא, כְּתִיב (שמות ב) וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֵוִי וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי. וַיֵּלֶךְ אִישׁ: דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שמות טו) יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה. מִבֵּית לֵוִי: דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲתָר דְּחָכְמָה עִלָּאָה, וְהַהוּא זוֹהַר (ס"א נָהָר) מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, דְּלָא מִתְפָּרְשָׁן לְעָלְמִין. מִבֵּית לֵוִי: דְּאַשְׁרֵי לִוְיָתָן (ס"א כָּל חִידוּ) בְּלְחוֹדוֹי בְּעָלְמָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קד) לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ. וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲתָר דִּנְהִירוּ דְסִיהֲרָא נָהִיר.

וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן. הָאִשָּׁה וַדַּאי, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (בראשית ב) לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה. בְּקַדְמִיתָא

לשון הקודש

אֲדַבֵּר בּוֹ וּמַרְאֶה וְלֹא בְּחִידוֹת. וּשְׁאַר נְבִיאִים הָיוּ רוֹאִים מִמָּקוֹם רָחוֹק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לא) מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, כָּךְ לָמַדְנוּ, כָּתוּב (שמות ב) וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֵוִי וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי. וַיֵּלֶךְ אִישׁ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. מִבֵּית לֵוִי – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מָקוֹם שֶׁחָכְמָה עֶלְיוֹנָה וְאוֹתוֹ זֹהַר (נָהָר) מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, שֶׁלֹּא נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים. מִבֵּית לֵוִי – שֶׁהִשְׁרָה לִוְיָתָן (כָּל שִׂמְחָה) בִּלְבַדּוֹ בָּעוֹלָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ. וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מָקוֹם שֶׁאוֹר הַלְּבָנָה מֵאִיר.

וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן. הָאִשָּׁה וַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה. בַּהַתְחָלָה

בַּת לֵוִי, הָכִי הוּא וַדָּאי. וְכִי בַּת לֵוִי בְּקַדְמִיתָא, וְהַשְׁתָּא אִשָּׁה. אֶלָּא הָכִי אוֹלִיפְנָא, אִתְּתָא עַד לָא אִזְדַּוְּוגַת, אִתְקְרִיאַת בַּת פְּלוֹנִי, בָּתַר דְּאִזְדַּוְּוגַת. אִתְקְרֵי אִשָּׁה, וְהָכָא, בַּת וְאִשָּׁה, כֻּלָּא בְּחַד דַּרְגָּא הוּא.

וַתִּצְפְּנֵהוּ ג' יְרָחִים, אִלֵּין תְּלַת יַרְחִין דְּדִינָא קַשְׁיָא שַׁרְיָא בְּעָלְמָא. וּמַאי נִינְהוּ. תַּמּוּ"ז וְאָ"ב וְטֵבֵ"ת. מָאי קָא מַשְׁמַע לָן. דְּעַד דְּלָא נָחַת מֹשֶׁה לְעָלְמָא, שְׁכִיחַ הָוָה הוּא לְעֵילָא, וְעַל דָּא אִזְדַּוְּוגַת בֵּיהּ שְׁכִינְתָּא מִן יוֹמָא דְּאִתְיְלִיד. מִכָּאן אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, רוּחֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא שְׁכִיחִין אִינּוּן לְעֵילָא, עַד לָא יֶחֱתוּן לְעָלְמָא.

וְלֹא יָכְלָה עוֹד הַצְּפִינוֹ וַתִּקַּח לוֹ וְגוֹ' מָאי וַתִּקַּח לוֹ תֵּיבַת גֹּמֶא. דְּחָפַת לֵיהּ בְּסִימָנָהָא, לְמֶהֱוֵי נָטִיר מֵאִינּוּן נוּנֵי יַמָּא, דְּשָׁאטִין בְּיַמָּא רַבָּא, כְּמָה דִכְתִיב, (תהלים קד) שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר. וְהִיא חָפַת לֵיהּ

לשון הקודש

בַּת לֵוִי, כָּךְ הוּא בְּוַדַּאי. וְכִי בַּת לֵוִי בַּהַתְחָלָה וְכָעֵת אִשָּׁה? אֶלָּא כָּךְ לָמַדְנוּ, אִשָּׁה עַד שֶׁלֹּא מִזְדַּוֶּגֶת נִקְרֵאת בַּת פְּלוֹנִי. אַחַר שֶׁהִזְדַּוְּגָה נִקְרֵאת אִשָּׁה. וְכָאן בַּת וְאִשָּׁה, הַכֹּל בְּדַרְגָּה אַחַת הִיא.

וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יְרָחִים – אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הַחֳדָשִׁים שֶׁהַדִּין הַקָּשֶׁה שָׁרוּי בָּעוֹלָם. וּמָהֵם? תַּמּוּ"ז וְאָ"ב וְטֵבֵ"ת. מַה בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ? שֶׁעַד שֶׁלֹּא יָרַד מֹשֶׁה לָעוֹלָם, מָצוּי הָיָה לְמַעְלָה, וְעַל זֶה הִזְדַּוְּגָה בּוֹ שְׁכִינָה מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַד. מִכָּאן אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, רוּחוֹת הַצַּדִּיקִים מְצוּיוֹת הֵן לְמַעְלָה עַד שֶׁלֹּא יָרְדוּ לָעוֹלָם.

וְלֹא יָכְלָה עוֹד הַצְּפִינוֹ וַתִּקַּח לוֹ וְגוֹ'. מַה זֶּה וַתִּקַּח לוֹ תֵּבַת גֹּמֶא? שֶׁכִּסְּתָה אוֹתוֹ בְּסִימָנָיהָ לִהְיוֹת שָׁמוּר מֵאוֹתָם דְּגֵי הַיָּם שֶׁשָּׁטִים בַּיָּם הַגָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין

לְמֶהֱוֵי נָטִיר מִנַּיְיהוּ בְּחָפוּ (ס"א דְּסִטְרָא דְּיוֹבְלָא יַקִּירָא) דְּבְנֵי יַמָּא בְּלָא יַקִּירָא בִּתְרֵי גַּוְונִין, בְּחִיוָּור וְאוּכָּם, וְאָנַח לֵיהּ לְמֹשֶׁה לְמֵישַׁט בֵּינַיְיהוּ, (דף קנ"ד ע"ב) לְאִשְׁתְּמוֹדַע בֵּינֵיהוֹן, בְּגִין דְּזַמִּין הוּא לְסַלְקָא בֵּינַיְיהוּ, זִמְנָא אַחֲרָא, לְקַבְּלָא אוֹרַיְיתָא.

וַתֵּרֶד בַּת פַּרְעֹה. דָּא הִיא, דְּאַתְיָא מִסִּטְרָא שְׂמָאלָא דְּדִינָא קַשְׁיָא, כְּמָה דְּאִתְּמַר לִרְחוֹץ עַל הַיְאוֹר. עַל הַיְאוֹר דַּיְיקָא, וְלָא עַל הַיָּם. וְאִי תֵּימָא, הָא כְּתִיב (שמות יז) וּמַטְּךָ אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיְאוֹר. וּמֹשֶׁה לָא הִכָּה אֶלָּא בַּיָּם, וְקַרְיֵיהּ קְרָא יְאוֹר. אֶלָּא יְאוֹר הָוָה דְּמָחָא אַהֲרֹן עַל יְדָא דְּמֹשֶׁה, וְשַׁוְוֵיהּ קְרָא דְּאִיהוּ עֲבַד.

כְּהַאי גַּוְונָא (שמות ז) **וַיְמַלֵּא שִׁבְעַת יָמִים אַחֲרֵי הַכּוֹת יְיָ אֶת הַיְאוֹר, וְאַהֲרֹן הִכָּה, אֶלָּא** (ס"א דְּעַל דָּא) **עַד** דְּאָתָא מִסִּטְרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קַרְיֵיהּ קְרָא

לשון הקודש

מִסְפָּר. וְהִיא כִּסְּתָה אוֹתוֹ לִהְיוֹת שָׁמוּר מֵהֶם בְּכִסּוּי (שֶׁל צַד הַיּוֹבֵל הַמְכֻבָּד) שֶׁבְּנֵי הַיָּם בְּלֹא כָּבוֹד בִּשְׁנֵי צְבָעִים, לָבָן וְשָׁחֹר, וְהִנִּיחָה אֶת מֹשֶׁה לָשׁוּט בֵּינֵיהֶם, לִהְיוֹת נוֹדָע בֵּינֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁעָתִיד הוּא לַעֲלוֹת בֵּינֵיהֶם בְּפַעַם אַחֶרֶת לְקַבֵּל תּוֹרָה.

וַתֵּרֶד בַּת פַּרְעֹה – זוֹהִי שֶׁבָּאָה מִצַּד שְׂמֹאל שֶׁל דִּין הַקָּשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לִרְחֹץ עַל הַיְאֹר. עַל הַיְאוֹר דַּוְקָא, וְלֹא עַל הַיָּם. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב (שמות יז) וּמַטְּךָ אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיְאֹר, וּמֹשֶׁה לֹא הִכָּה אֶלָּא בַּיָּם, וּקְרָאוֹ הַכָּתוּב יְאוֹר! אֶלָּא יְאוֹר הָיָה שֶׁהִכָּה אַהֲרֹן עַל יְדֵי מֹשֶׁה, וְשָׁמוֹ הַכָּתוּב שֶׁהוּא עָשָׂה.

כְּמוֹ זֶה, (שם ז) וַיְמַלֵּא שִׁבְעַת יָמִים אַחֲרֵי הַכּוֹת ה' אֶת הַיְאֹר. וְאַהֲרֹן הִכָּה. אֶלָּא (שֶׁעַל זֶה) עַד שֶׁבָּא מִצַּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קְרָאוֹ

הַכּוֹת יָיָ, לְבָתָר קַרְיֵיהּ בִּשְׁמָא דְמשֶׁה. וְנַעֲרוֹתֶיהָ הוֹלְכוֹת, אִינּוּן שְׁאַר מַשְׁרְיָין דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דָא.

וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד. (שמות ב) וַתִּרְאֵהוּ, וַתֵּרֶא מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי וַתִּרְאֵהוּ. וְהָא אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לֵית לָךְ מִלָּה בְּאוֹרַיְיתָא, אוֹ אָת חַד בְּאוֹרַיְיתָא, דְּלָא אִית בֵּיהּ רָזִין יַקִּירִין וְעִלָּאִין. אֶלָּא הָכִי אוֹלִיפְנָא, רְשִׁימָא דְמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא אִשְׁתְּכַחַת בֵּיהּ, וְאִינּוּן רְשִׁימָא דְוָא"ו הֵ"א, מִיַּד וַתַּחְמוֹל עָלָיו וְגוֹ'. עַד כָּאן לְעֵילָא. מִכָּאן וּלְהָלְאָה לְתַתָּא, בַּר הַאי קְרָא, דִּכְתִיב וַתֵּתַצֵּב אֲחוֹתוֹ מֵרָחוֹק. אֲחוֹתוֹ דְּמַאן. אֲחוֹתוֹ דְּהַאי אִיהוּ, דְּקָרָא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֲחֹתִי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שיר השירים ה) פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי. מֵרָחוֹק: כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ירמיה לא) מֵרָחוֹק יְיָ נִרְאָה לִי.

מָאי מַשְׁמַע. מַשְׁמַע דְּאִינּוּן זַכָּאִין, עַד דְּלָא נַחְתּוּ לְעָלְמָא, אִשְׁתְּמוֹדְעָן אִינּוּן לְעֵילָא לְגַבֵּי כֹלָּא,

לשון הקודש

הַכָּתוּב הַכּוֹת ה'. אַחַר כָּךְ קְרָאוֹ בַּשֵּׁם שֶׁל מֹשֶׁה. וְנַעֲרֹתֶיהָ הוֹלְכֹת – אוֹתָן שְׁאָר מֶרְכָּבוֹת שֶׁבָּאוֹת מִצַּד זֶה.

וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד. וַתִּרְאֵהוּ?! וַתֵּרֶא הָיָה צָרִיךְ לוֹ לִכְתֹּב! מַה זֶּה וַתִּרְאֵהוּ? וַהֲרֵי אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֵין לְךָ דָּבָר בַּתּוֹרָה אוֹ אוֹת אַחַת בַּתּוֹרָה שֶׁאֵין בָּהּ סוֹדוֹת נִכְבָּדִים וְעֶלְיוֹנִים. אֶלָּא כָּךְ לָמַדְנוּ, רֹשֶׁם הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה נִמְצָא בּוֹ, וְהֵם רֹשֶׁם שֶׁל וָא"ו הֵ"א. מִיָּד – וַתַּחְמֹל עָלָיו וְגוֹ'. עַד כָּאן לְמַעְלָה. מִכָּאן וָהָלְאָה לְמַטָּה, פֵּרֵט לְפָסוּק זֶה שֶׁכָּתוּב וַתֵּתַצֵּב אֲחֹתוֹ מֵרָחֹק. אָחוֹת שֶׁל מִי? אָחוֹת שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁקָּרָא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֲחֹתִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ה) פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי. מֵרָחֹק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לא) מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי.

מַה מַשְׁמָע? מַשְׁמָע שֶׁאוֹתָם צַדִּיקִים, עַד

וְכָל שֶׁכֵּן מֹשֶׁה. וּמַשְׁמַע דְּנִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, אִתְמְשַׁךְ מֵאַתָּר עִלָּאָה, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. וְרָזָא דְמִלָּה אוֹלִיפְנָא, דְּמַשְׁמַע דְּאָב וְאֵם אִית לְנִשְׁמְתָא, כְּמָה דְאִית אָב וְאֵם לְגוּפָא, בְּאַרְעָא. וּמַשְׁמַע דִּבְכָל סִטְרִין, בֵּין לְעֵילָא, בֵּין לְתַתָּא, מִדְּכָר וְנוּקְבָא כֻּלָּא אַתְיָא וְאִשְׁתְּכַח. וְהָא אוּקְמוּהָ רָזָא דִּכְתִיב, (בראשית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. הָאָרֶץ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. נֶפֶשׁ חַיָּה, נַפְשָׁא דְאָדָם קַדְמָאָה עִלָּאָה, כְּמָה דְאִתְּמַר. אָתָא רִבִּי אַבָּא וּנְשָׁקֵיהּ, אָמַר וַדַּאי שַׁפִּיר קָא אַמְרַת, וְהָכִי הוּא כֻּלָּא.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמֹשֶׁה נְבִיאָה מְהֵימְנָא, עַל כָּל שְׁאַר נְבִיאֵי עָלְמָא. בְּגִין כַּךְ, לָא אִשְׁתְּדַל בֵּיהּ כַּד אִסְתַּלָּק מֵעָלְמָא, בַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאַעֲלֵיהּ לְפַרְגּוֹדֵיהּ. וְעַל דָּא סָלִיק מֹשֶׁה בִּנְבוּאָה עִלָּאָה, וּבְדַרְגִין יַקִּירִין, מִכָּל נְבִיאֵי עָלְמָא, וּשְׁאַר נְבִיאֵי חָמָאן בָּתַר כּוֹתָלִין סַגִּיאִין.

לשון הקודש

שֶׁלֹּא יָרְדוּ לָעוֹלָם, נוֹדָעִים הֵם לְמַעְלָה לְגַבֵּי הַכֹּל, וְכָל שֶׁכֵּן מֹשֶׁה. וּמַשְׁמָע שֶׁנִּשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים נִמְשָׁכוֹת מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְסוֹד הַדָּבָר לָמַדְנוּ, שֶׁמַּשְׁמָע שֶׁאָב וָאֵם יֵשׁ לַנְּשָׁמָה, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ אָב וָאֵם לַגּוּף בָּאָרֶץ. וּמַשְׁמָע שֶׁבְּכָל הַצְּדָדִים, בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה, הַכֹּל בָּא וְנִמְצָא מִזָּכָר וּנְקֵבָה. וְהֲרֵי בֵּאֲרוּ הַסּוֹד, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. הָאָרֶץ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. נֶפֶשׁ חַיָּה – נֶפֶשׁ אָדָם הָרִאשׁוֹן הָעֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. בָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוֹ. אָמַר, וַדַּאי נָאֶה אָמַרְתָּ, וְכָאן הוּא הַכֹּל.

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה נָבִיא הַנֶּאֱמָן עַל כָּל שְׁאָר נְבִיאֵי הָעוֹלָם. בִּגְלַל זֶה לֹא הִשְׁתַּדֵּל בּוֹ

וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, (זכריה ג) **מָאי קָא חָמָא, דְּהַוָּה קָאִים קָמֵי מַלְאָכָא, וּמִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשִׁין מְלוּכְלָכִין, עַד דְּכָרוֹזָא נָפִיק, וְאָמַר הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים מֵעָלָיו. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כְּתִיב הָכָא וְעוֹמֵד לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ, מָאי לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ. דְּהַוָּה דָּאִין דִּינוֹי, הַהוּא דִּכְתִיב בֵּיהּ,** (קהלת ה) **וְאַל תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ כִּי שְׁגָגָה הִיא. מָאי קָא מַשְׁמַע לָן. דְּכָל בַּר נָשׁ דְּלָא זָכֵי בְּהַאי עָלְמָא, לְאִתְעַטְּפָא בְּעִטּוּפָא דְּמִצְוָה, וּלְאִתְלַבְּשָׁא בִּלְבוּשָׁא דְּמִצְוָה. כַּד עָיֵיל בְּהַהוּא עָלְמָא, קָאִים בִּלְבוּשָׁא טִנּוּפָא, דְּלָא אִצְטְרִיךְ, וְקָאִים בְּדִינָא עָלֵיהּ.**

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה לְבוּשִׁין מִזְדַּמְּנִין בְּהַהוּא עָלְמָא, וְהַהוּא בַּר נָשׁ דְּלָא זָכֵי בְּהַאי עָלְמָא בִּלְבוּשִׁין דְּמִצְוָה, כַּד עָיֵיל לְהַהוּא עָלְמָא, מִלָּבְשִׁין לֵיהּ בְּחַד

לשון הקודש

כְּשֶׁהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם, רַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהֶעֱלָהוּ לְפַרְגּוֹדוֹ. וְעַל כָּךְ עָלָה מֹשֶׁה בִּנְבוּאָה עֶלְיוֹנָה וּבִדְרָגוֹת נִכְבָּדוֹת מִכָּל נְבִיאֵי הָעוֹלָם, וּשְׁאָר הַנְּבִיאִים רָאוּ אַחַר כְּתָלִים גְּדוֹלִים.

וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל (זכריה ג). מָה רָאָה? שֶׁהָיָה עוֹמֵד לִפְנֵי מַלְאָךְ וּמִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשִׁים מְלֻכְלָכִים, עַד שֶׁיָּצָא הַכָּרוֹז וְאָמַר: הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצֹּאִים מֵעָלָיו. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּתוּב כָּאן וְעֹמֵד לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ. מַה זֶּה לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ? שֶׁהָיָה דָּן דִּינוֹ, אוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב בּוֹ (קהלת ה) וְאַל תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ כִּי שְׁגָגָה הִיא. מַה בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ? שֶׁכָּל בֶּן אָדָם שֶׁלֹּא זוֹכֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהִתְעַטֵּף בְּעִטּוּף מִצְוָה וּלְהִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשׁ מִצְוָה, כְּשֶׁנִּכְנָס בָּעוֹלָם הַהוּא עוֹמֵד בִּלְבוּשׁ טִנֹּפֶת שֶׁלֹּא צָרִיךְ, וְעוֹמֵד בַּדִּין עָלָיו.

בֹּא וּרְאֵה, כַּמָּה לְבוּשִׁים מִזְדַּמְּנִים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וְאוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁלֹּא זוֹכֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה בִּלְבוּשֵׁי מִצְוָה, כְּשֶׁנִּכְנָס לָעוֹלָם הַהוּא

לְבוּשָׁא דְּאִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבֵּי מָאֲרֵיהוֹן דְּגֵיהִנָּם, וְהַהוּא לְבוּשָׁא, וַוי לְמַאן דְּאִתְלְבָּשׁ בֵּיהּ. דְּהָא כַּמָּה (דף קע"ה ע"א) גַּרְדִּינֵי נְמוּסִין, זְמִינִין לְאַחֲדָא בֵּיהּ, וְעַיְילֵי לֵיהּ לַגֵּיהִנָּם. וּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא צָוַוח וְאָמַר (קהלת ט) בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים.

תָּאנָא בְּרָזָא דְּסִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא, אַרְבַּע מַלְכִין נָפְקִין לְקַדְמוּת אַרְבַּע. בְּהוּ תַּלְיָין כַּעֲנָבִים בְּאִתְכְּלָא, צְרִירָן בְּהוּ ז' רְהִיטִין, סָהֲדִין סַהֲדוּתָא. וְלָא קַיְימִין בְּדוּכְתַּיְיהוּ.

רעיא מהימנא

צִיצִית פִּקּוּדָא דָא אִיהוּ לְאַדְכָּרָא כָּל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא בְּגִינָהּ כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְיָ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם דָּא אִיהוּ סִימָנָא דְּמַלְכָּא לְאַדְכָּרָא וּלְמֶעֱבַדָא.

כְּתִיב (שמות כח) וְעָשִׂיתָ צִיץ זָהָב, וְהָא אוֹקִימְנָא רָזָא דְּצִיץ לְאִתְעַטְּרָא בֵּיהּ כַּהֲנָא רַבָּא. וְדָא אִיהוּ צִיץ, לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ עַיְינִין, דְּאִיהוּ סִימָן דְּעָלְמָא עִלָּאָה, דְּאִתְעַטַּר בֵּיהּ כַּהֲנָא רַבָּא.

לשון הקודש

מַלְבִּישִׁים אוֹתוֹ בִּלְבוּשׁ נוֹדָע אֶחָד לִפְנֵי בַּעֲלֵי הַגֵּיהִנֹּם, וְאוֹתוֹ לְבוּשׁ אוֹי לְמִי שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בּוֹ. שֶׁהֲרֵי כַּמָּה שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים עֲתִידִים לֶאֱחֹז בּוֹ, וּמַכְנִיסִים אוֹתוֹ לַגֵּיהִנֹּם. וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ צִוַּוחַ וְאוֹמֵר: (קהלת ט) בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים.

לָמַדְנוּ בְּסוֹד סִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא, אַרְבָּעָה מְלָכִים יוֹצְאִים לְמוּל אַרְבָּעָה. תְּלוּיִים בָּהֶם כַּעֲנָבִים בְּאֶשְׁכּוֹל, צְרוּרִים בָּהֶם שִׁבְעָה רָצִים, מְעִידִים עֵדוּת, וְלֹא עוֹמְדִים בִּמְקוֹמָם.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

צִיצִית. מִצְוָה זוֹ הִיא לְהַזְכִּיר כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה בִּשְׁבִילָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם (במדבר טו). זֶהוּ סִימָן הַמֶּלֶךְ לְהַזְכִּיר וְלַעֲשׂוֹת.

כָּתוּב (שמות כח) וְעָשִׂיתָ צִיץ זָהָב, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ – סוֹד הַצִּיץ לְהִתְעַטֵּר בּוֹ כֹּהֵן גָּדוֹל. וְזֶהוּ צִיץ

וּבְגִין כַּךְ אִסְתַּכְּלוּתָא דִּילֵיהּ מְכַפְּרָא עַל עַזּוּת פָּנִים, דְּלָא קַיְּימָא לְקַמֵּיהּ, אֶלָּא פָּנִים דְּקִשׁוֹט, רָזָא דְכָל אִינּוּן פָּנִים עִלָּאִין, דְּאִינּוּן פָּנִים דְּקִשׁוֹט, פָּנִים דֶּאֱמֶת. דִּכְלִילָן בֶּאֱמֶת דְּיַעֲקֹב.

צִיצִית אִיהוּ נוּקְבָא, רָזָא דְּעַלְמָא תַּתָּאָה. אִסְתַּכְּלוּתָא לְאַדְכְּרָא. צִיץ דְּכַר, צִיצִית נוּקְבָא, וְדָא לְכָל בַּר נַשׁ. צִיץ לְכַהֲנָא.

וְתָנֵינָן, אָסוּר לְאִסְתַּכְּלָא בִּשְׁכִינְתָּא, בְּגִין כָּךְ אִית תְּכֵלָא, בְּגִין דִּתְכֵלֶת, אִיהוּ כֶּרְסְיָא לְבֵית דָּוִד, וְתִקּוּנָא דִילֵיהּ. וְדָא אִיהוּ דַּחֲלָא מִן קֶדֶם יְיָ לְדַחֲלָא מֵהַהוּא אֲתָר. וְעַל דָּא וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְיָ, וְדָא כֶּרְסְיָא דְדַיְינִין בָּהּ דִּינֵי נְפָשׁוֹת, כְּמָה דְאוֹקְמוּהָ, דְּכָל גַּוְונִין טָבִין לְחֶלְמָא, בַּר תְּכֵלָא, דְּאִיהוּ כֶּרְסְיָא דְסָלִיק בְּדִינָא דִנְפָשׁוֹת.

כְּתִיב וְנָתְנוּ עַל צִיצִית הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת. וְנָתְנוּ עַל הַכָּנָף לָא כְּתִיב, אֶלָּא וְנָתְנוּ עַל צִיצִית. דְּדָא אִיהוּ דְחָפֵי עַל שְׁאַר חוּטִין. וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם, וּכְתִיב, (דברים כה) זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק. מָאי טַעְמָא דָא. אֶלָּא לִבְרָא דְפָרִיץ גִּדְרָא, וּנְשָׁכֵיהּ

לשון הקודש

לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ בָּעֵינַיִם, שֶׁהוּא סִימָן שֶׁל עוֹלָם הָעֶלְיוֹן שֶׁהִתְעַטֵּר בּוֹ כֹּהֵן גָּדוֹל.

וּמִשּׁוּם זֶה הִסְתַּכְּלוּתוֹ מְכַפֶּרֶת עַל עַזּוּת פָּנִים, שֶׁלֹּא עוֹמֶדֶת לְפָנָיו אֶלָּא פְּנֵי אֱמֶת, סוֹד שֶׁל כָּל אֵלּוּ הַפָּנִים הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵם פְּנֵי אֱמֶת, פָּנִים שֶׁל אֱמֶת, שֶׁכְּלוּלִים בָּאֱמֶת שֶׁל יַעֲקֹב.

צִיצִית הִיא נְקֵבָה, סוֹד עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, הִסְתַּכְּלוּת לְהַזְכִּיר. צִיץ זָכָר. צִיצִית נְקֵבָה, וְזֶה לְכָל אָדָם. צִיץ לַכֹּהֵן.

וְשָׁנִינוּ, אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בַּשְּׁכִינָה, בִּגְלַל זֶה יֵשׁ תְּכֵלֶת, מִשּׁוּם שֶׁתְּכֵלֶת הִיא כִּסֵּא לְבֵית דָּוִד וְתִקּוּנוֹ. וְזֶהוּ פַּחַד מִלִּפְנֵי ה' לִפְחֹד מֵאוֹתוֹ מָקוֹם. וְעַל זֶה וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה'. וְזֶה הַכִּסֵּא שֶׁדָּנִים בּוֹ דִּינֵי נְפָשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּהָ, וְכָל הַגְּוָנִים טוֹבִים לַחֲלוֹם, פְּרָט לִתְכֵלֶת, שֶׁהוּא כִּסֵּא שֶׁעוֹלֶה בְּדִין הַנְּפָשׁוֹת.

כָּתוּב וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת. וְנָתְנוּ עַל הַכָּנָף לֹא כָּתוּב, אֶלָּא וְנָתְנוּ עַל צִיצִת. שֶׁזֶּהוּ שֶׁמְּכַסֶּה עַל שְׁאָר הַחוּטִים. וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם. וְכָתוּב (דברים כה) זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק. מָה הַטַּעַם זֶה? אֶלָּא מָשָׁל לְבֵן שֶׁפָּרַץ גָּדֵר וּנְשָׁכוֹ כֶּלֶב – כָּל

כַּלְבָּא. כָּל זִמְנָא דַּאֲבוּי בָּעֵי לְאוֹכָחָא לִבְרֵיהּ, הָוָה אָמַר הֲוֵי דָּכִיר כַּד נָשִׁיךְ לָךְ כַּלְבָּא. אוֹף הָכָא וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם, דְּדָא אִיהוּ אֲתָר דְּסַלְקִין נִשְׁמָתִין לְמִידָן.

כְּגַוְונָא דָּא, (במדבר כא) **וְהָיָה כָּל הַנָּשׁוּךְ וְרָאָה אֹתוֹ וָחָי, אֲמַאי. אֶלָּא כַּד סָלִיק לְעֵינוֹי, וְחָמֵי דִּיוּקְנָא דְּהַהוּא דְנָשִׁיךְ לֵיהּ, הָוָה דָּחִיל, וְצַלֵּי קֳדָם יְיָ, וַהֲוָה יָדַע דְּאִיהוּ עוֹנְשָׁא דְּחַיָּיבִיָּא. כָּל זְמַן דִּבְרָא חָמֵי רְצוּעָה דַּאֲבוּי, דָּחִיל מֵאֲבוּי. אִשְׁתְּזִיב מִרְצוּעָה, אִשְׁתְּזִיב מִכֹּלָּא. מָאן גָּרִים לֵיהּ לְאִשְׁתְּזָבָא. הַהוּא דְּחָמֵי בְּעֵינוֹי הַהוּא רְצוּעָה, הַהוּא רְצוּעָה גָּרִים לֵיהּ לְאִשְׁתַּזְבָא. וְעַל דָּא וְרָאָה אֹתוֹ וָחָי, חַמֵּי רְצוּעָה דְּאַלְקֵי לֵיהּ, וְאִיהוּ עָבִיד לֵיהּ לְאִשְׁתְּזָבָא. אוֹף הָכָא וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם, וַעֲשִׂיתֶם וַדָּאי. וְאִי לָאו, דָּא רְצוּעָה, דְּהַאי יִגְרוֹם לְכוֹן, לְמֶהֱוֵי תָּבִין לְפוּלְחָנָא דִילִי תָּדִיר, וּכְדֵין וַעֲשִׂיתֶם.**

וְלֹא תָּתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם, יִמְנַע מִנְּכוֹן בִּישִׁין אֹרְחִין אַחֲרָנִין, **וַדָּאי, לֹא תָּתוּרוּ, וְלָא תַּעֲבְדוּ בִּישִׁין. וְעַל דָּא סַלְקָא גַוָּון תְּכֵלָא. דָּא תְּכֵלֶת, דַּמְיָא לְכִסֵּא הַכָּבוֹד, מַה כִּסֵּא הַכָּבוֹד, עָבִיד לְבַר נָשׁ לְמֵהַךְ לְאָרְחָא דְּמֵישָׁר, לְדַכְּאָה לֵיהּ. אוֹף הַאי תְּכֵלֶת,**

לשון הקודש

זְמַן שֶׁאָבִיו רוֹצֶה לְהוֹכִיחַ אֶת בְּנוֹ, הָיָה אוֹמֵר: זָכוֹר כְּשֶׁנָּשַׁךְ אוֹתְךָ הַכֶּלֶב! גַּם כָּאן – וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם, שֶׁזֶּהוּ מָקוֹם שֶׁעוֹלוֹת הַנְּשָׁמוֹת לְהִדּוֹן.

כְּמוֹ זֶה – (במדבר כא) וְהָיָה כָּל הַנָּשׁוּךְ וְרָאָה אֹתוֹ וָחָי. לָמָּה? אֶלָּא כְּשֶׁמַּעֲלֶה אֶת עֵינָיו וְרוֹאֶה דְּמוּת אוֹתוֹ שֶׁנְּשָׁכוֹ, הָיָה פּוֹחֵד וּמִתְפַּלֵּל לִפְנֵי ה', וְהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא עֹנֶשׁ הָרְשָׁעִים. כָּל זְמַן שֶׁהַבֵּן רוֹאֶה רְצוּעַת אָבִיו, פּוֹחֵד מֵאָבִיו. נִצּוֹל מֵהָרְצוּעָה – נִצּוֹל מֵהַכֹּל. מִי גָּרַם לוֹ לְהִנָּצֵל? זֶה שֶׁרָאָה בְּעֵינָיו אוֹתָהּ רְצוּעָה – אוֹתָהּ רְצוּעָה גָּרְמָה לוֹ לְהִנָּצֵל. וְלָכֵן, וְרָאָה אֹתוֹ וָחָי. רָאָה רְצוּעָה שֶׁמַּלְקָה אוֹתוֹ, וְהִיא עָשְׂתָה לוֹ לְהִנָּצֵל. גַּם כָּךְ וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם – וַעֲשִׂיתֶם וַדַּאי. וְאִם לֹא – הֲרֵי הָרְצוּעָה, שֶׁזּוֹ תִּגְרֹם לָכֶם לָשׁוּב לַעֲבוֹדָתִי תָּמִיד, וְאָז וַעֲשִׂיתֶם.

וְלֹא תָּתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם, יִמְנַע מִכֶּם דְּרָכִים רָעִים אֲחֵרִים, וַדַּאי לֹא תָּתוּרוּ וְלֹא תַּעֲשׂוּ רָעוֹת. וְעַל זֶה עוֹלֶה גָּוֵן תְּכֵלֶת. זוֹ תְּכֵלֶת דּוֹמָה

עָבִיד לְבַר נָשׁ לְמֵהַךְ בְּאֹרַח מֵישָׁר, וַדַּאי דְּכֹלָּא אִית לְדַחֲלָא מֵהַאי אֲתָר, לְמֵיהַךְ בְּמֵישָׁר.

כְּתִיב (ישעיה כד) **מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִירוֹת שָׁמַעְנוּ צְבִי לַצַּדִּיק וָאוֹמַר רָזִי לִי וְגוֹ'. מִכְּנַף הָאָרֶץ, דָּא כָּנָף דְּצִיצִית, דְּאִיהוּ כָּנָף הָאָרֶץ. זְמִירוֹת שָׁמַעְנוּ, אִלֵּין שְׁאַר חוּטִין, דְּנָפְקִין וְתַלְיָין מֵאַתָּר עִלָּאָה, גּוֹ אִינּוּן שְׁבִילִין עִלָּאִין, דְּנָפְקִין מֵחָכְמָה עִלָּאָה. צְבִי לַצַּדִּיק, דָּא צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, דְּאִינּוּן חוּטִין אִינּוּן שְׁפִירוּ דִילֵיהּ, דְּהָא מִנֵּיהּ נָפְקִין, וְכָל חוּטָא כְּלִילָא בִּתְרֵין סִטְרִין. וְכַד אִסְתַּכַּלְנָא, אֲמֵינָא רָזִי לִי רָזִי לִי, דְּהָא מִגּוֹ רָזָא עִלָּאָה דְּכָל מְהֵימְנוּתָא נָפְקִין. וְכַד אִסְתַּכַּלְנָא בִּתְכֵלֶת, וַחֲמֵינָא רְצוּעָה לְאַלְקָאָה, אֲתָר דְּחִילוּ לְמִדְחַל, אֲמֵינָא אוֹי לִי, דִּבְנֵי נָשָׁא לָא יַדְעֵי לְאַשְׁגְּחָא וּלְאִסְתַּכְּלָא עַל מַה מִתְעָנְשִׁין לְשַׁקְרָא, בְּהַאי בּוּגְדִים בָּגָדוּ, דְּהָא קוֹרִין קְרִיאַת שְׁמַע בְּלָא צִיצִית, וְסָהֲדִין סַהֲדוּתָא דְשִׁקְרָא, וְאִלֵּין אִינּוּן בּוּגְדִים דְּבָגָדוּ, מְשַׁקְּרֵי דְגַרְמַיְיהוּ.**

וּבֶגֶד בּוּגְדִים בָּגָדוּ, לְבוּשָׁא דִלְהוֹן בְּלָא צִיצִית, אִקְרֵי בֶּגֶד בּוּגְדִים. לְבוּשָׁא דְאִינּוּן בּוּגְדִים דְּבָגָדוּ, דִּמְשַׁקְּרֵי וְסָהֲדִין

לשון הקודש

לְכִסֵּא הַכָּבוֹד. מַה כִּסֵּא הַכָּבוֹד עוֹשֶׂה אֶת הָאָדָם לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יָשָׁר לְזַכּוֹתוֹ, גַּם תְּכֵלֶת זוֹ עוֹשֶׂה אֶת הָאָדָם לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יָשָׁר. וַדַּאי שֶׁהַכֹּל יֵשׁ לִפְחֹד מִמְּקוֹם זֶה לָלֶכֶת יָשָׁר.

כָּתוּב (ישעיה כד) מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִרֹת שָׁמַעְנוּ פִּרְי לַצַּדִּיק וָאֹמַר רָזִי לִי וְגוֹ'. מִכְּנַף הָאָרֶץ – זֶה כְּנַף הַצִּיצִית, שֶׁהוּא כְּנַף הָאָרֶץ. זְמִרֹת שָׁמַעְנוּ – אֵלּוּ שְׁאָר הַחוּטִים שֶׁיּוֹצְאִים וּתְלוּיִים מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן תּוֹךְ אוֹתָם שְׁבִילִים עֶלְיוֹנִים שֶׁיּוֹצְאִים מֵחָכְמָה עֶלְיוֹנָה. צְבִי לַצַּדִּיק – זֶה צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, שֶׁאוֹתָם חוּטִים אֵלּוּ יָפְיוֹ, שֶׁהֵרֵי מִמֶּנּוּ יוֹצְאִים, וְכָל חוּט כָּלוּל בִּשְׁנֵי צְדָדִים. וּכְשֶׁהִסְתַּכַּלְתִּי, אָמַרְתִּי: רָזִי לִי רָזִי לִי. שֶׁהֵרֵי מִתּוֹךְ סוֹד עֶלְיוֹן שֶׁל כָּל הָאֱמוּנָה יוֹצְאִים. וּכְשֶׁהִסְתַּכַּלְתִּי בַּתְּכֵלֶת וְרָאִיתִי רְצוּעָה לְהַלְקוֹת, מָקוֹם יִרְאָה לִפְחֹד, אָמַרְתִּי: אוֹי לִי שֶׁבְּנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים לְהַשְׁגִּיחַ וּלְהִסְתַּכֵּל עַל מַה נֶּעֱנָשִׁים לַשֶּׁקֶר. בָּזֶה בּוֹגְדִים בָּגָדוּ, שֶׁהֵרֵי קוֹרְאִים קְרִיאַת שְׁמַע לְלֹא צִיצִית וּמְעִידִים עֵדוּת שֶׁקֶר, וְאֵלּוּ הֵם בּוֹגְדִים שֶׁבָּגָדוּ, מְשַׁקְּרִים בְּעַצְמָם.

וּבֶגֶד בּוֹגְדִים בָּגָדוּ – לְבוּשָׁם בְּלִי צִיצִית,

סַהֲדוּתָא דְשִׁקְרָא בְכָל יוֹמָא. וַוי לוֹן, וַוי לְנַפְשֵׁיהוֹן, דְסַלְקֵי בְהַהוּא כֶּרְסְיָיא דְתִבְלָא לְמֵידָן. וְעָלַיְיהוּ כְתִיב, (תהלים קא) דּוֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי, הַהוּא בֶּגֶד דִלְהוֹן אִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבֵּי כָּל מָארֵיהוֹן דְדִינִין. וַוי לוֹן, דְלֵית לוֹן חוּלָקָא בְעָלְמָא דְאָתֵי. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְמַלְבּוּשֵׁיהוֹן וְתִקּוּנֵיהוֹן אִשְׁתְּמוֹדְעָן לְעֵילָא, לְאוֹטָבָא לוֹן בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. (ע"כ רעיא מהימנא).

פִּקּוּדָא דָא מִצְוַת צִיצִית, כְּלִיל תְּכֵלֶת וְלָבָן, דִינָא וְרַחֲמֵי בְנוּרָא. אֵשָׁא חִוָּורָא לָא אָכִיל, תְּכֵלָא אָכִיל וְשָׁצֵי. (דברי הימים ב ז) וַתֹּאכַל הָעוֹלָה, חִוָּור מִימִינָא, תְּכֵלֶת מִשְּׂמָאלָא. עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא יְחוּד בֵּין תַּרְוַיְיהוּ, יָרוֹק. וּבְגִין דָא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, מֵאֵימָתַי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּשַׁחֲרִית, מִשֶּׁיַּכִּיר בֵּין תְּכֵלֶת לְלָבָן. וּבְגִין דָא תַּקִּינוּ פָּרָשַׁת צִיצִית לְמִקְרֵי לָהּ בְּיִחוּדָא.

לשון הקודש

נִקְרָא בֶּגֶד בּוֹגְדִים. לְבוּשׁ שֶׁל אוֹתָם בּוֹגְדִים שֶׁבָּגְדוּ, שֶׁמְּשַׁקְּרִים וּמְעִידִים עֵדוּת שֶׁקֶר בְּכָל יוֹם. אוֹי לָהֶם! אוֹי לְנַפְשָׁם! שֶׁעוֹלִים בְּאוֹתוֹ כִּסֵּא תְּכֵלֶת לְהִדּוֹן, וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב (תהלים קא) דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי. אוֹתוֹ בֶּגֶד שֶׁלָּהֶם נוֹדָע לְכָל בַּעֲלֵי הַדִּינִים. אוֹי לָהֶם! שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק בָּעוֹלָם הַבָּא. אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁלְּבוּשֵׁיהֶם וְתִקּוּנֵיהֶם נוֹדָעִים לְמַעְלָה לְהֵיטִיב לָהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. (עד כאן רעיא מהימנא).

מִצְוָה זוֹ מִצְוַת צִיצִית, כּוֹלֶלֶת תְּכֵלֶת וְלָבָן, דִּין וְרַחֲמִים בְּאֵשׁ. אֵשׁ לְבָנָה לֹא אוֹכֶלֶת, תְּכֵלֶת אוֹכֶלֶת וּמַשְׁמִידָה. (דברי הימים–ב ז) וַתֹּאכַל הָעֹלָה. לָבָן מִיָּמִין, תְּכֵלֶת מִשְּׂמֹאל. הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מְיַחֵד בֵּין שְׁנֵיהֶם – יָרֹק. וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, מֵאֵימָתַי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּשַׁחֲרִית? מִשֶּׁיַּכִּיר בֵּין תְּכֵלֶת לְלָבָן. וּמִשּׁוּם זֶה הִתְקִינוּ לִקְרָאָהּ בְּיִחוּד.

השלמה מהחשמטות (סימן ד)

פְּתַח רִבִּי נְהוֹרָאי בְּפָרָשַׁת צִיצִית וְדָרַשׁ, (במדבר טו) **וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית וגו'** הָכָא כְּתִיב לְדֹרֹתָם. וְגַבֵּי שַׁבָּת לְדֹרֹתָם, דִּכְתִיב, (שמות לא) **לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם,** (חָסֵר).

דְתָנִינָן. תִּקְנוּ פָּרָשַׁת צִיצִית בִּקְרִיאַת שְׁמַע. וּבְדִירָתוֹ שֶׁל אָדָם, נִמְצָא פָּרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע, חוּץ מִפָּרָשַׁת צִיצִית, שֶׁחָסֵר מִשָּׁם. בַּמֶּה נִשְׁלַם. אֶלָּא כְּשֶׁאָדָם מִתְעַטֵּף בְּבֵיתוֹ בַּצִּיצִית, וְיוֹצֵא בוֹ לְפֶתַח דִּירָתוֹ שָׁלֵם.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁמֵחַ, וּמַלְאַךְ הַמָּוֶת זָז מִשָּׁם, וְנִצּוֹל הָאָדָם מִכָּל נֵזֶק וּמִכָּל מַשְׁחִית. וְהַיְנוּ לְדֹרֹתָם, בִּשְׁבִיל דִּירָתָם. שֶׁהָיָה שָׁם שָׁלֵם וְיָצָא מִפֶּתַח בֵּיתוֹ בְּמִצְוֹת, מַלְאָךְ הַמַּשְׁחִית זָז מִשָּׁם, וְנִצּוֹל הָאָדָם מִכָּל נֵזֶק וּמִכָּל מַשְׁחִית. מְנָלָן. מִמַּאי דִּכְתִיב

לשון הקודש

השלמה מהחשמטות סימן ד

פְּתַח רַבִּי נְהוֹרַאי בְּפָרָשַׁת צִיצִית וְדָרַשׁ, וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת וְגו'. כָּאן כָּתוּב לְדֹרֹתָם, וְגַבֵּי שַׁבָּת לְדֹרֹתָם, שֶׁכָּתוּב לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם, (חָסֵר).

שֶׁשָּׁנִינוּ, תִּקְנוּ פָּרָשַׁת צִיצִית בִּקְרִיַּת שְׁמַע, וּבְדִירָתוֹ שֶׁל אָדָם נִמְצָא קְרִיַּת שְׁמַע, חוּץ מִפָּרָשַׁת צִיצִית שֶׁחֲסֵרָה מִשָּׁם. בַּמֶּה נִשְׁלָם? אֶלָּא כְּשֶׁהָאָדָם מִתְעַטֵּף בְּצִיצִית וְיוֹצֵא בוֹ לְפֶתַח דִּירָתוֹ שָׁלֵם.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂמֵחַ, וּמַלְאָךְ הַמָּוֶת זָז מִשָּׁם, וְנִצּוֹל הָאָדָם מִכָּל נֵזֶק וּמִכָּל מַשְׁחִית. וְהַיְנוּ לְדֹרֹתָם, בִּשְׁבִיל דִּירָתָם. שֶׁהָיָה שָׁם שָׁלֵם וְיָצָא מִפֶּתַח בֵּיתוֹ בְּמִצְוֹת, מַלְאָךְ הַמַּשְׁחִית זָז מִשָּׁם, וְנִצּוֹל הָאָדָם מִכָּל נֵזֶק וּמִכָּל מַשְׁחִית. מִנַּיִן לָנוּ? מִמַּה שֶׁכָּתוּב מְזֻזּוֹת.

מְזֻוּזוֹת. מֵהָאוֹתִיּוֹת מַשְׁמַע זָ"ז מָוֶ"ת, שֶׁלֹּא נִתָּן רְשׁוּת לַמַּשְׁחִית לְהַבֵּל וְזָז מִפִּתְחוֹ.

בְּשַׁבָּת דִּכְתִיב לְדֹרֹתָם, מַאי טַעְמָא. מִפְּנֵי שֶׁכֵּיוָן שֶׁקִּדַּשׁ הַיּוֹם, דִּירָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל צְרִיכָה לִהְיוֹת בְּגֵר דָּלוּק, וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ, וּמִטָּה מוּצַעַת וְדִירָתָן מְתוּקֶנֶת כְּדִירַת חָתָן לְקַבֵּל בּוֹ הַכַּלָּה. וּמַאי נִיהוּ. שַׁבָּת הִיא כַּלָּה. וּלְעוֹלָם אֵין מַכְנִיסִין אוֹתָהּ אֶלָּא בְּדִירָה מְתוּקֶנֶת לִכְבוֹדָהּ, כְּפִי הָרָאוּי לָהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת. וּכְתִיב, לְדֹרֹתָם, לְהַכְנִיס בָּהּ כַּלָּה קְדוֹשָׁה לְדִירָתָהּ וְלִהְיוֹת בְּתוֹכָהּ.

בְּשָׁעָה שֶׁקִּדַּשׁ הַיּוֹם, וְאִם כַּלָּה זוֹ בָּאָה, וְאֵינָהּ מוֹצְאָה דִּירָה מְתוּקֶנֶת, וְשׁוּלְחָן עָרוּךְ, וְגֵר דָּלוּק. כַּלָּה זוֹ אוֹמֶרֶת, אֵין דִּירָה זוֹ מִיִּשְׂרָאֵל. בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּתִיב, אֵין זֶה מִיִּשְׂרָאֵל, אֵין דִּירָתוֹ לִקְדוֹשָׁה. וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָכָא קְדֻשָּׁה לְדִירַת יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא כְּתִיב לְדֹרֹתָם, בְּשַׁבָּת וּבְצִיצִית.

לשון הקודש

מֵהָאוֹתִיּוֹת מַשְׁמַע – זָ"ז מָוֶ"ת, שֶׁלֹּא נִתָּן רְשׁוּת לַמַּשְׁחִית לְהַבֵּל וְזָז מִפִּתְחוֹ.

בְּשַׁבָּת שֶׁכָּתוּב לְדֹרֹתָם, מָה הַטַּעַם? כֵּיוָן שֶׁקָּדַשׁ הַיּוֹם, דִּירָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל צְרִיכָה לִהְיוֹת בְּגֵר דּוֹלֵק וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ וּמִטָּה מֻצַּעַת, וְדִירָתוֹ מְתֻקֶּנֶת כְּדִירַת חָתָן לְקַבֵּל בּוֹ הַכַּלָּה. וּמִי הִיא? הַשַּׁבָּת הִיא כַּלָּה, וּלְעוֹלָם אֵין מַכְנִיסִין אוֹתָהּ אֶלָּא בְּדִירָה מְתֻקֶּנֶת לִכְבוֹדָהּ כְּפִי הָרָאוּי לָהּ, וְעַל זֶה כָּתוּב לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת. וְכָתוּב לְדֹרֹתָם? לְהַכְנִיס בָּהּ כַּלָּה קְדוֹשָׁה לְדִירָתָהּ וְלִהְיוֹת בְּתוֹכָהּ.

בְּשָׁעָה שֶׁקָּדַשׁ הַיּוֹם, וְאִם כַּלָּה זוֹ בָּאָה וְאֵינָהּ מוֹצְאָה דִּירָה מְתֻקֶּנֶת וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ וְגֵר דּוֹלֵק – כַּלָּה זוֹ אוֹמֶרֶת: אֵין דִּירָה זוֹ מִיִּשְׂרָאֵל.

אָמַר רִבִּי נְהוֹרָאִי, אַסְהַדְנָא, עַל מָאן דְּנָפַק מִתְּרַע בֵּיתֵיהּ בְּעִיטוּפָא דְּמִצְוָה, וּתְפִילִין בְּרֹאשׁוֹ, בְּשָׁעָה דְּנָפֵיק בֵּין תְּרֵין תַּרְעִין, אִזְדַּמְּנָא שְׁכִינָה עֲלֵיהּ. וּתְרֵין מַלְאָכִין דְּקָיְימִין עֲלֵיהּ, חַד מִיָּמִינָא, וְחַד מִשְּׂמָאלָא, וְכוּלְּהוֹן מְלַוְּיִן לֵיהּ עַד בֵּי כְּנִישְׁתָּא, וּמְבָרְכִין לֵיהּ. וְחַד מִקַּטְרְגָא דְּאִיהוּ קָיְימָא קַמֵּי פִּתְחֵי דְּבַר נָשׁ אָזֵיל מִבַּתְרַיְיהוּ, וְעַל כָּרְחֵיהּ אָתֵיב **וַאֲמַר אָמֵן.** (עד כאן מההשמטות).

השלמה מההשמטות (סימן ה) ספר הבהיר

מָאי טַעְמָא אָנוּ מַטִּילִין תְּכֵלֶת בַּצִּיצִית, וּמַאי טַעְמָא שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ גַּן נָאֶה וְלוֹ שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת וְשָׁם שׁוֹמֵר עֲלֵיהֶן, וְהוֹדִיעוֹ לְבַדּוֹ אוֹתָן הַנְּתִיבוֹת. אָמַר לוֹ, שׁוֹמְרֵם וְלֵךְ בָּהֶם בְּכָל יוֹם, וְכָל זְמַן שֶׁתַּדְרִיכֵם שָׁלוֹם לָךְ.

לשון הקודש

כָּתוּב בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֵין זֶה מִיִּשְׂרָאֵל, אֵין דִּירָתוֹ לִקְדֻשָּׁה. וְעַל כֵּן צָרִיךְ כָּאן קְדֻשָּׁה לְדִירַת יִשְׂרָאֵל, וְעַל זֶה כָּתוּב לְדֹרֹתָם – בְּשַׁבָּת וּבְצִיצִית.

אָמַר רַבִּי נְהוֹרַאי, מֵעִיד אֲנִי עָלַי, מִי שֶׁיּוֹצֵא מִשַּׁעַר בֵּיתוֹ בְּעִטּוּף שֶׁל מִצְוָה וּתְפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ, בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצֵא מִבֵּין שְׁנֵי שְׁעָרִים מִזְּדַּמֶּנֶת עָלָיו הַשְּׁכִינָה, וּשְׁנֵי מַלְאָכִים שֶׁעוֹמְדִים עָלָיו, אֶחָד מִימִינוֹ וְאֶחָד מִשְּׂמֹאלוֹ, כֻּלָּם מְלַוִּים אוֹתוֹ עַד בֵּית הַכְּנֶסֶת וּמְבָרְכִים אוֹתוֹ. מְקַטְרֵג אֶחָד שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי הַפֶּתַח שֶׁל הָאָדָם הוֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם, וְעַל כָּרְחוֹ מֵשִׁיב וְאוֹמֵר אָמֵן: ע"כ מההשמטות.

השלמה מההשמטות סימן ה סֵפֶר הַבָּהִיר **מָה** הַטַּעַם אָנוּ מַטִּילִים תְּכֵלֶת בַּצִּיצִית, וּמָה הַטַּעַם שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם? מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ גַּן נָאֶה וְלוֹ שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת, וְשָׁם שׁוֹמֵר עֲלֵיהֶן,

מָה עָשָׂה הַשּׁוֹמֵר, אָמַר, אִם אֲנִי אֶהְיֶה לְבַדִּי בְּאֵלֶּה הַנְּתִיבוֹת, אִי אֶפְשָׁר לְשׁוֹמֵר אֶחָד לְקַיֵּים אֵלּוּ הַנְּתִיבוֹת. וְעוֹד כִּי יֹאמְרוּ הָעוֹלָם, כֵּילַי הוּא מֶלֶךְ זֶה וְשׁוֹמֵר זֶה. לְכָךְ שָׂם שׁוֹמֵר זֶה, שׁוֹמְרִים אֲחֵרִים עַל הַנְּתִיבוֹת אֵלֶּה שֶׁהֵן שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת.

וּמַאי טַעְמָא דְּתְכֶלֶת אָמַר הַשּׁוֹמֵר שֶׁמָּא יֹאמְרוּ הַשּׁוֹמְרִים, הַגָּן שֶׁלִּי הוּא. נָתַן לָהֶם סִימָן, רְאוּ הַסִּימָן לַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ, שֶׁהַגָּן הַזֶּה וְאֵלֶּה הַנְּתִיבוֹת הוּא תִּקְּנָם, וְאֵינָם שֶׁלִּי וְהִנֵּה חוֹתָמוֹ.

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה לְמֶלֶךְ וּבִתּוֹ שֶׁהָיוּ לָהֶם עֲבָדִים, בִּקְּשׁוּ לֵילֵךְ מֵרָחוֹק, פָּחֲדוּ מִן אֵימַת הַמֶּלֶךְ. נָתַן לָהֶם הַמֶּלֶךְ סִימָנוֹ. פָּחֲדוּ מִן הַבַּת וְנָתְנָה לָהֶם סִימָן. אָמְרוּ, מֵעַתָּה בִּשְׁנֵי סִימָנִין אֵלּוּ (תְּהִלִּים קכ"א) יְיָ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע, יִשְׁמֹר אֵת נַפְשֶׁךָ. (עוֹד שם) **וּמַאי**

לשון הקודש

וְהוֹדִיעוּ לְבַדּוֹ אוֹתָן הַנְּתִיבוֹת. אָמַר לוֹ: שָׁמְרֵם וְלֵךְ בָּהֶם בְּכָל יוֹם, וּבְכָל זְמַן שֶׁתִּדְרִיכֵם שָׁלוֹם לָךְ.

מָה עָשָׂה הַשּׁוֹמֵר? אָמַר: אִם אֲנִי אֶהְיֶה לְבַדִּי בְּאֵלֶּה הַנְּתִיבוֹת, אֵי אֶפְשָׁר לְשׁוֹמֵר אֶחָד לְקַיֵּם אֵלּוּ הַנְּתִיבוֹת, וְעוֹד, כִּי יֹאמְרוּ הָעוֹלָם, כֵּילַי הוּא מֶלֶךְ זֶה וְשׁוֹמֵר זֶה. לְכָךְ שָׂם שׁוֹמֵר זֶה שׁוֹמְרִים אֲחֵרִים עַל הַנְּתִיבוֹת, אֵלֶּה הֵן שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת.

וּמָה הַטַּעַם שֶׁל הַתְּכֵלֶת? אָמַר הַשּׁוֹמֵר: שֶׁמָּא יֹאמְרוּ הַשּׁוֹמְרִים הַגָּן שֶׁלִּי הוּא. נָתַן לָהֶם סִימָן וְאָמַר: רְאוּ הַסִּימָן לַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ, שֶׁהַגָּן הַזֶּה וְאֵלֶּה הַנְּתִיבוֹת הוּא תִּקְּנָם, וְאֵינָם שֶׁלִּי, וְהִנֵּה חוֹתָמוֹ.

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמֶלֶךְ וּבִתּוֹ שֶׁהָיוּ לָהֶם עֲבָדִים, בִּקְּשׁוּ לֵילֵךְ מֵרָחוֹק – פָּחֲדוּ מִן אֵימַת הַמֶּלֶךְ, נָתַן לָהֶם הַמֶּלֶךְ סִימָנוֹ. פָּחֲדוּ מִן הַבַּת, וְנָתְנָה לָהֶם סִימָן. אָמְרוּ: מֵעַתָּה

נִיהִי, אֶרֶץ דְּנֶחְצָבָה מִמֶּנָּה שָׁמַיִם וְהִיא כִּסְאוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְהִיא אֶבֶן יְקָרָה, וְהִיא יַם הַחָכְמָה. וּכְנֶגְדָּהּ תְּכֵלֶת בְּטַלִּית צִיצִית.

דְּאָמַר רִבִּי מֵאִיר, מַה נִּשְׁתַּנָּה (דְּאָמַר) **תְּכֵלֶת מִכָּל מִינֵי צִבְעוֹנִין, מִפְּנֵי שֶׁתְּכֵלֶת דּוֹמֶה לַיָּם. וְהַיָּם דּוֹמֶה לָרָקִיעַ וְהָרָקִיעַ דּוֹמֶה לְכִסֵּא הַכָּבוֹד. שֶׁנֶּאֱמַר** (שֶׁמוֹת כ"ד) **וַיִּרְאוּ אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטֹהַר וּכְתִיב כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא. (ע"כ מההשמטות).** (דף קנ"ה ע"ב).

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כַּמָּה סַהֲדֵי עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַסְהֲדָא בְּהוּ בִּבְנֵי נָשָׁא, וְכֻלְּהוּ בְּעֵיטָא וּבְסַהֲדוּתָא קַיְימִין לָקָבְלֵיהּ. קָם בְּצַפְרָא אוֹשִׁיט רַגְלוֹי לְמֵהַךְ, סָהֲדַיָּא קַיְימִין לָקָבְלֵיהּ, מַכְרִיזִין וְאָמְרִין, (שמואל א ב) **רַגְלֵי חֲסִידָיו יִשְׁמֹר וְגוֹ'.** (קהלת ד) **שְׁמוֹר רַגְלְךָ כַּאֲשֶׁר**

לשון הקודש

בִּשְׁנֵי סִימָנִים אֵלּוּ – (תהלים קכא) ה' יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע, יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ. וּמַה הִיא? אֶרֶץ שֶׁנֶּחְצְבָה מִמֶּנָּה שָׁמַיִם, וְהִיא כִּסְאוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִיא אֶבֶן יְקָרָה, וְהִיא יַם הַחָכְמָה, וּכְנֶגְדָּהּ תְּכֵלֶת בְּטַלִּית צִיצִית.

שֶׁאָמַר רַבִּי מֵאִיר, מַה נִּשְׁתַּנָּה (שֶׁאָמַר) תְּכֵלֶת מִכָּל מִינֵי צִבְעוֹנִין? מִפְּנֵי שֶׁתְּכֵלֶת דּוֹמֶה לַיָּם, וְהַיָּם דּוֹמֶה לָרָקִיעַ, וְהָרָקִיעַ דּוֹמֶה לְכִסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כד) וַיִּרְאוּ אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטֹהַר. וְכָתוּב (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא:

ע"כ מההשמטות.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כַּמָּה עֵדִים עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָעִיד בָּהֶם בְּנֵי אָדָם, וְכֻלָּם בְּעֵצָה וּבְעֵדוּת עוֹמְדִים מוּלוֹ. קָם בַּבֹּקֶר, מוֹשִׁיט רַגְלָיו לָלֶכֶת – עֵדִים עוֹמְדִים מוּלוֹ, מַכְרִיזִים וְאוֹמְרִים: (שמואל–א ב) רַגְלֵי חֲסִידָיו יִשְׁמֹר וְגוֹ'.

תֵּלֵךְ. (משלי ד) פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ. אַפְּתַח עֵינוֹי לְאִסְתַּכְּלָא בְּעָלְמָא, סָהֲדַיָּא אָמְרֵי, (משלי ד) עֵינֶיךָ לְנֹכַח יַבִּיטוּ. קָם לְמַלְלָא, סָהֲדַיָּא אָמְרֵי (תהלים לד) נְצוֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וְגוֹ'. אוֹשִׁיט יְדוֹי בְּמִלֵּי עָלְמָא, סָהֲדַיָּא אָמְרֵי (תהלים לד) סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב.

אִי צַיִּית לְהוּ, יָאוּת. וְאִי לָא, כְּתִיב (זכריה ג) וְהַשָּׂטָן עוֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ. כֻּלְּהוּ סָהֲדִין עָלֵיהּ בְּחוֹבוֹי לְעֵילָא. אִי בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּפוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כֻּלְּהוּ סָהֲדִין סַנֵּיגוֹרִין קַמֵּיהּ, וְקַיְימִין לְאַסְהֲדָא עָלֵיהּ טָבָאן, בְּשַׁעֲתָא דְאִצְטְרִיךְ לֵיהּ.

קָם בְּצַפְרָא, מְבָרֵךְ כַּמָּה בִּרְכָאן. אֲנָח תְּפִילִין בְּרֵישֵׁיהּ בֵּין עֵינוֹי. בָּעֵי לְזַקְפָּא רֵישֵׁיהּ, חָמֵי שְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אָחִיד וְרָשִׁים עַל רֵישֵׁיהּ. וּרְצוּעִין תַּלְיָין מֵהַאי גִּיסָא וּמֵהַאי גִּיסָא עָל לִבֵּיהּ.

לשון הקודש

(קהלת ד) שְׁמֹר רַגְלְךָ כַּאֲשֶׁר תֵּלֵךְ. (משלי ד) פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ. פּוֹתֵחַ עֵינָיו לְהִסְתַּכֵּל בָּעוֹלָם – הָעֵדִים אוֹמְרִים: (שם) עֵינֶיךָ לְנֹכַח יַבִּיטוּ. קָם לְדַבֵּר – הָעֵדִים אוֹמְרִים: (תהלים לד) נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וְגוֹ'. מוֹשִׁיט יָדָיו בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם – הָעֵדִים אוֹמְרִים: (שם) סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב.

אִם מְצַיֵּת לָהֶם – יָפֶה, וְאִם לֹא – כָּתוּב (זכריה ג) וְהַשָּׂטָן עֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ. כֻּלָּם מְעִידִים עָלָיו בַּחֲטָאָיו לְמַעְלָה. אִם רוֹצֶה הָאִישׁ לְהִשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – כֻּלָּם מְעִידִים סָנֵגוֹרְיָא לְפָנָיו, וְעוֹמְדִים לְהָעִיד עָלָיו טוֹבוֹת בְּשָׁעָה שֶׁצָּרִיךְ לוֹ.

קָם בַּבֹּקֶר, מְבָרֵךְ כַּמָּה בְּרָכוֹת. מֵנִיחַ תְּפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ בֵּין עֵינָיו – רוֹצֶה לְהָרִים רֹאשׁוֹ, רוֹאֶה שֵׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן אָחוּז וְרָשׁוּם עַל רֹאשׁוֹ. וּרְצוּעוֹת תְּלוּיוֹת לוֹ מִצַּד זֶה וּמִצַּד

הָא אֶסְתָּכַּל בִּיקָרָא דְּמָארֵיהּ. אוֹשִׁיט יְדוֹי, חָמֵי יְדָא אַחֲרָא, מִתְקַשְּׁרָא בְּקִשּׁוּרָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא. אַהְדָּר יְדֵיהּ וְאִסְתָּכַּל בִּיקָרֵיהּ דְּמָארֵיהּ. אִתְעַטָּף בְּעִטּוּפָא דְּמִצְוָה, בְּאַרְבַּע זִיוָין דִּכְסוּתֵיהּ, אַרְבַּע מַלְכִין נָפְקִין לְקַדְמוּת אַרְבַּע. אַרְבַּע סַהֲדֵי קְשׁוֹט דְּמַלְכָּא, תַּלְיָיא מֵאַרְבַּע זִיוָין, וְתַלְיָין בְּהוּ כַּעֲנָבִים בְּאִתְכְּלָא.

מָה אַתְכְּלָא, דְּאִיהוּ חַד, וְתַלְיָין בֵּיהּ כַּמָּה עֲנָבִים, מֵהַאי סְטָר וּמֵהַאי סְטָר. כַּךְ הַאי, מִצְוָה חָדָא, וְתַלְיָין בֵּיהּ כַּמָּה עֲנָבִים, וְזָגִין וּזְמוֹרִין צְרִירִין בְּהוּ, שִׁבְעָה רְהִיטִין אִלֵּין אִינּוּן שִׁבְעָה צְרִירִין דִּתְכֶלְתָּא, דְּבָעֵי לְכַרְכָּא בֵּיהּ בְּכָל חַד וְחַד, אוֹ לְאַסְגָּאָה עַד תְּלֵיסַר, מָאן דְּיוֹסִיף, לָא יוֹסִיף עָלַיְיהוּ עַל תְּלֵיסַר. מָאן דְּיִמְעַט, לָא יִמְעַט מִשִּׁבְעָה.

לשון הקודש

זֶה עַל לִבּוֹ. הֲרֵי מִסְתַּכֵּל בִּכְבוֹד רִבּוֹנוֹ. מוֹשִׁיט יָדָיו, רוֹאֶה יָד אַחֶרֶת מִתְקַשֶּׁרֶת בְּקֶשֶׁר הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, מַחֲזִיר יָדוֹ וּמִסְתַּכֵּל בִּכְבוֹד רִבּוֹנוֹ. מִתְעַטֵּף בְּעִטּוּף שֶׁל מִצְוָה בְּאַרְבַּע זְוִיּוֹת כְּסוּתוֹ, אַרְבָּעָה מְלָכִים יוֹצְאִים לִכְנֶגֶד אַרְבָּעָה. אַרְבָּעָה עֵדֵי אֱמֶת שֶׁל הַמֶּלֶךְ, תְּלוּיִים מֵאַרְבַּע זְוִיּוֹת, וּתְלוּיִים בָּהֶם כַּעֲנָבִים בָּאֶשְׁכּוֹל.

מָה אֶשְׁכּוֹל שֶׁהוּא אֶחָד וּתְלוּיִים בּוֹ כַּמָּה עֲנָבִים, מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, כָּךְ זֶה מִצְוָה אַחַת, וּתְלוּיִים בָּהּ כַּמָּה עֲנָבִים זַגִּים וּזְמוֹרוֹת צְרוּרִים בָּהֶם. שִׁבְעָה רָצִים אֵלּוּ הֵם שִׁבְעָה צְרוּרוֹת שֶׁל תְּכֵלֶת שֶׁצָּרִיךְ לִכְרֹךְ בָּהּ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד, אוֹ לְהַגְדִּיל עַד שְׁלֹשָׁה עָשָׂר. מִי שֶׁיּוֹסִיף, לֹא יוֹסִיף עַל שְׁלֹשָׁה עָשָׂר. מִי שֶׁיְּמַעֵט, לֹא יְמַעֵט מִשִּׁבְעָה.

וְתָאנָא, הַאי תְּכֵלֶת, הוּא רָזָא דְּדָוִד מַלְכָּא. וְדָא חוּטָא דְּאַבְרָהָם, דְּזָכָה בֵּיהּ לִבְנוֹי בַּתְרוֹי. מָאי תְּכֵלֶת. תַּכְלִית דְּכֹלָּא. (וְדָאי) רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כִּסֵּא הַכָּבוֹד אִקְרֵי.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, שִׁבְעָה כְּרִיכָן דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא שְׁבִיעָתָא דְּכֹלָּא וַדָּאי. דְּהָא הִיא מִתְבָּרְכָא מִשִּׁיתָּא אַחֲרָנִין, עַל יְדָא דְצַדִּיק. וְאִי תְּלַת עֲשַׂר, תְּלַת עֲשַׂר אִינּוּן, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ בִּתְלַת עֲשַׂר מְכִילָן. וְהַאי הִיא פִּתְחָא דְּכֻלְּהוּ.

וְהִיא חוּטָא חַד, וּרְשִׁימָא בִּגְוָונָהָא, וּגְוָונָא דִּילָהּ נָפִיק, מֵחַד נוּנָא דְּאָזִיל בְּיַם כִּנֶּרֶת. וְכִנֶּרֶת עַל שְׁמָהּ אִתְקְרֵי. וְעַל דָּא, כִּנּוֹר הָוָה תָּלוּי לְעֵילָא מֵעַרְסָא דְּדָוִד, דְּהָא (דְּדָוִד) וַדָּאי אִיהוּ כִּנּוֹר דְּדָוִד מְנַגֵּן מֵאֵלָיו, לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא עִלָּאָה. וּבְגִין כָּךְ, גְּוָונוֹי עָיֵיל עַד רְקִיעָא, וּמֵרְקִיעָא עַד כּוּרְסְיָיא.

לשון הקודש

וְלָמַדְנוּ, תְּכֵלֶת זוֹ הִיא סוֹד דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְזֶה חוּט אַבְרָהָם שֶׁזָּכָה בּוֹ לְבָנָיו אַחֲרָיו. מַה זֶּה תְּכֵלֶת? תַּכְלִית הַכֹּל. (וַדַּאי) רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כִּסֵּא הַכָּבוֹד נִקְרָא.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שֶׁבַע כְּרִיכוֹת שֶׁהִיא שְׁכִינָה שְׁבִיעִית הַכֹּל בְּוַדַּאי. שֶׁהֲרֵי הִיא מִתְבָּרֶכֶת מִשִּׁשָּׁה אֲחֵרִים עַל יְדֵי הַצַּדִּיק. וְאִם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר, שְׁלֹשָׁה עָשָׂר הֵם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרוּהָ בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת, וְזֶהוּ פֶּתַח הַכֹּל.

וְהִיא חוּט אֶחָד, וּרְשׁוּמָה בִּגְוָנֶיהָ, וְצִבְעָה יוֹצֵא מִדָּג אֶחָד שֶׁהוֹלֵךְ בְּיַם כִּנֶּרֶת. וְכִנֶּרֶת נִקְרֵאת עַל שְׁמָהּ. וְעַל זֶה כִּנּוֹר הָיָה תָּלוּי מֵעַל מִטַּת דָּוִד, שֶׁהֲרֵי (שֶׁל דָּוִד) וַדַּאי הוּא כִּנּוֹר דָּוִד מְנַגֵּן מֵאֵלָיו לַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, וְלָכֵן גְּוָנָיו עוֹלִים עַד הָרָקִיעַ, וּמֵהָרָקִיעַ עַד הַכִּסֵּא.

וְהָכָא כְּתִיב מִצְוָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (מלכים ב יח) מִצְוַת הַמֶּלֶךְ הִיא. (אסתר ג) מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֵת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ. (נחמיה יא) כִּי מִצְוַת הַמֶּלֶךְ. וְתָאנָא, יְסוֹדָא וְשָׁרְשָׁא בְּמַלְכָּא מִתְעַטְּרִין כַּחֲדָא. וְהַאי הוּא כְּתָרָא וּפִתְחָא לְכָל שְׁאַר כְּתָרִין. דִּכְתִיב, (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. וּכְתִיב, (תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לַיְיָ. וְעַל דָּא כְתִיב, וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְיָ, לְאַכְלְלָא בְּהַאי כָּל שְׁאַר כְּתָרִין. וְעַל דָּא אִינּוּן סַהֲדֵי סַהֲדוּתָא, וְלָא קַיְימֵי בְּדוּכְתַּיְיהוּ בְּגִין דְּאִיהִי מִצְוַת.

וְתָנִינָן, תַּשְׁמִישֵׁי מִצְוָה, נִזְרָקִין. וְאִי תֵימָא, הָא לוּלָב וַעֲרָבָה וְכוּ', תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה אִינּוּן, אֲמַאי נִזְרָקִין. אֶלָּא תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה, בְּגִין דִּרְשִׁימִין בַּכְּתִיבָה דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אִינּוּן חוּטִין, לְאַחֲזָאָה הֵיךְ תַּלְיָין מִכָּאן וּמִכָּאן, לְד' סִטְרֵי עָלְמָא, מֵהַאי אֲתָר.

לשון הקודש

וְכָאן כָּתוּב מִצְוָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–ב יח) מִצְוַת הַמֶּלֶךְ הִיא. (אסתר ג) מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֵת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ. כִּי מִצְוַת הַמֶּלֶךְ. וְלָמַדְנוּ, יְסוֹד וְשֹׁרֶשׁ בַּמֶּלֶךְ מִתְעַטְּרִים כְּאֶחָד, וְזוֹהִי זִכָּרוֹן וּפֶתַח לְכָל שְׁאָר הַכְּתָרִים, שֶׁכָּתוּב (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. וְכָתוּב זֶה הַשַּׁעַר לַה'. וְעַל זֶה כָּתוּב וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת מִצְוֹת ה', לְהַכְלִיל בָּזֶה כָּל שְׁאָר הַכְּתָרִים. וְלָכֵן הֵם מְעִידִים עֵדוּת וְלֹא עוֹמְדִים בִּמְקוֹמָם, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מִצְוַת.

וְשָׁנִינוּ, תַּשְׁמִישֵׁי מִצְוָה נִזְרָקִין. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי לוּלָב וַעֲרָבָה תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה הֵם, לָמָּה נִזְרָקִים? אֶלָּא תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה, מִשּׁוּם שֶׁרְשׁוּמִים בִּכְתִיבַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹתָם חוּטִים, לְהַרְאוֹת אֵיךְ תְּלוּיִים מִכָּאן וּמִכָּאן לְאַרְבָּעָה צִדְדֵי הָעוֹלָם

וְאִיהִי שַׁלְטָא עַל כֹּלָּא. בְּרָזָא דְּלֵב, דְּאִיהִי לִבָּא דְּכָל הַאי עָלְמָא, וְלִבָּא דְּעָלָאֵי, וְתַלְיָא בַּלֵּב עִלָּאָה. וְכֹלָּא הוּא בַּלֵּב, דְּנָפַק מֵחָכְמָה עִלָּאָה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, שִׁעוּרָא דְּהַאי, (ס"א וְאוֹרְכָא) דְּהַאי, אִתְמַר בְּאַתְוָון גְּלִיפָן דְּרִבִּי אֶלְעָזָר.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָאן דְּבָעֵי לְמֵהַךְ בָּתַר דָּחַלְתִּי, יְהַךְ בָּתַר לִבָּא דָא, וּבָתַר עַיְינִין דְּקַיְימִין עָלָהּ. מָאן אִינּוּן עַיְינִין. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים לא) עֵינֵי יְיָ אֶל צַדִּיקִים אֲבָל אַתֶּם לֹא תָּתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם. מָאי טַעְמָא (דף קנ"ו ע"א) בְּגִין דְּאַתֶּם זוֹנִים אַחֲרֵיהֶם.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, מָאי טַעֲמָא הָכָא יְצִיאַת מִצְרַיִם, דִּכְתִיב אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. אֶלָּא, בְּגִין דְּכַד נַפְקוּ מִמִּצְרָיִם, בְּהַאי חוּלָקָא עָאל. וּבְהַאי, קָטִיל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָטוּלָא דְּמִצְרַיִם. וְעַל

לשון הקודש

מִמָּקוֹם זֶה, וְהִיא שׁוֹלֶטֶת עַל הַכֹּל בְּסוֹד הַלֵּב, שֶׁהִיא לֵב כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה וְלֵב הָעֶלְיוֹנִים, וּתְלוּיָה בַּלֵּב הָעֶלְיוֹן, וְהַכֹּל הוּא בַּלֵּב שֶׁיּוֹצֵא מֵחָכְמָה עֶלְיוֹנָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שִׁעוּר שֶׁל זֶה (וְאֹרֶךְ) שֶׁל זֶה נִתְבָּאֵר בְּאוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מִי שֶׁרוֹצֶה לָלֶכֶת אַחַר יִרְאָתִי, יֵלֵךְ אַחַר הַלֵּב הַזֶּה וְאַחֲרֵי הָעֵינַיִם שֶׁעוֹמְדִים עָלֶיהָ. מִי הֵם עֵינַיִם אֵלֶּה? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לד) עֵינֵי ה' אֶל צַדִּיקִים. אֲבָל אַתֶּם, לֹא תָּתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאַתֶּם זוֹנִים אַחֲרֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מָה הַטַּעַם כָּאן יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם,

דָּא בְּאַתְרֵיהּ אִתְדְּכַר, וּבְאַתְרֵיהּ אִזְדַּהַר לְהוּ בְּדָא. מָאי בְּאַתְרֵיהּ. בְּגִין דְּהַאי מִצְוָה, הִיא אֲתָר דִּילָהּ.

תָּאנֵי רִבִּי יֵיסָא, כְּתִיב (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת. כִּימֵי, כַּיּוֹם מִיבְעֵי לֵיהּ, דְּהָא בְּחַד זִמְנָא נַפְקוּ וְלָא אִתְעַכְּבוּ. אֶלָּא כְּאִינּוּן יוֹמִין עִלָּאִין, דְּאִתְבָּרְכָא בְהוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כַּךְ זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפָּקָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא, וּכְדֵין כְּתִיב (ישעיה יב) וַאֲמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַיְיָ קִרְאוּ וְגוֹ', זַמְּרוּ יְיָ כִּי גֵּאוּת עָשָׂה מוּדַעַת זֹאת בְּכָל הָאָרֶץ. מָאי מוּדַעַת זֹאת. בְּגִין דְּהַשְׁתָּא אִשְׁתְּמוֹדְעָא זֹאת בְּעִטּוּפָא דְּמִצְוָה. בְּהַהוּא זִמְנָא אִשְׁתְּמוֹדְעָא זֹאת, בְּכַמָּה נִמּוּסִין דִּילָהּ, דְּיַעֲבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתִין וְנִסִּין בְּעָלְמָא, כְּדֵין כְּתִיב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלוֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

לשון הקודש

נִכְנְסוּ בְּחֵלֶק זֶה, וּבָזֶה הָרג הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶרֶג בְּמִצְרַיִם. וְלָכֵן בִּמְקוֹמוֹ נִזְכָּר, וּבִמְקוֹמוֹ הִזְהִירָם בָּזֶה. מַה זֶּה בִּמְקוֹמוֹ? מִשּׁוּם שֶׁמִּצְוָה זוֹ הִיא מְקוֹמָהּ.

שָׁנָה רַבִּי יֵיסָא, כָּתוּב (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת. כִּימֵי?! כַּיּוֹם הָיָה צָרִיךְ לוֹ לִכְתֹּב, שֶׁהֲרֵי בִּזְמַן אֶחָד יָצְאוּ, וְלֹא הִתְעַכְּבוּ! אֶלָּא כְּמוֹ אוֹתָם יָמִים עֶלְיוֹנִים שֶׁהִתְבָּרְכָה בָהֶם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל , כָּךְ עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מֵהַגָּלוּת, וְאָז כָּתוּב (ישעיה יב) וַאֲמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַה' קִרְאוּ וְגוֹ', זַמְּרוּ ה' כִּי גֵּאוּת עָשָׂה מוּדַעַת זֹאת בְּכָל הָאָרֶץ. מַה זֶּה מוּדַעַת זֹאת? מִשּׁוּם שֶׁעַכְשָׁו נוֹדְעָה זֹאת בְּעִטּוּף מִצְוָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן תִּוָּדַע זֹאת בְּכַמָּה מִנְהָגִים שֶׁלָּהּ שֶׁיַּעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתוֹת וְנִסִּים

פָּרָשַׁת קֹרַח

וַיִּקַּח קֹרַח בֶּן יִצְהָר בֶּן קְהָת בֶּן לֵוִי וְגוֹ'. רִבִּי אַבָּא פָּתַח (תהלים יט) **הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפָּז רַב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנוֹפֶת צוּפִים. כַּמָּה עִלָּאִין פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא, כַּמָּה יַקִּירִין אִינּוּן, תְּאִיבִין אִינּוּן לְעֵילָא, תְּאִיבִין אִינּוּן לְכֹלָּא. בְּגִין דְּאִינּוּן שְׁמָא קַדִּישָׁא. וְכָל מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, אִשְׁתְּדַל בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, וְאִשְׁתְּזִיב מִכֹּלָּא, אִשְׁתְּזִיב בְּעָלְמָא דֵּין, וְאִשְׁתְּזִיב בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. תָּא חֲזֵי, כָּל מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, אָחִיד בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי. כֵּיוָן דְּאָחִיד בֵּיהּ, בְּכֹלָּא אָחִיד, דִּכְתִיב,** (משלי ג) **עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְגוֹ'.**

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּל מָאן דְּיִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, חֵירוּ אִית לֵיהּ מִכֹּלָּא, חֵירוּ מִמִּיתָה, כְּמָה דְּאַמְרָן. בְּגִין דְּחֵירוּ עָלֵיהּ שַׁרְיָא, וְאָחִיד בֵּיהּ. אִילּוּ יִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

בָּעוֹלָם, אָז כָּתוּב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת קֹרַח

וַיִּקַּח קֹרַח בֶּן יִצְהָר בֶּן קְהָת בֶּן לֵוִי וְגוֹ'. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים יט) הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפָּז רַב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים. כַּמָּה עֶלְיוֹנִים הֵם דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, כַּמָּה מְכֻבָּדִים הֵם, אֲהוּבִים הֵם לְמַעְלָה, אֲהוּבִים הֵם לְכֻלָּם, בִּגְלַל שֶׁהֵם שֵׁם קָדוֹשׁ. וְכָל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, מִשְׁתַּדֵּל בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְנִצָּל מֵהַכֹּל. נִצָּל בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְנִצָּל בָּעוֹלָם הַבָּא. בֹּא וּרְאֵה, כָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, אָחוּז בְּעֵץ הַחַיִּים. כֵּיוָן שֶׁאָחוּז בּוֹ – בַּכֹּל אָחוּז, שֶׁכָּתוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְגוֹ'.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּל מִי שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, יֵשׁ לוֹ חֵרוּת מֵהַכֹּל, חֵרוּת מִמִּיתָה כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, מִשּׁוּם שֶׁחֵרוּת שׁוֹרֶה עָלָיו וַאֲחוּזָה בּוֹ. אִלּוּ

מִתְעַטְּרִין בְּאוֹרַיְיתָא, יִשְׁתְּזִבוּ מִכֹּלָּא, וְלָא יִשְׁתְּכָחוּ בְּגָלוּתָא, וְדָא הוּא דִּכְתִיב (ס"א אִילוּ יִשְׂרָאֵל מִתַּעְטְּרִין אוֹרַיְיתָא, אִשְׁתְּזִבוּ מִכֹּלָּא, וְלָא אִשְׁתְּכָחוּ בְּגָלוּתָא כְּתִיב) (שמות לב) חָרוּת עַל הַלֻּחוֹת, אַל תִּקְרֵי חָרוּת אֶלָּא חֵירוּת. וְחֵירוּת דָּא (אוּקְמוּהָ) בְּאוֹרַיְיתָא אִשְׁתְּכַח, אוֹרַיְיתָא אִיהִי חֵילָא דִימִינָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וּשְׂמָאלָא אִתְכְּלִיל בִּימִינָא, מָאן דְּעָבִיד יְמִינָא שְׂמָאלָא, וּשְׂמָאלָא יְמִינָא, הָא אִיהוּ כְּאִילוּ חָרִיב עָלְמָא.

תָּא חֲזֵי, אַהֲרֹן יְמִינָא. לֵיוָאֵי שְׂמָאלָא, קֹרַח בָּעֵי לְמֶעְבַּד חִלּוּפָא דִימִינָא לִשְׂמָאלָא, בְּגִין כָּךְ אִתְעַנָּשׁ. וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּאִשְׁתְּכַח בֵּיהּ לִישָׁנָא בִישָׁא, וְאִתְעֲנָשׁ בְּכֹלָּא. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, שְׂמָאלָא אִתְכְּלִיל תָּדִיר בִּימִינָא, קֹרַח בָּעָא לְאַחְלָפָא תִּקּוּנָא דִלְעֵילָא וְתַתָּא, בְּגִין כָּךְ אִתְאֲבִיד מֵעֵילָא וְתַתָּא.

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְּרִים בַּתּוֹרָה, יִנָּצְלוּ מֵהַכֹּל, וְלֹא יִמָּצְאוּ בַּגָּלוּת. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (אִלּוּ יִשְׂרָאֵל מְשַׁמְּרִים אֶת הַתּוֹרָה, יִנָּצְלוּ מֵהַכֹּל, וְלֹא יִמָּצְאוּ בַּגָּלוּת. כְּתוּב) (שמות לב) חָרוּת עַל הַלֻּחוֹת, אַל תִּקְרֵי חָרוּת אֶלָּא חֵרוּת. וְחֵרוּת זוֹ (בְּאֲרוּהָ) נִמְצֵאת בַּתּוֹרָה. הַתּוֹרָה הִיא כֹּחַ הַיָּמִין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. וְהַשְּׂמֹאל נִכְלָל בַּיָּמִין. מִי שֶׁעוֹשֶׂה יָמִין שְׂמֹאל וּשְׂמֹאל יָמִין, הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ מַחֲרִיב עוֹלָם.

בֹּא וּרְאֵה, אַהֲרֹן יָמִין, לְוִים שְׂמֹאל. קֹרַח רָצָה לַעֲשׂוֹת חִלּוּף הַיָּמִין לַשְּׂמֹאל, וּמִשּׁוּם זֶה נֶעֱנַשׁ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁנִּמְצָא בּוֹ לָשׁוֹן הָרָע, וְנֶעֱנַשׁ בַּכֹּל. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַשְּׂמֹאל נִכְלָל תָּמִיד בַּיָּמִין. קֹרַח רָצָה לְהַחֲלִיף תִּקּוּן שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה, בִּגְלַל זֶה נֶאֱבַד מִלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וַיִּקַּח קֹרַח, מָאי וַיִּקַּח. נָסִיב עֵיטָא בִישָׁא לְגַרְמֵיהּ, כָּל דְּרָדַף בָּתַר דְּלָאו דִילֵיהּ, אִיהוּ עָרִיק מִקַּמֵּיהּ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא מַה דְּאִית בֵּיהּ אִתְאֲבִיד מִנֵּיהּ. קֹרַח רָדִיף בָּתַר דְּלָאו דִילֵיהּ, דִילֵיהּ אָבִיד, וְאַחֲרָא לָא רָוַוח.

קֹרַח אָזִיל בְּמַחְלוֹקֶת. מָאי מַחֲלוֹקֶת. פְּלוּגְתָּא. פְּלוּגְתָּא דִלְעֵילָּא וְתַתָּא. וּמַאן דְּבָעֵי לְאַפְּלְגָא תִקוּנָא דְעָלְמָא, יִתְאֲבִיד מִכֻּלְּהוּ עָלְמִין. מַחֲלוֹקֶת, פְּלוּגְתָּא דְשָׁלוֹם. וּמַאן דְּפָלִיג עַל שָׁלוֹם, פָּלִיג עַל שְׁמָא (דף קע"ו ע"ב) **קַדִּישָׁא, בְּגִין דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, שָׁלוֹם אִקְרֵי.**

תָּא חֲזֵי, לֵית עָלְמָא קָאִים אֶלָּא עַל שָׁלוֹם, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, לָא יְכִיל לְאִתְקַיְּמָא, עַד דְּאָתָא וְשָׁרָא עָלַיְיהוּ שָׁלוֹם. וּמַאי הוּא. שַׁבָּת,

---

לשון הקודש

וַיִּקַּח קֹרַח. מַה זֶּה וַיִּקַּח? לָקַח עֵצָה רָעָה לְעַצְמוֹ. כָּל מִי שֶׁרוֹדֵף אַחַר מַה שֶּׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ – זֶה בּוֹרֵחַ מִמֶּנּוּ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ – נֶאֱבָד מִמֶּנּוּ. קֹרַח רָדַף אַחַר מַה שֶּׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ – אֶת שֶׁלּוֹ אִבֵּד, וְאַחֵר לֹא הִרְוִיחַ.

קֹרַח הָלַךְ בְּמַחֲלֹקֶת. מַה זֶּה מַחֲלֹקֶת? פְּלוּגְתָּא. מַחֲלֹקֶת שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְחַלֵּק תִּקּוּן הָעוֹלָם, נֶאֱבָד מִכָּל הָעוֹלָמוֹת. מַחֲלֹקֶת הִיא מַחֲלֹקֶת שֶׁל הַשָּׁלוֹם, וּמִי שֶׁחוֹלֵק עַל הַשָּׁלוֹם חוֹלֵק עַל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, מִשּׁוּם שֶׁשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִקְרָא שָׁלוֹם.

בֹּא וּרְאֵה, אֵין הָעוֹלָם עוֹמֵד אֶלָּא עַל שָׁלוֹם. כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, לֹא יָכֹל לְהִתְקַיֵּם וְלַעֲמֹד, עַד שֶׁבָּא וְהִשְׁרָה עָלָיו

דְּאִיהוּ שְׁלָמָא דְּעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, וּכְדֵין אִתְקָיְּים עָלְמָא. וּמַאן דְּפָלִיג עָלֵיהּ, יִתְאַבִּיד מֵעָלְמָא.

צְלָפְחָד פָּלִיג עַל שַׁבָּת, דְּהַוָּה מְקוֹשֵׁשׁ עֵצִים. וּמַאן אִינּוּן עֵצִים. אִינּוּן אִילָנִין אַחֲרָנִין כִּדְאַמְרָן. וְאִינּוּן מִלִּין (ס"א אִילָנִין) דְּחוֹל, וְחוֹל בַּקֹּדֶשׁ לָא שַׁרְיָיא, (מִכָּאן וְהָלְאָה מִילֵי דְחוֹל בְּשַׁבָּת אָסִיר וַדָּאי) דְּפָלִיג עַל שְׁלָמָא דְּעָלְמָא.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, כְּתִיב (תהלים קיט) שָׁלוֹם רָב לְאוֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְגוֹ'. אוֹרַיְיתָא הוּא שָׁלוֹם, דִּכְתִיב, (משלי ג) וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם. וְקֹרַח אָתָא לְאַפְּגָמָא שָׁלוֹם דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, בְּגִין כָּךְ אִתְעֲנִישׁ הוּא מֵעֵילָא וְתַתָּאָה.

וַיָּקוּמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְגוֹ'. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, קְרִיאֵי מוֹעֵד קְרִאֵי כְתִיב, חָסֵר יו"ד, אֲמַאי קְרִאֵי. אֶלָּא הָכִי הוּא, מַלְכוּתָא

לשון הקודש

שָׁלוֹם, וּמַהוּ? שַׁבָּת, שֶׁהִיא שְׁלוֹם הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְאָז עָמַד וְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. וּמִי שֶׁחוֹלֵק עָלָיו, יֹאבַד מֵהָעוֹלָם.

צְלָפְחָד חָלַק עַל שַׁבָּת, שֶׁהָיָה (במדבר טו) מְקוֹשֵׁשׁ עֵצִים. מִי אוֹתָם עֵצִים? אוֹתָם עֵצִים אֲחֵרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וְאֵלּוּ דִּבְרֵי (אִילָנוֹת) חֹל, וְחֹל בַּקֹּדֶשׁ לֹא שׁוֹרֶה, (מִכָּאן וְהָלְאָה דִּבְרֵי חֹל בְּשַׁבָּת אָסוּר וַדַּאי) שֶׁחָלַק עַל שָׁלוֹם שֶׁלְּמַעְלָה.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, כָּתוּב (תהלים קיט) שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְגוֹ'. הַתּוֹרָה הִיא שָׁלוֹם, שֶׁכָּתוּב (משלי ג) וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם. וְקֹרַח בָּא לִפְגֹּם שָׁלוֹם שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה, וּמִשּׁוּם זֶה נֶעֱנַשׁ מִלְּמַעְלָה וּמַטָּה.

וַיָּקוּמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, קְרִאֵי מוֹעֵד, קְרִאֵי כָתוּב, חָסֵר יו"ד. לָמָּה קְרִאֵי? אֶלָּא כָּךְ

דְּאַרְעָא כְּעֵין מַלְכוּתָא דִּרְקִיעָא. וְרָזָא דָא, כָּל אִינּוּן כִּתְרִין עִלָּאִין, דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא אִתְאַחִיד בְּהוּ, כֻּלְּהוּ זְמִינִין מֵאֲתָר דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ויקרא כג) מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. וְאֵימָתַי בְּשַׁעֲתָא דְּמוֹעֵד זַמִּין בְּעָלְמָא, כְּגַוְונָא דְּאִינּוּן כִּתְרִין עִלָּאִין, דִּזְמִינִין מִקֹּדֶשׁ עִלָּאָה, הָכִי נָמֵי קֹדֶשׁ תַּתָּא זַמִּין לְחֵילוּי, לְאַעְטָרָא וּלְאַעְלָאָה לְהוּ.

קֹדֶשׁ עִלָּאָה יְדִיעָא, קֹדֶשׁ תַּתָּאָה חָכְמַת שְׁלֹמֹה, הָכִי נָמֵי אִיהִי זְמִינַת לְכָל חֵילָהָא. וְאִינּוּן חַיָּילִין כּוּלְּהוּ, זְמִינִין לְאִתְעַטְּרָא בְּהַאי קֹדֶשׁ תַּתָּאָה, בְּזִמְנָא דְּמוֹעֵד שַׁרְיָיא בְּעָלְמָא. וּכְגַוְונָא דְּחֵילָהָא קַיְימִין לְעֵילָא, הָכִי נָמֵי קַיְימֵי מִמָּנָן דְּעַמָּא, כְּדוּגְמָא דִּילָהּ לְתַתָּא, וְעַל דָּא אִקְרוּן קְרָאֵי מוֹעֵד. וּבְגִין דְּאִנּוּן לְתַתָּא, קְרָאֵי מוֹעֵד חָסֵר, (כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא) אֲבָל בִּשְׁלִימוּ יַתִּיר אִינּוּן.

לשון הקודש

הוּא – מַלְכוּת הָאָרֶץ כְּעֵין מַלְכוּת הָרָקִיעַ. וְסוֹד זֶה – כָּל אוֹתָם כִּתְרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נֶאֱחָז בָּהֶם, כֻּלָּם מְזֻמָּנִים מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כג) מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. וְאֵימָתַי? בְּשָׁעָה שֶׁמּוֹעֵד זָמִין בָּעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁאוֹתָם כִּתְרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁמְּזֻמָּנִים מִקֹּדֶשׁ הָעֶלְיוֹן, כָּךְ גַּם קֹדֶשׁ תַּחְתּוֹן זָמִין לְחֵילָיו לְעַטְּרָם וּלְהַעֲלוֹתָם.

קֹדֶשׁ עֶלְיוֹן יָדוּעַ, קֹדֶשׁ תַּחְתּוֹן חָכְמַת שְׁלֹמֹה, כָּךְ גַּם הִיא מְזֻמֶּנֶת לְכָל חֵילֶיהָ, וְאוֹתָם חֵילוֹת כֻּלָּם עֲתִידִים לְהִתְעַטֵּר בְּקֹדֶשׁ תַּחְתּוֹן זֶה בִּזְמַן שֶׁמּוֹעֵד שָׁרוּי בָּעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁחֵילֶיהָ עוֹמְדִים לְמַעְלָה, כָּךְ גַּם עוֹמְדִים מְמֻנֵּי הָעַמִּים כְּדֻגְמָתָהּ לְמַטָּה, וְעַל זֶה נִקְרָאוּ קְרָאֵי מוֹעֵד. וּמִשּׁוּם שֶׁהֵם לְמַטָּה, קְרָאֵי מוֹעֵד חָסֵר, (כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה) אֲבָל הֵם בִּשְׁלֵמוּת יְתֵרָה.

אַנְשֵׁי שֵׁם וַדָּאי, וְלָא אַנְשֵׁי יְיָ. וְדָא הוּא רָזָא, בְּנָקְבוֹ שֵׁם יוּמָת, וְאוֹקִימְנָא. וְעַל דָּא אִקְרֵי הָכָא, אַנְשֵׁי שֵׁם וַדָּאי, כֵּיוָן דְּמִסִּטְרָא דִגְבוּרָה קָא אַתְיָין, אַנְשֵׁי שֵׁם אִינּוּן, הָא שְׁבָחָא דִלְהוֹן יַתִּיר, אֲבָל אִינּוּן נַטְלוּ לְגַרְמַיְיהוּ. וְאִתְאַחֲדוּ בְּמַחְלוֹקֶת.

בֹּקֶר וְיוֹדַע יְיָ אֶת אֲשֶׁר לוֹ. אֲמַאי בֹּקֶר, וַאֲמַאי קָדוֹשׁ וְלָא טָהוֹר. אֶלָּא אִינּוּן מִסִּטְרָא דְטָהוֹר קָא אַתְיָין, וְקָדוֹשׁ כַּהֲנָא. אָמַר מֹשֶׁה, בֹּקֶר, דִּכְדֵין כִּתְרָא דְכַהֲנָא אִתְעַר בְּעָלְמָא, אִי אַתּוּן כַּהֲנֵי, הָא בֹּקֶר, פַּלְחוּ עֲבוֹדָה דְבֹקֶר, וּכְדֵין וְיוֹדַע יְיָ אֶת אֲשֶׁר לוֹ וְאֶת הַקָּדוֹשׁ. אֶת אֲשֶׁר לוֹ סְתָם, דָּא לֵיוָאֵי. וְאֶת הַקָּדוֹשׁ, דָּא כַּהֲנָא, כְּדֵין וְהִקְרִיב אֵלָיו. וְלֵית מָאן דְּאַבְחִין מִלָּה, אֶלָּא בֹּקֶר, אִי תִּתְחַזּוּן לְאִשְׁתַּאֲרָא בִּסְטַר דִּינָא, בֹּקֶר לָא סָבִיל לְכוּ, דְּהָא לָאו זִמְנֵיהּ הוּא. וְאִי תִּתְחַזּוּן לְאִשְׁתַּאֲרָא בְּחֶסֶד, הָא זִמְנֵיהּ הוּא, וְתִשְׁתַּאֲרוּן גַּבֵּיהּ, וִיקַבֵּל לְכוּ.

לשון הקודש

אַנְשֵׁי שֵׁם וַדַּאי, וְלֹא אַנְשֵׁי ה'. וְזֶהוּ סוֹד (ויקרא כד) בְּנָקְבוֹ שֵׁם יוּמָת, וּבֵאַרְנוּ, וְעַל זֶה נִקְרָא כָּאן אַנְשֵׁי שֵׁם שֵׁם וַדַּאי. כֵּיוָן שֶׁמִּצַּד הַגְּבוּרָה בָּאִים, אַנְשֵׁי שֵׁם הֵם, הֲרֵי שִׁבְחָם יָתֵר, אֲבָל הֵם לָקְחוּ לְעַצְמָם וְנֶאֱחֲזוּ בְּמַחֲלֹקֶת.

בֹּקֶר וְיוֹדַע ה' אֶת אֲשֶׁר לוֹ. לָמָּה בֹּקֶר? וְלָמָּה קָדוֹשׁ וְלֹא טָהוֹר? אֶלָּא הֵם בָּאוּ מִצַּד שֶׁל טָהוֹר, וְקָדוֹשׁ הַכֹּהֵן. אָמַר מֹשֶׁה, בֹּקֶר, כְּשֶׁכֶּתֶר הַכֹּהֵן מִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם – אִם אַתֶּם כֹּהֲנִים, הֲרֵי בֹּקֶר, עִבְדוּ עֲבוֹדַת הַבֹּקֶר, וְאָז וְיֹדַע ה' אֶת אֲשֶׁר לוֹ וְאֶת הַקָּדוֹשׁ. אֶת אֲשֶׁר לוֹ – סְתָם, זֶה הַלְוִיִּם. וְאֶת הַקָּדוֹשׁ – זֶה הַכֹּהֵן. אָז וְהִקְרִיב אֵלָיו. וְאֵין מִי שֶׁיַּבְחִין בַּדָּבָר אֶלָּא בֹּקֶר. אִם תִּהְיוּ רְאוּיִים לְהִשָּׁאֵר

בְּמָה. בַּקְּטֹרֶת. דְּהָא קְטֹרֶת בָּעֵי לְשׁוּשְׁבִינָא, לְאִתְקַטְּרָא עַל יְדֵיהּ בְּכֹלָּא, וּלְאִתְקַשְּׁרָא. מָאן שׁוּשְׁבִינָא. דָּא כַּהֲנָא. וּבְגִין כָּךְ, וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ הוּא הַקָּדוֹשׁ, וְלָא הַטָּהוֹר. תְּרֵין דַּרְגִּין אִינּוּן: קָדוֹשׁ. וְטָהוֹר. כֹּהֵן, קָדוֹשׁ. לֵוִי, טָהוֹר. וְעַל דָּא הַקָּדוֹשׁ כְּתִיב.

וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחֹת לְכָל בָּשָׂר. תָּא חֲזֵי, מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מָסְרוּ גַּרְמַיְיהוּ לְמִיתָה. בְּמָה, בְּגִין דִּכְתִיב וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחֹת, רוּחַת כְּתִיב, חָסֵר וָא"ו. וּבְגִין כָּךְ אִילָנָא דְמוֹתָא הוּא, וּבְכָל אֲתָר נְפִילַת אַנְפִּין לְהַהוּא אֲתָר הֲוֵי. וְעַל דָּא אֵל אֱלֹהֵי, אֵל: הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים ז) וְאֵל זֹעֵם בְּכָל יוֹם. אֱלֹהֵי הָרוּחֹת, דְּאִיהוּ אֲתָר צְרוֹרָא דְנִשְׁמָתִין דְּעָלְמָא, וְכָל נִשְׁמָתִין תַּמָּן סַלְקִין, וּמִתַּמָּן אַתְיָין. (נ"א תַּמָּן אִתְחַזְיָין).

לשון הקודש

בְּצַד הַדִּין, בֹּקֶר לֹא יִסְבֹּל אֶתְכֶם, שֶׁהֲרֵי לֹא זְמַנּוֹ הוּא. וְאִם תִּתְרָאוּ לְהִשָּׁאֵר בְּחֶסֶד, הֲרֵי זְמַנּוֹ הוּא, וְתִשָּׁאֲרוּ אֶצְלוֹ וִיקַבֵּל אֶתְכֶם.

בַּמָּה? בַּקְּטֹרֶת. שֶׁהֲרֵי קְטֹרֶת צְרִיכָה שׁוּשְׁבִין לְהִתְקַטֵּר עַל יָדוֹ בַּכֹּל וּלְהִתְקַשֵּׁר. מִי הַשּׁוּשְׁבִין? זֶה הַכֹּהֵן. וּמִשּׁוּם כָּךְ, וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' הוּא הַקָּדוֹשׁ, וְלֹא הַטָּהוֹר. שְׁתֵּי דְּרָגוֹת הֵן: קָדוֹשׁ וְטָהוֹר. כֹּהֵן קָדוֹשׁ, לֵוִי טָהוֹר. וְעַל זֶה הַקָּדוֹשׁ כָּתוּב.

וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחֹת לְכָל בָּשָׂר. בֹּא וּרְאֵה, מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מָסְרוּ עַצְמָם לְמִיתָה, בַּמָּה? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחֹת. רוּחֹת כָּתוּב חָסֵר וָא"ו. וּמִשּׁוּם זֶה עֵץ הַמָּוֶת הוּא, וּבְכָל מָקוֹם נְפִילַת אַפַּיִם לְאוֹתוֹ מָקוֹם. וְעַל זֶה אֵל אֱלֹהֵי, אֵל – זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים ז) וְאֵל זֹעֵם בְּכָל

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (איוב לד) **שִׁמְעוּ חֲכָמִים מִלָּי וְיוֹדְעִים הַאֲזִינוּ לִי. הַאי קְרָא אֱלִיהוּא אַמְרוֹ. תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב** (איוב לב) **וּבִשְׁלֹשֶׁת רֵעָיו חָרָה אַפּוֹ עַל אֲשֶׁר לֹא מָצְאוּ מַעֲנֶה וְגוֹ'. דְּהָא אִינּוּן הֲוֵי אַמְרִין מִלִּין, וְאִיּוֹב לָא הֲוָה אִתְנְחִים עָלַיְיהוּ. מֵהָכָא אוֹלִיפְנָא, מָאן דְּעָאל לְנַחֲמָא לְאָבֵל, בָּעֵי לְיַסְּדָא מִלִּין בְּקַדְמִיתָא,** (דף קע"ז ע"א) **דְּהָא חַבְרַיָּיא דְּאִיּוֹב הֲווֹ אַמְרֵי מִלֵּי קְשׁוֹט, אֲבָל לְנַחֲמָא לֵיהּ לָאו, בְּגִין דְּבָעֵי מִלִּין דְּאִיהוּ יוֹדֵי עָלַיְיהוּ, (בְּאוֹרַח קְשׁוֹט) וּכְדֵין יְקַבֵּל עָלֵיהּ דִּינָא, וְיוֹדֵי לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא עָלֵיהּ. מַה כְּתִיב,** (איוב לב) **וֶאֱלִיהוּא חִכָּה אֶת אִיּוֹב בִּדְבָרִים וְגוֹ'. דְּאוֹדֵי לְבָתָר לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקַבִּיל עָלֵיהּ דִּינָא דִשְׁמַיָּא.**

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (איוב לד) **לָכֵן אַנְשֵׁי לֵבָב שִׁמְעוּ לִי חָלִלָה לָאֵל מֵרֶשַׁע וְשַׁדַּי מֵעָוֶל. לָכֵן אַנְשֵׁי**

לשון הקודש

יוֹם. אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת – שֶׁהוּא מְקוֹם צְרוֹר נִשְׁמוֹת הָעוֹלָם, וְכָל הַנְּשָׁמוֹת לְשָׁם עוֹלוֹת, וּמִשָּׁם בָּאוֹת. (שָׁם נִרְאוֹת).

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (איוב לד) שִׁמְעוּ חֲכָמִים מִלָּי וְיֹדְעִים הַאֲזִינוּ לִי. פָּסוּק זֶה אֱלִיהוּא אָמְרוֹ. בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, (שם לב) וּבִשְׁלֹשֶׁת רֵעָיו חָרָה אַפּוֹ עַל אֲשֶׁר לֹא מָצְאוּ מַעֲנֶה וְגוֹ'. שֶׁהֲרֵי הֵם הָיוּ אוֹמְרִים דְּבָרִים, וְאִיּוֹב לֹא הָיָה מִתְנַחֵם עֲלֵיהֶם. מִכָּאן לָמַדְנוּ, מִי שֶׁנִּכְנָס לְנַחֵם אֶת הָאָבֵל, צָרִיךְ לְיַסֵּד דְּבָרִים בַּתְּחִלָּה, שֶׁהֲרֵי חֲבֵרָיו שֶׁל אִיּוֹב הָיוּ אוֹמְרִים דִּבְרֵי אֱמֶת, אֲבָל לְנַחֲמוֹ לֹא, מִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ דְּבָרִים שֶׁהוּא יוֹדֶה עֲלֵיהֶם (בְּדֶרֶךְ אֱמֶת), וְאָז יְקַבֵּל עָלָיו אֶת הַדִּין וְיוֹדֶה לַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ עָלָיו. מַה כָּתוּב? וֶאֱלִיהוּא חִכָּה אֶת אִיּוֹב בִּדְבָרִים וְגוֹ'. שֶׁהוֹדָה אַחַר כָּךְ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְקִבֵּל עָלָיו דִּין שָׁמַיִם.

בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב (איוב לד) לָכֵן אַנְשֵׁי לֵבָב

לֵבָב שִׁמְעוּ לִי, שְׁלֵימִין בְּכֹלָּא, לְאַבְחֲנָא מִלִּין. חֲלִלָּה לָאֵל מֵרֶשַׁע, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים ז) וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם. וְשַׁדַּי מֵעָוֶל, דָּא סָמִיךְ לְקַבְלָא דָא, (וְהָא אוּקְמוּהָ) אֵל שַׁדַּי. (איוב לד) כִּי פּוֹעַל אָדָם יְשַׁלֶּם לוֹ, הָא בַר נָשׁ אָזִיל בְּהַאי עָלְמָא, וְעָבִיד עֲבִידְתּוֹי וְחָטֵי קַמֵּי מָאֲרֵיהּ, הַהוּא עוֹבָדָא תַלְיָא עָלֵיהּ, לְשַׁלָּמָא לֵיהּ דִּינָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב כִּי פּוֹעַל אָדָם יְשַׁלֶּם לוֹ, הַהוּא עוֹבָדָא יְשַׁלֶּם לוֹ.

וְעִם כָּל דָּא, אִם יָשִׁים אֵלָיו לִבּוֹ, כֵּיוָן דְּבַר נָשׁ שַׁוֵּי לִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ לְאָתָבָא קַמֵּי מָאֲרֵיהּ, כְּדֵין אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסוֹף לְאִתְצַרְרָא בִּצְרוֹרָא דְּחַיֵּי, וְלָא שָׁבִיק לְנַפְשֵׁיהּ לְבַר, לְאִתְּדָנָא בְּדִינָא אַחֲרָא.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, הַאי מִלָּה רָזָא (אַחֲרָא) הוּא, בְּדִינִין טְמִירִין דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כִּי פּוֹעַל אָדָם

לשון הקודש

שִׁמְעוּ לִי חָלִלָה לָאֵל מֵרֶשַׁע וְשַׁדַּי מֵעָוֶל. לָכֵן אַנְשֵׁי לֵבָב שִׁמְעוּ לִי, שְׁלֵמִים בַּכֹּל לְהַבְחִין דְּבָרִים. חָלִלָה לָאֵל מֵרֶשַׁע, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים ז) וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם. וְשַׁדַּי מֵעָוֶל, זֶה סָמוּךְ כְּנֶגֶד זֶה, (וְהֲרֵי פֵּרַשׁוּהָ) אֵל שַׁדַּי. (שם) כִּי פֹעַל אָדָם יְשַׁלֶּם לוֹ, הֲרֵי אָדָם הוֹלֵךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְעוֹשֶׂה מַעֲשָׂיו וְחוֹטֵא לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה תָּלוּי עָלָיו לְשַׁלֵּם לוֹ דִּין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי פֹעַל אָדָם יְשַׁלֶּם לוֹ, אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה יְשַׁלֶּם לוֹ.

וְעִם כָּל זֶה – אִם יָשִׁים אֵלָיו לִבּוֹ. כֵּיוָן שֶׁהָאָדָם שָׂם לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ לָשׁוּב לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, אָז אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסֹף לְהִצָּרֵר בִּצְרוֹר הַחַיִּים, וְלֹא מַשְׁאִיר נַפְשׁוֹ בַּחוּץ לְהִדּוֹן בְּדִין אַחֵר.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, דָּבָר זֶה סוֹד (אַחֵר) הוּא בַּדִּינִים הַנִּסְתָּרִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כִּי פֹעַל

יְשַׁלֵּם לוֹ, לְאִתְדָּנָא בְּדִינֵיהּ, וּבְאִינּוּן עוֹבְדִין דְּבַר נַשׁ עַבִיד בְּהַאי עָלְמָא, וְסַלִּיק לֵיהּ לְאִתְדַּנָּא כְּעוֹבָדוֹי, וְיִתְאֲבִיד מֵעָלְמָא, מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ, מִי פָּקַד עָלָיו אָרְצָה וּמִי שָׂם תֵּבֵל כֻּלָּהּ. מִי פָּקַד עָלָיו אָרְצָה, דָּא הוּא אֲחוּהָ דְּפָרִיק לֵיהּ. וּמִי שָׂם תֵּבֵל כֻּלָּהּ, דְּבָאנֵי בֵיתָא, וּבָנֵי בִנְיָין עָלְמָא, וְתִקּוּנָא וְיִשּׁוּבָא. מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ, אִם יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ. הַאי בַּר נָשׁ, דְּפָקִיד עָלֵיהּ לְמִבְנֵי בִנְיָינָא, בָּעֵי לְכַוְּונָא לִבָּא וּרְעוּתָא לְגַבֵּיהּ דְּהַהוּא מִיתָא. מִכָּאן, בַּר נָשׁ דְּאָתֵי עַל הַהִיא אִתְתָּא, בְּגִין שִׁפִּירוּ וְתִיאוּבְתָּא דִילֵהּ, הָא בִנְיָין עָלְמָא לָא אִתְבְּנֵי, דְּהָא רְעוּתָא וְלִבָּא לָא אִתְכַּוְּון לְגַבֵּי מִיתָא.

וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב, אִם יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ, בִּרְעוּתָא דְלִבָּא דִיכַוֵּין לְגַבֵּיהּ, כְּדֵין רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסוֹף, וְאִתְמְשַׁךְ גַּבֵּיהּ, לְאִתְבְּנָאָה בְּהַאי עָלְמָא, מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ, יִגְוַע כָּל בָּשָׂר יָחַד וְאָדָם עַל עָפָר יָשׁוּב, יִגְוַע

לשון הקודש

אָדָם יְשַׁלֵּם לוֹ, לְהִדּוֹן בְּדִינוֹ, וּבְאוֹתָם מַעֲשִׂים שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה בָּעוֹלָם הַזֶּה וּמַעֲלֵהוּ לְהִדּוֹן כְּמַעֲשָׂיו, וְיֹאבַד מֵהָעוֹלָם. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? מִי פָקַד עָלָיו אָרְצָה וּמִי שָׂם תֵּבֵל כֻּלָּהּ. מִי פָקַד עָלָיו אָרְצָה – זֶהוּ אָחִיו שֶׁגּוֹאֵל אוֹתוֹ. וּמִי שָׂם תֵּבֵל כֻּלָּהּ – שֶׁבּוֹנֶה בַּיִת וּבוֹנֶה בִּנְיַן עוֹלָם וְתִקּוּן וְיִשּׁוּב. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? אִם יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ. אָדָם זֶה שֶׁצִּוָּה עָלָיו לִבְנוֹת בִּנְיָן, צָרִיךְ לְכַוֵּן לֵב וְרָצוֹן אֶל אוֹתוֹ הַמֵּת. מִכָּאן, אָדָם שֶׁבָּא עַל אוֹתָהּ אִשָּׁה בִּשְׁבִיל יֹפִי וְתַאֲוָה שֶׁלּוֹ, הֲרֵי בִּנְיַן עוֹלָם לֹא נִבְנָה, שֶׁהֲרֵי רָצוֹן וְלֵב לֹא הִתְכַּוֵּן אֶל הַמֵּת.

וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב אִם יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ, בִּרְצוֹן הַלֵּב שֶׁיְּכַוֵּן אֵלָיו, אָז רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסֹף, וְנִמְשָׁךְ אֵלָיו לְהִבָּנוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? יִגְוַע כָּל בָּשָׂר יָחַד וְאָדָם עַל

כָּל בָּשָׂר יָחַד, הַהוּא גּוּפָא יִתְבְּלֵי בְּעַפְרָא, וְכָל הַהוּא בִּשְׂרָא. וְהַשְׁתָּא, אָדָם עַל עָפָר יָשׁוּב, הָא חַדְתּוּתִין דְּבְנֵינָא כְּמִלְּקַדְמִין, וְיֵתוּב עַל עַפְרָא דְּבְנֵינָא דְּגוּפָא אַחֲרָא, כְּמָה דְּהַוָּה בְּקַדְמִיתָא. וְעַל דָּא, רוּחָא וְנִשְׁמְתָא בִּידוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְחָיִים עָלַיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא, דְּלָא יִתְאֲבִידוּ מֵהַאי עָלְמָא, וּמֵעָלְמָא אַחֲרָא, בְּגִין כַּךְ אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת לְכָל בָּשָׂר.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְגוֹ'. (במדבר יז) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח (משלי טז) חֲמַת מֶלֶךְ מַלְאֲכֵי מָוֶת וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה. כַּמָּה אִית לְהוּ לִבְנֵי נָשָׁא. לְאִסְתַּמְּרָא מֵחוֹבַיְיהוּ, וּלְנַטְרָא עוֹבָדַיְיהוּ, דְּהָא בְּכַמָּה זִמְנִין עָלְמָא אִתְּדָן, וּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא עוֹבָדִין בְּמַתְקְלָא סַלְקִין, וּמַשְׁגִּיחִין עָלַיְיהוּ לְעֵילָא, וְאַכְתִּיבוּ קַמֵּיהּ. וְכַד עוֹבָדַיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא, לָא מִתְכַּשְׁרָן קַמֵּי מַלְכָּא, סָלִיק רוּגְזָא, וְדִינָא אִתְעַר, הָדָא הוּא דִּכְתִיב

לשון הקודש

עָפָר יָשׁוּב. יִגְוַע כָּל בָּשָׂר יָחַד – אוֹתוֹ גּוּף יִבְלֶה בֶּעָפָר וְכָל אוֹתוֹ בָּשָׂר. וְעַכְשָׁו אָדָם עַל עָפָר יָשׁוּב. הֲרֵי הִתְחַדְּשׁוּת הַבִּנְיָן כְּמִקֹּדֶם, וְיָשׁוּב עַל עָפָר שֶׁל בִּנְיָן שֶׁל גּוּף אַחֵר כְּמוֹ שֶׁהָיָה בַּהַתְחָלָה. וְעַל זֶה רוּחַ וּנְשָׁמָה בִּידֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְחָס עַל בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יֹאבְדוּ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וּמֵעוֹלָם אַחֵר, בִּגְלַל זֶה אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת לְכָל בָּשָׂר.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (משלי טז) חֲמַת מֶלֶךְ מַלְאֲכֵי מָוֶת וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה. כַּמָּה יֵשׁ לָהֶם לִבְנֵי אָדָם לְפַחֵד מֵחֲטָאֵיהֶם וְלִשְׁמֹר מַעֲשֵׂיהֶם, שֶׁהֲרֵי בְּכַמָּה זְמַנִּים הָעוֹלָם נִדּוֹן, וּבְכָל יוֹם וָיוֹם הַמַּעֲשִׂים עוֹלִים בְּמִשְׁקָל, וּמַשְׁגִּיחִים עֲלֵיהֶם לְמַעְלָה וְנִכְתָּבִים לְפָנָיו. וּכְשֶׁמַּעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם לֹא כְּשֵׁרִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, עוֹלֶה הָרוֹגֶז

חֲמַת מֶלֶךְ מַלְאֲכֵי מָוֶת, וְעַל דָּא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאִזְדַּהֲרָא מֵחוֹבוֹי.

וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה, בְּשַׁעֲתָא דְּמָארֵיהוֹן דְּדִינִין קַיְימִין עַל עָלְמָא, וְרוּגְזָא תָּלֵי, אִי אִשְׁתְּכַח בְּדָרָא זַכָּאָה דְּרָשִׁים לְעֵילָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁגַּח בֵּיהּ, וְאִשְׁתְּכַךְ רוּגְזָא. לְמַלְכָּא דְּאִתְרְגַז עַל עַבְדּוֹי, וַהֲוָה תָּבַע עַל סַנְטִירָא לְמֶעְבַּד בֵּיהּ דִּינָא, אַדְּהָכִי עָאל רְחִימָא דְּמַלְכָּא, וְקָם קַמֵּיהּ, כֵּיוָן דְּחָמָא לֵיהּ מַלְכָּא, אִתְנְהִירוּ אַנְפּוֹי. שָׁאֲרֵי הַהוּא רְחִימָא דְּמַלְכָּא לְאִשְׁתָּעֵי בַּהֲדֵיהּ, וּמַלְכָּא חַדֵּי. לְבָתָר כַּד אָתָא סַנְטִירָא, חָזָא אַנְפּוֹי דְּמַלְכָּא חַדָּאן, אִסְתַּלָּק וְאָזִיל לֵיהּ, וְלָא עָבִיד דִּינָא. וּכְדֵין, הַהוּא רְחִימָא בָּעֵי לְמַלְכָּא עַל עַבְדּוֹי, וּמְכַפֵּר לְהוּ. וּבְגִין כָּךְ, וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה.

לשון הקודש

וּמִתְעוֹרֵר הַדִּין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב חֲמַת מֶלֶךְ מַלְאֲכֵי מָוֶת, וְעַל זֶה בְּכָל יוֹם וָיוֹם צָרִיךְ אָדָם לְהִזָּהֵר מֵחֶטְאָיו.

וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה. בְּשָׁעָה שֶׁבַּעֲלֵי הַדִּינִים עוֹמְדִים עַל הָעוֹלָם וְהָרוּגֶז תָּלוּי – אִם יֵשׁ בַּדּוֹר צַדִּיק שֶׁרָשׁוּם לְמַעְלָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁגִּיחַ עָלָיו וְשׁוֹכֵךְ הָרוּגֶז. לְמֶלֶךְ שֶׁרָגַז עַל עֲבָדָיו, וְהָיָה תּוֹבֵעַ אֶת הַשּׂוֹטֵר הַמּוֹצִיא לַפֹּעַל לַעֲשׂוֹת דִּין. בֵּין כָּךְ נִכְנַס אֲהוּב הַמֶּלֶךְ וְעָמַד לְפָנָיו. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ, אוֹרוּ פָּנָיו. נִשְׁאַר אוֹתוֹ אֲהוּב הַמֶּלֶךְ לְדַבֵּר אִתּוֹ, וְהַמֶּלֶךְ שָׂמֵח. אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהִגִּיעַ הַשּׂוֹטֵר וְרָאָה פָּנָיו שֶׁל הַמֶּלֶךְ שְׂמֵחִים, הִסְתַּלֵּק וְהָלַךְ לוֹ וְלֹא עָשָׂה דִּין. וְאָז אוֹתוֹ אֲהוּב הַמֶּלֶךְ בִּקֵּשׁ מֵהַמֶּלֶךְ עַל עֲבָדָיו, וּמְכַפֵּר לָהֶם. וּמִשּׁוּם זֶה, וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה.

אוֹף הָכָא, כַּד חָמָא מֹשֶׁה דְּרוּגְזָא הֲוָה (דף קע"ז ע"ב)
תָּלֵי, מִיַּד וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן, בְּגִין דְּאִיהוּ שׁוּשְׁבִינָא דְּמַטְרוֹנִיתָא, וּקְטֹרֶת לָא סַלְקָא אֶלָּא בִידוֹי, דְּאִיהוּ אַסְגֵּי שְׁלָמָא בְּעָלְמָא, וְקָשִׁיר קִשְׁרָא דְּמְהֵימְנוּתָא. קְטֹרֶת, הָא אוּקְמוּהָ, חֶדְוָותָא דְּעֵילָּא וְתַתָּא, קִשּׁוּרָא דְּמְהֵימְנוּתָא, סְלִיקוּ דְּרוּגְזָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי כז) **שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב, וּכְדֵין וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה, יְנַקֵּי וִידָכֵּי לְהַהוּא רוּגְזָא, וְרַחֲמִין מִתְעָרִין.**

רִבִּי אֶלְעָזָר (נ"א רִבִּי אַבָּא) **אָמַר,** (במדבר ד) **אַל תַּכְרִיתוּ אֶת שֵׁבֶט מִשְׁפְּחוֹת הַקְּהָתִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם, בְּגִין דְּאִינּוּן גִּזְעָא וְשָׁרְשָׁא דְּלֵיוָאֵי. וְזֹאת עֲשׂוּ לָהֶם וְחָיוּ וְלֹא יָמוּתוּ, דְּבָעֵי כַּהֲנָא לְאַתְקְנָא לְהוּ, דְּאַף עַל גַּב דְּקְרִיבִין אִינּוּן לְקוּדְשָׁא, לָא יֵיעָלוּן אֶלָּא בְתִקּוּנָא דְכַהֲנָא, דְּהוּא יָדַע סִימָנָא דְּיִמְטוּן לְגַבֵּיהּ, וְלָא יַתִּיר.**

לשון הקודש

גַּם כָּאן, כְּשֶׁמֹּשֶׁה רָאָה רוֹגֶז תָּלוּי, מִיָּד – וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שׁוּשְׁבִין הַמַּלְכָּה, וּקְטֹרֶת עוֹלָה רַק בְּיָדוֹ, שֶׁהוּא מַרְבֶּה שָׁלוֹם בָּעוֹלָם וְקוֹשֵׁר קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה. קְטֹרֶת, הֲרֵי פֵּרַשְׁוּהָ, שִׂמְחָה שֶׁלְּמַעְלָה וְשֶׁלְּמַטָּה, קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה, סִלּוּק הָרוֹגֶז. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי כז) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב. וְאָז – וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה, יְנַקֶּה וִיטַהֵר אוֹתוֹ רוֹגֶז, וְרַחֲמִים מִתְעוֹרְרִים.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, (במדבר ד) אַל תַּכְרִיתוּ אֶת שֵׁבֶט מִשְׁפְּחוֹת הַקְּהָתִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם גֶּזַע וְשֹׁרֶשׁ הַלְוִיִּם. וְזֹאת עֲשׂוּ לָהֶם וְחָיוּ וְלֹא יָמוּתוּ, שֶׁצָּרִיךְ הַכֹּהֵן לְתַקְּנָם. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהֵם קְרוֹבִים לַקֹּדֶשׁ, לֹא יִכָּנְסוּ אֶלָּא רַק בְּתִקּוּן הַכֹּהֵן, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ סִימָן שֶׁיַּגִּיעוּ אֵלָיו, וְלֹא יוֹתֵר. וּכְשֶׁמְּכַסִּים לִכְלֵי הַקֹּדֶשׁ, אָז שׁוֹרֶה

וְכַד מִכַּסְיָא לְמָאנִי קֻדְשָׁא, כְּדֵין כִּסּוּיָא אַחֲרָא שָׁרֵי, וְאָסִיר לוֹן לְקָרְבָא לְמֵחֱמֵי, דְּהָא מִלָּה בַּחֲשָׁאי לָא אִית לְגַבַּיְיהוּ, אֶלָּא לְכַהֲנָא, (וְעַל דָּא) דְּמִלָּה דִלְהוֹן וְעוֹבָדָא דִלְהוֹן בְּרָזָא וּבַחֲשָׁאי וְלֵיוָאֵי לְאָרְמָא קָלָא.

בְּגִין כָּךְ כַּהֲנֵי בַחֲשָׁאי וּבְרָזָא, וְעַל דָּא אָסִיר לוֹן חַמְרָא, דְּחַמְרָא לְאָרְמָא קָלָא, וּלְגַלָּאָה רָזִין אִיהוּ. בְּגִין כָּךְ לֵיוָאֵי אִתְמְסָרוּ לְאָרְמָא קָלָא, דְּהָא בְּדִינָא אִתְאֲחָד, דִּינָא בְּאִתְגַּלְיָיא אִיהוּ, וּלְפַרְסְמָא מִלָּה קַמֵּי כֹלָּא. אֲבָל כַּהֲנָא, כָּל מִלּוֹי בְּרָזָא וּבַחֲשָׁאי, וְלָאו בְּאִתְגַּלְיָיא (סִימָנָא דְכֹלָּא שְׁמֹאל תְּהֵא דוֹחָה, וִימִין מְקָרֶבֶת). בְּגִין דְּאִיהוּ יְמִינָא (מְקָרֵב), כַּד דִּינִין שַׁרְיָין בְּעָלְמָא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, יְמִינָא יְהֵא מִקְּרָבָא, וּבְמָה. בִּקְטֹרֶת, דְּאִיהוּ בַחֲשָׁאי, בְּרָזָא דָקִיק, וּפְנִימָאָה מִכֹּלָּא.

תָּא חֲזֵי, כַּד הַאי מַדְבְּחָא אַחֲרָא, שָׁאֲרֵי לְאַתְעָרָא אִתְעָרוּתָא, כַּד לָא יִשְׁתְּכָחוּ

לשון הקודש

כִּסּוּי אַחֵר, וְאָסוּר לָהֶם לְהִתְקָרֵב וְלִרְאוֹת, שֶׁהֲרֵי דָּבָר בַּחֲשַׁאי אֵין לָהֶם, אֶלָּא לַכֹּהֵן, (וְעַל זֶה) שֶׁדִּבְרֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם בְּסוֹד וּבַחֲשַׁאי, וְלַלְוִיִּם לְהָרִים קוֹל.

בִּגְלַל זֶה כֹּהֲנִים בַּחֲשַׁאי וּבְסוֹד, וְעַל זֶה אָסוּר לָהֶם יַיִן, שֶׁיַּיִן לַהֲרָמַת קוֹל וּלְגִלּוּי סוֹד הוּא. בִּגְלַל זֶה לְוִיִּם נִמְסְרוּ לַהֲרָמַת קוֹל, שֶׁהֲרֵי בְּדִין נֶאֱחָזִים, דִּין בְּגִלּוּי הוּא וּלְפַרְסֵם דָּבָר לִפְנֵי הַכֹּל. אֲבָל כֹּהֵן, כָּל דְּבָרָיו בְּסוֹד וַחֲשַׁאי, וְלֹא בְּגִלּוּי. (סִימָן הַכֹּל – שְׂמֹאל תְּהֵא דוֹחָה, וְיָמִין מְקָרֶבֶת) מִשּׁוּם שֶׁהוּא יָמִין (מְקָרֵב), כְּשֶׁדִּינִים שְׂרוּיִים בָּעוֹלָם מִצַּד שְׂמֹאל, יָמִין תְּהֵא מְקָרֶבֶת, וּבַמָּה? בִּקְטֹרֶת, שֶׁהִיא בַּחֲשַׁאי, בְּסוֹד דַּקִּיק וּפְנִימִי מֵהַכֹּל.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁמִּזְּבֵחַ אַחֵר מַתְחִיל לְעוֹרֵר הִתְעוֹרְרוּת, כְּשֶׁלֹּא נִמְצָאִים צַדִּיקִים,

זַכָּאִין, מַדְבְּחָא פְּנִימָאָה אִתְעַר לְגַבֵּיהּ, וְקָאִים לָקָבְלֵיהּ, וְדִינִין מִשְׁתַּכְּכִי. וְעַל דָּא קַיְּימָא לָקָבֵל דָּא, וּכְדֵין דִּינָא אִסְתַּלָּק.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, (במדבר ד') **זֹאת עֲבוֹדַת בְּנֵי קְהָת בְּאֹהֶל מוֹעֵד קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים,** בְּשַׁעֲתָא דִּבְנֵי קְהָת נַטְלִין קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, כְּדֵין אָתֵי כַּהֲנָא, וְחָפֵי כֻּלָּא, עַד לָא יִקְרְבוּן לְנַטְלָא לֵיהּ, וְלָא הֲווֹ חָמָאן לְעָלְמִין מַה דְּאִינּוּן נַטְלִין, אֶלָּא כֻּלָּא בְּכִסּוּיָיא מִנַּיְיהוּ. כְּמָה דִּכְתִיב, (במדבר ד') **וּבָא אַהֲרֹן וּבָנָיו בִּנְסֹעַ הַמַּחֲנֶה וְהוֹרִידוּ אֵת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ.** וְרוֹב כִּסּוּיָיא דְּמָאנֵי מִקְּדֻשָּׁא, תְּכֵלֶת אִיהוּ, בְּגִין דִּתְכֵלֶת הָא אוּקְמוּהָ וְאִתְּמַר. בָּתַר דְּאִתְכַּסְיָיא כֻּלָּא, מִקָּרְבִין בְּנֵי קְהָת דְּנַטְלִין, וְלָא מִקָּרְבִין אֶלָּא בְּאִינּוּן בַּדִּים דְּנָפְקִין לְבַר. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (במדבר ד') **וְכִלָּה אַהֲרֹן וּבָנָיו לְכַסּוֹת אֶת הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ',** בִּנְסֹעַ הַמַּחֲנֶה וְאַחֲרֵי כֵן יָבֹאוּ בְּנֵי קְהָת לָשֵׂאת וְגוֹ'.

לשון הקודש

מִזְבֵּחַ פְּנִימִי מִתְעוֹרֵר אֵלָיו וְעוֹמֵד מוּלוֹ, וְהַדִּינִים שׁוֹכְכִים. וְעַל זֶה עוֹמֵד מוּל זֶה, וְאָז הַדִּין מִסְתַּלֵּק.

רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, (במדבר ד) **זֹאת עֲבֹדַת בְּנֵי** קְהָת בְּאֹהֶל מוֹעֵד קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. בְּשָׁעָה שֶׁבְּנֵי קְהָת לוֹקְחִים קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, אָז בָּא כֹּהֵן וְחוֹפֶה הַכֹּל, עַד שֶׁלֹּא יִקְרְבוּ לְלָקְחוֹ, וְלֹא רָאוּ מֵעוֹלָם מַה שֶּׁהֵם לוֹקְחִים, אֶלָּא הַכֹּל מְכֻסֶּה מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם) וּבָא אַהֲרֹן וּבָנָיו בִּנְסֹעַ הַמַּחֲנֶה וְהוֹרִדוּ אֵת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ. וְרֹב כִּסּוּיֵי כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ הֵם תְּכֵלֶת, מִשּׁוּם שֶׁתְּכֵלֶת הֲרֵי בֵּאֲרוּהָ וְנִתְבָּאֵר. אַחֲרֵי שֶׁהִתְכַּסָּה הַכֹּל, מִתְקָרְבִים בְּנֵי קְהָת שֶׁלּוֹקְחִים, וְלֹא מִתְקָרְבִים אֶלָּא בְּאוֹתָם בַּדִּים שֶׁיּוֹצְאִים

בְּגִין כָּךְ קְטֹרֶת דְּאִיהִי פְּנִימָאָה, וְכָל מַה דִּי בְרָזָא, לְכַהֲנָא אִתְמְסַר. וְעַל דָּא (במדבר י"ז) וַיִּקַּח אַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה וַיָּרָץ אֶל תּוֹךְ הַקָּהָל וַיִּתֵּן אֶת הַקְּטֹרֶת, דְּאִיהוּ פְּנִימָאָה, רָזָא דְכַהֲנָא, כְּדֵין וַיְכַפֵּר עַל הָעָם וַיַּעֲמֹד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים, בֵּין אִילָנָא דְחַיֵּי, וּבֵין אִילָנָא דְמוֹתָא, כְּדֵין יְמִינָא קָרִיב דָּא בְדָא, וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה, זַכָּאָה חוּלָקָא דְכַהֲנָא, דְּכַהֲנָא אִית לֵיהּ חֵילָא לְעֵילָא, וְאִית לֵיהּ חֵילָא לְתַתָּא, וְהוּא גָרִים שְׁלָמָא לְעֵילָא וְתַתָּא, וּבְכָל זִמְנָא, שְׂמָאלָא פָּלַח לִימִינָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב וְיִלָּוּ עָלֶיךָ וִישָׁרֵתוּךָ, וִימִינָא בִשְׂמָאלָא מִשְׁתַּכְּחֵי בַּמִּקְדָּשׁ.

רִבִּי אֶלְעָזָר הָוָה קָאִים קַמֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּהָ, אָמַר לֵיהּ, כְּתִיב (קהלת ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ כָּל יְמֵי חַיֵּי הֶבְלֶךָ. אָמַר לֵיהּ, תָּא חֲזֵי,

לשון הקודש

הַחוּצָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וְכִלָּה אַהֲרֹן וּבָנָיו לְכַסּוֹת אֶת הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ', בִּנְסֹעַ הַמַּחֲנֶה וְאַחֲרֵי כֵן יָבֹאוּ בְנֵי קְהָת לָשֵׂאת וְגוֹ'.

בִּגְלַל כָּךְ קְטֹרֶת, שֶׁהִיא פְּנִימִית, וְכָל מַה שֶּׁבְּסוֹד – לַכֹּהֵן נִמְסַר. וְעַל זֶה, וַיִּקַּח אַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה וַיָּרָץ אֶל תּוֹךְ הַקָּהָל [וְגוֹ'] וַיִּתֵּן אֶת הַקְּטֹרֶת, שֶׁהִיא פְּנִימִית, סוֹד הַכֹּהֵן. אָז – וַיְכַפֵּר עַל הָעָם וַיַּעֲמֹד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים, בֵּין עֵץ הַחַיִּים וּבֵין עֵץ הַמָּוֶת. אָז הַיָּמִין מַקְרִיב זֶה לָזֶה, וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה. אַשְׁרֵי חֵלֶק הַכֹּהֵן, שֶׁלַּכֹּהֵן יֵשׁ כֹּחַ לְמַעְלָה וְיֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְמַטָּה, וְהוּא גּוֹרֵם שָׁלוֹם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וּבְכָל זְמַן הַשְּׂמֹאל עוֹבֵד לַיָּמִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם יח) וְיִלָּוּ עָלֶיךָ וִישָׁרֵתוּךָ, וְיָמִין בִּשְׂמֹאל נִמְצָאִים בַּמִּקְדָּשׁ.

רִבִּי אֶלְעָזָר הָיָה עוֹמֵד לִפְנֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו. אָמַר לוֹ, כָּתוּב (קהלת ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ כָּל יְמֵי חַיֵּי הֶבְלֶךָ. אָמַר

רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ (ס"א וַהֲוָה אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן כְּתִיב (קהלת ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ) דָּא הוּא רָזָא, דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְאַכְלְלָא חַיִּים בַּאֲתָר דָּא, דָּא בְּלָא דָא לָא אָזְלָא. וּבָעֵי בַּר נָשׁ לְאַכְלְלָא מִדַּת יוֹם בַּלַּיְלָה, וּמִדַּת לַיְלָה בְּיוֹם. וְדָא הוּא רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ מָאי טַעְמָא בְּגִין כִּי הִיא חֶלְקֵךְ בַּחַיִּים, דְּחַיִּים לָא שָׁרָן אֶלָּא עַל דָּא. וּבַעֲמַלְךָ אֲשֶׁר אַתָּה עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, כְּמָה דְּאָמַר (משלי ג) בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אָרְחֹתֶיךָ.

וְתָא חֲזֵי כָּל מִלּוֹי דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, כֻּלְּהוּ סְתִימִין לְגוֹ בְּחָכְמְתָא, וְהָנֵי קְרָאֵי אִתְחַזּוּן דְּהוּתָרָה רְצוּעָה, כְּמָה דִּכְתִיב (נ"א אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר כְּתִיב) בַּתְרֵיהּ, כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה כִּי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְגוֹ'. הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, (קהלת ט) כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה, וְכִי שְׁלֹמֹה (דף

לשון הקודש

לוֹ, בֹּא וּרְאֵה, רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ – (וְהָיָה אוֹמֵר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב (קהלת ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ) זֶהוּ סוֹד שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהַכְלִיל חַיִּים בְּמָקוֹם זֶה. זֶה בְּלִי זֶה לֹא הוֹלֵךְ. וְצָרִיךְ אָדָם לְהַכְלִיל מִדַּת יוֹם בְּמִדַּת לַיְלָה, וּמִדַּת לַיְלָה בַּיּוֹם. וְזֶהוּ רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ. מָה הַטַּעַם? כִּי הוּא חֶלְקֵךְ בַּחַיִּים, שֶׁחַיִּים לֹא שׁוֹרִים אֶלָּא עַל זֶה. וּבַעֲמָלְךָ אֲשֶׁר אַתָּה עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר (משלי ג) בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אָרְחֹתֶיךָ.

וּבֹא וּרְאֵה, כָּל דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, כֻּלָּם נִסְתָּרִים לְתוֹךְ הַחָכְמָה. וּפְסוּקִים אֵלּוּ נִרְאִים שֶׁהֻתְּרָה הָרְצוּעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּתוּב) אַחֲרָיו, (קהלת ט) כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה כִּי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְגוֹ'. הַפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ, כֹּל אֲשֶׁר

קנ"ח ע"א דְּחָכְמְתָא עִלָּאָה בֵּיהּ, יַתִּיר עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא, אָמַר הָכִי.

אֶלָּא (נ"א אָמַר לֵיהּ) כָּל מִלּוֹי דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא עַל רָזָא דְּחָכְמְתָא אִתְּמָרוּ. תָּא חֲזֵי, כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה, דָּא הוּא דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְאַכְלְלָא שְׂמָאלָא בִּימִינָא, וְכָל מַה דְּהוּא עָבִיד, מִיבְעֵי לֵיהּ דְּלָא יְהוֹן אֶלָּא כְּלִילָן בִּימִינָא. כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ, דָּא שְׂמָאלָא. לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ: דָּא הוּא יְמִינָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שמות טו) יְמִינְךָ יְיָ נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ. וְכֵיוָן דְּבַר נָשׁ יְזַדְּהַר דְּכָל עוֹבָדוֹי יֵהוֹן לְסִטְרָא דִימִינָא, וְיַכְלִיל שְׂמָאלָא בִּימִינָא, כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁאֲרֵי בְּגַוְוּיהּ בְּהַאי עָלְמָא, וְיַכְנִיס לֵיהּ לְגַבֵּיהּ לְהַהוּא עָלְמָא דְּאָתֵי.

וְלָא יֵיתֵי בַּר נָשׁ בְּשַׁעֲתָא דַּאֲתֵינָא לְהַהוּא עָלְמָא, כְּדֵין אֶתְבַּע מִן מַלְכָּא רַחֲמֵי, וְאֵיתוּב קַמֵּיהּ,

לשון הקודש

תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה, וְכִי שְׁלֹמֹה שֶׁחָכְמָה עֶלְיוֹנָה בּוֹ יוֹתֵר עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם אָמַר כָּךְ?!

אֶלָּא (אמר לו) כָּל דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עַל סוֹד חָכְמָה נֶאֱמְרוּ. בֹּא וּרְאֵה, כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה, זֶהוּ שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהַכְלִיל שְׂמֹאל בַּיָּמִין, וְכָל מַה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה צָרִיךְ לוֹ שֶׁלֹּא יִהְיוּ, אֶלָּא כְּלוּלִים בַּיָּמִין. כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ – זוֹ הַשְּׂמֹאל. לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ – זֶהוּ הַיָּמִין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טו) יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ. וְכֵיוָן שֶׁהָאָדָם יִזָּהֵר שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו יִהְיוּ לְצַד יָמִין וְיַכְלִיל שְׂמֹאל בַּיָּמִין, אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹרֶה בּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְיִכְנֹס אוֹתוֹ אֵלָיו לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם הַבָּא.

וְלֹא יֹאמַר אָדָם, בְּשָׁעָה שֶׁאָבֹא לְאוֹתוֹ עוֹלָם, אָז אֶתְבַּע מֵהַמֶּלֶךְ רַחֲמִים וְאָשׁוּב לְפָנָיו, אֶלָּא

אֶלָּא כִּי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה, בָּתַר דְּיִסְתְּלַק בַּר נָשׁ מֵהַאי עָלְמָא, אֶלָּא אִי בָּעֵי בַּר נָשׁ, דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא יַנְהִיר לֵיהּ לְהַהוּא עָלְמָא, וְיִתֵּן לֵיהּ חוּלָקָא לְעָלְמָא דְאָתֵי, יִשְׁתְּדַל בְּהַאי עָלְמָא, לְאַכְלְלָא עוֹבָדוֹי בִּימִינָא, וְכָל עוֹבָדוֹי יֵהוֹן לִשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא לְבָתָר כַּד יִתְכְּנִיש מֵהַאי עָלְמָא, לְאִתְּדָנָא בְּדִינָא תַקִּיפָא, בְּדִינָא דְגֵיהִנָּם, לֵית תַּמָּן עֵיטָא וְחָכְמָה וְסָכְלְתָנוּ לְאִשְׁתְּזָבָא מִן דִּינָא.

דָּבָר אַחֵר כִּי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה בִּשְׁאוֹל. בְּגֵיהִנָּם, אִית בֵּיהּ מָדוֹרִין עַל מָדוֹרִין. מָדוֹרָא תַּתָּאָה שְׁאוֹל. מָדוֹרָא תַּתָּאָה מִנֵּיהּ, אֲבַדּוֹן. וְדָא סָמִיךְ לְדָא. מָאן דְּנָחִית לִשְׁאוֹל, יְדוּנוּן לֵיהּ וּמִתַּמָּן יְצַפְּצֵף וְעוֹלֶה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמואל א ב) מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל. וּמַאן דְּנָחִית לַאֲבַדּוֹן, תּוּ לָא סָלִיק לְעָלְמִין.

לשון הקודש

– כִּי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה, אַחַר שֶׁיִּסְתַּלֵּק אָדָם מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. אֶלָּא אִם רוֹצֶה אָדָם שֶׁהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ יָאִיר לוֹ לְאוֹתוֹ עוֹלָם וְיִתֵּן לוֹ חֵלֶק בָּעוֹלָם הַבָּא, יִשְׁתַּדֵּל בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהַכְלִיל מַעֲשָׂיו בַּיָּמִין, וְכָל מַעֲשָׂיו יִהְיוּ לְשֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהֲרֵי לְאַחַר כְּשֶׁיִּתְכַּנֵּס מֵהָעוֹלָם הַזֶּה לְהִדּוֹן בְּדִין הַקָּשֶׁה בְּדִין הַגֵּיהִנֹּם, אֵין שָׁם עֵצָה וְחָכְמָה וְשֵׂכֶל לְהִנָּצֵל מִן הַדִּין.

דָּבָר אַחֵר כִּי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה בִּשְׁאוֹל – בַּגֵּיהִנֹּם יֵשׁ בּוֹ מָדוֹרִים עַל מָדוֹרִים; מָדוֹר תַּחְתּוֹן שְׁאוֹל, מָדוֹר תַּחְתּוֹן מִמֶּנּוּ אֲבַדּוֹן, וְזֶה סָמוּךְ לָזֶה. מִי שֶׁיּוֹרֵד לִשְׁאוֹל, יָדוּנוּ אוֹתוֹ, וּמִשָּׁם יְצַפְּצֵף וְעוֹלֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמואל–א ב) מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל. וּמִי שֶׁיּוֹרֵד לָאֲבַדּוֹן, שׁוּב לֹא עוֹלֶה לְעוֹלָמִים.

מָאן דְּאִית בֵּיהּ עוֹבָדָא טָבָא, אוֹ דְּאִיהוּ (ס"א אִי טָבָא אִיהוּ) מָארֵי דְחוּשְׁבָּנָא, הָא אוּקְמוּהָ דִּבְכָל לֵילְיָא וְלֵילְיָא עַד לָא יִשְׁכַּב, וְעַד לָא נָאִים, בָּעֵי בַּר נָשׁ לְמֶעְבַּד חֶשְׁבָּנָא מֵעוֹבָדוֹי דְעָבַד כָּל הַהוּא יוֹמָא, וְיֵתוּב מִנַּיְיהוּ, וְיִבְעֵי עָלַיְיהוּ רַחֲמֵי. מָאי טַעְמָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא. בְּגִין דְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִילָנָא דְמוֹתָא שָׁאֵרֵי בְעָלְמָא, וְכָל בְּנֵי עָלְמָא טַעֲמִין טַעֲמָא דְמוֹתָא, וּבָעֵי בְּהַהִיא שַׁעֲתָא לְמֶעְבַּד חֶשְׁבָּנָא מֵעוֹבָדוֹי, וְיוֹדֵי עָלַיְיהוּ, בְּגִין דְּאִיהִי שַׁעֲתָא דְמוֹתָא, וְאִלֵּין אִקְרוּן מָארֵי דְחוּשְׁבָּנָא.

וְכֵן מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּדַעַת וּבְחָכְמָה לְמִנְדַּע לְמָארֵיהּ, כַּד יַעַבְרוּן לֵיהּ לְאִסְתָּכָּאָה וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּאִינּוּן חַיָּיבִין דְּאִתְטְרִידוּ בַּגֵּיהִנָּם, וּבְדַרְגָּא דִשְׁאוֹל, וְכֻלְּהוּ צַוְוחִין מֵאִינּוּן דַּרְגִּין, הוּא לָא יִשְׁתְּאַר תַּמָּן, וְלָא יִשְׁתְּכַּח בֵּינַיְיהוּ, וְעַל דָּא אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת

לשון הקודש

מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַעֲשֶׂה טוֹב אוֹ שֶׁהוּא (אם טוב הוא) בַּעַל חֶשְׁבּוֹן, הֲרֵי בֵּאֲרוּהָ, שֶׁבְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה טֶרֶם יִשְׁכַּב וְטֶרֶם יִישַׁן, צָרִיךְ אָדָם לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן מִמַּעֲשָׂיו שֶׁעָשָׂה כָּל אוֹתוֹ יוֹם, וְיָשׁוּב מֵהֶם וִיבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. מָה הַטַּעַם בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה? מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה עֵץ הַמָּוֶת שׁוֹרֶה בָּעוֹלָם, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם טוֹעֲמִים טַעַם הַמָּוֶת, וְצָרִיךְ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן מַעֲשָׂיו וְיוֹדֶה עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁל הַמָּוֶת, וְאֵלֶּה נִקְרָאִים בַּעֲלֵי חֶשְׁבּוֹן. **וְכֵן** מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּדַעַת וּבְחָכְמָה לָדַעַת אֶת רִבּוֹנוֹ, כְּשֶׁיַּעֲבִירוּ אוֹתוֹ לַחֲזוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתָם רְשָׁעִים שֶׁנִּטְרְדוּ בַּגֵּיהִנֹּם וּבְדַרְגַּת הַשְּׁאוֹל, וְכֻלָּם צוֹוְחִים מֵאוֹתָן דְּרָגוֹת – הוּא לֹא יִשָּׁאֵר שָׁם וְלֹא יִמָּצֵא בֵּינֵיהֶם, וְעַל זֶה אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת בִּשְׁאוֹל, וְלֹא יִמָּצֵא

וְחָכְמָה בִּשְׁאוֹל, וְלָא יִשְׁתְּכַח אֶלָּא לְעֵילָא לְעֵילָא, בַּאֲתָר דְּכַמָּה נְהוֹרִין וּבוּצִינִין, וְכַמָּה כִּסּוּפִין שָׁאֲרָן בֵּיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתֵי (בֵּיהּ) (ס"א וְתָאִיב לֵיהּ) לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא עִם שְׁאַר צַדִּיקַיָּיא דִּי בְגַן עֵדֶן. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, עָלַיְיהוּ כְּתִיב (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ.

וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא אֶת עֲבוֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְגוֹ'. (במדבר יח) רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (ישעיה מ) הַיּוֹשֵׁב עַל חוּג הָאָרֶץ וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, כַּד בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי עָלְמָא, סָלִיק בִּרְעוּתָא קַמֵּיהּ, וּבָרָא לֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא. (ס"א כַּד סָלִיק בִּרְעוּתָא קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי עָלְמָא אִסְתָּכַל בְּאוֹרַיְיתָא וּבָרָא לֵיהּ) וּבָהּ אִשְׁתַּכְלַל. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי ח) בַּהֲכִינוֹ שָׁמַיִם שָׁם אָנִי. וּכְתִיב (משלי ח) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן. וְהָא אוּקְמוּהָ, אַל תִּקְרֵי אָמוֹן, אֶלָּא אֻמָּן.

לשון הקודש

אֶלָּא לְמַעְלָה לְמַעְלָה, בְּמָקוֹם שֶׁכַּמָּה אוֹרוֹת וּמְנוֹרוֹת וְכַמָּה כִּסּוּפִים שׁוֹרִים שָׁם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא (בו) (וּמִשְׁתּוֹקֵק לוֹ) לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם שְׁאָר הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן. אַשְׁרֵי חֵלֶק הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ.

וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא אֶת עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְגוֹ'. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (ישעיה מ) הַיּוֹשֵׁב עַל חוּג הָאָרֶץ וְגוֹ'. בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא הָעוֹלָם, עָלָה בְּרָצוֹן לְפָנָיו וּבָרָא אוֹתוֹ בַּתּוֹרָה, (כְּשֶׁעָלָה בְּרָצוֹן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא הָעוֹלָם, הִסְתַּכֵּל בַּתּוֹרָה וּבָרָא אוֹתוֹ) וּבָהּ נִתְקַן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ח) בַּהֲכִינוֹ שָׁמַיִם שָׁם אָנִי. וְכָתוּב (שם) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן. וַהֲרֵי הֵקִימוּ, אַל תִּקְרֵי אָמוֹן אֶלָּא אֻמָּן.

כַּד אֲתֵי לְמִבְרֵי אָדָם, וְהָא אִתְּמַר, אָמְרָה תּוֹרָה וְכִי לְמַגְּנָא אִתְקְרִיאַת אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּנָפִיק אָדָם לְעָלְמָא, הָוָה זִיו פַּרְצוּפָא דִּילֵיהּ מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא, וַהֲווּ דַּחֲלִין מִנֵּיהּ כָּל בְּרְיָין, וְאוֹקְמוּהָ. תָּא חֲזֵי, לָא אִתְקַיָּים עָלְמָא, וְלָא אִשְׁתְּלִים, עַד הַהִיא שַׁעֲתָא דְּנַפָּק אָדָם בִּשְׁלִימוּ דְּכֹלָּא, וְאִתְקַדָּשׁ יוֹמָא, וְאִתְתְּקָן כֻּרְסְיָיא קַדִּישָׁא לְמַלְכָּא, כְּדֵין אִשְׁתְּלִימוּ עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, וְאִשְׁתְּכָחוּ חֶדְוָון בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּבָעָא יוֹמָא לְאִתְקַדְּשָׁא, הֲווּ נָפְקֵי רוּחֵיהוֹן דְּשֵׁדִין לְאִתְבְּרֵי גּוּפָא דִּלְהוֹן, וְאִתְקַדָּשׁ יוֹמָא, וְלָא אִתְבְּרִיאוּ, וְאִשְׁתְּאַר עָלְמָא כְּמָה דְּאִתְפְּגִים מֵעֲבִידָתָא וְאִסְתָּחַר (דף קנ"ח ע"ב) (ס"א וְאִתְחֲסַר), כֵּיוָן דְּאִתְקַדָּשׁוּ (עָלְמִין) יִשְׂרָאֵל, וְאִשְׁתְּלִימוּ בְּדַרְגֵּיהוֹן, וְאִשְׁתְּכָחוּ לֵיוָאֵי בִּסְטַר שְׂמָאלָא, כַּד (ס"א כְּדֵין) אִשְׁתְּלִים הַהוּא פְּגִימָא דְּעָלְמָא, דְּמִסְּטַר שְׂמָאלָא.

לשון הקודש

כְּשֶׁבָּא לִבְרֹא אָדָם, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר, אָמְרָה תּוֹרָה: וְכִי לְחִנָּם נִקְרֵאתָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד? בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁיָּצָא אָדָם לָעוֹלָם, הָיָה זִיו פַּרְצוּפוֹ מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה, וְהָיוּ פּוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ כָּל הַבְּרִיּוֹת, וּפֵרְשׁוּהָ. בֹּא וּרְאֵה, לֹא הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם וְלֹא הֵשְׁלַם עַד אוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁיָּצָא אָדָם בִּשְׁלֵמוּת הַכֹּל, וְהִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם וְנִתְקַן כִּסֵּא קָדוֹשׁ לַמֶּלֶךְ, אָז הִשְׁתַּלְּמוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְנִמְצְאוּ שְׂמָחוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁרָצָה הַיּוֹם לְהִתְקַדֵּשׁ, הָיוּ יוֹצְאִים רוּחוֹת שֶׁל הַשֵּׁדִים לְהִבָּרְאוֹת גּוּף שֶׁלָּהֶם, וְהִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם וְלֹא נִבְרְאוּ, וְנִשְׁאַר הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁנִּפְגָּם מִמְּלַאכְתּוֹ וּמִסְּתוֹבֵב (וְנֶחְסַר). כֵּיוָן שֶׁהִתְקַדְּשׁוּ יִשְׂרָאֵל וְנִשְׁלְמוּ בְּדַרְגּוֹתֵיהֶם וְנִמְצְאוּ לְוִיִּם מִצַּד הַשְּׂמֹאל,

וְעַל דָּא בָּעָאן לְאִתְדַּכְּאָה לֵיוָאֵי, וּכְדֵין כֹּלָּא אִתְכְּלִיל בִּימִינָא, וְעָלְמָא לָא אִתְפְּגִים, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא. הוּא אַשְׁלִים לִסְטַר שְׂמָאלָא. הוּא אַשְׁלִים לִפְגִימוּ דְעָלְמָא. וַאֲפִילוּ הַהוּא סִטְרָא דְצָפוֹן, דְּאִשְׁתְּאַר חָסֵר בְּעָלְמָא, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא. לֵיוָאָה בַּאֲרוֹנָא אַשְׁלִים לְכֹלָּא. מָאי בַּאֲרוֹנָא. בְּהַהוּא מָטוּלָא דְהֲווֹ נָטְלֵי בְּמַשְׁכְּנָא, אִשְׁתְּלִים כָּל הַהוּא פְּגִימוּ עַל יְדֵיהּ.

הוּא: לְעֵילָא לִשְׂמָאלָא. הוּא: אִתְכְּלִיל בִּימִינָא, תּוּ הוּא: דָּא עַתִּיקָא. (ס״א תָּא חֲזֵי ול״נ מן תּוּ) **אִלְמָלֵא דִינָא לָא אִשְׁתְּכַח בְּעָלְמָא, לָא הֲווֹ יַדְעֵי בְּנֵי נָשָׁא מְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה, וְלָא יִשְׁתַּדְּלוּן בְּנֵי נָשָׁא בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא יִתְקַיְּימוּ פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, פּוּלְחָנָא שְׁלֵימוּתָא דְיִשְׁתְּכַח בְּעָלְמָא לְגַבֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, מָאן עָבִיד לֵיהּ. הֲוֵי אוֹמֵר דָּא לֵיוָאָה.**

לשון הקודש

כַּאֲשֶׁר (אז) נִשְׁלַם אוֹתוֹ פְּגָם שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁמִּצַּד שְׂמֹאל.

וְעַל זֶה צְרִיכִים הַלְוִיִּם לְהִטַּהֵר, וְאָז הַכֹּל נִכְלָל בַּיָּמִין וְהָעוֹלָם לֹא נִפְגָּם, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב, וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא. הוּא הִשְׁלִים לְצַד שְׂמֹאל, הוּא הִשְׁלִים לִפְגַם הָעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ אוֹתוֹ צַד צָפוֹן שֶׁנִּשְׁאַר חָסֵר בָּעוֹלָם, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָעוֹלָם, הַלֵּוִי הִשְׁלִים בָּאָרוֹן לַכֹּל. מַה זֶּה בָּאָרוֹן? בְּאוֹתוֹ מַשָּׂא שֶׁהָיוּ נוֹשְׂאִים בַּמִּשְׁכָּן, נִשְׁלַם כָּל אוֹתוֹ פְּגָם עַל יָדוֹ.

הוּא – לְמַעְלָה לִשְׂמֹאל. הוּא – נִכְלָל בַּיָּמִין. עוֹד הוּא – זֶה הָעַתִּיק. אִלְמָלֵא הַדִּין לֹא נִמְצָא בָּעוֹלָם, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים אֲנָשִׁים אֱמוּנָה עֶלְיוֹנָה, וְלֹא יִשְׁתַּדְּלוּ בְּנֵי אָדָם בַּתּוֹרָה, וְלֹא יִתְקַיְּמוּ מִצְוֹת הַתּוֹרָה. עֲבוֹדָה בִּשְׁלֵמוּת

וְתוּ וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (דברים ד) **כִּי יְיָ הוּא אֱלֹהִים. הוּא אַשְׁלִים שְׁלִימוּתָא, לְמֶיהֱוֵי כֹּלָּא חַד. הוּא: פְּשִׁיטָא לְקַבְּלָא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר,** (שיר השירים ב) **שְׁמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי, בְּגִין לְחַבְּרָא זִווּגָא כַּחֲדָא. מָאן אִתְּעַר רְחִימוּתָא. הֲוֵי אוֹמֵר הוּא. תּוּ הוּא כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר** (ס"א תּוּ הוּא דָא עַתִּיקָא כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר כִּי יְיָ הוּא אֱלֹהִים) (תהלים ק) **הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ עַמּוֹ. בְּגִין כָּךְ הוּא: לְתַתָּא. הוּא: לְעֵילָּא. הוּא: אִתְּגַלְיָיא. הוּא סָתִים. הוּא אֱלֹהִים.**

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַנְהָרָא לְסִיהֲרָא, כְּנְהוֹרָא דְשִׁמְשָׁא. וּנְהוֹרָא דְשִׁמְשָׁא יְהֵא עַל חַד שְׁבַע זִמְנִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה ל) **וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְגוֹ'. וּכְתִיב** (ישעיה ס) **לֹא יָבֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ וִירֵחֵךְ לֹא יֵאָסֵף. וּכְתִיב** (ישעיה ס) **לֹא יִהְיֶה לָךְ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ וְגוֹ'.**

לשון הקודש

שֶׁתִּמָּצֵא בָּעוֹלָם אֶל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ מִי יַעֲשֶׂה אוֹתָהּ? הֱוֵה אוֹמֵר זֶה הַלֵּוִי.

וְעוֹד וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ד) כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים. הוּא הִשְׁלִים שְׁלֵמוּת לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד. הוּא – פָּשׁוּט לְקַבֵּל אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ב) שְׁמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי, בִּשְׁבִיל לְחַבֵּר זִווּג כְּאֶחָד. מִי עוֹרֵר אֶת הָאַהֲבָה? הֱוֵי אוֹמֵר הוּא. עוֹד הוּא – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עוֹד הוּא – זֶה עַתִּיק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים) (תהלים ק) **הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ עַמּוֹ.** בִּגְלַל כָּךְ הוּא לְמַטָּה, הוּא לְמַעְלָה, הוּא נִגְלֶה, הוּא נִסְתָּר, הוּא אֱלֹהִים. **רִבִּי** יִצְחָק אָמַר, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָאִיר לַלְּבָנָה כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, וְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ יִהְיֶה עַל אֶחָד שֶׁבַע פְּעָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְגוֹ'. וְכָתוּב

רעיא מהימנא

כָּל פֶּטֶר רֶחֶם לְכָל בָּשָׂר וְגו', וְאֵת בְּכוֹר הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה תִּפְדֶּה. (במדבר יח) פִּקּוּדָא דָא לִפְדּוּת פֶּטֶר חֲמוֹר, לִפְדּוּת לְעָלְמָא דְאָתֵי. וְאִי קוֹדֶם דְּאָזִיל לְהַהוּא עָלְמָא, לָא יִפְדֶּה נַפְשֵׁיהּ וְרוּחֵיהּ וְנִשְׁמָתֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא, עָתִיד לְאַחְזָרָא לְהַאי עָלְמָא כִּדְבִקְדְמֵיתָא. (איוב לג) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו, וְלָקֵבֵל נַפְשָׁא וְרוּחָא וְנִשְׁמְתָא.

כְּתִיב (איוב ל"ג) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר. וְיִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּפִדְיוֹן דִּלְהוֹן הָוָה בְּלָא תּוֹרָה, דְּאִיהוּ כֶּסֶף כִּסּוּפָא דְעָלְמָא דְאָתֵי, אָהַדְּרוּ תְּלַת זִמְנִין אַחֲרָנִין בְּגָלוּתָא, וּבְפוּרְקָנָא בַתְרַיְיתָא דְפוּרְקָנָא דִּלְהוֹן יְהֵא בְּאוֹרַיְיתָא, לָא יְהַדְּרוּן לְעָלַם בְּגָלוּתָא. אָתוּ רַבָּנָן וּבָרִיכוּ לֵיהּ, וְאָמְרוּ רַעְיָא מְהֵימְנָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִפְדֶּה לָךְ, וְכָל יִשְׂרָאֵל יִפְּדוּן עַל יָדָךְ, וְתִתְחַדֵּשׁ עִמְּהוֹן, וְאִינּוּן עִמָּךְ.

פִּקּוּדָא בָּתַר דָּא, לָדוּן בְּעָרְכֵי בַּיִת. וּבְרָזָא דְחָכְמְתָא, בַּיִת דְּבַר נָשׁ, דָּא אִתְּתָא. אִי אִיהִי אִתְּתָא דְטוֹב וָרָע, וּבָעֵי לְהָמִיר רָעָה בְּטוֹבָה, יִפְדֶּה לָהּ מֵהַהוּא רָע, וְיָהִיב לֵיהּ עֵרֶךְ דִּילָהּ. אֲבָל

לשון הקודש

(שם ס) לֹא יָבוֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ וִירֵחֵךְ לֹא יֵאָסֵף. וְכָתוּב (שם) לֹא יִהְיֶה לָךְ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

כָּל פֶּטֶר רֶחֶם לְכָל בָּשָׂר וְגו', וְאֵת בְּכוֹר הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה תִּפְדֶּה. מִצְוָה זוֹ לִפְדּוּת פֶּטֶר חֲמוֹר, לִפְדּוּת לָעוֹלָם הַבָּא. וְאִם קֹדֶם שֶׁהָלַךְ לְאוֹתוֹ עוֹלָם לֹא יִפְדֶּה נַפְשׁוֹ וְרוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ בַּתּוֹרָה, עָתִיד לַחֲזֹר לָעוֹלָם הַזֶּה כְּבַתְּחִלָּה, (איוב לג) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו, וּלְקַבֵּל נֶפֶשׁ וְרוּחַ וּנְשָׁמָה.

כָּתוּב (שם) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר. וְיִשְׂרָאֵל, בִּגְלַל שֶׁפִּדְיוֹנָם הָיָה בְּלִי תּוֹרָה, שֶׁהִיא כֶּסֶף, כִּסּוּף הָעוֹלָם הַבָּא, חָזְרוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֲחֵרוֹת בַּגָּלוּת. וּבַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, שֶׁגְּאֻלָּתָם תִּהְיֶה בַּתּוֹרָה, לֹא יַחְזְרוּ לְעוֹלָם בַּגָּלוּת. בָּאוּ רַבּוֹתֵינוּ וּבֵרְכוּ אוֹתוֹ וְאָמְרוּ: רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִפְדֶּה אוֹתְךָ, וְכָל יִשְׂרָאֵל יִפָּדוּ עַל יָדְךָ, וְתִתְחַדֵּשׁ עִמָּהֶם, וְהֵם עִמָּךְ.

מִצְוָה אַחֵר זוֹ – לָדוּן בְּעָרְכֵי בַּיִת. וּבְסוֹד הַחָכְמָה – בֵּית הָאִישׁ זוֹ אִשְׁתּוֹ. אִם הִיא אִשָּׁה שֶׁל טוֹב וָרָע וְרוֹצֶה לְהָמִיר רָעָה

אִתְּתָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּיא, אִתְּמַר בָּהּ (איוב כח) **לֹא יַעַרְכֶנָּה זָהָב וּזְכוּכִית וּתְמוּרָתָהּ כְּלֵי פָּז, וְאֵין לָהּ עֵרֶךְ. כְּמָה דְּאִתְּמַר,** (משלי יב) **אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ. וְאִתְּמַר** (משלי לא) **אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא וְגוֹ'. וְדָא שְׁכִינְתָּא. מָאן דְּגָמִיל חֶסֶד עִמָּהּ, לֵית עֵרֶךְ לְאַגְרָא דִילֵיהּ. וּמַאן דְּחָאב לְגַבָּהּ, לֵית עֵרֶךְ לְעָנְשָׁא דִילֵיהּ.**

כַּמָּה שִׁפְחוֹת אִית לָהּ דְּמִשַּׁמְּשִׁין לָהּ, וְכָל חָדָא וַחֲדָא מִנַּיְיהוּ, אִית לָהּ עֵרֶךְ. וְכָל חַד וְחַד צָרִיךְ פִּדְיוֹן. אֲבָל מָאן דְּיָרִית נִשְׁמָתָא, אוֹ רוּחָא, אוֹ נַפְשָׁא מִשְּׁכִינְתָּא, לָא צָרִיךְ פִּדְיוֹן, דִּשְׁכִינְתָּא עָלָהּ אִתְּמַר (ישעיה מב) **אֲנִי יְיָ הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן. דְּפִדְיוֹן דִּילָהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תַּלְיָא. דְּאַמְשְׁכָן לָהּ** (לְגַבֵּיהּ) **יִשְׂרָאֵל, בְּקִשּׁוּרָא דִתְפִילִין, בְּאוֹת דְּשַׁבָּת, בְּאוֹת דְּיוֹמִין טָבִין, בְּאוֹת דִּבְרִית, וְתוֹרָה, בְּכַמָּה פִּקּוּדִין. דְּפִדְיוֹן דִּילָהּ תַּלְיָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (יחזקאל כ) **וָאַעַשׂ לְמַעַן שְׁמִי, וּבְגִינָהּ** (ויקרא כ"ו) **וְאַף גַּם זֹאת. הָכִי כַּמָּה פִּקּוּדִין אִינּוּן דְּעַבְדִין בְּנֵי נָשָׁא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס. וְכַמָּה חוֹבִין. וּלְכָל פִּקּוּדָא אִית לֵיהּ עֵרֶךְ בְּהַהוּא עָלְמָא.** (ס"א אֲבָל עוֹנְשָׁא) **וּלְכָל עוֹנְשָׁא לְמַאן דְּאַעְבַּר עָלַיְיהוּ, אֵין לֵיהּ עֵרֶךְ וְשִׁיעוּר.**

לשון הקודש

בְּטוֹבָה, יִפְדֶּה אוֹתָהּ מֵאוֹתוֹ רָע וְיִתֵּן לוֹ עֵרֶךְ שֶׁלָּהּ. אֲבָל אִשָּׁה שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, נֶאֱמַר בָּהּ (שם כח) לֹא יַעַרְכֶנָּה זָהָב וּזְכוּכִית וּתְמוּרָתָהּ כְּלִי פָּז, וְאֵין לָהּ עֵרֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יב) אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, וְנֶאֱמַר (שם לא) אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא וְגוֹ', וְזוֹ הַשְּׁכִינָה. מִי שֶׁגּוֹמֵל חֶסֶד עִמָּהּ, אֵין עֵרֶךְ לִשְׂכָרוֹ. וּמִי שֶׁמַּרְשִׁיעַ אֵלֶיהָ, אֵין עֵרֶךְ לְעָנְשׁוֹ.

כַּמָּה שִׁפְחוֹת יֵשׁ לָהּ שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים אוֹתָהּ, וּלְכָל אַחַת וְאַחַת מֵהֶן יֵשׁ לָהּ עֵרֶךְ, וְכָל אַחַת וְאַחַת צְרִיכָה פִּדְיוֹן. אֲבָל מִי שֶׁיּוֹרֵשׁ נִשְׁמָה אוֹ רוּחַ אוֹ נֶפֶשׁ מֵהַשְּׁכִינָה, לֹא צָרִיךְ פִּדְיוֹן, שֶׁעַל הַשְּׁכִינָה נֶאֱמַר (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן. שֶׁהַפִּדְיוֹן שֶׁלָּהּ תָּלוּי בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. שֶׁמּוֹשְׁכִים אוֹתָהּ (אֶל) יִשְׂרָאֵל בְּקֶשֶׁר תְּפִלִּין, בְּאוֹת שַׁבָּת, בְּאוֹת יָמִים טוֹבִים, בְּאוֹת הַבְּרִית וְתוֹרָה וּבְכַמָּה מִצְוֹות, שֶׁפִּדְיוֹנָהּ תָּלוּי בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל כ) וָאַעַשׂ לְמַעַן שְׁמִי, וּבִגְלָלָהּ (ויקרא כו) וְאַף גַּם זֹאת. כָּךְ כַּמָּה מִצְוֹות הֵן שֶׁעוֹשִׂים בְּנֵי אָדָם עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, וְכַמָּה עֲבֵרוֹת, וּלְכָל מִצְוָה יֵשׁ עֵרֶךְ בְּאוֹתוֹ

פִּקּוּדָא בָּתַר דָּא, לָדוּן בְּמַחֲרִים נְכָסָיו לַכֹּהֵן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב כָּל חֵרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לְךָ יִהְיֶה. וְרָזָא דָא (בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה) כָּל פֶּטֶר רֶחֶם לְכָל בָּשָׂר אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ לַיְיָ בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה. רֶחֶם: בְּהִיפּוּךְ אַתְוָון כְּחוּשְׁבַּן (דף קנ"ט ע"א) מָאתַיִם אַרְבְּעִים וּשְׁמֹנֶה אֵבָרִים דְּבַר נָשׁ, עָלַיְיהוּ אִתְמַר (חבקוק ג) בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר. בָּתַר דְּכָעִים בַּר נָשׁ, וּמַחֲרִים הַהוּא בְּעִירָא לְגַבֵּיהּ, הָא שַׁרְיָא אֵל אַחֵר נָחָשׁ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ, (בראשית ג) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה, וְאִיהוּ לִשְׂמָאלָא דְבַר נָשׁ. בְּגִין דָּא מָנֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמֵיהַב לְכַהֲנָא, דְּאִיהוּ רַחֲמֵי בְּרָכָה, לְאִתְכַּפְיָיא רֹגֶז, דְּאִתְעַר בְּהַהוּא בַּר נָשׁ מָרָה, חַרְבָּא דְמַלְאָךְ הַמָּוֶת, וְאִתְעַר יְמִינָא לְגַבֵּיהּ בְּרַחֲמֵי, וְאִתְכַּפְיָיא רוּגְזָא דִשְׂמָאלָא, וְהַאי אִיהוּ בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר.

מָאן דְּכָעִים, דְּאִית לֵיהּ בְּכַעַס סַם הַמָּוֶת, דְּעָלֵיהּ אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל הַכּוֹעֵס כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. בְּגִין דְּסִטְרָא אַחֲרָא אִתּוֹקְדַת בְּבַר נָשׁ. וּבְהַהִיא בְּעִירָא דְיָהִיב לְכַהֲנָא אִתְפְּרַשׁ חֵרֶם מִנֵּיהּ, וְסָמָאֵל אֵל אַחֵר חֵרֶם, וְנוּקְבָא דִילֵיהּ קְלָלָה, כְּלוּלָה מִכֹּל קְלָלוֹת שֶׁבְּמִשְׁנָה תּוֹרָה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בָּרִיךְ בְּכָל

לשון הקודש

עוֹלָם. (אֲבָל עֹנֶשׁ) וּלְכָל עֹנֶשׁ לְמִי שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶן, אֵין לוֹ עֵרֶךְ וְשִׁעוּר.

מִצְוָה אַחֵר זוֹ – לָדוּן בַּמַּחֲרִים נְכָסָיו לַכֹּהֵן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּל חֵרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לְךָ יִהְיֶה. וְסוֹד זֶה (בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה) – כָּל פֶּטֶר רֶחֶם לְכָל בָּשָׂר אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ לַה' בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה. רֶחֶם בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת כְּחֶשְׁבּוֹן מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה אֵיבָרִים שֶׁבָּאָדָם, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (חבקוק ג) בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר. אַחַר שֶׁכּוֹעֵס אָדָם וּמַחֲרִים אוֹתָהּ בְּהֵמָה אֵלָיו, הֲרֵי שׁוֹרֶה אֵל אַחֵר, נָחָשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית ג) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה, וְהוּא לִשְׂמֹאל הָאָדָם. בִּגְלַל זֶה פָּקַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָתֵת לַכֹּהֵן, שֶׁהוּא רַחֲמִים, בְּרָכָה, לִכְפּוֹת רֹגֶז, שֶׁעוֹרֵר אוֹתוֹ הָאִישׁ מָרָה, חֶרֶב מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וּמְעוֹרֵר הַיָּמִין אֵלָיו בְּרַחֲמִים וְנִכְפֶּה רֹגֶז הַשְּׂמֹאל, וְזֶהוּ בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר.

מִי שֶׁכּוֹעֵס, שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּכַעַס סַם הַמָּוֶת, שֶׁעָלָיו בֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל הַכּוֹעֵס כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. מִשּׁוּם שֶׁצַּד הָאַחֵר בּוֹעֵר בָּאָדָם, וּבְאוֹתָהּ בְּהֵמָה שֶׁנּוֹתֵן לַכֹּהֵן, נִפְרָד מִמֶּנּוּ הַחֵרֶם, וְסָמָא"ל אֵל אַחֵר חֵרֶם, וּנְקֵבָתוֹ קְלָלָה, כְּלוּלָה מִכָּל קְלָלוֹת שֶׁבְּמִשְׁנָה תּוֹרָה. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּרַךְ בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ,

אוֹרַיְיתָא כֻּלָּא, וְכָל בִּרְכָאן מִימִינָא, דְּאָחִיד בָּהּ כֹּהֵן. וּבְגִין דָּא כָּל חֵרֶם צָרִיךְ לְמֵיהַב לֵיהּ לְכַהֲנָא, דְּאִיהוּ אָכִיל לֵיהּ בְּנוּרָא, וְשֵׁצִי לֵיהּ מֵעָלְמָא, וְשָׁכִיךְ אֵשָׁא מִשְּׂמָאלָא בִּימִינָא, דְּאִיהוּ מַיָּא, וּבֵיהּ (אסתר ז) וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה.

פִּקּוּדָא בָּתַר דָּא לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה, וְאוֹקְמוּהָ תְּרֵי מִמְּאָה, מָאי תְּרוּמָה. רַבָּנָן דְּמִתִּיבְתָּא, הַאי תְּרוּמָה דְּצָרִיכִין לְאַפְרָשָׁא תְּרֵי מִמְּאָה, בְּסִתְרֵי תּוֹרָה מָאי נִיהוּ. מָאן דְּבָעֵי לְמִטְעַם, אִי הוּא זָר יוּמַת וְהַיְינוּ אֵל זָר סָמָא"ל. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר (שמות כח) וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה, תְּרֵי מִמְּאָה, לְיַחֲדָא לֵיהּ תְּרֵין זִמְנִין בְּיוֹמָא, דְּהַיְינוּ תְּרֵי מִמְּאָה, בְּתִשְׁעָה וְאַרְבְּעִים אַתְוָון דְּשְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד דְּעַרְבִית, וּבְתִשְׁעָה וְאַרְבְּעִים אַתְוָון דְּשַׁחֲרִית, חֲסֵרִין תְּרֵין מִמְּאָה, אִינּוּן שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וְתַתָּאָה, בְּתַרְוַוּיְיהוּ צָרִיךְ לְיַחֲדָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַמָּה דְתַרְוַוּיְיהוּ. מִדָּה דְתַרְוַוּיְיהוּ. מֵאָה בָּאַמָּה. אַמָּ"ה בְּאַתְוֵוי מֵאָ"ה אִיהוּ וְאִיהוּ בְּהִפּוּךְ אַתְוָון, הַאֵ"ם.

לשון הקודש

וְכָל הַבְּרָכוֹת מִיָּמִין, שֶׁבָּהּ אָחוּז הַכֹּהֵן. וּמִשּׁוּם זֶה כָּל חֵרֶם צָרִיךְ לָתֵת לַכֹּהֵן, שֶׁהוּא אוֹכֵל אוֹתָהּ בָּאֵשׁ וּמַשְׁמִיד אוֹתָהּ מֵהָעוֹלָם, וְשׁוֹכֶבֶת הָאֵשׁ מִשְּׂמֹאל בַּיָּמִין, שֶׁהוּא מַיִם, וּבוֹ (אסתר ג) וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה.

מִצְוָה אַחֵר זוֹ – לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה, וּפֵרְשׁוּהָ שְׁנַיִם מִמֵּאָה. מַה זֶּה תְּרוּמָה? חַכְמֵי הַיְשִׁיבָה, הַתְּרוּמָה הַזּוֹ שֶׁצְּרִיכִים לְהַפְרִישׁ שְׁנַיִם מִמֵּאָה, בְּסִתְרֵי תּוֹרָה מִי הֵם? מִי שֶׁרוֹצֶה לִטְעֹם – אִם הוּא זָר, יוּמָת. וְהַיְנוּ אֵל זָר, סָמָא"ל. שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר (שמות שכה) וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה, תְּרֵי (שְׁנַיִם) מִמֵּאָה, לְיַחֲדוֹ פַּעֲמַיִם בַּיּוֹם, שֶׁהַיְנוּ שְׁנַיִם מִמֵּאָה, בְּאַרְבָּעִים וָתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁל "שְׁמַע" וּ"בָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד" שֶׁל עַרְבִית, וּבְאַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁל שַׁחֲרִית. חֲסֵרִים שְׁנַיִם מִמֵּאָה, הֵם שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, בִּשְׁנֵיהֶם צָרִיךְ לְיַחֵד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַמָּה שֶׁל שְׁנֵיהֶם, מִדָּה שֶׁל שְׁנֵיהֶם, מֵאָה בָּאַמָּה. אַמָּ"ה בְּאוֹתִיּוֹת מֵאָ"ה הוּא, וְהוּא בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת הָאֵ"ם.

וְעוֹד (במדבר טו) וְהָיָה בַּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תָּרִימוּ תְרוּמָה לַיְיָ, תָּרִימוּ, כְּגוֹן (חבקוק ג) רוּם יָדֵיהוּ נָשָׂא, וְאִינּוּן עֶשֶׂר אֶצְבְּעָאן, דִּסְלִיקוּ דִלְהוֹן לְעֶשֶׂר סְפִירָן, דְּאִינּוּן יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, דִּסְלִיקוּ מ"ה. וּבְאַתְוָון דְּאַלְפָא בֵּיתָא, מָה סָלִיק מֵאָ"ה, י"ם ה"ץ. וְהַאי אִיהוּ דְאוּקְמוּהָ רַבָּנָן מָארֵי מַתְנִיתִין, (דברים י') וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָ"ה יְיָ אֱלֹהֶיךָ שׁוֹאֵל מֵעִמָּךְ, וְאָמְרוּ, אַל תִּקְרֵי מָה אֶלָּא מֵאָה, לְקַבֵּל מֵאָה בִּרְכָאן דִּמְחַיָּיב בַּר נָשׁ לְבָרְכָא לְמָארֵיהּ בְּכָל יוֹמָא, וְהַאי אִיהוּ דְצָרִיךְ בַּר נָשׁ לְמִטְעַם בְּכָל יוֹמָא לְמָארֵיהּ, וּבְגִין דָּא וְיִקְחוּ לִי תְרוּמָה.

וְכַמָּה תְּרוּמוֹת אִינּוּן, אִית תְּרוּמָה מִדְּאוֹרַיְיתָא, תּוֹרָה מ'. וְהַאי אִיהוּ תְרוּמָה, תּוֹרָה דְּאִתְיְיהִיבַת בְּאַרְבָּעִים יוֹם. וְאִי תֵּימְרוּן דְּאָכִילְנָא מִנָּהּ, הָא כְּתִיב (שמות לד) וַיְהִי מֹשֶׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה. נְטִירַת הָוָה עַד הַשְׁתָּא הַאי תְּרוּמָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֵיוָן דְּמַלְכָּא לָא אָכַל, אֵיךְ אַכְלִין עַבְדֵי, דְּהָא לְבָתָר דְּאָמַר (שיר השירים ה) אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי, לְבָתָר אִכְלוּ רֵעִים, יֵיכְלוּן עַבְדּוֹי.

לשון הקודש

וְעוֹד, (במדבר טו) וְהָיָה בַּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תָּרִימוּ תְרוּמָה לַה'. תָּרִימוּ, כְּמוֹ (חבקוק ג) רוּם יָדֵיהוּ נָשָׂא. וְאוֹתָן עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת שֶׁעָלִיתָם לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁהֵן יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, שֶׁעוֹלִים מ"ה. וּבְאוֹתִיּוֹת אַלְפָא בֵּיתָא, מָה עוֹלֶה מֵאָ"ה, י"ם ה"צ. וְזֶהוּ שֶׁפֵּרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, (דברים י) וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָ"ה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ. וְאָמְרוּ, אַל תִּקְרֵי מָה אֶלָּא מֵאָה, כְּנֶגֶד מֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁמְּחַיָּב אָדָם לְבָרֵךְ אֶת רִבּוֹנוֹ בְּכָל יוֹם, וְזֶהוּ שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהַטְעִים בְּכָל יוֹם לְרִבּוֹנוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה.

וְכַמָּה תְּרוּמוֹת הֵן? יֵשׁ תְּרוּמָה מֵהַתּוֹרָה, תּוֹרָה מ'. וְזוֹהִי תְּרוּמָה, תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּאַרְבָּעִים יוֹם. וְאִם תֹּאמְרוּ שֶׁאָכַלְתִּי מִמֶּנָּה, הֲרֵי כָּתוּב (שמות כד) וַיְהִי מֹשֶׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה. (שמות לד) לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה. שְׁמוּרָה הָיְתָה תְּרוּמָה זוֹ עַד כָּעֵת לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. וְכֵיוָן שֶׁהַמֶּלֶךְ לֹא אָכַל, אֵיךְ אָכְלוּ הָעֲבָדִים? שֶׁהֲרֵי לְאַחַר שֶׁאָמַר (שיר השירים ה) אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי, אַחַר כָּךְ – אִכְלוּ רֵעִים, יֹאכְלוּ עֲבָדָיו.

פִּקּוּדָא בָּתַר דָּא לְהַפְרִישׁ (נ"י לֵוִי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְאִיהִי) (נ"א תְּרוּמוֹת) **מַעֲשֵׂר לְלֵוִי, וְאִיהִי שְׁכִינְתָּא מִסִּטַּר דִּימִינָא דְּאִיהוּ חֶסֶד, תְּרוּמָה גְּדוֹלָה לַכֹּהֵן. מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, דְּאִיהוּ גְּבוּרָה, תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לְלֵוִי, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא.**

יו"ד הֵ"י וָא"ו הֵ"י, **שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים לַפָּר, מִסִּטְרָא דְּהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ,** (יחזקאל א) **וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל, וְדָא גְּבוּרָה. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ, וְדָא יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א** (נ"א יו"ד ה"י וא"ו ה"י), **דְּסָלִיק לְעֶשֶׂר אַתְוָון, הַאי עִשָּׂרוֹן. וְעֶשֶׂר לְמ"ה וּמ"ה לְמֵאָה.**

אֲבָל שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים י' י', (נ"א דָא יו"ד ה"י וא"ו ה"י) **וְסַלְקִין** (ס"א ל' ל' ו' י') **לְל', וְעֶשֶׂר סְפִירָן בְּהוֹן, סַלְקִין שְׁלֹשָׁה וְאַרְבָּעִים בֵּיצִים וְכֹלָּא יו"ד, חוֹמֶשׁ בֵּיצָה, וְתוֹסֶפֶת מִצַּד ה', וְהָכִי מַעֲשֵׂר, דְּאִיהוּ פִּקּוּדָא לְהַפְרִישׁ יִשְׂרָאֵל מַעֲשֵׂר, מִסִּטְרָא דְּאָת י', מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר, חַד מֵחָמֵשׁ מִסִּטְרָא דְּאָת ה'. כָּל עִשּׂוּרִין דְּאָת י', וְאִיהִי שְׁכִינְתָּא חַד מֵעֶשֶׂר סְפִירָן. א' מֵחָמֵשׁ, אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּתִפְאֶרֶת, דְּאִיהוּ חֲמִשָּׁה מִכֶּתֶר. וְכַד תַּחְשׁוֹב מִמַּלְכוּת עַד תִּפְאֶרֶת, תִּשְׁכַּח תִּפְאֶרֶת חָמֵשׁ מִתַּתָּא לְעֵילָא. וּשְׁכִינְתָּא חֲמִשָּׁאָה לְגַבֵּיהּ.**

לשון הקודש

מִצְוָה אַחֵר זוֹ – לְהַפְרִישׁ (לֵוִי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְהִיא) (תְּרוּמוֹת) מַעֲשֵׂר לַלֵּוִי, וְהִיא שְׁכִינָה מִצַּד יָמִין, שֶׁהוּא חֶסֶד. תְּרוּמָה גְּדוֹלָה לַכֹּהֵן, מִצַּד שְׂמֹאל, שֶׁהוּא גְּבוּרָה. תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לַלֵּוִי, שֶׁהִיא שְׁכִינָה.

יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"י. (במדבר כח) שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר, מִצַּד אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל, וְזוֹ גְּבוּרָה. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ, וְזֶהוּ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א (יו"ד הֵ"י וָא"ו הֵ"י), שֶׁעוֹלֶה לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, עִשָּׂרוֹן זֶה. וְעֶשֶׂר לְמ"ה, וּמ"ה לְמֵאָה.

אֲבָל שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים י' י', (זֶה יו"ד הֵ"י וָא"י הֵ"י) וְעוֹלִים (ל"ל' ו' י') לִשְׁלֹשִׁים, וְעֶשֶׂר סְפִירוֹת בָּהֶם עוֹלִים אַרְבָּעִים וְשָׁלֹשׁ בֵּיצִים, וְהַכֹּל יו"ד, חֹמֶשׁ בֵּיצָה, וְתוֹסֶפֶת מִצַּד ה', וְכָךְ מַעֲשֵׂר, שֶׁהִיא מִצְוָה לְהַפְרִישׁ יִשְׂרָאֵל מַעֲשֵׂר מִצַּד הָאוֹת י', מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר, אֶחָד מֵחָמֵשׁ מִצַּד אוֹת ה'. כָּל הָעִשּׂוּרִים שֶׁל אוֹת י', וְהִיא הַשְּׁכִינָה, אַחַת מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת. א' מֵחָמֵשׁ הוּא מִצַּד הַתִּפְאֶרֶת, שֶׁהוּא חָמֵשׁ מִכֶּתֶר. וּכְשֶׁתַּחְשֹׁב מִמַּלְכוּת עַד תִּפְאֶרֶת, תִּמְצָא תִּפְאֶרֶת חָמֵשׁ מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וּשְׁכִינָה חֲמִישִׁית אֵלָיו.

וּמִסִּטְרָא אַחֲרָא אִיהִי שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים לָאַיִל, וּכְלִילַת י׳ י׳ הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה י׳ ה׳ ה׳, לָאַיִל דָּא ו׳, דְּאִיהוּ שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, וְהַאי אִיהוּ עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. וְעוֹד, שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים, י׳ י׳ מִן וַיִּיצֶר. לָאַיִל ו׳ מִן וַיִּיצֶר. וְכֹלָּא א׳, י׳ לְעֵילָא, י׳ לְתַתָּא, ו׳ בְּאֶמְצָעִיתָא. וְעוֹד שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים אִינּוּן י׳ י׳ י׳.

פִּקּוּדָא בָּתַר דָּא, לְהַפְרִישׁ תּוֹדָה. וְרַבָּנָן מָארֵי מַתְנִיתִין אוּקְמוּהָ, דְּתוֹדָה עֶשְׂרִים עֶשְׂרוֹנִים, וּמִתְפַּלְּגִין עֲשָׂרָה עֶשְׂרוֹנִין לְחָמֵץ, וְעֲשָׂרָה לְמַצָּה. וּמֵעֲשָׂרָה שֶׁל מַצָּה, עוֹשִׂים שְׁלֹשִׁים מַצּוֹת. וּמֵעֲשָׂרָה שֶׁל חָמֵץ, עוֹשִׂים עֲשָׂרָה חַלּוֹת. וְדָא אִיהוּ סֹלֶת חַלּוֹת מַצּוֹת בְּלוּלוֹת בַּשֶּׁמֶן. מֵי׳ עֶשְׂרוֹנִים, דְּאִינּוּן יו"ד הֵ"י וָא"ו הֵ"י, הֲווֹ עַבְדִּין שְׁלֹשִׁים מַצּוֹת, דְּאִינּוּן י׳ י׳ י׳. הַאי שְׁמָא, זְמִנִּין אִיהוּ לִימִינָא, וְזְמִנִּין אִיהוּ לִשְׂמָאלָא, וְזְמִנִּין בְּאֶמְצָעִיתָא. רַחֲמֵי מִכָּל סִטְרָא, לִימִינֵיהּ וְלִשְׂמָאלֵיהּ.

וְזְמִנִּין י׳ לִימִינָא, וְאֵין פּוֹחֲתִין בֵּיהּ מֵעֲשָׂרָה מַלְכִיּוֹת. וּלְזְמִנִּין י׳ לִשְׂמָאלָא, וְאֵין פּוֹחֲתִין בֵּיהּ מֵעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת. וּלְזְמִנִּין י׳ בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאֵין פּוֹחֲתִין בֵּיהּ מֵי׳ זִכְרוֹנוֹת. (דף קנ"ט ע"ב)

לשון הקודש

ומצד אחר היא שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים לָאַיִל, וְכוֹלֶלֶת י׳ י׳ הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה י׳ ה"ה. לָאַיִל – זֶה ו׳, שֶׁהוּא שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, וְזֶהוּ (במדבר ז) עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. וְעוֹד שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים – י׳ י׳ מִן (בראשית ב) וַיִּיצֶר. לָאַיִל – ו׳ מִן וַיִּיצֶר. וְהַכֹּל א׳. י׳ לְמַעְלָה, י׳ לְמַטָּה, ו׳ בָּאֶמְצַע. וְעוֹד שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים – הֵם י׳ י׳ י׳.

מִצְוָה אַחַר זוֹ – לְהַפְרִישׁ תּוֹדָה. וְרַבּוֹתֵינוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה פֵּרוּשׁוֹ שֶׁתּוֹדָה עֶשְׂרִים עֶשְׂרוֹנִים, וּמִתְחַלְּקִים עֲשָׂרָה עֶשְׂרוֹנִים לְחָמֵץ, וַעֲשָׂרָה לְמַצָּה. וּמֵעֲשָׂרָה שֶׁל מַצָּה עוֹשִׂים שְׁלֹשִׁים מַצּוֹת. וּמֵעֲשָׂרָה שֶׁל חָמֵץ עוֹשִׂים עֶשֶׂר חַלּוֹת. וְזֶהוּ סֹלֶת, (ויקרא ז) חַלּוֹת מַצּוֹת בְּלוּלוֹת בַּשָּׁמֶן. מֵעֲשָׂרָה עֶשְׂרוֹנִים, שֶׁהֵם יו"ד הֵ"י וָא"ו הֵ"י, הָיוּ עוֹשִׂים שְׁלֹשִׁים מַצּוֹת, שֶׁהֵם י׳ י׳ י׳. שֵׁם זֶה לִפְעָמִים הוּא לִימִין וְלִפְעָמִים הוּא לִשְׂמֹאל וְלִפְעָמִים בָּאֶמְצַע. רַחֲמִים מִכָּל צַד, לִימִינוֹ וְלִשְׂמֹאלוֹ.

וְלִפְעָמִים עֲשָׂרָה לִימִין, וְאֵין פּוֹחֲתִין בּוֹ מֵעֶשֶׂר מַלְכִיּוֹת. וְלִפְעָמִים יו"ד לִשְׂמֹאל, וְאֵין פּוֹחֲתִין בּוֹ מֵעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת. וְלִפְעָמִים יו"ד בָּאֶמְצַע, וְאֵין פּוֹחֲתִין בּוֹ מֵעֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת.

עַל פִּי יְיָ יַחֲנוּ וְעַל פִּי יְיָ יִסָּעוּ אֶת מִשְׁמֶרֶת יְיָ שָׁמָרוּ. (במדבר ט) דְּכָל י' אִית לָהּ אַרְבַּע אַנְפִּין, תְּלַת חִיוָון אִינּוּן, לָקֳבֵל תְּלַת יוֹדִין, וְאַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל חַיָּה, לָקֳבֵל אַרְבַּע אַנְפִּין (ס"א אַתְוָון) דִּיהוֹ"ה, עַל פִּי יְיָ יַחֲנוּ וְיִסָּעוּ.

שָׁמָרוּ, דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּנַטְרָא לְאִינּוּן דְּשַׁמְרֵי שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, דְּבְגִין כָּךְ לָא זָזָה שְׁכִינָה מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, וַאֲפִילוּ בְשַׁבָּתוֹת (ס"א בְּיוֹמוֹי) דְּחֹל, אֶלָּא דְּאִיהִי סוֹגֶרֶת וּמְסַגֶּרֶת בְּהוֹן.

וּבְכָל צְלוֹתָא, אִיהִי עוֹלָה לַיהוֹ"ה, עַד דְּמָטָאת לְמֶרְכַּבְתָּא (דְּחֵיוָון) דַּאֲבָהָן עִלָּאִין, דְּאִינּוּן: גְּדֻלָּ"ה, גְּבוּרָ"ה, תִּפְאֶרֶ"ת, דְּאִית לְהוֹן תְּרֵיסָר אַנְפִּין, לָקֳבֵל תְּרֵיסָר שְׁבָטִין. וּכְפוּם דְּאִיהִי אוֹלִיפַת זְכוּת, עַל אִלֵּין מָאתַרֵי צְלוֹתִין, וּמָאתַרֵי זַכְוָון, בְּכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא דְּאוֹרַיְיתָא, הָכִי יַחֲנוּ עַל זַכְוָון דִּלְהוֹן וְכֵן יִסָּעוּ לְגַבַּיְיהוּ. וְהָכִי נַחְתָּא שְׁמִירָה לְגַבַּיְיהוּ.

אִינּוּן דְּעַבְדִּין זַכְוָון עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, נָחִית קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמֶרְכַּבְתֵּיה דְּעֵבַד, וּבְאַרְבַּע שׁוֹמְרִין דִּילֵיהּ, וּמַאן דְּעָבִיד זַכְוָון שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, נָחִית עָלַיְיהוּ בְּמֶרְכַּבְתָּא דִּילֵיהּ.

לשון הקודש

עַל פִּי ה' יַחֲנוּ וְעַל פִּי ה' יִסָּעוּ אֶת מִשְׁמֶרֶת ה' שָׁמָרוּ (במדבר ט). שֶׁלְּכָל י' יֵשׁ אַרְבָּעָה פָּנִים, שָׁלֹשׁ חַיּוֹת הֵן כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ יוֹדִין, וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְכָל חַיָּה כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה פָּנִים (אוֹתִיּוֹת) שֶׁל יְהוֹ"ה, עַל פִּי ה' יַחֲנוּ וְיִסָּעוּ.

שָׁמָרוּ – זוֹ הַשְּׁכִינָה שֶׁשּׁוֹמֶרֶת לְאוֹתָם שֶׁשּׁוֹמְרִים שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, שֶׁבִּגְלַל זֶה לֹא זָזָה שְׁכִינָה מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, וַאֲפִלּוּ בְשַׁבָּתוֹת (בִּימֵי) הַחֹל, אֶלָּא שֶׁהִיא סוֹגֶרֶת וּמְסַגֶּרֶת בָּהֶם.

וּבְכָל תְּפִלָּה הִיא עוֹלָה לְשֵׁם יְהוָה, עַד שֶׁמַּגִּיעָה לַמֶּרְכָּבָה (שֶׁל הַחַיּוֹת) שֶׁל הָאָבוֹת הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵם: גְּדֻלָּה, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת. שֶׁיֵּשׁ לָהֶם שְׁנֵים עָשָׂר פָּנִים כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים. וּכְפִי שֶׁהִיא מְלַמֶּדֶת זְכוּת עַל אֵלּוּ בַּעֲלֵי הַתְּפִלָּה וּבַעֲלֵי זְכֻיּוֹת בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה מֵהַתּוֹרָה – כָּךְ יַחֲנוּ עַל זְכֻיּוֹת שֶׁלָּהֶם וְכֵן יִסָּעוּ לְגַבָּם, וְכָךְ יוֹרֶדֶת שְׁמִירָה אֲלֵיהֶם.

אֵלּוּ שֶׁעוֹשִׂים זְכֻיּוֹת עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, יוֹרֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַרְכְּבוֹתָיו שֶׁעָשָׂה, וּבְאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים שֶׁלּוֹ, וּמִי שֶׁעוֹשֶׂה זְכֻיּוֹת שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, יוֹרֵד עֲלֵיהֶם

וּלְרַשִׁיעַיָּא נָחִית עָלַיְיהוּ בְּעוֹבָדַיְיהוּ, בְּאִינּוּן שֵׁדִין וּמַזִּיקִין וּמַלְאֲכֵי חַבָּלָה בְּמֶרְכַּבְתָּא דִלְהוֹן, לְאִתְפָּרְעָא מִנְּהוֹן. (ס״א זַכְוָון שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית עָלַיְיהוּ בְּמֶרְכַּבְתָּא דִילֵיהּ וּבְד׳ חִיוָון דִילֵיהּ. וּמַאן דְּעָבִיד זַכְוָון עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס נָחִית עָלַיְיהוּ בְּמֶרְכַּבְתָּא דְעֶבֶד מטטרו״ן וּבְד׳ שׁוֹמְרִין דִילֵיהּ. וּלְרַשִׁיעַיָּא נָחִית עָלַיְיהוּ בְּעוֹבָדַיְיהוּ, בְּאִינּוּן שֵׁדִין וּמַזִּיקִין וּמַלְאֲכֵי חַבָּלָה עָוֹן וּמַשְׁחִית אַף וְחֵימָה בְּמֶרְכַּבְתָּא דִלְהוֹן, לְאִתְפָּרְעָא מִנְּהוֹן) פָּתְחוּ מָארֵי מַתְנִיתִין וְאָמְרוּ. וַדַּאי הָכִי הוּא, זַכָּאָה חוּלָקֵךְ רַעְיָא מְהֵימְנָא. (ע״כ רעיא מהימנא). בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלוֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן

פָּרָשַׁת חֻקַּת

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן לֵאמֹר (במדבר י״ט) **זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ לֵאמֹר וְגוֹ׳. רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח,** (דברים ד) **וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. תָּא חֲזֵי, מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא קַדִּישִׁין אִינּוּן, עִלָּאִין אִינּוּן, מְתִיקִין אִינּוּן. כְּמָה דִכְתִיב,** (תהלים יט) **הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפָּז רָב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְגוֹ׳. מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, כְּאִלּוּ קָאִים כָּל יוֹמָא עַל טוּרָא**

לשון הקודש

בְּמֶרְכַּבְתּוֹ, וְעַל הָרְשָׁעִים יוֹרֵד עֲלֵיהֶם בְּמַעֲשֵׂיהֶם בְּאוֹתָם שֵׁדִים וּמַזִּיקִים וּמַלְאֲכֵי חַבָּלָה בְּמֶרְכַּבְתָּם לְהִפָּרַע מֵהֶם. (זְכֻיּוֹת שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹרֵד עֲלֵיהֶם בְּמֶרְכַּבְתּוֹ וּבְאַרְבַּע הַחַיּוֹת שֶׁלּוֹ. וּמִי שֶׁעוֹשֶׂה זְכֻיּוֹת עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, יוֹרֵד עֲלֵיהֶם בַּמֶּרְכָּבָה שֶׁל הָעֶבֶד מְטַטְרוֹ״ן וּבְאַרְבָּעָה הַשּׁוֹמְרִים שֶׁלּוֹ. וְלָרְשָׁעִים יוֹרֵד עֲלֵיהֶם בְּמַעֲשֵׂיהֶם, בְּאוֹתָם שֵׁדִים וּמַזִּיקִים וּמַלְאֲכֵי חַבָּלָה עָוֹן וּמַשְׁחִית אַף וְחֵמָה בַּמֶּרְכָּבָה שֶׁלָּהֶם לְהִפָּרַע מֵהֶם) פָּתְחוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה וְאָמְרוּ, וַדַּאי כָּךְ זֶה. אַשְׁרֵי חֶלְקֵךְ רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן. (עד כאן רעיא מהימנא). בָּרוּךְ ה׳ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ ה׳ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת חֻקַּת

וַיְדַבֵּר ה׳ אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן לֵאמֹר זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה׳ לֵאמֹר וְגוֹ׳. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בֹּא וּרְאֵה, דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הֵם קְדוֹשִׁים, הֵם עֶלְיוֹנִים, הֵם מְתוּקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים יט) הַנֶּחֱמָדִים

דְּסִינַי וְקַבִּיל אוֹרַיְיתָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים כז) הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם. וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא.

כְּתִיב הָכָא זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, וּכְתִיב וְזֹאת הַתּוֹרָה, מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא רָזָא עִלָּאָה הוּא, וְהָכִי אוֹלִיפְנָא, וְזֹאת הַתּוֹרָה: לְאַחֲזָאָה כֹּלָּא בְּיִחוּדָא חַד, וּלְאַכְלְלָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאִשְׁתַּכְּחָא כֹּלָּא חַד. בְּגִינֵי כַּךְ וְזֹאת הַתּוֹרָה. אֲמַאי תּוֹסֶפֶת וָא"ו. אֶלָּא הָא אִתְּמַר, לְאַחֲזָאָה דְּכֹלָּא חַד, בְּלָא פְּרוּדָא. וְזֹאת: כְּלַל וּפְרָט כַּחֲדָא, דְּכַר וְנוּקְבָא. וּבְגִין כָּךְ וְזֹאת הַתּוֹרָה וַדַּאי. אֲבָל זֹאת בְּלָא תּוֹסֶפֶת וָא"ו, חֻקַּת הַתּוֹרָה וַדַּאי, וְלָא הַתּוֹרָה, דִּינָא דְאוֹרַיְיתָא, גְּזֵרָה דְאוֹרַיְיתָא.

תָּא חֲזֵי, (במדבר ח) זֹאת אֲשֶׁר לַלְוִיִּם, וְלָא וְזֹאת. דְּהָא מִסִּטְרָא דְדִינָא (קַשְׁיָא) קָא אַתְיָין, וְלָא מִסִּטְרָא

לשון הקודש

מִזָּהָב וּמִפָּז רָב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְגוֹ'. מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה כְּאִלּוּ עוֹמֵד כָּל יוֹם עַל הַר סִינַי וּמְקַבֵּל הַתּוֹרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים כז) הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם. וְכָךְ פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים.

כָּתוּב כָּאן זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, וְכָתוּב וְזֹאת הַתּוֹרָה. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא סוֹד עֶלְיוֹן הוּא, וְכָךְ לָמַדְנוּ: וְזֹאת הַתּוֹרָה, לְהַרְאוֹת הַכֹּל בְּיִחוּד אֶחָד וּלְהַכְלִיל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, לְהִמָּצֵא הַכֹּל אֶחָד. בִּגְלַל זֶה וְזֹאת הַתּוֹרָה. לָמָּה תּוֹסֶפֶת וָא"ו? אֶלָּא זֶה נֶאֱמַר לְהַרְאוֹת שֶׁהַכֹּל אֶחָד, לְלֹא פֵּרוּד. וְזֹאת – כְּלָל וּפְרָט כְּאֶחָד, זָכָר וּנְקֵבָה. וּמִשּׁוּם זֶה וְזֹאת הַתּוֹרָה וַדַּאי. אֲבָל זֹאת בְּלֹא תּוֹסֶפֶת וָא"ו, חֻקַּת הַתּוֹרָה וַדַּאי, וְלֹא הַתּוֹרָה, דִּין הַתּוֹרָה, גְּזֵרַת הַתּוֹרָה.

בֹּא וּרְאֵה, (במדבר ח) זֹאת אֲשֶׁר לַלְוִיִּם, וְלֹא

דְּרַחֲמֵי. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וְהָא כְתִיב (במדבר ד) וְזֹאת עֲשׂוּ לָהֶם וְחָיוּ. וְדָא בְּלֵיוָאֵי אִתְמַר, וְאַתְּ אַמְרַת זֹאת וְלָא וְזֹאת. אָמַר לֵיהּ, וַדָּאי הָכִי הוּא, וּקְרָא מוֹכַח, מָאן דְּאָחִיד סָמָא דְמוֹתָא, אִי לָא יְעָרַב בֵּיהּ סָמָא דְחַיֵּי, הָא וַדָּאי יְמוּת. וְעַל דָּא, וְזֹאת עֲשׂוּ לָהֶם וְחָיוּ, וְלֹא יָמוּתוּ, בְּגִין דְּסָמָא דְחַיֵּי מְעָרָב בַּהֲדֵיהּ, וְזֹאת עֲשׂוּ וְחָיוּ וְלֹא יָמוּתוּ, וַדָּאי וְזֹאת אִצְטְרִיךְ לְהוּ, וְלָא זֹאת. בְּגִינֵי כַּךְ וְזֹאת הַתּוֹרָה מַמָּשׁ, בְּיִחוּדָא חַד, בְּיִחוּדָא שְׁלִים, כְּלָלָא דִּדְכַר וְנוּקְבָא. ו"ה. זֹאת: ה' בִּלְחוֹדוֹי, וְעַל דָּא זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה.

רִבִּי שִׁמְעוֹן וְרִבִּי אַבָּא וְרִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי יִצְחָק, הֲווֹ שְׁכִיחֵי בְּבֵי רִבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר, אָמַר רִבִּי פִּנְחָס לְרִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּמָטוֹתָא מִנָּךְ אַנְתְּ דְּאוּקְמֵי עֲלָךְ לְעֵילָא, וּמִילָּךְ בְּאִתְגַּלְיָיא, מַה דְּלָא אִתְיְהִיב רְשׁוּתָא לְבַר נָשׁ אַחֲרָא. בְּפַרְשְׁתָּא דָא אִימָא מִלָּה חַדְתָּא,

לשון הקודש

וְזֹאת. שֶׁהֲרֵי מִצַּד הַדִּין (הקשה) הֵם בָּאִים, וְלֹא מִצַּד הָרַחֲמִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַהֲרֵי כָּתוּב (במדבר ד) וְזֹאת עֲשׂוּ לָהֶם וְחָיוּ. וְזֶה בַּלְוִיִּים נֶאֱמַר, וְאַתָּה אָמַרְתָּ זֹאת, וְלֹא וְזֹאת. אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּךְ זֶה, וְהַפָּסוּק מוֹכִיחַ. מִי שֶׁאוֹחֵז סַם הַמָּוֶת, אִם לֹא יְעָרֵב בּוֹ סַם הַחַיִּים, הֲרֵי וַדַּאי יָמוּת. וְעַל זֶה, וְזֹאת עֲשׂוּ לָהֶם וְחָיוּ וְלֹא יָמוּתוּ, מִשּׁוּם שֶׁסַּם הַחַיִּים מְעֹרָב אִתּוֹ. וְזֹאת עֲשׂוּ וְחָיוּ וְלֹא יָמוּתוּ, וַדַּאי וְזֹאת צָרִיךְ לָהֶם, וְלֹא זֹאת. מִשּׁוּם כָּךְ וְזֹאת הַתּוֹרָה מַמָּשׁ, בְּיִחוּד אֶחָד, בְּיִחוּד שָׁלֵם, כְּלַל שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה. ו"ה. זֹאת – ה' בִּלְבַדָּהּ, וְעַל זֶה זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה.

רִבִּי שִׁמְעוֹן וְרִבִּי אַבָּא וְרִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי יִצְחָק הָיוּ מְצוּיִים בְּבֵית רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ, אַתָּה שֶׁעוֹמְדִים עָלֶיךָ לְמַעְלָה וּדְבָרֶיךָ בְּגָלוּי,

אָמַר לֵיהּ וּמַאי הִיא. אָמַר לֵיהּ זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה. אָמַר לֵיהּ הָא שְׁאַר חַבְרַיָּיא יֹאמְרוּ. (דף ק"פ ע"א) אָמַר לְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, אֶלְעָזָר קוּם בְּקִיּוּמָךְ, וְאֵימָא מִלָּה חַד בְּפַרְשְׁתָּא דָא, וְחַבְרַיָּיא יֵימְרוּן אֲבַתְרָךְ.

קָם רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (רות ד) וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָּה וְעַל הַתְּמוּרָה לְקַיֵּם וְגוֹ'. הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, וְאִי אִינּוּן קַדְמָאֵי עַבְדֵּי הַסְכָּמָה דָא בְּדִינָא דְאוֹרַיְיתָא, וְאָתוּ בַתְרָאֵי וּבְטָלוּהָ, אֲמַאי בְּטָלוּהָ. וְהָא מָאן דְּבָטִיל מִלָּה דְאוֹרַיְיתָא. כְּאִלּוּ חָרִיב עָלְמָא שְׁלִים. וְאִי לָאו אִיהוּ בְּדִינָא דְאוֹרַיְיתָא, אֶלָּא הַסְכָּמָה בְּעָלְמָא, אֲמַאי נַעַל הָכָא.

אֶלָּא וַדַּאי בְּדִינָא דְאוֹרַיְיתָא הֲוָה, וּבְרָזָא עִלָּאָה אִתְעָבִידַת מִלָּה, וּבְגִין דַּהֲווֹ קַדְמָאֵי חֲסִידֵי זַכָּאֵי, מִלָּה דָא אִתְגַּלְיָיא בֵּינַיְיהוּ, וּמִדְּאַסְגִּיאוּ חַיָּיבֵי

לשון הקודש

מַה שֶּׁלֹּא נִתְּנָה רְשׁוּת לְאָדָם אַחֵר, בְּפָרָשָׁה זוֹ אֱמֹר דָּבָר חָדָשׁ. אָמַר לוֹ, וּמַהוּ? אָמַר לוֹ, זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה. אָמַר לוֹ, הִנֵּה שְׁאָר הַחֲבֵרִים יֹאמְרוּ. אָמַר לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, אֶלְעָזָר עֲמֹד בְּעָמְדְּךָ, וֶאֱמֹר דָּבָר אֶחָד בְּפָרָשָׁה זוֹ, וְהַחֲבֵרִים יֹאמְרוּ אַחֲרֶיךָ.

קָם רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (רות ד) וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָּה וְעַל הַתְּמוּרָה לְקַיֵּם וְגוֹ'. בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, וְאִם רִאשׁוֹנִים אֵלּוּ עָשׂוּ הַסְכָּמָה זוֹ בְּדִין תּוֹרָה וּבָאוּ אַחֲרוֹנִים וּבִטְּלוּהָ, לָמָּה בִּטְּלוּהָ? וַהֲרֵי מִי שֶׁמְּבַטֵּל דְּבַר תּוֹרָה כְּאִלּוּ הֶחֱרִיב עוֹלָם שָׁלֵם? וְאִם זֶה אֵינוֹ בְּדִין תּוֹרָה, אֶלָּא הַסְכָּמָה בְּעָלְמָא, לָמָּה הַנַּעַל כָּאן?

אֶלָּא וַדַּאי בְּדִין הַתּוֹרָה הָיָה, וּבְסוֹד עֶלְיוֹן נַעֲשָׂה הַדָּבָר. וּמִשּׁוּם שֶׁהָיוּ הָרִאשׁוֹנִים

בְּעָלְמָא, אִתְעָבִידַת (אַעְבָּרוּ) הַאי מִלָּה בְּגַוְונָא אַחֲרָא, בְּגִין לְאִתְכַּסָּאָה מִלִּין דְּאִינּוּן בְּרָזָא עִלָּאָה. (וְהָא אוּקְמוּהָ).

תָּא חֲזֵי, (שמות ג) **וַיֹּאמֶר אַל תִּקְרַב הֲלֹם שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ וְגוֹ'. וְכִי אֲמַאי נַעַל הָכָא. אֶלָּא אִתְמַר, דְּפָקִיד לֵיהּ עַל אִתְתָּא, לְאִתְפַּרְשָׁא מִנָּהּ, וּלְאִזְדַּוְּוגָא** (ס"א בְּאַתָּר) **בְּאִתְתָּא אַחֲרָא, דְּנָהִירוּ קַדִּישָׁא עִלָּאָה, וְאִיהִי שְׁכִינְתָּא.**

וְהַהוּא נַעַל אוֹקִים לֵיהּ בַּאֲתָר אַחֲרָא, (ס"א וְאִיהִי שְׁכִינְתָּא) **אַעְבָּר לֵיהּ מֵהַאי עָלְמָא, וְאוֹקִים לֵיהּ בְּעָלְמָא אַחֲרָא. וְעַל דָּא, כָּל מַה דְּיָהִיב מִיתָא לְבַר נָשׁ בְּחֶלְמָא טַב. נָטִיל מָאנֵיהּ מִן בֵּיתָא בִּישׁ, כְּגוֹן סַנְדָּלֵיהּ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּאַעְבָּר רַגְלֵיהּ, דְּאִינּוּן קִיּוּמָא דְּבַר נָשׁ, מֵהַאי עָלְמָא, וְכָנִישׁ לוֹן לְעָלְמָא אַחֲרָא, אֲתָר דְּמוֹתָא שָׁאֲרֵי בֵיהּ, דִּכְתִיב,** (שיר השירים ז) **מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב.** (מָאי הִיא בַּת נָדִיב דָּא בַּת אַבְרָהָם

לשון הקודש

חֲסִידִים צַדִּיקִים, הַדָּבָר הַזֶּה הִתְגַּלָּה בֵּינֵיהֶם, וּמִשֶּׁהִתְרַבּוּ רְשָׁעִים בָּעוֹלָם, נַעֲשָׂה (הֶעֱבִירוּ) דָּבָר זֶה בְּצוּרָה אַחֶרֶת כְּדֵי לְכַסּוֹת דְּבָרִים שֶׁהֵם בְּסוֹד עֶלְיוֹן. (וְהֲרֵי פֵּרַשׁוּהָ)

בָּא וּרְאֵה, (שמות ג) **וַיֹּאמֶר אַל תִּקְרַב הֲלֹם שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ וְגוֹ'.** וְכִי לָמָּה הַנַּעַל כָּאן? אֶלָּא נִתְבָּאֵר שֶׁצִּוָּה לוֹ עַל הָאִשָּׁה לְהִפָּרֵד מִמֶּנָּה, וּלְהִזְדַּוֵּג (בְּמָקוֹם) בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת שֶׁל אוֹר קָדוֹשׁ עֶלְיוֹן, וְהִיא הַשְּׁכִינָה.

וְאוֹתָהּ נַעַל בֵּאֲרוּהָ בְּמָקוֹם אַחֵר, (וְהִיא הַשְּׁכִינָה) הֶעֱבִירוּהָ מֵעוֹלָם הַזֶּה, וּבֵאֲרוּהָ בְּעוֹלָם אַחֵר. וְעַל כָּךְ, כָּל מַה שֶּׁנּוֹתֵן הַמֵּת לָאָדָם בַּחֲלוֹם – זֶה טוֹב. לָקַח כֵּלָיו מֵהַבַּיִת – זֶה רָע, כְּמוֹ סַנְדָּלוֹ. מַדּוּעַ? כִּי הֶעֱבִיר רַגְלָיו, שֶׁהֵם עֲמִידַת הָאָדָם, מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, וְכָנַס אוֹתָם לְעוֹלָם אַחֵר, מָקוֹם שֶׁהַמָּוֶת שׁוֹרֶה בּוֹ, שֶׁכָּתוּב (שיר ז)

דִּכְתִיב, (תהלים מ"ז) נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וְלֹא אֱלֹהֵי יִצְחָק) **וְרָזָא דְמִלָּה בֵּין חַבְרַיָּיא אִיהוּ.**

וְדָא כַּד מִיתָא נָטִיל לוֹן, אֲבָל בְּזִמְנָא דְחַיָּיא שָׁלִיף מָסָאנֵיהּ, וְיָהִיב לְבַר נָשׁ אַחֲרָא, בְּגִין לְקַיְּימָא קְיָים, קָא עָבִיד בִּגְזֵרָה דִלְעֵילָא. נַעַל דַּחֲלִיצָה, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא נַעַל אַחֲרָא, וְכֹלָּא אֲתָר חַד (ס"א כֹּלָּא אִתְיַחַד) (נ"א רָזָא חָדָא).

תָּא חֲזֵי, הַהוּא מִיתָא דְאִסְתַּלָּק מֵעָלְמָא בְּלָא בְנִין, הַאי בַּת נָדִיב לָא כְּנִישַׁת לֵיהּ לְהַהוּא בַר נָשׁ לְגַבָּהּ, וְאָזִיל לְאִתְטַרְדָא בְעָלְמָא, דְּלָא אַשְׁכַּח אֲתָר, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָיִים עָלֵיהּ וּפָקִיד לְאָחוּהִי לְמִפְרַק לֵיהּ, לְאָתְבָא וּלְאִתְתַּקְנָא בְעַפְרָא אַחֲרָא. כְּמָה דִכְתִיב, (איוב לד) וְאָדָם עַל עָפָר יָשׁוּב וְאוֹקְמוּהָ.

וְאִי הַהוּא פָּרוּקָא לָא בָעֵי לְקַיְּימָא לְאָחוּהִי בְהַאי עָלְמָא, בָּעֵי לְמִקְטַר חַד נַעַל בְּרַגְלֵיהּ, וְהַהוּא

לשון הקודש

מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב. (מַהִי בַּת נָדִיב? זוֹ בַּת אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב (תהלים מז) נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, וְלֹא אֱלֹהֵי יִצְחָק) וְסוֹד הַדָּבָר הוּא בֵּין הַחֲבֵרִים.

וְזֶה כְּשֶׁהַמֵּת לוֹקֵחַ אוֹתָם. אֲבָל בִּזְמַן שֶׁהַחַי שׁוֹלֵף נַעֲלוֹ וְנוֹתֵן לְאִישׁ אַחֵר כְּדֵי לְקַיֵּם בְּרִית, עוֹשֶׂה בִּגְזֵרָה עֶלְיוֹנָה. נַעַל שֶׁל חֲלִיצָה, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה נַעַל אַחֶרֶת, וְהַכֹּל מָקוֹם אֶחָד (הַכֹּל מִתְיַחֵד) (סוֹד אֶחָד).

בָּא וּרְאֵה, אוֹתוֹ מֵת שֶׁהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם בְּלֹא בָנִים, בַּת נָדִיב זוֹ לֹא כוֹנֶסֶת אוֹתוֹ אֵלֶיהָ, וְהוֹלֵךְ לִהְיוֹת מֻטְרָד בָּעוֹלָם, שֶׁלֹּא מוֹצֵא מָקוֹם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָם עָלָיו, וּמְצַוֶּה לְאָחִיו לִגְאֹל אוֹתוֹ, לָשׁוּב וְלִהְיוֹת מִתְקָן בְּעָפָר אַחֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב לד) וְאָדָם עַל עָפָר יָשׁוּב, וּפֵרְשׁוּהָ.

וְאִם אוֹתוֹ גּוֹאֵל לֹא רוֹצֶה לְהַעֲמִיד אֶת אָחִיו

אִתְּתָא דְתִשְׁרֵי לֵיהּ וּמְקַבְּלָא לְהַהוּא נַעַל לְגַבָּהּ. אֲמַאי נַעַל. אֶלָּא בְּגִין דְּהַהוּא נַעַל בְּגִין מִיתָא הוּא (ס"א בְּגִין דְּהַהוּא נַעַל קַיּוּמָא דְמִיתָא הוּא בְּהַאי עָלְמָא), וְאִתְיְהִיב בְּרַגְלֵיהּ דְּחַיָּיא אָחוּהִי, וְאִתְּתָא מְקַבְּלָהּ לְהַהוּא נַעַל לְגַבָּהּ, לְאַחֲזָאָה דְהָא הַהוּא מִיתָא בֵּין חַיָּיא אַהְדָּר בְּעוֹבָדָא דָא.

וְהוּא בְּהִפּוּכָא מֵהַהוּא נַעַל דְּנָטִיל מִיתָא מֵחַיָּיא, וְהַשְׁתָּא הַאי נַעַל נָטִיל חַיָּיא מִמִּיתָא, וּבְהַהוּא נַעַל הַהוּא מִיתָא אָזִיל בֵּין חַיָּיא, (נ"א וּבְעֵי נַעַל דְּהַהוּא מִיתָא דָא אָזִיל בֵּיהּ בְּחַיּוֹהִי) וְאִתְּתָא נַטְלָא לֵיהּ לְגַבָּהּ, לְאַחֲזָאָה דְהַהִיא אִתְּתָא עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, נַטְלָא לֵיהּ וּמְקַבְּלָא לֵיהּ לְגַבָּהּ.

וּבָעֵי לְבַטְּשָׁא לֵיהּ לְהַהוּא נַעַל בְּאַרְעָא, לְאַחֲזָאָה דְשָׁכִיךְ גּוּפֵיהּ דְּהַהוּא מִיתָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

בָּעוֹלָם הַזֶּה, צָרִיךְ לִקְשֹׁר נַעַל אַחַת בְּרַגְלוֹ, וְאוֹתָהּ אִשָּׁה שֶׁתִּשְׁרֶה אִתּוֹ, מְקַבֶּלֶת אֵלֶיהָ אוֹתָהּ נַעַל. וְלָמָּה נַעַל? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ נַעַל הִיא בִּגְלַל הַמֵּת (מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ נַעַל הִיא קִיּוּם הַמֵּת בָּעוֹלָם הַזֶּה), וְנִתְּנָה בְּרַגְלֵי אָחִיו הַחַי, וְהָאִשָּׁה מְקַבֶּלֶת אֵלֶיהָ אוֹתָהּ נַעַל, לְהַרְאוֹת שֶׁאוֹתוֹ מֵת חָזַר לְבֵין הַחַיִּים בַּמַּעֲשֶׂה הַזֶּה.

וְהוּא בְּהֵפֶךְ מֵאוֹתָהּ נַעַל שֶׁלּוֹקֵחַ הַמֵּת מֵהַחַי, וְכָעֵת נַעַל זוֹ לוֹקֵחַ הַחַי מִן הַמֵּת, וּבְאוֹתָהּ נַעַל אוֹתוֹ הַמֵּת הוֹלֵךְ בֵּין הַחַיִּים, (וְצָרִיךְ נַעַל שֶׁל הַמֵּת הַזֶּה הוֹלֵךְ בּוֹ בְּחַיָּיו) וְהָאִשָּׁה לוֹקַחַת אוֹתָהּ אֵלֶיהָ, לְהַרְאוֹת שֶׁאוֹתָהּ אִשָּׁה (משלי יב) עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, לָקְחָה אוֹתָהּ וּמְקַבֶּלֶת אוֹתָהּ אֵלֶיהָ.

וְצָרִיךְ לְהַכּוֹת בְּאוֹתָהּ נַעַל בָּאָרֶץ, לְהַרְאוֹת שֶׁשָּׁכַךְ גּוּף אוֹתוֹ הַמֵּת. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

הוּא לְזִמְנָא דָא, אוֹ לְבָתָר זִמְנָא, חָיִים עָלֵיהּ, וִיקַבֵּל לֵיהּ לְעָלְמָא אַחֲרָא. תּוּ בְּטָשׁוּתָא דְּהַהוּא נַעַל בְּיָדָא (ס"א מִידָא) דְּאִתְּתָא לְאַרְעָא לְאַחֲזָאָה, דְּהָא יִתְבְּנֵי הַהוּא מִיתָא בְּעַפְרָא אַחֲרָא דְּהַאי עָלְמָא, וְהַשְׁתָּא יְתוּב לְעַפְרֵיהּ דְּהַוָּה מִתַּמָּן בְּקַדְמִיתָא, (אַכְּדֵין יְתוּב לְעַפְרֵיהּ) וּכְדֵין הַהִיא אִתְּתָא תִּשְׁתְּרֵי לְמֶעְבַּד זַרְעָא אַחֲרָא, וְאוּקְמוּהָ.

תָּא חֲזֵי, עַל דָּא מָאן דְּבָעֵי לְקַיְּימָא קְיָים, נָטִיל נַעֲלֵיהּ, וְיָהַב לְחַבְרֵיהּ, לְקַיְּימָא עָלֵיהּ קַיָּימָא. (דְּבַת נָדִיב) הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָה. מָאי וְזֹאת. קַיָּימָא שְׁלִים בְּכֹלָּא. לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל, כַּד הֲווֹ צְנוּעִין קַדִּישִׁין. לְקַיֵּים כָּל דָּבָר, כָּל דָּבָר מַמָּשׁ, דְּהָא דָא הוּא קִיּוּמָא. וּכְדֵין וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל, וַדַּאי. דְּלָא תֵּימָא דְּהַסְכָּמָה בְּעָלְמָא הִיא, וּמִדַּעֲתַיְיהוּ עַבְדֵי לָהּ, אֶלָּא קִיּוּמָא עִלָּאָה הָוָה, לְמֶהֱוֵי עוֹבָדֵיהוֹן בְּרָזָא דִלְעֵילָא.

לשון הקודש

בִּזְמַן זֶה אוֹ לְאַחַר זְמַן יָחוּס עָלָיו וִיקַבֵּל אוֹתוֹ לְעוֹלָם אַחֵר. עוֹד הַכָּאָה שֶׁל אוֹתָהּ הַנַּעַל בַּיָּד (מִהַיָּד) שֶׁל הָאִשָּׁה לָאָרֶץ, לְהַרְאוֹת שֶׁיִּבָּנֶה אוֹתוֹ הַמֵּת בְּעָפָר אַחֵר בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְכָעֵת יָשׁוּב לַעֲפָרוֹ שֶׁהָיָה מִשָּׁם בַּהַתְחָלָה, (וְאָז יָשׁוּב לַעֲפָרוֹ) וְאָז אוֹתָהּ אִשָּׁה תֵּתַר לַעֲשׂוֹת זֶרַע אַחֵר, וְכָךְ פֵּרְשׁוּהָ.

בֹּא וּרְאֵה, עַל כָּךְ מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַעֲמִיד בְּרִית, נוֹטֵל נַעֲלוֹ וְנוֹתֵן לַחֲבֵרוֹ לְהַעֲמִיד עָלָיו בְּרִית. (שֶׁבַּת נָדִיב) זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָה. מַה זֶּה וְזֹאת? בְּרִית שְׁלֵמָה בַּכֹּל. לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהָיוּ צְנוּעִים קְדוֹשִׁים. לְקַיֵּם כָּל דָּבָר, כָּל דָּבָר מַמָּשׁ, שֶׁהֲרֵי זֶהוּ הַעֲמָדָה. וְאָז – וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל, וַדַּאי. שֶׁלֹּא תֹּאמַר שֶׁהַסְכָּמָה בְּעָלְמָא הִיא, וּמִדַּעְתָּם עָשׂוּ אוֹתָהּ, אֶלָּא הַעֲמָדָה עֶלְיוֹנָה

כֵּיוָן דְּאַסְגִּיאוּ חַיָּיבִין בְּעָלְמָא, כָּסִיאוּ מִלָּה בְּגַוְונָא אַחֲרָא, בְּכַנְפָּא דְּמַלְבּוּשָׁא, וְהַאי מַלְבּוּשָׁא הִיא תִּקּוּנָא עִלָּאָה, וְרָזָא דְּמִלָּה, (דברים כג) **וְלֹא יְגַלֶּה כָּנָף אָבִיו כְּתִיב.** (דף ק"פ ע"ב).

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה. (במדבר יט) **זֹאת:** דָּא אָת קַיָּימָא, דְּלָא אִתְפְּרַשׁ דָּא מִן דָּא (וְכַד אִתְפְּרַע דָּא כֻּלָּא) דְּאִקְרֵי זֶה. וּמִנּוּקְבָא עָיֵיל לִדְכַר. וְעַל דָּא, שְׁמוֹ"ר וְזָכוֹ"ר כַּחֲדָא מִתְחַבְּרָן. חֻקַּת הַתּוֹרָה, חֹק הַתּוֹרָה מִיבְעֵי לֵיהּ, מַאי חֻקַּת.

אֶלָּא חֻקַּת וַדַּאי, וְאוֹקִימְנָא, ה' ד' חֲוַת (נ"א חֹק) וְהָא אִתְמַר. אֲבָל ת', הוּא ד' וְנ' מְחֻבָּר כַּחֲדָא. וְנוּ"ן הָא אִתְמַר, נוּ"ן אֲמַאי אִקְרֵי הָכִי בְּנוּ"ן. אֶלָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ויקרא כה) **וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ.** דְּהַשְׁתָּא הִיא בְּאַנְפָּהָא נְהִירִין וְעַבְדָא אוֹנָאָה לִבְנֵי

לשון הקודש

הָיְתָה, לִהְיוֹת מַעֲשֵׂיהֶם בְּסוֹד שֶׁל מַעְלָה.

כֵּיוָן שֶׁהִתְרַבּוּ רְשָׁעִים בָּעוֹלָם, כִּסּוּ הַדָּבָר בְּגָוֵן אַחֵר, בְּכְנַף הַמַּלְבּוּשׁ, וְהַמַּלְבּוּשׁ הַזֶּה הוּא תִּקּוּן עֶלְיוֹן. וְסוֹד הַדָּבָר – כָּתוּב (דברים כג) וְלֹא יְגַלֶּה כְּנַף אָבִיו.

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה. זֹאת – זוֹ אוֹת הַבְּרִית, שֶׁלֹּא יִפָּרְדוּ זֶה מִזֶּה (וּכַאֲשֶׁר נִפְרַע זֶה הַכֹּל) שֶׁנִּקְרָא זֶה , וּמֵהַנְּקֵבָה עוֹלָה לַזָּכָר. וְעַל זֶה שְׁמוֹ"ר וְזָכוֹ"ר מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד. חֻקַּת הַתּוֹרָה?! חֹק הַתּוֹרָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה חֻקַּת?

אֶלָּא חֻקַּת בְּוַדַּאי, וּבֵאַרְנוּ, ה' הָיְתָה ד' (חֹק), וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. אֲבָל ת' הוּא ד' וְנ' מְחֻבָּרִים כְּאֶחָד. וְנוּ"ן הֲרֵי נִתְבָּאֵר, נוּ"ן לָמָּה נִקְרֵאת כָּךְ בְּנוּ"ן? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה) וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ. שֶׁכָּעֵת הִיא בְּפָנִים מְאִירוֹת וְעוֹשָׂה אוֹנָאָה לִבְנֵי אָדָם, וְאַחַר כָּךְ

נָשָׁא, לְבָתָר מַחְיָא כְּחִוְיָא, וְשָׁצֵי וְקָטִיל (משלי ל) וְאָמְרָה לֹא פָעַלְתִּי אָוֶן. וְעַל דָּא הָכִי אִקְרֵי בְּנוּ"ן, דְּאִתְּמַר עָלֵיהּ. ת' כֻּלָּא כַּחֲדָא דָּלֶ"ת נוּ"ן. ד' נוּ"ן דָּלֶ"ת רֵי"שׁ (ה"א ה"א) (נוּ"ן רֵי"שׁ), רֵי"שׁ וְדָלֶ"ת חַד מִלָּה הוּא. וּבְאַתְוָו"ן גְּלִיפִין אִינּוּן חֹק וְת (ס"א אִינּוּן חֹק וּת') וְכֹלָּא חַד מִלָּה.

דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה, הַאי פָּרָה לְדַכְיוּתָא קָא אַתְיָא. לְדַכְּאָה לְמִסְאֲבֵי. פָּרָה דְּקַבִּילַת מִן שְׁמָאלָא. וּמַאן הוּא לִשְׂמָאלָא. שׁוֹר. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל. אֲדָמָה, סוּמָקָא כְּוַרְדָּא. דִּכְתִיב, (שיר השירים ב) כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים. אֲדָמָה: גְּזֵרַת דִּינָא.

רעיא מהימנא

פָּרָה אֲדוּמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם וְגוֹ', אָסוּר לַחֲרוֹשׁ בְּשַׁבָּת חֲרִישָׁה דְּשׁוֹר, דְּאִתְּמַר (תהלים קכט) עַל גַּבִּי חָרְשׁוּ חוֹרְשִׁים. וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, אִיהִי פָּרָה אֲדוּמָה, מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה. תְּמִימָה מִסִּטְרָא דְחֶסֶד, דְּאִיהוּ דַרְגָּא דְאַבְרָהָם, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית יז)

לשון הקודש

מַכָּה כְּמוֹ נָחָשׁ, וּמַשְׁמִידָה וְהוֹרֶגֶת, (משלי ל) וְאָמְרָה לֹא פָעַלְתִּי אָוֶן. וְעַל זֶה כָּךְ נִקְרֵאת בְּנוּ"ן שֶׁנֶּאֱמַר עָלֶיהָ. ת' הַכֹּל כְּאֶחָד – דָּלֶ"ת נוּ"ן. ד' נוּ"ן דָּלֶ"ת רֵי"שׁ (הֵ"א הֵ"א) (נוּ"ן רֵי"שׁ), רֵי"שׁ וְדָלֶ"ת דָּבָר אֶחָד הוּא. וּבְאוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת הֵם חֹק וְת', וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה. פָּרָה זוֹ בָּאָה לְטַהֵר. לְטַהֵר לַטְּמֵאִים. פָּרָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת מֵהַשְּׂמֹאל. וּמִי הוּא לַשְּׂמֹאל? שׁוֹר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל. אֲדָמָה – סְמוּקָה כַּשּׁוֹשַׁנָּה, שֶׁכָּתוּב (שיר ב) כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים. אֲדָמָה – גְּזֵרַת הַדִּין.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

פָּרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם וְגוֹ'. אָסוּר לַחֲרֹשׁ בְּשַׁבָּת חֲרִישָׁה שֶׁל שׁוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכט) עַל גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים.

הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם, מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עוֹל, מִסִּטְרָא דִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי חֵירוּ. בַּאֲתָר דְּאִיהִי שַׁלְטָא, וְהַזָּר הַקָּרֵב לֵית רְשׁוּ לְסִטְרָא אַחֲרָא לְשַׁלְטָאָה. לָא שָׁטָן, וְלָא מַשְׁחִית, וְלָא מַלְאָךְ הַמָּוֶת, דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דְּגֵיהִנָּם. (ע"כ רעיא מהימנא).

תְּמִימָה, מַאי תְּמִימָה. כְּמָה דְּתָנֵינָן, שׁוֹר תָּם וְשׁוֹר מוּעָד. שׁוֹר תָּם דִּינָא רַפְיָא. שׁוֹר מוּעָד דִּינָא קַשְׁיָא. אוֹף הָכָא תְּמִימָה דִּינָא רַפְיָא, גְּבוּרָה תַּתָּאָה, דָּא הִיא תְּמִימָה. גְּבוּרָה עִלָּאָה, דָּא הִיא דִּינָא קַשְׁיָא, וְהִיא יַד הַחֲזָקָה תַּקִּיפָא.

אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שיר השירים ד) **כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ. אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל. עַל כְּתִיב, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר** (שמואל ב כג) **וּנְאֻם הַגֶּבֶר הוּקַם עָל. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דְּהִיא שְׁלוּמֵי אֻמּוּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְעָלֶיהָ לָאו הִיא אֶלָּא עִמָּהּ. אֲשֶׁר לֹא**

לשון הקודש

וּשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה הִיא פָּרָה אֲדֻמָּה – מִצַּד הַגְּבוּרָה. תְּמִימָה – מִצַּד הַחֶסֶד, שֶׁהוּא דַּרְגַּת אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם – מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל – מִצַּד שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא חֵרוּת. בְּמָקוֹם שֶׁהִיא שׁוֹלֶטֶת, וְהַזָּר הַקָּרֵב אֵין לוֹ רְשׁוּת לַצַּד הָאַחֵר לִשְׁלֹט, לֹא שָׂטָן וְלֹא מַשְׁחִית וְלֹא מַלְאַךְ הַמָּוֶת, שֶׁהֵם מִצַּד הַגֵּיהִנֹּם. (עד כאן רעיא מהימנא).

תְּמִימָה, מַה זֶּה תְּמִימָה? כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, שׁוֹר תָּם וְשׁוֹר מוּעָד. שׁוֹר תָּם דִּין רָפֶה. שׁוֹר מוּעָד דִּין קָשֶׁה. גַּם כָּךְ תְּמִימָה דִּין רָפֶה, גְּבוּרָה תַּחְתּוֹנָה, זוֹהִי תְּמִימָה. גְּבוּרָה עֶלְיוֹנָה, זֶהוּ דִּין קָשֶׁה, וְהִיא יַד הַחֲזָקָה תַּקִּיפָה.

אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ד) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ. אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל, עַל כָּתוּב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–ב כג) וּנְאֻם הַגֶּבֶר הוּקַם עָל. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם

עָלָה עָלֶיהָ עֹל, הַיְינוּ דִּכְתִיב, (עמוס ה) בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, (בראשית כד) בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יְדָעָה.

וּנְתַתֶּם אוֹתָהּ אֶל אֶלְעָזָר, מִצְוָותָהּ בַּסְּגַן, וְאוֹקְמוּהָ. מָאי טַעְמָא לֵיהּ וְלָא לְאַהֲרֹן. אֶלָּא אַהֲרֹן שׁוּשְׁבִינָא דְּמַטְרוֹנִיתָא. וְעוֹד דְּאַהֲרֹן לָא אָתֵי מִסִּטְרָא דְּטָהוֹר, אֶלָּא מִסִּטְרָא דְּקָדוֹשׁ, וּבְגִין דְּדָא אַתְיָיא לְטַהֲרָה, לָא אִתְיְיהִיב לֵיהּ.

כָּל מִלָּה דְּהַאי פָּרָה, הִיא בְּשֶׁבַע, ז' כִּבּוּסִים וְכוּ', וְהָא אִתְּמַר, מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּהִיא שֶׁבַע שְׁנֵי שְׁמִטָּה, וּבַת שֶׁבַע אִתְקְרֵי, וְעַל דָּא כָּל עוֹבָדוֹי בְּשֶׁבַע. תָּא חֲזֵי, כָּל מָאי דְּאִתְעָבִיד מֵהַאי פָּרָה, בְּגִין לְדַכְּאָה, וְלָא לְקַדְּשָׁא, וְאַף עַל גַּב דְּאִתְיְיהִיב לַסְּגָן, הוּא לָא שָׁחִיט וְלָא שָׁרִיף, בְּגִין דְּלָא יִשְׁתְּכַח דִּינָא בְּסִטְרוֹי, וְכָל שֶׁכֵּן אַהֲרֹן דְּאִיהוּ בְּדַרְגָּא שְׁלִים יַתִּיר, דְּלָא בָעֵי לְאִשְׁתַּכְּחָא תַּמָּן, וּלְאִזְדַּמְּנָא תַּמָּן.

לשון הקודש

שֶׁהִיא (שם כ) שְׁלֵמֵי אֱמוּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְעָלֶיהָ לֹא הִיא, אֶלָּא עִמָּהּ. אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (עמוס ה) בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, (בראשית כד) בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יְדָעָה.

וּנְתַתֶּם אוֹתָהּ אֶל אֶלְעָזָר, מִצְוָותָהּ בַּסְּגָן, וּפֵרְשׁוּהָ. מָה הַטַּעַם לוֹ וְלֹא לְאַהֲרֹן? אֶלָּא אַהֲרֹן שׁוּשְׁבִין הַמַּלְכָּה. וְעוֹד, שֶׁאַהֲרֹן לֹא בָא מִצַּד שֶׁל טָהוֹר, אֶלָּא מִצַּד שֶׁל קָדוֹשׁ, וּמִשּׁוּם שֶׁזֶּה בָּא לְטַהֲרָה, לֹא נִתַּן לוֹ.

כָּל דָּבָר בְּפָרָה זוֹ הִיא בְּשֶׁבַע, שִׁבְעָה כִּבּוּסִים וְכוּ', וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִיא שֶׁבַע שְׁנֵי שְׁמִטָּה, וּבַת שֶׁבַע נִקְרֵאת, וְעַל כָּךְ כָּל מַעֲשֶׂיהָ בְּשֶׁבַע. בֹּא וּרְאֵה, כָּל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה מִפָּרָה זוֹ – בִּשְׁבִיל לְטַהֵר, וְלֹא לְקַדֵּשׁ. וְאַף עַל גַּב שֶׁנִּתְּנָה לַסְּגָן, הוּא לֹא שׁוֹחֵט וְלֹא שׂוֹרֵף, בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא

הַאי פָּרָה, כֵּיוָן דְּאִתְעָבִיד אֵפֶר, בָּעֵי לְמִשְׁדֵּי בֵּיהּ עֵץ אֶרֶז, וְאֵזוֹב, וּשְׁנִי תוֹלַעַת, וְהָא אִלֵּין אִתְּמָרוּ. וְאָסַף אִישׁ טָהוֹר, וְלָא קָדוֹשׁ. וְהִנִּיחַ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר, דְּהָא טָהוֹר לָא אִקְרֵי, אֶלָּא מִן סִטְרָא דִּמְסָאֵב בְּקַדְמִיתָא.

רָזָא דְּכֹלָּא, הַאי דִּכְתִיב לְמֵי נִדָּה חַטָּאת הִיא, בְּגִין דְּכָל דִּינִין תַּתָּאִין, וְכָל אִינּוּן דְּאָתוּ מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבָא, כַּד אִיהוּ יַנְקָא מִסִּטְרָא אַחֲרָא, וְיָתִיבַת בְּדִינָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה לד) מָלְאָה דָם הֲדַשְׁנָה מֵחֶלֶב. כְּדֵין כֻּלְּהוּ מִתְעָרֵי וּמִסְתַּלְּקֵי וְשָׁרָאן בְּעָלְמָא. כֵּיוָן דְּעַבְדֵי הַאי עוֹבָדָא דִּלְתַתָּא, וְכָל הַאי דִּינָא בַּאֲתַר דָּא דְּהַאי פָּרָה, וְרָמָאן עָלָהּ עֵץ (דף קפ״א ע״א) אֶרֶז וְגוֹ׳. כְּדֵין אִתְחֲלָשׁ חֵילָא דִּלְהוֹן, וּבְכָל אֲתָר דְּשָׁרָאן אִתְּבָרוּ וְאִתְחֲלָשׁוּ וְעַרְקִין מִנֵּיהּ, דְּהַאי חֵילָא

לשון הקודש

יִמָּצֵא דִּין בְּצִדּוֹ, וְכָל שֶׁכֵּן אַחֵרוֹן, שֶׁהוּא בְּדַרְגָּה יוֹתֵר מֻשְׁלֶמֶת, וְלֹא צָרִיךְ לְהִמָּצֵא שָׁם וּלְהִזְדַּמֵּן לְשָׁם.

פָּרָה זוֹ, כֵּיוָן שֶׁנַּעֲשְׂתָה אֵפֶר, צָרִיךְ לִזְרֹק בָּהּ עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנִי תוֹלַעַת, וַהֲרֵי אֵלֶּה נֶאֱמְרוּ. וְאָסַף אִישׁ טָהוֹר, וְלֹא קָדוֹשׁ. וְהִנִּיחַ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר, שֶׁהֲרֵי טָהוֹר לֹא נִקְרָא אֶלָּא מִצַּד שֶׁמִּטַּמֵּא בַּהַתְחָלָה.

סוֹד הַכֹּל, זֶה שֶׁכָּתוּב לְמֵי נִדָּה חַטָּאת הִיא. מִשּׁוּם שֶׁכָּל דִּינִים הַתַּחְתּוֹנִים וְכָל אֵלּוּ שֶׁבָּאִים מִצַּד הַטֻּמְאָה, כְּשֶׁיּוֹנְקִים מִצַּד אַחֵר וְיוֹשְׁבִים בְּדִין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לד) מָלְאָה דָם הֲדַשְׁנָה מֵחֶלֶב, אָז כֻּלָּם מִתְעוֹרְרִים וּמִסְתַּלְּקִים וְשׁוֹרִים בָּעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁעוֹשִׂים מַעֲשֶׂה זֶה שֶׁלְּמַטָּה, וְכָל הַדִּין הַזֶּה בְּמָקוֹם זֶה שֶׁל פָּרָה זוֹ, וְזוֹרְקִים עָלֶיהָ עֵץ אֶרֶז וְגוֹ׳, אָז נֶחֱלָשׁ כֹּחָם, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁשּׁוֹרִים נִשְׁבָּרִים וְנֶחֱלָשִׁים וּבוֹרְחִים מִשָּׁם, שֶׁהֲרֵי

דִּלְהוֹן אִתְחַזֵּי כְּגַוְונָא דָא לְגַבֵּיהוּ, כְּדֵין לָא שָׁרָאן בְּבַר נָשׁ, וְאִתְדַּכֵּי.

וְעַל דָּא אִתְקְרֵי מֵי נִדָּה, מַיָּא לְדַכְּאָה. כַּד עָלְמָא שָׁאֲרֵי בְּדִינָא, וְסִטְרָא מְסָאֲבָא אִתְפְּשַׁט בְּעָלְמָא, הָכָא אִתְכְּלִילָן כָּל זִינִין מְסָאֲבָא, וְכָל זִינֵי דַכְיוּ, וּבְגִין כַּךְ טוּמְאָה וְטָהֲרָה, כְּלָלָא עִלָּאָה דְאוֹרַיְיתָא, וְאוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר, עַבְדַּת דְּלָא יֵימְרוּן חַבְרַיָּיא מִלָּה אֲבַתְּרָךְ.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים קד) הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים וְגוֹ'. יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׁדָי וְגוֹ'. הֲנֵי קְרָאֵי דָּוִד מַלְכָּא בְּרוּחָא קַדִּישָׁא אַמָּרָן, וְאִית לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ. תָּא חָזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְחָכְמְתָא עִלָּאָה בָטַשׁ בִּגְלִיפוּי, אַף עַל גַּב דְּהִיא טְמִירָא בְּכָל סִטְרִין, פָּתַח וְאִתְנְגִיד מִנֵּיהּ חַד נַהֲרָא, מַלְיָא (נ"א וּמַלְיָא לְתַרְעִין) בְּתַרְעִין עִלָּאִין.

לשון הקודש

כֹּחָם נִרְאֶה כְּמוֹ זֶה לְגַבֵּיהֶם, וְאָז לֹא שׁוֹרִים בָּאָדָם, וְהוּא נִטְהָר.

וְעַל זֶה נִקְרָאִים מֵי נִדָּה, מַיִם לְטַהֵר. כְּשֶׁהָעוֹלָם שָׁרוּי בְּדִין וְצַד הַטֻּמְאָה מִתְפַּשֵּׁט בָּעוֹלָם, כָּאן נִכְלָלִים כָּל מִינִים שֶׁל טֻמְאָה וְכָל מִינֵי טָהֲרָה, וּמִשּׁוּם זֶה טֻמְאָה וְטָהֲרָה כְּלָל עֶלְיוֹן בַּתּוֹרָה, וּבֵאֲרוּהָ הַחֲבֵרִים. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר, עָשִׂיתָ שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ הַחֲבֵרִים דָּבָר אַחֲרֶיךָ.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים קד) הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים וְגוֹ'. יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׁדָי וְגוֹ'. פְּסוּקִים אֵלּוּ אָמָרָם דָּוִד הַמֶּלֶךְ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְיֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם. בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁחָכְמָה עֶלְיוֹנָה מַכָּה בַּחֲקִיקוֹת, אַף עַל גַּב שֶׁהִיא נִסְתֶּרֶת בְּכָל הַצְּדָדִים, נִפְתָּח וְשׁוֹפֵעַ מִמֶּנָּה נָהָר אֶחָד מָלֵא (וּמְמַלֵּא לַשְׁעָרִים)

כְּמַבּוּעָא וּמְקוֹרָא דְּמַיָּא דְּמָלֵי קוּזְפָּא רַבָּא מִנֵּיהּ, וּמִתַּמָּן אִתְמַשְּׁכָן מַבּוּעִין דְּנַחֲלִין וְנַהֲרִין בְּכָל סְטָר, כַּךְ הַאי, בְּחַד שְׁבִיל דָּקִיק דְּלָא אִתְיְדַע, מָשִׁיךְ וְנָגִיד הַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק, וּמְמַלֵּי לְהַהוּא נַחֲלָא עֲמִיקָא, וּמִתַּמָּן אִתְמַשְּׁכָאן מַבּוּעִין וּנְחָלִין, וְאִתְמַלְיָין מִנֵּיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים וְגוֹ'. אִלֵּין נַהֲרֵי עִלָּאֵי קַדִּישָׁא דְּאַפַּרְסְמוֹנָא דַּכְיָיא, וְכֻלְּהוּ אִתְשַׁקְיָין כְּחַד מֵהַהוּא נְבִיעָא דְּנַחֲלָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא דְּנָפִיק וְנָגִיד.

לְבָתָר, יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׁדָי, הַיְינוּ דִּכְתִיב, (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. הָנֵי אַרְבַּע רָאשִׁין, אִלֵּין אִינּוּן חַיְתוֹ שָׁדָי, כְּלָלָא דְּכָל אִינּוּן מַשְׁרְיָין, וְכָל אִינּוּן חַיָּילִין, דְּאַחִידָן בְּהוּ שָׁדַי, אַל תִּקְרֵי שָׁדָי, אֶלָּא שַׁדָּי. דְּהוּא נָטִיל, וְאַשְׁלִים שְׁמָא מִיְּסוֹדָא דְּעָלְמָא.

לשון הקודש

בִּשְׁעָרִים עֶלְיוֹנִים.

כְּמַבּוּעַ וּמָקוֹר שֶׁל מַיִם שֶׁמְּמַלֵּא כְּלִי גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִים מַבּוּעִים שֶׁל נְחָלִים וּנְהָרוֹת בְּכָל צַד – כָּךְ זֶה, בִּשְׁבִיל דַּקִּיק אֶחָד שֶׁלֹּא נוֹדָע, מוֹשֵׁךְ וְשׁוֹפֵעַ אוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא וּמְמַלֵּא לְאוֹתוֹ נַחַל עָמֹק, וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִים מַבּוּעִים וּנְחָלִים וּמִתְמַלְּאִים מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים וְגוֹ'. אֵלֶּה נְהָרוֹת עֶלְיוֹנֵי קֹדֶשׁ שֶׁל אַפַּרְסְמוֹן זַךְ, וְכֻלָּם מֻשְׁקִים כְּאֶחָד מֵאוֹתָהּ נְבִיעַת הַנַּחַל הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ שֶׁיּוֹצֵא וְשׁוֹפֵעַ.

אַחַר כָּךְ, יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׁדָי, הַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. אַרְבָּעָה רָאשִׁים אֵלֶּה הֵם חַיְתוֹ שָׁדָי, כְּלַל כָּל אוֹתָן מֶרְכָּבוֹת וְכָל אוֹתָם חֵילוֹת שֶׁשָּׁדַי אֲחוּזָה בָּהֶם. אַל תִּקְרֵי שָׁדַי אֶלָּא שַׁדַּי, שֶׁהוּא

יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים צְמָאָם, אִלֵּין אִינּוּן דִּכְתִיב בְּהוּ, (יחזקאל א) **וְהָאוֹפַנִּים יִנָּשְׂאוּ לְעֻמָּתָם כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים, מָאן חַיָּה. אֶלָּא אִלֵּין חַיְתוֹ שָׁדָי, אַרְבַּע אִינּוּן, וְכָל חַד וְחַד לְחַד סִטְרָא דְעָלְמָא. וְהַהוּא אִקְרֵי חַיָּה, וְאוֹפַנִּים לָקְבֵיל כָּל חַד וְחַד. וְלָא אַזְלִין אֶלָּא מֵרוּחַ דְּהַהִיא חַיָּה דְּאָזִיל עָלַיְיהוּ וְכַד אִלֵּין מִתְשַׁקְיָין מֵהַהוּא שַׁקְיוּ עִלָּאָה, כָּל שְׁאַר חַיָּילִין אַחֲרָנִין אִשְׁתַּקְיָין, וְאִתְרַוָּוִן, וּמִשְׁתָּרְשָׁן בְּשָׁרְשַׁיְיהוּ, וְאִתְאַחֲדָן אִלֵּין בְּאִלֵּין, בְּדַרְגִּין יְדִיעָן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, עֲלֵיהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן וְגוֹ'. מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו וְגוֹ'. אִלֵּין שְׁאַר דַּרְגִּין עִלָּאִין.**

לְבָתָר כָּל דָּא, מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ, (ס"א לְתַתָּא וְכָל עָלְמִין וכו') **אַרְעָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא. וְכַד אִיהִי מִתְבָּרְכָא, כָּל עָלְמִין כֻּלְּהוּ חַדָּאן, וּמִתְבָּרְכָאן. דָּא**

לשון הקודש

נוֹטֵל וּמַשְׁלִים אֶת הַשֵּׁם מִיסוֹד הָעוֹלָם.

יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים צְמָאָם – אֵלֶּה אוֹתָם שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (יחזקאל א) וְהָאוֹפַנִּים יִנָּשְׂאוּ לְעֻמָּתָם כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים. מִי הַחַיָּה? אֶלָּא אֵלּוּ חַיְתוֹ שָׁדָי, אַרְבַּע הֵן, וְכָל אַחַת וְאַחַת לְצַד אֶחָד שֶׁל הָעוֹלָם. וְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא חַיָּה, וְאוֹפַנִּים מוּל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְלֹא הוֹלְכִים אֶלָּא מֵרוּחַ אוֹתָהּ חַיָּה שֶׁהוֹלֶכֶת עֲלֵיהֶם, וְכַאֲשֶׁר אֵלֶּה מֶשְׁקִים מֵאוֹתָהּ הַשְּׁקָאָה עֶלְיוֹנָה, כָּל שְׁאָר הַחַיָּלוֹת הָאֲחֵרִים מֶשְׁקִים וּמְרֻוִים וּמִשְׁתָּרְשִׁים בְּשָׁרְשֵׁיהֶם, וְנֶאֱחָזִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה בְּדַרְגּוֹת יְדוּעוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֲלֵיהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן וְגוֹ'. מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו וְגוֹ' – אֵלּוּ שְׁאָר דַּרְגּוֹת עֶלְיוֹנוֹת.

אַחַר כָּל זֶה – מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ, (לְמַטָּה, וְכָל הָעוֹלָמוֹת וְכוּ') אֶרֶץ עֶלְיוֹנָה קְדוֹשָׁה. וּכְשֶׁהִיא מִתְבָּרֶכֶת, כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה, וּמִתְבָּרְכִים. וְזֶה בְּשָׁעָה שֶׁנִּמְצָאוֹת בְּרָכוֹת

בְּשַׁעֲתָא דְּבִרְכָּאן מִשְׁתַּכְּחֵי, מִשַּׁקְיוּ דְּנַחֲלָא עֲמִיקָא דְּכֹלָּא.

וּבְשַׁעֲתָא דְּעָלְמָא יְתִיב בְּדִינָא דְּבִרְכָּאן לָא מִשְׁתַּכְּחֵי לְנַחְתָּא בְּעָלְמָא, כְּדֵין אִסְתְּאַב מִקְדָּשׁ (ס"א וּבְשַׁעֲתָא דְּבִרְכָּאן לָא מִשְׁתַּכְּחֵי לְנַחְתָּא בְּעָלְמָא, כְּדֵין עָלְמָא יְתִיב בְּדִינָא, וּמִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא רוּחָא אִתְּעַר וְאִתְפַּשַּׁט בְּעָלְמָא) וְכַמָּה חֲבִילֵי טְרִיקִין מִשְׁתַּכְּחֵי בְּעָלְמָא, וְשָׁרָאן (בְּכַמָּה אַתְרֵי) עַל בְּנֵי נָשָׁא, וּמִסָּאַב הַהוּא רוּחָא לְהוּ, כְּבַר נָשׁ דְּגָוַע (ס"א כְּבַר הַאי רוּחַ) וְרוּחַ מְסָאֲבָא שַׁרְיָא עָלֵיהּ. הָכִי נָמֵי שַׁרְיָא, לְמַאן דְּיִקְרַב בַּהֲדֵיהּ.

הָדָא הוּא דִכְתִיב, תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן וְגוֹ'. הַאי קְרָא מַאי קָא מַיְירֵי. אֶלָּא תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן, דְּהָא לָא אִתְשַׁקְיָין לְאִשְׁתַּכְּחָא בִרְכָאן לְעָלְמִין. תּוֹסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן, (נ"א לְאִתְּעָרָא) וְאִתְּעַר רוּחָא אַחֲרָא מִסִּטְרָא שְׂמָאלָא, וְרוּחַ מְסָאֲבָא שַׁרְיָא עַל בְּנֵי

לשון הקודש

מֵהַשְּׁקָאַת הַנַּחַל הָעָמֹק שֶׁל הַכֹּל.

וּבְשָׁעָה שֶׁהָעוֹלָם יוֹשֵׁב בְּדִין, שֶׁבִּרְכוֹת לֹא נִמְצָאוֹת לָרֶדֶת בָּעוֹלָם, אָז נִטְמָא הַמִּקְדָּשׁ. (וּבְשָׁעָה שֶׁאֵין נִמְצָאוֹת בְּרָכוֹת לָרֶדֶת לְמַטָּה, אָז הָעוֹלָם יוֹשֵׁב בְּדִין. וּמִצַּד שְׂמֹאל מִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ וּמִתְפַּשֶּׁטֶת בָּעוֹלָם) וְכַמָּה חֲבִילוֹת שֶׁל מַזִּיקִים נִמְצָאִים בָּעוֹלָם וְשׁוֹרִים (בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת) עַל בְּנֵי אָדָם, וּמְטַמֵּאת אוֹתָם אוֹתָהּ הָרוּחַ, כְּמוֹ בֶּן אָדָם שֶׁגָּוַע (כְּבָר הָרוּחַ הַזּוֹ) וְרוּחַ הַטֻּמְאָה שׁוֹרָה עָלָיו. כָּךְ גַּם שׁוֹרָה, לְמִי שֶׁיִּקְרַב אֵלָיו.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה מַהוּ אוֹמֵר? אֶלָּא תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן, שֶׁהֵרֵי לֹא הֻשְׁקוּ לְהִמָּצֵא בְּרָכוֹת לָעוֹלָמוֹת. תּוֹסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן, (לְעוֹרֵר) וּמִתְעוֹרֵר רוּחַ אַחֵר מִצַּד שְׂמֹאל, וְרוּחַ טֻמְאָה שׁוֹרָה עַל בְּנֵי אָדָם,

נָשָׁא, עַל אִינּוּן דְּמִיתִין, וּמַאן דְּקָאִים בַּהֲדַיְיהוּ, וְעַל שְׁאַר בְּנֵי נָשָׁא, מָאי אַסְוָותָא דִּלְהוֹן. הָא דִכְתִיב וְאֶל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן. דָּא עֲפַר שְׁרֵיפַת הַחַטָּאת, (ס"א דָּא עֲפַר מַקְדָּשָׁא דִלְעֵילָא) בְּגִין לְאִתְדַּכְּאָה בֵּיהּ. וְהַיְינוּ רָזָא (קהלת ג) הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר, וַאֲפִילוּ גַּלְגַּל חַמָּה.

לְבָתָר דִּמְהַדְּרִין לְהַאי עָפָר, בְּגִין לְאִתְדַּכְּאָה בֵּיהּ, מִתְעַבָּר רוּחָא מְסָאֲבָא, וְאִתְעַר רוּחָא אַחֲרָא קַדִּישָׁא, וְשָׁאֲרֵי בְעָלְמָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן, יִבָּרֵאוּן, וְיִתְסוּן בְּאַסְוָותָא עִלָּאָה, דְּרוּחָא אַחֲרָא. וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה, דְּהָא אִתְדַּכְּיָאת, (אִתְּתָא לְבַעְלָהּ) וְחַדְתּוּתֵי דְּסִיהֲרָא אִשְׁתְּכַח, וְעָלְמִין כֻּלְּהוּ מִתְבָּרְכָאן. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לוֹן עֵיטָא, דְּכֹלָּא אַסְוָותָא, בְּגִין דְּיִזְכּוּן לְחַיֵּי עָלְמָא דְאָתֵי, וְיִשְׁתְּכָחוּ דַּכְיָין בְּהַאי עָלְמָא, קַדִּישִׁין לְעָלְמָא דְאָתֵי, עָלַיְיהוּ כְתִיב (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם. (דף קפ"א ע"ב).

לשון הקודש

עַל אוֹתָם שֶׁמֵּתוּ וּמִי שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם וְעַל שְׁאָר בְּנֵי אָדָם, מָה רְפוּאָתָם? זֶה שֶׁכָּתוּב וְאֶל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן. זֶה עֲפַר שְׂרֵפַת הַחַטָּאת (זֶה עֲפַר הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַעְלָה) בִּשְׁבִיל לִטַּהֵר בּוֹ, וְהַיְנוּ סוֹד (קהלת ג) הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר, וַאֲפִלּוּ גַּלְגַּל חַמָּה.

לְאַחַר שֶׁחוֹזְרִים לֶעָפָר זֶה בִּשְׁבִיל לִטַּהֵר בּוֹ, נֶעֱבֶרֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה, וּמִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ אַחֶרֶת קְדוֹשָׁה וְשׁוֹרָה בָּעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן, יִבָּרֵאוּן וְיֵרָפְאוּ בִּרְפוּאָה עֶלְיוֹנָה שֶׁל רוּחַ אַחֶרֶת. וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה, שֶׁהֲרֵי נִטְהֲרָה (אִשָּׁה לְבַעְלָהּ), וְחִדּוּשׁ הַלְּבָנָה נִמְצָא, וְכָל הָעוֹלָמוֹת מִתְבָּרְכִים. אַשְׁרֵי חֵלֶק יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם עֵצָה שֶׁכֻּלָּהּ רְפוּאָה כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא,

וַיָּבֹאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל הָעֵדָה מִדְבַּר צִין וְגוֹ׳. (במדבר כ) רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲמַאי פַּרְשְׁתָּא דְּפָרָה, סְמִיכָה לְמִיתַת מִרְיָם. הָא אוּקְמוּהָ. אֶלָּא כֵּיוָן (ס״א כְּמָה) דְּאִתְעָבִיד דִּינָא בְּהַאי פָּרָה, לְדַכְּאָה לְמִסְאֲבֵי, אִתְעָבִיד דִּינָא בְּמִרְיָם, לְדַכְּאָה עָלְמָא, וְאִסְתְּלָקַת מִן עָלְמָא. כֵּיוָן דְּאִסְתַּלָּקַת מִרְיָם, אִסְתַּלָּק הַהוּא בְּאֵר, דְּהַוָּה אָזִיל עִמְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא וְאִסְתַּלָּק בֵּירָא בְּכֹלָּא.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, כְּתִיב וְאַתָּה בֶּן אָדָם שָׂא קִינָה עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, וְכִי עָלָה בִּלְחוֹדָהָא, לָא. אֶלָּא בְּגִין דְּכֹלָּא אִתְבַּר בְּגִינָהּ. בְּגִינָהּ אִתְבַּר יְמִינָא אֲבַתְרָהּ, דְּהַוָּה מְקָרֵב לָהּ גַּבֵּי גּוּפָא. וְגוּפָא דְּאִיהוּ שִׁמְשָׁא, אִתְחַשָּׁךְ בְּגִינָהּ. וְדָא הוּא רָזָא דִכְתִיב, (תהלים ס) **הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי. גּוּפָא** (ס״א בְּגִינָהּ דִכְתִיב, (ישעיה יג) חָשַׁךְ

לשון הקודש

וִיְמָצְאוּ טְהוֹרִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, קְדוֹשִׁים לָעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם.

וַיָּבֹאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל הָעֵדָה מִדְבַּר צִין וְגוֹ׳. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, לָמָּה פָּרָשַׁת פָּרָה סְמוּכָה לְמִיתַת מִרְיָם, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. אֶלָּא כֵּיוָן (כְּמוֹ) שֶׁנַּעֲשָׂה הַדִּין בְּפָרָה זוֹ לְטַהֵר הַטְּמֵאִים, נַעֲשָׂה דִּין בְּמִרְיָם לְטַהֵר הָעוֹלָם, וְהִסְתַּלְּקָה מֵהָעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁהִסְתַּלְּקָה מִרְיָם, הִסְתַּלְּקָה אוֹתָהּ בְּאֵר שֶׁהָיְתָה הוֹלֶכֶת עִם יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, וְהִסְתַּלְּקָה הַבְּאֵר בַּכֹּל.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּתוּב וְאַתָּה בֶּן אָדָם שָׂא קִינָה עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. וְכִי עָלֶיהָ לְבַדָּהּ? לֹא. אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל נִשְׁבַּר בִּגְלָלָהּ. בִּגְלָלָהּ נִשְׁבַּר הַיָּמִין אַחֲרֶיהָ, שֶׁהָיָה מְקָרְבָהּ לַגּוּף. וְהַגּוּף, שֶׁהוּא שֶׁמֶשׁ, נֶחְשַׁךְ בִּגְלָלָהּ, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים ס) הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי. גּוּף, (בִּגְלָלָהּ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה יג) חָשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ, וְכָתוּב) שֶׁכָּתוּב

הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ וּכְתִיב) דִּכְתִיב, (ישעיה נ) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, דְּהָא שִׁמְשָׁא אִתְחֲשָׁךְ בְּגִינָהּ. כְּגַוְונָא דָא וַתָּמֹת שָׁם מִרְיָם וְגוֹ'.

וְלֹא הָיָה מַיִם לָעֵדָה, (במדבר כ) דְּהָא אִסְתַּלָּק בֵּירָא דְעֵילָא וְתַתָּא לְבָתָר אִתְּבַר יְמִינָא, דִּכְתִיב יֵאָסֵף אַהֲרֹן אֶל עַמָּיו. וּלְבָתַר אִתְחֲשָׁךְ שִׁמְשָׁא, דִּכְתִיב, (דברים לב) וּמֵת בָּהָר וְגוֹ'. וְהֵאָסֵף אֶל עַמֶּיךָ וְגוֹ'. הָא דְּרוֹעָא יְמִינָא אִתְּבַר, וְגוּפָא דְאִיהוּ שִׁמְשָׁא אִתְחֲשָׁךְ.

וְתָא חֲזֵי, לָא אִשְׁתְּכַח דָּרָא בְעָלְמָא, כְּדָרָא דְמֹשֶׁה קַיְימָא בְעָלְמָא, וְאַהֲרֹן וּמִרְיָם. וְאִי תֵימָא בְיוֹמוֹי דִשְׁלֹמֹה הָכִי נַמִּי, לָאו. דְּהָא בְיוֹמוֹי דִשְׁלֹמֹה שַׁלִּיט סִיהֲרָא, וְשִׁמְשָׁא אִתְכְּנִיש. וּבְיוֹמוֹי דְמֹשֶׁה, אִתְכְּנִיש סִיהֲרָא, וְשִׁמְשָׁא שַׁלְטָא.

תְּלַת אַחִין הֲווֹ: מֹשֶׁה, אַהֲרֹן, וּמִרְיָם. כְּמָה דְאַתְּ

לשון הקודש

(ישעיה נ) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, שֶׁהֲרֵי הַשֶּׁמֶשׁ נֶחְשַׁךְ בִּגְלָלָהּ. כְּמוֹ זֶה, וַתָּמֹת שָׁם מִרְיָם וְגוֹ'. **וְלֹא** הָיָה מַיִם לָעֵדָה, שֶׁהֲרֵי הִסְתַּלְּקָה הַבְּאֵר שֶׁלְּמַעְלָה וְשֶׁלְּמַטָּה, אַחַר כָּךְ נִשְׁבַּר הַיָּמִין, שֶׁכָּתוּב יֵאָסֵף אַהֲרֹן אֶל עַמָּיו. וְאַחַר כָּךְ נֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) וּמֵת בָּהָר וְגוֹ', וְהֵאָסֵף אֶל עַמֶּיךָ וְגוֹ'. הֲרֵי זְרוֹעַ יָמִין נִשְׁבְּרָה, וְהַגּוּף, שֶׁהוּא שֶׁמֶשׁ, נֶחְשַׁךְ.

וּבָא וּרְאֵה, לֹא נִמְצָא דּוֹר בָּעוֹלָם כְּמוֹ הַדּוֹר שֶׁעָמַד מֹשֶׁה בָּעוֹלָם, וְאַהֲרֹן וּמִרְיָם. וְאִם תֹּאמַר בִּימֵי שְׁלֹמֹה גַּם כָּךְ – לֹא! שֶׁהֲרֵי בִּימֵי שְׁלֹמֹה שָׁלְטָה הַלְּבָנָה, וְהַשֶּׁמֶשׁ הִתְכַּנְּסָה. וּבִימֵי מֹשֶׁה הִתְכַּנְּסָה הַלְּבָנָה וְשָׁלַט הַשֶּׁמֶשׁ . **שְׁלֹשָׁה** אַחִים הָיוּ: מֹשֶׁה, אַהֲרֹן וּמִרְיָם, כְּמוֹ

אָמֵר (מיכה ו) וָאֶשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת מֹשֶׁה אַהֲרֹן וּמִרְיָם. מִרְיָם, סִיהֲרָא. מֹשֶׁה, שִׁמְשָׁא. אַהֲרֹן, דְּרוֹעָא יְמִינָא. חוּר, דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא. וְאַמְרֵי לָהּ, נַחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב. בְּקַדְמִיתָא מִיתַת מִרְיָם, אִסְתָּלְקַת סִיהֲרָא, אִסְתַּלָּק בְּאֵר. לְבָתָר אִתְּבַּר דְּרוֹעָא יְמִינָא, דִּמְקָרֵב תָּדִיר סִיהֲרָא, בְּאַחְוָא, בְּחֵידוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמות טו) וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֲחוֹת אַהֲרֹן. אֲחוֹת אַהֲרֹן וַדָּאי, דְּאִיהוּ דְּרוֹעָא, דִּמְקָרֵב לָהּ בְּאַחֲדוּתָא, בְּאַחְוָה עִם גּוּפָא.

לְבָתָר אִתְּכְּנִיש שִׁמְשָׁא וְאִתְחַשָּׁךְ, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא דִּכְתִיב וְהֵאָסֵף אֶל עַמֶּיךָ גַּם אַתָּה וְגוֹ'. זַכָּאָה חוּלְקֵיהוֹן דְּמֹשֶׁה אַהֲרֹן וּמִרְיָם, דְּאִשְׁתְּכָחוּ בְּעָלְמָא. בְּיוֹמוֹי דִשְׁלֹמֹה, שַׁלְטָא סִיהֲרָא, בְּתִקּוּנָהָא, וְאִתְחַזֵּי בְּעָלְמָא. וְאִתְקַיָּים שְׁלֹמֹה בְּחָכְמְתָא דִנְהִירוּ דִילָהּ, וְשָׁלִיט בְּעָלְמָא. כֵּיוָן דְּסִיהֲרָא נַחְתָּא בְּחוֹבוֹי, אִתְּפְּגִים

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר (מיכה ו) וָאֶשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת מֹשֶׁה אַהֲרֹן וּמִרְיָם. מִרְיָם – לְבָנָה. מֹשֶׁה – שֶׁמֶשׁ. אַהֲרֹן – זְרוֹעַ יָמִין . חוּר – זְרוֹעַ שְׂמֹאל. וְיֵשׁ אוֹמְרִים נַחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב. בַּהַתְחָלָה מֵתָה מִרְיָם – הִסְתַּלְּקָה הַלְּבָנָה וְהִסְתַּלְּקָה הַבְּאֵר. אַחַר כָּךְ נִשְׁבְּרָה זְרוֹעַ יָמִין שֶׁמְּקָרֶבֶת תָּמִיד אֶת הַלְּבָנָה בְּאַחֲוָה וּבְשִׂמְחָה, וְעַל זֶה כָּתוּב (שמות טו) וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֲחוֹת אַהֲרֹן. אֲחוֹת אַהֲרֹן בְּוַדַּאי, שֶׁהִיא זְרוֹעַ שֶׁמְּקָרֶבָה בְּאַחְדוּת וּבְאַחֲוָה עִם הַגּוּף.

אַחַר כָּךְ הִתְכַּנֵּס הַשֶּׁמֶשׁ וְנֶחְשַׁךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר כז) וְנֶאֱסַפְתָּ [וְהֵאָסֵף] אֶל עַמֶּיךָ גַּם אָתָּה וְגוֹ'. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל מֹשֶׁה, אַהֲרֹן וּמִרְיָם שֶׁנִּמְצְאוּ בָעוֹלָם. בִּימֵי שְׁלֹמֹה שָׁלְטָה הַלְּבָנָה בְּתִקּוּנֶיהָ וְנִרְאֵתָה בָעוֹלָם, וְהִתְקַיֵּם שְׁלֹמֹה בְּחָכְמַת הָאוֹר שֶׁלָּהּ וְשָׁלַט בָּעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁהַלְּבָנָה יָרְדָה בַּעֲוֹנוֹתָיו, נִפְגַּם יוֹם אַחַר יוֹם, עַד שֶׁנִּמְצָא בְּקֶרֶן

יוֹמָא בָתַר יוֹמָא, עַד דְּאִשְׁתְּכַח בְּקֶרֶן מַעֲרָבִית, וְלָא יַתִּיר, וְאִתְיְהִיב שִׁבְטָא חַד לִבְרֵיהּ. זַכָּאָה חוּלָקָא דְמשֶׁה נְבִיאָה מְהֵימְנָא.

כְּתִיב (קהלת א) וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ וְגוֹ'. הַאי קְרָא אוֹקִימְנָא. אֲבָל וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ, כַּד נַפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם, דְּנָהִיר שִׁמְשָׁא וְלָא סִיהֲרָא. וְאֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף וְגוֹ', הָא כְתִיב וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, בְּמַדְבְּרָא, עִם שְׁאַר מֵתֵי מַדְבְּרָא. כֵּיוָן דְּעָאל שִׁמְשָׁא, לְאָן אֲתָר אִתְכְּנִיש. אֶל מְקוֹמוֹ, כְּגִין לְאַנְהָרָא לְסִיהֲרָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם. דְּאַף עַל גַּב דְּאִתְכְּנִיש, זוֹרֵחַ הוּא שָׁם וַדַּאי. דְּהָא לָא אַנְהִיר סִיהֲרָא, אֶלָּא מִנְּהוֹרָא דְשִׁמְשָׁא. וְדָא הוּא רָזָא דִכְתִיב, (דברים לא) הִנְּךָ שׁוֹכֵב עִם אֲבוֹתֶיךָ וְקָם. אַף עַל גַּב דְּתִתְכַּנֵּשׁ, הִנְּךָ קַיָּים לְאַנְהָרָא לְסִיהֲרָא. (וְעָלֵיהּ דָּא הוּא יְהוֹשֻׁעַ).

לשון הקודש

מַעֲרָבִית וְלֹא יוֹתֵר, וְנִתַּן שֵׁבֶט אֶחָד לִבְנוֹ.

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה נָבִיא הַנֶּאֱמָן.

כָּתוּב (קהלת א) וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה בְּאַרְנוּ. אֲבָל וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ, כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, שֶׁהֵאִיר הַשֶּׁמֶשׁ וְלֹא הַלְּבָנָה. וְאֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף וְגוֹ'. הֲרֵי כָּתוּב וּבָא הַשָּׁמֶשׁ, בַּמִּדְבָּר, עִם שְׁאָר מֵתֵי מִדְבָּר. כֵּיוָן שֶׁנִּכְנַס הַשֶּׁמֶשׁ, לְאֵיזֶה מָקוֹם הִתְכַּנֵּס? אֶל מְקוֹמוֹ, בִּשְׁבִיל לְהָאִיר לַלְּבָנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהִתְכַּנֵּס, זוֹרֵחַ הוּא שָׁם וַדַּאי. שֶׁהֲרֵי לֹא מוֹאֶרֶת הַלְּבָנָה אֶלָּא מֵאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ. וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב (דברים לא) הִנְּךָ שֹׁכֵב עִם אֲבֹתֶיךָ וְקָם. אַף עַל גַּב שֶׁתִּתְכַּנֵּס, הִנְּךָ קַיָּם לְהָאִיר לַלְּבָנָה

(וְעָלֶיהָ זֶה הוּא יְהוֹשֻׁעַ).

כָּךְ הוּא מֹשֶׁה וְעָלֵיהּ כְּתִיב הַאי קְרָא, (קהלת א) מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ וְגוֹ'. מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ, דָּא יְהוֹשֻׁעַ, דְּאִשְׁתְּדַל לְאַחְסָנָא אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וְלָא זָכָה לְאַשְׁלְמָא לְסִיהֲרָא כַּדְקָא יָאוּת, דְּהָא אִיהוּ אַעְמַל בְּהוּ בְיִשְׂרָאֵל, תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ תְּחוֹתֵיהּ דְּמֹשֶׁה. תָּא חֲזֵי, וַוי לְהַהוּא כְּסוּפָא, וַוי לְהַהוּא כְּלִימָה, בְּגִין דְּפָלַח, וְלָא נָטַל אַתְרֵיהּ מַמָּשׁ, אֶלָּא תְּחוֹת שִׁמְשָׁא, וְלָא הָוָה לֵיהּ נְהִירוּ מִדִּילֵיהּ, אֶלָּא נְהִירוּ דְנָהִיר לֵיהּ. וְאִי הָכִי, מָאי תּוּשְׁבַּחְתָּא הָוָה לֵיהּ, הוֹאִיל וְלָא אַשְׁלִים לְהָכָא וּלְהָכָא.

וּבְכֹל אֲתָר דְּאָמַר שְׁלֹמֹה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, עַל דַּרְגָּא דִילֵיהּ קָאָמַר. (קהלת ה) רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. (קהלת ג) וְעוֹד רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. (קהלת ט) שַׁבְתִּי וְרָאֹה (דף קפ"ב ע"א) תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. וְכֵן כֻּלְּהוּ. וּבְגִין דַּרְגָּא דִילֵיהּ קָאָמַר. וְדָא הוּא רָזָא דְמִלָּה וַדָּאי.

לשון הקודש

כָּךְ הוא מֹשֶׁה, וְעָלָיו כָּתוּב פָּסוּק זֶה, מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ וְגוֹ'. מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ – זֶה יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהִשְׁתַּדֵּל לְהוֹרִישׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא זָכָה לְהַשְׁלִים לַלְּבָנָה כָּרָאוּי, שֶׁהֲרֵי הוּא עָמַל בְּיִשְׂרָאֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, תַּחַת מֹשֶׁה. בֹּא וּרְאֵה, אוֹי לְאוֹתָהּ בּוּשָׁה, אוֹי לְאוֹתָהּ כְּלִמָּה, מִשּׁוּם שֶׁעָבַד וְלֹא לָקַח מְקוֹמוֹ מַמָּשׁ, אֶלָּא תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, וְלֹא הָיָה לוֹ אוֹר מִשֶּׁלּוֹ, אֶלָּא אוֹר שֶׁהֵאִיר לוֹ. וְאִם כָּךְ מַהוּ שִׁבְחוֹ, הוֹאִיל וְלֹא הִשְׁלִים לְכָאן וּלְכָאן?

וּבְכָל מָקוֹם שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, עַל דַּרְגָּתוֹ אָמַר. (קהלת ה) רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. (שם ג) וְעוֹד רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. (שם ט) שַׁבְתִּי וְרָאֹה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. וְכֵן כֻּלָּם. וּמִשּׁוּם דַּרְגָּתוֹ אָמַר, וְזֶהוּ סוֹד הַדָּבָר בְּוַדַּאי.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, וַדַּאי מָאן דְּנָטִיל סָמָא דְּמוֹתָא בִּלְחוֹדוֹי, עָלֵיהּ כְּתִיב בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמוֹל תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ וַדַּאי. וּמַאן הוּא תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. הֲוֵי אִימָא דָא סִיהֲרָא. וּמַאן דְּאָחִיד סִיהֲרָא בְּלָא שִׁמְשָׁא, עֲמָלוֹ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ וַדַּאי. וְדָא הוּא חוֹבָא קַדְמָאָה דְּעָלְמָא. וְעַל דָּא מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ, לָאָדָם קַדְמָאָה, וְכֵן לְכֻלְּהוּ דְּאַתְיָין בַּתְרֵיהּ, דְּחָבוּ בַּאֲתָר דָּא.

הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן, הַיְינוּ דִּכְתִיב, (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. יְמִינוֹ, זֶה דָרוֹם. אֵשׁ דָּת, דָּא צָפוֹן. וְדָא כָלִיל בְּדָא.

סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ, הַאי קְרָא קַשְׁיָא, סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הַשֶּׁמֶשׁ מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי הוֹלֵךְ הָרוּחַ. מָאן רוּחָא דָא, דָּא הוּא תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, דְּאִקְרֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְדָא (הוא) רוּחַ הוֹלֵךְ וְסוֹבֵב לְאִלֵּין תְּרֵין סִטְרִין לְאִתְחַבְּרָא בְּגוּפָא. וְעַל דָּא כְתִיב הָרוּחַ, הַהוּא

לשון הקודש

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, וַדַּאי מִי שֶׁנּוֹטֵל סַם הַמָּוֶת לְבַדּוֹ, עָלָיו כָּתוּב (שם א) בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ וַדַּאי. וּמִי הוּא תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ? הֲוֵי אוֹמֵר זוֹ הַלְּבָנָה. וּמִי שֶׁאוֹחֵז הַלְּבָנָה בְּלִי הַשֶּׁמֶשׁ, עֲמָלוֹ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ וַדַּאי. וְזֶהוּ הַחֵטְא הַקַּדְמוֹן שֶׁל הָעוֹלָם. וְעַל זֶה מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ, לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, וְכֵן לְכָל מִי שֶׁבָּא אַחֲרָיו שֶׁחָטְאוּ בְּמָקוֹם זֶה.

הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. יְמִינוֹ – זֶה דָרוֹם. אֵשׁ דָּת – זֶה צָפוֹן. וְזֶה כָּלוּל בָּזֶה.

סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ. פָּסוּק זֶה קָשֶׁה. סוֹבֵב סוֹבֵב הַשֶּׁמֶשׁ הָיָה לוֹ לִכְתֹּב, מַה זֶּה הוֹלֵךְ הָרוּחַ? מִי רוּחַ זוֹ? זֶהוּ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁנִּקְרָא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְזֶה (הוא) רוּחַ שֶׁהוֹלֵךְ וְסוֹבֵב לְאוֹתָם שְׁנֵי צְדָדִים לְהִתְחַבֵּר בְּגוּף,

דְּאִשְׁתְּמוֹדַע הַשֶּׁמֶשׁ סְתָם, דְּאִשְׁתְּמוֹדַע (ס"א לְאִתְחַבְּרָא בְּגוּפָא דְּאִיהוּ שִׁמְשָׁא הַהוּא דְּאִשְׁתְּמוֹדַע) חוּלָקָא דְּיִשְׂרָאֵל.

וְעַל סְבִיבוֹתָיו שָׁב הָרוּחַ, מָאן סְבִיבוֹתָיו. אִלֵּין אֲבָהָן, דְּאִינּוּן רְתִיכָא קַדִּישָׁא, וְאִינּוּן תְּלַת, וְדָוִד וְד' רוּחֵי דְּאִתְחַבְּרָן בְּהוּ (ס"י וְדָא רוּחָא דְּאִתְחַבְּרָא בְּהוּ) (ס"א וְדָוִד דָּא הוּא רוּחָא רְבִיעָאָה, דְּאִתְחַבָּר בְּהוּ) הָא אִינּוּן רְתִיכָא קַדִּישָׁא שְׁלִימָתָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.

בְּגִין דְּכָל מִלּוֹי דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא סְתִימִין כֻּלְּהוּ בְּחָכְמְתָא, וְכֻלְּהוּ לְגוֹ בְּגוֹ דְּהֵיכָלָא קַדִּישָׁא, וּבְנֵי נָשָׁא לָא מִסְתַּכְּלֵי בְּהוּ, וְחָמָאן מִלּוֹי כְּמִלִּין דְּבַר נָשׁ אַחֲרָא. אִי הָכִי, מַה שְׁבָחָא הוּא לִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא בְּחָכְמָתֵיהּ, מִשְּׁאַר בְּנֵי נָשָׁא. אֶלָּא וַדַּאי כָּל מִלָּה וּמִלָּה דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא סָתִים בְּחָכְמְתָא.

לשון הקודש

וְעַל זֶה כָּתוּב הָרוּחַ, אוֹתוֹ שֶׁנּוֹדָע הַשֶּׁמֶשׁ סְתָם, שֶׁנּוֹדָע (לְהִתְחַבֵּר בְּגוּף שֶׁהוּא הַשֶּׁמֶשׁ, אוֹתוֹ שֶׁנּוֹדָע) חֵלֶק יִשְׂרָאֵל.

וְעַל סְבִיבוֹתָיו שָׁב הָרוּחַ. מִי זֶה סְבִיבוֹתָיו? אֵלּוּ הָאָבוֹת, שֶׁהֵם מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה, וְהֵם שְׁלֹשָׁה, וְדָוִד וְאַרְבָּעָה רוּחוֹת שֶׁהִתְחַבְּרוּ בָּהֶם (ס"י וְזֶהוּ רוּחַ שֶׁהִתְחַבֵּר בָּהֶם) (וְדָוִד הוּא רוּחַ רְבִיעִי שֶׁהִתְחַבֵּר בָּהֶם), הֲרֵי הֵם מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה שְׁלֵמָה. וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.

מִשּׁוּם שֶׁכָּל דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ נִסְתָּרִים כֻּלָּם בְּחָכְמָה, וְכֻלָּם פְּנִים פְּנִימָה שֶׁל הֵיכַל הַקָּדוֹשׁ, וּבְנֵי אָדָם לֹא מִסְתַּכְּלִים בָּהֶם, וְרוֹאִים דְּבָרָיו כִּדְבְרֵי אָדָם אַחֵר. אִם כָּךְ, מַהוּ הַשֶּׁבַח לִשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בְּחָכְמָתוֹ מִשְּׁאָר בְּנֵי אָדָם? אֶלָּא וַדַּאי כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ נִסְתָּר בְּחָכְמָה.

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ז) טוֹבָה חָכְמָה עִם נַחֲלָה וְיוֹתֵר לְרוֹאֵי הַשָּׁמֶשׁ, אִי לָאו דְּהָא אִתְגַּלְיָא מִלָּה דָּא, לָא (שַׁמְּעֻנָא וְלָא) יְדַעְנָא מָאי קָאָמַר. טוֹבָה חָכְמָה, דָּא הִיא חָכְמָה, דְּהִיא תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, (ס"א לְכוּרְסְיָיא) כּוּרְסְיָיא מִתְתַּקְנָא לֵיהּ. טוֹבָה חָכְמָה עִם נַחֲלָה, יָאָה וְשַׁפִּירָא כַּד אִיהִי שַׁרְיָיא עִמְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן נַחֲלָה וְעַדְבָא דִילָהּ, לְאִתְקַשְׁרָא בָּהּ.

אֲבָל תּוּשְׁבַּחְתָּא יַתִּיר לְרוֹאֵי הַשָּׁמֶשׁ, לְאִינּוּן דְּזָכוּ לְאִתְחַבְּרָא בְּשִׁמְשָׁא, וּלְאִתְקַשְׁרָא בֵּיהּ, דְּהָא אָחִיד בְּאִילָנָא דְחַיֵּי, וּמַאן דְּאָחִיד בֵּיהּ, בְּכֹלָּא אָחִיד, בַּחַיִּין דְּהַאי עָלְמָא, וּבְחַיֵּי דְעָלְמָא דְאָתֵי, וְדָא הוּא דִּכְתִיב, (קהלת ז) וְיִתְרוֹן דַּעַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ. מָאי וְיִתְרוֹן דַּעַת. דָּא אִילָנָא דְחַיֵּי. יִתְרוֹן דִילֵיהּ מַהוּ, הַחָכְמָה וַדָּאי, דְּהָא תּוֹרָה, מֵחָכְמָה עִלָּאָה נָפְקָא.

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ז) טוֹבָה חָכְמָה עִם נַחֲלָה וְיוֹתֵר לְרֹאֵי הַשָּׁמֶשׁ. אִם לֹא הִתְגַּלָּה דָּבָר זֶה, לֹא (שָׁמַעְנוּ וְלֹא) יָדַעְנוּ מָה אָמַר. טוֹבָה חָכְמָה – זוֹהִי חָכְמָה שֶׁהִיא תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, (לִכִּסֵּא) כִּסֵּא מְתֻקָּנֶת לוֹ. טוֹבָה חָכְמָה עִם נַחֲלָה, יָפָה וְנָאָה כְּשֶׁהִיא שׁוֹרָה עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם נַחֲלָתָהּ וְחֶלְקָהּ לְהִתְקַשֵּׁר בָּהּ.

אֲבָל שֶׁבַח יוֹתֵר לְרֹאֵי הַשָּׁמֶשׁ, לְאוֹתָם שֶׁזָּכוּ לְהִתְחַבֵּר בַּשֶּׁמֶשׁ וּלְהִתְקַשֵּׁר בּוֹ, שֶׁהֵרֵי אָחוּז בְּעֵץ הַחַיִּים, וּמִי שֶׁאוֹחֵז בּוֹ, אוֹחֵז בַּכֹּל, בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה וּבְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וְיִתְרוֹן דַּעַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ. מַה זֶּה וְיִתְרוֹן דַּעַת? זֶה עֵץ הַחַיִּים. יִתְרוֹנוֹ מַהוּ? הַחָכְמָה וַדַּאי, שֶׁהֵרֵי תּוֹרָה יוֹצֵאת מֵחָכְמָה עֶלְיוֹנָה.

תּוּ טוֹבָה חָכְמָה עִם נַחֲלָה, טוֹבָה חָכְמָה, וַדַּאי עִם נַחֲלָה, דָּא צַדִּיקָא דְּעָלְמָא, דְּאִיהוּ נְהוֹרָא דְשִׁמְשָׁא, דְּהָא תְּרֵין דַּרְגִּין אִלֵּין כַּחֲדָא יַתְבֵי, וְדָא הוּא שְׁפִירוּ דִלְהוֹן, אֲבָל וְיוֹתֵר לְרוֹאֵי הַשֶּׁמֶשׁ, לְאִינּוּן דְּמִתְאַחֲדִין בְּשִׁמְשָׁא, תּוּקְפָּא דְכֹלָּא, שְׁבָחָא דְכֹלָּא.

וְדָא הוּא דַעַת, אִילָנָא דְחַיֵּיא, וְהָא אוּקְמוּהָ (משלי יט) גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב. מָאן נֶפֶשׁ. דָּא נֶפֶשׁ טוֹב דְּדָוִד מַלְכָּא. וְדָא חָכְמָה דְקָאַמְרָן. וּבְגִינֵי כַּךְ יִתְרוֹן דַּעַת הַחָכְמָה, דְּמִתַּמָּן אִשְׁתָּרְשָׁא אִילָנָא וְאִתְנְטָע לְכָל סִטְרִין, וְכֵן לְכָל אִינּוּן דַּאֲחִידָן בֵּיהּ בְּהַאי אִילָנָא, וְעַל דָּא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא לָא אִשְׁתְּכַח אֶלָּא בְּהַהוּא דַרְגָּא דִילֵיהּ, וּמִתַּמָּן יָדַע כֹּלָּא, וַהֲוָה אָמַר עוֹד רָאִיתִי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, וְשַׁבְתִּי וְרָאִיתִי וְגוֹ'. וְכֵן כֻּלְּהוּ. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְיַדְעִין אוֹרְחוֹי דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וּסְתִימִין

לשון הקודש

עוֹד טוֹבָה חָכְמָה עִם נַחֲלָה – טוֹבָה חָכְמָה וַדַּאי עִם נַחֲלָה, זֶה צַדִּיק הָעוֹלָם שֶׁהוּא אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהֲרֵי שְׁתֵּי דְרָגוֹת אֵלּוּ יוֹשְׁבוֹת כְּאֶחָד, וְזֶהוּ יָפְיָן, אֲבָל וְיוֹתֵר לְרֹאֵי הַשֶּׁמֶשׁ, לְאוֹתָם שֶׁנֶּאֱחָזִים בַּשֶּׁמֶשׁ, חֹזֶק הַכֹּל, שֶׁבַח הַכֹּל.

וְזֶהוּ דַּעַת, עֵץ הַחַיִּים, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ, (משלי יט) בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב. אֵיזוֹ נֶפֶשׁ? זוֹ נֶפֶשׁ טוֹבָה שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְזוֹ הַחָכְמָה שֶׁאָמַרְנוּ. וּמִשּׁוּם זֶה יִתְרוֹן דַּעַת הַחָכְמָה, שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁרַשׁ עֵץ וְנִנְטַע לְכָל הַצְּדָדִים, וְכֵן לְכָל אֵלּוּ שֶׁאֲחוּזִים בָּעֵץ הַזֶּה. וְעַל זֶה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ לֹא נִמְצָא אֶלָּא בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁלּוֹ, וּמִשָּׁם יָדַע הַכֹּל, וְהָיָה אוֹמֵר: עוֹד רָאִיתִי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, וְשַׁבְתִּי וְרָאִיתִי וְגוֹ'. וְכֵן כֻּלָּם. אַשְׁרֵי אוֹתָם צַדִּיקִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה

עִלָּאִין דִּגְנִיזִין בְּאוֹרַיְיתָא, דִּכְתִיב, (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ וְגוֹ'. (חסר).

יֵאָסֵף אַהֲרֹן אֶל עַמָּיו וְגוֹ'. (במדבר כ) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (קהלת ד) וְשַׁבַּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ וְגוֹ'. הַאי קְרָא אִתְמַר וְאוּקְמוּהָ. תָּא חֲזֵי, כָּל עוֹבָדוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּדִינָא וּקְשׁוֹט, וְלֵית מָאן דְּאַקְשֵׁי לָקָבְלֵיהּ, וְיִמְחֵי בִּידֵיהּ, וְיֵימַר לֵיהּ מַה עַבְדַת, וְכִרְעוּתֵיהּ עָבֵד בְּכֹלָּא.

וְשַׁבַּחַ אֲנִי (דף קפ"ב ע"ב) אֶת הַמֵּתִים. וְכִי שְׁלֹמֹה מַלְכָּא מְשַׁבַּח לְמֵתַיָּיא יַתִּיר מִן חַיָּיא, וְהָא לָא אִקְרֵי חָי אֶלָּא מָאן דְּאִיהוּ בְּאַרַח קְשׁוֹט בְּהַאי עָלְמָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שמואל ב כג) וּבְנָיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חַי, וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, וְרָשָׁע דְּלָא אָזִיל בְּאַרַח קְשׁוֹט אִקְרֵי מֵת, וְאִיהוּ מְשַׁבַּחַ לַמֵּתִים מִן הַחַיִּים.

לשון הקודש

וְיוֹדְעִים דַּרְכֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וְנִסְתָּרוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁגְּנוּזִים בַּתּוֹרָה, שֶׁכָּתוּב (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְגוֹ'.

יֵאָסֵף אַהֲרֹן אֶל עַמָּיו וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (קהלת ד) וְשַׁבַּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר וּפֵרְשׁוּהוּ. בֹּא וּרְאֵה, כָּל מַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּדִין וֶאֱמֶת, וְאֵין מִי שֶׁיַּקְשֶׁה כְּנֶגְדּוֹ וְיִמְחֶה בְיָדוֹ וְיֹאמַר לוֹ מָה אַתָּה עוֹשֶׂה, וְכִרְצוֹנוֹ עוֹשֶׂה הַכֹּל.

וְשַׁבַּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים. וְכִי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ מְשַׁבֵּחַ אֶת הַמֵּתִים יוֹתֵר מֵהַחַיִּים? וַהֲרֵי לֹא נִקְרָא חַי אֶלָּא מִי שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ אֱמֶת בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–ב כג) וּבְנָיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חַי, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים, וְרָשָׁע שֶׁלֹּא הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת נִקְרָא מֵת, וְהוּא מְשַׁבֵּחַ אֶת הַמֵּתִים מֵהַחַיִּים?

אֶלָּא, וַדַּאי כָּל מִלּוֹי דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, בְּחָכְמְתָא אִתְּמָרוּ, וְהָא אִתְּמַר, וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים, אִילּוּ לָא כְּתִיב יַתִּיר, הָוָה אָמֵינָא הָכִי, אֲבָל כֵּיוָן דִּכְתִיב שֶׁכְּבָר מֵתוּ, אִשְׁתְּכַח מִלָּה אַחֲרָא בְּחָכְמְתָא. שֶׁכְּבָר מֵתוּ: זִמְנָא אַחֲרָא אִסְתְּלָקוּ מִן עָלְמָא, וְאִתְּתָקַן בְּעַפְּרָא, (דְּאִזְדְּמְנָא דִי מְמַנָּא עָלֵיהּ וּמִית בְּחַיֵּי עַלְמָא דִבְגִין דְּיִתְתַּקָּן (ס"א דְּאִזְדְּמְנָא עָלֵיהּ וְתַב בְּהַאי עַלְמָא בְּגִין דְּיִתְתַּקָּן) (ס"א דִּמְמָנָא עָלֵיהּ וּמִית בְּהַאי עַלְמָא וְאִתְּתָקַן בְּעַפְּרָא בְּגִין דְּיִתְתַּקָּן בַּאֲתַר דְּיִשְׁתְּלִים זִמְנֵיהּ מֵת הַא וַדַּאי דָּא הוּא שְׁבָחָא מִשְּׁאָר מְתֵי עַלְמָא אִי תֵּימָא אִתְּדָן זִמְנָא אַחֲרָא בְּהַהוּא עַלְמָא הַא כְּתִיב לֹא תָקוּם וגו') בָּתָר דְּאִשְׁתְּלִים זִמְנֵיהּ מִית וַדַּאי הוּא שְׁבָחָא מִשְּׁאָר מְתֵי עַלְמָא. אִי תֵּימָא לָא אִתְּדָן זִמְנָא אַחֲרָא בְּהַהוּא עַלְמָא, דִּכְתִיב לֹא תָקוּם פַּעֲמַיִם צָרָה) **כָּל שֶׁכֵּן דְּהָא קַבִּיל עוֹנְשָׁא זִמְנָא וּתְרֵין, וְדָא וַדַּאי, אַתְרֵיהּ אִתְּתָקַן בִּשְׁבָחָא יַתִּיר מֵאִינּוּן חַיֵּי, דְּעַד לָא קַבִּילוּ עוֹנְשָׁא.**

וְעַל דָּא כְּתִיב וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ, דַּיְיקָא, אִלֵּין אִינּוּן חַיִּין, וְאִקְרוּן מֵתִים. מָאי

לשון הקודש

אֶלָּא וַדַּאי כָּל דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בְּחָכְמָה נֶאֱמְרוּ, וְהָרֵי נִתְבָּאֵר. וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים, אִלּוּ לֹא כָתוּב יוֹתֵר, הָיִיתִי אוֹמֵר כָּךְ. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב שֶׁכְּבָר מֵתוּ, נִמְצָא דָּבָר אַחֵר בְּחָכְמָה. שֶׁכְּבָר מֵתוּ – זְמַן אַחֵר הִסְתַּלְּקוּ מֵהָעוֹלָם, וְהִתְתַּקְּנוּ בֶּעָפָר, (שֶׁהוּזְדַּמֵּן הַמְמֻנֶּה עָלָיו וּמֵת בְּחַיֵּי עוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּתְתַּקֵּן (שֶׁהוּזְדַּמֵּן עָלָיו וְשָׁב בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיִּתְתַּקֵּן בְּמָקוֹם שֶׁיִּשְׁלַם (הַמְמֻנֶּה עָלָיו וּמֵת בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִתְקַן בֶּעָפָר כְּדֵי שֶׁיִּתְתַּקֵּן בְּמָקוֹם שֶׁיִּשְׁלַם זְמַנּוֹ – מֵת הוּא וַדַּאי, זֶהוּ שֶׁבַח מִשְּׁאָר מֵתֵי הָעוֹלָם. אִם תֹּאמַר לֹא יִדּוֹן פַּעַם אַחֶרֶת בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, הֲרֵי כָּתוּב לֹא תָקוּם וְגוֹ') לְאַחַר שֶׁנִּשְׁלַם זְמַנּוֹ – מֵת, וַדַּאי הוּא שֶׁבַח מִשְּׁאָר מֵתֵי הָעוֹלָם. אִם תֹּאמַר לֹא יִדּוֹן פַּעַם אַחֶרֶת בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, שֶׁכָּתוּב לֹא תָקוּם פַּעֲמַיִם צָרָה) כָּל שֶׁכֵּן שֶׁזֶּה קִבֵּל עֹנֶשׁ פַּעַם וּפַעֲמַיִם, וְזֶה וַדַּאי מְקוֹמוֹ נִתְקַן בְּשֶׁבַח יוֹתֵר מֵאוֹתָם חַיִּים שֶׁעֲדַיִן לֹא קִבְּלוּ עֹנֶשׁם.

וְעַל זֶה כָּתוּב וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר

טַעְמָא אִקְרוּן מֵתִים, בְּגִין דְּהָא טָעֲמוּ טַעֲמָא דְמוֹתָא, וְאַף עַל גַּב דְּקַיְימֵי בְהַאי עָלְמָא, מֵתִים אִינּוּן, וּמִבֵּין מֵתַיָּיא אָהַדְּרוּ. וְעוֹד עַל עוֹבָדִין קַדְמָאִין קַיְימִין לְאַתְקְנָא, וְאִקְרוּן מֵתִים. מִן הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים, דְּעַד לָא טָעֲמוּ טַעֲמָא דְמוֹתָא, וְלָא קַבִּילוּ עוֹנְשַׁיְיהוּ, וְלָא יַדְעֵי אִי זַכָּאן בְּהַהוּא עָלְמָא וְאִי לָאו.

תָּא חֲזֵי, זַכָּאִין דְּזַכָּאן לְאִתְקַשְּׁרָא בִּצְרוֹרָא דְחַיֵּי, אִינּוּן זַכָּאִין לְמֵחֱמֵי בִּיקָרָא דְמַלְכָּא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְיָ וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ. וְאִינּוּן מָדוֹרֵהוֹן, יַתִּיר וְעִלָּאָה מִכָּל אִינּוּן מַלְאָכִין קַדִּישִׁין, וְכָל דַּרְגִּין דִּלְהוֹן. דְּהָא הַהוּא אַתְרָא (ס"א חֶדְוָה) עִלָּאָה, לָא זַכָּאִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין לְמֵחֱמֵי לֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ וְגוֹ'.

לשון הקודש

מֵתוּ, דַּוְקָא. אֵלֶּה אוֹתָם חַיִּים, וְנִקְרָאִים מֵתִים. מָה הַטַּעַם נִקְרָאִים מֵתִים? מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי טָעֲמוּ טַעַם הַמָּוֶת. וְאַף עַל גַּב שֶׁעוֹמְדִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, הֵם מֵתִים, וּמִבֵּין הַמֵּתִים חָזְרוּ, וְעוֹד עַל מַעֲשִׂים רִאשׁוֹנִים עוֹמְדִים לְתִקּוּן, וְנִקְרָאִים מֵתִים. מִן הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים – שֶׁעוֹד לֹא טָעֲמוּ טַעַם מָוֶת וְלֹא קִבְּלוּ עָנְשָׁם, וְלֹא יוֹדְעִים אִם זַכָּאִים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם וְאִם לֹא.

בֹּא וּרְאֵה, צַדִּיקִים שֶׁזּוֹכִים לְהִתְקַשֵּׁר בִּצְרוֹר הַחַיִּים, הֵם זַכָּאִים לִרְאוֹת בִּכְבוֹד הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ. וְאוֹתָם מְדוֹרֵיהֶם יוֹתֵר וְעֶלְיוֹן מִכָּל אוֹתָם מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים וְכָל דַּרְגּוֹתֵיהֶם. שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ מָקוֹם (חֶדְוָה) עֶלְיוֹן לֹא זוֹכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים לִרְאוֹתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ וְגוֹ'.

וְאִינּוּן דְּלָא זַכָּאן לְסַלְקָא כָּל כַּךְ כְּאִינּוּן, (ס״א דוּכְתָּא, אִית וכו׳) דּוּכְתָּיֵיא אִית לוֹן לְתַתָּא כְּפוּם אוֹרְחַיְיהוּ, וְאִלֵּין לָא זַכָּאן לְהַהוּא אֲתָר, וּלְמֵחֲמֵי כְּמָה דְחָמָאן אִינּוּן דִּלְעֵילָא, וְאִלֵּין קַיְימֵי בְּקִיּוּמָא דְעֵדֶן תַּתָּאָה וְלָא יַתִּיר. וְאִי תֵימָא מָאן עֵדֶן תַּתָּאָה. אֶלָּא דָא עֵדֶן דְּאִקְרֵי חָכְמָה תַּתָּאָה, וְדָא קַיְימָא עַל גַּן דִּבְאַרְעָא, וְאַשְׁגָּחוּתָא דְהַאי עֵדֶן עָלֵיהּ (וְלָא יַתִּיר), וְאִלֵּין קַיְימֵי בְּהַאי גַּן, וְאִתְהֲנוּן מֵעֵדֶן דָּא.

מָאי בֵּין עֵדֶן תַּתָּאָה לְעִלָּאָה. כִּיתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ, עֵדֶן תַּתָּאָה, אִקְרֵי עֶדְנָא נוּקְבָא. עֵדֶן עִלָּאָה, אִקְרֵי עֵדֶן דְּכַר, עָלֵיהּ כְּתִיב עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ. הַאי עֵדֶן תַּתָּאָה, אִקְרֵי גַּן לְעֵדֶן דִּלְעֵילָא, וְהַאי גַּן אִקְרֵי עֵדֶן, לְגַן דִּלְתַתָּא. וְאִלֵּין דְּמִשְׁתַּכְּחֵי בְגַן תַּתָּאָה, אִתְהֲנוּן מֵהַאי עֵדֶן דְּעָלַיְיהוּ, בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, וּבְכָל יַרְחָא וְיַרְחָא,

לשון הקודש

וְאוֹתָם שֶׁלֹּא זוֹכִים לַעֲלוֹת כָּל כָּךְ כְּאוֹתָם אֵלֶּה, (מָקוֹם יֵשׁ וְכוּ׳) מְקוֹמוֹת יֵשׁ לָהֶם לְמַטָּה כְּפִי דַּרְכֵּיהֶם, וְאֵלֶּה לֹא זוֹכִים לְאוֹתוֹ מָקוֹם וְלִרְאוֹת כְּפִי שֶׁרוֹאִים אֵלּוּ שֶׁלְּמַעְלָה, וְאֵלֶּה עוֹמְדִים בְּקִיּוּם שֶׁל עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן וְלֹא יוֹתֵר. וְאִם תֹּאמַר, מַה זֶּה עֵדֶן תַּחְתּוֹן? אֶלָּא זֶה עֵדֶן שֶׁנִּקְרָא חָכְמָה תַּחְתּוֹנָה, וְזֶה עוֹמֵד עַל גַּן שֶׁבָּאָרֶץ, וְהַשְׁגָּחַת עֵדֶן זֶה עָלָיו (וְלֹא יוֹתֵר), וְאֵלֶּה עוֹמְדִים בְּגַן זֶה וְנֶהֱנִים מֵעֵדֶן זֶה.

מַה בֵּין עֵדֶן תַּחְתּוֹן לָעֶלְיוֹן? (קהלת ב) כִּיתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ. עֵדֶן תַּחְתּוֹן נִקְרָא עֵדֶן נְקֵבָה, עֵדֶן עֶלְיוֹן נִקְרָא עֵדֶן זָכָר, עָלָיו כָּתוּב עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ. עֵדֶן תַּחְתּוֹן זֶה נִקְרָא גַּן לְעֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה, וְגַן זֶה נִקְרָא עֵדֶן לַגַּן שֶׁלְּמַטָּה. וְאֵלֶּה שֶׁנִּמְצָאִים בַּגַּן הַתַּחְתּוֹן נֶהֱנִים מֵהָעֵדֶן הַזֶּה שֶׁעֲלֵיהֶם בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת וּבְכָל

הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ.

וְעַל אִלֵּין אָמַר שְׁלֹמֹה, מִן הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים עֲדֶנָּה, דְּהָא אִלֵּין בְּדַרְגָּא עִלָּאָה יַתִּיר מִנַּיְיהוּ. מָאן אִינּוּן. אִינּוּן שֶׁכְּבָר מֵתוּ, וְקַבִּילוּ עוֹנְשָׁא תְּרֵי זִמְנֵי, וְאִלֵּין אִקְרוּן כֶּסֶף מְזוּקָק, דְּעָאל לְנוּרָא זִמְנִין וּתְרֵין, וְנָפִיק מִנֵּיהּ זוֹהֲמָא, וְאִתְבָּרַר וְאִתְנַקֵּי. (קהלת ד) וְטוֹב מִשְׁנֵיהֶם אֶת אֲשֶׁר עֲדֶן לֹא הָיָה. הַהוּא רוּחָא דְקָאִים לְעֵילָא, וְאִתְעַכָּב לְנַחְתָּא לְתַתָּא, דְּהַאי קָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ, וְלֵית לֵיהּ לְקַבְּלָא עוֹנְשָׁא, וְאִית לֵיהּ מְזוֹנָא מֵהַהוּא מְזוֹנָא (דף קפ"ג ע"א) עִלָּאָה דִּלְעֵילָא לְעֵילָא.

טַב מִכֻּלְּהוּ, מָאן דְּלָא אִתְפְּרַשׁ, וְלָא אִתְגַּלְיָיא, וְכָל מִלּוֹי בִּסְתִימָא אִינּוּן. דָּא הוּא זַכָּאָה חֲסִידָא, דְּנָטַר פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, וְקַיֵּים לוֹן, וְאִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא יְמָמָא וְלֵילֵי. דָּא אִתְאַחִיד וְאִתְחַנֵּי בְּדַרְגָּא

לשון הקודש

חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ.

וְעַל אֵלֶּה אָמַר שְׁלֹמֹה, מִן הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים עֲדֶנָּה. שֶׁהֲרֵי אֵלֶּה בְּדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה יוֹתֵר מֵהֶם. מִי אֵלּוּ? אֵלּוּ שֶׁכְּבָר מֵתוּ וְקִבְּלוּ עֹנֶשׁ פַּעֲמַיִם, וְאֵלֶּה נִקְרָאִים כֶּסֶף מְזֻקָּק, שֶׁנִּכְנָס לָאֵשׁ פַּעֲמַיִם וּשְׁנַיִם, וְיוֹצֵא מִמֶּנּוּ זֶהֲמָא, וְהִתְבָּרֵר וְהִתְנַקֵּה. וְטוֹב מִשְׁנֵיהֶם אֵת אֲשֶׁר עֲדֶן לֹא הָיָה – אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁעוֹמֶדֶת לְמַעְלָה וְהִתְעַכְּבָה לָרֶדֶת לְמַטָּה, שֶׁהֲרֵי עוֹמֵד בְּעָמְדוֹ וְאֵין לוֹ לְקַבֵּל עֹנֶשׁ, וְיֵשׁ לוֹ מָזוֹן מֵאוֹתוֹ מָזוֹן עֶלְיוֹן שֶׁלְּמַעְלָה לְמַעְלָה.

טוֹב מִכֻּלָּם מִי שֶׁלֹּא הִתְפָּרֵשׁ וְלֹא הִתְגַּלָּה וְכָל דְּבָרָיו בְּנִסְתָּר הֵם, זֶהוּ זַכַּאי חָסִיד שֶׁשָּׁמַר מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְקִיְּמָן, וְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יוֹמָם וָלַיְלָה. זֶה נֶאֱחָז וְנֶהֱנֶה בְּדַרְגָּה

עִלָּאָה עַל כָּל שְׁאַר בְּנֵי נָשָׁא, וְכֻלְּהוּ אִתְאַחֲדָן (ס"א אִתּוֹקְדָן) מֵחוּפָּה דְהַאי.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה יֵאָסֵף אַהֲרֹן אֶל עַמָּיו, אִתְחֲלָשׁ חֵילָא דִילֵיהּ, וְיָדַע דְּהָא אַתְּבַר דְּרוֹעָא יְמִינָא דִילֵיהּ, וְאִזְדַּעְזָעָא כָּל גּוּפֵיהּ, כֵּיוָן דְּאָמַר קַח אֶת אַהֲרֹן וְאֶת אֶלְעָזָר בְּנוֹ, אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֹשֶׁה, הָא דְרוֹעָא אַחֲרָא אוֹזִיפְנָא לָךְ (זְמִינִית לָךְ), וְהַפְשֵׁט אֶת אַהֲרֹן וְגוֹ', וְאַהֲרֹן יֵאָסֵף, הֵא אֶלְעָזָר יְהֵא לְגַבָּךְ, זִמְנָא (נ"א יְמִינָא) דָא תֵּחוֹת אֲבוֹי. וְעִם כָּל דָּא לָא אַשְׁלִים אֲתָר בְּהַהוּא זִמְנָא כַּאֲבוֹי, דְּהָא עֲנָנֵי יְקָר אִסְתְּלָקוּ, וְלָא אָהַדְּרוּ אֶלָּא בִּזְכוּתָא דְמֹשֶׁה, וְלָא בִּזְכוּתָא דְאֶלְעָזָר.

וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה וְגוֹ'. (במדבר כ) אֲמַאי לְעֵינֵי כָּל הָעֵדָה. אֶלָּא, בְּגִין דְּאַהֲרֹן הָוָה רְחִימָא דְעַמָּא, יַתִּיר מִכֹּלָּא, וְלָא יֵימְרוּן דְּהָא אִתְנְגִיד עַל יְדָא

לשון הקודש

עֶלְיוֹנָה עַל כָּל שְׁאָר בְּנֵי אָדָם, וְכֻלָּם נֶאֱחָזִים (נכ"ל) מֵחֻפָּתוֹ.

בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה יֵאָסֵף אַהֲרֹן אֶל עַמָּיו, נֶחֱלַשׁ כֹּחוֹ, וְיָדַע שֶׁנִּשְׁבְּרָה זְרוֹעוֹ הַיְמָנִית, וְהִזְדַּעְזַע כָּל גּוּפוֹ. כֵּיוָן שֶׁאָמַר קַח אֶת אַהֲרֹן וְאֶת אֶלְעָזָר בְּנוֹ, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מֹשֶׁה, הֲרֵי זְרוֹעַ אַחֶרֶת הִלְוֵיתִי לְךָ (זִמַּנְתִּי לְךָ), וְהַפְשֵׁט אֶת אַהֲרֹן וְגוֹ', וְאַהֲרֹן יֵאָסֵף, הֲרֵי אֶלְעָזָר יִהְיֶה אֶצְלְךָ בִּזְמַן (יְמִין) זֶה תַּחַת אָבִיו. וְעִם כָּל זֶה לֹא הִשְׁלִים מָקוֹם בְּאוֹתוֹ זְמַן כְּאָבִיו, שֶׁהֲרֵי עַנְנֵי הַכָּבוֹד הִסְתַּלְּקוּ, וְלֹא חָזְרוּ אֶלָּא בִּזְכוּת מֹשֶׁה, וְלֹא בִּזְכוּת אֶלְעָזָר.

וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה וְגוֹ'. לָמָּה לְעֵינֵי כָּל הָעֵדָה? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁאַהֲרֹן הָיָה אֲהוּב הָעָם יוֹתֵר מֵהַכֹּל, וְלֹא יֹאמְרוּ שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי

דְמשֶׁה. וּמשֶׁה מָשִׁיךְ לְאַהֲרֹן בְּמִלִּין, עַד דְּסָלִיקוּ לְטוּרָא, וְכָל יִשְׂרָאֵל הֲווֹ חָמָאן, בְּשַׁעֲתָא דְאַפְּשִׁיט משֶׁה לְבוּשֵׁי דְאַהֲרֹן, וְאַלְבִּישׁ לוֹן לְאֶלְעָזָר.

מָאי טַעֲמָא משֶׁה (נ"א וּלְאַהֲרֹן). אֶלָּא משֶׁה אַלְבִּשִׁינוּן לְאַהֲרֹן כַּד סָלִיק לְכַהֲנָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיַּלְבֵּשׁ משֶׁה אֶת אַהֲרֹן אֶת בְּגָדָיו, וּכְתִיב (ויקרא ח) וַיַּלְבֵּשׁ אוֹתוֹ אֶת הַמְּעִיל. הַשְׁתָּא. משֶׁה אַעְדֵּי מִנֵּיהּ, מַה דְיָהַב לֵיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעְדֵּי מִנֵּיהּ, מַה דְיָהַב לֵיהּ. וְתַרְוַוּיְיהוּ אַפְּשִׁיטוּ לֵיהּ לְאַהֲרֹן מִכֹּלָּא, וּמשֶׁה אַעְדֵּי לְבַר, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגוֹ. וְעַד דְאַעְדֵּי משֶׁה, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אַעְדֵּי, זַכָּאָה חוּלָקָא דְמשֶׁה.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְצַדִּיקַיָּיא, דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרֵיהוֹן. אַתְקִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַהֲרֹן, עַרְסָא וּמְנַרְתָּא דְדַהֲבָא דְנַהֲרָא. וּמִדִּידֵיהּ נָטִיל,

לשון הקודש

משֶׁה. ומשֶׁה מָשַׁךְ לְאַהֲרֹן בִּדְבָרִים עַד שֶׁעָלוּ לָהָר, וְכָל יִשְׂרָאֵל הָיוּ רוֹאִים בְּשָׁעָה שֶׁהִפְשִׁיט משֶׁה לְבוּשֵׁי אַהֲרֹן וְהִלְבִּישָׁם לְאֶלְעָזָר.

מָה הַטַּעַם משֶׁה (וּלְאַהֲרֹן)? אֶלָּא משֶׁה הִלְבִּישָׁם אֶת אַהֲרֹן בְּשֶׁעָלָה לַכְּהֻנָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּלְבֵּשׁ משֶׁה אֶת אַהֲרֹן אֶת בְּגָדָיו, וְכָתוּב (ויקרא ח) וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ אֶת הַמְּעִיל. כָּעֵת משֶׁה הוֹרִיד מִמֶּנּוּ מַה שֶּׁנָּתַן לוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹרִיד מִמֶּנּוּ מַה שֶּׁנָּתַן לוֹ, וּשְׁנֵיהֶם הִפְשִׁיטוּ אֶת אַהֲרֹן מֵהַכֹּל, וּמשֶׁה הוֹרִיד מִבַּחוּץ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִבִּפְנִים. וְעַד שֶׁמשֶׁה הוֹרִיד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא הוֹרִיד. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל משֶׁה.

אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בִּכְבוֹדָם. הִתְקִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַהֲרֹן מִטָּה וּמְנוֹרַת זָהָב שֶׁמְּאִירָה.

מֵהַהוּא מְנַרְתָּא דְּהַוָּה דָּלִיק בְּכָל יוֹמָא תְּרֵי זִמְנֵי וְאַסְתִּים פּוּם מְעַרְתָּא וְנַחְתּוּ.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, פּוּם מְעַרְתָּא הָוָה פְּתִיחָא, דְּכָל יִשְׂרָאֵל הֲווֹ חָמָאן לְאַהֲרֹן שָׁכִיב, וּבוּצִינָא דִּמְנַרְתָּא דָּלִיק קַמֵּיהּ, וְעַרְסֵיהּ נָפִיק וְעָיִיל, וַעֲנָנָא חַד קָאִים עָלֵיהּ. וּכְדֵין יָדְעוּ יִשְׂרָאֵל דְּהָא אַהֲרֹן מִית. וְחָמוּ דְּהָא אִסְתְּלָקוּ עֲנָנֵי כָבוֹד, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיִּרְאוּ כָל הָעֵדָה כִּי גָוַע אַהֲרֹן וְגוֹ', וְהָא אוּקְמוּהָ. וְעַל דָּא בָּכוּ לְאַהֲרֹן כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל, גּוּבְרִין וְנָשִׁין וְטַף, דְּהָא רְחִימָא מִכֻּלְּהוּ הָוָה.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הֲנֵי תְּלָתָא אָחִין עִלָּאִין קַדִּישִׁין, אֲמַאי לָא אִתְקְבָרוּ בְּאַתָּר חַד, וְשַׁיְיפִין אִתְבַּדְּרוּ, חַד הָכָא, וְחַד הָכָא, וְחַד בְּאַתָּר אַחֲרָא. אֶלָּא אִית דְּאַמְרֵי, בַּאֲתָר דְּבָעָאן יִשְׂרָאֵל לְאִסְתַּכְּנָא בֵּיהּ, מִית כָּל חַד וְחַד, בְּגִין לְאַגְּנָא עָלַיְיהוּ,

לשון הקודש

וּמִשֶּׁלּוֹ לָקַח, מֵאוֹתָהּ מְנוֹרָה שֶׁהִדְלִיק בְּכָל יוֹם פַּעֲמַיִם, וְנִסְתַּם פִּי הַמְּעָרָה וְיָרְדוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, פִּי הַמְּעָרָה הָיָה פָּתוּחַ, שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל רָאוּ אֶת אַהֲרֹן שׁוֹכֵב וְנֵר הַמְּנוֹרָה דּוֹלֵק לְפָנָיו, וּמִטָּתוֹ יוֹצֵאת וְנִכְנֶסֶת, וְעָנָן אֶחָד עוֹמֵד עָלָיו. וְאָז יָדְעוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֲרֵי מֵת אַהֲרֹן, וְרָאוּ שֶׁהֲרֵי הִסְתַּלְּקוּ עַנְנֵי הַכָּבוֹד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּרְאוּ כָל הָעֵדָה כִּי גָוַע אַהֲרֹן וְגוֹ', וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וְעַל זֶה בָּכוּ לְאַהֲרֹן כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל, גְּבָרִים וְנָשִׁים וָטַף, שֶׁהֲרֵי אָהוּב מִכֻּלָּם הָיָה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, שְׁלֹשֶׁת אַחִים עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים אֵלּוּ לָמָּה לֹא נִקְבְּרוּ בְּמָקוֹם אֶחָד, וְהָאֵיבָרִים הִתְפַּזְּרוּ, אֶחָד כָּאן וְאֶחָד כָּאן וְאֶחָד בְּמָקוֹם אַחֵר? אֶלָּא יֵשׁ אוֹמְרִים, בְּמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְהִסְתַּכֵּן בּוֹ, מֵת

וְאִשְׁתֵּזְבוּן, אֲבָל כָּל חַד וְחַד מִית כִּדְקָא חָזֵי עָלַיְיהוּ. מִרְיָם בְּקָדֵשׁ, בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם. אַהֲרֹן לִסְטַר יְמִינָא. מֹשֶׁה כַּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. אָחִיד הַהוּא טוּרָא לְטוּרָא דְאַהֲרֹן, וְכָנִיש לִקְבוּרָתָא דְמִרְיָם לְגַבֵּי הַהוּא טוּרָא, אָחִיד לִתְרֵי סִטְרֵי. וְעַל דָּא אִתְקְרֵי הַר הָעֲבָרִים, דִּתְרֵי סִטְרֵי טוּרָא דִמְעַבְרֵי, וְאָחִיד לְסִטְרָא דָא וּלְסִטְרָא דָא.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְצַדִּיקַיָּיא בְעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. וְאַף עַל גַּב דְאִינּוּן בַּאֲתָר אַחֲרָא, בְעָלְמָא אַחֲרָא עִלָּאָה, זְכוּתְהוֹן קַיְימָא בְעָלְמָא דָא, לְדָרֵי דָרִין. וּבְשַׁעֲתָא דְיִשְׂרָאֵל תַּיְיבִין בְּתִיּוּבְתָּא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּגְזֵירָה אִתְגְּזַר עָלַיְיהוּ, כְּדֵין קָאֵרֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצַדִּיקַיָּיא דְקַיְימֵי קַמֵּיהּ לְעֵילָא, וְאוֹדַע לוֹן, וְאִינּוּן מְבַטְּלֵי הַהִיא גְזֵרָה, וְחָיֵים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְעָלַיְיהוּ כְּתִיב (ישעיה נח) וְנָחֲךָ יְיָ תָּמִיד וְגוֹ'.

לשון הקודש

כָּל אֶחָד וְאֶחָד, בִּשְׁבִיל לְהָגֵן עֲלֵיהֶם, וְנִצְּלוּ. אֲבָל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵת כָּרָאוּי עֲלֵיהֶם. מִרְיָם בְּקֹדֶשׁ, בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם. אַהֲרֹן לְצַד יָמִין. מֹשֶׁה כָּרָאוּי לוֹ. אָחַז אוֹתוֹ הַר לְהַר אַהֲרֹן, וְכָנַס לִקְבוּרַת מִרְיָם לְגַבֵּי אוֹתוֹ הָהָר, אָחַז לִשְׁנֵי צְדָדִים. וְעַל זֶה נִקְרָא (דברים לב) הַר הָעֲבָרִים, שֶׁשְּׁנֵי צִדֵּי הָהָר שֶׁעוֹבְרִים, וְאָחַז לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה.

אַשְׁרֵי חֵלֶק הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּעוֹלָם אַחֵר עֶלְיוֹן, זְכוּתָם עוֹמֶדֶת בָּעוֹלָם הַזֶּה לְדוֹרֵי דוֹרוֹת. וּבְשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּגְזֵרָה נִגְזֶרֶת עֲלֵיהֶם, אָז קוֹרֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַצַּדִּיקִים

וַיְדַבֵּר הָעָם בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה וְגוֹ'. (במדבר כא) **פַּרְשְׁתָּא דָא, בַּאֲתָר אַחֲרָא אִסְתָּלִיק, עִם אִינּוּן מֵי מְרִיבָה דְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן.**

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (אסתר ה) **וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי** (דף קפ"ג ע"ב) **וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת וְגוֹ'. מְגִלַּת אֶסְתֵּר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמְרָה, וּבְגִין כַּךְ כְּתוּבָה בֵּין הַכְּתוּבִים. וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, דְּאִתְחֲלָשׁ חֵילָא דְגוּפָא, וְהָא קַיְּימָא בְרוּחָא בְּלָא גוּפָא, כְּדֵין וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת. מָאי מַלְכוּת. אִי תֵּימָא בִּלְבוּשֵׁי יְקָר וְאַרְגְּוָונָא, הָא לָאו הָכִי אִקְרֵי. אֶלָּא וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת, דְּאִתְלַבְּשַׁת בְּמַלְכוּת עִלָּאָה קַדִּישָׁא, וַדַּאי לָבְשָׁה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. מָאי טַעֲמָא זָכְתָה לְהַאי אֲתָר. בְּגִין דְּנַטְרָא פּוּמָהּ דְּלָא לְחַוָּואָה מִדִּי. הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (אסתר ב) **אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת מוֹלַדְתָּהּ. וְאוֹלִיפְנָא כָּל מָאן דְּנָטִיר**

לשון הקודש

שֶׁעוֹמְדִים לְפָנָיו לְמַעְלָה וּמוֹדִיעַ לָהֶם, וְהֵם מְבַטְּלִים אוֹתָהּ גְּזֵרָה, וְחָס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יִשְׂרָאֵל. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים, שֶׁעֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה נח) וְנָחֲךָ ה' תָּמִיד וְגוֹ'.

וַיְדַבֵּר הָעָם בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה וְגוֹ'. פָּרָשָׁה זוֹ בִּמְקוֹם אַחֵר עָלְתָה עִם אוֹתָם מֵי מְרִיבָה שֶׁל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן.

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (אסתר ה) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת וְגוֹ'. מְגִלַּת אֶסְתֵּר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמְרָה, וּמִשּׁוּם זֶה כְּתוּבָה בֵּין הַכְּתוּבִים. וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁנֶּחֱלַשׁ כֹּחַ הַגּוּף, וַהֲרֵי קַיָּם בְּרוּחַ בְּלֹא גּוּף, אָז – וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת. אֵיזוֹ מַלְכוּת? אִם תֹּאמַר בִּלְבוּשׁ כָּבוֹד וְאַרְגָּמָן, הֲרֵי לֹא כָּךְ נִקְרָא. אֶלָּא וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת, שֶׁהִתְלַבְּשָׁה בְּמַלְכוּת עֶלְיוֹנָה קְדוֹשָׁה, וַדַּאי לָבְשָׁה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

מָה הַטַּעַם זָכְתָה לְמָקוֹם זֶה? מִשּׁוּם שֶׁשָּׁמְרָה פִּיהָ שֶׁלֹּא לְהַרְאוֹת דָּבָר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (אסתר ב) אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת מוֹלַדְתָּהּ. וְלָמַדְנוּ, כָּל מִי

פּוּמֵיהּ וְלִישָׁנֵיהּ, זָכֵי לְאִתְלַבְּשָׁא בְּרוּחַ דְּקוּדְשָׁא. וְכָל מָאן דְּסָטֵי פּוּמֵיהּ לְמִלָּה בִישָׁא, הָא וַדָּאי הַהוּא מִלָּה בִישָׁא עָלֵיהּ. (ס"א וְאִי לָאו), וְאִי תֵימָא הָא נְגָעִים, אוֹ צָרַעַת, דְּמוֹקְדָן כְּחִוְיָא עָלֵיהּ, וְהָא אוּקְמוּהָ.

וַיְדַבֵּר הָעָם בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה. דְּאָמְרוּ מִלָּה בִישָׁא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּכְתַרְגּוּמוֹ. וְעִם מֹשֶׁה נָצוּ. לָמָּה הֶעֱלִיתוּנוּ, שֶׁוּוּ כָּל אַפַּיָּא שַׁוְוָיָן כְּגִין כָּךְ אִזְדְּמַן לְגַבַּיְיהוּ חִוְוָיָן, דְּמוֹקְדָן לוֹן כְּאֶשָּׁא, וְעַיְיל אֶשָּׁא לְמֵעַיְיהוּ וְנַפְּלִין מֵתִין, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר וַיְשַׁלַּח יְיָ בָּעָם אֵת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, חִוְוָיָן הֲווֹ אַתְיָין, מְלַחֲשָׁן בְּפוּמַיְיהוּ, וְנַשְׁכִין וּמֵתִין. מָאי מְלַחֲשָׁן. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (קהלת י) אִם יִשּׁוֹךְ הַנָּחָשׁ בְּלוֹא לָחַשׁ. אֶשָּׁא הֲווֹ מְלַהֲטָן בְּפוּמַיְיהוּ, וְנַשְׁכִן, וְשַׁדְיָין אֶשָּׁא בְּהוּ, וְאִתּוֹקְדָאן מֵעַיְיהוּ וּמֵתִין וְהָא מִלִּין אִלֵּין אִסְתְּלָקוּ לַאֲתָר אַחֲרָא.

לשון הקודש

שֶׁשּׁוֹמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ, זוֹכֶה לְהִתְלַבֵּשׁ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְכָל מִי שֶׁסּוֹטֶה פִּיו לְדָבָר רָע, הֲרֵי וַדַּאי אתו דָּבָר רָע עָלָיו. (וְאִם לֹא) הֲרֵי נְגָעִים אוֹ צָרַעַת שֶׁשּׁוֹרְפִים כְּנָחָשׁ עָלָיו, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ.

וַיְדַבֵּר הָעָם בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה, שֶׁאָמְרוּ דָּבָר רָע בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וּכְתַרְגּוּמוֹ – וְעִם מֹשֶׁה נָצוּ. לָמָּה הֶעֱלִיתָנוּ, שָׂמוּ כָּל הַפָּנִים שָׁווֹת, בִּגְלַל זֶה הִזְדַּמְּנוּ לָהֶם נְחָשִׁים, שֶׁשּׁוֹרְפִים אוֹתָם כָּאֵשׁ וּמַכְנִיסִים אֵשׁ לְמֵעֵיהֶם וְנוֹפְלִים מֵתִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְשַׁלַּח ה' בָּעָם אֵת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, נְחָשִׁים הָיוּ בָּאִים, מְלַחֲשִׁים בְּפִיהֶם, וְנוֹשְׁכִים וּמֵתִים. מַה מְלַחֲשִׁים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת י) אִם יִשֹּׁךְ הַנָּחָשׁ בְּלוֹא לָחַשׁ. אֵשׁ הָיוּ מְלַהֲטִים בְּפִיהֶם, וְנוֹשְׁכִים וְזוֹרְקִים בָּהֶם אֵשׁ, וּמְעֵיהֶם יוֹקְדִים וּמֵתִים. וַהֲרֵי

וּמִשָּׁם בְּאֵרָה הִוא הַבְּאֵר. (במדבר כא) מָאי שְׁנָא דְּהָכָא בְּאֵרָה, וּלְבָתַר בְּאֵר. אֶלָּא בְּאֵרָה, לְבָתָר דְּמִתְכַּנְּשֵׁי מַיָּא לְגוֹ יַמָּא, וְנַחְתֵּי לְתַתָּא. בְּאֵר, בְּשַׁעֲתָא דְּיִצְחָק מַלְיָיא לֵיהּ. הִיא הַבְּאֵר, הוּא כְּתִיב וְרָזָא דָא, כְּמָה דִּכְתִיב, (במדבר יח) וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, בְּכָל אֲתָר הוּא, וְקָרֵינָן הִיא, דְּכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא. וּכְלָלָא עִלָּאָה, ה' נוּקְבָא, ו' דְּכַר, א' כְּלָלָא דְּכוֹלָא. דְּהָא א' בִּשְׁלִימוּ שַׁרְיָא. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, אַף עַל גַּב דְּאִינּוּן לְתַתָּא, אִינּוּן אֲחִידָן בִּכְלָלָא עִלָּאָה דְּכוֹלָא, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב (תהלים ק) הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ, בְּאָלֶף כְּתִיב. כְּלָלָא דְּו"ה וְא' דְּכָלִיל כּוֹלָא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, רוּחַ דְּמַיָּא, דָּא הוּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, דְּנָשַׁב בְּקַדְמִיתָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שיר השירים ד)

לשון הקודש

דְּבָרִים אֵלּוּ עָלוּ לְמָקוֹם אַחֵר.

וּמִשָּׁם בְּאֵרָה הִוא הַבְּאֵר. מַה שּׁוֹנֶה שֶׁכָּאן בְּאֵרָה וְאַחַר כָּךְ בְּאֵר? אֶלָּא בְּאֵרָה, לְאַחַר שֶׁמִּתְכַּנְּסִים הַמַּיִם לְתוֹךְ הַיָּם וְיוֹרְדִים לְמַטָּה. בְּאֵר, בְּשָׁעָה שֶׁיִּצְחָק מְמַלֵּא אוֹתָם. הִוא הַבְּאֵר, הוּא כָּתוּב, וְסוֹד זֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (במדבר יח) וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, בְּכָל מָקוֹם הוּא, וְקוֹרְאִים הִיא – זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד. וּכְלָל עֶלְיוֹן – ה' נְקֵבָה, ו' זָכָר, א' כְּלַל הַכֹּל, שֶׁהֲרֵי א' בִּשְׁלֵמוּת שׁוֹרָה. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל. אַף עַל גַּב שֶׁהֵם לְמַטָּה, הֵם אֲחוּזִים בַּכְּלָל הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַכֹּל, וּמִשּׁוּם זֶה כָּתוּב (תהלים ק) הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ, בְּאָלֶף כָּתוּב. כְּלַל שֶׁל ו"ה, וְא' שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, רוּחַ הַמַּיִם זוֹהִי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּשְׁבָּה בַּהַתְחָלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ד) הָפִיחִי גַנִּי. אַחַר כָּךְ נוֹזְלִים מַיִם לְמַלֵּא אוֹתָהּ

הָפִיחִי גַּנִּי, לְבָתָר נַזְלִין מַיָּא לְמַלְיָא לָהּ, (כֹּלָּא) הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קמז) יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְּלוּ מָיִם. יַשֵּׁב רוּחוֹ בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר יִזְּלוּ מָיִם. וְעַד לָא נָשִׁיב הַאי רוּחָא, לָא נַזְלִין מַיָּא. מָאי קָא מַשְׁמַע לָן, מַשְׁמַע דְּבָעֵי בְּכֹלָּא לְאַתְעָרָא מִלָּה, בְּעוֹבָדָא אוֹ בְּמִלָּה, אוֹ לְאִתְחַזָּאָה כְּחֵיזוּ דְּעוֹבָדָא. וְהָכָא, עַד דְּרוּחָא לָא נָשִׁיב, לָא נַזְלִין מַיָּא לְגַבֵּיהּ דְּהַהוּא רוּחַ.

הוּא הַבְּאֵר, הִיא הַבְּאֵר קָרֵינָן, מָאי שְׁנָא בְּקַדְמִיתָא בְּאֵרָה, וְהַשְׁתָּא בְּאֵר, אֶלָּא בְּקַדְמִיתָא נוּקְבָא בִּלְחוֹדָהָא, וְהַשְׁתָּא דְקָאָמַר הוּא, כְּלָלָא דְּדָכַר וְנוּקְבָא, אִקְרֵי בְּאֵר. וּבַאֲתָר דְּאִשְׁתְּכַח דְּכַר, אֲפִילוּ (מְאָה) מִלָּה נוּקְבָא, דְּכַר קָרֵינָן לְכֹלָּא.

אֲשֶׁר אָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה אֱסוֹף אֶת הָעָם, בְּגִין דְּהַאי בְּאֵר לָא אַעְדֵּי (בְּאֵר) מִנַּיְיהוּ. וְאִי תֵּימָא, הֵיךְ יַכְלִין לְשַׁאֲבָא מִנֵּיהּ כֹּלָּא, אֶלָּא אִיהוּ נָפִיק לִתְלֵיסַר

לשון הקודש

(כֹּלָּה), זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קמז) יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְּלוּ מָיִם. יַשֵּׁב רוּחוֹ בַּהַתְחָלָה, וְאַחַר כָּךְ יִזְּלוּ מָיִם. וְעַד שֶׁלֹּא נוֹשֶׁבֶת רוּחַ זוֹ, לֹא נוֹזְלִים מַיִם. מַה בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ? מַשְׁמִיעַ שֶׁצָּרִיךְ בַּכֹּל לְעוֹרֵר הַדָּבָר, בְּמַעֲשֶׂה אוֹ בְדָבָר, אוֹ לְהַרְאוֹת כְּמַרְאֵה הַמַּעֲשֶׂה. וְכָאן, עַד שֶׁרוּחַ לֹא נוֹשֶׁבֶת, לֹא נוֹזְלִים אֵלֶיהָ מַיִם לְגַבֵּי אוֹתָהּ הָרוּחַ.

הוּא הַבְּאֵר, קוֹרְאִים הִיא הַבְּאֵר. מַה שּׁוֹנָה שֶׁבַּהַתְחָלָה בְּאֵרָה וְכָאן בְּאֵר? אֶלָּא בַּהַתְחָלָה נְקֵבָה לְבַדָּהּ, וְכָעֵת שֶׁאָמַר הוּא – כְּלָל שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה – נִקְרָא בְּאֵר. וּבְמָקוֹם שֶׁנִּמְצָא זָכָר, אֲפִלּוּ (מֵאָה) מִלָּה נְקֵבָה, נִקְרָא זָכָר לַכֹּל.

אֲשֶׁר אָמַר ה' לְמֹשֶׁה אֱסוֹף אֶת הָעָם, מִשּׁוּם שֶׁבְּאֵר זוֹ לֹא זָזָה (בְּאֵר) מֵהֶם. וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ יָכְלוּ לִשְׁאֹב מִמֶּנָּה כֻּלָּם? אֶלָּא הוּא מוֹצִיא

נַחֲלִין, וּנְבִיעַ אִתְמְלֵי וְנָפִיק לְכָל סִטְרִין, וּכְדֵין הֲווֹ יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעֲתָא דְשָׁאֲרָן וּבַעְיָין מַיָּא, קַיְימִין עָלֵיהּ, וְאַמְרֵי שִׁירָתָא. וּמַה אַמְרֵי, עֲלִי בְּאֵר. סַלְקִי מֵימַיְךָ, לְאַנְפָּקָא מַיִין לְכֹלָּא, וּלְאִתְשָׁקָאָה מִנָּךְ. וְכֵן אַמְרֵי תּוּשְׁבַּחְתָּא דְהַאי בְּאֵר, בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים וְגוֹ'. מִלָּה קְשׁוֹט הֲווֹ אַמְרֵי, וְכַךְ הוּא.

מֵהָכָא אוֹלִיפְנָא (נ"א תָּא חֲזֵי), כָּל מָאן דְּבָעֵי לְאַתְעָרָא מִלִּין דִּלְעֵילָא, בֵּין בְּעוֹבָדָא בֵּין בְּמִלָּה. אִי הַהוּא עוֹבָדָא, אוֹ הַהוּא מִלָּה, לָא אִתְעָבִיד כִּדְקָא יָאוּת, לָא אִתְעַר מִדִּי. כָּל בְּנֵי עָלְמָא אַזְלִין לְבֵי כְנִישְׁתָּא לְאַתְעָרָא מִלָּה דִּלְעֵילָא, אֲבָל זְעִירִין אִינּוּן דְּיַדְעִין לְאַתְעָרָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרִיב לְכֹלָּא דְיַדְעֵי לְמִקְרֵי לֵיהּ וּלְאַתְעָרָא מִלָּה כִּדְקָא יָאוּת, אֲבָל אִי לָא יַדְעֵי לְמִקְרֵי לֵיהּ, לָאו אִיהוּ קָרִיב, דִּכְתִיב קָרוֹב יְיָ לְכָל קוֹרְאָיו וְגוֹ'. מָאי בֶּאֱמֶת. דְּיַדְעֵי (תהלים קמה)

לשון הקודש

לִשְׁלֹשָׁה עָשָׂר נְחָלִים, וְהַמַּעְיָן מִתְמַלֵּא וְיוֹצֵא לְכָל הַצְּדָדִים, וְאָז הָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁעָה שֶׁחוֹנִים וְרוֹצִים מַיִם, עוֹמְדִים עָלֶיהָ וְאוֹמְרִים שִׁירָה. וּמָה אוֹמְרִים? עֲלִי בְּאֵר. הַעֲלִי מֵימַיִךְ לְהוֹצִיא מַיִם לַכֹּל וְלִהְיוֹת מֻשְׁקִים מִמֵּךְ. וְכֵן אוֹמְרִים שֶׁבַח שֶׁל בְּאֵר זֹאת, בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים וְגוֹ'.

דְּבַר אֱמֶת הָיוּ אוֹמְרִים, וְכָךְ הוּא.

מִכָּאן לָמַדְנוּ (בא ראה), כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְעוֹרֵר דְּבָרִים שֶׁל מַעְלָה, בֵּין בְּמַעֲשֶׂה בֵּין בְּדִבּוּר – אִם אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה אוֹ אוֹתוֹ דִּבּוּר לֹא נַעֲשֶׂה כָּרָאוּי, לֹא מְעוֹרֵר דָּבָר. כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם הוֹלְכִים לְעוֹרֵר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת דָּבָר שֶׁלְּמַעְלָה, אֲבָל מְעַטִּים אֵלּוּ שֶׁיּוֹדְעִים לְעוֹרֵר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרוֹב לְכָל הַיּוֹדְעִים לִקְרֹא לוֹ וּלְעוֹרֵר הַדָּבָר כָּרָאוּי. אֲבָל אִם לֹא יוֹדְעִים לִקְרֹא לוֹ, הוּא אֵינוֹ קָרוֹב, שֶׁכָּתוּב (שם קמה)

לְאַתְעָרָא מִלָּה דִּקְשׁוֹט כִּדְקָא יָאוּת, וְכֵן בְּכֹלָּא.

אוֹף הָכָא, הֲווֹ אַמְרֵי יִשְׂרָאֵל הֲנֵי מִלִּין, מִלִּין דִּקְשׁוֹט, בְּגִין לְאַתְעָרָא (דף קפ"ד ע"א) לְהַאי בֵּירָא, וּלְאַשְׁקָאָה לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, וְעַד דְּאַמְרֵי הֲנֵי מִלֵּי לָא אִתְעַר. וְכֵן אֲפִילוּ בְּאִינּוּן חֲרָשֵׁי עָלְמָא, דְּמִשְׁתַּמְּשֵׁי בְּזִינִין בִּישִׁין, עַד דְּעַבְדֵּי עוֹבָדוֹי דִּקְשׁוֹט לְגַבַּיְיהוּ, אִי לָא אָמְרוּ מִלֵּי דִּקְשׁוֹט, בְּגִין לְאַמְשָׁכָא לוֹן בְּהָנֵי גַּוְונֵי דְּבַעְיָין, לָא מִתְעָרִין לְגַבַּיְיהוּ, וַאֲפִילוּ דְּצַוְוחֵי כָּל יוֹמָא בְּמִלִּין אַחֲרָנִין, אוֹ בְּעוֹבָדָא אַחֲרָא, לָא מַשְׁכִּין לוֹן לְגַבַּיְיהוּ לְעָלְמִין, וְלָא מִתְעָרִין לָקָבְלַיְיהוּ.

תָּא חָזֵי, כְּתִיב, (מלכים א יח) וַיִּקְרְאוּ בְשֵׁם הַבַּעַל וְגוֹ'. מָאי טַעֲמָא. חַד דְּלָאו רְשׁוּ בְּהַהוּא בַּעַל בְּהַאי. וְעוֹד דְּמִלִּין לָא מִתְכַּשְּׁרָן בֵּינַיְיהוּ, וְאַנְשֵׁי לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִנְּהוֹן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (מלכים א יח) וְאַתָּה

לשון הקודש

קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו וְגוֹ'. מַה זֶּה בֶּאֱמֶת? שֶׁיּוֹדְעִים לְעוֹרֵר דְּבַר אֱמֶת כָּרָאוּי, וְכֵן בַּכֹּל. **גַּם** כָּאן הָיוּ יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים דִּבּוּרִים אֵלֶּה, דִּבְרֵי אֱמֶת, כְּדֵי לְעוֹרֵר בְּאֵר הַזֹּאת וּלְהַשְׁקוֹתָם לְיִשְׂרָאֵל, וְעַד שֶׁאוֹמְרִים מִלִּים אֵלּוּ, לֹא מִתְעוֹרֶרֶת. וְכֵן אֲפִלּוּ בְּאוֹתָם מְכַשְּׁפֵי הָעוֹלָם שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁים בְּמִינִים רָעִים, עַד שֶׁעוֹשִׂים מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל אֱמֶת אֲלֵיהֶם – אִם לֹא אוֹמְרִים דִּבְרֵי אֱמֶת בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ אוֹתָם בִּגְוָנִים אֵלּוּ שֶׁרוֹצִים, לֹא מִתְעוֹרְרִים לְגַבֵּיהֶם. וַאֲפִלּוּ שֶׁצּוֹוְחִים כָּל הַיּוֹם בִּדְבָרִים אֲחֵרִים אוֹ בְּמַעֲשֶׂה אַחֵר, לֹא מוֹשְׁכִים אוֹתָם אֲלֵיהֶם לְעוֹלָמִים וְלֹא מִתְעוֹרְרִים אֲלֵיהֶם.

בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב (מלכים-א יח) וַיִּקְרְאוּ בְשֵׁם הַבַּעַל וְגוֹ'. מָה הַטַּעַם? אֶחָד, שֶׁאֵין רְשׁוּת בְּאוֹתוֹ בַּעַל בָּזֶה. וְעוֹד, שֶׁהַדְּבָרִים לֹא מֻכְשָׁרִים בֵּינֵיהֶם, וְהִשְׁכִּיחָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וְאַתָּה הֲסִבּוֹתָ אֶת

הַסִּבּוֹתָ אֶת לִבָּם אֲחֹרַנִּית. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּיַדְעֵי לְמִקְרֵי לְמָארֵיהוֹן כִּדְקָא יָאוּת.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָכָא בָּעֵינָא לְגַלָּאָה מִלָּה. תָּא חֲזֵי, כָּל מָאן דְּיָדַע לְסַדְּרָא עוֹבָדָא כִּדְקָא יָאוּת, וּלְסַדְּרָא מִלִּין כִּדְקָא יָאוּת, הָא וַדָּאי מַתְעֲרֵי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאַמְשָׁכָא מִלִּין עִלָּאִין דְּמִתְכַּשְּׁרָן. (ס"א וְאִי לָא, לָא אִתְכְּשַׁר לְגַבַּיְיהוּ). וְלָא אִכְשַׁר לְגַבַּיְיהוּ אִי הָכִי כָּל עָלְמָא יַדְעֵי לְסַדְּרָא עוֹבָדָא, וּלְסַדְּרָא מִלִּין, מָאי חָשִׁיבוּ דִלְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּיַדְעֵי עִקָּרָא דְמִלָּה וְעוֹבָדָא, וַיַּדְעֵי לְכַוְּנָא לִבָּא וּרְעוּתָא, יַתִּיר מֵאִלֵּין אַחֲרָנִין, דְּלָא יַדְעֵי כָּל כַּךְ.

אֶלָּא אִלֵּין דְּלָא יַדְעֵי עִקָּרָא דְעוֹבָדָא כּוּלֵּי הַאי, אֶלָּא סִדּוּרָא בְּעָלְמָא וְלָא יַתִּיר, מַשְׁכִּין עָלַיְיהוּ מְשִׁיכוּ דְּבָתַר כַּתְפּוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא טָס בַּאֲוִירָא דִּשְׁגִיחוּ אִקְרֵי.

לשון הקודש

לִבָּם אֲחֹרַנִּית. אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים לִקְרֹא לְרִבּוֹנָם כָּרָאוּי.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּאן צָרִיךְ לְגַלּוֹת דָּבָר. בֹּא וּרְאֵה, כָּל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְסַדֵּר מַעֲשֶׂה כָּרָאוּי וּלְסַדֵּר דְּבָרִים כָּרָאוּי, זֶה בְּוַדַּאי מְעוֹרֵר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַמְשִׁיךְ דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁמֻּכְשָׁרִים. (וְאִם לֹא, לֹא יֻכְשַׁר לָהֶם). וְלֹא הֻכְשַׁר לָהֶם. אִם כָּךְ, כָּל הָעוֹלָם יוֹדְעִים לְסַדֵּר מַעֲשֶׂה וּלְסַדֵּר דְּבָרִים, מַה חֲשִׁיבוּת הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים עִקַּר הַדָּבָר וְהַמַּעֲשֶׂה, וְיוֹדְעִים לְכַוֵּן לֵב וְרָצוֹן יוֹתֵר מֵאֵלּוּ הָאֲחֵרִים שֶׁלֹּא יוֹדְעִים כָּל כָּךְ?

אֶלָּא אֵלֶּה שֶׁלֹּא יוֹדְעִים עִקַּר הַמַּעֲשֶׂה כָּל זֶה, אֶלָּא סִדּוּר בְּעָלְמָא וְלֹא יוֹתֵר, מוֹשְׁכִים עֲלֵיהֶם מְשִׁיכוּת שֶׁאַחַר כִּתְפֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא טָס בָּאֲוִיר, שֶׁהַשְּׁגָחָה נִקְרָא.

וְאִלֵּין דְּיַדְעֵי וּמְכַוְּוְנֵי לִבָּא וּרְעוּתָא, מַפְּקֵי בִּרְכָאן מֵאֲתָר דְּמַחֲשָׁבָה, וְנָפְקֵי בְּכָל גִּוְעִין וְשָׁרָשִׁין בְּאֹרַח מֵישָׁר כִּדְקָא יָאוּת, עַד דְּמִתְבָּרְכָאן עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וּשְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה מִתְבָּרַךְ עַל יְדֵיהוֹן. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן. דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרִיב לְגַבֵּיהוֹן, וְזַמִּין לָקָבְלֵיהוֹן, בְּשַׁעֲתָא דְּקָארוּן לֵיהּ, הוּא זַמִּין לוֹן. בְּשַׁעֲתָא דְּאִינּוּן בְּעָאקוּ, הוּא לְגַבַּיְיהוּ, הוּא אוֹקִיר לוֹן בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים צא) כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי.

וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה אַל תִּירָא אוֹתוֹ וְגוֹ'. (במדבר כא) רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (משלי לא) לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבוּשׁ שָׁנִים. תָּא חֲזֵי, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יַנְקָא מִתְּרֵי סִטְרֵי, הַשְׁתָּא בְּרַחֲמֵי, הַשְׁתָּא בְּדִינָא. כַּד בַּעְיָא לְיַנְקָא בְּרַחֲמֵי, אִשְׁתְּכַח אֲתָר לְאִתְיַשְׁבָא בֵּיהּ.

לשון הקודש

וְאֵלֶּה שֶׁיּוֹדְעִים וּמְכַוְּנִים לֵב וְרָצוֹן, מוֹצִיאִים בְּרָכוֹת מִמְּקוֹם הַמַּחֲשָׁבָה, וְיוֹצְאִים בְּכָל הַגִּזְעִים וְהַשָּׁרָשִׁים בְּדֶרֶךְ יָשָׁר כָּרָאוּי, עַד שֶׁמִּתְבָּרְכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְשֵׁם הַקָּדוֹשׁ מִתְבָּרֵךְ עַל יָדָם. אַשְׁרֵי חֶלְקָם, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרוֹב אֲלֵיהֶם וּמְזֻמָּן כְּנֶגְדָּם. בְּשָׁעָה שֶׁקּוֹרְאִים לוֹ הוּא מְזֻמָּן אֲלֵיהֶם. בְּשָׁעָה שֶׁהֵם בְּצָרָה הוּא אֶצְלָם. הוּא מְכַבֵּד אוֹתָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים צא) כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אַל תִּירָא אֹתוֹ וְגוֹ'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (משלי לא) לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים. בֹּא וּרְאֵה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יוֹנֶקֶת מִשְּׁנֵי צִדָּדִים, כָּעֵת בְּרַחֲמִים, כָּעֵת בְּדִין. כְּשֶׁרוֹצָה לִינֹק בְּרַחֲמִים, נִמְצָא מָקוֹם לְהִתְיַשֵּׁב בּוֹ. כְּשֶׁרוֹצָה לִינֹק בְּדִין,

כַּד בָּעֵי לְיַנְקָא בְּדִינָא, אֲתָר אִשְׁתְּכַח לְאִתְיַשְׁבָא בֵּיהּ, וּלְמִשְׁרֵי עָלוֹהִי, דְּהָכִי הוּא בְּכָל אֲתָר, לָא שָׁאֲרֵי מִלָּה דִּלְעֵילָא, עַד דְּאִשְׁתְּכַח אֲתָר לְמִשְׁרֵי עֲלוֹי. וְעַל דָּא, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא תִירָא לְבֵיתָא מִשָּׁלֵג, מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּכָל בֵּיתָא לָבוּשׁ שָׁנִים. לָא שַׁרְיָא הַאי, אֶלָּא בְּהַאי חִוָּור בְּסוּמָק, וְסוּמָק בְּחִוָּור. וְהָא אוֹקְמוּהָ. (תָּא חֲזֵי, כְּתִיב,).

וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה אַל תִּירָא אוֹתוֹ, תְּרֵין אוֹתוֹ אִינּוּן שְׁלֵימִין בְּאוֹרַיְיתָא בִּתְרֵין וָוִי"ן, חַד דָּא, וְחַד, (דברים כב) עַד דְּרוֹשׁ אָחִיךָ אוֹתוֹ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּאִינּוּן אוֹת מַמָּשׁ. עַד דְּרוֹשׁ אָחִיךָ (אָחִיךָ מַמָּשׁ) אוֹתוֹ, דְּבָעֵי לְפָרְשָׁא הַהוּא אוֹת, דְּהַהוּא אֲבִידָה.

אוֹף הָכָא דֵּין אוֹתוֹ, דָּא עוֹג, דְּאִתְדַּבָּק בְּאַבְרָהָם, וּמֵאַנְשֵׁי בֵיתֵיהּ הֲוָה, וְכַד אִתְגְּזַר אַבְרָהָם מַה כְּתִיב, וְכָל אַנְשֵׁי בֵיתוֹ וְגוֹ'. דָּא עוֹג דְּאִתְגְּזַר עִמֵּיהּ,

לשון הקודש

מָקוֹם נִמְצָא לְהִתְיַשֵּׁב בּוֹ וְלִשְׁרוֹת עָלָיו, שֶׁכָּךְ הוּא בְּכָל מָקוֹם – לֹא שׁוֹרֶה דָּבָר שֶׁלְּמַעְלָה עַד שֶׁנִּמְצָא מָקוֹם לִשְׁרוֹת עָלָיו. וְעַל כָּךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים, לֹא שׁוֹרֶה זֶה אֶלָּא בָּזֶה, לָבָן בְּאָדֹם וְאָדֹם בְּלָבָן, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. (בא ראה, כתוב)

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אַל תִּירָא אֹתוֹ (אותו). שְׁנֵי אוֹתוֹ הֵם שְׁלֵמִים בַּתּוֹרָה בִּשְׁנֵי וָוִי"ם, אֶחָד זֶה, וְאֶחָד – (דברים כב) עַד דְּרֹשׁ אָחִיךָ אֹתוֹ (אותו). מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהֵם אוֹת מַמָּשׁ. עַד דְּרֹשׁ אָחִיךָ (אָחִיךָ מַמָּשׁ) אֹתוֹ (אותו), שֶׁצָּרִיךְ לְפָרֵשׁ אֶת אוֹתוֹ הָאוֹת שֶׁל אוֹתָהּ אֲבֵדָה. **גַּם** כָּךְ אוֹתוֹ הַזֶּה, זֶה עוֹג שֶׁנִּדְבַּק בְּאַבְרָהָם, וּמֵאַנְשֵׁי בֵיתוֹ הָיָה, וּכְשֶׁנִּמּוֹל אַבְרָהָם מַה כָּתוּב? (בראשית יז) וְכָל אַנְשֵׁי בֵיתוֹ וְגוֹ'. זֶה עוֹג

וְקַבִּיל הַאי אָת קַדִּישָׁא, כֵּיוָן דְּהָמָא עוֹג דְּיִשְׂרָאֵל מִקָּרְבִין גַּבֵּיהּ, אָמַר הָא וַדָּאי אֲנָא אַקְדִּימְנָא זְכוּתָא דְּקָאִים לוֹן, וְדָא שַׁוֵּי לְקָבְלֵיהּ.

בֵּיהּ שַׁעֲתָא דָּחִיל מֹשֶׁה, הֵיךְ יְכִיל לְאַעְקְרָא רְשִׁימָא דְּרָשִׁים אַבְרָהָם. אָמַר, וַדָּאי הָא יְמִינָא דִּילִי מִית, דְּהָא יְמִינָא בַּעְיָא לְהַאי. אִי נִימָא הָא אֶלְעָזָר, יְמִינָא דְּסִיהֲרָא הוּא, וְלָא דִּילִי. וְהַאי אָת לִימִינָא הוּא, דְּאַבְרָהָם לִימִינָא הוּא.

מִיָּד אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַל תִּירָא אוֹתוֹ, לָא תִּדְחַל לְהַהוּא אֹת דִּילֵיהּ, וַאֲפִילוּ לִימִינָא לָא אִצְטְרִיךְ. כִּי בְיָדְךָ נָתַתִּי. שְׂמָאלָא דִילָךְ יַעְקָר לֵיהּ מֵעָלְמָא, דְּהָא הוּא פָּגִים רְשִׁימָא דִילֵיהּ, וּמַאן דְּפָגִים לְהַאי אָת, אִתְחֲזֵי לְאִתְעַקְּרָא מֵעָלְמָא, כָּל שֶׁכֵּן שְׂמָאלָא דִילָךְ, דְּאִיהוּ יָדָךְ, יֶעְקָר לֵיהּ מֵעָלְמָא, בְּגִין כַּךְ (דף קפ"ד ע"ב) אִתְעַקַּר מֵעָלְמָא, וַאֲפִילוּ דְּאִיהוּ תַקִּיפָא

לשון הקודש

שֶׁנִּמּוֹל עִמּוֹ וְקִבֵּל אוֹת הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה. כֵּיוָן שֶׁרָאָה עוֹג שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְקָרְבִים אֵלָיו, אָמַר: הֲרֵי וַדַּאי אֲנִי הִקְדַּמְתִּי זְכוּת שֶׁעוֹמֶדֶת לָהֶם, וְזֶה שָׂם לְמוּלוֹ.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה פָּחַד מֹשֶׁה, אֵיךְ יָכוֹל לַעֲקֹר רִשְׁם שֶׁרָשַׁם אַבְרָהָם? אָמַר, בְּוַדַּאי הַיָּמִין שֶׁלִּי מֵת, שֶׁהֲרֵי הַיָּמִין צָרִיךְ לָזֶה. אִם נֹאמַר הֲרֵי אֶלְעָזָר – יְמִין הַלְּבָנָה הוּא וְלֹא יְמִינִי. וְהָאוֹת הַזֶּה לְיָמִין הוּא, שֶׁאַבְרָהָם הוּא לְיָמִין. **מִיָּד** אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַל תִּירָא אוֹתוֹ. אַל תִּירָא אֶת אוֹתוֹ הָאוֹת שֶׁלּוֹ, וַאֲפִלּוּ לַיָּמִין לֹא צָרִיךְ. כִּי בְיָדְךָ נָתַתִּי. שְׂמֹאלְךָ תַּעֲקֹר אוֹתוֹ מֵהָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי הוּא פָּגַם הָרִשְׁם שֶׁלּוֹ, וּמִי שֶׁפּוֹגֵם אוֹת זוֹ רָאוּי לְהֵעָקֵר מֵהָעוֹלָם, כָּל שֶׁכֵּן שְׂמֹאל שֶׁלְּךָ, שֶׁהִיא יָדְךָ, יַעֲקֹר אוֹתוֹ מֵהָעוֹלָם, בִּגְלַל זֶה

מִבְּנֵי גַּבְרַיָּיא, וּבָעָא לְשֵׁיצָאָה לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, נָפַל בִּידֵיהּ דְּמֹשֶׁה וְאִשְׁתְּצִי.

בְּגִין כַּךְ כֹּלָּא שֵׁצִיאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנוּי וְכָל עַמֵּיהּ, וְכָל דִּילֵיהּ. כְּמָה דִּכְתִיב, וַיַּכּוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו וְאֶת כָּל עַמּוֹ וּכְתִיב, (דברים ב) וַנַּךְ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָו. בְּנוֹ כְּתִיב חָסֵר יו"ד, וְקָרֵינָן בָּנָיו, וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא.

זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּמֹשֶׁה נְבִיאָה הָוָה בֵּינַיְיהוּ, דִּבְגִינֵיהּ עָבִיד לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל הָנֵי אַתְוָון, וְאוֹקְמוּהָ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא גָּזַר קַיָּימֵיהּ עִם שְׁאַר עַמִּין לְאִתְקַשְׁרָא בֵּיהּ, אֶלָּא עִם יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן בְּנוּי דְּאַבְרָהָם, דִּכְתִיב בּוֹ (בראשית יז) וּבֵין זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם. וּכְתִיב (ישעיה נט) וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר יְיָ רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְגו'. לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וְגו'. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

לשון הקודש

נֶעֱקַר מֵהָעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ שֶׁהוּא תַּקִּיף מִבְּנֵי הַגִּבּוֹרִים וְרָצָה לְהַשְׁמִיד אֶת יִשְׂרָאֵל, נָפַל בִּידֵי מֹשֶׁה וְהֶשְׁמַד.

בִּגְלַל זֶה הַכֹּל הִשְׁמִידוּ יִשְׂרָאֵל, בָּנָיו וְכָל עַמּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיַּכּוּ אֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו וְאֶת כָּל עַמּוֹ, וְכָתוּב (דברים ב) וַנַּךְ אֹתוֹ וְאֶת בָּנָו. בְּנוֹ כָּתוּב, חָסֵר יו"ד, וְקוֹרְאִים בָּנָיו, וְהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים.

אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁמֹּשֶׁה הַנָּבִיא הָיָה בֵּינֵיהֶם, שֶׁבִּגְלָלוֹ עָשָׂה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל הָאוֹתוֹ הַלָּלוּ, וּפֵרְשׁוּהָ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא גָּזַר בְּרִיתוֹ עִם שְׁאָר הָעַמִּים לְהִתְקַשֵּׁר בּוֹ, אֶלָּא עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּנֵי אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית יז) וּבֵין זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם לִבְרִית עוֹלָם. וְכָתוּב (ישעיה נט) וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר ה' רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְגו', לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וְגו'. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן

פָּרָשַׁת בָּלָק

וַיַּרְא בָּלָק בֶּן צִפּוֹר וְגוֹ'. (במדבר כב) רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, וַיַּרְא, מָאי רְאִיָּה חָמָא. רְאִיָּה וַדָּאי מַמָּשׁ חָמָא בְּמַשְׁקוּפָא דְּחָכְמְתָא, וְחָמָא בְּעֵינוֹי. חָמָא בְּמַשְׁקוּפָא דְּחָכְמְתָא, כְּמָה דִּכְתִיב, (בראשית כו) וַיַּשְׁקֵף אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחַלּוֹן. מָאי בְּעַד הַחַלּוֹן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שופטים ה) בְּעַד הַחַלּוֹן נִשְׁקְפָה וַתְּיַבֵּב אֵם סִיסְרָא (אֶלָּא) (ס"א וַדָּאי) חַלּוֹן דְּחָכְמְתָא דְּזַנְבֵי שׁוּלֵיהוֹן דְּכֹכָבַיָּא, וְאִינּוּן חַלּוֹנֵי דְּחָכְמְתָא. וְחַד חַלּוֹן אִית דְּכָל חָכְמָתָא בֵּיהּ שַׁרְיָא, וּבָהּ חָמֵי מָאן דְּחָמֵי בְּעִקָּרָא דְּחָכְמְתָא. אוֹף הָכָא וַיַּרְא בָּלָק, בְּחָכְמְתָא דִּילֵיהּ.

בֶּן צִפּוֹר, כְּמָה דְּאָמְרוּ. אֲבָל בֶּן צִפּוֹר מַמָּשׁ, דְּהָא חֲרָשׁוּי הֲווּ בְּכַמָּה זִינִין דְּהַהוּא צִפּוֹר, נָטִיל צִפּוֹר,

לשון הקודש

פָּרָשַׁת בָּלָק

וַיַּרְא בָּלָק בֶּן צִפּוֹר וְגוֹ'. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, וַיַּרְא, אֵיזוֹ רְאִיָּה רָאָה? וַדַּאי רְאִיָּה מַמָּשׁ רָאָה בְּמַשְׁקוּף הַחָכְמָה, וְרָאָה בְּעֵינָיו. רָאָה בְּמַשְׁקוּף הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית כו) וַיַּשְׁקֵף אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחַלּוֹן. מַה זֶּה בְּעַד הַחַלּוֹן? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שופטים ה) בְּעַד הַחַלּוֹן נִשְׁקְפָה וַתְּיַבֵּב אֵם סִיסְרָא. (אֶלָּא) (וַדַּאי) חַלּוֹן הַחָכְמָה שֶׁל זַנְבוֹת שׁוּלֵי הַכּוֹכָבִים, וְהֵם חַלּוֹנֵי הַחָכְמָה. וְיֵשׁ חַלּוֹן אֶחָד שֶׁכָּל הַחָכְמָה שׁוֹרָה בּוֹ, וּבוֹ רוֹאֶה מִי שֶׁרוֹאֶה בְּעִקַּר הַחָכְמָה. אַף כָּאן וַיַּרְא בָּלָק, בְּחָכְמָתוֹ.

בֶּן צִפּוֹר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ. אֲבָל בֶּן צִפּוֹר מַמָּשׁ, שֶׁהֲרֵי כִּשָּׁפָיו הָיוּ בְּכַמָּה מִינִים שֶׁל אוֹתָהּ

מְכַשְׁכֵּשׁ בְּעִשְׁבָּא, מִפְּרַח בַּאֲוִירָא. עָבִיד עוֹבָדִין וְלָחִישׁ לְחִישֵׁי, וְהַהוּא צִפּוֹר הָוָה אָתֵי, וְהַהוּא עִשְׁבָּא בְּפוּמֵיהּ, (ס"א מִפְּרַח בַּאֲוִירָא) מְצַפְּצְפָא קַמֵּיהּ. וְאָעִיל לֵיהּ בִּכְלוּב חַד. מְקַטֵּר קְטַרְתִּין קַמֵּיהּ, וְאִיהוּ אוֹדַע לֵיהּ כַּמָּה מִלִּין. עָבִיד חֲרָשׁוּי, וּמְצַפְּצְפָא עוֹפָא, וּפָרַח וְטָס לְגַבֵּי גְּלוּי עֵינַיִם, וְאוֹדַע לֵיהּ. וְאִיהוּ אָתֵי. וְכָל מִלּוֹי בְּהַהוּא צִפּוֹר הֲווֹ.

יוֹמָא חַד עֲבַד עוֹבָדוּי, וְנָטִיל הַהוּא צִפּוֹר, וּפָרַח וְאָזָל וְאִתְעַבָּב, וְלָא אָתָא. הָוָה מִצְטַעֵר בְּנַפְשֵׁיהּ. עַד דְּאָתָא, חָמָא חַד שַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא דְטָס אֲבַתְרֵיהּ, וְאוֹקִיד גַּדְפּוֹי. כְּדֵין חָמָא מַה דְּחָמָא, וְדָחִיל מִקַּמַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל. מַה שְׁמֵיהּ דְּהַהוּא צִפּוֹר. יָדוּ"עַ. וְכָל אִינּוּן דְּמִשַּׁמְשֵׁי וְיַדְעֵי לְשַׁמְשָׁא בְּהַהוּא צִפּוֹר, לָא יַדְעִין חֲרָשׁוּי, כְּמָה דְּהָוָה יָדַע בָּלָק.

לשון הקודש

צִפּוֹר. לוֹקֵחַ צִפּוֹר, מְכַשְׁכֵּשׁ בְּעֵשֶׂב, מַפְרִיחַ בָּאֲוִיר, עוֹשֶׂה מַעֲשִׂים וְלוֹחֵשׁ לְחָשִׁים, וְאוֹתָהּ צִפּוֹר הָיְתָה בָּאָה וְאוֹתוֹ עֵשֶׂב בְּפִיהָ, (פּוֹרַחַת בָּאֲוִיר) מְצַפְצֶפֶת לְפָנָיו. וּמַכְנִיסָהּ בִּכְלוּב אֶחָד. מְקַטֵּר קְטֹרֶת לְפָנָיהָ, וּמוֹדִיעָה לוֹ כַּמָּה דְבָרִים. עוֹשֶׂה כְּשָׁפָיו, וְהָעוֹף מְצַפְצֵף, פּוֹרֵחַ וְטָס אֵצֶל גְּלוּי עֵינַיִם וּמוֹדִיעַ לוֹ, וְהוּא בָּא. וְכָל דְּבָרָיו בְּאוֹתָהּ צִפּוֹר הָיוּ.

יוֹם אֶחָד עָשָׂה מַעֲשָׂיו, וְלָקַח אוֹתָהּ צִפּוֹר, וּפָרְחָה וְהָלְכָה וְהִתְעַכְּבָה וְלֹא בָאָה. הָיָה מִצְטַעֵר בְּנַפְשׁוֹ. עַד שֶׁהִגִּיעָה, רָאָה שַׁלְהֶבֶת אֵשׁ אַחַת טָסָה אַחֲרֶיהָ וְשׁוֹרֶפֶת כְּנָפֶיהָ. אָז רָאָה מַה שֶּׁרָאָה, וּפָחַד מִלִּפְנֵי יִשְׂרָאֵל. מַה שְּׁמָהּ שֶׁל אוֹתָהּ צִפּוֹר? יָדוּ"עַ. וְכָל אֵלּוּ שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים וְיוֹדְעִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּצִּפּוֹר הַזּוֹ, לֹא יוֹדְעִים כְּשָׁפֶיהָ כְּמוֹ שֶׁבָּלָק יָדַע.

וְכָל חָכְמָתָא דְּהַוָּה יָדַע, בְּהַהוּא צִפּוֹר הָוָה יָדַע. וְהָכִי הָוָה עָבִיד. גָּחִין קַמֵּיהּ, וְקָטִיר קְטַרְתָּא חָפֵי רֵישֵׁיהּ, וְגָחִין וְאָמַר. אִיהוּ אָמַר הָעָם, וְצִפָּרָא אָתִיב יִשְׂרָאֵל, אִיהוּ אָמַר מְאֹד, וְצִפָּרָא אָתִיב רַב. עַל שׁוּם רַב עִלָּאָה דְּאָזִיל בְּהוּ. שִׁבְעִין זִמְנִין צִפְצְפוּ דָא וְדָא. אִיהוּ אָמַר דַּל, וְצִפָּרָא אָמַר רַב. כְּדֵין דָּחִיל, דִּכְתִיב וַיָּגָר מוֹאָב מִפְּנֵי הָעָם מְאֹד כִּי רַב הוּא, רַב הוּא וַדָּאי.

וּבְזִמְנֵי חַרְשִׁין (ס"א דְּקַסְרִיאֵ"ל) **דְּקַסְדִּיאֵ"ל** (נ"א דְּכַשְׁדִּיאֵ"ל) **קַדְמָאָה, אַשְׁכְּחָן, דְּצִפָּרָא דָא הֲווֹ עַבְדִּין לֵיהּ בְּזִמְנִין יְדִיעָן, מִכֶּסֶף מְעֹרָב בְּדַהֲבָא, רֵישָׁא דְּדַהֲבָא. פּוּמָא דְּכֶסֶף. גַּדְפּוֹי מִנְּחֹשֶׁת קָלָל מְעֹרָב בְּכַסְפָּא. גּוּפָא דְּדַהֲבָא, נְקוּדִין דְּנוּצֵי בְּכֶסֶף. רַגְלִין דְּדַהֲבָא. וְשַׁוְיָין בְּפוּמָא לִישָׁן דְּהַהוּא צִפּוֹר יָדוּ"עַ.**

לשון הקודש

וְכָל הַחָכְמָה שֶׁיָּדַע, בְּאוֹתָהּ צִפּוֹר הָיָה יוֹדֵעַ. וְכָךְ הָיָה עוֹשֶׂה: גּוֹחֵן לְפָנֶיהָ וּמְקַטֵּר קְטֹרֶת, מְכַסֶּה רֹאשׁוֹ וְגוֹחֵן וְאוֹמֵר. הוּא אוֹמֵר הָעָם, וְהַצִּפּוֹר מְשִׁיבָה יִשְׂרָאֵל. הוּא אוֹמֵר מְאֹד, וְהַצִּפּוֹר מְשִׁיבָה רַב, עַל שׁוּם הַגָּדוֹל הָעֶלְיוֹן שֶׁהוֹלֵךְ אִתָּם. שִׁבְעִים פְּעָמִים צִפְצְפוּ זֶה וָזֶה. הוּא אָמַר דַּל, וְהַצִּפּוֹר אוֹמֶרֶת גָּדוֹל. וְאָז פָּחַד, שֶׁכָּתוּב וַיָּגָר מוֹאָב מִפְּנֵי הָעָם מְאֹד כִּי רַב הוּא. רַב הוּא בְּוַדַּאי.

וּבְמִינֵי הַכְּשָׁפִים (שֶׁל קַסְרִיאֵ"ל) שֶׁל קַסְדִּיאֵ"ל (נ"א כַּשְׁדִּיאֵ"ל) הָרִאשׁוֹן מָצָאנוּ, שֶׁצִּפּוֹר זוֹ הָיוּ עוֹשִׂים לוֹ בִּזְמַנִּים יְדוּעִים מִכֶּסֶף מְעֹרָב בְּזָהָב. רֹאשׁ מִזָּהָב, פֶּה מִכֶּסֶף, כְּנָפַיִם מִנְּחֹשֶׁת קָלָל מְעֹרֶבֶת בְּכֶסֶף, גּוּף מִזָּהָב, נְקֻדּוֹת שֶׁל הַנּוֹצוֹת בְּכֶסֶף, רַגְלַיִם מִזָּהָב. וְשָׂמִים בַּפֶּה לָשׁוֹן שֶׁל אוֹתָהּ צִפּוֹר יָדוּ"עַ.

וְשַׁוְיָן לְהַהוּא צִפָּרָא בְּחַלּוֹן חַד. וּפַתְחִין כַּוִּין לָקֳבֵל שִׁמְשָׁא. וּבְלֵילְיָא פַּתְחִין כַּוִּין לְסִיהֲרָא. מְקַטְּרִין קְטַרְתִּין, וְעַבְדִּין חַרְשִׁין, וְאוּמָאָן לְשִׁמְשָׁא. וּבְלֵילְיָא אוּמָאָן לְסִיהֲרָא, (דף קפ"ה ע"א) וְדָא עַבְדִּין שִׁבְעָה יוֹמִין. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, הַהוּא לִישָׁנָא מְכַשְּׁכְּשָׁא בְּפוּמָא דְהַהוּא צִפָּרָא, נַקְדִּין לְהַהוּא לִישָׁנָא בְּמַחֲטָא דְדַהֲבָא, וְהִיא מְמַלְּלָא רַבְּרְבָן מִגַּרְמָהּ, וְכֹלָּא הָוָה יָדַע בָּלָק בְּצִפּוֹר דָּא (וַדָּאי). עַל דָּא בֶּן צִפּוֹר, וּבְגִין כַּךְ חָמָא, מַה דְּבַר נָשׁ אַחֲרָא לָא יְכִיל לְמִנְדַּע, וְלָא יְכִיל לְמֵחֲמֵי.

כְּתִיב (תהלים סח) אָמַר יְיָ מִבָּשָׁן אָשִׁיב אָשִׁיב מִמְּצוּלוֹת יָם. אִית לָן לְשַׁוָּאָה לְבָא לְמְהֵימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכָל מִלּוֹי מִלֵּי קְשׁוֹט, וּמְהֵימְנוּתָא סַגִּיא. דְּכֵיוָן דְּמִלָּה אָמַר, כֹּלָּא אִתְעָבִיד, וְדָא בַר נָשׁ דָּחִיק לְבָא, וְאָמַר לְכַמָּה שְׁנִין, וּלְכַמָּה

לשון הקודש

וְשָׁמִים אוֹתָהּ צִפּוֹר בְּחַלּוֹן אֶחָד, וּפוֹתְחִים חַלּוֹנוֹת מוּל הַשֶּׁמֶשׁ, וּבַלַּיְלָה פּוֹתְחִים חַלּוֹנוֹת לַלְּבָנָה, מְקַטְּרִים קְטֹרֶת וְעוֹשִׂים כְּשָׁפִים, וּמַשְׁבִּיעִים אֶת הַשֶּׁמֶשׁ, וּבַלַּיְלָה מַשְׁבִּיעִים אֶת הַלְּבָנָה, וְאֶת זֶה עוֹשִׂים שִׁבְעָה יָמִים. מִכָּאן וָהָלְאָה אוֹתָהּ לָשׁוֹן מְכַשְּׁכֶשֶׁת בַּפֶּה שֶׁל אוֹתָהּ צִפּוֹר, נוֹקְדִים אוֹתָהּ לָשׁוֹן בְּמַחַט זָהָב וְהִיא מְדַבֶּרֶת גְּדוֹלוֹת מֵעַצְמָהּ, וְהַכֹּל הָיָה יוֹדֵעַ בָּלָק מִצִּפּוֹר זוֹ (וַדַּאי). לָכֵן בֶּן צִפּוֹר, וּמִשּׁוּם זֶה רָאָה מַה שֶּׁאִישׁ אַחֵר לֹא יָכוֹל לָדַעַת וְלֹא יָכוֹל לִרְאוֹת.

כָּתוּב (תהלים סח) אָמַר ה' מִבָּשָׁן אָשִׁיב אָשִׁיב מִמְּצֻלוֹת יָם. יֵשׁ לָנוּ לָשִׂים לֵב לֶאֱמוּנַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּל דְּבָרָיו דִּבְרֵי אֱמֶת

זִמְנִין יִשְׁתְּלִים דָּא, דְּאִיהוּ כַּף. כְּפוּם רַבְּרְבָנוּ דִּילֵיהּ, דְּכָל עָלְמִין מַלְיָא יְקָרֵיהּ, הָכִי הוּא. מִלּוּי בַּר נָשׁ זְעֵיר, וְכָל מִלּוּי אִינּוּן לְפוּם שַׁעֲתָא, הָכִי הוּא לְפוּם שַׁעֲתָא. אֲבָל בְּתִיּוּבְתָּא, וּבָעוּתָא, וּבְעוֹבָדִין טָבִין, וּבְדִמְעִין סַגִּיאִין, אִיהוּ קַדִּישָׁא רַב וְעִלָּאָה עַל כָּל עָלְמָא, אַזְהִיר נְהוֹרֵיהּ, וְקָמִיט קְדוּשָׁתֵיהּ, לְגַבֵּיהּ דְּבַר נָשׁ, לְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ.

אָמַר יְיָ, לְזִמְנָא דְאָתֵי, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַתְעָרָא וּלְאָתָבָא מִבָּשָׂן, כָּל אִינּוּן דְּקַטְלוּ לוֹן חֵיוָת בָּרָא וְאַכְלוּ לוֹן. בְּגִין דְּאִית בְּעָלְמָא (ס"א אוֹף הָכָא מֶלֶךְ הַבָּשָׂן) אָתָר מוֹתְבָא, דְּכָל חֵיוָן רַבְּרְבָן, וְטוּרִין רָמָאִין וְסַגִּיאִין, וּטְמִירִין אִלֵּין בְּאִלֵּין. וְעָרוֹד מַדְבְּרָא תַּקִּיפָא תַּמָּן, אִיהוּ עוֹג (בֵּין) עֲרוֹדֵי דְמַדְבְּרָא הָוָה, וּשְׁכִיחַ תַּמָּן תּוּקְפָּא דִּילֵיהּ, בְּגִין דְּהָוָה מֶלֶךְ הַבָּשָׂן, דְּכָל מַלְכֵי עָלְמָא, לָא יַכְלִין לְאַגָּחָא קְרָבָא בֵּיהּ, בְּגִין

לשון הקודש

וֶאֱמוּנָה רַבָּה. שֶׁכֵּיוָן שֶׁאוֹמֵר דָּבָר, הַכֹּל נַעֲשָׂה. וְזֶה הָאִישׁ דּוֹחֵק הַלֵּב, וְאוֹמֵר: לְכַמָּה שָׁנִים וּלְכַמָּה זְמַנִּים יִשְׁתַּלֵּם זֶה, שֶׁהוּא כָּךְ. כְּפִי גְּדֻלָּתוֹ, שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת מְלֵאִים כְּבוֹדוֹ, כָּךְ זֶה. דְּבָרָיו אָדָם קָטָן, וְכָל דְּבָרָיו הֵם לְפִי שָׁעָה, כָּךְ הוּא לְפִי שָׁעָה. אֲבָל בִּתְשׁוּבָה וּבְבַקָּשָׁה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וּבִדְמָעוֹת רַבּוֹת, הוּא קָדוֹשׁ גָּדוֹל וְעֶלְיוֹן עַל כָּל הָעוֹלָם, מַזְהִיר אוֹרוֹ, וּמְקַמֵּט קְדֻשָּׁתוֹ לָאָדָם לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ.

אָמַר ה'. לֶעָתִיד לָבֹא עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִתְעוֹרֵר וּלְהָשִׁיב מִבָּשָׂן כָּל אוֹתָם שֶׁהֵרָגוּם חַיּוֹת הַשָּׂדֶה וְאָכְלוּ אוֹתָם. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם (אַף כָּאן מֶלֶךְ הַבָּשָׂן) מְקוֹם מוֹשָׁב שֶׁל כָּל חַיּוֹת גְּדוֹלוֹת וְהָרִים רָמִים וּגְדוֹלִים וְנִסְתָּרִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, וַעֲרוֹד הַמִּדְבָּר הַתַּקִּיף שָׁם, הוּא עוֹג, (בֵּין) עֲרוֹדֵי הַמִּדְבָּר הָיָה, וּמְצוּי

תּוּקְפָּא דְּבָשָׁן. וְאָתָא מֹשֶׁה, וְאָנַח בֵּיהּ קְרָבָא.

סִיחוֹן: סַיְיחָא דְּמַדְבְּרָא הֲוָה סִיחוֹן. וְרָחְצָנוּ דְּמוֹאָב עָלֵיהּ הֲוָה. כִּי אַרְנוֹן גְּבוּל מוֹאָב בֵּין מוֹאָב וּבֵין הָאֱמֹרִי. תָּא חֲזֵי, כְּשַׁעֲתָא דְּחָרִיבוּ יִשְׂרָאֵל קַרְתָּא דְּסִיחוֹן, כָּרוּזָא אִתְעַבָּר בְּמַלְכוּ דְשִׁמַיָּא, אִתְכְּנָשׁוּ גֻּבְרִין שָׁלְטָנִין עַל שְׁאַר עַמִּין, וְתֶחֱמוּן מַלְכוּ דֶאֱמוֹרָאָה הֵיךְ אִתְחָרַב בְּמַלְכוּ.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, כָּל אִינּוּן שָׁלְטָנִין דַּהֲווּ מְמָנָן עַל שֶׁבַע עַמִּמִין אִתְכְּנָשׁוּ, וּבָעוּ לְאַהַדָּרָא מַלְכוּ לְיוֹשְׁנָהּ. כֵּיוָן דְּחָמוּ תֻּקְפָּא דְמֹשֶׁה, אָהַדְרוּ לַאֲחוֹרָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר כא) עַל כֵּן יֹאמְרוּ הַמּוֹשְׁלִים בֹּאוּ חֶשְׁבּוֹן, אִינּוּן שִׁלְטוֹנִין מְמָנָן עָלַיְיהוּ דְּאִתְכְּנָשׁוּ, וַהֲווּ אַמְרֵי בֹּאוּ חֶשְׁבּוֹן, מָאן הוּא דֵין דְּחָרִיב לָהּ. תִּבָּנֶה וְתִכּוֹנֵן כִּדְבִקַדְמֵיתָא, וְתֶהְדַּר מַלְכוּ לְיוֹשְׁנָהּ.

לשון הקודש

שָׁם כֹּחוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה מֶלֶךְ הַבָּשָׁן, שֶׁכָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם לֹא יָכְלוּ לַעֲרֹךְ נֶגְדּוֹ קְרָב בִּגְלַל חֹזֶק הַבָּשָׁן, וּבָא מֹשֶׁה וְעָרַךְ נֶגְדּוֹ קְרָב.

סִיחוֹן – סִיָּח בַּמִּדְבָּר הָיָה סִיחוֹן, וּבִטְחוֹן מוֹאָב הָיָה עָלָיו, (במדבר כא) כִּי אַרְנוֹן גְּבוּל מוֹאָב בֵּין מוֹאָב וּבֵין הָאֱמֹרִי. בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהֶחֱרִיבוּ יִשְׂרָאֵל עִיר סִיחוֹן, הָעֲבַר כְּרוּז בְּמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם: הִתְכַּנְּסוּ גְּבָרִים שֶׁשּׁוֹלְטִים עַל שְׁאָר עַמִּים, וְתִרְאוּ אֵיךְ מַלְכוּת הָאֱמֹרִי תֵּחָרֵב בַּמַּלְכוּת.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כָּל אוֹתָם שַׁלִּיטִים שֶׁהָיוּ מְמֻנִּים עַל שִׁבְעָה עַמָּמִים הִתְכַּנְּסוּ, וְרָצוּ לְהַחֲזִיר מַלְכוּת לְיָשְׁנָהּ. כֵּיוָן שֶׁרָאוּ עָצְמַת מֹשֶׁה, חָזְרוּ לְאָחוֹר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) עַל כֵּן יֹאמְרוּ הַמּשְׁלִים בֹּאוּ חֶשְׁבּוֹן. אוֹתָם שַׁלִּיטִים הַמְמֻנִּים עֲלֵיהֶם שֶׁהִתְכַּנְּסוּ וְאָמְרוּ בֹּאוּ חֶשְׁבּוֹן, מִי הוּא זֶה שֶׁהֶחֱרִיבָהּ? תִּבָּנֶה וְתִכּוֹנֵן כְּבַתְּחִלָּה, וְתַחֲזֹר מַלְכוּת לְיָשְׁנָהּ.

כַּד חָמוּ גְבוּרְתָּא דְמשֶׁה, וְשַׁלְהוֹבָא דְמַלְכוּ, אָמְרוּ כִּי אֵשׁ יָצְאָה מֵחֶשְׁבּוֹן לֶהָבָה מִקִּרְיַת סִיחוֹן. כֵּיוָן דִּכְתִיב מֵחֶשְׁבּוֹן, אֲמַאי מִקִּרְיַת סִיחוֹן. דְּהָא קִרְיַת סִיחוֹן חֶשְׁבּוֹן הָוָה, דִּכְתִיב כִּי חֶשְׁבּוֹן עִיר סִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי.

אֶלָּא, שַׁלְהוֹבָא דְמַלְכוּ שְׁמַיָּא נָפַק, וְחָרִיב כֹּלָּא. בְּשַׁעֲתָא דְאִינּוּן אַמְרִין תִּבָּנֶה וְתִכּוֹנֵן עִיר סִיחוֹן סְתָם, וְלָא אָמְרוּ חֶשְׁבּוֹן, דְּחָשִׁיבוּ דִבְגִין כַּךְ יִתְבְּנֵי לְמוֹתָבָא דֶאֱמֹרָאָה, כְּדֵין אָתִיבוּ וְאָמְרוּ, לָא יָכִילְנָא. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּכָל אָרְחִין וּשְׁבִילִין אִסְתָּתְמוּ בְּתֻקְפָּא דְּרַב עִלָּאָה דִלְהוֹן. אִי נֶהְדָּר וְנֵימָא וְנִדְכַּר חֶשְׁבּוֹן דִּתִבָּנֶה, הָא אֵשׁ יָצְאָה מֵחֶשְׁבּוֹן. אִי נֶהְדָּר וְנֵימָא (סְתָם) קִרְיַת סִיחוֹן, הָא לֶהָבָה יָצְאָה מִקִּרְיַת סִיחוֹן וַדַּאי. כֵּיוָן דְּהַהִיא שַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא שַׁרְיָא תַּמָּן עָלָהּ, לֵית מָאן דְּיָכִיל לָהּ לְאַהְדָּרָא לָהּ

לשון הקודש

כְּשֶׁרָאוּ גְבוּרַת מֹשֶׁה וְשַׁלְהֶבֶת הַמַּלְכוּת, אָמְרוּ, כִּי אֵשׁ יָצְאָה מֵחֶשְׁבּוֹן לֶהָבָה מִקִּרְיַת סִיחֹן. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב מֵחֶשְׁבּוֹן, לָמָּה מִקִּרְיַת סִיחֹן, שֶׁהֲרֵי קִרְיַת סִיחֹן הָיְתָה חֶשְׁבּוֹן, שֶׁכָּתוּב כִּי חֶשְׁבּוֹן עִיר סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי?

אֶלָּא, שַׁלְהֶבֶת שֶׁל מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם יָצְאָה וְהֶחֱרִיבָה הַכֹּל. בְּשָׁעָה שֶׁאָמְרוּ תִּבָּנֶה וְתִכּוֹנֵן עִיר סִיחוֹן סְתָם, וְלֹא אָמְרוּ חֶשְׁבּוֹן, שֶׁחָשְׁבוּ שֶׁבִּגְלַל זֶה תִּבָּנֶה לְמוֹשֶׁבֶת הָאֱמֹרִי, אָז הֵשִׁיבוּ וְאָמְרוּ לֹא יְכוֹלִים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַדְּרָכִים וְהַשְּׁבִילִים נִסְתְּמוּ בְּעָצְמַת הַגָּדוֹל הָעֶלְיוֹן שֶׁלָּהֶם. אִם נַחֲזֹר וְנֹאמַר וְנִזְכֹּר חֶשְׁבּוֹן שֶׁתִּבָּנֶה, הֲרֵי אֵשׁ יָצְאָה מֵחֶשְׁבּוֹן. אִם נַחֲזֹר וְנֹאמַר (סְתָם) קִרְיַת סִיחֹן, הֲרֵי לֶהָבָה יָצְאָה מִקִּרְיַת סִיחֹן וַדַּאי. כֵּיוָן שֶׁאוֹתָהּ שַׁלְהֶבֶת אֵשׁ שָׁרְתָה שָׁם עָלֶיהָ, אֵין מִי שֶׁיָּכוֹל

לְיוֹשְׁנָהּ, דְּהָא מִכָּל סִטְרִין לֵית לָן רְשׁוּ.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה אוֹי לְךָ מוֹאָב, דְּהָא הַהוּא דְּהַוָּה מָגֵן עֲלָךְ, אַתְּבָּר. וּבְגִין כָּךְ מוֹאָב כֵּיוָן דְּחָמוּ דְּמָגֵן דִּלְהוֹן אִתְּבַּר, כְּדֵין וַיָּגָר מוֹאָב מִפְּנֵי הָעָם מְאֹד. מָאי מְאֹד, יַתִּיר מִמּוֹתָא.

כִּי רַב הוּא. דְּהָא כְּדֵין אִיהוּ הָוָה רַב, וְרַב הָוָה זְעֵיר, דִּכְתִיב (עובדיה א) הִנֵּה קָטֹן נְתַתִּיךָ בַגּוֹיִם. וְיִשְׂרָאֵל הָוָה רַב בַּאֲתָר עֵשָׂו, דִּכְתִיב בֵּיהּ וְרַב. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּחָמוּ דְּשַׁלְטוּ יִשְׂרָאֵל, עֵילָא וְתַתָּא. דִּכְתִיב אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לָאֱמוֹרִי. אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי אֵת כָּל. לְאַסְגָּאָה עֵילָא וְתַתָּא, עֵילָא, דְּאֲפִילוּ מִשָּׁלְטָנֵיהוֹן רַבְרְבִין וְשָׁלְטָנִין דִּלְעֵילָא. וַאֲפִילוּ מִשָּׁלְטָנֵיהוֹן רַבְרְבָנִין וְשָׁלְטָנִין דִּלְתַתָּא. וְעַל דָּא אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. וְעַל

לשון הקודש

לָהּ לְהַחֲזִירָהּ מִיָּשְׁנָהּ, שֶׁהֲרֵי מִכָּל הַצְּדָדִים אֵין לָנוּ רְשׁוּת.

מִכָּאן וָהָלְאָה – אוֹי לְךָ מוֹאָב, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ שֶׁהֵגֵן עָלֶיךָ נִשְׁבַּר. וּמִשּׁוּם זֶה, כֵּיוָן שֶׁרָאָה מוֹאָב שֶׁמְּגִנוֹ נִשְׁבַּר, אָז וַיָּגָר מוֹאָב מִפְּנֵי הָעָם מְאֹד. מַה זֶּה מְאֹד? יוֹתֵר מֵהַמָּוֶת.

כִּי רַב הוּא. שֶׁהֲרֵי אָז הוּא הָיָה גָּדוֹל, וְגָדוֹל הָיָה קָטָן, שֶׁכָּתוּב (עובדיה א) הִנֵּה קָטֹן נְתַתִּיךָ בַגּוֹיִם. וְיִשְׂרָאֵל הָיָה גָּדוֹל בַּמָּקוֹם שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁכָּתוּב בּוֹ וְרַב. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁרָאוּ שֶׁשָּׁלְטוּ יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לָאֱמֹרִי. אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל הָיָה צָרִיךְ לוֹ לִכְתֹּב, מַה זֶּה אֵת כָּל? לְרַבּוֹת מַעְלָה וּמַטָּה. מַעְלָה, שֶׁאֲפִלּוּ מִשַּׁלִּיטֵיהֶם הַגְּדוֹלִים וְהַשַּׁלִּיטִים שֶׁלְּמַעְלָה, וַאֲפִלּוּ מִשַּׁלִּיטֵיהֶם הַגְּדוֹלִים וְהַשַּׁלִּיטִים

דָּא כִּי רַב הוּא, בַּאֲתָר דְּרַב בּוּכְרָא קַדִּישָׁא, דִּכְתִיב, בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל. (שמות ד)

וְאִי תֵּימָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא הָכִי, וְלָאו מִן דִּינָא. תָּא חֲזֵי, עֵשָׂו קְלִיפָּה הָוָה, וְסִטְרָא אַחֲרָא הָוָה. כֵּיוָן (דף קפ"ה ע"ב) דְּנָפַק קְלִיפָּה וְאִתְעֲבָר, הָא מוֹחָא שְׁכִיחָא (שִׁפְחָה), עָרְלָה קַדְמָאָה קָאֵי לְבַר. בְּרִית אִיהוּ (ס"א רַב וְעֶלְיָה) וְיַקִּירָא מִכֹּלָּא, וְאִיהוּ אִתְגְּלֵי לְבָתָר.

וַיֹּאמֶר מוֹאָב אֶל זִקְנֵי מִדְיָן עַתָּה יְלַחֲכוּ וְגוֹ'. (במדבר כב) רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (זכריה ג) וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עוֹמֵד לִפְנֵי מַלְאַךְ יְיָ וְגוֹ'. כַּמָּה אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְאִסְתַּמְּרָא אוֹרְחוֹי בְּהַאי עָלְמָא, וּלְמֵהַךְ בְּאֹרַח קְשׁוֹט. בְּגִין דְּכָל עוֹבָדוֹי דְּבַר נָשׁ כְּתִיבִין קַמֵּי מַלְכָּא, וּרְשִׁימִין קַמֵּיהּ, וְכֻלְּהוּ בְּמִנְיָינָא. נְטוּרֵי תַרְעֵי קַיְימִין וְסָהֲדִין, קַיְימֵי וְתָבְעֵי דִּינָא

לשון הקודש

שֶׁלְּמַטָּה. וְלָכֵן אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. וְלָכֵן כִּי רַב הוּא, בְּמָקוֹם שֶׁגָּדוֹל בְּכוֹר קָדוֹשׁ, שֶׁכָּתוּב (שמות ד) בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה כָּךְ וְלֹא מִן הַדִּין – בֹּא וּרְאֵה. עֵשָׂו קְלִיפָּה הָיָה וְצַד אַחֵר הָיָה. כֵּיוָן שֶׁיָּצְאָה קְלִיפָּה וְהֶעְבְּרָה, הֲרֵי הַמֹּחַ מָצוּי (שִׁפְחָה), עָרְלָה רִאשׁוֹנָה עוֹמֶדֶת בַּחוּץ. בְּרִית הִיא (גְּדוֹלָה וְעֶלְיוֹנָה) וְנִכְבָּדָה מֵהַכֹּל,

וְהִיא מִתְגַּלָּה אַחַר כָּךְ.

וַיֹּאמֶר מוֹאָב אֶל זִקְנֵי מִדְיָן עַתָּה יְלַחֲכוּ וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (זכריה ג) וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עֹמֵד לִפְנֵי מַלְאַךְ ה' וְגוֹ'. כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לָאָדָם לִשְׁמֹר דְּרָכָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, מִשּׁוּם שֶׁכָּל מַעֲשֵׂי הָאָדָם כְּתוּבִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וּרְשׁוּמִים לְפָנָיו, וְכֻלָּם בְּמִנְיָן. שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים עוֹמְדִים וּמְעִידִים,

תְּרִיסִין. וְדַיָּינָא קַיְּימָא לְקַבְּלָא סַהֲדוּתָא, וְאִינּוּן דְּטַעֲנוּ טָעֲנָתָא מְרַחְשָׁן, וְלָא יְדִיעַ אִי יֵהָכוּן מִימִינָא, וְאִם יִשְׁמָאֵלוּן מִשְׂמָאלָא.

דְּהָא כַּד רוּחֵי בְּנֵי נָשָׁא נָפְקֵי מֵהַאי עָלְמָא, כַּמָּה אִינּוּן מְקַטְרְגִין דְּקַיְּימִין קַמַּיְּיהוּ, וְכָרוֹזִין נָפְקִין הֵן לְטָב הֵן לְבִישׁ, כְּפוּם מַה דְּנָפִיק מִן דִּינָא. דְּתַנְיָא, בְּכַמָּה דִּינִין אִתְּדָן בַּר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא, בֵּין בְּחַיָּיוֹי, בֵּין לְבָתָר. דְּהָא כָּל מִלּוֹי בְּדִינָא אִינּוּן. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָּדִיר בְּרַחֲמָנוּ, וְרַחֲמוֹי עַל כֹּלָּא, וְלָא בָּעֵי לְדַיָּינָא בְּנֵי נָשָׁא כְּפוּם עוֹבְדֵיהוֹן, דְּהָכִי אָמַר דָּוִד, (תהלים קל) אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמֹר יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמוֹד. הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, כֵּיוָן דְּאָמַר אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמֹר יָ"הּ, אֲמַאי יָ"הּ (ד"א אֲדֹנָי).

אֶלָּא, תְּלָת דַּרְגִּין דְּרַחֲמֵי אַדְכַּר דָּוִד הָכָא. אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמֹר יָהּ, אִם חוֹבִין סַגִּיאוּ, עַד

לשון הקודש

עוֹמְדִים וְתוֹבְעִים דִּינִים צוֹדְקִים. וְהַדַּיָּן עוֹמֵד לְקַבֵּל עֵדוּת, וְאוֹתָם שֶׁטּוֹעֲנִים טְעָנוֹת מְרַחֲשִׁים, וְלֹא יוֹדְעִים אִם יֵלְכוּ מִיָּמִין, אִם יִשְׂמְאִילוּ מִשְּׂמֹאל.

שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁרוּחוֹת בְּנֵי אָדָם יוֹצְאוֹת מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, כַּמָּה הֵם מְקַטְרְגִים שֶׁעוֹמְדִים לִפְנֵיהֶם, וְהַכְּרוּזִים יוֹצְאִים הֵן לְטוֹב הֵן לְרָע, כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹצֵא מֵהַדִּין. שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּכַמָּה דִּינִים נִדּוֹן הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, בֵּין בְּחַיָּיו בֵּין אַחַר כָּךְ, שֶׁהֲרֵי כָּל דְּבָרָיו הֵם בְּדִין, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תָּמִיד בְּרַחֲמָנוּת וְרַחֲמָיו עַל הַכֹּל, וְלֹא רוֹצֶה לָדוּן בְּנֵי אָדָם כְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם. שֶׁכָּךְ אָמַר דָּוִד, (תהלים קל) אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד. כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, כֵּיוָן שֶׁאָמַר אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָהּ, לָמָּה ה' (אֲדֹנָי)? אֶלָּא, שָׁלֹשׁ דַּרְגּוֹת רַחֲמִים הִזְכִּיר כָּאן דָּוִד.

דְּסַלְקִין לְעֵילָא לְגַבֵּי אַבָּא וְאִמָּא, הָא יְיָ (ד"א אֲדֹנָי) דְּאִיהוּ רַחֲמֵי. וְאִי שְׁמָא דָּא, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ רַחֲמֵי, יִתְעַר בְּדִינָא וְכָל דַּרְגִּין אַסְתִּימוּ בְּדִינָא, דַּרְגָּא חָדָא אִית דְּנֶהְדַּר לְגַבֵּיהּ, דְּכָל אַסְוָותִין מִינֵּהּ נָפְקִין, אִיהוּ יָחוֹס עֲלָן, וּמַאן אִיהוּ, מִי. מִ"י יַעֲמוֹד וַדָּאי. מִ"י יִרְפָּא לָךְ. (כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (איכה ב') כִּי־גָדוֹל כַּיָּם שִׁבְרֵךְ מִי יִרְפָּא־לָךְ) וְעַל דָּא יָהּ יְיָ (ד"א אֲדֹנָי) אִי אִלֵּין שְׁמָהָן יִסְתְּמוּן מִנָּן, מִ"י יַעֲמוֹד, דְּכָל אוֹרְחִין דְּתִיוּבְתָּא פְּתִיחָן מִנֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, יְהוֹשֻׁעַ בֶּן יְהוֹצָדָק צַדִּיק גָּמוּר הֲוָה, גַּבְרָא דְּהַוָּה עָאל לִפְנֵי לִפְנִים, דְּעַיְילוּהוּ לִמְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא. אִתְכְּנָשׁוּ כָּל בְּנֵי מְתִיבְתָּא תַּמָּן, לְעַיְּנָא בְּדִינֵיהּ. וְכַדְּ אָרְחוֹי דְּהַהוּא מְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא, כַּד עַיְּילֵי לֵיהּ לְדִינָא, כָּרוֹזָא נָפִיק וְאַכְרִיז, כָּל בְּנֵי מְתִיבְתָּא עוּלוּ לְאִדָּרָא טְמִירָא, וּבֵי דִינָא מִתְכַּנְּשֵׁי.

לשון הקודש

אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָהּ, אִם רַבִּים הָעֲוֹנוֹת עַד שֶׁעוֹלִים לְמַעְלָה לְאַבָּא וְאִמָּא, הֲרֵי ה' (אֲדֹנָי), שֶׁהוּא רַחֲמִים. וְאִם שֵׁם זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁהוּא רַחֲמִים, יִתְעוֹרֵר בְּדִין וְכָל הַדְּרָגוֹת נִסְתָּמוּ בְּדִין – דַּרְגָּה אַחַת יֵשׁ לַחֲזוֹר אֵלֶיהָ, שֶׁכָּל הָרְפוּאוֹת יוֹצְאוֹת מִמֶּנָּה, הִיא תָּחוּס עָלֵינוּ. וּמִי הִיא? מִי. מִ"י תַּעֲמֹד בְּוַדַּאי. מִ"י יִרְפָּא לָךְ. (כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איכה ב) כִּי גָדוֹל כַּיָּם שִׁבְרֵךְ מִי יִרְפָּא לָךְ) וְלָכֵן יָהּ ה' (אֲדֹנָי). אִם הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ יִסְתַּתְּמוּ מֵאִתָּנוּ, מִ"י יַעֲמֹד, שֶׁכָּל דַּרְכֵּי הַתְּשׁוּבָה פְּתוּחִים מִמֶּנָּה.

בֵּא וּרְאֵה, יְהוֹשֻׁעַ בֶּן יְהוֹצָדָק הָיָה צַדִּיק גָּמוּר, גֶּבֶר שֶׁהָיָה נִכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים, שֶׁהִכְנִיסוּהוּ לִישִׁיבַת הָרָקִיעַ. הִתְכַּנְּסוּ כָּל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה שָׁם לְעַיֵּן בְּדִינוֹ. וְכָךְ דַּרְכֵּי אוֹתָהּ יְשִׁיבַת הָרָקִיעַ: כְּשֶׁמַּכְנִיסִים אוֹתוֹ לְדִין, הַכָּרוֹז יוֹצֵא וּמַכְרִיז: כָּל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה הִכָּנְסוּ לַגֹּרֶן הַנֶּעְלָם. וּבֵית הַדִּין מִתְכַּנֵּס.

וְהַהוּא רוּחָא דְּבַר נָשׁ סַלְקָא עַל יְדֵי דִתְרֵי מְמָנָן, כֵּיוָן דְּעָאל, קָרִיב לְגַבֵּי חַד עַמּוּדָא דְשַׁלְהוֹבָא מְלָהֲטָא דְקַיְימָא תַּמָּן, וְאַגְּלִים בְּרוּחָא דַאֲוִירָא דְנָשִׁיב בְּהַהוּא עַמּוּדָא, וְכַמָּה אִינּוּן דְסַלְקִין לוֹן תַּמָּן. בְּגִין דְּכָל אִינּוּן דְמִשְׁתַּדְּלֵי בְאוֹרַיְיתָא, וּמְחַדְּשֵׁי בָהּ חִדּוּשִׁין, מִיַּד אַכְתּוּב לְגַבֵּי בְנֵי מְתִיבְתָּא אִינּוּן מִלִּין, כְּדֵין כָּל אִינּוּן בְּנֵי מְתִיבְתָּא אָתָאן לְמֵחֱמֵי לֵיהּ. אִינּוּן תְּרֵין מְמָנָן נָפְקִין, וְסַלְקִין לֵיהּ לְהַהוּא מְתִיבְתָּא דְרָקִיעָא, מִיַּד קָרִיב לְגַבֵּי הַהוּא עַמּוּדָא, דְאַגְּלִים תַּמָּן.

עָאל לְמְתִיבְתָּא, וְחָמָאן לֵיהּ. אִי מִלָּה כַּדְקָא יָאוּת זַכָּאָה אִיהוּ, כַּמָּה עִטְרִין מְנַצְּצָן, מְעַטְּרִין לֵיהּ כָּל בְּנֵי מְתִיבְתָּא. וְאִי מִלָּה אַחֲרָא הָוָה, וַוי לֵיהּ לְהַהוּא כִּסּוּפָא, דַּחְיָין לֵיהּ לְבַר, וְקָאִים גּוֹ עַמּוּדָא, עַד דְעַיְילֵי לֵיהּ לְדִינָא, רַחֲמָנָא לִשֵׁיזְבָן.

לשון הקודש

וְאוֹתָהּ רוּחַ הָאִישׁ עוֹלָה עַל יְדֵי שְׁנֵי מְמֻנִּים. כֵּיוָן שֶׁנִּכְנָס, קָרֵב אֶל עַמּוּד אֶחָד שֶׁל שַׁלְהֶבֶת לוֹהֶטֶת שֶׁעוֹמֶדֶת שָׁם, וּמִתְגַּלֵּם בְּרוּחַ הָאֲוִיר שֶׁנּוֹשֵׁב בְּאוֹתוֹ עַמּוּד. וְכַמָּה הֵם שֶׁמַּעֲלִים אוֹתָם לְשָׁם, מִשּׁוּם שֶׁכָּל אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וּמְחַדְּשִׁים בָּהּ חִדּוּשִׁים, מִיָּד נִכְתָּבִים הַדְּבָרִים אֶל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה, וְאָז כָּל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה בָּאִים לִרְאוֹתוֹ. אוֹתָם שְׁנֵי מְמֻנִּים יוֹצְאִים, וּמַעֲלִים אוֹתוֹ לְאוֹתָהּ יְשִׁיבַת הָרָקִיעַ. מִיָּד מִתְקָרֵב אֶל אוֹתוֹ עַמּוּד שֶׁמִּתְגַּלֵּם שָׁם. **נִכְנָס** לַיְשִׁיבָה וְרוֹאִים אוֹתוֹ. אִם הַדָּבָר כָּרָאוּי – זַכַּאי הוּא, כַּמָּה עֲטָרוֹת נוֹצְצוֹת מְעַטְּרִים אוֹתוֹ כָּל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה. וְאִם דָּבָר אַחֵר הָיָה – אוֹי לְאוֹתָהּ בּוּשָׁה! דּוֹחִים אוֹתוֹ הַחוּצָה, וְעוֹמֵד תּוֹךְ הָעַמּוּד עַד שֶׁמַּעֲלִים אוֹתוֹ לְדִין. הָרַחֲמָן יַצִּילֵנוּ.

וְאִית אַחֲרָנִין דְּסַלְקִין לוֹן תַּמָּן, כַּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּפְלוּגְתָּא בִּבְנֵי מְתִיבְתָּא, וְאַמְרֵי מָאן מוֹכַח, הָא פְּלוּגֵי דְאוֹכַח מִלָּה. כְּדֵין סַלְקִין לֵיהּ תַּמָּן, וְאוֹכַח הַהוּא מִלָּה בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבֵין בְּנֵי מְתִיבְתָּא. וְאִית אַחֲרָנִין דְּסַלְקִין לוֹן תַּמָּן לְדִינָא, וְדַיְינִין לֵיהּ תַּמָּן, לְבָרְרָא לוֹן, וּלְלַבְּנָא לוֹן.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי, אִי הָכִי בְּלָא דִינָא אִתְּפְּטַר בַּר נָשׁ וְאִסְתַּלָּק מֵהַאי עָלְמָא. וְאִי בְּדִינָא אִסְתַּלָּק, אֲמַאי אִתְּדָן זִמְנָא אַחֲרִינָא. אָמַר לֵיהּ, הָכִי אוֹלִיפְנָא, וְהָכִי שְׁמַעְנָא, דְּהָא וַדַּאי בְּדִינָא אִסְתַּלָּק בַּר נָשׁ מֵהַאי עָלְמָא, אֲבָל עַד לָא יֵיעוּל לִמְחִיצָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, סַלְקֵי לֵיהּ לְדִינָא, וְתַמָּן אִתְּדָן בְּהַהוּא מְתִיבְתָּא דְּרָקִיעָא.

וְתַמָּן קַיְימָא הַהוּא מִמָּנָא דְּגֵיהִנָּם לְאַסְטָאָה. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּזָכֵי מִן דִּינָא, וְאִי לָאו הַהוּא

לשון הקודש

וְיֵשׁ אַחֵרִים שֶׁמַּעֲלִים אוֹתָם לְשָׁם כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַחֲלֹקֶת עִם בְּנֵי הַיְשִׁיבָה, וְאוֹמְרִים מִי מוֹכִיחַ? הֲרֵי פְּלוּגֵי הוֹכִיחַ הַדָּבָר. אָז מַעֲלִים אוֹתוֹ לְשָׁם, וּמוֹכִיחַ אוֹתוֹ הַדָּבָר בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבֵין בְּנֵי הַיְשִׁיבָה. וְיֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁמַּעֲלִים אוֹתָם שָׁם לְדִין, וְדָנִים אוֹתוֹ שָׁם לְבָרְרָם וּלְלַבְּנָם.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, אִם כָּךְ, בְּלִי דִין נִפְטָר אָדָם וּמִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם הַזֶּה? וְאִם בְּדִין הִסְתַּלֵּק, מַדּוּעַ נִדּוֹן פַּעַם אַחֶרֶת? אָמַר לוֹ, כָּךְ לָמַדְנוּ וְכָךְ שָׁמַעְנוּ, שֶׁהֲרֵי וַדַּאי בְּדִין הִסְתַּלֵּק הָאָדָם מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. אֲבָל עַד שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לִמְחִצַּת הַצַּדִּיקִים, מַעֲלִים אוֹתוֹ לְדִין, וְשָׁם נִדּוֹן בְּאוֹתָהּ יְשִׁיבַת הָרָקִיעַ.

וְשָׁם עוֹמֵד אוֹתוֹ מְמֻנֶּה הַגֵּיהִנֹּם לְהַשְׁטִין. אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה בַּדִּין. וְאִם לֹא, אוֹתוֹ מְמֻנֶּה

מִמָּנָא דְּגֵיהִנָּם נָטִיל לֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְּמַסְרִין לֵיהּ בִּידוֹי, וּמִקְלַע לֵיהּ מִתַּמָּן לְתַתָּא, כְּמַאן דְּמִקְלַע אַבְנָא (דף קפ"ו ע"א) בְּקַרְטִיפָּא (ס"א בְּקוּסְפִּיתָא) דִּכְתִיב, (שמואל א כה) וְאֶת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע וְגוֹ'. וְשַׁדֵּי לֵיהּ לְגֵיהִנָּם, וְקַבִּיל עוֹנְשֵׁיהּ כְּפוּם מַה דְּאִתְדָּן.

תָּא חֲזֵי, (זכריה ג) וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עוֹמֵד לִפְנֵי מַלְאַךְ וְגוֹ', דְּסָלִיקוּ לֵיהּ לְדִינָא, גּוֹ הַהוּא מְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְפְּטָר מֵהַאי עָלְמָא. עוֹמֵד לִפְנֵי מַלְאַךְ יְיָ, דָּא הוּא הַהוּא נַעַר, רֵישׁ מְתִיבְתָּא, דְּאִיהוּ חָתִיךְ דִּינָא עַל כֹּלָּא.

וְהַשָּׂטָן, מָאן וְהַשָּׂטָן. הַהוּא דְּמָמָנָא, עַל נַפְשָׁתָא בְּגֵיהִנָּם, דְּתִיאוּבְתֵּיהּ לְמֵיסַב לֵיהּ, וְתָדִיר קַיְּימָא וְאָמַר הַב הַב, הָבוּ חַיָּיבִין לְגֵיהִנָּם. לְשִׂטְנוֹ, לְאַדְכְּרָא חוֹבוֹי. כְּדֵין וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל הַשָּׂטָן יִגְעַר בְּךָ הַשָּׂטָן וְיִגְעַר ה' בְּךָ, תְּרֵין גְּעָרוֹת אֲמַאי. אֶלָּא

לשון הקודש

הַגֵּיהִנֹּם לוֹקֵחַ אוֹתוֹ בְּשָׁעָה שֶׁמּוֹסְרִים אוֹתוֹ בְּיָדָיו, וּמְקַלֵּעַ אוֹתוֹ מִשָּׁם לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁקּוֹלֵעַ אֶבֶן בְּקֶלַע (בְּכַף הַקֶּלַע), שֶׁכָּתוּב (שמואל–א כה) וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע וְגוֹ'. וְזוֹרְקוֹ לַגֵּיהִנֹּם, וּמְקַבֵּל עָנְשׁוֹ כְּפִי מַה שֶּׁנִּדּוֹן.

בֹּא וּרְאֵה, (זכריה ג) וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עֹמֵד לִפְנֵי מַלְאַךְ וְגוֹ'. שֶׁהֶעֱלוּהוּ לְדִין לְתוֹךְ אוֹתָהּ יְשִׁיבַת הָרָקִיעַ בְּשָׁעָה שֶׁנִּפְטַר מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. עֹמֵד לִפְנֵי מַלְאַךְ ה' – זֶהוּ אוֹתוֹ נַעַר רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה, שֶׁהוּא חוֹתֵךְ דִּין עַל הַכֹּל. **וְהַשָּׂטָן,** מִי זֶה וְהַשָּׂטָן? אוֹתוֹ מְמֻנֶּה עַל הַנְּפָשׁוֹת בַּגֵּיהִנֹּם, שֶׁתַּאֲוָתוֹ לְקַחְתּוֹ, וְתָמִיד עוֹמֵד וְאוֹמֵר הַב הַב, תְּנוּ רְשָׁעִים לַגֵּיהִנֹּם. לִשְׂטְנוֹ – לְהַזְכִּיר חֲטָאָיו. וְאָז – וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשָּׂטָן יִגְעַר ה' בְּךָ הַשָּׂטָן וְיִגְעַר ה' בְּךָ. שְׁתֵּי גְּעָרוֹת לָמָּה? אֶלָּא אֶחָד לְדוּמָה, וְאֶחָד לְאוֹתוֹ

חַד לְדוּמָה. וְחַד, לְהַהוּא דְנַפְקָא מִגֵּיהִנָּם, דְּקַיְימָא תָּדִיר לְאַסְטָאָה.

תָּא חֲזֵי, הַהוּא שָׁטָן עִלָּאָה נָחִית כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, דְּאַגְלִים בְּדִיוּקְנָא דְשׁוֹר, וְכָל אִינּוּן רוּחִין בִּישִׁין, דְּאִתְדָּנוּ לְאַעֲלָא בַּגֵּיהִנָּם, לָחִיךְ לוֹן בְּרִגְעָא חָדָא, וְחָטַף לוֹן, וְנָחִית וְיָהַב לוֹן לְדוּמָה, לְבָתָר דְּבָלַע לוֹן. וְדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיֹּאמֶר מוֹאָב אֶל זִקְנֵי מִדְיָן עַתָּה יְלַחֲכוּ הַקָּהָל אֶת כָּל סְבִיבוֹתֵינוּ כִּלְחוֹךְ הַשּׁוֹר, דְּאִשְׁתְּמוֹדַע, הַשּׁוֹר דְּקַיְימָא לְבִישׁ עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא. אֵת יֶרֶק הַשָּׂדֶה, אִינּוּן רוּחִין דִּבְנֵי נָשָׁא, דְּאִינּוּן יֶרֶק הַשָּׂדֶה. הַשָּׂדֶה, הַהוּא שָׂדֶה דְּאִשְׁתְּמוֹדַע.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אִי הָכִי, חַבִּים הָוָה בָּלָק. אָמַר לֵיהּ וַדַּאי, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְמִנְדַּע כָּל אָרְחוֹי דְהַהוּא שׁוֹר, וְאִי לָא יַדְעֵי לְהוּ, לָא יְכִיל לְמֶעְבַּד חֲרָשׁוֹי וְקִסְמוֹי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי וַדַּאי הָכִי הוּא, וְיָאוּת

לשון הקודש

שֶׁיּוֹצֵא מִגֵּיהִנֹּם שֶׁעוֹמֵד תָּמִיד לְהַשְׁחִין.

בֹּא וּרְאֵה, אוֹתוֹ שָׂטָן עֶלְיוֹן יוֹרֵד כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּהוּ, שֶׁהִתְגַּלֵּם בִּדְמוּת שׁוֹר, וְכָל אוֹתָן רוּחוֹת רָעוֹת שֶׁנִּדּוֹנוּ לְהִכָּנֵס לַגֵּיהִנֹּם, לוֹחֵךְ אוֹתָן בְּרֶגַע אֶחָד וְחוֹטְפָן, וְיוֹרֵד וְנוֹתְנָן לְדוּמָה לְאַחַר שֶׁבּוֹלְעָם. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר מוֹאָב אֶל זִקְנֵי מִדְיָן עַתָּה יְלַחֲכוּ הַקָּהָל אֶת כָּל סְבִיבֹתֵינוּ כִּלְחוֹךְ הַשּׁוֹר, הַנּוֹדָע, הַשּׁוֹר שֶׁעוֹמֵד לְרַע עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. אֶת יֶרֶק הַשָּׂדֶה – אוֹתָן רוּחוֹת בְּנֵי אָדָם, שֶׁהֵם יֶרֶק הַשָּׂדֶה. הַשָּׂדֶה – אוֹתוֹ הַשָּׂדֶה הַיָּדוּעַ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִם כָּךְ, בָּלָק הָיָה חָכָם. אָמַר לוֹ, בְּוַדַּאי, וְכָךְ הִצְטָרֵךְ לָדַעַת כָּל דַּרְכֵי אוֹתוֹ הַשּׁוֹר, וְאִם לֹא יוֹדֵעַ אוֹתָם, לֹא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת

אַמָּרֶת. וְתוּקְפֵּיהּ דְּהַהוּא שׁוֹר, מִכִּי מַכְרִיזוּ עַל הַתְּבוּאָה. (כאן חסר) כָּל אִינּוּן יוֹמִין דְּמַכְרִיזִין וְכָל יוֹמִין דְּמַכְרִיזֵי עַל רוּחֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא. וְאִינּוּן יוֹמֵי נִיסָן, וְיוֹמֵי תִשְׁרֵי, וְהָא אִתְּמַר.

רִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי יְהוּדָה הֲווֹ אָזְלֵי בְּאוֹרְחָא, מָטוּ לְהַהוּא אֲתָר דִּכְפַר סִכְנִין, דְּהֲוָה תַּמָּן רַב הַמְנוּנָא סָבָא, אִתְאָרְחוּ בְּאִתְתָּא דִילֵיהּ, דְּהֲוָה לָהּ בְּרָא חָדָא זְעֵירָא, וְכָל יוֹמָא הֲוָה בְּבֵי סִפְרָא, הַהוּא יוֹמָא סָלִיק מִבֵּי סִפְרָא, וְאָתָא לְבֵיתָא, חָמָא לוֹן לְאִלֵּין חַכִּימִין. אָמְרָה לֵיהּ אִמֵּיהּ, קָרִיב לְגַבֵּי אִלֵּין גּוּבְרִין עִלָּאִין וְתִרְוַוח מִנַּיְיהוּ בִּרְכָאן. קָרִיב לְגַבַּיְיהוּ, עַד לָא קָרִיב, אַהְדָּר לַאֲחוֹרָא. אָמַר לֵיהּ לְאִמֵּיהּ, לָא בָעֵינָא לְקָרְבָא לְגַבַּיְיהוּ. דְּהָא יוֹמָא דָא לָא קָרוּ קְרִיאַת שְׁמַע, וְהָכִי אוֹלְפֵי לִי, כָּל מָאן דְּלָא קָרֵי קְרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנָתֵיהּ, בְּנִדּוּי הוּא כָּל הַהוּא יוֹמָא.

לשון הקודש

כְּשָׁפָיו וּקְסָמָיו. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי כָּךְ הוּא, וְנָאֶה אָמַרְתָּ. וְכֹחַ אוֹתוֹ הַשּׁוֹר מִכְּשֶׁמַּכְרִיזִים עַל הַתְּבוּאָה. כָּל אוֹתָם יָמִים שֶׁמַּכְרִיזִים וְכָל הַיָּמִים שֶׁמַּכְרִיזִים עַל רוּחוֹת בְּנֵי אָדָם, וְהֵם יְמֵי נִיסָן, וִימֵי תִשְׁרֵי, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. הִגִּיעוּ לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁל כְּפַר סִכְנִין, שֶׁהָיָה שָׁם רַב הַמְנוּנָא סָבָא. הִתְאָרְחוּ אֵצֶל אִשְׁתּוֹ, שֶׁהָיָה לָהּ בֵּן אֶחָד קָטָן, וְכָל הַיּוֹם הָיָה בְּבֵית הַסֵּפֶר. אוֹתוֹ יוֹם עָלָה מִבֵּית הַסֵּפֶר וּבָא הַבַּיְתָה, רָאָה אֶת אוֹתָם הַחֲכָמִים. אָמְרָה לוֹ אִמּוֹ, הִתְקָרֵב לַגְּבָרִים הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ וְתַרְוִיחַ מֵהֶם בְּרָכוֹת. קָרַב אֲלֵיהֶם, וְעַד שֶׁלֹּא קָרַב, חָזַר לְאָחוֹר. אָמַר לְאִמּוֹ, אֵינִי רוֹצֶה לִקְרַב אֲלֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי יוֹם זֶה לֹא קָרְאוּ קְרִיאַת שְׁמַע, וְכָךְ לִמְּדוּנִי, כָּל מִי שֶׁלֹּא קָרָא קְרִיאַת שְׁמַע

שָׁמְעוּ אִינּוּן, וְתַוְּוהוּ, אָרִימוּ יְדַיְיהוּ וּבָרִיכוּ לֵיהּ.

אָמְרוּ וַדַּאי הָכִי הוּא. וְיוֹמָא דָא אִשְׁתַּדַּלְנָא בַּהֲדֵי חָתָן וְכַלָּה, דְּלָא הָוָה לוֹן צָרְכַיְיהוּ, וַהֲווּ מִתְאַחֲרָן לְאִזְדַּוְּוגָא, וְלָא הָוָה בַּר נָשׁ לְאִשְׁתַּדְּלָא עָלַיְיהוּ, וַאֲנָן אִשְׁתַּדַּלְנָא בְּהוּ, וְלָא קָרֵינָן קְרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנָתֵיהּ, וּמַאן דְּאִתְעַסָּק בַּמִּצְוָה, פָּטוּר מִן הַמִּצְוָה. אָמְרוּ לֵיהּ, בְּרִי, בְּמָה יַדְעַת. אָמַר לֵיהּ, בְּגִין דִּלְבוּשַׁיְיכוּ יְדַעְנָא, כַּד קָרִיבְנָא לְגַבַּיְיכוּ. תַּוְּוהוּ. יָתְבוּ, נַטְלוּ יְדַיְיהוּ וְבָרִיכוּ רִפְתָּא.

רִבִּי יְהוּדָה הֲוָוֹ יְדוֹי מְלוּכְלְכָן, וְנָטִיל יְדוֹי, וּבָרִיךְ עַד לָא נָטִיל. אָמַר לְהוּ, אִי תַּלְמִידֵי דְּרַב שִׁמְעָיָה חֲסִידָא אַתּוּן, לָא הָוָה לְכוּ לְבָרְכָא בְּיָדַיִם מְזוּהֲמוֹת, וּמַאן דְּבָרִיךְ בְּיָדַיִם מְזוּהֲמוֹת, חַיָּיב מִיתָה. **פָּתַח** הַהוּא יַנּוּקָא וְאָמַר, (שמות ל) בְּבֹאָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מַיִם וְלֹא יָמוּתוּ וְגוֹ'. יַלְפֵּינָן

לשון הקודש

בְּעוֹנָתָהּ, הוּא בְּנִדּוּי כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם.

שָׁמְעוּ הֵם וְתָמְהוּ, הֵרִימוּ יְדֵיהֶם וּבֵרְכוּהוּ. אָמְרוּ, וַדַּאי כָּךְ זֶה, וְיוֹם זֶה הִשְׁתַּדַּלְנוּ יַחַד עִם חָתָן וְכַלָּה שֶׁלֹּא הָיוּ לָהֶם צָרְכֵיהֶם וְהָיוּ מִתְאַחֲרִים לְהִזְדַּוֵּג, וְלֹא הָיָה אָדָם שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל עֲלֵיהֶם, וְאָנוּ הִשְׁתַּדַּלְנוּ בָהֶם וְלֹא קָרָאנוּ קְרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנָתָהּ, וּמִי שֶׁעוֹסֵק בַּמִּצְוָה – פָּטוּר מֵהַמִּצְוָה. אָמְרוּ לוֹ, בְּנִי, אֵיךְ יָדַעְתָּ? אָמַר לָהֶם, בְּרֵיחַ לְבוּשְׁכֶם יָדַעְתִּי כְּשֶׁקָּרַבְתִּי אֲלֵיכֶם. תָּמְהוּ. יָשְׁבוּ, נָטְלוּ יְדֵיהֶם וְבָרְכוּ פַּת. **רַבִּי** יְהוּדָה הָיוּ יָדָיו מְלֻכְלָכוֹת, וְנָטַל יָדָיו וּבֵרַךְ טֶרֶם שֶׁנָּטַל. אָמַר לוֹ, אִם תַּלְמִידֵי רַב שִׁמְעָיָה הֶחָסִיד אַתֶּם, לֹא הָיָה לָכֶם לְבָרֵךְ בְּיָדַיִם מְזֹהָמוֹת, וּמִי שֶׁמְּבָרֵךְ בְּיָדַיִם מְזֹהָמוֹת חַיָּב מִיתָה.

פָּתַח אוֹתוֹ תִּינוֹק וְאָמַר, (שמות ל) בְּבֹאָם אֶל

מֵהַאי קְרָא, דְּמַאן דְּלָא חָיִישׁ לְהַאי, וְיִתְחֲזֵי קַמֵּי מַלְכָּא בִּידִין מְזוּהֲמָן, חַיָּיב מִיתָא. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דִּידוּי דְּבַר נָשׁ יַתְבִּין בְּרוּמוּ שֶׁל עוֹלָם. אֶצְבְּעָא חָדָא אִית בִּידָא דְּבַר נָשׁ, וְאִיהוּ אֶצְבְּעָא דְּאָרְמָא מִשֶּׁה.

כְּתִיב (שם כו) וְעָשִׂיתָ בְּרִיחִם עֲצֵי שִׁטִּים חֲמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. וּכְתִיב וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבְּרִיחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה. וְאִי תֵימָא, דְּהַהוּא בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן אַחֲרָא הוּא, דְּלָא הָוָה בִּכְלָלָא דְּאִינּוּן חֲמִשָּׁה. לָאו הָכִי. אֶלָּא הַהוּא בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן, מֵאִינּוּן חֲמִשָּׁה הָוָה. תְּרֵין מִכָּאן, וּתְרֵין מִכָּאן, וְחַד בְּאֶמְצָעִיתָא. הָא הָוָה בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן, עַמּוּדָא דְּיַעֲקֹב, רָזָא דְּמִשֶּׁה, (דף קפ"ו ע"ב) לָקָבֵל דָּא, חָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן בִּידָא דְּבַר נָשׁ. וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּאֶמְצָעִיתָא, רַב וְעִלָּאָה מִכֹּלָּא, בֵּיהּ קַיְימִין שְׁאַר אַחֲרָנִין.

לשון הקודש

אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מַיִם וְלֹא יָמֻתוּ וְגוֹ'. לָמַדְנוּ מִפָּסוּק זֶה, שֶׁמִּי שֶׁלֹּא חוֹשֵׁשׁ לָזֶה וְיִתְרָאֶה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּיָדַיִם מְזוֹהָמוֹת, חַיָּב מִיתָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁיְּדֵי הָאָדָם יוֹשְׁבִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם. אֶצְבַּע אַחַת יֵשׁ בְּיַד הָאָדָם, וְהִיא הָאֶצְבַּע שֶׁהֵרִים מֹשֶׁה.

כָּתוּב (שם כו) וְעָשִׂיתָ בְּרִיחִם עֲצֵי שִׁטִּים חֲמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. וְכָתוּב וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבְּרִחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁאוֹתוֹ בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן הוּא אַחֵר, שֶׁלֹּא הָיָה בִּכְלַל אוֹתָם חֲמִשָּׁה – לֹא כָּךְ. אֶלָּא אוֹתוֹ בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן הָיָה מֵאוֹתָם חֲמִשָּׁה, שְׁנַיִם מִכָּאן וּשְׁנַיִם מִכָּאן וְאֶחָד בָּאֶמְצַע. הֲרֵי הָיָה בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן עַמּוּד יַעֲקֹב, סוֹד מֹשֶׁה. כְּנֶגֶד זֶה חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת בְּיַד

וְאִינּוּן חָמֵשׁ בְּרִיחִין, דְּאִקְרוּן חָמֵשׁ מְאָה שְׁנִין, דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי אָזִיל בְּהוּ. וּבְרִית קַדִּישָׁא אִתְעַר (ס"א אִתְגַּזַּר), **בְּחָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן דִּידָא. וּמִלָּה** (נ"א סְתִימָא) **תֵּימָא הוּא עַל מַה דְּאַמְרַת. וְעַל דָּא כָּל בִּרְכָאן דְּכַהֲנָא, בְּאֶצְבְּעָן תַּלְיָין. פְּרִישׁוּ דִּידָא דְמשֶׁה עַל דָּא הָוָה.**

אִי כָּל דָּא אִית בְּהוּ, לֵית דִּינָא לְמֶהֱוֵי בְנַקְיוּ, כַּד מְבָרְכִין בְּהוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין דְּבְהוּ, וּבְדוּגְמָא דִּלְהוֹן, מִתְבָּרַךְ שְׁמָא קַדִּישָׁא. וְעַל דָּא אַתּוּן דְּחַכְמִיתוּ טוּבָא, הֵיךְ לָא אַשְׁגַּחְתּוּן לְהַאי. וְלָא שְׁמַשְׁתּוּן לְרִבִּי שְׁמַעְיָה חֲסִידָא, וְאִיהוּ אָמַר, כָּל טִנּוּפָא, וְכָל לִכְלוּכָא, סְלִיקוּ לֵיהּ לְסִטְרָא אַחֲרָא, דְּהָא סִטְרָא אַחֲרָא מֵהַאי טִנּוּפָא וְלִכְלוּכָא אִתְזָן. וְעַל דָּא מַיִם אַחֲרוֹנִים חוֹבָה, וְחוֹבָה אִינּוּן.

לשון הקודש

הָאָדָם. וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בָּאֶמְצַע, גָּדוֹל וְעֶלְיוֹן מֵהַכֹּל, בּוֹ עוֹמְדִים שְׁאָר הָאַחֵרִים.

וְהֵם חֲמִשָּׁה בְּרִיחִים, שֶׁנִּקְרָאִים חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים, שֶׁהוֹלֵךְ בָּהֶם עֵץ הַחַיִּים. וּבְרִית קֹדֶשׁ מִתְעוֹרֵר (נמוֹל) בַּחֲמֵשׁ אֶצְבְּעוֹת הַיָּדַיִם, וְדָבָר (נסתר) תֵּמַהּ הוּא עַל מַה שֶּׁאָמַרְתָּ. וְלָכֵן כָּל בִּרְכוֹת הַכֹּהֵן תְּלוּיוֹת בָּאֶצְבְּעוֹת. פְּרִישַׁת יְדֵי מֹשֶׁה עַל זֶה הָיְתָה.

אִם כָּל זֶה יֵשׁ בָּהֶם, אֵין דִּין לִהְיוֹת בְּנִקָּיוֹן כְּשֶׁמְּבָרְכִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁבָּהֶם וּבְדֻגְמָתָם מִתְבָּרֵךְ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וְלָכֵן אַתֶּם שֶׁחֲכַמְתֶּם אַתֶּם הַרְבֵּה, אֵיךְ לֹא הִשְׁגַּחְתֶּם לָזֶה? וְלֹא שִׁמַּשְׁתֶּם אֶת רַבִּי שְׁמַעְיָה הֶחָסִיד, וְהוּא אָמַר שֶׁכָּל טִנּוּף וְכָל לִכְלוּךְ הֶעֱלוּהוּ לַצַּד הָאַחֵר, שֶׁהֲרֵי הַצַּד הָאַחֵר נִזּוֹן מֵהַטִּנּוּף וְהַלִּכְלוּךְ הַזֶּה, וְעַל זֶה מַיִם אַחֲרוֹנִים חוֹבָה, וְחוֹבָה הֵם?!

תַּוְוּהוּ וְלָא יָכִילוּ לְמַלְלָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּרִי, שְׁמָא דְּאָבוּךְ מָאן הוּא. שָׁתִיק יַנּוּקָא רִגְעָא חָדָא, קָם לְגַבֵּיהּ אִמֵּיהּ וְנָשַׁק לָהּ, אָמַר לָהּ אִמִּי, עַל אַבָּא שָׁאִילוּ לִי אִלֵּין חַכִּימִין, אִימָא לוֹן. אָמְרָה לֵיהּ אִמֵּיהּ, בְּרִי, בַּדְקַת לְהוּ. אָמַר הָא בָדָקִית, וְלָא אַשְׁכַּחִית כִּדְקָא יָאוּת. לְחִישָׁא לֵיהּ אִמֵּיהּ, וְאַהְדָּר לְגַבַּיְיהוּ, אָמַר לֵהוּ אַתּוּן שְׁאֶלְתּוּן עַל אַבָּא, וְהָא אִסְתְּלַק מֵעָלְמָא, וּבְכָל יוֹמָא דְּחַסִידֵי קַדִּישִׁין אָזְלִין בְּאָרְחָא, אִיהוּ טַיָּיעָא אֲבַתְרַיְיהוּ. וְאִי אַתּוּן קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין, הֵיךְ לָא אַשְׁכַּחְתּוּן לֵיהּ, אָזִיל טַיָּיעָא אֲבַתְרַיְיכוּ.

אֲבָל בְּקַדְמִיתָא חֲמֵינָא בְכוּ, וְהַשְׁתָּא חֲמֵינָא בְכוּ, דְּאַבָּא לָא חָמָא חַמָּרָא דְלָא (ס"א דְּלֵהֲוֵי) טָעִין אֲבַתְרֵיהּ חַמָּרָא, לְמִסְבַּל עוּלָא דְאוֹרַיְיתָא. וְכֵיוָן דְּלָא זְכִיתוּן דְּאַבָּא יִטְעוֹן אֲבַתְרַיְיכוּ, לָא אִימָא מָאן הוּא

לשון הקודש

תָּמְהוּ וְלֹא יָכְלוּ לְדַבֵּר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּנִי, מַהוּ שֵׁם אָבִיךָ? שָׁתַק הַתִּינוֹק רֶגַע אֶחָד, עָמַד לִפְנֵי אִמּוֹ וְנָשַׁק לָהּ. אָמַר לָהּ, אִמִּי, עַל אַבָּא שְׁאָלוּ הַחֲכָמִים הַלָּלוּ, הַאִם אֹמַר לָהֶם? אָמְרָה לוֹ אִמּוֹ, בְּנִי, בָּדַקְתָּ אוֹתָם? אָמַר, הֲרֵי בָּדַקְתִּי וְלֹא מְצָאתִים כָּרָאוּי. לָחֲשָׁה לוֹ אִמּוֹ וְחָזַר אֲלֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, אַתֶּם שְׁאַלְתֶּם עַל אַבָּא, וַהֲרֵי הִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם, וּבְכָל יוֹם שֶׁחֲסִידִים קְדוֹשִׁים הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ, הוּא סוֹחֵר אַחֲרֵיהֶם. וְאִם אַתֶּם קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, אֵיךְ לֹא מְצָאתֶם אוֹתוֹ, הָלַךְ הַסּוֹחֵר אַחֲרֵיכֶם?

אֲבָל בַּהַתְחָלָה רָאִיתִי בָּכֶם, וְכָעֵת רָאִיתִי בָּכֶם, שֶׁאַבָּא לֹא רָאָה חֲמוֹר שֶׁלֹּא (שֶׁיִּהְיֶה) טָעַן אַחֲרָיו חֲמוֹר לִסְבֹּל עֹל הַתּוֹרָה. כֵּיוָן שֶׁלֹּא

אַבָּא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לְרִבִּי יִצְחָק, כִּדְדָמֵי לָן, הַאי יַנּוּקָא לָאו בַּר נָשׁ הוּא. אַכְלוּ. וְהַהוּא יְנוּקָא הָוָה אָמַר מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, וְחִדּוּשֵׁי אוֹרַיְיתָא. אָמְרוּ, הַב וְנִבְרִיךְ. אָמַר לְהוּ, יָאוּת אֲמַרְתּוּן. בְּגִין דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא לָא מִתְבָּרַךְ בִּבְרָכָה דָא, אֶלָּא בְּהַזְמָנָה.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) אֲבָרְכָה אֶת יְיָ בְּכָל עֵת וְגוֹ'. וְכִי מַה חָמָא דָוִד לוֹמַר אֲבָרְכָה אֶת יְיָ. אֶלָּא, חָמָא דָוִד דְּבָעֵי הַזְמָנָה, וְאָמַר אֲבָרְכָה. בְּגִין דִּבְשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ יָתִיב עַל פְּתוֹרָא, שְׁכִינְתָּא קַיְימָא תַּמָּן, וְסִטְרָא אַחֲרָא קַיְימָא תַּמָּן. כַּד אַזְמִין בַּר נָשׁ לְבָרְכָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁכִינְתָּא אִתְתַּקְּנַת (נ"א בְּהַזְמָנָה דָא) לְגַבֵּי עֵילָא, לְקַבְּלָא בִּרְכָאן, וְסִטְרָא אַחֲרָא אִתְכַּפְיָיא. (נ"א וְאִי אִתְתַּקְּנַת בְּבִרְכָתָא לְגַבֵּי עֵילָא, וְסִטְרָא אַחֲרָא לָאו אִיהוּ בִּכְלָלָא) וְאִי לָא אַזְמִין בַּר נָשׁ לְבָרְכָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, סִטְרָא אַחֲרָא שַׁלְטָא וּמְכַשְׁכְּשָׁא לְמֶהֱוֵי לֵיהּ חוּלָקָא בְּהַהִיא בִּרְכָה.

לשון הקודש

זְכִיתֶם שֶׁאַבָּא יִטְעַן אַחֲרֵיכֶם, לֹא אֹמַר לָכֶם מִיהוּ אַבָּא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק, כְּנִדְמֶה לָנוּ, תִּינוֹק זֶה אֵינוֹ בֶּן אָדָם. אָכְלוּ, וְאוֹתוֹ תִּינוֹק הָיָה אוֹמֵר דִּבְרֵי תוֹרָה וְחִדּוּשֵׁי תוֹרָה. אָמְרוּ, הָבָה נְבָרֵךְ. אָמַר לָהֶם, נָאֶה אֲמַרְתֶּם, מִשּׁוּם שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לֹא מִתְבָּרֵךְ בִּבְרָכָה זוֹ אֶלָּא בְּהַזְמָנָה.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) אֲבָרְכָה אֶת ה' בְּכָל עֵת וְגוֹ'. וְכִי מָה רָאָה דָוִד לוֹמַר אֲבָרְכָה אֶת ה'? אֶלָּא רָאָה דָוִד שֶׁצָּרִיךְ הַזְמָנָה, וְאָמַר אֲבָרְכָה. בִּגְלַל שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁאָדָם יוֹשֵׁב עַל שֻׁלְחָנוֹ, הַשְּׁכִינָה עוֹמֶדֶת שָׁם, וְהַצַּד הָאַחֵר עוֹמֵד שָׁם. כְּשֶׁמְּזַמֵּן הָאָדָם לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַשְּׁכִינָה מִתְתַּקֶּנֶת (בְּהַזְמָנָה זוֹ) לְגַבֵּי מַעְלָה לְקַבֵּל

וְאִי תֵּימָא, בִּשְׁאַר בִּרְכָאן אֲמַאי לָא אִית הַזְמָנָה.

אֶלָּא הַהוּא מִלָּה דִּבְרָכָה, דְּקָא מְבָרְכִין עָלָהּ, אִיהוּ הַזְמָנָה. וְתָא חֲזֵי דְּהָכִי הוּא, דְּהַאי דִּמְבָרֵךְ עַל פְּרִי, הַהוּא פְּרִי אִיהוּ הַזְמָנָה, וּמְבָרְכִין עָלֵיהּ. וְלֵית לֵיהּ חוּלָקָא לְסִטְרָא אַחֲרָא. וְקוֹדֶם דָּא, דְּהָוָה הַהוּא פְּרִי בִּרְשׁוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, לָא מְבָרְכִין עָלֵיהּ. וּכְתִיב (ויקרא יט) **לֹא יֵאָכֵל, בְּגִין דְּלָא יְבָרְכוּן עַל הַהוּא פְּרִי, וְלָא יִתְבָּרַךְ סִטְרָא אַחֲרָא. כֵּיוָן דְּנָפַק מֵרְשׁוּתֵיהּ, יֵאָכֵל, וּמְבָרְכִין עָלֵיהּ. וְאִיהוּ הַזְמָנָא לְבִרְכָתָא. וְכֵן כָּל מִילִּין דְּעָלְמָא דְּקָא מְבָרְכִין עָלַיְיהוּ. כֻּלְּהוּ הַזְמָנָה לְבִרְכָתָא. וְלֵית בְּהוּ חוּלָקָא לְסִטְרָא אַחֲרָא.**

וְאִי תֵּימָא, אוֹף הָכִי לְבִרְכַּת זִמּוּן כַּסָּא דְּבִרְכָתָא הָוָה הַזְמָנָה, אֲמַאי הַב וְנִבְרִיךְ. אֶלָּא, הוֹאִיל וּבְקַדְמֵיתָא כַּד הָוָה שָׁתֵי, אָמַר בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן. הָא

לשון הקודש

בִּרְכוֹת, וְהַצַּד הָאַחֵר מִתְכוֹפֵף. (וְאִם נִתְקַנֵּת בִּבְרָכוֹת לְגַבֵּי מַעֲלָה וְהַצַּד הָאַחֵר אֵינוֹ בִּכְלָל) וְאִם לֹא מַזְמִין הָאָדָם לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַצַּד הָאַחֵר שׂוֹמֵעַ וּמְכַשְׁכֵּשׁ לִהְיוֹת לוֹ חֵלֶק בְּאוֹתָהּ בְּרָכָה.

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה אֵין הַזְמָנָה בִּשְׁאָר הַבְּרָכוֹת? אֶלָּא אוֹתוֹ דְּבַר הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִים עָלָיו, הוּא הַזְמָנָה. וּבֹא וּרְאֵה שֶׁכָּךְ זֶה, שֶׁזֶּה שֶׁמְּבָרֵךְ עַל הַפְּרִי, אוֹתוֹ פְּרִי הוּא הַזְמָנָה וּמְבָרְכִים עָלָיו, וְאֵין לוֹ חֵלֶק לַצַּד הָאַחֵר. וְקֹדֶם זֶה שֶׁהָיָה אוֹתוֹ פְּרִי בִּרְשׁוּת הַצַּד הָאַחֵר, לֹא מְבָרְכִים עָלָיו, וְכָתוּב (ויקרא יט) לֹא יֵאָכֵל, בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יְבָרְכוּ עַל אוֹתוֹ הַפְּרִי וְלֹא יִתְבָּרֵךְ הַצַּד הָאַחֵר. כֵּיוָן שֶׁיָּצָא מֵרְשׁוּתוֹ, יֵאָכֵל, וּמְבָרְכִים עָלָיו. וְהִיא הַזְמָנָה לִבְרָכָה. וְכֵן כָּל דִּבְרֵי הָעוֹלָם שֶׁמְּבָרְכִים עֲלֵיהֶם, כֻּלָּם הַזְמָנָה לִבְרָכָה, וְאֵין בָּהֶם חֵלֶק לַצַּד הָאַחֵר.

וְאִם תֹּאמַר, אַף כָּךְ לִבְרַכַּת זִמּוּן כּוֹס בְּרָכָה הָיְתָה הַזְמָנָה, מַדּוּעַ הָבָה וּנְבָרֵךְ? אֶלָּא הוֹאִיל וּבַתְּחִלָּה כְּשֶׁהָיָה שׁוֹתֶה אָמַר "בּוֹרֵא פְּרִי

הַזְמָנָה הֲוֵי. וְהַשְׁתָּא לְבִרְכַּת מְזוֹנָא, בָּעֵינָן שִׁנּוּי, לְהַזְמָנָה אַחֲרָא, דְּהָא כַּסָּא דָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוֵי, וְלָאו לְמְזוֹנָא, וּבְגִין כָּךְ בָּעֵי הַזְמָנָה דְּפוּמָא.

וְאִי תֵּימָא, נְבָרֵךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ, דָּא הוּא הַזְמָנָה, בָּרוּךְ שֶׁאָכַלְנוּ דָּא הוּא בְּרָכָה. הָכִי הוּא וַדָּאי. אֲבָל נְבָרֵךְ, הַזְמָנָה אַחֲרָא אִיהוּ, הַזְמָנָה דְּבוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן. (ס"א דְּפוּמָא) דְּקַדְמִיתָא אִיהִי הַזְמָנָה לְכוֹס דִּבְרָכָה סְתָם. וְהַאי כּוֹס, כֵּיוָן דְּאַנְטִיל אִיהוּ הַזְמָנָה אַחֲרָא בְּמִלָּה דִּנְבָרֵךְ לְגַבֵּי עָלְמָא עִלָּאָה דְּכָל מְזוֹנִין וּבִרְכָאן מִתַּמָּן נָפְקִין, וּבְגִין כָּךְ אִיהוּ בְּאֹרַח סָתִים, דְּעָלְמָא עִלָּאָה סָתִים אִיהוּ, וְלֵית לְגַבֵּיהּ הַזְמָנָה. אֶלָּא בְּדַרְגָּא דָא כּוֹס דִּבְרָכָה. (בְּמִלָּה דִּנְבָרֵךְ) אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, זַכָּאָה חוּלָקָנָא, דְּמִן (דף קפ"ז ע"א) יוֹמָא דְּעָלְמָא עַד הַשְׁתָּא, לָא שְׁמַעְנָא מִלִּין אִלֵּין, וַדָּאי הָא אֲמֵינָא דְּדָא לָאו בַּר נָשׁ אִיהוּ.

לשון הקודש

הַגֶּפֶן", הֲרֵי זֶה הָיָה הַזְמָנָה. וְכָעֵת לְבִרְכַּת הַמָּזוֹן צְרִיכִים שִׁנּוּי לְהַזְמָנָה אַחֶרֶת, שֶׁהֲרֵי כּוֹס זוֹ הוּא לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְלֹא לַמָּזוֹן, וּמִשּׁוּם זֶה צָרִיךְ הַזְמָנַת הַפֶּה.

וְאִם תֹּאמַר, נְבָרֵךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ זוֹהִי הַזְמָנָה, בָּרוּךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ זוֹהִי בְּרָכָה – כָּךְ זֶה בְּוַדַּאי. אֲבָל נְבָרֵךְ זוֹהִי הַזְמָנָה אַחֶרֶת, הַזְמָנָה שֶׁל בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן. (שֶׁל הַפֶּה) שֶׁהַקּוֹדֶמֶת הִיא הַהַזְמָנָה לְכוֹס שֶׁל בְּרָכָה סְתָם. וְכוֹס זוֹ, כֵּיוָן שֶׁנִּטַּל, הִיא הַזְמָנָה אַחֶרֶת בְּמִלַּת נְבָרֵךְ לְגַבֵּי עוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁכָּל מְזוֹנוֹת וּבְרָכוֹת יוֹצְאוֹת מִשָּׁם. וּמִשּׁוּם זֶה הוּא בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר, שֶׁעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הוּא נִסְתָּר וְאֵין אֵלָיו הַזְמָנָה, אֶלָּא בְּדַרְגָּה זוֹ כּוֹס בְּרָכָה. (שֶׁבְּמִלַּת נְבָרֵךְ) אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁמִּיּוֹם הָעוֹלָם עַד כָּעֵת לֹא שָׁמַעְנוּ דְּבָרִים אֵלּוּ, וַדַּאי הֲרֵי

אָמַר לֵיהּ, בְּרָא, מַלְאָכָא דַיְיָ, רְחִימָא דִילֵיהּ, הַאי דְּאַמְרַת וְעָשִׂיתָ בְּרִיחִם עֲצֵי שִׁטִּים חֲמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן וְגוֹ', וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִם וְגוֹ', וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִם לַיְרֵכָתַיִם יָמָּה. הָא בְּרִיחִים טוּבָא אִיכָּא הָכָא, וְיָדַיִם אִינּוּן תְּרֵין. אָמַר לֵיהּ, דָּא הוּא דְּאַמְרִין, מִפּוּמֵיהּ דְּבַר נָשׁ אִשְׁתְּמַע מָאן אִיהוּ. אֲבָל הוֹאִיל וְלָא אַשְׁגַּחְתּוּן אֲנָא אִימָא.

פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ב) הֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְגוֹ'. וְכִי בְּאָן אֲתָר עֵינוֹי דְּבַר נָשׁ, אֶלָּא בְּרֹאשׁוֹ, דִּילְמָא בְּגוּפוֹ אוֹ בִּדְרוֹעֵיהּ, דְּאַפִּיק לֶחָכָם יַתִּיר מִכָּל בְּנֵי עָלְמָא. אֶלָּא קְרָא הָכִי הוּא וַדָּאי, דִּתְנָן, לָא יְהַךְ בַּר נָשׁ בְּגִלּוּי דְּרִישָׁא ד' אַמּוֹת. מָאי טַעְמָא. דִּשְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא עַל רֵישֵׁיהּ, וְכָל חַכִּים, עֵינוֹי וּמִלּוֹי בְּרֹאשׁוֹ אִינּוּן, בְּהַהוּא דְשַׁרְיָא וְקַיְּימָא עַל רֵישֵׁיהּ.

לשון הקודש

אָמַרְנוּ שֶׁזֶּה אֵינוֹ בֶּן אָדָם.

אָמַר לוֹ, בֵּן, מַלְאַךְ ה', אֲהוּבוֹ, מַה שֶּׁאָמַרְתָּ וְעָשִׂיתָ בְּרִיחִם עֲצֵי שִׁטִּים חֲמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן וְגוֹ', וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִם וְגוֹ', וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִם לַיְרֵכָתַיִם יָמָּה – הֲרֵי הַרְבֵּה בְּרִיחִים יֵשׁ כָּאן, וְיָדַיִם הֵם שְׁתַּיִם. אָמַר לוֹ, זֶהוּ שֶׁאָמַרְנוּ, מִפִּי הָאָדָם נִשְׁמָע מִיהוּ. אֲבָל הוֹאִיל וְלֹא הִשְׁגַּחְתֶּם – אֲנִי אֹמַר.

פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ב) הֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְגוֹ'. וְכִי אֵיפֹה עֵינָיו שֶׁל הָאָדָם? אֶלָּא בְּרֹאשׁוֹ! שֶׁמָּא בְּגוּפוֹ אוֹ בִּזְרוֹעוֹ, שֶׁהוֹצִיא אֶת הֶחָכָם יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם?! אֶלָּא הַפָּסוּק כָּךְ הוּא בְּוַדַּאי. שֶׁלָּמַדְנוּ, לֹא יֵלֵךְ אָדָם בְּגִלּוּי רֹאשׁ אַרְבַּע אַמּוֹת. מָה הַטַּעַם? שֶׁשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עַל רֹאשׁוֹ, וְכָל חָכָם עֵינָיו וּדְבָרָיו בְּרֹאשׁוֹ הֵם, בְּאוֹתוֹ שֶׁשּׁוֹרֶה וְעוֹמֵד עַל רֹאשׁוֹ.

וְכַד עֵינוֹי תַּמָּן, לִינְדַּע דְּהַהוּא נְהוֹרָא דְּאַדְלִיק עַל רֵישֵׁיהּ, אִצְטְרִיךְ לְמִשְׁחָא, בְּגִין דְּגוּפָא דְּבַר נָשׁ אִיהוּ פְּתִילָה, וּנְהוֹרָא אַדְלִיק לְעֵילָא, וּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא צָוַוח וְאָמַר, (קהלת ט) וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר, דְּהָא נְהוֹרָא דִּבְרֹאשׁוֹ, אִצְטְרִיךְ לְמִשְׁחָא וְאִינּוּן עוֹבָדִין טָבָאן. וְעַל דָּא הֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ, וְלָא בַּאֲתָר אַחֲרָא.

אַתּוּן חַכִּימִין, וַדַּאי שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָיא עַל רֵישַׁיְיכוּ, הֵיךְ לָא אַשְׁגַּחְתּוּן לְהַאי, דִּכְתִיב וְעָשִׂיתָ בְּרִיחִים וְגוֹ', לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד. וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. הָאֶחָד וְהַשֵּׁנִית אָמַר קְרָא, שְׁלִישִׁית וּרְבִיעִית לָא אָמַר קְרָא. דְּהָא אֶחָד וְשֵׁנִית, דָּא חָשִׁיבוּ דִּתְרֵין סִטְרִין, וּבְגִין כָּךְ עָבִיד חוּשְׁבָּנָא בִּתְרֵין אִלֵּין.

לשון הקודש

וּכְשֶׁעֵינָיו שָׁם, יֵדַע שֶׁאוֹתוֹ אוֹר שֶׁדּוֹלֵק עַל רֹאשׁוֹ צָרִיךְ שֶׁמֶן, מִשּׁוּם שֶׁגּוּף הָאָדָם הִיא פְּתִילָה, וְאוֹר דּוֹלֵק לְמַעְלָה, וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ צָוַח וְאָמַר: (שם ט) וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר, שֶׁהֲרֵי הָאוֹר שֶׁבְּרֹאשׁוֹ צָרִיךְ שֶׁמֶן וְאוֹתָם מַעֲשִׂים טוֹבִים. וְלָכֵן הֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר.

אַתֶּם חֲכָמִים, וַדַּאי הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עַל רָאשֵׁיכֶם, אֵיךְ לֹא הִשְׁגַּחְתֶּם לָזֶה? שֶׁכָּתוּב וְעָשִׂיתָ בְּרִיחִם וְגוֹ', לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד. וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. הָאֶחָד וְהַשֵּׁנִית אָמַר הַפָּסוּק, שְׁלִישִׁית וּרְבִיעִית לֹא אָמַר הַפָּסוּק. שֶׁהֲרֵי אֶחָד וְשֵׁנִית נֶחְשָׁבִים לִשְׁנֵי צְדָדִים, וּמִשּׁוּם זֶה הַחֶשְׁבּוֹן בִּשְׁנֵי אֵלֶּה.

אָתוּ אִינּוּן וּנְשָׁקוּהוּ, (כְּמִלְּקַדְמִין) בָּכָה רִבִּי יְהוּדָה, וְאָמַר, רִבִּי שִׁמְעוֹן זַכָּאָה חוּלָקָךְ, זַכָּאָה דָּרָא, דְּהָא בִּזְכוּתָךְ אֲפִילוּ יַנּוּקֵי דְּבֵי רַב, אִינּוּן טְנָרִין רָמָאִין תַּקִּיפִין. אָתָאת אִמֵּיהּ, אָמְרָה לוֹן רַבּוֹתַי, בְּמָטוּ מִנַּיְיכוּ, לָא תִשְׁגְּחוּן עַל בְּרִי, אֶלָּא בְּעֵינָא טָבָא. אָמְרוּ לָהּ, זַכָּאָה חוּלָקָךְ אִתְּתָא כְּשֵׁרָה, אִתְּתָא בְּרִירָא מִכָּל שְׁאַר נָשִׁין, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרִיר חוּלָקָךְ, וְאָרִים דִּגְלָךְ עַל כָּל שְׁאַר נָשִׁין דְּעָלְמָא.

אָמַר יַנּוּקָא, אֲנָא לָא מִסְתַּפֵּינָא מֵעֵינָא בִּישָׁא, דְּבַר נוּנָא רַבָּא וְיַקִּירָא אֲנָא, וְנוּנָא לָא דָחִיל מֵעֵינָא בִּישָׁא, דִּכְתִיב, (בראשית מח) וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, מָאי לָרֹב, לְאַסְגָּאָה עַל עֵינָא. וְתָנֵינָן, מַה דָּגִים דְּיַמָּא, מַיָּא חָפֵי עֲלֵיהוֹן, וְלֵית עֵינָא בִּישָׁא וְכוּ'. לָרֹב וַדָּאי, בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, בְּגוֹ בְּנֵי אֱנָשָׁא עַל אַרְעָא. אָמְרוּ, בְּרָא, מַלְאָכָא דַּיְיָ, לֵית בָּנָא עֵינָא בִּישָׁא, וְלָא

לשון הקודש

בָּאוּ הֵם וּנְשָׁקוּהוּ. (בְּבַתְּחִלָּה) בָּכָה רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, רַבִּי שִׁמְעוֹן, אַשְׁרֵי חֶלְקֶךָ! אַשְׁרֵי הַדּוֹר! שֶׁהֲרֵי בִּזְכוּתְךָ אֲפִלּוּ תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן הֵם סְלָעִים רָמִים תַּקִּיפִים. בָּאָה אִמּוֹ. אָמְרָה לָהֶם, רַבּוֹתַי, בְּבַקָּשָׁה מִכֶּם אַל תַּשְׁגִּיחוּ עַל בְּנִי, אֶלָּא רַק בְּעַיִן טוֹבָה. אָמְרוּ לָהּ, אַשְׁרֵי חֶלְקֵךְ אִשָּׁה כְּשֵׁרָה, אִשָּׁה בְּרוּרָה מִכָּל שְׁאָר הַנָּשִׁים, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּרַר חֶלְקֵךְ וְהֵרִים דִּגְלֵךְ עַל כָּל שְׁאָר נָשׁוֹת הָעוֹלָם!

אָמַר הַתִּינוֹק, אֲנִי לֹא פּוֹחֵד מֵעַיִן רָעָה, שֶׁבֵּן דָּג גָּדוֹל וְנִכְבָּד אֲנִי, וְדָג לֹא פּוֹחֵד מֵעַיִן רָעָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית מח) וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ. מַה זֶּה לָרֹב? לִרְבּוֹת עַל הָעַיִן. וְשָׁנִינוּ, מַה דְּגֵי הַיָּם הַמַּיִם מְכַסִּים עֲלֵיהֶם וְאֵין עַיִן רָעָה וְכוּ'. לָרֹב וַדַּאי, בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, בְּתוֹךְ בְּנֵי הָאָדָם עַל הָאָרֶץ. אָמְרוּ, בֵּן, מַלְאַךְ ה', אֵין בָּנוּ עַיִן

מִסִּטְרָא דְעֵינָא בִישָׁא אֲתֵינָן. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָפֵי עֲלָךְ בְּנַדְפּוּי.

פָּתַח וְאָמַר (בראשית מח) הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע יְבָרֵךְ וְגוֹ'. הַאי קְרָא אָמַר יַעֲקֹב בְּרוּחַ קֻדְשָׁא, אִי בְּרוּחַ קֻדְשָׁא אָמַר לֵיהּ, רָזָא דְחָכְמְתָא אִית בֵּיהּ. הַמַּלְאָךְ, קָרֵי לֵיהּ מַלְאָךְ. וְקָרֵי לֵיהּ שְׁמָהָן אַחֲרָנִין. הָכָא, אֲמַאי אִקְרֵי מַלְאָךְ. אֶלָּא כַּד אִיהוּ שְׁלִיחָא מִלְּעֵילָא, וְקַבִּילַת זְהָרָא מִגּוֹ אַסְפַּקְלַרְיָא דִלְעֵילָא, (ס"א דכד) דִּכְדֵין מְבָרְכִין לָהּ אַבָּא וְאִמָּא לְהַאי, אַמְרֵי לָהּ בְּרַתִּי, זִילִי נְטוּרִי בֵיתֵיךְ, פְּקִידִי לְבֵיתֵיךְ. הָכִי עֲבִידִי לְבֵיתֵיךְ. זִילִי וְזוּנִי לוֹן. זִילִי, דְּהַהוּא עָלְמָא דִלְתַתָּא מְחַכָּא לָךְ, בְּנֵי בֵיתָךְ מְחַכָּאן מְזוֹנָא מִנָּךְ, הָא לָךְ כָּל מַה דְתִצְטָרְכִי לְמֵיהַב לוֹן, כְּדֵין אִיהִי מַלְאָךְ.

וְאִי תֵּימָא, וְהָא בְכַמָּה דוּכְתֵּי אִקְרֵי מַלְאָךְ, וְלָא אָתֵי לְמֵיזָן עָלְמִין. וְעוֹד, דְּבִשְׁמָא דָא לָא זָן

לשון הקודש

רָעָה, וְלֹא מִצַּד עַיִן רָעָה בָּאנוּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְכַסֶּה עָלֶיךָ בִּכְנָפָיו.

פָּתַח וְאָמַר, (שם) הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע יְבָרֵךְ וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה אָמַר יַעֲקֹב בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. אִם בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמַר אוֹתוֹ, סוֹד חָכְמָה יֵשׁ בּוֹ. הַמַּלְאָךְ, קוֹרֵא לוֹ מַלְאָךְ, וְקוֹרֵא לוֹ שֵׁמוֹת אֲחֵרִים. מַדּוּעַ נִקְרָא כָּאן מַלְאָךְ? אֶלָּא כְּשֶׁהוּא שָׁלִיחַ מִלְּמַעְלָה וּמְקַבֵּל זֹהַר מִתּוֹךְ אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלְּמַעְלָה, (שאז) שֶׁכְּשֶׁמְּבָרְכִים אַבָּא וְאִמָּא לָזֶה, אוֹמְרִים לָהּ: בִּתִּי, לְכִי שִׁמְרִי בֵיתֵךְ! פִּקְדִי אֶת בֵּיתֵךְ! כָּךְ עֲשִׂי לְבֵיתֵךְ! לְכִי וְזוּנִי אוֹתָם. לְכִי, שֶׁאוֹתוֹ עוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה מְחַכֶּה לָךְ, בְּנֵי בֵיתֵךְ מְחַכִּים לְמָזוֹן מִמֵּךְ! הֲרֵי לָךְ כָּל מַה שֶׁתִּצְטָרְכִי לָתֵת לָהֶם. וְאָז הִיא מַלְאָךְ.

וְאִם תֹּאמַר, וַהֲרֵי בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת נִקְרָא

עָלְמִין, אֶלָּא בִּשְׁמָא דַיְיָ. הָכִי הוּא וַדָּאי, כַּד שָׁלִיחַ מִגּוֹ אַבָּא וְאִמָּא, אִקְרֵי מַלְאָךְ, וְכֵיוָן דְּשָׁאַרִי עַל דּוּכְתִּין, עַל תְּרֵין כְּרוּבִין יְיָ שְׁמֵיהּ.

לְמֹשֶׁה כַּד אִתְחַזֵּי לֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, אִקְרֵי (שמות ג) מַלְאָךְ. לְיַעֲקֹב לָא אִתְחַזֵּי הָכִי, אֶלָּא בְּדוּגְמָא, דִּכְתִיב (בראשית כט) וְרָחֵל בָּאָה, דָּא דְיוּקְנָא דְרָחֵל אַחֲרָא, דִּכְתִיב (ירמיה לא) כֹּה אָמַר יְיָ קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע וְגוֹ'. רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ. וְרָחֵל בָּאָה סְתָם, עִם הַצֹּאן דַּרְגִין דִּילָהּ. אֲשֶׁר לְאָבִיהָ וַדָּאי. וְכֻלְּהוּ אִתְמְנוּן וְאִתְפַּקְדוּן בִּידָהָא. כִּי רוֹעָה הִיא, אִיהִי מַנְהִיגָא לוֹן, וְאִתְפַּקְדָא עָלַיְיהוּ.

וְהָכִי (דף קפ"ז ע"ב) בְּמֹשֶׁה כְּתִיב, (שמות ג) וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְיָ אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ. וְאִי תֵּימָא יַתִּיר הוּא שְׁבָחָא דְּאַבְרָהָם, דְּלָא כְּתִיב בֵּיהּ מַלְאָךְ, אֶלָּא (בראשית

לשון הקודש

מַלְאָךְ, וְלֹא בָּא לָזוּן עוֹלָמוֹת, וְעוֹד, שֶׁבְּשֵׁם זֶה לֹא זָן אֶת הָעוֹלָמוֹת, אֶלָּא בַּשֵּׁם שֶׁל הַשֵּׁם – כָּךְ זֶה בְּוַדַּאי. כְּשֶׁשָּׁלִיחַ מִתּוֹךְ אַבָּא וְאִמָּא, נִקְרָא מַלְאָךְ. וְכֵיוָן שֶׁשּׁוֹרֶה עַל מְקוֹמוֹת, עַל שְׁנֵי כְּרוּבִים, שְׁמוֹ ה'.

כְּשֶׁנִּרְאָה לְמֹשֶׁה בַּתְּחִלָּה נִקְרָא מַלְאָךְ. לְיַעֲקֹב לֹא נִרְאָה כָּךְ, אֶלָּא בִּדְגְמָא, שֶׁכָּתוּב (שם כט) וְרָחֵל בָּאָה. זוֹ דְּמוּת שֶׁל רָחֵל אַחֶרֶת, שֶׁכָּתוּב (ירמיה לא) כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע וְגוֹ', רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ. וְרָחֵל בָּאָה, סְתָם. עִם הַצֹּאן, הַדַּרְגּוֹת שֶׁלָּהּ. אֲשֶׁר לְאָבִיהָ, וַדַּאי. וְכֻלָּם נִמְנוּ וְהִתְפַּקְּדוּ בְּיָדֶיהָ. כִּי רֹעָה הִיא, הִיא מַנְהִיגָה אוֹתָם וּמְפֻקֶּדֶת עֲלֵיהֶם.

וְכָךְ כָּתוּב בְּמֹשֶׁה, (שמות ג) וַיֵּרָא מַלְאַךְ ה' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ. וְאִם תֹּאמַר שֶׁשֶּׁבַח אַבְרָהָם יוֹתֵר, שֶׁלֹּא כָּתוּב בּוֹ מַלְאָךְ –

יח) וַיֵּרָא אֵלָיו יְיָ בְּאֵלוֹנֵי מַמְרֵא וְגוֹ'. הָתָם בְּאַבְרָהָם, אִתְחֲזֵי לֵיהּ אֲדֹנָי, בְּאָלֶף דָּלֶת, בְּגִין דִּבְהַהוּא זִמְנָא קַבִּיל בְּרִית, וּמַה דְּהֲוָה אִתְכַּסֵּי עַד כְּעָן מִנֵּיהּ, אִתְחֲזֵי לֵיהּ רִבּוֹן וְשַׁלִּיט, וְהָכִי אִתְחֲזֵי, דְּהָא כְּדֵין בְּהַהוּא דַּרְגָּא אִתְקָשַׁר, וְלָא יַתִּיר. וּבְגִין כָּךְ, בִּשְׁמָא דַּאֲדוֹן רִבּוֹן עָלֵיהּ.

אֲבָל מֹשֶׁה דְּלָא הֲוָה בֵּיהּ פְּרוּדָא, דִּכְתִיב (שמות ג) מֹשֶׁה מֹשֶׁה דְּלָא פָּסְקָא טַעֲמָא. כְּמָה דִּכְתִיב (בראשית כב) אַבְרָהָם אַבְרָהָם, דְּפַסְקָא טַעֲמָא. בְּגִין דְּהַשְׁתָּא שְׁלִים, מַה דְּלָא הֲוָה מִקַּדְמַת דְּנָא. פְּרִישׁוּ אִית בֵּין אַבְרָהָם דְּהַשְׁתָּא, לְאַבְרָהָם דְּקַדְמֵיתָא. אֲבָל מֹשֶׁה, מִיַּד דְּאִתְיְלִיד, אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְנַהֲרָא הֲוָת עִמֵּיהּ, דִּכְתִיב (שמות ב) וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא. וּכְתִיב (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. מֹשֶׁה מִיַּד אִתְקְשַׁר בְּדַרְגָּא דִילֵיהּ וּבְגִין כָּךְ מֹשֶׁה מֹשֶׁה, וְלָא אַפְסִיק טַעֲמָא.

לשון הקודש

אֶלָּא (בראשית יח) וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא וְגוֹ'. שָׁם בְּאַבְרָהָם נִרְאָה לוֹ אֲדֹנָי, בְּאָלֶ"ף דָּלֶ"ת, בִּגְלַל שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן קִבֵּל בְּרִית. וּמַה שֶׁעַד עַכְשָׁו הִתְכַּסָּה מִמֶּנּוּ, נִרְאָה לוֹ רִבּוֹן וְשַׁלִּיט, וְכָךְ נִרְאָה, שֶׁהֲרֵי אָז הִתְקַשֵּׁר בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה וְלֹא יוֹתֵר. וּמִשּׁוּם זֶה בְּשֵׁם שֶׁל אָדוֹן רִבּוֹן עָלָיו.

אֲבָל מֹשֶׁה שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ פֵּרוּד, שֶׁכָּתוּב (שמות ג) מֹשֶׁה מֹשֶׁה, שֶׁאֵין טַעַם מַפְסִיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית כב) אַבְרָהָם אַבְרָהָם, שֶׁמַּפְסִיק הַטַּעַם, בִּגְלַל שֶׁכְּעֵת שָׁלֵם מַה שֶׁלֹּא הָיָה לִפְנֵי כֵן. יֵשׁ הֶפְרֵשׁ בֵּין אַבְרָהָם הַנּוֹכְחִי לְבֵין אַבְרָהָם שֶׁבַּתְּחִלָּה. אֲבָל מֹשֶׁה, מִיַּד שֶׁנּוֹלַד, אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה הָיְתָה עִמּוֹ, שֶׁכָּתוּב (שמות

וְעַל דָּא לְגַבֵּי דְמשֶׁה, אַזְעִיר גַּרְמֵיהּ, דִּכְתִיב מַלְאַךְ יְיָ. יַעֲקֹב קָרָא לֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְהַוָה סָלִיק מֵעָלְמָא, מַלְאָךְ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דִּבְהַהִיא שַׁעֲתָא הַוָה יָרִית לָהּ, לְשַׁלְטָאָה. משֶׁה בְחַיָיו. יַעֲקֹב, לְבָתָר דְסָלִיק מֵעָלְמָא. משֶׁה בְגוּפָא. יַעֲקֹב בְּרוּחָא. זַכָּאָה חוּלָקָא דְמשֶׁה.

הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע, דְּלָא אִתְקְרִיב לְעָלְמִין לְגַבֵּי סִטְרָא דְרַע, וְלָא יְכִיל רַע לְשַׁלְטָאָה בֵּיהּ. יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים, כְּדֵין יַעֲקֹב הָוָה מְתַקֵּן לְבֵיתֵיהּ, כְּבַר נָשׁ דְּאָזִיל לְבֵיתָא חַדְתָּא, וּמְתַקֵּן לָהּ בְּתִקּוּנוֹי, וּמְקַשֵּׁט לָהּ בְּקִשּׁוּטוֹי. יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים, אִינּוּן דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָן, אִינּוּן דְּאִתְפַּקְדָן עַל עָלְמָא, לְאִתְמַשְׁכָא מִנַּיְיהוּ בִּרְכָאן, תְּרֵין כְּרוּבִין אִינּוּן. וְיִקְרָא בָהֶם שְׁמִי, הַשְׁתָּא אַתְקִין בֵּיתֵיהּ, וְאִיהוּ אִסְתַּלָּק בְּדַרְגֵיהּ, בְּגִין

לשון הקודש

ב) וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא. וְכָתוּב (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. מִיָּד נִקְשַׁר משֶׁה בְּדַרְגָּתוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה משֶׁה משֶׁה, וְלֹא מַפְסִיק הַטַּעַם.

וְלָכֵן לְגַבֵּי משֶׁה הִקְטִין עַצְמוֹ, שֶׁכָּתוּב מַלְאַךְ ה'. יַעֲקֹב קָרָא לוֹ בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה מִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם. מַלְאָךְ, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָיָה יוֹרֵשׁ אוֹתָהּ לִשְׁלֹט. משֶׁה בְּחַיָּיו. יַעֲקֹב לְאַחַר שֶׁהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם. משֶׁה בְּגוּף. יַעֲקֹב בְּרוּחַ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל משֶׁה.

הַגּוֹאֵל אֹתִי מִכָּל רָע, שֶׁלֹּא הִתְקָרֵב לְעוֹלָמִים לְצַד הָרָע, וְלֹא יָכֹל הָרָע לִשְׁלֹט בּוֹ. יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים, אָז יַעֲקֹב הָיָה מְתַקֵּן אֶת בֵּיתוֹ כְּאָדָם שֶׁהוֹלֵךְ לְבַיִת חָדָשׁ וּמְתַקְּנוֹ בְּתִקּוּנָיו וּמְקַשְּׁטוֹ בְּקִשּׁוּטָיו. יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים – אוֹתָם הַנּוֹדָעִים, אוֹתָם שֶׁנִּפְקְדוּ עַל הָעוֹלָם לִמְשֹׁךְ מֵהֶם בְּרָכוֹת, הֵם שְׁנֵי הַכְּרוּבִים. וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי, כָּעֵת הִתְקִין בֵּיתוֹ, וְהוּא הִתְעַלָּה

דְּחִבּוּרָא בְּיַעֲקֹב הֲוֵי. גּוּפָא, אִתְדְּבַק בַּאֲתָר דְּאִצְטְרִיךְ, וּתְרֵין דְּרוֹעִין בַּהֲדֵיהּ.

לְבָתָר דְּאִינּוּן נְעָרִים מִתְבָּרְכָן כִּדְקָא יָאוּת, כְּדֵין וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ. אָרְחָא דְּנוּנִין לְאַסְגָּאָה גּוֹ מַיִין, וְאִי נַפְקָן מִגּוֹ מַיָּא לְיַבֶּשְׁתָּא, מִיָּד מֵתִין. אִלֵּין לָאו הָכִי, אֶלָּא אִינּוּן מִן יַמָּא רַבָּא, וּסְגִיאוּ דְּלְהוֹן לְאַפָּשָׁא וּלְאַסְגֵּי בְּקֶרֶב הָאָרֶץ אִיהוּ. מַה דְּלֵית הָכִי לְכָל נוּנִין דְּעָלְמָא.

מַה כְּתִיב לְעֵילָא, וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמַר, וְלָא אַשְׁכְּחָן לֵיהּ הָכָא בִּרְכָאן, דְּהָא לְבָתָר כָּרִיךְ לֵיהּ, דִּכְתִיב, (בראשית מט) בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף. אֶלָּא, כֵּיוָן דְּכָרִיךְ לְאִלֵּין נְעָרִים, לְיוֹסֵף כָּרִיךְ. דְּהָא לָא יַכְלִי לְאִתְבָּרְכָא, אֶלָּא מִגּוֹ יוֹסֵף, וּמִגּוֹ דְּאִיהוּ בִּטְמִירוּ, וְלָא אִתְחֲזֵי לְאִתְגַּלָּאָה, כְּתִיב בִּטְמִירוּ, וְיִקְרָא בָּהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבוֹתַי, (לְכַסָּאָה עָלֵיהּ) מִן הָאָבוֹת מִתְבָּרְכָן, וְלָא

לשון הקודש

בְּדַרְגָּתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁחִבּוּר הָיָה בְּיַעֲקֹב. הַגּוּף נִדְבַּק בְּמָקוֹם שֶׁהִצְטָרֵךְ, וּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת אִתּוֹ. **לְאַחַר** שֶׁאוֹתָם נְעָרִים מִתְבָּרְכִים כָּרָאוּי, אָז וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ. דֶּרֶךְ הַדָּגִים לְהִתְרַבּוֹת בְּתוֹךְ הַמַּיִם, וְאִם יוֹצְאִים מִתּוֹךְ הַמַּיִם לַיַּבָּשָׁה, מִיָּד מֵתִים. אֵלּוּ לֹא כָּךְ, אֶלָּא הֵם מֵהַיָּם הַגָּדוֹל, וּגְדֻלָּתָם לְהִתְרַבּוֹת וּלְהִתְגַּדֵּל בְּקֶרֶב הָאָרֶץ הִיא, מַה שֶּׁאֵין כָּךְ בְּכָל הַדָּגִים שֶׁבָּעוֹלָם.

מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמַר. וְלֹא מָצָאנוּ לוֹ כָּאן בְּרָכוֹת, שֶׁהֲרֵי אַחַר כָּךְ בֵּרְכוֹ, שֶׁכָּתוּב (שם מט) בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף. אֶלָּא, כֵּיוָן שֶׁבֵּרַךְ אֶת הַנְּעָרִים הַלָּלוּ, בֵּרַךְ אֶת יוֹסֵף. שֶׁהֲרֵי לֹא יָכְלוּ לְהִתְבָּרֵךְ אֶלָּא מִתּוֹךְ יוֹסֵף, וּמִתּוֹךְ שֶׁהוּא נִסְתָּר וְלֹא נִרְאֶה בְּגִלּוּי, כָּתוּב בְּנִסְתָּר – וְיִקָּרֵא בָּהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבוֹתַי. (לְכַסּוֹת

מֵאֲתָר אַחֲרָא. בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, דָּא הוּא כִּסּוּיָא לְחַפָּאָה מַה דְּאִצְטְרִיךְ.

אָתוּ וּנְשָׁקוּהוּ כְּמִלְּקַדְמִין, אָמְרוּ, הָבוּ וְנִבְרִיךְ. אָמַר אִיהוּ, אֲנָא אֲבָרֵךְ, דְּכָל מַה דְּשִׁמַּעְתּוּן עַד הֲכָא מִנַּאי הָוָה, וַאֲקַיֵּים בִּי (משלי כב) טוֹב עַיִן הוּא יְבוֹרָךְ, קָרֵי בֵּיהּ יְבָרֵךְ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּנָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל. מִלַּחְמָא וּמֵיכְלָא דְּאוֹרַיְיתָא דִּילִי אָכַלְתּוּן. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה. בְּרָא רְחִימָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא תָּנֵינָן בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ. אָמַר לֵיהּ, לָאו אֲנָא בַעַל הַבַּיִת, וְלָאו אַתּוּן אוֹרְחִין. אֲבָל קְרָא אַשְׁכַּחְנָא, וַאֲקַיֵּים לֵיהּ. דְּהָא אֲנָא טוֹב עַיִן וַדָּאי, בְּלָא שָׁאִילוּ דִּלְכוֹן אֲמֵינָא עַד הַשְׁתָּא, וְלַחְמָא וּמֵיכְלָא דִּילִי אָכַלְתּוּן.

נָטַל כַּסָּא דְּבִרְכָתָא וּבָרִיךְ, וִידוֹי לָא יַכְלֵי לְמִסְבַּל כַּסָּא, וַהֲווּ מְרַתְּתֵי. כַּד מָטָא לְעַל הָאָרֶץ וְעַל

לשון הקודש

עֲלֵיהוּ) מִן הָאָבוֹת מִתְבָּרְכִים, וְלֹא מִמָּקוֹם אַחֵר. בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, זֶהוּ כִּסּוּי לְכִסּוֹת מַה שֶּׁצָּרִיךְ.

בָּאוּ וְנָשְׁקוּ אוֹתוֹ כְּמִקֹּדֶם. אָמְרוּ, הָבָה וּנְבָרֵךְ. אָמַר הוּא, אֲנִי אֲבָרֵךְ, שֶׁכָּל מַה שֶּׁשְּׁמַעְתֶּם עַד כָּאן מִמֶּנִּי הָיָה, וַאֲקַיֵּם בִּי (משלי כב) טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ. קוֹרְאִים בּוֹ יְבָרֵךְ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁנָּתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל. מִלֶּחֶם וְאֹכֶל שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁלִּי אֲכַלְתֶּם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּן אָהוּב שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֲרֵי שָׁנִינוּ בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ. אָמַר לוֹ, אֵינִי בַּעַל הַבַּיִת וְאֵינְכֶם אוֹרְחִים. אֲבָל מָצָאתִי פָּסוּק וַאֲקַיְּמוֹ, שֶׁהֲרֵי אֲנִי בְּוַדַּאי טוֹב עַיִן, בְּלִי שְׁאֵלוֹתֵיכֶם אָמַרְתִּי עַד עַתָּה, וְלֶחֶם וְאֹכֶל שֶׁלִּי אֲכַלְתֶּם.

לָקַח כּוֹס בְּרָכָה וּבֵרַךְ, וְיָדָיו לֹא יָכְלוּ לִסְבֹּל אֶת הַכּוֹס וְרָעֲדוּ. כְּשֶׁהִגִּיעַ לְעַל הָאָרֶץ וְעַל

הַמָּזוֹן, אָמַר, (תהלים קטז) כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא. קַיְימָא כַּסָּא עַל תִּקּוּנֵיהּ, וְאִתְיְשַׁב בִּימִינֵיהּ, וּבָרִיךְ. לְסוֹף אָמַר, יְהֵא רַעֲוָא דִּלְחַד מֵאִלֵּין, יִתְמַשְׁכוּן לֵיהּ חַיִּין, מִגּוֹ (נ"א מַלְכָּא) אִילָנָא דְחַיֵּי, דְּכָל חַיִּין בֵּיהּ תַּלְיָין. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֶעֱרַב לֵיהּ, וְיִשְׁבָּח עָרֵב לְתַתָּא, דְּיִסְתַּכַּם בְּעַרְבוּתֵיהּ, בַּהֲדֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא.

כֵּיוָן דְּבָרִיךְ, אַסְתִּים עֵינוֹי רִגְעָא חָדָא, לְבָתַר פָּתַח לוֹן, אָמַר חַבְרַיָּיא, שְׁלוֹם לְכוֹן מֵרִבּוֹן טַב, דְּכָל עָלְמָא דִילֵיהּ הוּא. תַּוְוּהוּ, וּבָכוּ, וּבָרִיכוּ לֵיהּ. בָּתוּ הַהוּא לֵילְיָא. בְּצַפְּרָא (דף קפ"ח ע"א) אַקְדִּימוּ וְאַזְלוּ. כַּד מָטוּ לְגַבֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן, סָחוּ לֵיהּ עוֹבָדָא. תָּוֵה רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר בַּר טִנָּרָא תַּקִּיפָא אִיהוּ, וְיָאוּת הוּא לְכַךְ, וְיַתִּיר מִמַּה דְּלָא חָשִׁיב בַּר נָשׁ, בְּרֵיהּ דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא הוּא, אִזְדַּעְזַע רִבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר, עָלַי לְמֵיהַךְ לְמֵחֲזֵי לְהַהוּא בּוּצִינָא דְדָלִיק. אָמַר רִבִּי

לשון הקודש

הַמָּזוֹן, אָמַר, (תהלים קטז) כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם ה' אֶקְרָא. עָמַד הַכּוֹס עַל תִּקּוּנוֹ, וְהִתְיַשֵּׁב בִּימִינוֹ וּבֵרַךְ. בַּסּוֹף אָמַר: יְהִי רָצוֹן שֶׁלְּאֶחָד מֵאֵלֶּה יִמָּשְׁכוּ לוֹ חַיִּים מִתּוֹךְ (הַמֶּלֶךְ) עֵץ הַחַיִּים, שֶׁכָּל הַחַיִּים תְּלוּיִים בּוֹ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יֶעֱרַב לוֹ, וְיִמְצָא עָרֵב לְמַטָּה שֶׁיִּסְכּוֹם בְּעַרְבוּתוֹ אֵצֶל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

כֵּיוָן שֶׁבֵּרַךְ, סָתַם עֵינָיו רֶגַע אֶחָד, וְאַחַר כָּךְ פָּתַח אוֹתָם. אָמַר, חֲבֵרִים, שָׁלוֹם לָכֶם מֵרִבּוֹן הַטּוֹב שֶׁכָּל הָעוֹלָם שֶׁלּוֹ הוּא. תָּמְהוּ וּבָכוּ, וּבֵרְכוּהוּ. לָנוּ אוֹתוֹ לַיְלָה. בַּבֹּקֶר הִשְׁכִּימוּ וְהָלְכוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן סִפְּרוּ לוֹ אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה. תָּמַהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר, בֶּן סֶלַע תַּקִּיף הוּא וְרָאוּי הוּא לְכָךְ, וְיוֹתֵר מִמַּה שֶׁלֹּא חָשׁוּב בֶּן אָדָם, בְּנוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא הוּא. הִזְדַּעְזַע רַבִּי אֶלְעָזָר

שִׁמְעוֹן, דָּא לָא סָלִיק בִּשְׁמָא בְעָלְמָא, דְּהָא מִלָּה עִלָּאָה אִית בֵּיהּ. וְרָזָא אִיהוּ, דְּהָא נְהִירוּ מְשִׁיחוֹ (מְשִׁיכוֹ) דַּאֲבוֹי מְנַהֲרָא עָלֵיהּ, וְרָזָא דָא לָא מִתְפַּשְׁטָא בֵּין חַבְרַיָּיא.

יוֹמָא חָדָא, הֲווֹ חַבְרַיָּיא יַתְבִין וּמִתְנַגְּחִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, וַהֲווּ תַּמָּן רִבִּי אֶלְעָזָר, וְרִבִּי אַבָּא, וְרִבִּי חִיָּיא, וְרִבִּי יוֹסֵי, וּשְׁאַר חַבְרַיָּיא. אָמְרוּ הָא כְתִיב (דברים ב) אַל תָּצַר אֶת מוֹאָב וְאַל תִּתְגָּר בָּם מִלְחָמָה וְגוֹ'. בְּגִין רוּת וְנַעֲמָה, דַּהֲווֹ זְמִינִין לְנָפְקָא מִנַּיְיהוּ. צִפּוֹרָה אִתַּת מֹשֶׁה דַּהֲוָת מִמִּדְיָן, וְיִתְרוֹ וּבְנוֹי דְנַפְקוּ מִמִּדְיָן, דַּהֲווֹ כֻּלְּהוּ זַכָּאֵי קְשׁוֹט עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וְתוּ מֹשֶׁה דְרַבִּיאוּ לֵיהּ בְּמִדְיָן, וְאָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (במדבר לא) נְקוֹם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים אִי הָכִי מַשּׁוֹא פָּנִים אִית בְּמִלָּה, דְּיַתִּיר אִתְחָזוּ בְּנֵי מִדְיָן לְשֵׁזְבָא מִן מוֹאָב.

לשון הקודש

וְאָמַר, עָלַי לָלֶכֶת לִרְאוֹת אוֹתוֹ נֵר דּוֹלֵק. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, זֶה לֹא עוֹלֶה בַּשֵּׁם בָּעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי דָּבָר עֶלְיוֹן יֵשׁ בּוֹ. וְסוֹד הוּא, שֶׁהֲרֵי אוֹר הַשֶּׁמֶן (הַהַמְשָׁכָה) שֶׁל אָבִיו מֵאִיר עָלָיו, וְסוֹד זֶה לֹא מִתְפַּשֵּׁט בֵּין הַחֲבֵרִים.

יוֹם אֶחָד הָיוּ הַחֲבֵרִים יוֹשְׁבִים וּמִתְנַגְּחִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְהָיוּ שָׁם רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וְרַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים. אָמְרוּ, הֲרֵי כָּתוּב (דברים ב) אַל תָּצַר אֶת מוֹאָב וְאַל תִּתְגָּר בָּם מִלְחָמָה וְגוֹ'. בִּגְלַל רוּת וְנַעֲמָה שֶׁהָיוּ עֲתִידִים לָצֵאת מֵהֶם. צִפּוֹרָה אֵשֶׁת מֹשֶׁה שֶׁהָיְתָה מִמִּדְיָן, וְיִתְרוֹ וּבָנָיו שֶׁיָּצְאוּ מִמִּדְיָן, שֶׁהָיוּ כֻּלָּם צַדִּיקֵי אֱמֶת, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וְעוֹד מֹשֶׁה שֶׁגִּדְּלוּהוּ בְּמִדְיָן, וְאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (במדבר לא) נְקוֹם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים. אִם כָּךְ,

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, לָא דָּמֵי מָאן דְּזַמִּין לְמִלְקַט תְּאֵנִי, לְמַאן דִּכְבַר לָקִיט לוֹן. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, אַף עַל גַּב דִּכְבַר לָקִיט לוֹן, שְׁבָחָא אִיהוּ. אָמַר לֵיהּ, מָאן דְּלָא לָקַט תְּאֵנִי, נָטִיר תְּאֵנָה תָּדִיר, דְּלָא יְהֵא בָהּ פְּגָם, בְּגִין תְּאֵנֵי דִּזְמִינַת לְאַיְיתָאָה. כֵּיוָן דְּלָקִיט תְּאֵנֵי, שָׁבִיק לָהּ לַתְּאֵנָה, וְתוּ לָא נָטִיר לָהּ. **כַּךְ** מוֹאָב, דִּזְמִינָא לְאַיְיתָאָה אִינּוּן תְּאֵנֵי, נָטַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב אַל תָּצַר אֶת מוֹאָב. מִדְּיָן דְּקָא יְהִיבַת תְּאֵנֵי, וְאַלְקִיטוּ לוֹן, כְּתִיב (במדבר כה) צָרוֹר אֶת הַמִּדְיָנִים. דְּהָא מִכָּאן וּלְהָלְאָה, תְּאֵנָה דָּא לָא זְמִינַת לְאַיְיתָאָה פֵּירִין, וּבְגִין כָּךְ אִתְחַזְיַית לִיקִידַת אֵשָׁא. פָּתַח וְאָמַר, (במדבר כב) וַיֹּאמֶר מוֹאָב אֶל זִקְנֵי מִדְיָן וְגוֹ', מוֹאָב אִינּוּן שָׁאֲרֵי, וּבְגִין אִינּוּן תְּאֵנֵי, דְּזַמִּין מוֹאָב לְאַפָּקָא לְעָלְמָא, אִשְׁתֵּזִיבוּ מֵעוֹנְשָׁא.

לשון הקודש

מַשּׂוֹא פָּנִים יֵשׁ בַּדָּבָר, שֶׁיּוֹתֵר רְאוּיִם בְּנֵי מִדְיָן לְהִנָּצֵל מִמּוֹאָב.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, לֹא דּוֹמֶה מִי שֶׁעָתִיד לְלַקֵּט תְּאֵנִים לְמִי שֶׁכְּבָר לִקֵּט אוֹתָן. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַף עַל גַּב שֶׁכְּבָר לִקֵּט לָהֶם, שֶׁבַח הוּא. אָמַר לוֹ, מִי שֶׁלֹּא לִקֵּט תְּאֵנִים, שׁוֹמֵר אֶת הַתְּאֵנָה תָּמִיד שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהּ פְּגָם בִּשְׁבִיל הַתְּאֵנִים שֶׁעָתִידָה לְהָבִיא. כֵּיוָן שֶׁלִּקֵּט תְּאֵנִים, עוֹזֵב אֶת הַתְּאֵנָה, וְיוֹתֵר לֹא שׁוֹמֵר אוֹתָהּ.

כָּךְ מוֹאָב, שֶׁעָתִידָה לְהָבִיא אוֹתָן תְּאֵנִים, שָׁמַר אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב אַל תָּצַר אֶת מוֹאָב. מִדְּיָן שֶׁנָּתַן כְּבָר תְּאֵנִים וְלִקְּטוּ אוֹתָן, כָּתוּב (במדבר כה) צָרוֹר אֶת הַמִּדְיָנִים. שֶׁהֲרֵי מִכָּאן וָהָלְאָה תְּאֵנָה זוֹ לֹא עֲתִידָה לְהָבִיא פֵּרוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה רְאוּיָה לִשְׂרֵפַת אֵשׁ. פָּתַח וְאָמַר, וַיֹּאמֶר מוֹאָב אֶל זִקְנֵי מִדְיָן וְגוֹ'. מוֹאָב הֵם מֻתָּרִים, וּמִשּׁוּם אוֹתָן תְּאֵנִים שֶׁעָתִיד מוֹאָב לְהוֹצִיא לָעוֹלָם נִצְּלוּ מֵעֹנֶשׁ.

רִבִּי אֶלְעָזָר בָּעָא לְמֶיחֱמֵי לְרִבִּי יוֹסֵי בְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוֹנְיָא חָמוּי. וַהֲווּ אָזְלֵי רִבִּי אַבָּא וְרִבִּי יוֹסֵי (ד"א לא גרסינן וְרִבִּי חִיָּיא) **בַּהֲדֵיהּ, אָזְלוּ בְּאָרְחָא, וַהֲווּ אַמְרֵי מִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא כָּל הַהוּא אָרְחָא.**

אָמַר רִבִּי אַבָּא, מָאי דִּכְתִיב, **וַיֹּאמֶר יְיָ אֵלַי אַל תָּצַר אֶת מוֹאָב וְאַל תִּתְגָּר בָּם מִלְחָמָה וְגוֹ', וּכְתִיב** (דברים ב) **וְקָרַבְתָּ מוּל בְּנֵי עַמּוֹן וְגוֹ', מִלָּה דָא כְּמִלָּה דָא, מַה הֶפְרֵשׁ בֵּין דָּא לְדָא, אֶלָּא אִתְחֲזֵי דִּשְׁקוּלֵי הֲווּ. וְתָנֵינָן, כַּד הֲווּ מִקָּרְבֵי לְגַבֵּי בְּנֵי מוֹאָב, הֲווּ יִשְׂרָאֵל אִתְחַזְיָין לְגַבֵּיהוּ בְּכָל מָאנֵי קְרָבָא,** (וְלָא ס"א ל"ג) **כִּדְבָעוּ אִתְגְּרָיָין בְּהוּ. וּלְגַבֵּי בְּנֵי עַמּוֹן, הֲווּ יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְּפֵי בְּעִטּוּפֵיהוּ, וְלָא אִתְחֲזֵי מָאנֵי קְרָבָא כְּלָל. וּקְרָאן מוֹכָחָן בְּשִׁקּוּלָא דָא כְּדָא.**

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, **וַדַּאי הָכִי הוּא. וְתָנֵינָן, דְּדָא דַּהֲוַת חֲצִיפָא, וְאַמְרַת מוֹאָב, דִּכְתִיב,** (בראשית יט) **וַתִּקְרָא**

לשון הקודש

רִבִּי אֶלְעָזָר רָצָה לִרְאוֹת אֶת רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוֹנְיָא חָמִיו, וְהָיוּ הוֹלְכִים רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יוֹסֵי אִתּוֹ. הָלְכוּ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיוּ אוֹמְרִים דִּבְרֵי תוֹרָה כָּל אוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מַה שֶּׁכָּתוּב (דברים ב) וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי אַל תָּצַר אֶת מוֹאָב וְאַל תִּתְגָּר בָּם מִלְחָמָה וְגוֹ', וְכָתוּב (שם) וְקָרַבְתָּ מוּל בְּנֵי עַמּוֹן וְגוֹ' – דָּבָר זֶה כְּדָבָר זֶה. מַה הֶבְדֵּל בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא נִרְאֶה שֶׁשְּׁקוּלִים הָיוּ. וְשָׁנִינוּ, כְּשֶׁהָיוּ מִתְקָרְבִים לִבְנֵי מוֹאָב, הָיוּ יִשְׂרָאֵל נִרְאִים לִפְנֵיהֶם בְּכָל כְּלֵי קְרָב כְּשֶׁרָצוּ לְהִתְגָּרוֹת בָּהֶם. וּלְגַבֵּי בְּנֵי עַמּוֹן הָיוּ יִשְׂרָאֵל מְעֻטָּפִים בְּעִטּוּפֵיהֶם, וְלֹא נִרְאוּ כְּלָל כְּלֵי קְרָב. וְהַפְּסוּקִים מוֹכִיחִים בְּשִׁקּוּל זֶה כָּזֶה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי כָּךְ הוּא. וְשָׁנִינוּ, שֶׁזּוֹ שֶׁהָיְתָה חֲצוּפָה וְאָמְרָה מוֹאָב, שֶׁכָּתוּב (בראשית

אֶת שְׁמוֹ מוֹאָב. אִתְחַזּוּן יִשְׂרָאֵל חֲצִיפוּ לְגַבַּיְיהוּ, כְּמָה דְּאִיהִי הֲוַת חֲצִיפָא, דְּאַמְרַת מוֹאָב, מֵאָב הָוָה בְּרָא דָא. אֲבָל זְעֻרְתָּא, דְּאַמְרַת בֶּן עַמִּי, וְכַסִּיאַת אָרְחָהָא, יִשְׂרָאֵל הֲווֹ מְכַסְּיָין אָרְחַיְיהוּ לְגַבַּיְיהוּ, מְעַטְּפֵי עִטּוּפָא בְּטַלִּית, וְאִתְחָזּוּן קַמַּיְיהוּ כְּאַחִין מַמָּשׁ. וְהָא אוּקְמוּהָ.

עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, אִדְכַּר רִבִּי אֶלְעָזָר מֵהַהוּא יַנּוּקָא, סָטוּ מֵאָרְחָא תְּלַת פַּרְסֵי, וּמָטוּ לְהָתָם. אִתְאָרְחוּ בְּהַהוּא בֵּיתָא, עָאלוּ וְאַשְׁכָּחוּ לְהַהוּא יַנּוּקָא, דְּהֲוָה יָתִיב, וּמְתַקְּנִין פָּתוֹרָא קַמֵּיהּ. כֵּיוָן דְּחָמָא לוֹן, קָרִיב גַּבַּיְיהוּ, אָמַר לֵיהּ, עוּלוּ חֲסִידֵי קַדִּישִׁין, עוּלוּ שְׁתִילִין דְּעָלְמָא, אִינּוּן דְּעֵילָא וְתַתָּא מְשַׁבְּחִין לוֹן. אִינּוּן דְּאַפִּילוּ נוּגֵי יַמָּא רַבָּא, נָפְקִין בִּיבֶשְׁתָּא לְגַבַּיְיהוּ. אָתָא רִבִּי אֶלְעָזָר וּנְשָׁקֵיהּ בְּרֵישֵׁיהּ. הָדָר כְּמִלְקַדְמִין, וּנְשָׁקֵיהּ בְּפוּמֵיהּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר נְשִׁיקָה קַדְמָאָה

לשון הקודש

יט) וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ מוֹאָב, נִרְאוּ יִשְׂרָאֵל חֲצוּפִים אֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁהִיא הָיְתָה חֲצוּפָה, שֶׁאָמְרָה מוֹאָב, מֵאָב הָיָה בֵּן זֶה. אֲבָל הַקְּטַנָּה שֶׁאָמְרָה בֶּן עַמִּי וְכִסְּתָה דְּרָכֶיהָ, יִשְׂרָאֵל הָיוּ מְכַסִּים דַּרְכֵיהֶם אֲלֵיהֶם, מְעֻטָּפִים עִטּוּף הַטַּלִּית, וְנִרְאִים לִפְנֵיהֶם כְּאַחִים מַמָּשׁ, וְכָךְ פֵּרְשׁוּהָ.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, נִזְכַּר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּתִינוֹק זֶה. סָטוּ מֵהַדֶּרֶךְ שָׁלֹשׁ פַּרְסָאוֹת וְהִגִּיעוּ לְשָׁם. הִתְאָרְחוּ בְּאוֹתוֹ בַּיִת, נִכְנְסוּ וּמָצְאוּ אֶת אוֹתוֹ תִּינוֹק שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב, וּמְתַקְּנִים לְפָנָיו שֻׁלְחָן. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתָם, הִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, הִכָּנְסוּ חֲסִידִים קְדוֹשִׁים, הִכָּנְסוּ שְׁתִילֵי הָעוֹלָם, אוֹתָם שֶׁמְּשַׁבְּחִים אוֹתָם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, אוֹתָם שֶׁאֲפִלּוּ הַדָּגִים שֶׁבַּיָּם הַגָּדוֹל יוֹצְאִים אֲלֵיהֶם לַיַּבָּשָׁה. בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וּנְשָׁקוֹ בְּרֹאשׁוֹ. חָזַר כְּמִקֶּדֶם וּנְשָׁקוֹ בְּפִיו. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, נְשִׁיקָה רִאשׁוֹנָה עַל הַדָּגִים

עַל נוּנִין דְּשָׁבְקִין מַיָּא, וְאַזְלִין בְּיַבֶּשְׁתָּא. וּנְשִׁיקָה תִּנְיָינָא עַל בִּיעִין דְּנוּנָא, דְּעָבְדוּ אִבָּא טָבָא בְּעָלְמָא.

אָמַר הַהוּא יַנּוּקָא, בְּרֵיחָא דִּלְבוּשַׁיְיכוּ חֲמֵינָא, דְּעַמּוֹן וּמוֹאָב מִתְגָּרָן בְּכוּ, הֵיךְ אִשְׁתְּזֵבְתּוּן מִנַּיְיהוּ. מָאנֵי קְרָבָא לָא הֲווֹ בִּידַיְיכוּ. וְאִי לָאו, לְרָחְצָנוּ תֵּהֲכוּן, בְּלָא דְחִילוּ. (דף קפ"ח ע"ב) תַּוְוּהוּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא וְחַבְרַיָּיא. אָמַר רִבִּי אַבָּא, זַכָּאָה אָרְחָא דָא, וְזַכָּאָה חוּלָקָנָא דְזָכֵינָא לְמֵיחֲמֵי דָא, אַתְקִינוּ פָּתוֹרָא כְּמִלְּקַדְּמִין.

אָמַר, חַכִּימִין קַדִּישִׁין. תִּבְעוּ נָהֲמָא דְתַפְּנוּקֵי בְּלָא קְרָבָא, (ס"א אוֹ נָהֲמָא דִקְרָבָא וּפָתוֹרָא דְמָאנֵי קְרָבָא). וּפָתוֹרָא דְמָאנֵי קְרָבָא. אוֹ נָהֲמָא דִקְרָבָא. אוֹ תִּבְעוּן לְבָרְכָא לְמַלְכָּא בְּכָל מָאנֵי קְרָבָא דְהָא פָּתוֹרָא לָא אִסְתָּלִיק בְּלָא קְרָבָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, בְּרָא רְחִימָא חֲבִיבָא קַדִּישָׁא, הָכִי בָּעֵינָן, בְּכָל הֲנֵי זִינֵי קְרָבָא אִשְׁתָּדַּלְנָא

לשון הקודש

שֶׁעָזְבוּ אֶת הַמַּיִם וְהָלְכוּ לַיַּבָּשָׁה, וּנְשִׁיקָה שְׁנִיָּה עַל בֵּיצֵי הַדָּגִים שֶׁעָשׂוּ פְּרִי טוֹב בָּעוֹלָם. **אָמַר** אוֹתוֹ תִּינוֹק, בְּרֵיחַ לְבוּשְׁכֶם רָאִיתִי שֶׁעַמּוֹן וּמוֹאָב מִתְגָּרִים בָּכֶם. אֵיךְ נִצַּלְתֶּם מֵהֶם? כְּלֵי קְרָב לֹא הָיוּ בִּידֵיכֶם. וְאִם לֹא, לְבִטְחָה תֵּלְכוּ בְּלִי פַּחַד. תָּמְהוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וְהַחֲבֵרִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא, אַשְׁרֵי הַדֶּרֶךְ הַזּוֹ וְאַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ לִרְאוֹת אֶת זֶה. הַתְקִינוּ שֻׁלְחָן כְּמִקֹּדֶם.

אָמַר, חֲכָמִים קְדוֹשִׁים, תִּרְצוּ לֶחֶם תַּפְּנוּקִים לְלֹא קְרָב (אוֹ לֶחֶם קְרָב וְשֻׁלְחָן שֶׁל כְּלֵי קְרָב) וְשֻׁלְחָן שֶׁל כְּלֵי קְרָב, אוֹ לֶחֶם קְרָב, אוֹ תִּרְצוּ לְבָרֵךְ לַמֶּלֶךְ בְּכָל כְּלֵי הַקְּרָב, שֶׁהֲרֵי הַשֻּׁלְחָן לֹא עוֹלֶה בְּלִי קְרָב? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֵּן אָהוּב

בְּהוּ, וְיַדְעֵינָן לְאַגָּחָא בְּחַרְבָּא, וּבְקַשְׁתָּא, וּבְרוֹמְחָא, וּבְאָבְנִין דְּקִירְטָא. וְאַנְתְּ רַבְיָא, עַד לָא חָמִית, הֵיךְ מַגִּיחִין קְרָבָא, גּוּבְרִין תַּקִּיפִין דְּעָלְמָא.

חַדֵּי הַהוּא יַנּוּקָא, אָמַר וַדַּאי לָא חֲמֵינָא, אֲבָל כְּתִיב (מלכים א כ) אַל יִתְהַלֵּל חוֹגֵר כִּמְפַתֵּחַ. אַתְקִינוּ פָּתוֹרָא בְּנַהֲמָא, וּבְכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כַּמָּה חֵדוּ אִית בְּלִבָּאי בְּרַבְיָא דָא, וְכַמָּה חִדּוּשִׁין יִתְחַדְּשׁוּן עַל פָּתוֹרָא דָא, וְעַל דָּא אֲמָרִית, דְּיָדַעְנָא דְּזַגֵּי פַּעְמוֹנֵי רוּחָא קַדִּישָׁא, הֲווֹ אָזְלִין בֵּיהּ.

אָמַר הַהוּא יַנּוּקָא, מָאן דְּבָעֵי לְנַהֲמָא, עַל פּוּם חַרְבָּא יֵיכוּל. חַדֵּי רִבִּי אֶלְעָזָר, אַהְדָּר וְקָרִיב יַנּוּקָא לְגַבֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ, בְּגִין דְּשַׁבְחַת גַּרְמָךְ, אִית לָךְ לְמֵינַח קְרָבָא בְּקַדְמִיתָא, וַאֲנָא אֲמָרִית בְּקַדְמִיתָא, דִּקְרָבָא לִיהֱוֵי בָתַר אֲכִילָה. אֲבָל הַשְׁתָּא, מָאן דְּבָעֵי

לשון הקודש

חָבִיב קָדוֹשׁ, כָּךְ אָנוּ רוֹצִים, בְּכָל הַמִּינִים שֶׁל הַקְּרָב הָאֵלֶּה הִשְׁתַּדַּלְנוּ בָהֶם, וְיוֹדְעִים אָנוּ לַעֲרֹךְ בְּחֶרֶב וּבְקֶשֶׁת וּבְרֹמַח וּבְאַבְנֵי בְּלִיסְטְרָאוֹת, וְאַתָּה תִּינוֹק עוֹד לֹא רָאִיתָ אֵיךְ עוֹרְכִים קְרָב גִּבָּרִים חֲזָקִים שֶׁל הָעוֹלָם.

שָׂמַח אוֹתוֹ תִּינוֹק, אָמַר, וַדַּאי שֶׁלֹּא רָאִיתִי, אֲבָל כָּתוּב (מלכים–א כ) אַל יִתְהַלֵּל חוֹגֵר כִּמְפַתֵּחַ. הַתְקִינוּ שֻׁלְחָן בְּלֶחֶם וּבְכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כַּמָּה שִׂמְחָה יֵשׁ בְּלִבִּי בְּתִינוֹק זֶה, וְכַמָּה חִדּוּשִׁים יִתְחַדְּשׁוּ עַל שֻׁלְחָן זֶה, וְלָכֵן אָמַרְתִּי שֶׁיָּדַעְתִּי שֶׁזּוּג פַּעֲמוֹנֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הָיוּ הוֹלְכִים בָּהּ.

אָמַר אוֹתוֹ תִּינוֹק, מִי שֶׁרוֹצֶה לֶחֶם עַל פִּי הַחֶרֶב – יֹאכַל. שָׂמַח רַבִּי אֶלְעָזָר, חָזַר וְקֵרֵב הַתִּינוֹק אֵלָיו, אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁשִּׂבַחְתָּ עַצְמְךָ, אַתָּה צָרִיךְ לַעֲרֹךְ קְרָב בַּתְּחִלָּה, וַאֲנִי אָמַרְתִּי בַּתְּחִלָּה, שֶׁהַקְּרָב יִהְיֶה אַחֲרֵי הָאֲכִלָה. אֲבָל כָּעֵת, מִי שֶׁרוֹצֶה סֹלֶת, תּוֹלֶה

סוֹלְתָּא, תּוֹלָה (נ"א ייתי) מָאנֵי קְרָבָא בִּידוֹי. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, לָךְ יֵאוֹת לְאַחֲזָאָה מֵאִינּוּן מָאנֵי קְרָבָא דִּילָךְ.

פְּתַח הַהוּא יַנּוּקָא וְאָמַר, (במדבר טו) וְהָיָה בַּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תָּרִימוּ תְרוּמָה לַיְיָ. קְרָא דָּא עַל עוֹמֶר הַתְּנוּפָה אִתְּמַר, מָאי תְּנוּפָה, אִי בְּגִין דְּאָנִיף לֵיהּ כַּהֲנָא לְעֵילָא אִיהִי תְּנוּפָה. מָאי אִכְפַּת לָן, אִי אָנִיף אִי מָאִיךְ.

אֶלָּא וַדַּאי אִצְטְרִיךְ לְאַרְמָא לָהּ לְעֵילָא, וְהַיְינוּ תְרוּמָה. וְאַף עַל גַּב דְּדַרְשִׁינָן תְּרֵי מִמְּאָה, וְהָכִי הוּא, אֲבָל תְּנוּפָה מָאי (ס"א דָּא) הוּא אַרְמוּתָא. וְרָזָא דְּחָכְמְתָא הָכָא. אִי חֲסִידֵי קַדִּישִׁין, מָארֵי דְּרוֹמְחִין, לָא שְׁמַשְׁתּוּן לְרִבִּי שְׁמַעְיָה חֲסִידָא, דְּאִי לָאו תִּנְדְּעוּן תְּנוּפָה מָאי הִיא. חִטָּה מָאי הִיא. שְׂעוֹרָה מָאי הִיא.

לשון הקודש

(יב"א) כְּלֵי הַקְּרָב בְּיָדָיו. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לְךָ רָאוּי לְהַרְאוֹת מֵאוֹתָם כְּלֵי הַקְּרָב שֶׁלְּךָ.

פְּתַח אוֹתוֹ תִּינוֹק וְאָמַר, (במדבר טו) וְהָיָה בַּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תָּרִימוּ תְרוּמָה לַה'. פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר עַל עֹמֶר הַתְּנוּפָה. אֵיזוֹ תְּנוּפָה? אִם בִּגְלַל שֶׁהֲנִיפָהּ הַכֹּהֵן לְמַעְלָה, הִיא תְּנוּפָה. מָה אִכְפַּת לָנוּ אִם הֵנִיף אוֹ הִנְמִיךְ?

אֶלָּא וַדַּאי צָרִיךְ לַהֲרִימָהּ לְמַעְלָה, וְהַיְינוּ תְּרוּמָה. וְאַף עַל גַּב שֶׁדָּרַשְׁנוּ שְׁנַיִם מִמֵּאָה וְכָךְ זֶה, אֲבָל תְּנוּפָה מַהִי הַרָמָה (זו)? וְסוֹד חָכְמָה כָּאן. אִי חֲסִידִים קְדוֹשִׁים, בַּעֲלֵי רְמָחִים, לֹא שְׁמַשְׁתֶּם אֶת רַבִּי שְׁמַעְיָה הֶחָסִיד, שֶׁאִם לֹא תֵּדְעוּ מַהִי תְּנוּפָה, מַהִי חִטָּה, מַהִי שְׂעוֹרָה.

תְּנוּפָה דְּקָאָמְרִינָן, הַיְינוּ תְּנ"וּ פֵּ"ה. וְרָזָא דִילֵיהּ (ירמיה י"ג) תְּנוּ כָבוֹד לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם. דְּהָא פֵּה (עִלָּאָה) הַיְינוּ כָּבוֹד, דְּכָעֵינָן לְמֵיהַב לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא אִבְעֵי לָן לְאַרְמָא לְעֵילָא, לְאַחֲזָאָה (ס"א דְּלֵית אִינּוּן יָהֲבִין אֶלָּא לְהַאי פֵּה) דְּלֵיהּ אֲנָן יָהֲבִין לְהַאי פֵּה. דְּלֵית שְׁבָחָא לְמַלְכָּא עִלָּאָה, אֶלָּא כַּד יִשְׂרָאֵל מְתַקְּנֵי לֵיהּ לְהַאי כָּבוֹד, וְיָהֲבֵי לֵיהּ לְמַלְכָּא כָּבוֹד. וְדָא הוּא תְּנוּ פֵּה, תְּנוּ כָבוֹד, וְאָרְמָא אִיהוּ וַדָּאי.

קְרָא דְּשָׁרֵינָן בֵּיהּ, וְהָיָה בַּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ. וְכִי לֶחֶם הָאָרֶץ שְׁעוֹרָה אִיהוּ, לָאו הָכִי. וַאֲנָן שְׁעוֹרָה מִקְרְבֵינָן, בְּגִין דִּשְׁעוֹרָה קַדְמָאָה לִשְׁאַר נָהֲמָא דְעָלְמָא. שְׁעוֹרָה אִיהוּ (ס"א שִׁיעוּר הֵ"א, דְּהָא אַתָּר) שְׁעוֹרָה דְה"א יְדִיעַ הוּא, בְּשִׁיעוּרָא דְהֵ"א. (ס"א חִטָּה בְּה"א נְקוּדָה וכו') חִטָּה נְקוּדָה בְּאֶמְצָעִיתָא, דְּלֵית חוּלָקָא לְסִטְרָא אַחֲרָא דְחוֹבָא תַּמָּן. (אֶלָּא) חִטָּה בְּרָתָא דְמִתְחַטְּאָה לְקַמֵּי

לשון הקודש

תְּנוּפָה שֶׁאָמַרְנוּ, הַיְנוּ תְּנ"וּ פֵּ"ה. וְסוֹד שֶׁלּוֹ – (ירמיה יג) תְּנוּ כָבוֹד לַה' אֱלֹהֵיכֶם. שֶׁהֲרֵי פֵּה הַיְנוּ כָבוֹד שֶׁרוֹצִים לָתֵת לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְלָכֵן צְרִיכִים לְהָרִים לְמַעְלָה, לְהַרְאוֹת (שֶׁאֵינָם נוֹתְנִים אֶלָּא לַפֶּה הַזֶּה) שֶׁאָנוּ נוֹתְנִים שֶׁלּוֹ לַפֶּה הַזֶּה. שֶׁאֵין שֶׁבַח לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן אֶלָּא כְּשֶׁיִשְׂרָאֵל מְתַקְּנִים לוֹ לַכָּבוֹד הַזֶּה וְנוֹתְנִים כָּבוֹד לַמֶּלֶךְ. וְזֶהוּ תְּנוּ פֵּה, תְּנוּ כָבוֹד, וַהֲרָמָה הִיא בְּוַדַּאי.

הַפָּסוּק שֶׁהִתְחַלְנוּ – וְהָיָה בַּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ. וְכִי לֶחֶם הָאָרֶץ הִיא שְׂעוֹרָה? לֹא כָּךְ. וְאָנוּ מַקְרִיבִים שְׂעוֹרָה מִשּׁוּם שֶׁשְּׂעוֹרָה קַדְמָה לִשְׁאָר הַלֶּחֶם שֶׁבָּעוֹלָם. שְׂעוֹרָה הוּא (שִׁעוּר הֵ"א, שֶׁהֲרֵי מָקוֹם) שְׂעוֹרָה שֶׁל הֵ"א יָדוּעַ הוּא בַּשִּׁעוּר שֶׁל הֵ"א. (חִטָּה בְּהֵ"א נְקוּדָה וְכוּ') חִטָּה נְקוּדָה בָּאֶמְצַע, שֶׁאֵין חֵלֶק לַצַּד הָאַחֵר שֶׁחָטְאָ שָׁם. (אֶלָּא) חִטָּה בַּת שֶׁמִּתְחַטֵּאת לִפְנֵי אָבִיהָ

אֲבוּהָ, וְעָבִיד לָהּ רְעוּתָא, וּמַה חִטָּה. כְּלָלָא דְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אַף עַל גַּב דְּהַוָּה לָן לְמִשְׁמַע. הָכָא אִית לָן לְמֵימַר, וּלְדַרְכָּא קַשְׁתָּא. אָמַר הַהוּא יַנּוּקָא, הָא מָגִנָּא לָקָבֵל גִּירָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי חִטָּה הָכִי קָרֵינָן לָהּ. אֲבָל חֲמֵינָן בַּשְׁבָטִים כֻּלְּהוּ דְּלֵית בְּהוּ חֵ"ט, וּבָהּ אִית חֵ"ט, וְקָרֵינָן חִטָּה. אָמַר הַהוּא יַנּוּקָא, וַדַּאי הָכִי הוּא, דְּהָא חֵ"ט שַׁרְיָא סָמִיךְ לָהּ. בְּהוּ בְשִׁבְטִין, לָא הֲווֹ אַתְוָון אִלֵּין, דְּקָא אָתוּ מִסִּטְרָא דִּקְדוּשָׁה דִּלְעֵילָא, אֲבָל לְגַבָּהּ שַׁרְיָא.

וְאִי בָּעִית לְאַפָּקָא חַרְבָּא, וְתֵימָא אֲמַאי נַקְטַת אַתְוָון אִלֵּין הַהִיא בְּרַתָּא, אֶלָּא אִי תִּנְדַּע חוֹבָא דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן, דְּאָמְרוּ חִטָּ"ה הָוָה, תִּנְדַּע הָא. וְאִילָנָא דָא

לשון הקודש

וְעוֹשֶׂה רְצוֹנָהּ. וּמַה חִטָּה? כְּלַל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַף עַל גַּב שֶׁהָיָה לָנוּ לִשְׁמַע, כָּאן יֵשׁ לָנוּ לוֹמַר וְלִדְרֹךְ קֶשֶׁת. אָמַר אוֹתוֹ תִּינוֹק, הֲרֵי מָגֵן מוּל הַחֵץ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי חִטָּה כָּךְ קוֹרְאִים לָהּ. אֲבָל רָאִינוּ שֶׁבַּשְׁבָטִים כֻּלָּם אֵין חֵ"ט, וּבָהּ יֵשׁ חֵ"ט, וְקוֹרְאִים חִטָּה. אָמַר אוֹתוֹ תִּינוֹק, וַדַּאי כָּךְ זֶה, שֶׁהֲרֵי חֵ"ט חוֹנָה סָמוּךְ לָהּ. בַּשְׁבָטִים אֵין הָאוֹתִיּוֹת הָאֵלּוּ, שֶׁהֲרֵי בָּאוּ מִצַּד קְדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה, אֲבָל אֵלֶיהָ יֵשׁ.

וְאִם תִּרְצֶה לְהוֹצִיא חֶרֶב וְתֹאמַר לָמָּה נָקְטָה אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ הַבַּת הַזּוֹ, אֶלָּא אִם תֵּדַע חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָמְרוּ חִטָּה הָיָה, תֵּדַע זֶה.

כַּד נָצַח, כֹּלָּא סִטְרָא דְטוֹב, נָקִיט לְכָל סִטְרָא אַחֲרָא, וְכַפְיָיא לֵיהּ.

חַבְרַיָּיא קַדְמָאֵי פְּרִישׁוּ מִלָּה דָא, וְשָׁרוּ לָהּ מֵרָחִיק, חִטָּה סְתָם. אָתוּ בַתְרָאֵי וְאָמְרוּ, חִטָּה מַמָּשׁ. אָתָא יְשַׁעְיָה וּפָרִישׁ לָהּ, דִּכְתִיב, (ישעיה נד) וּמִמְּחִתָּה כִּי לֹא תִקְרַב אֵלָיִךְ, וְעַל כֵּן נְקוּדָה בְּאֶמְצָעִיתָא, דְּלָא יְהֵא חַטָּאָה, דְּאִלּוּ נְקוּדָה לָא הֲוֵי, חַטָּאָה לֶהֱוֵי. וְחִלּוּפָא בֵּין ט' לְת', תָּבִירוּ לְסִטְרָא אַחֲרָא, בְּרִירוּ (ס"א דִילָהּ) דְּמִילָּה.

אַתּוּן חַבְרַיָּיא, דְּלָא שְׁמַשְׁתּוּן לְרִבִּי (דף קפ"ט ע"א) שְׁמַעְיָה חֲסִידָא, אַמְרִין דִּבְחַמֵּשֶׁת זִינֵי דָגָן, לָא אִית חוּלָקָא לִסְטַר אַחֲרָא. וְלָאו הָכִי, דְּהָא כָּל מַה דְּאִתְבְּלֵי בְּאַרְעָא, לִסְטַר אַחֲרָא אִית בֵּיהּ חוּלָקָא. וּמַאן חוּלָקָא אִית לֵיהּ. מוֹץ דְּתִדְּפֶנּוּ רוּחַ, דִּכְתִיב, (תהלים א) לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמּוֹץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ

לשון הקודש

וְעֵץ זֶה כְּשֶׁנִּצַּח, הַכֹּל צַד הַטּוֹב נָקַט לְכָל הַצַּד הָאַחֵר, וְכוֹפֵף אוֹתוֹ.

הַחֲבֵרִים הָרִאשׁוֹנִים פֵּרְשׁוּ דָּבָר זֶה וְשָׁמוּ אוֹתָהּ מֵרָחוֹק, חִטָּה סְתָם. בָּאוּ אַחֲרוֹנִים וְאָמְרוּ חִטָּה מַמָּשׁ. בָּא יְשַׁעְיָה וּפֵרְשָׁהּ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נד) וּמִמְּחִתָּה כִּי לֹא תִקְרַב אֵלָיִךְ. וְלָכֵן נְקוּדָה בָּאֶמְצַע, שֶׁלֹּא תִהְיֶה חַטָּאָה. שֶׁאִלּוּ לֹא הָיְתָה נְקוּדָה, תִּהְיֶה חַטָּאָה. וְחִלּוּף בֵּין ט' לְת' שָׁבְרוּ אֶת הַצַּד הָאַחֵר, בֵּרוּר (שֶׁלָּהּ) שֶׁל הַדָּבָר.

אַתֶּם הַחֲבֵרִים, שֶׁלֹּא שִׁמַּשְׁתֶּם אֶת רַבִּי שְׁמַעְיָה הֶחָסִיד, אוֹמְרִים שֶׁבַּחֲמֵשֶׁת מִינֵי דָגָן אֵין חֵלֶק לַצַּד הָאַחֵר. וְלֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי כָּל מַה שֶׁנִּבְלָה בָּאָרֶץ יֵשׁ בּוֹ חֵלֶק לַצַּד הָאַחֵר, וּמַהוּ חֶלְקוֹ? מוֹץ שֶׁתִּדְּפֶנּוּ רוּחַ, שֶׁכָּתוּב (תהלים א) לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמּ"ץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ,

רוּחַ. וְדָא הוּא רוּחָא דִּקְדוּשָׁא, וּכְתִיב (תהלים קג) כִּי רוּחַ עָבְרָה בוֹ וְאֵינֶנּוּ וְגוֹ'. בְּגִין דְּרוּחַ קֻדְשָׁא מְפַזֵּר לֵיהּ בְּכָל סִטְרִין דְּעָלְמָא, דְּלָא יִשְׁתְּכַח. דָּא בְּנוּקְבָא. דְּכוּרָא מָאי הוּא. תֶּבֶן.

וּמוֹץ וְתֶבֶן כַּחֲדָא אַזְלִין, וְעַל דָּא פָּטוּר מִמַּעֲשֵׂר. דְּלֵית בְּהוּ חוּלָקָא בִּקְדוּשָׁה. ה', דָּגָן בְּנַקְיוּ (דְּדָגָן) בְּלָא תֶּבֶן וּמוֹץ. ח"ט דְּכַר וְנוּקְבָא, מוֹץ וְתֶבֶן, ה: בְּנַקְיוּ דְדָגָן. וְעַל דָּא שְׁלִימוּ דְּאִילָנָא חִטָּה אִיהוּ וְאִילָנָא דְּחִטָּא בֵּיהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן חִטָּה הֲוָה. דְּכֹלָּא אִיהוּ בְּרָזָא, וּבְמִלָּה דְּחִטָּה. (ס"א בִּקְדוּשָׁה ה' נַקְיוּ דְדָגָן בְּלָא תֶּבֶן וּמוֹץ וְעַל דָּא שְׁלִימוּ דְּאִילָנָא חִטָּה אִיהוּ וְכֹלָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְּחִטָּה) תָּוָוה רִבִּי אֶלְעָזָר, וְתַוְוּהוּ חַבְרַיָּיא, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי הָכִי הוּא.

אָמַר הַהוּא יַנּוּקָא, הָכִי הוּא וַדַּאי, קְרָא דְשָׁרֵינָן בֵּיהּ, דְּהָא שְׁעוֹרָה אַקְדִּים לְמֵיתֵי לְעָלְמָא.

לשון הקודש

וְזוֹהִי רוּחַ שֶׁל קְדֻשָּׁה. וְכָתוּב (שם קג) כִּי רוּחַ עָבְרָה בוֹ וְאֵינֶנּוּ וְגוֹ'. מִשּׁוּם שֶׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מְפַזַּרְתּוֹ בְּכָל צִדְדֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יִמָּצֵא. זֶה בַּנְּקֵבָה. הַזָּכָר מַהוּ? תֶּבֶן.

וּמוֹץ וְתֶבֶן הוֹלְכִים כְּאֶחָד, וְלָכֵן פָּטוּר מִמַּעֲשֵׂר, שֶׁאֵין בּוֹ חֵלֶק בַּקְּדֻשָּׁה. ה' – דָּגָן בְּנִקְיוֹן (שֶׁל דָּגָן) בְּלִי תֶּבֶן וּמוֹץ. ח"ט – זָכָר וּנְקֵבָה, מוֹץ וְתֶבֶן. ה' בְּנִקְיוֹן הַדָּגָן. וְלָכֵן שְׁלֵמוּת הָעֵץ הוּא חִטָּה, וְהָעֵץ שֶׁחָטָא בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה חִטָּה, שֶׁהַכֹּל הוּא בְּסוֹד, וּבְדָבָר חִטָּה. (בִּקְדֻשָּׁה ה' נִקְיוֹן הַדָּגָן בְּלִי תֶּבֶן וּמוֹץ, וְעַל זֶה שְׁלֵמוּת הָאִילָן הוּא חִטָּה, וְהַכֹּל הוּא בְּסוֹד הַחִטָּה) תָּמַהּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְתָמְהוּ הַחֲבֵרִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי כָּךְ זֶה.

אָמַר אוֹתוֹ תִּינוֹק, כָּךְ זֶה בְּוַדַּאי הַפָּסוּק שֶׁהָיֵינוּ שְׁרוּיִים בּוֹ, שֶׁהֲרֵי שְׁעוֹרָה קָדְמָה לָבֹא

וְאִיהוּ מִתַּתְקָן לְמֵיכְלָא דִבְעִירָא סְתָם, אִיהוּ רָזָא דְאֶלֶף הָרִים, דְּמְגַדְּלִין בְּכָל יוֹמָא, וְהִיא אָכְלָה לוֹן. וְאִקְרֵי לֶחֶם תְּרוּמָה, מֵיכְלָא דְּהַהוּא תְּרוּמָה, (ס"א וְאִתְקְצָר) וְאִתְקְרִיב בְּלֵילְיָא, דְּהָא כְתִיב (ויקרא כב) וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהֵר וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקֳּדָשִׁים כִּי לַחְמוֹ הוּא. מִן הַקֳּדָשִׁים דָּא תְּרוּמָה. מִן הַקֳּדָשִׁים, וְלָא קֳדָשִׁים, דְּהָא קֹדֶשׁ סְתָם לָא אִקְרֵי תְּרוּמָה, דְּחוֹמֶר בַּקֹּדֶשׁ מִבַּתְּרוּמָה תְּנָן.

אַרְעָא קַדִּישָׁא בִּרְשׁוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוַת, וּרְשׁוּ אַחֲרָא לָא עָאל תַּמָּן. הֵיךְ אִבְּדִיקַת אַרְעָא, אִי קַיְימַת בִּמְהֵימְנוּתָא, וְלָא אִתְחַבְּרַת בִּרְשׁוּ אַחֲרָא, בִּקְרִיבוּ דִּתְרוּמָה דָא דִשְׁעוֹרִים, כְּגַוְונָא דְרָזָא דְסוֹטָה. אָמַר רִבִּי אַבָּא, וַדַּאי שִׁנְּנָא דְחַרְבָּא לְגַבָּךְ, אָמַר הַהוּא יַנּוּקָא, וַדַּאי אִתְקַפְּנָא בְמָגֵן וְצִינָא לְאַגְּנָא מִנֵּיהּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, אַרְעָא קַדִּישָׁא לֵית בָּהּ רְשׁוּ

לשון הקודש

לָעוֹלָם, וְהִיא מִתְקֶנֶת לְמַאֲכַל בְּהֵמָה סְתָם. הִיא סוֹד אֶלֶף הָרִים שֶׁמְּגַדְּלִים בְּכָל יוֹם, וְהִיא אוֹכֶלֶת אוֹתָם. וְנִקְרֵאת לֶחֶם תְּרוּמָה, אֹכֶל שֶׁל אוֹתָהּ תְּרוּמָה, (וְנִקְצֶרֶת) וְנִקְרֶבֶת בַּלַּיְלָה, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (ויקרא כב) וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהֵר וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקֳּדָשִׁים כִּי לַחְמוֹ הוּא. מִן הַקֳּדָשִׁים – זוֹ תְּרוּמָה. מִן הַקֳּדָשִׁים וְלֹא קָדָשִׁים, שֶׁהֲרֵי קֹדֶשׁ סְתָם לֹא נִקְרָא תְּרוּמָה, שֶׁחֹמֶר בַּקֹּדֶשׁ מִבַּתְּרוּמָה לָמַדְנוּ.

אֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה בִּרְשׁוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיְתָה, וְרָשׁוּת אַחֶרֶת לֹא נִכְנְסָה לְשָׁם. אֵיךְ נִבְדֶּקֶת הָאָרֶץ אִם עוֹמֶדֶת בֶּאֱמוּנָה וְלֹא הִתְחַבְּרָה בְּרָשׁוּת אַחֶרֶת? בְּהַקְרָבַת תְּרוּמָה זוֹ שֶׁל שְׂעוֹרִים, כְּמוֹ סוֹד הַסּוֹטָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וַדַּאי שִׁנִּינוּת הַחֶרֶב אֵלֶיךָ. אָמַר אוֹתוֹ תִּינוֹק, וַדַּאי הִתְחַזַּקְתִּי בְּמָגֵן וְצִנָּה לְהִתְגּוֹנֵן

אַחֲרָא, וְלָא עָאל תַּמָּן. מוֹץ וְתֶבֶן מִמַּאן הֲווֹ.

פְּתַח הַהוּא יַנּוּקָא וְאָמַר, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְגוֹ'. וּכְתִיב וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ. וְכִי אִי לָאו דְּאָתָא נָחָשׁ עַל חַוָּה לָא יַעְבִּיד תּוֹלְדִין לְעָלְמָא, אוֹ אִי לָא חָאבוּ יִשְׂרָאֵל בְּעוֹבָדָא דְּעֶגְלָא, לָא יַעַבְדּוּן תּוֹלָדִין. אֶלָּא וַדַּאי, אִי לָא יֵיתֵי נָחָשׁ עַל חַוָּה, תּוֹלָדִין יַעְבִּיד אָדָם מִיָּד וַדַּאי, דְּהָא גְּזֵרָה אִתְגְּזַר מִיָּד דְּאִתְבְּרֵי, דִּכְתִיב פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְּאוּ אֶת הָאָרֶץ. וְאִינּוּן תּוֹלָדִין יֵהוֹן כֻּלְּהוֹן בִּנְקִיּוּ בְּלָא זוֹהֲמָא כְּלַל. אוֹף הָכִי אַרְעָא קַדִּישָׁא, דְּהָא לָא עָאל בָּהּ רְשׁוּ אַחֲרָא, אִית בָּהּ מוֹץ וְתֶבֶן, דְּלָאו מֵהַהוּא סְטָר. וּלְבַר מֵאַרְעָא, הַהוּא מוֹץ וְתֶבֶן דִּסְטָר אַחֲרָא הֲוֵי, דְּאַזְלָא בָתַר קְדֻשָּׁה, כְּקוֹף בָּתַר בְּנֵי נָשָׁא.

אָתוּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְחַבְרַיָּיא וּנְשָׁקוּהוּ, אָמַר לֵיהּ, דָּאמֵי

לשון הקודש

מִמֶּנּוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה אֵין רָשׁוּת אַחֶרֶת וְלֹא נִכְנֶסֶת לְשָׁם. מוֹץ וְתֶבֶן מִמָּה הָיוּ?

פְּתַח אוֹתוֹ תִּינוֹק וְאָמַר, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְגוֹ'. וְכָתוּב וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ. וְכִי אִם לֹא שֶׁבָּא נָחָשׁ עַל חַוָּה, לֹא יַעֲשֶׂה תּוֹלָדוֹת לָעוֹלָם?! אוֹ אִם לֹא חָטְאוּ יִשְׂרָאֵל בְּחֵטְא הָעֵגֶל, לֹא יַעֲשׂוּ תּוֹלָדוֹת?! אֶלָּא וַדַּאי אִם לֹא יָבֹא נָחָשׁ עַל חַוָּה, יַעֲשֶׂה אָדָם תּוֹלָדוֹת מִיָּד וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי נִגְזְרָה גְּזֵרָה מִיָּד שֶׁנִּבְרָא, שֶׁכָּתוּב פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְּאוּ אֶת הָאָרֶץ. וְאוֹתָם תּוֹלָדוֹת הָיוּ כֻּלָּם בִּנְקִיּוֹן לְלֹא זֻהֲמָה כְּלָל. גַּם כָּךְ הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהֲרֵי לֹא נִכְנְסָה בָּהּ רְשׁוּת אַחֶרֶת, יֵשׁ בָּהּ מוֹץ וְתֶבֶן שֶׁלֹּא מֵאוֹתוֹ הַצַּד. וּמִחוּץ לָאָרֶץ אוֹתוֹ מוֹץ וְתֶבֶן מִצַּד אַחֵר הוּא, שֶׁהוֹלְכִים אַחַר קְדֻשָּׁה כְּקוֹף אַחֲרֵי בְּנֵי אָדָם. **בָּאוּ** רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבֵרִים וּנְשָׁקוּהוּ. אָמַר

לִי, דְּרַוּוֹחְנָא בְּמָאנֵי קְרָבָא, נָהֲמָא דְּפָתּוֹרָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר וַדַּאי הָכִי הוּא, דְּהָא כָּל זִינֵי קְרָבָא בִּידָךְ אִינּוּן, וּמַצְלִיחָן בִּידָךְ, אָתוּ וּנְשָׁקוּהוּ כְּמִלְּקַדְּמִין.

פָּתַח אִיהוּ וְאָמַר, (בראשית מ) וּבַגֶּפֶן שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִים וְגוֹ'. עַד הָכָא חֶזְיוֹנָא דְּמִלָּה, דְּהָא מִכָּאן וּלְהָלְאָה חֶזְיוֹנָא דִּילֵיהּ הָוָה, דִּכְתִיב וְכוֹס פַּרְעֹה בְּיָדִי. אֲבָל חֶזְיוֹנָא דְּמִלָּה, בְּגִינֵיהּ דְּיוֹסֵף הָוָה וּלְבַשְּׂרָא לֵיהּ, דְּיִשְׁמַע יוֹסֵף וְיִנְדַּע.

תָּנִינָן, שִׁבְעָה רְקִיעִין אִינּוּן, וְאִינּוּן (שבעה) הֵיכָלִין. וְשִׁית אִינּוּן, וַחֲמֵשׁ אִינּוּן, וְכֻלְּהוּ נַפְקֵי מִגּוֹ יַיִן עַתִּיקָא עִלָּאָה. הַהוּא יַיִן מָשִׁיךְ לֵיהּ יַעֲקֹב מֵרָחִיק, וְסָחִיט לֵיהּ מֵעֲנָבִים דְּהַהוּא גֶּפֶן. כְּדֵין, יַעֲקֹב אַמְשִׁיךְ לֵיהּ הַהוּא יַיִן דְּקָא אִתְחֲזֵי לֵיהּ, וְחַדִּי וְשָׁתָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית כז) וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיִּשְׁתְּ. הָכָא אִתְכְּלִיל עֵילָא וְתַתָּא. וְעַל דָּא אַרְחִיק מִלָּה, וּמָשִׁיךְ לָהּ

לשון הקודש

לוֹ, נִדְמֶה לִי שֶׁהִרְוַחְנוּ בִּכְלֵי הַקְּרָב לֶחֶם הַשֻּׁלְחָן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי כָּךְ זֶה, שֶׁהֲרֵי כָּל מִינֵי קְרָב הֵם בְּיָדְךָ וּמַצְלִיחִים בְּיָדְךָ. בָּאוּ וּנְשָׁקוּהוּ כְּמִקֹּדֶם.

פָּתַח הוּא וְאָמַר, (שם מ) וּבַגֶּפֶן שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִם וְגוֹ'. עַד כָּאן חֶזְיוֹן הַדָּבָר, שֶׁהֲרֵי מִכָּאן וָהָלְה חֶזְיוֹנוֹ הָיָה, שֶׁכָּתוּב וְכוֹס פַּרְעֹה בְּיָדִי. אֲבָל חֶזְיוֹן הַדָּבָר הָיָה בִּגְלַל יוֹסֵף וּלְבַשְּׂרוֹ, שֶׁיִּשְׁמַע יוֹסֵף וְיֵדַע.

שָׁנִינוּ, שִׁבְעָה רְקִיעִים הֵם, וְהֵם (שבעה) הֵיכָלוֹת. וְשִׁשָּׁה הֵם, וַחֲמִשָּׁה הֵם, וְכֻלָּם יוֹצְאִים מִתּוֹךְ יַיִן עַתִּיק עֶלְיוֹן. אוֹתוֹ יַיִן מְשָׁכוֹ יַעֲקֹב מֵרָחוֹק, וּסְחָטוֹ מֵעִנְבֵי אוֹתָהּ הַגֶּפֶן. אָז יַעֲקֹב הִמְשִׁיךְ אוֹתוֹ יַיִן שֶׁנִּרְאָה לוֹ, וְשָׂמַח וְשָׁתָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם כז) וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיִּשְׁתְּ. כָּאן נִכְלָל לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְלָכֵן הִרְחִיק הַדָּבָר

בִּמְשִׁיכוּ דִתְרֵי תְּנוּעֵי, וְהַיְינוּ לוֹ. לֵיהּ לְתַתָּא, לֵיהּ לְעֵילָּא. (בִּתְרֵין סִטְרִין אָחִיד).

חֲנוֹךְ מְטַטְרוֹן אָמַר, וַיָּבֵא לוֹ יַיִן, דְּאַרְמֵי מַיָּא בְּהַהוּא יַיִן, וְאִי לָאו דְּאַרְמֵי בֵּיהּ מַיִם, לָא יְכִיל לְמִסְבַּל, וְשַׁפִּיר אָמַר חֲנוֹךְ מְטַטְרוֹן. וּבְגִין כָּךְ אַמְשִׁיךְ לוֹ בִּתְרֵי טַעֲמֵי, דְּהָא בִּתְרֵין סִטְרִין אָחִיד, וְהַהוּא יַיִן אָזִיל מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, וְכֻלְּהוּ טַעֲמִין בֵּיהּ, עַד דְּיוֹסֵף צַדִּיקָא טָעִים לֵיהּ, דְּאִיהוּ דּוֹד נֶאֱמָן, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ז) כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים. (דף קפ"ט ע"ב) מַהוּ כְּיֵין הַטּוֹב. דְּאָתָא יַעֲקֹב וְאַרְמֵי בֵּיהּ מַיָּא, דָּא הוּא יֵין הַטּוֹב וְהָכִי הוּא, כְּמָה דְּאָמַר חֲנוֹךְ מְטַטְרוֹן. תָּוָוה רִבִּי אֶלְעָזָר, וְתַוָּוה רִבִּי אַבָּא, אָמְרוּ הָא חַמְרָא (ס"י מַלְאָךְ) דִּילָךְ, הוּא נַצְחַת מַלְאָכָא קַדִּישָׁא, אַפּוּמָא (נ"א פּוּמָא) דְּרוּחַ קֻדְשָׁא.

לשון הקודש

וּמְשָׁכוֹ בִּמְשִׁיכוֹת שְׁתֵּי תְּנוּעוֹת, וְהַיְינוּ לוֹ. לוֹ לְמַטָּה, לוֹ לְמַעְלָה. (בִּשְׁנֵי צְדָדִים אָחֵז).

חֲנוֹךְ מְטַטְרוֹן אָמַר, וַיָּבֵא לוֹ יַיִן – שֶׁשָּׁם מַיִם בְּאוֹתוֹ יַיִן. אִם לֹא יֶשׁ בּוֹ מַיִם, לֹא יָכוֹל לִסְבֹּל, וְנָאֶה אָמַר חֲנוֹךְ מְטַטְרוֹן. וּמִשּׁוּם זֶה הִמְשִׁיכוֹ בִּשְׁנֵי טְעָמִים, שֶׁהֲרֵי בִּשְׁנֵי צְדָדִים אָחוּז, וְאוֹתוֹ יַיִן הָלַךְ מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה, וְכָל הַטְּעָמִים בּוֹ, עַד שֶׁיּוֹסֵף הַצַּדִּיק טָעַם אוֹתוֹ, שֶׁהוּא דּוֹד נֶאֱמָן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ז) כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים. מַהוּ כְּיֵין הַטּוֹב? שֶׁבָּא יַעֲקֹב וְשָׁם בּוֹ מַיִם. זֶהוּ יֵין הַטּוֹב וְכָךְ זֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר חֲנוֹךְ מְטַטְרוֹן. תָּמַהּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְתָמַהּ רַבִּי אַבָּא. אָמְרוּ, הֲרֵי הַיַּיִן (ס"י מַלְאָךְ) שֶׁלְּךָ הוּא נִצַּח מַלְאָךְ קָדוֹשׁ עַל פִּי (פֶּה) רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

אָמַר לֵיהּ, עַד כְּעַן הַהוּא גֶּפֶן מִחַכָּא לְמֶעְבַּד פֵּירִין. וּבַגֶּפֶן: דָּא אִיהוּ גֶּפֶן דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָא בְּקוּדְשָׁא. בְּגִין דְּאִית גֶּפֶן אַחֲרָא, דְּאִיהוּ אִקְרֵי גֶּפֶן נָכְרִיָּה. וַעֲנָבִים דִּילָהּ לָא אִינּוּן עֲנָבִים, אֶלָּא קַשְׁיָן, אֲחִידִין לִבָּא, נַשְׁכִּין כְּכַלְבָּא. אִינּוּן עֲנָבִים אִקְרוּן, (ירמיה ב) סוּרֵי הַגֶּפֶן נָכְרִיָּה. אֲבָל גֶּפֶן דָּא, עָלָהּ כְּתִיב וּבַגֶּפֶן, הַהִיא דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָא. הַהִיא דְּכָל קַדִּישִׁין טָעֲמוּ חַמְרָא עַתִּיקָא, חַמְרָא טָבָא, חַמְרָא דְּיַעֲקֹב יָהִיב בֵּיהּ מַיָּא, עַד דְּכָל אִינּוּן דְּיַדְעִין לְטַעְמָא חַמְרָא, טָעֲמוּ לֵיהּ, וַהֲוָה טַב לְחִכָּא.

וְהַהִיא גֶּפֶן, כַּד מָטָא לְגַבָּהּ, אוֹשִׁיטַת תְּלָתָא שָׂרִיגִין, וְאִינּוּן תְּלַת דְּיוּקְנָא דַּאֲבָהָן, דְּאִתְקַדְּשַׁת בְּהוּ. וְלֵית קִדְּשָׁה אֶלָּא בְּיַיִן, וְלֵית בִּרְכָתָא אֶלָּא בְּיַיִן. בַּאֲתָר דְּחֶדְוָה שָׁאֲרֵי. וְהִיא כְּפוֹרַחַת, כְּכַלָּה דְּאִתְקַשְּׁטַת וְעָאלַת בִּרְחִימוּ, בְּחֶדְוָה

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, עַד עַתָּה אוֹתָהּ גֶּפֶן מְחַכָּה לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת. וּבַגֶּפֶן – זוֹהִי גֶּפֶן הַנּוֹדַעַת בַּקֹּדֶשׁ. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ גֶּפֶן אַחֶרֶת שֶׁנִּקְרֵאת גֶּפֶן נָכְרִיָּה, וַעֲנָבֶיהָ אֵינָם עֲנָבִים, אֶלָּא קָשִׁים, אוֹחֲזִים הַלֵּב, נוֹשְׁכִים כַּכֶּלֶב. אוֹתָם עֲנָבִים נִקְרָאִים (ירמיה ב) סוּרֵי הַגֶּפֶן נָכְרִיָּה. אֲבָל גֶּפֶן זוֹ, עָלֶיהָ כָּתוּב וּבַגֶּפֶן, אוֹתָהּ הַיְּדוּעָה, אוֹתָהּ שֶׁכָּל הַקְּדוֹשִׁים טָעֲמוּ יַיִן עַתִּיק, יַיִן טוֹב, יַיִן שֶׁיַּעֲקֹב נָתַן בּוֹ מַיִם, עַד שֶׁכָּל אֵלּוּ שֶׁיּוֹדְעִים לִטְעֹם טָעֲמוּ אוֹתוֹ, וְהָיָה טוֹב לַחֵךְ.

וְאוֹתָהּ גֶּפֶן, כְּשֶׁמַּגִּיעַ אֵלֶיהָ, מוֹשִׁיטָה שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִים, וְהֵם שְׁלֹשׁ דְּמֻיּוֹת הָאָבוֹת שֶׁהִתְקַדְּשָׁה בָּהֶם, וְאֵין קִדֻּשָּׁה אֶלָּא בְּיַיִן, וְאֵין בְּרָכָה אֶלָּא בְּיַיִן, בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חֶדְוָה. וְהִיא כְּפֹרַחַת, כְּמוֹ כַּלָּה שֶׁמִּתְקַשֶּׁטֶת וְנִכְנֶסֶת בְּאַהֲבָה, בְּחֶדְוַת אוֹתוֹ יַיִן שֶׁהִתְעָרֵב בְּמַיִם,

דְּהַהוּא יַיִן דְּאִתְעֲרָב בְּמַיָּא. כְּדֵין עָלְתָה נִצָּה, סְלִיקַת רְחִימוּ דִּילָהּ לְגַבֵּי דּוֹדָהּ, וְשָׁרְיָאַת לְנַגְּנָא וּלְאַעֲלָא בִּרְחִימוּ. וּכְדֵין, אִתְמַלְיָין וְאִתְבַּשְׁלָן אִינּוּן עֲנָבִין, רְכִיכָן, וּמַלְיָין מֵהַהוּא חַמְרָא טָבָא עַתִּיקָא חַמְרָא דְּיַעֲקֹב אַרְמֵי בֵּיהּ מַיָּא.

וְעַל דָּא מָאן דִּמְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן, וּמָטֵי עַל הָאָרֶץ, אִצְטְרִיךְ לְמִרְמֵי בֵּיהּ מַיָּא, בְּגִין דְּלֵית לֵיהּ לְבָרְכָא רַחֵם ה' עַל יִשְׂרָאֵל עַמָּךְ, בַּר בְּמַיָּא גּוֹ חַמְרָא. וְאִי לָאו, מָאן יְכִיל לְמִסְבַּל. דָּא הָוָה לְבַשָּׂרָא לְיוֹסֵף, בְּגִין דְּבֵיהּ הָוָה תַּלְיָא מִלְּתָא.

חֲנוֹ"ך מְטַטְרוֹ"ן אָמַר, שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִים, וַדַּאי. לָקֻבֵּל תְּלַת אֲבָהָן, וְהָא אַרְבַּע אִינּוּן דִּילָהּ. אֶלָּא דָּא הוּא דִּכְתִיב, וְהִיא כְּפוֹרַחַת. בְּזִמְנָא דְּאִיהִי סְלִיקַת וּפָרְחַת בְּכַנְפָּהָא לְסַלְקָא, כְּדֵין עָלְתָה נִצָּה, דָּא הוּא הַהוּא רְבִיעָאָה דְּאִשְׁתְּאַר, דְּסָלִיק בַּהֲדָהּ, וְלָא אִתְפְּרַשׁ

לשון הקודש

וְאָז עָלְתָה נִצָּה, עוֹלָה אַהֲבָתָהּ לְדוֹדָהּ וְשׁוֹרָה לְנַגֵּן וּלְהִכָּנֵס בְּאַהֲבָה, וְאָז מִתְמַלְּאִים וּמִתְבַּשְּׁלִים אוֹתָם עֲנָבִים, רַכּוֹת וּמְלֵאוֹת מֵאוֹתוֹ יַיִן טוֹב עַתִּיק, יַיִן שֶׁיַּעֲקֹב שָׂם בּוֹ מַיִם. **וְעַל** זֶה מִי שֶׁמְּבָרֵךְ עַל הַיַּיִן וּמַגִּיעִים עַל הָאָרֶץ, צָרִיךְ לָשִׂים בּוֹ מַיִם, בִּגְלַל שֶׁאֵין לוֹ לְבָרֵךְ רַחֵם ה' עַל יִשְׂרָאֵל עַמָּךְ, פְּרָט לְמַיִם תּוֹךְ הַיַּיִן. וְאִם לֹא, מִי יָכוֹל לִסְבֹּל? זֶה הָיָה לְבַשֵּׂר לְיוֹסֵף, מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ הָיָה הַדָּבָר תָּלוּי. **חֲנוֹךְ** מְטַטְרוֹן אָמַר, שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִים בְּוַדַּאי, כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת. וַהֲרֵי אַרְבָּעָה הֵם שֶׁלָּהּ? אֶלָּא זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהִיא כְּפוֹרַחַת. בִּזְמַן שֶׁהִיא עוֹלָה וּפוֹרַחַת בִּכְנָפֶיהָ לַעֲלוֹת, אָז עָלְתָה נִצָּה. זֶהוּ אוֹתוֹ רְבִיעִי שֶׁנִּשְׁאָר, שֶׁעוֹלֶה אִתָּהּ

מִנָּהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמואל ב כב) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעָף. כַּד יָעוּף. כְּפוֹרַחַת, בְּזִמְנָא דְפוֹרַחַת. וְשַׁפִּיר אָמַר חֲנוֹךְ מִטַּטְרוֹן, וְהָכִי הוּא.

תָּוָוה רִבִּי אֶלְעָזָר, וְתַוָּוה רִבִּי אַבָּא, אָמְרוּ, מַלְאָכָא קַדִישָׁא, שְׁלִיחָא מִלְּעֵילָא, הָא חַמְרָא דִילָךְ הוּא, נָצַחְתְּ בְּרָזָא דְרוּחַ קֻדְשָׁא. אָתוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּיא וּנְשָׁקוּהוּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְשַׁדַּרְנִי הָכָא.

אָמַר הַהוּא יַנּוּקָא, חַבְרַיָּיא. נָהֲמָא וְחַמְרָא עִיקָּרָא דְּפָתוֹרָא אִינּוּן, כָּל שְׁאַר מֵיכְלָא אֲבַתְרַיְיהוּ אִתְמְשַׁךְ. וְהָא אוֹרַיְיתָא רַוְוחַת לוֹן, וְדִילָהּ אִינּוּן. אוֹרַיְיתָא בָּעָאת מִנַּיְיכוּ, בְּבָעוּ, בִּרְחִימוּ, וְאָמְרָה (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי וּשְׁתוּ בְיַיִן מָסָכְתִּי. וְהוֹאִיל וְאוֹרַיְיתָא זְמִינַת לְכוּ, וְהִיא בָּעָאת מִנַּיְיכוּ מִלָּה דָא, אִית לְכוּ לְמֶעְבַּד רְעוּתָא דִילָהּ. (נ"א הוא) בְּמָטוּ מִנַּיְיכוּ,

לשון הקודש

וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמואל-ב כב) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעָף. כְּשֶׁיָּעוּף כְּפוֹרַחַת, בִּזְמַן שֶׁפּוֹרַחַת. וְנָאֶה אָמַר חֲנוֹךְ מִטַּטְרוֹן, וְכָךְ זֶה. תָּמַהּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְתָמַהּ רַבִּי אַבָּא. אָמְרוּ, מַלְאָךְ קָדוֹשׁ, שָׁלִיחַ מִלְּמַעְלָה, הֲרֵי יֵינְךָ הוּא נִצַּחְתָּ בְּסוֹד רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. בָּאוּ כָּל הַחֲבֵרִים וּנְשָׁקוּהוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁשְּׁלָחַנִי לְכָאן.

אָמַר אוֹתוֹ תִּינוֹק, חֲבֵרִים, לֶחֶם וְיַיִן עִקַּר הַשֻּׁלְחָן הֵם. כָּל שְׁאָר הַמַּאֲכָלִים נִמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם. וְהַתּוֹרָה הִרְוִיחָה אוֹתָם, וְשֶׁלָּהּ הֵם. הַתּוֹרָה רוֹצָה מִכֶּם בְּבַקָּשָׁה, בְּאַהֲבָה, וְאוֹמֶרֶת, (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי וּשְׁתוּ בְיַיִן מָסָכְתִּי. וְהוֹאִיל וְהַתּוֹרָה מְזֻמֶּנֶת לָכֶם וְהִיא רוֹצָה מִכֶּם דָּבָר זֶה, יֵשׁ לָכֶם לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנָהּ. (הוא) בְּבַקָּשָׁה מִכֶּם, הוֹאִיל וְהִיא

הוֹאִיל וְאִיהִי זְמִינָא לְכוּ, דְּתָעֲבְדוּן רְעוּתָהּ. אָמְרוּ הָכִי הוּא וַדָּאי. יָתְבוּ וְאַכְלוּ וְחַדוּ בַּהֲדֵיהּ. כֵּיוָן דְּאָכְלוּ אִתְעַכְּבוּ עַל פָּתוֹרָא.

פָּתַח אִיהוּ וְאָמַר. (במדבר כ"ב) וַיֹּאמֶר מוֹאָב אֶל זִקְנֵי מִדְיָן וְגוֹ'. וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְאֶל זִקְנֵי מִדְיָן לָא כְתִיב, אֶלָּא וַיֹּאמֶר מוֹאָב. עוּלֵמִין נַטְלוּ עֵיטָא מִסַּבְיָא, וְסַבְיָא אִתְמְשָׁכוּ אֲבַתְרַיְיהוּ, וְאִינוּן יַהֲבוּ לוֹן עֵיטָא. מָאי עֵיטָא יַהֲבוּ לוֹן. עֵיטָא בִישָׁא נַטְלוּ לְגַרְמַיְיהוּ. אָמְרוּ לוֹן לְמוֹאָב, גְּדוּלָא בִישָׁא גְּדַלְנָא בֵינָנָא. וּמַנוּ. מֹשֶׁה רַבֵּיהוֹן. עַל חַד כּוּמְרָא דְּהַוָּה בֵינָנָא, דְּרַבֵּי לֵיהּ וְגַדִּיל לֵיהּ בְּבֵיתֵיהּ, וְיָהַב לֵיהּ בְּרָתֵיהּ לְאִנְתּוּ. וְלָא עוֹד, אֶלָּא יָהַב לֵיהּ מָמוֹנָא, וְשָׁדַר לֵיהּ לְמִצְרַיִם, לְשֵׁיצָאָה כָּל אַרְעָא. וְאִיהוּ, וְכָל בֵּיתֵיהּ, אִתְמְשָׁכוּ אֲבַתְרֵיהּ. אִי לְהַהוּא רַבֵּיהוֹן, נֵיכוּל לְאַעְקְרָא מִן עָלְמָא, כָּל עַמָּא דִילֵיהּ יִתְעַקְּרוּן מִיָּד

לשון הקודש

מְזֻמָּנֶת לָכֶם, שֶׁתַּעֲשׂוּ רְצוֹנָהּ. אָמְרוּ, כָּךְ זֶה בְּוַדַּאי. יָשְׁבוּ וְאָכְלוּ וְשָׂמְחוּ אִתּוֹ. כֵּיוָן שֶׁאָכְלוּ, הִתְעַכְּבוּ עַל הַשֻּׁלְחָן.

פָּתַח הוּא וְאָמַר, וַיֹּאמֶר מוֹאָב אֶל זִקְנֵי מִדְיָן וְגוֹ'. וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְאֶל זִקְנֵי מִדְיָן לֹא כָתוּב, אֶלָּא וַיֹּאמֶר מוֹאָב. עֲלָמִים לָקְחוּ עֵצָה מִסָּבִים, וְהַסָּבִים נִמְשְׁכוּ אַחֲרֵיהֶם, וְהֵם נָתְנוּ לָהֶם עֵצָה. אֵיזוֹ עֵצָה נָתְנוּ לָהֶם? עֵצָה רָעָה לָקְחוּ לְעַצְמָם. אָמְרוּ לָהֶם לְמוֹאָב: גְּדוֹל רָע גִּדַּלְנוּ בֵּינֵינוּ. וּמִיהוּ? מֹשֶׁה רַבָּם. עַל כֹּמֶר אֶחָד שֶׁהָיָה בֵּינֵינוּ, שֶׁגִּדְּלוֹ וְהִגְדִּילוֹ בְּבֵיתוֹ וְנָתַן לוֹ בִּתוֹ לְאִשָּׁה. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא נָתַן לוֹ מָמוֹן וְשִׁלְּחוֹ לְמִצְרַיִם, לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל הָאָרֶץ. וְהוּא וְכָל בֵּיתוֹ נִמְשְׁכוּ אַחֲרָיו. אִם נוּכַל לַעֲקֹר אוֹתוֹ רַבָּם מֵהָעוֹלָם, כָּל עַמּוֹ יֵעָקְרוּ מִיָּד מִן הָעוֹלָם. וְכָל הָעֵצָה הָרָעָה

מֵעָלְמָא. וְכָל עֵיטָא בִישָׁא מֵהַהוּא מִלָּה דִּפְעוֹר, מִמִּדְיָן הָוָה.

וְתָא חֲזֵי, דְּכֹלָּא הָוָה מִמִּדְיָן. וְכָל עֵיטָא דְּלְהוֹן עַל מֹשֶׁה הָוָה. וּבְעֵיטָא דְּלְהוֹן, שָׁכְרוּ לְבִלְעָם. כֵּיוָן דְּחָמוּ דְּבִלְעָם לָא יְכִיל, נַטְלוּ עֵיטָא אַחֲרָא בִישָׁא לְגַרְמַיְיהוּ, וְאַפְּקִירוּ נָשַׁיְיהוּ וּבְנָתַיְיהוּ יַתִּיר מִמּוֹאָב, דְּהָא עַל נְשֵׁי מִדְיָן כְּתִיב, (במדבר לא) הֵן הֵנָּה הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. וְכֹלָּא מִמִּדְיָן הָוָה. נַטְלוּ (דף ק"צ ע"א) עֵיטָא בַּהֲדֵי נְשִׁיאָה דְּלְהוֹן, דְּיַפְקִיר בְּרָתֵיהּ. דַּחֲשִׁיבוּ לְנַטְלָא לְמֹשֶׁה בְּרִשְׁתֵּיהוֹן, בְּכַמָּה זִינֵי חַרְשִׁין אַעֲטָרוּ לָהּ, דְּיִתְפֵּס רֵישָׁא דְּלְהוֹן. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ישעיה מד) מֵשִׁיב חֲכָמִים אָחוֹר.

אִינוּן חָמָן דְּרֵישָׁא יִתְפֵּס בְּרִשְׁתָּא דְּלְהוֹן, וְלָא יָדְעוּ, חָמוּ וְלָא חָמוּ. חָמוּ רֵישָׁא דְעַמָּא דְנָפִיל בַּהֲדָהּ, וְכַמָּה אַלְפִּין אוֹחֲרָנִין, וַחֲשִׁיבוּ דְמֹשֶׁה הָוָה,

לשון הקודש

מֵאוֹתוֹ דְּבַר פְּעוֹר הָיָה מִמִּדְיָן.

וּבָא וּרְאֵה שֶׁהַכֹּל הָיָה מִמִּדְיָן, וְכָל עֲצָתָם הָיְתָה עַל מֹשֶׁה. וּבַעֲצָתָם שָׂכְרוּ אֶת בִּלְעָם כֵּיוָן שֶׁרָאוּ שֶׁבִּלְעָם לֹא יָכוֹל, לָקְחוּ עֵצָה אַחֶרֶת לְעַצְמָם, וְהִפְקִירוּ נְשֵׁיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם יוֹתֵר מִמּוֹאָב, שֶׁהֲרֵי עַל נְשׁוֹת מִדְיָן כָּתוּב, (במדבר לא) הֵן הֵנָּה הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. וְהַכֹּל הָיָה מִמִּדְיָן. לָקְחוּ עֵצָה יַחַד עִם נְשִׁיאָם שֶׁיַּפְקִיר בִּתּוֹ, שֶׁחָשְׁבוּ לִתְפֹּס אֶת מֹשֶׁה בְּרִשְׁתָּם, בְּכַמָּה מִינֵי כְשָׁפִים עִטְּרוּ אוֹתָהּ שֶׁיִּתְפֹּס הָרֹאשׁ שֶׁלָּהֶם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (ישעיה מד) מֵשִׁיב חֲכָמִים אָחוֹר.

הֵם רָאוּ שֶׁהָרֹאשׁ יִתְפֹּס בְּרִשְׁתָּם, וְלֹא יָדְעוּ, רָאוּ וְלֹא רָאוּ. רָאוּ רֹאשׁ הָעָם שֶׁנּוֹפֵל אִתָּהּ

אַפְקִירוּ לָהּ, וּפָקִידוּ לָהּ עַל מֹשֶׁה, דְּלָא תִזְדַּוְּוּגִי לְאַחֲרָא, אֶלָּא בֵּיהּ. אָמְרָה לוֹן, בְּמָה אֶנְדַּע. אָמְרוּ הַהוּא דְתֶחֱמֵי דְּכֹלָּא קַיְּימֵי קַמֵּיהּ, בֵּיהּ תִּזְדַּוְּוּגִי, וְלָא בְאַחֲרָא. כֵּיוָן דְּאָתָא זִמְרִי בֶּן סָלוּא, קָמוּ קָמֵיהּ אַרְבְּעָה וְעֶשְׂרִים (נ"א תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים) אֶלֶף, מִשִּׁבְטָא דְּשִׁמְעוֹן, בְּגִין דְּהַוָּה נְשִׂיאָה דִּלְהוֹן, וְהִיא חֲשִׁיבַת דְּהוּא מֹשֶׁה, וְאִזְדַּוְּוּגַת בֵּיהּ. כֵּיוָן דְּחָמוּ כָּל אִינּוּן שְׁאַר לְדָא, עָבְדוּ מַה דְּעָבְדוּ, וַהֲוָה מַה דְּהַוָּה.

וְכֹלָּא הֲוָה מִמִּדְיָן, בְּכַמָּה זִינִין, וּבְגִין כָּךְ אִתְעֲנָשׁוּ מִדְיָן. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לְמֹשֶׁה, (במדבר לא) נְקֹם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים. לָךְ אִתְחֲזֵי, וְלָךְ יֵאוֹת. לְמוֹאָב אֲנָא שָׁבִיק לוֹן לְבָתָר דְּיִפְקוּן תְּרֵין מַרְגְּלָאן מִנַּיְיהוּ, הָא דָוִד בְּרֵיהּ דְּיִשַׁי, דְּאִיהוּ יִנְקֹם נוּקְמִין דְּמוֹאָב, וְיִסְחֵי קְדֵירָה דְּמַלְיָא טְנוּפָא דִּפְעוֹר, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים ס) מוֹאָב סִיר

לשון הקודש

וְכַמָּה אֲלָפִים אֲחֵרִים, וְחָשְׁבוּ שֶׁזֶּה מֹשֶׁה. הִפְקִירוּ אוֹתָהּ וְצִוּוּ אוֹתָהּ עַל מֹשֶׁה, שֶׁלֹּא תִזְדַּוְּוּגִי לְאַחֵר אֶלָּא בּוֹ. אָמְרָה לָהֶם, בַּמָּה אֵדַע? אָמְרוּ, אוֹתוֹ שֶׁתִּרְאִי שֶׁכֻּלָּם עוֹמְדִים לְפָנָיו, בּוֹ תִזְדַּוְּוּגִי וְלֹא בְאַחֵר. כֵּיוָן שֶׁבָּא זִמְרִי בֶּן סָלוּא, עָמְדוּ לְפָנָיו עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה (חֲמִשִּׁים וְתִשְׁעָה) אֶלֶף מִשֵּׁבֶט שִׁמְעוֹן, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה נְשִׂיאָם, וְהִיא חָשְׁבָה שֶׁהוּא מֹשֶׁה, וְהִזְדַּוְּגָה אִתּוֹ. כֵּיוָן שֶׁרָאוּ כָּל אוֹתָם הַיֶּתֶר אֶת זֶה, עָשׂוּ מַה שֶּׁעָשׂוּ, וְהָיָה מַה שֶּׁהָיָה.

וְהַכֹּל הָיָה מִמִּדְיָן בְּכַמָּה מִינִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ נֶעֱנְשׁוּ מִדְיָן, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לְמֹשֶׁה, (במדבר לא) נְקֹם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים. לְךָ רָאוּי וּלְךָ נָאֶה. לְמוֹאָב אֲנִי מַשְׁאִיר אוֹתָם לְאַחַר שֶׁיֵּצְאוּ מֵהֶם שְׁתֵּי מַרְגָּלִיּוֹת – הֲרֵי דָוִד בֶּן יִשַׁי, שֶׁהוּא יִנְקֹם

רַחְצִי וַדָּאי, וְעַד דְּאִינּוּן תְּרֵין מַרְגְּלָאן לָא נַפְּקוּ, לָא אִתְעֲנָשׁוּ, כֵּיוָן דְּנַפְּקוּ, אָתָא דָוִד וְאַסְחֵי קְדֵירָה מִטִּנּוּפָא דִלְהוֹן. וְכֻלְּהוּ אִתְעֲנָשׁוּ. מִדְּיָן בִּימֵי מֹשֶׁה. מוֹאָב בִּימֵי דָוִד.

תָּא חֲזֵי, חַיָּיבַיָּא דְמִדְיָן, עִם כָּל דָּא לָא שְׁכִיכוּ מִכָּל בִּישִׁין דִלְהוֹן. לְבָתָר דָּרִין דְּהָמוּ דְמִית יְהוֹשֻׁעַ, וְכָל אִינּוּן זְקֵנִים דְּאִתְחָזוּ לְמֶעְבַּד גַּם עַל יְדַיְיהוּ, אָמְרוּ, הַשְׁתָּא שַׁעֲתָא קַיְימָא לָן. מָה עַבְדוּ אָתוּ לְגַבֵּי עֲמָלֵק, אָמְרוּ אִית לְכוֹן לְאַדְכְּרָא, מָה עַבְדוּ לְכוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּמֹשֶׁה רַבֵּיהוֹן, וִיהוֹשֻׁעַ תַּלְמִידָא דִילֵיהּ, דְּשֵׁיצֵי לְכוֹן מֵעָלְמָא, הַשְׁתָּא הוּא עִדָּנָא דְלֵית בְּהוּ מָאן דְּאָגִין עָלַיְיהוּ, וַאֲנָן בַּהֲדַיְיכוּ, דִּכְתִיב (שופטים ו) מִדְיָן וַעֲמָלֵק וּבְנֵי קֶדֶם וְגוֹ׳, (שופטים ו) מִפְּנֵי מִדְיָן עָשׂוּ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמְּנָהָרוֹת וְגוֹ׳. לָא הָוָה בְּעָלְמָא, מָאן

לשון הקודש

נִקְמוֹת מוֹאָב וְיִרְחַ״ץ קְדֵרָה הַמְּלֵאָה טִנּוּפֶת פְּעוֹר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים ס) מוֹאָב סִיר רַחְצִי, בְּוַדַּאי. וְעַד שֶׁאוֹתָן שְׁתֵּי מַרְגְּלִיּוֹת לֹא יָצְאוּ, לֹא נֶעֱנְשׁוּ. כֵּיוָן שֶׁיָּצְאוּ, בָּא דָוִד וְרָחַ״ץ הַקְּדֵרָה מֵהַטִּנּוּפֶת שֶׁלָּהֶם. וְכֻלָּם נֶעֱנְשׁוּ – מִדְיָן בִּימֵי מֹשֶׁה, וּמוֹאָב בִּימֵי דָוִד.

בָּא וּרְאֵה, רִשְׁעֵי מִדְיָן עִם כָּל זֶה לֹא שָׁכְכוּ מִכָּל רָעוֹתֵיהֶם. אַחַר דּוֹרוֹת שֶׁרָאוּ שֶׁמֵּת יְהוֹשֻׁעַ וְכָל אוֹתָם זְקֵנִים שֶׁרְאוּיִים הָיוּ לְהֵעָשׂוֹת גַּם עַל יְדֵיהֶם, אָמְרוּ: כָּעֵת הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לָנוּ. מָה עָשׂוּ? בָּאוּ לַעֲמָלֵק וְאָמְרוּ: יֵשׁ לָכֶם לִזְכֹּר מָה עָשׂוּ לָכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמֹשֶׁה רַבָּם וִיהוֹשֻׁעַ תַּלְמִידוֹ, שֶׁהִשְׁמִידוּ אֶתְכֶם מֵהָעוֹלָם. כָּעֵת הוּא זְמַן שֶׁאֵין מִי שֶׁמֵּגֵן עֲלֵיהֶם, וְאָנוּ יַחַד אִתְּכֶם, שֶׁכָּתוּב (שופטים ו) מִדְיָן וַעֲמָלֵק וּבְנֵי קֶדֶם וְגוֹ׳, (שם) מִפְּנֵי מִדְיָן עָשׂוּ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמְּנָהָרוֹת וְגוֹ׳. לֹא הָיָה בָּעוֹלָם מִי שֶׁיַּעֲשֶׂה

דְּיַעֲבֵיד בִּישָׁא בְּכֹלָּא, כְּמִדְּיָן. וְאִי תֵּימָא עֲמָלֵק. בְּגִין קִנְאַת בְּרִית דְּקָרִיבוּ לְגַבֵּי בְּרִית. וְעַל דָּא קַנֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קִנְאָה עָלְמִין, דְּלָא יִתְנַשֵּׁי. אָמְרוּ וַדַּאי הָכִי הוּא, וְלֵית הָכָא סְפֵקָא בְּעָלְמָא.

פְּתַח וְאָמַר, (דברים ב) וַיֹּאמֶר יְיָ אֵלַי אַל תָּצַר אֶת מוֹאָב וְגוֹ'. וַיֹּאמֶר יְיָ אֵלַי, וְכִי עַד הַשְׁתָּא לָא יְדַעְנָא דְּעִם מֹשֶׁה הָוָה מְמַלֵּל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא עִם אַחֲרָא, דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר יְיָ אֵלַי. אֵלַי לָמָּה. אֶלָּא לְמֹשֶׁה פָּקִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא לְאַבְאָשָׁא לְמוֹאָב. אֲבָל לְאַחֲרָא לָא, לְדָוִד לָא פָּקִיד דָּא, וּבְגִין כָּךְ אֵלַי אַל תָּצַר אֶת מוֹאָב, אֲפִילוּ לִתְחוּם זְעֵירָא דִלְהוֹן. דְּהָא מִנַּיְיהוּ יִפּוּק מָאן דְּיִתֵּן נוּקְמִין לְיִשְׂרָאֵל, וְיִנְקוֹם נוּקְמַיְיהוּ, וְאִיהוּ דָּוִד דְּאָתָא מֵרוּת הַמּוֹאֲבִיָּה.

וְאַל תִּתְגָּר בָּם מִלְּחָמָה, כָּל דָּא אִתְפְּקַד לְמֹשֶׁה, הָא

לשון הקודש

רָע בַּכֹּל כְּמוֹ מִדְיָן. וְאִם תֹּאמַר עֲמָלֵק – בִּגְלַל קִנְאַת בְּרִית שֶׁהִתְקָרְבוּ לַבְּרִית, וְעַל זֶה מְקַנֵּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קִנְאַת עוֹלָמִים שֶׁלֹּא נִשְׁכַּחַת. אָמְרוּ, וַדַּאי כָּךְ זֶה, וְאֵין כָּאן סָפֵק בָּעוֹלָם.

פְּתַח וְאָמַר, (דברים ב) וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי אַל תָּצַר אֶת מוֹאָב וְגוֹ'. וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי, וְכִי עַד עַכְשָׁו לֹא יָדַעְנוּ שֶׁעִם מֹשֶׁה הָיָה מְדַבֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא עִם אַחֵר שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי?! אֵלַי לָמָּה? אֶלָּא אֶת מֹשֶׁה צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא לְהַזִּיק אֶת מוֹאָב, אֲבָל לְאַחֵר לֹא. לְדָוִד לֹא צִוָּה אֶת זֶה, וּמִשּׁוּם זֶה, אֵלַי אַל תָּצַר אֶת מוֹאָב, אֲפִלּוּ לִתְחוּם קָטָן שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֲרֵי מִכֶּם יֵצֵא מִי שֶׁיִּתֵּן נְקָמוֹת לְיִשְׂרָאֵל וְיִנְקֹם נִקְמוֹתֵיהֶם, וְהוּא דָּוִד שֶׁבָּא מֵרוּת הַמּוֹאֲבִיָּה.

וְאַל תִּתְגָּר בָּם מִלְּחָמָה. כָּל זֶה צִוָּה אֶת מֹשֶׁה, אֲבָל לְאַחֵר מֻתָּר. וְאִם תֹּאמַר לִיהוֹשֻׁעַ

לְאַחֲרָא שָׁרֵי. וְאִי תֵּימָא, לִיהוֹשֻׁעַ וּלְאִינּוּן זְקֵנִים דַּהֲווֹ דְּאָרִיכוּ יוֹמִין בַּתְּרֵיהּ שָׁרֵי. לָאו הָכִי. בְּגִין דְּכֻלְּהוּ מִבֵּי דִינָא דְּמֹשֶׁה הֲווֹ, וּמַה דְּאִתְּסַר לְמֹשֶׁה, אִתְּסַר לְהוּ וְעוֹד דְּלָא נַפְקוּ עֲדַיִין אִינּוּן מַרְגְּלָאן טָבָאן, דְּהָא בְּיוֹמֵיהוֹן דְּשׁוֹפְטִים נָפְקָא רוּת. וּבְרָתֵיהּ דְּעֶגְלוֹן מַלְכָּא דְּמוֹאָב הֲוַת. מִית עֶגְלוֹן, דְּקָטִיל לֵיהּ אֵהוּד. וּמָנוּ מֶלֶךְ אַחֲרָא, וְדָא בְּרָתֵיהּ אִשְׁתְּאָרַת, וַהֲוַת בְּבֵי אוּמָנָא, וּבִשְׁדֵי מוֹאָב. כֵּיוָן דְּאָתָא תַּמָּן אֱלִימֶלֶךְ, נַסְבָּהּ לְבְרֵיהּ. וְאִי תֵּימָא דְּגַיְּירָהּ אֱלִימֶלֶךְ תַּמָּן. לָא. אֶלָּא כָּל אוֹרְחֵי בֵּיתָא, וּמֵיכְלָא וּמִשְׁתְּיָא אוֹלִיפַת. אֵימָתַי אִתְגַּיְּירַת. לְבָתָר כַּד אַזְלַת בְּנָעֳמִי, כְּדֵין אַמְרַת, (רות א) עַמֵּךְ עַמִּי וֵאלֹהַיִךְ אֱלֹהָי. נַעֲמָה בִּבְנֵי עַמּוֹן בְּיוֹמֵי דְּדָוִד נָפְקָא.

כְּדֵין שָׁרָאת רוּחַ קֻדְשָׁא עַל דָּוִד. אָמַר לֵיהּ, דָּוִד, כַּד כָּל עָלְמָא מָדִידְנָא, וְאַפִּילְנָא עַדְבִּין,

לשון הקודש

וְלַזְּקֵנִים שֶׁהָיוּ שֶׁהֶאֱרִיכוּ יָמִים אַחֲרָיו מֻתָּר – לֹא כָּךְ, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם מִבֵּית דִּין שֶׁל מֹשֶׁה הָיוּ, וּמַה שֶּׁנֶּאֱסַר לְמֹשֶׁה נֶאֱסַר לָהֶם. וְעוֹד, שֶׁלֹּא יָצְאוּ עֲדַיִן אוֹתָן מַרְגָּלִיּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁהֲרֵי בִּימֵי הַשּׁוֹפְטִים יָצְאָה רוּת, וּבַת עֶגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב הָיְתָה. מֵת עֶגְלוֹן, שֶׁהָרַג אוֹתוֹ אֵהוּד, וּמִנּוּ מֶלֶךְ אַחֵר, וְזוֹ בִּתּוֹ שֶׁנִּשְׁאֲרָה, וְהָיְתָה בְּבֵית אוֹמֵן, וּבִשְׁדֵי מוֹאָב. כֵּיוָן שֶׁבָּא שָׁם אֱלִימֶלֶךְ, לְקָחָהּ לִבְנוֹ.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁאֱלִימֶלֶךְ גִּיְּרָהּ שָׁם – לֹא. אֶלָּא כָּל דַּרְכֵּי הַבַּיִת וְאֹכֶל וּמִשְׁתֶּה לָמְדָה. מָתַי הִתְגַּיְּרָה? אַחֲרֵי שֶׁהָלְכָה עִם נָעֳמִי, אָז אָמְרָה (רות א) עַמֵּךְ עַמִּי וֵאלֹהַיִךְ אֱלֹהַי. נַעֲמָה בִּבְנֵי עַמּוֹן בִּימֵי דָוִד.

כְּשֶׁשָּׁרְתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל דָּוִד, אָמַר לוֹ, דָּוִד, כְּשֶׁמָּדַדְתִּי אֶת כָּל הָעוֹלָם וְהִפַּלְתִּי

יִשְׂרָאֵל חֶבֶל נַחֲלָתוֹ הֲוֹ, דְּכִירְנָא מַה דְּעָבְדוּ מוֹאָב בְּחֶבֶל נַחֲלָתוֹ. מַה כְּתִיב, (שמואל ב ח) וַיְמַדְּדֵם בַּחֶבֶל. בְּהַהוּא חֶבֶל נַחֲלַת יְיָ. כָּל אִינּוּן דַּהֲווֹ מֵהַהוּא זַרְעָא, הַהוּא חֶבֶל אָחִיד בְּהוּ.

כְּתִיב (שמואל ב ח) מְלֹא הַחֶבֶל. מַהוּ מְלֹא הַחֶבֶל. אֶלָּא הַהוּא דִּכְתִיב, (ס"א בֵּיהּ) (ישעיה ו) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וַהֲוָה אָמַר, דָּא הוּא לְאַחֲיָיא, וְדָא הוּא לְקָטְלָא. וְהַהוּא חֶבֶל אָחִיד בְּאִינּוּן דְּאִתְחָזוּן לְקָטְלָא. בְּגִין כָּךְ אָחִיד בְּחֶבֶל, וּפָשִׁיט חֶבֶל, עַל מַה דְּעַבְדוּ בְּהַהוּא חֶבֶל נַחֲלַת יְיָ.

וּמִדְּיָן, גִּדְעוֹן שָׁצֵי כָּל הַהוּא זַרְעָא, דְּלָא אַשְׁאִיר מִנַּיְיהוּ, מִכָּל אִינּוּן דְּאַבְאִישׁוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּעִיטָא, אוֹ בְּמִלָּה אַחֲרָא. וּלְכֻלְּהוּ דְּאַבְאִישׁוּ לְיִשְׂרָאֵל, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לוֹן דְּכָבוּ, וְנָטַל מִנַּיְיהוּ נוּקְמִין. אֲבָל אִי זְמִינִין לְמֵיתֵי מִנַּיְיהוּ טַב לְעָלְמָא,

לשון הקודש

גּוֹרָלוֹת, יִשְׂרָאֵל חֶבֶל נַחֲלָתוֹ הָיוּ, זָכַרְתִּי מַה שֶּׁעָשׂוּ מוֹאָב בְּחֶבֶל נַחֲלָתוֹ. מַה כָּתוּב? (שמואל–ב ח) וַיְמַדְּדֵם בַּחֶבֶל. בְּאוֹתוֹ חֶבֶל נַחֲלַת ה'. כָּל אוֹתָם שֶׁהָיוּ מֵאוֹתוֹ זֶרַע, אוֹתוֹ חֶבֶל אָחַז בָּהֶם.

כָּתוּב מְלֹא הַחֶבֶל. מַה זֶּה מְלֹא הַחֶבֶל? אֶלָּא אוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ו) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְהָיָה אוֹמֵר, זֶהוּ לְהַחֲיוֹת וְזֶהוּ לְהָמִית. וְאוֹתוֹ חֶבֶל אָחַז בְּאוֹתָם שֶׁנִּרְאוּ לַהֲמָתָה. בִּגְלַל זֶה אָחַז בְּחֶבֶל, וּפָשַׁט חֶבֶל עַל מַה שֶּׁעָשׂוּ בְּאוֹתוֹ חֶבֶל נַחֲלַת ה'.

וּמִדְּיָן, גִּדְעוֹן הִשְׁמִיד כָּל אוֹתוֹ הַזֶּרַע, שֶׁלֹּא הִשְׁאִיר מֵהֶם מִכָּל אֵלּוּ שֶׁהִזִּיקוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּעִצָּה אוֹ בְּדָבָר אַחֵר. וּלְכָל אֵלּוּ שֶׁהִזִּיקוּ לְיִשְׂרָאֵל, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר לָהֶם שִׂנְאָה וְלוֹקֵחַ מֵהֶם נְקָמוֹת. אֲבָל אִם עֲתִידִים

(דף ק"צ ע"ב) אָרִיךְ רוּגְזֵיהּ וְאַפֵּיהּ עִמְּהוֹן, עַד דְּיָפִיק הַהוּא טַב לְעָלְמָא, וּבָתַר כֵּן נָטִיל נוּקְמָא וְדִינָא מִנַּיְיהוּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הָכִי הוּא וַדָּאי, וְדָא הוּא בְּרִירוּ דְּמִלָּה. אָמַר הַהוּא יַנּוּקָא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה, חַבְרַיָּיא, אַתְקִינוּ מָאנֵי קְרָבָא בִּידַיְיכוּ, וְאַגָּחוּ קְרָבָא.

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים קג) בָּרְכוּ יְיָ מַלְאָכָיו גִּבּוֹרֵי כֹחַ וְגוֹ'. דָּוִד מַלְכָּא זַמִּין לְבָרְכָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, זַמִּין לְחֵילֵי שְׁמַיָּא, דְּאִינּוּן כּוֹכָבַיָּא וּמַזָּלֵי, וּשְׁאַר חַיָּילִין, וְשָׁתַף לְנִשְׁמְתָא דִּילֵיהּ בַּהֲדַיְיהוּ, לְבָרְכָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, בָּרְכוּ יְיָ כָּל מַעֲשָׂיו בְּכָל מְקוֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ. חָתִים בְּנַפְשֵׁיהּ כָּל בִּרְכָאן.

זַמִּין לְמַלְאָכֵי מְרוֹמָא לְבָרְכָא לֵיהּ, דִּכְתִיב בָּרְכוּ יְיָ מַלְאָכָיו וְגוֹ', וְעַד לָא אָתוּ יִשְׂרָאֵל, מַלְאָכֵי

לשון הקודש

לָבֹא מֵהֶם טוֹב לָעוֹלָם, מַאֲרִיךְ רָגְזוֹ וְאַפּוֹ אִתָּם עַד שֶׁיֵּצֵא אוֹתוֹ טוֹב לָעוֹלָם, וְאַחַר כָּךְ לוֹקֵחַ נְקָמָה וְדִין מֵהֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּךְ זֶה בְּוַדַּאי, וְזֶהוּ בֵּרוּר הַדָּבָר. אָמַר אוֹתוֹ תִּינוֹק, מִכָּאן וָהָלְאָה חֲבֵרִים, הַתְקִינוּ כְּלֵי קְרָב בִּידֵיכֶם וְעִרְכוּ קְרָב.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים קג) בָּרְכוּ ה' מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ וְגוֹ'. דָּוִד הַמֶּלֶךְ הִזְמִין לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִזְמִין אֶת כּוֹחוֹת הַשָּׁמַיִם, שֶׁהֵם כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וּשְׁאָר חֵילוֹת, וְשִׁתֵּף אֶת נִשְׁמָתוֹ אִתָּם לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בָּרְכוּ ה' כָּל מַעֲשָׂיו בְּכָל מְקֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה'. חָתַם בְּנַפְשׁוֹ כָּל הַבְּרָכוֹת.

הִזְמִין מַלְאֲכֵי מָרוֹם לְבָרְכוֹ, שֶׁכָּתוּב בָּרְכוּ ה' מַלְאָכָיו וְגוֹ', וְעַד שֶׁלֹּא בָּאוּ יִשְׂרָאֵל מַלְאֲכֵי

מְרוֹמָא הֲווֹ עַבְדֵי וְשַׁלְמֵי עֲשִׂיָּה. כֵּיוָן דְּאָתוּ יִשְׂרָאֵל, וְקַיְּימוּ עַל טוּרָא דְסִינַי, וְאָמְרוּ (שמות כד) נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, נָטְלֵי עֲשִׂיָּיה מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, אִתְכְּלִילוּ בִּדְבָרוֹ. וּמִכְּדֵין, עֲשִׂיָּה הֲוַת בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדַיְיהוּ, וּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין בִּלְחוֹדַיְיהוּ. יִשְׂרָאֵל גַּמְרִין וּשְׁלֵמִין עֲשִׂיָּיה. וְעַל דָּא גִּבּוֹרֵי כֹּחַ עוֹשֵׂי דְבָרוֹ בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר לִשְׁמוֹעַ. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּנָטְלוּ עֲשִׂיָּיה מִנַּיְיהוּ, וְאִתְקָיְּים בְּהוּ.

אָמַר הַהוּא יַנּוּקָא, נְטַר גַּרְמָךְ וְאַצְלַח בְּמָאנָךְ. וְכִי שְׁבָחָא דָא בִּלְחוֹדוֹי נָטַלוּ יִשְׂרָאֵל, וְלָא אָחְרָא. אָמַר שְׁבָחָא דָא אֶשְׁכַּחְנָא, וְלָא אַחְרָא. אָמַר הַהוּא יְנוּקָא, כֵּיוָן דְּחַרְבָּא דִילָךְ לָא אַצְלַח. אוֹ אַנְתְּ לָא מְנַעְנְעָא לֵיהּ כִּדְקָא חָזֵי, שְׁבַק חַרְבָּא לְמַאן דְּאַגָּח קְרָבָא.

לשון הקודש

מָרוֹם הָיוּ עוֹשִׂים וּמְשַׁלְּמִים עֲשִׂיָּה. כֵּיוָן שֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל וְעָמְדוּ עַל הַר סִינַי וְאָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, לָקְחוּ עֲשִׂיָּה מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, נִכְלְלוּ בִּדְבָרוֹ. וּמֵאָז עֲשִׂיָּה הָיְתָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְבַדָּם, וּמַלְאָכִים קְדוֹשִׁים לְבַדָּם. יִשְׂרָאֵל גּוֹמְרִים וּמַשְׁלִימִים עֲשִׂיָּה, וְלָכֵן גִּבּוֹרֵי כֹּחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ לִשְׁמֹעַ. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁלָּקְחוּ מֵהֶם עֲשִׂיָּה וְהִתְקַיְּמָה בָּהֶם. **אָמַר** אוֹתוֹ תִּינוֹק, שְׁמֹר עַצְמְךָ וְהַצְלַח בְּכֵלֶיךָ. וְכִי שֶׁבַח זֶה בִּלְבַד לָקְחוּ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אַחֵר? אָמַר, שֶׁבַח זֶה מָצָאנוּ, וְלֹא אַחֵר. אָמַר אוֹתוֹ תִּינוֹק, כֵּיוָן שֶׁחַרְבְּךָ לֹא הִצְלִיחָה, אוֹ שֶׁאֵינְךָ מְנַעְנֵעַ כָּרָאוּי, הַשְּׁאֵר הַחֶרֶב לְמִי שֶׁעוֹרֵךְ קְרָב.

שְׁבָחָא עִלָּאָה דְּלָא אִתְמְסַר לְמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי בִּלְחוֹדַיְיהוּ, אֶלָּא בַּהֲדֵי יִשְׂרָאֵל, מָאן אִיהוּ. קָדוֹשׁ. בְּרָכָה אִתְמְסַר לוֹן בִּלְחוֹדַיְיהוּ, כְּמָה דְּאִתְמְסַר לְיִשְׂרָאֵל. אֲבָל קָדוֹשׁ, לָא אִתְמְסַר לוֹן בִּלְחוֹדַיְיהוּ, אֶלָּא בַּהֲדֵי יִשְׂרָאֵל. דְּלָא מְקַדְּשֵׁי קְדֻשָּׁה, אֶלָּא בַּהֲדֵי יִשְׂרָאֵל. וְאִי תֵּימָא, וְהָא כְּתִיב (ישעיה ו) וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר, אֵימָתַי בְּזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי לְתַתָּא. וְעַד דְּיִשְׂרָאֵל לָא מְקַדְּשֵׁי לְתַתָּא, אִינּוּן לָא אַמְרֵי קְדֻשָּׁה.

בְּגִין דִּקְדוּשָׁה מִתְּלַת עָלְמִין סַלְקָא, וְלָא מִתְּרֵין, וְהַיְינוּ, וְקָרָא זֶה, הָא חַד. אֶל זֶה, הָא תְּרֵין. וְאָמַר, הָא תְּלָתָא. תְּלַת עָלְמִין, אִינּוּן לָקְבָלַיְיהוּ תְּלַת קְדוּשׁוֹת. וּבְגִין כָּךְ שְׁבָחָא דְּיִשְׂרָאֵל דְּנַטְלִין קְדוּשָׁא לְתַתָּא בִּלְחוֹדַיְיהוּ.

לשון הקודש

שֶׁבַח עֶלְיוֹן שֶׁלֹּא נִמְסַר לְמַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים לְבַדָּם, אֶלָּא יַחַד עִם יִשְׂרָאֵל, מִיהוּ? קָדוֹשׁ. בְּרָכָה נִמְסְרָה לָהֶם לְבַדָּם כְּמוֹ שֶׁנִּמְסְרָה לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל קָדוֹשׁ לֹא נִמְסַר לָהֶם לְבַדָּם, אֶלָּא עִם יִשְׂרָאֵל. שֶׁלֹּא מְקַדְּשִׁים קְדֻשָּׁה אֶלָּא עִם יִשְׂרָאֵל. וְאִם תֹּאמַר, וַהֲרֵי כָּתוּב (ישעיה ו) וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר, מָתַי? בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַדְּשִׁים לְמַטָּה. וְעַד שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא מְקַדְּשִׁים לְמַטָּה, הֵם אֵינָם אוֹמְרִים קְדֻשָּׁה.

מִשּׁוּם שֶׁקְּדֻשָּׁה עוֹלָה מִשְּׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת, וְלֹא מִשְּׁנַיִם, וְהַיְינוּ, וְקָרָא זֶה – הֲרֵי אֶחָד. אֶל זֶה – הֲרֵי שְׁנַיִם. וְאָמַר – הֲרֵי שְׁלֹשָׁה. שְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת הֵם כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת. וּמִשּׁוּם כָּךְ שֶׁבַח שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁלּוֹקְחִים קְדֻשָּׁה לְמַטָּה לְבַדָּם.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הָכִי הוּא וַדָּאי, וּמִלִּין אִלֵּין אוֹקִימְנָא לוֹן. וְתוּ אוֹקִימְנָא, דְּהָא תְּלַת קְדוּשׁוֹת אִתְמְסָרוּ לְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא. מִן הַאי קְרָא, וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים, כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְיָ. וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם חַד. וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים תְּרֵין. כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְיָ, הָא תְּלָתָא. הָכָא אִתְמְסַר לוֹן קְדֻשָּׁה. אָמַר לֵיהּ יָאוּת. וְהָא לָא אִדְכְּרַת מֵרוּמְחָא, עַד דְּנַטְלַת לֵיהּ אֲנָא מִבָּתַר כִּתְפָּךְ, וְשַׁוֵּי לָךְ בִּידָךְ. מִכָּאן וּלְהָלְאָה תִּדְכַּר לְרוּמְחָא, דְּאִיהוּ בִידָךְ. תּוּב לְאַתָּר דְּשַׁבְקַת.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מִלִּין דַּאֲנָן בְּהוּ, בִּבְרָכָה אִינּוּן. בְּרַכוּ, מָאי בָּרַכוּ. מְשִׁיכוּ בִּרְכָאן, מֵאַתָּר דְּכָל בִּרְכָאן נָפְקִין, עַד דְּיִתְעַבְּדוּן בְּרֵכָה. בִּסְגִיאוּ מְשִׁיכוּ דְּאִתְמְשִׁיךְ, וּמִגּוֹ סְגִיאוּ דְּמַיִין בְּהַהִיא בְּרֵכָה, מִיַּד יִפְּשׁוּן מַיִין נוּגֵי סַגִּיאִין, לְכַמָּה זִינִין. וְהַהוּא מְשִׁיכוּ מָאי הוּא. ה' מְשִׁיכוּ דִּנְהוֹרָא דְּנָהִיר, מִגּוֹ הַהוּא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּךְ זֶה וַדַּאי, וּדְבָרִים אֵלּוּ בֵּאַרְנוּם. וְעוֹד בֵּאַרְנוּ, שֶׁהֲרֵי שָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת נִמְסְרוּ לְיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה מִפָּסוּק זֶה, (ויקרא כ) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים, (שם) כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה'. וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם – אֶחָד. וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים – שְׁנַיִם. כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה' – הֲרֵי שְׁלֹשָׁה. כָּאן נִמְסְרָה לָהֶם קְדֻשָּׁה. אָמַר לוֹ, נָאֶה, וַהֲרֵי לֹא נִזְכַּרְתָּ בָּרוּמַח עַד שֶׁלְּקַחְתִּיהוּ מֵאַחוֹרֵי כְתֵפְךָ וְשַׁמְתִּיהוּ בְיָדְךָ. מִכָּאן וָהָלְאָה תִּזָּכֵר בָּרוּמַח, שֶׁהוּא בְיָדְךָ. שׁוּב לַמָּקוֹם שֶׁהִשְׁאַרְתָּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַדְּבָרִים שֶׁאָנוּ בָהֶם, בִּבְרָכָה הֵם. בָּרְכוּ, מַה זֶּה בָּרְכוּ? מְשִׁיכַת הַבְּרָכוֹת מִמָּקוֹם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת, עַד שֶׁנַּעֲשׂוֹת בְּרֵכָה, מֵרֹב מְשִׁיכוּת שֶׁנִּמְשֶׁכֶת, וּמִתּוֹךְ רֹב הַמַּיִם בְּאוֹתָהּ בְּרֵכָה מִיָּד יִרְבּוּ הַמַּיִם הַרְבֵּה דָּגִים לְכַמָּה מִינִים, וְאוֹתָהּ

אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּנַהֲרָא, דְּאִתְמְשָׁךְ מֵעֵילָא לְתַתָּא.

הַאי לְמַלְאָכֵי עִלָּאֵי, דְּאִינּוּן בְּנֵי מְרוֹמָא דְּאִדְּרָא עִלָּאָה, אִתְמַר בָּרְכוּ יְיָ. אֲנָן דְּיַתְבֵי לְתַתָּא, אֲמַאי בָּרְכוּ אֶת יְיָ. בְּגִין דַּאֲנָן צְרִיכִין לְאַמְשָׁכָא עֲלָן, לְהַאי אֶת, וּבָה נִיעוּל לְגַבֵּי מַלְכָּא, לְאַחֲזָאָה אַנְפּוֹי. וְעַל דָּא אָמַר דָּוִד, (תהלים יז) אֲנִי בְצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ, אֲנִי בְצֶדֶק וַדַּאי. וּבְגִין כָּךְ, שֵׁירוּתָא דְּצִלּוֹתָא, בָּרְכוּ אֶת יְיָ, לְאַמְשָׁכָא עַל רֵישָׁן הַאי אֶת. וְכֵיוָן דַּאֲנָן מַשְׁכָּן לְהַאי אֶת עֲלָנָא, אִית לָן לְמֵימַר צְלוֹתָא, וּלְשַׁבְּחָא.

וּבְגִין כָּךְ אָסוּר לְבָרְכָא לְבַר נָשׁ, עַד לָא יִצְלֵי בַר נָשׁ צְלוֹתֵיהּ, וְיַמְשִׁיךְ עַל רֵישֵׁיהּ לְהַאי אֶת. וְאִי יַקְדִּים וִיבָרֵךְ לְבַר נָשׁ בְּקַדְמִיתָא, הָא אַמְשִׁיךְ לְהַהוּא בַר נָשׁ בְּמָה עַל רֵישֵׁיהּ, בַּאֲתָר דְּהַאי אֶת.

לשון הקודש

מְשִׁיכַת מַיִם מַה הִיא? ה' מְשִׁיכוּת אוֹר הַמֵּאִיר מִתּוֹךְ אוֹתָהּ אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁמְּאִירָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה.

זֶה לְמַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵם בְּבֵית מָרוֹם שֶׁל הַגֹּרֶן הָעֶלְיוֹן, נֶאֱמַר בָּרְכוּ ה'. אָנוּ שֶׁיּוֹשְׁבִים לְמַטָּה, מַדּוּעַ בָּרְכוּ אֶת ה'? מִשּׁוּם שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לִמְשֹׁךְ עָלֵינוּ אֶת הָאֶת הַזֹּאת, וּבָהּ נִכָּנֵס לַמֶּלֶךְ לִרְאוֹת פָּנָיו. וְלָכֵן אָמַר דָּוִד, (תהלים יז) אֲנִי בְצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ. אֲנִי בְצֶדֶק בְּוַדַּאי. וְלָכֵן רֵאשִׁית הַתְּפִלָּה – בָּרְכוּ אֶת ה', לִמְשֹׁךְ עַל רָאשֵׁינוּ הָאֶת הַזֹּאת. וְכֵיוָן שֶׁאָנוּ מוֹשְׁכִים עָלֵינוּ אֶת הָ"אֶת" הַזֹּאת, יֵשׁ לָנוּ לוֹמַר תְּפִלָּה וּלְשַׁבֵּחַ.

וְלָכֵן אָסוּר לְבָרֵךְ אָדָם עַד שֶׁלֹּא יִתְפַּלֵּל הָאָדָם תְּפִלָּתוֹ וְיִמְשֹׁךְ אֶת הָ"אֶת" הַזֹּאת עַל רֹאשׁוֹ. וְאִם יַקְדִּים וִיבָרֵךְ לְאָדָם בַּתְּחִלָּה, הֲרֵי הִמְשִׁיךְ לְאוֹתוֹ אָדָם בָּמָה עַל רֹאשׁוֹ בִּמְקוֹם הָ"אֶת" הַזֹּאת.

וּבְגִין כַּךְ, לְמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי כְּתִיב בָּרְכוּ יְיָ. וַאֲנָן אֶת יְיָ לְתוֹסֶפֶת. אָמַר הַהוּא יַנּוּקָא, וַדַּאי הָא יְדַעְנָא דְּמָאנֵי קְרָבָא דִּילָךְ טָבִין אִינּוּן, (ס"א אִי תִּדְכַּר) **אִתְּדְכַּר מִנְּהוֹן וְלָא תִּנְשֵׁי לוֹן, וַדַּאי גְּבוּרָה דְּבַר נָשׁ דְּאַגָּח קְרָבָא** (דף קצ"א ע"א) **בְּרוּמְחָא וְחַרְבָּא אִיהוּ. אֲבָל מַהוּ גִּבּוֹרֵי כֹּחַ עוֹשֵׂי דְּבָרוֹ לִשְׁמוֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר הָא אֲמָרִית. אָמַר הַהוּא יַנּוּקָא, הָא יְדַעְנָא דְּחֵילָא דִּדְרוֹעָא דִּילָךְ אִתְּחַלָּשׁ. הַשְׁתָּא אִיהוּ עִדָּנָא, דְּלָא לְאַמְתְּנָא, אֶלָּא לְאַלְקָאָה בְּקִרְטָא, אַבְנָא בָתַר אַבְנָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר** (שמואל א יז) **בַּקְּלַע וְאֶבֶן. בִּבְהִילוּ דָא בָתַר דָּא. חַדֵּי רִבִּי אֶלְעָזָר. וְחַדּוּ רִבִּי אַבָּא וְחַבְרַיָּיא.**

פָּתַח הַהוּא יַנּוּקָא וְאָמַר, (שיר השירים א) **שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם וְגוֹ'. אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת וְגוֹ'. מִלִּין אִלֵּין הָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל בְּשַׁעֲתָא**

לשון הקודש

וְלָכֵן לַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים כָּתוּב בָּרְכוּ ה', וְאָנוּ אֶת ה', לְתוֹסֶפֶת. אָמַר אוֹתוֹ תִּינוֹק, וַדַּאי הֲרֵי יָדַעְתִּי שֶׁכְּלֵי הַקְּרָב שֶׁלְּךָ הֵם טוֹבִים, (אם תִּזְכּר) הִזָּכֵר בָּהֶם וְאַל תִּשְׁכָּחֵם, וַדַּאי גְּבוּרַת הָאָדָם שֶׁעוֹרֵךְ קְרָב בָּרֹמַח, וְחֶרֶב הִיא. אֲבָל מַה זֶּה גִּבּוֹרֵי כֹּחַ עֹשֵׂי דְּבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֲרֵי אָמַרְתִּי. אָמַר אוֹתוֹ תִּינוֹק, הֲרֵי יָדַעְתִּי שֶׁכֹּחַ זְרוֹעֲךָ נֶחֱלַשׁ, כָּעֵת הוּא זְמַן שֶׁלֹּא לְהַמְתִּין, אֶלָּא לְהַלְקוֹת בְּבַלִּיסְטְרָאוֹת אֶבֶן אַחַר אֶבֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל-א יז) בַּקְּלַע וּבָאֶבֶן. בִּבְהִילוּת זֶה אַחַר זֶה. שָׂמַח רַבִּי אֶלְעָזָר, וְשָׂמְחוּ רַבִּי אַבָּא וְהַחֲבֵרִים.

פָּתַח אוֹתוֹ תִּינוֹק וְאָמַר, (שיר השירים א) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם וְגוֹ'. אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת וְגוֹ'. דְּבָרִים הַלָּלוּ הֲרֵי

דְּאִיהִי גּוֹ רְחִימוּ סַגִּי לְגַבֵּי רְחִימָהָא, מִגּוֹ דְּחִיקוּ רְחִימוּ, דְּלָא יַכְלָה לְמִסְבַּל, אַזְעִירַת גַּרְמָהּ בִּזְעִירוּ סַגִּי, עַד דְּלָא אִתְחֲזִיאַת (אָת) מִנָּהּ, אֶלָּא זְעִירוּ דִּנְקוּדָה חָדָא, (וּמַאי אִיהִי י'). כְּדֵין אִתְכַּסְיָא מִכָּל חֵילִין וּמַשְׁרְיָין דִּילָהּ. וְאִיהִי אַמְרַת שְׁחוֹרָה אֲנִי, דְּלֵית בְּאָת דָּא חִוָּרָא בְּגַוְוֵיהּ, כְּשְׁאַר אַתְוָון. וְדָא שְׁחוֹרָה אֲנִי, וְלֵית לִי אֲתָר לְאַעֲלָא לְכוֹן תְּחוֹת גַּדְפָּאי. כְּאָהֳלֵי קֵדָר, תָּנֵינָן, דָּא י', דְּלֵית בָּהּ חִוָּורוּ לְגוֹ. כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, דָּא ו'.

וּבְגִין כָּךְ אַל תִּרְאוּנִי. לָא תֶחֱמוּן בִּי כְּלָל, דַּאֲנָא נְקוּדָה זְעֵירָא. מָה עָבְדִין גֻּבְרִין תַּקִּיפִין, חַיָּלִין דִּילָהּ. שָׁאֲגִין כְּאַרְיָין תַּקִּיפִין, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים קד) הַכְּפִירִים שׁוֹאֲגִים לַטָּרֶף. וּמִגּוֹ קָלִין וְשָׁאֲגִין תַּקִּיפִין, דְּקָא מְשָׁאֲגִין כְּאַרְיָין גּוּבְרִין תַּקִּיפִין דְּחֵילָא, שָׁמַע רְחִימָא לְעֵילָא, וְיָדַע דִּרְחִימָתֵיהּ הִיא בִּרְחִימוּ

לשון הקודש

פֵּרוּשׁוֹ. אֲבָל בְּשָׁעָה שֶׁהִיא בְּתוֹךְ אַהֲבָה רַבָּה לַאֲהוּבָהּ, מִתּוֹךְ דֹּחַק הָאַהֲבָה שֶׁלֹּא יְכוֹלָה לִסְבֹּל מַקְטִינָה עַצְמָהּ בְּקַטֶּן רַב עַד שֶׁלֹּא נִרְאֶה (אָת) מִמֶּנָּה, רַק קַטְנוּת שֶׁל נְקֻדָּה אַחַת, (וּמַהִי? י'). וְאָז מִתְכַּסָּה מִכָּל הַחֵילוֹת וּמַחֲנוֹתֶיהָ וְאוֹמֶרֶת שְׁחוֹרָה אֲנִי, שֶׁאֵין בָּאוֹת הַזּוֹ לְבֶן כְּמוֹ בִּשְׁאָר הָאוֹתִיּוֹת. וְזֶה שְׁחוֹרָה אֲנִי. וְאֵין לִי מָקוֹם לְהַכְנִיסְכֶם תַּחַת כְּנָפַי. כְּאָהֳלֵי קֵדָר – שָׁנִינוּ, זוֹ י', שֶׁאֵין בָּהּ לֶבֶן בִּפְנִים. כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה – זוֹ ו'.

וּמִשּׁוּם זֶה אַל תִּרְאֻנִי, אַל תִּסְתַּכְּלוּ בִּי כְּלָל, שֶׁאֲנִי נְקֻדָּה קְטַנָּה. מָה עוֹשִׂים גְּבָרִים חֲזָקִים, חֵילוֹתֶיהָ? שׁוֹאֲגִים כַּאֲרָיוֹת תַּקִּיפִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף. וּמִתּוֹךְ קוֹלוֹת וּשְׁאָגוֹת חֲזָקוֹת שֶׁשּׁוֹאֲגִים כְּמוֹ אֲרָיוֹת גִּבּוֹרִים תַּקִּיפֵי כֹּחַ, שׁוֹמֵעַ הָאָהוּב

כְּוָוֹתֵיהּ, מִגּוֹ רְחִימוּי עַד דְּלָא אִתְחַזְיָאת מִדְּיוּקְנָא וּשְׁפִירוּ דִּילָהּ כְּלָל.

וּכְדֵין, מִגּוֹ קָלִין וְשַׁאֲגִין דְּאִינּוּן גִּבָּרֵי חֵילָא דִּילָהּ, נָפִיק דּוֹדָהּ רְחִימְאָה מִגּוֹ הֵיכָלֵיהּ, בְּכַמָּה מַתְנָן, בְּכַמָּה נְבִזְבָּזָן, בְּרֵיחִין וּבוֹסְמִין וְאָתֵי לְגַבָּהּ, וְאַשְׁכַּח לָהּ שְׁחוֹרָה וְזֵעֵירָא, בְּלָא דִּיוּקְנָא וּשְׁפִירוּ כְּלָל, קָרִיב לְגַבָּהּ, מְחַבֵּק לָהּ, וּמְנַשֵּׁיק לָהּ, עַד דְּאַתְעָרַת זְעֵיר זְעֵיר מִגּוֹ רֵיחִין וּבוֹסְמִין. וּבְחֶדְוָה דְּרְחִימָהָא דְּעִמָּהּ, וְאִתְבְּנִיאַת, וְאִתְעָבִידַת בְּתִקּוּנָהָא, בְּדִיוּקְנָהָא, בִּשְׁפִירוּ דִּילָהּ, ה' כְּמִלְּקַדְּמִין.

וְדָא גִּבּוֹרֵי כֹּחַ, עָשׂוּ לָהּ, וְאַהְדָּרוּ לָהּ לְדִיוּקְנָהָא וּשְׁפִירוּ דִּילָהּ, דְּתוּקְפָּא וּגְבוּרְתָּא דִּלְהוֹן גְּרִימוּ דָּא. וְעַל דָּא כְּתִיב, גִּבּוֹרֵי כֹּחַ עוֹשֵׂי דְּבָרוֹ. עוֹשֵׂי דְּבָרוֹ וַדָּאי, דִּמְתַקְּנִין לֵיהּ לְהַאי דָּבָר, וּמְהַדְּרִין לֵיהּ לְדִיוּקְנָא קַדְמָאָה. (וּמִכָּאן וּלְהָלְאָה) כֵּיוָן

לשון הקודש

לְמַעְלָה, וְיוֹדֵעַ שֶׁאַהוּבָתוֹ בְּאַהֲבָה כְּמוֹתוֹ מִתּוֹךְ אַהֲבָתוֹ, עַד שֶׁלֹּא נִרְאֵית מִדְּמוּתָהּ וְיָפְיָהּ כְּלָל.

וְאָז, מִתּוֹךְ קוֹלוֹת וּשְׁאָגוֹת שֶׁל אוֹתָם גִּבּוֹרֵי חַיִל שֶׁלָּהּ, יוֹצֵא דוֹדָהּ אֲהוּבָהּ מִתּוֹךְ הֵיכָלוֹ בְּכַמָּה מַתָּנוֹת, בְּכַמָּה אוֹצָרוֹת, בְּרֵיחוֹת וּבְשָׂמִים, וּבָא אֵלֶיהָ, וּמוֹצֵא אוֹתָהּ שְׁחוֹרָה קְטַנָּה לְלֹא דְּמוּת וְיֹפִי כְּלָל. קָרֵב אֵלֶיהָ, מְחַבֵּק אוֹתָהּ וּמְנַשְּׁקָהּ עַד שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת לְאַט לְאַט מִתּוֹךְ רֵיחוֹת וּבְשָׂמִים וּבְחֶדְוָה שֶׁאֲהוּבָהּ עִמָּהּ, וְנִבְנֵית וְנַעֲשֵׂית בְּתִקּוּנֶיהָ, בִּדְמוּתָהּ, בְּיָפְיָהּ, ה' כְּמִקֶּדֶם.

וְזֶה גִּבּוֹרֵי כֹּחַ. עָשׂוּ לָהּ וְהֶחֱזִירוּהָ לִדְמוּתָהּ וְיָפְיָהּ, שֶׁתְּקָפָם וּגְבוּרָתָם גָּרְמוּ אֶת זֶה, וְעַל זֶה כָּתוּב גִּבּוֹרֵי כֹּחַ עֹשֵׂי דְּבָרוֹ. עֹשֵׂי דְּבָרוֹ בְּוַדַּאי, שֶׁמְּתַקְּנִים אֶת הַ"דָּבָר" הַזֶּה וּמַחֲזִירִים אוֹתוֹ

דְּאִתַּקְּנַת וְאִתְעָבִידַת בְּדִיוּקְנָהָא שַׁפִּירָא כְּמִלְּקַדְּמִין, כְּדֵין אִינּוּן, וְכָל שְׁאַר חֵילִין, קַיְּימִין לְשַׁמּוֹעַ, מַה דְּאִיהִי אַמְרַת, וְאִיהִי קַיְּימָא כְּמַלְכָּא גּוֹ חֵילֵיהּ, וְדָא הוּא עוֹשֵׂי דְּבָרוֹ וַדָּאי.

כְּגַוְונָא דָּא לְתַתָּא, בְּזִמְנָא דְּחַיָּיבִין בְּדָרָא, אִיהִי אִתְכַּסְיָא וְאַזְעִירַת גַּרְמָהּ, עַד דְּלָא אִתְחֲזִיאַת מִכָּל דִּיוּקְנָהָא, בַּר נְקוּדָא חָדָא. וְכַד אָתָאן גִּבּוֹרֵי כֹּחַ, וְזַכָּאֵי קְשׁוֹט, כַּבְיָכוֹל, עוֹשִׂים לְהַאי דָּבָר. וְאַנְהִירַת זְעֵיר זְעֵיר, וְאִתְעָבִידַת בְּדִיוּקְנָהָא בִּשְׁפִּירוּ דִּילָהּ ה' כְּמִלְּקַדְּמִין.

אָתוּ חַבְרַיָּיא וּנְשָׁקוּהּ, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אִלְמָלֵא יְחֶזְקֵאל נְבִיאָה אָמַר דָּא, תַּוָּוהָא הֲוֵי בְּעָלְמָא, נַטְלֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, וּנְשָׁקֵיהּ כְּמִלְּקַדְּמִין, אָמַר הַהוּא יַנּוּקָא אֲנָא אֲבָרֵךְ. אָמְרוּ, אַתְּ בְּרִיךְ, וְלָךְ יָאוּת לְבָרְכָא. אָמַר כַּמָּה אַתּוּן קַדִּישִׁין, כַּמָּה בְּרָכוֹת זְמִינִין

לשון הקודש

לִדְמוּת רִאשׁוֹנָה. (וּמִכָּאן וּלְהַלְאָה) כֵּיוָן שֶׁהִתְתַּקְּנָה וְנֶעֱשְׂתָה בִּדְמוּתָהּ יָפָה כְּמִקֹּדֶם, אֲזַי הֵם וְכָל שְׁאָר הַחֲיָלוֹת עוֹמְדִים לִשְׁמֹעַ מַה שֶּׁהִיא אוֹמֶרֶת, וְהִיא עוֹמֶדֶת כְּמוֹ מֶלֶךְ בְּתוֹךְ חֵילוֹתָיו, וְזֶהוּ עֹשֵׂי דְּבָרוֹ בְּוַדַּאי.

כְּמוֹ זֶה לְמַטָּה – בִּזְמַן שֶׁהָרְשָׁעִים בַּדּוֹר, הִיא מִתְכַּסָּה וּמַקְטִינָה עַצְמָהּ עַד שֶׁלֹּא נִרְאֵית מִכָּל דְּמְיוֹתֶיהָ, פְּרָט לִנְקֻדָּה אַחַת. וּכְשֶׁבָּאִים גִּבֹּרֵי כֹּחַ וְצַדִּיקֵי אֱמֶת, כִּבְיָכוֹל עוֹשִׂים אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, וּמוֹאֶרֶת לְאַט לְאַט, וְנַעֲשֵׂית בִּדְמוּתָהּ, בְּיָפְיָהּ, ה' כְּמִקֹּדֶם.

בָּאוּ הַחֲבֵרִים וּנְשָׁקוּהוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִלְמָלֵא יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא אָמַר אֶת זֶה, תְּמִיהָה הָיְתָה בָּעוֹלָם. לְקָחוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר וּנְשָׁקוֹ כְּמִקֹּדֶם. אָמַר אוֹתוֹ תִּינוֹק, אֲנִי אַבְרֵךְ. אָמְרוּ לוֹ, אַתָּה בָּרוּךְ, וּלְךָ נָאֶה לְבָרֵךְ. אָמַר, כַּמָּה

לְכוּ, מֵאִימָא קַדִּישָׁא, בְּגִין דְּלָא מְנַעְתּוּן לִי לְבָרְכָא.

פָּתַח וְאָמַר, (משלי יא) מוֹנֵעַ בָּר יִקְּבֻהוּ לְאוֹם וּבְרָכָה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר. הַאי קְרָא כְּמַשְׁמָעוֹ. אֲבָל תָּנֵינָן, כָּל בַּר נָשׁ חַיָּיב בְּבִרְכַת הַמָּזוֹן. וְאִי לָא יָדַע, אִתְּתֵיהּ, אוֹ בְּנוֹי, מְבָרְכִין לֵיהּ וְתָבֵא מְאֵרָה לְהַהוּא גַּבְרָא, דְּלָא יָדַע לְבָרְכָא, עַד דְּיִצְטְרִיךְ לְאִתְּתֵיהּ וְלִבְנוֹי דְּיִבָרְכוּן לֵיהּ.

וְאִי הוּא יָדַע, אִצְטְרִיךְ לְחַנְּכָא לִבְרֵיהּ, וּלְמֵהַב לֵיהּ כַּסָּא לְבָרְכָא. וּמַאן דְּמָנַע לֵיהּ, דְּלָא יִתְחַנַּךְ, יִקְּבוּהוּ לְאוֹם. מוֹנֵעַ בָּר דְּלָא לְבָרְכָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא יִתְחַנַּךְ בְּמִצְוֹת. יִקְּבֻהוּ לְאוֹם, יִקְּבֵהוּ מִיבְעֵי לֵיהּ, אוֹ יִקְּבוּהוּ לְאוּמִּים, דְּהָא לְאֹם חַד הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (בראשית כה) וּלְאֹם מִלְּאֹם יֶאֱמָץ, מַאי יִקְּבוּהוּ לְאֹם. אֶלָּא לְאֵם כְּתִיב, לְאִימָא קַדִּישָׁא. יִקְּבוּהוּ

לשון הקודש

קְדוֹשִׁים אַתֶּם, כַּמָּה בְּרָכוֹת מְזֻמָּנוֹת לָכֶם מֵאֵם הַקְּדוֹשָׁה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא מְנַעְתּוּנִי לְבָרֵךְ. **פָּתַח** וְאָמַר, (משלי יא) מוֹנֵעַ בָּר יִקְּבֻהוּ לְאוֹם וּבְרָכָה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר. פָּסוּק זֶה כְּמַשְׁמָעוֹ, אֲבָל שָׁנִינוּ, כָּל אָדָם חַיָּב בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן, וְאִם לֹא יָדַע – אִשְׁתּוֹ אוֹ בָּנָיו מְבָרְכִין לוֹ. וְתָבֹא מְאֵרָה לְאוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ עַד שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְאִשְׁתּוֹ וּלְבָנָיו שֶׁיְּבָרְכוּ לוֹ.

וְאִם הוּא יוֹדֵעַ, צָרִיךְ לְחַנֵּךְ אֶת בְּנוֹ וְלָתֵת לוֹ כּוֹס לְבָרֵךְ. שֶׁמִּי שֶׁמּוֹנְעוֹ שֶׁלֹּא יִתְחַנֵּךְ, יִקְּבֻהוּ לְאוֹם. מוֹנֵעַ בָּר – שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא יִתְחַנֵּךְ בְּמִצְוֹת – יִקְּבֻהוּ לְאוֹם. יִקְּבֵהוּ הָיָה צָרִיךְ לוֹ לִכְתֹּב, אוֹ יִקְּבוּהוּ לְאֻמִּים, שֶׁהֲרֵי לְאֹם זֶה אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כה) וּלְאֹם מִלְּאֹם יֶאֱמָץ. מַה זֶּה יִקְּבֻהוּ לְאוֹם? אֶלָּא לְאֵם כָּתוּב, לָאֵם הַקְּדוֹשָׁה.

לְהַאי בָּר נָשׁ, דְּמָנַע לְהַהוּא בַּר מִלְּבָרְכָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אֲנָא בְּרָא יְחִידָא הֲוֵינָא לְאִמִּי, הָבוּ לִי כַּסָּא וַאֲבָרֵךְ לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא, דְּיָהַב בְּבֵיתָא דְּאִמִּי, גּוּבְרִין דְּחֵילָא, דְּמַלִּילְנָא קַמַּיְיהוּ מִלִּין תַּקִּיפִין, וְזָכֵינָא לוֹן. וּבְגִין כָּךְ אֲנָא אֲבָרֵךְ. וְקוֹדֶם דָּא אִתְיַשֵּׁב קְרָא עַל תִּקּוּנֵיהּ, הָא (דף קצ"א ע"ב) דְּשָׁרֵינָן בֵּיהּ.

מוֹנֵעַ בָּר יִקְּבוּהוּ לְאֹם, מָאן דְּאַמְנַע בַּר כְּמָה דְּאִתְּמַר, יִקְּבוּהוּ לְאֹם. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ויקרא כד) וַיִּקֹּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית אֶת הַשֵּׁם. אוּף הָכָא יִקְּבוּהוּ, וַיְפָרְשׁוּן לֵיהּ לְאֵם, יְפָרְשׁוּ חֶטְאוֹי לְאִמָּא קַדִּישָׁא. וּבְרָכָה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר, לְהַהוּא בַּר נָשׁ דְּיִחָנֵךְ בְּרֵיהּ לְבָרְכָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְחַנְּכָא לֵיהּ בְּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

יִקְּבֻהוּ לָאָדָם הַזֶּה שֶׁמּוֹנֵעַ אוֹתוֹ בַּר מִלְּבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אֲנִי בֵּן יָחִיד הָיִיתִי לְאִמִּי, תְּנוּ לִי כּוֹס וַאֲבָרֵךְ אֶת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ שֶׁנָּתַן בְּבֵית אִמִּי גְּבָרִים שֶׁל כֹּחַ שֶׁדִּבַּרְתִּי לִפְנֵיהֶם דְּבָרִים חֲזָקִים וְנִצָּחְתִּי אוֹתָם, וּמִשּׁוּם זֶה אֲנִי אֲבָרֵךְ. וְקֹדֶם זֶה הִתְיַשֵּׁב הַפָּסוּק עַל תִּקּוּנוֹ זֶה שֶׁהִתְחַלְנוּ בּוֹ.

מֹנֵעַ בָּר יִקְּבֻהוּ לְאוֹם. מִי שֶׁמּוֹנֵעַ בָּר כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, יִקְּבֻהוּ לְאוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כד) וַיִּקֹּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית אֶת הַשֵּׁם. אַף כָּאן יִקְּבֻהוּ, וִיפָרְשׁוּ אוֹתוֹ לְאֵם, יְפָרְשׁוּ אֶת חֲטָאָיו לָאֵם הַקְּדוֹשָׁה. וּבְרָכָה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר, לְאוֹתוֹ אָדָם שֶׁיְּחַנֵּךְ אֶת בְּנוֹ לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְחַנְּכוֹ בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה.

וְרָזָא דְּמִלָּה, כְּתִיב בְּרָזָא דְלְעֵילָא, (משלי ל') מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע. הַהוּא שֵׁם יְדִיעָא, יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ. שֵׁם בְּנוֹ. יִשְׂרָאֵל שְׁמוֹ. דִּכְתִיב (שמות ד) בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל. וְהָא יִשְׂרָאֵל, כָּל מַפְתְּחָן דְּמְהֵימְנוּתָא בֵּיהּ תַּלְיָין. וְאִיהוּ מִשְׁתַּבַּח וְאָמַר, (תהלים ב) יְיָ אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה. וְהָכִי הוּא וַדָּאי, דְּהָא אַבָּא וְאִמָּא עָטְרוּ לֵיהּ, וּבָרִיכוּ לֵיהּ בְּכַמָּה בִרְכָאן, וְאָמְרוּ וּפָקִידוּ לְכֹלָּא, (תהלים ב) נִשְׁקוּ בַר, נִשְׁקוּ יְדָא לְהַאי בַר. כַּבְיָכוֹל, שָׁלְטָנוּ יָהַב לֵיהּ עַל כֹּלָּא, דְּכֹלָּא יִפְלְחוּן לֵיהּ. פֶּן יֶאֱנַף, בְּגִין דְּאַעְטָרוּ לֵיהּ בְּדִינָא וְרַחֲמֵי. מָאן דְּזָכֵי לְדִינָא, לְדִינָא. מָאן דְּזָכֵי לְרַחֲמֵי, לְרַחֲמֵי.

כָּל בִּרְכָאן דִּלְעֵילָא, וְתַתָּא לְהַאי בַר סַלְקִין וּמִתְעַטְּרָן. וּמַאן דְּמָנַע בִּרְכָאן מֵהַאי בַר, יְפָרְשׁוּן חֶטְאוֹי קַמֵּי מַלְכָּא (ס"א אִמָּא) קַדִּישָׁא, לְאֵם מַמָּשׁ. וּבְרָכָה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר, מָאן דִּמְבָרֵךְ וְאַזְמִין

לשון הקודש

וְסוֹד הַדָּבָר כָּתוּב בְּסוֹד שֶׁלְּמַעְלָה, (משלי ל) מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע. אוֹתוֹ שֵׁם יָדוּעַ, (ירמיה לא) ה' צְבָאוֹת שְׁמוֹ. שֵׁם בְּנוֹ, יִשְׂרָאֵל בְּמוֹ, שֶׁכָּתוּב (שמות ד) בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל. וַהֲרֵי יִשְׂרָאֵל תְּלוּיִים בּוֹ כָּל מַפְתְּחוֹת הָאֱמוּנָה, וְהוּא מִשְׁתַּבַּח וְאוֹמֵר, (תהלים ב) ה' אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה. וְכָךְ זֶה בְּוַדַּאי, שֶׁהֲרֵי אַבָּא וְאִמָּא עִטְּרוּ אוֹתוֹ וּבֵרְכוּהוּ בְּכַמָּה בְּרָכוֹת וְאָמְרוּ וְצִוּוּ אֶת הַכֹּל. נַשְּׁקוּ בַר, נַשְּׁקוּ אֶת יַד הַבֵּן הַזֶּה כִּבְיָכוֹל נָתַן לוֹ שִׁלְטוֹן עַל הַכֹּל, שֶׁהַכֹּל יַעַבְדוּ אוֹתוֹ. פֶּן יֶאֱנַף, מִשּׁוּם שֶׁעִטְּרוּ אוֹתוֹ בְּדִין וּבְרַחֲמִים. מִי שֶׁזּוֹכֶה לְדִין – לְדִין. מִי שֶׁזּוֹכֶה לְרַחֲמִים – לְרַחֲמִים.

כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה עוֹלוֹת לַבֵּן הַזֶּה וּמִתְעַטְּרוֹת. וּמִי שֶׁמּוֹנֵעַ בְּרָכוֹת מֵהַבֵּן הַזֶּה, יְפָרְשׁוּ אֶת חֲטָאָיו לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ (אִמָּא)

בְּכַסָּא דִּבְרָכָה לְמַאן דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ, בְּהַאי אִתְבַּר סִטְרָא אַחֲרָא וְאִתְכַּפְיָא בִּתְבִירוּ. וְאִסְתְּלַק סִטָּר קְדֻשָּׁה. וְדָא הוּא דִּכְתִיב, וּבְרָכָה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר. כְּמָה דְּאִיהוּ מְסַלֵּק וּמְבָרֵךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעָבִיד לְסִטַּר אַחֲרָא דְּיִתְבַּר, הָכִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָשִׁיךְ עָלֵיהּ בִּרְכָאן מִלְּעֵילָא, וְהַהוּא דְּאִקְרֵי בְּרָכָה, שַׁרְיָא עַל רֵישֵׁיהּ.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה חַבְרַיָּיא, הָבוּ וְנְבָרֵיךְ. יַהֲבוּ לֵיהּ כַּסָּא דִּבְרָכָה, וּבָרִיךְ. וְחַבְרַיָּיא כֻּלְּהוּ הֲוֵי בְּחֶדְוָה, דְּהָא מִיּוֹמָא דְּהִלּוּלָא דְּרִבִּי אֶלְעָזָר, לָא חָדוּ חַבְרַיָּיא, כְּהַהוּא יוֹמָא דְּיָתְבוּ תַּמָּן. אַקְדִּימוּ וּבָרִיכוּ לֵיהּ בְּחֶדְוָה בִּרְעוּ דְּלִבָּא. אָמַר הַהוּא יַנּוּקָא, לֵית לְכוּ לְאִתְפָּרְשָׁא, אֶלָּא מִגּוֹ מִלֵּי אוֹרַיְיתָא, וְהָכִי תָּנֵינָן.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ, לָאֵם מַמָּשׁ. וּבְרָכָה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר, מִי שֶׁמְּבָרֵךְ וּמַזְמִין כּוֹס בְּרָכָה לְמִי שֶׁצָּרִיךְ אוֹתוֹ, בָּזֶה נִשְׁבָּר הַצַּד הָאַחֵר וְנִכְנָע בִּשְׁבִירָה, וְעוֹלֶה צַד הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְרָכָה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר. כְּמוֹ שֶׁהוּא מַעֲלֶה וּמְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעוֹשֶׂה שֶׁיִּשָּׁבֵר צַד הָאַחֵר, כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו בְּרָכוֹת מִלְּמַעְלָה, וְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא בְּרָכָה שׁוֹרֶה עַל רֹאשׁוֹ.

מִכָּאן וָהָלְאָה, חֲבֵרִים, הָבָה וּנְבָרֵךְ. נָתְנוּ לוֹ כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה וּבֵרַךְ. וְהַחֲבֵרִים כֻּלָּם הָיוּ בְּחֶדְוָה, שֶׁהֲרֵי מִיּוֹם הַהִלּוּלָא שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר לֹא שָׂמְחוּ הַחֲבֵרִים כְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁיָּשְׁבוּ שָׁם. הִקְדִּימוּ וּבֵרְכוּהוּ בְּחֶדְוָה בִּרְצוֹן הַלֵּב. אָמַר אוֹתוֹ תִּינוֹק, אֵין לָכֶם לְהִפָּרֵד אֶלָּא מִתּוֹךְ דִּבְרֵי תוֹרָה, וְכָךְ לָמַדְנוּ.

פְּתַח וְאָמַר (שמות יג) **וַיְיָ הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן וְגוֹ'. וַיְיָ, זָקִיף טַעֲמָא לְעֵילָא, אֲמַאי. אֶלָּא, בְּהַהוּא שַׁעֲתָא כַּמָּה יָאוּת וּשְׁפִירוּ הֲוַת לְהַאי כַּלָּה, דְּאִתְכְּפִיאַת עַד הַשְׁתָּא בְּגָלוּתָא, וְהַשְׁתָּא אַזְלַת בִּזְקִיפוּ דְּרֵישָׁא בְּאָכְלוּסָהָא בְּחֶדְוָה.**

בְּוַיְיָ זָקִיף טַעֲמָא לְעֵילָא, הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. עַד הָכָא לָא יָדַע, אִי הַאי כַּלָּה אַזְלַה לְקַמַּיְיהוּ, אִי לָא, דְּהָא טַעֲמָא אַפְסִיק בְּוַיְיָהוָ"ה, אֶלָּא אִיהִי הֲוַת תַּמָּן, אֲבָל מָאן דְּאָזִיל קַמַּיְיהוּ, סָבָא עִלָּאָה, מָארֵיהּ דְּבֵיתָא, הַהוּא דְּאוֹמֵי (נ"א דְּאַזְמִין) לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּמַנּוֹ. אַבְרָהָם. דִּכְתִיב, (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ חַסְדּוֹ. וּכְתִיב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה. יוֹמָא דְּכָל יוֹמִין כְּלִילָן בֵּיהּ. יוֹמָא דִּשְׁאַר יוֹמִין, אִיהוּ שְׁאַר כָּל יוֹמִין וַדָּאי. וְעַל דָּא אִקְרֵי יוֹמָם, וְלָא יוֹם. וּבְגִין כָּךְ הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם, הוּא אָזִיל בִּימָמָא, וְכַלָּה אַזְלַת

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, (שמות יג) וַה' הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן וְגוֹ'. וַה' – זָקֵף טַעַם לְמַעְלָה, לָמָה זֶה? אֶלָּא בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כַּמָּה נָאֶה וְיָפֶה הָיָה לַכַּלָּה הַזֹּאת שֶׁהָיְתָה כְּפוּפָה עַד עַתָּה בַּגָּלוּת, וְכָעֵת הוֹלֶכֶת בִּזְקִיפוּת רֹאשׁ בְּאוּכְלוּסֵיהַ בְּשִׂמְחָה.

בְּוַה' זָקֵף טַעַם לְמַעְלָה. הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. עַד כָּאן לֹא יָדַע אִם כַּלָּה זוֹ הָלְכָה לִפְנֵיהֶם אִם לֹא, שֶׁהֲרֵי טַעַם מַפְסִיק בְּוַה'. אֶלָּא הִיא הָיְתָה שָׁם, אֲבָל מִי שֶׁהָלַךְ לִפְנֵיהֶם, זָקֵן עֶלְיוֹן, בַּעַל הַבַּיִת, אוֹתוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִשְׁבַּע (שֶׁהֵזְמִין) לוֹ, וּמִיהוּ? אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ. וְכָתוּב (ירמיה לא) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה. יוֹם שֶׁכָּל הַיָּמִים כְּלוּלִים בּוֹ, יוֹם שֶׁל שְׁאָר הַיָּמִים, הוּא שְׁאָר כָּל הַיָּמִים בְּוַדַּאי. וְעַל זֶה נִקְרָא יוֹמָם וְלֹא

בְּלֵילְיָא, דִּכְתִיב וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם, דָּא כַּלָּה, כָּל חַד כִּדְקָחֲזֵי לֵיהּ. וְאַתּוּן חַבְרַיָּיא, יוֹמָם וָלַיְלָה יְהֵא קַמַּיְיכוּ, בְּכָל שַׁעֲתָא. נְשָׁקוּהוּ, וּבֵרְכוּהוּ כְּמִלְּקַדְּמִין, וְאַזְלוּ.

אָתוּ לְגַבֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְסָחוּ לֵיהּ עוֹבָדָא. תָּוָה, אָמַר כַּמָּה יָאוּת הוּא. אֲבָל לָא סָלִיק בִּשְׁמָא. אָעָא דָּקִיק, כַּד סָלִיק נְהוֹרֵיהּ, סָלִיק לְפוּם שַׁעֲתָא, וּמִיַּד כָּבָה וְאִשְׁתְּקַע. וְתוּ הָא אֲמֵינָא נְהוֹרָא דָא מִמָּה הֲוֵי.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיב) גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ דּוֹר יְשָׁרִים יְבוֹרָךְ. כַּד בַּר נָשׁ אִיהוּ גִּבּוֹר בָּאָרֶץ, גִּבּוֹר בְּאוֹרַיְיתָא, גִּבּוֹר בְּיִצְרֵיהּ, גִּבּוֹר בָּאָרֶץ וַדַּאי. סָלִיק נְהוֹרֵיהּ, וְאִתְמְשַׁךְ בֵּיהּ מְשִׁיכוּ סַגִּי, כְּדֵין דּוֹר יְשָׁרִים יְבוֹרָךְ, יְבָרֵךְ כְּתִיב.

לשון הקודש

יוֹם, וּמִשּׁוּם זֶה הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. הוּא הוֹלֵךְ בַּיּוֹם, וְהַכַּלָּה הוֹלֶכֶת בַּלַּיְלָה, שֶׁכָּתוּב וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם, זוֹ כַּלָּה, כָּל אֶחָד כָּרָאוּי לוֹ. וְאַתֶּם חֲבֵרִים, יוֹמָם וָלַיְלָה יִהְיֶה לִפְנֵיכֶם בְּכָל שָׁעָה. נְשָׁקוּהוּ וּבֵרְכוּהוּ כְּמִקֶּדֶם וְהָלְכוּ.

בָּאוּ לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן וְסִפְּרוּ לוֹ הַמַּעֲשֶׂה. תָּמַהּ. אָמַר, כַּמָּה נָאֶה הוּא, אֲבָל לֹא עוֹלֶה בְּשֵׁם. עֵץ דַּק, כְּשֶׁעוֹלֶה אוֹרוֹ, עוֹלֶה לְפִי שָׁעָה, וּמִיַּד כָּבֶה וְשׁוֹקֵעַ. וְעוֹד הֲרֵי אָמַרְנוּ אוֹר זֶה מִמַּה נִּהְיָה.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיב) גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ דּוֹר יְשָׁרִים יְבֹרָךְ. כְּשֶׁבֶּן אָדָם גִּבּוֹר בָּאָרֶץ, גִּבּוֹר בַּתּוֹרָה, גִּבּוֹר בְּיִצְרוֹ – גִּבּוֹר בָּאָרֶץ וַדַּאי. עוֹלֶה אוֹרוֹ וְנִמְשָׁךְ בּוֹ מְשִׁיכוּת יֶתֶר, אָז דּוֹר יְשָׁרִים יְבֹרָךְ, יְבָרֵךְ כָּתוּב.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, וְהָא חֲמֵינָן יַנּוּקֵי דְּאַמְרִין מִלִּין עִלָּאִין, וְקַיְּימִין לְבָתָּר רֵישִׁין דְּעָלְמָא. אָמַר לֵיהּ, יַנּוּקָא דְּאָמַר מִלָּה חָדָא, אוֹ תְּרֵין, לְפוּם שַׁעֲתָא, בְּלָא כַוָּונָה דִּלְהוֹן, מוּבְטַח בַּר נָשׁ בְּדָא, דְּיִזְכֵּי לְמֵילַף אוֹרַיְיתָא בְּיִשְׂרָאֵל. אֲבָל דָּא, דִּנְהוֹרָא דִּילֵיהּ קַיְּימָא עַל קִיּוּמֵיהּ בְּדַעְתָּא שְׁלִים, לָאו הָכִי. וְתוּ, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְתִיאוּבְתֵּיהּ דִּילֵיהּ, לְאַרְחָא בְתַפּוּחָא דָא, (דף קצ"ב ע"א) זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ.

זַכָּאִין אַתּוּן צַדִּיקַיָּיא, דִּכְתִיב בְּכוּ, (מלכים ב יט) וְיָסְפָה פְּלֵיטַת בֵּית יְהוּדָה הַנִּשְׁאָרָה שֹׁרֶשׁ לְמָטָה וְעָשָׂה פְּרִי לְמַעְלָה. שֹׁרֶשׁ לְמַטָּה, כְּגוֹן אֲבוּי, דְּאִסְתַּלָּק מֵעָלְמָא, וְאִיהוּ שֹׁרֶשׁ לְמַטָּה, בִּמְתִיבְתָּא דְּרָקִיעָא. וְעָשָׂה פְּרִי לְמַעְלָה, בִּמְתִיבְתָּא עִלָּאָה. כַּמָּה טָבָא שָׁרְשָׁא וְאִיבָּא. וְאִי לָאו דְּלָא אֶהֱוֵא מְקַטְרְגָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הוֹאִיל וְתִיאוּבְתֵּיהּ לְאַרְחָא בֵּיהּ, לָא הָוָה

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וַהֲרֵי רָאִינוּ תִּינוֹקוֹת שֶׁאוֹמְרִים דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים וְאַחַר כָּךְ עוֹמְדִים רָאשֵׁי הָעוֹלָם. אָמַר לוֹ, תִּינוֹק שֶׁאָמַר דָּבָר אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם לְפִי שָׁעָה, בְּלִי כַוָּנָתָם, מֻבְטָח אָדָם בָּזֶה, שֶׁיִּזְכֶּה לְלַמֵּד תּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל. אֲבָל זֶה שֶׁאוֹרוֹ עוֹמֵד עַל עָמְדוֹ בְּדַעַת שְׁלֵמָה, לֹא כָּךְ. וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעֶרְנָתוֹ לְהָרִיחַ תַּפּוּחַ זֶה. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ.

אַשְׁרֵיכֶם הַצַּדִּיקִים, שֶׁכָּתוּב בָּכֶם (מלכים–ב יט) וְיָסְפָה פְּלֵיטַת בֵּית יְהוּדָה הַנִּשְׁאָרָה שֹׁרֶשׁ לְמָטָה וְעָשָׂה פְּרִי לְמַעְלָה. שֹׁרֶשׁ לְמָטָה, כְּמוֹ אָבִיו שֶׁהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם, וְהוּא שֹׁרֶשׁ לְמָטָה בִּישִׁיבַת הָרָקִיעַ. וְעָשָׂה פְּרִי לְמַעְלָה, בַּיְּשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה. כַּמָּה טוֹב הַשֹּׁרֶשׁ וְהַפְּרִי. וְאִם לֹא שֶׁלֹּא אֶהְיֶה מְקַטְרֵג לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, הוֹאִיל וְעֶרְנָתוֹ לְהָרִיחַ בּוֹ, לֹא הָיָה מִי שֶׁיָּכוֹל

מָאן דְּיֵיכוּל לְשַׁלְטָאָה בֵּיהּ. אֲבָל יְהֵא רַעֲוָא, דְּאִמֵּיהּ לָא תֶּחֱמֵי צַעֲרָא עָלֵיהּ, וְכֵן הָוָה.

וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר וְגוֹ'. הִנֵּה עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם וְגוֹ'. (במדבר כב) הָכָא אִית עֶשְׂרִין וּתְמַנְיָא תֵּיבִין, לְקַבֵּל תְּמַנְיָא וְעֶשְׂרִין דַּרְגִּין דְּחַרְשֵׁי קוֹסְמִין דְּצִפּוֹר. וְאִית לְאִסְתַּכְּלָא, מָאן דְּבָעָא לְמַלְּלָא בֵּיהּ בְּבִלְעָם, וּלְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ, אֲמַאי שָׁדַר לֵיהּ מִיַּד, עַד לָא יֵיתֵי לְגַבֵּיהּ, מִלִּין בְּפֵירוּשָׁא, דְּקָאָמַר הִנֵּה עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם וְעַתָּה לְכָה אָרָה לִי, הָוָה לֵיהּ לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, וּלְפַיְּסָא וּלְשׁוֹחֲדָא לֵיהּ, וּלְבָתַר לְאוֹדָעָא לֵיהּ מִלּוֹי.

אֶלָּא אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מֵהָכָא אִשְׁתְּמוֹדַע דְּהָא יָדַע בָּלָק רְעוּתֵיהּ דְּהַהוּא רָשָׁע, דְּבָעָא לְאִתְיַקְּרָא תָּדִיר בְּמִלִּין רַבְּרְבִין, וְלֵית לֵיהּ תִּיאוּבְתָּא, אֶלָּא כַּד עָבִיד בִּישִׁין.

לשון הקודש

לִשְׁלֹט בּוֹ. אֲבָל יְהִי רָצוֹן שֶׁאִמּוֹ לֹא תִרְאֶה צַעַר עָלָיו. וְכֵן הָיָה.

וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר וְגוֹ'. הִנֵּה עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם וְגוֹ'. כָּאן יֵשׁ עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה תֵּבוֹת כְּנֶגֶד עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה דַּרְגּוֹת הַמְכַשְּׁפִים קוֹסְמֵי הַצִּפּוֹר. וְיֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, מִי שֶׁרָצָה לְדַבֵּר עִם בִּלְעָם וּלְהִתְחַבֵּר אִתּוֹ, לָמָּה שָׁלַח לוֹ מִיָּד עַד שֶׁלֹּא יָבֹא אֵלָיו דְּבָרִים בְּפֵרוּשׁ, שֶׁאָמַר הִנֵּה עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם וְעַתָּה לְכָה אָרָה לִי? הָיָה לוֹ לְהִתְחַבֵּר אִתּוֹ בַּתְּחִלָּה וּלְפַיְּסוֹ וּלְשַׁחֵד אוֹתוֹ, וְאַחַר כָּךְ לְהוֹדִיעוֹ דְּבָרָיו!

אֶלָּא אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מִכָּאן נוֹדָע שֶׁהֵרֵי יָדַע בָּלָק רְצוֹן אוֹתוֹ רָשָׁע, שֶׁרָצָה לְהִתְכַּבֵּד תָּמִיד בִּדְבָרִים גְּדוֹלִים, וְאֵין תַּאֲוָתוֹ אֶלָּא כְּשֶׁעוֹשֶׂה רָעוֹת.

בָּלָק קָסָם קְסָמִין וְעָבִיד חַרְשִׁין וְאַתְקִין צִפָּרָא. וְיָדַע דְּדַרְגִּין דְּמִשֶּׁה עִלָּאִין וְיַקִּירִין, וְחָרַשׁ בְּחַרְשׁוֹי וְקָסָם בְּקִסְמוֹי, וְיָדַע דְּדַרְגִּין דְּבִלְעָם הֲווֹ לְקַבְלֵיהוּ, מִיַּד וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר.

פְּתוֹרָה: שְׁמָא דְאַתְרָא הֲוָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (דברים כג) מִפְּתוֹר אֲרַם נַהֲרַיִם לְקַלְלֶךָ. אֲמַאי אִקְרֵי הָכִי. בְּגִין דִּכְתִיב, (ישעיה סה) הָעֹרְכִים לַגַּד שֻׁלְחָן. וּפְתוֹרָא הֲוָה מְסַדֵּר תַּמָּן כָּל יוֹמָא. דְּהָכִי הוּא תִּקּוּנָא דְסִטְרִין בִּישִׁין, מְסַדְּרִין קַמַּיְיהוּ פְּתוֹרָא בְּמֵיכְלָא וּבְמִשְׁתְּיָיא, וְעַבְדִּין חַרְשִׁין, וּמְקַטְּרִין לְקַמֵּי פְּתוֹרָא, וּמִתְכַּנְּשִׁין תַּמָּן כָּל רוּחִין מִסְאָבִין, וְאוֹדְעִין לוֹן מַה דְּאִינּוּן בָּעָאן. וְכָל חַרְשִׁין וְקוֹסְמִין דְּעָלְמָא עַל הַהוּא פְּתוֹרָא הֲווֹ, וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי שְׁמָא דְאַתְרָא הַהוּא פְּתוֹרָא. דְּהָכִי קוֹרִין בְּאֲרַם נַהֲרַיִם לַשֻּׁלְחָן פְּתוֹרָא.

לשון הקודש

בָּלָק קִסֵּם קְסָמִים וְעָשָׂה כְּשָׁפִים וְתִקֵּן צִפּוֹר, וְיָדַע שֶׁמַּעֲלוֹת מֹשֶׁה עֶלְיוֹנוֹת וְנִכְבָּדוֹת, וְכִשֵּׁף בִּכְשָׁפָיו וְקִסֵּם בִּקְסָמָיו, וְיָדַע שֶׁדַּרְגּוֹת בִּלְעָם הָיוּ לְעֻמָּתוֹ, מִיָּד – וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר.

פְּתוֹרָה – שֵׁם הַמָּקוֹם הָיָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כג) מִפְּתוֹר אֲרַם נַהֲרַיִם לְקַלֶּלֶךָּ. לָמָּה נִקְרָא כָּךְ? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (ישעיה סה) הָעֹרְכִים לַגַּד שֻׁלְחָן. וְשֻׁלְחָן הָיָה מְסַדֵּר שָׁם כָּל יוֹם. שֶׁכָּךְ הוּא תִּקּוּן שֶׁל צְדָדִים רָעִים – מְסַדְּרִים לִפְנֵיהֶם שֻׁלְחָן בְּמַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה, וְעוֹשִׂים כְּשָׁפִים וּמְקַטְּרִים לִפְנֵי הַשֻּׁלְחָן, וּמִתְכַּנְּסִים שָׁם כָּל רוּחוֹת הַטֻּמְאָה וּמוֹדִיעִים לָהֶם מַה שֶּׁהֵם רוֹצִים. וְכָל מְכַשְּׁפִים וְקוֹסְמִים שֶׁל הָעוֹלָם הָיוּ עַל אוֹתוֹ הַשֻּׁלְחָן, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא פְּתוֹרָא, שֶׁכָּךְ קוֹרְאִים בַּאֲרַם נַהֲרַיִם לְשֻׁלְחָן פְּתוֹרָא.

פְּתַח וְאָמַר (שמות כה) **וְעָשִׂיתָ שֻׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים וְגוֹ'.**
וּכְתִיב (שמות כה) **וְנָתַתָּ עַל הַשֻּׁלְחָן לֶחֶם פָּנִים**
וְגוֹ'. כָּל אִינּוּן מָאנֵי קֻדְשָׁא, בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְמֶעְבַּד קַמֵּיהּ, לְאַמְשָׁכָא רוּחָא קַדִּישָׁא מֵעֵילָא
לְתַתָּא. הַהוּא רָשָׁע דְּבִלְעָם, הָוָה מְסַדֵּר הָכִי לְסִטְרָא
אַחֲרָא. וַהֲוָה מְסַדֵּר שֻׁלְחָן, וְנָהֲמָא דְּאִקְרֵי לֶחֶם
מְגוֹאָל, כְּמָה דְּאִתְּמַר. דְּהָכִי אָזִיל סִטְרָא אַחֲרָא בָּתַר
קְדוּשָׁה, כְּקוֹף בָּתַר בְּנֵי נָשָׁא. וּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא צָוַוח
וְאָמַר, (קהלת ב) **כִּי מֶה הָאָדָם שֶׁיָּבוֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵת**
אֲשֶׁר כְּבָר עֲשׂוּהוּ. וְהָא אִתְּמַר קְרָא דָּא.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (שופטים ה) **יְיָ בְּצֵאתְךָ מִשֵּׂעִיר בְּצַעֲדְךָ**
מִשְּׂדֵה אֱדוֹם אֶרֶץ רָעָשָׁה וְגוֹ'. בְּשַׁעֲתָא דְּבָעָא
קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיהַב אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, אָזַל
וְזַמִּין לְהוּ לִבְנֵי עֵשָׂו, וְלָא קִבְּלוּהָ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר
(דברים לג) **יְיָ מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ, וְלָא בָעוּ**

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, (שמות כה) וְעָשִׂיתָ שֻׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים וְגוֹ'. וְכָתוּב וְנָתַתָּ עַל הַשֻּׁלְחָן לֶחֶם פָּנִים וְגוֹ'. כָּל אוֹתָם כְּלֵי קֹדֶשׁ רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לְפָנָיו לְהַמְשִׁיךְ רוּחַ קֹדֶשׁ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. אוֹתוֹ רָשָׁע בִּלְעָם הָיָה מְסַדֵּר כָּךְ לַצַּד הָאַחֵר, וְהָיָה מְסַדֵּר שֻׁלְחָן, וְלֶחֶם שֶׁהָיָה נִקְרָא (מלאכי א) לֶחֶם מְגֹאָל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. שֶׁכָּךְ הוֹלֵךְ הַצַּד הָאַחֵר אַחַר הַקְּדֻשָּׁה כְּקוֹף אַחַר בְּנֵי אָדָם. וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ צוֹוֵחַ וְאוֹמֵר, (קהלת ב) כִּי מֶה הָאָדָם שֶׁיָּבוֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵת אֲשֶׁר כְּבָר עֲשׂוּהוּ. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר פָּסוּק זֶה.

בָּא וּרְאֵה, כָּתוּב (שופטים ה) ה' בְּצֵאתְךָ מִשֵּׂעִיר בְּצַעֲדְךָ מִשְּׂדֵה אֱדוֹם אֶרֶץ רָעָשָׁה וְגוֹ'. בְּשָׁעָה שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָתֵת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הָלַךְ וְזִמֵּן אֶת בְּנֵי עֵשָׂו וְלֹא קִבְּלוּהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לג) ה' מִסִּינַי בָּא וְזָרַח

לְקַבְּלָהּ. אָזַל לִבְנֵי יִשְׂמָעֵאל, וְלָא בָעוּ לְקַבְּלָהּ, דִּכְתִיב הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן. כֵּיוָן דְּלָא בָעוּ, אַהְדָּר לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, הָכִי תָּנֵינָן.

הַשְׁתָּא אִית לְשָׁאֲלָא, וְהָא תָּנֵינָן דְּלֵית חַטָּאָה כַּד בַּר נָשׁ מְדַקְדֵּק דְּיוּקִין דְּאוֹרַיְיתָא, וַיִּשְׁאַל שְׁאֵלָתוֹ לְאַנְהָרָא מִלּוֹי. הַאי קְרָא לָא אִתְיַישְׁבָא, וְאִית לְשָׁאֲלָא. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד אָזַל לְשֵׂעִיר, לְמַאן נְבִיאָה דִלְהוֹן אִתְגְּלֵי. וְכַד אָזַל לְפָארָן, לְמַאן נְבִיאָה דִלְהוֹן אִתְגְּלֵי. אִי תֵּימָא דְּאִתְגְּלֵי לְכֻלְּהוּ, לָא אַשְׁכְּחָן דָּא לְעָלְמִין. בַּר לְיִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדַיְיהוּ, וְעַל יְדֵי דְמֹשֶׁה. וְהָא אִתְמַר דְּהָכִי מִיבְעֵי קְרָא לְמֵימַר, יְיָ לְסִינַי בָּא, וְזָרַח לְשֵׂעִיר לָמוֹ, הוֹפִיעַ לְהַר פָּארָן, מַהוּ מִשֵּׂעִיר לָמוֹ, וּמַהוּ מֵהַר פָּארָן. כֹּלָּא אִית לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכְּלָא, וְהָא שָׁאִילְנָא, וְלָא שְׁמַעְנָא, וְלָא יְדַעְנָא.

לשון הקודש

מִשֵּׂעִיר לָמוֹ, וְלֹא רָצוּ לְקַבְּלָהּ. הָלַךְ לִבְנֵי יִשְׂמָעֵאל, וְלֹא רָצוּ לְקַבְּלָהּ, שֶׁכָּתוּב הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן. כֵּיוָן שֶׁלֹּא רָצוּ, חָזַר לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל. כָּךְ שָׁנִינוּ.

עַכְשָׁו יֵשׁ לִשְׁאֹל, וַהֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁאֵין חַטָּאָה כְּשֶׁאָדָם מְדַקְדֵּק דִּיּוּקִים בַּתּוֹרָה וְיִשְׁאַל שְׁאֵלוֹתָיו לְהָאִיר דְּבָרָיו. פָּסוּק זֶה לֹא מִתְיַשֵּׁב, וְיֵשׁ לִשְׁאֹל, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁהָלַךְ לְשֵׂעִיר, לְאֵיזֶה נָבִיא שֶׁלָּהֶם הִתְגַּלָּה? וּכְשֶׁהָלַךְ לְפָארָן, לְאֵיזֶה נָבִיא שֶׁלָּהֶם הִתְגַּלָּה? אִם תֹּאמַר שֶׁהִתְגַּלָּה לְכֻלָּם, לֹא מָצָאנוּ זֶה לְעוֹלָמִים, פְּרָט לְיִשְׂרָאֵל לְבַדָּם, וְעַל יְדֵי מֹשֶׁה. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁכָּךְ צָרִיךְ הַפָּסוּק לוֹמַר: ה' לְסִינַי בָּא וְזָרַח לְשֵׂעִיר לָמוֹ הוֹפִיעַ לְהַר פָּארָן. מַה זֶּה מִשֵּׂעִיר לָמוֹ? וּמַה זֶּה מֵהַר פָּארָן? הַכֹּל יֵשׁ לָדַעַת וּלְהִסְתַּכֵּל, וַהֲרֵי שָׁאַלְנוּ, וְלֹא שָׁמַעְנוּ וְלֹא יָדַעְנוּ.

כַּד אָתָא רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָתָא וְשָׁאִיל מִלָּה כְּמִלְקַדְמִין, אָמַר לֵיהּ הָא שְׁאֵלְתָּא דָא אִתְאַמְּרַת. יְיָ מִסִּינַי בָּא: כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שמות יט) הִנֵּה אָנֹכִי בָא אֵלֶיךָ בְּעַב הֶעָנָן, וּמִסִּינַי בָּא וְאִתְגְּלֵי עָלַיְיהוּ. וְזָרַח (דף קצ"ב ע"ב) מִשֵּׁעִיר לָמוֹ, מִמַּה דְּאָמְרוּ בְּנֵי שָׂעִיר, דְּלָא בָעָאן לְקַבְּלָא, מֵהַאי, אַנְהַר לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, וְאוֹסִיף עָלַיְיהוּ נְהוֹרָא וְחָבִיבוּ סַגִּיא. אוֹף הָכִי, הוֹפִיעַ וְאַנְהַר לְיִשְׂרָאֵל מֵהַר פָּארָן, מִמַּה דְּאָמְרוּ בְּנֵי פָּארָן, דְּלָא בָעוּ לְקַבְּלָא, מֵהַאי. אוֹסִיפוּ יִשְׂרָאֵל חֲבִיבוּ וּנְהִירוּ יַתִּיר כִּדְקָא יָאוּת.

וּמַה דְּשָׁאַלְתָּ עַל יְדָא דְמַאן אִתְגְּלֵי עָלַיְיהוּ. (תָּא חֲזֵי) רָזָא עִלָּאָה אִיהוּ, וְאִתְגְּלֵי מִלָּה עַל יְדָךְ. אוֹרַיְיתָא נַפְקַת מֵרָזָא עִלָּאָה, דְּרִישָׁא (ס"א קַדִּישָׁא) דְּמַלְכָּא סְתִימָא, כַּד מָטָא לְגַבֵּי דְרוֹעָא שְׂמָאלָא, (ס"א יְמִינָא) חָמָא קְדִשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהוּא דְרוֹעָא,

לשון הקודש

כְּשֶׁבָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן, בָּא וְשָׁאַל דָּבָר כְּמִקֹּדֶם. אָמַר לוֹ, הֲרֵי שְׁאֵלָה זוֹ נֶאֱמְרָה. ה' מִסִּינַי בָּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יט) הִנֵּה אָנֹכִי בָא אֵלֶיךָ בְּעַב הֶעָנָן, וּמִסִּינַי בָּא וְהִתְגַּלָּה עֲלֵיהֶם. וְזָרַח מִשֵּׁעִיר לָמוֹ, מִמַּה שֶׁאָמְרוּ בְּנֵי שֵׂעִיר שֶׁלֹּא רוֹצִים לְקַבֵּל, מִזֶּה הֵאִיר לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל וְהוֹסִיף עֲלֵיהֶם אוֹר חֲבִיבוּת גְּדוֹלָה. גַּם כָּךְ הוֹפִיעַ וְהֵאִיר לְיִשְׂרָאֵל מֵהַר פָּארָן, מִמַּה שֶׁאָמְרוּ בְּנֵי פָּארָן שֶׁלֹּא רוֹצִים לְקַבֵּל, מִזֶּה הוֹסִיפוּ יִשְׂרָאֵל חֲבִיבוּת וְאוֹר יוֹתֵר כָּרָאוּי.

וּמַה שֶׁשָּׁאַלְתָּ עַל יְדֵי מִי הִתְגַּלָּה אֲלֵיהֶם – (בא ראה) סוֹד עֶלְיוֹן הוּא, וְהִתְגַּלָּה הַדָּבָר עַל יָדְךָ. הַתּוֹרָה יָצְאָה מִסּוֹד עֶלְיוֹן, שֶׁל רֹאשׁ (קדוש) הַמֶּלֶךְ הַנִּסְתָּר. כְּשֶׁהִגִּיעָה לִזְרוֹעַ שְׂמֹאל

דָּמָא בִישָׁא דַּהֲווּ מִתְרַבֵּי מִתַּמָּן. אָמַר, אִצְטְרִיךְ לִי לְבָרְרָא וּלְלַבְּנָא דְרוֹעָא דָּא. וְאִי לָא יַמְאִיךְ הַהוּא דָּמָא בִישָׁא, יַפְּגִים כֹּלָּא. אֲבָל אִצְטְרִיךְ לְבָרְרָא מֵהָכָא כָּל פְּגִימוּ.

מָה עֲבַד. קָרָא לְסַמָּאֵל, וְאָתָא קַמֵּיהּ, וְאָמַר לֵיהּ תִּבְעֵי אוֹרַיְיתָא דִילִי. אָמַר, מַה כְתִיב בָּהּ. אָמַר לֵיהּ, לֹא תִרְצַח. דָּלִיג קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַאֲתָר דְּאִצְטְרִיךְ. אָמַר חַס וְשָׁלוֹם, אוֹרַיְיתָא דָא דִילָךְ הִיא, וְדִילָךְ יְהֵא, לָא בָּעֵינָא אוֹרַיְיתָא דָא. אָתִיב וְאִתְחַנָּן קַמֵּיהּ, אָמַר מָארֵיהּ דְּעָלְמָא, אִי אַתְּ יָהֲבָהּ לִי, כָּל שָׁלְטָנוּ דִילִי אִתְעֲבַר, דְּהָא שָׁלְטָנוּ דִילִי עַל קְטוּלָא אִיהוּ, וּקְרָבִין לָא יֵהוֹן וְשָׁלְטָנוּ דִילִי עַל כּוֹכְבָא דְמַאֲדִים, אִי הָכִי כֹּלָּא אִתְבְּטַל מֵעָלְמָא.

מָארֵיהּ דְּעָלְמָא, טוֹל אוֹרַיְיתָךְ, וְלָא יְהֵא חוּלָקָא וְאַחֲסָנָא לִי בָּהּ. אֲבָל אִי נִיחָא קַמָּךְ, הָא

לשון הקודש

(יְמִין), רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ זְרוֹעַ דָּם רַע שֶׁמִּתְרַבֶּה מִשָּׁם. אָמַר, צָרִיךְ לְבָרֵר וּלְלַבֵּן זְרוֹעַ זוֹ, וְאִם לֹא יִמְּךָ אוֹתוֹ דָּם רַע, יְפַגֵּם הַכֹּל.

אֲבָל צָרִיךְ לְבָרֵר מִכָּאן כָּל פְּגָם.

מָה עָשָׂה? קָרָא לְסַמָּא"ל, וּבָא לְפָנָיו, וְאָמַר לוֹ: הֲתִרְצָה תּוֹרָתִי. אָמַר: מַה כָּתוּב בָּהּ? אָמַר לוֹ: לֹא תִרְצָח. דִּלֵּג הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַמָּקוֹם שֶׁצָּרִיךְ. אָמַר: חַס וְשָׁלוֹם, תּוֹרָה זוֹ שֶׁלְּךָ הִיא, וְשֶׁלְּךָ תִּהְיֶה. לֹא רוֹצֶה תּוֹרָה זוֹ. שָׁב וְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו. אָמַר: רִבּוֹן הָעוֹלָם, אִם אַתָּה נוֹתֵן לִי אוֹתָהּ, כָּל שִׁלְטוֹנִי עוֹבֵר, שֶׁהֲרֵי שִׁלְטוֹנִי עַל הֶרֶג הוּא, וּקְרָבוֹת לֹא יִהְיוּ, וְשִׁלְטוֹנִי עַל כּוֹכָב מַאְדִים. אִם כָּךְ הַכֹּל יִתְבַּטֵּל מִן הָעוֹלָם.

רִבּוֹן הָעוֹלָם, קַח תּוֹרָתְךָ, וְלֹא יִהְיֶה לִי חֵלֶק וְנַחֲלָה בָּהּ. אֲבָל אִם נוֹחַ לְפָנֶיךָ, הֲרֵי עַם בְּנֵי

עַמָּא בְּנוֹי דְיַעֲקֹב, לוֹן אִתְחֲזֵי. וְאִיהוּ חָשִׁיב דְּהָא דַלְטוֹרָא אָמַר עָלַיְיהוּ. וְדָא הוּא וְזָרַח מִשֵּׁעִיר לָמוֹ, מִשֵּׁעִיר מַמָּשׁ נָפַק נְהוֹרָא לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר סָמָאֵ"ל וַדַּאי, אִי בְּנוֹי דְיַעֲקֹב יְקַבְּלוּן דָּא, יִתְעָבְרוּן מֵעָלְמָא, וְלָא יִשְׁלְטוּן לְעָלְמִין. אָתִיב לֵיהּ כַּמָּה זִמְנִין, וְאָמַר דָּא, וְאָמַר לֵיהּ אַנְתְּ בּוּכְרָא, וְלָךְ אִתְחֲזֵי. אָמַר לֵיהּ, הָא לֵיהּ בְּכִירוּתָא דִילִי, וְהָא אֶזְדְּבַן לֵיהּ, וַאֲנָא אוֹדֵיתִי.

אָמַר לֵיהּ הוֹאִיל וְלָא בָעִית לְמֶהֱוֵי לָךְ בָּהּ חוּלָקָא, אִתְעָבָר מִנָּהּ בְּכֹלָּא. אָמַר יָאוּת. אָמַר לֵיהּ, הוֹאִיל וְכָךְ, הַב לִי עֵיטָא, אֵיךְ אַעְבִּיד דִּיקַבְּלוּן לָהּ בְּנוֹי דְיַעֲקֹב דְּאַתְּ אָמֵר. אָמַר לֵיהּ מָאֵרֵיהּ דְּעָלְמָא, אִצְטְרִיךְ לְשַׁחֲדָא לוֹן, טוֹל נְהוֹרָא מִנְּהִירוּ דְחֵילֵי שְׁמַיָּא, וְהָב עָלַיְיהוּ, וּבְדָא יְקַבְּלוּן לָהּ, וְהָא דִילִי יְהֵא בְּקַדְמִיתָא. אַפְּשִׁיט מִנֵּיהּ נְהִירוּ דְחַפְּיָא עָלֵיהּ, וְיָהַב

לשון הקודש

יַעֲקֹב לָהֶם רְאוּיָה. וְהוּא חָשַׁב שֶׁלְּשׁוֹן הָרָע אָמַר עֲלֵיהֶם. וְזֶהוּ וְזָרַח מִשֵּׁעִיר לָמוֹ, מִשֵּׁעִיר מַמָּשׁ יָצָא לְיִשְׂרָאֵל אוֹר. אָמַר סָמָאֵ"ל: וַדַּאי אִם בְּנֵי יַעֲקֹב יְקַבְּלוּ אֶת זֶה, יַעַבְרוּ מִן הָעוֹלָם וְלֹא יִשְׁלְטוּ לְעוֹלָמִים. שָׁב אֵלָיו כַּמָּה פְּעָמִים וְאָמַר זֶה, וְאָמַר לוֹ: אַתָּה בְּכוֹר, וּלְךָ רְאוּיָה. אָמַר לוֹ: הֲרֵי לוֹ בְּכוֹרָתִי, וַהֲרֵי מְכַרְתִּיהָ לוֹ, וַאֲנִי הוֹדֵיתִי.

אָמַר לוֹ: הוֹאִיל וְלֹא רָצִיתָ שֶׁיִּהְיֶה לְךָ בָּהּ חֵלֶק, תַּעֲבֹר מִמֶּנָּה בַּכֹּל. אָמַר: יָפֶה. אָמַר לוֹ: הוֹאִיל וְכָךְ, תֵּן לִי עֵצָה אֵיךְ אֶעֱשֶׂה שֶׁיְּקַבְּלוּהָ בְּנֵי יַעֲקֹב שֶׁאַתָּה אוֹמֵר. אָמַר לוֹ: רִבּוֹן הָעוֹלָם, צָרִיךְ לְשַׁחֵד אוֹתָם. קַח אוֹר מֵאוֹר חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם וְתֵן עֲלֵיהֶם, וּבָזֶה יְקַבְּלוּהָ, וַהֲרֵי שֶׁלִּי יְהֵא בַּתְּחִלָּה. הִפְשִׁיט מִמֶּנּוּ אוֹר שֶׁכִּסָּה אוֹתוֹ, וְנָתַן לוֹ לָתֵת לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, זֶהוּ

לֵיהּ, לְמֵיהַב לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְזָרַח מִשֵּׁעִיר לָמוֹ. מִשֵּׁעִיר מַמָּשׁ, דָּא סָמָאֵ"ל. דִּכְתִיב (ויקרא טז) **וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו. לָמוֹ לְיִשְׂרָאֵל.**

כֵּיוָן דְּבִיעֵר דָּא, וְאַעְבַּר דָּמָא בִישָׁא מִדְּרוֹעָא שְׂמָאלָא, אַהְדָּר לִדְרוֹעָא יְמִינָא (ס"א שְׂמָאלָא) חָמָא בֵּיהּ אוֹף הָכִי, אָמַר הָכִי נָמֵי אִצְטְרִיךְ לְנַקְיָא, מִדָּמָא בִישָׁא, דְּרוֹעָא דָּא. קָרָא לְרַהַ"ב אָמַר לֵיהּ, תִּבְעֵי אַתְּ אוֹרַיְיתָא דִילִי. אָמַר לֵיהּ, מַה כְּתִיב בָּהּ. דָּלִיג לֵיהּ, וְאָמַר לֹא תִנְאָף. אָמַר וַוי אִי יְרוּתָא דָא יַהֲסִין לִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יְרוּתָא בִישָׁא, דְּיִתְעַבָּר בָּהּ כָּל שָׁלְטָנֵי, דְּהָא בִּרְכָתָא דְּמַיָּא נָטִילָנָא, בִּרְכָתָא דְּנוּנֵי יַמָּא, דִּכְתִיב (בראשית א) **פְּרוּ וּרְבוּ וְגוֹ'. וּכְתִיב** (בראשית יז) **וְהִפְרֵיתִי אוֹתוֹ וְהִרְבֵּיתִי אוֹתוֹ וְגוֹ' וּכְתִיב** (בראשית טז) **וְהוּא יִהְיֶה פֶּרֶא אָדָם.**

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב וְזָרַח מִשֵּׁעִיר לָמוֹ. מִשֵּׁעִיר מַמָּשׁ. זֶה סָמָאֵ"ל, שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו. לָמוֹ – לְיִשְׂרָאֵל.

כֵּיוָן שֶׁבִּעֵר זֶה וְהֶעֱבִיר דָּם רַע מִזְּרוֹעַ שְׂמֹאל, חָזַר לִזְרוֹעַ יָמִין (שְׂמאל). רָאָה בּוֹ גַּם כָּךְ. אָמַר: כָּךְ גַּם צָרִיךְ לְנַקּוֹת מִדָּם רָע זְרוֹעַ זוֹ. קָרָא לְרַהַ"ב, אָמַר לוֹ: הֲתִרְצֶה תּוֹרָתִי? אָמַר לוֹ: מַה כָּתוּב בָּהּ? דִּלֵּג לוֹ וְאָמַר: לֹא תִנְאָף. אָמַר: אוֹי אִם יֶרֶשָׁה זוֹ יוֹרִישׁ לִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יֶרֶשָׁה רָעָה שֶׁיַּעֲבֹר מִמֶּנִּי כָּל שִׁלְטוֹנִי בָּהּ, שֶׁהֲרֵי בִּרְכַּת הַמַּיִם נָטַלְתִּי, בִּרְכַּת דְּגֵי הַיָּם, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) פְּרוּ וּרְבוּ וְגוֹ', וְכָתוּב (שם יז) וְהִפְרֵיתִי אֹתוֹ וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ וְגוֹ', וְכָתוּב (שם טז) וְהוּא יִהְיֶה פֶּרֶא אָדָם.

שְׁאָרֵי לְאִתְחַנְּנָא קַמֵּי מָאֲרֵיהּ, אָמַר לֵיהּ, מָאֲרֵי דְעָלְמָא, תְּרֵין בְּנִין נָפְקָנָא מֵאַבְרָהָם, הָא בְּנוֹי דְיִצְחָק, הַב לוֹן, וְלוֹן אִתְחֲזֵי. אָמַר לֵיהּ, לָא יָכִילְנָא, דְּאַנְתְּ בּוּכְרָא, וְלָךְ אִתְחֲזֵי, שְׁאָרֵי לְאִתְחַנְּנָא קַמֵּיהּ, וְאָמַר מָאֲרֵיהּ דְעָלְמָא, בְּכֵירוּתָא דִילִי יְהֵא דִילֵיהּ, וְהַאי נְהוֹרָא דַאֲנָא יָרִיתְנָא עַל דָּא, טוֹל וְהַב לוֹן, וְכַךְ עָבֵד, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים לג) הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן.

מָאי שְׁנָא בְּסָמְאֵ"ל כְּתִיב וְזָרַח, וּבְרַהַ"ב כְּתִיב הוֹפִיעַ. אֶלָּא נָטַל בְּהַהוּא נְהִירוּ דְאַפְּשִׁיט מִנֵּיהּ סָמְאֵ"ל, חֶרֶב וְקָטוֹלָא, לְקָטְלָא בְּדִינָא, וּלְקָטְלָא כְּדְקָא יָאוּת. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים לג) וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ. אַף עַל גַּב דְּלָא הָוָה דִילָךְ. וְנָטַל בְּהַהוּא בִּרְכָתָא דְאַפְּשִׁיט מִנֵּיהּ רַהַ"ב, זְעֵיר, כְּמָאן דְּאוֹפַע זְעֵיר מִבִּרְכָתָא דִלְהוֹן, לְמֶעְבַּד פִּרְיָה וְרִבְיָה. בְּגִין כַּךְ הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן, וְלָא כְּתִיב וְזָרַח.

לשון הקודש

הִתְחִיל לְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ וְאָמַר לוֹ: רִבּוֹן הָעוֹלָם, שְׁנֵי בָנִים יָצְאוּ מֵאַבְרָהָם – הֲרֵי בְּנֵי יִצְחָק, תֵּן לָהֶם, וְלָהֶם רְאוּיָה. אָמַר לוֹ: אֵינִי יָכוֹל, שֶׁאַתָּה הַבְּכוֹר וּלְךָ רְאוּיָה. הִתְחִיל לְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו, וְאָמַר: רִבּוֹן הָעוֹלָם, בִּכּוֹרָתִי תְּהֵא שֶׁלּוֹ, וְאוֹר זֶה שֶׁיָּרַשְׁתִּי עַל זֶה, קַח וְתֵן לָהֶם. וְכָךְ עָשָׂה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן.

מַה שּׁוֹנֶה שֶׁבְּסָמְאֵ"ל כָּתוּב וְזָרַח, וּבְרַהַ"ב כָּתוּב הוֹפִיעַ? אֶלָּא נָטַל בְּאוֹתוֹ אוֹר שֶׁהִפְשִׁיט מִמֶּנּוּ סָמְאֵ"ל חֶרֶב וְהֶרֶג, לַהֲרֹג בְּדִין וְלַהֲרֹג כָּרָאוּי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ. אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא הָיְתָה שֶׁלְּךָ. וְנָטַל אוֹתָהּ בְּרָכָה שֶׁהִפְשִׁיט מִמֶּנּוּ רַהַ"ב קְצָת, כְּמוֹ

כֵּיוָן דְּנָטַל מַתְּנָן אִלֵּין לְיִשְׂרָאֵל, מֵאִינּוּן רַבְּרְבָנִין שֶׁלְּטָנִין, אָתָא וְקָרָא לְהוּ לְכָל (דף קצ"ג ע"א) רִבְבוֹת קֹדֶשׁ, דִּמְמָנָן עַל שְׁאַר עַמִּין, וְאָתִיבוּ לֵיהּ אוֹף הָכִי. וּמִכֻּלְּהוּ קַבִּיל וְנָטִיל מַתְּנָן, לְמֵיהַב לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. לְאַסְיָא, דְּהַוָּה לֵיהּ חַד מָאנָא מַלְיָא מִסַּמָּא דְּחַיֵּי, וְנָטִיר לֵיהּ לִבְרֵיהּ. בָּעָא לְמֵיהַב לֵיהּ לִבְרֵיהּ, הַהוּא פְּלַיְיטוֹן דְּסַמָּא דְּחַיֵּי. אַסְיָא הָוָה חַכִּים, אָמַר עַבְדִּין בִּישִׁין אִית בְּבֵיתִי, אִי יִנְדְּעוּן דַּאֲנָא יָהִיב לִבְרִי נְבַזְבְּזָא דָא, יַבְאִישׁ בְּעֵינַיְיהוּ, וְיִבְעוּן לְקָטְלָא לֵיהּ.

מָה עֲבַד. נָטַל זְעֵיר מִסַּמָּא דְּמוֹתָא, וְשַׁוֵּי אֲפִתְחָא דְּמָאנָא, קְרָא לְעַבְדּוֹי, אָמַר לוֹן, אַתּוּן מְהֵימְנָן קֶדָמַי, תִּבְעוּן לְהַהוּא סַמָּא. אָמְרוּ נֶחֱמֵי מָאי הוּא. נַטְלוּ לְמִטְעַם, עַד לָא אַרְחוּ, בָּעוּ לְמֵימַת, אָמְרוּ בְּלִבַּיְיהוּ, אִי הַאי סַמָּא יָהִיב לִבְרֵיהּ, וַדָּאי יָמוּת וַאֲנָן

לשון הקודש

שֶׁהוֹפִיעַ קְצָת מִבִּרְכָתָם לַעֲשׂוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה. בִּגְלַל כָּךְ הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן, וְלֹא כָתוּב וְזָרַח. **כֵּיוָן** שֶׁנָּטַל מַתָּנוֹת אֵלּוּ לְיִשְׂרָאֵל מֵאוֹתָם שַׁלִּיטִים גְּדוֹלִים, בָּא וְקָרָא לְכָל אוֹתָם רִבְבוֹת קֹדֶשׁ שֶׁמְּמֻנִּים עַל שְׁאָר הָעַמִּים, וְהֵשִׁיבוּ לוֹ גַּם כָּךְ, וּמִכֻּלָּם קִבֵּל וְנָטַל מַתָּנוֹת לָתֵת לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל. לְרוֹפֵא שֶׁהָיָה לוֹ כְּלִי אֶחָד מָלֵא סַם חַיִּים וּשְׁמָרוֹ לִבְנוֹ. רָצָה לָתֵת לִבְנוֹ אֶת אוֹתוֹ כְּלִי שֶׁמֶן אֲפַרְסְמוֹן שֶׁל סַם חַיִּים. הָרוֹפֵא הָיָה חָכָם, אָמַר: עֲבָדִים רָעִים יֵשׁ בְּבֵיתִי, אִם יֵדְעוּ שֶׁאֲנִי נוֹתֵן לִבְנִי אוֹצָר זֶה, יֵרַע בְּעֵינֵיהֶם וְיִרְצוּ לְהָרְגוֹ.

מָה עָשָׂה? לָקַח קְצָת סַם הַמָּוֶת וְנָתַן עַל פֶּתַח הַכְּלִי, קָרָא לַעֲבָדָיו וְאָמַר לָהֶם: אַתֶּם נֶאֱמָנִים לְפָנַי, הֵתִרְצוּ אֶת אוֹתוֹ הַסַּם? אָמְרוּ: נִרְאֶה מַה זֶּה. טֶרֶם הֵרִיחוּ רָצוּ לָמוּת. אָמְרוּ

נִירַת לְרִבּוֹנָנָא. אָמְרוּ קַמֵּיהּ, מָרָנָא, סַמָּא דָא לָא אִתְחֲזֵי אֶלָּא לִבְרָךְ, וְהָא אַגְרָא דְּפוּלְחָנָנָא שְׁבַקְנָא גַּבָּךְ, זִיל וְהַב לֵיהּ לְשׁוֹחֲדָא, דִּיקַבֵּל סַמָּא דָא.

כַּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הוּא אַסְיָא חַכִּים, יָדַע דְּאִי יָהִיב אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, עַד לָא אוֹדַע לוֹן, בְּכָל יוֹמָא הֲווֹ רַדְפִּין לוֹן לְיִשְׂרָאֵל עָלָהּ, וְקַטְלִין לוֹן. אֲבָל עֲבַד דָּא, וְאִינּוּן יַהֲבוּ לֵיהּ מַתְּנָן וּנְכִזְבְּזָן, בְּגִין דִּיקַבְּלוּן לָהּ. וְכֻלְּהוּ קַבִּיל לוֹן מֹשֶׁה, לְמֵיהַב לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים סח) עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶׁבִי וְגוֹ'. וּבְגִין כַּךְ יַרְתּוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְיתָא, בְּלָא עִרְעוּרָא, וּבְלָא קִטְרוּגָא כְּלָל. בְּרִיךְ הוּא, בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ, לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

תָּא חֲזֵי, עֲדָיָם דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, אִלֵּין מַתְּנָן וּנְכִזְבְּזָן דְּקַבִּילוּ. וּבְגִין כָּךְ, לָא הָוָה שַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ

לשון הקודש

בְּלִבָּם: אִם סַם זֶה יִתֵּן לִבְנוֹ, וַדַּאי יָמוּת, וְאָנוּ נִירַשׁ אֶת אֲדוֹנֵנוּ. אָמְרוּ לְפָנָיו: מוֹרֵנוּ, סַם זֶה לֹא רָאוּי אֶלָּא לְבִנְךָ, וַהֲרֵי שְׂכַר עֲבוֹדָתֵנוּ הִשְׁאַרְנוּ אֶצְלְךָ, לֵךְ וְתֵן לוֹ לְשׁוֹחַד שֶׁיְּקַבֵּל סַם זֶה.

כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא רוֹפֵא חָכָם, יָדַע שֶׁאִם יִתֵּן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל טֶרֶם שֶׁיּוֹדִיעַ לָהֶם, בְּכָל יוֹם הָיוּ רוֹדְפִים אֶת יִשְׂרָאֵל עָלֶיהָ וְהוֹרְגִים אוֹתָם. אֲבָל עָשָׂה אֶת זֶה, וְהֵם נָתְנוּ לוֹ מַתָּנוֹת וְאוֹצָרוֹת כְּדֵי שֶׁיְּקַבְּלוּהָ, וְכֻלָּם קִבְּלָם מֹשֶׁה לִתִּתָּם לְיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים סח) עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶׁבִי וְגוֹ'. וּמִשּׁוּם זֶה יָרְשׁוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה בְּלִי עִרְעוּר וּבְלִי קִטְרוּג כְּלָל. בָּרוּךְ הוּא, בָּרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

בָּא וּרְאֵה, עֲדָיָם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵלּוּ מַתָּנוֹת

מוֹתָא, וְלָא סִטְרָא אַחֲרָא, וְלָא דַּי לוֹן דַּי נַטְלוּ אוֹרַיְיתָא בְּלָא עִרְעוּרָא כְּלָל, אֶלָּא דְּקַבִּילוּ נְבִזְבְּזָן וּמַתְּנָן מִכֻּלְּהוּ. כֵּיוָן דְּחָטוּ מַה כְּתִיב, (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם. אִינּוּן (תהלים סח) מַתָּנוֹת בָּאָדָם. מַה אִשְׁתְּאַר מִנְּהוֹן. הַהוּא שְׁבִי, דִּכְתִיב עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶׁבִי וְגוֹ'.

אוֹסִפוּ וְחָטוּ, מַה כְּתִיב (במדבר כא) וְיִשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד. וּכְתִיב, וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁבְּ מִמֶּנּוּ שֶׁבִי (וְעִם כָּל דָּא) וְכָל זִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל תָּבִין לַאֲבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא, אִינּוּן נְבִזְבְּזָן (וְכֹלָּא) יִתְהַדַּר לְגַבַּיְיהוּ, וְאִתְחַפְּיָין בֵּיהּ. וּלְזִמְנָא דְּאָתֵי, כֹּלָּא יִתְהַדַּר דִּכְתִיב, (דברים ל) וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְגוֹ'. מִכָּאן וּלְהַלְאָה אִימָא מִילָּךְ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, (שופטים ה) יְיָ בְּצֵאתְךָ מִשֵּׂעִיר בְּצַעְדְּךָ מִשְּׂדֵה אֱדוֹם אֶרֶץ רָעָשָׁה. בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא

לשון הקודש

וְאוֹצָרוֹת שֶׁקִּבְּלוּ, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא הָיָה שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם הַמָּוֶת וְלֹא צַד הָאַחֵר. וְלֹא דַּי לָהֶם שֶׁלָּקְחוּ הַתּוֹרָה בְּלִי עִרְעוּר כְּלָל, אֶלָּא שֶׁקִּבְּלוּ אוֹצָרוֹת וּמַתָּנוֹת מִכֻּלָּם. כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ מַה כָּתוּב? (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם. הֵם מַתָּנוֹת בָּאָדָם. מַה נִּשְׁאַר מֵהֶם? אוֹתוֹ שְׁבִי, שֶׁכָּתוּב עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶׁבִי וְגוֹ'.

הוֹסִיפוּ וְחָטְאוּ, מַה כָּתוּב? (במדבר כא) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד. וְכָתוּב וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁבְּ מִמֶּנּוּ שֶׁבִי. (וְעִם כָּל זֶה) וְכָל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל שָׁבִים לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, אוֹתָם אוֹצָרוֹת (וְהַכֹּל) חוֹזְרִים אֲלֵיהֶם וּמִתְכַּסִּים בָּהֶם, וְלֶעָתִיד לָבֹא הַכֹּל יַחֲזוֹר, שֶׁכָּתוּב (דברים ל) וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְגוֹ'. מִכָּאן וָהָלְאָה אֶמֹר דְּבָרְךָ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, (שופטים ה) ה' בְּצֵאתְךָ מִשֵּׂעִיר

בְּרִיךְ הוּא תָּב מִשֵּׁעִיר, דְּלָא קַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא, אֶרֶץ רָעָשָׁה וְגוֹ'. מָאי טַעְמָא רָעָשָׁה. בְּגִין דְּבָעָאת לְאָהַדְּרָא לְתוֹהוּ וָבוֹהוּ, דְּהָכִי אַתְּיָין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָלְמָא, אִי יְקַבְּלוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְיתָא, מוּטָב. וְאִם לָאו, אַהְדָּר עָלְמָא לְתוֹהוּ וָבוֹהוּ. כֵּיוָן דְּחָמָאת אַרְעָא, דְּהָא אַזְמִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכָל עַמְמַיָּא דִּיקַבְּלוּ אוֹרַיְיתָא, וְלָא קַבִּילוּ. וּמִכָּל עַמְמַיָּא לָא אִשְׁתְּאַרוּ אֶלָּא יִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדַיְיהוּ, חֲשִׁיבַת אַרְעָא, דְּיִשְׂרָאֵל לָא יְקַבְּלוּן כְּוָותַיְיהוּ, וּבְגִין כָּךְ אֶרֶץ רָעָשָׁה. כֵּיוָן דְּאָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, מִיָּד שָׁקְטָה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים עו) אֶרֶץ יָרְאָה וְשָׁקְטָה. יָרְאָה בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַסּוֹף וְשָׁקְטָה.

וְתָא חֲזֵי, בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל אָמְרוּ נַעֲשֶׂה, לָא דַּחֲלִין מִן כָּל עֲשַׂיָּיה, דְּיֵכְלוּן כָּל חֲרָשֵׁי דְעָלְמָא לְמֶעְבַּד,

לשון הקודש

בְּצַעֲרָךְ מִשְּׂדֵה אֱדוֹם אֶרֶץ רָעָשָׁה. בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁב מִשֵּׁעִיר, שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, אֶרֶץ רָעָשָׁה וְגוֹ'. מָה הַטַּעַם רָעָשָׁה? מִשּׁוּם שֶׁרָצְתָה לַחֲזֹר לְתֹהוּ וָבֹהוּ, שֶׁכָּךְ הִתְנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם: אִם יְקַבְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה – מוּטָב, וְאִם לֹא – יַחֲזֹר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ. כֵּיוָן שֶׁרָאֲתָה הָאָרֶץ שֶׁהֵרֵי הִזְמִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְכָל הָעַמִּים לְקַבֵּל הַתּוֹרָה וְלֹא קִבְּלוּ, וּמִכָּל הָעַמִּים לֹא נִשְׁאֲרוּ אֶלָּא יִשְׂרָאֵל לְבַדָּם, חֲשִׁבָּה הָאָרֶץ שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא יְקַבְּלוּ כְּמוֹתָם, וּמִשּׁוּם זֶה אֶרֶץ רָעָשָׁה. כֵּיוָן שֶׁאָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, מִיָּד שָׁקְטָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים עו) אֶרֶץ יָרְאָה וְשָׁקְטָה. יָרְאָה בַּהַתְחָלָה, וּלְבַסּוֹף וְשָׁקְטָה.

וּבֹא וּרְאֵה, מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל אָמְרוּ נַעֲשֶׂה,

וְלָא מִכָּל קִסְמִין וְחַרְשִׁין דְּעָלְמָא. מָאי טַעְמָא. חַד, בְּגִין דָּא. וְחַד, בְּגִין דְּכַד אַפִּיק לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִמִּצְרַיִם, תָּבַר קַמַּיְיהוּ כָּל זִינֵי חַרְשֵׁי וּקְסָמִין, דְּלָא יַכְלִין לְשַׁלְטָאָה עָלַיְיהוּ, וְהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאָתָא בָּלָק, הָוָה יָדַע דָּא. מִיָּד וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר פְּתוֹרָה אֲשֶׁר עַל הַנָּהָר וְגוֹ'. מָאי פְּתוֹרָה. אֶלָּא דְּיַתְקִין פְּתוֹרָא, וְיִבְעֵי מִתַּמָּן עֵיטָא, מַה יַּעְבִּיד. אֲשֶׁר עַל הַנָּהָר, עַל הַנְהָרִים מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי עַל הַנָּהָר. וַדָּאי הָכִי הוּא, דְּעַל חַד נַהֲרָא קַיְּימָא תָּדִיר.

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא, הֲווֹ אָזְלֵי לְמֶיחֱמֵי לְרִבִּי יוֹסֵי בְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוּנְיָא, חַמּוֹי דְּרִבִּי אֶלְעָזָר, קָמוּ בְּפַלְגוּת לֵילְיָא לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, יָתְבוּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הַשְׁתָּא הוּא עִדָּנָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, לְאִשְׁתַּעְשָׁע בְּצַדִּיקַיָּיא דְּתַמָּן. אָמַר

לשון הקודש

לֹא פּוֹחֲדִים מִכָּל עֲשִׂיָּה שֶׁיּוּכְלוּ כָּל מְכַשְּׁפֵי הָעוֹלָם לַעֲשׂוֹת, וְלֹא מִכָּל קְסָמִים וּכְשָׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם. מָה הַטַּעַם? אֶחָד בִּגְלַל זֶה, וְאֶחָד מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁהוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתָם מִמִּצְרַיִם, שָׁבַר לִפְנֵיהֶם כָּל מִינֵי כְּשָׁפִים וּקְסָמִים שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לִשְׁלֹט בָּהֶם, וְאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁבָּא בָּלָק הוּא יָדַע זֹאת. מִיָּד – וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר פְּתוֹרָה אֲשֶׁר עַל הַנָּהָר וְגוֹ'. מַה זֶּה פְּתוֹרָה? אֶלָּא שֶׁיַּתְקִין שֻׁלְחָן וְיִרְצֶה מִשָּׁם עֵצָה מַה לַּעֲשׂוֹת. אֲשֶׁר עַל הַנָּהָר?! עַל הַנְּהָרִים הָיָה לוֹ לִכְתֹּב! מַה זֶּה עַל הַנָּהָר? וַדַּאי כָּךְ זֶה, שֶׁעַל נָהָר אֶחָד עוֹמֵד תָּמִיד.

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא הָיוּ הוֹלְכִים לִרְאוֹת אֶת רִבִּי יוֹסֵי בֶּן רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוּנְיָא, חָמיו שֶׁל רִבִּי אֶלְעָזָר. קָמוּ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. יָשְׁבוּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כָּעֵת הוּא הַזְּמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס לְגַן עֵדֶן

רִבִּי אַבָּא, שַׁעֲשׁוּעָא דָא מָאי הוּא, וְהֵיךְ יִשְׁתַּעְשַׁע בְּהוּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מִלָּה דָא רָזָא סְתִימָא אִיהוּ, (דף קצ"ג ע"ב) טְמִירָא לְגַבֵּי, דְּלָא יְדִיעַ. אָמַר לֵיהּ, וְכִי בְּרִיקָנַיָּא הֲווֹ סַמְכִין רַבְּרְבִין דְּמִקַּדְמַת דְּנָא בְּהַאי עָלְמָא, דְּלָא יָדְעוּ, וְלָא רָדְפוּ אֲבַתְּרָהּ לְמִנְדַּע עַל מַה קַיְּימִין בְּהַאי עָלְמָא, וּמַה הֲווֹ מְחַכָּאן בְּהַהוּא עָלְמָא.

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה כה) יְיָ אֱלֹהַי אַתָּה אֲרוֹמִמְךָ אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ וְגוֹ'. הַאי קְרָא רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא אִיהוּ. יְיָ, רָזָא עִלָּאָה, שֵׁירוּתָא דִנְקוּדָה עִלָּאָה סְתִימָא דְּלָא יְדִיעַ. אֱלֹהַי, רָזָא (מלכים א יט) קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, וְאִיהוּ שֵׁירוּתָא דְקַיְּימָא לְשָׁאֲלָא, וְאַסְתִּים וְלָא יְדִיעַ, וְלֵית מָאן דְּאָתִיב עָלֵיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ סָתִים וְטָמִיר וְגָנִיז.

לשון הקודש

לְהִשְׁתַּעְשַׁע בַּצַּדִּיקִים שֶׁל שָׁם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, שַׁעֲשׁוּעַ זֶה מַהוּ? וְאֵיךְ מִשְׁתַּעְשַׁע בָּהֶם? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, דָּבָר זֶה סוֹד נִסְתָּר הוּא, טָמִיר אֵלַי, שֶׁלֹּא יָדוּעַ. אָמַר לוֹ, וְכִי בְּרִיקָנוּת הָיוּ עַמּוּדִים גְּדוֹלִים שֶׁמִּלְּפָנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֶיהָ לָדַעַת עַל מָה עוֹמְדִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּלְמָה הָיוּ מְצַפִּים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם?

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה כה) ה' אֱלֹהַי אַתָּה אֲרוֹמִמְךָ אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה הוּא סוֹד הָאֱמוּנָה. ה' – סוֹד עֶלְיוֹן, רֵאשִׁית נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה נִסְתֶּרֶת שֶׁלֹּא יְדוּעָה. אֱלֹהַי – סוֹד (מלכים–א יט) קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, וְהִיא הָרֵאשִׁית שֶׁעוֹמֶדֶת לִשְׁאֵלָה, וְנִסְתֶּרֶת וְלֹא יְדוּעָה, וְאֵין מִי שֶׁמֵּשִׁיב עָלֶיהָ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא נִסְתֶּרֶת וּטְמִירָה וּגְנוּזָה.

אַתָּה, דָּא יְמִינָא, שֵׁירוּתָא דְקַיְימָא לְשָׁאֲלָא, וּלְאָתְבָא בֵּיהּ, וְהוּא כֹּהֵן עִלָּאָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים קי) **אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם עַל דִּבְרָתִי מַלְכִּי צֶדֶק. מָאן עַל דִּבְרָתִי מַלְכִּי צֶדֶק. אֶלָּא כֹּהֵן עִלָּאָה דָּא, אִיהוּ דְקַיְימָא עַל דָּבָר, בְּגִין דְּהַהוּא דָּבָר לָא קַיְימָא, אֶלָּא בִימִינָא. וְהַהוּא דָּבָר מָאן אִיהוּ. מַלְכִּי צֶדֶק, כַּדְּ שְׁמֵיהּ. וּמַאי דְאָמַר דִּבְרָתִי, בְּגִין דְּאִתְקְשַׁר בֵּיהּ בְּדָוִד. וְכָל מִלֵּי שְׁבָחָא דִילֵיהּ, בְּהַהוּא דָּבָר אַתְיָין. וְעַל דָּא דִבְרָתִי. וּבְגִין כָּדְּ, אַתָּה דָּא כֹּהֵן. וְהָא אוֹקִימְנָא, דִּתְלַת דּוּכְתֵּי אִינּוּן, דְּאִקְרֵי כָּל חַד אַתָּה.**

אֲרוֹמְמְךָ כֻּלָּא כַּחֲדָא. אוֹדֶה שִׁמְךָ כְּדְקָא יָאוּת, וְהַאי שֵׁם יְדִיעַ. כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא, כִּסּוּיָא וּלְבוּשָׁא, לְאִתְלַבְּשָׁא נְהוֹרָא סְתִימָא עַתִּיקָא, רֵאשִׁיתָא דַרְגָּא עִלָּאָה, אָדָם קַדְמָאָה, טְמִירָא בְּכִסּוּיָא דִנְהוֹרָא אַחֲרָא.

לשון הקודש

אַתָּה – זוֹ הַיָּמִין, רֵאשִׁית שֶׁעוֹמֶדֶת לִשְׁאֵלָה וּלְהָשִׁיב בָּהּ, וְהוּא כֹּהֵן עֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קי) אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם עַל דִּבְרָתִי מַלְכִּי צֶדֶק. מַה זֶּה עַל דִּבְרָתִי מַלְכִּי צֶדֶק? אֶלָּא כֹּהֵן עֶלְיוֹן זֶה, שֶׁהוּא עוֹמֵד עַל דָּבָר, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ דָּבָר לֹא עוֹמֵד אֶלָּא בְּיָמִין. וְאוֹתוֹ דָּבָר מַהוּ? מַלְכִּי צֶדֶק, כָּדְּ שְׁמוֹ. וּמַה שֶּׁאָמַר דִּבְרָתִי, מִשּׁוּם שֶׁנִּקְשַׁר בְּדָוִד. וְכָל דִּבְרֵי הַשֶּׁבַח שֶׁלּוֹ בָּאוּ בְּאוֹתוֹ דָּבָר. וְעַל זֶה דִּבְרָתִי. וּמִשּׁוּם זֶה, אַתָּה – זֶה כֹּהֵן. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁשְּׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת הֵם שֶׁכָּל אֶחָד נִקְרָא אַתָּה.

אֲרוֹמְמְךָ, הַכֹּל בְּאֶחָד. אוֹדֶה שִׁמְךָ כָּרָאוּי, וְשֵׁם זֶה יָדוּעַ. כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא, כִּסּוּי וּלְבוּשׁ לְהִתְלַבֵּשׁ אוֹר נִסְתָּר עַתִּיק, רֵאשִׁית הַדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה, אָדָם הָרִאשׁוֹן, טָמִיר בְּכִסּוּי שֶׁל אוֹר אַחֵר.

דָּבָר אַחֵר כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא, כִּי עָשִׂיתָ אָלֶ"ף. וּמַהוּ אָלֶף. הָא תָּנֵינָן, אָלֶ"ף בֵּי"ת, אָלֶף בִּינָה. אֲבָל דִּיוּקְנָא דְּא', אִיהוּ תְּלַת סִטְרִין. רֵאשִׁית דְּרָזָא עִלָּאָה דְּאָדָם קַדְמָאָה. בְּגִין, דִּבְדִיוּקְנָא דְּא', אִית תְּרֵין דְּרוֹעִין, חַד מִכָּאן, וְחַד מִכָּאן, וְגוּפָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְכֹלָּא רָזָא חָדָא. וְאִיהוּ רָזָא דְּיִחוּדָא, א'. וּבְגִין כָּךְ אָלֶף לְחוּשְׁבְּנָא אֶחָד, וְהַיְינוּ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא. וְרַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר הָכִי, כִּי עַשִׂיתָ פֶּלֶא, פֶּלֶא דָּא הוּא חַד דַּרְגָּא מֵאִינּוּן פְּלָאוֹת חָכְמָה. וּמַאן אִיהוּ. דָּא (איוב כח) נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עָיִט. וְאִיהוּ פֶּלֶא.

עֵצוֹת מֵרָחוֹק קָרָא לְהַאי בְּקַדְמִיתָא פֶּלֶא, וְהָכָא אָמַר פֶּלֶא עֵצוֹת מֵרָחוֹק. אֶלָּא הָתָם אִצְטְרִיךְ לְמִמְנֵי שִׁית סִטְרִין לְדַרְגִּין עִלָּאִין, (ישעיה ו) פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי עַד שַׂר שָׁלוֹם. וְהָכָא, לָא אָתָא לְמִמְנֵי חֶשְׁבְּנָא. אֲבָל עֵצוֹת מֵרָחוֹק מָאי נִינְהוּ.

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא – כִּי עָשִׂיתָ אָלֶ"ף. וּמַהוּ אָלֶ"ף? הֲרֵי שָׁנִינוּ, אָלֶ"ף בֵּי"ת, אַלֵּף בִּינָה. אֲבָל דְּמוּת שֶׁל א' הִיא שְׁלֹשָׁה צְדָדִים, רֵאשִׁית הַסּוֹד הָעֶלְיוֹן שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, מִשּׁוּם שֶׁבִּדְמוּת א' יֵשׁ שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, אַחַת מִכָּאן וְאַחַת מִכָּאן, וְהַגּוּף בָּאֶמְצַע, וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד, וְהוּא סוֹד הַיִּחוּד – א'. וּמִשּׁוּם כָּךְ אָלֶף לְחֶשְׁבּוֹן אֶחָד, וְהַיְנוּ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא. וְרַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר כָּךְ, כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא, פֶּלֶא זוֹהִי דַּרְגָּה אַחַת מֵאוֹתָם פְּלָאוֹת חָכְמָה, וּמִי הוּא? זֶה (איוב כח) נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עָיִט. וְהוּא פֶּלֶא.

עֵצוֹת מֵרָחוֹק. קָרָא לָזֶה בַּתְּחִלָּה פֶּלֶא, וְכָאן אָמַר פֶּלֶא עֵצוֹת מֵרָחוֹק. אֶלָּא שָׁם צָרִיךְ לִמְנוֹת שִׁשָּׁה צְדָדִים לְדַרְגּוֹת עֶלְיוֹנוֹת, (ישעיה ט) פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי עַד שַׂר שָׁלוֹם. וְכָאן

תְּרֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת. דְּכָל עֵיטָא דְנִבְיֵאי מִתַּמָּן אַתְיָא. אִינּוּן אִקְרוּן עֵצוֹת מֵרָחוֹק. אֶמּוּנָה אוֹמֶן, תְּרֵין דְּאִינּוּן חַד, נָהָר וְגַן. דָּא נָפִיק מֵעֵדֶן, וְדָא אִשְׁתְּקֵי מִינֵּיהּ. הָא הָכָא, כָּל רָזָא סְתִימָא דִּמְהֵימְנוּתָא.

השלמה מהחשמטות (סימן י)

דְּאִינּוּן חַד נָהָר וְגַן. נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן וְגַן דְּאִשְׁתַּקֵּי מִנֵּיהּ. הָכָא כָּל רָזָא סְתִימָא דִּמְהֵימְנוּתָא. וְאוֹלִיפְּנָא, הַאי מָאן דְּאִתְעָר בְּלֵילְיָא, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּעָאל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּהֲדֵי צַדִּיקַיָּיא בְּגִנְתָּא. אִיצְטְרִיךְ לוֹמַר קְרָא דָא, בִּרְעוּתָא דְלִבָּא. וּלְכַוְּונָא דַּעְתֵּיהּ בֵּיהּ. וּבָתַר (תהלים קל"ט) **אוֹדְךָ** עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵאתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ וְנַפְשִׁי יוֹדַעַת מְאֹד. (וּלְבָתַר וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן וְגוֹ') וְהַיְינוּ שְׁבָחָא דְחַסִידֵי קַדְמָאֵי כַּד מִתְעָרֵי בְּפַלְגוּת לֵילְיָא. וּבָתַר מֵסָדְרֵי שִׁבְחַיְיהוּ וְלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

לֹא בָא לִמְנוֹת חֶשְׁבּוֹן. אֲבָל עֵצוֹת מֵרָחֹק מִי הֵם? שְׁנֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת, שֶׁכָּל עֵצָה שֶׁל הַנְּבִיאִים בָּא מִשָּׁם. הֵם נִקְרָאִים עֵצוֹת מֵרָחֹק. אֶמּוּנָה אֹמֶן, שְׁנַיִם שֶׁהֵם אֶחָד, נָהָר וְגַן. זֶה יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְזֶה מֻשְׁקֶה מִמֶּנּוּ. הֲרֵי כָּאן כָּל הַסּוֹד הַנִּסְתָּר שֶׁל הָאֱמוּנָה.

השלמה מהחשמטות סימן י

שֶׁהֵם אֶחָד, נָהָר וְגַן. נָהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וְגַן שֶׁהֻשְׁקָה מִמֶּנּוּ. כָּאן כָּל הַסּוֹד הַסָּתוּם שֶׁל הָאֱמוּנָה. וְלָמַדְנוּ שֶׁמִּי שֶׁמִּתְעוֹרֵר בַּלַּיְלָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁנִּכְנָס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַחַד עִם הַצַּדִּיקִים בַּגָּן, צָרִיךְ לוֹמַר פָּסוּק זֶה בִּרְצוֹן הַלֵּב וּלְכַוֵּן דַּעְתּוֹ בּוֹ, וְאַחַר כָּךְ אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵאתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ וְנַפְשִׁי יֹדַעַת מְאֹד. (וְאַחַר כָּךְ וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן וְגוֹ'). וְזֶהוּ שֶׁבַח הַחֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים כְּשֶׁהִתְעוֹרְרוּ בַּחֲצוֹת

שֶׁעֲשׂוּעָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָאי הוּא. אֶלָּא, כָּל צַדִּיקַיָּא דְקַיְמִין בְּדִיוּקְנָיְיהוּ מִתְלַבְּשָׁן בְּגִנְתָּא בְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא. כֵּיוָן דְּאִתְסָחַאן בְּטַלָּא דְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחָיָיא בֵּיהּ מֵתַיָּיא, עָאלִין כּוּלְהוֹן לְגַבֵּי מָשִׁיחַ וְשַׁאֲלִין מָה דְשָׁאֲלִין, וְהָא אִתְעָרוּ חַבְרַיָּיא.

לְבָתָר מִתְכַּנְּשִׁין וּמִשְׁתַּדְּלִין כּוּלְהוּ בְּדַעְתָּא עִלָּאָה דְכוּלְהוּ מְתִיבְתֵּי דְתַמָּן וְעָלַיְיהוּ כַּמָּה מְמָנָן. וּמִתְחַדְּשֵׁי תַּמָּן כַּמָּה חִדּוּשִׁין בְּאוֹרַיְיתָא. לְבָתָר נָפְקֵי כּוּלְהוּ וְהָמָאן כַּד אָתֵי אֵלִיָּהוּ לְגַבֵּי אֲבָהָן. אִיהוּ נָפִיק וְאִינְהוּ עָאלִין וְקַיְמָן קַמֵּי אֲבָהָן וְחַדּוּ בְהוּ בְּכַמָּה בְנִין קַדִּישִׁין דְּבְסָחֲרָנָיְיהוּ וְחַדָּאן כּוּלְהוּ.

כַּד עַיִיל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּפַלְגוּת לֵילְיָא כּוּלְהוּ קַיְמֵי מִתְקְנָן כְּדְקָא יֵאוֹת. וְכָל אִשְׁתַּדְּלוּתָא

לשון הקודש

הַלַּיְלָה, וְאַחַר כָּךְ מְסַדְּרִים הַשֻּׁבָּח שֶׁלָּהֶם וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה.

מַהוּ שַׁעֲשׁוּעוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? אֶלָּא כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹמְדִים בִּדְמְיוֹתֵיהֶם וּמִתְלַבְּשִׁים בַּגָּן בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כֵּיוָן שֶׁרוֹחֲצִים בַּטַּל שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת בּוֹ מֵתִים, נִכְנָסִים כֻּלָּם לַמָּשִׁיחַ וְשׁוֹאֲלִים מַה שֶׁשּׁוֹאֲלִים, וַהֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים.

אַחַר כָּךְ מִתְכַּנְּסִים וּמִשְׁתַּדְּלִים כֻּלָּם בְּדַעַת עֶלְיוֹנָה בְּכָל הַיְשִׁיבוֹת שֶׁשָּׁם, וַעֲלֵיהֶם כַּמָּה מְמֻנִּים, וּמִתְחַדְּשִׁים שָׁם כַּמָּה חִדּוּשִׁים בַּתּוֹרָה. אַחַר כָּךְ יוֹצְאִים כֻּלָּם וְרוֹאִים כְּשֶׁבָּא אֵלִיָּהוּ לָאָבוֹת, הוּא יוֹצֵא וְהֵם נִכְנָסִים, וְעוֹמְדִים לִפְנֵי הָאָבוֹת, וּשְׂמֵחִים בָּהֶם וּבְכַמָּה בָנִים קְדוֹשִׁים שֶׁסְּבִיבָם וּשְׂמֵחִים כֻּלָּם.

כְּשֶׁנִּכְנָס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, כֻּלָּם עוֹמְדִים מְתֻקָּנִים כָּרָאוּי, וְכָל הַהִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּ כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם

דְּאִשְׁתַּדְּלֵי כָּל הַהוּא יוֹמָא בְּחִדּוּשֵׁי דְאוֹרַיְיתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, תִּיאוּבְתֵּיהּ בְּאִינּוּן צַדִּיקַיָּיא דְּחַדִּישׁוּ בָּהּ מִילִין וְאִשְׁתַּעֲשַׁע בְּהוּ וּבְאִינּוּן מִילִין.

לְבָתָר כּוּלְּהוּ מִתְתַּקְּנָן דְּכָר וְנוּקְבָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּתַר דְּאָרַח וְאִשְׁתַּעֲשַׁע בְּהוּ בְּכָל אִינּוּן מִילִין רָזִין דְּחָכְמְתָא דִילְהוֹן, אִתְגְּלֵי עֲלַיְיהוּ וְאִינּוּן חֲמָאן בְּהַהוּא נוֹעַם יְיָ. כְּדֵין כֻּלְּהוּ חַדָּאן בְּחֶדְוָה סַגִּי, עַד דְּמִתְפַּשְׁטֵי זִיוָא וּנְהוֹרָא דִילְהוֹן. וּמֵהַהוּא מְשִׁיכוּ זִיוָא וּנְהוֹרָא דְּחֶדְוָה דִילְהוֹן, עַבְדִין פֵּירִין וְאִיבִּין לְעַלְמָא דָא. וְהַהוּא פֶּרִי וְאִיבָּא עָאל תֵּחוֹת גַּדְפּוֹי דִּשְׁכִינְתָּא, עַד זְמָנָא דְּאִיצְטְרִיךְ.

וְכֵן מִשְׁתַּעֲשָׁעַ בְּכָל צַדִּיק וְצַדִּיק (וְאָמַר) וְאַמְרִין, זַכָּאָה אִיהוּ מַלְכָּא דְּבְנִין אִלֵּין אִתְבְּרִירוּ לְחוּלָקֵיהּ וְעַדְבֵיהּ.

לשון הקודש

בְּחִדּוּשֵׁי תוֹרָה, תַּאֲוַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָם צַדִּיקִים שֶׁחִדְּשׁוּ בָהּ דְּבָרִים, וּמִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהֶם וּבְאוֹתָם הַדְּבָרִים.

אַחַר כָּךְ כֻּלָּם מִתְקָנִים זָכָר וּנְקֵבָה, וְאַחַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵרִיחַ וְהִשְׁתַּעֲשַׁע בָּהֶם בְּכָל אוֹתָם דְּבָרִים סוֹדוֹת חָכְמָתָם, מִתְגַּלֶּה עֲלֵיהֶם, וְהֵם רוֹאִים בְּאוֹתוֹ נֹעַם ה׳, אָז כֻּלָּם שְׂמֵחִים בְּחֶדְוָה רַבָּה עַד שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט זִיוָם וְאוֹרָם, וּמֵאוֹתוֹ הֶמְשֵׁךְ זִיו וְאוֹר שֶׁל חֶדְוָה שֶׁלָּהֶם עוֹשִׂים פֵּרוֹת וְתוֹלָדוֹת לָעוֹלָם הַזֶּה, וְאוֹתוֹ פְּרִי וְתוֹלָדָה נִכְנָס תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה עַד זְמַן שֶׁצָּרִיךְ.

וְכָךְ מִשְׁתַּעֲשַׁע בְּכָל צַדִּיק וְצַדִּיק, (וְאָמַר) וְאוֹמְרִים: אַשְׁרֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁבָּנִים הַלָּלוּ נִבְרְרוּ לְחֶלְקוֹ וְגוֹרָלוֹ!

קָלָא אִתְעָר מֵאֶמְצָעִיתָא דִּרְקִיעָא וְקָרָא בְּקַל תַּקִּיף וְאָמַר, (תהלים קל"ז) זְכוֹר יְיָ לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלַיִם הָאוֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ. כְּדֵין עָרְטִירוּ דִּילֵיהּ וְקִרְקוֹרָא דִּילֵיהּ וּמִכָּל צַדִּיקַיָּא דְּתַמָּן אִשְׁתְּמַע בִּתְלָת מֵאָה וְתִשְׁעִין רְקִיעִין. בְּגִין דְּלָא אִית חֶדְוָה וְשָׁעֲשׁוּעָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּקַיְימֵי בְּהוּ (דְּקָאִים בַּהֲדֵי) צַדִּיקַיָּא דְּתַמָּן. וּבְגִין דָּא אוֹמֵי וְאָמַר, (תהלים קל"ז) אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלַיִם תִּשְׁכַּח יְמִינִי תִּדְבָּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם לֹא אַעֲלֶה אֵת יְרוּשָׁלַיִם עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי. בְּכָל אֲתָר דְּאִית חֶדְוָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קָלָא דָא נָפִיק וְקָאֵרֵי.

כְּדֵין נָפִיק מִתַּמָּן וְסָלִיק וּבָטֵשׁ רְקִיעִין וְשָׁאִיג שְׁאִיגִין, עַד דְּכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא כּוּלְּהוּ בְּעִרְטוּרָא. כְּדֵין נָשְׁבָא רוּחָא וּבָטֵשׁ בְּטַרְפִּין דְּהַהוּא אִילָנָא רַבְּרְבָא וְכָל עַנְפִּין דִּילֵיהּ בַּטְשִׁין דָּא בְּדָא.

לשון הקודש

קוֹל מִתְעוֹרֵר מֵאֶמְצַע הָרָקִיעַ וְקוֹרֵא בְּקוֹל חָזָק וְאוֹמֵר: זְכֹר ה' לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָם הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ. וְאָז רַעַשׁ הַשִּׂמְחָה שֶׁלּוֹ וְהַקִּרְקוּר שֶׁלּוֹ וּמִכָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁשָּׁם נִשְׁמָעִים בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים רְקִיעִים, מִשּׁוּם שֶׁאֵין חֶדְוָה וְשַׁעֲשׁוּעַ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמְדִים בָּהֶם (שֶׁעוֹמֵד יַחַד עִם) הַצַּדִּיקִים שֶׁשָּׁם, וּמִשּׁוּם זֶה נִשְׁבַּע וְאָמַר: אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָם תִּשְׁכַּח יְמִינִי תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם לֹא אַעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי. בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חֶדְוָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, קוֹל זֶה יוֹצֵא וְקוֹרֵא.

אָז יוֹצֵא מִשָּׁם וְעוֹלֶה וּמַכֶּה רְקִיעִים וְשׁוֹאֵג שְׁאָגוֹת, עַד שֶׁכָּל חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם כֻּלָּם בְּרַעַשׁ הַשִּׂמְחָה, וְאָז נוֹשֶׁבֶת רוּחַ וּמַכָּה בֶּעָלִים שֶׁל

וְקָלָא אִתְעָר מִגּוֹ נוּפָא דְּאִילָנָא וְקָרֵי וְאָמַר. (תהלים ק"ה) זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר (דברי הימים א ט"ז) אֲשֶׁר כָּרַת אֵת אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק. כֵּיוָן דְּקָלָא דָא אִתְעָר שָׁמַע אַבְרָהָם סָבָא וְאִתְעַר (כְּדֵין) כַּד אִיהוּ רַעֲוָא לְמַלְכָּא וְאִתְנַחֵם בַּהֲדֵיהּ.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְעֲרַת רוּחָא חָדָא מִסִּטְרָא דְּדָרוֹם וְכָל רְעוּ וְחֶדְוָה וְאַסְוָתָא אִתְעָר עַל עַלְמָא. וּכְדֵין סָלִיק צִפְּרָא וְרַעֲוָא אִשְׁתְּכַּח וְנַיְיחָא לְכָל אֲסִירֵי מַלְכָּא דְּאִינּוּן בְּבֵי מָרְעֲיֵיהוּ. זַכָּאָה עַמָּא דְּיָכְלִין לְמִנְדַּע מֵרָזִין טְמִירִין סְתִימִין דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא.

אָמַר רִבִּי אַבָּא יוֹמָא חַד הֲוֵינָא אֲנָא וְרַבִּי יְהוּדָה דְּמִן עַכּוֹ (אֲזֵלִי) בְּמַדְבְּרָא וְעָאלְנָא בִּמְעַרְתָּא חָדָא וְאַשְׁכַּחְנָא תַּמָּן סִפְרָא חָדָא עַתִּיקָא דְּמִן יוֹמִין קַדְמָאִין. פַּתַחְנָא לֵיהּ וְאַשְׁכַּחְנָא דְּהַוָה כְּתִיב בֵּיהּ

לשון הקודש

אותו אילן גָּדוֹל, וְכָל הָעֲנָפִים שֶׁלּוֹ מַכִּים זֶה בָּזֶה, וְקוֹל מִתְעוֹרֵר מִתּוֹךְ נוֹף הָאִילָן, וְקוֹרֵא וְאוֹמֵר: זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק. כֵּיוָן שֶׁקּוֹל זֶה מִתְעוֹרֵר, שׁוֹמֵעַ אַבְרָהָם סָבָא וּמִתְעוֹרֵר, (אָז) כַּאֲשֶׁר הוּא רָצוֹן לַמֶּלֶךְ, וּמִתְנַחֵם אִתּוֹ.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ אַחַת מִצַּד דָּרוֹם, וְכָל רָצוֹן וְחֶדְוָה וּרְפוּאָה מִתְעוֹרְרִים עַל הָעוֹלָם. וְאָז עוֹלֶה הַבֹּקֶר, וְנִמְצָא רָצוֹן וּמְנוּחָה לְכָל אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁהֵם בְּבֵית חוֹלִים. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְּכוֹלִים לָדַעַת מֵהַסּוֹדוֹת הַטְּמִירִים וְהַנִּסְתָּרִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי אֲנִי וְרַבִּי יְהוּדָה שֶׁמִּן עַכּוֹ (הוֹלְכִים) בַּמִּדְבָּר, וְנִכְנַסְנוּ בִּמְעָרָה אַחַת, וּמָצָאנוּ שָׁם סֵפֶר עַתִּיק אֶחָד

בְּרֵישׁ מִלּוֹי (ישעיה מ"ב) הָרִאשׁוֹנוֹת הִנֵּה בָּאוּ וְחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד. וְאוֹקִים קְרָא בְּנִשְׁמָתֵהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא. מִן יוֹמָא דְּסָלִיק בְּמַחֲשָׁבָה לְמִבְרֵי עַלְמָא.

וְעַד לָא אִתְבְּרֵי עַלְמָא כָּל רוּחִין דְּצַדִּיקַיָּיא הֲווֹ גְּנִיזִין בְּמַחֲשָׁבָה קָמֵיהּ כָּל חַד וְחַד בְּדִיוּקְנֵיהּ. כֵּיוָן דְּצִיֵּיר עַלְמָא אִתְגַּלְיָין כֻּלְּהוּ וְקַיְּימוּ בְּדִיוּקְנָיְיהוּ קָמֵיהּ בְּרוּמֵי מְרוֹמִים. לְבָתָר יָהַב לוֹן בְּאוֹצָר חַד בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן לְעֵילָא. וְהַהוּא אוֹצָר לָא מַלְיָא לְעָלְמִין, וְתָדִיר קָרֵי הָרִאשׁוֹנוֹת הִנֵּה בָּאוּ וְחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד. מָאן אִינּוּן אֲנִי מַגִּיד כּוּלְּהוּ בִּשְׁמָהָן וְלֵית תִּיאוּבְתָּא וְכִיסוּפָא לְהַאי אוֹצָר אֶלָּא לְאַרְקָא בֵּיהּ נִשְׁמָתִין תָּדִיר.

כְּמָה דְּגֵיהִנָּם לֵית תִּיאוּבְתָּא וְכִיסוּפָא אֶלָּא לְקַבְּלָא נִשְׁמָתִין לְאִתְדַּכָּאָה תַּמָּן וְכָל יוֹמָא קָאֵרֵי הַב

לשון הקודש

מִימִים רִאשׁוֹנִים. פָּתַחְנוּ אוֹתוֹ, וּמְצָאנוּ שֶׁהָיָה כָּתוּב בּוֹ בְּרֹאשׁ דִּבָּרָיו: (ישעיה מב) הָרִאשׁוֹנוֹת הִנֵּה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד, וּבֵאֵר הַפָּסוּק בְּנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים. מִיּוֹם שֶׁעָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִבְרֹא עוֹלָם.

וְעַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, כָּל רוּחוֹת הַצַּדִּיקִים הָיוּ גְּנוּזוֹת בְּמַחֲשָׁבָה לְפָנָיו, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד בִּדְמוּתוֹ. כֵּיוָן שֶׁצִּיֵּר אֶת הָעוֹלָם, הִתְגַּלּוּ כֻּלָּם וְעָמְדוּ בִּדְמוּתָם לְפָנָיו בְּרוּמֵי מְרוֹמִים, אַחַר כָּךְ נָתַן אוֹתָם בְּאוֹצָר אֶחָד בְּגַן עֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה, וְאוֹתוֹ אוֹצָר לֹא מָלֵא לְעוֹלָמִים, וְתָמִיד קוֹרֵא: הָרִאשׁוֹנוֹת הִנֵּה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד. מַה הֵם אֲנִי מַגִּיד כֻּלָּם בְּשֵׁמוֹת. וְאֵין תַּאֲוָה וְכִסּוּף לָאוֹצָר הַזֶּה, אֶלָּא רַק לְהוֹרִיק בּוֹ נְשָׁמוֹת תָּמִיד.

כְּמוֹ שֶׁלְּגֵיהִנָּם אֵין תַּאֲוָה וְכִסּוּף אֶלָּא רַק

הַב. מָאי הַב הַב (אֶלָּא) אוֹקִיד אוֹקִיד. וְהַהוּא אוֹצָר נָטִיל כָּל (אִינּוּן) נִשְׁמָתִין אִינּוּן עַד זִמְנָא דְאַלְבִּישׁ לוֹן וְנָחֵתֵי לְהַאי עַלְמָא. וּמִגּוֹ חוֹבָה דְאָדָם קַדְמָאָה דְאַמְשִׁיךְ סִטְרָא בִּישָׁא לְעַלְמָא אִצְטְרִיכוּ לְאַלְבְּשָׁא אִינּוּן נִשְׁמָתִין בִּלְבוּשָׁא דָא. דְּהָא לְבוּשָׁא אַחֲרָא בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַלְבְּשָׁא לְאִינּוּן נִשְׁמָתִין. (ס"א וְאָמַר בְּהַהוּא סִפְרָא) וְהַהוּא (וְהַוָּה) אָמַר הַהוּא סִפְרָא עַד הָכָא שְׁתִיקוּ (שְׁתוּקוּ). וְעוֹד חֲמֵינָא מִכָּאן וּלְהָלְאָה אַתְוָון מֵחִיקַן דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדְעָן.

וּבָתַר חֲמֵינָא לוֹן בְּחֶלְמָא וְאָמְרוּ לִי שְׁתוֹק וְלָא תְגַלֵּי אֶלָּא לְטִינָרָא תַקִּיפָא, וְכָךְ עֲבִידְנָא. וְאַשְׁכַּחְנָא בֵּיהּ מָאנִין דִּלְבוּשָׁא אַחֲרָא זָמִין (דְּזָמִין) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַלְבְּשָׁא לְאִינּוּן נִשְׁמָתִין לְזִימְנִין (לְזִמְנָא) דְּאָתֵי. (אִם כֵּן) מֵתִים דְּחַיּוּ עַל יְדָא דִיחֶזְקֵאל, מָאי טַעְמָא לָא עָבַד לוֹן הַהוּא לְבוּשָׁא.

לשון הקודש

לְקַבֵּל נִשְׁמוֹת לְטַהֵר שָׁם. וְכָל יוֹם קוֹרֵא: הַב הַב. מַה זֶּה הַב הַב? (אֶלָּא) שְׂרֹף שְׂרֹף. וְאוֹתוֹ אוֹצָר לוֹקֵחַ כָּל (אוֹתָן) הַנִּשְׁמוֹת הַלָּלוּ, עַד זְמַן שֶׁמַּלְבִּישָׁם וּמוֹרִידָם לָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִתּוֹךְ חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהִמְשִׁיךְ צַד הָרָע לָעוֹלָם, הִצְטָרְכוּ לְהַלְבִּישׁ אוֹתָן נְשָׁמוֹת בִּלְבוּשׁ זֶה, שֶׁהֲרֵי לְבוּשׁ אַחֵר רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַלְבִּישׁ לְאוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת. (וְאָמַר בְּאוֹתוֹ סֵפֶר) וְהַהוּא (וְהָיָה) אָמַר אוֹתוֹ סוֹפֵר: עַד כָּאן שֶׁתְּקוּ (שְׁתְקוּ). וְעוֹד רָאִיתִי מִכָּאן וָהָלְאָה אוֹתִיּוֹת מְחוּקוֹת שֶׁלֹּא יְדוּעוֹת.

וְאַחַר כָּךְ רָאִיתִי אוֹתָן בַּחֲלוֹם, וְאָמְרוּ לִי: שְׁתֹק וְאַל תְּגַלֶּה, אֶלָּא לַסֶּלַע הַתַּקִּיף. וְכָךְ עָשִׂיתִי. וּמָצָאתִי בוֹ שֶׁכֵּלִים שֶׁל לְבוּשׁ אַחֵר עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַלְבִּישׁ אֶת אוֹתָן נְשָׁמוֹת לַעֲתִידִים (לֶעָתִיד) לָבֹא. (אִם כֵּן) מֵתִים

אֶלָּא בְּגִין דְּלָא מָטָא זִמְנָא לְאַעֲבָרָא בְּעָלְמָא הַהוּא אֲוִירָא דַּכְיָא דְּעָבִיד לְבוּשִׁין. וּבְגִין כָּךְ אַלְבִּישׁ לוֹן אֶלָּא כְּמָה דַּהֲווּ, וְכָךְ יְהֵא לִתְחַיַּית הַמֵּתִים, כָּר דְּהַהוּא זוֹהֲמָא דְקַדְמִיתָא לָא אִשְׁתְּכַח תַּמָּן.

כַּד נָפַק בַּר נָשׁ מֵהַאי עָלְמָא, כֻּלְּהוּ בֵּין צַדִּיקֵי בֵּין חֲסִידֵי וּתְמִימֵי וְחַיָּיבֵי וְרָשִׁיעֵי. כֻּלְּהוּ עַבְרֵי בַּאֲוִירָא, לְמֶחֱמֵי אָדָם קַדְמָאָה לִבְנֵי עָלְמָא. וּמִתַּמָּן נָטִיל אוֹרְחָא הֵן לְגִנְתָּא דְעֵדֶן הֵן לְגֵיהִנָּם.

כָּל אִינּוּן דְּאוֹרְחַיְיהוּ לְגִנְתָּא דְעֵדֶן, מִתְקָרְבִין לְגַבֵּי חוֹמָה דִלְבָר מֵאִינּוּן תְּלַת חוֹמוֹת דְּתַמָּן. וּכְדֵין נָפִיק חַד מְמַנָּא וְאִתְעַר קַמַּיְיהוּ וְקָאמֵי וְאָמַר, זַכָּאִין אַתּוּן צַדִּיקַיָּיא (בְּעָלְמִין כּוּלְּהוּ) בְּעָלְמָא. וְהַהוּא מְמַנָּא יעזרי"אל שְׁמֵיהּ, אוֹלִיף לוֹן אוֹרְחָא וְאַזְלִין קָמֵיהּ עַד תַּרְעָא חָדָא דְגֵיהִנָּם. הַהוּא מְמוּנֶה קָאמֵי בְּחֵילֵיהּ

לשון הקודש

שֶׁחָיוּ עַל יְדֵי יְחֶזְקֵאל, מָה הַטַּעַם לֹא עָשָׂה לָהֶם אֶת אוֹתוֹ הַלְּבוּשׁ?

אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַן לְהַעֲבִיר בָּעוֹלָם אוֹתוֹ אֲוִיר טָהוֹר שֶׁעוֹשֶׂה לְבוּשִׁים, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא הִלְבִּישָׁם אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁהֵם הָיוּ, וְכָךְ יִהְיֶה לִתְחִיַּת הַמֵּתִים, פְּרָט שֶׁאוֹתָהּ זֻהֲמָא שֶׁל הַהַתְחָלָה לֹא נִמְצֵאת שָׁם.

כְּשֶׁיּוֹצֵא אָדָם מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, כֻּלָּם, בֵּין צַדִּיקִים בֵּין חֲסִידִים וּתְמִימִים וּרְשָׁעִים וְחַיָּבִים, כֻּלָּם עוֹבְרִים בְּדֶרֶךְ זוֹ לִרְאוֹת אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן לִבְנֵי הָעוֹלָם, וּמִשָּׁם לוֹקְחִים דֶּרֶךְ, הֵן לְגַן עֵדֶן הֵן לְגֵיהִנָּם.

כָּל אוֹתָם שֶׁדַּרְכָּם לְגַן עֵדֶן, מִתְקָרְבִים לַחוֹמָה הַחִיצוֹנִית מֵאוֹתָן שָׁלֹשׁ חוֹמוֹת שֶׁשָּׁם, וְאָז יוֹצֵא מְמֻנֶּה אֶחָד, וּמִתְעוֹרֵר לִפְנֵיהֶם וְקוֹרֵא וְאוֹמֵר: אַשְׁרֵיכֶם הַצַּדִּיקִים (בְּכָל הָעוֹלָמוֹת) בָּעוֹלָם! וְאוֹתוֹ מְמֻנֶּה, שְׁמוֹ יַעְזְרֵא"ל, מְלַמֵּד אוֹתָם אֶת הַדֶּרֶךְ, וְהוֹלְכִים לְפָנָיו עַד שַׁעַר

וְאָמַר, צָנוּן תְּנַנָּא צָנוּן יָקִידְתָּא. בְּהַהִיא שַׁעְתָּא, בִּבְהִילוּ מֵצָנְנִין לָהּ וְעָאלִין כּוּלְּהוּ וְטַבְלִין וְעַבְרִין. וְכָל אִינּוּן חַיָּיבִין אִתְמָסְרָן בִּידָא דְּדוּמ"ה וְעָאלִין בְּגֵיהִנָּם. וְכָל אִינּוּן זַכָּאִין, לָא אִתְמָסְרָן בִּידוֹי. אֶלָּא (בִּידָא) דְּהָא מְמוּנָה.

וּבָתַר דְּטַבְלִין וְעַבְרִין, הַהוּא מְמוּנָה אָזִיל קַמַּיְיהוּ עַד דְּמָטָאן לְשׁוּר דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן וְהַהוּא מְמוּנָה קָאֲרֵי לְפִתְחָא וְאוֹמֵר, (ישעיה כ"ו) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי צַדִּיק שׁוֹמֵר אֱמוּנִים. כְּדֵין פַּתְחִין פִּתְחָא וְאַעִיל לוֹן, וְכֵן בְּכָל פִּתְחָא וּפִתְחָא.

כֵּיוָן דְּעָאלִין לְגוֹ אֲתָר דְּצַדִּיקַיָּיא, צַדִּיקַיָּיא אוֹחֲרָנִין קַיְימִין וְכַמָּה חֶדְוָה עַל חֶדְוָה עַל צַדִּיקַיָּיא וְכָל בְּנֵי מְתִיבְתָּא חַדָּאן. לְסוֹף תְּלָתָא יוֹמִין דְּאִתְטַמְּרָן בְּהֵיכָלִין יְדִיעָן נַפְקֵי וַאֲוִירָא נָשְׁבֵי וּמִתְצַיְּירָן כּוּלְּהוּ

לשון הקודש

אֶחָד שֶׁל הַגֵּיהִנָּם, וְאוֹתוֹ מְמֻנֶּה קוֹרֵא בְּחַיִל וְאוֹמֵר: צַנְּנוּ הֶעָשָׁן! צַנְּנוּ הַשְּׂרֵפָה! בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מְצַנְּנִים אוֹתָהּ בִּבְהִילוּת, וְנִכְנָסִים כֻּלָּם וְטוֹבְלִים וְעוֹבְרִים, וְכָל אוֹתָם רְשָׁעִים נִמְסָרִים בְּיַד דּוּמ"ה וְנִכְנָסִים בַּגֵּיהִנָּם, וְכָל אוֹתָם צַדִּיקִים לֹא נִמְסָרִים בְּיָדָיו, אֶלָּא (בִּידֵי) הַמְמֻנֶּה הַזֶּה.

וְאַחַר שֶׁטּוֹבְלִים וְעוֹבְרִים, הַמְמֻנֶּה הַזֶּה הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם עַד שֶׁמַּגִּיעִים לְחוֹמַת גַּן עֵדֶן, וְאוֹתוֹ מְמֻנֶּה קוֹרֵא לַפֶּתַח וְאוֹמֵר: פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי צַדִּיק שֹׁמֵר אֱמֻנִים (ישעיה כו). אָז פּוֹתְחִים פֶּתַח וּמַכְנִיסִים אוֹתָם, וְכָךְ בְּכָל פֶּתַח.

כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסוּ לְתוֹךְ מָקוֹם שֶׁצַּדִּיקִים אֲחֵרִים עוֹמְדִים, כַּמָּה חֶדְוָה עַל חֶדְוָה עַל הַצַּדִּיקִים, וְכָל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה שְׂמֵחִים. לְסוֹף שְׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁמִּתְחַבְּאִים בְּהֵיכָלוֹת יְדוּעִים, יוֹצְאִים וַאֲוִירִים נוֹשְׁבִים, וּמִצְטַיְּרִים כֻּלָּם

בְּדִיוּקְנָיְיהוּ. מִכָּאן וּלְהָלְאָה יַרְתִּין אַחְסָנַת יְרוּתָא בְּדִקָּא חָזֵי לְכָל חַד.

חַזּוּתָא דְּאִתְחֲזֵי בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן מֵחֵיזוּ יְקָרָא דִּיוּקְנָא דְּכָל דִּיוּקְנִין וְגוֹוַנִּין דְּכָל גּוֹוָנִין. דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא לֹא אִתְגְּלִי בְּהֵיכָלָא וְלָא בְּאַתָּר חַד. אֶלָּא אִתְפַּתַּח רְקִיעָא מְרַקְּמָא עַל גַּבֵּי גִּנְתָּא לְאַרְבַּע סִטְרִין וְאִתְמָלְיָא מִזִּיוָא יַקִּירָא קַדִּישָׁא וְאִתְחֲזֵי תַּמָּן, וְאִתְהַנָּן כּוּלְּהוּ צַדִּיקַיָּיא. מָאן חָמָא חֶדְוָה וְכִסּוּפָא דְּהַהוּא נוֹעַם יְיָ.

עַד כָּאן הֲוָה לִי רְשׁוּ לְמֶחֱמֵי בְּהַהוּא סִפְרָא.

אַדְמָקִיפְנָא לְמֶחֱמֵי יַתִּיר בֵּיהּ, פָּרַח מִן יָדִי וְלָא חֲמֵינָא לֵיהּ. אִשְׁתָּאַרְנָא עֲצִיב וּבָכֵינָא. דַּמִּיכְנָא תַּמָּן בְּהַהוּא מְעַרְתָּא וְחֲמֵינָא לֵיהּ (לְהַהוּא) דְּהֲוָה לָבִישׁ מָנָא. אָמַר לִי ר' לָמָה לָךְ לְמִבְכֵּי וְלָא תִּתְעַצֵּב (ס"א מִמָּאן) מִמַּה דְּהֲוָה בְּהַהוּא סִפְרָא. פָּרַח לְגַבֵּיהּ וְנָטְלֵיהּ וְעַד

לשון הקודש

בִּדְמְיוֹתֵיהֶם. מִכָּאן וָהָלְאָה יוֹרְשִׁים יֵרֻשָּׁה כָּרָאוּי לְכָל אֶחָד וְאֶחָד.

מַרְאֶה שֶׁנִּרְאֶה בְּגַן עֵדֶן מִמַּרְאֶה נִכְבָּד, דְּמוּת כָּל הַדְּמְיוֹת, וְגָוֵן שֶׁל כָּל הַגְּוָנִים. שֶׁמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ לֹא מִתְגַּלֶּה בַּהֵיכָל וְלֹא בְּמָקוֹם אֶחָד, אֶלָּא נִפְתָּח רָקִיעַ מְרֻקָּם עַל גַּב הַגָּן לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, וּמִתְמַלֵּא מִזִּיו כָּבוֹד הַקָּדוֹשׁ וְנִרְאֶה שָׁם, וְנֶהֱנִים כָּל הַצַּדִּיקִים. מִי רָאָה חֶדְוָה וְכִסּוּף קָדוֹשׁ שֶׁל אוֹתוֹ נֹעַם ה'.

עַד כָּאן הָיָה לִי רְשׁוּת לִרְאוֹת בְּאוֹתוֹ סֵפֶר. כְּשֶׁהִקַּפְנוּ לִרְאוֹת בּוֹ יוֹתֵר, פָּרַח מִיָּדִי וְלֹא רָאִיתִי אוֹתוֹ. נִשְׁאַרְתִּי עָצוּב וּבָכִיתִי, יָשַׁנְתִּי שָׁם בְּאוֹתָהּ מְעָרָה וְרָאִיתִי אוֹתוֹ (אֶת אוֹתוֹ) שֶׁהָיָה לָבוּשׁ מַדִּים. אָמַר לִי, רַבִּי, לָמָּה לְךָ לִבְכּוֹת? וְאַל תִּתְעַצֵּב (מִמִּי) מִמַּה שֶׁהָיָה בְּאוֹתוֹ סֵפֶר. פָּרַח אֵלָיו וּלְקָחוֹ, וְעַד שֶׁלֹּא יָצָא

לָא יִפּוֹק מֵהַאי עַלְמָא גְּנִיז לֵיהּ בְּהַהוּא מְעַרְתָּא דְּמָדְבְּרָא דָא, וְהַשְׁתָּא דְּהָוָה מִתְגְּלֵי לְחַיָּיא הָכָא, פָּרַח בַּאֲוִירָא לְנָטְלֵיהּ.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה זִיל לָךְ לְאוֹרְחָךְ, וּמֵהַהוּא יוֹמָא וְעַד הַשְׁתָּא לָא אִתְגְּלֵי לִי וְלָא זָכִינָא לְמִשְׁמָע מִמָּאן הָוָה. וּבְכָל זִמְנָא דְּאֲנָא דָכִירְנָא, אִשְׁתָּאַרְנָא עָצִיב. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, דִּילְמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי בִּיקָרֵיהּ דְּלָא בָּעֵי דְּיִתְגַּלֵּי בְּעָלְמָא.

עַד דַּהֲווּ יַתְבֵי וְלָעָאן בְּמִלִּין אַחֲרָנִין עִלָּאִין וְיַקִּירִין נָהַר יְמָמָא קָמוּ וְאַזְלוּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר הַשְׁתָּא עִידָן רַעֲוָא מִקָּמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, נִימָא מִילֵּי דְּאוֹרַיְיתָא וְנִתְעַסֵּק בָּהּ וְנִשְׁתַּתֵּף בִּשְׁכִינְתָּא. פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ה) יְהוָ"ה בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בֹּקֶר אֶעְרוֹךְ לְךָ וַאֲצַפֶּה. (ע"כ). אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, בִּלְעָם חַיָּיבָא, מָאן קַטִּיל לֵיהּ, וְהֵיךְ אִקְטִיל. אָמַר רִבִּי יִצְחָק וְכוּ'. (עד כאן מהחשמטות).

לשון הקודש

מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, גָּנַז אוֹתוֹ בְּאוֹתָהּ מְעָרָה שֶׁבַּמִּדְבָּר הַזֶּה, וְכָעֵת שֶׁהָיָה מִתְגַּלֶּה לַחַיִּים כָּאן, פָּרַח בָּאֲוִיר וּלְקָחוֹ.

מִכָּאן וָהָלְאָה לֵךְ לְדַרְכְּךָ. וּמֵאוֹתוֹ יוֹם וְעַד עַכְשָׁו לֹא הִתְגַּלָּה לִי וְלֹא זָכִיתִי לִשְׁמֹעַ מִמִּי הָיָה, וּבְכָל זְמַן שֶׁאֲנִי נִזְכָּר, אֲנִי נִשְׁאָר עָצוּב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אוּלַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בִּכְבוֹדוֹ שֶׁלֹּא רוֹצֶה שֶׁיִּתְגַּלֶּה בָּעוֹלָם.

עַד שֶׁיָּשְׁבוּ וְעָסְקוּ בִּדְבָרִים אֲחֵרִים עֶלְיוֹנִים וְנִכְבָּדִים, הֵאִיר הַיּוֹם. קָמוּ וְהָלְכוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּעֵת עֵת רָצוֹן מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, נֹאמַר דִּבְרֵי תוֹרָה וְנִתְעַסֵּק בָּהּ וְנִשְׁתַּתֵּף בַּשְׁכִינָה. פָּתַח וְאָמַר, ה' בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרָךְ לְךָ וַאֲצַפֶּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,

השלמה מהחשמטות (נ"א סימן י)

לֵאמֹר הִנֵּה עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם. אִי תֵּימָא דְּהָא צָרִיךְ לְנַטְלָא פִּיפּוּסִין וְיוּחַסִין דִּילְהוֹן, לָא אִיצְטְרִיךְ אֶלָּא אוֹרַח כְּלָל דִּכְתִיב הִנֵּה עַם יָצָא. מָאי טַעְמָא, מִשּׁוּם דְּהַכִּי קָרֵי לוֹן פַּטְרוֹנָא דִילְהוֹן כַּמָּה זִמְנִין. וְעַל דָּא לָא תִטְעֵי דִּכְתִיב (שמות ה) שַׁלַּח אֶת עַמִּי בְּכָל זְמָן.

וְעוֹד כַּד נַטְלַת עִיטָא עֲלַיְיהוּ עִם פַּרְעֹה בְּלִישְׁנָא דָא יָכֹלְתָּ לְהוּ. דִּכְתִיב, (שמות א) הִנֵּה עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רָב וְעָצוּם מִמֶּנּוּ. אוֹף הַשְׁתָּא דִּכְתִיב, הִנֵּה עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם וְלָא אַפִּיק לוֹן אַחֲרָא, אֶלָּא אִיהוּ מִגַּרְמֵיהּ נָפַק. וּבְגִין כָּךְ תֵּיכוּל לְאַבְאָשָׁא לוֹן.

הִנֵּה כִּסָּה אֶת עֵין הָאָרֶץ, אִית דְּאַמְרֵי סִיחוֹן וְעוֹג דְּקַטְלֵי (דְּקַטְלוּ) לוֹן יִשְׂרָאֵל, דַּהֲווּ עַיְנָא דְאַרְעָא.

לשון הקודש

בִּלְעָם הָרָשָׁע מִי הָרַג אוֹתוֹ, וְאֵיךְ נֶהֱרַג? אָמַר רַבִּי יִצְחָק וְכֻלֵּי: ע"כ מהחשמטות.

השלמה מהחשמטות נ"א סימן י

לֵאמֹר הִנֵּה עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם. אִם תֹּאמַר שֶׁהֲרֵי צָרִיךְ לָקַחַת שֵׁמוֹת וְיוּחֲסִין שֶׁלָּהֶם – לֹא צָרִיךְ, אֶלָּא דֶּרֶךְ כְּלָל, שֶׁכָּתוּב הִנֵּה עַם יָצָא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּךְ קָרָא לָהֶם הַפַּטְרוֹן שֶׁלָּהֶם כַּמָּה פְּעָמִים. וְעַל זֶה אַל תִּטְעֶה שֶׁכָּתוּב שַׁלַּח אֶת עַמִּי, בְּכָל זְמַן.

וְעוֹד, כְּשֶׁלָּקַחְתָּ עֵצָה עֲלֵיהֶם עִם פַּרְעֹה, בְּלָשׁוֹן זֶה יָכֹלְתָּ לָהֶם, שֶׁכָּתוּב הִנֵּה עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעָצוּם מִמֶּנּוּ. גַּם כָּאן, שֶׁכָּתוּב הִנֵּה עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם. וְלֹא הוֹצִיא אוֹתָם אַחֵר, אֶלָּא הוּא מֵעַצְמוֹ יָצָא, וּמִשּׁוּם כָּךְ תּוּכַל לְהָרַע לָהֶם.

הִנֵּה כִּסָּה אֶת עֵין הָאָרֶץ. יֵשׁ אוֹמְרִים, סִיחוֹן

אֶלָּא כַּד אַיְיתֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַרְבֶּה עַל אַרְעָא דְּמִצְרַיִם. כְּתִיב, (שמות י) וַיְכַס אֵת עֵין כָּל הָאָרֶץ וַתֶּחְשַׁךְ הָאָרֶץ. אֲמַאי, בְּגִין דְּכָל חַרְשִׁין וְקִסְמִין דְּעָלְמָא לָא יַכְלִין לְמֶעְבַּד חַרְשִׁין אֶלָּא מִלָּה חָדָא בְּדַרְגָּא חָדָא, בְּזִמְנָא חָדָא. וְעַמָּא דָא אַיְיתֵי עֲרוֹב מֵבּוּלְבַּל מִכַּמָּה זִינִין מֵבּוּלְבָּלִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, עַד דְּלָא יָכְלוּ כָּל חַרְשִׁין וְקִסְמִין לְמֵיקָם. וְדָא הוּא וַיְכַס אֵת עֵין כָּל הָאָרֶץ. וְהָכָא כְּתִיב, וַיְכַס אֵת עֵין הָאָרֶץ וְהָכִי הוּא וַדַּאי.

אָמַר ר' אַבָּא בָּלָק וּבִלְעָם לָא הָוָה בְּעָלְמָא חַרְשִׁין וְקִסְמִין כְּוָוֹתַיְיהוּ (בִּלְעָם) חֵילֵיהּ וְתוּקְפֵּיהּ הָוָה בְּפוּמֵיהּ וְעֵינֵיהּ. בָּלָק חֵילֵיהּ וְתוּקְפֵּיהּ הָוָה בְּעוֹבָדָא דְּיָדִין. וְדָא אִיצְטְרִיךְ לְדָא, דְּהָא כָּל זִינֵי חַרְשִׁין דְּעָלְמָא בְּפוּמָא וְעוֹבָדָא הוּא, וּבְהוּ תַלְיָין. בִּלְעָם הָוָה לֵיהּ לִישָׁן וְלָא יְדִין, בָּלָק הָוָה לֵיהּ יְדִין וְלָא לִישָׁן.

לשון הקודש

וְעוֹד שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָרְגוּ אוֹתָם, שֶׁהָיוּ עֵין הָאָרֶץ. אֶלָּא כְּשֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַרְבֶּה עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם, כָּתוּב וַיְכַס אֶת עֵין כָּל הָאָרֶץ וַתֶּחְשַׁךְ הָאָרֶץ, לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁכָּל מְכַשְּׁפֵי וְקוֹסְמֵי הָעוֹלָם לֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת כְּשָׁפִים, אֶלָּא רַק דָּבָר אֶחָד בְּדַרְגָּה אַחַת בִּזְמַן אֶחָד, וְעַם זֶה הֵבִיא עֵרֹב מְבֻלְבָּל מִכַּמָּה מִינִים מְבֻלְבָּלִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, עַד שֶׁלֹּא יָכְלוּ כָּל מְכַשְּׁפִים וְקוֹסְמִים לַעֲמֹד, וְזֶהוּ וַיְכַס אֶת עֵין כָּל הָאָרֶץ, וְכָאן כָּתוּב וַיְכַס אֶת עֵין הָאָרֶץ, וְכָךְ הוּא וַדַּאי.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בָּלָק וּבִלְעָם לֹא הָיוּ בָּעוֹלָם מְכַשְּׁפִים וְקוֹסְמִים כְּמוֹתָם. (בִּלְעָם), חֵילוֹ וְכֹחוֹ הָיָה בְּפִיו וְעֵינוֹ. בָּלָק, חֵילוֹ וְכֹחוֹ הָיָה בְּמַעֲשֶׂה יָדַיִם. וְזֶה צָרִיךְ אֶת זֶה, שֶׁהֲרֵי כָּל סוּגֵי הַכְּשָׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם, בַּפֶּה וּבְמַעֲשֶׂה הוּא, וּבָהֶם תְּלוּיִים. לְבִלְעָם הָיָה לָשׁוֹן וְלֹא יָדַיִם, לְבָלָק הָיוּ יָדַיִם וְלֹא לָשׁוֹן.

אַזְלוּ חַבְרַיָּיא עַד דְּמָטוּ חַד בֵּי חֲקַל וְשִׁמְשָׁא הָוָה תַקִּיף לַחֲדָא. חָמוּ הַהוּא בֵּי חֲקַל בְּשַׁפִּירוּ דְּעִשְׂבִּין וּמַיִין נַפְקִין לְכָל סְטָר וְאִילָנֵי חַקְלָא סַגִּיאִין, יָתְבוּ תַמָּן. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כַּמָּה יֵאוֹת אֲתָר דָּא לְנַיְיחָא בֵּיהּ.

אַדְהֲווֹ יַתְבֵי, הַא חִוְיָא רַבְרְבָא אָתָא בְתוּקְפָּא דְשִׁמְשָׁא וְאַעֲבַר קַמַיְיהוּ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, חִוְיָא חִוְיָא, סָטֵי לָךְ מֵאוֹרְחָךְ, דְּהָא תָּב הַהוּא גַּבְרָא וְאִתְנַחֵם עַל מָה דְעָבַד, וְלָא יוֹסִיף לְמֶעְבַּד הַהוּא מִלָּה. תַּוְוּהוּ חַבְרַיָּיא. אָמַר ר' אַבָּא מָאי הוּא. אָמַר לוֹן שְׁתוֹקוּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, חִוְיָא חִוְיָא, לְבָתָר דְּלָחִישׁוּ לָךְ מִן שְׁמַיָּא, אִתְנֵחָם הַהוּא גַּבְרָא וְשַׁוִּי בִּרְעוּתֵיהּ דְּלָא יְתִיב בֵּיהּ לְעָלְמִין סָטֵי לָךְ מֵאוֹרְחָךְ. קָם חִוְיָא בְּקִיוּמֵיהּ וְלָא נָטִיל הָכָא וְהָכָא. תָּב כְּמִלְקַדְמִין. אָמַר

לשון הקודש

הָלְכוּ הַחֲבֵרִים עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְשָׂדֶה אַחַת, וְהַשֶּׁמֶשׁ הָיְתָה חֲזָקָה מְאֹד. רָאוּ אֶת אוֹתוֹ בֵּית הַשָּׂדֶה בִּיפִי הָעֲשָׂבִים, וּמַיִם יוֹצְאִים לְכָל צַד וַעֲצֵי הַשָּׂדֶה רַבִּים. יָשְׁבוּ שָׁם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כַּמָּה נָאֶה מָקוֹם זֶה לָנוּחַ בּוֹ.

עַד שֶׁיָּשְׁבוּ הֵרֵי נָחָשׁ גָּדוֹל בָּא בְּחֹזֶק הַשֶּׁמֶשׁ וְעָבַר לִפְנֵיהֶם. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, נָחָשׁ נָחָשׁ, סְטֵה לְךָ מִדַּרְכְּךָ, שֶׁהֵרֵי שָׁב אוֹתוֹ הָאִישׁ וְהִתְנַחֵם עַל מַה שֶּׁעָשָׂה וְלֹא יוֹסִיף לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ הַדָּבָר. תָּמְהוּ הַחֲבֵרִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא, מַהוּ? אָמַר לָהֶם, שִׁתְּקוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, נָחָשׁ נָחָשׁ, לְאַחַר שֶׁלָּחֲשׁוּ לְךָ מֵהַשָּׁמַיִם, הִתְנַחֵם אוֹתוֹ הָאִישׁ וְשָׂם בִּרְצוֹנוֹ שֶׁלֹּא יָשׁוּב בּוֹ לְעוֹלָמִים, סְטֵה לְךָ מִדַּרְכְּךָ. עָמַד הַנָּחָשׁ עַל עָמְדוֹ, וְלֹא לָקַח לְכָאן וּלְכָאן. שָׁב כְּמוֹ מִקֹּדֶם. אָמַר לוֹ, נָחָשׁ

לֵיהּ, חִוְיָא חִוְיָא, יָדַעְנָא מָה דְּאַתְּ בָּעֵי, תּוּב מֵאָרְחָךְ. דְּהָא גּוֹי חַיָּיבָא אָתֵי, דְּעָבִיד בִּישׁ לְחַד יוּדָאי. וְהָא הוּא נָאִים שָׁכִיב בִּמְעַרְתָּא דִּילָךְ, זִיל וְקַטְלֵיהּ. מִיָּד אַחְדַּר הַהוּא חִוְיָא וְדִלֵּג דִּלּוּגִין קַמַּיְיהוּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אִי לָא הֲוֵינָא הָכָא, כַּמָּה בִישִׁין הָוָה עָבִיד הַאי חִוְיָא. דְּהָא כַּד בַּר נָשׁ יוּדָאי עָבַד עוֹבָדָא דְּחוֹבָא, וְעַד לָא תָּב בְּתִיּוּבְתָּא, לְחִישׁוּ לֵיהּ לְהַאי חִוְיָא לְקַטְלָא לֵיהּ. וְאִימְלָךְ הַהוּא בַּר נָשׁ בֵּין כַּךְ וּבֵין כַּךְ, וְאִתְנַחֵם מֵחוֹבֵיהּ. וְאָמַר דְּלָא יְתוּב לְעָלְמִין לְהַאי חַטָּאָה וְעַל דָּא אִשְׁתֵּזִיב מִן דִּינָא.

אֲמְרוּ חַבְרַיָּיא לְרַבִּי אֶלְעָזָר, בְּמָה יָדַעְתְּ. אָמַר לְהוּ, סִימָנָא יָהַב לִי אַבָּא, וַאֲנָא אִשְׁתְּמוֹדַעְנָא בֵּיהּ. אֲמְרוּ לֵיהּ, תִּינַח חִוְיָא דְּאִשְׁתְּמוֹדְעַת בֵּיהּ. הַהוּא דְּאִתְנֵחַם וְתָב מֵחוֹבֵיהּ בְּמָה יָדַעְתְּ. אָמַר לְהוּ, כַּד

לשון הקודש

נָחָשׁ, יָדַעְתִּי מַה שֶּׁאַתָּה רוֹצֶה, שׁוּב מִדַּרְכְּךָ, שֶׁהֲרֵי גּוֹי רָשָׁע בָּא שֶׁעָשָׂה רַע לִיהוּדִי אֶחָד, וַהֲרֵי הוּא יָשֵׁן שׁוֹכֵב בַּמְּעָרָה שֶׁלְּךָ, לֵךְ וְהָרְגֵהוּ. מִיָּד חָזַר אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ וְדִלֵּג דִּלּוּגִים לִפְנֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם לֹא הָיִיתִי פֹּה, כַּמָּה רָעוֹת הָיָה עוֹשֶׂה הַנָּחָשׁ הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי אָדָם יְהוּדִי אֶחָד עָשָׂה מַעֲשֶׂה שֶׁל חֵטְא, וְעַד שֶׁלֹּא שָׁב בִּתְשׁוּבָה לָחֲשׁוּ לַנָּחָשׁ הַזֶּה לַהֲרֹג אוֹתוֹ, וְנִמְלַךְ אוֹתוֹ הָאִישׁ בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, וְהִתְנַחֵם מֵחֶטְאוֹ, וְאָמַר שֶׁלֹּא יָשׁוּב לְעוֹלָמִים לְאוֹתוֹ הַחֵטְא, וְעַל כָּךְ נִצּוֹל מִן הַדִּין.

אָמְרוּ הַחֲבֵרִים לְרַבִּי אֶלְעָזָר, בַּמֶּה יָדַעְתָּ? אָמַר לָהֶם, סִימָן נָתַן לִי אַבָּא, וַאֲנִי יוֹדֵעַ אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ, מֵילָא הַנָּחָשׁ שֶׁיָּדַעְתָּ בּוֹ, אוֹתוֹ שֶׁהִתְנַחֵם וְשָׁב מֵחֶטְאוֹ בַּמֶּה יָדַעְתָּ? אָמַר

הָוָה אָזִיל הַהוּא חִוְיָא, קַשְׁקַשּׁוּי הֲווֹ סָלְקִין וְזָנְבוֹי זָקִיף וְאִיהוּ דְאָזִיל (אָזִיל) בִּבְהִילוּ. רוּחָא חָדָא הָוָה אָזִיל לָקָבְלֵיהּ וְהָוָה קָאֲרֵי קָמֵיהּ, תּוּב מֵאָרְחָךְ. דְּהָא תָּב מֵחוֹבֵיהּ וְאִתְנְחֵם הַהוּא בַּר נָשׁ.

וְהַהוּא חִוְיָא בִּישָׁא לָא הָוָה צַיִּית עַד דְּיִתְנוּן לֵיהּ כּוֹפֶר בַּהֲדֵיהּ בְּאַתְרֵיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ דְּאִתְחַיָּיב קָטוֹלָא וְתָב. דְּכַךְ אוֹרְחוֹי דְּחִוְיָא עֵילָא וְתַתָּא, כֵּיוָן דְּאִתְיְיהִיב לֵיהּ רְשׁוּ, לָא תָּב עַד דְּאַשְׁלִים הַהוּא דִּינָא בִּישָׁא דְּאִתְיְיהִיב לֵיהּ רְשׁוּ לְמֶעְבַּד, אוֹ דְּיִתְנוּן לֵיהּ בְּאַתְרֵיהּ חַיָּיבָא אַחֲרָא בְּכוֹפְרָא. דְּהָא בְּרִיקָנַיָּיא לָא יִפּוֹק. כֵּיוָן דְּאִתְיְיהִיב לֵיהּ רְשׁוּ.

אָמְרוּ לֵיהּ, תִּינַח כָּל דָּא. הַהוּא גּוֹי דְּאַמָּרַת דִּיהַבְתְּ לֵיהּ כּוֹפְרָא, בְּמָאי יָדַעְתְּ. אָמַר לוֹן, כֵּיוָן דְּמַלֵּלִית לְחִוְיָא, הַהוּא רוּחָא דְּהָוָה אָזִיל לָקָבְלֵיהּ

לשון הקודש

לָהֶם, כְּשֶׁהָיָה הוֹלֵךְ אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ, הַקַּשְׁקַשִּׁים שֶׁלּוֹ הָיוּ עוֹלִים וּזְנָבוֹ זָקוּף, וְהוּא שֶׁהוֹלֵךְ (הוֹלֵךְ) בִּבְהִילוּת, רוּחַ אַחַת הָיְתָה הוֹלֶכֶת כְּנֶגְדּוֹ וְקוֹרֵאת לְפָנָיו: שׁוּב מִדַּרְכְּךָ, שֶׁהֲרֵי שָׁב מֵחֶטְאוֹ וְהִתְנַחֵם אוֹתוֹ הָאִישׁ.

וְאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הָרַע לֹא הָיָה מְצַיֵּת עַד שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ כֹּפֶר אִתּוֹ בִּמְקוֹם אוֹתוֹ אָדָם שֶׁהִתְחַיֵּב מִיתָה וְשָׁב. שֶׁכָּךְ דֶּרֶךְ הַנָּחָשׁ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה – כֵּיוָן שֶׁנִּתְּנָה לוֹ רְשׁוּת, לֹא שָׁב עַד שֶׁהִשְׁלִים אוֹתוֹ הַדִּין הָרַע שֶׁנִּתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לַעֲשׂוֹת, אוֹ שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ בִּמְקוֹמוֹ רָשָׁע אַחֵר בְּכֹפֶר, שֶׁהֲרֵי בְּרִיקָנוּת הוּא לֹא יֵצֵא, כֵּיוָן שֶׁנִּתְּנָה לוֹ רְשׁוּת.

אָמְרוּ לוֹ, מֵילָא כָּל זֶה, אוֹתוֹ גּוֹי שֶׁאָמַרְתָּ שֶׁנָּתַתָּ לוֹ כֹּפֶר בַּמֶּה יָדַעְתָּ? אָמַר לָהֶם, כֵּיוָן שֶׁדִּבַּרְתִּי לַנָּחָשׁ, אוֹתוֹ רוּחַ שֶׁהָיְתָה כְּנֶגְדּוֹ

וְלָחִישׁ לֵיהּ דִּיתוּב לְאוֹרְחֵיהּ דְּהָא אִתְנַחֲם הַהוּא בַּר נָשׁ. דָּלִיג הַהוּא רוּחָא עַל אוּדְנֵיהּ. (אוּדְנֵי וְאָמַר לִי).

תַּוְוּהוּ חַבְרַיָּיא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, נֵיהַךְ וְנֵחְמֵי, דְּהָא חִוְיָא עָבַד מָה דְּעָבַד. קָמוּ וְקַרִיבוּ גַּבֵּי חַד טִינָרָא בְּהַהוּא בֵּי חֲקַל, אַשְׁכָּחוּ לְהַהוּא גּוּי דְּמִית וְהַהוּא נָחָשׁ כַּרִיךְ עַל עִקְּבֵיהּ וְלָא הָוָה אַבְדִּיל מִגֵּיהּ, וּבָתַר אִתְפְּרַשׁ מֵעַקְּבֵיהּ וְסָלִיק עַל גְּרוֹנֵיהּ וְאַכְרִיךְ תַּמָּן. וּמִתַּמָּן נָחִית עַל עֲקַבֵּיהּ, דְּלָא הָוָה מִתְפְּרָשׁ מִגֵּיהּ.

אַשְׁכָּחוּ לֵיהּ אַרְנָקִי חַד מַלְיָא דִּינָרִין דְּגָזִיל לְחַד יוּדָאי בְּאָרְחָא וּמְחָא לֵיהּ. נָטַל רִבִּי אֶלְעָזָר יַת אַרְנָקִי. אָמַר, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּבְכוֹלָא עָבִיד שְׁלִיחוּתָא. תָּבוּ לְהַהוּא אֲתָר דַּהֲווּ (אֲזֵלִי).

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה מ"ג) מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ בְּעֵינַי נִכְבַּדְתָּ וַאֲנִי אָהַבְתִּיךָ וָאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ

לשון הקודש

וְלוֹחֶשֶׁת לוֹ שֶׁיָּשׁוּב לְדַרְכּוֹ, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ אָדָם הִתְנַחֵם, דִּלְגָה אוֹתָהּ רוּחַ עַל אָזְנוֹ (אָזְנֵי וְאָמְרָה לִי). תָּמְהוּ הַחֲבֵרִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, נֵלֵךְ וְנִרְאֶה, שֶׁהֲרֵי הַנָּחָשׁ עָשָׂה מַה שֶּׁעָשָׂה. קָמוּ וְקָרְבוּ לְסֶלַע אֶחָד בְּאוֹתוֹ בֵּית שָׂדֶה, וּמָצְאוּ אוֹתוֹ הַגּוֹי מֵת וְאוֹתוֹ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ, וְלֹא הָיָה נִבְדָּל מִמֶּנּוּ. וְאַחַר כָּךְ נִפְרַד מֵעֲקֵבוֹ וְעָלָה עַל גְּרוֹנוֹ וְנִכְרַךְ שָׁם, וּמִשָּׁם הָיָה יוֹרֵד עַל עֲקֵבוֹ, שֶׁלֹּא הָיָה נִפְרָד מִמֶּנּוּ. מָצְאוּ לוֹ אַרְנָק אֶחָד מָלֵא דִּינָרִים שֶׁגָּזַל מִיהוּדִי אֶחָד בַּדֶּרֶךְ וְהִכָּה אוֹתוֹ. לָקַח רַבִּי אֶלְעָזָר אֶת הָאַרְנָק. אָמַר, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁבַּכֹּל הוּא עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּת. שָׁבוּ לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהָיוּ (הוֹלְכִים).

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ בְּעֵינַי נִכְבַּדְתָּ וַאֲנִי אָהַבְתִּיךָ וָאֶתֵּן אָדָם

וּלְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ. מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ, יָקָר מִבָּעֵי לֵיהּ, וְהָכִי אִיצְטְרִיךְ. מֵאֲשֶׁר אַתָּה יָקָר בְּעֵינָי, מָהוּ יָקַרְתָּ. מִכְּלַל דְּאִיהוּ מִגַּרְמֵיהּ אִתְיַקַּר. אֶלָּא הָכִי הוּא וַדַּאי, דְּכָל בַּר נָשׁ דְּאִיהוּ בְּחִיוּבָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקַדְמִיתָא, הוּא מִזְּלִזְלָא וְתוֹעֵבָה (תוֹעֵבְתָּא) קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבָתַר דְּאִימְלָךְ וְתַב מֵחוֹבֵיהּ, הַשְׁתָּא אִיהוּ אִתְיַקַּר מִגַּרְמֵיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאֵרֵי עָלֵיהּ וְאָמַר, מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ בְּעֵינָי נִכְבַּדְתָּ, אָתְּ מִגַּרְמָךְ יָקַרְתָּ.

בְּעֵינָי נִכְבַּדְתָּ וַאֲנִי אֲהַבְתִּיךָ. דְּהָא לֵית רְחִימוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּהֲדֵי בַר נָשׁ בְּהַאי עַלְמָא, אֶלָּא בְּמָאן דְּתָב מֵחוֹבֵיהּ. וְעַל דָּא אֲנִי אֲהַבְתִּיךָ. אֲבָל מָה אַעֲבִיד דְּהָא יַהֲבִית רְשׁוּ לְחִוְיָא לְנָזְקָא. דָּא הוּא עֵיטָא, וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ. מַאי אִיהוּ אָדָם דִּיהַב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּחוֹתֵיהּ, הַהוּא אָדָם

לשון הקודש

תַּחְתֶּיךָ וּלְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ (ישעיה מג). מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ?! יָקָר צָרִיךְ לוֹ לִכְתֹּב! וְכָךְ צָרִיךְ: מֵאֲשֶׁר אַתָּה יָקָר בְּעֵינַי. מַהוּ יָקַרְתָּ? מִכְּלָל שֶׁהוּא מֵעַצְמוֹ הִתְכַּבֵּד, אֶלָּא כָּךְ הוּא בְּוַדַּאי. שֶׁכָּל בֶּן אָדָם שֶׁהוּא בְּחִיּוּב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בַּהַתְחָלָה הוּא מִזְּלִזָּל וּמִתֹּעֵב (תוֹעֵבָה) לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאַחַר שֶׁנִּמְלַךְ וְשָׁב מֵחֶטְאוֹ, עַכְשָׁו הוּא הִתְכַּבֵּד מֵעַצְמוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹרֵא עָלָיו וְאוֹמֵר, מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ בְּעֵינַי נִכְבַּדְתָּ. אַתָּה מֵעַצְמְךָ נִכְבַּדְתָּ.

בְּעֵינַי נִכְבַּדְתָּ וַאֲנִי אֲהַבְתִּיךָ. שֶׁהֲרֵי אֵין אַהֲבָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא עִם הַבֶּן אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה אֶלָּא בְּמִי שֶׁשָּׁב מֵחֶטְאוֹ, וְעַל זֶה אֲנִי אֲהַבְתִּיךָ, אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה שֶׁהֲרֵי נָתַתִּי רְשׁוּת לַנָּחָשׁ לְהַזִּיק? זוֹהִי הָעֵצָה – וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ. מַהוּ אָדָם שֶׁנָּתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תַּחְתֶּיו? אוֹתוֹ אָדָם שֶׁבָּא מֵעַם אַחֵר, שֶׁאוֹתוֹ

דְּאָתֵי מֵעַמָּא אַחֲרָא, דְּהַהוּא חִוְיָא מִדִּילֵיהּ יֵיכוּל, דִּכְתִיב וְאֶתֵּן אָדָם. אַל תִּקְרֵי אָדָם, אֶלָּא אֱדוֹם. וּלְאֻמִּים דָּא הוּא, לְאֹם מִלְּאֹם יֵאֶמָץ, וְדָא זַרְעָא דְּעֵשָׂו דְּיַהִיב תֵּחוֹת נַפְשֵׁיהּ.

אַדְהָוֹוּ יַתְבֵי, הָא הַאי יוּדָאי דְּגָזַל הַהוּא גּוֹי דְּקָטַל חִוְיָא, אָתָא בְּאוֹרְחָא לָאֵי וְעַיְיף. וּמִגּוֹ תַּקִּיפוּ דְשִׁמְשָׁא עָאל בְּהַהוּא חֲקַל וְיָתִיב תְּחוֹת אִילָנָא חַד, וְהָוָה מִתְרָעֵם לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמָצְדִּיק עָלֵיהּ דִּינָא, וְאָמַר. מָאֵרֵיהּ דְּעָלְמָא, גָּלוּי וְיָדוּעַ קַמָּךְ דְּאֲנָא לָא חַיִּישְׁנָא עֲלַי וְעַל גּוּפִי וְעַל מָמוֹנִי כְּלוּם, דְּהָא בְּדִינָא אִתְעֲבִיד כָּל (מה) דְּאִתְעֲבִיד. אֲבָל אַבָּא וְאִימָּא סָבִין אִית לִי דְּלֵית לִי בְּמָה אַפְּרְנֵס לוֹן, וְעַל דָּא חַיִּישְׁנָא.

וְתוּ עַל כָּל דָּא, צְרוֹרָא חָדָא דְּדִינָרִין דְּהָוָה בְּהַהוּא אַרְנָקִי דְּחַד מִסְכְּנָא לְמֶעְבַּד חוּפָּה לִבְרַתֵּיהּ

לשון הקודש

נָחָשׁ יֹאכַל מִשֶּׁלּוֹ, שֶׁכָּתוּב וְאֶתֵּן אָדָם, אַל תִּקְרֵי אָדָם אֶלָּא אֱדוֹם. וּלְאֻמִּים, זֶהוּ (בראשית כה) לְאֹם מִלְּאֹם יֵאֶמָץ, וְזֶה זֶרַע עֵשָׂו שֶׁנָּתַן תַּחַת נַפְשׁוֹ.

עַד שֶׁיָּשְׁבוּ חֲבֵרֵי הַיְּהוּדִי הַזֶּה שֶׁאוֹתוֹ הַגּוֹי גָּזַל וְהַנָּחָשׁ הֲרָגוֹ, בָּא בַדֶּרֶךְ לֵאָה וְעָיֵף, וּמִתּוֹךְ חֹזֶק הַשֶּׁמֶשׁ נִכְנַס בְּאוֹתוֹ שָׂדֶה וְיָשַׁב תַּחַת עֵץ אֶחָד, וְהָיָה מִתְרַעֵם לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וּמַצְדִּיק עָלָיו אֶת הַדִּין וְאוֹמֵר: רִבּוֹן הָעוֹלָם, גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ שֶׁאֵינִי חוֹשֵׁשׁ עָלַי וְעַל גּוּפִי וְעַל מָמוֹנִי כְּלוּם, שֶׁהֲרֵי בְּדִין נַעֲשָׂה כָּל (מה) שֶׁנַּעֲשָׂה, אֲבָל אָב וָאֵם זְקֵנִים יֵשׁ לִי, שֶׁאֵין לִי בַּמָּה אֲפַרְנֵס אוֹתָם, וְעַל זֶה חָשַׁשְׁתִּי.

וְעוֹד עַל כָּל זֶה – צְרוֹר אֶחָד שֶׁל דִּינָרִים

עַנְיָיא. מָה אַעֲבִיד מָארֵי דְעָלְמָא, עַל דָּא כַּאיבְנָא בְּלִבָּאי יַתִּיר.

בָּכָה וְאָמַר (תהלים קי"ט) מִשְׁפָּטֵי ה' אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּיו. דִּינִין דְמָארֵי עַלְמָא, קְשׁוֹט אִינּוּן. אֲמַאי אִינּוּן קְשׁוֹט, בְּגִין דְּצַדְקוּ יַחְדָּיו. דְּהָא בְשַׁעֲתָא דְדִינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְמֶעְבַּד (דִּינָא), כַּמָּה מָארֵי תְּרִיסִין קַיְימִין מֵהַאי סְטָר וּמֵהָאי סְטָר וּמָצְדִיקִין אִלֵּין בְּאִלֵּין וּמַגִּיחִין אִלֵּין בְּאִלֵּין. כֵּיוָן דְּצַדְקוּ אִלֵּין בְּאִלֵּין וְאִסְתָּכְּמָן כַּחֲדָא, כְּדֵין מִשְׁפָּטֵי ה' אֱמֶת. אֵימָתַי צָדְקוּ יַחְדָּיו. כַּד מַצְדִיקֵי כָּל בְּנֵי דִינָא לְעֵילָא. וְעַל דָּא מָארֵי דְעָלְמָא, עַל דָּא כַּכֵּינָא וְלֹא עַל דִּידִי.

שָׁמַע ר' אֶלְעָזָר וְחַבְרַיָּיא וְקָמוּ לְגַבֵּיהּ. חָמוּ יָתֵיהּ דְהָוָה יָתִיב תְּחוֹת הַהוּא אִילָנָא וְאַתְקִיפוּ בֵּיהּ וּנְטָלוּ יָתֵיהּ לְגַבֵּיהוֹן. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, (לָא תִדְחָל) זַכָּאָה

לשון הקודש

שֶׁהָיָה בְּאוֹתוֹ הָאַרְנָק, שֶׁל עָנִי אֶחָד לַעֲשׂוֹת חֶפְּצָה לְבִתּוֹ הָעֲנִיָּה, מָה אֶעֱשֶׂה? רִבּוֹן הָעוֹלָם, עַל זֶה כּוֹאֲבַנִי בְּלִבִּי יוֹתֵר.

בָּכָה וְאָמַר, (תהלים יט) מִשְׁפְּטֵי ה' אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו. דִּינָיו שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם הֵם אֱמֶת. לָמָּה הֵם אֱמֶת? מִשּׁוּם שֶׁצָּדְקוּ יַחְדָּו. שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעַת הַדִּין, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת (דִּין), כַּמָּה בַּעֲלֵי מָגִנִּים עוֹמְדִים מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, וּמַצְדִּיקִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, וְנִלְחָמִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ. כֵּיוָן שֶׁצָּדְקוּ אֵלּוּ בְּאֵלּוּ וְהִסְכִּימוּ כְּאֶחָד, אֲזַי מִשְׁפְּטֵי ה' אֱמֶת. אֵימָתַי צָדְקוּ יַחְדָּו? כְּשֶׁמַּצְדִּיקִים כָּל בְּנֵי הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה. וְעַל זֶה, רִבּוֹן הָעוֹלָם, אֲנִי בּוֹכֶה, וְלֹא עַל שֶׁלִּי!

שָׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבֵרִים, וְקָמוּ אֵלָיו. רָאוּ אוֹתוֹ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב תַּחַת אוֹתוֹ הָעֵץ, וְהֶחֱזִיקוּ בּוֹ, וְנָטְלוּ אוֹתוֹ אֲלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, (אל

קְשׁוֹט, דְּאִי לָאו זַכָּאָה אַנְתְּ, לָא יַרְחִישׁ לָךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִיסָא רַבְּרְבָא כְּמָה דְעָבַד. בְּקַדְמִיתָא טוֹל אַרְנָקִי דִילָךְ וְתֵיזִיל וְתֵחְמֵי מָה דְעָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינָךְ.

אֲזָל בַּהֲדַיְיהוּ וְחָמָא הַהוּא גּוֹי מִית וְחַוְיָא הָוָה עָבִיד בֵּיהּ נוּקְמִין וְהָוָה כְּרִיךְ עַל קַדְלֵיהּ. אִשְׁתַּטַּח הַהוּא יוּדָאי בְּעַפְרָא וְאוֹדֵי וְשַׁבַּח לְמָארֵי עַלְמָא. וְקָם וְנָשִׁיק יְדוֹי דְרִבִּי אֶלְעָזָר וְחַבְרַיָּיא. אָמַר לוֹן הַשְׁתָּא יָדַעְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַרְחִישׁ נִיסָא דָא בְּגִינָיְיכוּ.

אֲבָל רָבַּנָן, עַל אַבָּא וְאִימָּא סָבִין דְּאִית לִי בַּכֵּינָא וְעַל מִסְכֵּנָא דְיַהִיב לִי צְרוֹרָא. פָּתַח הַאָרְנָקִי וְאֶחְמֵי לוֹן צְרוֹרָא וְכֵן אֶחְמֵי לוֹן מָזָא דְעָבַד לֵיהּ הַהוּא גּוֹי. צַלֵּי רִבִּי אֶלְעָזָר עָלֵיהּ וְאִתְּסִי.

לשון הקודש

תִּפְחַד) צַדִּיק אֱמֶת, שֶׁאִם אֵינְךָ צַדִּיק, לֹא יַרְחִישׁ לְךָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נֵס גָּדוֹל כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה. בָּרִאשׁוֹנָה טֹל אַרְנָקְךָ, וְתֵלֵךְ וְתִרְאֶה מַה שֶּׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּגְלָלְךָ.

הָלַךְ עִמָּם, וְרָאָה אוֹתוֹ הַגּוֹי מֵת, וְהַנָּחָשׁ הָיָה עוֹשֶׂה בּוֹ נְקָמוֹת, וְהָיָה כָּרוּךְ עַל צַוָּארוֹ. הִשְׁתַּטַּח אוֹתוֹ הַיְּהוּדִי בֶּעָפָר, וְהוֹדָה וְשִׁבַּח אֶת רִבּוֹן הָעוֹלָם, וְקָם וְנָשַׁק יְדֵי רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבֵרִים. אָמַר לָהֶם: כָּעֵת יָדַעְתִּי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִרְחִישׁ נֵס זֶה בִּגְלַלְכֶם.

אֲבָל חֲכָמִים, עַל הָאָב וְהָאֵם הַזְּקֵנִים שֶׁיֵּשׁ לִי אֲנִי בּוֹכֶה, וְעַל הֶעָנִי שֶׁנָּתַן לִי אֶת הַצְּרוֹר. פָּתַח הָאַרְנָק וְהֶרְאָה לָהֶם אֶת הַצְּרוֹר, וְכֵן הֶרְאָה לָהֶם הַמַּכָּה שֶׁעָשָׂה לוֹ אוֹתוֹ הַגּוֹי. הִתְפַּלֵּל עָלָיו רַבִּי אֶלְעָזָר, וְנִרְפָּא.

קְרִיבוּ לְגַבֵּיהּ דְּהַהוּא גּוֹי כְּמִלְקַדְמִין, וְחָמוּ הַהוּא חִוְיָא דְּהָוָה עָבִיד כְּדְבְקַדְמִיתָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, חִוְיָא כָּל מָה דְעַבָדְתְּ יֵאוֹת עָבַדְתְּ. וְתוּ דְאַחְמִית חֵילָךְ וּגְבוּרְתָּךְ בֵּיהּ, וְעָבְדָתְּ בֵּיהּ נוּקְמִין סַגִּיאִין. וְהָא חֲמֵינָן תְּלַת זִמְנִין וְאַחְמִית כָּל מָה דְעָבַדְתְּ. מִכָּאן וּלְהָלְאָה זִיל וְאִתְטַמַּר בִּמְעָרְתָּךְ, וְגָזְרָנָא עָלָךְ דְּלָא תַנְזִיק לְבְרִיָּיתָא דְּעָלְמָא. אִתְפְּרַשׁ הַהוּא חִוְיָא וְכַפָּף רֵישֵׁיהּ וְאָזַל לֵיהּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לְהַהוּא יוּדָאי, טוֹל עֲדָאָה דְשָׂנְאָךְ. דְּהָא כִּיסָא דְדַהֲבָא אִית לֵיהּ לְגַבֵּיהּ דְשָׂבָק לֵיהּ בְּרֵיהּ דְּהַהוּא גּוֹי לְאָבוּי, וְלָא תִיטוֹל מִדִּילֵיהּ כְּלוּם. וְזִיל לְגַבֵּיהּ גַּבְרָא דְדוּךְ פְּלַן, וְתִשְׁכַּח דְּמִיתָא אִתְתֵּיהּ. זִיל לְגַבֵּיהּ וְהַב לֵיהּ כִּיסָא דְדִינָרִין דָּא, בְּגִין דְּהַהוּא גַּבְרָא אִית לֵיהּ בְּרָא חַד וּשְׁמְעוֹן שְׁמֵיהּ וְהוּא אָזִיל בִּסְחוֹרָתָא עַל יַמָּא. וְאִינוּן בְּאַרְבָּא, בְּרֵיהּ דְּהַאי

לשון הקודש

קָרְבוּ לְאוֹתוֹ הַגּוֹי כְּמִקֹּדֶם, וְרָאוּ אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בּוֹ כְּבָרִאשׁוֹנָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, נָחָשׁ נָחָשׁ, כָּל מַה שֶׁעָשִׂיתָ – נָאֶה עָשִׂיתָ, וְעוֹד שֶׁהֶרְאֵיתָ כֹּחֲךָ וּגְבוּרָתְךָ בּוֹ וְעָשִׂיתָ בּוֹ נְקָמוֹת רַבּוֹת, וַהֲרֵי רָאִינוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, וְהֶרְאֵיתָ כָּל מַה שֶׁעָשִׂיתָ. מִכָּאן וָהָלְאָה לֵךְ וְהִתְחַבֵּא בִּמְעָרָתְךָ, וְגוֹזְרַנִי עָלֶיךָ, שֶׁלֹּא תַזִּיק לִבְרִיָּה בָּעוֹלָם. נִפְרַד אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ, וְכָפַף רֹאשׁוֹ וְהָלַךְ לוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְאוֹתוֹ הַיְּהוּדִי: טֹל אֶת תַּכְשִׁיט שׂוֹנַאֲךָ, שֶׁהֲרֵי כִּיס שֶׁל זָהָב יֵשׁ לוֹ אֲצֹלוֹ שֶׁהִשְׁאִיר לוֹ בְּנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ גּוֹי לְאָבִיו, וְאַל תִּטֹּל מִשֶּׁלּוֹ כְּלוּם, וְלֵךְ לָאִישׁ שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, וְתִמְצָא שֶׁמֵּתָה אִשְׁתּוֹ. לֵךְ אֵלָיו, וְתֵן לוֹ כִּיס הַדִּינָרִים הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁלְּאוֹתוֹ הָאִישׁ יֵשׁ בֵּן אֶחָד, וּשְׁמוֹ שִׁמְעוֹן, וְהָיָה הוֹלֵךְ עִם

גּוֹי גָּנַב לֵיהּ הַאי כִּיסָא, וְיָהַב לֵיהּ לְהַהוּא רָשָׁע. וְאֵימָא לְהַהוּא יוּדָאי דְּיַסְלִיק כִּיסָא דָא לִבְרֵיהּ, דְּלַעֲבָל יֵיתֵי לְגַבֵּיהּ, וְיוֹדֵי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאַחְזַר אַבֵּידַתָּא לְמָארֵיהּ. וְכַךְ עָבִיד, נָטַל כִּיסָא וְסָגִיד קָמֵיהּ דְּרִבִּי אֶלְעָזָר וְנָשִׁיק יְדוֹי, תַּוְוּהוּ חַבְרַיָּיא.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, בְּכָל אוֹרְחָא דָא אִיהוּ תַּוְוּהָא בְּכָל מָה דְּחַמִּינָן בָּךְ. וְהַשְׁתָּא אִיהוּ תַּוְוּהָא עַל תַּוְוּהָא, מָהוּ דֵּין. אָמַר לְהוּ, מִלָּה דָא, לָאו בְּסִימָנָא אִיהִי, וְלָאו בְּחָכְמָתָא. אֶלָּא רוּחָא דִּילִי אִסְתָּכַל וַאֲנָא חֲמֵינָא כְּאִילוּ בְּעֵינָא חֲמֵינָא. תַּוְוּהוּ כוּלְּהוּ חַבְרַיָּיא, אַזְלוּ כּוּלְּהוּ חַבְרַיָּיא וְהַהוּא יוּדָאי בַּהֲדַיְיהוּ. עַד דְּמָטוּ לְגַבֵּיהּ חַמּוֹי. כֵּיוָן דְּמָטוּ לְתַמָּן, אַשְׁכְּחוּהוּ לְחַמּוֹי דְּהָוָה יָתִיב עַל גַּבֵּי עֲרָסוֹי וְלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא. בָּרִיךְ בִּרְכָתָא רִבִּי אֶלְעָזָר, וּבְרִיכוּ חַבְרַיָּיא וְאִיהוּ חַדֵּי בַּהֲדַיְיהוּ.

לשון הקודש

סְחוֹרָה עַל הַיָּם, וְהֵם בַּסְּפִינָה, וּבְנוֹ שֶׁל הַגּוֹי הַזֶּה גָּנַב לוֹ אוֹתוֹ הַכִּיס וְנָתַן אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ רָשָׁע. וֶאֱמֹר לְאוֹתוֹ הַיְּהוּדִי שֶׁיַּעֲלֶה כִּיס זֶה לִבְנוֹ, שֶׁבִּמְהֵירוּת יֵלֵךְ אֵלָיו, וְיוֹדֶה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא שֶׁהֶחֱזִיר אֲבֵדָה לִבְעָלָיו. וְכָךְ עָשָׂה. נָטַל הַכִּיס, וְהִשְׁתַּחֲוָה לִפְנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר וְנָשַׁק יָדוֹ. תָּמְהוּ הַחֲבֵרִים.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּכָל הַדֶּרֶךְ הַזּוֹ יֵשׁ תְּמִיהָה בְּכָל מַה שֶּׁרָאִינוּ בְּךָ, וְכָעֵת הִיא תְּמִיהָה עַל תְּמִיהָה, מַה זֶּה? אָמַר לָהֶם: דָּבָר זֶה אֵינוֹ בְּסִימָן הוּא וְלֹא בְּחָכְמָה, אֶלָּא שֶׁרוּחִי מִסְתַּכֵּל, וַאֲנִי רָאִיתִי כְּאִלּוּ בָּעַיִן רָאִיתִי. תָּמְהוּ כָּל הַחֲבֵרִים. הָלְכוּ כָּל הַחֲבֵרִים וְאוֹתוֹ הַיְּהוּדִי עִמָּהֶם, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְחָמִיו. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעוּ לְשָׁם, מָצְאוּ אֶת חָמִיו שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עַל גַּבֵּי מִטָּתוֹ וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה. בֵּרַךְ בִּרְכָה רַבִּי

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ירמיה י"ז) רְפָאֵנִי ה' וְאֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה. כֵּיוָן דְּאָמַר רְפָאֵנִי ה', מָהוּ וְאֵרָפֵא. כֵּיוָן דְּאָמַר הוֹשִׁיעֵנִי, מָהוּ וְאִוָּשֵׁעָה. כֵּיוָן דְּאַסְיָא מַסֵּי, מָאן הוּא דְּמָחֵי.

אֶלָּא (נ"א אָמַר רַבִּי יוֹסֵי חַמּוֹי), כָּל אַסְוָותָא דְּעָלְמָא בִּידָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲבָל אִית מִנְהוֹן עַל יְדָא דְשִׁלִּיחָא וְאִית מִנְהוֹן דְּלָא אִתְּמְסָרוּ בִּידָא דְשִׁלִּיחָא. וְאִינוּן דְּאִתְּמַסְרוּ בִּידָא דְשִׁלִּיחָא אַסְוָותָא אִינוּן, אֲבָל לְזִמְנִין מִתְּהַדְּרָן. אֲבָל אִינוּן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַסֵּי, לָא מִתְּהַדְּרָן לְעָלְמִין, וְעַל דָּא אַסְוָותָא דִּילֵיהּ אִיהִי אַסְוָותָא דְּלֵית בָּהּ מַרְעָא כְּלָל. וּבְגִין כָּךְ, רְפָאֵנִי ה' וְאֵרָפֵא, וְדָא בְּלָא קִטְרוּגָא כְּלָל. וְהַשְׁתָּא חַבְרַיָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לִי אַסְוָותָא וְעָשָׁק לִי וְעָרָב לִי.

לשון הקודש

אֶלְעָזָר, וּבֵרְכוּ הַחֲבֵרִים, וְהוּא שָׂמַח עִמָּם.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ירמיה יז) רְפָאֵנִי ה' וְאֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה. כֵּיוָן שֶׁאָמַר רְפָאֵנִי ה', מַהוּ וְאֵרָפֵא? כֵּיוָן שֶׁאָמַר הוֹשִׁיעֵנִי, מַהוּ וְאִוָּשֵׁעָה? כֵּיוָן שֶׁהָרוֹפֵא מְרַפֵּא, מִי הוּא שֶׁיַּכֶּה?

אֶלָּא (אָמַר רַבִּי יוֹסֵי חֲמִיו), כָּל רְפוּאָה שֶׁבָּעוֹלָם בְּיַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲבָל יֵשׁ מֵהֶם עַל יְדֵי שָׁלִיחַ, וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁלֹּא נִמְסְרוּ בְּיַד שָׁלִיחַ. וְאוֹתָם שֶׁנִּמְסְרוּ בְּיַד שָׁלִיחַ הֵם רְפוּאָה, אֲבָל לִפְעָמִים חוֹזְרִים. אֲבָל אוֹתָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרַפֵּא לֹא חוֹזְרִים לְעוֹלָמִים, וְעַל זֶה רְפוּאָתוֹ הִיא רְפוּאָה, שֶׁאֵין בָּהּ חֹלִי כְּלָל. וּמִשּׁוּם כָּךְ רְפָאֵנִי ה' וְאֵרָפֵא, וְזֶה בְּלִי קִטְרוּג כְּלָל. וְכָעֵת, חֲבֵרִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לִי רְפוּאָה, וְעָשַׁק לִי וְעָרַב לִי.

סָחוּ לֵיהּ כָּל הַהוּא עוֹבָדָא תָּוָוה וּבָכָה וְחַדֵּי. אָמַר, חַבְרַיָּיא נָדַרְנָא דְּאֵיהַךְ לְגַבֵּיהּ וְאִתְחַבָּר בַּהֲדֵיהּ, וְנוֹדֵי וּנְשַׁבַּח לְמָארֵי עַלְמָא. חַדֵּי בַּהֲדַיְיהוּ.

אָמְרוּ לֵיהּ, בְּמָאי הֲוֵיתָא מִתְעַסֵּק. אָמַר לוֹן בְּפָרָשַׁת בָּלָק הֲוֵינָא מִתְעַסֵּק וְחֲמֵינָא דְּחָכְמְתָא דִּילֵיהּ, הָוָה תַקִּיף וְיַתִּיר מֵחָכְמָתָא דְּבִלְעָם. חָכְמָתָא דְּבִלְעָם רִגְעָא חָדָא, חָכְמָתָא דְּבָלָק בְּכָל זִמְנָא. אֲבָל מַפְתְּחָן כֻּלְּהוּ בִידוֹי דְּבִלְעָם הֲוֵי, דְּאִיהוּ הָוָה שְׁלִים בְּפוּמָא. בָּלָק הָוָה יָדַע לְמֶעְבַּד חַרְשׁוֹי, וְלָא הָוָה יָדַע לְאַשְׁלָמָא בְּפוּמָא.

פָּתַח וְאָמַר, (ירמיה ל) וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְגוֹ'. הַאי קְרָא (אית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ) אוּקְמוּהָ. אֲבָל אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב מֵחַרְשׁוֹי דְּבִלְעָם וְאַל תְּחַת מִקַּסְמוֹי דְּבָלָק.

לשון הקודש

סִפְּרוּ לוֹ כָּל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה. תָּמַהּ וּבָכָה וְשָׂמַח. אָמַר, חֲבֵרִים, נָדַרְתִּי שֶׁאֵלֵךְ אֵלָיו וְאֶתְחַבֵּר עִמּוֹ, וְנוֹדֶה וּנְשַׁבֵּחַ לְרִבּוֹן הָעוֹלָם. שָׂמַח עִמָּם.

אָמְרוּ לוֹ: בַּמָּה הָיִיתָ מִתְעַסֵּק? אָמַר לָהֶם, הָיִיתִי מִתְעַסֵּק בְּפָרָשַׁת בָּלָק, וְרָאִיתִי שֶׁחָכְמָתוֹ הָיְתָה חֲזָקָה וְיוֹתֵר מֵחָכְמָתוֹ שֶׁל בִּלְעָם. חָכְמַת בִּלְעָם פַּעַם אַחַת – וְחָכְמַת בָּלָק בְּכָל זְמַן. אֲבָל כָּל הַמַּפְתְּחוֹת הָיוּ בִּידֵי בִּלְעָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָיָה שָׁלֵם בַּפֶּה. בָּלָק הָיָה יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת כִּשָּׁפָיו, וְלֹא יָדַע לְהַשְׁלִים בַּפֶּה.

פָּתַח וְאָמַר, (שם מו) וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב כו'. הַפָּסוּק הַזֶּה (יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ) פֵּרְשׁוּהוּ. אֲבָל אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב – מֵהַכִּשָּׁפִים שֶׁל בִּלְעָם. וְאַל תֵּחַת – מֵהַקְסָמִים שֶׁל בָּלָק.

תָּא חֲזֵי, הֵיךְ הֲווֹ תַּרְוַיְיהוּ דָּא בְּדָא בְּעֵיטָא בִּישָׁא לְקָבֵל יִשְׂרָאֵל. אָמַר בִּלְעָם, יַעֲקֹב בְּבֵיתָא דְּלָבָן אַבָּא הֲוָה, וְנָחָשׁ נָחְשִׁין לָקָבְלֵיהּ, וְיָכִיל לֵיהּ. אֲנָא אֲסַדֵּר נָחְשִׁין לָקָבְלֵיהּ. אָמַר בָּלָק, וַאֲנָא אֲסַדֵּר קִסְמִין לִשְׁמָא דְּאִקְרֵי יִשְׂרָאֵל.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא נָפַק רוּחָא חָדָא מִסִּטְרָא דְּיוֹסֵף מִגּוֹ עַנְפֵּי אִילָנָא וְנָשִׁיב בְּאִינּוּן נְחָשִׁים וּבָטִיל לוֹן. וְהַיְינוּ דְּאָמַר יוֹסֵף (בראשית מ"ד) כִּי נָחֵשׁ יְנָחֵשׁ אִישׁ אֲשֶׁר כַּמּוֹנִי. מָאי אִישׁ אֲשֶׁר כַּמּוֹנִי, בְּגִינֵי אִית אִישׁ דְּנִחַשִּׁים יְבַטֵּל לְבְנָיְיכוּ, בְּגִינֵי אִיהוּ לְעֵילָא. וְהַיְינוּ אִישׁ אֲשֶׁר כַּמּוֹנִי. אִית אִישׁ לְעֵילָא דְּנָפַק רוּחָא אַחֲרָא מִגּוֹ אִילָנָא דִּלְתַתָּא וְנָשִׁיב בְּהַהוּא קֶסֶם וּבָטִיל לוֹן.

וְהַיְינוּ קֶסֶם עַל שִׂפְתֵי מֶלֶךְ. מָאן מֶלֶךְ דָּא, אִילָנָא דִּלְתַתָּא. כְּדֵין אֲתִיב בִּלְעָם וְאָמַר, כִּי לֹא

לשון הקודש

בא וּרְאֵה אֵיךְ הָיוּ שְׁנֵיהֶם זֶה עִם זֶה בְּעֵצָה רָעָה כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל. אָמַר בִּלְעָם: יַעֲקֹב הָיָה בְּבֵית לָבָן אַבָּא, וְנִחֵשׁ נְחָשִׁים כְּנֶגְדּוֹ וְיָכֹל לוֹ, אֲנִי אֲסַדֵּר נְחָשִׁים כְּנֶגְדּוֹ. אָמַר בָּלָק: וַאֲנִי אֲסַדֵּר קְסָמִים לַשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא יִשְׂרָאֵל.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יָצְאָה רוּחַ אַחֵת מִצִּדּוֹ שֶׁל יוֹסֵף מִתּוֹךְ עַנְפֵי הָאִילָן, וְנָשְׁבָה בְּאוֹתָם נְחָשִׁים וּבִטְּלָתָם, וְהַיְינוּ שֶׁאָמַר יוֹסֵף (בראשית מד) כִּי נַחֵשׁ יְנַחֵשׁ אִישׁ אֲשֶׁר כָּמֹנִי. מַה זֶּה אִישׁ אֲשֶׁר כָּמֹנִי? בִּשְׁבִילִי יֵשׁ אִישׁ שֶׁיְּבַטֵּל הַנְּחָשִׁים לִבְנֵיכֶם. בִּשְׁבִילִי הוּא לְמַעְלָה, וְהַיְינוּ אִישׁ אֲשֶׁר כָּמֹנִי. כָּמוֹנִי יֵשׁ אִישׁ לְמַעְלָה שֶׁמּוֹצִיא רוּחַ אַחֶרֶת מִתּוֹךְ הָעֵץ שֶׁלְּמַטָּה, וְנָשַׁב בְּאוֹתוֹ הַקֶּסֶם וּבִטֵּל אוֹתוֹ.

וְהַיְינוּ (משלי טז) קֶסֶם עַל שִׂפְתֵי מֶלֶךְ. מִי הַמֶּלֶךְ? זֶה הָעֵץ שֶׁלְּמַטָּה. אֲזַי הֵשִׁיב בִּלְעָם

נָחָשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל, וְתַרְוַיְיהוּ הֲווֹ בִּתְרֵין סִטְרִין אִלֵּין.

כִּי אִתָּךְ אֲנִי, לָא הֲווֹ יוֹמִין מִן יוֹמָא דְּאִתְבְּרֵיה עַלְמָא דְּאִיצְטְרִיךְ הָכִי לְמֶהֱוֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּהֲדַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, כְּהַהוּא זִמְנָא דְּבָעָא בִּלְעָם לְשֵׁיצָאָה לְשַׂנְאֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל מֵעָלְמָא. וְעַל דָּא אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּלְעָם בָּעָא לְשֵׁיצָאָה לְכוּ מֵעָלְמָא, אֲבָל אֲנָא לָא אַעֲבִיד הָכִי. (ירמיה ל) כִּי אֶעֱשֶׂה כַּלָּה בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדַּחְתִּיךָ שָׁמָּה וְאוֹתְךָ לֹא אֶעֱשֶׂה כַּלָּה.

דְּאִילּוּ יֵיתוּן כָּל בְּנֵי עַלְמָא, לָא יֵיכְלוּן לְשֵׁיצָאָה לְכוּן מֵעָלְמָא. אָתָא לָבָן בְּקַדְמִיתָא וּבָעָא לְאַעְקָרָא לֵיהּ לְיַעֲקֹב בִּלְחוֹדוֹי מֵעָלְמָא, אָתָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַאֲגִין עָלֵיהּ. דִּכְתִיב (בראשית ל"ג) הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תְּדַבֵּר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד רָע. אָתָא פַּרְעֹה וּבָעָא

לשון הקודש

וְאָמַר, (במדבר כג) כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל. וּשְׁנֵיהֶם הָיוּ מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ. כִּי אִתָּךְ אָנִי. לֹא הָיוּ יָמִים מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהִצְטָרֵךְ לִהְיוֹת כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל כְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁרָצָה בִּלְעָם לְכַלּוֹת אֶת שׂוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם. וְעַל זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בִּלְעָם רָצָה לְהַשְׁמִידְכֶם מִן הָעוֹלָם, אֲבָל אֲנִי לֹא אֶעֱשֶׂה כָּךְ, (ירמיה מו) כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדַּחְתִּיךָ שָׁמָּה וְאוֹתְךָ לֹא אֶעֱשֶׂה כָלָה. שֶׁאִלּוּ יָבֹאוּ כָּל עַמֵּי הָעוֹלָם, לֹא יְכוֹלִים לְהַשְׁמִידְכֶם מִן הָעוֹלָם. בָּא לָבָן בָּרִאשׁוֹנָה וְרָצָה לַעֲקֹר אֶת יַעֲקֹב לְבַדּוֹ מִן הָעוֹלָם – בָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהֵגֵן עָלָיו, שֶׁכָּתוּב (בראשית לא) הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תְּדַבֵּר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד רָע. בָּא פַּרְעֹה וְרָצָה לְהַשְׁמִידָם מִן הָעוֹלָם –

לְשֵׁיצָאָה לוֹן מֵעָלְמָא, אָתָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַאֲגִין עֲלַיְיהוּ דִּכְתִיב, (שמות א) וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אוֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרוֹץ. אָתָא הָמָן וּבְעָא לְשֵׁיצָאָה לוֹן, אָתָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַאֲגִין עֲלַיְיהוּ וַאֲתִיב כֹּלָּא עַל רֵישֵׁיהּ. וְכֵן בְּכָל דָּרָא וְדָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַגִּין עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל תָּדִיר.

וְיִשְׂרָאֵל אַמְרֵי (איכה ג) חַסְדֵּי יְיָ כִּי לֹא תַמְנוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו. כִּי לֹא תַמּוּ מִיבְעֵי לֵיהּ, אֶלָּא חַסְדֵּי יְיָ בְּכָל דָּרָא וְדָרָא הֲווֹ בְּסָעֲדָן, כִּי לֹא תַמְנוּ וְלָא אִשְׁתַּצִּינָא. מָאי טַעְמָא, דְּלָא אִתְמַנָּעוּ רַחֲמוֹי מִינָּן, דִּכְתִיב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו.

תָּא חָזֵי, מָה כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא, וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר. וּלְבָתַר כְּתִיב, וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְיָן. הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר וַיָּבֹאוּ הַמַּלְאָכִים, מָאי טַעְמָא דְּקָא שָׁנֵי מִלָּה מִמַּאי דְּקָאָמַר בְּקַדְמִיתָא.

לשון הקודש

בָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהֵגֵן עֲלֵיהֶם, שֶׁכָּתוּב (שמות א) וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ. בָּא הָמָן וְרָצָה לְהַשְׁמִידָם – בָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהֵגֵן עֲלֵיהֶם וְהֵשִׁיב הַכֹּל עַל רֹאשׁוֹ. וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵגֵן עַל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד.

וְיִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים, (איכה ג) חַסְדֵי ה' כִּי תָמְנוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו. כִּי לֹא תַמּוּ הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב! אֶלָּא חַסְדֵי ה' בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הָיוּ בְּעֶזְרֵנוּ כִּי לֹא תַמְנוּ וְלֹא הֶשְׁמַדְנוּ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִמְנְעוּ רַחֲמָיו מֵעִמָּנוּ, שֶׁכָּתוּב (שם) כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב בָּרִאשׁוֹנָה, (במדבר כב) וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר, וְאַחַר כָּךְ וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְיָן. הָיָה לוֹ לוֹמַר וַיָּבֹאוּ הַמַּלְאָכִים, מָה הַטַּעַם שִׁנָּה הַדָּבָר מִמַּה

אֶלָּא הַהוּא רָשָׁע דְּבָלָק חַכִּים הָוָה בְּכָל דַּרְגִּין דִּלְעֵילָּא אִינּוּן דְּקַשְׁרִין קִשְׁרִין לְמֶעְבַּד בְּהוּ חַרְשִׁין וְקִסְמִין, וְכָל אִינּוּן דַּרְגִּין עִילָּאִין (מִנַּיְיהוּ) מִלַּיְיהוּ, דִּבְהוּ כַּפְיָין לְדַרְגִּין תַּתָּאִין.

אָמַר לֵיהּ, בְּכָל זִמְנָא דַּאֲנַן חַרְשִׁין וְקַסְמִין וְנָחְשִׁין אִית לָן דַּרְגִּין יְדִיעָאן וּמַלְאָכִין יְדִיעָאן דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָן לְגַבֵּי חַרְשִׁין וְקַסְמִין. אֲבָל מִכָּאן וּלְהָלְאָה אִית לָךְ לְעַיְינָא בְּאַתָּר אַחֲרָא עִלָּאָה.

כָּתַב לֵיהּ שְׁמָהָן אֲחַרְנִין בְּאִינּוּן דַּרְגִּין קַדִּישִׁין, וְהָכִי אוֹרְחַיְיהוּ דְּקַסְמִין וְחַרְשִׁין, יַדְעֵי אִינּוּן דַּרְגִּין דְּהַהוּא קֶסֶם שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ. וְעַבְדִּין חַרְשָׁיְיהוּ וְאוּמָאן לוֹן בְּדַרְגִּין אַחֲרָנִין עִלָּאִין מִנַּיְיהוּ, וְעַבְדִּין מָה דְּעָבְדִין.

לשון הקודש

שֶׁאָמַר בָּרִאשׁוֹנָה?

אֶלָּא, אוֹתוֹ בָּלָק הָרָשָׁע הָיָה חָכָם בְּכָל הַדְּרָגוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, אוֹתָם שֶׁקּוֹשְׁרִים קְשָׁרִים לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כְּשָׁפִים וּקְסָמִים, וְכָל אוֹתָן דְּרָגוֹת יוֹתֵר עֶלְיוֹנוֹת (מֵהֶן) דִּבְרֵיהֶם, שֶׁבָּהֶן כּוֹפִים אֶת הַדְּרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת.

אָמַר לוֹ, בְּכָל פַּעַם שֶׁאָנוּ מְכַשְּׁפִים וְקוֹסְמִים וּמְנַחֲשִׁים, יֵשׁ לָנוּ דְּרָגוֹת וּמַלְאָכִים יְדוּעִים, שֶׁנּוֹדָעִים לַמְכַשְּׁפִים וְלַקּוֹסְמִים, אֲבָל מִכָּאן וָהָלְאָה יֵשׁ לְךָ לְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר עֶלְיוֹן.

כָּתַב לוֹ שֵׁמוֹת אֲחֵרִים בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת קְדוֹשׁוֹת. וְכָךְ דַּרְכֵּי הַקּוֹסְמִים וְהַמְכַשְּׁפִים, שֶׁיּוֹדְעִים אוֹתָן דְּרָגוֹת שֶׁאוֹתוֹ קֶסֶם שׁוֹרֶה בָּהֶם, וְעוֹשִׂים כִּשְׁפֵיהֶם, וּמַשְׁבִּיעִים אוֹתָם בִּדְרָגוֹת אֲחֵרוֹת עֶלְיוֹנוֹת מֵהֶם, וְעוֹשִׂים מַה שֶׁעוֹשִׂים.

שָׁלַח לֵיהּ הָכִי, עַמָּא דָא, לָאו קִשְׁרָא דִילְהוֹן כִּשְׁאַר עַמִּין דְּעָלְמָא, אֲבָל קִשְׁרָא דִילְהוֹן בַּאֲתַר אַחֲרָא עִלָּאָה מִתְקַשְּׁרָן לְעֵילָא מִכָּל דַּרְגִּין.

כָּתַב וְשַׁלַּח לֵיהּ פִּיפּוֹסָא וּפַטְרוֹנָא דִתְרֵיסָר נְשִׁיבִין (נְשִׁיאָן) דְּסַחֲרָן גַּלְגָּלֵי רְתִיכָא דְכוּרְסַיָּיא קַדִּישָׁא. אָמַר לֵיהּ, אִי תִּסְתַּכֵּל, בְּהָנֵי תִּסְתַּכֵּל. בְּגִין דְּהָנֵי תְּרֵיסָר דְּמִתְקַשְּׁרָן בִּתְרֵיסָר שִׁבְטִין. וְאִי בְּהָנֵי תַּעְבִּיד חַרְשִׁין, בְּדִיוּקְנָא דִילְהוֹן לְתַתָּא דְאִינוּן תְּרֵיסָר שִׁבְטִין וְתְרֵיסָר דִּגְלִין פְּרִישִׁין, נֵיכוּל לְהוּ וְנָגִיחַ בְּהוּ קְרָבָא וְנֵעָקַר לְהוּ מֵעָלְמָא.

וְהַיְינוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים וַדַּאי. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וּקְסָמִים בְּיָדָם. פִּיפּוֹסִין דְּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין הֲווֹ אַתְיָיאן בִּידַיְיהוּ. וְאִיהוּ לָא יָדַע דְּכָל דַּרְגִּין עִלָּאִין בִּידָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִינוּן. מָה חָשִׁיב בָּלָק,

לשון הקודש

שָׁלַח לוֹ כָּךְ: הָעָם הַזֶּה, אֵין הַקֶּשֶׁר שֶׁלָּהֶם כִּשְׁאָר עַמֵּי הָעוֹלָם, אֲבָל הַקֶּשֶׁר שֶׁלָּהֶם בִּמְקוֹם אַחֵר עֶלְיוֹן נִקְשָׁרִים מֵעַל לְכָל הַדְּרָגוֹת.

כָּתַב וְשָׁלַח לוֹ שְׁמוֹת הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת וְהָאֲבָהוּת שֶׁל שְׁנֵים עָשָׂר נִיצוֹצוֹת (נְשִׂיאִים) שֶׁסּוֹבְבִים גַּלְגַּלֵּי הַמֶּרְכָּבָה שֶׁל הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ. אָמַר לוֹ: אִם תִּסְתַּכֵּל, בְּאֵלּוּ תִּסְתַּכֵּל, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁנֵים עָשָׂר הַלָּלוּ שֶׁנִּקְשָׁרִים בִּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים. וְאִם בְּאֵלֶּה תַּעֲשֶׂה כְּשָׁפִים, בַּדְּיוּקָן שֶׁלָּהֶם לְמַטָּה, שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים וּשְׁנֵים עָשָׂר דְּגָלִים פְּרוּשִׁים, נוּכַל לָהֶם, וְנִלָּחֵם בָּהֶם בִּקְרָב, וְנֵעָקֵר אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.

וְהַיְינוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים וַדַּאי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּקְסָמִים בְּיָדָם, שְׁמוֹת הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁל מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים הָיוּ מְבִיאִים בְּיָדֵיהֶם. וְהוּא לֹא יָדַע שֶׁכָּל הַדְּרָגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הֵם בִּידֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מֶה חָשַׁב בָּלָק? חָשַׁב

חָשִׁיב דְּעָמָא דְּיִשְׂרָאֵל אִתְמְסָרוּ לְמַלְאָכִין כִּשְׁאָר עַמִּין דְּעָלְמָא. וְעַל דָּא כָּתַב שְׁמָהָן דְּאִלֵּין מַלְאָכִין תְּרֵיסָר, וְשַׁלַּח לֵיהּ. וְהַיְינוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים.

אָמַר לֵיהּ, תָּא חֲזֵי, כָּל דַּרְגִּין דְּאִינּוּן מִתְקַשְּׁרָן קִשְׁרִין לְתַבְרָא עַמָּא דָא, מִסִּטְרָא דְצָפוֹן אִינּוּן. וּמִסִּטְרָא דְצָפוֹן זְמִינִין לְמִנְפַּל וְשׁוּלְטָנוּ דְּחַרְשִׁין דִּילָן בְּסִטְרָא דְצָפוֹן אִינּוּן. הַשְׁתָּא נֵיכוּל לְאַגָּחָא בְּהוֹן קְרָבָא דְּהָא תְּרֵיסָר אִלֵּין (דְּאִינּוּן) מִתְקַשְּׁרָן בְּהוּ, וּמִסִּטְרָא דְצָפוֹן שַׁרְיָין לְמִמְנֵי.

וְהוֹאִיל וּמִשְׁמֹאלָא שַׁרְיָין תּוּקְפָּא דִילְהוֹן, אִתְחַלָּשׁ וְאִתְבַּר. בְּגִין דְּכָל תּוּקְפָּא דִילְהוֹן לְהַהוּא סִטְרָ אִיהוּ. מָהוּ דְּקָאָמַר דִּכְתִיב (דברי הימים ב ד) עוֹמֵד עַל שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פֹנִים צָפוֹנָה, מִצָּפוֹן שָׁאֲרֵי לְמִמְנֵי. אָמַר הַא תּוּקְפָּא דִילָן מִצָּפוֹן אִיהוּ וְאִינּוּן

לשון הקודש

שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל נִמְסְרוּ לַמַּלְאָכִים כִּשְׁאָר הָעַמִּים שֶׁל הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן כָּתַב שֵׁמוֹת שֶׁל שְׁנֵים עָשָׂר הַמַּלְאָכִים הַלָּלוּ וְשָׁלַח לוֹ, וְהַיְנוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים.

אָמַר לוֹ: בֹּא וּרְאֵה, כָּל הַדְּרָגוֹת שֶׁקּוֹשְׁרוֹת קְשָׁרִים לִשְׁבֹּר אֶת הָעָם הַזֶּה, הֵן מִצַּד הַצָּפוֹן, וּמִצַּד הַצָּפוֹן עֲתִידִים לִפֹּל, וְשִׁלְטוֹן הַמְכַשְּׁפִים שֶׁלָּנוּ הֵם מִצַּד הַצָּפוֹן. עַכְשָׁו נוּכַל לְהִלָּחֵם בָּהֶם בַּקְּרָב, שֶׁהֲרֵי שְׁנֵים עָשָׂר הַלָּלוּ (שֶׁהֵם) קְשׁוּרִים בָּהֶם, וּמִצַּד הַצָּפוֹן מַתְחִילִים לְהִמָּנוֹת.

וְהוֹאִיל וּמִשְּׂמֹאל מַתְחִיל, הַתֹּקֶף שֶׁלָּהֶם נֶחֱלָשׁ וְנִשְׁבָּר, מִשּׁוּם שֶׁכָּל תָּקְפָּם הוּא לְאוֹתוֹ הַצַּד. מַהוּ שֶׁאָמַר שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ז) עֹמֵד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פֹנִים צָפוֹנָה, מִצָּפוֹן מַתְחִיל לִמְנוֹת? אָמַר, הִנֵּה הַתֹּקֶף שֶׁלָּנוּ הוּא

אַרְבָּעִים חָסֵר חַד, דַּרְגִּין תַּקִּיפִין מִפַּרְזְלָא וּנְחָשָׁא וּתְחוֹתַיְיהוּ לֵית לוֹן חֶשְׁבָּנָא. וְעַל דָּא נֵיכוּל לְאַגָּחָא קְרָבָא וּלְאִתְגַּרָאָה בְּהוּ.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא עָבִיד הָכִי, דְּלָא שָׁבִיק לוֹן לְמַלְאָכִים וְלָא לְחֵילֵי שְׁמַיָּא. אֶלָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי. וְכָל מַלְאָכִין רַבְּרְבִין וְשִׁלְטוֹנִין, פְּלַג עַל כָּל שְׁאַר עַמִּין. וְכָד אָתוּ יִשְׂרָאֵל, נָטִיל לוֹן אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי וְאַחֲסִין לוֹן בְּתוּקְפָּא בְּגוּפָא דְּאִילָנָא וְלָא שָׁבָק לוֹן בִּידָא דְּמַלְאָכִין, וְלָא בִּידָא דְּמִמַּנָּן וְרַבְּרְבִין דְּעָלְמָא. דִּכְתִיב (דברים ל"ב) בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם וְגוֹ'. וְאִלֵּין תְּרֵיסָר תְּחוּמִין מֵתַחְמָן בְּאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא. לְבָתַר דְּבָדָר עַנְפִּין וְטַרְפִּין, נָטַל לְיִשְׂרָאֵל וְאַחֲסִין לוֹן בְּתוּקְפָּא דְּגוּפָא דְּאִילָנָא. דִּכְתִיב, (דברים ל"ב) כִּי חֵלֶק יְיָ עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

לשון הקודש

מִצָּפוֹן, וְאוֹתָן אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת, דְּרָגוֹת חֲזָקוֹת מִבַּרְזֶל וּנְחֹשֶׁת, וְשֶׁתַּחְתֵּיהֶן אֵין לָהֶן חֶשְׁבּוֹן, וְעַל כֵּן נוּכַל לַעֲרֹךְ בָּהֶם קְרָב וּלְהִתְגָּרוֹת בָּהֶם.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא עָשָׂה כָּךְ, שֶׁלֹּא הִשְׁאִיר אוֹתָם לַמַּלְאָכִים וְלֹא לְצִבְאוֹת הַשָּׁמַיִם, אֶלָּא לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לְבַדּוֹ. וְכָל הַמַּלְאָכִים הַגְּדוֹלִים וְהַשַּׁלִּיטִים חִלֵּק אוֹתָם עַל כָּל שְׁאָר הָעַמִּים. וּכְשֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל, נָטַל אוֹתָם הוּא לְבַדּוֹ, וְהִנְחִיל אוֹתָם בְּתֹקֶף בְּגוּף הָאִילָן, וְלֹא עָזַב אוֹתָם בְּיַד הַמַּלְאָכִים, וְלֹא בְּיַד מְמֻנִּים וּגְדוֹלִים שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם. וְאֵלּוּ שְׁנֵים עָשָׂר תְּחוּמִים מִתְחַמִּים בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, אַחַר שֶׁפִּזֵּר עֲנָפִים וְעָלִים, נָטַל אֶת יִשְׂרָאֵל וְהִנְחִיל אוֹתָם בְּתֹקֶף גּוּף הָאִילָן, שֶׁכָּתוּב (שם) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כַּמָּה יֵאוֹת וְשַׁפִּיר הַאי. זַכָּאָה אוֹרְחָא דִּילָן. וְכַמָּה מִילִּין עִלָּאִין קַדִּישִׁין רַוָּוחְנָא לוֹן וְחַמֵּינָא. הַהוּא יוּדָאי הָוָה תַּמָּן לְקָמַיְיהוּ. אָמַר לוֹן, רָבַנָן, כָּל מִילִּין אִלֵּין, כַּמָּה טָבָאן. וּמִילִּין עִלָּאִין קַדִּישִׁין נִינְהוּ. מָאי דִּכְתִיב בַּתְרֵיהּ, יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתוֹהוּ יְלֵל יְשִׁימֹן וְגוֹ'.

אָמְרוּ לֵיהּ, אִי יָדַעְתְּ בֵּיהּ מִלָּה, אִימָּא. דְּהָא אוּקְמוּהּ בְּאַבְרָהָם, דְּאַשְׁכַּח לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא דְּפַלְחֵי עֲבוֹדָה זָרָה וְלָא הֲווֹ יַדְעֵי בִּמְהֵימְנוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶלָּא כּוּלְּהוּ הֲווֹ טַעָאן בָּתַר עֲבוֹדָה זָרָה, וְקָם אַבְרָהָם וּפָרַח בֵּינַיְיהוּ עַנְפָּא חָדָא שְׁלִים, קֶדֶם מָאֲרֵי דְעָלְמָא. וְאַשְׁכַּח לֵיהּ תַּמָּן.

מָה עָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, נָטַל לֵיהּ לְהַהוּא עַנְפָּא, וְאָעֲקַר לֵיהּ מִתַּמָּן וְאַשְׁרֵי לֵיהּ, וְאִשְׁתַּדֵּל. וְשָׁתָל

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כַּמָּה יָפֶה וְנָאֶה זֶה. אַשְׁרֵי דַּרְכֵּנוּ, וְכַמָּה דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים הִרְוַחְנוּ אוֹתָם וְרָאִיתִי. וְאוֹתוֹ יְהוּדִי הָיָה שָׁם לִפְנֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, חֲכָמִים, כָּל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ כַּמָּה טוֹבִים, וּדְבָרִים עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים הֵם. מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב אַחֲרָיו (שם) יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתוֹהוּ יְלֵל יְשִׁמֹן וְגוֹ'?

אָמַר לוֹ, אִם יָדַעְתָּ בּוֹ דָּבָר – אֱמֹר, שֶׁהֲרֵי הַדָּבָר הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ בְּאַבְרָהָם, שֶׁמָּצָא אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאֶרֶץ שֶׁעוֹבְדִים עֲבוֹדָה זָרָה, וְאֵין מַכִּירִים אֶת אֱמוּנַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֶלָּא כֻּלָּם הָיוּ טוֹעִים אַחַר עֲבוֹדָה זָרָה, וְקָם אַבְרָהָם, וְהִפְרִיחַ בֵּינֵיהֶם עָנָף אֶחָד שָׁלֵם לִפְנֵי רִבּוֹן הָעוֹלָם, וּמָצָא אוֹתוֹ שָׁם.

מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? נָטַל אֶת אוֹתוֹ הָעָנָף וְעָקַר אוֹתוֹ מִשָּׁם, וְהִשְׁרָה אוֹתוֹ

לֵיהּ בְּאַרְעָא אַחֲרָא. דִּכְתִיב (בראשית י"ב) **לֵךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וְגוֹ'. וְעָבִיד מִנֵּיהּ עַמָּא קַדִּישָׁא. וְדָא הִיא מְצִיאָה דְּאַשְׁכַּח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָלְמָא, בְּאַרְעָא דְּלָא מְהֵימְנֵי בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלָא יַדְעֵי מָאן אִיהוּ. אָמַר הַהוּא יוּדָאי שַׁפִּיר הוּא, וְיֵאוֹת מִלָּה דָא. אֲבָל אִית לְשָׁאֲלָא, אִי אַבְרָהָם הָוָה דִּיוּקְנָא דְּאִיצְטְרִיךְ. וְתוּ דְּהָא קְרָא, לָא אוֹכַח עַל אַבְרָהָם כְּלָל וְלָא אִדְכָּר לְאַבְרָהָם כְּלָל, וְלָא לְיִצְחָק, אֶלָּא לְיַעֲקֹב בִּלְחוֹדוֹי. דִּכְתִיב כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב וְגוֹ', וּבַתְרֵיהּ כְּתִיב, יִמְצָאֵהוּ וְגוֹ'.**

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, עִם כָּל זֶה לֹא קַשְׁיָא הָכָא. דְּהָא אַבְרָהָם אַשְׁכְּחָן דְּנָפַק מִגּוֹ פְּלִיגֵי עֲבוֹדָה זָרָה. וְהָכָא אַף עַל גַּב דְּיַעֲקֹב אַדְכָּר, הוּא עַל אַבְרָהָם. וְלֵית פֵּרוּכָא כְלָל בְּמִלָּה דָא. אֲבָל אִי יָדַעְתְּ מִלָּה אוֹ חִדּוּשָׁא אִימָא: (עד כאן מההשמטות).

לשון הקודש

וְהִשְׁתַּדֵּל וְשָׁתַל אוֹתוֹ בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת, שֶׁכָּתוּב (בראשית יב) לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וְגוֹמֵר, וְעָשָׂה מִמֶּנּוּ עַם קָדוֹשׁ, וְזוֹ הַמְּצִיאָה שֶׁמָּצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם, בְּאֶרֶץ שֶׁלֹּא מַאֲמִינִים בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְלֹא יוֹדְעִים מִי הוּא.

אָמַר אוֹתוֹ יְהוּדִי, יָפֶה זֶה, וְנָאֶה דָּבָר זֶה, אֲבָל יֵשׁ לִשְׁאֹל אִם אַבְרָהָם הָיָה דְּיוֹקָן שֶׁהֶצְרַךְ? וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי הַכָּתוּב לֹא מוֹכִיחַ עַל אַבְרָהָם כְּלָל, וְלֹא הִזְכִּיר אֶת אַבְרָהָם כְּלָל, וְלֹא אֶת יִצְחָק, אֶלָּא אֶת יַעֲקֹב לְבַדּוֹ, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ, וְאַחַר כָּךְ כָּתוּב יִמְצָאֵהוּ וְגוֹמֵר.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עִם כָּל זֶה לֹא קָשֶׁה כָּאן, שֶׁהֲרֵי מָצָאנוּ שֶׁאַבְרָהָם יָצָא מִתּוֹךְ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וְכָאן – אַף עַל גַּב שֶׁיַּעֲקֹב נִזְכָּר,

השלמה מהחשמטות (סימן יא)

פְּתַח וְאָמַר הַהוּא יוּדָאי (בראשית א) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְגוֹ'. מָאן אָרֶץ, הַהִיא דְּאִשְׁתְּמוֹדַע עִלָּאָה וְתַתָּאָה. הָיְתָה תֹהוּ, מָאי תֹהוּ. דָּא קַו יָרוֹק דְּאַקִּיף כָּל עָלְמָא וְאִיקְרֵי קַו תֹהוּ. דִּכְתִיב (ישעיה ל"א) וְנָטָה עָלֶיהָ קַו תֹהוּ וְאַבְנֵי בֹהוּ. בֹהוּ, כְּמָה דְתָנֵינָן, אֲבָנִין מִפּוּלָמוֹת דְּמִשְׁתַּקְעָן גּוֹ תְּהוֹמֵי וּמִנְּהוֹן נַפְּקֵי מַיִין. **הַשְׁתָּא** אִית לְמִנְדַּע. תֹהוּ דְּאִיהוּ קַו יָרוֹק, מָאן הָוָה קַו יָרוֹק, אֶלָּא אַשְׁכְּחָן בְּסִפְרָא דְאַסְיָא דְקַרְטִינָאָה וְיוּדָאן דְּקֵסָרֵי שְׁמֵיהּ, וְקָרָאן שְׁמֵיהּ אַסְיָא קַרְטִינָאָה. בְּגִין דְּהוּא רָב עַל כָּל אַסְיָין וְיַקִּירָא בְּחָכְמָתָא. וְהָכִי אָמַר בְּלָשׁוֹן פַּרְסִי לְבַר נָשׁ יַקִּירָא. וְהוּא אָמַר, וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ, מָאי תֹהוּ, אִיהִי קַו יָרוֹק דְּאַסְחַר עָלְמָא. וּמָאן אִיהוּ קְלִיפָּא דֶּאֱגוֹזָא וְדָא

לשון הקודש

הוּא מְדַבֵּר עַל אַבְרָהָם, וְאֵין כְּלָל קָשִׁיָּה בְּדָבָר זֶה. אֲבָל אִם יָדַעְתָּ דָּבָר אוֹ חִדּוּשׁ – אֱמֹר. ע"כ מהחשמטות.

השלמה מהחשמטות סימן יא

פְּתַח אוֹתוֹ יְהוּדִי וְאָמַר, (בראשית א) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְגוֹמֵר. מִי הָאָרֶץ? אוֹתָהּ הַנּוֹדַעַת לְמַעְלָה וּמַטָּה. הָיְתָה תֹהוּ, מַה זֶּה תֹהוּ? זֶה קַו יָרֹק שֶׁמַּקִּיף אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְנִקְרָא קַו תֹהוּ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה לד) וְנָטָה עָלֶיהָ קַו תֹהוּ וַאַבְנֵי בֹהוּ. בֹהוּ, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, אֲבָנִים מְפֻלָּמוֹת שֶׁמִּשְׁקָעוֹת בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת, וּמֵהֶן יוֹצְאִים מַיִם.

עַכְשָׁו יֵשׁ לָדַעַת, תֹהוּ, שֶׁהוּא קַו יָרֹק, מַהוּ קַו יָרֹק? אֶלָּא מָצָאנוּ בְּסֵפֶר הָרוֹפֵא מִקַּרְטִינָאָה, וִיוּדָן שֶׁל קֵסָרֵי שְׁמוֹ, וְקוֹרְאִים אֶת שְׁמוֹ הָרוֹפֵא הַקַּרְטִינָאִי, מִשּׁוּם שֶׁהוּא גָּדוֹל עַל כָּל הָרוֹפְאִים וְנִכְבָּד בְּחָכְמָה. וְכָךְ אוֹמְרִים בְּלָשׁוֹן פַּרְסִי לְאָדָם נִכְבָּד. וְהוּא הָיָה אוֹמֵר, וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ, מַה זֶּה תֹהוּ? הוּא קַו יָרֹק שֶׁמַּקִּיף כָּל הָעוֹלָם, וּמִי הוּא? קְלִפַּת

אִיהוּ קְלִיפָּה דִּלְבַר דְּאִיהוּ יָרוֹק.

לְגוֹ מִנֵּיהּ בֹּהוּ, וְאִינוּן אֲבָנִין מִפּוּלָמוֹת דְּמִנְּהוֹן נַפְקֵי מַיִין. מִן תֹּהוּ אִתְמַשְׁכָּאן עוֹר וּבָשָׂר. מִן בֹּהוּ אִתְמְשָׁכוּ גַּרְמֵי לְגוֹ מִנֵּיהּ. וְחֹשֶׁךְ, דָּא מְשִׁיכוּ דְּאִתְמְשָׁךְ מִנֵּיהּ עַמָּא דְעֵשָׂו. וְאִי תֵּימָא מָאן תֹּהוּ. הַרֵי הוּא וַדָּאי, דְּהָא חֹשֶׁךְ מִנֵּיהּ תַּלְיָיא. אֶלָּא אִינוּן אֲבָנִין מְפוּלָמוֹת, עָאלוּ בְּאֶמְצָעִיתָא דְמִנֵּיהּ אִתְמַשְׁכָּאן גַּרְמֵי כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְחֹשֶׁךְ מְשִׁיכוּ דָקִיק, דְּמִנֵּיהּ אִתְמְשָׁךְ עֵשָׂו.

וְרוּחַ אֱלֹהִים דָּא מוֹחָא דֶאֱגוֹזָא, דְּמִתַּמָּן אִתְמְשָׁךְ יַעֲקֹב שְׁלִימָא, כְּגַוְונָא דֶאֱגוֹזָא דָא. רָזָא דִכְתִיב (יחזקאל א) וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, לָקְבְלֵיהּ דְּתֹהוּ. לְגוֹ מִנֵּיהּ, עָנָן גָּדוֹל, לְקָבְלֵיהּ דְּבֹהוּ. לְגוֹ מִנֵּיהּ, וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, לְקָבְלֵיהּ דְחֹשֶׁךְ. לְגוֹ מִנֵּיהּ, וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב, לְקָבְלֵיהּ דְרוּחַ אֱלֹהִים.

לשון הקודש

הָאֱגוֹז, וְזוֹהִי הַקְּלִפָּה הַחִיצוֹנָה, שֶׁהִיא יֶרֶקָה. **לִפְנִים** מִמֶּנּוּ – בֹּהוּ, וְהֵן אֲבָנִים מְפֻלָּמוֹת שֶׁמֵּהֶן יוֹצְאִים מַיִם. מִתֹּהוּ נִמְשָׁךְ עוֹר וּבָשָׂר. מִן בֹּהוּ נִמְשְׁכוֹת הָעֲצָמוֹת. לִפְנִים מִמֶּנּוּ – וְחֹשֶׁךְ. זוֹ הַהַמְשָׁכָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמֶּנָּה הָעָם שֶׁל עֵשָׂו. וְאִם תֹּאמַר מַה זֶּה תֹּהוּ? הֲרֵי הִיא בְּוַדַּאי שֶׁהֲרֵי הַחֹשֶׁךְ תָּלוּי מִמֶּנּוּ, אֶלָּא אוֹתָן אֲבָנִים מְפֻלָּמוֹת נִכְנְסוּ בָּאֶמְצַע, שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁכוֹת הָעֲצָמוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְחֹשֶׁךְ – מְשִׁיכָה דַקָּה, שֶׁמִּמֶּנָּה נִמְשָׁךְ עֵשָׂו.

וְרוּחַ אֱלֹהִים – זֶה מֹחַ הָאֱגוֹז, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם, כְּמוֹ הָאֱגוֹז הַזֶּה, סוֹד הַכָּתוּב (יחזקאל א) וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, כְּנֶגֶד הַתֹּהוּ. לִפְנִים מִמֶּנּוּ – עָנָן גָּדוֹל, כְּנֶגֶד הַבֹּהוּ. לִפְנִים מִמֶּנּוּ – וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, כְּנֶגֶד הַחֹשֶׁךְ. לִפְנִים מִמֶּנּוּ – וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב, כְּנֶגֶד

וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל, לְגוֹ מִכֹּלָּא. לְקָבְלֵיהּ מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם. דָּא רוּחָא דְּאִימָּא עִלָּאָה, דְּקָא מְרַחֶפֶת עַל כֹּלָּא. וְיַעֲקֹב שְׁלֵימָא אִיהוּ, וְדָא מוֹחָא דֶּאֱגוֹזָא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר, וַדַּאי. לְבָתָר עָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּכָל אִינּוּן קְלִיפִּין יְהוֹן כּוּלְהוֹן מִשְׁתַּעְבְּדָן לֵיהּ.

עַד הָכָא הָוָה כְּתִיב בְּהַהוּא סִפְרָא (דְּאַסְיָא) דְּקַרְטִינָאָה אַסְיָא. לְבָתָר הָוָה רָשִׁים בְּהַאי קְרָא, כָּל נְטוּרָא דְּאִיצְטְרִיךְ אַסְיָא, חַכִּים לְמֶעְבַּד לְמֵרַע דְּשָׁכִיב בְּבֵי מָרְעֵיהּ אֲסִירֵי דְּמַלְכָּא, לְמִפְּלַח לְמָארֵי עַלְמָא. דְּכָד אָזִיל אַסְיָא חַכִּים לְגַבֵּיהּ, יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתוֹהוּ יְלֵל יְשִׁימוֹן. מַרְעִין דְּשַׁרְיָין עָלֵיהּ אַשְׁכָּח לֵיהּ בַּאֲסִירֵי דְּמַלְכָּא.

לשון הקודש

שֶׁל וְרוּחַ אֱלֹהִים.

וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל – לִפְנִים מֵהַכֹּל, כְּנֶגְדּוֹ מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, זוֹ רוּחַ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁמְּרַחֶפֶת עַל הַכֹּל. וְיַעֲקֹב הַשָּׁלֵם הוּא, וְזֶה מֹחַ הָאֱגוֹז, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וַדַּאי. אַחַר כָּךְ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כָּל אוֹתָן הַקְּלִפּוֹת, שֶׁכֻּלָּן יִהְיוּ מְשֻׁעְבָּדוֹת לוֹ.

עַד כָּאן הָיָה כָּתוּב בְּאוֹתוֹ סֵפֶר שֶׁל הָרוֹפֵא הַקַּרְטִינָאִי. אַחַר כָּךְ הָיָה רָשׁוּם בַּכָּתוּב הַזֶּה: כָּל שְׁמִירָה שֶׁצָּרִיךְ רוֹפֵא חָכָם לַעֲשׂוֹת לְחוֹלֶה שֶׁשּׁוֹכֵב בְּבֵית חָלְיוֹ אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ, לַעֲבֹד לְרִבּוֹן הָעוֹלָם, שֶׁכְּשֶׁהוֹלֵךְ רוֹפֵא חָכָם אֵלָיו, יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתוֹהוּ יְלֵל יְשִׁמוֹן, מַחֲלוֹת שֶׁשּׁוֹרוֹת עָלָיו, מוֹצֵא אוֹתוֹ בַּאֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ.

אִי תֵּימָא הוֹאִיל וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִפְקוֹד לְתַפְשָׁא לֵיהּ דְּלָא יִשְׁתַּדַּל בַּר נָשׁ אַבַּתְרֵיהּ, לָאו הָכִי. דְּהָא דָּוִד אָמַר (תהלים מ"א) **אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דַּל וְגוֹ' וְדַל הוּא דְּשָׁכִיב בְּבֵי מָרְעֵיהּ. וְאִי אַסְיָא חַכִּים הוּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לֵיהּ בִּרְכָאָן לְהַהוּא דְּיִשְׁתַּדַּל בֵּיהּ. וְהַהוּא אַסְיָא יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר, בְּבֵי מָרְעֵיהּ שָׁכִיב.**

וּבְתֹּהוּ יְלֵל יְשִׁימוֹן, דְּאִינּוּן מַרְעִין דַּחֲקִין לֵיהּ. מָאי אִיצְטְרִיךְ לֵיהּ לְמֶעְבַּד יְסוֹבֵבֶנְהוּ, יְסוֹבֵב סִיבּוּב וְיֵיתֵי עִילּוֹת בְּגִין דְּיִמְנָע מִנֵּיהּ אִינּוּן מִלִּין דְּנָזְקִין לֵיהּ, יָקִיז לֵיהּ, וְיִפּוּק מִנֵּיהּ דָּמָא בִישָׁא.

יְבוֹנְנֵהוּ, יִסְתַּכֵּל וְיָבִין, הַהוּא מַרְעָא מִמַּה הֲוֵי. וְיִסְתַּכֵּל בְּגִין דְּלָא יִתְרַבֵּי עֲלוֹי וְיִמְאָךְ לֵיהּ. לְבָתָר יִצְרְנֵהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינוֹ, בְּגִין דְּיֵהֵא נָטִיר כְּדְקָא יָאוֹת בְּאִינּוּן מַשְׁקִין, בְּאִינּוּן אַסְוָותָא

לשון הקודש

אם תֹּאמַר, הוֹאִיל וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְצַוֶּה לִתְפֹּס אוֹתוֹ, שֶׁלֹּא יִשְׁתַּדֵּל שׁוּם אָדָם אַחֲרָיו – לֹא כָּךְ! שֶׁהֲרֵי דָּוִד אָמַר אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל וְגוֹמֵר. דַּל הוּא שֶׁשּׁוֹכֵב בְּבֵית חָלְיוֹ, וְאִם הָרוֹפֵא חָכָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתֵּן בְּרָכוֹת לְאוֹתוֹ שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בּוֹ, וְאוֹתוֹ רוֹפֵא יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר, שׁוֹכֵב בְּבֵית חָלְיוֹ.

וּבְתֹּהוּ יְלֵל יְשִׁמוֹן, שֶׁאוֹתָם חֳלָאִים הוֹחֲקִים אוֹתוֹ. מַה צָּרִיךְ לוֹ לַעֲשׂוֹת? יְסוֹבֵבֶנְהוּ, יְסוֹבֵב סִבּוֹת וְיָבִיא עִלּוֹת כְּדֵי שֶׁיִּמָּנַע מִמֶּנּוּ אוֹתָם דְּבָרִים שֶׁמַּזִּיקִים לוֹ, יַקִּיז לוֹ וְיוֹצִיא מִמֶּנּוּ דָּם רַע.

יְבוֹנְנֵהוּ, יִסְתַּכֵּל וְיָבִין אוֹתוֹ הַחֹלִי מִמָּה הָיָה, וְיִסְתַּכֵּל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְרַבֶּה עָלָיו וַיַּמְאִיךְ אוֹתוֹ. אַחַר כָּךְ יִצְרֶנְהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שָׁמוּר כָּרָאוּי בְּאוֹתָם מַשְׁקִים וּבְאוֹתָן

דְּאִצְטְרִיכוּ לֵיהּ. וְלָא יִטְעֵי מִנַּיְיהוּ, דְּאִלְמָלֵי יִטְעֵי אֲפִילוּ בְּמִלָּה חָדָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָשִׁיב עַל אַסְיָא כְּאִילוּ שָׁפִיךְ דָּמָא וְקַטְלֵיהּ.

בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי דְּאַף עַל גַּב דְּהַהוּא בַּר נָשׁ אִיהוּ בְּבֵי אֲסִירֵי דְּמַלְכָּא, דְּיִשְׁתָּדֵל בַּר נָשׁ עָלֵיהּ וְיִסָּיֵעַ לֵיהּ לְאַפָּקָא לֵיהּ מִבֵּי אֲסִירֵי.

וְהָוָה אָמַר הָכִי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּן דִּינִי בְּנֵי עָלְמָא לְעֵילָּא, הֵן לָמוּת, הֵן לְשָׁרוּשֵׁי, הֵן לַעֲקוֹר, הֵן לַעֲנוֹשׁ נִכְסִין. מָאן דְּאִתְחֲזֵי לַעֲנוֹשׁ נִכְסִין, נָפִיל בְּבֵי מָרְעֵיהּ וְלָא יִתְסֵי, עַד דְּעָבַר כָּל מָה דְּאִתְגַּזַּר עָלֵיהּ. כֵּיוָן דְּאִתְעֲנַשׁ בְּמָמוֹנֵיהּ, וְיָהִיב לֵיהּ כָּל מָה דְּאִתְגַּזַּר עָלֵיהּ, אִיתְסֵי וְנָפַק מִבֵּי אֲסִירֵי. וְעַל דָּא אִיצְטְרִיךְ לְאִשְׁתָּדְלָא עָלֵיהּ, דְּיִתֵּן עוֹנָשָׁא וְיִפּוּק.

לשון הקודש

רְפוּאוֹת שֶׁצָּרִיךְ לוֹ וְלֹא יִטְעֶה מֵהֶם, שֶׁאִלְמְלֵא יִטְעֶה אֲפִלּוּ בְּדָבָר אֶחָד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַחֲשִׁיב עַל הָרוֹפֵא כְּאִלּוּ שָׁפַךְ דָּם וַהֲרָגוֹ.

כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁאוֹתוֹ אָדָם הוּא בְּבֵית אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל עָלָיו בֶּן אָדָם וִיסַיֵּעַ לוֹ לְהוֹצִיאוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים.

וְהָיָה אוֹמֵר כָּךְ: הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן דִּינֵי בְּנֵי הָעוֹלָם לְמַעְלָה הֵן לָמוּת, הֵן לְשָׁרֵשׁ, הֵן לַעֲקֹר, הֵן לָתֵת עֹנֶשׁ נְכָסִים. מִי שֶׁרָאוּי לְעֹנֶשׁ נְכָסִים נוֹפֵל בְּבֵית חָלְיוֹ, וְלֹא יִתְרַפֵּא עַד שֶׁעוֹשֶׂה כָּל מַה שֶּׁנִּגְזַר עָלָיו. כֵּיוָן שֶׁנֶּעֱנַשׁ בְּמָמוֹנוֹ וְנָתַן כָּל מַה שֶּׁנִּגְזַר עָלָיו, מִתְרַפֵּא וְיוֹצֵא מִבֵּית הָאֲסוּרִים, וְעַל זֶה צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל עָלָיו שֶׁיִּתֵּן עֹנֶשׁ וְיֵצֵא.

מָאן דְּאִתְחֲזֵי לְשָׁרוּשֵׁי, יִתְפְּסוּן לֵיהּ, וְיַהֲבֵי לֵיהּ בְּבֵי אֲסִירֵי. עַד דְּיִשְׁתַּרֵשׁ מִכֹּלָא. וּלְזִמְנִין דְּיִשְׁתַּרֵשׁ מִשֶּׁיְיפוּי, אוֹ מֵחַד מִנַּיְיהוּ, וּלְבָתַר יִפְּקוּן לֵיהּ מִבֵּי אֲסִירֵי.

מָאן דְּאִתְחֲזֵי לָמוּת, הָכִי הוּא, דְּאִילוּ יִתֵּן כָּל כּוֹפְרָא וְכָל מָמוֹנָא דְּעָלְמָא לָא יִשְׁתְּזִיב. וְעַל דָּא אִיצְטְרִיךְ לְאַסְיָיא חַכִּים לְאִשְׁתָּדְּלָא עָלֵיהּ, אִי יְכִיל לְמֵיהַב לֵיהּ אַסְוָתָא מִן גּוּפָא, יֵאוֹת. וְאִי לָאו, יִתֵּן לֵיהּ אַסְוָתָא לְנִשְׁמָתֵיהּ וְיִשְׁתְּדַל עַל אַסְוָתָא דְּנִשְׁמָתָא. וְדָא הוּא אַסְיָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִשְׁתַּדָּל עָלֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, עַד הַשְׁתָּא לָא שָׁמַעְנָא מֵאַסְיָיא דָּא וּמִסִּפְרָא דָא, בָּר מִזִּמְנָא חָדָא. דְּאָמַר לִי טַיָּיעָא חָדָא דְשָׁמַע לְאָבוֹי, דְּאַסְיָא חַד הָוָה בְּיוֹמוֹי. דְּכַד הָוָה מִסְתַּכֵּל בְּבַר נָשׁ כַּד אִיהוּ בְּבֵי מָרְעֵיהּ,

לשון הקודש

מִי שֶׁרָאוּי לְשָׁרֵשׁ, יִתְפְּסוּ אוֹתוֹ וְיִתְּנוּ אוֹתוֹ בְּבֵית הָאֲסוּרִים עַד שֶׁיִּשְׁתָּרֵשׁ מֵהַכֹּל, וְלִפְעָמִים שֶׁיִּשְׁתָּרֵשׁ מֵאִיבָרִים אוֹ מֵאֶחָד מֵהֶם, וְאַחַר כָּךְ יוֹצִיאוּהוּ מִבֵּית הָאֲסוּרִים.

מִי שֶׁרָאוּי לָמוּת כָּךְ זֶה, שֶׁאִלּוּ יִתֵּן כָּל כֹּפֶר וְכָל מָמוֹן שֶׁבָּעוֹלָם לֹא יִנָּצֵל, וְעַל זֶה צָרִיךְ רוֹפֵא חָכָם לְהִשְׁתַּדֵּל עָלָיו. אִם יָכוֹל לָתֵת לוֹ רְפוּאָה מִן הַגּוּף – יָפֶה, וְאִם לֹא – יִתֵּן לוֹ רְפוּאָה לְנִשְׁמָתוֹ וְיִשְׁתַּדֵּל עַל רְפוּאַת הַנְּשָׁמָה, וְזֶהוּ רוֹפֵא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׁתַּדֵּל עָלָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עַד עַכְשָׁו לֹא שָׁמַעְתִּי מֵהָרוֹפֵא הַזֶּה וּמֵהַסֵּפֶר הַזֶּה, חוּץ מִפַּעַם אַחַת שֶׁאָמַר לִי סוֹחֵר אֶחָד שֶׁשָּׁמַע מֵאָבִיו, שֶׁרוֹפֵא אֶחָד הָיָה בְּיָמָיו, שֶׁכְּשֶׁהָיָה מִסְתַּכֵּל בְּאָדָם כְּשֶׁהוּא בְּבֵית חָלְיוֹ, הָיָה אוֹמֵר: זֶה יִחְיֶה, וְזֶה

הָוָה אָמַר, דָּא חָי וְדָא מֵת. וַהֲווּ אַמְרִין עָלֵיהּ, (דְּהוּא הָוָה זַבָּאָה), דְּחִיל חַטָּאָה. וְכָל מָאן דְּלָא יְכִיל לְמִדְבַּק (אצ"ל לְמִזְבַּן) מָה דְּאִיצְטְרִיךְ, אִיהוּ הָוָה קַנֵּי לֵיהּ וְיָהִיב מִדִּילֵיהּ. וַהֲווּ אַמְרִין, דְּלֵית חַכִּים בְּעָלְמָא כְּגִינֵיהּ. וּבְצִלּוֹתֵיהּ הָוָה עָבִיד יַתִּיר מִמַּה דְּהָוָה עָבִיד בִּידוֹי, וְכַדּוֹמֶה לָן, דָּא הָוָה הַהוּא אַסְיָא. אָמַר הַהוּא טַיָּיעָא, וַדַּאי סִפְרָא דִילֵיהּ בִּידֵי אִיהוּ, דְּקָא יְרִיתְנָא מֵאֲבִי אַבָּא. וְכָל מִלּוֹי דְּהַהוּא סִפְרָא, כֻּלְּהוּ אִתְיַסְּדָן עַל רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא וְרָזִין סְתִימִין אַשְׁכַּחְנָא בֵּיהּ.

וּמִילִין דְּאַסְוָותָא דְּאִיהוּ אָמַר דְּלָא יֵאוֹת לְמִפְעָל לוֹן, בָּר מָאן דְּאִיהוּ דָּחִיל חַטָּאָה. וְאִינוּן מִמַּה דְּהָוָה עָבִיד בִּלְעָם דְּהָוָה לַחִישׁ עַל מֵרָע, וְהוּא אָמַר בְּפוּמֵיהּ, וְאִתְּסִי מִיָּד. וְכֻלְּהוּ בָּרִיר לוֹן בְּהַהוּא סִפְרָא.

לשון הקודש

יָמוּת. וְהָיוּ אוֹמְרִים עָלָיו (שֶׁהוּא הָיָה צַדִּיק) יְרֵא חֵטְא, וְכָל מִי שֶׁלֹּא יָכוֹל הָיָה לְהַשִּׂיג (לִקְנוֹת) מַה שֶּׁצָּרִיךְ, הוּא הָיָה קוֹנֶה לוֹ וְנוֹתֵן מִשֶּׁלּוֹ, וְהָיוּ אוֹמְרִים שֶׁאֵין חָכָם בָּעוֹלָם כְּמוֹתוֹ, וּבִתְפִלָּתוֹ הָיָה עוֹשֶׂה יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהָיָה עוֹשֶׂה בְּיָדָיו, וּכְדוֹמֶה לָנוּ, זֶה הָיָה אוֹתוֹ רוֹפֵא. אָמַר אוֹתוֹ סוֹחֵר, וַדַּאי סִפְרוֹ בְּיָדֵי הוּא, שֶׁיָּרַשְׁתִּיו מִסָּבִי, וְכָל דִּבְרֵי אוֹתוֹ הַסֵּפֶר הִתְיַסְּדוּ כֻּלָּם עַל סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, וְסוֹדוֹת נִסְתָּרִים מָצָאתִי בּוֹ. **וְדִבְרֵי** רְפוּאָה שֶׁהוּא אָמַר שֶׁלֹּא רָאוּי לַעֲשׂוֹתָם, פְּרָט לְמִי שֶׁהוּא יְרֵא חֵטְא, וְהֵם מִמַּה שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בִּלְעָם, שֶׁהָיָה לוֹחֵשׁ לְחָשִׁים עַל חוֹלֶה, וְהָיָה אוֹמֵר בְּפִיו וּמִיָּד מִתְרַפֵּא, וְכֻלָּם מְבֹרָרִים בְּאוֹתוֹ הַסֵּפֶר.

וְאָמַר, דָּא אָסוּר וְדָא מוּתָּר לְמָאן דְּדָחִיל חַטָּאָה, בְּגִין דְּמָרְעִין סַגִּיאִין אָמַר, דְּתַלְיָיא אַסְוָותָא דִילְהוֹן בִּלְחִישׁוּ דְּפוּמָא, וְאִינּוּן מִסִּטְרָא דְנַחַשׁ, וּמִנְּהוֹן מִסִּטְרָא דְקֶסֶם. וְכָל אִינּוּן דְאָסוּר לוֹמַר בְּפוּמָא וְאָסוּר לְמֶעְבַּד בְּעוֹבָדָא, הָוָה אָמַר. עַד דְּאַשְׁכַּחְנָא עַל מַרְעִין יְדִיעָאן דְּאִיצְטְרִיךְ לוֹמַר כָּךְ, וּלְנָדוּיֵי בְנִדוּי וּבְשָׁמַתָּא עַל הַהוּא מֵרַע, וְאִיהוּ תַּוְוֹהָא סַגִּי לְגַבָּן. חַדֵּי רִבִּי אֶלְעָזָר וְחַדּוּ חַבְרַיָּיא.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אִי הַאי סִפְרָא הָוָה לְגַבָּן, נֵחְמֵי מָאי אִיהוּ. אָמַר, אֲנָא אֶמְסַר בִּמְסִירָה עַל מְנָת לְאַחֲוָאָה (לְאַחֲזָאָה) לְבוֹצִינָא קַדִּישָׁא. וְתָנֵינָן, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הַהוּא סִפְרָא הָוָה בִידֵי תְּרֵיסָר יַרְחֵי, וְאַשְׁכַּחְנָא בֵּיהּ נְהוֹרִין עִלָּאִין. כַּד מָטֵינָא לְאִינּוּן רָזִין דַּהֲווּ מִבִּלְעָם תַּוְוֹהְנָא.

לשון הקודש

וְאָמַר זֶה אָסוּר וְזֶה מֻתָּר לְמִי שֶׁיָּרֵא חֵטְא, מִשּׁוּם שֶׁחֲטָאִים רַבִּים אָמַר שֶׁרְפוּאָתָם תְּלוּיָה בְּלַחַשׁ הַפֶּה, וְהֵם מִצַּד הַנַּחַשׁ, וּמֵהֶם מִצַּד הַקֶּסֶם. וְכָל אוֹתָם שֶׁאָסוּר לוֹמַר בַּפֶּה וְאָסוּר לַעֲשׂוֹת בְּמַעֲשֶׂה הָיָה אוֹמֵר. עַד שֶׁמָּצָאתִי בְּמַחֲלוֹת יְדוּעוֹת שֶׁצָּרִיךְ לוֹמַר כָּךְ וּלְנַדּוֹת בְּנִדּוּי וּשְׁמָתָא עַל אוֹתוֹ חֹלִי, וְזוֹ תְּמִיהָה גְּדוֹלָה לָנוּ. שָׂמְחוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְשָׂמְחוּ הַחֲבֵרִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם הָיָה לָנוּ סֵפֶר זֶה, נִרְאֶה מַהוּ. אָמַר, אֲנִי אֶמְסֹר בִּמְסִירָה עַל מְנָת לְהַרְאוֹת לַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אוֹתוֹ סֵפֶר הָיָה בְּיָדֵי שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים, וּמָצָאתִי אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים. כְּשֶׁהִגַּעְתִּי לְאוֹתָם סוֹדוֹת שֶׁהָיוּ מִבִּלְעָם, תָּמַהְתִּי.

יוֹמָא חַד לַחִישְׁנָא בְּאַתָּר חַד, וַהֲווּ אַתְוָון סַלְקָן וְנַחְתָּן. עַד דְּחַמִּינָן בְּחֶלְמָא וְאָמַר לִי, מָה לָךְ לְמֵיעָל בִּתְחוּמָא דְלָאו דִילָךְ. אִתְעַרְנָא וְאָבְאִישׁ קַמָּאי עַל רָזִין סְתִימִין דַהֲווּ תַמָּן, שֶׁדַרְנָא לְהַהוּא יוּדָאי וְיַהִיבְנָא לֵיהּ סִפְרָא. וּבְרָזִין דְּבִלְעָם אַשְׁכַּחְנָא מֵאִינּוּן שְׁמָהָן דְּמַלְאָכִים דְּשָׁדַר לֵיהּ בָּלָק, וְלָא הֲווּ מִתְסָדְרָן עַל תִּיקוּנֵיהוּ.

אֲבָל כַּמָּה זִינֵי אַסְוָותָא אַשְׁכַּחְנָא בֵּיהּ דְּקָא מִתְתַּקְנֵי עַל תִּקּוּנֵי אוֹרַיְיתָא וְרָזִין סְתִימִין דִילֵיהּ. וְחַמֵּינָא דְּאִינּוּן בְּחַסִידוּתָא וּצְלוֹתִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְאִי תֵּימָא דְהָוָה עֲבִיד אַסְוָותָא בִּפְסוּקֵי דְאוֹרַיְיתָא, חַס וְשָׁלוֹם. אֶלָּא הָוָה אָמַר רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְעַל הַהוּא רָזָא אַפִּיק רָזִין דְּאַסְוָותָא, דְּלָא חָמֵינָא כְּהַהוּא גּוֹוָנָא לְעָלְמִין. אָמֵינָא, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּאַחְכִּים לִבְנֵי

לשון הקודש

יוֹם אֶחָד לָחַשְׁתִּי בְּמָקוֹם אֶחָד, וְהָיוּ הָאוֹתִיּוֹת עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת, עַד שֶׁרָאִיתִי בַּחֲלוֹם וְאָמַר לִי, מַה לְּךָ לְהִכָּנֵס בִּתְחוּם שֶׁאֵינוֹ שֶׁלְּךָ? הִתְעוֹרַרְתִּי, וְהָיָה רַע לְפָנַי עַל סוֹדוֹת נִסְתָּרִים שֶׁהָיוּ שָׁם. שָׁלַחְתִּי לְאוֹתוֹ יְהוּדִי וְנָתַתִּי לוֹ הַסֵּפֶר, וּבְסוֹדוֹת שֶׁל בִּלְעָם מָצָאתִי מֵאוֹתָם שְׁמוֹת הַמַּלְאָכִים שֶׁשָּׁלַח לוֹ בָּלָק וְלֹא הָיוּ מִסְתַּדְּרִים עַל תִּקּוּנֵיהֶם.

אֲבָל כַּמָּה מִינֵי רְפוּאָה מָצָאתִי בּוֹ שֶׁמִּתְקָנִים עַל תִּקּוּנֵי הַתּוֹרָה וְסוֹדוֹת נִסְתָּרִים שֶׁלָּהּ, וְרָאִיתִי בַּחֲסִידוּת וּתְפִלּוֹת לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה רְפוּאָה בִּפְסוּקֵי הַתּוֹרָה – חַס וְשָׁלוֹם! אֶלָּא הָיָה אוֹמֵר סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, וְעַל אוֹתוֹ סוֹד מוֹצִיא סוֹדוֹת רְפוּאָה שֶׁלֹּא רָאִיתִי כָּאֵלֶּה לְעוֹלָמִים. אָמַרְתִּי, בָּרוּךְ

נָשָׁא בְּחָכְמָתָא דִלְעֵילָא. וּמֵאִינּוּן מִלִּין דְּבִלְעָם נָסִיבְנָא. וְחַמֵּינָא בְּהוּ, דְּלָא הָוָה בְּעָלְמָא חַכִּים בְּחַרְשִׁין כְּגִינֵיהּ. אֲמֵינָא, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּבָטִיל מֵעָלְמָא חַרְשִׁין דְּלָא יִטְעוּן בְּנֵי נָשָׁא מִבָּתָר דָּחַלְתָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. ע"כ: (עד כאן מההשמטות).

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, בִּלְעָם חַיָּיבָא מָאן קָטִיל לֵיהּ, וְהֵיךְ אַקְטִיל. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, פִּנְחָס וְסִיעָתֵיהּ קַטְלוּהוּ. דִּכְתִיב, (במדבר לא) הָרְגוּ עַל חַלְלֵיהֶם. וְתָנֵינָן, בְּקַרְתָּא דְּמִדְיָן הָוָה עָבִיד בְּחָכְמָתָא דְחַרְשׁוּי, דְּטָאסִין בַּאֲוִירָא הוּא וּמַלְכֵי מִדְיָן. וְאִלְמָלֵא צִיץ הַקֹּדֶשׁ, וּצְלוֹתָא דְּפִינְחָס, דַּאֲפִילוּ לְהוֹן עַל קְטִילַיָּיא, הָדָא הוּא דִכְתִיב עַל חַלְלֵיהֶם. וּכְתִיב (יהושע יג) וְאֶת בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֵם הָרְגוּ בֶחָרֶב. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, כָּל דָּא יְדַעְנָא.

לשון הקודש

הָרַחֲמָן שֶׁהֶחְכִּים בְּנֵי אָדָם בְּחָכְמָה עֶלְיוֹנָה. וּמֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁל בִּלְעָם לָקַחְתִּי, וְרָאִיתִי בָּהֶם שֶׁלֹּא הָיָה בָעוֹלָם חָכָם בְּכִשָּׁפִים כָּמוֹהוּ. אָמַרְתִּי, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁבִּטֵּל מֵהָעוֹלָם כְּשָׁפִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטְעוּ בְּנֵי אָדָם מֵאַחַר יִרְאַת ה': ע"כ מההשמטות.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בִּלְעָם הָרָשָׁע מִי הֲרָגוֹ, וְאֵיךְ נֶהֱרַג? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, פִּנְחָס וְסִיעָתוֹ הֲרָגוּהוּ, שֶׁכָּתוּב (במדבר לא) הָרְגוּ עַל חַלְלֵיהֶם. וְשָׁנִינוּ, בְּעִיר מִדְיָן הָיָה עוֹשֶׂה בְּחָכְמַת כְּשָׁפָיו שֶׁטָּסִים בָּאֲוִיר הוּא וּמַלְכֵי מִדְיָן. וְאִלְמָלֵא צִיץ הַקֹּדֶשׁ וּתְפִלַּת פִּנְחָס שֶׁהִפִּילוּם עַל הַהֲרוּגִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַל חַלְלֵיהֶם, וְכָתוּב (יהושע יג) וְאֶת בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֵם הָרְגוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בַּחֶרֶב. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל זֶה יָדַעְתִּי.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר, כָּל מִלּוֹי דְּבִלְעָם חַיָּיבָא, תַּקִּיפִין אִינּוּן, וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, דִּכְתִיב (דברים לד) וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה, וְאָמְרוּ, בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם אֲבָל בְּאוּמּוֹת הָעוֹלָם קָם, וּמַנּוּ. בִּלְעָם, וְהָא אוֹקִימְנָא מִלָּה, מֹשֶׁה לֵית דִּכְוָותֵיהּ, בְּכִתְרִין עִלָּאִין. בִּלְעָם לֵית דִּכְוָותֵיהּ, בְּכִתְרִין תַּתָּאִין. דָּא בְּסִטְרָא דִּקְדוּשָׁה, וְדָא בְּסִטְרָא דִשְׂמָאלָא. וְאִי כָּל דָּא הָוָה בִּידֵיהּ, וְכָל כַּךְ תַּקִּיף בְּחָכְמְתָא, גְּבַר דִּיְשַׁבַּח גַּרְמֵיהּ בְּחֵילָא תַּקִּיף, דִּכְתִיב וְאָנֹכִי אִקָּרֶה כֹּה, אַעְקַר לְכֹה מֵהַאי. הֵיאַךְ יָכִילוּ לְקָטְלָא לֵיהּ.

אֶלָּא בְּסִפְרָא דְחָכְמְתָא דִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא הָכִי אָמַר, תְּלַת סִימָנִין אִינּוּן. סִימַן לַעֲבֵרָה, יָרָקוֹן. סִימַן לִשְׁטוּת, מִלִּין. סִימַן דְּלָא יָדַע כְּלוּם, שַׁבּוּחֵי. וְדָא אַכְרַע לִשְׁאַר, שׁוֹטֶה בְּכָל עֲבֵירוֹת, כֹּלָּא אִית בֵּיהּ.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר, כָּל דִּבְרֵי בִלְעָם הָרָשָׁע תַּקִּיפִים הֵם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים, שֶׁכָּתוּב (דברים לד) וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה. וְאָמְרוּ, בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם, אֲבָל בְּאֻמּוֹת הָעוֹלָם קָם, וּמִיהוּ? בִּלְעָם, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַדָּבָר, מֹשֶׁה אֵין כְּמוֹתוֹ בַּכִּתְרִים הָעֶלְיוֹנִים, בִּלְעָם אֵין כְּמוֹתוֹ בַּכִּתְרִים הַתַּחְתּוֹנִים. זֶה בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה, וְזֶה בְּצַד שְׂמֹאל. וְאִם כָּל זֶה הָיָה בְּיָדוֹ וְכָל כָּךְ תַּקִּיף בְּחָכְמָה, אָדָם שֶׁיְּשַׁבַּח אֶת עַצְמוֹ בְּכֹחַ תַּקִּיף, שֶׁכָּתוּב (במדבר כג) וְאָנֹכִי אִקָּרֶה כֹּה – אֶעֱקֹר אֶת כֹּה מִזֶּה, אֵיךְ יָכְלוּ לְהָרְגוֹ?

אֶלָּא בְּסֵפֶר חָכְמַת שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ כָּךְ אָמַר: שְׁלֹשָׁה סִימָנִים הֵם; סִימָן לַעֲבֵרָה – יֵרָקוֹן. סִימָן לִשְׁטוּת – דְּבָרִים. סִימָן שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ כְּלוּם – שְׁבָחִים. וְזֶה הִכְרִיעַ לַשְּׁאָר, שׁוֹטֶה בְּכָל עֲבֵרוֹת, הַכֹּל יֵשׁ בּוֹ.

וְהָא כְּתִיב (משלי כז) יְהַלֶּלְךָ זָר וְלֹא פִיךָ, וְאִם לָא זָר. פִּיךָ. לָאו הָכִי. אֶלָּא אִי לָא הֲוֵי מָאן דְּאִשְׁתְּמוֹדַע לָךְ, אַפְּתַח פּוּמָךְ לְמַלְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא, וּלְאוֹדָעָא מִלֵּי קְשׁוֹט בְּאוֹרַיְיתָא. וּכְדֵין פְּתִיחוּ דְּפוּמָךְ בְּאוֹרַיְיתָא, יְשַׁבְּחוּן מִילָךְ, וְיִנְדְּעוּן מָאן אַנְתְּ, דְּלֵית מִלָּה בְּעָלְמָא דְּיִשְׁתְּמוֹדְעוּן לֵיהּ לְבַר נָשׁ, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּאַפְּתַח פּוּמֵיהּ. פּוּמֵיהּ הוֹדַע לִבְנֵי נָשָׁא מָאן הוּא.

הַהוּא רָשָׁע דְּבִלְעָם, שַׁבּוּחֵי מְשַׁבַּח גַּרְמֵיהּ בְּכֹלָּא. וְעִם כָּל דָּא, גְּנִיבוּ דְּדַעְתָּא קָא גָנִיב, וְאִסְתַּלָּק בְּמִלּוֹי. בְּמִלִּין זְעִירִין, הָוָה עָבִיד רַבְּרְבִין. מַה דְּאָמַר עַל אִינּוּן דַּרְגִּין מִלִּין מְסָאֲבִין הָוָה אָמַר, וּקְשׁוֹט אָמַר. אֲבָל הַהוּא רָשָׁע הָוָה אָמַר וּמְשַׁבַּח גַּרְמֵיהּ בְּאֹרַח סָתִים, וְאִסְתַּלָּק בְּמִלּוֹי, דְּכָל מָאן דְּהָוָה שָׁמַע, חָשִׁיב דְּאִסְתַּלָּק עַל כָּל נְבִיאֵי עָלְמָא, דִּכְתִיב שׁוֹמֵעַ אִמְרֵי אֵל וְיוֹדֵעַ (דף קצ"ד ע"א) דַּעַת עֶלְיוֹן. מָאן גֶּבֶר

לשון הקודש

וַחֲרֵי כָּתוּב (משלי כז) יְהַלֶּלְךָ זָר וְלֹא פִיךָ. וְאִם לֹא זָר – פִּיךָ! – לֹא כָּךְ. אֶלָּא אִם אֵין מִי שֶׁמַּכִּיר אוֹתְךָ, פְּתַח פִּיךָ לְדַבֵּר בַּתּוֹרָה וּלְהוֹדִיעַ דִּבְרֵי אֱמֶת בַּתּוֹרָה, וְאָז פִּתְחוֹן פִּיךָ בַּתּוֹרָה יְשַׁבְּחוּ דְּבָרֶיךָ וְיֵדְעוּ מִי אַתָּה, שֶׁאֵין דָּבָר בָּעוֹלָם שֶׁמּוֹדִיעַ עַל הָאִישׁ אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁפּוֹתֵחַ פִּיו. פִּיו מוֹדִיעַ לִבְנֵי אָדָם מִי הוּא. **אוֹתוֹ** בִּלְעָם הָרָשָׁע, תִּשְׁבָּחוֹת מְשַׁבֵּחַ עַצְמוֹ בַּכֹּל. וְעִם כָּל זֶה גְּנֵבַת דַּעַת הָיָה גּוֹנֵב, וְהִתְעַלָּה בִּדְבָרָיו. בִּדְבָרִים קְטַנִּים הָיָה עוֹשֶׂה גְּדוֹלִים. מַה שֶּׁאָמַר עַל אוֹתָן מַעֲלוֹת, דִּבְרֵי טֻמְאָה הָיָה אוֹמֵר, וֶאֱמֶת אָמַר. אֲבָל אוֹתוֹ רָשָׁע הָיָה אוֹמֵר וּמְשַׁבֵּחַ עַצְמוֹ בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר, וְהִתְעַלָּה בִּדְבָרָיו. שֶׁכָּל מִי שֶׁהָיָה שׁוֹמֵעַ, חָשַׁב

בְּעָלְמָא, דְּהַוָה שָׁמַע מִפּוּמֵיהּ מִלִּין אִלֵּין, דְּלָא חָשִׁיב דְּלֵית בְּעָלְמָא נְבִיאָה מְהֵימְנָא כְּגִינֵיהּ.

וּקְשׁוֹט הָוָה, וְהָכִי הָוָה. נְאֻם שׁוֹמֵעַ אִמְרֵי אֵל, הָכִי הָוָה. וְיוֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן הָכִי הָוָה. וְהַהוּא רָשָׁע הָוָה אָמַר עַל דַּרְגִּין דְּאִתְדְּבַק בְּהוּ, שׁוֹמֵעַ אִמְרֵי אֵל, מִלָּה דְּאִיהוּ בִּסְלִיקוּ עִלָּאָה.

וְהָכִי אָמַר, שׁוֹמֵעַ אִמְרֵי אֵל, הָאֵל לָא כְּתִיב, דְּהָא (תהלים יח) הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ. אֲבָל סְתָם אֵל, אֵל אַחֵר אִיהוּ. (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר שׁוֹמֵעַ אִמְרֵי אֵל, מִלָּה זְעֵירָא אִיהִי. וְדָמֵי לְמַאן דְּלָא יָדַע, דְּאִיהוּ רַב וְעִלָּאָה. שׁוֹמֵעַ אִמְרֵי אֵל, הַהוּא דְּאִקְרֵי אֵל אַחֵר, דִּכְתִיב כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר.

וְיוֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן, עַל כָּל דַּרְגִּין דִּמְסָאֲבוּ, אִינּוּן דִּמְנַהֲגֵי אַרְבָּא דְיַמָּא וּסְעָרָא. אַרְבְּעִין חָסֵר

לשון הקודש

שֶׁהִתְעַלָּה עַל כָּל נְבִיאֵי הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (במדבר טו) שֹׁמֵעַ אִמְרֵי אֵל וְיֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן. מִי הָאִישׁ בָּעוֹלָם שֶׁהָיָה שׁוֹמֵעַ מִפִּיו דְּבָרִים אֵלּוּ שֶׁלֹּא חָשַׁב שֶׁאֵין בָּעוֹלָם נָבִיא נֶאֱמָן כְּמוֹתוֹ?!

וְאֱמֶת הָיָה, וְכָךְ הָיָה. נְאֻם שֹׁמֵעַ אִמְרֵי אֵל, כָּךְ הָיָה. וְיֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן, כָּךְ הָיָה. וְאוֹתוֹ רָשָׁע הָיָה אוֹמֵר עַל מַעֲלוֹת שֶׁנִּדְבַּק בָּהֶם, שֹׁמֵעַ אִמְרֵי אֵל. דָּבָר שֶׁהוּא בְּמַעֲלָה עֶלְיוֹנָה.

וְכָךְ אָמַר, שֹׁמֵעַ אִמְרֵי אֵל. לֹא כָּתוּב הָאֵל, שֶׁהֲרֵי (תהלים יח) הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ. אֲבָל סְתָם אֵל, אֵל אַחֵר הוּא. (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר. שֹׁמֵעַ אִמְרֵי אֵל – דָּבָר קָטָן הוּא, וְדוֹמֶה לְמִי שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא גָּדוֹל וְעֶלְיוֹן. שֹׁמֵעַ אִמְרֵי אֵל – אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא אֵל אַחֵר, שֶׁכָּתוּב כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר.

וְיֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן, עַל כָּל דַּרְגּוֹת הַטֻּמְאָה,

חַד אִינּוּן. וְהַהוּא רַב הַחוֹבֵל, דְּכֻלְּהוּ מִתְנַהֲגֵי עַל יְדוֹי, אִיהוּ עֶלְיוֹן עַל כֻּלְּהוּ. בְּדָא הָוָה מִתְדָּבַק הַהוּא רָשָׁע, וְאָמַר דְּהַוָּה יָדַע דַּעַת עֶלְיוֹן, דַּרְגָּא דְּאִיהוּ עֶלְיוֹן עַל כֻּלְּהוּ מְנַהֲגֵי אַרְבָּא. מָאן שָׁמַע הָכִי דְּלָא אִתְבְּהִיל בְּדַעְתֵּיהּ, וְיֵימָא דְּלָא הָוָה כְּגִינֵיהּ בְּעָלְמָא. אֶלָּא הַהוּא רָשָׁע מַשְׁבַּח גַּרְמֵיהּ בְּאֹרַח סָתִים וְאָמַר מִלֵּי קְשׁוֹט, וְגָנִיב דַּעְתָּא דִּבְנֵי עָלְמָא.

אֲשֶׁר מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה, מָאן דְּשָׁמַע דָּא, חָשִׁיב דְּהַוָּה חָמֵי מַה דְּלָא חָמֵי אַחֲרָא בְּעָלְמָא. מַחֲזֵה שַׁדַּי, דָּא עַנְפָּא חָדָא, מֵאִינּוּן עַנְפִּין דַּהֲווֹ נָפְקִין מִשַּׁדַּי. וְלָמָּה. דִּבְחָכְמְתָא דָא, אַחְזֵי תְּלַת, לְקָבֵל ש' דְּשַׁדַּי, לְקָבֵל תְּלַת עַנְפִּין דְּבֵיהּ, וְאַחְזֵי תְּרֵין נְבִיאִין, בַּדֵּי עֲרָבוֹת, דְּתַמְכִין בֵּיהּ. לְקָבֵל שִׁבְעִין תְּרֵין עַנְפִּין דְּעֵינָא בִישָׁא, לְסַתְמָא לוֹן. כַּד אָתָא בָּלָק, אָמַר אֲנָא

לשון הקודש

אוֹתָם שֶׁמְּנַהֲגִים אֲנִית הַיָּם וּסְעָרָה. אַרְבָּעִים חָסֵר אֶחָד הֵם. וְאוֹתוֹ רַב חוֹבֵל שֶׁכֻּלָּם מֻנְהָגִים עַל יָדָיו, הוּא עֶלְיוֹן עַל כֻּלָּם. בָּזֶה הָיָה נִדְבַּק אוֹתוֹ רָשָׁע, וְאָמַר שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן, דַּרְגָּה שֶׁהוּא עֶלְיוֹן עַל כָּל מַנְהִיגֵי הַסְּפִינָה. מִי שׁוֹמֵעַ זֶה שֶׁלֹּא יִבָּהֵל בְּדַעְתּוֹ וְיֹאמַר שֶׁאֵין כָּמוֹהוּ בָּעוֹלָם? אֶלָּא אוֹתוֹ רָשָׁע מְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר וְאָמַר דִּבְרֵי אֱמֶת, וְגָנַב דַּעַת בְּנֵי הָעוֹלָם.

אֲשֶׁר מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה. מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ אֶת זֶה חָשַׁב שֶׁהָיָה רוֹאֶה מַה שֶּׁלֹּא רָאָה אַחֵר בָּעוֹלָם. מַחֲזֵה שַׁדַּי – זֶה עָנָף אֶחָד מֵאוֹתָם עֲנָפִים שֶׁהָיוּ יוֹצְאִים מִשַּׁדַּי, וְלָמָּה? שֶׁבְּחָכְמָה זוֹ נִרְאִים שְׁלֹשָׁה כְּנֶגֶד ש' שֶׁל שַׁדַּי, כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה עֲנָפִים שֶׁבּוֹ, וּמַרְאֶה שְׁנֵי נְבִיאִים, בַּדֵּי עֲרָבוֹת, שֶׁתּוֹמְכִים בּוֹ, כְּנֶגֶד שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם עֲנָפֵי עַיִן הָרָע לִסְתֹּם אוֹתָם. כְּשֶׁבָּא בָּלָק, אָמַר, אֲנִי אוּכַל לָהֶם. עַמָּלֵק בְּיַחַד עִם חָכְמָה

אֵיכוּל לוֹן. עֲמָלֵק בַּהֲדֵי חָכְמָתָא דָא אָתָא לְגַבֵּיהוּ, וְיָכִיל לוֹן.

וְשָׁדַר לְבִלְעָם, וְאָמַר לֵיהּ, אֲנָא תְּרֵי אַתְוָון דַּעֲמָלֵק אִית בִּי, דְּאִינּוּן ל"ק, דְּאִינּוּן סִיּוּמָא דַעֲמָלֵק. אֲנָא לִי ל"ק, וַעֲמָלֵק ל"ק, לִי סִיּוּמָא, וּבָךְ שֵׁירוּתָא ב"ל. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָכִי אִימָא שֵׁירוּתָא דְבָלָק ב"ל, וְשֵׁירוּתָא דְבִלְעָם ב"ל, שֵׁירוּתָא דְבָלָק הָוָה בֵיהּ בְּבִלְעָם. וְסִיּוּמָא דַעֲמָלֵק, הָוָה בֵיהּ בְּבָלָק, וְסִיּוּמָא דְבִלְעָם, הָוָה שֵׁירוּתָא דַעֲמָלֵק.

וְאִי תֵּימָא דְּלָא נֵיכוּל לְהוֹן, בְּגִין דְּחַרְשַׁיָּא דְרַבְּהוֹן מֹשֶׁה, דְּהָוָה פָּשִׁיט יְדֵיהּ, הַאי יְדָא אִית בְּאִלֵּין רַבְּרְבִין, דְּיַכְלֵי בְּחַרְשִׁין לְאִתְתַּקְפָּא יַתִּיר. וְהַיְינוּ דִכְתִיב וּקְסָמִים בְּיָדָם, בִּידֵיהֶם לָא כְתִיב, אֶלָּא בְּיָדָם, יְדָא לָקָבֵל יְדָא, הָכִי שָׁדַר לֵיהּ בָּלָק לְבִלְעָם.

לשון הקודש

זוֹ בָּא אֲלֵיהֶם וְיָכֹל לָהֶם.

וְשָׁלַח לְבִלְעָם וְאָמַר לוֹ, אֲנִי יֵשׁ בִּי שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שֶׁל עֲמָלֵק, שֶׁהֵם ל"ק, שֶׁהֵם סִיּוּם עֲמָלֵ"ק. לִי יֵשׁ ל"ק, וַעֲמָלֵק ל"ק. לִי הַסִּיּוּם, וּבְךָ הָרֵאשִׁית – ב"ל. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּךְ אֱמֹר, רֵאשִׁית בָּלָק ב"ל, וְרֵאשִׁית בִּלְעָם ב"ל. רֵאשִׁית בָּלָק הָיְתָה בּוֹ בְּבִלְעָם, וְסִיּוּם עֲמָלֵק הָיָה בְּבָלָק, וְסִיּוּם בִּלְעָם הָיָה רֵאשִׁית עֲמָלֵק.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא נוּכַל לָהֶם מִשּׁוּם שֶׁכִּשְׁפֵי מֹשֶׁה רַבָּם שֶׁהָיָה פּוֹשֵׁט יָדָיו, הֲרֵי יָד זוֹ יֵשׁ בְּאוֹתָם גְּדוֹלִים שֶׁיְּכוֹלִים בְּכִשָּׁפִים לְהִתְחַזֵּק יוֹתֵר. וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב וּקְסָמִים בְּיָדָם. בִּידֵיהֶם לֹא כָתוּב, אֶלָּא בְּיָדָם. יָד מוּל יָד. כָּךְ שָׁלַח לוֹ בָּלָק לְבִלְעָם.

וּלְהָכִי מַחֲזֶה שַׁדַּי כִּדְאַמָּרָן, וּלְהָכִי אִתְעֲנָשׁוּ, וְאִתְעַנָּשׁוּ לְעֵילָא, וְאִקְרוּן מַחֲזֶה, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (מלכים א ז) וּמוּל מֶחֱזֶה אֶל מֶחֱזֶה. עַנְפָּא דְנָפַק מִתַּמָּן. וּמַאן הַהוּא מַחֲזֶה עֲזָא וְעַזָּאֵל, דְּאִינוּן נוֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם, וְאִיהוּ מַחֲזֶה שַׁדַּי, דְּהַוָּה חָמָא נוֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם.

אָן הַוָּה בִּלְעָם בְּהַהִיא שַׁעֲתָא. אִי תֵּימָא בְּמִדְיָן, הָא כְתִיב וְעַתָּה הִנְנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי. אִי אָזַל לֵיהּ, מָאן יְהַבֵּיהּ בְּמִדְיָן. אֶלָּא הַהוּא רָשָׁע, כֵּיוָן דְּחָמָא דְנָפְלוּ מִישְׂרָאֵל אַרְבַּע וְעֶשְׂרִין אֶלֶף עַל עֵיטוֹי, אִתְעַכָּב תַּמָּן וַהֲוָה בָעֵי מִנַּיְיהוּ אַגְרוֹי. וּבְעוֹד דְּאִתְעַכָּב תַּמָּן, אָתָא פִּנְחָס וְרַבְרְבָנֵי חֵילָא לְתַמָּן.

כֵּיוָן דְּחָמָא לְפִנְחָס, פָּרַח בַּאֲוִירָא, וּתְרֵין בְּנוֹהִי עִמֵּיהּ, יוֹנוֹס וְיוֹמְבְּרוֹס. וְאִי תֵּימָא, הָא מִיתוּ בְּעוֹבָדָא דְּעֵגֶל, דְּהָא אִינוּן עַבְדוּ. אֶלָּא הָכִי הַוָּה

לשון הקודש

וְלָכֵן מַחֲזֶה שַׁדַּי, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וְלָכֵן נֶעֱנְשׁוּ, וְנֶעֱנְשׁוּ לְמַעְלָה, וְנִקְרָאִים מַחֲזֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א ז) וּמוּל מֶחֱזֶה אֶל מֶחֱזֶה. עָנָף שֶׁיּוֹצֵא מִשָּׁם. וּמִיהוּ אוֹתוֹ מַחֲזֶה? עֲזָא וַעֲזָאֵל, שֶׁהֵם נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם, וְהוּא מַחֲזֶה שַׁדַּי, שֶׁהָיָה רוֹאֶה נוֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם.

אֵיפֹה הָיָה בִּלְעָם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה? אִם תֹּאמַר בְּמִדְיָן, הֲרֵי כָּתוּב וְעַתָּה הִנְנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי. אִם הָלַךְ לוֹ, מִי נָתַן אוֹתוֹ בְּמִדְיָן? אֶלָּא אוֹתוֹ רָשָׁע, כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁנָּפְלוּ מִישְׂרָאֵל כ"ד אֶלֶף עַל עֲצוֹתָיו, הִתְעַכֵּב שָׁם, וְהָיָה רוֹצֶה מֵהֶם שְׂכָרוֹ. וּבְעוֹד שֶׁהִתְעַכֵּב שָׁם, בָּא פִּנְחָס וּגְדוֹלֵי הַחַיִל לְשָׁם.

כֵּיוָן שֶׁרָאָה אֶת פִּנְחָס, פָּרַח בָּאֲוִיר, וּשְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ, יוֹנוֹס וְיוֹמְבְּרוֹס. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי מֵתוּ בְּמַעֲשֵׂה הָעֵגֶל, שֶׁהֲרֵי הֵם עָשׂוּ אוֹתוֹ?

וַדָּאי, וְדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות לב) **וַיִּפֹּל מִן הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא כִּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ. וְכִי לָא הֲווֹ יַדְעֵי חֶשְׁבָּנָא זְעֵירָא דָא, וַהֲרֵי כַּמָּה חוּשְׁבָּנִין אַחֲרָנִין, דְּמָאִין עִלָּאִין וְרַבְרְבָנִין, יָדַע קְרָא לְמִמְנֵי, וְהָכָא כִּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ. אֶלָּא אִינּוּן בְּנוֹי דְּבִלְעָם, יוֹנוֹ"ם וְיוֹמְבְּרוֹ"ם, דַּהֲווֹ שַׁקְלֵי כִּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ.**

אֶלָּא הַהוּא רָשָׁע, כָּל חַרְשִׁין דְּעָלְמָא הָוָה יָדַע, וְנָטַל אוֹף הָכִי חַרְשִׁין דִּבְנוֹי, דַּהֲווֹ רְגִילִין בְּהוּ, וּבְהוּ טָאם וְאִסְתְּלַק. פִּנְחָס חָמָא לֵיהּ, דְּהָוָה בַר נָשׁ חַד טָם בַּאֲוִירָא, וַהֲוָה מִסְתְּלַק בַּאֲוִירָא מֵעֵינָא, דָּמָא קָלָא לִבְנֵי חֵילָא, אָמַר אִית מָאן דְּיָדַע לְמִפְּרַח אֲבַתְרֵיהּ דְּהַהוּא רָשָׁע, דְּהָא בִּלְעָם אִיהוּ, חָמוּ לֵיהּ דְּהָוָה טָאם.

צַלְיָה בְּרֵיהּ דְּשִׁבְטָא דְדָן, קָם וְנָטַל שָׁלְטָנוּ דְשַׁלִּיט עַל חַרְשִׁין, וּפָרַח בַּתְרֵיהּ. כֵּיוָן דְּחָמָא לֵיהּ

לשון הקודש

אֶלָּא כָּךְ הָיָה בְּוַדַּאי, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות לב) וַיִּפֹּל מִן הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא כִּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ. וְכִי לֹא הָיוּ יוֹדְעִים חֶשְׁבּוֹן קָטָן זֶה? וַהֲרֵי כַּמָּה חֶשְׁבּוֹנוֹת רָמִים עֶלְיוֹנִים וּגְדוֹלִים יָדַע הַכָּתוּב לִמְנוֹת, וְכָאן כִּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ? אֶלָּא אֵלּוּ בְּנֵי בִלְעָם, יוֹנוֹ"ם וְיוֹמְבְּרוֹ"ם, שֶׁהָיוּ שְׁקוּלִים כִּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ.

אֶלָּא אוֹתוֹ רָשָׁע, כָּל כִּשְׁפֵי הָעוֹלָם הָיָה יוֹדֵעַ, וְלָקַח גַּם כָּךְ כִּשְׁפֵי בָנָיו שֶׁהָיוּ רְגִילִים בָּהֶם, וּבָהֶם טָם וְעָלָה. פִּנְחָס רָאָה אוֹתוֹ, שֶׁהָיָה אָדָם אֶחָד טָם בָּאֲוִיר וְהָיָה מִתְעַלֶּה בָּאֲוִיר מֵהָעַיִן, הֵרִים קוֹל לִבְנֵי חַיִל וְאָמַר: יֵשׁ מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לִפְרֹחַ אַחֲרֵי אוֹתוֹ רָשָׁע, שֶׁהֲרֵי בִּלְעָם הוּא? רָאוּ אוֹתוֹ שֶׁהָיָה טָם.

צַלְיָה בֶּן שֵׁבֶט דָּן קָם, וְלָקַח שִׁלְטוֹן שֶׁשּׁוֹלֵט עַל כִּשָּׁפִים וּפָרַח אַחֲרָיו. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתוֹ

הַהוּא רָשָׁע, עֲבַד אָרְחָא אוֹחֲרָא בַּאֲוִירָא, וּבָקַע חָמֵשׁ אֲוִירִין בְּהַהוּא אֹרַח, (דף קצ"ד ע"ב) וְאִסְתַּלָּק וְאִתְכַּסִּי מֵעֵינָא, כְּדֵין אִסְתַּכֵּן צִלְיָה בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, וַהֲוָה בְּצַעֲרָא דְּלָא הֲוָה יָדַע מַה יַּעְבֵּיד. רָמָא לֵיהּ קָלָא פִּנְחָס וְאָמַר, טוּלָא דְתָנִינַיָּא דְּרַבְּעִין עַל כָּל חִוְיָין, הַפּוֹךְ בְּמִזְיָיךְ. מִיַּד יָדַע וְגַלֵּי הַהוּא אָרְחָא, וְעָאל לְגַבֵּיהּ. מִיַּד אִתְגְּלֵי, וְנַחְתּוּ תַּרְוַיְיהוּ כַּמֵּיהּ דְּפִנְחָס.

תָּא חֲזֵי, הַהוּא רָשָׁע כְּתִיב בֵּיהּ וַיֵּלֶךְ שֶׁפִי, דָּא הוּא עֶלְיוֹן דְּדַרְגִּין דִּילֵיהּ, חִוְיָא דְכוּרָא. צִלְיָה נָטַל תְּרֵין, דְּכַר וְנוּקְבָא. וּבְהַהוּא שַׁלִּיט עָלֵיהּ, בְּגִין דְּשֶׁלְטָנוּ דְשַׁלִּיט עָלַיְיהוּ נָטַל, וְאִתְכַּפְיָין כַּמֵּיהּ. וְדָא הֲוָה (בראשית מט) שְׁפִיפוֹן עֲלֵי אֹרַח. עַל הַהוּא אֹרַח, דְּעָבַד הַהוּא רָשָׁע, דִּכְתִיב (בראשית מט) יְהִי דָן נָחָשׁ עֲלֵי דֶרֶךְ, דָּא שִׁמְשׁוֹן. שְׁפִיפוֹן עֲלֵי אֹרַח, דָּא צִלְיָה.

לשון הקודש

אוֹתוֹ רָשָׁע, עָשָׂה דֶּרֶךְ אַחֵר בָּאֲוִיר, וּבָקַע חֲמִשָּׁה אֲוִירִים בְּאוֹתוֹ דֶּרֶךְ, וְהִתְעַלָּה וְהִתְכַּסָּה מֵהָעַיִן, וְאָז הִסְתַּכֵּן צִלְיָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה וְהָיָה בְּצַעַר, שֶׁלֹּא יָדַע מַה יַּעֲשֶׂה. הֵרִים אֵלָיו פִּנְחָס קוֹל וְאָמַר: צֵל הַתַּנִּינִים שֶׁרוֹבְצִים עַל כָּל הַנְּחָשִׁים, הֲפֹךְ בְּשַׁעֲרוֹתֶיךָ. מִיָּד יָדַע וְגִלָּה אוֹתוֹ מָקוֹם, וְנִכְנַס אֵלָיו. מִיָּד הִתְגַּלָּה, וְיָרְדוּ שְׁנֵיהֶם לִפְנֵי פִּנְחָס.

בֹּא וּרְאֵה, אוֹתוֹ רָשָׁע כָּתוּב בּוֹ וַיֵּלֶךְ שֶׁפִי, זֶהוּ עֶלְיוֹן שֶׁדַּרְגּוֹתָיו נָחָשׁ זָכָר. צִלְיָה לָקַח שְׁנַיִם, זָכָר וּנְקֵבָה, וּבוֹ שָׁלַט עָלָיו, מִשּׁוּם שֶׁהַשִּׁלְטוֹן שֶׁשּׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם לָקַח וְהִתְכּוֹפְפוּ לְפָנָיו. וְזֶה הָיָה (בראשית מט) שְׁפִיפוֹן עֲלֵי אֹרַח. עַל אוֹתוֹ אֹרַח שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ רָשָׁע, שֶׁכָּתוּב (שם) יְהִי דָן נָחָשׁ עֲלֵי דֶרֶךְ – זֶה שִׁמְשׁוֹן. שְׁפִיפוֹן עֲלֵי אֹרַח – זֶה צִלְיָה.

הַנּוֹשֵׁךְ עִקְּבֵי סוּס, דָּא עִירָה, דְּהַוָה בַּהֲדֵיהּ דְּדָוִד, דְּהַוָה אָתֵי מִדָּן, וּבְגִינֵיהּ, תַּלְיָא גְּבוּרָתֵיהּ בְּדָוִד, דִּכְתִיב (שמואל ב ח) וַיְעַקֵּר דָּוִד אֶת כָּל הָרֶכֶב. וַיִּפּוֹל רוֹכְבוֹ אָחוֹר, דָּא שִׂרָיָה, דְּזַמִּין לְמֵיתֵי בַּהֲדֵי מְשִׁיחָא דְּאֶפְרַיִם, וְאִיהוּ הֲוֵי מִשִּׁבְטָא דְדָן, וְזַמִּין אִיהוּ לְמֶעְבַּד נוּקְמִין וּקְרָבִין בִּשְׁאַר עַמִּין. וְכַד דָּא יְקוּם, כְּדֵין מְחַכֶּא לְפוּרְקָנָא דְּיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב (בראשית מט) לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ. וְאַף עַל גַּב דְּאוֹקְמוּהָ לְהַאי קְרָא, אֲבָל בְּרִירוּ דְּמִלָּה כְּמָה דְּאִתְּמַר, וּכְמָה דְּאוֹקְמוּהָ. וְעַל דָּא אָתָא קְרָא וְאוֹכַח.

כֵּיוָן דְּנָחַת הַהוּא רָשָׁע לְקַמֵּי פִּנְחָס, אָמַר לֵיהּ, רָשָׁע, כַּמָּה גִּלְגּוּלִין בִּישִׁין עַבָדְת, עַל עַמָּא קַדִּישָׁא. אָמַר לֵיהּ לְצַלְיָה, תָּא וְקַטְלֵיהּ, וְלָא בִּשְׁמָא, דְּלָא אִתְחֲזֵי הַאי, לְאַדְכָּרָא עָלֵיהּ קְדֻשָּׁה עִלָּאָה, בְּגִין דְּלָא תִּיפּוֹק נִשְׁמָתֵיהּ, וְתִתְכְּלִיל בְּמִלִּין דְּדַרְגִּין קַדִּישִׁין,

לשון הקודש

הַנּשֵׁךְ עִקְּבֵי סוּס – זֶה עִירָה, שֶׁהָיָה עִם דָּוִד, שֶׁהָיָה בָּא מִדָּן, וּבִגְלָלוֹ תְּלוּיָה גְּבוּרָתוֹ בְּדָוִד, שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב ח) וַיְעַקֵּר דָּוִד אֶת כָּל הָרֶכֶב. וַיִּפֹּל רֹכְבוֹ אָחוֹר – זֶה שִׂרָיָה, שֶׁעָתִיד לָבֹא יַחַד עִם מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, וְהוּא מִשֵּׁבֶט דָּן, וְעָתִיד הוּא לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת וּקְרָבוֹת בִּשְׁאָר הָעַמִּים. וּכְשֶׁזֶּה יָקוּם, אָז מְחַכֶּה לִגְאֻלַּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (בראשית מט) לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה'. וְאַף עַל גַּב שֶׁפֵּרְשׁוּהוּ לְפָסוּק זֶה, אֲבָל בֵּרוּר הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּכְמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּהוּ, וְעַל זֶה בָּא הַפָּסוּק וּמוֹכִיחַ.

כֵּיוָן שֶׁיָּרַד אוֹתוֹ רָשָׁע אֶל פִּנְחָס, אָמַר לוֹ: רָשָׁע! כַּמָּה גִּלְגּוּלִים רָעִים עָשִׂיתָ עַל הָעָם הַקָּדוֹשׁ. אָמַר לוֹ לְצַלְיָה: בֹּא וַהֲרֹג אוֹתוֹ, וְלֹא בַּשֵּׁם, שֶׁלֹּא רָאוּי זֶה לְהַזְכִּיר עָלָיו קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תֵצֵא נִשְׁמָתוֹ וְתִתְכַּלֵּל

וְתִתְקַיֵּים בֵּיהּ מַה דְּאָמַר תָּמוּת נַפְשִׁי מוֹת יְשָׁרִים.

בְּהַהוּא שַׁעֲתָא עָבֵד בֵּיהּ כַּמָּה זִינֵי מוֹתָא, וְלָא מִית, עַד דְּנָטַל חַרְבָּא דְּהַוָּה תָקִין (ס"א חָקִיק) עֲלוֹי חִוְיָא מֵהַאי סִטְרָא, וְחִוְיָא מֵהַאי סִטְרָא. אָמַר לֵיהּ פִּנְחָס, בְּדִילֵיהּ טוֹל (נ"א קְטוֹל לֵיהּ), וּבְדִילֵיהּ יְמוּת. כְּדֵין קָטַל לֵיהּ, וְזָכִיל לֵיהּ. דְּכַדְּ אָרְחוֹי דְּהַהוּא סִטְרָא, מָאן דְּאָזַל אֲבַתְרָאָה, בָּהּ יָמוּת, וּבָהּ תִּפּוּק נִשְׁמָתֵיהּ, וּבָהּ תִּתְכְּלִיל. וְהָכִי מִית בִּלְעָם, וְדַיְינֵי לֵיהּ בְּדִינִין בְּהַהוּא עָלְמָא, וְלָא אִתְקְבִיר לְעָלְמִין. וְגַרְמוֹי כֻּלְּהוּ אִתְרְקָבוּ, וְאִתְעָבִידוּ כַּמָּה חִוְיָין מְזוּהֲמִין, מְנַזְּקֵי שְׁאַר בְּרְיָין, וַאֲפִילוּ תּוֹלַעְתִּין דַּהֲווֹ אַכְלֵי בְּשְׂרֵיהּ, אִתְהֲדָרוּ חִוְיָין.

אַשְׁכַּחְנָא בְּסִפְרָא דְּאַשְׁמוֹדָאי, דְּיָהַב לֵיהּ לִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, דְּכָל מָאן דְּהַוָּה בָּעֵי לְמֶעְבַּד חַרְשִׁין תַּקִּיפִין סְתִימִין דְּעֵינָא. אִי יָדַע טִנָּרָא דְּנָפַל

לשון הקודש

בִּדְבָרִים שֶׁל דְּרָגוֹת קְדוֹשׁוֹת, וְתִתְקַיֵּם בּוֹ מַה שֶּׁאָמַר תָּמוּת נַפְשִׁי מוֹת יְשָׁרִים.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עָשָׂה בּוֹ כַּמָּה מִינֵי מָוֶת וְלֹא מֵת, עַד שֶׁלָּקַח חֶרֶב שֶׁהָיָה מְתֻקָּן (חָקוּק) עָלֶיהָ נָחָשׁ מִצַּד אֶחָד וְנָחָשׁ מִצַּד שֵׁנִי. אָמַר לוֹ פִּנְחָס: בְּשֶׁלּוֹ קַח (הֲרֹג אוֹתוֹ), וּבְשֶׁלּוֹ יָמוּת. אָז הָרַג אוֹתוֹ וְיָכֹל לוֹ. שֶׁכָּךְ דֶּרֶךְ אוֹתוֹ צַד – מִי שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרָיו, בּוֹ יָמוּת, וּבוֹ תֵצֵא נִשְׁמָתוֹ, וּבוֹ יִכָּלֵל. וְכָךְ מֵת בִּלְעָם, וְדָנִים אוֹתוֹ בְּדִינֵי אוֹתוֹ הָעוֹלָם וְלֹא נִקְבָּר לְעוֹלָמִים. וְכָל עַצְמוֹתָיו נִרְקְבוּ, וְנַעֲשׂוּ כַּמָּה נְחָשִׁים מְזֹהָמִים מַזִּיקִים שְׁאָר בְּרִיּוֹת, וַאֲפִלּוּ הַתּוֹלָעִים שֶׁהָיוּ אוֹכְלִים בְּשָׂרוֹ הָפְכוּ לְנְחָשִׁים.

מָצָאנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל אַשְׁמְדַאי שֶׁנָּתַן לִשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּל מִי שֶׁהָיָה רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת כְּשָׁפִים חֲזָקִים נִסְתָּרִים מֵהָעַיִן, אִם יֵדַע הַסֶּלַע שֶׁשָּׁם

תַּמָּן בִּלְעָם, יִשְׂכַּח מֵאִינּוּן חִוְיָין דַּהֲווֹ מִגַּרְמוֹי דְּהַהוּא רָשָׁע, אִי יַקְטִיל חַד מִנַּיְיהוּ, רֵישָׁא דִּילֵיהּ בֵּיהּ יַעְבִּיד חַרְשִׁין עִלָּאִין, בְּגוּפָא דִּילֵיהּ חַרְשִׁין אַחֲרָנִין, בִּזְנָבָא דִּילֵיהּ חַרְשִׁין אַחֲרָנִין. תְּלַת זִינֵי חַרְשִׁין, אִית בְּכָל חַד וְחָד.

מַלְכַּת שְׁבָא כַּד אָתַת לְגַבֵּי שְׁלֹמֹה, מֵאִינּוּן מִלִּין דְּשָׁאִילַת לִשְׁלֹמֹה, אַמְרַת, גַּרְמָא דְּחִוְיָא דִּתְלַת חַרְשִׁין בְּמַה נִתְפַּס. מִיָּד (מלכים א י) לֹא הָיָה דָבָר נֶעְלָם מִן הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא הִגִּיד לָהּ, אִיהִי שָׁאִילַת עַל דָּא, וַהֲוַת אִצְטְרִיכַת לְאִינּוּן חִוְיָין. וְלָא יָכִילַת לְנַטְלָא חַד מִנַּיְיהוּ. מָה אָתִיב לָהּ מִלִּין דַּהֲווֹ בְּלִבָּהּ. כַּךְ אוֹדַע לָהּ, דִּכְתִיב וַיַּגֵּד לָהּ שְׁלֹמֹה אֶת כָּל דְּבָרֶיהָ. אִינּוּן חִוְיָין, לָא יַכְלִין לוֹן כָּל בְּנֵי עָלְמָא, בַּר מִמִּלָּה דְּרָזָא חָדָא, וּמַאי אִיהוּ. שִׁכְבַת זֶרַע רוֹתַחַת.

לשון הקודש

נָפַל בִּלְעָם, יִמְצָא מֵאוֹתָם נְחָשִׁים שֶׁהָיוּ מֵעַצְמוֹת אוֹתוֹ הָרָשָׁע, אִם יַהֲרֹג אֶחָד מֵהֶם – בְּרֹאשׁוֹ יַעֲשֶׂה כְּשָׁפִים עֶלְיוֹנִים, בְּגוּפוֹ כְּשָׁפִים אֲחֵרִים, בִּזְנָבוֹ כְּשָׁפִים אֲחֵרִים. שְׁלֹשָׁה מִינֵי כְּשָׁפִים בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד.

כְּשֶׁבָּאָה מַלְכַּת שְׁבָא לִשְׁלֹמֹה, מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁשָּׁאֲלָה אֶת שְׁלֹמֹה, אָמְרָה: עֶצֶם הַנָּחָשׁ שֶׁל שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים בַּמֶּה נִתְפָּס? מִיָּד – (מלכים-א י) לֹא הָיָה דָבָר נֶעְלָם מִן הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא הִגִּיד לָהּ. הִיא שָׁאֲלָה עַל זֶה, וְהָיְתָה צְרִיכָה אוֹתָם נְחָשִׁים, וְלֹא יָכְלָה לָקַחַת אֶחָד מֵהֶם. מַה הֵשִׁיב לָהּ? דְּבָרִים שֶׁהָיוּ בְּלִבָּהּ. כָּךְ הוֹדִיעַ לָהּ, שֶׁכָּתוּב וַיַּגֵּד לָהּ שְׁלֹמֹה אֶת כָּל דְּבָרֶיהָ. אוֹתָם נְחָשִׁים לֹא יְכוֹלִים לָהֶם כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, פְּרָט לְדָבָר שֶׁל סוֹד אֶחָד. וּמַהוּ? שִׁכְבַת זֶרַע רוֹתַחַת.

וְאִי תֵּימָא מָאן יְכִיל. אֶלָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּהַהוּא שִׁכְבַת זֶרַע אַפִּיק בַּר נָשׁ, כַּד אִיהוּ בְּתִיאוּבְתָּא, אַפִּיק לָהּ לִשְׁמָא דְּהַהוּא חִוְיָא, בִּרְעוּתָא דְּתִיאוּבְתָּא. כַּד נָפִיק בִּרְתִיחוּ, נָטְלֵי לֵיהּ מִיָּד בִּלְבוּשָׁא חָדָא, וְהַהוּא לְבוּשָׁא זַרְקִין לְגַבֵּי חִוְיָא, מִיָּד כָּפִיף רֵישֵׁיהּ, וְתַפְסָן לֵיהּ, כְּמָה דְּתָפִים תַּרְנְגוֹלָא דְּבֵיתָא. וְאִי בְּכָל מָאנֵי קְרָבִין דְּעָלְמָא, יִגְּחוּן בְּחַד מִנַּיְיהוּ, לָא יַכְלִין לֵיהּ. וּבְהַאי, לָא אִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ בְּעָלְמָא מָאנֵי קְרָבָא, וְלָא מִלָּה אַחֲרָא וְלָא אִצְטְרִיךְ לְאִסְתַּמְּרָא מִנַּיְיהוּ דְּהָא כֻּלְּהוּ אִתְכַּפְּיָין לְגַבֵּיהּ. כְּדֵין אִתְדַּבְּקוּ אִינּוּן מִלִּין בִּלְבָבָהּ, וְתָאִיבַת לְהַאי.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה אֶלְעָזָר בְּרִי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבֵד מַה דְּעָבַד בְּהַהוּא חַיְיָא, וְרָזִין סְתִימִין אִלֵּין, לָא אִצְטְרִיכוּ לְגַלָּאָה, אֲבָל בְּגִין דְּחַבְרַיָּא דְּהָכָא יִנְדְּעוּן אָרְחִין סְתִימִין דְּעָלְמָא, גָּלֵינָא לְכוּ. דְּהָא כַּמָּה

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר, מִי יָכוֹל? אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהָאִישׁ מוֹצִיא אוֹתָהּ שִׁכְבַת זֶרַע כְּשֶׁהוּא בְּתַאֲוָה, מוֹצִיא אוֹתָהּ לְשֵׁם אוֹתוֹ נָחָשׁ בִּרְצוֹן הַתַּאֲוָה. כְּשֶׁיּוֹצֵאת רוֹתַחַת, לוֹקְחִים אוֹתָהּ מִיָּד בִּלְבוּשׁ אֶחָד, וְאוֹתוֹ לְבוּשׁ זוֹרְקִים לַנָּחָשׁ, מִיָּד כּוֹפֵף רֹאשׁוֹ, וְתוֹפְסִים אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁתּוֹפְסִים תַּרְנְגוֹל הַבַּיִת. וְאִם בְּכָל כְּלֵי הַקְּרָב שֶׁל הָעוֹלָם יַעַרְכוּ בְּאֶחָד מֵהֶם – לֹא יְכוֹלִים לֹא. וּבָזֶה לֹא צָרִיךְ אָדָם בָּעוֹלָם כְּלֵי קְרָב וְלֹא דָּבָר אַחֵר, וְלֹא צָרִיךְ לְהִשָּׁמֵר מֵהֶם, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם נִכְפִּים אֵלָיו. אָז דָּבְקוּ הַדְּבָרִים הַלָּלוּ בְּלִבָּהּ, וְהִתְאַוְּתָה לָזֶה.

מִכָּאן וָהָלְאָה, אֶלְעָזָר בְּנִי, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה מַה שֶּׁעוֹשֶׂה בְּאוֹתוֹ רָשָׁע, וְסוֹדוֹת נִסְתָּרִים אֵלּוּ לֹא הִצְטָרְכוּ לְהִתְגַּלּוֹת. אֲבָל מִשּׁוּם שֶׁהַחֲבֵרִים שֶׁכָּאן יָדְעוּ דְּרָכִים נִסְתָּרִים

נִמּוּסִין סְתִימִין אִינּוּן בְּעָלְמָא, וּבְנֵי נָשָׁא לָא יַדְעִין, וְאִינּוּן פְּלִיאָן סְתִימִין, רַבְּרְבָן וְעִלָּאִין. עָלֵיהּ, וְעַל דְּדָמֵי לֵיהּ, קְרָאן (משלי י) וְשֵׁם (דף קצ"ה ע"א) רְשָׁעִים יִרְקָב. זַכָּאִין אִינּוּן זַכָּאֵי קְשׁוֹט, עָלַיְיהוּ כְּתִיב, (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ וְגוֹ'.

וְעַתָּה לְכָה נָא אָרָה לִי אֶת הָעָם הַזֶּה וְגוֹ'. (במדבר כב) רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים קב) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטוֹף וְגוֹ', תְּלַת אִינּוּן דִּכְתִיב בְּהוּ תְּפִלָּה. וְאוֹקְמוּהָ מִלָּה דָּא, (אֲבָל מִלָּה דָּא) חַד הָוָה מֹשֶׁה, וְחַד הָוָה דָּוִד, וְחַד עָנִי, דְּאִתְכְּלִיל בְּהוּ, וְאִתְחַבָּר בְּהוּ. וְאִי תֵּימָא, הָא כְתִיב (חבקוק ג) תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא, הָא אַרְבָּע אִינּוּן. אֶלָּא חֲבַקּוּק לָאו בְּגִין תְּפִלָּה הָוָה, וְאַף עַל גַּב דִּכְתִיב בֵּיהּ תְּפִלָּה, תּוּשְׁבַּחְתָּא וְהוֹדָאָה אִיהוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל דְּאַחֲיָא לֵיהּ, וַעֲבַד עִמֵּיהּ נִסִּין וּגְבוּרָן, דְּהָא בְּרֵיהּ דְּשׁוּנַמִּית הָוָה.

לשון הקודש

שֶׁל הָעוֹלָם, גִּלִּיתִי לָכֶם. שֶׁהֲרֵי כַּמָּה מִנְהָגִים נִסְתָּרִים הֵם בָּעוֹלָם וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים, וְאוֹתָם פְּלָאוֹת נִסְתָּרִים, גְּדוֹלִים וְעֶלְיוֹנִים. עָלָיו וְעַל שֶׁדּוֹמֶה לוֹ קָרָאנוּ, (משלי י) וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב. אַשְׁרֵיהֶם צַדִּיקֵי הָאֱמֶת, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ וְגוֹ'.

וְעַתָּה לְכָה נָא אָרָה לִי אֶת הָעָם הַזֶּה וְגוֹ'. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (שם קב) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְגוֹ'. שְׁלֹשָׁה הֵם שֶׁכָּתוּב בָּהֶם תְּפִלָּה. וּבֵאֲרוּ דָּבָר זֶה (אֲבָל דָּבָר זֶה) – אֶחָד הָיָה מֹשֶׁה, וְאֶחָד הָיָה דָּוִד, וְאֶחָד עָנִי, שֶׁנִּכְלָל בָּהֶם וְהִתְחַבֵּר בָּהֶם. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב (חבקוק ג) תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא – הֲרֵי אַרְבָּעָה הֵם? אֶלָּא חֲבַקּוּק לֹא בִּגְלַל תְּפִלָּה הָיָה, וְאַף עַל גַּב שֶׁכָּתוּב בּוֹ תְּפִלָּה, תִּשְׁבַּחַת וְהוֹדָאָה הִיא לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא עַל שֶׁהֶחֱיָהוּ וְעָשָׂה אִתּוֹ

אֲבָל תְּלָתָא אִינּוּן דְּאִקְרוּן תְּפִלָּה. (תהלים צ) תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים, תְּפִלָּה דָא דְּלֵית כְּגִינֵיהּ בְּבַר נָשׁ אַחֲרָא. (תהלים פו) תְּפִלָּה לְדָוִד, תְּפִלָּה דָא אִיהִי תְּפִלָּה, דְּלֵית כְּגִינֵיהּ בְּמַלְכָּא אַחֲרָא. תְּפִלָּה לְעָנִי, תְּפִלָּה אִיהִי מֵאִינּוּן תְּלָתָא. מָאן חֲשִׁיבָא מִכֻּלְּהוּ. הֲוֵי אִימָא תְּפִלָּה דְּעָנִי. תְּפִלָּה דָא, קָדִים לַתְּפִלָּה דְּמֹשֶׁה. וְקָדִים לַתְּפִלָּה דְּדָוִד, וְקָדִים לְכָל שְׁאַר צְלוֹתִין דְּעָלְמָא.

מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּעָנִי אִיהוּ תְּבִיר לִבָּא. וּכְתִיב, (תהלים לד) קָרוֹב יְיָ לְנִשְׁבְּרֵי לֵב וְגוֹ'. וּמִסְכְּנָא עָבִיד תָּדִיר קְטָטָה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָצִית וְשָׁמַע מִלּוֹי. כֵּיוָן דְּצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ, פָּתַח כָּל כַּוֵּי רְקִיעִין, וְכָל שְׁאַר צְלוֹתִין דְּקָא סַלְקִין לְעֵילָא, דָּחֵי לוֹן הַהוּא מִסְכְּנָא תְּבִיר לִבָּא, דִּכְתִיב תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטוֹף. כִּי יִתְעַטֵּף מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי

לשון הקודש

נִסִּים וּגְבוּרוֹת, שֶׁהֵרֵי בֶּן הַשּׁוּנַמִּית הָיָה.

אֲבָל שָׁלֹשׁ הֵן שֶׁנִּקְרָאוֹת תְּפִלָּה: (תהלים צ) תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים, תְּפִלָּה זוֹ שֶׁאֵין כְּמוֹתָהּ בְּאִישׁ אַחֵר. תְּפִלָּה לְדָוִד, תְּפִלָּה זוֹ הִיא תְּפִלָּה שֶׁאֵין כְּמוֹתָהּ בְּמֶלֶךְ אַחֵר. תְּפִלָּה לְעָנִי, תְּפִלָּה הִיא מֵאוֹתָן שָׁלֹשׁ. מִי חֲשׁוּבָה מִכֻּלָּן? הֲוֵי אוֹמֵר תְּפִלַּת הֶעָנִי. תְּפִלָּה זוֹ קוֹדֶמֶת לִתְפִלַּת מֹשֶׁה, וְקוֹדֶמֶת לִתְפִלַּת דָּוִד, וְקוֹדֶמֶת לְכָל שְׁאָר תְּפִלוֹת הָעוֹלָם.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהֶעָנִי הוּא שְׁבוּר לֵב, וְכָתוּב (שם לד) קָרוֹב ה' לִנְשִׁבְרֵי לֵב וְגוֹ'. וְהֶעָנִי עוֹשֶׂה תָּמִיד קְטָטָה בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַקְשִׁיב וְשׁוֹמֵעַ דְּבָרָיו. כֵּיוָן שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, פּוֹתֵחַ כָּל חַלּוֹנוֹת הָרְקִיעִים, וְכָל שְׁאָר הַתְּפִלּוֹת שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה, דּוֹחֶה אוֹתָן אוֹתוֹ עָנִי שְׁבוּר לֵב,

כִּי יַעֲטוֹף. אֶלָּא אִיהוּ עָבִיד עִטּוּפָא לְכָל צְלוֹתִין דְּעָלְמָא, וְלָא עָאלִין עַד דְּצְלוֹתָא דִּילֵיהּ עָאלַת.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, יִתְעַטְּפוּן כָּל צְלוֹתִין, וּצְלוֹתָא דָא תֵּיעוּל לְגַבָּאי. לָא בָּעֵינָא הָכָא בֵּי דִינָא דִּידוּנוּן בֵּינָנָא, קַמָּאי לִיהֱוֹוּ תַּרְעוּמִין דִּילֵיהּ, וַאֲנָא וְהוּא בִּלְחוֹדָנָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְיַיחָד בִּלְחוֹדוֹי, בְּאִינּוּן תּוּרְעָמִין, בְּהַהוּא צְלוֹתָא, דִּכְתִיב וְלִפְנֵי יְיָ יִשְׁפּוֹךְ שִׂיחוֹ. לִפְנֵי יְיָ וַדָּאי.

כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּא שָׁאַלִין אִלֵּין לְאִלֵּין, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַאי אִתְעָסַק, בְּמַאי אִשְׁתְּדַל. אַמְרִין, אִתְיַחֲדָא בְּתִיאוּבְתָּא בְּמָאנִין דִּילֵיהּ, כֻּלְּהוּ לָא יָדְעוּ מָה אִתְעָבִיד מֵהַהוּא צְלוֹתָא דְּמִסְכְּנָא, וּמִכָּל אִינּוּן תּוּרְעָמִין דִּילֵיהּ. דְּלֵית תִּיאוּבְתָּא לְמִסְכְּנָא, אֶלָּא כַּד שָׁפִיךְ דִּמְעוֹי בְּתוּרְעָמוּ, קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא. וְלֵית

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף. כִּי יִתְעַטֵּף צָרִיךְ לוֹ לִכְתֹּב! מַה זֶּה כִּי יַעֲטֹף? אֶלָּא הוּא עוֹשֶׂה עִטּוּף לְכָל תְּפִלּוֹת הָעוֹלָם, וְלֹא נִכְנָסוֹת עַד שֶׁנִּכְנֶסֶת תְּפִלָּתוֹ.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר: יִתְעַטְּפוּ כָּל הַתְּפִלּוֹת, וּתְפִלָּה זוֹ תִּכָּנֵס אֵלַי. אֵינִי רוֹצֶה כָּאן בֵּית דִּין שֶׁיִּדּוֹן בֵּינֵינוּ. לְפָנַי יִהְיוּ תַּרְעוּמוֹת שֶׁלּוֹ, וַאֲנִי וְהוּא לְבַדֵּנוּ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְיַחֵד לְבַדּוֹ בְּאוֹתָן הַתַּרְעוּמוֹת, בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה, שֶׁכָּתוּב וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ. לִפְנֵי ה' בְּוַדַּאי.

כָּל חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם שׁוֹאֲלִים אֵלֶּה לְאֵלֶּה: בַּמֶּה מִתְעַסֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? בַּמֶּה מִשְׁתַּדֵּל? אוֹמְרִים: מִתְיַחֵד בְּעֶרְנָה בַּכֵּלִים שֶׁלּוֹ. כֻּלָּם לֹא יוֹדְעִים מַה נַּעֲשָׂה מִתְּפִלַּת אוֹתוֹ עָנִי וּמִכָּל אוֹתָן תַּרְעוּמוֹתָיו. שֶׁאֵין תַּאֲוָה לֶעָנִי אֶלָּא

תִּיאוּבְתָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא כַּד מְקַבֵּל לוֹן, וְאוּשְׁדוּ קַמֵּיהּ וְדָא אִיהִי צְלוֹתָא, דְּעָבִיד עִטּוּפָא לְכָל צְלוֹתִין דְּעָלְמָא.

מֹשֶׁה צַלֵּי צְלוֹתֵיהּ, וְאִתְעַכָּב כַּמָּה יוֹמִין בְּהַאי תְּפִלָּה. דָּוִד חָמָא, דְּכָל כַּוִּין, וְכָל תַּרְעֵי שְׁמַיָּא, כֻּלְּהוּ זְמִינִין לְאַפְּתְחָא לְמִסְכְּנָא, וְלֵית בְּכָל צְלוֹתִין דְּעָלְמָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָצִית מִיָּד, כִּצְלוֹתָא דְּמִסְכְּנָא, כֵּיוָן דְּחָמֵי הַאי, עָבַד גַּרְמֵיהּ עַנְיָא וּמִסְכְּנָא, פָּשַׁט לְבוּשָׁא דְּמַלְכוּתָא, וְיָתִיב בְּאַרְעָא כְּמִסְכְּנָא, אָמַר תְּפִלָּה. דִּכְתִיב, תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה יְיָ אָזְנְךָ עֲנֵנִי. וְאִי תֵּימָא אֲמַאי. בְּגִין כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דָּוִד, וְלָאו מַלְכָּא אַנְתְּ, וְשַׁלִּיטָא עַל מַלְכִין תַּקִּיפִין, וְאַתְּ עָבִיד גַּרְמָךְ עָנִי וְאֶבְיוֹן. מִיַּד אַהְדָּר צְלוֹתֵיהּ בְּגַוְונָא אַחֲרָא, וְשָׁבַק מִלָּה דְּאֶבְיוֹן וְעָנִי, וְאָמַר שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי.

לשון הקודש

כְּשֶׁשּׁוֹפֵךְ דִּמְעוֹתָיו בְּתַרְעֹמֶת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְאֵין תַּאֲוָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא אֶלָּא כְּשֶׁמְּקַבֵּל אוֹתָם וְנִשְׁפָּכִים לְפָנָיו. וְזוֹהִי תְּפִלָּה שֶׁעוֹשָׂה עִטּוּף וְעוֹטֶפֶת כָּל תְּפִלּוֹת הָעוֹלָם.

מֹשֶׁה הִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, וְהִתְעַכֵּב כַּמָּה יָמִים בִּתְפִלָּה זוֹ. דָּוִד רָאָה שֶׁכָּל הַחַלּוֹנוֹת וְכָל שַׁעֲרֵי הַשָּׁמַיִם, כֻּלָּם מְזֻמָּנִים לְהִפָּתֵחַ לְעָנִי, וְאֵין בְּכָל תְּפִלּוֹת הָעוֹלָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַקְשִׁיב מִיָּד כְּמוֹ לִתְפִלַּת הֶעָנִי. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אֶת זֶה, עָשָׂה עַצְמוֹ עָנִי וּמִסְכֵּן. פָּשַׁט לְבוּשׁ הַמַּלְכוּת וְיָשַׁב עַל הָאָרֶץ כְּמוֹ עָנִי וְאָמַר תְּפִלָּה, שֶׁכָּתוּב (תהלים פו) תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה ה' אָזְנְךָ עֲנֵנִי. וְאִם תֹּאמַר לָמָּה? בִּגְלַל כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, דָּוִד, וְלֹא מֶלֶךְ אַתָּה, וְשׁוֹלֵט עַל מְלָכִים חֲזָקִים, וְאַתָּה עוֹשֶׂה עַצְמְךָ עָנִי וְאֶבְיוֹן?! מִיָּד הֶחֱזִיר

וְעִם כָּל דָּא כֹּלָּא הָוָה בֵּיהּ בְּדָוִד.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, שַׁפִּיר קָאַמְרַת. וְעִם כָּל דָּא (ס"א וְעַל דָּא) אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ דְּצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ, (לְמֶהֱוֵי תַּמָּן עָנִי וְאֶבְיוֹן) לְמֶעְבַּד גַּרְמֵיהּ עָנִי, בְּגִין דְּתִיעוּל צְלוֹתֵיהּ בִּכְלָלָא דְּכָל עֲנִיִּים. דְּהָא כָּל נְטוּרֵי תַּרְעִין, לָא שַׁבְקִין הָכִי לְמֵיעָאל, כְּמָה דְשָׁבְקִין לְמִסְכְּנִין, דְּהָא בְּלָא רְשׁוּתָא עָאלִין. וְאִי עָבִיד בַּר נָשׁ גַּרְמֵיהּ, וְשַׁוֵּי רְעוּתֵיהּ תָּדִיר כְּמִסְכְּנָא, צְלוֹתֵיהּ סַלְקָא, וְאִעְרָעַת בְּאִינּוּן צְלוֹתִין דְּמִסְכְּנִין, וְאִתְחֲבָרַת בְּהוּ, וְסַלְקַת בַּהֲדַיְיהוּ, וּבִכְלָלָא דִּלְהוֹן עָאלַת, וְאִתְקַבְּלַת בִּרְעוּתָא קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא. (בְּהוּ).

דָּוִד מַלְכָּא, שַׁוֵּי גַּרְמֵיהּ בְּאַרְבָּעָה אָרְחִין, שַׁוֵּי גַּרְמֵיהּ בַּהֲדֵי מִסְכְּנֵי. שַׁוֵּי גַּרְמֵיהּ בַּהֲדֵי חֲסִידִים. שַׁוֵּי גַּרְמֵיהּ בַּהֲדֵי עֲבָדִים. שַׁוֵּי גַּרְמֵיהּ בַּהֲדֵי אִינּוּן דְּמַסְרֵי

לשון הקודש

תְּפִלָּתוֹ לְגָזֵן אַחֵר וְעָזֹב דְּבַר אֶבְיוֹן וְעָנִי, וְאָמַר שֶׁמְּרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי. וְעִם כָּל זֶה, הַכֹּל הָיָה בְּדָוִד.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, יָפֶה אָמַרְתָּ, וְעִם כָּל זֶה (וְעַל זֶה) צָרִיךְ לְאָדָם שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ (לִהְיוֹת שָׁם עָנִי וְאֶבְיוֹן) לַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ עָנִי, כְּדֵי שֶׁתִּתְכַּנֵּס תְּפִלָּתוֹ בִּכְלַל כָּל הָעֲנִיִּים. שֶׁהֲרֵי כָּל שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים לֹא מַשְׁאִירִים כָּךְ לְהִכָּנֵס כְּמוֹ שֶׁמַּשְׁאִירִים אֶת הָעֲנִיִּים, שֶׁהֲרֵי בְּלִי רְשׁוּת נִכְנָסִים. וְאִם עוֹשֶׂה אָדָם עַצְמוֹ וְשָׂם רְצוֹנוֹ תָּמִיד כְּעָנִי, תְּפִלָּתוֹ עוֹלָה וְנִפְגֶּשֶׁת עִם אוֹתָן תְּפִלּוֹת הָעֲנִיִּים וּמִתְחַבֶּרֶת אִתָּן, וְעוֹלָה יַחַד אִתָּן וְנִכְנֶסֶת בִּכְלָלָן, וּמִתְקַבֶּלֶת בְּרָצוֹן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ (בָּהֶם).

דָּוִד הַמֶּלֶךְ שָׂם אֶת עַצְמוֹ בְּאַרְבָּעָה דְּרָכִים: שָׂם עַצְמוֹ יַחַד עִם עֲנִיִּים, שָׂם עַצְמוֹ יַחַד עִם

גַּרְמַיְיהוּ וְנַפְשַׁיְיהוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמֵיהּ. שַׁוֵּי גַּרְמֵיהּ בַּהֲדֵי מִסְכְּנָא. דִּכְתִיב כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי. שַׁוֵּי גַּרְמֵיהּ בַּהֲדֵי חֲסִידִים, דִּכְתִיב שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי. בְּגִין דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ, דְּלָא לְשַׁוָּאָה גַּרְמֵיהּ רָשָׁע. וְאִי תֵּימָא אִי הָכִי לָא יְפָרֵט חֶטְאוֹי לְעָלְמִין. לָאו הָכִי. אֶלָּא כַּד יְפָרֵט חֶטְאוֹי, כְּדֵין אִיהוּ חָסִיד, דְּאָתֵי לְקַבְּלָא תְּשׁוּבָה, אַפִּיק גַּרְמֵיהּ מִסִּטְרָא בִישָׁא, דְּהַוָּה בְּטִנּוּפָא דִילֵהּ עַד הַשְׁתָּא, וְהַשְׁתָּא אִתְדְּבַק בִּימִינָא עִלָּאָה, דְּאִיהִי פְּשׁוּטָה לְקַבְּלָא לֵיהּ.

וְלָא תֵּימָא, דְּלָא מְקַבֵּל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַד דְּיִפָּרֵט חֶטְאוֹי מִיּוֹמָא דְהַוָּה בְּעָלְמָא. (ס"א אִי הָכִי) אָן (או) אִינּוּן (דף קצ"ה ע"ב) דְּאִתְכְּסוּן מִנֵּיהּ, דְּלָא יְכִיל לְאַדְבְּקָא. אֶלָּא לָא אִצְטְרִיךְ לְפָרְשָׁא, בַּר אִינּוּן דְּיִדְכַּר מִנַּיְיהוּ. וְאִי שַׁוֵּי רְעוּתֵיהּ בְּהוּ, כָּל אַחֲרָנִין

לשון הקודש

חֲסִידִים, שָׁם עַצְמוֹ יַחַד עִם עֲבָדִים, וְשָׁם עַצְמוֹ יַחַד עִם אוֹתָם שֶׁמּוֹסְרִים עַצְמָם וְנַפְשָׁם עַל קְדֻשַּׁת שְׁמוֹ. שָׁם עַצְמוֹ עִם עָנִי, שֶׁכָּתוּב כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי. שָׁם עַצְמוֹ יַחַד עִם חֲסִידִים, שֶׁכָּתוּב שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי, מִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם שֶׁלֹּא לָשִׂים עַצְמוֹ רָשָׁע. וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ, לֹא יְפָרֵט חֲטָאָיו לְעוֹלָמִים? לֹא כָּךְ! אֶלָּא כְּשֶׁיְּפָרֵט חֲטָאָיו, אָז הוּא חָסִיד, שֶׁבָּא לְקַבֵּל תְּשׁוּבָה. מוֹצִיא עַצְמוֹ מִצַּד הָרָע שֶׁהָיָה בַּטִּנּוּפֶת שֶׁלּוֹ עַד עַכְשָׁו, וְכָעֵת נִדְבָּק בַּיָּמִין הָעֶלְיוֹן, שֶׁהִיא פְּשׁוּטָה לְקַבְּלוֹ.

וְלֹא תֹּאמַר שֶׁלֹּא יְקַבְּלוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁיְּפָרֵט חֲטָאָיו מִיּוֹם שֶׁהָיָה בָּעוֹלָם, (אם כָּךְ) אֵיפֹה (או) אוֹתָם שֶׁהִתְכַּסּוּ מִמֶּנּוּ, שֶׁלֹּא יָכוֹל לְהַגִּיעַ. אֶלָּא לֹא צָרִיךְ לְפָרֵשׁ, פְּרָט לְאוֹתָם שֶׁיִּזְכֹּר מֵהֶם. וְאִם שָׁם רְצוֹנוֹ בָהֶם, כָּל הָאֲחֵרִים נִמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם. שֶׁהֲרֵי

אִתְמַשְׁכָן אֲבַתְרַיְיהוּ. דְּהָא תָּנֵינָן, אֵין בּוֹדְקִין חוֹרֵי בֵיתָא עִלָּאִין לְעֵילָא, וְלָא אִינּוּן תַּתָּאִין לְתַתָּא בְּבִיעוּר חָמֵץ. אֶלָּא כֵּיוָן דְּבָדִיק כְּפוּם חֵיזוּ דְּעֵינוֹי מַה דְּיָכִיל לְאַדְבְּקָא, כֹּלָּא אִתְמְשַׁךְ בָּתַר דָּא, וְאִתְבְּטִיל בַּהֲדֵיהּ.

וְהָכִי גַּרְסִינָן בִּנְגָעִים, אַרְבַּע וְעֶשְׂרִין רָאשֵׁי אֵבָרִים אִינּוּן דְּלָא מְטַמְּאִין מִשּׁוּם מִחְיָה. וְכַהֲנָא לָא חָזֵה אַטְרַח אֲבַתְרַיְיהוּ, וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (ויקרא יג) לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן. אֲתָר דְּיָכִיל כַּהֲנָא לְמֵחֱזֵי מַכְתְּשָׁא בְּאִסְתַּכְּלוּתָא חָדָא, וְלָא אִצְטְרִיךְ לְמַאֲכָא גַּרְמֵיהּ, וּלְאָרְמָא עֵינוֹי הָכָא וְהָכָא. אוֹף הָכִי. לָא אִצְטְרִיךְ לְפַרְטָא חֶטְאוֹי (לְמִבְעֵי) מִן יוֹמָא דְּהַוָה, דְּאִינּוּן חוֹרֵי בֵיתָא תַּתָּאִין, וְלָא אִינּוּן דְּאִתְכְּסוּ, דְּלָא יְכִיל לְאַדְבְּקָא, דְּאִינּוּן חוֹרֵי בֵיתָא עִלָּאִין לְעֵילָא. (ס"א אֶלָּא) תָּא חֲזֵי לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן, וְכֻלְּהוּ אִתְמַשְׁכָן אֲבַתְרַיְיהוּ. וְעַל דָּא שַׁוֵּי דָוִד גַּרְמֵיהּ גּוֹ חֲסִידִים.

לשון הקודש

לְמַדְנוּ, אֵין בּוֹדְקִים חוֹרֵי הַבַּיִת הָעֶלְיוֹנִים לְמַעְלָה, וְלֹא אוֹתָם תַּחְתּוֹנִים לְמַטָּה בְּבִעוּר חָמֵץ. אֵין כֵּיוָן שֶׁבָּדַק כְּפִי מַרְאֵה עֵינָיו מַה שֶׁיָּכוֹל לְהַגִּיעַ, הַכֹּל נִמְשָׁךְ אַחֲרֵי זֶה וְהִתְבַּטֵּל יַחַד אִתּוֹ.

וְכָךְ גָּרַסְנוּ בִּנְגָעִים: עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה רָאשֵׁי אֵיבָרִים הֵם שֶׁלֹּא מְטַמְּאִים מִשּׁוּם מִחְיָה. וְהַכֹּהֵן לֹא טוֹרֵחַ אַחֲרֵיהֶם, וְהַיְנוּ מַה שֶׁכָּתוּב, (ויקרא יג) לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן. מָקוֹם שֶׁיָּכוֹל לִרְאוֹת מַכְּתֵשׁ בְּהִסְתַּכְּלוּת אַחַת, וְלֹא צָרִיךְ לְהַנִּמִיךְ אֶת עַצְמוֹ וּלְהָרִים עֵינָיו כָּאן וְכָאן. גַּם כָּךְ לֹא צָרִיךְ לְפָרֵט חֲטָאָיו (לְבַקֵּשׁ) מִיּוֹם שֶׁהָיָה, שֶׁהֲרֵי חוֹרֵי הַבַּיִת הַתַּחְתּוֹנִים, וְלֹא אֵלּוּ שֶׁהִתְכַּסּוּ שֶׁלֹּא יָכוֹל לְהַגִּיעַ, שֶׁהֵם חוֹרֵי הַבַּיִת הָעֶלְיוֹנִים לְמַעְלָה, (אֶלָּא) בֹּא רְאֵה, לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן. וְכֻלָּם נִמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם. וְעַל זֶה

שַׁוְיֵי גַּרְמֵיהּ בַּהֲדֵי עֲבָדִים, דִּכְתִיב, (תהלים קכג) הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם. וּכְתִיב, (תהלים פו) הוֹשַׁע עַבְדְּךָ אַתָּה אֱלֹהַי. שַׁוְיֵי גַּרְמֵיהּ בַּהֲדֵי אִינּוּן דְּמַסְרֵי נַפְשַׁיְיהוּ עַל קִדּוּשַׁת שְׁמֵיהּ. דִּכְתִיב, (תהלים פו) שַׂמֵּחַ נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ כִּי אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא. בְּכָל הָנֵי אַרְבַּע, עָבֵד גַּרְמֵיהּ דָּוִד מַלְכָּא קַמֵּי מָארֵיהּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אֲרִימִית יְדֵי בִּצְלוֹ לְקַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא. דְּהָא תָּנֵינָן, אָסוּר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאַרְמָא יְדוֹי לְעֵילָּא, בַּר בְּצַלּוֹ, וּבְבִרְכָּאן וְתַחֲנוּנִים לְמָרֵיהּ. דִּכְתִיב, (בראשית יד) הֲרִימוֹתִי יָדִי אֶל יְיָ אֵל עֶלְיוֹן, וּמְתַרְגְּמִינָן, אֲרִימִית יְדֵי בִּצְלוֹ, דְּהָא אֶצְבְּעָאן דִּידִין מִלִּין עִלָּאִין אִית בְּהוּ. וְהַשְׁתָּא אֲנָא הָכִי עֲבִידְנָא. וַאֲמִינָא דְּכָל מָאן דְּאִלֵּין אַרְבַּע יְסַדֵּר קַמֵּי מָארֵיהּ, וְעָבִיד גַּרְמֵיהּ בִּרְעוּתָא, בְּתִקּוּנָא דָא כַּדְקָא יָאוּת, בְּתִקּוּנָא דָא לָא תֵהָדַר צְלוֹתֵיהּ בְּרֵיקָנַיָּא.

לשון הקודש

שָׁם דָּוִד עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַחֲסִידִים.

הוּא שָׁם עַצְמוֹ יַחַד עִם עֲבָדִים, שֶׁכָּתוּב (תהלים קכג) הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם. וְכָתוּב (שם פו) הוֹשַׁע עַבְדְּךָ אַתָּה אֱלֹהַי. שָׁם עַצְמוֹ עִם אוֹתָם שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם עַל קִדֻּשַּׁת שְׁמוֹ, שֶׁכָּתוּב (שם) שַׂמֵּחַ נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ כִּי אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא. בְּכָל הָאַרְבָּעָה הַלָּלוּ שָׁם עַצְמוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי אֲדוֹנוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֵרַמְתִּי יָדַי בִּתְפִלָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, אָסוּר לוֹ לָאָדָם לְהָרִים יָדָיו לְמַעְלָה פְּרָט לִתְפִלָּה, וּבִבְרָכוֹת וּבְתַחֲנוּנִים לַאֲדוֹנוֹ, שֶׁכָּתוּב (בראשית יד) הֲרִמֹתִי יָדִי אֶל ה' אֵל עֶלְיוֹן, וּמְתַרְגְּמִים: הֵרַמְתִּי יָדַי בִּתְפִלָּה. שֶׁהֲרֵי בְּאֶצְבְּעוֹת הַיָּדַיִם יֵשׁ דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים. וְכָעֵת כָּךְ אֲנִי עוֹשֶׂה, וְאוֹמֵר שֶׁכָּל מִי שֶׁאַרְבָּעָה אֵלּוּ יְסַדֵּר לִפְנֵי אֲדוֹנוֹ וְעוֹשֶׂה עַצְמוֹ

בְּקַדְמִיתָא עֶבֶד, לְסַדְּרָא שְׁבָחָא קַמֵּי מָאֲרֵיהּ, וּלְזַמְּרָא קַמֵּיהּ. וְדָא בְּתוּשְׁבְּחָן דְּקַמֵּי צְלוֹתָא. וּלְבָתַר עֶבֶד, לְבָתָר דְּצַלֵּי צְלוֹתָא דַעֲמִידָה, אִיהוּ עַבְדָּא דְסִדֵּר צְלוֹתָא דְמָאֲרֵיהּ. וּלְבָתַר עֶבֶד, לְבָתָר דְּצַלֵּי כָּל צְלוֹתֵיהּ, וְאָזִיל לֵיהּ, וְעַל דָּא דָּוִד תְּלַת זִמְנִין עֲבַד גַּרְמֵיהּ בִּצְלוֹתָא דָא עֶבֶד. דִּכְתִיב הוֹשִׁיעָ עַבְדְּךָ אַתָּה אֱלֹהַי. שַׂמֵּחַ נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ. וּכְתִיב (תהלים פו) תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ. הָא תְּלַת זִמְנִין, אִצְטְרִיךְ לְשַׁוָּאָה גַּרְמֵיהּ עֶבֶד.

לְבָתָר לְשַׁוָּאָה גַּרְמֵיהּ גּוֹ אִינּוּן דְּמַסְרֵי נַפְשַׁיְיהוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמֵיהּ, וְהַיְינוּ בְּיִחוּדָא דִשְׁמַע יִשְׂרָאֵל, דְּכָל מָאן דְּשַׁוֵּי הָכִי רְעוּתֵיהּ בְּהַאי קְרָא, אִתְחֲשִׁיב לֵיהּ כְּאִלּוּ מָסַר נַפְשֵׁיהּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמֵיהּ.

לשון הקודש

בְּרָצוֹן בְּתִקּוּן זֶה כָּרָאוּי, בְּתִקּוּן זֶה לֹא תַחֲזוֹר תְּפִלָּתוֹ רֵיקָם.

בַּתְּחִלָּה עֶבֶד – לְסַדֵּר שֶׁבַח לִפְנֵי אֲדוֹנוֹ וּלְזַמֵּר לְפָנָיו, וְזֶה בַּתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁלִּפְנֵי הַתְּפִלָּה. אַחַר כָּךְ עֶבֶד לְאַחַר שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת עֲמִידָה, הוּא עֶבֶד שֶׁסִּדֵּר תְּפִלַּת אֲדוֹנוֹ. אַחַר כָּךְ עֶבֶד אַחַר שֶׁהִתְפַּלֵּל כָּל תְּפִלָּתוֹ וְהָלַךְ לוֹ. וְעַל זֶה עָשָׂה עַצְמוֹ דָּוִד שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בִּתְפִלָּה זוֹ עֶבֶד, שֶׁכָּתוּב הוֹשִׁיעָ עַבְדְּךָ אַתָּה אֱלֹהַי. שַׂמֵּחַ נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ. וְכָתוּב (תהלים פו) תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ. הֲרֵי שָׁלֹשׁ פְּעָמִים צָרִיךְ לָשִׂים עַצְמוֹ עֶבֶד.

אַחַר כָּךְ לָשִׂים עַצְמוֹ תּוֹךְ אֵלּוּ שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם עַל קְדֻשַּׁת שְׁמוֹ, כְּלוֹמַר בַּיִּחוּד שֶׁל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. שֶׁכָּל מִי שֶׁשָּׂם כָּךְ רְצוֹנוֹ בְּזֶה הַפָּסוּק, נֶחְשָׁב לוֹ כְּאִלּוּ מָסַר עַצְמוֹ עַל קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם.

לְבָתָר לְשַׁוָּאָה גַּרְמֵיהּ עָנִי, בְּזִמְנָא דְּעָאל וְדַפִּיק דְּשִׁין דְּרוֹמֵי מְרוֹמִים, כַּד אָמַר אֱמֶת וְיַצִּיב, (וְסָמִיךְ) גְּאוּלָה לִתְפִלָּה. לְמֶהֱוֵי בִּצְלוֹתָא דַּעֲמִידָה, תָּבִיר לִבָּא, עַנְיָא וּמִסְכְּנָא. וּלְשַׁוָּאָה רְעוּתֵיהּ, לְאִתְכַּלְלָא גּוֹ מִסְכְּנֵי, בִּתְבִירוּ דְּלִבָּא, בִּמְאִיכוּ דְּנַפְשָׁא.

לְבָתָר לְשַׁוָּאָה גַּרְמֵיהּ גּוֹ חֲסִידִים, בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, לְפָרְשָׁא חֶטְאוֹי. דְּהָכִי אִצְטְרִיךְ יָחִיד בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, בְּגִין לְאִתְדַּבְּקָא בִּימִינָא, דִּפְשׁוּטָה לְקַבְּלָא לְאִינּוּן דְּתָבִין, וּכְדֵין אִקְרֵי חָסִיד, הָא אַרְבַּע אִלֵּין כְּדְקָא יֵאוֹת.

מָאן כָּלִיל לְכָל חֵנֵי, הַהוּא דְּקָא אִצְטְרִיךְ לְכַלְלָא לוֹן, וְהַאי אִיהוּ עֶבֶד, דְּאַכְלִיל לְכָל שְׁאַר. תְּלַת עַבְדִּין אִינּוּן בִּתְלַת דּוּכְתִּין, וְכֻלְּהוּ חַד. וְעָלַיְיהוּ כְּתִיב, הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם וְגוֹ'. בֵּין עֶבֶד לְעֶבֶד אִינּוּן אַחֲרָנִין. בֵּין עֶבֶד קַדְמָאָה, לְעֶבֶד תִּנְיָנָא,

לשון הקודש

לְאַחַר שֶׁשָּׁם עַצְמוֹ עָנִי, בִּזְמַן שֶׁנִּכְנָס וְדוֹפֵק עַל פִּתְחִים שֶׁל רוֹמֵי מְרוֹמִים, כְּשֶׁאוֹמֵר אֱמֶת וְיַצִּיב (וְסוֹמֵךְ) גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, לִהְיוֹת בִּתְפִלַּת עֲמִידָה שְׁבוּר לֵב עָנִי וּמִסְכֵּן. וְלָשִׂים רְצוֹנוֹ לְהִכָּלֵל בְּתוֹךְ הָעֲנִיִּים בְּשִׁבְרוֹן לֵב בִּנְמִיכוּת נֶפֶשׁ.

לְאַחַר שֶׁשָּׁם עַצְמוֹ בְּתוֹךְ חֲסִידִים בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה לְפָרֵשׁ חֲטָאָיו, שֶׁכָּךְ צָרִיךְ יָחִיד בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה בִּשְׁבִיל לְהִתְדַּבֵּק בַּיָּמִין שֶׁפְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, אָז נִקְרָא חָסִיד. הֲרֵי אַרְבָּעָה אֵלֶּה כָּרָאוּי.

מִי כּוֹלֵל כָּל אֵלֶּה? אוֹתוֹ שֶׁצָּרִיךְ לִכְלֹל אוֹתָם, וְזֶהוּ עֶבֶד שֶׁכּוֹלֵל אֶת כָּל הַשְּׁאָר. שְׁלֹשָׁה עֲבָדִים הֵם בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת, וְכֻלָּם אֶחָד. וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב (שם קכג) הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם וְגוֹ'. בֵּין עֶבֶד לְעֶבֶד הֵם

אִית לֵיהּ לְמִמְסַר נַפְשֵׁיהּ עַל יִחוּדָא דְקִדּוּשַׁת שְׁמֵיהּ, וּלְשַׁוָּאָה גַּרְמֵיהּ עָנִי וּמִסְכְּנָא בִּצְלוֹתָא דַעֲמִידָה, וּלְשַׁוָּאָה גַּרְמֵיהּ גּוֹ חֲסִידִים בְּשׁוּמֵעַ תְּפִלָּה. עֶבֶד תְּלִיתָאָה בָּתַר דְּסִיֵּים וְסִדֵּר כֹּלָּא.

תְּנָן, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְסִדֵּר בַּר נָשׁ כָּל הָנֵי סִדּוּרִין אַרְבַּע, בִּרְעוּ דְלִבָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִיחָא קַמֵּיהּ, וּפָרִישׁ יְמִינֵיהּ עָלֵיהּ, בְּהַהוּא עֶבֶד תְּלִיתָאָה, וְקָרָא עָלֵיהּ וְאָמַר לֵיהּ, עַבְדִּי אַתָּה, דִּכְתִיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. וַדַּאי צְלוֹתָא (דף קצ"ו ע"א) דְּהַאי בַּר נָשׁ, לָא תֶהְדַּר בְּרֵיקָנַיָּא לְעָלְמִין. אָתָא רִבִּי אַבָּא וּנְשָׁקֵיהּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, תָּא חֲזֵי, תְּרֵי עֶבֶד מֵאִינּוּן תְּלָתָא, אִינּוּן דְּכָלְלֵי כָּל הָנֵי, דְּהָא תְּלִיתָאָה קַיְּימָא לְחַתְמָא בֵּיהּ חוֹתָמָא לְעֵילָא, לְשַׁוָּאָה בֵּיהּ יְדָא

לשון הקודש

אוֹתָם אֲחֵרִים. בֵּין עֶבֶד רִאשׁוֹן לְעֶבֶד שֵׁנִי יֵשׁ לוֹ לִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל יִחוּד קְדֻשַּׁת שְׁמוֹ, וְלָשִׂים עַצְמוֹ עָנִי וּמִסְכֵּן בִּתְפִלַּת עֲמִידָה, וְלָשִׂים עַצְמוֹ בְּתוֹךְ חֲסִידִים בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה. עֶבֶד שְׁלִישִׁי לְאַחַר שֶׁסִּיֵּם וְסִדֵּר הַכֹּל.

לָמַדְנוּ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁמְּסַדֵּר בֶּן אָדָם כָּל אַרְבָּעָה הַסִּדּוּרִים הַלָּלוּ בִּרְצוֹן הַלֵּב, נוֹחַ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּפוֹרֵשׂ יְמִינוֹ עָלָיו, בְּאוֹתוֹ עֶבֶד שְׁלִישִׁי, וְקוֹרֵא עָלָיו וְאוֹמֵר לוֹ עַבְדִּי אַתָּה, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. וַדַּאי תְּפִלָּה שֶׁל אָדָם זֶה לֹא תַחֲזֹר רֵיקָם לְעוֹלָמִים. בָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֹּא וּרְאֵה, שְׁנֵי עֶבֶד מֵאוֹתָם הַשְּׁלֹשָׁה הֵם שֶׁכּוֹלְלִים כָּל אֵלֶּה, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁלִישִׁי עוֹמֵד לַחְתֹּם בּוֹ חוֹתַם לְמַעְלָה

מִימִינָא דְּמַלְכָּא, וּלְאִשְׁתַּבְּחָא בֵּיהּ. אֲבָל הֲנֵי תְּרֵין, קַדְמָאָה וְתִנְיָינָא, אִינּוּן כְּלָלָא דְּכֹלָּא. וְדָוִד שַׁבַּח גַּרְמֵיהּ בְּהוּ, דִּכְתִיב, (תהלים קטז) אָנָּא יְיָ כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ וְגוֹ', דְּאִלֵּין כְּלָלֵי דְּכָל שְׁאַר. תְּלִיתָאָה בַּדְּ קַיְּימָא לְמִפְּרַק לִי, דִּכְתִיב הוֹשִׁיעָה עַבְדְּךָ אַתָּה אֱלֹהַי. מָאן דְּמְסַדֵּר דָּא, יְדִיעַ לִיהֲוֵי לֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּבַּח בֵּיהּ, וְקָרָא עָלֵיהּ עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. אָתָא רִבִּי אַבָּא וּנְשָׁקֵיהּ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, עַל דָּא קָרֵינָן, (תהלים יט) הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפָּז רָב וְגוֹ', כַּמָּה מְתִיקִין מִלִּין עַתִּיקִין דְּסִדְּרוּ קַדְמָאֵי, וַאֲנָן כַּד טַעֲמִין לוֹן, לָא יַכְלִין לְמֵיכַל. וַדַּאי הָכִי הוּא, וְהָא קְרָא אוֹכַח עַל תְּלָתָא עַבְדִּין, וְאִינּוּן חַד, וּבַאֲתָר חַד. וּתְרֵין כִּדְקָאָמַרְתְּ, וְחַד דְּאִיהוּ לְאִתְעַטְּרָא בֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדַי הֵם וְגוֹ'. לֹא יִמָּכְרוּ

לשון הקודש

לָשִׁים בּוֹ יָד מִימִין הַמֶּלֶךְ וּלְהִשְׁתַּבֵּחַ בּוֹ. אֲבָל שְׁנֵי אֵלֶּה, רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, הֵם כְּלַל הַכֹּל. וְדָוִד מְשַׁבֵּחַ עַצְמוֹ בָּהֶם, שֶׁכָּתוּב (תהלים קטז) אָנָּה ה' כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ וְגוֹ', שֶׁאֵלּוּ כוֹלְלִים כָּל הַשְּׁאָר. שְׁלִישִׁי בְּךָ עוֹמֵד לִגְאֹל אוֹתִי, שֶׁכָּתוּב הוֹשִׁיעָה עַבְדְּךָ אַתָּה אֱלֹהַי. מִי שֶׁמְּסַדֵּר אֶת זֶה, שֶׁיִּהְיֶה יָדוּעַ לוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּבֵּחַ בּוֹ, וְקוֹרֵא עָלָיו עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. בָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוֹ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, עַל זֶה קָרָאנוּ, (שם יט) הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפָּז רָב וְגוֹ'. כַּמָּה מְתוּקִים דְּבָרִים עַתִּיקִים שֶׁסִּדְּרוּ הָרִאשׁוֹנִים. וְאָנוּ, כְּשֶׁטּוֹעֲמִים אוֹתָם, לֹא יְכוֹלִים לֶאֱכֹל. וַדַּאי זֶה כָּךְ, וְהַפָּסוּק מוֹכִיחַ עַל שְׁלֹשָׁה עֲבָדִים, וְהֵם אֶחָד וּבְמָקוֹם אֶחָד. וּשְׁנַיִם כְּפִי שֶׁאָמַרְתָּ, וְאֶחָד הוּא לְהִתְעַטֵּר בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא,

מִמְּכֻּרֵת עָבֶד. בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִצְטְרִיךְ לְאִתְעַטְּרָא בְּהַאי תְּלִיתָאָה. וְעַל דָּא לָא יִמָּכְרוּ לִשְׁמָא דְעָבֶד, דְּהָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוֵי.

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה נ) מִי בָכֶם יְרֵא יְיָ וְגוֹ'. מָאי שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל עַבְדּוֹ. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא בִּצְלוֹתָא, וְהָכִי הוּא. מָאן דְּרָגִיל לְמֵיתֵי לְבֵי כְנִשְׁתָּא לְצַלָּאָה, וְיוֹמָא חָדָא לָא אָתֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁאִיל עָלֵיהּ וְאָמַר, מִי בָכֶם יְרֵא יְיָ שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל עַבְדּוֹ אֲשֶׁר הָלַךְ חֲשֵׁכִים וְאֵין נֹגַהּ לוֹ. מָאי שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל עַבְדּוֹ. בְּמַאן. אִי תֵּימָא בִּנְבִיאָה, אוֹ גְּבַר אַחֲרָא, מָאן יָהֵב נְבִיאָה, אוֹ גְּבַר אַחֲרָא לִצְלוֹתָא. דִּבְגִין דְּצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל נְבִיאָה, אוֹ דִּגְבַר בְּעָלְמָא.

אֶלָּא הַהוּא דְּצַלֵּי צְלוֹתִין בְּכָל יוֹמָא, אִיהוּ שׁוֹמֵעַ בְּהַהוּא קוֹל, דְּקָרֵי לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדַי הֵם וְגוֹ'. לֹא יִמָּכְרוּ מִמְּכֶרֶת עֶבֶד. מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צָרִיךְ לְהִתְעַטֵּר בִּשְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה. וְעַל זֶה לֹא יִמָּכְרוּ לְשֵׁם עֶבֶד, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה נ) מִי בָכֶם יְרֵא ה' וְגוֹ'. מַה זֶּה שֹׁמֵעַ בְּקוֹל עַבְדּוֹ? פָּסוּק זֶה בֵּאֲרוּהוּ הַחֲבֵרִים בִּתְפִלָּה, וְכָךְ הוּא. מִי שֶׁרָגִיל לָבֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל וְיוֹם אֶחָד לֹא בָא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹאֵל עָלָיו וְאוֹמֵר: מִי בָכֶם יְרֵא ה' שֹׁמֵעַ בְּקוֹל עַבְדּוֹ אֲשֶׁר הָלַךְ חֲשֵׁכִים וְאֵין נֹגַהּ לוֹ. מַה זֶּה שֹׁמֵעַ בְּקוֹל עַבְדּוֹ? בְּמִי? אִם תֹּאמַר בְּנָבִיא אוֹ בְּאִישׁ אַחֵר – מִי נָתַן נָבִיא אוֹ אָדָם אַחֵר לִתְפִלָּה, שֶׁמִּשּׁוּם שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל נָבִיא אוֹ אָדָם בָּעוֹלָם?!

אֶלָּא אוֹתוֹ שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלּוֹת בְּכָל יוֹם, הוּא שׁוֹמֵעַ בְּאוֹתוֹ קוֹל שֶׁקּוֹרֵא לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

וּמִשְׁתְּבַח בֵּיהּ, וְאָמַר דְּאִיהוּ עַבְדּוֹ וַדָּאי. שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל, בְּמַאי קוֹל. בְּהַהוּא דְּאִקְרֵי עַבְדּוֹ. שְׁבָחָא עִלָּאָה אִיהוּ דְּנָפִיק עָלֵיהּ קוֹל דְּאִיהוּ עַבְדּוֹ. וְתוּ, דְּקָלָא אִשְׁתְּמַע בְּכָל אִינּוּן רְקִיעִין, דְּאִיהוּ עַבְדָּא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְדָא הוּא שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל עַבְדּוֹ.

אֲשֶׁר הָלַךְ חֲשֵׁכִים וְאֵין נֹגַהּ לוֹ, וְכִי בְּגִין דְּלָא אָתָא לְצַלּוּיֵי הָלַךְ חֲשֵׁכִים. אֶלָּא אוֹקְמוּהָ. אֲבָל עַד לָא יִתְכַּנְּשׁוּן יִשְׂרָאֵל לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת לְצַלָּאָה, סִטְרָא אַחֲרָא קַיְּימָא וְסָגִיר כָּל נְהוֹרִין עִלָּאִין, דְּלָא יִתְפַּשְׁטוּן וְיִפְקוּן עַל עָלְמִין. וּתְלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא אַזְלֵי סִטְרָא אַחֲרָא, דְּכַר וְנוּקְבָא, וּמְשַׁטְטִין בְּעָלְמָא, וְהַהוּא עִידָּן אַתְקָן לִצְלוֹתָא, בְּגִין דְּלָא חֲזֵי תַּמָּן קִטְרוּגָא כְּלָל.

וּכְדֵין אִיהוּ עִידָּן לִצְלוֹתָא, בְּגִין דְּאִינּוּן אָזְלֵי לְמִשַׁטְטָא, בְּטוּרֵי חָשׁוּךְ, וְהַר נִשְׁפָּה, כְּדֵין

לשון הקודש

הוּא וּמִשְׁתַּבַּח בּוֹ וְאָמַר שֶׁהוּא עַבְדּוֹ וַדַּאי. שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל, בְּאֵיזֶה קוֹל? בְּאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא עַבְדּוֹ. שֶׁבַח עֶלְיוֹן הוּא שֶׁיּוֹצֵא עָלָיו קוֹל שֶׁהוּא עַבְדּוֹ. וְעוֹד, שֶׁקּוֹל נִשְׁמָע בְּכָל אוֹתָם רְקִיעִים שֶׁהוּא עֶבֶד הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְזֶהוּ שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל עַבְדּוֹ.

אֲשֶׁר הָלַךְ חֲשֵׁכִים וְאֵין נֹגַהּ לוֹ. וְכִי מִשּׁוּם שֶׁלֹּא בָא לְהִתְפַּלֵּל הָלַךְ חֲשֵׁכִים? אֶלָּא פֵּרְשׁוּהָ. אֲבָל עַד שֶׁלֹּא יִתְכַּנְּסוּ יִשְׂרָאֵל לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת לְהִתְפַּלֵּל, הַצַּד הָאַחֵר עוֹמֵד וְסוֹגֵר כָּל הָאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁלֹּא יִתְפַּשְׁטוּ וְיֵצְאוּ עַל הָעוֹלָם. וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם הוֹלְכִים צַד הָאַחֵר, זָכָר וּנְקֵבָה, וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם. וְאוֹתוֹ זְמַן נִתְקָן לִתְפִלָּה, מִשּׁוּם שֶׁאֵין שָׁם קִטְרוּג כְּלָל.

וְאָז הוּא זְמַן לִתְפִלָּה, מִשּׁוּם שֶׁהֵם הוֹלְכִים

פִּתְיחִין כַּוֵּי נְהוֹרִין עִלָּאִין, וְנַפְקֵי וְשָׁרְיָאן עַל בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת, בְּרֵישֵׁיהוֹן דְּאִינּוּן דְּצַלָּאן צְלוֹתִין, וּמִתְפַּלְּגָן נְהוֹרִין עַל רֵישַׁיְיהוּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁאִיל, עַל הַהוּא דְּלָא אִשְׁתְּכַח תַּמָּן, וְאָמַר חֲבָל עַל פְּלַנְיָא, דְּהַוָּה רָגִיל הָכָא, וְהַשְׁתָּא דְּהָלַךְ חֲשֵׁכִים וְאִתְעֲבָר מִקַּמֵּי נְהוֹרִין, וְהָלַךְ לְשַׁטְטָא בְּטוּרַיָּא בְּעָלְמָא, וְנָפַק מֵהַהוּא נֹגַהּ נְהוֹרָא דְּנָהִיר, וְלֵית (לֵיהּ) בֵּיהּ חוּלָקָא, אֵין נֹגַהּ לוֹ, כְּמָה דְּאִתְּפְּלִיג וְשַׁרְיָא עַל אַחֲרָנִין דְּתַמָּן, כַּמָּה טָבִין אִתְאֲבִידוּ מִנֵּיהּ. (אֵין נוֹגַהּ לוֹ הַשְׁתָּא דְּהָלַךְ חֲשֵׁכִים) וְאִלּוּ הַוָּה תַּמָּן, יִבְטַח בְּשֵׁם יְיָ, בִּכְלָלָא דְּעֶבֶד קַדְמָאָה. וְיִשָּׁעֵן בֵּאלֹהָיו בְּרָזָא דְּעֶבֶד תִּנְיָינָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר בְּרִי, וַדַּאי רוּחַ נְבוּאָה שַׁרְיָא עֲלָךְ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, אַרְיָא בַּר אַרְיָא, מָאן יְקוּם קַמַּיְיהוּ, כַּד שָׁאֲגֵי לְמִטְרַף טַרְפָּא. כָּל אַרְיָין דְּעָלְמָא תַּקִּיפִין, וְאִלֵּין יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ. כָּל

לשון הקודש

לְשׁוֹטֵט בְּהָרֵי הַחֹשֶׁךְ, וְהַר נִשְׁפָּה, אָז נִפְתָּחִים חַלּוֹנוֹת אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים, וְיוֹצְאִים וְשׁוֹרִים עַל בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת בְּרֹאשׁ אֵלּוּ שֶׁמִּתְפַּלְּלִים תְּפִלּוֹת, וּמִתְחַלְּקִים אוֹרוֹת עַל רָאשֵׁיהֶם. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹאֵל עַל אוֹתוֹ שֶׁלֹּא נִמְצָא שָׁם וְאוֹמֵר: חֲבָל עַל פְּלוֹנִי שֶׁהָיָה רָגִיל כָּאן, וְכָעֵת שֶׁהָלַךְ חֲשֵׁכִים וְעָבַר מִלִּפְנֵי הָאוֹרוֹת וְהָלַךְ לְשׁוֹטֵט בְּהָרֵי הָעוֹלָם, וְיָצָא מֵאוֹתוֹ נֹגַהּ אוֹר שֶׁמֵּאִיר וְאֵין (לוֹ) בּוֹ חֵלֶק, אֵין נֹגַהּ לוֹ, כְּמוֹ שֶׁמִּתְחַלֵּק וְשׁוֹרֶה עַל הָאֲחֵרִים שֶׁשָּׁם, כַּמָּה טוֹבוֹת אָבְדוּ מִמֶּנּוּ. (אֵין נוֹגַהּ לוֹ כְּעֵת שֶׁהָלַךְ חֲשֵׁכִים) וְאִלּוּ הָיָה שָׁם, יִבְטַח בְּשֵׁם ה' – בִּכְלַל הָעֶבֶד הָרִאשׁוֹן, וְיִשָּׁעֵן בֵּאלֹהָיו – בְּסוֹד הָעֶבֶד הַשֵּׁנִי. **אָמַר** רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר בְּנִי, וַדַּאי רוּחַ נְבוּאָה שׁוֹרָה עָלֶיךָ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, אַרְיֵה בֶּן אַרְיֵה, מִי יָקוּם לִפְנֵיהֶם כְּשֶׁשּׁוֹאֲגִים

אַרְיָין דְּעָלְמָא, קַשְׁיָין לְאַפָּקָא טַרְפָּא מִפּוּמַיְיהוּ, וְאִלֵּין נוֹחִין לְאַפָּקָא מִפּוּמַיְיהוּ טַרְפָּא. אִינּוּן טַרְפֵּי טַרְפָּא, וְיָהֲבֵי לְכֹלָּא.

אֲשֶׁר הָלַךְ חֲשַׁכִּים, אֲשֶׁר הָלְכוּ מִיבְעֵי לֵיהּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, בְּגִין דְּאִינּוּן שַׁרְיָין בְּחִבּוּרָא, וּמִיָּד מִתְפָּרְשָׁן. הָלַךְ חִבּוּרָא, חֲשַׁכִּים אִתְפָּרְשָׁן. שָׁרָאן בְּחִבּוּרָא, וְאִתְפָּרְשָׁן מִיָּד. כְּגַוְונָא דָא, (יחזקאל א) רוּחַ סְעָרָה בָּאָה, כְּלַל דְּכַר וְנוּקְבָא. בָּאָה (דף קצ"ו ע"ב) וְהִיא שַׁבְקָת לֵיהּ, מִיָּד מִתְפָּרְשָׁן.

וַיַּרְא בָּלָק וְגוֹ'. (במדבר כב) רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וַדַּאי מַה דְּאָמַר רִבִּי חִיָּא, מִלָּה סְתִימָא הָוָה. אֲבָל כְּתִיב, (תהלים פד) גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ וְגוֹ'. וְכִי דָּוִד מַלְכָּא, עַל צִפָּרָא בְּעָלְמָא, הָוָה אָמַר מִלָּה דָא.

לשון הקודש

לִטְרֹף טֶרֶף? כָּל אַרְיוֹת הָעוֹלָם הֵם תַּקִּיפִים, וְאֵלֶּה יוֹתֵר מִכֻּלָּם. כָּל הָאֲרָיוֹת שֶׁבָּעוֹלָם קָשִׁים לְהוֹצָאַת הַטֶּרֶף מִפִּיהֶם, וְאֵלּוּ נוֹחִים לְהוֹצִיא מִפִּיהֶם טֶרֶף. הֵם טוֹרְפִים טֶרֶף וְנוֹתְנִים לְכֻלָּם.

אֲשֶׁר הָלַךְ חֲשַׁכִּים, אֲשֶׁר הָלְכוּ צָרִיךְ לוֹ לִכְתֹּב! אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִשּׁוּם שֶׁהֵם שְׁרוּיִים בְּחִבּוּר וּמִיָּד נִפְרָדִים. הָלַךְ הַחִבּוּר – חֲשַׁכִּים נִפְרָדוּ. שׁוֹרִים בְּחִבּוּר וְנִפְרָדִים מִיָּד. כְּמוֹ זֶה (יחזקאל א) רוּחַ סְעָרָה בָּאָה, כְּלַל שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה. בָּאָה וְהִיא עוֹזֶבֶת אוֹתוֹ, מִיָּד נִפְרָדִים. **וַיַּרְא** בָּלָק וְגוֹ'. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וַדַּאי מַה שֶּׁאָמַר רַבִּי חִיָּא, דָּבָר נִסְתָּר הָיָה. אֲבָל כָּתוּב, (תהלים פד) גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ וְגוֹ'. וְכִי דָּוִד הַמֶּלֶךְ עַל צִפּוֹר בָּעוֹלָם הָיָה אוֹמֵר דָּבָר זֶה?

אֶלָּא, כְּמָה דְתָנֵינָן, כַּמָּה חֲבִיבִין נִשְׁמָתִין קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אִי תֵּימָא כָּל נִשְׁמָתִין דְּעָלְמָא. לָאו הָכִי. אֶלָּא אִינּוּן נִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּתַמָּן מָדוֹרֵיהוֹן בַּהֲדֵיהּ, מָדוֹרֵיהוֹן לְעֵילָא, וּמָדוֹרֵיהוֹן לְתַתָּא. וְהָכִי אִתְּמַר. גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, אִלֵּין רוּחֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא.

תָּנֵינָן, תְּלַת שׁוּרִין אִינּוּן לְגַן עֵדֶן, וּבֵין כָּל חַד וְחַד, כַּמָּה רוּחִין וְנִשְׁמָתִין מְטַיְּילִין תַּמָּן, וְאִתְהֲנָן מֵרֵיחָא דְעַנּוּגִין דְּצַדִּיקַיָּיא דִלְגַו, אַף עַל גַּב דְּלָא זָכוּ לְמֵיעָאל. אֲבָל עַנּוּגָא דְרוּחֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא דִלְגַו, (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים וְגוֹ'.

וְיוֹמִין רְשִׁימִין אִית בְּשַׁתָּא, וְאִינּוּן יוֹמֵי נִיסָן, וְיוֹמֵי תִּשְׁרֵי, דְּאִינּוּן רוּחִין מְשַׁטְּטָן וּפַקְדָן לַאֲתָר דְּאִצְטְרִיךְ. וְאַף עַל גַּב דְּזִמְנִין סַגִּיאִין מְשַׁטְּטָן, אֲבָל יוֹמִין אִלֵּין רְשִׁימִין אִינּוּן, וְאִתְחָזוּן עַל גַּבֵּי שׁוּרִין

לשון הקודש

אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ כַּמָּה חֲבִיבוֹת הַנְּשָׁמוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אִם תֹּאמַר כָּל נִשְׁמוֹת הָעוֹלָם – לֹא כָּךְ! אֶלָּא אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁשָּׁם מְדוֹרָן אִתּוֹ, מְדוֹרֵיהֶן לְמַעְלָה וּמְדוֹרֵיהֶן לְמַטָּה, וְכָךְ נֶאֱמַר. גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת – אֵלּוּ רוּחוֹת הַצַּדִּיקִים.

שָׁנִינוּ, שָׁלֹשׁ חוֹמוֹת הֵן לְגַן עֵדֶן, וּבֵין כָּל אַחַת וְאַחַת כַּמָּה רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת מְטַיְּלוֹת שָׁם וְנֶהֱנוֹת מֵרֵיחַ שֶׁל עַנּוּגֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁבִּפְנִים, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא זָכוּ לְהִכָּנֵס. אֲבָל עַנּוּג רוּחוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁבִּפְנִים – (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים וְגוֹ'.

וְיָמִים רְשׁוּמִים יֵשׁ בְּשָׁנָה, וְהֵם יְמֵי נִיסָן וִימֵי תִּשְׁרֵי, שֶׁאוֹתָן רוּחוֹת מְשׁוֹטְטוֹת וּפוֹקְדוֹת מָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ. וְאַף עַל גַּב שֶׁפְּעָמִים רַבּוֹת מְשׁוֹטְטוֹת, אֲבָל יָמִים אֵלּוּ רְשׁוּמִים הֵם

דְּגִנְתָּא, כָּל חַד וְחַד כְּחֵיזוּ דְּצִפָּרִין מְצַפְּצְפָן, בְּכָל צַפְּרָא וְצַפְּרָא.

וְהַהוּא צִפְּצוּפָא שְׁבָחָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּצְלוֹתָא עַל חַיֵּי בְּנֵי נָשָׁא דְּהַאי עָלְמָא. בְּגִין דְּאִלֵּין יוֹמִין, יִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ מִתְעַסְּקִין בְּמִצְוֹת, וּבְפִקּוּדִין דְּמָארֵי עָלְמָא. וּכְדֵין בְּחֵדוּ אִתְחַזָּן צִפָּרִין מְצַפְּצְפָן, וְעַל גַּבֵּי שׁוּרִין דְּגַן עֵדֶן מְצַפְּצְפָן מְשַׁבְּחָן וְאוֹדָן וּמְצַלָּן עַל חַיֵּי דְּהַאי עָלְמָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר וַדַּאי שַׁפִּיר קָאַמְרַת, דְּוַדַּאי אִינּוּן רוּחִין תַּמָּן. אֲבָל מַה תֵּימָא וּדְרוֹר קֵן לָהּ. אָמַר, הָכִי אוֹלִיפְנָא, דָּא הִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, דְּסַלְקָא לְעֵילָא, וְסַלְקָא לַאֲתָר טָמִיר וְגָנִיז, דְּעַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר וַדַּאי שַׁפִּיר קָאַמְרַת, וְשַׁפִּיר אִיהוּ. אֲבָל כָּל דָּא בְּגַן עֵדֶן דִּלְתַתָּא

לשון הקודש

וְנִרְאִים עַל גַּבֵּי חוֹמוֹת הַגִּנָּה, כָּל אַחַת וְאַחַת כְּמַרְאֵה צִפֳּרִים מְצַפְּצְפוֹת בְּכָל בֹּקֶר וּבֹקֶר. **וְאוֹתוֹ** צִפְּצוּף שֶׁבַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּתְפִלָּה עַל חַיֵּי בְּנֵי אָדָם שֶׁל הָעוֹלָם. מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם יָמִים כָּל יִשְׂרָאֵל מִתְעַסְּקִים בְּמִצְוֹת, וּבְמִצְוֹת רִבּוֹן הָעוֹלָם. וְאָז בְּשִׂמְחָה נִרְאוֹת צִפֳּרִים מְצַפְּצְפוֹת, וְעַל גַּבֵּי הַחוֹמוֹת שֶׁל גַּן עֵדֶן מְצַפְּצְפוֹת מְשַׁבְּחוֹת וּמוֹדוֹת וּמִתְפַּלְּלוֹת עַל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר, וַדַּאי יָפֶה אָמַרְתָּ שֶׁוַּדַּאי אוֹתָן רוּחוֹת שָׁם. אֲבָל מַה תֹּאמַר עַל וּדְרוֹר קֵן לָהּ? אָמַר, כָּךְ לָמַדְתִּי, זוֹהִי נִשְׁמָה קְדוֹשָׁה שֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה, וְעוֹלָה לְמָקוֹם טָמִיר וְגָנוּז שֶׁעַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר, וַדַּאי יָפֶה אָמַרְתָּ וְיָפֶה הוּא, אֲבָל כָּל זֶה בְּגַן עֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה הוּא,

הִיא, וּכְמָה דְּאַמְרַת הוּא, וְהָכִי הוּא וַדָּאי, גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, אִלֵּין רוּחִין קַדִּישִׁין, דְּזָכוּ לְמֵיעָאל וּלְמֵיפָּק לְבָתָר, בְּגִין דִּמְשַׁטְטָן וְאִתְחָזוּן כְּחֵיוִי דִצִפּוֹרִין, וְאִלֵּין רוּחִין מָצְאָה בַיִת. וַדָּאי כָּל חָדָא וַחֲדָא אִית לוֹן מָדוֹרִין יְדִיעָאן לְגוֹ.

וְעִם כָּל דָּא, כֻּלְּהוּ נִכְוִין מֵחוּפָּה דְּחַבְרַיְיהוּ. אִינוּן דְּאִית לוֹן דְּרוֹר, וְחֵירוּ מִכֹּלָּא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחְזֵי לוֹן הֵיכָלָא טְמִירוּ חָדָא גָּנִיז, דְּעַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ, וְהַהוּא הֵיכָלָא אִקְרֵי קַן צִפּוֹר. וּמִתַּמָּן מִתְעַטְּרִין עִטְּרִין לְמָשִׁיחַ בְּזִמְנָא דְאָתֵי, וּבְיוֹמִין רְשִׁימִין, תְּלַת זִמְנִין בְּשַׁתָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא בְּאִינוּן צַדִּיקַיָּיא, וְאַחְזֵי לוֹן הַהוּא הֵיכָלָא טְמִירָא גָּנִיז, דְּלָא יַדְעִין וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעָן בֵּיהּ, כָּל צַדִּיקַיָּיא דְתַמָּן.

לשון הקודש

וּכְמוֹ שֶׁאָמַרְתָּ הוּא וְכָךְ זֶה וַדַּאי. גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת – אֵלּוּ רוּחוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁזָּכוּ לְהִכָּנֵס וְלָצֵאת אַחַר כָּךְ, מִשּׁוּם שֶׁמִּשׁוֹטְטוֹת וְנִרְאוֹת כְּמַרְאֵה צִפֳּרִים, וְאֵלּוּ רוּחוֹת מָצְאָה בַיִת. וַדַּאי שֶׁלְּכָל אַחַת וְאַחַת יֵשׁ לָהֶן מְדוֹרִים יְדוּעִים בִּפְנִים.

וְעִם כָּל זֶה, כֻּלָּם נִכְוִים מֵחֻפַּת חַבְרֵיהֶם. אֵלּוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם דְּרוֹר וְחֵרוּת מֵהַכֹּל. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַרְאֶה לָהֶם הֵיכָל טָמִיר גָּנוּז אֶחָד שֶׁעַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ, וְאוֹתוֹ הֵיכָל נִקְרָא קַן צִפּוֹר, וּמִשָּׁם מִתְעַטְּרִים עֲטָרוֹת לַמָּשִׁיחַ לֶעָתִיד לָבֹא. וּבְיָמִים רְשׁוּמִים, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בְּאוֹתָם הַצַּדִּיקִים, וּמַרְאֶה לָהֶם הֵיכָל טָמִיר גָּנוּז שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מַכִּירִים אוֹתוֹ כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁשָּׁם.

אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ אֶת מִזְּבְחוֹתֶיךָ, אִלֵּין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּאִשְׁתְּכְלָלוּ בִּבְנִין קַדִּישִׁין, דְּזָכוּ לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְלַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּהַאי עָלְמָא. וְאִלֵּין אִקְרוּן תְּרֵין מִדְּבְחָן. מִתְעַטְּרָן לְקַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, דְּהָא זְכוּתָא דִּבְנַיְיהוּ בְּהַאי עָלְמָא, אַגִּין עָלַיְיהוּ, וּמְעַטְּרִין לְהוּ תַּמָּן. מָאן רוּחָא זַכָּאָה לְכָל הַאי. הַאי דְּשָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ, לְאוֹלְפָא לְמִזְּבְחוֹתֶיךָ וְגוֹ'. מִכָּאן וּלְהָלְאָה אִימָא מִילָּךְ, דְּהָא בְּלָא כִּסּוּפָא אִתְחֲזֵינָא תַּמָּן.

פָּתַח כְּמִלְּקַדְּמִין רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, דָּא יִתְרוֹ. וּדְרוֹר קֵן לָהּ, דָּא בְּנוֹי, דַּהֲווֹ בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית, אוֹלְפֵי אוֹרַיְיתָא, וְחַתְכִין מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא בְּפוּמַיְיהוּ. מָצְאָה בַיִת מַהוּ. אֶלָּא בְּקַדְמִיתָא נַטְלוּ וְשָׁארוּ בְּמַדְבְּרָא, נַטְלוּ מֵעֲנוּגָא דְּמִדְיָן, וּמִמְּתִיקוּ דְתַמָּן, וְשָׁרוּ בְּמַדְבְּרָא. כֵּיוָן דְּהָמָא

לשון הקודש

אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ אֶת מִזְּבְחוֹתֶיךָ – אֵלּוּ אוֹתָם צַדִּיקִים שֶׁנִּתְקְנוּ בְּבָנִים קְדוֹשִׁים, שֶׁזָּכוּ לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְלַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאֵלּוּ נִקְרָאִים שְׁנֵי מִזְּבְחוֹת. מִתְעַטְּרִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהֲרֵי זְכוּת בְּנֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה מְגִנָּה עֲלֵיהֶם, וּמְעַטְּרִים אוֹתָם שָׁם. מִי הָרוּחַ שֶׁזּוֹכָה לְכָל זֶה? זוֹ שֶׁשָּׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ, לְלַמֵּד לְמִזְּבְחוֹתֶיךָ וְגוֹ'. מִכָּאן וָהָלְאָה אֱמֹר דְּבָרְךָ, שֶׁהֲרֵי בְּלִי בוּשָׁה אֲנִי נִרְאֶה שָׁם.

פָּתַח כְּמִקֶּדֶם רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת – זֶה יִתְרוֹ. וּדְרוֹר קֵן לָהּ – זֶה בָּנָיו שֶׁהָיוּ בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית מְלַמְּדִים תּוֹרָה וְחוֹתְכִים דִּבְרֵי תּוֹרָה בְּפִיהֶם. מַה זֶּה מָצְאָה בַיִת? אֶלָּא בַּהַתְחָלָה לָקְחוּ וְחָנוּ בַּמִּדְבָּר, לָקְחוּ מֵעֹנֶג מִדְיָן וּמֵהַמְּתִיקוּת שֶׁשָּׁם וְחָנוּ

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּעַל אוֹרַיְיתָא הָוָה כִּסּוּפָא דִלְהוֹן, מָשִׁיךְ לוֹן מִתַּמָּן, וְאָעִיל לוֹן לְלִשְׁכַּת הַגָּזִית. וּדְרוֹר קֵן לָהּ, כֹּלָּא חַד. צִפּוֹר דְּרוֹר כֹּלָּא אִיהוּ חַד. (שופטים ד) חֶבֶר הַקֵּינִי. (שמואל א טו) וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל הַקֵּינִי וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, וַיַּרְא בָּלָק בֶּן צִפּוֹר. וְכִי מָאִי שְׁנָא דְּאַדְכִּיר שְׁמָא דַאֲבוֹי מִשְּׁאַר מַלְכִין. אֶלָּא יִתְרוֹ אִתְמְשַׁךְ וְאִתְעֲבַר מֵעֲבוֹדָה זָרָה, וְאָתָא לְאִתְדַּבְּקָא בְּיִשְׂרָאֵל, הוּא וּבְנוֹי, וְכָל עָלְמָא נִדּוּחוּ וְרַדְפוּ אֲבַתְרֵיהּ. (דף קצ"ז ע"א)

בָּלָק מִבְּנֵי בְנוֹי הָוָה, וְאִתְעֲבַר מֵאָרְחָא דְּאָבוֹי, כֵּיוָן דְּחָמוּ סָבֵי מוֹאָב וְסָבֵי מִדְיָן, דַּהֲווֹ בַּהֲדֵי הַדָּדֵי בְּאָחְוָה דִלְהוֹן בְּעֲבוֹדָה זָרָה, בְּחוּלָקָא דִלְהוֹן, דְּיִתְרוֹ וּבְנוֹי אִתְדַּבְּקוּ בִשְׁכִינְתָּא, וְדָא אִתְמְשַׁךְ מִנְּהוֹן. אָתוּ וְאַמְלִכוּהוּ עָלַיְיהוּ בְּהַאי שַׁעֲתָא, דִּכְתִיב וּבָלָק בֶּן

לשון הקודש

בַּמִּדְבָּר. כֵּיוָן שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁכִּסּוּפָם הָיָה עַל הַתּוֹרָה, מָשַׁךְ אוֹתָם מִשָּׁם וְהִכְנִיסָם לְלִשְׁכַּת הַגָּזִית. וּדְרוֹר קֵן לָהּ – הַכֹּל אֶחָד. צִפּוֹר דְּרוֹר הַכֹּל הוּא אֶחָד. (שופטים ד) חֶבֶר הַקֵּינִי. (שמואל–א טו) וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל הַקֵּינִי וְגוֹ'.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, וַיַּרְא בָּלָק בֶּן צִפּוֹר. וְכִי מַה שּׁוֹנֶה שֶׁהִזְכִּיר שֵׁם אָבִיו מִשְּׁאָר מְלָכִים? אֶלָּא יִתְרוֹ נִמְשַׁךְ וְנֶעֱבַר מֵעֲבוֹדָה זָרָה, וּבָא לִדְבֹּק בְּיִשְׂרָאֵל הוּא וּבָנָיו, וְכָל הָעוֹלָם נִדּוּ אוֹתוֹ וְרָדְפוּ אַחֲרָיו.

בָּלָק מִבְּנֵי בָנָיו הָיָה, וְעָבַר מִדֶּרֶךְ אָבִיו. כֵּיוָן שֶׁרָאוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְיָן, שֶׁהָיוּ יַחַד בְּאַחֲוָה שֶׁלָּהֶם בַּעֲבוֹדָה זָרָה בַּחֵלֶק שֶׁלָּהֶם, שֶׁיִּתְרוֹ וּבָנָיו נִדְבְּקוּ בַשְּׁכִינָה וְזֶה נִמְשַׁךְ מֵהֶם, בָּאוּ וְהִמְלִיכוּהוּ עֲלֵיהֶם בְּשָׁעָה זוֹ, שֶׁכָּתוּב

צִפּוֹר מֶלֶךְ לְמוֹאָב בָּעֵת הַהִיא. בָּעֵת הַהִיא הָוָה מֶלֶךְ, מַה דְּלָא הָוָה מִקַּדְמַת דְּנָא. וְעַל דָּא כְּתִיב בֶּן צִפּוֹר, מַה דְּלָא אִתְחֲזֵי לְמֶעְבַּד הָכִי. וַיַּרְא בָּלָק, וַיִּשְׁמַע מִיבְעֵי לֵיהּ, מַהוּ וַיַּרְא. רְאִיָּיה חָמָא, וְיָדַע דְּזַמִּין הוּא לְמִנְפַּל בִּידָא דְיִשְׂרָאֵל, וְיִשְׂרָאֵל לְמִנְפַּל בִּידוֹי בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר אִיהוּ בִּידָא דְיִשְׂרָאֵל, וַיַּרְא בָּלָק בֶּן צִפּוֹר.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (שיר השירים א) **אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי לָךְ בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן. כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל אַמְרַת לְגַבֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה. כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל, מַהוּ כְּנִישְׁתָּא. דָּא אִיהוּ עֲצֶרֶת, כְּנִישׁוּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר,** (במדבר י) **מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת. מָאן דְּכָנִיש לְכָל מַשְׁרְיָין עִלָּאִין לְגַבֵּיהּ.**

וּמִגּוֹ דִּלְזִמְנִין נוּקְבָא אִקְרֵי כְּנִישְׁתָּא, וְאִתְּמַר עֲצֶרֶת, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (בראשית כ) **כִּי עָצוֹר עָצַר יְיָ,**

לשון הקודש

וּבָלָק בֶּן צִפּוֹר מֶלֶךְ לְמוֹאָב בָּעֵת הַהִיא. בְּאוֹתָהּ עֵת הָיָה מֶלֶךְ, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה מִקֹּדֶם. וְעַל זֶה כָּתוּב בֶּן צִפּוֹר, מַה שֶּׁלֹּא רָאוּי לַעֲשׂוֹת כָּךְ. וַיַּרְא בָּלָק, וַיִּשְׁמַע הָיָה צָרִיךְ לוֹ לִכְתֹּב! מַה זֶּה וַיַּרְא? רְאִיָּה רָאָה, וְיָדַע שֶׁעָתִיד הוּא לִפֹּל בְּיִדֵי יִשְׂרָאֵל, וְיִשְׂרָאֵל יִפְּלוּ בְּיָדוֹ בַּהַתְחָלָה, וְאַחַר כָּךְ הוּא בְּיִדֵי יִשְׂרָאֵל. וַיַּרְא בָּלָק בֶּן צִפּוֹר.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (שיר השירים א) אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי לָךְ בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אוֹמֶרֶת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, מַה זֶּה כְּנֶסֶת? זוֹהִי עֲצֶרֶת הִתְכַּנְּסוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר י) מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת. מִי שֶׁמְּכַנֵּס כָּל הַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים אֵלָיו.

וּמִתּוֹךְ שֶׁלִּפְעָמִים הַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת נְקֵבָה, וְנֶאֱמַר עֲצֶרֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כ) כִּי עָצוֹר

דְּנָקִיט וְלָא יָהִיב. הָכִי הוּא וַדָּאי, דְּהָא מִגּוֹ מְהֵימְנוּ סַגִּיא דִּילָהּ, דְּלָא אַשְׁכְּחָן בָּהּ מוּמָא, (ס"א מוֹחָא) יַהֲבוּ לָהּ בְּלָא עִכּוּבָא כְּלָל. וְאִיהִי כַּד מָטָא לְגַבָּהּ, כָּל מָאן דִּכְנִישַׁת, עָצַר וּמְעָצֵר וּמְעַכְּבָת, דְּלָא נָחִית וְנָהִיר, אֶלָּא כְּפוּם טַלָּא, טִפִּין טִפִּין, זְעֵיר זְעֵיר. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּכַח לְתַתָּא מְהֵימְנוּתָא, אֶלָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה כח) זְעֵיר שָׁם זְעֵיר שָׁם, זְעֵיר זְכוּתָא, וּזְעֵיר אַנְהֲרוּתָא דְּטַלָּא, מִדָּה לָקָבֵל מִדָּה.

דְּאִלְמָלֵא תִּשְׁכַּח מְהֵימְנוּתָא, כְּמָה דְּאִשְׁתְּכָחוּ בָּהּ, אֲרִיקַת בְּכָל סִטְרָא וְסִטְרָא, בְּלָא עִכּוּבָא כְּלַל, וְאִיהִי חַדָּאת. וּכְדֵין יָהֲבִין לָהּ מַתְּנָן וּנְבִזְבְּזָן סַגִּיאִין דָּא עַל דָּא, וְלָא יֵהוֹן מְעַכְּבִין לָהּ כְּלַל. אֲבָל תַּתָּאִין אִינּוּן מְעַכְּבִין לוֹן, וּמְעַכְּבִין לָהּ, וּכְדֵין אִיהִי עֲצֵרֶת. עָצוֹר עָצַר יֵיִן וַדָּאי, כַּבְיָכוֹל, יָהִיב תַּמְצִית, וְלָא יַתִּיר.

לשון הקודש

עָצַר ה', שֶׁמַּחֲזִיק וְלֹא נוֹתֵן – כָּךְ זֶה וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי מִתּוֹךְ אֱמוּנָה רַבָּה שֶׁלָּהּ שֶׁלֹּא נִמְצָא בָּהּ מוּם (מוֹחַ), נוֹתְנִים לָהּ לְלֹא עִכּוּב כְּלָל. וְהִיא, כְּשֶׁבָּאָה אֵלֶיהָ, כָּל מַה שֶּׁכּוֹנֶסֶת עָצַר וּמְעַצֵּר וּמְעַכֶּבֶת, שֶׁלֹּא יוֹרֵד וּמֵאִיר אֶלָּא כְּפִי הַטַּל, טִפִּין טִפִּין, מְעַט מְעַט. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִמְצֵאת לְמַטָּה אֱמוּנָה, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כח) זְעֵיר שָׁם זְעֵיר שָׁם. זְכוּת קְטַנָּה וְהֶאָרַת טַל קְטַנָּה, מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה. שֶׁאִלְמָלֵא תִמָּצֵא אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁנִּמְצְאוּ בָהּ, הִיא מְרֻקֶּנֶת בְּכָל צַד וְצַד לְלֹא עִכּוּב כְּלָל, וְהִיא שְׂמֵחָה. וְאָז נוֹתְנִים לָהּ מַתָּנוֹת וְאוֹצָרוֹת רַבִּים זֶה עַל זֶה, וְלֹא יְעַכְּבוּ אוֹתָהּ כְּלָל. אֲבָל הַתַּחְתּוֹנִים מְעַכְּבִים אוֹתָם וּמְעַכְּבִים אוֹתָהּ, וְאָז הִיא עֲצֶרֶת. עָצוֹר עָצַר ה' וַדַּאי. כַּבְיָכוֹל נוֹתֵן תַּמְצִית, וְלֹא יוֹתֵר.

וְעִם כָּל דָּא כְּאִימָּא יָהֲבַת לִבְנִין בִּטְמִירוּ, דְּלָא יַדְעִין בָּהּ, הָכִי עֲבִידַת לוֹן לִבְנָהָא יִשְׂרָאֵל. וְאוֹלִיפְנָא מִגּוֹ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, דִּבְשַׁעֲתָא דְּאִיהִי סְלִיקַת לְמִנְקַט עִנּוּגִין וְכִסּוּפִין, וּמוּמָא אִשְׁתְּכַח בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, כְּדֵין מָטֵי לְגַבָּהּ טִפָּה דְּחַרְדָּל וּמִיָּד אַעְדִּיאַת, וְיָתִיבַת עָלָהּ יוֹמִין בְּמִנְיָן. וּכְדֵין יַדְעִין לְעֵילָא, דְּמוּמָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל.

וְאִתְעַר שְׂמָאלָא מִיָּד, וּמָשִׁיךְ חוּטָא לְתַתָּא. (בראשית כז) וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, מַה דְּהַוָּה מִסְתָּכֵל בְּעַיִן שְׁפִירוּ, בִּכְלָלָא דְּאַבְרָהָם, בְּלָא דִּינָא כְּלַל, כְּדֵין וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, מֵרְאוֹת וַדָּאי, מִלְּאִסְתַּכְּלָא בִּכְלָלָא דְּרַחֲמָנוּ. כְּדֵין אַתְּעָרוּ דְּסָמָאֵ"ל בְּקָל תַּקִּיף, לְאַתְעָרָא עַל עָלְמָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וַיִּקְרָא אֶת עֵשָׂו בְּנוֹ הַגָּדוֹל וְגוֹ'. גָּדוֹל אִיהוּ לְגַבֵּי מַשְׁרְיָין דְּסִטְרָא אַחֲרָא, אִיהוּ גָּדוֹל, וְנָהִיג לְכָל אַרְבִּין

לשון הקודש

וְעִם כָּל זֶה, כְּמוֹ אִמָּא נוֹתֶנֶת לְבָנִים בַּסֵּתֶר שֶׁלֹּא יוֹדְעִים עָלֶיהָ, כָּךְ הִיא עוֹשָׂה לְבָנֶיהָ יִשְׂרָאֵל. וְלָמַדְנוּ מִתּוֹךְ מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהִיא עוֹלָה לָקַחַת עִנּוּגִים וְכִסּוּפִים וְנִמְצָא מוּם בְּיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, אָז מַגִּיעָה אֵלֶיהָ טִפַּת חַרְדָּל וּמִיָּד נִפְרֶדֶת, וְיוֹשֶׁבֶת עָלֶיהָ יָמִים בְּמִנְיָן, וְאָז יוֹדְעִים לְמַעְלָה שֶׁהַמּוּם בְּיִשְׂרָאֵל. **וּמִתְעוֹרֵר** הַשְּׂמֹאל מִיָּד, וּמוֹשֵׁךְ חוּט לְמַטָּה.

(בראשית כז) וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאֹת, מַה שֶּׁהָיָה מִסְתַּכֵּל בְּעַיִן יָפָה בִּכְלַל אַבְרָהָם בְּלִי דִּין כְּלָל, אָז וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאֹת, מֵרְאֹת בְּוַדַּאי מִלְּהִסְתַּכֵּל בִּכְלָל שֶׁל רַחֲמָנוּת. אָז הִתְעוֹרְרוּת סָמָאֵ"ל בְּקוֹל תַּקִּיף לְהִתְעוֹרֵר עַל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְרָא אֶת עֵשָׂו בְּנוֹ הַגָּדֹל וְגוֹ'. גָּדוֹל הוּא לְגַבֵּי מַחֲנוֹת הַצַּד הָאַחֵר, הוּא גָּדוֹל, וּמַנְהִיג לְכָל סְפִינוֹת הַיָּם שֶׁמְּעֹרְעָרִים

דְּיַמָּא, דְּעַרְטוּרָן בְּרוּחָא בִישָׁא, לְאַטְבְּעָא לוֹן בְּעוּמְקָא דְיַמָּא, בְּאִינּוּן מְצוּלוֹת יָם דִּילֵיהּ.

וְכַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא בְּרַחֲמָנוּ, כְּדֵין כָּל חֲטָאִין וְכָל חוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל, יָהִיב לֵיהּ, וְאִיהוּ אַטִּיל לוֹן לִמְצוּלוֹת יָם. כָּל מַשְׁרְיָין דִּילֵיהּ מְצוּלוֹת יָם אִקְרוּן, וְאִינּוּן נָטְלֵי לוֹן, וּמְשַׁטְּטֵי בְּהוֹן לְכָל שְׁאַר עַמִּין. וְכִי חֲטָאִין דְּיִשְׂרָאֵל, וְחוֹבִין דִּלְהוֹן, זַרְקִין וּמִתְפַּלְגִין לְעַמָּא דִּלְהוֹן. אֶלָּא, אִינּוּן מְחַכָּאן וּמְצַפָּאן לְמַתְּנָן דִּלְעֵילָא, כְּכַלְבֵּי לְקַמֵּי פָּתוֹרָא. וְכַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל כָּל חוֹבַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, וְזָרִיק עָלַיְיהוּ, כֻּלְּהוּ חַשְׁבֵי דְמַתְּנָן וּנְבִזְבְּזָן דְּאִיהוּ בָעָא לְמֵיהַב לְיִשְׂרָאֵל, דְּאַעְבָּר מִנַּיְיהוּ, וְיָהִיב לוֹן. וּמִיַּד כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא זַרְקִין (ס"א וְחַיְזוּ וְזַרְקִין) לוֹן עַל שְׁאַר עַמִּין.

תָּא חֲזֵי, כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל, אִיהִי אַמְרַת בְּקַדְמִיתָא, **(ס"א בְּגָלוּתָא)** (שיר השירים א) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, אַזְעִירַת

לשון הקודש

בְּרוּחַ רָעָה, לְהַטְבִּיעָם בְּעֹמֶק הַיָּם בְּאוֹתָן מְצוּלוֹת יָם שֶׁלּוֹ.

וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרַחֲמָנוּת, אָז כָּל חֲטָאֵי וְכָל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל נוֹתֵן לוֹ, וְהוּא מַטִּיל אוֹתָם לִמְצוּלוֹת יָם. כָּל מַחֲנוֹתָיו נִקְרָאִים מְצוּלוֹת יָם, וְהֵם לוֹקְחִים אוֹתָם וּמְשׁוֹטְטִים בָּהֶם בְּכָל שְׁאָר הָעַמִּים. וְכִי חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל וַעֲוֹנוֹתֵיהֶם זוֹרְקִים וּמְחַלְּקִים לָעָם שֶׁלָּהֶם? אֶלָּא הֵם מְצַפִּים וּמְחַכִּים לַמַּתָּנוֹת שֶׁלְּמַעְלָה כְּמוֹ כְּלָבִים לְיַד הַשֻּׁלְחָן. וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לוֹקֵחַ כָּל חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל וְזוֹרֵק עֲלֵיהֶם, כֻּלָּם חוֹשְׁבִים שֶׁמַּתָּנוֹת וְאוֹצָרוֹת שֶׁהוּא רוֹצֶה לָתֵת לְיִשְׂרָאֵל הֶעֱבִיר אוֹתָם מֵהֶם וְנָתַן לָהֶם, וּמִיַּד כֻּלָּם כְּאֶחָד זוֹרְקִים (וּמַרְאֶה וְזוֹרְקִים) אוֹתָם עַל שְׁאָר הָעַמִּים.

בֵּא וּרְאֵה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִיא אוֹמֶרֶת

גַּרְמָהּ לְקַמֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה. וּכְדֵין שָׁאִילַת מִנֵּיהּ וְאַמְרַת, (שיר השירים א) הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם. תְּרֵין זִמְנִין אֵיכָה אֵיכָה אֲמַאי. אֶלָּא אִיהִי רְמִיזָא עַל תְּרֵין חָרְבָּנִין, דִּתְרֵין מִקְדָּשִׁין. דְּקָרָאן כֹּלָּא אֵיכָה אֵיכָה. אֵיכָה תִּרְעֶה, בְּחָרְבַּן בַּיִת רִאשׁוֹן. אֵיכָה תַּרְבִּיץ, בְּחָרְבַּן בַּיִת שֵׁנִי. וְעַל דָּא תְּרֵין זִמְנִין אֵיכָה אֵיכָה.

תִּרְעֶה תַּרְבִּיץ, לָאו דָּא כְּדָא. גָּלוּתָא דְבָבֶל, דְּאִיהִי זְמַן זְעֵיר, קָאֲרֵי בֵּיהּ תִּרְעֶה. וְעַל גָּלוּתָא דֶאֱדוֹם, דְּאִיהוּ זְמַן סַגִּי, קָאֲרֵי בֵּיהּ תַּרְבִּיץ. וְעַל דָּא תְּרֵין זִמְנִין אֵיכָה אֵיכָה. וְתוּ תִּרְעֶה תַּרְבִּיץ, יִרְעֶה מִבְּעֵי לֵיהּ, יַרְבִּיץ מִבְּעֵי לֵיהּ אוֹף הָכִי, דְּהָא עַל יִשְׂרָאֵל אַמְרַת. אֶלָּא אִיהִי אַמְרַת עַל נַפְשָׁהּ אֵיכָה תִּרְעֶה כַּלָּתְךָ לִבְנָהָא בְּגָלוּתָא, דִּיהוֹן בֵּין שְׁאַר עַמִּין.

לשון הקודש

בַּתְּחִלָּה (בגלות), (שיר השירים א) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה. מַקְטִינָה עַצְמָהּ לְיַד הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. וְאָז שׁוֹאֶלֶת מִמֶּנּוּ וְאוֹמֶרֶת, (שם) הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם. לָמָּה שְׁתֵּי פְּעָמִים אֵיכָה אֵיכָה? אֶלָּא הִיא רוֹמֶזֶת עַל שְׁנֵי חָרְבָּנוֹת שֶׁל שְׁנֵי בָּתֵּי הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁקּוֹרְאִים הַכֹּל אֵיכָה אֵיכָה. אֵיכָה תִּרְעֶה – בְּחָרְבַּן בַּיִת רִאשׁוֹן. אֵיכָה תַּרְבִּיץ – בְּחָרְבַּן בַּיִת שֵׁנִי. וְעַל זֶה פַּעֲמַיִם אֵיכָה אֵיכָה.

תִּרְעֶה, תַּרְבִּיץ, לֹא זֶה כָּזֶה. גָּלוּת בָּבֶל שֶׁהִיא זְמַן מוּעָט, קוֹרֵא בָּהּ תִּרְעֶה. וְעַל גָּלוּת אֱדוֹם שֶׁהִיא לִזְמַן מְרֻבֶּה, קוֹרֵא בָּהּ תַּרְבִּיץ. וְעַל זֶה פַּעֲמַיִם אֵיכָה אֵיכָה. וְעוֹד תִּרְעֶה, תַּרְבִּיץ – יִרְעֶה הָיָה לוֹ לִכְתֹּב! יַרְבִּיץ הָיָה לוֹ לִכְתֹּב! גַּם כָּךְ, שֶׁהֲרֵי עַל יִשְׂרָאֵל הִיא אָמְרָה. אֶלָּא הִיא אָמְרָה עַל עַצְמָהּ: אֵיכָה תִּרְעֶה כַּלָּתְךָ לְבָנֶיהָ בַּגָּלוּת כְּשֶׁיִּהְיוּ בֵּין שְׁאָר

אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֲרַיִם, הֵיךְ תַּטִּיף אִיהִי עָלַיְיהוּ טַלִּין וּמַיִין, גּוֹ חֲמִימוּ דְּצָהֲרַיִם.

שַׁלָּמָה אֶהְיֶה כְּעוֹטִיָּה, בְּשַׁעֲתָא דְּיִשְׂרָאֵל קָרָאן מִגּוֹ עָאקוּ, דְּהִיקוּ דִּלְהוֹן, וּשְׁאַר עַמִּין (דף קצ"ז ע"ב) **מִחָרְפִּין וּמְגַדְּפִין לוֹן, אֵימָתַי תִּפְקוּן מִן גָּלוּתָא. אֶלָּהֲכוֹן הֵיךְ לָא עָבִיד לְכוֹן נִסִּין.** (וְאִינּוּן מְשַׁבְּחָן גַּרְמַיְיהוּ וְאַמְרֵי כֹּה תַּרְעֵי לוֹן בְּיוֹמִין קַדְמָאִין. כֹּה תַּרְבִּיץ בְּמַיִין קַדִּישִׁין לְצַנְּנָא חֲמִימוּ דְּרַשְׁפִּין וְשַׁלְהוֹבִין דִּילְהוֹן. וְאִינּוּן מְשָׁבְּחָא כָּל דָּא) (נ"א וְאִינּוּן מְשַׁבְּחָן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹדָן לֵיהּ עִם כָּל צַעֲרָא וְאַרְכוּ דְגַלּוּתָא וְאַמְרֵי כֹּה תַּרְעֵי לָן בְּיוֹמִין קַדְמָאִין כֹּה תַּרְבִּיץ עִמָּנָא בְּגָלוּתָא וּפְרוֹק לָנָא לְזִמְנָא בַּתְרָאָה כָּל דָּא שְׁבָחָא וּמֵיהֲמְנוּתָא תָּאִבִין לוֹן לְיִשְׂרָאֵל.) **וַאֲנָא יָתִיב כְּעוֹטִיָּה, וְלָא יָכִילַת לְמֶעְבַּד לוֹן נִסִּין, וּלְמֵיהַב לוֹן נוּקְמִין. אִיהוּ אָתִיב לְגַבָּהּ, אִם לֹא תֵּדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַנָּשִׁים. הַאי קְרָא הָכִי מִיבְעֵי לֵיהּ, אִם לֹא תֵּדְעִי הַיָּפָה בַנָּשִׁים. לָךְ אֲמַאי. אֶלָּא אִם לֹא תֵּדְעִי לָךְ: לְאַתְקָפָא גַּרְמָךְ בְּגָלוּתָא, וּלְאִתְקָפָא חֵילָא, לְאַגְּנָא עַל**

לשון הקודש

הָעַמִּים? אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֲרַיִם, אֵיךְ תַּטִּיף עֲלֵיהֶם טַל וּמַיִם תּוֹךְ חֲמִימוּת הַצָּהֲרַיִם?

שַׁלָּמָה אֶהְיֶה כְּעֹטִיָּה. בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל קוֹרְאִים מִתּוֹךְ צָרָה וְדֹחַק שֶׁלָּהֶם, וּשְׁאָר הָעַמִּים מְחָרְפִּים וּמְגַדְּפִים אוֹתָם: מָתַי תֵּצְאוּ מֵהַגָּלוּת? אֵיךְ אֱלֹהֵיכֶם אֵינוֹ עוֹשֶׂה לָכֶם **נִסִּים**? (וְהֵם מַמְצִיאִים עַצְמָם וְאוֹמְרִים, כֹּה תִּרְעֶה אוֹתָנוּ בַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים, כֹּה תַּרְבִּיץ בַּמַּיִם הַקְּדוֹשִׁים לְצַנֵּן הַחֲמִימוּת שֶׁל רְשָׁפִים וְשַׁלְהֶבוֹת שֶׁלָּהֶם. וְהֵם מְשַׁבְּחִים כָּל זֶה) (וְהֵם מְשַׁבְּחִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וּמוֹדִים לוֹ עִם כָּל הַצַּעַר וַאֲרִיכוּת הַגָּלוּת, וְאוֹמְרִים, כֹּה תִּרְעֶה אוֹתָנוּ בַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים, כֹּה תַּרְבִּיץ עִמָּנוּ בַּגָּלוּת וְתִגְאַל אוֹתָנוּ לַזְּמַן הָאַחֲרוֹן. כָּל זֶה שֶׁבַח וֶאֱמוּנָה שֶׁמַּתְאִים לְהֶם לְיִשְׂרָאֵל) **וַאֲנִי יוֹשֵׁב כְּעֹטִיָּה וְלֹא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לָהֶם נִסִּים וְלָתֵת לָהֶם נְקָמוֹת. הוּא מֵשִׁיב לָהּ: אִם לֹא תֵּדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַנָّשִׁים.** פָּסוּק זֶה כָּךְ צָרִיךְ לִכְתֹּבוֹ: **אִם לֹא תֵּדְעִי הַיָּפָה בַנָּשִׁים. לָמָּה לָךְ? אֶלָּא, אִם לֹא תֵּדְעִי לָךְ – לְחַזֵּק עַצְמֵךְ בַּגָּלוּת וּלְהַגְבִּיר כֹּחַ לְהָגֵן עַל בָּנַיִךְ –**

בְּנָךְ. צְאִי לָךְ, צְאִי לָךְ לְאִתְקַפָּא בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן. אִינּוּן תִּינוֹקוֹת דְּבֵי רַבָּן, דְּאוֹלְפֵי תּוֹרָה.

וּרְעִי אֶת גְּדִיּוֹתַיִךְ, אִלֵּין עַתִּיקֵי מִשְׁדָּים, דְּקָא מִסְתַּלְּקֵי מֵעָלְמָא וְאִתְמַשְּׁכָן לְבֵי מְתִיבְתָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים, עַל דַּיְיקָא, בְּמִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים לָא כְּתִיב, אֶלָּא עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים, דָּא מְתִיבְתָּא דְּמְטַטְרוֹ"ן, דְּתַמָּן כָּל תַּקִּיפִין וְינוֹקִין דְּעָלְמָא, וּמַנְהִיגֵי אוֹרַיְיתָא בְּהַאי עָלְמָא בְּאִיסּוּר וְהֶיתֵּר, בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיכוּ בְּנֵי עָלְמָא, דְּהָא עִקְּבֵי הַצֹּאן אִינּוּן תִּינוֹקוֹת כִּדְאַמְרָן.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, עִקְּבֵי הַצֹּאן, אִינּוּן תַּלְמִידֵי דְּבֵי רַב, דְּקָא אַתְיָין לְבָתָר בְּעָלְמָא, וְאַשְׁכְּחָן אוֹרַיְיתָא בְּאֹרַח מֵישָׁר, וְאוֹרְחָא פְּתִיחָא, וְעַל דָּא אִינּוּן מְחַדְּשָׁן מִלִּין עַתִּיקִין בְּכָל יוֹמָא, וּשְׁכִינְתָּא שַׁרְיָיא

לשון הקודש

צְאִי לָךְ, צְאִי לָךְ לְהִתְחַזֵּק בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן. אוֹתָם תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן שֶׁלּוֹמְדִים תּוֹרָה. וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ – אֵלּוּ (ישעיה כח) עַתִּיקֵי מִשְׁדָּים שֶׁמִּסְתַּלְּקִים מֵהָעוֹלָם וְנִמְשָׁכִים לְבֵית הַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים. עַל דַּיְקָא. בְּמִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים לֹא כָתוּב, אֶלָּא עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים, זֶה יְשִׁיבַת מְטַטְרוֹ"ן שֶׁשָּׁם כָּל הַחֲזָקִים וְתִינוֹקוֹת הָעוֹלָם וּמַנְהִיגֵי הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, בְּכָל מַה שֶׁצְּרִיכִים בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי עִקְּבֵי הַצֹּאן אוֹתָם תִּינוֹקוֹת שֶׁאָמַרְנוּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, עִקְּבֵי הַצֹּאן – אֵלּוּ תַּלְמִידֵי בֵּית רַב שֶׁאַחַר כָּךְ בָּאִים בָּעוֹלָם וּמוֹצְאִים תּוֹרָה בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה וְדֶרֶךְ פְּתוּחָה, וְעַל זֶה הֵם מְחַדְּשִׁים דְּבָרִים עַתִּיקִים בְּכָל יוֹם, וְשׁוֹרָה עֲלֵיהֶם הַשְּׁכִינָה וּמַקְשִׁיבָה

עָלַיְיהוּ, וְצַיְיתָא לְמִלֵּיהוֹן, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (מלאכי ג) וַיַּקְשֵׁב יְיָ וַיִּשְׁמָע. אָמַר רִבִּי אַבָּא, הָכִי הוּא וַדָּאי, וְכֹלָּא חַד מִלָּה.

דְּבָר אַחֵר אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ. לָךְ לָמָּה. אֶלָּא בְּכָל אֲתָר דְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, אִיהִי עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא. וְעַל דָּא כְּתִיב לָךְ, וּכְתִיב (ישעיה סג) בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר. וְדָא הוּא לָךְ. הַיָּפָה בַנָּשִׁים, הַיָּפָה, אִיהִי אַמְרַת דְּאִיהִי אוּכַּמְתָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שיר השירים א) שְׁחוֹרָה אֲנִי. וְאִיהוּ אָמַר לְגַבָּהּ, יָפָה אַתְּ, שַׁפִּירְתָּא, הַיָּפָה בַנָּשִׁים, שַׁפִּירְתָּא אִיהִי עַל כָּל דַּרְגִּין, וּכְתִיב (שיר השירים א) יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי.

דְּבָר אַחֵר הַיָּפָה בַנָּשִׁים, טַבְתָּא בְטִיבוּ. דַּעֲבִידַת טִיבוּ לִבְנָהָא, בִּטְמִירוּ בִּגְנִיזוּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סַגִּי טָב עָלֵיהּ, כָּל מַה דַּעֲבִידַת לִבְנָהָא בִּטְמִירוּ בִּגְנִיזוּ, אַף עַל גַּב דְּלָא מְכַשְּׁרָן עוֹבָדִין. מִכָּאן

לשון הקודש

לְדִבְרֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלאכי ג) וַיַּקְשֵׁב ה' וַיִּשְׁמָע. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּךְ זֶה בְּוַדַּאי, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

דְּבָר אַחֵר אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ – לָךְ לָמָּה? אֶלָּא בְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, הִיא עִמָּם בַּגָּלוּת, וְעַל זֶה כָּתוּב לָךְ. וְכָתוּב (ישעיה סג) בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר, וְזֶהוּ לָךְ. הַיָּפָה בַנָּשִׁים, הַיָּפָה – הִיא אָמְרָה שֶׁהִיא שְׁחוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים א) שְׁחוֹרָה אֲנִי. וְהוּא אָמַר אֵלֶיהָ: יָפָה אַתְּ, נָאָה, הַיָּפָה בַנָּשִׁים, נָאָה עַל כָּל הַדְּרָגוֹת, וְכָתוּב (שם ו) יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי.

דְּבָר אַחֵר הַיָּפָה בַנָּשִׁים – טוֹבָה בְּטוֹבוֹת. שֶׁעוֹשָׂה טוֹבוֹת לִבְנֶיהָ בִּטְמִירוּת בְּצוּרָה גְּנוּזָה. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִרְבָּה טוֹב עָלָיו, כָּל מַה שֶׁהִיא עוֹשָׂה לִבְנֶיהָ בְּצוּרָה טְמִירָה וּגְנוּזָה, אַף עַל גַּב שֶׁהַמַּעֲשִׂים לֹא כְשֵׁרִים.

דְּאִתְחֲזֵי לְאַבָּא כַּד אִמָּא רַחֲמָא עַל בְּנִין וְתָאִיב עָלֵיהּ כָּל מַה דְּעַבְדַּת לִבְנָהָא רַחֲמִין בִּטְמִירוּ אַף עַל גַּב דְּלָא מְכַשְּׁרָן עוֹבָדוֹי.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, תַּוּוּהְנָא עַל הַהוּא דִּכְתִיב, (דברים כא) כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה וְגוֹ׳, וְתָפְשׂוּ בוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְגוֹ׳, וְתָנֵינָן, דִּבְהַהִיא שַׁעֲתָא אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה כְּתוֹב. אָמַר לֵיהּ מֹשֶׁה, מָאֲרֵיהּ דְּעָלְמָא, שָׁבִיק דָּא, אִית אַבָּא דְּעָבִיד כְּדֵין לִבְרֵיהּ. וּמֹשֶׁה מֵרָחִיק הֲוָה חָמֵי בְּחָכְמְתָא, כָּל מַה דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. אָמַר, מָאֲרֵיהּ דְּעָלְמָא, שְׁבוֹק מִלָּה דָּא. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, חֲמֵינָא מַה דְּאַתְּ אָמֵר, כְּתוֹב וְקַבֵּל אַגְרָא. אַת יַדְעַת וַאֲנָא יְדַע יַתִּיר. מַה דְּאַתְּ חָמֵי, עָלַי הַהוּא עוֹבָדָא. דְּרוֹשׁ קְרָא וְתִשְׁכַּח.

לשון הקודש

מִבָּאן שֶׁרָאוּי לְאַבָּא כְּשֶׁאִמָּא מְרַחֶמֶת עַל הַבָּנִים וְטוֹב לוֹ כָּל מַה שֶּׁעוֹשָׂה לְבָנֶיהָ רַחֲמִים בְּנִסְתָּר, אַף עַל גַּב שֶׁמַּעֲשָׂיו לֹא כְּשֵׁרִים.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, תְּמֵהַנִי עַל מַה שֶּׁכָּתוּב (דברים כא) כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה וְגוֹ׳, וְתָפְשׂוּ בוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְגוֹ׳. וְשָׁנִינוּ שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה כְּתֹב. אָמַר לוֹ מֹשֶׁה, רִבּוֹן הָעוֹלָם, תַּעֲזֹב אֶת זֶה, יֵשׁ אָב שֶׁיַּעֲשֶׂה כָּךְ לִבְנוֹ? וּמֹשֶׁה מֵרָחִיק הָיָה לִרְאוֹת בְּחָכְמָה כָּל מַה שֶּׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. אָמַר, רִבּוֹן הָעוֹלָם, תַּעֲזֹב דָּבָר זֶה. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, אֲנִי רוֹאֶה מַה שֶּׁאַתָּה אוֹמֵר. כְּתֹב וְקַבֵּל שָׂכָר. אַתָּה יוֹדֵעַ, וַאֲנִי יוֹדֵעַ יוֹתֵר. מַה שֶּׁאַתָּה רוֹאֶה, עָלַי אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה. דְּרֹשׁ הַמִּקְרָא וְתִמְצָא.

בְּהַהִוא שַׁעֲתָא רָמַז לֵיהּ לְיוֹפִיאֵ"ל, רַבָּנָא דְאוֹרַיְיתָא, אָמַר לְמֹשֶׁה, אֲנָא דָרִישְׁנָא לְהַאי קְרָא. כְּתִיב כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (שמות טו) יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה. בֵּן, דָּא יִשְׂרָאֵל. סוֹרֵר וּמוֹרֶה, דִּכְתִיב, (הושע ד) כִּי כְּפָרָה סוֹרֵרָה סָרַר יִשְׂרָאֵל. אֵינָנּוּ שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְיִסְּרוּ אוֹתוֹ, דִּכְתִיב, (מלכים ב יז) וַיָּעַד יְיָ בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה בְּיַד כָּל נְבִיאֵי כָל חוֹזֶה וְגוֹ'. וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם, דִּכְתִיב וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֶל יְיָ וְגוֹ'. וְתָפְשׂוּ בוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ, בְּדַעְתָּא חָדָא. בְּהַסְכָּמָה חָדָא.

וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ אֶל זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמוֹ. אֶל זִקְנֵי עִירוֹ, אֶל זִקְנֵי עִירָם, וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמָם, מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי אֶל זִקְנֵי עִירוֹ, וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמוֹ. אֶלָּא, אֶל זִקְנֵי עִירוֹ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה רָמַז לְיוֹפִיאֵ"ל, רַבַּן הַתּוֹרָה, אָמַר לְמֹשֶׁה: אֲנִי דָרַשְׁתִּי פָּסוּק זֶה. כָּתוּב כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. בֵּן – זֶה יִשְׂרָאֵל. סוֹרֵר וּמוֹרֶה – שֶׁכָּתוּב (הושע ד) כִּי כְּפָרָה סָרֵרָה סָרַר יִשְׂרָאֵל. אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְיִסְּרוּ אֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב (מלכים–ב יז) וַיָּעַד ה' בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה בְּיַד כָּל נְבִיאֵי כָל חוֹזֶה וְגוֹ'. וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם, שֶׁכָּתוּב וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֶל ה' וְגוֹ'. וְתָפְשׂוּ בוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ – בְּדַעַת אַחַת, בְּהַסְכָּמָה אַחַת.

וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל שַׁעַר מְקֹמוֹ. אֶל זִקְנֵי עִירוֹ?! אֶל זִקְנֵי עִירָם וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמָם הָיָה צָרִיךְ לוֹ לִכְתֹּב! מַה זֶּה אֶל זִקְנֵי עִירוֹ, וְאֶל שַׁעַר מְקֹמוֹ? אֶלָּא, אֶל זִקְנֵי עִירוֹ –

וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמוֹ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. זִקְנֵי עִירוֹ, אִלֵּין יוֹמִין קַדְמָאִין, יוֹמִין עַתִּיקִין (ס"א סָבִין) דְּכֹלָּא. שַׁעַר מְקוֹמוֹ, דָּא מוֹסַף שַׁבָּת.

וְעִם כָּל דָּא, אַף עַל גַּב דְּכֹלָּא יַדְעִין, דִּינָא לְעֵילָּא אִיהוּ, בְּגִין דְּבֵי דִינָא דְּאִמָּא קְרִיבִין אִינּוּן לְיִשְׂרָאֵל, וְאַחֲדִין בְּהוּ, וְכָל קָרִיב לָא דָאִין דִּינָא לִקְרִיבִים (לִקְרִיבֵיהּ), וּפָסוּל אִיהוּ לְדִינָא. בְּקַדְמִיתָא מַה כְּתִיב, אֶל זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמוֹ, כֵּיוָן דְּהָמָא קֶדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִינּוּן קְרִיבִין, מִיָּד סָלִיק דִּינָא מִשַּׁעַר מְקוֹמוֹ, מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ, וְאָמְרוּ אֶל זִקְנֵי עִירוֹ (דף קצ"ח ע"א) לְחוּד. וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמוֹ לָא כְתִיב, אֶלָּא אֶל זִקְנֵי עִירוֹ.

בְּנֵינוּ זֶה וַדַּאי, וְלָאו דִּשְׁאַר עַמִּין. סוֹרֵר וּמֹרֶה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקוֹלֵנוּ. מַאי שְׁנָא, דְּהָא בְּקַדְמִיתָא לָא כְתִיב זוֹלֵל וְסֹבֵא, וּלְבָתַר כְּתִיב זוֹלֵל וְסֹבֵא. אֶלָּא מָאן

לשון הקודש

זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמוֹ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. זִקְנֵי עִירוֹ – אֵלּוּ יָמִים רִאשׁוֹנִים, יָמִים עַתִּיקֵי (סָבֵי) הַכֹּל. שַׁעַר מְקוֹמוֹ – זֶה מוֹסַף שַׁבָּת.

וְעִם כָּל זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם יוֹדְעִים, דִּין לְמַעְלָה הוּא, מִשּׁוּם שֶׁבֵּית דִּין שֶׁל אִמָּא קְרוֹבִים הֵם לְיִשְׂרָאֵל וְאוֹחֲזִים בָּהֶם, וְכָל קָרוֹב לֹא דָן דִּין לִקְרוֹבִים (לִקְרוֹבָיו), וּפָסוּל הוּא לְדִין. בַּתְּחִלָּה מַה כָּתוּב? אֶל זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמוֹ. כֵּיוָן שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהֵם קְרוֹבִים, מִיָּד סִלֵּק הַדִּין מִשַּׁעַר מְקוֹמוֹ. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? וְאָמְרוּ אֶל זִקְנֵי עִירוֹ, לְחוּד. וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמוֹ לֹא כָתוּב, אֶלָּא אֶל זִקְנֵי עִירוֹ.

בְּנֵנוּ זֶה, וַדַּאי, וְלֹא שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים. סוֹרֵר וּמֹרֶה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקוֹלֵנוּ. מַה שּׁוֹנֶה שֶׁהֲרֵי

גָּרִים לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, לְמֶהֱוֵי סוֹרֵר וּמוֹרֶה לְגַבֵּי אֲבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ זוֹלֵל וְסֹבֵא, בִּשְׁאַר עַמִּין דְּכְתִיב, (תהלים קו) וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מִמַּעֲשֵׂיהֶם וּכְתִיב וַיֹּאכַל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ, דְּעִקָּרָא וִיסוֹדָא אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, כַּד עַבְדִּין בִּשְׁאַר עַמִּין. דָּא גָּרִים לוֹן, לְמֶהֱוֵי בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, לְגַבֵּי אֲבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא.

וְעַל דָּא וּרְגָמֻהוּ כָּל אַנְשֵׁי עִירוֹ בָּאֲבָנִים. אִלֵּין כָּל שְׁאַר עַמִּין, דַּהֲווֹ מְקַלְּעִין לְהוּ בָּאֲבָנִים, וְסַתְּרִין שׁוּרִין, וּמְנַתְּצִין מִגְדָּלִין, וְלָא מֵהָנֵי לוֹן כְּלוּם. כֵּיוָן דְּשָׁמַע מֹשֶׁה כְּדֵין, כְּתַב פַּרְשְׁתָּא דָא.

וְעַם כָּל דָּא הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, טָבָא וְיַקִּירָא בַּנָּשִׁים דְּעָלְמָא. צְאִי לָךְ בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן, הָא אוֹקִימְנָא, אִלֵּין בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת. וּרְעִי אֶת גְּדִיּוֹתַיִךְ, אִלֵּין יַנּוּקֵי דְּבֵי רַב, דְּלָא טָעֲמוּ טַעַם

לשון הקודש

בַּהִתְחָלָה לֹא כָּתוּב זוֹלֵל וְסֹבֵא, וְאַחַר כָּךְ כָּתוּב זוֹלֵל וְסֹבֵא? אֶלָּא מִי גָּרַם לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת סוֹרֵר וּמֹרֶה לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם? בִּגְלַל שֶׁהוּא זוֹלֵל וְסֹבֵא בִּשְׁאָר הָעַמִּים, שֶׁכָּתוּב (תהלים קו) וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם, וְכָתוּב (במדבר כה) וַיֹּאכַל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ, שֶׁעִקָּר וְיסוֹד אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה כְּשֶׁעוֹשִׂים בִּשְׁאָר הָעַמִּים. זֶה גּוֹרֵם לָהֶם לִהְיוֹת בֵּן סוֹרֵר וּמֹרֶה לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם.

וְעַל זֶה, וּרְגָמֻהוּ כָּל אַנְשֵׁי עִירוֹ בָּאֲבָנִים. אֵלֶּה כָּל שְׁאָר הָעַמִּים שֶׁהָיוּ מְקַלְּעִים אוֹתָם בַּאֲבָנִים, וְסוֹתְרִים אֶת הַחוֹמוֹת וּמְנַתְּצִים אֶת הַמִּגְדָּלִים, וְלֹא מוֹעִיל לָהֶם כְּלוּם. כֵּיוָן שֶׁשָּׁמַע מֹשֶׁה, אָז כָּתַב פָּרָשָׁה זוֹ.

וְעַם כָּל זֶה – הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, טוֹבָה וְנִכְבָּדָה בִּנְשׁוֹת הָעוֹלָם. צְאִי לָךְ בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ – אֵלּוּ בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת. וּרְעִי אֶת גְּדִיּוֹתַיִךְ – אֵלּוּ תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית

חוֹבָא בְּעָלְמָא. עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים, אִלֵּין מְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת וְרֵישֵׁי יְשִׁיבוֹת.

דָּבָר אַחֵר עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים, חָסֵר ו'. אִינּוּן בִּישִׁין, אִלֵּין מַלְכֵי הָאֱמוֹרִי, דְּנָטְלוּ יִשְׂרָאֵל אַרְעָא דִלְהוֹן, לְרַעְיָא מִקְנֵיהוֹן, וּלְבֵי מִרְעֶה יָהַב יִשְׂרָאֵל אַרְעָא דָא. כְּדֵין שָׁמַע בָּלָק, דְּאַרְעָא דַהֲוָת חֲשִׁיבָא כָּל כַּךְ, עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל קְרָבָא דָא, וְסַתְּרוּ לָהּ, עַד דְּשָׁוּוּ לָהּ בֵּי מִרְעֶה. כְּדֵין אִשְׁתְּדַל בְּכָל מַה דְּאִשְׁתְּדַל, וְשָׁתַף בַּהֲדֵיהּ לְבִלְעָם.

וַיַּרְא בָּלָק, רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (ישעיה נו) כֹּה אָמַר יְיָ שִׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה כִּי קְרוֹבָה יְשׁוּעָתִי וְגוֹ'. כַּמָּה חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאַף עַל גַּב דְּאִינּוּן חָאבוּ קַמֵּיהּ, וְחָבִין קַמֵּיהּ בְּכָל זִמְנָא וְזִמְנָא, אִיהוּ עָבִיד לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, זְדוֹנוֹת כִּשְׁגָגוֹת.

לשון הקודש

רַבָּן שֶׁלֹּא טָעֲמוּ טַעַם חֵטְא בָּעוֹלָם. עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים – אֵלּוּ מְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת וְרָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת.

דָּבָר אַחֵר עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים, חָסֵר ו' – אוֹתָם רָעִים אֵלּוּ מַלְכֵי הָאֱמוֹרִי שֶׁלָּקְחוּ יִשְׂרָאֵל אֶת אַרְצָם לִרְעוֹת מִקְנֵיהֶם, וּלְבֵית מִרְעֶה נָתַן יִשְׂרָאֵל אֶרֶץ זוֹ. אָז שָׁמַע בָּלָק שֶׁהָאָרֶץ שֶׁהָיְתָה חֲשׁוּבָה כָּל כָּךְ, עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל קְרָב זֶה וְסָתְרוּ אוֹתָהּ, עַד שֶׁשָּׂמוּהָ בֵּית מִרְעֶה. אָז הִשְׁתַּדֵּל בְּכָל מַה שֶּׁהִשְׁתַּדֵּל, וְשִׁתֵּף אוֹתוֹ אֶת בִּלְעָם.

וַיַּרְא בָּלָק. רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (ישעיה נו) כֹּה אָמַר ה' שִׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה כִּי קְרוֹבָה יְשׁוּעָתִי וְגוֹ'. כַּמָּה חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁחָטְאוּ לְפָנָיו וְחוֹטְאִים לְפָנָיו בְּכָל פַּעַם וּפַעַם, הוּא עוֹשֶׂה לְיִשְׂרָאֵל זְדוֹנוֹת כִּשְׁגָגוֹת.

וְהָכִי אָמַר רַב הַמְנוּנָא סָבָא, תְּלַת בָּבֵי דִינִין, תַּקִּינוּ (ס"א רַבָּנָן) **בְּסִדְרֵי מַתְנִיתָא. חָדָא, קַדְמִיתָא, בְּאַרְבַּע אָבוֹת נְזִיקִין הַשּׁוֹר וְכוּ'. תְּנְיָינָא, טַלִּית דְּאִשְׁתְּכַח. תְּלִיתָאָה, שׁוּתָּפִין וְרָזָא דַאֲבֵידָה. מָאי טַעְמָא. אֶלָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל זִמְנָא, עָבִיד לוֹן לְיִשְׂרָאֵל זְדוֹנוֹת כִּשְׁגָגוֹת. וְאִינּוּן דְּסִדְּרוּ מַתְנִיתִין דִּתְלָתָא בָּבֵי, הָכִי סִדְּרוּ, אֹרַח דִּקְרָא נַקְטוּ, דִּכְתִיב, (שמות כב) עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע, וְהַאי פֶּשַׁע אִיהוּ דְלָאו בְּזָדוֹן, וּמַאן אִיהוּ. עַל שׁוֹר, עַל חֲמוֹר, עַל שֶׂה, דָּא בָּבָא קַמָּא, דְּהָכָא הוּא בְּאִינּוּן מִלִּין. עַל שַׂלְמָה, דָּא בָּבָא מְצִיעָא, עַל כָּל אֲבֵדָה, דָּא בָּבָא תְּלִיתָאָה.**

דְּאֹרַח קְרָא נַקְטוּ. דְּכַד מָטָא לְבָבָא מְצִיעָא, הָוָה אָמַר, שֵׁירוּתָא דְקָא נַקְטוּ בְּטַלִּית דָּא, אֲמַאי. כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּכַח קְרָא, אָמַר, וַדַּאי דָּא הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וּבִיאָרוּ כָּל מִלֵּי דְרַבָּנָן.

לשון הקודש

וְכָךְ אָמַר רַב הַמְנוּנָא סָבָא, שְׁלֹשָׁה שַׁעֲרֵי דִין תִּקְּנוּ (חֲכָמִים) בְּסִדְרֵי הַמִּשְׁנָה: אֶחָד – רִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין, הַשּׁוֹר וְכוּ'. שֵׁנִי – טַלִּית שֶׁנִּמְצְאָה. שְׁלִישִׁי – שֻׁתָּפִים וְסוֹד אֲבֵדָה. מָה הַטַּעַם? אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל זְמַן עוֹשֶׂה לְיִשְׂרָאֵל זְדוֹנוֹת כִּשְׁגָגוֹת, וְאֵלּוּ שֶׁסִּדְּרוּ מִשְׁנָיוֹת שֶׁל שָׁלֹשׁ בָּבוֹת – דֶּרֶךְ הַכָּתוּב נָקְטוּ, שֶׁכָּתוּב (שמות כב) עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע, וְזֶהוּ פֶּשַׁע שֶׁלֹּא בְזָדוֹן, וּמַהוּ? עַל שׁוֹר, עַל חֲמוֹר, עַל שֶׂה – זֶה בָּבָא קַמָּא, שֶׁכָּאן הוּא בְּאוֹתָם דְּבָרִים. עַל שַׂלְמָה – זוֹ בָּבָא מְצִיעָא. עַל כָּל אֲבֵדָה – זוֹ בָּבָא שְׁלִישִׁית.

שֶׁדֶּרֶךְ הַכָּתוּב לָקַח. שֶׁכְּשֶׁמַּגִּיעַ לְבָבָא מְצִיעָא, הָיָה אוֹמֵר: רֵאשִׁית שֶׁלָּקְחוּ בְּטַלִּית זוֹ לָמָּה? כֵּיוָן שֶׁנִּמְצָא פָּסוּק, אָמַר: וַדַּאי זוֹ הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וּבֵאֲרוּ כָּל דִּבְרֵי חֲכָמִים.

כֹּה אָמַר יְיָ, מָאי שְׁנָא בְּכָל דּוּכְתָּא דִּנְבִיאֵי, דִּכְתִיב כֹּה אָמַר יְיָ, וּבְמֹשֶׁה לָא כְתִיב הָכִי. אֶלָּא, מֹשֶׁה דַּהֲוַת נְבִיאוּתֵיהּ מִגּוֹ אַסְפַּקְלַרְיָאה דְּנַהֲרָא דִּלְעֵילָא, לָא כְתִיב בֵּיהּ כֹּה. אֲבָל שְׁאַר נְבִיאִים, דַּהֲווֹ מְנַבְּאִין מִגּוֹ אַסְפַּקְלַרְיָאה דְּלָא נַהֲרָא, נְבִיאוּ מִגּוֹ כֹּה. (נ"א לְאַחֲזָאָה דְּכֹלָּא אִיהוּ חַד בְּלָא פִּירוּדָא דְּאַף עַל גַּב דְּאָמְרוּ וכו', לֹא אֲמָרוּ אֶלָּא מִגּוֹ כ"ה).

וְעַתָּה לְכָה נָא אָרָה לִי אֶת הָעָם הַזֶּה וְגו'. (במדבר כב)

וְעַתָּה, רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אָמַר הַהוּא רָשָׁע, וַדַּאי שַׁעֲתָא קַיְימָא לִי לְמֶעְבַּד מַה דַּאֲנָא בָעֵי. חָמָא, וְלָא חָמָא יָאוּת. חָמָא כַּמָּה אַלְפִּין נַפְּלִין מִיִּשְׂרָאֵל עַל יְדוֹי לִזְמַן זְעֵיר, אָמַר וַדַּאי הַשְׁתָּא שַׁעֲתָא קַיְימֵי לִי. וּבְגִין כָּךְ וְעַתָּה, וְלָא בְּזִמְנָא אַחֲרָא.

לְכָה, לֵךְ מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי לְכָה. אָמַר, נִזְדָּרֵז גַּרְמַן לְהַהוּא דְּרָחִיף בְּנַדְפּוֹי עָלַיְיהוּ, לְהַהוּא דִּשְׁמֵיהּ

לשון הקודש

כֹּה אָמַר ה'. מַה שּׁוֹנֶה בְּכָל מָקוֹם שֶׁל נְבִיאִים שֶׁכָּתוּב כֹּה אָמַר ה', וּבְמֹשֶׁה לֹא כָתוּב כָּךְ? אֶלָּא מֹשֶׁה שֶׁנְּבוּאָתוֹ הָיְתָה מִתּוֹךְ אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה שֶׁלְּמַעְלָה, לֹא כָתוּב בּוֹ כֹּה. אֲבָל שְׁאָר הַנְּבִיאִים שֶׁהָיוּ מִתְנַבְּאִים מִתּוֹךְ אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה, הִתְנַבְּאוּ מִתּוֹךְ כֹּה. (לְהַרְאוֹת שֶׁהַכֹּל הוּא אֶחָד לְלֹא פֵרוּד, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁאָמְרוּ וְכו', לֹא אָמְרוּ אֶלָּא מִתּוֹךְ כֹּה).

וְעַתָּה לְכָה נָא אָרָה לִי אֶת הָעָם הַזֶּה וְגו'. וְעַתָּה, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אָמַר אוֹתוֹ רָשָׁע, וַדַּאי הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לִי לַעֲשׂוֹת מַה שֶּׁאֲנִי רוֹצֶה. רָאָה, וְלֹא רָאָה יָפֶה. רָאָה כַּמָּה אֲלָפִים נוֹפְלִים מִיִּשְׂרָאֵל עַל יָדוֹ לִזְמַן מוּעָט, אָמַר, וַדַּאי הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לִי, וְלָכֵן וְעַתָּה, וְלֹא בִּזְמַן אַחֵר.

לְכָה?! לֵךְ הָיָה לוֹ לִכְתֹּב! מַה זֶּה לְכָה?

כ"ה. וְעַתָּה לְכָה, נִגַּח קְרָבָא בְּהַהוּא כ"ה. (וְעַתָּה לְכָה כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (מלכים ב' ג') וְעַתָּה לַשָּׁלָל מוֹאָב).

אָמַר, עַד הַשְׁתָּא לָא הָוָה בְּעָלְמָא מָאן דְּיֵיכוּל לְהוּ, בְּגִין הַהוּא פַּטְרוֹנָא דְּקַיְּימָא עָלַיְיהוּ, הַשְׁתָּא דְּשַׁעְתָּא קַיְּימָא לָן, לְכֹה נַעְבֵּיד קְרָבָא. וְכָל עִיטָא דְּהַהוּא רָשָׁע לְכ"ה הָוָה, דִּכְתִיב וְאָנֹכִי אִקָּרֶה כֹּה אַעְקָר לְהַהוּא כֹּה מֵאַתְרֵיהּ. וְתַרְוַוְיְיהוּ בְּעִיטָא בִישָׁא לְהַאי כֹּה הֲווּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים ב) עַל יְיָ וְעַל מְשִׁיחוֹ, לָא יָדְעוּ דְּהָא לְבָתָר, הַאי כ"ה אַעְקָר לוֹן מֵעָלְמָא.

כִּי עָצוּם הוּא מִמֶּנִּי. וְכִי עַד הַהוּא שַׁעֲתָא אָן אַנָּחוּ בֵּיהּ קְרָבָא וְנָצְחוּ לֵיהּ. בְּאָן אֲתָר אַעְרָעוּ בְּחַרְבָּא דִלְהוֹן, וַהֲווּ גַּבְרִין (דף קצ"ח ע"ב) כְּגִבָּרִין לְאַחֲזָאָה גְּבוּרְתָּא דִלְהוֹן. מָאי כִּי עָצוּם הוּא מִמֶּנִּי. אֶלָּא הַהוּא רָשָׁע

לשון הקודש

אָמַר, נִזְרֵז עַצְמֵנוּ לְאוֹתוֹ שֶׁמְּרַחֵף בִּכְנָפָיו עֲלֵיהֶם לְאוֹתוֹ שֶׁשְּׁמוֹ כ"ה. וְעַתָּה לְכָה, נַעֲרֹךְ קְרָב בְּאוֹתוֹ כ"ה. (וְעַתָּה לְכָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–ב ג) וְעַתָּה לַשָּׁלָל מוֹאָב).

אָמַר, עַד עַתָּה לֹא הָיָה בָּעוֹלָם מִי שֶׁיָּכוֹל לָהֶם, בִּגְלַל אוֹתוֹ הַפַּטְרוֹן שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם. כָּעֵת שֶׁהַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לָנוּ, לְכֹה נַעֲשֶׂה קְרָב. וְכָל עֲצַת אוֹתוֹ רָשָׁע לְכ"ה הָיְתָה, שֶׁכָּתוּב וְאָנֹכִי אִקָּרֶה כֹּה. אֶעֱקֹר אֶת אוֹתָהּ כֹּה מִמְּקוֹמָהּ. וּשְׁנֵיהֶם בְּעֵצָה רָעָה הָיוּ לַכֹּה הַזּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ב) עַל ה' וְעַל מְשִׁיחוֹ. לֹא יָדְעוּ שֶׁהֲרֵי אַחַר כָּךְ הַכֹּה הַזּוֹ תֵּעָקֵר אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.

כִּי עָצוּם הוּא מִמֶּנִּי. וְכִי עַד אוֹתָהּ שָׁעָה אֵיפֹה עָרְכוּ קְרָב בּוֹ וְנִצְּחוּ אוֹתוֹ? בְּאֵיזֶה מָקוֹם נִכְּנְשׁוּ בְּחַרְבָּם וְהָיוּ גְּבָרִים כְּגִבּוֹרִים לְהַרְאוֹת גְּבוּרָתָם? מַה זֶּה כִּי עָצוּם הוּא מִמֶּנִּי? אֶלָּא אוֹתוֹ רָשָׁע הָיָה חָכָם וְרָאָה לְמֵרָחוֹק. רָאָה

חַכִּים הָוָה, וְחָמֵי לְמֵרָחִיק, חָמָא לְדָוִד מַלְכָּא, דְּאָתֵי מֵרוּת הַמּוֹאָבִיָּה, גִּיבָּר תַּקִּיף כְּאַרְיֵה, וְעָבִיד קְרָבִין תַּקִּיפִין, וְנָצַח לְמוֹאָב, וְשַׁוֵּי לוֹן תְּחוֹת רַגְלוֹי. אָמַר עָצוּם הוּא. הַהוּא דְּיַרְתָּא הַהוּא גְּבוּרְתָּא, חַד מַלְכָּא דְּלְהוֹן, מִינָּן יִפּוּק לְשֵׁיצָאָה לְמוֹאָב.

אוּלַי אוּכַל נַכֶּה בוֹ. הַאי קְרָא הָכִי הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר, אוּלַי אוּכַל אַכֶּה בוֹ. אוֹ אוּלַי נוּכַל נַכֶּה בוֹ. אֶלָּא הַהוּא רָשָׁע הָוָה חַכִּים, אָמַר, חֲמֵינָא יְדָא חָדָא, דְּחַד אַרְיָא תַּקִּיפָא, פָּרִישׁ רַגְלָא (יְדָא), אִי אִיכוּל עִמָּךְ, דְּנִתְחַבָּר (ס"א תַּרְוָוּנָא) תַּרְוַוּיְיהוּ (וְנִתְחַבָּר) וְנִגְרַע מֵהַהוּא אַרְיֵה יְדָא דָא, עַד לָא יֵיתֵי הַהוּא מַלְכָּא לְעָלְמָא, וְלָא יִתְּרָךְ יַת מוֹאָב מֵאַתְרֵיהּ.

אָרָה לִי, מָאי אָרָה לִי. אָמַר רִבִּי אַבָּא, הַהוּא רָשָׁע בִּתְרֵי לִישָׁנֵי קָאָמַר לְבִלְעָם. חַד אָמַר אָרָה לִי, וְחַד אָמַר קָבָה לִי. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא

לשון הקודש

אֶת דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁבָּא מֵרוּת הַמּוֹאֲבִיָּה גִּבּוֹר תַּקִּיף כְּאַרְיֵה, וְעָשָׂה קְרָבוֹת תַּקִּיפִים וְנִצַּח אֶת מוֹאָב, וְשָׂם אוֹתָם תַּחַת רַגְלָיו. אָמַר, עָצוּם הוּא. אוֹתוֹ שֶׁיָּרַשׁ אוֹתָהּ גְּבוּרָה, מֶלֶךְ אֶחָד מֵהֶם יֵצֵא מֵאִתָּנוּ לְהַשְׁמִיד אֶת מוֹאָב. **אוּלַי** אוּכַל נַכֶּה בוֹ. פָּסוּק זֶה כָּךְ הָיָה לוֹ לוֹמַר: אוּלַי אוּכַל אַכֶּה בוֹ, אוֹ אוּלַי נוּכַל נַכֶּה בוֹ. אֶלָּא אוֹתוֹ רָשָׁע הָיָה חָכָם. אָמַר, רָאִיתִי יָד אַחַת שֶׁל אַרְיֵה תַּקִּיף אֶחָד, פְּרוּשׁ רֶגֶל (יָד), אִם אוּכַל עִמְּךָ שֶׁנִּתְחַבֵּר (שֶׁנֵּינוּ) שְׁנֵיהֶם (וְנִתְחַבֵּר) וְנִגְרַע מֵאוֹתוֹ אַרְיֵה יָד זוֹ, עַד שֶׁלֹּא יָבֹא אוֹתוֹ מֶלֶךְ לָעוֹלָם וְלֹא יְגָרֵשׁ אֶת מוֹאָב מִמְּקוֹמוֹ. **אָרָה** לִי. מַה זֶּה אָרָה לִי? אָמַר רַבִּי אַבָּא, אוֹתוֹ רָשָׁע בִּשְׁתֵּי לְשׁוֹנוֹת אָמַר לְבִלְעָם. אֶחָד

אָמַר לֵיהּ, אָרָה לִי עַשְׂבִין וְחַרְשִׁין דְּרֵישֵׁי דְחִוְיָין, וְשַׁוֵּי לוֹן בַּקְדֵרָה דְחַרְשַׁיָּא, כֵּיוָן דְּחָמָא דְחֵילֵיהּ יַתִּיר בְּפוּמָא, תָּב וְאָמַר, וּלְכָה נָא קָבָה לִי.

וַאֲפִילוּ הָכִי, הַהוּא רָשָׁע דְּבָלָק, לָא שָׁבַק חָרָשׁוּי, אֶלָּא לָקִיט כָּל זִינֵי עִשְׂבִין, חַרְשֵׁי דְרֵישֵׁי דְחִוְיָין, וְנָטִיל קְדֵרָה דְחָרְשִׁין, וְנָעִיץ לָהּ תְּחוֹת אַרְעָא אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה אַמִּין, וְגָנִיז לָהּ לְסוֹף יוֹמִין. כֵּיוָן דְּאָתָא דָוִד, כָּרָא בִּתְהוֹמָא, אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה אַמִּין (עַל אֶלֶף וַחֲמִשָּׁה מְאָה אַמִּין), וְאַפִּיק מַיָּא מִן תְּהוֹמָא, וְנָסִיךְ עַל מַדְבְּחָא. בְּהַהוּא שַׁעֲתָא, אָמַר, אֲנָא אַסְחֵי הַהִיא קְדֵרָה, (תהלים ס) מוֹאָב סִיר רַחְצִי. סִיר רַחְצִי וַדָּאי.

עַל אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעְלִי, מָאי אַשְׁלִיךְ נַעְלִי. אֶלָּא דָא אוֹף הָכִי לְמֵרָחִיק הָוָה, דִּכְתִיב, (בראשית כה) וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל יַעֲקֹב הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה

לשון הקודש

אָמַר אָרָה לִי, וְאֶחָד אָמַר קָבָה לִי. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא אָמַר לוֹ, אָרָה לִי עֲשָׂבִים וְכִשְׁפֵי רָאשֵׁי נְחָשִׁים, וְשִׂים אוֹתָם בִּקְדֵרַת הַמְכַשְּׁפִים. כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁכֹּחוֹ יוֹתֵר בְּפִיו, שָׁב וְאָמַר וּלְכָה נָא קָבָה לִי.

וַאֲפִלּוּ כָּךְ, אוֹתוֹ בָּלָק הָרָשָׁע לֹא עָזַב אֶת כְּשָׁפָיו, אֶלָּא לִקֵּט כָּל מִינֵי עֲשָׂבִים, כִּשּׁוּף שֶׁל רָאשֵׁי נְחָשִׁים, וְלָקַח קְדֵרַת מְכַשְּׁפִים וְנָעַץ אוֹתָהּ תַּחַת הַקַּרְקַע אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת אַמָּה (עַל אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת אַמָּה), וְגָנַז אוֹתָהּ לְסוֹף הַיָּמִים. כֵּיוָן שֶׁבָּא דָוִד, כָּרָה בַּתְּהוֹם אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת אַמָּה, וְהוֹצִיא מַיִם מֵהַתְּהוֹם וְנִסֵּךְ עַל הַמִּזְבֵּחַ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר, אֲנִי אֶרְחַץ אוֹתָהּ הַקְּדֵרָה. (תהלים קח) מוֹאָב סִיר רַחְצִי. סִיר רַחְצִי בְּוַדַּאי.

עַל אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעְלִי. מַה זֶּה אַשְׁלִיךְ נַעְלִי? אֶלָּא גַּם זֶה כָּךְ הָיָה לְמֵרָחוֹק, שֶׁכָּתוּב (בראשית כה) וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל יַעֲקֹב הַלְעִיטֵנִי נָא מִן

כִּי עָיֵף אָנֹכִי. הַלְעִיטֵנִי: הַלְעָטָה מַמָּשׁ, פִּתִּיחוּ דְּפוּמָא וּגְרוֹנָא לְמִבְלַע. אָמַר דָּוִד לְהַהוּא בַלְעָן, מְלָעֵט הַלְעַטִּין, אֲנָא אַרְמִי עָלֵיהּ נַעֲלִי, לְמִסְתַּם גְּרוֹנֵיהּ.

עֲלֵי פְּלֶשֶׁת אֶתְרוֹעָע, אוֹף הָכִי דָּא לְמֵרְחִיק אִסְתָּכֵי דָּוִד, אָמַר, כְּנַעַן סִטְרָא בִישָׁא דְּסִטְרָא אַחֲרָא אִיהוּ, וּפְלִשְׁתִּים מִתַּמָּן אִינוּן, לְסִטְרָא אַחֲרָא מָה אִצְטְרִיךְ. תְּרוּעָה. דִּכְתִיב, (במדבר י) וְכִי תָבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם וַהֲרֵעוֹתֶם וְגוֹ', לְתַבְרָא חֵילֵיהּ וְתוּקְפֵּיהּ, וּבְגִין כָּךְ עֲלֵי פְּלֶשֶׁת אֶתְרוֹעָע, וְהָכִי אִתְחֲזֵי לוֹן.

וְעַתָּה לְכָה נָא אָרָה לִי אֶת הָעָם הַזֶּה כִּי עָצוּם הוּא מִמֶּנִּי. רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (ישעיה יא) וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר מָתְנָיו וְהָאֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו. הַאי קְרָא כֹּלָּא אִיהוּ חַד. מָאי חִדּוּשָׁא אָתָא לְאַשְׁמוֹעִינָן, דְּהָא צֶדֶק הַיְינוּ אֱמוּנָה, וֶאֱמוּנָה הַיְינוּ צֶדֶק. אֵזוֹר מָתְנָיו,

לשון הקודש

הָאָדָם הָאָדֹם הַזֶּה כִּי עָיֵף אָנֹכִי. הַלְעִיטֵנִי, הַלְעָטָה מַמָּשׁ, פִּתִּיחַת הַפֶּה וְהַגָּרוֹן לִבְלֹעַ. אָמַר דָּוִד לְאוֹתוֹ הַבַּלְעָן מַלְעִיט הַלְעָטִים: אֲנִי אֶזְרֹק עָלָיו נַעֲלִי לִסְתֹּם אֶת גְּרוֹנוֹ.

עֲלֵי פְּלֶשֶׁת אֶתְרוֹעָע. גַּם כָּךְ זֶה לְמֵרָחוֹק הִסְתַּכֵּל דָּוִד, וְאָמַר: כְּנַעַן הוּא צַד רַע שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר הַהוּא, וּפְלִשְׁתִּים הֵם מִשָּׁם, לְצַד אַחֵר מַה צָּרִיךְ? תְּרוּעָה, שֶׁכָּתוּב (במדבר י) וְכִי תָבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם [וְגוֹ'] וַהֲרֵעֹתֶם וְגוֹ', לִשְׁבֹּר כֹּחוֹ וְתָקְפּוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ עֲלֵי פְּלֶשֶׁת אֶתְרוֹעָע. וְכָךְ רָאוּי לָהֶם.

וְעַתָּה לְכָה נָא אָרָה לִי אֶת הָעָם הַזֶּה כִּי עָצוּם הוּא מִמֶּנִּי. רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (ישעיה יא) וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר מָתְנָיו וְהָאֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו. פָּסוּק זֶה הַכֹּל הוּא אֶחָד. מַה חִדּוּשׁ בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ? שֶׁהֲרֵי צֶדֶק הַיְנוּ אֱמוּנָה, וֶאֱמוּנָה

הַיְינוּ אֵזוֹר חֲלָצָיו, לָא אַשְׁכְּחָן קְרָא כְּהַאי גַּוְונָא.

אֶלָּא לָאו צָדֵק כְּאֶמּוּנָה, וְאַף עַל גַּב דְּכֹלָּא חַד, וְחַד דַּרְגָּא אִיהוּ. אֲבָל בְּזִמְנָא דְקַיְימָא בְּדִינָא קַשְׁיָא, וּמְקַבְּלָא מִסְּטַר שְׂמָאלָא, כְּדֵין אִקְרֵי צָדֵק, דִּינָא מַמָּשׁ. וְהַיְינוּ (ישעיה כו) כִּי כַּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לָאָרֶץ צָדֶק לָמְדוּ יוֹשְׁבֵי תֵבֵל. דְּהַאי דַּרְגָּא דְמִשְׁפָּט, רַחֲמֵי אִיהוּ. וְכַד אִתְקְרִיב מִשְׁפָּט בְּצָדֵק, כְּדֵין אִתְבְּסָם (כֹּלָּא), וְיַכְלִין בְּנֵי עָלְמָא, לְמִסְבַּל דִּינָא דְצָדֵק.

(וְעַל דָּא צָדֵק לָאו אִיהוּ כְּאֶמּוּנָה) אֶמּוּנָה, בְּשַׁעֲתָא דְאִתְחַבָּר בָּהּ (כְּדֵין אִיהוּ) אֶמֶת, לְחֶדְוָה. וְכָל אַנְפִּין נְהִירִין, כְּדֵין אִקְרֵי אֶמּוּנָה. וְאִית וַוּתְרָנוּתָא לְכֹלָּא, וְכָל נִשְׁמָתִין סַלְקִין, מִתְחַיְיבֵי בְכַמָּה חִיּוּבִין דְּחַיָּיבִין בִּישִׁין, וְכֵיוָן דִּבְפִקָּדוֹן סַלְקִין (אַקְדִּים), אַהְדָּר לוֹן בְּרַחֲמֵי, וְחָס עָלַיְיהוּ. וּכְדֵין אִקְרֵי אֶמּוּנָה, וְלֵית אֶמּוּנָה בְּלָא אֶמֶת.

לשון הקודש

הַיְינוּ צָדֵק. אֵזוֹר מָתְנָיו הַיְינוּ אֵזוֹר חֲלָצָיו. וְלֹא מְצָאנוּ פָּסוּק כְּמוֹ זֶה.

אֶלָּא לֹא צָדֵק כְּמוֹ אֶמּוּנָה, וְאַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל אֶחָד, וְדַרְגָּה אַחַת הִיא. אֲבָל בִּזְמַן שֶׁעוֹמְדִים בְּדִין קָשֶׁה וּמְקַבְּלִים מִצַּד שְׂמֹאל, אָז נִקְרָא צָדֵק דִּין מַמָּשׁ, וְהַיְינוּ (שם כו) כִּי כַּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לָאָרֶץ צָדֶק לָמְדוּ יֹשְׁבֵי תֵבֵל. שֶׁדַּרְגָּה זוֹ שֶׁל מִשְׁפָּט הִיא רַחֲמִים. וּכְשֶׁמִּתְקָרֵב מִשְׁפָּט בְּצֶדֶק, אָז מִתְבַּשֵּׂם (הַכֹּל), וִיכוֹלִים בְּנֵי הָעוֹלָם לִסְבֹּל דִּין בְּצֶדֶק.

(וְעַל זֶה צֶדֶק אֵינוֹ כֶּאֱמוּנָה) אֱמוּנָה, בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְחַבֶּרֶת בָּהּ (אָז הוּא) אֱמֶת, לְשִׂמְחָה. וְכָל הַפָּנִים מְאִירוֹת, אָז נִקְרֵאת אֱמוּנָה. וְיֵשׁ וַתְּרָנוּת לַכֹּל, וְכָל הַנְּשָׁמוֹת עוֹלוֹת, מִתְחַיְּבוֹת בְּכַמָּה חִיּוּבִים שֶׁל רְשָׁעִים רָעִים, וְכֵיוָן שֶׁהֵן עוֹלוֹת בְּפִקָּדוֹן (מַקְדִּים), הוּא מַחֲזִירָן בְּרַחֲמִים וְחָס עֲלֵיהֶן, וְאָז נִקְרֵאת אֱמוּנָה, וְאֵין אֱמוּנָה לְלֹא אֱמֶת.

הַשְׁתָּא אֵזוֹר מָתְנָיו, וְאֵזוֹר חֲלָצָיו. מַהוּ תְּרֵין אֵזוֹרִין הָכָא. וּמָתְנַיִם וַחֲלָצַיִן אַף עַל גַּב דְּחַד אִינּוּן, תְּרֵין דַּרְגִּין אִינּוּן, חַד לְעֵילָא, וְחַד לְתַתָּא. לְעֵילָא בְּשֵׁירוּתָא, אִקְרֵי מָתְנַיִם. לְתַתָּא בְּסוֹפָא, אִקְרֵי חֲלָצַיִן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה לב) וַחֲגוֹרָה עַל חֲלָצָיִם, בְּסוֹפָא, עַל רֵישׁ יְרֵכַיִם. כַּד אִתְּתָא בְּצַעֲרָא, מְנַתְּקָן אִינּוּן חַלָצַיִם, מֵרֵישׁ יְרֵכַיִן, וְשַׁוְיָאת יְדָהָא בִּכְאִיבָא עָלַיְיהוּ.

וּבְגִין כָּךְ לִגְבוּרָה וּלְקָרְבָא, צָדֶק אֵזוֹר מָתְנָיו. וְהָכִי אִצְטְרִיךְ. לְרַחֲמָנוּ וּלְטָב, אֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו, בְּחַד דַּרְגָּא יְדִין עָלְמָא, וְשַׁלְטָא לִתְרֵין סִטְרִין, חַד רַחֲמֵי (דף קצ"ט ע"א) לְיִשְׂרָאֵל. וְחַד דִּינָא לִשְׁאַר עַמִּין.

וְאִי תֵּימָא, צָדֶק דִּינָא תַקִּיף אִיהוּ, וְהָא כְתִיב (ויקרא יט) בְּצֶדֶק תִּשְׁפּוֹט עֲמִיתֶךָ. (דברים טז) צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדּוֹף. וְכַמָּה אִינּוּן. וַדַּאי הָכִי הוּא. דְּהָא צָדֶק לֵית

לשון הקודש

כָּעֵת אֵזוֹר מָתְנָיו וְאֵזוֹר חֲלָצָיו. מַה כָּאן שְׁנֵי אֵזוֹרִים? וּמָתְנַיִם וַחֲלָצַיִם, אַף עַל גַּב שֶׁהֵן אַחַת, שְׁתֵּי דְּרָגוֹת הֵן, אַחַת לְמַעְלָה וְאַחַת לְמַטָּה. לְמַעְלָה בְּרֵאשִׁית נִקְרָא מָתְנַיִם, וּלְמַטָּה בַּסּוֹף נִקְרָא חֲלָצַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לב) וַחֲגוֹרָה עַל חֲלָצָיִם. בַּסּוֹף, עַל רֹאשׁ הַיְרֵכַיִם. כְּשֶׁאִשָּׁה בְּצַעַר, מְנַתְּקִים אוֹתָם חֲלָצַיִם מֵרֹאשׁ הַיְרֵכַיִם, וְשָׁמָה יָדֶיהָ בִּכְאֵב עֲלֵיהֶם.

וְלָכֵן לִגְבוּרָה וְלִקְרָב – צֶדֶק אֵזוֹר מָתְנָיו, וְכָךְ צָרִיךְ. לְרַחֲמָנוּת וּלְטוֹב – אֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו. בְּדַרְגָּה אַחַת יָדוּן אֶת הָעוֹלָם וְשׁוֹלֵט לִשְׁנֵי צְדָדִים, אֶחָד לְרַחֲמִים לְיִשְׂרָאֵל, וְאֶחָד דִּין לִשְׁאָר הָעַמִּים.

וְאִם תֹּאמַר, צֶדֶק הוּא דִּין הַקָּשֶׁה? וְהָרֵי כָּתוּב (ויקרא יט) בְּצֶדֶק תִּשְׁפּוֹט עֲמִיתֶךָ, (דברים טז)

בֵּיהּ וַוּתְרָנוּתָא כְּלַל. אוֹף הָכִי מָאן דְּדָאִין לְחַבְרֵיהּ, לָא אִצְטְרִיךְ לְמֶעְבַּד לֵיהּ וַוּתְרָנוּתָא מִן דִּינָא כְּלָל, אֶלָּא בְּצֶדֶק, דְּלָא יִשְׁגַּח לְרַחִימוּ. מֹאזְנֵי צֶדֶק, בְּלָא וַוּתְרָנוּ לְהַאי סִטְרָא וּלְהַאי סִטְרָא, לְמַאן דְּיָהִיב וּלְמַאן דִּמְקַבֵּל. וּבְגִין כָּךְ חַד דַּרְגָּא אִיהוּ, וְאִתְפְּלֵג לִתְרֵין סִטְרִין. וְהָנִי תְּרֵין סִטְרִין, ב' אֶזּוֹרִין, קַיְימָן, חַד לִשְׁאָר עַמִּין, וְחַד לְיִשְׂרָאֵל. וּבְשַׁעֲתָא דְנַפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, אִתְאַזְּרוּ בְּאֵזּוֹרִין אִלֵּין, חַד דִּקְרָבָא. וְחַד הָוָה דִשְׁלָמָא. (חסר כאן).

(וְכֹלָּא הָוָה בְּצֶדֶק) **כַּד אִתְיַעַט בָּלָק, אָמַר וַאֲגָרַשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ. אָמַר הַהוּא דַּרְגָּא דְקָא** (ס"א אִתְאַחֲדַת בֵּיהּ הָאָרֶץ וְדָא וכו') **אִתְאַחֲדָן בֵּיהּ, מִן הָאָרֶץ וַדָּאי. וְדָא הוּא כִּי עָצוּם הוּא מִמֶּנִּי וַדָּאי, מָאן יֵיכוּל לְאַגָּחָא וּלְקַיְימָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל דַּרְגָּא דִלְהוֹן תַּקִּיף הוּא מִדִּילִי. וּבְגִין**

לשון הקודש

צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף, וְכַמָּה הֵם – וַדַּאי כָּךְ זֶה, שֶׁהֲרֵי בְּצֶדֶק אֵין כְּלָל וַתְּרָנוּת. גַּם כָּךְ מִי שֶׁדָּן אֶת חֲבֵרוֹ, לֹא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ וַתְּרָנוּת מֵהַדִּין כְּלָל, אֶלָּא בְּצֶדֶק, שֶׁלֹּא יַשְׁגִּיחַ עַל הָאַהֲבָה, (ויקרא יט) מֹאזְנֵי צֶדֶק, בְּלִי וַתְּרָנוּת לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה לְמִי שֶׁנּוֹתֵן וּלְמִי שֶׁמְּקַבֵּל. וּמִשּׁוּם זֶה דַּרְגָּא אַחַת הִיא, וּמִתְחַלֶּקֶת לִשְׁנֵי צְדָדִים. וּשְׁנֵי צְדָדִים אֵלֶּה, שְׁנֵי אֵזּוֹרִים, עוֹמְדִים, אֶחָד לִשְׁאָר הָעַמִּים וְאֶחָד לְיִשְׂרָאֵל. וּבְשָׁעָה שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הִתְאַזְּרוּ בָּאֵזּוֹרִים הַלָּלוּ – אֶחָד שֶׁל קְרָב, וְאֶחָד הָיָה שֶׁל שָׁלוֹם.

(וְהַכֹּל הָיָה בְּצֶדֶק) כְּשֶׁיִּתְיַעֵץ בָּלָק, אָמַר וַאֲגָרַשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ. אָמַר, אוֹתָהּ דַּרְגָּה (שֶׁנֶּאֱחֲזָה בּוֹ הָאָרֶץ, וְזֶה וכו') שֶׁהֵם נֶאֱחָזִים בָּהּ, מִן הָאָרֶץ וַדַּאי. וְזֶהוּ כִּי עָצוּם הוּא מִמֶּנִּי, בְּוַדַּאי. מִי יָכוֹל לְהִלָּחֵם וְלַעֲמֹד בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל?! דַּרְגָּתָם חֲזָקָה הִיא מִשֶּׁלִּי! וּמִשּׁוּם זֶה – וַאֲגָרַשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ. וְאִם

כָּךְ, וַאֲגָרַשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ. וְאִי מֵהַאי אֶרֶץ אַגְרַשְׁנוּ, וְאַתְּרֵךְ יָתֵיהּ מִינֵיהּ, אִיכוֹל לְמֶעְבַּד כָּל רְעוּתִי, חֵילָא דִלְהוֹן בְּמָאי אִיהוּ. בְּפוּמָא, וּבְעוֹבָדָא. הָא פוּמָא דִילָךְ, וְעוֹבָדָא דִילִי.

כִּי יָדַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבוֹרָךְ וְגוֹ'. וְכִי מֵאַן הָוָה יָדַע. הָא אוּקְמוּהָ, דְּהָא בְקַדְמִיתָא כְּתִיב, (במדבר כא) וְהוּא נִלְחָם בַּמֶּלֶךְ מוֹאָב הָרִאשׁוֹן וַיִּקַּח אֶת כָּל אַרְצוֹ מִיָּדוֹ, דְּאָגַר לֵיהּ לְבִלְעָם וְכוּ'. אֲבָל כִּי יָדַעְתִּי, יְדִיעָה וַדָּאי יָדַע, בְּחָכְמְתָא דִילֵיהּ. אֵת אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבוֹרָךְ, מָאי אִצְטְרִיךְ הָכָא בְּרָכָה, דְּהָא בְּגִין קְלָלָה הָוָה אָזִיל. וְאִי הַהוּא מִלָּה דְהָוָה יָדַע מִן בִּלְעָם בְּקַדְמִיתָא, קְלָלָה הָוָה, מָאי אֵת אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבוֹרָךְ.

אֶלָּא מִלָּה הָכָא, וְלָא יְדַעְנָא בָהּ, וְלָא זָכֵינָא בָהּ, עַד דְּאָתָא רִבִּי אֶלְעָזָר וְדָרַשׁ, (תהלים לד) אֲבָרְכָה אֶת יְיָ בְּכָל עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי. וּכְתִיב (תהלים טז)

לשון הקודש

אֲגָרַשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת וַאֲגָרֵשׁ אוֹתָם מִמֶּנָּה, אוּכַל לַעֲשׂוֹת כָּל רְצוֹנִי. כֹּחָם הוּא בַּמֶּה? בַּפֶּה וּבְמַעֲשֶׂה. הֲרֵי הַפֶּה שֶׁלְּךָ, וְהַמַּעֲשֶׂה שֶׁלִּי.

כִּי יָדַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ וְגוֹ'. וְכִי מֵאַיִן הָיָה יוֹדֵעַ? הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁהֲרֵי בַּהַתְחָלָה כָּתוּב, (במדבר כא) וְהוּא נִלְחָם בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרִאשׁוֹן וַיִּקַּח אֶת כָּל אַרְצוֹ מִיָּדוֹ. שֶׁשָּׂכַר אֶת בִּלְעָם וְכוּ'. אֲבָל כִּי יָדַעְתִּי, יְדִיעָה וַדַּאי יָדַע בְּחָכְמָתוֹ. אֵת אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ וְגוֹ', מַה צָּרִיךְ כָּאן בְּרָכָה, שֶׁהֲרֵי בִּשְׁבִיל קְלָלָה הָלַךְ? וְאִם אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ מִבִּלְעָם בַּהַתְחָלָה הָיָה קְלָלָה, מַה זֶּה אֵת אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ? **אֶלָּא** דָּבָר זֶה לֹא יְדַעְתִּיו וְלֹא זָכִיתִי בוֹ עַד שֶׁבָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְדָרַשׁ, (תהלים לד) אֲבָרְכָה אֶת ה' בְּכָל עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי. וְכָתוּב (שם טז)

אֲבָרֵךְ אֶת יְיָ אֲשֶׁר יְעָצָנִי. מָאן (ס"א אִצְטְרִיךְ) דְּאִצְטְרִיךְ בִּרְכָתָא מִן תַּתָּאִי. אֶת, דְּהָא אִתְאַחַד בְּהוּ כְּשַׁלְהוֹבָא בִּפְתִילָה. וְדָוִד דְּהַוָּה יָדַע דָּא, אָמַר אֲבָרְכָה אֶת. אָמַר הַהוּא רָשָׁע, הַהוּא דַּרְגָּא דִּלְהוֹן, אָחִיד בְּהוּ, בְּגִין בִּרְכָאן דִּלְהוֹן, דְּקָא מְבָרְכִין לֵיהּ בְּכָל יוֹמָא. חֵילָא אִית לָךְ לְבָרְכָא לְהַהוּא דַּרְגָּא, וּתְעַקֵּר לָהּ מִנַּיְיהוּ וְדָא הוּא כִּי יָדַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבוֹרָךְ וְגוֹ'. וּבְדָא נֵיכוֹל בְּהוּ. תְּבָרֵךְ לְהַהוּא דַּרְגָּא וְתִילוּט לִפְתִילָה. וְעַל דָּא אָמַר, וְאָנֹכִי אִקְרֶה כֹּה, אַעְקָר לָהּ מִנַּיְיהוּ, דְּלָא יִתְאַחַד בְּהוּ.

וְתוּ אִקְרֶה כֹּה, אַנְגִּיד וְאַמְשִׁיךְ לְהַהוּא דַּרְגָּא, בְּחוֹבִין וּמִסְאָבִי וּבְקֶרִי וּבְטוּמְאָה דְּעָבְדוּ בְּנוֹי, וְהִיא תַּעֲבִיד עִמְּהוֹן גְּמִירָא. מִיַּד וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְיָן וּקְסָמִים בְּיָדָם, דְּלָא יֵיתֵי הַהוּא רָשָׁע דְּלָאו הִמְנֵיהּ אִינּוּן זִינִין חַרְשִׁין דְּאִצְטְרִיךְ בְּיָדוֹ לְהִתְעַכֵּב עָלַיְיהוּ (וְיִתְעַכֵּב עָלַיְיהוּ).

לשון הקודש

אֲבָרֵךְ אֶת ה' אֲשֶׁר יְעָצָנִי. מִי (צָרִיךְ) שֶׁצָּרִיךְ בְּרָכָה מִן הַתַּחְתּוֹנִים. אֶת, שֶׁהֲרֵי נֶאֱחָז בָּהֶם כְּשַׁלְהֶבֶת בִּפְתִילָה. וְדָוִד שֶׁיָּדַע אֶת זֶה, אָמַר אֲבָרְכָה אֶת. אָמַר אוֹתוֹ רָשָׁע, אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁלָּהֶם, אֲחוּזָה בָּהֶם בִּגְלַל בִּרְכוֹתֵיהֶם, שֶׁמְּבָרְכִים אוֹתָהּ בְּכָל יוֹם. כֹּחַ יֵשׁ לְךָ לְבָרֵךְ אֶת אוֹתָהּ דַּרְגָּה, וְתַעֲקֹר אוֹתָהּ מֵהֶם. וְזֶהוּ כִּי יָדַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ וְגוֹ'. וּבָזֶה נוּכַל לָהֶם. תְּבָרֵךְ אֶת אוֹתָהּ דַּרְגָּה, וּתְקַלֵּל אֶת הַפִּתְיָלָה. וְעַל זֶה אָמַר וְאָנֹכִי אִקְרֶה כֹּה, אֶעֱקֹר אוֹתָהּ מֵהֶם שֶׁלֹּא תֵאָחֵז בָּהֶם.

וְעוֹד אִקְרֶה כֹּה – אַשְׁפִּיעַ וְאַמְשִׁיךְ אֶת אוֹתָהּ דַּרְגָּה בַּחֲטָאִים וְטֻמְאָה וּבְקֶרִי וּבְטֻמְאָה שֶׁעָשׂוּ בָּנֶיהָ, וְהִיא תַּעֲשֶׂה אִתָּם

פָּתַח וְאָמַר, (ירמיה ל) **וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְאַל תֵּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי אִתְּךָ אֲנִי וְגוֹ'. הַאי קְרָא אִתְמַר וְאַתְעָרוּ בֵּיהּ, אֲבָל עַד כְּעַן אִית לְאַתְעָרָא יַתִּיר. אַתָּה, מָאי אִיהוּ. רָזָא אֲרוֹן הַבְּרִית. דְּדָא אִיהוּ דַּרְגָּא דְאַזְלָא בְּגָלוּתָא בַּהֲדֵי בְנָהָא עַמָּא קַדִּישָׁא. מֹשֶׁה בְּשַׁעֲתָא דְּבָעָא רַחֲמִין עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, מַה כְּתִיב** (במדבר יא) **וְאִם כָּכָה אַתְּ עוֹשֶׂה לִי הָרְגֵנִי נָא הָרוֹג, וְאוֹקְמוּהָ.**

אֲבָל הָכִי אָמַר מֹשֶׁה, דַּרְגָּא חַד דְּיֵהָבִית לִי אִקְרֵי אַתָּה, בְּגִין דְּלֵית לֵיהּ פְּרִישׁוּ מִמָּךְ. ה' דִּילָהּ אִתְאֲחַד בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל. אִי אַתְּ (ס"א תְּשֵׁיצֵי לוֹן מֵעָלְמָא) יִשְׁתְּצֵי לוֹן בְּעָלְמָא, הָא ה' דִּשְׁמָא דָא דְּאִתְאֲחַד בְּהוּ אִתְעֲבַר מִנֵּיהּ, אִי הָכִי אַתְּ עוֹשֶׂה לִי, דְּה' עִקָּרָא דִּשְׁמָא דָא אִתְעֲקַר.

לשון הקודש

גְּמָר. מִיָּד – וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְיָן וּקְסָמִים בְּיָדָם. שֶׁלֹּא יֹאמַר אוֹתוֹ רָשָׁע שֶׁאֵין עִמּוֹ אוֹתָם מִינֵי כְשָׁפִים שֶׁצָּרִיךְ בְּיָדוֹ לְהִתְעַכֵּב עֲלֵיהֶם (וְיִתְעַכֵּב עֲלֵיהֶם).

פָּתַח וְאָמַר, (ירמיה מו) **וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְאַל תֵּחַת יִשְׂרָאֵל [וְגוֹ'], כִּי אִתְּךָ אֲנִי וְגוֹ'.** פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר וְהִתְעוֹרְרוּ בוֹ, אֲבָל עַד כָּעֵת יֵשׁ לְהִתְעוֹרֵר יוֹתֵר. אַתָּה מַהוּ? סוֹד אֲרוֹן הַבְּרִית, שֶׁזּוֹהִי דַרְגָּה שֶׁהוֹלֶכֶת בַּגָּלוּת עִם בָּנֶיהָ, הָעָם הַקָּדוֹשׁ. בְּשָׁעָה שֶׁבִּקֵּשׁ מֹשֶׁה רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל, מַה כָּתוּב? (במדבר יא) **וְאִם כָּכָה אַתְּ עֹשֶׂה לִי הָרְגֵנִי נָא הָרֹג, וּפֵרְשׁוּהָ.**

אֲבָל כָּךְ אָמַר מֹשֶׁה, דַּרְגָּה אַחַת שֶׁנָּתַתָּ לִי נִקְרֵאת אַתָּה, מִשּׁוּם שֶׁאֵין לָהּ פְּרֵדָה מִמְּךָ. ה' שֶׁלָּהּ נֶאֱחֶזָה בְּיִשְׂרָאֵל. אִם אַתָּה (תַּשְׁמִידֵם מֵהָעוֹלָם) יִשָּׁמְדוּ בָּעוֹלָם, הֲרֵי ה' שֶׁל הַשֵּׁם הַזֶּה שֶׁאֲחוּזָה בָּהֶם מָעֻבֶּרֶת מִמֶּנּוּ, אִם כָּךְ אַתְּ עֹשֶׂה לִי – שֶׁה', עִקַּר הַשֵּׁם הַזֶּה, תֵּעָקֵר.

וְעַל דָּא אָמַר יְהוֹשֻׁעַ לְבָתָר, (יהושע ז) **וּמַה תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל**, דְּהָא וַדַּאי שְׁמָא דָא עִקָּרָא וְיסוֹדָא דְכֹלָּא, אַתָּה הוּא יְיָ. וּמִשֶּׁה אַף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אָמַר לֵיהּ, הָכִי יָדַע, דְּהָא בְּהָא תַלְיָיא, וְחוֹבָה גָּרִים. וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְגוֹ', כֹּלָּא חַד. כִּי אִתְּךָ אֲנִי, הָא אוֹקִימְנָא כִּי אִתִּי אַתָּה לָא כְּתִיב, אֶלָּא כִּי אִתְּךָ אֲנִי. כִּי אֶעֱשֶׂה כָּלָה בְּכָל הַגּוֹיִם וְגוֹ', בְּכָל הַגּוֹיִם אֶעֱשֶׂה כָּלָה.

רַב הַמְנוּנָא קַדְמָאָה אָמַר, דְּחִיקוּ וְעָאקוּ דְיִשְׂרָאֵל, כַּמָּה טָב וְכַמָּה תוֹעַלְתָּא גָּרִים לוֹן. רִפְיוֹן דִּשְׁאַר עַמִּין, כַּמָּה בִישִׁין גָּרִים לוֹן. דְּחִיקוּ וְעָאקוּ דְיִשְׂרָאֵל, גָּרִים לוֹן דְּטָב לִיהֱוֵי וְתוֹעַלְתָּא. וּמַאי נִיהוּ. (דף קצ"ט ע"ב) כָּלָה. כֹּלָּא דָּחִיק. רִפְיוֹן דִּשְׁאַר עַמִּין, גָּרִים לוֹן רִפְיוֹן וּבִישׁ, וְהַאי אִיהוּ כָּלָה. וְהָכִי אִתְחֲזֵי לוֹן, דְּהָא כָּל רִפְיוֹן בְּלָא דְּחִיקוּ דְּהֲוָה לוֹן בְּהַאי עָלְמָא, גָּרִים לוֹן

לשון הקודש

וְעַל זֶה אָמַר יְהוֹשֻׁעַ אַחַר כָּךְ, (יהושע ז) **וּמַה תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל**. שֶׁהֲרֵי וַדַּאי שֵׁם זֶה עִקַּר וְיסוֹד הַכֹּל, אַתָּה הוּא ה'. וּמִשֶּׁה, אַף עַל גַּב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא אָמַר לוֹ כָּךְ, יָדַע שֶׁזֶּה בָּזֶה תָּלוּי וְהַחֵטְא גּוֹרֵם. וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְגוֹ', הַכֹּל אֶחָד. כִּי אִתְּךָ אֲנִי, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ כִּי אִתִּי אַתָּה לֹא כָּתוּב, אֶלָּא כִּי אִתְּךָ אָנִי. כִּי אֶעֱשֶׂה כָּלָה בְּכָל הַגּוֹיִם, בְּכָל הַגּוֹיִם אֶעֱשֶׂה כָּלָה.

רַב הַמְנוּנָא הָרִאשׁוֹן אָמַר, דּוֹחַק וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל כַּמָּה טוֹב וְכַמָּה תוֹעֶלֶת גָּרְמוּ לָהֶם. רִפְיוֹן שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים כַּמָּה רָעוֹת גָּרְמוּ לָהֶם. דּוֹחַק וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל גּוֹרֵם לָהֶם שֶׁטּוֹב יִהְיֶה וְתוֹעֶלֶת, וּמָהֵם? כָּלָה. הַכֹּל דָּחוּק. רִפְיוֹן שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים גּוֹרֵם לָהֶם רִפְיוֹן וְרַע, וְזֶהוּ כָּלָה. וְכָךְ רָאוּי לָהֶם, שֶׁהֲרֵי כָּל רִפְיוֹן בְּלֹא דּוֹחַק

רִפְיוֹן לְבָתָר בְּלָא דְּחִיקוּ, כָּלָה. (ישעיה כח) כִּי כָלָה וְנֶחֱרָצָה שָׁמַעְתִּי. כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה. כָּלָה בְּרִפְיוֹן. לְיִשְׂרָאֵל דְּהֲוָה לוֹן דְּחִיקוּ וְעָאקוּ, כָּלָה, (ישעיה סא) וְכַכַּלָּה תַּעְדֶּה כֵּלֶיהָ.

מָאן כֵּלֶיהָ. אִלֵּין יִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן כֵּלִים דְּהַאי כָּלָה, יִשְׂרָאֵל דְּהֲוָה לוֹן דְּחִיקוּ וְעָאקוּ, (עמוס ט) אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנּוֹפֶלֶת, סֻכַּת שָׁלוֹם. לִשְׁאַר עַמִּין דְּהֲוָה לוֹן רִפְיוֹן צָרָה וְצוּקָה, (צוּקָה) כָּלָה בְּרִפְיוֹן, כְּמָה דְּהֲוָה לוֹן בְּקַדְמִיתָא. וְעַל דָּא כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם וְגוֹ', וְאוֹתְךָ לֹא אֶעֱשֶׂה כָלָה, דְּהָא לָא אִתְחֲזֵי לָךְ. דְּהָא דָּחִיק הֲוֵית בְּקַדְמִיתָא זִמְנִין סַגִּיאִין, בִּדְחִיקוּ, דְּגָלוּתָא תָּדִיר, וְדָחִיק תִּהְיֶה כַלָּה. (ס"א תָּרִית כֵּלֶיהָ).

וְיִסַּרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט, הַאי קְרָא הָכִי מִיבְעֵי לֵיהּ וְיִסַּרְתִּיךָ בַּמִּשְׁפָּט, דְּהָא אֵימָתַי יִסּוּרֵי

לשון הקודש

שֶׁהָיָה לָהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה, גּוֹרֵם לָהֶם רִפְיוֹן אַחַר כָּךְ בְּלִי דֹּחַק. כָּלָה. (ישעיה כח) כִּי כָלָה וְנֶחֱרָצָה שָׁמַעְתִּי. כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה. כָּלָה בְּרִפְיוֹן. לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה לָהֶם דֹּחַק וְצָרוֹת – כַּלָּה, (שם סא) וְכַכַּלָּה תַּעְדֶּה כֵּלֶיהָ.

מַה זֶה כֵּלֶיהָ? אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּלֵי הַכַּלָּה הַזּוֹ. יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה לָהֶם דֹּחַק וְצָרוֹת – (עמוס ט) אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנּוֹפֶלֶת, סֻכַּת שָׁלוֹם. לִשְׁאָר הָעַמִּים שֶׁהָיָה לָהֶם רִפְיוֹן צָרָה וְצוּקָה – כָּלָה בְּרִפְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁהָיָה לָהֶם בַּתְּחִלָּה. וְעַל זֶה (ירמיה מו) כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם וְגוֹ', וְאוֹתְךָ לֹא אֶעֱשֶׂה כָלָה. שֶׁהֲרֵי אֵין רָאוּי לְךָ, שֶׁהֲרֵי דְּחוּקִים הֱיִיתֶם בַּתְּחִלָּה פְּעָמִים רַבּוֹת בְּדֹחַק שֶׁל גָּלוּת תָּמִיד, וְדָחוּק תִּהְיֶה כַּלָּה. (תּוֹרִיש כֵּלֶיהָ).

וְיִסַּרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט. פָּסוּק זֶה כָּךְ צָרִיךְ לוֹ

בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא. (וְהָכָא לָאו הָכִי אֶלָּא) מָאי וְיִסַּרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט. אֶלָּא כְּתִיב (ישעיה ג) יְיָ בְּמִשְׁפָּט יָבֹא עִם זִקְנֵי עַמּוֹ. וְהַהוּא יוֹמָא, אַקְדִּים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַסְוָותָא לְיִשְׂרָאֵל, עַד לָא יֵיעָלוּן לְדִינָא, בְּגִין דְּיֵיכְלוּן לְקַיְּימָא בֵּיהּ. וּמַאי אַסְוָותָא, הִיא דִּבְכָל שַׁעֲתָא וְשַׁעֲתָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב יִסּוּרִין לְיִשְׂרָאֵל זְעֵיר, זְעֵיר בְּכָל זִמְנָא וְזִמְנָא, וּבְכָל דָּרָא וְדָרָא בְּגִין דְּכַד יֵיעָלוּן לְיוֹמָא דְּדִינָא רַבָּא, דְּיֵיחוּן מֵתַיָּיא, לָא יִשְׁלוֹט עָלַיְיהוּ דִּינָא.

וְנַקֵּה לֹא אֲנַקֶּךָּ, מַהוּ. אֶלָּא, כַּד יִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדַיְיהוּ, וְלָא עָאלִין בְּדִינָא עִם שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לוֹן לְגוֹ מִשּׁוּרַת הַדִּין, וְהוּא מְכַפֵּר עָלַיְיהוּ. וּבְזִמְנָא דְּעָאלִין בְּדִינָא בִּשְׁאַר עַמִּין, מֶה עָבִיד. יָדַע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּהָא סָמָאֵ"ל אַפּוֹטְרוֹפְּסָא דְּעֵשָׂו, יֵיתֵי לְאַדְכְּרָא

לשון הקודש

לְכָתְבוֹ: וְיִסַּרְתִּיךָ בַּמִּשְׁפָּט, שֶׁהֲרֵי מָתַי יִסּוּרִים? בִּשְׁעַת הַדִּין. (וְכָאן לֹא כָּךְ, אֶלָּא) מַה זֶּה וְיִסַּרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט? אֶלָּא כָּתוּב (ישעיה ג) ה' בְּמִשְׁפָּט יָבֹא עִם זִקְנֵי עַמּוֹ. וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הִקְדִּים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רְפוּאָה לְיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁלֹּא יַעֲלוּ לַדִּין כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לַעֲמֹד בּוֹ. וּמָה רְפוּאָתָם? הִיא שֶׁבְּכָל שָׁעָה וְשָׁעָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן יִסּוּרִים לְיִשְׂרָאֵל מְעַט מְעַט בְּכָל פַּעַם וּפַעַם וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר, כְּדֵי שֶׁכְּשֶׁיִּכָּנְסוּ לְיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל שֶׁיִּחְיוּ הַמֵּתִים, לֹא יִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם הַדִּין.

וְנַקֵּה לֹא אֲנַקֶּךָּ, מַהוּ? אֶלָּא כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לְבַדָּם וְלֹא נִכְנָסִים בְּדִין עִם שְׁאָר הָעַמִּים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָהֶם לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין, וְהוּא מְכַפֵּר עֲלֵיהֶם. וּבְזְמַן שֶׁנִּכְנָסִים בְּדִין עִם שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, מָה עוֹשֶׂה? יוֹדֵעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁסָּמָאֵ"ל אַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל עֵשָׂו יָבֹא

חוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וְכָנִיש כֻּלְּהוּ לְגַבֵּיהּ לְיוֹמָא דְּדִינָא, וְהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַקְדִּים לְהוּ אַסְוָותָא, וְעַל כָּל חוֹבָא וְחוֹבָא לָקֵי וְנַקֵּה לְהוּ בְּיִסּוּרִין זְעֵיר זְעֵיר. וְדָא הוּא וְנַקֵּה, בְּיִסּוּרִין. וּבְגִין כַּךְ בְּדִינָא דִקְשׁוֹט, לָא אֲנַקֶּךָּ מֵעָלְמָא בְּדִינָא בָּתַר דְּסַבָּלְת יִסּוּרִין זְעֵיר זְעֵיר.

וְתוּ לָא אֲנַקֶּךָּ, אַף עַל גַּב דְּאַתּוּן בָּנַי, לָא אֶשְׁבּוֹק חוֹבֵיכוֹן, אֶלָּא אִתְפְּרַע מִנְּכוֹן זְעֵיר זְעֵיר, בְּגִין דִּתְהֶוּוּן זַכָּאִין לְיוֹמָא דְּדִינָא רַבָּא. כַּךְ אָתָאן לְדִינָא, אָתָא סָמָאֵ"ל, בְּכַמָּה פִּתְקִין עָלַיְיהוּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפִּיק פִּתְקִין דְּיִסּוּרִין, דְּסַבְּלוּ יִשְׂרָאֵל עַל כָּל חוֹבָא וְחוֹבָא, וְנִמּוֹחוּ כָּל חוֹבִין, וְלָא עָבִיד לוֹן וַוּתְרָנוּתָא כְּלָל. כְּדֵין תָּשַׁשׁ כֹּחֵיהּ וְחֵילֵיהּ דְּסָמָאֵל, וְלָא יְכִיל לוֹן. וְיִתְעֲבַר מֵעָלְמָא, הוּא, וְכָל סִטְרוֹי, וְכָל עַמִּין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְגוֹ', בְּגִין כָּךְ וְיִסַּרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט וְנַקֵּה לֹא אֲנַקֶּךָּ.

לשון הקודש

לְהַזְכִּיר חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּלָּם כֻּלָּם אֵלָיו לְיוֹם הַדִּין, וַהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִקְדִּים לָהֶם רְפוּאָה, וְעַל כָּל חֵטְא וְחֵטְא הִלְקָה וְנִקָּה אוֹתָם בְּיִסּוּרִים מְעַט מְעַט. וְזֶהוּ וְנַקֵּה, בְּיִסּוּרִין. וּמִשּׁוּם זֶה בְּדִין אֱמֶת לֹא אֲנַקֶּךָּ מֵעוֹלָם בְּדִין אַחֲרֵי שֶׁסָּבַלְתָּ יִסּוּרִים מְעַט מְעַט.

וְעוֹד לֹא אֲנַקֶּךָּ – אַף עַל גַּב שֶׁאַתֶּם בָּנַי, לֹא אֶעֱזֹב אֶת חֲטָאֵיכֶם, אֶלָּא אֶפְרַע מִכֶּם מְעַט מְעַט, כְּדֵי שֶׁתִּהְיוּ צַדִּיקִים לְיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל. כְּשֶׁבָּאִים לַדִּין, בָּא סָמָאֵ"ל בְּכַמָּה פִּתְקִים עֲלֵיהֶם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹצִיא פִּתְקֵי הַיִּסּוּרִים שֶׁסָּבְלוּ יִשְׂרָאֵל עַל כָּל חֵטְא וְחֵטְא, וְנִמְחוּ כָּל הַחֲטָאִים, וְלֹא עָשָׂה לָהֶם וַתְּרָנוּת כְּלָל. אָז תָּשַׁשׁ כֹּחוֹ וְחֵילוֹ שֶׁל סָמָאֵ"ל וְלֹא יָכוֹל לָהֶם, וְיַעֲבֹר מֵהָעוֹלָם הוּא וְכָל צְדָדָיו וְכָל הָעַמִּים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה אַל תִּירָא

וְדָוִד מַלְכָּא אָמַר, (תהלים יא) כִּי הִנֵּה הָרְשָׁעִים יִדְרְכוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנוּ וְגוֹ'. וְאַף עַל גַּב דְּהַאי קְרָא הָא אוֹקְמוּהָ, עַל שֶׁבְנָא וְיוֹאָח מְמָנָן דְּחִזְקִיָּה אִתְמַר, אֲבָל הַאי קְרָא עַל סָמָאֵ"ל וְסִיעָתֵיהּ אוֹף הָכִי אִתְמַר, דְּכָל עוֹבָדוֹי וְעֵיטוֹי עַל יִשְׂרָאֵל נִינְהוּ. בָּלָק וּבִלְעָם הַהוּא אֹרַח מַמָּשׁ נַקְטוּ, וְהָא אִתְמַר דַּחֲבוּרָא בִישָׁא עַבְדוּ. אַמְרוּ, עֲמָלֵי"ק: עָ"ם לָ"ק, עַמָּא דְלַקָּא לוֹן, כְּחִוְיָא דְמָחֵי בִזְנָבָא דִילֵיהּ, הָא אֲנָן יַתִּיר. בָּלָ"ק: בָּ"א לָ"ק. אָתָא מָאן דְּלָקֵי לוֹן כִּרְעוּתֵיהּ. בִּלְעָ"ם: בַּ"ל עָ"ם, לֵית עַמָּא, וְלֵית רַעְיָא. שְׁמָא דִילָן גָּרִים לְשֵׁיצָאָה לוֹן וּלְאַעְקָרָא לְהוּ מֵעָלְמָא.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָשִׁיב בְּגַוְונָא אַחֲרָא שְׁמֵיהוֹן, בְּבָלָק בַּ"ל, בְּבִלְעָם בַּ"ל, הָא בִלְבֵּ"ל. מַה אַתְוָון אִשְׁתָּאֲרוּ עֵמֶ"ק, בִּלְבֵּל עִמְקָא דְמַחֲשָׁבָה דִלְהוֹן, דְּלָא יִשְׁלְטוּן בְּעָלְמָא, וְלָא יִשְׁתַּאֲרוּן בְּעָלְמָא.

לשון הקודש

עַבְדֵי יַעֲקֹב וְגוֹ', בִּגְלַל זֶה וְיִפַּרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט וְנִנַּקֶּה לֹא אֲנַקֶּךָּ.

וְדָוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר, (תהלים יא) כִּי הִנֵּה הָרְשָׁעִים יִדְרְכוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנוּ וְגוֹ'. וְאַף עַל גַּב שֶׁפְּסוּק זֶה הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ, עַל שֶׁבְנָא וְיוֹאָח הַמְמֻנִּים שֶׁל חִזְקִיָּה נֶאֱמַר. אֲבָל פָּסוּק זֶה עַל סָמָאֵ"ל וְסִיעָתוֹ גַּם כָּךְ נֶאֱמַר, שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו וַעֲצוּתָיו הֵם עַל יִשְׂרָאֵל. בָּלָק וּבִלְעָם אוֹתוֹ דֶּרֶךְ מַמָּשׁ נָקְטוּ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁחִבּוּר רָע עָשׂוּ. אָמְרוּ, עֲמָלֵי"ק – עַ"ם לָ"ק, עַם שֶׁהִלְקָה אוֹתָם כְּנָחָשׁ שֶׁמַּכֶּה בִּזְנָבוֹ. הֲרֵי אָנוּ יוֹתֵר. בָּלָ"ק – בָּ"א לָ"ק, בָּא מִי שֶׁמַּלְקֶה אוֹתָם בִּרְצוֹנוֹ. בִּלְעָ"ם – בַּ"ל עַ"ם, אֵין עַם וְאֵין רוֹעֶה. שֵׁם שֶׁלָּנוּ גּוֹרֵם לְהַשְׁמִידָם וְלַעֲקֹר אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָשַׁב בְּגָוֵן אַחֵר אֶת שְׁמוֹתֵיהֶם. בְּבָלָק בַּ"ל, בְּבִלְעָם בַּ"ל – הֲרֵי

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר, יָאוּת אַמְרַת, אֲבָל בָּלָק, תִּפַּח רוּחֵיהּ בְּגֵיהִנָּם. וּבִלְעָם יִשְׁתַּחֲקוּן תַּמָּן גַּרְמוֹי וְרוּחֵיהּ. וְהָכִי הוּא עֵיטָא בִּישָׁא נַטְלוּ עַל פַּטְרוֹנָא. עַל הַאי כֹּה, דְּחָשִׁיבוּ לְאַעְקְרָא לְהַאי כֹּה, וְחָשִׁיבוּ לְסִטְרָא בִּישָׁא לְסַלְקָא לֵיהּ בְּפוּמָא וּבְעוֹבָדָא.

אָמַר הַהוּא רָשָׁע, קַדְמָאֵי אִשְׁתְּדָלוּ וְלָא יָכִילוּ. דּוֹר הַפְּלַגָּה אִשְׁתְּדָלוּ, וְלָא יָכִילוּ. עָבְדוּ עוֹבָדָא, וּפוּמָא חָסֵר מִנַּיְיהוּ, דְּלִישָׁנְהוֹן אִתְבַּלְבָּל, וְלָא יָכִילוּ. אֲבָל אַנְתְּ, הָא פּוּמָךְ שַׁנָּן, וְלִישָׁנָךְ מִתְתְּקָן בִּתְרֵין סִטְרִין אִלֵּין, אֵת אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבוֹרָךְ, וַאֲשֶׁר תָּאוֹר יוּאָר, הַהוּא סִטְרָא דְּאַתְּ בָּעֵי לְסַלְקָא לְעֵילָא בְּפוּמָךְ וְלִישָׁנָךְ, אִסְתְּלִיק. וְהַהוּא סִטְרָא דְּאַתְּ בָּעֵי לְמֵילַט, בְּחֵילָא דְּפוּמָךְ תֵּילוֹט (וְסִטְרָא קַמָּךְ) וְכֹלָּא בָךְ תַּלְיָיא (דף ר' ע"א) דְּהָא עוֹבָדָא אִתְתָּקַן. אֲבָל בְּמִלָּה תַּלְיָיא כֹּלָּא,

לשון הקודש

בִּלְבֵּ"ל. אֵיזֶה אוֹתִיּוֹת נִשְׁאֲרוּ? עֵמֶ"ק. בִּלְבַּל עֹמֶק מַחֲשַׁבְתָּם שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בָעוֹלָם וְלֹא יִשָּׁאֲרוּ בָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר, יָפֶה אָמַרְתָּ, אֲבָל בָּלָק תִּפַּח רוּחוֹ בַּגֵּיהִנֹּם, וּבִלְעָם יִשְׁתַּחֲקוּ שָׁם עַצְמוֹתָיו וְרוּחוֹ. וְכָךְ הוּא עֵצָה רָעָה לָקְחוּ עַל הַפַּטְרוֹן, עַל הַכֹּה הַזּוֹ, שֶׁחָשְׁבוּ לַעֲקֹר אֶת הַכֹּה הַזּוֹ, וְחָשְׁבוּ לְסַלְקָהּ לְצַד רָע בַּפֶּה וּבְמַעֲשֶׂה.

אָמַר אוֹתוֹ רָשָׁע, הָרִאשׁוֹנִים הִשְׁתַּדְּלוּ וְלֹא יָכְלוּ, דּוֹר הַפְּלַגָּה הִשְׁתַּדְּלוּ וְלֹא יָכְלוּ. עָשׂוּ מַעֲשֶׂה, וּפֶה חָסֵר מֵהֶם, שֶׁלְּשׁוֹנָם הִתְבַּלְבְּלָה וְלֹא יָכְלוּ. אֲבָל אַתָּה, הֲרֵי פִּיךָ שָׁנוּן וּלְשׁוֹנְךָ מִתְקֻנֶּת בִּשְׁנֵי צְדָדִים אֵלּוּ – אֵת אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ, וַאֲשֶׁר תָּאֹר יוּאָר. אוֹתוֹ הַצַּד שֶׁאַתָּה רוֹצֶה לְסַלֵּק לְמַעְלָה בְּפִיךָ וּלְשׁוֹנְךָ, הִסְתַּלֵּק. וְאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁאַתָּה רוֹצֶה לְקַלֵּל, בְּכֹחַ פִּיךָ תְּקַלֵּל (וְצַד לְפָנֶיךָ) וְהַכֹּל תָּלוּי בְּךָ, שֶׁהֲרֵי הַמַּעֲשֶׂה

וְעַל דָּא (ס״א בְּעוֹבָדָא) **כְּעוֹבָדָא דְּנַחַשׁ אֲנָא אַתְקִין. וְאַנְתְּ תַּשְׁלִים כֻּלָּא בְּפוּמָךְ, הַהוּא סִטְרָא דִּתְבָרֵךְ מְבוֹרָךְ, וְהַהוּא סִטְרָא דְּתָאוֹר יוּאָר.**

וְהוּא לָא יָדַע דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (איוב יב) **מֵסִיר שָׂפָה לְנֶאֱמָנִים וְטַעַם זְקֵנִים יִקַּח, וְכֹלָּא בִּרְשׁוּתֵיהּ קַיְימָא. מֵסִיר שָׂפָה לְנֶאֱמָנִים, אֵלּוּ דּוֹר הַפְּלֻגָּה, דְּבִלְבֵּל לִישָׁנֵהוֹן, דְּלָא יִשְׁלְטוּן בְּמִלָּה כְּלַל. דִּכְתִיב,** (בראשית יא) **אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שְׂפַת רֵעֵהוּ. וְטַעַם זְקֵנִים יִקָּח, אֵלּוּ בִּלְעָם וּבָלָק דְּתַרְוַוְיֵיהוּ הֲווֹ בְּעִיטָא חָדָא, דִּכְתִיב וַיַּעַל בָּלָק וּבִלְעָם פָּר וְאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ.**

תָּא חֲזֵי, הַהוּא רָשָׁע דְּבִלְעָם, כָּל עוֹבָדוֹי לְבִישׁ, בְּרוּם לִבָּא. תַּרְוַוְיֵיהוּ הֲווֹ סַלְקִין קָרְבְּנָא, דִּכְתִיב וַיַּעַל בָּלָק וּבִלְעָם. וְכָל מַדְבְּחִין בָּלָק הָוָה מְסַדֵּר, וְאִיהוּ רָשָׁע, הָוָה מַשְׁבַּח גַּרְמֵיהּ וְאָמַר, אֶת שֶׁבַע

לשון הקודש

נִתְתַּקֵּן. אֲבָל בִּדְבוּר הַכֹּל תָּלוּי, וְעַל זֶה (בְּמַעֲשֶׂה) כְּמַעֲשֵׂה נַחַשׁ אֲנִי אַתְקִין, וְאַתָּה תַּשְׁלִים הַכֹּל בְּפִיךָ. אוֹתוֹ צַד שֶׁתְּבָרֵךְ – מְבֹרָךְ, וְאוֹתוֹ צַד שֶׁתָּאֹר – יוּאָר.

וְהוּא לֹא יָדַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (איוב יב) מֵסִיר שָׂפָה לְנֶאֱמָנִים וְטַעַם זְקֵנִים יִקָּח, וְהַכֹּל עוֹמֵד בִּרְשׁוּתוֹ. מֵסִיר שָׂפָה לְנֶאֱמָנִים – אֵלּוּ דּוֹר הַפְּלֻגָּה, שֶׁבִּלְבֵּל לְשׁוֹנָם שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בַּדָּבָר כְּלָל, שֶׁכָּתוּב (בראשית יא) אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שְׂפַת רֵעֵהוּ. וְטַעַם זְקֵנִים יִקָּח – אֵלּוּ בִּלְעָם וּבָלָק שֶׁשְּׁנֵיהֶם הָיוּ בְּעֵצָה אַחַת, שֶׁכָּתוּב וַיַּעַל בָּלָק וּבִלְעָם פָּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ.

בֹּא וּרְאֵה, אוֹתוֹ בִּלְעָם הָרָשָׁע כָּל מַעֲשָׂיו לְרָע, בְּרוּם לֵב. שְׁנֵיהֶם הָיוּ מַעֲלִין קָרְבָּן, שֶׁכָּתוּב וַיַּעַל בָּלָק וּבִלְעָם. וְכָל הַמִּזְבְּחוֹת הָיָה בָּלָק מְסַדֵּר, וְהוּא הָרָשָׁע הָיָה מְשַׁבֵּחַ עַצְמוֹ

הַמִּזְבְּחוֹת עָרַכְתִּי וָאַעַל פָּר וְאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ. וְאִלּוּ לְבָלָק לָא שָׁתַף בַּהֲדֵיהּ. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רָשָׁע, כֹּלָּא יְדַעְנָא, אֶלָּא שׁוּב אֶל בָּלָק, וְאַתְּ לָא צָרִיךְ לְמַלְּלָא אֶלָּא וְכֹה תְדַבֵּר. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וְטַעַם זְקֵנִים יִקָּח.

דָּבָר אַחֵר וְטַעַם זְקֵנִים יִקָּח, דִּכְתִיב וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְיָן וּקְסָמִים בְּיָדָם. טַעֲמָא דְּאִינּוּן זְקֵנִים נָטַל מִנַּיְיהוּ, וְלָא יָכִילוּ לְמִשְׁלַט בְּחַרְשַׁיְיהוּ כְּלַל. וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו דִּבְרֵי בָלָק. מִלִּין בְּאִתְגַּלְיָא, וְלָא בִּלְחִישׁוּ. פָּגִים אוּדְנָא הָוָה, וּפָגִים עֵינָא, וּפָגִים רַגְלָא. מִתְּלַת דּוּכְתִין הָוָה פָּגִים. מְתוּקָן הָוָה לְסִטְרָא אַחֲרָא, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ לְהַהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, אֲתָר דְּשַׁרְיָא פָּגִים, זִינָא לְזִינֵיהּ.

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ פֹּה הַלַּיְלָה וַהֲשִׁיבוֹתִי, (במדבר כב) אִינּוּן כְּתִיב, וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו. וְאִיהוּ כְּתִיב,

לשון הקודש

וְאוֹמֵר (במדבר כג), אֶת שִׁבְעַת [שֶׁבַע] הַמִּזְבְּחֹת עָרַכְתִּי וָאַעַל פָּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ. וְאִלּוּ אֶת בָּלָק לֹא שִׁתֵּף יַחַד אִתּוֹ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רָשָׁע! הַכֹּל יָדַעְתִּי, אֶלָּא שׁוּב אֶל בָּלָק, וְאַתָּה לֹא צָרִיךְ לְדַבֵּר, אֶלָּא – וְכֹה תְדַבֵּר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְטַעַם זְקֵנִים יִקָּח.

דָּבָר אַחֵר וְטַעַם זְקֵנִים יִקָּח – שֶׁכָּתוּב וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְיָן וּקְסָמִים בְּיָדָם. טַעַם אוֹתָם זְקֵנִים נָטַל מֵהֶם, וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁלֹט בְּכָל בִּכְשָׁפֵיהֶם. וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו דִּבְרֵי בָלָק, דְּבָרִים בְּגִלּוּי וְלֹא בְּלַחַשׁ. פְּגוּם אֹזֶן הָיָה, וּפְגוּם עַיִן, וּפְגוּם רֶגֶל. מִשְּׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת הָיָה פָּגוּם. מְתֻקָּן הָיָה לַצַּד הָאַחֵר, וְכָךְ צָרִיךְ אוֹתוֹ צַד אַחֵר – מָקוֹם שֶׁהַפְּגָם שָׁרוּי, כָּל מִין לְמִינוֹ.

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ פֹּה הַלַּיְלָה וַהֲשִׁבֹתִי. הֵם כָּתוּב, וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו. וְהוּא כָּתוּב, וַיֹּאמֶר

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם. לִינוּ פֹּה הַלַּיְלָה, בְּגִין דְּלֵילְיָא אִיהוּ שַׁעֲתָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא הֲוֵי, לְחַרְשַׁיָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּמִשְׁתַּכְּחֵי וְשַׁלְטֵי סִטְרֵי בִּישִׁין וּמִתְפַּשְׁטָן בְּעָלְמָא. כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר יְיָ אֵלָי. שַׁבּוּחֵי קָא מְשַׁבַּח גַּרְמֵיהּ בִּשְׁמָא דַיְיָ.

וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי מוֹאָב, וְשָׂרֵי מִדְיָן אִתְפְּרָשׁוּ מִנַּיְיהוּ, וְלָא בָּעוּ לְמֵיתַב תַּמָּן. וְסָבֵי מוֹאָב אִשְׁתָּאֲרוּ, דִּכְתִיב וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי מוֹאָב, בִּלְחוֹדַיְיהוּ. יָאוּת עַבְדֵי מִדְיָן, דְּאִתְפְּרָשׁוּ מִכָּל וָכָל מִנַּיְיהוּ. וְאִלְמָלֵא לָא הֲווֹ מָחָאן בְּסוֹפָא דַהֲווֹ בְּעֵיטָא דְּבִלְעָם, לְשַׁלְחָא נְשֵׁיהוֹן לְיִשְׂרָאֵל בַּשִּׁטִּים לְמִטְעֵי לוֹן. וּקְרָא אוֹכַח חוֹבָא דִלְהוֹן, דִּכְתִיב, (במדבר כה) כִּי צוֹרְרִים הֵם לָכֶם בְּנִכְלֵיהֶם אֲשֶׁר נִכְּלוּ לָכֶם עַל דְּבַר פְּעוֹר וְעַל דְּבַר כָּזְבִּי בַת נְשִׂיא מִדְיָן אֲחוֹתָם וְגוֹ׳. בִּתְרֵין אִלֵּין חָאבוּ. וַהֲוָה חוֹבָא דִלְהוֹן סַגִּי. מָחוּ בִּזְנָבָא לְבָתָר. וּבְגִין כָּךְ אִלֵּין

לשון הקודש

אֲלֵיהֶם. לִינוּ פֹּה הַלַּיְלָה, מִשּׁוּם שֶׁהַלַּיְלָה הוּא שְׁעַת הַצַּד הָאַחֵר לְכִשָּׁפִים, בְּשָׁעָה שֶׁנִּמְצָאִים וְשׁוֹלְטִים צְדָדִים רָעִים וּמִתְפַּשְּׁטִים בָּעוֹלָם. כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר ה׳ אֵלָי, שֶׁבַח הָיָה מְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּשֵׁם ה׳.

וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי מוֹאָב. וְשָׂרֵי מִדְיָן נִפְרְדוּ מֵהֶם וְלֹא רָצוּ לָשֶׁבֶת שָׁם. וְזִקְנֵי מוֹאָב נִשְׁאֲרוּ, שֶׁכָּתוּב וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי מוֹאָב, לְבַדָּם. נָאֶה עָשׂוּ מִדְיָן שֶׁנִּפְרְדוּ מִכֹּל וָכֹל מֵהֶם. וְאִלְמָלֵא לֹא הָיוּ מַכִּים בַּסּוֹף שֶׁהָיוּ בַּעֲצַת בִּלְעָם, לִשְׁלֹחַ נְשׁוֹתֵיהֶם לְיִשְׂרָאֵל בַּשִּׁטִּים לְיִשְׂרָאֵל לְהַטְעוֹתָם. וְהַכָּתוּב מוֹכִיחַ אֶת חֶטְאָם, שֶׁכָּתוּב (במדבר כה) כִּי צֹרְרִים הֵם לָכֶם בְּנִכְלֵיהֶם אֲשֶׁר נִכְּלוּ לָכֶם עַל דְּבַר פְּעוֹר וְעַל דְּבַר כָּזְבִּי בַת נְשִׂיא מִדְיָן אֲחֹתָם וְגוֹ׳. בִּשְׁנֵי אֵלֶּה חָטְאוּ, וְהָיָה חֶטְאָם גָּדוֹל. הִכּוּ אַחַר כָּךְ בַּזָּנָב. וְלָכֵן

אִשְׁתָּאֲרוּ בַּהֲדֵיהּ, וְאִלֵּין אַזְלוּ בִּלְחוֹדַיְיהוּ.

דָּבָר אַחֵר וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי מוֹאָב עִם בִּלְעָם, כַּמָּה יָאוּת הָוָה לוֹן לִבְנֵי מִדְיָן דְּאַזְלֵי, אִי רְעוּתָא דִלְהוֹן הָכִי. אֲבָל יְשִׁיבָה דְיָתִיבוּ אִינּוּן דְּמוֹאָב, גַּרְמָא לוֹן טַב, בְּגִין דְּאִשְׁתָּאֲרוּ תַּמָּן. וּמַאן דְּאָזְלוּ אִינּוּן דְּמִדְיָן, גַּרְמֵי לוֹן בִּישׁ. מָאי טַעְמָא. אִלֵּין חַשְׁשׁוּ לִיקָרָא דְמִלָּה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיָתִיבוּ. וְאִלֵּין לָא חַשְׁשׁוּ לָהּ כְּלוּם. וְאָזְלוּ לְאָרְחַיְיהוּ.

בְּשַׁעֲתָא דְּאָמַר הַהוּא רָשָׁע, וַהֲשִׁיבוֹתִי אֶתְכֶם דָּבָר כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר יְיָ. מִיַּד אִזְדַּעֲזָעוּ אִינּוּן דְּמוֹאָב לְמִלָּה דָא, וְיָתִיבוּ תַּמָּן. וְאִינּוּן דְּמִדְיָן לָא חַשְׁשׁוּ לְדָא כְּלוּם, וְאָזְלוּ לוֹן, וְאִתְעֲנָשׁוּ לְבָתָר. וְעַל דָּא וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי מוֹאָב עִם בִּלְעָם. בְּהַהוּא לֵילְיָא, הַהוּא רָשָׁע לָחִישׁ לְחִישִׁין, וְעָבִיד בַּלְטִין, וְאַמְשִׁיךְ עָלֵיהּ רוּחָא מִלְעֵילָא, מִיַּד וְיָבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם, אֱלֹהִים

לשון הקודש

אֵלּוּ נִשְׁאֲרוּ אִתּוֹ, וְאֵלּוּ הָלְכוּ לְבַדָּם.

דָּבָר אַחֵר וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי מוֹאָב עִם בִּלְעָם – כַּמָּה נָאֶה הָיָה לָהֶם לִבְנֵי מִדְיָן שֶׁהָלְכוּ, אִם רְצוֹנָם כָּךְ. אֲבָל יְשִׁיבָה שֶׁיָּשְׁבוּ הֵם בְּמוֹאָב גָּרְמָה לָהֶם טוֹב מִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁאֲרוּ שָׁם. וּמַה שֶׁהָלְכוּ אוֹתָם שֶׁל מִדְיָן, גָּרְמוּ לָהֶם רָע. מָה הַטַּעַם? אֵלּוּ חָשְׁשׁוּ לִכְבוֹד דְּבַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיָשְׁבוּ. וְאֵלּוּ לֹא חָשְׁשׁוּ לָזֶה כְּלוּם, וְהָלְכוּ לְדַרְכָּם.

בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר אוֹתוֹ רָשָׁע וַהֲשִׁבוֹתִי אֶתְכֶם דָּבָר כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר ה׳, מִיָּד הִזְדַּעְזְעוּ אוֹתָם שֶׁל מוֹאָב לַדָּבָר הַזֶּה וְיָשְׁבוּ שָׁם. וְאוֹתָם שֶׁל מִדְיָן לֹא חָשְׁשׁוּ לָזֶה כְּלוּם וְהָלְכוּ לָהֶם, וְנֶעֱנְשׁוּ אַחַר כָּךְ. וְעַל זֶה, וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי מוֹאָב עִם בִּלְעָם. בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה אוֹתוֹ רָשָׁע לָחַשׁ לְחָשִׁים וְעָשָׂה בִּקְסָמִים, וְהִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם רוּחַ

סְתָם, דַּרְגָּא דִילֵיהּ מִסִּטְרָא אַחֲרָא דִשְׂמָאלָא.

וַיֹּאמֶר מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ. (במדבר כב) דַּרְגָּא דִילֵיהּ, מִסִּטְרָא אַחֲרָא דִשְׂמָאלָא הָוָה, דְּקָא אִצְטְרִיךְ לְמִשְׁאַל. וְאַף עַל גַּב דְּחַבְרַיָּיא אַתְעָרוּ בְדָא, בְּגַוְונָא אַחֲרָא, וְאִינּוּן אַמְרֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (עֵבֶר בֵּיהּ) נִסְיוֹנָא עָבַד לֵיהּ בְּמִלּוֹי. תְּלָתָא הֲווֹ, חַד חִזְקִיָּה. וְחַד יְחֶזְקֵאל. וְחַד בִּלְעָם. תְּרֵין לָא קַיְימוּ כְּדְקָא יֵאוֹת, וְחַד קָאִים. וּמַנּוּ. יְחֶזְקֵאל. דִּכְתִיב, (יחזקאל לז) הֲתִחְיֶינָה הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה, וְאִיהוּ תָּב וְאָמַר, וַיֹּאמֶר יְיָ אֱלֹהִים אַתָּה יָדָעְתָּ. חִזְקִיָּהוּ אָמַר, (מלכים ב כ) מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה בָּאוּ אֵלַי מִבָּבֶל. בִּלְעָם אָמַר בָּלָק בֶּן צִפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלַח אֵלַי, חָשִׁיב אֲנָא בְעֵינֵי מַלְכִין וְשַׁלִּיטִין. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁאִיל לֵיהּ לְמִטְעֵי לֵיהּ, דִּכְתִיב, (איוב יב) מַשְׁגִּיא לַגּוֹיִם וַיְאַבְּדֵם וְאוֹקְמוּהָ.

לשון הקודש

מִלְּמַעְלָה. מִיָּד – וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם, אֱלֹהִים סְתָם, דַּרְגָּתוֹ מִצַּד אַחֵר שֶׁל הַשְּׂמֹאל. **וַיֹּאמֶר** מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ. דַּרְגָּתוֹ מִצַּד הַשְּׂמֹאל הָיְתָה, שֶׁהִצְטָרֵךְ לִשְׁאֹל. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַחֲבֵרִים הִתְעוֹרְרוּ בָזֶה בְּגָוֵן אַחֵר, וְהֵם אָמְרוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (עשה בו) נִסָּה אוֹתוֹ בִּדְבָרָיו. שְׁלֹשָׁה הָיוּ; אֶחָד חִזְקִיָּה, וְאֶחָד יְחֶזְקֵאל, וְאֶחָד בִּלְעָם. שְׁנַיִם לֹא עָמְדוּ כָּרָאוּי, וְאֶחָד עָמַד, וּמִיהוּ? יְחֶזְקֵאל, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לז) הֲתִחְיֶינָה הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה. וְהוּא שָׁב וְאָמַר, וַיֹּאמֶר ה׳ אֱלֹהִים אַתָּה יָדָעְתָּ. חִזְקִיָּה אָמַר, (מלכים-ב כ) מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה בָּאוּ [אֵלַי] מִבָּבֶל. בִּלְעָם אָמַר, בָּלָק בֶּן צִפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלַח אֵלַי. חָשׁוּב אֲנִי בְּעֵינֵי מְלָכִים וְשַׁלִּיטִים. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁאַל אוֹתוֹ לְהַטְעוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב (איוב יב) מַשְׁגִּיא לַגּוֹיִם וַיְאַבְּדֵם, וּפֵרְשׁוּהָ.

חַד כּוּתִי שָׁאִיל לְרִבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לֵיהּ, חֵילָא תַּקִּיפָא חֲמֵינָא בֵּיהּ בְּבִלְעָם, יַתִּיר מִמֹּשֶׁה. דְּאִילּוּ בְּמֹשֶׁה כְּתִיב וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. וּבְבִלְעָם (דף ר׳ ע״ב) כְּתִיב, וַיִּקֶר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם, וּכְתִיב וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם.

אָמַר לֵיהּ, לְמַלְכָּא דְּיָתִיב בְּהֵיכָלֵיהּ עַל כֻּרְסְיָיא, חַד סְגִיר קָרָא לְתַרְעָא. אָמַר, מָאן הוּא דְּבָטַשׁ לְתַרְעָא. אָמְרוּ, סְגִיר פְּלָן. אָמַר לָא יֵיעוּל הָכָא, וְלָא יְטַנֵּף הֵיכָלָא, יְדַעְנָא דְּאִי בִּשְׁלִיחָא אִימָּא לֵיהּ, לָא חָיִישׁ. וְיֵיזִיל בְּרִי וְיִסְתְּאַב וְיִקְרַב בַּהֲדֵיהּ. אֲבָל אֲנָא אֵיזִיל, וְאַגְזִים בֵּיהּ, דְּיִרְחַק אָרְחֵיהּ מִמּוֹתָבָא דְּבְרִי, וְלָא יִסְאַב לֵיהּ. אַקְדִּים מַלְכָּא, וְאָתָא לְגַבֵּיהּ, וְאַגְזִים. וְאָמַר לֵיהּ, סְגִיר סְגִיר, מְנַע רַגְלָךְ מֵאָרְחָא דְּבְרִי שָׁאֵרִי תַּמָּן, וְאִי לָאו, אוֹמֵינָא, דְּחַתִּיכִין יַעַבְדּוּן גּוּפָךְ בְּנֵי שִׁפְחוֹתַי.

לשון הקודש

כּוּתִי אֶחָד שָׁאַל אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לוֹ, כֹּחַ חָזָק רָאִיתִי בְּבִלְעָם יוֹתֵר מִמֹּשֶׁה. שֶׁאִלּוּ בְּמֹשֶׁה כָּתוּב וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, וּבְבִלְעָם כָּתוּב וַיִּקֶר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם, וְכָתוּב וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם.

אָמַר לוֹ, לְמֶלֶךְ שֶׁיּוֹשֵׁב בְּהֵיכָלוֹ עַל כִּסֵּא, וּמְצֹרָע אֶחָד קָרָא לַפֶּתַח. אָמַר: מִי הוּא שֶׁמַּכֶּה לַשַּׁעַר. אָמְרוּ: מְצֹרָע פְּלוֹנִי. אָמַר: אַל יִכָּנֵס לְכָאן וְלֹא יְטַנֵּף אֶת הַהֵיכָל, יָדַעְתִּי שֶׁאִם עִם שָׁלִיחַ אֹמַר לוֹ, לֹא יַחְשֹׁשׁ, וְיֵלֵךְ בְּנִי וְיִטָּמֵא וְיִקְרַב אֵלָיו. אֲבָל אֲנִי אֵלֵךְ וְאַתְרֶה בּוֹ שֶׁיַּרְחִיק דַּרְכּוֹ מִמּוֹשַׁב בְּנִי וְלֹא יְטַמֵּא אוֹתוֹ. הִקְדִּים הַמֶּלֶךְ וְהָלַךְ אֵלָיו וְהִתְרָה, וְאָמַר לוֹ: מְצֹרָע מְצֹרָע, מְנַע רַגְלְךָ מֵהַדֶּרֶךְ שֶׁבְּנִי נִמְצָא שָׁם, וְאִם לֹא – אֲנִי נִשְׁבַּע שֶׁיַּעֲשׂוּ בְּנֵי שִׁפְחוֹתַי מִגּוּפְךָ חֲתִיכוֹת.

רְחִימָא דְּמַלְכָּא קָרֵי לְדָשָׁא. אָמַר מַלְכָּא, מָאן הוּא. אָמְרוּ, רְחִימָךְ פְּלַנְיָא. אָמַר, רְחִימָא חֲבִיבָא דְּנַפְשָׁאי, לָא יִקְרֵי לֵיהּ קָלָא אַחֲרָא, אֶלָּא אֲנָא. צָוַוח מַלְכָּא וְאָמַר, פְּלַנְיָא פְּלַנְיָא עוּל, חֲבִיבָא דְּנַפְשָׁאי, רְחִימָא דִילִי, אַתְקִינוּ הֵיכָלִין לְמַלְלָא עִמֵּיהּ.

כַּךְ בִּלְעָם אִיהוּ סְגִיר, רְחִיקָא מִבְּנֵי נָשָׁא, קָרָא לְתַרְעָא דְּמַלְכָּא, שְׁמַע מַלְכָּא, אָמַר סְגִיר מְסָאֲבָא לָא יֵיעוּל, וְלָא יְטַנֵּף הֵיכָלָא דִילִי. אֲנָא אִצְטְרִיךְ לְמֵיזָל לְאַגְזְמָא לֵיהּ, דְּלָא יִקְרַב לְגַבֵּי תַרְעָא דִבְרִי, וְלָא יִסְאַב לֵיהּ, וְעַל דָּא וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם וְגוֹ׳. אָמַר לֵיהּ, סְגִיר סְגִיר לֹא תֵלֵךְ עִמָּהֶם, לֹא תָאוֹר אֶת הָעָם כִּי בָרוּךְ הוּא. לָא תִקְרַב לְגַבֵּי דִבְרִי, הֵן לְטָב הֵן לְבִישׁ, מְסָאֲב אַנְתְּ בְּכֹלָּא. אֲבָל בְּמִשֶּׁה כְּתִיב, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, קָלָא דְמַלְכָּא, וְלָא עַל יְדֵי שְׁלִיחָא אַחֲרָא. מֵאֹהֶל מוֹעֵד מֵהֵיכָלָא קַדִּישָׁא,

לשון הקודש

כְּשֶׁאָהוּב הַמֶּלֶךְ קוֹרֵא לַפֶּתַח, אָמַר הַמֶּלֶךְ: מִי הוּא? אָמְרוּ: פְּלוֹנִי אוֹהַבְךָ. אָמַר הַמֶּלֶךְ: אֲהוּבִי חֲבִיב נַפְשִׁי, לֹא יִקָּרֵא לוֹ קוֹל אַחֵר, אֶלָּא אֲנִי. צָוַח הַמֶּלֶךְ וְאָמַר: פְּלוֹנִי פְּלוֹנִי הִכָּנֵס, חֲבִיב נַפְשִׁי, אֲהוּבִי, הַתְקִינוּ הֵיכָלוֹת לְדַבֵּר אִתּוֹ.

כָּךְ בִּלְעָם אוֹתוֹ מְצֹרָע, רָחוֹק מִבְּנֵי אָדָם, קָרָא לְפֶתַח הַמֶּלֶךְ. שָׁמַע הַמֶּלֶךְ וְאָמַר: מְצֹרָע טָמֵא לֹא יִכָּנֵס וְלֹא יְטַנֵּף אֶת הֵיכָלִי. אֲנִי צָרִיךְ לָלֶכֶת לְהַתְרוֹת בּוֹ שֶׁלֹּא יִקְרַב לְשַׁעַר בְּנִי וְלֹא יְטַמֵּא אוֹתוֹ. וְעַל זֶה, וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם. אָמַר לוֹ: מְצֹרָע מְצֹרָע, לֹא תֵלֵךְ עִמָּהֶם, לֹא תָאֹר אֶת הָעָם כִּי בָרוּךְ הוּא. אַל תִּקְרַב לִבְנִי הֵן לְטוֹב הֵן לְרָע, טָמֵא אַתָּה בַכֹּל. אֲבָל בְּמֹשֶׁה כָּתוּב וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, קוֹל הַמֶּלֶךְ, וְלֹא עַל יְדֵי שָׁלִיחַ אַחֵר. מֵאֹהֶל

מֵהֵיכָלָא מִתְקָנָא, מֵהֵיכָלָא יַקִּירָא דְעִלָּאִין וְתַתָּאִין תְּאִיבִין לְגַבֵּיהּ, וְלָא יַכְלִין לְמִקְרַב לְגַבֵּיהּ.

וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל הָאֱלֹהִים בָּלָק בֶּן צִפּוֹר. וְהוּא אָמַר מֶלֶךְ מוֹאָב, מַלְכָּא חֲשִׁיבָא שָׁלַח אֵלַי. מֶלֶךְ מוֹאָב. חָמוּ גָּאוּתָא דְהַהוּא רָשָׁע, (דְּאַפִּילוּ לֵיהּ לְבָלָק לָא חָשִׁיב כְּלוּם) דִּכְתִיב מֶלֶךְ מוֹאָב, וְלָא אָמַר לְמוֹאָב, מִכְּלָל גַּבְרָא דְלָא אִתְחֲזֵי לְמַלְכָּא, וְהָא אִתְעָבִיד מַלְכָּא לְמוֹאָב. קַדְמָאָה מַה כְּתִיב בֵּיהּ. (במדבר כא) וְהוּא נִלְחַם בַּמֶּלֶךְ מוֹאָב הָרִאשׁוֹן, מַלְכָּא בַר מַלְכָּא. חֲשִׁיבָא בַר חֲשִׁיבָא. אֲבָל דָּא מֶלֶךְ לְמוֹאָב כְּתִיב. קְרָא אַסְהִיד מֶלֶךְ לְמוֹאָב. וְהָא אִתְעַרְנָא, דְּאִתְכָּוֵון הוּא לְגָאוּתָא לִבָּא רַב. כָּל מַלְכִין דְּעָלְמָא, שַׁלְחִין לְגַבָּאי שִׁלּוּחֵיהוֹן. (ס״א וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל הָאֱלֹהִים בָּלָק בֶּן צִפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלַח אֵלַי. חָמוּ גָּאוּתָא דְהַהוּא רָשָׁע, דְּאָמַר מֶלֶךְ מוֹאָב, וְלָא אָמַר מֶלֶךְ לְמוֹאָב, בְּמַלְכָּא דְמוֹאָב קַדְמָאָה מַה כְּתִיב בֵּיהּ. (במדבר כא) וְהוּא נִלְחַם בַּמֶּלֶךְ מוֹאָב הָרִאשׁוֹן, מַלְכָּא בַר מַלְכָּא. חֲשִׁיבָא בַר

לשון הקודש

מוֹעֵד, מֵהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, מֵהֵיכָל הַמִּתְקָן, מֵהֵיכָל הַנִּכְבָּד שֶׁעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים תְּאֵבִים אֵלָיו וְלֹא יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו.

וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל הָאֱלֹהִים בָּלָק בֶּן צִפּר. וְהוּא אָמַר מֶלֶךְ מוֹאָב, מֶלֶךְ חָשׁוּב, שָׁלַח אֵלַי. מֶלֶךְ מוֹאָב. רְאוּ גַּאֲוָה שֶׁל אוֹתוֹ הָרָשָׁע, (שֶׁאֲפִלּוּ לְבָלָק לֹא הֶחְשִׁיב כְּלוּם) שֶׁכָּתוּב מֶלֶךְ מוֹאָב וְלֹא אָמַר לְמוֹאָב, מִכְּלָל אָדָם שֶׁלֹּא רָאוּי לְמֶלֶךְ, וַהֲרֵי נַעֲשָׂה מֶלֶךְ לְמוֹאָב. רִאשׁוֹן מַה כָּתוּב בּוֹ? (במדבר כא) וְהוּא נִלְחַם בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרִאשׁוֹן. מֶלֶךְ בֶּן מֶלֶךְ. חָשׁוּב בֶּן חָשׁוּב. אֲבָל זֶה כָּתוּב מֶלֶךְ לְמוֹאָב, הַפָּסוּק מֵעִיד מֶלֶךְ לְמוֹאָב. וַהֲרֵי הִתְעוֹרַרְנוּ שֶׁהִתְכַּוֵּן הוּא לְגֵאוּת לֵב גְּדוֹלָה: כָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם שׁוֹלְחִים אֵלַי שְׁלִיחֵיהֶם. (וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל הָאֱלֹהִים בָּלָק בֶּן צִפּר מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלַח אֵלַי. רְאוּ גַּאֲוָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, שֶׁאָמַר מֶלֶךְ מוֹאָב וְלֹא אָמַר מֶלֶךְ לְמוֹאָב. בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרִאשׁוֹן מַה כָּתוּב בּוֹ? (במדבר כא) וְהוּא נִלְחַם בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרִאשׁוֹן. מֶלֶךְ בֶּן מֶלֶךְ. חָשׁוּב בֶּן חָשׁוּב. אֲבָל זֶה מֶלֶךְ לְמוֹאָב

חֲשִׁיבָא. אֲבָל דָּא מֶלֶךְ לְמוֹאָב כְּתִיב. וּקְרָא אַסְהִיד עָלֵיהּ מֶלֶךְ לְמוֹאָב בְּעֵת הַהִיא גַּבְרָא דְּלָא אִתְחֲזֵי לְמַלְכָּא וְהָא אִתְעָבִיד מַלְכָּא. וְהָא אִתְעַרְנָא, דְּמִתְכַּוֵּון לְגָאוּתָא דִּלְבָא רַב. דְּכָל מַלְכִּין דְּעָלְמָא, שָׁלַח לְגַבָּאי שְׁלוּחֵיהּ.) (וַחֲשִׁיבְנָא לְגַבֵּי).

רִבִּי פִּנְחָס הֲוָה אָזִיל לְמֵחֱמֵי בְּרָתֵיהּ, אִנְתּוּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, דַּהֲוַת בְּמַרְעָא. וַהֲווּ אָזְלֵי עִמֵּיהּ חַבְרַיָּיא, וְהוּא הֲוָה רָכִיב בְּחַמְרֵיהּ. עַד דְּהֲוָה אָזִיל בְּאָרְחָא, פְּגַע בִּתְרֵין עַרְבָאֵי, אָמַר לוֹן, בַּחֲקָל דָּא אִתְעַר קָלָא מִיּוֹמִין דְּעָלְמָא. אָמְרוּ לֵיהּ, מִיּוֹמִין דְּעָלְמָא לֵית אֲנָן יַדְעִין. מִיּוֹמִין דִּילָן, אֲנָן יַדְעִין. דְּהָא יוֹמָא חַד, הֲווֹ אִינּוּן לִסְטִין מְקַפְּחֵי אָרְחִין דְּגוּבְרִין בְּהַהוּא חַקְלָא, וּפַגְעוּ בְּאִינּוּן יוּדָאֵי, וְאָתוּ לְקַפְּחָא לוֹן. וְאִשְׁתְּמַע מֵרָחִיק בְּהַאי חַקַל, קַל דַּחֲמָרָא דָּא, דְּנָהַק תְּרֵי זִמְנֵי, וְאָתָא שַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא בְּהַהוּא קָלָא (נ״א בְּהַהוּא חַקְלָא) וְאוֹקִיד לוֹן. וְאִשְׁתְּזִיבוּ אִינּוּן יוּדָאֵי. אָמַר לֵיהּ. עַרְבָאֵי, עַרְבָאֵי, בְּמִלָּה דָּא דְקָא אֲמַרְתּוּן לִי, תִּשְׁתֵּזְבוּן יוֹמָא דָא מִלִּסְטִין

לשון הקודש

כָּתוּב. וְהַפָּסוּק מַעִיד עָלָיו, מֶלֶךְ לְמוֹאָב בְּעֵת הַהִיא גֶּבֶר שֶׁלֹּא רָאוּי לְמֶלֶךְ וְהִנֵּה נַעֲשָׂה מֶלֶךְ. וַהֲרֵי הִתְעוֹרַרְנוּ שֶׁמִּתְכַּוֵּן לְגַאֲוַת לֵב גְּדוֹלָה, שֶׁכָּל מַלְכֵּי הָעוֹלָם שׁוֹלְחִים אֵלַי שְׁלִיחִים) (וְחָשׁוּב אֲנִי אֲלֵיהֶם).

רַבִּי פִּנְחָס הָיָה הוֹלֵךְ לִרְאוֹת אֶת בִּתּוֹ, אִשְׁתּוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁהָיְתָה חוֹלָה, וְהָיוּ הוֹלְכִים אִתּוֹ הַחֲבֵרִים, וְהוּא רָכֵב עַל חֲמוֹרוֹ. עַד שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, פָּגַע בִּשְׁנֵי עַרְבִים. אָמַר לָהֶם, בְּשָׂדֶה זֶה הִתְעוֹרֵר קוֹל מִימֵי הָעוֹלָם. אָמְרוּ לוֹ, מִימֵי הָעוֹלָם אֵין אָנוּ יוֹדְעִים, מִיָּמֵינוּ אָנוּ יוֹדְעִים. שֶׁהֲרֵי יוֹם אֶחָד הָיוּ אוֹתָם לִסְטִים מְקַפְּחִים דְּרָכִים שֶׁל אֲנָשִׁים בְּאוֹתוֹ שָׂדֶה, וּפָגְעוּ בְּאוֹתָם יְהוּדִים וְרָצוּ לְקַפְּחָם, וְנִשְׁמַע מֵרָחוֹק בַּשָּׂדֶה הַזֶּה קוֹל הַחֲמוֹר הַזֶּה שֶׁנָּעַר פַּעֲמַיִם, וּבָאָה שַׁלְהֶבֶת אֵשׁ בְּאוֹתוֹ קוֹל (בְּאוֹתוֹ שָׂדֶה) וְשָׂרַף אוֹתָם, וְנִצְּלוּ אוֹתָם יְהוּדִים. אָמַר לָהֶם, עַרְבִים, בְּדָבָר זֶה

אַחֲרָנִין, דְּקָא מְחַכָּן לְכוּ בְּאָרְחָא.

בָּכָה רִבִּי פִּנְחָס, אָמַר, מָארֵיהּ דְּעָלְמָא רַחֲשָׁא דְּנִיסָא דָא עַבְדַת בְּגִינֵי, וְאִשְׁתְּזִבּוּן אִינּוּן יוּדָאֵי, וְלָא יְדַעְנָא. פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קלו) לְעוֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. כַּמָּה טִיבוּ עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם בְּנֵי נָשָׁא, וְכַמָּה נִסִּין אַרְחִישׁ לוֹן בְּכָל יוֹמָא, וְלָא יָדַע אֶלָּא אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי. בַּר נָשׁ קָם בְּצִפְּרָא, וְחָזֵיָא אָתֵי לְקָטְלָא לֵיהּ, וּבַר נָשׁ שַׁוֵּי רַגְלֵיהּ עַל רֵישֵׁיהּ, וְקָטִיל לֵיהּ, וְלָא יָדַע בֵּיהּ בַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, הֲוֵי, לְעוֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבַדּוֹ. בַּר נָשׁ אָזִיל בְּאָרְחָא, וְלִסְטִין מְחַכָּאן לֵיהּ לְמִקְטְלֵיהּ, אָתָא אַחֲרָא וְאִתְיְיהִב כּוּפְרָא תְּחוֹתֵיהּ, וְהוּא אִשְׁתְּזִיב. לָא יָדַע טִיבוּ דְּעָבַד לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְנִסָּא דְּאַרְחִישׁ לֵיהּ, בַּר אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי, הֲוֵי, לְעוֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבַדּוֹ. לְבַדּוֹ עָבִיד וְיָדַע וְאַחֲרָא לָא יָדַע.

לשון הקודש

שֶׁאֲמַרְתֶּם לִי, תִּנָּצְלוּ יוֹם זֶה מִלִּסְטִים אֲחֵרִים שֶׁמְּחַכִּים לָכֶם בַּדֶּרֶךְ.

בָּכָה רַבִּי פִּנְחָס וְאָמַר, רִבּוֹן הָעוֹלָם הִתְרַחֲשׁוּת נֵס זֶה עָשִׂיתָ בִּגְלָלִי, וְנִצְּלוּ אוֹתָם יְהוּדִים וְלֹא יָדַעְתִּי. פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קלו) לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. כַּמָּה טוֹבוֹת עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם בְּנֵי הָאָדָם, וְכַמָּה נִסִּים מַרְחִישׁ לָהֶם בְּכָל יוֹם, וְלֹא יוֹדֵעַ, רַק הוּא בִּלְבַדּוֹ. אָדָם קָם בַּבֹּקֶר וְנָחָשׁ בָּא לְהָרְגוֹ, וְהָאָדָם שָׂם רַגְלוֹ עַל רֹאשׁוֹ וְהוֹרְגוֹ, וְלֹא יָדַע בָּזֶה הָאִישׁ, פְּרָט לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא בִּלְבַדּוֹ – הָיוּ לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ. אָדָם הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וְלִסְטִים מְחַכִּים לְהָרְגוֹ, בָּא אַחֵר וְנִתָּן כֹּפֶר

אָמַר לְחַבְרַיָּיא, חַבְרַיָּיא (דף ר"א ע"א) מַה דְּשָׁאִילְנָא לְהָנֵי עַרְבָאֵי, דְּמִשְׁתַּכְּחֵי תָּדִיר בְּחַקְלֵי, אִי קָלָא דְּחַבְרַיָּיא, דְּאִינּוּן מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא שָׁמְעוּ. דְּהָא רִבִּי שִׁמְעוֹן וְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, וּשְׁאַר חַבְרַיָּיא, אַזְלִין לְקַמָּן, וְלָא יַדְעִין מִנָּן, וְשָׁאִילְנָא לְהָנֵי עַרְבָאֵי עָלַיְיהוּ. דְּיָדְעָנָא דְּקַלֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן יַרְגִּיז חַקְלִין וְטוּרִין, וְאִינּוּן גָּלוּ לִי מַה דְּלָא יְדַעְנָא.

עַד דַּהֲווֹ אָזְלִין, אִינּוּן עַרְבָאֵי אָהַדְּרוּ לְגַבֵּיהּ. אָמְרוּ לֵיהּ, סָבָא סָבָא אַנְתְּ שָׁאִילְתָּא לָן מִן יוֹמִין דְּעָלְמָא, וְלָא שָׁאִילְתָּא עַל יוֹמָא דָא, דַּחֲמֵינָא תַּוְוּהָא עַל תַּוְוּהָא, חֲמֵינָא חַמְשָׁא בְּנֵי נָשָׁא יַתְבִּין, וְחַד סָבָא בַּהֲדַיְיהוּ, וַחֲמֵינָא עוֹפֵי מִתְכַּנְּפֵי וְקָא פַּרְשִׁין גַּדְפִּין עַל רֵישַׁיְיהוּ, אִלֵּין אַזְלִין, וְאִלֵּין תָּבִין, וְטוּלָא לָא אִתְעֲבָר מֵעַל רֵישַׁיְיהוּ. וְהַהוּא סָבָא אָרִים קַלֵּיהּ

לשון הקודש

תַּחְתָּיו וְהוּא נִצָּל, לֹא יָדַע הַטּוֹב שֶׁעָשָׂה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַנֵּס שֶׁהִרְחִישׁ לוֹ, רַק הוּא בִּלְבָבוֹ – הָוֵי לְעִשֵּׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ.

לְבַדּוֹ עָשָׂה וְיוֹדֵעַ, וְאַחֵר לֹא יוֹדֵעַ.

אָמַר לַחֲבֵרִים, חֲבֵרִים, מַה שֶּׁשָּׁאַלְתִּי לָעֲרָבִים הָאֵלֶּה שֶׁנִּמְצָאִים תָּמִיד בַּשָּׂדוֹת אִם קוֹל הַחֲבֵרִים שֶׁהֵם מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה שָׁמְעוּ, שֶׁהֲרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים הָלְכוּ לְפָנֵינוּ וְלֹא יָדְעוּ מֵאִתָּנוּ, וְשָׁאַלְתִּי לָעֲרָבִים הַלָּלוּ עֲלֵיהֶם, שֶׁיָּדַעְתִּי שֶׁקּוֹלוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן יַרְגִּיז שָׂדוֹת וְהָרִים, וְהֵם גִּלּוּ לִי מַה שֶּׁלֹּא יָדַעְתִּי.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אוֹתָם עַרְבִים חָזְרוּ אֵלָיו. אָמְרוּ לוֹ, זָקֵן זָקֵן, אַתָּה שְׁאַלְתָּנוּ מִימֵי הָעוֹלָם, וְלֹא שָׁאַלְתָּ עַל יוֹם זֶה, שֶׁרָאִינוּ תְּמִיהָה עַל תְּמִיהָה. רָאִינוּ חֲמִשָּׁה בְּנֵי אָדָם יוֹשְׁבִים, וְזָקֵן אֶחָד יַחַד אִתָּם, וְרָאִינוּ עוֹפוֹת מִתְכַּנְּסִים וּפוֹרְשִׂים כְּנָפַיִם עַל רָאשֵׁיהֶם, אֵלּוּ הוֹלְכִים וְאֵלּוּ שָׁבִים, וְהַצֵּל לֹא עָבַר מֵעַל רָאשֵׁיהֶם, וְאוֹתוֹ זָקֵן הֵרִים קוֹלוֹ עֲלֵיהֶם,

עָלַיְיהוּ, וְאִינוּן שַׁמְעִין.

אָמַר עַל דָּא שָׁאִילְנָא. עַרְבָּאֵי עַרְבָּאֵי תֶּהֱכוּן, וְאָרְחָא דָּא תְּהֵא מְתָקְנָא קַמַּיְיכוּ, בְּכָל מַה דְּתִבְעוּן. תְּרֵין מִלִּין אֲמַרְתּוּן לִי, דַּחֲדִינָא בְּהוּ. אַזְלוּ. אָמְרוּ לוֹ חַבְרַיָּיא, הַהוּא אֲתָר דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן שָׁאֲרֵי בֵּיהּ, הֵיךְ אֲנָן יַדְעִין. אָמַר לוֹן שְׁבוֹקוּ לְמָארֵי פְּסִיעָן דִּבְעִירֵי, דְּהוּא יַדְרִיךְ פְּסִיעוֹי לְתַמָּן. לָא הֲוֵי טָעִין חֲמָרֵיהּ, וַחֲמָרֵיהּ סָאטֵי מֵאָרְחָא תְּרֵין מִלִּין, וְאָזַל לְתַמָּן.

שָׁאֲרֵי נָהִיק תְּלַת זִמְנִין, נָחַת רִבִּי פִּנְחָס, אָמַר לְחַבְרַיָּיא, נִתְתָּקַן לְקַבְּלָא סְבַר אַפֵּי יוֹמִין, דְּהַשְׁתָּא יִפְּקוּן לְגַבָּן אַנְפֵּי רַבְרְבֵי וְאַנְפֵּי זוּטְרֵי. שָׁמַע רִבִּי שִׁמְעוֹן נָהִיקוּ דַּחֲמָרָא, אָמַר לְחַבְרַיָּיא, נֵיקוּם דְּהָא קָלָא (דְּחֲדָוָה) דְּחַמְרָא דְּסָבָא חֲסִידָא אִתְעַר לְגַבָּן. קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן וְקָמוּ חַבְרַיָּיא.

לשון הקודש

וְהֵם שׁוֹמְעִים.

אָמַר, עַל זֶה שָׁאַלְתִּי. עַרְבִים עַרְבִים, תֵּלְכוּ, וְדֶרֶךְ זוֹ תִּהֵא תִּקְּנָה לִפְנֵיכֶם בְּכָל מַה שֶּׁתִּרְצוּ. שְׁנֵי דְּבָרִים אֲמַרְתֶּם לִי שֶׁשָּׂמַחְתִּי בָהֶם. הָלְכוּ. אָמְרוּ לוֹ הַחֲבֵרִים, אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן שָׁרוּי בּוֹ, אֵיךְ אָנוּ יוֹדְעִים? אָמַר לָהֶם, תַּשְׁאִירוּ לְבַעַל פְּסִיעוֹת הַבְּהֵמוֹת שֶׁהוּא יַדְרִיךְ פְּסִיעוֹתָיו לְשָׁם. לֹא הָיָה טוֹעֵן חֲמוֹרוֹ, וַחֲמוֹרוֹ סָטָה מֵהַדֶּרֶךְ שְׁנֵי מִילִין, וְהָלַךְ לְשָׁם. **הִתְחִיל** לִנְהֹר שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, יָרַד רַבִּי פִּנְחָס וְאָמַר לַחֲבֵרִים, נָקוּם לְקַבֵּל סֵבֶר פְּנֵי הַיָּמִים, שֶׁעֲכְשָׁו יֵצְאוּ אֵלֵינוּ פָּנִים גְּדוֹלוֹת וּפָנִים קְטַנּוֹת. שָׁמַע רַבִּי שִׁמְעוֹן נַהֲרַת הַחֲמוֹר, אָמַר לַחֲבֵרִים, נָקוּם שֶׁהֲרֵי קוֹל (שִׂמְחַת) הַחֲמוֹר שֶׁל הַזָּקֵן הֶחָסִיד הִתְעוֹרֵר אֵלֵינוּ. קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְקָמוּ הַחֲבֵרִים.

פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים צח) מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה וְגוֹ'. מִזְמוֹר זָקִיף טַעֲמָא לְעֵילָא. (שִׁירָה יַתְמָא קָרִינָן לֵהּ אי) אֲמַאי. אֶלָּא רָשִׁים טַעֲמָא רַבָּא, דְּהָא אָתֵי הַהוּא מִזְמוֹר, מִתְעַטְּרָא בְּעִטְרָא עִלָּאָה לְעֵילָא עַל רֵישֵׁיהּ וְאָתֵי זָקִיף. מָאן הָוָה אָמַר שִׁירָה דָא. אִינּוּן פָּרוֹת, בְּאִינּוּן גּוֹעִין דַּהֲווֹ גָּעָאן. (תהלים צח) שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ. לְמַאן הֲווֹ אַמְרִין שִׁירוּ. לְכַמָּה רְתִיכִין, לְכַמָּה מְמָנָן, לְכַמָּה דַרְגִּין, דַּהֲווֹ אָתָאן תַּמָּן וְנַפְקוּ לְקַבְלָא לֵיהּ לַאֲרוֹנָא (סִתָּם), וּלְהוֹן הֲווֹ אַמְרֵי.

שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ, דְּכַר. מַאי טַעְמָא הָכָא שִׁיר, וּמִשֶּׁה אָמַר שִׁירָה, נוּקְבָא. אֶלָּא הָתָם בְּמִשֶּׁה אֲרוֹנָא חָדָא (נ"א לְחוֹדָא), זֹאת, נַפְקַת מִן גָּלוּתָא, הִיא וְאוּכְלוּסָהָא, וְלָא יַתִּיר. וּבְגִין כָּךְ (שמות טו) אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת, נוּקְבָא. אֲבָל הָכָא אֲרוֹנָא, וּמַה דְּהַוָּה גָּנִיז

לשון הקודש

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים צח) מִזְמוֹר שִׁירוּ לַה' שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה וְגוֹ'. מִזְמוֹר, זָקוּף טַעַם לְמַעְלָה, (שִׁיר יְתוֹם קְרָאנוּ לָזֶה) לָמָּה? אֶלָּא רָשׁוּם טַעַם גָּדוֹל, שֶׁהֲרֵי בָּא אוֹתוֹ מִזְמוֹר מִתְעַטֵּר בַּעֲטֶרֶת עֶלְיוֹנָה לְמַעְלָה עַל רֹאשׁוֹ וּבָא זָקוּף. מִי אָמַר שִׁירָה זוֹ? אוֹתָן פָּרוֹת בְּאוֹתָן גְּעִיּוֹת שֶׁהָיוּ גּוֹעוֹת. שִׁירוּ לַה' שִׁיר חָדָשׁ, לְמִי הָיוּ אוֹמְרוֹת שִׁירוּ? לְכַמָּה מֶרְכָּבוֹת, לְכַמָּה מְמֻנִּים, לְכַמָּה דְּרָגוֹת, שֶׁהָיוּ בָּאִים שָׁם וְיָצְאוּ לְקַבֵּל אֶת הָאָרוֹן (סִתָּם), וְלָהֶם הָיוּ אוֹמְרוֹת.

שִׁירוּ לַה' שִׁיר חָדָשׁ – זָכָר. מָה הַטַּעַם כָּאן שִׁיר, וּמֹשֶׁה אָמַר שִׁירָה, נְקֵבָה? אֶלָּא שָׁם בְּמֹשֶׁה אָרוֹן אֶחָד (לְחוּד). זֹאת, יָצְאָה מֵהַגָּלוּת הִיא וְאוּכְלוּסֶיהָ, וְלֹא יוֹתֵר, וּמִשּׁוּם זֶה אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת, נְקֵבָה. אֲבָל כָּאן אָרוֹן וּמַה

בְּגַוַיְיהוּ נָפִיק. וּבְגִין הַהוּא דְּהַוָּה גָּנִיז בְּגַוַיְיהוּ, אִתְמַר שִׁיר חָדָשׁ, דְּכַר.

כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה, מַה דְּעֲבַד בַּפְּלִשְׁתִּים, וּמַה דְּעֲבַד בְּטַעֲוַותְהוֹן. הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ, לְמַאן. לְעַצְמוֹ. מָאן עַצְמוֹ. הַהוּא מִזְמוֹר עַצְמוֹ, וְרוּחָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא גָּנִיז בֵּיהּ. יְמִינוֹ, הַהוּא דְּיָרִית סָבָא. וְדָא יְמִינוֹ, אַתְקִיף בְּהַהוּא מִזְמוֹר, וְלָא שָׁבִיק לֵיהּ בִּידָא דְּאַחֲרָא.

הָכָא אִית לְגַלָּאָה מִלָּה חָדָא, כָּל זִמְנָא דְּהַהוּא יְמִינָא, הָוָה לְאַרְחָשָׁא נִיסָא, הָוָה אַתְקִיף בְּהַאי מִזְמוֹר, וְשַׁוֵּי לֵיהּ לְקַמֵּיהּ, לְאַתְקְפָא בֵּיהּ, כְּאַבָּא דְּאַתְקִיף יְמִינֵיהּ בְּחַדּוֹי דִּבְרֵיהּ לְקַמֵּיהּ, וְאָמַר מָאן הוּא דְּיִקְרַב לְגַבֵּי בְּרִי. כֵּיוָן דְּסָרַח לְגַבֵּי אָבוֹי, שַׁוֵּי אָבוֹי יְדוֹי עַל כַּתְפּוֹי לַאֲחוֹרָא, וְשַׁדְיֵיהּ בִּידָא דְשַׂנְאוֹי.

לשון הקודש

שֶׁהָיָה בְּתוֹכוֹ יָצָא, וּמִשּׁוּם אוֹתוֹ שֶׁהָיָה גָּנוּז בְּתוֹכוֹ נֶאֱמַר שִׁיר חָדָשׁ, זָכָר.

כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה – מַה שֶּׁעָשָׂה לִפְלִשְׁתִּים וּמַה שֶּׁעָשָׂה לָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם. הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ, לְמִי? לְעַצְמוֹ. מִי זֶה עַצְמוֹ? אוֹתוֹ מִזְמוֹר עַצְמוֹ, וְרוּחַ עֶלְיוֹנָה קְדוֹשָׁה גְּנוּזָה בּוֹ. יְמִינוֹ – אוֹתוֹ שֶׁיָּרַשׁ הַזָּקֵן, וְזוֹ יְמִינוֹ, שֶׁהֶחֱזִיק בְּאוֹתוֹ מִזְמוֹר וְלֹא הִשְׁאִירוֹ בְּיַד אַחֵר.

כָּאן יֵשׁ לְגַלּוֹת דָּבָר אֶחָד: כָּל פַּעַם שֶׁאוֹתוֹ יָמִין הָיָה לְהַרְחִישׁ נֵס, הָיָה מַחֲזִיק בְּמִזְמוֹר זֶה וְשָׂם אוֹתוֹ לְפָנָיו לְהַחֲזִיק בּוֹ, כְּאַבָּא שֶׁמְּחַזֵּק יְמִינוֹ בְּחָזֵה בְּנוֹ לְפָנָיו וְאוֹמֵר: מִי הוּא שֶׁיִּקְרַב לִבְנִי? כֵּיוָן שֶׁסָּרַח לְגַבֵּי אָבִיו, שָׂם אָבִיו יָדָיו עַל כְּתֵפָיו לְאָחוֹר, וּזְרָקוֹ בִּידֵי שׂוֹנְאָיו.

כַּבְיָכוֹל, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, (שמות ט"ו) יְמִינְךָ יְיָ נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ. בַּכֹּחַ מָאן. הַהוּא דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָא. בְּעָרַבְיָא קוֹרִין לְחַדּוּי דְּבַר נָשׁ כֹּחַ. הַהוּא יְמִינָא נֶאְדָּרִי וְאַתְקִיף בְּכֹחַ. מָאן הוּא דְּיִקְרַב לְגַבֵּי בְּרִי. לְבָתָר מַה כְּתִיב, (איכה ב) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב, שַׁוֵּי יְמִינֵיהּ עַל כִּתְפֵיהּ, וְדָחֵי לֵיהּ בִּידָא דְשַׂנְאוֹי. בְּקַדְמִיתָא יְמִינֵיהּ לְקַמֵּיהּ בְּחַדּוּי, לְאַתְקְפָא בֵּיהּ. וּלְבָתַר לַאֲחוֹרָא עַל כַּתְפּוֹי, לְדַחְיָא לֵיהּ. וְהָכָא הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ, תְּרֵין דְּרוֹעִין לְאַתְקְפָא בֵּיהּ.

אִי אִינּוּן פָּרוֹת דְּלָא אִתְרְגִּילוּ בְּנִסִּין, אֶלָּא הַהִיא שַׁעֲתָא בְּגוֹעָא דִלְהוֹן אָמְרוּ שִׁירָתָא דָּא. נְהִיקוּ דַּחֲמָרָא דְסָבָא חֲסִידָא דְרָגִיל בְּנִסִּין, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה דְּאָמַר שִׁירָה. חַבְרַיָּיא, אִי תֵּימְרוּן דַּחֲמָרָא לָא חָזָה אָרְחֵיהּ בְּכַךְ מִיּוֹמָא דְּאִבְרֵי עָלְמָא, פּוּקוּ וְחָמוּ

לשון הקודש

כַּבְיָכוֹל בַּהַתְחָלָה כָּתוּב, (שמות טו) יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ. בְּכֹחַ מִי? אוֹתוֹ הַנּוֹדָע. בְּעַרְבִית קוֹרְאִים לְחֶזֶה כֹּחַ. אוֹתוֹ יָמִין נֶאְדָּרִי וְנִתְחַזֵּק בְּכֹחַ. מִי הוּא שֶׁיִּקְרַב לִבְנִי. אַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב? (איכה ב) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב. שָׂם יְמִינוֹ עַל כְּתֵפוֹ וְדָחָה אוֹתוֹ לִידֵי שׂוֹנְאָיו. בַּהַתְחָלָה יְמִינוֹ לְפָנָיו בְּחֶזֵּהוּ לְהִתְחַזֵּק בּוֹ, וְאַחַר כָּךְ לַאֲחוֹרָיו עַל כְּתֵפָיו לִדְחוֹת אוֹתוֹ. וְכָאן – הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ, שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת לְהִתְחַזֵּק בּוֹ.

שֶׁאִם אוֹתָן פָּרוֹת שֶׁלֹּא הִתְרַגְּלוּ בְּנִסִּים, אֶלָּא אוֹתָהּ שָׁעָה בַּגְּעִיָּה שֶׁלָּהֶן אָמְרוּ שִׁירָה זוֹ, נְעִירַת חֲמוֹר הַזָּקֵן הֶחָסִיד שֶׁרָגִיל בְּנִסִּים עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁאָמַר שִׁירָה. חֲבֵרִים, אִם תֹּאמְרוּ שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ שֶׁל הַחֲמוֹר בְּכָךְ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, צְאוּ וּרְאוּ אֶתוֹן בִּלְעָם

אָתוֹן דְּבִלְעָם חַיָּיבָא, דְּנַצְחַת לְרִבּוֹנָהּ בְּכֹלָּא. חֲמָרֵיהּ דְּרִבִּי (דף ר"א ע"ב) פִּנְחָס בֶּן יָאִיר עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וְתוּ אָתוֹן דְּבִלְעָם כַּד מִלִּילַת, מַלְאָכָא עִלָּאָה הֲוָה עָלָהּ מִלְּעֵילָּא.

הַשְׁתָּא אִית לְגַלָּאָה, חַבְרַיָּיא שִׁמְעוּ. פִּי הָאָתוֹן דְּאִבְרֵי עֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, סַלְקָא בְּדַעְתַּיְיכוּ דְּפוּמָא הֲוָה פְּתִיחָא מֵהַהוּא זְמָנָא. אוֹ תְּנַאי דְּאַתְנֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵהַהוּא זְמָנָא. לָאו הָכִי. וְרָזָא הָכָא דְּאִתְמְסַר לְחַכִּימֵי, דְּלָא מַשְׁגְּחָן לְטִפְּשׁוּ דְּלִבָּא. פִּי הָאָתוֹן, דַּרְגָּא דְּאַתְנֵי, הַהוּא עִלָּאָה דְּסִטָּר נוּקְבֵי. הַהוּא הֲוָה דְּשַׁרְיָא עַל הַהוּא אָתוֹן, וּמַלִּיל עָלָהּ. וְכַד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַאי דַּרְגָּא, דְּאִקְרֵי פִּי הָאָתוֹן, סָתַם לֵיהּ בְּגוֹ (הָאָתוֹן) נוּקְבָא דְּתְהוֹמָא רַבָּא, וְאַסְתִּים עָלֵיהּ עַד הַהוּא זְמָנָא. כַּד מָטָא הַהוּא זְמָנָא, פְּתַח הַהוּא נוּקְבָא, וְנָפַק וְשָׁרָא עָלָהּ, וּמַלִּילַת.

לשון הקודש

הָרָשָׁע שֶׁנִּצְחָה אֶת בְּעָלֶיהָ בַּכֹּל. חֲמוֹרוֹ שֶׁל רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וְעוֹד, אֲתוֹן בִּלְעָם כְּשֶׁדִּבְּרָה, מַלְאָךְ עֶלְיוֹן הָיָה עָלֶיהָ מִלְּמַעְלָה.

כָּעֵת יֵשׁ לְגַלּוֹת. חֲבֵרִים שִׁמְעוּ. פִּי הָאָתוֹן שֶׁנִּבְרָא בְּעֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, הָעוֹלֶה בְּדַעְתְּכֶם שֶׁהַפֶּה הָיָה פָּתוּחַ מֵאוֹתוֹ זְמַן, אוֹ שֶׁתְּנַאי הִתְנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאוֹתוֹ זְמַן? לֹא כָּךְ. וְסוֹד כָּאן שֶׁנִּמְסַר לַחֲכָמִים שֶׁלֹּא מַשְׁגִּיחִים עַל טִפְּשׁוּת הַלֵּב. פִּי הָאָתוֹן – דַּרְגַּת הָאֲתוֹנוֹת, אוֹתוֹ עֶלְיוֹן שֶׁל צַד נְקֵבוֹת, אוֹתוֹ שֶׁהָיָה שָׁרוּי עַל אוֹתָהּ אָתוֹן וְדִבֵּר מֵעָלֶיהָ. וּכְשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְדַרְגָּה זוֹ שֶׁנִּקְרֵאת פִּי הָאָתוֹן, סָתַם אוֹתָהּ בְּתוֹךְ (הָאָתוֹן)

כְּגַוְונָא דָא, (במדבר טז) **וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ. אֶת, לְאַסְגָּאָה דוּמָ"ה דְאִיהוּ פִּי הָאָרֶץ. אֶת פִּי הָאָתוֹן** (במדבר כ"ב)**, לְאַסְגָּאָה קַמְרִיאֵ"ל, דְּאִקְרֵי פִּי הָאָתוֹן. פִּי הַבְּאֵר כְּגַוְונָא דָא. מָאן פִּי הַבְּאֵר. הַהוּא דַּרְגָּא דְּהַוָה מְמָנָא עָלֵיהּ לְתַתָּא, וְאִיהוּ תְּחוֹת פִּי יָיָ, וּמַאן אִיהוּ. יְהַדְרִיאֵ"ל שְׁמֵיהּ. תְּלַת פּוּמִין אִלֵּין, אִתְּבְּרִיאוּ עֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. בְּשַׁעֲתָא דְקִדֻּשׁ יוֹמָא סַלְקָא פֶּה דִּמְמָנָא עַל כָּל שְׁאַר פּוּמִין, וּמַאן אִיהוּ. הַהוּא יוֹמָא דְּאִסְתַּלָּק וְאִתְקַדַּשׁ בְּכֹלָּא, הַהוּא דְּאִקְרֵי פִּי יָיָ. עֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, אִבְרוּן שְׁאַר פּוּמִין. אִתְקַדַּשׁ יוֹמָא סָלִיק פּוּמָא דְּשַׁלִּיט עַל כֹּלָּא פִּי יָיָ.**

אַדְהָכִי, חָמוּ לְרִבִּי פִּנְחָס דְּהַוָה אָתֵי, מָטוּ לְגַבֵּיהּ, אָתָא רִבִּי פִּנְחָס וּנְשָׁקֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר, נְשַׁקְנָא פִּי יָיָ, אִתְבָּסָם בְּבוּסְמִין דְּגִנְתָּא דִּילֵיהּ.

לשון הקודש

נָקֵב תְּהוֹם רַבָּה, וְסָתַם עָלֶיהָ עַד אוֹתוֹ זְמַן. כְּשֶׁהִגִּיעַ אוֹתוֹ זְמַן, פָּתַח אוֹתוֹ נָקֵב, וְיָצָא וְשָׁרָה עָלֶיהָ וְדִבְּרָה.

כְּמוֹ זֶה, (במדבר טז) וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ. אֶת – לְרַבּוֹת דּוּמָ"ה, שֶׁהוּא פִּי הָאָרֶץ. אֶת פִּי הָאָתוֹן – לְרַבּוֹת קַמְרִיאֵ"ל, שֶׁנִּקְרָא פִּי הָאָתוֹן. פִּי הַבְּאֵר כְּמוֹ זֶה. מַה זֶּה פִּי הַבְּאֵר? אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁהָיְתָה מְמֻנָּה עָלֶיהָ לְמַטָּה, וְהִיא תַּחַת פִּי ה', וּמִיהוּ? יְהַדְרִיאֵ"ל שְׁמוֹ. שְׁלֹשֶׁת הַפִּיּוֹת הַלָּלוּ נִבְרְאוּ עֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. בְּשָׁעָה שֶׁקָּדַשׁ הַיּוֹם, עוֹלֶה פִּי הַמְמֻנֶּה עַל כָּל יֶתֶר הַפִּיּוֹת, וּמִיהוּ? אוֹתוֹ יוֹם שֶׁהִתְעַלָּה וְהִתְקַדֵּשׁ בַּכֹּל, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא (ישעיה נח) פִּי ה'. עֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת נִבְרְאוּ שְׁאָר הַפִּיּוֹת. הִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם, עָלָה הַפֶּה שֶׁשּׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, פִּי ה'.

בֵּין כָּךְ רָאוּ אֶת רַבִּי פִּנְחָס שֶׁהָיָה בָּא. הִגִּיעוּ אֵלָיו, בָּא רַבִּי פִּנְחָס וְנָשַׁק אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן.

חֲדוּ כַּחֲדָא, וְיָתְבוּ. כֵּיוָן דְּיָתְבוּ פַּרְחוּ כָּל אִינּוּן עוֹפִין דַּהֲווֹ עַבְדֵי טוּלָא, וְאִתְבָּדָרוּ. אַהְדָּר רֵישֵׁיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְרָמָא לוֹן קָלִין וְאָמַר, עוֹפֵי שְׁמַיָּא לֵית אַתּוּן מַשְׁגִּיחִין בִּיקָרָא דְּמָארֵיכוֹן דְּקָאִים הָכָא. קַיְימוּ, וְלָא נַטְלוּ מִדּוּכְתַּיְיהוּ, וְלָא קְרִיבוּ לְגַבַּיְיהוּ. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס אִימָא לוֹן דְּיַהֲכוּן לְאָרְחַיְיהוּ, דְּהָא לָא יָהֲבִין לוֹן רְשׁוּ לְאָהַדְּרָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, יְדַעְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְמֶרְחַשׁ לָן נִיסָּא. עוֹפִין עוֹפִין זִילוּ לְאָרְחַיְיכוּ, וְאִמְרוּ לְהַהוּא דְּמְמָנָא עָלַיְיכוּ, דְּהָא בְּקַדְמִיתָא הָוָה בִּרְשׁוּתֵיהּ, וְהַשְׁתָּא לָאו בִּרְשׁוּתֵיהּ קַיְימָא. אֲבָל סְלִיקְנָא לֵיהּ לְיוֹמָא דְּטִנָּרָא, כַּד סָלִיק עִיבָא בֵּין שְׁנֵי תַּקִּיפִין, וְלָא מִתְחַבְּרָאן. אִתְבָּדָרוּ אִינּוּן עוֹפֵי וְאָזְלוּ.

לשון הקודש

אָמַר, נָשַׁקְתִּי אֶת פִּי ה', הִתְבַּשֵּׂם בַּבְּשָׂמִים שֶׁל גִּנָּתוֹ. שָׂמְחוּ כְּאֶחָד וְיָשְׁבוּ. כֵּיוָן שֶׁיָּשְׁבוּ, פָּרְחוּ כָּל אוֹתָם עוֹפוֹת שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים צֵל וְהִתְפַּזְּרוּ. הֶחֱזִיר רֹאשׁוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן וְהֵרִים לָהֶם קוֹל וְאָמַר, עוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם! אֵינְכֶם מַשְׁגִּיחִים בִּכְבוֹד רִבּוֹנְכֶם שֶׁעוֹמֵד כָּאן?! עָמְדוּ, וְלֹא לָקְחוּ מִמְּקוֹמָם, וְלֹא קָרְבוּ אֵלָיו. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, אֹמַר לָהֶם שֶׁיֵּלְכוּ לְדַרְכָּם, שֶׁהֲרֵי לֹא נָתְנוּ לָהֶם רְשׁוּת לַחֲזֹר?

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, יָדַעְתִּי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהַרְחִישׁ לָנוּ נֵס. עוֹפוֹת עוֹפוֹת! לְכוּ לְדַרְכְּכֶם, וְאִמְרוּ לְאוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה עֲלֵיכֶם שֶׁהֲרֵי בַּהַתְחָלָה הָיָה בִּרְשׁוּתוֹ, וְכָעֵת זֶה לֹא קַיָּם בִּרְשׁוּתוֹ. אֲבָל הֶעֱלֵינוּ אוֹתוֹ לְיוֹם הַסֶּלַע, כְּשֶׁעוֹלֶה עָנָן בֵּין שְׁנֵי חֲזָקִים, וְלֹא מִתְחַבְּרִים. הִתְפַּזְּרוּ אוֹתָם עוֹפוֹת וְהָלְכוּ.

אַדְהָכִי, הָא תְּלַת אִילָנִין, מִתְפַּשְׁטָן בְּעַנְפִּין לִתְלַת סִטְרִין עָלַיְיהוּ, וּמַעְיָינָא דְמַיָּא נַבְעִין קַמַּיְיהוּ. חֲדוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּיא, וְחַדּוּ רִבִּי פִּנְחָס וְרַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס טוֹרַח סַגִּי הָוָה לְאִינּוּן עוֹפֵי בְּקַדְמִיתָא, וְטוֹרַח בַּעֲלֵי חַיִּים לָא בָעֵינָן. דְּהָא (תהלים קמה) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו כְּתִיב. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֲנָא לָא אַטְרַחְנָא לוֹן. אֲבָל אִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עֲלָן לֵית אֲנָן יַכְלִין לְדַחְיָיא מַתְּנָן דִּילֵיהּ. יָתְבוּ תְּחוֹת הַהוּא אִילָנָא, וְשָׁתוּ מִן מַיָּא, וְאִתְהֲנוּ תַּמָּן.

פָּתַח רִבִּי פִּנְחָס וְאָמַר, (שיר השירים ד) מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. מַעְיַן גַּנִּים, וְכִי לֵית מַעְיָין אֶלָּא הַהוּא מִן גַּנִּים, וְהָא כַּמָּה מַעְיָינִין טָבִין וְיַקִּירִין אִית בְּעָלְמָא. אֶלָּא לֵית כָּל הֲנָאוֹת שָׁוִין. אִית מַעְיָין דְּנָפִיק בְּמַדְבְּרָא, בַּאֲתָר יְבֵישָׁא, הֲנָאָה אִית לְמַאן דְּיָתִיב וְשָׁתֵי. אֲבָל מַעְיָין גַּנִּים, כַּמָּה אִיהוּ

לשון הקודש

בֵּין כָּךְ הֲרֵי שְׁלֹשָׁה אִילָנוֹת מִתְפַּשְׁטִים בַּעֲנָפִים לִשְׁלֹשָׁה צְדָדִים עֲלֵיהֶם, וּמַעְיַן מַיִם נוֹבְעִים לִפְנֵיהֶם. שָׂמְחוּ כָּל הַחֲבֵרִים, וְשָׂמְחוּ רַבִּי פִּנְחָס וְרַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, טֹרַח גָּדוֹל הָיָה לְאוֹתָם עוֹפוֹת בַּתְּחִלָּה, וְטֹרַח בַּעֲלֵי חַיִּים לֹא צְרִיכִים, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (תהלים קמה) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֲנִי לֹא הִטְרַחְתִּי אוֹתָם. אֲבָל אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עָלֵינוּ, אֵינֶנּוּ יְכוֹלִים לִדְחוֹת אֶת הַמַּתָּנוֹת שֶׁלּוֹ. יָשְׁבוּ תַּחַת אוֹתוֹ הָאִילָן, וְשָׁתוּ מֵהַמַּיִם וְנֶהֱנוּ שָׁם.

פָּתַח רַבִּי פִּנְחָס וְאָמַר, (שיר השירים ד) מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. מַעְיַן גַּנִּים, וְכִי אֵין מַעְיָן אֶלָּא אוֹתוֹ מִן גַּנִּים? וַהֲרֵי כַּמָּה מַעְיָנוֹת טוֹבִים וְנִכְבָּדִים יֵשׁ בָּעוֹלָם! אֶלָּא אֵין כָּל הַהֲנָאוֹת שָׁווֹת. יֵשׁ מַעְיָן שֶׁיּוֹצֵא בַּמִּדְבָּר

טַב וְיַקִּירָא, הַהוּא מַעְיָין עָבִיד טִיבוּ לַעֲשָׂבִין וְאִיבִין, מָאן דְּקָרִיב עָלֵיהּ אִתְהֲנֵי בְּכֹלָּא. אִתְהֲנֵי בְּמַיָּא, אִתְהֲנֵי בַּעֲשָׂבִין, אִתְהֲנֵי בְּאִיבִין. הַהוּא מַעְיָין מִתְעַטְּרָא בְּכֹלָּא. כַּמָּה וְוָרְדִין, כַּמָּה עֲשָׂבִין דְּרֵיחָא סַחֲרָנֵיהּ, כַּמָּה יָאוּת הַהוּא מַעְיָין, מִשְּׁאַר מַעְיָינִין, בְּאֵר מַיִם חַיִּים.

וְהָכִי אוֹקִימְנָא כֹּלָּא בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קָאָמַר, אִיהִי מַעְיָין גַּנִּים. מָאן גַּנִּים. חָמֵשׁ גַּנִּים אִית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּקָא מִשְׁתַּעְשְׁעָא בְּהוּ. וּמַעְיָינָא חָדָא עִלָּוַוּיְהוּ, דְּקָא אַשְׁקֵי לוֹן, וְרַוֵּי לוֹן, טָמִיר וְגָנִיז, וְכֻלְּהוּ עַבְדִּין פֵּירִין וְאִיבִין. גִּנְתָּא חָדָא אִית לְתַתָּא מִנַּיְיהוּ, וְהַהוּא גִּנְתָּא נָטִיר סַחֲרָא מִכָּל סִטְרִין דְּעָלְמָא. תְּחוֹת הַאי גִּנְתָּא, אִית גַּנִּים אַחֲרָנִין, עַבְדִּין אִיבִין לְזִנַּיְיהוּ.

לשון הקודש

בְּמָקוֹם יָבֵשׁ – הֲנָאָה יֵשׁ לְמִי שֶׁיּוֹשֵׁב וְשׁוֹתֶה. אֲבָל מַעְיַן גַּנִּים, כַּמָּה טוֹב הוּא וְנִכְבָּד. אוֹתוֹ מַעְיָן עוֹשֶׂה טוֹב לָעֲשָׂבִים וְלַפֵּרוֹת, מִי שֶׁמִּתְקָרֵב אֵלָיו נֶהֱנֶה בַּכֹּל; נֶהֱנֶה בַּמַּיִם, נֶהֱנֶה בָּעֲשָׂבִים, נֶהֱנֶה בַּפֵּרוֹת. אוֹתוֹ מַעְיָן מִתְעַטֵּר בַּכֹּל. כַּמָּה שׁוֹשַׁנִּים, כַּמָּה עִשְׂבֵי רֵיחַ סְבִיבוֹ, כַּמָּה נָאֶה אוֹתוֹ מַעְיָן מִשְּׁאָר הַמַּעְיָנוֹת, בְּאֵר מַיִם חַיִּים.

וְכָךְ בֵּאַרְנוּ, הַכֹּל בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אוֹמֵר, הִיא מַעְיַן גַּנִּים. מִי הַגַּנִּים? חֲמִשָּׁה גַּנִּים יֵשׁ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא שֶׁמִּשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהֶם, וּמַעְיָן אֶחָד מֵעֲלֵיהֶם שֶׁמַּשְׁקֶה אוֹתָם וּמַרְוֶה אוֹתָם, טָמִיר וְגָנוּז, וְכֻלָּם עוֹשִׂים פֵּרוֹת וּתְבוּאָה. גִּנָּה אַחַת יֵשׁ תַּחַת מֵהֶם, וְאוֹתָהּ הַגִּנָּה שְׁמוּרָה סָבִיב מִכָּל צִדְדֵי הָעוֹלָם. תַּחַת גִּנָּה זוֹ יֵשׁ גַּנִּים אֲחֵרִים עוֹשִׂים פֵּרוֹת לְמִינֵיהֶם.

וְהַאי גִּנְתָּא, אִתְהַפְּךְ וַהֲוֵי מַעְיָין דְּאַשְׁקֵי לוֹן, בְּאֵר מַיִם חַיִּים, כַּד אִצְטְרִיךְ הֲוֵי מַעְיָין, וְכַד אִצְטְרִיךְ הֲוֵי בְּאֵר, מַה בֵּין הַאי לְהַאי. לָא דָּאמֵי, כַּד אִתְמַשְׁכוּן (דף ר"ב ע"א) **מַיָּא מֵאַלַיְיהוּ, לְכַד שַׁאֲבִין מַיָּא לְאַשְׁקָאָה. וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן, מָאי נוֹזְלִים. אִלֵּין נוֹזְלִים אָהַדְרוּ לְמַעְיָין,** (ס"א דְּכֻלְּהוּ) **כַּד נַבְעִין מַיִין וְנוֹזְלִים טִפִּין לְעֵילָא** (ס"א מִלְּעֵילָא) **אִלֵּין בָּתַר אִלֵּין, מַיִין מְתִיקָן, דְּנַפְשָׁא אַזְלָא אֲבַתְרַיְיהוּ. כַּד אִינוּן חָמֵשׁ מְקוֹרִין, דְּנָפְקוּ מִן לְבָנוֹן, אִתְעֲבִידוּ נוֹזְלִים בְּהַאי מַעְיָין. כַּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָחִישׁ לָן נִיסָא בַּאֲתָר דָּא, קָרֵינָא עַל מַעְיָינָא דָא קָרָא דָא.** (ס"א מָאי נוֹזְלִים. אִלֵּין חָמֵשׁ מְקוֹרִין דְּנָפְקוּ מִן לְבָנוֹן לְעֵילָא, אִתְעֲבִידוּ נוֹזְלִים דְּכַד אָהַדְרוּ לְמַעְיָין, נַבְעִין מַיִין וְנוֹזְלִים טִפִּין אִלֵּין בָּתַר אִלֵּין מַיִין מְתִיקָן, דְּנַפְשָׁא אַזְלָא אֲבַתְרַיְיהוּ. כַּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָחִישׁ לָן נִיסָא בַּאֲתָר דָּא, בְּהַאי מַעְיָין וְעַל מַעְיָינָא דָא קָרֵינָא קָרָא דָא.).

תּוּ פָּתַח וְאָמַר, (דברים כ) **כִּי תָצוּר אֶל עִיר יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ לְתָפְשָׂהּ וְגוֹ', כַּמָּה טָבִין אִינוּן**

לשון הקודש

וְגִנָּה זוֹ הִתְהַפְּכָה וְהָיְתָה לְמַעְיָן שֶׁמַּשְׁקָה אוֹתָם, בְּאֵר מַיִם חַיִּים. כְּשֶׁצָּרִיךְ זֶה מַעְיָן, וּכְשֶׁצָּרִיךְ זֶה בְּאֵר. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? לֹא דּוֹמֶה. כְּשֶׁנִּמְשָׁכִים הַמַּיִם מֵאֲלֵיהֶם לִכְשֶׁשׁוֹאֲבִים מַיִם לְהַשְׁקוֹת. וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן, אֵיזֶה נוֹזְלִים? נוֹזְלִים אֵלּוּ חוֹזְרִים לְמַעְיָן, (שֶׁל כֻּלָּם) כְּשֶׁנּוֹבְעִים מַיִם וְנוֹזְלוֹת טִפּוֹת לְמַעְלָה (מִלְּמַעְלָה) אֵלּוּ אַחַר אֵלּוּ, מַיִם מְתוּקִים שֶׁהַנֶּפֶשׁ הוֹלֶכֶת אַחֲרֵיהֶם. כַּד הֵם חָמִשָּׁה מְקוֹרוֹת שֶׁיָּצְאוּ מִן לְבָנוֹן, נַעֲשׂוּ נוֹזְלִים בְּמַעְיָן זֶה. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִרְחִישׁ לָנוּ נֵס בְּמָקוֹם זֶה, קָרָאנוּ עַל מַעְיָן זֶה פָּסוּק זֶה. (מָה הַנּוֹזְלִים? אֵלּוּ חֲמִשָּׁה מְקוֹרוֹת שֶׁיָּצְאוּ מִלְּבָנוֹן לְמַעְלָה, נַעֲשׂוּ נוֹזְלִים כַּאֲשֶׁר חָזְרוּ לְמַעְיָן, נוֹבְעִים מַיִם וְנוֹזְלוֹת טִפּוֹת אֵלּוּ אַחַר אֵלּוּ מַיִם מְתוּקִים, שֶׁהַנֶּפֶשׁ הוֹלֶכֶת אַחֲרֵיהֶם. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִרְחִישׁ לָהֶם נֵס בְּמָקוֹם זֶה בְּמַעְיָן זֶה, וְעַל מַעְיָן זֶה קָרָאנוּ פָּסוּק זֶה).

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (דברים כ) **כִּי תָצוּר אֶל עִיר**

אָרְחִין וּשְׁבִילִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּהָא בְּכָל מִלָּה וּמִלָּה, אִית כַּמָּה עֵיטִין, כַּמָּה טָבִין לִבְנֵי נָשָׁא, כַּמָּה מַרְגְּלָאן דְּקָא מְנַהֲרָן לְכָל סִטְרָא, וְלֵית לָךְ מִלָּה בְּאוֹרַיְיתָא, דְּלֵית בָּהּ כַּמָּה בּוּצִינִין מְנַהֲרָן לְכָל סִטְרָא. הַאי קְרָא אִיהוּ כְּפוּם פְּשָׁטֵיהּ. וְאִית בֵּיהּ כְּפוּם מִדְרָשֵׁיהּ. וְאִית בֵּיהּ חָכְמָתָא עִלָּאָה, לְאִזְדַּהֲרָא לְמַאן דְּאִצְטְרִיךְ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא תָּדִיר.

מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בָּהּ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ, (תהלים א) **כִּי אִם בְּתוֹרַת יְיָ חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה, וְהָיָה כְּעֵץ.** אֲמַאי דָּא סָמִיךְ לְדָא. אֶלָּא מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא יוֹמָם וָלָיְלָה, לָא לִיהֱוֵי כְּאָעָא יְבִישָׁא, אֶלָּא כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם. מַה אִילָן אִית בֵּיהּ שָׁרָשִׁין, וְאִית בֵּיהּ קְלִיפִּין, וְאִית בֵּיהּ מוֹחָא, וְאִית בֵּיהּ עַנְפִּין, וְאִית בֵּיהּ טַרְפִּין, וְאִית בֵּיהּ פֵּרְחִין, וְאִית בֵּיהּ אִיבָּא. שִׁבְעַת זִינִין אִלֵּין, סַלְקִין לְשִׁבְעָה

לשון הקודש

יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ לְתָפְשָׂהּ וְגוֹ'. כַּמָּה טוֹבִים הֵם דַּרְכֵי וּשְׁבִילֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי בְּכָל דָּבָר וְדָבָר יֵשׁ כַּמָּה עֵצוֹת, כַּמָּה טוֹבוֹת לִבְנֵי אָדָם, כַּמָּה מַרְגָּלִיּוֹת שֶׁמְּאִירוֹת לְכָל צַד, וְאֵין לְךָ דָּבָר בַּתּוֹרָה שֶׁאֵין בּוֹ כַּמָּה נֵרוֹת מְאִירִים לְכָל צַד. פָּסוּק זֶה הוּא כִּפְשׁוּטוֹ, וְיֵשׁ בּוֹ כִּפְי מִדְרָשׁוֹ, וְיֵשׁ בּוֹ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה לְהַזְהִיר לְמִי שֶׁצָּרִיךְ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה תָּמִיד.

מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בָּהּ, מַה כָּתוּב בּוֹ? (תהלים א) כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה, וְהָיָה כְּעֵץ. לָמָּה זֶה סָמוּךְ לָזֶה? אֶלָּא מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יוֹמָם וָלַיְלָה, לֹא יִהְיֶה כְּעֵץ יָבֵשׁ, אֶלָּא כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם. מָה אִילָן יֵשׁ בּוֹ שָׁרָשִׁים, וְיֵשׁ בּוֹ קְלִיפּוֹת, וְיֵשׁ בּוֹ מֹחַ, וְיֵשׁ בּוֹ עֲנָפִים, וְיֵשׁ בּוֹ עָלִים, וְיֵשׁ בּוֹ

עָשָׂר, לְשִׁבְעִין. אוֹף מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא אִית בְּהוּ פְּשָׁטָא דִּקְרָא. דְּרָשָׁא. רֶמֶז, דְּקָא רָמִיז חָכְמָתָא. גִּימַטְרִיָּאוֹת. רָזִין טְמִירִין. רָזִין סְתִימִין אִלֵּין עַל אִלֵּין. פָּסוּל וְכָשֵׁר. טָמֵא וְטָהוֹר. אִיסּוּר וְהֶיתֵּר. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, מִתְפַּשְׁטָאן עַנְפִּין לְכָל סְטָר. וְהָיָה כְּעֵץ וַדַּאי, וְאִי לָאו, לָאו אִיהוּ חָכָם בְּחָכְמָתָא.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה חֲבִיבִין אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאַפִּילוּ בְּזִמְנָא דְּדִינָא תַּלְיָא בְּעָלְמָא, וְאִתְיְיהִיב רְשׁוּ לִמְחַבְּלָא לְחַבְּלָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּקִיד לֵיהּ עִלָּוַוּיְיהוּ, עַל אִינּוּן דְּקָא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא. וְהָכִי אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כִּי תָצוּר אֶל עִיר, בְּגִין חוֹבֵיהוֹן סַגִּיאִין דְּחָטָאן לְקַמָּאי, וְאִתְחַיְּיבוּ בְּדִינָא.

לשון הקודש

פְּרָחִים, וְיֵשׁ בּוֹ פְּרִי – שִׁבְעָה סוּגִים אֵלּוּ עוֹלִים לְשִׁבְעָה עָשָׂר, לְשִׁבְעִים, גַּם דִּבְרֵי תוֹרָה יֵשׁ בָּהֶם פְּשַׁט הַמִּקְרָא, דְּרָשׁ, רֶמֶז שֶׁרוֹמֵז חָכְמָה, גִּימַטְרִיָּאוֹת, סוֹדוֹת טְמִירִים, סוֹדוֹת נִסְתָּרִים אֵלּוּ עַל אֵלּוּ, פָּסוּל וְכָשֵׁר, טָמֵא וְטָהוֹר, אִסּוּר וְהֶתֵּר. מִכָּאן וָהָלְאָה מִתְפַּשְׁטִים הָעֲנָפִים לְכָל צַד, וְהָיָה כְּעֵץ וַדַּאי. וְאִם לֹא – אֵינוֹ חָכָם בְּחָכְמָה.

בא וּרְאֵה כַּמָּה חֲבִיבִים אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאֲפִלּוּ בִּזְמַן שֶׁהַדִּין תָּלוּי בָּעוֹלָם וְנִתְּנָה רְשׁוּת לַמַּשְׁחִית לְהַשְׁחִית, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצַוֵּהוּ עֲלֵיהֶם, עַל אוֹתָם הַמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, וְכָךְ אוֹמֵר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: כִּי תָצוּר אֶל עִיר, בִּגְלַל הַחֲטָאִים הָרַבִּים שֶׁחָטְאוּ לְפָנַי וְהִתְחַיְּבוּ בְּדִין.

יָמִים רַבִּים, מָאי רַבִּים. (תְּלָתָא יוֹמָא, דָּא בָתַר דָּא, אִקְרֵי יָמִים רַבִּים, אוֹף הָכָא כִּי תָצוּר אֶל עִיר, יָמִים רַבִּים) **תְּלָתָא יוֹמִין, דָּא בָתַר דָּא, דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָא דֶּבֶר בְּמָתָא. מְנָלָן דְּיָמִים רַבִּים תְּלָתָא יוֹמִין אִינּוּן, דִּכְתִיב,** (ויקרא טו) **וְאִשָּׁה כִּי יָזוּב זוֹב דָּמָהּ יָמִים רַבִּים. וְכִי יָמִים רַבִּים אִינּוּן. אֶלָּא תְּלָתָא יוֹמִין דָּא בָתַר דָּא, אִקְרֵי יָמִים רַבִּים. אוֹף הָכִי כִּי תָצוּר אֶל עִיר יָמִים רַבִּים, תְּלָתָא יוֹמִין דָּא בָתַר דָּא, דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָא דֶּבֶר בְּמָתָא. תָּא וְאַפְקִיד לָךְ עַל** (כָּל) **בְּנֵי בֵיתִי. לֹא תַשְׁחִית אֶת עֵצָהּ, דָּא תַלְמִיד חָכָם דְּדָא אִיהוּ בְמָתָא, דְּאִיהוּ אִילָנָא דְּחַיֵּי, אִילָנָא דְּיָהִיב אִיבִּין.**

דְּבָר אַחֵר אֶת עֵצָהּ, הַהוּא דְּיָהִיב עֵיטָא לְמָתָא, לְאִשְׁתְּזָבָא מִן דִּינָא, וְאוֹלִיף לוֹן אָרְחָא דְּיָהֲכוּן בָּהּ, וְעַל דָּא לֹא תַשְׁחִית אֶת עֵצָהּ לִנְדּוֹחַ עָלָיו גַּרְזֶן, לְנַדְחָא עָלֵיהּ דִּינָא, וְלָא לְאוֹשָׁטָא עָלֵיהּ

לשון הקודש

יָמִים רַבִּים, מַה זֶּה רַבִּים? (שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה נִקְרָאוּ יָמִים רַבִּים. אַף כָּאן כִּי תָצוּר אֶל עִיר יָמִים רַבִּים) שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה שֶׁנּוֹדָע דֶּבֶר בָּעִיר. מִנַּיִן לָנוּ שֶׁיָּמִים רַבִּים הֵם שְׁלֹשָׁה? שֶׁכָּתוּב (ויקרא טו) וְאִשָּׁה כִּי יָזוּב זוֹב דָּמָהּ יָמִים רַבִּים. וְכִי יָמִים רַבִּים הֵם? אֶלָּא שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה נִקְרָאִים יָמִים רַבִּים. גַּם כָּךְ, כִּי תָצוּר אֶל עִיר יָמִים רַבִּים – שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה שֶׁנּוֹדָע דֶּבֶר בָּעִיר. בֹּא וַאֲצַוְּךָ עַל (כָּל) בְּנֵי בֵיתִי: לֹא תַשְׁחִית אֶת עֵצָהּ – זֶה תַּלְמִיד חָכָם שֶׁהוּא בָּעִיר, שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים, אִילָן שֶׁנּוֹתֵן פֵּרוֹת. **דָּבָר** אַחֵר אֶת עֵצָהּ – אוֹתוֹ שֶׁנּוֹתֵן עֵצָה לָעִיר לְהִנָּצֵל מִן הַדִּין וּמְלַמֵּד אוֹתָם דֶּרֶךְ שֶׁיֵּלְכוּ בָהּ, וְעַל זֶה לֹא תַשְׁחִית אֶת עֵצָהּ

חַרְבָּא מְלָהֲטָא, חַרְבָּא מְשַׁנְּנָא, הַהִיא דְּקָטְלָא לִשְׁאַר אִינְשֵׁי דְעָלְמָא. כִּי מִמֶּנּוּ תֹּאכֵל. וְכִי הַהוּא מְחַבְּלָא אָכִיל מִנֵּיהּ, לָא. אֶלָּא כִּי מִמֶּנּוּ תֹּאכֵל, הַהִיא טִנְרָא תַּקִּיפָא, הַהִיא דְכָל רוּחִין תַּקִּיפִין וְקַדִּישִׁין נָפְקִין מִנָּהּ, דְּלֵית הֲנָאָה וְתִיאוּבְתָּא לְרוּחַ קֻדְשָׁא בְּהַאי עָלְמָא, אֶלָּא אוֹרַיְיתָא דְהַהוּא זַכָּאָה, כַּבְיָכוֹל אִיהוּ מְפַרְנֵס לָהּ, וְיָהֵיב לָהּ מְזוֹנָא בְּהַאי עָלְמָא, יַתִּיר מִכָּל קָרְבְּנִין דְעָלְמָא.

בְּקָרְבָּן מַה כְּתִיב. (שיר השירים ה) אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי אִכְלוּ רֵעִים. וּמִיּוֹמָא דְאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, וּבָטְלוּ קָרְבְּנִין, לֵית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא אִינּוּן מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, וְאוֹרַיְיתָא דְאִתְחַדְּשָׁא בְּפוּמֵיהּ, בְּגִין כָּךְ כִּי מִמֶּנּוּ תֹּאכֵל, וְלֵית לָהּ מְזוֹנָא בְּהַאי עָלְמָא, אֶלָּא מִמֶּנּוּ, וּמֵאִינּוּן דִּכְוָוֹתֵיהּ. וְכֵיוָן דְּמִמֶּנּוּ תֹּאכֵל, וְאִיהוּ זָן לָהּ, אוֹתוֹ לֹא תִכְרוֹת, הֲוֵי (טָמִיר) זָהִיר

לשון הקודש

לִגְדֹּחַ עָלָיו גַּרְזֶן. לִגְדֹּחַ עָלָיו דִּין, וְלֹא לְהוֹשִׁיט עָלָיו חֶרֶב לוֹהֶטֶת, חֶרֶב שְׁנוּנָה, אוֹתָהּ שֶׁהוֹרֶגֶת שְׁאָר אַנְשֵׁי הָעוֹלָם. כִּי מִמֶּנּוּ תֹּאכֵל. וְכִי אוֹתוֹ מְחַבֵּל אוֹכֵל מִמֶּנּוּ? לֹא. אֶלָּא כִּי מִמֶּנּוּ תֹּאכֵל, אוֹתוֹ סֶלַע קָשֶׁה, אוֹתָהּ שֶׁכָּל רוּחוֹת חֲזָקוֹת וּקְדוֹשׁוֹת יוֹצְאוֹת מִמֶּנָּה, שֶׁאֵין הֲנָאָה וְתַאֲוָה לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה אֶלָּא תּוֹרָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק. כִּבְיָכוֹל הוּא מְפַרְנֵס אוֹתָהּ וְנוֹתֵן לָהּ מָזוֹן בָּעוֹלָם הַזֶּה יוֹתֵר מִכָּל קָרְבְּנוֹת הָעוֹלָם.

בְּקָרְבָּן מַה כָּתוּב? (שיר השירים ה) אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי אִכְלוּ רֵעִים. וּמִיּוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּבָטְלוּ הַקָּרְבָּנוֹת, אֵין לוֹ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא אֶלָּא אוֹתָם דִּבְרֵי תּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה שֶׁמִּתְחַדֶּשֶׁת בְּפִיו. בִּשְׁבִיל כָּךְ כִּי מִמֶּנּוּ תֹּאכֵל, וְאֵין לָהּ מָזוֹן בָּעוֹלָם הַזֶּה אֶלָּא

בֵּיהּ, דְּלָא תִקְרַב בֵּיהּ.

כִּי הָאָדָם (דף ר"ב ע"ב) עֵץ הַשָּׂדֶה, דָּא אִקְרֵי אָדָם דְּאִשְׁתְּמוֹדַע עֵילָא וְתַתָּא. עֵץ הַשָּׂדֶה, אִילָנָא רַבְּרְבָא וְתַקִּיף דְּהַהוּא (בראשית כז) שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ יְיָ (דא) סָמִיךְ עָלֵיהּ, אִילָן דְּאִשְׁתְּמוֹדַע לְהַהוּא שָׂדֶה תָּדִיר. לָבֹא מִפָּנֶיךָ בַּמָּצוֹר, מִלָּה דָא אַהְדָּר לְרֵישָׁא דִקְרָא, דִּכְתִיב לֹא תַשְׁחִית אֶת עֵצָהּ, הַהוּא דְיָהִיב לוֹן עֵיטָא, וְאַתְקִין לְמָתָא, לָבֹא מִפָּנֶיךָ בַּמָּצוֹר, אִיהוּ יָהִיב לוֹן עֵיטָא, לְאִתְקְנָא וּלְאַהַדְּרָא בְתִיּוּבְתָּא, וְאַתְקִין לֵיהּ מָאנֵי זַיְינִין, בּוּקִינָם וְשׁוֹפָרִין. לָבֹא מִפָּנֶיךָ, מָאי לָבֹא מִפָּנֶיךָ. לָבֹא לְקַמָּאי, וּלְאַעֲלָא מִפָּנֶיךָ. מִקַּמֵּי דְּחִילוּ דִילָךְ. בַּמָּצוֹר, בַּאֲתָר דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין לָא יַכְלִין לְאַעֲלָא תַּמָּן. וּמַאן אִיהוּ. דַּרְגָּא דְּבַעֲלֵי תְשׁוּבָה עָאלִין תַּמָּן, וּמַאן אִיהוּ. תְּשׁוּבָה. דָּא אִיהוּ מָצוֹר, אֲתָר תַּקִּיף, וְטִנָּרָא תַקִּיפָא.

לשון הקודש

מִמֶּנּוּ וּמֵאוֹתָם שֶׁכְּמוֹתוֹ. וְכֵיוָן שֶׁמִּמֶּנּוּ תֹּאכַל וְהוּא זָן אוֹתָהּ – אוֹתוֹ לֹא תִכְרֹת. תִּהְיֶה (טְמִיר) זָהִיר בּוֹ שֶׁלֹּא תִתְקָרֵב אֵלָיו.

כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה – זֶה נִקְרָא אָדָם שֶׁנּוֹדָע מַעְלָה וּמַטָּה. עֵץ הַשָּׂדֶה – עֵץ גָּדוֹל וְתַקִּיף שֶׁאוֹתוֹ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ ה', (זה) סָמוּךְ עָלָיו, אִילָן שֶׁנּוֹדָע לְאוֹתוֹ שָׂדֶה תָּמִיד. לָבֹא מִפָּנֶיךָ בַּמָּצוֹר – דָּבָר זֶה חוֹזֵר לְרֹאשׁ הַפָּסוּק שֶׁכָּתוּב לֹא תַשְׁחִית אֶת עֵצָהּ, אוֹתוֹ שֶׁנּוֹתֵן לָהֶם עֵצָה וּמַתְקִין אֶת הָעִיר. לָבֹא מִפָּנֶיךָ בַּמָּצוֹר, הוּא נוֹתֵן לָהֶם עֵצָה לְהִתְתַּקֵּן וְלַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, וּמַתְקִין לוֹ כְּלֵי זַיִן, חֲצוֹצְרוֹת וְשׁוֹפָרוֹת. לָבֹא מִפָּנֶיךָ, מַה זֶּה לָבֹא מִפָּנֶיךָ? לָבֹא לְפָנַי וְלַעֲלוֹת מִפָּנֶיךָ, מִפְּנֵי הַפַּחַד שֶׁלְּךָ. בַּמָּצוֹר, בְּמָקוֹם שֶׁעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים לֹא יְכוֹלִים לַעֲלוֹת לְשָׁם. וּמִיהוּ? דַּרְגָּה שֶׁבַּעֲלֵי

וְכֵיוָן דְּעֵיטָא דָא נַטְלִין, אֲנָא מְכַפֵּר לְחוֹבַיְיהוּ וְאִתְקַבְּלָן בְּרַעֲוָא לְקַמָּאי. וְכָל דָּא פָּקִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא. בְּגִין כָּךְ זַכָּאִין אִינּוּן דְּקָא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא אִינּוּן אִילָנִין רַבְּרְבִין בְּהַאי עָלְמָא.

חָמוּ, מַה עֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּנָטַע אִילֵּין אִילָנִין, זַכָּאָה אָרְחָא דָא, וְלָא דַּי אִילָנָא חָדָא, אֶלָּא תְּלָתָא אִילָנִין רַבְּרְבִין, פְּרִיסָן עַנְפִּין לְכָל סְטָר, עֲבִיד לָן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. יְהֵא רַעֲוָא קַמֵּי שְׁמַיָּא, דְּלָא יִתְעֲדוּן לְעָלְמָא אִילָנִין אִלֵּין, וְדָא מַעְיְינָא, מֵאַתָּר דָּא וְעַד יוֹמָא קַיְימִין תַּמָּן, וְהַהוּא מַעַיְינָא דְמַיָּא. וּקְרָאן לוֹן בְּנֵי נָשָׁא, נְצִיבוּ דְּרִבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר. (ע"ב) (חסר וזהו).

לשון הקודש

תְּשׁוּבָה נִכְנָסִים לְשָׁם. וּמִי הִיא? תְּשׁוּבָה. זֶהוּ מָצוֹר, מָקוֹם חָזָק וְסֶלַע חָזָק.

וְכֵיוָן שֶׁעֵצָה זוֹ לוֹקְחִים, אֲנִי מְכַפֵּר לַחֲטָאֵיכֶם וּמִתְקַבְּלִים בְּרָצוֹן לְפָנַי. וְכָל זֶה פּוֹקֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל אוֹתָם הַמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה. מִשּׁוּם כָּךְ צַדִּיקִים הֵם כְּשֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה הֵם עֵצִים גְּדוֹלִים בָּעוֹלָם הַזֶּה.

רְאוּ מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנָּטַע אִילָנוֹת אֵלּוּ, אַשְׁרֵי הַדֶּרֶךְ הַזֶּה. וְלֹא דַּי אִילָן אֶחָד, אֶלָּא שְׁלֹשָׁה אִילָנוֹת גְּדוֹלִים פָּרְשׂוּ עֲנָפִים לְכָל צַד עָשָׂה לָנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. יְהִי רָצוֹן לִפְנֵי הַשָּׁמַיִם שֶׁלֹּא יָעָבְרוּ לְעוֹלָם אִילָנוֹת אֵלּוּ וּמַעְיָן זֶה מִמָּקוֹם זֶה, וְעַד הַיּוֹם עוֹמְדִים שָׁם, וְאוֹתוֹ מַעְיַן מַיִם. וְהָאֲנָשִׁים קוֹרְאִים לָהֶם נְצִיבוּת שֶׁל רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר.

פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (בראשית לג) **וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת הַנָּשִׁים וְאֶת הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לָךְ וַיֹּאמַר הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים אֶת עַבְדֶּךָ.** תָּא חֲזֵי, הַהוּא רָשָׁע דְּעֵשָׂו, יָהִיב עֵינוֹי לְעַיְינָא עַל נָשִׁין, וּבְגִינֵיהּ אַתְקִין תִּיקוּנוֹי יַעֲקֹב, שַׁוֵּי שִׁפָּחוֹת בְּקַדְמִיתָא, וּבְנֵיהוֹן לְבָתָר, דְּחָשִׁיבוּ יַתִּיר. לֵאָה אֲבַתְרַיְיהוּ, וּבְנָהָא לְבָתָר. לְבָתָר יוֹסֵף, וּבַתְרָה רָחֵל, וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם.

כַּד סְגִידוּ כֻּלְּהוֹן, **מַה כְּתִיב.** (בראשית לג) **וַתִּגַּשְׁנָן הַשְּׁפָחוֹת הֵנָּה וְיַלְדֵיהֶן וַתִּשְׁתַּחֲוִין. וְלְבָתַר כְּתִיב, וַתִּגַּשׁ גַּם לֵאָה וִילָדֶיהָ וְיִשְׁתַּחֲווּ וְאַחַר נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל וְגוֹ'.** וְהָא יוֹסֵף לְבַתְרַיְיתָא הָוָה, וְרָחֵל לְקַמֵּיהּ. אֶלָּא בְּרָא טָבָא, בְּרָא רְחִימָא, צַדִּיקָא דְּעָלְמָא, יוֹסֵף, כֵּיוָן דְּחָמָא עֵינֵיהּ דְּהַהוּא רָשָׁע מִסְתַּכֵּל בְּנָשִׁין, דָּחִיל עַל אִמֵּיהּ, נָפִיק מֵאֲבַתְרָהּ, וּפָרִישׁ דְּרוֹעוֹי וְגוּפֵיהּ, וְכַסֵּי עֲלָהּ, בְּגִין דְּלָא יִתֵּן הַהוּא רָשָׁע עֵינוֹי בְּאִמֵּיהּ.

לשון הקודש

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (בראשית לג) **וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת הַנָּשִׁים וְאֶת הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לָךְ וַיֹּאמַר הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים אֶת עַבְדֶּךָ.** בֹּא וּרְאֵה, אוֹתוֹ עֵשָׂו הָרָשָׁע נָתַן עֵינוֹ לְעַיֵּן בַּנָּשִׁים, וּבִגְלָלוֹ הִתְקִין יַעֲקֹב תִּקּוּנָיו. שָׂם שִׁפָּחוֹת מִקֶּדֶמָה, וּבְנֵיהֶם לְאָחוֹר, שֶׁחֲשׁוּבִים יוֹתֵר. לֵאָה אַחֲרֵיהֶם, וּבְנָיהָ מֵאָחוֹר. אַחַר כָּךְ יוֹסֵף, וְאַחֲרֵיהָ רָחֵל, וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם.

כְּשֶׁכֻּלָּם הִשְׁתַּחֲווּ, מַה כָּתוּב? וַתִּגַּשְׁנָן הַשְּׁפָחוֹת הֵנָּה וְיַלְדֵיהֶן וַתִּשְׁתַּחֲוִין. וְאַחַר כָּךְ כָּתוּב, וַתִּגַּשׁ גַּם לֵאָה וִילָדֶיהָ וַיִּשְׁתַּחֲווּ וְאַחַר נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל וְגוֹ'. וַהֲרֵי יוֹסֵף לְאָחוֹר הָיָה, וְרָחֵל לְפָנָיו! אֶלָּא בֵּן טוֹב, בֵּן אָהוּב, צַדִּיק הָעוֹלָם, יוֹסֵף. כֵּיוָן שֶׁרָאָה עֵינוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע מִסְתַּכֵּל בַּנָּשִׁים, פָּחַד עַל אִמּוֹ. יָצָא מֵאַחֲרֶיהָ וּפָרַשׁ זְרוֹעוֹתָיו וְגוּפוֹ וְכִסָּה עָלֶיהָ כְּדֵי שֶׁלֹּא

כַּמָּה אִתְּסְגֵי, שִׁית אַמִּין לְכָל סְטָר, וְחָפָא עָלָהּ, וְלָא יְכִיל עֵינֵיהּ דְּהַהוּא רָשָׁע לְשַׁלְטָאָה עָלָהּ.

כְּגַוְונָא דָּא, וַיִּשָּׂא בִלְעָם אֶת עֵינָיו, עֵינוֹ כְּתִיב, הַהוּא עֵינָא בִישָׁא (תְּרֵין עַיְינִין חֲוַה זָקִיף, אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא) דְּבָעָא לְאִסְתַּכְּלָא עָלַיְיהוּ. וַיַּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל שׁוֹכֵן לִשְׁבָטָיו. מַהוּ שׁוֹכֵן לִשְׁבָטָיו. אֶלָּא שִׁבְטָא דְיוֹסֵף הָוָה תַּמָּן, וְשִׁבְטָא דְּבִנְיָמִין. שִׁבְטָא דְיוֹסֵף, דְּלָא שַׁלְטָא בְהוּ עֵינָא בִישָׁא, דִּכְתִיב, (בראשית מט) בֵּן פּוֹרָת יוֹסֵף. מָאן בֵּן פּוֹרָת. דְּאִתְּסְגֵי לְכַפָּאָה עַל אִמֵּיהּ. בֵּן פּוֹרָת עֲלֵי עָיִן, דְּלָא שַׁלְטָא בֵיהּ עֵינָא בִישָׁא. שִׁבְטָא דְבִנְיָמִין, דִּכְתִיב בֵּיהּ (דברים לג) וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכֵן. וּכְתִיב (דברים לג) יִשְׁכּוֹן לָבֶטַח. מָאי לָבֶטַח. דְּלָא דָחִיל מֵעֵינָא בִישָׁא, וְלָא דָחִיל מִפְּגָעִין בִּישִׁין.

אָמַר הַהוּא רָשָׁע, אֲנָא אַעְבָּר שׁוּרָה דָא, דְּלָא אִתְקְיָים, וַאֲנָא אִסְתָּכַּל כִּדְקָא יָאוּת. רָחֵל

לשון הקודש

יִתֵּן אוֹתוֹ רָשָׁע עֵינוֹ בְּאִמּוֹ. כַּמָּה הִתְגַּדֵּל? שֵׁשׁ אַמּוֹת לְכָל צַד, וְכִסָּה עָלֶיהָ, וְלֹא יָכְלָה עֵינוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע לִשְׁלֹט עָלֶיהָ.

כְּמוֹ זֶה, וַיִּשָּׂא בִלְעָם אֶת עֵינָיו. עֵינוֹ כָּתוּב, אוֹתָהּ עַיִן רָעָה (שְׁתֵּי עֵינַיִם הָיָה זוֹקֵף. אֶלָּא בְּשָׁעָה) שֶׁרָצָה לְהִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם. וַיַּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לִשְׁבָטָיו. מַה זֶּה שֹׁכֵן לִשְׁבָטָיו? אֶלָּא שֵׁבֶט יוֹסֵף הָיָה שָׁם וְשֵׁבֶט בִּנְיָמִין. שֵׁבֶט יוֹסֵף שֶׁלֹּא שׁוֹלֶטֶת בָּהֶם עַיִן הָרָע, שֶׁכָּתוּב (שם מט) בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף. מַה זֶּה בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף? שֶׁהִתְגַּדֵּל לְכַסּוֹת עַל אִמּוֹ. בֵּן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן, שֶׁלֹּא שָׁלְטָה בּוֹ עַיִן הָרָע. שֵׁבֶט בִּנְיָמִין, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (דברים לג) וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכֵן. וְכָתוּב יִשְׁכֹּן לָבֶטַח. מַה זֶּה לָבֶטַח? שֶׁלֹּא פּוֹחֵד מֵעַיִן הָרָע וְלֹא פּוֹחֵד מִפְּגָעִים רָעִים.

אָמַר אוֹתוֹ רָשָׁע, אֲנִי אַעֲבִיר חוֹמָה זוֹ שֶׁלֹּא

חַוַּת תַּמָּן, חָמָאת דְּעֵינָא דְּהַהוּא רָשָׁע מְשַׁנְּנָא לְאַבְאָשָׁא, מַה עַבְדַת. נַפְקַת וּפְרִישַׁת גַּדְפָּהָא עָלַיְיהוּ, וְחַפָּאת עַל בְּרָהָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּשָּׂא בִלְעָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל. כֵּיוָן דְּחָמָא רוּחַ דְּקוּדְשָׁא, עֵינָא מְשַׁנְּנָא, מִיַּד וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים. עַל מָאן. עַל יִשְׂרָאֵל. דְּפָרִישׁ גַּדְפּוֹי, וְחָפָא עֲלֵיהוֹן. וּמִיַּד תָּב הַהוּא רָשָׁע לַאֲחוֹרָא.

בְּקַדְמִיתָא בְּרָא חָפָא עַל אִמֵּיהּ. וְהַשְׁתָּא אִיהָא חָפָאת עַל בְּרָא. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּחָפָא אִיהוּ עַל רָחֵל אִמֵּיהּ, דְּלָא יִשְׁלוֹט עֵינָא דְּהַהוּא רָשָׁע עָלָהּ, חַיֶּיךָ, בְּשַׁעֲתָא דְּיֵיתֵי עֵינָא בִישָׁא אַחֲרָא לְאִסְתַּכְּלָא עַל בָּנָךְ וְעַל בְּנַי, אִמָּךְ תֵּחָפֵי עָלַיְיהוּ. אַתְּ חָפִית עַל אִמָּךְ, אִמָּךְ תֵּחָפֵי עָלַיְיהוּ.

לשון הקודש

תַּעֲמֹד, וַאֲנִי אֶסְתַּכֵּל כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. רָחֵל הָיְתָה שָׁם, רָאֲתָה שֶׁעַיִן אוֹתוֹ רָשָׁע שְׁנוּנָה לְהַזִּיק. מֶה עָשְׂתָה? יָצְאָה וּפָרְשָׂה כְּנָפֶיהָ עֲלֵיהֶם וְכִסְּתָה עַל בָּנֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּשָּׂא בִלְעָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל. כֵּיוָן שֶׁרָאֲתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, עַיִן שְׁנוּנָה, מִיָּד – וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים. עַל מִי? עַל יִשְׂרָאֵל. שֶׁפָּרְשָׂה כְּנָפֶיהָ וְכִסְּתָה עֲלֵיהֶם, וּמִיָּד שָׁב אוֹתוֹ רָשָׁע לְאָחוֹר.

בַּהַתְחָלָה הַבֵּן כִּסָּה עַל אִמּוֹ. וְכָעֵת הָאֵם מְכַסָּה עַל בְּנָהּ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהוּא כִּסָּה עַל רָחֵל אִמּוֹ שֶׁלֹּא תִשְׁלֹט הָעַיִן שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע עָלֶיהָ, חַיֶּיךָ בְּשָׁעָה שֶׁתָּבֹא עַיִן רָעָה אַחֶרֶת לְהִסְתַּכֵּל עַל בָּנֶיךָ וְעַל בָּנַי – אִמְּךָ תְּכַסֶּה עֲלֵיהֶם. אַתָּה כִּסִּיתָ עַל אִמְּךָ – אִמְּךָ תְּכַסֶּה עָלֶיךָ.

וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת הַנָּשִׂים. הַאי קְרָא, בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא אִתְמַר, בְּיוֹמָא דְּכִפּוּרֵי, דִּבְנֵי עָלְמָא קַיְימֵי בְּדִינָא, וְיִשְׂרָאֵל תַּיְיבִין בְּתִיּוּבְתָּא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְכַפְּרָא עַל חוֹבַיְיהוּ. וְהַהוּא מְקַטְרְגָא קַיְימָא עָלַיְיהוּ, דְּהָשִׁיב לְאוֹבְדָא לוֹן עַל חוֹבַיְיהוּ, שַׁלְחֵי לֵיהּ הַהוּא דּוּרוֹנָא, וּכְדֵין כְּתִיב, (בראשית לג) כִּי אָמַר אֲכַפְּרָה פָנָיו בַּמִּנְחָה הַהֹלֶכֶת לְפָנַי. לְבָתָר דְּמְקַבֵּל הַהוּא מְקַטְרְגָא לְהַהוּא דּוּרוֹנָא, אִתְהַפָּךְ לְהוּ סַנֵּיגוֹרָא.

זָקִיף וְחָמֵי לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, כֻּלְּהוּ מִתְעַנָּן בְּתַעֲנִיתָא, יְחֵפֵי רַגְלִין. חָמֵי נָשִׁין, חָמֵי יַנּוּקִין, כֻּלְּהוּ בְּתַעֲנִיתָא, כֻּלְּהוּ (דף ר"ג ע"א) נְקִיִּים בְּנַקְיוּ. וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לָךְ. שְׁמָא קַדִּישָׁא לָךְ. מִי אֵלֶּה לָךְ. שָׁאִיל עַל יַנּוּקֵי, וְאָמַר הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים אֶת עַבְדֶּךָ. וְכִי אֲמַאי אִצְטְרִיךְ לְאָתָבָא לֵיהּ כְּלוּם. אֶלָּא כֵּיוָן דְּמְקַבֵּל הַהוּא

לשון הקודש

וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת הַנָּשִׂים. פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר בְּסוֹד הַחָכְמָה, בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁבְּנֵי הָעוֹלָם עוֹמְדִים בְּדִין, וְיִשְׂרָאֵל שָׁבִים בִּתְשׁוּבָה לִכְפְּנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְכַפֵּר עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם. וְאוֹתוֹ מְקַטְרֵג עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, שֶׁהוֹשֵׁב לְאַבֵּד אוֹתָם עַל חֲטָאֵיהֶם, שׁוֹלְחִים לוֹ אוֹתוֹ דּוּרוֹן, וְאָז כָּתוּב (בראשית לב) כִּי אָמַר אֲכַפְּרָה פָנָיו בַּמִּנְחָה הַהֹלֶכֶת לְפָנַי. אַחַר שֶׁמְּקַבֵּל אוֹתוֹ מְקַטְרֵג הַדּוּרוֹן, מִתְהַפֵּךְ לָהֶם לְסָנֵגוֹר.

מִזְדַּקֵּף וְרוֹאֶה אֶת יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם מִתְעַנִּים, יְחֵפֵי רַגְלַיִם. רוֹאֶה נָשִׁים, רוֹאֶה תִּינוֹקוֹת, כֻּלָּם בְּתַעֲנִית, כֻּלָּם נְקִיִּים בְּנִקָּיוֹן. וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לָךְ. שֵׁם קָדוֹשׁ לָךְ. מִי אֵלֶּה לָךְ. שׁוֹאֵל עַל הַתִּינוֹקוֹת, וְאוֹמֵר, הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים אֶת עַבְדֶּךָ. וְכִי לָמָּה צָרִיךְ לַהֲשִׁיבוֹ

שׁוֹחַד, אִתְהַפָּךְ לְהוּ סַנֵּיגוֹר. זָקִיף עֵינוֹי, וְחָמֵי לוֹן לְיִשְׂרָאֵל כְּגַוְונָא דָא, חָשִׁיב דִּבְגִין דְּחִילוּ דִּילֵיהּ אִינּוּן קַיְימִין כַּדְּ.

שָׁאִיל עַל יַנּוּקֵי, וְאָמַר מִי אֵלֶּה לָךְ. (וְאָמַר בְּאוֹרַח סָתִים הַיְלָדִים) מַהוּ מִי אֵלֶּה לָךְ. אֶלָּא אָמַר, תִּינַח אַתּוּן דְּחַבְּתוּן קַמֵּי מַלְכָּא. אֲבָל אִלֵּין יַנּוּקֵי, אֲמַאי קַיְימִין הָכִי, מִי אֵלֶּה לָךְ. וַיֹּאמַר הַיְלָדִים, רוּחַ קֻדְשָׁא אָמַר, וְעַל דָּא זָקִיף טַעֲמָא. וַיֹּאמַר הַיְלָדִים. בְּאֹרַח סָתִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים אֶת עַבְדֶּךָ, וְכִי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמַר אֶת עַבְדֶּךָ. אֶלָּא רוּחַ קֻדְשָׁא אָמַר, אִלֵּין אִינּוּן יַנּוּקֵי דְּלָא חָאבוּ, וְלָא טָעִימוּ טַעֲמָא דְּחֶטְאָה, וּמָסַר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּידָא דְּהַהוּא מְמָנָא דִּילָךְ, וְקָטִיל לוֹן בְּלָא חוֹבָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (קהלת ד) וּמִיַּד עוֹשְׁקֵיהֶם כֹּחַ. וְדָא הוּא אֶת עַבְדֶּךָ.

לשון הקודש

כְּלוּם? אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁמְּקַבֵּל אוֹתוֹ שֹׁחַד, מִתְהַפֵּךְ לָהֶם לְסָנֵגוֹר. מֵרִים עֵינָיו וְרוֹאֶה אֶת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ זֶה, חוֹשֵׁב שֶׁבִּגְלַל פַּחְדּוֹ הֵם עוֹמְדִים כָּךְ.

שׁוֹאֵל עַל הַתִּינוֹקוֹת, וְאוֹמֵר מִי אֵלֶּה לָךְ. (וְאָמַר בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר הַיְלָדִים) מַה זֶּה מִי אֵלֶּה לָךְ? אֶלָּא אָמַר, מֵילָא אַתֶּם שֶׁחֲטָאתֶם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, אֲבָל תִּינוֹקוֹת אֵלּוּ מַדּוּעַ עוֹמְדִים כָּךְ? מִי אֵלֶּה לָךְ? וַיֹּאמַר הַיְלָדִים. רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמֶרֶת, וְעַל זֶה טַעַם זָקוּף. וַיֹּאמַר הַיְלָדִים, בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר, אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים אֶת עַבְדֶּךָ. וְכִי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמְרָה אֶת עַבְדֶּךָ? אֶלָּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמֶרֶת: אֵלֶּה אוֹתָם תִּינוֹקוֹת שֶׁלֹּא חָטְאוּ וְלֹא טָעֲמוּ טַעַם חֵטְא, וּמְסָרָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּיַד הַמְמֻנֶּה שֶׁלְּךָ וְהָרַג אוֹתָם בְּלִי חֵטְא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ד) וּמִיַּד עֹשְׁקֵיהֶם כֹּחַ. וְזֶהוּ אֶת עַבְדֶּךָ.

כֵּיוָן דְּשָׁמַע מֵאִינּוּן יַנּוּקֵי, מִיַּד סָלִיק לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָמַר, מָאֲרֵיהּ דְּעָלְמָא, כָּל אָרְחָךְ בְּדִינָא דִּקְשׁוֹט, וְאִי דִּינָא שַׁרְיָא עַל יִשְׂרָאֵל בְּגִין חוֹבֵיהוֹן אִיהוּ, יַנּוּקִין דִּלְהוֹן דְּלָא חָאבוּ לְקָמָךְ, אֲמַאי מַסְרַת לוֹן לְקָטְלָא לוֹן בְּלָא חוֹבָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל מִלּוֹי בְּכַךְ, וְחָם עָלַיְיהוּ. וְהַהִיא שַׁעֲתָא, לָא הֲוֵי אַסְכָּרָא בַּתִּינוֹקוֹת.

וְהַהוּא מְקַטְרְגָא נָטִיל קִנְאָה מֵהַהוּא מְמָנָא דִּתְחוֹת יְדֵיהּ. אָמַר, וְכִי לִי יָהִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִינּוּן דְּמִתְלַבְּשָׁן בְּחֶטְאִין וְחוֹבִין, וּלְהַהוּא מְמָנָא דִּילִי מָסַר יַנּוּקִין בְּלָא חוֹבָא, דְּלָא טַעֲמוּן טַעֲמָא דְחוֹבָה. מִיַּד אָזַל לְאַפָּקָא לוֹן מִתְּחוֹת יְדֵיהּ, וְלָא יִשְׁלוֹט בְּהוּ. וְעַל דָּא אַקְדִּים לֵיהּ וְאָמַר לֵיהּ, הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים אֶת עַבְדֶּךָ. לְהַהוּא עַבְדֶּךָ, בְּלָא חוֹבָא וּבְלָא חַטָּאָה. וּבְגִין דְּלָא יְהֵא שְׁבָחָא לַמְמָנָא דִּילֵיהּ יַתִּיר

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁשָּׁמַע מֵאוֹתָם תִּינוֹקוֹת, מִיָּד עוֹלֶה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְאוֹמֵר: רִבּוֹן הָעוֹלָם, כָּל דְּרָכֶיךָ בְּדִין אֱמֶת, וְאִם הַדִּין שׁוֹרֶה עַל יִשְׂרָאֵל בִּגְלַל חֲטָאֵיהֶם הֵם, תִּינוֹקוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁלֹּא חָטְאוּ לְפָנֶיךָ, לָמָּה מָסַרְתָּ אוֹתָם לְהָרְגָם בְּלִי חֵטְא? וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לוֹקֵחַ דְּבָרָיו בְּכָךְ וְחָם עֲלֵיהֶם. וְאוֹתָהּ שָׁעָה אֵין אַסְכָּרָה בַּתִּינוֹקוֹת.

וְאוֹתוֹ מְקַטְרֵג לוֹקֵחַ קִנְאָה מֵאוֹתוֹ מְמֻנֶּה שֶׁתַּחַת יָדָיו, וְאוֹמֵר: וְכִי לִי נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתָם שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים בַּחֲטָאִים וַעֲוֹנוֹת, וּלְאוֹתוֹ מְמֻנֶּה שֶׁלִּי מָסַר תִּינוֹקוֹת בְּלִי חֵטְא שֶׁלֹּא טָעֲמוּ טַעַם חֵטְא?! מִיָּד הוֹלֵךְ לְהוֹצִיאָם מִתַּחַת יָדוֹ וְלֹא יִשְׁלֹט בָּהֶם. וְעַל זֶה מַקְדִּים לוֹ וְאוֹמֵר לוֹ, הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים אֶת עַבְדֶּךָ. לְאוֹתוֹ עַבְדֶּךָ, בְּלִי חֵטְא

מִנֵּיהּ, בָּעָא לְאַפָּקָא לוֹן מִן יְדוֹי.

כַּד סַלְקִין צְלוֹתִין דְּיִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא דָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַה כְּתִיב (בראשית לג) וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם. הָא רוּחַ קֻדְשָׁא אַעְבָּר לְקָמַיְיהוּ, (כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (מיכה ב) וַיַּעֲבוֹר מַלְכָּם לִפְנֵיהֶם) וְהוּא וַדָּאי עָבַר לִפְנֵיהֶם. וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים, רוּחַ קֻדְשָׁא, אַזְעַר גַּרְמֵיהּ לְגַבֵּי עֵילָא ז' זִמְנִין, לְגַבֵּי ז' דַּרְגִּין עִלָּאִין דְּעָלֵיהּ, וְאַקְטִין גַּרְמֵיהּ, לְאַכְלְלָא לוֹן עִמֵּיהּ כָּל חַד וְחָד. עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו, לְהַהוּא דַרְגָּא דְרַחֲמֵי, דְּהָא בֵּן וּבַת אִינּוּן. בֵּן, (שמות ד) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל. בַּת, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. רוּחַ קֻדְשָׁא עָבִיד אַזְעִירוּ דְגַרְמֵיהּ, עַד גִּשְׁתּוֹ.

כֵּיוָן דְּמָטָא לְגַבֵּיהּ, תָּבַע מִינֵּיהּ, וְאוֹדַע לֵיהּ צַעֲרָא דִּבְנַיְיהוּ לְתַתָּא. וְתַרְוַוְיְיהוּ עָאלִין לְהֵיכָלָא טְמִירָא גְּנִיזָא דְיוֹם הַכִּפּוּרִים, אִיפָּא דִלְהוֹן, וְתַבְעִין

לשון הקודש

וּבְלִי חַטָּאָה. וּכְדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה שֶׁבַח לַמְמֻנֶּה שֶׁלּוֹ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, רוֹצֶה לְהוֹצִיאָם מִיָּדוֹ.

כְּשֶׁעוֹלוֹת תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם זֶה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַה כָּתוּב? וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם. הֲרֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עוֹבֶרֶת לִפְנֵיהֶם, (כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מיכה ב) וַיַּעֲבֹר מַלְכָּם לִפְנֵיהֶם) וְהוּא וַדַּאי עָבַר לִפְנֵיהֶם. וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הִקְטִינָה עַצְמָהּ לְגַבֵּי מַעְלָה שֶׁבַע פְּעָמִים לְגַבֵּי שֶׁבַע דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁמֵּעָלָיו, וְהִקְטִינָה עַצְמָהּ לִכְלֹל אוֹתָם עִמּוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד. עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו, לְאוֹתָהּ דַּרְגַּת הָרַחֲמִים, שֶׁהֲרֵי הֵם בֵּן וּבַת. בֵּן – (שמות ד) בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל. בַּת – כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עָשְׂתָה הַקְטָנַת עַצְמָהּ, עַד גִּשְׁתּוֹ.

כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ אֵלָיו, תָּבַע מִמֶּנּוּ וְהוֹדִיעַ לוֹ צַעַר בְּנֵיהֶם לְמַטָּה, וּשְׁנֵיהֶם נִכְנָסִים לְהֵיכָל טָמִיר

עַל יִשְׂרָאֵל לְכַפְּרָא לוֹן, כְּדֵין כְּתִיב (ויקרא טז) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם וְגוֹ'. אֲכַפֵּר עֲלֵיכֶם לָא כְתִיב, אֶלָּא יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם.

וְהַשְׁתָּא הַיְלָדִים, אִלֵּין חַכִּימִין דְּהָכָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לוֹן רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, לְאִתְעַטְּרָא בְּהוּ, וּלְאִשְׁתַּכְלְלָא (נ"א וּלְאִשְׁתַּדְּלָא) בְּהוּ. עֵינָא בִישָׁא לָא שַׁלְטָא עָלַיְיהוּ, בְּגִין עֵינָא טָבָא, רוּחַ קֻדְשָׁא דְּרִבִּי פִּנְחָס, דְּשַׁרְיָא עָלַיְיהוּ. אָתָא רִבִּי פִּנְחָס וּנְשָׁקֵיהּ. אָמַר, אִלְמָלֵא לָא אֲתֵינָא אָרְחָא דָא, אֶלָּא לְמִשְׁמַע מִלִּין אִלֵּין, דַּי לִי. זַכָּאָה אָרְחָא דָא דְּאָתֵינָא לְגַבָּךְ.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָכָא, דְּאִסְתָּכַם עִמָּנָא. וְלָא דַּי אִילָנָא חַד, אֶלָּא תְּלַת. אֲבָל מַעְיְינָא דָא, דְּיוּקְנָא עִלָּאָה הוּא, לְגַבֵּי הַהוּא מַעְיְינָא דְּטָמִיר וְגָנִיז. תְּלַת אִילָנִין אִלֵּין, תְּלַת אֲרָזִין אִינּוּן, דְּאִקְרוּן אַרְזֵי

לשון הקודש

גְּנוּז שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, אִם שֶׁלָּהֶם, וְתוֹבְעִים עַל יִשְׂרָאֵל לְכַפֵּר לָהֶם, וְאָז כָּתוּב (ויקרא טז) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם וְגוֹ'. אֲכַפֵּר עֲלֵיכֶם לֹא כָתוּב, אֶלָּא יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם. **וְכָעֵת** הַיְלָדִים, חֲכָמִים אֵלּוּ שֶׁל כָּאן, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם סוֹדוֹת הַתּוֹרָה לְהִתְעַטֵּר בָּהֶם וּלְהִתְתַּקֵּן (וּלְהִשְׁתַּדֵּל) בָּהֶם, עַיִן רָעָה לֹא שׁוֹלֶטֶת עֲלֵיהֶם בִּגְלַל עַיִן טוֹבָה, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל רַבִּי פִּנְחָס שֶׁשּׁוֹרָה עֲלֵיהֶם. בָּא רַבִּי פִּנְחָס וּנְשָׁקוֹ. אָמַר, אִלְמָלֵא לֹא בָאתִי בְּדֶרֶךְ זוֹ אֶלָּא לִשְׁמֹעַ דְּבָרִים אֵלּוּ – דַּי לִי. אַשְׁרֵי דֶּרֶךְ זוֹ שֶׁבָּאתִי אֵלֶיךָ.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּאן, שֶׁהִסְכִּים אִתָּנוּ. וְלֹא דַּי אִילָן אֶחָד, אֶלָּא שְׁלֹשָׁה. אֲבָל מַעְיָן זֶה דְּמוּת עֶלְיוֹנָה הִיא אֶל אוֹתוֹ מַעְיָן טָמִיר וְגָנוּז. שְׁלֹשָׁה אִילָנוֹת אֵלּוּ, שְׁלֹשָׁה אֲרָזִים הֵם

לְבָנוֹן. וְאִינּוּן דִּיוּקְנָא דִתְלַת אִילָנִין רַבְרְבִין, רָזָא דַּאֲבָהָן. (ס"א דְּאִסְתָּכַּם עִמָּנָא. מַעְיְינָא דָא, דִּיוּקְנָא דְהַהוּא מַעְיְינָא עִלָּאָה דְטָמִיר וְגָנִיז. תְּלַת אִילָנִין אִלֵּין אִינּוּן דִּיוּקְנָא דִתְלַת אִילָנִין רַבְרְבִין, רָזָא דַּאֲבָהָן.) זַכָּאָה חוּלָקָנָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא.

אַרְכִּינוּ אִילָנִין, חַד עַל רֵישֵׁיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, וְחַד עַל רֵישֵׁיהּ דְּרִבִּי פִּנְחָס, וְחַד עַל רֵישֵׁיהּ דְּרִבִּי אֶלְעָזָר. אִתְפְּשָׁטוּ עַנְפִּין, לְכָל סְטָר, עַל רֵישֵׁיהוֹן דְּחַבְרַיָּיא, בָּכָה (נ"א חַדֵּי) רִבִּי פִּנְחָס וְאָמַר, זַכָּאָה חוּלָקִי וְזַכָּאִין עֵינַי דְּחָמָאן כַּךְ. וְלָא עַל דִּידָךְ וְעַל דִּידִי חַדֵּינָא בִּלְחוֹדַיְיהוּ, אֶלָּא עַל רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרָנָא קָא חַדֵּינָא, דְּחָשִׁיב אִיהוּ קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא כְּחַד מִינָּן. קָם וּנְשָׁקֵיהּ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר קוּם בְּקִיּוּמָךְ, וְאֵימָא לְקַמֵּי מָארָךְ מִלִּין דִּילֵיהּ. קָם רִבִּי אֶלְעָזָר. (דף ר"ג ע"ב).

פָּתַח וְאָמַר (מיכה ו) עַמִּי זְכָר נָא מַה יָּעַץ בָּלָק מֶלֶךְ

לשון הקודש

שֶׁנִּקְרָאִים אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן, וְהֵם דְּמוּת שְׁלִשָּׁה אִילָנוֹת גְּדוֹלִים, סוֹד הָאָבוֹת. (שֶׁהֶסְכֵּים עִמָּנוּ. מַעְיָן זֶה דֶּגֶמֶת אוֹתוֹ מַעְיָן עֶלְיוֹן שֶׁטָּמִיר וְגָנוּז. שְׁלִשָּׁה אִילָנוֹת הֵם דְּמוּת שֶׁל שְׁלִשָּׁה אִילָנוֹת גְּדוֹלִים, סוֹד הָאָבוֹת) אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה.

הִרְכִּינוּ הָאִילָנוֹת אֶחָד עַל רֹאשׁ רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאֶחָד עַל רֹאשׁ רַבִּי פִּנְחָס, וְאֶחָד עַל רֹאשׁ רַבִּי אֶלְעָזָר. הִתְפַּשְּׁטוּ הָעֲנָפִים לְכָל צַד עַל רָאשֵׁי הַחֲבֵרִים. בָּכָה (שָׂמַח) רַבִּי פִּנְחָס וְאָמַר, אַשְׁרֵי חֶלְקִי וְאַשְׁרֵי עֵינַי שֶׁרָאוּ כָּךְ. וְלֹא עַל שֶׁלְּךָ וְעַל שֶׁלִּי שָׂמַחְתִּי בִּלְבַדָּם, אֶלָּא עַל רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנֵנוּ אֲנִי שָׂמֵחַ, שֶׁחָשׁוּב הוּא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ בְּאֶחָד מֵאִתָּנוּ. קָם וּנְשָׁקוֹ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר, קוּם בְּעָמְדְּךָ וֶאֱמֹר לִפְנֵי רִבּוֹנְךָ דְּבָרִים שֶׁלּוֹ. קָם רַבִּי אֶלְעָזָר.

פָּתַח וְאָמַר, (מיכה ו) עַמִּי זְכָר נָא מַה יָּעַץ בָּלָק

מוֹאָב וְגוֹ'. עַמִּי, כַּמָּה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַבָּא רַחֲמָן עַל בְּנוֹי, אַף עַל גַּב דְּחָאבוּ גַּבֵּיהּ, כָּל מִלּוֹי בִּרְחִימוּ לְגַבַּיְיהוּ, כְּאַבָּא לְגַבֵּי בְּרֵיהּ. חָטֵי בְּרֵיהּ לְגַבֵּי אֲבוֹי, אַלְקֵי לֵיהּ, כָּל כַּךְ דְּאַלְקֵי לֵיהּ לָא תָּב מֵאָרְחֵיהּ, נָזִיף בֵּיהּ בְּמִלִּין וְלָא קַבִּיל. אָמַר אֲבוֹי, לָא בָּעֵינָא לְמֶעְבַּד לִבְרִי כְּמָה דְּעָבֵדְנָא עַד יוֹמָא. אִלּוּ אַלְקֵיהּ יְהֵא חָשִׁישׁ בְּרֵישֵׁיהּ, הָא כְּאִיבָּא דִילֵיהּ גַּבָּאי, אֱהֵא נָזִיף בֵּיהּ, הָא דִיוּקְנֵיהּ מִשְׁתַּנְיָא, מַה אַעְבִּיד, אֶלָּא אֵיזִיל וְאֶתְחַנַּן לְגַבֵּיהּ, וְאֵימָא לֵיהּ מִלִּין רְכִיכִין, בְּגִין דְּלָא יִתְעַצַּב.

כֵּן בְּכָל זִינִין, אָזִיל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיִשְׂרָאֵל. שָׁאֲרֵי עִמְּהוֹן אַלְקָאָה וְלָא קַבִּילוּ. נָזִיף בְּהוּ, וְלָא קַבִּילוּ. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חֲמֵינָא בִּבְרִי, דִּבְגִין מַלְקִיוּתָא דְּלָקֵינָא לוֹן, אִינּוּן חַשְׁשׁוּ בְּרֵישֵׁיהוֹן. וַוי, דְּהָא מִגּוֹ כְּאֵבָא דִלְהוֹן, חֲשִׁישְׁנָא אֲנָא. דִּכְתִיב, (ישעיה סג) בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר. נָזִיפְנָא בְּהוּ, אֶשְׁתַּנָּא

לשון הקודש

מֶלֶךְ מוֹאָב וְגוֹ'. עַמִּי, כַּמָּה רַחֲמָן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל בָּנָיו. אַף עַל גַּב שֶׁחָטְאוּ לְפָנָיו, כָּל דְּבָרָיו בְּאַהֲבָה אֲלֵיהֶם כְּאָב אֶל בְּנוֹ. חָטָא הַבֵּן לְאָבִיו – מַלְקֵהוּ. כָּל עוֹד כְּשֶׁמַּלְקֵהוּ וְלֹא שָׁב מִדַּרְכּוֹ, נוֹזֵף בּוֹ בִּדְבָרִים וְלֹא מְקַבֵּל. אָמַר אָבִיו: אֵינִי רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת לִבְנִי כְּמוֹ שֶׁעָשִׂיתִי עַד הַיּוֹם. אִם אַלְקֶנּוּ – יַחֲשֹׁשׁ בְּרֹאשׁוֹ, הֲרֵי הַכְּאֵב שֶׁלּוֹ אֶצְלִי. אִם אֶנְזוֹף בּוֹ – דְּמוּתוֹ מִשְׁתַּנִּית. מָה אֶעֱשֶׂה? אֶלָּא אֵלֵךְ וְאֶתְחַנֵּן אֵלָיו וְאֹמַר לוֹ דְּבָרִים רַכִּים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעַצֵּב.

כָּךְ בְּכָל הַמִּינִים הוֹלֵךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּיִשְׂרָאֵל. שׁוֹרֶה אִתָּם הַלְקָאָה, וְלֹא קִבְּלוּ. נָזַף בָּהֶם, וְלֹא קִבְּלוּ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אֲנִי רוֹאֶה בִּבְנִי שֶׁבִּגְלַל הַמַּלְקוּת שֶׁהִלְקִיתִי אוֹתָם, הֵם חוֹשְׁשִׁים בְּרֹאשָׁם. אוֹי, שֶׁהֲרֵי

דִּיוּקְנָא דִלְהוֹן, דִּכְתִיב, (איכה ד) חָשַׁךְ מִשְּׁחוֹר תָּאָרָם לֹא נִכְּרוּ בַחֻצוֹת. וַוי כַּד אִסְתְּכָלִית בְּהוּ, וְלָא אִשְׁתְּמוֹדָעוּ. הַשְׁתָּא, אֲהֵא מִתְחַנְּנָא לְגַבַּיְיהוּ גּוֹ תַּחֲנוּנִים. עַמִּי מֶה עָשִׂיתִי לָךְ וּמָה הֶלְאֵיתִיךָ. בְּרִי יְחִידָאָה דִילִי, חֲבִיבָא דְנַפְשָׁאי, חָמֵי מַה עֲבָדִית לָךְ, שָׁלִיטִית לָךְ עַל כָּל בְּנֵי הֵיכָלֵי, שָׁלִיטִית לָךְ עַל כָּל מַלְכִין דְּעָלְמָא, וְאִי עֲבָדִית לָךְ עוֹבָדִין אַחֲרָנִין, עֲנֵה בִי, אַנְתְּ חֲוֵי סָהִיד בִּי.

עַמִּי זְכָר נָא מַה יָּעַץ בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב וּמֶה עָנָה אוֹתוֹ בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר. זְכָר נָא, חֲוֵי דָכִיר בְּמָטוּ מִינָךְ מַה יָּעַץ. הַשְׁתָּא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, מַה הָוָה עֵיטָא דְבָלָק עַל עַמָּא קַדִּישָׁא (חסר כאן) וְאוֹרַיְיתָא לָא חֲשִׁיבַת לֵיהּ לְבָלָק כְּלוּם, כְּמָה דְהָוָה לְלָבָן, דִּכְתִיב, (דברים כו) אֲרַמִּי אוֹבֵד אָבִי.

לשון הקודש

מִתּוֹךְ כְּאֵבָם אֲנִי חוֹשֵׁשׁ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סג) בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר. נָזַפְתִּי בָהֶם, הִשְׁתַּנְּתָה דְּמוּתָם, שֶׁכָּתוּב (איכה ד) חָשַׁךְ מִשְּׁחוֹר תָּאָרָם לֹא נִכְּרוּ בַחוּצוֹת. אוֹי כְּשֶׁהִסְתַּכַּלְתִּי בָהֶם וְלֹא נוֹדְעוּ. כָּעֵת אֶתְחַנֵּן לִפְנֵיהֶם תּוֹךְ תַּחֲנוּנִים. עַמִּי מֶה עָשִׂיתִי לָךְ וּמָה הֶלְאֵיתִיךָ. בְּנִי יָחִיד שֶׁלִּי, חֲבִיב נַפְשִׁי, רְאֵה מָה עָשִׂיתִי לָךְ, הִשְׁלַטְתִּי אוֹתְךָ עַל כָּל בְּנֵי הֵיכָלִי, הִשְׁלַטְתִּי אוֹתְךָ עַל כָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם. וְאִם עָשִׂיתִי לְךָ מַעֲשִׂים אֲחֵרִים, עֲנֵה בִי, אַתָּה תָּעִיד בִּי.

עַמִּי זְכָר נָא מַה יָּעַץ בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב וּמֶה עָנָה אוֹתוֹ בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר (מיכה ו). זְכָר נָא, הֱיֵה זוֹכֵר בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ, מַה יָּעַץ. כָּעֵת יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל מֶה הָיְתָה עֲצַת בָּלָק עַל הָעָם הַקָּדוֹשׁ, וְהַתּוֹרָה לֹא הֶחְשִׁיבָה אֶת בָּלָק כְּלוּם, כְּמוֹ שֶׁהָיָה לְלָבָן, שֶׁכָּתוּב (דברים כו) אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי.

אֲשׁוּרֶנּוּ וְגוֹ', צִיּוּרָא וּדְיוּקְנָא דַאֲבוֹי, אִתְרְשִׁים בֵּיהּ מַמָּשׁ. וּמֵהַהוּא זִמְנָא דְּהַוָּה בִּמְעָהָא דְּאִמֵּיהּ, מִסִּטְרָא דִּילָהּ, אִתְמְתַח וְאוֹשִׁיט פְּסִיעָה לְבַר יַתִּיר. כִּי מֵרֹאשׁ צוּרִים אֶרְאֶנּוּ, דָּא דִּיוּקְנָא וְצִיּוּרָא דַאֲבוֹי (מַמָּשׁ). כֵּיוָן דְּהַוָּה בִּמְעָהָא דְּאִמֵּיהּ, אֲשׁוּרֶנּוּ, אוֹשִׁיט פְּסִיעָה לְבַר, כְּגַוְונָא דָא ת' (נ"א ו').

וְדָא הוּא וּמִגְּבָעוֹת אֲשׁוּרֶנּוּ, בִּמְתִיבְתָּא עִלָּאָה, גְּבָעַת חָסֵר ו'. (רַמָּאָה דְּכֹלָּא הַהִיא עִלָּאָה דְּכֹלָּא) בִּמְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא, וּמִגְּבָעוֹת בְּאָת ו'. וְאַשְׁלִים לִתְרֵין סִטְרִין. חַד, דְּהָא הַאי גִּבְעַת לָא אִתְפָּרְשָׁא מִן בְּרָהּ לְעָלְמִין, וְלָא שַׁבְקַת לֵיהּ. וְעַל דָּא אִתְכְּלִיל ו' בַּהֲדָהּ לְעָלַם. וְחַד, דְּהָא גִּבְעָה דִּלְתַתָּא בְּרָהּ דְּאִתְכְּלִיל בָּהּ, אִצְטְרִיךְ לְזִמְנָא דְּאָתֵי כַּד יֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, לְנַטְלָא לֵיהּ גִּבְעַת עִלָּאָה, וּלְאַעֲלָא לֵיהּ גּוֹ גַּדְפָּהָא, בְּגִין לְאַתְקְפָא לֵיהּ, וּלְאוֹקְמָא לֵיהּ בַּחַיִּין עִלָּאִין, וּמִנָּהּ יִפּוֹק בְּהַהוּא יוֹמָא מְשִׁיחָא דְּדָוִד.

לשון הקודש

אֲשׁוּרֶנּוּ וְגוֹ', צִיּוּר וּדְמוּת אָבִיו נִרְשָׁם בּוֹ מַמָּשׁ. וּמֵאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהָיָה בִּמְעֵי אִמּוֹ, מִצַּד שֶׁלָּהּ הִתְמַתַּח וְהוֹשִׁיט פְּסִיעָה לַחוּץ יוֹתֵר. כִּי מֵרֹאשׁ צָרִים אֶרְאֶנּוּ, זוֹ דְּמוּת וְצִיּוּר אָבִיו (מַמָּשׁ). כֵּיוָן שֶׁהָיָה בִּמְעֵי אִמּוֹ, אֲשׁוּרֶנּוּ, הוֹשִׁיט פְּסִיעָה לַחוּץ, כְּמוֹ זֶה ת' (ו').

וְזֶהוּ וּמִגְּבָעוֹת אֲשׁוּרֶנּוּ. בַּיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה גְּבָעַת חָסֵר ו' (גְּבוֹהַת הַכֹּל אוֹתָהּ עֶלְיוֹנַת הַכֹּל). בִּישִׁיבַת הָרָקִיעַ וּמִגְּבָעוֹת, בְּאוֹת ו'. וּמַשְׁלִים לִשְׁנֵי צְדָדִים. אֶחָד, שֶׁהֲרֵי הַגִּבְעַת הַזּוֹ לֹא נִפְרֶדֶת מִבְּנָהּ לְעוֹלָמִים וְאֵינָהּ עוֹזֶבֶת אוֹתוֹ, וְעַל כֵּן נִכְלָל ו' אִתָּהּ לְעוֹלָם. וְאֶחָד, שֶׁהֲרֵי גִּבְעָה שֶׁלְּמַטָּה, בְּנָהּ שֶׁנִּכְלָל עִמָּהּ צָרִיךְ לֶעָתִיד לָבֹא כְּשֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ לָקַחַת לוֹ גִּבְעַת עֶלְיוֹנָה,

וְרָזָא דָא, (תהלים ב) **אֲסַפְּרָה אֶל חֹק יְיָ אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. זַמִּין אֲנָא לוֹמַר לְהַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי חֹק, וּלְבַשְּׂרָא לֵיהּ,** (ה' אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ)**. בְּהַהוּא יוֹמָא מַמָּשׁ, יָפִיק לֵיהּ הַהוּא חֹק מִתְּחוֹת גַּדְפָּהָא, בְּכַמָּה חַיִּין, בְּכַמָּה עִטְרִין, בְּכַמָּה בִּרְכָאן, כִּדְקָא יָאוּת.**

וְהַהוּא חֹק לָא יִשְׁתְּאַר בִּלְחוֹדוֹי, יִתְכְּלִיל בֵּיהּ מְשִׁיחָא אַחֲרָא בְּרֵיהּ דְּיוֹסֵף, וְתַמָּן יִתְתָּקַף, וְלָא בַּאֲתָר אַחֲרָא. וּבְגִין דְּאִיהוּ גִּבְעָה תַּתָּאָה, דְּלֵית בָּהּ חַיִּין, יָמוּת מָשִׁיחַ דָּא, וְיִתְקְטֵל, וִיהֵא מִית עַד דְּתִלְקוֹט חַיִּין גִּבְעָה דָּא, מֵהַהִיא גִּבְעָה עִילָּאָה, וְיִקוּם.

וּבְגִין כָּךְ, בִּמְתִיבְתָּא דְּרָקִיעָא וּמִגְּבָעוֹת שְׁלִים בְּאוֹת ו', עַל תְּרֵין סִטְרִין אִלֵּין (כְּתִיב)**. אֲבָל בִּמְתִיבְתָּא עִלָּאָה, חָסֵר, בְּלָא ו', לְאַחֲזָאָה מִלָּה דְּלֵית בָּהּ קוּשְׁיָא**

לשון הקודש

וּלְהַכְנִיסוֹ תּוֹךְ כְּנָפֶיהָ כְּדֵי לְחַזֵּק אוֹתוֹ וּלְהַעֲמִידוֹ בְּחַיִּים עֶלְיוֹנִים, וּמִמֶּנָּה יֵצֵא בְּאוֹתוֹ יוֹם מָלֵךְ הַמָּשִׁיחַ.

וְסוֹד זֶה – (תהלים ב) אֲסַפְּרָה אֶל חֹק ה' אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. עָתִיד אֲנִי לוֹמַר לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא חֹק וּלְבַשְּׂרוֹ, (ה' אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ). **בְּאוֹתוֹ יוֹם מַמָּשׁ** יוֹצִיא אוֹתוֹ הַחֹק הַהוּא מִתַּחַת כְּנָפֶיהָ בְּכַמָּה חַיִּים, בְּכַמָּה עֲטָרוֹת, בְּכַמָּה בְּרָכוֹת כָּרָאוּי.

וְאוֹתוֹ חֹק לֹא יִשָּׁאֵר לְבַדּוֹ. יִכָּלֵל בּוֹ מָשִׁיחַ אַחֵר, בֶּן יוֹסֵף, וְשָׁם יִתְחַזֵּק, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא גִּבְעָה תַּחְתּוֹנָה שֶׁאֵין בָּהּ חַיִּים, יָמוּת מָשִׁיחַ זֶה וְיֵהָרֵג, וְיָמוּת עַד שֶׁתִּלְקֹט גִּבְעָה זוֹ חַיִּים מֵאוֹתָהּ גִּבְעָה עֶלְיוֹנָה, וְיָקוּם.

וּמִשּׁוּם כָּךְ בִּישִׁיבַת הָרָקִיעַ וּמִגְּבָעוֹת שָׁלֵם, בְּאוֹת ו', עַל שְׁנֵי צְדָדִים אֵלּוּ (כְּתוּב). אֲבָל בַּיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה חָסֵר, בְּלִי ו', לְהַרְאוֹת דָּבָר

וְסָפֵק. הֵן עָם לְבָדָד יִשְׁכּוֹן, בִּיהוּדָא, בְּלָא עֲרֵבוּבְיָא אַחֲרָא.

כָּל יְהוּדָא שְׁלִים, הָכָא אִיהוּ. יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ. דְּהָא רָזָא דִילֵיהּ, מֵרֹאשׁ צוּרִים אִיהוּ, וְאִתְיַיחֵד בְּרֵישָׁא, בְּגִזְעָא וּשְׁבִילָא. יְיָ: דָּא רֵישָׁא עִלָּאָה, אֲוִירָא דְסַלְקָא. אֱלֹהֵינוּ: דָּא גִזְעָא, דְּאִתְמַר (ישעיה יא) גֶּזַע יִשַׁי. יְיָ: דָּא שְׁבִילָא דִלְתַתָּא. וְעַל רָזָא דָא אִתְיַיחָד בֵּיהּ כִּדְקָא יָאוּת. וּבְגִין דְּאִתְמְתַח בֵּיהּ שְׁבִילָא אִצְטְרִיךְ (כאן חסר). רָזָא דְּאִתְגְּזַר בִּתְרֵי מְתִיבְתֵּי.

זַכָּאָה חוּלָקָךְ רִבִּי שִׁמְעוֹן, דְּזָכִית לְמִלִּין עִלָּאִין דְּמָארִיךְ, וּמָארָךְ אִתְרְעֵי בָךְ, כַּמָּה שִׁיעוּרָא דִּמְתִיחָן דִּשְׁבִילָא דָא בְּשִׁיעוּרָא עִלָּאָה, דְּרֵישָׁא (דף ר"ד ע"א) וְגִזְעָא וּשְׁבִילָא, וְאִתְלַבְּשָׁן בִּמְתִיחוּ דָא. (נ"א וְעַל דָּא

לשון הקודש

שֶׁאֵין בּוֹ קֻשְׁיָה וְסָפֵק. הֵן עָם לְבָדָד יִשְׁכֹּן, בִּיחוּד, בְּלִי עֵרְבּוּבִיָּה אַחֶרֶת.

כָּל יְהוּד שָׁלֵם כָּאן הוּא. ה' אֱלֹהֵינוּ ה'. שֶׁהֲרֵי סוֹדוֹ מֵרֹאשׁ צֻרִים הוּא, וְהִתְיַחֵד בָּרֹאשׁ, בַּגֶּזַע וּשְׁבִיל. ה' – זֶה הָרֹאשׁ הָעֶלְיוֹן, אֲוִיר שֶׁעוֹלֶה. אֱלֹהֵינוּ – זֶה הַגֶּזַע, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יא) גֶּזַע יִשַׁי. ה' – זֶה הַשְּׁבִיל שֶׁלְּמַטָּה. וְעַל סוֹד זֶה הִתְיַחֵד בּוֹ כָּרָאוּי. וּמִשּׁוּם שֶׁנִּמְתַּח בּוֹ שְׁבִיל, צָרִיךְ סוֹד שֶׁנִּגְזַר בִּשְׁתֵּי יְשִׁיבוֹת.

אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ, רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁזָּכִיתָ לִדְבָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁל רִבּוֹנְךָ, וְרִבּוֹנְךָ הִתְרַצָּה בְּךָ. כַּמָּה שִׁעוּר שֶׁל הִתְפַּשְּׁטוּת שֶׁל שְׁבִיל זֶה בְּשִׁעוּר עֶלְיוֹן שֶׁל רֹאשׁ וְגֶזַע וּשְׁבִיל, וְהִתְלַבְּשׁוּ בְּהִתְפַּשְּׁטוּת זוֹ. (וְעַל זֶה הִתְפַּשְּׁטוּת שֶׁל אֶחָד, שִׁעוּר שֶׁל שִׁשָּׁה צְדָדִים, וְהַכֹּל הִתְיַחֵד בָּאוֹת ד' הַזּוֹ, אח ד') וְעַל זֶה הִתְפַּשְּׁטוּת שֶׁל א' (ה') שִׁעוּר שֶׁל שִׁשָּׁה צְדָדִים. וְהַכֹּל הִתְיַחֵד בָּאוֹת (אח) הַזּוֹ. וּמִשּׁוּם כָּךְ לְבָדָד יִשְׁכֹּן כָּרָאוּי.

מִתִּיחוּ דְּאֶחָד, שִׁיעוּרָא דְשִׁית סִטְרִין. וְכֹלָּא אִתְיָחַד בְּהַאי אָת ד' אח ד'), **וְעַל דָּא מִתִּיחוּ דְא'** (נ"א ה') **שִׁיעוּרָא דְשִׁית סִטְרִין. וְכֹלָּא אִתְיָחַד בְּהַאי אָת** (נ"א אח) **וּבְגִין כָּךְ, לְבָדָד יִשְׁכּוֹן כִּדְקָא יָאוּת.**

וּבַגּוֹיִם לֹא יִתְחַשָּׁב, יִשְׂרָאֵל אִית לוֹן כְּתָב וְלָשׁוֹן.

וּבְכָל אָת, יַכְלִין לְאִסְתַּכְּלָא בְּדִיוּקְנָא וְצִיּוּרָא כִּדְקָא יָאוּת. אֲבָל בַּגּוֹיִם עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, לֹא יִתְחַשָּׁב. רָזָא דְנָא, בְּגִין דְּלֵית לוֹן כְּתָב וְלָשׁוֹן, וְלֵית לוֹן לְאִסְתַּכְּלָא וּלְמִנְדַּע כְּלוּם, דְּהָא (ירמיה י) **הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים. וְלָא יִתְחָשֵׁב רָזָא דְנָא בְּמַחֲשָׁבָה וּבְאַסְתַּכְּלוּתָא דִלְהוֹן, הוּאִיל וְלֵית לוֹן כְּתָב. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל.**

מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת רוֹבַע יִשְׂרָאֵל. (מִי)

הַהוּא נְקוּדָה עִלָּאָה, רֵישָׁא וְגִזְעָא וּשְׁבִילָא, בִּטְמִירוּ אִיהוּ, וְלָא קַיְימָא לְשָׁאֲלָא לְבַר. אֲבָל מִשַّעָתָא דְשָׁאֲרִי לְאִתְבְּנָאָה, וּלְמֶעְבַּד הֵיכָלָא

לשון הקודש

וּבַגּוֹיִם לֹא יִתְחַשָּׁב. לְיִשְׂרָאֵל יֵשׁ כְּתָב וְלָשׁוֹן, וּבְכָל אוֹת יְכוֹלִים לְהִסְתַּכֵּל בִּדְמוּת וְצִיּוּר כָּרָאוּי, אֲבָל בַּגּוֹיִם – עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת – לֹא יִתְחַשָּׁב. הַסּוֹד שֶׁלָּנוּ, מִשּׁוּם שֶׁאֵין לָהֶם כְּתָב וְלָשׁוֹן, וְאֵין לָהֶם לְהִסְתַּכֵּל וְלָדַעַת כְּלוּם, שֶׁהֲרֵי (ירמיה י) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים, וְלֹא יִתְחַשָּׁב סוֹד שֶׁלָּנוּ בְּמַחֲשָׁבָה וּבְהִסְתַּכְּלוּת שֶׁלָּהֶם, הוֹאִיל וְאֵין לָהֶם כְּתָב.

אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל.

מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל. (מִי) אוֹתָהּ נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה, רֹאשׁ וְגֶזַע וּשְׁבִיל, בְּנִסְתָּר הִיא, וְלֹא עוֹמֶדֶת לִשְׁאֹלָה לַחוּץ. אֲבָל מִשָּׁעָה שֶׁמַּתְחִילָה לְהִבָּנוֹת וְלַעֲשׂוֹת הֵיכָל בִּרְצוֹנוֹ, וְנִקְרֵאת מִ"י, מַתְחִילָה

בִּרְעוּתֵיהּ, וְאִקְרֵי מִ"י, שָׁאֲרֵי לְאִתְבָּנָאָה, דִּיוּקְנָא, דִּילֵיהּ מַמָּשׁ. אַפִּיק נוּקְבָא דִּילֵיהּ, בְּדִיוּקְנָא דְּאִמֵּיהּ.

מָאי מִי. דָּא רֵישָׁא וְגִזְעָא וּשְׁבִילָא. (י') וְאִתְפַּשַּׁט לְאִתְבָּנָאָה בִּפְשִׁיטוּ דְּחַד הֵיכָלָא, לִתְרֵין סִטְרִין בָּאנֵי. וְאַף עַל גַּב דְּאַפִּיק לְיִשְׂרָאֵל. דְּאִיהוּ ו', אוֹף הָכִי אַפִּיק לְנוּקְבָא דִּילֵיהּ כַּחֲדָא, וְאַזְמְנָהּ לְגַבֵּיהּ. מָנָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (דניאל א) וַיְמַן לָהֶם הַמֶּלֶךְ (אסתר ט) וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת. יָהַב לֵיהּ נְבַזְבְּזָא רַב וְיַקִּירָא, וְאַפִּיק לָהּ כַּחֲדָא מִגֵּיהּ. בְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ דְּאִתְפַּשַּׁט אַפִּיק תַּרְוַוּיְיהוּ כַּחֲדָא, (כְּגַוְונָא דָּא פְּשׁוּט לְהָכָא וּלְהָכָא, אַפִּיק בְּרָא וּבְרַתָּא בְּרִגְעָא חָדָא, וְעַל דָּא שָׁמַיִם וָאָרֶץ בְּרִגְעָא חָדָא אִתְבְּרִיאוּ כַּחֲדָא) בְּשַׁעֲתָא חָדָא.

וּמִסְפָּר אֶת רוֹבַע יִשְׂרָאֵל, רוֹבַע יִשְׂרָאֵל רָזָא דָּא בְּגִינָךְ רִבִּי אִתְמְסַר, זַכָּאָה חוּלָקָךְ. רוֹבַע יִשְׂרָאֵל, רְבִיעִית, מִן מְדִידוּ דְיִשְׂרָאֵל, אִיהוּ בְּרִית. אֲמַאי אִקְרֵי רוֹבַע. אֶלָּא שִׁיעוּרָא דְּגוּפָא אַרְבַּע

לשון הקודש

לְהִבָּנוֹת. הַדְּמוּת, שֶׁלּוֹ מַמָּשׁ. מוֹצִיא נְקֵבָה שֶׁלּוֹ בִּדְמוּת אִמּוֹ.

מַה זֶה מִי? זֶה רֹאשׁ וְגֶזַע וּשְׁבִיל. (י') וְהִתְפַּשֵּׁט לְהִבָּנוֹת בִּפְשִׁיטוּת הֵיכָל אֶחָד, לִשְׁנֵי צְדָדִים בּוֹנֶה. וְאַף עַל גַּב שֶׁהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא ו' – גַּם כָּךְ הוֹצִיא אֶת נְקֵבָתוֹ כְּאֶחָד וְהִזְמִינָהּ אֵלָיו. מָנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל א) וַיְמַן לָהֶם הַמֶּלֶךְ, (אסתר ט) וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת. נָתַן לוֹ אוֹצָר גָּדוֹל וְיָקָר, וְהוֹצִיא אוֹתָהּ בְּאֶחָד מִמֶּנּוּ. בְּאוֹתָהּ פְּשִׁיטוּת שֶׁהִתְפַּשֵּׁט, הוֹצִיא שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד, (כְּדֻגְמָה זוֹ פָּשׁוּט לְכָאן וּלְכָאן, הוֹצִיא בֵּן וּבַת בְּרֶגַע אֶחָד, וְעַל זֶה שָׁמַיִם וָאָרֶץ בְּרֶגַע אֶחָד נִבְרְאוּ כְּאֶחָד) בְּשָׁעָה אַחַת.

וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל. רֹבַע יִשְׂרָאֵל, סוֹד זֶה בְּגִלְגֻלְּךָ, רִבִּי, נִמְסַר. אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ! רֹבַע יִשְׂרָאֵל, רְבִיעִית מִמִּדִּידוּת יִשְׂרָאֵל, הִיא בְּרִית. לָמָּה נִקְרָא רֹבַע? אֶלָּא שִׁעוּר

בְּרִיתוֹת הֲוֵי בְּשִׁיעוּרָא דִּילֵיהּ. וּבְרִית רוֹבַע אִיהוּ בְּשִׁיעוּרָא דִּמְדִידוּ דְּגוּפָא. כֹּלָּא אַפִּיק מִי. (ע"כ).

רִבִּי אֶלְעָזָר הָוָה אָזִיל לְמֵחֱמֵי לְרִבִּי יוֹסֵי חָמוּי, רִבִּי אַבָּא וְחַבְרוֹי אַזְלוּ עִמֵּיהּ. פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים ה) יְיָ בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי וְגוֹ'. יְיָ בֹּקֶר מָאי בֹּקֶר. אֶלָּא דָּא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, דְּאִתְּעַר בְּעָלְמָא. דִּכְתִיב, (בראשית כב) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר. דְּהָא כַּד אָתֵי צַפְרָא, הַהוּא בֹּקֶר אִתְּעַר בְּעָלְמָא, וְהוּא עִידָּן רַעֲוָא לְכֹלָּא, וּלְמֶעְבַּד טִיבוּ לְכָל עָלְמָא, לְזַכָּאִין וּלְחַיָּיבִין. וּכְדֵין עִידָּן צְלוֹתָא הוּא, לִמְצְלֵי קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא.

וְעַל דָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּאָתֵי צַפְרָא, כָּל אִינּוּן אֲסִירֵי מַלְכָּא, אַשְׁכָּחוּ נַיְיחָא, עִידָּן צְלוֹתָא אִיהוּ עָלַיְיהוּ. וְכָל שֶׁכֵּן אִינּוּן דְּתַיְיבִין בְּתִיּוּבְתָּא, וּבָעָאן בָּעוּתְחוֹן לְקַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא. בְּגִין, דְּהַאי שַׁעֲתָא,

לשון הקודש

הַגּוּף, אַרְבַּע בְּרִיתוֹת הָיוּ בַּשִּׁעוּר שֶׁלּוֹ. וּבְרִית רֹבַע הוּא בַּשִּׁעוּר שֶׁל מִדִּידוּת הַגּוּף. הַכֹּל הוֹצִיא מִי.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ לִרְאוֹת אֶת רַבִּי יוֹסֵי חָמִיו, רַבִּי אַבָּא וַחֲבֵרָיו הָלְכוּ עִמּוֹ. פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים ה) ה' בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי וְגוֹ'. ה' בֹּקֶר, אֵיזֶה בֹּקֶר? אֶלָּא זֶה בֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁהִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית כב) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר. שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁמַּגִּיעַ הַבֹּקֶר, אוֹתוֹ בֹּקֶר מִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם, וְהוּא עֵת רָצוֹן לַכֹּל, וְלַעֲשׂוֹת טוֹב לְכָל הָעוֹלָם, לַצַּדִּיקִים וְלָרְשָׁעִים. וְאָז זְמַן תְּפִלָּה הוּא לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

וְעַל זֶה, בְּשָׁעָה שֶׁבָּא הַבֹּקֶר, כָּל אוֹתָם אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ מוֹצְאִים מְנוּחָה, זְמַן תְּפִלָּה הוּא עֲלֵיהֶם, וְכָל שֶׁכֵּן אוֹתָם שֶׁחוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה וּמְבַקְשִׁים בַּקָּשׁוֹתֵיהֶם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, מִשּׁוּם שֶׁבְּשָׁעָה זוֹ יוֹצֵא מִמֶּנָּה אֶחָד לְצַד

חַד מִמָּנָא נָפִיק לִסְטַר דָּרוֹם, וּרְפָאֵל שְׁמֵיהּ, וְכָל זִינֵי אֶסְוָותָא בִידוֹי. וּמִסְטַר דָּרוֹם, נָפַק חַד רוּחָא, וּמַטִּי לְגַבֵּי הַהוּא מִמָּנָא, דִּמְמָנָא עַל אַסְוָותָא. וְכַד מָטֵי צְלוֹתָא לְקַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, פָּקִיד לְבֵי דִינָא דִילֵיהּ, דְּלָא יִפְתְּחוּן בְּדִינָא, בְּגִין דְּחַיִּים בִּידָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא בִידֵיהוֹן.

וּמִגּוֹ דְּאִיהוּ עִידָּן רַעֲוָא, בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זְכוּתָא דְּהַהוּא בַר נָשׁ, אִי יִשְׁתְּכַח בִּצְלוֹתָא, (יָאוּת, וְאִי לָא חָשִׁיב לֵיהּ בְּשׁוֹגֵג) אוֹ דְּאִיהוּ מָאֲרֵיהּ דְּתִיוּבְתָּא, חָס עָלֵיהּ. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא כָּל צִפָּרִין דִּמְקַנְּנָן אִשְׁתְּמָעוּ, דִּכְתִיב, (תהלים קד) אֲשֶׁר שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ. וְאִינוּן צִפָּרִין אוֹדָאן וּמְשַׁבְּחָן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהַהוּא אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר אִתְעַר בְּעָלְמָא וְאָמַר, (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ וְגוֹ'. כְּדֵין הַהוּא מִמָּנָא נָפִיק, וְעָבִיד כָּל מַה דְּאִתְפְּקַד.

לשון הקודש

דָּרוֹם, וּרְפָאֵל שְׁמוֹ, וְכָל מִינֵי רְפוּאָה בְּיָדוֹ. וּמִצַּד דָּרוֹם יוֹצֵאת רוּחַ אַחַת וּמַגִּיעָה לְאוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה שֶׁמְּמֻנֶּה עַל הָרְפוּאָה. וּכְשֶׁמַּגִּיעָה הָרְפוּאָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא פּוֹקֵד לְבֵית דִּינוֹ שֶׁלֹּא יִפְתְּחוּ בְדִין, מִשּׁוּם שֶׁהַחַיִּים בְּיַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא בִידֵיהֶם.

וּמִתּוֹךְ שֶׁהוּא עֵת רָצוֹן, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זְכוּת אוֹתוֹ הָאִישׁ. אִם יִמָּצֵא בִתְפִלָּה (יָפֶה. וְאִם לֹא – נֶחְשָׁב לוֹ בְּשׁוֹגֵג) אוֹ שֶׁהוּא בַּעַל תְּשׁוּבָה – חָס עָלָיו. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִשְׁמָע קוֹל צִפָּרִים הַמְקַנְּנוֹת, שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) אֲשֶׁר שָׁם צִפָּרִים יְקַנֵּנוּ. וְאוֹתָן צִפָּרִים מוֹדוֹת וּמְשַׁבְּחוֹת לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. וְאוֹתָהּ אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִתְעוֹרֶרֶת בָּעוֹלָם וְאוֹמֶרֶת, (שם לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ וְגוֹ'. אָז אוֹתוֹ מְמֻנֶּה יוֹצֵא, וְעוֹשֶׂה כָּל מַה שֶׁנִּצְטַוָּה.

וְאִי תֵּימָא דְּזִינֵי אַסְוָתָא בִּידוֹי כְּמָה דְּאַמְרָן. לָאו הָכִי. דְּהָא אַסְוָתָא לָא הֲוֵי, אֶלָּא בִּידוֹי דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא. אֲבָל בְּשַׁעֲתָא דְּפָקִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַסְוָתָא לְהַהוּא בַּר נָשׁ, אִיהוּ נָפִיק, וְכָל אִינּוּן מְקַטְרְגִין דִּמְמָנָן עַל מַרְעִין בִּישִׁין, דַּחֲלִין מִנֵּיהּ. כְּדֵין הַהוּא רוּחָא דְּקָא נָסַע מִסִּטְרָא דְּדָרוֹם, אוֹשִׁיט לֵיהּ לְהַהוּא בַּר נָשׁ, וְהָא אַסְוָתָא אִשְׁתְּכַח, וְכֹלָּא בִּידוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְעַל דָּא כְּתִיב, יְיָ בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי. וְלָא כְּתִיב יְיָ בַּבֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי. אֶלָּא לְגַבֵּי בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם קָאָמַר. (תהלים ה) **בֹּקֶר אֶעֱרָךְ לְךָ וַאֲצַפֶּה. תְּרֵי בֹּקֶר אֲמַאי. אֶלָּא חַד בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם. וְחַד בֹּקֶר דְּיוֹסֵף. דִּכְתִיב,** (בראשית מד) **הַבֹּקֶר אוֹר, וּמְתַרְגְּמִינָן צַפְּרָא** (דף ר"ד ע"ב) **נָהִיר, נָהִיר וַדָּאי. אֶעֱרָךְ לְךָ וַאֲצַפֶּה, אֶעֱרָךְ לְךָ מַהוּ. אֶלָּא אֲסַדֵּר לְךָ בּוּצִינָא דִּילָךְ לְאַדְלָקָא. כְּמָה דְּאַתְּ**

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר שֶׁמִּינֵי רְפוּאָה בְּיָדוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ – לֹא כָּךְ! שֶׁהֲרֵי רְפוּאָה לֹא הָיְתָה, רַק בִּידֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. אֲבָל בְּשָׁעָה שֶׁפּוֹקֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רְפוּאָה לְאוֹתוֹ הָאָדָם, הוּא יוֹצֵא, וְכָל הַמְקַטְרְגִים הַמְמֻנִּים עַל מַחֲלוֹת רָעוֹת פּוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ. אָז אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁנָּסְעָה מִצַּד דָּרוֹם מוֹשִׁיטָה לוֹ לְאוֹתוֹ אָדָם, וַהֲרֵי הָרְפוּאָה נִמְצֵאת, וְהַכֹּל בִּידֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְעַל זֶה כָּתוּב (שם ה) ה' בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי, וְלֹא כָּתוּב ה' בַּבֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי. אֶלָּא לְגַבֵּי הַבֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם הוּא אָמַר. בֹּקֶר אֶעֱרָךְ לְךָ וַאֲצַפֶּה. שְׁנֵי בֹּקֶר לָמָה? אֶלָּא אֶחָד בֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם, וְאֶחָד בֹּקֶר שֶׁל יוֹסֵף, שֶׁכָּתוּב (בראשית מד) הַבֹּקֶר אוֹר, וּמְתַרְגְּמִים: בֹּקֶר מֵאִיר, מֵאִיר וַדַּאי. אֶעֱרָךְ לְךָ וַאֲצַפֶּה, מַה זֶּה אֶעֱרָךְ לְךָ?

אָמַר (תהלים קלב) עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי. וּלְגַבֵּי בֹּקֶר דְּיוֹסֵף קָאָמַר, דְּהַהוּא סִדּוּרָא דְּבוּצִינָא דִּילֵיהּ הוּא.

וַאֲצַפֶּה, מַהוּ וַאֲצַפֶּה. הָא כָּל בְּנֵי עָלְמָא מְצַפָּאן וּמְחַכָּאן לְטִיבוּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאֲפִילוּ בְּעִירֵי דְּחַקְלָא, וּמָה שֶׁבַּחָא דְּדָוִד יַתִּיר מִכֹּל בְּנֵי עַלְמָא, אֶלָּא, מִלָּה דָא שָׁאִילְנָא, וְהָכִי אָמְרוּ לִי, וְאִיהִי מִלָּה קְשׁוֹט דְּאָתֵי מֵרָחִיק. נְהוֹרָא קַדְמָאָה דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָוָה נָהִיר עַד דְּלָא הֲווֹ יַכְלִין עָלְמִין לְמִסְבְּלֵיהּ. מָה עֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עָבֵד נְהוֹרָא לִנְהוֹרֵיהּ, לְאִתְלַבְּשָׁא דָא בְּדָא. וְכֵן כָּל שְׁאַר נְהוֹרִין, עַד דְּעָלְמִין כֻּלְּהוּ אִתְקַיָּימוּ בְּקִיּוּמַיְיהוּ, וְיַכְלִין לְמִסְבַּל.

וּבְגִין כָּךְ אִתְפְּשָׁטוּ דַּרְגִּין, וְאִתְלַבָּשׁוּ נְהוֹרִין, וְאִינּוּן אִקְרוּן כְּנָפַיִם עִלָּאִין, עַד דְּמָטוּ לְהַאי בֹּקֶר דְּיוֹסֵף, וְאִיהוּ נָטִיל כָּל נְהוֹרִין עִלָּאִין, וּמִגּוֹ דְּכָל

לשון הקודש

אֶלָּא אֲסַדֵּר לְךָ נֵר שֶׁלְּךָ לְהַדְלִיק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קלב) עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי. וּלְגַבֵּי הַבֹּקֶר שֶׁל יוֹסֵף הוּא אָמַר, שֶׁאוֹתוֹ סִדּוּר שֶׁל נֵר שֶׁלּוֹ הוּא.

וַאֲצַפֶּה, מַה זֶּה וַאֲצַפֶּה? הֲרֵי כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם מְצַפִּים וּמְחַכִּים לְטוּב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַאֲפִלּוּ בַּהֲמוֹת הַשָּׂדֶה, וּמַה שֶּׁבַח שֶׁל דָּוִד יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם? אֶלָּא דָּבָר זֶה שָׁאַלְתִּי, וְכָךְ אָמְרוּ לִי, וְהוּא דְּבַר אֱמֶת שֶׁבָּא מֵרָחוֹק. אוֹר רִאשׁוֹן שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה מֵאִיר עַד שֶׁלֹּא יָכְלוּ הָעוֹלָמוֹת לִסְבֹּל אוֹתוֹ. מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? עָשָׂה אוֹר לְאוֹרוֹ לְהִתְלַבֵּשׁ זֶה בָּזֶה. וְכֵן כָּל שְׁאָר הָאוֹרוֹת, עַד שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת הִתְקַיְּמוּ בְּקִיּוּמָם וְיָכְלוּ לִסְבֹּל. **וּמִשּׁוּם** כָּךְ הִתְפַּשְּׁטוּ דַּרְגּוֹת וְהִתְלַבְּשׁוּ אוֹרוֹת, וְהֵם נִקְרָאִים כְּנָפַיִם עֶלְיוֹנִים, עַד

נְהוֹרִין עִלָּאִין בֵּיהּ תַּלְיָין, זִיוֵיהּ סָלִיק מִסַּיְיפֵי עָלְמָא עַד סַיְיפֵי עָלְמָא דִּלְעֵילָא, עַד דְּעָלְמִין דִּלְתַתָּא לָא יַכְלִין לְמִסְבַּל. אָתָא דָוִד וְאַתְקַן הַאי בּוּצִינָא, חוּפָּאָה לְהַאי בֹּקֶר דְּיוֹסֵף, לְאִתְחַפָּאָה בֵּיהּ, וּלְקַיְּימָא עָלְמִין דִּלְתַתָּא, בְּסִדּוּרָא דְּבוּצִינָא דָא וְעַל דָּא כְּתִיב, בֹּקֶר אֶעֱרָךְ לְךָ וַאֲצַפֶּה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שמות לז) וַיְצַפֵּהוּ זָהָב טָהוֹר. (נ"א וּבְגִין דְּהַהוּא בּוּצִינָא דָוִד בֵּיהּ תַּלְיָיא וכו') בְּגִין דְּהַהוּא בּוּצִינָא דְּדָוִד אִיהִי, וּבָהּ תַּלְיָיא, אָמַר דְּאִיהוּ לִיהֱוֵי חוּפָּאָה לְהַאי בֹּקֶר. אָתָא רִבִּי אַבָּא וּנְשָׁקֵיהּ, אָמַר אִלְמָלֵא לָא נָפַקְנָא בְּאָרְחָא, אֶלָּא לְמִשְׁמַע מִלָּה דָא דַּיִּי.

עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, הָא יוֹנָה חַד מָטָא לְגַבֵּי רִבִּי אֶלְעָזָר. שְׁרִיאַת, וְקָא מְצַפְצְפָא קַמֵּיהּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, יוֹנָה כְּשֵׁרָה מְהֵימְנָא הֲוֵית תָּדִיר בִּשְׁלִיחוּתִיךְ, זִילִי וְאֵימָא לֵיהּ, הָא חַבְרַיָּיא אָתָאן לְגַבָּךְ, וַאֲנָא עִמְּהוֹן.

לשון הקודש

שֶׁמַּגִּיעִים לְבֹקֶר זֶה שֶׁל יוֹסֵף, וְהוּא לוֹקֵחַ כָּל הָאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים. וּמִתּוֹךְ שֶׁכָּל הָאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים בּוֹ תְּלוּיִים, זִיווֹ עוֹלֶה מִסּוֹף הָעוֹלָם עַד סוֹף הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה, עַד שֶׁהָעוֹלָמוֹת שֶׁלְּמַטָּה לֹא יְכוֹלִים לִסְבֹּל. בָּא דָוִד וְהִתְקִין נֵר זֶה, כִּסּוּי לְבֹקֶר זֶה שֶׁל יוֹסֵף לְהִתְכַּסּוֹת בּוֹ וּלְהַעֲמִיד עוֹלָמוֹת שֶׁלְּמַטָּה בְּסִדּוּר הַנֵּר הַזֶּה, וְעַל זֶה כָּתוּב בֹּקֶר אֶעֱרָךְ לְךָ וַאֲצַפֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לז) וַיְצַפֵּהוּ זָהָב טָהוֹר. (וּמִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ נֵר, דָּוִד תָּלוּי בּוֹ וכו') וּמִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הַנֵּר הוּא שֶׁל דָּוִד וּבוֹ תָּלוּי, אָמַר שֶׁהוּא יִהְיֶה כִּסּוּי לַבֹּקֶר הַזֶּה. בָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוֹ, וְאָמַר, אִלְמָלֵא לֹא יָצָאתִי לַדֶּרֶךְ רַק לִשְׁמֹעַ דָּבָר זֶה – דַּי לִי!

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, בָּאָה יוֹנָה אַחַת לְרַבִּי אֶלְעָזָר, שָׁרְתָה וְצִפְצְפָה לְפָנָיו. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, יוֹנָה כְּשֵׁרָה, תָּמִיד הָיִית נֶאֱמָנָה

וְנִסָּא יִתְרְחִישׁ לֵיהּ לִתְלָתָא יוֹמִין, וְלָא יִנְפּוֹל עָלֵיהּ דְּחִילוּ, דְּהָא בְּחֶדְוָה אֲנָן אַזְלִין לְגַבֵּיהּ. אָתִיב זִמְנָא אַחֲרָא וְאָמַר, לָא חַדֵּינָא סַגְיָא, וּבָאִישׁ בְּעֵינוֹי סַגִּי, עַל חַד רִמּוֹנָא מַלְיָא דְּאִתְיְהִיב תְּחוֹתֵיהּ, וְיוֹסֵי שְׁמֵיהּ. אַזְלַת הַהִיא יוֹנָא מִקַּמֵּיהּ, וְאִינּוּן חַבְרַיָּיא אַזְלוּ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא לְרִבִּי אֶלְעָזָר, מָאי הַאי, תַּוּוּהְנָא סַגִּי, מִמָּה דַּחֲמֵינָא. אָמַר לֵיהּ, יוֹנָה דָּא אָתָאת לְגַבָּאי בִּשְׁלִיחוּתֵיהּ דְּרִבִּי יוֹסֵי חָמֵי, דְּאִיהוּ בְּבֵי מַרְעֵיהּ, וְיָדַעְנָא מֵהַאי יוֹנָה דְּאִשְׁתְּזִיב, וְחִלּוּפָא אִתְיְהִיב עָלֵיהּ וְאִתְסֵי.

עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, הָא עוּרְבָּא חַד קָאִים לְקַמַּיְיהוּ, קָרֵי בְּחֵילָא, וּמְצַפְּצְפָא צִפְצוּפָא סַגִּי. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, לְהָכִי אַתְּ קַיְּימָא, וּלְהָכִי אַנְתְּ מִתַּקֵּן, זִיל לְאָרְחָךְ, דְּהָא יְדַעְנָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, חַבְרַיָּיא נֵיזִיל

לשון הקודש

בִּשְׁלִיחוּתֵךְ. לְכִי וְאִמְרִי לוֹ, הֲרֵי הַחֲבֵרִים בָּאִים אֵלֶיךָ, וַאֲנִי עִמָּהֶם, וְגֵר יִתְרַחֵשׁ לָנוּ לִשְׁלֹשָׁה יָמִים, וְלֹא יִפֹּל עָלָיו פַּחַד, שֶׁהֲרֵי בְּחֶדְוָה אָנוּ הוֹלְכִים אֵלָיו. הֵשִׁיב פַּעַם אַחֶרֶת וְאָמַר, לֹא שָׂמַחְנוּ מַסְפִּיק, וְרַע בְּעֵינַי הַרְבֵּה עַל רִמּוֹן אֶחָד מָלֵא שֶׁנִּתַּן תַּחְתָּיו, וְיוֹסֵי שְׁמוֹ. הָלְכָה אוֹתָהּ הַיּוֹנָה מִלְּפָנָיו, וְאוֹתָם הַחֲבֵרִים הָלְכוּ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא לְרַבִּי אֶלְעָזָר, מַה זֶּה? תָּמַהְתִּי הַרְבֵּה מִמַּה שֶּׁרָאִיתִי. אָמַר לוֹ, הַיּוֹנָה הַזּוֹ בָּאָה אֵלַי בִּשְׁלִיחוּת רַבִּי יוֹסֵי חָמִי, שֶׁהוּא בְּבֵית חָלְיוֹ, וְיָדַעְתִּי מֵהַיּוֹנָה הַזּוֹ שֶׁהוּא נִצָּל, וְחִלּוּף נִתַּן עָלָיו וְנִתְרַפֵּא.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הֲרֵי עוֹרֵב אֶחָד עָמַד לִפְנֵיהֶם, קוֹרֵא בְּכֹחַ וּמְצַפְצֵף צִפְצוּף גָּדוֹל. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לְכָךְ אַתָּה קַיָּם וּלְכָךְ אַתָּה מִתְקַן. לֵךְ לְדַרְכְּךָ, שֶׁהֲרֵי יָדַעְתִּי. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, חֲבֵרִים, נֵלֵךְ וְנִגְמֹל חֶסֶד לְרִמּוֹן שֶׁהָיָה

וְנִגְמוֹל חֶסֶד לְרִמּוֹנָא, דְּהַוָה מַלְיָא מִכֹּלָּא, וְרִבִּי יוֹסֵי דִּפְקִיעִין שְׁמֵיהּ אִיהוּ, דְּהָא אִסְתַּלָּק מֵעָלְמָא דֵּין, וְלֵית מָאן דְּחָזֵי לְאִשְׁתַּדְּלָא בֵּיהּ, וְאִיהוּ קָרִיב לְגַבָּן.

סָטוּ מֵאָרְחָא, וְאָזְלוּ לְתַמָּן. כֵּיוָן דְּחָמוּ לוֹן כָּל בְּנֵי מָאתָא, נַפְקוּ לְגַבַיְיהוּ. וְעָאלוּ תַּמָּן בְּבֵי רִבִּי יוֹסֵי דִּפְקִיעִין, אִינּוּן חַבְרַיָּיא אִלֵּין. בְּרָא זְעֵירָא הָוָה לֵיהּ לְרִבִּי יוֹסֵי, וְלָא שָׁבִיק לְבַר נָשׁ דְּיִמְטֵי לְעַרְסָא דַאֲבוֹי, בָּתַר דְּמִית. אֶלָּא הוּא בִּלְחוֹדוֹי הָוָה סָמִיךְ לֵיהּ, וּבָכֵי עָלֵיהּ, פּוּמֵיהּ בְּפוּמֵיהּ מִתְדַּבְּקָא.

פָּתַח הַהוּא יַנּוּקָא וְאָמַר, מָארֵיהּ דְּעָלְמָא, כְּתִיב בְּאוֹרַיְיתָא, (דברים כב) כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ וְגוֹ', שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְגוֹ'. הָוָה גָּעֵי הַהוּא יַנּוּקָא וּבָכֵי, אָמַר, מָארֵיהּ דְּעָלְמָא, קַיְּים מִלָּה דָא דְּאוֹרַיְיתָא, תְּרֵין בְּנִין הֲוֵינָא מֵאַבָּא וְאִמִּי, אֲנָא וַאֲחֹתִי זְעֵירְתָּא מִנַּאי. הָוָה לָךְ לְמֵיסַב לָן, וּלְקַיְּימָא מִלָּה

לשון הקודש

מִלָּא מֵהַכֹּל, וְרַבִּי יוֹסֵי מִפְּקִיעִין הוּא שְׁמוֹ, שֶׁהֲרֵי הִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וְאֵין מִי שֶׁרָאוּי לְהִשְׁתַּדֵּל בּוֹ, וְהוּא קָרוֹב אֵלֵינוּ.

סָטוּ מֵהַדֶּרֶךְ וְהָלְכוּ לְשָׁם. כֵּיוָן שֶׁרָאוּ אוֹתָם כָּל בְּנֵי הָעִיר, יָצְאוּ אֲלֵיהֶם, וְנִכְנְסוּ שָׁם לְבֵית רַבִּי יוֹסֵי מִפְּקִיעִין אוֹתָם הַחֲבֵרִים הַלָּלוּ. בֵּן קָטָן הָיָה לוֹ לְרַבִּי יוֹסֵי, וְלֹא נָתַן לְשׁוּם אָדָם שֶׁיַּגִּיעַ לְמִטַּת אָבִיו אַחַר שֶׁמֵּת, אֶלָּא הָיָה לְבַדּוֹ סָמוּךְ לוֹ, וּבָכָה עָלָיו, פִּיו בְּפִיו מִתְדַּבֵּק. **פָּתַח** אוֹתוֹ תִּינוֹק וְאָמַר: רִבּוֹן הָעוֹלָם, כָּתוּב בַּתּוֹרָה (דברים כב) כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ וְגוֹ', שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְגוֹ'. הָיָה צוֹעֵק אוֹתוֹ תִּינוֹק וּבוֹכֶה, וְאָמַר: רִבּוֹן הָעוֹלָם, קַיֵּם דָּבָר זֶה שֶׁל הַתּוֹרָה! שְׁנֵי בָנִים הָיִינוּ מֵאַבָּא וְאִמִּי, אֲנִי וַאֲחוֹתִי הַקְּטַנָּה מִמֶּנִּי, הָיָה לְךָ לָקַחַת אוֹתָנוּ וּלְקַיֵּם דְּבַר הַתּוֹרָה. וְאִם תֹּאמַר, רִבּוֹן

דְּאוֹרַיְיתָא. וְאִי תֵּימָא מָארֵיהּ דְּעָלְמָא, אֵם כְּתִיב, וְלָא אָב, הָא הָכָא כּוּלָּא הוּא, אַבָּא וְאִמָּא. אִמָּא מִיתַת, וּנְסִיבַת לָהּ מֵעַל בְּנִין. הַשְׁתָּא אַבָּא דְּהֲוֵי חָפֵי עֲלָן, אִנְסִיב מֵעַל בְּנִין, אָן דִּינָא דְּאוֹרַיְיתָא. בָּכוּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְחַבְרַיָּיא, לְקַבֵּל בִּכְיָה וְנָעוּ דְּהַהוּא יַנּוּקָא.

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי כה) שָׁמַיִם לָרוּם וָאָרֶץ לָעוֹמֶק וְגוֹ'. עַד דְּהַוָּה אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר קְרָא דָּא, הָוָה עַמּוּדָא דְּאֶשָּׁא פָּסִיק בֵּינַיְיהוּ, וְהַהוּא יַנּוּקָא הָוָה דָּבִיק בְּפוּמֵיהּ דַּאֲבוּי, וְלָא הֲוֹ מִתְפָּרְשָׁאן. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אוֹ בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִרְחָשׁ נִיסָא, אוֹ בָּעֵי דְּלָא יִשְׁתְּדַל בַּר נָשׁ אַחֲרָא עָלֵיהּ, אֲבָל עַל מִלִּין דְּהַהוּא יַנּוּקָא וְדִמְעוֹי, לָא יָכִילְנָא לְמִסְבַּל.

עַד דַּהֲוֹ יַתְבִּין, שָׁמְעוּ חַד קָלָא, דְּהַוָּה (דף ר"ה ע"א) אָמַר, זַכָּאָה אַנְתְּ רִבִּי יוֹסֵי, דְּמִלִּין דְּהַאי גַּדְיָא זְעֵירָא,

לשון הקודש

הָעוֹלָם, אֵם כָּתוּב, וְלֹא אָב – הֲרֵי כָּאן הַכֹּל הוּא, אַבָּא וְאִמָּא. אִמָּא מֵתָה, וְלָקַחְתָּ אוֹתָהּ מֵעַל הַבָּנִים. כָּעֵת אַבָּא שֶׁהָיָה מְכַסֶּה עָלֵינוּ נִלְקַח מֵעַל הַבָּנִים. אֵיפֹה דִּין הַתּוֹרָה? בָּכוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבֵרִים מוּל הַבְּכִי וְהַצְּעָקָה שֶׁל אוֹתוֹ תִּינוֹק.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי כה) שָׁמַיִם לָרוּם וָאָרֶץ לָעֹמֶק וְגוֹ'. עַד שֶׁהָיָה אוֹמֵר רַבִּי אֶלְעָזָר פָּסוּק זֶה, הָיָה עַמּוּד אֵשׁ מַפְסִיק בֵּינֵיהֶם, וְאוֹתוֹ תִּינוֹק הָיָה דָּבֵק בְּפִי אָבִיו וְלֹא הָיוּ נִפְרָדִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אוֹ שֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַרְחִישׁ נֵס, אוֹ שֶׁרוֹצֶה שֶׁלֹּא יִשְׁתַּדֵּל אָדָם אַחֵר עָלָיו, אֲבָל עַל דִּבְרֵי אוֹתוֹ הַתִּינוֹק וְדִמְעוֹתָיו אֵינִי יָכוֹל לְסְבֹּל.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, שָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד שֶׁהָיָה אוֹמֵר: אַשְׁרֶיךָ רַבִּי יוֹסֵי שֶׁדִּבְרֵי הַגְּדִי הַקָּטָן

וְדִמְעוֹי, סְלִיקוּ לְגַבֵּי כֻּרְסְיָיא דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְדָנוּ דִינָא, וּתְלֵיסָר בְּנֵי נָשָׁא אַזְמִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת בְּגִינָךְ, וְהָא עֶשְׂרִין וּתְרֵין שְׁנִין אוֹסִיפוּ לָךְ, עַד דְּתוֹלִיף אוֹרַיְיתָא, לְהַאי גַּדְיָא שְׁלֵימָא, חֲבִיבָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

קָמוּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְחַבְרַיָּיא, וְלָא שָׁבְקוּ לְבַר נָשׁ לְמֵיקָם בְּבֵיתָא, מִיַּד חָמוּ הַהוּא עַמּוּדָא דְאֶשָּׁא דְסָלִיק, וְרִבִּי יוֹסֵי פָּתַח עֵינוֹי. וְהַהוּא יַנּוּקָא דָּבִיק פּוּמֵיהּ בְּפוּמֵיהּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, זַכָּאָה חוּלָקָנָא דַחֲמֵינָא תְּחַיַּית הַמֵּתִים, עֵינָא בְעֵינָא. קְרִיבוּ לְגַבֵּיהּ, וַהֲוָה הַהוּא יַנּוּקָא נָאִים, כְּמָה דְגָוַע מֵהַאי עָלְמָא, אָמְרוּ זַכָּאָה חוּלָקָךְ רִבִּי יוֹסֵי, וּבָרִיךְ רַחֲמָנָא דְאַרְחִישׁ לָךְ נִיסָא, עַל גַּעְיָא וּבְכְיָיא דִּבְנָךְ, וּבְמִלּוֹי, דְּהָכִי דָחִיק בְּמִלִּין שְׁפִירִין לִתְרַע שְׁמַיָּא, בְּמִלּוֹי וּבְדִמְעוֹי אוֹסִיפוּ לָךְ חַיִּין.

לשון הקודש

הַזֶּה וְדִמְעוֹתָיו עָלוּ אֶל כִּסֵּא הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְדָנוּ דִין, וּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר בְּנֵי אָדָם הִזְמִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת בִּגְלָלְךָ, וְהֲרֵי עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנִים הוֹסִיפוּ לְךָ עַד שֶׁתְּלַמֵּד תּוֹרָה אֶת הַגְּדִי הַשָּׁלֵם הַזֶּה הֶחָבִיב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

קָמוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבֵרִים, וְלֹא הִשְׁאִירוּ אָדָם לַעֲמֹד בַּבַּיִת. מִיָּד רָאוּ אוֹתוֹ עַמּוּד אֵשׁ שֶׁעוֹלֶה, וְרַבִּי יוֹסֵי פָּתַח עֵינָיו, וְאוֹתוֹ תִּינוֹק דָּבוּק פִּיו בְּפִיו. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁרָאִינוּ תְּחִיַּת הַמֵּתִים עַיִן בְּעַיִן. קָרְבוּ אֵלָיו, וְהָיָה אוֹתוֹ תִּינוֹק יָשֵׁן כְּאִלּוּ שֶׁגָּוַע מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. אָמְרוּ, אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ רַבִּי יוֹסֵי, וּבָרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁהִרְחִישׁ לְךָ נֵס עַל הַצְּעָקָה וְהַבְּכִי שֶׁל בִּנְךָ וּבִדְבָרָיו, שֶׁכָּךְ דָּחַק בִּדְבָרִים יָפִים לְשַׁעַר הַשָּׁמַיִם, בִּדְבָרָיו וּבְדִמְעוֹתָיו

נְטָלוּהוּ לְהַהוּא יַנּוּקָא, וּנְשַׁקוּהוּ וּבָכוּ עִמֵּיהּ מֵחֶדְוָה סַגִּיא. וְאַפְקוּהוּ לְבֵיתָא אַחֲרָא, וְאַתְעָרוּ עָלֵיהּ, וְלָא אוֹדְעוּ לֵיהּ מִיָּד, אֶלָּא לְבָתַר הָכִי. חֲדוּ תַּמָּן תְּלָתָא יוֹמִין, וְחַדִּישׁוּ בַּהֲדֵי הַהוּא רִבִּי יוֹסֵי, כַּמָּה חִדּוּשִׁין בְּאוֹרַיְיתָא.

אָמַר לוֹן רִבִּי יוֹסֵי, חַבְרַיָּיא, לָא אִתְיְהִיבַת לִי רְשׁוּ לְגַלָּאָה מֵהַהוּא דַּחֲמֵינָא בְּהַהוּא עָלְמָא, אֶלָּא לְבָתַר תְּרֵיסָר שְׁנִין. אֲבָל תְּלַת מְאָה וְשִׁתִּין וַחֲמֵשׁ דִּמְעִין, דְּאוֹשִׁיד בְּרִי, עָאלוּ בְּחוּשְׁבָּנָא קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְאוֹמֵינָא לְכוּ חַבְרַיָּיא, דִּבְשַׁעֲתָא דְּפָתַח בְּהַהוּא פְּסוּקָא, וְגָעָא בְּאִינּוּן מִלִּין, אִזְדַּעֲזָעוּ תְּלַת מְאָה אַלְפֵי סַפְסָלֵי דַּהֲווֹ בִּמְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא, וְכֻלְּהוּ קַיְּימֵי קַמֵּיהּ דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וּבָעוּ רַחֲמֵי עָלַי, וְעָרְבוּ לִי. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְמְלֵי רַחֲמִין עָלַי.**

לשון הקודש

הוֹסִיפוּ לְךָ חַיִּים.

לָקְחוּ אֶת אוֹתוֹ תִּינוֹק וּנְשָׁקוּהוּ, וּבָכוּ עִמּוֹ מֵרֹב חֶדְוָה, וְהוֹצִיאוּהוּ לְבַיִת אַחֵר, וְהִתְעוֹרְרוּ עָלָיו, וְלֹא הוֹדִיעַ לוֹ מִיָּד, אֶלָּא אַחַר כָּךְ. שָׁמְחוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה יָמִים, וְחִדְּשׁוּ יַחַד עִם אוֹתוֹ רַבִּי יוֹסֵי כַּמָּה חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, חֲבֵרִים, לֹא נִתְּנָה לִי רְשׁוּת לְגַלּוֹת מִמַּה שֶׁרָאִיתִי בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, אֶלָּא לְאַחַר שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנִים. אֲבָל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ דְּמָעוֹת שֶׁשָּׁפַךְ בְּנִי, נִכְנְסוּ בְּחֶשְׁבּוֹן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וַאֲנִי נִשְׁבָּע לָכֶם, חֲבֵרִים, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁפָּתַח בְּאוֹתוֹ הַפָּסוּק וְצָעַק בַּדְּבָרִים הָהֵם, הִזְדַּעְזְעוּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶלֶף סַפְסְלֵי יְשִׁיבַת הָרָקִיעַ, וְכֻלָּם עוֹמְדִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וּבִקְּשׁוּ עָלַי רַחֲמִים וְעָרְבוּ לִי, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְמַלֵּא רַחֲמִים עָלַי.

וְשַׁפִּיר קַמֵּיהּ, אִינּוּן מִלִּין, וְהֵיךְ מָסַר נַפְשֵׁיהּ עָלַי.
וְחַד אַפּוֹטְרוֹפּוֹסָא הֲוָה קַמֵּיהּ, וְאָמַר, מָארֵי דְעָלְמָא, הָא כְתִיב (תהלים ח) מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים יִסַּדְתָּ עוֹז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם. יְהֵא רַעֲוָא קַמָּךְ, זְכוּ דְּאוֹרַיְיתָא, וּזְכוּ דְהַהוּא רַבְיָא, דְּקָא מָסַר נַפְשֵׁיהּ עַל אֲבוּהָ דְּתֵחוּם עָלֵיהּ, וְיִשְׁתֵּזִיב.

וּתְלִיסָר בְּנֵי נָשָׁא אַזְמִין לֵיהּ תְּחוֹתַי, וְעִרְבוֹנָא יָהַב לֵיהּ, מִדִּינָא תַּקִּיפָא דָא. כְּדֵין קָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת, וּפָקִיד לֵיהּ עָלַי, דְּלֵיתֵב לְבָתָר עֶשְׂרִין וּתְרֵין שְׁנִין, דְּהָא לָאו עִרְבוֹנָא קַמֵּיהּ, אֶלָּא לִיתוּב לִידוֹי, מַשְׁכּוֹנִין דַּהֲווֹ בִּידוֹי, הַשְׁתָּא חַבְרַיָּיא, בְּגִין דְּחָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאַתּוּן זַכָּאֵי קְשׁוֹט, אִתְרְחִישׁ נִיסָּא לְעֵינֵיכוּ.

לשון הקודש

וְיָפֶה לְפָנָיו אוֹתָם דְּבָרִים וְאֵיךְ מָסַר נַפְשׁוֹ עָלַי. וְאַפּוֹטְרוֹפּוֹס אֶחָד הָיָה לְפָנָיו, וְאָמַר: רִבּוֹן הָעוֹלָם, הֲרֵי כָּתוּב (תהלים ח) מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים יִסַּדְתָּ עוֹז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁזְּכוּת הַתּוֹרָה וּזְכוּת אוֹתוֹ הַתִּינוֹק שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ עַל אָבִיו, שֶׁתָּחוּס עָלָיו וְיִנָּצֵל.

וּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר בְּנֵי אָדָם הִזְמִין לוֹ תַּחְתַּי, וְעֵרָבוֹן נָתַן לוֹ מִדִּין קָשֶׁה זֶה. אָז קָרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְצִוָּה אוֹתוֹ עָלַי שֶׁיַּחֲזֹר לְאַחַר עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנִים, שֶׁהֲרֵי אֵין הָעֵרָבוֹן לְפָנָיו, אֶלָּא לְהָשִׁיב לְיָדוֹ מַשְׁכּוֹנוֹת שֶׁהָיוּ בְּיָדוֹ. כָּעֵת חֲבֵרִים, מִשּׁוּם שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאַתֶּם צַדִּיקֵי אֱמֶת, הִתְרַחֵשׁ הַנֵּס לְעֵינֵיהֶם.

פְּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (שמואל א ב) יְיָ מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל. הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, וְכִי יְיָ מֵמִית, וְהָא שְׁמָא דָא סַמָּא דְּחַיִּין אִיהוּ לְכֹלָּא. וּמִלָּה דָא דְּמוֹתָא, לָא שַׁרְיָא בֵּיהּ, וּבְכָל אֲתָר שְׁמָא דָא יָהִיב חַיִּין לְכָל עָלְמָא, מַהוּ יְיָ מֵמִית, חַשְׁבִּין בְּנֵי נָשָׁא דְּאִיהוּ קָטִיל לְכָל בְּנֵי נָשָׁא. אֶלָּא יְיָ מֵמִית וַדַּאי הֵיאַךְ אִיהוּ מֵמִית, אִי תֵּימָא בְּגִין דְּכַד אִסְתַּלַּק מֵעַל בְּנֵי נָשָׁא דְּהָא בְּעוֹד דְּאִיהוּ עָלֵיהּ, לָא יַכְלִין כָּל מְקַטְרְגִין דְּעָלְמָא לְנַזְקָא לֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְּאִסְתָּלִיק מִנֵּיהּ, מִיָּד כָּל מְקַטְרְגִין יַכְלִין לֵיהּ, וּמִית בַּר נָשׁ. לָאו הָכִי.

אֶלָּא יְיָ מֵמִית, לְמַאן מֵמִית. לְהַהוּא מְשִׁיכוּ דְּסִטְרָא אַחֲרָא בִישָׁא. כֵּיוָן דְּמְשִׁיכוּ דְּסִטְרָא בִישָׁא, חָמֵי לֵיהּ לְזִיו יְקָרֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִיָּד מִית. וְלֵית לֵיהּ קִיוּמָא אֲפִילוּ רִגְעָא חָדָא. כֵּיוָן דְּהַהוּא

לשון הקודש

פְּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (שמואל-א ב) ה' מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל. בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, וְכִי ה' מֵמִית? וַהֲרֵי שֵׁם זֶה סַם חַיִּים הוּא לַכֹּל, וְדָבָר זֶה שֶׁל מָוֶת לֹא שׁוֹרֶה בּוֹ, וּבְכָל מָקוֹם שֵׁם זֶה נוֹתֵן חַיִּים לְכָל הָעוֹלָם, אָז מַה זֶּה ה' מֵמִית? חוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם שֶׁהוּא הוֹרֵג לְכָל בְּנֵי הָאָדָם?! אֶלָּא ה' מֵמִית בְּוַדַּאי. אֵיךְ הוּא מֵמִית? אִם תֹּאמַר מִשּׁוּם שֶׁהִסְתַּלֵּק מֵעַל בְּנֵי אָדָם, שֶׁהֲרֵי בְּעוֹד שֶׁהוּא עָלָיו, לֹא יְכוֹלִים כָּל מְקַטְרְגֵי הָעוֹלָם לְהַזִּיק לוֹ. בְּשָׁעָה שֶׁמִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ, מִיָּד כָּל הַמְקַטְרְגִים יְכוֹלִים לוֹ וּמֵת הַבֶּן אָדָם. לֹא כָּךְ?!

אֶלָּא ה' מֵמִית, אֶת מִי הוּא מֵמִית? לְאוֹתָהּ הִתְפַּשְּׁטוּת הַצַּד הָאַחֵר הָרָע. כֵּיוָן שֶׁמְּשִׁיכוּת הַצַּד הָרָע רוֹאֶה אֶת זִיו כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ

מְשִׁיכוּ דְּסְטָר אַחֲרָא מִית וְאִתְעֲבָר מִן עָלְמָא, מִיַּד מְחַיֶּה. לְמַאן מְחַיֶּה. לְהַהוּא מְשִׁיכוּ דְּרוּחַ קֻדְשָׁא, דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְּקֻדּוּשָׁה, מְחַיֶּה לֵיהּ, וְאוֹקִים לֵיהּ בְּקִיּוּמָא שְׁלִים. כֹּלָּא עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּזִמְנָא חָדָא. וּמַה דְּאָמַר מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל. מוֹרִיד לְהַהוּא רוּחַ קַדִּישָׁא לִשְׁאוֹל, וְעָבִיד לֵיהּ תַּמָּן טְבִילָה, לְאִתְדַּכָּאָה, וּמִיַּד סָלִיק לֵיהּ, (לִשְׁאוֹל, לְאִתְדָּנָא תַּמָּן, וּמִיַּד סָלִיק לֵיהּ וְעָבַד לֵיהּ טְבִילָה) וְעָאל לַאֲתָר דְּאִצְטְרִיךְ בְּגַן עֵדֶן.

וַאֲנָא, חַבְרַיָּיא, בְּהַהִוא שַׁעֲתָא דְּאִסְתְּלַקְנָא מֵעָלְמָא, רוּחָא דִּילִי אִסְתְּלַק וְדָמַךְ מִיַּד, עַד שַׁעֲתָא זְעֵירָא דְּאַחְיָיא לִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְגוּפָא הֲוָה מִית. בְּשַׁעֲתָא דְּפָתַח בְּרִי בְּאִינּוּן מִלִּין, כְּדֵין פַּרְחָה נִשְׁמָתֵיהּ (נ"א נִשְׁמָתִי), וְאִעֲרָעַת בְּנִשְׁמְתָא דִּילִי, דְּהֲוָה סַלְקָא מִגּוֹ דַּכְיוּ וּמִגּוֹ טְבִילָה, וְעָאלַת בַּאֲתָר דְּעָאלַת,

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא, מִיָּד מֵתָה, וְאֵין לָהּ קִיּוּם אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד. כֵּיוָן שֶׁאוֹתָהּ הִתְפַּשְׁטוּת צַד הָאַחֵר מֵתָה וְעָבְרָה מִן הָעוֹלָם, מִיָּד מְחַיֶּה. אֶת מִי הוּא מְחַיֶּה? אוֹתָהּ הִתְפַּשְׁטוּת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁבָּאָה מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה, מְחַיֶּה אוֹתָהּ וּמַעֲמִידָהּ בְּקִיּוּם שָׁלֵם. הַכֹּל עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּזְמַן אֶחָד. וּמַה שֶּׁאָמַר מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל – מוֹרִיד אוֹתָהּ רוּחַ קְדוֹשָׁה לַשְּׁאוֹל, וְעוֹשֶׂה לָהּ שָׁם טְבִילָה לְהִטַּהֵר, וּמִיָּד מַעֲלֶה אוֹתָהּ, (לִשְׁאל, לְהִדּוֹן שָׁם, וּמִיָּד מַעֲלֶה אוֹתָהּ וְעוֹשֶׂה לָהּ טְבִילָה) וְנִכְנָס לַמָּקוֹם שֶׁצָּרִיךְ בְּגַן עֵדֶן.

וַאֲנִי, חֲבֵרִים, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהִסְתַּלַּקְתִּי מֵהָעוֹלָם, רוּחִי עָלְתָה וְנִרְדְּמָה מִיָּד, עַד שָׁעָה קַלָּה שֶׁהֶחֱיָנִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַגּוּף הָיָה מֵת. בְּשָׁעָה שֶׁפָּתַח בְּנִי בְּאוֹתָם דְּבָרִים, אָז פָּרְחָה נִשְׁמָתוֹ (נִשְׁמָתִי), וּפָגְשָׁה בְּנִשְׁמָתִי שֶׁהָיְתָה עוֹלָה מִתּוֹךְ טָהֳרָה וּמִתּוֹךְ טְבִילָה, וְנִכְנְסָה בְּמָקוֹם שֶׁנִּכְנְסָה, וְשָׁם דָּנוּ אֶת דִּינָהּ,

וְתַמָּן אִתְּדָן דִּינָהָא, וְאִתְיְהִיבוּ לִי עֶשְׂרִין וּתְרֵין שְׁנִין דְּחַיִּין, בְּגִין דִּמְעִין (דף ר"ה ע"ב) וּמִלִּין דִּבְרִי, מִכָּאן וּלְהָלְאָה, אִית לִי לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּמַה דַּחֲמֵינָא, דְּהָא לֵית לִי לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּמִלִּין דְּהַאי עָלְמָא. כֵּיוָן דַּחֲמֵינָא מַה דַּחֲמֵינָא, וּבָעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּלָא יִתְאַבִּיד וְיִתְנְשֵׁי מִנַּאי כְּלוּם.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיח) יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָהּ וְגוֹ', דָּוִד מַלְכָּא אָמַר דָּא, עַל כָּל מַה (ס"א דְּאַעְבַּר) דְּעָבַד בְּהַאי עָלְמָא, וְאָמַר עַל אַבְטָחוּתָא דְּהַוָּה לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא. עַל כָּל מַה דְּאַעְבַּר בְּהַאי עָלְמָא, דִּרְדִּיפוּ לֵיהּ, וַהֲוָה (לֵיהּ) עָרִיק בְּאַרְעָא נוּכְרָאָה, בְּאַרְעָא דְּמוֹאָב, וּבְאַרְעָא דִּפְלִשְׁתָּאֵי, וּמִכֻּלְּהוּ שֵׁזִיב לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא שָׁבִיק לֵיהּ לְמוֹתָא, וְאָמַר עַל אַבְטָחוּתָא דְּהַהוּא עָלְמָא.

לשון הקודש

וְנִתְּנוּ לִי עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שְׁנוֹת חַיִּים בִּגְלַל דִּמְעוֹת וְדִבְרֵי בְּנִי. מִכָּאן וָהָלְאָה יֵשׁ לִי לְהִשְׁתַּדֵּל בְּמַה שֶּׁרָאִיתִי, שֶׁהֲרֵי אֵין לִי לְהִשְׁתַּדֵּל בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. כֵּיוָן שֶׁרָאִיתִי מַה שֶּׁרָאִיתִי, וְרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יֹאבַד וְיִשָּׁכַח מִמֶּנִּי כְּלוּם.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיח) יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָהּ וְגוֹ'. דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת זֶה עַל כָּל מַה (שֶּׁעָבַר) שֶׁעָשָׂה בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאָמַר עַל הַהַבְטָחָה שֶׁהָיְתָה לוֹ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. עַל כָּל מַה שֶּׁעָבַר בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁרָדְפוּ אוֹתוֹ, וְהָיָה (לוֹ) בּוֹרֵחַ בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה, בְּאֶרֶץ מוֹאָב וּבְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים, וּמִכֻּלָּם הִצִּילוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא הִשְׁאִירוֹ לָמוּת, וְאָמַר עַל הַהַבְטָחָה שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם.

אָמַר דָּוִד, אִי הָכָא חַבְנָא לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָכָא אַלְקִינָא, וְקַבִּילְנָא עוֹנְשָׁא דִילִי, וְאַדְכֵּי לִי מִכָּל מַה דְחַבְנָא, וְלָא שָׁבִיק עוֹנְשָׁא דִילִי לְהַהוּא עָלְמָא, בָּתַר מִיתָה. וַדָּאי יַסּוֹר יִסְּרַנִּי יָהּ, בְּהַאי עָלְמָא, בְּגִין לְנַקָּאָה לִי. וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי, בְּהַהוּא עָלְמָא, לְנַטְלָא נִקְמָתָא מִנַּאי, וַאֲנָא, הָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַנְקֵי לִי זִמְנָא חָדָא בְּהַאי עָלְמָא, מִכָּאן וּלְהַלְאָה אִצְטְרִיכְנָא דְלָא אֶהֱא בְּכִסּוּפָא בְעָלְמָא דְאָתֵי.

פָּתַח הַהוּא יַנּוּקָא בְּרֵיהּ וְאָמַר, (במדבר כז) אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה וְגוֹ'. אָבִינוּ, הָא טַעֲמָא לְעֵילָא, אָרִיךְ מִלָּה וּמָשִׁיךְ לָהּ, אִי חֲסִידִין קַדִּישִׁין, כַּמָּה מְשִׁיכוּ דְצַעֲרָא בְּמִקְרֵי אָבִינוּ. לֵית צַעֲרָא, וְלֵית כְּאֵבָא דְרוּחָא וְנַפְשָׁא, אֶלָּא כַּד קָרָאן הָכִי, אָבִינוּ, כְּכְאֵבָא מִלְּבָא. מֵת בַּמִּדְבָּר, וְכִי

לשון הקודש

אָמַר דָּוִד, אִם כָּאן חָטָאתִי לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, כָּאן לָקִיתִי וְקִבַּלְתִּי עָנְשִׁי, וְטִהֵר אוֹתִי מִכָּל מַה שֶׁחָטָאתִי, וְלֹא הִשְׁאִיר עֹנֶשׁ שֶׁלִּי לָעוֹלָם הַהוּא לְאַחַר מִיתָה, וַדַּאי יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָהּ – בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לְנַקּוֹתֵנִי, וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי – בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם לָקַחַת מִמֶּנִּי נְקָמָה. וַאֲנִי, הֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקָּה אוֹתִי פַּעַם אַחַת בָּעוֹלָם הַזֶּה, מִכָּאן וָהָלְאָה אֲנִי צָרִיךְ שֶׁלֹּא לִהְיוֹת בְּבוּשָׁה בָּעוֹלָם הַבָּא.

פָּתַח אוֹתוֹ תִּינוֹק בְּנוֹ וְאָמַר, (במדבר כז) אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה וְגוֹ'. אָבִינוּ, הֲרֵי הַטַּעַם לְמַעְלָה, הֶאֱרִיךְ בַּמִּלָּה וּמָשַׁךְ אוֹתָהּ. אִי חֲסִידִים קְדוֹשִׁים, כַּמָּה מְשִׁיכוּת צַעַר בִּקְרִיאַת אָבִינוּ. אֵין צַעַר וְאֵין כְּאֵב שֶׁל רוּחַ וָנֶפֶשׁ אֶלָּא כְּשֶׁקָּרָאנוּ כָּךְ,

אַחֲרָנִין לָא מִיתוּ בְּמַדְבְּרָא, דְּהָכָא רָשִׁים לֵיהּ, וְאָמַר דְּאִיהוּ מֵת בַּמִּדְבָּר, וְהָא אֶלֶף וְרִבְּבָן מִיתוּ בְּמַדְבְּרָא.

אֶלָּא כַּמָּה בְּנֵי נָשָׁא עַרְטִילָאִין עַל דָּא, מִנְּהוֹן אַמְרֵי דְּהוּא מְקוֹשֵׁשׁ עֵצִים הָוָה, דִּכְתִיב כִּי בְחֶטְאוֹ מֵת. וּמִנְּהוֹן אַמְרֵי הָכִי, וּמִנְּהוֹן אַמְרֵי הָכִי, וַאֲנָא הָכִי אוֹלִיפְנָא, יוֹמָא דְּאַבָּא נָפַל בְּבֵי מַרְעֵיהּ, אוֹלִפִי לִי דָּא. וַאֲנָא חֲמֵינָא מַה דַּחֲמֵינָא, דְּפָקִיד לִי אַבָּא דְּלָא לְגַלָּאָה. אֶלָּא כַּמָּה וְכַמָּה הֲווֹ דְּמִיתוּ בְּמַדְבְּרָא, וְלָא עַל חוֹבָא דְּקַרַח, וְלָא עַל חוֹבָא דְּמְרַגְּלִים, כַּד אִתְגְּזַר גְּזֵרָה, (ס"א וְלָא עַל חוֹבָא דְּעֶגְלָא דְּעָבְדוּ וכו') אֶלָּא קוֹדֶם (ס"א דְּמִיתוּ עַל חוֹבָא דְּקַרַח, עַל חוֹבָא דְּמְרַגְּלִים, כַּד אִתְגְּזַר גְּזֵרָה, וְקוֹדֶם) מַתַּן תּוֹרָה, וּבָתַר עֶגְלָא דְּעָבְדוּ, אִינּוּן מַטְעֵי עָלְמָא, וְאִינּוּן דְּאִתְמְשָׁכוּ אֲבַתְרַיְיהוּ.

לשון הקודש

אָבִינוּ, בִּכְאֵב מִלֵּב. מֵת בַּמִּדְבָּר, וְכִי אֲחֵרִים לֹא מֵתוּ בַּמִּדְבָּר שֶׁכָּאן רָשַׁם אוֹתוֹ וְאָמַר שֶׁהוּא מֵת בַּמִּדְבָּר? וַהֲרֵי אֲלָפִים וּרְבָבוֹת מֵתוּ בַּמִּדְבָּר!

אֶלָּא כַּמָּה בְּנֵי אָדָם מְעֻרְטָלִים עַל זֶה, מֵהֶם אוֹמְרִים שֶׁהוּא הָיָה מְקוֹשֵׁשׁ הָעֵצִים, שֶׁכָּתוּב כִּי בְחֶטְאוֹ מֵת. וּמֵהֶם אָמְרוּ כָּךְ, וּמֵהֶם אָמְרוּ כָּךְ, וַאֲנִי כָּךְ לָמַדְתִּי: יוֹם שֶׁאַבָּא נָפַל בְּבֵית חָלְיוֹ, לִמְּדַנִי אֶת זֶה, וַאֲנִי רָאִיתִי מַה שֶּׁרָאִיתִי, שֶׁצִּוָּה אוֹתִי אַבָּא שֶׁלֹּא לְגַלּוֹת. אֶלָּא כַּמָּה וְכַמָּה הָיוּ שֶׁמֵּתוּ בַּמִּדְבָּר, וְלֹא עַל חֵטְא קֹרַח וְלֹא עַל חֵטְא הַמְרַגְּלִים. כָּךְ נִגְזְרָה הַגְּזֵרָה. (וְלֹא עַל חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁעָשׂוּ וכו') אֶלָּא קֹדֶם (שֶׁמֵּתוּ עַל חֵטְא קֹרַח, עַל חֵטְא הַמְרַגְּלִים, כַּאֲשֶׁר נִגְזְרָה הַגְּזֵרָה, וְקֹדֶם) מַתַּן תּוֹרָה, וְאַחַר הָעֵגֶל שֶׁעָשׂוּ אוֹתָם מַטְעֵי הָעוֹלָם וְאֵלּוּ שֶׁנִּמְשְׁכוּ אַחֲרֵיהֶם.

אֲבָל טַעֲנָה דְּטָעִינוּ אִינּוּן בְּנָתִין, דְּמִית בַּמִּדְבָּר, אִיהוּ, וַהֲוָה צְלָפְחָד רַב לְבֵי יוֹסֵף, וּמִגּוֹ דְּלָא הֲוָה יָדַע אָרְחוֹי דְּאוֹרַיְיתָא כַּדְקָא יָאוּת, לָא הֲוָה נָשִׁיא. וְהוּא הֲוָה דְּלָא נָטַר פּוּמֵיהּ וּמִלּוֹי לָקָבְלֵיהּ דְּמֹשֶׁה, וְעָלֵיהּ כְּתִיב, (במדבר כא) וַיָּמָת עָם רָב מִיִּשְׂרָאֵל. גְּבַר דְּלָא יָדַע אוֹרַיְיתָא, (ס"א לָאו רַב בְּאוֹרַיְיתָא) וְאִיהוּ רַב מִשְׁפָּחָה. רַב דְּזַרְעָא דְיוֹסֵף, מִבְּנוֹי דְמְנַשֶּׁה. וּבְגִין דְּחָב בַּמִּדְבָּר בְּמִלּוֹלָא לְגַבֵּי מֹשֶׁה, חָשִׁיבוּ דְמֹשֶׁה אַנְטִיר דְּבָבוּ. וּבְגִין כָּךְ קְרִיבוּ לְקַמֵּיהּ דְּמֹשֶׁה, וְאֶלְעָזָר, וְכָל הַנְּשִׂיאִין, וְכָל רֵישֵׁי אֲבָהָן, וְלָא מַלִּילוּ עִם מֹשֶׁה אֶלָּא לְקַמַּיְיהוּ, בְּגִין דְּקַנְּיאוּ קִנְאָה מִנֵּיהּ.

מִכָּאן, מָאן דְּחָיִישׁ מִן דַּיָּנָא, יְקָרֵב אַחֲרָנִין, וְיִסְגֵּי בְּגוּבְרִין בַּהֲדֵי הַהוּא דַּיָּנָא, בְּגִין דְּיִשְׁמְעוּן דִּינָא מִנֵּיהּ, וְיִדְחַל מִנַּיְיהוּ, וְלָא יְהֵא דָן אֶלָּא כַּדְקָא יָאוּת, וְאִי לָא, יִדְחֵי לֵיהּ מִן דִּינָא. וְאִינּוּן לָא יָדְעוּ

לשון הקודש

אֲבָל טַעֲנָה שֶׁטָּעֲנוּ אוֹתָן בָּנוֹת, שֶׁמֵּת בַּמִּדְבָּר הוּא, וְהָיָה צְלָפְחָד גָּדוֹל לְבֵית יוֹסֵף, וּמִתּוֹךְ שֶׁלֹּא יָדַע דַּרְכֵי הַתּוֹרָה כָּרָאוּי, לֹא הָיָה נָשִׂיא, וְהוּא הָיָה שֶׁלֹּא שָׁמַר פִּיו וּדְבָרָיו מוּל מֹשֶׁה, וְעָלָיו כָּתוּב (שם כא) וַיָּמָת עַם רָב מִיִּשְׂרָאֵל. גֶּבֶר שֶׁלֹּא יָדַע אֶת הַתּוֹרָה, (לא גָּדוֹל בַּתּוֹרָה) וְהוּא גְּדוֹל הַמִּשְׁפָּחָה. גָּדוֹל שֶׁל זֶרַע יוֹסֵף, מִבְּנֵי מְנַשֶּׁה. וּמִשּׁוּם שֶׁחָטָא בַּמִּדְבָּר בְּדִבּוּר לְמֹשֶׁה, חָשְׁבוּ שֶׁמֹּשֶׁה שָׂמַר לוֹ שִׂנְאָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ קָרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר וְכָל הַנְּשִׂיאִים וְכָל רָאשֵׁי הָאָבוֹת, וְלֹא דִּבְּרוּ עִם מֹשֶׁה אֶלָּא לִפְנֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁקִּנְּאוּ מִמֶּנּוּ קִנְאָה.

מִכָּאן, מִי שֶׁחוֹשֵׁשׁ מִן הַדִּין, יְקָרֵב אֲחֵרִים וְיַרְבֶּה אֲנָשִׁים אֵצֶל אוֹתוֹ דַּיָּן, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמְעוּ דִּין מִמֶּנּוּ וְיִפְחַד מֵהֶם, וְלֹא יְהֵא דָן אֶלָּא

דְּהָא (במדבר יב) מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וְלָא יָדְעוּ דְּמֹשֶׁה לָאו הָכִי.

כֵּיוָן דְּחָמָא מֹשֶׁה כַּךְ, אָמַר חֲמֵינָא דְּכֹל כְּנוּפְיָא דְּגוּבְרִין רַבְּרְבִין מִיִּשְׂרָאֵל, וְכָל רֵישֵׁי אֲבָהָן וְכָל נְשִׂיאֵי כְּנִשְׁתָּא, עָלַי קְרִיבוּ. מִיַּד אִתְפְּרַשׁ מֹשֶׁה מִן דִּינָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר כז) וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה אֶת מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי יְיָ. (אָמַר מֹשֶׁה לָא אִתְחֲזֵי לִי לְדִינָא דָא) עַנְוָתָנוּתָא דְּמֹשֶׁה, אַקְרִיב אֶת מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי יְיָ. דַּיָּינִין אַחֲרָנִין, אָרְחָא דָא לָא נָטְלֵי, דְּאַף עַל גַּב דִּכְנוּפְיָא סַגִּי עֲלֵיהוֹן. אִינּוּן דַּיָּינֵי אִקְרוּן עַזֵּי פָּנִים, לֵית בְּהוּ מֵעַנְוָתָנוּתָא דְּמֹשֶׁה כְּלָל. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמֹשֶׁה. חֲדוּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְחַבְרַיָּיא.

אָמַר הַהוּא יַנּוּקָא, אַהֲדַרְנָא לְמִלִּין קַדְמָאִין. אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר אָבִינוּ הַאי טַעֲמָא דְּאִמֵּי, לְנַחֵשׁ

לשון הקודש

כָּרָאוּי, וְאִם לֹא – יִדְחֶה אוֹתוֹ מִן הַדִּין. וְהֵם לֹא יָדְעוּ שֶׁהֲרֵי (שם יב) מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד מִכֹּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, וְלֹא יָדְעוּ שֶׁמֹּשֶׁה לֹא כָּךְ.

כֵּיוָן שֶׁרָאָה מֹשֶׁה כָּךְ, אָמַר, רָאִיתִי שֶׁכָּל הִתְכַּנְּסוּת שֶׁל אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים מִיִּשְׂרָאֵל וְכָל רָאשֵׁי הָאָבוֹת וְכָל נְשִׂיאֵי הַכְּנֶסֶת קָרְבוּ אֵלַי. מִיָּד פֵּרַשׁ מֹשֶׁה מִן הַדִּין, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם כז) וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה אֶת מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי ה'. (אָמַר מֹשֶׁה, לֹא רָאוּי לִי לְדִין זֶה) עַנְוָתָנוּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, הִקְרִיב אֶת מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי ה'. דַּיָּנִים אֲחֵרִים לֹא לוֹקְחִים דֶּרֶךְ זוֹ, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהִתְכַּנְּסוּת גְּדוֹלָה עֲלֵיהֶם. הֵם נִקְרָאִים דַּיָּנִים עַזֵּי פָּנִים, אֵין בָּהֶם מֵעַנְוָתָנוּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה כְּלָל. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. שָׂמְחוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבֵרִים.

אָמַר אוֹתוֹ תִּינוֹק, חָזַרְנוּ לַדְּבָרִים

תַּלְיָיא עַל קְדָלֵיהּ, וּמָשִׁיךְ זַנְבֵיהּ בְּפוּמֵיהּ, בְּטַעְמָא, דְּהַהוּא דְּאִתְמְשָׁךְ עָלֵיהּ לְעֵילָא. מֵת בַּמִּדְבָּר, בְּמִלּוּלָא דְּפוּמֵיהּ. אִתְבְּהִיל הַהוּא יַנּוּקָא בִּבְהִילוּ, וְאַתְקִיף בְּקוּדְלָא דַּאֲבוֹי, וּבָכָה וְאָמַר, צְלָפְחָד דָּא בְּמִלּוּלָא מִית, וְאַנְתְּ אַבָּא בְּמִלּוּלָא אַהֲדְרַת לְעָלְמָא דָא. אַהְדָּר אֲבוֹי וְנָשִׁיק (דף ר"ו ע"א) לֵיהּ, וְנָפִיף לֵיהּ. בָּכוּ רִבִּי אֶלְעָזָר, וְחַבְרַיָּיא כֻּלְּהוּ, וַאֲבוֹי בָּכָה בַּהֲדַיְיהוּ, נְטָלוּהוּ כֻּלְּהוּ וּנְשָׁקוּהוּ בְּפוּמוֹי, עַל רֵישֵׁיהּ, וְעַל עֵינוֹי, וַאֲבוּהָ הָוָה בָּכֵי בַּהֲדֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, בְּרִי, הוֹאִיל וְאַמְרַת מִלָּה דָּא, מַהוּ כִּי בְחֶטְאוֹ מֵת. אָמַר הַהוּא יַנּוּקָא, אַבָּא, אַבָּא, בְּחַד מִלָּה סַגִּי לוֹן, בְּחֶטְאוֹ דְּהַהוּא (ס"א כֵּיוָן דְּהַהוּא) נָחָשׁ דְּכָרִיךְ בִּזְנָבֵיהּ לְעֵילָא, מָשִׁיךְ טַעֲמָא בְּחֶטְאוֹ, מָאי בְּחֶטְאוֹ. בְּחֶטְאוֹ דְּהַהוּא נָחָשׁ. (וְלָא בְּחֶטְא אַחֲרָא) וּמַאי אִיהוּ. מִלּוּלָא דְּפוּמֵיהּ, כִּי בְחֶטְאוֹ מֵת,

לשון הקודש

הָרִאשׁוֹנִים. אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר. אָבִינוּ, הַטַּעַם הוּמָה לְנָחָשׁ שֶׁתָּלוּי עַל עָרְפּוֹ, וּמוֹשֵׁךְ זְנָבוֹ בְּפִיו בְּטַעַם שֶׁאוֹתוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו לְמַעְלָה. מֵת בַּמִּדְבָּר, בְּדִבּוּר פִּיו. הִתְבַּהֵל אוֹתוֹ תִּינוֹק בְּבֶהָלָה וְתָפַס בְּעֹרֶף אָבִיו, וּבָכָה וְאָמַר, צְלָפְחָד זֶה מֵת בְּדִבּוּר, וְאַתָּה אַבָּא, בְּדִבּוּר חָזַרְתָּ לָעוֹלָם הַזֶּה. חָזַר אָבִיו וּנְשָׁקוֹ וְחִבְּקוֹ. בָּכוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְכָל הַחֲבֵרִים, וְאָבִיו בָּכָה אִתָּם. לְקָחוּהוּ כֻּלָּם וּנְשָׁקוּהוּ בְּפִיו, עַל רֹאשׁוֹ, וְעַל עֵינָיו, וְאָבִיו הָיָה בּוֹכֶה עִמּוֹ.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּנִי, הוֹאִיל וְאָמַרְתָּ דָּבָר זֶה, מַה זֶּה כִּי בְחֶטְאוֹ מֵת? אָמַר אוֹתוֹ תִּינוֹק, אַבָּא אַבָּא, בְּדָבָר אֶחָד מַסְפִּיק לָהֶם, בְּחֶטְאוֹ שֶׁל אוֹתוֹ (כֵּיוָן שֶׁאוֹתוֹ) נָחָשׁ הַכָּרוּךְ בִּזְנָבוֹ לְמַעְלָה, מָשַׁךְ טַעַם בְּחֶטְאוֹ. מַה זֶּה בְּחֶטְאוֹ? בְּחֶטְא אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ (וְלֹא בְּחֵטְא אַחֵר). וּמַהוּ? דִּבּוּר

טַעֲמָא דְּהַהוּא מְשִׁיכוּ דְּהַהוּא נָחָשׁ דְּכָרוּךְ בִּזְנָבֵיהּ, בְּחֶטְאוֹ וַדָּאי.

נַטְלֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר בְּתוּקְפֵּיהּ, בֵּין דְּרוֹעוֹי, וּבָכוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּיא. אָמַר לוֹן, רַבָּנָן, שְׁבוֹקוּ לִי בַּחֲדֵי אַבָּא, דְּעַד כְּעַן לָא אִתְיַישְׁבָא רוּחִי (ס"א רוּחֵיהּ). אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לְרִבִּי יוֹסֵי, אֵימָא כַּמָּה יוֹמִין וְשָׁנִין לְהַאי יַנּוּקָא. אָמַר לוֹן, חַבְרַיָּיא, בְּמָטוּ מִנַּיְיכוּ לָא תִּבְעוּן דָּא, דְּהָא עַד לָא מָטוּן עֲלוֹי חָמֵשׁ שְׁנִין.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, חַס וְשָׁלוֹם, דְּהָא בְּעֵינָא טָבָא אַשְׁגַּחְנָא בֵּיהּ. וּמַה דְּאַמְרַת חָמֵשׁ שְׁנִין, אִינּוּן חָמֵשׁ שְׁנִין (בראשית מה) אֲשֶׁר אֵין חָרִישׁ וְקָצִיר. דְּלָא תִּקְצוֹר לֵיהּ לְעָלְמִין. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לְרִבִּי אַבָּא, נֵיתִיב הָכָא עַד ז' יוֹמִין, בְּגִין דְּאִתְיַישְׁבָא בֵּיתָא. דְּהָא כָּל שִׁבְעָה יוֹמִין דְּנִשְׁמְתָא נַפְקַת מִן גּוּפָא, אַזְלַת עַרְטִילָאָה. וְהַשְׁתָּא דְּאָהַדְרַת, עַד כְּעַן לָא אִתְיַישְׁבַת בְּדוּכְתָּהָא, עַד שִׁבְעָה יוֹמִין.

לשון הקודש

פִּיו, כִּי בְחֶטְאוֹ מֵת, טַעַם אוֹתָהּ מְשִׁיכוּת שֶׁל אוֹתוֹ נָחָשׁ הַכָּרוּךְ בִּזְנָבוֹ, בְּחֶטְאוֹ וַדַּאי.

לָקְחוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר בְּכֹחוֹ בֵּין זְרוֹעוֹתָיו, וּבָכוּ כָּל הַחֲבֵרִים. אָמַר לָהֶם, רַבּוֹתֵינוּ, הַשְּׁאִירוּנִי אֵצֶל אַבָּא, שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא הִתְיַשְּׁבָה רוּחִי (רוּחוֹ). אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי יוֹסֵי, אֱמֹר כַּמָּה יָמִים וְשָׁנִים לַתִּינוֹק הַזֶּה? אָמַר לָהֶם, חֲבֵרִים, בְּבַקָּשָׁה מִכֶּם, אַל תְּבַקְּשׁוּ זֶה, שֶׁהֲרֵי עוֹד לֹא הִגִּיעוּ עָלָיו חָמֵשׁ שָׁנִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֲרֵי בְּעַיִן טוֹבָה אָנוּ מַשְׁגִּיחִים בּוֹ. וּמַה שֶּׁאָמַרְתָּ חָמֵשׁ שָׁנִים, אוֹתָם חָמֵשׁ שָׁנִים (בראשית מה) אֲשֶׁר אֵין חָרִישׁ וְקָצִיר, שֶׁלֹּא תִּקְצֹר אוֹתוֹ לְעוֹלָמִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי אַבָּא, נֵשֵׁב כָּאן עַד

אָמַר רִבִּי אַבָּא, כְּתִיב (דברים טו) פָּתוֹחַ תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לְאָחִיךָ לַעֲנִיֶּךָ וּלְאֶבְיֹנְךָ, קְרָא דָא, הָא תָּנִינָן לֵיהּ, דְּלָא יִשְׁבּוֹק בַּר נָשׁ עַנְיָא דִילֵיהּ, וְיָהֵב לְאַחֲרָא. הָא רִבִּי יוֹסֵי חָמוּךְ בְּבֵי מַרְעֵיהּ, נֵיזִיל וְנִגְמוֹל חֶסֶד עִמֵּיהּ. וּבָתַר דְּנָהְדַּר, נֵיעוּל בְּהַאי. וְהָא כָּל זִמְנָא דְּנֵהַךְ וְנָהְדַּר בְּאָרְחָא דָא, נָחֵמֵי תְּחִיַּית הַמֵּתִים. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר וַדַּאי הָכִי הוּא, נְשָׁקוּהוּ לְהַהוּא יַנּוּקָא, בֵּרְכוּהוּ וְאַזְלוּ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, תַּוְוהָנָא עַל דַּרְדְּקֵי דְדָרָא דָא, כַּמָּה תַּקִּיפָא חֵילַיְיהוּ, וְאִינּוּן טָנְרִין רַבְּרְבִין רָאמִין. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּאַבָּא, מָארֵיהּ דְּדָרָא דָא. דְּהָא בְּיוֹמוֹי, בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַתְקְנָא, תְּרֵין מִתִּיבְתִּין דִילֵיהּ, וּלְמֶעְבַּד לוֹן יְשׁוּבָא רַבְּרְבָא וְעִלָּאָה כִּדְקָא יָאוּת. דְּהָא לָא יְהֵא כְּדָרָא

לשון הקודש

שִׁבְעָה יָמִים כְּדֵי שֶׁהִתְיַשֵּׁב הַבַּיִת. שֶׁהֲרֵי כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים שֶׁהַנְּשָׁמָה יוֹצֵאת מֵהַגּוּף, הוֹלֶכֶת עֲרֻמָּה. וְכָעֵת שֶׁחָזְרָה, עַד עַכְשָׁו לֹא הִתְיַשְּׁבָה בִּמְקוֹמָהּ עַד שִׁבְעָה יָמִים.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּתוּב (דברים טו) פָּתוֹחַ תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לְאָחִיךָ לַעֲנִיֶּךָ וּלְאֶבְיֹנְךָ. פָּסוּק זֶה הֲרֵי לָמַדְנוּ אוֹתוֹ, שֶׁלֹּא יַשְׁאִיר אָדָם אֶת הֶעָנִי שֶׁלּוֹ וְיִתֵּן לְאַחֵר. הֲרֵי רַבִּי יוֹסֵי חָמִיךָ בְּבֵית חָלְיוֹ, נֵלֵךְ וְנִגְמֹל אִתּוֹ חֶסֶד, וְאַחַר שֶׁנַּחֲזוֹר, נִכָּנֵס בָּזֶה. וַהֲרֵי כָּל זְמַן שֶׁנֵּלֵךְ וְנַחֲזוֹר בְּדֶרֶךְ זוֹ, נִרְאֶה תְּחִיַּת הַמֵּתִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי כָּךְ הוּא. נָשְׁקוּ אֶת אוֹתוֹ תִּינוֹק, בֵּרְכוּהוּ וְהָלְכוּ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, תְּמֵהַנִי עַל הַדַּרְדַּקִים שֶׁל דּוֹר זֶה, כַּמָּה חָזָק כֹּחָם, וְהֵם סְלָעִים גְּדוֹלִים רָמִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל אַבָּא בַּעַל הַדּוֹר הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי בְּיָמָיו רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַתְקִין שְׁתֵּי יְשִׁיבוֹת שֶׁלּוֹ

דָּא, עַד דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא. אַזְלוּ.

עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, אָמַר רִבִּי אַבָּא, הָא תָּנִינָן, עַל חַד סְרֵי מִלִּין נִגְעִין אַתְיָין עַל בְּנֵי נָשָׁא. וְאִלֵּין אִינּוּן: עַל עֲבוֹדָה זָרָה. וְעַל קִלְלַת הַשֵּׁם. וְעַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת. וְעַל גְּנֵיבָה. וְעַל לָשׁוֹן הָרָע. וְעַל עֵדוּת שֶׁקֶר. וְעַל דַּיָּנָא דִּמְקַלְקֵל יַת דִּינָא. וְעַל שְׁבוּעַת שָׁוְא. וְעַל דְּעָאל בִּתְחוּמָא דְּחַבְרֵיהּ. וְעַל דִּמְחַשֵּׁב מַחֲשָׁבִין בִּישִׁין. וְעַל דִּמְשַׁלֵּחַ מְדָנִים בֵּין אַחִים. וְאִית דְּאַמְרֵי, אַף עַל עֵינָא בִּישָׁא. וְכֻלְּהוּ תָּנִינָן בְּמַתְנִיתָא.

עֲבוֹדָה זָרָה מִנָּיִן. דִּכְתִיב, (שמות לב) וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת הָעָם כִּי פָרוּעַ הוּא כִּי פְרָעֹה אַהֲרֹן. מָאי כִּי פָרוּעַ הוּא. דְּאַלְקוּ בְּצָרַעַת. כְּתִיב הָכָא כִּי פָרוּעַ הוּא, וּכְתִיב הָתָם, (ויקרא יג) וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרוּמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ. וְעַל קִלְלַת הַשֵּׁם,

לשון הקודש

וְלַעֲשׂוֹת לָהֶם יִשּׁוּב גָּדוֹל וְעֶלְיוֹן כָּרָאוּי, שֶׁהֲרֵי לֹא יִהְיֶה כַּדּוֹר הַזֶּה עַד שֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. הָלְכוּ.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי אַבָּא, הֲרֵי שָׁנִינוּ, עַל אַחַד עָשָׂר דְּבָרִים בָּאִים נְגָעִים עַל בְּנֵי אָדָם, וְאֵלּוּ הֵם: עַל עֲבוֹדָה זָרָה, וְעַל קִלְלַת הַשֵּׁם, וְעַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת, וְעַל גְּנֵבָה, וְעַל לָשׁוֹן הָרָע, וְעַל עֵדוּת שֶׁקֶר, וְעַל דַּיָּן שֶׁמְּקַלְקֵל אֶת הַדִּין, וְעַל שְׁבוּעַת שָׁוְא, וְעַל שֶׁנִּכְנָס בִּתְחוּם חֲבֵרוֹ, וְעַל הַחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, וְעַל הַמְשַׁלֵּחַ מְדָנִים בֵּין אַחִים. וְיֵשׁ אוֹמְרִים אַף עַל עַיִן הָרָע. וְכֻלָּם שָׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה.

עֲבוֹדָה זָרָה מִנַּיִן? שֶׁכָּתוּב (שמות לב) וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת הָעָם כִּי פָרֻעַ הוּא כִּי פְרָעֹה אַהֲרֹן. מַה זֶּה כִּי פָרֻעַ הוּא? שֶׁלָּקוּ בְּצָרַעַת. כָּתוּב כָּאן כִּי פָרֻעַ הוּא, וְכָתוּב שָׁם, (ויקרא יג) וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרֻמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ. וְעַל קִלְלַת הַשֵּׁם, שֶׁכָּתוּב (שמואל–א יז)

דִּכְתִיב, (שמואל א יז) הַיּוֹם הַזֶּה יְסַגֶּרְךָ יְיָ בְּיָדִי, וּכְתִיב, (ויקרא יג) וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, מִלָּה דָא לָא אִתְיַישְׁבָא, וְאִצְטְרִיךְ לְעַיְינָא בֵּיהּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הָכִי הוּא וַדָּאי, פְּלִשְׁתִּי דָא קָרִיב לְיִיחוּסָא דְּדָוִד הָוָה, וּבְרָה דְּעָרְפָּה הָוָה, וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (שמואל א יז) מִמַּעַרְכוֹת פְּלִשְׁתִּים, אַל תִּקְרֵי מִמַּעַרְכוֹת, אֶלָּא מִמְּעָרוֹת פְּלִשְׁתִּים, דְּשַׁוְיוּהָ לְאִמֵּיהּ כִּמְעָרְתָּא דָא. וְכֵיוָן דִּכְתִיב, (שמואל א יז) וַיְקַלֵּל הַפְּלִשְׁתִּי אֶת דָּוִד בֵּאלֹהָיו, אִסְתָּכַּל בֵּיהּ דָּוִד בְּעֵינָא בִישָׁא. וּבְכָל אֲתָר דְּהָוָה מִסְתַּכֵּל בְּעֵינָא בִישָׁא, כָּל זִינֵי צָרַעַת אִתְמַשְׁכָן מְעֵינֵיהּ דְּדָוִד. וְהָכִי הָוָה בְּיוֹאָב, כֵּיוָן דְּאִסְתָּכַּל בֵּיהּ דָּוִד בְּעֵינָא בִישָׁא, מַה כְּתִיב, (שמואל ב ג) וְלֹא יִכָּרֵת מִבֵּית יוֹאָב זָב וּמְצוֹרָע וְגוֹ'.

וְהָכָא בְּפְּלִשְׁתִּי דָא, כֵּיוָן שֶׁקִּלֵּל אֶת הַשֵּׁם, אִסְתָּכַּל בֵּיהּ בְּעֵינָא בִישָׁא, וְחָמָא בְּמִצְחֵיהּ דְּאִצְטְרַע.

לשון הקודש

הַיּוֹם הַזֶּה יְסַגֶּרְךָ ה' בְּיָדִי, וְכָתוּב (ויקרא יג) וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, דָּבָר זֶה לֹא הִתְיַשֵּׁב, וְצָרִיךְ לְעַיֵּן בּוֹ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּךְ הוּא בְּוַדַּאי, פְּלִשְׁתִּי זֶה קָרוֹב לְיִחוּסוֹ שֶׁל דָּוִד הָיָה, וּבֶן עָרְפָּה הָיָה, וְהַיְנוּ מַה שֶׁכָּתוּב (שמואל–א יז) מִמַּעַרְכוֹת פְּלִשְׁתִּים. אַל תִּקְרֵי מִמַּעַרְכוֹת, אֶלָּא מִמְּעָרוֹת פְּלִשְׁתִּים, שֶׁשָּׂמוּ אֶת אִמּוֹ כַּמְּעָרָה הַזּוֹ. וְכֵיוָן שֶׁכָּתוּב וַיְקַלֵּל הַפְּלִשְׁתִּי אֶת דָּוִד בֵּאלֹהָיו, הִסְתַּכֵּל בּוֹ דָּוִד בְּעַיִן רָעָה. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהָיָה מִסְתַּכֵּל בְּעַיִן רָעָה, כָּל מִינֵי צָרַעַת נִמְשְׁכוּ מֵעֵינֵי דָּוִד. וְכָךְ הָיָה בְּיוֹאָב, כֵּיוָן שֶׁהִסְתַּכֵּל בּוֹ בְּדָוִד בְּעַיִן רָעָה, מַה כָּתוּב? (שם–ב ג) וְלֹא יִכָּרֵת מִבֵּית יוֹאָב זָב וּמְצֹרָע וְגוֹ'.

וְכָאן בַּפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה, כֵּיוָן שֶׁקִּלֵּל אֶת הַשֵּׁם,

מִיַּד (שמואל א יז) וַתִּטְבַּע הָאֶבֶן בְּמִצְחוֹ, וְאִתְדַּבְּקַת הַצָּרַעַת בְּמִצְחוֹ. וְכֹלָּא הֲוָה אִשְׁתָּקְעַת עֵינָא בִישָׁא דְּצָרַעַת בְּמִצְחוֹ, וְאִשְׁתְּקָעַת אַבְנָא מַמָּשׁ בְּמִצְחוֹ, וַדַּאי מְצוֹרָע הֲוָה.

רָשָׁע חַיָּיבָא (דף ר"ו ע"ב) דְּבִלְעָם, עֵינָא דִילֵיהּ, הֲוָה בְּהִפּוּכָא מֵעֵינָא דְּדָוִד עֵינָא דְּדָוִד הֲוָה מְרֻקָּמָא מִכָּל זִינֵי גַּוְונִין, לָא הֲוָה עֵינָא בְּעָלְמָא שַׁפִּירָא לְמֵחֱזֵי, כְּעֵינָא דְּדָוִד. כָּל גַּוְונִין דְּעָלְמָא מְנַצְּצָן בֵּיהּ, וְכֹלָּא בִּרְחִימוּ לְמַאן דְּדָחִיל חַטָּאָה, דִּכְתִיב, (תהלים קיט) יֶרְאֶיךָ יִרְאוּנִי וְיִשְׂמָחוּ. חַדָּאן כַּד חָמָאן לִי. וְכָל אִינּוּן חַיָּיבִין דַּחֲלִין מִקַּמֵּיהּ.

אֲבָל עֵינוֹי דְּבִלְעָם חַיָּיבָא, עֵינָא בִישָׁא בְּכֹלָּא, בְּכָל אֲתָר דְּהֲוָה מִסְתַּכֵּל, כְּשַׁלְהוֹבָא שָׁצֵי לֵיהּ. דְּהָא לֵית עֵינָא בִישָׁא בְּעָלְמָא, כְּעֵינָא דְהַהוּא רָשָׁע, דְּאִיהוּ בְּהִפּוּכָא מְעֵינוֹי דְּדָוִד.

לשון הקודש

הִסְתַּכֵּל בּוֹ בְּעַיִן רָעָה, וְרָאָה שֶׁהִצְטָרַע בְּמִצְחוֹ. מִיַּד – וַתִּטְבַּע הָאֶבֶן בְּמִצְחוֹ, וְדָבְקָה הַצָּרַעַת בְּמִצְחוֹ. וְהַכֹּל הָיָה; הִשְׁתַּקְּעָה עַיִן רָעָה שֶׁל צָרַעַת בְּמִצְחוֹ, וְהִשְׁתַּקְּעָה אֶבֶן מַמָּשׁ בְּמִצְחוֹ, וַדַּאי מְצֹרָע הָיָה.

בִּלְעָם הָרָשָׁע עֵינוֹ הָיְתָה בְּהִפּוּךְ מֵעֵין דָּוִד. עֵין דָּוִד הָיְתָה מְרֻקֶּמֶת מִכָּל מִינֵי גְוָנִים. לֹא הָיְתָה עַיִן בָּעוֹלָם יָפָה לְמַרְאֶה כְּעֵין דָּוִד. כָּל גּוֹנֵי הָעוֹלָם נוֹצְצִים בָּהּ, וְהַכֹּל בְּאַהֲבָה לְמִי שֶׁיָּרֵא חֵטְא, שֶׁכָּתוּב (תהלים קיט) יֶרְאֶיךָ יִרְאוּנִי וְיִשְׂמָחוּ, שְׂמֵחִים כְּשֶׁרוֹאִים אוֹתִי. וְכָל אוֹתָם רְשָׁעִים פּוֹחֲדִים מִפָּנָיו.

אֲבָל עֵינוֹ שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע, עַיִן רָעָה בַּכֹּל. בְּכָל מָקוֹם שֶׁהָיָה מִסְתַּכֵּל, כְּשַׁלְהֶבֶת שׁוֹרֶפֶת אוֹתוֹ. שֶׁהֲרֵי אֵין עַיִן רָעָה בָּעוֹלָם כְּעֵין אוֹתוֹ רָשָׁע, שֶׁהִיא בְּהִפּוּךְ מֵעֵינוֹ שֶׁל דָּוִד.

עַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת, דִּכְתִיב, (ישעיה ג) **וְשִׁפַּח יְיָ קָדְקוֹד בְּנוֹת צִיּוֹן. וּכְתִיב** (ויקרא יד) **וְלַשְׂאֵת וְלַסַּפַּחַת. עַל הַגְּנֵבָה, דִּכְתִיב,** (זכריה ה) **הוֹצֵאתִיהָ נְאֻם יְיָ צְבָאוֹת וּבָאָה אֶל בֵּית הַגַּנָּב וְגוֹ' וְכִלַּתּוּ וְאֶת עֵצָיו וְאֶת אֲבָנָיו. מָאן הוּא מִלָּה דִּמְכַלֶּה עֵצִים וַאֲבָנִים. דָּא צָרַעַת. דִּכְתִיב,** (ויקרא יד) **וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֶת עֵצָיו.**

עַל לָשׁוֹן הָרָע, דִּכְתִיב, (במדבר יב) **וַתְּדַבֵּר מִרְיָם וְאַהֲרֹן בְּמֹשֶׁה וְגוֹ', וּכְתִיב** (במדבר יב) **וַיִּפֶן אַהֲרֹן אֶל מִרְיָם וְהִנֵּה מְצֹרָעַת. עַל עֵדוּת שֶׁקֶר, בְּגִין דְּסָהִידוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁקֶר, וְאָמְרוּ** (שמות לב) **אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל, בְּקַל תַּקִּיף, דִּכְתִיב** (שמות לב) **קוֹל מִלְחָמָה בַּמַּחֲנֶה. בְּגִין דָּא,** (במדבר ה) **וִישַׁלְּחוּ מִן הַמַּחֲנֶה כָּל צָרוּעַ וְכָל זָב וְגוֹ'.**

עַל דַּיָּן דִּמְקַלְקֵל דִּינָא, דִּכְתִיב, (ישעיה ה) **כָּאֲכוֹל קַשׁ לְשׁוֹן אֵשׁ וַחֲשַׁשׁ וְגוֹ' וּפִרְחָם כָּאָבָק יַעֲלֶה וְגוֹ',**

לשון הקודש

עַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת – שֶׁכָּתוּב (ישעיה ג) **וְשִׁפַּח** ה' קָדְקֹד בְּנוֹת צִיּוֹן, וְכָתוּב (ויקרא יד) **וְלַשְׂאֵת וְלַסַּפַּחַת. עַל הַגְּנֵבָה** – שֶׁכָּתוּב (זכריה ה) **הוֹצֵאתִיהָ נְאֻם** ה' צְבָאוֹת **וּבָאָה אֶל בֵּית הַגַּנָּב וְגוֹ' וְכִלַּתּוּ וְאֶת עֵצָיו וְאֶת אֲבָנָיו.** מַהוּ הַדָּבָר שֶׁמְּכַלֶּה עֵצִים וַאֲבָנִים? זוֹ צָרַעַת, שֶׁכָּתוּב (ויקרא יד) **וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֶת עֵצָיו.**

עַל לָשׁוֹן הָרָע – שֶׁכָּתוּב (במדבר יב) **וַתְּדַבֵּר מִרְיָם וְאַהֲרֹן בְּמֹשֶׁה וְגוֹ',** וְכָתוּב (שם) **וַיִּפֶן אַהֲרֹן אֶל מִרְיָם וְהִנֵּה מְצֹרָעַת. עַל עֵדוּת שֶׁקֶר** – מִשּׁוּם שֶׁהֵעִידוּ עֵדוּת שֶׁקֶר **וְאָמְרוּ** (שמות לב) **אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל, בְּקוֹל חָזָק,** שֶׁכָּתוּב (שם) **קוֹל מִלְחָמָה בַּמַּחֲנֶה. בְּגִלַּל זֶה,** (במדבר ה) **וִישַׁלְּחוּ מִן הַמַּחֲנֶה כָּל צָרוּעַ וְכָל זָב וְגוֹ'.**

עַל דַּיָּן שֶׁמְּקַלְקֵל דִּין – שֶׁכָּתוּב (ישעיה ה) **כָּאֲכֹל**

מָאי טַעֲמָא. כִּי מָאֲסוּ אֵת תּוֹרַת יְיָ צְבָאוֹת. וְאֵין פִּרְחָם, אֶלָּא צָרַעַת. דִּכְתִיב, (ויקרא יג) וְאִם פָּרוֹחַ תִּפְרַח הַצָּרַעַת. עַל דְּעָאל בִּתְחוּמָא דְחַבְרֵיהּ מִנַּיִן. מֵעוּזָּיָהוּ. דְּעָאל בִּתְחוּמָא דִּכְהוּנָה. דִּכְתִיב, (דברי הימים ב כו) וְהַצָּרַעַת זָרְחָה בְּמִצְחוֹ. וְעַל דִּמְשַׁלֵּחַ מְדָנִים בֵּין אַחִים. דִּכְתִיב, (בראשית יב) וַיְנַגַּע יְיָ אֶת פַּרְעֹה, דְּאִיהוּ שָׁלַח מְדָנִים בֵּין אַבְרָהָם וְשָׂרָה. וְעַל עֵינָא בִּישָׁא, כְּמָה דְאִתְּמַר. וְכֻלְּהוּ הֲווֹ בֵּיהּ בְּהַהוּא רָשָׁע דְּבִלְעָם.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, פִּתּוֹרָה אֲשֶׁר עַל הַנָּהָר. מָאי עַל הַנָּהָר. דְּיָהַב עֵינָא בִּישָׁא, עַל הַהוּא נָהָר, דְּקַיְּימָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל. דִּכְתִיב, (ישעיה סו) הִנְנִי נוֹטֶה אֵלֶיהָ כְּנָהָר שָׁלוֹם. וְהוּא אָתָא בְּהַהוּא פִּתּוֹרָא, וְאִגְּרֵי בְּהוּ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, כָּל הָנֵי מִלִּין הֲווֹ וַדָּאי בְּבִלְעָם. אֲבָל גִּלּוּי עֲרָיוֹת מִנַּיִן, דִּכְתִיב, (במדבר לא) הֵן הֵנָּה

לשון הקודש

קַשׁ לְשׁוֹן אֵשׁ וַחֲשַׁשׁ וְגוֹ', וּפִרְחָם כָּאָבָק יַעֲלֶה וְגוֹ'. מָה הַטַּעַם? כִּי מָאֲסוּ אֵת תּוֹרַת ה' צְבָאוֹת. וְאֵין פִּרְחָם אֶלָּא צָרַעַת, שֶׁכָּתוּב (ויקרא יג) וְאִם פָּרוֹחַ תִּפְרַח הַצָּרַעַת. עַל שֶׁנִּכְנָס בִּתְחוּם חֲבֵרוֹ מִנַּיִן? מֵעֻזִּיָּהוּ, שֶׁנִּכְנַס בִּתְחוּם הַכְּהֻנָּה, שֶׁכָּתוּב וְהַצָּרַעַת זָרְחָה בְּמִצְחוֹ. וְעַל הַמְשַׁלֵּחַ מְדָנִים בֵּין אַחִים – שֶׁכָּתוּב (בראשית יב) וַיְנַגַּע ה' אֶת פַּרְעֹה, שֶׁהוּא שָׁלַח מְדָנִים בֵּין אַבְרָהָם וְשָׂרָה. וְעַל עַיִן הָרָע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְכֻלָּם הָיוּ בְּאוֹתוֹ בִּלְעָם הָרָשָׁע.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, פִּתּוֹרָה אֲשֶׁר עַל הַנָּהָר. מַה זֶּה עַל הַנָּהָר? שֶׁנָּתַן עַיִן הָרָע עַל אוֹתוֹ נָהָר שֶׁעוֹמֵד עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) הִנְנִי נוֹטֶה אֵלֶיהָ כְּנָהָר שָׁלוֹם. וְהוּא בָּא בְּאוֹתוֹ שֶׁלְּחָן וְהִתְגָּרָה בָּהֶם.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, כָּל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ הָיוּ

הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּדְבַר בִּלְעָם לִמְסָר מַעַל בַּיְיָ וְגוֹ'. הָא הָכָא עֲבוֹדָה זָרָה וּגְלוּי עֲרָיוֹת. סַהֲדוּתָא דְשִׁקְרָא, דִּכְתִיב וְיֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן, וְדַעַת בְּהֶמְתּוֹ לָא הָוָה יָדַע. קִלְקֵל יַת דִּינָא, דִּכְתִיב לְךָ אִיעָצְךָ. דְּהָא בְדִינָא קַיְימָא, וְיָהַב עֵיטָא בִישָׁא לְאַבְאָשָׁא, וְסָטָא מִן דִּינָא, וְאַמְלִיךְ בִישִׁין עָלַיְיהוּ.

עָאל בִּתְחוּמָא דְלָאו דִילֵיהּ, דִּכְתִיב וָאַעַל פָּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ, וּכְתִיב אֶת שִׁבְעַת הַמִּזְבְּחוֹת עָרַכְתִּי. מְשַׁלֵּחַ מְדָנִים בֵּין אַחִים, בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. לָשׁוֹן הָרָע, לָא הָוָה בְעָלְמָא כְּגִינֵיהּ. קִלְלַת הַשֵּׁם, דִּכְתִיב וְאָנֹכִי אִקְּרֶה כֹּה. וְכֻלְּהוּ הֲווֹ בֵּיהּ. עַיְנָא בִישָׁא כְּמָה דְאִתְּמַר. וְכֹלָּא עַל הַהוּא נָהָר דְיִשְׂרָאֵל, יָהַב עֵינוֹי לְאִתְגָּרָא בֵּיהּ. אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹ, וְכִי לָא יְדַעְנָא דְאֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹ הִיא. אֶלָּא רָזָא דָא, דְּכָל בְּנֵי עַמּוֹ מִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ וְהָא אִתְּמַר.

לשון הקודש

בּוּדַאי בִּבְלִעָם. אֲבָל גִּלּוּי עֲרָיוֹת מִנַּיִן? שֶׁכָּתוּב (במדבר לא) הֵן הֵנָּה הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּדְבַר בִּלְעָם לִמְסָר מַעַל בַּה' וְגוֹ'. הֲרֵי כָּאן עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת. עֵדוּת שֶׁקֶר – שֶׁכָּתוּב וְיֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן. וְדַעַת בְּהֶמְתּוֹ לֹא הָיָה יוֹדֵעַ. קִלְקֵל אֶת הַדִּין – שֶׁכָּתוּב לְךָ אִיעָצְךָ. שֶׁהֲרֵי בְּדִין עוֹמֵד, וְנָתַן עֵצָה רָעָה לְהַזִּיק, וְסָטָה מֵהַדִּין, וְיָעַץ רָעוֹת עֲלֵיהֶם.

נִכְנַס בִּתְחוּם שֶׁלֹּא שֶׁלּוֹ, שֶׁכָּתוּב וָאַעַל פָּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ, וְכָתוּב אֶת שִׁבְעַת הַמִּזְבְּחוֹת עָרַכְתִּי. מְשַׁלֵּחַ מְדָנִים בֵּין אַחִים, בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. לָשׁוֹן הָרָע לֹא הָיָה בָּעוֹלָם כְּמוֹתוֹ. קִלְלַל הַשֵּׁם, שֶׁכָּתוּב וְאָנֹכִי אִקְּרֶה כֹּה. וְכֻלָּם הָיוּ בּוֹ. עַיִן רָעָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְהַכֹּל עַל אוֹתוֹ נָהָר שֶׁל יִשְׂרָאֵל נָתַן עֵינוֹ לְהִתְגָּרוֹת בּוֹ. אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹ, וְכִי לֹא

וַיַּרְא בָּלָק בֶּן צִפּוֹר וְגוֹ'. (במדבר כב) רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (משלי כג) אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עָיִן וְגוֹ'. דָּא בִּלְעָם, דְּבָרִיךְ לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. וְאַל תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו, דָּא בָּלָק, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִתְרְעֵי לְאִינּוּן עִלָּוָון דְּאַתְקִין קַמֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּחָמָא בָּלָק דְּהָא סִיחוֹן וְעוֹג אִתְקְטָלוּ, וְאִתְנְסִיבַת אַרְעָהוֹן, חָמָא מַה חָמָא, דְּאִיהוּ אָמַר וַיַּרְא. אֶלָּא חָמָא בְּחָכְמְתָא דִּילֵיהּ, דְּאִיהוּ, וַחֲמִשָּׁה עִלָּאֵי דְּמִדְיָן, וְעַמֵּיהּ, נַפְּלִין בִּידָא דְּיִשְׂרָאֵל. חָמָא, וְלָא יָדַע, וְעַל דָּא אַקְדִּים לְבִלְעָם, דְּחֵילֵיהּ בְּפוּמֵיהּ, כְּגַוְונָא דְּיִשְׂרָאֵל דְּחֵילֵיהוֹן בְּפוּמֵיהוֹן.

וַאֲפִילוּ בִּלְעָם תָּאִיב הָוָה יַתִּיר מִבָּלָק. וְהַהִיא יְדִיעָא דְּאִיהוּ הָוָה יָדַע, בְּלֵילְיָא הָוָה יָדַע, בְּגִין דְּאִינּוּן כִּתְרִין תַּתָּאִין וַחֲמָרֵי, לָא שְׁכִיחוּ אֶלָּא

לשון הקודש

יָדַעְנוּ שֶׁהִיא אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹ? אֶלָּא סוֹד זֶה שֶׁכָּל בְּנֵי עַמּוֹ מִתְדַּבְּקִים בּוֹ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

וַיַּרְא בָּלָק בֶּן צִפּוֹר וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (משלי כג) אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עָיִן וְגוֹ' – זֶה בִּלְעָם שֶׁבֵּרַךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. וְאַל תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו – זֶה בָּלָק, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא הִתְרַצָּה לְאוֹתָן עוֹלוֹת שֶׁהִתְקִין לְפָנָיו.

בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁרָאָה בָּלָק שֶׁסִּיחוֹן וְעוֹג נֶהֱרְגוּ וְאַרְצָם נִלְקְחָה, רָאָה מַה שֶּׁרָאָה, שֶׁהוּא אָמַר וַיַּרְא. אֶלָּא רָאָה בְּחָכְמָתוֹ שֶׁהוּא, וַחֲמִשָּׁה עֶלְיוֹנֵי מִדְיָן וְעַמּוֹ נוֹפְלִים בִּידֵי יִשְׂרָאֵל. רָאָה וְלֹא יָדַע. וְעַל זֶה הִקְדִּים לְבִלְעָם, שֶׁכֹּחוֹ בְּפִיו, כְּמוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל כֹּחָם בְּפִיהֶם.

וַאֲפִלּוּ בִּלְעָם הָיָה תָּאֵב יוֹתֵר מִבָּלָק, וְאוֹתָהּ יְדִיעָה שֶׁהוּא יָדַע הָיָה יוֹדֵעַ בַּלַּיְלָה, מִשּׁוּם

בְּמִשְׁמָרָה רִאשׁוֹנָה דְּלֵילְיָא, וְעַל דָּא הָוָה לֵיהּ אֲתָנָא, דְּהַאי גִּיסָא, לְאִתְחַבְּרָא (דף ר"ז ע"א) חֲמָרֵי בַּהֲדָהּ בְּרִישָׁא דְּלֵילְיָא.

וְאִי תֵּימָא, הָא כְּתִיב וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם לַיְלָה. הָכִי הוּא וַדַּאי, וְאוֹקִימְנָא הַהוּא מְמָנָא דְּמִמָּנָא עָלַיְיהוּ, וְהוּא הָוָה אָתֵי לְקַבְּלֵיהּ. כְּגַוְונָא דָּא (בראשית לא) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל לָבָן הָאֲרַמִּי וְגוֹ'. וְכֹלָּא חַד מִלָּה. בְּגִין דָּא אִיהוּ אָמַר לְרַבְרְבֵי בָלָק לִינוּ פֹּה הַלַּיְלָה.

כֵּיוָן דְּהָוָה אָתֵי הַהוּא מְמָנָא, בִּלְעָם הָוָה אָתֵי לְגַבֵּי אֲתָנֵיהּ, וַעֲבַד עוֹבַדֵּיהּ, וְאָמַר מִלֵּי, וּכְדֵין אַתְנָא אוֹדָעָא לֵיהּ. וְאִיהוּ אַחְזֵי עוֹבָדָא לְמִשְׁרֵי עֲלוֹי הַהוּא רוּחָא. וּמַאי אַחְזֵי. הוּא הָוָה יָדַע דְּחֲמָרֵי שָׁטָאן וְשָׁרָאן בְּקַדְמִיתָא דְּלֵילְיָא, כְּדֵין אַחְזֵי עוֹבָדָא, וְקָאִים לַאֲתָנֵיהּ בַּאֲתָר מִתַּתְקָן, וְעָבִיד עוֹבָדוֹי וְסִדֵּר מִלּוֹי.

לשון הקודש

שֶׁאוֹתָם כְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים וַחֲמוֹרִים לֹא נִמְצָאִים אֶלָּא בַּמִּשְׁמָרָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַלַּיְלָה, וְלָכֵן הָיְתָה לוֹ אָתוֹן שֶׁל צַד זֶה, לְהִתְחַבֵּר חֲמוֹרִים אִתָּהּ בְּרֵאשִׁית הַלַּיְלָה.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם לַיְלָה? כָּךְ זֶה בְּוַדַּאי. וּבֵאַרְנוּ, אוֹתוֹ מְמֻנֶּה שֶׁמְּמֻנֶּה עֲלֵיהֶם, וְהוּא בָּא לְמוּלוֹ. כְּגוֹן זֶה, (בראשית לא) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל לָבָן הָאֲרַמִּי וְגוֹ'. וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד. בִּגְלַל זֶה הוּא אָמַר לִגְדוֹלֵי בָלָק לִינוּ פֹּה הַלַּיְלָה.

כֵּיוָן שֶׁהָיָה בָּא אוֹתוֹ מְמֻנֶּה, בִּלְעָם הָיָה בָּא עַל אֲתוֹנוֹ, וְעָשָׂה מַעֲשֵׂהוּ וְאָמַר דְּבָרִים, וְאָז הָאָתוֹן הָיְתָה מוֹדִיעָה לוֹ, וְהוּא מַרְאֶה מַעֲשֶׂה לְהַשְׁרוֹת עָלָיו אוֹתָהּ רוּחַ. וּמַה הֶרְאָה? הוּא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁחֲמוֹרִים מְשׁוֹטְטִים וְשׁוֹרִים בִּתְחִלַּת הַלַּיְלָה, וְאָז הֶרְאָה מַעֲשֶׂה וְהֶעֱמִיד

וּכְדֵין הָוָה אָתֵי מָאן דְּאָתֵי, וְאוֹדַע לֵיהּ עַל יְדָא דְהַהִיא אָתוֹן.

כֵּיוָן דְּלֵילְיָא חַד אָמַר לֵיהּ לֹא תֵלֵךְ עִמָּהֶם, מָאי טַעְמָא תָּב תִּנְיָינוּת לְהַאי. אֶלָּא אִינּוּן בִּרְשׁוּתָא דִלְעֵילָא קַיְימֵי, וְהָא תָּנֵינָן, בַּדֶּרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לָלֶכֶת בָּהּ מוֹלִיכִין וְכוּ'. בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, לֹא תֵלֵךְ עִמָּהֶם. כֵּיוָן דְּחָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּרְעוּתָא הוּא לְמֵיהַךְ. אָמַר לֵיהּ קוּם לֵךְ אִתָּם וְאַךְ אֶת הַדָּבָר וְגוֹ'. מָה עֲבַד בִּלְעָם כָּל הַהוּא לֵילְיָא הָוָה מְהַרְהֵר וְאָמַר וּמָה אָן הוּא יְקָרָא דִילִי, אִי בְּקִטּוּרָא אַחֲרָא אִתְקַטַּרְנָא. אַשְׁגַּח כָּל הַהוּא לֵילְיָא בְּחַרְשׁוּי, וְלָא אַשְׁכַּח סִטְרָא, דִּיהֵא הוּא בִּרְשׁוּתֵיהּ, אֶלָּא מִסִּטְרָא דַאֲתָנֵיהּ.

וְהַיְינוּ דְּאָמַר רִבִּי יִצְחָק אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּאִלֵּין כִּתְרִין תַּתָּאִין אִית יְמִינָא וְאִית שְׂמָאלָא.

לשון הקודש

אֶת אֲתוֹנוֹ בְּמָקוֹם מְתֻקָּן, וְעָשָׂה מַעֲשֵׂהוּ וְסִדֵּר דְּבָרָיו. וְאָז הָיָה בָּא מִי שֶׁבָּא, וְהוֹדִיעַ לוֹ עַל יְדֵי אוֹתָהּ הָאָתוֹן.

כֵּיוָן שֶׁלַּיְלָה אֶחָד אָמַר לוֹ לֹא תֵלֵךְ עִמָּהֶם, מַדּוּעַ שָׁב פַּעַם שֵׁנִית לָזֶה? אֶלָּא הֵם בִּרְשׁוּת עֶלְיוֹנָה עוֹמְדִים, וַהֲרֵי שָׁנִינוּ, בְּדֶרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לָלֶכֶת, בָּהּ מוֹלִיכִין וְכוּ'. בַּהַתְחָלָה כָּתוּב לֹא תֵלֵךְ עִמָּהֶם. כֵּיוָן שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁרְצוֹנוֹ לָלֶכֶת, אָמַר לוֹ, קוּם לֵךְ אִתָּם וְאַךְ אֶת הַדָּבָר וְגוֹ'. מָה עָשָׂה בִּלְעָם כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה? הָיָה מְהַרְהֵר וְאוֹמֵר: וְאֵיפֹה הוּא הַכָּבוֹד שֶׁלִּי? הַאִם בְּקֶשֶׁר אַחֵר הִתְקַשַּׁרְתִּי? הִשְׁגִּיחַ כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה בִּכְשָׁפָיו וְלֹא מָצָא צַד שֶׁיִּהְיֶה הוּא בִּרְשׁוּתוֹ, אֶלָּא מִצַּד אֲתוֹנוֹ.

וְהַיְינוּ מַה שֶּׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי

מִסִּטְרָא דִּימִינָא חֲמָרֵי, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. וּמִסִּטְרָא דִשְׂמָאלֵי אֲתָנֵי. וְתָאנָא, עֲשָׂרָה אִינּוּן לִימִינָא, וְעַשְׂרָה לִשְׂמָאלָא. וְדָא הוּא דְאָמַר רִבִּי יוֹסֵי, יוֹסֵף כַּד אִתְפְּרַשׁ מֵאֲבוֹי, יָדַע בְּחָכְמְתָא דִלְעֵילָא, בְּרָזָא דִכְתְרִין קַדִישִׁין עִלָּאִין. כֵּיוָן דְהַוָה בְּמִצְרַיִם, אוֹלִיף בְּהַהִיא חָכְמָתָא דִלְהוֹן, בְּאִינּוּן כִּתְרִין תַּתָּאִין, הֵיךְ אֲחִידָן אִינּוּן דִימִינָא, וְאִינּוּן דִשְׂמָאלָא. עֲשָׂרָה דִימִינָא וַעֲשָׂרָה דִשְׂמָאלָא חֲמָרֵי וַאֲתָנֵי. וּבְגִין כַּךְ רָמַז לַאֲבוֹי מִמָּה דְאוֹלִיף תַּמָּן, דִכְתִיב (בראשית מה) וּלְאָבִיו שָׁלַח כְּזֹאת עֲשָׂרָה חֲמוֹרִים וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אִינּוּן דִימִינָא כְּלִילָן כֻּלְּהוּ בְּחַד, דְאִקְרֵי חֲמוֹ"ר. וְהַאי הוּא הַהוּא חֲמוֹר, דִכְתִיב, (דברים כב) לֹא תַחֲרוֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹ"ר יַחְדָּיו. וְהַאי הוּא חֲמוֹר, דְזַמִּין מַלְכָּא מְשִׁיחָא לְמִשְׁלַט עָלֵיהּ, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. וְאִינּוּן דִשְׂמָאלָא, כְּלִילָן כֻּלְּהוּ בְּחַד

לשון הקודש

יְהוּדָה, בַּכְּתָרִים הַתַּחְתּוֹנִים הַלָּלוּ יֵשׁ יָמִין וְיֵשׁ שְׂמֹאל. מִצַּד יָמִין חֲמוֹרִים, כְּפִי שֶׁבֵּאַרְנוּ, וּמִצַּד שְׂמֹאל אֲתוֹנוֹת. וְשָׁנִינוּ, עֲשָׂרָה הֵם לַיָּמִין, וַעֲשָׂרָה לִשְׂמֹאל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, יוֹסֵף כְּשֶׁנִּפְרַד מֵאָבִיו יָדַע בַּחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה בְּסוֹד כְּתָרִים קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים. כֵּיוָן שֶׁהָיָה בְּמִצְרַיִם, לָמַד בְּאוֹתָהּ חָכְמָה שֶׁלָּהֶם בְּאוֹתָם כְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים, אֵיךְ אֲחוּזִים אֵלֶּה שֶׁל יָמִין וְאֵלֶּה שֶׁל שְׂמֹאל. עֲשָׂרָה שֶׁל יָמִין וַעֲשָׂרָה שֶׁל שְׂמֹאל חֲמוֹרִים וַאֲתוֹנוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה רָמַז לְאָבִיו מִמָּה שֶׁלָּמַד שָׁם, שֶׁכָּתוּב (שם מה) וּלְאָבִיו שָׁלַח כְּזֹאת עֲשָׂרָה חֲמוֹרִים וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֵלּוּ שֶׁל יָמִין כְּלוּלִים כֻּלָּם בְּאֶחָד שֶׁנִּקְרָא חֲמוֹ"ר. וְזֶהוּ אוֹתוֹ חֲמוֹר שֶׁכָּתוּב (דברים כב) לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹ"ר יַחְדָּו. וְזֶהוּ חֲמוֹר שֶׁעָתִיד מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ לִשְׁלֹט

דְּאִקְרֵי אָתוֹן, דְּהָא מִסִּטְרָהָא נָפִיק עִירָה, קִטְרוּגָא דְּדַרְדְּקֵי, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (זכריה ט) עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר וְעַל עַיִר בֶּן אֲתֹנוֹת, אֲתָנַת חָסֵר, עֲשָׂרָה דְּכִלִילָן כְּחַד.

וְדָא הוּא דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מָאי דִכְתִיב, (בראשית מט) אֹסְרִי לַגֶּפֶן עִירָה. אֹסְרִי לַגֶּפֶן, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקַשְׁרָא בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּאִקְרוּן גֶּפֶן. עִירָה. דְּאִיהוּ קַטֵּיגוֹרָא דִילְהוֹן, וּבְגִין דְּאִקְרוּן שׂוֹרֵק, דִכְתִיב, (ירמיה ב) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק. בְּנִי אֲתֹנוֹ, הַהוּא דְּנָפִיק מִסִּטְרָא דְהַאי אָתוֹן.

וְהָנֵי י' מִימִינָא, וְי' מִשְּׂמָאלָא, וְאִתְכְּלִילָן בְּהָנֵי תְּרֵי, כֹּלָּא אִינוּן מִשְׁתַּכְּחֵי בְּקֶסֶ"ם. וְאִית עֲשָׂרָה אַחֲרָנִין דִּימִינָא וְעַשְׂרָה דִשְׂמָאלָא, דְּמִשְׁתַּכְּחֵי בְּנַחַ"שׁ. וְעַל דָּא כְּתִיב, כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם

לשון הקודש

עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁבַּאַרְנוּ. וְאוֹתָם שֶׁל שְׂמֹאל כְּלוּלִים כֻּלָּם בְּאֶחָד שֶׁנִּקְרָא אָתוֹן, שֶׁהֲרֵי מִצִּדָּהּ נִקְרָא עִירָה, מְקַטְרֵג הַתִּינוֹקוֹת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (זכריה ט) עָנִי וְרֹכֵב עַל חֲמוֹר וְעַל עַיִר בֶּן אֲתֹנוֹת. אֲתָנַת חָסֵר. עֲשָׂרָה שֶׁכְּלוּלִים בְּאֶחָד.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מַהוּ שֶׁאָמַר (בראשית מט) אֹסְרִי לַגֶּפֶן עִירָה? אֹסְרִי לַגֶּפֶן, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְקַשֵּׁר מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ גֶּפֶן. עִירָה, שֶׁהוּא קָטֵגוֹר שֶׁלָּהֶם, וּמִשּׁוּם שֶׁנִּקְרָאִים שׂוֹרֵק, שֶׁכָּתוּב (ירמיה ב) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךָ שׂוֹרֵק. בְּנִי אֲתֹנוֹ, אוֹתוֹ שֶׁיּוֹצֵא מִצַּד הָאָתוֹן הַזֶּה.

וְאֵלּוּ עֲשָׂרָה מִיָּמִין וַעֲשָׂרָה מִשְּׂמֹאל, וְנִכְלָלִים בַּשְּׁנַיִם הָאֵלֶּה, כֻּלָּם נִמְצָאִים בְּקֶסֶ"ם. וְיֵשׁ עֲשָׂרָה אֲחֵרִים שֶׁל יָמִין וַעֲשָׂרָה שֶׁל שְׂמֹאל

בְּיִשְׂרָאֵל. מָאי טַעְמָא, בְּגִין כִּי יְיָ אֱלֹהָיו עִמּוֹ. מִסִּטְרָא דְנָהָ"שׁ, נָפַק שׁוֹ"ר, מִסִּטְרָא דְקֶסֶ"ם, נָפַק חֲמוֹ"ר. וְדָא הוּא שׁוֹר וַחֲמוֹר, וְעַל דָּא בִּלְעָם, כֵּיוָן דְּיָדַע דְּאִתְקְשַׁר בִּרְשׁוּתָא אַחֲרָא, וְאָמַר לֵיהּ אַךְ אֶת הַדָּבָר וְגוֹ', אַבְאִישׁ לֵיהּ, וְאָמַר, וּמַה אָן הִיא יְקָרָא דִילִי. מִיָּד אִסְתָּכַּל בְּחַרְשׁוֹי, וְלָא אַשְׁכַּח דִּיהֵא בִּרְשׁוּתֵיהּ, אֶלָּא הַאי אָתוֹן.

מִיָּד (במדבר כ"ב) וַיָּקָם בִּלְעָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת אֲתֹנוֹ לְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ בָּהּ, וּרְעוּתָא דְבָלָק. וְעַל דָּא וַיִּחַר אַף אֱלֹהִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא. הוּא דַיְיקָא, דְּאַפִּיק גַּרְמֵיהּ מֵרְשׁוּתֵיהּ, מִמַּה דְאָמַר לֵיהּ וְאַךְ אֶת הַדָּבָר וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי דְּהָכִי הוּא, דְּהָא בְּקַדְמִיתָא יָהַב לֵיהּ רְשׁוּתָא, וְאָמַר קוּם לֵךְ אִתָּם, הַשְׁתָּא דְּהַוָּה אָזִיל, אֲמַאי וַיִּחַר אַף אֱלֹהִים. אֶלָּא בְּגִין דְּהוֹלֵךְ הוּא, הוּא בִּרְשׁוּתֵיהּ דִּילֵיהּ, לְנָפְקָא מֵהַהוּא דְאָמַר לֵיהּ וְאַךְ אֶת הַדָּבָר.

לשון הקודש

שֶׁנִּמְצָאִים בְּנַחַ"שׁ. וְלָכֵן כָּתוּב כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל. מָה הַטַּעַם? בִּגְלַל כִּי ה' אֱלֹהָיו עִמּוֹ. מִצַּד הַנַּחַ"שׁ יָצָא שׁוֹ"ר, מִצַּד הַקֶּסֶ"ם יָצָא חֲמוֹ"ר, וְזֶהוּ שׁוֹר וַחֲמוֹר. וְעַל זֶה בִּלְעָם, כֵּיוָן שֶׁיָּדַע שֶׁנִּקְשַׁר בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת, וְאָמַר לוֹ אַךְ אֶת הַדָּבָר וְגוֹ' – הִזִּיק לוֹ, וְאָמַר, וְאֵיפֹה כְּבוֹדִי? מִיָּד הִסְתַּכֵּל בִּכְשָׁפָיו וְלֹא מָצָא שֶׁיִּהְיֶה בִּרְשׁוּתוֹ, רַק אָתוֹן זוֹ.

מִיָּד – וַיָּקָם בִּלְעָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת אֲתֹנוֹ, לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ בָּהּ וּרְצוֹן בָּלָק. וְעַל זֶה, וַיִּחַר אַף אֱלֹהִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא. הוּא דַּוְקָא, שֶׁהוֹצִיא עַצְמוֹ מֵרְשׁוּתוֹ, מִמַּה שֶׁאָמַר לוֹ וְאַךְ אֶת הַדָּבָר וְגוֹ'. בְּא תְּרָאֶה שֶׁכָּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי בַּהַתְחָלָה נָתַן לוֹ רְשׁוּת, וְאָמַר קוּם לֵךְ אִתָּם.

אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (דף ר"ז ע"ב) רָשָׁע, אַתְּ מְתַקֵּן וּמְזָרֵז זַיְינָךְ לְנָפְקָא מִן רְשׁוּתִי, חַיֶּיךָ אַנְתְּ וַאֲתָנָךְ בִּרְשׁוּתִי תֶּהֱוֹון. מִיַּד וַיִּתְיַצֵּב מַלְאַךְ יְיָ. מָאי וַיִּתְיַצֵּב. אָמַר רִבִּי אַבָּא, נָפַק וְקָאִים בְּאוּמָנוּתָא אַחֲרָא, מֵאוּמָנוּתָא דִילֵיהּ, דְּהַאי מַלְאָכָא דְרַחֲמֵי הָוָה. וְהַיְינוּ דְאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, חַיָּיבַיָּא מְהַפְּכֵי רַחֲמֵי לְדִינָא. לְשָׂטָן לוֹ, דְּהָא לָא אוּמָנוּתָא דִילֵיהּ הָוָה.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, לָא שָׁנֵי מַלְאָכָא, וְלָא נָפַק מֵאוּמָנוּתָא דִילֵיהּ, אֶלָּא בְּגִין דְּהָוָה הַאי מַלְאָכָא מִסִּטְרָא דְרַחֲמֵי, וְקָאִים לַקָּבְלֵיהּ, סָתִיר חָכְמָתָא דִילֵיהּ, וְקִלְקֵל רְעוּתֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב לְשָׂטָן לוֹ. לוֹ הָוָה שָׂטָן, וְאִשְׁתְּכַח שָׂטָן, אֲבָל לְאַחֲרָא לָא הָוָה שָׂטָן.

לשון הקודש

עַכְשָׁו שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ, לָמָּה וַיִּחַר אַף אֱלֹהִים? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהוֹלֵךְ הוּא, הוּא בִּרְשׁוּתוֹ, לְהוֹצִיא מֵאוֹתוֹ שֶׁאָמַר לוֹ וְאַךְ אֶת הַדָּבָר.

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רָשָׁע, אַתָּה מְתַקֵּן וּמְזָרֵז כְּלֵי זֵינְךָ לָצֵאת מֵרְשׁוּתִי – חַיֶּיךָ, אַתָּה וַאֲתוֹנְךָ תִּהְיוּ בִּרְשׁוּתִי. מִיַּד – וַיִּתְיַצֵּב מַלְאַךְ ה׳. מַה זֶּה וַיִּתְיַצֵּב? אָמַר רַבִּי אַבָּא, יָצָא וְעָמַד בְּאֻמָּנוּת אַחֶרֶת מֵאֻמָּנוּתוֹ, שֶׁמַּלְאָךְ זֶה הָיָה שֶׁל רַחֲמִים. וְהַיְנוּ מַה שֶּׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, רְשָׁעִים מְהַפְּכִים רַחֲמִים לְדִין. לְשָׂטָן לוֹ, שֶׁהֲרֵי לֹא הָיְתָה אֻמָּנוּתוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא שִׁנָּה הַמַּלְאָךְ וְלֹא יָצָא מֵאֻמָּנוּתוֹ, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁמַּלְאָךְ זֶה הָיָה מִצַּד רַחֲמִים וְעָמַד מִמּוּלוֹ, סָתַר אֶת חָכְמָתוֹ וְקִלְקֵל רְצוֹנוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְשָׂטָן לוֹ. לוֹ הָיָה לְשָׂטָן, וְנִמְצָא שָׂטָן, אֲבָל לְאַחֵר לֹא הָיָה שָׂטָן.

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כַּמָּה חַכִּים הָוָה בִּלְעָם בְּחַרְשׁוֹי, עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא, דְּהָא בְשַׁעֲתָא דְּאַשְׁגַּח, לְאַשְׁכְּחָא עֵיטָא לְנָפְקָא מֵרְשׁוּתֵיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֵהַהִיא מִלָּה דִכְתִיב, וְאַךְ אֶת הַדָּבָר וְגוֹ'. אִסְתָּכַּל בְּחַרְשׁוֹי, וְלָא אַשְׁכַּח בַּר הַהִיא אָתוֹן, מַה כְתִיב, וַיַּחֲבוֹשׁ אֶת אֲתוֹנוֹ, אַטְעִין לָהּ בְּכָל חַרְשִׁין, וּבְכָל קְסָמִין דְּהַוָּה יָדַע, וְאָעִיל בָּהּ, וְאַכְלִיל לָהּ מִכֻּלְּהוּ, בְּגִין לְמֵילָט לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. מִיָּד וַיִּחַר אַף אֱלֹהִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא. הוּא דַּיְיקָא כְּמָה דְאִתְּמַר. מָה עֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַקְדִּים לְמַלְאָכָא דְרַחֲמֵי. לְקַיְּימָא לָקֻבְלֵיהּ, וְיַסְתִּיר חֲרָשׁוֹי וְקִסְמוֹי.

וְתָא חָזֵי, דְּעַד הַשְׁתָּא לָא כְתִיב יָיָ וְלָא אִתְחֲזֵי בְּקִסְמוֹי וְחַרְשׁוֹי. וְהָא אוּקְמוּהָ. וְהַשְׁתָּא כֵּיוָן דְּאַתְקִין אֲתָנֵיהּ, וְזֵרְזָה בְתִקּוּנֵי חֲרָשׁוֹי, בְּסִטְרָא דְדִינָא לְמֵילָט לְיִשְׂרָאֵל, אַקְדִּים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַלְאָכָא

לשון הקודש

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כַּמָּה חָכָם הָיָה בִּלְעָם בִּכְשָׁפָיו עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁהִשְׁגִּיחַ לִמְצֹא עֵצָה לָצֵאת מֵרְשׁוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאוֹתוֹ דָּבָר, שֶׁכָּתוּב וְאַךְ אֶת הַדָּבָר, הִסְתַּכֵּל בִּכְשָׁפָיו וְלֹא מָצָא, פֵּרַט לְאוֹתָהּ אָתוֹן, מַה כָּתוּב? וַיַּחֲבֹשׁ אֶת אֲתֹנוֹ. הִטְעִין אוֹתָהּ בְּכָל הַכְּשָׁפִים וּבְכָל הַקְּסָמִים שֶׁיָּדַע, וְהִכְנִיס בָּהּ וְהִכְלִילָהּ מִכֻּלָּם כְּדֵי לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל. מִיָּד – וַיִּחַר אַף אֱלֹהִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא. דַּוְקָא הוּא, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. מֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? הִקְדִּים מַלְאָךְ שֶׁל רַחֲמִים לַעֲמֹד מִמּוּלוֹ, וְיִסְתֹּר כְּשָׁפָיו וּקְסָמָיו.

וּבֹא וּרְאֵה, שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא כָתוּב ה', וְלֹא נִרְאָה בִּקְסָמָיו וּבִכְשָׁפָיו, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וְעַכְשָׁו, כֵּיוָן שֶׁהִתְקִין אֶת אֲתוֹנוֹ וְזֵרְזָהּ בְּתִקּוּנֵי כְשָׁפָיו בְּצַד הַדִּין לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל,

דְּרַחֲמֵי לָקֳבְלֵיהּ, וּבִשְׁמָא דְּרַחֲמֵי, בְּגִין לִסְתּוֹר חָכְמָתָא דִּילֵיהּ, וּלְאַסְטָאָה לַאֲתָנֵיהּ מֵהַהוּא אָרְחָא, כְּמָה דִּכְתִיב, וַתֵּט הָאָתוֹן מִן הַדֶּרֶךְ. מִן הַדֶּרֶךְ דַּיְיקָא. וְעַל דָּא לָא כְתִיב וַיִּתְיַצֵּב מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים, וַיַּעֲמֹד מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים, אֶלָּא מַלְאַךְ יְיָ דְּרַחֲמֵי.

אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רָשָׁע, אַתְּ אַטְעָנַת לַאֲתָנָךְ בְּחַרְשָׁךְ, בְּכַמָּה סִטְרֵי דְּדִינֵי לָקֳבֵל בְּנַי. אֲנָא אַעְבָּר טְעוּנָךְ, וְיֶהָפֵךְ מֵאָרְחָא דָא, מִיָּד אַקְדִּים מַלְאָכָא דְּרַחֲמֵי לְשַׁטָּן לוֹ. לוֹ דַּיְיקָא. כְּמָה דְּאִתְּמַר.

וַתֵּרֶא הָאָתוֹן אֶת מַלְאַךְ יְיָ וְגוֹ'. (במדבר כב) אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וְכִי אֲמַאי חָמָאת הִיא, וּבְלְעָם דְּהַוָה חַכִּים כָּל כַּךְ לָא חָמָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, חַס וְשָׁלוֹם דְּהַהוּא רָשָׁע יִסְתַּכֵּל בְּחֵיזוּ קַדִּישָׁא. אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי, הָא כְתִיב נוֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם. אָמַר לֵיהּ לָא

לשון הקודש

הַקְּדִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת מַלְאָךְ הָרַחֲמִים לְמוּלוֹ, וּבְשֵׁם הָרַחֲמִים, כְּדֵי לִסְתֹּר חָכְמָתוֹ וּלְהַטּוֹת אֶת אֲתוֹנוֹ מֵאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַתֵּט הָאָתוֹן מִן הַדֶּרֶךְ. דַּיְקָא מִן הַדֶּרֶךְ. וְעַל זֶה לֹא כָתוּב וַיִּתְיַצֵּב מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים, וַיַּעֲמֹד מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים, אֶלָּא מַלְאַךְ ה', שֶׁל רַחֲמִים.

אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רָשָׁע, אַתָּה הִטְעַנְתָּ אֶת אֲתוֹנְךָ בִּכְשָׁפֶיךָ בְּכַמָּה צִדְדֵי דִּין מוּל בָּנַי – אֲנִי אַעֲבִיר אֶת הַמִּטְעָן שֶׁלְּךָ וְיֵהָפֵךְ מִדֶּרֶךְ זֶה. מִיָּד הַקְּדִים מַלְאָךְ רַחֲמִים לְשָׂטָן לוֹ. דַּיְקָא לוֹ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וַתֵּרֶא הָאָתוֹן אֶת מַלְאַךְ ה' וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכִי לָמָּה רָאֲתָה הִיא, וּבִלְעָם שֶׁהָיָה חָכָם כָּל כָּךְ לֹא רָאָה? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁאוֹתוֹ רָשָׁע יִסְתַּכֵּל בְּמַרְאֵה קֹדֶשׁ. אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ, הֲרֵי כָּתוּב נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם! אָמַר לוֹ, לֹא שָׁמַעְתִּי בָּזֶה דָּבָר, וְלֹא אֹמַר.

שְׁמַעְנָא בְּהָא מִידִי וְלָא אִימָא. אָמַר לֵיהּ אֲנָא שְׁמַעְנָא, דְּכַד הָוָה אִצְטְרִיךְ לְאִסְתַּכְּלָא, הָוָה נָפִיל וְחָמֵי. וְהַשְׁתָּא לָא אִצְטְרִיךְ לְאִסְתַּכְּלָא.

אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי, בְּדַרְגָּא עִלָּאָה יַתִּיר הָוָה עַל כָּל נְבִיאֵי מְהֵימְנוּתָא, דְּאִיהוּ גְּלוּי עֵינַיִם, חָמֵי וְאִסְתָּכַּל בִּיקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהָא רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בִּלְעָם בְּחַרְשׁוֹי, הָוָה יָדַע בְּאִינּוּן כִּתְרִין תַּתָּאִין דִּלְתַתָּא, כְּמָה דִכְתִיב, (יהושע יג) וְאֶת בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֵם, קוֹסֵם קַרְיֵיהּ קְרָא, דְּטִנּוּפָא דְטִנּוּפֵי, הֵיךְ יִסְתָּכַּל בִּיקָרָא דְמָאֲרֵיהּ. וְעוֹד, הָא אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּחֵיזוּ חַד דְּחָזָא לְפוּם שַׁעֲתָא, דִּכְתִיב וַיְגַל יְיָ אֶת עֵינֵי בִלְעָם, אִתְעַקִּימוּ עֵינוֹי, וְאַתְּ אַמְרַת דְּהָוָה חָמֵי בְּגִלּוּי דְעַיְינִין, וְאִסְתָּכַּל בִּיקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, אֲנִי שָׁמַעְתִּי. כְּשֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל, הָיָה נוֹפֵל וְרוֹאֶה, וְכָעֵת לֹא הִצְטָרֵךְ לְהִסְתַּכֵּל.

אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ, בְּדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה יוֹתֵר הָיָה עַל כָּל נְבִיאֵי הָאֱמוּנָה, שֶׁהוּא גְּלוּי עֵינָיִם, רוֹאֶה וּמִסְתַּכֵּל בִּכְבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וַהֲרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בִּלְעָם הָיָה יוֹדֵעַ בִּכְשָׁפָיו בְּאוֹתָם כִּתְרִים תַּחְתּוֹנִים שֶׁלְּמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יהושע יג) וְאֶת בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֵם. קְרָאוֹ הַכָּתוּב קוֹסֵם, שֶׁל טִנּוּפַת הַטִּנּוּפוֹת, אֵיךְ יִסְתַּכֵּל בִּכְבוֹד רִבּוֹנוֹ? וְעוֹד, הֲרֵי אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּמַרְאֶה אֶחָד שֶׁרָאָה לְפִי שָׁעָה, שֶׁכָּתוּב וַיְגַל ה' אֶת עֵינֵי בִלְעָם, הִתְעַקְּמוּ עֵינָיו, וְאַתָּה אוֹמֵר שֶׁהֲרֵי רוֹאֶה בְּגִלּוּי עֵינַיִם וּמִסְתַּכֵּל בִּכְבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא?

אָמַר לֵיהּ, אֲנָא אַהֲדַרְנָא לָקָבְלָךְ. דִּידִי וְדִידָךְ בָּעֵי צָחוּתָא. וַדַּאי רָזֵי אוֹרַיְיתָא עִלָּאִין, וְלָא יַכְלִין בְּנֵי עָלְמָא לְמֵיקָם עָלַיְיהוּ. בְּגִין כַּךְ אָסִיר לְאַקְדָּמָא בְּמִלָּה דְּאוֹרַיְיתָא, עַד דְּיִשְׁמַע מִלָּה וְיֵדַע לָהּ עַל בְּרְיֵיהּ. אָתוּ לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמְרוּ מִלָּה קַמֵּיהּ.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ח) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְגוֹ', הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ, דִּמְמָנָן דְּעָלְמָא אֲמְרוּהָ, בְּשַׁעֲתָא דְּסָלִיק בִּרְעוּתֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי אֱנָשָׁא. קָרָא לְכִתּוֹת כִּתּוֹת דְּמַלְאֲכֵי עִלָּאָה, וְאוֹתִיב לוֹן קַמֵּיהּ. אָמַר לוֹן, בָּעֵינָא לְמִבְרֵי אָדָם. אָמְרוּ קַמֵּיהּ, (תהלים מט) וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין וְגוֹ'. אוֹשִׁיט קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶצְבְּעָא דִּילֵיהּ, וְאוֹקִיד לוֹן. אוֹתִיב כִּתּוֹת אַחֲרָנִין קַמֵּיהּ, אָמַר לוֹן בָּעֵינָא לְמִבְרֵי אָדָם. אָמְרוּ קַמֵּיהּ, (דף ר"ח ע"א) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ. מַה טִּיבוּ דְּבַר נָשׁ דָּא. אָמַר לוֹן, בַּר נָשׁ דִּיהֵא בְּצַלְמָא דִּידָן,

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, אֲנִי אֶחֱזוֹר לְמוּלְךָ, שֶׁלִּי וְשֶׁלְּךָ צָרִיךְ צַחוּת. וַדַּאי סוֹדוֹת תּוֹרָה עֶלְיוֹנִים, וְלֹא יְכוֹלִים בְּנֵי אָדָם לַעֲמֹד עֲלֵיהֶם. לָכֵן אָסוּר לְהַקְדִּים בִּדְבַר תּוֹרָה עַד שֶׁיִּשְׁמַע דָּבָר וְיֵדַע אוֹתוֹ עַל בֶּרְיוֹ. בָּאוּ לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמְרוּ דָּבָר לְפָנָיו.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ח) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ שֶׁמְּמֻנֵּי הָעוֹלָם אָמְרוּ אוֹתוֹ בְּשָׁעָה שֶׁעָלָה בִּרְצוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אָדָם. קָרָא לְכִתּוֹת כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי עֶלְיוֹן וְהוֹשִׁיבָם לְפָנָיו. אָמַר לָהֶם, אֲנִי רוֹצֶה לִבְרֹא אָדָם. אָמְרוּ לְפָנָיו, (שם מט) וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין וְגוֹ'. הוֹשִׁיט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶצְבָּעוֹ וְשָׂרַף אוֹתָם. הוֹשִׁיב כִּתּוֹת אֲחֵרוֹת לְפָנָיו. אָמַר לָהֶם, אֲנִי רוֹצֶה לִבְרֹא אָדָם. אָמְרוּ לְפָנָיו, מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ? מַה טִּיבוֹ

דִּיהֵא חָכְמָתָא דִּילֵיהּ, עִלָּאָה מֵחָכְמָתְכוֹן.

כֵּיוָן דְּבָרָא אָדָם, וְחָטָא, וְנָפַק בְּדִימּוּם קַמֵּיהּ, אָתוּ עֻזָּ"א וַעֲזָ"אֵל, אָמְרוּ קַמֵּיהּ, פִּתְחוֹן פֶּה אִית לָן גַּבָּךְ, הָא בַּר נָשׁ דְּעַבְדַּת חָטֵי קַמָּךְ. אָמַר לְהוּ, אִלְמָלֵא תֶּהֱוֹוּן שְׁכִיחֵי גַּבַּיְיהוּ וְכוּ'. מַה עֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָפִּיל לוֹן מִדַּרְגָּא קַדִּישָׁא דִּלְהוֹן מִן שְׁמַיָּא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הַשְׁתָּא אַהֲדַרְנָא לְתִיּוּבְתַּיְיכוּ. דִּבְלִעָם אָמַר נוֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם, אִי נִימָא דְּלָא הָוָה הָכִי, וְשַׁבּוּחֵי קָא מְשַׁבַּח גַּרְמֵיהּ, הֵיךְ יִכְתּוֹב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִלָּה כְּדִיבָא בְּאוֹרַיְיתָא. וְאִי מִלָּה דִּקְשׁוֹט הִיא, הֵיךְ יִשְׁתַּבַּח הַהוּא רָשָׁע בְּדַרְגָּא עִלָּאָה עַל כָּל נְבִיאֵי מְהֵימְנוּתָא. וְעוֹד, דְּהָא לָא שַׁרְיָא קֻדְשָׁה דִּלְעֵילָא, אֶלָּא בְּאַתְרֵיהּ דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ.

לשון הקודש

שֶׁל אָדָם זֶה? אָמַר לָהֶם, בֶּן אָדָם שֶׁיִּהְיֶה בַּצֶּלֶם שֶׁלָּנוּ, שֶׁתִּהְיֶה חָכְמָתוֹ עֶלְיוֹנָה מֵחָכְמַתְכֶם.

כֵּיוָן שֶׁבָּרָא אָדָם, וְחָטָא, וְיָצָא זַכַּאי לְפָנָיו, בָּאוּ עֻזָּ"א וַעֲזָאֵ"ל, אָמְרוּ לְפָנָיו: פִּתְחוֹן פֶּה יֵשׁ לָנוּ אֵלֶיךָ, הֲרֵי בֶּן אָדָם שֶׁעָשִׂיתָ חָטָא לְפָנֶיךָ! אָמַר לָהֶם: אִלְמָלֵא תִּהְיוּ מְצוּיִים אֶצְלָם וְכוּ'. מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? הִפִּילָם מִדַּרְגָּתָם הַקְּדוֹשָׁה מֵהַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּעֵת הֵשַׁבְתִּי לִשְׁאֵלָתְכֶם, שֶׁבִּלְעָם אָמַר נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם. אִם נֹאמַר שֶׁלֹּא הָיָה כָּךְ, וּשְׁבָחִים הָיָה מְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ – אֵיךְ יִכְתֹּב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּבָר כּוֹזֵב בַּתּוֹרָה?! וְאִם דְּבַר אֱמֶת הוּא, אֵיךְ יִשְׁתַּבַּח אוֹתוֹ רָשָׁע בְּדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה עַל כָּל נְבִיאֵי הָאֱמֶת?! וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי אֵין שׁוֹרָה קְדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה, רַק בְּמָקוֹם הָרָאוּי לָהּ.

הַשְׁתָּא אַהֲדַרְנָא לְמִלָּה קַדְמָאָה. בָּתַר דְּאָפִיל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֵאֲתָר קַדִּישָׁא דִּלְהוֹן. טָעוּ בָתַר נְשֵׁי עָלְמָא, וְאַטְעוּ עָלְמָא. הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, וְהָא כְתִיב (תהלים קד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת וְגוֹ'. וְהָא אִלֵּין מַלְאֲכִין הֲווֹ, אֵיךְ יָכִילוּ לְאִתְקַיְּימָא בְּאַרְעָא. אֶלָּא תָּא חֲזֵי, כָּל אִינּוּן (מְלָכִים) דִּלְעֵילָא, לָא קַיְּימִין, וְלָא יַכְלִין לְמֵיקָם, בַּר בִּנְהוֹרָא עִלָּאָה דְנָהִיר לוֹן, וְקַיְּים לוֹן. וְאִי פָּסִיק מִנַּיְיהוּ הַהוּא נְהוֹרָא דִּלְעֵילָא, לָא יַכְלִין לְמֵיקָם. כָּל שֶׁכֵּן אִלֵּין דְּאָפִיל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּפָסַק מִנַּיְיהוּ הַהוּא נְהוֹרָא דִּלְעֵילָא, דְּאִשְׁתָּנֵי זִיוָוּיְיהוּ. וְכַךְ נַחְתּוּ וְשָׁלִיט בְּהוּ אֲוִירָא דְּעָלְמָא, אִשְׁתָּנוּ בְּדַרְגָּא אַחֲרָא.

תָּא חֲזֵי, מַנָּא דְהָוָה נָחִית לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּמִדְבְּרָא, הַהוּא מַנָּא הָוָה, מִטַּלָּא דִּלְעֵילָא, דְּהָוָה נָחִית מֵעַתִּיקָא סְתִימָא דְכָל סְתִימִין. וְכַד הָוָה נָחִית, הָוָה

לשון הקודש

בְּעֵת חָזַרְנוּ לַדָּבָר הָרִאשׁוֹן. אַחֲרֵי שֶׁהִפִּילָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמְּקוֹמָם הַקָּדוֹשׁ, טָעוּ אַחַר נְשׁוֹת הָעוֹלָם וְהִטְעוּ אֶת הָעוֹלָם. כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, וְהֲרֵי כָּתוּב (תהלים קד) עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת וְגוֹ'. וַהֲרֵי מַלְאָכִים אֵלּוּ הָיוּ, אֵיךְ יָכְלוּ לְהִתְקַיֵּם בָּאָרֶץ? אֲלָא בֹּא וּרְאֵה, כָּל אוֹתָם (מְלָכִים) שֶׁלְּמַעְלָה לֹא עוֹמְדִים וְלֹא יְכוֹלִים לַעֲמֹד, רַק בְּאוֹר עֶלְיוֹן שֶׁמֵּאִיר לָהֶם וּמְקַיֵּם אוֹתָם. וְאִם פּוֹסֵק מֵהֶם אוֹתוֹ הָאוֹר, לֹא יְכוֹלִים לַעֲמֹד. כָּל שֶׁכֵּן אוֹתָם שֶׁהִפִּילָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהִפְסִיק מֵהֶם אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁהִשְׁתַּנָּה זִיוָם. וּכְשֶׁיָּרְדוּ וְשָׁלַט בָּהֶם אֲוִיר הָעוֹלָם, הִשְׁתַּנּוּ בְּדַרְגָּה אַחֶרֶת.

בֹּא וּרְאֵה, הַמָּן שֶׁהָיָה יוֹרֵד לְיִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, אוֹתוֹ מָן הָיָה מִטַּל שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהָיָה יוֹרֵד מֵהָעַתִּיק הַנִּסְתָּר שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים. וּכְשֶׁהָיָה

נְהוֹרֵיהּ נָהִיר בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין, וּמִנֵּיהּ אִתְּזָן חֲקַל דְּתַפּוּחִין, וּמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי. וְכַד הָוָה נָחִית לְתַתָּא, וְשָׁלִיט בֵּיהּ אֲוִירָא דְּעָלְמָא, אִגְּלִיד, וְאִשְׁתָּנֵי זִיוֵיהּ, וְלָא הָוָה זִיוֵיהּ אֶלָּא כְּמָה דִּכְתִיב, (במדבר יא) וְהַמָּן כִּזְרַע גַּד הוּא וְגו', וְלָא יַתִּיר. וְכָל שֶׁכֵּן מַלְאָכִין, כֵּיוָן דְּנַחְתּוּ וְשָׁלִיט בְּהוּ אֲוִירָא, אִשְׁתָּנוּ מֵהַהוּא דַּרְגָּא קַדְמָאָה דַּהֲווֹ.

מָה עֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. חָמָא דְּאַטְעָיָין עָלְמָא, קָשַׁר לוֹן בְּשַׁלְשְׁלָאֵי דְּפַרְזְלָא בְּטוּרָא דַּחֲשׁוֹכָא, בְּאָן אֲתָר יַתְבֵי. בְּעֲמִיקָא דְּטוּרֵי. אוֹתִיב לֵיהּ לַעֲזָ"א, וּרְמֵי חֲשׁוֹכָא דְּאַנְפִּין. בְּגִין דְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּקָשַׁר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִתְתַּקַּף וְאַרְגִּיז כְּלַפֵּי מַעְלָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָפִּיל לֵיהּ בְּעוּמְקָא עַד קְדָלֵיהּ, וְזָרִיק חֲשׁוֹכָא בְּאַנְפּוֹי. עֲזָאֵ"ל דְּלָא אִתְתַּקַּף, אוֹתְבֵיהּ גַּבֵּיהּ, וְנָהִיר לֵיהּ חֲשׁוֹכָא.

לשון הקודש

נוֹחֵת, הָיָה אוֹרוֹ מֵאִיר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמִמֶּנּוּ נִזּוֹן שְׂדֵה הַתַּפּוּחִים וּמַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים. וּכְשֶׁהָיָה יוֹרֵד לְמַטָּה וְשׁוֹלֵט בּוֹ אֲוִיר הָעוֹלָם, הָיָה מַגְלִיד נִקְפָּא, וּמִשְׁתַּנֶּה זִיוּוֹ, וְלֹא הָיָה זִיוּוֹ אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (במדבר יא) וְהַמָּן כִּזְרַע גַּד הוּא וְגו', וְלֹא יוֹתֵר. וְכָל שֶׁכֵּן הַמַּלְאָכִים, כֵּיוָן שֶׁיָּרְדוּ וְשָׁלַט בָּהֶם אֲוִיר, הִשְׁתַּנּוּ מֵאוֹתָהּ דַּרְגָּה רִאשׁוֹנָה שֶׁהָיוּ בָהּ.

מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? רָאָה שֶׁהִטְעוּ אֶת הָעוֹלָם, קְשָׁרָם בְּשַׁלְשְׁלָאוֹת בַּרְזֶל בְּהַר הַחֹשֶׁךְ. בְּאֵיזֶה מָקוֹם יוֹשְׁבִים? בְּעֹמֶק הָהָר. הוֹשִׁיב אֶת עֲזָ"א, וְזָרַק חֹשֶׁךְ הַפָּנִים. מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁקְּשָׁרָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הִתְחַזֵּק וְהִרְגִּיז כְּלַפֵּי מַעְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִפִּילוֹ בְּעֹמֶק עַד צַוָּארוֹ, וְזָרַק חֹשֶׁךְ בְּפָנָיו. עֲזָאֵ"ל שֶׁלֹּא הִתְחַזֵּק, הוֹשִׁיבוֹ לְפָנָיו,

וּבְנֵי עָלְמָא דְיַדְעִין אַתְרַיְיהוּ, אַתְיָין לְגַבַּיְיהוּ, וְאוֹלְפִין לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא חַרְשִׁין וּנְחָשִׁין וּקְסָמִין. וְאִינּוּן טוּרֵי חֲשׁוֹכָא, אִקְרוּן הַרְרֵי קֶדֶם. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּחֲשׁוֹכָא אַקְדִּים לִנְהוֹרָא. וּבְגִין כָּךְ, טוּרֵי חֲשׁוֹכָא, הַרְרֵי קֶדֶם אִקְרוּן. לָבָן וּבִלְעָם מִנַּיְיהוּ אוֹלְפֵי חַרְשִׁין. וְהַיְינוּ דְאָמַר בִּלְעָם, מִן אֲרָם יַנְחֵנִי בָלָק מֶלֶךְ מוֹאָב מֵהַרְרֵי קֶדֶם וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, בִּלְעָם הָוָה קָא מְשַׁבַּח גַּרְמֵיהּ מֵהַאי אֲתָר, וְאָמַר נְאֻם שׁוֹמֵעַ אִמְרֵי אֵל וְגוֹ'. בְּגִין דַּעֲזָ"א וְעַזָּאֵ"ל, אַמְרֵי לְאִינּוּן בְּנֵי עָלְמָא, מֵאִילֵּין מִלִּין עִלָּאִין, דַּהֲווֹ יַדְעֵי בְּקַדְמִיתָא לְעֵילָא. וּמִשְׁתָּעֵי מֵעָלְמָא קַדִּישָׁא דַהֲווֹ בֵּיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב שׁוֹמֵעַ אִמְרֵי אֵל. שׁוֹמֵעַ קוֹל אֵל, לָא כְּתִיב, אֶלָּא אִמְרֵי אֵל, אִינּוּן אֲמִירָן דְּאַמְרֵי מִגֵּיהּ. מָאן דְּאָתֵי מִפִּרְקָא, וְשָׁאֲלִין

לשון הקודש

וְהֵאִיר לוֹ הַחֹשֶׁךְ.

וּבְנֵי הָעוֹלָם שֶׁיּוֹדְעִים מְקוֹמָם, בָּאִים אֲלֵיהֶם וּמְלַמְּדִים אֶת בְּנֵי הָאָדָם כְּשָׁפִים וּנְחָשִׁים וּקְסָמִים. וְאוֹתָם הָרֵי הַחֹשֶׁךְ נִקְרָאִים הַרְרֵי קֶדֶם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַחֹשֶׁךְ מַקְדִּים לָאוֹר, וּמִשּׁוּם זֶה הָרֵי הַחֹשֶׁךְ נִקְרָאִים הַרְרֵי קֶדֶם. לָבָן וּבִלְעָם לָמְדוּ מֵהֶם כְּשָׁפִים, וְהַיְינוּ מַה שֶּׁאָמַר בִּלְעָם, מִן אֲרָם יַנְחֵנִי בָלָק מֶלֶךְ מוֹאָב מֵהַרְרֵי קֶדֶם.

בָּא וּרְאֵה, בִּלְעָם הָיָה מְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ מִמָּקוֹם זֶה, וְאָמַר, נְאֻם שֹׁמֵעַ אִמְרֵי אֵל וְגוֹ'. מִשּׁוּם שֶׁעֲזָ"א וַעֲזָאֵ"ל אוֹמְרִים לְאוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם מֵאוֹתָם דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁיָּדְעוּ בַּתְּחִלָּה לְמַעְלָה, וּמְדַבְּרִים מֵעוֹלָם הַקָּדוֹשׁ שֶׁהָיוּ בוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שֹׁמֵעַ אִמְרֵי אֵל. לֹא כָתוּב שׁוֹמֵעַ קוֹל אֵל, אֶלָּא אִמְרֵי אֵל, אוֹתָן

לֵיהּ מֵאָן אַתְּ אָתֵי. אָמַר, מִלְּמִשְׁמַע מִלִּין דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא. כַּדְּ נְאֻם שֹׁמֵעַ אִמְרֵי אֵל. וְיוֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן, דְּהַוָּה יָדַע שַׁעֲתָא דְּתַלְיָא דִּינָא בְּעָלְמָא, וּמְכַוֵּין שַׁעֲתָא בְּחַרְשׁוּי.

אֲשֶׁר מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה, מָאן מַחֲזֵה שַׁדַּי. אִלֵּין אִינּוּן נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם. וְאִלֵּין אִינּוּן עֲזָ"א וְעַזָּאֵ"ל. נֹפֵל: דָּא עֲזָ"א, דְּאָעְמִיק לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוּמְקָא חֲשׁוֹכָא, וְיָתִיב בְּעוּמְקָא עַד קְדָלֵיהּ כִּדְקָאַמְרָן, וַחֲשׁוֹכָא אִזְדְּרַק בְּאַנְפּוֹי. וְעַל דָּא אִקְרֵי נוֹפֵל. נָפַל זִמְנָא חָדָא מִן שְׁמַיָּא, וְנָפַל זִמְנָא אַחֲרָא, לְבָתָר, בְּעוּמְקָא דַחֲשׁוֹכָא. עֲזָאֵ"ל: הוּא גְּלוּי עֵינַיִם, דְּהָא לָא אִזְדְּרַק חַשׁוֹכָא עָלֵיהּ, דְּלָא אִתְּתָקַף, וְלָא אַרְגִּיז לְעֵילָא כְּהַהוּא דִּלְעֵילָא. (דף ר"ח ע"ב) **וּבִלְעָם קָרֵי לוֹן מַחֲזֵה שַׁדַּי, דְּאִינּוּן נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם.**

לשון הקודש

אֲמִירוֹת שֶׁאוֹמְרִים מִמֶּנּוּ. מִי שֶׁבָּא מֵהַשִּׁעוּר וְשׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ מֵאֵיפֹה אַתָּה בָּא – אוֹמֵר: מִלִּשְׁמֹעַ דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. כָּדְּ נְאֻם שֹׁמֵעַ אִמְרֵי אֵל. וְיוֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן, שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ בְּשָׁעָה שֶׁהַדִּין תָּלוּי בָּעוֹלָם, וּמְכַוֵּן הַשָּׁעָה בִּכְשָׁפָיו.

אֲשֶׁר מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה. מַה זֶּה מַחֲזֵה שַׁדַּי? אֶלָּא הֵם נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם. וְאֵלּוּ הֵם עֲזָ"א וַעֲזָאֵ"ל. נֹפֵל – זֶה עֲזָ"א, שֶׁהֶעֱמִיקוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעֹמֶק הַחֹשֶׁךְ, וְיוֹשֵׁב בְּעֹמֶק עַד צַוָּארוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, וְחֹשֶׁךְ נִזְרָק בְּפָנָיו, וְלָכֵן נִקְרָא נֹפֵל. נָפַל פַּעַם אַחַת מֵהַשָּׁמַיִם, וְנָפַל פַּעַם אַחֶרֶת אַחַר כָּדְּ בְּעֹמֶק הַחֹשֶׁךְ. עֲזָאֵ"ל – הוּא גְּלוּי עֵינָיִם, שֶׁהֲרֵי לֹא נִזְרַק חֹשֶׁךְ עָלָיו, שֶׁלֹּא הִתְחַזֵּק וְלֹא הִרְגִּיז לְמַעְלָה כְּמוֹ אוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וּבִלְעָם קָרָא לָהֶם מַחֲזֵה שַׁדַּי, שֶׁהֵם נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם.

וּבְהַהוּא זִמְנָא, לָא אִשְׁתְּאַר בְּעָלְמָא, דְּיִשְׁתְּכַח גַּבַּיְיהוּ, בַּר אִיהוּ. וּבְכָל יוֹמָא, הֲוָה אַסְתִּים בְּאִינּוּן טוּרֵי עִמְּהוֹן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, יַנְחֵנִי בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב מֵהַרְרֵי קֶדֶם. מֵהַרְרֵי קֶדֶם וַדַּאי, וְלָא מֵאֶרֶץ בְּנֵי קֶדֶם.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כַּמָּה זִמְנִין אֲמַיְנָא מִלָּה דָא, וְלָא מִסְתַּכְּלֵי חַבְרַיָּיא, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא, אֶלָּא בַּאֲתָר קַדִּישָׁא, בַּאֲתָר דְּאִתְחֲזֵי לְשַׁרְיָא עֲלוֹי. וְכֵן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַכְרִיז וְאָמַר, (דברים יח) לֹא יִמָּצֵא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וְגוֹ'. וְהוּא דְאָתֵי (ס"א אָתֵי) לְאִתְעָרְבָא בַּהֲדַיְיהוּ.

אֶלָּא זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קַדִּישׁ לוֹן לְשַׁרְיָא בֵּינַיְיהוּ. וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (דברים כג) כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ וְגוֹ'. וּבְגִין דְּהוּא מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ, כְּתִיב וְהָיָה מַחֲנֶיךָ

לשון הקודש

וּבְאוֹתוֹ זְמַן לֹא נִשְׁאַר בָּעוֹלָם מִי שֶׁיִּמָּצֵא לִפְנֵיהֶם, פְּרָט לוֹ. וּבְכָל יוֹם הָיָה נִסְתָּר בְּאוֹתָם הָרִים עִמָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יַנְחֵנִי בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב מֵהַרְרֵי קֶדֶם. מֵהַרְרֵי קֶדֶם בְּוַדַּאי, וְלֹא מֵאֶרֶץ בְּנֵי קֶדֶם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כַּמָּה פְּעָמִים אָמַרְתִּי לְךָ דָּבָר זֶה, וְלֹא מִסְתַּכְּלִים הַחֲבֵרִים, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מַשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ, רַק בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ, בְּמָקוֹם שֶׁרָאוּי לְהַשְׁרוֹת עָלָיו. וְכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכְרִיז וְאוֹמֵר, (דברים יח) לֹא יִמָּצֵא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וְגוֹ', וְהוּא שֶׁבָּא (בא) לְהִתְעָרֵב אִתָּם.

אֶלָּא אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קִדְּשָׁם לִשְׁרוֹת בֵּינֵיהֶם. וְהַיְינוּ מַה שֶׁכָּתוּב, (שם כג) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחֲנֶךָ וְגוֹ'. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב

קָדוֹשׁ וְגוֹ'. וּכְתִיב (ויקרא כ) וְהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים וְגוֹ'. וּכְתִיב (ויקרא יח) אַל תִּטַּמְּאוּ בְּכָל אֵלֶּה וְגוֹ'. וּכְתִיב (ויקרא כ) וָאָקֵץ בָּם וְגוֹ'. דְּלָא יָכִילְנָא לְקָרְבָא גַּבַּיְיהוּ, וְשָׁרוּ לִי לְבַר. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וְזַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּנְבִיאֵי מְהֵימְנֵי קַדִּישֵׁי, דְּאִינּוּן קַדִּישִׁין, וְאִית לוֹן חוּלָקָא לְאִשְׁתַּמְּשָׁא בִּקְדוּשָׁה עִלָּאָה.

וַתֵּרֶא הָאָתוֹן אֶת מַלְאַךְ יְיָ נִצָּב בַּדֶּרֶךְ וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְיָדוֹ, (במדבר כב) (ס"א בַּדֶּרֶךְ), בְּהַהוּא אָרְחָא דְּחָוָה אִשְׁתְּקַע (ס"א אִשְׁתְּכַּח) בְּגַוָּוהִי. וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְיָדוֹ, וְכִי אִי אִיהוּ נָפִיק לָקָבֵיל הַאי אָתוֹן, מָאי בָּעֵי חַרְבָּא. וְאִי אִיהוּ נָפִיק לָקָבְלֵיהּ דְּבִלְעָם, אֲמַאי חָמָאת אֲתָנֵיהּ, וְאִיהוּ לָא חָמָא. אֶלָּא כֹּלָּא אִזְדְּמַן. הַהוּא מַלְאָכָא מִזְדְּמַן לָקָבְלֵיהּ דְּאָתוֹן, לְאַפָּקָא לָהּ מִן הַהוּא אָרְחָא דְּאִתְטְעַן בָּהּ. וּבְמָה. בְּרַחֲמֵי. וְאִזְדְּמַן לָקָבְלֵיהּ דְּבִלְעָם, לְאַעְנְשָׁא לֵיהּ, עַל דְּאִיהוּ חָוָה בָּעֵי לְמֵיהַךְ בִּרְשׁוּתֵיהּ, וְלָא בִּרְשׁוּתָא אַחֲרָא (ס"א דִּלְעֵילָּא).

לשון הקודש

מַחֲנֶךָ, כָּתוּב וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ וְגוֹ'. וְכָתוּב (ויקרא כ) וְהְיִיתֶם קְדֹשִׁים וְגוֹ'. וְכָתוּב (שם יח) אַל תִּטַּמְּאוּ בְּכָל אֵלֶּה וְגוֹ'. וְכָתוּב (שם כ) וָאָקֵץ בָּם וְגוֹ'. שֶׁלֹּא יָכֹלְתִּי לִקְרַב אֲלֵיהֶם, וְהִשְׁרוּ אוֹתִי בַּחוּץ. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאַשְׁרֵי חֵלֶק הַנְּבִיאִים הַנֶּאֱמָנִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים, וְיֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה.

וַתֵּרֶא הָאָתוֹן אֶת מַלְאַךְ ה' נִצָּב בַּדֶּרֶךְ וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְיָדוֹ. (בַּדֶּרֶךְ) בְּאוֹתוֹ דֶּרֶךְ שֶׁהָיָה שׁוֹקֵעַ (נִמְצָא) בְּתוֹכָהּ. וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְיָדוֹ, וְכִי אִם הוּא יָצָא מוּל הָאָתוֹן הַזּוֹ, לְשֵׁם מָה צָרִיךְ חֶרֶב? וְאִם הוּא יוֹצֵא מוּל בִּלְעָם, לְמָה רָאֲתָה הָאָתוֹן שֶׁלּוֹ, וְהוּא לֹא רָאָה? אֶלָּא הַכֹּל הִזְדַּמֵּן. אוֹתוֹ מַלְאָךְ מִזְדַּמֵּן

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הַשְׁתָּא אִית לְשָׁאֲלָא, אִי מִלּוּי הֲוֹוּ אַתְיָין מִסִּטְרָא דְכִתְרִין תַּתָּאִין, וְלָא מֵאַתָּר אַחֲרָא, אֲמַאי כְּתִיב וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם וְגוֹ', וְאַךְ אֶת הַדָּבָר וְגוֹ'. אָמַר רִבִּי יִצְחָק (בְּגִינֵיהוֹן דְיִשְׂרָאֵל אִתְהַדָּר מַלְאָכָא לְמַלְּלָא עִמֵּיהּ. דְּאִי תֵימָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַלִּיל עִמֵּיהּ וְהוּא אֲמַר אַךְ אֶת הַדָּבָר וגו'. חָס וְשָׁלוֹם דְּהָא הַהוּא מַלְאָכָא אֲמַר לֵיהּ וְאָפֵּס אֶת הַדָּבָר וגו', דְּאִי תֵימָא וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם וגו'.) הָכִי אוֹלִיפְנָא. דְּהַאי אֱלֹהִים דְּהָכָא כֻּלְּהוּ מַלְאָכָא הָוָה. וְהַהוּא אִיהוּ אֲתָר דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְדִינָא קַשְׁיָא, דְּבֵיהּ אֲחִידָן חֵילָא וְתוּקְפָּא דְאִינּוּן כִּתְרִין תַּתָּאִין, דְּהָוָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהוּ בִּלְעָם. וּבְגִין כָּךְ, וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם. דִּלְזִמְנִין אִתְקְרֵי מַלְאָכָא בִּשְׁמָא עִלָּאָה.

וַתֵּט הָאָתוֹן מִן הַדֶּרֶךְ, סָטָתָה מִן הַהוּא אָרְחָא, דַּהֲוַת טְעִינָא מִסִּטְרָא דְדִינָא קַשְׁיָא, לְקַבְלֵיהוֹן

לשון הקודש

מוּל הָאָתוֹן לְהוֹצִיאָהּ מֵאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ שֶׁנִּטְעָן בָּהּ. וּבַמֶּה? בְּרַחֲמִים. וְהִזְדַּמֵּן מוּל בִּלְעָם, לְהַעֲנִישוֹ עַל שֶׁרָצָה לָלֶכֶת בִּרְשׁוּתוֹ וְלֹא בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת (שֶׁלְּמַעְלָה).

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּעֵת יֵשׁ לִשְׁאֹל: אִם דְּבָרָיו הָיוּ בָּאִים מִצַּד כִּתְרִים הַתַּחְתּוֹנִים וְלֹא מִמָּקוֹם אַחֵר, לָמָּה כָּתוּב וַיָּבֹא הָאֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם וְגוֹ', וְאַךְ אֶת הַדָּבָר וְגוֹ'? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, (בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל חָזַר הַמַּלְאָךְ לְדַבֵּר אִתּוֹ. שֶׁאִם תֹּאמַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּבֵּר אִתּוֹ, וְהוּא אָמַר אַךְ אֶת הַדָּבָר וְגוֹ' – חָס וְשָׁלוֹם! שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ מַלְאָךְ אָמַר לוֹ, וְאָפֵס אֶת הַדָּבָר וְגוֹ'. שֶׁאִם תֹּאמַר, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם וְגוֹ') כָּךְ לָמַדְתִּי, שֶׁהֲרֵי אֱלֹהִים שֶׁל כָּאן, כֻּלָּם מַלְאָךְ הָיָה. וְאוֹתוֹ הוּא מָקוֹם שֶׁבָּא מִצַּד דִּין הַקָּשֶׁה שֶׁבּוֹ אֲחוּזִים כֹּחַ וְתֹקֶף אוֹתָם כִּתְרִים תַּחְתּוֹנִים שֶׁבִּלְעָם הָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם. וּמִשּׁוּם כָּךְ, וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם. שֶׁלִּפְעָמִים נִקְרָא מַלְאָךְ בְּשֵׁם עֶלְיוֹן.

וַתֵּט הָאָתוֹן מִן הַדֶּרֶךְ, סָטְתָה מֵאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ, שֶׁהָיְתָה טְעוּנָה מִצַּד דִּין הַקָּשֶׁה כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל.

דְּיִשְׂרָאֵל. וּבְמָה חָמָא בִּלְעָם, דְּהִיא סָטָאָת מֵהַהוּא אָרְחָא. אֶלָּא הָכִי אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, דְּאַפִּילוּ בְּאָרְחָא, בָּעָא לְאַבְאָשָׁא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, בְּחֵילָא דַּאֲתָנֵיהּ. וְכֵיוָן דְּלָא סָלִיק בִּידוֹי, מַה כְּתִיב, וַיַּךְ אֶת הָאָתוֹן בַּמַּקֵּל. אַטְעָן לָהּ, וְאַלְבָּשׁ לָהּ, בְּזִרוּזֵי דִינָא קַשְׁיָא תַּקִּיפָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב בַּמַּקֵּל. בַּמַּקֵּל דַּיְיקָא. דְּאִיהוּ דִינָא קַשְׁיָא תַּקִּיפָא. בְּמַקְּלוֹ לָא כְּתִיב, אֶלָּא בַּמַּקֵּל.

פּוּק חֲמִי, כַּמָּה תַּקִּיפָא חָכְמָתָא דְּהַהוּא רָשָׁע, וְתִיאוּבְתָּא דִילֵיהּ לְאַבְאָשָׁא לְהוֹן לְיִשְׂרָאֵל, דְּאִיהוּ אַשְׁגַּח לְנָפְקָא מֵרְשׁוּתָא דִלְעֵילָא, בְּגִין דְּתִיאוּבְתֵּיהּ לְאִתְיַיקְּרָא, וּלְאַבְאָשָׁא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל.

וַיַּעֲמֹד מַלְאַךְ יְיָ בְּמִשְׁעוֹל הַכְּרָמִים וְגוֹ'. (במדבר כב) **מַה כְּתִיב לְעֵילָא, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, וַתֵּט הָאָתוֹן מִן הַדֶּרֶךְ וַתֵּלֶךְ בַּשָּׂדֶה, וַתֵּלֶךְ בְּאֹרַח מֵישָׁר, מִסִּטְרָא דְשָׂדֶה,** (אתער) **וְאִתְרַכִּינַת מִמַּה דְהֲוָה בָּהּ. וַיַּךְ בִּלְעָם**

לשון הקודש

וּבַמָּה רָאָה בִּלְעָם שֶׁהִיא סָטְתָה מֵאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ? אֶלָּא כָּךְ אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁאֲפִלּוּ בַּדֶּרֶךְ רָצָה לְהַזִּיק לְיִשְׂרָאֵל בְּכֹחַ אֲתוֹנוֹ. וְכֵיוָן שֶׁלֹּא עָלְתָה בְּיָדוֹ, מַה כָּתוּב? וַיַּךְ אֶת הָאָתוֹן בַּמַּקֵּל. הִטְעִין אוֹתָהּ וְהִלְבִּיש אוֹתָהּ בִּזְרוּזֵי דִין קָשֶׁה וְחָזָק. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בַּמַּקֵּל, בַּמַּקֵּל דַּוְקָא, שֶׁהוּא דִין קָשֶׁה תַּקִּיף. בְּמַקְּלוֹ לֹא כָּתוּב, אֶלָּא בַּמַּקֵּל.

צֵא וּרְאֵה כַּמָּה תַּקִּיפָה חָכְמַת אוֹתוֹ רָשָׁע וְתַאֲוָתוֹ לְהַזִּיק לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא הִשְׁגִּיחַ לָצֵאת מֵרָשׁוּת שֶׁלְּמַעְלָה בִּגְלַל תַּאֲוָתוֹ לְהִתְכַּבֵּד וּלְהַזִּיק לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל.

וַיַּעֲמֹד מַלְאַךְ ה' בְּמִשְׁעוֹל הַכְּרָמִים וְגוֹ'. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? בַּהַתְחָלָה כָּתוּב וַתֵּט הָאָתוֹן מִן הַדֶּרֶךְ וַתֵּלֶךְ בַּשָּׂדֶה. וַתֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, מִצַּד הַשָּׂדֶה, (הִתְעוֹרְרָה) וְנָטְתָה מִמַּה

אֶת הָאָתוֹן לְהַטּוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ לְאַסְטָאָה לָהּ מֵהַהוּא אָרְחָא דְשָׁדֶה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בֵּין מַלְאָכָא וּבֵין בִּלְעָם הֲוָת אֲתָנָא בְעָאקוּ. לְבָתָר כַּד חָמָא בִּלְעָם, דְּלָא הָוָה יְכִיל, כְּדֵין וַיַּךְ אֶת הָאָתוֹן בַּמַּקֵּל. כְּמָה דְאִתְּמַר.

וַיַּעֲמֹד מַלְאַךְ יְיָ וְגוֹ'. אָמַר רִבִּי אַבָּא, כַּמָּה אִית לָן לְאִסְתַּכְּלָא בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, הֲנֵי קְרָאֵי דְמִיזֵי בְּחָכְמְתָא עִלָּאָה. וְכִי לְמַגְנָא נָפֵק הַאי מַלְאָכָא, לְאִתְחַזָּאָה לְחַד אֲתָנָא. אוֹ לְמֵיקָם בֵּין כַּרְמַיָּיא לָקָבְלָהּ, זִמְנָא הָכָא וְזִמְנָא הָכָא. אֶלָּא כֹּלָּא רָזָא עִלָּאָה הוּא, וְכֹלָּא בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין לְאַגְּנָא עָלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, וְלָא יִשְׁלֵטוּ בְּהוּ זִינִין בִּישִׁין, בְּגִין דְּאִינּוּן חוּלָקֵיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

(דף ר"ט ע"א)

וַיַּעֲמֹד מַלְאַךְ יְיָ וְגוֹ'. תָּאנָא, מִסִּטְרָא דְאִמָּא, כַּד אִיהִי מִתְעַטְּרָא, נָפְקִין בְּעִטְרָהָא אֶלֶף

לשון הקודש

שֶׁהָיָה בָּהּ. וַיַּךְ בִּלְעָם אֶת הָאָתוֹן לְהַטּוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ, לְהַסְטוֹתָהּ מֵאוֹתוֹ דֶּרֶךְ שֶׁל הַשָּׂדֶה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בֵּין הַמַּלְאָךְ וּבֵין בִּלְעָם הָיְתָה הָאָתוֹן בִּמְצוּקָה. אַחַר כָּךְ רָאָה בִּלְעָם שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל, אָז וַיַּךְ אֶת הָאָתוֹן בַּמַּקֵּל, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וַיַּעֲמֹד מַלְאַךְ ה' וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כַּמָּה יֵשׁ לָנוּ לְהִסְתַּכֵּל בְּדִבְרֵי הַתּוֹרָה. פְּסוּקִים אֵלּוּ רְמוּזִים בְּחָכְמָה עֶלְיוֹנָה. וְכִי לְחִנָּם יָצָא מַלְאָךְ זֶה לְהֵרָאוֹת לְאָתוֹן אַחַת, אוֹ לַעֲמֹד מוּלָהּ בֵּין הַכְּרָמִים פַּעַם כָּאן וּפַעַם כָּאן? אֶלָּא הַכֹּל סוֹד עֶלְיוֹן הוּא, וְהַכֹּל רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּדֵי לְהָגֵן עַל יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִשְׁלְטוּ בָּהֶם מִינִים רָעִים, מִשּׁוּם שֶׁהֵם חֶלְקוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וַיַּעֲמֹד מַלְאַךְ ה' וְגוֹ'. לָמַדְנוּ, מִצַּד הָאִמָּא,

וַחֲמֵשׁ מְאָה סִטְרֵי גְּלִיפִין בְּתַכְשִׁיטָהָא. וְכַד בָּעָאת לְאִזְדַּוְּוגָא בְּמַלְכָּא, מִתְעַטְּרָא בְּחַד עַטָּרָא דְּאַרְבַּע גְּוָונִין. (גְּוָונִין) **אִינּוּן גְּוָונִין מִתְלַהֲטָן בְּאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, כָּל גְּוָונָא וּגְוָונָא מִתְלַהֲטָא תְּלַת זִמְנִין בְּהַהוּא סִטְרָא. דְּאִינּוּן תְּרֵיסָר תְּחוּמֵי גְּלִיפִין. וְעָאלִין וְאִתְכְּלִילוּ בִּתְרֵיסַר אַחֲרָנִין.**

בְּרֵישָׁא דְּעַטָּרָא, אִית אַרְבַּע שׁוּרִין לְאַרְבַּע סִטְרִין, **וְאִינּוּן מִגְדָּלוֹת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר** (שיר השירים ה) **מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים. מַהוּ מֶרְקָחִים. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר,** (שיר השירים ג) **מִכָּל אַבְקַת רוֹכֵל. וְעַל כָּל מַגְדְּלָא וּמַגְדְּלָא ג' פִּתְחִין, קְבִיעִין בְּאַבְנִין טָבָן, מִכָּל סִטְרָא וְסִטְרָא. הַאי עַטָּרָא, נְהִירָא** (ס"א טְהִירָא) (ס"א טְמִירָא) **בְּדִלּוּגִין דְּאוֹפִיר, בְּגִין יְקָרָא דְּמַלְכָּא, כְּמָה דִּכְתִיב,** (ישעיה יג) **אוֹקִיר אֱנוֹשׁ מִפָּז וְגוֹ'.**

לשון הקודש

כְּשֶׁהִיא מִתְעַטֶּרֶת, יוֹצְאִים בְּעַטְרוֹתֶיהָ אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת צְדָדִים חֲקוּקִים בְּתַכְשִׁיטֶיהָ. וּכְשֶׁרוֹצָה לְהִזְדַּוֵּג בַּמֶּלֶךְ, מִתְעַטֶּרֶת בַּעֲטָרָה אַחַת שֶׁל אַרְבָּעָה גְוָנִים. אוֹתָם גְּוָנִים לוֹהֲטִים בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, כָּל גָּוֶן וְגָוֶן לוֹהֵט שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּאוֹתוֹ צַד, שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר תְּחוּמִים חֲקוּקִים, וְנִכְנָסִים וְנִכְלָלִים בִּשְׁנֵים עָשָׂר אֲחֵרִים.

בְּרֵאשׁ הָעַטָּרָה יֵשׁ אַרְבַּע חוֹמוֹת לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְהֵם מִגְדָּלוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ה) מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים. מַה זֶּה מֶרְקָחִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ג) מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל. וְעַל כָּל מִגְדָּל וּמִגְדָּל שְׁלֹשָׁה פְּתָחִים קְבוּעִים בַּאֲבָנִים טוֹבוֹת מִכָּל צַד וְצַד. עֲטָרָה זוֹ מְאִירָה (טְהוֹרָה) (טְמִירָה) בְּדִלּוּגִים שֶׁל אוֹפִיר בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה יג) אוֹקִיר אֱנוֹשׁ מִפָּז וְגוֹ'.

תְּחוֹת עַטָּרָא, תַּלְיָין זָגֵי דְּדַהֲבָא בְּסַחֲרָנָהָא, זָגָא דְּדַהֲבָא מִסִּטְרָא דָא, וְזָגָא דְּדַהֲבָא מִסִּטְרָא דָא, וְחַד רִמּוֹנָא. (ס"א בְּגוֹ) כְּגַוָּון הַהוּא רִמּוֹנָא, אִית בָּהּ אֶלֶף זָגִין, וְכָל זָגָא מִנַּיְיהוּ, מִתְלַהֲטָא בְּסוּמָקָא בְּחִוָּורָא. הַהוּא רִמּוֹנָא אִתְפְּלַג בְּפִלּוּגִין אַרְבַּע, וְקַיְּימָא פִּתִיחָא, לְאִתְחַזָּאָה זָגָהָא. תְּלַת מְאָה וְעֶשְׂרִין וַחֲמֵשׁ זָגִין לְסִטְרָא דָא, וְכֵן לְכָל סִטְרָא וְסִטְרָא, עַד דְּמִתְלַהֲטָן אַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, מֵחֵיזוּ דְכָל פִּלְכָא וּפִלְכָא, וְאִינּוּן אִקְרוּן פֶּלַח הָרִמּוֹן. כְּמָה דִכְתִיב, (שיר השירים ד) כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ.

אַרְבַּע גַּלְגַּלִּין בְּפִלְכֵי אַרְבַּע זָוְיָין, נַטְלִין בְּגִלְגּוּלָא לְהַהוּא עַטָּרָא, וְכַד נָטְלֵי לָהּ, אִזְדַּקְפָּן לְעֵילָא. עַד דְּמָטוּ לְגִלְגּוּלָא דְּפִלְכָא עִלָּאָה, דְּנָהִים יְמָמָא וְלֵילְיָא, מִתְחַבְּרָן כָּל אִינּוּן פִּלְכִין, וְנַטְלִין לְעַטָּרָא, וְזַקְפָּן לָהּ. וְקָלָא דְּאִינּוּן גַּלְגַּלִּין, אִשְׁתְּמַע

לשון הקודש

תַּחַת הָעַטָּרָה תְּלוּיִים זַגֵּי זָהָב סְבִיבוֹתֶיהָ, זַג זָהָב מִצַּד זֶה, וְזַג זָהָב מִצַּד זֶה, וְרִמּוֹן אֶחָד. (בְּתוֹךְ) כְּגוֹן אוֹתוֹ רִמּוֹן יֵשׁ אֶלֶף זַגִּים, וְכָל זַג מֵהֶם לוֹהֵט בְּאָדֹם וְלָבָן. אוֹתוֹ רִמּוֹן נֶחֱלָק לְאַרְבָּעָה חֲלָקִים, וְיֵשׁ פֶּתַח לִרְאוֹת זַגָּיו. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה זַגִּים לְצַד זֶה, וְכֵן לְכָל צַד וְצַד, עַד שֶׁלּוֹהֲטִים אַרְבָּעָה צִדְדֵי הָעוֹלָם מִמַּרְאֵה כָּל פֶּלַח וּפֶלַח, וְהֵם נִקְרָאִים פֶּלַח הָרִמּוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ד) כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ.

אַרְבָּעָה גַּלְגַּלִּים בְּפִלְחֵי אַרְבַּע הַזָּוִיּוֹת לוֹקְחִים בְּגִלְגּוּל אֶת אוֹתָהּ עֲטָרָה, וּכְשֶׁלּוֹקְחִים אוֹתָהּ, מִזְדַּקְפִים לְמַעְלָה. עַד שֶׁמַּגִּיעִים לְגִלְגּוּל פֶּלַח הָעֶלְיוֹן, שֶׁנּוֹהֵם יוֹמָם וָלַיְלָה, מִתְחַבְּרִים כָּל אוֹתָם פְּלָחִים, וְלוֹקְחִים הָעֲטָרָה וְזוֹקְפִים אוֹתָהּ. וְקוֹל אוֹתָם הַגַּלְגַּלִּים

בְּכֻלְּהוּ רְקִיעִין. לְקַל נְעִימוּתָא מִתְרַעֲשִׁין כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּא, וְכֻלְּהוּ שָׁאֲלִין דָּא לְדָא, עַד דְּכֻלְּהוּ אַמְרֵי (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ.

כַּד מִזְדַּוֵּוג מַלְכָּא בְּמַטְרוֹנִיתָא, סַלְקָא עַטָּרָא דָא, וְאִתְיְשָׁבַת בְּרֵישָׁא דְּמַטְרוֹנִיתָא. כְּדֵין נָחִית חַד עַטָּרָא עִלָּאָה, קְבִיעָא דְּכָל אֶבֶן טָבָא, וְחֵיזוּר וְשׁוּשָׁן, בְּסָחֲרָנָהָא. בְּשִׁית גַּלְגַּלִּין אַתְיָא, לְשִׁית סִטְרִין דְּעָלְמָא, שִׁית גַּדְפִּין דְּנֶשֶׁר נַטְלִין לָהּ. בְּפִלְכוֹי חַמְשִׁין (ס"א פִּלְכִין) עָנְבִין סַחֲרָנָהָא, דְּגָלִיף בָּהּ אִימָּא עִלָּאָה. קְבִיעָאן בְּאֶבֶן טָבָא, חִוָּור וְסוּמָק יָרוֹק וְאוּכָם תְּכֵלָא וְאַרְגְּוָנָא. שִׁית מְאָה וּתְלַת עֲשַׂר זִוּיִין, לְכָל סִטְרָא וְסִטְרָא.

אֶלֶף וְשִׁית מְאָה מִגְדָּלִין, לְכֹל סִטְרָא וְסִטְרָא. וְכָל מַגְדְּלָא וּמַגְדְּלָא, טוּרִין קְבִיעִין. פָּרְחִין לְעֵילָא, אִשְׁתַּאֲבָן בְּכִיתוּנָא (ס"א בִּפְתוֹרָא) דְּאִימָּא עִלָּאָה, בִּמְשַׁח

לשון הקודש

נִשְׁמָע בְּכָל הָרְקִיעִים. לְקוֹל נְעִימוּתָם רוֹעֲשִׁים כָּל כֹּחוֹת הַשָּׁמַיִם, וְכֻלָּם שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה, עַד שֶׁכֻּלָּם אוֹמְרִים: (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

כְּשֶׁמִּזְדַּוֵּוג הַמֶּלֶךְ בַּמַּלְכָּה, עוֹלָה עֲטָרָה זוֹ וּמִתְיַשֶּׁבֶת בְּרֹאשׁ הַמַּלְכָּה, וְאָז יוֹרֶדֶת עֲטָרָה אַחַת עֶלְיוֹנָה קְבוּעָה שֶׁל כָּל אֶבֶן טוֹבָה, וְכַפְתּוֹר וָפֶרַח סְבִיבָהּ. בְּשִׁשָּׁה גַּלְגַּלִּים בָּאָה לְשִׁשָּׁה צִדְדֵי הָעוֹלָם, שֵׁשׁ כַּנְפֵי נֶשֶׁר לוֹקְחִים אוֹתָהּ. בִּפְלָחֶיהָ חֲמִשִּׁים (פְּלָחִים) עֲנָבִים סְבִיבָהּ שֶׁחֲקִקָה בָּהּ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, קְבוּעִים בְּאֶבֶן טוֹבָה, לָבָן וְאָדֹם, יָרֹק וְשָׁחֹר, תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן. שֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה זָוִיּוֹת לְכָל צַד וְצַד. **אֶלֶף** וְשֵׁשׁ מֵאוֹת מִגְדָּלִים לְכָל צַד וְצַד, וְכָל מִגְדָּל וּמִגְדָּל הָרִים קְבוּעִים. פּוֹרְחִים לְמַעְלָה, נִשְׁאָבִים בִּכְתֹנֶת (בְּשַׁלְחַן) הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה בְּשֶׁמֶן

רְבוּת דִּילָהּ. כְּדֵין אִימָּא, בִּלְחִישׁוּ, נָגִיד מַתְּנָן עִלָּאִין, וְשָׁדַר וְקָבַע לוֹן בְּהַהוּא עַטָּרָא. לְבָתָר אַנְגִּיד נַחֲלֵי דִּמְשִׁיחַ רְבוּת קַדִּישָׁא, עַל רֵישָׁא דְּמַלְכָּא. וּמֵרֵישֵׁיהּ, נָחִית הַהוּא מִשְׁחָא טָבָא עִלָּאָה, עַל דִּיקְנֵיהּ יַקִּירָא. וּמִתַּמָּן נָגִיד עַל אִינּוּן לְבוּשֵׁי מַלְכָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קלג) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד עַל הַזָּקָן וְגוֹ'.

לְבָתָר אִתְהַדַּר עַטָּרָא, וּמְעַטְּרָא לֵיהּ אִימָּא עִילָּאָה בְּהַהוּא עַטָּרָא, וּפְרִישָׁא עָלֵיהּ, וְעַל מַטְרוֹנִיתָא, לְבוּשֵׁי יְקָר בְּהַהוּא עַטָּרָא. כְּדֵין קָלָא אִשְׁתְּמַע בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין, (שיר השירים ג) צְאֶנָה וּרְאֶינָה וְגוֹ'. כְּדֵין חֶדְוָותָא הוּא בְּכָל אִינּוּן בְּנֵי מַלְכָּא. וּמַאן אִינּוּן. כָּל אִינּוּן דְּאָתוּ מִסִּטְרַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. דְּהָא לָא מִזְדַּוְּוגֵי בְּהוּ, וְלָא קַיְימִין עִמְּהוֹן, בַּר אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן בְּנֵי בֵיתָא, וּמְשַׁמְּשֵׁי לְהוּ. כְּדֵין בִּרְכָאן דִּנְפִיקִי מִנַּיְיהוּ, דְּיִשְׂרָאֵל הוּא.

לשון הקודש

מִשְׁחָה שֶׁלָּהּ. אָז הָאִמָּא בְּלַחַשׁ מַשְׁפִּיעָה מַתָּנוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וְשׁוֹלַחַת וְקוֹבַעַת אוֹתָם בְּאוֹתָהּ הָעַטָּרָה. אַחַר כָּךְ מַשְׁפִּיעָה נַחֲלֵי שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ עַל רֹאשׁ הַמֶּלֶךְ, וּמֵהָרֹאשׁ יוֹרֵד אוֹתוֹ שֶׁמֶן טוֹב עֶלְיוֹן עַל זְקָנוֹ הַמְכֻבָּד, וּמִשָּׁם שׁוֹפֵעַ עַל אוֹתָם לְבוּשֵׁי הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קלג) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזָּקָן וְגוֹ'.

אַחַר כָּךְ חוֹזֶרֶת הָעַטָּרָה, וּמְעַטֶּרֶת אוֹתָהּ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה בְּאוֹתָהּ עַטָּרָה, וּפוֹרֶשֶׁת אוֹתָהּ עָלָיו וְעַל הַמַּלְכָּה, לְבוּשֵׁי כָבוֹד בְּאוֹתָהּ עַטָּרָה. וְאָז נִשְׁמָע קוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, (שיר השירים ג) צְאֶנָה וּרְאֶינָה וְגוֹ'. אָז חֶדְוָה הִיא בְּכָל בְּנֵי הַמֶּלֶךְ. וּמִי הֵם? כָּל אוֹתָם שֶׁבָּאוּ מִצַּד

וְיִשְׂרָאֵל נַטְלִין כֹּלָּא, וּמְשַׁדְּרֵי חוּלָקָא מִנֵּיהּ לִשְׁאַר עַמִּין, וּמֵהַהוּא חוּלָקָא אִתְּזָנוּ כָּל אִינּוּן שְׁאַר עַמִּין. וְתָאנָא, מִבֵּין סִטְרֵי חוּלָקֵיהוֹן דְּמָמָנָן עַל שְׁאַר עַמִּין, נָפִיק (דף ר"ט ע"ב) חַד שְׁבִיל דָּקִיק, דְּמִתַּמָּן, אִתְנְגִיד חוּלָקָא לְאִינּוּן תַּתָּאֵי, וּמִתַּמָּן מִתְפְּרַשׁ לְכַמָּה סִטְרִין. וְדָא קָרֵינָן לֵיהּ תַּמְצִית, דְּנָפִיק מִסִּטְרָא דְּאַרְעָא קַדִּישָׁא.

וְעַל דָּא עָלְמָא כוּלֵּיהּ מִתַּמְצִית דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל קָא שָׁתֵי. מָאן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. הָא אוֹקִימְנָא. וּבֵין לְעֵילָא, וּבֵין לְתַתָּא, כָּל אִינּוּן שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, לָא אִתְּזָנוּ אֶלָּא מֵהַהוּא תַּמְצִית. וְלָא תֵּימָא דְּאִינּוּן בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא אֲפִילוּ אִינּוּן כִּתְרִין תַּתָּאִין, מֵהַהוּא תַּמְצִית שַׁתְיָין. וְדָא הוּא בְּמִשְׁעוֹל הַכְּרָמִים, שְׁבִיל מֵרַבְרְבֵי שְׁאַר עַמִּין דְּמִתְבָּרְכָן מִנֵּיהּ.

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵרֵי לֹא מִזְדַּוְּגִים בָּהֶם וְלֹא עוֹמְדִים עִמָּהֶם, פְּרָט לְאוֹתָם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּנֵי הַבַּיִת וּמְשַׁמְּשִׁים אוֹתָם. וְאָז בְּרָכוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת מֵהֶם, שֶׁל יִשְׂרָאֵל הֵן.

וְיִשְׂרָאֵל לוֹקְחִים הַכֹּל, וְשׁוֹלְחִים חֵלֶק מִמֶּנּוּ לִשְׁאָר הָעַמִּים, וּמֵאוֹתוֹ חֵלֶק נִזּוֹנִים כָּל אוֹתָם הָעַמִּים. וְלָמַדְנוּ, מִבֵּין צִדְדֵי חֶלְקָם שֶׁל הַמְמֻנִּים עַל שְׁאָר הָעַמִּים יוֹצֵא שְׁבִיל דַּקִּיק אֶחָד שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁפָּע חֵלֶק לְאוֹתָם תַּחְתּוֹנִים, וּמִשָּׁם נִפְרָד לְכַמָּה צְדָדִים. וְלָזֶה קוֹרְאִים תַּמְצִית, שֶׁיּוֹצֵאת מִצַּד הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה.

וְעַל זֶה כָּל הָעוֹלָם שׁוֹתֶה מִתַּמְצִית אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. מִי זוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל? הֲרֵי בֵּאַרְנוּ. וּבֵין לְמַעְלָה וּבֵין לְמַטָּה, כָּל אוֹתָם שְׁאָר עַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לֹא נִזּוֹנִים אֶלָּא מֵאוֹתָהּ תַּמְצִית. וְאַל תֹּאמַר שֶׁהֵם בִּלְבַדָּם, אֶלָּא אֲפִלּוּ אוֹתָם כִּתְרִים תַּחְתּוֹנִים שׁוֹתִים מֵאוֹתָהּ תַּמְצִית. וְזֶהוּ בְּמִשְׁעוֹל הַכְּרָמִים, שְׁבִיל מִגְּדוֹלֵי שְׁאָר הָעַמִּים שֶׁמִּתְבָּרְכִים מִמֶּנּוּ.

כַּד חָמָא הַהוּא מַלְאָכָא, דְּהָא בִּלְעָם אַסְטֵי לָאָתוֹן לְהַהוּא שְׁבִילָא, דִּכְתִיב לְהַטּוֹתָהּ הַדָּרֶךְ, מִיַּד וַיַּעֲמֹד מַלְאַךְ יְיָ בְּמִשְׁעוֹל הַכְּרָמִים, לְאַסְתְּמָא שְׁבִילָא, דְּלָא יִסְתַּיְּיעוּן בֵּיהּ אִינּוּן שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְאִינּוּן כִּתְרִין תַּתָּאִין. וְאָזְלָא הָא, כְּהָא דְּאָמַר רִבִּי יִצְחָק, כְּתִיב (שיר השירים א) שָׁמּוּנִי נוֹטֵרָה וְגוֹ', לְנַטְרָא וּלְבָרְכָא לִשְׁאַר עַמִּין בְּגָלוּתָא. וְיִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן כַּרְמִי שֶׁלִּי, לֹא נָטַרְתִּי, בְּגִין דְּאִינּוּן בְּגָלוּתָא, וְלָא מִתְבָּרְכִין כִּדְקָא חָזֵי.

גָּדֵר מִזֶּה וְגָדֵר מִזֶּה. אָמַר רִבִּי אַבָּא, הֵיךְ יְכִיל הַהוּא מַלְאָכָא לְאַסְתְּמָא הַהוּא שְׁבִילָא. אֶלָּא בְּגִין דְּסִיּוּעָא אַחֲרָא הָוָה לֵיהּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, אוֹרַיְיתָא מְסַיְּיעָא לֵיהּ, דִּכְתִיב, (שמות לב) מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתוּבִים.

לשון הקודש

כְּשֶׁרָאָה אוֹתוֹ מַלְאָךְ שֶׁבִּלְעָם מַסְטֶה אֶת הָאָתוֹן לְאוֹתוֹ שְׁבִיל, שֶׁכָּתוּב לְהַטּוֹתָהּ הַדָּרֶךְ, מִיָּד – וַיַּעֲמֹד מַלְאַךְ ה' בְּמִשְׁעוֹל הַכְּרָמִים, לְהַסְתִּיר הַשְּׁבִיל, שֶׁלֹּא יִסְתַּיְּעוּ בּוֹ שְׁאָר עַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְאוֹתָם כִּתְרִים תַּחְתּוֹנִים. וְהָלְכָה זוֹ, כְּזוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק. כָּתוּב (שיר השירים א) שָׁמֻנִי נֹטֵרָה וְגוֹ', לִשְׁמֹר וּלְבָרֵךְ אֶת שְׁאָר הָעַמִּים בַּגָּלוּת. וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כַּרְמִי שֶׁלִּי – לֹא נָטַרְתִּי, מִשּׁוּם שֶׁהֵם בַּגָּלוּת וְלֹא מִתְבָּרְכִים כָּרָאוּי.

גָּדֵר מִזֶּה וְגָדֵר מִזֶּה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, אֵיךְ יָכוֹל אוֹתוֹ מַלְאָךְ לְהַסְתִּיר אוֹתוֹ הַשְּׁבִיל? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁסִּיּוּעַ אַחֵר הָיָה לוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַתּוֹרָה סִיְּעָה לוֹ, שֶׁכָּתוּב (שמות לב) מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתֻבִים.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא מַה כְּתִיב. וַתֵּרֶא הָאָתוֹן וְגוֹ', וַתִּלְחַץ אֶל הַקִּיר, מָאי וַתִּלְחַץ אֶל הַקִּיר. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה כב) מְקַרְקַר קִיר וְגוֹ'. קִיר: פַּטְרוֹנָא, הַהוּא דְשַׁלְטָא עָלַיְיהוּ. וַתִּלְחַץ אֶת רֶגֶל בִּלְעָם אֶל הַקִּיר, הִיא לָא יָהֲבָא לֵיהּ סִיּוּעָא כְּלַל. וּבְעַקּוּתָא, (ס"א אַשְׁדַּת) אַשְׁרַת (ס"א אַשְׁדְּרַת) לֵיהּ לְהַהוּא קִיר. וְרַמְזָא לֵיהּ הַאי, כְּדֵין וַיּוֹסֶף לְהַכּוֹתָהּ בְּהַאי סִטְרָא.

וַיּוֹסֵף מַלְאַךְ יְיָ עֲבוֹר וַיַּעֲמֹד בְּמָקוֹם צָר וְגוֹ'. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, אַסְתִּים לָהּ כָּל אֹרְחִין, וְכָל סִיּוּעִין, דְּלָא אִשְׁתְּכַח בָּהּ מִכָּל סִטְרָא דְעָלְמָא סִיּוּעָא. כְּדֵין וַתִּרְבַּץ תַּחַת בִּלְעָם. כַּד חָמָא בִּלְעָם דְּלָא הָוָה יְכִיל, מַה כְּתִיב. וַיִּחַר אַף בִּלְעָם וַיַּךְ אֶת הָאָתוֹן בַּמַּקֵּל, כְּמָה דְאִתְּמַר, דְּאַטְעַן לָהּ, וְאַלְבַּשׁ לָהּ, בְּזִירוּזֵי דִינָא קַשְׁיָא תַּקִּיפָא.

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מַה כָּתוּב? וַתֵּרֶא הָאָתוֹן וְגוֹ', וַתִּלְחַץ אֶל הַקִּיר. מַה זֶּה וַתִּלְחַץ אֶל הַקִּיר? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כב) מְקַרְקַר קִר וְגוֹ'. קִיר – פַּטְרוֹן, אוֹתוֹ שֶׁשּׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם. וַתִּלְחַץ אֶת רֶגֶל בִּלְעָם אֶל הַקִּיר, הִיא לֹא נָתְנָה לוֹ כְּלָל סִיּוּעַ. וּבַמְּצוּקָה (וְרַקָּה) הִנִּיחָה (שִׁלְּחָה) אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ קִיר וְרָמְזָה לוֹ זֶה. אָז וַיֹּסֶף לְהַכּוֹתָהּ, בַּצַּד הַזֶּה.

וַיּוֹסֶף מַלְאַךְ ה' עֲבוֹר וַיַּעֲמֹד בְּמָקוֹם צָר וְגוֹ'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִסְתִּיר לָהּ כָּל הַדְּרָכִים וְכָל הַסִּיּוּעִים, שֶׁלֹּא נִמְצָא בָּהּ סִיּוּעַ מִכָּל צַד שֶׁבָּעוֹלָם. אָז וַתִּרְבַּץ תַּחַת בִּלְעָם. כְּשֶׁרָאָה בִּלְעָם שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל, מַה כָּתוּב? וַיִּחַר אַף בִּלְעָם וַיַּךְ אֶת הָאָתוֹן בַּמַּקֵּל, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, שֶׁהִתְקִינָהּ וְהִלְבִּישָׁהּ בְּזֵרוּזֵי דִין קָשֶׁה וְתַקִּיף.

וַיִּפְתַּח יְיָ אֶת פִּי הָאָתוֹן וְגוֹ'. (במדבר כב) **הַיְינוּ חַד מֵאִינּוּן מִלִּין, דְּאִתְבְּרִיאוּ עֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מָאי סַגִּי הַאי לְבִלְעָם, אוֹ לָאָתוֹן, אוֹ לְיִשְׂרָאֵל. בְּהָנֵי מִלִּין. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, דְּחַיְיכִין בֵּיהּ אִינּוּן רַבְרְבִין דַּהֲווֹ עִמֵּיהּ, וְכַד מָטוּ לְבָלָק, אָמְרוּ לֵיהּ, וְכִי לְהַאי שַׁטְיָא שַׁדְרַת לְיָקָרָא, לָא תִשְׁכַּח בֵּיהּ מַמָּשׁוּת, וְלָא בְּמִלּוּי. וּבְאִינּוּן מִלָּה דַּאֲתָנָא, אִתְבְּזָא מִן יְקָרֵיהּ. רִבִּי חִיָּיא אָמַר אִלְמָלֵא לָא אַמְרַת אֲתָנָא הַאי, לָא שָׁבִיק בִּלְעָם הַהוּא דִּילֵיהּ, וּבְמִלֵּי דַאֲתָנָא יָדַע דְּאִתְּבַר חֵילֵיהּ.**

רִבִּי אַבָּא רָמֵי, כְּתִיב (במדבר טז) **וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ וְגוֹ'. וּכְתִיב וַיִּפְתַּח יְיָ אֶת פִּי וְגוֹ'. מָאי שְׁנָא אֶרֶץ מֵאָתוֹן, דְּלָא כְּתִיב בָּהּ וַיִּפְתַּח יְיָ אֶת פִּי הָאָרֶץ. אֶלָּא, הָתָם מֹשֶׁה גָּזַר עַל פּוּמָא, וּפַתְחַת, וְעַבְדַת אַרְעָא פִּקּוּדָא דְּמֹשֶׁה, וְלָא יָאוּת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַעֲבֹר**

לשון הקודש

וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאָתוֹן וְגוֹ'. זֶה אֶחָד מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁנִּבְרְאוּ עֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מָה הַגְּדֻלָּה הַזּוֹ לְבִלְעָם אוֹ לָאָתוֹן אוֹ לְיִשְׂרָאֵל בַּדְּבָרִים הַלָּלוּ? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שֶׁצָּחֲקוּ עָלָיו אוֹתָם גְּדוֹלִים שֶׁהָיוּ עִמּוֹ, וּכְשֶׁהִגִּיעוּ לְבָלָק, אָמְרוּ לוֹ: וְכִי לַשּׁוֹטֶה הַזֶּה שָׁלַחְתָּ לְכַבֵּד?! לֹא תִמְצָא בּוֹ מַמָּשׁ וְלֹא בִּדְבָרָיו. וּבְאוֹתוֹ דִּבּוּר שֶׁל הָאָתוֹן הִתְבַּזָּה מִכְּבוֹדוֹ. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, אִלְמָלֵא לֹא אָמְרָה הָאָתוֹן אֶת זֶה, לֹא הִשְׁאִיר בִּלְעָם אוֹתוֹ שֶׁלּוֹ, וּבְדִבְרֵי הָאָתוֹן יָדַע שֶׁנִּשְׁבַּר כֹּחוֹ. **רִבִּי** אַבָּא שָׁאַל, כָּתוּב (במדבר טז) וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ וְגוֹ', וְכָתוּב וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי וְגוֹ'. מַה שּׁוֹנֶה אֶרֶץ מֵאָתוֹן שֶׁלֹּא כָתוּב בָּהּ וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאָרֶץ? אֶלָּא שָׁם מֹשֶׁה גָּזַר עַל הַפֶּה, וּפָתְחָה וְעָשְׂתָה הָאָרֶץ אֶת מִצְוַת מֹשֶׁה, וְלֹא

פִּקּוּדֵיהּ, דְּהָא מִשֶּׁה גָּזַר וּפָקִיד, (במדבר טז) וּפָצְתָה הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ. וְעַל דָּא הִיא עַבְדַּת פִּקּוּדוֹי. דִּכְתִיב וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ. אֲבָל הָכָא, לָא אִשְׁתְּכַח מָאן דְּגָזַר, אֶלָּא רְעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה, וְהוֹאִיל וּרְעוּתֵיהּ הָוָה בְּכָךְ, כְּתִיב וַיִּפְתַּח יְיָ אֶת פִּי הָאָתוֹן. מִגֵּיהּ אָתָא מִלָּה, וּמִגֵּיהּ אִשְׁתְּכַח.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִסְתַּכַּלְנָא בְּפָרָשְׁתָא דָא, וּבְאִלֵּין מִלִּין, וְאִתְחַזְיָין דְּלָאו מִלִּין דִּצְרִיכִין אִינּוּן. וְכִי מֵאַחַר דִּכְתִיב וַיִּפְתַּח יְיָ אֶת פִּי הָאָתוֹן, בַּעְיָין לְמֶהֱוֵי אִינּוּן מִלִּין מִלֵּי מְעַלְיָיתָא, מִלֵּי דְחָכְמְתָא, וְאִי כְּמָה דְאַתְעָרוּ חַבְרָנָא, דְּאִיהוּ מְשַׁבַּח דְּסוּסְיָא דִילֵיהּ רָעֵי בִּרְטִיבָא, וְהִיא תָּבַת וְאַמְרַת, הֲלֹא אָנֹכִי אֲתוֹנְךָ. מֵהָכָא הָוָה לָהּ לְמִפְתַּח, וְהִיא לָא פָּתְחָה אֶלָּא מָה עָשִׂיתִי לְךָ. וְאִי הָכִי, אַמַּאי קָא טָרַח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמִפְתַּח פּוּמָהּ לְהָנֵי מִלִּין.

לשון הקודש

נָאֶה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעֲבֹר מִצְוָתוֹ, שֶׁהֲרֵי מִשֶּׁה גָּזַר וְצִוָּה, וּפָצְתָה הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ. וְלָכֵן הִיא עָשְׂתָה מִצְוָתוֹ, שֶׁכָּתוּב וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ. אֲבָל כָּאן לֹא נִמְצָא מִי שֶׁגָּזַר, אֶלָּא רְצוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה, וְהוֹאִיל וּרְצוֹנוֹ הָיָה בְּכָךְ, כָּתוּב וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאָתוֹן. מִמֶּנּוּ בָּא הַדָּבָר, וּמִמֶּנּוּ נִמְצָא.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הִסְתַּכַּלְתִּי בְּפָרָשָׁה זוֹ וּבַדְּבָרִים הַלָּלוּ, וְנִרְאֶה שֶׁאֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁלֹּא צְרִיכִים. וְכִי מֵאַחַר שֶׁכָּתוּב וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאָתוֹן, צָרִיךְ לִהְיוֹת דְּבָרִים הַלָּלוּ דְּבָרִים מְעֻלִּים, דִּבְרֵי חָכְמָה?! וְאִם כְּמוֹ שֶׁהִתְעוֹרְרוּ חֲבֵרֵינוּ, שֶׁהוּא מְשַׁבֵּחַ שֶׁסּוּסָתוֹ רוֹעָה בָּאָחוּ, וְהִיא שָׁבָה וְאוֹמֶרֶת: הֲלוֹא אָנֹכִי אֲתֹנְךָ – מִכָּאן הָיָה לָהּ לִפְתֹּחַ! וְהִיא לֹא פָּתְחָה, אֶלָּא – מָה עָשִׂיתִי לְךָ. וְאִם כָּךְ, לָמָּה

אָמַר רִבִּי אַבָּא, וַדַּאי בְּאִלֵּין מִלִּין אוֹלִיפְנָא דַּעְתָּא דְּבִלְעָם, דְּלָאו כְּדַאי הוּא לְמִשְׁרֵי עָלֵיהּ רוּחַ קֻדְשָׁא, וְאוֹלִיפְנָא, דְּהָא לֵית יָכִילוּ בְּאַתְנֵיהּ, לְאַבְאָשָׁא אוֹ (דף ר"י ע"א) לְאוֹטָבָא. וְאוֹלִיפְנָא מֵהַאי אָתוֹן, דְּהָא לֵית חֵילָא בִּבְעִירֵי לְאַשְׁרָאָה עָלַיְיהוּ דַּעְתָּא שְׁלִים. תָּא חֲזֵי, בִּלְעָם, בְּהַהִיא מִלָּה דַּאֲתָנֵיהּ, וּבְהַהוּא דַּעְתָּא טִפְּשָׁא לָא יְכִיל לְמֵיקָם. בְּדַעְתָּא עִלָּאָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וַתֹּאמֶר לְבִלְעָם מֶה עָשִׂיתִי לְךָ. (במדבר כב) וְכִי בִּרְשׁוּתִי הָוָה לְמֶעְבַּד טַב וּבִישׁ. לָאו. דְּהָא בְּעִירֵי לָא מִתְנַהֲגָן, אֶלָּא כְּמָה דְּנַהֲגוּ לוֹן. וְאַף עַל גַּב דְּהַהִיא אֲתָנָא בְּעֲמִיקְתָּא (ס"א בְּעַקְתָּא) יַתִּיר, לָאו בִּרְשׁוּתָהּ הִיא, דְּהָא הוּא אַטְעִין לָהּ בְּחַרְשׁוּי, וּבִרְשׁוּתֵיהּ קַיְימָא.

לשון הקודש

טָרַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִפְתֹּחַ אֶת פִּיהָ בַּדְּבָרִים הַלָּלוּ?

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וַדַּאי בַּדְּבָרִים הַלָּלוּ לָמַדְנוּ עַל דַּעַת בִּלְעָם שֶׁאֵינוֹ כְּדַאי לִשְׁרוֹת עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְלָמַדְנוּ שֶׁהֲרֵי אֵין בַּאֲתוֹנוֹ יְכֹלֶת לְהַזִּיק אוֹ לְהֵיטִיב. וְלָמַדְנוּ מֵאָתוֹן זוֹ שֶׁהֲרֵי אֵין כֹּחַ בַּבְּהֵמוֹת לְהַשְׁרוֹת עֲלֵיהֶן דַּעַת שְׁלֵמָה. בֹּא תִרְאֶה, בִּלְעָם, בְּאוֹתוֹ דִּבּוּר שֶׁל אֲתוֹנוֹ וּבְאוֹתָהּ דַּעַת טִפְּשָׁה לֹא יָכוֹל לַעֲמֹד. בְּדַעַת עֶלְיוֹנָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וַתֹּאמֶר לְבִלְעָם מֶה עָשִׂיתִי לְךָ. וְכִי בִּרְשׁוּתִי הָיָה לַעֲשׂוֹת טוֹב וָרָע? לֹא. שֶׁהֲרֵי בְּהֵמוֹת לֹא מִתְנַהֲגוֹת אֶלָּא כְּמַה שֶׁמַּנְהִיגִים אוֹתָן. וְאַף עַל גַּב שֶׁאוֹתָהּ אָתוֹן בְּעֹמֶק (בְּמַצּוּקָה) יוֹתֵר, זֶה לֹא בִּרְשׁוּתָהּ, שֶׁהֲרֵי הוּא הִטְעִינָהּ בִּכְשָׁפָיו, וְעוֹמֶדֶת בִּרְשׁוּתוֹ.

וַיֹּאמֶר בִּלְעָם לָאָתוֹן כִּי הִתְעַלַּלְתְּ בִּי. הָוָה לֵיהּ לְחַיְיכָא מִנָּהּ, וְהוּא אָתִיב לָקָבְלָא טִפְּשׁוּתָא דְּמִלָּהָא, כְּדֵין חַיְיכוּ מִנֵּיהּ, וְאִתְקְלִיל בְּעֵינַיְיהוּ, וְיָדְעוּ דְּאִיהוּ שַׁטְיָא. וּמָה אָמַר. כִּי הִתְעַלַּלְתְּ בִּי לוּ יֶשׁ חֶרֶב בְּיָדִי. אָמְרוּ, שַׁטְיָא דָּא אִיהוּ יְכִיל לְשֵׁיצָאָה עַמִּין בְּפוּמֵיהּ, הֵיךְ לָא יְכִיל לְשֵׁיצָאָה לְאַתְנֵיהּ, וְהוּא בָּעֵי חַרְבָּא. וְאוֹלִיפְנָא, דְּלֵית חֵילָא בִּבְעִירֵי לְאַשְׁרָאָה עָלַיְיהוּ רוּחָא אַחֲרָא, דְּאִי יֵימְרוּן בְּנֵי נָשָׁא, אִי יְמַלְּלוּן בְּעִירֵי, כַּמָּה דַּעְתָּא שְׁלִים יִפְּקוּן לְעָלְמָא, פּוּק וְאוֹלִיף מֵהַאי אֲתָנָא, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפְּתַח פּוּמָהּ, חָמֵי מִלּוֹי.

וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח בָּלָק אֶת בִּלְעָם וְגוֹ׳. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, בָּלָק חַכִּים הָוָה בְּחַרְשִׁין, יַתִּיר מִבִּלְעָם, בַּר דְּלָא הָוָה מְכַוֵּון שַׁעֲתָא לְלַטְיָיא. מָשָׁל וְכוּ׳. בְּגִין כָּךְ וַיִּקַּח בָּלָק אֶת בִּלְעָם וְגוֹ׳. הוּא הָוָה אַתְקִין לֵיהּ וְאָחִיד לֵיהּ לְכֹלָּא.

לשון הקודש

וַיֹּאמֶר בִּלְעָם לָאָתוֹן כִּי הִתְעַלַּלְתְּ בִּי. הָיָה לוֹ לִצְחֹק מִמֶּנָּה, וְהוּא הֵשִׁיב כְּטִפְּשׁוּת דְּבָרֶיהָ לְעֻמָּתָהּ. אָז צָחֲקוּ מִמֶּנּוּ, וְנִהְיָה קַל בְּעֵינֵיהֶם, וְיָדְעוּ שֶׁהוּא שׁוֹטֶה. וּמָה אָמַר? כִּי הִתְעַלַּלְתְּ בִּי לוּ יֶשׁ חֶרֶב בְּיָדִי. אָמְרוּ: שׁוֹטֶה זֶה יָכוֹל לְהַשְׁמִיד עַמִּים בְּפִיו, אֵיךְ לֹא יָכוֹל לְהַשְׁמִיד אֶת אֲתוֹנוֹ וְהוּא צָרִיךְ חֶרֶב?! וְלָמַדְנוּ שֶׁאֵין כֹּחַ בַּבְּהֵמוֹת לְהַשְׁרוֹת עֲלֵיהֶן רוּחַ אַחֶרֶת. שֶׁאִם יֹאמְרוּ בְּנֵי אָדָם, אִם יְדַבְּרוּ הַבְּהֵמוֹת כַּמָּה דַעַת שָׁלֵם יוֹצִיאוּ לָעוֹלָם – צֵא וּלְמַד מֵאָתוֹן זוֹ, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פָּתַח פִּיהָ, רְאֵה דְּבָרֶיהָ.

וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח בָּלָק אֶת בִּלְעָם וְגוֹ׳. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, בָּלָק הָיָה חָכָם בִּכְשָׁפִים יוֹתֵר

וַיַּעֲלֵהוּ בָּמוֹת בָּעַל. מָאי וַיַּעֲלֵהוּ בָּמוֹת בָּעַל. אֶלָּא אַשְׁגַּח בְּחַרְשׁוֹי, בְּמַאי סִטְרָא יִתְאַחִיד בְּהוּ, וְאַשְׁכַּח דִּזְמִינִין יִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּד בָּמוֹת, וּלְמִפְּלַח לַבַּעַל. כְּמָה דִכְתִיב, וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי הַבַּעַל. וַיַּרְא מִשָּׁם קְצֵה הָעָם, חָמָא רַבְרְבֵי דְעַמָּא, וּמַלְכָּא דִלְהוֹן, דְּפָלְחִין לֵיהּ, כְּמָה דִכְתִיב (מלכים א יח) **וַיִּקְרְאוּ בְשֵׁם הַבַּעַל, וּכְתִיב** (מלכים א יח) **אִם יְיָ הָאֱלֹהִים וְגוֹ'. כֵּיוָן דְּחָמָא בִלְעָם, דִּזְמִינִין יִשְׂרָאֵל לְהַאי, מִיַּד וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל בָּלָק בְּנֵה לִי בָזֶה שִׁבְעָה מִזְבְּחוֹת.** (חסר כתיב).

רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי יְהוּדָה, חַד אָמַר לָקֳבְלֵי מַדְבְּחָן דְּקַדְמָאֵי, אַקְרִיב אִינּוּן שִׁבְעָה מַדְבְּחָן. וְחַד אָמַר, בְּחָכְמְתָא עָבֵד כֻּלָּא, וְאַשְׁכַּח דְּחוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל בְּשִׁבְעָה דַרְגִּין אִתְקְשָׁרוּ. בְּגִין כַּךְ אַסְדַּר שִׁבְעָה מַדְבְּחָן.

לשון הקודש

מִבִּלְעָם, פֵּרֵט שֶׁלֹּא הָיָה מְכַוֵּן הַשָּׁעָה לְקַלֵּל. מָשָׁל וְכוּ'. מִשּׁוּם כָּךְ, וַיִּקַּח בָּלָק אֶת בִּלְעָם וְגוּ'. הוּא הָיָה מַתְקִין אוֹתוֹ וְאוֹחֲזוֹ לַכֹּל.

וַיַּעֲלֵהוּ בָּמוֹת בָּעַל. מַה זֶּה וַיַּעֲלֵהוּ בָּמוֹת בָּעַל? אֶלָּא הִשְׁגִּיחַ בִּכְשָׁפָיו בְּאֵיזֶה צַד יֶאֱחֹז בָּהֶם, וּמָצָא שֶׁעֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת בָּמוֹת וְלַעֲבֹד לַבַּעַל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי הַבַּעַל. וַיַּרְא מִשָּׁם קְצֵה הָעָם, רָאָה אֶת גְּדוֹלֵי הָעָם וּמַלְכָּם שֶׁעוֹבְדִים לוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מלכים-א יח) וַיִּקְרְאוּ בְשֵׁם הַבַּעַל, וְכָתוּב (שם) אִם ה' הָאֱלֹהִים וְגוּ'. כֵּיוָן שֶׁרָאָה בִלְעָם שֶׁעֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לָזֶה, מִיָּד – וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל בָּלָק בְּנֵה לִי בָזֶה שִׁבְעָה מִזְבְּחוֹת.

רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי יְהוּדָה. אֶחָד אָמַר, כְּנֶגֶד מִזְבְּחוֹת שֶׁל הָרִאשׁוֹנִים הִקְרִיב אוֹתָם שִׁבְעָה מִזְבְּחוֹת. וְאֶחָד אָמַר, בְּחָכְמָה עָשָׂה הַכֹּל, וּמָצָא שֶׁחֵלֶק יִשְׂרָאֵל בְּשֶׁבַע דְּרָגוֹת נִקְשָׁרוּ. וּמִשּׁוּם זֶה סִדֵּר שִׁבְעָה מִזְבְּחוֹת.

לְבַר נָשׁ דְּהַוָה לֵיהּ רְחִימָא חַד, דְּשַׁבַּק לֵיהּ אֲבוּי. וּבְנֵי נָשָׁא מִסְתָּפוּ לְקַטְטָה בַהֲדֵיהּ, בְּגִין הַהוּא רְחִימָא. לְיוֹמִין, אָתָא בַר נָשׁ חַד, וּבָעָא לְאַתְעָרָא קְטָטוּ בַהֲדֵיהּ. אָמַר, מַה אַעְבֵּיד, אִי אַתְעַר בֵּיהּ קְטָטָא, הָא הַהוּא רְחִימָא דְּאִתְקְשַׁר בַהֲדֵיהּ, וְלָא יָכִילְנָא, אָמַר מָה עֲבַד, שָׁדַר לֵיהּ דּוֹרוֹן לְהַהוּא רְחִימָא. אָמַר הַהוּא רְחִימָא, וְכִי מָה אִית לֵיהּ לְהַאי בַר נָשׁ גַּבָּאי, יְדַעְנָא דְּבְגִין הַהוּא בַר רְחִימָאי הוּא. אָמַר, הַאי דּוֹרוֹן לָא יֵיעוּל קַמָּאי, זְמִינוּ לֵיהּ לְכַלְבֵּי וְיֵכְלוּנֵיהּ.

כַּךְ בִּלְעָם, אָתָא לְאַתְעָרָא קְטָטוּ בְּהוּ בְיִשְׂרָאֵל, וְחָמָא דְּלָא יְכִיל בְּגִין הַהוּא רְחִימָא עִלָּאָה דִּלְהוֹן, (כְּמָה דְּאַת אָמַר (משלי כז) רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ אַל תַּעֲזוֹב.) שָׁאֵרִי לְתַקְּנָא קַמֵּיהּ דּוֹרוֹן. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רָשָׁע וּמַה אִית לָךְ גַּבָּאי, אַתְּ בָּעֵי לְאִזְדַּוְּוּגָא בְּבְנֵי, הָרֵי דּוֹרוֹנָךְ זַמִּין

לשון הקודש

לְאָדָם שֶׁהָיָה לוֹ אָהוּב אֶחָד שֶׁהִשְׁאִיר לוֹ אָבִיו, וּבְנֵי אָדָם פָּחֲדוּ לְהִתְקוֹטֵט עִמּוֹ בִּגְלַל אוֹתוֹ אוֹהֵב. לְיָמִים בָּא אָדָם אֶחָד וְרָצָה לְעוֹרֵר קְטָטָה עִמּוֹ. אָמַר: מָה אֶעֱשֶׂה? אִם אָעִיר קְטָטָה עִמּוֹ, הֲרֵי אוֹתוֹ אוֹהֵב שֶׁקָּשׁוּר אִתּוֹ, וַאֲנִי לֹא אוּכַל. אָמַר: מָה אֶעֱשֶׂה? שָׁלַח דּוֹרוֹן לְאוֹתוֹ אוֹהֵב. אָמַר אוֹתוֹ אוֹהֵב: וְכִי מַה יֵּשׁ לְאִישׁ הַזֶּה אִתִּי?! יָדַעְתִּי שֶׁזֶּה בִּגְלַל אוֹתוֹ בֶּן אֲהוּבִי. אָמַר: דּוֹרוֹן זֶה לֹא יִכָּנֵס לְפָנַי. זְרְקוּ אוֹתוֹ לַכְּלָבִים שֶׁיֹּאכְלוּהוּ.

כָּךְ בִּלְעָם בָּא לְעוֹרֵר קְטָטָה בְּיִשְׂרָאֵל, וְרָאָה שֶׁלֹּא יָכוֹל, בִּגְלַל אוֹתוֹ אוֹהֵב עֶלְיוֹן שֶׁלָּהֶם. (כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כז) רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ אַל תַּעֲזוֹב) הִתְחִיל לְתַקֵּן לְפָנָיו דּוֹרוֹן. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רָשָׁע! וּמַה יֵּשׁ לְךָ אֵצֶל?! אַתָּה רוֹצֶה לְהִזְדַּוֵּג אִתִּי? הֲרֵי דּוֹרוֹנְךָ מְזֻמָּן לַכְּלָבִים. בֹּא וּרְאֵה מַה

לְכַלְבֵּי. תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, וַיִּקָּר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם. וְאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, לָשׁוֹן קֶרִי וְטוּמְאָה. דּוֹרוֹנָךְ לְאִלֵּין אִתְמְסַר וְלָא יֵעוּל קַמָּאי.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, וַיִּקָּר: כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים קמז) לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמוֹד. הוּא הָוָה זַמִּין, דִּבְהַהוּא דּוֹרוֹן, יְכִיל בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל. מַה כְּתִיב. וַיִּקָּר אֱלֹהִים. קָרִיר גַּרְמֵיהּ מִן דָּא דְּהֲוָה חָשִׁיב. וַיִּקָּר אֱלֹהִים, כְּמָה דְּאִתְּמַר, דְּאִתְעַר עָלֵיהּ מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבוּתָא.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וַיִּקָּר, בִּלְעָם חָשִׁיב דִּבְהַהוּא דּוֹרוֹן יֵעוּל לְאַבְאָשָׁא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעְקָר לֵיהּ מִקַּמֵּיהּ לְהַהוּא דּוֹרוֹן. וְאַעְקַר לֵיהּ לְבִלְעָם, מִמַּה דְּהֲוָה חָשִׁיב. וְאַעְקַר (ס"א לֵיהּ מֵהַהוּא דַּרְגָּא), לְהַהוּא דַּרְגָּא הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיִּקָּר. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (משלי לו) יִקְּרוּהָ עוֹרְבֵי נַחַל. אָמַר לֵיהּ, רָשָׁע, לֵית אַנְתְּ כְּדַאי לְאִתְקַשְׁרָא בַּהֲדָאי (דף ר"י ע"ב) וּלְמֵיעַל קַמָּאי. דּוֹרוֹנָךְ לְכַלְבֵּי אִתְמְסַר.

לשון הקודש

כָּתוּב, וַיִּקָּר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם. וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, לְשׁוֹן קֶרִי וְטֻמְאָה. דּוֹרוֹנְךָ יִמָּסֵר לְאֵלֶּה וְלֹא יִכָּנֵס לְפָנַי.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, וַיִּקָּר – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמז) לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד. הוּא הָיָה עָתִיד שֶׁבְּאוֹתוֹ דּוֹרוֹן יוּכַל לְיִשְׂרָאֵל. מַה כָּתוּב? וַיִּקָּר אֱלֹהִים. קֵרֵר עַצְמוֹ מִמַּה שֶׁהָיָה חוֹשֵׁב, וַיִּקָּר אֱלֹהִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, שֶׁהִתְעוֹרֵר עָלָיו מִצַּד הַטֻּמְאָה. **רַבִּי** אֶלְעָזָר אָמַר, וַיִּקָּר – בִּלְעָם חָשַׁב שֶׁבְּאוֹתוֹ דּוֹרוֹן יִכָּנֵס לְהַזִּיק אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָקַר אוֹתוֹ מִלִּפְנֵי אוֹתוֹ דּוֹרוֹן. וְעָקַר אֶת בִּלְעָם מִמַּה שֶׁחָשַׁב, וְעָקַר

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, תָּא חֲזֵי, הַאי רָשָׁע, גַּעֲלָא דְּכֹלָּא הָוָה. דְּלָא תִשְׁכַּח בְּכָל פָּרַשְׁתָּא דָא, וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל בִּלְעָם, אוֹ וַיְדַבֵּר יְיָ, חַס וְשָׁלוֹם. מַה כְּתִיב. וַיָּשֶׂם יְיָ דָּבָר בְּפִי בִּלְעָם וְגוֹ', כְּמַאן דְּשַׁוֵּי חִסְמָא בְּפוּם חֲמָרָא, דְּלָא יִסְטֵי הָכָא אוֹ הָכָא, כַּךְ וַיָּשֶׂם יְיָ דָּבָר בְּפִי וְגוֹ'.

אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רָשָׁע, אַתְּ חָשִׁיב דְּעַל יְדָךְ יֵהֵא וְיִתְקַיֵּים בִּרְכָה בְּבָנַי, אוֹ אִפְּכָא. לָא צְרִיכִין אִינּוּן לָךְ, כְּמָה דְּאַמְרִין לַצִּרְעָה וְכוּ'. אֶלָּא אַתְּ שׁוּב אֶל בָּלָק, וְכַד תִּפְתַּח פּוּמָךְ, לָא יֵהֵא בִּרְשׁוּתָךְ. וְלָא בְּפוּמָךְ תַּלְיָיא מִלּוֹלָא, אֶלָּא וְכֹה תְדַבֵּר. הֲרֵי כ"ה, דִּזְמִינָא לְבָרְכָא לוֹן. כֹּה, תְּמַלֵּל בִּרְכָה דִבְנַי, דְּכַד תִּפְתַּח פּוּמָךְ, הִיא תְּמַלֵּל מִלִּין, לְאִתְקַיְּמָא עַל בְּנַי, דְּלָא אֶשְׁבּוֹק מִלִּין לָךְ.

לשון הקודש

(אותו מאותה דרגה) **אֶת** אוֹתָהּ דַּרְגָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקָּר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ל) יִקָּרוּהָ עֹרְבֵי נַחַל. אָמַר לוֹ: רָשָׁע! אֵינְךָ כְּדַאי לְהִתְקַשֵּׁר אֵלַי וּלְהִכָּנֵס לְפָנַי. דּוֹרוֹנְךָ נִמְסָר לַכְּלָבִים.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֹּא רְאֵה, רָשָׁע זֶה הָיָה גֹּעַל הַכֹּל, שֶׁלֹּא תִמְצָא בְּכָל הַפָּרָשָׁה הַזוֹ וַיֹּאמֶר ה' אֶל בִּלְעָם, אוֹ וַיְדַבֵּר ה', חַס וְשָׁלוֹם. מַה כָּתוּב? וַיָּשֶׂם ה' דָּבָר בְּפִי בִלְעָם וְגוֹ', כְּמִי שֶׁשָּׂם מַחְסוֹם בְּפִי הַחֲמוֹר שֶׁלֹּא יִסְטֶה כָּאן אוֹ כָּאן. כָּךְ – וַיָּשֶׂם ה' דָּבָר בְּפִי וְגוֹ'.

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רָשָׁע! אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁעַל יָדְךָ תִּהְיֶה וְתִתְקַיֵּם בְּרָכָה בְּבָנַי אוֹ הַהֵפֶךְ – לֹא צְרִיכִים הֵם לְךָ, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים לַצִּרְעָה וְכוּ'. אֶלָּא אַתָּה שׁוּב אֶל בָּלָק, וּכְשֶׁתִּפְתַּח פִּיךָ, לֹא יִהְיֶה בִּרְשׁוּתְךָ. וְלֹא בְּפִיךָ תָּלוּי הַדִּבּוּר, אֶלָּא וְכֹה תְדַבֵּר. הֲרֵי כֹּה, שֶׁעָתִיד לְבָרְכָם כֹּה, תְּדַבֵּר בִּרְכַּת בָּנַי, שֶׁכְּשֶׁתִּפְתַּח פִּיךָ הִיא תְּדַבֵּר מִלִּים לְהִתְקַיֵּם עַל בָּנַי, שֶׁלֹּא אַשְׁאִיר דְּבָרִים לְךָ.

תָּא חֲזֵי, דְּכַךְ הוּא, כֵּיוָן דְּאָתָא לְבָלָק, וּבָלָק שָׁמַע כָּל אִינּוּן מִלִּין, הֲוָה חָשִׁיב דְּהָא מִפּוּמֵיהּ דְּבִלְעָם נָפְקִין, אָמַר, לָקוֹב אוֹיְבִי לְקַחְתִּיךָ. אָמַר בִּלְעָם. סַב אִלֵּין חַרְשִׁין בִּידָךְ, בְּגִין לְאַעְכָּבָא הָכָא לְהַאי כֹּה, וְאִי אַתְּ תֵּיכוּל לְאַעְכְּבָא (ס"א לְאַעֲקָרָא) לָהּ בְּהַאי חַרְשִׁין, אֲנָא אַעְקָר לָהּ מֵאִינּוּן מִלִּין דְּהִיא אָמְרָה.

מַה כְּתִיב, הִתְיַצֵּב כֹּה עַל עוֹלָתֶךָ, בְּהַאי, וּבְאִלֵּין חַרְשִׁין, תְּעַכֵּב לָהּ, וְאָנֹכִי אִקָּרֶה כ"ה, כְּלוֹמַר, אַעְקָר לָהּ מֵאִלֵּין מִלִּין. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רָשָׁע, אֲנָא אַעְקָר לָךְ. מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ. וַיִּקָּר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם. וְהַהוּא דָּבָר אָרִים קָלָא, בְּמִלּוּלֵי דְכ"ה. וַיֹּאמֶר שׁוּב אֶל בָּלָק וְכֹה תְדַבֵּר, כ"ה תְּדַבֵּר וַדָּאי.

תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא לָא כְתִיב הִתְיַצֵּב כֹּה עַל עוֹלָתֶךָ, אֶלָּא הִתְיַצֵּב עַל עוֹלָתֶךָ וְאֵלְכָה אוּלַי יִקָּרֶה יְיָ

לשון הקודש

בא וּרְאֵה שֶׁכָּךְ הוּא. כֵּיוָן שֶׁבָּא בָּלָק, וּבָלָק שָׁמַע כָּל אוֹתָם דְּבָרִים, הָיָה חוֹשֵׁב שֶׁמִּפִּי בִּלְעָם יָצְאוּ, וְאָמַר: לָקֹב אֹיְבִי לְקַחְתִּיךָ. אָמַר בִּלְעָם: קַח כְּשָׁפִים אֵלּוּ בְּיָדְךָ, כְּדֵי לְעַכֵּב כָּאן אֶת הַכֹּה הַזֹּאת. וְאִם תּוּכַל לְעַכְּבָהּ (לְעַקְּרָהּ) בַּכְּשָׁפִים הַלָּלוּ, אֲנִי אֶעֱקֹר אוֹתָהּ מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁהִיא אָמְרָה.

מַה כָּתוּב? הִתְיַצֵּב כֹּה עַל עֹלָתֶךָ. בָּזֶה וּבַכְּשָׁפִים הַלָּלוּ תְּעַכֵּב אוֹתָהּ, וְאָנֹכִי אִקָּרֶה כֹּה. כְּלוֹמַר, אֶעֱקֹר אוֹתָהּ מֵהַדְּבָרִים הַלָּלוּ. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רָשָׁע! אֲנִי אֶעֱקֹר אוֹתְךָ! מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? וַיִּקָּר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם. וְאוֹתוֹ דָּבָר הֵרִים קוֹל בְּדִבּוּרִים שֶׁל כֹּה. וַיֹּאמֶר שׁוּב אֶל בָּלָק וְכֹה תְדַבֵּר. כֹּה תְּדַבֵּר בְּוַדַּאי.

בא וּרְאֵה, בַּתְּחִלָּה לֹא כָתוּב הִתְיַצֵּב כֹּה עַל

לִקְרָאתִי. כֵּיוָן דְּחָמָא דְכ"ה אָמַר אִינּוּן בִּרְכָאן, כְּדֵין אָמַר הִתְיַצֵּב כ"ה עַל עוֹלָתֶךָ, וְאָנֹכִי אִקָּרֶה כ"ה.

לְכָה אָרָה לִי יַעֲקֹב, כְּלוֹמַר, לְקוֹט. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, אַשְׁדֵּי לוֹן מֵהַהוּא דַּרְגָּא דְּאִינּוּן קַיְימֵי, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמואל א כ) צִדָּה אוֹרֶה. אָמַר, אִי תֵּיכוּל לְמִשְׁדֵּי (ס"א לוֹן מֵהַהוּא דַּרְגָּא) לְהַהוּא דַּרְגָּא דִּלְהוֹן, הָא כֻּלְּהוּ אִתְעֲקָרוּ מֵעָלְמָא. וּלְכָה זוֹעֲמָה יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל דִּלְעֵילָא, דְּיִשְׁתְּכַח רוּגְזָא קַמֵּיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים ז) וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם.

כִּי מֵרֹאשׁ צוּרִים וְגוֹ'. (במדבר כג) אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מֵרֹאשׁ צוּרִים, אִלֵּין אִינּוּן אֲבָהָתָא. דִּכְתִיב (ישעיה נא) הַבִּיטוּ אֶל צוּר חוּצַבְתֶּם. וּמִגְּבָעוֹת אֲשׁוּרֶנּוּ, אִלֵּין אִמָּהָן, בֵּין מֵהַאי סִטְרָא וּבֵין מֵהַאי סִטְרָא, לָא יַכְלִין לְאִתְלַטְיָיא.

לשון הקודש

עֹלָתֶךָ, אֶלָּא הִתְיַצֵּב עַל עֹלָתֶךָ וְאֵלֶכָה אוּלַי יִקָּרֶה ה' לִקְרָאתִי. כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁכֹּה אָמְרָה אוֹתָן בְּרָכוֹת, אָז אָמַר, הִתְיַצֵּב כֹּה עַל עֹלָתֶךָ וְאָנֹכִי אִקָּרֶה כֹּה.

לְכָה אָרָה לִי יַעֲקֹב, כְּלוֹמַר לְקוֹט. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, זְרֹק אוֹתָם מֵאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁהֵם עוֹמְדִים בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל-א כ) צִדָּה אוֹרֶה. אָמַר, אִם תּוּכַל לִזְרֹק (אוֹתָם מֵאוֹתָהּ דַּרְגָּה) אֶת אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁלָּהֶם, הֲרֵי כֻּלָּם יֵעָקְרוּ מֵהָעוֹלָם. וּלְכָה זֹעֲמָה יִשְׂרָאֵל – יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁיִּמָּצֵא רֹגֶז לְפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ז) וְאֵל זֹעֵם בְּכָל יוֹם.

כִּי מֵרֹאשׁ צֻרִים וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵרֹאשׁ צֻרִים – אֵלּוּ הֵם הָאָבוֹת, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נא) הַבִּיטוּ אֶל צוּר חֻצַבְתֶּם. וּמִגְּבָעוֹת אֲשׁוּרֶנּוּ – אֵלּוּ הָאִמָּהוֹת. בֵּין מִצַּד זֶה בֵּין מִצַּד זֶה לֹא יְכוֹלִים לְהִתְקַלֵּל.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, כִּי מֵרֹאשׁ צוּרִים, מָאן יְכִיל לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, דְּהָא הוּא אָחִיד מֵרֵישָׁא דְּכָל צוּרִים נָפְקִין (שמות ס"ד), וּמַאן אִינּוּן צוּרִים. גְּבוּרָן. דְּהָא כָּל דִּינִין דְּעָלְמָא מֵאִינּוּן גְּבוּרָן נָפְקִי, וְאִינּוּן אִתְאַחֲדָן בְּהוּ. וּמִגְּבָעוֹת אֲשׁוּרֶנּוּ, אִלֵּין שְׁאַר מַשְׁרְיָין (ס"א כִּתְרִין) דְּאִתְאַחֲדָן בְּהוּ. הֵן עָם לְבָדָד וְגוֹ'. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (דברים לב) ה' בָּדָד יַנְחֶנּוּ.

מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב וְגוֹ', הָא אוּקְמוּהָ. אֶלָּא אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, תְּרֵין דַּרְגִּין אִינּוּן, יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל. בְּקַדְמִיתָא יַעֲקֹב, וּלְבָתַר יִשְׂרָאֵל. וְאַף עַל גַּב דְּכֹלָּא חַד, תְּרֵין דַּרְגִּין אִינּוּן, דְּהָא דַרְגָּא עִלָּאָה יִשְׂרָאֵל הוּא.

מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב וְגוֹ'. לְתַתָּא, מָאן הוּא עָפָר. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הַאי דִּכְתִיב בֵּיהּ (ישעיה מא) יִתֵּן כֶּעָפָר חַרְבּוֹ וְגוֹ'. מָאן חַרְבּוֹ. הָא יְדִיעָא, דִּכְתִיב (ישעיה לד) חֶרֶב

לשון הקודש

רִבִּי אַבָּא אָמַר, כִּי מֵרֹאשׁ צָרִים – מִי יָכוֹל לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲרֵי הוּא אָחוּז מֵרֹאשׁ שֶׁכָּל הַצּוּרִים יוֹצְאִים. וּמִי אֵלּוּ צָרִים? גְּבוּרוֹת, שֶׁהֲרֵי כָּל דִּינֵי הָעוֹלָם יוֹצְאִים מֵאוֹתָן גְּבוּרוֹת, וְהֵם נֶאֱחָזִים בָּהֶן. וּמִגְּבָעוֹת אֲשׁוּרֶנּוּ – אֵלּוּ שְׁאָר הַמַּחֲנוֹת (כִּתְרִים) שֶׁאֲחוּזִים בָּהֶם. הֵן עָם לְבָדָד וְגוֹ', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) ה' בָּדָד יַנְחֶנּוּ.

מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב וְגוֹ', הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ. אֶלָּא אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שְׁתֵּי דְּרָגוֹת הֵן – יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל. בַּתְּחִלָּה יַעֲקֹב, וְאַחַר כָּךְ יִשְׂרָאֵל. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל אֶחָד – שְׁתֵּי דְּרָגוֹת הֵן, שֶׁהֲרֵי דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה הִיא יִשְׂרָאֵל.

מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב וְגוֹ'. לְמַטָּה, מַה זֶּה עָפָר? רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, זֶה שֶׁכָּתוּב בּוֹ (ישעיה מא) יִתֵּן כֶּעָפָר חַרְבּוֹ וְגוֹ'. מִי חַרְבּוֹ? הֲרֵי יָדוּעַ, שֶׁכָּתוּב

לַיֵּי מָלְאָה דָם. עָפָר, הַהוּא אֲתָר דְּאִתְבְּרֵי מִנֵּיהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן, דִּכְתִיב (בראשית ב) **וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר וְגוֹ'. וּמֵהַהוּא עָפָר, כַּמָּה חַיָּילִין, וְכַמָּה מַשְׁרְיָין נָפְקוּ, כַּמָּה טַפְסִין, כַּמָּה גַּרְדִּינֵי נְמוּסִין, כַּמָּה גִּירִין, כַּמָּה בַּלִּיסְטְרָאוֹת, כַּמָּה רוּמְחִין, וְסַיְיפִין, וְזַיְינִין, אִשְׁתְּכָחוּ מֵהַהוּא עָפָר.** (מִי מָנָה) **כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר,** (איוב כה) **הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו.**

וּמִסְפָּר אֶת רוֹבַע יִשְׂרָאֵל. רֹבַע יִשְׂרָאֵל הִיא הֵ"א, וְחַד מִלָּה הִיא. רוֹבַע יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות כג) **רוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ, רְבִיעַ הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (שיר השירים ג) **מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה. דָּבָר אַחֵר רֹבַע, כְּמוֹ רְבִיעִית מִיִּשְׂרָאֵל לְתַתָּא, רֹבַע אִתְקְרֵי לְפוּם כִּתְרִין מַשְׁמַע דָּוִד, דְּאִיהוּ רַגְלָא רְבִיעָאָה דְכוּרְסְיָיא. דָּבָר אַחֵר מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב וְגוֹ', כָּל אִינּוּן דַּחֲשִׁיבִין עַפְרָא, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. וּמִסְפָּר אֶת**

לשון הקודש

(שם לד) חֶרֶב לַה' מָלְאָה דָם. עָפָר, אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁמִּמֶּנּוּ נִבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר וְגוֹ'. וּמֵאוֹתוֹ עָפָר כַּמָּה חֵילוֹת וְכַמָּה מַחֲנוֹת יָצְאוּ, כַּמָּה שַׁלְהֶבוֹת, כַּמָּה שׁוֹמְרֵי חֹק וּמִנְהָגִים, כַּמָּה חִצִּים, כַּמָּה בַּלִּיסְטְרָאוֹת, כַּמָּה רְמָחִים וַחֲרָבוֹת וּכְלֵי זַיִן נִמְצְאוּ מֵאוֹתוֹ עָפָר. מִי מָנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כה) הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו.

וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל. רֹבַע יִשְׂרָאֵל הִיא הֵ"א, וְדָבָר אֶחָד הִיא. רֹבַע יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כג) רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ, רְבִיעַ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ג) מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה. דָּבָר אַחֵר רֹבַע – כְּמוֹ רְבִיעִית מִיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה, רֹבַע נִקְרָא לְפִי הַכִּתְרִים מַשְׁמַע דָּוִד, שֶׁהוּא רֶגֶל רְבִיעִית שֶׁל הַכִּסֵּא.

דָּבָר אַחֵר מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב וְגוֹ' – כָּל אֵלּוּ

רֹבַע יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו. רֹבַע יִשְׂרָאֵל כְּמָה (דף רי"א ע"א) דְּאוֹקִימְנָא. דָּבָר אַחֵר מִי מָנָה עֲפַר, אִינּוּן פִּקּוּדִין דְּאִינּוּן בְּעַפְרָא, בִּזְרִיעָה, בִּנְטִיעָה, בְּחַצְדָּא, וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ויקרא יט) בְּהֶמְתְּךָ לֹא תַרְבִּיעַ. (אָמַר רִבִּי אַבָּא, בָּלָק חַכִּים הָוָה בְּחַרְשׁוֹי כְּבִלְעָם. בַּר דְּלָא יָדַע לְכַוֵּן שַׁעְתָּא לְלַטְיָא).

וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר. (במדבר כג) וַיְדַבֵּר לָא כְתִיב, מַאי וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ. רִבִּי חִיָּיא אָמַר, הוּא הָוָה זָקִיף קָלָא לְגַבֵּי הַהוּא מְמַלֵּל, וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ בִּלְעָם. וַיֹּאמַר הַאי כֹּה כְּמָה דִּכְתִיב וְכֹה תְדַבֵּר, וַאֲמִירָה מִנָּהּ הָוָה.

תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּחָמָא בִּלְעָם דִּבְכָל חֲרָשׁוֹי וּבְכָל הַהוּא דּוּרוֹן, לָא יְכִיל לְאַעְקְרָא הַהוּא כֹּה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וְאָנֹכִי אִקְּרֶה כֹּה, אַעְקָר לְהַאי כֹּה. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רָשָׁע, אַנְתְּ סָבוּר לְאַעְקְרָא לָהּ,

לשון הקודש

שֶׁחֲשׁוּבִים עָפָר, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו. רֹבַע יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. דָּבָר אַחֵר מִי מָנָה עֲפַר – אֵלּוּ מִצְוֹות שֶׁהֵם בֶּעָפָר, בִּזְרִיעָה, בִּנְטִיעָה, בִּקְצִירָה, וְחֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים. וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יא) בְּהֶמְתְּךָ לֹא תַרְבִּיעַ. (אָמַר רִבִּי אַבָּא, בָּלָק חָכָם הָיָה בְּכִשְׁפָּיו בְּבִלְעָם, פֵּרֵט שֶׁלֹּא יָדַע לְכַוֵּן הַשָּׁעָה לְקַלֵּל).

וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר. וַיְדַבֵּר לֹא כָתוּב. מַה זֶּה וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ? רִבִּי חִיָּיא אָמַר, הוּא הָיָה מֵרִים קוֹל לְאוֹתוֹ מְדַבֵּר, וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ בִּלְעָם. וַיֹּאמַר הַכֹּה הַזֹּאת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְכֹה תְדַבֵּר, וַאֲמִירָה הִיא מִמֶּנָּה.

בֹּא וּרְאֵה, כֵּיוָן שֶׁרָאָה בִּלְעָם שֶׁבְּכָל כְּשָׁפָיו וּבְכָל אוֹתוֹ דּוּרוֹן לֹא יָכֹל לַעֲקֹר אֶת אוֹתָהּ כֹּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאָנֹכִי אִקָּרֶה כֹּה, אֶעֱקֹר אֶת הַכֹּה הַזֹּאת – אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רָשָׁע! אַתָּה סָבוּר לַעֲקֹר אוֹתָהּ?! אֲנִי אֶעֱקֹר

אֲנָא אַעְקָר לָךְ מִשֶּׁלְשׁוּלָךְ, מַה כְּתִיב. וַיִּקָּר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם, כְּמָה דְּאִתְּמַר. לְבָתָר, כֵּיוָן דְּחָמָא דְּלָא יְכִיל, הָדָר וְאָמַר, וּבֵרֵךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה, וְלֹא אֲשִׁיבֶנּוּ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה וַדַּאי, לְהַהִיא דִּכְתִיב כֹּה, וְכֹה תְדַבֵּר. לֵית אֲנָא יְכִיל לְאָהַדְּרָא לָהּ.

אָמַר בִּלְעָם, בִּתְרֵין דַּרְגִּין בָּעֵינָא לְאַעֲלָא בְהוּ. בָּעֵינָא לְאַעֲלָא בְהוּ מִדַּרְגָּא דְיַעֲקֹב, וְלָא יָכִילְנָא. בָּעֵינָא לְאַעֲלָא בְהוּ מִסִּטְרָא אַחֲרָא דְיִשְׂרָאֵל, וְלָא יָכִילְנָא. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דִּשְׁמָא דָא אוֹ דָא, לָא אִתְקְשַׁר בְּזִינִין בִּישִׁין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְגוֹ'.

תָּאנָא, תְּרֵין דַּרְגִּין אִינּוּן: נַחַשׁ, וְקֶסֶם. לָקְבְלֵיהוֹן: עָמָל, וָאָוֶן. אָמַר בִּלְעָם, הָא וַדַּאי אַשְׁכַּחְנָא לָקְבְלֵי דְהָנֵי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל. אָוֶן, לָקְבְלֵיהּ דְיַעֲקֹב, דְּאִיהוּ קָטִיר בְּנַחַשׁ. עָמָל, לְקָבְלֵיהּ דְיִשְׂרָאֵל, דְּאִיהוּ

לשון הקודש

אוֹתְךָ מִשֶּׁלְשׁוֹתֶיךָ. מַה כָּתוּב? וַיִּקָּר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. אַחַר כָּךְ, כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁלֹּא יָכֹל, חָזַר וְאָמַר, וּבֵרֵךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה. וְלֹא אֲשִׁיבֶנּוּ הָיָה צָרִיךְ לוֹ לוֹמַר! אֶלָּא וַדַּאי וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה לְאוֹתָהּ שֶׁכָּתוּב עָלֶיהָ כֹּ"ה, וְכֹה תְדַבֵּר. אֵינִי יָכוֹל לְהַחֲזִירָהּ. **אָמַר** בִּלְעָם: בִּשְׁתֵּי דַרְגּוֹת רָצִיתִי לְהִכָּנֵס בָּהֶם; רָצִיתִי לְהִכָּנֵס בָּהֶם מִדַּרְגַּת יַעֲקֹב וְלֹא יָכֹלְתִּי. רָצִיתִי לְהִכָּנֵס בָּהֶם מִצַּד אַחֵר שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְלֹא יָכֹלְתִּי. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁשֵּׁם זֶה אוֹ זֶה לֹא נִקְשָׁר בְּמִינִים רָעִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְגוֹ'.

לָמַדְנוּ, שְׁתֵּי דַרְגּוֹת הֵן: נַחַשׁ וְקֶסֶם. כְּנֶגְדָּן – עָמָל וָאָוֶן. אָמַר בִּלְעָם: הֲרֵי וַדַּאי נִמְצֵאתִי כְּנֶגֶד אֵלֶּה – יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל. אָוֶן כְּנֶגֶד יַעֲקֹב, שֶׁהוּא קָשׁוּר בְּנַחַשׁ. עָמָל כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל,

קָטִיר בְּקֶסֶם. כֵּיוָן דְּחָמָא דְּלָא יְכִיל, אָמַר, וַדַּאי לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְגוֹ'. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דַּיְיָ אֱלֹהָיו עִמּוֹ וְגוֹ'.

וְאִי תֵּימָא, בְּהָנֵי לָא יָכִילְנָא. בְּקֶסֶם וְנַחַשׁ יָכִילְנָא. כְּתִיב כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְגוֹ'. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּכָל חֵילִין דִּלְעֵילָא, וְכָל מַשְׁרְיָין כֻּלְּהוּ, לָא יַדְעֵי וְלָא מִסְתַּכְּלֵי בְּנִמּוּסָא דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, עַד דְּשָׁאֲלֵי לְהָנֵי תְּרֵי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל. וּמַאי אַמְרֵי. מַה פָּעַל אֵל. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כָּל הָנֵי מִלִּין, כֹּה אָמַר, וְהוּא אָרִים קָלָא לָקֻבְלָהּ, וְלָא יָדַע מָאי הוּא, וְלָא אִשְׁתְּמַע בַּר קַלֵּיהּ.

הֵן עָם כְּלָבִיא יָקוּם וְגוֹ'. מָאן עַמָּא תַּקִּיפָא כְּיִשְׂרָאֵל. בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְנְהִיר צַפְרָא, קָם וּמִתְנַבָּר כְּאַרְיָא, לְפוּלְחָנָא דְּמָארֵיהוֹן, בְּכַמָּה שִׁירִין, בְּכַמָּה תֻּשְׁבְּחָן. מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא כָּל יוֹמָא, וּבַלַּיְלָה לֹא יִשְׁכַּב וְגוֹ'.

לשון הקודש

שֶׁקָּשׁוּר בְּקֶסֶם. כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁלֹּא יָכֹל, אָמַר, וַדַּאי לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְגוֹ'. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁה' אֱלֹהָיו עִמּוֹ וְגוֹ'.

וְאִם תֹּאמַר, בְּאֵלֶּה לֹא יָכֹלְתִּי, בְּקֶסֶם וְנַחַשׁ יָכֹלְתִּי – כָּתוּב כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְגוֹ'. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁכָּל הַכֹּחוֹת שֶׁלְּמַעְלָה וְכָל מַחֲנוֹתֵיהֶם כֻּלָּם, לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בְּנִימוּסֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן עַד שֶׁשּׁוֹאֲלִים לַשְּׁנַיִם הַלָּלוּ – יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל. וּמָה אוֹמְרִים? מַה פָּעַל אֵל. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ, כֹּה אָמַר. וְהוּא הֵרִים קוֹל כְּנֶגְדָּהּ וְלֹא יָדַע מַהוּ, וְלֹא נִשְׁמַע פֵּרָט לְקוֹלוֹ.

הֵן עָם כְּלָבִיא יָקוּם וְגוֹ'. מִי עַם תַּקִּיף כָּמוֹ יִשְׂרָאֵל. בְּשָׁעָה שֶׁמֵּאִיר הַבֹּקֶר, קָם וּמִתְגַּבֵּר כַּאֲרִי לַעֲבוֹדַת רִבּוֹנָם בְּכַמָּה שִׁירִים, בְּכַמָּה תִּשְׁבָּחוֹת. מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה כָּל הַיּוֹם,

כַּד בָּעֵי בַּר נָשׁ לְמִשְׁכַּב עַל עַרְסֵיהּ, מְקַדֵּשׁ שְׁמָא עִלָּאָה, אַמְלִיךְ לֵיהּ לְעֵילָא וְתַתָּא. כַּמָּה גַּרְדִּינֵי נְמוּסִין מִתְקַשְּׁרָן קַמַּיְיהוּ, בְּשַׁעֲתָא דְּפַתְחִין פּוּמְהוֹן עַל עַרְסַיְיהוּ, בִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל. וּבָעָאן רַחֲמֵי קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, בְּכַמָּה קְרָאֵי דְּרַחֲמֵי.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, הֵן עָם כְּלָבִיא יָקוּם. זְמִינִין הַאי עַמָּא, לְמֵיקָם עַל כָּל עַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, כְּאַרְיֵה גִּיבָּר וְתַקִּיף, וְיִתְרְמֵי עָלַיְיהוּ. אָרְחַיְיהוּ דְּכָל אַרְיָוָתָא לְמִשְׁכַּב עַל טַרְפַּיְיהוּ, אֲבָל עַמָּא דָּא לָא יִשְׁכַּב, עַד יֹאכַל טֶרֶף.

דָּבָר אַחֵר הֵן עָם כְּלָבִיא יָקוּם, לְקָרְבָּא קָרְבִּין וְעִלָּוָון קַמֵּי מַלְכְּהוֹן, עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא. וְתָאנָא, בְּשַׁעֲתָא דְּקוּרְבְּנָא אִתּוֹקַד עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא, חֲווֹ חָמָן דִּיוֹקְנָא דְּחַד אַרְיֵה רְבִיעַ עַל הַהוּא קָרְבְּנָא, וְאָכִיל לֵיהּ.

לשון הקודש

וּבַלַּיְלָה לֹא יִשְׁכַּב וְגוֹ'. כְּשֶׁרוֹצֶה הָאָדָם לִשְׁכַּב עַל מִטָּתוֹ, מְקַדֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן, מַמְלִיכוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. כַּמָּה שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים מִתְקַשְּׁרִים לִפְנֵיהֶם בְּשָׁעָה שֶׁפּוֹתְחִים פִּיהֶם עַל מִטָּתָם בִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וּמְבַקְּשִׁים רַחֲמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ בְּכַמָּה פְּסוּקֵי רַחֲמִים.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, הֵן עָם כְּלָבִיא יָקוּם – עֲתִידִים הָעָם הַזֶּה לָקוּם עַל כָּל עַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת כְּאַרְיֵה גִּבּוֹר וְתַקִּיף, וְיִתְנַפְּלוּ עֲלֵיהֶם. דֶּרֶךְ כָּל הָאֲרָיוֹת לִשְׁכַּב עַל טַרְפָּם, אֲבָל עַם זֶה לֹא יִשְׁכַּב עַד יֹאכַל טֶרֶף.

דָּבָר אַחֵר הֵן עָם כְּלָבִיא יָקוּם – לְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹת וְעוֹלוֹת לִפְנֵי מַלְכָּם עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. וְלָמַדְנוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּרְבָּן הָיָה נִשְׂרָף עַל גַּבֵּי

וְאָמַר רִבִּי אַבָּא, אוּרִיאֵ"ל מַלְאָכָא עִלָּאָה הֲוָה, וְחָמָאן לֵיהּ בְּדִיוּקְנָא דְּאַרְיָא תַּקִּיפָא, רְבִיעַ עַל מַדְבְּחָא, וְאָכִיל לוֹן לְקָרְבְּנִין. וְכַד יִשְׂרָאֵל לָא הֲווֹ זַכָּאִין כָּל כַּךְ, הֲווֹ חָמָאן דִּיוּקְנָא דְּחָד כַּלְבָּא חֲצִיפָּא רְבִיעַ עָלֵיהּ, כְּדֵין הֲווֹ יַדְעֵי יִשְׂרָאֵל דְּבַעְיָין תְּשׁוּבָה, וּכְדֵין תַּיְיבַן. לֹא יִשְׁכַּב וְגוֹ', אִלֵּין קָרְבְּנִין דְּלֵילְיָא כְּגוֹן עַלְוָון. וְדַם חֲלָלִים יִשְׁתֶּה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲנַח קְרָבָא דִּלְהוֹן עַל שַׂנְאֵיהוֹן.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא יִשְׁכַּב, מַהוּ לֹא יִשְׁכַּב. אֶלָּא בְּכָל לֵילְיָא וְלֵילְיָא, כַּד בַּר נָשׁ אִיהוּ אָזִיל בְּפִקּוּדֵי דְּמָארֵיהּ, לָא (דף רי"א ע"ב) שָׁכִיב עַל עַרְסֵיהּ, עַד דְּקָטִיל אֶלֶף וּמְאָה וְעֶשְׂרִים וַחֲמֵשׁ, מֵאִינּוּן זַיְינִין בִּישִׁין, דְּשַׁרְיָין עִמֵּיהּ. רִבִּי אַבָּא אָמַר, אֶלֶף אִינּוּן דִּסְטָר שְׂמָאלָא, דִּכְתִיב, (תהלים צא) יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף.

לשון הקודש

הַמִּזְבֵּחַ, הָיוּ רוֹאִים דְּמוּת אַרְיֵה אֶחָד רָבוּץ עַל אוֹתוֹ קָרְבָּן וְאוֹכֵל אוֹתוֹ.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, אוּרִיאֵ"ל מַלְאָךְ עֶלְיוֹן הָיָה, וְרָאוּ אוֹתוֹ בִּדְמוּת אַרְיֵה תַּקִּיף רוֹבֵץ עַל הַמִּזְבֵּחַ וְאוֹכֵל אֶת הַקָּרְבָּנוֹת. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ זַכָּאִים כָּל כָּךְ, הָיוּ רוֹאִים דְּמוּת כֶּלֶב אֶחָד חָצוּף רוֹבֵץ עָלָיו, אָז הָיוּ יִשְׂרָאֵל יוֹדְעִים שֶׁצְּרִיכִים תְּשׁוּבָה, וְאָז שָׁבִים. לֹא יִשְׁכַּב וְגוֹ' – אֵלּוּ קָרְבְּנוֹת הַלַּיְלָה, כְּמוֹ עוֹלוֹת. וְדַם חֲלָלִים יִשְׁתֶּה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹרֵךְ קְרָב שֶׁלָּהֶם עַל שׂוֹנְאֵיהֶם.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא יִשְׁכַּב, מַהוּ לֹא יִשְׁכַּב? אֶלָּא בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה כְּשֶׁבֶּן אָדָם הוֹלֵךְ בְּמִצְוֹות רִבּוֹנוֹ, לֹא שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ עַד שֶׁהוֹרֵג אֶלֶף וּמֵאָה וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ מֵאוֹתָם מִינִים רָעִים שֶׁשּׁוֹרִים עִמּוֹ. רַבִּי אַבָּא אָמַר, אֶלֶף הֵם מִצַּד שְׂמֹאל, שֶׁכָּתוּב (תהלים צא) יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם קמט) יַעְלְזוּ

כְּמָה דִכְתִיב, (תהלים קמט) **יַעֲלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד וְגוֹ',** (תהלים קמט) **רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְגוֹ', לַעֲשׂוֹת נְקָמָה וְגוֹ', הָדָא הוּא דִכְתִיב לֹא יִשְׁכַּב וְגוֹ' וְדָא הוּא לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט וְגוֹ'.**

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, לָקָבְלֵי תְּלַת זִמְנִין דְּהוּא מָחֲא לְאַתְנֵיהּ, וְאַטְעִין לָהּ בְּחַרְשׁוּי, אִתְבָּרְכוּן יִשְׂרָאֵל תְּלַת זִמְנִין. רִבִּי חִיָּיא אָמַר, לָקָבְלֵיהּ אִתְבָּרְכוּן יִשְׂרָאֵל תְּלַת זִמְנִין, דְּסַלְקִין יִשְׂרָאֵל לְאִתְחֲזָאָה קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא.

וַיַּרְא בִּלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְיָ וְגוֹ', (במדבר כג) **וְלֹא הָלַךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לִקְרַאת נְחָשִׁים וְגוֹ'. מָאי לִקְרַאת נְחָשִׁים. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, דְּהָנֵי תְּרֵין זִמְנִין קַדְמָאֵי, הָוָה אָזִיל בְּכָל חַרְשׁוּי, וּבָעָא לְמֵילַט לְיִשְׂרָאֵל. כֵּיוָן דְּחָמָא רְעוּתֵיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאָמַר שׁוּב אֶל בָּלָק, דְּהָא מִלּוֹלָךְ לָא בַעְיָין בָּנַי. מִלּוֹלָא אוֹחֲרָא זַמִּין**

לשון הקודש

חֲסִידִים בְּכָבוֹד וְגוֹ', רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְגוֹ', לַעֲשׂוֹת נְקָמָה וְגוֹ'. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא יִשְׁכַּב וְגוֹ', וְזֶהוּ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ הַפְּעָמִים שֶׁהִכָּה אֶת אֲתוֹנוֹ וְהִטְעִינָהּ בְּכִשָּׁפָיו, הִתְבָּרְכוּ יִשְׂרָאֵל שָׁלֹשׁ פְּעָמִים. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, כְּנֶגְדּוֹ הִתְבָּרְכוּ יִשְׂרָאֵל שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, שֶׁעוֹלִים יִשְׂרָאֵל לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

וַיַּרְא בִּלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' וְגוֹ', וְלֹא הָלַךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לִקְרַאת נְחָשִׁים וְגוֹ'. מַה זֶּה לִקְרַאת נְחָשִׁים? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שֶׁהַפְּעָמִים הָרִאשׁוֹנוֹת הַלָּלוּ הָיָה הוֹלֵךְ בְּכָל כִּשָּׁפָיו וְרָצָה לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל. כֵּיוָן שֶׁרָאָה רְצוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאָמַר שׁוּב אֶל בָּלָק, שֶׁהֲרֵי

מֵהַאי כֹּה, כְּמָה דִכְתִיב וְכֹה תְדַבֵּר. כֹּה תְדַבֵּר, וְלָא אַנְתְּ. כֹּה תְדַבֵּר, דְּשַׁלְטָא עַל כָּל שַׁלִּיטִין חַרְשִׁין וְקַסְמִין וְזִינִין בִּישִׁין, דְּלָא יַכְלִין לְאַבְאָשָׁא לִבְנֵי. כְּדֵין בָּעָא לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ, בְּעֵינָא בִישָׁא.

תָּא חֲזֵי, הַאי רָשָׁע כַּד אִסְתָּכַּל בְּהוּ בְיִשְׂרָאֵל, הָוָה מִסְתָּכַּל בְּאִלֵּין תְּרֵין דַּרְגִּין יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל, לְאַבְאָשָׁא לוֹן, אוֹ בְּהַאי אוֹ בְּהַאי בְּחֲרָשׁוֹי, בְּגִין כַּךְ כָּל בִּרְכָּן וּבִרְכָּן יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל אִתְבָּרִיכוּ. וַיַּרְא בִּלְעָם כִּי טוֹב וְגוֹ'. בַּמֶּה חָמָא חָמָא דִי בְשַׁעֲתָא דְאַנְפֵּי מַלְכָּא נְהִירִין, זִינִין בִּישִׁין לָא קַיְימֵי בְקִיּוּמַיְיהוּ, וְכָל חַרְשִׁין וְכָל קַסְמִין לָא סַלְקָאן בְּחַרְשַׁיְיהוּ.

תָּא חֲזֵי, בְּהָנֵי תְּרֵי זְמַנֵּי כְּתִיב וַיִּקָּר. וַיִּקָּר אֱלֹהִים. וַיִּקָּר יְיָ אֶל בִּלְעָם וְגוֹ'. וּכְתִיב וְכֹה תְדַבֵּר. וְהַשְׁתָּא כֵּיוָן דְּחָמָא דְהָא לָא אִשְׁתְּכַח רוּגְזָא, וְחַרְשׁוֹי

לשון הקודש

דִּבּוּרֶיךָ לֹא רוֹצִים בָּנַי – דִּבּוּר אַחֵר מְזֻמָּן מֵהַכֹּה הַזֹּאת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְכֹה תְדַבֵּר. כֹּה תְדַבֵּר – וְלֹא אַתָּה. כֹּה תְדַבֵּר – שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל כָּל הַשַּׁלִּיטִים, מְכַשְּׁפִים וְקוֹסְמִים וּמִינִים רָעִים שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לְהָרַע לְבָנַי. וְאָז רָצָה לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם בְּעַיִן רָעָה.

בֵּא וּרְאֵה, רָשָׁע זֶה כְּשֶׁהִסְתַּכֵּל בְּיִשְׂרָאֵל, הָיָה מִסְתַּכֵּל בִּשְׁתֵּי דְּרָגוֹת אֵלּוּ – יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל – לְהָרַע לָהֶם, אוֹ בָּזֶה אוֹ בָּזֶה בִּכְשָׁפָיו. בִּגְלַל כָּךְ כָּל בְּרָכוֹת וּבְרָכוֹת, יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל הִתְבָּרְכוּ. וַיַּרְא בִּלְעָם כִּי טוֹב וְגוֹ'. בַּמָּה רָאָה? רָאָה שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁפְּנֵי הַמֶּלֶךְ מְאִירוֹת, מִינִים רָעִים לֹא עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם, וְכָל הַכְּשָׁפִים וְכָל הַקְּסָמִים לֹא עוֹלִים בְּכִשְׁפֵיהֶם.

בֵּא וּרְאֵה, בִּשְׁתֵּי הַפְּעָמִים הָאֵלֶּה כָּתוּב וַיִּקָּר; וַיִּקָּר אֱלֹהִים. וַיִּקָּר ה' אֶל בִּלְעָם וְגוֹ'. וְכָתוּב וְכֹה תְדַבֵּר. וְעַכְשָׁו, כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁהֲרֵי

לָא סַלְקִין, כְּדֵין וְלֹא הָלַךְ כְּפַעַם בְּפַעַם וְגוֹ'. כֵּיוָן דְּאַפְרִישׁ וְאִסְתַּלָּק גַּרְמֵיהּ מֵחַרְשׁוֹי, שְׁאָרֵי (בְּרוּחָא אַחֲרָא) בְּאִתְעָרוּתָא אַחֲרָא לְשַׁבְּחָא לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מָאי אִתְעָרוּתָא הָכָא. אָמַר לֵיהּ, (רוּחַ אֱלֹהִים וְלֹא רוּחַ יְיָ אֶלָּא) אִתְעָרוּתָא דְּרוּחָא חָדָא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, הַהוּא דְּאִתְקְשָׁרוּ תְּחוֹתוֹי אִינּוּן זִינִין וְחָרָשִׁין דִּילֵיהּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הָכִי אוֹלִיפְנָא, דְּאַפִּילוּ הַאי זִמְנָא לָא שַׁרְיָא בֵּיהּ רוּחָא דְקוּדְשָׁא. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי, אִי הָכִי, הָא כְּתִיב וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים, וּבְכָל אִינּוּן זִמְנִין אָחֲרָנִין לָא כְּתִיב בְּהוּ הָכִי. אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא. תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (משלי כב) טוֹב עַיִן הוּא יְבוֹרָךְ, וְהָא אוּקְמוּהָ אַל תִּקְרֵי יְבוֹרָךְ. אֶלָּא יְבָרֵךְ. וּבְלְעָם הָוָה רַע עַיִן, דְּלָא אִשְׁתְּכַח רַע עַיִן בְּעָלְמָא כְּוָותֵיהּ, דִּבְכָל אֲתָר דְּהָוָה מִסְתָּכַּל בְּעֵינוֹי, הָוָה מִתְלַטְיָיא.

לשון הקודש

לֹא נִמְצָא רֹגֶז וּכְשָׁפָיו לֹא עָלוּ, אָז – וְלֹא הָלַךְ כְּפַעַם בְּפַעַם וְגוֹ'. כֵּיוָן שֶׁהִפְרִיד וְהֶעֱלָה עַצְמוֹ מִכְּשָׁפָיו, הִתְחִיל (בְּרוּחַ אַחֶרֶת) בְּהִתְעוֹרְרוּת אַחֶרֶת – לְשַׁבֵּחַ אֶת יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵיזוֹ הִתְעוֹרְרוּת כָּאן? אָמַר לוֹ, (רוּחַ אֱלֹהִים וְלֹא רוּחַ ה', אֶלָּא) הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל רוּחַ אַחַת מִצַּד שְׂמֹאל, אוֹתוֹ שֶׁהִתְקַשְּׁרוּ תַּחְתָּיו אוֹתָם מִינִים וְכִשּׁוּפִים שֶׁלּוֹ.

הַזֶּה לֹא שָׁרְתָה בּוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, אִם כָּךְ, הֲרֵי כָּתוּב וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים, וּבְכָל אוֹתָן פְּעָמִים אֲחֵרוֹת לֹא כָּתוּב בָּהֶן כָּךְ. אָמַר לוֹ, כָּךְ זֶה. בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב (משלי כב) טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, אַל תִּקְרֵי יְבֹרָךְ אֶלָּא יְבָרֵךְ. וּבִלְעָם הָיָה רַע עַיִן, שֶׁלֹּא נִמְצָא רַע עַיִן בָּעוֹלָם כְּמוֹתוֹ, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהָיָה מִסְתַּכֵּל בְּעֵינָיו, הָיָה מִתְקַלֵּל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּךְ לָמַדְנוּ, שֶׁאֲפִלּוּ בַּזְּמַן

וְעַל דָּא אָמְרוּ, הַאי מָאן דְּאַעְבַּר בְּרֵיהּ בְּשׁוּקָא, וּמִסְתַּפֵּי מֵעֵינָא בִישָׁא, יֶחֱפֵּי סוּדְרָא עַל רֵישֵׁיהּ, בְּגִין דְּלָא יְכִיל עֵינָא בִישָׁא לְשַׁלְטָאָה עָלֵיהּ. אוֹף הָכָא, כֵּיוָן דְּחָמָא בִּלְעָם, דְּלָא יְכִיל בְּחַרְשׁוֹי וְקִסְמוֹי לְאַבְאָשָׁא לְיִשְׂרָאֵל, בָּעָא לְאִסְתַּכָּל בְּהוּ בְּעֵינָא בִישָׁא, בְּגִין דִּבְכָל אֲתָר דְּהַוָה מִסְתָּכַּל בְּעֵינוֹי בִישִׁין, הָוָה מִתְלַטְיָיא.

תָּא חֲזֵי מַה רְעוּתֵיהּ דִּילֵיהּ לְקָבְלֵהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, כְּתִיב וַיָּשֶׁת אֶל הַמִּדְבָּר פָּנָיו, כְּתַרְגּוּמוֹ, (וְשַׁוֵּי (ס"א לְקָבֵל עֶגְלָא) לְעֶגְלָא דִי עָבַדוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא אַפּוֹהִי), בְּגִין דִּיהֵא לֵיהּ סְטָר סִיּוּעָא, לְאַבְאָשָׁא לְהוּ.

הַשְׁתָּא חָמֵי מַה כְּתִיב, וַיִּשָּׂא בִלְעָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל. בָּעָא לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ בְּעֵינָא בִישָׁא. בֵּיהּ שַׁעֲתָא, אִלְּמָלֵא דְּאַקְדִּים לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַסְוָותָא, הָוָה מְאַבֵּד לוֹן בְּאִסְתַּכְּלוּתָא

לשון הקודש

וְעַל זֶה אָמְרוּ, מִי שֶׁמַּעֲבִיר בְּנוֹ בַּשּׁוּק וּפוֹחֵד מֵעַיִן רָעָה, יָשִׂים סוּדָר עַל רֹאשׁוֹ כְּדֵי שֶׁעַיִן רָעָה לֹא תּוּכַל לִשְׁלֹט בּוֹ. גַּם כָּאן, כֵּיוָן שֶׁרָאָה בִּלְעָם שֶׁלֹּא יָכוֹל בְּכִשָּׁפָיו וּבְקִסָּמָיו לְהַזִּיק לְיִשְׂרָאֵל, רָצָה לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם בְּעַיִן רָעָה, בִּגְלַל שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהָיָה מִסְתַּכֵּל בְּעֵינָיו הָרָעוֹת, הָיָה מִתְקַלֵּל.

בָּא וּרְאֵה מָה רְצוֹנוֹ כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל. כָּתוּב וַיָּשֶׁת אֶל הַמִּדְבָּר פָּנָיו, כְּתַרְגּוּמוֹ: (וְשָׂם פָּנָיו (כְּנֶגֶד הָעֵגֶל) לְעֵגֶל שֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר), כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ צַד סִיּוּעַ לְהָרַע לָהֶם.

כָּעֵת רְאֵה מַה כָּתוּב, וַיִּשָּׂא בִלְעָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל. רָצָה לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם בְּעַיִן רָעָה. בְּשָׁעָה זוֹ אִלְּמָלֵא הִקְדִּים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רְפוּאָה, הָיָה מְאַבֵּד אוֹתָם בְּהִסְתַּכְּלוּת עֵינָיו. וְאֵיזוֹ רְפוּאָה נָתַן הַקָּדוֹשׁ

דְּעֵינוֹי. וּמַאי אַסְוָותָא יָהַב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּהַהִיא שַׁעֲתָא. דָּא הוּא דִּכְתִיב וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים. וַתְּהִי עָלָיו, עַל יִשְׂרָאֵל קָאָמַר. כְּמַאן דְּפָרִישׁ סוּדְרָא עַל רֵישֵׁיהּ דְּיַנּוּקָא, בְּגִין דְּלָא יִשְׁלוֹט בְּהוּ עֵינוֹי.

כְּדֵין שָׁאֲרֵי וְאָמַר, מַה טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב. תָּא חֲזֵי, כָּל מָאן דְּבָעֵי לְאִסְתַּכְּלָא בְּעֵינָא בִישָׁא, לָא יְכִיל, אֶלָּא כַּד מְשַׁבַּח וְאוֹקִיר לְהַהוּא מִלָּה, דְּבָעֵי לְאַלְטְיָיא בְּעֵינָא בִישָׁא. וּמַה אָרְחֵיהּ. אָמַר, חָמוּ כַּמָּה טָבָא דָּא. כַּמָּה יָאָה דָּא. בְּגִין דְּיִשְׁלוֹט בֵּיהּ עֵינָא בִישָׁא. אוֹף הָכָא אָמַר, מַה טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב, כַּמָּה אִינּוּן יָאָן, כַּמָּה (דף רי"ב ע"א) אִינּוּן שַׁפִּירָן, כַּמָּה נְטִיעָן שַׁפִּירָן דְּאִתְנְטָעָן מִנַּיְיהוּ, דַּמְיָין לְאִינּוּן נְטִיעִין דְּנָטַע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן יָאָיִן. מָאן יִתֵּן, וְאִלֵּין (נ"א דְּאִלֵּין) נְטִיעָן אִשְׁתְּכָחוּ מֵאִינּוּן מִסְכְּנֵי, דְּבָהוּ.

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ שָׁעָה? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים. וַתְּהִי עָלָיו, עַל יִשְׂרָאֵל הוּא אוֹמֵר. כְּמִי שֶׁפּוֹרֵשׂ סוּדָר עַל רֹאשׁ הַתִּינוֹק כְּדֵי שֶׁלֹּא תִשְׁלֹט בּוֹ עֵינוֹ. אָז הִתְחִיל וְאָמַר, מַה טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב. בֹּא וּרְאֵה, כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִסְתַּכֵּל בְּעַיִן רָעָה, לֹא יָכוֹל, אֶלָּא כְּשֶׁמְּשַׁבֵּחַ וּמְכַבֵּד אֶת אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁרוֹצֶה לְקַלֵּל בְּעַיִן רָעָה. וּמַה דַּרְכּוֹ? אָמַר, רְאוּ כַּמָּה טוֹב זֶה, כַּמָּה נָאֶה זֶה! כְּדֵי שֶׁתִּשְׁלֹט בּוֹ עַיִן רָעָה. גַּם כָּאן אָמַר, מַה טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב, כַּמָּה יָפִים הֵם, כַּמָּה נָאִים הֵם, כַּמָּה נְטִיעוֹת יָפוֹת שֶׁנִּנְטְעוּ מֵהֶם, דּוֹמִים לְאוֹתָן נְטִיעוֹת שֶׁנָּטַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגַן עֵדֶן נָאוֹת. מִי יִתֵּן וְאֵלּוּ (שֶׁאֵלּוּ) הַנְּטִיעוֹת נִמְצָאוּ מֵאוֹתָם עֲנִיִּים שֶׁבָּהֶם.

יִזַּל מַיִם מִדָּלְיָו וְגוֹ'. (במדבר כד) **לְבַר נָשׁ דַּהֲווֹ לֵיהּ יְדָן שַׁפִּירָן, יָאָן לְמֵחֲזֵי. אַעְבָּר חַד בַּר נָשׁ דְּעֵינָא בִּישָׁא, אִסְתָּכַּל בְּאִינּוּן יְדִין, נָקִיט בְּהוּ, שָׁאֲרֵי לְשַׁבְּחָא, אָמַר, כַּמָּה אִינּוּן שַׁפִּירָן, כַּמָּה אִינּוּן יָאָן, חָמוּ אֶצְבְּעָאן מִגְּזֵרָה דְשַׁפִּירוּ עִלָּאָה. לְבָתָר אָמַר, מָאן יִתֵּן יְדִין אִלֵּין דְּשַׁרְיָין בֵּין אֲבָנִין יַקִּירִין, וּבִלְבוּשֵׁי יְקָר דְּאַרְגְּוָונָא** (ס"א בְּבֵיתָאי וכו' בְּתֵיבוּתָא דִילֵיהּ) **בְּבֵיתֵיהּ לְאִשְׁתַּמְּשָׁא בְּהוּ, וְיֵהוֹן גְּנִיזִין בְּתֵיבוּתָא דִילֵיהּ.**

כַּךְ בִּלְעָם, שָׁרֵי לְשַׁבְּחָא, מַה טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ, חָמוּ כַּמָּה שְׁפִירָן, כַּמָּה יָאָן וְכוּ', לְבָתָר אָמַר יִזַּל מַיִם מִדָּלְיָו, לָא יִשְׁתְּכַּח נְטִיעָא שַׁפִּירָא דָא, נְטִיעָא דְאוֹרַיְיתָא, לְבַר מֵאִינּוּן מַסְכְּנִין (דָּלְיָו, כְּלוֹמַר מַסְכְּנִין) (נ"א מַשְׁכְּנִין), **וְזַרְעוֹ בְּמַיִם רַבִּים, דְּלָא יִסְגֵּי וְלָא יַרְבֵּי רוּחָא דְקוּדְשָׁא.**

לשון הקודש

יִזַּל מַיִם מִדָּלְיָו וְגוֹ'. לְאָדָם שֶׁהָיוּ לוֹ יָדַיִם יָפוֹת נָאוֹת לְמַרְאֶה. עָבַר אָדָם אֶחָד בַּעַל עַיִן הָרָע, הִסְתַּכֵּל בְּאוֹתָן יָדַיִם, וְהִתְחִיל לְשַׁבֵּחַ. אָמַר: כַּמָּה יָפוֹת הֵן, כַּמָּה נָאוֹת הֵן, רְאוּ אֶצְבָּעוֹת שֶׁנִּגְזְרוּ מִיּפִי עֶלְיוֹן! אַחַר כָּךְ אָמַר: מִי יִתֵּן יָדַיִם אֵלּוּ שֶׁשּׁוֹרוֹת בֵּין אֲבָנִים יְקָרוֹת וּבִלְבוּשֵׁי כָבוֹד שֶׁל אַרְגָּמָן (בְּבֵיתֵנוּ וְכוּ' בַּתֵּבָה שֶׁלּוֹ) בְּבֵיתוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, וְיִהְיוּ גְּנוּזוֹת בַּתֵּבָה שֶׁלּוֹ.

כָּךְ בִּלְעָם, הִתְחִיל לְשַׁבֵּחַ: מַה טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ, רְאוּ כַּמָּה יָפִים, כַּמָּה נָאִים וְכוּ'. אַחַר כָּךְ אָמַר, יִזַּל מַיִם מִדָּלְיָו, לֹא תִמְצָא נְטִיעָה יָפָה זוֹ, נְטִיעַת הַתּוֹרָה, מִחוּץ לְאוֹתָם עֲנִיִּים (דָּלְיוֹ, כְּלוֹמַר מַסְכְּנִים) (מַשְׁכְּנוֹת). וְזַרְעוֹ בְּמַיִם רַבִּים, שֶׁלֹּא יִגְדַּל וְלֹא יִרְבֶּה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רָשָׁע, לָא יַכְלִין עֵינַיְךָ לְאַבְאָשָׁא, הָא פְּרִיסוּ דְקוּדְשָׁא עָלַיְיהוּ, כְּדֵין אָמַר, אֵל מוֹצִיאוֹ מִמִּצְרַיִם וְגוֹ', הָא לָא יַכְלִין כָּל בְּנֵי עָלְמָא לְאַבְאָשָׁא לוֹן, דְּהָא חֵילָא תַקִּיפָא עִלָּאָה אָחִיד בְּהוּ, וּמַאי אִיהוּ. אֵל מוֹצִיאוֹ מִמִּצְרַיִם. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא כְּתוֹעֲפוֹת רְאֵם לוֹ, דְּלָא יְכִיל בַּר נָשׁ לְאוֹשִׁיט יְדֵיהּ עָלֵיהּ, מִגּוֹ רוּמֵיהּ. וּמִדְּאִשְׁתְּכַח בִּזְקִיפוּ עִלָּאָה הָכִי, יֹאכַל גּוֹיִם צָרָיו וְגוֹ'. וְלֵית מָאן דְּיָכִיל לְאַבְאָשָׁא לוֹן.

וַאֲפִילוּ בְּזִמְנָא דְּלָא זָקִיף, לָא יַכְלִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב כָּרַע שָׁכַב. לָא דָחִיל, בְּגִין דְּאִשְׁתְּכַח גִּיבָּר כַּאֲרִי וּכְלָבִיא, אֲפִילוּ כַּד אִינּוּן בֵּינֵי עַמְמַיָּא, וְכָרַע וְשָׁכַב בֵּינַיְיהוּ, כַּאֲרִי הוּא יִשְׁתְּכַח בְּנִמּוּסֵי אוֹרַיְיתָא, בְּאוֹרְחֵי אוֹרַיְיתָא. (וְאַף עַל פִּי כֵן) שׁוּלְטָנוּתָא אִית לְהוּ בְּמָאֲרֵיהוֹן, דְּאֲפִילוּ כָּל מַלְכַיָּא

לשון הקודש

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רָשָׁע! לֹא יוּכְלוּ עֵינֶיךָ לְהַזִּיק, הֲרֵי פְּרִישַׁת הַקֹּדֶשׁ עֲלֵיהֶם. וְאָז אָמַר: אֵל מוֹצִיאוֹ מִמִּצְרַיִם וְגוֹ', הֲרֵי לֹא יְכוֹלִים כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לְהַזִּיק לָהֶם, שֶׁהֲרֵי כֹּחַ תַּקִּיף עֶלְיוֹן אָחוּז בָּהֶם, וּמִיהוּ? אֵל מוֹצִיאוֹ מִמִּצְרַיִם. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא כְּתוֹעֲפֹת רְאֵם לוֹ, שֶׁלֹּא יָכוֹל בֶּן אָדָם לְהוֹשִׁיט יָדָיו עָלָיו מִתּוֹךְ גָּבְהוֹ. וּמִשֶּׁנִּמְצָא בִּזְקִיפוּת עֶלְיוֹנָה כָּךְ, יֹאכַל גּוֹיִם צָרָיו וְגוֹ', וְאֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לְהַזִּיק לָהֶם.

וַאֲפִלּוּ בִּזְמַן שֶׁלֹּא זָקוּף, לֹא יְכוֹלִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּרַע שָׁכַב. לֹא פּוֹחֵד, בִּגְלַל שֶׁנִּמְצָא גִּבּוֹר כַּאֲרִי וּכְלָבִיא, אֲפִלּוּ כְּשֶׁהֵם בֵּין הָעַמִּים, וְכָרַע וְשָׁכַב בֵּינֵיהֶם, כַּאֲרִי הוּא יִמָּצֵא בְּנִימּוּסֵי הַתּוֹרָה, בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה. (וְאַף עַל פִּי כֵן) יֵשׁ לָהֶם שִׁלְטוֹן בְּרִבּוֹנָם שֶׁאֲפִלּוּ כָּל

דְּעָלְמָא, לָא יַעְקְרוּן לְהוּ. כְּאַרְיָא דָא כַּד שָׁכִיב עַל טַרְפֵּיהּ, לָא יַכְלִין לְאַקָּמָא לֵיהּ מִנֵּיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב כָּרַע שָׁכַב כַּאֲרִי וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, לָא אִשְׁתְּכַח בְּעָלְמָא חַכִּים לְאַבְאָשָׁא, כְּבִלְעָם רְשִׁיעָא, דְּהָא בְּקַדְמִיתָא הָוָה אִשְׁתְּכַח בְּמִצְרַיִם, וְעַל יְדוֹי, קְשִׁירוּ מִצְרָאֵי עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל קִשּׁוּרָא, דְּלָא יִפְּקוּן מֵעַבְדוּתְהוֹן לְעָלְמִין. וְדָא הוּא דְּאָמַר, מָה אֵיכוֹל לְאַבְאָשָׁא לְהוּ, דְּהָא אֲנָא עֲבִידְנָא דְּלָא יִפְּקוּן מֵעֲבִידָתָא דְּמִצְרָאֵי לְעָלְמִין, אֲבָל אֵל מוֹצִיאוֹ, מִמִּצְרַיִם וּלְקָבְלֵיהוֹן (נ"א וְלְקָבְלֵיהּ) לָא יַכְלִין חַכִּמִין וַחֲרָשִׁין דְּעָלְמָא.

וְעַתָּה הִנְנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי וְגוֹ'. (במדבר כד) רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (דברים כג) לֹא תַסְגִּיר עֶבֶד אֶל אֲדֹנָיו וְגוֹ' עִמְּךָ יֵשֵׁב בְּקִרְבְּךָ. כַּמָּה חֲבִיבִין מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. כַּמָּה חֲבִיבָה אוֹרַיְיתָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כַּמָּה חֲבִיבָה

לשון הקודש

מַלְכֵי הָעוֹלָם לֹא יַעַקְרוּ אוֹתוֹ, כְּאַרְיֵה זֶה כְּשֶׁשּׁוֹכֵב עַל טַרְפּוֹ לֹא יְכוֹלִים לַהֲקִימוֹ מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּרַע שָׁכַב כַּאֲרִי וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא נִמְצָא בָּעוֹלָם חָכָם לְהַזִּיק כְּמוֹ בִּלְעָם הָרָשָׁע, שֶׁהֲרֵי בַּתְּחִלָּה הָיָה נִמְצָא בְּמִצְרַיִם, וְעַל יָדוֹ קָשְׁרוּ הַמִּצְרִים קֶשֶׁר עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מֵעֲבוֹדָתָם לְעוֹלָמִים. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר, מָה אוּכַל לְהַזִּיק לָהֶם? שֶׁהֲרֵי אֲנִי עָשִׂיתִי שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מֵעֲבֹדוֹת הַמִּצְרִים לְעוֹלָמִים, אֲבָל אֵל מוֹצִיאוֹ מִמִּצְרַיִם, וְנֶגְדָּם (וְנֶגְדּוֹ) לֹא יְכוֹלִים חֲכָמִים וּמְכַשְּׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם. **וְעַתָּה** הִנְנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי וְגוֹ'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (דברים כג) לֹא תַסְגִּיר עֶבֶד אֶל אֲדֹנָיו וְגוֹ' עִמְּךָ יֵשֵׁב בְּקִרְבְּךָ. כַּמָּה חֲבִיבִים דִּבְרֵי הַתּוֹרָה.

אוֹרַיְיתָא, דְּאוֹרִית לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דִּי נַפְקוּ מִמִּצְרָיִם. שְׁמַע בִּלְעָם דְּהָא חֲרָשׁוּי וְקִסְמוּי, וְכָל אִינּוּן קִשְׁרִין, לָא סְלִיקוּ בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, שָׁאֲרֵי לְגַרְרָא גַּרְמֵיהּ, וּלְמֵירַט רֵישֵׁיהּ. אָזַל לְאִינּוּן טוּרֵי חֲשׁוֹכָא, וּמָטָא לְגַבֵּי אִינּוּן שַׁלְשֶׁלָאֵי דְּפַרְזְלָא.

וְכַךְ הוּא אָרְחָא דְּמַאן דְּמָטֵי גַּבַּיְיהוּ, כֵּיוָן דְּעָאל בַּר נָשׁ בְּרֵישֵׁי טוּרַיָּא, חָמֵי לֵיהּ עֲזָאֵ"ל, הַהוּא דְּאִקְרֵי גְּלוּי עֵינַיִם. מִיַּד אָמַר לַעֲזָ"א, כְּדֵין יָהֲבִין קָלָא, וּמִתְכַּנְּשִׁין גַּבַּיְיהוּ חִוְיָין רַבְרְבֵי דְּמִתּוֹקְדָן, וְסַחֲרִין לוֹן. מְשַׁדְּרֵי אוֹנִימְתָּא זְעֵירְתָּא לָקָבְלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, וְתָנָא, כְּמִין שׁוּנְרָא, הִיא, וְרֵישֵׁהּ כְּרֵישָׁא דְּחִוְיָיא, וּתְרֵין זַנְבִין בָּהּ, וִידָהָא וְרַגְלָהָא זְעִירִין. בַּר נָשׁ דְּחָמֵי לָהּ, חָפֵי אַנְפּוֹי, וְהוּא מַיְיתֵי חַד קַטּוּרְתָּא, מֵאוֹקִידוּ דְּתַרְנְגוֹלָא חִוָּורָא, שַׁדֵּי בְּאַנְפָּהָא וְהִיא אָתְיָת עִמֵּיהּ.

לשון הקודש

כַּמָּה חֲבִיבָה הַתּוֹרָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כַּמָּה חֲבִיבָה הַתּוֹרָה שֶׁהוֹרִישׁ אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, שָׁמַע בִּלְעָם שֶׁהֲרֵי כְּשָׁפָיו וּקְסָמָיו וְכָל אוֹתָם קְשָׁרִים לֹא עָלוּ בְּיִשְׂרָאֵל, הִתְחִיל לְגָרֵד עַצְמוֹ וְלִמְרֹט רֹאשׁוֹ. הָלַךְ לְאוֹתָם הָרֵי הַחֹשֶׁךְ, וְהִגִּיעַ לִפְנֵי אוֹתָם שַׁלְשְׁלָאוֹת בַּרְזֶל.

וְכָךְ הוּא דֶּרֶךְ מִי שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם. כֵּיוָן שֶׁנִּכְנָס הָאָדָם בְּרֹאשׁ הֶהָרִים, רוֹאֶה אוֹתוֹ עֲזָאֵ"ל, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא גְּלוּי עֵינַיִם, מִיָּד אוֹמֵר לַעֲזָ"א. אָז נוֹתְנִים קוֹל, וּמִתְכַּנְּסִים אֲלֵיהֶם נְחָשִׁים גְּדוֹלִים שֶׁבּוֹעֲרִים וְסוֹבְבִים אוֹתָם. שׁוֹלְחִים חַיָּה קְטַנָּה מוּל הָאָדָם, וְלָמַדְנוּ, כְּמִין חָתוּל הִיא, וְרֹאשָׁהּ כְּרֹאשׁ הַנָּחָשׁ, וּשְׁנֵי זְנָבוֹת לָהּ, וְיָדֶיהָ וְרַגְלֶיהָ קְטַנּוֹת. בֶּן אָדָם שֶׁרוֹאֶה אוֹתָהּ,

עַד דְּמָטֵי לְגַבֵּי רֵישָׁא דְשַׁלְשְׁלָאֵי, וְהַהִיא רֵישָׁא דְשַׁלְשְׁלָאֵי, נָעִיץ בְּאַרְעָא, וּמָטֵי עַד תְּהוֹמָא. וְתַמָּן בִּתְהוֹמָא. חַד סָמִיךְ, וְהוּא נָעִיץ בִּתְהוֹמָא תַּתָּאָה, וּבְהַהוּא סָמִיךְ אִתְקְשַׁר רֵישָׁא דְשַׁלְשְׁלָאֵי. כַּד מָטֵי בַּר נָשׁ לְרֵישָׁא דְשַׁלְשְׁלָאָה, בָּטַשׁ בָּהּ ג' זִמְנִין, וְאִינּוּן קָרָאן לֵיהּ, כְּדֵין כָּרַע וְסָגִיד עַל בִּרְכּוֹי, וְאָזִיל וְאָטִים עֵינוֹי, עַד דְּמָטֵי גַּבַּיְיהוּ. כְּדֵין יָתִיב קַמַּיְיהוּ, וְכָל אִינּוּן חִוְיָין סָחֲרִין לֵיהּ מֵהַאי סִטְרָא וּמֵהַאי סִטְרָא. פָּתַח עֵינוֹי, וְחָמֵי לוֹן, אִזְדַּעְזָע, וְנָפַל עַל אַנְפּוֹי, וְסָגִיד לָקָבְלַיְיהוּ.

לְבָתָר אוֹלְפִין לֵיהּ חֲרָשִׁין וְקִסְמִין, וְיָתִיב גַּבַּיְיהוּ (דף רי"ב ע"ב) נ' יוֹמִין. כַּד מָטָא זִמְנָא לְמֵיהַךְ לְאָרְחֵיהּ, הַהִיא אוּנִימְתָּא, וְכָל אִינּוּן חִוְיָין, אַזְלִין קַמֵּיהּ, עַד דְּנָפִיק מִן טוּרַיָּיא, בֵּין הַהוּא חֲשׁוֹכָא תַּקִּיפָא.

לשון הקודש

מְכֻסֶּה פָּנָיו, וְהוּא מֵבִיא קְטֹרֶת אַחַת מִשֹּׁרֶפֶת תַּרְנְגוֹל לָבָן, זוֹרֵק בְּפָנֶיהָ, וְהִיא בָּאָה עִמּוֹ. **עַד** שֶׁמַּגִּיעַ לְרֹאשׁ הַשַּׁלְשְׁלָאוֹת, וְאוֹתוֹ רֹאשׁ הַשַּׁלְשְׁלָאוֹת נָעוּץ בַּקַּרְקַע וּמַגִּיעַ עַד הַתְּהוֹם. וְשָׁם בַּתְּהוֹם עָמוּד אֶחָד שֶׁנָּעוּץ בַּתְּהוֹם הַתַּחְתּוֹנָה, וּבְאוֹתוֹ עָמוּד קָשׁוּר רֹאשׁ הַשַּׁלְשְׁלָאוֹת. כְּשֶׁמַּגִּיעַ הָאָדָם לְרֹאשׁ הַשַּׁלְשְׁלָאוֹת, מַכֶּה בָּהּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, וְהֵם קוֹרְאִים לוֹ, וְאָז כּוֹרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה עַל בִּרְכָּיו, וְהוֹלֵךְ וְאוֹטֵם עֵינָיו עַד שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם. אָז יוֹשֵׁב לִפְנֵיהֶם, וְכָל אוֹתָם נְחָשִׁים סוֹבְבִים אוֹתוֹ מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה. פּוֹתֵחַ עֵינָיו וְרוֹאֶה אוֹתָם, מִזְדַּעְזֵעַ וְנוֹפֵל עַל פָּנָיו וּמִשְׁתַּחֲוֶה כְּנֶגְדָּם.

אַחַר כָּךְ מְלַמְּדִים אוֹתוֹ כְּשָׁפִים וּקְסָמִים, וְיוֹשֵׁב לִפְנֵיהֶם חֲמִשִּׁים יוֹם. כְּשֶׁמַּגִּיעַ הַזְּמַן

וּבִלְעָם כַּד מָטָא גַּבַּיְיהוּ, אוֹדַע לוֹן מִלָּה, וְאַסְגַּר גַּרְמֵיהּ בְּטוּרַיָּא עִמְּהוֹן. וּבָעָא לְקַטְרְגָא לוֹן, לְאָתָבָא לוֹן לְמִצְרַיִם. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְבֵּל וְקִלְקֵל כָּל חָכְמָתָא דְעָלְמָא, וְכָל חֲרָשִׁין דְּעָלְמָא, דְּלָא יָכִילוּ לְקָרְבָא בַּהֲדַיְיהוּ.

תָּא חֲזֵי, הַשְׁתָּא כֵּיוָן דְּחָמָא בִּלְעָם דְּלָא יָכִיל לְאַבְאָשָׁא לְיִשְׂרָאֵל, אַהְדַּר גַּרְמֵיהּ, וְאַמְלִיךְ לֵיהּ לְבָלָק, מַה דְּלָא בָעָא מִנֵּיהּ, בְּגִין לְאַבְאָשָׁא לוֹן. וְעֵיטָא דִילֵיהּ הֲוָה בְּאִינּוּן נוּקְבֵי דְמִדְיָן דְּאִינּוּן שָׁפִירָן, וְאִלְמָלֵא דְאָמַר לֵיהּ מֹשֶׁה, לָא הֲוֵינָא יָדַע, דִּכְתִיב, הֵן הֵנָּה הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּדְבַר בִּלְעָם. (במדבר לא)

כֵּיוָן דְּחָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵיטָא דִילֵיהּ, אָמַר, הָא וַדַּאי גַּרְמָךְ בְּעִיטֵּךְ יִפּוֹל. מַה עָבֵד, הַהוּא חֵילָא דְשָׁלַט עַל כָּל חֲרָשִׁין, אַחְמֵי לֵיהּ סוֹפָא דְכֹלָּא.

לשון הקודש

לָלֶכֶת לְדַרְכּוֹ, אוֹתָהּ הַחַיָּה וְכָל אוֹתָם נְחָשִׁים הוֹלְכִים לְפָנָיו עַד שֶׁיּוֹצֵא מֵהֶהָרִים בֵּין אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ תַּקִּיף.

וּבִלְעָם, כְּשֶׁהִגִּיעַ לִפְנֵיהֶם, הוֹדִיעַ לָהֶם דָּבָר, וְהִסְגִּיר עַצְמוֹ בֶּהָרִים עִמָּם. וְרָצָה לְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם לְהָשִׁיב אוֹתָם לְמִצְרַיִם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּלְבֵּל וְקִלְקֵל כָּל חָכְמַת הָעוֹלָם וְכָל כִּשּׁוּפֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לִקְרַב אֲלֵיהֶם.

בֹּא וּרְאֵה, כָּעֵת, כֵּיוָן שֶׁרָאָה בִּלְעָם שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַזִּיק לְיִשְׂרָאֵל, הֶחֱזִיר עַצְמוֹ, וְהִמְלִיךְ אֶת בָּלָק, מַה שֶּׁלֹּא רָצָה מִמֶּנּוּ כְּדֵי לְהַזִּיק לָהֶם. וַעֲצָתוֹ הָיְתָה בְּאוֹתָן נְקֵבוֹת מִדְיָן שֶׁהֵן יָפוֹת, וְאִלְמָלֵא שֶׁאָמַר לוֹ מֹשֶׁה, לֹא הָיִיתִי יוֹדֵעַ, שֶׁכָּתוּב הֵן הֵנָּה הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּדְבַר בִּלְעָם.

כֵּיוָן שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲצָתוֹ, אָמַר: הֲרֵי וַדַּאי יִפֹּל בַּעֲצָתְךָ. מֶה עָשָׂה? אוֹתוֹ כֹּחַ

וְכִי אִית לְהוּ רְשׁוּתָא לִזְמַן רָחִיק. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, עֵינָא חָמָא, וּמִלִּין אִתְמָרוּ מֵהַהוּא דְקָאִים עָלֵיהּ, וְהָא אוּקְמוּהָ. וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר. מָאן דְּאִית לֵיהּ לְמֵימַר. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּלָא יִתְקַיְּימוּן מִלִּין דְּנָעְלָא, בִּרְעוּתָא עִלָּאָה, (ס"א וּבְגִין דְּיִתְקַיְּימוּן מִלִּין דְּלְעֵילָא) בְּדַעְתָּא עִלָּאָה בְּאוֹרַיְיתָא.

אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עַתָּה, (במדבר כד) דְּהָא מִלִּין אִלֵּין מִנַּיְיהוּ אִתְקַיְּימוּ בְּהַהוּא זִמְנָא, וּמִנַּיְיהוּ לְבָתָר, וּמִנַּיְיהוּ בְּזִמְנָא דְמַלְכָּא מְשִׁיחָא. תְּנָן, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְנֵי יְרוּשְׁלֵם, וּלְאַחְזָאָה חַד כּוֹכָבָא קְבִיעָא, מְנַצְּצָא בְּע' רָהֲטִין, וּבְע' זִיקִין נַהֲרִין מִגֵּיהּ בְּאֶמְצָעוּת רְקִיעַ, וְיִשְׁתָּאֲלוּן בֵּיהּ ע' כּוֹכְבִין אַחֲרָנִין, וִיהֵא נָהִיר וְלָהִיט ע' יוֹמִין.

וּבְיוֹמָא שְׁתִיתָאָה, יִתְחַזֵּי בְּכ"ה יוֹמִין לְיַרְחָא שְׁתִיתָאָה, וְיִתְכְּנִיש בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה, לְסוֹף

לשון הקודש

שֶׁשּׁוֹלֵט עַל כָּל הַכִּשָּׁפִים, הֶרְאָה לוֹ סוֹף הַכֹּל, וְכִי יֵשׁ לָהֶם רְשׁוּת לִזְמַן רָחוֹק. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַיִן רָאָה, וּדְבָרִים נֶאֱמְרוּ מֵאוֹתוֹ שֶׁעוֹמֵד עָלָיו, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לוֹמַר. מָה הַטַּעַם? בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יִתְקַיְּמוּ דִּבְרֵי גֹעַל בְּרָצוֹן עֶלְיוֹן, (וּבִשְׁבִיל שֶׁיִּתְקַיְּמוּ דִּבְרִים שֶׁלְּמַעְלָה) בְּדַעַת עֶלְיוֹנָה בַּתּוֹרָה.

אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עַתָּה, שֶׁהֲרֵי דְּבָרִים אֵלּוּ – מֵהֶם הִתְקַיְּמוּ בְּאוֹתוֹ זְמַן, וּמֵהֶם לְאַחַר זְמַן, וּמֵהֶם בִּזְמַן מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. שָׁנִינוּ, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְנוֹת אֶת יְרוּשָׁלַיִם וּלְהַרְאוֹת כּוֹכָב אֶחָד קָבוּעַ נוֹצֵץ בְּשִׁבְעִים רָצִים, וּבְשִׁבְעִים רוּחוֹת מְאִירוֹת מִמֶּנּוּ בְּאֶמְצַע הָרָקִיעַ, וְיִבָּלְעוּ בּוֹ שִׁבְעִים כּוֹכָבִים אֲחֵרִים, וְיִהְיֶה מֵאִיר וְלוֹהֵט שִׁבְעִים יוֹם.

וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי יֵרָאֶה בְּכ"ה לַחֹדֶשׁ הַשִּׁשִּׁי,

ע' יוֹמִין, יוֹמָא קַדְמָאָה יִתְחַזֵּי בְקַרְתָּא (חָדָא) דְּרוֹמָא. וְהַהוּא יוֹמָא יִנְפְּלוּן ג' שׁוּרִין עִלָּאִין מֵהַהִיא קַרְתָּא דְּרוֹמִי, וְהֵיכָלָא רַבְּרְבָא יִנְפּוֹל, וְשַׁלִּיטָא דְהַהִיא קַרְתָּא יְמוּת. כְּדֵין יִתְפַּשַּׁט הַהוּא כּוֹכָבָא לְאִתְחַזָּאָה בְּעָלְמָא. וּבְהַהוּא זִמְנָא יִתְעָרוּן קְרָבִין תַּקִּיפִין בְּעָלְמָא, לְכָל אַרְבַּע סִטְרִין, וּמְהֵימְנוּתָא לָא יִשְׁתְּכַּח בֵּינַיְיהוּ.

וּבְאֶמְצָעוּת עָלְמָא, כַּד יִתְנְהִיר הַהוּא כּוֹכָבָא, בְּאֶמְצָעוּת רְקִיעָא. יְקוּם מַלְכָּא חַד רַב וְשַׁלִּיט בְּעָלְמָא, וְיִתְגָּאֶה רוּחֵיהּ עַל כָּל מַלְכִין, וְיִתְעַר קְרָבִין בִּתְרֵין סִטְרִין, וְיִתְגַּבַּר עָלַיְיהוּ.

וּבְיוֹמָא דְּיִתְכְּרֵי (ס"א דְּיִתְכַּסֵּי) כּוֹכָבָא, יִזְדַּעְזַע אַרְעָא קַדִּישָׁא מ"ה מִילִין, סַחֲרָנֵיהּ אֲתָר דְּהַוָּה בֵּי מַקְדְּשָׁא. וּמְעַרְתָּא חָדָא מִן תְּחוֹת אַרְעָא יִתְגְּלֵי. וּמֵהַהִיא מְעַרְתָּא יִפּוֹק אֵשָׁא תַּקִּיפָא לְאוֹקְדָא עָלְמָא.

לשון הקודש

וְיִתְכַּנֵּס בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לְסוֹף שִׁבְעִים יוֹם. יוֹם רִאשׁוֹן יֵרָאֶה בְּעִיר (אַחַת) שֶׁל רוֹמָא, וְאוֹתוֹ יוֹם יִפְּלוּ שָׁלֹשׁ חוֹמוֹת עֶלְיוֹנוֹת מֵאוֹתָהּ עִיר שֶׁל רוֹמִי, וְהֵיכָל גָּדוֹל יִפֹּל, וְשַׁלִּיט אוֹתָהּ הָעִיר יָמוּת. אָז יִתְפַּשֵּׁט אוֹתוֹ כּוֹכָב לְהֵרָאוֹת בָּעוֹלָם, וּבְאוֹתוֹ זְמַן יִתְעוֹרְרוּ קְרָבוֹת חֲזָקִים בָּעוֹלָם לְכָל אַרְבָּעָה צְדָדִים, וֶאֱמוּנָה לֹא תִמָּצֵא בֵּינֵיהֶם.

וּבְאֶמְצַע הָעוֹלָם, כְּשֶׁיָּאִיר אוֹתוֹ כּוֹכָב בְּאֶמְצַע הָרָקִיעַ, יָקוּם מֶלֶךְ אֶחָד גָּדוֹל וְשׁוֹלֵט בָּעוֹלָם, וְתִתְגָּאֶה רוּחוֹ עַל כָּל שְׁאָר הַמְּלָכִים, וְיעוֹרֵר קְרָבוֹת בִּשְׁנֵי צְדָדִים וְיִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם. **וּבַיּוֹם** שֶׁיִּכָּרֵא (שֶׁיִּתְכַּסֶּה) הַכּוֹכָב, תִּזְדַּעְזַע הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה מִילִים סְבִיב הַמָּקוֹם שֶׁבּוֹ הָיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְתִתְגַּלֶּה מְעָרָה אַחַת מִתַּחַת הַקַּרְקַע. וּמֵאוֹתָהּ מְעָרָה

וּמֵהַהִיא מְעָרְתָּא יִסְגֵּי חַד עוֹפָא (ס"א עַנְפָּא), **רַבְּרְבָא עִלָּאָה, דְּיִשְׁלוֹט בְּכָל עָלְמָא, וְלֵיהּ אִתְיְהִיב מַלְכוּתָא. וְקַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין יִתְכַּנְּשׁוּן גַּבֵּיהּ. וּכְדֵין יִתְגְּלֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא בְּכָל עָלְמָא, וְלֵיהּ אִתְיְהִיב מַלְכוּתָא.**

וּבְנֵי עָלְמָא בְּשַׁעֲתָא דְּיִתְגַּלֵּי, יֵהוֹן מִשְׁתַּכְּחִין בְּעַקְתָּא בָּתַר עַקְתָּא. וְשַׂנְאֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל יִתְגַּבְּרוּן, כְּדֵין יִתְעַר רוּחָא דְּמְשִׁיחָא עָלַיְיהוּ, וְיִשֵּׁיצֵי לֶאֱדוֹם חַיָּיבָא, וְכָל אַרְעָא דְשָׂעִיר יוֹקִיד בְּנוּרָא. כְּדֵין כְּתִיב, וְיִשְׂרָאֵל עֹשֶׂה חָיִל. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְהָיָה אֱדוֹם יְרֻשָּׁה וְהָיָה יְרֻשָּׁה שֵׂעִיר אֹיְבָיו. אוֹיְבָיו דְּיִשְׂרָאֵל. וּכְדֵין וְיִשְׂרָאֵל עֹשֶׂה חָיִל. וּבְהַהוּא זִמְנָא, יָקִים קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵתַיָּיא דְּעַמֵּיהּ, וְיִתְנַשֵּׁי מִנְּהוֹן מִיתָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קיח) **יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל. לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה. וּכְתִיב** (עובדיה א) **וְעָלוּ מוֹשִׁעִים וְגוֹ'. וּכְדֵין** (זכריה יד) **וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ.**

לשון הקודש

תֵּצֵא אֵשׁ חֲזָקָה לִשְׂרֹף אֶת הָעוֹלָם. וּמֵאוֹתָהּ מְעָרָה יִגְדַּל עוֹף (עַנְפָּ) אֶחָד גָּדוֹל עֶלְיוֹן שֶׁיִּשְׁלֹט בְּכָל הָעוֹלָם, וְלוֹ תִּנָּתֵן הַמַּלְכוּת. וּקְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים יִתְכַּנְּסוּ אֵלָיו, וְאָז יִתְגַּלֶּה מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בְּכָל הָעוֹלָם, וְלוֹ תִּנָּתֵן הַמַּלְכוּת.

וּבְנֵי הָעוֹלָם, בְּשָׁעָה שֶׁיִּתְגַּלֶּה, יִהְיוּ נִמְצָאִים בְּצָרָה אַחַר צָרָה, וְשׂוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל יִתְגַּבְּרוּ, אָז יִתְעוֹרֵר רוּחַ הַמָּשִׁיחַ עֲלֵיהֶם וְיַכְרִית לֶאֱדוֹם הָרְשָׁעָה, וְכָל אֶרֶץ שֵׂעִיר יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ. אָז כָּתוּב, וְיִשְׂרָאֵל עֹשֶׂה חָיִל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה אֱדוֹם יְרֻשָּׁה וְהָיָה יְרֻשָּׁה שֵׂעִיר אֹיְבָיו. אוֹיְבָיו שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְאָז – וְיִשְׂרָאֵל עֹשֶׂה חָיִל. וּבַזְּמַן הַהוּא יָקִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַמֵּתִים שֶׁל עַמּוֹ וְיִשְׁתַּכַּח מֵהֶם הַמָּוֶת. זֶה שֶׁכָּתוּב (תהלים קיח) יְמִין ה' עֹשָׂה חָיִל. לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה. וְכָתוּב (עובדיה א) וְעָלוּ

אָמַר רִבִּי אַבָּא, מָאי דִכְתִיב, (ישעיה נה) כִּי בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ וְגוֹ'. אֶלָּא כַּד יִפְּקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא, שְׁכִינְתָּא נָפְקָא עִמְּהוֹן, וְעִמָּהּ יִפְּקוּן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה נא) כִּי בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ. שָׂשׂוֹן דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רִבִּי יִצְחָק אָמַר דָּא צַדִּיק. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה נה) שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמָּצֵא בָהּ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, צַדִּיק שָׂשׂוֹן אִקְרֵי. וּמִן יוֹמָא דִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נַפְלַת בְּגָלוּתָא. אִתְמְנָעוּ בִרְכָּן מִלְּנַחְתָּא לְעָלְמָא מֵהַאי צַדִּיק. בְּהַהוּא זִמְנָא מַה כְתִיב, (ישעיה יב) וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן, דָּא צַדִּיק. מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה, אִלֵּין אַבָּא וְאִמָּא. דָּבָר אַחֵר, אִלֵּין נֶצַ"ח וְהוֹ"ד. וְכֻלָּא מִמַּבּוּעֵי נְבִיעִין עֲמִיקָן. כְּדֵין (ישעיה יב) וְאָמַרְתָּ בַּיּוֹם הַהוּא אוֹדְךָ יְיָ וְגוֹ', (ישעיה יב) צַהֲלִי וָרְנִּי יֹשֶׁבֶת צִיּוֹן וְגוֹ'. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלוֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

לשון הקודש

מוֹשִׁעִים וְגוֹ'. וְאָז (זכריה יד) וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נה) כִּי בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ וְגוֹ'? אֶלָּא כַּאֲשֶׁר יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת, שְׁכִינָה יוֹצֵאת עִמָּהֶם וְעִמָּהּ יֵצְאוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ. שָׂשׂוֹן – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר – זֶה צַדִּיק. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם נא) שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמָּצֵא בָהּ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, צַדִּיק נִקְרָא שָׂשׂוֹן, וּמִיּוֹם שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נָפְלָה בַּגָּלוּת, נִמְנְעוּ בְּרָכוֹת מִלָּרֶדֶת לָעוֹלָם מִזֶּה הַצַּדִּיק. בַּזְּמַן הַהוּא מַה כָּתוּב? (ישעיה יב) וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן, זֶה צַדִּיק. מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה – אֵלּוּ אַבָּא וְאִמָּא. דָּבָר אַחֵר, אֵלּוּ נֶצַ"ח וְהוֹ"ד, וְהַכֹּל מִמְּקוֹרוֹת עֲמֻקִּים הַנּוֹבְעִים. וְאָז, (שם) וְאָמַרְתָּ בַּיּוֹם הַהוּא אוֹדְךָ ה' וְגוֹ', צַהֲלִי וָרְנִי יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן וְגוֹ'.

פָּרָשַׁת פִּנְחָס

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר וְגוֹ', רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (במדבר כה) (משלי א) **שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ. שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מָאי מוּסַר אָבִיךָ, מוּסַר, דָּא אוֹרַיְיתָא, דְּאִית בָּהּ כַּמָּה תּוֹכְחִין, כַּמָּה עוֹנָשִׁין. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר,** (משלי ג) **מוּסַר יְיָ בְּנִי אַל תִּמְאָס וְאַל תָּקוּץ בְּתוֹכַחְתּוֹ.**

וּבְגִין דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא בְּהַאי עָלְמָא, זָכֵי דְּיִפְּתְּחוּן לֵיהּ כַּמָּה תַרְעִין לְהַהוּא עָלְמָא, כַּמָּה נְהוֹרִין. בְּשַׁעֲתָא דְּיִנְפּוֹק מֵהַאי עָלְמָא, הִיא אַקְדִּימַת קַמֵּיהּ, וְאַזְלָא לְכָל נְטוּרֵי תַרְעִין, מַכְרֶזֶת וְאוֹמֶרֶת, (ישעיה כו) **פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי צַדִּיק. אַתְקִינוּ**

לשון הקודש

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת פִּינְחָס

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר וְגוֹ'. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (משלי א) שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל תִּטּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ. שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאַל תִּטּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מַה זֶּה מוּסַר אָבִיךָ? מוּסָר זוֹ הַתּוֹרָה, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ כַּמָּה תוֹכֵחוֹת, כַּמָּה עֲנָשִׁים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ג) מוּסַר ה' בְּנִי אַל תִּמְאָס וְאַל תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ. **וּמִשּׁוּם** שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה זוֹכֶה שֶׁיִּפְתְּחוּ לוֹ כַּמָּה שְׁעָרִים לָעוֹלָם הַהוּא, כַּמָּה אוֹרוֹת – בְּשָׁעָה שֶׁיֵּצֵא מֵהָעוֹלָם הַזֶּה הִיא מַקְדִּימָה לְפָנָיו, וְהוֹלֶכֶת לְכָל שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים, מַכְרִיזָה וְאוֹמֶרֶת: (ישעיה כו) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי צַדִּיק! הַתְקִינוּ כִּסְאוֹת לִכְּלוּנִי עֶבֶד הַמֶּלֶךְ! שֶׁאֵין

כְּרַסְיָין לִפְלָנְיָא עַבְדָּא דְמַלְכָּא. דְּלֵית חֲדוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלָּא מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, כָּל שֶׁכֵּן בַּר נָשׁ דְּמִתְעַר בְּלֵילְיָא לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא, דְּהָא כָּל צַדִּיקַיָּיא דִּבְגִנְתָּא דְּעֵדֶן, צַיְיתִין לְקַלֵּיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתְּכַח בֵּינַיְיהוּ, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ (שיר השירים ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעִינִי.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר הַאי קְרָא רָזָא דְחָכְמְתָא אִית בֵּיהּ. הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי בְּגָלוּתָא עִם יִשְׂרָאֵל, וְאַזְלָא עִמְּהוֹן בְּעַקְתַּיְיהוּ. חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ, מַשְׁרְיָין עִלָּאִין. כֻּלְּהוּ צַיְיתִין לְקוֹלֵךְ, לְקוֹל תּוּשְׁבַּחְתֵּךְ בְּגָלוּתָא. הַשְׁמִיעִינִי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שיר השירים ב) הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִעִינִי אֶת קוֹלֵךְ. הַשְׁמִעִינִי, קָלָא דְאִינּוּן חַבְרַיָּיא דְמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא דְהָא לֵית תּוּשְׁבַּחְתָּא קַמָּאי, כְּאִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

שִׂמְחָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא אֶלָּא בְּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, כָּל שֶׁכֵּן אָדָם שֶׁמִּתְעוֹרֵר בַּלַּיְלָה לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן מַקְשִׁיבִים לְקוֹלוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא בֵּינֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּהָ (שיר השירים ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, פָּסוּק זֶה יֵשׁ בּוֹ סוֹד חָכְמָה. הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בַּגָּלוּת עִם יִשְׂרָאֵל וְהוֹלֶכֶת עִמָּם בְּצָרָתָם. חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ – מַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים כֻּלָּם מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ, לְקוֹל תִּשְׁבַּחְתֵּךְ בַּגָּלוּת. הַשְׁמִיעֵנִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ב) הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלֵךְ. הַשְׁמִיעֵנִי קוֹל אוֹתָם הַחֲבֵרִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי אֵין תִּשְׁבַּחַת

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כַּבְיָכוֹל, כָּל אִינּוּן דְּזַכָּאן לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא, וּמִכַּד פָּלִיג לֵילְיָא, וְאַתְיָין בְּמַטְרוֹנִיתָא כַּד נָהִיר יְמָמָא, לְקַבְּלָא אַנְפֵּי מַלְכָּא, אַתְקִיף וְאַחֲסִין בִּשְׁכִינְתָּא. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְשַׁרְיָא בֵּיהּ חוּט שֶׁל חֶסֶד, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא.

תָּא חָזֵי, כָּל מָאן דְּזָכֵי לְאִתְתַּקְּפָא בִּשְׁכִינְתָּא, יִסְתְּמַר גַּרְמוֹהִי מֵאִנּוּן מִלִּין דַּאֲחִידָן לְקַבְּלָהּ. כְּגוֹן מָאן. אִינּוּן דְּלָא מְשַׁקְּרֵי בְּאָת קַדִּישָׁא, כְּגוֹן בַּת אֵל נֵכָר. וְכָל מָאן דְּנָטִיר גַּרְמֵיהּ, כַּבְיָכוֹל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֲחִידָא בֵּיהּ, וְנַטְרָא לֵיהּ, וְהִיא אַקְדִּימַת לֵיהּ שְׁלָם. וְכָל שֶׁכֵּן אִי זָכֵי וְקָנֵי לְהַאי.

וְאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אִתְחַזְיָין יִשְׂרָאֵל לְאִשְׁתֵּצָאָה בְּהַהוּא שַׁעֲתָא, בַּר דְּאַקְדִּים פִּנְחָס לְהַאי עוֹבָדָא, וְשָׁכִיךְ רוּגְזָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, פִּנְחָס בֶּן

לשון הקודש

לְפָנַי כְּאוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כִּבְיָכוֹל כָּל אוֹתָם שֶׁזַּכָּאִים לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, וּמִכְּשֶׁנֶּחֱצָה הַלַּיְלָה וּבָאִים עִם הַמַּלְכָּה כְּשֶׁמֵּאִיר הַיּוֹם לְקַבֵּל פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, מִתְחַזֵּק וְיוֹרֵשׁ בִּשְׁכִינָה. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁשּׁוֹרֶה בּוֹ חוּט שֶׁל חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

בֹּא וּרְאֵה, כָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְחַזֵּק בַּשְּׁכִינָה, יִשְׁמֹר עַצְמוֹ מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁאֲחוּזִים מוּלָהּ, כְּמוֹ מִי? אוֹתָם שֶׁלֹּא מְשַׁקְּרִים בָּאוֹת הַקָּדוֹשׁ, כְּגוֹן בַּת אֵל נֵכָר. וְכָל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר עַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֲחוּזָה בּוֹ וְשׁוֹמֶרֶת אוֹתוֹ וְהִיא מַקְדִּימָה לוֹ שָׁלוֹם, וְכָל שֶׁכֵּן אִם זוֹכֶה וְקוֹנֶה אֶת זֶה.

וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, רְאוּיִים הָיוּ יִשְׂרָאֵל לְהִיוֹת מֻשְׁמָדִים בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, פְּרָט לָזֶה שֶׁהִקְדִּים פִּנְחָס לַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה וְשִׁכֵּךְ אֶת הָרוֹגֶז. זֶהוּ

אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הֵשִׁיב וְגוֹ'. דָּבָר אַחֵר, פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר וְגוֹ'. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בֶּן בֶּן תְּרֵי זִמְנֵי, לְאַשְׁלְמָא אוֹבָדָא (נ"א עוֹבָדָא) קָא אָתֵי.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הַאי בַּר נָשׁ דְּנָטִיל גְּלִגּוּלָא דְּנִשְׁמְתָא, וְלָא זָכֵי דְּיִתְתַּקַּן בֵּיהּ, כְּאִלּוּ מְשַׁקֵּר בְּקוּשְׁטָא דְּמַלְכָּא. וַאֲנָא קָרֵינָא עָלֵיהּ הַאי קְרָא (ויקרא ה) אוֹ מָצָא אֲבֵידָה וְכִחֵשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל שָׁקֶר. וְכִחֵשׁ בָּהּ, טַב לֵיהּ דְּלָא אִבְרֵי.

תָּנִינָן צַדִּיק גָּמוּר, אֵינוֹ נִדְחֶה. וְצַדִּיק שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר, נִדְחֶה. מָאן הוּא צַדִּיק גָּמוּר, וּמַאן הוּא צַדִּיק שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר, וְכִי מָאן דְּלָא שְׁלִים בְּמִלּוֹי, צַדִּיק אִקְרֵי. אֶלָּא, צַדִּיק גָּמוּר, יְדִיעַ, דְּהָא לָא נָטִיל גְּלִגּוּלִין עַקִּימִין, וּבְאַחֲסַנְתֵּיהּ בָּנֵי בִנְיָין, וְאַתְקִין שׁוּרִין, וְחָצַב בֵּירִין, וְנָטַע אִילָנִין.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הֵשִׁיב וְגוֹ'. דָּבָר אַחֵר פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר וְגוֹ' – אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֶּן בֶּן פַּעֲמַיִם, בָּא לְהַשְׁלִים הָאֲבֵדָה (הַמַּעֲשֶׂה).

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָדָם זֶה שֶׁנּוֹטֵל גִּלְגּוּל הַנְּשָׁמָה וְלֹא זָכָה לְהִתְתַּקֵּן בּוֹ, כְּאִלּוּ מְשַׁקֵּר בֶּאֱמֶת הַמֶּלֶךְ, וַאֲנִי קוֹרֵא עָלָיו פָּסוּק זֶה, (ויקרא ה) אוֹ מָצָא אֲבֵדָה וְכִחֵשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל שָׁקֶר. וְכִחֵשׁ בָּהּ, טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא.

שָׁנִינוּ, צַדִּיק גָּמוּר אֵינוֹ נִדְחֶה, וְצַדִּיק שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר נִדְחֶה. מִיהוּ צַדִּיק גָּמוּר וּמִיהוּ צַדִּיק שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר? וְכִי מִי שֶׁלֹּא שָׁלֵם בִּדְבָרָיו נִקְרָא צַדִּיק? אֶלָּא צַדִּיק גָּמוּר, יָדוּעַ שֶׁהֲרֵי לֹא לוֹקֵחַ גִּלְגּוּלִים עֲקֻמִּים, וּבִירֻשָּׁתוֹ בּוֹנֶה בִּנְיָן, וּמַתְקִין חוֹמוֹת, וְחוֹצֵב בּוֹרוֹת וְנוֹטֵעַ אִילָנוֹת.

צַדִּיק שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר, דְּבָנֵי בִנְיָין בְּאַחֲסַנְתָּא אַחֲרָא, חָפַר בָּהּ בֵּירִין, וְאַעְדָּר, הָא אַתְקִין אַבְנֵי יְסוֹדָא כְּמִלְקַדְמִין, וְאַעְמַל בָּהּ, וְלָא יָדַע אִי אִשְׁתְּאַר דִּילֵיהּ. מִסִּטְרָא דִילֵיהּ, טַב וְצַדִּיק אִקְרֵי. וּמִסִּטְרָא דְהַהוּא אַחֲסַנְתָּא, לָאו הָכִי.

לְבַר נָשׁ דְּבָנֵי בִנְיָין שִׁפִּירָן, יָאָן לְמֵחֲזֵי, אִסְתָּכַל בִּיסוֹדָא, וְחָמֵי לֵיהּ שְׁקִיעַ עֲקִימָא מִכָּל סִטְרִין. הָא בִּנְיָינָא לָא שְׁלִים, עַד דְּסָתַר לֵיהּ, וְאַתְקִין לֵיהּ כְּמִלְקַדְמִין. מִסִּטְרָא דְהַהוּא בִנְיָינָא דִילֵיהּ, אִשְׁתְּכַח טַב וְשַׁפִּיר. (דף רי"ג ע"ב) מִסִּטְרָא דְיִסוֹדָא, בִּישׁ וְעָקִים. וּבְגִין כַּךְ, לָא אִקְרֵי עוֹבָדָא שְׁלִים, לָא אִקְרֵי בִנְיָינָא שְׁלִים. בְּגִין כָּךְ צַדִּיק שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר אִקְרֵי, וְנִדְחֶה. וְעַל דָּא (חבקוק א) כְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ.

תָּא חֲזֵי, מָאן דְּמִקַּנָּא לִשְׁמָא קַדִּישָׁא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאֲפִילוּ לָא יִזְכֵּי לַגְּדוּלָה, וְלָא אִתְחֲזֵי לָהּ,

לשון הקודש

צַדִּיק שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר בּוֹנֶה בִּנְיָן בִּירֻשָּׁה אַחֶרֶת, חוֹפֵר בָּהּ בּוֹרוֹת וְעוֹדֵר, הֲרֵי הִתְקִין אַבְנֵי יְסוֹד כְּמוֹ מִקֹּדֶם וְעָמֵל בָּהּ, וְלֹא יוֹדֵעַ אִם נִשְׁאָר שֶׁלּוֹ. מִצַּדּוֹ הוּא נִקְרָא טוֹב וְצַדִּיק, וּמִצַּד אוֹתָהּ יְרֻשָּׁה לֹא כָּךְ.

לְאָדָם שֶׁבּוֹנֶה בִּנְיָן יָפֶה, נָאֶה לְמַרְאֶה, הִסְתַּכֵּל בַּיְּסוֹד וְרָאָה אוֹתוֹ שׁוֹקֵעַ עָקֹם מִכָּל הַצְּדָדִים. הֲרֵי הַבִּנְיָן לֹא שָׁלֵם עַד שֶׁסּוֹתֵר אוֹתוֹ וּמַתְקִין אוֹתוֹ כְּמִקֹּדֶם. מִצַּד אוֹתוֹ בִּנְיָן שֶׁלּוֹ נִמְצָא טוֹב וְיָפֶה – מִצַּד הַיְּסוֹד רַע וְעָקֹם, וְלָכֵן לֹא נִקְרָא מַעֲשֶׂה שָׁלֵם, לֹא נִקְרָא בִּנְיָן שָׁלֵם. בִּגְלַל כָּךְ נִקְרָא צַדִּיק שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר, וְנִדְחֶה. וְעַל זֶה (חבקוק א) כְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ.

בֹּא וּרְאֵה, מִי שֶׁמְּקַנֵּא לַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאֲפִלּוּ לֹא יִזְכֶּה לִגְדֻלָּה

(ס"א דְּיָרִית לָהּ) רָוַוח לָהּ וְנָטִיל לָהּ. וְדָא יָרִית לָהּ וְעָיֵיל לָהּ. פִּנְחָס לָא אִתְחֲזֵי לֵיהּ בְּהַהוּא זִמְנָא, וּבְגִין דְּקִנֵּא לִשְׁמָא דְּמָארֵיהּ, רָוַוח לְכֹלָּא, וְסָלִיק לְכֹלָּא, וְאִתְתָּקַן בֵּיהּ כֹּלָּא וְזָכָה לְאִשְׁתַּמְּשָׁא בִּכְהוּנָה עִלָּאָה. מֵהַהִיא שַׁעֲתָא, פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, דְּאַשְׁלִים לִתְרֵין דַּרְגִּין, בְּגִין דְּקִנֵּא לִשְׁמָא דְּמָארֵיהּ, דְּאִתְתָּקַן מַה דְּאִתְעַקָּם.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים פו) שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי הוֹשַׁע עַבְדְּךָ וְגוֹ'. סוֹפֵיהּ דִּקְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, וּלְבָתַר קְרָא כֹּלָּא, סוֹפֵיהּ דִּקְרָא כְּתִיב, הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ, הַבּוֹטֵחַ בָּךְ מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ. אֶלָּא כַּבְיָכוֹל דָּוִד מַבְטַח לֵיהּ, דְּלָא יַעְבַּר לֵיהּ פַּלְגוּת לֵילְיָא בְּשִׁנְתָּא, כְּמָה דִּכְתִיב, (תהלים קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ. קַמְתִּי מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא, אָקוּם, וְאֶתְקְשַׁר בָּךְ לְעָלְמִין.

לשון הקודש

וְלֹא יִהְיֶה רָאוּי לָהּ, (שֶׁיּוֹרֵשׁ אוֹתָהּ) יַרְוִיחַ אוֹתָהּ וְיִקַּח אוֹתָהּ. פִּנְחָס לֹא הָיָה רָאוּי לָהּ בְּאוֹתוֹ זְמַן, וּמִשּׁוּם שֶׁקִּנֵּא לְשֵׁם רִבּוֹנוֹ הִרְוִיחַ אֶת הַכֹּל, וְעָלָה לַכֹּל וְהִתְתַּקֵּן בּוֹ הַכֹּל, וְזָכָה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּכְהֻנָּה עֶלְיוֹנָה. מֵאוֹתָהּ שָׁעָה – פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, שֶׁהִשְׁלִים לִשְׁתֵּי דְּרָגוֹת מִשּׁוּם שֶׁקִּנֵּא לְשֵׁם רִבּוֹנוֹ, שֶׁתִּקֵּן מַה שֶׁהִתְעַקֵּם.

רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים פו) שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי הוֹשַׁע עַבְדְּךָ וְגוֹ'. יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בְּסוֹף הַפָּסוּק, וְאַחַר כָּךְ עַל כָּל הַפָּסוּק. בְּסוֹף הַפָּסוּק כָּתוּב הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ, צָרִיךְ לוֹ לִהְיוֹת הַבּוֹטֵחַ בָּךְ! מַה זֶּה הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ? אֶלָּא כִּבְיָכוֹל דָּוִד מַבְטִיחַ לוֹ שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עָלָיו חֲצוֹת הַלַּיְלָה בְּשֵׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ. קַמְתִּי הָיָה לוֹ

שָׁמְרָה נַפְשִׁי, שְׁמוֹר מִיבְעֵי לֵיהּ. וְהָא תָּנִינָן דְּלֵית אָת בְּאוֹרַיְיתָא דְּלָא אִית בָּהּ רָזִין עִלָּאִין וְיַקִּירִין. שָׁמְרָה. לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאָמַר, שָׁמְרָה לְהַהוּא חוּלָקָא, דְּאִתְאֲחַד בֵּיהּ נֶפֶשׁ. דְּכַד נַפְשָׁא נָפְקָאת מֵהַאי עָלְמָא, אַתְיָא לְמֵירַת עָלְמָא (דְּאָתֵי). אִי זָכֵי, כַּמָּה חֵילִין עִלָּאִין נָפְקִין לָקָבְלָא, וּלְנַטְרָא לָהּ, וּלְאַעֲלָא לָהּ בְּמָדוֹרָא דְּדוּכְתָּהָא, וְהַאי ה' נָטִיל לָהּ, לְאִתְאַחֲדָא עִמָּהּ בְּרֵישׁ יַרְחֵי וְשַׁבַּתֵּי.

וְאִי לָא זָכֵי, כַּמָּה גַּרְדִּינֵי טְהִירִין אִזְדַּמְּנָן לָקָבְלָהּ, וְדָחוּ לָהּ לְבַר. וַוי לְהַהִיא נַפְשָׁא, דְּמִתְגַּלְגְּלָא בְּרֵיקָנַיָּא, כְּאַבְנָא בְקוּסְפִּיתָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמואל א כה) וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע. וְדָוִד בָּעֵי בָּעוּתֵיהּ קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאָמַר, שָׁמְרָה נַפְשִׁי, דְּלָא יִדְחוּן לָהּ לְבַר. וְכַד מָטֵי (ס"א לָקָבְלָךְ, יִפְתְּחוּן

לשון הקודש

לִהְיוֹת! אֶלָּא אָקוּם, וְאֶתְקַשֵּׁר בְּךָ לְעוֹלָמִים. **שָׁמְרָה** נַפְשִׁי, שֶׁמֹּר הָיָה צָרִיךְ לוֹ לִהְיוֹת! וַהֲרֵי לָמַדְנוּ שֶׁאֵין אוֹת בַּתּוֹרָה שֶׁאֵין בָּהּ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים וְנִכְבָּדִים. שָׁמְרָה – לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא הוּא אָמַר, שָׁמְרָה אֶת אוֹתוֹ חֵלֶק שֶׁנֶּאֱחֶזֶת בּוֹ נֶפֶשׁ. שֶׁכְּשֶׁיּוֹצֵאת הַנֶּפֶשׁ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, בָּאָה לָרֶשֶׁת עוֹלָם (הַבָּא). אִם זוֹכֶה, כַּמָּה חֲיָלוֹת עֶלְיוֹנִים יוֹצְאִים לְקַבְּלָהּ וְלִשְׁמֹר אוֹתָהּ וּלְהַכְנִיסָהּ לִמְדוֹר מְקוֹמָהּ. וְהַה' הַזּוֹ לְקַחְתָּהּ לְהִתְאַחֵד עִמָּהּ בְּרָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשַׁבָּתוֹת.

וְאִם לֹא זוֹכֶה, כַּמָּה שׁוֹמְרֵי חֹק בַּעֲלֵי דִינִים מִזְדַּמְּנִים מוּלָהּ וְדוֹחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה. אוֹי לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ שֶׁמִּתְגַּלְגֶּלֶת בְּרֵיקָנוּת, כְּמוֹ אֶבֶן בְּכַף הַקֶּלַע. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמואל–א כה) וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע. וְדָוִד בִּקֵּשׁ בַּקָּשָׁתוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמַר שָׁמְרָה נַפְשִׁי, שֶׁלֹּא יִדְחוּ

לְךָ) לָקַבְלָהּ, יִפְתְּחוּן לָהּ פִּתְחִין, וּתְקַבֵּל לָהּ קַמָּךְ. כִּי חָסִיד אָנִי, וְכִי חָסִיד אִקְרֵי. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִין. דִּכְתִיב, (ישעיה נה) חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים. בְּגִין כַּךְ שָׁמְרָה נַפְשִׁי, דְּלָא תִשְׁבּוֹק לָהּ לְמֵהַךְ לְבַר.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּל בַּר נָשׁ דְּאִית לֵיהּ חוּלָקָא בְּצַדִּיק, יָרֵית לְהַאי אֶרֶץ, כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְגוֹ'. וְהַאי צַדִּיק חָסִיד אִקְרֵי. אָמַר דָּוִד בָּתַר דִּבְהַאי אֶתָּר אֲחִידְנָא, חָסִיד אָנִי, וּבְגִין כָּךְ שָׁמְרָה נַפְשִׁי, לְאִתְקַשְּׁרָא בָּךְ.

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (תהלים פא) עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ וְגוֹ'. הָא אוֹקְמוּהָ, דְּאוֹלִיף שִׁבְעִין פִּתְקִין, וְלָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ יַתִּיר. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים פא) שְׂפַת לֹא יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע. אֲבָל מָאי עֵדוּת. תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְאִתְּתֵיהּ דְּפוֹטִיפַר חֲזַת אֲחִידָא בֵּיהּ לְהַהִיא מִלָּה, הֲוָה יוֹסֵף

לשון הקודש

אוֹתָהּ הַחוּצָה. וּכְשֶׁיַּגִּיעַ (לְמוּלְךָ, יִפָּתְחוּ לָךְ) מוּלָהּ, יִפְתְּחוּ לָהּ פִּתָּחִים, וּתְקַבֵּל אוֹתָהּ לְפָנֶיךָ. כִּי חָסִיד אָנִי, וְכִי חָסִיד נִקְרָא? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֵּן, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נה) חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים. בִּגְלַל כָּךְ שָׁמְרָה נַפְשִׁי, שֶׁלֹּא תַעֲזֹב אוֹתָהּ לְלֶכֶת הַחוּצָה.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק בְּצַדִּיק, יוֹרֵשׁ אֶרֶץ זוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְגוֹ'. וְצַדִּיק זֶה נִקְרָא חָסִיד. אָמַר דָּוִד, אַחַר שֶׁבִּמְקוֹם זֶה נֶאֱחַזְתִּי, חָסִיד אָנִי, וְלָכֵן שָׁמְרָה נַפְשִׁי לְהִתְקַשֵּׁר בְּךָ.

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (תהלים פא) עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ וְגוֹ'. הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁלָּמַד שִׁבְעִים לָשׁוֹן, וּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ יוֹתֵר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) שְׂפַת לֹא יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע. אֲבָל מַה זוֹ עֵדוּת? בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאֵשֶׁת פּוֹטִיפַר אָחֲזָה בּוֹ לְאוֹתוֹ הַדָּבָר, עָשָׂה

עָבִיד גַּרְמֵיהּ כְּמַאן דְּלָא יָדַע לִישָׁנָא דִילָהּ, וְכֵן בְּכָל יוֹמָא עַד הַהִיא שַׁעֲתָא בַּתְרַיְיתָא, דִּכְתִיב (בראשית לט) וַתִּתְפְּשֵׂהוּ בְּבִגְדוֹ. מָאי וַתִּתְפְּשֵׂהוּ. אֶלָּא בְּגִין דְּעָבִיד גַּרְמֵיהּ כְּמַאן דְּלָא יָדַע לִישָׁנָא. וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ צָוַוח לָקְבֵלֵיהּ, (משלי ז) לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה. מָאי קָא מַשְׁמַע לָן. אֶלָּא כָּל מָאן דְּנָטִיר גַּרְמֵיהּ מֵהַאי, אִתְקְשַׁר בָּהּ בִּשְׁכִינְתָּא, וְאָחִיד בְּהַהוּא עֵדוּת. וּמַאי הוּא. ה' דְּאִתּוֹסַף בֵּיהּ. דִּכְתִיב, עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ. אוֹף הָכָא י' אִתּוֹסַף בְּפִנְחָס, עַל דְּקַנֵּי בְּהַאי.

רִבִּי יֵיסָא פָּתַח, (תהלים קלז) עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן. אֶת יְרוּשָׁלַם מִיבְעֵי לֵיהּ, כְּמָה דִּכְתִיב, (תהלים קלז) אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי, מָאי בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן. לְבַר נָשׁ דְּהַוָה לֵיהּ הֵיכָלָא יַקִּירָא, יָאָה וְשַׁפִּירָא, אָתוּ לִסְטִין

לשון הקודש

יוֹסֵף עַצְמוֹ כְּמִי שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ לְשׁוֹנָהּ, וְכֵן בְּכָל יוֹם עַד אוֹתָהּ שָׁעָה אַחֲרוֹנָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית לט) וַתִּתְפְּשֵׂהוּ בְּבִגְדוֹ. מַה זֶּה וַתִּתְפְּשֵׂהוּ? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁעָשָׂה עַצְמוֹ כְּמִי שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ לְשׁוֹנָהּ, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ צוֹוַחַת כְּנֶגְדּוֹ: (משלי ז) לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה. מַה בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ? אֶלָּא כָּל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר עַצְמוֹ מִזֶּה, מִתְקַשֵּׁר לַשְׁכִינָה וְאָחוּז בְּאוֹתָהּ עֵדוּת. וּמַהִי? ה' שֶׁנִּתּוֹסְפָה בּוֹ, שֶׁכָּתוּב עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ. גַּם כָּאן הִתּוֹסְפָה י' בְּפִינְחָס עַל שֶׁקִּנֵּא בָזֶה. רַבִּי יֵיסָא פָּתַח, (תהלים קלז) עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן. אֶת יְרוּשָׁלַיִם הָיָה צָרִיךְ לוֹ לִהְיוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָם תִּשְׁכַּח יְמִינִי! מַה זֶּה בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן? לְאָדָם שֶׁהָיָה לוֹ הֵיכָל נִכְבָּד, נָאֶה וְיָפֶה, בָּאוּ לִסְטִים וְשָׂרְפוּ אוֹתוֹ.

וְאוֹקִידוּ לֵיהּ. צַעֲרָא דְּמַאן הוּא, לָאו דְּמָאֲרֵיהּ דְּהֵיכָלָא. אוֹף הָכָא שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא שַׁרְיָא, צַעֲרָא דְּמַאן הוּא, לָאו דְּצַדִּיק. וְאַזְלָא הָא כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, דִּכְתִיב (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבָד, אָבָד מַמָּשׁ. אוֹף הָכָא בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן, בְּזָכְרֵנוּ הַהוּא צַעֲרָא דִּילֵיהּ עַל זִוּוּגָהָא, צַעֲרָא דִּילֵיהּ הוּא.

אָמַר רִבִּי יֵיסָא, מָאן דְּאוֹקִיר שְׁמָא דְּמָאֲרֵיהּ בְּהַאי, וְנָטִיר הַאי, זָכָה דְּיוֹקִיר לֵיהּ מָאֲרֵיהּ עַל כֹּלָּא. מְנָלָן. מִיּוֹסֵף. דִּכְתִיב, (בראשית מא) וַיַּרְכֵּב אוֹתוֹ בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה אֲשֶׁר לוֹ, וּכְתִיב וְנָתוֹן אוֹתוֹ עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם (דף רי"ד ע"א) וְלֹא עוֹד, אֶלָּא כַּד עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל יַת יַמָּא, אֲרוֹנָא דְּיוֹסֵף עָאל בְּגוֹ בְּקַדְמִיתָא, וְלָא הֲווֹ מַיָּא קַיְימִין עַל קִיּוּמַיְיהוּ קַמֵּיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קיד) הַיָּם רָאָה וַיָּנוֹס. מָאי וַיָּנוֹס. אֶלָּא רָאָה הַהוּא דִּכְתִיב בֵּיהּ (בראשית לט) וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה.

לשון הקודש

צַעֲרוֹ שֶׁל מִי הוּא? לֹא שֶׁל בַּעַל הַהֵיכָל?! גַּם כָּאן הַשְּׁכִינָה שְׁרוּיָה בַּגָּלוּת, צַעַר שֶׁל מִי הוּא? לֹא שֶׁל הַצַּדִּיק?! וְזֶה הוֹלֵךְ כְּפִי שֶׁבֵּאֲרוּהָ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבָד, אָבָד מַמָּשׁ. גַּם כָּאן בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן, בְּזָכְרֵנוּ אֶת אוֹתוֹ צַעַר שֶׁלּוֹ עַל זִוּגָתוֹ, צַעַר שֶׁלּוֹ הוּא.

אָמַר רַבִּי יֵיסָא, מִי שֶׁמּוֹקִיר שֵׁם רִבּוֹנוֹ בָּזֶה וְשׁוֹמֵר זֶה, זוֹכֶה שֶׁיּוֹקִיר אוֹתוֹ רִבּוֹנוֹ עַל הַכֹּל. מִנַּיִן לָנוּ? מִיּוֹסֵף, שֶׁכָּתוּב (בראשית מא) וַיַּרְכֵּב אוֹתוֹ בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה אֲשֶׁר לוֹ, וְכָתוּב וְנָתוֹן אוֹתוֹ עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרָיִם. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא כְּשֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּם, אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף נִכְנַס בִּפְנִים בַּהַתְחָלָה, וְלֹא הָיוּ הַמַּיִם עוֹמְדִים עַל עָמְדָם לְפָנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קיד) הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס. מַה זֶּה וַיָּנֹס? אֶלָּא רָאָה אוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית לט) וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה.

תָּא חֲזֵי, זָכֵי לִיקָרָא בְּחַיּוֹי וְזָכֵי לִיקָרָא בְּמִיתָתֵיהּ.
בְּחַיָּיו אֲמַאי. בְּגִין הַהוּא זְמַן דְּלָא בָעָא לְאִתְדַּבְּקָא בָהּ, דִּכְתִיב, (בראשית לט) וַיְמָאֵן וַיֹּאמֶר אֶל אֵשֶׁת אֲדֹנָיו. וּכְתִיב וְלֹא שָׁמַע אֵלֶיהָ לִשְׁכַּב אֶצְלָהּ לִהְיוֹת עִמָּהּ. בְּגִין כַּךְ זָכָה בְּהַאי עָלְמָא. כֵּיוָן דִּכְתִיב וַתִּתְפְּשֵׂהוּ בְּבִגְדוֹ, וּכְתִיב וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה, זָכֵי לְבָתָר דְּעָאל לְגוֹ פָּרוֹכְתָּא עִלָּאָה, וְהָכִי אִתְחֲזֵי לֵיהּ, דִּידֵיהּ נָטַל בְּהַאי עָלְמָא, וְדִידֵיהּ נָטַל בְּעָלְמָא אַחֲרָא.

פִּנְחָס זָכֵי בְּהַאי עָלְמָא, וְזָכָה בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְזָכָה לְקַיְּימָא יַתִּיר מִכָּל אִינּוּן דְּנַפְקוּ מִמִּצְרַיִם, וְזָכָה לְכַהֲנָא עִלָּאָה, הוּא וְכָל בְּנוֹי אֲבַתְרֵיהּ. וְאִי תֵּימָא דְּלָא (נ"א דְּהָא) זָכָה לְכַהֲנָא עַד לָא עָבֵד עוֹבָדָא דָא. אִין (ס"א לָא). דְּהָא אִינּוּן דְּאַמְרֵי (דְּלָא) דְּזָכָה קוֹדֶם. לָאו הָכִי אֶלָּא בְּמַאי אוֹקִימְנָא תַּחַת אֲשֶׁר קִנֵּא

לשון הקודש

בא וּרְאֵה, זוֹכֶה לְכָבוֹד בְּחַיָּיו וְזוֹכֶה לְכָבוֹד בְּמִיתָתוֹ. בְּחַיָּיו מַדּוּעַ? בִּגְלַל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁלֹּא רָצָה לְהִתְדַּבֵּק בָּהּ, שֶׁכָּתוּב (שם) וַיְמָאֵן וַיֹּאמֶר אֶל אֵשֶׁת אֲדֹנָיו. וְכָתוּב, וְלֹא שָׁמַע אֵלֶיהָ לִשְׁכַּב אֶצְלָהּ לִהְיוֹת עִמָּהּ. בִּגְלַל זֶה זָכָה בְּזֶה הָעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב וַתִּתְפְּשֵׂהוּ בְּבִגְדוֹ, וְכָתוּב וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה, זָכָה לְבַסּוֹף שֶׁנִּכְנַס לְתוֹךְ מְחִצָּה עֶלְיוֹנָה, וְכָךְ רָאוּי לוֹ – אֶת שֶׁלּוֹ לָקַח בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאֶת שֶׁלּוֹ לָקַח בָּעוֹלָם הָאַחֵר.

פִּנְחָס זָכָה בְּזֶה הָעוֹלָם, וְזָכָה בָּעוֹלָם הַבָּא, וְזָכָה לְהִתְקַיֵּם יוֹתֵר מִכָּל אֵלּוּ שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, וְזָכָה לִכְהֻנָּה גְּדוֹלָה, הוּא וְכָל בָּנָיו אַחֲרָיו. וְאִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא (שֶׁהֲרֵי) זָכָה לִכְהֻנָּה עַד שֶׁלֹּא עָשָׂה מַעֲשֶׂה זֶה – נָכוֹן (לא). שֶׁהֲרֵי אוֹתָם שֶׁאוֹמְרִים (שֶׁלֹּא) זָכָה קֹדֶם – לֹא כָּךְ. אֶלָּא כְּמוֹ

לֵאלֹהָיו, דְּמַשְׁמַע דִּבְגִין עוֹבָדָא דָא רָוַוח כְּהוּנָתָא, מַה דְּלָא הָוָה קוֹדֶם.

תָּא חֲזֵי, כָּל כֹּהֵן דְּקָטִיל נֶפֶשׁ, פָּסִיל לֵיהּ כְּהוּנָתֵיהּ לְעָלְמִין. דְּהָא וַדַּאי פָּסִיל הַהוּא דַּרְגָּא דִּילֵיהּ לְגַבֵּיהּ. וּפִּנְחָס מִן דִּינָא פָּסִיל לְכַהֲנָא הָוָה, וּבְגִין דְּקַנֵּא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִצְטְרִיךְ לְיַחֲסָא לֵיהּ כְּהוּנַת עָלְמִין, לֵיהּ, וְלִבְנוֹי אֲבַתְרֵיהּ, לְדָרֵי דָרִין. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, תָּא חֲזֵי, רָשִׁים הוּא פִּנְחָס לְעֵילָא, וְרָשִׁים הוּא לְתַתָּא, עַד לָא יִפּוּק לְעָלְמָא דְּהָא עִם אִינּוּן דְּנַפְקוּ מִמִּצְרַיִם אִתְמְנֵי.

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִיָּא, הֲווֹ אָזְלֵי בְּמַדְבְּרָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הָא דִּכְתִיב בְּפִנְחָס הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. שָׁלוֹם מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, דְּלָא שַׁלִּיט בֵּיהּ לְעָלְמִין, וְלָא אִתְדָּן בְּדִינוֹי. וְאִי תֵּימָא

לשון הקודש

שֶׁבַּאֲרֻנוּ – תַּחַת אֲשֶׁר קִנֵּא לֵאלֹהָיו, שֶׁמַּשְׁמָע שֶׁבִּגְלַל מַעֲשֶׂה זֶה הִרְוִיחַ הַכְּהֻנָּה, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה מִקֹּדֶם.

בֹּא וּרְאֵה, כָּל כֹּהֵן שֶׁהוֹרֵג נֶפֶשׁ, נִפְסָלָה כְּהֻנָּתוֹ לְעוֹלָמִים, שֶׁהֲרֵי וַדַּאי פָּסַל אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁלּוֹ אֵלָיו. וּפִנְחָס מֵהַדִּין הָיָה פָּסוּל לִכְהֻנָּה, וּבִגְלַל שֶׁקִּנֵּא לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, הִצְטָרֵךְ לְיַחֵס לוֹ כְּהֻנַּת עוֹלָמִים, לוֹ וּלְבָנָיו אַחֲרָיו לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה, פִּנְחָס רָשׁוּם הוּא לְמַעְלָה, וְרָשׁוּם הוּא לְמַטָּה, עַד שֶׁלֹּא יֵצֵא לָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי עִם אוֹתָם שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם נִמְנָה.

רִבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִיָּא הָיוּ הוֹלְכִים בַּמִּדְבָּר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, זֶה שֶׁכָּתוּב בְּפִנְחָס הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. שָׁלוֹם מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת שֶׁלֹּא שׁוֹלֵט בּוֹ לְעוֹלָמִים וְלֹא נִדּוֹן

דְּלָא מִית. וַדַּאי לָא מִית כִּשְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא, וְאוֹרִיךְ יוֹמִין עַל כָּל בְּנֵי דָּרָא, בְּגִין דִּבְהַאי בְּרִית עִלָּאָה אָחִיד, וְכַד אִסְתְּלַק מֵעָלְמָא, בְּתִיאוּבְתָּא עִלָּאָה וּבִדְבִיקוּתֵיהּ שַׁפִּירָא אִסְתַּלָּק מִשְּׁאַר בְּנֵי עָלְמָא.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (זכריה ג) וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עוֹמֵד לִפְנֵי מַלְאַךְ יְיָ וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, וַוי לְאִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא, דְּלָא מִסְתַּכְּלָאן בִּיקָרָא דְּמָארֵיהוֹן, וְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא כָּרוֹזָא קָארֵי עָלַיְיהוּ, וְלָא מַשְׁגִּיחִין. אָתָא בַר נָשׁ לְאִסְתַּכְּלָא בְּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, כַּמָּה סַנֵּיגוֹרִין קַיְימִין לְאַדְבְּרָא עָלֵיהּ לְטָב. אָתָא בַר נָשׁ וְאַעְבַּר עַל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, אִינּוּן עוֹבְדִין קַטֵּיגוֹרִין עָלֵיהּ לְבִישׁ, קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. יְהוֹשֻׁעַ כֹּהֵן גָּדוֹל חָזָה, וְאוֹקְמוּהָ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ. וְהַשָּׂטָן עוֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ. וּמַה בְּהַאי כַּךְ, כִּשְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא דְּלָא מִסְתַּכְּלֵי בִּיקָרָא דְּמָארֵיהוֹן, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

לשון הקודש

בְּדִינָיו. וְאִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא מֵת – וַדַּאי לֹא מֵת כִּשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם, וְהֶאֱרִיךְ יָמִים עַל כָּל בְּנֵי דּוֹרוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהִתְאַחֵז בַּבְּרִית הָעֶלְיוֹנָה הַזּוֹ. וּכְשֶׁהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם, בְּתַאֲוָה עֶלְיוֹנָה וּבִדְבֵקוּת נָאָה הִסְתַּלֵּק מִשְּׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (זכריה ג) וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עֹמֵד לִפְנֵי מַלְאַךְ ה' וְגוֹ'. בָּא וּרְאֵה, אוֹי לְאוֹתָם בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא מִסְתַּכְּלִים בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם, וְכָל יוֹם וָיוֹם הַכָּרוֹז קוֹרֵא עֲלֵיהֶם, וְלֹא מַשְׁגִּיחִים. בָּא אָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּמִצְוֹוֹת הַתּוֹרָה – כַּמָּה סָנֵגוֹרִים עוֹמְדִים לְהַזְכִּירוֹ לְטוֹב. בָּא אָדָם וְעוֹבֵר עַל מִצְוֹוֹת הַתּוֹרָה – אוֹתָם מַעֲשִׂים מְקַטְרְגִים עָלָיו לְרַע לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. יְהוֹשֻׁעַ כֹּהֵן

חֲמֵי מַה כְּתִיב, וִיהוֹשֻׁעַ הָיָה לָבֻשׁ בְּגָדִים צוֹאִים, וְאוֹקְמוּהָ. אֲבָל בְּגָדִים צוֹאִים, וַדַּאי אִינּוּן לְבוּשִׁין דְּאִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ רוּחָא בְּהַהוּא עָלְמָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמַאן דְּלְבוּשׁוֹי מִתְתַּקְּנִין וּשְׁלֵמִין בְּהַהוּא עָלְמָא. וְהָא אִתְּמַר, כָּל מָאן דְּבַעְיָין לְאַעֲלָא לַגֵּיהִנָּם, אִינּוּן לְבוּשִׁין דִּמְלַבְּשִׁין לֵיהּ, הֵיךְ אִינּוּן. מַה כְּתִיב הָכָא, וִיהוֹשֻׁעַ הָיָה לָבֻשׁ בְּגָדִים צוֹאִים וְעוֹמֵד לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ. מָאן מַלְאָךְ. דָּא מַלְאָךְ דִּמְמָנָא עַל גֵּיהִנָּם, וּמְמָנָא עַל מָאן דְּחָמֵי בְּאִינּוּן לְבוּשִׁין. עַד דְּאָתִיב קָלָא וְאָמַר, הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים מֵעָלָיו.

מֵהָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, דְּעוֹבָדִין בִּישִׁין דְּבַר נָשׁ, עַבְדִּין לֵיהּ אִינּוּן לְבוּשִׁים צוֹאִים. וַיֹּאמֶר אֵלָיו רְאֵה הֶעֱבַרְתִּי מֵעָלֶיךָ עֲוֹנֶךָ וְהַלְבֵּשׁ אוֹתְךָ מַחֲלָצוֹת. אַלְבִּישִׁינֵיהּ לְבוּשִׁין אַחֲרָנִין מִתְתַּקְּנָן, דְּבִהוּ

לשון הקודש

גָּדוֹל הָיָה, וּפֵרְשׁוּהָ, מַה כָּתוּב בּוֹ? וְהַשָּׂטָן עֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ. וּמַה בָּזֶה כָּךְ, בִּשְׁאָר בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא מִסְתַּכְּלִים בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

רְאֵה מַה כָּתוּב, וִיהוֹשֻׁעַ הָיָה לָבֻשׁ בְּגָדִים צוֹאִים, וּפֵרְשׁוּהָ. אֲבָל בְּגָדִים צוֹאִים, וַדַּאי אוֹתָם לְבוּשִׁים שֶׁהָרוּחַ הִתְלַבְּשָׁה בָהֶם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁלְּבוּשָׁיו מִתְקָנִים וּשְׁלֵמִים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר, כָּל מִי שֶׁצְּרִיכִים לְהַכְנִיסוֹ לַגֵּיהִנֹּם, אוֹתָם לְבוּשִׁים שֶׁמַּלְבִּישִׁים אוֹתוֹ אֵיךְ הֵם? מַה כָּתוּב כָּאן? וִיהוֹשֻׁעַ הָיָה לָבֻשׁ בְּגָדִים צוֹאִים וְעֹמֵד לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ. אֵיזֶה מַלְאָךְ? זֶה הַמַּלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עַל גֵּיהִנֹּם וּמְמֻנֶּה עַל מִי שֶׁרָאָה בְּאוֹתָם לְבוּשִׁים. עַד שֶׁבָּא קוֹל וְאָמַר: הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצֹּאִים מֵעָלָיו.

מִכָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, שֶׁמַּעֲשִׂים רָעִים שֶׁל אָדָם עוֹשִׂים לוֹ בְּגָדִים צוֹאִים. וַיֹּאמֶר אֵלָיו

אִסְתָּכַּל בַּר נָשׁ בְּזִיו יְקָרָא דְּמָארֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, כְּגַוְונָא דָא פִּנְחָס, דְּלָא אִסְתַּלָּק מֵעָלְמָא, עַד דְּאִתְתְּקָנוּ קַמֵּיהּ לְבוּשִׁין אַחֲרָנִין, דְּרוּחָא אִתְהֲנֵי בְּהוּ, לְעָלְמָא (דף רי"ד ע"ב) דְּאָתֵי. בְּשַׁעֲתָא חָדָא אִתְפְּשָׁט מֵאִלֵּין. וְאִתְלְבָּשׁ בְּאִלֵּין, לְקַיְּימָא דִּכְתִיב הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, שִׁמְשָׁא הָוָה תַּקִּיפָא, וְיָתְבוּ תְּחוֹת צִלָּא דְּחַד טִנָּרָא דְּמַדְבְּרָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי צִלָּא חֶדְוָותָא דְּנַפְשָׁא הוּא.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא לְרִבִּי אֶלְעָזָר, אִלֵּין יוֹמִין, מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹמָא בַתְרָאָה דְחַג, בָּעֵינָא לְמֵיקָם עָלַיְיהוּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הָא אִתְמַר וְחַבְרַיָּיא אִתְעָרוּ בְּהוּ. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, וַדַּאי הָכִי הוּא, אֲבָל אֲנָא שְׁמַעְנָא לְבוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה מִלָּה בְּהוּ. אָמַר לֵיהּ,

לשון הקודש

רְאֵה הֶעֱבַרְתִּי מֵעָלֶיךָ עֲוֹנֶךָ וְהַלְבֵּשׁ אֹתְךָ מַחֲלָצוֹת. הִלְבִּישׁוּהוּ לְבוּשִׁים אֲחֵרִים מְתֻקָּנִים שֶׁבָּהֶם מִסְתַּכֵּל אָדָם בְּזִיו כְּבוֹד רִבּוֹנוֹ.

בֹּא וּרְאֵה, כְּמוֹ זֶה פִּנְחָס, שֶׁלֹּא הִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם עַד שֶׁהִתְקִינוּ לְפָנָיו לְבוּשִׁים אֲחֵרִים שֶׁהָרוּחַ נֶהֱנִית בָּהֶם לָעוֹלָם הַבָּא. בְּשָׁעָה אַחַת הִתְפַּשֵּׁט מֵאֵלֶּה וְהִתְלַבֵּשׁ בְּאֵלֶּה, לְקַיֵּם אֶת הַכָּתוּב הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הַשֶּׁמֶשׁ הָיְתָה חֲזָקָה, וְיָשְׁבוּ תַּחַת צֵל שֶׁל סֶלַע אֶחָד שֶׁל הַמִּדְבָּר. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי צֵל חֶדְוַת הַנֶּפֶשׁ הוּא.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא לְרַבִּי אֶלְעָזָר, יָמִים אֵלּוּ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁל חַג בִּרְצוֹנִי לַעֲמֹד עֲלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה נֶאֱמַר, וְהַחֲבֵרִים הִתְעוֹרְרוּ בָּזֶה. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וַדַּאי כָּךְ הוּא, אֲבָל אֲנִי שָׁמַעְתִּי מֵהַמְּנוֹרָה

אִימָא הַהוּא מִלָּה. אָמַר לֵיהּ עַד לָא קָאִימְנָא בֵּיהּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אַף עַל גַּב דְּחַבְרַיָּיא אוֹקְמוּ מִלָּה, וְשַׁפִּיר הוּא, אֲבָל סִדּוּרָא דְהָנֵי יוֹמֵי, רָזָא דְחָכְמְתָא הוּא, בֵּין מְחַצְּדֵי חַקְלָא.

תָּא חֲזֵי, הָא אִתְּמַר סִדּוּרָא דְיִחוּדָא כֻּלָּא בְּחַד הֵיךְ הֲוֵי. וְהָא אִתְּמַר. פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה נב) חָשַׂף יְיָ אֶת זְרוֹעַ קָדְשׁוֹ, דָּא דְרוֹעָא חָדָא, דְּבֵיהּ תַּלְיָא יְשׁוּעָה, דְּבֵיהּ תַּלְיָא נוּקְמָא, דְּבֵיהּ תַּלְיָא פּוּרְקָנָא. וְלָמָּה, לְמֵיקַם לָהּ לְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מֵעַפְרָא, וּלְקַבְּלָא לָהּ לְגַבֵּיהּ, לְאִזְדַּוְּוגָא כַּחֲדָא. וְכַד הַאי אִתְּעַר לְקַבְּלָהּ, כַּמָּה דְּחִילוּ שַׁרְיָא בְּעָלְמָא, עַד דְּיָנַח הַהוּא דְרוֹעָא תְּחוֹת רֵישָׁהָא לְאִתְחַבְּרָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וְגוֹ', וּכְדֵין נַיְיחָא דִּינָא, וּמְכַפֵּר חוֹבִין.

לשון הקודש

הַקְּדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה דָּבָר בָּהֶם. אָמַר לוֹ, אֲמֹר אוֹתוֹ דָּבָר. אָמַר לוֹ, עֲדַיִן לֹא עָמַדְתִּי בּוֹ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַף עַל גַּב שֶׁהַחֲבֵרִים בֵּאֲרוּ דָּבָר וְיָפֶה הוּא, אֲבָל סִדּוּר הַיָּמִים הַלָּלוּ הוּא סוֹד חָכְמָה בֵּין קוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה.

בֹּא וּרְאֵה, הֲרֵי נֶאֱמַר סִדּוּר שֶׁל יִחוּד הַכֹּל בְּאֶחָד אֵיךְ הָיָה, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה נב) חָשַׂף ה' אֶת זְרוֹעַ קָדְשׁוֹ – זוֹ זְרוֹעַ אַחַת שֶׁבָּהּ תְּלוּיָה הַיְשׁוּעָה, שֶׁבָּהּ תְּלוּיָה הַנְּקָמָה, שֶׁבָּהּ תְּלוּיָה הַגְּאֻלָּה. וְלָמָּה? לְהָקִים אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מֵהֶעָפָר וּלְקַבְּלָהּ אֵלָיו לְהִזְדַּוֵּג כֶּחָד. וּכְשֶׁזֶּה מִתְעוֹרֵר לְקַבְּלָהּ, כַּמָּה פַּחַד שָׁרוּי בָּעוֹלָם, עַד שֶׁיָּנִיחַ אוֹתָהּ זְרוֹעַ תַּחַת רֹאשָׁהּ לְהִתְחַבֵּר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וְגוֹ'. וְאָז נָח הַדִּין וּמְכַפֵּר עַל חֲטָאִים.

לְבָתָר אָתֵי יְמִינָא לְחַבְּקָא, כְּדֵין חֶדְוָותָא שַׁרְיָיא בְּעָלְמָא, וְכָל אַנְפִּין נְהִירִין. לְבָתָר אִזְדַּוְוּגַת בְּגוּפָא, וּכְדֵין כֹּלָּא אִקְרֵי אֶחָד, בְּלָא פְּרוּדָא, כְּדֵין הוּא שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא, וְחֶדְוָותָא דְּכֹלָּא, וְאָחִידוּ וַדָּאי, מַה דְּלָא אִשְׁתְּכַח הָכִי בִּשְׁאַר זִמְנֵי.

כְּגַוְונָא דְּהַאי, סִדּוּרָא דְּהָנֵי יוֹמִין, מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹמָא בַתְרָאָה דְּחַג. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אִתְעַר דְּרוֹעָא דִשְׂמָאלָא, לְקַבְּלָא לָהּ לְמַטְרוֹנִיתָא, וּכְדֵין כָּל עָלְמָא בִּדְחִילוּ בְּדִינָא, וּבְעֵי הַהוּא זִמְנָא בְּתִיּוּבְתָא שְׁלִים, לְאִשְׁתַּכְחָא עָלְמָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְבָתָר אֲתִיאַת מַטְרוֹנִיתָא, וּבַעְיָין בְּנֵי הֵיכָלָא בְּתִשְׁעָה לְיַרְחָא, לְמֶעְבַּד חֶדְוָותָא, וּלְמִטְבַּל בְּנַהֲרָא, לְדַכְאָה גַּרְמַיְיהוּ בְּזִווּגָא דְּמַטְרוֹנִיתָא, בְּיוֹמָא אַחֲרָא, הוּא זִווּגָא דִילָהּ לְשַׁוְוּאָה שְׂמָאלָא תְּחוֹת רֵישָׁהָא, (נ"א רֵישָׁא דְּמַלְכָּא) כְּמָה דְאַתְּ אָמַר שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי.

לשון הקודש

אַחַר כָּךְ בָּאָה הַיָּמִין לְחַבֵּק, וְאָז חֶדְוָה שְׁרוּיָה בָּעוֹלָם וְכָל הַפָּנִים מְאִירוֹת. אַחַר כָּךְ מִזְדַּוֶּגֶת בְּגוּף, וְאָז הַכֹּל נִקְרָא אֶחָד, בְּלִי פֵּרוּד, וְאָז הוּא שְׁלֵמוּת וְחֶדְוַת הַכֹּל, וַאֲחוּזִים בְּוַדַּאי מַה שֶׁלֹּא נִמְצָא כָּךְ בְּיֶתֶר הַזְּמַנִּים.

כְּמוֹ שֶׁל זֶה, סִדּוּר הַיָּמִים הַלָּלוּ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁל חַג. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִתְעוֹרֶרֶת זְרוֹעַ שְׂמֹאל לְקַבֵּל אֶת הַמַּלְכָּה, וְאָז כָּל הָעוֹלָם בְּפַחַד בַּדִּין, וְצָרִיךְ אוֹתוֹ הַזְּמַן בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה שֶׁיִּמָּצֵא הָעוֹלָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אַחַר כָּךְ בָּאָה הַמַּלְכָּה, וּמִתְבַּקְּשִׁים בְּנֵי הַהֵיכָל בַּתְּשִׁעִי לַחֹדֶשׁ לַעֲשׂוֹת חֶדְוָה וְלִטְבֹּל בְּנָהָר, לְטַהֵר עַצְמָם בְּזִווּג הַמַּלְכָּה בַּיּוֹם הָאַחֵר, הוּא זִווּג שֶׁלָּהּ לְשִׂים שְׂמֹאל תַּחַת רֹאשָׁהּ (רֹאשׁ הַמֶּלֶךְ), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי.

וּכְדֵין יִשְׂרָאֵל בְּתַעֲנִיתָא עַל חוֹבַיְיהוּ, וּמְכַפְּרָא לְהוּ.
דְּהָא אִמָּא עִלָּאָה אַנְהִירַת אַנְפָּהָא
לְמַטְרוֹנִיתָא בְּזִוּוּגָהָא, וּמִתְכַּפְּרִין כָּל בְּנֵי הֵיכָלָא. כֵּיוָן
דְּשָׁמָאלָא מְקַבְּלָה לָהּ בְּהַאי יוֹמָא, דְּרֵישָׁא
דְּמַטְרוֹנִיתָא שַׁרְיָיא עַל שְׂמָאלָא.

בְּיוֹמָא קַדְמָאָה דְּחַג, יִתְעַר יְמִינָא לְקַבְּלָה, בְּגִין
לְחַבְּקָה וּכְדֵין כָּל חֶדְוָוא וְכָל אַנְפִּין נְהִירִין,
וְחֶדְוָותָא דְּמַיִם צְלִילָן, לְנַסְּכָא עַל מַדְבְּחָא. וּבַעְיָין בְּנֵי
נָשָׁא לְמֶחֱדֵי בְּכָל זִינִין דְּחֶדְוָה, דְּהָא יְמִינָא גָּרִים.
בְּכָל אֲתָר דְּשָׁארֵי יְמִינָא, חֶדְוָותָא אִצְטְרִיךְ בְּכֹלָּא,
כְּדֵין חֶדְוָותָא הִיא לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא.

לְבָתָר בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה, חֶדְוָותָא דְאוֹרַיְיתָא הוּא,
דְּהָא כְּדֵין זִוּוּגָא דְגוּפָא, הוּא זִוּוּגָא דְכֹלָּא,
לְמֶחֱוֵי כֹּלָּא חַד, וְדָא הוּא שְׁלִימוּ דְכֹלָּא, וְדָא יוֹמָא
דְיִשְׂרָאֵל אִיהוּ וַדַּאי, וְעַדְבָּא דִידְהוּ בְּלְחוֹדַיְיהוּ, דְּלֵית

לשון הקודש

וְאָז יִשְׂרָאֵל בְּתַעֲנִית עַל חֲטָאֵיהֶם, וּמְכַפֶּרֶת לָהֶם. שֶׁהֲרֵי הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה מְאִירָה פָּנֶיהָ לַמַּלְכָּה בְּזִוּוּגָהּ, וּמִתְכַּפְּרִים כָּל בְּנֵי הַהֵיכָל, כֵּיוָן שֶׁהַשְּׂמֹאל מְקַבֵּל אוֹתָהּ בַּיּוֹם הַזֶּה, שֶׁרֹאשׁ הַמַּלְכָּה עַל הַשְּׂמֹאל.

בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג יִתְעוֹרֵר הַיָּמִין לְקַבְּלָהּ בִּשְׁבִיל לְחַבְּקָהּ, וְאָז כָּל הַחֶדְוָה וְכָל הַפָּנִים מְאִירוֹת, וְחֶדְוַת הַמַּיִם הַצְּלוּלִים לְנַסֵּךְ עַל הַמִּזְבֵּחַ, וּצְרִיכִים בְּנֵי אָדָם לִשְׂמֹחַ בְּכָל מִינֵי חֶדְוָה, שֶׁהֲרֵי הַיָּמִין גּוֹרֵם. בְּכָל מָקוֹם שֶׁשָּׁרוּי יָמִין, חֶדְוָה צְרִיכָה בַּכֹּל, וְאָז חֶדְוָה הִיא לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ.

אַחַר כָּךְ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי חֶדְוַת הַתּוֹרָה הִיא, שֶׁהֲרֵי אָז זִוּוּג הַגּוּף הוּא, זִוּוּג הַכֹּל, לְהָיוֹת הַכֹּל אֶחָד, וְזֶהוּ שְׁלֵמוּת הַכֹּל, וְזֶהוּ יוֹם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וַדַּאי וְחֵלֶק שֶׁלָּהֶם לְבַדָּם, שֶׁאֵין בּוֹ

בֵּיהּ חוּלָקָא לְאַחֲרָא. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, עָלַיְיהוּ כְּתִיב (דברים יד) **כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ'.**

פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. (במדבר כה) **רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח,** (איוב ד) **זְכָר נָא מִי הוּא נָקִי אָבָד וְאֵיפֹה יְשָׁרִים נִכְחָדוּ, תַּמָּן תָּנֵינָן, מָאן דְּחָמֵי קֻשְׁיָא בְּגַוְונוֹי** (ס"א נַהֲרִין)**, אִצְטְרִיךְ לְבָרְכָא בָּרוּךְ זוֹכֵר הַבְּרִית. בְּגִין דְּדָא אִיהוּ בְּרִית קַיְּימָא קַדִּישָׁא, דְּשַׁוֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** (דף רט"ו ע"א) **בְּאַרְעָא דְּלָא יֵיתֵי עָלָהּ מֵי טוֹפָנָא. בְּגִין דְּכַד סְגִיאוּ חַיָּיבִין בְּעָלְמָא, בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאוֹבָדָא לוֹן, וּכְדֵין דָּכִיר לוֹן הַאי אוֹמָאָה דְּאוֹמֵי לְאַרְעָא, דִּכְתִיב תְּרֵי זִמְנֵי לֹא לֹא.** (בראשית ח) **לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל, וְלֹא אוֹסִף עוֹד לְהַכּוֹת, דָּא אִיהוּ אוֹמָאָה. כְּמָה דִּכְתִיב,** (ישעיה נד) **אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבוֹר מֵי נֹחַ.**

לשון הקודש

חֵלֶק לְאַחֵר. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (דברים יד) כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַה' אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ'.

פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (איוב ד) זְכָר נָא מִי הוּא נָקִי אָבָד וְאֵיפֹה יְשָׁרִים נִכְחָדוּ. שָׁם שָׁנִינוּ, מִי שֶׁרוֹאֶה קֻשְׁיָא בִּגְוָנֶיהָ (מאירים), צָרִיךְ לְבָרֵךְ בָּרוּךְ זוֹכֵר הַבְּרִית, מִשּׁוּם שֶׁזֶּהוּ בְּרִית הַקַּיָּם הַקָּדוֹשׁ שֶׁשָּׂם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבֹא עָלֶיהָ מֵי הַמַּבּוּל. מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁמִּתְרַבִּים רְשָׁעִים בָּעוֹלָם, רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַאֲבִיד אוֹתָם, וְאָז זוֹכֵר לָהֶם שְׁבוּעָה זוֹ שֶׁנִּשְׁבַּע לָאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב כַּעֲמַיִם לֹא לֹא: (בראשית ח) לֹא אֹסִף לְקַלֵּל, וְלֹא אֹסִף עוֹד לְהַכּוֹת. זוֹהִי הַשְּׁבוּעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נד) אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבֹר מֵי נֹחַ.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, קֶשֶׁת אָתָא לְאַגָּנָא עַל עָלְמָא. לְמַלְכָּא, דְּכָל זִמְנִין דִּבְרֵיהּ חָב לָקָבְלֵיהּ, אָתָא מַלְכָּא לְאַלְקָאָה לֵיהּ, אִתְגַּלְיָא עָלֵיהּ מַטְרוֹנִיתָא בִּלְבוּשֵׁי יְקָר דְּמַלְכוּ, מַלְכָּא חָמֵי לָהּ סָלִיק רוּגְזָא דִּבְרֵיהּ, וְחַדֵּי בָּהּ, דִּכְתִיב, (בראשית ט) וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם. וְעַל דָּא, לָא אִתְחֲזֵי קֶשֶׁת בְּעָלְמָא, אֶלָּא בִּלְבוּשֵׁי יְקָר דְּמַלְכוּ. וּבְשַׁעֲתָא דְּאִית צַדִּיק בְּעָלְמָא, אִיהוּ בְּרִית, לְמֵיקָם בְּרִית, וְאָגִין עַל עָלְמָא. לָא חֲזֵי צַדִּיק, הָא קֶשֶׁת, לְאִתְחֲזָאָה דְּהָא עָלְמָא אִיהוּ קַיְּימָא לְאוֹבָדָא, אֶלָּא בְּגִין קֶשֶׁת דָּא.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לְעוֹלָם לָא אִתְלְבַּשׁ קֶשֶׁת דָּא, אֶלָּא בִּלְבוּשָׁא דַּאֲבָהָן קַדְמָאֵי. יָרוֹק וְסוּמָק וְחִיוָּור. יְרוֹקָא, דָּא לְבוּשָׁא דְּאַבְרָהָם, אִצְטְבַּע לְבוּשָׁא (ס"א גַּוָּון) דָּא, כַּד נָפַק מִנֵּיהּ יִשְׁמָעֵאל. סוּמָקָא, דָּא גַּוָּון יִצְחָק. דְּאַתְיָא סוּמָקָא וְאִצְטְבַּע, כַּד נָפִיק מִנֵּיהּ עֵשָׂו.

לשון הקודש

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, הַקֶּשֶׁת בָּאָה לְהָגֵן עַל הָעוֹלָם. לְמֶלֶךְ שֶׁכָּל הַפְּעָמִים שֶׁבְּנוֹ חָטָא כְּנֶגְדּוֹ, בָּא הַמֶּלֶךְ לְהַלְקוֹתוֹ – הִתְגַּלְּתָה עָלָיו הַמַּלְכָּה בִּלְבוּשֵׁי כָבוֹד שֶׁל מַלְכוּת. כְּשֶׁהַמֶּלֶךְ רוֹאֶה אוֹתָהּ, מִסְתַּלֵּק הָרֹגֶז שֶׁל בְּנוֹ, וְשָׂמֵחַ בָּהּ, שֶׁכָּתוּב (בראשית ט) וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. וְעַל כָּךְ לֹא נִרְאֵית הַקֶּשֶׁת בָּעוֹלָם אֶלָּא בִּלְבוּשֵׁי כָבוֹד שֶׁל מַלְכוּת. וּבְשָׁעָה שֶׁיֵּשׁ צַדִּיק בָּעוֹלָם, הוּא בְּרִית לְהַעֲמִיד בְּרִית וּמָגֵן עַל הָעוֹלָם. אִם אֵין צַדִּיק, הֲרֵי הַקֶּשֶׁת, לְהֵרָאוֹת שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד לְהֵאָבֵד, אֶלָּא בִּגְלַל קֶשֶׁת זוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לְעוֹלָם לֹא מִתְלַבֶּשֶׁת קֶשֶׁת זוֹ, אֶלָּא בִּלְבוּשׁ הָאָבוֹת הָרִאשׁוֹנִים, יָרֹק אָדֹם וְלָבָן. יָרֹק, זֶה לְבוּשׁ אַבְרָהָם, נִצְבַּע לְבוּשׁ (גּוּן) זֶה כְּשֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ יִשְׁמָעֵאל.

וְאִתְמְשַׁךְ הַהוּא סוּמָקָא לְתַתָּא, עַד כֹּכָבָא דְּמַאדִים, דְּאִתְאֲחִיד בֵּיהּ עֵשָׂו. חִוָּרָא, דָּא אִיהוּ לְבוּשָׁא טָבָא דְיַעֲקֹב, דְּהָא לָא אִשְׁתָּנוּ אַנְפּוֹהִי לְעָלְמִין.

רִבִּי אַבָּא אָמַר יָאוּת הוּא, אֲבָל הָכִי אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, חִוָּר, דָּא אַבְרָהָם. דְּאִתְלָבַּן בְּחִוָּרָא דְנוּרָא. סוּמָקָא, דָּא יִצְחָק וַדָּאי. יָרוֹק, דָּא הוּא יַעֲקֹב, דְּקַיְּימָא בֵּין תְּרֵין גּוֹוָנִין, וּכְתִיב בֵּיהּ בְּיַעֲקֹב, (ישעיה כט) לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ דְּהָא כָּל עַרְסֵיהּ שְׁלִים הֲוָה. וְהָכִי הוּא לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב, לְאִתְחַזָּאָה בְּגוֹוָן סוּמָק, כְּיִצְחָק דְּנָפַק מִנֵּיהּ עֵשָׂו. וְלָא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ, כְּאַבְרָהָם לְאִתְחַזָּאָה בְּגוֹוָן חִוָּר, דְּנָפַק מִנֵּיהּ יִשְׁמָעֵאל. אֶלָּא נָטַל גּוֹוָנִין, לְאִתְעַטְּרָא בְּהוּ, עַל אֲבָהָן דִּילֵיהּ, (דף רט"ו ע"ב) וּבְאִלֵּין לְבוּשִׁין מִתְלַבְּשַׁת קֻשְׁטָא, בְּשַׁעֲתָא דְאִתְחֲזֵי קַמֵּי מַלְכָּא.

לשון הקודש

אָדָם זֶה הַגָּוֶן שֶׁל יִצְחָק, שֶׁבָּא אָדָם וְנִצְבַּע כְּשֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ עֵשָׂו, וְנִמְשַׁךְ אוֹתוֹ הָאָדָם לְמַטָּה עַד כּוֹכָב מַאדִים, שֶׁנֶּאֱחַז בּוֹ עֵשָׂו. לָכֵן זֶהוּ לְבוּשׁ טוֹב שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁהֲרֵי לֹא הִשְׁתַּנּוּ פָּנָיו לְעוֹלָמִים.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, יָפֶה הוּא, אֲבָל כָּךְ אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, לָבָן זֶה אַבְרָהָם, שֶׁהִתְלַבֵּן בְּלֹבֶן הָאֵשׁ. אָדֹם זֶה וַדַּאי יִצְחָק. יָרֹק זֶהוּ יַעֲקֹב, שֶׁעוֹמֵד בֵּין שְׁנֵי גְוָנִים, וְכָתוּב בּוֹ בְּיַעֲקֹב, (ישעיה כט) לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ, שֶׁהֲרֵי כָּל מִטָּתוֹ הָיְתָה שְׁלֵמָה. וְכָךְ הוּא לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב – לְהֵרָאוֹת בְּגָוֶן אָדֹם כְּיִצְחָק שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ עֵשָׂו, וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ – כְּמוֹ אַבְרָהָם, לְהֵרָאוֹת בְּגָוֶן לָבָן, שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ יִשְׁמָעֵאל. אֶלָּא לָקַח גְּוָנִים לְהִתְעַטֵּר בָּהֶם עַל הָאָבוֹת שֶׁלּוֹ. וּבַלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ מִתְלַבֶּשֶׁת הַקֻּשְׁטָא בְּשָׁעָה שֶׁנִּרְאֵית לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ.

תָּא חֲזֵי, רָזָא דִּבְרִית קַדִּישָׁא, הִיא אָת יו"ד, דְּמִתְעַטְּרָא בִּרְשִׁימוּ עִלָּאָה, וְהָא (ס"א וְדָא) אִיהוּ דְּאִתְרְשִׁים בִּבְרִית תָּדִיר לְעָלְמִין, וּבְגִין דְּקַנֵּי פִּנְחָס עַל בְּרִית, אִתְרְשִׁים בִּשְׁמֵיהּ הָכָא אָת דָּא, פִּנְחָס יו"ד זְעֵירָא, אִיהוּ יו"ד דְּאִיהוּ בְּרִית וַדָּאי, דְּנָפִיק מִגּוֹ יו"ד עִלָּאָה קַדִּישָׁא. וְעַל דָּא, אִיהוּ קָאִים בְּקִיּוּמָא שְׁלִים קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, דְּלָא אִתְאַבִּיד מִגּוֹ עָלְמָא. וְהָכִי הוּא נָקִי מֵהַהוּא חוֹבָא דִּפְעוֹר, וְלָא אִתְאַבִּיד תָּדִיר מִגּוֹ קַדִּישָׁא דְּעָלְמָא. (ס"א וְלָא אִתְאַבִּיד מִגּוֹ עָלְמָא) (איוב ד) וְאֵיפֹה יְשָׁרִים נִכְחָדוּ, אִלֵּין נָדָב וַאֲבִיהוּא, דְּלָא אִשְׁתְּצִיאוּ מִן הַהוּא עָלְמָא בְּגִינֵיהּ.

רעיא מהימנא

אָמַר לֵיהּ רַעְיָא מְהֵימְנָא, שַׁפִּיר קָאַמְרַת, אֲבָל בְּגִין דְּאִלֵּיהוּ דְּאִיהוּ פִּנְחָס, קַנֵּי עַל בְּרִית, צָרִיךְ לְחַדְּתָא מִלִּין סַגִּיאִין בֵּיהּ, דְּהַאי פָּרָשְׁתָא כְּתִיבָא בְּאוֹרַיְיתָא עַל שְׁמֵיהּ, דְּעָלֵיהּ אִתְמַר

לשון הקודש

בא וּרְאֵה, סוֹד הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה הִיא אוֹת יו"ד שֶׁמִּתְעַטֶּרֶת בְּרִשֻׁם עֶלְיוֹן, וַהֲרֵי (וזה) הוּא שֶׁנִּרְשָׁם בַּבְּרִית תָּמִיד לְעוֹלָמִים, וּמִשּׁוּם שֶׁקִּנֵּא פִּנְחָס עַל הַבְּרִית, נִרְשְׁמָה בִּשְׁמוֹ הָאוֹת הַזּוֹ כָּאן, פִּינְחָס, יו"ד קְטַנָּה, הִיא יו"ד שֶׁהִיא בְּרִית וַדַּאי, שֶׁיּוֹצֵאת מִתּוֹךְ יו"ד עֶלְיוֹנָה קְדוֹשָׁה. וְלָכֵן הוּא עוֹמֵד בְּקִיּוּם שָׁלֵם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁלֹּא נֶאֱבָד מִתּוֹךְ הָעוֹלָם. וְכָךְ הוּא נָקִי מֵאוֹתוֹ חֵטְא שֶׁל פְּעוֹר, וְלֹא נֶאֱבָד תָּמִיד בְּתוֹךְ קֹדֶשׁ הָעוֹלָם (וְלֹא נֶאֱבָד מִתּוֹךְ הָעוֹלָם). (איוב ד) וְאֵיפֹה יְשָׁרִים נִכְחָדוּ – אֵלּוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁלֹּא נִשְׁמְדוּ מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם בִּגְלָלוֹ.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אָמַר לוֹ הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, יָפֶה אָמַרְתָּ, אֲבָל מִשּׁוּם שֶׁאֵלִּיהוּ, שֶׁהוּא פִּנְחָס, קִנֵּא עַל הַבְּרִית, צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ דְּבָרִים רַבִּים בָּהּ, שֶׁהֲרֵי הַפָּרָשָׁה כְּתוּבָה בַּתּוֹרָה עַל שְׁמוֹ, שֶׁעָלָיו

(מלכים א יט) קַנֵּא קִנֵּאתִי, תְּרֵי קְנָאוֹת, חַד בְּשַׁדַּ"י דִּלְעֵילָא, וְתִנְיָינָא בְּשַׁדַּ"י דִּלְתַתָּא, וּבְגִין דָּא עָבִיד תְּרֵין שְׁבוּעוֹת (נ"א בִּתְרֵין לֹא לֹא) (ס"א בִּתְרֵין זִמְנִין) בְּתַרְוַוּיְיהוּ, וּתְרֵין זִמְנִין לֹא לֹא.

אֲבָל רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, מָאן דְּחָמֵי קֻשְׁיָא בְּגוֹנָוֵי נְהִירִין, צָרִיךְ לְבָרְכָא בָּרוּךְ זוֹכֵר הַבְּרִית. וּבְגָלוּתָא דְּלָאו אִיהוּ נָהִיר בְּגוֹנָוֵי כְּדְקָא יֵאוֹת, וְלֹא עוֹד אֶלָּא דִּלְזִמְנִין נָהִיר זְעֵיר, וְזִמְנִין לָא נָהִיר כְּלַל, זִמְנִין אִתְחֲזֵי בִּשְׁלִימוּ, וְזִמְנִין לָאו. דְּקֻשְׁיָא קָא רָמִיז גְּוָונוֹי, לְזַכְוָון דְּכֹהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים, כַּד אִינּוּן שַׁפִּירִין, דְּנָהִיר קֻשְׁיָא בְּגוֹנָוֵי דְּאִינּוּן תְּלַת.

קוּם אַנְתְּ רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, וְאֵימָא, דְּהָא מִלִּין שְׁפִּירִין קָאַמְרַת בְּחִבּוּרָה קַדְמָאָה, דְּקֻשְׁיָא לָא אַתְיָא אֶלָּא לְאַגָּנָא עַל עָלְמָא. לְמַלְכָּא, דִּבְכָל זִמְנָא דִּבְרֵיהּ חָב, וּמַלְכָּא חָזֵי לְמַטְרוֹנִיתָא, סָלִיק רוּגְזָא דִּבְרֵיהּ, דִּכְתִיב, (בראשית ט) וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם. וְעַל דָּא לָא אִתְחֲזֵי קֻשְׁיָא, אֶלָּא לְאַגָּנָא עַל עָלְמָא. וְלָא אִתְגַּלְיָא, אֶלָּא בִּלְבוּשׁ יְקָר דְּמַלְכוּ, וּבְשַׁעֲתָא דְּאִית צַדִּיק בְּאַרְעָא, אִיהוּ בְּרִית. לְמֵיקָם בְּרִית.

לשון הקודש

נֶאֱמַר (מלכים–א יט) קַנֵּא קִנֵּאתִי, שְׁתֵּי קְנָאוֹת. אַחַת בְּשַׁדַּ"י שֶׁלְּמַעְלָה, וְהַשֵּׁנִית בְּשַׁדַּ"י שֶׁלְּמַטָּה. וְלָכֵן עָשָׂה שְׁתֵּי שְׁבוּעוֹת (בִּשְׁנֵי לֹא לֹא) (בַּפְּעָמִים) בִּשְׁתֵּיהֶן, וּפַּעֲמַיִם לֹא לֹא.

אֲבָל רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִי שֶׁרוֹאֶה קֻשְׁיָא בִּגְוָנִים מְאִירִים, צָרִיךְ לְבָרֵךְ בָּרוּךְ זוֹכֵר הַבְּרִית. וּבַגָּלוּת, שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה בִּגְוָנֶיהָ כָּרָאוּי, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁלִּפְעָמִים מְאִירָה מְעַט וְלִפְעָמִים לֹא מְאִירָה בִּכְלָל, לִפְעָמִים נִרְאֵית בִּשְׁלֵמוּת וְלִפְעָמִים לֹא. שֶׁקֻּשְׁיָא רוֹמֶזֶת גְּוָנֶיהָ לִזְכֻיּוֹת הַכֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים כְּשֶׁהֵם יָפִים, שֶׁהַקֻּשְׁיָא מְאִירָה בִּגְוָנֶיהָ שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה. **קוּם** אַתָּה רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי וֶאֱמֹר, שֶׁהַדְּבָרִים יָפִים אָמַרְתָּ בַּחִבּוּר הָרִאשׁוֹן, שֶׁקֻּשְׁיָא לֹא בָּאָה אֶלָּא לְהָגֵן עַל הָעוֹלָם. לְמֶלֶךְ, שֶׁבְּכָל זְמַן שֶׁבְּנוֹ חוֹטֵא וְהַמֶּלֶךְ רוֹאֶה אֶת הַמַּלְכָּה, מִסְתַּלֵּק רֹגֶז בְּנוֹ, שֶׁכָּתוּב (בראשית יט) וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. וְלָכֵן לֹא נִרְאֵית קֻשְׁיָא אֶלָּא לְהָגֵן עַל הָעוֹלָם. וְלֹא נִגְלֵית אֶלָּא בִּלְבוּשׁ נִכְבָּד שֶׁל מַלְכוּת, וּבְשָׁעָה שֶׁיֵּשׁ צַדִּיק בָּאָרֶץ, הוּא הַבְּרִית, לְהַעֲמִיד בְּרִית.

וְכִי בְּגָלוּתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְחַק מִמַּטְרוֹנִיתָא, וְאֵיךְ מַטְרוֹנִיתָא אִתְלַבְּשַׁת לְבוּשֵׁי מַלְכוּתָא בְּגָלוּתָא (ס"א ל"ג לא) לֹא. אֲבָל בְּגָלוּתָא, לְבוּשָׁהּ דְּקַדְרוּת, וְאִיהוּ אַמְרַת (שיר השירים א) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת. אֶלָּא וַדַּאי הַהוּא קֻשְׁטָא דְּאִתְגַּלְיָיא בְּגָלוּתָא, לָאו אִיהוּ אֶלָּא מִטַּטְרוֹ"ן, דְּאִתְקְרֵי שַׁדַּ"י וְאִיהוּ (בראשית כד) עַבְדּוֹ זְקַן בֵּיתוֹ, דְּשַׁלִּיט בְּכָל דִּילֵיהּ (בְּגָלוּתָא), וּבְנוֹי, אִתְקְרִיאוּ עֲבָדִים דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְנֵי מַטְרוֹנִיתָא בָּנִים, וּבְגִין דָּא, אִם כְּבָנִים אִם כַּעֲבָדִים.

וּבְזִמְנָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, אוּקְמוּהָ דַּעֲבָדִים חָפוּ רֹאשָׁם, וְנִתְדַּלְדְּלוּ אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂה. וַדַּאי אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂה אִתְקְרִיאוּ, עַל שֵׁם מַטְרוֹנִיתָא, דְּאִתְּמַר עָלָהּ (משלי לא) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה. אֲבָל אִי אִית צַדִּיק, דְּזַכְּוֹוי וְעוֹבָדוֹי לְאַנְהָרָא, בְּהוֹן מַטְרוֹנִיתָא, וּלְמִפְשַׁט מִנָּהּ לְבוּשֵׁי קַדְרוּתָא דִּפְשָׁטִין וּלְקַשְׁטָא לָהּ בִּלְבוּשִׁין דִּגְוָונִין נְהִירִין דְּרָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, מַה כְּתִיב בֵּיהּ, וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם. וּרְאִיתִיהָ, בְּרָזִין נְהִירִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאוֹ"ר רָ"ז אִתְקְרֵי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי ו) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר. וּבְאִלֵּין רָזִין אִתְּמַר וּרְאִיתִיהָ.

לשון הקודש

וְכִי בַּגָּלוּת הִתְרַחֵק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵהַמַּלְכָּה? וְאֵיךְ הַמַּלְכָּה הִתְלַבְּשָׁה לְבוּשֵׁי מַלְכוּת בַּגָּלוּת? לֹא. אֲבָל בַּגָּלוּת לְבוּשָׁהּ שֶׁל קַדְרוּת, וְהִיא אוֹמֶרֶת, (שיר השירים א) אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת. אֶלָּא וַדַּאי אוֹתָהּ קֻשְׁטָ שֶׁנִּגְלֵית בַּגָּלוּת אֵינָהּ אֶלָּא מִטַּטְרוֹ"ן, שֶׁנִּקְרָא שַׁדַּ"י, וְהוּא עַבְדּוֹ זְקַן בֵּיתוֹ שֶׁשּׁוֹלֵט בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ (בַּגָּלוּת), וּבָנָיו נִקְרָאִים עַבְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּבְנֵי הַמַּלְכָּה בָּנִים, וּמִשּׁוּם זֶה אִם כְּבָנִים אִם כַּעֲבָדִים.

וּכְשֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, פֵּרְשׁוּהָ שֶׁעֲבָדִים חָפוּ רֹאשָׁם וְנִדַּלְדְּלוּ אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂה. וַדַּאי אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂה נִקְרְאוּ עַל שֵׁם הַמַּלְכָּה, שֶׁנֶּאֱמַר עָלֶיהָ (משלי לא) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה. אֲבָל אִם יֵשׁ צַדִּיק שֶׁזְּכֻיּוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו לְהָאִיר בָּהֶם אֶת הַמַּלְכָּה, וְלִפְשֹׁט מִמֶּנָּה לְבוּשֵׁי קַדְרוּת הַפְּשׁוּטִים וּלְקַשֵּׁט אוֹתָהּ בִּלְבוּשִׁים שֶׁל גְּוָנִים מְאִירִים שֶׁל סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, מַה כָּתוּב בּוֹ? וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. וּרְאִיתִיהָ, בְּסוֹדוֹת מְאִירִים שֶׁל

וּבְהַהוּא זִמְנָא סָלִיק מִנֵּיהּ רוּגְזָא דִּבְרֵיהּ, (אסתר ז) וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה, וְיֵימָא לָהּ מַלְכָּא בִּצְלוֹתָא דַּעֲמִידָה קַמֵּיהּ, (אסתר ה) מַה שְׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֶן לָךְ וּמַה בַּקָּשָׁתֵךְ. בְּהַהוּא זִמְנָא, שְׁאֵלְתָּא עַל פּוּרְקָנָא דִּילָהּ, וּבְנָהָא עִמֵּיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (אסתר ז) תִּנָּתֶן לִי נַפְשִׁי בִּשְׁאֵלָתִי וְעַמִּי בְּבַקָּשָׁתִי. אֲבָל קֻשְׁיָא דְּאִתְחַזְיָא בְּעָלְמָא בְּגָלוּתָא, דְּעַבְדָּא אִיהוּ, זִמְנִין דְּנָפִיק בִּשְׁלִימוּ, כַּד בְּנוֹי מַכְשִׁירִין עוֹבָדוֹי, וּלְזִמְנִין לָא אִשְׁתְּכַח בִּשְׁלִימוּ, כַּד בְּנוֹי לָא מַכְשִׁרִין עוֹבָדוֹי (כאן חסר).

וְאִי לָאו בְּגִין אוֹת יו"ד דְּשַׁדַּ"י דְּקַנֵּי עֲלָהּ פִּנְחָס דְּאַגִּין לֵיהּ מִשִּׁבְטָא דְּשִׁמְעוֹן הֲווֹ קַטְלִין לֵיהּ וְאוֹבְדִין לֵיהּ מֵעָלְמָא. וּבְגִין דָּא (איוב ד) זְכֹר נָא מִי הוּא נָקִי אָבָד דָּא פִּנְחָס. וְאֵיפֹה יְשָׁרִים נִכְחָדוּ, אִלֵּין דְּמִכַּשְׁרִין עוֹבָדֵיהוֹן קַמֵּי מַלְכָּא, וּמְקַנְּאִין עַל שְׁמֵיהּ, וּמַקְדִּישִׁין לֵיהּ בָּרַבִּים. הָכִי מְקַדְּשִׁין לֵיהּ לְעֵילָא, בֵּין מְמָנָן דְּשָׁאַר עַמִּין, וְאִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵיהּ כָּל מְמָנָא בִּכְנוּיֵיהּ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל אִשְׁתְּמוֹדְעִין לְעֵילָא כֻּלָּא בְּשֵׁם יְהוָ"ה, דְּאִיהוּ חַיֵּי כָּל כִּנּוּיִין.

לשון הקודש

הַתּוֹרָה, שֶׁאוֹ"ר נִקְרָא רָ"ז. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ו) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר. וּבַסּוֹדוֹת הַלָּלוּ נֶאֱמַר וּרְאִיתִיהָ.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן עוֹלֶה מִמֶּנּוּ רֹגֶז בְּנוֹ, (אסתר ז) וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה, וְיֹאמַר לָהּ הַמֶּלֶךְ בִּתְפִלַּת הָעֲמִידָה לְפָנָיו, (שם ה) מַה שְׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֶן לָךְ וּמַה בַּקָּשָׁתֵךְ. בְּאוֹתוֹ זְמַן שׁוֹאֶלֶת עַל גְּאֻלָּתָהּ וּבָנֶיהָ עִמָּהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ז) תִּנָּתֶן לִי נַפְשִׁי בִּשְׁאֵלָתִי וְעַמִּי בְּבַקָּשָׁתִי. אֲבָל קֻשְׁיָא שֶׁנִּרְאֵית בָּעוֹלָם בַּגָּלוּת, שֶׁעֶבֶד הוּא, לִפְעָמִים יוֹצֵא בִּשְׁלֵמוּת, כְּשֶׁבָּנָיו מַכְשִׁירִים מַעֲשֵׂיהֶם, וְלִפְעָמִים לֹא נִמְצָא בִּשְׁלֵמוּת, כְּשֶׁבָּנָיו לֹא מַכְשִׁירִים מַעֲשֵׂיהֶם.

וְאִם לֹא בִּגְלַל אוֹת יו"ד שֶׁל שַׁדַּ"י שֶׁקִּנֵּא עָלֶיהָ פִּנְחָס שֶׁהֵגֵנָּה עָלָיו מִשִּׁבְטוֹ שֶׁל שִׁמְעוֹן, הָיוּ הוֹרְגִים אוֹתוֹ וּמְאַבְּדִים אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם זֶה, (איוב ד) זְכֹר נָא מִי הוּא נָקִי אָבָד – זֶה פִּנְחָס. וְאֵיפֹה יְשָׁרִים נִכְחָדוּ – אֵלּוּ שֶׁמַּעֲשֵׂיהֶם כְּשֵׁרִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וּמְקַנְּאִים עַל שְׁמוֹ וּמְקַדְּשִׁים אוֹתוֹ בָּרַבִּים, כָּךְ מְקַדְּשִׁים אוֹתוֹ לְמַעְלָה בֵּין מְמֻנֵּי שְׁאָר הָעַמִּים, וְנוֹדָעִים לוֹ כָּל מְמֻנֶּה בְּכִנּוּיוֹ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל נוֹדָעִים לְמַעְלָה הַכֹּל בְּשֵׁם יְהוָ"ה, שֶׁהוּא מְחַיֶּה כָּל הַכִּנּוּיִים.

וְכָל שֵׁם וְכִנּוּי סָהִיד עָלֵיהּ, אֵ"ל סָהִיד עָלֵיהּ, דְּאִית לֵיהּ יְכוֹלֶת עַל כָּל אֵל, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב ה) אֲנִי אֶדְרוֹשׁ אֶל אֵל. אֵל, מָארֵי דְּאֵל. אֱלֹהִים סָהִיד עָלֵיהּ, דְּאִיהוּ אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים. אֲדֹנָ"י סָהִיד עָלֵיהּ, דְּאִיהוּ אֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים. אוֹף הָכִי כָּל שֵׁם. דְּכָל (סִפִּירָה וּמַלְאָךְ) מַלְאָךְ אִית לְכָל חַד שֵׁם יְדִיעַ, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לְכָל כַּת בְּהַהוּא שֵׁם דְּמַלְכָּא דִילֵיהּ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל, אִשְׁתְּמוֹדְעָן לֵיהּ בִּיהוו"ה.

וְרָזָא דְּמִלָּה, בַּר נָשׁ חַד יְכִיל לְמֶהֱוֵי לֵיהּ כַּמָּה סוּסְוָון, אוֹף הָכִי כָּל יִשְׂרָאֵל אִינּוּן בְּנוֹי דְּאָדָם, וְכָל בְּרָא צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי לֵיהּ לַאֲבוּי כַּסּוּס וְכַחֲמוֹר לְמָשׁוֹי, וּלְמֶהֱוֵי כָּפִיף תְּחוֹתוֹי, וְהַאי אִיהוּ רָזָא (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ. דְּאִיהוּ בְּרָא דְּאָדָם, וְעָבִיד גַּרְמֵיהּ כַּבְהֵמָה תְּחוֹתוֹי.

וּבְגִין דָּא אִיהוּ פִּקּוּדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאוֹרַיְיתָא, לְמֶהֱוֵי אָח מְיַבֵּם לְאִתְּתֵיהּ דְּאָח, לְמֶעְבַּד בְּרָא לַאֲחוֹי, בְּגִין דְּלָא יִתְאַבִּיד מֵהַהוּא עָלְמָא. וְהַאי אִיהוּ כְּגוֹן רָזָא דְּכִלְאַיִם בְּצִיצִית. דְּאָמְרוּ, מַה שֶׁאָסַרְתִּי לָךְ כָּאן, הֵתַּרְתִּי לָךְ כָּאן. אָסַרְתִּי לָךְ כִּלְאַיִם דְּעָלְמָא, הֵתַּרְתִּי לָךְ כִּלְאַיִם דְּצִיצִית. אָסַרְתִּי לָךְ אֵשֶׁת אָח, הֵתַּרְתִּי לָךְ יְבָמָה. כְּגוֹן מַרְכִּיבִים תַּפּוּחִים אוֹ דְּקָלִים מִן בְּמִינוֹ. וְאָסוּר

לשון הקודש

וְכָל שֵׁם וְכִנּוּי מֵעִיד עָלָיו. אֵ"ל מֵעִיד עָלָיו שֶׁיֵּשׁ לוֹ יְכֹלֶת עַל כָּל אֵל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲנִי אֶדְרֹשׁ אֶל אֵל. אֵל – בַּעַל הָאֵל. אֱלֹהִים מֵעִיד עָלָיו שֶׁהוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים. אֲדֹנָ"י מֵעִיד עָלָיו שֶׁהוּא אֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים. גַּם כָּךְ כָּל שֵׁם. שֶׁלְּכָל (סִפִּירָה וּמַלְאָךְ) מַלְאָךְ יֵשׁ שֵׁם יָדוּעַ, לְהוֹדִיעַ לְכָל כַּת בְּאוֹתוֹ שֵׁם שֶׁל מַלְכּוֹ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל נוֹדָעִים לוֹ בִּיהוו"ה.

וְסוֹד הַדָּבָר – לְבֶן אָדָם אֶחָד יְכוֹלִים לִהְיוֹת כַּמָּה סוּסִים, גַּם כָּךְ כָּל יִשְׂרָאֵל הֵם בָּנָיו שֶׁל אָדָם, וְכָל בֵּן צָרִיךְ לִהְיוֹת לוֹ לְאָבִיו כְּסוּס וְכַחֲמוֹר לְמַשָּׂא וְלִהְיוֹת כָּפוּף תַּחְתָּיו, וְזֶהוּ סוֹד (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה'. שֶׁהוּא בֵּן שֶׁל אָדָם, וְעוֹשֶׂה עַצְמוֹ כִּבְהֵמָה תַּחְתָּיו.

וְלָכֵן זוֹהִי מִצְוַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּתּוֹרָה לִהְיוֹת אָח מְיַבֵּם אֶת אֵשֶׁת אָחִיו לַעֲשׂוֹת בֵּן לְאָחִיו, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאבַד מֵאוֹתוֹ עוֹלָם. וְזֶהוּ כְּמוֹ סוֹד כִּלְאַיִם בְּצִיצִית. שֶׁאָמְרוּ, מַה שֶׁאָסַרְתִּי לְךָ כָּאן – הֵתַּרְתִּי לְךָ כָּאן. אָסַרְתִּי לְךָ כִּלְאַיִם שֶׁל הָעוֹלָם – הֵתַּרְתִּי לְךָ כִּלְאַיִם

לְאַרְכָּבָא מִין בְּשֵׁאֵינוֹ מִינוֹ. וְאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים כ) **כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה. וּבַיְּבָמָה מַרְכִּיבִין מִין בְּשֵׁאֵינוֹ מִינוֹ, בְּגִין דְּלָא לְתְאַבִּיד** (לְהַאֲבִיד) **נֶפֶשׁ הַמֵּת.** (דברים כה) **וְלֹא יִמָּחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל.**

וְהַאי אִיהוּ רָזָא דְּגִלְגּוּל. גַּלְגַּל לֵית לֵיהּ תְּנוּעָה בְּלָא אַמַּת הַמַּיִם, אוֹף הָכִי, אַמַּת הַמַּיִם רָזָא דְּאָת ו', בֵּיהּ אִתְעָבִיד גַּלְגַּל גִּלְגּוּל. וְרָזָא דְּמִלָּה, מַה גַּלְגַּל אֵין לוֹ תְּנוּעָה בְּלָא אַמַּת הַמַּיִם, אוֹף הָכִי, גַּלְגַּל אִיהוּ י', וְלֵית לֵיהּ תְּנוּעָה בְּלָא אַמַּת הַמַּיִם דְּאִיהוּ ו'. יְבָמָה ה'. לְהַאי אִיהוּ בִּינָ"ה בֵּ"ן יָ"ה. בְּאוֹת י' בָּרָא עָלְמָא דְּאָתֵי, עוֹלָם אָרוֹךְ, דְּאִיהוּ ו'.

בְּגִין דָּא, מָאן דְּלֵית לֵיהּ בֵּן, לָאו אִיהוּ מִבְּנֵי עָלְמָא דְּאָתֵי, דְּיַמָּא לָקָבְלֵיהּ, וּמִנֵּיהּ נָפִיק, מִבֵּינַיְיהוּ ו', וּמִנֵּיהּ מִתְפַּלְגִין כַּמָּה נַחֲלֵי, דְּאִינּוּן מְסַבְּבִין עָלְמָא, עַד דְּחַזְרוּ לְיַמָּא דְּנַפְקוּ מִתַּמָּן, וּבְגִין דָּא אָמַר קְרָא, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא אֶל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים וְגוֹ'. עַד דְּאָהַדְרוּ כְּגַוְונָא דְּנַפְקוּ.

לשון הקודש

שֶׁל צִיצִית. אָסַרְתִּי לְךָ אִשָּׁה אַחַת – הִתַּרְתִּי לְךָ יְבָמָה. כְּגוֹן מַרְכִּיבִים תַּפּוּחִים אוֹ דְקָלִים מִין בְּמִינוֹ, וְאָסוּר לְהַרְכִּיב מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ. וְנֶאֱמַר בּוֹ (דברים כ) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה. וּבִיבָמָה מַרְכִּיבִים מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא תֹּאבַד (לְהַאֲבִיד) נֶפֶשׁ הַמֵּת, (שם כה) וְלֹא יִמָּחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל.

וְזֶהוּ סוֹד הַגִּלְגּוּל. לַגַּלְגַּל אֵין תְּנוּעָה בְּלִי אַמַּת הַמַּיִם, גַּם כָּךְ אַמַּת הַמַּיִם סוֹד שֶׁל אוֹת ו', בָּהּ נַעֲשָׂה הַגַּלְגַּל גִּלְגּוּל. וְסוֹד הַדָּבָר – מַה גַּלְגַּל אֵין לוֹ תְּנוּעָה בְּלֹא אַמַּת הַמַּיִם – גַּם כָּךְ גַּלְגַּל הוּא י' וְאֵין לוֹ תְּנוּעָה בְּלִי אַמַּת מַיִם, שֶׁהִיא ו'. יְבָמָה ה'. לָזֶה הוּא בִּינָ"ה בֵּ"ן יָ"ה. בְּאוֹת י' בָּרָא אֶת הָעוֹלָם הַבָּא, עוֹלָם אָרֹךְ, שֶׁהוּא ו'.

בִּגְלַל זֶה מִי שֶׁאֵין לוֹ בֵּן אֵינוֹ מִבְּנֵי הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהַיָּם לְמוּלוֹ, וּמִמֶּנּוּ יָצָא, מִבֵּינֵיהֶם ו', וּמִמֶּנּוּ נֶחֱלָקִים כַּמָּה נְחָלִים שֶׁמְּסוֹבְבִים אֶת הָעוֹלָם, עַד שֶׁחוֹזְרִים לַיָּם שֶׁיָּצְאוּ מִשָּׁם, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַפָּסוּק (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא אֶל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים וְגוֹ'. עַד שֶׁחוֹזְרִים כְּמוֹ שֶׁיָּצְאוּ.

אוֹף הָכִי, (קהלת יב) **וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ. כְּגַוְונָא דְיָהִיב לָהּ** (דף רט"ז ע"א) **שְׁלֵימָתָא. אִם תָּשׁוּב בְּתִיּוּבְתָּא, דְּאִיהוּ בִּינָ"ה בֵּי"ן יָ"הּ, עִלָּאָה. אָת ה' סִלִּיקַת בְּאָת י' לְחַמְשִׁין, עֶשֶׂר זִמְנִין חֲמֵשׁ. הָא אִיהוּ יָ"ם, יָ"הּ. בֵּי"ן, נַחַל דְּנָפַק מִן יַמָּא, וְאִתְפְּלִיג לְכַמָּה נַחֲלִין, כְּגַוְונָא דְאִילָנָא דְאִתְפְּשַׁט לְכַמָּה עַנְפִּין.**

וְאִי לָא חָזַר נִשְׁמָתָא שְׁלֵימָתָא, כְּגַוְונָא דְאִשְׁתְּלָמַת. אִתְמַר בָּהּ, שָׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת, אִיהִי וְכָל נִשְׁמָתִין אַחֲרָנִין. אוֹף הָכִי לָאו אִיהוּ שְׁלִים בְּבֶן, אִי לֵית לֵיהּ בַּת, דְּאִיהוּ עָלְמָא דֵין, לְמֶהֱוֵי שְׁלִים בְּהַאי עָלְמָא דְאִתְבְּרֵי בְּהּ', הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב) **אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם. (אֶלָּא)**

יְה"וִ, (איוב לג) **הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר. וְרַשְׁיעַיָּיא דְאִתְמַר בְּהוֹן,** (קהלת ח) **וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וָבָאוּ, גַּרְמוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל, דְּאִתְמַר עָלַיְיהוּ,** (עמוס ב) **עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל. בָּתַר דְּקִלְקְלוּ גַּרְמַיְיהוּ תְּלַת זִמְנִין, וְלָא זָכֵי בְּיה"וִ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ** (קהלת יא) **מְקוֹם שֶׁיִּפּוֹל הָעֵץ שָׁם יְהוּא. עַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, דְּהַיְינוּ ה'. וְאִתְדָּנוּ בַּגֵּיהִנָּם, בְּמַשְׁחִית אַף וְחֵימָה.**

לשון הקודש

גַּם כָּךְ – (שם יב) **וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ.** כְּמוֹ שֶׁנִּתַּן אוֹתָהּ שְׁלֵמָה אִם תָּשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, שֶׁהִיא בִּינָ"ה, בֵּ"ן יָ"הּ, עֶלְיוֹן. אוֹת ה' עוֹלָה בָּאוֹת י' לַחֲמִשִּׁים, עֶשֶׂר פְּעָמִים חָמֵשׁ. הֲרֵי הִיא יָ"ם, יָ"הּ. בֵּ"ן, נַחַל שֶׁיּוֹצֵא מֵהַיָּם וְנֶחֱלָק לְכַמָּה נְחָלִים, כְּמוֹ אִילָן שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט לְכַמָּה עֲנָפִים.

וְאִם לֹא חָזְרָה נִשְׁמָה שְׁלֵמָה כְּמוֹ שֶׁהִשְׁתַּלְּמָה, נֶאֱמַר בָּהּ (שם א) שָׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת, הִיא וְכָל הַנִּשְׁמוֹת הָאֲחֵרוֹת. גַּם כָּךְ אֵינֶנּוּ שָׁלֵם בְּבֵן אִם אֵין לוֹ בַּת, שֶׁהִיא הָעוֹלָם הַזֶּה, לִהְיוֹת שָׁלֵם בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁנִּבְרָא בְּהּ'. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם. (אֶלָּא)

יְה"וִ, (איוב לג) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר. וְהָרְשָׁעִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (קהלת ח) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ, גָּרְמוּ (שמות לב) אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם (עמוס ב) עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל. אַחֲרֵי שֶׁקִּלְקְלוּ עַצְמָם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וְלֹא זָכוּ בְּיה"וִ,

וּלְבוּשִׁין דְּתְלַת אַתְוָון אִלֵּין, אִשְׁתְּמוֹדְעִין בַּקֻּשְׁטָא, דְּאִינּוּן חִיוָּור סוּמָק וְיָרוֹק. מָאן דְּיֵתֵי בְּזִמְנָא חָדָא, אִיהוּ חִיוָּור. בְּתִנְיָינָא, סוּמָק. בְּתְלִיתָאָה, יָרוֹק. וּבְגִין דְּבְיַעֲקֹב אִתְכְּלִילוּ אַתְוָון, וְאִשְׁתְּרָשׁ אִילָנָא וְאִתְנְטָע וְאִתְרַבָּא, וְאִתְעָבִיד אִיבָּא טָבָא, (ישעיה כט) לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ, לְמֶהֱוֵי מֶרְכַּבְתֵּיהּ בְּיֵצֶר הָרָע, דְּאִיהוּ נָחָשׁ, וְכָל מִינֵי חַיָּה בִּישָׁא. וּבְגִין דָּא, (הושע יב) וַיָּשַׂר אֶל מַלְאָךְ וַיּוּכָל. וּבְגִין דְּאִתְקְרֵי אָדָם אִילָנָא, אִיהוּ רָזָא דָא, לְאִילָנָא דְאִתְנְטַע בַּאֲתָר דְּלָא עָבִיד אִיבָּא. מָה עָבֵד. עָקַר לֵיהּ וּנְטָעֵיהּ בַּאֲתָר אַחֲרָא. וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין דְּלָא הֲוֵי מוּחְזָק לְמֶהֱוֵי עָקָר, עַד דְּאָזִיל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאִתְנְטָע תַּמָּן בְּאִתְתָּא.

אוֹף הָכִי צַדִּיק, דְּאִיהוּ מִטַּלְטֵל מֵאַתָּר לְאַתָּר, מִבַּיִת לְבַיִת, כְּאִלּוּ יֵתֵי בְּגִלְגּוּלָא זִמְנִין סַגִּיאִין. וְהַיְינוּ (שמות כ) וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים לְאוֹהֲבָיו, עַד דְּיִזְכֶּה לְעָלְמָא (דְּאָתֵי) שְׁלִים. אֲבָל לְחַיָּיבַיָּא, לָא אַיְתֵי לֵיהּ יַתִּיר מִתְּלַת זִמְנִין. וְאִי חָזַר בְּתִיּוּבְתָּא, אִתְמַר בֵּיהּ גָּלוּת מְכַפֶּרֶת עָוֹן. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, צַדִּיקִים שׁוּב אֵינָן חוֹזְרִים לַעֲפָרָם.

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (קהלת יא) מְקוֹם שֶׁיִּפּוֹל הָעֵץ שָׁם יְהוּא. [וְ]עַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, דְּהַיְנוּ ה'.

וְנִדּוֹנוּ בַּגֵּיהִנֹּם בְּמַשְׁחִית אַף וְחֵמָה.

וּלְבוּשִׁים שֶׁל שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ נוֹדָעִים בַּקֻּשְׁטָא, שֶׁהֵם לָבָן, אָדֹם וְיָרֹק. מִי שֶׁיָּבֹא בִּזְמַן אֶחָד הוּא לָבָן, בַּשֵּׁנִי אָדֹם, בַּשְּׁלִישִׁי יָרֹק. וּמִשּׁוּם שֶׁבְּיַעֲקֹב נִכְלְלוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְנִשְׁרַשׁ הָאִילָן וְנִנְטַע וְהִתְגַּדֵּל וְנַעֲשָׂה פְּרִי טוֹב – (ישעיה כט) לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ, לִהְיוֹת מֶרְכַּבְתּוֹ בַּיֵּצֶר הָרָע, שֶׁהוּא נָחָשׁ וְכָל מִינֵי חַיָּה רָעָה, וּמִשּׁוּם זֶה – (הושע יב) וַיָּשַׂר אֶל מַלְאָךְ וַיּוּכָל. וּמִשּׁוּם שֶׁאָדָם נִקְרָא אִילָן, הוּא סוֹד זֶה לְאִילָן שֶׁנִּנְטַע בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה פְּרִי, מָה עָשָׂה? עָקַר אוֹתוֹ וּנְטָעוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר. וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁלֹּא הָיָה מֻחְזָק לִהְיוֹת עָקָר, עַד שֶׁהָלַךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְנִנְטַע שָׁם בְּאִשָּׁה.

גַּם כָּךְ צַדִּיק, שֶׁהוּא מִטַּלְטֵל מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, מִבַּיִת לְבַיִת, כְּאִלּוּ יָבֹא בְּגִלְגּוּל פְּעָמִים רַבּוֹת, וְהַיְנוּ (שמות כ) וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי[ו], עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְעוֹלָם (הַבָּא) שָׁלֵם. אֲבָל לָרְשָׁעִים לֹא מְבִיאִים יוֹתֵר מִשָּׁלֹשׁ פְּעָמִים.

אֶלָּא קָא רָמִיז, (ויקרא יד) **וְעָפָר אַחֵר יִקַּח וְטָח אֶת הַבָּיִת.** (איוב לד) **וְאָדָם עַל עָפָר יָשׁוּב.** (קהלת יב) **וְיָשׁוּב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה. בְּגִין דְּהוּא מְנוּגַע, וְלֵית בֵּיהּ אֶלָּא אִשָּׁה רָעָה, יֵצֶר הָרָע, דְּאִתְּמַר בָּהּ אִשָּׁה רָעָה צָרַעַת לְבַעְלָהּ. מָאי תָּקַנְתֵּיהּ. יְגָרְשֶׁנָּה וְיִתְרַפֵּא. דְּאִיהִי גַרְמַת** (בראשית ג) **וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם הָאָדָם, דָּא נִשְׁמָתָא. אֶ"ת, בַּת זוּגוֹ דְּאָדָם.** (משלי כז) **כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ.**

וּבְגִין דָּא, (תהלים פד) **גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, הַיְינוּ יְבָמָה. וּדְרוֹר קֵן לָהּ, הַיְינוּ גּוֹאֵל, אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ, בֵּן וּבַת. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּעָבַד** (לוז) **קִינָּא,** (ויקרא כה) **וְגָאַל אֵת מִמְכַּר אָחִיו. דְּאִיהוּ מָכוּר בַּעֲבוּר דִּלָּאו דִּילֵיהּ.**

וּבְגִין דָּא אָמַר מֹשֶׁה, (דברים ג) **וַיִּתְעַבֵּר יְיָ בִּי לְמַעַנְכֶם. הָכָא הוּא סוֹד הָעִבּוּר. רַעְיָא מְהֵימְנָא, שֵׁזִיב שִׁתִּין רִבּוֹא, כַּמָּה זִמְנִין דְּאָתֵי בְּגִלְגּוּלָא, וּבְגִין דָּא זְכוּת כֻּלְּהוּ תַּלְיָיא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, אִשָּׁה אַחַת יָלְדָה בְּמִצְרַיִם שִׁשִּׁים רִבּוֹא בְּכֶרֶס אֶחָד. וְאַף עַל גַּב דְּאוֹקְמוּהָ רַבָּנָן בְּמִלִּין אַחֲרָנִין, שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה.**

לשון הקודש

וְאִם חָזַר בִּתְשׁוּבָה, נֶאֱמַר בּוֹ גְּלוּת מְכַפֶּרֶת עָוֹן. וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, צַדִּיקִים שׁוּב אֵינָן חוֹזְרִים לַעֲפָרָם.

אֶלָּא רוֹמֵז, (ויקרא יד) **וְעָפָר אַחֵר יִקַּח וְטָח אֶת הַבָּיִת.** (איוב לד) **וְאָדָם עַל עָפָר יָשׁוּב.** (קהלת יב) **וְיָשׁוּב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה.** מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְנֻגָּע, וְאֵין בּוֹ אֶלָּא אִשָּׁה רָעָה, יֵצֶר הָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אִשָּׁה רָעָה צָרַעַת לְבַעְלָהּ. מַה תַּקָּנָתוֹ? יְגָרְשֶׁנָּה וְיִתְרַפֵּא, שֶׁהִיא גּוֹרֶמֶת (בראשית כג) **וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם.** הָאָדָם – זוֹ הַנְּשָׁמָה. אֶ"ת – בַּת זוּג הָאָדָם. (משלי כז) **כְּצִפּוֹר** נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ.

וּמִשּׁוּם זֶה, (תהלים פד) **גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, הַיְינוּ יְבָמָה. וּדְרוֹר קֵן לָהּ, הַיְינוּ גּוֹאֵל. אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ, בֵּן וּבַת. אַשְׁרֵי מִי שֶׁעוֹשֶׂה** (לֶהֱם) **קֵן,** (ויקרא כה) **וְגָאַל אֶת מִמְכַּר אָחִיו, שֶׁהוּא מָכוּר בַּעֲבוּר מַה שֶּׁלֹּא שֶׁלּוֹ.**

וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר מֹשֶׁה, (דברים ג) **וַיִּתְעַבֵּר** ה' **בִּי לְמַעַנְכֶם. כָּאן הוּא סוֹד הָעִבּוּר.** רוֹעֶה נֶאֱמָן הִשְׁאִיר שִׁשִּׁים רִבּוֹא, כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁבָּא בְּגִלְגּוּל, וּמִשּׁוּם זֶה זְכוּת כֻּלָּם תָּלָה בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוּם

דְּהָכִי אֹרַח דְּמָארֵי רָזִין, אַמְרִין מַרְגָּלִית לְתַלְמִידֵיהוֹן, וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעוּן בֵּיהּ בִּרְמִיזָא, אַהְדָּר לוֹן הַהוּא מִלָּה בְּמִלֵּי שְׁחוֹק, כְּגַוְונָא דְּהַהוּא דְּאָמַר, דְּבֵיצָה אַחַת, אַפִּילַת שְׁתֵּין כְּרָכִין. וְאָתָא בֵיצָה וְנַפְלַת מִן עוֹפָא דְּהַוָה פָּרַח בַּאֲוִירָא, וּמָחֲאָת אִלֵּין שְׁתֵּין כְּרָכִין, וּמָארֵי דְּלֵיצָנוּתָא אָמְרוּ, דְּלָא אָמַר הוּא אֶלָּא דְּבַר נָשׁ כָּתַב שִׁשִּׁים כְּרָכִין, וְאָתָא בֵיצָה דְּנַפְקַת מִן עוֹפָא וּמְחָקַת שְׁתֵּין כְּרָכִין דִּכְתִיבָה. וְחָס וְשָׁלוֹם דְּמָארֵי אוֹרַיְיתָא אַמְרִין מִלִּין דִּשְׁחוֹק, וּדְבָרִים בְּטֵלִים בְּאוֹרַיְיתָא.

אֶלָּא הָא אוֹקְמוּהָ, (דברים כב) אֶפְרוֹחִים, אִלֵּין מָארֵי מִשְׁנָה. אוֹ בֵיצִים, אִלֵּין מָארֵי מִקְרָא. וּכְגַוְונָא דְּנָפַל מֵהַהוּא נִפּוּל, דְּאִיהוּ בַר נַפְלֵי, נְפִילַת בֵּיצָה דְּאִיהוּ אֶתְרוּג שִׁיעוּרָא בְּכַבֵּיצָה. וּבְגִינָהּ אִתְמַר (עמוס ט) בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנּוֹפֶלֶת. וְנָפְלוּ עִמָּהּ (שיר השירים ו) שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, דְּאִינּוּן כְּרִיכִין בָּהּ, כְּגוֹן כֵּיצַד כּוֹרְכִין אֶת שְׁמַע. וְאִינּוּן לָקֳבֵל שִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת. וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר, אִלֵּין (תהלים מה) בְּתוּלוֹת אַחֲרֵיהָ רֵעוֹתֶיהָ, דְּאִינּוּן הֲלָכוֹת, דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבַּן.

לשון הקודש

זֶה פֵּרְשׁוּהָ חֲכָמִים, אִשָּׁה אַחַת יָלְדָה בְּמִצְרַיִם שִׁשִּׁים רִבּוֹא בְּכֶרֶס אֶחָד. וְאַף עַל גַּב שֶׁחֲכָמִים פֵּרְשׁוּהָ בִּדְבָרִים אֲחֵרִים – שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה.

שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ בַּעֲלֵי הַסּוֹדוֹת: אוֹמְרִים מַרְגָּלִית לְתַלְמִידֵיהֶם, וְלֹא נוֹדְעוּ בוֹ בִּרְמִיזָה, חוֹזֵר לָהֶם אוֹתוֹ דָּבָר בִּדְבַר שְׁחוֹק, כְּמוֹ אוֹתוֹ שֶׁאָמַר, בֵּיצָה אַחַת הִפִּילָה שִׁשִּׁים כְּרַכִּים. וּבָאָה בֵיצָה וְנָפְלָה מֵעוֹף שֶׁהָיָה פּוֹרֵחַ בָּאֲוִיר וְהִכְּתָה שִׁשִּׁים כְּרַכִּים אֵלּוּ. וּבַעֲלֵי לֵיצָנוּת אָמְרוּ שֶׁלֹּא אָמַר הוּא, רַק שֶׁבֶן אָדָם כָּתַב שִׁשִּׁים כְּרַכִּים, וּבָאָה בֵיצָה שֶׁיָּצְאָה מֵעוֹף וּמָחֲקָה שִׁשִּׁים כְּרַכִּים שֶׁל כְּתִיבָה. וְחָס וְשָׁלוֹם שֶׁבַּעֲלֵי הַתּוֹרָה אוֹמְרִים דִּבְרֵי שְׁחוֹק וּדְבָרִים בְּטֵלִים בַּתּוֹרָה.

אֶלָּא כָּךְ פֵּרְשׁוּהָ, (דברים כב) אֶפְרוֹחִים – אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִשְׁנָה. אוֹ בֵיצִים – אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִקְרָא. וּכְמוֹ שֶׁנָּפַל מֵאוֹתוֹ אֶפְרוֹחַ, שֶׁהוּא בַּר נַפְלֵי, נְפִילַת בֵּיצָה שֶׁהוּא אֶתְרוּג שִׁעוּר שֶׁכַּבֵּיצָה, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר (עמוס ט) בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת. וְנָפְלוּ עִמָּהּ (שיר ו) שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, שֶׁהֵם כְּרוּכִים בָּהּ, כְּגוֹן כֵּיצַד כּוֹרְכִים אֶת שְׁמַע. וְהֵם כְּנֶגֶד שִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת. וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר, אֵלּוּ (תהלים מה)

וְהַהוּא נִיפּוֹל אִיהוּ בֶּן י"ה אִיהוּ בְּתוֹךְ חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָ"ה, דְּהַיְינוּ י"ה חֲמֵשׁ זִמְנִין עֶשֶׂר ו' אִיהוּ נִיפּוֹל, דְּנָפַל בָּתַר הַהִיא דְּאִתְּמַר, (ישעיה יד) אֵיךְ נָפַלְתָּ מִשָּׁמַיִם הֵילֵל בֶּן שָׁחַר וְאִקְרֵי נִיפּוֹל, וְלֹא נָפַל, וְלֹא נוֹפֵל. בְּגִין דְּבֵיהּ נִיפּוֹל י"ו וְנָחִית בְּהוֹן לְגַבֵּי ה' ה', דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (רות א) וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים כב) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח חַד מִבַּית רִאשׁוֹן וְתִנְיָינָא מִבַּית שֵׁנִי, לְאַקָּמָא לוֹן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דף רט"ז ע"ב) (תהלים צו) יִ"שְׁמְחוּ הַ"שָּׁמַיִם וְ"תָגֵל הָ"אָרֶץ.

תָּא חֲזֵי, הַאי שִׁמְשָׁא אִתְגַּלְיָא בִּימָמָא, וְאִתְכַּסְיָא בְּלֵילְיָא. וְנָהִיר בְּשִׁתִּין רִבּוֹא כֹּכָבַיָּא. אוֹף הָכִי רַעְיָא מְהֵימְנָא, בָּתַר דְּאִתְכְּנִיש מֵעָלְמָא, נָהִיר בְּשִׁתִּין רִבּוֹא נִשְׁמָתִין דְּיִשְׂרָאֵל, אִי דָּרָא כַּדְקָא יָאוּת. וְהַאי אִיהוּ רָזָא דְגִלְגּוּלָא, דְּאָמַר עָלֵיהּ קֹהֶלֶת, (קהלת א) דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא. וְאוֹקְמוּהָ דְּלֵית דּוֹר פָּחוּת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא. וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עוֹמֶדֶת, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הַהִיא דְּאִתְּמַר בָּהּ, (ישעיה סו) וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָי, (בראשית כח) וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ.

לשון הקודש

בְּתוּלוֹת אַחֲרֵיהָ רֵעוֹתֶיהָ, שֶׁהֵן הֲלָכוֹת שֶׁאֵין לָהֶן חֶשְׁבּוֹן.

וְאוֹתוֹ אֶפְרוֹחַ הוּא בֶּן יָ"ה, הוּא בְּתוֹךְ חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָ"ה, דְּהַיְינוּ יָ"ה חָמֵשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר, ו' הוּא נִיפּוֹל, שֶׁנָּפַל אַחַר אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר, (ישעיה יד) אֵיךְ נָפַלְתָּ מִשָּׁמַיִם הֵילֵל בֶּן שָׁחַר. וְנִקְרָא נִיפּוֹל, וְלֹא נָפַל, וְלֹא נוֹפֵל. מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ נִיפּוֹל יֵשׁ י"ו, וְיוֹרֵד בָּהֶם לְגַבֵּי ה' ה', שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן (רות א) וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים כב) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח. אֶחָד מִבַּית רִאשׁוֹן, וְהַשֵּׁנִי מִבַּית שֵׁנִי, לַהֲקִימָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים צו) יִ"שְׁמְחוּ הַ"שָּׁמַיִם וְ"תָגֵל הָ"אָרֶץ.

בָּא וּרְאֵה, הַשֶּׁמֶשׁ הַזֶּה מִתְגַּלֶּה בַּיּוֹם, וּמִתְכַּסֶּה בַּלַּיְלָה, וּמֵאִיר בְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא כּוֹכָבִים. גַּם כָּךְ רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, כְּשֶׁהִתְכַּנֵּס מֵהָעוֹלָם, מֵאִיר בְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אִם הַדּוֹר כָּרָאוּי. וְזֶה סוֹד הַגִּלְגּוּל שֶׁאָמַר עָלָיו קֹהֶלֶת (קהלת א) דּוֹר הֹלֵךְ וְדוֹר בָּא. וּפֵרְשׁוּהָ שֶׁאֵין דּוֹר פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא. וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (ישעיה סו) וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי, (בראשית כח) וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ.

וְעוֹד רָזָא אַחֲרָא אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, הַדּוֹר שֶׁהוֹלֵךְ הוּא הַדּוֹר שֶׁבָּא, הֹלֵךְ חִגֵּר בָּא חִגֵּר, הֹלֵךְ סוּמָא בָּא סוּמָא. וְעוֹד אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, דְּעָתִיד הָוָה מֹשֶׁה לְקַבְּלָא אוֹרַיְיתָא בְּדָרָא דְטוֹפְנָא, אֶלָּא בְּגִין דַּהֲווֹ רַשִׁיעַיָּיא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ו) בְּשַׁגַּ"ם הוּא בָּשָׂר. בְּשַׁגַּ"ם זֶה מֹשֶׁ"ה. וַאֲמַאי קָרֵי לֵיהּ בְּשַׁגַּם. אֶלָּא קֹהֶלֶת חִסֵּר ב' מִן בְּשַׁגַּ"ם לְכַסָּאָה מִלָּה. אָמַר (קהלת ח) אָמַרְתִּי שֶׁגַּם זֶה הֶבֶל.

וְאוֹקְמוּהָ עַל יִתְרוֹ, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ קֵינִי, שֶׁנִּפְרַד מִקַּיִן. קָם בּוּצִינָא קַדִּישָׁא וְאָמַר, עַל דָּא כְתִיב, (בראשית ד) קָנִיתִי אִישׁ אֶת יְהוָ"ה. דְּחָזָאת לֵיהּ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, דַּעֲתִידִין בְּנוֹי לְמֵיתַב בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית.

וְאוֹף הָכִי רִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פְּדָת, דְּהַוָה דְחִיקָא לֵיהּ שַׁעֲתָא, דְּלָא הָוָה לֵיהּ אֶלָּא קַב חֲרוּבִין מְעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת, כְּמוֹ לְרִבִּי חֲנִינָא. אֲמַאי הַאי, בָּתַר דַּהֲוַת בַּת קוֹל נַפְקַת וְאוֹמֶרֶת, כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אֵינוֹ נִיזּוֹן אֶלָּא בִּשְׁבִיל חֲנִינָא בְּנִי.

אֶלָּא אִיהוּ גָּרִים קוֹדֶם, דְּחָרַב ק"ב מִן י', דְּאִיהוּ יַב"ק. אוֹף הָכִי לָא הָוָה לֵיהּ אֶלָּא קַב חֲרוּבִין. דְּאָת י' אִיהוּ יִחוּד, וּמִנֵּיהּ

לשון הקודש

וְעוֹד סוֹד אַחֵר בֵּאֲרוּ הַחֲכָמִים, הַדּוֹר שֶׁהוֹלֵךְ הוּא הַדּוֹר שֶׁבָּא. הָלַךְ חִגֵּר בָּא חִגֵּר, הָלַךְ סוּמָא בָּא סוּמָא. וְעוֹד פֵּרְשׁוּהָ חֲכָמִים, שֶׁעָתִיד הָיָה מֹשֶׁה לְקַבֵּל תּוֹרָה בְּדוֹר הַמַּבּוּל, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ רְשָׁעִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ו) בְּשַׁגַּ"ם הוּא בָשָׂר. בְּשַׁגַּ"ם זֶה מֹשֶׁ"ה. וְלָמָּה קָרָא לוֹ בְּשַׁגַּ"ם? אֶלָּא קֹהֶלֶת חִסֵּר ב' מִבְּשַׁגַּ"ם לְכַסּוֹת הַדָּבָר. אָמַר, (קהלת ח) אָמַרְתִּי שֶׁגַּם זֶה הֶבֶל.

וּפֵרְשׁוּהָ עַל יִתְרוֹ, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ קֵינִי? שֶׁנִּפְרַד מִקַּיִן. קָם מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְאָמַר, עַל זֶה כָּתוּב (בראשית ד) קָנִיתִי אִישׁ אֶת יְהוָ"ה. שֶׁרָאֲתָה אוֹתוֹ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעֲתִידִים בָּנָיו לָשֶׁבֶת בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית.

וְגַם כָּךְ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פְּדָת, שֶׁהָיְתָה דְחוּקָה לוֹ הַשָּׁעָה, שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ אֶלָּא קַב חָרוּבִים מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת, כְּמוֹ לְרַבִּי חֲנִינָא. לָמָּה זֶה? לְאַחַר שֶׁיָּצְאָה בַּת קוֹל וְאוֹמֶרֶת: כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אֵינוֹ נִזּוֹן אֶלָּא בִּשְׁבִיל חֲנִינָא בְּנִי. **אֶלָּא** הוּא גָּרַם קֹדֶם שֶׁהֶחֱרִיב ק"ב מִן י', שֶׁהוּא יַב"ק. גַּם כָּךְ לֹא הָיָה לוֹ אֶלָּא קַב חָרוּבִים, שֶׁאוֹת י' הִיא יִחוּד, וּמִמֶּנָּה בָּאָה

אַתְיָא נְבִיעוּ לְאָת ב׳, דְּאִיהִי בְּרָכָה, וְאִיהִי קֹדֶשׁ, וּמִנַּיְהוּ אִתְקַדַּשׁ ק׳, דְּאִיהִי קֹדֶשׁ. וְרִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פְּדָת גָּרִים לְמֶהֱוֵי חֲרוּבִין דִּילֵיהּ ק"ב, דְּאִינּוּן קְ"דוּשָׁה בְּ"רָכָה, אוֹף הָכִי לָא הָוָה לֵיהּ אֶלָּא קַב חֲרוּבִין, אוֹף הָכִי אִיּוֹב בֶּן יְבָמָה הָוָה, וּבְגִין דָּא אִתְעַנַּשׁ, עַל מַה דְּאִירַע לוֹ כְּבָר.

וְאִינּוּן דְּלָא יַדְעֵי רָזָא דָא, אַמְרֵי בְּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לָאו בִּזְכוּתָא תַּלְיָא מִלְּתָא, אֶלָּא בְּמַזָּלָא תַּלְיָא מִלְּתָא. וְהָא חֲזֵינָא לְאַבְרָהָם דְּחָזָא בְּמַזָּלֵיהּ, דְּלָא הָוָה עָתִיד לְמֶהֱוֵי לֵיהּ בְּרָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפִּיק לֵיהּ לְבָרָא, כְּדִכְתִיב (בראשית טו) וַיּוֹצֵא אוֹתוֹ הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הַבֶּט וְגוֹ׳. וְאוֹקְמוּהָ, דְּאָמַר לֵיהּ צֵא מֵאִצְטַגְנִינוּת שֶׁלְּךָ, וְהֶעֱלָהוּ לְמַעְלָה מֵהַכּוֹכָבִים, וְאָמַר לוֹ הַבֶּט נָא הַשָּׁמַיְמָה וּסְפוֹר הַכּוֹכָבִים. עַד הָכָא מִלִּין דְּרַבָּנָן, וְצָרִיךְ לְפָרְשָׁא לוֹן בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר.

תָּא חֲזֵי, כָּל בְּרִיָּין דְּעָלְמָא, קוֹדֶם דְּאִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, הֲווֹ תַּלְיָין בְּמַזָּלָא, וַאֲפִילּוּ בְּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי. אֲבָל בָּתַר דְּאִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, אַפִּיק לוֹן מֵחִיּוּבָא דְּכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי. וְדָא אוֹלִיפְנָא מֵאַבְרָהָם. בְּגִין דַּהֲווֹ עֲתִידִין בְּנוֹי לְקַבְּלָא ה׳

לשון הקודש

נְבִיעָה לָאוֹת ב׳, שֶׁהִיא בְּרָכָה, וְהִיא קֹדֶשׁ, וּמִמֶּנָּה מִתְקַדֵּשׁ ק, שֶׁהִיא קֹדֶשׁ. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פְּדָת גָּרַם לִהְיוֹת חָרוּבִים שֶׁלּוֹ קַ"ב, שֶׁהֵם קְ"דֻשָּׁה בְּ"רָכָה. גַּם כָּךְ לֹא הָיָה לוֹ אֶלָּא קַב חָרוּבִים. גַּם כָּךְ אִיּוֹב בֶּן יְבָמָה הָיָה, וּמִשּׁוּם זֶה נֶעֱנַשׁ עַל מַה שֶּׁכְּבָר אֵרַע לוֹ.

וְהֵם שֶׁלֹּא יָדְעוּ סוֹד זֶה, אָמְרוּ, בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת לֹא בִּזְכוּת תְּלוּי הַדָּבָר, אֶלָּא בְּמַזָּל תָּלוּי הַדָּבָר. הֲרֵי רָאִינוּ אֶת אַבְרָהָם שֶׁרָאָה בְּמַזָּלוֹ שֶׁלֹּא הָיָה עָתִיד לִהְיוֹת לוֹ בֵּן, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹצִיאוֹ הַחוּצָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם טו) וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הַבֶּט וְגוֹ׳. וּפֵרְשׁוּהָ שֶׁאָמַר לוֹ: צֵא מֵאִצְטַגְנִינוּת שֶׁלְּךָ, וְהֶעֱלָהוּ לְמַעְלָה מֵהַכּוֹכָבִים, וְאָמַר לוֹ: הַבֶּט נָא הַשָּׁמַיְמָה וּסְפֹר הַכּוֹכָבִים. עַד כָּאן דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ, וְצָרִיךְ לְפָרֵשׁ אוֹתָם בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר.

בָּא וּרְאֵה, כָּל בְּרִיּוֹת הָעוֹלָם, קֹדֶם שֶׁנִּתְּנָה הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל הָיוּ תְּלוּיִים בְּמַזָּל, וַאֲפִלּוּ בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת. אֲבָל אַחַר שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הוֹצִיא אוֹתָם מֵחִיּוּב כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְזֶה לָמַדְנוּ מֵאַבְרָהָם,

מֵאַבְרָהָם, דְּאִיהִי חֲמִשָּׁה חוּמָשֵׁי תוֹרָה. דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּה' בְּרָאָם. אָמַר לְאַבְרָהָם, בְּגִין דְּאִי ה' דְּאִתּוֹסָף בִּשְׁמָךְ, הַשָּׁמַיִם תַּחְתָּךְ, וְכָל כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי דִּנְהִירִין בְּה'. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית מז) הֵ"א לָכֶם זֶרַע, וּזְרַעְתֶּם בְּהֵ"א. (בראשית כא) כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע.

וּבְגִין דָּא, כָּל הַמִּשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרַיְיתָא, בָּטִיל מִנֵּיהּ חִיוּבָא דְּכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי. אִי אוֹלִיף לָהּ כְּדֵי לְקַיְּימָא כִּקּוּדָהָא. וְאִם לָאו, כְּאִלּוּ לָא אִשְׁתְּדַל בָּהּ, וְלָא בָטִיל מִנֵּיהּ חִיוּבָא דְּכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי. כָּל שֶׁכֵּן עַמֵּי הָאָרֶץ דְּאִינּוּן אִתְּמַתְּלָן לִבְעִירָן. דְּאוֹקְמוּהָ עָלַיְיהוּ (דברים כז) אָרוּר שׁוֹכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה, דְּלָא אִתְבַּטְּלוּן מִנְּהוֹן חִיוּבָא דְּכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי.

אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו כְּצִיץ הַשָּׂדֶה כֵּן יָצִיץ, (תהלים קג) וְאִתְּמַר בֵּיהּ, (תהלים לז) נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי. לְבָתָר (איוב לג) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו. דְּאִילְּנָא דְּאִתְקְצִיצוּ עַנְפִּין עַתִּיקִין דִּילֵיהּ, וְצָמְחוּ כְּמִלְּקַדְּמִין בְּשָׁרְשׁוֹי, אֲהַדְּרוּ בְּעָלְמָא כְּמִלְּקַדְּמִין. מִיתוּ סָבִין, וְאִתְּהַדְּרוּ לְהַאי עָלְמָא עוּלְמִין. וְהַיְינוּ רָזָא דְּמִחַדֵּשׁ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל יוֹם

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ בָנָיו עֲתִידִים לְקַבֵּל ה' מֵאַבְרָהָם, שֶׁהִיא חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שם ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּה' בְּרָאָם. אָמַר לְאַבְרָהָם: בִּגְלַל הַה' הַזּוֹ שֶׁנּוֹסְפָה לְשִׁמְךָ, הַשָּׁמַיִם תַּחְתֶּיךָ וְכָל הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת שֶׁמְּאִירִים בַּה'. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שם מז) הֵ"א לָכֶם זֶרַע. וּזְרַעְתֶּם בְּהֵ"א. (שם כא) כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע.

וּמִשּׁוּם זֶה, כָּל הַמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בִּטֵּל מִמֶּנּוּ חִיּוּב כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, אִם לוֹמֵד אוֹתָהּ כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוֹתֶיהָ. וְאִם לֹא – כְּאִלּוּ לֹא הִשְׁתַּדֵּל בָּהּ, וְלֹא בִטֵּל מִמֶּנּוּ חִיּוּב כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. כָּל שֶׁכֵּן עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁנִּמְשְׁלוּ לִבְהֵמוֹת, שֶׁבֵּאֲרוּ עֲלֵיהֶם (דברים כז) אָרוּר שֹׁכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה, שֶׁלֹּא הִתְבַּטְּלוּ מֵהֶם חִיּוּב שֶׁל כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו כְּצִיץ הַשָּׂדֶה כֵּן יָצִיץ (תהלים קג). וְנֶאֱמַר בּוֹ (שם לז) נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי. אַחַר כָּךְ (איוב לג) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו. שֶׁאִילָן שֶׁנִּקְצְצוּ עֲנָפִים עַתִּיקִים שֶׁלּוֹ וְצָמְחוּ כְּמוֹ מִקֹּדֶם בְּשָׁרָשָׁיו, חָזְרוּ בָעוֹלָם כְּמִקֹּדֶם. מֵתוּ זְקֵנִים, וְחָזְרוּ לָעוֹלָם הַזֶּה עֲלָמִים. וְזֶהוּ סוֹד שֶׁמְּחַדֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם תָּמִיד

תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. דְּמִתִּין אֶלֶף בְּכָל יוֹמָא וּמִתְחַדְּשִׁין אֶלֶף בְּכָל יוֹמָא.

וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ, (תהלים קד) **דָּא יֵינָא דְאוֹרַיְיתָא. דְּהָכִי סָלִיק יַיִן, כְּחוּשְׁבַּן סו"ד. וּמַה יַי"ן צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי סָתִים וְחָתִים, דְּלָא יִתְנְסַךְ לְעֲבוֹדָה זָרָה. אוֹף הָכִי צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי סָתִים וְחָתִים סוֹד דְּאוֹרַיְיתָא, וְכָל רָזִין דִּילַהּ, וְלָא אִשְׁתַּקְיָין אֶלָּא לִיראָיו. וְלָאו לְמַגְנָא עַבְדִּין כַּמָּה פִּקּוּדִין בַּיַּיִן, וּמְבָרְכִין בֵּיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיַיִן אִית לֵיהּ תְּרֵי גַּוְונִין, חִיוָּר וְסוּמָק, דִּינָא וְרַחֲמֵי, וְהַיְינוּ ב' תּוֹסֶפֶת בַּיַּיִן. כְּגַוְונָא דְשׁוּשַׁנָּה חִיוָּרָא וְסוּמָקָא. חִוָּור מִסִּטְרָא דִּימִינָא, סוּמָק מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא.**

וּמַאי לְבַב אֱנוֹשׁ, לֵב הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר. אֶלָּא אִית לֵב מָסוּר לַלֵּב.

וְאִינּוּן ל"ב אֱלֹהִים דְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, ב' מִן בְּרֵאשִׁית, ל' מִן לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל, אִיהוּ ל"ב תִּנְיָינָא. דָּא לֵ"ב לֵ"ב (ס"א אִינּוּן) **שְׁנַיִם ס"ד, חֲסַר תְּמַנְיָא לְע"ב, דְּאִיהוּ וַיְכֻלּוּ. אִינּוּן שִׁבְעָה יְמֵי בְּרֵאשִׁית. תְּמִינָאָה מָאי הִיא. ז' יְמֵי בְּרֵאשִׁית, עִם** (בראשית ה) **זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם. זֶה ע"ב, בְּחוּשְׁבָּן בְּיַיִן.**

לשון הקודש

מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁמִּתִּים אֶלֶף בְּכָל יוֹם, וּמִתְחַדְּשִׁים אֶלֶף בְּכָל יוֹם.

וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ (תהלים קד) – זֶה יֵין הַתּוֹרָה. שֶׁכָּךְ עוֹלֶה יַיִן, כְּחֶשְׁבּוֹן סו"ד. וּמַה יַי"ן צָרִיךְ לִהְיוֹת סָתוּם וְחָתוּם שֶׁלֹּא יִתְנַסֵּךְ לַעֲבוֹדָה זָרָה, גַּם כָּךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת סָתוּם וְחָתוּם סוֹד הַתּוֹרָה, וְכָל סוֹדוֹתֶיהָ, וְלֹא מַשְׁקִים אוֹתָם, רַק לִיראָיו. וְלֹא לְחִנָּם עוֹשִׂים כַּמָּה מִצְוֹות בַּיַּיִן וּמְבָרְכִים בּוֹ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְלַיַּיִן יֵשׁ שְׁנֵי גְוָנִים – לָבָן וְאָדֹם, דִּין וְרַחֲמִים, וְהַיְנוּ ב' תּוֹסֶפֶת בַּיַּיִן. כְּמוֹ שׁוֹשַׁנָּה לְבָנָה וַאֲדֻמָּה. לָבָן מִצַּד יָמִין, אָדֹם מִצַּד שְׂמֹאל.

וּמַה זֶה לְבַב אֱנוֹשׁ? לֵב הָיָה לוֹ לוֹמַר! אֶלָּא שֵׁשׁ לֵב מָסוּר לְלֵב, וְהֵם ל"ב אֱלֹהִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, ב' מִבְּרֵאשִׁית, ל' מִלְּעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ ל"ב שֵׁנִי. זֶה ל"ב ל"ב (הם) שְׁנַיִם – ס"ד, חֲסַר שְׁמוֹנֶה לְע"ב, שֶׁהוּא וַיְכֻלּוּ. הֵם שִׁבְעָה יְמֵי בְּרֵאשִׁית. שְׁמִינִי מַהוּ? שִׁבְעָה יְמֵי בְּרֵאשִׁית עִם (בראשית ה) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם. זֶה ע"ב בְּחֶשְׁבּוֹן בְּיַיִן.

מָאי לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמָן. אִינּוּן י"ב פָּנִים, אַרְבַּע דְּאַרְיֵה, אַרְבַּע דְּשׁוֹר, אַרְבַּע דְּנֶשֶׁר, (דף רי"ז ע"א) דְּאִינּוּן מִיכָאֵל אַרְיֵה, אַרְבַּע אַנְפִּין דִּילֵיהּ יֶהוֶ"ה. אַרְבַּע אַנְפִּין דְּשׁוֹר, וְאִיהוּ גַּבְרִיאֵל, וְאִינּוּן יַהוַ"ה. ד' אַנְפִּין דְּנֶשֶׁר, וְאִיהוּ נוּרִיאֵל, וְאִינּוּן יְהוָ"ה. וְאִינּוּן מְמָנָן, תְּחוֹת חֶסֶ"ד פַּחַ"ד אֶמֶ"ת, דַּרְגִּין דִּתְלַת אֲבָהָן. וְאוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, הָאָבוֹת הֵן הֵן הַמֶּרְכָּבָה. וְסַלְקִין (ס"א נְקוּדִין) נְהוֹרִין לְחֶשְׁבָּן יַב"ק. וְאִינּוּן מֶלֶךְ מַלַּךְ יִמְלוֹךְ, יְהוָ"ה אֶהְיֶ"ה אֲדֹנָ"י. סַךְ הַכֹּל יַב"ק.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה יָתִיב וְלָעֵי בְּפָרְשְׁתָא דָא, אָתָא לְקַמֵּיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, אָמַר לֵיהּ, נָדָב וַאֲבִיהוּא מָאי עֲבִידְתַּיְיהוּ בְּפִנְחָס. אִי לָא הָוָה פִּנְחָס בְּעָלְמָא כַּד מִיתוּ, וּבָתַר אָתָא לְעָלְמָא וְאַשְׁלִים דּוּכְתַּיְיהוּ שַׁפִּיר. אֲבָל פִּנְחָס בְּעָלְמָא הָוָה, (ס"א וּסְגָן קָאֵי) וְנִשְׁמָתֵיהּ בֵּיהּ בְּקִיּוּמָא קָאֵי.

אָמַר לֵיהּ בְּרִי, רָזָא עִלָּאָה הָכָא, וְהָכִי הוּא. דִּבְשַׁעֲתָא דְּאִסְתַּלְּקוּ מִן עָלְמָא, לָא הֲווֹ מִתְטַמְּרָן תְּחוֹת גַּדְפֵּי טִנָּרָא קַדִּישָׁא. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּכְתִיב, (במדבר ג) וּבָנִים לֹא הָיוּ לָהֶם, דְּאַזְעִירוּ דְּיוּקְנָא דְמַלְכָּא, דְּהָא אִינּוּן לָא אִתְחֲזוּן לְשַׁמְּשָׁא בִּכְהוּנָה רַבָּא.

לשון הקודש

מַה זֶה לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמָן? אֵלּוּ שְׁנֵים עָשָׂר פָּנִים – אַרְבָּעָה שֶׁל אַרְיֵה, אַרְבָּעָה שֶׁל שׁוֹר אַרְבָּעָה שֶׁל נֶשֶׁר, שֶׁהֵם: מִיכָאֵל אַרְיֵה, אַרְבַּע פָּנִים שֶׁלּוֹ יֶהוֶ"ה. אַרְבַּע פְּנֵי שׁוֹר, וְהוּא גַּבְרִיאֵל, וְהֵם יַהוַ"ה. אַרְבַּע פְּנֵי נֶשֶׁר, וְהוּא נוּרִיאֵל, וְהֵם יְהוָ"ה. וְהֵם מְמֻנִּים תַּחַת חֶסֶ"ד פַּחַ"ד אֶמֶ"ת, דַּרְגּוֹת שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת. וּפֵרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, הָאָבוֹת הֵן הֵן הַמֶּרְכָּבָה. וְעוֹלִים (נְקוּדִים) הָאוֹרוֹת לְחֶשְׁבּוֹן יַב"ק. וְהֵם מֶלֶךְ מַלַּךְ יִמְלוֹךְ, יְהוָ"ה אֶהְיֶ"ה אֲדֹנָ"י. סַךְ הַכֹּל – יַב"ק.

רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בְּפָרָשָׁה זוֹ, בָּא לְפָנָיו רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ. אָמַר לוֹ, נָדָב וַאֲבִיהוּא מָה עוֹשִׂים בְּפִנְחָס? אִם פִּנְחָס לֹא הָיָה בָּעוֹלָם כְּשֶׁמֵּתוּ, וְאַחַר כָּךְ בָּא לָעוֹלָם וְהִשְׁלִים מְקוֹמָם – אָז יָפֶה. אֲבָל פִּנְחָס הָיָה בָּעוֹלָם, (וּסְגָן הָיָה) וְנִשְׁמָתוֹ בּוֹ בְּקִיּוּם עוֹמֶדֶת.

אָמַר לוֹ, בְּנִי, סוֹד עֶלְיוֹן כָּאן, וְכָךְ הוּא. שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהִסְתַּלְּקוּ מִן הָעוֹלָם, לֹא הָיוּ נִסְתָּרִים תַּחַת כַּנְפֵי הַסֶּלַע הַקָּדוֹשׁ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (במדבר ג) וּבָנִים לֹא הָיוּ לָהֶם. שֶׁהִקְטִינוּ דְּמוּת הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֲרֵי הֵם לֹא רְאוּיִים לְשַׁמֵּשׁ בִּכְהֻנָּה גְּדוֹלָה.

בְּשַׁעֲתָא דְּקַנֵּי פִּנְחָס עַל בְּרִית קַדִּישָׁא, וְעָאל בְּגוֹ כַּמָּה אוּכְלוֹסִין, וְסָלִיק לוֹן, לְגַיְיפִין עַל רוּמְחָא, לְעֵינֵיהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל. כַּד חָמָא שִׁבְטָא דְשִׁמְעוֹן בְּכַמָּה אֻכְלוּסִין דְּאָתוּ לְגַבֵּיהּ, פַּרְחָא נִשְׁמָתֵיהּ מִנֵּיהּ, וּתְרֵין נִשְׁמָתִין דַּהֲווֹ עַרְטִירָאִין בְּלָא דוּכְתָּא, אִתְקְרִיבוּ בָּהּ, וְאִתְכְּלִילוּ כַּחֲדָא, וְאִתְהַדְּרַת נִשְׁמָתֵיהּ, כְּלִילָא רוּחָא, דְּאִתְכְּלִיל בִּתְרֵין רוּחִין, וְאִתְתָּקְפוּ בֵּיהּ, כְּדֵין רָוַוח דּוּכְתַּיְיהוּ, לְמֵיהֱוֵי כַּהֲנָא (רְבָּא) מַה דְּלָא (אִתְחֲזֵי) מִן קַדְמַת דְּנָא.

וְעַל דָּא כְתִיב, (איוב ד) זְכָר נָא מִי הוּא נָקִי אָבָד, דְּלָא אִתְאֲבִיד בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, וְלָא אָבִיד רוּחֵיהּ כַּד פַּרְחָה מִנֵּיהּ. וְאֵיפֹה יְשָׁרִים נִכְחָדוּ. אִלֵּין בְּנֵי אַהֲרֹן, דְּאִתְהַדְּרוּ לְעָלְמָא, מַה דְּאָבַד בְּחַיֵּיהוֹן. וְעַל דָּא כְתִיב בֵּיהּ בִּפִּנְחָס בֶּן בֶּן, תְּרֵי זִמְנֵי. פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן.

מַה כְּתִיב לְעֵילָא מִפָּרַשְׁתָּא דָא. (במדבר כה) וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה קַח אֶת כָּל רָאשֵׁי הָעָם וְהוֹקַע אוֹתָם לַיְיָ נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ. וְכִי עַל דְּקַטְלִין בְּלֵילְיָא, אוֹ עַל דְּקַטְלִין בִּימָמָא בְּיוֹמָא דְעִיבָא, כְּתִיב נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, דְּתְהֵא מִיתָתְהוֹן בְּאִתְגַּלְיָיא, כְּמָה דְּחָבוּ בְּאִתְגַּלְיָיא.

לשון הקודש

בְּשָׁעָה שֶׁקִּנֵּא פִּנְחָס עַל הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ וְנִכְנַס בְּתוֹךְ כַּמָּה אוּכְלוֹסִין וֶהֱרִימָם עַל הָרֹמַח לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁרָאָה שֵׁבֶט שִׁמְעוֹן, בָּאוּ אֵלָיו בְּכַמָּה אוּכְלוֹסִין. פָּרְחָה מִמֶּנּוּ נִשְׁמָתוֹ, וּשְׁתֵּי נְשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ מְעֻרְטָלוֹת בְּלִי מָקוֹם קָרְבוּ אֵלֶיהָ, וְנִכְלְלוּ כְּאַחַת, וְחָזְרָה נִשְׁמָתוֹ כְּלוּלַת רוּחַ, שֶׁנִּכְלְלָה בִּשְׁתֵּי רוּחוֹת, וְהִתְחַזְּקוּ בָהּ, וְאָז הִרְוִיחַ מְקוֹמָם לִהְיוֹת כֹּהֵן (גָּדוֹל), מַה שֶׁלֹּא (הָיָה רָאוּי) מִקֹּדֶם.

וְלָכֵן כָּתוּב, (איוב ד) זְכָר–נָא מִי הוּא נָקִי אָבָד, שֶׁלֹּא אָבַד בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, וְלֹא אָבְדָה רוּחַ כְּשֶׁפָּרְחָה מִמֶּנּוּ. וְאֵיפֹה יְשָׁרִים נִכְחָדוּ – אֵלּוּ בְּנֵי אַהֲרֹן שֶׁחָזְרוּ לָעוֹלָם, מַה שֶׁאָבַד בְּחַיֵּיהֶם. וְלָכֵן כָּתוּב בּוֹ בִּפִּנְחָס בֶּן בֶּן פַּעֲמַיִם, פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן.

מַה כָּתוּב לְמַעְלָה מִפָּרָשָׁה זוֹ? (במדבר כה) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה קַח אֶת כָּל רָאשֵׁי הָעָם וְהוֹקַע אוֹתָם לַה' נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ. וְכִי עַל שֶׁהָרְגוּ בַּלַּיְלָה, אוֹ עַל שֶׁהָרְגוּ בַּיּוֹם, בְּיוֹם מְעֻנָּן, כָּתוּב נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שֶׁתִּהְיֶה

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, לָאו בְּגִין כַּךְ אִתְמַר. אֶלָּא מֵהָכָא אוֹלִיפְנָא, בְּדַרְגָּא דְּחָב בַּר נָשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְהַהוּא אֲתָר אִצְטְרִיךְ לְמֶעְבַּד תְּקַנְתָּא לְנַפְשֵׁיהּ. אִינּוּן חָבוּ בִּבְרִית קַדִּישָׁא דְּאִקְרֵי שֶׁמֶשׁ. בְּגִין כַּךְ דִּינָא וְתִקּוּנָא דִּילְהוֹן אִיהוּ כְּנֶגֶד הַשֶּׁמֶשׁ, וְלָאו בַּאֲתָר אַחֲרָא. מִכָּאן דְּלָא אִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְתַקְּנָא נַפְשֵׁיהּ, אֶלָּא בְּהַהוּא אֲתָר דְּחָב לְגַבֵּיהּ וּמַאן דְּלָא יַעְבִּיד הָכִי, לֵית לֵיהּ תִּקּוּנָא לְעָלְמִין כִּדְקָא יָאוּת.

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, (תהלים קד) יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי יְיָ אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע, מַה כְּתִיב לְעֵילָא, וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ וְגוֹ'. וְכִי מָאי הַאי לְהַאי. אֶלָּא הָכִי אוֹלִיפְנָא, דִּכְתִיב, (תהלים קד) מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְגוֹ'. וְכִי שְׁבָחָא דִבְהֵמָה דְּאִית לָהּ חָצִיר אָתָא דָוִד לְמֵימַר בְּרוּחַ קָדְשָׁא. אֶלָּא מַצְמִיחַ חָצִיר, אִלֵּין אִינּוּן שִׁתִּין אֶלֶף רִבּוֹא דְּמַלְאָכִין, שְׁלִיחָן, דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּיוֹמָא תְּנִיָּינָא דִּבְרֵאשִׁית, וְכֻלְּהוּ אֵשָׁא מְלַהֲטָא. אִלֵּין אִינּוּן חָצִיר. אֲמַאי חָצִיר. בְּגִין דְּצַמְחִין כֶּחָצִיר דָּא בְּעָלְמָא, דְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא אִתְקְצִירוּ הַשְׁתָּא, וּלְבָתַר צַמְחִין וּמְהַדְּרִין כְּמִלְּקַדְּמִין.

לשון הקודש

מִיתָתָם בְּגָלוּי כְּמוֹ שֶׁחָטְאוּ בְּגָלוּי.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, לֹא בִּגְלַל זֶה נֶאֱמַר, אֶלָּא מִכָּאן לָמַדְנוּ, בְּדַרְגָּה שֶׁחָטָא אָדָם לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, לְאוֹתוֹ מָקוֹם יֵשׁ לַעֲשׂוֹת תַּקָּנָה לְנַפְשׁוֹ. הֵם חָטְאוּ בִּבְרִית קֹדֶשׁ שֶׁנִּקְרֵאת שֶׁמֶשׁ, בִּגְלַל כָּךְ דִּין וְתִקּוּן שֶׁלָּהֶם הוּא כְּנֶגֶד הַשֶּׁמֶשׁ, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר. מִכָּאן שֶׁלֹּא צָרִיךְ אָדָם לְתַקֵּן נַפְשׁוֹ אֶלָּא בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁחָטָא אֵלָיו, וּמִי שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כָּךְ, אֵין לוֹ תִּקּוּן לְעוֹלָמִים כָּרָאוּי.

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (תהלים קד) יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי ה' אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ וְגוֹ'. וְכִי מַה זֶּה לָזֶה? אֶלָּא כָּךְ לָמַדְנוּ, שֶׁכָּתוּב מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְגוֹ' – וְכִי שֶׁבַח לַבְּהֵמָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ חָצִיר, בָּא דָוִד לוֹמַר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ? אֶלָּא מַצְמִיחַ חָצִיר – אֵלֶּה הֵם שִׁשִּׁים אֶלֶף רִבּוֹא שֶׁל מַלְאָכִים, שְׁלִיחִים, שֶׁנִּבְרְאוּ בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי שֶׁל בְּרֵאשִׁית, וְכֻלָּם אֵשׁ לוֹהֶטֶת. אֵלֶּה הֵם חָצִיר. לָמָּה חָצִיר? מִשּׁוּם שֶׁצּוֹמְחִים כְּחָצִיר זֶה בָּעוֹלָם, שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם נִקְצָרוּ כָּעֵת, וְאַחַר כָּךְ צוֹמְחִים וְחוֹזְרִים כְּמִקֹּדֶם.

וְעַל דָּא כְּתִיב מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי יב) יוֹדֵעַ צַדִּיק נֶפֶשׁ בְּהֶמְתּוֹ, וְתָנֵינָן, אֶלֶף טוּרִין סַלְקִין לָהּ בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא. וְכָל טוּרָא וְטוּרָא שִׁתִּין רִבּוֹא חֲיֵי, וְהִיא אָכְלָה.

וְעֵשֶׂב לַעֲבוֹדַת הָאָדָם, אִלֵּין אִינּוּן נִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּהַהוּא אָדָם דְּרָכִיב וְשָׁלִיט עַל בְּהֵמָה דָּא אָכִיל, וְאָעִיל לוֹן בְּגַוֵּויהּ, וּבִזְכוּתֵהוֹן אִתְּזָן כָּל עָלְמָא מֵהַהוּא אָדָם, דִּכְתִיב בֵּיהּ, (יחזקאל א) וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם וְגוֹ'. וְעַל דָּא כְּתִיב הָאָדָם, הַהוּא דְּאִשְׁתְּמוֹדַע, בְּגִין לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, לְאַפָּקָא מְזוֹנָא לְעָלְמָא מִן הָאָרֶץ קַדִּישָׁא.

וְיַיִן, דָּא חַמְרָא עַתִּיקָא דְּנָגִיד מִלְּעֵילָא. יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ, אֱנוֹשׁ: דָּא רָזָא דְּהַהוּא נַעַר, (דף רי"ז ע"ב) דְּסָלִיק לְסִיבוּ, וְאִתְּהַדָּר בְּמִלְּקַדְּמִין. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קג) אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו.

לְהַצְהִיל פָּנִים: אִלֵּין אִינּוּן פָּנִים, דְּאִקְרוּן אַנְפֵּי רַבְרְבֵי, וְאַנְפֵּי זוּטְרֵי. מִשָּׁמָן: מִנְּגִידוּ דְּעָלְמָא דְּאָתֵי, מְשַׂח וּרְבוּ קַדִּישָׁא עִלָּאָה. וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד, הַהוּא לֶחֶם דְּאַזִּילוּ שְׁחָקִים, וְטַחֲנָן מַנָּא לְמֵיכְלָא דְצַדִּיקַיָּיא סְתָמָא, וּמִתַּמָּן אִתְנְגִיד לְכַמָּה חַיָּילִין, דְּאִקְרוּן לְבַב אֱנוֹשׁ. וְכֹלָּא אָתֵי מִנְּגִידוּ עִלָּאָה.

לשון הקודש

וְלָכֵן כָּתוּב מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי יב) יוֹדֵעַ צַדִּיק נֶפֶשׁ בְּהֶמְתּוֹ. וְשָׁנִינוּ, אֶלֶף הָרִים מַעֲלִים לָהּ בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וּבְכָל הַר וְהַר יֵשׁ שִׁשִּׁים רִבּוֹא, וְהִיא אוֹכֶלֶת. **וְעֵשֶׂב** לַעֲבֹדַת הָאָדָם – אֵלּוּ אוֹתָם נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, שֶׁאוֹתוֹ אָדָם שֶׁרוֹכֵב וְשׁוֹלֵט עַל בְּהֵמָה זוֹ אוֹכֵל וּמַכְנִיסָם בְּתוֹכוֹ, וּבִזְכוּתָם נִזּוֹן כָּל הָעוֹלָם מֵאוֹתוֹ אָדָם, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (יחזקאל א) וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם וְגוֹ'. וְעַל זֶה כָּתוּב הָאָדָם, אוֹתוֹ שֶׁנּוֹדָע, כְּדֵי לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, לְהוֹצִיא מָזוֹן לָעוֹלָם מֵהָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה.

וְיַיִן – זֶה יַיִן עַתִּיק שֶׁשּׁוֹפֵעַ מִלְּמַעְלָה. יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ – אֱנוֹשׁ זֶה סוֹד שֶׁל אוֹתוֹ נַעַר שֶׁעָלָה לְשֵׂיבָה וְחָזַר כְּמִקֶּדֶם. וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים קג) אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו.

לְהַצְהִיל פָּנִים – אֵלּוּ אוֹתָם פָּנִים שֶׁנִּקְרָאִים פָּנִים גְּדוֹלוֹת וּפָנִים קְטַנּוֹת. מִשָּׁמָן, מִשֶּׁפַע הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁמָּן וּמִשְׁחָה קָדוֹשׁ עֶלְיוֹן. וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד – אוֹתוֹ לֶחֶם שֶׁמַּזִּילִים

יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי יְיָ, אִלֵּין אִינּוּן אִילָנִין עִלָּאִין פְּנִימָאִין. אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע, דְּהָא אִתְעֲקָרוּ וְנָטַע לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מָאי בֵּין עֲצֵי יְיָ, לְאַרְזֵי לְבָנוֹן. עֲצֵי יְיָ, אִלֵּין עֵ"ץ הַחַיִּים, וְעֵ"ץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. אַרְזֵי לְבָנוֹן, אִלֵּין חַמְשִׁין תַּרְעִין, דְּאִקְרוּן חָמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה.

אֲשֶׁר נָטָע. אֲשֶׁר שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ, בְּטוּלְהוֹן, מְקַנְּנָן נִשְׁמָתֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, וְכָל חַיָּילִין קַדִּישִׁין אִתְּזָנוּ מִתַּמָּן. חֲסִידָה, בְּרָתֵיהּ דְּאַבְרָהָם אָבִינוּ, דְּאִקְרֵי חָסִיד, וְעָבִיד חֶסֶד עִם כָּל בְּנֵי עָלְמָא, בְּגִין כָּךְ אִקְרֵי חֲסִידָה. בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ. בֵּין דְּרוֹעֵי עָלְמָא יָתְבָא. (ע"כ רעיא מהימנא).

רִבִּי אַבָּא וְרִבִּי יוֹסֵי, קָמוּ לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, עַד דַּהֲווֹ יַתְבֵי וְלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הָא דְּאָמַר רִבִּי חִיָּיא אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו שַׁפִּיר קָאָמַר. אֲבָל בְּמַאי אוֹקִימְנָא סוֹפֵיהּ דִּקְרָא, כִּי רוּחַ עָבְרָה בוֹ וְאֵינֶנּוּ וְלֹא יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ. אָמַר

לשון הקודש

הַשְּׁחָקִים, וְטוֹחֲנִים מָן לְמַאֲכָל שֶׁל צַדִּיקִים סְתָם, וּמִשָּׁם שׁוֹפֵעַ לְכַמָּה חֲיָלוֹת שֶׁנִּקְרָאִים לְבַב אֱנוֹשׁ, וְהַכֹּל בָּא מִשֶּׁפַע עֶלְיוֹן.

יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי ה' – אֵלּוּ אוֹתָם עֵצִים עֶלְיוֹנִים פְּנִימִיִּים. אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע, שֶׁהֲרֵי נֶעֱקְרוּ וּנְטָעָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מַה בֵּין עֲצֵי ה' לְאַרְזֵי לְבָנוֹן? עֲצֵי ה' – אֵלּוּ עֵ"ץ הַחַיִּים וְעֵ"ץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. אַרְזֵי לְבָנוֹן – אֵלּוּ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים שֶׁנִּקְרָאִים חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה.

אֲשֶׁר נָטָע. אֲשֶׁר שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ, בְּצִלָּם מְקַנְּנוֹת נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, וְכָל חֵילוֹת הַקֹּדֶשׁ נִזּוֹנִים מִשָּׁם. חֲסִידָה – בִּתּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, שֶׁנִּקְרָא חָסִיד, וְעָשָׂה חֶסֶד עִם כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, בִּגְלַל זֶה נִקְרֵאת חֲסִידָה. בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ, בֵּין זְרוֹעוֹת עוֹלָם יוֹשֶׁבֶת. (עד כאן רעיא מהימנא).

רִבִּי אַבָּא וְרִבִּי יוֹסֵי קָמוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה. עַד שֶׁיָּשְׁבוּ וְעָסְקוּ בַּתּוֹרָה אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, זֶה שֶׁאָמַר רִבִּי חִיָּיא (תהלים קג) אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו – יָפֶה אָמַר. אֲבָל בַּמֶּה בֵּאַרְנוּ סוֹף הַפָּסוּק – כִּי רוּחַ עָבְרָה בוֹ וְאֵינֶנּוּ וְלֹא יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ. אָמַר לוֹ, כָּךְ

לֵיהּ הָכִי הוּא וַדָּאי, אֶנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו כְּמָה דְּאָמַר, כְּצִיץ הַשָּׂדֶה הַהוּא שָׁדֶה דְּאִשְׁתְּמוֹדַע. כֵּן יָצִיץ דְּאִתְחַדָּשׁ וְאִתְהַדָּר כְּמִלְּקַדְמִין. (הָכִי יָצִיץ וְסָלִיק, מָאי טַעְמָא בְּגִין).

כִּי רוּחַ עָבְרָה בוֹ וְאֵינֶנּוּ, דָּא הוּא רוּחָא עִלָּאָה טְמִירָא קַדִּישָׁא גְּנִיזָא מִכֹּלָּא, דְּכָלִיל לֵיהּ בְּגַוָּיהּ. וּכְדֵין וְאֵינֶנּוּ. וְדָא הוּא רָזָא דַּחֲנוֹךְ, דִּכְתִיב בֵּיהּ (בראשית ה) וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים, דָּא אֱלֹהִים עִלָּאָה. רוּחַ עִלָּאָה, רוּחַ גְּנִיזָא טְמִירָא. וְלָא יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ. דְּהָא אִתְכְּלִיל רוּחָא זְעֵירָא, בְּרוּחָא עִלָּאָה. מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ, וְחֶסֶד יְיָ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם וְעָאל לֵיהּ כַּהֲנָא רַבָּא לְגוֹ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. וְנָטִיל לֵיהּ, וְאוֹלִיד לֵיהּ כְּמִלְּקַדְמִין, וְאִתְחַדָּשׁ כְּנֶשֶׁר עוּלְמִין. וְאִתְהַדָּר אִיהוּ נַעַר.

עַד דַּהֲווֹ יַתְבֵי, חָמוּ חַד טוּלָא דְּקַיְימָא עָלַיְיהוּ, אַזְלָא וְאַתְיָא, אַזְלָא וְאַתְיָא, בְּגוֹ בֵּיתָא. תַּוְוהוּ. אָמַר

לשון הקודש

הוּא בְּוַדַּאי, אֶנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו כְּמוֹ שֶׁאָמַר. כְּצִיץ הַשָּׂדֶה – כְּצִיץ אוֹתוֹ שָׂדֶה הַנּוֹדָע – כֵּן יָצִיץ, שֶׁהִתְחַדֵּשׁ וְחָזַר כְּמִקֹּדֶם. (כָּךְ יָצִיץ וְעוֹלֶה. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם)

כִּי רוּחַ עָבְרָה בוֹ וְאֵינֶנּוּ – זֶה רוּחַ עֶלְיוֹן טָמִיר קָדוֹשׁ גָּנוּז מֵהַכֹּל, שֶׁכּוֹלֵל אוֹתוֹ בְּתוֹכוֹ, וְאָז אֵינֶנּוּ. וְזֶהוּ סוֹד שֶׁל חֲנוֹךְ, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית ה) וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים, זֶה אֱלֹהִים עֶלְיוֹן. רוּחַ עֶלְיוֹנָה, רוּחַ גְּנוּזָה וּטְמִירָה. וְלֹא יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ, שֶׁהֲרֵי נִכְלֶלֶת רוּחַ קְטַנָּה בְּרוּחַ עֶלְיוֹנָה. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? וְחֶסֶד ה' מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם. וְנִכְנָס לוֹ כֹּהֵן גָּדוֹל לְתוֹךְ קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְלוֹקְחוֹ וּמוֹלִידוֹ כְּמִקֹּדֶם, וּמִתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר עֲלוּמָיו, וְחוֹזֵר הוּא נַעַר.

עַד שֶׁיָּשְׁבוּ, רָאוּ צֵל שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם, הוֹלֵךְ

רִבִּי אַבָּא, יוֹסֵי בְּנִי, אִימָּא לָךְ מַה דְּהַוָּה לִי עִם בּוּצִינָא קַדִּישָׁא. יוֹמָא חַד הֲוֵינָן אַזְלִינָן בְּבִקְעָתָא דְּאוֹנוֹ, וַהֲוֵינָן לָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא, כָּל הַהוּא (דף רי"ח ע"א) יוֹמָא, וּמִגּוֹ תּוּקְפָּא דְּשִׁמְשָׁא אוֹתְבֵנָן גַּבֵּי חַד טִינָרָא, בְּגוֹ נוּקְבָּא חָדָא.

אֲמַרְתִּי לֵיהּ, מָאי הַאי, דִּבְכָל שַׁעֲתָא דְּחַיָּיבִין אַסְגִּיאוּ בְּעָלְמָא, וְדִינָא שַׁרְיָיא בְּעָלְמָא, זַכָּאִין דִּבְחוֹן לָקָאן עָלַיְיהוּ. דְּהָכִי תָּנֵינָן, בְּחוֹבָא דְּדָרָא, קַדִּישַׁיָּיא וְצַדִּיקַיָּיא יִתְפְּסוּן. אֲמַאי, אִי בְּגִין דְּאִינוּן דְּלָא מוֹכִיחִין לְעָלְמָא עַל עוֹבָדַיְיהוּ, כַּמָּה אִינוּן דְּמוֹכִיחִין, וְלָא מְקַבְּלֵי מִנַּיְיהוּ, וְצַדִּיקַיָּיא אִתְכַּפְיָין קַמַּיְיהוּ. וְאִי בְּגִין דְּלָא הֲוֵי מָאן דְּיָגִין עַל עָלְמָא, לָא יֵהוֹן מֵתִין, וְלָא יִתְפְּסוּן בְּחוֹבַיְיהוּ, דְּהָא חֶדְוָה אִיהוּ לְצַדִּיקַיָּיא בְּאִבּוּדָא דִלְהוֹן.

לשון הקודש

וּבָא, הוֹלֵךְ וּבָא בְּתוֹךְ הַבַּיִת. תָּמְהוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, יוֹסֵי בְּנִי, אֹמַר לְךָ מָה הָיָה לִי עִם הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. יוֹם אֶחָד הָיִינוּ הוֹלְכִים בְּבִקְעַת אוֹנוֹ, וְהָיִינוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה כָּל אוֹתוֹ יוֹם, וּמִתּוֹךְ חֹזֶק הַשֶּׁמֶשׁ יָשַׁבְנוּ לְיַד סֶלַע אֶחָד בְּתוֹךְ נֶקֶב אֶחָד.

אָמַרְתִּי לוֹ, מַה זֶּה שֶׁבְּכָל שָׁעָה שֶׁמִּתְרַבִּים הָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם וְהַדִּין שָׁרוּי בָּעוֹלָם, צַדִּיקִים שֶׁבָּהֶם לוֹקִים עֲלֵיהֶם?! שֶׁכָּךְ שָׁנִינוּ, בְּחֵטְא הַדּוֹר, קְדוֹשִׁים וְצַדִּיקִים יִתְפְּסוּ. לָמָּה? אִם מִשּׁוּם שֶׁהֵם לֹא מוֹכִיחִים אֶת הָעוֹלָם עַל מַעֲשֵׂיהֶם – כַּמָּה הֵם שֶׁמּוֹכִיחִים וְלֹא מְקַבְּלִים מֵהֶם, וְהַצַּדִּיקִים כְּפוּפִים לִפְנֵיהֶם. וְאִם מִשּׁוּם שֶׁאֵין מִי שֶׁיָּגֵן עַל הָעוֹלָם – לֹא יָמוּתוּ וְלֹא יִתְפְּסוּ בַּחֲטָאֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי חֶדְוָה הִיא לַצַּדִּיקִים בְּאִבּוּדָם.

אָמַר לֵיהּ, בְּחוֹבָה דְּדָרָא וַדַּאי מִתְּפְסִין צַדִּיקַיָּיא, וְהָא אוּקִימְנָא הֲנֵי מִילֵי. אֲבָל בְּשַׁעֲתָא דְּיִתְּפְסוּן צַדִּיקַיָּיא בְּמַרְעִין, אוֹ בְּמַכְתְּשִׁין, בְּגִין לְכַפְּרָא עַל עָלְמָא הֲוֵי, כְּדֵין יִתְכַּפְּרוּן כָּל חוֹבֵי דָרָא, מְנָלָן. מִכָּל שַׁיְיפֵי גוּפָא, בְּשַׁעֲתָא דְּכָל שַׁיְיפִין בְּעָאקוּ, וּמְרָע סַגֵּי שַׁרְיָיא עָלַיְיהוּ, שַׁיְיפָא חָדָא אִצְטְרִיךְ לְאַלְקָאָה, בְּגִין דְּיִתְסוּן כֻּלְּהוּ, וּמַנּוּ. דְּרוֹעָא. דְּרוֹעָא אַלְקֵי וְאַפִּיקוּ מִינֵּיהּ דָּמָא, כְּדֵין הָא אַסְוָותָא לְכָל שַׁיְיפֵי גוּפָא.

אוֹף הָכִי בְּנֵי עָלְמָא אִינּוּן שַׁיְיפִין דָּא עִם דָּא. בְּשַׁעֲתָא דְּבָעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיהַב אַסְוָותָא לְעָלְמָא, אַלְקֵי לְחַד צַדִּיקָא בֵּינַיְיהוּ, בְּמַרְעִין וּבְמַכְתְּשִׁין, וּבְגִינֵיהּ יָהִיב אַסְוָותָא לְכֹלָּא. מְנָלָן. דִּכְתִיב, (ישעיה נג) וְהוּא מְחוֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ מְדוּכָּא מֵעֲוֹנוֹתֵינוּ וְגוֹ'. וּבַחֲבוּרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ. וּבַחֲבוּרָתוֹ,

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, בְּוַדַּאי בְּחֵטְא הַדּוֹר נִתְפָּסִים הַצַּדִּיקִים, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ דְּבָרִים אֵלּוּ. אֲבָל בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְפָּסִים הַצַּדִּיקִים בֶּחֳלָאִים אוֹ בְּמַכּוֹת, זֶה בִּשְׁבִיל לְכַפֵּר עַל הָעוֹלָם, וְאָז יִתְכַּפְּרוּ כָּל חֲטָאֵי הַדּוֹר. מִנַּיִן לָנוּ? מִכָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף. בְּשָׁעָה שֶׁכָּל הָאֵיבָרִים בִּמְצוּקָה וְחֹלִי גָּדוֹל שׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם, אֵיבָר אֶחָד צָרִיךְ לִלְקוֹת כְּדֵי שֶׁיִּתְרַפְּאוּ כֻּלָּם. וּמִיהוּ? הַזְּרוֹעַ. הַזְּרוֹעַ לוֹקָה וּמוֹצִיאִים מִמֶּנָּה דָּם, וְאָז הֲרֵי רְפוּאָה לְכָל אֵיבְרֵי הַגּוּף.

גַּם כָּךְ בְּנֵי הָעוֹלָם הֵם אֵיבָרִים זֶה עִם זֶה. בְּשָׁעָה שֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָתֵת רְפוּאָה לָעוֹלָם, מַלְקֶה צַדִּיק אֶחָד בֵּינֵיהֶם בְּמַחֲלוֹת וּמַכּוֹת, וּבִגְלָלוֹ נוֹתֵן רְפוּאָה לַכֹּל. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (ישעיה נג) וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ מְדֻכָּא מֵעֲוֹנֹתֵינוּ וְגוֹ', וּבַחֲבֻרָתוֹ

אֲקָזוּתָא דְּדָמָא, כְּמַאן דְּאָקִיז דְּרוֹעָא, וּבְהַהוּא חַבּוּרָא נִרְפָּא לָנוּ, אַסְוָותָא הוּא לָנָא לְכָל שַׁיְיפִין דְּגוּפָא.

וּלְעוֹלָם לָא אַלְקֵי צַדִּיקָא, אֶלָּא לְמֵיהַב אַסְוָותָא לְדָרָא, וּלְכַפְּרָא עָלַיְיהוּ. (וְרָזָא דָא צַדִּיק וְרָע לוֹ) דְּהָא נִיחָא לְסִטְרָא אַחֲרָא דְּדִינָא שַׁלְטָא (לְשַׁלְטָאָה) עַל זַכָּאָה יַתִּיר מִכֹּלָּא, דְּלָא חָיִישׁ כְּדֵין לְכָל עָלְמָא, וְלָא אַשְׁגַּח בְּהוּ, מֵחֶדְוָה דְשַׁלִּיט עָלֵיהּ. וְהַהוּא זַכָּאָה זָכֵי לְשׁוּלְטָנָא עִלָּאָה, בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. צַדִּיק (דף רי"ח ע"ב) וְטוֹב לוֹ, דְּלָא חָיִישׁ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכַפְּרָא עַל עָלְמָא.

אֲמִינָא לֵיהּ, אִלּוּ לָא הֲווֹ בְּחַד זִמְנָא, יָאוּת. אֲבָל אִית צַדִּיק הָכָא, וְאִית צַדִּיק הָכָא, לְדָא אִית מַזְרְעִין וּמַכְתְּשִׁין, וּלְדָא אִית כָּל טִיבוּ דְעָלְמָא. אָמַר לִי, בְּחַד מִנַּיְיהוּ אוֹ תְּרֵין סַגִּי, דְּלָא בָּעָא

לשון הקודש

נִרְפָּא לָנוּ. וּבַחֲבָרָתוֹ – הַקָּזַת דָּם, כְּמוֹ מִי שֶׁמַּקִּיז זְרוֹעַ, וּבְאוֹתָהּ חֲבוּרָה נִרְפָּא לָנוּ, רְפוּאָה הוּא לָנוּ לְכָל אֵיבְרֵי הַגּוּף.

וּלְעוֹלָם לֹא מַלְקֶה צַדִּיק, אֶלָּא כְּדֵי לָתֵת רְפוּאָה לַדּוֹר וּלְכַפֵּר עֲלֵיהֶם, (וְסוֹד זֶה צַדִּיק וְרַע לוֹ) שֶׁזֶּה נוֹחַ לַצַּד הָאַחֵר שֶׁהַדִּין שׁוֹלֵט (לִשְׁלֹט) עַל הַצַּדִּיק יוֹתֵר מֵהַכֹּל, שֶׁלֹּא חוֹשֵׁשׁ אָז לְכָל הָעוֹלָם וְלֹא מַשְׁגִּיחַ בָּהֶם מֵהַשִּׂמְחָה שֶׁהוּא שׁוֹלֵט עָלָיו. וְאוֹתוֹ צַדִּיק זוֹכֶה לְשִׁלְטוֹן עֶלְיוֹן בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, שֶׁלֹּא חוֹשֵׁשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְכַפֵּר עַל הָעוֹלָם.

אָמַרְתִּי לוֹ, אִלּוּ לֹא הָיוּ בִּזְמַן אֶחָד – יָפֶה. אֲבָל כָּאן יֵשׁ צַדִּיק, וְכָאן יֵשׁ צַדִּיק. לָזֶה יֵשׁ מַחֲלוֹת, וְלָזֶה יֵשׁ אֶת כָּל טוּב הָעוֹלָם. אָמַר לִי, בְּאֶחָד מֵהֶם אוֹ בִּשְׁנַיִם מַסְפִּיק, שֶׁהַקָּדוֹשׁ

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַלְקָאָה כֹּלָּא, (ס"א כָּל דְּמָה) כְּמָה דְּלָא אִצְטְרִיךְ אֶלָּא דְּרוֹעָא חָדָא, לְאַלְקָאָה וּלְאָקְזָאָה לְמֵיהַב אַסְוָותָא לְכָל שַׁיְיפִין. אוֹף הָכָא, בְּחַד צַדִּיקָא סַגִּי.

וְאִי אִתְקַף (ס"א אִתְיַקַּר) בֵּיהּ מְרָע, עַל כָּל שַׁיְיפִין, כְּדֵין אִצְטְרִיךְ תְּרֵין דְּרוֹעִין לְאָקְזָאָה. אוֹף הָכִי, אִי אַסְגִּיאוּ חוֹבִין יַקִּירִין עַל עָלְמָא, כְּדֵין כָּל זַכָּאִין אַלְקוּן, לְמֵיהַב אַסְוָותָא עַל כָּל דָּרָא. אֲבָל בִּזְמַן דְּלָא אַסְגִּיאוּ כָּל כַּךְ, כְּדֵין חַד זַכָּאָה אַלְקֵי, וּשְׁאַר צַדִּיקַיָּא בִּשְׁלָם, דְּהָא לָא אִצְטְרִיךְ עָלְמָא דְּיִלְקוּן כֻּלְּהוּ. אִתְסִיאוּ עַמָּא. אִתְסִיאוּ צַדִּיקַיָּא. וּלְזִמְנִין דְּכָל יוֹמֵיהוֹן קַיְימִין בְּמַרְעִין, לְאַגָּנָא עַל דָּרָא. מִיתוּ, הָא אַתְסֵי כֹּלָּא, וְאִתְכְּפַּר. לְזִמְנִין דְּחוֹבִין אִינּוּן יַקִּירִין יַתִּיר.

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא לֹא רוֹצֶה לְהַלְקוֹת הַכֹּל, (ס"א כָּל עוֹד) כְּמוֹ שֶׁלֹּא צָרִיךְ אֶלָּא זְרוֹעַ אַחַת לְהַלְקוֹת וּלְהַקִּיז לָתֵת רְפוּאָה לְכָל הָאֵיבָרִים. גַּם כָּאן, בְּצַדִּיק אֶחָד מַסְפִּיק.

וְאִם מִתְחַזֶּקֶת (מִכְּבִידָה) הַמַּחֲלָה עַל כָּל הָאֵיבָרִים, אָז צָרִיךְ לְהַקִּיז מִשְּׁתֵּי זְרוֹעוֹת. גַּם כָּךְ, אִם הִתְרַבּוּ הַחֲטָאִים וּכְבֵדִים עַל הָעוֹלָם, אָז כָּל הַצַּדִּיקִים לוֹקִים, לָתֵת רְפוּאָה עַל כָּל הַדּוֹר. אֲבָל בִּזְמַן שֶׁלֹּא הִתְרַבּוּ כָּל כָּךְ, אָז רַק צַדִּיק אֶחָד לוֹקֶה, וּשְׁאָר הַצַּדִּיקִים בְּשָׁלוֹם, שֶׁהֲרֵי לֹא צָרִיךְ הָעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם יִלְקוּ. נִרְפָּא הָעָם – נִרְפְּאוּ הַצַּדִּיקִים. וְלִפְעָמִים שֶׁכָּל יְמֵיהֶם עוֹמְדִים בְּמַחֲלוֹת לְהָגֵן עַל הַדּוֹר. אִם מֵתוּ – הֲרֵי נִרְפָּא הַכֹּל וְנִתְכַּפֵּר, לִפְעָמִים כְּשֶׁהַחֲטָאִים הֵם נִכְבָּדִים יוֹתֵר.

קַמְנָא וְאָזַלְנָא. וְתוּקְפָּא דְשִׁמְשָׁא הָוָה יַתִּיר, וְדָחִיק לָן בְּאוֹרְחָא. חֲמֵינָן אִילָנִין בְּמַדְבְּרָא, וּמַיִין תְּחוֹתַיְיהוּ. יָתִיבְנָא תְּחוֹת חַד טוּלָא דְּאִילָנָא דְמַדְבְּרָא. שָׁאִילְנָא לֵיהּ, מָאי הַאי דְּכָל עַמִּין דְּעָלְמָא לָא עַבְדִּין נִעְנוּעָא, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדַיְיהוּ, דְּכַד לָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא, מִתְנַעְנְעָן הָכָא וְהָכָא, בְּלָא לִמּוּדָא דְּבַר נָשׁ בְּעָלְמָא, וְלָא יַכְלִין לְמֵיקָם בְּקִיּוּמַיְיהוּ.

אָמַר לִי, אַדְכַּרְתָּן מִלְּתָא עִלָּאָה, וּבְנֵי עָלְמָא לָא יַדְעִין, וְלָא מַשְׁגִּיחִין. יָתִיב שַׁעֲתָא וּבָכָה, אָמַר, וַוי לִבְנֵי נָשָׁא דְּאַזְלִין כִּבְעִירֵי חַקְלָא, בְּלָא סוּכְלְתָנוּ. בְּמִלָּה דָא בִּלְחוֹדוֹי אִשְׁתְּמוֹדְעָן נִשְׁמָתְהוֹן קַדִּישִׁין דְּיִשְׂרָאֵל, בֵּין נִשְׁמָתְהוֹן דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. נִשְׁמָתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל אִתְגְּזָרוּ, מִגּוֹ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא דְּדָלִיק, דִּכְתִיב, (משלי כ) נֵר יְיָ נִשְׁמַת אָדָם. וְהַאי נֵר בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְאַחֲד (נ"א דְּאִתְדְּלִיק) (דף רי"ט ע"א)

לשון הקודש

קַמְנוּ וְהָלַכְנוּ, וְחֹזֶק הַשֶּׁמֶשׁ הָיָה יוֹתֵר, וְהַדֶּרֶךְ הָיְתָה דְּחוּקָה לָנוּ. רָאִינוּ אִילָנוֹת בַּמִּדְבָּר וּמַיִם תַּחְתֵּיהֶם. יָשַׁבְנוּ תַּחַת צֵל שֶׁל אִילָן אֶחָד שֶׁל הַמִּדְבָּר. שְׁאַלְנוּהוּ, מַה זֶּה שֶׁכָּל עַמֵּי עוֹלָם לֹא עוֹשִׂים נִעְנוּעַ, רַק יִשְׂרָאֵל לְבַדָּם? שֶׁכְּשֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה מִתְנַעְנְעִים לְכָאן וּלְכָאן בְּלִי לִמּוּד שֶׁל אָדָם בָּעוֹלָם, וְלֹא יְכוֹלִים לַעֲמֹד בְּעַצְמָם?

אָמַר לִי, הִזְכַּרְתַּנִי דָּבָר עֶלְיוֹן, וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים. יָשַׁב שָׁעָה וּבָכָה. אָמַר, אוֹי לִבְנֵי הָאָדָם שֶׁהוֹלְכִים כְּבַהֲמוֹת הַשָּׂדֶה בְּלִי שֵׂכֶל. בַּדָּבָר הַזֶּה לְבַדּוֹ נוֹדָעוֹת נִשְׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל בֵּין נִשְׁמוֹת עַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל נִגְזְרוּ מִתּוֹךְ נֵר קָדוֹשׁ שֶׁדּוֹלֵק, שֶׁכָּתוּב (משלי כ) נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם. וְנֵר זֶה, בְּשָׁעָה שֶׁנֶּאֱחָז (שֶׁנִּדְלַק) מִתּוֹךְ

מִגּוֹ אוֹרַיְיתָא דִּלְעֵילָא, לָא שָׁכִיךְ נְהוֹרָא עָלֵיהּ אֲפִילוּ רִגְעָא. וְרָזָא דָא, (תהלים פג) אֱלֹהִים אַל דָּמִי לָךְ. כְּגַוְונָא דָא כְּתִיב, (ישעיה סב) הַמַּזְכִּירִים אֶת יְיָ אַל דֳּמִי לָכֶם, לָא שְׁכִיכוּ לְכוֹן. נְהוֹרָא דְשַׁרְגָּא כֵּיוָן דְּאִתְאַחֲדָא גּוֹ פְּתִילָה, הַהוּא נְהוֹרָא לָא שָׁכִיךְ לְעָלְמִין, אֶלָּא מִתְנַעְנְעָא נְהוֹרָא לְכָאן וּלְכָאן, וְלָא מִשְׁתְּכִיךְ לְעָלְמִין.

כְּגַוְונָא דָא, יִשְׂרָאֵל, דְּנִשְׁמָתַיְיהוּ מִגּוֹ הַהוּא נְהוֹרָא דְשַׁרְגָּא, כֵּיוָן דְּאָמַר מִלָּה חָדָא דְאוֹרַיְיתָא, הָא נְהוֹרָא דָּלִיק, וְלָא יֵכְלוּן אִינּוּן לְאִשְׁתַּכְּכָא, וּמִתְנַעְנְעָן לְכָאן וּלְכָאן, וּלְכָל סִטְרִין. כִּנְהוֹרָא דְשַׁרְגָּא, דְּהָא (משלי כ) נֵר יְיָ נִשְׁמַת אָדָם כְּתִיב.

וּכְתִיב, (יחזקאל לד) אָדָם אַתֶּם, אַתֶּם קְרוּיִין אָדָם, וְלָא אוּמִין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. נִשְׁמָתִין דְּעַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, מִדְּעִיכוּ דְּקָשׁ, בְּלָא

לשון הקודש

תּוֹרָה הָעֶלְיוֹנָה, לֹא שׁוֹכֵךְ הָאוֹר עָלָיו אֲפִלּוּ רֶגַע. וְסוֹד זֶה – (תהלים פז) אֱלֹהִים אַל דָּמִי לָךְ. כְּמוֹ זֶה כָּתוּב – (ישעיה סב) הַמַּזְכִּירִים אֶת ה' אַל דֳּמִי לָכֶם. אֵין שִׁכּוּךְ לָכֶם. אוֹר הַנֵּר, כֵּיוָן שֶׁנֶּאֱחַז תּוֹךְ הַפְּתִילָה, אוֹתוֹ הָאוֹר לֹא שׁוֹכֵךְ לְעוֹלָמִים, אֶלָּא מִתְנַעְנֵעַ הָאוֹר לְכָאן וּלְכָאן וְלֹא שׁוֹכֵךְ לְעוֹלָמִים.

כְּמוֹ זֶה יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּשְׁמוֹתֵיהֶם מִתּוֹךְ אוֹתוֹ אוֹר הַנֵּר – כֵּיוָן שֶׁאָמַר דָּבָר אֶחָד שֶׁל הַתּוֹרָה, הֲרֵי הָאוֹר דּוֹלֵק, וְלֹא יְכוֹלִים הֵם לִשְׁכֹּךְ, וּמִתְנַעְנְעִים לְכָאן וּלְכָאן וּלְכָל הַצְּדָדִים כְּאוֹר הַנֵּר, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (משלי כ) נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם.

וְכָתוּב (יחזקאל לד) אָדָם אַתֶּם. אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם וְלֹא אֻמּוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. נִשְׁמוֹת עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מִדְּעִיכַת

נְהוֹרָא דְשַׁרֵי עָלַיְיהוּ. וְעַל דָּא מִשְׁתַּכְּחִין, וְלָא מִתְנַעְנְעָן, דְּהָא לֵית לוֹן אוֹרַיְיתָא, וְלָא דַלְקִין בָּהּ, וְלָאו נְהוֹרָא שַׁרְיָיא בְּהוֹן, אִינּוּן קַיְימִין כְּעֵצִים בְּגוֹ נוּרָא דְדָלִיק, בְּלָא נְהוֹרָא דְשַׁרְיָא עָלַיְיהוּ, וְעַל דָּא מִשְׁתַּכְּחִין בְּלָא נְהוֹרָא כְּלָל. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, דָּא אִיהוּ בְּרִירוּ דְמִלָּה, זַכָּאָה חוּלָקִי דְזָכֵינָא לְהַאי, לְמִשְׁמַע דָּא.

רעיא מהימנא

וּבְחִבּוּרָא קַדְמָאָה אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, שַׁפִּיר אָמְרוּ רִבִּי אַבָּא וְרִבִּי חִיָּיא וְרִבִּי יוֹסֵי, אֲבָל (תהלים קג) כִּי רוּחַ עָבְרָה בּוֹ וְאֵינֶנּוּ, הָכָא צָרִיךְ לְמִפְּתַּח מִלִּין, מָאי עָבְרָה בּוֹ. דָּא עֶבְרָה וְזַעַם וְצָרָה. חַד מֵאִינּוּן מַלְאֲכִין רָעִים. **דִּבְגִין** דְּלָא יִשְׁתְּמוֹדְעוּ בֵּיהּ אִינּוּן מָארֵי חוֹבִין, צָרִיךְ לְמֶעְבַּד לֵיהּ שִׁנּוּי מָקוֹם, וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם, וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה. כְּגַוְונָא דְאַבְרָהָם, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית יב) לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, הֲרֵי שִׁנּוּי מָקוֹם. (בראשית יז) **וְלֹא** יִקָּרֵא עוֹד שִׁמְךָ אַבְרָם, וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם, הֲרֵי שִׁנּוּי

לשון הקודש

הַקֹּשׁ, בְּלֹא אוֹר שֶׁשּׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם, וְלָכֵן שׁוֹכְכִים וְלֹא מִתְנַעְנְעִים, שֶׁהֲרֵי אֵין לָהֶם תּוֹרָה וְלֹא דוֹלְקִים בָּהּ, וְאֵין אוֹר שׁוֹרֶה בָּהֶם. הֵם עוֹמְדִים כְּמוֹ עֵצִים בְּתוֹךְ אֵשׁ שֶׁדּוֹלֶק בְּלִי אוֹר שֶׁשּׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם, וְעַל זֶה שׁוֹכְכִים בְּלִי אוֹר כְּלָל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, זֶהוּ בֵּרוּר הַדָּבָר! אַשְׁרֵי חֶלְקִי שֶׁזָּכִיתִי לָזֶה לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה.

רַעְיָא מְהֵימְנָא (רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן)

וּבְחִבּוּר רִאשׁוֹן אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, יָפֶה אָמְרוּ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי, אֲבָל (תהלים קג) כִּי רוּחַ עָבְרָה בּוֹ וְאֵינֶנּוּ – כָּאן צָרִיךְ לִפְתֹּחַ בִּדְבָרִים, מַה זֶּה עָבְרָה בּוֹ? זוֹ עֶבְרָה וְזַעַם וְצָרָה, אֶחָד מֵאוֹתָם מַלְאָכִים רָעִים.

שֶׁמִּשּׁוּם שֶׁלֹּא יֵדְעוּ בּוֹ אוֹתָם בַּעֲלֵי חֲטָאִים, צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ שִׁנּוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, כְּמוֹ אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית יב) לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ – הֲרֵי שִׁנּוּי מָקוֹם. (שם

הַשֵּׁם. שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה דְּאִשְׁתָּנֵי מֵעוֹבָדִין בִּישִׁין דְּעָבַד בְּקַדְמִיתָא, לְעוֹבָדִין טָבִין. אִיהוּ מִתָּלָא. לְרוּחַ דְּהַהוּא דְּמִית בְּלָא בְנִין. כְּגַוְונָא דָא עָבֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם, כַּד תָּרִיךְ לֵיהּ מֵהַהוּא עָלְמָא, וְאַיְתֵי לֵיהּ לְהַאי עָלְמָא. וְהָא אִתְמַר לְעֵיל.

מִשְׁנָה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ, (איוב יד) וּבְגִין דָּא כִּי רוּחַ עָבְרָה בוֹ, חַד מֵאִינּוּן מַלְאָכִין רָעִים, כַּד חָזֵי לֵיהּ מִשּׁוּנָּה, בְּזִמְנָא דְּאִעְרַע (ס"א בֵּיהּ) עִמֵּיהּ, שָׁאֲלִין לֵיהּ שְׁאַר מַשְׁחִיתִין עָלֵיהּ, דָּא הוּא מָאנֵי חוֹבָךְ. אִיהוּ עָנֵי לוֹן וְאָמַר, וְאֵינֶנּוּ.

כַּד אִתְתָּרַךְ מֵאַתְרֵיהּ, וְאִתְנְטָע בְּאַתָּר אַחֲרָא, אִתְמַר בֵּיהּ וְלֹא יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ. בְּגִין (ויקרא יד) דְּעָפָר אַחֵר יִקַּח וְטָח אֶת הַבַּיִת. וְדָא אִיהוּ רָזָא, וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֶת עֵצָיו, אִינּוּן גַּרְמִין וְגִידִין וּבְשָׂרָא דְּהַהוָה חָזַר עֲפָרָא. מַה כְּתִיב בֵּיהּ (ישעיה סה) וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ. בְּגִין דְּהַהוָה מְנוּגָע. וּלְבָתַר וְעָפָר אַחֵר יִקַּח וְטָח אֶת הַבָּיִת, וּבָנֵי לֵיהּ גַּרְמִין וְגִידִין. וְאִתְחַדַּשׁ, כְּבַיִת יְשָׁנָה דְּעַבְדִין לֵיהּ חֲדָשָׁה. וַדַּאי אִיהוּ דְּאִתְחַדַּשׁ.

לשון הקודש

יז) וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם – הֲרֵי שִׁנּוּי הַשֵּׁם. שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה – שֶׁהִשְׁתַּנָּה מִמַּעֲשִׂים רָעִים שֶׁעָשָׂה בַּתְּחִלָּה לְמַעֲשִׂים טוֹבִים. הוּא מָשָׁל לְרוּחַ שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁמֵּת בְּלֹא בָנִים. כְּמוֹ זֶה עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָדָם כְּשֶׁגֵּרֵשׁ אוֹתוֹ מֵאוֹתוֹ עוֹלָם, וְהֱבִיאוֹ לָעוֹלָם הַזֶּה, וְהֲרֵי נִתְבָּאֵר לְמַעְלָה.

מִשְׁנָה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ (איוב יד). וּמִשּׁוּם זֶה כִּי רוּחַ עָבְרָה בוֹ. אֶחָד מֵאוֹתָם מַלְאָכִים רָעִים, כְּשֶׁרוֹאֶה אוֹתוֹ מְשֻׁנֶּה בִּזְמַן שֶׁנִּפְגָּשׁ (בו) עִמּוֹ, שׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ שְׁאָר הַמַּשְׁחִיתִים עָלָיו: זֶהוּ בַּעַל חוֹבְךָ? הוּא עוֹנֶה לָהֶם וְאוֹמֵר: אֵינֶנּוּ. **כְּשֶׁמִּתְגָּרֵשׁ** מִמְּקוֹמוֹ וְנִנְטַע בְּמָקוֹם אַחֵר, נֶאֱמַר בּוֹ וְלֹא יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ, בִּגְלַל (ויקרא יד) שֶׁעָפָר אַחֵר יִקַּח וְטָח אֶת הַבָּיִת. וְזֶהוּ סוֹד וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֶת עֵצָיו – אוֹתָם עֲצָמוֹת וְגִידִים וּבָשָׂר שֶׁהָיָה, חָזַר לְעָפָר. מַה כָּתוּב בּוֹ? (ישעיה סה) וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה מְנֻגָּע. וְאַחַר כָּךְ, וְעָפָר אַחֵר יִקַּח וְטָח אֶת הַבָּיִת, וּבוֹנֶה לוֹ עֲצָמוֹת וְגִידִים וּמִתְחַדֵּשׁ, כְּמוֹ בַּיִת יָשָׁן שֶׁעוֹשִׂים אוֹתוֹ חָדָשׁ, וַדַּאי שֶׁהוּא מִתְחַדֵּשׁ.

וּמַאי דְּאָמַר וְלֹא יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ. עַל רוּחַ, דְּאִתְכְּלִיל רוּחָא זְעֵירָא, בְּרוּחָא עִלָּאָה. הַאי אִיהוּ מִתָּלָא, לְאִילָן דְּלָא עָבִיד אֵיבִין, נַטְלִין עַנְפִּין דִּילֵיהּ, וּמַרְכִּיבִין לֵיהּ בְּעַנְפָּא דְּאִילָנָא אַחֲרָא עִלָּאָה, (דָּא בְּדָא) דְּעָבִיד פֵּירִין, וְאִתְכְּלִיל דָּא בְדָא, וְעָבִיד פֵּירִין. בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְמַר בֵּיהּ, וְלָא יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ.

אוֹף הָכִי בַּר נָשׁ דְּיָתִיב בְּקַרְתָּא דְּיַתְבִין בָּהּ אֲנָשִׁין בִּישִׁין, וְלָא יְכִיל לְקַיְּימָא פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא אַצְלַח בְּאוֹרַיְיתָא, עָבִיד שִׁנּוּי מָקוֹם, וְאִתְעַקַּר מִתַּמָּן, וְאִשְׁתְּרַשׁ בַּאֲתָר דְּדַיְירִין בֵּיהּ גּוּבְרִין טָבִין, מָארֵי תּוֹרָה, מָארֵי פִּקּוּדִין, דְּאוֹרַיְיתָא אִקְרֵי עֵץ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וּבַר נָשׁ הוּא עֵץ, דִּכְתִיב, (דברים כ) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה. וּפִקּוּדִין דְּבָהּ, דַּמְיָין לְאִיבָּא, וּמַה כְּתִיב בֵּיהּ, (דברים כ) רַק עֵץ אֲשֶׁר תֵּדַע כִּי לֹא עֵץ מַאֲכָל הוּא אוֹתוֹ תַּשְׁחִית וְכָרָתָּ. אוֹתוֹ תַּשְׁחִית מֵעָלְמָא דֵין, וְכָרַתָּ מֵעָלְמָא דְאָתֵי. וּבְגִין דָּא צָרִיךְ לְאַעְקְרָא (לֵיהּ מֵהַהוּא) מֵהַהוּא אֲתָר, וְיִתְנְטַע בַּאֲתָר אַחֲרָא בֵּין צַדִּיקַיָּיא.

לשון הקודש

וּמַה שֶּׁאָמַר וְלֹא יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ – עַל רוּחַ, שֶׁנִּכְלְלָה רוּחַ קְטַנָּה בְּרוּחַ עֶלְיוֹנָה. זֶהוּ מָשָׁל לְאִילָן שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה פֵּרוֹת, לוֹקְחִים עֲנָפִים שֶׁלּוֹ וּמַרְכִּיבִים אוֹתוֹ בְּעָנָף שֶׁל עֵץ אַחֵר עֶלְיוֹן (זֶה בְּזֶה) שֶׁעוֹשֶׂה פֵּרוֹת, וְנִכְלָל זֶה בָּזֶה וְעוֹשֶׂה פֵּרוֹת. בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בּוֹ, וְלֹא יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ.

גַּם כָּךְ בֶּן אָדָם שֶׁיּוֹשֵׁב בְּעִיר שֶׁיּוֹשְׁבִים בָּהּ אֲנָשִׁים רָעִים, וְלֹא יָכוֹל לְקַיֵּם מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא מַצְלִיחַ בַּתּוֹרָה – עוֹשֶׂה שִׁנּוּי מָקוֹם וְנֶעֱקָר מִשָּׁם, וְנִשְׁרָשׁ בְּמָקוֹם שֶׁגָּרִים בּוֹ אֲנָשִׁים טוֹבִים, בַּעֲלֵי תּוֹרָה, בַּעֲלֵי מִצְוֹת. שֶׁהַתּוֹרָה נִקְרֵאת עֵץ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וְהָאָדָם הוּא עֵץ, שֶׁכָּתוּב (דברים כ) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה. וְהַמִּצְוֹת שֶׁבָּהּ דּוֹמוֹת לִפְרִי. וּמַה כָּתוּב בּוֹ? רַק עֵץ אֲשֶׁר תֵּדַע כִּי לֹא עֵץ מַאֲכָל הוּא אוֹתוֹ תַּשְׁחִית וְכָרָתָּ. אוֹתוֹ תַּשְׁחִית – מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. וְכָרָתָּ – מֵהָעוֹלָם הַבָּא. וְלָכֵן צָרִיךְ לַעֲקֹר (אוֹתוֹ מֵאוֹתוֹ) מֵאוֹתוֹ מָקוֹם, וְיִנָּטַע בְּמָקוֹם אַחֵר בֵּין צַדִּיקִים.

מַה בַּר נָשׁ בְּלָא בְנִין, אִתְקְרֵי עָקָר, וְאִתְּתֵיהּ עֲקָרָה. אוֹף הָכִי אוֹרַיְיתָא בְּלָא פִּקּוּדִין, אִתְקְרִיאַת עֲקָרָה, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ, לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִיקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. אָתוּ חַבְרַיָּיא וְאִשְׁתְּטָחוּ קַמֵּיהּ, וְאָמְרוּ וַדַּאי כְּעַן אוֹלִיפְנָא חִדּוּשָׁא, אֵיךְ אִתְכְּלִיל רוּחַ בְּרוּחַ, כְּמַאן דְּחָזֵי מִלָּה בְּעֵינָא וְאִתְבְּרִיר לֵיהּ. בְּקַדְמִיתָא הָוָה לָן קַבָּלָה, וּכְעַן בְּרִירוּ דְּמִלָּה.

וְתוּ אִתְמַר בְּחִבּוּרָא קַדְמָאָה, דְּהָא נִיחָא לֵיהּ לְסִטְרָא אַחֲרָא לְשַׁלְּטָאָה עַל זַכָּאָה, יַתִּיר מִכֹּלָּא, וְלָא חָיִישׁ כְּדֵין לְכָל עָלְמָא. אַדְּהָכִי, הָא טוּלָא אִזְדְּמַן לְגַבֵּיהוּ, וְאָמַר לֵיהּ מְנָלָן. מֵאִיּוֹב. דְּחָזָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּדָרָא הֲווֹ מְחוּיָבִין כְּלָיָיה, וְאָתָא שָׂטָן לְקַטְרְגָא, אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (איוב א) הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ אֶל עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמוֹהוּ בְּכָל הָאָרֶץ, לְאִשְׁתְּזָבָא בֵּיהּ דָּרָא. וְאִיהוּ מִתָּלָא לְרַעְיָא דְּאָתָא זְאֵב לְמִטְרַף עָאנֵיהּ, וּלְמֵיבַד לֵיהּ. מַה עָבֵד הַהוּא רַעְיָא דְּהָוָה חַכִּימָא, יָהִיב לֵיהּ אִמְרָא תַּקִּיפָא וּשְׁמֵנָה וְרַבְרְבָא מִכֻּלְּהוּ, הַהוּא דַהֲווֹ מִתְנַהֲגִין אֲבַתְרֵיהּ כֻּלְּהוּ. וּבְרִעוּ לְשַׁלְּטָאָה עַל הַהוּא אִמְרָא טָבָא, שָׁכַח (נ"א שְׁבַק) לְכֻלְּהוּ. מַה עָבֵד הַהוּא רַעְיָא, בְּשַׁעֲתָא דְּהָוָה זְאֵב אִשְׁתְּדַל בְּהַהוּא אִמְרָא, בָּרַח רַעְיָא עִם עָאנָא וְשַׁוֵּי לוֹן

לשון הקודש

מָה אָדָם בְּלִי בָנִים נִקְרָא עָקָר וְאִשְׁתּוֹ עֲקָרָה, גַּם כָּךְ תּוֹרָה בְּלִי מִצְוֹות נִקְרֵאת עֲקָרָה. וְלָכֵן פֵּרְשׁוּהָ, לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. בָּאוּ הַחֲבֵרִים וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ, כָּעֵת לָמַדְנוּ חִדּוּשׁ אֵיךְ נִכְלֶלֶת רוּחַ בְּרוּחַ, כְּמִי שֶׁרָאָה דָּבָר בָּעַיִן וְהֻבְרַר לוֹ. מִקֹּדֶם זֶה הָיָה קַבָּלָה לָנוּ, וְכָעֵת בֵּרוּר הַדָּבָר.

וְעוֹד נֶאֱמַר בְּחִבּוּר רִאשׁוֹן, שֶׁהֲרֵי נוֹחַ לוֹ לַסִּטְרָא אַחֲרָא לִשְׁלֹט עַל הַצַּדִּיק יוֹתֵר מֵהַכֹּל, וְלֹא חוֹשֵׁשׁ אָז לְכָל הָעוֹלָם. בֵּין כָּךְ הֲרֵי צֵל הִזְדַּמֵּן לִפְנֵיהֶם, וְאָמַר לוֹ, מִנַּיִן? מֵאִיּוֹב. שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהַדּוֹר מְחֻיָּבִים כְּלָיָה, וּבָא שָׂטָן לְקַטְרֵג, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: (איוב ב) הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ אֶל עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בָּ[בְּכָל הָ]אָרֶץ, לְהַצִּיל אֶת הַדּוֹר. וְהוּא מָשָׁל לְרוֹעֶה שֶׁבָּא הַזְּאֵב לִטְרֹף אֶת צֹאנוֹ וּלְהַאֲבִידוֹ. מָה עָשָׂה אוֹתוֹ רוֹעֶה שֶׁהָיָה חָכָם? נָתַן לוֹ תַּיִשׁ חָזָק וְשָׁמֵן וְגָדוֹל מִכֻּלָּם, אוֹתוֹ שֶׁכֻּלָּם נוֹהֲגִים אַחֲרָיו, וּבִרְצוֹן לִשְׁלֹט עַל אוֹתוֹ תַּיִשׁ טוֹב, שָׁכַח (הִשְׁאִיר) אֶת

בְּאַתְרֵיהוֹן. וּלְבָתַר תָּב לְאִמְרָא, וְשַׁזִּיב לֵיהּ מִזְּאֵב.

הָכִי עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם דָּרָא, יָהִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַצַּדִּיק, בִּרְשׁוּ מִקַּטְרְגָא, לְשֵׁזָבָא לְדָרָא בְּגִינֵיהּ. וְאִם הוּא תַּקִּיף כְּיַעֲקֹב, אִתְמַר בֵּיהּ (בראשית לב) וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן דְּנָצַח לֵיהּ, עַד דְּאָמַר שַׁלְּחֵנִי. אָמַר טוּלָא טוּלָא, הָכִי הוּא, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּהַהוּא צַדִּיק, דְּאִיהוּ תַּקִּיף לְמִסְבַּל יִסּוּרִין, כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּנָצַח בְּהוֹן לְמִקַּטְרְגָא דִילֵיהּ. דְּאִיהוּ שׁוּלְטָנוּתֵיהּ עַל כָּל דָּרָא, וְאִתְחַשִּׁיב לֵיהּ כְּאִלּוּ הוּא שֵׁזִיב לוֹן, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לֵיהּ רַעְיָא עָלַיְיהוּ בְּאַתְרֵיהּ, וּבְגִין דָּא זָכָה רַעְיָא מְהֵימְנָא. לְמֶהֱוֵי רוֹעֶה עַל יִשְׂרָאֵל, וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּהָכִי אַשְׁלִיט לֵיהּ עָלַיְיהוּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. בְּגִין דְּשַׁזִּיב לוֹן דְּלָא אִתְאֲבִידוּ מִתַּמָּן, דְּאַנְהִיג לוֹן בְּאוֹרַיְיתָא וּבְעוֹבָדִין טָבִין.

אַדְּהָכִי הָא רַעְיָא מְהֵימְנָא, אָמַר לוֹן, וַאֲמַאי לָקֵי דְּרוֹעָא יְמִינָא. דְּאוֹרַח כָּל מָארֵי אַסְוָותָא דַּאֲקִיזִין בְּקַדְמִיתָא דְּרוֹעָא יְמִינָא, וְהָא דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא אִיהוּ קָרִיב לְלִבָּא, אֲמַאי לָא אֲקִיזִין לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא בָעֵי לְאַלְקָאָה יַתִּיר,

לשון הקודש

כֻּלָּם. מָה עָשָׂה אוֹתוֹ רוֹעֶה? בְּשָׁעָה שֶׁהַזְּאֵב הָיָה מִתְעַסֵּק עִם אוֹתוֹ תַּיִשׁ, בָּרַח הָרוֹעֶה עִם הַצֹּאן וְשָׂם אוֹתָם בִּמְקוֹמָם, וְאַחַר כָּךְ שָׁב לַתַּיִשׁ וְהִצִּילוֹ מֵהַזְּאֵב.

כָּךְ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם הַדּוֹר. נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַצַּדִּיק בִּרְשׁוּת הַמְּקַטְרֵג לְהַצִּיל אֶת הַדּוֹר בִּגְלָלוֹ. וְאִם הוּא חָזָק כְּיַעֲקֹב, נֶאֱמַר בּוֹ (בראשית לב) וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ. כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁנִּצַּח אוֹתוֹ, עַד שֶׁאָמַר שַׁלְּחֵנִי. אָמַר, צֵל צֵל, כָּךְ הוּא. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק שֶׁהוּא חָזָק לִסְבֹּל יִסּוּרִים. כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁמְּנַצֵּחַ בָּהֶם אֶת הַמְּקַטְרֵג שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא שׁוֹלֵט עַל כָּל דּוֹר, וְנֶחְשָׁב לוֹ כְּאִלּוּ הוּא הִצִּיל אוֹתָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ רוֹעֶה עֲלֵיהֶם בִּמְקוֹמוֹ, וְלָכֵן זָכָה רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן לִהְיוֹת רוֹעֶה עַל יִשְׂרָאֵל. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁכָּךְ מַשְׁלִיטוֹ עֲלֵיהֶם בָּעוֹלָם הַבָּא, מִשּׁוּם שֶׁהִצִּיל אוֹתָם שֶׁלֹּא נֶאֱבְדוּ מִשָּׁם, שֶׁהַנְהִיגָם בְּתוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים.

בֵּין כָּךְ בָּא רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, אָמַר לָהֶם, וְלָמָּה לוֹקֶה זְרוֹעַ יָמִין? שֶׁדֶּרֶךְ כָּל בַּעֲלֵי הָרְפוּאָה שֶׁמַּקִּיזִים בַּהַתְחָלָה זְרוֹעַ יָמִין, וַהֲרֵי זְרוֹעַ שְׂמֹאל קְרוֹבָה לַלֵּב, וּמַדּוּעַ לֹא מַקִּיזִים

דְּהָא בְּהַאי סַגִּי, וְאִי אִתְיְקַר מַרְעָא עַל שַׁיְיפִין דְּגוּפָא, אָקִיז דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא.

אָמַר לֵיהּ, אִי לָא הֲווֹ תַּרְוַוּיְיהוּ בְּחַד זִמְנָא, יָאוּת אֲבָל אִית צַדִּיק הָכָא, וְאִית צַדִּיק הָכָא, לְדָא אִית מַרְעִין וּמַכְתְּשִׁין, וּלְדָא אִית טִיבוּ. אֲמַאי. אִי אִתְיְקַר בֵּיהּ מַרְעָא יַקִּיז לְתַרְוַוּיְיהוּ, דְּאִינּוּן תְּרֵין דְּרוֹעִין, לְמֵיהַב אַסְוָותָא לְכָל שַׁיְיפִין, וְאִי לָא אִתְיְקַר בֵּיהּ מַרְעָא עַל כָּל שַׁיְיפִין, אֲמַאי אָקִיז לִדְרוֹעָא יְמִינָא, יַתִּיר מִשְּׂמָאלָא.

אֶלָּא (נ"א אָמַר לֵיהּ) אִיתָא אַנְתְּ.

אָמַר לֵיהּ, וַדַּאי גּוּפָא וּתְרֵין דְּרוֹעִין, אִינּוּן לָקָבֵל אֲבָהָן. רֵישָׁא, לָקָבֵל אָדָם קַדְמָאָה. דְּרוֹעָא יְמִינָא, לָקָבֵל אַבְרָהָם. דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא, לָקָבֵל יִצְחָק. גּוּפָא, לָקָבֵל יַעֲקֹב. וּמִלְּגוֹ לְגוּפָא, כָּבֵד לִימִינָא. טְחוֹל לִשְׂמָאלָא. עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל. לִבָּא יַעֲקֹב, בְּאֶמְצָעִיתָא. כַּנְפֵי רֵיאָה וְכוּלְיָין, לָקָבֵל אַבְרָהָם וְיִצְחָק. רֵיאָה מַיִם. דְּאִינּוּן (ס"א כַּנְפֵי רֵיאָה שׁוֹאֲבִין) שׁוֹאֲבִין כָּל מִינֵי מַשְׁקִין. כּוּלְיָין אֵשָׁא, דְּבָשִׁיל זֶרַע דְּנָחִית מִמּוֹחָא.

וּבְגִין דְּאַבְרָהָם אִיהוּ מַיִם, שַׁוֵּי זַרְעֵיהּ בְּגָלוּתָא דֶּאֱדוֹם וּבְגִין דָּא כָּבֵד לִימִינָא דְּאַבְרָהָם, וּמָרָה, דְּכָבֵד חֲרֵב דִּילֵיהּ, אִיהִי

לשון הקודש

אוֹתָהּ? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא רוֹצֶה לְהַלְקוֹת יוֹתֵר, שֶׁהֲרֵי בָּזֶה מַסְפִּיק, וְאִם כְּבֵדָה הַמַּחֲלָה עַל אֵיבְרֵי הַגּוּף, מַקִּיז מִזְּרוֹעַ שְׂמֹאל.

אָמַר לוֹ, אִם לֹא הָיוּ שְׁנֵיהֶם בִּזְמַן אֶחָד – יָפֶה, אֲבָל כָּאן יֵשׁ צַדִּיק, וְכָאן יֵשׁ צַדִּיק. לָזֶה יֵשׁ חֳלָאִים וּמַכּוֹת, וְלָזֶה יֵשׁ טוֹב. לָמָּה? אִם יִכְבַּד הַחֹלִי – יַקִּיז לִשְׁנֵיהֶם, שֶׁהֵם שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, לָתֵת רְפוּאָה לְכָל הָאֵיבָרִים. וְאִם לֹא יִכְבַּד בּוֹ הַחֹלִי עַל כָּל הָאֵיבָרִים, לָמָּה מַקִּיז לִזְרוֹעַ יָמִין יוֹתֵר מֵהַשְּׂמֹאל? אֶלָּא (אָמַר לוֹ), אֲמֹר אַתָּה.

אָמַר לוֹ, וַדַּאי גּוּף וּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת הֵם כְּנֶגֶד הָאָבוֹת. רֹאשׁ כְּנֶגֶד אָדָם הָרִאשׁוֹן, זְרוֹעַ יָמִין כְּנֶגֶד אַבְרָהָם, זְרוֹעַ שְׂמֹאל כְּנֶגֶד יִצְחָק, גּוּף כְּנֶגֶד יַעֲקֹב. וּמִתּוֹךְ לַגּוּף – כָּבֵד לְיָמִין, טְחוֹל לִשְׂמֹאל – עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל. לֵב יַעֲקֹב, בָּאֶמְצַע. כַּנְפֵי רֵאָה וּכְלָיוֹת כְּנֶגֶד אַבְרָהָם וְיִצְחָק. רֵאָה מַיִם, שֶׁהֵם (כַּנְפֵי רֵאָה שׁוֹאֲבִים) שׁוֹאֲבִים כָּל מִינֵי מַשְׁקִים. כְּלָיוֹת אֵשׁ, שֶׁמְּבַשְּׁלוֹת זֶרַע שֶׁיּוֹרֵד מֵהַמֹּחַ.

וּמִשּׁוּם שֶׁאַבְרָהָם הוּא מַיִם, שָׂם זַרְעוֹ בְּגָלוּת

מָרָה, אִתְמַר בָּהּ (משלי ה) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה. וְאִי חוֹבִין מִתְרַבִּין בִּבְנוֹי דְּאַבְרָהָם דְּאִינּוּן בְּגָלוּתָא דֶּאֱדוֹם, אִתְיְקַר בֵּיהּ מְרָע עָלַיְיהוּ מִסִּטְרָא דְכָבֵד, דְּרוֹעָא יְמִינָא צָרִיךְ לְאַלְקָאָה לְאָקָזָא דָמֵיהּ מִנַּיְיהּ, דְּמַאן דְּנַטְלִין מִנַּיְיהּ מָמוֹנֵיהּ, כְּאִלּוּ שְׁפִיכוּ דָמֵיהּ, וְאִשְׁתְּאַר עָנִי, דְּעָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת.

וְאִי חוֹבִין מִתְרַבִּין מִסִּטְרָא דִּבְנֵי יִצְחָק, דְּאִינּוּן (ס"א בְּגָלוּתָא) בֵּין יִשְׁמָעֵאל, בֵּי מַרְעֵיהּ יִתְיְקַר מִסִּטְרָא דִּטְחוֹל לִשְׂמָאלָא, וְצָרִיךְ לְאָקָזָא דְרוֹעָא שְׂמָאלָא, וְלָא יַתִּיר.

וְאִי חוֹבִין מִתְרַבִּין בִּבְנֵי יַעֲקֹב, דְּאִינּוּן אֲחִידָן לִתְרֵין סִטְרִין, דְּאִינּוּן מְפוּזָרִים בִּבְנֵי עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, הָא מַרְעָא אִתְיְקַר עַל גּוּפָא, וּבְעֵי לְאָקָזָא ב' דְּרוֹעִין. וְאִי כֻּלְּהוּ תְּלַת בְּמַרְעִין כַּחֲדָא. הָא מַרְעָא סָלִיק לְרֵישָׁא, וּבְעֵי לְאָקָזָא וְרִידִין דְּרֵישָׁא, וְאִלֵּין תְּלַת אִתְעֲבִידוּ מֶרְכָּבָה לְאָדָם קַדְמָאָה וְלַאֲבָהָן, וּבְהוֹן אִתְתְּקָפוּ לְמִסְבַּל יִסּוּרִין, לְאַגָּנָא עַל דָּרָא לְאַרְבַּע סִטְרֵי דְעָלְמָא.

וַוי לֵיהּ לְדָרָא, דְּגַרְמִין דְּיִלְקוּן אֲבָהָן וְאָדָם קַדְמָאָה, וְאִלֵּין צַדִּיקַיָּיא דְּבֵינַיְיהוּ, דְּלֵית אַפְרָשׁוּתָא בֵּין אִלֵּין צַדִּיקַיָּיא, לַאֲבָהָן וְאָדָם,

לשון הקודש

אֱדוֹם, וּמִשּׁוּם זֶה כָּבֵד לִימִין אַבְרָהָם. וּמָרָה, שֶׁהַכָּבֵד הוּא חֶרֶב שֶׁלָּהּ, הִיא מָרָה, נֶאֱמַר בָּהּ (משלי ה) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה. וְאִם מִתְרַבִּים הַחֲטָאִים בִּבְנֵי אַבְרָהָם, שֶׁהֵם בְּגָלוּת אֱדוֹם, נִכְבָּד בּוֹ הַחֹלִי עֲלֵיהֶם מִצַּד הַכָּבֵד. זְרוֹעַ יָמִין צָרִיךְ לְהַלְקוֹת, לְהַקִּיז מִמֶּנּוּ דָם. שֶׁמִּי שֶׁלָּקְחוּ מִמֶּנּוּ מָמוֹנוֹ כְּאִלּוּ שָׁפְכוּ דָמוֹ, וְנִשְׁאַר עָנִי, שֶׁעָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת.

וְאִם הַחֲטָאִים מִתְרַבִּים מִצַּד בְּנֵי יִצְחָק, שֶׁהֵם (בְּגָלוּת) בֵּין יִשְׁמָעֵאל, בֵּית חָלְיוֹ יִכְבַּד מִצַּד טְחוֹל שֶׁבִּשְׂמֹאל, וְצָרִיךְ לְהַקִּיז זְרוֹעַ שְׂמֹאל, וְלֹא יוֹתֵר.

וְאִם מִתְרַבִּים הַחֲטָאִים בִּבְנֵי יַעֲקֹב, שֶׁהֵם אֲחוּזִים לִשְׁנֵי צְדָדִים, שֶׁהֵם מְפֻזָּרִים בִּבְנֵי עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, הֲרֵי הַחֹלִי נִכְבָּד עַל הַגּוּף, וְצָרִיךְ לְהַקִּיז מִשְּׁתֵּי זְרוֹעוֹת. וְאִם כָּל הַשְּׁלֹשָׁה בְּמַחֲלוֹת כְּאֶחָד, הֲרֵי הַחֹלִי עָלָה לָרֹאשׁ, וְצָרִיךְ לְהַקִּיז וְרִידֵי הָרֹאשׁ, וּשְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה נַעֲשׂוּ מֶרְכָּבָה לְאָדָם הָרִאשׁוֹן וְלָאָבוֹת, וּבָהֶם הִתְחַזְּקוּ לִסְבֹּל יִסּוּרִים, לְהָגֵן עַל הַדּוֹר לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם.

אוֹי לָהֶם לַדּוֹר שֶׁגּוֹרְמִים שֶׁיִּלְקוּ הָאָבוֹת

דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין דִּלְהוֹן, וְדוֹחֲקָא וְצַעֲרָא וּיגוֹנָא דִּלְהוֹן, מָטֵי לַאֲבָהָן וְאָדָם. כְּגַוְונָא דְיַמָּא, אִלֵּין נַחֲלִין דְּנָפְקִין מִתַּמָּן, אִי חוֹזְרִין עֲכוּרִין וּמְלוּכְלָכִין לְיַמָּא, הָא יַמָּא נָטִיל מִן עָכִירוּ וְלִכְלוּכָא דִּלְהוֹן. וּבְחֵילָא דְיַמָּא דְּאִיהִי תַּקִּיפָא, לָא סְבִילַת לִכְלוּכָא דִּלְהוֹן, וּזְרִיקַת לֵיהּ לְבַר, וְאִשְׁתְּאָרוּ נַחֲלִין צְלִילִין וְדַכְיָין מֵהַהוּא לִכְלוּךְ.

כְּגַוְונָא דְּאִימָּא, דְּדָכְיָאת לִכְלוּכִין דִּבְנָהָא זְעִירִין, הָכִי אֲבָהָן מְדַכְּאִין חוֹבִין וְלִכְלוּכִין דִּבְנַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, כַּד אִשְׁתְּכָחוּ בְּהוֹן צַדִּיקַיָּיא בְּעוֹבָדֵיהוֹן, תַּקִּיפִין לְמִסְבַּל יִסּוּרִין עַל דָּרֵיהוֹן. בְּהַהוּא זִמְנָא לֵית אַפְּרְשָׁא בְּהוֹן. אָתוּ כֻּלְּהוּ וּבָרִיכוּ לֵיהּ, וְאָמְרוּ לֵיהּ סִינַ"י סִינַ"י, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ מַלִּיל בְּפוּמוֹי, מָאן יְכִיל לְקַיְּימָא קַמֵּיהּ בְּכֹלָּא. זַכָּאָה חוּלָקָנָא, דְּזָכֵינָא לְחַדְּשָׁא חִבּוּרָא קַדְמָאָה דָא בָךְ, לְאַנְהָרָא שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא.**

אָמַר לוֹן, רַבָּנָן דְּכָל דָּרָא הֲוִיתוּ בִּזְמַנֵּיהוֹן, כָּל שֶׁכֵּן בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, דְּנָהִיר חָכְמָתֵיהּ בְּכָל דָּרִין דַּהֲווֹ אֲבַתְרֵיהּ, אַל תִּתְּנוּ דָּמִי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאוֹרַיְיתָא, עַד יֵעָרֶה עָלֵינוּ רוּחַ

לשון הקודש

וְאָדָם הָרִאשׁוֹן וְאֵלֶּה הַצַּדִּיקִים שֶׁבֵּינֵיהֶם, שֶׁאֵין הַפְּרָדָה בֵּין צַדִּיקִים אֵלּוּ לָאָבוֹת וְאָדָם, שֶׁהֵם נִשְׁמוֹת שֶׁלָּהֶם, וְהַדֹּחַק וְהַצַּעַר וְהַיָּגוֹן שֶׁלָּהֶם מַגִּיעִים לָאָבוֹת וּלְאָדָם. כְּמוֹ שֶׁהַיָּם, נְחָלִים אֵלּוּ שֶׁיּוֹצְאִים מִשָּׁם, אִם חוֹזְרִים עֲכוּרִים וּמְלֻכְלָכִים לַיָּם, הֲרֵי הַיָּם נוֹטֵל מֵעֲכִירוּת וְלִכְלוּךְ שֶׁלָּהֶם. וּבְכֹחַ הַיָּם שֶׁהוּא תַּקִּיף, לֹא סוֹבֵל לִכְלוּךְ שֶׁלָּהֶם וְזוֹרֵק אוֹתוֹ הַחוּצָה, וְנִשְׁאֲרוּ הַנְּחָלִים צְלוּלִים וְזַכִּים מֵאוֹתוֹ לִכְלוּךְ.

כְּמוֹ שֶׁאִמָּא מְנַקָּה לִכְלוּכֵי בָנֶיהָ הַקְּטַנִּים, כָּךְ הָאָבוֹת מְטַהֲרִים חֲטָאִים וְלִכְלוּכִים שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁנִּמְצָאִים בָּהֶם צַדִּיקִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם, חֲזָקִים לִסְבֹּל יִסּוּרִים עַל דּוֹרָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן אֵין הַפְּרָדָה בָּהֶם. בָּאוּ כֻּלָּם וּבֵרְכוּהוּ, וְאָמְרוּ לוֹ, סִינַי סִינַי, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ מְדַבֶּרֶת בְּפִיו, מִי יָכוֹל לַעֲמֹד לְפָנָיו בַּכֹּל? אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ לְחַדֵּשׁ חִבּוּר רִאשׁוֹן זֶה בְּךָ לְהָאִיר שְׁכִינָה בַּגָּלוּת.

אָמַר לָהֶם, רַבָּנִים שֶׁל כָּל דּוֹר הֱיִיתֶם בִּזְמַנָּם, כָּל שֶׁכֵּן מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁחָכְמָתוֹ מְאִירָה בְּכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁהָיוּ אַחֲרָיו, אַל תִּתְּנוּ דָּמִי לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא בַּתּוֹרָה עַד יַעֲרֶה

קֻדְשָׁא (לְגַבֵּי שְׁכִינְתֵּיהּ) דְּהָא לָא אִית רְשׁוּ לְאִשְׁתַּמְּשָׁא בְּמִטַּטְרוֹ"ן שַׁר הַפָּנִים אֶלָּא לָךְ, דְּאַתְוָון דִּילֵיהּ רְמִיזִין בִּשְׁמָךְ.

וּכְעַן צָרִיךְ אַסְיָא, לְמִנְדַּע בְּכַמָּה דַרְגִּין אִסְתָּלַק דְּפִיקוּ דְּהַהוּא חוֹלֶה בְּגָלוּתָא דֶּאֱדוֹם, דְּאִתְּמַר עָלֵיהּ (שיר השירים ה) שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי. דְּהָא כַּמָּה אַסְיָין אִתְכְּנָשׁוּ עָלֵיהּ, לְמִנְדַּע קֵץ דְּמַרְעָא דִילֵיהּ, בְּאִלֵּין דְּפִיקִין, וְלָא הָוָה חַד מִנַּיְיהוּ דְּאִשְׁתְּמוֹדַע בְּהוֹן, דִּדְפִיקוּ דְּהַהוּא חוֹלֶה, לָא כָּל אַסְיָא בָּקִי לְאִשְׁתְּמוֹדַע בֵּיהּ, דְּאִית דְּפִיקִין דקשר"ק קש"ק קר"ק, דְּאָמַר נָבִיא עָלַיְיהוּ (ישעיה כו) כְּמוֹ הָרָה תַּקְרִיב לָלֶדֶת תָּחִיל תִּזְעַק בַּחֲבָלֶיהָ.

וְכֻלְּהוּ עֶשֶׂר שׁוֹפָרוֹת, כְּלִילָן בִּתְלַת, דְּאִינוּן סִימַן קש"ר, דְּאִיהוּ תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה. וּתְקִיעָה אַחְזֵי אֲרִיכוּ דְּגָלוּתָא, שְׁבָרִים קְרִיבוּ דְּגָלוּתָא. תְּרוּעָה בֵּיהּ יֵתֵי פּוּרְקָנָא, דְּאַחְזֵי דּוּחֲקָא בָּתַר דּוּחֲקָא, וְלֵית רְוָוחָא בֵּין דָּא לְדָא, דְּוַדַּאי כֵּיוָן דְּשָׁאַר עַמִּין מְעַכְּבִין לוֹן לְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, דּוּחֲקָא דִלְהוֹן מְקָרֵב לוֹן פּוּרְקָנָא. אוֹף הָכִי מְהֵירוּ דִּדְפִיקוּ דָּא בָּתַר דָּא, בֵּיהּ נָפִיק נַפְשָׁא דְּבַר נָשׁ, בָּתַר דְּלֵית רֵיוַח בֵּין דָּא לְדָא.

לשון הקודש

עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ (אֶל שְׁכִינָתוֹ), שֶׁהֲרֵי אֵין רְשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּמְטַטְרוֹ"ן שַׁר הַפָּנִים רַק לְךָ, שֶׁאוֹתִיּוֹת שֶׁלּוֹ רְמוּזִים בְּשִׁמְךָ.

וְכָעֵת צָרִיךְ רוֹפֵא לָדַעַת בְּכַמָּה מַעֲלוֹת עָלָה דֹּפֶק אוֹתוֹ הַחוֹלֶה בְּגָלוּת אֱדוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי. שֶׁהֲרֵי כַּמָּה רוֹפְאִים הִתְכַּנְּסוּ עָלָיו לָדַעַת סוֹף הַחֹלִי שֶׁלּוֹ בַּדְּפִיקוֹת הַלָּלוּ, וְלֹא הָיָה אֶחָד מֵהֶם שֶׁיּוֹדֵעַ בָּהֶם שֶׁדֹּפֶק אוֹתוֹ חוֹלֶה לֹא כָּל רוֹפֵא בָּקִי לָדַעַת בּוֹ, שֵׁשׁ דְּפִיקוֹת שֶׁל קשר"ק קש"ק קר"ק, שֶׁהַנָּבִיא אָמַר עֲלֵיהֶם (ישעיה כו) כְּמוֹ הָרָה תַּקְרִיב לָלֶדֶת תָּחִיל תִּזְעַק בַּחֲבָלֶיהָ.

וְכֻלָּם עֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, כְּלוּלִים בִּשְׁלֹשָׁה, שֶׁהֵם סִימַן קש"ר, שֶׁהוּא תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה. וּתְקִיעָה נִרְאֵית אֹרֶךְ הַגָּלוּת, שְׁבָרִים הִתְקָרְבוּת הַגָּלוּת. בִּתְרוּעָה תָּבֹא הַגְּאֻלָּה, שֶׁנִּרְאֶה דֹּחַק אַחַר דֹּחַק, וְאֵין רֶוַח בֵּין זֶה לָזֶה, שֶׁוַּדַּאי כֵּיוָן שֶׁשְּׁאָר עַמִּים מְעַכְּבִים אֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, דֹּחֲקָם מְקָרֵב לָהֶם הַגְּאֻלָּה. גַּם כָּךְ מְהֵירוּת הַדֹּפֶק זֶה אַחַר זֶה, בּוֹ יוֹצֵאת נֶפֶשׁ הָאָדָם, אַחַר שֶׁאֵין רֶוַח בֵּין זֶה לָזֶה.

קשר"ק קש"ק קר"ק, אִיהוּ דְשַׁוֵּי קש"ר, תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה. דְּאִתְעַבָּר בֵּיהּ שֶׁקֶר מִן עָלְמָא, (דף רי"ט ע"ב) דְּבֵיהּ אוֹמָאָה, (שמות יז) מִלְחָמָה לַיְיָ בַּעֲמָלֵק. יִתְעַר בְּעָלְמָא. שִׁיר פָּשׁוּט, וְכָפוּל, וּמְשׁוּלָּשׁ, וּמְרוּבָּע. דְּאִיהוּ סָלִיק אַתְוָון דִּילֵיהּ, י', י"ה, יה"ו, יהו"ה, ע"ב. בְּהַהוּא זִמְנָא, וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלוֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ. ו' תּוֹסֶפֶת, אֶלֶף שְׁתִיתָאָה. קוֹדֶם דִּילֵיהּ עָקֵ"ב, חָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, וּלְבָתַר דִּילֵיהּ, עַד תַּשְׁלוּם רָעָב, יִהְיֶה עֶרֶב. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות טז) עֶרֶב וִידַעְתֶּם כִּי יְיָ הוֹצִיא אֶתְכֶם וְגוֹ'. (בראשית מד) כִּי עַבְדְּךָ עָרַב אֶת הַנַּעַר וְגוֹ'. (ע"כ רעיא מהימנא).

קוּם רִבִּי אַבָּא, לְחַדְּשָׁא מִילִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאַמְרַת בְּחִבּוּרָא קַדְמָאָה. פָּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר, (ישעיה מב) שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ מִקְצֵה הָאָרֶץ וְגוֹ'. כַּמָּה חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּחֶדְוָה דִלְהוֹן וְתוּשְׁבַּחְתָּא דִלְהוֹן, לָאו אִיהוּ אֶלָּא (ס"א לְשַׁתְּפָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּהַהוּא דְהָכִי וכו') בֵּיהּ. דְּהָכִי תָּנִינָן, כָּל

לשון הקודש

קשר"ק קש"ק קר"ק, הוּא שֶׁשָּׁם קש"ר, תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה, שֶׁנַּעֲבַר בּוֹ שֶׁקֶר מִן הָעוֹלָם, שֶׁבּוֹ שְׁבוּעָה – (שמות יז) מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק. יִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם שִׁיר פָּשׁוּט, וְכָפוּל, וּמְשֻׁלָּשׁ, וּמְרֻבָּע, שֶׁהוּא עוֹלֶה אוֹתִיּוֹת שֶׁלּוֹ: י', י"ה, יה"ו, יהו"ה – ע"ב. בְּאוֹתוֹ זְמַן – וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמְחוּ וִישָׁרִים יַעֲלוֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ. ו' תּוֹסֶפֶת – אֶלֶף הַשִּׁשִּׁי. קֹדֶם שֶׁלּוֹ עָקֵ"ב, חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וּלְאַחֲרָיו עַד תַּשְׁלוּם רָעָ"ב יִהְיֶה עֶרֶ"ב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם טז) עֶרֶב וִידַעְתֶּם כִּי ה' הוֹצִיא אֶתְכֶם וְגוֹ'. (בראשית מד) כִּי עַבְדְּךָ עָרַב אֶת הַנַּעַר וְגוֹ'. (עד כאן רעיא מהימנא).

קוּם רַבִּי אַבָּא לְחַדֵּשׁ דִּבְרֵי תוֹרָה שֶׁאָמַרְתָּ בְּחִבּוּר רִאשׁוֹן. פָּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (ישעיה מב) שִׁירוּ לַה' שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ מִקְצֵה הָאָרֶץ וְגוֹ'. כַּמָּה חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁחֶדְוָה שֶׁלָּהֶם וְתִשְׁבַּחַת שֶׁלָּהֶם אֵינָהּ אֶלָּא (לְשַׁתֵּף אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ בְּאוֹתוֹ שֶׁכָּךְ וכו') בּוֹ. שֶׁכָּךְ שָׁנִינוּ, כָּל

חֶדְוָה דְיִשְׂרָאֵל דְּלָא מִשְׁתַּתְּפֵי בָּהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (וּשְׁכִינְתֵּיהּ), לָאו אִיהוּ חֶדְוָה. וְזַמִּין אִיהוּ סָמָאֵל וְכָל סִיעָתָא דִילֵיהּ לְקַטְרְגָא לְהַהוּא חֶדְוָה, (ס"א וְאִתְחַזָּר) וְאִשְׁתְּאָר בְּצַעֲרָא וּבְכִיָּה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִשְׁתַּתַּף בְּהַהוּא צַעֲרָא.

אֲבָל מָאן דְּשָׁתִיף קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּחֶדְוָה דִילֵיהּ, אִם יֵיתֵי מְקַטְרְגָא לְקַטְרְגָא בְּהַהִיא חֶדְוָה. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ מִשְׁתַּתְּפִי בְּהַהוּא צַעֲרָא. מַה כְּתִיב בֵּיהּ (ישעיה סג) בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר. וּבְמָאי. בְּגִין (תהלים צא) דְּעִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה.

וּמְנָלָן, דְּאִית לוֹן לְיִשְׂרָאֵל לְשַׁתְּפָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּחֶדְוָה דְלְהוֹן. (בְּגִין דְּלָאו אִיהוּ חֶדְוָה, אֶלָּא בְּשׁוּתָּפוּת דִילֵיהּ מֵאִלֵּין) דִּכְתִיב, (שם קמט) יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׂיו. הַהוּא חֶדְוָה דְיִשְׂרָאֵל לָאו אִיהוּ, אֶלָּא

לשון הקודש

חֶדְוָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא מִשְׁתַּתְּפִים בָּהּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (וּשְׁכִינָתוֹ), אֵינָהּ חֶדְוָה. וְעָתִיד הוּא סָמָאֵל וְכָל סִיעָתוֹ לְקַטְרֵג לְאוֹתָהּ חֶדְוָה, (וְיֶחֱזַר) וְיִשָּׁאֵר בְּצַעַר וּבֶכִי, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מִשְׁתַּתֵּף בְּאוֹתוֹ הַצַּעַר.

אֲבָל מִי שֶׁמְּשַׁתֵּף אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ בְּחֶדְוָתוֹ, אִם יָבֹא מְקַטְרֵג לְקַטְרֵג בְּאוֹתָהּ חֶדְוָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ מִשְׁתַּתֵּף בְּאוֹתוֹ צַעַר. מַה כָּתוּב בּוֹ? (שם סג) בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר. וּבַמֶּה? מִשּׁוּם שֶׁעִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה.

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל לְשַׁתֵּף אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ בְּחֶדְוָתָם? (מִשּׁוּם שֶׁאֵינָהּ שִׂמְחָה, אֶלָּא בִּשֻּׁתָּפוּת שֶׁלּוֹ מֵאֵלּוּ) שֶׁכָּתוּב (תהלים קמט) יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו. אוֹתָהּ חֶדְוָה שֶׁל

בְּעוֹשָׁיו. בְּעוֹשָׁיו, בְּעוֹשׂוֹ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא אִלֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְאָבִיו וְאִמּוֹ, דְּאַף עַל גַּב דְּמִיתוּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעְקַר לוֹן מִגַּן עֵדֶן, וְאַיְיתֵי לוֹן עִמֵּיהּ לְהַהוּא חֶדְוָה, לְנַטְלָא חוּלָקָא דְחֶדְוָה עִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (איוב מ) הָעוֹשׂוֹ יַגֵּשׁ חַרְבּוֹ.

דָּבָר אַחֵר בְּעוֹשָׁיו, בְּגִין דְּבַר נָשׁ אִתְעָבִיד בְּשׁוּתָּפוּת, גַּבְרָא וְאִתְּתָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּזָא דָא כְּתִיב, (בראשית א) נַעֲשֶׂה אָדָם, בְּשׁוּתָּפוּ. דְּתָנֵינָן, תְּלַת אֻמָּנִין עָבֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאַפָּקָא מִנְּהוֹן עָלְמָא, וְאִלֵּין אִינּוּן: שְׁמַיָּא, וְאַרְעָא, וּמַיָּיא. וְכָל חַד שִׁמֵּשׁ חַד יוֹמָא, וְאָהַדְּרוּ כְּמִלְּקַדְּמִין.

יוֹמָא קַדְמָאָה, אַפִּיק שְׁמַיָּא אוּמָנוּתָא דִילֵיהּ, דִּכְתִיב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר.

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל אֵינָהּ, אֶלָּא בְּעֹשָׂיו. בְּעֹשָׂיו?! בְּעוֹשׂוֹ צָרִיךְ לוֹ לִכְתֹּב! אֶלָּא אֵלּוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, וְאָבִיו וְאִמּוֹ. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁמֵּתוּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹקְרָם מִגַּן עֵדֶן וּמְבִיאָם עִמּוֹ לְאוֹתָהּ חֶדְוָה, לָקַחַת חֵלֶק שֶׁל חֶדְוָה עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב מ) הָעוֹשׂוֹ יַגֵּשׁ חַרְבּוֹ.

דָּבָר אַחֵר בְּעֹשָׂיו – מִשּׁוּם שֶׁבֶּן אָדָם נַעֲשָׂה בְּשֻׁתָּפוּת אִישׁ וְאִשָּׁה וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעַל סוֹד זֶה כָּתוּב (בראשית א) נַעֲשֶׂה אָדָם, בְּשֻׁתָּפוּת. שֶׁשָּׁנִינוּ, שְׁלֹשָׁה אֻמָּנִים עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא מֵהֶם עוֹלָם, וְאֵלּוּ הֵם: הַשָּׁמַיִם, וְהָאָרֶץ, וְהַמַּיִם. וְכָל אֶחָד שִׁמֵּשׁ יוֹם אֶחָד, וְחָזְרוּ כְּמִקֹּדֶם.

יוֹם רִאשׁוֹן הוֹצִיאוּ הַשָּׁמַיִם אֻמָּנוּת שֶׁלָּהֶם, שֶׁכָּתוּב (שם) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר.

יוֹמָא תְּנַיְיָנָא, אַפִּיקוּ מַיָּא אוּמָנוּתָא לַעֲבִידְתָּא, דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְגוֹ'. אִסְתְּלָקוּ פַּלְגָּא מַיָּא לְעֵילָא, וּפַלְגָּא מַיָּא לְתַתָּא אִשְׁתְּאָרוּ. וְאִלְמָלֵא כַּךְ דַּמְיָא אִתְפְּרָשׁוּ, עָלְמָא לָא הֲוָה קָאִים. יוֹמָא תְּלִיתָאָה, עֲבִידַת אַרְעָא וְאַפִּיקַת כְּמָה דְּאִתְפַּקְּדַת, דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב, וּכְתִיב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא וְגוֹ'.

עַד הָכָא כָּל אוּמָנָא מֵאִלֵּין תְּלָתָא, אַפִּיק אוּמָנוּתָא דִּילֵיהּ, וְעַבְדוּ מַה דְּאִתְפְּקָדוּ. אִשְׁתְּאָרוּ תְּלַת יוֹמִין אַחֲרָנִין. יוֹמָא ד', אִתְפְּקַד אוּמָנָא קַדְמָאָה לְמֶעְבַּד אוּמָנָא דִּילֵיהּ, דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת וְגוֹ', וְהַיְינוּ שָׁמַיִם. בְּיוֹמָא חֲמִשָּׁאָה, אַפִּיקוּ מַיָּא דְּאִיהוּ אוּמָנָא אַחֲרָא, דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם וְגוֹ'. בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה, עַבְדַת אַרְעָא אוּמָנוּתָא דִילָהּ, דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגוֹ'.

לשון הקודש

יוֹם שֵׁנִי הוֹצִיאוּ הַמַּיִם אֻמָּנוּת לְמַעֲשֶׂה, שֶׁכָּתוּב (שם) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְגוֹ'. עָלוּ חֲצִי מַיִם לְמַעְלָה, וַחֲצִי מַיִם נִשְׁאֲרוּ לְמַטָּה. וְאִלְמָלֵא כָּךְ שֶׁהַמַּיִם נִפְרְדוּ, הָעוֹלָם לֹא הָיָה עוֹמֵד. יוֹם שְׁלִישִׁי עָשְׂתָה הָאָרֶץ וְהוֹצִיאָה כְּמוֹ שֶׁצִּוְּתָה, שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב, וְכָתוּב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא וְגוֹ'.

עַד כָּאן כָּל אֻמָּנוּת מִשְּׁלֹשָׁה אֵלֶּה הוֹצִיא אֻמָּנוּתוֹ, וְעָשׂוּ מַה שֶּׁהִצְטַוּוּ. נִשְׁאֲרוּ שְׁלֹשָׁה יָמִים אַחֲרוֹנִים. יוֹם רְבִיעִי הִצְטַוָּה אֻמָּן רִאשׁוֹן לַעֲשׂוֹת אֻמָּנוּתוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת וְגוֹ', וְהַיְנוּ שָׁמַיִם. בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי הוֹצִיאוּ הַמַּיִם, שֶׁהוּא אֻמָּנוּת אַחֶרֶת, שֶׁכָּתוּב

כֵּיוָן דִּתְלַת אֻמָּנִין אִלֵּין אַשְׁלִימוּ עוֹבָדַיְיהוּ. אָמַר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אוּמָנוּתָא חָדָא אִית לִי לְמֶעְבַּד, וְאִיהוּ אָדָם. אִתְחַבָּרוּ כַּחֲדָא, וַאֲנָא עִמְּכוֹן, נַעֲשֶׂה אָדָם, גּוּפָא דִּלְכוֹן, וַאֲנָא אֶהֱוֵא שׁוּתָּפוּ עִמְּכוֹן, וְנַעֲשֶׂה אָדָם. כְּמָה דִּבְקַדְמִיתָא הָוָה בְּשׁוּתָּפוּ, הָכִי נָמֵי לְבָתָר. אַבָּא, דְּבֵיהּ עָבִיד עֲבִידְתָּא דִשְׁמַיָּא, וְעֲבִידְתָּא דְמַיָּא. וְאִתְּתָא, דְּאִיהִי אוּמָנָא תְּלִיתָאָה, כְּגַוְונָא דְאַרְעָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִשְׁתְּתַף בַּהֲדַיְיהוּ. וְעַל רָזָא דָא כְּתִיב בְּעוֹשָׂיו.

וְאַף עַל גַּב דְּאַבָּא וְאִמָּא אִתְּפְּרָשׁוּ מֵהַאי עָלְמָא, חֶדְוָה בְּכָל שׁוּתָּפוּתָא הֲוֵי. דְּתָנֵינָן, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ (דף ר"כ ע"א) שָׁתִיף לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְחֶדְוָוה דִּילֵיהּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתֵי לְגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וְאַעְקַר מִתַּמָּן (ס"א דְּאוֹדַע תַּמָּן) לַאֲבוּהִי וְאִמֵּיהּ, דְּאִינּוּן שׁוּתָּפִין בַּהֲדֵיהּ,

לשון הקודש

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם וְגוֹ'. בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי עָשְׂתָה הָאָרֶץ אֻמְּנוּתָהּ, שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגוֹ'.

כֵּיוָן שֶׁשְּׁלֹשֶׁת הָאֻמָּנִים הָאֵלֶּה הִשְׁלִימוּ מַעֲשֵׂיהֶם, אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אֻמָּנוּת אַחַת יֵשׁ לִי לַעֲשׂוֹת, וְהוּא אָדָם. הִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד, וַאֲנִי עִמָּכֶם, נַעֲשֶׂה אָדָם. גּוּף שֶׁלָּכֶם, וַאֲנִי אֶהְיֶה שֻׁתָּף עִמָּכֶם וְנַעֲשֶׂה אָדָם. כְּמוֹ שֶׁבַּתְּחִלָּה הָיָה בְּשֻׁתָּפוּת, גַּם אַחַר כָּךְ כֵּן. אַבָּא – שֶׁבּוֹ עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה הַשָּׁמַיִם וּמַעֲשֵׂה הַמַּיִם, וְהָאִשָּׁה – שֶׁהִיא אֻמָּן שְׁלִישִׁי כְּמוֹ הָאָרֶץ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהִשְׁתַּתֵּף יַחַד אִתָּם. וְעַל סוֹד זֶה כָּתוּב בְּעֹשָׂיו.

וְאַף עַל גַּב שֶׁאַבָּא וְאִמָּא נִפְרְדוּ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, יֵשׁ חֶדְוָה בְּכָל שֻׁתָּפוּת. שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהָאָדָם מְשַׁתֵּף אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּחֶדְוָה שֶׁלּוֹ, בָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְגַן עֵדֶן וְעוֹקֵר מִשָּׁם אֶת אָבִיו וְאִמּוֹ, שֶׁהֵם שֻׁתָּפִים

וְאַיְיתֵי לוֹן עִמֵּיהּ לְהַהוּא חֶדְוָה, וְכֻלְּהוּ זְמִינִין תַּמָּן, וּבְנֵי נָשָׁא לָא יַדְעִין. אֲבָל בְּעָקוּ דְּבַר נָשׁ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לְגַבֵּיהּ בִּלְחוֹדוֹי, וְלָא אוֹדַע לַאֲבוּהִי וּלְאִמֵּיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים יח) **בַּצַּר לִי אֶקְרָא יְיָ וְאֶל אֱלֹהַי אֲשַׁוֵּעַ וְגוֹ'.**

רעיא מהימנא

אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲנָא וּשְׁכִינְתִּי שׁוּתָּפוּתָא דְּנִשְׁמְתָא, וַאֲבוּי וְאִמֵּיהּ שׁוּתָּפוּתָא דְּגוּפָא, דַּאֲבוּי מַזְרִיעַ לוֹבֶן, דְּעַיְינִין, וּדְגַרְמִין, וְגִידִין, וּמוֹחָא. וְאִתְּתָא שְׁחוֹר דְּעַיְינִין, וְשַׂעֲרָא, וּבְשָׂרָא, וּמִשְׁכָּא. וְאוֹף הָכִי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא. וְכָל חַיָּילִין דִּלְהוֹן, אִשְׁתְּתָפוּ בִּיצִירָתֵיהּ. מַלְאָכִין, מִנְּהוֹן יֵצֶר הַטּוֹב וְיֵצֶר הָרָע לְמֶהֱוֵי מְצוּיָיר מִתַּרְוַוּיְיהוּ. שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא, לְאַנְהָרָא לֵיהּ בִּימָמָא וְלֵילְיָא. חֵיוָן וּבְעִירָן וְעוֹפִין וְנוּנִין, לְאִתְפַּרְנְסָא מִנְּהוֹן. כָּל אִילָנִין וְזַרְעִין דְּאַרְעָא, לְאִתְפַּרְנְסָא מִנְּהוֹן.

מַה עָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַעְקַר לַאֲבוּי וּלְאִמֵּיהּ מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן, וְאַיְיתֵי לְהוּ עִמֵּיהּ, לְמֶהֱוֵי עִמֵּיהּ בְּחֶדְוָה דִּבְנוֹי, וְלֵית חֶדְוָה

לשון הקודש

אִתּוֹ, וּמֵבִיא אוֹתָם עִמּוֹ לְאוֹתָהּ חֶדְוָה, וְכֻלָּם מְזֻמָּנִים שָׁם, וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים. אֲבָל בְּצָרַת הָאָדָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְזֻמָּן אֵלָיו לְבַדּוֹ, וְלֹא מוֹדִיעַ לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים יח) בַּצַּר לִי אֶקְרָא ה' וְאֶל אֱלֹהַי אֲשַׁוֵּעַ וְגוֹ'.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲנִי וּשְׁכִינָתִי שֶׁתָּפוּת הַנִּשְׁמָה, וְאָבִיו וְאִמּוֹ שֶׁתָּפוּת הַגּוּף. שֶׁאָבִיו מַזְרִיעַ לֹבֶן שֶׁל הָעֵינַיִם וְשֶׁל הָעֲצָמוֹת וְשֶׁל הַגִּידִים וְהַמֹּחַ, וְהָאִשָּׁה שָׁחֹר שֶׁבָּעֵינַיִם וְשֵׂעָר וּבָשָׂר וְעוֹר. וְגַם כָּךְ שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל חֵילֵיהֶם הִשְׁתַּתְּפוּ בִּיצִירָתוֹ: מַלְאָכִים, מֵהֶם יֵצֶר הַטּוֹב וְיֵצֶר הָרָע לִהְיוֹת מְצֻיָּר מִשְׁנֵיהֶם. שֶׁמֶשׁ וּלְבָנָה לְהָאִיר לוֹ בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה. חַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְעוֹפוֹת וְדָגִים לְהִתְפַּרְנֵס מֵהֶם, וְכָל עֵצִים וְזַרְעֵי הָאָרֶץ לְהִתְפַּרְנֵס מֵהֶם.

מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? עָקַר אֶת אָבִיו

כְּחֶדְוָה דְּפוּרְקָנָא, דִּכְתִיב בָּהּ, (דברי הימים א טז) יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וַיֹּאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ. (דברי הימים א טז) אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְיָ כִּי בָא לִשְׁפּוֹט אֶת הָאָרֶץ. (ע"כ רעיא מהימנא).

אַהֲדָר הַהוּא טוּלָא דְּמִלְקַדְּמִין, וְאַזְלָא גּוֹ בֵּיתָא, כְּמוֹ דִּיוּקְנָא דְּבַר נָשׁ. נָפַל עַל אַנְפּוֹי רִבִּי אַבָּא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אַדְכַּרְנָא דְּבְהַאי אַתְרָא חֲמֵינָא לֵיהּ לְרִבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר, יוֹמָא חַד הָוָה קָאִים בְּהַאי דוּכְתָּא, וַהֲוָה אָמַר הָכִי, (במדבר כ"ב) פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, בְּאָת י' זְעֵירָא.

בְּגִין דִּתְרֵין אַלְפִין בֵּיתִין רְשִׁימִין, אַלְפָא בֵיתָא דְּאַתְוָון רַבְרְבָן, וְאַלְפָא בֵיתָא דְּאַתְוָון זְעִירָן. אַתְוָון רַבְרְבָן, אִינּוּן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְאַתְוָון זְעִירָן, אִינּוּן בְּעָלְמָא תַתָּאָה. י' זְעֵירָא, בְּרִית קַיָּימָא קַדִּישָׁא. כֵּיוָן דְּקַנֵּי פִּנְחָס עַל בְּרִית דָּא, אִתּוֹסַף בֵּיהּ י' זְעֵירָא, רָזָא דִּבְרִית דָּא.

לשון הקודש

וְאִמּוֹ מִגַּן עֵדֶן וֶהֱבִיאָם עִמּוֹ, לִהְיוֹת עִמּוֹ בְּחֶדְוַת בְּנוֹ, וְאֵין חֶדְוָה כְּחֶדְוַת הַגְּאֻלָּה, שֶׁכָּתוּב בָּהּ (דברי הימים-א טז) יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם ה' מָלָךְ. אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי ה' כִּי בָא לִשְׁפּוֹט אֶת הָאָרֶץ. (עד כאן רעיא מהימנא).

חָזַר אוֹתוֹ צֵל שֶׁל קֹדֶם וְהָלַךְ לְתוֹךְ הַבַּיִת כְּמוֹ דְּמוּת אָדָם. נָפַל עַל פָּנָיו רַבִּי אַבָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, נִזְכַּרְתִּי שֶׁבְּמָקוֹם זֶה רָאִיתִי אֶת רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר, יוֹם אֶחָד הָיָה עוֹמֵד בְּמָקוֹם זֶה וְהָיָה אוֹמֵר כָּךְ: פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, בְּאוֹת י' קְטַנָּה.

מִשּׁוּם שֶׁשְּׁנֵי א"ב רְשׁוּמִים – אַלְפָא בֵיתָא שֶׁל אוֹתִיּוֹת גְּדוֹלוֹת, וְאַלְפָא בֵיתָא שֶׁל אוֹתִיּוֹת קְטַנּוֹת. אוֹתִיּוֹת גְּדוֹלוֹת הֵן בָּעוֹלָם הַבָּא, וְאוֹתִיּוֹת קְטַנּוֹת הֵן בָּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. י' קְטַנָּה, אוֹת בְּרִית הַקֹּדֶשׁ. כֵּיוָן שֶׁפִּנְחָס קִנֵּא עַל בְּרִית זוֹ, נִתּוֹסְפָה לוֹ י' קְטַנָּה, סוֹד

בְּהַהוּא שַׁעֲתָא, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָה אַעְבִּיד עִם מֹשֶׁה, בְּרִית דָּא מִמֹּשֶׁה הֲוֵי, וְכַלָּה דִּילֵיהּ הֲוֵי. גְּנַאי הוּא לְמֵיהַב לֵיהּ לְאַחֲרָא, בְּלָא דַעְתָּא וּרְעוּתָא דְּמֹשֶׁה, לָאו יָאוּת הוּא. שָׁאֲרֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאָמַר לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן. אָמַר לֵיהּ מֹשֶׁה, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מַהוּ. אָמַר לֵיהּ, אַנְתְּ הוּא דְּמַסְרַת נַפְשָׁךְ עַל יִשְׂרָאֵל דְּלָא יִשְׁתֵּצוּן מִן עָלְמָא בְּכַמָּה זִמְנִין, וְאִיהוּ הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. אָמַר מֹשֶׁה מַה אַתְּ בָּעֵי מִנִּי, הָא כֹּלָּא דִּידָךְ.

אָמַר לֵיהּ, הָא כֹּלָּא דִּידָךְ הִיא, אִימָּא לֵיהּ דְּתִשְׁרֵי בְּגַוֵּיהּ. אָמַר מֹשֶׁה, הָא בִּלְבָּא שְׁלִים תְּהֵא לְגַבֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ אִימָּא אַנְתְּ בְּפוּמָךְ, וְאָרִים קָלָךְ, דְּאַנְתְּ מָסַר לֵיהּ בִּרְעוּתָא, בִּלְבָּא שְׁלִים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, לָכֵן אֱמוֹר, אַתְּ אִימָּא בִּרְעוּתָא, הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ

לשון הקודש

בְּרִית זוֹ.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מָה אֶעֱשֶׂה עִם מֹשֶׁה? בְּרִית זוֹ מִמֹּשֶׁה הָיְתָה, וְכַלָּתוֹ הָיְתָה, גְּנַאי הוּא לָתֵת אוֹתָהּ לְאַחֵר בְּלִי דַעַת וּרְצוֹן מֹשֶׁה. לֹא נָאֶה זֶה. הִתְחִיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמַר לְמֹשֶׁה: מֹשֶׁה, פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן. אָמַר לוֹ מֹשֶׁה: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מַהוּ? אָמַר לוֹ, אַתָּה הוּא שֶׁמָּסַרְתָּ נַפְשְׁךָ עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יֹאבְדוּ מִן הָעוֹלָם בְּכַמָּה פְּעָמִים, וְהוּא הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. אָמַר מֹשֶׁה: מָה אַתָּה רוֹצֶה מִמֶּנִּי? הֲרֵי הַכֹּל שֶׁלְּךָ!

אָמַר לוֹ: הֲרֵי הַכֹּל שֶׁלְּךָ הִיא, אֱמֹר לוֹ שֶׁתִּשְׁרֶה בְתוֹכוֹ. אָמַר מֹשֶׁה: הֲרֵי בְּלֵב שָׁלֵם תִּהְיֶה אֵלָיו. אָמַר לוֹ: אֱמֹר אַתָּה בְּפִיךָ וְהָרֵם קוֹלְךָ, שֶׁאַתָּה מָסַרְתָּ אוֹתָהּ בְּרָצוֹן וּבְלֵב

אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. מִשֶּׁה הָוָה אָמַר הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ וְגוֹ', דְּאִילּוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר לָכֵן אֱמוֹר לוֹ הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם, אֲבָל לָא כְּתִיב אֶלָּא לָכֵן אֱמוֹר. וְאִי תֵּימָא, דְּאִתְעַבְּרַת מִן מִשֶּׁה. לָא. אֶלָּא כְּבוּצִינָא דָא דְּאַדְלִיקוּ מִינָהּ, דָּא יָהִיב וְאַהֲנֵי, וְדָא לָא אִתְגָּרַע מִנָּהּ.

אָתָא הַהוּא טוּלָא, וְיָתִיב, וְנָשִׁיק לֵיהּ. שָׁמְעוּ חַד קָלָא דְּהָוָה אָמַר, פְּנוּן אֲתָר, פְּנוּן אֲתָר לְרִבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר, דְּאִיהוּ גַבַּיְיכוּ. דְּתָנֵינָן, דְּכָל אֲתָר דְּצַדִּיקָא אִתְחַדָּשׁ בֵּיהּ מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, כַּד אִיהוּ בְהַהוּא עָלְמָא, פָּקִיד לְהַהוּא אֲתָר, וְאָתֵי לֵיהּ לְגַבֵּיהּ. וְכָל שֶׁכֵּן כַּד שָׁרָאן בְּגַוֵּיהּ צַדִּיקַיָּיא אָחֲרָנִין. לְחָדְתָּא בְהַהוּא אֲתָר, דְּאַמְרִין מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. כְּגַוְונָא דָא דְהָוָה אָתֵי רִבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר לְמִפְקַד לְאַתְרֵיהּ, וְאַשְׁכַּח אִלֵּין צַדִּיקַיָּיא מְחַדְּתִין מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא,

לשון הקודש

שָׁלֵם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לָכֵן אֱמֹר. אַתָּה אֱמֹר בְּרָצוֹן: הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. שֶׁאִלּוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הָיָה לוֹ לוֹמַר: לָכֵן אֱמֹר לוֹ הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. אֲבָל לֹא כָּתוּב אֶלָּא לָכֵן אֱמֹר. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהָעֻבְּרָה מִמֹּשֶׁה – לֹא. אֶלָּא כְּנֵר זֶה שֶׁמַּדְלִיקִים מִמֶּנּוּ – זֶה נוֹתֵן וּמְהַנֶּה, וְזֶה לֹא נִגְרָע מִמֶּנּוּ.

בָּא אוֹתוֹ הַצֵּל, וְיָשַׁב, וּנְשָׁקוֹ. שָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד שֶׁהָיָה אוֹמֵר: פַּנּוּ מָקוֹם, פַּנּוּ מָקוֹם לְרַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר, שֶׁהוּא אִתְּכֶם. שֶׁשָּׁנִינוּ, שֶׁכָּל מָקוֹם שֶׁצַּדִּיק חִדֵּשׁ בּוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה, כְּשֶׁהוּא בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם פּוֹקֵד אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם וּבָא אֵלָיו, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁשְּׁרוּיִים בּוֹ צַדִּיקִים אֲחֵרִים לְחַדֵּשׁ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁאוֹמְרִים דִּבְרֵי תוֹרָה, כְּמוֹ זֶה שֶׁהָיָה בָּא רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר לִפְקֹד אֶת מְקוֹמוֹ וּמָצָא צַדִּיקִים אֵלּוּ מְחַדְּשִׁים דִּבְרֵי

וְאִתְחַדַּשׁ כְּמִלְּקַדְמִין, הַהוּא מִלָּה דְּרִבִּי פִּנְחָס בֵּן יָאִיר קַמֵּיהּ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, יָאוּת מִלָּה דְּרִבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר, דְּהָא לָא כְּתִיב לָכֵן הִנְנִי נוֹתֵן, אֶלָּא לָכֵן אֱמוֹר הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ. וְכִי מִלָּה דָא הֲוָה גְנִיזָא מֵחַסִידָא דָא תְּחוֹת יְדָךְ, וְלָא הֲוֵית אָמַר. זַכָּאָה חוּלָקָנָא, דְּזָכֵינָא לְמֶהֱוֵי בְּסִיעְתָּא דְּטוּלָא קַדִּישָׁא הָכָא.

אוֹף הוּא פָּתַח וְאָמַר, מִשְׁמֵיהּ דְּרִבִּי פִּנְחָס (קהלת ט) כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה וְגוֹ', כַּמָּה יָאוּת לֵיהּ לְבַר נָשׁ בְּעוֹד דְּבוּצִינָא דָּלִיק וְשַׁרְיָא עַל רֵישֵׁיהּ, לְאִשְׁתַּדְּלָא וּלְמֶעְבַּד רְעוּתָא דְּמָאֲרֵיהּ. בְּגִין דְּהַהוּא נְהוֹרָא דְּבוּצִינָא, אִיהִי כ"ח דְּשַׁרְיָא עָלֵיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (במדבר יד) יִגְדַּל נָא כֹחַ יְיָ. כֹּחַ יְיָ, דָּא הוּא כֹחַ, דְּשַׁרְיָא עַל רֵישֵׁיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, וְכֹל אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בִּרְעוּתָא דְּמָאֲרֵיהוֹן. וְעַל דָּא תָּנֵינָן,

לשון הקודש

תּוֹרָה, וְהִתְחַדֵּשׁ כְּמִקֹּדֶם אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁל רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר לְפָנָיו.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, נָאֶה הַדָּבָר שֶׁל רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר, שֶׁהֲרֵי לֹא כָתוּב לָכֵן הִנְנִי נוֹתֵן, אֶלָּא לָכֵן אֱמֹר הִנְנִי נֹתֵן לוֹ. וְכִי דָּבָר זֶה הָיָה גָנוּז מֵחָסִיד זֶה תַּחַת יָדְךָ וְלֹא הָיִיתָ אוֹמֵר?! אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ לִהְיוֹת בַּסִּיּוּעַ שֶׁל הַצֵּל הַקָּדוֹשׁ כָּאן.

גַּם הוּא פָּתַח וְאָמַר מִשְּׁמוֹ שֶׁל רַבִּי פִּנְחָס, (קהלת ט) כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה וְגוֹ' – כַּמָּה נָאֶה לוֹ לָאָדָם בְּעוֹד שֶׁהַנֵּר דּוֹלֵק וְשָׁרוּי עַל רֹאשׁוֹ לְהִשְׁתַּדֵּל וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן רִבּוֹנוֹ, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הַנֵּר הוּא כ"ח שֶׁשָּׁרוּי עָלָיו, וְלָכֵן כָּתוּב (במדבר יד) יִגְדַּל נָא כֹּחַ יְיָ. כֹּחַ יְיָ, זֶהוּ כֹּחַ שֶׁשּׁוֹרֶה עַל רֹאשׁ הַצַּדִּיקִים וְכָל אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בִּרְצוֹן רִבּוֹנָם. וְעַל זֶה

כָּל הָעוֹנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ בְּכָל כֹּחוֹ.
(דָּא אִיהוּ כֹּחוֹ).

וַדָּאי אִצְטְרִיךְ לְאִתְעָרָא כָּל שַׁיְיפּוּי בְּחֵילָא תַּקִּיף בְּגִין דִּבְאִתְעָרוּתָא תַּקִּיף דְּאִתְקַף, אִתְעַר הַהוּא כֹּחַ קַדִּישָׁא עִלָּאָה, וְאִסְתַּלָּק גּוֹ קֻדְשָׁא וְאִתְבַּר חֵילָא וְתוּקְפָּא דְּסִטְרָא אַחֲרָא. וְעַל דָּא (דף ר"כ ע"ב) בְּכֹחֲךָ, אִצְטְרִיךְ לְמֶעְבַּד רְעוּתָא דְּמָארָךְ.

כִּי אֵין מַעֲשֵׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְגוֹ', בְּגִין דִּבְהַהוּא כֹּחַ אִית מַעֲשֵׂה, אִשְׁתַּדְּלוּתָא לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּהַאי עָלְמָא דְּאִקְרֵי מַעֲשֵׂה, עָלְמָא דְעוֹבָדָא, לְמִשְׁלַם סוֹפָא דְמַחֲשָׁבָה. וְחֶשְׁבּוֹן, דָּא הוּא עָלְמָא, דְּתַלְיָא בְדִבּוּרָא, דְּהָא חֶשְׁבּוֹן בְּדִבּוּרָא תַּלְיָא. וְעַל דָּא, כָּל גִּימַטְרִיאוֹת, וּתְקוּפִין, וְעִבּוּרִין דְּעָלְמָא, בְּסִיהֲרָא הֲווֹ. וְדַעַת, דָּא אִיהוּ רָזָא דְּשִׁית סִטְרִין, דְּתַלְיָין בְּמַחֲשָׁבָה, וְאִקְרוּן עָלְמָא דְּהַהוּא מַחֲשָׁבָה. וְחָכְמָה, דְּכֹלָּא תַּלְיָא מִנֵּיהּ.

לשון הקודש

שָׁנִינוּ, כָּל הָעוֹנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ בְּכָל כֹּחוֹ. (זֶהוּ כֹּחוֹ)

וַדַּאי צָרִיךְ לְעוֹרֵר כָּל אֵיבָרָיו בְּכֹחַ חָזָק, מִשּׁוּם שֶׁבְּהִתְעוֹרְרוּת חֲזָקָה שֶׁהִתְחַזֵּק, הִתְעוֹרֵר אוֹתוֹ כֹּחַ קָדוֹשׁ עֶלְיוֹן וְעָלָה לְתוֹךְ הַקֹּדֶשׁ, וְנִשְׁבַּר כֹּחַ וְחֹזֶק הַצַּד הָאַחֵר. וְלָכֵן בְּכֹחֲךָ, שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת רְצוֹן רִבּוֹנְךָ.

כִּי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְגוֹ', מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתוֹ כֹּחַ יֵשׁ מַעֲשֶׂה הִשְׁתַּדְּלוּת לְהִשְׁתַּדֵּל בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא מַעֲשֶׂה, עוֹלַם הַמַּעֲשֶׂה, לְהַשְׁלִים סוֹף הַמַּחֲשָׁבָה. וְחֶשְׁבּוֹן – זֶהוּ עוֹלָם שֶׁתָּלוּי בַּדִּבּוּר, שֶׁהֲרֵי הַחֶשְׁבּוֹן בַּדִּבּוּר תָּלוּי. וְלָכֵן כָּל הַגִּימַטְרִיָּאוֹת וּתְקוּפוֹת הָעִבּוּרִים שֶׁל הָעוֹלָם הֵם בַּלְּבָנָה. וְדַעַת – זֶהוּ סוֹד שִׁשָּׁה צְדָדִים

וְכָל אִלֵּין כְּלִילָן בְּהַהוּא כֹּחַ, מַה דְּלָאו הָכִי בְּסִטְרָא דִּשְׁאוֹל, דַּרְגָּא דְּגֵיהִנָּם. דְּהָא כָּל בַּר נָשׁ דְּלָא אִשְׁתָּדַּל בְּהַאי כ"ח, בְּהַאי עָלְמָא, לְאַעְלָאָה בֵּיהּ, בְּמַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וָדַעַת וְחָכְמָה, סוֹפֵיהּ לְאַעְלָאָה בִּשְׁאוֹל, דְּלֵית בֵּיהּ מַעֲשֵׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה. דְּהָא סִטְרָא אַחֲרָא, אֹרַח שְׁאוֹל אִיהִי, דִּכְתִיב, (משלי ז) דַּרְכֵי שְׁאוֹל בֵּיתָהּ. מָאן דְּאִתְרַפֵּי מֵהַאי כ"ח קַדִּישָׁא, אִתְקַף בֵּיהּ סִטְרָא אַחֲרָא, דִּשְׁאוֹל בֵּיתָהּ.

אֲשֶׁר אַתָּה הוֹלֵךְ שָׁמָּה, וְכִי כָל בְּנֵי עָלְמָא אָזְלֵי לִשְׁאוֹל. אִין. אֲבָל סַלְקִין מִיַּד, דִּכְתִיב, (שמואל א ב) מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל. בַּר אִינּוּן חַיָּיבִין, דְּלָא הִרְהֲרוּ תְּשׁוּבָה לְעָלְמִין, דְּנַחְתִּין וְלָא סַלְקִין. וַאֲפִילּוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים נַחְתִּין תַּמָּן. אֲמַאי נַחְתִּין. בְּגִין דְּנַטְלִין כַּמָּה חַיָּיבִין מִתַּמָּן, וְסַלְקִין לוֹן לְעֵילָא. (וְתַמָּן עַבְדִּין לוֹן לְהַרְהֵר

לשון הקודש

שֶׁתְּלוּיִים בַּמַּחֲשָׁבָה, וְנִקְרָאִים עוֹלָם שֶׁל אוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה. וְחָכְמָה – שֶׁהַכֹּל תָּלוּי מִמֶּנָּה. **וְכָל** אֵלּוּ כְּלוּלִים בְּאוֹתוֹ כֹּחַ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּצַד הַשְּׁאוֹל, דַּרְגַּת הַגֵּיהִנֹּם. שֶׁהֲרֵי כָּל אָדָם שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדֵּל בְּכ"ח זֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהִכָּנֵס בּוֹ בְּמַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה, סוֹפוֹ לְהִכָּנֵס בַּשְּׁאוֹל, שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה. שֶׁהֲרֵי הַצַּד הָאַחֵר הוּא דֶּרֶךְ שְׁאוֹל, שֶׁכָּתוּב (משלי ז) דַּרְכֵי שְׁאוֹל בֵּיתָהּ. מִי שֶׁיִּתְרַפֶּה מִכ"ח הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, מִתְחַזֵּק בּוֹ צַד הָאַחֵר, שֶׁשְּׁאוֹל בֵּיתָהּ.

אֲשֶׁר אַתָּה הֹלֵךְ שָׁמָּה. וְכִי כָל בְּנֵי הָעוֹלָם הוֹלְכִים לַשְּׁאוֹל? כֵּן, אֲבָל עוֹלִים מִיָּד, שֶׁכָּתוּב (שמואל–א ב) מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל. פְּרָט לְאוֹתָם רְשָׁעִים שֶׁלֹּא הִרְהֲרוּ תְּשׁוּבָה לְעוֹלָמִים, שֶׁיּוֹרְדִים וְלֹא עוֹלִים. וַאֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים יוֹרְדִים לְשָׁם. לָמָּה יוֹרְדִים? מִשּׁוּם שֶׁלּוֹקְחִים כַּמָּה רְשָׁעִים מִשָּׁם, וּמַעֲלִים

בִּתְשׁוּבָה) וּמַאן אִינּוּן. אִינּוּן דְּהִרְהֲרוּ בִתְשׁוּבָה בְּהַאי עָלְמָא, וְלָא יָכִילוּ, וְאִסְתְּלָקוּ מִן עָלְמָא. וְצַדִּיקַיָּיא נַחְתִּין בְּגִינֵיהוֹן דְּחַיָּיבִין גּוֹ שְׁאוֹל, וְנַטְלִין לוֹן, וְסַלְקִין לוֹן מִן תַּמָּן.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כְּתִיב (קהלת ז) אַחַת לְאַחַת לִמְצֹא חֶשְׁבּוֹן. חֶשְׁבּוֹן דְּגִימַטְרִיאוֹת דְּקַיְיָמָן בְּסִיהֲרָא, בְּאָן דַּרְגָּא דִּילָהּ אִינּוּן. לָא אָתִיב לֵיהּ. אָמַר, שְׁמַעְנָא, וְלָא אִדְכַּרְנָא מִלָּה. קָם הַהוּא טוּלָא, וּבָטַשׁ בְּעֵינוֹי דְּרִבִּי אַבָּא, נָפַל עַל אַנְפּוֹי מִגּוֹ דְּחִילוּ. עַד דְּהֲוָה נָפַל עַל אַנְפּוֹי, נָפַל קְרָא בְּפוּמֵיהּ, דִּכְתִיב, (שיר השירים ז) עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן עַל שַׁעַר בַּת רַבִּים. וְאִלֵּין עַיְינִין דִּילָהּ, פַּרְפְּרָאוֹת לְגוֹ חָכְמָה עִלָּאָה, דְּאִתְמַשְׁכָא מִלְּעֵילָא, וּמִגּוֹ חֶשְׁבּוֹן וּתְקוּפִין וְעִבּוּרִין אִתְמַלְיָין, וְאִתְעָבִידוּ בְּרֵיכוֹת, דְּנַפְקוּ מִיָּמִין, לְכָל סִטְרִין, (נ"א אִינּוּן עַיְינִין) עַד דְּאִתְפְּקְדָן לְכָל חֶשְׁבָּן וְעִבּוּרִין

לשון הקודש

אוֹתָם לְמַעְלָה. (וְשָׁם גּוֹרְמִים לָהֶם לְהַרְהֵר בִּתְשׁוּבָה) וּמִי הֵם? אוֹתָם שֶׁהִרְהֲרוּ תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא יָכְלוּ, וְהִסְתַּלְּקוּ מֵהָעוֹלָם. וְצַדִּיקִים יוֹרְדִים בִּגְלַל הָרְשָׁעִים לְתוֹךְ הַשְּׁאוֹל, וְלוֹקְחִים אוֹתָם, וּמַעֲלִים אוֹתָם מִשָּׁם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּתוּב (קהלת ז) אַחַת לְאַחַת לִמְצֹא חֶשְׁבּוֹן. חֶשְׁבּוֹן שֶׁל גִּימַטְרִיָּאוֹת שֶׁעוֹמְדִים בַּלְּבָנָה, בְּאֵיזוֹ דַרְגָּה שֶׁלָּהּ הֵם? לֹא הֵשִׁיב לוֹ. אָמַר, שָׁמַעְתִּי וְלֹא נִזְכַּרְתִּי בַּדָּבָר. קָם אוֹתוֹ הַצֵּל וְהִכָּה בְּעֵינָיו שֶׁל רַבִּי אַבָּא. נָפַל עַל פָּנָיו מִתּוֹךְ פַּחַד. עַד שֶׁהָיָה נוֹפֵל עַל פָּנָיו, נָפַל פָּסוּק בְּפִיו, שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ז) עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן עַל שַׁעַר בַּת רַבִּים. וְאֵלּוּ הָעֵינַיִם שֶׁלָּהּ: פַּרְפְּרָאוֹת לְתוֹךְ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה שֶׁנִּמְשֶׁכָה מִלְּמַעְלָה, וּמִתּוֹךְ חֶשְׁבּוֹן וּתְקוּפוֹת וְעִבּוּרִים מִתְמַלְּאִים, וְנַעֲשׂוּ בְּרֵכוֹת,

דְּסִיהֲרָא בִּלְבַד (ס"א דִּלְבַר), וְכוֹכָבִין וּמַזָּלֵי לְמֶעְבַּד חֶשְׁבּוֹן, וְדָא אִיהוּ עַל שַׁעַר בַּת רַבִּים, דָּא אִיהִי סִיהֲרָא דִּלְבַר.

אָמַר רִבִּי אַבָּא לְרִבִּי יוֹסֵי, הַהוּא מַרְגְּלָא קַדִּישָׁא דְּהַוָּה תְּחוֹת יְדָךְ, מִגּוֹ סִיעָתָא דַּחֲסִידָא קַדִּישָׁא דְּאִיהוּ גַּבָּן, כַּמָּה שַׁפִּיר אִיהוּ, וְאָהֲדַרְנָא בֵּיהּ. דְּהָא וַדַּאי לָא אִצְטְרִיךְ לְאַפָּקָא אִתְּתָא, לְמִשְׁרֵי בַּאֲתָר אַחֲרָא, עַד דְּבַעְלָהּ יַפְקֵד לָהּ וְיָהִיב לָהּ רְשׁוּ לְמֵהַךְ. וְאוֹדְעִין לְבַעְלָהּ בְּקַדְמִיתָא, וּמְפַיְּסִין לֵיהּ, דְּהוּא יַפְקֵד לָהּ, וְיָהִיב לָהּ רְשׁוּ לְמֵיהַךְ לְהַהוּא אֲתָר. כַּךְ קְדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּיֵס לְמֹשֶׁה, וְעַד דְּיָהַב לֵיהּ רְשׁוּ, וְאָמַר לֵיהּ אִימָא אַנְתְּ, הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם, לְמִשְׁרֵי בְּגַוָּיהּ, וְעַד דְּיָהַב לָהּ רְשׁוּ לְמֵהַךְ תַּמָּן, לָא אַזְלַת.

לשון הקודש

שֶׁיָּצְאוּ מִימָיו לְכָל הַצְּדָדִים, (אוֹתָן עֵינַיִם) עַד שֶׁנִּפְקְדוּ לְכָל חֶשְׁבּוֹן וְעִבּוּרֵי הַלְּבָנָה בִּלְבַד (שֶׁבַּחוּץ) וְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן, וְזֶהוּ שַׁעַר בַּת רַבִּים, זוֹהִי הַלְּבָנָה שֶׁבַּחוּץ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא לְרַבִּי יוֹסֵי, אוֹתָהּ מַרְגָּלִית קְדוֹשָׁה שֶׁהָיְתָה תַּחַת יָדְךָ, מִתּוֹךְ סִיּוּעַ שֶׁל הֶחָסִיד הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא אֶצְלֵנוּ, כַּמָּה יָפֶה הוּא, וְחָזַרְנוּ בּוֹ. שֶׁהֲרֵי וַדַּאי לֹא צָרִיךְ לְהוֹצִיא אִשָּׁה לְהַשְׁרוֹת בְּמָקוֹם אַחֵר, עַד שֶׁבַּעְלָהּ יְצַוֶּה וְיִתֵּן לָהּ רְשׁוּת לָלֶכֶת, וּמוֹדִיעִים לְבַעְלָהּ בַּהַתְחָלָה, וּמְפַיְּסִים אוֹתוֹ שֶׁהוּא יְצַוֶּה אוֹתָהּ וְיִתֵּן לָהּ רְשׁוּת לָלֶכֶת לְאוֹתוֹ מָקוֹם. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פִּיֵּס אֶת מֹשֶׁה, וְעַד שֶׁנָּתַן לוֹ רְשׁוּת וְאָמַר לוֹ: אֱמֹר אַתָּה, הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִית שָׁלוֹם, לִשְׁרוֹת בְּתוֹכוֹ. וְעַד שֶׁנָּתַן לָהּ רְשׁוּת לָלֶכֶת לְשָׁם, לֹא הָלְכָה.

מְנָלָן. מִצַּדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם, דְּיָהִיב לָהּ רְשׁוּ, לְמִשְׁרֵי גּוֹ צַדִּיקֵי בְּהַאי עָלְמָא. וְיָתְבָא עִמְּהוֹן, כְּכַלָּה גּוֹ קִשּׁוּטָהָא. וְצַדִּיקָא דְּעָלְמָא חָמֵי, וְחַדֵּי בְּהַאי. אֲבָל בֵּין דְּרוֹעֵי דְּבַעְלָהּ שְׁכִיבַת, וְאִתְהַדְּרַת לְמֶהֱוֵי בַּהֲדַיְיהוּ, וְתָבַת לְבַעְלָהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (אסתר ב) בָּעֶרֶב הִיא בָאָה וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה. בָּעֶרֶב הִיא בָאָה, לְגַבֵּי בַעְלָהּ. וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה, לְגַבֵּי צַדִּיקַיָּיא דְּעָלְמָא. וְכֹלָּא בִּרְשׁוּתָא דְּבַעְלָהּ. (הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים לז) וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן).

וּמִשֶּׁה כַּךְ אָמַר, הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי, כְּמָה דְּצַדִּיק דִּלְעֵילָא נוֹתֵן, אוֹף אֲנָא הִנְנִי נוֹתֵן, מַתְּנָה לְמֶהֱדָר מַתְּנָה אִיהִי. וּבְגִין בְּרִית דָּא, רָוַוח כְּהוּנָה עִלָּאָה. וְאִי לָא תְּהֵא בַּהֲדֵיהּ, לָא אִתְקְשַׁר פִּנְחָס בְּדַרְגָּא דִכְהוּנָה עִלָּאָה, דְּהָא בְּרִית דַּבְקָא אִיהוּ תָּדִיר בִּימִינָא עִלָּאָה. וִימִינָא עִלָּאָה דָא, זַמִּין לְמִבְנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא, דְּאִיהוּ בְּרִית.

לשון הקודש

מִנַּיִן לָנוּ? מִצַּדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁנָּתַן לָהּ רְשׁוּת לִשְׁרוֹת בְּתוֹךְ צַדִּיקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. וְיָשְׁבָה עִמָּם כְּמוֹ כַּלָּה בְּתוֹךְ הַקִּשּׁוּטִים שֶׁלָּהּ. וְצַדִּיק הָעוֹלָם רוֹאֶה וְשָׂמֵחַ בָּזֶה. אֲבָל בֵּין זְרוֹעוֹת בַּעְלָהּ שׁוֹכֶבֶת, וְחוֹזֶרֶת לִהְיוֹת אִתָּם, וְשָׁבָה לְבַעְלָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (אסתר ב) בָּעֶרֶב הִיא בָאָה וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה. בָּעֶרֶב הִיא בָאָה לְבַעְלָהּ, וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה לְצַדִּיקֵי הָעוֹלָם, וְהַכֹּל בִּרְשׁוּת בַּעְלָהּ. (זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לז) וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן).

וּמִשֶּׁה כָּךְ אָמַר, הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי. כְּמוֹ שֶׁצַּדִּיק שֶׁלְּמַעְלָה נוֹתֵן, גַּם אֲנִי הִנְנִי נוֹתֵן, מַתָּנָה לְהַחֲזִיר מַתָּנָה הִיא, וּבִשְׁבִיל בְּרִית זוֹ הִרְוִיחַ כְּהֻנָּה עֶלְיוֹנָה. וְאִם לֹא תִּהְיֶה אִתּוֹ, לֹא

אָמַר רִבִּי אַבָּא, אִדְכַּרְנָא מִלָּה חָדָא, דְּשָׁמַעְנָא מִבּוּצִינָא קַדִּישָׁא, דְּשָׁמַע מִשְׁמֵיהּ דְּרִבִּי אֱלִיעֶזֶר. יוֹמָא חַד, אָתָא לְקַמֵּיהּ חַד חַכִּים גּוֹי, אָמַר לֵיהּ סָבָא סָבָא, תְּלַת בַּעְיָין (דף רכ"א ע"א) בָּעֵינָא לְמִתְבַּע מִנָּךְ. חַד, דְּאַתּוּן אַמְרִין דְּיִתְבְּנֵי לְכוּ בֵּי מַקְדְּשָׁא אַחֲרָא, וְהָא לָא הֲווֹ לְמִבְנֵי אֶלָּא תְּרֵי זִמְנִין, בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי, בַּיִת שְׁלִישִׁי (וּבַיִת רְבִיעִי) לָא תִּשְׁכַּח בְּאוֹרַיְיתָא, וְהָא מַה דְּהַוָּה לֵיהּ לְמִבְנֵי, כְּבַר אִתְבָּנוּן, וּלְעוֹלָם לֵית בֵּיהּ יַתִּיר, דְּהָא תְּרֵי בָּתֵּי יִשְׂרָאֵל קָרָא לוֹן קְרָא. וּכְתִיב, (חגי ב) גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן.

וְתוּ, דְּאַתּוּן אַמְרִין, דְּאַתּוּן קְרֵבִין לְמַלְכָּא עִלָּאָה, יַתִּיר מִכָּל שְׁאַר עַמִּין, מָאן דְּמִתְקְרִיב לְמַלְכָּא, אִיהוּ חַדֵּי (יַתִּיר) תָּדִיר, בְּלָא צַעֲרָא, בְּלָא דְחִילוּ, וּבְלָא

לשון הקודש

יִתְקַשֵּׁר פִּנְחָס בְּדַרְגַּת כְּהֻנָּה עֶלְיוֹנָה, שֶׁהֲרֵי בְּרִית דְּבֵקָה תָּמִיד בִּימִין עֶלְיוֹן. וְיָמִין עֶלְיוֹן זֶה עָתִיד לִבְנוֹת בֵּית מִקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּרִית.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, נִזְכַּרְתִּי בְּדָבָר אֶחָד שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵהַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁשָּׁמַע מִשְּׁמוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. יוֹם אֶחָד בָּא לְפָנָיו גּוֹי אֶחָד וְאָמַר לוֹ: זָקֵן זָקֵן, שָׁלֹשׁ בְּעָיוֹת אֲנִי רוֹצֶה לִתְבֹּעַ מִמְּךָ. אַחַת, שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים שֶׁיִּבָּנֶה לָכֶם בֵּית מִקְדָּשׁ אַחֵר, וַהֲרֵי לֹא הָיוּ לְהִבָּנוֹת אֶלָּא רַק פַּעֲמַיִם – בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי. בַּיִת שְׁלִישִׁי (וּבַיִת רְבִיעִי) לֹא תִּמְצָא בַּתּוֹרָה, וַהֲרֵי מַה שֶּׁהָיָה לוֹ לְהִבָּנוֹת כְּבָר נִבְנוּ, וּלְעוֹלָם אֵין בּוֹ יוֹתֵר, שֶׁהֲרֵי שְׁנֵי בָּתֵּי יִשְׂרָאֵל קָרָא לָהֶם הַפָּסוּק, וְכָתוּב (חגי ב) גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן.

וְעוֹד, שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים שֶׁאַתֶּם קְרוֹבִים לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן יוֹתֵר מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים. מִי שֶׁקָּרוֹב לַמֶּלֶךְ הוּא שָׂמֵחַ (יוֹתֵר) תָּמִיד, בְּלִי צַעַר, בְּלִי

דְּחִיקוּ. וְהָא אַתּוּן בְּצַעֲרָא וּבְדַחֲקָא וּבִיגוֹנָא תָּדִיר, יַתִּיר מִכָּל בְּנֵי עָלְמָא. וַאֲנָן לָא אִתְקְרִיב לָן צַעֲרָא וְדַחֲקָא וִיגוֹנָא כְּלָל. אֲנָן קְרִיבִין לְמַלְכָּא עִלָּאָה, וְאַתּוּן רְחִיקִין מִנֵּיהּ, וְעַל דָּא אִית לְכוּ צַעֲרָא וְדַחֲקָא אֶבְלָא וִיגוֹנָא, מַה דְּלָא אִית לָן.

וְתוּ, דְּאַתּוּן לָא אָכְלֵי נְבֵלָה וּטְרֵפָה, בְּגִין דִּתְהֲוֹוּן בְּרִיאִין, וְגוּפָא דִלְכוֹן לִהֱוֵי בִּבְרִיאוּתָא. אֲנָן אָכְלֵינָן כָּל מַה דְּבָעֵינָן, וַאֲנָן תַּקִּיפִין בְּחֵילָא בִּבְרִיאוּתָא, וְכָל שַׁיְיפוּן דִּילָן בְּקִיּוּמַיְיהוּ. וְאַתּוּן דְּלָא אַכְלִין, חַלָּשִׁין כֻּלְּכוּ בְּמַרְעִין בִּישִׁין, וּבִתְבִירוּ יַתִּיר מִכָּל שְׁאַר עַמִּין. עַמָּא דְסָנֵי לְכוֹן אֱלָהֲכוֹן בְּכֹלָּא. סָבָא סָבָא, לָא תֵימָא לִי מִדִּי, דְּלָא אַשְׁמְעִינָךְ, וְלָא אֲקַבֵּל מִנָּךְ. זָקִיף עֵינוֹי רִבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְאַשְׁגַּח בֵּיהּ, וְאִתְעָבִיד תְּלָא דְגַרְמֵי.

לשון הקודש

פַּחַד, בְּלִי דֹּחַק, וַהֲרֵי אַתֶּם בְּצַעַר וּבְדֹחַק וּבְיָגוֹן תָּמִיד יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְלָנוּ לֹא הִתְקָרֵב צַעַר וְדֹחַק וְיָגוֹן כְּלָל. אָנוּ קְרוֹבִים לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, וְאַתֶּם רְחוֹקִים מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן יֵשׁ לָכֶם צַעַר וְדֹחַק, אֵבֶל וְיָגוֹן, מַה שֶּׁאֵין לָנוּ.

וְעוֹד, שֶׁאַתֶּם לֹא אוֹכְלִים נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת כְּדֵי שֶׁתִּהְיוּ בְּרִיאִים וְגוּפְכֶם יִהְיֶה בִּבְרִיאוּת. אָנוּ אוֹכְלִים כָּל מַה שֶּׁרוֹצִים, וְאָנוּ חֲזָקִים בְּכֹחַ בִּבְרִיאוּת, וְכָל אֵיבָרֵינוּ בְּעָמְדָם. וְאַתֶּם שֶׁלֹּא אוֹכְלִים, חַלָּשִׁים כֻּלְּכֶם בֶּחָלָאִים רָעִים וּבְשֶׁבֶר יוֹתֵר מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים. עַם שֶׁשּׂוֹנֵא אֶתְכֶם אֱלֹהֵיכֶם בַּכֹּל. זָקֵן זָקֵן, אַל תֹּאמַר לִי דָּבָר, שֶׁלֹּא אֶשְׁמַע אוֹתְךָ וְלֹא אֲקַבֵּל מִמְּךָ. הֵרִים רַבִּי אֱלִעֶזֶר עֵינָיו וְהִשְׁגִּיחַ בּוֹ, וְנַעֲשָׂה גַּל שֶׁל עֲצָמוֹת.

כֵּיוָן דְּנָח רוּגְזֵיהּ, אַהְדָּר רֵישֵׁיהּ וּבָכָה, וְאָמַר, (תהלים ח)
יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. כַּמָּה
תַּקִּיף חֵילָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, תַּקִּיפָא בְּכָל אַרְעָא,
וְכַמָּה חֲבִיבִין מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, דְּלֵית לָךְ מִלָּה זְעֵירָא
דְּלָא תִשְׁכַּח לָהּ בְּאוֹרַיְיתָא, וְלֵית מִלָּה זְעֵירָא דְּאַתְיָא
בְּאוֹרַיְיתָא, דְּלָא נַפְקַת מִפּוּמֵיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
מִלִּין אִלֵּין דְּשָׁאַל הַהוּא רָשָׁע, אֲנָא שָׁאַלְנָא יוֹמָא חַד
לְאֵלִיָּהוּ, וְאָמַר דְּהָא בְּמִתִּיבְתָּא דִּרְקִיעָא, אִתְסְדָּרוּ
קַמֵּיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהָכִי הוּא.

דְּכַד נַפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְמֶעְבַּד לוֹן בְּאַרְעָא, כְּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין לְעֵילָא,
וּבָעָא לְמִבְנֵי לוֹן בֵּיתָא קַדִּישָׁא, וּלְנַחְתָּא לֵיהּ מִגּוֹ
שְׁמֵי רְקִיעִין, וּלְנַטְעָא לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, נְצִיבָא קַדִּישָׁא,
כְּגַוְונָא דְּדִיוּקְנָא דִלְעֵילָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות טו)
תְּכִיאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ. בְּאָן אֲתָר בְּמָכוֹן

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁנָּח רָגְזוֹ, הֶחֱזִיר רֹאשׁוֹ וּבָכָה, וְאָמַר, (תהלים ח) ה' אֲדֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. כַּמָּה חָזָק כֹּחַ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, חָזָק בְּכָל הָאָרֶץ, וְכַמָּה חֲבִיבִים דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, שֶׁאֵין לְךָ דָּבָר קָטָן שֶׁלֹּא תִמְצָא בַתּוֹרָה, וְאֵין לְךָ דָּבָר קָטָן שֶׁבָּא בַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יָצָא מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. דְּבָרִים אֵלּוּ שֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ רָשָׁע, אֲנִי שָׁאַלְתִּי יוֹם אֶחָד אֶת אֵלִיָּהוּ, וְאָמַר שֶׁהֲרֵי בִּישִׁיבַת הָרָקִיעַ הִסְתַּדְּרוּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְכָךְ זֶה:

שֶׁכְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹתָם בָּאָרֶץ כְּמַלְאָכִים קְדוֹשִׁים שֶׁל מַעְלָה, וְרָצָה לִבְנוֹת לָהֶם בַּיִת קָדוֹשׁ וּלְהוֹרִידוֹ מִתּוֹךְ שְׁמֵי הָרְקִיעִים וְלִנְטֹעַ אֶת יִשְׂרָאֵל, נְצִיב קָדוֹשׁ, כְּמוֹ הַדְּמוּת שֶׁלְּמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות טו) תְּבִאֵמוֹ

לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְיָ. בְּהַהוּא דְּפָעַלְתָּ אַנְתְּ יְיָ, וְלָא אַחֲרָא. מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְיָ, דָּא בַּיִת רִאשׁוֹן. מִקְּדָשׁ יְיָ כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ, דָּא בַּיִת שֵׁנִי. וְתַרְוַוְיְיהוּ, אוּמָנוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִינּוּן.

וּמִדְּאַרְגִּיזוּ קַמֵּיהּ בְּמַדְבְּרָא, מִיתוּ, וְאַכְנָם לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִבְנַיְיהוּ בְּאַרְעָא. (אוֹלִיפוּ עוֹבָדֵיהוֹן) וּבֵיתָא אִתְבְּנֵי עַל יְדָא דְּבַר נָשׁ, וּבְגִין כַּךְ לָא אִתְקְיָים. וּשְׁלֹמֹה הָוָה יָדַע, דִּבְגִין דְּהַאי עוֹבָדָא דְּבַר נָשׁ לָא יִתְקָיָים, וְעַל דָּא אָמַר, (תהלים קכז) אִם יְיָ לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בוֹ, דְּהָא לֵית לֵיהּ בֵּיהּ קִיּוּמָא. בְּיוֹמוֹי דְּעֶזְרָא, גָּרַם חֲטָאָה, וְאִצְטָרְכוּן אִינּוּן לְמִבְנֵי, וְלָא הָוָה בֵּיהּ קִיּוּמָא. וְעַד כְּעַן, בִּנְיָינָא קַדְמָאָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא הָוָה בְּעָלְמָא, וּלְזִמְנָא דְּאָתֵי כְּתִיב, (תהלים קמז) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלִַם יְיָ, אִיהוּ וְלָא אַחֲרָא. וּבִנְיָינָא דָא אָנָן מְחַכָּאן, וְלָא בִנְיָינָא דְּבַר נָשׁ, דְּלֵית בֵּיהּ קִיּוּמָא כְּלַל.

לשון הקודש

וְתִטָּעֲמוּ בְּהַר נַחֲלָתְךָ. בְּאֵיזֶה מָקוֹם. בְּמָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ ה'. בְּאוֹתוֹ שֶׁפָּעַלְתָּ אַתָּה ה', וְלֹא אַחֵר. מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ ה' – זֶה בַּיִת רִאשׁוֹן. מִקְּדָשׁ ה' כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ – זֶה בַּיִת שֵׁנִי.

וּשְׁנֵיהֶם אֻמָּנוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵם.

וּמִשֶּׁהִרְגִּיזוּ לְפָנָיו בַּמִּדְבָּר – מֵתוּ, וְהִכְנִיס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת בְּנֵיהֶם לָאָרֶץ, (לְמֵדוּ מַעֲשֵׂיהֶם) וְהַבַּיִת נִבְנָה עַל יְדֵי אָדָם, וְלָכֵן לֹא עָמַד. וּשְׁלֹמֹה הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁמִּשּׁוּם שֶׁמַּעֲשֶׂה זֶה שֶׁל אָדָם לֹא יַעֲמֹד, וְעַל זֶה אָמַר, (תהלים קכז) אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בוֹ, שֶׁהֲרֵי אֵין לוֹ בוֹ עֲמִידָה. בִּימֵי עֶזְרָא גָּרַם הַחֵטְא, וְהִצְטָרְכוּ הֵם לִבְנוֹת, וְלֹא הָיְתָה בוֹ עֲמִידָה. וְעַד עַכְשָׁו בִּנְיַן הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

בַּיִת רִאשׁוֹן, וּבַיִת שֵׁנִי, יָהִית לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּחֲדָא מִלְּעֵילָּא. בַּיִת רִאשׁוֹן בְּאִתְכַּסְיָא, וּבַיִת שֵׁנִי בְּאִתְגַּלְיָא. הַהוּא בַּיִת לֶהֱוֵי בְּאִתְגַּלְיָא, דְּאִתְקְרֵי בַּיִת שֵׁנִי, דְּיִתְחֲזֵי לְכָל עָלְמָא אוּמָנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. חֶדְוָה שְׁלִים, וּרְעוּתָא דְּלִבָּא בְּכָל קִיּוּמָא.

הַהוּא בַּיִת רִאשׁוֹן בְּאִתְכַּסְיָא, אִסְתְּלַק לְעֵילָּא, עַל גַּבּוֹי דְּהַהוּא דְּאִתְגַּלְיָא. וְכָל עָלְמָא יֶחֱמוּן, עֲנָנֵי יְקָר דְּסָחֲרָן עַל גַּבֵּי דְּהַהוּא דְּאִתְגַּלְיָא, וּבְגוֹ דְּאִינּוּן עֲנָנִין, הֲוֵי בַּיִת רִאשׁוֹן, בְּעוֹבָדָא טְמִירָא, דְּסָלִיק עַד רוּם יְקַר שְׁמַיָּא, וּבְנְיָינָא דָא אֲנָן מְחַכָּאן.

וְעַד כְּעַן, לָא הָוָה בְּעָלְמָא, דְּאַפִּילוּ קַרְתָּא דִירוּשָׁלַם לָא לִיהֱוֵי אוּמָנוּתָא דְּבַר נָשׁ, דְּהָא כְּתִיב, (זכריה ב) וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יְיָ חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וְגוֹ'. אִי

לשון הקודש

הוּא לֹא הָיָה בָּעוֹלָם, וְלֶעָתִיד לָבֹא כָּתוּב (שם קמז) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם ה'. הוּא וְלֹא אַחֵר. וּלְבִנְיָן זֶה אָנוּ מְחַכִּים, וְלֹא בִּנְיַן אָדָם, שֶׁאֵין לוֹ עֲמִידָה כְּלָל.

בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי יוֹרִיד אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּאֶחָד מִלְּמַעְלָה. בַּיִת רִאשׁוֹן בְּכִסּוּי, וּבַיִת שֵׁנִי בְּגִלּוּי. אוֹתוֹ בַּיִת יִהְיֶה בְּגִלּוּי, שֶׁנִּקְרָא בַּיִת שֵׁנִי, שֶׁיֵּרָאֶה לְכָל הָעוֹלָם אֻמָּנוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, חֶדְוָה שְׁלֵמָה וּרְצוֹן הַלֵּב בְּכָל עֲמִידָה.

אוֹתוֹ בַּיִת רִאשׁוֹן בְּכִסּוּי עָלָה לְמַעְלָה, עַל גַּב אוֹתוֹ שֶׁבְּגִלּוּי. וְכָל הָעוֹלָם יִרְאוּ עֲנָנֵי כָבוֹד שֶׁסּוֹבְבִים עַל גַּב אוֹתוֹ שֶׁבְּגִלּוּי. וּבְתוֹךְ אוֹתָם עֲנָנִים יִהְיֶה בַּיִת רִאשׁוֹן בְּמַעֲשֶׂה טָמִיר שֶׁעוֹלֶה עַד רוּם כְּבוֹד הַשָּׁמַיִם, וּלְבִנְיָן זֶה אָנוּ מְחַכִּים.

וְעַד עַכְשָׁו לֹא הָיָה בָּעוֹלָם, שֶׁאֲפִלּוּ עִיר שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם לֹא תִהְיֶה אֻמָּנוּת אָדָם, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב

לְקַרְתָּא כְּתִיב הָכִי, כָּל שֶׁכֵּן בֵּיתָא, דְּאִיהוּ דִּיוּרָא דִּילֵיהּ. וְעוֹבָדָא דָא, הֲוֵי אִתְחֲזֵי לְמֶהֱוֵי בְּרֵישָׁא, כַּד נַפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְאִסְתְּלַק עַד לְסוֹף יוֹמִין, בְּפוּרְקָנָא (דף רכ"א ע"ב) בַּתְרָאָה.

שְׁאֵלְתָּא אַחֲרָא, דְּוַדַּאי אֲנָן קְרֵבִין לְמַלְכָּא עִלָּאָה, יַתִּיר מִכָּל שְׁאַר עַמִּין. וַדָּאי הָכִי הוּא, דְּיִשְׂרָאֵל עֲבַד לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִבָּא דְכָל עָלְמָא. וְהָכִי אִינּוּן יִשְׂרָאֵל בֵּין שְׁאַר עַמִּין, כְּלִבָּא בֵּין שַׁיְיפִין, כְּמָה דְשַׁיְיפִין לָא יַכְלֵי לְמֵיקַם בְּעָלְמָא אֶפִילוּ רִגְעָא חָדָא בְּלָא לִבָּא, הָכִי עַמִּין כֻּלְּהוּ, לָא יַכְלִין לְמֵיקַם בְּעָלְמָא, בְּלָא יִשְׂרָאֵל. וְאוֹף הָכִי יְרוּשְׁלֵם בְּגוֹ שְׁאַר אַרְעָאן, כְּלִבָּא בְּגוֹ שַׁיְיפִין. וְעַל דָּא אִיהִי בְּאֶמְצָעִיתָא דְכוּלֵי עָלְמָא. כְּלִבָּא גוֹ שַׁיְיפִין.

לשון הקודש

(זכריה ב) וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם ה' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וְגו'. אִם לְעִיר כָּתוּב כָּךְ – כָּל שֶׁכֵּן הַבַּיִת, שֶׁהוּא דִּיּוּר שֶׁלּוֹ. וּמַעֲשֶׂה זֶה הֲרֵי רָאוּי לִהְיוֹת בָּרֹאשׁ כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְהִסְתַּלֵּק עַד לְסוֹף הַיָּמִים בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה. **שְׁאֵלָה** אַחֶרֶת, שֶׁוַּדַּאי אָנוּ קְרוֹבִים לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן יוֹתֵר מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים – וַדַּאי כָּךְ זֶה, שֶׁיִּשְׂרָאֵל עָשָׂה אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֵב כָּל הָעוֹלָם. וְכָךְ הֵם יִשְׂרָאֵל בֵּין שְׁאָר הָעַמִּים, כְּמוֹ לֵב בֵּין הָאֵיבָרִים. כְּמוֹ שֶׁהָאֵיבָרִים לֹא יְכוֹלִים לַעֲמֹד בָּעוֹלָם אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד בְּלִי לֵב, כָּךְ הָעַמִּים כֻּלָּם לֹא יְכוֹלִים לַעֲמֹד בָּעוֹלָם בְּלִי יִשְׂרָאֵל. וְכָךְ גַּם יְרוּשָׁלַיִם בְּתוֹךְ שְׁאָר הָאֲרָצוֹת כְּמוֹ לֵב בְּתוֹךְ הָאֵיבָרִים, וְעַל כָּךְ הִיא בְּאֶמְצַע כָּל הָעוֹלָם, כְּמוֹ לֵב בְּתוֹךְ הָאֵיבָרִים.

וְיִשְׂרָאֵל מִתְנַהֲגָן גּוֹ שְׁאַר עַמִּין, כְּגַוְונָא דְּלִבָּא גּוֹ שַׁיְיפִּין. לִבָּא אִיהִי רָכִיךְ וְחָלָשׁ, וְאִיהוּ קִיּוּמָא דְּכָל שַׁיְיפִּין, לָא יָדַע מִצַּעֲרָא וְעָקָא וְיגוֹנָא כְּלָל אֶלָּא לִבָּא, דְּבֵיהּ קִיּוּמָא, דְּבֵיהּ סוּכְלְתָּנוּ, שְׁאַר שַׁיְיפִּין לָא אִתְקְרִיב בְּהוּ כְּלָל, דְּהָא לֵית בְּהוּ קִיּוּמָא, וְלָא יַדְעִין מִדִּי. כָּל שְׁאַר שַׁיְיפִּין לָא קְרִיבִין לְמַלְכָּא, דְּאִיהוּ חָכְמָתָא וְסוּכְלְתָּנוּ, דְּשַׁרְיָא בְּמוֹחָא, אֶלָּא לִבָּא. וּשְׁאַר שַׁיְיפִּין, רְחִיקִין מִנֵּיהּ, וְלָא יַדְעִין מִנֵּיהּ כְּלָל. כַּךְ יִשְׂרָאֵל, לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא קְרִיבִין, וּשְׁאַר עַמִּין רְחִיקִין מִנֵּיהּ.

שְׁאֵלְתָּא אַחֲרָא, דְּיִשְׂרָאֵל לָא אָכְלֵי נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת, וְטִנּוּפָא וְלִכְלוּכָא דִּשְׁקָצִים וּרְמָשִׂים כִּשְׁאַר עַמִּין, הָכִי הוּא, דְּהָא לִבָּא דְּאִיהוּ רָכִיךְ וְחָלַשׁ, וּמַלְכָּא וְקִיּוּמָא דְּכָל שְׁאַר שַׁיְיפִּין, לָא נָטִיל לִמְזוֹנֵיהּ, אֶלָּא בְּרִירוּ וְצָחוּתָא דְּכָל דָּמָא, וּמְזוֹנֵיהּ נָקִי וּבְרִירָא, וְאִיהוּ

לשון הקודש

וְיִשְׂרָאֵל מִתְנַהֲגִים בְּתוֹךְ שְׁאָר הָעַמִּים כְּמוֹ הַלֵּב בְּתוֹךְ הָאֵיבָרִים. הַלֵּב הוּא רַךְ וְחַלָּשׁ, וְהוּא קִיּוּם כָּל הָאֵיבָרִים. לֹא יוֹדֵעַ מִצַּעַר וְצָרָה וְיָגוֹן כְּלָל, רַק הַלֵּב, שֶׁבּוֹ הַקִּיּוּם, שֶׁבּוֹ הַשֵּׂכֶל. שְׁאָר הָאֵיבָרִים לֹא הִתְקָרֵב בָּהֶם כְּלָל, שֶׁהֲרֵי אֵין בָּהֶם קִיּוּם וְלֹא יוֹדְעִים דָּבָר. כָּל שְׁאָר הָאֵיבָרִים לֹא קְרוֹבִים לַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא חָכְמָה וְשֵׂכֶל, שֶׁשָּׁרוּי בַּמֹּחַ, אֶלָּא רַק הַלֵּב. וּשְׁאָר הָאֵיבָרִים רְחוֹקִים מִמֶּנּוּ וְלֹא יוֹדְעִים כְּלָל. כָּךְ יִשְׂרָאֵל קְרוֹבִים לַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וּשְׁאָר הָעַמִּים רְחוֹקִים מִמֶּנּוּ.

שְׁאֵלָה אַחֶרֶת, שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא אוֹכְלִים נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת וְטִנּוּף וְלִכְלוּךְ וּשְׁקָצִים וּרְמָשִׂים כִּשְׁאָר הָעַמִּים – כָּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי הַלֵּב הוּא רַךְ וְחַלָּשׁ, וּמֶלֶךְ וַעֲמִידַת כָּל שְׁאָר הָאֵיבָרִים. לֹא לוֹקֵחַ לִמְזוֹנוֹ, רַק בֵּרוּר וְצַחוּת כָּל הַדָּם,

רָכִיךְ וְחָלִישׁ מִכֹּלָּא, וּשְׁאַר פְּסוֹלֶת אֲנָח לְכָל שַׁיְיפִין, וְכָל שְׁאַר שַׁיְיפִין לָא מַשְׁגִּחִין בְּהַאי, אֶלָּא כָּל פְּסוֹלֶת וּבִישׁ דְּכֹלָּא נַטְלִין, וְאִינּוּן בִּתְקִיפוּ כְּמָה דְּאִתְחֲזֵי לוֹן. וְעַל דָּא בְּכָל שְׁאַר שַׁיְיפִין אִית אֲבַעְבּוּעִין, שְׁאֵת אוֹ סַפַּחַת, סְגִירוּ דְצָרַעַת. לְלִבָּא, לָאו מִכָּל הָנֵי כְּלוּם, אֶלָּא אִיהוּ נָקִי בְּרִירָא מִכֹּלָּא, לֵית בֵּיהּ מוּמָא כְּלָל. כַּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל לֵיהּ לְיִשְׂרָאֵל דְּאִיהוּ נָקִי וּבְרִירוּ דְּלֵית בֵּיהּ מוּמָא עַל דָּא כְּתִיב, (שיר השירים ד) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ. אָתָא רִבִּי יוֹסֵי, נָשִׁיק יְדוֹי, אָמַר, אִילוּ לָא אֲתֵינָא לְעָלְמָא, אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא, דַּיִּי.

וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמֻּכֶּה וְגוֹ'. (במדבר כב) אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַאי קְרָא הָכִי הָוָה לֵיהּ לְמִכְתַּב, וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִכָּה פִּנְחָס, וְלֹא הַמֻּכֶּה אֲשֶׁר הֻכָּה, לָא נֶאֱמַר אֶלָּא בְּאֹרַח סָתִים.

לשון הקודש

וּמְזוֹנוֹ נָקִי וּבָרוּר, וְהוּא רַךְ וְחַלָּשׁ מֵהַכֹּל, וּשְׁאָר הַפְּסֹלֶת מַנִּיחַ לְכָל הָאֵיבָרִים, וְכָל שְׁאָר הָאֵיבָרִים לֹא מַשְׁגִּיחִים בָּזֶה, אֶלָּא כָּל פְּסֹלֶת וְרַע שֶׁל הַכֹּל לוֹקְחִים, וְהֵם בְּחֹזֶק כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לָהֶם.

וְעַל זֶה בְּכָל שְׁאָר הָאֵיבָרִים יֵשׁ אֲבַעְבּוּעוֹת, שְׁאֵת אוֹ סַפַּחַת, סְגִירוּת הַצָּרַעַת. לַלֵּב אֵין כְּלוּם מִכָּל אֵלֶּה, אֶלָּא הוּא נָקִי וּבָרוּר מֵהַכֹּל, אֵין בּוֹ מוּם כְּלָל. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָקַח אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא נָקִי וּבָרוּר שֶׁאֵין בּוֹ מוּם, וְעָלָיו כָּתוּב (שיר השירים ד) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ. בָּא רַבִּי יוֹסֵי, נָשַׁק יָדוֹ וְאָמַר, אִלּוּ לֹא בָּאתִי לָעוֹלָם רַק כְּדֵי לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה – דַּי לִי.

וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמֻּכֶּה וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, פָּסוּק זֶה הָיָה צָרִיךְ לְהִכָּתֵב: וְשֵׁם אִישׁ

אֶלָּא הָכִי אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר (נ"א רִבִּי שִׁמְעוֹן), כֵּיוָן דְּסַלְקֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְפִנְחָס לְכַהֲנָא רַבָּא, לָא בָעָא לְאַדְכְּרָא לֵיהּ לְפִנְחָס בְּקַטְלָנוּתָא דְּבַר נָשׁ. דְּהָא לָא אִתְחֲזֵי לְכַהֲנָא רַבָּא. עַד לָא סַלְקֵיהּ לְכַהֲנָא רַבָּא, אַדְכַּר לֵיהּ, וְאָמַר וַיַּרְא פִּנְחָס וַיִּקַּח רֹמַח וְגוֹ', וַיִּדְקוֹר אֶת שְׁנֵיהֶם וְגוֹ'. כֵּיוָן דְּסַלְקֵיהּ לְכַהֲנָא רַבָּא לָא אַדְכַּר שְׁמֵיהּ בְּקַטְלָנוּתָא, דְּלָא אִתְחֲזֵי לֵיהּ, וְחָס עָלֵיהּ יְקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכַהֲנָא רַבָּא לָא אִתְחֲזֵי לְאַדְכְּרָא בְּקַטְלָנוּתָא. וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמּוּכָּה, אוֹף הָכִי.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הֲוָה אָזִיל מִקַּפּוּטְקִיָּא לְלוּד, וְרִבִּי יְהוּדָה אָזִיל עִמֵּיהּ, עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי פָּגַע בְּהוּ רִבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר, וּתְרֵין גּוּבְרִין טוֹעֲנִין אֲבַתְּרֵיהּ. שָׁכִיךְ חֲמָרֵיהּ דְּרִבִּי פִּנְחָס. טָעִינוּ לֵיהּ, וְלָא אָזִיל. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, שְׁבִיקוּ לֵיהּ, דְּהָא רֵיחָא דְּאַנְפִּין חַדְתִּין קָא אָרַח, אוֹ

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִכָּה פִּנְחָס, וְלֹא הַמֻּכָּה אֲשֶׁר הֻכָּה. לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא בִּדֶּרֶךְ נִסְתָּר.

אֶלָּא כָּךְ אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר (רַבִּי שִׁמְעוֹן), כֵּיוָן שֶׁהֶעֱלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת פִּנְחָס לִכְהֻנָּה גְּדוֹלָה, לֹא רָצָה לְהַזְכִּיר לְפִנְחָס אֶת הֲרֵג הָאָדָם, שֶׁהֲרֵי לֹא רָאוּי לְכֹהֵן גָּדוֹל. טֶרֶם הֶעֱלָהוּ לִכְהֻנָּה גְּדוֹלָה הִזְכִּיר לוֹ, וְאָמַר, וַיַּרְא פִּינְחָס [וְגוֹ'] וַיִּקַּח רֹמַח וְגוֹ', וַיִּדְקֹר אֶת שְׁנֵיהֶם וְגוֹ'. כֵּיוָן שֶׁהֶעֱלָהוּ לִכְהֻנָּה גְּדוֹלָה, לֹא הִזְכִּיר שְׁמוֹ בַּהֲרֵג, שֶׁלֹּא רָאוּי לוֹ, וְחָס עָלָיו כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכֹּהֵן גָּדוֹל לֹא רָאוּי לְהַזְכִּיר בְּהֲרֵג. וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמֻּכָּה, גַּם כָּךְ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה הוֹלֵךְ מִקַּפּוּטְקִיָּא לְלוּד, וְרַבִּי יְהוּדָה הָלַךְ עִמּוֹ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּגַע בָּהֶם רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר, וּשְׁנֵי אֲנָשִׁים מְחַמְּרִים אַחֲרָיו. עָמַד חֲמוֹרוֹ שֶׁל רַבִּי פִּנְחָס. טָעֲנוּ אוֹתוֹ, וְלֹא הָלַךְ. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, הַשְּׁאִירוּ אוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי רֵיחַ שֶׁל פָּנִים חֲדָשׁוֹת

נִסָּא אִתְעָבִיד לָן הַשְׁתָּא. עַד דְּאִינּוּן תַּמָּן, נָפַק רִבִּי שִׁמְעוֹן מִבָּתַר חַד טִנָּרָא. נָטַל חֲמָרָא וְאָזִיל, אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, וְלָא אֲמָרִית לְכוּ, דְּהָא רֵיחָא דְּאַנְפִּין חַדְתִּין קָא אָרַח.

נָחַת וְנָפִיף לֵיהּ רִבִּי פִּנְחָס, וּבָכָה, אָמַר לֵיהּ, חֲמֵינָא בְּחֶלְמִי, דְּאַתְיָא שְׁכִינְתָּא לְגַבִּי, וְיָהֲבַת לִי נְבוּזְבָּזָן דְּרַבְרְבָן, וְחַדִּינָא בָּהּ. הַשְׁתָּא כְּמָה דַּחֲמֵינָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מִקָּל פַּרְסֵי דַּחֲמָרָךְ, יְדַעְנָא דְּאַנְתְּ הוּא. הַשְׁתָּא חֶדְוָה שְׁלִים. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, נֵתִיב בְּדוּכְּ חַד, דְּמִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא אִצְטְרִיכְּ צָחוּתָא. אַשְׁכָּחוּ עֵינָא דְּמַיָּא, וְאִילָנָא, יָתְבוּ.

אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, מִסְתַּכֵּל הֲוֵינָא דְּהָא לִתְחַיַּית הַמֵּתִים, בְּאָרְחָא אַחֲרָא יַעְבִּיד לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיכְּ הוּא, וּמַה דְּהֲוָה הַשְׁתָּא קַדְמָאָה, לִיהֱוֵי כְּדֵין בַּתְרָאָה. מְנָלָן. מֵאִינּוּן עֲצָמוֹת, הַנְהוּ גַּרְמִין דְּאַחֲיָא

לשון הקודש

הֵרִיחַ, אוֹ שֶׁגַּם יֵעָשֶׂה לָנוּ כָּאן. עַד שֶׁהֵם שָׁם, יָצָא רַבִּי שִׁמְעוֹן מֵאַחֲרֵי סֶלַע אֶחָד, נָטַל חֲמוֹר וְהָלַךְ. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, וְלֹא אָמַרְתִּי לָכֶם שֶׁהֲרֵי רֵיחַ שֶׁל פָּנִים חֲדָשׁוֹת הֵרִיחַ?!

יָרַד וְנִפֵּף אוֹתוֹ רַבִּי פִּנְחָס וּבָכָה. אָמַר לוֹ, רָאִיתִי בַּחֲלוֹמִי שֶׁבָּאָה שְׁכִינָה אֵלַי וְנָתְנָה לִי אוֹצָרוֹת גְּדוֹלִים, וְשָׂמַחְתִּי בָּהּ. וְעַכְשָׁו כְּפִי שֶׁרָאִיתִי. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִקּוֹל פַּרְסוֹת חֲמוֹרְךָ יָדַעְתִּי שֶׁזֶּה אַתָּה. כָּעֵת חֶדְוָה שְׁלֵמָה. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, נֵשֵׁב בְּמָקוֹם אֶחָד, שֶׁדִּבְרֵי הַתּוֹרָה צְרִיכִים צַחוּת. מָצְאוּ מַעְיָן מַיִם וְעֵץ, וְיָשְׁבוּ.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, מִסְתַּכֵּל הָיִיתִי שֶׁזֶּה לִתְחִיַּת הַמֵּתִים בְּדֶרֶךְ אַחֵר יַעֲשֶׂה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמַה שֶּׁהָיָה בְּעֵת רִאשׁוֹן, יִהְיֶה אָז אַחֲרוֹן. מִנַּיִן לָנוּ? מֵאוֹתָן עֲצָמוֹת, אוֹתָן

לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל יְדֵי יְחֶזְקֵאל, דִּכְתִיב, (יחזקאל לז) וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֶצֶם אֶל עַצְמוֹ בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר כְּתִיב (דף רכ"ב ע"א) וָרָאִיתִי וְהִנֵּה עֲלֵיהֶם גִּידִים וּבָשָׂר עָלָה וְגוֹ'. וַיִּקְרַם עֲלֵיהֶם עוֹר מִלְּמַעְלָה וְרוּחַ אֵין בָּהֶם. דְּהָא מַה דְּאַפְּשִׁיט בְּקַדְמִיתָא, לִיהֱוֵי בַתְרָאָה. בְּקַדְמִיתָא (אַפְּשִׁיט מֵרוּחָא, וּלְבָתַר) עוֹר, וּלְבָתַר בָּשָׂר, בְּקַדְמִיתָא אַפְּשִׁיט מֵרוּחָא, וּלְבָתַר עוֹר, וּלְבָתַר בָּשָׂר, וּלְבָתַר עֲצָמוֹת.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּדָא אַקְשָׁן קַדְמָאֵי, אֲבָל גַּרְמִין אִלֵּין דְּאַחֲיָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, נִפִּין וְאָתִין מְשַׁנְיָין, עֲבַד בְּהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. תָּא חֲזֵי מַה כְּתִיב, (איוב י) זְכָר נָא כִּי כַחוֹמֶר עֲשִׂיתָנִי וְאֶל עָפָר תְּשִׁיבֵנִי. מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ, הֲלֹא כֶחָלָב תַּתִּיכֵנִי וְכַגְּבִינָה תַּקְפִּיאֵנִי, עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּשׂוֹכְכֵנִי. זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְבָתַר

לשון הקודש

עֲצָמוֹת שֶׁהֵחֵיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יְדֵי יְחֶזְקֵאל, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לז) וַתִּקְרְבוּ הָעֲצָמוֹת עֶצֶם אֶל עַצְמוֹ – בַּהַתְחָלָה, וְאַחַר כָּךְ כָּתוּב, וָרָאִיתִי וְהִנֵּה עֲלֵיהֶם גִּידִים וּבָשָׂר עָלָה וְגוֹ'. וַיִּקְרַם עֲלֵיהֶם עוֹר מִלְּמַעְלָה וְרוּחַ אֵין בָּהֶם – שֶׁהֵרֵי מַה שֶּׁהִפְשִׁיט בַּתְּחִלָּה, יִהְיֶה אַחֲרוֹן. בַּתְּחִלָּה (הִפְשִׁיט מֵרוּחַ, וְאַחַר כָּךְ) עוֹר, וְאַחַר כָּךְ בָּשָׂר. בַּתְּחִלָּה הִפְשִׁיט מֵרוּחַ, וְאַחַר כָּךְ עוֹר, וְאַחַר כָּךְ בָּשָׂר, וְאַחַר כָּךְ עֲצָמוֹת.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בָּזֶה הִתְקַשּׁוּ הָאַחֲרוֹנִים, אֲבָל עֲצָמוֹת אֵלֶּה שֶׁהֵחֵיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, נִפִּים וְאוֹתוֹת מְשֻׁנִּים עָשָׂה בָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, (איוב י) זְכָר נָא כִּי כַחֹמֶר עֲשִׂיתָנִי וְאֶל עָפָר תְּשִׁיבֵנִי. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? הֲלֹא כֶחָלָב תַּתִּיכֵנִי וְכַגְּבִינָה תַּקְפִּיאֵנִי. עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וּבַעֲצָמוֹת

דְּיִתְבְּלֵי בַּר נָשׁ בְּעַפְרָא, וּמָטֵי זִמְנָא דִּתְחַיֵּית הַמֵּתִים, דְּהַהוּא גַּרְמָא דְּיִשְׁתְּאַר לְמֶעְבַּד לֵיהּ כְּעִסָּה דָּא, וְכַגְּבִינָה דְּחָלָב, וּנְבִיעַ כְּחָלָב, דְּהוּא נְבִיעוּ נָקִי מְצוּחְצָח בְּצָחוּתָא הַהוּא גַּרְמָא כַּד יִתְעָרַב הַהוּא גַּרְמָא וְיִתְמְחֵי כְּחָלָבָא, וּלְבָתַר יַקְפִּיא לֵיהּ, וְיִתְצַיֵּיר בְּצִייּוּרָא כַּגְּבִינָה בִּקְפִּיאוּתָא, וּלְבָתַר יִתְמְשַׁךְ עָלֵיהּ עוֹר וּבָשָׂר וַעֲצָמוֹת וְגִידִים.

הָדָא הוּא דִּכְתִיב הֲלֹא כֶחָלָב תַּתִּיכֵנִי וְכַגְּבִינָה תַּקְפִּיאֵנִי. הִתַּכְתָּנִי לָא כְתִיב, אֶלָּא תַּתִּיכֵנִי. הִקְפִּיתָנִי לָא כְתִיב, אֶלָּא תַּקְפִּיאֵנִי. הִלְבַּשְׁתָּנִי לָא כְתִיב, אֶלָּא תַּלְבִּישֵׁנִי. סוֹכַכְתָּנִי לָא כְתִיב, אֶלָּא תְּסוֹכְכֵנִי. כֻּלְּהוּ לְבָתָר זִמְנָא מַשְׁמַע.

וּלְבָתַר מַה כְתִיב, חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי, דָּא רוּחָא דְּחַיֵּי. (ס"א וְאִי תֵּימָא) עָשִׂיתָ עִמָּדִי כְתִיב,

לשון הקודש

וְגִידִים תְּשַׂכְּכֵנִי. עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְאַחַר שֶׁיִּבְלֶה הָאָדָם בֶּעָפָר וְיַגִּיעַ זְמַן שֶׁל תְּחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁאוֹתָהּ עֶצֶם שֶׁתִּשָּׁאֵר, לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ כְּמוֹ עִסָּה זוֹ, וּכְמוֹ גְּבִינָה שֶׁל חָלָב וּנְבִיעַת הֶחָלָב, שֶׁאוֹתָהּ נְבִיעָה נְקִיָּה וּמְצֻחְצַחַת בְּצַחוּת אוֹתָהּ עֶצֶם. תִּתְעָרֵב אוֹתָהּ הָעֶצֶם וְתִתְמַחֶה כְּמוֹ חָלָב, וְאַחַר כָּךְ יַקְפִּיא אוֹתָהּ, וְתִצְטַיֵּר בְּצִיּוּר כְּמוֹ גְּבִינָה בִּקְפָּאוֹן, וְאַחַר כָּךְ יִמָּשֵׁךְ עָלֶיהָ עוֹר וּבָשָׂר וַעֲצָמוֹת וְגִידִים.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הֲלֹא כֶחָלָב תַּתִּיכֵנִי וְכַגְּבִינָה תַּקְפִּיאֵנִי. הִתַּכְתָּנִי לֹא כָתוּב, אֶלָּא תַּתִּיכֵנִי. הִקְפִּיתָנִי לֹא כָתוּב, אֶלָּא תַּקְפִּיאֵנִי. הִלְבַּשְׁתָּנִי לֹא כָתוּב, אֶלָּא תַּלְבִּישֵׁנִי. סוֹכַכְתָּנִי לֹא כָתוּב, אֶלָּא תְּסוֹכְכֵנִי. כֻּלָּם מַשְׁמָע שֶׁלְּאַחַר זְמַן.

וְאַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב? חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי – זוֹ רוּחַ הַחַיִּים. (וְאִם תֹּאמַר), הֲרֵי כָּתוּב עָשִׂיתָ

וְלָא כְּתִיב תַּעֲשֶׂה. אֶלָּא הָכִי אָמַר, חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי. בְּהַהוּא עָלְמָא שָׁדִית בִּי רוּחָא דְּחַיִּים, אֲבָל וּפְקוּדָתְךָ, דְּמַטְרוֹנִיתָא דְּמַלְכָּא, שֶׁמְּרָה רוּחִי, אִיהִי נַטְרַת לְרוּחִי, בְּהַהוּא עָלְמָא. מָאי וּפְקוּדָתְךָ, דְּאַתְּ זַמִּין לְפַקְדָּא לָהּ בְּקַדְמִיתָא.

(שָׁמְרָה רוּחִי) וְרָזָא דְּמִלָּה דָּא, כָּל נַפְשִׁין דְּצַדִּיקַיָּיא, גְּנִיזִין וּטְמִירִין תְּחוֹת כֻּרְסְיָיא דְּמַלְכָּא, וְאִיהִי נַטְרָא לוֹן, לְאָתְבָא לוֹן לְדוּכְתַיְיהוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וּפְקוּדָתְךָ שָׁמְרָה רוּחִי. מָאי וּפְקוּדָתְךָ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים קט) פְּקוּדָתוֹ יִקַּח אַחֵר. פְּקוּדָתְךָ, דָּא מַטְרוֹנִיתָא דְּמַלְכָּא, דְּכָל רוּחִין אִינּוּן פִּקְדוֹנִין בִּידָהָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים לא) בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי וְגוֹ', וְאִיהִי נַטְרָא לוֹן, בְּגִין דָּא שָׁמְרָה רוּחִי, וְאִיהִי נַטְרַת לָהּ.

לשון הקודש

עִמָּדִי, וְלֹא כָּתוּב תַּעֲשֶׂה! אֶלָּא כָּךְ אָמַר, חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי. בְּאוֹתוֹ עוֹלָם זָרַקְתָּ בִּי רוּחַ חַיִּים, אֲבָל וּפְקֻדָּתְךָ – שֶׁמַּלְכַּת הַמֶּלֶךְ – שָׁמְרָה רוּחִי, הִיא שָׁמְרָה אֶת רוּחִי בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. מַה זֶּה וּפְקֻדָּתְךָ? שֶׁאַתָּה עָתִיד לִפְקֹד אוֹתָהּ בַּתְּחִלָּה.

(שָׁמְרָה רוּחִי) וְסוֹד דָּבָר זֶה – כָּל נַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים גְּנוּזוֹת וּטְמִירוֹת תַּחַת כִּסֵּא הַמֶּלֶךְ, וְהִיא שׁוֹמֶרֶת אוֹתָם לַהֲשִׁיבָן לִמְקוֹמוֹתֵיהֶן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּפְקֻדָּתְךָ שָׁמְרָה רוּחִי. מַה זֶּה וּפְקֻדָּתְךָ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קט) פְּקֻדָּתוֹ יִקַּח אַחֵר. פְּקֻדָּתְךָ – זוֹהִי מַלְכַּת הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּל הָרוּחוֹת הֵם פִּקְדוֹנוֹת בְּיָדֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם לא) בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי וְגוֹ', וְהִיא שׁוֹמֶרֶת אוֹתָם, בִּגְלַל זֶה שָׁמְרָה רוּחִי, וְהִיא שׁוֹמֶרֶת אוֹתָהּ.

כְּגַוְונָא דָּא אָמַר דָּוִד, (תהלים פו) שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי. שָׁמְרָה: דָּא מַטְרוֹנִיתָא דְּמַלְכָּא. דְּאִיהִי נַטְרָא נַפְשִׁי, בְּגִין כִּי חָסִיד אָנִי. וּבְכָל אֲתָר דִּכְתִיב סְתָם, דָּא מַטְרוֹנִיתָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שמות כד) וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. (שמות טו) וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְיָ אֱלֹהֶיךָ.

בָּכָה רִבִּי פִּנְחָס, וְאָמַר, וְלָאו אֲמָרִית לָךְ דִּשְׁכִינְתָּא יָהֲבַת לִי נִבְזְבְּזָן וּמַתְּנָן, זַכָּאָה חוּלָקִי דְּזָכֵינָא לְמֵחֱמֵי לָךְ, וְשָׁמַעְנָא דָא. אָמַר לֵיהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא, תִּינַח הַהוּא גַּרְמָא, שְׁאַר גַּרְמִין דְּיִשְׁתַּכְחוּן מַה יִתְעַבִּיד מִנְּהוֹן. אָמַר לֵיהּ, כֻּלְּהוּ יִתְכְּלִילוּ בְּהַהוּא נְבִיעוּ דְּהַאי גַּרְמָא, וְיִתְכְּלִילוּ בַּהֲדֵיהּ, וְיִתְעַבִּיד כֹּלָּא עִסָּה חָדָא, וְתַמָּן יִתְצַיֵּיר צִיּוּרָא, כְּמָה דְּאִתְּמַר. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה נח) וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ. מָאי יַחֲלִיץ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (הושע ה) חָלַץ מֵהֶם. כֻּלְּהוּ יִתְעַבְּרוּן

לשון הקודש

כְּמוֹ זֶה אָמַר דָּוִד, (שם פו) שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי. שָׁמְרָה – זוֹ מַלְכַּת הַמֶּלֶךְ, שֶׁהִיא שָׁמְרָה נַפְשִׁי, בִּגְלַל כִּי חָסִיד אָנִי. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב סְתָם – זוֹ הַמַּלְכָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, (שמות טו) וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ.

בָּכָה רַבִּי פִּנְחָס וְאָמַר, וְלֹא אָמַרְתִּי לְךָ שֶׁהַשְּׁכִינָה נָתְנָה לִי אוֹצָרוֹת וּמַתָּנוֹת?! אַשְׁרֵי חֶלְקִי שֶׁזָּכִיתִי לִרְאוֹתְךָ וְשָׁמַעְתִּי אֶת זֶה. אָמַר לוֹ, בְּאוֹתוֹ זְמַן מֵילָא אוֹתָהּ עֶצֶם, מַה יַּעֲשֶׂה מִשְּׁאָר הָעֲצָמוֹת שֶׁיִּמָּצְאוּ? אָמַר לוֹ, כֻּלָּן יִכָּלְלוּ בְּאוֹתָהּ נְבִיעָה שֶׁל עֶצֶם זוֹ, וְיִכָּלְלוּ יַחַד אִתָּהּ, וְהַכֹּל יֵעָשֶׂה עִסָּה אַחַת, וְשָׁם יִצְטַיֵּר צִיּוּר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נח) וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ. מַה זֶּה יַחֲלִיץ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ה) חָלַץ מֵהֶם. כֻּלָּם יָעָבְרוּ

מִקִּיּוּמַיְיהוּ, וְיִתְכְּלִילוּ בְּהַאי גַּרְמָא, לְמֶהֱוֵי עִפָּה חָדָא. וּכְדֵין (ישעיה נח) וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה וּכְמוֹצָא מַיִם וְגוֹ'. (אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא).

רעיא מהימנא

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא, דְּאִינּוּן אֲטִימִין לִבָּא, סְתִימִין עַיְינִין, דְּלָא יַדְעִין דְּכַד אָתֵי לֵילְיָא, תַּרְעִין דְּגֵיהִנָּם אִתְפְּתָחוּ, דְּאִיהִי מָרָה. וַעֲשָׂנִין דִּילָהּ דְּמִתְפַּשְׁטִין, סַלְקִין עַד מוֹחָא. וְכַמָּה חַיָּילִין דְּיֵצֶר הָרָע, מִתְפַּשְׁטִין בְּכָל אֵבָרִין דְּגוּפָא. וְתַרְעִין דְּאִיהוּ לִבָּא דְּגַן עֵדֶן, מִסְתַּתְּמִין וְלָא מִתְפַּתְּחִין. דְּכָל נְהוֹרִין דְּעַיְינִין, מִלִּבָּא נָפְקִין.

וְתַרְעִין דְּלִבָּא, אִינּוּן עַיְינִין מִסְתַּתְּמִין, בְּגִין דְּלָא מִסְתַּכְּלִין בְּאִלֵּין מַזִּיקִין, דְּאִינּוּן לִילִית. וְלָא שַׁלְטִין בִּנְהוֹרִין דְּלִבָּא, דְּאִינּוּן מַלְאָכִים דְּמִתְפַּשְׁטִין בְּכָל אֵבָרִים, כְּעַנְפִּין דְּאִילָנָא לְכָל סִטְרָא. בְּהַהוּא זִמְנָא אִינּוּן כֻּלְּהוּ נְהוֹרִין סְתִימִין בְּלִבָּא, וּמִתְכַּנְּשִׁין לְגַבֵּיהּ, (ישעיה סא) כְּיוֹנִים אֶל אֲרֻבּוֹתֵיהֶם. כְּנֹחַ וְאִתְּתֵיהּ, וְכָל מִין וּמִין, דְּעָאלוּ עִמֵּיהּ בַּתֵּיבָה.

לשון הקודש

מִקִּיּוּמָם וְיִכָּלְלוּ בָּעֶצֶם הַזֹּאת לִהְיוֹת עִפָּה אַחַת, וְאָז (ישעיה שם) וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה וּכְמוֹצָא מַיִם וְגוֹ'. (אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן)

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אָמַר רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, אוֹי לָהֶם לִבְנֵי אָדָם שֶׁהֵם אֲטוּמֵי לֵב, סְתוּמֵי עֵינַיִם, שֶׁלֹּא יוֹדְעִים שֶׁכְּשֶׁבָּא הַלַּיְלָה שַׁעֲרֵי הַגֵּיהִנֹּם נִפְתָּחִים, שֶׁהִיא מָרָה. וַעֲשָׁנִים שֶׁלָּהּ שֶׁמִּתְפַּשְׁטִים עוֹלִים עַד לַמֹּחַ. וְכַמָּה חֵילוֹת יֵצֶר הָרָע מִתְפַּשְׁטִים בְּכָל אֵיבְרֵי הַגּוּף, וְשַׁעֲרֵי גַּן עֵדֶן, שֶׁהוּא עֵינֵי הַלֵּב, נִסְתָּמִים וְלֹא נִפְתָּחִים. שֶׁכָּל אוֹרוֹת הָעֵינַיִם יוֹצְאִים מֵהַלֵּב.

וְשַׁעֲרֵי הַלֵּב, אוֹתָם עֵינַיִם נִסְתָּמוֹת, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא מִסְתַּכְּלוֹת בַּמַּזִּיקִים הַלָּלוּ, שֶׁהֵם לִילִית, וְלֹא שׁוֹלְטִים בְּאוֹרוֹת הַלֵּב, שֶׁהֵם מַלְאָכִים שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים בְּכָל הָאֵיבָרִים כְּעַנְפֵי הָעֵץ לְכָל צַד. בְּאוֹתוֹ זְמַן הֵם כֻּלָּם אוֹרוֹת נִסְתָּרִים בַּלֵּב, וּמִתְכַּנְּסִים אֵלָיו כְּמוֹ יוֹנִים לַאֲרֻבּוֹתֵיהֶם, כְּמוֹ נֹחַ וְאִשְׁתּוֹ וְכָל מִין וּמִין שֶׁנִּכְנְסוּ עִמּוֹ לַתֵּבָה.

וּמַזִּיקִין דְּמִתְגַּבְּרִין עַל כָּל אֵבָרִים דְּגוּפָא, כְּמֵי טוֹפָנָא דְּגָבְרוּ עָלֵיהּ ט"ו אָמָה, בְּגִין דְּחָב בְּיָ"ה, וְאִסְתַּלָּק יָ"ה מִן גּוּפָא, וְאִשְׁתְּאַר אִלֵּם, בְּלָא רְאִיָּה וּשְׁמִיעָה וְרֵיחָא וְדִבּוּר. וְרָזָא דְּמִלָּה, (תהלים לט) נֶאֱלַמְתִּי דּוּמִיָּה (הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וּכְאֵבִי נֶעְכָּר), דּוּמִיָּ"ה: דּו"ם יָ"ה. כְּהַהוּא זִמְנָא, חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה, גָּבְרוּ מַזִּיקִין עַל גּוּפָא. וְאִינּוּן כְּכִסְלָא לְעוּגְיָא. (דף רכ"ב ע"ב).

וּכְגַוְונָא דְּנֹחַ, שָׁלַח אֶת הַיּוֹנָה בִּשְׁלִיחוּתֵיהּ. אוֹף הָכִי שָׁלַח נִשְׁמָתָא בָּאָדָם. רוּחֵיהּ בִּשְׁלִיחוּתֵיהּ. וּבְגִין דָּא צָרִיךְ בַּר נָשׁ לְפַקְּדָא לָהּ בְּמַטְרוֹנִיתָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים לא) בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי. וְאִם הִיא אֲסִירָא בְּחוֹבוֹי דְּגוּפָא, בִּידָא דְּחַיָּילִין דְּיֵצֶר הָרָע, מַה כְּתִיב, בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָ אוֹתִי יְיָ אֵל אֱמֶת.

וְעוֹד בִּזְמָנָא דְּאִיהִי חַיֶּיבֶת, מַה כְּתִיב בְּרוּחֵיהּ, (משלי יא) יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע. דְּאָזִיל מִיָּד לְיָד, בְּמַשְׁרְיָין דְּיֵצֶר הָרָע, דְּשַׁרְיָין עָלֵיהּ בְּחוֹבִין דִּילֵיהּ, וְזַרְקִין לֵיהּ מֵאֲתָר לַאֲתָר. וְהַאי אִיהוּ דְּאַחְזֵי גַּרְמֵיהּ בִּמְדִינָה אַחֶרֶת, אוֹ בְּמַלְכוּ אַחֲרָא, וּלְזִמְנִין בָּאַשְׁפָּה, כְּפוּם חוֹבוֹי. וְאִי אִיהוּ זַכָּאָה, כָּל מַשְׁרְיָין דְּיֵצֶר טוֹב כֻּלְּהוּ, (יחזקאל א) וּפְנֵיהֶם

לשון הקודש

וּמַזִּיקִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל כָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף, כְּמוֹ מֵי הַמַּבּוּל שֶׁגָּבְרוּ עָלָיו ט"ו אַמָּה, מִשּׁוּם שֶׁחָטָא בְּיָ"ה, וְהִסְתַּלֵּק יָ"ה מֵהַגּוּף וְנִשְׁאַר אִלֵּ"ם, בְּלִי רְאִיָּה וּשְׁמִיעָה וְרֵיחַ וְדִבּוּר. וְסוֹד הַדָּבָר – (תהלים לט) נֶאֱלַמְתִּי דּוּמִיָּה (הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וּכְאֵבִי נֶעְכָּר). דּוּמִיָּ"ה – דּו"ם יָ"ה. כְּאוֹתוֹ זְמַן, חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה גָּבְרוּ הַמַּזִּיקִים עַל הַגּוּף, וְהֵם כְּמוֹ תֶּלֶם לַעֲרוּגָה.

וּכְמוֹ שֶׁנֹּחַ שָׁלַח אֶת הַיּוֹנָה בִּשְׁלִיחוּתוֹ, גַּם כָּךְ שָׁלַח נִשְׁמָה בָּאָדָם, רוּחוֹ בִּשְׁלִיחוּתוֹ, וְלָכֵן צָרִיךְ אָדָם לְהַפְקִיד אוֹתָהּ בַּמַּלְכָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לא) בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי. וְאִם הִיא אֲסוּרָה בַּחֲטָאֵי הַגּוּף וּבִידֵי חֵילוֹת יֵצֶר הָרָע, מַה כָּתוּב? בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי ה' אֵל אֱמֶת.

וְעוֹד, בִּזְמַן שֶׁהִיא חַיֶּבֶת, מַה כָּתוּב בְּרוּחוֹ? (משלי יא) יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע. שֶׁהוֹלֵךְ מִיָּד לְיָד בְּמַחֲנוֹת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁשּׁוֹרִים עָלָיו בַּחֲטָאָיו, וְזוֹרְקִים אוֹתוֹ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. וְזֶהוּ שֶׁמַּרְאֶה עַצְמוֹ בִּמְדִינָה אַחֶרֶת אוֹ בְּמַלְכוּת אַחֶרֶת, וְלִפְעָמִים בָּאַשְׁפָּה, כְּפִי עֲוֹנוֹתָיו. וְאִם הוּא צַדִּיק, כָּל מַחֲנוֹת הַיֵּצֶר הַטּוֹב כֻּלָּם, וּפְנֵיהֶם

וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת, לְקַבְּלָה רוּחֵיהּ, וְסַלְקִין לֵיהּ לְעֵילָא, לַאֲתָר דְּחֵיוָן דְּכֶרְסְיָיא, וְתַמָּן חָזֵי, כַּמָּה חֶזְיוֹנוֹת, דִּמְיוֹנוֹת, וּמַרְאוֹת דִּנְבוּאָה.

וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, דְּחֲלוֹם אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בַּנְּבוּאָה.

וְעוֹד (תהלים פו) שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי, אַף עַל גַּב דְּאוֹקְמוּהָ בַּגְּמָרָא וְלָא חָסִיד אֲנִי שֶׁכָּל מַלְכֵי מִזְרָח וּמַעֲרָב יְשֵׁנִים עַד אַרְבַּע שָׁעוֹת וַאֲנִי (תהלים קי"ט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁכָּל מַלְכֵי מִזְרָח וּמַעֲרָב וכו' וַאֲנִי יָדַי מְלֻכְלָכוֹת בְּדָם שָׁפִיר וְשִׁלְיָא כְּדֵי לְטַהֵר אִשָּׁה לְבַעְלָהּ. מִיָּד אִזְדַּמַּן לֵיהּ צִפַּרְדֵּעַ וְאָמַר לֵיהּ לָמָּה אַתְּ מִשַּׁבַּחַת גַּרְמָךְ לְמֵימָר חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ וַאֲנָא כָּל לֵילְיָא לָא שָׁכִיבְנָא לְשַׁבְּחָא לֵיהּ וּלְנַגְּנָא קַמֵּיהּ. אֲמַר דָּוִד וַוי לִמְמָנָא דְּהַהוּא צִפַּרְדֵּעַ דְּלָא יָדַע מָאי דְּאַנָא אֲמֵינָא דְּלָא אֲמֵינָא כִּי חָסִיד אָנִי.

אֶלָּא בְּגִין דְּאוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד. דְּאוֹרַיְיתָא אִתְיְהִיבַת מִימִינָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ חֶסֶד. וּבְגִין דָּא, מָאן דְּאִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא, אִתְקְרֵי חָסִיד. בְּגִין דָּא, אֲמֵינָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שָׁמְרָה נַפְשִׁי, וְלָא תִּדּוּן לָהּ כְּעוֹבָדֵי אִלֵּין עַמֵּי

לשון הקודש

וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת לְקַבֵּל רוּחַ, וּמַעֲלִים אוֹתוֹ לְמַעֲלוֹת, לִמְקוֹם חַיּוֹת הַכִּסֵּא, וְשָׁם רוֹאֶה כַּמָּה חֶזְיוֹנוֹת, דִּמְיוֹנוֹת וּמַרְאוֹת נְבוּאָה. וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁחֲלוֹם אֶחָד מִשִּׁשִּׁים שֶׁל נְבוּאָה.

וְעוֹד, (תהלים פו) שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי – אַף עַל גַּב שֶׁפֵּרְשׁוּהָ בַּגְּמָרָא, וְלֹא חָסִיד אָנִי, שֶׁכָּל מַלְכֵי מִזְרָח וּמַעֲרָב יְשֵׁנִים עַד אַרְבַּע שָׁעוֹת, וַאֲנִי (שם קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁכָּל מַלְכֵי מִזְרָח וּמַעֲרָב וְכוּ', וַאֲנִי יָדַי מְלֻכְלָכוֹת בְּדָם שָׁפִיר וְשִׁלְיָה כְּדֵי לְטַהֵר אִשָּׁה לְבַעְלָהּ. מִיָּד נִזְדַּמְּנָה לוֹ צִפַּרְדֵּעַ אַחַת וְאָמְרָה לוֹ, לָמָּה אַתָּה מְשַׁבֵּחַ עַצְמְךָ לוֹמַר חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ? וַאֲנִי כָּל לַיְלָה לֹא יְשֵׁנָה לְשַׁבֵּחַ לוֹ וּלְנַגֵּן לְפָנָיו! אָמַר דָּוִד, אוֹי לַמְּמֻנֶּה שֶׁל אוֹתָהּ צִפַּרְדֵּעַ שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ מַה שֶּׁאֲנִי אוֹמֵר, שֶׁלֹּא אָמַרְתִּי כִּי חָסִיד אָנִי.

אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁפֵּרְשׁוּהוּ חֲכָמִים, וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד, שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה מִימִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא חֶסֶד. וּמִשּׁוּם זֶה מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה נִקְרָא חָסִיד. בִּגְלַל זֶה אָמַרְתִּי לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁמְרָה נַפְשִׁי, וְלֹא תָּדוּן אוֹתָהּ כְּמַעֲשֵׂה אֵלּוּ עַמֵּי הָאֲרָצוֹת

הָאֲרָצוֹת, דְּאִתְּמַר בְּהוּ וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד. וְאִי תֵּימָא, כַּמָּה עַמֵּי הָאֲרָצוֹת אִינּוּן דְּעָבְדוּ חֶסֶד. אֶלָּא הָכִי אוּקְמוּהָ, אֵי זֶהוּ חָסִיד, זֶה הַמִּתְחַסֵּד עִם קוֹנוֹ. כְּגוֹן דָּוִד דְּהֲוָה מְחַבֵּר. וּמַאי הֲוָה מְחַבֵּר, אוֹרַיְיתָא דְּלֵעֵילָא הֲוָה מְחַבֵּר עִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין דָּא, שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי.

וְכַד בַּר נָשׁ מִית, מַה כְּתִיב בָּהּ בְּהַאי נֶפֶשׁ (משלי ו) בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ, וַהֲקִיצוֹתָ לִתְחִיַּית הַמֵּתִים, הִיא תְשִׂיחֶךָ. דָּא לִתְחִיַּית הַמֵּתִים שַׁפִּיר, דְּיוֹקִים לֵיהּ לְבַר נָשׁ, אֲבָל לְאַגְרָא לְנִשְׁמְתָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, מָאי הֲוֵי.

אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַלְבִּישׁ לָהּ כְּקַדְמֵיתָא בַּעֲנָנֵי כָּבוֹד. כְּקַדְמֵיתָא תֵּיעוּל בְּמַרְאָה, דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דְּגוּפָא, כָּלִיל בְּמָאתָן וְאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָא אֵיבָרִים. אוֹף הָכִי תֵּיעוּל בַּמַּרְאָה, כָּלִיל בְּמָאתָן וְאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָא פִּיקּוּדִין וּבְמָאתָן וְאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָא נְהִירִין דְּמִתְפָּרְשָׁן מֵהַהוּא מַרְאָה. דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (במדבר יב) וַיֹּאמֶר אִם יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם יְיָ בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע. וּבִלְבוּשִׁין דַּעֲנָנֵי כָּבוֹד (בראשית ט) וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם, דָּא אַסְפַּקְלַרְיָאָה הַמְּאִירָה. (במדבר יב)

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד. וְאִם תֹּאמַר, כַּמָּה עַמֵּי הָאֲרָצוֹת הֵם שֶׁעָשׂוּ חֶסֶד – אֶלָּא כָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ: אֵיזֶהוּ חָסִיד? זֶה הַמִּתְחַסֵּד עִם קוֹנוֹ. כְּמוֹ דָּוִד שֶׁהָיָה מְחַבֵּר. וּמָה הָיָה מְחַבֵּר? תּוֹרָה שֶׁל לְמַעְלָה הָיָה מְחַבֵּר עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוּם זֶה, שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי.

וּכְשֶׁאָדָם מֵת, מַה כָּתוּב בַּנֶּפֶשׁ הַזּוֹ? (משלי ו) בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ, וַהֲקִיצוֹתָ – לִתְחִיַּת הַמֵּתִים – הִיא תְשִׂיחֶךָ. זֶה לִתְחִיַּת הַמֵּתִים יָפֶה, שֶׁיַּעֲמִיד אֶת הָאָדָם, אֲבָל לִשְׂכַּר הַנִּשְׁמָה בָּעוֹלָם הַבָּא מַה יִּהְיֶה?

אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַלְבִּישׁ אוֹתָהּ כְּמוֹ בַּתְּחִלָּה בְּעַנְנֵי כָבוֹד. כְּמוֹ בַּתְּחִלָּה תִּכָּנֵס בְּמַרְאָה, שֶׁהוּא כְּמוֹ הַגּוּף, כְּלוּלָה בְּרמ"ח אֵיבָרִים. גַּם כָּךְ תִּכָּנֵס בַּמַּרְאָה כְּלוּלָה בְּמָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה מִצְוֹות, וּבְמָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה אוֹרוֹת שֶׁנִּפְרָדִים מֵאוֹתָהּ מַרְאָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (במדבר יב) וַיֹּאמֶר אִם יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם ה' בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע. וּבִלְבוּשֵׁי עַנְנֵי כָבוֹד – (בראשית ט) וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית

בַּחֲלוֹם אֲדַבֵּר בּוֹ, דָּא אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּלָא נַהֲרָא. כָּלִיל מִשׁ"ה נְהִירִין, כְּחֶשְׁבַּן יְשֵׁנָה. וְהַיְינוּ (שיר השירים ה) **אֲנִי יְשֵׁנָה. חַד בְּעָלְמָא דֵּין וְחָד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְאִינּוּן בְּעוֹבְדֵי יְדוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.**

וְרָזָא דִּלְהוֹן, (שמות ג) **זֶה שְׁמִי לְעוֹלָם. י"ה עִם שְׁמִי, שָׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים. ו"ה עִם זִכְרִי, מָאתַיִם וּשְׁמֹנָה וְאַרְבָּעִים. וְכָרוּזִין נַחְתִּין וְסַלְּקִין כַּמֵּיהּ, הָבוּ יְקָר** (ס"א לְדִיוּקְנָא) **לִיקָרָא דְּמַלְכָּא.**

וְהַיְינוּ (בראשית א) **וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ. וְהוּא דְּעֲבַד לֵיהּ בִּתְרִין דִּיוּקְנִין, בִּתְרֵין גַּוִּים** (נ"א פָּנִים) **דְּאִתְּמַר עָלַיְיהוּ** (שיר השירים ה) **הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים אִיהוּ עִילַּת עַל כֹּלָּא דְּאִתְּמַר עָלָהּ** (דברים ד) **כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. וְעַל שְׁאַר דִּיוּקְנִין כְּתִיב, תְּמוּנַת כָּל וְגוֹ'.** (במדבר יב) **וּתְמוּנַת יְיָ יַבִּיט. וְתִרְי"ג מַלְאָכִין סַלְּקִין לָהּ לְנִשְׁמְתָא. בְּאִלֵּין דִּיוּקְנִין, כֻּלְּהוּ וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת, לְקַיֵּים קְרָא דִּכְתִיב בְּהוֹן** (שמות יט) **וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִיא אֶתְכֶם אֵלָי.**

לשון הקודש

עוֹלָם, זוֹ אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה. (במדבר יב) בַּחֲלוֹם אֲדַבֵּר בּוֹ – זוֹ אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, כְּלוּלָה מִשְּׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה אוֹרוֹת, כְּחֶשְׁבּוֹן יְשֵׁנָה, וְהַיְינוּ (שיר השירים ה) אֲנִי יְשֵׁנָה. אֶחָד בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאֶחָד בָּעוֹלָם הַבָּא. וְהֵם בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְסוֹד שֶׁלָּהֶם – (שמות ג) זֶה שְׁמִי לְעֹלָם. י"ה עִם שְׁמִי – שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים. ו"ה עִם זִכְרִי – מָאתַיִם וּשְׁמֹנָה וְאַרְבָּעִים. וְכָרוּזִים יוֹרְדִים וְעוֹלִים לְפָנָיו: תְּנוּ כָבוֹד (לדמות) לִכְבוֹד הַמֶּלֶךְ.

וְהַיְינוּ (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ. וְהוּא שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ בִּשְׁתֵּי דְּמֻיּוֹת, בִּשְׁנֵי גַּוִּים (פָּנִים), שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם (שיר השירים ה) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים. הִיא עִלַּת עַל הַכֹּל, שֶׁנֶּאֱמַר עָלֶיהָ (דברים ד) כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. וְעַל שְׁאָר הַדְּמֻיּוֹת כָּתוּב, תְּמוּנַת כָּל וְגוֹ'. (במדבר יב) וּתְמוּנַת ה' יַבִּיט. וְתִרְי"ג מַלְאָכִים מַעֲלִים אֶת הַנְּשָׁמָה בִּדְמֻיּוֹת אֵלּוּ, כֻּלָּם וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת, לְקַיֵּם אֶת הַפָּסוּק שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (שמות יט) וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי.

כְּגַוְונָא דְּנִפְקוּ מִמִּצְרַיִם, וְאַזְלוּ בַּעֲנָנֵי כָבוֹד, וּבְכָל הַהוּא יְקָר, בְּהַהוּא גַּוְונָא תְּהֵא מַפְקָנוּתָא דְּנִשְׁמְתָא, מִגּוּפָא דְּטִפָּה סְרוּחָה, לְמֵיזָל לִתְרֵין גַּנִּים, דְּאִתְּבְרֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא דִּלְהוֹן בְּשֵׁם יְיָ. וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר, (תהלים צו) יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ. בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְקַיֵּים בְּבַר נָשׁ (ישעיה ל) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ לְנַבָּךְ, (ישעיה ו) בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָנָיו, אֶלָּא וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ. וּמִסִּטְרָא דְּאִלֵּין מַרְאוֹת, זָכָה מֹשֶׁה רַבֵּינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, רַבָּן שֶׁל נְבִיאִים וַחֲכָמִים. אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, אַנְתְּ הוּא דְּזָכִית בְּחַיָּיךָ, לְמָה דְּיִזְכּוּן צַדִּיקַיָּא בָתַר חַיֵּיהוֹן, זַכָּאָה חוּלָקָךְ.

דָּבָר אַחֵר שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי, אֲמַאי. כְּדֵי שֶׁאֶתְחַסֵּד עִם אֲנִ"י. דְּאִתְּמַר בֵּיהּ אֲנִ"י וָה"וּ. וַוי לֵיהּ לְמַאן דְּאַפְרִישׁ (דף רכ"ג ע"א) אֲנִי מִן הוּא, דְּאִתְּמַר (תהלים ק) הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ. דְּכֹלָּא חַד בְּלָא פְּרוּדָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים לב) רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה מָחַצְתִּי וַאֲנִי אֶרְפָּא וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל. אֲנִי יְהוָ"ה, אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר. וְדָא אֲנִי מִן אֲדֹנָ"י. יְהוָה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם וְהָלְכוּ בְּעַנְנֵי כָבוֹד, וּבְכָל אוֹתוֹ כָּבוֹד כְּמוֹ זֶה תִּהְיֶה יְצִיאַת הַנְּשָׁמָה מִגּוּף שֶׁל טִפָּה סְרוּחָה לָלֶכֶת לִשְׁנֵי גַּנִּים, שֶׁנִּבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ שֶׁלָּהֶם בְּשֵׁם ה', וּבִגְלָלוֹ נֶאֱמַר (תהלים צו) יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ. בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּם בָּאָדָם (ישעיה ל) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ, לְנַבֶּיךָ, (שם ו) בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָנָיו, אֶלָּא – וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ. וּמִצַּד הַמַּרְאוֹת הַלָּלוּ זָכָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, רַבָּן שֶׁל נְבִיאִים וַחֲכָמִים. אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אַתָּה הוּא שֶׁזָּכִיתָ בְּחַיֶּיךָ לְמַה שֶׁיִּזְכּוּ צַדִּיקִים אַחַר חַיֵּיהֶם, אַשְׁרֵי חֶלְקֶךָ!

דָּבָר אַחֵר, שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי – לָמָה? כְּדֵי שֶׁאֶתְחַסֵּד עִם אֲנִ"י, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אֲנִ"י וָה"וּ. אוֹי לוֹ לְמִי שֶׁמַּפְרִיד אֲנִי מֵהוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ק) הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ. שֶׁהַכֹּל אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לב) רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא [וְגוֹ'], אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה מָחַצְתִּי וַאֲנִי אֶרְפָּא וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל. אֲנִי יְהוָ"ה, אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר. וְזֶה אֲנִי מִן אֲדֹנָ"י. ה' – עַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

וּבְגִין דְּיְהוָ"ה אִיהוּ לִימִינָא דְּאִיהִי חֶסֶד, אָמַר, שָׁמְרָה נַפְשִׁי דְּאִתְחַסַּד בָּךְ עִם אֲנִי, וְאִיהוּ אֲדֹנָ"י לִגְבוּרָה. וּבְתִפְאֶרֶת, אִתְחַבְּרָן תְּרֵין שְׁמָהָן יאהדונה"י. וְרָזָא דְּמִלָּה בְּחֶסֶד וּבִגְבוּרָה, (יחזקאל א) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה וּבְתִפְאֶרֶת, דְּאִתְקְרֵי (שמות טו) יְהוָ"ה אִישׁ מִלְחָמָה, מַה כְּתִיב (יחזקאל א) שְׁתַּיִם חוֹבְרוֹת אִישׁ, תַּרְתֵּין שְׁמָהָן מִתְחַבְּרָן בֵּיהּ כַּחֲדָא. וּשְׁתַּיִם מְכַסּוֹת אֶת גְּוִיּוֹתֵיהֶנָּה. תִּפְאֶרֶת אִתְקְרֵי גּוּף, (דניאל י) וּגְוִיָּתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ יאהדויה"ה.

הוֹשַׁע עַבְדְּךָ אַתָּה אֱלֹהַי שַׂמֵּחַ נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ. (תהלים פו) תְּלַת זִמְנִין אִתְעָבִיד דָּוִד עֶבֶד בִּתְהִלָּה דָּא, לָקֳבֵל ג' זִמְנִין, דְּאוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְמֶהֱוֵי עַבְדָּא בִּצְלוֹתָא. בְּבִרְכָאן קַדְמָאִין, כְּעֶבֶד דִּמְסַדֵּר שְׁבָחוֹי קַמֵּי רַבֵּיהּ. בְּאֶמְצָעִיּוֹת, כְּעַבְדָּא דְּבָעֵי פְּרָס מֵרַבֵּיהּ. בַּאֲחֲרוֹנוֹת, כְּעֶבֶד דְּמוֹדֶה קֳדָם רַבֵּיהּ, בַּפְּרַס דְּקַבִּיל מִינֵיהּ, וְאָזִיל לֵיהּ.

וּתְלַת זִמְנִין דְּבָעֵי לְמֶעְבַּד עֶבֶד, מִסִּטְרָא דְּעַבּוֹדָה. דְּאוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּלֵית עֲבוֹדָה אֶלָּא תְּפִלָּה. וּתְלַת אֲבָהָן,

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם שֶׁיְּהוָ"ה הוּא לִימִין, שֶׁהוּא חֶסֶד, אָמַר, שָׁמְרָה נַפְשִׁי שֶׁאֶתְחַסֵּד בְּךָ עִם אָנִי", וְהוּא אֲדֹנָ"י לִגְבוּרָה. וּבְתִפְאֶרֶת מִתְחַבְּרִים שְׁנֵי שֵׁמוֹת – יאהדונה"י. וְסוֹד הַדָּבָר בְּחֶסֶד וּבִגְבוּרָה (יחזקאל א) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְּמַעְלָה. וּבְתִפְאֶרֶת שֶׁנִּקְרָא (שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה, מַה כָּתוּב? (יחזקאל א) שְׁתַּיִם חוֹבְרוֹת אִישׁ, שְׁנֵי שֵׁמוֹת מִתְחַבְּרִים בּוֹ כְּאֶחָד. וּשְׁתַּיִם מְכַסּוֹת אֵת גְּוִיּוֹתֵיהֶנָּה. תִּפְאֶרֶת נִקְרָא גּוּף, (דניאל י) וּגְוִיָּתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ, יאהדויה"ה.

הוֹשַׁע עַבְדְּךָ אַתָּה אֱלֹהַי. שַׂמֵּחַ נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ. תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ (תהלים פו). שָׁלֹשׁ פְּעָמִים נַעֲשָׂה דָּוִד עֶבֶד בַּתְּהִלָּה הַזּוֹ, כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ פְּעָמִים שֶׁהֶעֱמִידוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לִהְיוֹת עֶבֶד בַּתְּפִלָּה: בַּבְּרָכוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, כְּמוֹ עֶבֶד שֶׁמְּסַדֵּר שִׁבְחוֹ לִפְנֵי רַבּוֹ. בָּאֶמְצָעִיּוֹת, כְּמוֹ עֶבֶד שֶׁמְּבַקֵּשׁ פְּרָס מֵרַבּוֹ. וּבָאַחֲרוֹנוֹת, כְּמוֹ עֶבֶד שֶׁמּוֹדֶה לִפְנֵי רַבּוֹ בַּפְּרָס שֶׁקִּבֵּל מִמֶּנּוּ וְהוֹלֵךְ לוֹ.

וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים שֶׁעֶבֶד צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִצַּד הָעֲבוֹדָה, שֶׁפֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁאֵין עֲבוֹדָה אֶלָּא תְּפִלָּה, וּשְׁלֹשָׁה אָבוֹת נִקְרְאוּ

אִתְקְרִיאוּ עֲבָדִים מִסִּטְרָהָא, עַל שֵׁם שֶׁכִּינְתָּא, דְּאִיהִי עֲבוֹדַת יְיָ. וְאוֹף הָכִי מֹשֶׁה עֶבֶד יְיָ. וּבְגִין דָּא, (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים. אֲבָל לְגַבֵּי אַחֲרָנִין, כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם, מִסִּטְרָא דְמַלְכוּת. וְאִיהִי אֲמַאי אִתְקְרִיאַת עֲבוֹדָה. כְּאוֹרַח דְּאִתְּתָא לְמִיפְּלַח לְבַעְלָהּ, וְאוֹרַח בְּנִין, לְמִפְּלַח לַאֲבוּהוֹן.

וְדָוִד, אִתְעָבִיד עָנִי, חָסִיד, וְעֶבֶד. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים פו) תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה אֲדֹנָי אָזְנְךָ עֲנֵנִי כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי. שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי. הוֹשַׁע עַבְדְּךָ אַתָּה אֱלֹהַי הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ. אִתְעָבִיד עָנִי לְתַרְעָא דְמַלְכָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ, (תהלים נא) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח. אֲדֹנָ"י הֵיכַ"ל, אִתְעָבִיד עָנִי לְתַרְעָא דְהֵיכָלָא דְמַלְכָּא. וּמַה כְתִיב. הַטֵּה אֲדֹנָי אָזְנְךָ עֲנֵנִי וְדָא שְׁכִינְתָּא תַתָּאָה. דְּאִיהוּ אֹזֶן לְקַבְּלָא צְלוֹתִין וּלְמִשְׁמַע לוֹן. כְּדִכְתִיב, (תהלים כב) כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו שָׁמֵעַ.

דְּאִיהוּ אִתְעָבִיד עָנִי וְדָל, מִסִּטְרָא דְאָת ד' מִן אֶחָד, לְמִשְׁאַל מִן א"ח, דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. לְקַיְּימָא בֵּיהּ, (תהלים קטז) דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ, דְּלָא יְמוּת מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם. וְשָׁאִיל מִנֵּיהּ

לשון הקודש

עֲבָדִים מִצִּדָּהּ, עַל שֵׁם הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא עֲבוֹדַת ה'. וְגַם כָּךְ מֹשֶׁה עֶבֶד ה'. וְלָכֵן (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים. אֲבָל לְגַבֵּי אֲחֵרִים – כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם, מִצַּד הַמַּלְכוּת. וְהִיא לָמָּה נִקְרֵאת עֲבוֹדָה? כְּדֶרֶךְ אִשָּׁה לַעֲבֹד לְבַעְלָהּ, וְדֶרֶךְ בָּנִים לַעֲבֹד אֶת אֲבִיהֶם.

וְדָוִד נַעֲשָׂה עָנִי, חָסִיד וְעֶבֶד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (תהלים פו) תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה אֲדֹנָי אָזְנְךָ עֲנֵנִי כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי. שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי. הוֹשַׁע עַבְדְּךָ אַתָּה אֱלֹהַי הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ. נַעֲשָׂה עָנִי לְשַׁעַר הַמֶּלֶךְ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שם נא) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח. אֲדֹנָ"י הֵיכָ"ל, נַעֲשָׂה עָנִי לְשַׁעַר הַמֶּלֶךְ. וּמַה כָּתוּב? הַטֵּה אֲדֹנָי אָזְנְךָ עֲנֵנִי, וְזוֹהִי שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא אֹזֶן לְקַבֵּל תְּפִלּוֹת וְלִשְׁמֹעַ אוֹתָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם כב) כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו שָׁמֵעַ.

שֶׁהוּא נַעֲשָׂה עָנִי וָדַל מִצַּד אוֹת ד' מִן אֶחָד, לִשְׁאֹל מִן א"ח, שֶׁהוּא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, לְקַיֵּם בּוֹ (שם קטז) דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ, שֶׁלֹּא יָמוּת מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם. וְשָׁאַל מִמֶּנּוּ בְּאוֹתוֹ הַשַּׁעַר

בְּהַהוּא תַּרְעָא, בְּגִין יִשְׂרָאֵל הַעֲנִיִּים, לְקַיֵּים בְּהוּ (שמואל ב כב) וְאֶת עַם עָנִי תּוֹשִׁיעַ.

וּלְבָתַר שָׁאִיל בְּגִין כַּהֲנַיָּא, דְּיַחֲזוֹר עֲבוֹדָה לְמִקּוֹמָהּ, וְאִתְעָבִיד עֶבֶד. וּלְבָתַר דְּיָהִיב לוֹן אוֹרַיְיתָא מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד, לְמֶעְבַּד גְּמוּל עִם דָּלֶ"ת מִן אוֹרַיְיתָא, וּבְגִין דָּא אִתְעָבִיד חָסִיד. כַּךְ מָטָא לְג' סִפִּירָאן עִלָּאִין, פָּתַח וְאָמַר (תהלים קלא) יְיָ לֹא גָבַהּ לִבִּי וְלֹא רָמוּ עֵינַי וְלֹא הִלַּכְתִּי בִגְדוֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי.

שְׁלֹמֹה אָמַר, הָא בִינָה אִיהִי דְּמִשָּׁה, אֶשְׁאַל בְּחָכְמָה עִלָּאָה, דְּאִיהִי לְעֵיל מִדַּרְגֵּיהּ. מַה כְּתִיב, (קהלת ז) אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי. וְהָא כְּתִיב (מלכים א ה) וַיְיָ נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה. חָכְמָה זְעֵירָא. וּבָעָא לְסַלְקָא מִתַּתָּא לְעֵילָא, דְּאִתְרְחִיקַת מִנֵּיהּ. בְּגִין דְּאַפִּילוּ לַבִּינָה לֵית בַּר נָשׁ בְּעָלְמָא דְּיָכִיל לְסַלְקָא, בַּר מִמֹּשֶׁה, כָּל שֶׁכֵּן לְעֵילָא מִנֵּיהּ, דְּאִיהוּ חָכְמָה עִלָּאָה, מִסִּטְרָא דִילָהּ חָכָם עָדִיף מִנָּבִיא. וְאַף עַל גַּב דְּאוּקְמוּהָ בְּאַרַח דְּרָשָׁא, עַל פָּרָה אֲדוּמָה. שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה.

רִבִּי אֶלְעָזָר, קוּם לְחַדְּשָׁא מִלִּין קַמֵּי שְׁכִינְתָּא, דִּי תְּהֵא עֵזֶר לְאָבִיךָ, דִּשְׁמָא גָּרִים, עֵזֶר אֶל, אֵל מִימִינָא, עֵזֶר

לשון הקודש

בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל הָעֲנִיִּים, לְקַיֵּם בָּהֶם (שמואל-ב כב) וְאֶת עַם עָנִי תּוֹשִׁיעַ.

וְאַחַר כָּךְ שָׁאַל בִּשְׁבִיל הַכֹּהֲנִים, שֶׁתַּחֲזוֹר עֲבוֹדָה לִמְקוֹמָהּ, וְנַעֲשָׂה עֶבֶד. לְאַחַר שֶׁנָּתַן לָהֶם תּוֹרָה מִצַּד הַחֶסֶד, לַעֲשׂוֹת גְּמוּל עִם דָּלֶ"ת מֵהַתּוֹרָה, וְלָכֵן נַעֲשָׂה חָסִיד. כָּךְ הִגִּיעַ לְשָׁלֹשׁ סְפִירוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת. פָּתַח וְאָמַר, (שם קלא) ה' לֹא גָבַהּ לִבִּי וְלֹא רָמוּ עֵינַי וְלֹא הִלַּכְתִּי בִגְדֻלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי.

שְׁלֹמֹה אָמַר, הֲרֵי בִינָה הִיא שֶׁל מֹשֶׁה, אֶשְׁאַל בְּחָכְמָה עֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא מֵעַל דַּרְגָּתוֹ. מַה כָּתוּב? (קהלת ז) אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי. וַהֲרֵי כָּתוּב (מלכים-א ה) וַה' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה! חָכְמָה קְטַנָּה. וְרָצָה לְהַעֲלוֹתָהּ מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה שֶׁהִתְרַחֲקָה מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם שֶׁאֲפִלּוּ לַבִּינָה אֵין אָדָם בָּעוֹלָם יָכוֹל לַעֲלוֹת פְּרָט לְמֹשֶׁה, כָּל שֶׁכֵּן לְמַעְלָה מִמֶּנָּה, שֶׁהִיא חָכְמָה עֶלְיוֹנָה, שֶׁמִּצַּדָּהּ חָכָם עָדִיף מִנָּבִיא. וְאַף עַל גַּב שֶׁפֵּרְשׁוּהָ בְּדֶרֶךְ דְּרָשׁ עַל פָּרָה אֲדֻמָּה, שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר, קוּם לְחַדֵּשׁ דְּבָרִים לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה, שֶׁתִּהְיֶה עֵזֶר לְאָבִיךָ, שֶׁהַשֵּׁם גּוֹרֵם

מִשְׁמָאלָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב) אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. בְּמַאי. בְּזֶרַע שַׁפִּיר, דְּאִיהוּ הֶפֶךְ עֵזֶר. וְיֵקוּם רִבִּי יוֹסֵי עִמָּךְ, דְּאִיהוּ כָּרְסְיָא שְׁלֵימְתָּא לְמָארֵיהּ, דְּהָכִי סָלִיק יוֹסֵי, לְחֶשְׁבּוֹן הַכִּסֵּ"א, אֱלֹהִים בְּחוּשְׁבָּן.

וְיֵקוּם עִמֵּיהּ רִבִּי יְהוּדָה, דְּבֵיהּ הוֹ"ד, וּבֵיהּ י"ה, וּבֵיהּ יְהוָה ד', אַרְבַּע חֵיוָן. (יחזקאל א) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת, כֻּלְּהוּ, לְקַבְּלָא לֵיהּ. וּמִנֵּיהּ דָּוִד, דְּהוֹדָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דַּרְגָּא בְּהוֹדָאוֹת דְּאִיהוּ מִצַּד הוֹד. וְיֵקוּם עִמֵּיהּ רִבִּי אֶלְעָאי, בְּגִימַטְרִיָּא יַב"ק, בָּקִי בְּחֵלְבְתָּא.

וְיֵקוּם עִמֵּיהּ רִבִּי יוּדָאי, דְּחוּשְׁבָּנֵיהּ אֵ"ל. כְּגוֹן מִיכָאֵל, מַלְאָכִין רְשִׁימִין בְּאֵל. כְּגוֹן (בראשית לא) יֵשׁ לְאֵל יָדִי. וְרָזָא דְאֵל, א' דְּמוּת אָדָם. ל' תְּלַת חֵיוָן, דְּאִינּוּן אַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל חַד, דְּרְמִיזִין (ס"א בָּה) בְּה' בְּחוּשְׁבָּן ל' תְּלַת יוֹדִין, (נ"א עוֹלִים ל'). וְאִינּוּן בְּרָאשֵׁי תְּלַת אַזְכָּרוֹת, דְּאִינּוּן יְיָ מֶלֶךְ, יְיָ מָלַךְ, יְיָ יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד. וְיֵקוּם רִבִּי אַבָּא עִמְּהוֹן, דְּאִיהוּ חוּשְׁבָּנֵיהּ ד', אַרְבַּע חֵיוָן. (דף רכ"ג ע"ב).

לשון הקודש

– עֵזֶר אֵל. אֵל מִיָּמִין, עֵזֶר מִשְּׂמֹאל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשת ב) אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. בַּמֶּה? בְּזֶרַע יָפֶה, שֶׁהוּא הֵפֶךְ עֵזֶר. וְיָקוּם רַבִּי יוֹסֵי עִמָּךְ, שֶׁהוּא כִּסֵּא שָׁלֵם לְרִבּוֹנוֹ, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה יוֹסֵי לְחֶשְׁבּוֹן כִּסֵּ"א, אֱלֹהִים בְּחֶשְׁבּוֹן.

וְיָקוּם עִמּוֹ רַבִּי יְהוּדָה, שֶׁבּוֹ הוֹ"ד, וּבוֹ י"ה, וּבוֹ יְהוָ"ה ד', אַרְבַּע חַיּוֹת. וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת, כֻּלָּם לְקַבֵּל אוֹתוֹ. וּמִמֶּנּוּ דָּוִד, שֶׁהוֹדָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, דַּרְגָּה בְּהוֹדָאוֹת, שֶׁהוּא מִצַּד הוֹד. וְיָקוּם עִמּוֹ רַבִּי אֶלְעָאי, בְּגִימַטְרִיָּא יַב"ק, בָּקִי בַּהֲלָכָה.

וְיָקוּם עִמּוֹ רַבִּי יוּדַאי, שֶׁחֶשְׁבּוֹנוֹ אֵ"ל. כְּמוֹ מִיכָאֵל, מַלְאָכִים רְשׁוּמִים בְּאֵל, כְּמוֹ (שם לא) יֵשׁ לְאֵל יָדִי. וְסוֹד שֶׁל אֵל – א' דְּמוּת אָדָם, ל' שָׁלֹשׁ חַיּוֹת, שֶׁהֵם אַרְבַּע פָּנִים לְכָל אֶחָד, שֶׁרְמוּזִים (בָּה) בְּה' בְּחֶשְׁבּוֹן ל', שָׁלֹשׁ יוֹדִי"ן (עוֹלוֹת ל'). וְהֵם בְּרָאשֵׁי שָׁלֹשׁ אַזְכָּרוֹת, שֶׁהֵם ה' מֶלֶךְ, ה' מָלָךְ, ה' יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד. וְיָקוּם עִמָּם רַבִּי אַבָּא, שֶׁהוּא חֶשְׁבּוֹנוֹ ד', אַרְבַּע חַיּוֹת.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אִיהוּ כְּאִילָנָא, וְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ וְחַבְרוֹי, דְּאִינּוּן חֲמִשָּׁה דְּאִדְכַּרְנָא, כַּעֲנָפִין דְּאִילָנָא רַבְרְבִין דְּדַמְיָין לִדְרוֹעִין וְשׁוֹקִין.

קוּם רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְיִתְחַדְּשׁוּן מִלִּין מִפּוּמָךְ, בְּהַאי קְרָא דְּמִלְּכַדְּמִין. לַמְנַצֵּחַ, תַּמָּן נֶצַח, נִגּוּן צַח. וּבֵיהּ אִתְקְרֵי יְהוָה מָארֵי נָצְחָן קְרָבִין, לְגַבֵּי אוּמִין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּעָלְמָא, וְרַחֲמִין וְדִינָא לְיִשְׂרָאֵל. וְרָזָא דְּמִלָּה, (משלי יא) וּבַאֲבוֹד רְשָׁעִים רִנָּה. מ"ל, שִׁבְעִין שְׁמָהָן אִית לֵיהּ, וְעִם נֶצַח וְהוֹד, ע"ב, כְּחוּשְׁבַּן חֶסֶ"ד, וְרָזָא דְּמִלָּה, (תהלים טז) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח.

הוֹד, בֵּיהּ (דברי הימים א טז) הוֹדוּ לַיְיָ. צַדִּיק, בֵּיהּ (תהלים לג) רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְהוָה. וּבֵיהּ (ירמיה לא) רָנּוּ לְיַעֲקֹב שִׂמְחָה. תִּפְאֶרֶת, בֵּיהּ הַלְּלוּ אֵל. הַלְּלוּיָהּ, הַלְּלוּ יָהּ. דְּתַמָּן יְהוָ"ה. בְּנִגּוּן וּבְזֶמֶר, חֶסֶד וּגְבוּרָה. בְּשִׁיר וּבִבְרָכָה, חָכְמָה וּבִינָה. בְּאַשְׁרֵי, כֶּתֶר. בִּתְהִלָּה, מַלְכוּת.

מִזְמוֹר, בֵּיהּ רָ"ז, וּבֵיהּ מוּ"ם. מִסִּטְרָא דְזֶמֶר דְּאוֹרַיְיתָא וְזֶמֶר דְּצְלוֹתָא. זֶמֶר מִסִּטְרָא אַחֲרָא, אִיהִי מוּ"ם זָ"ר. זִמְרָא בְּבֵיתָא, חָרְבָּא בְּבֵיתָא. נִדָּה שִׁפְחָה בַּת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת זוֹנָה. וְדָא אַתְוָון מִזְמוֹ"ר. נִגּוּ"ן, תַּמָּן גַּ"ן. הָכִי שְׁפִירוּ דְנִגּוּנָא, בֵּיהּ

לשון הקודש

רִבִּי שִׁמְעוֹן הוּא כְּאִילָן, וְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ וַחֲבֵרָיו, שֶׁהֵם הַחֲמִשָּׁה שֶׁהִזְכַּרְנוּ, כַּעֲנָפִים גְּדוֹלִים שֶׁל הָאִילָן שֶׁדּוֹמִים לִזְרוֹעוֹת וְשׁוֹקַיִם. **קוּם** רִבִּי שִׁמְעוֹן וְיִתְחַדְּשׁוּ דְּבָרִים מִפִּיךָ בְּפָסוּק זֶה שֶׁמִּקֶּדֶם. לַמְנַצֵּחַ – שָׁם נֵצַח, נִגּוּן צַח. וּבוֹ נִקְרָא ה' בַּעַל נִצְחוֹן קְרָבוֹת לְאֻמּוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וְרַחֲמִים וְדִין לְיִשְׂרָאֵל. וְסוֹד הַדָּבָר – וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה. מ"ל – שִׁבְעִים שֵׁמוֹת יֵשׁ לוֹ, וְעִם נֵצַח וְהוֹד ע"ב, כְּחֶשְׁבּוֹן חֶסֶ"ד, וְסוֹד הַדָּבָר – (תהלים טז) נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח.

הוֹד – בּוֹ הוֹדוּ לַה'. צַדִּיק – בּוֹ (תהלים לג) רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּה', וּבוֹ (ירמיה לא) רָנּוּ לְיַעֲקֹב שִׂמְחָה. תִּפְאֶרֶת – בּוֹ (תהלים קנ) הַלְּלוּ אֵל. הַלְּלוּיָהּ, הַלְּלוּ יָהּ, שֶׁשָּׁם יְהוָ"ה. בְּנִגּוּן וּבְזֶמֶר – חֶסֶד וּגְבוּרָה. בְּשִׁיר וּבִבְרָכָה – חָכְמָה וּבִינָה. בְּאַשְׁרֵי – כֶּתֶר. בִּתְהִלָּה – מַלְכוּת.

מִזְמוֹר – בּוֹ רָ"ז וּבוֹ מוּ"ם. מִצַּד הַזֶּמֶר שֶׁל תּוֹרָה וְזֶמֶר שֶׁל תְּפִלָּה. זֶמֶר מִצַּד אַחֵר הוּא מוּ"ם זָ"ר. זֶמֶר בַּבַּיִת – חֶרֶב בַּבַּיִת. נִדָּה

הַלֵּל. כְּגוֹן (שמות יב) לֵיל שִׁמּוּרִים הוּא לַיְיָ לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. אַשְׁרֵי דְּבֵיהּ שָׁרֵי עָלְמָא מְשַׁבְּחִין, (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ. בִּבְרָכָה, (תהלים לד) אֲבָרְכָה אֶת ה' בְּכָל עֵת. בִּתְהִלָּה, תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי.

עַל שׁוּשַׁן עֵדוּת, (תהלים ס) דָּא הוֹד. דְּאִיהוּ שׁוּשַׁן, סוּמָק שַׁלִּיט עַל חִוָּור, דְּנָצַח שַׁלִּיט אִיהוּ חִוָּור עַל סוּמָק. מָאי עֵדוּת. דָּא צַדִּיק. אִיהוּ בְּרִית, דְּאִיהוּ אָחִיד לִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים ד) הֵעִידוֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. מָאי מִכְּתָם. מָ"ך תָּ"ם מָךְ, אִיהוּ צַדִּיק. תָּם, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דַּרְגָּא דְיַעֲקֹב. אִישׁ תָּם. גּוּף וּבְרִית חַשְׁבִּינָן חַד. לְלַמֵּד, חֶסֶד וּגְבוּרָה, דְּמִתַּמָּן אוֹרַיְיתָא אִתְיְהִיבַת, לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד.

אָמַר לֵיהּ שַׁפִּיר קָאַמְרַת, אֲבָל (תהלים יב) לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית, דְּלָא תָּזוּז נֶצַח מִן הוֹד, דְּאִיהִי סְפִירָה ח', אָמַר לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית. אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, אִי הָכִי, בִּינָה דַּרְגָּא דִילָךְ, וַאֲמַאי אוֹקְמוּהָ וְנִתָּן הַהוֹד לְמֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כז) וְנָתַתָּה מֵהוֹדְךָ עָלָיו.

לשון הקודש

שִׁפְחָה בַּת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת זוֹנָה. וְזֶה אוֹתִיּוֹת מִזְמוֹ"ר. נִגּוּ"ן – שָׁם גַּ"ן. כָּךְ יְפִי הַנִּגּוּן, בּוֹ הַלֵּל, כְּמוֹ (שמות יב) לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא לַה' לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. אַשְׁרֵי שֶׁבּוֹ שָׁרוּי הָעוֹלָם מְשַׁבְּחִים. (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ. בִּבְרָכָה – (שם לד) אֲבָרְכָה אֶת ה' בְּכָל עֵת. בִּתְהִלָּה – תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי.

עַל שׁוּשַׁן עֵדוּת (שם ס) – זֶה הוֹד, שֶׁהוּא שׁוּשַׁן, אָדֹם שׁוֹלֵט עַל לָבָן, שֶׁהַנֵּצַח שׁוֹלֵט הוּא לָבָן עַל אָדֹם. מַה זֶּה עֵדוּת? זֶה צַדִּיק. הוּא בְּרִית, שֶׁהוּא אוֹחֵז אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ד) הֵעִידוֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. מַה זֶּה מִכְּתָם? מָ"ך תָּ"ם. מָךְ הוּא צַדִּיק, תָּם עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, דַּרְגַּת יַעֲקֹב, (בראשית כה) אִישׁ תָּם. גּוּף וּבְרִית נֶחְשָׁבִים לְאֶחָד. לְלַמֵּד – חֶסֶד וּגְבוּרָה, שֶׁמִּשָּׁם נִתְּנָה תּוֹרָה לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד.

אָמַר לוֹ, יָפֶה אָמַרְתָּ, אֲבָל (תהלים יב) לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית, שֶׁלֹּא תָּזוּז נֵצַח מֵהוֹד, שֶׁהִיא סְפִירָה שְׁמִינִית, אָמַר לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית. אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אִם כָּךְ, בִּינָה דַּרְגָּתְךָ, וְלָמָּה פֵּרְשׁוּהָ וְנִתַּן הַהוֹד לְמֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כז) וְנָתַתָּה מֵהוֹדְךָ עָלָיו?

אָמַר לֵיהּ, שַׁפִּיר קָא שָׁאַלְתְּ. ה' סַלְקָא בְּאָת י', חֲמֵשׁ זִמְנִין עֶשֶׂר, לְחַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה, וְאִתְפַּשְׁטוּתָא דִּלְהוֹן מֵחֶסֶד עַד הוֹד, הֵן חֲמֵשׁ עֲשָׂרָה בְּכָל סְפִירָה, אִינּוּן חַמְשִׁין. וּבְגִין דָּא, מִבִּינָה עַד הוֹד, כֹּלָּא אִתְפַּשְׁטוּתָא חָדָא. לְבָתָר אָתָא צַדִּיק, וְנָטִיל כָּל חַמְשִׁין תַּרְעִין בִּלְחוֹדוֹי, לְמֶהֱוֵי שָׁקִיל לְכָל חֲמֵשׁ, וְאִתְקְרֵי כָּל, דְּנָטִיל כָּל חַמְשִׁין תַּרְעִין. וְאוֹף הָכִי כַּלָּה, נְטִילַת לְהוּ כֻּלְּהוּ. אָמַר, כְּעַן וַדַּאי אִתְיַישָּׁב מִלָּה עַל בֶּרְיֵיהּ.

וְעוֹד לַמְנַצֵּחַ, תַּמָּן מ"ל עִם נֶצַח. וְדָא מ"ל מִן חַשְׁמַ"ל. מִן ח"ש, הוֹד וְנֶצַח, אִינּוּן לָקֳבֵיל תְּרֵין שִׂפְוָון. וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאוּ שִׂפְוָון, חֵיוָן אֵשָׁא מִמַּלְּלָא. וּבַחֲגִיגָה עַד הֵיכָן מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, וְאוֹקְמוּהָ מִן וָאֵרָא עַד חַשְׁמַל. דְּמִסְטְרָא דִגְבוּרָה אִתְקְרִיאוּ חֵיוָן אֵשָׁא. וְנָהָר דְּנָפִיק מִזִּיעָן דִּלְהוֹן, יְסוֹד. כֻּלְּהוּ תְּלַת אִינּוּן מֶרְכָּבָה לְתִפְאֶרֶת, אָדָם.

מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, דָּא מַלְכוּת. וּבִתְלַת אִלֵּין, אִיהוּ חָכְמָה וּבִינָה וָדַעַת. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, דְּאֵין דּוֹרְשִׁין בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, אֶלָּא אִם כֵּן הוּא חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ.

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, יָפֶה שָׁאַלְתָּ. ה' עוֹלָה בָּאוֹת י', חָמֵשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר, לַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה. וְהִתְפַּשְׁטוּתָם מֵחֶסֶד וְעַד הוֹד הֵן חָמֵשׁ, עֶשֶׂר בְּכָל סְפִירָה, הֵם חֲמִשִּׁים. וּמִשּׁוּם זֶה מִבִּינָה עַד הוֹד, הַכֹּל הִתְפַּשְׁטוּת אַחַת. אַחַר כָּךְ בָּא צַדִּיק, וְלָקַח כָּל הַחֲמִשִּׁים שְׁעָרִים לְבַדּוֹ, לִהְיוֹת שָׁקוּל לְכָל הֶחָמֵשׁ, וְנִקְרָא כֹּל, שֶׁנּוֹטֵל כָּל חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים. וְגַם כָּךְ כַּלָּה לָקְחָה אֶת כֻּלָּם. אָמַר, כְּעֵת הִתְיַשֵּׁב דָּבָר זֶה עַל בְּרִיוֹ.

וְעוֹד לַמְנַצֵּחַ – שָׁם מ"ל עִם נֶצַח. וְזֶה מ"ל מֵחַשְׁמַ"ל. מִן ח"ש – הוֹד וְנֶצַח, הֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי הַשְּׂפָתַיִם. וְלָכֵן נִקְרְאוּ שְׂפָתַיִם, חַיּוֹת אֵשׁ מְדַבְּרוֹת. וּבַחֲגִיגָה, עַד הֵיכָן מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה? וּפֵרְשׁוּהָ מִן וָאֵרָא, עַד חַשְׁמַל. שֶׁמִּצַּד הַגְּבוּרָה נִקְרְאוּ חַיּוֹת אֵשׁ. וְנָהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵהַזֵּעָה שֶׁלָּהֶם – יְסוֹד. כָּל שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה מֶרְכָּבָה לְתִפְאֶרֶת, אָדָם.

מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה זוֹ מַלְכוּת. וּבִשְׁלֹשֶׁת אֵלּוּ, הוּא חָכְמָה וּבִינָה וָדַעַת. וְלָכֵן פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁאֵין דּוֹרְשִׁים בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, אֶלָּא אִם כֵּן הוּא חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ.

וְאִית מֶרְכָּבָה לְתַתָּא מִזְּעֵיר אַנְפִּין, דְּאִיהוּ מִטַּ"טְרוֹן. אָדָם הַקָּטָן.
דְּבַמֶּרְכָּבָה דִּילֵיהּ דְּאִיהוּ פַּרְדֵּס, רְדִיפֵי מַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּנָפִיק מִגּוֹ פַּרְדֵּס דִּילֵיהּ, לִתְלַת מֵאַרְבַּע, דְּאִתְמַר עָלַיְיהוּ, אַרְבָּעָה נִכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס, וְהָא אִתְמַר.

דְּאִיהוּ צִפָּרָא דְּחָזָא רַבָּה בַר בַּר חַנָּה, לְכֵיף יַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא,
דְּיַמָּא מָטֵי עַד קָרְסוּלוֹי. וְרֵישֵׁיהּ מָטֵי עַד צֵית שְׁמַיָּא, וְלָא אַכְשִׁילוּ תְּלַת בֵּיהּ, מִשּׁוּם דְּנָפִישֵׁי מַיָּא דִּילֵיהּ, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּרְדִיפֵי מַיָּא וְאוֹקְמוּהָ.

אבג כְּלִיל לוֹן דְּסַלְקִין לְשִׁית, לָקְבֵל אַתְוָון מִטַּטְרוֹ"ן. רְבִיעָאָה ד', (מלכים א יט) קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, דְּתַמָּן אָתֵי מַלְכָּא. וְאִיהוּ אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא.

א י"י, מַיִם עֶלְיוֹנִים, וּמַיִם תַּחְתּוֹנִים. דְּלֵית בֵּינַיְיהוּ אֶלָּא כִּמְלֹא נִימָא, דְּאִיהוּ ו', נָטוּי בֵּינַיְיהוּ, בָּרָקִיעַ דְּאִיהוּ מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמַיִם, דְּיֵהֵא הַבְדָּלָה בֵּין נוּקְבָא לִדְכוּרָא. בְּגִין דָּא (בראשית א) וְיִהִי מַבְדִּיל וְרָזָא דְמִלָּה, יאהדונהי. מַיִם עֶלְיוֹנִים זְכָרִים י' עִלָּאָה, מַיִם תַּחְתּוֹנִים נְקֵבוֹת, י' תַּתָּאָה. שִׁית אַתְוָון בֵּינַיְיהוּ, כְּחוּשְׁבַּן ו', דָּא מִטַּטְרוֹן, דְּאִיהוּ בֵּין א.

לשון הקודש

וְיֵשׁ מֶרְכָּבָה לְמַטָּה מִזְּעֵיר אַנְפִּין, שֶׁהוּא מִטַּטְרוֹ"ן, אָדָם הַקָּטָן. שֶׁבְּמֶרְכַּבְתּוֹ, שֶׁהִיא פַּרְדֵּס, זוֹרְמִים בִּטְהִירוּת מַיִם שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁיּוֹצְאִים מִתּוֹךְ פַּרְדֵּס שֶׁלּוֹ לְשָׁלֹשׁ מֵאַרְבַּע, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם אַרְבָּעָה נִכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

שֶׁהוּא צִפּוֹר שֶׁרָאָה רַבָּה בַר בַּר חַנָּה לְחוֹף יָם הַתּוֹרָה, שֶׁהַיָּם הִגִּיעַ עַד קַרְסֻלָּיו, וְרֹאשׁוֹ הִגִּיעַ עַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם, וְלֹא נִכְשְׁלוּ בוֹ שְׁלֹשָׁה מִשּׁוּם שֶׁהַמַּיִם שֶׁלּוֹ רַבִּים, אֶלָּא מִשּׁוּם זְרִמַת הַמַּיִם, וּפֵרְשׁוּהָ.

אבג כּוֹלֵל אוֹתָם שֶׁעוֹלִים לְשֵׁשׁ, כְּנֶגֶד אוֹתִיּוֹת מִטַּטְרוֹ"ן. רְבִיעִי ד', (מלכים-א יט) קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, שֶׁשָּׁם בָּא הַמֶּלֶךְ, וְהוּא אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא.

א י"י – מַיִם עֶלְיוֹנִים וּמַיִם תַּחְתּוֹנִים, שֶׁאֵין בֵּינֵיהֶם אֶלָּא כִּמְלֹא נִימָה, שֶׁהוּא ו' נָטוּי בֵּינֵיהֶם בָּרָקִיעַ שֶׁהוּא מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמַיִם, שֶׁתְּהֵא הַבְדָּלָה בֵּין נְקֵבָה לְזָכָר. לָכֵן, (בראשית א) וַיְהִי מַבְדִּיל. וְסוֹד הַדָּבָר – יאהדונה"י. מַיִם

וְעוֹד, יוֹד נְקוּדָה. וֹ׳ גַּלְגַּל. וְלֵית תְּנוּעָה בְּגַלְגַּל בְּשִׁית סִטְרִין בְּחוּשְׁבַּן וֹ׳, אֶלָּא בְּהַהִיא נְקוּדָה. וְהַהוּא נְקוּדָה אִיהוּ יִחוּדָא דְּכֹלָּא, וְאַסְהִידַת עַל הַהוּא יָחִיד, דְּלֵית לֵיהּ שֵׁנִי, דְּאוֹקְמוּהָ עָלֵיהּ רַבָּנָן, שֶׁצָּרִיךְ לְיַחֲדוֹ כְּדֵי שֶׁתַּמְלִיכֵהוּ עַל (דף רכ"ד ע"א) הַשָּׁמַיִם וְעַל הָאָרֶץ, וְעַל אַרְבַּע רוּחוֹת עָלְמָא. ב׳, שָׁמַיִם וָאָרֶץ. ג׳, עַמּוּדָא סָבִיל לוֹן. ד׳, אַרְבַּע חֵיוָן. ה׳ כֶּרְסְיָיא. ו׳, שִׁית דַּרְגִּין לְכֶרְסְיָיא. וְעוֹד, א ב ג ד ה ו ז ח ט: אָדָם. י׳ יִיחוּד דִּילֵיהּ, מַלְכוּת, עֲשִׂירָאָה דְּאָדָם. תֵּשַׁע, אִיהוּ לָקֶבֶל תֵּשַׁע אַתְוָון. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּיַדְעִין רָזָא דְּמָארֵיהוֹן.

דָּבָר אַחֵר, צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּקָרְבָּנָא אִית עָשָׁן, וְאִית רֵיחַ, וְאִית רֵיחַ נִיחֹחַ, עָשָׁן אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּדִינָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים כט) כִּי אָז יֶעְשַׁן אַף יְיָ. (תהלים יח) עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכֵל. רֵיחַ נִיחֹחִי, רַחֲמֵי. (שיר השירים נ) וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים.

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, וְהָא תַּרְוַוּיְיהוּ עָשָׁן וְרֵיחַ, אִינּוּן בְּאַף, וּקְרָאִין סַהֲדִין. חַד, עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ. וְתִנְיָינָא, וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים.

לשון הקודש

עֶלְיוֹנִים זְכָרִים – י׳ עֶלְיוֹנָה. מַיִם תַּחְתּוֹנִים נְקֵבוֹת – י׳ תַּחְתּוֹנָה. שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת בֵּינֵיהֶם, כְּחֶשְׁבּוֹן וֹ׳, זֶה מְטַטְרוֹן, שֶׁהוּא בֵּין א.

וְעוֹד, יוֹד נְקֻדָּה. וֹ׳ גַּלְגַּל. וְאֵין תְּנוּעָה בַּגַּלְגַּל בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים כְּחֶשְׁבּוֹן וֹ׳, אֶלָּא בְּאוֹתָהּ נְקֻדָּה. וְאוֹתָהּ נְקֻדָּה הִיא יִחוּד הַכֹּל, וּמְעִידָה עַל אוֹתוֹ יָחִיד שֶׁאֵין לוֹ שֵׁנִי, שֶׁפֵּרְשׁוּ עָלֶיהָ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁצָּרִיךְ לְיַחֵד אוֹתָהּ כְּדֵי שֶׁתַּמְלִיכֵהוּ עַל הַשָּׁמַיִם וְעַל הָאָרֶץ, וְעַל אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם. ב׳ – שָׁמַיִם וָאָרֶץ. ג׳ – עַמּוּד שֶׁסּוֹבֵל אוֹתָם. ד׳ – אַרְבַּע חַיּוֹת. ה׳– הַכִּסֵּא. ו׳ – שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא. וְעוֹד, א ב ג ד ה ו ז ח ט – אָדָם. י׳ יִחוּד שֶׁלּוֹ, מַלְכוּת, עֲשִׂירִי שֶׁל אָדָם. תֵּשַׁע הוּא כְּנֶגֶד תֵּשַׁע אוֹתִיּוֹת. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁיּוֹדְעִים סוֹד רִבּוֹנָם.

דָּבָר אַחֵר צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי – רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בַּקָּרְבָּן יֵשׁ עָשָׁן, וְיֵשׁ רֵיחַ, וְיֵשׁ רֵיחַ נִיחֹחַ. עָשָׁן הוּא מִצַּד הַדִּין, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים כט) כִּי אָז יֶעְשַׁן אַף ה׳. (תהלים יח) עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכֵל. רֵיחַ נִיחֹחִי, רַחֲמִים. (שיר השירים ז) וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים.

אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, וַהֲרֵי שְׁנֵיהֶם – עָשָׁן וְרֵיחַ – הֵם בָּאַף, וְהַפְּסוּקִים מְעִידִים. אֶחָד,

וַאֲמַאי אִתְקְרֵי חַד עָשָׁן דִּינָא וְתִנְיָינָא רַחֲמֵי. אֶלָּא, בְּחוֹטְמָא אִית תְּרֵין חַלּוֹנִין, וְאִתְּמַר בִּשְׂמָאלָא, עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ, מָאי עָלָה. אֶלָּא מִלְּבָא דְּאִיהוּ בִּשְׂמָאלָא, לָקֵבֵל גְּבוֹר. מִימִינָא נָחִית רוּחָא לְגַבֵּיהּ, לְקַרְרָא לֵיהּ, וּלְשַׁכְּכָא רוּגְזֵיהּ, מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד, דְּתַמָּן מוֹחָא. חָכְמָה לִימִינָא, הָרוּצָה לְהַחְכִּים יַדְרִים. בִּינָה בְּלִבָּא, כְּלַפֵּי שְׂמָאלָא, הָרוּצָה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין. וּבְגִין דָּא עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ, מִן בִּינָה לְגַבֵּי חָכְמָה, דְּאִיהִי לִימִינָא, וּמְקַבֵּל לֵיהּ בְּחֶדְוָה, בְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי.

וְהַאי עָשָׁן לָא סָלִיק, אֶלָּא עַל יְדֵי אֵשׁ, דְּאַדְלִיק בְּעֵצִים, דְּאִינּוּן אֵבָרִים מַלְיָין פִּקּוּדִין, עֲצֵי עוֹלָה. מָארֵי תּוֹרָה, אוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי אַדְלִיקַת בְּהוֹן, אֵשׁ בְּתוּקְפָּא דִּגְבוּרָה, וְעָלָה עָשָׁן בְּהוֹן. בַּבִּינָה עָשָׁן הַמַּעֲרָכָה.

וּמִדִּסְלִיקַת לְאַף, אִתְקְרֵי קְטֹרֶת, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים לג) **יָשִׂימוּ קְטוֹרָה בְּאַפֶּךָ. וְלֵית דְּבָטִיל מוֹתָנָא בְּעָלְמָא, כַּקְּטֹרֶת, דְּאִיהוּ קִשּׁוּרָא דְּדִינָא בְּרַחֲמֵי, עִם רֵיחַ נִיחוֹחַ בְּאַף. תַּרְגּוּם דְּקֻשָּׁר קְטִירוּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, זַכָּאָה חוּלָקָנָא דְּרַוַוחְנָא מִלִּין סְתִימִין בְּאִתְגַּלְיָיא. עוֹד אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, דְּבָתַר דְּצִלּוֹתָא**

לשון הקודש

עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ. וְהַשֵּׁנִי, וְרֵיחַ אַפֶּךָ כַּתַּפּוּחִים. וְלָמָּה נִקְרָא אֶחָד עָשָׁן דִּין, וְהַשֵּׁנִי רַחֲמִים? אֶלָּא, בַּחֹטֶם יֵשׁ שְׁנֵי חַלּוֹנוֹת, וְנֶאֱמַר בִּשְׂמֹאל, עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ. מָה עָלָה? אֶלָּא מֵהַלֵּב שֶׁהוּא בִּשְׂמֹאל, כְּנֶגֶד גְּבוּר. מִיָּמִין יוֹרֶדֶת אֵלָיו רוּחַ לְקָרְרוֹ וּלְשַׁכֵּךְ רָגְזוֹ, מִצַּד הַחֶסֶד, שֶׁשָּׁם הַמֹּחַ. חָכְמָה לְיָמִין – הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. בִּינָה בַּלֵּב, כְּלַפֵּי שְׂמֹאל – הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין. וְלָכֵן עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ, מִבִּינָה לְחָכְמָה, שֶׁהִיא לְיָמִין, וּמְקַבְּלוֹ בְּחֶדְוָה, בְּנִגּוּן הַלְוִיִּם.

וְעָשָׁן זֶה לֹא עוֹלֶה, אֶלָּא עַל יְדֵי אֵשׁ שֶׁדּוֹלֵק בָּעֵצִים, שֶׁהֵם אֵיבָרִים מְלֵאִים מִצְוֹות, עֲצֵי עוֹלָה. בַּעֲלֵי תּוֹרָה, תּוֹרָה שֶׁהִיא נִדְלֶקֶת בָּהֶם, אֵשׁ בְּחֹזֶק הַגְּבוּרָה, וְעָלָה עָשָׁן בָּהֶם. בַּבִּינָה עָשָׁן הַמַּעֲרָכָה.

וּמִשֶּׁעוֹלֶה לָאַף, נִקְרָא קְטֹרֶת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לג) יָשִׂימוּ קְטוֹרָה בְּאַפֶּךָ. וְאֵין הַמְבַטֵּל מָוֶת בָּעוֹלָם כְּמוֹ קְטֹרֶת, שֶׁהִיא קִשּׁוּר הַדִּין בְּרַחֲמִים עִם רֵיחַ נִיחוֹחַ בָּאַף. תַּרְגּוּם שֶׁל קֶשֶׁר – קְטִירוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁהִרְוַחְנוּ דְּבָרִים נִסְתָּרִים בַּגָּלוּי. עוֹד אָמַר

אִיהִי כְּקָרְבְּנָא, מָאן דְּיֵימָא פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת, בָּתַר תְּהִלָּה לְדָוִד, בָּטִיל מוֹתָנָא מִבֵּיתָא.

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, כְּעַן בָּעֵי לְמִנְדַּע, אֵיךְ אַתְקִינוּ צְלוֹתִין לָקְבֵל קָרְבְּנִין. אֶלָּא תְּלַת צְלוֹתִין, לָקְבֵל אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר, דָּא צְלוֹתָא דְשַׁחֲרִית, דְּאִתְּמַר בָּהּ, (בראשית יט) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עָמַד שָׁם אֶת פְּנֵי יְיָ. וְאוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, דְּלֵית עֲמִידָה אֶלָּא צְלוֹתָא. וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם, לְקַבֵּל צְלוֹתָא דְמִנְחָה, דְּתַקִּין לָהּ יִצְחָק. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עֶרֶב. וְלֵית שִׂיחָה, אֶלָּא צְלוֹתָא. צְלוֹתָא דְעַרְבִית, לָקְבֵל אֱמוֹרִין וּפְדָרִין דְּמִתְאַכְּלִין כָּל הַלַּיְלָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ. וְלֵית פְּגִיעָה, אֶלָּא צְלוֹתָא.

אַדְּהָכִי דַּאֲנָן בַּאֲתָר דָּא, אֲמַאי כְּתִיב וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשׁוֹתָיו וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, וְכִי לָא הֲווֹ לֵיהּ כָּרִים וּכְסָתוֹת לְמִשְׁכַּב. אֶלָּא הוֹאִיל וְאָתָא חָתָן לְגַבֵּי כַלָּה, אַף עַל גַּב דְּלָא הָוָה אָרְחוֹי לְמִשְׁכַּב אֶלָּא בְכָרִים וּכְסָתוֹת, וְאִיהִי יְהִיבַת לֵיהּ

לשון הקודש

מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁאַחַר הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא כְּמוֹ קָרְבָּן, מִי שֶׁאֹמַר פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת אַחַר תְּהִלָּה לְדָוִד, מְבַטֵּל מָוֶת מִן הַבַּיִת.

אָמַר רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, כְּעֵת צָרִיךְ לָדַעַת אֵיךְ הִתְקִינוּ תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד קָרְבָּנוֹת. אֶלָּא שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת, כְּנֶגֶד אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר – זוֹ תְּפִלַּת שַׁחֲרִית, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (בראשית יט) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עָמַד שָׁם אֶת פְּנֵי ה'. וּפֵרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, שֶׁאֵין עֲמִידָה אֶלָּא תְּפִלָּה. וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם – כְּנֶגֶד תְּפִלַּת מִנְחָה שֶׁתִּקֵּן אוֹתָהּ יִצְחָק. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עֶרֶב, וְאֵין שִׂיחָה אֶלָּא תְּפִלָּה. תְּפִלַּת עַרְבִית כְּנֶגֶד אֱמוֹרִים וּפְדָרִים שֶׁמִּתְאַכְּלִים כָּל הַלַּיְלָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, וְאֵין פְּגִיעָה אֶלָּא תְּפִלָּה.

בֵּין כָּךְ שֶׁאָנוּ בְּמָקוֹם זֶה, לָמָּה כָּתוּב וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא? וְכִי לֹא הָיוּ לוֹ כָּרִים וּכְסָתוֹת לִשְׁכַּב? אֶלָּא הוֹאִיל וּבָא חָתָן לַכַּלָּה, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיָה דַּרְכּוֹ לִשְׁכַּב אֶלָּא בְּכָרִים

אֲבָנִים לְמִשְׁכַּב, יְקַבֵּל כֻּלָּא בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא, וְהָא אִתְּמַר. וְאוֹף הָכִי אִתְּמַר בְּחִבּוּרָא קַדְמָאָה. מַהוּ דִּכְתִיב, (בראשית לב) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן תִּיב. וְאֵימָא קְרָא, (ע"כ רעיא מהימנא).

אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, מִסְתָּכֵּל הֲוֵינָא, שְׁמִירָה בַּלֵּב אִיהוּ וַדָּאי, (דְּהָכָא בַּלֵּב) (ס"א וְלֵב דּוּגְמָא דְּלֵב עִלָּאָה) וְעַל דָּא שָׁמוֹר בַּלֵּב, וְלָאו בַּאֲתָר אַחֲרָא. זְכִירָה בַּזָּכָר, בְּמוֹחָא, דְּרָכִיב וְשָׁלִיט עַל הַלֵּב. וְלֵית זְכִירָה אֶלָּא בְּמוֹחָא. וְעַל דָּא זָכוֹר לְזָכָר וְשָׁמוֹר לִנְקֵבָה. מוֹחָא דְּאִיהוּ דְכוּרָא, רָכִיב וְשָׁלִיט עַל הַלֵּב. לֵב שַׁלִּיט וְרָכִיב עַל הַכָּבֵד. כָּבֵד סָמָאֵל וְנָחָשׁ דָּא בְדָא, וְאִיהוּ חַד. (ס"א וְאִינּוּן דְּכַר וְנוּקְבָא) (דף רכ"ד ע"ב) יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד וְכָבֵד. וְעַל דָּא בְּקוֹרְבָּנָא, יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, דָּא נָחָשׁ. כָּבֵד מֵיכְלָא דְּדְכוּרָא, רָזָא דְּסָמָאֵ"ל.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, וַדָּאי כַּךְ הוּא, וְיָאוּת הוּא. וּבְרִירָא דְּמִלָּה, וְרָזָא וְסִתְרִין דְּקָרְבָּן, הָכִי

לשון הקודש

וּכְסָתוֹת, וְהִיא נָתְנָה לוֹ אֲבָנִים לִשְׁכַּב – יְקַבֵּל הַכֹּל בִּרְצוֹן הַלֵּב, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. וְגַם כָּךְ נֶאֱמַר בַּחִבּוּר הָרִאשׁוֹן. מַהוּ שֶׁכָּתוּב (שם לב) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֵׁב וֶאֱמֹר הַפָּסוּק. (עד כאן רעיא מהימנא).

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, הָיִיתִי מִסְתַּכֵּל, הַשְּׁמִירָה הִיא וַדַּאי בַּלֵּב, (שֶׁרָאָה בַּלֵּב) (וְהַלֵּב דֻּגְמַת הַלֵּב הָעֶלְיוֹן) וְלָכֵן שָׁמוֹר בַּלֵּב וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר. זְכִירָה בְּזָכָר, בַּמֹּחַ, שֶׁרוֹכֵב וְשׁוֹלֵט עַל הַלֵּב. וְאֵין זְכִירָה אֶלָּא בַּמֹּחַ. וְעַל זֶה זָכוֹר לְזָכָר, וְשָׁמוֹר לִנְקֵבָה. הַמֹּחַ שֶׁהוּא זָכָר, רוֹכֵב וְשׁוֹלֵט עַל הַלֵּב. הַלֵּב שׁוֹלֵט וְרוֹכֵב עַל הַכָּבֵד. הַכָּבֵד, סָמָאֵל וְנָחָשׁ זֶה בָּזֶה, וְהוּא אֶחָד. (וְהֵם זָכָר וּנְקֵבָה) יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד וְכָבֵד. וְלָכֵן בַּקָּרְבָּן, יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד זֶה נָחָשׁ. כָּבֵד מַאֲכַל זָכָר, סוֹד שֶׁל סָמָאֵ"ל.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי כָּךְ זֶה, וְיָפֶה הוּא. וּבֵרוּר הַדָּבָר וְסוֹד וְנִסְתָּרוֹת הַקָּרְבָּן כָּךְ הוּא.

הוּא. כָּבֵד נָטִיל בְּקַדְמִיתָא, הוּא וְיוֹתֶרֶת דִּילֵיהּ, (ס"א וּלְבָתַר יוֹתֶרֶת דִּילֵיהּ) סָמָאֵל וּבַת זוּגוֹ. (ס"א וּלְבָתַר כָּל וכו' דְּאִינּוּן חַיָּילִין) וְכָל אִינּוּן עַרְקִין דְּכַבְדָּא, חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין דְּלְהוֹן, וּנְטִילוּ דְּלְהוֹן, דְּאַכְלִין חֲלָבִין שַׁמְּנִינוּ דְּקָרְבְּנָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות כט) וְאֶת הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם, וּכְדֵין קָרִיב כֻּלָּא לְגַבֵּי לֵב.

וְלֵב לָא נָטִיל מִכֻּלָּא אֶלָּא וִדּוּי דְּאִתְעָבִיד בֵּיהּ, וְסָלִיק בְּהַהוּא תְּנָנָא וּצְלוֹתָא דְּאִתְעָבִיד עָלֵיהּ דְּקָרְבְּנָא. לֵב קָרִיב לְגַבֵּי מוֹחָא, רְעוּתָא דְּיִחוּדָא דְּכַהֲנָא בֵּיהּ, וְחֶדְוָותָא דְּלֵיוָאֵי. מוֹחָא דָּא, נְהוֹרָא דְּאַתְיָא מִמּוֹחָא עִלָּאָה. מוֹחָא קָרִיב לְגַבֵּיהּ טָמִיר מִכֻּלָּא, דְּלָא אִתְיְדַע כְּלַל. (ס"א לְגַבֵּיהּ, מִכְּלַל דְּלָא אִתְפְּרַע כְּלַל) וְכֻלָּא אִתְקְשַׁר דָּא בְדָא. וּמוֹחָא קָרִיב נַחַת רוּחַ דְּכֻלָּא.

לשון הקודש

כָּבֵד לוֹקֵחַ בַּהַתְחָלָה, הוּא וְהַיּוֹתֶרֶת שֶׁלּוֹ, (וְאַחַר כָּךְ הַיּוֹתֶרֶת שֶׁלּוֹ) סָמָאֵל וּבַת זוּגוֹ. (וְאַחַר כָּךְ כָּל וְכוּ' שֶׁאוֹתָם חֵילוֹת) וְכָל אוֹתָם עוֹרְקֵי הַכָּבֵד חֵילוֹת וּמַחֲנוֹת שֶׁלָּהֶם, וְלוֹקְחִים אֶת שֶׁלָּהֶם, שֶׁאוֹכְלִים חֲלָבִים וְשַׁמְּנוּנֵי הַקָּרְבָּן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֶת הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם. וְאָז נִקְרָב הַכֹּל לַלֵּב.

וְהַלֵּב לֹא לוֹקֵחַ מֵהַכֹּל, אֶלָּא וִדּוּי שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ וְעוֹלֶה בְּאוֹתוֹ עָשָׁן וּתְפִלָּה שֶׁנַּעֲשָׂה עָלָיו הַקָּרְבָּן. הַלֵּב מַקְרִיב לַמֹּחַ, רָצוֹן שֶׁל הַיִּחוּד שֶׁהַכֹּהֵן בּוֹ וְחֶדְוַת הַלְוִיִּם. הַמֹּחַ הַזֶּה אוֹר שֶׁבָּא מִמֹּחַ עֶלְיוֹן. הַמֹּחַ מַקְרִיב לַטָּמִיר מֵהַכֹּל, שֶׁלֹּא נוֹדָע כְּלָל, (אֵלֶּיהָ, מִכְּלָל שֶׁלֹּא נִפְרַע כְּלָל) וְהַכֹּל נִקְשָׁר זֶה בָּזֶה, וְהַמֹּחַ מַקְרִיב נַחַת רוּחַ שֶׁל הַכֹּל.

עַרְקִין דְּכַבְדָּא, אִלֵּין אִשִּׁים, וְכָל אִינּוּן חַיָּילֵיהוֹן. כָּבֵד, כְּמָה דְּאִתְּמַר. יוֹתֶרֶת נְקֵבָה, נוּקְבָּא דִּילֵיהּ. אֲמַאי יוֹתֶרֶת. דְּלָא אִתְחַבְּרַת בִּדְכוּרָא אֶלָּא כַּד אַשְׁאָרַת לָהּ שַׁעֲתָא, לְבָתָר דְּעַבְדַּת נְאוּפָהָא, וְשַׁבְקָא לֵיהּ. תּוּ, יוֹתֶרֶת נְקֵבָה, דְּכַד בַּעְיָא לְאִתְחַבְּרָא בְּבַר נָשׁ, אִתְעָבִידַת לְגַבֵּיהּ שִׁיּוּרִין, דְּלָא אִתְחֲשָׁבַת כְּלַל. לְבָתָר אִיהִי אִתְקָרְבַת זְעֵיר זְעֵיר לְגַבֵּיהּ, עַד דְּאִתְעַבִּידָא לֵיהּ חִבּוּרָא חָדָא. וּמֵאִלֵּין עַרְקִין דְּכַבְדָּא, מִתְפַּשְׁטָן אָחֳרָן זְעִירִין, לְכַמָּה זַיְינִין, וְכֻלְּהוּ נַטְלִין אֲמוּרִין וּפְדָרִין, וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בַּכָּבֵד.

לֵב דְּאִיהוּ עִקָּרָא בִּקְדוּשָׁה, נָטִיל וּמַקְרִיב לְמוֹחָא כְּמָה דְּאִתְּמַר. לֵב שַׁרְיָא עַל תְּרֵין כּוּלְיָין, וְאִינּוּן תְּרֵין כְּרוּבִין יָהֲבִין עֵיטָא, וְאִינּוּן רְחִיקִין קְרִיבִין, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. וְכֻלְּהוּ נַטְלִין וְאָכְלִין כָּל חַד כִּדְקָא יָאוּת, עַד דְּאִתְקְשַׁר כֹּלָּא כַּחֲדָא.

לשון הקודש

עוֹרְקֵי הַכָּבֵד, אֵלּוּ אִשִּׁים וְכָל אוֹתָם חֵילוֹתֵיהֶם. כָּבֵד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. יוֹתֶרֶת נְקֵבָה, נְקֵבָה שֶׁלּוֹ. לָמָּה יוֹתֶרֶת? שֶׁלֹּא מִתְחַבֶּרֶת בְּזָכָר, אֶלָּא רַק כְּשֶׁנִּשְׁאֶרֶת לָהּ שָׁעָה לְאַחַר שֶׁעָשְׂתָה נְאוּפֶיהָ וְעָזְבָה אוֹתוֹ. עוֹד יוֹתֶרֶת נְקֵבָה – שֶׁכְּשֶׁרוֹצָה לְהִתְחַבֵּר בְּאָדָם, נַעֲשֵׂית אֵלָיו שִׁירַיִם, שֶׁלֹּא נֶחְשֶׁבֶת כְּלָל. לְאַחַר מִכֵּן מִתְקָרֶבֶת לְאַט לְאַט אֵלָיו, עַד שֶׁנַּעֲשֵׂית אֵלָיו חִבּוּר אֶחָד. וּמֵעוֹרְקֵי הַכָּבֵד הַלָּלוּ מִתְפַּשְּׁטִים אֲחֵרִים קְטַנִּים לְכַמָּה מִינִים, וְהַכֹּל לוֹקְחִים אֲמוּרִים וּפְדָרִים, וְכֻלָּם כְּלוּלִים בַּכָּבֵד.

הַלֵּב שֶׁהוּא עִקָּר בִּקְדֻשָּׁה, לוֹקֵחַ וּמַקְרִיב לַמֹּחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. הַלֵּב שָׁרוּי עַל שְׁתֵּי כְּלָיוֹת, וְהֵם שְׁנֵי כְּרוּבִים, נוֹתְנִים עֵצָה, וְהֵם רְחוֹקִים קְרוֹבִים, יָמִין וּשְׂמֹאל, וְכֻלָּם נוֹטְלִים וְאוֹכְלִים כָּל אֶחָד כָּרָאוּי, עַד

זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה, (תהלים נא) **דָּא מִתְקָרִיב לַלֵּב, רוּחַ נִשְׁבָּרָה, וְדוּי וּצְלוֹתָא. דְּהָא וַדָּאי** (קהלת יב) **וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל** (דף רכ"ה ע"א) **הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ. וְכָבֵד מַקְרִיב לֵיהּ לְגַבֵּיהּ לֵב, דְּאִיהוּ סַנֵּיגוֹרָא עָלֵיהּ, וְכֹלָּא קְשׁוּרָא כַּחֲדָא בְּקוֹרְבְּנָא.**

מִן כָּבֵד, נָפְקִין כָּל מַרְעִין, וְכָל מַכְתְּשִׁין, לְכָל שַׁיְיפֵי גּוּפָא, וּבֵיהּ שַׁרְיָין. לֵב, אִיהוּ זָכִיךְ מִכֹּלָּא. מִנֵּיהּ נָפְקִין כָּל טַב, וְכָל בְּרִיאוּתָא דְּשַׁיְיפִין כֻּלְּהוּ, וְכָל תּוּקְפָּא, וְכָל חֶדְוָה, וְכָל שְׁלִימוּ דְּאִצְטְרִיךְ לְכָל שַׁיְיפִין.

רעיא מהימנא

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, לֵית קָרְבְּנִין, אֶלָּא לְרַחֲקָא סִטְרִין מִסְּאֲבִין, וּלְקָרְבָא דַּרְגִּין קַדִּישִׁין. וְאִתְּמַר בְּחִבּוּרָא קַדְמָאָה, דִּלְהוֹן, (עַרְקִין דְּכַבְדָא, אִלֵּין אִישִׁים וְכָל אִינּוּן חַיָּילִין וְאִתְּמַר) **עַרְקִין דְּכַבְדָא אִית מִנְּהוֹן רַבְרְבִין, אִית מִנְּהוֹן רַבְרְבִין וּזְעִירִין, וּמִתְּפַשְׁטִין מִנְּהוֹן לְכַמָּה**

לשון הקודש

שֶׁהַכֹּל נִקְשָׁר כְּאֶחָד.

זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה. זֶה נִקְרָב לַלֵּב, רוּחַ נִשְׁבָּרָה, וְדוּי וּתְפִלָּה. שֶׁהֲרֵי וַדַּאי (קהלת יב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ. וְהַכָּבֵד מַקְרִיב אוֹתוֹ לְגַבֵּי הַלֵּב, שֶׁהוּא סָנֵגוֹר עָלָיו, וְהַכֹּל קִשּׁוּר אֶחָד בַּקָּרְבָּן.

מֵהַכָּבֵד יוֹצְאִים כָּל הַחֳלָאִים וְכָל הַמַּכּוֹת לְכָל אֵיבְרֵי הַגּוּף, וּבוֹ שְׁרוּיִים. הַלֵּב הוּא זַךְ מֵהַכֹּל, וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵא כָּל טוּב, וְכָל בְּרִיאוּת הָאֵיבָרִים כֻּלָּם, וְכָל חֹזֶק, וְכָל חֶדְוָה, וְכָל הַשְּׁלֵמוּת שֶׁצְּרִיכִים לְכָל הָאֵיבָרִים.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אָמַר רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, אֵין קָרְבָּנוֹת אֶלָּא לְהַרְחִיק צְדָדִים טְמֵאִים וּלְקָרֵב דַּרְגּוֹת קְדוֹשׁוֹת. וְנֶאֱמַר בַּחִבּוּר הָרִאשׁוֹן שֶׁלָּהֶם: (עוֹרְקֵי הַכָּבֵד אֵלּוּ אֲשִׁים וְכָל אוֹתָם חֵילוֹת, וְנִתְבָּאֵר) עוֹרְקֵי הַכָּבֵד, יֵשׁ מֵהֶם גְּדוֹלִים, יֵשׁ מֵהֶם גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים, וּמִתְפַּשְׁטִים מֵהֶם לְכַמָּה צְדָדִים. וְאֵלּוּ לוֹקְחִים

סִטְרִין. וְאִלֵּין נַטְלִין אֵבָרִין וֶאֱמוּרִין וּפְדָרִין דְּמִתְאַכְּלִין כָּל הַלַּיְלָה, דְּהָא קָרְבָּן כֻּלָּא לַיְיָ.

אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, רַעְיָא מְהֵימְנָא, וַהֲלֹא אֲמִרַת לְעֵיל דְּקָרְבְּנִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו אִינּוּן אֶלָּא לְקָרְבָא י' בְּה' ו' בְּה'. אֶלָּא, אַף עַל גַּב דְּכָל קָרְבָּנִין צְרִיכִין לְקָרֵב קַמֵּיהּ, אִיהוּ פָּלִיג לְכָל מַשְׁרְיָין, מַאֲכָלִין דְּקָרְבְּנִין, לְכָל חַד כַּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, לְשִׂכְלִיִּים, מְזוֹנֵי דְאוֹרַיְיתָא, וּמִשְׁתְּיָיא דְיֵינָא וּמַיָּא דְאוֹרַיְיתָא. לְטִבְעִיִּים, דְּאִינּוּן שֵׁדִים דְּאִינּוּן כִּבְנֵי אָדָם, יָהִיב לוֹן אִלֵּין מַאֲכָלִין טִבְעִיִּים, דְּנָחִית אֵשָׁא דִּלְהוֹן, לְמֵיכַל לוֹן.

כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, אִי זָכוּ, הָוָה נָחִית כְּמוֹ אַרְיֵה דְּאֶשָּׁא לְמֵיכַל קָרְבְּנִין. וְאִי לָא, הָוָה נָחִית תַּמָּן כְּמִין כַּלְבָּא דְּאֶשָּׁא. וְאוֹף הָכִי כַּד מִית בַּר נָשׁ, אִי זָכֵי, נָחִית בִּדְמוּת אַרְיֵה, לְקַבְּלָא נַפְשֵׁיהּ. וְאִי לָאו בִּדְמוּת כֶּלֶב, דְּאָמַר דָּוִד עָלֵיהּ, (תהלים כב) הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי.

וּבְגִין לְשֵׁיזָבָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גּוּפֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל מִנְּהוֹן וְנַפְשֵׁהוֹן. מָנֵי, לְקָרֵב קָרְבְּנִין דִּבְעִירָן וְגוּפָן בְּאַתְרַיְיהוּ, לְקַיֵּים (משלי כה)

לשון הקודש

אֵיבָרִים וְאֵמוּרִים וּפְדָרִים שֶׁמִּתְאַכְּלִים כָּל הַלַּיְלָה, שֶׁהֲרֵי קָרְבָּן כֻּלּוֹ לַה'.

אָמַר מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, הֲלֹא אָמַרְתָּ לְעֵיל שֶׁקָּרְבָּנוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינָם אֶלָּא לְקָרֵב י' לְה', ו' לְה'. אֶלָּא שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁכָּל הַקָּרְבָּנוֹת יֵשׁ לְהַקְרִיב לְפָנָיו, הוּא מְחַלֵּק לְכָל הַמַּחֲנוֹת מַאֲכְלֵי הַקָּרְבָּנוֹת, לְכָל אֶחָד כָּרָאוּי לוֹ. לַשִּׂכְלִיִּים מְזוֹנוֹת הַתּוֹרָה, וּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן וּמַיִם שֶׁל הַתּוֹרָה. לַטִּבְעִיִּים, שֶׁהֵם שֵׁדִים, שֶׁהֵם כִּבְנֵי אָדָם, נוֹתֵן לָהֶם מַאֲכָלִים טִבְעִיִּים אֵלּוּ, שֶׁיּוֹרֵד אֵשׁ שֶׁלָּהֶם לֶאֱכֹל אוֹתָם.

כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, אִם זָכוּ – הָיָה יוֹרֵד כְּאַרְיֵה שֶׁל אֵשׁ לֶאֱכֹל הַקָּרְבָּנוֹת, וְאִם לֹא – הָיָה יוֹרֵד שָׁם כְּמִין כֶּלֶב שֶׁל אֵשׁ. וְגַם כָּךְ כְּשֶׁמֵּת אָדָם, אִם זוֹכֶה – יוֹרֵד בִּדְמוּת אַרְיֵה לְקַבֵּל אֶת הַנֶּפֶשׁ, וְאִם לֹא – כִּדְמוּת כֶּלֶב, שֶׁאָמַר עָלָיו דָּוִד, (תהלים כב) הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי.

וּכְדֵי לְהַצִּיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת גּוּפֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מֵהֶם וְאֶת נַפְשׁוֹתָם, מִנָּה לְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹת שֶׁל בְּהֵמוֹת וְגוּפִים בִּמְקוֹמָם, לְקַיֵּים

אִם רָעֵב שֹׂנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם. אֲבָל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא נָטִיל אֶלָּא רְעוּתָא דִלְבָּא, וּתְבִירוּ דִילֵיהּ (דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל). הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים נא) זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה. כְּגַוְונָא דִכְלֵי חֶרֶס, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן נִשְׁבָּרוּ נִטְהָרוּ.

כַּהֲנָא מוֹחָא. לֵוִי לִבָּא. גּוּפָא יִשְׂרָאֵל. וְאִתְּמַר בְּהוֹן, כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם, וּלְוִיִּם בְּדוּכָנָם, וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָם. וְאִי כָּבֵד בָּעֵי לְקָרְבָא לְגַבֵּי דִלְבָּא, חֶלְבֵּיהּ דְּאִינּוּן מִסְאָבִין, אִיהוּ לָא נָטִיל. אֶלָּא שַׁמְנוּנוֹ דְּחֵלֶב טָהוֹר. כְּגַוְונָא דְאִית בְּגוּפָא, חֵלֶב טָהוֹר וְחֵלֶב טָמֵא, דָּם צָלִיל בְּלָא פְּסוֹלֶת, וְדָם עָכוּר בַּפְּסוֹלֶת. וְעַרְקִין דְּלִבָּא, חַיָּלִין קַדִּישִׁין. וְעַרְקִין דְּכָבֵד, חַיָּלִין מִסְאָבִין. אוֹף הָכִי אִינּוּן מַשְׁרְיָין דְּיֵצֶר הָרָע, וּמַשְׁרְיָין דְּיֵצֶר הַטּוֹב, אִלֵּין מְמָנָן עַל עַרְקִין דְּלִבָּא, וְאִלֵּין מְמָנָן עַל עַרְקִין דְּכַבְדָּא. אוֹף הָכִי תְּרֵי אוּמִּי, יִשְׂרָאֵל, וְאוּמִין דְּעָלְמָא עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

אָמַר לֵיהּ רַעְיָא מְהֵימְנָא, שַׁפִּיר קָא אַמְרַת בְּכֹלָּא, אֲבָל אֲפִילּוּ יִשְׂרָאֵל לָאו כֻּלְּהוּ שָׁוִין, דְּאִית בְּהוֹן בְּנֵי מַלְכוּת, מִסִּטְרָא דְּמַלְכוּת קַדִּישָׁא, כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר סְפִירָאן, וּמִכָּל הֲוָיִין וְכִנּוּיִין. וְאִית

לשון הקודש

(משלי כה) אִם רָעֵב שֹׂנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא לוֹקֵחַ כִּי אִם אֶת רְצוֹן הַלֵּב וְשִׁבְרוֹנוֹ (שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל). זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים נא) זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה. כְּמוֹ כְּלֵי חֶרֶס שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם נִשְׁבָּרוּ נִטְהָרוּ.

כֹּהֵן מֹחַ. לֵוִי לֵב. יִשְׂרָאֵל גּוּף. וְנֶאֱמַר בָּהֶם, כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּם בְּדוּכָנָם וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָם. וְאִם צָרִיךְ לְהַקְרִיב כָּבֵד לַלֵּב, חֶלְבּוֹ שֶׁל אוֹתָם טְמֵאִים, הוּא לֹא לוֹקֵחַ. אֶלָּא שַׁמְנוּנוֹ שֶׁל חֵלֶב טָהוֹר. כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ בַּגּוּף חֵלֶב טָהוֹר וְחֵלֶב טָמֵא, דָּם צָלוּל בְּלִי פְּסֹלֶת וְדָם עָכוּר בִּפְסֹלֶת. וְעוֹרְקֵי הַלֵּב חֵילוֹת קְדוֹשִׁים, וְעוֹרְקֵי הַכָּבֵד חֵילוֹת טְמֵאִים. גַּם כָּךְ הֵם מַחֲנוֹת הַיֵּצֶר הָרָע וּמַחֲנוֹת הַיֵּצֶר הַטּוֹב. אֵלּוּ מְמֻנִּים עַל עוֹרְקֵי הַלֵּב, וְאֵלּוּ מְמֻנִּים עַל עוֹרְקֵי הַכָּבֵד. גַּם כָּךְ שְׁתֵּי אֻמּוֹת, יִשְׂרָאֵל וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

אָמַר לוֹ רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, יָפֶה אָמַרְתָּ בַּכֹּל, אֲבָל אֲפִלּוּ יִשְׂרָאֵל לֹא כֻּלָּם שָׁוִים, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם בְּנֵי

מִנְּהוֹן עַבְדִּין, מִסִּטְרָא דְּעֶבֶד, דְּאִיהוּ (בראשית כד) עַבְדּוֹ זְקַן בֵּיתוֹ. וְאִית מִנְּהוֹן כִּבְעִירָן, וְאִתְּמַר בְּהוֹן, (יחזקאל לד) וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם. וְאִינּוּן דְּדַמְיָין לְעָנָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָנֵי לְקָרְבָא בְּעִירָן בְּאַתְרַיְיהוּ, לְכַפְּרָא עָלַיְיהוּ. וְאִינּוּן דְּדַמְיָין לְמַלְאָכִין, קָרְבְּנִין דִּלְהוֹן אִינּוּן עוֹבְדִין טָבִין, דִּמְמָנָן עָלַיְיהוּ מַלְאָכִים, דִּמַקְרִיבִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַתְרַיְיהוּ.

וְאִינּוּן דַּהֲווֹ בְּנִין לַיְהוָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְ אֱלֹהֵיכֶם. בְּחוֹבִין דִּלְהוֹן מִתְפָּרְדֵי אַתְוָון, וְתִקּוּנָא (ס"א דִּלְהוֹן הוּא אוֹרַיְיתָא), הוּא דְּלֶהֱוֵי אוֹרַיְיתָא דְּאִיהוּ שֵׁם יְהוָה, לְקָרְבָא אַתְוָון, י' בְּה', ו' בְּה', בְּקָרְבְּנָא דִּלְהוֹן.

הָרֵי בְּכָל קָרְבְּנִין, בֵּין דִּבְעִירֵי, בֵּין דְּמַלְאָכִין דִּמְמָנָן עַל פִּקּוּדִין, בֵּין בְּמַלְכוּתָא, בֵּין בִּשְׁמֵיהּ. כֹּלָּא צָרִיךְ לְקָרְבָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (דְּאוֹרַיְיתָא דִילֵיהּ) בְּאַתְוָון קַדִּישִׁין. וְאִיהוּ רָכִיב בְּאַרְבַּע חֵיוָן דְּמַלְאָכִים. וְאִיהוּ רָכִיב בְּאַרְבַּע יְסוֹדִין, דְּמִנְּהוֹן אִתְבְּרִיאוּ אַרְבַּע חֵיוָן טִבְעִיִּים. וְאִיהוּ הוּא דִמְקָרֵב מַיָּא בְּאֶשָּׁא, וְרוּחָא בְּעַפְרָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב כה) עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. וְאוֹף הָכִי הוּא מְקָרֵב

לשון הקודש

מַלְכוּת מִצַּד מַלְכוּת הַקְּדוּשָׁה, כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת וּמִכָּל הַוָּיוֹת וְכִנּוּיִים. וְיֵשׁ מֵהֶם עֲבָדִים מִצַּד שֶׁל עֶבֶד, שֶׁהוּא (בראשית כד) עַבְדּוֹ זְקַן בֵּיתוֹ. וְיֵשׁ מֵהֶם כַּבְּהֵמוֹת, וְנֶאֱמַר בָּהֶם (יחזקאל לד) וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם. וְאוֹתָם שֶׁדּוֹמִים לְצֹאן, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה לְהַקְרִיב בְּהֵמוֹת בִּמְקוֹמָם לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם. וְאוֹתָם שֶׁדּוֹמִים לְמַלְאָכִים, קָרְבָּנוֹת שֶׁלָּהֶם הֵם מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁמְּמֻנִּים עֲלֵיהֶם מַלְאָכִים שֶׁמַּקְרִיבִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא בִּמְקוֹמָם.

וְאוֹתָם שֶׁהָיוּ בָּנִים לַה', זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים י) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם, בַּחֲטָאֵיהֶם מִתְפָּרְדוֹת הָאוֹתִיּוֹת, וְהַתִּקּוּן (שֶׁלָּהֶם הוּא הַתּוֹרָה) הוּא שֶׁתִּהְיֶה תּוֹרָה, שֶׁהוּא שֵׁם יְהוָ"ה, לְקָרֵב אֶת הָאוֹתִיּוֹת, י' בְּה', ו' בְּה', בְּקָרְבְּנוֹתֵיהֶם.

הָרֵי בְּכָל הַקָּרְבָּנוֹת – בֵּין שֶׁל בְּהֵמוֹת, בֵּין שֶׁל מַלְאָכִים שֶׁמְּמֻנִּים עַל מִצְוֹות, בֵּין בְּמַלְכוּת, בֵּין בִּשְׁמוֹ – הַכֹּל צָרִיךְ לְהַקְרִיב לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא (שֶׁתּוֹרָתוֹ) בְּאוֹתִיּוֹת קְדוֹשׁוֹת, וְהוּא רוֹכֵב בְּאַרְבַּע חַיּוֹת שֶׁל הַמַּלְאָכִים, וְהוּא רוֹכֵב בְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, שֶׁמֵּהֶם נִבְרְאוּ אַרְבַּע חַיּוֹת טִבְעִיּוֹת. וְהוּא הוּא שֶׁמְּקָרֵב מַיִם לְאֵשׁ, וְרוּחַ לְעָפָר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב כה) עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. וְגַם כָּךְ

מִיכָאֵל דְּאִיהוּ מַיִם שִׁכְלִיִּים, עִם גַּבְרִיאֵל. דְּהוּא אֵשׁ שִׂכְלִי. וְאִיהוּ מִקָּרֵב אוּרִיאֵל, דְּאִיהוּ אַוִּיר. דְּהַיְינוּ רוּחַ שִׂכְלִי, עִם רְפָאֵל, דְּאִיהוּ אֵפֶר, דְּהַיְינוּ עָפָר שִׂכְלִית. דְּמִיָּד דְּאִסְתַּלָּק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִבֵּינַיְיהוּ, לֵית בְּהוֹן חֵילָא.

וְאִי תֵּימָא, הָא כְּתִיב בְּכָל קָרְבְּנִין לַיהוָ"ה, וְאֵיךְ אָמַרְנָא דְּאִית פְּרוּדָא בְּאַתְוָון. אֶלָּא הַאי אִתְּמַר, בְּדַרְגִּין דְּאִתְבְּרִיאוּ וְאִתְקְרִיאוּ בִּשְׁמֵיהּ. וְלָא דְּאִינּוּן אִיהוּ מַמָּשׁ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה מג) כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו. דְּאִית אַתְוָון דַּיהוָ"ה בַּאֲצִילוּת, דְּלֵית בְּהוֹן פְּרוּדָא וְהַפְּסָקָה, דְּאִינּוּן כְּמַבּוּעִין לְגַבַּיְיהוּ, דְּאַשְׁקְיָין לְאִילָנִין. וּבְגִין אִלֵּין דְּאִתְבְּרִיאוּ, אִדְּמְיָין י' לְרֵישָׁא, ו' לְגוּפָא, ה' ה' לְעֶשֶׂר אֶצְבְּעָאן.

אֲבָל עֹלוֹת הָעֹלוֹת עַל כֻּלָּא, דְּאִתְקְרֵי יְהוָ"ה, אִתְּמַר בֵּיהּ, (ישעיה מ) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה יֹאמַר קָדוֹשׁ. (ישעיה מ) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּן אֵל וּמַה דְּמוּת תַּעַרְכוּ לוֹ. (מלאכי ג) אֲנִי יְיָ לֹא שָׁנִיתִי. לָא מָטֵי בֵּיהּ חוֹבִין לְאַפְּרָשָׁא אַתְוָוי, י' מֵה', ו' מֵה', דְּלֵית בֵּיהּ פְּרוּדָא. וְעָלֵיהּ אִתְּמַר, (תהלים ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע. אִיהוּ שַׁלִּיט עַל כֻּלָּא, וְלֵית

לשון הקודש

הוּא מְקָרֵב אֶת מִיכָאֵל, שֶׁהוּא מַיִם שִׂכְלִיִּים, עִם גַּבְרִיאֵל, שֶׁהוּא אֵשׁ שִׂכְלִי. וְהוּא מְקָרֵב אֶת אוּרִיאֵל, שֶׁהוּא אַוִּיר, שֶׁהַיְינוּ רוּחַ שִׂכְלִי, עִם רְפָאֵל, שֶׁהוּא אֵפֶר, שֶׁהַיְינוּ עָפָר שִׂכְלִית. שֶׁמִּיָּד שֶׁמִּסְתַּלֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִבֵּינֵיהֶם, אֵין בָּהֶם כֹּחַ.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב בְּכָל הַקָּרְבָּנוֹת לַיהוָ"ה, וְאֵיךְ אָמַרְנוּ שֶׁיֵּשׁ פֵּרוּד בָּאוֹתִיּוֹת? אֶלָּא זֶה נֶאֱמַר בַּדְּרָגוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ וְנִקְרְאוּ בִּשְׁמוֹ, וְלֹא שֶׁהֵם הוּא מַמָּשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מג) כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו. שֶׁיֵּשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁל יְהוָ"ה בָּאֲצִילוּת, שֶׁאֵין בָּהֶן פֵּרוּד וְהַפְּסָקָה, שֶׁהֵן כְּמוֹ מַבּוּעִין אֲלֵיהֶם שֶׁמַּשְׁקִים אֶת הָאִילָנוֹת. וּמִשּׁוּם אֵלֶּה שֶׁנִּבְרְאוּ מִתְדַּמִּים י' לָרֹאשׁ, ו' לַגּוּף, ה' ה' לְעֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת.

אֲבָל עֹלַת הָעֹלוֹת עַל הַכֹּל, שֶׁנִּקְרָא יְהוָ"ה, נֶאֱמַר בּוֹ (שם מ) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה יֹאמַר קָדוֹשׁ. (שם) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּן אֵל וּמַה דְּמוּת תַּעַרְכוּ לוֹ. (מלאכי ג) אֲנִי ה' לֹא שָׁנִיתִי. לָא מַגִּיעַ אֵלָיו חֲטָאִים לְהַפְרִיד אוֹתִיּוֹתָיו – י' מֵה', ו' מֵה'. שֶׁאֵין בָּהֶם פֵּרוּד. וְעָלָיו נֶאֱמַר (תהלים ה)

מָאן דְּשָׁלִיט בֵּיהּ. אִיהוּ תָּפִיס בְּכֹלָּא, וְלֵית מָאן דְּתָפִיס בֵּיהּ. וְאִיהוּ לָא אִתְקְרֵי יְהוָ"ה, וּבְכָל שְׁמָהָן, אֶלָּא בְּאִתְפַּשְׁטוּת נְהוֹרֵיהּ עָלַיְיהוּ. וְכַד אִסְתְּלִיק מִנַּיְיהוּ, לֵית לֵיהּ מִנַּרְמֵיהּ שֵׁם כְּלָל מִנְּהוֹן. (קהלת ז) עָמוֹק עָמוֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ.

לֵית נְהוֹרָא יְכִיל לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, דְּלָא אִתְחַשְׁכַת. אֲפִילּוּ כֶּתֶר עֶלְיוֹן, דְּאִיהוּ נְהוֹרֵיהּ תַּקִּיף עַל כָּל דַּרְגִּין, וְעַל כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּא, עִלָּאִין וְתַתָּאִין, אִתְמַר עָלֵיהּ, (תהלים יח) יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ. וְעַל חָכְמָה וּבִינָה, (תהלים צז) עָנָן וַעֲרָפֶל סְבִיבָיו. כָּל שֶׁכֵּן שְׁאַר סְפִירָאן. כָּל שֶׁכֵּן חֵיוָן. כָּל שֶׁכֵּן יְסוֹדִין, דְּאִינּוּן מֵתִים. אִיהוּ סוֹבֵב עַל כָּל עָלְמִין, וְלֵית סוֹבֵב לוֹן לְכָל סִטְרָא, עֵילָא וְתַתָּא, וּלְאַרְבַּע סִטְרִין, בַּר מִנֵּיהּ. וְלֵית מָאן דְּנָפִיק מֵרְשׁוּתֵיהּ לְבַר. אִיהוּ מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין. וְלֵית (ס"א אֱלָהָא וכו' לוֹן בָּר מִינֵּיהּ) אוֹחֲרָא מְמַלֵּא לוֹן.

אִיהוּ מְחַיֶּה לוֹן וְלֵית עָלֵיהּ אֱלָהָא אַחֲרָא, לְמֵיהַב לֵיהּ חַיִּין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (נחמיה ט) וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כּוּלָּם. וּבְגִינֵיהּ אָמַר דָּנִיאֵל, (דניאל ד) וְכָל דְּאָרֵי אַרְעָא כְּלָא חֲשִׁיבִין וּכְמִצְבְּיֵיהּ עָבִיד בְּחֵיל שְׁמַיָּא. אִיהוּ מְקַשֵּׁר וּמְיַחֵד זִינָא לְזִינֵיהּ, עֵילָא וְתַתָּא. וְלֵית

לשון הקודש

לֹא יִגָּרֵךְ רָע. הוּא שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, וְאֵין מִי שֶׁשּׁוֹלֵט בּוֹ. הוּא תּוֹפֵס אֶת הַכֹּל, וְאֵין מִי שֶׁתּוֹפֵס בּוֹ. וְהוּא לֹא נִקְרָא יְהוָ"ה, וּבְכָל הַשֵּׁמוֹת, אֶלָּא בְּהִתְפַּשְׁטוּת אוֹרוֹ עֲלֵיהֶם. וּכְשֶׁמִּסְתַּלֵּק מֵהֶם, אֵין לוֹ מֵעַצְמוֹ שֵׁם כְּלָל מֵהֶם. עָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ.

אֵין אוֹר יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, שֶׁלֹּא נֶחְשָׁךְ. אֲפִלּוּ כֶּתֶר עֶלְיוֹן, שֶׁאוֹרוֹ חָזָק עַל כָּל הַדַּרְגּוֹת וְעַל כָּל חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם, עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, נֶאֱמַר עָלָיו (שם יח) יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ. וְעַל חָכְמָה וּבִינָה – (שם צז) עָנָן וַעֲרָפֶל סְבִיבָיו. כָּל שֶׁכֵּן שְׁאָר הַסְּפִירוֹת, כָּל שֶׁכֵּן הַחַיּוֹת, כָּל שֶׁכֵּן יְסוֹדוֹת, שֶׁהֵם מֵתִים. הוּא סוֹבֵב עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְאֵין סוֹבֵב אוֹתָם לְכָל צַד, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּלְאַרְבָּעָה צְדָדִים, פְּרָט לוֹ. וְאֵין מִי שֶׁיּוֹצֵא מֵרְשׁוּתוֹ הַחוּצָה. הוּא מְמַלֵּא כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְאֵין (אֱלוֹהַּ וְכו' לָהֶם חוּץ מִמֶּנּוּ) אַחֵר שֶׁמְּמַלֵּא אוֹתָם.

הוּא מְחַיֶּה אוֹתָם, וְאֵין אֱלוֹהַּ אַחֵר עָלָיו לָתֵת לוֹ חַיִּים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (נחמיה ט) וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. וּבִגְלָלוֹ אָמַר דָּנִיאֵל, (דניאל ד) וְכָל דַּיְרֵי הָאָרֶץ כְּאֵינָם חֲשׁוּבִים, וְכִרְצוֹנוֹ

קוּרְבָּא לְהוּ בְּד' יְסוֹדִין, אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד אִיהוּ בֵּינַיְיהוּ. **מִיַּד** דְּהָבוּ, אִלֵּין דְּאִתְקְרִיאוּ בָּנִים אַתֶּם לַיְהוָה אֱלֹקֵיכֶם, אִסְתְּלַק מִן אַתְוָון, אִשְׁתְּאָרוּ בְּפֵרוּדָא. וּמַאי תִּקּוּנֵיהּ, לְקָרְבָא אַתְוָון בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, י' בְּה', ו' בְּה'. אוֹף הָכִי אִינּוּן עַבְדִּין דִּילֵיהּ, מִסִּטְרָא דְּחֵיוָן. בְּחוֹבִין דִּלְהוֹן גָּרְמוּ לֵיהּ, לְאִסְתַּלְקָא מִנְּהוֹן. מָאי תָּקַנְתָּא דִּלְהוֹן. לְנַחְתָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלַיְיהוּ, לְקָרְבָא לוֹן. אוֹף הָכִי אִינּוּן דַּהֲווֹ מֵאַרְבַּע יְסוֹדִין, דְּאִינּוּן עָאנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּגַרְמוּ לְסַלְקָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִינַיְיהוּ. מָאי תַּקְנָה. לְקָרְבָא לוֹן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וּבְגִין דָּא בְּכֻלְּהוּ מָנֵי, קָרְבָּן לַיְהוָה, אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי. אוֹף אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם. וּכְתִיב (וְלָקַחְתָּ) (ויקרא ה) שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה, כָּל זִינָא אָזִיל לְזִינֵיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקָרֵב כֹּלָּא בַּאֲתָר דָּא, אִיהוּ עִלַּת עַל כֹּלָּא, דְּלֵית אֱלָהָא בַּר מִנֵּיהּ. וְלֵית מָאן דְּיָכִיל לְקָרְבָא חֵילִין, בַּר מִנֵּיהּ.

אֲבָל חֵילִין דְּאוּמִין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, אִינּוּן מִסִּטְרָא

לשון הקודש

עוֹשֶׂה בְּחֵיל הַשָּׁמַיִם. הוּא מְקַשֵּׁר וּמְיַחֵד מִין לְמִינוֹ, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְאֵין קִרְבָּה לָהֶם בְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, רַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשֶׁהוּא בֵּינֵיהֶם.

מִיַּד שֶׁחָטְאוּ, אֵלּוּ שֶׁנִּקְרְאוּ בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם, הִסְתַּלֵּק מִן הָאוֹתִיּוֹת, וְנִשְׁאֲרוּ בְּפֵרוּד. וּמַה תִּקּוּנוֹ? לְקָרֵב אוֹתִיּוֹת בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא – י' בְּה', ו' בְּה'. גַּם כָּךְ הֵם עֲבָדִים שֶׁלּוֹ מִצַּד הַחַיּוֹת, בַּחֲטָאֵיהֶם גָּרְמוּ לוֹ לְהִסְתַּלֵּק מֵהֶם. מַה תַּקָּנָתָם? לְהוֹרִיד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם לְקָרֵב אוֹתָם. גַּם כָּךְ אֵלּוּ שֶׁהָיוּ מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, שֶׁהֵם צֹאנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁגָּרְמוּ לְסַלֵּק אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵהֶם, מָה הַתַּקָּנָה? לְקָרְבָם לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא.

וְלָכֵן בְּכֻלָּם צִוָּה: קָרְבָּן לַה', אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי. גַּם, אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם. וְכָתוּב (וְלָקַחְתָּ) שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה. כָּל מִין הוֹלֵךְ לְמִינוֹ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקָרֵב הַכֹּל בְּמָקוֹם זֶה, הוּא עִלַּת הַכֹּל, שֶׁאֵין אֱלוֹהַּ פְּרָט לוֹ, וְאֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לְקָרֵב חֵילוֹת פְּרָט לוֹ.

אֲבָל חֵילוֹת אֻמּוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, הֵם מִצַּד הַפֵּרוּד. אוֹי לְמִי שֶׁגּוֹרֵם

דְּפַרוּדָא. וַוי לְמַאן דְּגָרִים בְּחוֹבוֹי, לְאַעֲלָא אַתְוָון וְחֵיוָן וִיסוֹדִין. דְּמִיָּד אִסְתַּלָּק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִיִּשְׂרָאֵל. וְיֵעָלוּן אוּמִין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בֵּינַיְיהוּ. לֵית לוֹן קְרִיבוּת בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלֵית קוֹרְבְּנִין בְּחוּצָה לָאָרֶץ. וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ רַבָּנָן, הַדָּר בְּחוּצָה לָאָרֶץ דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלוֹהַּ. בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאָמַר מִלִּין אִלֵּין, נַחְתּוּ כָּל אַתְוָון קַדִּישִׁין, וְחֵיוָן קַדִּישִׁין, וְד' יְסוֹדִין, לְגַבֵּיהּ, וּבָרִיכוּ לֵיהּ וְאָמְרוּ, עַל יְדָךְ רַעְיָא מְהֵימְנָא, נָחִית עֲלָן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמִתְקָרְבִין זִינָא (דף רכ"ה ע"ב) לְזִינֵיהּ, בְּרִיךְ אַנְתְּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּאַרְבַּע יְסוֹדִין. כְּעַן אִתְבְּרִיר כֹּלָּא עַל בֶּרְיֵיהּ. (ע"כ רעיא מהימנא).

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים לא) **בְּטַח בַּיְיָ וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה. בְּטַח בַּיְיָ, כִּדְקָא יָאוּת. וַעֲשֵׂה טוֹב, תִּקּוּנָא דִּבְרִית קַדִּישָׁא. דִּתְהֵא מִתַּקֵּן לֵיהּ, וְנָטִיר לֵיהּ כִּדְקָא יָאוּת. וְאִי תַּעֲבִיד דָּא, אַנְתְּ תְּהֵא הָכָא בְּאַרְעָא, וְיִתְזָן מִנָּךְ, וְיִתְפַּרְנֵס מִנָּךְ, הַהִיא אֱמוּנָה דִּלְעֵילָא.**

לשון הקודש

בַּחֲטָאָיו לְהַעֲלוֹת אוֹתִיּוֹת וְחַיּוֹת וִיסוֹדוֹת, שֶׁמִּיָּד מִסְתַּלֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִיִּשְׂרָאֵל, וְיִכָּנְסוּ בֵּינֵיהֶם אֻמּוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, שֶׁאֵין לָהֶם קִרְבָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁאֵין קָרְבָּנוֹת בְּחוּץ לָאָרֶץ. וְלָכֵן פֵּרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, הַדָּר בְּחוּצָה לָאָרֶץ דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלוֹהַּ. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁאָמַר דְּבָרִים הַלָּלוּ, יָרְדוּ כָּל הָאוֹתִיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וְחַיּוֹת קְדוֹשׁוֹת וְאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת אֵלָיו, וּבֵרְכוּ אוֹתוֹ וְאָמְרוּ: עַל יָדְךָ, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, יָרַד עָלֵינוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִתְקָרְבִים מִין לְמִינוֹ. בָּרוּךְ אַתָּה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא בְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת. כָּעֵת הִתְבָּרֵר הַכֹּל עַל בֶּרְיוֹ. (עד כאן רעיא מהימנא).

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים לז) בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה. בְּטַח בַּה', כָּרָאוּי. וַעֲשֵׂה טוֹב, תִּקּוּן שֶׁל בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, שֶׁתִּתַּקֵּן אוֹתָהּ וְתִשְׁמֹר אוֹתָהּ כָּרָאוּי. וְאִם תַּעֲשֶׂה אֶת זֶה, אַתָּה תִּהְיֶה כָּאן בָּאָרֶץ, וְאוֹתָהּ הָאֱמוּנָה שֶׁלְּמַעְלָה תִּזּוֹן מִמְּךָ וְתִתְפַּרְנֵס מִמְּךָ.

וְתוּ, (ס"א מִתַּקֵּן לֵיהּ וְנָטִיר לֵיהּ. שְׁכָן אֶרֶץ אֶרֶץ קַדִּישָׁא עִלָּאָה אֶרֶץ הַחַיִּים דְּהַהִיא אֶרֶץ תִּשְׁרֵי בְּהַהוּא טוּב. וּרְעֵה אֱמוּנָה הַהִיא אֱמוּנָה דִּלְעֵילָא יִתְזָן וְיִתְפַּרְנֵס מִנֵּיהּ עַל יְדָךְ. וְאִי תַּעֲבִיד דָּא) **תִּתְעַנַּג עַל יְיָ וְיִתֵּן לְךָ מִשְׁאֲלוֹת לִבֶּךָ. כָּל דָּא אִתְתְּקָנַת בְּתִקּוּנָא דִּבְרִית. כֵּיוָן דְּאִתַּקְּנַת בְּרִית, אִתְּתַקַּן כֹּלָּא. פִּנְחָס בְּגִין דְּקַנֵּי עַל בְּרִית דָּא, זָכָה לְכֹלָּא. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּאָגִין עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וּבֵיהּ אִתְקַיָּים וְהִתְעַנַּג עַל יְיָ. דְּהָא סָלִיק וְאִתְקְשַׁר לְעֵילָא,** (וְאַנְהִיר) **בְּאוֹר קַדְמָאָה דְּדָרָא קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְגָנִיז לֵיהּ. בְּהַהוּא אוֹר דְּאִתְהֲנֵי אַבְרָהָם מִנֵּיהּ, וְאַהֲרֹן כַּהֲנָא אִתְקְשַׁר בֵּיהּ.**

לְבָתָר דְּאִסְתַּלָּק לְכַהֲנָא רַבָּא, לָא אַדְכַּר לֵיהּ קַטְלָנוּתָא דְּזִמְרִי, וְלָא יָאוּת בְּגִין דְּלָא יִתְאַחַד כְּלַל בְּעַנְפּוֹי דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְלָא אִתְחֲזֵי לְאַדְכְּרָא עָלֵיהּ. דְּכָל מָאן דְּקָטִיל, עַנְפִּין דְּסִטְרָא

לשון הקודש

וְעוֹד, ((מִתַּקֵּן אוֹתוֹ וְשׁוֹמֵר עָלָיו. שְׁכָן אֶרֶץ – אֶרֶץ קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה, אֶרֶץ הַחַיִּים, שֶׁהָאָרֶץ הַהִיא תִּשְׁרֶה בַּטּוּב הַהוּא. וּרְעֵה אֱמוּנָה – אוֹתָהּ הָאֱמוּנָה שֶׁלְּמַעְלָה תִּתְהַוֶּה נִזּוֹנִית וּמִתְפַּרְנֶסֶת מִמֶּנּוּ עַל יָדֶךָ. וְאִם תַּעֲשֶׂה זֶה) תִּתְעַנַּג עַל ה' וְיִתֶּן לְךָ מִשְׁאֲלוֹת לִבֶּךָ – כָּל זֶה מִתְתַּקֵּן בְּתִקּוּן הַבְּרִית. כֵּיוָן שֶׁהִתַּקְּנָה הַבְּרִית, הִתְתַּקֵּן הַכֹּל. פִּנְחָס, מִשּׁוּם שֶׁקִּנֵּא עַל בְּרִית זוֹ, זָכָה לַכֹּל. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהֵגֵן עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וּבוֹ הִתְקַיֵּם וְהִתְעַנַּג עַל ה'. שֶׁהֵרִי עָלָה וְהִתְקַשֵּׁר לְמַעְלָה (וְהֵאִיר) בָּאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְגָנַז אוֹתוֹ. בְּאוֹתוֹ אוֹר שֶׁנֶּהֱנָה מִמֶּנּוּ אַבְרָהָם, וְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן נִקְשַׁר בּוֹ.

אַחַר שֶׁעָלָה לִכְהֻנָּה גְּדוֹלָה, לֹא הִזְכִּיר לוֹ הֶרֶג זִמְרִי, וְלֹא רָאוּי, בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יֵאָחֵז כְּלָל בַּעֲנָפָיו שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, וְלֹא רָאוּי לְהַזְכִּיר עָלָיו. שֶׁכָּל מִי שֶׁהוֹרֵג, עֲנָפִים שֶׁל צַד הָאַחֵר

אַחֲרָא אִית בֵּיהּ. וּפִנְחָס הָא מִתְאַחִיד בִּימִינָא, וְלֵית לֵיהּ חוּלָק בְּסִטְרָא אַחֲרָא כְּלָל, וְעַל דָּא לָא אַדְכַּר הָכָא. מַה דְּאִתְחֲזֵי שְׁבָחָא, אִיהוּ גְּנַאי לֵיהּ, וּנְחִיתוּ מִדַּרְגָּא עִלָּאָה דְּאִתְאַחִיד בֵּיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב הַמֻּכָּה אֲשֶׁר הֻכָּה סְתָם, וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמּוּכָּה, וְלָא אַדְכַּר עַל יְדָא דְמַאן.

אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, זַכָּאָה דָרָא דְשַׁמְעִין מִילָּךְ בְּאוֹרַיְיתָא, וְזַכָּאָה חוּלָקִי דְזָכֵינָא לְכַךְ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, זַכָּאָה דָרָא, דְּאַנְתְּ וַחֲסִידוּתָךְ אִשְׁתְּכַח בְּגַוָּויהּ. עַד דַּהֲווֹ יַתְבִּין וּמְפַיְּסִין דָּא לְדָא, אָתָא רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, וְאַשְׁכַּח לוֹן תַּמָּן. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, וַדַּאי דִּכְתִיב, (בראשית לב) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר בְּרִי, תִּיב בְּרִי, וְאֵימָא קְרָא. יָתִיב רִבִּי אֶלְעָזָר.

לשון הקודש

יֵשׁ בּוֹ. וּפִנְחָס הֲרֵי נֶאֱחַז בַּיָּמִין, וְאֵין לוֹ חֵלֶק בַּצַּד הָאַחֵר כְּלָל, וְלָכֵן לֹא נִזְכַּר כָּאן. מַה שֶּׁנִּרְאֶה שֶׁבַח – גְּנַאי הוּא לוֹ, וּנְחִיתוּת מִמַּעְלָה עֶלְיוֹנָה שֶׁנֶּאֱחַז בָּהּ. וְלָכֵן כָּתוּב הַמֻּכָּה אֲשֶׁר הֻכָּה סְתָם, וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמֻּכָּה, וְלֹא נִזְכַּר עַל יְדֵי מִי.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, אַשְׁרֵי הַדּוֹר שֶׁשּׁוֹמְעִים דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁלְּךָ, וְאַשְׁרֵי חֶלְקִי שֶׁזָּכִיתִי לְכָךְ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אַשְׁרֵי הַדּוֹר שֶׁאַתָּה וַחֲסִידוּת שֶׁלְּךָ נִמְצָא בְּתוֹכוֹ. עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים וּמְפַיְּסִים זֶה אֶת זֶה, בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן וּמָצָא אוֹתָם שָׁם. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, וַדַּאי שֶׁכָּתוּב (בראשית לב) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר בְּנִי, שֵׁב בְּנִי וֶאֱמֹר הַפָּסוּק. יָשַׁב רַבִּי אֶלְעָזָר.

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית לב) **וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים. מָאי וַיִּפְגְּעוּ בוֹ. אֶלָּא אִית פְּגִיעָה לְטָב. וְאִית פְּגִיעָה לְבִישׁ. וְאִית פְּגִיעָה לִצְלוֹתָא. אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּהַוָּה אָזִיל לְחָרָן, מַה כְּתִיב. (בראשית כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, צְלוֹתָא דְעַרְבִית הָוָה דְצַלֵּי בְהַהוּא מָקוֹם. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמות לג) הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי. וּצְלוֹתָא דְעַרְבִית בְּהַהוּא אֲתָר אִתְחֲזֵי.**

תּוּ וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, מִלֵּי פִּיּוּסִין אִיהוּ. דְּאָתָא שִׁמְשָׁא קַדִּישָׁא לְגַבֵּי סִיהֲרָא, בַּעְלָה לְגַבֵּי אִתְּתָא. מִכָּאן דְּלָא יֵאוֹת לַבַּעַל לְמֵיתֵי לְגַבֵּי אִתְּתָא, אִי לָא הֲוֵי בְּמִלֵּי פִּיּוּסִין לְפַיְּסָא לָהּ. דִּכְתִיב וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, וּלְבָתַר וַיָּלֶן שָׁם. כַּד הָוָה אָתֵי יַעֲקֹב מֵחָרָן, מַה כְּתִיב, וַיִּפְגְּעוּ בוֹ, שַׁדְרַת הִיא לְפַיְּסָא לֵיהּ, לְמֵיתֵי לְגַבָּהּ.

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם. מָאי כַּאֲשֶׁר רָאָם. אִלֵּין מַלְאָכִין דְּיוֹם, וּמַלְאָכִין דְּלַיְלָה הֲווֹ,

לשון הקודש

פָּתַח וְאָמַר, (שם) וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים. מַה זֶּה וַיִּפְגְּעוּ בוֹ? אֶלָּא יֵשׁ פְּגִיעָה לְטוֹב וְיֵשׁ פְּגִיעָה לְרַע וְיֵשׁ פְּגִיעָה לִתְפִלָּה. אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ לְחָרָן מַה כָּתוּב? (שם כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם. תְּפִלַּת עַרְבִית הָיָה מִתְפַּלֵּל בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לג) הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי. וּתְפִלַּת עַרְבִית בְּאוֹתוֹ מָקוֹם נִרְאֵתָה.

עוֹד וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם – דִּבְרֵי פִּיּוּסִים הֵם. שֶׁבָּא הַשֶּׁמֶשׁ הַקָּדוֹשׁ אֶל הַלְּבָנָה, בַּעְלָהּ אֶל אִשְׁתּוֹ. מִכָּאן שֶׁלֹּא רָאוּי לַבַּעַל לָבֹא לָאִשָּׁה אִם לֹא הָיָה בְּדִבְרֵי פִּיּוּסִים לְפַיְּסָהּ, שֶׁכָּתוּב וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, וְאַחַר כָּךְ וַיָּלֶן שָׁם. כְּשֶׁהָיָה בָּא יַעֲקֹב מֵחָרָן, מַה כָּתוּב? וַיִּפְגְּעוּ בוֹ. שָׁלְחָה הִיא לְפַיֵּס אוֹתוֹ לָבֹא אֵלֶיהָ.

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם. מַהוּ כַּאֲשֶׁר

וְאִתְכְּסִיאוּ מִנֵּיהּ, וּלְבָתַר אִתְגַּלְיָין לֵיהּ. וְעַל דָּא כַּאֲשֶׁר רָאָם, כְּתִיב מַחֲנֶה אֱלֹהִים זֶה. מֵהָכָא דַּהֲווֹ אִלֵּין דִּימָמָא, וְאִלֵּין דְּלֵילְיָא. אִינּוּן דְּלֵילְיָא כְּתִיב בְּהוּ, (דף רכ"ו ע"א) מַחֲנֶה אֱלֹהִים, וְאִינּוּן דִּימָמָא, כְּתִיב בְּהוּ, זֶה. וְעַל דָּא וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם. תְּרֵין מַשְׁרְיָין. וְהַשְׁתָּא מַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין חֲמִינָא הָכָא. זַכָּאָה אָרְחִי דַּאֲתֵינָא הָכָא. (דף רכ"ו ע"א).

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מָאן דְּפָתַח פִּתְחָא יֵימָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, תָּנֵינָן, כָּל מָאן דְּאָמַר תְּהִלָּה לְדָוִד בְּכָל יוֹם תְּלַת זִמְנִין, אִיהוּ בַּר עָלְמָא דְּאָתֵי. וְהָא אִתְמַר טַעֲמָא. אִי בְּגִין פַּרְנָסָה וּמְזוֹנָא דְּכָל עָלְמִין, תְּרֵין זִמְנִין אִינּוּן בְּכָל יוֹמָא בְּצַפְּרָא וּבְפַנְיָיא, דִּכְתִיב, (שמות טו) בְּתֵת יְיָ לָכֶם בָּעֶרֶב בָּשָׂר וְגוֹ', אֲמַאי תְּלַת זִמְנִין בְּכָל יוֹמָא. אֶלָּא תְּרֵין לִמְזוֹנָא דִּבְנֵי אִינְשֵׁי

לשון הקודש

רָאָם? אֵלּוּ מַלְאֲכֵי הַיּוֹם. וּמַלְאֲכֵי הַלַּיְלָה הָיוּ, וְנִתְכַּסּוּ מִמֶּנּוּ, וְאַחַר כָּךְ נִתְגַּלּוּ לוֹ. וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר רָאָם, כָּתוּב מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה. מִכָּאן שֶׁהָיוּ אֵלּוּ שֶׁל הַיּוֹם, וְאֵלּוּ שֶׁל הַלַּיְלָה. בְּאֵלּוּ שֶׁל הַלַּיְלָה כָּתוּב מַחֲנֵה אֱלֹהִים, וּבְאֵלּוּ שֶׁל הַיּוֹם כָּתוּב בָּהֶם זֶה. וְלָכֵן וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם, שְׁתֵּי מַחֲנוֹת. וְעַכְשָׁו מַחֲנוֹת קְדוֹשִׁים רָאִיתִי כָּאן. אַשְׁרֵי הַדֶּרֶךְ שֶׁבָּאתִי לְכָאן.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִי שֶׁפּוֹתֵחַ פֶּתַח יֹאמַר. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שָׁנִינוּ, כָּל מִי שֶׁאוֹמֵר תְּהִלָּה לְדָוִד בְּכָל יוֹם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, הוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר הַטַּעַם. אִם בִּגְלַל פַּרְנָסָה וּמְזוֹן שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת – פְּעָמִים הֵם בְּכָל יוֹם, בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, שֶׁכָּתוּב (שמות טז) בְּתֵת ה' לָכֶם בָּעֶרֶב בָּשָׂר וְגוֹ'. לָמָּה שָׁלֹשׁ

וּדְכָל עָלְמָא. וְחַד לְמֵיהַב תּוּקְפָּא לְהַהוּא אֲתָר דִּפְתִיחוּ יְדוֹי.

וּתְרֵין מְזוֹנִין אִלֵּין מִשַּׁנְיָין דָּא מִן דָּא, וְכֻלְּהוּ תְּלַת מְזוֹנֵי כְּתִיבֵי הָכָא, (תהלים קמה) וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, דָּא מְזוֹנָא דַּעֲתִירֵי, דְּיָהִיב מֵיכְלָא סַגִּי בְּעִתּוֹ, הָא חַד. תְּרֵין, דִּכְתִיב וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן, דָּא מְזוֹנָא דְּמִסְכְּנֵי, דְּאִינּוּן שְׂבֵעִין מֵרָצוֹן, וְלָא מִגּוֹ מֵיכְלָא סַגִּי. תְּלַת דִּכְתִיב פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ, דָּא תּוּקְפָּא לְהַהוּא אֲתָר, וְבִפְתִיחוּ דִּידוֹי, נַפְקָא רָצוֹן וְשַׂבְעָא לְכֹלָּא.

תּוּ הָכִי אוֹלִיפְנָא, דְּלָא אִיהוּ אֶלָּא תְּרֵי זִמְנֵי, בְּגִין מְזוֹנָא וּפַרְנָסָה בְּכָל יוֹמָא. דְּאִלֵּין חִיוּבָא עַל בַּר נָשׁ. וְאִי אָמַר יַתִּיר, לָאו בְּגִין חוֹבָה אִיהוּ, אֶלָּא בְּגִין שִׁבְחָא גּוֹ תְּשִׁבְחָן דִּזְמִירוֹת דְּדָוִד מַלְכָּא. (ס"א דְּנָפִיק יְדוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבָרִיךְ וּשְׂבֵעִים מֵרָצוֹן וְעַל דָּא לָאו חִיוּבָא הוּא אֶלָּא תְּרֵי זִמְנֵי בְּיוֹמָא

לשון הקודש

פְּעָמִים בְּכָל יוֹם? אֶלָּא שְׁנַיִם לְמִזּוֹן בְּנֵי אָדָם וְשֶׁל כָּל הָעוֹלָם, וְאֶחָד לָתֵת חֹזֶק לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁיָּדָיו פְּתוּחוֹת.

וּשְׁנֵי מְזוֹנוֹת אֵלּוּ מְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה, וְכֻלָּם שְׁלֹשָׁה מְזוֹנוֹת כְּתוּבִים כָּאן: (תהלים קמה) וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ – זֶה מְזוֹן הָעֲשִׁירִים, שֶׁנּוֹתֵן אֹכֶל רַב בְּעִתּוֹ. הֲרֵי אֶחָד. שְׁנַיִם – שֶׁכָּתוּב וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן, זֶה מְזוֹן הָעֲנִיִּים, שֶׁהֵם שְׂבֵעִים מֵרָצוֹן וְלֹא מִתּוֹךְ אֹכֶל רַב. שְׁלֹשָׁה – שֶׁכָּתוּב פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ, זֶהוּ חֹזֶק לְאוֹתוֹ מָקוֹם, וּבִפְתִיחַת יָדָיו יוֹצֵא רָצוֹן וְשָׂבָע לַכֹּל.

עוֹד כָּךְ לָמַדְנוּ, שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא פַּעֲמַיִם בִּשְׁבִיל מָזוֹן וּפַרְנָסָה בְּכָל יוֹם, שֶׁאֵלּוּ חִיּוּב עַל הָאָדָם. וְאִם אָמַר יוֹתֵר, לֹא בִּגְלַל חוֹבָה הוּא, אֶלָּא בִּשְׁבִיל שֶׁבַח תּוֹךְ תִּשְׁבָּחוֹת שֶׁל זְמִירוֹת דָּוִד

וּשְׁבָחָא אִיהוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָתֵת לוֹ זְמִירוֹת דְּדָוִד מַלְכָּא) מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּפַרְנָסָה לָא חָזֵי לְמִשְׁאַל אֶלָּא בָּתַר צְלוֹתָא וּפַרְנָסָה דְּמָארֵיהּ. מַלְכָּא יֵיכוּל בְּקַדְמִיתָא וּלְבָתַר יֵיכְלוּן עַבְדּוֹי.

הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ה) בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַּלָּה אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי, לְבָתָר אִכְלוּ רֵעִים. אָכַלְתִּי יַעְרִי, דָּא צְלוֹתָא דִמְיוּשָׁב. עִם דִּבְשִׁי דָּא קְרִיאַת שְׁמַע. אָכַלְתִּי יַעְרִי דָּא צְלוֹתָא דִמְיוּשָׁב, הַהוּא יַעַר (דף רכ"ו ע"ב) לְבָנוֹן, יוֹצֵר אוֹר (ס"א מְשָׁרְתִים) וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, (כּוּלָּם קְדוֹשִׁים) כָּל הֵנֵי אִקְרוּן יַעַר אִילָנִין וּנְצִיבִין דְּבֵיהּ. עִם דִּבְשִׁי דָּא קְרִיאַת שְׁמַע, דְּאִיהוּ מְתִיקוּ דְכֹלָּא, בְּכַמָּה צוּפִין וּמְתִיקִין.

שָׁתִיתִי יֵינִי, דָּא צְלוֹתָא, דִּמְעוּמָּד, מְטִיבוּ (ס"א מְשִׁיכוּ) דְּיֵינָא עִלָּאָה דְּאִתְנְטַר. וְדָא בְּשָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת רִאשׁוֹנוֹת.

לשון הקודש

הַמֶּלֶךְ. (שֶׁיּוֹצֵא יָדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמְבָרֵךְ וּשְׁבָעִים מַרְצוֹן, וְעַל זֶה אֵין חִיּוּב הוּא אֶלָּא פַּעֲמַיִם בְּיוֹם, וְשֶׁבַח הוּא לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לְתֵת לוֹ זְמִירוֹת שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ) מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁפַּרְנָסָה לֹא רָאוּי לִשְׁאֹל, רַק לְאַחַר הַתְּפִלָּה וּפַרְנָסַת רִבּוֹנוֹ. הַמֶּלֶךְ יֹאכַל בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ יֹאכְלוּ עֲבָדָיו.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (שיר השירים ה) בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַּלָּה [וְגוֹ'] אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי, אַחַר כָּךְ אִכְלוּ רֵעִים. אָכַלְתִּי יַעְרִי – זוֹ תְּפִלַּת מִיּוֹשֵׁב. עִם דִּבְשִׁי – זוֹ קְרִיאַת שְׁמַע. אָכַלְתִּי יַעְרִי – זוֹ תְּפִלַּת מִיּוֹשֵׁב, אוֹתוֹ יַעַר לְבָנוֹן, יוֹצֵר אוֹר (מְשָׁרְתִים) וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ (כּוּלָּם קְדוֹשִׁים), כָּל אֵלֶּה נִקְרָאִים יַעַר עֵצִים וְנִצָּבִים שֶׁבּוֹ. עִם דִּבְשִׁי – זוֹ קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהִיא מְתִיקוּת הַכֹּל, בְּכַמָּה צוּפִים וּמְתוּקִים. שָׁתִיתִי יֵינִי – זוֹ תְּפִלַּת מֵעֹמֶד, מֵהַטּוּב

עִם חֲלָבִי, אִלֵּין אִינּוּן שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת אַחֲרוֹנוֹת, וְאִתְכְּלִילָן אִלֵּין בְּאִלֵּין. עַד כָּעַן מֵיכְלָא דְּמַלְכָּא. לְבָתָר דְּאָכַל מַלְכָּא, אִכְלוּ רֵעִים לְעֵילָא, שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים לְתַתָּא.

וְעַל דָּא לֵית חִיּוּבָא דִּמְזוֹנָא אֶלָּא לְבָתָר צְלוֹתָא. בִּצְלוֹתָא דְּמִנְחָה (בַּעֲרֵב) קוֹדֶם צְלוֹתָא מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּעַד לָא אִשְׁתְּכַח דִּינָא קַשְׁיָא, בְּעוֹד דְּאַנְפִּין דְּמַלְכָּא נְהִירִין, יֵיכָּא תְּהִלָּה לְדָוִד, בְּהַאי סִדּוּרָא דִּמְזוֹנָא. דִּלְבָתַר דְּדִינָא שַׁרְיָא וְתָלֵי עַל עָלְמָא, לָאו שַׁעֲתָא אִיהוּ. אָתָא רִבִּי פִּנְחָס וּנְשָׁקֵיהּ.

רעיא מהימנא

אֶלָּא פְּגִיעָה אִיהִי פִּיּוּסָא, דְּכַד יֵיתֵי חָתָן לְגַבֵּי כַּלָּה, לֵית אֹרַח לְחָתָן לְיַחֲדָא בְכַלָּה, אֶלָּא בְּפִיּוּסָא. וּלְבָתַר יַעְבֵּד עִמָּהּ לִינָה. וְהַיְינוּ (ד"א וַיָּלֶן שָׁם) כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ.

לשון הקודש

(מִשִּׁיבָה) שֶׁל יַיִן עֶלְיוֹן הַמְשֻׁמָּר, וְזֶה בְּשָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת רִאשׁוֹנוֹת. עִם חֲלָבִי – אֵלֶּה אוֹתָן שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת אַחֲרוֹנוֹת, וּכְלוּלִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ. עַד כָּאן מַאֲכַל הַמֶּלֶךְ. לְאַחַר שֶׁאָכַל הַמֶּלֶךְ – אִכְלוּ רֵעִים לְמַעְלָה, שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים לְמַטָּה.

וְלָכֵן אֵין חִיּוּב שֶׁל מָזוֹן אֶלָּא לְאַחַר הַתְּפִלָּה. בִּתְפִלַּת מִנְחָה (בָּעֶרֶב) לִפְנֵי הַתְּפִלָּה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁעַד שֶׁלֹּא נִמְצָא דִּין קָשֶׁה בָּעוֹלָם, בְּעוֹד שֶׁפְּנֵי הַמֶּלֶךְ מְאִירוֹת, יֹאמַר תְּהִלָּה לְדָוִד בְּסִדּוּר זֶה שֶׁל הַמָּזוֹן. שֶׁלְּאַחַר שֶׁהַדִּין שָׁרוּי וְתָלוּי עַל הָעוֹלָם, זוֹ אֵינָהּ הַשָּׁעָה. בָּא רַבִּי פִּנְחָס וּנְשָׁקוֹ.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אֶלָּא פְּגִיעָה הִיא פִּיּוּס. שֶׁכְּשֶׁיָּבֹא הֶחָתָן לַכַּלָּה, אֵין דֶּרֶךְ לֶחָתָן לְהִתְיַחֵד עִם הַכַּלָּה אֶלָּא בְּפִיּוּס, וְאַחַר כָּךְ יַעֲשֶׂה עִמָּהּ לִינָה. וְהַיְינוּ כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ.

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, אִי הָכִי מָאי נִיהוּ כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ דְּהָא אַרַח דְּרָשָׁא אוּקְמוּהָ, לְשׁוֹן כְּבִיָּיה, וְהַיְינוּ כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ. אֶלָּא מֵהָכָא אוֹלִיפְנָא, מָאן דִּמְיַיחֵד בְּאִתְּתֵיהּ, צָרִיךְ בְּלֵילְיָא לְמִכְבֵּי שְׁרָגָא, וּבִימָמָא לָאו אַרַח דְּרַבְּנָן לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתָן, אֶלָּא בַּלַּיְלָה, אַרַח צִנְעָא. וּבְגִין דָּא, מָתַי אִתְעָבִיד לִינָה. כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, דְּאִתְּפְּנֵי שִׁמְשָׁא מֵעָלְמָא.

וּבְגִין דָּא, אוֹף הָכִי דְּצָרִיךְ לְאִתְכַּסְיָיא מִן שִׁמְשָׁא, וְהָכִי צָרִיךְ לְאִתְכַּסְיָיא מֵאִלֵּין מַלְאָכִין, דְּאִינּוּן מִיֵּצֶר הַטּוֹב מִימִינָא, בְּכַמָּה מַשְׁרְיָין. וּמִיֵּצֶר הָרָע, דְּאָזִיל לִשְׂמָאלָא בְּכַמָּה מַשְׁרְיָין. וּבְגִין דָּא, בָּתַר דְּאָתָא צִפְּרָא, אָמַר כַּאֲשֶׁר רָאָם. וּמִסִּטְרָא דְיַעֲקֹב דְּהֲוָה אִישׁ תָּם, לָא הֲוָה עִמֵּיהּ אֶלָּא חַיָּילִין דְּמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא. וּבְגִין דָּא וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם. אִינּוּן מַלְאָכִין דִּימָמָא כְּתִיב. כַּאֲשֶׁר רָאָם מַחֲנֶה אֱלֹהִים זֶה. וְכַד אָתוּ מַלְאָכִים דְּלֵילְיָא, דְּאִתְכְּנָשׁוּ בַּהֲדֵיהּ, לְנַטְרָא לֵיהּ אָמַר וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם.

בְּגִין דִּצְלוֹתָא אִיהִי כַּלָּה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ד) אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי וְגוֹ'. אִתְקְרֵי הָכָא אִתִּי. וּבְאוֹרַיְיתָא

לשון הקודש

אָמַר רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, אִם כָּךְ, מַהוּ כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהֲרֵי דֶּרֶךְ דְּרָשׁ פֵּרְשׁוּהָ לְשׁוֹן כִּבּוּי, וְהַיְינוּ כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ? אֶלָּא מִכָּאן לָמַדְנוּ, מִי שֶׁמִּתְיַחֵד עִם אִשְׁתּוֹ צָרִיךְ בַּלַּיְלָה לְכַבּוֹת אֶת הַנֵּר, וּבַיּוֹם אֵין דֶּרֶךְ רַבּוֹתֵינוּ לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתָם, רַק בַּלַּיְלָה, דֶּרֶךְ צִנְעָה. וְלָכֵן מָתַי נַעֲשָׂה לִינָה? כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהִתְפַּנָּה הַשֶּׁמֶשׁ מֵהָעוֹלָם.

וְלָכֵן גַּם כֵּן צָרִיךְ לְהִתְכַּסּוֹת מֵהַשֶּׁמֶשׁ, וְכָךְ צָרִיךְ לְהִתְכַּסּוֹת מֵאֵלּוּ הַמַּלְאָכִים, שֶׁהֵם מִיֵּצֶר הַטּוֹב מִיָּמִין בְּכַמָּה מַחֲנוֹת, וּמִיֵּצֶר הָרָע שֶׁהוֹלֵךְ לִשְׂמֹאל בְּכַמָּה מַחֲנוֹת. וְלָכֵן אַחַר שֶׁבָּא הַבֹּקֶר אָמַר כַּאֲשֶׁר רָאָם. וּמִצַּד יַעֲקֹב שֶׁהָיָה אִישׁ תָּם, לֹא הָיָה עִמּוֹ, רַק חֵילוֹת הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה, וְלָכֵן וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם. אוֹתָם מַלְאֲכֵי הַיּוֹם כָּתוּב, כַּאֲשֶׁר רָאָם מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה. וּכְשֶׁבָּאוּ מַלְאֲכֵי הַלַּיְלָה, שֶׁהִתְכַּנְּסוּ אִתּוֹ לִשְׁמֹר אוֹתוֹ, אָמַר וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם.

מִשּׁוּם שֶׁהַתְּפִלָּה הִיא כַּלָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר

דִּבְכִתָּב אִתְמַר עָלָהּ, (שמות לג) הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי. וּבְגִין דְּאִיהִי אִתְקְרִיאַת מָקוֹם בְּעָלְמָא דֵּין, אִתְמַר בָּהּ וַיִּפְּגַע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם.

וּבְגִין דָּא אִיהִי אַמְרַת, (ירמיה ט) מִי יִתְּנֵנִי בַּמִּדְבָּר מְלוֹן אוֹרְחִים. דַּהֲוַת רְשׁוּ בִּפְנֵי עַצְמָהּ, וְלָאו עִם אִינּוּן דְּקַבְּעִין לָהּ חוֹבָה עִמְּהוֹן, בְּלָא חָתָן דִּילָהּ. וּבְכָל שַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ מְצַלֵּי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַקְדִּים וְנָטַר לֵיהּ. וְרָזָא דְּמִלָּה, (בראשית כד) וְהָאִישׁ מִשְׁתָּאֵה לָהּ. וְלֵית אִישׁ, אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות טו) יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה. (בראשית כד) וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יוֹצֵאת, כְּגוֹן (זכריה ט) וְיָצָא כַּבָּרָק חִצּוֹ.

וְאִי תֵּימְרוּן, דְּהָא אוּקְמוּהָ רַבָּנָן, לְעַשְׂרָה קַדְמָא שְׁכִינְתָּא וְאַתְיָא, לְאֶחָד עַד דְּיַתִּיב. לְעַשְׂרָה דְּהִיא י' קַדְמָה ה'. לְאֶחָד דְּאִיהוּ ו', עַד דְּיַתִּיב, לָא אַתְיָא לְגַבֵּיהּ ה' תִּנְיָינָא. וְרָזָא דְּמִלָּה, דְּבַאֲתָר דְּלֵית תַּמָּן יָ"ה, לָא אַתְיָא תַּמָּן ה'. וּמַאן דְּבָעֵי לְיַחֲדָא אַתְוָון, צָרִיךְ בִּתְחִנָּה וּבְתַחֲנוּנֵי. וּבְגִין דָּא, (דברים ג) וָאֶתְחַנַּן אֶל יְיָ, בַּאֲדֹנָ"י לִשְׁכִינְתָּא בְּתַחֲנוּנִים. וּלְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרַחֲמֵי, עַד הָכָא.

לשון הקודש

השירים ד) אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי וְגוֹ'. נִקְרָא כָּאן "אִתִּי", וּבַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב נֶאֱמַר עָלֶיהָ, (שמות לג) הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא נִקְרֵאָה מָקוֹם בָּעוֹלָם הַזֶּה, נֶאֱמַר בָּהּ וַיִּפְּגַע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם. **וְלָכֵן** הִיא אָמְרָה, (ירמיה ט) מִי יִתְּנֵנִי בַּמִּדְבָּר מְלוֹן אוֹרְחִים. שֶׁהָיְתָה רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ, וְלֹא עִם אוֹתָם שֶׁקּוֹבְעִים אוֹתָהּ חוֹבָה עִמָּם, בְּלִי הֶחָתָן שֶׁלָּהּ. וּבְכָל שָׁעָה שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַקְדִּים וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ. וְסוֹד הַדָּבָר – (בראשית כד) וְהָאִישׁ מִשְׁתָּאֵה לָהּ. וְאֵין אִישׁ אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. (בראשית כד) וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת, כְּמוֹ (זכריה ט) וְיָצָא כַּבָּרָק חִצּוֹ.

וְאִם תֹּאמְרוּ שֶׁהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, לַעֲשָׂרָה מַקְדִּימָה הַשְּׁכִינָה וּבָאָה, לְאֶחָד עַד שֶׁיּוֹשֵׁב. לַעֲשָׂרָה שֶׁהִיא י' קַדְמָה ה'. לְאֶחָד שֶׁהוּא ו', עַד שֶׁיּוֹשֵׁב לֹא בָּאָה אֵלָיו ה' שֵׁנִית. וְסוֹד הַדָּבָר – שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם יָ"ה, לֹא בָּאָה שָׁם ה'. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְיַחֵד אוֹתִיּוֹת, צָרִיךְ בִּתְחִנָּה וּבְתַחֲנוּנִים. וְלָכֵן (דברים ג) וָאֶתְחַנַּן אֶל ה', בַּאדֹנָ"י לַשְּׁכִינָה בְּתַחֲנוּנִים, וְלַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא בְּרַחֲמִים. עַד כָּאן.

אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם. דְּאִיהוּ רָזָא דְכַבְשֵׁי דְרַחֲמָנָא, דְּאוֹקְמוּהָ עָלַיְיהוּ רַבָּנָן, גַּבֵּי כַּבְשֵׁי דְרַחֲמָנָא לָמָּה לָךְ. אֶלָּא מִלִּין דִּיהוֹן תְּחוֹת כִּבְשׁוֹנֵי דְעָלְמָא, יֵהוֹן מְכוּסִין תְּחוֹת לְבוּשָׁךְ. מַה לְּבוּשׁ אִיהוּ מְכַסֶּה עַל גּוּפָא, אוֹף הָכִי צָרִיךְ לְכַסָּאָה רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא. כָּל שֶׁכֵּן רָזִין דְּקָרְבְּנִין, דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא דְּקָרִיבוּ דְּאִתְּתָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ.

וּמַה קָרִיבוּ דְתַרְוַוּיְיהוּ צָרִיךְ בְּאִתְכַּסְיָא. אוֹף הָכִי צָרִיךְ קָרְבָּן לְכַסָּאָה לוֹן, מִבְּנֵי עַרְיָין רַשִׁיעַיָּיא חֲצוּפִין, דְּלֵית לוֹן בֹּשֶׁת פָּנִים וְלָא עֲנָוָה. וְכַמָּה מִינֵי מַמְזְרִין אִינּוּן, בְּנֵי עֲרָיוֹת, בְּנֵי נִדָּה, דְּנָד ה' מִנָּהּ, וְאִשְׁתְּכַח בְּאַתְרָהּ. שִׁפְחָה בַּת אֵל נֵכָר זוֹנָה. וְהַאי אִיהוּ רָזָא, (משלי ל) תַּחַת שָׁלֹשׁ רָגְזָה אָרֶץ וְגוֹ', תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע לָחֶם וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ. דְּנָד ה' מֵאַתְרָאָה, דְּאִיהִי מַטְרוֹנִיתָא, יֵצֶר הַטּוֹב. וְעָאלָא בְּאַתְרָהָא שִׁפְחָה יֵצֶר הָרָע.

וְרָזָא דְּמִלָּה, (ויקרא יד) כְּנֶגַע נִרְאָה לִי בַבָּיִת, הַיְינוּ דָּם טָמֵא דְנִדָּה. וּמַה הָתָם וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים. אוֹף הָכִי (ויקרא טו) שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְנִדָּתָהּ. זַכָּאִין אִינּוּן אֵבָרִים דְּמִתְקַדְּשֵׁי בְשָׁעַת

לשון הקודש

אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם. שֶׁהוּא סוֹד שֶׁל סִתְרֵי הָרַחֲמָן, שֶׁבֵּאֲרוּ עֲלֵיהֶם רַבּוֹתֵינוּ, גַּבֵּי סִתְרֵי הָרַחֲמָן לָמָּה לָךְ? אֶלָּא דְּבָרִים שֶׁיִּהְיוּ תַּחַת סִתְרֵי הָעוֹלָם, יִהְיוּ מְכֻסִּים תַּחַת לְבוּשֶׁךָ. מַה לְּבוּשׁ מְכַסֶּה עַל הַגּוּף, גַּם כָּךְ צָרִיךְ לְכַסּוֹת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה. כָּל שֶׁכֵּן סוֹדוֹת הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁהֵם כְּמוֹ קִרְבַת אִשָּׁה לְבַעְלָהּ.

וּמַה קִרְבָּתָם צְרִיכָה בְּמְכֻסֶּה, גַּם כָּךְ צָרִיךְ קָרְבָּן לְכַסּוֹת אוֹתָם מִבְּנֵי עֲרָיוֹת רְשָׁעִים חֲצוּפִים, שֶׁעֵין לָהֶם לֹא בֹּשֶׁת פָּנִים וְלֹא עֲנָוָה. וְכַמָּה מִינֵי מַמְזֵרִים הֵם: בְּנֵי עֲרָיוֹת, בְּנֵי נִדָּה, שֶׁנָּד ה' מִמֶּנָּה וְנִמְצֵאת בִּמְקוֹמָהּ, שִׁפְחָה בַּת אֵל נֵכָר זוֹנָה. וְזֶהוּ סוֹד (משלי ל) תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אָרֶץ וְגוֹ', תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע לָחֶם וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ. שֶׁנָּדָה ה' מִמְּקוֹמָהּ, שֶׁהִיא הַמַּלְכָּה, יֵצֶר הַטּוֹב, וְנִכְנְסָה בִּמְקוֹמָהּ שִׁפְחָה, יֵצֶר הָרָע.

וְסוֹד הַדָּבָר – (ויקרא יד) כְּנֶגַע נִרְאָה לִי בַבָּיִת, הַיְינוּ דָּם טָמֵא שֶׁל נִדָּה. וּמַה שָּׁם (שם יג) וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים – אַף כָּךְ (שם טו) שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְנִדָּתָהּ. אַשְׁרֵי אוֹתָם

תַּשְׁמִישׁ, דְּאִינּוּן עֲצֵי הָעוֹלָה, דַּאֲחִידָן בְּהוֹן אֶשִּׁין קַדִּישִׁין, שֵׁם יְהוָ"ה דְּאָחִיד בְּאֶשִּׁין דִּלְהוֹן. וּבְגִין דָּא (ישעיה כד) בָּאוּרִים כַּבְּדוּ יְיָ עַל כֵּן כִּבְשֵׁי דְרַחֲמָנָא, הַיְינוּ אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם.

שְׁלִימוּ דִּקְרָא, וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאַנְגִּיד מִמּוֹחֵיהּ, טִפָּה סֹלֶת נְקִיָּה בְּלָא פְּסוֹלֶת. וְאִיהִי רְמִיזָא בְּאָת י' מִן אֲדֹנָ"י, כְּלִילָא בְּעֶשֶׂר סְפִירָאן. דְּאִיהִי בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִית הַהִין. וְאִיהִי בְּלוּלָה, בַּמִּקְרָא, בַּמִּשְׁנָה, בַּתַּלְמוּד, בְּקַבָּלָה.

יְחֶזְקֵאל כַּד חָמָא שְׁכִינְתָּא מִגּוֹ קְלִיפִּין, חָזָא עִמָּהּ עֶשֶׂר סְפִירָאן. בְּלָא פִּרוּדָא כְּלַל. וְאִלֵּין אִינּוּן מוֹחָא, מִלְּגוֹ, כֻּלְּהוּ חָזָא לוֹן מִגּוֹ נְהַר כְּבָר דִּלְתַתָּא, אִיהִי (תהלים סח) רֶכֶב אֱלֹהִים רִבּוֹתַיִם, כָּל רִבּוֹא עֶשֶׂר אַלְפִין, רִבּוֹתַיִם כ' אֶלֶף, אַפִּיק תְּרֵי שֶׁאֵינָן, אִשְׁתָּאֲרוּ תִּמְנֵי סָר, בְּחוּשְׁבַּן ח"י עָלְמִין. דְּכָלִיל עֶשֶׂר סְפִירָאן, דְּאִתְלַבַּשׁ בְּטֵ"ט מִן מְטַטְרוֹן. טֵ"ט מִן טִטָּפֹת, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים ו) וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ. מָאן עַיְינִין. אִלֵּין לְעֵילָא, דְּאִתְּמַר בְּהוּ (יחזקאל

לשון הקודש

אֵיבָרִים שֶׁמִּתְקַדְּשִׁים בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ, שֶׁהֵם עֲצֵי הָעוֹלָה שֶׁאוֹחֲזִים בָּהֶם אִשִּׁים קְדוֹשׁוֹת, שֵׁם יְהוָ"ה שֶׁאָחוּז בָּאִשִּׁים שֶׁלָּהֶם, וְלָכֵן (ישעיה כד) בָּאוּרִים כַּבְּדוּ ה'. עַל זֶה נִסְתְּרוֹת ה', הַיְינוּ אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם.

שְׁלִימוּת הַכָּתוּב – וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּשְׁפִּיעַ מִמֹּחוֹ טִפָּה סֹלֶת נְקִיָּה בְּלִי פְּסֹלֶת. וְהִיא רְמוּזָה בָּאוֹת י' שֶׁל אֲדֹנָ"י, כְּלוּלָה בְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁהִיא בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִית הַהִין. וְהִיא בְּלוּלָה בַּמִּקְרָא, בַּמִּשְׁנָה, בַּתַּלְמוּד, בַּקַּבָּלָה.

כְּשֶׁרָאָה יְחֶזְקֵאל אֶת הַשְּׁכִינָה מִתּוֹךְ הַקְּלִפּוֹת, רָאָה עִמָּהּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִי פֵּרוּד כְּלָל, וְאֵלֶּה הֵם מֵהַ, מִבִּפְנִים, אֶת כֻּלָּם רָאָה מִתּוֹךְ נְהַר כְּבָר שֶׁלְּמַטָּה, הִיא (תהלים סח) רֶכֶב אֱלֹהִים רִבּוֹתַיִם. כָּל רִבּוֹא עֲשָׂרָה אֲלָפִים, רִבּוֹתַיִם עֶשְׂרִים אֶלֶף. תּוֹצִיא שְׁנַיִם שֶׁאֵינָם, נִשְׁאֲרוּ שְׁמוֹנָה עָשָׂר, בְּחֶשְׁבּוֹן שְׁמוֹנָה עָשָׂר עוֹלָמוֹת, שֶׁכּוֹלְלִים עֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁהִתְלַבֵּשׁ טֵ"ט מִמְּטַטְרוֹן. טֵ"ט מִטָּטָפֹת, וְנֶאֱמַר בּוֹ (דברים ו) וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ. מִי הָעֵינַיִם? אֵלּוּ

א) נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים. מָאן מַרְאוֹת. אִלֵּין אִינּוּן עֲשָׂרָה מַרְאוֹת דִּמְטַטְרוֹן, דְּחָזָא כִּשְׁרָגָא בְּגוֹ עֲשִׁישִׁיתָא. תְּשַׁע בְּאִתְגַּלְיָיא, וְחַד סָתִים.

מַרְאָה חָדָא דְּאִיהוּ חֵזוּ קַדְמָאָה מֵאִלּוּ עֲשָׂרָה, דָּא אִיהוּ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (יחזקאל א) **וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא. וְאַף עַל גַּב דְּאִתְּפְּרַשׁ לְעֵילָּא, צָרִיךְ לְחַדְּתָא עָלֵיהּ מִלִּין דְּחִדּוּשִׁין.**

אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמַשְׁרְיָין דִּלְעֵילָּא, מָאן דִּמְצָלֵי, בֵּין יְהֵא גִּבּוֹר, בֵּין יְהֵא חָכָם, בֵּין יְהֵא עָשִׁיר. בְּזַכְוָון גִּבּוֹר. חָכָם בַּתּוֹרָה. וְעָשִׁיר בַּמִּצְוֹת. לָא יֵיעוּל בְּהֵיכָלָא דָא צְלוֹתֵיהּ, עַד דְּתִחְזוּן בֵּיהּ סִימָנִין אִלֵּין, דְּיָהַב גַּרְמֵיהּ בֵּיהּ תִּקּוּנִין דִּילִי. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ יְיָ צְבָאוֹת תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ. לְמַאן דְּיְהֵא רָשִׁים בְּאִלֵּין סִימָנִין בִּלְבוּשֵׁיהּ, תְּקַבְּלוּן צְלוֹתֵיהּ. סִימָנָא חָדָא דְּיְהֵא רָשִׁים בִּצְלוֹתֵיהּ, בִּתְכֵלֶת, בְּכַנְפֵי מִצְוָה צִיצִית. דְּאִיהוּ דָּמֵי לָרָקִיעַ, דְּאִיהוּ מְטַטְרוֹן. דְּיוּקְנָא דִילֵיהּ, תְּכֵלֶת שֶׁבַּצִּיצִית.

לשון הקודש

לְמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן (יחזקאל א) **נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים.** אֵילּוּ מַרְאוֹת? אֵלּוּ עֲשָׂרָה מַרְאוֹת שֶׁל מְטַטְרוֹן שֶׁנִּרְאָה כְּמוֹ נֵר בַּעֲשִׁשִׁית, תִּשְׁעָה בְּגָלוּי וְאֶחָד בְּנִסְתָּר.

מַרְאָה אֶחָד, שֶׁהוּא מַרְאָה רִאשׁוֹן מֵאֵלּוּ הָעֲשָׂרָה, זֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא. וְאַף עַל גַּב שֶׁנִּפְרַד לְמַעְלָה, צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ עָלָיו חִדּוּשִׁים.

אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַמַּחֲנוֹת שֶׁלְּמַעְלָה: מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל, בֵּין שֶׁיִּהְיֶה גִּבּוֹר, בֵּין שֶׁיִּהְיֶה חָכָם, בֵּין שֶׁיִּהְיֶה עָשִׁיר; בִּזְכֻיּוֹת גִּבּוֹר, חָכָם בַּתּוֹרָה, וְעָשִׁיר בְּמִצְוֹות – לֹא תִכָּנֵס תְּפִלָּתוֹ בְּהֵיכָל זֶה עַד שֶׁיֵּרָאוּ בוֹ סִימָנִים אֵלּוּ, שֶׁנָּתַן עַצְמוֹ בּוֹ תִּקּוּנִים שֶׁלִּי. וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת, תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ. לְמִי שֶׁיִּהְיֶה רָשׁוּם בַּסִּימָנִים הַלָּלוּ בִּלְבוּשׁוֹ, תְּקַבְּלוּ תְּפִלָּתוֹ. סִימָן אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה רָשׁוּם בִּתְפִלָּתוֹ, בִּתְכֵלֶת בְּכַנְפֵי מִצְוָה צִיצִית, שֶׁהוּא דּוֹמֶה לָרָקִיעַ, שֶׁהוּא מְטַטְרוֹן. דְּמוּתוֹ תְּכֵלֶת שֶׁבַּצִּיצִית.

וּבְגִין דָּא, שִׁיעוּר הַצִּיצִית אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, טַלִּית שֶׁהַקָּטָן מִתְכַּסֶּה בָּהּ רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ. וְהַאי אִיהוּ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (ישעיה יא) וְנַעַר קָטֹן נוֹהֵג בָּם. וְהַאי אִיהוּ נוֹהֵג בְּאַרְבַּע חֵיָון, דְּאִינּוּן אַרְבַּע, וְאִיהוּ כָּלִיל (מלכים א י) שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, דְּאִינּוּן ו'. וּבְגִין דְּאִיהוּ כָּלִיל עֶשֶׂר, מִתְלַבְּשִׁין בֵּיהּ עֶשֶׂר סְפִירָאן, י'. וּבֵיהּ הָוָה אִתְחֲזֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר סְפִירָאן, לִנְבִיאֵי. וּמִסִּטְרָא דִשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי עֲשִׂירָאָה, תְּכֵלֶת שֶׁבַּצִּיצִית, אִיהוּ תְּכֵלֶת דְּכָל גַּוְונִין.

דְּאִיהִי תַּכְלִית דְּי' סְפִירָאן. וּבֵיהּ (שמות לט) וַתֵּכֶל כָּל עֲבוֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד. וְאִיהִי לָשׁוֹן כַּלָּה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר ז) וַיְהִי בְּיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה לְהָקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן. וְאוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, כַּלַּת כְּתִיב, וְאִיהוּ תְּכֵלֶת דִשְׁרָגָא, דְּאָכִיל תְּרָבִין וְעִלָּוָון.

וְעָלֵיהּ אָמַר יְחֶזְקֵאל (יחזקאל א) דְּמוּת כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא. סְגוּלָה דְּהַאי אֶבֶן, מָאן דְּיָרִית לָהּ, לָא שַׁלְטָא נוּרָא דְּגֵיהִנָּם עָלֵיהּ. לֵית נוּרָא בְּעָלְמָא מְכַלְכֵּל לָהּ, וְלָא כָּל מִינֵי מַתְּכוֹת. כָּל שֶׁכֵּן מַיָּא, דְּלָא מַזִּיקוּ לָהּ. מָאן דְּיָרִית לָהּ, אִתְקַיָּים

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם זֶה שִׁעוּר הַצִּיצִית פֵּרְשׁוּהוּ רַבּוֹתֵינוּ, טַלִּית שֶׁהַקָּטָן מִתְכַּסֶּה בָּהּ רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ. וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (ישעיה יא) וְנַעַר קָטֹן נוֹהֵג בָּם. וְזֶהוּ נוֹהֵג בְּאַרְבַּע חַיּוֹת, שֶׁהֵם אַרְבַּע, וְהוּא כּוֹלֵל (מלכים–א י) שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, שֶׁהֵם ו'. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא כָּלוּל עֶשֶׂר, מִתְלַבְּשִׁים בּוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, י'. וּבוֹ נִרְאֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁכִינָתוֹ, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת – לַנְּבִיאִים. וּמִצַּד הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא עֲשִׂירִית, תְּכֵלֶת שֶׁבַּצִּיצִית, הִיא תְּכֵלֶת שֶׁל כָּל הַגְּוָנִים. **שֶׁהִיא** תַּכְלִית שֶׁל עֶשֶׂר סְפִירוֹת, וּבוֹ (שמות לט) וַתֵּכֶל כָּל עֲבֹדַת [מִשְׁכַּן] אֹהֶל מוֹעֵד, וְהִיא לְשׁוֹן כַּלָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר ז) וַיְהִי בְּיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה לְהָקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן. וּפֵרְשׁוּהָ רַבָּנָן, כַּלַּת כָּתוּב, וְהִיא תְּכֵלֶת הַנֵּר, שֶׁאוֹכֶלֶת חֲלָבִים וְעוֹלוֹת.

וְעָלָיו אָמַר יְחֶזְקֵאל, דְּמוּת כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא. סְגֻלַּת הָאֶבֶן הַזּוֹ, שֶׁמִּי שֶׁיּוֹרֵשׁ אוֹתָהּ לֹא שׁוֹלֶטֶת בּוֹ אֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם. אֵין אֵשׁ שֶׁמְּכַלְכֶּלֶת אוֹתָהּ וְלֹא כָּל מִינֵי מַתְּכוֹת, כָּל שֶׁכֵּן שֶׁהַמַּיִם לֹא מַזִּיקִים אוֹתָהּ. מִי שֶׁיּוֹרֵשׁ אוֹתָהּ, מִתְקַיֵּם בּוֹ (ישעיה מג) כִּי

בֵּיהּ (ישעיה מג) כִּי תַעֲבוֹר בַּמַּיִם אִתְּךָ אָנִי וְגוֹ'. וְכָל עִלָּאִין וְתַתָּאִין דְּסִטְרָא אַחֲרָא דַּחֲלִין מִנֵּיהּ. תְּכֵלֶת דְּיַמָּא בְּגִינֵיהּ אִתְּמַר, כִּי תַעֲבוֹר בַּמַּיִם אִתְּךָ אָנִי. דְּבִסְגוּלָה דָּא, (שמות טו) סוּס וְרוֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם, דָּא מְמָנָא דְּמִצְרַיִם.

מִגָּוָון דָּא, דַּחֲלִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין. מַשְׁרְיָין דְּיַמָּא דַּחֲלִין מִנֵּיהּ. וּמַשְׁרְיָין דִּרְקִיעָא דְּאִיהוּ תְּכֵלֶת, מִנֵּיהּ דַּחֲלִין. מַשְׁרְיָין דִּתְכֵלֶת (ס"א וּמַשְׁרְיָין דִּרְקִיעִין וּמַשְׁרְיָין) דְּנוּרָא דְּגֵיהִנָּם דַּחֲלִין מִנֵּיהּ.

וְהַאי תְּכֵלֶת (דף רכ"ז ע"א) אִיהוּ דִּין. דִּינָא אֲדֹנָ"י. דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא וּתְרֵין גַּוְונִין רְשִׁימִין בְּטַלִּית, חַד חִוָּור, וְחַד תְּכֵלֶת. וְעַל תְּרֵין גַּוְונִין אִלֵּין אִתְּמַר, (שמות כד) וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר. לִבְנַת, לוּבָן דְּסַפִּיר. דְּאִיהוּ כָּלִיל בִּתְרֵין גַּוְונִין, רַחֲמֵי וְדִינָא, חִוָּור וְאוּכָם. אוּכָמוּ דִּתְכֵלֶת. וְעַל תְּרֵין גַּוְונִין, רְמִיזוּ רַבָּנָן, מֵאֵימָתַי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּשַׁחֲרִית, מִשֶּׁיַּכִּיר בֵּין תְּכֵלֶת לְלָבָן. לְמֶהֱוֵי בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא, קְרִיאַת שְׁמַע, יְחוּדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּלִיל מִתְּרֵין גַּוְונִין אִלֵּין, דְּאִינּוּן יְהֹוָ"ה אֲדֹנָ"י, רַחֲמֵי וְדִינָא. כְּגַוְונָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּלִיל ב' גַּוְונִין, יְהֹוָ"ה אֲדֹנָ"י לְמֶהֱוֵי רַחֲמֵי וְדִינָא, כִּסֵּא דִּין וְכִסֵּא רַחֲמִים. (מטטרון).

לשון הקודש

תַּעֲבֹר בַּמַּיִם אִתְּךָ אָנִי וְגוֹ'. וְכָל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים שֶׁל צַד הָאַחֵר פּוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ. תְּכֵלֶת הַיָּם, בִּשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר כִּי תַעֲבֹר בַּמַּיִם אִתְּךָ אָנִי. שֶׁבִּסְגֻלָּה זוֹ (שמות טו) סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם, זֶה מְמֻנֶּה שֶׁל מִצְרַיִם.

מִגָּוָון זֶה פּוֹחֲדִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. מַחֲנוֹת הַיָּם פּוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ. וּמַחֲנוֹת הָרָקִיעַ, שֶׁהוּא תְּכֵלֶת, מִמֶּנּוּ פּוֹחֲדִים. מַחֲנוֹת הַתְּכֵלֶת (וּמַחֲנוֹת הָרְקִיעִים וּמַחֲנוֹת) שֶׁאֵשֵׁי הַגֵּיהִנֹּם פּוֹחֲדִים מִמֶּנָּה.

וּתְכֵלֶת זוֹ הִיא דִּין, דִּינָא – אֲדֹנָ"י. דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא, וּשְׁנֵי גְוָנִים רְשׁוּמִים בַּטַּלִּית, אֶחָד לָבָן וְאֶחָד תְּכֵלֶת. וְעַל שְׁנֵי גְוָנִים אֵלּוּ נֶאֱמַר, (שמות כד) וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר. לִבְנַת – לֻבָּן הַסַּפִּיר, שֶׁהוּא כָּלוּל בִּשְׁנֵי גְוָנִים, רַחֲמִים וְדִין, לָבָן וְשָׁחֹר. שְׁחֹר הַתְּכֵלֶת. וְעַל שְׁנֵי גְוָנִים רָמְזוּ רַבּוֹתֵינוּ, מֵאֵימָתַי קוֹרִאים אֶת שְׁמַע בְּשַׁחֲרִית? מִשֶּׁיַּכִּיר בֵּין תְּכֵלֶת לְלָבָן. לִהְיוֹת בַּת הַמֶּלֶךְ, קְרִיאַת שְׁמַע, יִחוּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּלוּל מִשְּׁנֵי גְוָנִים אֵלּוּ, שֶׁהֵם יְהֹוָ"ה אֲדֹנָ"י, רַחֲמִים

כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא. (יחזקאל א) **מָאי דְּמוּת כִּסֵּא. אֶלָּא לָקֶבֶל כֻּרְסְיָיא, דְּאִית לֵיהּ שִׁבְעִין וּתְרֵין גְּשָׁרִים. דְּיִהֵא בַּר נָשׁ רָשִׁים בְּשִׁבְעִין וּתְרֵין קְשָׁרִים, וְחוּלְיָין דְּצִיצִית, לָקֶבֶל שִׁבְעִין וּתְרֵין גְּשָׁרִים דְּכֻרְסְיָיא. דְּאִינּוּן תִּמְנֵיסַר קְשָׁרִים, וְחוּלְיָין לְכָל סִטְרָא. דְּכֻרְסְיָיא דְּאִיהוּ ה', לְכָל סִטְרָא בְּאַרְבַּע חֵיוָן דְּכֻרְסְיָיא, דְּאִינּוּן ד'.**

וְשִׁית דַּרְגִּין דְּכֻרְסְיָיא, דְּאִינּוּן ו', וְדָא מְטַטְרוֹן, אִיהוּ כָּלִיל אַרְבַּע חֵיוָן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה יא) **וְנַעַר קָטֹן נוֹהֵג בָּם. וְאִינּוּן מִיכָאֵל גַּבְרִיאֵל נוּרִיאֵל רְפָאֵל. מְטַטְרוֹן** (מלכים א י) **שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, דְּסַלְקִין שִׁית מְאָה, צִיצִית בִּתְרֵין יוֹדִי"ן. וְאִי חָסֵר יוֹד, הָא חִירֵק בְּאַתְרֵיהּ, הָכִי סַלְקָא. בְּכָל סִטְרָא בְּד' כַּנְפֵי, צִיצִית וּתְלַת עֲשַׂר חֻלְיָין דְּצִיצִית, אִינּוּן תרי"ג.**

וְעוֹד. שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, בְּרָזָא דָא וָא"ו, סָלִיק לְחֶשְׁבָּן י"ג, דְּאִתְרְמִיז בִּתְלַת תֵּיבִין, וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט. דְּאִינּוּן וָהוּ אֲנִי וָהוּ. חָמֵשׁ קִשְׁרִין, ה' לְכָל סִטְרָא. א' טָלִית חַד לְכֻלְּהוּ. וּבְאָת ה' אִשְׁתְּלִים ח"י. דְּאִינּוּן ט"ט. לְמֶהֱוֵי חַיָּה לְכָל סִטְרָא. כָּלִיל אַרְבַּע

לשון הקודש

וְדִין. כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כּוֹלֵל שְׁנֵי גְוָנִים – יְהוָ"ה אֲדֹנָ"י, לִהְיוֹת רַחֲמִים וְדִין, כִּסֵּא דִּין וְכִסֵּא רַחֲמִים. (מְטַטְרוֹן).

כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא. מַה זֶּה דְּמוּת כִּסֵּא? אֶלָּא כְּנֶגֶד הַכִּסֵּא, שֶׁיֵּשׁ לוֹ שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם גְּשָׁרִים. שֶׁיִּהְיֶה אָדָם רָשׁוּם בְּשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם קְשָׁרִים, וְחֻלְיוֹת הַצִּיצִית, כְּנֶגֶד שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם גְּשָׁרִים שֶׁל הַכִּסֵּא, שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה עָשָׂר קְשָׁרִים, וְחֻלְיוֹת לְכָל צַד. שֶׁהַכִּסֵּא שֶׁהוּא ה', לְכָל צַד בְּאַרְבַּע חַיּוֹת הַכִּסֵּא, שֶׁהֵם ד'.

וְשֵׁשׁ מַעֲלוֹת הַכִּסֵּא, שֶׁהֵם ו', וְזֶה מְטַטְרוֹן, הוּא כּוֹלֵל אַרְבַּע חַיּוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה יא) וְנַעַר קָטֹן נוֹהֵג בָּם, וְהֵם: מִיכָאֵל, גַּבְרִיאֵל, נוּרִיאֵל, רְפָאֵל. מְטַטְרוֹן, (מלכים-א י) שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, שֶׁעוֹלִים שֵׁשׁ מֵאוֹת, צִיצִית בִּשְׁתֵּי יוֹדִי"ן. וְאִם חָסֵר יו"ד, הֲרֵי חִירֵק בִּמְקוֹמָהּ, כָּךְ עוֹלֶה. בְּכָל צַד בְּאַרְבַּע כְּנָפוֹת, צִיצִית וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה חֻלְיוֹת הַצִּיצִית – הֵם תרי"ג.

וְעוֹד שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא – בְּסוֹד זֶה וָא"ו, עוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן י"ג, שֶׁנִּרְמָז בְּשָׁלֹשׁ תֵּבוֹת (שמות יד) וַיִּסַּע, וַיָּבֹא, וַיֵּט. שֶׁהֵם וָהוּ אֲנִי וָהוּ. חֲמִשָּׁה קְשָׁרִים, ה' לְכָל צַד. א' טַלִּית אַחַת לְכֻלָּם. וּבָאוֹת ה' נִשְׁלָם ח"י, שֶׁהֵם טֵ"ט, לִהְיוֹת חַיָּה לְכָל צַד, כּוֹלֵל אַרְבַּע חַיּוֹת. וּלְכָל חַיָּה אַרְבַּע

חַיּוֹת. וּלְכָל חַיָּה, אַרְבַּע אַנְפִּין, וְאַרְבַּע גַּדְפִּין, אִינּוּן ל"ב אַנְפִּין וְגַדְפִּין. וְאִינּוּן תַּלְיָין מֵחַיָּה דְּאִיהוּ אָדָם.

וְאִינּוּן ל"ב, כְּחוּשְׁבַּן יו"ד הֵ"א הֵ"א. שְׁלִימוּ דִּלְהוֹן, וָא"ו. תְּלִיסַר חוּלְיָין בְּכָל אַרְבַּע כַּנְפֵי, וְהַוָּא"ו מִתְיַיחֵד עִם כָּל אַרְבַּע חַיּוֹת, וְאַשְׁלִים לְעֵילָא, אַשְׁלִים לְתַתָּא. עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ מְטַטְרוֹן, לְאַשְׁלְמָא לְעֵילָא, כְּגַוְונָא דְּתִפְאֶרֶת, שְׁמֵיהּ כְּשֵׁם רַבִּיהּ. בְּצַלְמוֹ כִּדְמוּתוֹ אִתְּבְּרֵי. דְּאִיהוּ כָּלִיל כָּל דַּרְגִּין, מֵעֵילָא לְתַתָּא, וּמִתַּתָּא לְעֵילָא. וְאִיהוּ אָחִיד בְּאֶמְצָעִיתָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות כו) וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבְּרִיחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה.

וְאִיהוּ כָּלִיל אַרְבַּע אַנְפִּין, וְאַרְבַּע גַּדְפִּין דְּכָל חַיָּה וְחַיָּה דִּלְעֵילָא, דְּאִינּוּן, יְאֲהַדּוֹנָהִי. אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה. בְּכָל חַיָּה אַרְבַּע אַנְפִּין, וְאַרְבַּע גַּדְפִּין, כְּגַוְונָא דָא. א"ז בְּאַרְיֵה. א"ז בְּשׁוֹר. א"ז בַּנֶּשֶׁר. א"ז בָּאָדָם. דְּאִינּוּן ל"ב אַנְפִּין וְגַדְפִּין, כְּחוּשְׁבַּן א"ז אַרְבַּע זִמְנִין.

וְאִינּוּן ד' אַנְפִּין: יְהוָ"ה. אַרְבַּע גַּדְפִּין: אֲדֹנָי. לָקֶבֶל אַרְבַּע בִּגְדֵי זָהָב, וְאַרְבַּע בִּגְדֵי לָבָן, דְּלָבִישׁ כַּהֲנָא לְכַפָּרָא עַל יִשְׂרָאֵל. לָקֶבֶל, (תהלים נא) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּצְלוֹתָא. דִּתְפִלָּה יְהוָ"ה,

לשון הקודש

פָּנִים וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם, הֵם ל"ב פָּנִים וּכְנָפַיִם, וְהֵם תְּלוּיִים מֵחַיָּה שֶׁהוּא אָדָם.

וְהֵם ל"ב, כְּחֶשְׁבּוֹן יו"ד הֵ"א הֵ"א. שְׁלֵמוּת שֶׁלָּהֶם וָא"ו. שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה חֻלְיוֹת בְּכָל אַרְבַּע הַכְּנָפַיִם. וְהַוָּא"ו מִתְיַחֵד עִם כָּל אַרְבַּע חַיּוֹת, וּמַשְׁלִים לְמַעְלָה, מַשְׁלִים לְמַטָּה. עַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא מְטַטְרוֹן, לְהַשְׁלִים לְמַעְלָה, כְּמוֹ הַתִּפְאֶרֶת. שְׁמוֹ כְּשֵׁם רַבּוֹ. בְּצַלְמוֹ כִּדְמוּתוֹ נִבְרָא. שֶׁהוּא כּוֹלֵל כָּל הַדְּרָגוֹת, מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וּמִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, וְאָחוּז הוּא בָּאֶמְצַע. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כו) וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבְּרִחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה.

וְהוּא כּוֹלֵל אַרְבַּע פָּנִים וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְכָל חַיָּה וְחַיָּה שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהֵם יְאֲהַדּוֹנָהִי. אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה. בְּכָל חַיָּה אַרְבַּע פָּנִים וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם כְּמוֹ זֶה. א"ז בְּאַרְיֵה. א"ז בְּשׁוֹר. א"ז בַּנֶּשֶׁר. א"ז בָּאָדָם. שֶׁהֵם ל"ב פָּנִים וּכְנָפַיִם, בְּחֶשְׁבּוֹן א"ז אַרְבַּע פְּעָמִים.

וְהֵם אַרְבַּע פָּנִים: יְהוָ"ה. אַרְבַּע כְּנָפַיִם: אֲדֹנָי. כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בִּגְדֵי זָהָב וְאַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן שֶׁלּוֹבֵשׁ הַכֹּהֵן לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, כְּנֶגֶד (תהלים נא) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּתְפִלָּה, שֶׁל

בַּחֲתִימָה ח"י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא. וְתִמְנֵי סָרֵי זִמְנִין יְהוָ"ה, אִית בְּהוֹן ע"ב אַתְוָון, בְּחוּשְׁבַּן וַיְכֻלּוּ, דִּכְלִילָן בְּצַדִּיק חַ"י עָלְמִין.

וּבְאַרְבַּע חִיוָן, יְהוָ"ה אֲדֹנָי. תִּמְנֵי לְכָל סִטְרָא, אִינּוּן ל"ב אַתְוָון, וי"ג אַתְוָון, דְּאִשְׁתְּכָחוּ מִן וָה"ו אֲנִי וָה"ו, הָא תְּלַת עֲשַׂר, דִּכְלִילָן עֵילָא וְתַתָּא. בְּהוֹן אִשְׁתְּלִים אָדָם, דְּאִיהוּ מ"ה, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

לְעֵילָא בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, לֵית, קְלִיפִּין. (אסתר ד) כִּי אֵין לָבֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק. לְתַתָּא אִית קְלִיפִּין בִּמְטַטְרוֹן, דְּאִיהוּ בְּדִיוּקְנָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. דִּבְזִמְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר מִמַּלְכוּתֵיהּ, אִתְכַּסֵּי בְּנַדְפִּין וְאַנְפִּין דְּעֶבֶד דִּילֵיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמואל ב כב) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעָף.

וְאִינּוּן קְלִיפִּין דְּסָחֲרִין לְד' חִיָּון דִּמְטַטְרוֹן, אִינּוּן: תֹּהוּ, (מלכים א יט) וְהִנֵּה רוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים לֹא בָרוּחַ יְיָ. בֹּה"וּ, וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ לֹא בָרַעַשׁ יְיָ, הָא תְּרֵין קְלִיפִּין, יָרוֹק וְחִוָּור, דִּקְלִיפִּין דֶּאֱגוֹזָא, חַד תֹּהוּ, כַּו יָרוֹק, תִּנְיָינָא בֹּהוּ, אֲבָנִין מִפּוּלְמִין, קְלִיפָּא תַּקִּיפָא, כְּאַבְנָא מִפּוּלְמָא. לָקֳבֵל תְּרֵין קְלִיפִּין אִלֵּין, מוֹץ וְתֶבֶן דְּחִטָּה.

לשון הקודש

תְּפִלָּה יְהוָ"ה, בַּחֲתִימָה י"ח בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה. וּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה פְּעָמִים יְהוָ"ה, יֵשׁ בָּהֶם ע"ב אוֹתִיּוֹת, בְּחֶשְׁבּוֹן (בראשית ב) וַיְכֻלּוּ, שֶׁכְּלוּלִים בְּצַדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים.

וּבְאַרְבַּע חַיּוֹת, יְהוָ"ה אֲדֹנָי. שְׁמוֹנָה לְכָל צַד – הֵם ל"ב אוֹתִיּוֹת, וְי"ג אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּמְצְאוּ מִן וָה"ו אֲנִי וָה"ו. הֲרֵי שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שֶׁכְּלוּלִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, בָּהֶם הִשְׁתַּלֵּם אָדָם, שֶׁהוּא מ"ה, עַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

לְמַעְלָה בְּעֵץ הַחַיִּים אֵין קְלִפּוֹת, (אסתר ד) כִּי אֵין לָבֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק. לְמַטָּה יֵשׁ קְלִפּוֹת בִּמְטַטְרוֹן, שֶׁהוּא בִּדְמוּת הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. שֶׁבִּזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִחוּץ לְמַלְכוּתוֹ, מִתְכַּסֶּה בְּכַנְפֵי וּפְנֵי הָעֶבֶד שֶׁלּוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב כב) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעָף. **וְאוֹתָן** קְלִפּוֹת שֶׁסּוֹבְבוֹת לְאַרְבַּע חַיּוֹת מְטַטְרוֹן הֵן: תֹּהוּ – (מלכים–א יט) וְהִנֵּה רוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים לֹא בָרוּחַ ה'. בֹּה"וּ – וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ לֹא בָרַעַשׁ ה'. הֲרֵי שְׁתֵּי קְלִפּוֹת, יָרֹק וְלָבָן. שֶׁקְּלִפּוֹת הָאֱגוֹז

קְלִיפָּא תְּלִיתָאָה, דְּקִיקָא. לָקֶבֶל סוּבִין דְּחִטָּה, דְּהָכָא אִיהוּ מִתְדְּבַּק בָּחִטָּה, וְלָא יְכִיל לְאִתְפָּרְשָׁא מִתַּמָּן, עַד דְּטָחֲנִין לֵיהּ בְּרֵיחַיָּא, דְּאִינּוּן לָקֶבֶל טוֹחֲנוֹת דְּפוּמָא דְּבַר נָשׁ, דְּצָרִיךְ לְמִטְחַן בְּהוֹן מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, עַד דִּיהוֹן כְּקֶמַח סֹלֶת נְקִיָּה, וּבְנָפָה דְּאִיהִי שָׁפָה, אִתְבְּרִיר פְּסוֹלֶת דְּאִיהִי סוּבִין (דְּאוֹרַיְיתָא) עַד דְּיִשְׁתְּכַח הַלָּכָה סֹלֶת נְקִיָּה. בְּהַהוּא זִמְנָא, נָטִיל לָהּ לִבָּא וּמוֹחָא, וְכָל אֵבָרִין דְּגוּפָא דְּאִתְפְּשַׁט בְּהוֹן נִשְׁמָתָא, וְאִתְפַּרְנְסַת בָּהּ נִשְׁמָתָא, כְּגַוְונָא דְגוּפָא אִתְפַּרְנְסַת בְּמִלִּין דְּעָלְמָא, (קהלת ז) דְּזֶה לְעוּמַת זֶה עָשָׂה אֱלֹהִים, נָהֲמָא דְגוּפָא, וְנָהֲמָא דְאוֹרַיְיתָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי.

וְהַאי קְלִיפָּא, אִיהוּ כְּקְלִיפָּא דְּמִתְדַּבְּקָא בְּמוֹחָא דֶאֱגוֹזָא, וּבְזִמְנָא דֶאֱגוֹזָא אִיהִי רְכִיכָא, אִתְפְּרַשׁ הַהִיא קְלִיפָּא מִמּוֹחָא דֶאֱגוֹזָא, בְּלָא קוּשְׁיָא. וּבְזִמְנָא דֶאֱגוֹזָא אִיהִי (דף רכ"ז ע"ב) יְבֵשָׁה, קָשֶׁה לְבַר נָשׁ לְאַעְבְּרָא לֵיהּ מִתַּמָּן, כִּי עֲדַיִין הַקּוּשְׁיָא בִּמְקוֹמָהּ עוֹמֶדֶת. וּבְגִין דָּא מָנֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נָשׁ, לְאָהַדְּרָא בְּתִיּוּבְתָּא בְּבַחְרוּתֵיהּ, קוֹדֶם דְּיַזְקִין בֵּיהּ יֵצֶר הָרָע. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ויקרא יט)

לשון הקודש

– אֶחָד תּוֹהוּ, קַו יָרֹק. שֵׁנִי בֹּהוּ, אֲבָנִים מְפֻלָּמוֹת, קְלִפָּה חֲזָקָה כְּאֶבֶן מְפֻלֶּמֶת. כְּנֶגֶד שְׁתֵּי קְלִפּוֹת אֵלּוּ, מוֹץ וְתֶבֶן שֶׁל חִטָּה.

קְלִפָּה שְׁלִישִׁית, דַּקִּיקָה – כְּנֶגֶד סְבִין שֶׁל חִטָּה, שֶׁכָּאן הוּא נִדְבָּק בַּחִטָּה וְלֹא יָכוֹל לְהִפָּרֵד מִשָּׁם עַד שֶׁטּוֹחֲנִים אוֹתוֹ בָּרֵחַיִם, שֶׁהֵן כְּנֶגֶד טוֹחֲנוֹת הַפֶּה שֶׁל הָאִישׁ, שֶׁצָּרִיךְ לִטְחֹן בָּהֶן דִּבְרֵי תּוֹרָה עַד שֶׁיִּהְיוּ כְּמוֹ קֶמַח סֹלֶת נְקִיָּה. וּבְנָפָה, שֶׁהִיא הַשָּׁפָה, מִתְבָּרֶרֶת הַפְּסֹלֶת, שֶׁהוּא סְבִין (שֶׁל הַתּוֹרָה), עַד שֶׁתִּמָּצֵא הֲלָכָה סֹלֶת נְקִיָּה. בְּאוֹתוֹ זְמַן נוֹטֵל אוֹתָהּ הַלֵּב וְהַמֹּחַ, וְכָל אֵיבְרֵי הַגּוּף שֶׁהַנְּשָׁמָה מִתְפַּשֶּׁטֶת בָּהֶם, וְהַנְּשָׁמָה מִתְפַּרְנֶסֶת מִמֶּנָּה כְּמוֹ שֶׁהַגּוּף מִתְפַּרְנֵס מִדִּבְרֵי הָעוֹלָם. שֶׁזֶּה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹהִים – לֶחֶם הַגּוּף, וְלֶחֶם הַתּוֹרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי.

וּקְלִפָּה זוֹ הִיא כְּמוֹ קְלִפָּה שֶׁנִּדְבֶּקֶת לְמֹחַ הָאֱגוֹז, וּכְשֶׁהָאֱגוֹז רַךְ, נִפְרֶדֶת אוֹתָהּ קְלִפָּה מִמֹּחַ הָאֱגוֹז בְּלִי קֹשִׁי. וּכְשֶׁהָאֱגוֹז יָבֵשׁ, קָשֶׁה לָאָדָם לְהַעֲבִירָהּ מִשָּׁם, כִּי עֲדַיִן הַקֹּשִׁיָּא בִּמְקוֹמָהּ עוֹמֶדֶת. וְלָכֵן צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָדָם לַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה בְּבַחֲרוּתוֹ, לִפְנֵי שֶׁיַּזְקִין בּוֹ יֵצֶר הָרָע. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא יט) מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם, קֹדֶם שֵׂיבָה שֶׁלְּךָ. וּקְלִפָּה

מִפְּנֵי שֵׁיבָה תָּקוּם, קוֹדֶם שֵׁיבָה דִּילָךְ. וְהַאי קְלִיפָּה אִיהִי אֵשׁ, וְאִתְּמַר בָּהּ וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ לֹא בָאֵשׁ יְיָ. רְבִיעָאָה, תְּהוֹם. חָלָל דֶּאֱגוֹזָא, בֵּיהּ קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, תַּמָּן קָא אָתֵי מַלְכָּא, (יחזקאל א) וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ.

וְאִינּוּן קְלִיפִּין, אִינּוּן רְשִׁימִין בְּד' אֲבָרִים דְּגוּפָא. בְּרֵיאָה, תַּמָּן לֵיהָא, דְּמִינָהּ אִשְׁתְּכָחוּ סִרְכוֹת דְּרֵיאָה, (משלי ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמוֹכוּ. וְתַמָּן רוּחַ חָזָק מְפָרֵק, דְּדָפִיק בְּכַנְפֵי רֵיאָה דְּבַר נָשׁ, וְהַאי אִיהוּ רוּחָא דְּאַסְעִיר גּוּפֵיהּ דְּבַר נָשׁ, מַה דְּכָפִיף לֵיהּ אֵלֵיהוּ תְּחוֹתוֹי, וְסָלִיק לְעֵילָא בֵּיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (מלכים ב ב) וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמַיְמָה. וְהַאי דָּפִיק עַל רֵיאָה, דְּשׁוֹתָה כָּל מַשְׁקִין. וּבְהוֹן, (בראשית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, הַאי אִיהוּ קְלִיפָּה לְרוּחָא דְקוּדְשָׁא. לִשְׁמָאלָא, רוּחַ סְעָרָה, עָלַיְיהוּ אִתְּמַר, (קהלת י) לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ.

דָּוִד אַעְבָּר לֵיהּ מִלְּבוֹי, וְקָטִיל לֵיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קט) וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי וּבְגִין דָּא זָכָה, לִנְשָׁבָא רוּחַ צְפוֹנִית, בְּכִנּוֹר דִּילֵיהּ. וְאִתְּמַר בֵּיהּ, (יחזקאל לז) כֹּה אָמַר יְיָ מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, וַהֲוָה מְנַגֵּן בֵּיהּ בַּכִּנּוֹר, בְּד' מִינֵי נִגּוּנִין, בְּשִׁיר פָּשׁוּט, דְּאִיהוּ

לשון הקודש

זוֹ הִיא אֵשׁ, וְנֶאֱמַר בָּהּ, וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ לֹא בָאֵשׁ ה'. רְבִיעִית – תְּהוֹם, חָלָל הָאֱגוֹז, קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, שָׁם בָּא הַמֶּלֶךְ, (יחזקאל א) וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ.

וְאוֹתָן קְלִפּוֹת רְשׁוּמוֹת בְּאַרְבָּעָה אֵיבָרִים שֶׁל הַגּוּף. בְּרֵאָה, שָׁם לֵחָה, שֶׁמִּמֶּנָּה יוֹצְאוֹת סִרְחוֹת הָרֵאָה, (משלי ה) רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמֹכוּ. וְשָׁם רוּחַ חָזָק מְפָרֵק, שֶׁדּוֹפֵק בְּכַנְפֵי הָרֵאָה שֶׁל הָאָדָם, וְזֶהוּ רוּחַ שֶׁמַּסְעִיר אֶת גּוּף הָאָדָם, מַה שֶּׁכּוֹפֵף לוֹ אֵלִיָּהוּ תַּחְתָּיו וְעוֹלֶה בּוֹ לְמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלכים–ב ב) וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמַיְמָה [הַשָּׁמַיִם]. וְזֶהוּ דּוֹפֵק עַל הָרֵאָה, שֶׁשּׁוֹתָה כָּל מַשְׁקִים, וּבָהֶם (בראשית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, זוֹהִי קְלִפָּה לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. לִשְׂמֹאל, רוּחַ סְעָרָה, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (קהלת י) לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ.

דָּוִד הֶעֱבִיר מִלְּבוֹ וְהָרַג אוֹתוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קט) וְלִבִּי חָלָל בְּקִרְבִּי, וְלָכֵן זָכָה לְנִשּׁוּב רוּחַ צְפוֹנִית בְּכִנּוֹרוֹ, וְנֶאֱמַר בּוֹ (יחזקאל לז) כֹּה

י'. וּבְשִׁיר כָּפוּל, דְּאִיהוּ י"ד. וּבְשִׁיר מְשׁוּלָּשׁ, דְּאִיהוּ יה"ו. וּבְשִׁיר מְרוּבָּע, דְּאִיהוּ יְהוָ"ה. הָא אִינּוּן עֶשֶׂר אַתְוָון. דְּעַבַּד דָּוִד לָקָבְלַיְיהוּ, י' מִינֵי תִּלִּים. וְסַלְקִין לְע"ב אַנְפִּין, כְּחוּשְׁבַּן י' אַתְוָון אִלֵּין.

וּמָתַי סְלִיקוּ בְע"ב מִינֵי נִגּוּנָא. כַּד אִתְעֲבָר שׁוּלְטָנוּתָא דְעָוֹן מַשְׁחִית אַף וְחֵימָה. דִּבְהוֹן דָּפִיק רוּחַ סְעָרָה. בְּאַרְבַּע סִטְרִין, דְּסַלְקִין לְי' כִּתְרִין לְע"ב אוּמִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי יא) **וּבַאֲבוֹד רְשָׁעִים רִנָּה.**

דְּמִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל, שַׁלְטִין עַל אַרְבַּע סִטְרִין (ס"א יְסוֹדִין) **טָבִין דְּבַר נָשׁ, דְּאִינּוּן מַיָּא וְאֶשָּׁא וְרוּחָא וְעַפְרָא, וְכָל חַד אִית לֵיהּ אַרְבַּע אַנְפִּין. עָוֹן מַשְׁחִית אַף וְחֵימָה, תַּלְיָין** (ס"א שַׁלְטִין) **עַל מָרָה לְבָנָה, דְּרִיאָה דְעָבִיד סִרְכָא. וּבְמָרָה סוּמָקָא דְכָבֵד, דְּאִתְאַדָּם בְּמַאֲדִים. וּבְמָרָה יְרוֹקָא דַאֲחִידָא בְכַבְדָא, דְּאִיהוּ חַרְבָּא דְמַלְאָךְ הַמָּוֶת, דְּאִתְּמַר בָּהּ** (משלי ה) **וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת. וּבְמָרָה שְׁחוֹרָה, לִילִית, שַׁבְּתַי, שׁוּלְטָנוּתָא בַּטְּחוֹל, דְּאִיהוּ עֲצִיבוּ, שְׁאוֹל תַּחְתִּית, עֲנִיּוּתָא וַחֲשׁוֹכָא בִּכְיָה וְהֶסְפֵּדָא וְרַעֲבוֹן.**

לשון הקודש

אָמַר ה' מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, וְהָיָה מְנַגֵּן בּוֹ בַּכִּנּוֹר בְּאַרְבָּעָה מִינֵי נִגּוּנִים: בְּשִׁיר פָּשׁוּט, שֶׁהוּא י'. וּבְשִׁיר כָּפוּל, שֶׁהוּא י"ד. וּבְשִׁיר מְשֻׁלָּשׁ, שֶׁהוּא יה"ו. וּבְשִׁיר מְרֻבָּע, שֶׁהוּא יְהוָ"ה. הֲרֵי הֵן עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת שֶׁעָשָׂה דָּוִד כְּנֶגְדָּן עֲשָׂרָה מִינֵי תִּלִּים, וְעוֹלִים לְע"ב פָּנִים, כְּחֶשְׁבּוֹן עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ.

וּמָתַי עָלוּ בְע"ב מִינֵי נִגּוּן? כְּשֶׁעָבַר שִׁלְטוֹן עָוֹן מַשְׁחִית אַף וְחֵמָה, שֶׁבָּהֶם הוֹפֶקֶת רוּחַ סְעָרָה בְּאַרְבָּעָה צְדָדִים שֶׁעוֹלִים לַעֲשָׂרָה כְּתָרִים לְע"ב אֻמּוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי יא) וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה.

שֶׁמִּיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל שׁוֹלְטִים עַל אַרְבַּעַת הַצְּדָדִים (הַיְּסוֹדוֹת) הַטּוֹבִים שֶׁל הָאָדָם, שֶׁהֵם מַיִם וְאֵשׁ וְרוּחַ וְעָפָר, וּלְכָל אֶחָד יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע פָּנִים: עָוֹן מַשְׁחִית אַף וְחֵמָה (שׁוֹלְטִים) עַל מָרָה לְבָנָה, שֶׁרֵאָה עוֹשָׂה סִרְכָה. וּבַמָּרָה הָאָדֹם שֶׁל הַכָּבֵד שֶׁהִתְאַדֵּם בְּמַאֲדִים. וּבְמָרָה יְרֻקָּה שֶׁאֲחוּזָה בַּכָּבֵד, שֶׁהוּא חֶרֶב מַלְאַךְ הַמָּוֶת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שם ה) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת. וּבְמָרָה שְׁחֹרָה, לִילִית, שַׁבְּתַי, שִׁלְטוֹן בַּטְּחוֹל, שֶׁהוּא עַצְבוּת, שְׁאוֹל תַּחְתִּית, עֲנִיּוּת וְחֹשֶׁךְ, בְּכִיָּה וְהֶסְפֵּד וּרְעָבוֹן.

מִיַּד דְּמִתְעָבְרִין אִלֵּין קְלִיפִּין מִבַּר נָשׁ, שַׁלְטָא עָלֵיהּ אִילָנָא דְּחַיֵּי, בְּע"ב אַנְפִּין, דְּאִינּוּן י' יָ"ה יְה"ו יְהוָ"ה, דְּאִשְׁתְּכָחוּ עֲשָׂרָה תַּלְיָין מֵאַרְבַּע רוּחוֹת, דְּאִינּוּן יְהוָה, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן, כֹּה אָמַר יְהוָה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, דָּא הוּא רוּחוֹ דְּמָשִׁיחַ. דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (ישעיה יא) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְיָ, כַּד אִיהוּ מְנַשֵּׁב בְּאֹזֶן יְמִינָא דְּלִבָּא, דְּתַמָּן חָכְמָה מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד, דְּבֵיהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים בְּחָכְמָה. וְחֶסֶ"ד נָשַׁב בַּבִּינָה, דְּבַחָכְמָה י'. בַּבִּינָה ה'. בְּתִפְאֶרֶת ו'. בַּמַּלְכוּת ה'. יְהוָה דָּפִיק בְּכֻלְּהוּ אַרְבַּע. דְּסַלְקִין לְעֶשֶׂר. ולע"ב מַחֲשָׁבָה דְּלִבָּא.

דָּא יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, יְמִינָא אִיהוּ מַיִם. וְאִיהוּ יַד הַגְּדוֹלָה. מִשְׁמָאלָא אֵשׁ. וְאִיהִי יַד הַחֲזָקָה. בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, יָ"ד רָמָה. דְּאִיהִי רוּחָא דְּקֻדְשָׁא. וְכֹלָּא בֶּן י"ד.

כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ. (יחזקאל א) בֵּיהּ מִתְנַהֲגִים מַיָּא וְאֶשָּׁא. דְּאָחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ, וְדָפִיק בְּעַרְקִין דְּמוֹחָא, דְּאִיהוּ מַיִם. וּבְעַרְקִין דְּלִבָּא, דְּאִיהוּ אֵשׁ. וְרוּחַ בְּכַנְפֵי רֵיאָה.

לשון הקודש

מִיַּד כְּשֶׁעוֹבְרוֹת קְלִפּוֹת אֵלּוּ מֵהָאָדָם, שׁוֹלֵט עָלָיו עֵץ הַחַיִּים בְּע"ב פָּנִים, שֶׁהֵם י' י"ה יה"ו יְהוָ"ה, שֶׁנִּמְצְאוּ עֲשָׂרָה תְּלוּיִים מֵאַרְבַּע רוּחוֹת, שֶׁהֵם יְהוָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם, כֹּה אָמַר ה' מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ. זֶהוּ רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (ישעיה יא) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה', כְּשֶׁהוּא מְנַשֵּׁב בְּאֹזֶן יָמִין שֶׁל הַלֵּב, שֶׁשָּׁם חָכְמָה מִצַּד הַחֶסֶד, שֶׁבּוֹ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים בְּחָכְמָה. וְחֶסֶ"ד נוֹשֵׁב בְּבִינָה. שֶׁבְּחָכְמָה י', בְּבִינָה ה', בְּתִפְאֶרֶת ו', בְּמַלְכוּת ה'. יְהוָה דּוֹפֵק בְּכָל הָאַרְבָּעָה, שֶׁעוֹלִים לַעֲשָׂרָה, וּלְע"ב מַחֲשֶׁבֶת הַלֵּב.

זֶה יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. יָמִין הוּא מַיִם, וְהוּא יַד הַגְּדוֹלָה. מִשְּׂמֹאל אֵשׁ, וְהִיא יַד הַחֲזָקָה. בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי יָ"ד רָמָה, שֶׁהִיא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְהַכֹּל בֶּן י"ד.

כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים. אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ (יחזקאל א). בּוֹ מִתְנַהֲגִים מַיִם וְאֵשׁ. שֶׁאוֹחֵז בִּשְׁנֵיהֶם, וְדוֹפֵק בְּעוֹרְקֵי הַמֹּחַ, שֶׁהוּא מַיִם. וּבְעוֹרְקֵי הַלֵּב, שֶׁהוּא אֵשׁ. וְרוּחַ בְּכַנְפֵי רֵאָה.

בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּגוּפָא, אִשְׁתְּכַח גַּלְגַּלֵּי יַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא, וְגַלְגַּלֵּי רְקִיעָא, דְּאִינּוּן אֵשָׁא. כֻּלְּהוּ סַלְקִין וְנַחְתִּין בֵּיהּ. וְאִיהוּ אַתְרֵיהּ בֵּין רְקִיעָא וַיַּמָּא, מָאנָא דִּילֵיהּ אַרְעָא, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא.

וּכְגַוְונָא דְּעוֹפִין, פְּתִיחוּ גַּדְפֵּיהוּ, לְקַבְּלָא רוּחָא לְפַרְחָא בֵּיהּ. הָכִי כָּל אֵבָרִים דְּגוּפָא, פְּתִיחָן בְּכַמָּה מְקוֹרִין, בְּכַמָּה פְּרָקִין, בְּכַמָּה עַרְקִין, בְּכַמָּה אִדָּרִין דְּלִבָּא, אִדָּרִין דְּמוֹחָא, לְקַבְּלָא לֵיהּ. דְּאִי לָאו דְּנָשִׁיב בְּבָתֵּין דְּלִבָּא, הָוָה נוּרָא דְּלִבָּא, אוֹקִיד כָּל גּוּפָא. וְכַמָּה סוּלָּמִין, וְאִדָּרִין, דְּעַרְקִין דְּקָנֶה דְּלִבָּא, וְקָנֶה דְּרֵיאָה, כֻּלְּהוּ מִתַּתְקְנִין לְגַבֵּיהּ.

כַּד סָלִיק דִּבּוּרָא, עַל כַּנְפֵי דְּרֵיאָה, אִתְעָבִיד קוֹל. בְּהַהוּא זִמְנָא (קהלת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל. (תהלים כט) קוֹל יְיָ עַל הַמָּיִם. מִסִּטְרָא דְּמַיָּא, דְּאִיהוּ מוֹחָא, דְּתַמָּן סָלִיק בְּכַנְפֵי רֵיאָה. קוֹל יְיָ חוֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, מִסִּטְרָא דְּלִבָּא, כַּד נָפִיק מִפּוּמָא, אִתְקְרֵי דִּבּוּר.

וְלָקָבֵל תְּרֵין כַּנְפֵי רֵיאָה, דְּפַתְחִין גַּדְפִּין לְקַבְּלָא לֵיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (יחזקאל א) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמָעְלָה. הָכִי שִׁפְוָון נַטְלִין לֵיהּ לְדִיבּוּר, וּפַרְחִין לֵיהּ לְעֵילָא.

לשון הקודש

בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁל הַגּוּף נִמְצָאִים גַּלְגַּלֵּי יָם הַתּוֹרָה וְגַלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ, שֶׁהֵם אֵשׁ. כֻּלָּם עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, וְהוּא מְקוֹמוֹ בֵּין רָקִיעַ וְיָם. כְּלִי שֶׁלּוֹ אֶרֶץ, שֶׁהִיא שְׁכִינָה.

וּכְמוֹ עוֹפוֹת, פּוֹתְחִים כַּנְפֵיהֶם לְקַבֵּל רוּחַ לִפְרֹחַ בּוֹ – כָּךְ כָּל הָאֵבָרִים אֵיבְרֵי הַגּוּף פְּתוּחִים בְּכַמָּה מְקוֹרוֹת, בְּכַמָּה פְּרָקִים, בְּכַמָּה עוֹרְקִים, בְּכַמָּה חַדְרֵי הַלֵּב, חַדְרֵי הַמֹּחַ, לְקַבֵּל אוֹתוֹ. שֶׁאִם לֹא יִנָּשֵׁב בְּבָתֵּי הַלֵּב, הָיָה אֵשׁ הַלֵּב שׂוֹרֵף כָּל הַגּוּף. וְכַמָּה סֻלָּמוֹת וַחֲדָרִים שֶׁל עוֹרְקֵי קְנֵה הַלֵּב וּקְנֵה הָרֵאָה, כֻּלָּם מִתְתַּקְּנִים אֵלָיו.

כְּשֶׁעוֹלֶה הַדִּבּוּר עַל כַּנְפֵי הָרֵאָה, נַעֲשֶׂה קוֹל. בְּאוֹתוֹ זְמַן, (קהלת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל. (תהלים כט) קוֹל ה' עַל הַמָּיִם – מִצַּד הַמַּיִם, שֶׁהוּא מֹחַ, שֶׁשָּׁם עוֹלֶה בְּכַנְפֵי רֵאָה. קוֹל ה' חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ – מִצַּד הַלֵּב, כְּשֶׁיּוֹצֵא מֵהַפֶּה, נִקְרָא דִּבּוּר.

וּכְנֶגֶד שְׁתֵּי כַּנְפֵי רֵאָה שֶׁפּוֹתְחוֹת כְּנָפַיִם לְקַבְּלוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם

וּכְגַוְונָא דְּאִינּוּן חֲמִשָּׁה כַּנְפֵי (ס"א עַנְפֵּי) רֵיאָה, כֻּלְּהוּ פְּתִיחָן בְּלָא סִרְכָּא, לְקַבְּלָא הַאי קוֹל, הָכִי נָמֵי צְרִיכִין לְמֶהֱוֵי חַמְשָׁא תִּקּוּנִין דְּפוּמָא, כֻּלְּהוּ פְּתִיחָן בְּלָא סִירְכָּא, בְּחָמֵשׁ תִּקּוּנִין דְּאִינּוּן: אחהע בַּגָּרוֹן. בומף בְּשִׂפְוָון. גיכק בַּחֵיךְ. דטלנת בְּלִישָׁנָא. זסשרץ בַּשִּׁינַיִם. (דף רכ"ח ע"א)

וְדִבּוּר דִּיהֵא בְּהוֹן, בְּלָא סִרְכָּא וְעִכּוּבָא כְּלַל. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יוֹצֵאת. (בראשית כד) דָּא צְלוֹתָא, דְּאִיהוּ דִּבּוּר. וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר, אִם שְׁגוּרָה תְּפִלָּתִי בְּפִי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁמְּקוּבָּל. וְאִי אִית סִרְכָּא וְנָפְקָא בְּעִכּוּבָא, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁמְּטוּרָף. בְּגִין (ס"א כְּגוֹן) סִרְכָּא בְּרֵיאָה דְּאִיהִי טְרֵפָה.

וְקוֹל דָּא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, דְּבֵיהּ (יחזקאל א) וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם. וְדָא יְהוֹ"ה דְּאִיהוּ קוֹל, כַּד נָפִיק לְקַבְּלָא שְׁכִינְתָּא בְּצְלוֹתָא בַּחֲשָׁאי, דְּאִיהוּ דִּבּוּר, דְּבֵיהּ אֲדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, כָּל אֵבָרִין פְּתִיחָן כֻּלְּהוּ גַּדְפַּיְיהוּ, בְּרמ"ח תֵּיבִין, דְּאִינּוּן בְּד' פָּרְשִׁיָּין דִּקְרִיאַת שְׁמַע, דִּבְהוֹן נָחִית קָלָא.

לשון הקודש

פְּרֻדוֹת מִלְּמַעְלָה – כָּךְ שְׂפָתַיִם לוֹקְחוֹת הַדִּבּוּר וּמַפְרִיחוֹת אוֹתוֹ לְמַעְלָה.

וּכְמוֹ שֶׁאוֹתָן חָמֵשׁ כַּנְפֵי (עַנְפֵּי) רֵאָה, כֻּלָּן פְּתוּחוֹת בְּלֹא סִרְכָּה לְקַבֵּל קוֹל זֶה – כָּךְ גַּם צְרִיכִים לִהְיוֹת חֲמִשָּׁה תִּקּוּנֵי הַפֶּה, כֻּלָּם פְּתוּחִים בְּלִי סִרְכָּה בַּחֲמִשָּׁה תִּקּוּנִים, שֶׁהֵם: אחה"ע בַּגָּרוֹן. בומ"ף בַּשִּׂפָתַיִם. גיכ"ק בַּחֵךְ. דטלנ"ת בַּלָּשׁוֹן. זסשר"ץ בַּשִּׁנַּיִם.

וְדִבּוּר שֶׁיִּהְיֶה בָּהֶם בְּלִי סִרְכָּה וְעִכּוּב כְּלָל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית כד) וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת, זוֹ תְּפִלָּה, שֶׁהוּא דִּבּוּר, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר, אִם שְׁגוּרָה תְּפִלָּתִי בְּפִי, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁמְּקֻבָּל. וְאִם יֵשׁ סִרְכָּה וְיוֹצֵא בְּעִכּוּב, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁמְּטֹרָף, בִּגְלַל (כְּגוֹן) סִרְכָּה בָּרֵאָה שֶׁהִיא טְרֵפָה.

וְקוֹל זֶה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שֶׁבּוֹ (יחזקאל א) וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם. וְזֶה יְהוֹ"ה שֶׁהוּא קוֹל, כְּשֶׁיּוֹצֵא לְקַבֵּל שְׁכִינָה בִּתְפִלָּה בַּחֲשַׁאי, שֶׁהוּא דִּבּוּר, שֶׁבּוֹ אֲדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, כָּל הָאֵבָרִים פּוֹתְחִים כֻּלָּם אֶת כַּנְפֵיהֶם בְּרמ"ח תֵּבוֹת, שֶׁהֵם בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁבָּהֶן יוֹרֵד הַקּוֹל.

וְכַד נָחִית, כַּמָּה צִפֳּרִין מְצַפְּצְפִין לְגַבֵּיהּ, בְּכַמָּה מִינֵי נִגּוּן, כֻּלְּהוּ עַל אֵבָרִין דְּגוּפָא, דְּאִינּוּן עַנְפֵּי אִילָנָא. וּבְכָל גַּדְפִּין דְּכָל אֵבֶר, דְּתַמָּן דְּיוֹרָא דְּצִפּוֹרָא, דְּאִיהִי אֲדֹנָ"י, בְּכָל עַנְפָּא וְעַנְפָּא, אִשְׁתְּכַח פִּתְיָחָא לְגַבֵּי דְּבַעְלָהּ. אֲדֹנָ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, אִיהוּ פִּתְחָא לְגַבֵּיהּ, בִּצְלוֹתָא דַּעֲמִידָה. לֵית אֵבֶר מִמָּאתָן וּתְמַנְיָא וְאַרְבְּעִין אֵבָרִים דִּשְׁכִינְתָּא, דְּלָאו אִיהִי פִּתְיָחָא לְקַבְּלָא לֵיהּ. וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת שִׂיחַת מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת. אִיהוּ צִפְצוּף עוֹפוֹת, דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּשַׁרְיָין בָּאֵבָרִים. אִיהִי שִׂיחַת דְּקָלִים, דְּאִינּוּן עַנְפִּין דְּאִילָנָא.

וּבְהַהוּא זִמְנָא, דְּנָחִית יְהוָ"ה לְגַבֵּי אֲדֹנָ"י בְּכָל אֵבֶר, אִתְמַר בְּהוּ, (יחזקאל א) בְּעָמְדָם תִּרַפֶּינָה כַנְפֵיהֶם. וְהַאי רָזָא דְּהַשְׁמַל. חַיּוֹת אֵשׁ, עִתִּים חָשׁוֹת, וְעִתִּים מְמַלְּלוֹת. וְאָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, בְּמַתְנִיתָא תָּנָא, כְּשֶׁהַדִּבּוּר יוֹצֵא מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, חָשׁוֹת, וּכְשֶׁאֵין הַדִּבּוּר יוֹצֵא מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מְמַלְּלוֹת. בְּהַהוּא זִמְנָא דְּמִתְיַיחֲדִין קוֹל וְדִבּוּר כַּחֲדָא, דְּאִינּוּן יְאַהֲדוּנָהִי, חָשׁוֹת. אֲבָל בְּזִמְנָא דִּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת, יְהוָ"ה מִן אֲדֹנָ"י בְּפֵרוּדָא, אִיהוּ אִשְׁתְּכַח בְּאַרְבַּע אַנְפֵּי חֵיוָן, כֻּלְּהוּ פִּתְיָחָן, לָקָבְלֵיהּ מְמַלְּלוֹת,

לשון הקודש

וּכְשֶׁיּוֹרֵד, כַּמָּה צִפֳּרִים מְצַפְּצְפוֹת לוֹ בְּכַמָּה מִינֵי נִגּוּן, כֻּלָּם עַל אֵיבְרֵי הַגּוּף, שֶׁהֵם עַנְפֵּי הָאִילָן. וּבְכָל כַּנְפֵי כָל אֵיבָר, שֶׁשָּׁם דִּיּוּר הַצִּפּוֹר, שֶׁהִיא אֲדֹנָ"י, בְּכָל עָנָף וְעָנָף נִמְצָאָה פְּתוּחָה לְבַעְלָהּ. אֲדֹנָ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, הוּא פָּתַח אֵלָיו בִּתְפִלַּת הָעֲמִידָה – אֵין אֵיבָר מִמָּאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה אֵיבְרֵי הַשְּׁכִינָה שֶׁלֹּא פָּתוּחַ לְקַבְּלוֹ, וְלָכֵן נִקְרֵאת שִׂיחַת מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת. הוּא צִפְצוּף עוֹפוֹת, שֶׁהֵם נְשָׁמוֹת שֶׁשּׁוֹרוֹת בָּאֵיבָרִים. הִיא שִׂיחַת דְּקָלִים, שֶׁהֵם עַנְפֵי הָאִילָן.

וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁיּוֹרֵד יְהוָ"ה אֶל אֲדֹנָ"י בְּכָל אֵיבָר, נֶאֱמַר בָּהֶם, בְּעָמְדָם תִּרַפֶּינָה כַנְפֵיהֶם. וְזֶה סוֹד הַחַשְׁמַ"ל, חַיּוֹת אֵשׁ, עִתִּים חָשׁוֹת, וְעִתִּים מְמַלְּלוֹת. וְאָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בְּמַתְנִיתָא לָמַדְנוּ, כְּשֶׁהַדִּבּוּר יוֹצֵא מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – הֵן חָשׁוֹת. וּכְשֶׁאֵין הַדִּבּוּר יוֹצֵא מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – הֵן מְמַלְּלוֹת. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמִּתְיַחֲדִים קוֹל וְדִבּוּר כְּאֶחָד, שֶׁהֵם יְאַהֲדוּנָהִי – חָשׁוֹת. אֲבָל בִּזְמַן שֶׁפְּנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת, יְהוָ"ה מֵאֲדֹנָ"י בְּפֵרוּד – הוּא נִמְצָא בְּאַרְבַּע פְּנֵי הַחַיּוֹת,

לְמִשְׁאַל מְזוֹנָא, בְּגִין (דניאל ד) דְּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵּיהּ. אֲדֹנָ"י אִשְׁתְּכַח בְּכַנְפֵי הַחַיּוֹת, כֻּלְּהוּ פְּתִיחָן לְגַבֵּי חֵיוָן.

שָׁאֲגִין בְּקוֹל דְּאִיהוּ יְהוָ"ה, כֻּלְּהוּ בִּימִינָא. אוֹפַנִּים מְצַפְּצְפָן בְּדִבּוּר, דְּאִיהוּ אֲדֹנָ"י בִּשְׂמָאלָא. בִּשְׂרָפִים מִתְחַבְּרִים קוֹל וְדִבּוּר בְּאֶמְצָעִיתָא. יְאַהְדּוֹנָהִי. בְּהוֹן (בראשית א) וְעוֹף יְעוֹפֵף. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה ו) וַיָּעָף אֵלַי אֶחָד מִן הַשְּׂרָפִים. וְאִתְּמַר בְּהוֹן, (קהלת י) וְעוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר. וּשְׂרָפִים שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד. מִסִּטְרָא דְאַת ו', דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, כָּלִיל יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. וְאִיהוּ כָּלִיל שִׁית תֵּיבִין, (ישעיה ו) בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף סִימָן.

תִּקּוּנָא תְּנַיְינָא, (יחזקאל א) וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה. רְשִׁימוּ דְּסֵפֶר תּוֹרָה, וְאִיהוּ (ישעיה מד) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת.

וְאוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע עַרְבִית וְשַׁחֲרִית, כְּאִלּוּ מְקַיֵּים (יהושע א) וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה. דְּטַלִּית לְבָנָה, אִיהוּ לִימִינָא מִסִּטְרָא דְחֶסֶד. וְאִתְּמַר, אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא

לשון הקודש

כֻּלָּם פְּתוּחִים, לְעָמָתָן מְמַלְּלוֹת לִשְׁאֹל מָזוֹן מִשּׁוּם שֶׁמָּזוֹן לַכֹּל בּוֹ. אֲדֹנָ"י נִמְצָא בְּכַנְפֵי הַחַיּוֹת, כֻּלָּם פְּתוּחִים לַחַיּוֹת.

שׁוֹאֲגִים בְּקוֹל, שֶׁהוּא יְהוָ"ה, כֻּלָּם בִּימִין. אוֹפַנִּים מְצַפְּצְפִים בְּדִבּוּר, שֶׁהוּא אֲדֹנָ"י, בִּשְׂמֹאל. בִּשְׂרָפִים מִתְחַבְּרִים קוֹל וְדִבּוּר בָּאֶמְצַע. יְאַהְדּוֹנָהִי. בָּהֶם (בראשית א) וְעוֹף יְעוֹפֵף. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ו) וַיָּעָף אֵלַי אֶחָד מִן הַשְּׂרָפִים. וְנֶאֱמַר בָּהֶם, (קהלת י) וְעוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר. וּשְׂרָפִים – שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד (ישעיה ו), מִצַּד הָאוֹת ו', שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, כּוֹלֵל יָמִין וּשְׂמֹאל. וְהוּא כּוֹלֵל שֵׁשׁ תֵּבוֹת – בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף סִימָן.

תִּקּוּן שֵׁנִי – וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה. רֹשֶׁם שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה, וְהוּא (שם מד) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת.

וּפֵרְשׁוּהָ רַבָּנָן, כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע עַרְבִית וְשַׁחֲרִית כְּאִלּוּ מְקַיֵּם (יהושע א) וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה. שֶׁטַּלִּית לְבָנָה הִיא לְיָמִין, מִצַּד חֶסֶד, וְנֶאֱמַר אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים

רַחֲמִים וּמִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת. (ישעיה טז) וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא. חֶסֶד סָלִיק ע"ב חוּלְיָין וְקִשְׁרִין דְּטַלִּית.

וְאִית טַלִּית מִסִּטְרָא דִּמְטַטְרוֹ"ן, דְּאִיהוּ טֵ"ט, כָּלִיל ח"י, בֵּין קִשְׁרִין וְחוּלְיָין לְכָל סִטְרָא. ה' קִשְׁרִין לָקֶבֶל ה' חוֹמָשֵׁי תּוֹרָה. וּתְלֵיסָר חוּלְיָין, לָקֶבֶל תְּלֵיסַר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי דְאוֹרַיְיתָא. דְּאִתְּמַר בְּהוֹן, בי"ג מִדּוֹת הַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת.

וּבְגִינָהּ אִתְּמַר, כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה. בְּדִיוּקְנָא דְתִפְאֶרֶת, דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה. וְאִתְקְרֵי בִּשְׁמֵיהּ, יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. (ישעיה מג) כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו. וּלְעֵילָא כְּמַרְאֵה אָדָם, דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי כְּחֵיזוּ דְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, בְּד' אַנְפִּין, וּבְעֶשֶׂר סְפִירָאן, דְּאִינּוּן אָדָם. וְאַרְבַּע אַנְפִּין דְּאָדָם, אַרְבַּע אַתְוָון. וְאִינּוּן י"ד אַתְוָון, וּבְהוֹן (הושע יב) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה.

וְעוֹד אִתְקְרֵי ח"י, מִסִּטְרָא דְצַדִּיק, וּבֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ אִתְקְרֵי אָז אָדָם, דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, טַ"ל, וּשְׁכִינְתֵּיהּ ה'. וּבְה' אִיהוּ אָדָם. בְּגִין דְּטַ"ל הָכִי סָלִיק בְּחוּשְׁבַּן

לשון הקודש

וּמִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת. (ישעיה טז) וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא. חֶסֶד עוֹלֶה ע"ב חֻלְיוֹת וְקִשְׁרֵי הַטַּלִּית.

וְיֵשׁ טַלִּית מִצַּד מְטַטְרוֹ"ן, שֶׁהוּא טֵ"ט, כּוֹלֵל ח"י, בֵּין קְשָׁרִים וְחֻלְיוֹת לְכָל צַד. חֲמִשָּׁה קְשָׁרִים כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה. וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה חֻלְיוֹת כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן, בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת.

וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר, כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה. בְּצוּרַת הַתִּפְאֶרֶת, שֶׁהוּא תִּפְאֶרֶת אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה. וְנִקְרָא בִשְׁמוֹ, יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. (ישעיה מג) כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו. וּלְמַעְלָה כְּמַרְאֵה אָדָם – זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁהִיא כְּמַרְאֶה שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי בְּאַרְבָּעָה פָּנִים וּבְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁהֵם אָדָם. וְאַרְבָּעָה פָּנִים שֶׁל אָדָם – אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת. וְהֵם י"ד אוֹתִיּוֹת, וּבָהֶן (הושע יב) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה.

וְעוֹד נִקְרָא ח"י מִצַּד שֶׁל צַדִּיק, וּבוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ נִקְרָא אָז אָדָם, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, טַ"ל, וְהַשְּׁכִינָה ה'. וּבְה' הוּא אָדָם, מִשּׁוּם שֶׁטַ"ל כָּךְ עוֹלֶה בְּחֶשְׁבּוֹן – יו"ד

יו"ד הֵ"א וָא"ו. וְהַאי אִיהוּ מוֹרִיד הַטַּ"ל, לְגַבֵּי הֵ"א. קֶשֶׁר דְּטַלִּית, חַ"י עָלְמִין, דְּקָשִׁיר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּכָל סִטְרִין, בְּאַרְבַּע כַּנְפוֹת דְּטַלִּית.

תְּפִלִּין מִשְּׁמָאלָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה סב) נִשְׁבַּע יְיָ בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ. בִּימִינוֹ, זוֹ תּוֹרָה. וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ, אֵלּוּ תְּפִלִּין. יְהוָ"ה בְּד' פָּרְשִׁיָּין. אֲדֹנָ"י הֵיכָלָא לְד' אַתְוָון, בְּד' בָּתֵּי דִּתְפִלִּין. קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין דְּיַד, דָּא צַדִּיק חַ"י עָלְמִין, דְּאִיהוּ קִשּׁוּרָא דְּתַרְוַוּיְיהוּ. בִּזְרוֹעַ שְׂמָאלָא. קֶשֶׁר דְּרֵישָׁא, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאָחִיד בֵּיהּ יְהוָ"ה אֶהְיֶ"ה לְעֵילָא, דְּאִינּוּן (כֶּתֶ"ר) חָכְמָ"ה וּבִינָ"ה.

קְרִיאַת שְׁמַע דְּאִיהוּ יִחוּדָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהוּ אָחִיד בֵּין צִיצִית וּתְפִלִּין, דְּכֻלְּהוּ פָּרְשִׁיָּין דְּצִיצִית וּתְפִלִּין, אִינּוּן כְּלִילָן בְּיִחוּדָא דִּקְרִיאַת שְׁמַע. וּמִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ טַלִּית וּתְפִלִּין, דְּאִתְּמַר בְּהוּ, (שמות יג) וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ. (במדבר טו) וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת. (דף רכ"ח ע"ב).

ש' שֶׁל תְּפִילִין, הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. (דברים כח) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְיָ נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ. וְאוֹקְמוּהָ מָאי שֵׁם

לשון הקודש

הֵ"א וָא"ו. וְזֶהוּ מוֹרִיד הַטַּ"ל, לְגַבֵּי אוֹת הֵ"א. קֶשֶׁר הַטַּלִּית – חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁקּוֹשֵׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ בְּכָל הַצְּדָדִים בְּאַרְבַּע כַּנְפוֹת הַטַּלִּית.

תְּפִלִּין מִשְּׁמֹאלוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סב) נִשְׁבַּע ה' בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ. בִּימִינוֹ – זוֹ תּוֹרָה. וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ – אֵלּוּ תְּפִלִּין. יְהוָ"ה בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת. אֲדֹנָ"י – הֵיכָל לְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת בְּאַרְבָּעָה בָּתֵּי הַתְּפִלִּין. קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד זֶה צַדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא קֶשֶׁר שֶׁל שְׁנֵיהֶם, בִּזְרוֹעַ שְׂמֹאל. קֶשֶׁר שֶׁל רֹאשׁ זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁאָחוּז בּוֹ יְהוָ"ה אֶהְיֶ"ה לְמַעְלָה, שֶׁהֵם (כֶּתֶ"ר) חָכְמָ"ה וּבִינָ"ה.

קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא הַיִּחוּד בָּאֶמְצַע, וְהִיא אֲחוּזָה בֵּין צִיצִית וּתְפִלִּין, שֶׁכָּל הַפָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל צִיצִית וּתְפִלִּין הֵן כְּלוּלוֹת בַּיִּחוּד שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע. וּמִצַּד שֶׁל עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא טַלִּית וּתְפִלִּין, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן (שמות יג) וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ. (במדבר טו) וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת.

ש' שֶׁל תְּפִלִּין, הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. (דברים כח) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ

יְהוָ"ה. אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבָּרֹאשׁ. ש' שׁ שֶׁל תְּפִלִּין. תְּרֵין שִׁינִין ש' שׁ שִׁית מְאָה. שִׁית דַּרְגִּין. וְשֶׁבַע עַנְפִּין דִּתְרֵין שִׁינִין, הָא תְּלַת עֲשַׂר, וְכֹלָּא תרי"ג. וְלֵית פִּקּוּדָא דְּלָאו אִיהִי שְׁקִילָא לְכָל אוֹרַיְיתָא.

כְּגַוְונָא דָּא, כָּל מִצְוָה אִיהִי יְהוָ"ה. י"ה עִם שְׁמִ"י שס"ה. ו"ה עִם זִכְרִי רמ"ח. וּבְגִין דָּא כָּל מִצְוָה אִיהִי שְׁקִילָא לְתרי"ג. וְהָא אוּקְמוּהָ, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל כְּלִיל תרי"ג, מִסִּטְרָא דְּצִיצִית. וְתרי"ג מִסִּטְרָא דִּתְפִלִּין אִיהוּ בְּכָל אֲתָר.

וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת, טֹטָפֹת: טט, ח"י עָלְמִין, צַדִּיק, לְקָבְלֵיהּ מְטַטְרוֹן. פַּת, תִּפְאֶרֶת. מְטַטְרוֹן סוּם דְּתִפְאֶרֶת, דְּבֵיהּ כָּל סְפִירָאן מִתְלַבְּשִׁין. וְהָכִי אִיהוּ כְּגוּפָא לְנִשְׁמְתָא. וְכַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתַּלָּק מִנֵּיהּ, אִשְׁתְּאַר אִלֵּם, לֵית לֵיהּ קוֹל וְלָא דִבּוּר. אִשְׁתְּכַח, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ אִיהוּ קוֹל וְדִבּוּר. דְּכָל מַלְאָךְ וּמַלְאָךְ. וּבְכָל קָלָא וְדִבּוּר דְּאוֹרַיְיתָא, וּבְכָל קָלָא דְצִלּוֹתָא. וּבְכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא. בְּכָל אֲתָר שׁוּלְטָנוּתֵיהּ בְּעָלְמִין וְתַתָּאִין, אִיהוּ חַיִּים דְּכֹלָּא, אִיהוּ סָבִיל כֹּלָּא.

לשון הקודש

וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ. וּבְאֲרוּהוּ – מַהוּ שֵׁם ה'? אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבָּרֹאשׁ. ש' שֶׁל תְּפִלִּין. שְׁתֵּי שִׁינִין – שֵׁשׁ מֵאוֹת. שֵׁשׁ מַדְרֵגוֹת וְשִׁבְעָה עֲנָפִים שֶׁל שְׁתֵּי שִׁינִים – הֲרֵי שְׁלֹשָׁה עָשָׂר, וְהַכֹּל תרי"ג.

וְאֵין מִצְוָה שֶׁאֵינָהּ שְׁקוּלָה לְכָל הַתּוֹרָה.

כְּגוֹן זֶה, כָּל מִצְוָה הִיא יְהוָ"ה. י"ה עִם שְׁמִ"י – שס"ה. ו"ה עִם זִכְרִי – רמ"ח. וּמִשּׁוּם זֶה כָּל מִצְוָה הִיא שְׁקוּלָה לְתרי"ג. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל – כְּלוּל תרי"ג מִצַּד שֶׁל צִיצִית.

וְתרי"ג מִצַּד שֶׁל תְּפִלִּין הוּא בְּכָל מָקוֹם.

וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת. טֹטָפֹת – ט"ט, ח"י עוֹלָמִים, צַדִּיק, כְּנֶגְדּוֹ שֶׁל מְטַטְרוֹן. פַּ"ת, תִּפְאֶרֶת. מְטַטְרוֹן סוּם שֶׁל תִּפְאֶרֶת, שֶׁבּוֹ כָּל הַסְּפִירוֹת מִתְלַבְּשׁוֹת. וְכָךְ הוּא כְּגוּף לַנְּשָׁמָה. וְכַאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ, נִשְׁאָר אִלֵּם, אֵין לוֹ קוֹל וְלֹא דִבּוּר. נִמְצָא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַשְּׁכִינָה הֵם קוֹל וְדִבּוּר שֶׁל כָּל מַלְאָךְ וּמַלְאָךְ, וּבְכָל קוֹל וְדִבּוּר שֶׁל תּוֹרָה, וּבְכָל קוֹל שֶׁל תְּפִלָּה וּבְכָל מִצְוָה וּמִצְוָה. בְּכָל מָקוֹם שֶׁלִּיטָתוֹ בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים, הוּא חַיִּים שֶׁל הַכֹּל וְהוּא סוֹבֵל הַכֹּל.

וְלֵית אֲדֹנָי בְּלָא יְהוָה, כְּגַוְונָא דְּלֵית דִּבּוּר בְּלָא קוֹל. וְלֵית קוֹל בְּלָא דִּבּוּר. וְהַאי אִיהוּ קְשׁוֹט, בְּעָלְמָא דַּאֲצִילוּת. אֲבָל בְּעָלְמָא דְּפֵרוּדָא, אִית קוֹל בְּלָא דִּבּוּר. קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שַׁדַּי, אָחִיד בֵּיהּ עֵילָא וְתַתָּא. וְדָא צַדִּיק חַי עָלְמִין, אָחִיד (ס"א בֵּיהּ) בֵּין קוֹל וְדִבּוּר.

אַדְהָכִי, הָא רַעְיָא מְהֵימְנָא אִזְדְּמַן לְגַבֵּי סָבָא, וְאָמַר סָבָא סָבָא, תְּפִלִּין וְצִיצִית וּפָרָשַׁת מְזוּזָה, אִינּוּן ג' פִּקּוּדִין, כְּלִילָן בְּקְרִיאַת שְׁמַע. וּקְרִיאַת שְׁמַע פִּקּוּדָא רְבִיעָאָה. וְצִיצִית אַדְכַּר ג' זִמְנִין. וּבַתְּפִלִּין אַדְכַּר בְּהוּ תְּרֵין זִמְנִין אוֹת. וּבַצִּיצִית ז' שֶׁל תִּזְכְּרוּ דְּצָרִיךְ לְהַתִּיז בָּהּ. וּבַמְּזוּזָה, שַׁדַּי מִלְּבַר, יְהוָ"ה מִלְּגוֹ.

וּפָרְשִׁיָּין סְתִימִין וּפְתִיחָן אֲמַאי. וְשִׁיעוּר אָרְכָּהּ דְּצִיצִית וְרוֹחְבָּהּ, דְּתָקִינוּ אֹרֶךְ כָּל הַצִּיצִית תְּרֵין עֲשַׂר אֶצְבְּעָאן בְּגוּדָל. מִצְוַת תְּכֵלֶת, שְׁלִישׁ גְּדִיל, וּשְׁנֵי שְׁלִישֵׁי עָנָף. וּבֵין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר כִּמְלֹא גוּדָל. וְכָל חוּלְיָא וְחוּלְיָא תִּהְיֶה מְשֻׁלֶּשֶׁת. וְהָכִי תְּפִלִּין אֲמַאי בְּמוֹחָא. וְלָקֵבֵל לִבָּא. וְשִׁיעוּר רְצוּעָתְהוֹן אֲמַאי אִינּוּן עַד לִבָּא לִשְׂמָאלָא וְעַד טַבּוּרָא לִימִינָא. וּרְצוּעָא דְּיַד עַד דְּיִכְרוֹךְ וִישַׁלֵּשׁ תְּלַת זִמְנִין בְּאֶצְבַּע צְרֵדָא.

לשון הקודש

וְאֵין אֲדֹנָי בְּלֹא יְהוָה, כְּמוֹ שֶׁאֵין דִּבּוּר בְּלֹא קוֹל. וְאֵין קוֹל בְּלֹא דִּבּוּר. וְזֶהוּ אֱמֶת בְּעוֹלַם הָאֲצִילוּת. אֲבָל בְּעוֹלַם הַפֵּרוּד יֵשׁ קוֹל בְּלֹא דִּבּוּר. קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שַׁדַּי, אָחוּז בּוֹ הָעֶלְיוֹן וְהַתַּחְתּוֹן. וְזֶה צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, אָחוּז (בו) בֵּין קוֹל וְדִבּוּר.

בְּתוֹךְ כָּךְ הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן נִזְדַּמֵּן אֵצֶל הַזָּקֵן וְאָמַר, זָקֵן זָקֵן, תְּפִלִּין וְצִיצִית וּפָרָשַׁת מְזוּזָה הֵן שָׁלֹשׁ מִצְוּוֹת כְּלוּלוֹת בַּקְּרִיאַת שְׁמַע, וּקְרִיאַת שְׁמַע הִיא מִצְוָה רְבִיעִית. וְצִיצִית מֻזְכֶּרֶת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים. וּבַתְּפִלִּין נִזְכֶּרֶת בָּהֶן שְׁתֵּי פְּעָמִים אוֹת. וּבַצִּיצִית, הָאוֹת ז' שֶׁל תִּזְכְּרוּ שֶׁצָּרִיךְ לְהַתִּיז בָּהּ. וּבַמְּזוּזָה, שַׁדַּי"י מִבַּחוּץ, יְהוָה מִבִּפְנִים.

וּפָרָשִׁיוֹת סְתוּמוֹת וּפְתוּחוֹת מַדּוּעַ? וְשִׁעוּר אָרְכָּהּ שֶׁל צִיצִית וְרָחְבָּהּ, שֶׁתִּקְּנוּ אֹרֶךְ כָּל הַצִּיצִית שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֶצְבָּעוֹת בְּגוּדָל. מִצְוַת תְּכֵלֶת שְׁלִישׁ גְּדִיל, וּשְׁנֵי שְׁלִישֵׁי עָנָף, וּבֵין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר כִּמְלֹא גוּדָל. וְכָל חֻלְיָה וְחֻלְיָה תִּהְיֶה מְשֻׁלֶּשֶׁת. וְכָךְ תְּפִלִּין מַדּוּעַ

אֶלָּא, וַדַּאי בֶּגֶד חָשׁוּב לָאו אִיהוּ, אֶלָּא שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ לְכָל סִטְרָא. אִינּוּן תְּרֵיסָר, לָקֳבֵל אַרְבַּע בִּגְדֵי לָבָן, וְאַרְבַּע בִּגְדֵי זָהָב, וְאַרְבַּע בִּגְדֵי דְכֹהֵן הֶדְיוֹט. וּמִסִּטְרָא דִּבְרִכַּת כֹּהֵן הֶדְיוֹט קָא רָמִיז, אַל תְּהִי בִּרְכַּת הֶדְיוֹט קַלָּה בְּעֵינֶיךָ. שְׁלִישׁ גְּדִיל, וּשְׁנֵי שְׁלִישֵׁי עֲנָף, דְּאִיהוּ תְּכֵלֶת.

וְכָל חוּלְיָא מְשׁוּלֶּשֶׁת, כָּל מְשׁוּלָּשׁ מִסִּטְרָא דִּקְדוּשָׁה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב קְדֶשָׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ. וְיִשְׂרָאֵל שְׁלִישִׁיָּה, בְּגִין (שמות יד) דִּוְשָׁלְשֵׁם עַל כֻּלּוֹ. דְּצִיצִית מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ תְּלִיתָאָה לַאֲבָהָן, וְכָל דָּבָר מְשׁוּלָּשׁ, וה"ו יל"י, כָּל תֵּיבָה מְשׁוּלֶּשֶׁת מִסִּטְרוֹי. חוּלְיָא כְּלִילָא מִתְּלַת כְּרִיכוֹת מְשֻׁלָּשִׁין, דָּא שְׁכִינְתָּא. קְדֶשָׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ. וְאִיהִי מְשׁוּלֶּשֶׁת בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, כָּלִיל תְּלַת עַנְפֵי אֲבָהָן, דְּאִינּוּן ש' מִן שַׁבָּת, שְׁכִינְתָּא בַּת יְחִידָה. (ס"א מַלְיָא מִן) חֻלְיָא, תְּכֵלֶת שֶׁבַּצִּיצִית.

וַכָּאָה גּוּפָא, דְּהָכִי אִיהוּ רָשִׁים, בִּשְׁכִינְתָּא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל כַּנְפֵי דְמִצְוָה. רָשִׁים בִּרְצוּעָא דְאִיהוּ תְּפִלָּה דְיָד, בִּתְלַת

לשון הקודש

בַּמֹּחַ? וּכְנֶגֶד הַלֵּב, וְשִׁעוּר הָרְצוּעוֹת, מַדּוּעַ הֵן עַד הַלֵּב לִשְׂמֹאל וְעַד הַטַּבּוּר לִיָּמִין? וּרְצוּעָה שֶׁל יָד עַד שֶׁיִּכְרֹךְ, וִישַׁלֵּשׁ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בָּאֶצְבַּע הָאֲרֻכָּה?

אֶלָּא וַדַּאי בֶּגֶד חָשׁוּב אֵין הוּא, אֶלָּא שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ לְכָל צַד. וְהֵם שְׁנֵים עָשָׂר, כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן וְאַרְבָּעָה בִּגְדֵי זָהָב וְאַרְבָּעָה בִּגְדֵי כֹּהֵן הֶדְיוֹט. וּמִצַּד שֶׁל בִּרְכַּת כֹּהֵן הֶדְיוֹט הוּא רוֹמֵז: אַל תְּהִי בִּרְכַּת הֶדְיוֹט קַלָּה בְּעֵינֶיךָ. שְׁלִישׁ גְּדִיל וּשְׁנֵי שְׁלִישֵׁי עֲנָף, שֶׁהוּא תְּכֵלֶת.

וְכָל חֻלְיָה מְשֻׁלֶּשֶׁת, כָּל מְשֻׁלָּשׁ מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב קְדֶשָׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ. וְיִשְׂרָאֵל שְׁלִישִׁיָּה, מִשּׁוּם (שמות יד) שֶׁוְּשָׁלְשֵׁם עַל כֻּלּוֹ. שֶׁצִּיצִית מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי לָאָבוֹת, וְכָל דָּבָר מְשֻׁלָּשׁ, וה"ו יל"י, כָּל תֵּבָה מְשֻׁלֶּשֶׁת מִצִּדּוֹ. חֻלְיָה כְּלוּלָה מִשָּׁלֹשׁ כְּרִיכוֹת מְשֻׁלָּשׁוֹת, זוֹ הַשְּׁכִינָה. קְדֶשָׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ. וְהִיא מְשֻׁלֶּשֶׁת בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, כָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה עַנְפֵי הָאָבוֹת, שֶׁהֵם אוֹת ש' מִשַּׁבָּת, שְׁכִינָה בַּת יְחִידָה. (מְלֵאָה מִן) חֻלְיָה, תְּכֵלֶת שֶׁבַּצִּיצִית.

אַשְׁרֵי הַגּוּף שֶׁכָּךְ הוּא רָשׁוּם בַּשְּׁכִינָה וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כַּנְפֵי הַמִּצְוָה. רָשׁוּם

כְּרִיכוֹת בְּאֶצְבַּע צְרֵדָא. דְּאִיהִי כְּגַוְונָא דְחוּלְיָא, כְּרִיכָא בִּתְלַת כְּרִיכוֹת בְּאֶצְבְּעָא. רָשִׁים בְּקֶשֶׁר דִּתְפִלִּין, כָּלִיל בִּתְרֵין קִשְׁרִין, סַלְקִין חַמִּשָׁה עֲשַׂר מְשׁוּלָּשִׁין, תְּרֵין בְּקִשְׁרָא חַד.

שְׁלֹשָׁה עֲשַׂר חוּלְיָין, אִית בְּחוֹן תִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים כְּרִיכָן, כְּחוּשְׁבַּן טַ"ל. וּשְׁלֹשָׁה עֲשַׂר חֻלְיָין, כְּחוּשְׁבַּן אֶחָד. סַלְקִין בֵּ"ן. וְהַאי אִיהוּ בֶּן יָ"ה. עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא.

כָּל קֶשֶׁר בִּדְיוּקְנָא דְכַף יְמִינָא, כָּל חוּלְיָא בִּדְיוּקְנָא דְאֶצְבַּע, דְּאִית בֵּיהּ תְּלַת פִּרְקִין, לָקֳבֵל תְּלַת כְּרִיכוֹת. וְהָכִי בְּכָל אֶצְבַּע תְּלַת פִּרְקִין, לְבַר מִגּוּדָל. דְּאִיהוּ שִׁיעוּר בֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר דְּצִיצִית, כִּמְלֹא גוּדָל. אִיהִי מִדָּה דְחוֹטָמָא. וּמִדָּה דְעַיִן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. וְאִיהוּ מִדָּה בֵּין עַיִן לְעַיִן. וּמִדָּה דְאֹזֶן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. וּמִדָּה דְכָל שָׂפָה וְשָׂפָה. וּמִדָּה דְלִישָׁנָא. (שמות כו) מִדָּה אַחַת לְכָל הַיְרִיעֹת.

אַמָּה שִׁיעוּר דְּגוּפָא, לְאַרְבַּע סִטְרִין וְעֵילָא וְתַתָּא. דְּאִינּוּן שִׁית אַמּוֹת. וּבְכָל אַמָּה וְאַמָּה שְׁלֹשָׁה פִּרְקִין, ח"י פִּרְקִין בְּשִׁית אַמִּין. וְאִינּוּן רָזָא דח"י נִעְנוּעִין דְּלוּלָב. לְשִׁית סִטְרִין. תְּלַת נִעְנוּעִין לְכָל סִטְרָא. וְעָלַיְיהוּ אִתְמַר, (שיר השירים ז) זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר.

לשון הקודש

בְּרִצּוּעָה שֶׁהִיא תְּפִלָּה שֶׁל יָד בְּשָׁלֹשׁ כְּרִיכוֹת בָּאֶצְבַּע הָאֲרֻכָּה, שֶׁהִיא כְּדֶגֶמֶת הַחֻלְיָה, כְּרוּכָה בְּשָׁלֹשׁ כְּרִיכוֹת בָּאֶצְבַּע. רָשׁוּם בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, כָּלוּל בִּשְׁנֵי קְשָׁרִים, עוֹלִים חֲמִשָּׁה עָשָׂר מְשֻׁלָּשִׁים, שְׁנַיִם בְּקֶשֶׁר אֶחָד.

שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה חֻלְיוֹת יֵשׁ בָּהֶן תֵּשַׁע וּשְׁלֹשִׁים כְּרִיכוֹת כְּחֶשְׁבּוֹן טַ"ל, וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה חֻלְיוֹת כְּחֶשְׁבּוֹן אֶחָד – עוֹלִים בֵּ"ן. וְזֶהוּ בֶּן יָ"ה, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

כָּל קֶשֶׁר בַּצּוּרָה שֶׁל כַּף יָמִין, כָּל חֻלְיָה בַּצּוּרָה שֶׁל אֶצְבַּע, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁלֹשָׁה פִּרְקִים כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ כְּרִיכוֹת. וְכָךְ בְּכָל אֶצְבַּע שְׁלֹשָׁה פִּרְקִים, חוּץ מִגּוּדָל, שֶׁהוּא שִׁעוּר בֵּין קֶשֶׁר לַקֶּשֶׁר שֶׁל הַצִּיצִית כִּמְלֹא גוּדָל. הִיא מִדַּת הַחֹטֶם, וּמִדָּה שֶׁל עֵין יָמִין וּשְׂמֹאל, וְהִיא מִדָּה בֵּין עַיִן לְעַיִן, וּמִדָּה שֶׁל אֹזֶן יָמִין וּשְׂמֹאל, וּמִדָּה שֶׁל כָּל שָׂפָה וְשָׂפָה, וּמִדַּת הַלָּשׁוֹן. (שמות כו) מִדָּה אַחַת לְכָל הַיְרִיעֹת.

הָאַמָּה הִיא שִׁעוּר הַגּוּף, לְאַרְבָּעָה צְדָדִים וּמַעְלָה וּמַטָּה, שֶׁהֵם שֵׁשׁ אַמּוֹת. וּבְכָל אַמָּה וְאַמָּה שְׁלֹשָׁה פִּרְקִים. ח"י פִּרְקִים בְּשֵׁשׁ אַמּוֹת. וְהֵם סוֹד שֶׁל ח"י נִעְנוּעִים שֶׁל הַלּוּלָב לְשִׁשָּׁה צְדָדִים, שְׁלֹשָׁה נִעְנוּעִים לְכָל צַד, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שיר השירים ז) זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה

וְדָא שִׁיעוּר קוֹמָה, מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל בִּשְׁכִינְתָּא, אִיהוּ ח"י אַרְבַּע זִמְנִין, דְּאִינּוּן אַרְבַּע סַלְקִין שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם.

וְרָזָא דְּחֵיוָן, קוֹמָה דִּלְהוֹן (דף רכ"ט ע"א) (יחזקאל א) **וְגַבֵּיהֶן וְגֹבַהּ לָהֶם וְיִרְאָה לָהֶם וְגַבֹּתָם וְגוֹ', וְגַבֵּיהֶן, אַרְבַּע חֵיוָן דְּמֶרְכַּבְתָּא תַתָּאָה. וְגֹבַהּ לָהֶם, ד' חֵיוָן דְּמֶרְכַּבְתָּא מְצִיעָתָא. וְגַבֹּתָם, אַרְבַּע חֵיוָן דְּמֶרְכַּבְתָּא תְּלִיתָאָה. וְכֻלְּהוּ י"ב. וְאִינּוּן מְלֵאוֹת עֵינַיִם, כְּגַוְונָא דָא יהוה סָבִיב לְאַרְבַּעְתָּן, יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה.**

וּמָאנֵי דְּקוֹמָה רְשִׁימִין בְּהוֹן בִּצְלוֹתָא, בְּאָן אֲתָר. אֶלָּא כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ. וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם. זְקִיפוֹת אַרְבָּעָה. וּכְרִיעוֹת אַרְבָּעָה. הָא הָכָא קָא רָמִיז בְּאִלֵּין זְקִיפוֹת וּכְרִיעוֹת, מוֹלִיךְ וּמֵבִיא לְמִי שֶׁד' רוּחוֹת הָעוֹלָם שֶׁלּוֹ, מַעֲלֶה וּמוֹרִיד לְמִי שֶׁהַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ שֶׁלּוֹ. וְאִינּוּן שִׁית סִטְרִין, שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְד' רוּחוֹת. לָקֶבֶל תְּלַת בִּרְכָאן קַדְמָאִין, וּתְלַת בַּתְרָאִין, בְּעוּשָׁה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו ד', כְּרִיעָה וּזְקִיפָא לִשְׂמָאלָא, וּכְרִיעָה וּזְקִיפָא לִימִינָא. וְהַאי אִיהוּ נוֹתֵן שָׁלוֹם לִשְׂמֹאלוֹ וִימִינוֹ, לִשְׂמֹאל רַבּוֹ, וְלִימִין רַבּוֹ.

לשון הקודש

לְתָמָר. וְזֶה שִׁעוּר קוֹמָה, מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל בַּשְּׁכִינָה, הוּא ח"י אַרְבַּע פְּעָמִים, שֶׁאֵלּוּ הָאַרְבַּע עוֹלִים לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם.

וְסוֹד שֶׁל הַחַיּוֹת, הַקּוֹמָה שֶׁלָּהֶן – (יחזקאל א) וְגַבֵּיהֶן וְגֹבַהּ לָהֶם וְיִרְאָה לָהֶם וְגַבֹּתָם וְגוֹ'. וְגַבֵּיהֶן – אַרְבַּע חַיּוֹת שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה הַתַּחְתּוֹנָה. וְגֹבַהּ לָהֶם – אַרְבַּע חַיּוֹת שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה הָאֶמְצָעִית. וְגַבֹּתָם – אַרְבַּע חַיּוֹת שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה הַשְּׁלִישִׁית. וְכֻלָּן שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה. וְהֵן מְלֵאוֹת עֵינַיִם. כְּדֻגְמָא זוֹ (ראה ציור למעלה) סָבִיב לְאַרְבַּעְתָּן – יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה.

וּבַעֲלֵי הַקּוֹמָה רְשׁוּמִים בָּהֶם בַּתְּפִלָּה בְּאֵיזֶה מָקוֹם. אֶלָּא כָּל הַכּוֹרֵעַ – כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וְכָל הַזּוֹקֵף – זוֹקֵף בַּשֵּׁם. זְקִיפוֹת אַרְבַּע וּכְרִיכוֹת אַרְבַּע. הֲרֵי כָּאן רוֹמֵז בְּאֵלּוּ הַזְּקִיפוֹת וְהַכְּרִיעוֹת, מוֹלִיךְ וּמֵבִיא לְמִי שֶׁאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם שֶׁלּוֹ, מַעֲלֶה וּמוֹרִיד לְמִי שֶׁהַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ שֶׁלּוֹ. וְאֵלּוּ הֵם שִׁשָּׁה צְדָדִים – שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְאַרְבַּע רוּחוֹת. כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת רִאשׁוֹנוֹת וְשָׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת. בְּעֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו – אַרְבַּע, כְּרִיעָה וּזְקִיפָה לִשְׂמֹאל, וּכְרִיעָה וּזְקִיפָה לִימִין. וְזֶה הוּא נוֹתֵן שָׁלוֹם לִשְׂמֹאלוֹ וִימִינוֹ. לִשְׂמֹאל רַבּוֹ, וְלִימִין רַבּוֹ.

הָא אינּוּן תְּרֵיסָר, בֵּין (כְּרִיכוּת) (כְּרִיעוּת) וּכְרִיעוּת וּזְקִיפוּת. וּבְהוֹן ע"ב עַיְינִין. ו' כְּרִיעוּת בְּהוֹן ח"י נְעָנוּעִין, ג' בְּכָל פַּעַם, רֹאשׁ וְגוּף וְזָנָב, דְּצָרִיךְ לְמִכְרַע. בְּח"י חוּלְיָין סַלְקִין ע"ב. בְּאִלֵּין ע"ב עַיְינִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, נַהֲרִין ע"ב גַּדְפִּין דִּשְׁכִינְתָּא, וְקָמַת עָלַיְיהוּ, וְאִתְקְרִיאַת עֲמִידָה. דִּבְקַדְמֵיתָא נְפִילָה אִיהִי, וְצָרִיךְ לְאַקָּמָא לָהּ בְּשֵׁם יְהוָ"ה, בְּח"י עָלְמִין, וּבְאַרְבַּע זְקִיפוּת בְּשִׁית בִּרְכָאן, דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת, כָּלִיל תְּלַת בִּרְכָאן קַדְמָאִין, וּתְלַת בִּרְכָאן בַּתְרָאִין.

וּלְמִכְרַע בְּח"י עָלְמִין, וְהַאי אִיהוּ ו' ו' ו'. כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם יְהוָ"ה. עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְצַדִּיק ו"ו ו'. עִלָּאָה בִינָה בֶּן י"ה וְאִינּוּן רְמִיזִין בְּוַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט ו' עִלָּאָה. בֶּן י"ה אָחִיד בִּזְקִיפָה וּכְרִיעָה, וְכֻלְּהוּ סַלְקִין ח"י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא.

אַרְבָּעָה כְּרִיעוּת בַּאֲדֹנָי, אַרְבָּעָה זְקִיפוּת בַּיְהוָ"ה, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וּשְׁכִינְתָּא חָי עָלְמִין, קָשִׁיר לוֹן, וְדָא יְאֲהַדּוֹנָה"י, אָמֵן, בְּכָל בִּרְכָתָא מְחַ"י בִּרְכָאן, ח"י זִמְנִין יְהוָ"ה אִינּוּן ע"ב עַיְינִין, דְּנַהֲרִין בְּע"ב גַּדְפִּין, דְּאִינּוּן ח"י זִמְנִין אֲדֹנָי.

לשון הקודש

הָרֵי הֵן שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה בֵּין (כְּרִיכוּת) (כְּרִיעוּת) וּכְרִיעוּת וּזְקִיפוּת, וּבָהֶן ע"ב עֵינַיִם. שֵׁשׁ כְּרִיעוּת בָּהֶן שְׁמוֹנָה עָשָׂר נִעְנוּעִים, שָׁלֹשׁ בְּכָל פַּעַם, רֹאשׁ וְגוּף וְזָנָב, שֶׁצָּרִיךְ לִכְרֹעַ בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה חֻלְיוֹת שֶׁעוֹלוֹת שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם. בְּאֵלּוּ הַשִּׁבְעִים וּשְׁתַּיִם עֵינַיִם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְאִירִים שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, וְעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם, וְנִקְרֵאת עֲמִידָה. שֶׁבַּתְּחִלָּה הָיְתָה נְפִילָה, וְצָרִיךְ לְזָקְפָהּ בְּשֵׁם יְהוָ"ה, בְּח"י עוֹלָמוֹת, וּבְאַרְבַּע זְקִיפוֹת בְּשֵׁשׁ בְּרָכוֹת, שֶׁהוּא תִּפְאֶרֶת, כָּלוּל בְּשָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת רִאשׁוֹנוֹת וְשָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת אַחֲרוֹנוֹת.

וְלִכְרֹעַ בְּח"י עוֹלָמוֹת, וְזֶהוּ ו' ו' ו'. כָּל הַכּוֹרֵעַ – כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וְכָל הַזּוֹקֵף – זוֹקֵף בְּשֵׁם יְהוָ"ה. הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְצַדִּיק ו"ו. ו' עֶלְיוֹנָה בִינָה, בֶּן י"ה, וְאֵלּוּ רְמוּזִים בְּוַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט. ו' עֶלְיוֹנָה בֶּן י"ה אָחוּז בִּזְקִיפָה וּכְרִיעָה, וְכֻלָּם עוֹלִים ח"י בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה.

אַרְבַּע כְּרִיעוֹת בְּשֵׁם אֲדֹנָי, אַרְבַּע זְקִיפוֹת בְּשֵׁם יְהוָ"ה, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְהַשְּׁכִינָה – ח"י הָעוֹלָמִים, קוֹשֵׁר אוֹתָם, וְזֶה יְאֲהַדּוֹנָה"י, אָמֵן. בְּכָל בְּרָכָה מֵח"י בְּרָכוֹת, ח"י פְּעָמִים יְהוָ"ה שֶׁהֵם ע"ב עֵינַיִם שֶׁמְּאִירִים בְּע"ב כְּנָפַיִם,

וְרָזָא דְּמִלָּה, וְגַבֵּיהֶן, וְגוֹבַהּ לָהֶם, וְגַבּוֹתָם. וְגַבֵּיהֶן: גַּדְפִּין. וְגוֹבַהּ לָהֶם: אַנְפִּין. וְגַבּוֹתָם: דְּאִינּוּן עָלַיְיהוּ. מְלֵאוֹת עֵינַיִם סָבִיב לְאַרְבַּעְתָּן, כֻּלְּהוּ מְרוּבָּעוֹת. וְכֹלָּא קִשּׁוֹט, ע' עַנְפִּין (נ"א אַנְפִּין) לְאוֹרַיְיתָא. גַּדְפִּין, אֲדֹנָי. אַנְפִּין, יְהוָה. עֵינַיִן, אֶהְיֶה. וְסַלְקִין יַב"ק בְּחוּשְׁבָּן, אֲדֹנָי, בְּמַעֲשֶׂה. יְהוָה, בְּדִבּוּר. אֶהְיֶה, בְּמַחֲשָׁבָה.

בְּכָל עַיִן וְעַיִן, שִׁיעוּר גּוּדָל. וְדָא ו' בֵּינוֹנִי. וְב' פִּרְקִין בְּגוּדָל, אִינּוּן י' י'. לָקֵבֵל חוֹטָמָא ו'. לָקֵבֵל ב' נְקֵבֵי חוֹטָמָא, י' י'. וְסַלְקִין יוֹד הֵא. וְדָא וַיִּיצֶר. שִׁיעוּר דְּכָל מִדָּה וּמִדָּה, יוֹד הֵא, בְּכָל אֲתָר שָׁלְטָנוּתֵיהּ, בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר. כָּל אֵבֶר, כְּגוֹן (דברים לב) יִפְרוֹשׂ כְּנָפָיו יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ.

לֵית אֵבֶר בְּכָל מֶרְכַּבְתּוֹ, דְּלָאו אִיהוּ כָּל אֵבֶר בְּדִיוּקְנֵיהּ. וּבְכָל אֲתָר אִשְׁתְּכַח, (יחזקאל א) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְּמָעְלָה. לָקֵבֵל פָּרְשִׁיָּין פְּתִיחָן דִּתְפִלִּין. לָקֵבֵל תּוֹרָה. וְכַד לְתַתָּא, אִינּוּן סְתִימִין פָּרְשִׁיָּין, לָקֵבֵל יְאַהֲדוֹנָהִי עָלַיְיהוּ. בְּאַנְפּוֹי וְגַדְפּוֹי.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָשִׁים בְּיִשְׂרָאֵל לְקַבְּלַיְיהוּ, בִּצְלוֹתָא לְמֶהֱוֵי חֲבֵרִים בַּהֲדַיְיהוּ, לְמִכְרַע בְּכָל גּוּפַיְיהוּ, בְּתִמְנֵי סְרֵי

לשון הקודש

שֶׁהֵם ח"י פְּעָמִים אֲדֹנָי.

וְסוֹד הַדָּבָר – וְגַבֵּיהֶן, וְגוֹבַהּ לָהֶם, וְגַבּוֹתָם. וְגַבֵּיהֶן – כְּנָפַיִם. וְגוֹבַהּ לָהֶם – פָּנִים. וְגַבּוֹתָם – שֶׁהֵם עֲלֵיהֶם. מְלֵאוֹת עֵינַיִם סָבִיב לְאַרְבַּעְתָּן – כֻּלָּם מְרֻבָּעוֹת. וְהַכֹּל אֱמֶת. שִׁבְעִים עֲנָפִים (פִּנִּים) לַתּוֹרָה. כְּנָפַיִם – אֲדֹנָי. פָּנִים – יְהוָה. עֵינַיִם – אֶהְיֶה. וְעוֹלִים יב"ק בְּחֶשְׁבּוֹן, אֲדֹנָי, בְּמַעֲשֶׂה. יְהוָה בְּדִבּוּר. אֶהְיֶה בְּמַחֲשָׁבָה.

בְּכָל עַיִן וְעַיִן שִׁעוּר גּוּדָל. וְזֶה אוֹת ו' בֵּינוֹנִית. וּשְׁנֵי פְּרָקִים בַּגּוּדָל הֵם י' י'. כְּנֶגֶד הַחֹטֶם אוֹת ו'. כְּנֶגֶד שְׁנֵי נְקָבִים שֶׁל הַחֹטֶם שְׁתֵּי י' י', וְעוֹלוֹת יוֹד הֵא. וְזֶה וַיִּיצֶר. שִׁעוּר שֶׁל כָּל מִדָּה וּמִדָּה – יוֹד הֵא, בְּכָל מָקוֹם שִׁלִּיטָתוֹ, בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר. כָּל אֵבֶר, כְּגוֹן (דברים לב) יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ.

אֵין אֵבֶר בְּכָל מֶרְכַּבְתּוֹ שֶׁאֵין הוּא כָּל אֵבֶר בְּצוּרָתוֹ. וּבְכָל מָקוֹם נִמְצָא. (יחזקאל א) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְּמָעְלָה. כְּנֶגֶד הַפָּרָשִׁיּוֹת הַפְּתוּחוֹת שֶׁל הַתְּפִלִּין. כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה. וְכַאֲשֶׁר הֵן לְמַטָּה הֵן סְתוּמוֹת הַפָּרָשִׁיּוֹת, כְּנֶגֶד יְאַהֲדוֹנָהִי עֲלֵיהֶם, בְּפָנָיו וּבִכְנָפָיו.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָשַׁם בְּיִשְׂרָאֵל כְּנֶגְדָּם

בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא, לְאַמְלְכָא עָלַיְיהוּ אָמֵן, וְאִיהוּ יְאַהֲדוֹנָהִי, בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דִּלְהוֹן, וְאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָאן דְּלָא הֲוֵי רָשִׁים קָדָמַיְיכוּ, לְמֶהֱוֵי כוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וְזוֹקֵף בַּיהוָה, בְּקוֹמָה דְגוּפָא, לָא יֵיעוּל צְלוֹתֵיהּ בְּהֵיכָלָא דִילִי, דְּאִיהוּ אֲדֹנָי. לָא תְקַבְּלוּן מִלִּין דִילֵיהּ, עַל גַּדְפַּיְיכוּ וְאַנְפַּיְיכוּ, דְּכָל מָאן דְּמִצַּלֵּי בַּאֲדֹנָי, וּמְצָרֵף לַיהוָה אַנְפִּין (ס"א עַנְפִּין) דְּמַלְאָכִין, וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת לְעֵילָא, (ס"א לְנַטְלָא) יְאַהֲדוֹנָה"י, בְּמִלִּין דִּצְלוֹתָא דְנָפְקִין מִפּוּמוֹי דְּבַר נָשׁ.

וְגָדוֹל הָעוֹנָה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְּבָרֵךְ. דִּלְגַבֵּי אֲדֹנָי יְהוָה בִּצְלוֹתָא, וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת. לָקֶבֶל יְהוָה בְּאַנְפִּין, אֲדֹנָי בְּגַדְפִּין, (שמות כה) כְּרוּב אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה וּכְרוּב אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה. אֲבָל כַּד חָזַר שְׁלִיחַ צִבּוּר צְלוֹתָא, וְעוֹנֶה אָמֵן, אִיהוּ בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית, מִתְחַבְּרִין תְּרֵין שְׁמָהָן בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית. בְּקַדְמִיתָא, (שמות לו) מַקְבִּילֹת הַלְּלָאֹת אַחַת אֶל אֶחָת, וגו' בַּקְּרָסִים, דְּאִינּוּן קֶשֶׁר אֶצְבְּעָאן. אֲבָל בְּאָמֵן, (שמות כו) וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד, דְּבֵיהּ חוֹבְרוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ.

לשון הקודש

בַּתְּפִלָּה לִהְיוֹת חֲבֵרִים עִמָּהֶם, לִכְרֹעַ בְּכָל גּוּפָם, בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה, לְהַמְלִיךְ עֲלֵיהֶם אָמֵן, וְהוּא יְאַהֲדוֹנָהִי, בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר שֶׁלָּהֶם. וְאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה רָשׁוּם לִפְנֵיכֶם לִהְיוֹת כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ וְזוֹקֵף בַּיהוָה בְּקוֹמַת הַגּוּף, לֹא תִּכָּנֵס תְּפִלָּתוֹ בַּהֵיכָל שֶׁלִּי, שֶׁהוּא אֲדֹנָי. לֹא תְּקַבְּלוּ דְּבוּרִים שֶׁלּוֹ עַל כַּנְפֵיכֶם וּפְנֵיכֶם. שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בַּאדֹנָי, וּמְצָרֵף לַיהוָה פָּנִים (עַנְפִּים) שֶׁל הַמַּלְאָכִים, וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת לְמַעְלָה, (לשל) יְאַהֲדוֹנָהִי, בְּדִבְרֵי הַתְּפִלָּה שֶׁיּוֹצְאִים מִפִּיו שֶׁל הָאָדָם.

וְגָדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְּבָרֵךְ. שֶׁלְּגַבֵּי אֲדֹנָי יְהוָה בַּתְּפִלָּה נֶאֱמַר וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת. כְּנֶגֶד יְהוָה בַּפָּנִים, אֲדֹנָי בַּכְּנָפַיִם, (שמות כה) כְּרוּב אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה וּכְרוּב אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה. אֲבָל כַּאֲשֶׁר חוֹזֵר שְׁלִיחַ צִבּוּר הַתְּפִלָּה וְעוֹנֶה אָמֵן, הוּא בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית, מִתְחַבְּרִים שְׁנֵי שֵׁמוֹת בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית. בַּתְּחִלָּה – (שמות לו) מַקְבִּילֹת הַלְּלָאֹת אַחַת אֶל אֶחָת וְגו' בַּקְּרָסִים, שֶׁהֵם קִשְׁרֵי הָאֶצְבָּעוֹת. אֲבָל בְּאָמֵן – (שם כו) וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד, שֶׁבּוֹ חוֹבְרוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ.

תִּקּוּנָא תְּלִיתָאָה סֵדֶר דִּבּוּרָא (ס"א חֵדֶר דְּדִבּוּרָא) דִּצְלוֹתָא, דְּבֵיהּ חֵיוָן אֵשָׁא מִמַּלְּלָן. וְהַאי הִיא (יחזקאל א) וָאֵרֶא כְּעֵין הַשְׁמַל כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב. הַאי אִיהוּ רָזָא דְּהַשְׁמַל. דְּאִינּוּן חֵיוָן אֵשָׁא, עִתִּים חָשׁוֹת עִתִּים מְמַלְּלוֹת. וְאִינּוּן דְּחָשׁוֹת לְסֵפֶר תּוֹרָה, בִּזְמָנָא דְּדִבּוּר נָפִיק מִפִּי הַקּוֹרֵא, אִיהוּ חָשִׁיב לְגַבֵּיהוּ, כְּאִלּוּ מִקַּבְּלִים אוֹרַיְיתָא בְּטוּרָא דְסִינַי. וּבִזְמָנָא דְּאָמַר אִיהוּ אָנֹכִי, לָא אִשְׁתְּמַע קָלָא, וְלָא דִּבּוּרָא אַחֲרָא דְּחֵיוָן, אֶלָּא דִּילֵיהּ.

כְּגַוְונָא דָּא, כַּד דִּבּוּרָא דָא נָפִיק מִפּוּמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חָיוֹת אֵשׁ חָשׁוֹת. וּבִזְמָנָא דְּשָׁתִיק חָיוֹת אֵשׁ מְמַלְּלוֹת. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות כ) וְכָל הָעָם רֹאִים (דף רכ"ט ע"ב) אֶת הַקּוֹלֹת, קָלִין דְּחֵיוָן, דַּהֲווֹ שָׁאֲגִין. וְאֶת הַלַּפִּידִים, דַּהֲווֹ נָפְקִין בְּדִבּוּר דְּחֵיוָן, בְּכַמָּה מִינֵי נִגּוּן קֶדֶם מַלְכָּא. וְאִלֵּין דְּאִינּוּן דְּחָשׁוֹת לְסֵפֶר תּוֹרָה, אִינּוּן בְּדִיוּקְנַיְיהוּ דְּחֵיוָן. וּמָנֵי לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאַעֲלָא לוֹן, בְּחֵדֶר דְּמַרְאֶה אֵשׁ בֵּית לָהּ.

וְעוֹד אִינּוּן דְּחָשׁוֹת (ס"א וְעוֹד אִינּוּן דְּנָפִיק מִנַּיְיהוּ דִּבּוּרָא בִּצְלוֹתָא דְּבֵיהּ חֵיוָן אֵשָׁא מְמַלְּלָן וְאִינּוּן דְּחָשׁוֹת) בִּצְלוֹתָא בח"י בִּרְכָאן, יֵיעָלוּן בְּחֵדֶר

לשון הקודש

הַתִּקּוּן הַשְּׁלִישִׁי סֵדֶר הַדִּבּוּר (חֶדֶר שֶׁל הַדִּבּוּר) שֶׁל הַתְּפִלָּה, שֶׁבּוֹ חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלוֹת. וְזֶהוּ (יחזקאל א) וָאֵרֶא כְּעֵין הַשְׁמַל כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב. זֶהוּ סוֹד הַהַשְׁמַל, שֶׁהֵן חַיּוֹת אֵשׁ, עִתִּים שׁוֹתְקוֹת עִתִּים מְדַבְּרוֹת. וְהֵן שׁוֹתְקוֹת לַסֵּפֶר תּוֹרָה בִּזְמַן שֶׁדִּבּוּר יוֹצֵא מִפִּי הַקּוֹרֵא. הוּא נֶחְשָׁב לָהֶן כְּאִלּוּ מְקַבְּלִים הַתּוֹרָה בְּהַר סִינַי. וּבִזְמַן שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָנֹכִי – לֹא נִשְׁמַע קוֹל וְלֹא דִּבּוּר אַחֵר שֶׁל הַחַיּוֹת אֶלָּא שֶׁלּוֹ.

כְּגוֹן זֶה, כַּאֲשֶׁר דִּבּוּר זֶה יוֹצֵא מִפִּיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, חַיּוֹת אֵשׁ שׁוֹתְקוֹת. וּבִזְמַן שֶׁשּׁוֹתֵק – חַיּוֹת אֵשׁ מְדַבְּרוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כ) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, קוֹלוֹת שֶׁל הַחַיּוֹת שֶׁהָיוּ שׁוֹאֲגוֹת. וְאֶת הַלַּפִּידִים – שֶׁהָיוּ יוֹצְאִים בַּדִּבּוּר שֶׁל הַחַיּוֹת בְּכַמָּה מִינֵי נִגּוּנִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. וְאֵלּוּ שֶׁהֵן שׁוֹתְקוֹת לַסֵּפֶר תּוֹרָה, הֵן בַּצּוּרָה שֶׁל הַחַיּוֹת. וּמְמַנֶּה לָהֶן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲלוֹת אוֹתָן בְּחֶדֶר שֶׁל מַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ.

וְעוֹד, שֶׁאֵלּוּ שֶׁשּׁוֹתְקוֹת (וְעוֹד אֵלּוּ שֶׁיּוֹצֵא מֵהֶם דִּבּוּר בַּתְּפִלָּה שֶׁבּוֹ חַיּוֹת אֵשׁ מְדַבְּרוֹת וְהֵן שׁוֹתְקוֹת) בַּתְּפִלָּה בְּח"י

דְּמַרְאָה דָא. וְעוֹד אִינּוּן דְּחָשׁוֹת לַהֲלָכָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ, אַגְּרָא דִּשְׁמַעְתְּתָא סְבָרָא, יֵיעָלוּן בְּחֵדֶר דְּאִיהוּ הֵיכָל דְּמַרְאָה דָא, דְּאוֹרַיְיתָא, עָלָה אִתְּמַר (ירמיה כג) הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יְיָ וּכְפַטִּישׁ יְפֹצֵץ סָלַע. וְדָא סֶלַע דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (במדבר כ) וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מֵימָיו. אִלֵּין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בָּהּ לִשְׁמָהּ, נָפִיק לוֹן מַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא מְתִיקָן, וְאִתְּמַר בְּהוֹן, (במדבר כ) וַתֵּשְׁתְּ הָעֵדָה וּבְעִירָם. וְאִלֵּין דְּלָא מִשְׁתַּדְּלִין בָּהּ לִשְׁמָהּ, נָפִיק לוֹן מַיִם מְרִירִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות א) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה: דָּא קוּשְׁיָא. בְּחוֹמֶר: דָּא קַל וָחוֹמֶר. וּבִלְבֵנִים: בִּלְבּוּן הֲלָכָה.

תִּקּוּנָא רְבִיעָאָה וַחֲמִשָּׁאָה, (יחזקאל א) מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמָעְלָה וּמִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה. דִּבְהוֹן שׁוֹקֵי הַחַיּוֹת כְּנֶגֶד כֻּלָּן, וּבִסְפִירָן נֶצַח וְהוֹד. מִטַּטְרוֹן אוֹת בְּצָבָא דִילֵיהּ, וְאִיהוּ דִיוּקְנָא דְּצַדִּיק. דְּצַדִּיק אוֹת בְּצָבָא דִלְעֵילָא, וּמִטַּטְרוֹן אִיהוּ אוֹת בְּצָבָא דִלְתַתָּא. מִטַּטְרוֹן שַׁדַּי בֵּיהּ, (יחזקאל א) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק.

וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה, דְּרַגְלִין דְּמַזִּיקִין כֻּלְּהוּ עֲקַלָּתוֹן. וְרַגְלֵיהֶם,

לשון הקודש

בְּרָכוֹת, יִכָּנְסוּ בְּחֶדֶר שֶׁל מַרְאָה זֶה. וְעוֹד, אֵלּוּ שֶׁשּׁוֹתְקִים לַהֲלָכָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ שְׂכַר הַשְּׁמוּעָה הֲבָנָה, יִכָּנְסוּ בְּחֶדֶר שֶׁהוּא הֵיכָל שֶׁל מַרְאָה זֶה, שֶׁהַתּוֹרָה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר (ירמיה כג) הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה' וּכְפַטִּישׁ יְפֹצֵץ סָלַע. וְזֶה הַסֶּלַע שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (במדבר כ) וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מֵימָיו. אֵלּוּ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בָּהּ לִשְׁמָהּ, יוֹצֵא לָהֶם מַיִם שֶׁל הַתּוֹרָה מְתוּקִים, וְנֶאֱמַר בָּהֶם (שם) וַתֵּשְׁתְּ הָעֵדָה וּבְעִירָם. וְאֵלּוּ שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים בָּהּ לִשְׁמָהּ, יוֹצֵא לָהֶם מַיִם מָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שמות א) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה – זֶה קֻשְׁיָה. בְּחֹמֶר – זֶה קַל וָחֹמֶר. וּבִלְבֵנִים – בִּלְבּוּן הֲלָכָה.

תִּקּוּן רְבִיעִי וַחֲמִישִׁי – (יחזקאל א) מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמָעְלָה וּמִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה. שֶׁבָּהֶם שׁוֹקֵי הַחַיּוֹת כְּנֶגֶד כֻּלָּם, וּבִסְפִירוֹת נֵצַח וְהוֹד. מִטַּטְרוֹן הוּא אוֹת בַּצָּבָא שֶׁלּוֹ, וְהוּא צוּרַת הַצַּדִּיק. שֶׁהַצַּדִּיק הוּא אוֹת בַּצָּבָא שֶׁל מַעְלָה, וּמִטַּטְרוֹן הוּא אוֹת בַּצָּבָא שֶׁל מַטָּה. מִטַּטְרוֹן שַׁדַּי בּוֹ נֶאֱמַר, (שם) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק.

וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה – שֶׁרַגְלֵיהֶם שֶׁל הַמַּזִּיקִים כֻּלָּם עֲקַלָּתוֹן. וְרַגְלֵיהֶם – וְהָרַגְלַיִם

וְרַגְלִין דְּחֵיוָן, קַדִּישִׁין, אִתְמַר בְּהוֹן וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה, מִצַּד חַיָּה דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל כָּלִיל תְּלַת חֵיוָן, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן הָאָבוֹת הֵן הֵן הַמֶּרְכָּבָה.

וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל, (יחזקאל א) מִסִּטְרָא דְחַיָּה דְּאִיהוּ שׁוֹר. וְנֹצְצִים כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל, מִסִּטְרָא דְנָחָשׁ בָּרִיחַ דְּיַמָּא. דְּאִיהוּ סָלִיק לְגַבֵּיהּ בְּיַבֶּשְׁתָּא. רָצוֹא, מִסִּטְרָא דְנוּרִיאֵל, דְּסָלִיק רָצוֹא. וָשׁוֹב, מִסִּטְרָא דְשַׁדַּי. דְּהָכִי סָלִיק בְּחוּשְׁבַּן. וְאִיהוּ סָלִיק מְטַטְרוֹן.

וְכַד הֲווּ יִשְׂרָאֵל שַׁמְעִין קָלָא מִמִּזְרָח, הֲווּ רָצִין תַּמָּן. וְלְמַעֲרָב הָכִי, וְכֵן לַדָּרוֹם וְלַצָּפוֹן. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, אִלֵּין דְּרַהֲטִין לִצְלוֹתָא דְמִצְוָה, וְרַהֲטִין לְפִרְקָא בְּשַׁבְּתָא, וְרַהֲטִין לְמֶעְבַּד רְעוּתָא דִילִי, וְתַיְיבִין בְּתִיּוּבְתָּא. קַבִּילוּ לוֹן בְּהֵיכָלָא דְהַאי מַרְאָה, דִּבְאִלֵּין סִימָנִין, אִינּוּן חֲבֵרִים בַּהֲדַיְיכוּ, אִינּוּן דְּרָצִין וְשָׁבִין בְּאוֹרַיְיתָא, בְּדִבּוּרָא דַהֲלָכָה, אִינּוּן רְשִׁימִין בַּהֲדַיְיכוּ, וְאָעִילוּ לוֹן בְּהַאי הֵיכָלָא.

הָכִי כַּד מְצַלִּין יִשְׂרָאֵל, מִיכָאֵ"ל טָאס עָלְמָא בְּטִיסָא חָדָא. וְגַבְרִיאֵ"ל טָאס בִּתְרֵין טָאסִין. וְכַד נָפִיק דִּבּוּרָא מִיִּשְׂרָאֵל,

לשון הקודש

שֶׁל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, נֶאֱמַר בָּהֶן וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה, מִצַּד חַיָּה שֶׁהִיא יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל כָּלוּל בְּשָׁלֹשׁ חַיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם, הָאָבוֹת הֵן הֵן הַמֶּרְכָּבָה.

וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל (שם) – מִצַּד הַחַיָּה שֶׁהִיא שׁוֹר. וְנֹצְצִים כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל – מִצַּד הַנָּחָשׁ בָּרִיחַ שֶׁל הַיָּם, שֶׁהוּא עוֹלֶה אֵצֶל זֶה שֶׁבַּיַּבֶּשֶׁת. רָצוֹא – מִצִּדּוֹ שֶׁל נוּרִיאֵל שֶׁעוֹלֶה גִּימַטְרִיָּא רָצוֹ"א. וָשׁוֹב – מִצַּד שֵׁם שַׁדַּ"י, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה בְּחֶשְׁבּוֹן. וְהוּא עוֹלֶה מְטַטְרוֹן.

וְכַאֲשֶׁר הָיוּ יִשְׂרָאֵל שׁוֹמְעִים קוֹל מִמִּזְרָח, הָיוּ רָצִים שָׁם. וְלַמַּעֲרָב כָּךְ, וְכֵן לַדָּרוֹם וְלַצָּפוֹן. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת: אֵלּוּ שֶׁרָצִים לִתְפִלָּה שֶׁל מִצְוָה, וְרָצִים לִדְרָשָׁה בְּשַׁבָּת, וְרָצִים לַעֲשׂוֹת רָצוֹן שֶׁלִּי וְשָׁבִים בִּתְשׁוּבָה – קַבְּלוּ אוֹתָם בַּהֵיכָל שֶׁל זֶה הַמַּרְאֶה, שֶׁבְּאֵלּוּ הַסִּימָנִים הֵם חֲבֵרִים אִתְּכֶם. אֵלּוּ שֶׁרָצִים וְשָׁבִים בַּתּוֹרָה, בְּדִבּוּר שֶׁל הֲלָכָה, הֵם רְשׁוּמִים אִתְּכֶם, וְתַכְנִיסוּ אוֹתָם בַּהֵיכָל הַזֶּה.

כָּךְ כַּאֲשֶׁר מִתְפַּלְּלִים יִשְׂרָאֵל, מִיכָאֵ"ל עָף הָעוֹלָם בְּמָעוּף אֶחָד. וְגַבְרִיאֵ"ל עָף בִּשְׁתֵּי

בַּהֲלָכָה, בִּצְלוֹתָא, וּבְכָל פִּקּוּדָא דִשְׁכִינְתָּא תַּמָּן. אִינּוּן רָצִין לְגַבָּהּ, וְשָׁבִין בָּהּ בִּשְׁלִיחוּת מָאֲרֵיהוֹן. וּבְכָל אֲתָר דְּשַׁמְעִין קָלָא דְאוֹרַיְיתָא, דְּתַמָּן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִינּוּן רָצִין לְגַבֵּי הַהוּא קָלָא, וְתַיְיבִין בָּהּ בִּשְׁלִיחוּתָא דְמָאֲרֵיהוֹן. דִּבְכָל קָלָא דְשֵׁם יְהוָ"ה לֵית תַּמָּן, בְּדִבּוּרָא דְלֵית תַּמָּן אֲדֹנָי, לָא רָצִין וְשָׁבִין תַּמָּן. וּבְגִין דָּא, וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה, (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְהוָ"ה, בַּאֲתָר דַּיְהוָ"ה תַּמָּן, אִיהוּ דֶּרֶךְ יְשָׁרָה. וְאִי לֵית תַּמָּן יְהוָ"ה, לָאו אִיהוּ דֶּרֶךְ יְשָׁרָה.

וְעוֹד רַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה, אָמְרוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, דְּמַאן דִּמְצַלֵּי, בָּעֵי לְתַקְּנָא רַגְלוֹי בִּצְלוֹתֵיהּ, כְּמַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת. כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל, לְמֶהֱוֵי רָשִׁים בַּהֲדַיְיהוּ. וּבְגִין דָּא, אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, הַמִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ לְכַוֵּון אֶת רַגְלָיו, שֶׁנֶּאֱמַר וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל. וְאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִלֵּין דְּאִינּוּן רְשִׁימִין בִּצְלוֹתַיְיהוּ הָכִי, לְכַוֵּון רַגְלוֹי כְּוָותַיְיכוּ, אַפְּתְּחוּ לוֹן תַּרְעֵי הֵיכָלָא, לְאַעֲלָא בְּמַרְאָה דָא.

תִּקּוּנָא שְׁתִיתָאָה, (יחזקאל א) רָאִיתִי כְּמַרְאֵה אֵשׁ, הָכָא רְאִיָּיה מַמָּשׁ. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָאן דְּיֵיעוּל בְּחֵיזוּ דָא,

לשון הקודש

עֲפִיפוֹת. וְכַאֲשֶׁר יוֹצֵא דִבּוּר מִיִּשְׂרָאֵל בַּהֲלָכָה, בִּתְפִלָּה וּבְכָל מִצְוָה שֶׁהַשְּׁכִינָה שָׁם – הֵם רָצִים אֵצְלָהּ וְשָׁבִים בָּהּ בִּשְׁלִיחוּת קוֹנָם. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁשּׁוֹמְעִים קוֹל הַתּוֹרָה, שֶׁשָּׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֵם רָצִים אֵצֶל הַקּוֹל הַהוּא, וְשָׁבִים בָּהּ בִּשְׁלִיחוּת קוֹנָם. שֶׁבְּכָל קוֹל שֶׁשֵּׁם יְהוָ"ה אֵינוֹ שָׁם, וּבְדִבּוּר שֶׁאֵין שָׁם אֲדֹנָי, לֹא רָצִים וְשָׁבִים שָׁם. וּמִשּׁוּם זֶה, וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה, (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה'. בְּמָקוֹם שֶׁשֵּׁם יְהוָ"ה שָׁם, הִיא דֶּרֶךְ יְשָׁרָה. וְאִם אֵין שָׁם יְהוָ"ה, אֵין הִיא דֶּרֶךְ יְשָׁרָה.

וְעוֹד רַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה – אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁמִּי שֶׁמִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ לְתַקֵּן רַגְלָיו בִּתְפִלָּתוֹ כְּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת. כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל, לִהְיוֹת רָשׁוּם עִמָּהֶם. וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ חֲכָמִים, הַמִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ לְכַוֵּן אֶת רַגְלָיו, שֶׁנֶּאֱמַר וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל. וְאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אֵלּוּ שֶׁהֵם רְשׁוּמִים בַּתְּפִלָּה כָּךְ, לְכַוֵּן רַגְלָיו כְּמוֹתְכֶם – פִּתְחוּ לוֹ שַׁעֲרֵי הַהֵיכָל לְהִכָּנֵס בְּמַרְאָה זוֹ.

תִּקּוּן שִׁשִּׁי – (יחזקאל א) רָאִיתִי כְּמַרְאֵה אֵשׁ. כָּאן רְאִיָּה מַמָּשׁ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מִי שֶׁיִּכָּנֵס בְּמַרְאֶה זֶה, וְיִהְיֶה בִּתְפִלָּתוֹ לִבּוֹ

וּבְרִאֵיָה וּשְׁמִיעָה וְרֵיחָא וְדִבּוּר, שַׁרְיָא יְהוָ"ה. בַּעֲשִׂיָּה, בְּמִשּׁוּשׁ, שְׁמוּשׁ, הִלּוּךְ, שַׁרְיָא אֲדֹנָי. וְדָא רְאִיָּה, דְּאוֹר וְנֵר (ס"א דְּאוֹרַיְיתָא), דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ו) וְתוֹרָה אוֹר. רֵיחָא דְקָרְבְּנִין, דְּאִינּוּן צְלוֹתִין, דִּבּוּר בְּאוֹרַיְיתָא, דִּבּוּר בִּצְלוֹתָא. וַעֲשִׂיָּה דְּמִצְוָה, וְשִׁמּוּשׁ דִּילָהּ, וּמִשּׁוּשׁ דִּילָהּ, וְהִלּוּךְ דִּילָהּ. וּרְאִיָּה וּשְׁמִיעָה, דְּלֵית תַּמָּן אוֹרַיְיתָא וּמִצְוָה, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ לָא שַׁרְיָא תַּמָּן. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁרְיָא בִּרְאִיָּה, וְכֵן שְׁכִינְתֵּיהּ, דְּאוֹרַיְיתָא וְתוֹרָה אוֹר, שְׁכִינְתֵּיהּ רְאִיָּה דִּילֵיהּ (במדבר יב) יְהוָה בְּמַרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע, (קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע שְׁכִינְתֵּיהּ).

בְּמַחֲשָׁבָה מִלְּגוֹ בִּינָה, בֶּן יָהּ. יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה. הִרְהוּר חָכְמָה, לְחַכִּימָא בִּרְמִיזָא. חָכְמָה עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה דְּאִיהוּ בִּינָה, מַחֲשָׁבָה וְהִרְהוּר כֹּלָּא חַד. חָכְמָה לָא אִשְׁתְּמוֹדַע אֶלָּא בְּבִינָה, וּבִינָה בַּלֵּב. וּבְגִין דָּא, מַחֲשָׁבָה בַּלֵּב, הִרְהוּר בַּלֵּב.

לשון הקודש

לְמַעְלָה לְשֵׁם יְהוָ"ה, וְעֵינָיו לְמַטָּה בַּשֵּׁם שֶׁל אֲדֹנָ"י, תַּכְנִיסוּהוּ בַּהֵיכָל הַזֶּה כְּמוֹ הַמַּלְאָכִים, וְגַבֵּיהֶן – לְמַעְלָה, וְיִרְאָה לָהֶם – לְמַטָּה, כְּנֶגֶד הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא יִרְאַת יְהוָ"ה.

וּבְרִאֵיָה וּשְׁמִיעָה וְרֵיחַ וְדִבּוּר שׁוֹרֶה שֵׁם יְהוָ"ה. בַּעֲשִׂיָּה, בְּמִשּׁוּשׁ, שְׁמוּשׁ, הִלּוּךְ, שׁוֹרֶה שֵׁם אֲדֹנָי. וְזוֹ רְאִיָּה שֶׁל אוֹר וְנֵר (שֶׁל הַתּוֹרָה), שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי ו) וְתוֹרָה אוֹר. רֵיחַ הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁהֵם תְּפִלּוֹת, דִּבּוּר – בַּתּוֹרָה, דִּבּוּר בִּתְפִלָּה. וַעֲשִׂיָּה שֶׁל מִצְוָה, וְשִׁמּוּשׁ שֶׁלָּהּ, וּמִשּׁוּשׁ שֶׁלָּהּ, וְהִלּוּךְ שֶׁלָּהּ. וּרְאִיָּה וּשְׁמִיעָה שֶׁאֵין שָׁם תּוֹרָה וּמִצְוָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ אֵינָהּ שׁוֹרָה שָׁם. שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹרֶה בִּרְאִיָּה, וְכֵן הַשְּׁכִינָה, שֶׁהַתּוֹרָה – וְתוֹרָה אוֹר, וְהַשְּׁכִינָה הִיא רְאִיָּה שֶׁלּוֹ, (במדבר יב) ה' בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע (הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע – שְׁכִינָתוֹ).

בַּמַּחֲשָׁבָה מִבִּפְנִים בִּינָה – בֶּן יָ"ה. יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה. הִרְהוּר חָכְמָה, לֶחָכָם בְּרֶמֶז. חָכְמָה עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, שֶׁהוּא בִּינָה. מַחֲשָׁבָה וְהִרְהוּר הַכֹּל אֶחָד. הַחָכְמָה לֹא נוֹדַעַת אֶלָּא בְּבִינָה, וְהַבִּינָה בַּלֵּב. וּמִשּׁוּם זֶה הַמַּחֲשָׁבָה בַּלֵּב, הַהִרְהוּר בַּלֵּב.

וְכֵן אוֹרַיְיתָא סֵפֶר תּוֹרָה. מִצְוָה (דף ר"ל ע"א) לִשְׁמוֹעַ. וְכֵן בְּחוֹטְמָא, רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָ"ה. שְׁכִינְתָּא אִיהִי קָרְבָּן דִּילֵיהּ, עוֹלָה דִּילֵיהּ, וּצְלוֹתָא אִיהִי כְּקָרְבָּן, וּכְרֵיחַ נִיחֹחַ סְלִיקַת לְגַבֵּיהּ, וְאִתְקְרִיבַת לְגַבֵּיהּ בִּצְלוֹתָא, וְהָכִי בְּדִבּוּר, (ירמיה כג) הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יְהוָ"ה. ה' שְׁכִינְתָּא, דִּבּוּר דִּילֵיהּ.

כְּגַוְונָא דִּשְׁכִינְתָּא, אִיהִי מַרְאָה דִּילֵיהּ, שְׁמִיעָה דִּילֵיהּ, רֵיחַ נִיחֹחַ דִּילֵיהּ, דִּבּוּר דִּילֵיהּ, בְּרֵישָׁא. הָכִי אִיהוּ בְּיָדִין, עֲשִׂיַּית מִצְוָה דִּילֵיהּ, בְּגוּפָא כְּרִיעָא דִּילֵיהּ. בִּצְלוֹתָא זְקִיפָא דִּילֵיהּ, בִּצְלוֹתָא עֲמִידָה דִּילֵיהּ, (דְּאִיהִי מַזָּלֵיהּ) דְּאִיהוּ דְקַיְּימָא קַמֵּיהּ בְּכָל אֲתָר, וּכְרָעַת לְגַבֵּיהּ, וְאִתְנַפְּלַת לְרַגְלוֹי בִּנְפִילַת אַפַּיִם, לְמִשְׁאַל מִנֵּיהּ רַחֲמִים עַל בְּנָהָא, אִיהִי עֲנָוָה לְגַבֵּיהּ, וְאִית לָהּ בֹּשֶׁת פָּנִים מִינֵּיהּ.

וְלָא כְּשִׁפְחָה בִּישָׁא, לִילִית, חֲצוּפָה בְּלָא עֲנָוָה, לֵית לָהּ בֹּשֶׁת פָּנִים, אִמָּא דְּעֵרֶב רַב, וּבְגִין דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה, (משלי יב) אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ וּכְרָקָב בְּעַצְמוֹתָיו מְבִישָׁה. דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי מַטְרוֹנִיתָא, שִׁפְחָה דִּילָהּ לִילִית, לֵית לָהּ עֲנָוָה, וְלָא בֹּשֶׁת אַנְפִּין מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהָכִי בְּנָהָא עֵרֶב רַב, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָתִיד

לשון הקודש

וְכֵן הַתּוֹרָה – סֵפֶר תּוֹרָה, מִצְוָה לִשְׁמֹעַ. וְכֵן בַּחֹטֶם, רֵיחַ נִיחֹחַ לַה'. הַשְּׁכִינָה הִיא קָרְבָּן שֶׁלּוֹ, עוֹלָה שֶׁלּוֹ, וְהַתְּפִלָּה הִיא כְּמוֹ קָרְבָּן, וְעוֹלָה כְּרֵיחַ נִיחֹחַ אֶצְלוֹ וּמִתְקָרֶבֶת אֶצְלוֹ בִּתְפִלָּה. וְכֵן בְּדִבּוּר – (ירמיה כג) הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה'. אוֹת ה' – שְׁכִינָה, דִּבּוּר שֶׁלּוֹ. **כְּמוֹ** שֶׁהַשְּׁכִינָה הִיא מַרְאָה שֶׁלּוֹ, שְׁמִיעָה שֶׁלּוֹ, רֵיחַ נִיחֹחַ שֶׁלּוֹ, דִּבּוּר שֶׁלּוֹ, בָּרֹאשׁ – כָּךְ הוּא בַּיָּדַיִם עֲשִׂיַּת מִצְוָה שֶׁלּוֹ, בַּגּוּף כְּרִיעָה שֶׁלּוֹ. בַּתְּפִלָּה זְקִיפָה שֶׁלּוֹ, בַּתְּפִלָּה עֲמִידָה שֶׁלּוֹ (שֶׁהִיא מַזָּל שֶׁלּוֹ), שֶׁהִיא שֶׁעוֹמֶדֶת לְפָנָיו בְּכָל מָקוֹם וְכוֹרַעַת לְגַבָּיו וְנוֹפֶלֶת לְרַגְלָיו בִּנְפִילַת אַפַּיִם לִשְׁאֹל מִמֶּנּוּ רַחֲמִים עַל בָּנֶיהָ. הִיא עֲנָוָה לְגַבָּיו, וְיֵשׁ לָהּ בֹּשֶׁת פָּנִים מִמֶּנּוּ.

וְלֹא כְּמוֹ שִׁפְחָה רָעָה, לִילִית, חֲצוּפָה בְּלִי עֲנָוָה, אֵין לָהּ בֹּשֶׁת פָּנִים, אִמָּם שֶׁל הָעֵרֶב רַב, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה, (משלי יב) אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ וּכְרָקָב בְּעַצְמוֹתָיו מְבִישָׁה. שֶׁהַשְּׁכִינָה הִיא מַלְכָּה. הַשִּׁפְחָה שֶׁלָּהּ לִילִית, אֵין לָהּ עֲנָוָה וְלֹא בֹּשֶׁת פָּנִים מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

לְאַעְבְּרָא לָהּ וְלִבְנָהָא מֵעָלְמָא, דְּמַמְזֵרִים אִינּוּן מִבְּנֵי ט' מִדּוֹת, אסנ"ת משגח"ת, (ר"ת אנוס"ה, שנוא"ה, נידוי, תמורה, מורדת, שכורה, גרושת הלב, חצופה, תערובת) מַמְזֵרֵי דְרַבָּנָן.

וְכֵן שְׁכִינָה אִיהִי שִׁמּוּשׁ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יְחוּד דִּילֵיהּ בְּצַדִּיק חַי עָלְמִין. וְאִיהִי הֲלִיכָה דִּילֵיהּ, (תהלים פה) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ, לְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ. (בראשית כד) וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יוֹצֵאת, רְהִיטַת לְגַבֵּיהּ, לְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ. בִּרְאִיָּה, בִּשְׁמִיעָה, בְּרֵיחָא, בְּדִבּוּר, בַּעֲשִׂיָּה, בְּגוּפָא, בְּשִׁמּוּשׁ, בְּהִלּוּךְ, בְּכָל אֵבֶר, אִיהִי מְצָוָה לְשַׁמְּשָׁא לֵיהּ, וּלְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ.

וּבְנָהָא, הָכִי אִינּוּן בְּדִיוּקְנָהָא, בְּנֵי עֲנָוָה, בְּנֵי בֹּשֶׁת אַנְפִּין, כֻּלְּהוּ כְּמִדּוֹת דִּילָהּ. וּבְגִין דָּא מָנֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, (שמות יח) וְאַתָּה תֶחֱזֶה מִכָּל הָעָם אַנְשֵׁי חַיִל יִרְאֵי אֱלֹהִים אַנְשֵׁי אֱמֶת שֹׂנְאֵי בָצַע. אַנְשֵׁי חַיִל, מִסִּטְרָא דִּימִינָא דְּאַבְרָהָם, דְּתַמָּן רְאִיָּיה דְּאוֹרַיְיתָא, (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. יִרְאֵי אֱלֹהִים, מִסִּטְרָא דְיִצְחָק, דְּתַמָּן שְׁמִיעָה, דְּאָמַר חֲבַקּוּק נְבִיאָה (חבקוק ג) יְיָ שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי. אַנְשֵׁי אֱמֶת, מִסִּטְרָא דְיַעֲקֹב, דְּתַמָּן רֵיחַ נִיחוֹחַ

לשון הקודש

הוּא. וְכָךְ בָּנֶיהָ עֵרֶב רַב. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָתִיד לְהַעֲבִיר אוֹתָהּ וְאֶת בָּנֶיהָ מֵהָעוֹלָם, שֶׁמַּמְזֵרִים הֵם מִבְּנֵי ט' מִדּוֹת – אסנ"ת משגח"ת (רָאשֵׁי תֵבוֹת: אֲנוּסָ"ה, שְׂנוּאָ"ה, נִדּוּי, תְּמוּרָה, מוֹרֶדֶת, שִׁכּוֹרָה, גְּרוּשַׁת הַלֵּב, חֲצוּפָה, תַּעֲרֹבֶת), מַמְזֵרִים מִדְּרַבָּנָן.

וְכֵן שְׁכִינָה הִיא שִׁמּוּשׁ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַיִּחוּד שֶׁלּוֹ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק חַי הָעוֹלָמִים. וְהִיא הַהֲלִיכָה שֶׁלּוֹ, (תהלים פה) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ, לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ. (בראשית כד) וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת, רָצָה לִקְרָאתוֹ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ. בִּרְאִיָּה, בִּשְׁמִיעָה, בְּרֵיחַ, בְּדִבּוּר, בַּעֲשִׂיָּה, בְּגוּף, בְּשִׁמּוּשׁ, בְּהִלּוּךְ, בְּכָל אֵבֶר הִיא מְצָוָה לְשַׁמֵּשׁ אוֹתוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ. **וּבְנָיָהּ**, כָּךְ הֵם בְּצוּרָתָהּ; בְּנֵי עֲנָוָה, בְּנֵי בֹּשֶׁת פָּנִים. כֻּלָּם כְּמוֹ הַמִּדּוֹת שֶׁלָּהּ. וּמִשּׁוּם זֶה צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, (שמות יח) וְאַתָּה תֶחֱזֶה מִכָּל הָעָם אַנְשֵׁי חַיִל יִרְאֵי אֱלֹהִים אַנְשֵׁי אֱמֶת שֹׂנְאֵי בָצַע. אַנְשֵׁי חַיִל – מִצַּד יָמִין שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁשָּׁם רְאִיָּה שֶׁל הַתּוֹרָה, (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. יִרְאֵי אֱלֹהִים – מִצַּד שֶׁל יִצְחָק, שֶׁשָּׁם שְׁמִיעָה, שֶׁאָמַר חֲבַקּוּק הַנָּבִיא, (חבקוק ג) ה' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי. אַנְשֵׁי אֱמֶת – מִצַּד שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁשָּׁם רֵיחַ

לַיְהוָה, בְּחוֹטָמָא. שׂנְאֵי בָצַע, מִסִּטְרָא דְּדִבּוּר, סַמְכָא רְבִיעָאָה, דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן, דְּאִתְחַבָּר בַּאֲבָהָן. תְּלַת חֵיוָן אִינּוּן, אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, בִּרְאִיָּה שְׁמִיעָה רֵיחָא, אָדָם בְּדִבּוּר.

וְשַׁמְתָּ עֲלֵהֶם שָׂרֵי אֲלָפִים, מִסִּטְרָא דְּאָת א׳. וְשָׂרֵי מֵאוֹת, מִסִּטְרָא דְּאָת ד׳, אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה דְּאִשְׁתַּעְבִּידוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם. (בְּדַלּוּת דְּאוֹרַיְיתָא) שָׂרֵי חֲמִשִּׁים נ׳. וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת י׳.

יִשְׂרָאֵל בְּאִינּוּן מִדּוֹת אִשְׁתְּמוֹדְעוּן, דְּאִינּוּן בְּנוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ. לְמֶהֱוֵי בְּהוֹן אַנְשֵׁי חַיִל, כְּגוֹן אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, מָארֵי דְּחֶסֶד. יִרְאֵי אֱלֹהִים. אַנְשֵׁי אֱמֶת, וְלָא אַנְשֵׁי שֶׁקֶר, דִּבְנֵי (צפניה ג) יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עַוְלָה וְלֹא יְדַבְּרוּ כָזָב וְלֹא יִמָּצֵא בְּפִיהֶם לְשׁוֹן תַּרְמִית. וְשׂנְאֵי בָצַע, כְּבַר נָשׁ שָׁמֵחַ בְּחֶלְקוֹ. וְלָא כְּעֵרֶב רַב בְּנוּי דְשִׁפְחָה בִישָׁא, דְּאִינּוּן כְּחִוְיָא דְכָל אַרְעָא קָדְמֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה סה) וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, וְדָחִיל לְמִשְׁבַּע מֵעַפְרָא, דְּדָחִיל דְּתֶחְסַר לֵיהּ. וְהָכִי מָארֵי בָצַע. דְּלָא שְׂבֵעִין מִכָּל מָמוֹן דְּעָלְמָא.

וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִיקָּר אֶלָּא

לשון הקודש

נִיחֹחַ לַה׳, בַּחֹטֶם. שׂנְאֵי בָצַע – מִצַּד שֶׁל הַדִּבּוּר, רֶגֶל רְבִיעִית שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחַבֵּר בָּאָבוֹת. שָׁלֹשׁ חַיּוֹת הֵן: אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, בִּרְאִיָּה שְׁמִיעָה רֵיחַ. אָדָם – בְּדִבּוּר.

וְשַׁמְתָּ עֲלֵהֶם שָׂרֵי אֲלָפִים – מִצַּד הָאוֹת א׳. וְשָׂרֵי מֵאוֹת – מִצַּד הָאוֹת ד׳, אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה שֶׁנִּשְׁתַּעְבְּדוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם (בְּעֲנִיּוּת שֶׁל תּוֹרָה). שָׂרֵי חֲמִשִּׁים – אוֹת נ׳. וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת – אוֹת י׳.

יִשְׂרָאֵל – בְּאֵלּוּ הַמִּדּוֹת נִכָּרִים, שֶׁהֵם בָּנִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ לִהְיוֹת בָּהֶם אַנְשֵׁי חַיִל, כְּגוֹן אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, בַּעֲלֵי חֶסֶד. יִרְאֵי אֱלֹהִים. אַנְשֵׁי אֱמֶת, וְלֹא אַנְשֵׁי שֶׁקֶר, שֶׁבְּנֵי (צפניה ג) יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עַוְלָה וְלֹא יְדַבְּרוּ כָזָב וְלֹא יִמָּצֵא בְּפִיהֶם לְשׁוֹן תַּרְמִית. וְשׂנְאֵי בָצַע – כְּאָדָם הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ. וְלֹא כְּעֵרֶב רַב בְּנֵי הַשִּׁפְחָה הָרָעָה, שֶׁהֵם כְּנָחָשׁ שֶׁכָּל הָאָרֶץ לְפָנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סה) וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, וּמְפַחֵד לִשְׂבֹּעַ מֵהֶעָפָר, שֶׁמְּפַחֵד שֶׁיֶּחְסַר לוֹ. וְכָךְ בַּעֲלֵי בָצַע, שֶׁלֹּא שְׂבֵעִים מִכָּל מָמוֹן שֶׁבָּעוֹלָם.

וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, לֹא

הַמַּעֲשֶׂה. בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ סָתִים בְּסִתְרֵי הַתּוֹרָה, בְּמַאי אִשְׁתְּמוֹדַע. בַּמִּצְוֹת, דְּאִיהִי שְׁכִינְתֵּיהּ, דְּאִיהִי דִּיוּקְנֵיהּ. כְּגַוְונָא דְּאִיהוּ עָנָו, שְׁכִינְתֵּיהּ עֲנָוָה. אִיהוּ חָסִיד, וְאִיהִי חֲסִידָה. אִיהוּ גִּבּוֹר, וְאִיהִי גְּבֶרֶת עַל כָּל אוּמִין דְּעָלְמָא. אִיהוּ אֱמֶת, וְאִיהִי אֱמוּנָה. אִיהוּ נָבִיא, וְאִיהִי נְבִיאָה. אִיהוּ צַדִּיק וְאִיהִי צַדֶּקֶת. אִיהוּ מֶלֶךְ, וְאִיהִי מַלְכוּת. אִיהוּ חָכָם, וְאִיהִי חָכְמֵתָא. אִיהוּ מֵבִין, וְאִיהִי תְּבוּנָה דִּילֵיהּ. אִיהוּ כֶּתֶר, וְאִיהִי עֲטָרָה דִּילֵיהּ, עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת. וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ רַבָּנָן, כָּל מִי שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ אַל יִכָּנֵס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. כְּדִיוּקְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ תּוֹכוֹ וּשְׁכִינְתָּא בָּרוֹ, אִיהוּ תּוֹכוֹ מִלְּגוֹ, וְאִיהִי בָּרוֹ מִלְּבַר. וְלָא אִשְׁתְּנִיאַת אִיהִי דִּלְבַר, מֵהַהוּא דִּלְגַו, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא דְּהִיא אֲצִילוּתֵיהּ, וְלֵית אַפְּרָשׁוּתָא תַּמָּן כְּלָל, (שמות כה) דְּמִבַּיִת וּמִחוּץ תְּצַפֶּנּוּ.

וּבְגִין דְּאִיהוּ יְהוָה, סָתִים מִלְּגָיו, לָא אִתְקְרֵי אֶלָּא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, אֲדֹנָי. וּבְגִין דָּא אָמְרוּ רַבָּנָן, לֹא כְּשֶׁאֲנִי נִכְתָּב אֲנִי נִקְרָא, בָּעוֹלָם הַזֶּה, נִכְתָּב אֲנִי בַּיהוָ"ה, וְנִקְרָא אֲנִי בַּאֲדֹנָ"י. אֲבָל בָּעוֹלָם הַבָּא, נִכְתָּב בַּיהוָ"ה, וְנִקְרָא בַּיהוָ"ה. לְמֶהֱוֵי רַחֲמֵי מִכָּל סִטְרָא וּבְגִין

לשון הקודש

הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא סָתוּם בְּסִתְרֵי הַתּוֹרָה, בַּמֶּה מִתְגַּלֶּה? בַּמִּצְוֹות, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, שֶׁהִיא צוּרָתוֹ. כְּמוֹ שֶׁהוּא עָנָו – שְׁכִינָתוֹ עֲנָוָה. הוּא חָסִיד – וְהִיא חֲסִידָה. הוּא גִּבּוֹר – וְהִיא גְּבֶרֶת עַל כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם. שֶׁהוּא אֱמֶת – וְהִיא אֱמוּנָה. הוּא נָבִיא – וְהִיא נְבִיאָה. הוּא צַדִּיק – וְהִיא צַדֶּקֶת. הוּא מֶלֶךְ – וְהִיא מַלְכוּת. הוּא חָכָם – וְהִיא חָכְמָה. הוּא מֵבִין – וְהִיא הַתְּבוּנָה שֶׁלּוֹ. הוּא כֶּתֶר – וְהִיא עֲטָרָה שֶׁלּוֹ, עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת. וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ חֲכָמִים, כָּל מִי שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ אַל יִכָּנֵס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. כִּדְמוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא תּוֹכוֹ, וְהַשְּׁכִינָה הִיא בָּרוֹ. הוּא תּוֹכוֹ מִבִּפְנִים – וְהִיא בָּרוֹ מִבַּחוּץ. וְלֹא מִשְׁתַּנִּית הִיא שֶׁבַּחוּץ מֵאוֹתוֹ שֶׁבִּפְנִים לִהְיוֹת יָדוּעַ שֶׁהִיא אֲצִילוּתוֹ, וְאֵין פֵּרוּד שָׁם כְּלָל, (שמות כה) שֶׁמִּבַּיִת וּמִחוּץ תְּצַפֶּנּוּ.

וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא יְהוָה, סָתוּם מִבִּפְנִים, וְלֹא נִקְרָא אֶלָּא בִּשְׁכִינָתוֹ, אֲדֹנָי. וּמִשּׁוּם זֶה אָמְרוּ חֲכָמִים, לֹא כְּשֶׁאֲנִי נִכְתָּב אֲנִי נִקְרָא. בָּעוֹלָם הַזֶּה נִכְתָּב אֲנִי בַּיהוָ"ה, וְנִקְרָא אֲנִי בַּאֲדֹנָ"י. אֲבָל בָּעוֹלָם הַבָּא נִכְתָּב בַּיהוָ"ה, וְנִקְרָא

דָּא מָנֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, מָאן דְּלָא יְהֵא תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ, בְּכָל אֵבָרִין פְּנִימָאִין וְחִצוֹנִין, לָא יֵעוּל בְּהֵיכָלָא דָא. וּבְגִין דָּא אָמַר קְרָא, (דברים לב) הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ. (דברים יח) תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ.

תִּקּוּנָא שְׁבִיעָאָה, (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם. אָמְרוּ רַבָּנָן, מִן (יחזקאל א) וָאֵרֶא עַד כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת הֵן הֵן מַעֲשֵׂה הַמֶּרְכָּבָה. וְאָמְרוּ חֲכָמִים, כְּשֶׁהָיָה רִבִּי עֲקִיבָא דּוֹרֵשׁ בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, יָרְדָה אֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם, וְסִבְּבָה הָאִילָנוֹת. וְהָיוּ מִתְקַבְּצִין מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת כִּבְמִזְמוּטֵי (דף ר"ל ע"ב) חָתָן וְכַלָּה. בְּגִין דְּלֵית יְחוּדָא וְקִשּׁוּרָא וּמֶרְכָּבָה, לְשֵׁם יְהוָ"ה בַּאֲדֹנָ"י, אֶלָּא בְּצַדִּיק. דְּאִיהוּ קֶשֶׁת, דְּאִיהִי (ד"א דְּבֵיהּ) מֶרְכַּבְתָּא שְׁלֵימָתָא דִּלְעֵילָא, יְאֲהַדּוֹנָה"י.

שְׁכִינְתָּא אִיהִי מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְאוֹקְמוּהָ, אֵין דּוֹרְשִׁין בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בִּשְׁנַיִם. בְּגִין דְּעַנְפִּין דְּאִילָנָא, אִינּוּן פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה בְּכַנְפֵי הֵיוָן, יְהוָ"ה לִימִינָא, אֲדֹנָ"י לִשְׂמָאלָא. חָתָן לִימִינָא, כַּלָּה לִשְׂמָאלָא. כַּד אַתְיָין לָהּ לַחוּפָּה, בְּכַמָּה מִינֵי נִגּוּנָא, צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְאַתְעָרָא לוֹן לְתַתָּא, בְּשִׁירוֹת וְתֻשְׁבָּחוֹת, בְּכָל מִינֵי

לשון הקודש

בַּיהוָ"ה, לִהְיוֹת רַחֲמִים מִכָּל צַד. וּמִשּׁוּם זֶה צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת: מִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ בְּכָל אֵיבָרִים פְּנִימִיִּים וְחִיצוֹנִיִּים – לֹא יִכָּנֵס בְּהֵיכָל זֶה. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַפָּסוּק, (דברים לב) הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ. (דברים יח) תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ.

הַתִּקּוּן הַשְּׁבִיעִי – (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם. אָמְרוּ חֲכָמִים, מִן וָאֵרֶא עַד כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת, הֵן הֵן מַעֲשֵׂה הַמֶּרְכָּבָה. וְאָמְרוּ חֲכָמִים, כְּשֶׁהָיָה רַבִּי עֲקִיבָא דּוֹרֵשׁ בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, יָרְדָה אֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְסִבְּבָה הָאִילָנוֹת, וְהָיוּ מִתְקַבְּצִים מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת כִּבְשִׂמְחַת חָתָן וְכַלָּה, בִּגְלַל שֶׁאֵין יִחוּד וְקִשּׁוּר וּמֶרְכָּבָה לְשֵׁם יְהוָ"ה בַּאדֹנָ"י אֶלָּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק. שֶׁהוּא קֶשֶׁת, שֶׁהִיא (שבו) מֶרְכָּבָה שְׁלֵמָה שֶׁלְּמַעְלָה – יְאֲהַדּוֹנָה"י.

שְׁכִינָה הִיא מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וּבֵאֲרוּהוּ, אֵין דּוֹרְשִׁין בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בִּשְׁנַיִם. מִשּׁוּם שֶׁעַנְפֵי הָאִילָן הֵם פְּרוּדִים מִלְּמַעְלָה בְּכַנְפֵי הַחַיּוֹת – יְהוָ"ה לִימִין, אֲדֹנָ"י לִשְׂמֹאל. חָתָן לִימִין, כַּלָּה לִשְׂמֹאל. כַּאֲשֶׁר מְבִיאִים אוֹתָהּ לַחֻפָּה, בְּכַמָּה מִינֵי נִגּוּנִים צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל

נִגּוּנָא בִּצְלוֹתָא, הָא קָא אַתְיָין לַחוּפָּה.

וּצְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְמֵיהַב קִדּוּשִׁין לַכַּלָּה. מֵהַתָּנָא, בְּקִשּׁוּרָא דִּתְפִלָּה דְּיָד, לְמֶהֱוֵי קְשִׁירָא לֵיהּ, וּלְעַטְרָא לוֹן בִּתְפִילִין דְּרֵישָׁא, דְּאִיהוּ פְּאֵר, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (יחזקאל כד) פְּאֵרְךָ חֲבֹשׁ עָלֶיךָ. וּתְלַת בְּרִיכִין דִּרְצוּעָה, לָקֳבֵל ג' קִדּוּשׁוֹת, דְּאִינּוּן קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, (רצועה) קְדֻשָּׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ. וְצָרִיךְ לְבָרְכָא לוֹן בְּשֶׁבַע בִּרְכָאן, דְּאִינּוּן שֶׁבַע בִּרְכוֹת דִּקְרִיאַת שְׁמַע, בַּשַּׁחַר שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ. וּבָעֶרֶב שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וּשְׁתַּיִם לְאַחֲרֶיהָ.

וְכַלָּה בְּחוּפָּה, דְּאִיהִי בְּדִיוּקְנָא דְכַנְפֵי מִצְוָה, בְּציִצִיּוֹת מוּזְהָבוֹת, וּתְכֵלֶת וְלָבָן, כִּסֵּא דִין וְכִסֵּא רַחֲמִים, כָּלִיל דָּא בְדָא. וְכַמָּה קְשָׁרִים וְחֶלְיָין, סַחֲרָנֵיהּ. בְּכַמָּה מַרְגְּלָאן וַאֲבָנִין יַקִּירִין, מַלְיָין סְגוּלוֹת, סַחֲרִין לְגַבֵּיהּ, כְּדִיוּקְנָא דְזָגִין וְרִמּוֹנִין, דִּלְבוּשֵׁי מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא, דְּאִינּוּן אַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן, וְאַרְבָּעָה בִּגְדֵי זָהָב, מִסִּטְרָא דִתְרֵין שְׁמָהָן, יְהוָ"ה אֲדֹנָ"י, כִּשְׁמוֹ כֵּן כִּסְאוֹ, כֵּן חוּפָּתוֹ, כֵּן לְבוּשׁוֹ. רָשִׁים שְׁמֵיהּ בְּכֹלָּא, כַּד בָּעֵי לְאַעֲלָא בְּהֵיכָלֵיהּ, לְמֶהֱוֵי תַּמָּן חָתָן בְּכַלָּתֵיהּ, בְּח"י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא, דְּאִיהִי (נ"א בְּהֵיכָלָא לְיַחֲדָא תַּמָּן בִּצְלוֹתָא

לשון הקודש

לְעוֹרֵר אוֹתָם לְמַטָּה, בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, בְּכָל מִינֵי נִגּוּן, בִּתְפִלָּה הִנֵּה הֵם בָּאִים לַחֻפָּה. **וּצְרִיכִים** יִשְׂרָאֵל לָתֵת קִדּוּשִׁין לַכַּלָּה מֵהֶחָתָן בִּקְשִׁירַת תְּפִלָּה שֶׁל יָד, לִהְיוֹתָהּ קְשׁוּרָה לוֹ, וּלְעַטֵּר אוֹתָם בִּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהִיא פְּאֵר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל כד) פְּאֵרְךָ חֲבֹשׁ עָלֶיךָ. וְשָׁלֹשׁ כְּרִיכוֹת שֶׁל רְצוּעָה כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ קִדֻּשׁוֹת, שֶׁהֵן קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, (רצועה) קְדֻשָּׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ. וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ אוֹתָן בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת, שֶׁהֵן שֶׁבַע בְּרָכוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע – בַּשַּׁחַר שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבָעֶרֶב שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וּשְׁתַּיִם לְאַחֲרֶיהָ.

וְכַלָּה בְּחֻפָּה, שֶׁהִיא בְּצוּרַת כַּנְפֵי מִצְוָה, בְּציִצִיּוֹת מֻזְהָבוֹת, וּתְכֵלֶת וְלָבָן, כִּסֵּא דִין וְכִסֵּא רַחֲמִים, כָּלוּל זֶה בָּזֶה. וְכַמָּה קְשָׁרִים וְחֶלְיוֹת סְבִיבָהּ, בְּכַמָּה מַרְגָּלִיּוֹת וַאֲבָנִים יְקָרוֹת מְלֵאוֹת סְגֻלּוֹת, סוֹבְבִים אֶצְלוֹ כִּדְמוּת פַּעֲמוֹנִים וְרִמּוֹנִים שֶׁל לְבוּשֵׁי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה, שֶׁהֵם אַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן וְאַרְבָּעָה בִּגְדֵי זָהָב, מִצַּד שֶׁל שְׁנֵי שֵׁמוֹת – יְהוָ"ה אֲדֹנָ"י. כִּשְׁמוֹ כֵּן כִּסְאוֹ, כֵּן חֻפָּתוֹ, כֵּן לְבוּשׁוֹ. רָשׁוּם שְׁמוֹ בַּכֹּל כַּאֲשֶׁר רוֹצֶה לַעֲלוֹת בַּהֵיכָל לִהְיוֹת שָׁם חָתָן בְּכַלָּתוֹ בְּח"י בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא (בַּהֵיכָל לְהִתְיַחֵד שָׁם בִּתְפִלָּה בְּח"י בְּרָכוֹת שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא)

בח"י ברכאן דצדיק דאיהו) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת.

אֵין דּוֹרְשִׁין בַּמֶּרְכָּבָה בְּיָחִיד, בְּגִין דְּהַדּוֹרֵשׁ לְיָחִיד, עִמֵּיהּ הָא אִינּוּן שְׁנַיִם בַּדְּרָשָׁא. וְלָא צָרִיךְ תַּמָּן לְמִשְׁמַע קָלָא בִּצְלוֹתֵיהּ. אֶלָּא (שמואל א א) רַק שְׂפָתֶיהָ נָעוֹת וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמֵעַ, וּבְהַאי רָזָא (במדבר ג) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת. וְהָכִי בַּאֲצִילוּת (ד"א בִּצְלוֹתָא) כָּל חַד מְצַלֵּי בַּחֲשַׁאי, דְּלָא אִשְׁתְּמַע צְלוֹתֵיהּ לְגַבֵּי חַבְרֵיהּ. כְּגוֹן מָאן דְּדָרִישׁ לְחַבְרֵיהּ, וְיַשְׁתִּיק דִּבּוּר לְגַבֵּיהּ, לָא צָרִיךְ לְמֶעְבַּד אֶלָּא דִּבּוּר בַּחֲשַׁאי, דְּלָא יִשְׁמַע חַבְרֵיהּ. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, כָּל הַמַּשְׁמִיעַ קוֹלוֹ בִּתְפִלָּתוֹ, הֲרֵי זֶה מִקְּטַנֵּי אֲמָנָה.

וּבְגִין כָּךְ חֵיוָון אֵשָׁא לְעֵילָא, מְמַלְּלָן כְּעַנְפִּין דְּאִילָנָא, דַּהֲווֹ מִתְקַבְּצִין תַּמָּן, בְּמִזְמוּטֵי חָתָן וְכַלָּה. בְּאָן אֲתָר. בְּקְרִיאַת שְׁמַע, דְּתַמָּן וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם. דְּאִינּוּן ס"ד לְד' גַּדְפִּין, ד' זְמִנִּין ס"ד, סַלְקִין רנ"ו. וְהַאי אִיהוּ, (ירמיה לא) רָנוּ לְיַעֲקֹב שִׂמְחָה. אֵימָתַי. לְבָתָר דְּנָטִיל נוּקְמָא מִשַּׂנְאוֹי, וְיוֹקִיד טַעֲוָון דִּלְהוֹן, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי יא) וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה. אִיהוּ הַנֵּר (ס"א מ' שְׁנִין) לְאַשְׁלְמָא ע"ב ע"ב, ע"ב. וְתַלְיָין ס"ד.

לשון הקודש

כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת.

אֵין דּוֹרְשִׁין בַּמֶּרְכָּבָה בְּיָחִיד, מִשּׁוּם שֶׁהַדּוֹרֵשׁ – יָחִיד עִמּוֹ, וַהֲרֵי הֵם שְׁנַיִם בַּדְּרָשָׁה. וְלֹא צָרִיךְ לְהַשְׁמִיעַ קוֹל בִּתְפִלָּתוֹ, אֶלָּא (שמואל–א א) רַק שְׂפָתֶיהָ נָעוֹת וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמֵעַ. וּבְסוֹד זֶה (במדבר ג) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת. וְכָךְ בַּאֲצִילוּת (בתפלה) כָּל אֶחָד מִתְפַּלֵּל בַּחֲשַׁאי, שֶׁלֹּא תִשָּׁמַע תְּפִלָּתוֹ לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ. כְּמוֹ מִי שֶׁדּוֹרֵשׁ לַחֲבֵרוֹ, וְיַשְׁתִּיק הַדִּבּוּר לַחֲבֵרוֹ, לֹא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כָּךְ אֶלָּא לְדַבֵּר בַּחֲשַׁאי, שֶׁלֹּא יִשְׁמַע חֲבֵרוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ חֲכָמִים, כָּל הַמַּשְׁמִיעַ קוֹלוֹ בִּתְפִלָּתוֹ הֲרֵי זֶה מִקְּטַנֵּי אֲמָנָה.

וּמִשּׁוּם זֶה חַיּוֹת אֵשׁ לְמַעְלָה, מְדַבְּרוֹת כְּעַנְפֵי הָאִילָן, שֶׁהָיוּ מִתְקַבְּצוֹת שָׁם כְּמוֹ בְּשִׂמְחַת חָתָן וְכַלָּה. בְּאֵיזֶה מָקוֹם? בִּקְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁשָּׁם וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם, שֶׁהֵם ס"ד לְאַרְבַּע כְּנָפַיִם, אַרְבַּע פְּעָמִים ס"ד עוֹלִים רנ"ו. וְזֶהוּ (ירמיה לא) רָנוּ לְיַעֲקֹב שִׂמְחָה. מָתַי? לְאַחַר שֶׁנּוֹטֵל נְקָמָה מִשּׂוֹנְאָיו וְיִשְׂרֹף הָאֱלִילִים שֶׁלָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי יא) וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה. שֶׁהוּא הַנֵּר (מ' שְׁנִים) לְהַשְׁלִים ע"ב ע"ב ע"ב. וּתְלוּיִים ס"ד.

וְתַלְיָין ס"ד, מִן תְּמַנְיָא א"ז. וְהָכִי ס"ד מִתְּמַנְיָא א"ז לְד' סִטְרִין, רנ"ו. וְכַד מָטֵי לל"ב, דְּאִינּוּן א"ז א"ז א"ז א"ז, דְּאִינּוּן ח' ח' ח' ח', אִתְחַבָּר י' לְכָל סִטְר, לְמֶהֱוֵי ח"י יְהוָ"ה, בְּח"י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא, דְּאִית בְּהוֹן ח"י זִמְנִין יְהוָ"ה, דְּסַלְקִין ע"ב. בְּהַהוּא זִמְנָא דְּמִתְחַבְּרָא יְהוָ"ה בַּאֲדֹנָ"י בְּחַ"י עָלְמִין יְאַהֲדוֹנָהִי, מִיַּד חַיָּין דְּאֵשׁ חָשׁוֹת. מַה כְּתִיב בְּהוֹן. (יחזקאל א) בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַנְפֵיהֶן, בְּעָמְדָם יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא (נ"א בִּצְלוֹתָא), תְּרַפֶּינָה כַנְפֵיהֶן, דְּלָא יִשְׁתְּמוֹדְעוּן עַד הַהִיא שַׁעֲתָא.

וְהַאי אִיהוּ רַק שְׂפָתֶיהָ נָעוֹת. דְּאִינּוּן כַּנְפֵי הַחַיּוֹת, וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמֵעַ. מַה דַּהֲוֵי חַשְׁמַל, חַיָּין אֵשָׁא מְמַלְּלָן, אִינּוּן חָשׁוֹת. וּבְגִין דָּא תַקִּינוּ צְלוֹתָא בַּחֲשַׁאי, וְהָכִי מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה בַּחֲשַׁאי, לְמַלְּלָא תַּמָּן בַּחֲשַׁאי, בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ. ג' צְלוֹתִין תַּקִּינוּ, וּבְכֻלְּהוּ ח"י יְהוָ"ה, דְּאִינּוּן ע"ב אַתְוָון, בְּכָל צְלוֹתָא, בְּתַמְנֵי סְרֵי בִּרְכָאן, דְּאִינּוּן רי"ו, וּכְלִילָן בְּחֶסֶד, בְּע"ב, עִם ל"ב נְתִיבוֹת, וְהַיְינוּ ר"ן חֲסִרִין ב'. דִּכְלִילָן בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

לשון הקודש

וּתְלוּיִים ס"ד מִשְּׁמוֹנֶה א"ז. וְכָךְ ס"ד מִשְּׁמוֹנֶה א"ז לְאַרְבָּעָה צְדָדִים – רנ"ו. וְכַאֲשֶׁר מַגִּיעַ לְל"ב, שֶׁהֵם א"ז א"ז א"ז א"ז, שֶׁהֵם ח' ח' ח' ח', מִתְחַבֶּרֶת אוֹת י' לְכָל צַד, לִהְיוֹת ח"י יְהוָ"ה, בְּח"י בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן ח"י פְּעָמִים יְהוָ"ה, שֶׁעוֹלִים ע"ב. בַּזְּמַן הַהוּא שֶׁמִּתְחַבֵּר יְהוָ"ה בַּאדֹנָ"י עַל יְדֵי חַ"י הָעוֹלָמִים יְאַהֲדוֹנָהִי, מִיַּד חַיּוֹת שֶׁל אֵשׁ שׁוֹתְקוֹת. מַה כָּתוּב בָּהֶן? (יחזקאל א) בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַנְפֵיהֶן. בַּעֲמִידָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת (בַּתְּפִלָּה), תְּרַפֶּינָה כַנְפֵיהֶן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִוָּדְעוּ עַד הַשָּׁעָה הַהִיא.

וְזֶה הוּא רַק שְׂפָתֶיהָ נָעוֹת. שֶׁהֵן כַּנְפֵי הַחַיּוֹת, וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמֵעַ. וּמַה שֶּׁהָיָה חַשְׁמַל, חַיּוֹת אֵשׁ מְדַבְּרוֹת, הֵן עַתָּה שׁוֹתְקוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה תִּקְּנוּ תְּפִלָּה בְּלַחַשׁ, וְכֵן מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה בְּלַחַשׁ, לְדַבֵּר שָׁם בְּלַחַשׁ בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ. שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת תִּקְּנוּ, וּבְכֻלָּן ח"י יְהוָ"ה, שֶׁהֵן ע"ב אוֹתִיּוֹת, בְּכָל תְּפִלָּה בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, שֶׁהֵן רי"ו, וּכְלוּלוֹת בְּחֶסֶד, בְּע"ב, וְעִם ל"ב נְתִיבוֹת, וַהֲרֵי הֵן ר"נ חָסֵר שְׁתַּיִם שֶׁכְּלוּלוֹת בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

דְּמִקָּרְבְּנָא אִשְׁתְּמַע צְלוֹתָא, צְלוֹתָא מִקָּרְבְּנָא. כְּגַוְונָא דְּאִתְּמַר בְּהוֹן, (יחזקאל א) **וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם. הָכִי בַּכְּרוּבִים,** (במדבר ז) **וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִדַּבֵּר אֵלָיו. כְּגַוְונָא דְּכֻבָּשׁ סַלְקִין וְנַחְתִּין בֵּיהּ קָרְבְּנִין וְעִלָּוָון. הָכִי בִּצְלוֹתָא, מַלְאֲכִין סַלְקִין תְּרֵי וְנַחְתֵּי תְּרֵי. וּכְגַוְונָא דְּסִינַי, דְּבֵיהּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן סַלְקִין וְנַחְתִּין, סַלְקִין תְּרֵין וְנַחְתִּין ב'. וּבְפִקּוּדָא דָא, אִתְרְמִיזוּ כָּל פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא.**

וְהָכִי כַּד הָוָה פָּתַח רִבִּי עֲקִיבָא בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, פּוּמֵיהּ הָוָה סִינַי, וְקַלֵּיהּ הָוָה סֶלָם, דְּבֵיהּ מַלְאֲכִין סַלְקִין וְנַחְתִּין. בְּכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר דִּילֵיהּ, הָוָה רָכִיב עָלֵיהּ מַלְאָךְ מְטַטְרוֹ"ן. אִיהוּ רֶכֶב לִשְׁכִינְתָּא, דִּכְלִילָא בֵּיהּ סִפִּירָן עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א מִלְּגוֹ. דִּשְׁכִינְתָּא כְּלִילָא מִי' סִפִּירָן, דִּלְבַר. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, רֶכֶב וּמֶרְכָּבָה. (עלות הָעֲלוֹת) **עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, רֶכֶב לְעִלַּת הָעֲלוֹת. וּשְׁכִינְתֵּיהּ, רֶכֶב לְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וְעִלַּת הָעֲלוֹת אִיהוּ דְּמְיַחֵד לְכֹלָּא, וּמְסַדֵּר לְכֹלָּא, וְנָהִיר בְּכֹלָּא. נְהוֹרֵיהּ אַעְבָּר בְּנִשְׁמְתָא וְגוּפָא וּלְבוּשָׁא. וְלֵית בֵּיהּ**

לשון הקודש

וּמִקָּרְבְּנוֹת נִשְׁמָע עַל הַתְּפִלָּה, וּמֵהַתְּפִלָּה – לַקָּרְבָּן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם, (יחזקאל א) **וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם. כָּךְ בַּכְּרוּבִים,** (במדבר ז) **וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִדַּבֵּר אֵלָיו.** כְּמוֹ הַכֶּבֶשׁ שֶׁעוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ קָרְבָּנוֹת וְעוֹלוֹת – כָּךְ בַּתְּפִלָּה, מַלְאָכִים עוֹלִים שְׁנַיִם וְיוֹרְדִים שְׁנַיִם. וּכְמוֹ סִינַי, שֶׁבּוֹ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עוֹלִים וְיוֹרְדִים, עוֹלִים שְׁנַיִם וְיוֹרְדִים שְׁנַיִם. וּבְמִצְוָה זוֹ נִרְמְזוּ כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה.

וְכָךְ כַּאֲשֶׁר הָיָה פּוֹתֵחַ רַבִּי עֲקִיבָא בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, פִּיו הָיָה סִינַי, וְקוֹלוֹ הָיָה סֶלָם, שֶׁבּוֹ מַלְאָכִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים. בְּכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁלּוֹ הָיָה רוֹכֵב עָלָיו מַלְאָךְ מְטַטְרוֹ"ן. הוּא רֶכֶב לַשְׁכִינָה שֶׁכְּלוּלָה בּוֹ סְפִירוֹת, עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא שֵׁם יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א מִבִּפְנִים. וְהַשְׁכִינָה שֶׁכְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, מִבַּחוּץ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ הֵם רֶכֶב וּמֶרְכָּבָה. (עלות הָעֲלוֹת) הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא רֶכֶב לְעִלַּת הָעֲלוֹת. וְהַשְׁכִינָה הִיא רֶכֶב לָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וְעִלַּת הָעֲלוֹת הוּא הַמְיַחֵד לַכֹּל, וּמְסַדֵּר לַכֹּל, וּמֵאִיר בַּכֹּל. אוֹרוֹ עוֹבֵר בַּנִּשְׁמָה וּבַגּוּף וּבַלְּבוּשׁ, וְאֵין בּוֹ שִׁנּוּי

שִׁנּוּי וְשׁוּתָּפוּ וְחוּשְׁבָּן וּתְמוּנָה וְדִמְיוֹן מִכָּל מֶרְכַּבְתָּא, וּמַרְאֶה וְדִמְיוֹן דְּאִתְחַזְיָא בְּעֵין הַשֶּׂכֶל. דַּרְגִּין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, אִינּוּן רֶכֶב וּמֶרְכַּבְתָּא לְגַבֵּיהּ, וְעָלֵיהּ לֵית מָאן דְּרָכִיב.

קֶשֶׁת, סִימַן תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה. וְאִינּוּן סִימַן מֶרְכָּבָה דַּאֲבָהָן. תְּקִיעָה, דְּאַבְרָהָם. שְׁבָרִים, דְּיִצְחָק. תְּרוּעָה, דְּיַעֲקֹב. דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (במדבר כג) וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ. וְג' גַּוְונִין אִתְחַזְיָין בֵּיהּ, חִוָּור סוּמָק וְיָרוֹק. וּמִסִּטְרָא דִגְבוּרָה, אִתְקְרֵי (דף רל"א ע"א) (שמואל א ב) קֶשֶׁת גִּבֹּרִים חַתִּים. וּמִסִּטְרָא דִימִינָא, (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם. כַּד אִתְחֲזֵי בְיוֹם הַגֶּשֶׁם, אַחְזֵי רַחֲמֵי. וְכַד אִתְחֲזֵי בְלָא מִטְרָא, אַחְזֵי דִינָא. מְעוּרָב בֵּין מִטְרָא וְשִׁמְשָׁא, אַחְזֵי דִינָא וְרַחֲמֵי כָּלִיל. וְהַאי אִיהוּ ש' מִן שַׁדַּי, תְּלַת עַנְפֵּי אֲבָהָן, דְּאִינּוּן יְהוָ"ה אֱלֹהֵי"נוּ יְהוָ"ה, תְּלַת שְׁמָהָן לָקְבֵל תְּלַת עַנְפֵּי אֲבָהָן. וּבְהוֹן י"ד אַתְוָון, בְּחוּשְׁבַּן ד"י מִן שַׁדַּי. וּלְבוּשׁ דְּשַׁדַּי, מִטַּטְרוֹן, דְּהָכִי סָלִיק בְּחוּשְׁבַּן שַׁדַּי. (ע"כ רעיא מהימנא).

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, לֵימָא לָן מוֹר, (ס"א מֵאֵלִין) מִלִּין מְעַלְיָתָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן

לשון הקודש

וְשֻׁתָּפוּת וְחֶשְׁבּוֹן וּתְמוּנָה וְדִמְיוֹן מִכָּל הַמֶּרְכָּבוֹת וּמַרְאֶה וְדִמְיוֹן שֶׁנִּרְאֶה בְּעֵין הַשֵּׂכֶל. מַדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנוֹת וְתַחְתּוֹנוֹת הֵן רֶכֶב וּמֶרְכָּבָה אֶצְלוֹ, וְעָלָיו אֵין מִי שֶׁרוֹכֵב.

קֶשֶׁת – סִימַן תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה. וְהֵם סִימַן הַמֶּרְכָּבָה שֶׁל הָאָבוֹת. תְּקִיעָה – שֶׁל אַבְרָהָם. שְׁבָרִים – שֶׁל יִצְחָק. תְּרוּעָה – שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (במדבר כג) וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ. וּשְׁלֹשָׁה צְבָעִים נִרְאִים בּוֹ, לָבָן אָדֹם וְיָרֹק. וּמִצַּד הַגְּבוּרָה נִקְרָא (שמואל–א ב) קֶשֶׁת גִּבֹּרִים חַתִּים. וּמִצַּד הַיָּמִין – (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם. כַּאֲשֶׁר נִרְאֶה בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם – מַרְאֶה רַחֲמִים. וְכַאֲשֶׁר נִרְאֶה בְּלִי מָטָר – מַרְאֶה דִּין. וְכַאֲשֶׁר מְעֹרָב בֵּין גֶּשֶׁם וְשֶׁמֶשׁ – מַרְאֶה דִּין וְרַחֲמִים כְּלוּלִים. וְזוֹהִי אוֹת ש' מִשַּׁדַּי, שְׁלֹשָׁה עַנְפֵּי הָאָבוֹת, שֶׁהֵם יְהוָ"ה אֱלֹהֵינ"וּ יְהוָ"ה. שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה עַנְפֵּי הָאָבוֹת, וּבָהֶם י"ד אוֹתִיּוֹת, בְּחֶשְׁבּוֹן אוֹתִיּוֹת ד"י מִשַּׁדַּי. וּמִלְּבוּשׁ שֵׁם שַׁדַּי הוּא מִטַּטְרוֹן, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה בְּחֶשְׁבּוֹן שַׁדַּי. (ע"כ רעיא מהימנא).

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יֹאמַר לָנוּ הָרַב, (מֵאֵלּוּ)

וְאָמַר (מלכים ב ד) **וַיְהִי הַיּוֹם. בְּכָל אֲתָר דִּכְתִיב וַיְהִי, אִיהוּ צַעַר, וַיְהִי בִימֵי צַעַר. וַדַּאי, וַיְהִי הַיּוֹם, יוֹמָא דְּאִית בֵּיהּ צַעַר, וְדָא הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, יוֹמָא דְּאִית בֵּיהּ דִּינָא קַשְׁיָא עַל עָלְמָא. וַיְהִי הַיּוֹם וַיַּעֲבֹר אֱלִישָׁע אֶל שׁוּנֵם, יוֹמָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הָוָה. וּבְכָל אֲתָר וַיְהִי הַיּוֹם, דָּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה.** (איוב א) **וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים, יוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה הָוָה.**

בְּכָל זִמְנָא תְּרֵין יוֹמִין אִינּוּן, מָאי טַעֲמָא. בְּגִין, דְּלֵהֱוֵי יִצְחָק כָּלִיל דִּינָא וְרַחֲמֵי, תְּרֵין יוֹמִין וְלָא חַד. דְּאִלְמָלֵא יִשְׁתְּכַח יְחִידָאי, יַחֲרִיב עָלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב תְּרֵין זִמְנִין, וַיְהִי הַיּוֹם וַיְהִי הַיּוֹם.

וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים, אִלֵּין בֵּית דִּין רַבְּרְבָא. בְּנֵי הָאֱלֹהִים וַדַּאי, בְּנוֹי דְּמַלְכָּא קְרִיבִין לְגַבֵּיהּ. וְאִינּוּן שִׁבְעִין מְמָנָן, דְּסָחֲרִין תְּדִירָא לְמַלְכָּא. וְאִינּוּן

לשון הקודש

דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (מלכים–ב ד) וַיְהִי הַיּוֹם. בְּכָל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב וַיְהִי – הוּא צַעַר. וַיְהִי בִימֵי – צַעַר וַדַּאי. וַיְהִי הַיּוֹם – יוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ צַעַר, וְזֶהוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, יוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דִּין קָשֶׁה עַל הָעוֹלָם. וַיְהִי הַיּוֹם וַיַּעֲבֹר אֱלִישָׁע אֶל שׁוּנֵם – יוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הָיָה. וּבְכָל מָקוֹם וַיְהִי הַיּוֹם – זֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה. (איוב א) וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים – יוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה הָיָה. **בְּכָל** פַּעַם שְׁנֵי יָמִים הֵם. מָה הַטַּעַם? כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה יִצְחָק כָּלוּל מִדִּין וְרַחֲמִים, שְׁנֵי יָמִים וְלֹא אֶחָד. שֶׁאִם יִמָּצֵא יְחִידִי, יַחֲרִיב הָעוֹלָם. וְעַל זֶה כָּתוּב שְׁתֵּי פְּעָמִים וַיְהִי הַיּוֹם וַיְהִי הַיּוֹם.

וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים – אֵלּוּ בֵּית דִּין הַגָּדוֹל. בְּנֵי הָאֱלֹהִים – וַדַּאי בָּנָיו שֶׁל הַמֶּלֶךְ קְרֵבִים

חַתְכִין דִּינָא עַל עָלְמָא. לְהִתְיַצֵּב עַל יְיָ, וְכִי עַל יְיָ קַיְימֵי. אֶלָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּאִלֵּין קַיְימֵי עַל דִּינָא, דִּינָא קַדְמָאָה דְכֹלָּא בֵּיהּ, מָאן הוּא. דְּלָא יוֹקִיר לִשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּדְלָא יוֹקִיר לְאוֹרַיְיתָא וּלְעַבְדּוֹי. אוֹף הָכִי, מָאן הוּא דְּלָא חָיִיש עַל יְקָרָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּלָא יִתְחַלֵּל בְּאַרְעָא. מָאן הוּא דְּלָא חָיִיש לִיקָרֵיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָאן הוּא דְּלָא שַׁוֵּי יְקָר לִשְׁמָא דָא. וַיָּבוֹא גַּם הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם, גַּם, לְרַבּוֹת הַהִיא נוּקְבָא דִילֵיהּ. אוֹף הָכִי לְהִתְיַצֵּב עַל יְיָ, דְּאִיהוּ חָיִיש נָמֵי לִיקָרָא דִשְׁמָא דָא.

הָכָא אַפְּלִיגוּ עַמּוּדִין קַדְמָאִין דְּעָלְמָא. חַד אָמַר, אִיּוֹב מֵחֲסִידֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם הָוָה. וְחַד אָמַר, מֵחֲסִידֵי יִשְׂרָאֵל הָוָה. וְאַלְקֵי, לְכַפְּרָא עַל עָלְמָא. דְּהָא יוֹמָא חַד אַשְׁכְּחֵיהּ רַב הַמְנוּנָא לְאֵלִיָּהוּ. אָמַר לֵיהּ,

לשון הקודש

אֵלָיו. וְהֵם שִׁבְעִים מְמֻנִּים שֶׁסּוֹבְבִים תָּמִיד אֶת הַמֶּלֶךְ, וְהֵם חוֹתְכִים דִּין עַל הָעוֹלָם. לְהִתְיַצֵּב עַל ה', וְכִי מֵעַל ה' עוֹמְדִים? אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁאֵלּוּ עוֹמְדִים בְּדִין, דִּין הָרִאשׁוֹן שֶׁהַכֹּל בּוֹ מַהוּ? מִי שֶׁלֹּא מְכַבֵּד לְשֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשֶׁלֹּא מְכַבֵּד לַתּוֹרָה וְלַעֲבָדָיו. אַף כָּךְ – מִי הוּא שֶׁלֹּא חוֹשֵׁשׁ עַל כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁלֹּא יִתְחַלֵּל בָּאָרֶץ. מִי הוּא שֶׁלֹּא חוֹשֵׁשׁ לִכְבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִי הוּא שֶׁלֹּא נוֹתֵן כָּבוֹד לְשֵׁם זֶה. וַיָּבוֹא גַּם הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם, גַּם – לְרַבּוֹת אוֹתָהּ הַנְּקֵבָה שֶׁלּוֹ. אַף כָּךְ לְהִתְיַצֵּב עַל ה', שֶׁהוּא חוֹשֵׁשׁ גַּם לִכְבוֹדוֹ שֶׁל שֵׁם זֶה.

כָּאן נֶחְלְקוּ עַמּוּדֵי עוֹלָם הָרִאשׁוֹנִים. אֶחָד אָמַר, אִיּוֹב מֵחֲסִידֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם הָיָה. וְאֶחָד אָמַר, מֵחֲסִידֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה. וְלָקָה לְכַפֵּר עַל הָעוֹלָם. שֶׁהֲרֵי יוֹם אֶחָד מְצָאוֹ רַב הַמְנוּנָא לְאֵלִיָּהוּ. אָמַר לוֹ, וַדַּאי לָמַדְנוּ שֶׁיֵּשׁ צַדִּיק וְרַע

וַדַּאי תָּנֵינָן דְּאִית צַדִּיק וְרַע לוֹ, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ. אָמַר, צַדִּיק, כָּל שֶׁמְּמֻעָטִין לוֹ חוֹבוֹתָיו נוֹתְנִין לוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה חוֹבוֹ, וְעַל כֵּן צַדִּיק וְרַע לוֹ. וְכָל שֶׁמְּרֻבִּין עֲוֹונוֹתָיו, וּמְמֻעָטִין זְכִיּוֹתָיו, נוֹתְנִין לוֹ שְׂכָרוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ. אָמַר לֵיהּ, דִּינוֹי דְּמָאנֵי עָלְמָא עַתִּיקִין (ס"א עֲמִיקִין) אֲבָל בְּשַׁעֲתָא דְּבָעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכַפְּרָא חוֹבִין דְּעָלְמָא, אַלְקֵי בִּדְרוֹעָא דִּלְהוֹן, וְאָסֵי לְכוּלְהוּ. מְתָל לְאַסְיָיא, דְּאַלְקֵי לִדְרוֹעָא, לְשֵׁיזָבָא לְכָל שַׁיְיפִין. כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה נג) וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵנוּ וְגוֹ'.

כְּמָה דְּאִתְּמַר, בְּהַהוּא יוֹמָא שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּקַיְימִין שִׁבְעִין קַתֶּדְרָאִין לְמֵידָן דִּינָא לְעָלְמָא, כַּמָּה אִינּוּן מָאנֵי תְּרִיסִין, קַטֵּיגוֹרִין, דְּקַיְימֵי לְעֵילָא. אִלֵּין מַיְימִינִין לִזְכוּ וְאִלֵּין מַשְׂמְאִלִין לְחוֹבָא, לְאַדְכְּרָא חוֹבִין דְּעָלְמָא, חוֹבִין דְּכָל חַד וְחַד. וְעַל דָּא

לשון הקודש

לוֹ, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ. אָמַר, צַדִּיק – כָּל שֶׁמְּמֻעָטִין לוֹ חוֹבוֹתָיו, נוֹתְנִים לוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה חוֹבוֹ, וְעַל כֵּן צַדִּיק וְרַע לוֹ. וְכָל שֶׁמְּרֻבִּים עֲוֹונוֹתָיו וּמְמֻעָטִים זְכִיּוֹתָיו, נוֹתְנִים לוֹ שְׂכָרוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה – רָשָׁע וְטוֹב לוֹ. אָמַר לוֹ, דִּינָיו שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם עַתִּיקִים (עֲמֻקִּים), אֲבָל בְּשָׁעָה שֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְכַפֵּר חוֹבוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, מַלְקֶה בַּזְּרוֹעַ שֶׁלָּהֶם וּמְרַפֵּא לְכֻלָּם. מָשָׁל לְרוֹפֵא שֶׁהִלְקָה לַזְּרוֹעַ לְהַצִּיל כָּל הָאֵיבָרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נג) וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵנוּ וְגוֹ'.

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁעוֹמְדִים שִׁבְעִים כִּסְאוֹת לָדוּן דִּין הָעוֹלָם, כַּמָּה הֵם בַּעֲלֵי מָגִנִּים, קַטֵּגוֹרִים, שֶׁעוֹמְדִים לְמַעְלָה. אֵלּוּ מַיְמִינִים לִזְכוּת, וְאֵלּוּ מַשְׂמְאִלִים לְחוֹבָה לְהַזְכִּיר חוֹבוֹת הָעוֹלָם, חוֹבוֹת שֶׁל כָּל

אִצְטְרִיךְ לְבַר נָשׁ, לְפָרְשָׁא חוֹבוֹי, כָּל חַד וְחַד כְּמָה דְאִיהוּ, בְּגִין דְּמַאן דִּמְפָרֵשׁ חֶטְאוֹי, לָא אִתְמְסַר דִּינֵיהּ, אֶלָּא בִידָא דְמַלְכָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי. וּמַאן דְּדָאִין לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִיהוּ לְטָב. וְעַל דָּא בָּעָא דָוִד מַלְכָּא, (וְאָמַר) (תהלים מג) שָׁפְטֵנִי אֱלֹקִים, אַנְתְּ, וְלָא אַחֲרָא. וְכֵן שְׁלֹמֹה אָמַר, (מלכים א ח) לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ, הוּא, וְלָא אַחֲרָא, וְכָל בֵּית דִּין בְּדֵילִין מִמֶּנּוּ.

וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ לוֹן לְפָרְשָׁא חוֹבִין דְּכָל שַׁיְיפָא וְשַׁיְיפָא, וְכָל מַה דְעָבִיד בִּפְרָט. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים לב) חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וְגוֹ'. לְבָתָר וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה. מִנָּלָן. מִמֹּשֶׁה, דִּכְתִיב (שמות לב) אָנָּא חָטָא הָעָם הַזֶּה וְגוֹ'. בְּיִשְׂרָאֵל כְּתִיב, (שמואל א יב) חָטָאנוּ כִּי עָזַבְנוּ אֶת יְיָ, דְּאִי תֵימָא הַאי בְּיָחִיד, אֲבָל בְּצִבּוּר לָא. הָא כְתִיב קְרָא דָא. וְאִי תֵימָא הָא

לשון הקודש

אֶחָד וְאֶחָד. וְעַל זֶה צָרִיךְ הָאָדָם לְפָרֵשׁ חוֹבוֹתָיו, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּמוֹ שֶׁהוּא. מִשּׁוּם שֶׁמִּי שֶׁמְּפָרֵשׁ חֶטְאוֹ, לֹא נִמְסָר דִּינוֹ אֶלָּא בִּידֵי הַמֶּלֶךְ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּלְבַדּוֹ. וּמִי שֶׁדָּן אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – הוּא לְטוֹב. וְעַל זֶה בִּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ (וְאָמַר), (תהלים מג) שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים. אַתָּה, וְלֹא אַחֵר. וְכֵן שְׁלֹמֹה אָמַר, (מלכים–א ח) לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ. הוּא, וְלֹא אַחֵר. וְכָל בֵּית דִּין מִתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ.

וְעַל זֶה צָרִיךְ לָנוּ לְפָרֵט הָעֲבֵרוֹת שֶׁל כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר, וְכָל מַה שֶׁעוֹשֶׂה בִּפְרָט. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לב) חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וְגוֹ'. וּלְבַסּוֹף – וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה. מִנַּיִן לָנוּ? מִמֹּשֶׁה, שֶׁכָּתוּב (שמות לב) אָנָּא חָטָא הָעָם הַזֶּה וְגוֹ'. בְּיִשְׂרָאֵל כָּתוּב, (שמואל–א יב) חָטָאנוּ כִּי עָזַבְנוּ אֶת ה'. שֶׁאִם תֹּאמַר זֶה בְּיָחִיד, אֲבָל

בְּצִבּוּר, אֲבָל שְׁלִיחָא דִלְהוֹן לָא, הָא כְתִיב (שמות לב) וַיָּשָׁב מֹשֶׁה אֶל יְיָ וְגוֹ'. וּכְתִיב (שמות לב) וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם וְגוֹ'. מָאי טַעְמָא. מָאן דִּמְפָרֵשׁ חוֹבֵיהּ, בֵּי דִינָא בְּדֵילִין מִינֵיהּ, בְּגִין דְּבַר נָשׁ קָרִיב לְגַרְמֵיהּ, וְלָא אִתְדָּן עַל פּוּמֵיהּ.

וְתוּ, לָא שָׁבִיק לִמְקַטְרְגָא לְאוֹלְפָא עָלֵיהּ חוֹבָא מוּמָא. דְּבַר נָשׁ יַקִּדִים (דף רל"א ע"ב) וְיֵיתֵי, וְלָא יָהִיב דּוּכְתָּא לְאַחֲרָא לְמֵימַר. כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָחִיל לֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי כח) וּמוֹדֶה וְעוֹזֵב יְרוּחָם.

בְּיוֹמֵי דְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, מִתַּקְּנִין בֵּי דִינָא כּוּרְסְיָיא לְמַלְכָּא, לְמֵידָן כָּל עָלְמָא. וְיִשְׂרָאֵל עָאלִין בְּקַדְמִיתָא בְּדִינָא קַמֵּיהּ, דְּלִיפּוּשׁ רַחֲמֵי. (ס"א קַמֵּיהּ דְּלִיפּוּשׁ רוּגְזָא) תְּנָן וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ, יוֹם בְּיוֹמוֹ מָאי הוּא. אֶלָּא הֲנֵי תְרֵי יוֹמִין דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה.

לשון הקודש

בְּצִבּוּר לֹא – הֲרֵי כָּתוּב פָּסוּק זֶה. וְאִם תֹּאמַר זֶה בְּצִבּוּר, אֲבָל שְׁלִיחַ שֶׁלָּהֶם לֹא – הֲרֵי כָּתוּב (שמות לב) וַיָּשָׁב מֹשֶׁה אֶל ה' וְגוֹ'. וְכָתוּב (שם) וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם וְגוֹ'. מָה הַטַּעַם? מִי שֶׁמְּפָרֵשׁ חוֹבוֹתָיו, בֵּית דִּין מִתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם שֶׁבֶּן אָדָם קָרוֹב לְעַצְמוֹ וְלֹא נִדּוֹן עַל פִּיו.

וְעוֹד, לֹא עוֹזֵב לַמְקַטְרֵג לְלַמֵּד עָלָיו חוֹב וּמוּם. שֶׁבֶּן אָדָם יַקְדִּים וְיֹאמַר, וְלֹא יִתֵּן מָקוֹם לְאַחֵר לוֹמַר, וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹחֵל לוֹ.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי כח) וּמוֹדֶה וְעוֹזֵב יְרוּחָם.

בִּימֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִתַּקְּנִים בֵּית דִּין כִּסֵּא לַמֶּלֶךְ לָדוּן אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְיִשְׂרָאֵל נִכְנָסִים בָּרִאשׁוֹנָה בַּדִּין לְפָנָיו, שֶׁיִּרְבּוּ הָרַחֲמִים. (לִפְנֵי שֶׁיִּרְבֶּה הָרוּגְז). לָמַדְנוּ, וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. יוֹם בְּיוֹמוֹ מַה הוּא? אֶלָּא אֵלּוּ שְׁנֵי יָמִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. מַדּוּעַ שְׁנֵי יָמִים? מִשּׁוּם

אֲמַאי תְּרֵי יוֹמִין. בְּגִין דְּאִינּוּן תְּרֵי בֵּי דִינָא, דְּמִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא. דִּינָא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ קַשְׁיָא, בְּדִינָא תַּתָּאָה, דְּאִיהוּ רַפְיָא, וְתַרְוַוּיְיהוּ מִשְׁתַּכְּחֵי.

וְעַל דָּא לָא יַדְעֵי הֲנֵי בַּבְלָאֵי, רָזָא דִיבָבָא וִילָלוּתָא, וְלָא יַדְעֵי דְתַרְוַוּיְיהוּ אִצְטְרִיכוּ, יְלָלוּתָא דְּאִיהוּ דִינָא תַּקִּיפָא. תְּלַת תְּבִירִין דְּאִיהוּ דִינָא רַפְיָא, גְּנוּחֵי גָּנַח רַפְיָא. אִינּוּן לָא יַדְעֵי, וְעַבְדִין תַּרְוַוּיְיהוּ. וַאֲנָן יַדְעֵינָן, וְעַבְדֵינָן תַּרְוַוּיְיהוּ. (ס״א וְעַל דָּא רָזָא דִיבָבָא וִילָלָה וְתַרְוַוּיְיהוּ אִצְטְרִיכוּ, הֲנֵי בַּבְלָאֵי, אִינּוּן לָא יַדְעֵי, וְעַבְדִין תַּרְוַוּיְיהוּ.)

וְכֹלָּא נָפְקִין לְאַרַח קְשׁוֹט.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים פא) תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר, מָאי בַחֹדֶשׁ. דָּא בֵּי דִינָא רַפְיָא, דְּאִקְרֵי חֹדֶשׁ. בַּכֶּסֶה: (כֶּס דְּעַלְמָא עִלָּאָה, כ״ס ה׳ דָּא פַּחַד יִצְחָק דְּאִיהוּ כֶּס לְמַלְכָּא עִלָּאָה, תּוּ בַכֶּסֶה) דָּא דִינָא קַשְׁיָא, פַּחַד

לשון הקודש

שֶׁהֵם שְׁנֵי בָּתֵּי דִין שֶׁמִּתְחַבְּרִים כְּאֶחָד. דִּין עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא קָשֶׁה, בְּדִין תַּחְתּוֹן, שֶׁהוּא רָפֶה, וּשְׁנֵיהֶם נִמְצָאִים.

וְעַל זֶה לֹא יוֹדְעִים אֵלּוּ הַבַּבְלִים סוֹד שֶׁל הֵיבָבָה וְהֵילָלָה, וְלֹא יוֹדְעִים שֶׁשְּׁנֵיהֶם צְרִיכִים, יְלָלָה שֶׁהוּא דִין תַּקִּיף. שְׁלֹשָׁה שְׁבָרִים שֶׁהוּא דִין רָפֶה, גְּנִיחוֹת שֶׁגּוֹנֵחַ בְּרִפְיוֹן. הֵם לֹא יוֹדְעִים, וְעוֹשִׂים שְׁנֵיהֶם. וְאָנוּ יוֹדְעִים וְעוֹשִׂים שְׁנֵיהֶם. (וְעַל זֶה סוֹד הֵיבָבָה וְהֵילָלָה, וּשְׁנֵיהֶם צְרִיכִים. אֵלּוּ הַבַּבְלִים אֵינָם יוֹדְעִים, וְעוֹשִׂים שְׁנֵיהֶם.) וְהַכֹּל יוֹצֵא לְדַרְכְּךָ אֱמֶת.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים פא) תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר, מַהוּ בַחֹדֶשׁ? זֶה בֵּית דִין רָפֶה, שֶׁנִּקְרָא חֹדֶשׁ. בַּכֶּסֶה – (כִּסֵּא שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, כִּסֵּא שֶׁל אוֹת ה׳, זֶה פַּחַד יִצְחָק שֶׁהוּא כִּסֵּא לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. עוֹד בַּכֶּסֶה) זֶה דִין קָשֶׁה, פַּחַד

יִצְחָק. דִּינָא דְאִתְכַּסְיָיא תָּדִיר, דְּלָאו אִיהוּ דִּינָא בְּאִתְגַּלְיָיא. כִּי חֹק, דָּא דִּינָא רַפְיָא. וּמִשְׁפָּט, דָּא דִּינָא (קַשְׁיָא). וְתַרְוַוּיְיהוּ אִינּוּן כַּחֲדָא. בְּגִין כָּךְ תְּרֵין יוֹמִין, וְתַרְוַוּיְיהוּ בְּרָזָא חָדָא.

אַשְׁרֵי הָעָם יֹדְעֵי תְרוּעָה וְגוֹ', (תהלים פט) לָא כְתִיב שׁוֹמְעֵי, אוֹ תּוֹקְעֵי תְרוּעָה, אֶלָּא יֹדְעֵי תְרוּעָה. בְּגִין (ס"א כְּגוֹן) חַכִּימִין דְּדַיְירִין בַּאֲוִירָא דְאַרְעָא קַדִּישָׁא, אִינּוּן יֹדְעֵי תְרוּעָה. רָזָא דִתְרוּעָה, כְּמָה דִכְתִיב, (תהלים ב) תְּרֹעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל. מָאן עַמָּא כְּיִשְׂרָאֵל, דְּיַדְעִין רָזִין עִלָּאִין דְּמָארֵיהוֹן, לְמֵיעַל קַמֵּיהּ, וּלְאִתְקְשָׁרָא בֵּיהּ. וְכָל אִינּוּן דְּיַדְעֵי רָזָא דִתְרוּעָה, יִתְקָרְבוּן לְמֵיהַךְ בְּאוֹר פָּנָיו דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְדָא אוֹר קַדְמָאָה דְגָנִיז קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצַדִּיקַיָּיא. וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ לְמִנְדַּע לָהּ.

לשון הקודש

יִצְחָק. דִּין שֶׁמִּתְכַּסֶּה תָּמִיד, שֶׁאֵין הוּא דִּין בְּגִלּוּי. כִּי חֹק – זֶה דִּין רָפֶה. וּמִשְׁפָּט – זֶה דִּין (קָשֶׁה). וּשְׁנֵיהֶם הֵם כְּאֶחָד. בִּגְלַל זֶה שְׁנֵי יָמִים, וּשְׁנֵיהֶם בְּסוֹד אֶחָד.

אַשְׁרֵי הָעָם יֹדְעֵי תְרוּעָה וְגוֹ' (תהלים פט). לֹא כָּתוּב שׁוֹמְעֵי, אוֹ תּוֹקְעֵי תְרוּעָה, אֶלָּא יֹדְעֵי תְרוּעָה. בִּגְלַל (כְּגוֹן) הַחֲכָמִים שֶׁדָּרִים בָּאֲוִיר שֶׁל הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, אֵלּוּ יֹדְעֵי תְרוּעָה. סוֹד שֶׁל הַתְּרוּעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים ב) תְּרֹעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל. מִי עַם כְּיִשְׂרָאֵל שֶׁיּוֹדְעִים סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁל רִבּוֹנָם, לַעֲלוֹת לְפָנָיו וּלְהִתְקַשֵּׁר בּוֹ. וְכָל אֵלּוּ שֶׁיּוֹדְעִים סוֹד הַתְּרוּעָה, יִתְקָרְבוּ לָלֶכֶת בְּאוֹר פָּנָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְזֶה הָאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁגָּנַז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַצַּדִּיקִים. וְעַל זֶה צָרִיךְ לָדַעַת אוֹתָהּ.

כְּתִיב (ויקרא ט) **הַיּוֹתֶרֶת מִן הַכָּבֵד. וּכְתִיב** (ויקרא ג) **וְאֶת הַיּוֹתֶרֶת עַל הַכָּבֵד.** (בְּתַר דְּעַבִּידַת נִיאוּפָא, אִסְתְּלִיק עֲלֵיהּ.)

יוֹתֶרֶת מִן הַכָּבֵד, דָּא אֵשֶׁת זְנוּנִים, דְּאַזְלָא וְנָפְקָא מִן הַכָּבֵד, לְאַסְטָאָה בְּנֵי עָלְמָא, וּלְאַסְטָנָא עָלַיְיהוּ. וְשַׁבְקַת לִדְכוּרָא, לְמֶעְבַּד זְנוּנִים. וּבְגִין דָּא הַיּוֹתֶרֶת מִן הַכָּבֵד: יֹתֶרֶת עַל הַכָּבֵד. בְּתַר דְּעַבְדַת נִיאוּפָא, אִסְתְּלָקַת עָלֵיהּ. מֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה. אִתְגַּבְּרַת עַל בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ כָּבֵד, בְּכַעַס דְּמָרָה, אֵשֶׁת מִדָּנִים, וָכַעַס, דְּשַׁלְטָא אִיהִי עַל דְּכוּרָא דִּילָהּ. מֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה שַׁלְטָא עַל הַכָּבֵד, אֵשֶׁת מִדָּנִים וָכַעַס.

יוֹתֶרֶת מִן הַכָּבֵד, מִן הַכָּבֵד נָפְקָא לְאַבְאָשָׁא לְכָל עָלְמָא, וּלְמֶעְבַּד נִיאוּפִין עִם כֹּלָּא. לְבָתָר אִיהִי סַלְקָא לְגַבֵּי דְכוּרָא, מֶצַח אִשָּׁה זוֹנָה, בְּעַזּוּתָא דְּאַנְפִּין, וּכְדֵין אִיהִי עַל הַכָּבֵד. וְעוֹד, יוֹתֶרֶת מִן הַכָּבֵד אִתְקְרִיאַת מִסִּטְרָא אַחֲרָא, בָּתַר דְּנַפְקַת

לשון הקודש

כְּתוּב (ויקרא ט) הַיּוֹתֶרֶת מִן הַכָּבֵד. וְכָתוּב (שם ג) וְאֶת הַיּוֹתֶרֶת עַל הַכָּבֵד. (אַחַר שֶׁעָשְׂתָה נאוּף, עוֹלָה עָלָיו.) יֹתֶרֶת מִן הַכָּבֵד – זוֹ אֵשֶׁת זְנוּנִים שֶׁהוֹלֶכֶת וְיוֹצֵאת מִן הַכָּבֵד לְהַחֲטִיא בְּנֵי הָעוֹלָם וּלְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם, וְעוֹזֶבֶת אֶת הַזָּכָר לַעֲשׂוֹת זְנוּנִים, וּמִשּׁוּם זֶה הַיּוֹתֶרֶת, שֶׁנִּפְרֶדֶת מִן הַכָּבֵד. יֹתֶרֶת עַל הַכָּבֵד – אַחַר שֶׁעָשְׂתָה נאוּף, עוֹלָה עָלָיו. מֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה. מִתְגַּבֶּרֶת עַל בַּעְלָהּ, שֶׁהוּא כָּבֵד, בְּכַעַס שֶׁל הַמָּרָה. אֵשֶׁת מִדָּנִים וָכַעַס, שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הַזָּכָר שֶׁלָּהּ. מֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה שׁוֹלֶטֶת עַל הַכָּבֵד, אֵשֶׁת מִדָּנִים וָכַעַס.

יֹתֶרֶת מִן הַכָּבֵד – מִן הַכָּבֵד יוֹצֵאת לְהַבְאִישׁ לְכָל הָעוֹלָם וְלַעֲשׂוֹת נִאוּפִים עִם הַכֹּל. לְבַסּוֹף הִיא עוֹלָה לְגַבֵּי הַזָּכָר, מֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה, בְּעַזּוּת שֶׁל פָּנִים, וְאָז הִיא עַל

לְנַאֲפָא עִם כֹּלָּא, יְהִיבַת שִׁיּוּרִין לְבַעְלָהּ, וְהַאי אִיהִי יוֹתֶרֶת מִן הַכָּבֵד.

מִגּוֹ כָּבֵד, וְיוֹתֶרֶת דִּילָהּ, נַפְקַת מָרָה, וְאִיהִי חַרְבָּא דְּמַלְאָךְ הַמָּוֶת, דְּנַפְקוּ מִנָּהּ טִפִּין מְרִירָן לְקַטְלָא בְּנֵי נָשָׁא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ה) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה. וְאִיהִי תַלְיָא בַכָּבֵד, כָּל מַרְעִין וּמוֹתָא בֵּיהּ תַּלְיָין. וְהַהוּא יוֹמָא דְרֹאשׁ הַשָּׁנָה (מַשְׁטֶנָא) מְשַׁטְּטָא בְּעָלְמָא, לְמִכְנַשׁ כָּל חוֹבֵי עָלְמָא וּכְדֵין כָּל אֵבָרִין דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, אִינּוּן בְּעָאקוּ, דְּאִינּוּן אֵבָרֵי דְמַטְרוֹנִיתָא, (משלי כ) נֵר יְיָ נִשְׁמַת אָדָם, שְׁכִינְתָּא קַדִּישָׁא. וּכְדֵין כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעָאקוּ, וְנַטְלֵי שׁוֹפָר לְאַתְעָרָא בֵּיהּ הַהוּא תְּקִיעָה וּשְׁבָרִים וּתְרוּעָה.

רעיא מהימנא

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, וַדַּאי בָּתַר דְּאֵבָרִים וְעַרְקִין דְּלִבָּא, דְּדַמְיָין

לשון הקודש

הַכָּבֵד. וְעוֹד, יֹתֶרֶת מִן הַכָּבֵד נִקְרֵאת מֵהַצַּד הָאַחֵר. אַחַר שֶׁיּוֹצֵאת לְנָאֵף עִם כֻּלָּם, נוֹתֶנֶת שִׁיּוּרִים לְבַעְלָהּ, וְזוֹהִי יֹתֶרֶת מִן הַכָּבֵד.

מִתּוֹךְ הַכָּבֵד וְהַיּוֹתֶרֶת שֶׁלָּהּ יוֹצֵאת מָרָה, וְהִיא חֶרֶב שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת, שֶׁיּוֹצְאוֹת מִמֶּנָּה טִפּוֹת מָרוֹת לַהֲרֹג לִבְנֵי אָדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ה) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה. וְהִיא תְּלוּיָה בַּכָּבֵד, וְכָל הַחֳלָאִים וְהַמִּיתוֹת תְּלוּיוֹת בּוֹ. וְאוֹתוֹ יוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה (הַמַּשְׁטִין) מְשׁוֹטֵט בָּעוֹלָם לֶאֱסֹף אֶת כָּל חוֹבוֹת הָעוֹלָם, וְאָז כָּל הָאֵבָרִים, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, הֵם בְּצָרָה, שֶׁהֵם אֵבָרִים שֶׁל הַמַּלְכָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כ) נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם. הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה. וְאָז כָּל יִשְׂרָאֵל בְּצָרָה, וְלוֹקְחִים שׁוֹפָר לְעוֹרֵר בּוֹ אוֹתָהּ תְּקִיעָה וּשְׁבָרִים וּתְרוּעָה.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, וַדַּאי אַחַר שֶׁהָאֵבָרִים וְהָעוֹרְקִים שֶׁל הַלֵּב, שֶׁדּוֹמִים לְיִשְׂרָאֵל, הֵם

לְיִשְׂרָאֵל, אִינּוּן בְּעָאקוּ. צְרִיכִין לְאַתְעָרָא בְּקָנֵּה, דְּאִיהוּ שׁוֹפָר. וְדָא קָנֵּה דְּרֵיאָה. בָּתַר דְּכַנְפֵי רֵיאָה לָא יַכְלִין לְשַׁכְּכָא (דף רל"ב ע"א) רוּגְזָא דְּמָרָה דְּאִתְגַּבְּרַת עַל עַרְקִין דְּלִבָּא, וְעַל כָּל עַרְקִין דְּאֵבָרִים דְּגוּפָא. הַהוּא רוּחָא דְּנָשִׁיב בְּהוֹן, סָלִיק בְּקָנֵּה, דְּאִיהוּ שׁוֹפָר, עָלְמָא דְּאָתֵי. דְּהָכִי אוֹקְמוּהָ, וֶשֶׁט, דּוֹמֶה לְעָלְמָא דֵּין, דְּבֵיהּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה. קָנֵּה, דּוֹמֶה לְעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּלֵית בֵּיהּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה.

וּלְבָתַר דְּשֶׁט ו' מִן וֶשֶׁט, בְּרִבּוּי אֲכִילָה דְּגֶזֶל אִתְאֲרַךְ וְאִתְעָבִיד שָׁטָן. וּמַאן גָּרִים דָּא. (במדבר יא) שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ, שָׁטוּתָא דִּלְהוֹן דְּאִתְעָרְבוּ בְּעֵרֶב רַב שַׁטְיָין, דְּתַאֲוָה דִּלְהוֹן אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה דְּגֶזֶל וְחָמָס, (תהלים יב) דְּשׁוֹד עֲנִיִּים וְאֶבְיוֹנִים. בְּנוּן כְּפוּפָה שַׁטְיָין, דְּאַכְלִין בְּלָא טְחִינָה. מַה כְּתִיב בְּהוּ, (במדבר יא) הַבָּשָׂר עוֹדֶנּוּ בֵּין שִׁנֵּיהֶם טֶרֶם יִכָּרֵת וְאַף יְיָ חָרָה בָעָם. אִתְפְּשַׁט ו' דְּשָׁטוּ, אִיהוּ דְּרוּחֵיהּ כָּפוּף, וְאִיהוּ נ'. וְדָא גָּרַם דְּאִתְפְּשַׁט שָׁטָן בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וְאִתְגְּבָר עַל כָּל אֵבָרִין וְעַרְקִין בְּשס"ה לֹא תַעֲשֶׂה. כְּחוּשְׁבָּן הַשָּׂטָ"ן חָסֵר חַד, דָּא יוֹם הַכִּפּוּרִים, דְּלֵית בֵּיהּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה.

לשון הקודש

בְּצָרָה. צְרִיכִים לְעוֹרְרָם בְּקָנֶה, שֶׁהוּא שׁוֹפָר. וְזֶה קָנֶה שֶׁל רֵאָה. אַחַר שֶׁכַּנְפֵי רֵאָה לֹא יְכוֹלוֹת לְהַשְׁקִיט רֹגֶז הַמָּרָה שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת עַל עוֹרְקֵי הַלֵּב, וְעַל כָּל הָעוֹרְקִים שֶׁל הָאֵיבָרִים שֶׁל הַגּוּף. אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁנּוֹשֶׁבֶת בָּהֶם עוֹלָה בְּקָנֶה, שֶׁהוּא שׁוֹפָר, עוֹלָם הַבָּא. שֶׁכְּדֵי פֵּרְשׁוּהוּ, וֶשֶׁט דּוֹמֶה לָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁבּוֹ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה. קָנֶה דּוֹמֶה לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁאֵין בּוֹ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה.

וְאַחַר שֶׁשֶּׁט אוֹת ו' מִן וֶשֶׁט, בְּרִבּוּי אֲכִילָה שֶׁל גָּזֵל, נִתְאָרֵךְ וְנַעֲשָׂה שָׂטָן. וּמִי גָּרַם אֶת זֶה? שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יא) שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ. הַשְּׁטוּת שֶׁלָּהֶם שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּעֵרֶב רַב הַשּׁוֹטִים, שֶׁהַתַּאֲוָה שֶׁלָּהֶם הִיא אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שֶׁל גָּזֵל וְחָמָס שֶׁל (תהלים יב) שֹׁד עֲנִיִּים וְאֶבְיוֹנִים. בְּאוֹת נו"ן כְּפוּפָה, הַשּׁוֹטִים, שֶׁאוֹכְלִים וּבְלִי לִטְחֹן. מַה כָּתוּב בָּהֶם? (במדבר יא) הַבָּשָׂר עוֹדֶנּוּ בֵּין שִׁנֵּיהֶם טֶרֶם יִכָּרֵת וְאַף ה' חָרָה בָעָם. נִתְפַּשְּׁטָה אוֹת ו' שֶׁל שָׁטוּ, אוֹתוֹ שֶׁרוּחוֹ כָּפוּף, וְהוּא אוֹת נ'. וְזֶה גָּרַם שֶׁהִתְפַּשֵּׁט הַשָּׂטָן בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וּמִתְגַּבֵּר עַל כָּל אֵיבָרִים וְעוֹרְקִים בְּשֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. כְּחֶשְׁבּוֹן הַשָּׂטָ"ן חָסֵר אֶחָד, זֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁאֵין בּוֹ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה.

וְאִיהוּ כְּגַוְונָא דְקָנֶה, וְאִיהוּ ו' בֵּן י"ה, מִן בִּינָה. וּבְגִינֵיהּ אוּקְמוּהָ מָאנֵי מַתְנִיתִין, הָרוֹאֶה קָנֶה בַּחֲלוֹם, זוֹכֶה לַחָכְמָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ד) קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה. דְּלֵית קָנֶה דְאִיהוּ פָּחוּת מִתַּרְוַוּיְיהוּ, דְּאִינּוּן י' חָכְמָה, ה' בִּינָה. וּבְגִין דָּא, צָרִיךְ לְאִתְעָרָא בַשּׁוֹפָר, דְּאִיהוּ קָנֶה, עָלְמָא דְאָתֵי, עוֹלָם אָרוֹךְ, אֶרֶךְ אַפַּיִם, דְּמִשְׁתַּכְּחֵי מִינֵיהּ תְּלַת עֲשַׂר מְכִילִין דְּרַחֲמֵי, כְּחוּשְׁבָּן וָא"ו, א' אֶרֶךְ, ו' ו' אַפַּיִם.

וְאִימָּא עִלָּאָה אִיהִי תְּקִיעָה, מִסִּטְרָא דְאַבְרָהָם. שְׁבָרִים, מִסִּטְרָא דְיִצְחָק. תְּרוּעָה, מִסִּטְרָא דְיַעֲקֹב. שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, קֶשֶׁר דְּכֻלְּהוּ. דְּהַיְינוּ: ק' תְּקִיעָה. ש' שְׁבָרִים. ר' תְּרוּעָה. וְכֻלְּהוּ מְשֻׁלָּשִׁין לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, קְדֻשָּׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ. דְּלֵית קָלָא יְכִיל לְנָפְקָא לְבַר, אֶלָּא מִן הַפֶּה. אוֹף הָכִי, לֵית לְאַפְּרָשָׁא שְׁכִינְתָּא מִן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְמַר בֵּיהּ, (תהלים כט) קוֹל יְיָ חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ. וּשְׁכִינְתָּא תְּפִלַּת כָּל פֶּה. וְאִינּוּן סִימָנִין, קשר"ק קש"ק קר"ק. וּבְחִבּוּרָא קַדְמָאָה. (ע"כ רעיא מהימנא).

לשון הקודש

וְהוּא כְּדֶגְמַת הַקָּנֶה, וְהוּא אוֹת ו' בֶּן יָ"הּ מִבִּינָה. וְלָכֵן בֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, הָרוֹאֶה קָנֶה בַּחֲלוֹם זוֹכֶה לְחָכְמָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ד) קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה. שֶׁאֵין קָנֶה שֶׁהוּא פָּחוֹת מִשְּׁנֵיהֶם, שֶׁהֵם י' חָכְמָה, ה' בִּינָה. וּמִשּׁוּם זֶה צָרִיךְ לְעוֹרֵר בַּשּׁוֹפָר, שֶׁהוּא קָנֶה, עוֹלָם הַבָּא, עוֹלָם אָרֹךְ, אֶרֶךְ אַפַּיִם, שֶׁנִּמְצָאִים מִמֶּנּוּ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, כְּחֶשְׁבּוֹן וָא"ו. אוֹת א' – אֶרֶךְ, שְׁתֵּי וָוִי"ם – אַפַּיִם.

וְאִמָּא עֶלְיוֹנָה הִיא תְּקִיעָה, מִצִּדּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם. שְׁבָרִים מִצִּדּוֹ שֶׁל יִצְחָק. תְּרוּעָה מִצִּדּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב. שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה קֶשֶׁר שֶׁל כֻּלָּם. כְּלוֹמַר, אוֹת ק' – תְּקִיעָה. אוֹת ש' – שְׁבָרִים. אוֹת ר' – תְּרוּעָה. וְכֻלָּם מְשֻׁלָּשִׁים לְגַבֵּי הַשְּׁכִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב קְדֻשָּׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ. שֶׁאֵין קוֹל יָכוֹל לָצֵאת הַחוּצָה אֶלָּא מִן הַפֶּה. אַף כָּךְ אֵין לְהַפְרִיד הַשְּׁכִינָה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נֶאֱמַר בּוֹ, (תהלים כט) קוֹל ה' חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ. וְהַשְּׁכִינָה – תְּפִלַּת כָּל פֶּה. וְאֵלּוּ סִימָנִים: קשר"ק, קש"ק, קר"ק. וּבַחִבּוּר הַקַּדְמוֹן. (עד כאן).

זהר:

נַטְלִין שׁוֹפָר, לְאִתְעָרָא בֵּיהּ, תְּרוּעָה וּתְקִיעָה, דִּינָא קַשְׁיָא בְּרַחֲמֵי, וּשְׁבָרִים דִּינָא קַשְׁיָא בְּלָא רַחֲמֵי (ס"א דִּינָא רַפְיָא בְּרַחֲמֵי) **וּכְדֵין הָכִי יִתְעָרוּ לְעֵילָא לְאִתְעָרְבָא דָא בְּדָא.**

רעיא מהימנא

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, בְּהַאי אִתְבְּסַם שָׂטָן, וְקָמִיט נו"ן מִן וֶשֶׁט, מַה דְּהַוָה שָׂטָן לְפָנִים, תָּב לַאֲחוֹרָא, וְאִתְהַדָּר וֶשֶׁט, כִּדְבִקַדְמִיתָא. בְּגִין דְּהַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב. יִשְׂרָאֵל לֵית חֵילֵיהוֹן בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, כִּשְׁאַר עַמִּין, דְּיַרְתִּין עָלְמָא דֵּין, דְּחֵילֵיהוֹן בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה. אֶלָּא חֵילֵיהוֹן בְּקוֹל דָּא, דְּאִיהוּ עָלְמָא דְאָתֵי, עוֹלָם אָרוֹךְ, דְּאִתְבְּרֵי בְּאָת יו"ד, וּבְגִין דְּקוֹל שׁוֹפָר מִגֵּיהּ נָפִיק, אָמְרוּ רַבָּנָן אֵין פּוֹחֲתִין מֵעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת. וּבְאוֹת י' וַדָּאי, אִתְעָבִיד עוֹלָם אָרוֹךְ, דְּאִיהוּ ו' עָלְמָא דְאָתֵי וּבְאָת ה', בָּרָא עָלְמָא דֵּין, דְּאִיהִי ה' זְעֵירָא, דְּבָהּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה דְּאוֹרַיְיתָא.

וְעוֹד רָזָא אַחֲרָא, בָּתַר דְּאִתְגְּזַר גְּזֵרָה בִּתְרֵין אַתְוָון, דְּאִינוּן ה'

לשון הקודש

זֹהַר

לוֹקְחִים שׁוֹפָר לְעוֹרֵר בּוֹ תְּרוּעָה וּתְקִיעָה, דִּין קָשֶׁה בְּרַחֲמִים, וּשְׁבָרִים – דִּין קָשֶׁה בְּלִי רַחֲמִים (דִּין רָפֶה בְּרַחֲמִים), וְאָז כָּךְ יְעוֹרְרוּ לְמַעְלָה לְהִתְעָרֵב זֶה בָּזֶה.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, בָּזֶה מִתְמַתֵּק הַשָּׂטָן וּמִתְקַצֶּרֶת אוֹת נו"ן מִן וֶשֶׁט. מַה שֶּׁהָיָה שָׂטָן מִקֹּדֶם, שָׁב לַאֲחוֹרָיו, וְחָזַר לִהְיוֹת וֶשֶׁט כְּבָרִאשׁוֹנָה. מִשּׁוּם שֶׁהַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב. יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין כֹּחָם בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה כִּשְׁאָר הָאֻמּוֹת, שֶׁיּוֹרְשִׁים עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁכֹּחָם בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה. אֶלָּא כֹּחָם בְּקוֹל זֶה, שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא, עוֹלָם אָרֹךְ, שֶׁנִּבְרָא בָּאוֹת יו"ד. וּמִשּׁוּם שֶׁקּוֹל שׁוֹפָר מִמֶּנּוּ יוֹצֵא, אָמְרוּ חֲכָמִים, אֵין פּוֹחֲתִין מֵעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת. וּבְאוֹת י' וַדַּאי נַעֲשָׂה עוֹלָם אָרֹךְ, שֶׁהוּא אוֹת ו', עוֹלָם הַבָּא. וּבָאוֹת ה' בָּרָא עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהִיא אוֹת ה' קְטַנָּה, שֶׁבָּהּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שֶׁל הַתּוֹרָה.

וְעוֹד סוֹד אַחֵר, אַחַר שֶׁנִּגְזְרָה גְּזֵרָה בִּשְׁתֵּי

ה', תְּרֵין בָּתֵּי דִינִין, מָאן יְכִיל לְבַטְּלָא גְּזֵרָה דְתַרְוַוּיְיהוּ. י"ו. דְּאָת הֵ"א אִימָּא עִלָּאָה. י' אָב. וּמַה כְּתִיב, (במדבר ל) כָּל נֵדֶר וְכָל שְׁבֻעַת אִסָּר לְעַנֹּת נָפֶשׁ, דְּאִיהִי ה', אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ. וּבְגִין דָּא, צָרִיךְ לְאַתְעָרָא קָלָא דְּאִיהוּ ו', בַּעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, דְּאִינּוּן י'. וְעִקָּרָא דִלְהוֹן בִּנְשִׁימָה אַחַת, כָּל סִימָן וְסִימָן, בַּפֶּה, דְּאִיהִי י' מֵעֲשָׂרָה.

מִיַּד דְּשָׁמְעוּ מִלִּין רִבִּי שִׁמְעוֹן וְכָל חַבְרַיָּיא, אָמְרוּ, בְּרִיךְ אֱלָהָא דְזָכֵינָא לְמִשְׁמַע מִלִּין, מֵהַהוּא דְאִתְקְרֵי רַבָּן שֶׁל נְבִיאִים, רַבָּן דַּחֲכָמִים, רַבָּן דְּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ מְדַבֵּר עַל פּוּמוֹי, וְכָתַב עַל יְדוֹי רָזִין אִלֵּין, דְּלָא אִשְׁתְּמָעוּ כְּוָותַיְיהוּ מִמַּתָּן תּוֹרָה, וְעַד כְּעַן.

אָמַר לֵיהּ, בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, אַשְׁלִים מִלּוֹלֵי דְרָזִין דְּחִבּוּרָא קַדְמָאָה, לְפָרְשָׁא לוֹן, דְּהָא כָּל מָאנֵי מְתִיבְתָּאן דִּלְעֵילָא, וּמָאנֵי מְתִיבְתָּאן דִּלְתַתָּא, כֻּלְּהוּ מְזוּמָנִין לְמִשְׁמַע מִלִּין אִלֵּין מִפּוּמָךְ, וּפִירוּשִׁין דִּילָךְ. דְּהָא חֶדְוָה וּפוּרְקָנָא, יִתְעַר בְּהוֹן לְעֵילָא וְתַתָּא. אַל תִּתְּנוּ דָּמִי, לוֹ, אַנְתְּ וְכָל סִיעָתָא דִילָךְ. עוֹד אָמַר בְּחִבּוּרָא קַדְמָאָה.

(ע"כ רעיא מהימנא)..

לשון הקודש

אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם שְׁתֵּי ה' ה', שְׁנֵי בָּתֵּי דִינִים – מִי יָכוֹל לְבַטֵּל גְּזֵרָה שֶׁל שְׁנֵיהֶם? י' ו', שֶׁאוֹת הֵ"א הִיא אִמָּא עֶלְיוֹנָה. י' – אָב. וּמַה כָּתוּב? (במדבר ל) כָּל נֵדֶר וְכָל שְׁבֻעַת אִסָּר לְעַנֹּת נָפֶשׁ, שֶׁהִיא אוֹת ה', אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ. וּמִשּׁוּם זֶה צָרִיךְ לְעוֹרֵר הַקּוֹל, שֶׁהוּא אוֹת ו', בַּעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, שֶׁהֵם אוֹת י'. וְהָעִקָּר שֶׁלָּהֶם בִּנְשִׁימָה אַחַת, כָּל סִימָן וְסִימָן, בַּפֶּה, שֶׁהִיא אוֹת י' – מֵעֲשָׂרָה.

מִיַּד שֶׁשָּׁמְעוּ דְּבָרִים אֵלּוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכָל הַחֲבֵרִים, אָמְרוּ, בָּרוּךְ ה' שֶׁזִּכִּינוּ לִשְׁמֹעַ דְּבָרִים אֵלּוּ מֵאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא רַבָּם שֶׁל נְבִיאִים, רַבָּם שֶׁל חֲכָמִים, רַבָּם שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ מְדַבֵּר עַל פִּיו, וְכָתַב עַל יָדָיו סוֹדוֹת אֵלּוּ שֶׁלֹּא נִשְׁמְעוּ כְּמוֹתָם מִמַּתַּן תּוֹרָה וְעַד כָּאן.

אָמַר לוֹ, מְנוֹרָה קְדוֹשָׁה, הַשְׁלֵם דִּבְרֵי הַסּוֹדוֹת שֶׁל הַחִבּוּר הַקַּדְמוֹן לְפָרֵשׁ אוֹתָם, שֶׁהֲרֵי כָּל בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבוֹת שֶׁל מַעְלָה, וּבַעֲלֵי הַיְשִׁיבוֹת שֶׁל מַטָּה, כֻּלָּם מְזֻמָּנִים לִשְׁמֹעַ דְּבָרִים אֵלּוּ מִפִּיךָ וּפֵרוּשִׁים שֶׁלְּךָ, שֶׁהֲרֵי שִׂמְחָה וּפִדְיוֹן יִתְעוֹרֵר בָּהֶם לְמַעְלָה וּמַטָּה. אַל תִּתְּנוּ דָּמִי לוֹ, אַתָּה וְכָל הַחֲבוּרָה שֶׁלְּךָ.

עוֹד נֶאֱמַר בַּחִבּוּר הַקַּדְמוֹן. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר:

בִּתְרוּעָה וּתְקִיעָה וּשְׁבָרִים, אִתְכְּסַם כֹּלָּא דָא בְדָא. וְכָל מַה דְהַהוּא כְּבֵד נָקִיט, אַקְרִיב לְגַבֵּי לֵב, דְּאִיהוּ מַלְכָּא, לְזַיְינָא (לְדַיְינָא). וְהַהוּא לֵב, לָאו אוֹרְחֵיהּ, וְלָאו תִּיאוּבְתֵּיהּ, בַּעֲבִירוּ דְעוֹבָדִין דְעַמֵּיהּ. אֶלָּא נָקִיט כָּל בְּרִירוּ, וְכָל צָחוּתָא, (דף רל"ב ע"ב) וְכָל זַכְיָין, וְכָל עוֹבָדִין טָבִין. וְכָל הַהוּא עָכִירוּ וְטִנּוּפִין וְלִכְלוּכָא דְאִינּוּן עוֹבָדִין בִּישִׁין, (ס"א ליתא) (זָרִיק לוֹן לִשְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת הַהוּא כְּבֵד) אֲנָח לְכָבֵד. דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (בראשית כז) עֵשָׂו אָחִי אִישׁ שָׂעִר. וְכָל עַרְקִין דִילֵיהּ, דְּאִינּוּן שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ויקרא טז) וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹתָם. מָאי עֲוֹנוֹת תָּם. דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. וְחוֹבִין דְעַמּוּדָא (ס"א דְעַמֵּיהּ) דְּאִינּוּן עַרְקִין וְדַפְקִין דְּלִבָּא.

לשון הקודש

זֹהַר

בִּתְרוּעָה וּתְקִיעָה וּשְׁבָרִים נִמְתָּק הַכֹּל זֶה בָּזֶה. וְכָל מַה שֶּׁאוֹתוֹ כָּבֵד לוֹקֵחַ – מַקְרִיב אֶל הַלֵּב, שֶׁהוּא מֶלֶךְ, לָזוּן (לְדוּן). וְאוֹתוֹ הַלֵּב אֵין דַּרְכּוֹ וְאֵין חִשְׁקוֹ בַּמַּעֲשִׂים הָעֲכוּרִים שֶׁל עַמּוֹ, אֶלָּא לוֹקֵחַ כָּל הַמְּבֹרָר וְכָל הַצַּח וְכָל הַזְּכִיּוֹת וְכָל הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים. וְכָל אוֹתָהּ הָעֲכִירוּת וְהַטִּנּוּף וְהַלִּכְלוּךְ, שֶׁהֵם מַעֲשִׂים רָעִים, (אין) (זוֹרֵק אוֹתָם לִשְׁאָר עַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אוֹתוֹ כָּבֵד) מַשְׁאִיר לַכָּבֵד, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית כז) עֵשָׂו [אָחִי] אִישׁ שָׂעִר. וְכָל הָעוֹרְקִים שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵם שְׁאָר אֻמּוֹת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (ויקרא טז) וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹתָם. מַהוּ עֲוֹנֹתָם? עֲוֹנוֹת תָּם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. וְהַחוֹבוֹת שֶׁל הָעַמּוּד (שֶׁל עַמּוֹ) שֶׁהֵם עוֹרְקִים וּדְפָקִים שֶׁל הַלֵּב.

וּבְגִין דָּא, שְׁחִין וְצָרַעַת וְסַפַּחַת, לְכָל אִינּוּן אֵבָרִין, מִכָּבֵד אִשְׁתְּכָחוּ, מֵאִילֵּין לִכְלוּכִין דְּאִשְׁתָּאֲרוּ בֵּיהּ. מִלְּבָא אָתֵי כָּל בְּרִיאוּתָא, לְכָל אֵבָרִין. דְּהָכִי הוּא, כֵּיוָן דְּלִבָּא נָטִיל כָּל זְכִיכוּ וּבְרִירָא וְצָחוּתָא. כָּבֵד נָטִיל כָּל מַה דְּאִשְׁתְּכַח וְאִשְׁתְּאַר מִן לִכְלוּכָא וְטִנּוּפָא. וְזָרִיק לְכָל שְׁאַר שַׁיְיפִין, דְּאִינּוּן שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אַחֲרָנִין, בַּעַל כָּרְחַיְיהוּ. וּמִפְּסוֹלוֹת דִּפְסוֹלֶת דְּכָבֵד, נָטַל טְחוֹל, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ יְהִי מְאֹרֹת. (בראשית א) מְאֵרַת יְיָ בְּבֵית רָשָׁע. (משלי ג)

רעיא מהימנא

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, וְהָא אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן עָלֵיהּ, טְחוֹל שׂוֹחֵק. וְאִיהוּ שְׂחֹק הַכְּסִיל. וּבְגִין דָּא, אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין, אוֹי לוֹ לְמִי שֶׁהַשָּׁעָה מְשַׂחֶקֶת לוֹ. וְקֹהֶלֶת אָמַר טוֹב כַּעַס מִשְּׂחוֹק. טוֹב כַּעַס דְּכָבֵד, דְּאִיהִי מָרָה, רְצוּעָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רְצוּעָה לְאַלְקָאָה בָּהּ צַדִּיקַיָּיא בְּעָלְמָא דֵין בְּמַרְעִין בִּישִׁין, בְּמַכְתְּשִׁין,

לשון הקודש

וּמִשּׂוּם זֶה, שְׁחִין וְצָרַעַת וְסַפַּחַת שֶׁבְּכָל אוֹתָם אֵיבָרִים, מוֹצְאָם מֵהַכָּבֵד, מֵאוֹתָם לִכְלוּכִים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בּוֹ. וּמֵהַלֵּב בָּאָה כָּל הַבְּרִיאוּת לְכָל הָאֵיבָרִים. שֶׁכָּךְ הוּא, כֵּיוָן שֶׁהַלֵּב נוֹטֵל כָּל הַזַּךְ וְהַמְּבֹרָר וְהַצַּח. הַכָּבֵד נוֹטֵל כָּל מַה שֶּׁנִּמְצָא וְנִשְׁאָר מֵהַלִּכְלוּךְ וְהַטִּנֹּפֶת, וְזוֹרֵק לְכָל שְׁאָר הָאֵיבָרִים, שֶׁהֵם שְׁאָר אֻמּוֹת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אֲחֵרִים, בְּעַל כָּרְחָם. וּמִפְּסֹלֶת שֶׁל פְּסֹלֶת הַכָּבֵד נוֹטֵל הַטְּחוֹל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית א) יְהִי מְאֹרֹת. (משלי

ג) מְאֵרַת ה' בְּבֵית רָשָׁע.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, וְהֲרֵי בֵּאֲרוּ חֲכָמִים עַל זֶה, טְחוֹל שׂוֹחֵק. וְזֶהוּ (קהלת ז) שְׂחֹק הַכְּסִיל. וּמִשּׂוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ חַכְמֵי הַמִּשְׁנָה, אוֹי לוֹ לְמִי שֶׁהַשָּׁעָה מְשַׂחֶקֶת לוֹ. וְקֹהֶלֶת אָמַר, (שם) טוֹב כַּעַס מִשְּׂחוֹק. טוֹב כַּעַס שֶׁל הַכָּבֵד, שֶׁהִיא מָרָה, רְצוּעָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רְצוּעָה לְהַלְקוֹת בָּהּ הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּחֳלָאִים רָעִים, בִּנְגָעִים, מִשְּׂחוֹק שֶׁשּׂוֹחֵק לָהֶם בַּטְּחוֹל,

מִשְּׁחוֹק דְּשָׁחִיק לוֹן בַּטְחוֹל, בִּלְבִלוּבָא דְהַאי עָלְמָא, דְּשׁוֹחֵק לוֹן שַׁעֲתָא בְעוּתְרָא. וְעוֹד, אֶרֶס דִּטְחוֹל אִיהוּ זְחִיל עָפָר, וְאִיהוּ תַקִּיף יַתִּיר מֵאֶרֶס דְּמָרָה.

וּבְגִין דְּעֵרֶב רַב אִינּוּן שְׁאוֹר שֶׁבְּעִיסָה, וְאִינּוּן אוּמִין דְּעָלְמָא דַּמְיָין לְמוֹ"ץ, יַתִּיר מְעַכְּבִין בְּגָלוּתָא עֵרֶב רַב לְיִשְׂרָאֵל, מֵאוּמִין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ רַבָּנָן, מִי מְעַכֵּב. שְׁאוֹר שֶׁבְּעִיסָה מְעַכֵּב. דְּאִינּוּן דְּבֵקִין בְּיִשְׂרָאֵל, כַּשְּׁאוֹר בַּעִסָּה. אֲבָל אוּמִין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, לָאו אִינּוּן אֶלָּא (תהלים א) כַּמּ"ץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ.

וְעוֹד (ויקרא טז) וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו, כַּד רְעוּתֵיהּ לְמֶעְבַּד קוּרְצִיָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהוּ נָשָׂא כָּל חוֹבִין דְּיָכִיל לְמִסְבַּל לוֹן, עַד דְּאִתְעָבִיד כָּבֵד, (תהלים לח) כְּמַשָּׂא כָּבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי, חוֹבִין עַל גַּדְפּוֹי. מֶה עָבִיד, סָלִיק לְטוּרָא עִלָּאָה, כַּחֲמָרָא כַּד אִיהוּ בָעֵי לְסַלְקָא לְטוּר גָּבוֹהַּ, כְּמַשָּׂא כָּבֵד יִכְבַּד עָלֵיהּ. כַּד אִיהוּ לְעֵילָא, וּבָעֵי לְסַלְקָא לְפִי מִעוּט דְּאִשְׁתְּאַר לֵיהּ, אִתְיְקַר עָלֵיהּ מָטוּלָא, וְנָפִיל, וְאַפִּיל גַּרְמֵיהּ לְתַתָּא, וּבְכֹבֶד מַשָּׂא דְּאִתְתְּקַף עָלֵיהּ,

לשון הקודש

בִּלְבִלוּבוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁשּׁוֹחֶקֶת לָהֶם הַשָּׁעָה בְּעֹשֶׁר. וְעוֹד, אֶרֶס הַטְּחוֹל שֶׁהוּא הַזּוֹחֵל בֶּעָפָר, וְהוּא חָזָק יוֹתֵר מֵאֶרֶס הַמָּרָה. **וּמִשּׁוּם** שֶׁעֵרֶב רַב הֵם שְׁאוֹר שֶׁבָּעִסָּה, וְאֵלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם דּוֹמִים לְמוֹ"ץ, יוֹתֵר מְעַכְּבִים בַּגָּלוּת הָעֵרֶב רַב אֶת יִשְׂרָאֵל מֵאֻמּוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּהוּ חֲכָמִים, מִי מְעַכֵּב? שְׁאוֹר שֶׁבָּעִסָּה מְעַכֵּב. שֶׁהֵם דְּבֵקִים בְּיִשְׂרָאֵל כִּשְׁאוֹר בָּעִסָּה. אֲבָל אֻמּוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אֵינָם כֵּן, אֶלָּא (תהלים א) כַּמּ"ץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ.

וְעוֹד, (ויקרא טז) וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו, כַּאֲשֶׁר רְצוֹנוֹ לַעֲשׂוֹת קִטְרוּג לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל, וְהוּא נוֹשֵׂא כָּל הַחוֹבוֹת שֶׁיָּכוֹל לָשֵׂאת אוֹתָם עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה כָּבֵד, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לח) כְּמַשָּׂא כָּבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנּוּ, חוֹבוֹת עַל כְּנָפָיו. מָה עוֹשֶׂה? עוֹלֶה לְהַר עֶלְיוֹן, כַּחֲמוֹר כַּאֲשֶׁר הוּא רוֹצֶה לַעֲלוֹת לְהַר גָּבוֹהַּ, כְּמַשָּׂא כָּבֵד יִכְבַּד עָלָיו. כַּאֲשֶׁר הוּא לְמַעְלָה וְרוֹצֶה לַעֲלוֹת עוֹד לְפִי הַמְּעַט שֶׁנִּשְׁאַר לוֹ, כָּבֵד עָלָיו מַשָּׂאוֹ, וְנוֹפֵל, וּמַפִּיל עַצְמוֹ לְמַטָּה. וּבְכֹבֶד הַמַּשָּׂא שֶׁהֻכְבַּד עָלָיו, נַעֲשׂוּ כָּל הָאֵיבָרִים שֶׁלּוֹ

אִתְעֲבִידוּ כָּל אֵבָרִין דִּילֵיהּ פִּסְקוֹת, דְּלָא אִשְׁתְּאַר אֵבֶר שְׁלִים. אוֹף הָכָא אִירָע לְסָמָאֵל וְנָחָשׁ, כָּבֵד וְיוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, יֵצֶר הָרָע וּבַת זוּגֵיהּ זוֹנָה. מִתַּמָּן כָּל בַּת אֵל נֵכָר זוֹנָה. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר:

אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, אוֹרְחָא דָא הָוָה מִתְקָנָא לִי, לְמִשְׁמַע מִלִּין אִלֵּין מֵעַתִּיק יוֹמִין, זַכָּאָה עָלְמָא דְּאִנְתְּ שָׁאֲרֵי בְּגַוֵּיהּ. וַוי לְעָלְמָא, דְּיִשְׁתַּאֲרוּן יַתְמִין, וְלָא יַדְעִין מִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא כַּדְקָא יָאוּת. וַדַּאי הָכִי הוּא, דְּכָבֵד נָטִיל כֹּלָּא טַב וּבִישׁ. וְאַף עַל גַּב דְּמִשַּׁטְּטָא וְלָקִיט כָּל חוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, הָכִי נָמֵי זַכְיָין דִּלְהוֹן לָקִיט, בְּגִין לְקַיְּמָא קוּרְצֵיהּ. וְכֹלָּא הַאי וְהַאי מַקְרִיב לְגַבֵּי לֵב. וְאוֹרְחוֹי דְּלֵב, לָא נָטִיל אֶלָּא זְכִיכוּ וּבְרִירוּ וְצָחוּתָא דְכֹלָּא, כְּמָה דְּאַמְרַת. וּשְׁאַר טִנּוּפָא וְלִכְלוּכָא, אַהְדָּר לְכָבֵד, וְנָטִיל כֹּלָּא בְּעַל כָּרְחֵיהּ, דִּכְתִיב וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו וְגוֹ'. מִלָּה דָּא אַהֲדַרְנָא,

לשון הקודש

חֲתִיכוֹת, שֶׁלֹּא נִשְׁאָר אֵיבָר שָׁלֵם. גַּם כָּךְ נַעֲשָׂה לְסָמָאֵל וְנָחָשׁ, הַכָּבֵד וְיוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, יֵצֶר הָרָע וּבַת זוּגוֹ זוֹנָה. מִשָּׁם כָּל בַּת אֵל נֵכָר זוֹנָה. (ע"כ רעיא מהימנא).

זֹהַר

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, דֶּרֶךְ זוֹ הָיְתָה מְתֻקֶּנֶת לִי לִשְׁמֹעַ דְּבָרִים אֵלּוּ מֵעַתִּיק הַיָּמִים, אַשְׁרֵי הָעוֹלָם שֶׁאַתָּה נִמְצָא בְּתוֹכוֹ. אוֹי לָעוֹלָם שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ יְתוֹמִים וְלֹא יוֹדְעִים דִּבְרֵי תוֹרָה כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. וַדַּאי כָּךְ הוּא, שֶׁהַכָּבֵד נוֹטֵל הַכֹּל – טוֹב וָרָע. וְאַף עַל גַּב שֶׁמְּשׁוֹטֵט וְאוֹסֵף כָּל חוֹבוֹתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל – כָּךְ גַּם זְכֻיּוֹתֵיהֶם אוֹסֵף כְּדֵי לְהַעֲמִיד קִטְרוּגוֹ. וְהַכֹּל, זֶה וָזֶה מַקְרִיב לְגַבֵּי הַלֵּב. וְדֶרֶךְ הַלֵּב שֶׁלֹּא נוֹטֵל אֶלָּא הַזַּךְ וְהַמְבֹאָר וְהַצַּח שֶׁל הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְתָּ. וּשְׁאָר הַטִּנּוּפֶת וְהַלִּכְלוּךְ מַחֲזִיר לַכָּבֵד, וְלוֹקֵחַ הַכֹּל בְּעַל כָּרְחוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו וְגוֹ'. דָּבָר זֶה חָזַרְתִּי כְּדֵי

בְּגִין דְּיִתְבְּסֵם לְפוּמִי כְּמִתְקָא דְּדוּבְשָׁא, זַכָּאָה חוּלָקִי דְּזָכֵינָא לְהַאי, לְמֵחֱמֵי דָּא בְּעֵינַי.

אוֹף הוּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קלא) יְיָ לֹא גָבַהּ לִבִּי וְלֹא רָמוּ עֵינַי וְגוֹ', הַאי קְרָא אָמַר דָּוִד, בְּשַׁעְתָּא דְּהַוָה אָזִיל עַל כֵּיף נַהֲרָא, (וַהֲוָה אָמַר) רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּלוּם הָוָה בַּר נָשׁ בְּעָלְמָא, דְּאוֹדֵי וּמְשַׁבַּח לְמָאֲרֵיהּ כְּוָותִי. אִזְדַּמְּנַת לֵיהּ צְפַרְדֵּעַ, אַמְרַת לֵיהּ, דָּוִד, לֹא תִתְגָּאֶה, דַּאֲנָא עֲבִדִית יַתִּיר מִנָּךְ, דְּמָסְרִית גּוּפָאי עַל מֵימְרָא דְּמָארִי, דִּכְתִיב (שמות ז) וְשָׁרַץ הַיְאֹר צְפַרְדְּעִים, וְהָא אוּקְמוּהָ. וְתוּ דַּאֲנָא מְשַׁבַּח וּמְזַמֵּר לֵילְיָא וְיוֹמָא, בְּלָא שְׁכִיכוּ. בְּהַהִיא שַׁעְתָּא אָמַר דָּוִד, יְיָ לֹא גָבַהּ לִבִּי וְלֹא רָמוּ עֵינַי. יְיָ לֹא גָבַהּ לִבִּי. (כאן חסר).

דָּא הוּא קָרְבָּנָא, דִּבְכָל יוֹמָא, וּבְכָל זְמַן וּזְמַן, לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּאִתְכְּלִילַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בֵּיהּ, בֵּין כָּל שְׁאַר אֻכְלוּסִין, וְכָל אִילֵּין פּוּלְחָנִין,

לשון הקודש

שֶׁיִּתְמַתֵּק לְפִי כִּמְתִיקוּת הַדְּבַשׁ. אַשְׁרֵי חֶלְקִי שֶׁזָּכִיתִי לָזֶה, לִרְאוֹת זֶה בְּעֵינַי.

אַף הוּא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קלא) ה' לֹא גָבַהּ לִבִּי וְלֹא רָמוּ עֵינַי וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה אָמַר דָּוִד בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ עַל שְׂפַת הַנָּהָר, (וְהָיָה אוֹמֵר) רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּלוּם הָיָה בֶּן אָדָם שֶׁהוֹדָה וְשִׁבַּח לַאֲדוֹנוֹ כָּמוֹנִי?! הִזְדַּמְּנָה לוֹ צְפַרְדֵּעַ, אָמְרָה לוֹ: דָּוִד, לֹא תִתְגָּאֶה, שֶׁאֲנִי עָשִׂיתִי יוֹתֵר מִמְּךָ, שֶׁמָּסַרְתִּי גּוּפִי עַל דְּבַר קוֹנִי, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ז) וְשָׁרַץ הַיְאֹר צְפַרְדְּעִים, וְהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ. וְעוֹד, שֶׁאֲנִי מְשַׁבַּחַת וּמְזַמֶּרֶת לַיְלָה וָיוֹם בְּלִי הַפְסָקָה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר דָּוִד, ה' לֹא גָבַהּ לִבִּי וְלֹא רָמוּ עֵינַי. ה' לֹא גָבַהּ לִבִּי. **זֶהוּ** קָרְבָּן שֶׁבְּכָל יוֹם וּבְכָל זְמַן וּזְמַן אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנִּכְלֶלֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בּוֹ בֵּין כָּל שְׁאָר חֵילוֹתֶיהָ, וְכָל אוֹתָן

אַפִּיקוּ לָהּ מִבֵּין גּוּבִין, וּמִבֵּין (דף רל"ג ע"א) שְׁאַר עַמִּין. כַּדְ יִשְׂרָאֵל, כָּל זְמַן דְּאִינּוּן אֲטִימֵי לִבָּא, וְלָא פַּתְחִין בְּתִיּוּבְתָּא, לָא סַלְקִין רֵיחָא, וְלָא אַפִּיק לוֹן מִגּוֹ גּוּבִין. אֲבָל כַּד פַּתְחִין בְּתִיּוּבְתָּא, מִיַּד סַלְקִין רֵיחָא, וַיַּפִּיק לוֹן מִבֵּין גּוּבִין, וְיִתְהַנֵּי בְּהוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. דִּכְתִיב, (שיר השירים ה) פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי. דְּכָל זְמַן דְּשׁוֹשַׁנָּה אֲטִימָא, לֵית לָהּ רֵיחָא, וְלָא סָלִיקָא מִבֵּין גּוּבִין, וְדִיוֹרָהָא בֵּינַיְיהוּ, כְּמָה דְאִתְּמַר. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שָׁדַר לָן לְמֵהַךְ אוֹרְחָא דָא, אֶלָּא לְאוֹלִיף מִלִּין אִלֵּין.

עַד דַּהֲווֹ יָתְבֵי, אָתָא נִשְׁרָא, וּמָאִיךְ, וְנָטִיל חַד שׁוֹשַׁנָּה מִבֵּינַיְיהוּ, וְאַזְלַת. אָמְרוּ, מִכָּאן וּלְהָלְאָה, נְהַךְ לְאוֹרְחִין. קָמוּ וְאָזְלוּ. עַד הָכָא אוֹרְחָא דְרִבִּי פִּנְחָס, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אָזַל לֵיהּ, אִיהוּ וְרִבִּי אֶלְעָזָר, וּשְׁאַר חַבְרַיָּיא, וְרִבִּי פִּנְחָס וּשְׁאַר חַבְרַיָּיא.

לשון הקודש

הָעֲבוֹדוֹת מוֹצִיאִים אוֹתָהּ מִבֵּין הַקּוֹצִים וּמִבֵּין שְׁאָר הָאֻמּוֹת. כָּךְ יִשְׂרָאֵל, כָּל זְמַן שֶׁהֵם אֲטוּמֵי לֵב וְלֹא פּוֹתְחִים בִּתְשׁוּבָה, לֹא מַעֲלִים רֵיחַ וְלֹא מוֹצִיא אוֹתָם מִבֵּין הַקּוֹצִים. אֲבָל כַּאֲשֶׁר פּוֹתְחִים בִּתְשׁוּבָה, מִיָּד מַעֲלִים רֵיחַ, וְיוֹצִיא אוֹתָם מִבֵּין הַקּוֹצִים, וְתֵהָנֶה בָּהֶם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ה) פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי. שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהַשּׁוֹשַׁנָּה אֲטוּמָה, אֵין לָהּ רֵיחַ וְלֹא עוֹלָה מִבֵּין הַקּוֹצִים, וְדִירָתָהּ בֵּינֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא שָׁלַח אוֹתָנוּ לָלֶכֶת דֶּרֶךְ זוֹ אֶלָּא לִלְמֹד דְּבָרִים אֵלּוּ.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, בָּא נֶשֶׁר וְיָרַד, וְנָטַל שׁוֹשַׁנָּה אַחַת מִבֵּינֵיהֶם וְהָלַךְ. אָמְרוּ, מִכָּאן וָהָלְאָה נֵלֵךְ לְדַרְכֵּנוּ. קָמוּ וְהָלְכוּ. עַד כָּאן דַּרְכּוֹ שֶׁל רַבִּי פִּנְחָס, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן הָלַךְ לוֹ,

פְּתַח וְאָמַר רִבִּי פִּנְחָס עַל זֶה, (תהלים ס) לַמְנַצֵּחַ עַל שׁוּשַׁן עֵדוּת מִכְתָּם לְדָוִד לְלַמֵּד, מָאי לְלַמֵּד. לְאוֹלְפָא לִבְנֵי עָלְמָא חָכְמָתָא. וְהָא אוֹקְמוּהָ, שׁוּשַׁן עֵדוּת, אִלֵּין סַנְהֶדְרֵי גְדוֹלָה. דִּכְתִיב בָּהּ, (שיר השירים ז) סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים. מִכְתָּם לְדָוִד סִימָנָא דְאַחְזִיאוּ לֵיהּ לְדָוִד, כַּד שָׁדַר לְיוֹאָב לַאֲרַם נַהֲרַיִם וּלְאֲרַם צוֹבָה, לְאַגָּחָא בְּהוּ. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, דָּא אִיהוּ שׁוּשַׁן עֵדוּת דְּקַיְּימָא הָכָא, הָא כֹּכְבַיָּא בִּשְׁמַיָּא, שְׁכִינְתָּא עֲלָן, וְדַרְגִּין עִלָּאִין בַּהֲדָהּ, וְסִיַּיעְתָּא קַדִּישָׁא לְתוּשְׁבַּחְתָּא, דָּא אִיהוּ שׁוּשָׁן בִּשְׁלִימוּ כְּדְקָא יֵאוֹת. קָמוּ וְאָזְלוּ. אִלֵּין הָכָא וְאִלֵּין הָכָא. אָזַל לֵיהּ רִבִּי פִּנְחָס, וּבַת בִּכְפַּר עַקִּימִין, וְרִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי חִיָּיא בַּהֲדֵיהּ.

עַד דְּאַקְדִּימוּ לְמֵיזַל, יָתְבוּ וּמְחַכּוּ לִנְהוֹרָא דְצַפְּרָא, זָקִיף עֵינוֹי רִבִּי חִיָּיא, וְחָמָא אִלֵּין כּוֹכְבַיָּא

לשון הקודש

הוּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים, וְרַבִּי פִּנְחָס וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים.

פְּתַח וְאָמַר רַבִּי פִּנְחָס עַל זֶה, (תהלים ס) לַמְנַצֵּחַ עַל שׁוּשַׁן עֵדוּת מִכְתָּם לְדָוִד לְלַמֵּד. מַהוּ לְלַמֵּד? לְלַמֵּד לִבְנֵי הָעוֹלָם חָכְמָה. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ, שׁוּשַׁן עֵדוּת – אֵלּוּ סַנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה, שֶׁכָּתוּב בָּהּ (שיר השירים ז) סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים. מִכְתָּם לְדָוִד – סִימָן שֶׁהֶרְאוּ לוֹ, לְדָוִד, כַּאֲשֶׁר שָׁלַח לְיוֹאָב לַאֲרַם נַהֲרַיִם וְלַאֲרַם צוֹבָה לְהִלָּחֵם בָּהֶם. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, זֶהוּ שׁוּשַׁן עֵדוּת שֶׁקַּיָּם כָּאן. הֲרֵי הַכּוֹכָבִים בַּשָּׁמַיִם, שְׁכִינָה עָלֵינוּ, וּמַדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנוֹת עִמָּהּ, וְעֶזְרָה קְדוֹשָׁה לְשֶׁבַח. זֶהוּ שׁוּשָׁן בִּשְׁלֵמוּת כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. קָמוּ וְהָלְכוּ אֵלּוּ לְכָאן וְאֵלּוּ לְכָאן. הָלַךְ לוֹ רַבִּי פִּנְחָס וְלָן בִּכְפַּר עַקִּימִין, וְרַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי חִיָּיא עִמּוֹ.

עַד שֶׁהִקְדִּימוּ לָלֶכֶת, יָשְׁבוּ וְחִכּוּ לְאוֹר הַבֹּקֶר. זָקַף עֵינָיו רַבִּי חִיָּיא וְרָאָה אֵלּוּ כּוֹכָבִים שֶׁל

דְשַׁרְבִּיטָא, דְּקָא מְרַהֲטָן וְאָזְלָן. אָמַר, וַדַּאי בְּכַמָּה זִמְנִין שָׁאַלְנָא עַל אִלֵּין כּוֹכְבַיָּיא.

אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, אִלֵּין כּוֹכְבַיָּיא דְשַׁרְבִּיטָא יְדִיעָן בְּסוּכְלְתָּנוּ דְחַבְרַיָּיא, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרָא כָּל אִינּוּן כּוֹכְבֵי רְקִיעָא, רַבְרְבִין וּזְעִירִין. וְכֻלְּהוּ אוֹדָן וּמְשַׁבְּחָן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (דִּכְתִיב, (תהלים קמז) מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים) וְכַד מָטָא זִמְנַיְיהוּ לְשַׁבְּחָא, קְרָא לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁמָא, דִּכְתִיב, (ישעיה מ) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא. וּכְדֵין רַהֲטֵי, וְאוֹשִׁיטוּ שַׁרְבִּיטָא דִנְהוֹרָא, לְמֵהַךְ לְשַׁבְּחָא לְמָאֵרֵיהוֹן, בְּהַהוּא אֲתָר דְּאִתְפַּקְדָן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מ) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה. וְגוֹ'. אַדְּהָכִי אָתָא נְהוֹרָא, קָמוּ וְאַזְלוּ.

עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, אָתָא נִשְׁרָא רַבְרְבָא, אַסְחַר עַל רֵישַׁיְיהוּ, וְקַיְּימָא עָלַיְיהוּ. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, וַדַּאי

לשון הקודש

שַׁרְבִּיט שֶׁרָצִים וְהוֹלְכִים. אָמַר, וַדַּאי בְּכַמָּה פְּעָמִים שָׁאַלְתִּי עַל אֵלּוּ הַכּוֹכָבִים.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, אֵלּוּ הַכּוֹכָבִים שֶׁל שַׁרְבִּיט יְדוּעִים בַּהֲבָנָה שֶׁל הַחֲבֵרִים, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת כָּל אוֹתָם כּוֹכְבֵי הָרָקִיעַ, גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים, וְכֻלָּם מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (שֶׁכָּתוּב (תהלים קמז) מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים). וְכַאֲשֶׁר מַגִּיעַ זְמַנָּם לְשַׁבֵּחַ, קוֹרֵא לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשֵׁם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מ) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא. וְאָז רָצִים וּמוֹשִׁיטִים שַׁרְבִּיט שֶׁל אוֹר לָלֶכֶת לְשַׁבֵּחַ לְקוֹנָם, בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּצְטַוּוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה וְגוֹ'. תּוֹךְ כְּדֵי כָּךְ עָלָה הָאוֹר. קָמוּ וְהָלְכוּ.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, בָּא הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל, הִקִּיף עַל רָאשֵׁיהֶם וְעָמַד עֲלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס,

עִידָן רְעוּתָא הוּא הַשְׁתָּא, בָּה שַׁעֲתָא, אִתְפְּתָחוּ תַרְעֵי דְרַחֲמֵי, לְכָל אִינּוּן בֵּי מַרְעֵי, וְהוּא זִמְנָא לְאַסְוָותָא לוֹן. וְאַף עַל גַּב דְּאִינּוּן אֲסִירִין לְמַלְכָּא (ס"א דְּמַלְכָּא). דְּהָא נִשְׁרָא דָא סִימָנָא דְרַחֲמֵי אִיהוּ.

פָּתַח וְאָמַר, (דברים לב) כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף וְגוֹ'. לֵיכָּא בְּעָלְמָא מָאן דְּאִיהוּ בְרַחֲמֵי עַל בְּנוֹי כְּנִשְׁרָא, וְהָא אוּקְמוּהָ דִּכְתִיב, (משלי ל) וְיֹאכְלוּהָ בְּנֵי נָשֶׁר, דְּאִיהוּ רַחֲמָנָא עַל בְּנוֹי. וּמִגּוֹ דְּהַשְׁתָּא עִידָן דְּרַחֲמֵי, אָתָא נִשְׁרָא דָא וְאַסְחַר עֲלָנָא. בְּשַׁעֲתָא דָא אִיהוּ רַחֲמֵי, לְכָל אִינּוּן בֵּי מַרְעֵי. וְדָא אִיהוּ דִּכְתִיב, (תהלים ה) יְיָ בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי. וְדָא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, וְאִתְעָרוּתָא דִילֵיהּ.

אַדְהָכִי, אַסְחַר נִשְׁרָא וְאַעְבַּר לְקָמַיְיהוּ. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, נִשְׁרָא נִשְׁרָא, מָה אַנְתְּ לְגַבָּן, אִי בִּשְׁלִיחוּתָא דְּמָרָךְ אָתִית, הָא אֲנָן הָכָא. אִי בְּגִין מִלָּה

לשון הקודש

וַדַּאי זְמַן רָצוֹן הוּא עַתָּה. אוֹתָהּ שָׁעָה נִפְתְּחוּ שַׁעֲרֵי רַחֲמִים לְכָל אוֹתָם שֶׁבְּבֵית חָלְיָם, וְהוּא זְמַן לָרְפוּאָה שֶׁלָּהֶם. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם אֲסוּרֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֲרֵי נֶשֶׁר זֶה סִימָן שֶׁל רַחֲמִים הוּא. **פָּתַח** וְאָמַר, (דברים לב) כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף וְגוֹ'. אֵין בָּעוֹלָם מִי שֶׁהוּא בַּעַל רַחֲמִים עַל בָּנָיו כְּנֶשֶׁר, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּ הַפָּסוּק שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ל) וְיֹאכְלוּהָ בְּנֵי נֶשֶׁר, שֶׁהוּא מְרַחֵם עַל בָּנָיו. וּמִתּוֹךְ שֶׁעַתָּה זְמַן שֶׁל רַחֲמִים, בָּא נֶשֶׁר זֶה וְסוֹבֵב עָלֵינוּ. בְּשָׁעָה זוֹ הִיא רַחֲמִים לְכָל אוֹתָם שֶׁבְּבֵית חָלְיָם. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים ה) ה' בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי. וְזֶה בֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם וְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלּוֹ.

תּוֹךְ כְּדֵי כָּךְ סָבַב הַנֶּשֶׁר וְעָבַר לִפְנֵיהֶם. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, נֶשֶׁר נֶשֶׁר, מָה אַתָּה אֶצְלֵנוּ? אִם בִּשְׁלִיחוּת קוֹנְךָ בָּאתָ – הֲרֵי אָנוּ כָּאן. אִם

(ס"א סִימָנָא) אַחֲרָא אָתִיתָא, הָא אֲנָן הָכָא זְמִינִין. אִתְרָם נִשְׁרָא לְעֵילָא, וְאִתְכַּסֵּי מִנַּיְיהוּ, וְאִינּוּן יָתְבוּ.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, הָא דִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא זוּטְרַתִּי (ס"א תִּיּוּהָא) הוּא, דְּתָנֵינָן, נִשְׁרָא רַבְּרְבָא הָוָה אָתֵי לְגַבֵּיהּ שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, וַהֲוָה שְׁלֹמֹה מַלְכָּא רָכִיב עַל גַּדְפָּהָא, וְאוֹבִיל לֵיהּ ד' מְאָה פַּרְסֵי בְּשַׁעֲתָא חָדָא. לְאָן אוֹבִיל לֵיהּ לְתַרְמוֹ"ד בַּמִּדְבָּר בֶּהָרִים. אֲתָר כַּד אִיהוּ, לְגַבֵּי טוּרֵי דַחֲשׁוֹכָא, דְּאִקְרֵי (מלכים א ט) תַּרְמוֹד בַּמִּדְבָּר וְלָאו אִיהוּ אֲתָר דְּתַרְמוֹדָאֵי, אֶלָּא תַּרְמוֹד דְּאִיהוּ בַּמִּדְבָּר בֶּהָרִים, וְתַמָּן מִתְכַּנְּשֵׁי כָּל רוּחִין וְסִטְרִין אַחֲרָנִין. וְהַהוּא נִשְׁרָא הָוָה טָאס לְתַמָּן, בְּשַׁעֲתָא חָדָא.

כֵּיוָן דְּקָאִים עַל הַהוּא דוּכְתָּא, אַגְּבַהּ נִשְׁרָא, וּשְׁלֹמֹה כָּתַב פִּתְקָא, וְאַרְמֵי תַּמָּן, וְאִשְׁתְּזִיב מֵאִינּוּן רוּחִין. וְנִשְׁרָא הָוָה מִסְתָּכַּל גּוֹ חֲשׁוֹכָא דְטוּרִין, לַאֲתָר

לשון הקודש

בִּגְלַל דָּבָר (סימן) אַחֵר בָּאתָ – הֲרֵי אָנוּ כָּאן מְזֻמָּנִים לִשְׁמֹעַ. הִתְרוֹמֵם הַנֶּשֶׁר לְמַעְלָה וְנִתְכַּסָּה מֵהֶם, וְהֵם יָשְׁבוּ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, זֶה שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ קָטָן (תְּמוּהַּ) הוּא, שֶׁלְּמַדְנוּ, הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל הָיָה בָּא אֵצֶל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וְהָיָה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ רוֹכֵב עַל כְּנָפָיו, וּמוֹבִיל אוֹתוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת פַּרְסָאוֹת בְּשָׁעָה אַחַת. לְאָן הוֹבִיל אוֹתוֹ? לְתַרְמוֹד בַּמִּדְבָּר בֶּהָרִים. מָקוֹם אֶחָד יֵשׁ אֵצֶל הָרֵי הַחֹשֶׁךְ שֶׁנִּקְרָא תַּרְמוֹד בַּמִּדְבָּר, וְאֵין הוּא מָקוֹם שֶׁל אַנְשֵׁי תַּרְמוֹד, אֶלָּא תַּרְמוֹד שֶׁהוּא בַּמִּדְבָּר בֶּהָרִים, וְשָׁם מִתְאַסְּפִים כָּל הָרוּחוֹת וְהַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים.

וְאוֹתוֹ נֶשֶׁר הָיָה טָס לְשָׁם בְּשָׁעָה אַחַת.

כֵּיוָן שֶׁהָיָה עוֹמֵד עַל הַמָּקוֹם הַהוּא, הִגְבִּיהַּ הַנֶּשֶׁר, וּשְׁלֹמֹה כָּתַב פֶּתֶק וְהִשְׁלִיכוֹ לְשָׁם,

דְּתַמָּן עֲזָא וְעַזָאֵל, דְּאִינּוּן תַּמָּן אֲסִירִין בְּשַׁלְשְׁלָאֵי דְּפַרְזְלָא, נְעִיצָן גּוֹ תְּהוֹמֵי. וְלֵית יָכִילוּ (ס"א רְשׁוּ) לְבַר נָשׁ בְּעָלְמָא (דף רל"ג ע"ב) לְמֵיעַל תַּמָּן, וַאֲפִילוּ עוֹפֵי שְׁמַיָּא, בַּר בִּלְעָם.

וְכֵיוָן דְּנִשְׁרָא מִסְתָּכַּל גּוֹ חֲשׁוֹכָא רַבְּרְבָא, מָאִיךְ לְתַתָּא, וְנָטִיל לֵיהּ לִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא תְּחוֹת גַּדְפָּהָא שְׂמָאלָא, וּמְכַסְּיָא לֵיהּ. וְקַיְּימָא עַל אִלֵּין שַׁלְשְׁלָאֵי, וְאַזְלָא וּמְקָרְבָא לְגַבֵּיהוּ, וּשְׁלֹמֹה כְּדֵין אַפִּיק עִזְקָא, (שׁוּרְטִינָא) דְּחָקִיק עָלֵיהּ שְׁמָא קַדִּישָׁא, וְשַׁוֵּי בְּפוּמָא דְּנִשְׁרָא. וּמִיַּד, אִינּוּן הֲווֹ אַמְרֵי, כָּל מַה דְּבָעֵי שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, וּמִתַּמָּן הָוָה יָדַע שְׁלֹמֹה חָכְמָתָא (עִלָּאָה). הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (מלכים א ט) וַיִּבֶן וְגוֹ' אֶת תַּדְמוֹר בַּמִּדְבָּר בָּאָרֶץ. וְכִי בִּנְיָינָא הָוָה עָבִיד בָּאָרֶץ. אֶלָּא מַהוּ וַיִּבֶן. אִסְתְּכַּל בְּסָכְלְתָּנוּ, וְיָדַע לְהַהוּא דוּכְתָּא, לְמִנְדַּע בֵּיהּ חָכְמָתָא. (עִלָּאָה כְּמָה דְּאַת אָמַר (נחמיה ח) וַיָּבִינוּ בַּמִּקְרָא).

לשון הקודש

וְנִצּוֹל מֵאֵלּוּ הָרוּחוֹת. וְהַנֶּשֶׁר הָיָה מִסְתַּכֵּל תּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ שֶׁל הֶהָרִים לַמָּקוֹם שֶׁשָּׁם נִמְצָאִים עֲזָא וַעֲזָאֵל, שֶׁהֵם שָׁם אֲסוּרִים בְּשַׁלְשְׁלָאוֹת שֶׁל בַּרְזֶל קְבוּעוֹת תּוֹךְ הַתְּהוֹם, וְאֵין יְכֹלֶת (רְשׁוּת) לְאָדָם בָּעוֹלָם לְהִכָּנֵס לְשָׁם, וַאֲפִלּוּ עוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם, חוּץ מִבִּלְעָם.

וְכֵיוָן שֶׁהַנֶּשֶׁר מִסְתַּכֵּל תּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ הַגָּדוֹל, יוֹרֵד לְמַטָּה וְלוֹקֵחַ אֶת שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ תַּחַת כְּנָף הַשְּׂמָאלִי, וּמְכַסֶּה אוֹתוֹ, וְעוֹמֵד עַל אֵלּוּ הַשַּׁלְשְׁלָאוֹת, וְהוֹלֵךְ וּמִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם, וּשְׁלֹמֹה אָז מוֹצִיא מַטְבַּעַת (שׁוּרְטִינָא) שֶׁחָקוּק עָלֶיהָ שֵׁם קָדוֹשׁ, וְשָׂם בְּפִי הַנֶּשֶׁר, וּמִיָּד הֵם הָיוּ אוֹמְרִים כָּל מַה שֶׁרוֹצֶה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, וּמִשָּׁם הָיָה יוֹדֵעַ שְׁלֹמֹה חָכְמָה עֶלְיוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ט) וַיִּבֶן וְגוֹ' אֶת תַּדְמֹר [תַּדְמוֹר] בָּאָרֶץ. וְכִי בִּנְיָנִים הָיָה עוֹשֶׂה בָּאָרֶץ? אֶלָּא מַהוּ וַיִּבֶן?

עַד דַּהֲווֹ יַתְבֵי, הָא נִשְׁרָא אַתְיָא לְגַבַּיְיהוּ, וְשׁוֹשַׁנָּה חָדָא בְּפוּמָהּ, וְשַׁדֵּי קַמַּיְיהוּ, וְאַזְלַת לָהּ, חָמוּ וְחַדוּ. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, וְלָאו אֲמֵינָא לְכוּ, דְּנִשְׁרָא דָא בִּשְׁלִיחוּתָא דְּמָארָהּ, אַזְלָא וְאַתְיָא. שׁוֹשַׁנָּה דָא, אִיהִי שׁוּשַׁן עֵדוּת דְּקָאֲמֵינָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁדַר לֵיהּ לְגַבָּן.

פָּתַח כְּמִלְקַדְּמִין וְאָמַר, (תהלים ס) לַמְנַצֵּחַ עַל שׁוּשַׁן עֵדוּת מִכְתָּם לְדָוִד לְלַמֵּד. וְכִי שׁוּשַׁן עֵדוּת מָאי סַהֲדוּתָא סָהִיד. אֶלָּא שׁוּשַׁן דָּא אִיהִי סַהֲדוּתָא לְמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, וְאִיהִי סַהֲדוּתָא לְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. סַהֲדוּתָא לְיִחוּדָא עִלָּאָה, וְדָא אִיהוּ. בְּגִין דְּשׁוֹשַׁנָּה דָא אִית בָּהּ תְּלֵיסַר עָלִין, וְכֻלְּהוּ קַיְימִין בְּעִקָּרָא חָדָא, וְאִית בָּהּ חֲמֵשׁ עָלִין לְבַר תַּקִּיפִין, דְּחַפְיָין לְדָא שׁוֹשַׁנָּה וְאַגִּינוּ עָלָהּ.

לשון הקודש

הִסְתַּכֵּל בְּשִׂכְלוֹ וְיָדַע לְאוֹתוֹ מָקוֹם לָדַעַת בּוֹ חָכְמָה (עֶלְיוֹנָה. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (נחמיה ח) וַיָּבִינוּ בַּמִּקְרָא).

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, אוֹתוֹ נֶשֶׁר חָזַר אֲלֵיהֶם וְשׁוֹשַׁנָּה אַחַת בְּפִיו, וְהִשְׁלִיךְ לִפְנֵיהֶם וְהָלַךְ לוֹ. רָאוּ וְשָׂמְחוּ. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, וְלֹא אָמַרְתִּי לָכֶם שֶׁנֶּשֶׁר זֶה בִּשְׁלִיחוּת שֶׁל קוֹנוֹ הוֹלֵךְ וּבָא? שׁוֹשַׁנָּה זוֹ הִיא שׁוּשַׁן עֵדוּת שֶׁאָמַרְתִּי, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁלַח אוֹתָהּ אֶצְלֵנוּ.

פָּתַח כְּמִקֹּדֶם וְאָמַר, (תהלים ס) לַמְנַצֵּחַ עַל שׁוּשַׁן עֵדוּת מִכְתָּם לְדָוִד לְלַמֵּד. וְכִי שׁוּשַׁן עֵדוּת אֵיזוֹ עֵדוּת מֵעִיד? אֶלָּא שׁוּשָׁן זֶה הִיא עֵדוּת לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְהִיא עֵדוּת לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, עֵדוּת לַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן, וְזֶהוּ בִּגְלַל שֶׁשּׁוֹשַׁנָּה זוֹ יֵשׁ בָּהּ שְׁלֹשָׁה עָשָׂר עָלִים, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בְּשֹׁרֶשׁ אֶחָד, וְיֵשׁ בָּהּ חֲמִשָּׁה עָלִים מִבַּחוּץ חֲזָקִים שֶׁמְּחַפִּים לְשׁוֹשַׁנָּה זוֹ וּמְגִנִּים עָלֶיהָ.

וְכֹלָּא בְּרָזָא דְחָכְמְתָא הוּא, תְּלֵיסַר עָלִין, אִלֵּין תְּלֵיסַר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי, דְּיָרְתָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִלְּעֵילָא, וְכֻלְּהוּ אֲחִידָן בְּעִקָּרָא חָדָא, (ד"א דְּאִינּוּן י"ג תִּיקוּנִין דְּדִיקְנָא תַתָּאָה דְּאַרִיךְ אַנְפִּין, דְּאִינּוּן י"ג תִּיקוּנִין עִלָּאִין דִּזְעֵיר אַנְפִּין) **וְאִיהוּ בְּרִית חָדָא וְדוּגְמָא דִּבְרִית יְסוֹדָא** (ס"א יִחוּדָא) **דְּכֹלָּא. חֲמֵשׁ תַּקִּיפִין דְּסַחֲרָן עָלֵיהּ, אִלֵּין חַמְשִׁין תַּרְעִין, חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין** (דְּיִסוֹדָא, יְסוֹדָא (נ"א בְּבֵי מַקְדְּשָׁא) בְּרִית קַדִּישָׁא) **דְּאִילָנָא דְחַיֵּי אַזְלָא בְּהוּ.**

סַהֲדוּתָא לְעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית. כָּל עוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, כֻּלְּהוּ (ס"א חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין דְּיִסוֹדָא בְּרִית קַדִּישָׁא כֻּלְּהוּ עוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית תֵּיבִין וכו') **תֵּיבִין יְדִיעָן בְּסוּכְלְתָנוּ, וְקַיְּימָא בְּחוּשְׁבָּנָא אֱלֹהִים דְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. אַחְזֵי לְעֵילָא, וְאַחְזֵי לְתַתָּא. אַחְזֵי לְעֵילָא, בְּרָזָא דְעָלְמָא דְאָתֵי. וְאַחְזֵי לְתַתָּא, בְּרָזָא דִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.**

לשון הקודש

וְהַכֹּל בְּסוֹד הַחָכְמָה הוּא. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר עָלִים אֵלּוּ הֵם שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים שֶׁיּוֹרֶשֶׁת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִלְּמַעְלָה, וְכֻלָּם אֲחוּזִים בְּשֹׁרֶשׁ **אֶחָד.** (שֶׁהֵם י"ג תִּקּוּנִים שֶׁל הַזָּקָן הַתַּחְתּוֹן שֶׁל אֲרִיךְ אַנְפִּין, שֶׁהֵם י"ג תִּקּוּנִים עֶלְיוֹנִים שֶׁל זְעֵיר אַנְפִּין) **וְהוּא** בְּרִית אַחַת וְדֻגְמַת בְּרִית הַיְסוֹד (הַיִּחוּד) שֶׁל הַכֹּל. חֲמִשָּׁה חֲזָקִים שֶׁסּוֹבְבִים עָלֶיהָ אֵלּוּ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה (שֶׁל הַיְסוֹד, יְסוֹד (בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ) בְּרִית קֹדֶשׁ) שֶׁעֵץ הַחַיִּים הוֹלֵךְ בָּהֶם.

עֵדוּת לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. כָּל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, כֻּלָּם (חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה שֶׁל הַיְסוֹד בְּרִית קֹדֶשׁ, כֻּלָּם מַעֲשֶׂה שֶׁל בְּרֵאשִׁית יוֹשְׁבִים וְכוּ') **תֵּבוֹת יְדוּעוֹת בַּהֲבָנָה, וְעוֹמְדִים בְּחֶשְׁבּוֹן, וְשֵׁם אֱלֹהִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, מַרְאֶה לְמַעְלָה וּמַרְאֶה לְמַטָּה. מַרְאֶה לְמַעְלָה בְּסוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, וּמַרְאֶה לְמַטָּה בְּסוֹד שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.**

שׁוֹשַׁנָּה סַהֲדוּתָא לְעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, דְּקַיְּימָא בְּכָל הֲנֵי סִימָנִין, דִּכְתִיב (ס"א דָּא) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, דָּא שׁוֹשַׁנָּה. תְּלֵיסַר עָלִין, (נ"א אינון) תְּלֵיסַר תֵּיבִין עַד אֱלֹהִים תְּנַיְינָא. וְאִינּוּן: אֵת, הַשָּׁמַיִם, וְאֵת, הָאָרֶץ, וְהָאָרֶץ, הָיְתָה, תֹהוּ, וָבֹהוּ, וְחֹשֶׁךְ, עַל, פְּנֵי, תְהוֹם, וְרוּחַ. הָא תְּלֵיסַר עָלִין דְּשׁוֹשַׁנָּה. חֲמֵשׁ תַּקִּיפִין דְּסַחֲרָן לְאִלֵּין, אִינּוּן: מְרַחֶפֶת, עַל, פְּנֵי, הַמָּיִם, וַיֹּאמֶר. הָא חָמֵשׁ אַחֲרָנִין. לְבָתַר יְהִי אוֹר, הָא עִיקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְשׁוֹשַׁנָּה דְּכֹלָּא וַאֲחִידָן בָּהּ.

סַהֲדוּתָא לִיהוּדָא. חֲמֵשׁ עָלִין תַּקִּיפִין, שָׁרְשָׁא וְיִהוּדָא, דַּאֲחִידָן בֵּיהּ תְּלֵיסַר עָלִין אִלֵּין. (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ, הָא חֲמֵשׁ עָלִין דְּשׁוֹשַׁנָּה. אֶחָד, דָּא הִיא עִיקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְכֻלְּהוּ אֲחִידָן בֵּיהּ. רָזָא (ס"א סַהֲדוּתָא לִיהוּדָא. חֲמֵשׁ תֵּיבִין שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ

לשון הקודש

שׁוֹשַׁנָּה – עֵדוּת לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁעוֹמֶדֶת בְּכָל אֵלּוּ הַסִּימָנִים, שֶׁכָּתוּב (שם) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. זוֹ שׁוֹשַׁנָּה. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר עָלִים (הם) שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת עַד שֵׁם אֱלֹהִים הַשֵּׁנִי. וְאֵלּוּ הֵם: א – אֵת, ב – הַשָּׁמַיִם, ג – וְאֵת, ד – הָאָרֶץ, ה – וְהָאָרֶץ, ו – הָיְתָה, ז – תֹהוּ, ח – וָבֹהוּ, ט – וְחֹשֶׁךְ, י – עַל, יא – פְּנֵי, יב – תְּהוֹם, יג – וְרוּחַ. הֲרֵי שְׁלֹשָׁה עָשָׂר עָלִים שֶׁל הַשּׁוֹשַׁנָּה. חֲמֵשׁ חֲזָקִים שֶׁסּוֹבְבִים לְאֵלּוּ הֵם: א – מְרַחֶפֶת, ב – עַל, ג – פְּנֵי, ד – הַמָּיִם, ה – וַיֹּאמֶר. הֲרֵי חֲמִשָּׁה אֲחֵרִים. אַחַר כָּךְ נֶאֱמַר יְהִי אוֹר, הֲרֵי עִקָּר וְשֹׁרֶשׁ שֶׁל הַשּׁוֹשַׁנָּה שֶׁהַכֹּל אָחוּז בָּהּ.

עֵדוּת לַיִּחוּד. חֲמִשָּׁה עָלִים חֲזָקִים, הַשֹּׁרֶשׁ וְהַיִּחוּד שֶׁאֲחוּזִים בּוֹ שְׁלֹשָׁה עָשָׂר עָלִים אֵלּוּ. (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' – הֲרֵי חֲמִשָּׁה עָלִים שֶׁל הַשּׁוֹשַׁנָּה. אֶחָד – זֶהוּ הָעִקָּר וְהַשֹּׁרֶשׁ שֶׁהַכֹּל אָחוּז בּוֹ. סוֹד (עדות ליחוד. חֲמֵשׁ תֵּבוֹת

יָיָ, אִינּוּן חֲמֵשׁ עָלִין תַּקִּיפִין דְּשׁוֹשַׁנָּה. שָׁרְשָׁא וְיִסּוֹדָא אֲחִידָן בֵּיהּ דָּא הוּא אֶחָד, וְאִיהוּ עִיקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְּכֻלְּהוּ אֲחִידָן בֵּיהּ. תְּלֵיסַר עָלִין אִלֵּין רָזָא) **דִּתְלֵיסַר בְּחוּשְׁבָּנָא, גּוּשְׁפַּנְקָא דְּמַלְכָּא.**

תָּא חֲזֵי, כְּגַוְונָא (שיר השירים ב) **דְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים, הָכִי אִינּוּן יִשְׂרָאֵל בֵּין עַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְהָכִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בֵּין שְׁאַר אֻכְלוּסִין רַבְּרְבָן מְמָנָן. כָּל זְמַן דְּשׁוֹשַׁנָּה קַיְימָא אֲטִימָא, דְּלָא פְּתִיחָא, לֵית בָּהּ רֵיחָא, וְלָא סַלְקִין לָהּ, וְלָא מַפְּקִין לָהּ מִגּוֹ גּוּבִין, בְּשַׁעֲתָא דְּשׁוֹשַׁנָּה פְּתִיחָא, סַלְקָא רֵיחָא, כְּדֵין אַפִּיקוּ לָהּ מִגּוֹ גּוּבִין. וְיִתְהֲנֵי בְהוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר** (שיר השירים ה) **פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שַׁדְרָה לָן אֶלָּא לְמֵיהַךְ לְאוֹרְחָן.**

וּבְחִבּוּרָא קַדְמָאָה. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לַאֲבוּהִי, הָא שְׁמַעְנָא אִלֵּין שַׁיְיפִין אֲטִימִין, בְּרָזָא

לשון הקודש

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, אֵלּוּ חֲמִשָּׁה עָלִים חֲזָקִים שֶׁל הַשּׁוֹשַׁנָּה. שֹׁרֶשׁ וִיסוֹד אֲחוּזִים בּוֹ. זֶהוּ אֶחָד. וְהוּא עִקָּר וְשֹׁרֶשׁ שֶׁהַכֹּל אֲחוּזִים בּוֹ. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר עָלִים אֵלּוּ סוֹד) שֶׁל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה בְּחֶשְׁבּוֹן, חוֹתַם הַמֶּלֶךְ.

בֹּא וּרְאֵה, כְּדֶגְמַת הַשּׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים, (שיר השירים ב) כָּךְ הֵם יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְכָךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בֵּין שְׁאָר הַמּוֹנֵי הַשָּׂרִים הַמְמֻנִּים. כָּל זְמַן שֶׁהַשּׁוֹשַׁנָּה עוֹמֶדֶת סְגוּרָה וְאֵינָהּ פְּתוּחָה, אֵין בָּהּ רֵיחַ, וְלֹא מַעֲלִים אוֹתָהּ וְלֹא מוֹצִיאִים אוֹתָהּ מִתּוֹךְ הַקּוֹצִים. אֲבָל בְּשָׁעָה שֶׁהַשּׁוֹשַׁנָּה פְּתוּחָה, מַעֲלָה רֵיחַ, וְאָז מוֹצִיאִים אוֹתָהּ מִתּוֹךְ הַקּוֹצִים, וְנֶהֱנֵית מֵהֶם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ה) פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא שָׁלַח אוֹתָהּ לָנוּ אֶלָּא לָלֶכֶת לְדַרְכֵּנוּ.

וּבְחִבּוּר קַדְמוֹן, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְאָבִיו, הֲרֵי שָׁמַעְתִּי עַל אֵלּוּ הָאֵיבָרִים הָאֲטוּמִים

דְּקָרְבְּנִין. שַׁיְיפִין אַחֲרָנִין, רָזָא דִלְהוֹן מָאי. אָמַר לֵיהּ רִבִּי (דף רל"ד ע"א) שִׁמְעוֹן לְרִבִּי אֶלְעָזָר, אֶלְעָזָר בְּרִי, כָּל שְׁאַר שַׁיְיפִין דִּלְגַו, רָזָא עִלָּאָה אִיהוּ.

תָּא חֲזֵי, לִבָּא הָא אִתְמַר, אֲבָל לֵב דָּא אִיהוּ נוּרָא דְּדָלִיק, וְאִלְמָלֵא דְזַמִּין לְגַבֵּיהּ מַלְכָּא עִלָּאָה כַּנְפֵי רֵיאָה, דְּאַתְיָין לְקַמֵּיהּ רוּחָא, מֵרוּחָא דְנָשִׁיב מִגּוֹ בּוּסְמִין עִלָּאִין, הָוָה אוֹקִיד לְעָלְמָא בְּרִגְעָא חָדָא.

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית יט) וַיָּיַ הִמְטִיר עַל סְדֹם וְעַל עֲמֹרָה גָּפְרִית וָאֵשׁ, אֲמַאי אוֹקִיד לוֹן. בְּגִין דְּכַנְפֵי רֵיאָה לָא נְשִׁיבוּ בְּהַהִיא שַׁעֲתָא. וְסִתְרָא דְכַנְפֵי רֵיאָה, דָּא (תהלים סח) כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף. וְאִינּוּן רְפָאֵל, וְצַדְקִיאֵל. וְעָלַיְיהוּ אִתְמַר, (תהלים קד) עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת, לְנַשְׁבָא תָּדִיר קַמֵּי מַלְכָּא (ס"א לִבָּא).

לשון הקודש

בְּסוֹד הַקָּרְבָּנוֹת. אֵיבָרִים אֲחֵרִים, הַסּוֹד שֶׁלָּהֶם מַהוּ? אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אֶלְעָזָר בְּנִי, כָּל שְׁאָר אֵיבָרִים שֶׁמִּבִּפְנִים, סוֹד עֶלְיוֹן הוּא.

בָּא וּרְאֵה, הַלֵּב הֲרֵי נֶאֱמַר, אֲבָל לֵב זֶה הוּא אֵשׁ שֶׁשּׂוֹרֵף, וְאִם לֹא שֶׁהִזְמִין אֵלָיו הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן אֶת כַּנְפֵי הָרֵאָה, שֶׁמְּבִיאִים לְפָנָיו הָרוּחַ מֵרוּחַ שֶׁנּוֹשֶׁבֶת מִתּוֹךְ בְּשָׂמִים עֶלְיוֹנִים, הָיָה שׂוֹרֵף אֶת הָעוֹלָם בְּרֶגַע אֶחָד.

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית יט) וַה' הִמְטִיר עַל סְדֹם וְעַל עֲמֹרָה גָּפְרִית וָאֵשׁ. מַדּוּעַ שָׂרַף אוֹתָם? מִשּׁוּם שֶׁכַּנְפֵי רֵאָה לֹא נָשְׁבוּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. וְהַסּוֹד שֶׁל כַּנְפֵי הָרֵאָה, זֶה שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים סח) כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף. וְאֵלּוּ הֵם רְפָאֵל וְצַדְקִיאֵל. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (תהלים קד) עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת, לְנַשֵּׁב תָּמִיד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ (הַלֵּב).

רעיא מהימנא

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, כָּל מַה דְּאַמְרַת שַׁפִּיר, אֲבָל מוֹחָא אִיהוּ מַיִם, לֵב אִיהוּ אֵשׁ, וְתַרְוַוּיְיהוּ אִיהוּ רַחֲמֵי וְדִינָא, דָּא כִּסֵּא רַחֲמֵי, וְדָא כִּסֵּא דִּינָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֶלֶךְ, עוֹמֵד מִכִּסֵּא דִּין, דְּאִיהוּ לֵב. וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים, דְּאִיהוּ מוֹחָא.

וְכַד חוֹבִין מִתְרַבִּין עַל אֲבָרִים, וְעַל עַרְקִין דְּלִבָּא, דְּאִיהוּ כֶּרְסְיָיא דְּדִינָא. אִתְמַר בְּלִבָּא, (אסתר ז) וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן, דְּאִיהוּ יַיְנָא דְּאוֹרַיְיתָא. וּבְזִמְנָא דְכַנְפֵי רֵיאָה נָשְׁבִין עַל לִבָּא, (אסתר ז) וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה. דְּתְרֵין כַּנְפֵי רֵיאָה, (שמות כה) וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה סֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת, דָּא כַּפּוֹרְתָא דְּלִבָּא.

וּבְמַאי וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה. בְּגִין (דְּוָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם במדבר ז) וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל, דָּא קוֹל תּוֹרָה, קוֹל דִּקְרִיאַת שְׁמַע. וַיְדַבֵּר אֵלָיו, בִּצְלוֹתָא דְפוּמָא, דְּאִיהוּ (תהלים נא) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ.

לשון הקודש

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כָּל מַה שֶּׁאָמַרְתָּ – נָכוֹן, אֲבָל הַמֹּחַ הוּא מַיִם, וְהַלֵּב הוּא אֵשׁ, וּשְׁנֵיהֶם הֵם רַחֲמִים וְדִין. זֶה כִּסֵּא רַחֲמִים, וְזֶה כִּסֵּא דִּין. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֶלֶךְ, עוֹמֵד מִכִּסֵּא דִּין, שֶׁהוּא הַלֵּב, וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים, שֶׁהוּא הַמֹּחַ.

וְכַאֲשֶׁר הַחוֹבוֹת מִתְרַבִּים עַל הָאֵיבָרִים וְעַל הָעוֹרְקִים שֶׁל הַלֵּב, שֶׁהוּא כִּסֵּא שֶׁל דִּין, נֶאֱמַר בַּלֵּב, (אסתר ז) וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן, שֶׁהוּא יַיְנָה שֶׁל תּוֹרָה. וּבְזְמַן שֶׁכַּנְפֵי רֵאָה נוֹשְׁבוֹת עַל הַלֵּב, נֶאֱמַר (אסתר ז) וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה. שֶׁעַל שְׁתֵּי כַּנְפֵי רֵאָה נֶאֱמַר, (שמות כה) וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה סֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת, זוֹ הַכַּפֹּרֶת שֶׁל הַלֵּב.

וּבַמָּה חֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה? בִּגְלַל (שֶׁוָּאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם) (במדבר ז) וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל – זֶה קוֹל הַתּוֹרָה, קוֹל שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע. וַיְדַבֵּר אֵלָיו – בִּתְפִלּוֹת הַפֶּה, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (תהלים נא) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ.

וְהַהוּא רוּחָא דְּנָשִׁיב בְּכַנְפֵי רֵיאָה, אִיהוּ אַפִּיק קָלָא בְּקָנֶה, דְּאִיהוּ קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה. וְאִתְּמַר בָּהּ, (יחזקאל לז) כֹּה אָמַר יְיָ מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ. דְּאִינּוּן אַרְבַּע אַתְוָון יְהוָ"ה, וְהַאי אִיהוּ רוּחַ דְּדָפִיק בְּכָל עֲרָקִין דְּלִבָּא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן, (יחזקאל א) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ.

אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, וַדַּאי רַעְיָא מְהֵימְנָא, דַּרְגָּא דִילָךְ אִיהִי, דְּבֵיהּ וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכְבָה. (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָ"ה, בְּגִימַטְרִיָּא מֹשֶׁה. אָמַר לֵיהּ, בְּרִיךְ אַנְתְּ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, בּוּצִינָא דְּדָלִיק קַמֵּי מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא. נֵר יְיָ, אִיהִי נְשָׁמָה דִילָךְ.

אָמַר לֵיהּ, הָא אַמְרַת מוֹחָא וְלִבָּא וְכַנְפֵי רֵיאָה, תְּרֵי כּוּלְיָין מָאי נִיהוּ. אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, הָא אוֹקִימְנָא בְּכַנְפֵי רֵיאָה, עוֹשָׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת, כּוּלְיָין מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט. וְאִינּוּן תְּרֵין כַּנְפֵי רֵיאָה, וּתְרֵין כּוּלְיָין, לָקֶבֶל אַרְבַּע חֵיוָן דְּכֶרְסְיָיא. כֶּרְסְיָיא, אִיהוּ לִבָּא בְּאֶמְצָעִיתָא.

וְכֵן מוֹחָא, אִית לֵיהּ אַרְבַּע חֵיוָן, דְּאִיהוּ כֶּרְסְיָיא דְּרַחֲמֵי. וּמַאי נִיהוּ. רְאִיָּיה שְׁמִיעָה רֵיחָא דִבּוּר. רְאִיָּיה: אַרְיֵה. שְׁמִיעָה:

לשון הקודש

וְאוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁנּוֹשֶׁבֶת בְּכַנְפֵי הָרֵאָה, הִיא מוֹצִיאָה קוֹל בְּקָנֶה, שֶׁהוּא קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה. וְנֶאֱמַר בָּהּ, (יחזקאל לז) כֹּה אָמַר ה' מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ. שֶׁהֵן אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת יְהוָ"ה, וְזוֹהִי רוּחַ שֶׁדּוֹפֶקֶת בְּכָל עוֹרְקֵי הַלֵּב, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (יחזקאל א) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ.

אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וַדַּאי רוֹעֶה נֶאֱמָן, מַדְרֵגָה שֶׁלְּךָ הִיא, שֶׁבָּהּ נֶאֱמַר וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכְבָה. (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָ"ה, בְּגִימַטְרִיָּא מֹשֶׁה. אָמַר לוֹ, בָּרוּךְ אַתָּה הַמָּאוֹר הַקָּדוֹשׁ, נֵר שֶׁדּוֹלֵק לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה. נֵר ה' – הִיא נְשָׁמָה שֶׁלְּךָ.

אָמַר לוֹ, הֲרֵי אָמַרְתָּ מֹחַ וְלֵב וְכַנְפֵי רֵאָה, שְׁתֵּי כְלָיוֹת מָהֵן? אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ בְּכַנְפֵי רֵאָה אֶת הַפָּסוּק עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת. וְהַכְּלָיוֹת – מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט. וְהֵן שְׁתֵּי כַנְפֵי רֵאָה וּשְׁתֵּי כְלָיוֹת, כְּנֶגֶד אַרְבַּע חַיּוֹת שֶׁל הַכִּסֵּא. הַכִּסֵּא הוּא הַלֵּב בְּאֶמְצַע.

וְכֵן הַמֹּחַ יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע חַיּוֹת, שֶׁהוּא כִּסֵּא שֶׁל רַחֲמִים. וּמָהֵן? רְאִיָּה שְׁמִיעָה רֵיחַ דִּבּוּר. רְאִיָּה – אַרְיֵה. שְׁמִיעָה – שׁוֹר. רֵיחַ – נֶשֶׁר.

שׁוֹר. רֵיחָא: נִשְׁרָא. וְאַרְבַּע אַנְפִּין וְאַרְבַּע כַּנְפִּין לְכָל חַד. דִּבּוּר: אָדָם אִיהוּ. אָחִיד עֵילָא וְתַתָּא, דְּרוֹעִין דִּבְהוֹן וְיָדֵינוּ פְּרוּשׁוֹת כְּנִשְׁרֵי שָׁמַיִם. גּוּף אַרְיֵה, וְשׁוֹקַיִם, (יחזקאל א) וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל. וְעַל גּוּפָא אִתְמַר, (בראשית מא) מֻרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה. מִשְׁנָה כְּתִיב, לִישָׁנָא דְּמַתְנִיתִין. וּבְחִבּוּרָא קַדְמָאָה. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר:

טְחוֹל, פְּתַח בּוּצִינָא קַדִּישָׁא וְאָמַר, (קהלת ד) וָאֶרְאֶה אֶת כָּל הָעֲשֻׁקִים שֶׁנַּעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה דִּמְעַת הָעֲשֻׁקִים. מָאן אִינּוּן עֲשׁוּקִים. אִלֵּין יַנּוּקִין דְּאִינּוּן בְּתוּקְפָּא דְּאִמְּהוֹן. דְּסַלְּקִין מֵעָלְמָא, עַל יְדֵי מַלְאָךְ הַמָּוֶת. וְכִי מַלְאָךְ הַמָּוֶת קָטִיל לוֹן, דְּאִיהוּ עוֹשֵׁק. אֶלָּא הָדַר וְאָמַר, וּמִיַּד עֹשְׁקֵיהֶם כֹּחַ וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם. מָאן הַהוּא כֹּחַ. דָּא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית א) יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. וְדָא הוּא מְאֹרֹת חָסֵר וָאוֹ, וְדָא לִילִית, דְּאִיהִי מְמָנָא דְּהַהוּא עוֹשֵׁק.

לשון הקודש

וְאַרְבַּע פָּנִים וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְכָל אֶחָד. דִּבּוּר – הוּא אָדָם. אָחוּז לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, זְרוֹעוֹת, שֶׁבָּהֶן נֶאֱמַר וְיָדֵינוּ פְּרוּשׁוֹת כְּנִשְׁרֵי שָׁמַיִם. גּוּף – אַרְיֵה, וְשׁוֹקַיִם, עֲלֵיהֶן נֶאֱמַר (יחזקאל א) וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל. וְעַל הַגּוּף נֶאֱמַר (בראשית א) מֻרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה. מִשְׁנָה כָּתוּב, לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה. וּבְחִבּוּר קַדְמוֹן. (ע"כ רעיא מהימנא).

זֹהַר

טְחוֹל, פָּתַח הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְאָמַר, (קהלת ד) וָאֶרְאֶה אֶת כָּל הָעֲשֻׁקִים [שֶׁנַּעֲשׂוּ] אֲשֶׁר נַעֲשִׂים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה דִּמְעַת הָעֲשֻׁקִים. מִי אֵלּוּ הָעֲשׁוּקִים? אֵלּוּ תִּינוֹקוֹת שֶׁהֵם בְּחֵיק אִמּוֹתָם, שֶׁמִּסְתַּלְּקִים מֵהָעוֹלָם עַל יְדֵי מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְכִי מַלְאַךְ הַמָּוֶת הוֹרֵג אוֹתָם שֶׁהוּא עוֹשֵׁק? אֶלָּא חָזַר וְאָמַר, וּמִיַּד עֹשְׁקֵיהֶם כֹּחַ וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם. מִי הוּא אוֹתוֹ כֹּחַ? זֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. וְזֶהוּ מְאֹרֹת חָסֵר וָא"ו, וְזוֹ לִילִית, שֶׁהִיא מְמֻנָּה עַל אוֹתוֹ הָעוֹשֵׁק.

וְאִיהִי אִקְרֵי טְחוֹל, וְאִיהִי אַזְלַת וְחַיְיָא בְּיַנּוּקֵי, וּבָתַר עָבְדַת בְּהוּ רוּגְזָא וְדִמְעָה, לְמִבְכֵּי עָלַיְיהוּ. טְחוֹל לְזִינָא דְכָבֵד אַזְלָא. דָּא אִבְרֵי בַּשְׁנִי, וְדָא בָּרְבִיעִי בְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית. וּבְגִין דָּא, לֵית סִימָנָא טָבָא בַּשְׁנִי וּבָרְבִיעִי. כָּבֵד מוֹתָא דְרַבְרְבֵי, טְחוֹל מוֹתָא דְזוּטְרֵי.

רעיא מהימנא

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, וַדַּאי הָכִי הוּא, דְּכָבֵד אִיהוּ דַרְגָּא דְּעֵשָׂו. עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם. הוּא כָּנִיס כָּל דָּמִין, בֵּין צְלוּלִין, בֵּין עֲכוּרִין. וְלָא אַבְחִין בֵּין טַב לְבִישׁ. לָא עָבִיד אַפְרָשׁוּתָא בֵּינַיְיהוּ. לְבָא אִיהוּ יִשְׂרָאֵל, דְּאַבְחִין בֵּין טַב לְבִישׁ, בֵּין דָּם טָמֵא לְדָם טָהוֹר, וְלָא נָטִיל אֶלָּא בְּרִירוּ וְנַקְיוּ דְהַהוּא דָמָא, כְּבוֹרֵר אוֹכֶל מִגּוֹ פְּסוֹלֶת. **וּלְבָתַר** דְּנָטִיל לִבָּא, דְּאִיהוּ יַעֲקֹב, בְּרִירוּתָא דְדָמִים, דְּאִיהוּ לְעֵילָא. וְאִשְׁתְּאַר כָּבֵד דְּאִיהוּ (דף רל"ד ע"ב) עֵשָׂו בִּפְסוֹלֶת. אִיהוּ כָּעִיס עָלֵיהּ בְּמָרָה, דְּאִיהִי גֵיהִנָּם, דְּאִתְבְּרִיאַת בְּיוֹמָא תְּנְיָינָא,

לשון הקודש

וְהִיא נִקְרֵאת טְחוֹל, וְהִיא הוֹלֶכֶת וּמְצַחֶקֶת בַּתִּינוֹקוֹת, וְאַחַר כָּךְ עוֹשָׂה בָּהֶם רֹגֶז וּדְמָעוֹת, לִבְכּוֹת עֲלֵיהֶם. הַטְּחוֹל הוֹלֵךְ אַחַר הַכָּבֵד, שֶׁהוּא מִינוֹ. זֶה נִבְרָא בַּשְּׁנִי, וְזֶה בָּרְבִיעִי בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וּמִשּׁוּם זֶה אֵין סִימָן טוֹב בַּשְּׁנִי וּבָרְבִיעִי. כָּבֵד – מִיתָה שֶׁל הַגְּדוֹלִים, טְחוֹל – מִיתָה שֶׁל הַקְּטַנִּים.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, וַדַּאי כָּךְ הוּא, שֶׁהַכָּבֵד הוּא מַדְרֵגָה שֶׁל עֵשָׂו. עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם. הוּא כּוֹנֵס אֶת כָּל הַדָּמִים, בֵּין הַצְּלוּלִים בֵּין הָעֲכוּרִים. וְלֹא מַבְחִין בֵּין טוֹב לְרַע. לֹא עוֹשֶׂה הַבְדָּלָה בֵּינֵיהֶם. הַלֵּב הוּא יִשְׂרָאֵל, שֶׁמַּבְדִּיל בֵּין טוֹב לְרַע, בֵּין דָּם טָמֵא לְדָם טָהוֹר, וְלֹא לוֹקֵחַ אֶלָּא הַמְּבֹרָר וְהַנָּקִי שֶׁל אוֹתוֹ דָּם, כְּבוֹרֵר אֹכֶל מִתּוֹךְ פְּסֹלֶת.

וְאַחַר שֶׁנּוֹטֵל הַלֵּב, שֶׁהוּא יַעֲקֹב, הַמְּבֹרָר שֶׁבַּדָּמִים, שֶׁהוּא לְמַעְלָה, וְנִשְׁאָר כָּבֵד, שֶׁהוּא עֵשָׂו, עִם הַפְּסֹלֶת – הוּא כּוֹעֵס עָלָיו בַּמָּרָה, שֶׁהִיא גֵיהִנָּם, שֶׁנִּבְרְאָה בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי, מִיתַת

מוֹתָא דְּרַבְּרֵבֵי, וְאִיהִי נוּקְבָא בִּישָׁא, אֵשׁ זָרָה, עֲבוֹדָה קָשָׁה, עֲבוֹדָה זָרָה קָרֵינָן לָהּ.

וּבְגִין דְּמִינָהּ אִתְעַר כַּעַס לְכָבֵד, אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן בְּמַתְנִיתִין, כָּל הַכּוֹעֵס כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּלֵית שְׁרִיפָה וַחֲמִימוּת בְּכָל מַרְעִין דְּאִבְּרִין דְּגוּפָא, אֶלָּא מִמָּרָה. דְּאִיהִי אַדְלִיקָת בְּשַׁלְהוֹבִין עַל עַרְקִין דְּכָבֵד, וּבָעֵי לְאוֹקְדָא כָּל גּוּפָא. וְאִיהוּ כְּגַוְונָא דְּיַמָּא, כַּד אִיהוּ כָּעִיס, דְּגַלֵּי יַמָּא סַלְקִין עַד רְקִיעָא, וּבָעוּ לְנָפְקָא מִגְּבוּלַיְיהוּ, לְתַבְרָא (ס"א לְחַרְבָּא) עָלְמָא. אִי לָאו שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי לַחוֹלָה כְּחוֹל דְּאַסְחַר לְיַמָּא, דְּלָא נַפְקַת מִפּוּמָהָא, אוֹף הָכִי שְׁכִינְתָּא אַסְחָרַת לְגוּפָא, וְסָמִיךְ לֵיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים מא) יְיָ יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוָי.

וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, הַמְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה, לָא לֵיתִיב לְמֵרַאֲשׁוֹתָיו, מִשּׁוּם דִּשְׁכִינְתָּא עַל רֵישֵׁיהּ. וְלָא לְרַגְלוֹי דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת לְרַגְלוֹי. הַאי לָאו לְכָל בַּר נָשׁ, אֶלָּא לַבֵּינוֹנִי. אֲבָל לְצַדִּיק גָּמוּר, יְיָ יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוָי, עַל רֵישֵׁיהּ. וּשְׁכִינְתָּא אַסְחַר גּוּפֵיהּ, עַד רַגְלוֹי. וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בְּיַעֲקֹב, (בראשית מט) וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו

לשון הקודש

הַגְּדוֹלִים, וְהִיא נְקֵבָה הָרָעָה, אֵשׁ זָרָה, עֲבוֹדָה קָשָׁה, עֲבוֹדָה זָרָה קוֹרְאִים לָהּ.

וּמִשּׁוּם שֶׁמִּמֶּנָּה מִתְעוֹרֵר כַּעַס לַכָּבֵד, פֵּרוּשׁוֹ חַכְמֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל הַכּוֹעֵס כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁאֵין שְׂרֵפָה וַחֲמִימוּת בְּכָל הַמַּחֲלוֹת שֶׁל אֶבְרֵי הַגּוּף אֶלָּא מִמָּרָה. שֶׁהִיא מַדְלִיקָה בְּשַׁלְהָבוֹת עַל הָעוֹרְקִים שֶׁל הַכָּבֵד וְרוֹצָה לִשְׂרֹף אֶת כָּל הַגּוּף. וְהִיא כְּדֶגְמַת הַיָּם כַּאֲשֶׁר הוּא כּוֹעֵס, שֶׁגַּלֵּי הַיָּם עוֹלִים עַד לָרָקִיעַ וְרוֹצִים לָצֵאת מִגְּבוּלָם לְשַׁבֵּר (לְהַחֲרִיב) הָעוֹלָם. אִם לֹא הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא לַחוֹלָה כַּחוֹל הַמַּקִּיף אֶת הַיָּם שֶׁלֹּא יוֹצֵא מִשְּׂפָתוֹ – אַף כָּךְ הַשְּׁכִינָה סוֹבֶבֶת לַגּוּף וְסוֹמֶכֶת אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מא) ה' יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוָי.

וּמִשּׁוּם זֶה בְּאֶרוּחוֹ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, הַמְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה לֹא יֵשֵׁב לִמְרַאֲשׁוֹתָיו, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה עַל רֹאשׁוֹ. וְלֹא לְמַרְגְּלוֹתָיו, כֵּיוָן שֶׁמַּלְאַךְ הַמָּוֶת לְמַרְגְּלוֹתָיו. וְזֶה לֹא לְכָל בֶּן אָדָם, אֶלָּא לְבֵינוֹנִי. אֲבָל לְצַדִּיק גָּמוּר – ה' יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוָי, עַל רֹאשׁוֹ. וְהַשְּׁכִינָה מַקִּיפָה אֶת גּוּפוֹ עַד רַגְלָיו. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר

אֶל הַמִּטָּה, וְדָא שְׁכִינְתָּא דְּאִתְּמַר בָּהּ, (ישעיה סו) וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי. לְרָשָׁע גָּמוּר, מַלְאָךְ הַמָּוֶת אַסְחַר לֵיהּ בְּכָל סִטְרָא. וְדָא יֵצֶר הָרָע, דְּמַלְאָךְ הַמָּוֶת אַסְחַר לֵיהּ בְּכָל סִטְרָא, חַרְבָּא דִילֵיהּ, דְּפָנָיו מוֹרִיקוֹת, בְּטִפָּה חָדָא מֵאִינּוּן תְּלַת טִפּוֹת, דְּזָרִיק בֵּיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ה) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה. כָּבֵד דָּא דְכוּרָא. יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד נוּקְבָא. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר:

קִיבָה, אִיהוּ דַרְגָּא חַד מִשִּׁתִּין דְּמוֹתָא. וְדָא אִתְקְרֵי תַּרְדֵּמָה. עֲסִטִירְאָה (נ"א עֲסִירְטָא), דַּרְגָּא שְׁתִיתָאָה דְּמַלְאָךְ הַמָּוֶת. וּמִגּוֹ דְּאָתֵי מֵרָחִיק, אִיהוּ מִסִּטְרָא דְמוֹתָא. וְלָאו מוֹתָא. רַמְזָא, חַד מִשִּׁתִּין דְּמוֹתָא.

רעיא מהימנא

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, בָּתַר דְּגוּפָא אִיהוּ מֵאִילָנָא דְטוֹב וָרָע, לֵית אֵבֶר בְּגוּפָא, דְּלָא אִית בֵּיהּ יֵצֶר הָרָע וְיֵצֶר טוֹב, לַבֵּינוֹנִיִּים. וְלַצַּדִּיקִים גְּמוּרִים, תְּרֵין יְצִירוֹת, דְּדָכַר וְנוּקְבָא, תַּרְוַוּיְיהוּ טוֹבִים.

לשון הקודש

בְּיַעֲקֹב, (בראשית מט) וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ, (ישעיה סו) וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי. וּלְרָשָׁע גָּמוּר, מַלְאַךְ הַמָּוֶת מַקִּיף אוֹתוֹ בְּכָל צִדָּדָיו. וְזֶה יֵצֶר הָרָע, שֶׁמַּלְאַךְ הַמָּוֶת מַקִּיף אוֹתוֹ בְּכָל צִדָּדָיו, חֶרֶב שֶׁלּוֹ, שֶׁפָּנָיו מוֹרִיקוֹת בְּטִפָּה אַחַת מֵאוֹתָן שָׁלֹשׁ טִפּוֹת שֶׁזּוֹרֵק בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ה) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה. הַכָּבֵד זֶה הַזָּכָר. יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד – נְקֵבָה. (עד כאן).

זהר

הַקֵּבָה הִיא דַּרְגָּה אַחַת מִשִּׁשִּׁים מִמִּיתָה, וְזֶה נִקְרָא תַּרְדֵּמָה. מַלְאָךְ עַסְטִירְאָה (עֲסִירְטָא), דַּרְגָּה שִׁשִּׁית שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וּמִתּוֹךְ שֶׁבָּא מֵרָחוֹק, הוּא מִצַּד הַמָּוֶת, וְלֹא מָוֶת מַמָּשׁ. וְנִרְמָז – אֶחָד מִשִּׁשִּׁים מִמִּיתָה.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, מֵאַחַר שֶׁהַגּוּף הוּא מֵעֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע, אֵין אֵיבָר בַּגּוּף שֶׁאֵין בּוֹ יֵצֶר

כְּגַוְונָא דְחָתָן וְכַלָּה. לָרְשָׁעִים גְּמוּרִים, תְּרֵין יְצִירוֹת בִּישִׁין, דְּכַר וְנוּקְבָא, בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, מִסִּטְרָא דְסָמָאֵל וְנָחָשׁ.

וּבְגִין דָּא מִסִּטְרָא דְאִילָנָא דְטוֹב וָרָע, קַיְּבָה אִית בָּהּ תְּרֵין דַּרְגִּין. דְּהָכִי אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, קַיְּבָה יָשֵׁן. וְאִית שֵׁינָה, אַחַת מִשִּׁתִּין בְּמוֹתָא. וְשֵׁינָה, אַחַת מִשִּׁתִּין בַּגְּבוּאָה. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן מָארֵי מְתִיבְתָּא, (זכריה י) הַחֲלֹמוֹת שָׁוְא יְדַבֵּרוּ, וְהָכְתִיב (במדבר יב) בַּחֲלוֹם אֶדַּבֶּר בּוֹ. לָא קַשְׁיָא, כָּאן עַל יְדֵי שֵׁד. כָּאן עַל יְדֵי מַלְאָךְ. חֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ, חַד מִשִּׁתִּין בַּגְּבוּאָה. חֲלוֹם עַל יְדֵי שֵׁד, אִיהוּ שָׁוְא, מִסִּטְרָא דְמוֹתָא. וְאִיהוּ תֶּבֶן, דְּהָכִי אוֹקְמוּהָ, כְּשֵׁם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבַר בְּלֹא תֶבֶן, כַּךְ אִי אֶפְשָׁר לַחֲלוֹם בְּלֹא דְבָרִים בְּטֵלִים.

אִצְטוֹמְכָא דָּא קֻרְקְבָן נִקְלָף. וְאוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, קוּרְקְבָן טוֹחֵן, דְּאִיהוּ נָטִיל כֹּלָּא, וְשׁוֹחֵק, וּמְשַׁדֵּר לְכָל אֵבָרִין. אִי אֵבָרִין בְּלָא חוֹבִין, כְּגַוְונָא דְאוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, דְּאִית מִלִּין דִּמְעַכְּבִין יַת קָרְבְּנָא, דְּלָא נָחִית לְקַבְּלָא לֵיהּ, הַהוּא דְשָׁדַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקַבְּלָא דּוֹרוֹנָא דִילֵיהּ. דְּאִית דִּמְקַבֵּל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל

לשון הקודש

הָרָע וְיֵצֶר הַטּוֹב לַבֵּינוֹנִים. וּלְצַדִּיקִים גְּמוּרִים שְׁתֵּי יְצִירוֹת, שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, וּשְׁנֵיהֶם טוֹבִים, כְּדֶרֶגְמַת חָתָן וְכַלָּה. וְלִרְשָׁעִים גְּמוּרִים שְׁתֵּי יְצִירוֹת רָעוֹת, זָכָר וּנְקֵבָה, בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר, מִצַּד שֶׁל סָמָא"ל וְנָחָשׁ.

וּמִשּׁוּם זֶה מִצַּד שֶׁל עֵץ טוֹב וָרָע, הִיא הַקֵּבָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁתֵּי דְּרָגוֹת. שֶׁכָּךְ בֵּאֲרוּהוּ חֲכָמִים, קֵבָה – יָשֵׁן. וְיֵשׁ שֵׁנָה אַחַת מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה. וְשֵׁנָה, אַחַת מִשִּׁשִּׁים בִּנְבוּאָה. וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ חֲכָמִים בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבָה, כָּתוּב (זכריה י) וַחֲלֹמוֹת הַשָּׁוְא יְדַבֵּרוּ, וַהֲרֵי כָּתוּב (במדבר יב) בַּחֲלוֹם אֶדַּבֶּר בּוֹ? לֹא קָשֶׁה. כָּאן עַל יְדֵי שֵׁד – כָּאן עַל יְדֵי מַלְאָךְ. חֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ – אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בִּנְבוּאָה. חֲלוֹם עַל יְדֵי שֵׁד הוּא שָׁוְא, מִצַּד שֶׁל הַמָּוֶת. וְהוּא תֶּבֶן. שֶׁכָּךְ בֵּאֲרוּהוּ, כְּשֵׁם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָר בְּלֹא תֶבֶן, כַּךְ אִי אֶפְשָׁר לַחֲלוֹם בְּלֹא דְבָרִים בְּטֵלִים.

הָאִצְטוֹמְכָה זֶה קֻרְקְבָן נִקְלָף. וּבֵאֲרוּ חֲכָמִים, קֻרְקְבָן טוֹחֵן, שֶׁהוּא לוֹקֵחַ הַכֹּל וְשׁוֹחֵק, וְשׁוֹלֵחַ לְכָל הָאֵיבָרִים. אִם הָאֵיבָרִים בְּלִי עֲוֹנוֹת, כְּגוֹן מַה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים, שֶׁיֵּשׁ דְּבָרִים הַמְעַכְּבִים אֶת הַקָּרְבָּן, שֶׁלֹּא יוֹרֵד לְקַבֵּל אוֹתוֹ הַהוּא שֶׁשָּׁלַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְקַבֵּל הַמַּתָּנָה שֶׁלּוֹ. שֶׁיֵּשׁ שֶׁמְּקַבֵּל אוֹתוֹ

יְדֵי אַרְיֵה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל א) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָכִיב עָלֵיהּ, וְנָחִית בֵּיהּ, לְקַבְּלָא הַהוּא דּוֹרוֹנָא. **וְאִית** דּוֹרוֹנָא דְּמִקַּבֵּל לֵיהּ עַל יְדֵי שׁוֹר, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאול לְאַרְבַּעְתָּן. וְאִית דּוֹרוֹנָא, דְּמִקַּבֵּל עַל יְדֵי דְּנֶשֶׁר, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל א) וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן. דְּאִינּוּן שְׁתֵּי תּוֹרִים, אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה. וְאִית דּוֹרוֹנָא, דְּמִקַּבֵּל לֵיהּ עַל יְדֵי דְּאָדָם דִּכְתִיב בֵּיהּ, (ויקרא א) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיְיָ. בְּדִיוּקְנָא דְּהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ. (יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. יְהוָ"ה נָחִית עָלַיְיהוּ, לְקַבְּלָא דּוֹרוֹנָא.

וְאִית חֵיָון טִבְעִיּוֹת, מְמָנָן עַל גּוּפִין, דְּאִינּוּן מֵאַרְבַּע יְסוֹדִין, וְאִינּוּן דַּכְיָין. וְלָקְבְּלַיְיהוּ אַרְבַּע חֵיָון דּוֹרְסִין, מִסְאָבִין, (נ"א מַלְאָכִין מְמָנָן) עַל אַרְבַּע מְרִירָן, דְּאִינּוּן: מָרָה חִוָּורָא, מָרָה סוּמָקָא, מָרָה יְרוֹקָא, מָרָה אוּכְמָא. וְאִית חֵיָון שִׁכְלִיּוֹת, דְּסָחֲרִין לְכָרְסְיָיא. וְאִית לְעֵילָא מִנַּיְיהוּ, וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם, וְאִינּוּן חֵיָון אֱלָהִיּוֹת, מִסִּטְרָא דִּקְדוּשָׁה. וְאִית חֵיָון דְּסִטְרָא אַחֲרָא. וְאִתְקְרִיאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים. וְאֱלָהִיּוֹת דִּקְדוּשָׁא, אֱלֹהִים חַיִּים. וְאִלֵּין אֱלָהִיּוֹת דִּקְדוּשָׁה,

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יְדֵי אַרְיֵה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (יחזקאל א) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּן. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹכֵב עָלָיו, וְיוֹרֵד בּוֹ לְקַבֵּל אוֹתוֹ דּוֹרוֹן.

וְיֵשׁ דּוֹרוֹן שֶׁמְּקַבֵּל אוֹתוֹ עַל יְדֵי שׁוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שם) וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאול לְאַרְבַּעְתָּן. וְיֵשׁ דּוֹרוֹן שֶׁמְּקַבֵּל עַל יְדֵי נֶשֶׁר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שם) וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן. שֶׁהֵם שְׁתֵּי תּוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה. וְיֵשׁ דּוֹרוֹן שֶׁמְּקַבֵּל אוֹתוֹ עַל יְדֵי אָדָם שֶׁכָּתוּב בּוֹ (ויקרא א) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַה'. בַּדְּמוּת שֶׁל זֶה שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. שֵׁם יְהוָ"ה יוֹרֵד עֲלֵיהֶם לְקַבֵּל הַקָּרְבָּן.

וְיֵשׁ חַיּוֹת טִבְעִיּוֹת מְמֻנּוֹת עַל הַגּוּפִים, שֶׁהֵם מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, וְהֵן טְהוֹרוֹת. וּלְעֻמָּתָן יֵשׁ אַרְבַּע חַיּוֹת דּוֹרְסוֹת, טְמֵאוֹת, (מַלְאָכִים מְמֻנִּים) עַל אַרְבַּע מָרוֹת, שֶׁהֵן: מָרָה לְבָנָה, מָרָה אֲדֻמָּה, מָרָה יְרֻקָּה, מָרָה שְׁחֹרָה. וְיֵשׁ חַיּוֹת שִׂכְלִיּוֹת שֶׁסּוֹבְבוֹת הַכִּסֵּא. וְיֵשׁ לְמַעְלָה מֵהֶן וּגְבוֹהוֹת עֲלֵיהֶן, וְהֵן חַיּוֹת אֱלָהִיּוֹת, מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה. וְיֵשׁ חַיּוֹת מֵהַצַּד הָאַחֵר, וְנִקְרָאוֹת אֱלֹהִים אֲחֵרִים. וְהַחַיּוֹת הָאֱלָהִיּוֹת מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה נִקְרָאוֹת אֱלֹהִים חַיִּים. וְאֵלּוּ הָאֱלָהִיּוֹת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה נִקְרָאוֹת אֱלֹהֵי הָאֱלָהִיּוֹת, וְעֹלֵת עַל הַכֹּל, אֵל

אִתְקְרִיאוּ אֱלֹהֵי הָאֱלָהִיּוֹת, וְעִלַּת עַל כֹּלָּא, אֵל אָדוֹן עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים. וְכָל זִינָא אָזִיל לְזִינֵיהּ. וּבְגִין דְּאִית אֱלֹהִים אֲחֵרִים, אָמַר עָלַיְיהוּ, (שמות כב) זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם בִּלְתִּי לַיהוָ"ה לְבַדּוֹ. בְּגִין דְּלָא יִתְעָרֵב אֱלֹהִים חַיִּים עִם אֱלֹהִים אֲחֵרִים. (ס"א וּבְּחִבּוּרָא קַדְמָאָה) (דף רל"ה ע"א).

זהר:

אִצְטוֹמְכָא דָּא, נָטִיל וְשָׁחִיק, וּמְשַׁדֵּר לְכָל סִטְרִין דִּלְתַתָּא, וּמִנֵּיהּ אִתְּזָנוּ תַּתָּאֵי. מֵאִינּוּן שָׁתִין שְׁמָרִים לְתַתָּא, כָּל אִינּוּן רוּחִין וְסִטְרִין אַחֲרָנִין דְּאִיתְּזָנוּ בְּלֵילְיָא, מֵאִינּוּן אֵבָרִים וּפְדָרִים. וּשְׁאַר נַטְלִין כָּל שַׁיְיפִין, וְנָטִיל כֹּלָּא כָּבֵד, וְקָרִיב לַלֵּב, כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְדָא אִיהוּ דִּכְתִיב, (יחזקאל א) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין. וְעַל דָּא אִתְחֲזֵי עַל מַדְבְּחָא, כְּגַוְונָא דְּאַרְיֵה אָכִיל קָרְבְּנִין. מִכָּאן וּלְהָלְאָה כָּל שְׁאַר שַׁיְיפִין, בְּרָזָא דְּגוּפָא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא.

לשון הקודש

אָדוֹן עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים. וְכָל מִין הוֹלֵךְ לְמִינוֹ. וּמִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ אֱלֹהִים אֲחֵרִים, אָמַר עֲלֵיהֶם, (שמות כב) זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם בִּלְתִּי לַה' לְבַדּוֹ. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעָרֵב אֱלֹהִים חַיִּים עִם אֱלֹהִים אֲחֵרִים. (וּבְּחִבּוּר קַדְמוֹן). (עד כאן).

זֹהַר

אִצְטוֹמְכָה זוֹ לוֹקַחַת וְשׁוֹחֶקֶת, וְשׁוֹלַחַת לְכָל הַצְּדָדִים שֶׁל מַטָּה, וּמִמֶּנָּה נִזּוֹנִים הַתַּחְתּוֹנִים. וּמֵאֵלּוּ שִׁתִּים הַשְּׁמָרִים לְמַטָּה כָּל אוֹתָן רוּחוֹת וּצְדָדִים אֲחֵרִים שֶׁנִּזּוֹנִים בַּלַּיְלָה מֵאוֹתָם אֵיבָרִים וּפְדָרִים. וְהַשְּׁאָר נוֹטְלִים כָּל הָאֵיבָרִים, וְנוֹטֵל הַכֹּל הַכָּבֵד, וּמַקְרִיב לַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְעֵיל. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין. וְעַל זֶה מִתְרָאֶה עַל הַמִּזְבֵּחַ דֶּגֶמֶת אַרְיֵה שֶׁאוֹכֵל קָרְבָּנוֹת. מִכָּאן וּלְהָלְאָה כָּל שְׁאָר הָאֵיבָרִים בְּסוֹד שֶׁל הַגּוּף כִּדְגְמָא שֶׁל מַעְלָה.

רעיא מהימנא

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, וַדַּאי אִצְטוֹמְכָא בְּקַדְמִיתָא נָטִיל כֹּלָּא, עַד שִׁית שַׁעְתִּין, וְאוֹפֶה. קֻרְקְבָן, אִיהוּ אוֹפֶה. וְרֵיאָה, אִיהִי מַשְׁקֶה. לִבָּא מַלְכָּא. וְאִינּוּן תְּרֵין, אִינּוּן וַדַּאי אוֹפֶה וּמַשְׁקֶה, לְמֵיהַב לְמַלְכָּא, מִשְׁפִּירוּ דְּכָל מַאֲכָלִין וּמַשְׁקִין, רֵישָׁא דְּכֻלְּהוּ, מִבְּחַר לְכֻלְּהוּ. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (שיר השירים ה) אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי. לְבָתָר, אִכְלוּ רֵעִים, שְׁאַר אֵבָרִים, דְּאִינּוּן חֵילִין וּמַשְׁרְיָין דְּמַלְכָּא, דְּפָלִיג לוֹן מְזוֹנָא, עַל יְדֵי שַׂר הָאוֹפִים. שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים, עַל יְדֵי שַׂר הַמַּשְׁקִים.

וְכָבֵד אִיהוּ לִימִינָא דְּבַר נָשׁ. וּבְגִין דָּא, וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם לִימִינָא דְּמַלְכָּא, דְּאִיהוּ לִבָּא. טְחוֹל, לִשְׂמָאלָא. אִלֵּין אִינּוּן מִסִּטְרָא אַחֲרָא, וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְׂמֹאל. מַשְׁקֶה חַמְרָא מָזוּג בְּמַיָּא לְמַלְכָּא. וְאַרְיֵה אָכִיל, דָּא כָּבֵד, כְּנִיש מְזוֹנָא קַמֵּי מַלְכָּא, דְּאִיהוּ לִבָּא.

וְאִית לְאַקְשׁוּיֵי עַל הַאי. אִי כָּבֵד אִיהוּ עֵשָׂו, אֵיךְ הוּא מְתַקֵּן מְזוֹנָא

לשון הקודש

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, מָאוֹר הַקָּדוֹשׁ, וַדַּאי אִצְטוֹמְכָה בָּרִאשׁוֹנָה לוֹקַחַת הַכֹּל עַד שֵׁשׁ שָׁעוֹת, וְאוֹפֶה. קֻרְקְבָן הוּא אוֹפֶה. וְהָרֵאָה הִיא מַשְׁקֶה. הַלֵּב הוּא הַמֶּלֶךְ. וְאֵלּוּ הַשְׁנַיִם הֵם וַדַּאי אוֹפֶה וּמַשְׁקֶה לָתֵת לַמֶּלֶךְ מֵהַטּוֹב שֶׁל כָּל מַאֲכָלִים וּמַשְׁקִים, מֵהָרֹאשׁ שֶׁל כֻּלָּם, מֵהַמִּבְחָר שֶׁל כֻּלָּם, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ה) אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי. אַחַר כָּךְ נֶאֱמַר אִכְלוּ רֵעִים, שֶׁהֵם שְׁאָר הָאֵיבָרִים, שֶׁהֵם חֵילוֹת וּמַחֲנוֹת הַמֶּלֶךְ, שֶׁמְּחַלֵּק לָהֶם מָזוֹן עַל יְדֵי שַׂר הָאוֹפִים. שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים, עַל יְדֵי שַׂר הַמַּשְׁקִים.

וְהַכָּבֵד הוּא לִימִין הַבֶּן אָדָם. וּמִשּׁוּם זֶה, וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, לִימִין הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא הַלֵּב. הַטְּחוֹל לִשְׂמֹאל. אֵלּוּ הֵם מֵהַצַּד הָאַחֵר, וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְׂמֹאל. מַשְׁקֶה יַיִן מָזוּג בְּמַיִם לַמֶּלֶךְ. וְאַרְיֵה אוֹכֵל, זֶה כָּבֵד, שֶׁאוֹסֵף מָזוֹן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא הַלֵּב.

וְיֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל זֶה: אִם כָּבֵד הוּא עֵשָׂו, אֵיךְ הוּא מְתַקֵּן מָזוֹן לַלֵּב? אֶלָּא וַדַּאי הַלֵּב

לְלִבָּא. אֶלָּא וַדָּאי לִבָּא אִיהוּ כְּגַוְונָא דְּיִצְחָק. כָּבֵד עֵשָׂו, דְּאִיהוּ הַצָּד צַיִד. וְיֵימָא לֵיהּ, (בראשית יז) יָקוּם אָבִי וְיֹאכַל מִצֵּיד בְּנוֹ. אִלֵּין אִינּוּן צְלוֹתִין, דְּאַזְלִין וּמִתְתַּרְכִין מֵעֲנִיִּים, וְיִצְחָק בְּצַעֲרָא וּבִיגוֹנָא, דְּלָא יַכְלִין לְכַוְונָא לִצְלוֹתָא. וּבְגִין דָּא לָא אָמַר וְיֹאכַל מִצֵּידִי, אֶלָּא וְיֹאכַל מִצֵּיד בְּנוֹ. (שמות ד) בְּנִי בְּכֹרִי יִשְׂרָאֵל. כְּגַוְונָא דָא, לֵית לוֹן לְיִשְׂרָאֵל מְזוֹנָא בְּגָלוּתָא, אֶלָּא עַל יְדֵי אוּמִין דְּעָלְמָא.

אֲבָל כַּד אִינּוּן בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, מְזוֹנֵיהוֹן עַל יְדֵי שְׁכִינְתָּא. וְיֵהוֹן תְּרֵין כַּנְפֵי רֵיאָה מַשְׁקִין אוּמָה, שַׂר הַמַּשְׁקִים. וּתְרֵין כּוּלְיָין הָאוֹפִים, דְּמְבַשְּׁלִין הַזֶּרַע דְּנָחִית מִן מוֹחָא, וּמְבַשְּׁלִין מַיָּא דְּמִקַּבְּלִין מִכַּנְפֵי רֵיאָה. וּלְבָתַר דְּיֵיכוּל מַלְכָּא, דְּאִיהוּ לִבָּא, אִתְמַר בִּתְרֵין כֻּלְיָין דִּילֵיהּ, אִכְלוּ רֵעִים. וְלִתְרֵין כַּנְפֵי רֵיאָה, שְׁתוּ וְשַׁכְּרוּ דּוֹדִים. **דְּלִבָּא** אִיהוּ כִּסָּא דִּין, אַרְבַּע חֵיוָן שְׁלִיחָן דִּילֵיהּ. תְּרֵין כַּנְפֵי רֵיאָה, וּתְרֵין כֻּלְיָין, דְּכַנְפֵי רֵיאָה וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה, לְקַבְּלָא עָלַיְיהוּ מַלְכָּא, דְּאִיהוּ (ישעיה יא) רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְיָ. דְּיָתִיב עַל כֻּרְסְיָיא, דְּאִיהוּ לִבָּא, דְּכָל אִינּוּן דְּפִיקִין מִתְנַהֲגִין אֲבַתְרֵיהּ, כְּחַיָּילִין בָּתַר מַלְכֵיהוֹן.

לשון הקודש

הוּא כִּדְגְמָתוֹ שֶׁל יִצְחָק. כָּבֵד – עֵשָׂו, שֶׁהוּא הַצָּד צַיִד. וְיֹאמַר לוֹ, (בראשית יז) יָקוּם אָבִי וְיֹאכַל מִצֵּיד בְּנוֹ. אֵלּוּ הֵן הַתְּפִלּוֹת שֶׁהוֹלְכוֹת וּמִתְרַחֲקוֹת מֵעֲנִיִּים, וְיִצְחָק בְּצַעַר וּבְיָגוֹן, שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לְכַוֵּן לַתְּפִלָּה. וּמִשּׁוּם זֶה לֹא אָמַר וְיֹאכַל מִצֵּידִי, אֶלָּא וְיֹאכַל מִצֵּיד בְּנוֹ, (שמות ד) בְּנִי בְּכֹרִי יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ זֶה אֵין לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל מָזוֹן בַּגָּלוּת אֶלָּא עַל יְדֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם.

אֲבָל כַּאֲשֶׁר הֵם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מְזוֹנוֹתָם עַל יְדֵי הַשְּׁכִינָה. וְיִהְיוּ שְׁתֵּי כַּנְפֵי הָרֵאָה מַשְׁקוֹת אֻמָּה, שַׂר הַמַּשְׁקִים. וּשְׁתֵּי הַכְּלָיוֹת – הָאוֹפִים, שֶׁמְּבַשְּׁלוֹת הַזֶּרַע הַיּוֹרֵד מִן הַמֹּחַ, וּמְבַשְּׁלוֹת מַיִם שֶׁמְּקַבְּלוֹת מִכַּנְפֵי הָרֵאָה. וּלְבַסּוֹף שֶׁיֹּאכַל הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא הַלֵּב, נֶאֱמַר בִּשְׁתֵּי הַכְּלָיוֹת שֶׁלּוֹ אִכְלוּ רֵעִים. וְלִשְׁתֵּי כַּנְפֵי הָרֵאָה – שְׁתוּ וְשַׁכְּרוּ דּוֹדִים.

הַלֵּב הוּא כִּסֵּא דִּין, אַרְבַּע חַיּוֹת שְׁלוּחִים שֶׁלּוֹ. שְׁתֵּי כַּנְפֵי רֵאָה וּשְׁתֵּי כְּלָיוֹת. שֶׁעַל כַּנְפֵי רֵאָה נֶאֱמַר וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְּמַעְלָה, לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם אֶת הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא (ישעיה יא) רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה

וְרוּחָא דְּנָשִׁיב מִכַּנְפֵי רֵיאָה, נָשִׁיב עַל תְּרֵי נוּקְבֵי חוֹטָמָא. וְאִיהוּ קָרִיר וּצְנִינָא מִשְּׂמֹאלָא. וְחָם מִימִינָא. וּמִסִּטְרָא דְמוֹחָא דְּאִיהוּ כֶּרְסְיָיא דְרַחֲמֵי, אִיהוּ רוּחַ קָר לִימִינָא, דְּחֶסֶד. וְחָם מִשְּׂמָאלָא דִּגְבוּרָה, דְּתַמָּן לִבָּא. וּמוֹחָא מָזִיג בֵּיהּ, בְּאֶמְצָעִיתָא דְתַרְוַוּיְיהוּ. אוֹף הָכִי לִבָּא מָזִיג, מִקּוֹר וָחוֹם. וּמוֹחָא אוֹף הָכִי, דְּמְקַבְּלִין דֵּין מִדֵּין.

וּשְׂמָרִים דְּכֹלָּא, נָטִיל טְחוֹל, וּמַשְׁרְיָין דִּילֵיהּ, דְּאִינּוּן עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת, דְּאָמַר עָלַיְיהוּ שְׁלֹמֹה, (קהלת ב) קָנִיתִי לִי עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת. תְּרֵין כּוּלְיָין אִתְקְרִיאוּ אִשִּׁים, עַל שֵׁם אִשִּׁים דִּלְעֵילָא, דְּאִתְּמַר בְּהוּ (דברים יח) אִשֵּׁי יְיָ וְנַחֲלָתוֹ יֹאכֵלוּן.

וּבַקָּנֶה שִׁית עִזְקָאן, דְּעָלַיְיהוּ אִתְּמַר, (תהלים כט) הָבוּ לַיְיָ בְּנֵי אֵלִים. דְּבְהוֹן סָלִיק קָלָא, דְּאִתְּפְּלִיג לְוֹ׳ קָלִין דִּשְׁבִינְתָּא. וּשְׁבִיעָאָה סָלִיק לְפוּמָא, דְּאִיהוּ כֶּרְסְיָיא. וְשִׁית עִזְקָאן דְּקָנֶה, אִינּוּן כְּגַוְונָא דְשִׁית דַּרְגִּין דְּכֶרְסְיָיא דְּמַלְכָּא. וְקָנֶה אִיהוּ סֻלָּם, דְּבֵיהּ (בראשית כח) מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, דְּאִינּוּן הֲבָלִים סַלְקִין בֵּיהּ

לשון הקודש

רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת ה׳. שֶׁיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא, שֶׁהוּא הַלֵּב, שֶׁכָּל אוֹתָם דְּפָקִים מִתְנַהֲגִים אַחֲרָיו כְּחַיָּלִים אַחַר מַלְכָּם.

וְהָרוּחַ שֶׁנּוֹשֶׁבֶת מִכַּנְפֵי הָרֵאָה, נוֹשֶׁבֶת עַל שְׁנֵי נִקְבֵי הַחֹטֶם, וְהִיא קְרִירָה וְצוֹנֶנֶת מֵהַשְּׂמֹאל, וְחַמָּה מִיָּמִין. וּמִצַּד הַמֹּחַ, שֶׁהוּא כִּסֵּא שֶׁל רַחֲמִים, הִיא רוּחַ קָרָה לִימִין הַחֶסֶד, וְחַמָּה מִשְּׂמֹאל הַגְּבוּרָה, שֶׁשָּׁם הַלֵּב וְהַמֹּחַ מָזוּג בּוֹ, בָּאֶמְצַע שֶׁל שְׁנֵיהֶם. אַף כָּךְ הַלֵּב מְמֻזָּג מִקּוֹר וָחֹם. וְהַמֹּחַ גַּם כָּךְ, שֶׁמְּקַבְּלִים זֶה מִזֶּה.

וְאֶת הַשְּׂמָרִים שֶׁל הַכֹּל נוֹטֵל הַטְּחוֹל וְהַמַּחֲנוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵם עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת, שֶׁאָמַר עֲלֵיהֶם שְׁלֹמֹה, (קהלת ב) קָנִיתִי לִי עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת. שְׁתֵּי כְּלָיוֹת נִקְרָאוֹת אִשִּׁים, עַל שֵׁם אִשִּׁים שֶׁל מַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (דברים יח) אִשֵּׁי ה׳ וְנַחֲלָתוֹ יֹאכֵלוּן.

וּבַקָּנֶה יֵשׁ שֵׁשׁ טַבָּעוֹת, שֶׁעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר (תהלים כט) הָבוּ לַה׳ בְּנֵי אֵלִים. שֶׁבָּהֶן עוֹלֶה הַקּוֹל שֶׁנֶּחֱלָק לְשִׁשָּׁה קוֹלוֹת שֶׁל הַשְּׁכִינָה. וְהַשְּׁבִיעִי עוֹלֶה לַפֶּה, שֶׁהוּא כִּסֵּא. וְשֵׁשׁ טַבָּעוֹת שֶׁל קָנֶה, שֶׁהֵם כְּדֶרֶגֶת שֵׁשׁ מַדְרֵגוֹת שֶׁל כִּסֵּא הַמֶּלֶךְ. וְקָנֶה הוּא סֻלָּם, שֶׁבּוֹ נֶאֱמַר (בראשית כח) מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, שֶׁאוֹתָם

מַלְכָּא (נ"א מִלְּבָא), **וְרוּחִין דַּאֲוִירָא** (חוֹרִין נְפִקִין) **נַחְתִּין בֵּיהּ בְּלִבָּא, לְקַרְרָא חֲמִימוּתָא, דְּלָא לוֹקִיד גּוּפָא.**

וְכַד רוּחָא נָחִית, נָחִית בְּכַמָּה רוּחִין, כְּמַלְכָּא עִם חֵילֵיהּ. וְכַנְפֵי רֵיאָה מְקַבְּלִין לְרוּחָא, דְּאִיהוּ מַלְכָּא עָלַיְיהוּ, כְּמָה דַּאֲמִינָא. (יחזקאל א) **וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת,** (שמות כה) **וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה.**

אִי זַכָּאן אֵבָרִין דְּבַר נָשׁ בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה דְמַלְכָּא עִלָּאָה דְּאִיהוּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, נָחִית בְּסֻלָּם, דְּאִיהוּ גָּרוֹן, בְּכַמָּה רוּחִין קַדִּישִׁין, דְּאִתְּמַר עָלַיְיהוּ, (תהלים קד) **עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת וְסַלְקִין לָקֶבֶל אִלֵּין הֲבָלִים דְּלִבָּא, דְּאִתְּמַר עָלַיְיהוּ, מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט. וְעָלַיְיהוּ אִתְּמַר** (תהלים כט) **קוֹל יְהוָ"ה חֹצֵב** (דף רל"ה ע"ב) **לַהֲבוֹת אֵשׁ. בְּגִין דְּלִבָּא אֲדֹנָי, דְּמִנֵּיהּ סַלְקִין לַהֲבוֹת אֵשׁ בְּפוּמָא דְּאִיהוּ יְהוָ"ה, דְּנַחְתִּין עִמֵּיהּ כַּמָּה רוּחִין דְּקֻדּוּשָׁה, מֵאַרְבַּע אַתְוָון יְהוָה. דְּאִתְּמַר עָלַיְיהוּ,** (יחזקאל לז) **כֹּה אָמַר יְהוָ"ה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ.**

קָנֶ"ה, אִיהוּ קִנָּה חָכְמָה קִנָּה בִינָה, דְּאִינּוּן לִימִינָא דְּחֶסֶד, וְלִשְׂמָאלָא דִּגְבוּרָה. תִּפְאֶרֶת, סֻלָּם בְּאֶמְצָעִיתָא, בְּגוּפָא

לשון הקודש

הַבָּלִים עוֹלִים בּוֹ הַמֶּלֶךְ (מֵהַלֵּב), וְהָרוּחוֹת שֶׁבָּאֲוִיר (חוֹרִים יוֹצְאִים) יוֹרְדוֹת בּוֹ בַּלֵּב לְקָרֵר חֲמִימוּתוֹ, שֶׁלֹּא יִשְׂרֹף הַגּוּף.

וְכַאֲשֶׁר הָרוּחַ יוֹרֶדֶת, יוֹרֶדֶת בְּכַמָּה רוּחוֹת, כְּמֶלֶךְ עִם חֵילוֹתָיו. וְכַנְפֵי הָרֵאָה מְקַבְּלוֹת לָרוּחַ, שֶׁהוּא מֶלֶךְ עֲלֵיהֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל א) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת, (שמות כה) וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה.

אִם זַכָּאִים הָאֵיבָרִים שֶׁל הָאָדָם בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, יוֹרֵד בְּסֻלָּם, שֶׁהוּא הַגָּרוֹן, בְּכַמָּה רוּחוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶן (תהלים קד) עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת, וְעוֹלִים לְעֻמַּת אֵלּוּ הַהֲבָלִים שֶׁל הַלֵּב, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (תהלים כט) קוֹל יְהוָ"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ. מִשּׁוּם שֶׁהַלֵּב – אֲדֹנָי, שֶׁמִּמֶּנּוּ עוֹלִים לַהֲבוֹת אֵשׁ בַּפֶּה, שֶׁהוּא יְהוָ"ה, שֶׁיּוֹרְדוֹת עִמּוֹ כַּמָּה רוּחוֹת שֶׁל קְדֻשָּׁה מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת יְהוָה, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶן (יחזקאל לז) כֹּה אָמַר יְהוָ"ה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ.

קָנֶ"ה – הוּא קִנָּה חָכְמָה קִנָּה בִינָה. שֶׁהֵם לִימִין הַחֶסֶד, וְלִשְׂמֹאל הַגְּבוּרָה. תִּפְאֶרֶת,

כָּלִיל תְּרֵין דְּרוֹעִין, וְגוּף וּבְרִית, וּתְרֵין (סִטְרִין) שׁוֹקִין. לָקֶבֶל שִׁית עִזְקָאן דְּקָנֶה.

וְכַד נָחִית יְהוָ"ה לְלִבָּא, לְגַבֵּי אֲדֹנָ"י, מִתְחַבְּרִין דִּינָא בְּרַחֲמֵי בְּלִבָּא. דְּאִיהוּ יְאַהֲדוֹנָהִי. וְכַד סָלִיק אֲדֹנָי לְפוּמָא, דַּאֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח, לְקַבְּלָא יְהוָה בְּפוּמָא, לְאִתְחַבְּרָא תַּמָּן תְּרֵין שְׁמָהָן בְּחִבּוּרָא חָדָא, יְאַהֲדוֹנָהִי, כְּגַוְונָא דְּמִתְחַבְּרָאן בְּלִבָּא. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מָאנֵי מַתְנִיתִין, מִי שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ אַל יִכָּנֵס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, אִי לֵית לוֹן פּוּמָא וְלִבָּא שָׁוִין. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר:

קָנֶה שִׁית עִזְקָאן בְּקָנֶה, מִתְחַבְּרָאן כַּחֲדָא, וְאִינּוּן אִקְרוּן בְּנֵי אֵלִים, מַפְּקֵי רוּחָא לְנַשְׁבָּא עַל עָלְמָא. וְאַתְיָין מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה. וְכַד אִינּוּן מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, אִינּוּן כְּגַוְונָא דְשׁוֹפָר. וְאִלֵּין אִקְרוּ שׁוֹפָר, שׁוֹפָר שֶׁל אַיִל שֶׁל יִצְחָק. אֵלִים בְּנֵי בָשָׁן, הָבוּ לַיָּ בְּנֵי אֵלִים. אֵלִים דְּיִצְחָק, וּמַפְּקִין רוּחָא וְקָלָא. וְהַהוּא

לשון הקודש

סֶלָּם בָּאֶמְצַע, בַּגּוּף, כָּלוּל מִשְּׁתֵּי זְרוֹעוֹת וְגוּף וּבְרִית וּשְׁתֵּי (צְדָדִים) שׁוֹקַיִם, כְּנֶגֶד שֵׁשׁ הַטַּבָּעוֹת שֶׁל הַקָּנֶה.

וְכַאֲשֶׁר יוֹרֵד יְהוָ"ה לַלֵּב לְגַבֵּי אֲדֹנָ"י, מִתְחַבְּרִים הַדִּין בְּרַחֲמִים בַּלֵּב, שֶׁהוּא יְאַהֲדוֹנָהִי. וְכַאֲשֶׁר עוֹלֶה שֵׁם אֲדֹנָי לַפֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח, לְקַבֵּל שֵׁם יְהוָה בַּפֶּה, וּלְהִתְחַבֵּר שָׁם שְׁנֵי שֵׁמוֹת בְּחִבּוּר אֶחָד – יְאַהֲדוֹנָהִי, כְּמוֹ שֶׁמִּתְחַבְּרִים בַּלֵּב. וּמִשּׁוּם זֶה בֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, מִי שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ אַל יִכָּנֵס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, אִם אֵין לָהֶם פֶּה וְלֵב שָׁוִים. (עד כאן).

זֹהַר

קָנֶה – שֵׁשׁ טַבָּעוֹת בַּקָּנֶה שֶׁמִּתְחַבְּרוֹת כְּאַחַת, וְהֵן נִקְרָאוֹת בְּנֵי אֵלִים. מוֹצִיאוֹת רוּחַ לְנַשֵּׁב עַל הָעוֹלָם, וּבָאוֹת מִצַּד הַגְּבוּרָה. וְכַאֲשֶׁר הֵן מִתְחַבְּרוֹת כְּאַחַת, הֵן כְּדֶגֶמֶת הַשּׁוֹפָר. וְאֵלּוּ נִקְרָאִים שׁוֹפָר, שׁוֹפָר שֶׁל אַיִל שֶׁל יִצְחָק. אֵלִים – בְּנֵי בָשָׁן, הָבוּ לַה' בְּנֵי אֵלִים. אֵלִים שֶׁל יִצְחָק. וּמוֹצִיאוֹת רוּחַ וְקוֹל.

קָלָא נָפִיק, וְאִעְרַע בְּעָבֵי מִטְרָא, וְאִשְׁתְּמַע לְבִרְיָתָא לְבַר. וְעַל דָּא כְתִיב, (איוב כו) וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן. דְּוַדָּאי מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה קָא אַתְיָין. וּבְגִין דָּא (ס"א ומה אָמַר הַהוּא קָלָא, קוֹל יְיָ עַל הַמַּיִם אֵל הַכָּבוֹד וגו') אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים יְיָ עַל מַיִם רַבִּים. אֵל הַכָּבוֹד רוֹעֵם לָא כְתִיב, אֶלָּא אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים, עַל יְדָא דִבְנֵי אֵלִים. וְלֵית מָאן דְּיָדַע בִּשְׁבָחָא דְהַאי קָלָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב מִי יִתְבּוֹנָן.

רעיא מהימנא

פְּתַח רַעְיָא מְהֵימְנָא וְאָמַר, וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא, דְּאִינּוּן אֲטִימִין לִבָּא, סְתִימִין עַיְינִין, דְּלָא יַדְעִין אֵבָרִים דְּגוּפֵיהוֹן עַל מַה אִינּוּן מִתְתַּקְּנִין, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (נ"א קֻנֶ"ה) תְּלַת חֵילִין כְּלִילָן בֵּיהּ, חַד הֶבֶל, דְּאִיהוּ לַהַב אֵשׁ, דְּנָפִיק מִן לִבָּא וְאִתְפְּלַג לְז' הֲבָלִים, דְּאָמַר קֹהֶלֶת. תִּנְיָינָא, אֲוִיר דְּעָאל לְגַבֵּיהּ מִלְּבַר. תְּלִיתָאָה, מַיִם דְּכַנְפֵי רֵיאָה, דְּאִינּוּן דְּבוּקִים בְּקָנֶה. וּמִתְּלַת אִלֵּין אִתְעַבִּיד

לשון הקודש

וְאוֹתוֹ קוֹל יוֹצֵא וּפוֹגֵעַ בְּעַנְנֵי גֶּשֶׁם, וְנִשְׁמָע לַבְּרִיּוֹת שֶׁבַּחוּץ. וְעַל זֶה נֶאֱמַר, (איוב כו) וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן. שֶׁוַּדַּאי מִצַּד הַגְּבוּרָה הֵם בָּאִים. וּמִשּׁוּם זֶה (וּמָה אוֹמֵר הַקּוֹל הַהוּא? קוֹל ה' עַל הַמַּיִם אֵל הַכָּבוֹד וְגוֹ') אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים ה' עַל מַיִם רַבִּים. אֵל הַכָּבוֹד רוֹעֵם לֹא כָתוּב, אֶלָּא אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים, עַל יְדֵיהֶם שֶׁל בְּנֵי אֵלִים. וְאֵין מִי שֶׁמַּכִּיר בַּשֶּׁבַח שֶׁל הַקּוֹל הַזֶּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִי יִתְבּוֹנָן.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

פְּתַח הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וְאָמַר, אוֹי לָהֶם לִבְנֵי אָדָם, שֶׁהֵם אֲטוּמֵי לֵב, סְתוּמֵי עֵינַיִם, שֶׁלֹּא יוֹדְעִים אֵבְרֵי הַגּוּף שֶׁלָּהֶם עַל מָה הֵם מִתְקָנִים, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (הַקֻּנֶ"ה), שְׁלֹשָׁה חֵילוֹת כְּלוּלִים בּוֹ: אֶחָד – הֶבֶל, שֶׁהוּא לַהַב אֵשׁ, שֶׁיּוֹצֵא מִן הַלֵּב וְנֶחֱלָק לְשִׁבְעָה הֲבָלִים שֶׁאָמַר קֹהֶלֶת. שֵׁנִי – אֲוִיר שֶׁנִּכְנָס בְּתוֹכוֹ מִבַּחוּץ. שְׁלִישִׁי – מַיִם שֶׁל

קוֹל, מַיִם וְרוּחַ וְאֵשׁ, וּמִתְפַּלֵּג כָּל חַד לְשִׁבְעָה, וְאִינּוּן שִׁבְעָה לְהָבִים, שִׁבְעָה אֲוִירוֹת, שִׁבְעָה נְחָלִים.

וְכַד אַעְרָעוּ לְהָבִים דְּלִבָּא, בְּעָבֵי מִטְרָא, דְּאִינּוּן כַּנְפֵי רֵיאָה, אֹרַח קָנֶה דְּרֵיאָה. הַאי אִיהוּ וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן. דְּבֵיהּ לֵב מֵבִין בַּבִּינָה, דְּאִיהִי בְּלִבָּא לִשְׂמָאלָא, גְּבוּרָה. וְחֶסֶד לִימִינָא, מַיִם דְּכַנְפֵי רֵיאָה. וְתַמָּן הָכְמָה מוֹחָא, וּמִגֵּיהּ, (שיר השירים ד) מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. דְּאִיהוּ לִבּוּנָא דְמוֹחָא, נוֹזְלִים עַל קָנֶה דְּרֵיאָה. בָּתַר דְּאִסְתָּלְקוּ עֲנָנִים דְּבִינָה לְגַבֵּי מוֹחָא.

וְרָזָא דְּמִלָּה (שיר השירים ג) מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עָשָׁן. וְדָא עָשָׁן הַמַּעֲרָכָה, דְּסָלִיק מִן לִבָּא לְמוֹחָא. דְּכָל רוּחִין דְּעָלְמָא, לָא זָזִין לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ. הָכְמָה: כח מ"ה. כֹּחַ: בְּלִבָּא. מָה: בְּמוֹחָא. קָנֶה: תִּפְאֶרֶת, כָּלִיל שִׁית סְפִירָאן. שִׁית דַּרְגִּין אִינּוּן לְכֻרְסְיָיא, דְּאִיהִי אִימָּא. לְנַחְתָּא הָכְמָה לְגַבֵּיהּ, מִן מוֹחָא לְלִבָּא, דְּבָהּ לֵב מֵבִין. וּבְגִין דָּא, (משלי ד) קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה. בֵּיהּ אַבָּא נָחִית. בֵּיהּ אַבָּא סָלִיק. וְהַאי אִיהוּ סֻלָּם דְּבֵיהּ (ס"א עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ) עוֹלִים תְּרֵי, וְיוֹרְדִים תְּרֵי. וּבְחִבּוּרָא קַדְמָאָה. (ע"כ רעיא מהימנא).

לשון הקודש

כַּנְפֵי רֵאָה, שֶׁהֵם דְּבוּקִים בַּקָּנֶה. וּמִשְּׁלֹשֶׁת אֵלּוּ נַעֲשֶׂה קוֹל – מַיִם וְרוּחַ וְאֵשׁ. וּמִתְחַלֵּק כָּל אֶחָד לְשִׁבְעָה, וְהֵם שֶׁבַע לֶהָבוֹת, שִׁבְעָה אֲוִירִים, שִׁבְעָה נְחָלִים.

וְכַאֲשֶׁר פּוֹגְעוֹת לַהֲבוֹת הַלֵּב בְּעַנְנֵי גֶּשֶׁם, שֶׁהֵם כַּנְפֵי רֵאָה, דֶּרֶךְ קְנֵה הָרֵאָה – זֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן. שֶׁבָּהּ הַלֵּב מֵבִין בַּבִּינָה, שֶׁהִיא בַּלֵּב לִשְׂמֹאלוֹ, גְּבוּרָה. וְחֶסֶד לִימִין, מַיִם שֶׁל כַּנְפֵי רֵאָה. וְשָׁם חָכְמָה, הַמֹּחַ, וּמִמֶּנּוּ (שיר השירים ד) מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן, שֶׁהוּא לִבֻּן הַמֹּחַ, נוֹזְלִים עַל הַקָּנֶה שֶׁל הָרֵאָה, אַחַר שֶׁעָלוּ עַנְנֵי הַבִּינָה לְגַבֵּי הַמֹּחַ.

וְסוֹד הַדָּבָר – (שם ג) מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עָשָׁן. וְזֶה עֲשַׁן הַמַּעֲרָכָה שֶׁעוֹלֶה מִן הַלֵּב לַמֹּחַ, שֶׁכָּל הָרוּחוֹת שֶׁל הָעוֹלָם לֹא מְזִיזוֹת אוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ. חָכְמָה – כ"ח מ"ה. כ"חַ – בַּלֵּב. מ"ה – בַּמֹּחַ. קָנֶה – תִּפְאֶרֶת, כָּלוּל שֵׁשׁ סְפִירוֹת. שֵׁשׁ מַדְרֵגוֹת הֵן לַכִּסֵּא, שֶׁהִיא אִמָּא. שֶׁתֵּרֵד הַחָכְמָה אֶצְלָהּ מִן הַמֹּחַ לַלֵּב, שֶׁבָּהּ הַלֵּב מֵבִין. וּמִשּׁוּם זֶה, (משלי ד) קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה. בּוֹ אַבָּא יוֹרֵד, בּוֹ אַבָּא עוֹלֶה. וְזֶהוּ סֻלָּם שֶׁבּוֹ (עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ) עוֹלִים – שְׁנַיִם, וְיוֹרְדִים – שְׁנַיִם. וּבַחִבּוּר הַקַּדְמוֹן. (ע"כ)

זהר:

וְשֶׁט דְּבָלַע מֵיכְלָא, וּמִתַּמָּן עָאל לְכֻלְּהוּ שַׁיְיפִין, דְּאִיהִי (ס״א דָא אִיהוּ רָזָא) **בְּדַרְגָּא דְּאִשִּׁים. אִשִּׁים אִינּוּן קְרֵבִין מִיַּד, וּבַלְעֵי וְנַטְלֵי כַּלִּיל** (ס״א כֻּלָּא) **מִגּוֹ אֵשָׁא עִלָּאָה, דְּכָלִיל לָאִשִּׁים. וְרָזָא דָא,** (דברים יח) **אִשֵּׁי יְיָ וְנַחֲלָתוֹ יֹאכֵלוּן. אִלֵּין אַכְלִין וּבַלְעִין, וּשְׁאָר לָא אַכְלִין הָכִי.**

וְכָל בְּנֵי עָלְמָא (ס״א לְבַר) **לְבַד, לָא יַדְעִין אֵיךְ אַכְלִין, וְלָאו רָזָא דִלְהוֹן, אֶלָּא דַרְגִּין דִּלְגַו אִינּוּן יַדְעִין, וְנַטְלִין מִנַּיְיהוּ. וְשֶׁט לֵית לֵיהּ בְּדִיקָה מִבַּחוּץ, דְּלָא יַדְעֵי, אֶלָּא מִבִּפְנִים יַדְעֵי וְנַטְלֵי עַד דְּעָאל לְבֵי טוֹחְנָא, וְאִשְׁתְּחִיק וְאִתְבְּשַׁל. וְנָטִיל כֻּלָּא כְּבֵד כְּמָה דְאִתְּמַר. מֵאִלֵּין אֶשִּׁים נַפְקֵי דַרְגִּין, דְּאַקְדְּמֵי וְנַטְלֵי מִכָּבֵד בְּקַדְמִיתָא,** (וּמַאן אִינּוּן, אִלֵּין) **הַטּוֹחֲנוֹת, אַכְלֵי קָרְבְּנִין**

לשון הקודש

זֹהַר

וְשֶׁט – שֶׁבָּלַע מַאֲכָל, וּמִשָּׁם נִכְנָס לְכָל הָאֵיבָרִים, שֶׁהִיא (זֶה הוּא סוֹד) בְּמַדְרֵגָה שֶׁל אִשִּׁים. אִשִּׁים הֵם קְרֵבִים מִיָּד, וּבוֹלְעִים וְנוֹטְלִים כָּלִיל (הַכֹּל) מִתּוֹךְ הָאֵשׁ הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁכָּלִיל לָאִשִּׁים. וְסוֹד זֶה – (דברים יח) אִשֵּׁי ה׳ וְנַחֲלָתוֹ יֹאכֵלוּן. אֵלּוּ אוֹכְלִים וּבוֹלְעִים, וְהַשְּׁאָר לֹא אוֹכְלִים כָּךְ.

וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם (שֶׁבַּחוּץ) לְבַד, לֹא יוֹדְעִים אֵיךְ אוֹכְלִים וְלֹא הַסּוֹד שֶׁלָּהֶם, אֶלָּא מַדְרֵגוֹת שֶׁבִּפְנִים הֵם יוֹדְעִים, וְלוֹקְחִים מֵהֶם. וְשֶׁט אֵין לוֹ בְּדִיקָה מִבַּחוּץ, שֶׁלֹּא יוֹדְעִים, אֶלָּא מִבִּפְנִים יוֹדְעִים וְנוֹטְלִים עַד שֶׁנִּכְנָסִים לְבֵית הַטְּחִינָה, וְנִשְׁחָק וּמִתְבַּשֵּׁל. וְלוֹקֵחַ הַכֹּל הַכָּבֵד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. מֵאֵלּוּ הָאִשִּׁים יוֹצְאוֹת מַדְרֵגוֹת שֶׁמַּקְדִּימוֹת וְנוֹטְלוֹת מֵהַכָּבֵד בָּרִאשׁוֹנָה (וּמֵהֵן? אֵלּוּ) הַטּוֹחֲנוֹת, שֶׁאוֹכְלִים הַקָּרְבָּנוֹת וְטוֹחֲנִים אוֹתָם. וְעַל זֶה מִשֶּׁחָרַב

וְטַחֲנֵי. וְעַל דָּא מִדְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא כְּתִיב, (קהלת יב) וּבָטְלוּ הַטּוֹחֲנוֹת כִּי מִעֵטוּ. אִלֵּין טַחֲנִין בְּקַדְמִיתָא.

כֵּיוָן דְּאִתְטַחֲנָן, אִינּוּן דְּשַׁלְטֵי עָלַיְיהוּ, בַּלְעֵי וְנַטְלֵי, וְאִקְרוּן וֶשֶׁ"ט. אֲמַאי. אֶלָּא וֶשֶׁט, דִּיוּקְנָא דְוָא"ו, (דף רל"ו ע"א) אִיהוּ וֶשֶׁט כָּפוּף. וּלְבָתַר, שָׁט לְמֵיכַל מִשְׁתְּיָא, חַמְרָא וּמַיָּא. דִּכְתִיב, (במדבר יא) שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ. מֵיכְלָא לְמֵיכַל, מִשְׁתְּיָא חַמְרָא וּמַיָּא, נִסּוּכָא דְיַיִן, וְנִסּוּכָא דְמַיִם.

בְּהַאי וֶשֶׁט עָאל וְאִשְׁתְּאִיב בָּרִיאָה, אִלֵּין שְׂרָפִים, (ס"א שַׁיְיפִין) בְּשַׁלְהוֹבִיתָא דִלְהוֹן נָטְלֵי מִשְׁתְּיָא, וְאִקְרוּן רֵיאָה, בְּחִבּוּרָא חָדָא, וְאִשְׁתְּאִיב כֻּלָּא בְהוֹן. וְכָל אִלֵּין, נַטְלִין כָּל חַד וְחַד, כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. וּמִדְּחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, (קהלת יב) וּבָטְלוּ הַטּוֹחֲנוֹת כִּי מִעֵטוּ כֻּלְּהוּ. דְּאַזְעִירוּ דִיוּקְנַיְיהוּ וּמְזוֹנַיְיהוּ, וְלֵית יוֹמָא דְלֵית בֵּיהּ מְאֵרָה, אָרִים קָלֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, וַוי

לשון הקודש

בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כָּתוּב, (קהלת יב) וּבָטְלוּ הַטּוֹחֲנוֹת כִּי מִעֵטוּ. אֵלּוּ הַטּוֹחֲנוֹת בַּתְּחִלָּה.

כֵּיוָן שֶׁנִּטְחָן, הֵם שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם, בּוֹלְעִים וְנוֹטְלִים, וְנִקְרָאִים וֶשֶׁ"ט. מַדּוּעַ? אֶלָּא וֶשֶׁט, צוּרָה שֶׁל אוֹת וָא"ו, הוּא וֶשֶׁט כָּפוּף. וּלְאַחַר מִכֵּן מְשׁוּטָט לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת יַיִן וּמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יא) שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ. אֹכֶל לֶאֱכֹל, וּשְׁתִיָּה שֶׁל יַיִן וּמַיִם, נִסּוּךְ הַיַּיִן וְנִסּוּךְ הַמַּיִם.

בָּזֶה הַוֶּשֶׁט נִכְנָס, וְנִשְׂאָב בָּרִאָה עַל יְדֵי אֵלּוּ הַשְּׂרָפִים (הָאֵיבָרִים), בַּשַּׁלְהֶבֶת שֶׁלָּהֶם לוֹקְחִים הַמַּשְׁקֶה, וְנִקְרָאִים רֵאָה בְּחִבּוּר אֶחָד, וְנִשְׂאָב הַכֹּל בָּהֶם. וְכָל אֵלּוּ לוֹקְחִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לָהֶם. וּמִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נֶאֱמַר, (קהלת יב) וּבָטְלוּ הַטּוֹחֲנוֹת כִּי מִעֵטוּ, כֻּלָּם. שֶׁהִמְעִיטוּ דְמוּתָם וּמְזוֹנָם, וְאֵין יוֹם שֶׁאֵין בּוֹ קְלָלָה. הֵרִים קוֹלוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן

יְרוּשְׁלֵם קַרְתָּא קַדִּישָׁא, וַוי לְעַמָּא, דְּכָל טָבָאן אִלֵּין אַבְדִין, רַבְרְבָן גִּיבָּרִין מְמָנָן אַזְעִירוּ דִּיוּקְנַיְיהוּ, עַל דָּא בָכוּ חַבְרַיָּיא. אָמְרוּ, וַוי רִבִּי, כַּד תִּסְתָּלַק מִן עָלְמָא, מָאן יְגַלֶּה רָזִין סְתִימִין עֲמִיקִין כְּאִלֵּין, דְּלָא אִשְׁתְּמָעוּ מִן יוֹמָא דְשִׁלֹּמֹה מַלְכָּא, וְעַד הַשְׁתָּא. זַכָּאָה דָרָא דְשַׁמְעִין מִלִּין אִלֵּין, וְזַכָּאָה דָרָא דְּאַנְתְּ בְּגַוֵּויהּ, וַוי לְדָרָא דְיִשְׁתַּאֲרוּן יַתְמִין מִנָּךְ.

רעיא מהימנא

פָּתַח רַעְיָא מְהֵימְנָא וְאָמַר, וְהָא כְתִיב, וְשִׁפְתוֹתֵינוּ שֶׁבַח כְּמֶרְחֲבֵי רָקִיעַ. וְשֶׁבַע רְקִיעִין אִינּוּן: וִילוֹן. רָקִיעַ. שְׁחָקִים. זְבוּל. מָעוֹן. מָכוֹן. עֲרָבוֹת. שְׁחָקִים. דִּבְהוֹן רֵיחַיִם דְּטוֹחֲנִים מָן לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. וְאִינּוּן אִקְרוּן שְׁחָקִים, עַל שֵׁם (שמות ל) וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק, וְאִינּוּן נָצַח וְהוֹד, עָלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה מה) וּשְׁחָקִים יִזְּלוּ צֶדֶק, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַתָּאָה.

לשון הקודש

וְאָמַר, אוֹי יְרוּשָׁלַיִם עִיר קְדוֹשָׁה! אוֹי לָעָם שֶׁכָּל טוֹבוֹת אֵלּוּ אָבְדוּ! שָׂרִים גִּבּוֹרִים מְמֻנִּים הִקְטִינוּ דְּמוּתָם. עַל זֶה בּוֹכִים הַחֲבֵרִים. אָמְרוּ, אוֹי רַבִּי! כַּאֲשֶׁר תִּסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, מִי יְגַלֶּה סוֹדוֹת סְתוּמִים עֲמֻקִּים כָּאֵלּוּ, שֶׁלֹּא נִשְׁמְעוּ מִיָּמָיו שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ וְעַד עַתָּה? אַשְׁרֵי הַדּוֹר שֶׁשּׁוֹמְעִים מִלִּים אֵלּוּ, וְאַשְׁרֵי הַדּוֹר שֶׁאַתָּה בְּתוֹכוֹ! אוֹי לַדּוֹר שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ יְתוֹמִים מִמְּךָ!

רַעְיָא מְהֵימְנָא

פָּתַח הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וְאָמַר, וַהֲרֵי כָּתוּב וְשִׁפְתוֹתֵינוּ שֶׁבַח כְּמֶרְחֲבֵי רָקִיעַ. וְשִׁבְעָה רְקִיעִים הֵם: וִילוֹן, רָקִיעַ. שְׁחָקִים, זְבוּל. מָעוֹן. מָכוֹן. עֲרָבוֹת. שְׁחָקִים. שֶׁבָּהֶם רֵחַיִם שֶׁטּוֹחֲנִים מָן לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. וְאֵלּוּ נִקְרָאִים שְׁחָקִים, עַל שֵׁם (שמות ל) וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק. וְאֵלּוּ נָצַח וְהוֹד, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (ישעיה מה) וּשְׁחָקִים יִזְּלוּ צֶדֶק, שֶׁהִיא שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה.

וילון, דְּבֵיהּ מַכְנִיס עַרְבִית וּמוֹצִיא שַׁחֲרִית. רָקִיעַ, אִיהוּ יְסוֹד.
דְּבֵיהּ נַהֲרִין שִׁמְשָׁא וְסִהֲרָא, דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא תַתָּאָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית א) וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. וְצַדִּיק אוֹת, בֵּין נֶצַח וְהוֹד. וְעֵדוּת, בֵּין תִּפְאֶרֶת וּמַלְכוּת.

נֶצַח וְהוֹד תְּרֵין פַּלְגֵי גּוּפָא אִינּוּן, כְּגַוְונָא דִתְרֵין תְּאוֹמִים. וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאוּ שְׁחָקִים. תַּרְוַוּיְיהוּ כַּחֲדָא ו"ו אִינּוּן, מִן וֶשֶׁט, מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא. וְאִינּוּן תְּרֵין טוֹחֲנוֹת, מִסִּטְרָא דִימִינָא.

וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ. (שמות יג) עַצְמוֹת צַדִּיק יְסוֹד עָלְמִין, דַּרְגָּא דְיוֹסֵף הַצַּדִּיק. וְעָלַיְיהוּ אִתְמַר, אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי. וְלֵית לֶחֶם, אֶלָּא אוֹרַיְיתָא, (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי. וְאִינּוּן: אַשְׁכְּלוֹת דְּצַדִּיק. וְצַדִּיק, עֵץ פְּרִי. וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר, (במדבר יג) וַיִּשְׁאֲהוּ בַמּוֹט בִּשְׁנָיִם. וַאֲמַאי בַמּוֹט. בְּגִין דְּלָא הָוָה תַּמָּן צַדִּיק.

וּבְגִינַיְיהוּ אִתְמַר בֵּיהּ, (תהלים נה) לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק, דְּאִיהוּ עֵץ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ, (במדבר יג) הֲיֵשׁ בָּהּ עֵץ אִם אָיִן. אַעְקְרוּ עֵץ דְּאִיהוּ צַדִּיק, אִלֵּין דְּאַפִּיקוּ שׁוּם בִּיש עַל אַרְעָא, וְגָרְמוּ, וַיִּשְׁאֲהוּ בַמּוֹט בִּשְׁנָיִם, ו' ו'.

לשון הקודש

וילון, שֶׁבּוֹ מַכְנִיס עַרְבִית וּמוֹצִיא שַׁחֲרִית. רָקִיעַ הוּא יְסוֹד, שֶׁבּוֹ מְאִירִים הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וּשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. וְצַדִּיק הוּא אוֹת בֵּין נֵצַח וְהוֹד, וְעֵדוּת בֵּין תִּפְאֶרֶת וּמַלְכוּת.

נֵצַח וְהוֹד – שְׁנֵי חֲצָאֵי גּוּף הֵם, כְּדֶגֶמֶת שְׁנֵי תְּאוֹמִים. וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָאִים שְׁחָקִים. שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד אוֹת וָ"ו הֵם, מִן וֶשֶׁט, מִצַּד הַשְּׂמֹאל. וְהֵם שְׁתֵּי הַטּוֹחֲנוֹת, מִצַּד הַיָּמִין.

וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ. עַצְמוֹת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, מַדְרֵגָה שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי. וְאֵין לֶחֶם אֶלָּא תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי. וְהֵם אֶשְׁכּוֹלוֹת שֶׁל הַצַּדִּיק. וְצַדִּיק עֵץ פְּרִי. וּבִגְלָלוֹ נֶאֱמַר (במדבר יג) וַיִּשְׁאֲהוּ בַמּוֹט בִּשְׁנָיִם. וּמַדּוּעַ בַּמּוֹט? בִּגְלַל שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם צַדִּיק.

וּבִגְלָלָם נֶאֱמַר בּוֹ, (תהלים נה) לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק, שֶׁהוּא עֵץ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (במדבר יג)

עָלַיְיהוּ אִתְמַר, סָחֲטָה עֲנָבִים. צַדִּיק יְסוֹד, בֵּיהּ סוֹד, דְּאִיהוּ יַיִן הַמְשׁוּמָּר בַּעֲנָבָיו מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. דְּאִינּוּן וֹ' דַּרְגִּין דְּאָת וֹ'. וְאִינּוּן שְׂרָפִים, וֹ' וֹ', (ישעיה ו) שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד. מִשְׁמָאלָא. וְאִינּוּן אַפִּיקוּ מַיִם מִימִינָא. וְצָחִין בְּשַׁלְהוֹבִיתָא דִלְהוֹן מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה, וְשׁוֹאֲבִין מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד.

וְעָלַיְיהוּ אִתְמַר, (תהלים קד) עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת, מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּנַשְׁבִין עַל לִבָּא, דְּאִיהוּ דַרְגָּא עֲשִׂירָאָה בְּרוּחָא דְקוּדְשָׁא, דְּאִיהוּ בֵּינַיְיהוּ. וְאִיהוּ וֹ', אוֹת בְּצָבָא דִילֵיהּ, כָּלִיל וֹ' פִּרְקִין דִּתְרֵין שׁוֹקִין, דִּכְתִיב בְּהוּ (שיר השירים ה) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וְדָא צַדִּיק אוֹת בְּרִית.

וֹ' עִלָּאָה, תִּפְאֶרֶת. בֵּין שִׁית פִּרְקִין דִּתְרֵין דְּרוֹעִין. וּבְגִין דָּא, וֹ' וֹ', גּוּף וּבְרִית חַשְׁבִינָן חַד. וְאִינּוּן (שמות כה) פֹּרְשֵׁי כְנָפַיִם לְמַעְלָה, לְקַבֵּל וֹ' עִלָּאָה עָלַיְיהוּ. וּמִסִּטְרֵיהּ, אִתְקְרִיאוּ נְבִיאֵי הָאֱמֶת. סֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל בְּרִית, דְּאִיהוּ וֹ' תִּנְיָינָא, (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וּבְגִין דָּא, נֶצַח וְהוֹד, טוֹחֲנִים מָן לְצַדִּיקַיָּא, דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דְּצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, דְּאִיהוּ בֵּינַיְיהוּ. וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאוּ טוֹחֲנוֹת.

לשון הקודש

חַיֵּשׁ בָּהּ עֵץ אִם אָיִן. עָקְרוּ עֵץ שֶׁהוּא צַדִּיק, אֵלּוּ שֶׁהוֹצִיאוּ שֵׁם רַע עַל הָאָרֶץ, וְגָרְמוּ לְמַה שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשָּׁאֲהוּ בַמּוֹט בִּשְׁנָיִם, וֹ' וֹ'.

וְעַל הַמְרַגְּלִים נֶאֱמַר, סָחֲטָה עֲנָבִים. צַדִּיק שֶׁהוּא יְסוֹד, בּוֹ סוֹד, שֶׁהוּא יַיִן הַמְשֻׁמָּר בַּעֲנָבָיו מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. שֶׁהֵם שֵׁשׁ מַדְרֵגוֹת שֶׁל הָאוֹת וֹ'. וְהֵם שְׂרָפִים, אוֹתִיּוֹת וֹ' וֹ', שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ו) שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד. מֵהַשְּׂמֹאל. וְאֵלּוּ הַמּוֹצִיאִים מַיִם – מֵהַיָּמִין. וּצְמֵאִים בַּשַּׁלְהֶבֶת שֶׁלָּהֶם מִצַּד הַגְּבוּרָה וְשׁוֹאֲבִים מִצַּד הַחֶסֶד.

וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, (תהלים קד) עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת, מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁנּוֹשְׁבִים עַל הַלֵּב, שֶׁהוּא מַדְרֵגָה עֲשִׂירִית בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בֵּינֵיהֶם. וְהוּא אוֹת וֹ', אוֹת בַּצָּבָא שֶׁלּוֹ, כָּלוּל וֹ' פְּרָקִים שֶׁל שְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, שֶׁכָּתוּב בָּהֶן (שיר השירים ה) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וְזֶה צַדִּיק אוֹת בְּרִית.

וֹ' עֶלְיוֹנָה – תִּפְאֶרֶת. בֵּין שִׁשָּׁה פְּרָקִים שֶׁל שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה וֹ' וֹ', גּוּף וּבְרִית שֶׁנֶּחְשָׁבִים כְּאֶחָד. וְהֵם (שמות כה) פֹּרְשֵׁי כְנָפַיִם לְמַעְלָה, כְּנֶגֶד וֹ' עֶלְיוֹנָה שֶׁעֲלֵיהֶם. וּמִצִּדָּהּ נִקְרָאִים נְבִיאֵי אֱמֶת. סֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַבְּרִית, שֶׁהִיא אוֹת וֹ' שְׁנִיָּה, (משלי י) וְצַדִּיק

וּמִסִּטְרָא דְּוֶשֶׁט, (במדבר יא) שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ, אִינּוּן לְקוּטוֹת דְּפִסְקוֹת דְּמַתְנִיתָא. וְטָחֲנוּ בָרֵחַיִם, מֵהָכָא, מָאן דְּאַפִּיק מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, צָרִיךְ לְמִטְחַן לוֹן בְּשִׁנַּיִים, וּלְאַפָּקָא מִלִּין שְׁלֵימִין, וְאִינּוּן מִלִּין אִתְקְרִיאוּ שְׁלָמִים. וְאוֹחֲרָנִין, דְּאִינּוּן שַׁטְיָין, דְּאַכְלִין מִלִּין בְּהַלְעָטָה, וְלָא טוֹחֲנִין לוֹן בַּטּוֹחֲנוֹת דְּלְהוֹן וּבְשִׁינֵּהוֹן, מַה כְּתִיב בְּהוּ, (במדבר יא) הַבָּשָׂר עוֹדֶנּוּ בֵּין שִׁנֵּיהֶם וְאַף יְיָ חָרָה בָעָם, דְּאִינּוּן, מִגּוְזָא דְמַאן דְּאָמַר (בראשית כה) הַלְעִיטֵנִי נָא. וְנֶצַח וְהוֹד אִתְקְרִיאוּ כְּרוּבִים.

וּתְמַנְיָא אִינּוּן: חָכְמָה, בִּינָה, גְּדֻלָּה, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת, מַלְכוּת, נֶצַח, הוֹד. צַדִּיק, עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ. דְּאִיהוּ לֵית לֵיהּ זוּג. וּמַאי עֲטָרָה דִילֵיהּ. כֶּתֶר עֶלְיוֹן. וּבְגִינֵיהּ (דף רל"ו ע"ב) אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, הָעוֹלָם הַבָּא אֵין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִיָּה אֶלָּא צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם. וְהַיְינוּ דְּאוֹקְמוּהָ, אָמְרָה שַׁבָּת כַּמֵּי קֶדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְכֻלְּהוּ יוֹמֵי נָתַתָּ בֶּן זוּג וְלִי לֹא נָתַתָּ בֶּן זוּג. (ע"כ רעיא מהימנא).

לשון הקודש

יְסוֹד עוֹלָם. וּמִשּׁוּם זֶה נֵצַח וְהוֹד טוֹחֲנִים מָן לַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם מִצַּד שֶׁל צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁהוּא בֵּינֵיהֶם. וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָאִים טוֹחֲנוֹת.

וּמִצַּד שֶׁל הַוֶּשֶׁט נֶאֱמַר, (במדבר יא) שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ, אוֹתָם הַמְלַקְּטִים פִּסְקִים שֶׁל הַמִּשְׁנָה. וְטָחֲנוּ בָרֵחַיִם – מִכָּאן, מִי שֶׁמּוֹצִיא דִּבּוּרִים שֶׁל תּוֹרָה, צָרִיךְ לְטָחֲנָם בַּשִּׁנַּיִם וּלְהוֹצִיא דִּבּוּרִים שְׁלֵמִים, וְאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים נִקְרָאִים שְׁלָמִים. וַאֲחֵרִים, אוֹתָם שֶׁהֵם שׁוֹטִים, שֶׁאוֹכְלִים דִּבּוּרִים בְּהַלְעָטָה וְלֹא טוֹחֲנִים אוֹתָם בַּטּוֹחֲנוֹת שֶׁלָּהֶם וּבַשִּׁנַּיִם, מַה כָּתוּב בָּהֶם? (שם) הַבָּשָׂר עוֹדֶנּוּ בֵּין שִׁנֵּיהֶם [וְגוֹ'] וְאַף ה' חָרָה בָעָם. שֶׁהֵם מִשֹּׁרֶשׁ שֶׁל מִי שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו (בראשית כה) הַלְעִיטֵנִי נָא. וְנֶצַח וְהוֹד נִקְרָאִים כְּרוּבִים.

וּשְׁמוֹנָה הֵם: חָכְמָה, בִּינָה, גְּדֻלָּה, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת, מַלְכוּת, נֵצַח, הוֹד. צַדִּיק עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ, שֶׁהוּא אֵין לוֹ זוּג. וּמָה הָעֲטָרָה שֶׁלּוֹ? כֶּתֶר עֶלְיוֹן. וּבִגְלָלוֹ פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, הָעוֹלָם הַבָּא אֵין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִיָּה, אֶלָּא צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם. וְזֶהוּ שֶׁבָּאֲרוּ, אָמְרָה שַׁבָּת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְכָל הַיָּמִים נָתַתָּ בֶּן זוּג וְלִי לֹא נָתַתָּ בֶּן זוּג. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר:

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד. ע' רַבְּרְבָא, ד' אוֹף הָכִי. וְסִימָנָא דָא עֵד. הַיְינוּ דִכְתִיב, (שמואל א יב) עֵד יְיָ בָּכֶם. אִשְׁתַּאֲרוּן אַתְוָון ש"מ, מ' פְּתוּחָה. מָאי טַעְמָא לָא סְתִימָא, בְּגִין דְּם' סְתִימָא, מַלְכָּא (ס"א עָלְמָא) עִלָּאָה. מ' פְּתִיחָא, מַלְכָּא (ס"א עָלְמָא) תַּתָּאָה. אַתְוָון אַחֲרָנִין, אִשְׁתָּאֲרוּ א"ח, (משלי כה) כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר כְּתִיב.

אַשְׁכַּחְנָא בְּסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, כָּל מָאן דְּמְיַיחֵד יִחוּדָא דָא בְּכָל יוֹמָא, חֶדְוָה זְמִינָא לֵיהּ מִלְּעֵילָּא, מֵרָזָא דְאַתְוָון אִלֵּין, ש"מ מֵהַאי סִטְרָא. א"ח, מֵהַאי סִטְרָא. וּמְצָרֵף אַתְוָון, לְמַפְּרֵעַ (שַׁדַּי) שַׁרֵי, וּבְמֵישָׁר (חַיִּים) סְיָים. וְסִימָן אֶשְׁמַח. דְּכְתִיב, (תהלים קד) אָנֹכִי אֶשְׁמַח בַּיְיָ. מַמָּשׁ. דָּא יִחוּדָא קַדִּישָׁא.

לשון הקודש

זֹהַר

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. אוֹת ע' גְּדוֹלָה, וְאוֹת ד' גַּם כֵּן. וְסִימָן זֶה – עֵד. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמואל–א יב) עֵד ה' בָּכֶם. נִשְׁאֲרוּ אוֹתִיּוֹת ש"מ. מ' פְּתוּחָה. מָה הַטַּעַם לֹא סְתוּמָה? מִשּׁוּם שֶׁם' סְתוּמָה הִיא מֶלֶךְ (עוֹלָם) עֶלְיוֹן. מ' פְּתוּחָה הִיא מֶלֶךְ (עוֹלָם) תַּחְתּוֹן. אוֹתִיּוֹת אַחֵרוֹת נִשְׁאֲרוּ א' ח', עֲלֵיהֶן כָּתוּב (משלי כה) כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר.

מָצָאנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא, כָּל מִי שֶׁמְּיַחֵד יִחוּד זֶה בְּכָל יוֹם, שִׂמְחָה מְזֻמֶּנֶת לוֹ מִלְּמַעְלָה מִסּוֹד אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ – ש"מ מִצַּד זֶה, א"ח מִצַּד זֶה. וּמְצָרֵף הָאוֹתִיּוֹת – לְמַפְּרֵעַ (שַׁדַּי) מַתְחִיל, וּבְיָשָׁר (חַיִּים) מְסַיֵּם. וְסִימָנָם: אֶשְׁמַ"ח, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) אָנֹכִי אֶשְׁמַח בַּה'. מַמָּשׁ. זֶה

וְשַׁפִּיר אִיהוּ. וְהָכִי הוּא בְּסִפְרָא דְּחֲנוֹךְ, דְּאָמַר כִּי הַאי גַּוְונָא, דְּמַאן דִּמְיַיחֵד יִחוּדָא דָא בְּכָל יוֹמָא, חֶדְוָה זְמִינָא לֵיהּ מִלְּעֵילָּא.

תּוּ אִית בֵּיהּ ש"מ, דְּאִתְכְּלִיל מִן ע' רַבְּרְבָא. אִלֵּין שִׁבְעִין שְׁמָהָן בְּרָזָא דַּאֲבָהָן קַדִּישִׁין, וְדָא הוּא שְׁמַע: שֵׁם ע'. יִשְׂרָאֵל, יְיָ, אֱלֹהֵינוּ, יְיָ, אִלֵּין אַרְבַּע בָּתֵּי דִתְפִלִּין, דְּאָחִיד לוֹן א"ח. הַהוּא דְּאָמַר (שיר השירים ה) פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי. ד': דָּא קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, דְּהִיא אֲחִידַת בְּהוּ. רָזָא לְחַכִּימִין אִתְמְסַר, דְּלָא לְגַלָּאָה. שָׁתִיק רִבִּי שִׁמְעוֹן. בָּכָה וְחַיִּיךְ, אָמַר, אֵימָּא, דְּהָא וַדַּאי רַעֲוָא אִשְׁתְּכַח, וְלֵית כְּדָרָא דָא עַד דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, דִּיהֵא רְשׁוּ לוֹן לְגַלָּאָה.

תְּרֵין רְצוּעִין נָפְקִין, מִסִּטְרָא דָא וּמִסִּטְרָא דָא, רָזָא דִּתְרֵין יַרְכִין דִּלְתַתָּא דְּהַאי א"ח, דִּנְבִיאֵי

לשון הקודש

יִחוּד הַקָּדוֹשׁ. וְכָּה הוּא. וְכָךְ הוּא בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ, שֶׁאָמַר כְּמוֹ זֶה, שֶׁמִּי שֶׁמְּיַחֵד יִחוּד זֶה בְּכָל יוֹם, שִׂמְחָה מְזֻמֶּנֶת לוֹ מִלְּמַעְלָה.

עוֹד יֵשׁ בּוֹ אוֹתִיּוֹת ש"מ, שֶׁנִּכְלָל מִן ע' גְּדוֹלָה. אֵלּוּ שִׁבְעִים שֵׁמוֹת בְּסוֹד הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וְזֶהוּ שְׁמַע – שֵׁם ע'. יִשְׂרָאֵל, ה', אֱלֹהֵינוּ, ה' – אֵלּוּ אַרְבָּעָה בָּתֵּי הַתְּפִלִּין שֶׁמְּאַחֵד אוֹתָם א"ח. אוֹתוֹ שֶׁאָמַר (שיר השירים ה) פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי. אוֹת ד' – זֶה קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, שֶׁהִיא אֲחוּזָה בָּהֶם. סוֹד לַחֲכָמִים נֶאֱמַר, שֶׁלֹּא לְגַלּוֹת. שָׁתַק רַבִּי שִׁמְעוֹן. בָּכָה וְחִיֵּךְ. אָמַר, אֹמַר, שֶׁהֲרֵי וַדַּאי עֵת רָצוֹן נִמְצָא, וְאֵין כְּדוֹר זֶה עַד שֶׁיָּבוֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם רְשׁוּת לְגַלּוֹת.

שְׁתֵּי רְצוּעוֹת יוֹצְאוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, סוֹד שֶׁל שְׁתֵּי יְרֵכַיִם שֶׁלְּמַטָּה שֶׁל זֶה הָא"ח,

קְשׁוֹט אֲחִידָן בְּהוּ. דְּהָא מִלְּעֵילָא נָפְקִין תְּרֵין רְצוּעִין, רָזָא דִּתְרֵין דְּרוּעִין, מִימִינָא וּמִשְׂמָאלָא, וְדָלֶ"ת אִתְאֲחִידַת בְּהוּ. לְבָתָר נַחְתָּא, וְאִתְפְּשָׁטוּ יַרְכִּין לְתַתָּא. כֵּיוָן דְּהִיא אִתְאֲחִידַת לְעֵילָא כַּדְקָא יָאוּת, נַחְתָּא לְתַתָּא, לְאִתְאַחֲדָא בְּאָכְלוּסָהָא. וְכַד אִיהִי אִתְאַחֲדַת, אֲחִידָא בְּשִׁפּוּלֵי יַרְכִּין, וּרְשִׁימוּ דְּיוֹד בְּרִית קַדִּישָׁא עָלָהּ מִלְּעֵילָא, כְּדֵין אִיהִי אִתְאַחֲדַת בְּיִחוּדָא חַד.

יו"ד דָּא אִיהִי רָזָא דִּבְרִית, (וְעַל דָּא) כָּל מָאן דְּנָטַר בְּרִית דָּא, אִיהוּ אִשְׁתְּזִיב לְעֵילָא, וְאִשְׁתְּזִיב לְתַתָּא. (מַנָּא לָן) פִּנְחָס, בְּגִין דְּאִיהוּ קַנֵּי עַל בְּרִית דָּא, אִשְׁתְּזִיב מִן דִּינָא עִלָּאָה, וּמִן דִּינָא דִּלְתַתָּא, וּבְגִין כָּךְ אִתְרְשַׁם יו"ד דָּא בְּגַוָּויהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְגוֹ'.

יו"ד דָּא, אִצְטְרִיךְ דְּלָא יִתְעֲדֵי כְּלָל מִגּוֹ תְּפִלָּה דְּיַד, דְּלָא יַעְבִּיד פְּרוּדָא. וְכָל חֶדְוָה דִּילָהּ,

לשון הקודש

שֶׁנִּבְיֵאי הָאֱמֶת אֲחוּזִים בּוֹ. שֶׁהֲרֵי מִלְּמַעְלָה יוֹצְאִים שְׁתֵּי רְצוּעוֹת, סוֹד שֶׁל שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל. וְאוֹת דָּלֶ"ת אֲחוּזָה בָּהֶן. לְבַסּוֹף יוֹרֶדֶת, וְנִתְפַּשְּׁטוּ שְׁתֵּי הַיְרֵכַיִם לְמַטָּה. כֵּיוָן שֶׁהִיא אֲחוּזָה לְמַעְלָה כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, יוֹרֶדֶת לְמַטָּה לְהִתְאַחֵד עִם עַמָּהּ. וְכַאֲשֶׁר הִיא מִתְאַחֶדֶת, נֶאֱחֶזֶת בְּסוֹף הַיְרֵכַיִם, וְסִימָן שֶׁל אוֹת יו"ד בְּרִית קֹדֶשׁ עָלֶיהָ מִלְּמַעְלָה. אָז הִיא אֲחוּזָה בְּיִחוּד אֶחָד.

יו"ד זֶהוּ סוֹד הַבְּרִית, (וְעַל זֶה) כָּל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר בְּרִית זוֹ, הוּא נִשְׁמָר לְמַעְלָה, וְנִשְׁמָר לְמַטָּה. (מִנַּיִן לָנוּ?) מִפִּנְחָס, מִשּׁוּם שֶׁהוּא קִנֵּא עַל בְּרִית זוֹ, נִצּוֹל מִן הַדִּין הָעֶלְיוֹן וּמִן הַדִּין שֶׁלְּמַטָּה, וּמִשּׁוּם זֶה נִרְשְׁמָה אוֹת יו"ד זוֹ בְּתוֹכוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְגוֹ'. יו"ד זוֹ צָרִיךְ שֶׁלֹּא תִּפָּרֵד כְּלָל מִתּוֹךְ תְּפִלָּה

בְּהַאי י'. אִיהוּ יו"ד דָּא בִּדְכוּרָא אִיהִי, וְלָא בְּנוּקְבָּא, אִיהוּ צַדִּיק, וְאִיהִי צֶדֶק. וּבְגִין כַּךְ, אִתְקְרִיבַת בַּהֲדָהּ, וּמַאן דְּרָחִיק לֵיהּ מֵאָתָר דָּא, רָחִיק הוּא מֵעִדּוּנָא דְעָלְמָא דְאָתֵי.

בִּדְכוּרָא אִיהוּ צַדִּיק, וְאִיהִי צֶדֶק בְּלָא יו"ד. אִיהוּ אִישׁ. וְאִיהִי אִשָּׁה, בְּלָא יו"ד. וּבְגִין כָּךְ חֶדְוָה (נ"א תִּיּוּבְתָּא) דִּילָהּ, לְאִתְקָרְבָא בָהּ, וּלְאִתְעַדְּנָא בַּהֲדָהּ. מַאן דְּרָחִיק עִדּוּנָא דָא, יְרַחֲקוּן לֵיהּ מֵעִדּוּנָא דִלְעֵילָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמואל א ב) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, פִּנְחָס קָאִים קָמֵי דִינָא תַּקִּיפָא דְיִצְחָק, וְסָתִים פִּרְצָה, בְּגִין כַּךְ אַשְׁלִים לְגַבֵּי פִּנְחָס רָזָא דְיִצְחָק. קָם קַמֵּי פִּרְצָה דִכְתִיב, (תהלים קו) וַיַּעֲמֹד פִּנְחָס וַיְפַלֵּל. קָם בְּפִרְצָה קַמֵּי דִינָא דְיִצְחָק, בְּגִין לְאַגָּנָא עָלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל. (ס"א פִּנְחָס קָאִים קָמֵי דִינָא תַּקִּיפָא דְיִצְחָק לְאַגָּנָא עָלַיְיהוּ

לשון הקודש

שֶׁל יָד, שֶׁלֹּא תַעֲשֶׂה פֵּרוּד. וְכָל שִׁמְחָה שֶׁלָּהּ הִיא בְּזוֹ הָאוֹת יו"ד. יו"ד זוֹ הִיא בְּזָכָר, וְלֹא בִּנְקֵבָה. הוּא צַדִּיק, וְהִיא צֶדֶק. וּמִשּׁוּם זֶה מִתְקָרֶבֶת אֶצְלָהּ, וּמִי שֶׁמַּרְחִיק אוֹתוֹ מִמָּקוֹם זֶה, רָחוֹק הוּא מֵהָעֹנֶג שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא.

בְּזָכָר הוּא צַדִּיק, וְהִיא צֶדֶק בְּלִי אוֹת יו"ד. הוּא אִישׁ, וְהִיא אִשָּׁה, בְּלִי יו"ד. וּמִשּׁוּם זֶה שִׂמְחָה (תְּשׁוּבָה) שֶׁלָּהּ לְהִתְקָרֵב אֵלֶיהָ וּלְהִתְעַנֵּג עִמָּהּ. מִי שֶׁמְּרַחֵק עֹנֶג זֶה, יַרְחִיקוּ אוֹתוֹ מֵעֹנֶג שֶׁל מַעְלָה. וְעַל זֶה כָּתוּב, (שמואל–א ב) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וְגוֹ'.

בָּא וּרְאֵה, פִּנְחָס עָמַד בִּפְנֵי דִּין תַּקִּיף שֶׁל יִצְחָק, וְסָתַם פִּרְצָה, בִּגְלַל זֶה הִשְׁלִים לְגַבֵּי פִּנְחָס סוֹד שֶׁל יִצְחָק. עָמַד בִּפְנֵי פִּרְצָה, שֶׁכָּתוּב (תהלים קו) וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל. עָמַד בִּפְרִצָה לִפְנֵי דִּין שֶׁל יִצְחָק כְּדֵי לְהָגֵן עַל

דְּיִשְׂרָאֵל. דִּכְתִיב, (תהלים קו) וַיַּעֲמֹד פִּנְחָס וַיִּפַּלֵּל. מָאי וַיַּעֲמֹד, דְּקָם בִּפְרִצָה קַמֵּי דִינָא דְיִצְחָק, בְּגִין כַּךְ אַשְׁלִים לְגַבֵּי פִּנְחָס רָזָא דְיִצְחָק.) **וְעַל דָּא כָּלִיל דָּא בְּדָא בְּחוּשְׁבָּנָא.**

וְאִי תֵּימָא, הָא חֶשְׁבָּנָא לָא תַלְיָיא אֶלָּא בְּעַיְינִין דִּילָהּ, וְהָכָא חֶשְׁבָּנָא לְעֵילָא בְּיִצְחָק. אֶלָּא וַדַּאי הָכִי הוּא, בְּגִין דְּיִצְחָק תַּלְיָא וְאִשְׁתַּמְּשָׁא (ס"א וְאִתְמְשַׁךְ) **בְּהַהוּא אֲתָר דְּאִינּוּן עַיְינִין, דְּתַמָּן דַּיְינִין דִּינִין דְּכָל עָלְמָא, דְּהָא עַיְינִין דִּילָהּ, אִינּוּן שִׁבְעִין קַתֶּדְרָאִין, אֲתָר דְּדִינִין דְּעָלְמָא, וְאִקְרוּן סַנְהֶדְרִין. וְעַל דָּא כֹּלָּא חַד, בְּגִין דְּיִצְחָק וְאִינּוּן כַּחֲדָא אַזְלִין, וְכֹלָּא שַׁפִּיר.**

פִּנְחָס דָּא יִצְחָק, וְקָם פִּנְחָס וְדָאִין דִּינָא, וּמִתְלַבֵּשׁ בִּגְבוּרָה תַקִּיפָא דְאִיהוּ שְׂמָאלָא. וּבְגִין כָּךְ זָכָה לִימִינָא. הָכָא אִתְכְּלִיל שְׂמָאלָא בִימִינָא. הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי, מָאי הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי. אֶלָּא אִלֵּין אִינּוּן ג' מְמוּנִים דְּגֵיהִנָּם: מַשְׁחִית, אַף, וְחֵימָה. (ד"א חַד עַל שְׁפִיכוּת

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל. (פִּנְחָס עָמַד בִּפְנֵי דִין הַתַּקִּיף שֶׁל יִצְחָק לְהָגֵן עֲלֵיהֶם עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (תהלים קו) וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיִּפַּלֵּל. מַהוּ וַיַּעֲמֹד? שֶׁעָמַד בַּפֶּרֶץ בִּפְנֵי דִין שֶׁל יִצְחָק, בִּגְלַל זֶה הִשְׁלִים לְפִנְחָס סוֹד שֶׁל יִצְחָק). וְעַל זֶה כָּלוּל זֶה בָּזֶה בְּחֶשְׁבּוֹן.

וְאִם תֹּאמַר, חֶשְׁבּוֹן זֶה לֹא תָלוּי אֶלָּא בָּעֵינַיִם שֶׁלָּהּ, וְכָאן הַחֶשְׁבּוֹן לְמַעְלָה בְּיִצְחָק – אֶלָּא וַדַּאי כָּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁיִּצְחָק תָּלוּי וּמִשְׁתַּמֵּשׁ (וְנִמְשָׁךְ) בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהֵם עֵינַיִם, שֶׁשָּׁם דָּנִים דִּינִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי הָעֵינַיִם שֶׁלָּהּ הֵם שִׁבְעִים כִּסְאוֹת, מְקוֹם דִּינֵי הָעוֹלָם, וְנִקְרָאִים סַנְהֶדְרִין. וְעַל כֵּן הַכֹּל אֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁיִּצְחָק וְאֵלּוּ הוֹלְכִים כְּאֶחָד, וְהַכֹּל יָפֶה.

פִּנְחָס זֶה יִצְחָק, וְעָמַד פִּנְחָס וְדָן דִּין, וּמִתְלַבֵּשׁ בִּגְבוּרָה חֲזָקָה, שֶׁהוּא שְׂמֹאל. וּמִשּׁוּם זֶה זָכָה לְיָמִין. כָּאן נִכְלָל שְׂמֹאל בְּיָמִין. הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי, מַהוּ הֵשִׁיב אֶת

דָּמִים, חַד עַל גִּילוּי עֲרָיוֹת, וְחַד עַל עֲבוֹדָה זָרָה.) בְּגִין דְּחָמָא הַהוּא חֵמָה, דְּהַוָּה פָּשִׁיט וְאִתְמְשַׁךְ מִסִּטְרָא דְיִצְחָק, מָה עָבַד, אִתְלְבַשׁ אִיהוּ בְּיִצְחָק, וְאָחִיד בְּהַהוּא חֵימָה, כְּמַאן (דף רל"ז ע"א) דְּאָחִיד בְּחַבְרֵיהּ, וְאָתִיב לֵיהּ לַאֲחוֹרָא.

וּכְדֵין דָּן דִּינָא, וְעָבִיד דִּינָא. דָּן דִּינָא, דְּכָל בּוֹעֵל אֲרַמִּית קַנָּאִין פּוֹגְעִין בּוֹ. וְעָבִיד דִּינָא, דִּכְתִיב וַיִּדְקוֹר אֶת שְׁנֵיהֶם. וְעַל דָּא כְתִיב הָכָא, הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי. וּכְתִיב הָתָם, (איכה ב) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב, מַה לְהָלָן לַאֲחוֹרָא, הָכִי נָמֵי לַאֲחוֹרָא. וְעַל דָּא יו"ד דְּפִינְחָס הָכָא, יו"ד דְיִצְחָק. וְכֹלָּא הוּא מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, דְּכַד חָמָא הַהוּא חֵמָה, חָמָא לֵיהּ דְּהַוָּה נָחִית עַל רֵישֵׁיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

מָאי חָמָא. חָמָא מ', אָת דָּא דְּהַוָּה טָאם בִּרְקִיעָא, וְדָא הוּא סִימָנָא דְמַלְאָךְ הַמָּוֶת, דְּבַעְיָא

לשון הקודש

חֲמָתִי? אֶלָּא אֵלּוּ הֵם שְׁלֹשָׁה מִמִּנִּים שֶׁל הַגֵּיהִנֹּם: מַשְׁחִית, אַף, וְחֵמָה. (אֶחָד עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים, אֶחָד עַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת, וְאֶחָד עַל עֲבוֹדָה זָרָה). מִשּׁוּם שֶׁרָאָה אוֹתוֹ חֵמָה שֶׁהָיָה מִתְפַּשֵּׁט וְנִמְשָׁךְ מִצִּדּוֹ שֶׁל יִצְחָק, מָה עָשָׂה? הִתְלַבֵּשׁ הוּא בְּיִצְחָק, וְאָחַז בְּאוֹתָהּ חֵמָה כְּמִי שֶׁאוֹחֵז בַּחֲבֵרוֹ וְהֵשִׁיב אוֹתוֹ לַאֲחוֹרָיו.

וְאָז דָּן דִּין, וְעָשָׂה דִּין. דָּן דִּין – שֶׁכָּל בּוֹעֵל אֲרַמִּית קַנָּאִים פּוֹגְעִים בּוֹ. וְעָשָׂה דִּין – שֶׁכָּתוּב וַיִּדְקֹר אֶת שְׁנֵיהֶם. וְעַל זֶה כָּתוּב כָּאן, הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי. וְכָתוּב שָׁם (איכה ב) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב. מַה שָּׁם לַאֲחוֹרָיו, כָּךְ גַּם כָּאן לַאֲחוֹרָיו. וְעַל זֶה אוֹת יו"ד שֶׁל פִּינְחָס כָּאן, יו"ד שֶׁל יִצְחָק. וְהַכֹּל הוּא מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שֶׁכַּאֲשֶׁר רָאָה אוֹתוֹ חֵמָה, רָאָה אוֹתוֹ שֶׁהָיָה יוֹרֵד עַל רָאשֵׁיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

מָה רָאָה? רָאָה אוֹת מ', אוֹת זוֹ שֶׁהָיְתָה טָסָה בָּרָקִיעַ, וְזֶהוּ סִימָן שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת שֶׁרוֹצֶה

לְאִתְבְּנָאָה בְּאָת וָא"ו וְאָת ת'. מָה עֲבַד פִּנְחָס. דְּהַוָה מִתְלָבֵּשׁ בְּיִצְחָק, כְּדֵין נָטִיל הַהוּא אָת מ', וְחָטַף לֵיהּ, וְחִבֵּר לֵיהּ בַּהֲדֵיהּ. כֵּיוָן דְּחָמָא מַלְאָךְ הַמָּוֶת, דְּפִנְחָס חָטַף לֵיהּ לְהַהוּא מ' בַּהֲדֵיהּ, מִיַּד תָּב לַאֲחוֹרָא.

מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּכַד קַנֵּי בְּלִבֵּיהּ פִּינְחָס, אִתְלְבַּשׁ בְּיִצְחָק, וְאִסְתַּלָּק לְמֶהֱוֵי בְּחוּשְׁבָּנָא בְּמָאתַיִם וּשְׁמוֹנֶה, וְהָכִי סָלִיק שְׁמֵיהּ בְּמָאתַיִם וּשְׁמוֹנֶה, וְהָכִי סָלִיק יִצְחָק. כֵּיוָן דְּחָמָא לְאָת מ' טָאם בִּרְקִיעָא, חָטַף לֵיהּ, וְחִבֵּר לֵיהּ בַּהֲדֵיהּ וְאִתְעָבִיד מִיַּד מָאתַיִם וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה, הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ.

בְּגִין דְּאוֹת מ' הָוָה סִימָנָא קַדְמָאָה לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, לְמִבְנֵי מָוֶת עַל עָלְמָא, בְּגִין דְּאָת דָּא הָוָה טָאם עַל רֵישֵׁיהּ דְּאָדָם, בְּשַׁעֲתָא דִכְתִיב, (בראשית ג) וַתִּקַּח מִפְּרִיוֹ, מ' פִּרְיוֹ. וַהֲוָה מְחַבָּא ו"ת, בְּזִמְנָא דִכְתִיב,

לשון הקודש

לְהִבָּנוֹת בָּאוֹת וָא"ו וְאוֹת ת'. מָה עָשָׂה פִּנְחָס? שֶׁהָיָה מִתְלַבֵּשׁ בְּיִצְחָק, אָז נָטַל מ' הַהִיא, וְחָטַף אוֹתוֹ, וְחִבֵּר אוֹתָהּ עִמּוֹ. כֵּיוָן שֶׁרָאָה מַלְאַךְ הַמָּוֶת שֶׁפִּנְחָס חָטַף לוֹ אוֹת מ' הַהִיא עִמּוֹ, מִיָּד שָׁב לַאֲחוֹרָיו.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר קִנֵּא פִּנְחָס בְּלִבּוֹ, הִתְלַבֵּשׁ בְּיִצְחָק, וְהִתְעַלָּה לִהְיוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן מָאתַיִם וּשְׁמוֹנֶה, וְכָךְ עוֹלֶה שְׁמוֹ בְּמָאתַיִם וּשְׁמוֹנֶה, וְכָךְ עוֹלֶה יִצְחָק. כֵּיוָן שֶׁרָאָה לָאוֹת מ' עָפָה בָּרָקִיעַ, חָטַף אוֹתָהּ וְחִבֵּר אוֹתָהּ עִמּוֹ, וְנַעֲשָׂה מִיָּד מָאתַיִם וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ.

מִשּׁוּם שֶׁאוֹת מ' הָיְתָה סִימָן רִאשׁוֹן לְאָדָם הָרִאשׁוֹן לִבְנוֹת מָוֶת עַל הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁאוֹת זוֹ הָיְתָה טָסָה עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל אָדָם, בְּשָׁעָה שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) וַתִּקַּח מִפְּרִיוֹ, מ' פִּרְיוֹ. וְהָיוּ

וַתֹּאכַל, וַתִּתֵּן, וַתִּפָּקַחְנָה. כְּדֵין אִתְבְּנֵי מָוֶת עַל עָלְמָא.

פִּנְחָס הָוָה חָמֵי לֵיהּ הַשְׁתָּא הַהוּא אָת מ', טָאִים עַל רֵישֵׁיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. וְהֵיאַךְ חָמָא לֵיהּ. חָמָא דִּיוּקְנָא דְּמ' פְּתוּחָה, מַלְיָא דָמָא. כֵּיוָן דְּחָמָא לֵיהּ, אָמַר הָא וַדַּאי סִימָנָא דְּמַלְאָךְ הַמָּוֶת, מִיַּד חָטַף לָהּ, אַדְכַּר עָלָהּ שְׁמָא מְפֹרָשׁ, וְנָחִית לְהַאי אָת לְגַבֵּיהּ. וּמַה דְּהַוָה מָאתַיִם וּשְׁמֹנָה, אִתְצְרִיף מָאתַיִם וְאַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה. כְּדֵין וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ. וְעַל דָּא כְּתִיב מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקַנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי, דְּקַנֵּי לִשְׁמָא קַדִּישָׁא, דַּהֲווֹ מְחַבְּרִין לֵיהּ בִּרְשׁוּ אַחֲרָא. בְּתוֹכָם, מָאי בְּתוֹכָם. בְּגִין דְּהַוָה אָזִיל וְעָאל בְּגוֹ כַּמָּה אוּכְלוּסִין, כַּמָּה רַבְּרְבָן, וּמָסַר גַּרְמֵיהּ לְמוֹתָא בֵּינַיְיהוּ. אֲבָל בְּתוֹכָם, בְּתוֹךְ מ', בְּתוֹךְ מ' הָוָה הַהוּא קִנְאָה דְּקַנֵּי.

לשון הקודש

מְחַכּוֹת אוֹתִיּוֹת ו"ת בִּזְמַן שֶׁכָּתוּב וַתֹּאכַל, וַתִּתֵּן, וַתִּפָּקַחְנָה. אָז נִבְנָה מָוֶת עַל הָעוֹלָם.

פִּנְחָס הָיָה נִרְאֶה לוֹ עַכְשָׁו אוֹתָהּ אוֹת מ', עָף עַל רָאשֵׁיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְאֵיךְ רָאָה אוֹתוֹ? רָאָה צוּרַת אוֹת מ' פְּתוּחָה, מְלֵאָה דָּם. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתוֹ, אָמַר: זֶה וַדַּאי סִימָן שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת. מִיַּד חָטַף אוֹתָהּ, הִזְכִּיר עָלֶיהָ שֵׁם הַמְּפֹרָשׁ, וְהוֹרִיד לְאוֹתָהּ הָאוֹת אֶצְלוֹ. וּמַה שֶׁהָיָה בְּגִימַטְרִיָּא מָאתַיִם וּשְׁמוֹנָה, הִצְטָרֵף לִהְיוֹת מָאתַיִם וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה. וְאָז נֶאֱמַר וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב, מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקַנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי. שֶׁקִּנֵּא לַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהָיוּ מְחַבְּרִים לוֹ בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת. בְּתוֹכָם, מַהוּ בְּתוֹכָם? מִשּׁוּם שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ וּבָא בְּתוֹךְ כַּמָּה הֲמוֹנִים וְכַמָּה חֲשׁוּבִים, וּמָסַר עַצְמוֹ לְמִיתָה בֵּינֵיהֶם. אֲבָל בְּתוֹכָם, בְּתוֹךְ מ',

מָאי טַעְמָא מ'. בְּגִין דְּאִיהִי סִימָנָא דְמָוֶת, אִיהִי סִימָנָא דְמ' מַלְקִיּוֹת. אִיהִי סִימָנָא דְד' מִיתוֹת בֵּית דִּין. וּמִתַּמָּן סָלִיק וְנָחִית, נָחִית וְסָלִיק, סָלִיק לְמ', וְנָחִית לְד'. נָחִית מְד', אִינּוּן ד' רוּחִין, דְּמִתְפָּרְשָׁן מִגּוֹ דְּכַר וְנוּקְבָא מִמְּסָאֲבוּתָא, וּבְגִינַיְיהוּ ד' מִיתוֹת בֵּית דִּין. וּמִתַּמָּן סַלְקִין לְמ'. וְהַיְינוּ מ' סִימָנָא וּמָאנִין דְּמַלְאָךְ הַמָּוֶת. וְדָא נָטִיל פִּנְחָס, וְקָם בְּתוֹךְ מ', וְעַל דָּא וְלֹא כִלִּיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי.

וְכִי הַאֵיךְ הֵשִׁיב פִּנְחָס חֲמָתֵיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהָכְתִיב וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים בַּמַּגֵּפָה וְגוֹ', אִי לָא מִית חַד מִנַּיְיהוּ, הָוָה אֲמֵינָא הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי, אֲבָל כֵּיוָן דְּכָל חֲנֵי מִיתוּ, מָאי טַעְמָא הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי וְלֹא כִלִּיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

בְּתוֹךְ מ' הָיָה אוֹתָהּ קִנְאָה שֶׁקִּנֵּא.

מַה טַעַם אוֹת מ'? מִשּׁוּם שֶׁהִיא סִימָן שֶׁל מָוֶת, הִיא סִימָן שֶׁל מ' מַלְקִיּוֹת. הִיא סִימָן שֶׁל ד' מִיתוֹת בֵּית דִּין. וּמִשָּׁם עָלָה וְיָרַד, וְיָרַד וְעָלָה. עָלָה לְמ', וְיָרַד לְד'. יָרַד מִד', שֶׁהֵם ד' רוּחוֹת שֶׁנִּפְרָדוֹת מִתּוֹךְ זָכָר וּנְקֵבָה מֵהַטֻּמְאָה, וּבִגְלָלָן ד' מִיתוֹת בֵּית דִּין. וּמִשָּׁם עוֹלִים לְמ'. כְּלוֹמַר, מ' סִימָנִים וְכֵלִים שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְזֶה לָקַח פִּנְחָס וְעָמַד בְּתוֹךְ מ', וְעַל זֶה נֶאֱמַר וְלֹא כִלִּיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי.

וְכִי אֵיךְ הֵשִׁיב פִּנְחָס אֶת חֲמָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַהֲרֵי כָּתוּב וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים בַּמַּגֵּפָה וְגוֹ'? אִם לֹא מֵת אֶחָד מֵהֶם, הָיִיתִי אוֹמֵר הֵשִׁיב חֲמָתִי, אֲבָל כֵּיוָן שֶׁכָּל אֵלּוּ מֵתוּ, מָה הַטַּעַם הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי וְלֹא כִלִּיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל?

אֶלָּא וַדַּאי בְּרִירָא דְּמִלָּה, וַוי לֵיהּ לְבַר נָשׁ דְּפָגִים זַרְעֵיהּ, וַוי לֵיהּ לְמַאן דְּלָא נָטִיר זַרְעֵיהּ כִּדְקָא יָאוּת, חַס וְשָׁלוֹם דְּאֲפִילוּ חַד מִישְׂרָאֵל מִית, אֶלָּא שִׁבְטָא דְשִׁמְעוֹן, כַּד אָתֵי אִינּוּן עֵרֶב רַב, אִתְעָרְבוּ בְּנָשִׁין דְּשִׁבְטָא דְשִׁמְעוֹן, בָּתַר דְּאִתְגַּיָּרוּ, וְאוֹלִידוּ בְנִין, מִנְּהוֹן מִיתוּ בַּעֲגֶל, וּמִנְּהוֹן מִיתוּ בְּמוֹתָנָא, וְאַחֲרָנִין מִיתוּ הָכָא, אִינּוּן דְּאִשְׁתָּאֲרוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים בַּמַּגֵּפָה, אֲשֶׁר מֵתוּ לָא כְתִיב, אֶלָּא הַמֵּתִים, מֵתִים דְּמֵעִיקָּרָא הֲווֹ.

וּבְגִין דְּאִסְתָּמָרוּ יִשְׂרָאֵל, וְכָל אִינּוּן זַרְעָא קַדִּישָׁא, אִתְמְנוּן כֻּלְּהוּ, בְּגִין דְּלָא חָסֵר אֲפִילוּ חַד מִנַּיְיהוּ. וְעַל דָּא כְתִיב, וְלֹא כִלִּיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִכְּלָל דְּאַחֲרָנִין כָּלוּ. וְכֵן הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵשִׁיב, אֲבָל מֵעַל אַחֲרָנִין דַּהֲווֹ עֵרֶב רַב, לָא הֵשִׁיב. וְעַל דָּא רָשִׁים קְרָא וְאָמַר,

---

לשון הקודש

אֶלָּא וַדַּאי בִּרוּר הַדָּבָר: אוֹי לוֹ לְבֶן אָדָם שֶׁפּוּגֵם זַרְעוֹ! אוֹי לוֹ לְמִי שֶׁלֹּא שׁוֹמֵר זַרְעוֹ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ! חַס וְשָׁלוֹם שֶׁאֲפִלּוּ אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מֵת, אֶלָּא שֵׁבֶט שִׁמְעוֹן, כַּאֲשֶׁר בָּאוּ אוֹתָם עֵרֶב רַב, הִתְעָרְבוּ בַּנָּשִׁים שֶׁל שֵׁבֶט שִׁמְעוֹן לְאַחַר שֶׁהִתְגַּיְּרוּ, וְהוֹלִידוּ בָנִים – מֵהֶם מֵתוּ בָּעֵגֶל, וּמֵהֶם מֵתוּ בַּמַּגֵּפָה, וַאֲחֵרִים מֵתוּ כָּאן, אֵלּוּ שֶׁנִּשְׁאֲרוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים בַּמַּגֵּפָה. אֲשֶׁר מֵתוּ לֹא כָתוּב, אֶלָּא הַמֵּתִים, מֵתִים שֶׁכְּבָר הָיוּ.

וּמִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל וְכָל אוֹתָם זֶרַע קָדוֹשׁ, נִמְנוּ כֻּלָּם, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא חָסַר אֲפִלּוּ אֶחָד מֵהֶם. וְעַל זֶה כָּתוּב וְלֹא כִלִּיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מִכְּלָל שֶׁאַחֵרִים כָּלוּ. וְכֵן מַה שֶּׁנֶּאֱמַר הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵשִׁיב, אֲבָל מֵעַל אֲחֵרִים

מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּבְגִין דָּא אִתְמְנוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּמִלְּקַדְּמִין, וְחִבֵּר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּהֲדֵיהּ.

כְּגַוְונָא דָא בְּעוֹבָדָא דְּעֵגֶל, דִּכְתִיב, (שמות לב) וַיִּפֹּל מִן הָעָם וְגוֹ'. כָּל אִינּוּן מֵעֵרֶב רַב הֲווֹ. וּלְאַחְזָאָה דְּלָא הֲווֹ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מַה כְּתִיב לְבָתָר, (שמות לה) וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. (דף רל"ז ע"ב).

קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה. (שמות לה) תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, (שמות כה) מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ. כֹּלָּא בִּכְלָל. כֵּיוָן דְּאִינּוּן עֶרֶב רַב עָבְדוּ דָא, וּמִיתוּ מִנַּיְיהוּ אִינּוּן דְּמִיתוּ, בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְפַּיְיסָא בַּהֲדַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, אָמַר לוֹן, אִתְחַבְּרוּ כֻּלְּכוּ לְסִטַר חַד, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות לה) וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדַיְיהוּ, אָמַר לוֹן, בָּנַי, בְּכוֹן אֲנָא בָּעֵי לְמִשְׁרֵי, עִמְּכוֹן תְּהֵא דִּיוֹרָא דִילִי.

לשון הקודש

שֶׁהָיוּ עֵרֶב רַב לֹא הֵשִׁיב. וְעַל זֶה כָּתַב הַפָּסוּק וְאָמַר מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּמִשּׁוּם זֶה נִמְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּמִקֹּדֶם, וְחִבֵּר אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמּוֹ.

כְּדֻגְמַת זֶה בְּמַעֲשֵׂה הָעֵגֶל, שֶׁכָּתוּב (שמות לב) וַיִּפֹּל מִן הָעָם וְגוֹ'. כָּל אֵלּוּ מֵעֵרֶב רַב הָיוּ. וּלְהַרְאוֹת שֶׁלֹּא הָיוּ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מַה כָּתוּב אַחַר כָּךְ? (שמות לה) וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה (שמות לה). בֹּא וּרְאֵה, בָּרִאשׁוֹנָה כָּתוּב (שמות כה) מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ. הַכֹּל בִּכְלָל. כֵּיוָן שֶׁאֵלּוּ הָעֵרֶב רַב עָשׂוּ זֹאת וּמֵתוּ מֵהֶם אוֹתָם שֶׁמֵּתוּ, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִתְפַּיֵּס עִמָּהֶם עִם יִשְׂרָאֵל. אָמַר לָהֶם: הִתְחַבְּרוּ כֻּלְּכֶם לְצַד אֶחָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות לה) וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת

וְעַל דָּא, (שמות כה) קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה, מֵאִתְּכֶם, וְלָא מֵאַחֲרָא, לָא בְּעֵינָא דִּתְהֵא שִׁתּוּפָא לְאַחֲרָנִין בַּהֲדִי, וְלָא בַּהֲדַיְיכוּ, וּבְגִין כָּךְ כֻּלְּהוּ אִשְׁתְּצִיאוּ. אוֹף הָכָא הָא אִינּוּן מֵאִינּוּן גִּזְעָא בִישָׁא הֲווֹ, וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים. הַמֵּתִים, וַדַּאי מֵתִים, וְלָא מִיִּשְׂרָאֵל. וּבְגִין כָּךְ מָנָה לוֹן, דִּכְתִיב שְׂאוּ אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אָרִימוּ רֵישַׁיְיהוּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, כַּמָּה יָאוּת הוּא, אִי לָא אַשְׁכַּחְנָא פְּלוּגְתָּא עַל דָּא. אָמַר לֵיהּ בְּרִי אִימָּא. אָמַר לֵיהּ וְהָא כְתִיב (במדבר כה) וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר, וְתָנֵינָן דְּאִתְחַבָּרוּ יִשְׂרָאֵל בַּהֲדֵיהּ, כִּצְמִידָא דָא דְּאִתְחַבָּר בְּבַר נָשׁ בְּקִשּׁוּטוֹי, הָכִי אִתְחַבָּרוּ יִשְׂרָאֵל בְּבַעַל פְּעוֹר. אָמַר לֵיהּ אֶלְעָזָר, הָכִי הוּא, וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר, אֶלָּא אֲנָא לָא

לשון הקודש

כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – לְבַדָּם. אָמַר לָהֶם: בָּנַי, בָּכֶם אֲנִי רוֹצֶה לִשְׁכֹּן, עִמָּכֶם תִּהְיֶה הַדִּירָה שֶׁלִּי.

וְעַל זֶה, (שם כה) קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה. מֵאִתְּכֶם, וְלֹא מֵאֲחֵרִים. לֹא רוֹצֶה שֶׁתִּהְיֶה שֻׁתָּפוּת לַאֲחֵרִים עִמִּי, וְלֹא עִמָּכֶם, וּמִשּׁוּם זֶה כֻּלָּם נִכְרְתוּ. אַף כָּאן הֲרֵי הֵם מֵאֵלּוּ שֹׁרֶשׁ הָרָע הָיוּ, וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים. הַמֵּתִים – וַדַּאי מֵתִים, וְלֹא מִיִּשְׂרָאֵל. וּמִשּׁוּם זֶה מָנָה אוֹתָם, שֶׁנֶּאֱמַר שְׂאוּ אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הָרִימוּ רָאשֵׁיהֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, כַּמָּה נָכוֹן הוּא, אִם לֹא מָצָאתִי חוֹלְקִים עַל זֶה. אָמַר לוֹ, בְּנִי אֱמֹר. אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי כָּתוּב (במדבר כה) וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר, וְלָמַדְנוּ שֶׁהִתְחַבְּרוּ יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ. כִּצְמִיד זֶה שֶׁמִּתְחַבֵּר בָּאָדָם בְּקִשּׁוּטָיו, כָּךְ הִתְחַבְּרוּ יִשְׂרָאֵל בְּבַעַל פְּעוֹר. אָמַר לוֹ, אֶלְעָזָר, כָּךְ הוּא – וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר. אֶלָּא אֲנִי לֹא אָמַרְתִּי שֶׁנִּטְהַרוּ

אֲמָרִית דְּאִתְדָּכוּ יִשְׂרָאֵל מֵהַהוּא חוֹבָה, אֶלָּא דְּאִתְדָּכוּ מִמּוֹתָא, דְּלָא שַׁרְיָא עָלַיְהוּ מוֹתָא.

אָמַר לֵיהּ וְהָא כְּתִיב, (במדבר כה) קַח אֶת כָּל רָאשֵׁי הָעָם וְהוֹקַע אוֹתָם. אָמַר לֵיהּ רָאשֵׁי הָעָם וַדַּאי, וְלָא רָאשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּמִן הָעָם אִית לָן לְמֵילַף, כְּתִיב הָכָא הָעָם, וּכְתִיב הָתָם (שמות לב) וַיַּרְא הָעָם. (שמות לב) וַיִּקָּהֵל הָעָם. (שמות לב) וַיִּפֹּל מִן הָעָם. אֲבָל תָּא חֲזֵי, וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר, וְלָא פַּלְחוּ לֵיהּ, אֲבָל מִן סֵיפֵיהּ דִּקְרָא אוֹכַח, דִּכְתִיב וַיֹּאכַל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ, וְלָא כְּתִיב וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא הָעָם, כֵּיוָן דִּכְתִיב וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל, מָאי וַיֹּאכַל הָעָם. אֶלָּא הַהוּא זַרְעָא בִישָׁא, הֲווֹ חוֹבָה דְּיִשְׂרָאֵל. (דף רל"ח ע"א).

מַהוּ דִּכְתִיב, (במדבר כה) וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר. תָּא חֲזֵי, וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל בְּבַעַל פְּעוֹר לָא כְּתִיב, אֶלָּא לְבַעַל

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל מֵאוֹתוֹ חוֹב, אֶלָּא שֶׁנִּטְהָרוּ מִמָּוֶת, שֶׁלֹּא שָׁרָה עֲלֵיהֶם מָוֶת.

אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי כָּתוּב (במדבר כה) קַח אֶת כָּל רָאשֵׁי הָעָם וְהוֹקַע אוֹתָם. אָמַר לוֹ, רָאשֵׁי הָעָם וַדַּאי, וְלֹא רָאשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּמִן הָעָם יֵשׁ לָנוּ לִלְמֹד. כָּתוּב כָּאן הָעָם, וְכָתוּב שָׁם (שמות לב) וַיַּרְא הָעָם. (שם) וַיִּקָּהֵל הָעָם. (שם) וַיִּפֹּל מִן הָעָם. אֲבָל בֹּא וּרְאֵה, וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר, וְלֹא עָבְדוּ לוֹ. אֲבָל מִסּוֹף הַפָּסוּק מוֹכָח, שֶׁכָּתוּב וַיֹּאכַל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ, וְלֹא כָּתוּב וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא הָעָם, כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל, מַהוּ וַיֹּאכַל הָעָם?

אֶלָּא אוֹתוֹ זֶרַע רַע הָיוּ חוֹבָה לְיִשְׂרָאֵל.

מַהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר כה) וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר? בֹּא וּרְאֵה, וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל בְּבַעַל פְּעוֹר לֹא כָּתוּב, אֶלָּא לְבַעַל פְּעוֹר. קִשּׁוּטִים וְתִקֻּף

פְּעוֹר. קִשּׁוּטִין וְתוּקְפָּא יַהֲבוּ לְבַעַל פְּעוֹר, בְּלָא דַעְתָּא, בְּגִין דְּפוּלְחָנָא דְּפְעוֹר הוּא, לְמִפְרַע גַּרְמֵיהּ, וּלְאַפָּקָא קַמֵּיהּ צוֹאָה רוֹתַחַת. וְהַהוּא עֵיבִידְתָּא אַהֲנֵי לֵיהּ, וְאִתְתַּקַּף מִנֵּיהּ. וְיִשְׂרָאֵל כֵּיוָן דְּחָמוּ דָא, חֲשִׁיבָא דְּזִלְזוּלָא דִּילֵיהּ אִיהוּ, וְקִלְקוּלָא דִּילֵיהּ, דְּהָא בַּעֲבוֹדָה זָרָה כְּתִיב, (ישעיה ל) צֵא תֹאמַר לוֹ. וְאִינּוּן בְּגִין זִלְזוּלָא דַּעֲבוֹדָה זָרָה, פַּרְעוּ גַּרְמַיְיהוּ בְּלָא יְדִיעָה, וְעַל הֲנֵי כִּפֵּר פִּנְחָס, וּבִטֵּל מוֹתָנָא, דִּכְתִיב וַיְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. (וּמַה כְּתִיב).

רעיא מהימנא

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי, מָאי הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי. אֶלָּא ג' מִמֶּנִּים דְּגֵיהִנָּם, חַד עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים, וְחַד עַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת, וְחַד עַל עֲבוֹדָה זָרָה. וְאִינּוּן: מַשְׁחִית, אַף, וְחֵימָה. הוּא (חֵמָא דִּיהוּה) (ס"א חֵימָה דְּהֲוָה) טָאס בְּעָלְמָא. אָמַר הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלָא אָמַר מֵעַל הָעָם, דְּאִינּוּן עֵרֶב רַב, דְּאִתְּמַר וַיִּפּוֹל מִן

לשון הקודש

נָתְנוּ לְבַעַל פְּעוֹר בְּלִי דַעַת, מִשּׁוּם שֶׁעֲבוֹדַת פְּעוֹר הוּא לִפְרֹעַ עַצְמוֹ וּלְהוֹצִיא לְפָנָיו צוֹאָה רוֹתַחַת. וְאוֹתָהּ עֲבוֹדָה מוֹעִילָה לוֹ וּמִתְחַזֵּק מִמֶּנָּה. וְיִשְׂרָאֵל, כֵּיוָן שֶׁרָאוּ זֹאת, חָשְׁבוּ שֶׁזֶּה זִלְזוּל שֶׁלָּהּ הוּא וְקִלְקוּל שֶׁלָּהּ, שֶׁהֲרֵי בַּעֲבוֹדָה זָרָה כָּתוּב, (ישעיה ל) צֵא תֹאמַר לוֹ. וְהֵם בִּגְלַל הַזִּלְזוּל שֶׁל הָעֲבוֹדָה זָרָה פָּרְעוּ עַצְמָם בְּלִי יְדִיעָה, וְעַל זֶה כִּפֵּר פִּנְחָס וּבִטֵּל הַמַּגֵּפָה, שֶׁנֶּאֱמַר וַיְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

רַעְיָא מְהֵימְנָא (רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן).

אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי. מַהוּ הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי? אֶלָּא שְׁלֹשָׁה מִמֶּנִּים שֶׁל הַגֵּיהִנָּם: אֶחָד עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים, וְאֶחָד עַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת, וְאֶחָד עַל עֲבוֹדָה זָרָה. וְהֵם: מַשְׁחִית, אַף, וְחֵמָה. הוּא (רְאֶה שֶׁיְּהוּ"ה) (חֵמָה שֶׁהָיָה) עָף בָּעוֹלָם. אָמַר הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אָמַר מֵעַל הָעָם, שֶׁהֵם עֵרֶב רַב, שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּפֹּל מִן הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא כִּשְׁלֹשֶׁת

הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא כִּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ, דְּהָכִי אוֹקִימְנָא וְשָׁאִילוּ לְבוּצִינָא קַדִּישָׁא. (ע"כ).

וּמַה כְּתִיב, קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַיְיָ, וְלָא מֵעֵרֶב רַב, דְּלָא אִתְקְרִיאוּ קְהִלָּה וְחִבּוּר, עַד דְּאִתְעֲבָר מִנְּהוֹן עֵרֶב רַב, כַּבְיָכוֹל בְּזִמְנָא דְּמִתְעָרְבִין בֵּינַיְיהוּ, כְּאִלּוּ לָא הֲווּ גּוּי אֶחָד. וּבְגִין דָּא קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה, וְלָא מִשּׁוּתָּפוּ אַחֲרָא, דְּלָא בָעֵינָא לְשַׁתְּפָא אַחֲרָנִין בֵּינֵי וּבֵינַיְיכוּ.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא כַּד עֵרֶב רַב אִינּוּן מְעוֹרָבִין בְּיִשְׂרָאֵל, מַה כְּתִיב (איכה א) הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ. וְיִשְׂרָאֵל בָּתַר דְּמִתְעַבְּרֵי מִנַּיְיהוּ אִלֵּין מַה כְּתִיב, שְׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְלָא עוֹד, אֶלָּא דְּאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲנָא בָעֵי לְדַיְיָרָא עִמְּכוֹן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות כה) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא כַּד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, עָלַיְיהוּ אִתְמַר מִי מְעַכֵּב שְׂאוֹר שֶׁבַּעִסָּה, וְהָא אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, בְּזִמְנָא דְּעֵרֶב רַב אִינּוּן רָאשִׁים עַל יִשְׂרָאֵל, כַּבְיָכוֹל כְּאִלּוּ (ס"א עַבְרִין שׁוּלְטָנֵי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא), עַבְדִין שׁוּלְטָנוּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיֵיעָלוּן בְּמִשְׁפְּטֵי

לשון הקודש

אַלְפֵי אִישׁ, שֶׁכָּךְ בֵּאַרְנוּ וְשָׁאֲלוּ לַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה (עד כאן).

וּמַה כָּתוּב? קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַה', וְלֹא מֵעֵרֶב רַב. שֶׁלֹּא נִקְרָאִים קְהִלָּה וְחִבּוּר עַד שֶׁעָבַר מֵהֶם עֵרֶב רַב. כִּבְיָכוֹל בִּזְמַן שֶׁמִּתְעָרְבִים בֵּינֵיהֶם, כְּאִלּוּ לֹא הָיוּ גּוֹי אֶחָד. וּמִשּׁוּם זֶה קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה, וְלֹא מִשֻּׁתָּפוּת אַחֶרֶת, שֶׁאֵינִי רוֹצֶה לְשַׁתֵּף אֲחֵרִים בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא כַּאֲשֶׁר עֵרֶב רַב הֵם מְעֹרָבִים בְּיִשְׂרָאֵל, מַה כָּתוּב? (איכה א) הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ. וְיִשְׂרָאֵל, אַחַר שֶׁעוֹבְרִים מֵהֶם אֵלּוּ, מַה כָּתוּב? שְׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲנִי רוֹצֶה לָדוּר עִמָּכֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כה) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא כַּאֲשֶׁר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, מִי מְעַכֵּב? שְׂאוֹר שֶׁבָּעִסָּה. וַהֲרֵי בֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בִּזְמַן שֶׁעֵרֶב רַב הֵם רָאשִׁים עַל יִשְׂרָאֵל, כִּבְיָכוֹל כְּאִלּוּ (מַעֲבִירִים שִׁלְטוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא) עוֹשִׂים שִׁלְטוֹן בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנִכְנָסִים בְּמִשְׁפְּטֵי כוֹכָבִים

כֹּכָבַיָּא וּמַזָּלֵי. וּבְגִין דָּא צַוְוחִין וְאַמְרִין, (ישעיה כו) יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעָלוּנוּ אֲדֹנִים זוּלָתֶךָ.

דְּבָר אַחֵר, פִּנְחָס וְכוּ'. קוּם בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, וְאַפְּתַח מִלֵּי קַמֵּי שְׁכִינְתָּא. קָם בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, וְאָמַר, בְּחִבּוּרָה קַדְמָאָה אִתְמַר הָכִי. תָּא חֲזֵי, פִּינְחָס קָאִים קַמֵּי דִינָא תַּקִּיפָא דְיִצְחָק, וְקָם קָמֵי פִּרְצָה, דִּכְתִיב, (תהלים קו) וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה, בְּגִין לְאַגָּנָא עָלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, וּבְגִין דָּא כָּלִיל דָּא וְדָא בְּחוּשְׁבָּנָא, פִּינְחָס כְּמִנְיַן יִצְחָק, וְהָכָא צָרִיךְ לְחַדְּתָא מִלִּין.

פָּתַח וְאָמַר, אֵלִיָּהוּ רְחִימָא דְמַלְכָּא עִלָּאָה, חָזָא מֵ"ם מִן מָוֶת טָאס בַּאֲוִירָא, חָטַף לָהּ, וְשָׁתַף לָהּ עִם ר"ח, דְּאִיהוּ יִצְחָק, וְאִיהוּ בְּחוּשְׁבָּן פִּינְחָס, וְאִשְׁתְּלִים בָּהּ רמ"ח. לְבָתָר חָזָא ו' מִן מָוֶ"ת טָס בִּרְקִיעָא, וְחָטַף לֵיהּ, וְשַׁוֵּי לֵיהּ בְּרָמָ"ח, וְאִשְׁתְּלִים רֹמַ"ח. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ.

וְאִיהוּ, בְּמָה יְכִיל לַחֲטוֹף תְּרֵין אַתְוָון אִלֵּין. בִּתְרֵין רוּחִין דְּאִשְׁתְּמָרוּ (ס"א דְּאִתְטַמָּרוּ) לְעֵילָא, דְּאִשְׁתְּתָּפוּ בְּפִנְחָס. פְּנֵי"י חָ"ס. בִּתְרֵין פָּנִים אִלֵּין, חָס עַל יִשְׂרָאֵל דְּלָא אִתְאֲבִידוּ,

לשון הקודש

וּמַזָּלוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה צוֹעֲקִים וְאוֹמְרִים, (ישעיה כו) ה' אֱלֹהֵינוּ בְּעָלוּנוּ אֲדֹנִים זוּלָתֶךָ.

דְּבָר אַחֵר, פִּינְחָס וְכוּ'. קוּם הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּפְתַח בִּדְבָרִים לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה. קָם הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְאָמַר, בַּחִבּוּר הַקַּדְמוֹן נֶאֱמַר כָּךְ. בֹּא וּרְאֵה, פִּינְחָס עָמַד לִפְנֵי הַדִּין הַתַּקִּיף שֶׁל יִצְחָק, וְעָמַד לִפְנֵי פִּרְצָה, שֶׁכָּתוּב (תהלים קו) וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה, כְּדֵי לְהָגֵן עֲלֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם זֶה כְּלוּלִים זֶה וְזֶה בְּחֶשְׁבּוֹן, פִּינְחָס כְּחֶשְׁבּוֹן יִצְחָק, וְכָאן צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ דְּבָרִים.

פָּתַח וְאָמַר, אֵלִיָּהוּ אֲהוּבוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן רָאָה מ' מִן מָוֶת, עָף בָּאֲוִיר, חָטַף אוֹתָהּ וְשִׁתֵּף אוֹתָהּ עִם ר"ח, שֶׁהוּא יִצְחָק, וְהוּא בְּחֶשְׁבּוֹן פִּינְחָס, וְנִשְׁלַם עַל יָדָהּ לְרמ"ח. אַחַר כָּךְ רָאָה אוֹת ו' מִן מָוֶ"ת, עָף בָּרָקִיעַ וְחָטַף אוֹתָהּ, וְשָׂם אוֹתָהּ בְּרַמַ"ח, וְנִשְׁלַם לְרֹמַ"ח. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ.

וְהוּא, בַּמָּה יָכוֹל לַחֲטוֹף שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ? בִּשְׁתֵּי רוּחוֹת שֶׁנִּשְׁמְרוּ (שֶׁהִסְתַּתְּרוּ) לְמַעְלָה, שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ בְּפִינְחָס. פְּנֵי"י חָ"ס. בִּשְׁנֵי פָּנִים אֵלּוּ חָס עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא נֶאֱבְדוּ, בַּכֹּחַ שֶׁל

בְּחֵילָא דְּתַרְוַיְיהוּ, וַיִּדְקוֹר אֶת שְׁנֵיהֶם, בִּתְרֵין אַתְוָון מ"ו. וְהַיְינוּ בְקַנְּאוֹ אֶת קִנְאָתִי בְּתוֹכָם.

וַאֲמַאי אִשְׁתַּתַּף בְּיִצְחָק. בְּגִין דְּיִצְחָק מָסַר גַּרְמֵיהּ לְמִיתָה. וּבְגִין דָּא אִשְׁתַּתַּף לֵיהּ לְיִצְחָק, לְמֶהֱוֵי לֵיהּ עֵזֶר. דְּמִסְטְרָא דְתְרֵין עִיזְלֵי דְאַיְלְתָּא, אִשְׁתַּתְּפֵי בֵּיהּ אַבְרָהָם וְיַעֲקֹב, דְּאַבְרָהָם דַּרְגֵּיהּ חֶסֶד אִשְׁתַּתַּף בח"ס דְּפִנְחָ"ס. יַעֲקֹב אִיהוּ פְּנֵ"י א"ל (ס"א יַעֲקֹב אִיהוּ פְּנֵ"י דְּפִנְחָס) דְּפִנְחָס בְּגִין דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (בראשית לב) כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל, (ס"א שֵׁם הַמָּקוֹם פְּנֵ"י) פְּנֵ"י אֵ"ל. בְּגִין דְּכַד עָלְמָא אִיהוּ בְּדוֹחֲקָא, וְאִית צַדִּיק בְּעָלְמָא מְקַנֵּי עַל בְּרִית, אֲבָהָן אִשְׁתָּתְּפוּ בֵּיהּ, וּבְגִינַיְיהוּ אָמַר מֹשֶׁה בְּדוֹחֲקָא דְיִשְׂרָאֵל, (שמות לב) זְכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ. וּבִתְלַת אַתְוָון יה"ו מִן אֵלֵּיהוּ, זָכָה לֵה' מִן הַנָּבִיא, וְדָא אִיהוּ אֵלֵּיהוּ, ה' נָבִיא, (ס"א וְדָא רָזָא אֵל יהוה נָבִיא) **וְאִשְׁתְּלִים בֵּיהּ יְהוָ"ה.**

י' דְּזָכָה פִּנְחָס בֵּיהּ, בְּגִין דְּקַנֵּי עַל בְּרִית, זָכָה לִבְרִית. וּתְרֵין יוֹדִין אִינּוּן, יוֹד עִלָּאָה מִן יְהוָ"ה, דְּכָרַת בָּהּ לְאַבְרָהָם, בֵּין עֶשֶׂר אֶצְבְּעוֹת דְּיָדִין. יו"ד זְעֵירָא אִיהִי מִן אֲדֹנָי, דְּכָרַת בָּהּ בֵּין עֶשֶׂר אֶצְבְּעָאן דְּרַגְלִין וְאִיהִי אָת קַדִּישָׁא, דְּמִתְעַטְּרָא בִּרְשִׁימוּ עִלָּאָה.

לשון הקודש

שְׁנֵיהֶם, וַיִּדְקֹר אֶת שְׁנֵיהֶם, בִּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת – מ"ו. וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בְּקַנְּאוֹ אֶת קִנְאָתִי בְּתוֹכָם. **וּמַדּוּעַ** הִשְׁתַּתֵּף בְּיִצְחָק? מִשּׁוּם שֶׁיִּצְחָק מָסַר עַצְמוֹ לְמִיתָה, וּמִשּׁוּם זֶה שִׁתֵּף אֶת יִצְחָק לִהְיוֹת לוֹ לְעֵזֶר. שֶׁמִּצַּד שֶׁל שְׁנֵי עָפְרֵי הָאַיָּלִים הִשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ אַבְרָהָם וְיַעֲקֹב, שֶׁאַבְרָהָם שֶׁדַּרְגָּתוֹ חֶסֶד הִשְׁתַּתֵּף בְּח"ס שֶׁל פִּנְחָ"ס. וְיַעֲקֹב שֶׁהוּא פְּנֵ"י אֵ"ל (יַעֲקֹב הוּא פְּנֵ"י שֶׁל פִּינְחָס). שֶׁפִּנְחָס, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית לב) כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל (שֵׁם הַמָּקוֹם פְּנֵ"י), פְּנֵ"י אֵ"ל. וּמִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר הָעוֹלָם הוּא בְּצַעַר וְיֵשׁ צַדִּיק בָּעוֹלָם הַמְקַנֵּא עַל הַבְּרִית, הָאָבוֹת מִשְׁתַּתְּפִים עִמּוֹ, וּבִגְלָלָם אָמַר מֹשֶׁה בְּצַעֲרָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, (שמות לב) זְכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ. וּבִשְׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת יה"ו מֵאֵלֵּיהוּ זָכָה לָאוֹת ה' מִן הַנָּבִיא, וְזֶהוּ אֵלֵּיהוּ, ה' נָבִיא (וְזֶה סוֹד אֵל יהוה נָבִיא), וְנִשְׁלָם בּוֹ יְהוָ"ה.

אוֹת י' שֶׁזָּכָה בָּהּ פִּנְחָס מִשּׁוּם שֶׁקִּנֵּא עַל הַבְּרִית – זָכָה לִבְרִית. וּשְׁתֵּי יוֹדִי"ן הֵן, י' עֶלְיוֹנָה מִן יְהוָ"ה, שֶׁכָּרַת בָּהּ לְאַבְרָהָם בֵּין

וְדָא אִתְרְשִׁים תָּמִיד לְעָלְמִין, אִיהִי אוֹת דְּשַׁבָּת, אוֹת דִּתְפִלִּין, אוֹת דְּיוֹמִין טָבִין, אוֹת דְּשַׁדַּי דְּרָשִׁים (דברים ו) עַל מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ. לְמֶהֱוֵי בָּהּ רְשִׁימִין יִשְׂרָאֵל בִּרְצוּעַיְיהוּ, בִּבְרִית דִּלְהוֹן, דְּאִינּוּן בְּנוֹי דְּמַטְרוֹנִיתָא, בְּנוֹי דְּהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וּבְאוֹרַיְיתָא, אִינּוּן רְשִׁימִין בְּאָת י' עִלָּאָה, דְּאִינּוּן בְּנֵי מַלְכָּא עִלָּאָה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. וְהָא אִתְּמַר (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם.

וְאוֹת יוֹד דְּשַׁדַּי, אִיהוּ חוּלְיָא דְּשַׁלְשֶׁלֶת, עַל קוּדְלָא דְּשֵׁד יֵצֶר הָרָע, דְּלָא לִנְזִיק לֵיהּ לְבַר נָשׁ. דְּעָלֵיהּ אָמַר דָּוִד, (תהלים כב) הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי. אִיהוּ נָחָשׁ, אִיהוּ כֶּלֶב, אִיהוּ אַרְיֵה. דְּעָלֵיהּ אָמַר דָּוִד, (תהלים י) יֶאֱרֹב בַּמִּסְתָּר כְּאַרְיֵה בְּסֻכָּה. וְהַנָּבִיא קָרָא לֵיהּ דֹּב, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איכה ג) דֹּב אֹרֵב הוּא לִי אֲרִי בְּמִסְתָּרִים. (תהלים מט) נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת, נִמְשַׁל לְכָל חַיָּן מִסְאָבִין, דְּאִינּוּן דּוֹרְסִין, אִתְמְתִיל לְכָל בַּר נָשׁ, כְּפוּם חוֹבוֹי, וְהָא אִתְּמַר.

וְהַאי אִיהוּ כֶּלֶב וְנָחָשׁ וַחֲמוֹר נוֹעֵר, דְּמַרְכִּיבִין עָלֵיהּ נַפְשָׁא. וּמִיַּד דְּאִשְׁתְּמוֹדַע הַהוּא דְּרָכִיב עָלֵיהּ דְּאִיהוּ חַיָּיבָא, עָלֵיהּ

לשון הקודש

עֶשֶׂר אֶצְבְּעוֹת יָדָיו. יו"ד קְטַנָּה הִיא מִן אֲדָנָי, שֶׁכָּרַת בָּהּ בֵּין עֶשֶׂר אֶצְבְּעוֹת רַגְלָיו, וְהִיא אוֹת קְדוֹשָׁה שֶׁמִּתְעַטֶּרֶת בְּרֹשֶׁם הָעֶלְיוֹן.

וְזֶה רָשׁוּם תָּמִיד לְעוֹלָמִים, וְהִיא אוֹת הַשַּׁבָּת, אוֹת הַתְּפִלִּין, אוֹת שֶׁל יָמִים טוֹבִים, אוֹת שֵׁם שַׁדַּי שֶׁרָשׁוּם (דברים יא) עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ, לִהְיוֹת בָּהּ רְשׁוּמִים יִשְׂרָאֵל בְּרִצּוּעוֹת, בַּבְּרִית שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם בְּנֵי הַמַּלְכָּה, בְּנֵי הַהֵיכָל שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. וּבַתּוֹרָה הֵם רְשׁוּמִים בְּאוֹת י' עֶלְיוֹנָה שֶׁהֵם בְּנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ. וְכֵן נֶאֱמַר (דברים יא) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם.

וְאוֹת י' שֶׁל שַׁדַּי הִיא חֻלְיָה שֶׁל שַׁלְשֶׁלֶת עַל צַוָּארוֹ שֶׁל שֵׁד יֵצֶר הָרָע שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ לְבֶן אָדָם. שֶׁעָלָיו אָמַר דָּוִד, (תהלים כב) הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי. הוּא נָחָשׁ, הוּא כֶּלֶב, הוּא אַרְיֵה. שֶׁעָלָיו אָמַר דָּוִד, (שם י) יֶאֱרֹב בַּמִּסְתָּר כְּאַרְיֵה בְּסֻכָּה. וְהַנָּבִיא קָרָא לוֹ דֹּב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איכה ג) דֹּב אֹרֵב הוּא לִי אֲרִי בְּמִסְתָּרִים. (תהלים מט) נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת. נִמְשָׁל לְכָל חַיּוֹת טְמֵאוֹת, שֶׁהֵן דּוֹרְסוֹת. נִמְשָׁל לְכָל אָדָם כְּפִי חוֹבוֹתָיו, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

וְזֶהוּ כֶּלֶב וְנָחָשׁ וַחֲמוֹר נוֹעֵר, שֶׁמַּרְכִּיבִים עָלָיו נֶפֶשׁ. וּמִיָּד שֶׁנּוֹדָע זֶה שֶׁרוֹכֵב עָלָיו שֶׁהוּא

כְּתִיב, (בראשית מט) וַיִּפֹּל רֹכְבוֹ אָחוֹר. וְרָזָא דְּמִלָּה, (דברים כב) כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ. וּבְגִין דָּא אָמַר אִיּוֹב, (איוב יב) לֹא נֹפֵל אָנֹכִי מִכֶּם. וְצַדִּיק דְּרָכִיב עָלֵיהּ, קָשִׁיר לֵיהּ בִּקְשִׁירוּ דְּרִצּוּעִין דִּתְפִלִּין. אוֹת תְּפִלִּין דְּאִיהוּ אוֹת יוֹד. דְּשַׁדַּי, חוּלְיָא עַל קְדָלֵיהּ. ש דִּתְפִלִּין, שַׁלְשֶׁלֶת עַל קְדָלֵיהּ.

וּבֵיהּ רָכִיב אֵלִיָּהוּ, וְסָלִיק לִשְׁמַיָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (מלכים ב ב) וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם. וּבֵיהּ (איוב לח) וַיַּעַן יְהוָ"ה אֶת אִיּוֹב מִן הַסְּעָרָה. וּבְגִין דָּא, אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתָא עָלֵיהּ, אֵיזֶהוּ גִּבּוֹר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ. וְאִית לְמַאן דְּמִתְהַדָּר לֵיהּ חֲמוֹר, דְּלָאו אִיהוּ מִצְטַעֵר רוֹכְבוֹ. וְאִלֵּין אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּקַל וָחוֹמֶר. וּבְגִין דָּא אִתְמַר בְּאַבְרָהָם, (בראשית כב) וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ. וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר עַל מָשִׁיחַ, (זכריה ט) עָנִי וְרֹכֵב עַל חֲמוֹר.

וּבְגִין דָּא י' מִן שַׁדַּ"י, דְּאִיהוּ חוּלְיָא דְשַׁלְשֶׁלֶת, מִינָּהּ (ס"א מִפַּחֲדִין) מְפוּזָרִים כָּל שֵׁדִין וּמַזִּיקִין, וּמִיַּד דְּחַזְיָין לֵיהּ בַּמְּזוּזוֹת דְּתַרְעִין, בַּרְחִין, דְּבָהּ אִתְמַר, (תהלים קמט) לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל. כָּל שֶׁכֵּן כַּד חַזְיָין לָהּ בְּאוֹת תְּפִלִּין עַל

לשון הקודש

הַחוֹטֵא, עָלָיו כָּתוּב (בראשית מט) וַיִּפֹּל רֹכְבוֹ אָחוֹר. וְסוֹד הַדָּבָר – (דברים כב) כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר אִיּוֹב, (איוב יב) לֹא נֹפֵל אָנֹכִי מִכֶּם. וְצַדִּיק שֶׁרוֹכֵב עָלָיו, קוֹשֵׁר אוֹתוֹ בִּקְשִׁירָה שֶׁל רְצוּעוֹת הַתְּפִלִּין. אוֹת תְּפִלִּין שֶׁהִיא אוֹת יוֹ"ד שֶׁל שַׁדַּי, טַבַּעַת עַל צַוָּארוֹ.

ש' שֶׁל הַתְּפִלִּין הִיא שַׁלְשֶׁלֶת עַל צַוָּארוֹ.

וּבוֹ רָכַב אֵלִיָּהוּ וְעָלָה הַשָּׁמַיְמָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלכים–ב ב) וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם. וּבוֹ (איוב לח) וַיַּעַן יְהוָ"ה אֶת אִיּוֹב מִן הַסְּעָרָה. וּמִשּׁוּם זֶה בֵּאֲרוּהוּ חַכְמֵי הַמִּשְׁנָה עָלָיו, אֵיזֶהוּ גִּבּוֹר? הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ. וְיֵשׁ מִי שֶׁנֶּהְפַּךְ לוֹ לַחֲמוֹר, שֶׁאֵינוֹ מִצְטַעֵר רוֹכְבוֹ. וְאֵלּוּ הֵם הַמִּשְׁתַּדְּלִים בְּקַל וָחֹמֶר. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בְּאַבְרָהָם, (בראשית כב) וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ. וּבִגְלָלוֹ נֶאֱמַר עַל הַמָּשִׁיחַ, (זכריה ט) עָנִי וְרֹכֵב עַל חֲמוֹר.

וּמִשּׁוּם זֶה י' מִן שַׁדַּ"י, שֶׁהִיא חֻלְיָה שֶׁל הַשַּׁלְשֶׁלֶת, מִמֶּנָּה (מִפַּחֲדִים) מְפֻזָּרִים כָּל שֵׁדִים וּמַזִּיקִים, וּמִיָּד שֶׁרוֹאִים אוֹתוֹ בַּמְּזוּזוֹת שֶׁל הַפְּתָחִים, בּוֹרְחִים, שֶׁבָּהּ נֶאֱמַר (תהלים קמט) לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל. כָּל שֶׁכֵּן כַּאֲשֶׁר רוֹאִים אוֹתוֹ בְּאוֹת שֶׁל

דְּרוֹעִין, וּרְשִׁימִין בָּהּ בְּאוֹת בְּרִית בִּבְשָׂרֵיהוֹן, (במדבר א) **וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, לֵית זָר, אֶלָּא יֵצֶר הָרָע, דְּדַמְיָא לְכָל חֵיוָן וְעוֹפִין דּוֹרְסִין.**

וּבְגִין דָּא, (איוב ד) **זְכָר נָא מִי הוּא נָקִי אָבָד, דָּא פִּנְחָס, דְּקַנֵּי עַל בְּרִית, וְאִתְרְשִׁים בֵּיהּ, דְּאִיהוּ בְּרָא דְמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא.**

קַנֵּי בְמַחֲשָׁבָה, וְזָכֵי לְאָת י' מִן יְהוָ"ה. וְקַנֵּי בְעוֹבָדוֹי, וְזָכָה לְאוֹת י' מִן אֲדֹנָי. וְהַאי אִיהוּ חָכְמָה בָּרֹאשׁ. וְחָכְמָה בַּסּוֹף. וּבְגִין דְּאָדָם קַדְמָאָה הָוָה רָשׁוּם בְּתַרְוַוּיְיהוּ, אוֹקְמוּהָ עָלֵיהּ רַבָּנָן, דְּאִיהוּ רֹאשׁוֹן לַמַּחֲשָׁבָה, אַחֲרוֹן לְמַעֲשֶׂה. אַדְּהָכִי דְּאָמַר מִלִּין אִלֵּין אִתְכַּסִּי מִנַּיְיהוּ. אָמַר (דף רל"ח ע"ב) **רִבִּי אֶלְעָזָר,** (לְחַבְרוֹי) **זַכָּאָה חוּלָקָנָא, דְּזָכֵינָא לְמִשְׁמַע מִלִּין מִבְּנֵי עָלְמָא דְּאָתֵי.**

וּבְחִבּוּרָא קַדְמָאָה. לָכֵן אֱמֹר, בְּאוֹמָאָה עֲלָךְ, אִם הוּא בִּרְעוּתָךְ, וְאִי לָאו, אִימָּא. רִבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר. הַהוּא טוּלָא בְטַשׁ בְּעֵינוֹי דְּרִבִּי אַבָּא, וְכִי לָא הָוָה יָדַע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי הָוָה בִּרְעוּתֵיהּ, אִם לָאו. אָמַר לֵיהּ, אִם לֵיהּ גָּלוּי, מִי גָּלוּי לְאַחֲרִינֵי, וּבְגִין דָּא לָכֵן אֱמֹר.

וְתוּ אִתְּמַר בְּחִבּוּרָא קַדְמָאָה, (תהלים ס) **מִכְתָּם לְדָוִד, סִימָנָא**

לשון הקודש

תְּפִלִּין שֶׁעַל הַזְּרוֹעַ, וּרְשׁוּמִים בָּהּ בְּאוֹת בְּרִית בִּבְשָׂרָם, (במדבר א) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת. אֵין זָר אֶלָּא יֵצֶר הָרָע, שֶׁדּוֹמֶה לְכָל חַיּוֹת וְעוֹפוֹת דּוֹרְסִים.

וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר, (איוב ד) זְכָר נָא מִי הוּא נָקִי אָבָד – זֶה פִּנְחָס שֶׁקִּנֵּא עַל הַבְּרִית, וְנִרְשַׁם בּוֹ שֶׁהוּא בְּנָם שֶׁל הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה. קִנֵּא בְּמַחֲשָׁבָה, וְזָכָה לְאוֹת י' מִן יְהוָ"ה. וְקִנֵּא בְּמַעֲשָׂיו, וְזָכָה לְאוֹת י' מִן אֲדֹנָי. וְזוֹהִי חָכְמָה בָּרֹאשׁ, וְחָכְמָה בַּסּוֹף. וּמִשּׁוּם שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה רָשׁוּם בִּשְׁנֵיהֶם, בֵּאֲרוּהוּ חֲכָמִים שֶׁהוּא רִאשׁוֹן לַמַּחֲשָׁבָה וְאַחֲרוֹן לְמַעֲשֶׂה. תּוֹךְ כְּדֵי שֶׁאָמַר דְּבָרִים אֵלּוּ, נִכְסָה מֵהֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר (לַחֲבֵרָיו), אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ לִשְׁמֹעַ דְּבָרִים מִבְּנֵי הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן.

וּבַחִבּוּר הַקַּדְמוֹן. לָכֵן אֱמֹר. בִּשְׁבוּעָה עָלֶיךָ, אִם הוּא בִּרְצוֹנְךָ וְאִם לֹא – אֱמֹר רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר. אוֹתוֹ הַצֵּל הִכָּה בְּעֵינָיו שֶׁל רַבִּי אַבָּא. וְכִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אִם הָיָה בִּרְצוֹנוֹ אִם לָאו? אָמַר לוֹ, אִם לוֹ גָּלוּי – הַאִם גָּלוּי לַאֲחֵרִים? וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר לָכֵן אֱמֹר.

וְעוֹד נֶאֱמַר בַּחִבּוּר הַקַּדְמוֹן, (תהלים ס) מִכְתָּם לְדָוִד – סִימָן שֶׁהֶרְאוּ לוֹ לְדָוִד כַּאֲשֶׁר שָׁלַח

דְּאַחְזִיאוּ לֵיהּ לְדָוִד, כַּד שָׁדַר לְיוֹאָב לַאֲרַם נַהֲרַיִם וּלְאֲרַם צוֹבָה לְאַגָּחָא בְּהוּ קְרָבָא. אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, שׁוּשַׁן עֵדוּת: דָּא סַהֲדוּתָא דִשְׁכִינְתָּא, דְּאִיהוּ שׁוּשַׁן עֵדוּת. דְּאִיהִי סַהֲדוּתָא דְּקַיְּימָא עֲלָן, וְסָהִידַת עֲלָן קַמֵּי מַלְכָּא, וְדַרְגִּין עִלָּאִין קַדִּישִׁין בַּהֲדָהּ, וְסַיְּיעָתָא קַדִּישָׁא לְתוּשְׁבַּחְתָּא.

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, שׁוּשַׁן עֵדוּת דְּאִינּוּן סָהֲדִין עַל יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן אֵבָרִים, וְאִיהִי נִשְׁמָתָא עָלַיְיהוּ. אִיהוּ סַיְּעָתָא דִשְׁמַיָּא. דְּאִתְּמַר בָּהּ, (מלכים א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. אִיהִי סַיְּעָתָא קַדִּישָׁתָא, (וּמִנָּהּ תָּלְיָיא) דְּאִתְּמַר עָלָהּ תַּנְיָא דִמְסַיְּיעַ לָךְ.

אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ. (במדבר כד) אֵיתָ"ן: תַּנְיָ"א. תַּמָּן קִנָּא דִנְשְׁרָא עִלָּאָה, וְאִיהִי שְׁכִינְתָּא. וְעָלָהּ אִתְּמַר, (דברים לב) כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף, דְּאִינּוּן שׁוּנֵי הֲלָכוֹת וּמִשְׁנָיוֹת. וְכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר דְּנָפִיק מִפּוּמוֹי דְּהַהוּא תַּנְיָ"א, דְּאַפִּיק בֵּין לִשְׁמָא דִיהוֹוָה, בֵּין בְּאוֹרַיְיתָא, בֵּין בִּצְלוֹתָא, בֵּין בִּבְרָכָה, בֵּין בְּכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא, מַה כְּתִיב בֵּיהּ. יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו, דַּהוּא נִשְׁרָא דְּהוּא דִבּוּר, דְּבֵיהּ יְהוֹ"ה.

לשון הקודש

לְיוֹאָב לַאֲרַם נַהֲרַיִם וְלַאֲרַם צוֹבָה לַעֲשׂוֹת בָּהֶם קְרָב. אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, שׁוּשַׁן עֵדוּת – זוֹ עֵדוּת שֶׁל הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא שׁוּשַׁן עֵדוּת. שֶׁהִיא עֵדוּת שֶׁעוֹמֶדֶת עָלֵינוּ וּמְעִידָה עָלֵינוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וּמַדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנוֹת קְדוֹשׁוֹת עִמָּהּ, וְסִיּוּעַ קָדוֹשׁ לְשֶׁבַח.

אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, שׁוּשַׁן עֵדוּת – שֶׁהֵם מְעִידִים עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם אֵיבָרִים, וְהִיא נְשָׁמָה עֲלֵיהֶם, וְהִיא סִיּוּעַ מִשָּׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (מלכים–א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. הִיא סִיּוּעַ קָדוֹשׁ (וּמִמֶּנָּה תָּלוּי), שֶׁנֶּאֱמַר עָלֶיהָ, תַּנְיָא הַמְסַיַּעַת לָךְ.

אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ (במדבר כד). אֵיתָ"ן – תַּנְיָ"א. שָׁם הַקֵּן שֶׁל הַנֶּשֶׁר הָעֶלְיוֹן, וְהִיא הַשְּׁכִינָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר (דברים לב) כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף, שֶׁהֵם שׁוּנֵי הֲלָכוֹת וּמִשְׁנָיוֹת. וְכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁיּוֹצֵא מִפִּיו שֶׁל זֶה הַתַּנְיָ"א, שֶׁמּוֹצִיא אוֹתוֹ לְשֵׁם הַשֵּׁם – בֵּין בְּתוֹרָה, בֵּין בִּתְפִלָּה, בֵּין בִּבְרָכָה, בֵּין בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה – מַה כָּתוּב בּוֹ? יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו, אוֹתוֹ הַנֶּשֶׁר, שֶׁהוּא דִּבּוּר שֶׁבּוֹ יְהוֹ"ה.

יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ, מַאי עַל אֶבְרָתוֹ. עַל הַהוּא אֵבֶר דְּבַר נָשׁ, (ס"א דְּהַהוּא נִשְׁרָא) **דְּבֵיהּ מִצְוָה יְהוָ"ה, אִתְקְרֵי אֵבֶר דִּשְׁכִינְתָּא. וּבְגִין דָּא יִשָּׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ. יִשָּׂאֵהוּ: כְּגוֹן** (במדבר ו) **יִשָּׂא יְהוָ"ה פָּנָיו אֵלֶיךָ.**

וּמַאי וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ. אֶלָּא אָמַר דָּוִד עָלֵיהּ, (שמואל ב כב) **יְיָ סַלְעִי וּמְצָדָתִי. אוֹף הָכִי תָּנָא, דְּאִיהוּ בֵּיהּ הֲלָכָה תַּקִּיפָא כַּסֶּלַע, דְּלֵית פַּטִּישׁ יְכִיל לְפַצְּצָא יָתָהּ בְּכָל קוּשְׁיִין דְּעָלְמָא. בְּהַאי אִיהוּ מִקַּנְּנָא נִשְׁרָא, וְכָל תַּנָּאִים אִתְקְרִיאוּ קִנִּים דִּילָהּ. וּבְגִין דָּא,** (דברים כב) **כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ, בְּאֹרַח מִקְרֶה, זִמְנָא חָדָא כְּאוּשְׁפִּיזָא וְאַכְסְנַאי, דְּאִזְדְּמַן לְפוּם שַׁעֲתָא בְּבֵי אוּשְׁפִּיזֵיהּ.**

וְאִית דְּאִינּוּן בְּמַתְנִיתָא דִּלְהוֹן דִּירָה לִשְׁכִינְתָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות לא) **וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת וְגוֹ', לְדֹרֹתָם, לְדֹרֹתָם חָסֵר, לְשׁוֹן דִּירָה. וְאִית מָאנֵי מִשְׁנָה דְּתוֹרָתָם אֻמָּנוּתָם, דְּלָא זָזַת שְׁכִינְתָּא מִנְּהוֹן כָּל יוֹמֵיהוֹן. אֲבָל אִלֵּין, כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ, בְּהוֹן שְׁכִינְתָּא בְּאֹרַח מִקְרֶה, זִמְנִין שַׁרְיָא עָלַיְיהוּ וְאִשְׁתְּכַחַת עִמְּהוֹן, וְזִמְנִין לָא אִשְׁתְּכַחַת עִמְּהוֹן.**

לשון הקודש

יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ. מַהוּ עַל אֶבְרָתוֹ? עַל אוֹתוֹ אֵיבָר שֶׁל בֶּן הָאָדָם (שֶׁל אוֹתוֹ נָשֶׁר) שֶׁבּוֹ מִצְוָה יְהוָ"ה, וְנִקְרָא אֵיבָר שֶׁל הַשְּׁכִינָה. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר יִשָּׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ. יִשָּׂאֵהוּ, כְּמוֹ (במדבר ו) **יִשָּׂא יְהוָ"ה פָּנָיו אֵלֶיךָ.**

וּמַהוּ שֶׁכָּתוּב וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ? אֶלָּא אָמַר דָּוִד עָלָיו, (שמואל–ב כב) ה' סַלְעִי וּמְצָדָתִי. כָּךְ גַּם הַשּׁוּנֶה הֲלָכָה שֶׁבּוֹ הֲלָכָה תַּקִּיפָה כַּסֶּלַע, שֶׁאֵין פַּטִּישׁ יָכוֹל לְפוֹצֵץ אוֹתָהּ בְּכָל קֻשְׁיוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. בָּזֶה הוּא מִקַּנֵּן הַנֶּשֶׁר, וְכָל הַתַּנָּאִים נִקְרָאִים קִנִּים שֶׁלָּהּ. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר, (דברים כב) כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ, בְּדֶרֶךְ מִקְרֶה, פַּעַם אַחַת, כְּאוֹרֵחַ וְאַכְסְנַאי שֶׁמִּזְדַּמֵּן לְפִי שָׁעָה לְבֵית מְלוֹנוֹ.

וְיֵשׁ שֶׁהֵם בַּלִּמּוּד שֶׁלָּהֶם נַעֲשִׂים דִּירָה לַשְּׁכִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת וְגוֹ', לְדֹרֹתָם. לְדֹרֹתָם חָסֵר, לְשׁוֹן דִּירָה. וְיֵשׁ בַּעֲלֵי מִשְׁנָה שֶׁתּוֹרָתָם אֻמָּנוּתָם, שֶׁלֹּא זָזָה הַשְּׁכִינָה מֵהֶם כָּל יְמֵיהֶם. אֲבָל עַל אֵלּוּ נֶאֱמַר, כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ. בָּהֶם הַשְּׁכִינָה נִמְצֵאת בְּדֶרֶךְ מִקְרֶה. פְּעָמִים שֶׁשּׁוֹרָה עֲלֵיהֶם וְנִמְצֵאת עִמָּהֶם, וּפְעָמִים לֹא נִמְצֵאת עִמָּהֶם.

וְרָזָא דְּמִלָּה, זִמְנִין דְּאִשְׁתְּכָחַת עִמְּהוֹן, לֹא תִקַּח הָאֵם. וְזִמְנִין דְּלָא אִשְׁתְּכָחַת עִמְּהוֹן, שַׁלֵּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. אֶפְרֹחִים אִלֵּין מָאנֵי מִשְׁנָה. אוֹ בֵיצִים, מָאנֵי מִקְרָא בְּאִלֵּין דְּלָא קַבְעִין לְמוּדַיְיהוּ, שַׁלֵּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. אֲבָל בְּאִלֵּין דְּקַבְעִין לְמוּדַיְיהוּ, לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים. וְאִית מָאנֵי הֲלָכוֹת, דְּדַמְיָין לְכֹכְבַיָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דניאל יב) וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. לָאו כַּכּוֹכָבִים, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה לד) וְכָל צְבָאָם יִבּוֹל. אֶלָּא כְּאִינּוּן כֹּכְבַיָּא דְעָלְמָא דְאָתֵי, דְּאִינּוּן לְעוֹלָם וָעֶד קַיְּימֵי תָדִיר.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם, (בראשית א) בָּתַר דְּאַשְׁלִימוּ לַעֲבִידְתַּיְיהוּ כָּל אוּמָן וְאוּמָן, אָמַר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אוּמָנוּתָא חָדָא אִית לִי לְמֶעְבַּד, דִּיהֵא שׁוּתָּפָא דְכֻלָּנָא. אִתְחַבְּרוּ כֻּלְּכוּ כַּחֲדָא, לְמֶעְבַּד בֵּיהּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵחוּלָקָא דִילֵיהּ, וַאֲנָא אֶשְׁתְּתַּף עִמְּכוֹן, לְמֵיהַב לֵיהּ מֵחוּלָקָא דִילִי. וְהַיְינוּ נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. וְאוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, דְּלֵית אָדָם אֶלָּא יִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (יחזקאל לד) וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם. אַתֶּם אָדָם, וְלָא עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וּבְגִין דָּא (תהלים קמט) יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו.

לשון הקודש

וְסוֹד הַדָּבָר – פְּעָמִים שֶׁנִּמְצֵאת עִמָּהֶם, נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם לֹא תִקַּח הָאֵם. וּפְעָמִים שֶׁלֹּא נִמְצֵאת עִמָּהֶם – שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. אֶפְרֹחִים – אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִשְׁנָה. אוֹ בֵיצִים – אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִקְרָא. וּבְאֵלּוּ שֶׁלֹּא קוֹבְעִים אֶת לִמּוּדָם – שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. אֲבָל בְּאֵלּוּ שֶׁקּוֹבְעִים לִמּוּדָם – לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים. וְיֵשׁ בַּעֲלֵי הֲלָכוֹת שֶׁדּוֹמִים לַכּוֹכָבִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דניאל יב) וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. לֹא כַּכּוֹכָבִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (ישעיה לד) וְכָל צְבָאָם יִבּוֹל, אֶלָּא כְּאוֹתָם כּוֹכָבִים שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֵם לְעוֹלָם וָעֶד קַיָּמִים תָּדִיר.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם (בראשית א). אַחַר שֶׁהִשְׁלִימוּ אֶת עֲבוֹדָתָם כָּל אֻמָּן וְאֻמָּן, אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מַעֲשֵׂה אֻמָּנוּת אֶחָד יֵשׁ לִי לַעֲשׂוֹת שֶׁיִּהְיֶה שֻׁתָּף לְכֻלָּנוּ. הִתְחַבְּרוּ כֻּלְּכֶם כְּאֶחָד לַעֲשׂוֹת בּוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵחֶלְקוֹ, וַאֲנִי אֶשְׁתַּתֵּף עִמָּהֶם לָתֵת לוֹ מֵחֶלְקִי. וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. וּבֵאֲרוּהוּ חֲכָמִים, שֶׁאֵין אָדָם אֶלָּא יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לד) וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם. אַתֶּם אָדָם, וְלֹא עוֹבְדֵי כוֹכָבִים מַזָּלוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה (תהלים קמט) יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו.

אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, וַדַּאי הַהוּא תָּנָא דְּאִתְטְמַר בְּסֶלַע דְּחִוְיָא אָמַר דָּא, דִּכְתִיב בֵּיהּ אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ. דִּתְלַת אֲבָהָן נִקְרָאוּ אֵיתָנִים, וּרְבִיעָאָה אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ. דְּבֵיהּ מִתְיַשְּׁבָא הֲלָכָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. דְּאִיהוּ אִתְפְּשַׁט עַל שִׁתִּין רִבּוֹא דְּיִשְׂרָאֵל, וְנָהִיר לוֹן בְּאוֹרַיְיתָא, כְּשִׁמְשָׁא (לְסִיהֲרָא) דְּאִתְכַּסֵּי בְּלֵילְיָא, וְנָהִיר לְכָל כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי. וְלֵית לֵילְיָא אֶלָּא גָּלוּתָא, וְאִיהִי (ישעיה כא) שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְלָה שֹׁמֵר מַה מִּלַּיל. וְאִתְגַּלְיָא בִּימָמָא, דְּאִתְּמַר (בראשית מד) הַבֹּקֶר אוֹר, בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות טז) וּבֹקֶר וּרְאִיתֶם אֶת כְּבוֹד יְיָ. (רות ג) חַי יְיָ שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר.

אַדְּהָכִי, הָא רַעְיָא מְהֵימְנָא נָפִיק מֵהַהוּא סֶלַע, וְאָמַר, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, מַה מוֹעִיל לִי לְאִתְטַמְּרָא מִקַּמָּךְ, דְּהָא לָא שְׁבַקְנָא אֲתָר דְּלָא עָאלִית לְאִתְטַמְּרָא מִנָּךְ, וְלָא אַשְׁכַּחְנָא, אִי הָכִי לֵית לִי לְאִתְכַּסְיָיא מִנָּךְ.

אָמַר לֵיהּ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, בָּתַר דְּאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, מָאי נִיהוּ דְּאָמַר לְבָתָר וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם

לשון הקודש

אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וַדַּאי אוֹתוֹ תַּנָּא שֶׁנֶּעְלַם בַּסֶּלַע שֶׁל הַנָּחָשׁ אָמַר זֹאת, שֶׁכָּתוּב בּוֹ אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ. שֶׁשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת נִקְרָאוּ אֵיתָנִים, וְהָרְבִיעִי – אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ. שֶׁבּוֹ מִתְיַשֶּׁבֶת הַהֲלָכָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. שֶׁהוּא מִתְפַּשֵּׁט עַל שִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּמֵאִיר לָהֶם בַּתּוֹרָה כַּשֶּׁמֶשׁ (לְיָרֵחַ) שֶׁמִּתְכַּסֶּה בַּלַּיְלָה וּמֵאִיר לְכָל כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְאֵין לַיְלָה אֶלָּא גָּלוּת, וְהִיא (ישעיה כא) שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְלָה שֹׁמֵר מַה מִּלֵּיל. וּמִתְגַּלֶּה בַּיּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מד) הַבֹּקֶר אוֹר. הַבֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שמות טז) וּבֹקֶר וּרְאִיתֶם אֶת כְּבוֹד ה'. (רות ג) חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר.

בְּתוֹךְ כָּךְ אוֹתוֹ הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן יָצָא מֵאוֹתוֹ סֶלַע וְאָמַר, הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, מַה מוֹעִיל לִי לְהִסְתַּתֵּר מִפָּנֶיךָ, שֶׁהֲרֵי לֹא הִשְׁאַרְתִּי מָקוֹם שֶׁלֹּא נִכְנַסְתִּי לְהִסְתַּתֵּר מִמְּךָ וְלֹא מָצָאתִי. אִם כֵּן, אֵין לִי לְהִתְכַּסּוֹת מִמְּךָ.

אָמַר לוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, לְאַחַר שֶׁאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, מַהוּ שֶׁאָמַר לְבַסּוֹף, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ?

בְּצַלְמוֹ. אָמַר לֵיהּ, מַה דְּאוֹקְמוּהָ עַל דָּא מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּמִנְּהוֹן חֲווֹ אַמְרִין יִבְרָא, וּמִנְּהוֹן אַמְרִין לָא יִבְרָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרָא לֵיהּ, דִּכְתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי (דף רל"ט ע"א) אִיהוּ, לָא יָהִיב חוּלָקָא בֵּיהּ חַד מִנַּיְיהוּ, וְלָא אִתְעָבִיד בְּדִיוּקְנָא דִלְהוֹן, אֶלָּא בְּאִיקוּנִין דְּמַלְכָּא בְּצַלְמוֹ כִּדְמוּתוֹ, דְּאִיהוּ צֶלֶם דְּמוּת תַּבְנִיתוֹ. אָמַר הָכִי אִשְׁתְּמוֹדַע.

אָמַר חַס וְשָׁלוֹם. אֶלָּא אֲנָא אֲמֵינָא לָךְ, דְּאִתְבְּרֵי בְּכֹלָּא, וְאַשְׁלְטֵיהּ עַל כֹּלָּא. וְאִי הָוָה יָהִיב כָּל חַד בֵּיהּ חוּלָקֵיהּ, בִּזְמְנֵיהּ דְּהָוָה כַּעְסֵיהּ עָלֵיהּ, כָּל חַד, הָוָה נָטִיל חוּלָקֵיהּ מִנֵּיהּ, (ישעיה ב) כִּי בַמֶּה נֶחְשָׁב הוּא.

אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרָא לֵיהּ (כָּל חַד וְחַד) בְּדִיוּקְנֵיהּ, דָּא מַלְכוּת קַדִּישָׁא, דְּאִיהִי תְּמוּנַת כֹּל. דְּבָהּ אִסְתָּכַּל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבָרָא עָלְמָא, וְכָל בְּרִיָּין דְּבָרָא בְּעָלְמָא, וְכָלַל בָּהּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין, בְּלָא פְּרוּדָא כְּלָל, וְכָלַל בָּהּ עֶשֶׂר סְפִירָן, וְכָל שְׁמָהָן וְכִנּוּיִין וְהַוָּיָין. וְעִלַּת עַל כֹּלָּא, דְּאִיהוּ אָדוֹן עַל כֹּלָּא, וְלֵית אֱלָהָא בַּר מִנֵּיהּ, וְלָא יִשְׁתְּכַח בְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין פָּחוּת מִינָּהּ. בְּגִין דְּאִיהִי קֶשֶׁר דְּכֻלְּהוּ,

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, מַה שֶּׁבֵּאֲרוּ עַל זֶה בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁמֵּהֶם אָמְרוּ יִבְרָא, וּמֵהֶם אָמְרוּ לֹא יִבְרָא – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. אָמַר לוֹ, אִם כֵּן הוּא, לֹא נָתַן חֵלֶק בּוֹ אַף אֶחָד מֵהֶם, וְלֹא נַעֲשָׂה בַּצּוּרָה שֶׁלָּהֶם, אֶלָּא בְּצוּרַת הַמֶּלֶךְ, בְּצַלְמוֹ כִּדְמוּתוֹ, שֶׁהוּא צֶלֶם דְּמוּת תַּבְנִיתוֹ.

אָמַר, כָּךְ מַשְׁמַע מֵהַכָּתוּב.

אָמַר, חַס וְשָׁלוֹם! אֶלָּא אֲנִי אָמַרְתִּי לְךָ, שֶׁנִּבְרָא בַּכֹּל וְהִשְׁלִיטוֹ עַל הַכֹּל. וְאִם הָיָה נוֹתֵן כָּל אֶחָד בּוֹ חֶלְקוֹ בִּזְמַן שֶׁהָיָה כּוֹעֵס עָלָיו, כָּל אֶחָד הָיָה נוֹטֵל חֶלְקוֹ מִמֶּנּוּ, (ישעיה ב) כִּי בַמֶּה נֶחְשָׁב הוּא.

אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אוֹתוֹ (כָּל אֶחָד וְאֶחָד) בְּצוּרָתוֹ, זוֹ הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא תְּמוּנַת כֹּל, שֶׁבָּהּ הִסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם וְכָל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבָּרָא בָּעוֹלָם, וְכָלַל בָּהּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּלִי פֵּרוּד כְּלָל, וְכָלַל בָּהּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת וְכָל שֵׁמוֹת וְכִנּוּיִים וַהֲוָיוֹת. וְהָעֶלְיוֹן עַל הַכֹּל, שֶׁהוּא אָדוֹן עַל הַכֹּל, וְאֵין אֱלוֹהַּ חוּץ מִמֶּנּוּ, וְאֵין נִמְצָא בְּעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים פָּחוֹת מִמֶּנּוּ. מִשּׁוּם שֶׁהוּא קֶשֶׁר שֶׁל

שְׁלִימוּ דְּכֻלְּהוּ, לְקַיְּימָא בֵּיהּ (תהלים קג) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. וּבְגִין דְּלָא אִשְׁתְּכַח עִלַּת עַל כֹּלָּא בְּעָלְמִין וְתַתָּאִין פָּחוּת מִנָּהּ, אֲפִילוּ בְּחַד מִנַּיְיהוּ, אִתְקְרִיאַת אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל. וּמִסִּטְרָא דְּעִלַּת עַל כֹּלָּא, אִתְמַר בָּהּ, (דברים ד) כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. אֲבָל מִסִּטְרָא דִשְׁאַר בְּרִיָּין אִתְמַר בָּהּ, (במדבר יב) וּתְמוּנַת יְיָ יַבִּיט.

אָתָא בּוּצִינָא קַדִּישָׁא וּשְׁאַר חַבְרַיָּיא, וְאִשְׁתְּטָחוּ קַמֵּיהּ, וְאָמְרוּ, וַדַּאי כְּעַן לֵית מָאן דְּיָכִיל לְמֵיטַל מִנֵּיהּ חוּלָקֵיהּ, דְּלָא יָהִיב בֵּיהּ חוּלָקָא חַד בְּעָלְמָא, אֶלָּא בּוֹרֵא עָלְמִין, עִלַּת עַל כֹּלָּא, וּבֵיהּ תַּלְיָא עָנְשֵׁיהּ, אוֹ אַגְרֵיהּ, וְלָא בְּמַלְאָךְ וְשָׂרָף, וְלָא בְּשׁוּם בְּרִיָּה דְּעָלְמָא. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין, הַמְשַׁתֵּף שֵׁם שָׁמַיִם וְדָבָר אַחֵר, נֶעֱקָר מִן הָעוֹלָם. מִיַּד דְּשָׁמַע מִלִּין אִלֵּין דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, חַדָּא רַעְיָא מְהֵימְנָא. (ס"א דְּאָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא בּוּצִינָא קַדִּישָׁא חַדָּא) וְכָל חַבְרַיָּיא בָּרִיכוּ לֵיהּ, וְאָמְרוּ, רַעְיָא מְהֵימְנָא, אִי לָא הָוָה אָתֵי בַּר נָשׁ בְּעָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דַּיָּי.

זַכָּאָה אִינּוּן, מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה, לְמִנְדַּע לִשְׁכִינְתָּא, לְאוֹקִיר לָהּ בְּכָל פִּקּוּדִין, וּלְמִסְבַּל בְּגִינָהּ כַּמָּה דוֹחֲקִין.

לשון הקודש

כֻּלָּם, שְׁלֵמוּת שֶׁל כֻּלָּם, לְקַיֵּם בּוֹ (תהלים קג) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִמְצָא עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל בָּעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים פָּחוֹת מִמֶּנּוּ, אֲפִלּוּ בְּאֶחָד מֵהֶם, נִקְרֵאת אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל. וּמִצַּדּוֹ שֶׁל הָעֶלְיוֹן עַל הַכֹּל נֶאֱמַר בָּהּ (דברים ד) כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. אֲבָל מִצַּד שֶׁל שְׁאָר הַבְּרִיּוֹת נֶאֱמַר בָּהּ (במדבר יב) וּתְמוּנַת ה' יַבִּיט.

בָּא הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים, וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ, וַדַּאי עַתָּה אֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לָקַחַת מִמֶּנּוּ חֶלְקוֹ, שֶׁלֹּא נָתַן בּוֹ חֶלְקוֹ אֶחָד בָּעוֹלָם אֶלָּא בּוֹרֵא הָעוֹלָם, עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל, וּבוֹ תָּלוּי עָנְשׁוֹ אוֹ שְׂכָרוֹ, וְלֹא בְּמַלְאָךְ וְשָׂרָף וְלֹא בְּשׁוּם בְּרִיָּה בָּעוֹלָם. וּמִשּׁוּם זֶה בֵּאֲרוּ חַכְמֵי הַמִּשְׁנָה, הַמְשַׁתֵּף שֵׁם שָׁמַיִם וְדָבָר אַחֵר, נֶעֱקָר מִן הָעוֹלָם. מִיָּד שֶׁשָּׁמַע דְּבָרִים אֵלּוּ שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שָׂמַח הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן. (שֶׁאָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, שָׂמַח הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה) וְכָל הַחֲבֵרִים בֵּרְכוּ אוֹתוֹ וְאָמְרוּ, רוֹעֶה נֶאֱמָן, אִם לֹא הָיָה בָּא אָדָם בָּעוֹלָם אֶלָּא לִשְׁמֹעַ זֶה – דַּי.

אַשְׁרָיו מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה

כְּמָה דְּאִתְּמַר, אַגְּרָא דְּכַלָּה דּוֹחֲקָא. (בראשית כח) **וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, אִם יֵשׁ כ"ב אוֹתִיּוֹת דְּאוֹרַיְיתָא, אִיהִי שְׁכִיבַת עִמֵּיהּ.**

מָאן י"ש. חָכְמָה מֵאַיִן. דְּבַאֲתָר דִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה תַּמָּן, חָכְמָה תַּמָּן. וּבְגִינָהּ אִתְּמַר, (משלי ח) **לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ. וְהַיְינוּ** (שמות כ) **וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים לְאֹהֲבָי. מִסִּטְרָא דְּאַהֲבַת חֶסֶד. וְיֵשׁ דְּאִיהִי חָכְמָה לִימִינָא, דְּהָכִי אוּקְמוּהָ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. וּבְגִין דָּא, לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ.**

תָּא חֲזֵי בְּרָזִין סְתִימִין, בְּמִדּוֹת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הַהִיא מִדָּה דְּמִשְׁתַּדְּלִין בָּהּ, וְדַכְרִין בָּהּ, עָלָהּ אִתְּמַר, בַּמִּדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד בָּהּ מוֹדְדִין לוֹ. וְשִׁבְעִין אַנְפִּין לְאוֹרַיְיתָא, וְהַאי אִיהוּ (שם) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי, תַּזְכִּיר אֶת שְׁמִי מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא בְּהַהִיא מִדָּה דְּאַזְכִּיר אֶת שְׁמִי, בְּהַהִיא מִדָּה אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ.

(ע"כ רעיא מיהמנא).

זהר:

עַל פִּי הַגּוֹרָל תֵּחָלֵק נַחֲלָתוֹ בֵּין רַב לִמְעָט. (במדבר כו) **רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר,** (קהלת ג) **יָדַעְתִּי כִּי כָּל**

לשון הקודש

לָדַעַת הַשְּׁכִינָה, לְכַבֵּד אוֹתָהּ בְּכָל הַמִּצְוֹת וְלִסְבֹּל בִּגְלָלָהּ כַּמָּה צָרוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, הַשָּׁכָר עֲבוּר שִׂמְחַת חָתָן וְכַלָּה הוּא הַדַּחַק. וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא (בראשית כח) – אִם יֵשׁ כ"ב אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, הַשְּׁכִינָה שׁוֹכֶבֶת עִמּוֹ. **מַהוּ** י"ש? חָכְמָה מֵאַיִן. שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁהַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה שָׁם, חָכְמָה שָׁם. וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר, (משלי ח) לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ. וְזֶהוּ (שמות כ) וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי – מִצַּד שֶׁל אַהֲבַת חֶסֶד. וְיֵשׁ – שֶׁהִיא חָכְמָה – לְיָמִין. שֶׁכָּךְ בֵּאֲרוּהוּ, הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים – יַדְרִים. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ.

בָּא וּרְאֵה, בַּסּוֹדוֹת הַסְּתוּמִים, בַּמִּדּוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אוֹתָהּ מִדָּה שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בָּהּ וְזוֹכְרִים אוֹתָהּ, עָלֶיהָ נֶאֱמַר, בְּמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד, בָּהּ מוֹדְדִים לוֹ. וְשִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי. תַּזְכִּיר אֶת שְׁמִי צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא בְּאוֹתָהּ מִדָּה שֶׁאַזְכִּיר אֶת שְׁמִי, בְּאוֹתָהּ מִדָּה אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ. (ע"כ רעיא מהימנא).

זֹהַר

עַל פִּי הַגּוֹרָל תֵּחָלֵק נַחֲלָתוֹ בֵּין רַב לִמְעָט

אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין לִגְרֹעַ וְגוֹ'. שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, דְּחָכְמָתֵיהּ יַתִּיר עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא, לָא יְדַעְנָא כִּי כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם, וְאִיהוּ אָמַר יָדַעְתִּי, מַה דְּלָא יָדַע בַּר נָשׁ אַחֲרָא.

אֶלָּא וַדַּאי שְׁלֹמֹה מַלְכָּא חָכְמָתֵיהּ סַלְקָא עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא, וּמַה דְּאִיהוּ יָדַע לָא יַדְעֵי כָּל שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא. תָּא חֲזֵי, שְׁאַר אוּמָנֵי דְעָלְמָא, כַּד אִיהוּ עָבִיד עֲבִידְתָּא, אַשְׁגַּח בֵּיהּ, וְאִסְתָּכַּל זִמְנָא וּתְרֵין זִמְנִין וְעָבִיד לֵיהּ, וּלְבָתַר אוֹסִיף עָלֵיהּ, אוֹ גָּרַע מִנֵּיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו הָכִי, אַפִּיק עֲבִידְתָּא לַאֲמִתּוֹ מִתּוֹהוּ, דְּלֵית בָּהּ מַמָּשׁוּת כְּלָל, וְאִיהוּ מַמָּשׁ אִתְּתְקַן כִּדְקָא יָאוּת, וְלָא אִצְטְרִיךְ לְאוֹסָפָא וּלְאַגְרָעָא מִנֵּיהּ. בְּגִין כַּךְ כְּתִיב, (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד.

לשון הקודש

(במדבר כו). רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר (קהלת ג) יָדַעְתִּי כִּי כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין לִגְרֹעַ וְגוֹ'. שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, שֶׁחָכְמָתוֹ יְתֵרָה עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, לֹא יָדַעְנוּ כִּי כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם, וְהוּא אָמַר יָדַעְתִּי, מַה שֶּׁלֹּא יָדַע בֶּן אָדָם אַחֵר?!

אֶלָּא וַדַּאי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ חָכְמָתוֹ עוֹלָה עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וּמַה שֶּׁהוּא יָדַע, לֹא יוֹדְעִים כָּל שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם. בֹּא וּרְאֵה, שְׁאָר בַּעֲלֵי אֻמָּנוּת שֶׁבָּעוֹלָם, כַּאֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה, מַשְׁגִּיחַ בּוֹ וּמִסְתַּכֵּל פַּעַם וּשְׁתֵּי פְּעָמִים וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ, וּלְבַסּוֹף מוֹסִיף עָלָיו אוֹ גּוֹרֵעַ מִמֶּנּוּ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא כָּךְ – מוֹצִיא מַעֲשֶׂה לַאֲמִתּוֹ מִתּוֹהוּ, שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁוּת כְּלָל, וְהוּא מַמָּשׁ נִתְקָן כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, וְלֹא צָרִיךְ לְהוֹסִיף

תּוּ כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים, לְתִקּוּנָא דְעָלְמָא, וַדַּאי הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, אִי הָכִי מַהוּ וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו. אֶלָּא הַאי קְרָא הָכִי אוֹלִיפְנָא, וְהוּא רָזָא עִלָּאָה בֵּין חַבְרָנָא, הַאי קְרָא הָכִי מִיבְעֵי לֵיהּ, כִּי כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם, מַהוּ כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה, וְהָא כְּתִיב מַה שֶּׁהָיָה כְּבָר הוּא וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה, וְאַתְּ אַמְרַת כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה.

אֶלָּא מִקְּרָא אַחֲרָא אִשְׁתְּמַע, כְּתִיב (ישעיה סד) **עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. יַעֲשֶׂה, עָשִׂיתָ מִיבְעֵי לֵיהּ. לִמְחַכֵּה לוֹ, לָךְ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא אֲתָר עִלָּאָה הוּא, דְּנָגִיד וְנָפִיק וְאַדְלִיק בּוֹצִינִין כֻּלְּהוּ לְכָל עִיבָר, וְאִקְרֵי עוֹלָם הַבָּא. וּמִנֵּיהּ נָפִיק חַד אִילָנָא,** (דף רל"ט ע"ב) **לְאִתְשָׁקְיָא וּלְאִתְתַּקְנָא. וְהַאי אִילָנָא**

לשון הקודש

וְלִגְרֵעַ מִמֶּנּוּ. בִּגְלַל זֶה כָּתוּב, (בראשית א) **וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. וְעוֹד,** כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים, לְתִקּוּן הָעוֹלָם, וַדַּאי הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִם כֵּן, מַהוּ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו? אֶלָּא זֶה הַפָּסוּק כָּךְ לָמַדְנוּ, וְהוּא סוֹד עֶלְיוֹן בֵּין חֲבֵרֵינוּ. פָּסוּק זֶה כָּךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת: כִּי כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם. מַהוּ כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה? וַהֲרֵי כָּתוּב, מַה שֶּׁהָיָה כְּבָר הוּא וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה, וְאַתָּה אָמַרְתָּ כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה?!

אֶלָּא מִפָּסוּק אַחֵר נִשְׁמָע. כָּתוּב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. יַעֲשֶׂה?! עָשִׂיתָ צָרִיךְ לִהְיוֹת! לִמְחַכֵּה לוֹ?! לְךָ צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא מָקוֹם עֶלְיוֹן הוּא, שֶׁנִּמְשָׁךְ וְיוֹצֵא וּמַדְלִיק נֵרוֹת כֻּלָּם לְכָל כִּוּוּן, וְנִקְרָא עוֹלָם הַבָּא. וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵא אִילָן אֶחָד לְהַשְׁקוֹתוֹ וּלְתַקְּנוֹ. וְזֶה הָאִילָן עֶלְיוֹן וּמְכֻבָּד הוּא עַל כָּל

עִלָּאָה וְיַקִּירָא הוּא עַל כָּל שְׁאַר אִילָנִין, וְהָא אוֹקְמוּהָ. וְהַהוּא עוֹלָם הַבָּא דְּנָגִיד וְנָפִיק, אַתְקִין לֵיהּ לְהַאי אִילָנָא תָּדִיר, אַשְׁקֵי לֵיהּ, וּמְתַקֵּן לֵיהּ בַּעֲבִידְתֵּיהּ, מְעַטֵּר לֵיהּ בְּעִטְרִין, לָא פָּסִיק מַבּוּעֵי מִנֵּיהּ לְעָלַם לְעָלְמֵי עָלְמִין.

בְּהַהוּא אִילָנָא תַּלְיָא מְהֵימְנוּתָא, בֵּיהּ שַׁרְיָא מִכָּל שְׁאַר אִילָנִין, קִיּוּמָא דְּכֹלָּא בֵּיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם. וַדַּאי הוּא הָיָה הוּא הֹוֶה וְהוּא יִהֶא. עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף, וּמִמֶּנּוּ אֵין לִגְרֹעַ. וְעַל דָּא בְּאוֹרַיְיתָא כְּתִיב, (דברים יג) לֹא תֹסֵף עָלָיו וְלֹא תִגְרַע מִמֶּנּוּ. דְּאִילָנָא דָא, דְּאוֹרַיְיתָא הוּא. וַאֲתָר דָּא אַתְקִין הָאֱלֹהִים תָּדִיר. הָאֱלֹהִים סְתָם, דָּא גְּבוּרָה מֵאֵין סוֹף וּמֵאֵין חֵקֶר. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה מ) אֵין חֵקֶר לִתְבוּנָתוֹ, הָאֱלֹהִים, וְלָא אֱלֹהִים. וְעַל דָּא עָשָׂה, יַעֲשֶׂה תָּדִיר, כְּמַבּוּעַ דְּלָא פַּסְקָן מֵימוֹי לְדָרֵי דָרִין.

לשון הקודש

שְׁאָר הָאִילָנוֹת, וּכְבָר בֵּאֲרוּהוּ. וְאוֹתוֹ עוֹלָם הַבָּא שֶׁנִּמְשָׁךְ וְיוֹצֵא, מְתַקֵּן לוֹ לְזֶה הָאִילָן תָּמִיד, מַשְׁקֶה אוֹתוֹ וּמְתַקֵּן אוֹתוֹ בְּמַעֲשָׂיו, מְעַטֵּר אוֹתוֹ בַּעֲטָרוֹת, וְלֹא מַפְסִיק מְקוֹרוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

בְּאוֹתוֹ אִילָן תְּלוּיָה הָאֱמוּנָה, בּוֹ שׁוֹרָה מִכָּל שְׁאָר הָאִילָנוֹת, קִיּוּם הַכֹּל בּוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב, כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם. וַדַּאי הוּא הָיָה, הוּא הֹוֶה, וְהוּא יִהְיֶה. עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין לִגְרֹעַ. וְעַל זֶה בַּתּוֹרָה כָּתוּב, (דברים יג) לֹא תֹסֵף עָלָיו וְלֹא תִגְרַע מִמֶּנּוּ. שֶׁאִילָן זֶה תּוֹרָה הוּא. וּמָקוֹם זֶה מְתַקֵּן הָאֱלֹהִים תָּמִיד. הָאֱלֹהִים סְתָם, זוֹ גְּבוּרָה מֵאֵין סוֹף וּמֵאֵין חֵקֶר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מ)

בְּגִין כַּךְ כְּתִיב, וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו. אַתְקִין לֵיהּ לְהַאי אִילָנָא, בְּתִקּוּנָא שְׁלִים, דְּאָחִיד לְכָל סִטְרָא עִילָּא וְתַתָּא, בְּגִין דְּיִרְאוּ מִלְּפָנָיו. וְלָא יַחְלְפוּן לֵיהּ בְּחִלּוּפָא אַחֲרָא לְדָרֵי דָרִין.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, וַדַּאי שַׁפִּיר קָא אַמְרַת, אֲבָל תּוּ אִית לְאִסְתַּכְּלָא, בְּקַדְמִיתָא יַעֲשֶׂה, וּלְבָתַר וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה, מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא (תְּדִיר) וַדַּאי יַעֲשֶׂה וְאַתְקִין לְהַאי אִילָנָא, דְּלָא פַּסְקִין מִימוֹי לְדָרֵי דָרִין. וּלְבָתַר עָשָׂה, מַהוּ עָשָׂה. אֶלָּא עָשָׂה הָאֱלֹהִים אִילָנָא אַחֲרָא לְתַתָּא מִנֵּיהּ. וְלָא יַעֲשֶׂה כְּהַאי. דְּהַאי אִילָנָא תַתָּאָה, עָבִיד לֵיהּ וְאַתְקִין לֵיהּ, בְּגִין דְּמַאן דְּיֵעוּל לְאִילָנָא עִלָּאָה, יֵעוּל בִּרְשׁוּ, וְיִשְׁכַּח לְאִילָנָא תַתָּאָה, וְיִדְחַל לְמֵיעָאל, אֶלָּא כְּדְקָא חָזֵי.

לשון הקודש

אֵין חֵקֶר לִתְבוּנָתוֹ. הָאֱלֹהִים, וְלֹא אֱלֹהִים. וְעַל זֶה עָשָׂה, יַעֲשֶׂה תָּמִיד, כִּנְבִיעָה שֶׁלֹּא פוֹסְקִים מֵימֶיהָ לְדוֹרֵי דוֹרוֹת.

בִּגְלַל זֶה כָּתוּב, וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו. תִּקֵּן לוֹ לְזֶה הָאִילָן בְּתִקּוּן שָׁלֵם שֶׁאָחוּז לְכָל צַד, עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן, כְּדֵי שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו, וְלֹא יַחֲלִיפוּ אוֹתוֹ בְּחִלּוּף אַחֵר לְדוֹרֵי דוֹרוֹת.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וַדַּאי יָפֶה אַתָּה אוֹמֵר, אֲבָל שׁוּב יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל: בַּתְּחִלָּה יַעֲשֶׂה, וּלְבַסּוֹף – וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא (תָּמִיד) וַדַּאי יַעֲשֶׂה וּיתַקֵּן לְזֶה הָאִילָן שֶׁלֹּא יִפְסְקוּ מֵימָיו לְדוֹרֵי דוֹרוֹת. וּלְבַסּוֹף עָשָׂה. מַהוּ עָשָׂה? אֶלָּא עָשָׂה הָאֱלֹהִים אִילָן אַחֵר לְמַטָּה מִמֶּנּוּ. וְלֹא יַעֲשֶׂה כְּמוֹ זֶה. שֶׁזֶּה הָאִילָן הַתַּחְתּוֹן עָשָׂה אוֹתוֹ וְהִתְקִין אוֹתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמִּי שֶׁיִּכָּנֵס לָאִילָן הָעֶלְיוֹן, יִכָּנֵס בִּרְשׁוּת, וְיִמְצָא לָאִילָן הַתַּחְתּוֹן, וְיִירָא לְהִכָּנֵס, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁרָאוּי.

תָּא חֲזֵי, דְּהַאי, נָטִיר פִּתְחָא הוּא. וְעַל דָּא אִקְרֵי (תהלים קכא) שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל וְדָא אִילָנָא תַתָּאָה עָשָׂה, אִתְשַׁקְיָא וּמִתְזָן מֵאִילָנָא דִלְעֵילָא. וְעַל דָּא לָא כְתִיב יַעֲשֶׂה, אֶלָּא עָשָׂה. מָאי טַעְמָא. שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו בְּנֵי עָלְמָא, וְלָא יִקְרְבוּן לֵיהּ, אֶלָּא אִינּוּן דְּיִתְחַזּוּן לְקָרְבָא, וְלָא אַחֲרָא, וְיִסְתַּמְּרוּן בְּנֵי נָשָׁא אָרְחֵי דְאוֹרַיְיתָא, וְלָא יִסְטוּן לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא.

תָּא חֲזֵי, עַל הַאי אִילָנָא דְכָל חֵילוֹי בֵּיהּ שַׁרְיָא, אָמַר דָּוִד, (תהלים טז) אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי. מַהוּ גּוֹרָלִי. דָּא עַדְבָּא דְאָחִיד בֵּיהּ דָּוִד מַלְכָּא. וְעַל דָּא, עַל פִּי הַגּוֹרָל כְּתִיב. וְכֵן הוּא עַל פִּי יְיָ. וַיָּמֶת שָׁם עַל פִּי יְיָ. הַגּוֹרָל כְּתִיב (ס"א כֵּן בֵּיהּ עַל פִּי). זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּאִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא יְמָמָא וְלֵילֵי, וְיַדְעֵי אָרְחוֹי. וְאִינּוּן אַכְלֵי בְכָל יוֹמָא מְזוֹנָא עִלָּאָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (קהלת ז) הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ. דְּהָא אוֹרַיְיתָא דִלְעֵילָא

לשון הקודש

בא וּרְאֵה שֶׁזֶּה, שׁוֹמֵר הַפֶּתַח הוּא, וְעַל זֶה נִקְרָא (תהלים קכא) שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. וְזֶה הָאִילָן הַתַּחְתּוֹן עָשָׂה, וּמֶשְׁקֶה וְנִזּוֹן מֵהָאִילָן הָעֶלְיוֹן. וְעַל זֶה לֹא כָתוּב יַעֲשֶׂה, אֶלָּא עָשָׂה. מָה הַטַּעַם? שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו בְּנֵי הָעוֹלָם וְלֹא יִתְקָרְבוּ אֵלָיו אֶלָּא אֵלּוּ שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לְהִתְקָרֵב, וְלֹא אֲחֵרִים, וְיִשְׁמְרוּ בְּנֵי הָאָדָם דַּרְכֵי הַתּוֹרָה וְלֹא יִסְטוּ לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל.

מֵאֲתָר דָּא אִתְּזָן, וְהָא אִתְּמַר עָלַיְיהוּ, (ישעיה סה) הִנֵּה עֲבָדַי יֹאכֵלוּ.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל א) וַיְהִי קוֹל מֵעַל לָרָקִיעַ. דָּא קוֹל דְּאָחִיד לְהַאי רָקִיעַ, וְאִשְׁתְּתַף בַּהֲדֵיהּ. וְדָא הוּא (תהלים קיא) זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו. וְהַהוּא רְקִיעָא קָאִים עָלַיְיהוּ, עַל אִינּוּן חֵיוָון. וְדָא הוּא דְּאִבְרֵי בַשֵּׁנִי, (בראשית א) לְהַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם.

וְהָא אוֹקְמוּהָ, דְּשִׁבְעָה רְקִיעִין לְעֵילָא לְעֵילָא. וַדַּאי וילון אֵינוֹ מְשַׁמֵּשׁ, דְּהָא לֵית לֵיהּ מִדִּילֵיהּ, אֶלָּא מַה דְּיָהֲבִין לֵיהּ. וּמִסְכְּנֵי בֵיהּ אִתְאַחֲדוּ, דָּא הוּא רָזָא דִּכְתִיב, (דברי הימים א כב) [וּ]בְעָנְיִי הֲכִינוֹתִי לְבֵית אֱלֹהַי. וְדָא מַכְנִים שַׁחֲרִית וּמוֹצִיא עַרְבִית. דְּהָא בְּלֵילְיָא, אַפִּיק חַיָּלוֹי לְכָל סִטְרִין, וְשַׁלְטָא עַל אִינּוּן חַיָּילִין וְאָכְלוֹסִין. וּבְשַׁחֲרִית כָּנִיש לְכֻלְּהוּ, וְאָעִיל

לשון הקודש

(קהלת ז) הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ. שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה שֶׁל מַעְלָה מִמָּקוֹם זֶה נִזּוֹנִית, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר עֲלֵיהֶם, (ישעיה סה) הִנֵּה עֲבָדַי יֹאכֵלוּ.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל א) וַיְהִי קוֹל מֵעַל הָרָקִיעַ. זֶה הַקּוֹל שֶׁאָחוּז לְזֶה הָרָקִיעַ וּמִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קיא) זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו. וְאוֹתוֹ רָקִיעַ עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, עַל אוֹתָן חַיּוֹת. וְזֶה הוּא שֶׁנִּבְרָא בַּשֵּׁנִי, לְהַבְדִּיל (בראשית א) בֵּין מַיִם לָמָיִם.

וַהֲרֵי בְּאֲרוּכָה, שֶׁשִּׁבְעָה רְקִיעִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה. וַדַּאי וִילוֹן אֵינוֹ מְשַׁמֵּשׁ, שֶׁהֲרֵי אֵין לוֹ מִשֶּׁלּוֹ, אֶלָּא מַה שֶּׁנּוֹתְנִים לוֹ. וְהָעֲנִיִּים בּוֹ אֲחוּזִים. זֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב, (דברי הימים–א כב) (וּ)בְעָנְיִי הֲכִינוֹתִי לְבֵית אֱלֹהַי. וְזֶה מַכְנִיס שַׁחֲרִית וּמוֹצִיא עַרְבִית. שֶׁהֲרֵי בַּלַּיְלָה מוֹצִיא חֵילוֹתָיו לְכָל הַצְּדָדִים, וְשׁוֹלֵט עַל אוֹתָם חֵילוֹת וַהֲמוֹנִים. וּבַשַּׁחֲרִית מְכַנֵּס לְכֻלָּם, וּמַכְנִיסָם לְנִקְבָּם וְלֹא שׁוֹלְטִים. שֶׁהֲרֵי

לְנֶקְבַיְיהוּ, וְלָא שַׁלְטִין. דְּהָא בֹּקֶר כָּלִיל כֻּלְּהוּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים צב) לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת. וְהָא אוֹקְמוּהָ.

וְקוֹל אִית עַל הַאי רָקִיעַ, מִגֵּיהּ אִתְּזָן הַאי רָקִיעַ, בְּשַׁעֲתָא דְּהַאי קוֹל אִתְּעַר, כֻּלְּהוּ אֶכְלוּסִין לָא נַטְלִין, וְלֵית בְּהוּ רְשׁוּ, אֶלָּא לְמֵיקָם בְּדוּכְתַיְיהוּ, וְאַקְרְבֵי חֵילֵיהוֹן וּמְחַכָּאן, לְהַהוּא טִיבוּ דְּנָגִיד לְהַהוּא רָקִיעַ, וְיִתְבָּרְכָן בְּגִינֵיהּ, וְעַל דָּא אִיהוּ מֵעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם.

תָּא חֲזֵי רָקִיעַ אֲשֶׁר עַל אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא, כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר, דָּא אֶבֶן יִשְׂרָאֵל. וְדָא הוּא רָזָא דִּכְתִיב, (בראשית כט) וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן וְגוֹ'. חַד אֶבֶן נַחְתָּא מִלְּעֵילָא, כַּד בָּעוּ יִשְׂרָאֵל לְמֵירַת אַרְעָא, וּכְתִיב בֵּיהּ גּוֹרָל. וְאִיהוּ אָמַר, דָּא לִפְלַנְיָא, וְדָא לִפְלַנְיָא.

לשון הקודש

הַבֹּקֶר כּוֹלֵל אֶת כֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צב) לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת. וַהֲרֵי בֵּאַרוּהוּ.

וְיֵשׁ קוֹל עַל זֶה הָרָקִיעַ, מִמֶּנּוּ נִזּוֹן זֶה הָרָקִיעַ. בְּשָׁעָה שֶׁקּוֹל זֶה מִתְעוֹרֵר, כָּל הַהֲמוֹנִים לֹא נוֹסְעִים, וְאֵין לָהֶם רְשׁוּת אֶלָּא לַעֲמֹד בִּמְקוֹמָם, וּמְקָרְבִים אֶת חֵילוֹתֵיהֶם וּמְחַכִּים לְאוֹתוֹ טוּב שֶׁנִּמְשָׁךְ לְאוֹתוֹ רָקִיעַ וְיִתְבָּרְכוּ בִּגְלָלוֹ, וְעַל זֶה הוּא מֵעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם.

בֹּא וּרְאֵה, רָקִיעַ אֲשֶׁר עַל אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא, מַה שֶּׁכָּתַב כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר – זוֹ אֶבֶן יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב, (בראשית כט) וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן וְגוֹ'. אֶבֶן אַחַת יָרְדָה מִלְּמַעְלָה כַּאֲשֶׁר רָצוּ יִשְׂרָאֵל לָרֶשֶׁת אֶת הָאָרֶץ, וְכָתוּב בָּהּ גּוֹרָל. וְהִיא אָמְרָה: זֶה

וְדָא אֶבֶן הוּא מִתְּחוֹת (דף ר"מ ע"א) כֻּרְסְיָיא דְמַלְכָּא נַחְתָּא. וַדָּאי (בראשית מט) מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל כְּתִיב. וּבְגִינֵי כַּךְ עַל פִּי הַגּוֹרָל וַדָּאי תֵּחָלֵק נַחֲלָתוֹ.

רִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי יְהוּדָה הֲווֹ אָזְלֵי מֵאוּשָׁא לְלוּד, פָּגַע בְּהוּ רִבִּי אֶלְעָזָר, רָהֲטוּ אֲבַתְרֵיהּ. אָמְרוּ, וַדָּאי נַרְהִיט אֲבַתְרֵיהּ דִּשְׁכִינְתָּא. עַד דְּמָטוּ לְגַבֵּיהּ, אָמְרוּ וַדָּאי נִשְׁתַּתֵּף בַּהֲדָךְ, וְנִשְׁמַע מִלָּה חַדְתָּא.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה נא) שִׁמְעוּ אֵלַי רֹדְפֵי צֶדֶק מְבַקְּשֵׁי וְגוֹ'. שִׁמְעוּ אֵלַי רֹדְפֵי צֶדֶק, אִינּוּן דְּאַזְלִין בָּתַר מְהֵימְנוּתָא, רֹדְפֵי צֶדֶק, וַדָּאי אִינּוּן מְבַקְּשֵׁי ה'. אִי בָּעִיתוּ לְמִנְדַּע מְהֵימְנוּתָא, וּלְאַחֲדָא לְהַאי צֶדֶק, לָא תִּסְתַּכְּלוּן בָּהּ בִּלְחוֹדָהָא כִּשְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא, דְּגַרְמוּ מִיתָה לְגַרְמַיְיהוּ עַל דָּא. אֲבָל (שם) הַבִּיטוּ אֶל צוּר חֻצַּבְתֶּם וְאֶל מַקֶּבֶת בּוֹר נֻקַּרְתֶּם.

לשון הקודש

לִפְלוּנִי, וְזֶה לִפְלוּנִי. וְזוֹ הָאֶבֶן הִיא מִתַּחַת כִּסֵּא הַמֶּלֶךְ יוֹרֶדֶת. וַדַּאי (שם מט) מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל כָּתוּב. וּמִשּׁוּם זֶה עַל פִּי הַגּוֹרָל וַדַּאי תֵּחָלֵק נַחֲלָתוֹ.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ הוֹלְכִים מֵאוּשָׁא לְלוּד. פָּגַע בָּהֶם רַבִּי אֶלְעָזָר. רָצוּ אַחֲרָיו. אָמְרוּ, וַדַּאי נָרוּץ אַחֲרֵי הַשְּׁכִינָה. עַד שֶׁהִגִּיעוּ אֶצְלוֹ, אָמְרוּ, וַדַּאי נִשְׁתַּתֵּף אִתְּךָ וְנִשְׁמַע דְּבַר חִדּוּשׁ.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה נא) שִׁמְעוּ אֵלַי רֹדְפֵי צֶדֶק מְבַקְּשֵׁי וְגוֹ'. שִׁמְעוּ אֵלַי רֹדְפֵי צֶדֶק – אֵלּוּ שֶׁהוֹלְכִים אַחַר הָאֱמוּנָה, רֹדְפֵי צֶדֶק, וַדַּאי אֵלּוּ מְבַקְּשֵׁי ה'. אִם רְצִיתֶם לָדַעַת הָאֱמוּנָה וְלֶאֱחֹז בְּזֶה הַצֶּדֶק, לֹא תִּסְתַּכְּלוּ בָהּ לְבַדָּהּ כִּשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁגָּרְמוּ מִיתָה לְעַצְמָם עַל זֶה. אֲבָל (שם) הַבִּיטוּ אֶל צוּר חֻצַּבְתֶּם וְאֶל מַקֶּבֶת בּוֹר נֻקַּרְתֶּם.

צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי וְגוֹ'. (במדבר כח) כְּתִיב (שמואל א טו) הַחֵפֶץ לַיְיָ בְּעֹלוֹת וּזְבָחִים כִּשְׁמֹעַ בְּקוֹל יְיָ וְגוֹ'. לֵית רְעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּיֵחוּב בַּר נָשׁ, וְעַל חוֹבֵיהּ יַקְרִיב קָרְבָּן. אֶלָּא קָרְבָּן דְּאִיהוּ בְּלִי חוֹבָה, דָּא אִיהוּ קָרְבָּן שְׁלִים, וְאִקְּרֵי שְׁלָמִים, וְקָרְבָּן תָּמִיד אוֹף הָכִי, וְאַף עַל גַּב דִּמְכַפֵּר עַל חוֹבִין.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים נא) זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה וְגוֹ'. הַאי קְרָא אוֹקְמוּהָ, דִּרְעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא אִתְרְעֵי בְּקָרְבָּן דְּבַר נָשׁ עַל חוֹבוֹי, אֶלָּא רוּחַ נִשְׁבָּרָה. וּבְנֵי נָשָׁא לָא יַדְעֵי מָאי קָאַמְרֵי, וְהָכִי שְׁמַעְנָא מִבּוּצִינָא קַדִּישָׁא, דְּכַד אָתֵי בַּר נָשׁ לְאִסְתַּאֲבָא בְּחוֹבוֹי, אַמְשִׁיךְ עָלֵיהּ רוּחַ, מִסִּטְרָא דְמִסְאֲבָא, וְאִתְגָּאֵי עַל בַּר נָשׁ, וְשָׁלִיט עָלֵיהּ לְכָל רְעוּתָא. וְהַהוּא סִטְרָא מְסָאֲבָא, אִתְגַּבָּר בְּחֵילֵיהּ

לשון הקודש

צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי וְגוֹ'. כָּתוּב (שמואל–א טו) הַחֵפֶץ לַה' בְּעֹלוֹת וּזְבָחִים כִּשְׁמֹעַ בְּקוֹל ה' וְגוֹ'. אֵין רְצוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּתְחַיֵּב בֶּן אָדָם וְעַל חוֹבוֹ יַקְרִיב קָרְבָּן. אֶלָּא קָרְבָּן שֶׁהוּא בְּלִי חוֹבָה, זֶהוּ קָרְבָּן שָׁלֵם, וְנִקְרָא שְׁלָמִים. וְקָרְבַּן תָּמִיד גַּם כָּךְ, וְאַף עַל גַּב שֶׁמְּכַפֵּר עַל חוֹבוֹת.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים נא) זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ, שֶׁרְצוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵין רְצוֹנוֹ בְּקָרְבָּן שֶׁל אָדָם עַל חֲטָאָיו, אֶלָּא רוּחַ נִשְׁבָּרָה. וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים מָה אוֹמְרִים. וְכָךְ שָׁמַעְנוּ מֵהַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁכַּאֲשֶׁר בָּא אָדָם לְהִטַּמֵּא בַּחֲטָאָיו, מַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ מִצַּד הַטֻּמְאָה, וּמִתְגָּאָה עַל הָאָדָם וְשׁוֹלֵט עָלָיו לְכָל רְצוֹנוֹ. וְאוֹתוֹ צַד הַטֻּמְאָה מִתְגַּבֵּר בְּכֹחוֹ וּמִתְחַזֵּק,

וְאִתְתָּקַף, וְשָׁלִיט עָלֵיהּ לִרְעוּתֵיהּ. אָתֵי בַּר נָשׁ וְשָׁלִיט עָלֵיהּ לְאִתְדַּבְּאָה, מְדַבְּאִין לֵיהּ.

בְּזִמְנָא דְּהַוָּה בֵּי מַקְדְּשָׁא קַיָּים, אַקְרִיב קָרְבָּנֵיהּ, כָּל כַּפָּרָה דִילֵיהּ תַּלְיָא עָלֵיהּ, עַד דְּאִתְחֲרַט, וְתָבַר לְהַהוּא רוּחַ מִגּוֹ גָּאוּתָא דִילֵיהּ, וּמָאִיךְ לֵיהּ. וְדָא הוּא תְּבִירוּ, דְּהַהוּא דַּרְגָּא דְּמִסְאֲבָא. וְכַד אִתְבַּר הַהוּא רוּחַ מְסָאֲבָא, וְקָרִיב קָרְבָּנֵיהּ, דָּא אִיהוּ דְּאִתְקַבֵּל בְּרַעֲוָא כִּדְקָא יָאוּת.

וְאִי לָא אִתְבַּר הַהוּא רוּחַ, לָאו קָרְבָּנֵיהּ כְּלוּם, וּלְכַלְבֵּי אִתְמְסַר, דְּהָא קָרְבְּנָא דָא לָאו דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא מִכַּלְבֵּי. וּבְגִין כָּךְ זִבְחֵי אֱלֹהִים כִּדְקָא יָאוּת, הוּא רוּחַ נִשְׁבָּרָה, דְּיִתְבַּר הַהוּא רוּחָא מְסָאֲבָא, וְלָא יִשְׁלוֹט. וְעַל דָּא מָאן דְּיִתְבַּר לֵיהּ כִּדְקָא יָאוּת, עָלֵיהּ כְּתִיב, (תהלים עח) רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב. לִיהֱוֵי הַהוּא גַּבְרָא בְּאַבְטָחוּתָא, דְּלָא יְתוּב

לשון הקודש

וְשׁוֹלֵט עָלָיו שֶׁיַּעֲשֶׂה רְצוֹנוֹ. בָּא אָדָם וְשׁוֹלֵט עָלָיו לְהִטַּהֵר – מְטַהֲרִים אוֹתוֹ.

בִּזְמַן שֶׁהָיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם, הִקְרִיב קָרְבָּנוֹ – כָּל כַּפָּרָה שֶׁלּוֹ תְּלוּיָה עָלָיו, עַד שֶׁהִתְחָרֵט וְשָׁבַר לְאוֹתָהּ הָרוּחַ מִתּוֹךְ גַּאֲוָתוֹ וְהִשְׁפִּיל אוֹתָהּ. וְזוֹהִי הַשְּׁבִירָה שֶׁל אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁל טֻמְאָה. וְכַאֲשֶׁר נִשְׁבֶּרֶת אוֹתָהּ רוּחַ הַטֻּמְאָה וּמַקְרִיב קָרְבָּנוֹ, זֶהוּ שֶׁמִּתְקַבֵּל בְּרָצוֹן כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ.

וְאִם לֹא נִשְׁבֶּרֶת אוֹתָהּ רוּחַ, אֵין קָרְבָּנוֹ כְּלוּם, וְנִמְסָר לַכְּלָבִים, שֶׁהֲרֵי קָרְבָּן זֶה אֵינוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֶלָּא מֵהַכְּלָבִים. וּמִשּׁוּם זֶה זִבְחֵי אֱלֹהִים כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ הוּא רוּחַ נִשְׁבָּרָה, שֶׁיִּשַּׁבֵּר אוֹתָהּ רוּחַ טֻמְאָה וְלֹא תִּשְׁלֹט. וְעַל זֶה מִי שֶׁיִּשְׁבֹּר אוֹתָהּ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, עָלָיו כָּתוּב, (תהלים עח) רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא

לְגַבֵּיהּ לְעָלְמִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְלֹא יָשׁוּב. לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה, הַהוּא גַּבְרָא דְלָא אִתְגָּאֵי, וְלָא אִתְעַנַּג בְּעִנּוּגִין דְעָלְמָא, אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה, בִּיקָרָא אִיהוּ לְגַבֵּיהּ.

צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. (במדבר כח) מַאי צַו. דָּא עֲבוֹדָה זָרָה. בְּגִין דְלָא יֵיעוּל גַּרְמֵיהּ לְאִסְתַּאֲבָא בְרוּחַ מְסָאֲבָא, דְאִיהוּ עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח. (שיר השירים ה) בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַּלָּה וְגוֹ'. הַאי קְרָא אוֹקְמוּהָ, אֲבָל אִית סְתָרִים בְּקָרְבָּנָא (ס"א שִׁית סִדְרִין דְקָרְבָּנָא) הָכָא, וְכֹלָּא אִתְמַר. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, יָאוּת הוּא, דְשָׁרִית מִלָּה, וְסַתָּמִת, אִימָא. (ס"א נִסְתָּמִת אֲמַאי) אָמַר, בְּגִין דַחֲמִינָא בְסִפְרָא דְחֲנוֹךְ מִלָּה, וְאוֹלִיפְנָא. אָמַר, אִימָא הַהִיא מִלָּה דְחָמִית (דף ר"מ ע"ב) וְשַׁמְעַת.

לשון הקודש

יָשׁוּב. שֶׁיִּהְיֶה אוֹתוֹ אָדָם בְּהַבְטָחָה שֶׁלֹּא יָשׁוּב אֶצְלוֹ לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלֹא יָשׁוּב. לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה – אוֹתוֹ אָדָם שֶׁלֹּא הִתְגָּאָה וְלֹא הִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגֵי הָעוֹלָם – אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה, בְּכָבוֹד הוּא אֶצְלוֹ.

צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (במדבר כח). מַהוּ צַו? זֶה עֲבוֹדָה זָרָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַכְנִיס עַצְמוֹ לְהִטַּמֵּא בְּרוּחַ טֻמְאָה, שֶׁהִיא עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ.

רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (שיר השירים ה) בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַּלָּה וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה בֵּאֲרוּהוּ, אֲבָל יֵשׁ דְּבָרִים נִסְתָּרִים בַּקָּרְבָּן (שִׁשָּׁה סִדְרִים בַּקָּרְבָּן) כָּאן, וְהַכֹּל נִתְבָּאֵר. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, יָפֶה הוּא שֶׁהִתְחַלְתָּ הַדָּבָר, וְסָתַמְתָּ, תֹּאמַר. (סְתַמְתָּ מַדּוּעַ?) אָמַר, מִשּׁוּם שֶׁרָאִיתִי בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ דָּבָר וְלָמַדְתִּי. אָמַר, תֹּאמַר אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁרָאִיתָ וְשָׁמַעְתָּ.

אָמַר כֹּלָּא חַד מִלָּה, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר דָּא, בָּאתִי לְגַנִּי, בְּגִין דְּכָל קָרְבְּנִין דְּעָלְמָא כַּד סַלְקִין, כֻּלְּהוּ עַיְילִין לְגוֹ גִּנְתָּא דְעֵדֶן בְּקַדְמִיתָא, רָזָא דִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְהֵיאַךְ בְּקַדְמִיתָא וְשִׁירוּתָא דְקָרְבָּנָא, בְּשַׁעֲתָא דְבַר נָשׁ אוֹדֵי חֶטְאוֹי עָלָהּ, וּנְכִיסוּ וּזְרִיקוּ דְדָמֵיהּ עַל מַדְבְּחָא.

הַשְׁתָּא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, הֵיאַךְ אִינּוּן רוּחִין קַדִּישִׁין אִתְהַנּוּן מֵהַאי. וּמַאי טַעְמָא דְקָרְבְּנָא דִבְהֵמָה, וְהָא יַתִּיר הָוָה סַגְיָא, לְתַבְרָא בַּר נָשׁ הַהוּא רוּחָא, וּלְאָתְבָא בְתִיּוּבְתָּא מָאי טַעְמָא נְכִיסוּ דִבְהֵמָה, וּלְאוֹקְדָא לֵיהּ בְּנוּרָא דְמַדְבְּחָא.

אֶלָּא רָזָא הוּא, בְּגִין דְּאִית בְּהֵמָה דִרְבִיעָא עַל אֶלֶף טוּרִין, וְאֶלֶף טוּרִין אַכְלַת בְּכָל יוֹמָא, וְכֻלְּהוּ אִקְרוּן (תהלים נ) בְּהֵמוֹת בְּהַרְרֵי אֶלֶף. וְעַל דָּא תָּנִינָן, דְּאִית בְּעִירָא אָכִיל בְּעִירֵי. וּמִמַּה הֲוֹ. מֵאֶשָּׁא. וְכֻלְּהוּ

לשון הקודש

אָמַר, הַכֹּל דָּבָר אֶחָד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר אֶת זֶה, בָּאתִי לְגַנִּי, בִּגְלַל שֶׁכָּל קָרְבְּנוֹת הָעוֹלָם כַּאֲשֶׁר עוֹלִים, כֻּלָּם עוֹלִים לְתוֹךְ גַּן עֵדֶן בַּתְּחִלָּה, סוֹד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְכֵיצַד? בָּרִאשׁוֹנָה וּבְהַתְחָלַת הַקָּרְבָּן, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם מוֹדֶה עַל חֲטָאָיו, וּשְׁחִיטָתוֹ וּזְרִיקַת דָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ.

עַתָּה יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, אֵיךְ אוֹתָן רוּחוֹת קְדוֹשׁוֹת נֶהֱנוֹת מִזֶּה, וּמַה טַּעַם שֶׁל קָרְבַּן בְּהֵמָה, וַהֲרֵי יוֹתֵר הָיָה רָאוּי לָאָדָם לִשְׁבֹּר אוֹתָהּ הָרוּחַ וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, וּמָה הַטַּעַם שֶׁל שְׁחִיטַת הַבְּהֵמָה וּלְשָׂרְפָהּ בְּאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ?

אֶלָּא סוֹד הוּא, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בְּהֵמָה שֶׁרוֹבֶצֶת עַל אֶלֶף הָרִים, וְאֶלֶף הָרִים אוֹכֶלֶת בְּכָל יוֹם, וְכֻלָּם נִקְרָאִים (תהלים נ) בְּהֵמוֹת בְּהַרְרֵי אֶלֶף. וְעַל זֶה לָמַדְנוּ שֶׁיֵּשׁ בְּהֵמָה שֶׁאוֹכֶלֶת בְּהֵמָה.

לָחִיךְ לוֹן הַהִיא בְּהֵמָה בִּלְחִיכָא חָדָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים ד) כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא אֵל קַנָּא. וְכָל מַיָּא דְיַרְדֵּן, דְּאַמְלָא בְשִׁית שְׁנִין, הִיא עַבְדַת לֵיהּ גְּמִיעָה חָדָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב מ) יִבְטַח כִּי יָגִיחַ יַרְדֵּן אֶל פִּיהוּ.

סִתְרָא דְּמִלָּה, חֲמִירָא דְכָל הֲנֵי, עִקָּרָא וִיסוֹדָא לְהָנֵי בְּעִירֵי דִלְתַתָּא. בְּגִין דְּרוּחָא מִנַּיְיהוּ מִתְפַּשְׁטָא (ס"א דְרוּחֵי דְבְּעִירֵי מִנַּיְיהוּ אִתְפְּשָׁטוּ) לְתַתָּא, וְאִתְצַיָּיר הַהוּא רוּחָא לְתַתָּא בִּבְעִירֵי. וְכַד חָב בַּר נָשׁ, אַיְיתֵי בְעִירָא לְקָרְבְּנָא, וְהַהוּא רוּחָא דִבְעִירָא דָא, סַלְקָא וְתָב לְאַתְרֵיהּ, וּמִתְפַּשַׁט הַהוּא רוּחָא בְּכֻלְּהוּ. וְכָל אִינּוּן דְזִינָא דָא, מִתְקָרְבִין וְאַתְיָין וְאִתְהַנְיָין מֵהַהוּא חֶלְבָּא וְדָמָא, דְּהַהוּא לְבוּשָׁא דְרוּחָא דָא, דְּהָא מִסְטְרָא דִלְהוֹן הָוָה (בְּגִין) הַהוּא רוּחָא (דִּלְהוֹן). וְכֻלְּהוֹן אִתְהַנּוּ וְאִתְזָנוּ, וְאִתְעַבְּדוּן סַנִּיגוֹרִין עַל הַהוּא בַּר

לשון הקודש

וּמִמָּה נַעֲשׂוּ? מֵאֵשׁ. וְאֶת כֻּלָּם לוֹחֶכֶת אוֹתָם אוֹתָהּ בְּהֵמָה בִּלְחִיכָה אַחַת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא אֵל קַנָּא. וְכָל מֵי הַיַּרְדֵּן שֶׁנִּתְמַלֵּא בְּשֵׁשׁ שָׁנִים, הִיא שׁוֹתָה אוֹתָם בִּגְמִיעָה אַחַת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב מ) יִבְטַח כִּי יָגִיחַ יַרְדֵּן אֶל פִּיהוּ.

סוֹד הַדָּבָר, הַחֲמוּרָה שֶׁל כָּל אֵלּוּ, עִקָּר וִיסוֹד לְאֵלּוּ הַבְּהֵמוֹת שֶׁלְּמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁהָרוּחַ מִתְפַּשֶּׁטֶת מֵהֶן (שֶׁרוּחוֹת הַבְּהֵמוֹת מִתְפַּשְּׁטוֹת מֵהֶן) לְמַטָּה, וּמִצְטַיֶּרֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ לְמַטָּה בַּבְּהֵמוֹת. וְכַאֲשֶׁר חָטָא הָאָדָם, מֵבִיא בְּהֵמָה לְקָרְבָּן, וְאוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁל בְּהֵמָה זוֹ עוֹלָה וְחוֹזֶרֶת לִמְקוֹמָהּ, וּמִתְפַּשֶּׁטֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ בְּכֻלָּם. וְכָל אֵלּוּ מִסּוּג זֶה מִתְקָרְבִים וּבָאִים וְנֶהֱנִים מֵאוֹתוֹ חֵלֶב וְדָם שֶׁהָיָה לְבוּשׁ שֶׁל רוּחַ זוֹ, שֶׁהֲרֵי מִצַּד שֶׁלָּהֶם הָיְתָה (בִּגְלַל) אוֹתָהּ הָרוּחַ (שֶׁלָּהֶם). וְכֻלָּם

נָשׁ. וְעָאל דֶּרֶךְ וֶשֶׁט, כְּמָה דְּאִתְּמַר. וּבְגִין כָּךְ קָרְבְּנָא מִן הַבְּהֵמָה.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִיךְ בְּרִי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עֲלָךְ אִתְּמַר (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ. יִשְׂמַח אָבִיךָ, דְּלְעֵילָא. וְאִמֶּךָ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ, דָּא בְּרָתֵיהּ דְּרִבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר חֲסִידָא. אֶלְעָזָר בְּרִי אִימָא, הָא קוּרְבָּנָא דִּבְהֵמָה, קָרְבְּנָא דְּעוֹפֵי מָאי דִּכְתִיב, (ויקרא א) וְאִם מִן הָעוֹף עֹלָה קָרְבָּנוֹ. אָמַר לֵיהּ, לָא חֲמֵינָא, אֲבָל אִסְתַּכַּלְנָא מֵהַאי מִלָּה דִּבְהֵמָה, מִלָּה דְּעוֹפֵי. וְלָא אוֹחֲרָא, וְלָא אִימָא, בְּגִין דְּלָא חֲמֵינָא, וְעַד כְּעַן לָא שְׁמַעְנָא.

אָמַר לֵיהּ, אֶלְעָזָר, יַאוּת אַמְרַת. אֲבָל רָזָא דְּקָרְבְּנִין סִתְרִין סַגִּיאִין תַּמָּן, וְלָא אִתְּמְסָרוּ לְגַלָּאָה, בַּר לְזַכָּאֵי קְשׁוֹט, דְּרָזָא דְּמָארֵיהוֹן לָא אִתְכַּסֵּי מִנַּיְיהוּ.

לשון הקודש

נָהֲגוּ וְנִזּוֹנוּ וְנַעֲשׂוּ סָגֻגוֹרִים עַל אוֹתוֹ הָאָדָם. וְנִכְנָס דֶּרֶךְ הַוֵּשֶׁט, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וּמִשּׁוּם זֶה הַקָּרְבָּן מִן הַבְּהֵמָה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בָּרוּךְ בְּנִי לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עָלֶיךָ נֶאֱמַר (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ. יִשְׂמַח אָבִיךָ – שֶׁלְּמַעְלָה. וְאִמֶּךָ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ – זוֹ בִּתּוֹ שֶׁל רַבִּי פִּנְחָס שֶׁל יָאִיר הֶחָסִיד. אֶלְעָזָר בְּנִי, אֲמוֹר, זֶה קָרְבַּן בְּהֵמָה, קָרְבַּן הָעוֹף מַהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא א) וְאִם מִן הָעוֹף עֹלָה קָרְבָּנוֹ? אָמַר לוֹ, לֹא רָאִיתִי, אֲבָל הִסְתַּכַּלְתִּי מִדָּבָר זֶה שֶׁל הַבְּהֵמָה, דָּבָר שֶׁל עוֹפוֹת. וְלֹא אַחֵר, וְלֹא אֹמַר, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא רָאִיתִי, וְעַד כָּאן לֹא שָׁמַעְתִּי.

אָמַר לוֹ, אֶלְעָזָר, יָפֶה אָמַרְתָּ. אֲבָל סוֹד הַקָּרְבָּנוֹת סְתָרִים רַבִּים שָׁם, וְלֹא נִמְסְרוּ

סִתְרָא דְּקָרְבְּנִין, דָּא אִיהוּ סִתְרָא, לְאִינּוּן מָאנִין (ס"א חַיָּון) קַדִּישִׁין. ד' דִּיוּקְנִין חָקוּקִין בְּכִסֵּא, וְדָא אִיהוּ כּוּרְסְיָיא וּפַרְנָסָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא. פְּנֵי שׁוֹר. פְּנֵי נֶשֶׁר. פְּנֵי אַרְיֵה. פְּנֵי אָדָם. פְּנֵי אָדָם דְּכָלִיל לְכֻלְּהוּ. וְכָל אַנְפִּין מִסְתַּכְּלִין אִלֵּין לְאִלֵּין, וְאִתְכְּלִילָן אִלֵּין בְּאִלֵּין, וּמִנַּיְיהוּ מִתְפַּשְׁטָן לְכַמָּה סִטְרִין וְרִבְוָון, עֵילָא וְתַתָּא, דְּלֵית לוֹן שִׁיעוּרָא וּמִנְיָינָא וְחֶשְׁבּוֹן.

פְּנֵי שׁוֹר, אִתְפַּשַּׁט לִבְעִירֵי רוּחָא מִנֵּיהּ, לְאַרְבְּעָה זַיְינִין, וְאִתְכְּלִילָן בְּחַד, וְאִלֵּין אִינּוּן: פָּרִים, וּכְבָשִׂים, וְעַתּוּדִים, וְעִזִּים. וְאִלֵּין קַיְימִין לְקָרְבְּנָא. וּבְגִין דְּמִנְּהוֹן הֲווֹ, אִינּוּן חַיָּילִין קַדִּישִׁין דְּמִתְפַּשְׁטֵי מֵהַהוּא פְּנֵי שׁוֹר, מִתְקָרְבִין לִיסוֹדָא דִלְהוֹן, וְאִתְהֲנוּן מֵהַהוּא יְסוֹדָא וּלְבוּשָׁא דִלְהוֹן. וְאִי לָא דַהֲווּ לְהוּ יְסוֹדָא דְהַאי עָלְמָא, לָא מִתְקָרְבִין תַּמָּן.

לשון הקודש

לְגַלּוֹת חוּץ מִצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁסּוֹד שֶׁל אָדוֹנָם לֹא נִכְסָה מֵהֶם. סִתְרֵי הַקָּרְבָּנוֹת זֶהוּ סוֹד לְאוֹתָם כֵּלִים (חַיּוֹת) הַקְּדוֹשִׁים. אַרְבַּע דְּמֻיּוֹת חֲקוּקוֹת בַּכִּסֵּא, וְזֶהוּ כִּסֵּא וּפַרְנָס שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ: פְּנֵי שׁוֹר, פְּנֵי נֶשֶׁר, פְּנֵי אַרְיֵה, פְּנֵי אָדָם. פְּנֵי אָדָם שֶׁכּוֹלֵל לְכֻלָּם. וְכָל הַפָּנִים מִסְתַּכְּלִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, וְנִכְלָלִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, וּמֵהֶם מִתְפַּשְּׁטִים לְכַמָּה צְדָדִים וּרְבָבוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר וּמִנְיָן וְחֶשְׁבּוֹן.

מִפְּנֵי הַשּׁוֹר מִתְפַּשֶּׁטֶת לַבְּהֵמוֹת רוּחַ מִמֶּנּוּ לְאַרְבָּעָה מִינִים, וְנִכְלָלִים בְּאֶחָד. וְאֵלּוּ הֵם: פָּרִים, וּכְבָשִׂים, וְעַתּוּדִים, וְעִזִּים. וְהֵם עוֹמְדִים לְקָרְבָּן. וּמִשּׁוּם שֶׁמֵּהֶם הָיוּ, אֵלּוּ חֵילוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים מֵאוֹתוֹ פְּנֵי שׁוֹר, מִתְקָרְבִים לְיִסּוֹד שֶׁלָּהֶם, וְנֶהֱנִים מֵאוֹתוֹ יְסוֹד וּמַלְבּוּשׁ שֶׁלָּהֶם. וְאִם לֹא שֶׁהָיוּ לָהֶם יְסוֹדוֹת שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה, לֹא הָיוּ נִקְרָבִים שָׁם.

כְּגַוְונָא דַּהֲוֵי נַיְיחָא לִשְׁכִינְתָּא קַדִּישָׁא, מֵרוּחֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, וְאִתְקְרִיבַת לְקַבְּלָא רוּחָא דְהַהוּא זַכָּאָה, וְאִתְהֲנָאַת מִנֵּיהּ, בְּגִין דְּמִנָּהּ הָוָה הַהוּא רוּחַ. כַּךְ אִלֵּין אִתְהַנּוּן מִסִּטְרָא דְיִסּוֹדָא דִלְהוֹן, וְאִתְהַנּוּן מֵהַהוּא לְבוּשָׁא דְמִתְקָרְבֵי לֵיהּ, (ס"א דְּהָא) רוּחַ מַלְבּוּשָׁא (ס"א כַּךְ אִלֵּין מִתְהַנּוּן מֵהַהוּא לְבוּשָׁא דְמִתְקָרְבוּ מִסִּטְרָא דִיסוֹדָא דִלְהוֹן, דְּהָא חֶלְבָּא וְדָמָא לְבוּשָׁא) דְּרוּחָא דִלְהוֹן הָוָה. וּבְגִין כָּךְ אִתְהַנּוּן מִנַּיְיהוּ.

פְּנֵי נָשֶׁר אִתְפְּשָׁט לְעוֹפָא רוּחַ מִנֵּיהּ. וְנָשֶׁר בִּתְרֵין סִטְרִין אִיהוּ. וְרָזָא דָא (בראשית א) וְעוֹף יְעוֹפֵף, תְּרֵין רוּחִין. וּבְגִין כַּךְ אִתְפְּשָׁט וְנַחְתָּא (ס"א וְנָשֶׁר בִּתְרֵין סִטְרִין אִיהוּ. יְמִינָא וּשְׂמָאלָא וְרָזָא דָא (בראשית א) וְעוֹף יְעוֹפֵף, וּבְגִין כַּךְ תְּרֵין רוּחֵי מִתְפְּשָׁטוּ מִנֵּיהּ וְנַחְתֵּי) מִימִינָא וּמִשְׂמָאלָא קָרְבְּנָא דְעוֹפֵי.

מִכָּל סְטָר דַּכְיָא, לָא אִתְקְרִיב אֶלָּא יוֹנָה וְתוֹרִים, דְּאִינּוּן בִּקְשׁוֹט לְזִוּוּגַיְיהוּ, (דף רמ"א ע"א) מִכָּל שְׁאַר

לשון הקודש

כְּדֶגְמַת שֶׁיֵּשׁ נַחַת לַשְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה מֵרוּחוֹת הַצַּדִּיקִים, וּמִתְקָרֶבֶת לְקַבֵּל רוּחַ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק וְנֶהֱנֵית מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם שֶׁמִּמֶּנָּה הָיְתָה אוֹתָהּ רוּחַ – כָּךְ אֵלּוּ נֶהֱנִים מִצַּד הַיְסוֹד שֶׁלָּהֶם, וְנֶהֱנִים מֵאוֹתוֹ הַלְּבוּשׁ שֶׁמִּתְקָרְבִים אֵלָיו, (שֶׁהֲרֵי) רוּחַ הַמַּלְבּוּשׁ (כָּךְ אֵלּוּ נֶהֱנִים מֵאוֹתוֹ הַלְּבוּשׁ שֶׁמִּקְרִיבִים שֶׁמִּצַּד הַיְסוֹד שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֲרֵי חֵלֶב וְדָם מַלְבּוּשׁ) שֶׁל רוּחַ שֶׁלָּהֶם הָיְתָה, וּמִשּׁוּם זֶה נֶהֱנִים מֵהֶם.

פְּנֵי נָשֶׁר מִתְפַּשֵּׁט לָעוֹפוֹת רוּחַ מִמֶּנּוּ. וְנָשֶׁר בִּשְׁנֵי צְדָדִים הוּא. וְסוֹד זֶה (בראשית א) וְעוֹף יְעוֹפֵף, שְׁתֵּי רוּחוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה מִתְפַּשֵּׁט וְיוֹרֵד (וְנָשֶׁר בִּשְׁנֵי צְדָדִים הוּא, יָמִין וּשְׂמֹאל. וְסוֹד זֶה (שם) וְעוֹף יְעוֹפֵף, וּמִשּׁוּם זֶה שְׁתֵּי רוּחוֹת מִתְפַּשְּׁטוֹת מִמֶּנּוּ וְיוֹרְדוֹת) מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל קָרְבַּן הָעוֹף.

מִכָּל הַצַּד הַטָּהוֹר לֹא מַקְרִיבִים אֶלָּא יוֹנָה

עוֹפִין. וְהֵם נִרְדָּפִין, וְלֹא רוֹדְפִין. וּמְהֵימְנָא דָא לְדָא, נוּקְבָא לְבַר זוּגוֹ. וְעַל דָּא קָרְבְּנָא מִנַּיְיהוּ. וְנַחְתֵּי וּמִתְקָרְבֵי אִינּוּן רוּחִין קַדִּישִׁין, וְאִתְהַנְיָין מִיְּסוֹדָא וְעִקָּרָא דִלְהוֹן.

וְאִי תֵּימָא, הֵיךְ אִתְפְּשַׁט זְעֵיר מֵהַאי יוֹנָה, אוֹ מִשַּׁפְנִינָא דָא, לְכַמָּה סִטְרִין חַיָּילִין דְּלֵית לוֹן שִׁיעוּרָא. אוֹ מִן בְּעִירָא חָדָא אוֹף הָכִי. תָּא חֲזֵי. חַד שְׁרָגָא דָקִיק דָּלִיק, אִתְמַלְיָיא מִנֵּיהּ כָּל עָלְמָא. תּוּ אָעָא דָקִיק, אַדְלִיק לְרַבְרְבָא.

עַד הָכָא קָרְבְּנָא מִתְּרֵין סִטְרִין דְּחָקִיקִין בְּכִסֵּא. הַשְׁתָּא אִית לְמִשְׁאַל, אַרְבַּע דִּיוּקְנִין אִינּוּן, דְּחָקוּקִין בְּכִסֵּא, מָאי טַעְמָא לֵית קָרְבְּנִין מֵאַחֲרָנִין. אֶלָּא וַדַּאי מִכֻּלְּהוּ אִית קָרְבְּנָא. אַרְיֵה חָקוּק בְּכוּרְסְיָיא, בְּשַׁעֲתָא דְקָרְבְּנָא שְׁלִים, אַרְיֵה נָחִית וְעָאל בְּאֶשָּׁא, וְאָכִיל וְאִתְנַהֵי מִתַּמָּן. אָדָם חָקוּק בְּכוּרְסְיָיא,

לשון הקודש

וְתוֹרִים, שֶׁהֵם נֶאֱמָנִים לִבְנֵי זוּגָם מִכָּל שְׁאָר הָעוֹפוֹת. וְהֵם נִרְדָּפִים וְלֹא רוֹדְפִים, וְנֶאֱמָנִים זֶה לָזֶה, הַנְּקֵבָה לְבֶן זוּגָהּ, וְעַל זֶה הַקָּרְבָּן מֵהֶם. וְיוֹרְדוֹת וּמִתְקָרְבוֹת אֵלּוּ הָרוּחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, וְנֶהֱנוֹת מִיסוֹד וְעִקָּר שֶׁלָּהֶם.

וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ מִתְפַּשֵּׁט מִמְּעַט שֶׁל יוֹנָה זוֹ אוֹ מִתּוֹר זֶה לְכַמָּה צְדָדִים וַחֲיָלוֹת שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר? אוֹ מִן בְּהֵמָה אַחַת אַף כָּךְ? בֹּא רְאֵה, נֵר אֶחָד דַּק דּוֹלֵק, וּמִתְמַלֵּא מִמֶּנּוּ כָּל הָעוֹלָם. עוֹד, עֵץ קָטָן מַדְלִיק לַגָּדוֹל.

עַד כָּאן קָרְבָּן מִשְּׁנֵי צְדָדִים שֶׁחֲקוּקִים בַּכִּסֵּא. וְעַתָּה יֵשׁ לִשְׁאֹל, אַרְבַּע דְּמְיוֹת הֵן שֶׁחֲקוּקוֹת בַּכִּסֵּא. מַה טַּעַם אֵין קָרְבָּנוֹת מִשְּׁנֵי צְדָדִים אֲחֵרִים? אֶלָּא וַדַּאי מִכֻּלָּם יֵשׁ קָרְבָּן. אַרְיֵה חָקוּק בַּכִּסֵּא, וּבְשָׁעָה שֶׁקָּרְבָּן שָׁלֵם, אַרְיֵה יוֹרֵד וְעוֹלֶה בָּאֵשׁ, וְאוֹכֵל וְנֶהֱנֶה מִשָּׁם. אָדָם

אָדָם עִקָּרָא דְּכוֹלָּא, וּמַקְרִיב תַּמָּן רוּחֵיהּ וְנִשְׁמָתֵיהּ, וְאָדָם עִלָּאָה אִתְהֲנֵי מֵאָדָם תַּתָּאָה, וְכָל זִינָא אִתְקְרִיב לְזִינֵיהּ, וְאִתְהֲנֵי מִנֵּיהּ מִדִּילֵיהּ מַמָּשׁ, וּמִיסוֹדָא דִּילֵיהּ.

וְאִי תֵּימָא, הָא אַרְיֵה דְּלֵית לֵיהּ יְסוֹדָא לְתַתָּא בְּהַהוּא קָרְבְּנָא. אַרְיֵה כָּלִיל בְּכֻלְּהוּ, דְּהָא לִימִינָא חֲוֵי, וּבְגִין כָּךְ אָכִיל בְּכֻלְּהוּ, וְכָל שְׁאַר לָא אָכְלִין (ס"א מִנֵּיהּ) מִזִּינֵיהּ, בְּגִין דִּימִינָא הוּא. הָא כָּל אַרְבַּע דִּיוּקְנִין דְּחָקוּקִין בַּכִּסֵּא, מִתְקָרְבִין לְקָרְבְּנָא, וּבְגִין כָּךְ חֲוֵי קָרְבְּנָא שְׁלִים. וְכַד אִתְהֲנוּן מֵעִקָּרָא וְיסוֹדָא דִּלְהוֹן, כְּדֵין נַחַת רוּחַ לְאַדְלְקָא בּוּצִינִין עִלָּאִין.

כַּהֲנֵי וְלֵיוָאֵי וְיִשְׂרָאֵלֵי, יָהֲבֵי (ס"א אִינּוּן) יְסוֹדָא וְעִקָּרָא לְאִינּוּן דַּרְגִּין עִלָּאִין דִּלְהוֹן. וְכָל דַּרְגָּא יָהִיב לִיסוֹדֵיהּ אַרְבַּע דִּיוּקְנִין דְּכוּרְסְיָיא בְּקַדְמִיתָא. כִּדְאַמְרָן זִינָא לָקֵבֵל זִינֵיהּ, וּמִתְקָרְבֵי אִינּוּן

לשון הקודש

חָקוּק בַּכִּסֵּא, אָדָם עִקַּר הַכֹּל, וּמַקְרִיב שָׁם רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ. וְהָאָדָם הָעֶלְיוֹן נֶהֱנֶה מֵהָאָדָם הַתַּחְתּוֹן, וְכָל מִין מִתְקָרֵב לְמִינוֹ וְנֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ מִשֶּׁלּוֹ מַמָּשׁ וּמֵהַיְסוֹד שֶׁלּוֹ.

וְאִם תֹּאמַר, וַהֲרֵי אַרְיֵה שֶׁאֵין לוֹ יְסוֹד לְמַטָּה בְּאוֹתוֹ קָרְבָּן – אַרְיֵה כָּלוּל בְּכֻלָּם, שֶׁהֲרֵי לְיָמִין הוּא, וּמִשּׁוּם זֶה אוֹכֵל בְּכֻלָּם, וְכָל הַשְּׁאָר לֹא אוֹכְלִים (מִמֶּנּוּ) מִמִּינוֹ, מִשּׁוּם שֶׁיָּמִין הוּא. הֲרֵי כָּל אַרְבַּע הַדְּמָיוֹת הַחֲקוּקוֹת בַּכִּסֵּא נִקְרָבוֹת לְקָרְבָּן, וּמִשּׁוּם זֶה הוּא קָרְבָּן שָׁלֵם. וְכַאֲשֶׁר נֶהֱנִים מֵעִקָּר וְיסוֹד שֶׁלָּהֶם, אָז נַחַת רוּחַ לְהַדְלִיק נֵרוֹת הָעֶלְיוֹנִים.

כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים נוֹתְנִים (הֵם) יְסוֹד וְשֹׁרֶשׁ לְאֵלּוּ הַמַּדְרֵגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם. וְכָל

בְּקַדְמִיתָא זִינָא לְזִינֵיהּ. פְּנֵי שׁוֹר כֻּלְּהוּ פָּנִים דְּמִתְפַּשְׁטָן לְאִינּוּן זִינִין כִּדְקָאַמְרָן, כֻּלְּהוּ מִתְקָרְבֵי לְעִקָּרָא וְיסוֹדָא דִלְהוֹן. פְּנֵי נֶשֶׁר, כִּדְאַמָּרָן. פְּנֵי אַרְיֵה, כִּדְאַמָּרָן. פְּנֵי אָדָם, דְּמַקְרִיב רוּחֵיהּ וְנִשְׁמָתֵיהּ מִתְקְרִיב לְגַבֵּי אָדָם עִלָּאָה.

כַּהֲנָא דְּמְיַחֵד שְׁמָא קַדִּישָׁא, מִתְקָרֵיב לְגַבֵּי כַּהֲנָא עִלָּאָה. הַהוּא דְּעָאל לְבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. וְאִתְקְרִיב דָּא, וְאַדְלִיק בְּתִקּוּנֵיהּ בִּנְהִירוּ דְּאַנְפִּין (ס"א דְּאַתְוָון), לְקַדְמוּת כַּהֲנָא דִלְתַתָּא. לֵיוָאֵי דִּי מְנַגְּנֵי בְּחֶדְוָה, הַהוּא סִטְרָא דִלְהוֹן חַדֵּי, וְאַנְהִיר אַנְפִּין. יִשְׂרָאֵל דְּקָרִיב, (ס"א דְּקַיְימוּ) עַל קָרְבְּנָא בְּצִלּוֹתָא, דְּהָא צְלוֹתָא עַל כֹּלָּא חָזָה. אִתְעַר לְגַבַּיְיהוּ יִשְׂרָאֵל סָבָא (ס"א עִלָּאָה), סְתָמָא (ס"א חוֹטָמָא) קַדִּישָׁא, וְאַנְהִיר אַנְפִּין.

לשון הקודש

מַדְרֵגָה נוֹתֶנֶת לִיסוֹדָהּ אַרְבַּע דְּמָיוֹת שֶׁל הַכִּסֵּא בָּרִאשׁוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ מִין כְּנֶגֶד מִינוֹ, וּמִתְקָרְבִים אֵלּוּ בָּרִאשׁוֹנָה מִין לְמִינוֹ. פְּנֵי הַשּׁוֹר, כֻּלָּם פָּנִים שֶׁמִּתְפַּשְׁטִים לְאוֹתָם מִינִים כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, כֻּלָּם מִתְקָרְבִים לַשֹּׁרֶשׁ וְלַיְסוֹד שֶׁלָּהֶם. פְּנֵי נֶשֶׁר, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. פְּנֵי אַרְיֵה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. פְּנֵי אָדָם, שֶׁמַּקְרִיב רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ מִתְקָרֵב אֵצֶל הָאָדָם הָעֶלְיוֹן.

כֹּהֵן שֶׁמְּיַחֵד שֵׁם הַקָּדוֹשׁ, נִקְרָב לְגַבֵּי הַכֹּהֵן הָעֶלְיוֹן. אוֹתוֹ שֶׁנִּכְנָס לְבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. וְנִקְרָב זֶה, וּמַדְלִיק בְּתִקּוּנוֹ בְּהָאָרַת הַפָּנִים (שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת) לִקְרַאת הַכֹּהֵן שֶׁלְּמַטָּה. לְוִיִּם שֶׁמְּנַגְּנִים בְּשִׂמְחָה, אוֹתוֹ צַד שֶׁלָּהֶם שָׂמֵחַ וּמֵאִיר פָּנִים. יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּקְרִיב, (שֶׁעוֹמְדִים) עַל הַקָּרְבָּנוֹת בִּתְפִלָּה, שֶׁהֲרֵי תְּפִלָּה עַל הַכֹּל הָיְתָה. הִתְעוֹרֵר לְעֻמָּתָם יִשְׂרָאֵל סָבָא (הָעֶלְיוֹן), סָתוּם (חוֹטֶם) הַקָּדוֹשׁ, וּמֵאִיר פָּנִים.

כָּל זִינָא לְזִינֵיהּ, וְכָל מִלָּה בָּתַר יְסוֹדָא דִּילֵיהּ אַזְלָא וְאַתְעָרוּ דַרְגִּין תַּתָּאִין לְדַרְגִּין עִלָּאִין, וְאַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ מִתְעָרִין, וְאַתְעָרוּ דַרְגִּין דְּחָקִיקִין בַּכִּסֵּא, לְגַבֵּי דַרְגִּין דְּאַרְעָא, יְסוֹדָא דִלְהוֹן. וְאִינּוּן דַרְגִּין עִלָּאִין דְּמִטַּמְּרָן, כֻּלְּהוּ מִתְעָרֵי וּמִתְקָרְבֵי לִסְעוּדָתָא, וּמִתְעַדְּנֵי. אֲבָל לֵית רְשׁוּ לְחַד מִנַּיְיהוּ לְמֵיכַל, לָא לְדַרְגֵּי עִלָּאֵי, וְלָא לְדַרְגֵּי תַּתָּאֵי, וּלְמִתְהַנֵּי שׁוּם הֲנָאָה, וְלָא לְאוֹשִׁיט יְדָא בְּקָרְבָּנָא, עַד דְּמַלְכָּא עִלָּאָה אָכִיל וְאִתְהַנֵּי, וְיָהִיב לוֹן רְשׁוּ.

לְבָתָר דְּיָהַב לוֹן רְשׁוּ, כָּל חַד וְחַד אִתְהַנֵּי וְאָכִיל (כְּדְקָא יָאוּת). וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (שיר השירים ה) **אָרִיתִי** מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי, אִלֵּין אִינּוּן דַרְגִּין עִלָּאִין. מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי, אַכְלֵי וְאִתְהַנֵּי כַּדְקָא יָאוּת. (ס"א דָא דְרוֹעָא יְמִינָא, בְּיַרְכָּא שְׂמָאלָא). אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דְּבְשִׁי, דָּא יַעֲקֹב בְּרָחֵל, דָּא אֲכִילָה כַּדְקָא יָאוּת. שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי, דָּא דְרוֹעָא

לשון הקודש

כָּל מִין לְמִינוֹ, וְכָל דִּבּוּר אַחַר יְסוֹד שֶׁלּוֹ הוֹלֵךְ, וּמְעוֹרְרוֹת מַדְרֵגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת לְמַדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וְאַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם מִתְעוֹרְרוֹת, וּמִתְעוֹרְרוֹת מַדְרֵגוֹת שֶׁחֲקוּקוֹת בַּכִּסֵּא לְגַבֵּי מַדְרֵגוֹת שֶׁל הָאָרֶץ, יְסוֹד שֶׁלָּהֶן. וְהֵן מַדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁנִּסְתָּרוֹת, כֻּלָּן מִתְעוֹרְרוֹת וּמִתְקָרְבוֹת לִסְעוּדָה, וּמִתְעַדְּנוֹת. אֲבָל אֵין רְשׁוּת לְאַחַת מֵהֶן לֶאֱכֹל, לֹא לְמַדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנוֹת וְלֹא לְמַדְרֵגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת, וְלֶהֱנוֹת שׁוּם הֲנָאָה, וְלֹא לְהוֹשִׁיט יָדָהּ לְקָרְבָּן, עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן אוֹכֵל וְנוֹתֵן לָהֶן רְשׁוּת.

וְאַחַר שֶׁנּוֹתֵן לָהֶן רְשׁוּת, כָּל אַחַת וְאַחַת נֶהֱנֵית וְאוֹכֶלֶת (כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ). וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ה) אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי – אֵלּוּ הֵן מַדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנוֹת. מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי, אוֹכְלִים וְנֶהֱנִים כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. (זוֹ זְרוֹעַ יָמִין בְּיַרֵךְ שְׂמֹאל). אָכַלְתִּי

שְׁמָאלָא, בִּימִינָא. הָא כֻּלְּהוּ דַּרְגִּין (ס"א קָרְבָּנִין) עִלָּאִין, דְּאִתְהֲנֵי בְּהוּ מַלְכָּא קַדִּישָׁא בְּקַדְמִיתָא. וְדָא מֵיכְלָא דִּילֵיהּ וַהֲנָאָה דִּילֵיהּ. עַד הָכָא מֵיכְלָא דְּמַלְכָּא עִלָּאָה בְּקַדְמִיתָא.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה, יָהִיב רְשׁוּ לְאַרְבַּע דִּיוּקְנִין דְּחָקִיקִין בְּכוּרְסְיָיא, וּלְכָל אִינּוּן דְּמִתְפַּשְׁטָן מִנַּיְיהוּ, לְאִתְהֲנֵי וּלְמֵיכַל. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים. אִכְלוּ רֵעִים, אִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע דִּיוּקְנִין דְּאַמָּרָן. שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים, כָּל אִינּוּן דְּמִתְפַּשְׁטֵי מִנַּיְיהוּ, וְכֻלְּהוּ אַכְלֵי וּמִתְפַּשְׁטֵי, וְאִתְהֲנוּן כִּדְקָא יָאוּת, וְאַנְהִירוּ אַנְפִּין, וְעָלְמִין כֻּלְּהוּ בְּחֶדְוָה, (דף רמ"א ע"ב) וְכָל חַד וְחַד, בֵּין דַּרְגִּין עִלָּאִין, וּבֵין דַּרְגִּין תַּתָּאִין, בִּיסוֹדָא דִּלְהוֹן מִתְקָרְבִין וּמִתְהֲנִין. דָּא אִיהוּ רָזָא וְסִתְרָא דְּקָרְבְּנָא כִּדְקָא חָזֵי.

לשון הקודש

יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי – זֶה יַעֲקֹב בְּרָחֵל, זוֹ אֲכִילָה כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי – זוֹ זְרוֹעַ שְׁמֹאל בְּיֶרֶךְ יָמִין. הֲרֵי כֻּלָּן מַדְרֵגוֹת (קָרְבָּנוֹת) עֶלְיוֹנוֹת שֶׁנֶּהֱנָה מֵהֶן הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרִאשׁוֹנָה, וְזוֹ הָאֲכִילָה שֶׁלּוֹ וְהַהֲנָאָה שֶׁלּוֹ. עַד כָּאן אֲכִילַת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן בָּרִאשׁוֹנָה.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה נָתַן רְשׁוּת לְאַרְבַּע דְּמְיוֹת שֶׁחֲקוּקוֹת בַּכִּסֵּא, וּלְכָל אוֹתָם שֶׁמִּתְפַּשְׁטִים מִמֶּנּוּ, לֵהָנוֹת וְלֶאֱכֹל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים. אִכְלוּ רֵעִים – אֵלּוּ הֵן אַרְבַּע דְּמְיוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים – כָּל אוֹתָם שֶׁמִּתְפַּשְׁטִים מֵהֶן, וְכֻלָּם אוֹכְלִים וּמִתְפַּשְׁטִים וְנֶהֱנִים כְּמוֹ שֶׁרָאוּי, וּמְאִירִים הַפָּנִים, וְהָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם בְּשִׂמְחָה. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד, בֵּין מַדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנוֹת וּבֵין מַדְרֵגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת, בַּשֹּׁרֶשׁ שֶׁלָּהֶם מִתְקָרְבִים וְנֶהֱנִים. זֶהוּ סוֹד וְסֵתֶר הַקָּרְבָּן כְּמוֹ שֶׁרָאוּי.

אָתוּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא וּשְׁאַר חַבְרַיָּיא, וְאִשְׁתְּטָחוּ קַמֵּיהּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, אִלְמָלֵא לָא אִתְמְסַר אוֹרַיְיתָא בְּטוּרָא דְּסִינַי, אֶלָּא דְּאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא בַּר יוֹחָאי אוֹרַיְיתָא וְסִתְרִין דִּילִי, דַּיֵּי לְעָלְמָא. וַוי כַּד תִּסְתָּלַק מִן עָלְמָא. מָאן יַנְהִיר בּוּצִינִין דְּאוֹרַיְיתָא, כֹּלָּא יִתְחַשַּׁךְ מֵהַהוּא יוֹמָא. דְּהָא עַד דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, לָא לִיהֲוֵי דָּרָא כְּדָרָא דָּא, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן שָׁרֵי בְּגַוֵּיהּ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, עַל רָזָא דָא, אָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לִטְעוֹם כְּלוּם, עַד דְּיֵיכוּל מַלְכָּא עִלָּאָה, וּמַה אִיהוּ. צְלוֹתָא. צְלוֹתָא דְּבַר נָשׁ, כְּגַוְונָא דָא, בְּקַדְמִיתָא, מְזַמְּנִין לְדִיוּקְנִין דְּחָקִיקִין בְּכוּרְסְיָיא, עַל אִינּוּן בְּרָיָין, דְּמִתְפַּשְׁטֵי רוּחִין דִּלְהוֹן, עַל עוֹפֵי וּבְעִירֵי, לְקָרְבָּנָא בְּרָיָין דְּרוּחָא דִּלְהוֹן יְסוֹדָא בְּהַאי עָלְמָא מִנַּיְיהוּ, וְהַיְינוּ (תהלים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ, דְּהָא בְּרָיָין

לשון הקודש

בָּאוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו. אָמַר רַבִּי אַבָּא, אִם לֹא נִמְסְרָה הַתּוֹרָה בְּהַר סִינַי, אֶלָּא שֶׁהָיָה אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֲרֵי בֶּן יוֹחַאי הוּא הַתּוֹרָה וְהַסְּתָרִים שֶׁלִּי – דַּי לָעוֹלָם. אוֹי כַּאֲשֶׁר תִּסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם. מִי יָאִיר אוֹרוֹת הַתּוֹרָה. הַכֹּל יֶחֱשַׁךְ מֵאוֹתוֹ יוֹם. שֶׁהֲרֵי עַד שֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ לֹא יִהְיֶה דּוֹר כְּדוֹר זֶה שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן נִמְצָא בְּתוֹכוֹ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, עַל סוֹד זֶה אָסוּר לוֹ לְבֶן אָדָם לִטְעֹם כְּלוּם עַד שֶׁיֹּאכַל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. וּמַה הוּא? תְּפִלָּה. תְּפִלָּה שֶׁל בֶּן אָדָם, כְּדֶגְמַת זֶה בַּתְּחִלָּה מְזַמְּנִים לִדְמֻיּוֹת שֶׁחֲקוּקוֹת בַּכִּסֵּא עַל אוֹתָן הַבְּרִיּוֹת שֶׁמִּתְפַּשְּׁטוֹת רוּחוֹת שֶׁלָּהֶן עַל עוֹפוֹת וּבְהֵמוֹת לְקָרְבָּן, בְּרִיּוֹת שֶׁהָרוּחַ שֶׁלָּהֶן יְסוֹד בָּעוֹלָם

דְּאִתְחַזְיָין לְקָרְבְּנָא רוּחָא דִּילְהוֹן, מִתְפַּשְׁטָא עָלַיְיהוּ אַרְבַּע דִּיוּקְנִין, מְזַמְּנָן עַל קָרְבְּנִין אִלֵּין. וְהַיְינוּ דְּקָאָמַרְן, וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְכָל אִינּוּן חַיָּילִין אַחֲרָנִין דְּקָא מִתְפַּשְׁטֵי מִנַּיְיהוּ.

וּלְבָתַר כַּהֲנָא רַבָּא דְּקָא מְיַיחֵד שְׁמָא קַדִּישָׁא, הַיְינוּ אַהֲבַת עוֹלָם אַהֲבְתָּנוּ וְכוּ'. יְחוּדָא דְּקָא מְיַיחֵד, הַיְינוּ (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד. וּלְבָתַר לֵיוָאֵי, דְּקָא מִתְעָרֵי לְנִגּוּנָא, הַיְינוּ (דברים יא) וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ וְגוֹ', הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה וְגוֹ'. דָּא נִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי, בְּגִין לְאַסְתָּרָא סִתְרָא (ס"א לְאַתְעָרָא סִטְרָא) דָּא, בְּקוּרְבָּנָא דָא. וּלְבָתַר יִשְׂרָאֵל, דָּא אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן, יִשְׂרָאֵל סָבָא דְּקַיְימָא עַל קָרְבְּנָא, (קָרְבְּנָא עִילָּאָה הָא דַרְגִּין) דְּאִיהִי עֲשָׂרָה דַרְגִּין עִלָּאִין פְּנִימָאִין דְּכֹלָּא, קַיְימָא עַל פָּתוֹרָא.

לשון הקודש

הַזֶּה מֵהֶן, וְזֶהוּ (תהלים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה', שֶׁהֵרֵי בְּרִיּוֹת שֶׁרְאוּיוֹת לְהַקְרִיב, רוּחַ שֶׁלָּהֶן מִתְפַּשֶּׁטֶת עֲלֵיהֶן, אַרְבַּע דְּמְיוֹת מְזֻמָּנוֹת עַל קָרְבָּנוֹת אֵלּוּ. וְזֶהוּ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְכָל אוֹתָם חֵילוֹת אֲחֵרִים שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים מֵהֶם.

וּלְבַסּוֹף הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהוּא מְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים אַהֲבַת עוֹלָם אַהֲבְתָּנוּ וְכוּ'. וְהַיִּחוּד שֶׁמְּיַחֵד, זֶהוּ (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. וּלְבַסּוֹף הַלְוִיִּם שֶׁמִּתְעוֹרְרִים לְנִגּוּן, זֶהוּ (שם יא) וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ וְגוֹ', הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה וְגוֹ'. זֶה נִגּוּן הַלְוִיִּם, כְּדֵי לְהַסְתִּיר סֵתֶר (לְעוֹרֵר צַד) זֶה בְּקָרְבָּן זֶה. וְאַחַר כָּךְ יִשְׂרָאֵל, זֶה אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן, יִשְׂרָאֵל סָבָא שֶׁעוֹמֵד עַל הַקָּרְבָּן, (קָרְבָּן עֶלְיוֹן אֵלּוּ הַמַּדְרֵגוֹת) שֶׁהִיא עֶשֶׂר מַדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנוֹת פְּנִימִיּוֹת שֶׁל הַכֹּל, עוֹמְדוֹת עַל הַשֻּׁלְחָן.

אֲבָל לֵית רְשׁוּ לְחַד מִנַּיְיהוּ לְמֵיכַל, וּלְאוֹשִׁיט יָדָא לְקָרְבְּנָא, עַד דְּמַלְכָּא עִלָּאָה אָכִיל. וְהַיְינוּ ג' רִאשׁוֹנוֹת, וְג' אַחֲרוֹנוֹת. כֵּיוָן דְּאִיהוּ אָכִיל, יָהִיב רְשׁוּ לְד' דְּיוּקְנִין, וּלְכָל אִינּוּן סִטְרִין דְּמִתְפָּרְשָׁן מִנַּיְיהוּ, לְמֵיכַל.

כְּדֵין אָדָם, דְּאִיהוּ דְּיוּקְנָא דְכָלִיל כָּל שְׁאַר דְּיוּקְנִין, מָאִיךְ וְנָפִיל עַל אַנְפּוֹי, וּמָסִיר גַּרְמֵיהּ וְרוּחֵיהּ לְגַבֵּי אָדָם דִּלְעֵילָא, דְּקַיְימָא עַל אִינּוּן דְּיוּקְנִין, דְּכָלִיל כָּל דְּיוּקְנִין, לְאַתְעָרָא לֵיהּ עָלֵיהּ כִּדְקָא חָזֵי, וְהַיְינוּ (תהלים כה) אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא, לְאַתְעָרָא (תְּלַת) דְּיוּקְנִין אַחֲרָנִין, וְכָל אִינּוּן דְּמִתְפַּשְׁטֵי מִנַּיְיהוּ. (תְּהִלָּה לְדָוִד) וְהַיְינוּ (תהלים קמה) יַבִּיעוּ. יְרַנְּנוּ. יֹאמְרוּ. יְדַבֵּרוּ. וְכֻלְּהוּ אַכְלִין וְאִתְהַנְיָין כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה לֵימָא בַּר נָשׁ עָאקוּ דִילֵיהּ בֵּיהּ (ס"א דִלְבֵּיהּ), הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים כ) יַעֲנְךָ יְיָ בְּיוֹם

לשון הקודש

אֲבָל אֵין רְשׁוּת לְאֶחָד מֵהֶם לֶאֱכֹל וּלְהוֹשִׁיט יָדוֹ לַקָּרְבָּן עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן אוֹכֵל. וְזֶהוּ ג' רִאשׁוֹנוֹת וְג' אַחֲרוֹנוֹת. כֵּיוָן שֶׁהוּא אָכַל, נָתַן רְשׁוּת לְאַרְבַּע דְּמְיוֹת, וּלְכָל אוֹתָם הַצְּדָדִים שֶׁנִּפְרָדִים מֵהֶן, לֶאֱכֹל.

וְאָז אָדָם, שֶׁהוּא דְּמוּת שֶׁכּוֹלֶלֶת אֶת כָּל שְׁאָר הַדְּמְיוֹת, יוֹרֵד וְנוֹפֵל עַל פָּנָיו, וּמוֹסֵר עַצְמוֹ וְרוּחוֹ לְגַבֵּי הָאָדָם הָעֶלְיוֹן שֶׁעוֹמֵד עַל אוֹתָן הַדְּמְיוֹת, שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַדְּמְיוֹת, לְעוֹרֵר אוֹתוֹ עָלָיו כְּמוֹ שֶׁרָאוּי, וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כה) אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא, לְעוֹרֵר (שְׁלֹשׁ) דְּמְיוֹת אֲחֵרוֹת וְכָל אֵלּוּ שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים מֵהֶן. (תְּהִלָּה לְדָוִד) וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם קמה) יַבִּיעוּ. יְרַנְּנוּ. יֹאמְרוּ. יְדַבֵּרוּ. וְכֻלָּם אוֹכְלִים וְנֶהֱנִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לוֹ.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה יֹאמַר אָדָם צָרוֹת שֶׁלּוֹ בּוֹ (שֶׁל

צָרָה. (עָאקוּ) כְּעוּבַּרְתָּא דְיָתְבָא בְעָאקוּ, לְאִתְהַפְּכָא כֻּלְּהוֹן סַנֵּיגוֹרִין עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ. וְעַל דָּא כְתִיב (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ וְגוֹ'.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה אָזִיל לִטְבֶרְיָא, פָּגַע בֵּיהּ אֵלִיָּהוּ, אָמַר לֵיהּ שְׁלָמָא עָלֵיהּ דְּמוֹר. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּמַאי קָא עָסִיק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּרְקִיעָא. אָמַר לֵיהּ בְּקָרְבָּנוֹת עָסִיק, וְאָמַר מִלִּין חַדָּתִין מִשְּׁמָךְ, זַכָּאָה אַנְתְּ, וַאֲתֵינָא לְאַקְדְּמָא לְךָ שְׁלָם, וּמִלָּה חָדָא בָעֵינָא לְמִשְׁאַל מִנָּךְ, לְאַסְכְּמָא. בִּמְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא שְׁאֵלְתָּא שָׁאִילוּ, עָלְמָא דְאָתֵי לֵית בֵּיהּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וְהָא כְתִיב (שיר השירים ה) בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַּלָּה וְגוֹ', אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי וְגוֹ'. מָאן דְּלֵית בֵּיהּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, אִיהוּ אָמַר אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי.

לשון הקודש

לִבּוֹ), זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ב) יַעֲנֵךְ ה' בְּיוֹם צָרָה. (צָרָה) כְּעֻבָּרָה שֶׁיּוֹשֶׁבֶת בְּצָרָה, כְּדֵי לְהַכִּיר אֶת כֻּלָּם לִהְיוֹת סָנֵגוֹרִים עַל הָאָדָם. וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ וְגוֹ'.

רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה הוֹלֵךְ לִטְבֶרְיָה. פָּגַע בּוֹ אֵלִיָּהוּ, אָמַר לוֹ, שָׁלוֹם עָלֶיךָ מוֹרִי. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, בַּמָּה עוֹסֵק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָקִיעַ? אָמַר לוֹ, בְּקָרְבָּנוֹת עוֹסֵק, וְאוֹמֵר דְּבָרִים חֲדָשִׁים מִשִּׁמְךָ. אַשְׁרֶיךָ! וּבָאתִי לְהַקְדִּים לְךָ שָׁלוֹם, וְדָבָר אֶחָד רוֹצֶה אֲנִי לִשְׁאֹל מִמְּךָ לְהַסְכִּים; בַּיְשִׁיבָה שֶׁל הָרָקִיעַ שָׁאֲלוּ שְׁאֵלוֹת: הָעוֹלָם הַבָּא אֵין בּוֹ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וַהֲרֵי כָּתוּב (שיר השירים ה) בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַּלָּה וְגוֹ', אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי וְגוֹ'. מִי שֶׁאֵין בּוֹ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, הוּא אוֹמֵר אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי?!

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָאי קָא אָתִיב לוֹן. אָמַר לֵיהּ, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא בַּר יוֹחָאי יֵימָא. וַאֲתֵינָא לְמִשְׁאַל מִנָּךְ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כַּמָּה חֲבִיבוּ חִבִּיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּמִסְּגִיאוּ דִּרְחִימוּ דְּרָחִים לָהּ, שָׁנֵי עוֹבָדוֹי מִמַּה דְּהוּא עָבִיד. דְּאַף עַל גַּב דְּלָאו אוֹרְחוֹי בְּמֵיכְלָא וּמִשְׁתְּיָיא, בְּגִין רְחִימוּתָא, אָכִיל וְשָׁתֵה. הוֹאִיל וְאָתֵי לְגַבָּהּ, עָבִיד רְעוּתָהּ. כַּלָּה עַיְּילַת לַחוּפָּה, וּבָעָת לְמֵיכַל, לֵית דִּין דְּיֵיכוּל חֲתָנָהּ בַּהֲדָהּ, אַף עַל גַּב דְּלָאו אָרְחֵיהּ לְמֶעְבַּד הָכִי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַּלָּה. הוֹאִיל וַאֲתֵינָא לְגַבָּהּ, וּלְמֵיעַל בַּהֲדָהּ לַחוּפָּה, (דף רמ"ב ע"א) אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי וְגוֹ'.

וְלַפֵּינָן מִדָּוִד, דְּזַמִּין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְשָׁנֵי עוֹבָדוֹי מִמַּה דְּאָרְחוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קַבִּיל וְעָבִיד רְעוּתֵיהּ. זַמִּין

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַה הֵשִׁיב לָהֶם? אָמַר לוֹ, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֲרֵי בַּר יוֹחַאי יֹאמַר, וּבָאתִי לִשְׁאֹל מִמְּךָ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כַּמָּה חֲבִיבוּת חִבֵּב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּמֵרִבּוּי הָאַהֲבָה שֶׁאוֹהֵב אוֹתָהּ, שְׁנָה מַעֲשָׂיו מִמַּה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁאֵין דְּרָכָיו בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה – בִּגְלַל הָאַהֲבָה אָכַל וְשָׁתָה. הוֹאִיל וּבָא אֶצְלָהּ, עָשָׂה רְצוֹנָהּ. כַּלָּה נִכְנֶסֶת לַחֻפָּה וְרוֹצָה לֶאֱכֹל, אֵין זֶה דִּין שֶׁיֹּאכַל חֲתָנָהּ עִמָּהּ אַף עַל גַּב שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לַעֲשׂוֹת כָּךְ?! זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַּלָּה. הוֹאִיל וּבָאתִי אֶצְלָהּ וְלַעֲלוֹת עִמָּהּ לַחֻפָּה, אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי וְגוֹ'.

וְלָמַדְנוּ מִדָּוִד, שֶׁהִזְמִין לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשִׁנָּה מַעֲשָׂיו מִמַּה שֶׁדְּרָכָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

לְמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא בַּהֲדֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קלב) קוּמָה יְיָ לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ. מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא כַּחֲדָא, בְּגִין דְּלָא לְאַפְּרָשָׁא לוֹן, שְׁנֵי מָאנִין, וְשְׁנֵי עוֹבָדִין דְּמַלְכָּא.

הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קלב) כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנְּנוּ, בַּעֲבוּר דָּוִד וְגוֹ'. כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק, לְוַיֶּיךָ מִיבְעֵי לֵיהּ, דְּהָא צֶדֶק מִסִּטְרָא דְלֵיוָאֵי אִיהוּ. וַחֲסִידֶיךָ יְרַנְּנוּ, לְוַיֶּיךָ יְרַנְּנוּ מִיבְעֵי לֵיהּ, דְּהָא רִנָּה וְזִמְרָה בְּלֵיוָאֵי נִינְהוּ, וְאִיהוּ שְׁנֵי וְאָמַר, כֹּהֲנֶיךָ וַחֲסִידֶיךָ, דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דִימִינָא.

אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דָּוִד לָאו אוֹרַח דִילִי הָכִי. אָמַר דָּוִד, בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ. תִּקּוּנָא דַאֲנָא תַקִּינַת, לָא תְשַׁנֵּהּ לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, דָּוִד, הוֹאִיל וְזַמִּינַת לִי, אִית לִי לְמֶעְבַּד רְעוּתָךָ, וְלָאו רְעוּתִי. וַיַּלְפֵּינָן מֵהַאי, אוֹרְחָא דְעָלְמָא,

לשון הקודש

הוּא, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קִבֵּל וְעָשָׂה רְצוֹנוֹ. זְמֵן לַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה עִמּוֹ – זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קלב) קוּמָה ה' לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ. מֶלֶךְ וּמַלְכָּה כְּאֶחָד, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַפְרִיד אוֹתָם, שְׁנֵה כֵּלִים וְשְׁנֵה מַעֲשִׂים שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנְּנוּ בַּעֲבוּר דָּוִד וְגוֹ'. כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק?! לְוַיֶּיךָ צָרִיךְ לִכְתֹּב! שֶׁהֲרֵי צֶדֶק מִצַּד הַלְוִיִּם הוּא. וַחֲסִידֶיךָ יְרַנְּנוּ?! לְוַיֶּיךָ יְרַנְּנוּ צָרִיךְ לִכְתֹּב! שֶׁהֲרֵי רִנָּה וְזִמְרָה הִיא בַּלְוִיִּם. וְהוּא שִׁנָּה וְאָמַר כֹּהֲנֶיךָ וַחֲסִידֶיךָ, שֶׁהֵם מִצַּד הַיָּמִין. **אָמַר** לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, דָּוִד, אֵין דַּרְכִּי כָּךְ. אָמַר דָּוִד, בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ. תִּקּוּן שֶׁאֲנִי תִּקַּנְתִּי, אַל תְּשַׁנֶּה אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ, דָּוִד, הוֹאִיל וְזִמַּנְתָּ אוֹתִי, יֵשׁ לִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ, וְלֹא רְצוֹנִי. וּלְמֵדִים מִכָּאן

דְּמַאן דִּמְזַמֵּן לְאַחֲרָא, הַהוּא דְּאָתֵי לְגַבֵּיהּ, אִית לֵיהּ לְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ, אַף עַל גַּב דְּלָאו אוֹרְחֵיהּ בְּכַךְ.

כַּךְ (בראשית כח) וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וְגוֹ', הוֹאִיל וְאָתָא חָתָן לְגַבֵּי כַלָּה, אַף עַל גַּב דְּלָאו אוֹרְחֵיהּ לְמִשְׁכַּב. אֶלָּא בְּכָרִים וּכְסָתוֹת, וְאִיהִי יָהֲבָה לֵיהּ אֲבָנִין לְמִשְׁכַּב, כֹּלָּא יְקַבֵּל בִּרְעוּתָא דִּלְבָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, עַל אִינּוּן אֲבָנִין, אַף עַל גַּב דְּלָאו אוֹרְחֵיהּ בְּכַךְ.

אוֹף נָמֵי הָכָא, אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי אַף עַל גַּב דְּלָאו אָרְחוֹי בְּכַךְ, בְּגִין רְחִימוּ דְּכַלָּה. וְעִם כָּל דָּא בְּבֵיתָא דְּכַלָּה וְלָא בַּאֲתָר אַחֲרָא. בְּאַתְרֵיהּ לָא אָכִיל וְלָא שָׁתֵי, בַּאֲתָר דִּילָהּ אָכִיל וְשָׁתֵי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, בָּאתִי לְגַנִּי. מַלְאָכִין דְּשַׁדַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם, לָא אַכְלוּ וְלָא שָׁתוּ בְּאַתְרַיְיהוּ, בְּגִין אַבְרָהָם

לשון הקודש

דֶּרֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁמִּי שֶׁמְּזַמֵּן לְאַחֵר, אוֹתוֹ שֶׁבָּא אֶצְלוֹ יֵשׁ לוֹ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ אַף עַל גַּב שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ בְּכָךְ.

כָּךְ (בראשית כח) וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וְגוֹ'. הוֹאִיל וּבָא חָתָן אֵצֶל הַכַּלָּה, אַף עַל גַּב שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לִשְׁכַּב אֶלָּא בְּכָרִים וּכְסָתוֹת, וְהִיא נָתְנָה לוֹ אֲבָנִים לִשְׁכַּב – הַכֹּל יְקַבֵּל בִּרְצוֹן הַלֵּב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, עַל אוֹתָם אֲבָנִים, אַף עַל גַּב שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ בְּכָךְ.

אַף גַּם כָּאן, אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי – אַף עַל גַּב שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ בְּכָךְ, בִּגְלַל אַהֲבָה שֶׁל הַכַּלָּה. וְעִם כָּל זֶה בְּבֵיתָהּ שֶׁל הַכַּלָּה, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר. בִּמְקוֹמוֹ לֹא אוֹכֵל וְלֹא שׁוֹתֶה – בַּמָּקוֹם שֶׁלָּהּ אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בָּאתִי לְגַנִּי. מַלְאָכִים שֶׁשָּׁלַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם לֹא אָכְלוּ וְלֹא שָׁתוּ בִּמְקוֹמָם – בִּשְׁבִיל

אַכְלוּ וְשָׁתוּ. אָמַר לֵיהּ, רִבִּי. חַיֶּיךָ, מִלָּה דָא בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵימַר, וּבְגִין דְּלָא לְמֶחְזָק טִיבוּ לְגַרְמֵיהּ, קַמֵּי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, סָלִיק מִלָּה לְגַרְמָךְ, זַכָּאָה אַנְתְּ בְּעָלְמָא, דְּמָארָךְ מִשְׁתַּבַּח בָּךְ לְעֵילָא.

וְעָלָךְ כְּתִיב, (שמואל ב כג) צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהִים.

אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי וְגוֹ', (במדבר כח) רִבִּי יוּדָאִי אָמַר, בְּקָרְבָּנָא אִית עָשָׁן, וְאִית רֵיחַ, וְאִית נִיחוֹחַ. עָשָׁן: אִינּוּן מָארֵי דְרוּגְזָא. דִּכְתִיב, (דברים כט) כִּי אָז יֶעְשַׁן אַף יְיָ. אִינּוּן אִתְּחַנּוּן מֵעָשָׁן. וְעָשָׁן רוּגְזָא, בְּחוֹטְמָא אִיהוּ. רֵיחַ: אִינּוּן דְּאִקְרוּן תַּפּוּחִין. אָמַר רִבִּי אַבָּא, כַּתַּפּוּחִים. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ז) וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים.

אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר. (במדבר כח) מָאי בַּבֹּקֶר. דָּא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם. דִּכְתִיב, (בראשית כב) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר. מְנָלָן דְּהַאי בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם הוּא. אָמַר

לשון הקודש

אַבְרָהָם אָכְלוּ וְשָׁתוּ. אָמַר לוֹ, רַבִּי, חַיֶּיךָ דָּבָר זֶה רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לוֹמַר, וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא לְהַחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמוֹ לִפְנֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הֵבִיא הַדָּבָר לְפָנֶיךָ. אַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם, שֶׁאֲדוֹנְךָ מִשְׁתַּבֵּחַ בְּךָ לְמַעְלָה, וְעָלֶיךָ כָּתוּב (שמואל–ב כג) צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהִים.

אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי וְגוֹ' (במדבר כח). רַבִּי יוּדָאִי אָמַר, בַּקָּרְבָּן יֵשׁ עָשָׁן, וְיֵשׁ רֵיחַ, וְיֵשׁ נִיחוֹחַ. עָשָׁן – אֵלּוּ בַּעֲלֵי הָרוֹגֶז, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כט) כִּי אָז יֶעְשַׁן אַף ה'. אֵלּוּ נֶהֱנִים מֵהָעָשָׁן, וַעֲשַׁן רוֹגֶז בַּחֹטֶם הוּא. רֵיחַ – אֵלּוּ שֶׁנִּקְרָאִים תַּפּוּחִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כַּתַּפּוּחִים – זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ז) וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים.

אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר (במדבר כח). מַהוּ בַבֹּקֶר? זֶה בֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כב) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר. מִנַּיִן לָנוּ שֶׁזֶּה

רִבִּי אֶלְעָזָר, מֵהָכָא, (בראשית מד) הַבֹּקֶר אוֹר. בֹּקֶר אוֹר לָא כְּתִיב, אֶלָּא הַבֹּקֶר אוֹר, וְדָא אוֹר קַדְמָאָה, דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבָדָא דְּבְרֵאשִׁית, וְעַל דָּא תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר, בַּבֹּקֶר דְּאִשְׁתְּמוֹדָעָא. וְלָקֵבֵל בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, אִתְקְרִיב קָרְבְּנָא דָּא. קָרְבָּן דְּבֵין הָעַרְבַּיִם, דָּא יִצְחָק, וְלָקֵבֵל עֶרֶב דְּיִצְחָק אִתְקְרִיב. מְנָלָן. דִּכְתִיב, (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עָרֶב. וְעֶרֶב דְּיִצְחָק הוּא, וְהָא אוֹקִימְנָא.

רעיא מהימנא

פִּקּוּדָא דָּא לְהַקְרִיב מִנְחָה בְּכָל יוֹם, וּלְהַקְרִיב קָרְבַּן מוּסַף שַׁבָּת. וַאֲבַתְרֵיהּ לְהַסְדִּיר לֶחֶם הַפָּנִים וּלְבוֹנָה. וְקָרְבַּן מוּסָף בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ. בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, בְּכָל יוֹמָא צָרִיךְ לְשַׁדּוּרֵי דּוֹרוֹנָא לְמַלְכָּא בִּידָא דְּמַטְרוֹנִיתָא. אִי אִיהִי בִּרְשׁוּ בַּעְלָהּ, צָרִיךְ תּוֹסֶפֶת, כְּגוֹן מוּסָף בְּשַׁבָּת וּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ, וּמוּסָף דְּכָל יוֹמִין טָבִין.

לשון הקודש

הַבֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִכָּאן, שֶׁנֶּאֱמַר (שם מד) הַבֹּקֶר אוֹר. בֹּקֶר אוֹר לֹא כָּתוּב, אֶלָּא הַבֹּקֶר אוֹר, וְזֶה אוֹר רִאשׁוֹן שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְעַל זֶה נֶאֱמַר תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר, בַּבֹּקֶר הַיָּדוּעַ. וּכְנֶגֶד בֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם מַקְרִיבִים קָרְבָּן זֶה. קָרְבָּן שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם זֶה יִצְחָק, וּכְנֶגֶד עֶרֶב שֶׁל יִצְחָק נִקְרָב. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עָרֶב. וְעֶרֶב הוּא שֶׁל יִצְחָק, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

מִצְוָה זוֹ לְהַקְרִיב מִנְחָה בְּכָל יוֹם וּלְהַקְרִיב קָרְבַּן מוּסַף שַׁבָּת. וְאַחֲרָיו לְסַדֵּר לֶחֶם הַפָּנִים וּלְבוֹנָה, וְקָרְבַּן מוּסָף בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ. הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, בְּכָל יוֹם צָרִיךְ לִשְׁלֹחַ דּוֹרוֹן לַמֶּלֶךְ בִּידֵי הַמַּלְכָּה. אִם הִיא בִּרְשׁוּת בַּעְלָהּ, צָרִיךְ תּוֹסֶפֶת, כְּמוֹ מוּסָף בְּשַׁבָּת וּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ, וּמוּסָף שֶׁל כָּל יָמִים טוֹבִים.

דְּאִיהִי רְשׁוּת הַיָּחִיד דִּילֵיהּ וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ בַּעְלָהּ דְּהַאי רְשׁוּת. וְיַעֲקֹב דְּתִקֵּן צְלוֹתָא דְּעַרְבִית, אִיהוּ דַּרְגָּא דִּילֵיהּ דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. בְּגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת, דְּאַף עַל גַּב דִּבְגָלוּתָא דְּדוֹמָה לְלַיְלָה, דְּשַׁלְטִין תַּמָּן סָמְאֵל וְנָחָשׁ, וְכָל מִמָּנָן דְּאֶכְלוּסִין דִּילֵיהּ, וּשְׁכִינְתָּא נַחְתַּת בְּגָלוּתָא עִם יִשְׂרָאֵל, אִיהִי בִּרְשׁוּ דְּבַעְלָהּ אִשְׁתַּכְּחַת, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מב) אֲנִי יְיָ הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן.

וּבְגִין דָּא (בראשית כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, לֵית פְּגִיעָה, אֶלָּא פִּיּוּסָא. כְּגוֹן (רות א) אַל תִּפְגְּעִי בִי. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל פַּיְיסַת לֵיהּ, דְּלָא יָזוּז מִינָּהּ, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם. מָאי עוֹלָם. דָּא (דף רמ"ב ע"ב) שְׁכִינְתָּא. תַּרְגּוּם עוֹלָם, עָלְמָא, לִישָׁנָא דְעוּלֵימָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, הָעַלְמָה. וּמַה כְתִיב בֵּיהּ, (בראשית כח) וַיָּלֶן שָׁם, אִתְפְּיַיס עִמָּהּ, לְמֵיבַת תַּמָּן בְּגָלוּתָא עִם שְׁכִינְתָּא. וְאִי תֵּימָא דְיַעֲקֹב פָּיֵיס לָהּ, שַׁפִּיר. וּבְגִין דְּאִיהִי בְכָל לֵילְיָא, דְּאִיהוּ גָלוּתָא, בִּרְשׁוּ בַעְלָהּ, אוֹקְמוּהָ תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת. וּפִירוּשָׁא אַחֲרִינָא, אִיהוּ תֶּבֶן לְמֵיכַל לִבְעִירָן חוֹמְרִיִּים בְּקַל וָחוֹמֶר. נַחְתּוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, וְאִשְׁתְּטָחוּ

לשון הקודש

שֶׁהִיא רְשׁוּת הַיָּחִיד שֶׁלּוֹ, וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא בַּעְלָהּ שֶׁל רְשׁוּת זוֹ. וְיַעֲקֹב שֶׁתִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית, הוּא מַדְרֵגָה שֶׁלּוֹ שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. בִּגְלַל זֶה בְּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁבִּגְלוּת, הַדּוֹמָה לְלַיְלָה, שֶׁשּׁוֹלְטִים שָׁם סָמְאֵל וְנָחָשׁ וְכָל הַמְּמֻנִּים שֶׁל הַהֲמוֹנִים שֶׁלּוֹ, וּשְׁכִינָה יוֹרֶדֶת בַּגָּלוּת עִם יִשְׂרָאֵל – הִיא נִמְצֵאת בִּרְשׁוּת בַּעְלָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן.

וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר (בראשית כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם. אֵין פְּגִיעָה אֶלָּא פִּיּוּם, כְּמוֹ (רות א) אַל תִּפְגְּעִי בִי. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְפַיֶּסֶת לוֹ שֶׁלֹּא יָזוּז מִמֶּנָּה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם. אֵיזֶה עוֹלָם? זוֹ הַשְּׁכִינָה. תַּרְגּוּם עוֹלָם הוּא עָלְמָא, לְשׁוֹן נַעֲרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ב) הָעַלְמָה. וּמַה כָּתוּב בּוֹ? (בראשית כח) וַיָּלֶן שָׁם. הִתְפַּיֵּס עִמָּהּ לָלוּן שָׁם בַּגָּלוּת עִם הַשְּׁכִינָה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁיַּעֲקֹב פִּיֵּס אוֹתָהּ – נָכוֹן. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא בְּכָל לַיְלָה, שֶׁהוּא הַגָּלוּת, בִּרְשׁוּת בַּעְלָהּ, פֵּרְשׁוּ תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת. וּפֵרוּשׁ אַחֵר, הוּא תֶּבֶן לֶאֱכֹל לַבְּהֵמוֹת חֲמָרִיּוֹת בְּקַל

קַמֵּיהּ, וְחַדֵּי בְהַאי מִלָּה, וְקַשְׁרוּ לָהּ בְּכַמָּה קִשְׁרִין דְּרָזִין סְתִימִין. וְאַעְטְרוּ לָהּ, וּסְלִיקוּ לָהּ לְגַבֵּי חַבְרַיָּיא דְּאִשְׁתָּאֲרוּ תַּמָּן.

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, בְּגִין דָּא בִּשְׁאַר צְלוֹתִין אִיהוּ חוֹבָה, דִּשְׁטַר חוֹב עָלַיְיהוּ, לְסַמְכָא לָהּ בְּצַדִּיק חַי עָלְמִין, דְּבֵיהּ כָּל הַסּוֹמֵךְ גְּאוּלָה לַתְּפִלָּה, אֵינוֹ נִזּוֹק בְּכָל אוֹתוֹ יוֹם. וּבְמַאי סְמִיכַת עַל יְסוֹד. בִּדְרוֹעָא יְמִינָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (רות ג) חַי יְיָ שְׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר.

כַּד מָטֵי זְמַן צְלוֹתָא דְּמִנְחָה, בָּעֶרֶב הִיא בָאָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ח) וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב. בְּגִין דְּמִנְחָה שְׁלוּחָה הִיא לַאדוֹנִי, (אֲדֹנָי מִיבְעֵי לֵיהּ) בְּגָלוּתָא דְעֵשָׂו, (שם לב) וְהִנֵּה גַם הוּא אַחֲרֵינוּ. וְעוֹד לַאדוֹנִי (אֲדוֹנִי לַאדוֹנִי), דָּא אִיהוּ אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ, וְדָא צַדִּיק, מִתַּמָּן יוֹסֵף הַצַּדִּיק, (דברים לג) בְּכֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ. דְּעָתִיד לְנָפְקָא מִנֵּיהּ מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם. וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר. (בראשית לז) וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי וְגַם נִצָּבָה וְהִנֵּה תְסֻבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיָן לַאֲלֻמָּתִי. וּבַצַּדִּיק, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ.

לשון הקודש

וְחֹמֶר. יָרְדוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו, וְשָׂמַח בְּדָבָר זֶה, וְקָשְׁרוּ אוֹתָהּ בְּכַמָּה קְשָׁרִים שֶׁל סוֹדוֹת סְתוּמִים וְעִטְּרוּ אוֹתָהּ, וְהֶעֱלוּ אוֹתָהּ אֵצֶל הַחֲבֵרִים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ שָׁם.

אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, בִּגְלַל זֶה בִּשְׁאָר הַתְּפִלּוֹת הוּא חוֹבָה, כִּשְׁטַר חוֹב שֶׁעָלָיו, לִסְמֹךְ אוֹתָהּ בְּצַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, שֶׁבּוֹ כָּל הַסּוֹמֵךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה אֵינוֹ נִזּוֹק בְּכָל אוֹתוֹ יוֹם. וּבַמָּה נִסְמֶכֶת עַל יְסוֹד? בִּזְרוֹעַ יָמִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (רות ג) חַי ה' שְׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר.

כַּאֲשֶׁר מַגִּיעַ זְמַן תְּפִלַּת מִנְחָה, (אסתר ב) בָּעֶרֶב הִיא בָאָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ח) וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב. מִשּׁוּם שֶׁמִּנְחָה שְׁלוּחָה הִיא לַאדוֹנִי, (אֲדֹנָי צָרִיךְ לִהְיוֹת) בַּגָּלוּת שֶׁל עֵשָׂו, (שם לב) וְהִנֵּה גַם הוּא אַחֲרֵינוּ. וְעוֹד לַאדוֹנִי (אֲדוֹנִי לַאדוֹנִי), זֶהוּ אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ, וְזֶה צַדִּיק, מִשָּׁם יוֹסֵף הַצַּדִּיק, (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ, שֶׁעָתִיד לָצֵאת מִמֶּנּוּ מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם. וּבִגְלָלוֹ נֶאֱמַר (בראשית לז) וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי וְגַם נִצָּבָה וְהִנֵּה תְסֻבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיָן לַאֲלֻמָּתִי. וּבְצַדִּיק נֶאֱמַר, כָּל הַכּוֹרֵעַ – כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ.

אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, רַעְיָא מְהֵימְנָא, בָּךְ אִתְּמַר (שמות יג) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף. בְּגִין דְּגוּף וּבְרִית חַשְׁבִּינָן חַד. וּבְגִין דָּא עֲלָךְ אִתְּמַר, וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי וְגַם נִצָּבָה. דְּכַךְ תְּפִלָּה מֵעֹמֶד. וְכֵן כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם. וּבַצַּדִּיק, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וְהַיְינוּ וַתִּשְׁתַּחֲוֶיָן לַאֲלֻמָּתִי. דְּאַנְתְּ אָחִיד בִּימִינָא וּבִשְׂמָאלָא, בְּגוּף וּבְרִית. וּלְבָתַר תִּסְתָּלַק עָלַיְיהוּ לַבִּינָה, לְמִפְתַּח בָּהּ חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּחֵירוּ לְיִשְׂרָאֵל. לְקַיְימָא, (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת, וּבְגִין דָּא צְלוֹתָא דְשַׁחֲרִית חוֹבָה, דְּעַרְבִית רְשׁוּת.

בְּעַרְבִית אִיהוּ הַשְׁכִּיבֵנוּ, דְּשְׁכִיבַת בֵּין דְּרוֹעֵי מַלְכָּא בְּגָלוּתָא. כַּד יֵיתֵי צַפְרָא, פֶּסַח אָחִיד בֵּיהּ בִּימִינָא. אֲבָל בִּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא דְיִצְחָק, תִּשְׁרֵי. (בראשית כד) וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת, מִן גָּלוּתָא. וּבְגִין דְּלָא נַפְקֵי מִסִּטְרָא דְדִינָא, יַעֲקֹב (בראשית מח) שִׂכֵּל אֶת יָדָיו, וְשַׁוֵּי שׁוֹר בִּימִינָא, אַרְיֵה בִשְׂמָאלָא. וּבְגִין דָּא (תהלים קי) נְאֻם יְיָ לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי, דָּא צַדִּיק, לָקֳבְלֵיהּ מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, וְאָמַר לֵיהּ שֵׁב לִימִינִי, דְּרוֹעָא דְאַבְרָהָם, בְּגָלוּתָא דְיִשְׁמָעֵאל, עַד אָשִׁית אֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ.

לשון הקודש

אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, רוֹעֶה נֶאֱמָן, בְּךָ נֶאֱמַר (שמות יג) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף. מִשּׁוּם שֶׁגּוּף וּבְרִית נֶחְשָׁבִים כְּאֶחָד. וּמִשּׁוּם זֶה עָלֶיךָ נֶאֱמַר, וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי וְגַם נִצָּבָה. שֶׁכָּךְ תְּפִלָּה בַּעֲמִידָה. וְכֵן כָּל הַזּוֹקֵף – זוֹקֵף בַּשֵּׁם. וּבְצַדִּיק, כָּל הַכּוֹרֵעַ – כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וְזֶהוּ וַתִּשְׁתַּחֲוֶיָן לַאֲלֻמָּתִי. שֶׁאַתָּה אָחוּז בְּיָמִין וּבִשְׂמֹאל, בְּגוּף וּבְרִית. וְאַחַר כָּךְ תַּעֲלֶה עֲלֵיהֶם לְבִינָה, לִפְתֹּחַ בָּהּ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים שֶׁל חֵרוּת לְיִשְׂרָאֵל, לְקַיֵּם (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה תְּפִלַּת שַׁחֲרִית חוֹבָה, וּתְפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת.

בְּעַרְבִית הוּא בִּרְכַּת הַשְׁכִּיבֵנוּ, שֶׁשּׁוֹכֶבֶת בֵּין זְרוֹעֵי הַמֶּלֶךְ בַּגָּלוּת. כַּאֲשֶׁר יָבֹא הַבֹּקֶר, פֶּסַח אָחוּז בּוֹ בִּיָמִין. אֲבָל בִּזְרוֹעַ שְׂמֹאל שֶׁל יִצְחָק – חָדֵשׁ תִּשְׁרֵי. (בראשית כד) וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת, מִן הַגָּלוּת. וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא יוֹצֵאת מִצַּד הַדִּין, יַעֲקֹב שִׂכֵּל אֶת יָדָיו, וְשָׂם שׁוֹר בְּיָמִין, אַרְיֵה בִּשְׂמֹאל. וּמִשּׁוּם זֶה (תהלים קי) נְאֻם ה' לַאדוֹנִי שֵׁב לִימִינִי – זֶה צַדִּיק, כְּנֶגְדּוֹ מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. וְאָמַר לוֹ שֵׁב לִימִינִי, זְרוֹעַ שֶׁל אַבְרָהָם, בַּגָּלוּת שֶׁל יִשְׁמָעֵאל, עַד אָשִׁית אֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ.

בְּהַהוּא זִמְנָא, יִתְעַר רוּחַ יְתֵירָה תּוֹסֶפֶת עַל יִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (יואל ג) אֶשְׁפּוֹךְ אֶת רוּחִי עַל כָּל בָּשָׂר, וְיֶהֱוֵי נַיְיחָא לְיִשְׂרָאֵל מֵאוּמִין דְּעָלְמָא, (אסתר ט) וְנוֹחַ מֵאֹיְבֵיהֶם. כְּגַוְונָא דְשַׁבָּת, דְּאִתּוֹסָף בְּבַר נָשׁ נֶפֶשׁ יְתֵירָה בְשַׁבָּת, וְאִית לוֹן בָּהּ נַיְיחָא, אִי בְנֶפֶשׁ יְתֵירָה אִית לוֹן נַיְיחָא, דְּאִיהִי נוּקְבָא, כָּל שֶׁכֵּן בְּרוּחָא דְּאִיהוּ דְכוּרָא.

וְתַנָּאִים וְאָמוֹרָאִים, נֶפֶשׁ יְתֵירָה בְשַׁבָּת לְכָל יִשְׂרָאֵל כַּחֲדָא, חַד אִיהִי. אֲבָל לְכָל בַּר נָשׁ, אִיהוּ כְּפוּם עוֹבָדוֹי. וְאִלֵּיפְנָא מִקַּל וָחוֹמֶר דְּתִיוּבְתָּא, דְּכָל יִשְׂרָאֵל כַּחֲדָא, בְּכָל זִמְנָא דְחַזְרִין כֻּלְּהוּ, מִתְקַבְּלֵי. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים ד) כַּיְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו, דְּשֵׁם יְיָ מוּכְתָּר עָלַיְיהוּ בְּכִתְרֵיהּ, דְּאִיהוּ כֶּתֶר עֶלְיוֹן. וְהַאי אִיהוּ נְשָׁמָה יְתֵירָה דְכָל יִשְׂרָאֵל, בְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין. וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ בְכָל יוֹמִין, לְמִחְתָּם בְּשֵׁם יְהוָה, דְּאִיהוּ חוֹתָם דְּכָל בִּרְכָאן דִּצְלוֹתִין, וְלָא אַמְרִין מוּסַף בְּלָא כֶּתֶר. וּבְשַׁבָּת, תַּקִּינוּ לְמֵימַר בְּמוּסָף, כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ.

אֲבָל לְכָל חַד מִיִּשְׂרָאֵל, הָכִי נָחִית לֵיהּ נֶפֶשׁ יְתֵירָה, כְּפוּם דַּרְגָּא

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ זְמַן תִּתְעוֹרֵר רוּחַ יְתֵרָה תּוֹסֶפֶת עַל יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יואל ג) אֶשְׁפּוֹךְ אֶת רוּחִי עַל כָּל בָּשָׂר. וְיִהְיֶה מְנוּחָה לְיִשְׂרָאֵל מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם, (אסתר ט) וְנוֹחַ מֵאֹיְבֵיהֶם. כִּדְגְמַת הַשַּׁבָּת, שֶׁנּוֹסֶפֶת בָּאָדָם נֶפֶשׁ יְתֵרָה בְּשַׁבָּת וְיֵשׁ לָהֶם בָּהּ נַחַת – אִם בְּנֶפֶשׁ יְתֵרָה יֵשׁ לָהֶם נַחַת, שֶׁהִיא נְקֵבָה, כָּל שֶׁכֵּן בְּרוּחַ, שֶׁהוּא זָכָר.

וְתַנָּאִים וְאָמוֹרָאִים, נֶפֶשׁ יְתֵרָה לְכָל יִשְׂרָאֵל כְּאֶחָד – אַחַת הִיא, אֲבָל לְכָל אָדָם הוּא כְּפִי מַעֲשָׂיו. וְלָמַדְנוּ מִקַּל וָחֹמֶר שֶׁל הַתְּשׁוּבָה, שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל כְּאֶחָד, בְּכָל זְמַן שֶׁחוֹזְרִים כֻּלָּם – מִתְקַבְּלִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ד) כַּה' אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו. שֶׁשֵּׁם ה' מֻכְתָּר עֲלֵיהֶם בְּכִתְרוֹ, שֶׁהוּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן. וְזוֹהִי נְשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים. וּמִשּׁוּם זֶה תִּקְּנוּ בְּכָל יוֹם לַחְתֹּם בְּשֵׁם יְהוָה, שֶׁהוּא חוֹתָם שֶׁל כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלּוֹת, וְלֹא אוֹמְרִים מוּסָף בְּלִי כֶּתֶר. וּבְשַׁבָּת תִּקְּנוּ לוֹמַר בְּמוּסָף, כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ ה' אֱלֹהֵינוּ.

אֲבָל לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כָּךְ יוֹרֶדֶת לוֹ נֶפֶשׁ יְתֵרָה כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ. אִם הוּא חָסִיד – נוֹתְנִים

דִּילֵיהּ. אִי הוּא חָסִיד, יָהֲבִין לֵיהּ נֶפֶשׁ יְתֵירָה מִמִּדַּת חֶסֶד, כְּפוּם דַּרְגָּא דִּילֵיהּ. אִי אִיהוּ גִּבּוֹר, יְרֵא חֵטְא, יָהֲבִין לֵיהּ נֶפֶשׁ יְתֵירָה, מִמִּדַּת גְּבוּרָה. וְאִי אִיהוּ אִישׁ תָּם, יָהֲבִין לֵיהּ נֶפֶשׁ יְתֵירָה, מִמִּדַּת אֱמֶת. וְנֶפֶשׁ יְתֵירָה דָּא מַלְכוּת, דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר סְפִירָאן, וּכְפוּם מִדָּה דְּבַר נָשׁ. אִם נָשִׂיא יִשְׂרָאֵל, אוֹ חָכָם, אוֹ מֵבִין בְּחָכְמָה, אוֹ בַּתּוֹרָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (משלי א) לְהָבִין מָשָׁל וּמְלִיצָה. אוֹ בַּנְּבִיאִים, אוֹ בַּכְּתוּבִים. הָכִי יָהֲבִין לֵיהּ נֶפֶשׁ יְתֵירָה, דְּאִתְקְרִיאַת כֶּתֶר מַלְכוּת.

וְאִי חָכָם, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא הַמַּחְכִּים לְכָל אָדָם, דְּאִתְּמַר (תהלים קד) כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, יָהֲבִין לֵיהּ נֶפֶשׁ יְתֵירָה מִתַּמָּן. וְאִם הוּא מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר בְּאוֹרַיְיתָא, יָהֲבִין לֵיהּ נֶפֶשׁ יְתֵירָה מִבִּינָה. וְאִם הוּא חָכָם בַּנְּבִיאִים וּבַכְּתוּבִים, יָהֲבִין לֵיהּ נֶפֶשׁ יְתֵירָה מִנֶּצַח וְהוֹד. וְאִי אִיהוּ צַדִּיק גָּמוּר דְּנָטַר אוֹת בְּרִית, אוֹת שַׁבָּת, אוֹת יוֹמִין טָבִין, אוֹת תְּפִילִין, יָהֲבִין לֵיהּ נֶפֶשׁ יְתֵירָה מִצַּדִּיק, וּבְכָל אֲתָר, נֶפֶשׁ יְתֵירָה מִמַּלְכוּת.

וְאִי אִיהוּ בַּר נָשׁ מִכָּל מִדּוֹת אִלֵּין, יָהֲבִין לֵיהּ כֶּתֶר בְּשֵׁם יְהוָה,

לשון הקודש

לוֹ נֶפֶשׁ יְתֵרָה מִמִּדַּת חֶסֶד כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ; אִם הוּא גִּבּוֹר, יְרֵא חֵטְא – נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ יְתֵרָה מִמִּדַּת הַגְּבוּרָה; וְאִם הוּא אִישׁ תָּם – נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ יְתֵרָה מִמִּדַּת אֱמֶת. וְנֶפֶשׁ יְתֵרָה זוֹ מַלְכוּת, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וּכְפִי מִדָּה שֶׁל בֶּן אָדָם. אִם נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל, אוֹ חָכָם, אוֹ מֵבִין בְּחָכְמָה, אוֹ בַּתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (משלי א) לְהָבִין מָשָׁל וּמְלִיצָה, אוֹ בַּנְּבִיאִים, אוֹ בַּכְּתוּבִים – כָּךְ נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ יְתֵרָה שֶׁנִּקְרֵאת כֶּתֶר מַלְכוּת.

וְאִם חָכָם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, הַמַּחְכִּים לְכָל אָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ – נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ יְתֵרָה מִשָּׁם. וְאִם הוּא מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר בַּתּוֹרָה – נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ יְתֵרָה מִבִּינָה. וְאִם הוּא חָכָם בַּנְּבִיאִים וּבַכְּתוּבִים – נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ יְתֵרָה מִנֶּצַח וְהוֹד. וְאִם הוּא צַדִּיק גָּמוּר שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹת בְּרִית, אוֹת שַׁבָּת, אוֹת יָמִים טוֹבִים, אוֹת תְּפִלִּין – נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ יְתֵרָה מִצַּדִּיק. וּבְכָל מָקוֹם, נֶפֶשׁ יְתֵרָה מִמַّלְכוּת.

וְאִם הוּא אָדָם מִכָּל מִדּוֹת אֵלּוּ – נוֹתְנִים לוֹ כֶּתֶר בְּשֵׁם יְהוָה, כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל

כַּיהוָ"ה (דף רמ"ג ע"א) אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו. אֵין קָדוֹשׁ כַּיהוָ"ה. מֵעָלְמָא דְּדִכּוּרָא, דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת, מֶלֶךְ מֻכְתָּר בְּכֶתֶר עֶלְיָאָה, דְּבָה יִמְלוֹךְ בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, דְּאִיהִי נֶפֶשׁ יְתֵירָה. וְכֶתֶר נְשָׁמָה יְתֵירָה, יְהוָ"ה, רוּחַ, דְּאִתְּמַר (יואל ג) אֶשְׁפּוֹךְ אֶת רוּחִי עַל כָּל בָּשָׂר, וְאִיהוּ כָּלִיל י' סְפִירָאן מֵעֵילָא לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דָא: י' חָכְמָה. ה' בִּינָה. ו' כָּלִיל שִׁית סְפִירָאן, מֵחֶסֶד עַד יְסוֹד. ה' מַלְכוּת. כ' מִן כַּיהוָ"ה אֱלֹהֵינוּ, כֶּתֶר עַל רֵישֵׁיהּ. וְהַאי אִיהוּ נְשָׁמָה דְּאִתּוֹסְפָא בְּיוֹם שַׁבָּת.

וּבְגִין דְּעִלַּת הָעִלּוֹת, מוּפְלָא וּמְכֻסֶּה בְּהַאי כֶּתֶר, וְאִתְּפַּשַּׁט בְּשֵׁם יְהוָ"ה בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, לֵית שׁוּלְטָנוּתָא לְסָמָאֵל וּלְנָחָשׁ וּלְכָל מְמָנָן דִּילֵיהּ, וְלֵית לֵיהּ שֶׁלְטָנוּתָא לַגֵּיהִנָּם, נוּקְבָא בִּישָׁא דְּסָמָאֵל, וְלָא לְמַשְׁרְיָין דִּילֵיהּ, כֻּלְּהוּ מִתְטַמְּרִין מִן קֶדֶם מַשְׁרְיָיתָא דְּמַלְכָּא, כְּגַוְונָא דְּיִתְטָמְּרָן אוּמִין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּעָלְמָא, כַּד יִתְגַּלֵּי מְשִׁיחָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה ב) וּבָאוּ בִּמְעָרוֹת צֻרִים (ישעיה ז) וּבִנְקִיקֵי הַסְּלָעִים.

קָמוּ תַּנָּאִין וְאָמוֹרָאִין, וְאָמְרוּ, רַעְיָא מְהֵימְנָא, אַנְתְּ הוּא שָׁקִיל לְכָל יִשְׂרָאֵל, מְמוּלֵא מִכָּל מִדּוֹת טָבִין, וַדַּאי בָּךְ שַׁרְיָיא, הַהוּא

לשון הקודש

קָרְאֵנוּ אֵלָיו. אֵין קָדוֹשׁ כַּיהוָ"ה. מֵעוֹלַם הַזֶּכֶר, שֶׁהוּא תִּפְאֶרֶת, מֶלֶךְ מֻכְתָּר בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן, שֶׁבָּהּ יִמְלֹךְ בִּשְׁכִינָה, שֶׁהִיא נֶפֶשׁ יְתֵרָה. וְכֶתֶר נְשָׁמָה יְתֵרָה, יְהוָ"ה, רוּחַ, שֶׁנֶּאֱמַר (יואל ג) אֶשְׁפּוֹךְ אֶת רוּחִי עַל כָּל בָּשָׂר, וְהוּא כָּלוּל עֶשֶׂר סְפִירוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה, כְּדֶרֶגְמַת זֶה: י' חָכְמָה. ה' בִּינָה. ו' כּוֹלֵל שֵׁשׁ סְפִירוֹת מֵחֶסֶד עַד יְסוֹד. ה' מַלְכוּת. כ' מִן כַּיהוָ"ה אֱלֹהֵינוּ, כֶּתֶר עַל רֹאשׁוֹ. וְזוֹהִי נְשָׁמָה שֶׁנּוֹסֶפֶת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. **וּמִשּׁוּם** שֶׁעִלַּת הָעִלּוֹת מֻפְלָא וּמְכֻסֶּה בְּכֶתֶר זֶה, וּמִתְפַּשֵּׁט בְּשֵׁם יְהוָ"ה בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, אֵין שִׁלְטוֹן לְסָמָאֵל וּלְנָחָשׁ וּלְכָל הַמְמֻנִּים שֶׁלּוֹ, וְאֵין לוֹ שִׁלְטוֹן לַגֵּיהִנָּם, נְקֵבָה רָעָה שֶׁל סָמָאֵל, וְלֹא לַמַּחֲנוֹת שֶׁלּוֹ. כֻּלָּם נִסְתָּרִים מִלִּפְנֵי מַחֲנֵה הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁיִּסְתַּתְּרוּ אֻמּוֹת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁל הָעוֹלָם כַּאֲשֶׁר יִתְגַּלֶּה הַמָּשִׁיחַ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ב) וּבָאוּ בִּמְעָרוֹת צֻרִים (שם ז) וּבִנְקִיקֵי הַסְּלָעִים. קָמוּ תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים וְאָמְרוּ, רוֹעֶה נֶאֱמָן, אַתָּה הוּא שֶׁשָּׁקוּל לְכָל יִשְׂרָאֵל, מְמֻלָּא מִכָּל מִדּוֹת טוֹבוֹת, וַדַּאי בָּךְ שׁוֹרֶה זֶה שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ

דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (שמואל א ב) אֵין קָדוֹשׁ כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ. אַנְתְּ כְּתֶר עַל כָּל חַד וְחַד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ בַּר נָשׁ, דִּיהֵא כֶּתֶר עָלָךְ, לָא נָשִׂיא, וְלָא חָכָם, וְלָא מֵבִין, וְלָא חָסִיד, וְלָא גִבּוֹר, וְלָא תָּם, וְלָא נָבִיא, וְלָא צַדִּיק, וְלָא מֶלֶךְ. אַנְתְּ הוּא בְּדִיוּקְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּרָא בְּדִיוּקְנָא דַאֲבוּהִי, כְּגַוְונָא דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן, (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם. אַשְׁלִים פִּקּוּדִין דְּמָארָךְ, דְּלֵית פִּקּוּדִין מֵאִלֵּין דִּילָךְ, דְּלָא יִתְעַטַּר בֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עֵילָא וְתַתָּא, בְּכֶתֶר עִלָּאָה, בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה.

פְּתַח וְאָמַר, תַּנָּאִין וְאָמוֹרָאִין, דְּכַד הָוָה קָרֵי לְכֻלְּהוּ, לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בִּכְלַל עִמְּהוֹן בְּכָל זִמְנָא, אָמַר לוֹן, אֲנָא מְשַׁבְּחָנָא לְכוּ, בְּפוּם נְדִיבוּת דִּלְכוֹן, דְּאַתּוּן בְּנֵי נְדִיבִים אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. לֵית מָאן דְּיָכִיל לְשַׁבְּחָא לְכוֹן, אֶלָּא מָרֵי עָלְמָא, דְּאֲפִילוּ אוֹרַיְיתָא כֻּלָּהּ עַד אֵין סוֹף, בְּכוּ הִיא תַלְיָא. כְּגַוְונָא דְּאִתְּמַר בְּאוֹרַיְיתָא, (איוב יא) אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּהּ וּרְחָבָה מִנִּי יָם, הָכִי שֶׁבַח דִּילְכוּ. אֲבָל יִתְקַיֵּים בְּכוּ, מַה דְּאִתְקַיָּים בִּי, דַּחֲדִינָא בִּיקָרָא דְאַהֲרֹן אָחִי, כְּמָה דְאוֹקְמוּהָ, הַלֵּב שֶׁשָּׂמַח בִּגְדֻלַּת אָחִיו, יִלְבַּשׁ אוּרִים וְתֻמִּים.

לשון הקודש

(שמואל–א ב) אֵין קָדוֹשׁ כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ. אַתָּה כֶּתֶר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ בֶּן אָדָם שֶׁיִּהְיֶה כֶּתֶר עָלֶיךָ, לֹא נָשִׂיא, וְלֹא חָכָם, וְלֹא מֵבִין, וְלֹא חָסִיד, וְלֹא גִבּוֹר, וְלֹא תָּם, וְלֹא נָבִיא, וְלֹא צַדִּיק, וְלֹא מֶלֶךְ. אַתָּה הוּא בִּדְמוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בֵּן בִּדְמוּת אָבִיו, כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. הַשְּׁלֵם מִצְוֹות שֶׁל אֲדוֹנְךָ, שֶׁאֵין מִצְוֹות מֵאֵלּוּ שֶׁלְּךָ שֶׁלֹּא יִתְעַטֵּר בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ מַעְלָה וּמַטָּה בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה.

פְּתַח וְאָמַר, תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים, שֶׁכַּאֲשֶׁר הָיָה קוֹרֵא לְכֻלָּם, לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בִּכְלַל עִמָּהֶם בְּכָל זְמַן, אֱמֹר לָהֶם, אֲנִי מְשַׁבֵּחַ לָכֶם כְּפִי נְדִיבוּת שֶׁלָּכֶם, שֶׁאַתֶּם בְּנֵי נְדִיבִים אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. אֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לְשַׁבֵּחַ לָכֶם אֶלָּא אֲדוֹן הָעוֹלָם, שֶׁאֲפִלּוּ הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ עַד אֵין סוֹף בָּכֶם הִיא תְּלוּיָה, כְּמוֹ מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה, (איוב יא) אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּהּ וּרְחָבָה מִנִּי יָם. כָּךְ הַשֶּׁבַח שֶׁלָּכֶם. אֲבָל יִתְקַיֵּים בָּכֶם מַה שֶּׁהִתְקַיֵּם בִּי, שֶׁשָּׂמַחְתִּי בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל אַהֲרֹן אָחִי, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ, הַלֵּב שֶׁשָּׂמַח בִּגְדֻלַּת אָחִיו, יִלְבַּשׁ אוּרִים וְתֻמִּים.

וְתַנָּאִין וְאָמוֹרָאִין, כָּל מוֹסָפִין דְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, כָּל מוֹסָף דְּאַמְרִינָן בֵּיהּ כֶּתֶר, מֵהָכָא אִשְׁתְּמוֹדְעִין. וְכָל צְלוֹתִין דְּיִשְׂרָאֵל, רֵיחָא דִלְהוֹן, כְּרֵיחָא (שיר השירים ג) דְּמוֹר וּלְבוֹנָה וְכֹל אַבְקַת רוֹכֵל, בִּשְׁאַר יוֹמִין. אֲבָל בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, חָשִׁיב עָלֵיהּ מִכָּל מִינֵי בְּשָׂמִים.

בְּגִין דְּבְיוֹמִין טָבִין, סַלְקִין מִכָּל אַבְקַת רוֹכֵל, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (בראשית לב) וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ. דְּצְלוֹתָא דְּאִיהִי פְּגִימָה, אִתְּאָבָק עִמָּהּ סָמָאֵל, לְאַגָּחָא עִמֵּהּ בְּהַהוּא פְּגִימוּ דַּעֲבִירָה, בְּהַהוּא אָבָק דְּדָא וְדָא סָלִיק עַד שְׁמַיָּא.

אָבָק דְּיַעֲקֹב, לְאוֹלְפָא זְכוּתָא עַל צְלוֹתָא, בְּכַמָּה מַשְׁרְיָין דְּחוֹבִין (ד"א דְּזַכְוָון) דְּאִינוּן (ס"א חֵילִין) חֲבִילִין וּמַשְׁרְיָין, דְּמִתְכַּנְּשִׁין עִמֵּיהּ, לְאוֹלְפָא זְכוּ עָלָהּ. וְאָבָק דַּרְגָּא דְסָמָאֵל, סָלִיק בְּכַמָּה מַשְׁרְיָין דְּחוֹבִין, לְאוֹלְפָא חוֹבִין עָלָהּ, וְדָא צְלוֹתָא דְעַרְבִית, דְּאִקְרֵי סֻלָּם דְּיַעֲקֹב, דְּבָהּ (בראשית כח) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. אִלֵּין דְּסַלְקִין חוֹבִין, וְנַחְתֵּי זַכְוָון תְּחוֹתַיְיהוּ, וְאִלֵּין סַלְקִין זַכְוָון, וְנַחְתֵּין חוֹבִין תְּחוֹתַיְיהוּ. וּמַשְׁפִּילִין לוֹן בְּכַמָּה קְרָבִין.

לשון הקודש

וְתַנָּאִים וְאָמוֹרָאִים, כָּל מוּסָפִים שֶׁל שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, כָּל מוּסָף שֶׁאוֹמְרִים בּוֹ כֶּתֶר – מִכָּאן נוֹדָעִים. וְכָל תְּפִלּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, רֵיחָן כְּרֵיחַ שֶׁל (שיר השירים ג) מוֹר וּלְבוֹנָה וְכֹל אַבְקַת רוֹכֵל, בִּשְׁאָר יָמִים. אֲבָל בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים חָשׁוּב עָלָיו מִינֵי בְּשָׂמִים.

מִשּׁוּם שֶׁבְּיָמִים טוֹבִים עוֹלִים מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית לב) וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ. שֶׁתְּפִלָּה שֶׁהִיא פְּגוּמָה, נֶאֱבָק עִמָּהּ סָמָאֵל, לְהִלָּחֵם עִמָּהּ בְּאוֹתוֹ פְּגָם שֶׁל עֲבֵרָה שֶׁבְּאוֹתוֹ אָבָק, שֶׁזֶּה וָזֶה עוֹלֶה עַד הַשָּׁמַיִם.

אָבָק שֶׁל יַעֲקֹב, לְלַמֵּד זְכוּת עַל הַתְּפִלָּה בְּכַמָּה מַחֲנוֹת שֶׁל חוֹבוֹת (זְכֻיּוֹת) שֶׁהֵם (חֵילוֹת) קְבוּצוֹת וּמַחֲנוֹת, שֶׁמִּתְאַסְּפִים עִמּוֹ לְלַמֵּד זְכוּת עָלֶיהָ. וְהָאָבָק בְּמַדְרֵגָה שֶׁל סָמָאֵל עוֹלֶה בְּכַמָּה מַחֲנוֹת שֶׁל חוֹבוֹת לְלַמֵּד חוֹבוֹת עָלֶיהָ, וְזוֹ תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁנִּקְרֵאת סֻלַּם יַעֲקֹב, שֶׁבָּהּ (בראשית כח) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. אֵלּוּ שֶׁמַּעֲלִים חוֹבוֹת וּמוֹרִידִים זְכֻיּוֹת תַּחְתֵּיהֶם, וְאֵלּוּ מַעֲלִים זְכֻיּוֹת, וְיוֹרְדִים חוֹבוֹת תַּחְתֵּיהֶן, וּמַשְׁפִּילִים לָהֶם בְּכַמָּה קְרָבוֹת.

דְּאִינּוּן מָארֵי תְּרִיסִין, בְּמִלְחַמְתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה, עַד דְּיִשְׁתְּמַע קְרָבָא לְטוּרִין רַבְּרְבִין, דְּאִינּוּן אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מיכה ו) שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יְיָ. רִיב דְּצִלּוֹתָא. רִיב דְּאוֹרַיְיתָא. וְהַאי קְרָבָא דְּצִלּוֹתָא דְעַרְבִית, עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר. דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹקְמָהּ, עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר. דִּתְפִלַּת עַרְבִית זְמַנָּהּ כָּל הַלַּיְלָה, אֶלָּא דְּחַכָּמִים עֲבִדוּ גָּדֵר עַד חֲצוֹת.

וּבְגִין דָּא וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר. מָאן שַׁחַר. צְלוֹתָא דְעַרְבִית. דְּשִׁיעוּרָהּ עַד בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, דְּאִיהִי אַרְבַּע שָׁעוֹת (בראשית כב) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר. בְּרֵישׁ שַׁעֲתָא קַדְמָאָה, בְּסוֹף הַשַּׁחַר, (דְּאִיהוּ) נֶצַח יַעֲקֹב, דְּתַמָּן (תהלים כב) לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, לְנַטְלָא נוּקְמָא מִסְּמָאֵל, דְּנָגַע בִּירֵךְ שְׁמָאלָא דְיַעֲקֹב, דְּאִיהוּ הוֹד, דְּבֵיהּ אִתְמַר (איכה א) נְתָנַנִי שֹׁמֵמָה כָּל הַיּוֹם דָּוָה, הוֹד, מִסִּטְרָא דְּהוֹד, אֶלֶף חֲמִישָׁאָה, אִשְׁתְּאָרַת בֵּי מַקְדְּשָׁא חֲרֵבָה וִיבֵשָׁה.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, דָּא הוֹד דִּילָךְ רַעְיָא מְהֵימְנָא, דְּבֵיהּ אַנְתְּ חָרֵב, מִגְּבוּאָה דִילָךְ מִשְּׁמָאלָא, וּבְגִין דְּאַנְתְּ (ישעיה סג) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה, דְּאִיהוּ נֶצַח, רֵישָׁא דְשַׁחְרִין, (משלי ה) אַיֶּלֶת אֲהָבִים, פָּתַח דָּוִד

לשון הקודש

שֶׁהֵם בַּעֲלֵי מָגִנִּים בְּמִלְחַמְתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה, עַד שֶׁנִּשְׁמַעַת הַמִּלְחָמָה לָהָרִים הַגְּבוֹהִים, שֶׁהֵם אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מיכה ו) שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב ה'. רִיב הַתְּפִלָּה, וְרִיב הַתּוֹרָה. וְזֶה הַקְּרָב שֶׁל תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁנִּמְשָׁךְ עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר. שֶׁרַבָּן גַּמְלִיאֵל הֶעֱמִיד אוֹתָהּ עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר, שֶׁתְּפִלַּת עַרְבִית זְמַנָּהּ כָּל הַלַּיְלָה, אֶלָּא שֶׁחֲכָמִים עָשׂוּ גָּדֵר עַד חֲצוֹת.

וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר. מַהוּ הַשַּׁחַר? תְּפִלַּת עַרְבִית, שֶׁשִּׁעוּרָהּ עַד בֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁהוּא אַרְבַּע שָׁעוֹת. (בראשית כב) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר. בִּתְחִלַּת שָׁעָה רִאשׁוֹנָה בְּסוֹף הַשַּׁחַר, (שֶׁהוּא) נֵצַח יַעֲקֹב, שֶׁשָּׁם (תהלים כב) לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, לָקַחַת נְקָמָה מִסְּמָאֵל, שֶׁנָּגַע בִּירֵךְ שְׂמֹאל שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הוֹד, שֶׁבּוֹ נֶאֱמַר (איכה א) נְתָנַנִי שֹׁמֵמָה כָּל הַיּוֹם דָּוָה, הוֹד, מִצַּד הַהוֹד, אֶלֶף חֲמִשִּׁי, נִשְׁאָר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ חָרֵב וְיָבֵשׁ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, זֶה הוֹד שֶׁלְּךָ, רוֹעֶה נֶאֱמָן, שֶׁבּוֹ אַתָּה חָרֵב מִנְּבוּאָתְךָ מִשְּׂמֹאל, וּמִשּׁוּם שֶׁאַתָּה (ישעיה סג) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה, שֶׁהוּא

לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, דְּבֵיהּ יֵתֵי מָאנֵי נַצְחָן קְרָבַיָּיא. וּבְגִין דְּנֶצַח וְהוֹד תְּרֵין שַׁחְרִין, אוּקְמוּהָ בְּמַתְנִיתִין מֵאֵימָתַי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּשַׁחְרִין, וְלָא אָמַר בַּשַּׁחַר. אֶלָּא בְּשַׁחְרִין תְּרֵין.

וּתְרֵין מְשִׁיחִין יִתְעָרוּן לְגַבֵּיהוּ, מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, לְקַבֵּל נֶצַח, וְאִתְקְשַׁר בַּבֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים טז) נְעִימוֹת (דף רמ"ג ע"ב) בִּימִינְךָ נֶצַח. הוֹד בִּגְבוּרָה, דְּבֵיהּ מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם אָחִיד. אַנְתְּ בְּאֶמְצָעִיתָא, דְּדַרְגָּא דִילָךְ תִּפְאֶרֶת, דְּאִתְקְשַׁר בָּךְ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וִיסוֹד חַי עָלְמִין בְּדַרְגָּא דִילָךְ. וְחָכְמָה בַיָּמִין, הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. וּבִינָה לִשְׂמֹאלָא, הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין.

אֵיהִי הַקֶּשֶׁת גַּבָּהּ, וְהַאי אִיהוּ לְבוּשָׁא דִשְׁכִינְתָּא. לְבוּשָׁא דְצַדִּיק, דְּאִתְקְרֵי בְּרִית הַקֶּשֶׁת. וְאִיהוּ אוֹת שַׁבָּת, וְאוֹת יוֹם טוֹב, וְאוֹת תְּפִלִּין, וְאוֹת בְּרִית מִילָה. וְאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָאן דְּלָאו אִיהוּ רָשִׁים בְּהַאי אוֹת, לָא יֵיעוּל בְּמַרְאָה דָא, בְּחֵדֶר דָּא. וְהַאי אִיהוּ מַטֶּה, דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא מַטֶּה בֵּיהּ כְּלַפֵּי חֶסֶד לַצַּדִּיקִים גְּמוּרִים, לְמֵיהַב לוֹן זַכְוָון, בִּשְׁמֹנֶה עֲשַׂר בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא. וּמַטֶּה

לשון הקודש

נֶצַח, רֹאשׁ שֶׁל הַשַּׁחַר, וְנֶאֱמַר (משלי ה) אַיֶּלֶת אֲהָבִים, לָכֵן פָּתַח דָּוִד וְאָמַר לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, שֶׁבּוֹ יָבֹא בַּעַל נוֹצֵחַ הַקְּרָב. וּמִשּׁוּם שֶׁנֶּצַח וְהוֹד הֵם שְׁנֵי מִינֵי שַׁחַר, בֵּאֲרוּ בַּמִּשְׁנָה מֵאֵימָתַי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּשַׁחְרִין, וְלֹא אָמַר בַּשַּׁחַר, אֶלָּא בְּשַׁחֲרִין – לְשׁוֹן רַבִּים, שְׁנַיִם.

וּשְׁנֵי מְשִׁיחִים יִתְעוֹרְרוּ לְגַבֵּיהֶם – מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד כְּנֶגֶד הַנֶּצַח, וְנִקְשָׁר בַּבֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים טז) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. הוֹד קָשׁוּר בִּגְבוּרָה, שֶׁבּוֹ מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם אָחוּז. אַתָּה בָּאֶמְצַע, שֶׁמַּדְרֵגָה שֶׁלְּךָ תִּפְאֶרֶת, שֶׁנִּקְשָׁר בְּךָ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וִיסוֹד חַי הָעוֹלָמִים בַּמַּדְרֵגָה שֶׁלְּךָ. וְחָכְמָה בְּיָמִין, כַּנֶּאֱמַר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים – יַדְרִים. וּבִינָה לִשְׂמֹאל, הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר – יַצְפִּין.

הִיא הַקֶּשֶׁת אֶצְלָהּ, וְזֶהוּ לְבוּשׁ הַשְּׁכִינָה, לְבוּשׁ הַצַּדִּיק, שֶׁנִּקְרָא בְּרִית הַקֶּשֶׁת. וְהִיא אוֹת שַׁבָּת, וְאוֹת יוֹם טוֹב, וְאוֹת תְּפִלִּין, וְאוֹת בְּרִית מִילָה. וְאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִי שֶׁאֵינוֹ רָשׁוּם בְּאוֹת זוֹ, לֹא יִכָּנֵס בְּמַרְאָה זוֹ בְּחֶדֶר זֶה. וְזֶהוּ מַטֶּה, שֶׁהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מַטֶּה בּוֹ כְּלַפֵּי חֶסֶד לְצַדִּיקִים גְּמוּרִים לָתֵת לָהֶם זְכֻיּוֹת בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה. וּמַטֶּה

כְּלַפֵּי חוֹבָה לְרַשְׁיעַיָּיא, לְמֵידָן לוֹן בִּגְבוּרָה לְדִינָא, כְּפוּם עוֹבָדֵיהוֹן. וּבְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא מַאֲרִיךְ עַל בֵּינוֹנִים. וְהַאי אִיהוּ ש'.

תְּלַת גַּוְונִין דְּקֶשֶׁת, אוֹת בְּרִית הַקֶּשֶׁת, בַּת יְחִידָה, שַׁבָּת מַלְכְּתָא. וְאִית לָהּ שִׁית דַּרְגִּין, תְּחוֹת שׁוּלְטָנוּתָא, דְּאִינּוּן שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, דִּכְלִילָן בִּמְטַטְרוֹן. דְּעָלַיְיהוּ אִתְּמַר, (שמות כג) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ. אֲבָל בַּת יְחִידָה, שַׁבָּת לַיהוָה, הָעוֹשֶׂה בָהּ מְלָאכָה יוּמָת.

יְהוָה אִתְקְרֵי בְּאוֹת ה'. וּמִסִּטְרָא דָא, יה"ו לִימִינָא. דְּאִיהוּ ה' שְׁלִימוּ דִילֵיהּ. וְהָכִי לְכָל סִטְרָא בְּשִׁית סִטְרִין, יהו, הוי, ויה, יוה, היו, והי. אִינּוּן שְׁמוֹנֶה עֲשַׂר אַתְוָון, דִּכְלִילָן בְּצַדִּיק חָי עָלְמִין. וְאִיהִי רְבִיעִית הַהִין בְּכָל סִטְרָא.

וְאִיהִי הֵ"א, מִסִּטְרָא דִשְׁמָא מְפֹרָשׁ, יו"ד הֵ"א וָא"ו. יו"ד בְּחֶסֶד, הֵ"א בִּגְבוּרָה, וָא"ו בְּתִפְאֶרֶת. כַּד שַׁלְטָא הַאי ט"ל, אָסְרוּ חֲכָמִים אַרְבָּעִים מְלָאכוֹת חָסֵר אַחַת. וְאִתְקְרִיאוּ אָבוֹת מְלָאכוֹת, עַל שֵׁם דְּאִינּוּן לָקֶבֶל אֲבָהָן, דְּשָׁלִיט עָלַיְיהוּ ט"ל, דְּאִיהוּ אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת.

לשון הקודש

כְּלַפֵּי חוֹבָה לָרְשָׁעִים, לָדוּן אוֹתָם בִּגְבוּרָה לְדִין כְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם. וּבָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מַאֲרִיךְ עַל הַבֵּינוֹנִים. וְזוֹהִי אוֹת ש'.

שְׁלֹשָׁה גּוֹנֵי הַקֶּשֶׁת – אוֹת בְּרִית הַקֶּשֶׁת, בַּת יְחִידָה, שַׁבַּת הַמַּלְכָּה. וְיֵשׁ לָהּ שֵׁשׁ מַדְרֵגוֹת תַּחַת שִׁלְטוֹנָהּ, שֶׁהֵם שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁכְּלוּלִים בִּמְטַטְרוֹן, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, (שמות כג) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ. אֲבָל בַּת יְחִידָה הִיא שַׁבָּת לַה', הָעוֹשֶׂה בָהּ מְלָאכָה יוּמָת.

יְהוָה נִקְרָא בְּצֵרוּף אוֹת ה' אַחֲרוֹנָה, וּמִצַּד זֶה יה"ו לְיָמִין, שֶׁהִיא ה' שְׁלֵמוּת שֶׁלּוֹ. וְכָךְ לְכָל צַד מִשִּׁשָּׁה צְדָדִים: יהו, הוי, ויה, יוה, היו, והי. שֶׁהֵם שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בְּצַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים. וְהִיא רְבִיעִית הַהִין בְּכָל צַד.

וְהִיא אוֹת הֵ"א, מִצַּד שֶׁל שֵׁם הַמְּפֹרָשׁ, יו"ד הֵ"א וָא"ו. יו"ד בְּחֶסֶד, הֵ"א בִּגְבוּרָה, וָא"ו בְּתִפְאֶרֶת. כְּשֶׁשּׁוֹלֵט הַט"ל הַזֶּה, אָסְרוּ חֲכָמִים אַרְבָּעִים מְלָאכוֹת חָסֵר אַחַת. וְנִקְרָאוֹת אָבוֹת מְלָאכוֹת, עַל שֵׁם שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אָבוֹת שֶׁשּׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם ט"ל, שֶׁהוּא אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת.

וּבְאִלֵּין אַרְבָּעִים מְלָאכוֹת חָסֵר חַד, לָקָה עֲשָׂרָה מַלְקִיּוֹת לָאָדָם. וַעֲשָׂרָה לְחַוָּה. וַעֲשָׂרָה לַנָּחָשׁ. וְתִשְׁעָה לְאַרְעָא. וּבְגִין דְּט"ל שַׁלְטָא בְשַׁבָּת דְּאִיהוּ ה', אֵין לוֹקִין בְּשַׁבָּת. וְהַאי ט"ל לָאו אִיהוּ כְּט"ל דְּחוֹל, מִסִּטְרָא דְעֶבֶד מְטַטְרוֹן. וְאַרְבָּעִים מְלָאכוֹת חָסֵר אַחַת, הֵם הַזּוֹרֵעַ וְהַחוֹרֵשׁ וְכוּ'.

סָבָא סָבָא, שְׁכִינְתָּא אִתְקְרֵי אֶרֶ"ץ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה סו) וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי. מִסִּטְרָא דְחֶסֶד אִתְקְרִיאַת מַיִם. וּמִסִּטְרָא דִגְבוּרָה אִתְקְרִיאַת אֵשׁ. וּמִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אַוִּיר. וְאִיהִי אֶרֶ"ץ, קַרְקַע לְכֻלְּהוּ.

וּבְגִין דְּנִשְׁמָתָא יְתֵירָה אִתְפַּשְׁטָא בִשְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי שַׁבָּת מַלְכְּתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (תהלים קג) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, מִשָּׁם אִיהִי מַלְכוּת, דְּשָׁלְטָנוּתָהָא עַל אַרְעָא, וְעַל אִילָנִין וּזְרָעִין. (וְטוּרִין וְאַבְּנִין) וּבְגִין דְּאִילָנָא דְחַיֵּי, דְּהִיא נִשְׁמָתָא יְתֵירָה דִבְשַׁבָּת, בָּהּ תּוֹלְדִין דִּילָהּ, אִית נַיְיחָא לְאַרְעָא, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא.

וּבְגִין דִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִתְפַּשְׁטַת בְּאַרְעָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (במדבר יט) פָּרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ

לשון הקודש

וּבְאֵלּוּ אַרְבָּעִים מְלָאכוֹת חָסֵר אַחַת, הִכָּה עֶשֶׂר מַלְקִיּוֹת לָאָדָם, וְעֶשֶׂר לְחַוָּה, וְעֶשֶׂר לַנָּחָשׁ, וְתֵשַׁע לָאָרֶץ. וּמִשּׁוּם שֶׁט"ל שׁוֹלֵט בְּשַׁבָּת, שֶׁהִיא אוֹת ה', לָכֵן אֵין לוֹקִין בְּשַׁבָּת. וְזֶה הַט"ל אֵינוֹ כְּמוֹ הַט"ל שֶׁל יוֹם חֹל, מִצַּד שֶׁל עֶבֶד מְטַטְרוֹן, שֶׁהֵן אַרְבָּעִים מְלָאכוֹת חָסֵר אַחַת: הַזּוֹרֵעַ וְהַחוֹרֵשׁ וְכוּ'.

זָקֵן זָקֵן, הַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת אֶרֶץ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי. מִצַּד הַחֶסֶד נִקְרֵאת מַיִם, וּמִצַּד הַגְּבוּרָה נִקְרֵאת אֵשׁ, וּמִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי – אֲוִיר. וְהִיא אֶרֶץ, קַרְקַע לְכֻלָּם.

וּמִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁמָה יְתֵרָה מִתְפַּשֶּׁטֶת בַּשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא שַׁבַּת הַמַּלְכָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים קג) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה – מִשָּׁם הִיא נַעֲשֵׂית מַלְכוּת, שֶׁשָּׁלִיטָתָהּ עַל הָאָרֶץ וְעַל אִילָנוֹת וּזְרָעִים (וְהָרִים וְאֲבָנִים). וּמִשּׁוּם שֶׁאִילַן הַחַיִּים, שֶׁהִיא נִשְׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת, בָּהּ תּוֹלְדוֹת שֶׁלָּהּ – יֵשׁ בָּהּ מְנוּחָה לָאָרֶץ, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה.

וּמִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה הִתְפַּשְּׁטָה בָּאָרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר עָלֶיהָ (במדבר יט) פָּרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם אֲשֶׁר לֹא עָלָה

עֹל, אָסוּר לַחֲרוֹשׁ בְּשַׁבָּת חֲרִישָׁה בַּשּׁוֹר. דְּאִתְּמַר (תהלים קכט) עַל גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים. וּשְׁכִינְתָּא תַתָּאָה אִיהִי פָּרָה אֲדֻמָּה מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה. תְּמִימָה, מִסִּטְרָא דְחֶסֶד, דְּאִיהוּ דַרְגָּא דְאַבְרָהָם, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם, מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עוֹל, מִסִּטְרָא דִשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה דְאִיהִי חֵירוּ דְכֹלָּא, בַּאֲתָר דְּאִיהִי שַׁלְטָא (במדבר א) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, לֵית רְשׁוּ לְסִטְרָא אַחֲרָא לְשַׁלְטָאָה, לֹא שָׁטָן, וְלֹא מַשְׁחִית, וְלֹא מַלְאָךְ הַמָּוֶת, דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דְגֵיהִנָּם.

וּבְגִין דָּא, בְּיוֹמִין דְּחוֹל, אַמְרִין יִשְׂרָאֵל, (תהלים עח) וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְגוֹ'. בְּגִין דִּבְיוֹמִין דְּחוֹל, שְׁכִינְתָּא תַתָּאָה אִתְלַבְּשַׁת בְּאִלֵּין קְלִיפִּין דְּמִיתָה דְדִינָא. וּבְשַׁבָּת אִתְפַּשְׁטַת מִנַּיְיהוּ, בְּגִין דְּאִילָנָא דְחַיֵּי דְּאִיהוּ בֶּן י"ה, יה"ו, אִתְחַבָּר בְּהֵ"א. בְּהַהוּא זִמְנָא נַיְיחָא אִשְׁתְּכַחַת לְהֵ"א, וְכָל מַה דְּאִיהוּ תְּחוֹתָהּ, וְלָא צָרִיךְ לְמֵימַר בֵּיהּ וְהוּא רַחוּם. וּמַאן אִינּוּן (ס"א תְּחוֹתָהּ). תְּחוֹת י' יִשְׂרָאֵל. וְכָל אֲתָר דְּיִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּכְּחִין, נְטִירוּ אִשְׁתְּכַח וְנַיְיחָא.

לשון הקודש

עָלֶיהָ עֹל, לָכֵן אָסוּר לַחֲרֹשׁ בְּשַׁבָּת. וַחֲרִישָׁה בְּשׁוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכט) עַל גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים. וְהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא פָּרָה אֲדֻמָּה מִצַּד הַגְּבוּרָה. תְּמִימָה – מִצַּד הַחֶסֶד, שֶׁהִיא מַדְרֵגָה שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם – מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל – מִצַּד הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא חֵרוּת הַכֹּל, בַּמָּקוֹם שֶׁהִיא שׁוֹלֶטֶת, (במדבר א) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, אֵין רְשׁוּת לַצַּד הָאַחֵר לִשְׁלֹט, לֹא שָׂטָן, וְלֹא מַשְׁחִית, וְלֹא מַלְאַךְ הַמָּוֶת, שֶׁהֵם מִצַּד הַגֵּיהִנָּם.

וּמִשּׁוּם זֶה בִּימֵי הַחֹל אוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל, (תהלים עח) וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְגוֹ'. מִשּׁוּם שֶׁבִּימֵי הַחֹל הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה מִתְלַבֶּשֶׁת בְּאֵלּוּ הַקְּלִפּוֹת שֶׁל מִיתָה וְדִין. וּבְשַׁבָּת מִתְפַּשֶּׁטֶת מֵהֶם, בִּגְלַל שֶׁעֵץ הַחַיִּים שֶׁהוּא בֶּן י"ה, יה"ו, מִתְחַבֵּר בָּאוֹת הֵ"א. בַּזְּמַן הַהוּא מְנוּחָה נִמְצֵאת לָאוֹת הֵ"א, וְכָל מַה שֶׁהוּא מִתַּחְתֶּיהָ, וְלֹא צָרִיךְ לוֹמַר בָּהּ וְהוּא רַחוּם. וּמִי אֵלּוּ (שֶׁתַּחְתֶּיהָ)? תַּחַת י' יִשְׂרָאֵל. וְכָל מָקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִמְצָאִים, שְׁמִירָה נִמְצֵאת וּמְנוּחָה.

וּבְגִין דָּא, אָסוּר לְמֶחֱרַשׁ בְּאַרְעָא, וּלְמֶעְבַּד בָּהּ גּוּמּוֹת, דַּהֲוֵי כְּאִילּוּ עָבִיד פְּגִימוּ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא. וְאָסוּר לְאִשְׁתַּמְּשָׁא בְּכֵלִים דְּאַרְעָא בְּשַׁבָּת. וַאֲפִילּוּ לְטַלְטֵל אֶבֶן. וְלָא מִידֵי אֶלָּא כֶּלִי בְּעָלְמָא. דִּיהֲוֵי נַיְיחָא לוֹן בִּזְכוּ דִשְׁכִינְתָּא דְּאִתְקְרִיאַת אַבְנָא, דִּכְתִיב בָּהּ (בראשית כח) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה, בִּצְלוֹתָא. עֲמִידָה אִיהִי לְיִשְׂרָאֵל, דִּבְגִינָהּ אִית לוֹן קִיּוּמָא בְּעָלְמָא. וְעָלֵיהּ אִתְמַר, (בראשית מט) מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל. (זכריה ג) עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם, (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים.

וּבְגִין דָּא (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם. צָרִיךְ לְנַטְרָא לָהּ בִּדְיָרָתָם, דְּלָא יִפְּקוּן מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לֵרְשׁוּת הָרַבִּים. וְהַאי אִיהוּ דְאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת שְׁתַּיִם שֶׁהֵן (דף רמ"ד ע"א) אַרְבַּע, הוֹצָאָה מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת, וְהַכְנָסָה נָמֵי יְצִיאָה קָרֵי לָהּ. וְאִינּוּן סָמָאֵל וְנָחָשׁ, צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְנַטְרָא לוֹן, דְּלָא יֵיעֲלוּן לְדִירָה דִשְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי רְשׁוּת הַיָּחִיד. מָאן רְשׁוּת הָרַבִּים. חָלָלָה שִׁפְחָה זוֹנָה נִדָּה גּוֹיָה, רְשׁוּת דְּסָמָאֵל וְנָחָשׁ, וְשִׁבְעִין מְמָנָן דְּעַמִּין.

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם זֶה אָסוּר לַחֲרֹשׁ בָּאָרֶץ וְלַעֲשׂוֹת בָּהּ גֻּמּוֹת, שֶׁנַּעֲשָׂה כְּאִלּוּ עָשָׂה פְּגָם בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא שְׁכִינָה. וְאָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּכֵּלִים שֶׁל הָאָרֶץ בְּשַׁבָּת, וַאֲפִלּוּ לְטַלְטֵל אֶבֶן וְלֹא דָּבָר, אֶלָּא כְּלִי סְתָם, שֶׁיִּהְיֶה מְנוּחָה לָהֶם בִּזְכוּת הַשְּׁכִינָה שֶׁנִּקְרֵאת אֶבֶן, שֶׁכָּתוּב בָּהּ (בראשית כח) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה – בִּתְפִלָּה, עֲמִידָה הִיא לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁבִּגְלָלָהּ יֵשׁ לָהֶם קִיּוּם בָּעוֹלָם, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר (שם מט) מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל. (זכריה ג) עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם. (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים.

וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר, (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם. צָרִיךְ לִשְׁמֹר אוֹתָהּ בִּדְיָרָתָם, שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים. וְזֶהוּ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת שְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע, הוֹצָאָה מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת, וְהַכְנָסָה גַּם כֵּן יְצִיאָה קוֹרֵא לָהּ. וְאֵלּוּ הֵם סָמָאֵל וְנָחָשׁ, צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לִשְׁמֹר עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ לַדִּירָה שֶׁל הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא רְשׁוּת הַיָּחִיד. מִי רְשׁוּת הָרַבִּים? חָלָלָה שִׁפְחָה זוֹנָה נִדָּה גּוֹיָה, רְשׁוּת שֶׁל סָמָאֵל וְנָחָשׁ, וְשִׁבְעִים מְמֻנִּים שֶׁל הָעַמִּים.

וּבְחִבּוּרָא קַדְמָאָה, אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי, דְּרוֹעָא יְמִינָא בְּיַרְכָּא שְׂמָאלָא. אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דְּבְשִׁי, יַעֲקֹב בְּרָחֵל. שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי, דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא בְּיַרְכָּא יְמִינָא. דְּרוֹעָא יְמִינָא בְּיַרְכָּא שְׂמָאלָא, אִינּוּן חֶסֶד עִם הוֹד. יַעֲקֹב בְּרָחֵל, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בַּמַּלְכוּת. דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא בְּיַרְכָּא יְמִינָא גְּבוּרָה בְּנֶצַח.

וַאֲמַאי שְׁנֵי מִדּוֹת דִּילֵיהּ הָכִי. אֶלָּא רָזָא דְּנִימָא הָכָא, דָּוִד אָמַר הָכָא, (תהלים קלב) כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ. וְאִתְּמַר הָתָם, וּלְוָיֶיךָ מִיבְעֵי לֵיהּ לְמֵימַר. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו אֹרַח לְשַׁנּוֹת מִדּוֹתַי, אֶלָּא בָּתַר דְּזַמִּינָת לִי, אִית לִי לְמֶעְבַּד רְעוּתָךְ. וּמֵהָכָא אוֹלִיפְנָא, דְּבַעַל הַבַּיִת דְּמִזַּמִּין אֲפִילוּ לְמַלְכָּא, אִית לֵיהּ לְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ, כָּל מַה שֶׁאוֹמֵר לָךְ בַּעַל הַבַּיִת עֲשֵׂה חוּץ מִצֵּא. וְעִם כָּל דָּא דְּרָזָא דָא שַׁפִּיר אִיהוּ, הָא כְּתִיב (מלאכי ג) אֲנִי יְיָ לֹא שָׁנִיתִי, וּבְכָל קָרְבְּנִין לָא כְּתִיב בְּהוֹן אֶלָּא לַיהוָה, אֵיךְ יְכִיל לְמֶהֱוֵי דְּיִשַׁנֵּי דַּרְגִּין דִּשְׁמֵיהּ בְּקָרְבְּנָא.

אֶלָּא, אָרִיתִי מוֹרִי: יוֹצֵר אוֹר. עִם בְּשָׂמִי: אַהֲבַת עוֹלָם. אָכַלְתִּי יַעְרִי: שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. עִם דְּבְשִׁי: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ

לשון הקודש

וּבַחִבּוּר הַקַּדְמוֹן, אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי – זְרוֹעַ יָמִין בְּיֶרֶךְ שְׂמֹאל. אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דְּבְשִׁי – יַעֲקֹב בְּרָחֵל. שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי – זְרוֹעַ שְׂמֹאל בְּיֶרֶךְ יָמִין. זְרוֹעַ יָמִין בְּיֶרֶךְ שְׂמֹאל, הֵם חֶסֶד עִם הוֹד. יַעֲקֹב בְּרָחֵל – הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי בְּמַלְכוּת. זְרוֹעַ שְׂמֹאל בְּיֶרֶךְ יָמִין – גְּבוּרָה בְּנֶצַח.

וּמַדּוּעַ שְׁתֵּי מִדּוֹת שֶׁלּוֹ כָּךְ? אֶלָּא הַסּוֹד שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן, דָּוִד אָמַר כָּאן, (תהלים קלב) כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ. וְנֶאֱמַר שָׁם, וּלְוָיֶיךָ צָרִיךְ הָיָה לוֹ לוֹמַר! אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵין דֶּרֶךְ לְשַׁנּוֹת מִדּוֹתַי, אֶלָּא אַחַר שֶׁהִזְמַנְתִּי אוֹתִי, יֵשׁ לִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ. וּמִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁבַּעַל הַבַּיִת שֶׁמַּזְמִין אֲפִלּוּ לְמֶלֶךְ, יֵשׁ לוֹ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה בֵּאֲרוּהוּ, כָּל מַה שֶׁאוֹמֵר לְךָ בַּעַל הַבַּיִת עֲשֵׂה, חוּץ מִצֵּא. וְעִם כָּל זֶה שֶׁסּוֹד זֶה יָפֶה הוּא, הֲרֵי כָּתוּב (מלאכי ג) אֲנִי ה' לֹא שָׁנִיתִי, וּבְכָל הַקָּרְבָּנוֹת לֹא כָּתוּב בָּהֶם אֶלָּא לַיהוָה, וְאֵיךְ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיְּשַׁנֶּה מַדְרֵגוֹת שֶׁל שְׁמוֹ בַּקָּרְבָּנוֹת?

אֶלָּא, אָרִיתִי מוֹרִי – יוֹצֵר אוֹר. עִם בְּשָׂמִי – אַהֲבַת עוֹלָם. אָכַלְתִּי יַעְרִי – שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. עִם דְּבְשִׁי – בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם

לְעוֹלָם וָעֶד. שָׁתִיתִי יֵינִי: וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, עַד וַיֹּאמֶר. עִם חֶלְבִּי: מִן וַיֹּאמֶר, עַד אֱמֶת. אִכְלוּ רֵעִים: ג' רִאשׁוֹנוֹת, וְג' אַחֲרוֹנוֹת. שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוֹדִים: שְׁאַר בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא.

וּבְחִבּוּרָא קַדְמָאָה, סִתְרָא דְקָרְבְּנָא, פָּרִים וּכְבָשִׂים וְעַתּוּדִים וְעִזִּים, אִינּוּן אַרְבָּעָה, פְּנֵי שׁוֹר. פְּנֵי נָשֶׁר וְגוֹ', שְׁתֵּי תּוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה, וְצָרִיךְ לְפָרְשָׁא. אַרְיֵה נָחִית לְגַבֵּי שׁוֹר, דְּאִיהוּ שְׁמָאלָא, לְאִתְקַשְׁרָא חֶסֶד בִּגְבוּרָה. אָדָם נָחִית לְגַבֵּי נָשֶׁר. דַּרְגָּא דְיַעֲקֹב. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, שׁוּפְרֵיהּ דְיַעֲקֹב שׁוּפְרֵיהּ דְאָדָם קַדְמָאָה הָוָה. וּמַאן גָּרִים לְאִסְתַּלְקָא לְאִתְקְרֵי יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב, (בראשית לב) לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ, דִּיהֱוֵי יִשְׂרָאֵל עִקָּר לְאַפְרָשָׁא בֵּינַיְיהוּ. (ע"כ רעיא מהימנא).

וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה, (במדבר כח) **אֲמַאי. אֶלָּא עֲשִׂירִית הָאֵיפָה, לְקַבֵּל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. דְּאִיהִי עֲשִׂירָאָה דְּדַרְגִּין, וְאִצְטְרִיכָא לְאִתְיַיחֲדָא בֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין, וְאִיהִי סֹלֶת נְהַמָּא, וְאִיהִי נְהַמָּא. וּבְגִין דְּאִיהִי נְהַמָּא, לָא אִתְפְּקַד עַל נְהַמָּא דַחֲמֵשֶׁת מִינִין, דְּאִיהִי**

לשון הקודש

וָעֶד. שָׁתִיתִי יֵינִי – וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, עַד וַיֹּאמֶר. עִם חֶלְבִּי – מִן וַיֹּאמֶר עַד אֱמֶת. אִכְלוּ רֵעִים – ג' רִאשׁוֹנוֹת, וְג' אַחֲרוֹנוֹת. שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוֹדִים – שְׁאָר בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה.

וּבַחִבּוּר הַקַּדְמוֹן, סֵתֶר הַקָּרְבָּנוֹת – פָּרִים וּכְבָשִׂים וְעַתּוּדִים וְעִזִּים, הֵם אַרְבָּעָה, פְּנֵי שׁוֹר, פְּנֵי נָשֶׁר וְגוֹ', שְׁתֵּי תּוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה. וְצָרִיךְ לְפָרֵשׁ. אַרְיֵה יוֹרֵד לְגַבֵּי שׁוֹר, שֶׁהוּא שְׂמֹאל, לִקְשֹׁר חֶסֶד בִּגְבוּרָה. אָדָם יוֹרֵד לְגַבֵּי נָשֶׁר, דַּרְגָּה שֶׁל יַעֲקֹב. וּמִשּׁוּם זֶה בֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, תֹּאַר פָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב הָיָה תֹּאַר פָּנָיו שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן. וּמִי גָּרַם שֶׁיַּעֲלֶה וְיִקָּרֵא יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (בראשית לב) לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ? שֶׁיִּהְיֶה יִשְׂרָאֵל עִקָּר לְהַבְדִּיל בֵּינֵיהֶם.

(ע"כ רעיא מהימנא).

וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה (במדבר כח), מַדּוּעַ? אֶלָּא עֲשִׂירִית הָאֵיפָה, כְּנֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא הָעֲשִׂירִית שֶׁבַּמַּדְרֵגוֹת, וּצְרִיכָה לְהִנָּתֵן בֵּין שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, וְהִיא סֹלֶת הַלֶּחֶם, וְהִיא לֶחֶם.

חִטָּה, וּשְׂעוֹרָה, וְשִׁיפּוֹן וְכוּ', מִמָּנָא דְעָלְמָא. וְלָא שַׁוֵּי מִמָּנָא עָלַיְיהוּ, אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי.

וּבְגִין דָּא, מָאן דִּמְזַלְזֵל בְּנַהֲמָא, וְזָרִיק לֵיהּ בְּאַרְעָא, עֲנִיוּתָא רָדִיף אֲבַתְרֵיהּ. וְחַד מִמָּנָא אִתְפְּקַד עַל דָּא, וְאִיהוּ רָדִיף אֲבַתְרֵיהּ, לְמֵיהַב לֵיהּ עֲנִיוּתָא, וְלָא יִפּוּק מִן עָלְמָא, עַד דְּיִצְטְרִיךְ לָבְרְיָין. וְעָלֵיהּ כְּתִיב, (איוב טו) נֹדֵד הוּא לַלֶּחֶם אַיֵּה. נֹדֵד הוּא, וְיֵהַךְ מִטַּלְטֵל, וְגַלֵּי מֵאָתָר לַאָתָר, לַלֶּחֶם אַיֵּה הוּא. וְלֵית (דף רמ"ד ע"ב) מָאן דְּיַשְׁגַּח עָלֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב אַיֵּה. מָאן דְּיְרַחֵם עָלֵיהּ, בְּגִין דְּלָא יִשְׁכַּח.

רעיא מהימנא

וּבְחִבּוּרָא קַדְמָאָה אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, מָאן דִּמְזַלְזֵל בְּפִרוּרִין דְּנַהֲמָא, וְזָרִיק לוֹן בַּאֲתָר דְּלָא אִצְטְרִיךְ. הַאי כָּל שֶׁכֵּן מָאן דִּמְזַלְזֵל בְּפִירוּרִין דְּמוֹחָא, דְּאִינּוּן טִפִּין דְּזֶרַע, דְּזָרִיק לוֹן

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא לֶחֶם, לֹא הֻפְקַד עַל לֶחֶם שֶׁל חֲמִשָּׁת הַמִּינִים, שֶׁהֵם חִטָּה, וּשְׂעוֹרָה, וְשִׁיפּוֹן וְכוּ', מְמֻנֶּה שֶׁל הָעוֹלָם. וְלֹא שָׂם מְמֻנֶּה עֲלֵיהֶם, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ.

וּמִשּׁוּם זֶה מִי שֶׁמְּזַלְזֵל בְּלֶחֶם וְזוֹרֵק אוֹתוֹ בָּאָרֶץ, עֲנִיּוּת רוֹדֶפֶת אַחֲרָיו. וּמְמֻנֶּה אֶחָד הֻפְקַד עַל זֶה, וְהוּא רוֹדֵף אַחֲרָיו לָתֵת לוֹ עֲנִיּוּת, וְלֹא יוֹצֵא מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁיִּצְטָרֵךְ לַבְּרִיּוֹת. וְעָלָיו כָּתוּב, (איוב טו) נֹדֵד הוּא לַלֶּחֶם אַיֵּה. נֹדֵד הוּא, וְיֵלֵךְ מִטַּלְטֵל, וְגוֹלֶה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, לַלֶּחֶם אַיֵּה הוּא. וְאֵין מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ עָלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אַיֵּה מִי שֶׁיְּרַחֵם עָלָיו, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יִמָּצֵא.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

וּבַחִבּוּר הַקַּדְמוֹן, אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, וּמַה מִּי שֶׁמְּזַלְזֵל בַּפֵּרוּרִים שֶׁל הַלֶּחֶם וְזוֹרֵק אוֹתָם בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא צָרִיךְ כָּךְ – כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁמְּזַלְזֵל בַּפֵּרוּרִים שֶׁל הַמֹּחַ, שֶׁהֵם טִפּוֹת הַזֶּרַע, שֶׁזּוֹרֵק

בְּאַרְעָא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית ו) **כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ. אוֹ דְּזָרִיק לוֹן בְּנִדָּה, אוֹ בְּבַת אֵל נֵכָר, אוֹ בְּשִׁפְחָה אוֹ בְּזוֹנָה. וְכָל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מָאן דִּמְזַלְזֵל בְּפִירוּרִין דְּנַהֲמָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִינּוּן קוֹצֵי אַתְוָון, וְתָגֵי אַתְוָון, דְּאִתְּמַר עָלַיְיהוּ כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָגָא חָלָף.**

כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּמָסַר רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְסִתְרֵי קַבָּלָה, וְסִתְרֵי מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, אוֹ סִתְרֵי אַתְוָון דְּשְׁמָא מְפֹרָשׁ, לַאֲנָשִׁים דְּלָאו אִינּוּן הֲגוּנִים, דְּשָׁלִיט עָלַיְיהוּ יֵצֶר הָרָע, אִשָּׁה זוֹנָה, דְּאִתְּמַר עָלָהּ, (משלי ו) **כִּי בְעַד אִשָּׁה זוֹנָה עַד כִּכַּר לָחֶם. וְלֵית לֶחֶם אֶלָּא כ"ב אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא. וְלֵית כִּכָּר, אֶלָּא אֲפִלּוּ הֲלָכָה אַחַת.** (ועוד רעיא מהימנא).

וּבְחִבּוּרָא קַדְמָאָה, **לָא גַּלֵּי רָזָא בְּאִלֵּין פִּרוּרִין, אֶלָּא בְּאֹרַח פְּשָׁט, וְלָא יָהִיב בְּהוֹן שִׁיעוּרָא. אֲבָל אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּשִׁיעוּרָא דְּפִירוּרִין כַּזַּיִת לְפָחוֹת, כָּל שֶׁכֵּן אִי אִינּוּן כַּבֵּיצָה. דְּמָארֵי מַתְנִיתִין דְּקִדְּקוּ עָלַיְיהוּ, עַד כַּזַּיִת עַד כַּבֵּיצָה לְבָרְכָא עָלַיְיהוּ.**

לשון הקודש

אוֹתָם בָּאָרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (בראשית ו) כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ. אוֹ שֶׁזּוֹרֵק אוֹתָם בְּנִדָּה, אוֹ בְּבַת אֵל נֵכָר, אוֹ בְּשִׁפְחָה אוֹ בְּזוֹנָה. וְכָל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מִי שֶׁמְּזַלְזֵל בְּפֵרוּרִים שֶׁל הַלֶּחֶם שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם קוֹצֵי הָאוֹתִיּוֹת וְתָגֵי הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם, כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר – יַחֲלֹף.

וְכָל שֶׁכֵּן מִי שֶׁמּוֹסֵר סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, וְסִתְרֵי קַבָּלָה, וְסוֹדוֹת מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, אוֹ סִתְרֵי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ לַאֲנָשִׁים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים, שֶׁשּׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם יֵצֶר הָרָע, אִשָּׁה זוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר עָלֶיהָ (משלי ו) כִּי בְעַד אִשָּׁה זוֹנָה עַד כִּכַּר לָחֶם. וְאֵין לֶחֶם אֶלָּא כ"ב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. וְאֵין כִּכָּר אֶלָּא אֲפִלּוּ הֲלָכָה אַחַת.

(ועוד רעיא מהימנא).

וּבַחִבּוּר הַקַּדְמוֹן לֹא גִּלָּה סוֹד בְּאוֹתָם פֵּרוּרִים אֶלָּא בְּדֶרֶךְ פְּשָׁט, וְלֹא נָתַן בָּהֶם שִׁעוּר. אֲבָל בֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁשִּׁעוּר שֶׁל פֵּרוּרִים כַּזַּיִת לְפָחוֹת, כָּל שֶׁכֵּן אִם הֵם כַּבֵּיצָה. שֶׁבַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה דִּקְדְּקוּ עֲלֵיהֶם, עַד כַּזַּיִת עַד כַּבֵּיצָה לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם.

וְאִלֵּרָח רָזָא, א"ח הוּא ט' פְּרוּרִין, שָׁלֹשׁ לְכָל סְטָר, תְּלַת מִן ד', תְּרֵין עֲשַׂר. רְבִיעִית אִיהוּ שְׁלִימוּ, לְאַשְׁלְמָא בֵּיהּ עֶשֶׂר. וּלְאַשְׁלְמָא ד', דְּאִינּוּן יְהוָ"ה. מָאי עֶשֶׂר. אִינּוּן: יוֹ"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. קוֹצָא דְּאָת ד' מִן אֶחָד, שִׁיעוּרָא כַּזַּיִת. י' מִן יְהוָ"ה, שִׁיעוּרָא דִּילֵיהּ כַּבֵּיצָה.

אִיהִי ד', שְׁלִימוּ דְּמֶרְכַּבְתָּא דְּאָדָם, וּשְׁלִימוּ דְּאַרְבַּע אַנְפִּין דְּאָדָם. וּבְגִין דָּא, (במדבר ו) יִשָּׂא יְהוָ"ה פָּנָיו אֵלֶיךָ. וְאוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, וְהָכְתִיב (דברים י) אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים. אֶלָּא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא אָמַרְתִּי לָהֶם (דברים יא) וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ, וְהֵם דִּקְדְּקוּ עֲלֵיהֶם, עַד כַּזַּיִת אוֹ עַד כַּבֵּיצָה, וְאֵיךְ לֹא אֶשָּׂא לָהֶם פָּנִים. וְרַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין וַאֲמוֹרָאִין, כָּל תַּלְמוּדָא דִּלְהוֹן, עַל רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא סִדְּרוּ לֵיהּ.

קָם רַעְיָא מְהֵימְנָא, וְסָלִיק יְדוֹי קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְאָמַר הָכִי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהֵא רַעֲוָא דִּילָךְ, לְמֵיהַב לוֹן מְזוֹנָא שְׁלֵימְתָּא, לְתַקְּנָא לְגַבָּךְ, וּלְגַבֵּי מַטְרוֹנִיתָא עִלָּאָה עָלְמָא דְּאָתֵי, דְּאִתְּמַר עָלָהּ, (תהלים כב) כִּי לַיְיָ הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם. וּלְגַבֵּי

לשון הקודש

וְדֶרֶךְ סוֹד, א"ח – הוּא תִּשְׁעָה פְּרוּרִים, שְׁלֹשָׁה לְכָל כִּוּוּן, שְׁלֹשָׁה מִן אַרְבָּעָה – שְׁנֵים עָשָׂר. ד' הִיא הַשְּׁלֵמוּת, לְהַשְׁלִים בָּהּ עֲשָׂרָה. וּלְהַשְׁלִים אַרְבָּעָה, שֶׁהֵם יְהוָ"ה. מָהֶם עֲשָׂרָה? אֵלּוּ יוֹ"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. קוֹץ שֶׁל אוֹת ד' מֵאֶחָד, שִׁעוּרָהּ כְּכַזַּיִת. י' מֵהַוָּי"ה, שִׁעוּרָהּ כַּבֵּיצָה.

הִיא ד', שְׁלֵמוּת הַמֶּרְכָּבָה שֶׁל אָדָם וּשְׁלֵמוּת שֶׁל אַרְבַּע פָּנִים שֶׁל אָדָם. וּמִשּׁוּם זֶה (במדבר ו) יִשָּׂא יְהוָ"ה פָּנָיו אֵלֶיךָ. וּבֵאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, וְהֲרֵי כָּתוּב (דברים י) אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים. אֶלָּא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא אָמַרְתִּי לָהֶם (שם יא) וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ? וְהֵם דִּקְדְּקוּ עֲלֵיהֶם, עַד כַּזַּיִת אוֹ עַד כַּבֵּיצָה, וְאֵיךְ לֹא אֶשָּׂא לָהֶם פָּנִים?! וְחַכְמֵי הַמִּשְׁנָה וְהָאֲמוֹרָאִים, כָּל הַתַּלְמוּד שֶׁלָּהֶם עַל סוֹדוֹת הַתּוֹרָה סִדְּרוּ אוֹתוֹ.

קָם הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, וְהֵרִים יָדָיו לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, וְכָךְ אָמַר: קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יְהִי רָצוֹן שֶׁלְּךָ לָתֵת לָנוּ מָזוֹן שָׁלֵם, לְתַקֵּן אֶצְלְךָ וְאֵצֶל הַמַּלְכָּה הָעֶלְיוֹנָה, עוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו (תהלים כב) כִּי לַה' הַמְּלוּכָה

מַטְרוֹנִיתָא תִּנְיָינָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ זִמְנָא תִּנְיָינָא, (עובדיה א) וְהָיְתָה לַיְיָ הַמְּלוּכָה. לְתַקְּנָא פָּתוֹרָא שְׁלֵימְתָּא, מִכָּל עִדּוּנִין, וּמִכָּל מַאֲכָלִין.

וַאֲנָא מְזַמֵּן עִמָּךְ, לְכָל מָאנֵי מַתְנִיתִין, וּלְמָאנֵי מִקְרָא, וּלְמָאנֵי תַּלְמוּד, וְכָל שֶׁכֵּן לְמָאנֵי סִתְרֵי תּוֹרָה דִּילָךְ, כַּלָּה דִּילָךְ, מַטְרוֹנִיתָא קַדִּישָׁא דִּילָךְ, עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וְכֹלָּא בִּרְשׁוּת דְּעִלַּת כָּל עִלָּאִין, אָדוֹן כָּל הָאֲדוֹנִים, מֶלֶךְ עַל כָּל הַמְּלָכִים דְּעֵילָא וְתַתָּא, דְּאִיהוּ יָחִיד בְּלָא תִּנְיָינָא, וְלֵית אָת וּנְקֻדָּה דְּמִשְׁתַּתֵּף בַּהֲדֵיהּ, וְלָא שִׁנּוּי גַוְונִין דְּאֵינָשָׁא. דְּאִיהוּ מָאנֵי כָּל מַפְתְּחָאן, דְּרָזִין דְּחַיָּוֹת, וּשְׁמָהָן וְכִנּוּיִין, וְכָל רָזִין גְּנִיזִין דְּחָכְמְתָא, דְּתִפְתַּח לוֹן כֻּלְּהוּ לִיקָרָא דִּילָךְ, עִלַּת עַל כָּל עִלּוֹת. אֲנָא מִתְחַנֵּן קָדָמָךְ, דְּתִפְתַּח לוֹן לִיקָרָא דִּילָךְ, דִּיקָרָא דִּילָךְ אִיהוּ מֵאֲבִי וְאִמִּי דִּשְׁמַיָּא, וְאָב דְּכָל יִשְׂרָאֵל, וְאֵם דִּלְהוֹן, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי א) וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ, וְעִמָּךְ לֵית שׁוּתָּפוּ דְּאֵם בְּעָלְמָא.

קָם זִמְנָא תִּנְיָינָא וְאָמַר, מָאנֵי מַתְנִיתִין, נִשְׁמָתִין וְרוּחִין וְנַפְשִׁין דִּלְכוֹן, אִתְעֲרוּ כְּעַן כּוּלְּהוּ, וְאַעְבְּרוּ שֵׁינָתָא מִנְּכוֹן, דְּאִיהִי וַדָּאי מִשְׁנָה, אֹרַח פְּשָׁט דְּהַאי עָלְמָא. דַּאֲנָא לָא אַתְעַרְנָא בְּכוּ, אֶלָּא

לשון הקודש

וּמוּשָׁל בַּגּוּם. וּלְגַבֵּי הַמַּלְכָּה הַשְּׁנִיָּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ פַּעַם שְׁנִיָּה, (עובדיה א) וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה. לְתַקֵּן שֻׁלְחָן שָׁלֵם מִכָּל מַעֲדַנִּים וּמִכָּל מַאֲכָלִים.

וַאֲנִי מְזַמֵּן עִמָּךְ לְכָל בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, וּלְבַעֲלֵי הַמִּקְרָא, וּלְבַעֲלֵי הַתַּלְמוּד, וְכָל שֶׁכֵּן לְבַעֲלֵי סוֹדוֹת הַתּוֹרָה שֶׁלָּךְ, כַּלָּה שֶׁלָּךְ, מַלְכָּה קְדוֹשָׁה שֶׁלָּךְ, עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, וְהַכֹּל בִּרְשׁוּת שֶׁל עֶלְיוֹן כָּל עֶלְיוֹנִים, אָדוֹן כָּל הָאֲדוֹנִים, מֶלֶךְ עַל כָּל הַמְּלָכִים שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה, שֶׁהוּא יָחִיד בְּלִי שֵׁנִי, וְאֵין אוֹת וּנְקֻדָּה שֶׁמִּשְׁתַּתֶּפֶת עִמּוֹ, וְלֹא שִׁנּוּי גְוָנִים שֶׁל אֲנָשִׁים. שֶׁהוּא בַּעַל כָּל הַמַּפְתְּחוֹת שֶׁל סוֹדוֹת הַחַיָּוֹת, וְשֵׁמוֹת וְכִנּוּיִים, וְכָל סוֹדוֹת הַגְּנוּזִים שֶׁל הַחָכְמָה, שֶׁתִּפְתַּח אוֹתָם כֻּלָּם לִכְבוֹדְךָ, עֶלְיוֹן עַל כָּל הָעֲלוֹת. אֲנִי מִתְחַנֵּן לְפָנֶיךָ שֶׁתִּפְתַּח אוֹתָם לִכְבוֹדְךָ, שֶׁכְּבוֹדְךָ הוּא מֵאָבִי וְאִמִּי שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְאָב שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאֵם שֶׁלָּהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי א) וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ, וְעִמְּךָ אֵין שֻׁתָּף שֶׁל אֵם בָּעוֹלָם.

קָם זְמַן שֵׁנִי וְאָמַר, בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, נְשָׁמוֹת וְרוּחוֹת וּנְפָשׁוֹת שֶׁלָּכֶם, הִתְעוֹרְרוּ כָּעֵת כֻּלְּכֶם וְהַעֲבִירוּ שֵׁנָה מִכֶּם, שֶׁהִיא וַדַּאי מִשְׁנָה, דֶּרֶךְ פְּשָׁט שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה. שֶׁאֲנִי לֹא עוֹרַרְתִּי בָּכֶם

בְּרָזִין עִלָּאִין דְּעָלְמָא דְאָתֵי, דְּאַתּוּן בְּהוֹן (תהלים קכא) הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן.

פְּתַח וְאָמַר, הָא אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ. וְעוֹד אוֹקְמוּהָ, צָרִיךְ לְדַקְדֵּק בְּה' מִן הַמּוֹצִיא. וּתְרֵין הֵהִין אִינּוּן, לָקֶבֶל שְׁתֵּי הַלֶּחֶם. שְׁתֵּי כִּכָּרוֹת דְּשַׁבָּת. י', אִיהִי כַּבִּיצָה לְכָל חַד וְחַד. וּמַאן אִיהוּ בַּעַל הַבַּיִת דְּבוֹצֵעַ. דָּא ו'.

אַדְהָכִי, הָא סָבָא דְסָבִין קָא נָחִית לְגַבֵּיהּ, וְאָמַר, רַעְיָא מְהֵימְנָא חֲזוֹר בָּךְ. דְּהָא לֶחֶם אִיהוּ ו', שְׁתֵּי כִּכָּרוֹת דִּילֵיהּ, כְּמָה דְּאַמְרַת אִינּוּן ה' ה'. וַדַּאי ו' אִיהוּ לָקֶבֶל יַעֲקֹב. ה' ה' לָקֶבֶל לֵאָה וְרָחֵל. י', כַּבִּיצָה לְכָל חַד.

אָמַר לֵיהּ, סָבָא סָבָא, וְהָא בְּכַמָּה אַתְרִין אוֹקְמוּהָ, דְּיַעֲקֹב אִיהוּ בַּעַל הַבַּיִת, וְיוֹסֵף אוֹרֵחַ, דְּדַרְגֵּיהּ יְסוֹד חָי עָלְמִין, כָּלִיל ח"י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא, וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ עָלֵיהּ, (משלי י) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק. אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא, וְכֹלָּא קְשׁוֹט. כָּל רָזָא בְּאַתְרֵיהּ, מַה דַּאֲנָא אֲמָרִית, וּמַה דְּאַתְּ אַמְרַת. אֲבָל הַהוּא דְּפָלִיג נָהֲמָא מָאן הוּא.

לשון הקודש

אֶלָּא בְּסוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁאַתֶּם בָּהֶם (תהלים קכא) הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן. **פְּתַח** וְאָמַר, הֲרֵי בֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ. וְעוֹד בֵּאֲרוּהוּ, צָרִיךְ לְדַקְדֵּק בְּה' מִן הַמּוֹצִיא. וּשְׁתֵּי ה' הֵן כְּנֶגֶד שְׁתֵּי הַלֶּחֶם. שְׁתֵּי כִּכָּרוֹת שֶׁל הַשַּׁבָּת. אוֹת י' הִיא כַּבֵּיצָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וּמִיהוּ בַּעַל הַבַּיִת שֶׁבּוֹצֵעַ? זוֹ אוֹת ו'.

בֵּין כָּךְ הִנֵּה זְקַן הַזְּקֵנִים הָיָה יוֹרֵד אֶצְלוֹ וְאָמַר, רוֹעֶה נֶאֱמָן, חֲזוֹר בְּךָ, שֶׁהֲרֵי לֶחֶם הוּא אוֹת ו', שְׁתֵּי כִּכָּרוֹת שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְתָּ הֵן אוֹתִיּוֹת ה' ה'. וַדַּאי אוֹת ו' הִיא כְּנֶגֶד יַעֲקֹב, ה' ה' כְּנֶגֶד לֵאָה וְרָחֵל. י' כַּבֵּיצָה לְכָל אֶחָד. **אָמַר** לוֹ, זָקֵן זָקֵן, וַהֲרֵי בִּכְמָה מְקוֹמוֹת בֵּאֲרוּהוּ, שֶׁיַּעֲקֹב הוּא בַּעַל הַבַּיִת, וְיוֹסֵף אוֹרֵחַ, שֶׁמַּדְרֵגָתוֹ יְסוֹד חַי הָעוֹלָמִים, כּוֹלֵל ח"י בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה, וּמִשּׁוּם זֶה אָמְרוּ עָלָיו, (משלי י) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק. אָמַר לוֹ, כָּךְ הוּא, וְהַכֹּל אֱמֶת. כָּל סוֹד בִּמְקוֹמוֹ, מַה שֶּׁאֲנִי אָמַרְתִּי וּמַה שֶּׁאַתָּה אָמַרְתָּ. אֲבָל זֶה שֶׁבּוֹצֵעַ אֶת הַלֶּחֶם מִיהוּ?

אָמַר לֵיהּ, סָבָא אַנְתְּ בְּדִיוּקְנֵיהּ, וְדָא יוֹ"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, וְדָא אָדָם דְּמֶרְכַּבְתָּא עִלָּאָה, דְּאִנְפִּין דִּילֵיהּ יְהוָ"ה. וּבְגִין דָּא, וֹ' לֶחֶם, דְּאִינּוּן ה' ה'. וְשִׁיעוּרָא דְּאוּקְמוּהָ כַּזַּיִת וְכַבֵּיצָה, דָּא אִתְּמַר כַּזַּיִת בְּאָן שְׁמָא מְשַׁעֲרִין, דְּהָא אוּקְמוּהָ רַבָּנָן דְּאֵין עוֹשִׂין מִצְוֹת חֲבִילוֹת, אוֹף הָכִי, לָא יַהֲבִינָן תְּרֵין שִׁיעוּרִין בְּאָת י', לְמֶהֱוֵי כַּזַּיִת וְכַבֵּיצָה. אֶלָּא תְּרֵי אַלְפָּא בֵּיתוֹת אִינּוּן, אִית י' עִלָּאָה, וְאִית י' זְעֵירָא, י' מִן יְהוָ"ה, עִלָּאָה. י' מִן אֲדֹנָ"י, זְעֵירָא. וְאִלֵּין תְּרֵין, חַד בְּכַזַּיִת, וְחַד בְּכַבֵּיצָה, בְּרָזָא דָא יְאֲהַדּוּנָהִי. אָתָא סָבָא וְנָשִׁיק לֵיהּ.

אַדְּהָכִי קָם בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, פָּתַח וְאָמַר, וַדַּאי כְּעַן מִתְחַבְּרִין (משלי ל) מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ, חֲדוּ חַבְרַיָּיא וְאָמְרוּ, זַכָּאָה הוּא מָאן דְּזָכֵי לְמֵיכַל מֵהַאי נָהֲמָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי. וְזַכָּאָה נַפְשָׁא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (ויקרא כב) מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל. (ויקרא כב) וְכָל זָר לֹא יֹאכַל בּוֹ. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ אִתְּמַר, (מלאכי ב) הֲלֹא אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ. וְנַפְשָׁא דְּאִתְעַסְקַת בְּאוֹרַיְיתָא, מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל.

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, זָקֵן, אַתָּה בִּדְמוּתוֹ, וְזֶה שֵׁם יוֹ"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, וְזֶה אָדָם שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהַפָּנִים שֶׁלּוֹ יְהוָ"ה. וּמִשּׁוּם זֶה ו' – לֶחֶם, שֶׁהֵן ה' ה'. וְשִׁעוּר שֶׁקָּבְעוּ כַּזַּיִת וְכַבֵּיצָה, הֲרֵי נִתְבָּאֵר כַּזַּיִת בְּאֵיזֶה שֵׁם מְשַׁעֲרִים, שֶׁהֲרֵי בֵּאֲרוּ חֲכָמִים שֶׁאֵין עוֹשִׂים מִצְוֹת חֲבִילוֹת, אַף כָּאן לֹא נוֹתְנִים שְׁנֵי שִׁעוּרִים בָּאוֹת י', לִהְיוֹת כַּזַּיִת וְכַבֵּיצָה. אֶלָּא שְׁתֵּי אַלְפָּא בֵּיתוֹת הֵן, יֵשׁ י' עֶלְיוֹנָה, וְיֵשׁ י' קְטַנָּה. י' מִן יְהוָ"ה – עֶלְיוֹנָה. י' מִן אֲדֹנָ"י – קְטַנָּה. וְאֵלּוּ הַשְּׁתַּיִם, אַחַת בְּכַזַּיִת וְאַחַת בְּכַבֵּיצָה, בְּסוֹד זֶה הַשִּׁלּוּב יְאֲהַדּוּנָהִי. בָּא הַזָּקֵן וְנָשַׁק לוֹ.

בֵּין כָּךְ קָם הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, פָּתַח וְאָמַר, וַדַּאי כְּעַת מִתְחַבְּרִים (משלי ל) מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ. שָׂמְחוּ הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ, אַשְׁרָיו מִי שֶׁזּוֹכֶה לֶאֱכֹל מֵהַלֶּחֶם הַזֶּה שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי, וְאַשְׁרֵי הַנֶּפֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (ויקרא כב) מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל. (שם) וְכָל זָר לֹא יֹאכַל בּוֹ. שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹ נֶאֱמַר, (מלאכי ב) הֲלֹא אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ. וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁעוֹסֶקֶת בַּתּוֹרָה – מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל.

וּמַאן גָּרִים לָהּ דְּאַכְלַת מִלֶּחֶם אָבִיהָ. בְּגִין דְּתָבַת בְּתִיּוּבְתָּא (דף רמ"ה ע"א) **וְאִתְאַחֲדַת** (נ"א וְאִתְחַדַּת) **כִּנְעוּרֶיהָ. הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (ויקרא כב) **וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ, כְּגוֹן** (איוב לג) **[וְ]יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו. כְּגַוְונָא דְאִילָנָא דְקָצִיצוּ לֵיהּ, וְאִתְחַדַּשׁ בְּשָׁרְשׁוֹי. וְהַאי אִיהוּ רָזָא, דְּמַאן דְּמִית בְּלָא זֶרַע.**

וְעוֹד אִית רָזָא אַחֲרָא, דִּלְבָתַר יֵיתֵי בְּגִלְגּוּלָא, וְיִתְחַדַּשׁ כְּמִלְּקַדְמִין. וְהַיְינוּ אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה, דְּאִתְתְּרָכַת מִגִּנְתָּא דְּעֵדֶן, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת גְּרוּשָׁה, כְּגוֹן (בראשית ג) **וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם. וּמַאן גָּרִים לָהּ. בְּגִין דְּזֶרַע אֵין לָהּ, דְּמִית בְּלָא בְנִין. וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ, דְּתָבַת בְּהַאי עָלְמָא בְּהַהוּא נַעַר בֶּן יָבָם, וְהַיְינוּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ. וּלְבָתַר דְּזַכָּת לְזֶרַע מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל. וְכָל זָר לֹא יֹאכַל בּוֹ וְגוֹ'.** (דברים כה) **לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה, לְאִישׁ זָר.**

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, הִלֵּל וְשַׁמַּאי, דְּאָתוּן, חַד מִסִּטְרָא דְּרַחֲמֵי, וְחַד מִסִּטְרָא דְּדִינָא, דְּאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, דַּרְגִּין דְּאַבְרָהָם וְיִצְחָק. וְאַתּוּן מִגַּוְזַעֵיהוּ, אִתְכְּנָשׁוּ הָכָא, אַתּוּן וּתְמַנִּין תַּלְמִידִים דַּהֲווֹ לֵיהּ לְהִלֵּל. וְאוֹף הָכִי תַּלְמִידֵי בֵית שַׁמַּאי, לִסְעוּדָתָא דְּמַלְכָּא.

לשון הקודש

וּמִי גָּרַם לָהּ שֶׁאוֹכֶלֶת מִלֶּחֶם אָבִיהָ? מִשּׁוּם שֶׁחָזְרָה בִּתְשׁוּבָה וְנֶאֱחֶזֶת (וּמִתְחַדֶּשֶׁת) כִּנְעוּרֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כב) וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ, כְּמוֹ (איוב לג) [וְ]יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו. כְּמוֹ הָאִילָן שֶׁקָּצְצוּ אוֹתוֹ וּמִתְחַדֵּשׁ בְּשָׁרָשָׁיו.

וְזֶהוּ סוֹד שֶׁל מִי שֶׁמֵּת בְּלִי זֶרַע.

וְעוֹד יֵשׁ סוֹד אַחֵר, שֶׁלְּבַסּוֹף יָבוֹא בְּגִלְגּוּל וְיִתְחַדֵּשׁ כְּמִזְּמַן קַדְמוֹן. וְזֶהוּ אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה, שֶׁהִתְגָּרְשָׁה מִגַּן עֵדֶן, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרֵאת גְּרוּשָׁה, כְּמוֹ (בראשית ג) וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם. וּמַה גָּרַם לָהּ? מִשּׁוּם שֶׁזֶּרַע אֵין לָהּ, שֶׁמֵּת בְּלֹא בָנִים. וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ, שֶׁשָּׁבָה בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּאוֹתוֹ נַעַר בֶּן הַיָּבָם, וְזֶהוּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ. וּלְבַסּוֹף שֶׁזָּכְתָה לְזֶרַע – מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל. וְכָל זָר לֹא יֹאכַל בּוֹ וְגוֹ'. (דברים כה) לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה – לְאִישׁ זָר.

אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, הִלֵּל וְשַׁמַּאי, שֶׁאַתֶּם אֶחָד מִצַּד הָרַחֲמִים וְאֶחָד מִצַּד הַדִּין, שֶׁהֵם חֶסֶד וּגְבוּרָה, מַדְרֵגוֹת שֶׁל אַבְרָהָם וְיִצְחָק.

הָא אוֹקְמְתּוּן, אַתּוּן וְחַבְרַיָּיא דְּעִמְּכוֹן, מָאנֵי דְּהוֹרָאוֹת, דְּאוֹקְמְתּוּן, אֵין הַבּוֹצֵעַ רַשָּׁאי לְמֵיכַל, עַד שֶׁיַּעֲנוּ אָמֵן מָאנֵי סְעוּדָתָא, וְלֵית מָאנֵי סְעוּדָתָא רַשָּׁאִין לְמֵיכַל, עַד שֶׁיֵּאכַל הַבּוֹצֵעַ. וַדַּאי כַּד בָּצַע בַּעַל הַבַּיִת, וּבָצַע לְאִינּוּן מָאנֵי סְעוּדָתָא, לָאו לְכֻלְּהוּ מְשַׁעֵר שִׁעוּרָא חָדָא, דְּלָאו אוֹרַח אִלֵּין בּוֹצְעִין, לִבְצוֹעַ בְּשָׁוֶה, דִּלְזִמְנִין יָהִיב לְדָא כַּבֵּיצָה, וּלְדָא כַּזַּיִת.

וְכַד עוֹנִין אָמֵן עַל הַאי בְּצִיעָא, קֹדֶם דְּיֵיכוּל בַּעַל הַבַּיִת, מְחַבְּרִין תְּרֵין שִׁיעוּרִין כַּחֲדָא, בְּכַזַּיִת וְכַבֵּיצָה, יְאֲהַדּוֹנָהִי, אָמֵן, דָּא לָאו אִיהוּ עַל הָאֲכִילָה, אֶלָּא עַל הַבְּצִיעָה, לְבָתָר דְּאִינּוּן שִׁיעוּרִין מִצְטָרְפִין בְּאָמֵן, יֵיכוּל בַּעַל הַבַּיִת. וְהַיְינוּ (שיר השירים ה) אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי, וּלְבָתַר אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוֹדִים. אִכְלוּ רֵעִים, מָאנֵי סְעוּדָתָא. דִּיהוֹן בְּנִין בְּדִיוּקְנָא דְּאָבוּהוֹן.

הָא הָכָא לֶחֶם בִּשְׁתֵּי כִּכָּרוֹת, וְשִׁיעוּרוֹ כַּזַּיִת וְכַבֵּיצָה. מָאי נִיהוּ לֶחֶם הַפָּנִים דְּפָתוֹרָא דְמַלְכָּא. אֶלָּא הָא אוֹקְמוּהָ, דְּאִית לֵיהּ תְּרֵיסָר אַנְפִּין. וּמַאי נִיהוּ. אֶלָּא אִינּוּן אַרְבַּע אַנְפֵּי אַרְיֵה. אַרְבַּע

לשון הקודש

וְאַתֶּם מֵהַגָּזַע שֶׁלָּהֶם, הֵאָסְפוּ לְכָאן אַתֶּם וּשְׁמוֹנִים תַּלְמִידִים שֶׁהָיוּ לוֹ לְהִלֵּל, וְאַף כָּךְ תַּלְמִידֵי בֵּית שַׁמַּאי, לִסְעוּדַת הַמֶּלֶךְ.

חֲרֵי בֵּאַרְתֶּם, אַתֶּם וְהַחֲבֵרִים שֶׁעִמָּכֶם, בַּעֲלֵי הוֹרָאוֹת, שֶׁבֵּאַרְתֶּם אֵין הַבּוֹצֵעַ רַשָּׁאי לֶאֱכֹל עַד שֶׁיַּעֲנוּ אָמֵן בַּעֲלֵי הַסְּעוּדָה, וְאֵין בַּעֲלֵי הַסְּעוּדָה רַשָּׁאִים לֶאֱכֹל עַד שֶׁיֹּאכַל הַבּוֹצֵעַ. וַדַּאי כַּאֲשֶׁר בּוֹצֵעַ בַּעַל הַבַּיִת, וּבוֹצֵעַ לְאוֹתָם בַּעֲלֵי הַסְּעוּדָה, לֹא לְכֻלָּם מְשַׁעֵר שִׁעוּר אֶחָד, שֶׁאֵין דֶּרֶךְ אֵלּוּ הַבּוֹצְעִים לִבְצוֹעַ בְּשָׁוֶה, שֶׁלִּפְעָמִים נוֹתֵן לָזֶה כַּבֵּיצָה, וְלָזֶה כַּזַּיִת.

וְכַאֲשֶׁר עוֹנִים אָמֵן עַל בְּצִיעָה זוֹ, קֹדֶם שֶׁיֹּאכַל בַּעַל הַבַּיִת, מְחַבְּרִים שְׁנֵי שִׁעוּרִים כְּאֶחָד בְּכַזַּיִת וְכַבֵּיצָה, שֵׁלּוּב יְאֲהַדּוֹנָהִי – אָמֵן זֶה אֵינוֹ עַל הָאֲכִילָה, אֶלָּא עַל הַבְּצִיעָה. לְאַחַר שֶׁאֵלּוּ הַשִּׁעוּרִים מִצְטָרְפִים בְּאָמֵן, יֹאכַל בַּעַל הַבַּיִת. וְזֶהוּ (שיר השירים ה) אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי. וְאַחַר כָּךְ – אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוֹדִים. אִכְלוּ רֵעִים – בַּעֲלֵי הַסְּעוּדָה. שֶׁיִּהְיוּ הַבָּנִים בִּדְמוּת אֲבוֹתָם.

חֲרֵי כָּאן לֶחֶם בִּשְׁתֵּי כִּכָּרוֹת, וְשִׁעוּרוֹ – כַּזַּיִת וְכַבֵּיצָה. מַהוּ לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁל שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ? אֶלָּא זֶה פֵּרוּשׁוֹ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה פָּנִים.

אַנְפֵּי שׁוֹר. אַרְבַּע אַנְפֵּי נֶשֶׁר. וְאִינּוּן (במדבר ו) יְבָרֶכְךָ יְהוָה. יָאֵר יְהוָה. יִשָּׂא יְהוָה.

וּמְנָלָן דְּלֶחֶם הַפָּנִים אִיהוּ מִפָּתוֹרָא דְמַלְכָּא. דִּכְתִיב, (יחזקאל מא) וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה. ז"ה: תְּרֵיסָר אַנְפִּין. וְאוֹף הָכִי, מָאן דְּאִית לֵיהּ, בָּעֵי לְתַקְנָא וּלְסַדְּרָא עַל פָּתוֹרֵיהּ, אַרְבַּע כִּכָּרוֹת בְּכֹל סְעוּדָתָא דְשַׁבָּת, לִתְלַת סְעוּדָתֵי תְּרֵיסָר אַנְפִּין.

וְאִי תֵּימָא לָאו אִינּוּן אֶלָּא שִׁית מִדְּאוֹרַיְיתָא, מִשּׁוּם לֶחֶם מִשְׁנֶה. אֶלָּא לָא נֵיכוּל לְמִדְכַּר ו', בְּלָא חַבְרֵיהּ, ו' ו', שִׁית מִלְעֵילָא לְתַתָּא, וְשִׁית מִלְּתַתָּא לְעֵילָא. לָקֶבֶל שִׁית דַּרְגִּין דְּכֶרְסְיָיא עִלָּאָה. וְשִׁית דַּרְגִּין דְּכֶרְסְיָיא תַּתָּאָה. שִׁית בְּאִתְכַּסְיָיא. וְשִׁית בְּאִתְגַּלְיָיא. (דברים כט) הַנִּסְתָּרוֹת לַיְהוָ"ה אֱלֹהֵינוּ וְהַנִּגְלוֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם.

וְלַחְמֵי תוֹדָה אִינּוּן אַרְבְּעִין חַלּוֹת, עֲשָׂרָה רְקִיקִין. עֲשָׂרָה רְבוּכִין. עֲשָׂרָה שֶׁל חָמֵץ. עֲשָׂרָה שֶׁל מַצָּה. הָא אִינּוּן מ'. לָקֶבֶל י' מִן יְהוָ"ה. ד' אַנְפֵּי אָדָם. י' מִן יְהוָ"ה, ד' אַנְפֵּי אַרְיֵה. י' מִן יְהוָ"ה, ד' אַנְפֵּי שׁוֹר. י' מִן יְהוָ"ה, ד' אַנְפֵּי נֶשֶׁר. הַאי אִיהוּ תִּקּוּנָא קַדְמָאָה

לשון הקודש

וּמָהֵן? אֶלָּא הֵן אַרְבַּע פָּנִים שֶׁל אַרְיֵה, אַרְבַּע פְּנֵי שׁוֹר, אַרְבַּע פְּנֵי נֶשֶׁר. וְהֵם (במדבר ו) יְבָרֶכְךָ יְהוָה. יָאֵר יְהוָה. יִשָּׂא יְהוָה.

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁלֶּחֶם הַפָּנִים הוּא מִשֻּׁלְחַן הַמֶּלֶךְ? שֶׁכָּתוּב (יחזקאל מא) וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה. זֶ"ה – גִּימַטְרִיָּא שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה פָּנִים. וְאַף כָּךְ, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ, צָרִיךְ לְתַקֵּן וּלְסַדֵּר עַל שֻׁלְחָן אַרְבַּע כִּכָּרוֹת בְּכָל סְעוּדָה שֶׁל שַׁבָּת, לְשָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת – שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה פָּנִים.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁאֵינָם אֶלָּא שֵׁשׁ מֵהַתּוֹרָה, מִשּׁוּם לֶחֶם מִשְׁנֶה – אֶלָּא לֹא נוּכַל לְהַזְכִּיר שֵׁשׁ בְּלִי חֲבֵרוֹ. ו' ו', שֵׁשׁ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וְשֵׁשׁ מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, כְּנֶגֶד שֵׁשׁ מַדְרֵגוֹת שֶׁל הַכִּסֵּא הָעֶלְיוֹן וְשֵׁשׁ מַדְרֵגוֹת שֶׁל הַכִּסֵּא הַתַּחְתּוֹן. שֵׁשׁ בְּהֶסְתֵּר, וְשֵׁשׁ בְּגִלּוּי. (דברים כט) הַנִּסְתָּרוֹת לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהַנִּגְלוֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם.

וְלַחְמֵי תוֹדָה הֵם אַרְבָּעִים חַלּוֹת. עֲשָׂרָה רְקִיקִין, עֲשָׂרָה רְבוּכִין, עֲשָׂרָה שֶׁל חָמֵץ, עֲשָׂרָה שֶׁל מַצָּה. הֲרֵי הֵם אַרְבָּעִים. כְּנֶגֶד אוֹת י' מִן יְהוָ"ה, ד' פְּנֵי אָדָם. י' מִן יְהוָ"ה, ד' פְּנֵי

דְּפָתוֹרָא דְּמַלְכָּא, דְּאִינּוּן עֲשָׂרָה דְּבָרִים דְּצָרִיךְ בַּר נָשׁ לְאַנְהָגָא בְּפָתוֹרָא דְּשַׁבָּת.

חַד, לְתַקְּנָא פָּתוֹרָא כְּמַאן דְּאָכִיל קַמֵּי מַלְכָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָ"ה. תְּנַיְיָנָא, נְטִילַת יָדַיִם, עַד שֶׁעוּרָא דְּגָזְרוּ רַבָּנָן, דְּאִינּוּן חָמֵשׁ קִשְׁרִין, דִּבְהוֹן אַרְבָּעָה עָשָׂר פִּרְקִין. וְאוֹף הָכִי אַרְבָּעָה עָשָׂר פִּרְקִין אִינּוּן, דְּיָד שְׂמָאלָא. וְאִינּוּן שְׁמֹנָה וְעֶשְׂרִים פִּרְקִין. לָקֳבְלַיְיהוּ כ"ח יְהוָ"ה, דְּאִינּוּן שְׁמֹנָה וְעֶשְׂרִים אַתְוָון דִּקְרָא קַדְמָאָה דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. דְּאִתְּמַר בְּהוֹן, (במדבר יד) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ יְהוָה.

וְעֶשֶׂר אֶצְבָּעָאן, רְמִיזֵי לְעֶשֶׂר אֲמִירָן דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, מָאן דִּמְזַלְזֵל בִּנְטִילַת יָדַיִם, נֶעֱקַר מִן הָעוֹלָם. אֲמַאי. בְּגִין דְּאִית בְּהוֹן רָזָא דְּעֶשֶׂר אֲמִירָן, וּשְׁמֹנָה וְעֶשְׂרִים אַתְוָון, דִּבְהוֹן אִתְבְּרֵי עָלְמָא.

תְּלִיתָאָה, כּוֹס דִּבְרָכָה, דְּתָקִינוּ בֵּיהּ עֲשָׂרָה דְּבָרִים. הַדָּחָה. שְׁטִיפָה. עִטּוּר. עִטּוּף. חַי. מָלֵא. מְקַבְּלוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו. וְנוֹתְנוֹ בַּיָּמִין. וְנוֹתֵן עֵינָיו בּוֹ. וּמַגְבִּיהוֹ מִן הַקַּרְקַע טֶפַח. וּמְשַׁגְּרוֹ

לשון הקודש

אַרְיֵה. י' מִן יְהוָ"ה, ד' פְּנֵי שׁוֹר. י' מִן יְהוָ"ה, ד' פְּנֵי נָשֶׁר. זֶהוּ תִּקּוּן רִאשׁוֹן שֶׁל שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֵם עֲשָׂרָה דְּבָרִים שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהַנְהִיג בְּשֻׁלְחַן הַשַּׁבָּת.

אֶחָד – לְתַקֵּן שֻׁלְחָן כְּמִי שֶׁאוֹכֵל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָ"ה. שֵׁנִי – נְטִילַת יָדַיִם עַד שִׁעוּר שֶׁגָּזְרוּ חֲכָמִים, שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה קְשָׁרִים שֶׁבָּהֶם אַרְבָּעָה עָשָׂר פִּרְקִים. וְאַף כָּךְ אַרְבָּעָה עָשָׂר פִּרְקִים הֵם שֶׁל יַד שְׂמֹאל. וְהֵם שְׁמוֹנָה וְעֶשְׂרִים פִּרְקִים. כְּנֶגְדָּם נֶאֱמַר כ"ח יְהוָ"ה, שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה וְעֶשְׂרִים אוֹתִיּוֹת שֶׁל פָּסוּק רִאשׁוֹן שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (במדבר יד) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ יְהוָה.

וְעֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת רוֹמְזוֹת לַעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וּמִשּׁוּם זֶה בֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, מִי שֶׁמְּזַלְזֵל בִּנְטִילַת יָדַיִם, נֶעֱקָר מִן הָעוֹלָם. מַדּוּעַ? מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם סוֹד שֶׁל עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וּשְׁמוֹנָה וְעֶשְׂרִים אוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם.

שְׁלִישִׁי – כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה שֶׁתִּקְּנוּ בוֹ עֲשָׂרָה דְּבָרִים: הַדָּחָה וּשְׁטִיפָה. עִטּוּר. עִטּוּף. חַי.

בְּמַתָּנָה לְאַנְשֵׁי בֵיתוֹ.

וְאוֹרַח רָזָא, כּוֹס (דברים לג) מָלֵא בִּרְכַּת יְיָ. כּוֹס בְּגִי' אֱלֹהִי"ם. וּמִתַּמָּן נִשְׁמָתָא, דְּאִיהִי עַל שְׁמֵיהּ כּוֹס. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קטז) כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא. מָאן יְשׁוּעוֹת. חֲמִשָּׁה אֶצְבְּעָאן. דְּאִינּוּן לָקֳבֵל חֲמִשָּׁה סְפִירָן דְּכוֹס. דְּאִיהוּ אֱלֹהִים חַיִּים בִּינָה (דף רמ"ה ע"ב) מִתְפַּשְׁטָא בְּהוֹן, לְחַמְשִׁין תַּרְעִין. ה' זְמִנִּין עֶשֶׂר. בְּאָת י', דְּאִיהוּ עֲשָׂרָה דְּבָרִים דְּתָקִינוּ רַבָּנָן בְּכוֹס, דְּאִיהוּ אֱלֹהִים חַיִּים, חָמֵשׁ אַתְוָון, בְּחֶשְׁבַּן ה'.

וְאוּקְמוּהָ בְּכוֹס, שֶׁצָּרִיךְ הַדָּחָה וּשְׁטִיפָה. הַדָּחָה מִבַּחוּץ, וּשְׁטִיפָה מִבִּפְנִים. וְרָזָא דְּמִלָּה, שֶׁיְּהֵא תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ. מָאן דְּזָכֵי לְנִשְׁמְתָא מֵהַאי כּוֹס, לְמֶהֱוֵי נִשְׁמָתָא דַּכְיָא מִלְּגוֹ וּמִלְּבַר. וְרָזָא דְּמִלָּה, (ויקרא טז) וְטִהֲרוֹ וְקִדְּשׁוֹ, טָהֲרָה מִבִּפְנִים, וּקְדֻשָּׁה מִבַּחוּץ. וּמַה כּוֹס לָאו טָהֲרָתֵיהּ וּקְדֻשָּׁתֵיהּ מִלְּגוֹ וּמִלְּבַר בְּלָא מַיָּא. אוּף הָכִי נִשְׁמָתָא, לָאו טָהֲרָתָהּ וּקְדֻשָּׁתָהּ מִלְּגוֹ וּמִלְּבַר בְּלָא אוֹרַיְיתָא. וּבְגִין דָּא אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל, מִי שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ לֹא יִכָּנֵס לְבֵית

לשון הקודש

מָלֵא. מְקַבְּלוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו. וְנוֹתְנוֹ בַּיָּמִין. וְנוֹתֵן עֵינָיו בּוֹ. וּמַגְבִּיהוֹ מִן הַקַּרְקַע טֶפַח. וּמְשַׁגְּרוֹ בְּמַתָּנָה לְאַנְשֵׁי בֵיתוֹ.

וּבְדֶרֶךְ סוֹד, כּוֹס (דברים לג) מָלֵא בִּרְכַּת ה'. כּוֹס בְּגִימַטְרִיָּא אֱלֹהִי"ם, וּמִשָּׁם הַנִּשְׁמָה, שֶׁהִיא עַל שְׁמוֹ – כּוֹס. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קטז) כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא. מִי נִקְרָא יְשׁוּעוֹת? חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת, שֶׁהֵן כְּנֶגֶד חָמֵשׁ סְפִירוֹת שֶׁל כּוֹס, שֶׁהוּא שֵׁם אֱלֹהִים חַיִּים שֶׁהַבִּינָה מִתְפַּשֶּׁטֶת בָּהֶם לַחֲמִשִּׁים שְׁעָרִים. ה' פְּעָמִים עֶשֶׂר, בְּאוֹת י', שֶׁהוּא עֲשָׂרָה דְּבָרִים שֶׁתִּקְּנוּ חֲכָמִים בְּכוֹס, שֶׁהוּא אֱלֹהִים חַיִּים, חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן ה'.

וּבְאָרוּ, בְּכוֹס שֶׁצָּרִיךְ הַדָּחָה וּשְׁטִיפָה. הַדָּחָה מִבַּחוּץ, וּשְׁטִיפָה מִבִּפְנִים. וְסוֹד הַדָּבָר – שֶׁיְּהֵא תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ. מִי שֶׁזָּכָה לַנְּשָׁמָה מִכּוֹס זֶה, לִהְיוֹת נְשָׁמָה טְהוֹרָה מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ. וְסוֹד הַדָּבָר – (ויקרא טז) וְטִהֲרוֹ וְקִדְּשׁוֹ. טָהֲרָה מִבִּפְנִים, וּקְדֻשָּׁה מִבַּחוּץ. וּמַה כּוֹס אֵין טָהֲרָתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ בְּלִי מַיִם – אַף כָּךְ הַנְּשָׁמָה אֵין טָהֲרָתָהּ וּקְדֻשָּׁתָהּ מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ בְּלִי תּוֹרָה. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל, מִי שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ לֹא יִכָּנֵס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. בִּגְלַל שֶׁאֵין הוּא מִצַּד עֵץ

הַמִּדְרָשׁ. בְּגִין דְּלָאו אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, אֶלָּא מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע.

עִטּוּר, אוּקְמוּהָ מְעַטְּרוֹ בַּתַּלְמִידִים. וְאֹרַח רָזָא, ה' אִיהוּ כּוֹס, מְעַטְּרוֹ בַּתַּלְמִידִים בְּאָת י', דְּאִיהוּ עֲטָרֶת עַל ה'. עִטּוּף, צָרִיךְ לְאַעְטָפָא רֵישֵׁיהּ בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא עַל רֵישֵׁיהּ. דְּהָכִי אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, אָסוּר לְתַלְמִיד חָכָם לְמֵיהַךְ ד' אַמּוֹת בְּגִלּוּי הָרֹאשׁ. מִשּׁוּם (ישעיה ו) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. כָּל שֶׁכֵּן בִּבְרָכָה, וּבְאַדְכְּרַת שְׁמָא קַדִּישָׁא, לְמֶהֱוֵי בְּגִלּוּי הָרֹאשׁ.

דְּאָת י' מִן יְהוָ"ה, אִיהִי אִתְעַטֵּף בָּאוֹר, וְאִתְעָבִיד אֲוִיר. (וְהַיְינוּ אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים) בְּגִין דְּאָת י' דְּאִיהִי חָכְמָה בַּאֲוִיר, וְהַיְינוּ אוֹר דְּאִתְעַטָּף בֵּיהּ כַּד בָּרָא עָלְמָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קד) עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה. וְהַאי אִיהוּ (בראשית א) יְהִי אוֹר יְהִי אֲוִיר. וְאוּקְמוּהָ מָארֵי סִתְרֵי תּוֹרָה, בְּטֶרֶם נִתְהַוָּוה כָּל דָּבָר, נִתְהַוּוּ הַהֲוָיוֹת. וּבְגִין דָּא יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, דְּהַוָּה מִקַּדְמַת דְּנָא.

חַ"י אוּקְמוּהָ, חַי מִן הֶחָבִית. וְאֹרַח רָזָא, שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִיהִי תְּמִינָאָה דִּסְפִירָאן מִתַּתָּא לְעֵילָא, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת ח',

לשון הקודש

הַחַיִּים, אֶלָּא מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע.

עִטּוּר – פֵּרְשׁוּהוּ מְעַטְּרוֹ בְּתַלְמִידִים. וְדֶרֶךְ סוֹד – ה' הִיא כּוֹס, מְעַטְּרוֹ בְּתַלְמִידִים בְּאוֹת י', שֶׁהִיא עֲטָרָה עַל ה'. עִטּוּף – צָרִיךְ לַעֲטֹף רֹאשׁוֹ בִּגְלַל שֶׁהַשְּׁכִינָה עַל רֹאשׁוֹ. שֶׁכָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אָסוּר לְתַלְמִיד חָכָם לְהַלֵּךְ ד' אַמּוֹת בְּגִלּוּי הָרֹאשׁ, מִשּׁוּם (ישעיה ו) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. כָּל שֶׁכֵּן בִּבְרָכָה וּבְהַזְכָּרַת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁאָסוּר לִהְיוֹת בְּגִלּוּי הָרֹאשׁ.

שֶׁאוֹת י' מִן יְהוָ"ה הִיא שֶׁהִתְעַטְּפָה בָּאוֹר, וְנֶעֱשְׂתָה אֲוִיר. (וְזֶהוּ אֲוִיר שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים) מִשּׁוּם שֶׁאוֹת י', שֶׁהִיא חָכְמָה, בָּאֲוִיר, וְזֶהוּ אוֹר שֶׁהִתְעַטֵּף בּוֹ כְּשֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה. וְזֶהוּ (בראשית א) יְהִי אוֹר – יְהִי אֲוִיר. וּפֵרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, בְּטֶרֶם שֶׁנִּתְהַוָּה כָּל דָּבָר, נִתְהַוּוּ הַהֲוָיוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, שֶׁהָיָה מִזְּמַן קַדְמוֹן.

חַי – פֵּרְשׁוּהוּ חַי מִן הֶחָבִית. וְדֶרֶךְ סוֹד – שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה הִיא שְׁמִינִית לַסְּפִירוֹת מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרֵאת אוֹת ח', וְנֶאֱמַר

וְאִתְּמַר בָּהּ (משלי כד) **בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת. וְהַיְינוּ חָבִית: ח' בַּי"ת. וּבְגִין דְּאִיהִי חַיִּים, דִּכְתִיב** (משלי ג) **עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, יַיִן מִתַּמָּן אִיהוּ ח"י. וְדָא אִיהוּ יֵינָא דְאוֹרַיְיתָא. מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בָּהּ, אִקְרֵי ח"י. וְעוֹד, צַדִּיק ח"י. אִיהוּ חַי מִן הֶחָבִית.**

יַיִן אִית מִנַּיְיהוּ תְּרֵין גַּוְונִין, חִוָּור וְסוּמָק. יַיִן, שִׁבְעִין אַנְפִּין. הָא ע"ב. וְלָקֶבֶל תְּרֵין גַּוְונִין דְּיַיִן, אִיהִי זָכוֹר וְשָׁמוֹר דְּשַׁבָּת, וְשִׁבְעִין תֵּיבִין דְּקִדּוּשׁ וַיְכֻ"ו, הָא ע"ב.

מָלֵא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב כּוֹס (דברים לג) **מָלֵא בִּרְכַּת יְיָ. וְאוֹף דְּאִיהוּ מָלֵא מִיֵּינָא דְאוֹרַיְיתָא. בַּר נָשׁ הָכִי צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי שְׁלִים, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר** (בראשית כה) **אִישׁ תָּם: גְּבַר שְׁלִים. כְּמוֹ** (בראשית לג) **וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם, הָכִי צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי נִשְׁמָתָא שְׁלִימָתָא, וְלָא יִהְיֶה בָּהּ פְּגָם,** (ויקרא כא) **דְּכָל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב. אוֹף הָכִי אֱלֹם עִם יָ"ה, הוּא אֱלֹהִים, כְּחוּשְׁבַּן כּוֹס.** (שם י"ה) **אִיהוּ מָלֵא, וַהֲפוּךְ אֱלֹם וְתִמְצָא מָלֵא. אֵימָתַי. כַּד אִית תַּמָּן יָ"ה. וְהַיְינוּ** (שמות יז) **כִּי יָד עַל כֵּס יָ"ה. אֲדֹנָ"י חוּשְׁבָּנֵיהּ ו"ה. עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא מָלֵא מִן תַּרְוַוּיְיהוּ. וּבְגִין דָּא שַׁרְיָא עָלֵיהּ אָדָם, דְּהוּא שְׁמָא מְפֹרָשׁ.**

לשון הקודש

בָּהּ (משלי כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת. וְזֶהוּ חָבִית: ח' בַּי"ת. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא חַיִּים, שֶׁכָּתוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, הַיַּיִן מִשָּׁם הוּא חַי. וְזֶהוּ יֵינָהּ שֶׁל תּוֹרָה. מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בָּהּ נִקְרָא חַי. וְעוֹד, צַדִּיק חַי, שֶׁהוּא חַי מִן הֶחָבִית.

יַיִן יֵשׁ מִמֶּנּוּ שְׁנֵי גְוָנִים – לָבָן וְאָדֹם. יַיִן גִּימַטְרִיָּא שִׁבְעִים פָּנִים. הֲרֵי ע"ב. וּכְנֶגֶד שְׁנֵי גְוָנִים שֶׁל הַיַּיִן, הוּא זָכוֹר וְשָׁמוֹר שֶׁל שַׁבָּת, וְשִׁבְעִים תֵּבוֹת שֶׁל קִדּוּשׁ וַיְכֻ"ו – הֲרֵי ע"ב.

מָלֵא – זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כּוֹס (דברים לג) מָלֵא בִּרְכַּת ה'. וְאַף שֶׁהוּא מָלֵא מִיֵּינָהּ שֶׁל תּוֹרָה. אָדָם כָּךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת שָׁלֵם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כה) אִישׁ תָּם – גֶּבֶר שָׁלֵם, כְּמוֹ (שם לג) וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם. כָּךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת נִשְׁמָה שְׁלֵמָה, וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ פְּגָם, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כא) שֶׁכָּל (אִישׁ) אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב. אַף כָּךְ אוֹתִיּוֹת אֱלֹם עִם יָ"ה – הוּא אֱלֹהִים, כְּחֶשְׁבּוֹן כּוֹס. (שֵׁם י"ה) הוּא מָלֵא, וַהֲפֹךְ אוֹתִיּוֹת אֱלֹם וְתִמְצָא מָלֵא. מָתַי? כַּאֲשֶׁר יֵשׁ שָׁם אוֹתִיּוֹת יָ"ה. וְהַיְינוּ (שמות יז) כִּי יָד עַל כֵּס יָ"ה. אֲדֹנָ"י חֶשְׁבּוֹנוֹ ו"ה. הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מָלֵא מִשְּׁנֵיהֶם, וּמִשּׁוּם זֶה שׁוֹרֶה עָלָיו אָדָם, שֶׁהוּא שֵׁם מְפֹרָשׁ.

מְקַבְּלוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו, כְּגַוְונָא דְאוֹרַיְיתָא, דַּהֲוָה בִתְרֵין לוּחִין, חֲמִשָּׁה דִּבְרָן בְּלוּחָא חָדָא, לָקֶבֶל חֲמִשָּׁה אֶצְבְּעָאן דְּיַד יְמִינָא. וְחֲמִשָּׁה בְּלוּחָא תִנְיָינָא, לָקֶבֶל חֲמִשָּׁה אֶצְבְּעָאן דְּיַד שְׂמָאלָא. וְאִתְיְיהִיבוּ בִּימִינָא דְהַיְינוּ בְּיַד יָמִין. וּבְגִין דָּא, שְׁנֵי לוּחוֹת אֲבָנִים הוֹרִיד בְּיָדוֹ, וְלָא בְּיָדָיו. וְהַאי אִיהוּ דְּאַסְהִיד קְרָא, (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.

וְנוֹתֵן עֵינָיו בּוֹ, בְּגִין דְּהַאי כּוֹס, דְּאִיהוּ לָקֶבֶל אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְמַר בָּהּ, (דברים יא) תָּמִיד עֵינֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בָּהּ. וְעַיְינִין דִּלְעֵילָא, אִינּוּן שִׁבְעִין סַנְהֶדְרִין, וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עָלַיְיהוּ. תְּרֵין עַיְינִין עִלָּאִין. חַד עַיִן יָמִין, וְחַד עַיִן שְׂמָאלָא, וְאִינּוּן ע"ב, כְּמִנְיָן בַּיַּיִן. וְהַאי אִיהוּ רָזָא דְנוֹתֵן בַּכּוֹס עֵינוֹ.

וּמַגְּבִיהוֹ מִן הַקַּרְקַע טֶפַח, בְּגִין דְּאָת ה' אִיהִי כּוֹס, בָּעֵי לְסַלְקָא לָהּ בְּאָת י', דְּאִיהִי טֶפַח, דְּבֵיהּ אִתְפַּתְּחַת ה' בְּהּ' אֶצְבְּעָאן. וּמְשַׁגְּרוֹ לְאַנְשֵׁי בֵיתוֹ בְּמַתָּנָה, בְּגִין דְּיִתְבָּרֵךְ דְּבֵיתְהוּ, דְּאִיהִי נֶפֶשׁ, דְּאִתְמַר בָּהּ (במדבר יא) נַפְשֵׁנוּ יְבֵשָׁה אֵין כֹּל, וְאִתְבָּרְכַת וְאִתְעֲבִידַת פֵּרִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית א) תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא.

לשון הקודש

מְקַבְּלוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו – כְּמוֹ הַתּוֹרָה שֶׁהָיְתָה בִּשְׁנֵי לוּחוֹת, חֲמִשָּׁה דִּבְרוֹת בְּלוּחַ אֶחָד כְּנֶגֶד חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁל יַד יָמִין, וַחֲמִשָּׁה בְּלוּחַ שֵׁנִי כְּנֶגֶד חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁל יַד שְׂמֹאל. וְנִתְּנוּ בְּיָמִין, כְּלוֹמַר בְּיַד יָמִין. וּמִשּׁוּם זֶה, שְׁנֵי לוּחוֹת אֲבָנִים בְּיָדוֹ, וְלֹא בְּיָדָיו. וְזֶהוּ שֶׁמֵּעִיד הַפָּסוּק, (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.

וְנוֹתֵן עֵינָיו בּוֹ – מִשּׁוּם שֶׁכּוֹס זֶה הוּא כְּנֶגֶד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (דברים יא) תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ. וְעֵינַיִם שֶׁל מַעְלָה הֵם שִׁבְעִים סַנְהֶדְרִין, וַעֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. שְׁתֵּי עֵינַיִם עֶלְיוֹנוֹת. אַחַת עֵין יָמִין, וְאַחַת עֵין שְׂמֹאל. וְהֵם ע"ב, כְּמִנְיַן "בַּיַּיִן". וְזֶהוּ סוֹד שֶׁל נוֹתֵן בַּכּוֹס עֵינוֹ.

וּמַגְּבִיהוֹ מִן הַקַּרְקַע טֶפַח – מִשּׁוּם שֶׁאוֹת ה' הִיא כּוֹס, צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת אוֹתָהּ בָּאוֹת י', שֶׁהִיא טֶפַח, שֶׁבּוֹ נִפְתַּחַת אוֹת ה' בְּחָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת. וּמְשַׁגְּרוֹ לְאַנְשֵׁי בֵיתוֹ בְּמַתָּנָה – מִשּׁוּם שֶׁתִּתְבָּרֵךְ אִשְׁתּוֹ, שֶׁהִיא נֶפֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (במדבר יא) נַפְשֵׁנוּ יְבֵשָׁה אֵין כֹּל. וּמִתְבָּרֶכֶת וְעוֹשָׂה פֵּרוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא.

רְבִיעָאָה, לְמֶהֱוֵי עַל פָּתוֹרֵיהּ דִּבְרֵי תוֹרָה, דְּלָא יִתְקַיֵּים בֵּיהּ כְּגַוְונָא דְעַמֵּי הָאָרֶץ, דְּאִתְּמַר עָלַיְיהוּ (ישעיה כח) כִּי כָּל שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צֹאָה. אֲבָל בְּסִתְרֵי תוֹרָה אוֹקְמוּהָ, הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, יִתֵּן שֻׁלְחָן לַצָּפוֹן, הֲרֵי שֻׁלְחָן לִשְׁמָאלָא, דְּאִיהוּ דִּין, בָּעֵי לְקַשְּׁרָא בֵּיהּ יְמִינָא, דְּאִיהוּ אוֹרַיְיתָא, דְּאִתְיְהִיבַת מֵחֶסֶד, דְּאִיהוּ רַחֲמֵי, יְמִין ה'.

חֲמִישָׁאָה, אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּצָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ עַל פָּתוֹרֵיהּ, בְּגִין עֲנִיִּים. וְרָזָא דְמִלָּה, בְּגִין דִּצְדָקָה יַאֲרִיךְ יוֹמוֹי, דְּלָא יִתְקַצְּרוּן. כְּגַוְונָא דְאוֹרַיְיתָא אִיהוּ אֲרִיכוּת יוֹמִין, בִּתְרֵין עָלְמִין, בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי לְנִשְׁמְתָא. אוֹף הָכִי צְדָקָה, אִיהִי אֲרִיכוּת יוֹמִין לְגוּפָא, בִּתְרֵין עָלְמִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים ל) כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ. כִּי הוּא חַיֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ בָּעוֹלָם הַבָּא. דְּעָלְמָא דְאָתֵי לְגוּפָא (דף רמ"ו ע"א) לִתְחִיַּת הַמֵּתִים, דִּלְבָתַר דְּיֵיקוּם לָא יָמוּת. וּכְגַוְונָא דְעָלְמָא דְאָתֵי יְהֵא קַיָּים, הָכִי עָלְמָא דֵין יְהֵא קַיָּים.

שְׁתִיתָאָה, שֶׁלֹּא יְהֵא גַרְגְּרָן וּבַלְעָן עַל פָּתוֹרֵיהּ דְּמַלְכָּא, כְּגַוְונָא

לשון הקודש

רְבִיעִי – לִהְיוֹת עַל הַשֻּׁלְחָן דִּבְרֵי תוֹרָה, שֶׁלֹּא יִתְקַיֵּים בּוֹ כְּדֶגְמַת עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם (ישעיה כח) כִּי כָּל שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צֹאָה. אֲבָל בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה פֵּרְשׁוּהוּ, הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר – יַצְפִּין, יִתֵּן שֻׁלְחָן לַצָּפוֹן. הֲרֵי שֻׁלְחָן לִשְׂמֹאל, שֶׁהוּא דִּין, צָרִיךְ לִקְשֹׁר בּוֹ הַיָּמִין, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, שֶׁנִּתְּנָה מֵחֶסֶד, שֶׁהוּא רַחֲמִים, יְמִין ה'.

חֲמִישִׁי – פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁצָּרִיךְ לְהַאֲרִיךְ עַל הַשֻּׁלְחָן בִּגְלַל עֲנִיִּים. וְסוֹד הַדָּבָר – בִּגְלַל הַצְּדָקָה יַאֲרִיךְ יָמָיו, שֶׁלֹּא יִתְקַצְּרוּ. כְּמוֹ הַתּוֹרָה שֶׁהִיא אֲרִיכוּת יָמִים בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא לַנְּשָׁמוֹת – אַף כָּךְ הַצְּדָקָה הִיא אֲרִיכוּת יָמִים לַגּוּף בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ל) כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ. כִּי הוּא חַיֶּיךָ – בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ – בָּעוֹלָם הַבָּא. שֶׁעוֹלָם הַבָּא לַגּוּף לִתְחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁאַחַר שֶׁיָּקוּם לֹא יָמוּת. וּכְמוֹ שֶׁהָעוֹלָם הַבָּא יִהְיֶה עוֹמֵד, כָּךְ הָעוֹלָם הַזֶּה יִהְיֶה עוֹמֵד.

שִׁשִּׁי – שֶׁלֹּא יְהֵא גַרְגְּרָן וּבַלְעָן עַל שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ עֵשָׂו שֶׁאָמַר (בראשית כה)

דְּעֵשָׂו דְּאָמַר (בראשית כה) הַלְּעִיטֵנִי, אֹרַח הַלְּעָטָה, אֶלָּא בְּאֹרַח טְחִינָה. אוֹף הָכִי, מָאן דְּאַפִּיק מִלִּין דִּצְלוֹתִין אוֹ דְּאוֹרַיְיתָא מִפּוּמוֹי, בָּעֵי לְאַפָּקָא לוֹן בְּהַטְחָנָה שְׁלֵמִים, וְלָא בְּהַלְּעָטָה חֲסֵרִים. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא בְּגִין סַכָּנָה דְשֶׁמָּא יַקִּדִים קָנֶה לַוֵּשֶׁט.

שְׁבִיעָאָה, מַיִם אַחֲרוֹנִים. וְאוֹקְמוּהָ, מַיִם רִאשׁוֹנִים מִצְוָה. וְאַחֲרוֹנִים חוֹבָה. וְאֶמְצָעִיִים רְשׁוּת. מַיִם רִאשׁוֹנִים צָרִיךְ לְסַלְקָא אֶצְבְּעָאן, בְּגִין דְּלָא יְהַדְּרוּן מַשְׁקִין וִיטַמְּאוּ אֶת הַיָּדַיִם. וְאִית מֵרַבָּנָן דְּאַמְרֵי, דְּאַחֲרוֹנִים מִשּׁוּם מֶלַח סְדוֹמִית, שֶׁלֹּא תְסַמֵּא אֶת הָעֵינַיִם. אֲפִילוּ הָכִי אַפְּקִין לוֹן מֵחוֹבָא. וְסַתְרֵי מִילִין, אִלֵּין דְּאָמְרוּ עָלַיְיהוּ חוֹבָה, וְלָאו אֹרַח אַרְעָא לְסַתְרָא גְּאוֹנִים מִלִּין, (ס"א מֵאִלֵּין דְּאָמְרֵי עָלַיְיהוּ) אֶלָּא דְּאִתְקְרֵי עָלַיְיהוּ, (דברים יז) עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּאָמְרוּ עָלַיְיהוּ ג' קְדוּשׁוֹת, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ויקרא כ) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים. וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם אֵלּוּ מַיִם רִאשׁוֹנִים. וְהִיִיתֶם קְדֹשִׁים אֵלּוּ מַיִם אַחֲרוֹנִים. כִּי קָדוֹשׁ, זֶה שֶׁמֶן עָרֵב. אֲנִי יְיָ, זוֹ בְּרָכָה. וְאֶמְצָעִיִים, בֵּין גְּבִינָה לְבָשָׂר. וּבְגִין דָּא,

לשון הקודש

הַלְּעִיטֵנִי, דֶּרֶךְ הַלְּעָטָה, אֶלָּא דֶּרֶךְ טְחִינָה. אַף כָּךְ מִי שֶׁמּוֹצִיא דִּבּוּרִים שֶׁל תְּפִלָּה אוֹ תּוֹרָה מִפִּיו, צָרִיךְ לְהוֹצִיא אוֹתָם בְּדֶרֶךְ טְחִינָה – שְׁלֵמִים, וְלֹא בְּהַלְּעָטָה – חֲסֵרִים. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא בִּגְלַל סַכָּנָה שֶׁמָּא יַקִּדִים קָנֶה לְוֵשֶׁט.

שְׁבִיעִי – מַיִם אַחֲרוֹנִים. וּפֵרְשׁוּהוּ, מַיִם רִאשׁוֹנִים מִצְוָה, וְאַחֲרוֹנִים חוֹבָה, וְאֶמְצָעִיִים רְשׁוּת. מַיִם רִאשׁוֹנִים צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ הָאֶצְבָּעוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחְזְרוּ מַשְׁקִים וִיטַמְּאוּ אֶת הַיָּדַיִם. וְיֵשׁ מֵהַחֲכָמִים שֶׁאָמְרוּ, שֶׁאַחֲרוֹנִים מִשּׁוּם מֶלַח סְדוֹמִית, שֶׁלֹּא יְסַמֵּא אֶת הָעֵינַיִם. אֲפִלּוּ כָּךְ הוֹצִיא אוֹתָם מֵחוֹבָה. וְסוֹתְרִים הַדִּבָּרִים אֶת אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ עֲלֵיהֶם חוֹבָה, וְאֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ לִסְתּוֹר דִּבְרֵי הַגְּאוֹנִים, (מאלו שֶׁאָמְרוּ עֲלֵיהֶם) אֶלָּא שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם, (דברים יז) עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁאָמְרוּ עֲלֵיהֶם שָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא יא) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים. וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם – אֵלּוּ מַיִם רִאשׁוֹנִים. וְהִיִיתֶם קְדֹשִׁים – אֵלּוּ מַיִם אַחֲרוֹנִים. כִּי קָדוֹשׁ – זֶה שֶׁמֶן עָרֵב. אֲנִי ה' – זוֹ בְּרָכָה. וְאֶמְצָעִיִים, בֵּין גְּבִינָה לְבָשָׂר, וּמִשּׁוּם זֶה

וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְיָ. זַכָּאִין עַמָּא, דְּמָארֵיהוֹן יְשַׁוֵּי לוֹן לְגַבֵּיהּ.

אוֹף הָכִי וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם, בְּשַׁעַת תַּשְׁמִישׁ. מַיִם רִאשׁוֹנִים דְּזָרַע בַּר נָשׁ, מִצְוָה. אַחֲרוֹנִים דְּנוּקְבָא, חוֹבָא. וְאֶמְצָעִיִּים קָא רָמִיז, וְכַגְּבִינָה תַּקְפִּיאֵנִי. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב י) הֲלֹא כֶחָלָב תַּתִּיכֵנִי וְכַגְּבִינָה תַּקְפִּיאֵנִי. וְהַאי אִיהוּ דְקָא רָמִיז, בֵּין גְּבִינָה לְבָשָׂר, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי.

תְּמִינָאָה, לִשְׁלֹשָׁה צָרִיךְ כּוֹס. אֲמַאי. בִּינָה אִיהִי תְּלִיתָאָה מֵעֶשֶׂר סְפִירָאן, מֵעֵילָא לְתַתָּא. וּבְגִין דָּא פָּחוּת מִשְּׁלֹשָׁה לָא צָרִיךְ כּוֹס. לִשְׁלֹשָׁה צָרִיךְ כּוֹס, קָא רָמִיז קְדֻשָּׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְאוֹרַיְיתָא לָא נַחְתָּא פָּחוּת מִג', כֹּהֲנִים, לְוִיִּם, יִשְׂרָאֵלִים. תּוֹרָה, נְבִיאִים, וּכְתוּבִים. בְּיֶרַח תְּלִיתָאי, בְּיוֹם תְּלִיתָאי. וְדָא בִינָה, יְהֹ"וִ. וּבְגִינָהּ אִתְּמַר, שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת הֲוֵי"י הַלַּיְלָה. מַלְכוּת ה' רְבִיעִית, עָלָהּ אִתְּמַר אַרְבָּעָה מִשְׁמָרוֹת הֲוֵי הַלַּיְלָה. וְש' דִּתְלַת עַנְפִּין לָקֳבֵל תְּלַת מִשְׁמָרוֹת. וְ**ש** דְּאַרְבַּע עַנְפִּין, לָקֳבֵל אַרְבָּעָה מִשְׁמָרוֹת.

לשון הקודש

וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה'. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁאֲדוֹנָם יָשִׂים אוֹתָם אֶצְלוֹ.

אַף כָּךְ וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם – בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ. מַיִם רִאשׁוֹנִים שֶׁזּוֹרֵעַ אָדָם – מִצְוָה. אַחֲרוֹנִים, שֶׁל הַנְּקֵבָה – חוֹבָה. וְאֶמְצָעִיִּים – הֲרֵי רוֹמְזוּ, וְכַגְּבִינָה תַּקְפִּיאֵנִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב י) הֲלֹא כֶחָלָב תַּתִּיכֵנִי וְכַגְּבִינָה תַּקְפִּיאֵנִי. וְזֶהוּ שֶׁבָּא הָרֶמֶז בֵּין גְּבִינָה לְבָשָׂר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (איוב י) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי.

שְׁמִינִי – לִשְׁלֹשָׁה צָרִיךְ כּוֹס. מַדּוּעַ? בִּינָה הִיא הַשְּׁלִישִׁית מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, מִמַּעְלָה לְמַטָּה. וּמִשּׁוּם זֶה פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה לֹא צָרִיךְ כּוֹס (ד"א). לִשְׁלֹשָׁה צָרִיךְ כּוֹס. וּבָא בְּרֶמֶז – קְדֻשָּׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהַתּוֹרָה לֹא יוֹרֶדֶת פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה – כֹּהֲנִים, לְוִיִּם, יִשְׂרָאֵלִים. תּוֹרָה, נְבִיאִים, וּכְתוּבִים. בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי, בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. וְזוֹ בִּינָה, יְהֹ"וִ. וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר, שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת הֲוֵי"י הַלַּיְלָה. מַלְכוּת, אוֹת ה' רְבִיעִית, עָלֶיהָ נֶאֱמַר, אַרְבַּע מִשְׁמָרוֹת הֲוֵי הַלַּיְלָה. וְאוֹת ש' שֶׁל שְׁלֹשָׁה עֲנָפִים כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת. וְאוֹת **ש** שֶׁל אַרְבַּע פָּנִים כְּנֶגֶד אַרְבַּע מִשְׁמָרוֹת.

תְּשִׁיעָאָה, כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, רְבִיעִית לוֹג, וְשִׁיעוּרָא דִילֵיהּ, לָקָבֵל ה', רְבִיעָאָה דְשֵׁם יְהוָ"ה. עֲשִׂירָאָה, בְּעֲשָׂרָה אוֹמֵר נְבָרֵךְ לֵאלֹהֵינוּ. וּשְׁכִינְתָּא תַתָּאָה, אִיהִי רְבִיעִית, וַעֲשִׂירִית. רְבִיעִית לְשֵׁם יְהוָה. עֲשִׂירִית לְעֶשֶׂר סְפִירָן. דְּאִינּוּן יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְכַמָּה צָרִיךְ בַּר נָשׁ לְנַטְרָא גַרְמֵיהּ, דְּלָא לְזָרוֹק מִלִּין אִלֵּין בַּאֲתָר דְּלָא אִצְטְרִיךְ. כְּמוֹ מָאן דְּזָרִיק נָהֲמָא. כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּזָרִיק נָהֲמָא דְאוֹרַיְיתָא, לְבַר מִפְּתוֹרֵיהּ, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא. דְּאִתְּמַר בָּהּ, (יחזקאל מא) זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר:

וּבְחִבּוּרָא קַדְמָאָה, תְּלַת אִינּוּן דְּגַרְמִין בִּישׁ לְגַרְמַיְיהוּ. תְּרֵין בְּהַאי עָלְמָא, וְחַד בְּעָלְמָא אַחֲרָא, וְאִלֵּין אִינּוּן: מָאן דְּלָיִיט גַּרְמֵיהּ, דְּתָנֵינָן חַד מְמָנָא אִתְּפְּקַד קַמֵּיהּ דְּבַר נָשׁ, וּבְשַׁעֲתָא דְלָיִיט גַּרְמֵיהּ הַהוּא בַר נָשׁ, הַאי מְמָנָא, וְשִׁבְעִין אַחֲרָנִין דִּמְמָנָן תְּחוֹתֵיהּ, נַטְלִין הַהִיא מִלָּה, וְאַמְרֵי אָמֵן, וְסַלְקֵי לָהּ לְעֵילָא, וְדַיְינִין לָהּ, וְאִיהוּ רָדִיף

לשון הקודש

תְּשִׁיעַי – כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, רְבִיעִית הַלּוג. וְשִׁעוּר שֶׁלּוֹ לְעֻמַּת אוֹת ה', רְבִיעִית שֶׁל שֵׁם יְהוָ"ה. עֲשִׂירִי – בַּעֲשָׂרָה אוֹמֵר נְבָרֵךְ לֵאלֹהֵינוּ. וּשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה הִיא רְבִיעִית וַעֲשִׂירִית. רְבִיעִית לְשֵׁם יְהוָה. עֲשִׂירִית לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁהֵן יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְכַמָּה צָרִיךְ אָדָם לִשְׁמֹר עַצְמוֹ שֶׁלֹּא לִזְרֹק דְּבָרִים אֵלּוּ בִּמְקוֹם שֶׁלֹּא צָרִיךְ כְּמוֹ מִי שֶׁזּוֹרֵק לֶחֶם. כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁזּוֹרֵק לֶחֶם שֶׁל הַתּוֹרָה הַחוּצָה מִשֻּׁלְחָנוֹ, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (יחזקאל מא) זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'. (ע"כ רעיא מהימנא).

זֹהַר

וּבַחִבּוּר הַקַּדְמוֹן, שְׁלֹשָׁה הֵם שֶׁגּוֹרְמִים רָעָה לְעַצְמָם – שְׁנַיִם בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֶחָד בְּעוֹלָם אַחֵר. וְאֵלּוּ הֵם: מִי שֶׁמְּקַלֵּל עַצְמוֹ, שֶׁלָּמַדְנוּ, מְמֻנֶּה אֶחָד מֻפְקָד לִפְנֵי הָאָדָם, וּבְשָׁעָה שֶׁמְּקַלֵּל עַצְמוֹ אוֹתוֹ הָאָדָם, מְמֻנֶּה זֶה, וְשִׁבְעִים אֲחֵרִים שֶׁמְּמֻנִּים תַּחְתָּיו, נוֹטְלִים

אַבַּתְרֵיהּ, עַד דְּעָבִיד לֵיהּ, וְאַשְׁלִים לֵיהּ הַהוּא מִלָּה.

מָאן לָן רַב מִמִּשֶׁה, דְּאָמַר (שמות לב) וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ, וְאָמַר לְצוֹרֶךְ, וְאַף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד רְעוּתֵיהּ, עִם כָּל דָּא לָא אִשְׁתְּזִיב מֵעוֹנְשָׁא, וְהָא אִתְּמַר דְּלָא אִדְּכַּר בְּפָרָשַׁת וְאַתָּה תְּצַוֶּה, וְאִתְּמְחֵי מִתַּמָּן. וְהָא אוֹקְמוּהָ. מָאן לָן רַב מִדָּוִד מַלְכָּא, דְּאָמַר (תהלים לט) אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטוֹא בִּלְשׁוֹנִי אֶשְׁמְרָה לְפִי מַחְסוֹם בְּעוֹד רָשָׁע לְנֶגְדִּי, מַאי בְּעוֹד רָשָׁע לְנֶגְדִּי. הַהוּא מִמָּנָא דְּאִתְּפְּקַד עַל דָּא, וְנָטִיל הַהִיא מִלָּה לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ לְבַר נָשׁ.

וְחַד מָאן דְּזָרִיק נָהֲמָא, אוֹ פִּירוּרִין דְּנַהֲמָא בְּאַרְעָא, וְקָא עָבִיד בֵּיהּ זִלְזוּלָא, כְּמָה דְאִתְּמַר. הֲנֵי תְּרֵי בְּהַאי עָלְמָא. וְחַד בְּהַהוּא עָלְמָא, מָאן דְּאוֹקִיד שְׁרָגָא

לשון הקודש

אוֹתוֹ דִּבּוּר וְאוֹמְרִים אָמֵן, וּמַעֲלִים אוֹתָהּ לְמַעְלָה וְדָנִים אוֹתָהּ, וְהוּא רוֹדֵף אַחֲרָיו עַד שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתוֹ וּמְשַׁלֵּם לוֹ אוֹתוֹ דִּבּוּר.

מִי לָנוּ גָּדוֹל מִמֹּשֶׁה, שֶׁאָמַר (שמות לב) וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִّפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ, וְאָמַר לְצֹרֶךְ, וְאַף עַל גַּב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה רְצוֹנוֹ, עִם כָּל זֶה לֹא נִצּוֹל מֵעֹנֶשׁ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁלֹּא נִזְכַּר בְּפָרָשַׁת וְאַתָּה תְּצַוֶּה, וְנִמְחָה מִשָּׁם. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ. מִי לָנוּ גָּדוֹל מִדָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁאָמַר (תהלים לט) אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטוֹא בִּלְשׁוֹנִי אֶשְׁמְרָה לְפִי מַחְסוֹם בְּעוֹד רָשָׁע לְנֶגְדִּי. מַהוּ בְּעוֹד רָשָׁע לְנֶגְדִּי? הַמְמֻנֶּה הַהוּא הַמְּפֻקָּד עַל זֶה, וְלוֹקֵחַ הַדִּבּוּר הַהוּא לְקַלְקֵל לוֹ לָאָדָם.

וְאֶחָד מִי שֶׁזּוֹרֵק לֶחֶם אוֹ פֵּרוּרִים שֶׁל לֶחֶם בַּקַּרְקַע וְעוֹשֶׂה בּוֹ זִלְזוּל, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. אֵלּוּ

בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, עַד לָא מָטוּ יִשְׂרָאֵל לִקְדוּשָׁא דְּסִדְרָא, בְּגִין דְּקָא מְחַלֵּל שַׁבְּתָא, וְגָרִים לְנוּרָא דְּגֵיהִנָּם לְאִתּוֹקְדָא, עַד לָא מָטָא (דף רמ"ו ע"ב) זְמְנֵיהּ.

חַד דּוּכְתָּא אִית בְּגֵיהִנָּם, לְאִינּוּן דְּקָא מְחַלְּלֵי שַׁבְּתָא. כֵּיוָן דְּאִיהוּ אוֹקִיד שְׁרָגָא עַד לָא מָטָא זְמְנֵיהּ, חַד מְמָנָא אִית בְּגֵיהִנָּם בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, וְאוֹקִיד בְּקַדְמִיתָא לְהַהוּא דּוּכְתָּא, וְאָמַר הַאי דּוּכְתָּא דִּפְלַנְיָא. וְכָל חַיָּיבִין דְּגֵיהִנָּם, מְסַיְּיעֵי לְאוֹקְדָא הַהוּא דּוּכְתָּא. הַהוּא מְמָנָא קָאֲרֵי וְאָמַר, (ישעיה כב) הִנֵּה יְיָ מְטַלְטֶלְךָ טַלְטֵלָה גֶּבֶר וְעֹטֶךָ עָטֹה. חַיָּיבִין דְּגֵיהִנָּם אַמְרֵי, (ישעיה כב) כַּדּוּר אֶל אֶרֶץ רַחְבַת יָדָיִם שָׁמָּה תָּמוּת וְגוֹ'. בְּגִין דְּאִיהוּ גָּרִים לוֹן לְאִתּוֹקְדָא, עַד לָא מָטָא זְמְנֵיהוּ. הָא לָן תְּלָתָא, דְּגַרְמֵי בִּישׁ לְגַרְמַיְיהוּ, כְּמָה דְּאִתְּמַר.

לשון הקודש

הַשְּׁנַיִם בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאֶחָד בָּעוֹלָם הַהוּא – מִי שֶׁמַּדְלִיק נֵר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת טֶרֶם מַגִּיעִים יִשְׂרָאֵל לִקְדֻשָּׁא דְּסִדְרָא, מִשּׁוּם שֶׁמְּחַלֵּל שַׁבָּת, וְגוֹרֵם לָאֵשׁ שֶׁל הַגֵּיהִנָּם לִדְלֹק טֶרֶם הִגִּיעַ זְמַנּוֹ.

מָקוֹם אֶחָד יֵשׁ בַּגֵּיהִנָּם לְאוֹתָם שֶׁמְּחַלְּלִים שַׁבָּת. כֵּיוָן שֶׁהוּא הִדְלִיק נֵר טֶרֶם הִגִּיעַ זְמַנּוֹ, יֵשׁ מְמֻנֶּה אֶחָד בַּגֵּיהִנָּם בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, וּמַבְעִיר בָּרִאשׁוֹנָה לְאוֹתוֹ מָקוֹם וְאוֹמֵר: זֶה מָקוֹם שֶׁל פְּלוֹנִי. וְכָל חַיָּבֵי הַגֵּיהִנָּם מְסַיְּעִים לְהַבְעִיר אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם. אוֹתוֹ מְמֻנֶּה קוֹרֵא וְאוֹמֵר: (ישעיה כב) הִנֵּה ה' מְטַלְטֶלְךָ טַלְטֵלָה גֶּבֶר וְעֹטֶךָ עָטֹה. חַיָּבֵי הַגֵּיהִנָּם אוֹמְרִים: (שם) כַּדּוּר אֶל אֶרֶץ רַחְבַת יָדָיִם שָׁמָּה תָּמוּת וְגוֹ'. מִשּׁוּם שֶׁהוּא גָּרַם לָהֶם לְהִשָּׂרֵף טֶרֶם הִגִּיעַ זְמַנָּם. הֲרֵי לָנוּ שְׁלֹשָׁה שֶׁגּוֹרְמִים רַע לְעַצְמָם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

השלמה מההשמטות (סימן יב) רעיא מהימנא

וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם, (בראשית כח) דָּא צְלוֹתָא. מֻצָּב אַרְצָה, דִּמְצַלִּין בְּנֵי נָשָׁא לָהּ בְּאַרְעָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא וּמָטַאת לִשְׁמַיָּא דְּאִיהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְּמַר (מלכים א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. וְרָזָא דְּמִלָּה (תהלים ח) יְיָ אֲדֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמָיִם.

וּבְזִמְנָא דְּמוֹדָע לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁכִינְתָּא דְּסָלְקָא בְּהַהִיא צְלוֹתָא. מִיָּד (בראשית כ"ח) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, בְּהַהוּא בַּר נָשׁ. כּוּלְּהוּ פַּתְחִין גַּדְפַּיְיהוּ לְקַבֵּל שְׁכִינְתָּא בְּהַהִיא צְלוֹתָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (יחזקאל א) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְּמָעְלָה. וְהַאי אִיהוּ עֹלִים שְׁכִינְתָּא עַל גַּדְפַּיְיהוּ. וְיֹרְדִים בּוֹ, מַאי בּוֹ, בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית עֲלַיְיהוּ לְקַבְּלָא שְׁכִינְתָּא, וּמִתְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בּוֹ בְּהַהִיא צְלוֹתָא. דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי מִצְוָה כְּלִילָא מִשֵּׁם הֲוָיָ"ה, יהו"ה אִיהִי חַיָּה דִילֵיהּ, וּמִצְוָה בְּלָא מַחֲשָׁבָה לֵית לָהּ סְלִיקוּ.

לשון הקודש

רַעְיָא מְהֵימְנָא

וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם (בראשית כח) – זוֹ הַתְּפִלָּה. מֻצָּב אַרְצָה, שֶׁמִּתְפַּלְּלִים בְּנֵי אָדָם אוֹתָהּ בָּאָרֶץ, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, וּמַגִּיעָה לַשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. וְסוֹד הַדָּבָר – (תהלים ח) ה' אֲדֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמָיִם.

וּבְזִמַּן שֶׁמּוֹדִיעַ לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַשְּׁכִינָה שֶׁעוֹלָה בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה, מִיָּד – (בראשית כח) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, בְּאוֹתוֹ אָדָם. כֻּלָּם פּוֹתְחִים כַּנְפֵיהֶם לְעֻמַּת הַשְּׁכִינָה בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְּמַעְלָה. וְזֶהוּ עֹלִים – שְׁכִינָה עַל כַּנְפֵיהֶם. וְיֹרְדִים בּוֹ, מַהוּ בּוֹ? בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹרֵד עֲלֵיהֶם לְעֻמַּת הַשְּׁכִינָה, וּמִתְיַחֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹ בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה. שֶׁהַשְּׁכִינָה הִיא מִצְוָה כְּלוּלָה מִשֵּׁם הֲוָיָ"ה, יְהוָ"ה הִיא חַיָּה שֶׁלּוֹ, וּמִצְוָה בְּלֹא מַחֲשָׁבָה אֵין לָהּ עֲלִיָּה.

וּמַחֲשָׁבָה אִיהוּ אָדָם יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, תִּפְאֶרֶת מִצְוָה, מַלְכוּת כְּלִילָא מֵאַרְבַּע חֵיוָון דְּמֶרְכַּבְתָּא כְּלִילָא מֵאַרְבַּע אַתְוָון אִיהִי נוּקְבָא דִילֵיהּ אַנְפִּין דִילֵיהּ, אַנְפֵּי רַחֲמֵי. בְּגִינָהּ אֲמִינָא, (שמות ל"ג) אִם אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים אַל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה.

וּמִסִּטְרָא דְצַדִּיק אִתְקְרֵי אֲחוֹרוֹי, חַיָּה כְּלִילָא שְׁמֹנֶה עֲשַׂר חוּלְיָין דְּאִינוּן מֵאָחוֹר דְּבַר נָשׁ לְקַבֵּל שְׁמֹנֶה עֲשַׂר נְעָנוּעִין דְּלוּלָב דְּדוֹמֶה לְשִׁדְרָה דְּבֵיהּ שְׁמֹנֶה עֲשַׂר חוּלְיָין. אִיהוּ אָחוֹר לְעוֹבָדָא דְּבְרֵאשִׁית, וְקֶדֶם לְמַחֲשָׁבָה דְּאִתְּמַר בָּהּ, יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה. מָה לָּאו הָכִי בַּאָדָם, דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע דְּאִיהוּ אָחוֹר לְמַעֲשֶׂה וְקֶדֶם לְפֶרְעָנוּת.

קָמוּ תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים וְאָמְרוּ, רַעְיָא מְהֵימְנָא, יִתְקַיֵּים בָּךְ הַאי קְרָא (ישעיה ס"ב) אַל תִּתְּנוּ דֶּמִי לוֹ. דְּהָא עִלָּאִין וְתַתָּאִין מְקַנְּנִין בְּצוּלְמָא דִידָךְ. מַשִּׁירְיָין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִינוּן מִמְּתִיבְתָּא עִלָּאָה וּמַשִּׁירְיָין דְּמַטְרוֹנִיתָא דְּאִינוּן מִמְּתִיבְתָּא תַּתָּאָה, עֲלָךְ אִתְּמַר (בראשית כ"ח) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים וְגוֹ'. בָּךְ סָלְקִין מַשִּׁירְיָין דִּשְׁכִינְתָּא בְּצִלּוֹתָא דִילָךְ, וְנָחֲתִין מַשִּׁירְיָין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

וּמַחֲשָׁבָה הִיא אָדָם – שֵׁם יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, תִּפְאֶרֶת, מִצְוָה, הִיא מַלְכוּת כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע חַיּוֹת שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, הִיא נְקֵבָה שֶׁלּוֹ, פָּנִים שֶׁלּוֹ, פָּנִים שֶׁל רַחֲמִים. בִּגְלָלָהּ נֶאֱמַר, (שמות לג) אִם אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים אַל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה.

וּמִצַּד הַצַּדִּיק נִקְרָא אֲחוֹרָיו, חַיָּה כְּלוּלָה שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה חֻלְיוֹת, שֶׁהֵן מֵאֲחוֹרָיו שֶׁל הָאָדָם לְעֻמַּת שְׁמוֹנֶה עָשָׂר נְעָנוּעִים שֶׁל הַלּוּלָב שֶׁדּוֹמֶה לַשִּׁדְרָה, שֶׁבּוֹ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה חֻלְיוֹת, שֶׁהוּא אָחוֹר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְקֶדֶם לְמַחֲשָׁבָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ, יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּאָדָם, שֶׁעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא אָחוֹר לְמַעֲשֶׂה, וְקֶדֶם לְפֶרְעָנוּת.

קָמוּ תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים וְאָמְרוּ, רוֹעֶה נֶאֱמָן, יִתְקַיֵּם בְּךָ זֶה הַפָּסוּק, (ישעיה סב) אַל תִּתְּנוּ דֶּמִי לוֹ. שֶׁהֲרֵי עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים מְקַנְּנִים בַּצֶּלֶם שֶׁלְּךָ. מַחֲנוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהֵם מִישִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה, וּמַחֲנוֹת שֶׁל הַמַּלְכָּה שֶׁהֵם מִישִׁיבָה שֶׁל מַטָּה, עָלֶיךָ נֶאֱמַר (בראשית כח) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים וְגוֹ'. בְּךָ עוֹלִים מַחֲנוֹת שֶׁל הַשְּׁכִינָה בַּתְּפִלָּה שֶׁלְּךָ, וְיוֹרְדִים מַחֲנוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

הוּא לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא בְּכַמָּה שִׁירִין וְנִיגּוּנִין בִּצְלוֹתָא. וְאַנְתְּ הוּא קְרִיבוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּצְלוֹתָא דִילָךְ דְּאִיהִי קָרְבְּנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ.

בְּצַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי, (במדבר כח) דְּתַקִּינוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין קָרְבְּנִין בִּצְלוֹתָא מִסִּטְרָא דִימִינָא, דְּתַמָּן אִישׁ חֶסֶד כֹּהֵן. וְתַקִּינוּ זְמִירוֹת דְּאִינּוּן שִׁיר דְּלְוִיִּם אַבַּתְרַיְיהוּ מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה. וְהוֹד דַּרְגָּא דְדָוִד מַלְכָּא אִתְקַשַּׁר בִּשְׂמֹאלָא. וְאַהֲרֹן דְּדַרְגָּא דִילֵיהּ נֶצַ"ח אִתְקַשַּׁר בְּחֶסֶד. הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים ט"ז) נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח.

לְבָתָר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל דְּיִחוּדָא, כָּלִיל בָּרְכוּ וּקְדֻשָּׁה, אִיהוּ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, וּבְרָכָה מִסִּטְרָא דִימִינָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר ו) דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וּקְדוּשָּׁה מִסִּטְרָא דִלְוִיִּם עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא קִשּׁוּר יְמִינָא וּשְׂמֹאלָא, וְאִיהוּ קִשּׁוּרָא דִתְפִלִּין דְּרֵישָׁא דְאִיהִי אִמָּא עִלָּאָה תְּפִלִּין עַל רֵישֵׁיהּ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָאנֵי מַתְנִיתִין בִּתְפִלֵּי דְמָאנֵי עִלְּמָא, מָה כְּתִיב בְּהוּ. וְאִיהוּ קִשּׁוּרָא דִתְפִלִּין דְּיָד דְּאִיהִי

לשון הקודש

אֵצֶל הַשְּׁכִינָה בְּכַמָּה שִׁירִים וְנִגּוּנִים בַּתְּפִלָּה. וְאַתָּה הוּא הַקָּרוּב שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּתְּפִלָּה שֶׁלְּךָ, שֶׁהִיא קָרְבָּן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ.

בְּפָרָשַׁת (במדבר כח) צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי, שֶׁתִּקְּנוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה קָרְבָּנוֹת בַּתְּפִלָּה מִצַּד הַיָּמִין, שֶׁשָּׁם אִישׁ חֶסֶד – כֹּהֵן. וְתִקְּנוּ אֲמִירַת הַזְּמִירוֹת שֶׁהֵם שִׁיר הַלְוִיִּם אַחֲרֵיהֶם – מִצַּד הַגְּבוּרָה. וְהוֹד, דַּרְגָּה שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, נִקְשָׁר בִּשְׂמֹאל. וְאַהֲרֹן, שֶׁדַּרְגָּתוֹ נֶצַ"ח, נִקְשָׁר בְּחֶסֶד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים טז) נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח.

אַחַר כָּךְ יִחוּד בְּפָסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וְכוֹלֵל בְּרָכָה וּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, וּבְרָכָה מִצַּד הַיָּמִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר ו) דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וּקְדֻשָּׁה מִצַּד הַלְוִיִּם, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, קִשּׁוּר יָמִין וּשְׂמֹאל, וְהוּא קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ שֶׁהִיא אִמָּא עִלָּיוֹנָה, תְּפִלִּין עַל רֹאשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה בִּתְפִלִּין שֶׁל אֲדוֹן הָעוֹלָם מַה כָּתוּב בָּהֶן. וְהוּא קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין

שְׁבִינְתָּא תַּתָּאָה וְהַאי אִיהוּ דְּאוּקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, הֲרָאָהוּ לְמֹשֶׁה קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין. ש שֶׁל תְּפִלִּין מֹשֶׁה, כַּלִּיל תְּלַת עַנְפִּין דְּאַבָּהָן לְעֵילָּא, דְּתַקִּינוּ תְּלַת צְלוֹתִין דְּאִינוּן סִימָן שמ"ע, דְּאִיהִי שַׁחֲרִי"ת מִנְחָ"ה עַרְבִי"ת, מ"ה דִּילָךְ צְלוֹתָא דְשַׁבָּת דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית א) **וּרְדוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְגוֹ'.**

וְאַנְתְּ כָּלִיל מֶרְכָּבָה תַּתָּאָה דְּאַהֲרֹן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה וְאָדָם קַדְמָאָה לְעֵילָּא וּבַת זוּגֵיהּ לְתַתָּא, אֵם כָּל חַ"י דְּאִיהוּ צַדִּיק חָי עָלְמִין. וּבְגִין דָּא אַהֲרֹן אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ יְמִינָא אוּקְמוּהָ רַבָּנָן בֵּיהּ, אַהֲרֹן שׁוּשְׁבִינָא דְּמַטְרוֹנִיתָא.

יַעֲקֹב אִיהוּ כָּלִיל תְּלַת אַבָּהָן דְּבֵיהּ רָכִיב אָדָם קַדְמָאָה, דְּלָאו לְמַגְּנָא אוּקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, שׁוּפְרֵיהּ דְּיַעֲקֹב כְּשׁוּפְרֵיהּ דְּאָדָם קַדְמָאָה.

אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, רַעְיָא מְהֵימְנָא חֲזֵינָן דְּכָפַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמָךְ. וְאָמַר, מֹשֶׁה מֹשֶׁה, לְאַכְלָלָא לָךְ בְּמֶרְכַּבְתָּא עִלָּאָה וּבְמֶרְכַּבְתָּא תַּתָּאָה, לְאַכְלָלָא בָךְ אָדָם קַדְמָאָה מִסִּטְרָא דְאַבָּהָן, וּלְאַכְלָלָא בָךְ חַוָּה מִסִּטְרָא דְאַהֲרֹן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה. לָמָּה לֹא כָּפַל שֵׁם יַעֲקֹב הָכִי.

לשון הקודש

שֶׁל יָד, שֶׁהִיא שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וְזֶהוּ שֶׁפֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, הֶרְאָהוּ לְמֹשֶׁה קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין. ש שֶׁל תְּפִלִּין מֹשֶׁה, כָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה עֲנָפִים שֶׁל הָאָבוֹת לְמַעְלָה, שֶׁתִּקְּנוּ שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁהֵן סִימָן שמ"ע, שֶׁהִיא שַׁחֲרִי"ת מִנְחָ"ה עַרְבִי"ת, מ"ה שֶׁלְּךָ – תְּפִלַּת הַשַּׁבָּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (בראשית א) וּרְדוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְגוֹ'.

וְאַתָּה כּוֹלֵל מֶרְכָּבָה תַּחְתּוֹנָה שֶׁל אַהֲרֹן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה וְאָדָם הָרִאשׁוֹן לְמַעְלָה, וּבַת זוּגוֹ לְמַטָּה, אֵם כָּל חַ"י, שֶׁהוּא צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים. וּמִשּׁוּם זֶה אַהֲרֹן, אַף עַל גַּב שֶׁהוּא יָמִין, פֵּרְשׁוּהוּ חֲכָמִים בּוֹ, אַהֲרֹן שׁוּשְׁבִין שֶׁל הַמַּלְכָּה.

יַעֲקֹב הוּא כָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁבּוֹ רוֹכֵב אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁלֹּא לְחִנָּם פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, יָפְיוֹ שֶׁל יַעֲקֹב כְּיָפְיוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן.

אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, רוֹעֶה נֶאֱמָן, רוֹאֶה אֲנִי שֶׁכָּפַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת שִׁמְךָ וְאָמַר מֹשֶׁה מֹשֶׁה, לִכְלֹל אוֹתְךָ בַּמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה וּבַמֶּרְכָּבָה הַתַּחְתּוֹנָה, לִכְלֹל בְּךָ אֶת אָדָם

אָמַר לֵיהּ בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא בְּגִין, דְּקָרָא לֵיהּ יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל. יַעֲקֹב לִישָׁנָא דְעָקֵב, דְּהַיְינוּ נוּקְבָא. דְּאִתְּמַר, עֲקֵבוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה מַכֶּהָה גַּלְגַּל חַמָּה. וְאִתְקְרֵי יִשְׂרָאֵל דְּתַמָּן רֹאשׁ דְּכוּרָא, רֵישָׁא לְנוּקְבָא דְּהַיְינוּ עָקֵב. וְהַאי אִיהוּ דְּאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְחִוְיָא, (בראשית ג) הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב. וְדָא גָּרַם שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא דְּאִתְּמַר בָּהּ, (משלי כ״ב) עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה׳.

חֲדֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן וְחַדּוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין וְאָמְרוּ, פּוּמָא דִּשְׁכִינְתָּא סִינַי, מָאן יְכִיל לְמֵיקַם (קַמֵּי) פּוּמָךְ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ מְמַלְּלִין בֵּיהּ וְשִׁתִּין רִבּוֹא דְּמִתִּיבְתָּא עִלָּאָה וְשִׁתִּין רִבּוֹא דְּמִתִּיבְתָּא תַּתָּאָה מְמַלְּלִין בֵּיהּ עַל פּוּמָךְ. וְעַלָּךְ אִתְּמַר, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ.

דָּבָר אַחֵר וְהִנֵּה סֻלָּם, פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, סִינַי דָּא סֻלָּם וְאִיהוּ קָל וְרָזָא דְּמִלָּה הִנֵּה ה׳ רֹכֵב עַל עָ״ב קַ״ל, ע״ב, יו״ד הֵ״י וָי״ו ה״י. וְעוֹד ע״ב י׳, י״ה, יה״ו, יְהוָ״ה. קַ״ל יו״ד, יו״ד הֵ״א, יו״ד הֵ״א וא״ו, יו״ד הֵ״א וא״ו הֵ״א. אַתְוָון קַדְמָאִין סָלְקִין לְשִׁבְעִין

לשון הקודש

הָרִאשׁוֹן מִצַּד הָאָבוֹת, וְלִכְלֵל בְּךָ אֶת חַוָּה מִצַּד אַהֲרֹן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה. לָמָּה לֹא כָּפַל שֵׁם יַעֲקֹב כָּךְ?

אָמַר לוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, מִשּׁוּם שֶׁקָּרָא לוֹ יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל. יַעֲקֹב לְשׁוֹן עָקֵב, כְּלוֹמַר נְקֵבָה, שֶׁנֶּאֱמַר עֲקֵבוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה מַכֶּהָה גַּלְגַּל חַמָּה. וְנִקְרָא יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם רֹאשׁ הַזָּכָר, רֹאשׁ לַנְּקֵבָה, כְּלוֹמַר הֶעָקֵב. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַנָּחָשׁ, (בראשית ג) הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב. וְזֶה גָּרַם שְׁכִינָה בַּגָּלוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי כב) עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה׳.

שָׂמַח רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְשָׂמְחוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה וְאָמְרוּ, פֶּה שֶׁל הַשְּׁכִינָה, סִינַי, מִי יָכוֹל לַעֲמֹד (לִפְנֵי) פִּיךָ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ מְדַבְּרִים בּוֹ, וְשִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁל יְשִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה וְשִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁל יְשִׁיבָה שֶׁל מַטָּה מְדַבְּרִים בּוֹ עַל פִּיךָ. וְעָלֶיךָ נֶאֱמַר וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ.

דָּבָר אַחֵר וְהִנֵּה סֻלָּם – פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, סִינַי זֶה סֻלָּם, וְהוּא קָל, וְסוֹד הַדָּבָר – (ישעיה יט) הִנֵּה ה׳ רֹכֵב עַל עָ״ב קַ״ל. ע״ב – יו״ד ה״י וי״ו ה״י. וְעוֹד ע״ב – י׳, י״ה, יה״ו, יְהוָ״ה. קַ״ל – יו״ד, יו״ד הֵ״א, יו״ד הֵ״א וא״ו, יו״ד הֵ״א וא״ו הֵ״א. אוֹתִיּוֹת רִאשׁוֹנוֹת עוֹלוֹת לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וְאוֹתָן

וּתְרֵין אַתְוָון, וְאִינוּן תּוֹלָדִין דִּילְהוֹן סָלְקִין קַ"ל. עָ"ב קַ"ל סָלְקִין מָאתָן וּתְרֵין כְּחוּשְׁבָּן ב"ר. וְאַנְתְּ הוּא רַעְיָא מְהֵימְנָא, עֲלָךְ אִתְּמַר (תהלים ב) נַשְּׁקוּ בַר. וְאַנְתְּ רָב לְתַתָּא רַבָּן שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל רַבָּן דְּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, בָּר לְעֵילָא, בָּר לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ.

אִתְּמַר לְגַבֵּי דָּוִד (שמואל ב י"ד) גַּם יְיָ הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת, בְּהַאי גַּם אִתְכַּפַּר דָּוִד. וְהַאי אִיהוּ שִׁיעוּרָא דְחַלָּה, תְּלַת וְאַרְבְּעִין בֵּיצִים וְתוֹסֶפֶת חֹמֶשׁ בֵּיצָה, רָמִיז (ויקרא ה) [וַ]חֲמִישִׁתוֹ יוֹסֵף עָלָיו.

זַכָּאָה צְלוֹתָא דְנָפְקָא מִפּוּמָךְ, כְּגַוְונָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית עַל טוּרָא דְסִינַי וְאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים כ"ט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְגוֹ'. הָכִי בָּר (ס"א כַּד) אַנְתְּ תִשְׁתַּדָּל בְּאוֹרַיְיתָא וּצְלוֹתָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּנִיש עִלָּאִין וְתַתָּאִין וְכָל אִינוּן נִשְׁמָתִין דַּהֲווּ וְכָל דְּעָתִידִין לְמֶהֱוֵי וְכָל מַשִּׁירְיָין דְּמַלְאָכִים וְנָחִית בְּצוּלְמָא דִילָךְ לְקַבְּלָא צְלוֹתָא דִילָךְ וְאוֹרַיְיתָא דִילָךְ. בְּגִין דְּמַחֲשָׁבְתָּא דִילָךְ לְיַחֲדָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּכָל מַשִּׁרְיָין דִילֵיהּ עֵילָא וְתַתָּא בְּאוֹרַיְיתָךְ וּבְצְלוֹתָךְ.

לשון הקודש

תּוֹלָדוֹת שֶׁלָּהֶן עוֹלוֹת קַ"ל. עָ"ב קַ"ל עוֹלִים מָאתַיִם וּשְׁנַיִם, כְּחֶשְׁבּוֹן ב"ר. וְאַתָּה הוּא רוֹעֶה נֶאֱמָן, עָלֶיךָ נֶאֱמַר (תהלים ב) נַשְּׁקוּ בַר. וְאַתָּה רַב לְמַטָּה, רַבָּן שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, רַבָּן שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, בֵּן לְמַעְלָה, בֵּן לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ.

נֶאֱמַר אֵצֶל דָּוִד, (שמואל-ב יב) גַּם ה' הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת. בְּזֶה הַגַּם הִתְכַּפֵּר דָּוִד. וְזֶהוּ שִׁעוּר שֶׁל חַלָּה, שָׁלֹשׁ וְאַרְבָּעִים בֵּיצִים וְתוֹסֶפֶת חֹמֶשׁ בֵּיצָה, רָמוּז בַּנֶּאֱמַר (ויקרא ה) וַחֲמִישִׁתוֹ יוֹסֵף עָלָיו.

אַשְׁרֵי הַתְּפִלָּה שֶׁיָּצְאָה מִפִּיךָ, כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָרַד עַל הַר סִינַי וְנֶאֱמַר בּוֹ (דברים כט) כִּי אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְגוֹ'. כָּךְ בֵּן (כַּאֲשֶׁר) אַתָּה תִּשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יֶאֱסֹף עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְכָל אוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ וְכָל הָעֲתִידִים לִהְיוֹת וְכָל מַחֲנוֹת הַמַּלְאָכִים וְיָרַד בַּצֶּלֶם שֶׁלְּךָ לְקַבֵּל הַתְּפִלָּה שֶׁלְּךָ וְהַתּוֹרָה שֶׁלְּךָ. מִשּׁוּם שֶׁמַּחֲשָׁבָה שֶׁלְּךָ לְיַחֵד לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ בְּכָל מַחֲנוֹת שֶׁלּוֹ לְמַעְלָה וּמַטָּה בְּתוֹרָתְךָ וּבִתְפִלָּתְךָ.

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַחֲשָׁבָה טוֹבָה מִצָּרְפָּהּ לְמַעֲשֶׂה. וּכְגַוְונָא דְּאִיהוּ אָמַר אָנֹכִי, וְכֻלְּהוּ אָמְרוּ (שמות כ"ד) נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, הָכִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לְכָל מַשִּׁירְיָין דִּילֵיהּ דְּכֻלְּהוּ שָׁתְקִין וְשָׁמְעִין לְמִלּוֹלָךְ, בְּגִין דִּרְעוּתָךְ בְּהוֹן לְיַחֲדָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּכָל מַשִּׁירְיָין דִּילֵיהּ.

וְכָל מָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַבְטַח לְמֶעְבַּד לָךְ כַּמָּה טָבִין דְּלֵית לוֹן סוֹף, כֻּלְּהוּ אָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. וּבְגִין דָּא (תהלים ק"ג) בָּרְכוּ ה' מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ, וְאִתְתַּקַּף בָּךְ. דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ וְכָל מַשִּׁירְיָין דִּילֵיהּ אִסְתְּכַּמוּ לְמֶעְבַּד כָּל רְעוּתָךְ וְיַתִּיר, מָה דְּאִיהוּ כָּתוּב עַל יָדָךְ. וְלָא נָפִיל מִלָּה זְעִירָא מִכְּתִיבַת יָדָךְ דְּלָא אִתְקַיַּים.

זַכָּאָה בַּר נָשׁ דְּמָארֵיהּ חָשִׁיב לֵיהּ כְּגוּפֵיהּ וְעָבִיד לֵיהּ יְקָרָא כְּדִיוּקְנֵיהּ לְמֶהֱוֵי שָׁקִיל מִילּוֹלִין דְּפוּמוֹי בְּאוֹרַיְיתָא וּצְלוֹתָא כְּמִלּוֹי בְּטוּרָא דְּסִינַי. וְלֵית חַד דְּפָתַח פּוּמוֹי לְקַטְרְגָא לֵיהּ אֶלָּא כֻּלְּהוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין בְּאַסְכָּמוּתָא חָדָא וּבִרְעוּתָא חָדָא: (עד כאן מההשמטות).

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַחֲשָׁבָה טוֹבָה מִצָּרְפָּהּ לְמַעֲשֶׂה. וּכְמוֹ שֶׁהוּא אָמַר אָנֹכִי, וְכֻלָּם אָמְרוּ (שמות כד) נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע – כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה לְכָל הַמַּחֲנוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁכֻּלָּם שָׁתְקוּ וְשָׁמְעוּ לְדִבּוּרְךָ, מִשּׁוּם שֶׁרְצוֹנְךָ בָּהֶם לְיַחֵד לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ בְּכָל הַמַּחֲנוֹת שֶׁלּוֹ.

וְכָל מַה שֶּׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִבְטִיחַ לַעֲשׂוֹת לְךָ כַּמָּה טוֹבוֹת שֶׁאֵין לָהֶן סוֹף, כֻּלָּם אָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר, (תהלים קג) בָּרְכוּ ה' מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ, וְהִתְחַזֵּק בְּךָ. שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ וְכָל הַמַּחֲנוֹת שֶׁלּוֹ הִסְכִּימוּ לַעֲשׂוֹת כָּל רְצוֹנְךָ וְיוֹתֵר, מַה שֶּׁהוּא כָּתוּב עַל יָדְךָ, וְלֹא נָפַל דָּבָר קָטָן מִכְּתִיבַת יָדְךָ שֶׁלֹּא הִתְקַיֵּם.

אַשְׁרֵי הָאָדָם שֶׁאֲדוֹנוֹ חוֹשֵׁב אוֹתוֹ כְּגוּפוֹ וְעוֹשֶׂה לוֹ כָּבוֹד כִּצּוּרָתוֹ לִהְיוֹת לוֹקֵחַ דְּבָרִים שֶׁל פִּיו בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה כִּדְבָרָיו בְּהַר סִינַי. וְאֵין אֶחָד שֶׁפָּתַח פִּיו לְקַטְרֵג לוֹ אֶלָּא כֻּלָּם, עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, בְּהַסְכָּמָה אַחַת וּבְרָצוֹן אֶחָד.

רעיא מהימנא

דָּבָר אַחֵר (בראשית כח) וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם, רַעְיָא מְהֵימְנָא, מַה ל' אִסְתַּלָּק עַל כָּל אַתְוָון, הָכִי אַתְּ עָתִיד לְאִסְתַּלְקָא עַל כָּל בְּרְיָין. בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק לִשְׁמָא דְיוֹ"ד הֵ"י וָא"ו הֵ"י. דְּבֵיהּ יי"י, דְּחוּשְׁבָּנֵיהּ ל'. דִּבְקַדְמִיתָא הֲוֵית בְּשֵׁם יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, דְּאִיהוּ יאאא, בִּתְלֵיסַר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי, דְּאִינּוּן אֶחָד. כְּעַן תִּסְתַּלַּק בְּאֵל, דְּאִיהוּ ייא"י. דִּתְרֵין שְׁמָהָן סַהֲדִין, הֲלֹא אֵל אֶחָד בְּרָאָנוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מלאכי ב) הֲלֹא אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ הֲלֹא אֵל אֶחָד בְּרָאָנוּ.

וּבְתַלַּת יוֹדִין אִלֵּין, יִתְקַיֵּים בָּךְ, (ישעיה נב) יָרוּם וְנִשָּׂא וְגָבַהּ מְאֹד, בְּמַ"ה. דְּהָכִי סָלִיק מְא"ד, לְחֶשְׁבָּן אָדָ"ם. וּבְהִפּוּךְ אַתְוָון, מְאֹד הוּא אָדָם. יָרוּם: בְּאַרְבַּע אַנְפִּין דְּאַרְיֵה, דְּאִינּוּן (במדבר ו) יְבָרֶכְךָ יְהוָ"ה. וְנִשָּׂא: בְּאַרְבַּע אַנְפִּין דְּשׁוֹר, דְּאִינּוּן יִשָּׂא יְהוָ"ה בְּשְׂמָאלָא. וְגָבַהּ מְאֹד: יָאֵר יְהוָ"ה, בְּאֶמְצָעִיתָא. וְדָא יוֹד הֵי וָאו הֵי, יִשָּׂא יְהוָ"ה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם. רְבִיעָאָה יְהוָ"ה, וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם.

מִסִּטְרָא דִימִינָא, אִתְקְרִיאַת אֶבֶן. וְכַמָּה אֲבָנִין מְפוּלָמִין יַקִּירִין

לשון הקודש

רַעְיָא מְהֵימְנָא

דָּבָר אַחֵר (בראשית כח) וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם, רוֹעֶה נֶאֱמָן, מָה ל' עוֹלָה עַל כָּל הָאוֹתִיּוֹת, כָּךְ אַתָּה עָתִיד לְהִתְעַלּוֹת עַל כָּל הַבְּרִיּוֹת, מִשּׁוּם שֶׁעָלָה לַשֵּׁם שֶׁל יוֹ"ד הֵ"י וָא"ו הֵ"י, שֶׁבּוֹ שָׁלֹשׁ י' י' י', שֶׁחֶשְׁבּוֹנָן שְׁלֹשִׁים. שֶׁבַּהַתְחָלָה הָיִיתָ בְּשֵׁם יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, שֶׁהוּא יאאא, בְּי"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁהֵן גִּימַטְרִיָּא אֶחָד. כָּעֵת תִּתְעַלֶּה בְּאֵל, שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת ייא"י. שֶׁשְּׁנֵי שֵׁמוֹת הֵם עֵדִים הֲלֹא אֵל אֶחָד בְּרָאָנוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלאכי ב) הֲלֹא אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ הֲלֹא אֵל אֶחָד בְּרָאָנוּ.

וּבְשָׁלֹשׁ יוֹדִין אֵלּוּ יִתְקַיֵּם בְּךָ, (ישעיה נב) יָרוּם וְנִשָּׂא וְגָבַהּ מְאֹד בְּשֵׁם מ"ה. שֶׁכָּךְ עוֹלֶה מְא"ד לְחֶשְׁבּוֹן אָדָ"ם. וּבְהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת – מְאֹד הוּא אָדָם. יָרוּם – בְּאַרְבַּע פָּנִים שֶׁל אַרְיֵה, שֶׁהֵם (במדבר ו) יְבָרֶכְךָ יְהוָ"ה. וְנִשָּׂא – בְּאַרְבַּע פְּנֵי שׁוֹר, שֶׁהֵם יִשָּׂא יְהוָ"ה, בִּשְׂמֹאל. וְגָבַהּ מְאֹד – יָאֵר יְהוָ"ה, בְּאֶמְצָעִיתוֹ. וְזֶה שֵׁם יוֹד הֵי וָאו הֵי, יִשָּׂא יְהוָ"ה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם. רְבִיעִי – יְהוָ"ה, וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם.

מִצַּד הַיָּמִין נִקְרֵאת אֶבֶן. וְכַמָּה אֲבָנִים לַחוֹת יְקָרוֹת נִמְצְאוּ מִמֶּנָּה, שֶׁמִּמֶּנָּה מֵי

אִשְׁתְּכָחוּ מִנָּהּ, דְּמִנַּיְיהוּ מַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא נָפְקִין. וּבְגִינֵיהוֹן אִתְּמַר, אָמַר רִבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם שֶׁמָּא תִּסְתַּכְּנוּ בְּנַפְשְׁכֶם. לָא תֵּימְרוּן דְּאִינּוּן מַיִם, מַיִם מַמָּשׁ. מִשּׁוּם (תהלים קא) דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי. דְּאִלֵּין מַיִם, דָּא אוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ו) וְתוֹרָה אוֹר. וּבְגִין דְּהַאי נְהוֹרָא נְבִיעַ בְּמַבּוּעָא דְּמַיָּא, (ישעיה נח) אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו, אִתְקְרֵי מַיִם.

וּמִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא, הַאי אֶבֶן דְּאִיהִי י׳, אִתְקְרֵי גַּחֶלֶת. וּמִתַּמָּן עֶשֶׂר סְפִירָן כְּשַׁלְהֶבֶת קְשׁוּרָה בְּגַחֶלֶת. וְאִית לָהּ אַרְבָּעָה גַּוְונִין, (וְעַשְׂרָה) אִינּוּן, יוֹד הֵא וָאו הֵא. יְהוָ"ה. וְאִיהִי יָד הַגְּדוֹלָה בִּימִינָא, יָד הַחֲזָקָה בִּשְׂמָאלָא, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, מִתַּמָּן אִיהִי יָד רָמָה, כָּלִיל מֵאַרְבְּעִין וּתְרֵין גַּוְונִין.

וּבְגִין דְּאִיהִי מִסִּטְרָא דִּימִינָא אֶבֶן, וּמִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא גַּחֶלֶת, בָּהּ נָטִיל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נוּקְמָא, מִיִּשְׁמָעֵאל וֶאֱדוֹם, דְּאִינּוּן אִשִּׁין נוּכְרָאִין, וּמַיִם הַזֵּדוֹנִים. וּמְמָנָן דִּלְהוֹן סָמָאֵל וְנָחָשׁ. סָמָאֵל אֶשָּׁא דְּגֵיהִנָּם, מְמָנָה עַל אֶמָּה דְּעֵשָׂו. נָחָשׁ מְמָנָה עַל אֶמָּה דְּיִשְׁמָעֵאל, וְאִיהוּ רַהַב דִּמְמָנָא עַל מַיָּא.

לשון הקודש

הַתּוֹרָה יוֹצְאִים. וּבִגְלָלָם נֶאֱמַר, אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו: כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, שֶׁמָּא תִּסְתַּכְּנוּ בְּנַפְשְׁכֶם. אַל תֹּאמְרוּ שֶׁהֵם מַיִם, מַיִם מַמָּשׁ, מִשּׁוּם (תהלים קא) דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי. שֶׁאֵלּוּ הַמַּיִם זוֹ הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי ו) וְתוֹרָה אוֹר. וּמִשּׁוּם שֶׁזֶּה הָאוֹר נוֹבֵעַ בִּמְקוֹר הַמַּיִם (ישעיה נח) אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו, נִקְרָא מַיִם.

וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל, זוֹ הָאֶבֶן שֶׁהִיא אוֹת י׳ – נִקְרֵאת גַּחֶלֶת. וּמִשָּׁם עֶשֶׂר סְפִירוֹת, כְּשַׁלְהֶבֶת קְשׁוּרָה בְּגַחֶלֶת. וְיֵשׁ לָהּ אַרְבָּעָה גְּוָנִים, (וַעֲשָׂרָה) וְהֵם: יוֹד הֵא וָאו הֵא. יְהוָ"ה. וְהִיא יָד הַגְּדוֹלָה בְּיָמִין, יָד הַחֲזָקָה בִּשְׂמֹאל, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, מִשָּׁם הִיא יָד רָמָה, כְּלוּלָה מֵאַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם גְּוָנִים.

וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא מִצַּד הַיָּמִין – אֶבֶן. וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל – גַּחֶלֶת. בָּהּ לוֹקֵחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָקְמָה מִיִּשְׁמָעֵאל וֶאֱדוֹם, שֶׁהֵם אִשִּׁים נָכְרִיִּים וּמַיִם הַזֵּדוֹנִים. וְהַמְמֻנִּים שֶׁלָּהֶם – סָמָאֵל וְנָחָשׁ. סָמָאֵל אֵשׁ הַגֵּיהִנָּם, מְמֻנֶּה עַל הָאַמָּה שֶׁל עֵשָׂו. נָחָשׁ מְמֻנֶּה עַל הָאַמָּה שֶׁל יִשְׁמָעֵאל, וְהוּא רַהַב הַמְמֻנֶּה עַל הַמַּיִם.

בִּימִינָא דְּאַבְרָהָם, דְּדַרְגֵּיהּ חֶסֶד, נָטִיל נוּקְמָא מִיִּשְׁמָעֵאל, וּמְמָנָא דִילֵיהּ. וּבִשְׂמָאלָא דְיִצְחָק, דְּדַרְגֵּיהּ פַּחַד, נָטִיל נוּקְמָא מֵעֵשָׂו, וּמְמָנָא דִילֵיהּ. בִּתְרֵין מְשִׁיחִין, דְּאִינּוּן חַד מִימִינָא, מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. וְחַד מִשְּׂמָאלָא, מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. וּבְדַרְגָּא דְיַעֲקֹב, דְּאִיהִי לָקֳבְלֵיהּ, בְּרָזָא (בראשית מח) דְּשַׂכֵּל אֶת יָדָיו (כִּי מְנַשֶּׁה הַבְּכוֹר). אַרְיֵה לִשְׂמָאלָא. שׁוֹר לִימִינָא, דְּיִשְׁמָעֵאל. בְּגִין דִּיהוּדָה גָּלָה בְּעֵשָׂו, אִשְׁתְּכַח יְמִינָא דִקְדוּשָׁה, עִם שְׂמָאלָא דְעֵשָׂו. וּשְׂמָאלָא דִקְדוּשָׁה עִם יְמִינָא מִסָּאֲבָא דְיִשְׁמָעֵאל, (בראשית מט) עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה, רַעְיָא מְהֵימְנָא, בְּדַרְגֵּיהּ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל, נָטִיל נוּקְמָא מֵעֵרֶב רַב.

בִּתְלַת דַּרְגִּין אִלֵּין, יִפְקוּד (נ"א יִפְקוֹן) כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים, מִן גָּלוּתָא. וּבְהוֹן נָטִיל נוּקְמָא, מֵעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל וְעֵרֶב רַב. כְּגַוְונָא דְעֵרֶב רַב מְעָרְבִין בְּעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, הָכִי יַעֲקֹב מְעָרֵב בְּאַבְרָהָם וְיִצְחָק, עֵרוּב דְּתַרְוַוּיְהוּ. וְהָכִי מִתְעָרֵב שִׁילֹה, עִם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד וּמָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, וִיהֵא שַׁלְשֶׁלֶת דְּתַרְוַוּיְהוּ, כְּהַהוּא זִמְנָא דְּחָזָא בִלְעָם בַּנְבוּאָה דִילֵיהּ, דְּהָכִי מִתְקַשְּׁרֵי תְּרֵין מְשִׁיחִין בְּרַעְיָא מְהֵימְנָא, בִּתְלַת אֲבָהָן, בְּגָלוּתָא בַתְרָאָה.

לשון הקודש

בִּימִין אַבְרָהָם, שֶׁדַּרְגָּתוֹ חֶסֶד, נוֹטֵל נְקָמָה מִיִּשְׁמָעֵאל וּמֵהַמְמֻנֶּה שֶׁלּוֹ. וּבִשְׂמֹאל יִצְחָק, שֶׁדַּרְגָּתוֹ פַּחַד, נוֹטֵל נְקָמָה מֵעֵשָׂו וּמֵהַמְמֻנֶּה שֶׁלּוֹ. בִּשְׁנֵי מְשִׁיחִים, שֶׁהֵם אֶחָד מִיָּמִין – מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, וְאֶחָד מִשְּׂמֹאל – מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. וּבְדַרְגָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁהִיא כְּנֶגְדּוֹ, בְּסוֹד שֶׁל (בראשית מח) שִׂכֵּל אֶת יָדָיו (כִּי מְנַשֶּׁה הַבְּכוֹר). אַרְיֵה לִשְׂמֹאל. שׁוֹר לְיָמִין, שֶׁל יִשְׁמָעֵאל. בִּגְלַל שֶׁיְּהוּדָה גָּלָה בְּעֵשָׂו, נִמְצָא יְמִין הַקְּדֻשָּׁה עִם הַשְּׂמֹאל שֶׁל עֵשָׂו. וּשְׂמֹאל הַקְּדֻשָּׁה עִם יָמִין טְמֵאָה שֶׁל יִשְׁמָעֵאל, (שם מט) עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה, רוֹעֶה נֶאֱמָן, בְּדַרְגָּה שֶׁל תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל, נוֹטֵל נְקָמָה מֵעֵרֶב רַב.

בְּשָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת אֵלּוּ יִפְקֹד (יֵצְאוּ) כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים מִן הַגָּלוּת, וּבָהֶן יִקַּח נְקָמָה מֵעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל וְעֵרֶב רַב. כְּדֶגְמָא שֶׁל עֵרֶב רַב מְעָרְבִים בְּעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, כָּךְ יַעֲקֹב מְעָרֵב בְּאַבְרָהָם וְיִצְחָק, עֵרוּב שֶׁל שְׁנֵיהֶם. וְכָךְ מִתְעָרֵב שִׁילֹה עִם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד וּמָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, וּתְהֵא שַׁלְשֶׁלֶת שֶׁל שְׁנֵיהֶם כְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁרָאָה בִלְעָם בִּנְבוּאָתוֹ, שֶׁכָּךְ מִתְקַשְּׁרִים שְׁנֵי מְשִׁיחִים בָּרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן בִּשְׁלֹשָׁה אָבוֹת בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה.

פָּתַח וְאָמַר, (במדבר כג) **לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהָיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ. וְכֹלָּא לְקַיְּימָא קְרָא,** (ישעיה נד) **וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֲקַבְּצֵךְ. בְּהַהוּא זִמְנָא מְתַבְּרִין קְלִיפּוֹת, דַּהֲווֹ מְסָחֲרִין לִשְׁכִינְתָּא. מִיַּד אִתְגַּלְיָיא אַבְנָא חָדָא מִתְּלַת אַבְנִין, דְּאִינּוּן סְגוֹלְתָא. דְּעָלַיְיהוּ אִתְמַר,** (יחזקאל א) **וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וְאִינּוּן יִיי. בָּרְבִיעִי, אַבְנָא רְבִיעָאָה.** (דף רמ"ז ע"א) **בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ, אַבְנָא חֲמִשָּׁאָה. לָקָבְלַיְיהוּ, וַיִּקַּח דָּוִד** (שמואל א יז) **חֲמִשָּׁה חַלְּקֵי אֲבָנִים מִן הַנַּחַל. וְאִינּוּן לָקָבְלַיְיהוּ חָמֵשׁ תֵּיבִין, דְּאִינּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָ"ה אֱלֹהֵינוּ יְהוָ"ה.**

וַאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה, (יחזקאל א) **דָּא שְׁכִינְתָּא, בָּהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶחָד. ו' בְּתוֹסֶפֶת וַאֲנִי, הוּא נָהָר, צַדִּיק חַי עָלְמִין.** (בראשית ב) **וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, מָאי עֵדֶן. דָּא בִּינָה, נָהָר דְּנָפִיק מִנָּהּ, דָּא ו', בֶּן יָ"הּ, דַּרְגָּא דְרַעְיָא מְהֵימְנָא, וְרַעְיָא מְהֵימְנָא, נָפִיק מֵאִמָּא עִלָּאָה, וְאִתְפְּשַׁט בְּשִׁית סְפִירָאן עַד צַדִּיק, וּמִנֵּיהּ אַשְׁקֵי לְגִנְתָּא (דְּעֵדֶן), דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא.**

מָאי כְּבָ"ר. כ', כֶּתֶר. ב', בִּינָה. ר', רֵאשִׁית חָכְמָה. כֶּתֶר בִּימִינָא, חָכְמָה בִּשְׂמָאלָא, בִּינָה בְּאֶמְצָעִיתָא. רֶכֶב לְעֵילָא לְעִלַּת

לשון הקודש

פָּתַח וְאָמַר, (במדבר כג) **לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב** וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהָיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ. וְהַכֹּל לְקַיֵּם הַפָּסוּק (ישעיה נד) וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֲקַבְּצֵךְ. בְּאוֹתוֹ זְמַן נִשְׁבְּרוֹת הַקְּלִפּוֹת שֶׁהָיוּ מְסוֹבְבוֹת לַשְּׁכִינָה. מִיָּד מִתְגַּלִּית אֶבֶן אַחַת מִשָּׁלֹשׁ אֲבָנִים, שֶׁהֵן סְגוֹלְתָּא, שֶׁעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר (יחזקאל א) וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וְהֵן יִי. בָּרְבִיעִי – אֶבֶן רְבִיעִית. בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ – אֶבֶן חֲמִישִׁית. כְּנֶגְדָּן וַיִּקַּח דָּוִד (שמואל–א יז) חֲמִשָּׁה חַלְּקֵי אֲבָנִים מִן הַנַּחַל. וְאֵלּוּ לְעֻמָּתָם חָמֵשׁ תֵּבוֹת, שֶׁהֵן: שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָ"ה אֱלֹהֵינוּ יְהוָ"ה.

וַאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה (יחזקאל א) – זוֹ שְׁכִינָה, בָּהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶחָד. אוֹת ו' בְּתוֹסֶפֶת וַאֲנִי – הוּא נָהָר, צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים. (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. מַהוּ עֵדֶן? זוֹ בִּינָה. נָהָר שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנָּה זוֹ ו', בֶּן יָ"הּ, דַּרְגָּה שֶׁל הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, וְהָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן יוֹצֵא מֵאִמָּא הָעֶלְיוֹנָה, וּמִתְפַּשֵּׁט בְּשֵׁשׁ סְפִירוֹת עַד צַדִּיק, וּמִמֶּנּוּ מַשְׁקֶה לַגָּן (שֶׁל עֵדֶן), שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה.

מַהוּ כְּבָר? כ' – כֶּתֶר. ב' – בִּינָה. ר' –

הָעֲלוֹת. עֶשֶׂר סְפִירָאן כֻּלְּהוּ, אִתְכָּלְלוּ בְּנָהָר, דְּאִיהוּ אִתְפְּשָׁט עַד צַדִּיק, דְּאִיהוּ כָּל, כְּלִיל כֹּלָא. וּבְגִינֵיהּ אוֹקְמוּהָ, (דניאל ד) אִילָנָא רַבָּא וְתַקִּיף, וּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵּיהּ. מִנֵּיהּ תַּלְיָא כֹּלָא. כַּד הָמָא שְׁכִינְתָּא מִגּוֹ קְלִיפִּין, חָזָא עִמָּהּ עֶשֶׂר סְפִירָן. (ע"כ רעיא מהימנא). (ס"א ובחבורא קדמאה) זהר:

סֹלֶת לְמִנְחָה, לְאַעְלָאָה לְהַאי סֹלֶת, קַמֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה לְמִנְחָה. בֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין.

רעיא מהימנא

וּבְחִבּוּרָא קַדְמָאָה, אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, מֵהַאי אִשְׁתְּמוֹדַע, הֲנֵי מִילִּין סְתִימִין אִינּוּן, וְצָרִיךְ לְמִפְתַּח לוֹן קַמֵּי חַבְרַיָּיא, אַבְרָהָם יִצְחָק דְּתָקִינוּ שַׁחֲרִית וּמִנְחָה, אִתְמַר עָלַיְיהוּ, (ישעיה מח) אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ, דָּא יִצְחָק. וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם, דָּא אַבְרָהָם דְּדַרְגִּין דִּלְהוֹן חֶסֶד וָפַחַד. דְּאִתְמַר עָלַיְיהוּ (ישעיה סב) נִשְׁבַּע יְיָ בִּימִינוֹ, וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ, אִינּוּן תְּרֵין דְּרוֹעִין דְּמַלְכָּא, דְּאִיהוּ יְהוָ"ה, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. סֹלֶת דִּילֵיהּ, דָּא שְׁכִינְתָּא תַתָּאָה, נְהוֹרָא דִּילֵיהּ, סֹלֶת

לשון הקודש

רֵאשִׁית חָכְמָה. כֶּתֶר בְּיָמִין, חָכְמָה בִּשְׂמֹאל, בִּינָה בָּאֶמְצַע. רֶכֶב לָעֶלְיוֹן, לְעֵלַת הָעֲלוֹת. עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת כֻּלָּן נִכְלְלוּ בְּנָהָר, שֶׁהוּא מִתְפַּשֵּׁט עַד צַדִּיק שֶׁנִּקְרָא כֹּל, כּוֹלֵל הַכֹּל. וּבִגְלָלוֹ פֵּרְשׁוּהוּ (דניאל ד) אִילָן גָּדוֹל וְתַקִּיף, וּמָזוֹן לְכֻלָּם בּוֹ. מִמֶּנּוּ תָּלוּי הַכֹּל. כַּאֲשֶׁר רָאָה הַשְּׁכִינָה מִתּוֹךְ הַקְּלִפּוֹת, רָאָה עִמָּהּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת. (ע"כ רעיא מהימנא).

זֹהַר

סֹלֶת לְמִנְחָה, לְהַעֲלוֹת לְזֹאת הַסֹּלֶת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן לְמִנְחָה בֵּין שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

בַּחִבּוּר הַקַּדְמוֹן, אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, מִכָּאן נוֹדָע אֵלּוּ דְּבָרִים סְתוּמִים הֵם, וְצָרִיךְ לִפְתֹּחַ אוֹתָם לִפְנֵי הַחֲבֵרִים. אַבְרָהָם וְיִצְחָק שֶׁתִּקְּנוּ תְּפִלַּת שַׁחֲרִית וּמִנְחָה, נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם, (ישעיה מח) אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ – זֶה יִצְחָק. וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם – זֶה אַבְרָהָם. שֶׁהַדְּרָגוֹת שֶׁלָּהֶם חֶסֶד וָפַחַד, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם (שם סב) נִשְׁבַּע ה' בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ. אֵלּוּ שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא יְהוָ"ה, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. הַסֹּלֶת שֶׁלּוֹ זוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, הָאוֹר שֶׁלּוֹ, סֹלֶת נְקִיָּה

נְקֵיָּה מִסִּטְרוֹי בְּלָא פְּגִימוּ דַּחֲשׁוֹכָא, וּבְלָא תַּעֲרוּבֶת חֲשׁוֹכָא כְּלָל. דְּהָכִי אִינּוּן חֲשׁוֹכִין עִם נְהוֹרִין, כְּבַר קֶדֶם מוֹץ וְתֶבֶן.

וּבְחוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, מִתְעָרְבִין חֲשׁוֹכִין בִּנְהוֹרִין, וּכְגַוְונָא דְּדָשׁ בַּר נָשׁ תְּבוּאָה, וּלְבָתַר אִיהוּ בּוֹרֵר לָהּ, כְּבוֹרֵר אוֹכֶל מִתּוֹךְ פְּסוֹלֶת. כַּךְ יִשְׂרָאֵל, צָרִיךְ לְמֶעְבַּד בְּרוּחֵיהוֹן, כַּד אִתְעָרָב בְּהוֹן חֲשׁוֹכִין. וְרָזָא דְּמִלָּה, (תהלים נא) זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה וְגוֹ'. דִּבְהָכִי אִתְּבַר חֲשׁוֹכָא, דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע, דִּמְכַסֵּי עַל רוּחָא, כְּמוֹץ דִּמְכַסֶּה עַל חִטָּה. אוֹ כְּעָנָן, דִּמְכַסֶּה עַל שִׁמְשָׁא, וְלָא מָנַח לֵיהּ לְאַנְהָרָא.

וּבְזִמְנִין דְּחֹשֶׁךְ, דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע, מְכַסֶּה עַל יֵצֶר הַטּוֹב, דְּאִיהוּ אוֹר. אִיהוּ כְּמַאן דְּתָפִיס בְּבֵית הָאֲסוּרִין דְּיֵצֶר הָרָע. וְאוֹף הָכִי, כַּד יֵצֶר הַטּוֹב אִיהוּ תָּפִיס בִּרְשׁוּ דְּיֵצֶר הָרָע, הָכִי אִינּוּן תְּפִיסִין חַיָּילִין דְּיֵצֶר הַטּוֹב, בִּרְשׁוּ דְּחַיָּילִין דְּיֵצֶר הָרָע. וּבְזִמְנָא דְּיִתְבַּר בַּר נָשׁ רוּחֵיהּ, בְּכָל אֵבָרִין דִּילֵיהּ, קֶדֶם יְהוָ"ה, מַה כְּתִיב. (ישעיה מט) לֵאמֹר לָאֲסוּרִים צֵאוּ וְלַאֲשֶׁר בַּחֹשֶׁךְ הִגָּלוּ.

לשון הקודש

מִצִּדּוֹ בְּלִי פְּגָם שֶׁל חֹשֶׁךְ וּבְלִי תַּעֲרֹבֶת חֹשֶׁךְ כְּלָל. שֶׁכָּךְ הֵם חֹשֶׁךְ עִם אוֹר, כְּמוֹ דָּגָן בִּפְנֵי מוֹץ וְתֶבֶן.

וּבַחֲטָאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִתְעָרְבִים חֹשֶׁךְ וְאוֹר, וּכְמוֹ שֶׁאָדָם דָּשׁ תְּבוּאָה וּלְבַסּוֹף הוּא בּוֹרֵר אוֹתָהּ כְּבוֹרֵר אֹכֶל מִתּוֹךְ פְּסֹלֶת – כָּךְ יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּרוּחָם כַּאֲשֶׁר מִתְעָרֵב בָּהֶם חֹשֶׁךְ. וְסוֹד הַדָּבָר – (תהלים נא) זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה וְגוֹ'. שֶׁבְּכָךְ נִשְׁבַּר הַחֹשֶׁךְ, שֶׁהוּא יֵצֶר הָרָע, שֶׁמְּכַסֶּה עַל הָרוּחַ כְּמוֹ מוֹץ שֶׁמְּכַסֶּה עַל הַחִטָּה, אוֹ כְּמוֹ עָנָן שֶׁמְּכַסֶּה עַל הַשֶּׁמֶשׁ וְלֹא מַנִּיחַ לוֹ לְהָאִיר.

וּבִזְמַן שֶׁחֹשֶׁךְ, שֶׁהוּא יֵצֶר הָרָע, מְכַסֶּה עַל יֵצֶר הַטּוֹב, שֶׁהוּא אוֹר, הוּא כְּמִי שֶׁאָסוּר בְּבֵית הָאֲסוּרִים שֶׁל יֵצֶר הָרָע. וְאַף כָּךְ, כַּאֲשֶׁר יֵצֶר הַטּוֹב הוּא אָסוּר בִּרְשׁוּת יֵצֶר הָרָע, כָּךְ הֵם אֲסוּרִים הַחַיָּלִים שֶׁל יֵצֶר הַטּוֹב בִּרְשׁוּת הַחַיָּלִים שֶׁל יֵצֶר הָרָע. וּבִזְמַן שֶׁיִּשְׁבְּרוּ אָדָם רוּחוֹ בְּכָל אֵיבָרָיו לִפְנֵי יְהוָ"ה, מַה כָּתוּב? (ישעיה מט) לֵאמֹר לָאֲסוּרִים צֵאוּ וְלַאֲשֶׁר בַּחֹשֶׁךְ הִגָּלוּ.

אֲבָל שְׁכִינְתָּא אִיהִי סֹלֶת נְקִיָּה, דְּלֵית חֲשׁוֹכָא וְקַבָּלָא יְכִיל לְאִתְעָרְבָא בָּהּ. אִיהִי כַּגֶּפֶן, דְּלָא מְקַבְּלָא הַרְכָּבָה מִמִּין אַחֲרָא, דְּלָאו אִיהִי מִינָהּ. וְהַאי סֹלֶת בֵּין דְּרוֹעֵי מַלְכָּא אִיהִי יָתְבָא, בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית. (ע"כ רעיא מהימנא)..

זהר:

(וּבְחִבּוּרָא קַדְמָאָה) **בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית, בְּשֶׁמֶן, בְּהַהוּא שֶׁמֶן דְּנָגִיד וְנָפִיק מִלְּעֵילָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, יָאוּת אֲמְרַת. אֲבָל מָאי כָּתִית. אֶלָּא דָּזָא עִלָּאָה אִיהוּ. דְּכֵיוָן דְּאִיהוּ שֶׁמֶן, מָאי כָּתִית. אֶלָּא דֶּמֶז הוּא דְּקָא רָמִיז לְשַׁמְּשָׁא בְּנוּקְבָא, לְאַנְגְּדָא לְגַבָּהּ שֶׁמֶן כָּתִית כִּדְקָא יָאוּת לָהּ, לָא הֲוֵי אֶלָּא כָּתִית** (ס"א אֶלָּא רָזָא עִלָּאָה הוּא, דְּקָא רָמִיז לְאַנְגְּדָא לְגַבָּהּ שֶׁמֶן כָּתִית כִּדְקָא יָאוּת לָהּ), **לְאַפָּקָא מִזֵּיתִים, דְּאִינּוּן שַׁיְיפִין דְּגוּפָא, וּלְאַמְשָׁכָא הַהוּא נְגִידוּ מִלְּעֵילָא, בְּכָל שַׁיְיפָא וְשַׁיְיפָא.** (לָא הֲוֵי אֶלָּא כָּתִית).

וְצַדִּיק אִיהוּ דְכָתִישׁ (דף רמ"ז ע"ב) **כְּתִישִׁין, וְאַפִּיק מִכָּל אִינּוּן שַׁיְיפִין עִלָּאִין, דְּאִינּוּן זֵיתִין קַדִּישִׁין,**

לשון הקודש

אֲבָל הַשְּׁכִינָה הִיא סֹלֶת נְקִיָּה, שֶׁאֵין חֹשֶׁךְ וַאֲפִלָּה יָכוֹל לְהִתְעָרֵב בָּהּ. הִיא כְּמוֹ גֶּפֶן שֶׁאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת הַרְכָּבָה מִמִּין אַחֵר שֶׁאֵינוֹ מִינָהּ. וְזוֹ הַסֹּלֶת בֵּין זְרוֹעוֹת הַמֶּלֶךְ הִיא יוֹשֶׁבֶת, בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית. (ע"כ רעיא מהימנא).

זֹהַר

(וּבְחִבּוּר קַדְמוֹן) בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית, בְּשֶׁמֶן – בְּאוֹתוֹ שֶׁמֶן שֶׁנִּמְשָׁךְ וְיוֹצֵא מִלְּמַעְלָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, יָפֶה אָמַרְתָּ. אֲבָל מַהוּ כָּתִית? אֶלָּא סוֹד עֶלְיוֹן הוּא. שֶׁכֵּיוָן שֶׁהוּא שֶׁמֶן, מַהוּ כָּתִית? אֶלָּא דֶּמֶז הוּא שֶׁהוּא רוֹמֵז לְשַׁמֵּשׁ בַּנְּקֵבָה, לְהַמְשִׁיךְ אֶצְלָהּ שֶׁמֶן כָּתִית כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לָהּ, לֹא הָיְתָה אֶלָּא כָּתִית (אֶלָּא סוֹד עֶלְיוֹן הוּא, שֶׁהוּא רוֹמֵז לְהַמְשִׁיךְ אֶצְלָהּ שֶׁמֶן כָּתִית כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לָהּ), לְהוֹצִיא מִזֵּיתִים, שֶׁהֵם אֶבְרֵי הַגּוּף, וּלְהַמְשִׁיךְ אוֹתָהּ הַמְשָׁכָה מִלְּמַעְלָה בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר. (לֹא הָיָה אֶלָּא כָּתִית).

וְהַצַּדִּיק הוּא שֶׁכּוֹתֵשׁ כְּתִישׁוֹת, וּמוֹצִיא

מִשֵּׁחַ רְבוּ בְּתִיאוּבְתָּא שְׁלִים, לְגַבֵּי נוּקְבֵיהּ. וְאִי לָא כָתִישׁ, לָא יִפּוּק הַהוּא מִשְׁחָא, אֶלָּא בְּלָא תִיאוּבְתָּא דְשַׁיְיפִין, וְהַהוּא נְגִידוּ, לָא אִתְהֲנֵי מִנֵּיהּ נוּקְבָא, וְלָא חֲוֵי כִּדְקָא יָאוּת, עַד דְּתֵהֵא בְּלוּלָה מִנֵּיהּ מִכָּל שַׁיְיפִין. וְעַל דָּא בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית, לְאִתְהַנָּאָה וּלְאִתְזְנָא מִנֵּיהּ. (אמר רעיא מהימנא).

רעיא מהימנא

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, כַּמָּה מְתִיקִין מִילָּךְ, וַדַּאי אִתְמַר הָכָא, בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית. וְאִתְמַר הָתָם, בְּאוֹרַיְיתָא דִבְעַל פֶּה, בְּלוּלָה בַּמִּקְרָא, בַּמִּשְׁנָה, בַּתַּלְמוּד. וְעוֹד אִית רָזָא תִּנְיָינָא, בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית. וַדַּאי לָאו אוֹרַיְיתָא אִיהִי בְּלוּלָה. אֶלָּא לְמַאן דְּסָבִיל כַּמָּה מַכְתְּשִׁין בְּגִינָהּ. כְּמָה דְאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּלֵית אוֹרַיְיתָא מִתְקַיֶּמֶת, אֶלָּא בְּמִי שֶׁמֵּמִית גַּרְמֵיהּ עָלָהּ. וְעוֹד אָמְרוּ, בִּזְמַן שֶׁאַתָּה מְכַתֵּת רַגְלֶיךָ מִמְּדִינָה לִמְדִינָה, תִּזְכֶּה לִרְאוֹת פְּנֵי שְׁכִינָה.

לשון הקודש

מִכָּל אוֹתָם אֵיבָרִים עֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵם זֵיתִים קְדוֹשִׁים, שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, בִּתְשׁוּקָה שְׁלֵמָה לְגַבֵּי הַנְּקֵבָה. וְאִם לֹא יִכְתֹּשׁ, לֹא יֵצֵא אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶן, אֶלָּא בְּלִי תְּשׁוּקַת הָאֵיבָרִים. וְאוֹתוֹ שֶׁפַע לֹא תֵהָנֶה מִמֶּנּוּ הַנְּקֵבָה, וְלֹא יִהְיֶה כְּמוֹ שֶׁרָאוּי עַד שֶׁתִּהְיֶה בְּלוּלָה מִמֶּנּוּ מִכָּל הָאֵיבָרִים. וְעַל זֶה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית, לֵהָנוֹת וְלִהְיוֹת נִזּוֹנָה מִמֶּנּוּ.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כַּמָּה מְתוּקִים דְּבָרֶיךָ. וַדַּאי נֶאֱמַר כָּאן בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית, וְנֶאֱמַר שָׁם בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּלוּלָה בַּמִּקְרָא, בַּמִּשְׁנָה, בַּתַּלְמוּד. וְעוֹד יֵשׁ סוֹד שֵׁנִי, בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית – וַדַּאי אֵין הַתּוֹרָה הִיא בְּלוּלָה אֶלָּא לְמִי שֶׁסּוֹבֵל כַּמָּה יִסּוּרִים בִּשְׁבִילָהּ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁאֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּמִי שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ עָלֶיהָ. וְעוֹד אָמְרוּ, בִּזְמַן שֶׁאַתָּה מְכַתֵּת רַגְלֶיךָ מִמְּדִינָה לִמְדִינָה, תִּזְכֶּה לִרְאוֹת פְּנֵי שְׁכִינָה.

וְעוֹד בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית, דָּא הוּא דִּמְקַיֵּים פַּת בַּמֶּלַח תֹּאכַל, (יחזקאל ד׳) וּמַיִם בִּמְשׂוּרָה תִּשְׁתֶּה. וְעוֹד בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה נג) וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵנוּ מְדֻכָּא מֵעֲוֹנֹתֵינוּ. וְעוֹד בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית, דָּא צַדִּיק חַי עָלְמִין, דְּנָגִיד טִפִּין קַדִּישִׁין, דְּאִינּוּן פְּרוּרִין כַּזֵּיתִים, מִמּוֹחָא עִלָּאָה, דְּאִינּוּן חַד עֶשְׂרוֹן לָקֶבֶל י׳. וּשְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים, י׳ י׳. וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים לַפָּר, י׳ י׳ י׳. וְאִינּוּן עִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ, וּב׳ עֶשְׂרוֹנִים לָאַיִל, וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים לַפָּר.

וְרָזָא דִּמְלָה אָמְרוּ בְּתַעֲנִיּוֹת, אֵין טִפָּה יוֹרֶדֶת מִלְּמַעְלָה, שֶׁאֵין עוֹלִין כְּנֶגְדָּהּ טִפִּים. וְאִינּוּן בְּרָזָא דָא ״ וּרְמִיזוּ דִּילְהוֹן לְקָבֵל תְּלָת מוֹחִין. חַד מֹחַ הַזִּכָּרוֹן. תִּנְיָינָא מֹחַ הַמַּחֲשָׁבָה. תְּלִיתָאָה מֹחַ הַדִּמְיוֹן. הַדִּמְיוֹן וְהַזִּכָּרוֹן סָלְקִין מִן לִבָּא הַמַּחֲשָׁבִית נַחְתָּא עַל לִבָּא וּמְקַבְּלִין לָהּ עָלַיְיהוּ כְּמַלְכָּא, בְּגִין דְּהָאי אָדָם, דְּאִיהוּ מַחֲשָׁבָה, דְּרָכִיב וְשָׁלִיט עַל חֵיוָא תְּלִיתָאָה וְנָחִית עֲלָהּ לְגַבֵּי תְּרֵין חֵיוָון וּפַתְחִין גַּדְפַּיְיהוּ לְקַבְּלָא לָהּ כְּגוֹן חוֹלֵם עַל צֵירֵי אִתְעֲבִיד סֶגוֹלְתָּא וְדָא כֶּתֶר עֶלְיוֹן עַל חָכְמָה וּבִינָה.

לשון הקודש

וְעוֹד בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית – זֶהוּ שֶׁמְּקַיֵּים פַּת בַּמֶּלַח תֹּאכֵל (יחזקאל ד) וּמַיִם בִּמְשׂוּרָה תִּשְׁתֶּה. וְעוֹד בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית – זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נג) וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵנוּ מְדֻכָּא מֵעֲוֹנֹתֵינוּ. וְעוֹד בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית – זֶה צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים שֶׁמּוֹשֵׁךְ טִפּוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁהֵן פְּרוּרִים כַּזֵּיתִים, מֵהַמֹּחַ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהֵם עִשָּׂרוֹן אֶחָד כְּנֶגֶד י׳. וּשְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים – י׳ י׳. וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים לַפָּר – י׳ י׳ י׳. וְהֵם – עִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ, וּשְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים לָאַיִל, וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים לַפָּר.

וְסוֹד הַדָּבָר אָמְרוּ בְּתַעֲנִיּוֹת, אֵין טִפָּה יוֹרֶדֶת מִלְּמַעְלָה שֶׁאֵין עוֹלוֹת כְּנֶגְדָּהּ טִפִּים. וְהֵם בְּסוֹד זֶה: ״ וְהָרֶמֶז שֶׁלָּהֶן כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה מֹחִין. אֶחָד – מֹחַ הַזִּכָּרוֹן. שֵׁנִי – מֹחַ הַמַּחֲשָׁבָה. שְׁלִישִׁי – מֹחַ הַדִּמְיוֹן. הַדִּמְיוֹן וְהַזִּכָּרוֹן עוֹלִים מִן הַלֵּב. הַמַּחֲשָׁבָה יוֹרֶדֶת עַל הַלֵּב, וּמְקַבְּלִים אוֹתָהּ עֲלֵיהֶם כְּמֶלֶךְ, מִשּׁוּם שֶׁזֶּה הָאָדָם, שֶׁהוּא מַחֲשָׁבָה, שֶׁרוֹכֵב וְשׁוֹלֵט עַל חַיָּה שְׁלִישִׁית, וְיוֹרֶדֶת עָלֶיהָ אֵצֶל שְׁתֵּי הַחַיּוֹת, וּפוֹתְחִים כַּנְפֵיהֶם לְקַבֵּל אוֹתָהּ כְּמוֹ נִקּוּד חוֹלָם עַל צֵירֵי – נַעֲשָׂה סֶגוֹלְתָּא, וְזֶה כֶּתֶר עֶלְיוֹן עַל חָכְמָה וּבִינָה.

עִשָּׂרוֹן וּשְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים, רְמִיזִין לִתְלַת חֵיוָן דְּמֶרְכַּבְתָּא עִלָּאָה. דְּאִינּוּן: גְּדֻלָּה, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת. שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִין, רְמִיזִין: לְנֶצַח, הוֹד, יְסוֹד. מֶרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה. רְבִיעִית הַהִין: דָּא מַלְכוּת קַדִּישָׁא, ה׳ רְבִיעָאָה מִן שֵׁם יְהוָ״ה. דְּאִיהוּ אַרְבַּע אַנְפֵּי אָדָם. (ע״כ רעיא מהימנא). (וּבְחִבּוּרָא קַדְמָאָה).

זהר:

רְבִיעִית הַהִין, רַגְלָא רְבִיעָאָה לְכֻרְסְיָיא עִלָּאָה, וְאִיהוּ עוֹלָה תָּמִיד לְגַבֵּיהּ בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, עַד מַחֲשַׁבְתָּא עִלָּאָה, דְּלֵית לָהּ סוֹף. וּבְגִין דָּא, עוֹלָה קָא אַתְיָא עַל הִרְהוּר הַלֵּב.

רעיא מהימנא

וּבְחִבּוּרָא קַדְמָאָה אָמַר, רַעְיָא מְהֵימְנָא, הַהִיא תָּגָא דְּזַרְקָא, אִיהִי יוֹד, רְבִיעִית. אוֹף הָכִי בַּהַיָּה דִשְׁמָהּ אָדָם, דְּאַרְבַּע אַנְפִּין דִילֵיהּ דְּאִינּוּן יְהוָ״ה, מַקָּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא. תְּלַת חֵיוָן, דְּאִינּוּן תְּרֵיסָר שְׁבָטִין. (ע״כ רעיא מהימנא)..

לשון הקודש

עִשָּׂרוֹן וּשְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים רוֹמְזִים לְשָׁלֹשׁ חַיּוֹת שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהֵן: גְּדֻלָּה, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת. שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים רוֹמְזִים לְנֶצַח, הוֹד, יְסוֹד. מֶרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה. רְבִיעִית הַהִין – זוֹ מַלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה, ה׳ רְבִיעִית מִשֵּׁם יְהוָ״ה, שֶׁהוּא אַרְבַּע פְּנֵי אָדָם. (ע״כ רעיא מהימנא). (וּבְחִבּוּר קַדְמוֹן).

זֹהַר

רְבִיעִית הַהִין, רֶגֶל רְבִיעִית לַכִּסֵּא הָעֶלְיוֹן, וְהִיא עוֹלָה תָּמִיד אֶצְלוֹ בְּכָל יוֹם וָיוֹם עַד מַחֲשָׁבָה עֶלְיוֹנָה שֶׁאֵין לָהּ סוֹף, וּמִשּׁוּם זֶה הָעוֹלָה בָּאָה עַל הִרְהוּר הַלֵּב.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

וּבַחִבּוּר הַקַּדְמוֹן אָמַר, רוֹעֶה נֶאֱמָן, אוֹתוֹ טַעַם שֶׁל זַרְקָא הִיא אוֹת יו״ד, רְבִיעִית. אַף כָּךְ בַּהַיָּה שֶׁשְּׁמָהּ אָדָם, שֶׁאַרְבַּע פָּנִים שֶׁלָּהּ שֶׁהֵם יְהוָ״ה, מַקַּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא. שָׁלֹשׁ חַיּוֹת שֶׁהֵן שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים. (ע״כ רעיא מהימנא).

זהר:

וּבְחִבּוּרָא קַדְמָאָה, עוֹלַת תָּמִיד, אִיהִי רֶגֶל רְבִיעָאָה לְכֶרְסְיָיא עִלָּאָה, דָּא עוֹלָה תָּמִיד בְּכָל יוֹם, מֵאִינּוּן יוֹמִין שִׁית דִּבְרֵאשִׁית. בְּשַׁבָּת עַל חַד תְּרֵין, בְּגִין דְּיִתּוֹסַף בָּהּ נְהִירוּ וּשְׁלֵימָא כַּדְקָא יָאוּת, וְהָא אִתְּמַר.

רעיא מהימנא

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, מַלְכוּ בְּשִׁית סְפִירָן אִיהִי עוֹלָה תָּמִיד לְגַבֵּי ו', דְּאָחִיד בְּהוֹן. בֵּן יָ"ה, גָּנִיז בַּבִּינָה. וּבְאָן סְפִירָה מֵאִינּוּן שִׁית סְלִיקַת לְגַבֵּיהּ. בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה, דְּאִקְרֵי תִּפְאֶרֶת. דִּבְיוֹם הַשַּׁבָּת אִתּוֹסַף עִמֵּיהּ נֶפֶשׁ יְתֵירָה, דְּאִיהִי בִּינָה. ה' עִלָּאָה. י' אוֹת בְּשַׁבָּת, חָכְמָה עִלָּאָה. מֶלֶךְ מְעוּטָר בְּכֶתֶר, וּבְגִין דָּא, בִּתְפִלַּת מוּסַף כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ.

וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם, וְכִי כַּמָּה רֵישִׁין אִית לָהּ לְסִיהֲרָא. אֶלָּא אִינּוּן תְּרֵין נְקוּדִין, כְּגַוְונָא דָא ״ נְקוּדָה תַּתָּאָה סִיהֲרָא, תְּרֵין רֵישִׁין דִּילָהּ, תְּרֵין נְקוּדִין דְּאִינּוּן עַלָּהּ, סֶגוֹל. בְּקַדְמִיתָא הָוָה כֶּתֶר

לשון הקודש

זֹהַר

וּבְחִבּוּר קַדְמוֹן, עוֹלַת תָּמִיד הִיא רֶגֶל רְבִיעִית לַכִּסֵּא הָעֶלְיוֹן. זוֹ עוֹלָה תָּמִיד בְּכָל יוֹם מֵאֵלּוּ הַיָּמִים שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. בְּשַׁבָּת – עַל אֶחָד שְׁנַיִם, כְּדֵי שֶׁיִּתּוֹסַף בָּהּ אוֹר וּשְׁלֵמוּת כְּמוֹ שֶׁרָאוּי, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, הַמַּלְכוּת בְּשֵׁשׁ סְפִירוֹת הִיא עוֹלָה תָּמִיד אֵצֶל אוֹת ו' שֶׁאֲחוּזָה בָּהֶן. בֵּן יָ"ה, גָּנוּז בְּבִינָה. וּבְאֵילוּ סְפִירוֹת מֵאֵלּוּ הַשֵּׁשׁ עוֹלָה אֶצְלוֹ? בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, הַנִּקְרָא תִּפְאֶרֶת. שֶׁבְּיוֹם הַשַּׁבָּת נוֹסֶפֶת עִמּוֹ נֶפֶשׁ יְתֵרָה, שֶׁהִיא בִּינָה, ה' עֶלְיוֹנָה. י' – אוֹת בְּשַׁבָּת, חָכְמָה עֶלְיוֹנָה, מֶלֶךְ מְעֻטָּר בְּכֶתֶר, וּמִשּׁוּם זֶה בִּתְפִלַּת מוּסָף כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ.

וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם – וְכִי כַּמָּה רָאשִׁים יֵשׁ לָהּ לַלְּבָנָה? אֶלָּא הֵם שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת כְּדֶגֶמַת זֶה ״ נְקֻדָּה תַּחְתּוֹנָה – הַלְּבָנָה, שְׁנֵי רָאשִׁים שֶׁלָּהּ

עֲלֵי תְּרֵי מַלְכִין כְּגַוְונָא דָא, וַהֲוָת סְגוֹלְתָּא. וּלְבָתַר דְּאַמְרַת אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד, אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ. וּנְחִיתַת לְרַגְלוֹי דִּתְרֵין מְלָכִים, כְּגַוְונָא דָא, וְהַיְינוּ סֶגוֹל, מַה דַּהֲוָת סְגוֹלְתָּא, אִתְהַדְּרַת סֶגוֹל.

וְרָזָא דְּמִלָּה, לָקָבֵל תְּרֵין נְקוּדִין, דְּאִינּוּן תְּרֵין מְלָכִים, קָא רָמִיז פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם, וְלָקָבֵל נְקוּדָה עֲטָרָה עַל רֵישַׁיְיהוּ, אָמַר, וְאַיִל אֶחָד, כְּמוֹ כֶתֶר אֶחָד. בָּתַר דְּאַמְרַת אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד, אַזְעִירַת גַּרְמָהּ, אוֹף הָכִי, וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת. אַיִל דְּיִצְחָק, אִתְהַדַּר שָׂעִיר. אִתְהַפַּךְ מֵרַחֲמֵי לְדִינָא, וְאִתְזְעִיר.

וּבְגִין דָּא שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת, וְלֹא אָמַר לְעוֹלָה, לְמֶהֱוֵי כֶתֶר. וּמִנָּלָן דְּאִית יְרִידָה בַּחַטָּאת, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ט) **וַיֵּרֶד מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת. וַאֲמַאי שָׁתַף עוֹלָה עִם חַטָּאת בַּיְרִידָה. אֶלָּא לְאוֹלְפָא, דְּעוֹלָה הֲוָת בְּקַדְמִיתָא מִדַּת הָרַחֲמִים, וּלְבָתַר אִתְהַפְּכַת לְדִינָא בַּיְרִידָה, וְאִתְקְרִיאַת חַטָּאת, וְכֹלָּא חַד.**

לשון הקודש

אֵלּוּ שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת שֶׁהֵן עָלֶיהָ סֶגוֹל. בָּרִאשׁוֹנָה הָיָה כֶּתֶר עַל שְׁנֵי מְלָכִים כְּדֶגְמַת זֶה, וְהָיְתָה סֶגוֹלְתָּא. וּלְבַסּוֹף שֶׁאָמְרָה אִי אֶפְשִׁי לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד, אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ. וְיָרְדָה לְרַגְלֵיהֶם שֶׁל שְׁנֵי מְלָכִים כְּמוֹ זֶה, וְזֶהוּ נִקּוּד סֶגוֹל. מַה שֶּׁהָיְתָה סֶגוֹלְתָּא, חָזְרָה לִהְיוֹת סֶגוֹל.

וְסוֹד הַדָּבָר – כְּנֶגֶד שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת שֶׁהֵן שְׁנֵי מְלָכִים, רוֹמֵז בִּפְסוּק פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם. וּכְנֶגֶד נְקֻדָּה שֶׁהִיא עֲטָרָה עַל רָאשֵׁיהֶם, אָמַר וְאַיִל אֶחָד, כְּמוֹ כֶתֶר אֶחָד. אַחַר שֶׁאָמְרָה אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד, הִקְטִינָה עַצְמָהּ. אַף כָּךְ, וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת. אַיִל שֶׁל יִצְחָק חָזַר לִהְיוֹת שָׂעִיר. הִתְהַפֵּךְ מֵרַחֲמִים לְדִין, וְנִקְטַן.

וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת, וְלֹא אָמַר לְעוֹלָה, לִהְיוֹת כֶּתֶר. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁיֵּשׁ יְרִידָה בְּחַטָּאת? שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ט) וַיֵּרֶד מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת. וּמַדּוּעַ שִׁתֵּף עוֹלָה עִם חַטָּאת בַּיְרִידָה? אֶלָּא לְלַמֵּד, שֶׁעוֹלָה הָיְתָה בַּהַתְחָלָה מִדַּת הָרַחֲמִים, וּלְבַסּוֹף הִתְהַפְּכָה לְמִדַּת הַדִּין בַּיְרִידָה, וְנִקְרֵאת חַטָּאת, וְהַכֹּל אֶחָד.

וּבְגִין דָּא, הָבִיאוּ עָלַי (דף רמ"ח ע"א) כַּפָּרָה, עָלַי חֲוַת סִיהֲרָא כֶּתֶר וַדָּאי, כְּגַוְונָא דָא ׳ וּלְבָתַר אִתְמְעִיטַת, וְנַחְתַּת לְרַגְלִין דִּילֵיהּ, כְּגַוְונָא דָא ״ וּבְזִמְנָא דָא הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה, אִיתְמַר בָּהּ, (ויקרא ו) הִיא הָעֹלָה, סְלִיקַת מֵרַגְלוֹי. דְּאִתְּמַר בָּהּ, (ישעיה סו) וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי. לְמֵימַר בָּהּ, הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי. וְהַאי אִיהוּ רָזָא, (שמואל ב כג) צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהִים. דִּמְהַפֵּךְ דִּינָא לְרַחֲמֵי. וְרָזָא דְמִלָּה, (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. כְּגַוְונָא דָא, הוה"י. יְהוָה.

וְעוֹד, כֶּבֶשׂ א׳ וּשְׁנֵי כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִים, לָקָבֵל תְּלַת סְפִירָן. שִׁבְעָה כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה, לָקָבֵל שֶׁבַע סְפִירָן. שִׁבְעָה כְּבָשִׂים, אִינּוּן ז׳ יוֹמִין דְּסִיהֲרָא. בְּנֵי שָׁנָה, בְּנוּי דְסִיהֲרָא, דְּאִקְרֵי שָׁנָה. דְּאִיהִי חָדָא מֵאִינּוּן שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת. (ע"כ רעיא מהימנא)..

זהר:

וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם וְגוֹ׳. וְכִי כַּמָּה רָאשִׁין אִינּוּן לְסִיהֲרָא. וְהָא לֵית רֵישָׁא לְסִיהֲרָא, אֶלָּא שִׁמְשָׁא, דְּאִיהוּ רֵישָׁא לְגַבָּהּ. אֶלָּא רָאשֵׁי תְּרֵין בְּכָל

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה. עָלַי – הָיְתָה הַלְּבָנָה כֶּתֶר וַדַּאי, כְּדֶגְמַת זֶה ׳ וּלְבַסּוֹף הִתְמַעֲטָה וְיָרְדָה לְרַגְלָיו כְּדֶגְמַת זֶה ״ וּבִזְמַן זֶה נֶאֱמַר הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שם ו) הִיא הָעֹלָה, עוֹלָה מֵרַגְלָיו, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (ישעיה סו) וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי, לוֹמַר בָּהּ הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי. וְזֶהוּ סוֹד (שמואל-ב כג) צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהִים. שֶׁמְּהַפֵּךְ דִּין לְרַחֲמִים. וְסוֹד הַדָּבָר – (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. כְּדֶגְמַת זֶה הוה"י, יְהוָה.

וְעוֹד, כֶּבֶשׂ אֶחָד וּשְׁנֵי כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִים – כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ סְפִירוֹת. שִׁבְעָה כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה – כְּנֶגֶד שֶׁבַע סְפִירוֹת. שִׁבְעָה כְּבָשִׂים – הֵם שִׁבְעָה יָמִים שֶׁל הַלְּבָנָה. בְּנֵי שָׁנָה – בְּנֵי הַלְּבָנָה שֶׁנִּקְרֵאת שָׁנָה, שֶׁהִיא אַחַת מֵאוֹתָן שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת.

(ע"כ רעיא מהימנא).

זֹהַר

וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם וְגוֹ׳. וְכִי כַּמָּה רָאשִׁים יֵשׁ לַלְּבָנָה? וַהֲרֵי אֵין רֹאשׁ לַלְּבָנָה אֶלָּא

יַרְחָא וְיַרְחָא. וְאִינּוּן יַעֲקֹב וְיוֹסֵף, דְּמִתְחַדְּתֵי עַל סִיהֲרָא. וְעַל דָּא בָּעוּ לְחַדְּתָא לָהּ.

פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם, אִלֵּין אִינּוּן דְּאָמְרָה סִיהֲרָא, דְּהֵיךְ יִשְׁתַּמְּשׁוּן בָּהּ כַּחֲדָא, וְאַזְעִירַת גַּרְמָהּ תְּחוֹתַיְיהוּ. וְאַיִל אֶחָד, דָּא אַיִל דְּיִצְחָק. וְכִי אַבְרָהָם לְאָן אָזִיל. אֶלָּא בְּגִין דְּאִתְעַר תַּמָּן עֵשָׂו, אִתְכְּנִיש אַבְרָהָם, דְּלָא יֶחֱמֵי לֵיהּ, וּמַאן אִיהוּ שָׂעִיר דְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ. (תְּרֵי נוּסְחֵי) וּבְגִין דְּזַמִּין לְאִתְעָרָא תַּמָּן עֵשָׂו דְּאִיהוּ שָׂעִיר אִתְכְּנִיש אַבְרָהָם, וְלָא אִשְׁתְּכַח תַּמָּן, יִצְחָק, אִשְׁתְּכַח תַּמָּן, דִּרְחִימוּ דִּילֵיהּ לְגַבֵּיהּ, כְּחַמְרָא עַל דּוּרְדְּיֵיהּ. יַעֲקֹב אִשְׁתְּכַח תַּמָּן, לְתַבְרָא אַנְפּוֹי. יוֹסֵף דְּאִיהוּ שׁוֹר (ס"א שָׁטָן) דִּילֵיהּ, לְגַבֵּי רָחֵל.

רעיא מהימנא

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, וַדַּאי בְּנֵי שָׁנָה אִתְקְרִיאוּ עַל שֵׁם חַמָּה, (נ"א

לשון הקודש

הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהוּא רֹאשׁ בִּשְׁבִילָהּ. אֶלָּא רָאשֵׁי – שְׁנַיִם, בְּכָל חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ, וְהֵם יַעֲקֹב וְיוֹסֵף שֶׁמִּתְחַדְּשִׁים עַל הַלְּבָנָה, וְעַל זֶה רָצוּ לְחַדֵּשׁ אוֹתָהּ.

פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם – אֵלּוּ הֵם שֶׁאָמְרָה הַלְּבָנָה אֵיךְ יִשְׁתַּמְּשׁוּ בָּהּ כְּאֶחָד, וְהִמְעִיטָה עַצְמָהּ תַּחְתֵּיהֶם. וְאַיִל אֶחָד – זֶה אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק. וְכִי אַבְרָהָם לְהֵיכָן הָלַךְ? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהִתְעוֹרֵר שָׁם עֵשָׂו, נֶאֱסַף אַבְרָהָם, שֶׁלֹּא יִרְאֶה אוֹתוֹ. וּמִי הוּא? שָׂעִיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ. (שְׁתֵּי נֻסְחָאוֹת) וּמִשּׁוּם שֶׁמְּזֻמָּן לְהִתְעוֹרֵר שָׁם עֵשָׂו, שֶׁהוּא שָׂעִיר – נֶאֱסַף אַבְרָהָם וְלֹא נִמְצָא שָׁם. יִצְחָק נִמְצָא שָׁם, שֶׁהַאֲהֲבָה שֶׁלּוֹ אֶצְלוֹ כְּיַיִן עַל שְׁמָרָיו. יַעֲקֹב נִמְצָא שָׁם לִשְׁבֹּר פָּנָיו. יוֹסֵף הוּא הַשּׁוֹר (שָׁטָן) שֶׁלּוֹ אֵצֶל רָחֵל.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, וַדַּאי בְּנֵי שָׁנָה נִקְרָאִים עַל שֵׁם הַחַמָּה (מלבוש), הָאֵם הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁנֶּאֱמַר

מַלְכוּת) אִימָּא קַדִּישָׁא, דְּאִתְּמַר בָּהּ פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה. (ס"א סִיהֲרָא דְּאִקְרֵי שָׁנָה דְּאִית בָּהּ שנ"ה יוֹמִין, כְּחוּשְׁבַּן) שָׁנָה אִית בָּהּ שס"ה יוֹמִין, כְּחוּשְׁבַּן שס"ה לֹא תַעֲשֶׂה. וְאִיהוּ עַל דָּא לִשְׁמָאלָא. אִימָּא עִלָּאָה, סִיהֲרָא בִּימִינָא. אֲסוּרָה בְּרַתָּא לְאַבָּא דְּאִיהוּ לִימִינָא חֶסֶד. וְאִיהִי כְּלִילָא מִרמ"ח פִּקּוּדִין. אִשְׁתְּכַח ו' עִם אִימָּא לִשְׁמָאלָא. בְּרַתָּא עִם אַבָּא לִימִינָא דְּחֶסֶד. (וְאִיהִי כְּלִילָא מרמ"ח פִּקּוּדִין. אִשְׁתְּכַח ו' עִם אִימָּא, בְּרַתָּא עִם אַבָּא לִימִינָא) וְרָזָא דְּמִלָּה, (משלי ג) בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ. חָכְמָה אַבָּא. אֶרֶץ בְּרַתָּא. כּוֹנֵן שָׁמַיִם דְּאִיהוּ בְּרָא, עִם אִימָּא דְּאִיהוּ תְּבוּנָה, וְהַאי אִיהוּ יהה"ו, הֲוָיוֹת בְּאֶמְצַע.

וְעוֹד וּשְׁעִיר עִזִּים אֶחָד, תְּרֵין שְׂעִירִין אִינּוּן, דְּאִתְּמַר עָלַיְיהוּ (ויקרא טז) וְלָקַח אֶת שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים וְגוֹ' גּוֹרָל אֶחָד לַיְיָ וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל. שָׂעִיר לַיְיָ, בְּגִין מִיעוּט סִיהֲרָא, וְאִיהוּ שָׂעִיר אֶחָד לַיהוָ"ה לְחַטָּאת. אֶחָד: מִסִּטְרָא דִּיחוּדָא. אֲבָל שָׂעִיר דַּעֲזָאזֵל, לָא כְתִיב בֵּיהּ אֶחָד, לָא קָרְבָּן, וְלָא אִשֶּׁה, וְלָא עוֹלָה. אֶלָּא וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עִתִּי הַמִּדְבָּרָה. וְשִׁלַּח, כִּדְאָמַר יַעֲקֹב (בראשית לב) מִנְחָה הִיא שְׁלוּחָה לַאדֹנִי לְעֵשָׂו. אוֹף הָכִי שׁוֹחַד, לְתַבְרָא רוּגְזָא דְּסָמָאֵ"ל, דְּלָא יִתְקְרִיב לְמַקְדְּשָׁא לְקַטְרְגָא.

לשון הקודש

בָּהּ פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה. (הַלְּבָנָה שֶׁנִּקְרֵאת שָׁנָה, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שנ"ה יָמִים כְּחֶשְׁבּוֹן) שָׁנָה יֵשׁ בָּהּ שס"ה יָמִים, כְּחֶשְׁבּוֹן שס"ה מִצְוֹות לֹא תַעֲשֶׂה, וְלָכֵן הוּא לִשְׂמֹאל. אִמָּא עֶלְיוֹנָה – הַלְּבָנָה בִּימִין. אֲסוּרָה הַבַּת לָאָב, שֶׁהוּא לִימִין, חֶסֶד. וְהִיא כְּלוּלָה מֵרמ"ח מִצְוֹות. נִמְצֵאת ו' עִם אִמָּא לִשְׂמֹאל. הַבַּת עִם הָאָב לִימִין הַחֶסֶד. (וְהִיא כְּלוּלָה מֵרמ"ח מִצְוֹות. נִמְצֵאת ו' עִם אִמָּא, וְהַבַּת עִם הָאָב לִימִין). וְסוֹד הַדָּבָר – (משלי ג) בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ. חָכְמָה – אַבָּא. אָרֶץ – בַּת. כּוֹנֵן שָׁמַיִם – שֶׁהוּא בֵּן, עִם אִמָּא, שֶׁהִיא תְּבוּנָה. וְזֶהוּ צָרוּף יהה"ו, הֲוָיוֹת בְּאֶמְצַע.

וְעוֹד, וּשְׁעִיר עִזִּים אֶחָד – שְׁנֵי שְׂעִירִים הֵם, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם (ויקרא טז) וְלָקַח אֶת שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים וְגוֹ' גּוֹרָל אֶחָד לַה' וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל. שָׂעִיר לַה', בִּגְלַל מִעוּט הַלְּבָנָה, וְהוּא שָׂעִיר אֶחָד לַיהוָ"ה לְחַטָּאת. אֶחָד – מִצַּד הַיִּחוּד. אֲבָל שָׂעִיר שֶׁל עֲזָאזֵל לֹא כָתוּב בּוֹ אֶחָד, לָא קָרְבָּן, וְלֹא אִשֶּׁה, וְלֹא עוֹלָה. אֶלָּא – וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עִתִּי הַמִּדְבָּרָה. וְשִׁלַּח, כְּמוֹ שֶׁאָמַר יַעֲקֹב, (בראשית לב) מִנְחָה הִיא שְׁלוּחָה

לְכַלְבָּא דְּאִיהוּ רָעֵב, וּמַאן דְּבָעֵי דְּלָא נָשִׁיךְ לֵיהּ, יָהִיב לֵיהּ בִּשְׂרָא לְמֵיכַל, אוֹ נָהֲמָא, וְיַשְׁקֵי לֵיהּ מַיָּא. וְרָזָא דְּמִלָּה, (משלי כה) אִם רָעֵב שֹׂנַאֲךָ הַאֲכִלֵהוּ לָחֶם וְגוֹ'. וּבְדָא יִתְהַדַּר רְחִימוּ דְּבַר נָשׁ, דְּלָא דַּי דְּלָא נָשִׁיךְ לֵיהּ בְּכַמָּה יִסּוּרִין, אֶלָּא אִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי לֵיהּ סַנֵּיגוֹרָא, וְאִתְהַדַּר רְחִימוּי.

וַאֲמַאי הֲווֹ שַׁלְחִין לֵיהּ בְּיַד אִישׁ עִתִּי, פְּגִים. בְּגִין דְּסִטְרִין אַחֲרָנִין כֻּלְּהוּ מָאֲרֵי מוּמִין, וְאִתְקְרִיאוּ שְׂעִירִים, דִּכְתִיב, (ישעיה יג) וּשְׂעִירִים יְרַקְּדוּ שָׁם. וְאִתְּמַר בְּהוֹן, (ויקרא יז) וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת זִבְחֵיהֶם לַשְּׂעִירִם. דְּעָלַיְיהוּ אִתְּמַר, (דברים לב) יִזְבְּחוּ לַשֵּׁדִים לֹא אֱלֹהַּ. וּבְשָׂעִיר דָּא, אִתְפְּרַשׁ מִכֹּלָּא, וְנוֹשֵׂא כָּל חוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל עָלֵיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ויקרא טז) וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם. וְעוֹד, בָּתַר דְּנָטִיל אִיהוּ וְנָשָׂא. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (שמות לד) נֹשֵׂא עָוֹן. מָאי בֵּין נוֹשֵׂא לְנָשָׂא. נָשָׂא: מָטוּלָא. נוֹשֵׂא: סְלִיקוּ דְּמָטוּלָא. (וּבְחִבּוּרָא קַדְמָאָה) **(ע"כ רעיא מהימנא)**

זהר:

וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים, תְּלַת דַּרְגִּין קַדְמָאִין דִּילָהּ, דְּכָל

לשון הקודש

לַאדֹנִי לְעֵשָׂו. אַף כָּךְ שֹׂחַד, לְשִׁבּוֹר הָרֹגֶז שֶׁל סָמָאֵ"ל שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב לַמִּקְדָּשׁ לְקַטְרֵג.

מָשָׁל לְכֶלֶב שֶׁהוּא רָעֵב, וּמִי שֶׁרוֹצֶה שֶׁלֹּא יִנְשֹׁךְ אוֹתוֹ, נוֹתֵן לוֹ בָּשָׂר לֶאֱכֹל אוֹ לֶחֶם, וְיַשְׁקֶה אוֹתוֹ מַיִם. וְסוֹד הַדָּבָר – (משלי כה) אִם רָעֵב שֹׂנַאֲךָ הַאֲכִלֵהוּ לָחֶם וְגוֹ'. וּבְזֶה יַחֲזוֹר לְאַהֲבָתוֹ שֶׁל הָאָדָם. שֶׁלֹּא דַּי שֶׁלֹּא יִנְשֹׁךְ אוֹתוֹ בְּכַמָּה יִסּוּרִים, אֶלָּא יַחֲזוֹר לִהְיוֹת עָלָיו סָנֵגוֹר, וְיַחֲזוֹר לִהְיוֹת אוֹהֲבוֹ.

וּמַדּוּעַ הָיוּ שׁוֹלְחִים אוֹתוֹ בְּיַד אִישׁ עִתִּי, פְּגוּם? מִשּׁוּם שֶׁהַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים כֻּלָּם בַּעֲלֵי מוּמִים, וְנִקְרְאוּ שְׂעִירִים, שֶׁכָּתוּב (ישעיה יג) וּשְׂעִירִים יְרַקְּדוּ שָׁם. וְנֶאֱמַר בָּהֶם, (ויקרא יז) וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת זִבְחֵיהֶם לַשְּׂעִירִם. שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (דברים לב) יִזְבְּחוּ לַשֵּׁדִים לֹא אֱלֹהַּ. וּבְשָׂעִיר זֶה נִפְרָשׁ מֵהַכֹּל, וְנוֹשֵׂא אֶת כָּל חוֹבוֹת יִשְׂרָאֵל עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא טז) וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹתָם. וְעוֹד, אַחַר שֶׁנּוֹטֵל הוּא – וְנָשָׂא. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (שמות לד) נֹשֵׂא עָוֹן. מַה בֵּין נוֹשֵׂא לְנָשָׂא? נָשָׂא – מַשָּׂאוֹ. נֹשֵׂא – הֲרָמַת הַמַּשָּׂאוֹ. (וּבְחִבּוּר קַדְמוֹן) (ע"כ רעיא מהימנא).

זֹהַר

וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים – שָׁלֹשׁ מַדְרֵגוֹת רִאשׁוֹנוֹת

חַד וְחַד עֶשֶׂר, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא עֶשְׂרוֹנִים, חַד מֵעֲשָׂרָה. וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד, אֲמַאי אִקְרֵי חַטָּאת. בְּגִין דְּאִיהוּ חַטָּאת, וּמִסִּטְרָא דְחַטָּאת הוּא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וְהָא כְתִיב לַיְיָ. (דף רמ"ח ע"ב) אֶלָּא לַיְיָ אִתְקְרִיב וַדַּאי, דִּכְתִיב לְכַפֵּר. לְתַבְרָא אַנְפִּין, וְכֹלָּא יִתְקְרִיב לְמַקְדְּשָׁא, אֶלָּא יָהֲבֵי חוּלָקָא חָדָא לְסָמָאֵל, וְאָכִיל לֵיהּ, וְלָא אָחִיד בִּשְׂאַר קָרְבְּנִין. וְדָא אִיהוּ לְחוֹדֵיהּ, דְּלָא אִשְׁתַּתַּף אַחֲרָא עִמֵּיהּ לְמֵיכַל בֵּיהּ.

אִיהוּ אִתְהֲנֵי בְגוֹ סְעוּדָתָא דְמַלְכָּא בְחוּלָקָא דָא, וְעַל דָּא חַדֵּי, וְאִתְפְּרַשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, וְלָא מְקַטְרְגָא עָלַיְיהוּ. וְאִי לָאו דְהָוָה מִיעוּטָא דְסִיהֲרָא, לָא הֲווֹ יָהֲבֵי לֵיהּ בִּסְעוּדָתָא דְמַלְכָּא כְלוּם. וְכִי בְמִיעוּטָא דְסִיהֲרָא מָאי קָא עָבִיד. אֶלָּא בְגִין דְּקָרִיב וְיָנִיק, וְנָטִיל חֵילָא לְעַמֵּיהּ, מִגּוֹ סְטָר שְׂמָאלָא דְסִיהֲרָא, וְאִתְתַּקַּף בֵּיהּ. וּבְשָׂעִיר דָּא אִתְפְּרַשׁ מִכֹּלָּא, וְאִתְהֲנֵי

לשון הקודש

שֶׁלָּהּ, שֶׁכָּל אַחַת וְאַחַת – עֶשֶׂר, כְּדֶגְמָא שֶׁל מַעְלָה – עֶשְׂרוֹנִים, אֶחָד מֵעֲשָׂרָה. וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד, מַדּוּעַ נִקְרָא חַטָּאת? מִשּׁוּם שֶׁהוּא חַטָּאת, וּמִצַּד הַחַטָּאת הוּא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַהֲרֵי כָּתוּב לַה'. אֶלָּא לְשֵׁם ה' מִקְרָב בְּוַדַּאי, שֶׁכָּתוּב לְכַפֵּר. לְשַׁבֵּר פָּנִים, וְהַכֹּל יִתְקָרֵב לַמִּקְדָּשׁ, אֶלָּא נוֹתְנִים חֵלֶק אֶחָד לְסָמָאֵל, וְאוֹכֵל אוֹתוֹ, וְלֹא אוֹחֵז בִּשְׂאָר הַקָּרְבָּנוֹת. וְזֶהוּ לְבַדּוֹ, שֶׁלֹּא יִשְׁתַּתֵּף אַחֵר עִמּוֹ לֶאֱכֹל בּוֹ.

הוּא נֶהֱנָה בְּתוֹךְ סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ בְּחֵלֶק זֶה, וְעַל זֶה שָׂמֵחַ, וְנִפְרָד מִיִּשְׂרָאֵל וְלֹא מְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם. וְאִם לֹא שֶׁהָיָה מִעוּט הַלְּבָנָה, לֹא הָיוּ נוֹתְנִים לוֹ בִּסְעוּדַת הַמֶּלֶךְ כְּלוּם. וְכִי בְּמִעוּט הַלְּבָנָה מָה הָיָה עוֹשֶׂה? אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּתְקָרֵב וְיֵינַק וְיִקַּח כֹּחַ לְעַמּוֹ מִתּוֹךְ צַד שְׂמֹאל שֶׁל

בְּהַאי. וּבְגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַזְעִיר לָהּ לְסִיהֲרָא, מְקָרְבִין לֵיהּ לְהַאי שָׂעִיר, בְּגִין דְּיִתְפְּרַשׁ מִנָּהּ, וְלָא יִתְקְרִיב לְמַקְדְּשָׁא. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה. עָלַי: בְּגִינֵי, דְּאַזְעִירַת לָהּ, בְּגִין סִבַּת דִּילִי אַתּוּן צְרִיכִין דָּא.

רעיא מהימנא

וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם, (במדבר כח) אינון יַעֲקֹב וְיוֹסֵף. (בראשית לז) אֵלֶּה תֹּלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף, דִּמְחַדְּתֵי עַל סִיהֲרָא. אַשְׁכַּחְנָא בְּסִפְרָא דַחֲנוֹךְ דְּאָמַר, כְּמָה דִבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ, דְּאִתְדַּכְּיָאת סִיהֲרָא לְאִתְקָרְבָא בְּבַעְלָהּ, אִצְטְרִיךְ לְמֵיהַב לְסִטְרָא אַחֲרָא חוּלָקָא חָדָא, בְּהַהוּא זִינָא דִילָהּ. אוֹף הָכִי נָמֵי אִצְטְרִיכַת לְאִתְּתָא, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְדַּכְּיָאת לְאִתְקָרְבָא בְּבַעְלָהּ, לְמֵיהַב חוּלָקָא חָדָא לְסִטְרָא אַחֲרָא, בְּהַהוּא זִינָא דִילֵיהּ.

וּמַאן אִיהוּ. הַהוּא חוּלָקָא טוּפְרָהָא בְּטִנּוּפָא דִלְהוֹן. וּזְעִיר מֵרֵישׁ דְּשַׁעֲרָא, בְּגִין דְּבָעֵי לְאַסְרְקָא רֵישָׁא, וּלְאַכְרְכָא לוֹן דָּא

לשון הקודש

הַלְּבָנָה, וְיִתְחַזֵּק בּוֹ. וּבְשָׂעִיר זֶה נִפְרָד מֵהַכֹּל וְנֶהֱנֶה בָּזֶה. וּמִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִמְעִיט לָהּ לַלְּבָנָה, מַקְרִיבִים לוֹ לְזֶה הַשָּׂעִיר, כְּדֵי שֶׁיִּפָּרֵד מִמֶּנּוּ וְלֹא יִתְקָרֵב לַמִּקְדָּשׁ. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה. עָלַי – בִּגְלָלִי, שֶׁהִמְעַטְתִּי אוֹתָהּ. בִּגְלַל סִבָּה שֶׁלִּי אַתֶּם צְרִיכִים זֶה.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם (במדבר כח) – הֵם יַעֲקֹב וְיוֹסֵף. (בראשית לז) אֵלֶּה תֹּלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף, שֶׁמִּתְחַדְּשִׁים עַל הַלְּבָנָה. מָצִינוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ שֶׁאָמַר, כְּמוֹ שֶׁבְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁנִּטְהֶרֶת הַלְּבָנָה לְהִתְקָרֵב בְּבַעְלָהּ, צָרִיךְ לָתֵת לְצַד הָאַחֵר חֵלֶק אֶחָד בְּאוֹתוֹ מִין שֶׁלָּהּ – אַף כָּךְ גַּם כֵּן צְרִיכָה הָאִשָּׁה בְּשָׁעָה שֶׁנִּטְהֶרֶת לְהִתְקָרֵב בְּבַעְלָהּ לָתֵת חֵלֶק אֶחָד לְצַד הָאַחֵר בְּאוֹתוֹ מִין שֶׁלּוֹ.

וּמַהוּ? אוֹתוֹ חֵלֶק הַצִּפָּרְנַיִם בַּלְּכְלוּךְ שֶׁלָּהֶם. וּמְעַט מִשַּׂעֲרוֹת הָרֹאשׁ, כֵּיוָן שֶׁצָּרִיךְ לִסְרֹק רֹאשָׁהּ, וְלִכְרֹךְ אוֹתָם זֶה בָּזֶה, וְלֹא יֵלֵךְ

בְּדָא, וְלָא יֵזִיל אֲבַתְרָהּ הַהוּא סִטְרָא בִּישָׁא, לְאַבְאָשָׁא לָהּ, וְאִתְפְּרַשׁ מִנָּהּ בְּכָל סִטְרִין. וּמַה תַּעֲבִיד, מֵהַהוּא שַׁעֲרָא וְטוּפְרִין. לְבָתָר דְּתַכְרִיךְ לוֹן כַּחֲדָא, אִצְטְרִיךְ לְאָנָחָא לוֹן בַּאֲתָר דְּלָא עַבְרִין תַּמָּן בְּנֵי נָשָׁא, אוֹ בְּגוֹ חוֹרִין תַּתָּאִין דַּחֲצַרָא, וְתַגְּנִיז לוֹן תַּמָּן.

רעיא מהימנא

וְעוֹד וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם אָמְרוּ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין, דְּכַד הֲווֹ מְקַדְּשִׁין יַרְחִין עַל פִּי בֵית דִּין, הֲווֹ מַשְׁיְאִין מַשּׂוּאוֹת בְּרָאשֵׁי הֶהָרִים, וַהֲווּ אַמְרִין כָּזֶה רְאֵה וְקַדֵּשׁ. לְזִמְנִין סְהֲרָא הֲוָת כְּגַוְונָא דָא **ט** הָוָה מִסְתַּכְּלָא לְעֵילָא בְּקַרְנָא. וּלְזִמְנִין מִסְתַּכְּלָא לְתַתָּא כְּגוֹוְנָא דָא **ח** לְזִמְנִין מִסְתַּכְּלָא לְמִזְרָח כְּגוֹוְנָא דָא **ב** לְזִמְנִין לְמַעֲרָב כְּגוֹוְנָא דָא **כ** לְזִמְנִין לְדָרוֹם וּלְזִמְנִין לַצָּפוֹן וְהַאי אִיהוּ כ אִסְתַּכְּלוּתָהּ דִּילָהּ לְשִׁית סִטְרִין דְּכָלִיל לוֹן תִּפְאֶרֶת דְּאִיהוּ ו׳ גְּדוּלָה גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת. נֶצַח הוֹד יְסוֹד.

נְקוּדָא דְּנָגִיד עָלֵיהּ מִלְּגוֹ, הִיא חָכְמָה. וְהַהִיא חוּט דְּאַסְחַר עָלָהּ, אִיהוּ כֶּתֶר. וְהַהִיא נְקוּדָא אִיהוּ לְזִמְנִין עֲטָרָה, וּלְזִמְנִין כִּסֵּא, לְמֵיתַב עָלֵיהּ, לְזִמְנִין שְׁרַפְרָף לַהֲדוֹם רַגְלָיו.

לשון הקודש

אַחֲרֶיהָ אוֹתוֹ צַד הָרָע לְהָרַע לָהּ, וְיִפָּרֵד מִמֶּנָּה בְּכָל הַצְּדָדִים. וּמַה תַּעֲשֶׂה מֵאוֹתוֹ שֵׂעָר וְצִפָּרְנַיִם? לְאַחַר שֶׁתִּכְרֹךְ אוֹתָם כְּאֶחָד, צָרִיךְ לְהַנִּיחַ אוֹתָם בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא עוֹבְרִים שָׁם בְּנֵי אָדָם, אוֹ בְּתוֹךְ חוֹרִים תַּחְתּוֹנִים שֶׁל הֶחָצֵר, וְיַגְנֵז אוֹתָם שָׁם.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

וְעוֹד וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם – אָמְרוּ חַכְמֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁכַּאֲשֶׁר הָיוּ מְקַדְּשִׁים חֳדָשִׁים עַל פִּי בֵית דִּין, הָיוּ מַשִּׂיאִין מַשּׂוּאוֹת בְּרָאשֵׁי הֶהָרִים, וְהָיוּ אוֹמְרִים: כָּזֶה רְאֵה וְקַדֵּשׁ. לִפְעָמִים הָיְתָה הַלְּבָנָה כְּדֶגְמָא זוֹ **ט** הָיְתָה מִסְתַּכֶּלֶת לְמַעְלָה בְּקַרְנֶיהָ. וְלִפְעָמִים מִסְתַּכֶּלֶת לְמַטָּה כְּדֶגְמָא זוֹ **ח** לִפְעָמִים מִסְתַּכֶּלֶת לַמִּזְרָח כְּדֶגְמָא זוֹ **ב** לִפְעָמִים לַמַּעֲרָב כְּדֶגְמָא זוֹ – כ. לִפְעָמִים לַדָּרוֹם, וְלִפְעָמִים לַצָּפוֹן, וְזוֹהִי אוֹת כ, הַהִסְתַּכְּלוּת שֶׁלָּהּ לְשִׁשָּׁה צְדָדִים שֶׁכּוֹלֶלֶת אוֹתָם הַתִּפְאֶרֶת, שֶׁהִיא אוֹת ו׳, גְּדֻלָּה גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת נֵצַח הוֹד יְסוֹד.

נְקֻדָּה שֶׁמּוֹשֶׁכֶת עָלֶיהָ מִבִּפְנִים הִיא חָכְמָה. וְאוֹתוֹ הַחוּט הַסּוֹבֵב עָלֶיהָ הוּא כֶּתֶר. וְאוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה הַהִיא לִפְעָמִים עֲטָרָה, וְלִפְעָמִים כִּסֵּא לָשֶׁבֶת עָלֶיהָ, לִפְעָמִים שְׁרַפְרַף לַהֲדוֹם רַגְלָיו.

וַאֲמַאי אִתְקְרִיאַת לְבָנָה. עַל שֵׁם לִבּוּן הַהֲלָכָה, דְּאִיהִי מִלְּגוֹ, (תהלים מה) כָּל כְּבוּדָה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה. וּבְאֵשָׁא דְּבִינָה דְּנָחִית עָלָה אִיהִי מִתְלַבְּנַת. וְרָזָא דְּמִלָּה, (ישעיה א) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ. וּמַאי דַּהֲוַת אֲדֹנָי דִּינָא, סוּמָקָא בִּגְבוּרָה, דְּתַמָּן בִּינָה. אִתְלַבְּנַת מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד, דְּתַמָּן חָכְמָה, וְאִתְחַדְּרַת יְהוָ"ה.

וּמַה גָּרִים לְאִתְהַפְּכָא מִדִּינָא לְרַחֲמֵי צַדִּיקִים גְּמוּרִים דְּסִיהֲרָא מִסִּטְרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, אִיהִי קְלִיפָּא דִּילֵיהּ חֲשׁוּכָא, אִם בַּהֶרֶת שְׁחוֹרָה, הִיא יֵצֶר הָרָע, שִׁפְחָה. (ויקרא יג) וּשְׁפָלָה אֵינֶנָּה וְהִיא כֵּהָה, וְלֵית לָהּ מִדִּילָהּ, אֶלָּא הַהוּא חוּט דְּנָהִיר בָּהּ, דְּאִיהוּ לִוָּה לָהּ בְּלֵילְיָא, דְּאִיהִי גָּלוּתָא. וְאִתְעֲבָר מִנָּהּ בִּימָמָא, דְּאִיהוּ עָלְמָא דְּאָתֵי, דְּבֵיהּ (מלאכי ג) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ.

אֲבָל סִיהֲרָא דְּעֵץ הַחַיִּים, הַהִיא נְקוּדָה דִּלְגָו מִנָּהּ, אִיהִי כְּמַבּוּעָא דְּלֵית לֵיהּ פְּסָק, דִּכְתִיב בָּהּ, (ישעיה נח) וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו. וְאִתְקְרִיאַת אַיֶּלֶת אֲהָבִים מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד, דְּהַיְינוּ (ירמיה לא) אַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד. וּתְרֵין

לשון הקודש

וּמַדּוּעַ נִקְרֵאת לְבָנָה? עַל שֵׁם לִבּוּן הַהֲלָכָה, שֶׁהִיא מִבִּפְנִים, (תהלים מה) כָּל כְּבוּדָה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה. וּבְאֵשׁ הַבִּינָה שֶׁיּוֹרֵד עָלֶיהָ הִיא מִתְלַבֶּנֶת. וְסוֹד הַדָּבָר – (ישעיה א) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ. וּמַה שֶּׁהָיְתָה אוֹתִיּוֹת אֲדֹנָי דִּין, אֲדֻמָּה בִּגְבוּרָה, שֶׁשָּׁם הַבִּינָה – הִתְלַבְּנָה מִצַּד הַחֶסֶד, שֶׁשָּׁם חָכְמָה, וְחָזְרָה אוֹתִיּוֹת יְהוָ"ה.

וּמַה גָּרַם לְהִתְהַפֵּךְ מִדִּין לְרַחֲמִים? צַדִּיקִים גְּמוּרִים, שֶׁהַלְּבָנָה מִצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, הַקְּלִפָּה שֶׁלָּהּ הִיא חֹשֶׁךְ, אִם בַּהֶרֶת שְׁחוֹרָה, הִיא יֵצֶר הָרָע, שִׁפְחָה. (ויקרא יג) וּשְׁפָלָה אֵינֶנָּה, וְהִיא כֵּהָה. וְאֵין לָהּ מִשֶּׁלָּהּ אֶלָּא אוֹתוֹ חוּט שֶׁמֵּאִיר בָּהּ, שֶׁהוּא לִוָּה אוֹתָהּ בַּלַּיְלָה, שֶׁהִיא גָּלוּת. וְעוֹבֵר מִמֶּנָּה בַּיּוֹם, שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא, שֶׁבּוֹ (מלאכי ג) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ.

אֲבָל הַלְּבָנָה שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, אוֹתָהּ נְקֻדָּה שֶׁבִּפְנִים מִמֶּנָּה, הִיא כִּמְקוֹר הַמַּעְיָן שֶׁאֵין לוֹ הֶפְסֵק, שֶׁכָּתוּב בָּהּ (ישעיה נח) וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו. וְנִקְרֵאת אַיֶּלֶת אֲהָבִים מִצַּד הַחֶסֶד, כְּלוֹמַר (ירמיה לא) אַהֲבַת עוֹלָם

קַרְנִין אִית לָהּ מִן נְהוֹרָא, כְּגַוְונָא דָא ט לְזִמְנִין הָאַחַת גָּבוֹהַּ מִן הַשֵּׁנִית כְּגוֹנָא דָא. ט לְזִמְנִין קַרְנִין אִינּוּן שָׁוִין ט (ע"כ רעיא מהימנא).

(דף רמ"ט ע"א).

וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וְגוֹ'. רִבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים מב) **כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַּעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים. הַאי קְרָא אוֹקְמוּהָ, כְּתִיב הָכָא אַיָּל וּכְתִיב הָתָם אַיֶּלֶת, בְּגִין דְּאִית דְּכַר וְאִית נוּקְבָא** (וְאַף עַל גַּב דְּאִית דְּכַר וְנוּקְבָא, כּוּלָּא חַד. הַאי אַיָּל, אִיהוּ אִקְרֵי דְכַר. וְאִיהוּ אִקְרֵי נוּקְבָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב כְּאַיָּל תַּעֲרֹג וְלָא כְתִיב יַעֲרוֹג. וְכֹלָּא חַד. אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר).

מָאי אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר. אֶלָּא דָא אִיהִי חַיָּה חָדָא רַחֲמָנִית, דְּלֵית בְּכָל חֵיוָן דְּעָלְמָא רַחֲמָנִית כְּוָותָהּ. בְּגִין דִּבְשַׁעֲתָא דְּדָחִיקַת לָהּ שַׁעֲתָא, וְאִצְטְרִיכַת לְמִזּוֹנָא לָהּ וּלְכָל חֵיוָן. אִיהִי אַזְלַת לְמֵרָחִיק לְאַרַח רְחִיקָא. וְאָתְיָאת וְאוֹבִילַת מְזוֹנָא. וְלָא בָעָאת לְמֵיכַל, עַד דְּתֵיתֵי וְתִתְהַדַּר לְאַתְרָהָא. אָמָאי.

לשון הקודש

אֲהַבְתִּיךָ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךָ חָסֶד. וּשְׁתֵּי קַרְנַיִם יֵשׁ לָהּ מִן הָאוֹר, כִּדְגְוָנָא זוֹ ט לִפְעָמִים הָאַחַת גְּבוֹהָה מִן הַשֵּׁנִיָּה כִּדְגְוָנָא זוֹ ט לִפְעָמִים הַקַּרְנַיִם הֵן שָׁוּוֹת. ט (ע"כ רעיא מהימנא).

וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וְגוֹ'. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים מב) כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַּעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים. פָּסוּק זֶה פֵּרְשׁוּהוּ, כָּתוּב כָּאן אַיָּל, וְכָתוּב שָׁם אַיֶּלֶת. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ זָכָר וְיֵשׁ נְקֵבָה (וְאַף עַל גַּב שֶׁיֵּשׁ זָכָר וּנְקֵבָה, הַכֹּל אֶחָד. הָאַיָּל הַזֶּה, הוּא נִקְרָא זָכָר, וְהוּא נִקְרָא נְקֵבָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כְּאַיָּל תַּעֲרֹג, וְלֹא כָתוּב יַעֲרֹג. וְהַכֹּל אֶחָד. אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר).

מַהִי אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר? אֶלָּא זוֹהִי חַיָּה אַחַת רַחֲמָנִית שֶׁאֵין בְּכָל חַיּוֹת הָעוֹלָם רַחֲמָנִית כְּמוֹתָהּ. מִשּׁוּם שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁדְּחוּקָה לָהּ הַשָּׁעָה וּצְרִיכָה לְמָזוֹן לָהּ וּלְכָל הַחַיּוֹת, הִיא הוֹלֶכֶת לְמֵרָחוֹק לְדֶרֶךְ רְחוֹקָה, וּמְבִיאָה וּמוֹבִילָה מָזוֹן, וְלֹא רוֹצָה לֶאֱכֹל עַד שֶׁתָּבֹא וְתַחֲזֹר לִמְקוֹמָהּ. מַדּוּעַ? כְּדֵי שֶׁיִּתְאַסְּפוּ אֶצְלָהּ שְׁאָר

בְּגִין דְּיִתְכַּנְּשׁוּן לְגַבָּהּ שְׁאַר חֵיוָן, וּתְחַלֵּק לוֹן מֵהַהוּא מְזוֹנָא. וְכַד אָתַת, מִתְכַּנְּשִׁין לְגַבָּהּ כָּל שְׁאַר חֵיוָן, וְהִיא קַיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וּפַלְגַת לְכָל חַד וְחַד. וְסִימָן, (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְגוֹ'. וּמִמַּה דִּפְלִיגַת לוֹן, אִיהִי שַׂבְעָה, כְּאִלּוּ אָכְלָה יַתִּיר מֵיכְלָא מִכֹּלָּא. (אֵימָתַי פְּלִיגַת לוֹן).

וְכַד יֵיתֵי צַפְּרָא דְּאִקְרֵי שַׁחַר. יֵיתֵי לָהּ חֲבָלִים דְּגָלוּתָא. וּבְגִין דָּא, אִתְקְרִיאַת אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר. עַל שֵׁם קַדְרוּתָא דְצַפְּרָא. דַּחֲבָלִים לָהּ כַּיּוֹלֶדָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה כו) כְּמוֹ הָרָה תַקְרִיב לָלֶדֶת תָּחִיל תִּזְעַק בַּחֲבָלֶיהָ וְגוֹ'. אֵימָתַי פַּלְגַת לְהוֹן. כַּד צַפְּרָא בָּעֵי לְמֵיתֵי. בְּעוֹד דְּאִיהִי לֵילְיָא, וְקַדְרוּתָא סְלִיקַת לְאַנְהָרָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְגוֹ'. כֵּיוָן דְּאַנְהִיר צַפְּרָא, כֻּלְּהוּ שַׂבְעִין בִּמְזוֹנָא דִילָהּ.

לשון הקודש

הַחַיּוֹת וּתְחַלֵּק לָהֶן מֵאוֹתוֹ מָזוֹן. וְכַאֲשֶׁר מַגִּיעָה, מִתְאַסְּפוֹת אֶצְלָהּ כָּל שְׁאָר הַחַיּוֹת, וְהִיא עוֹמֶדֶת בָּאֶמְצַע וּמְחַלֶּקֶת לְכָל אַחַת וְאַחַת. וְסִימָן לַדָּבָר – (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְגוֹ'. וּמִמַּה שֶׁמְּחַלֶּקֶת לָהֶן הִיא שְׂבֵעָה, כְּאִלּוּ אָכְלָה יוֹתֵר אֹכֶל מִכֻּלָּן. (מָתַי מְחַלֶּקֶת לָהֶן).

וְכַאֲשֶׁר יַגִּיעַ הַבֹּקֶר שֶׁנִּקְרָא שַׁחַר, יַגִּיעַ לָהּ חֲבָלֵי גָּלוּת. וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרֵאת אַיֶּלֶת הַשַّחַר, עַל שֵׁם שַׁחֲרוּת הַבֹּקֶר. שֶׁיֵּשׁ לָהּ כְּאֵבִים כְּמוֹ הַיּוֹלֶדֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כו) כְּמוֹ הָרָה תַקְרִיב לָלֶדֶת תָּחִיל תִּזְעַק בַּחֲבָלֶיהָ וְגוֹ'. מָתַי מְחַלֶּקֶת לָהֶן? כַּאֲשֶׁר הַבֹּקֶר רוֹצֶה לָבֹא, בְּעוֹד שֶׁהוּא לַיְלָה וְהַשַּׁחֲרוּת עוֹלָה לְהָאִיר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְגוֹ'. כֵּיוָן שֶׁהֵאִיר הַבֹּקֶר, כֻּלָּם שְׂבֵעִים

כְּדֵין, קָלָא חָדָא אִתְעַר בְּאֶמְצָעִיתָא דִּרְקִיעַ, קָאֲרֵי בְּחַיִל וְאָמַר, קְרִיבִין עוּלוּ לְדוּכְתַּיְיכוּ. רְחִיקִין. פּוּקוּ. כָּל חַד וְחַד לִיכְנֵשׁ לְאַתְרֵיהּ דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ. כֵּיוָן דְּאַנְהִיר שִׁמְשָׁא, כָּל חַד וְחַד אִתְכְּנִישׁ לְאַתְרֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קד) תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן וְגוֹ'. וְאִיהִי אַזְלַת בִּימָמָא, וְאִתְגַּלְיָא בְּלֵילְיָא, וּפַלְגָּא בְּצַפְרָא, וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי, אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר.

לְבָתָר אִתַּתְקְפַת כְּגִיבָּר וְאַזְלַת, וְאִקְרֵי אַיָּל. לְאָן אָתָר אַזְלַת. אַזְלַת שִׁתִּין פַּרְסֵי מֵהַהוּא (דף רמ"ט ע"ב) אָתָר דְּנָפְקָא, וְעָאלַת לְגוֹ טוּרָא דַּחֲשׁוֹכָא. (וּמִתַּמָּן אַרְחַת מְזוֹנָא) אַזְלַת בְּגוֹ הַהוּא טוּרָא דַּחֲשׁוֹכָא, אָרַח לְרַגְלָהּ חִוְיָא חָדָא עֲקִימָא, וְאָזִיל לְרַגְלָהּ. וְאִיהִי סַלְקָא מִתַּמָּן, לְגַבֵּי טוּרָא דִּנְהוֹרָא. כֵּיוָן דְּמָטַת תַּמָּן, זַמִּין לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חִוְיָא אַחֲרָא, וְנָפִיק

לשון הקודש

בַּמָּזוֹן שֶׁלָּהּ.

אָז קוֹל אֶחָד מִתְעוֹרֵר בְּאֶמְצַע הָרָקִיעַ, קוֹרֵא בְּכֹחַ וְאוֹמֵר: קְרוֹבִים הִכָּנְסוּ לִמְקוֹמְכֶם! רְחוֹקִים צְאוּ! כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֵאָסֵף לִמְקוֹמוֹ הָרָאוּי לוֹ. כֵּיוָן שֶׁהֵאִיר הַשֶּׁמֶשׁ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד נֶאֱסָף לִמְקוֹמוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן וְגוֹ'. וְהִיא הוֹלֶכֶת בַּיּוֹם, וּמִתְגַּלֵּית בַּלַּיְלָה, וּמְחַלֶּקֶת בַּבֹּקֶר. וְלָכֵן נִקְרֵאת אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר.

לְבַסּוֹף מִתְגַּבֶּרֶת כְּגִבּוֹר וְהוֹלֶכֶת, וְנִקְרֵאת אַיָּל. לְאֵיזֶה מָקוֹם הוֹלֶכֶת? הוֹלֶכֶת שִׁשִּׁים פַּרְסָאוֹת מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁיָּצְאָה, וְנִכְנֶסֶת לְתוֹךְ הַר שֶׁל חֹשֶׁךְ. (וּמִשָּׁם מְרִיחָה מָזוֹן) הוֹלֶכֶת בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הַר שֶׁל חֹשֶׁךְ, וּמְרִיחַ אֶת רַגְלֶיהָ נָחָשׁ אֶחָד עֲקַלְתּוֹן, וְהוֹלֵךְ לְמַרְגְּלוֹתֶיהָ. וְהִיא עוֹלָה מִשָּׁם אֵצֶל הַר שֶׁל אוֹר. כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעָה

וּמִקַּטְרְגָא דָא בְּדָא, וְאִיהִי אִשְׁתְּזִיבַת. וּמִתַּמָּן נַטְלַת מְזוֹנָא, וְתָבַת לְאַתְרָהּ, בְּפַלְגוּת לֵילְיָא. וּמִפַּלְגוּ לֵילְיָא, שַׁרְיָא לְפַלְגָא, עַד דִּסְלִיקַת קַדְרוּתָא דְצַפְרָא. כֵּיוָן דְּאַנְהִיר יְמָמָא, אַזְלַת, וְלָא אִתְחַזְיָאת, כְּמָה דְאִתְּמַר.

וּבְשַׁעֲתָא דְּעָלְמָא אִצְטְרִיךְ לְמִטְרָא, מִתְכַּנְּשִׁין לְגַבָּהּ כָּל שְׁאַר חֵיוָן, וְהִיא סְלִיקַת לְרֵישׁ טוּרָא רַמָאָה, וְאִתְעַטְּפַת רֵישָׁהָא בֵּין בִּרְכָהָא, וְגָעַת גּוֹעָה בָתַר גּוֹעָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁמַע קָלָהּ, וְאִתְמַלֵּי רַחֲמִין, וְחָס עַל עָלְמָא. וְהִיא נַחְתַּת מֵרֵישׁ טוּרָא, וְרָהֲטַת, וּטְמִירַת גַּרְמָהָא. וְכָל שְׁאַר חֵיוָתָא אַבַּתְרָהָא רָהֲטִין, וְלָא מַשְׁכְּחִין לָהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים מב) כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם. מָאי עַל אֲפִיקֵי מָיִם. עַל אֲפִיקֵי מָיִם מֵהַנְהוּ דְּאִתְיְבָשׁוּ, וְעָלְמָא צָחֵי עַל מַיָּא, כְּדֵין תַּעֲרוֹג.

לשון הקודש

שָׁם, מְזַמֵּן לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָחָשׁ אֶחָד, וְיוֹצֵא וְנִלְחָם זֶה בָּזֶה, וְהִיא נִצּוֹלֶת. וּמִשָּׁם נוֹטֶלֶת מָזוֹן וְשָׁבָה לִמְקוֹמָהּ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה. וּמֵחֲצוֹת לַיְלָה מַתְחִילָה לְחַלֵּק, עַד שֶׁעוֹלָה שַׁחֲרוּת הַבֹּקֶר. כֵּיוָן שֶׁמֵּאִיר הַיּוֹם, הוֹלֶכֶת וְלֹא מִתְרָאָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וּבְשָׁעָה שֶׁהָעוֹלָם צָרִיךְ לְמָטָר, מִתְאַסְּפוֹת אֶצְלָהּ כָּל שְׁאָר הַחַיּוֹת, וְהִיא עוֹלָה לְרֹאשׁ הַר גָּבוֹהַּ, וּמַכְנִיסָה רֹאשָׁהּ בֵּין בִּרְכֶּיהָ, וּבוֹכָה בְּכִיָּה אַחַר בְּכִיָּה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ קוֹלָהּ וּמִתְמַלֵּא רַחֲמִים וְחָס עַל הָעוֹלָם. וְהִיא יוֹרֶדֶת מֵרֹאשׁ הָהָר, וְרָצָה, וּמַסְתִּירָה עַצְמָהּ, וְכָל שְׁאָר הַחַיּוֹת רוֹדְפוֹת אַחֲרֶיהָ וְלֹא מוֹצְאוֹת אוֹתָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים מב) כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם. מַהוּ עַל אֲפִיקֵי מָיִם? עַל אֲפִיקֵי מַיִם – מֵאֵלּוּ שֶׁהִתְיַבְּשׁוּ, וְהָעוֹלָם צָמֵא לְמַיִם, וְאָז תַּעֲרֹג.

בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְעַבְּרַת, אַסְתִּימַת, כֵּיוָן דְּמָטָא זִמְנָא לְמֵילַד, גְּעָאת וְרָמַאת קָלִין, קָלָא בָתַר קָלָא, עַד שִׁבְעִין קָלִין, כְּחוּשְׁבַּן תֵּיבִין (תהלים כ) יַעֲנְךָ יְיָ בְּיוֹם צָרָה, דְּאִיהִי שִׁירָתָא דְעוּבַּרְתָּא דָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁמַע לָהּ, וְזַמִּין לְגַבָּהּ. כְּדֵין אַפִּיק חַד חִוְיָא רַבְרְבָא, מִגּוֹ טוּרֵי חָשׁוּךְ וְאָתֵי בֵּין טוּרִין, פּוּמֵיהּ מְלַחֲכָא בְעַפְרָא, מָטֵי עַד הַאי אַיָּל, וְאָתֵי וְנָשִׁיךְ לָהּ בְּהַהוּא אָתָר, תְּרֵי זִמְנֵי.

זִמְנָא קַדְמָאָה נָפִיק דָּמָא, וְאִיהִי לָחִיךְ. זִמְנָא תִנְיָינָא, נָפִיק מַיָּא וְשָׁתוּ כָּל אִינּוּן בְּעִירָן דִּי בְטוּרַיָּיא, וְאִתְפַּתְּחַת וְאוֹלִידַת. וְסִימָנָךְ (במדבר כ) וַיַּךְ אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם. וּכְתִיב וַתֵּשְׁתְּ הָעֵדָה וּבְעִירָם.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עָלָהּ עַל (ס"א עוֹבָדָא) עוּבַּרְתָּא דְנָחָשׁ (ס"א דְחַיָּה) דָּא. מַה

לשון הקודש

בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת, נִסְתֶּמֶת. כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעַ זְמַנָּהּ לֵילֵד, בּוֹכָה וּמְרִימָה קוֹלוֹת, קוֹל אַחַר קוֹל, עַד שִׁבְעִים קוֹלוֹת כְּחֶשְׁבּוֹן תֵּבוֹת שֶׁל מִזְמוֹר (תהלים כ) יַעֲנְךָ ה' בְּיוֹם צָרָה, שֶׁהִיא שִׁירָה שֶׁל הַמְעֻבֶּרֶת הַזֹּאת. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ לָהּ וּמְצַוֶּה אֶצְלָהּ. וְאָז מוֹצִיא נָחָשׁ אֶחָד גָּדוֹל מִתּוֹךְ הָרֵי הַחֹשֶׁךְ, וּבָא בֵּין הֶהָרִים, פִּיו מְלַחֵךְ בְּעָפָר, מַגִּיעַ עַד אַיָּל זֶה, וּבָא וְנוֹשֵׁךְ לָהּ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם פַּעֲמַיִם.

פַּעַם רִאשׁוֹנָה יוֹצֵא דָם, וְהִיא לוֹחֶכֶת. פַּעַם שְׁנִיָּה יוֹצֵא מַיִם, וְשָׁתוּ כָּל אוֹתָן הַחַיּוֹת שֶׁבֶּהָרִים, וְנִפְתַּחַת וְיוֹלֶדֶת. וְסִימָנָךְ – (במדבר כ) וַיַּךְ אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם. וְכָתוּב וַתֵּשְׁתְּ הָעֵדָה וּבְעִירָם.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עָלֶיהָ עַל (מַעֲשֶׂה) עִבּוּר שֶׁל נָחָשׁ (שֶׁל חַיָּה) זֶה, מַה כָּתוּב?

כְּתִיב, (תהלים כט) **קוֹל יְיָ יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וְגוֹ'. קוֹל יְיָ יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת, אִינּוּן חֲבָלִין וְצִירִין, לְאַתְעָרָא אִינּוּן שִׁבְעִין קָלִין. מִיָּד וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת, לְאַעְבָּרָא** (נ"א לְאַתְעָרָא) **הַהוּא נָחָשׁ, וּלְאִתְגַּלְיָיא הַהִיא חַיָּה בֵּינַיְיהוּ לְמֵיהַךְ. וּבְהֵיכָלוֹ, מָאי וּבְהֵיכָלוֹ. בְּהֵיכָלוֹ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל אִינּוּן אֶכְלוּסִין, פָּתְחִין וְאָמְרִין כָּבוֹד. מָאי כָּבוֹד.** (יחזקאל ג) **בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ.**

רעיא מהימנא

וְאִי תֵּימָא דִלְעֹ' תָּחִיל וּלְבֹ' שְׁנִין אוֹלִידַת, בָּתַר אֶלֶף וּמָאתָן, כְּחוּשְׁבַּן רע"ב. הָא כְּתִיב (ישעיה סו) בְּטֶרֶם תָּחִיל יָלָדָה. וְרָזָא דְמִלָּה, (ישעיה סה) וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה עוֹד וְגוֹ'. **וּמַאי** (ס"א יוֹמָא) **בְּטֶרֶם. אֶלָּא** קֹדֶם דְּיִשְׁתְּלִימוּ, שִׁבְעִין וּתְרֵין שְׁנִין, בָּתַר אֶלֶף וּמָאתָן, אִינּוּן חֲבָלִים דְּיוֹלֵדָה, יִתְגַּלְיָין ב' מְשִׁיחִין בְּעָלְמָא. וּבְהַהוּא זִמְנָא (תהלים כט) **וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד, וְהָא אוֹקְמוּהָ** (משלי ג) **כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ.**

לשון הקודש

(תהלים כט) קוֹל ה' יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וְגוֹ'. קוֹל ה' יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת – אֵלּוּ חֲבָלִים וְצִירִים, לְעוֹרֵר אֵלּוּ הַשִּׁבְעִים קוֹלוֹת. מִיָּד – וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת, לְהַעֲבִיר (לְעוֹרֵר) אוֹתוֹ נָחָשׁ וּלְהִתְגַּלּוֹת אוֹתָהּ חַיָּה בֵּינֵיהֶם לָלֶכֶת. וּבְהֵיכָלוֹ, מַהוּ וּבְהֵיכָלוֹ? בְּהֵיכָלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּל אֵלּוּ הַהֲמוֹנִים פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים כָּבוֹד. מַהוּ כָּבוֹד? (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

וְאִם תֹּאמַר שֶׁלִּשְׁבְעִים שָׁנָה תָּחִיל וְלִשְׁתֵּי שָׁנִים יוֹלֶדֶת, אַחַר אֶלֶף וּמָאתַיִם, כְּחֶשְׁבּוֹן רע"ב – הֲרֵי כָּתוּב (ישעיה סו) בְּטֶרֶם תָּחִיל יָלָדָה. וְסוֹד הַדָּבָר – (שם סה) וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה עוֹד וְגוֹ'. וּמַהוּ (הַיּוֹם) בְּטֶרֶם? אֶלָּא קֹדֶם שֶׁיִּשָּׁלְמוּ שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם שָׁנִים אַחַר אֶלֶף וּמָאתַיִם אֵלּוּ חֲבָלֵי הַיּוֹלֶדֶת, יִתְגַּלּוּ שְׁנֵי מְשִׁיחִים בָּעוֹלָם. וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן נֶאֱמַר, (תהלים כט)

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, אִלֵּין מָאנֵי תּוֹרָה יֵהוֹן נִכְבָּדִים. אִלֵּין דְּסָבִילוּ כַּמָּה חֲבָלִים וְצִירִין כַּיּוֹלֵדָה, וַהֲווּ מְבוּזִין בֵּין עַמֵּי הָאָרֶץ, יְהוֹן נִכְבָּדִים. וּמִיַּד (תהלים כט) יְיָ לַמַּבּוּל יָשָׁב, לְרַשִּׁיעַיָּא. אֵין מַבּוּל, אֶלָּא דִּינִין דְּמַבּוּל. כְּגַוְונָא דְּנִפְתָּחוּ (בראשית ז) מַעְיְנוֹת תְּהוֹם וַאֲרֻבּוֹת הַשָּׁמַיִם נִפְתָּחוּ בְּיוֹמֵי טוּפְנָא, אוֹף הָכָא יִתְעָרוּן דִּינִין לְגַבַּיְיהוּ עֵילָּא וְתַתָּא, עַד דְּלֵית סוֹף וְתַכְלִית, וְכָל בִּזּוּיִין וּקְלָנָא, דְּעָבְדוּ אוּמִין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּעָלְמָא, לְשֵׁם יְהוָה וּלְעַמֵּיהּ, וְכַמָּה חֵרוּפִין דְּסָבִילוּ יִשְׂרָאֵל מִנַּיְיהוּ עַל שֵׁם יְיָ, מִכֻּלְּהוּ נָטִיל נוּקְמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל דָּא אִתְקְרֵי, (נחום א) נוֹקֵם יְיָ וְנוֹטֵר וּבַעַל חֵמָה לְגַבַּיְיהוּ.

וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן, מָאן רִאשׁוֹן. דָּא נִיסָן. תַּמָּן אוֹלִידַת הַהִיא חַיָּה, לְקַיֵּים מַה דְּאוֹקְמוּהָ מָאנֵי מַתְנִיתִין, בְּנִיסָן נִגְאֲלוּ וּבְנִיסָן עֲתִידִין לְהִגָּאֵל. וּבְי"ד דִּילֵיהּ, (שמות יז) וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ, תַּמָּן אוּמֵי לְאַעְבְּרָא מֵעָלְמָא זַרְעָא דְּעֵשָׂו עֲמָלֵקִיִּים, בְּהַהוּא זִמְנָא (שמות יב) מִשְׁכוּ וּקְחוּ לָכֶם צֹאן לְמִשְׁפְּחֹתֵיכֶם וְשַׁחֲטוּ הַפָּסַח. מִשְׁכוּ: (הושע ז) מָשַׁךְ יָדוֹ אֶת לִצְּצִים.

לשון הקודש

וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד, וּכְבָר פֵּרְשׁוּהוּ, (משלי ג) כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אֵלּוּ בַּעֲלֵי הַתּוֹרָה יִהְיוּ נִכְבָּדִים. אֵלּוּ שֶׁסָּבְלוּ כַּמָּה חֲבָלִים וְצִירִים כְּמוֹ הַיּוֹלֶדֶת, וְהָיוּ מְבֻזִּים בֵּין עַמֵּי הָאָרֶץ – יִהְיוּ נִכְבָּדִים. וּמִיַּד – (תהלים כט) ה' לַמַּבּוּל יָשָׁב – לְרְשָׁעִים. אֵין מַבּוּל, אֶלָּא דִּינִים שֶׁל מַבּוּל. כְּמוֹ שֶׁנִּפְתְּחוּ מַעְיְנוֹת תְּהוֹם וַאֲרֻבּוֹת הַשָּׁמַיִם נִפְתְּחוּ בִּימֵי הַמַּבּוּל, אַף כָּאן יִתְעוֹרְרוּ דִּינִים עֲלֵיהֶם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, עַד שֶׁאֵין סוֹף וְתַכְלִית. וְכָל הַבִּזּוּיִים וְהַבּוּשָׁה שֶׁעָשׂוּ אֻמּוֹת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁל הָעוֹלָם לְשֵׁם ה' וּלְעַמּוֹ, וְכַמָּה חֲרָפוֹת שֶׁסָּבְלוּ יִשְׂרָאֵל מֵהֶם עַל שֵׁם ה' – מִכֻּלָּם יִקַּח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נְקָמָה, וְעַל זֶה נִקְרָא אֶצְלָם, (נחום א) נֹקֵם ה' וְנוֹטֵר וּבַעַל חֵמָה.

וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן, מִי הוּא רִאשׁוֹן? זֶה נִיסָן. שָׁם הוֹלִידָה אוֹתָהּ חַיָּה, לְקַיֵּם מַה שֶּׁפֵּרְשׁוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בְּנִיסָן נִגְאֲלוּ וּבְנִיסָן עֲתִידִים לְהִגָּאֵל. וּבְי"ד שֶׁלּוֹ, (שמות יז) וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ. שָׁם נִשְׁבַּע לְהַעֲבִיר מֵהָעוֹלָם זַרְעוֹ שֶׁל עֵשָׂו עֲמָלֵקִיִּים. בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר, (שם יב) מִשְׁכוּ וּקְחוּ לָכֶם צֹאן לְמִשְׁפְּחֹתֵיכֶם וְשַׁחֲטוּ הַפָּסַח. מִשְׁכוּ – (הושע ז) מָשַׁךְ יָדוֹ אֶת לִצְּצִים.

בְּהַהוּא זִמְנָא, כֹּה אָמַר יְיָ לָרוֹעִים הַפּוֹשְׁעִים בִּי. וְאוֹמֵר, (יחזקאל יג) וְאֶל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹאוּ. וְאִלֵּין אִינּוּן רוֹעִים דְּעָנָא, פַּרְנְסֵי דָרָא. וּבְגִין דָּא אִתְמַר עָלַיְיהוּ, (הושע ב) הִנֵּה אָנֹכִי מְפַתֶּיהָ וְהֹלַכְתִּיהָ הַמִּדְבָּר. (יחזקאל כ) וְנִשְׁפַּטְתִּי אִתְּכֶם וְגוֹ', כַּאֲשֶׁר נִשְׁפַּטְתִּי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם דְּקָטִיל לוֹן בְּמַכַּת חֹשֶׁךְ. (ע"כ רעיא מהימנא).

וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן, (במדבר כח) מָאן חֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן. דָּא אִיהוּ חֹדֶשׁ, דְּהַאי חַיָּה אִתְגַּלְיָיא בֵּיהּ וְאִתַּתְקְפַת בֵּיהּ, וְנָפְקָא לְעָלְמָא בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם. בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר, אִלֵּין שְׁאַר חֵיוָותָא, דְּאִינּוּן י' י' לְכָל סְטָר, בְּד' סִטְרִין דְּעָלְמָא. וּבְסִפְּרֵי קַדְמָאֵי, אִיהוּ י', וְחַד לְכָל סְטָר לְאַרְבַּע סִטְרִין, וְאִינּוּן אַרְבַּע עָשָׂר. כֵּיוָן דְּאִינּוּן אַרְבַּע, מִתְחַבְּרָאן וּמִתְתַּקְּנָן עִם אִינּוּן עֶשֶׂר דִּבְסִטְרָא דִימִינָא, כְּדֵין י"ד, בְּחֶדְוָה לְאִתְתַּקְּנָא חַיָּה דָא (ס"א לְאַתְקְנָא סִיהֲרָא חַיָּה דָא) בְּתִקּוּנָהָא.

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ זְמַן, כֹּה אָמַר ה' לָרוֹעִים הַפּוֹשְׁעִים בִּי. וְאוֹמֵר, (יחזקאל יג) וְאֶל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹאוּ. וְאֵלּוּ הֵם רוֹעֵי הַצֹּאן, פַּרְנְסֵי הַדּוֹר. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם, (הושע ב) הִנֵּה אָנֹכִי מְפַתֶּיהָ וְהֹלַכְתִּיהָ הַמִּדְבָּר. (יחזקאל כ) וְנִשְׁפַּטְתִּי אִתְּכֶם וְגוֹ', כַּאֲשֶׁר נִשְׁפַּטְתִּי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם. שֶׁהָרַג אוֹתָם בְּמַכַּת חֹשֶׁךְ. (ע"כ רעיא מהימנא).

וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן (במדבר כח), מִיהוּ הַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן? זֶהוּ חֹדֶשׁ שֶׁזּוֹ הַחַיָּה מִתְגַּלִּית בּוֹ וּמִתְחַזֶּקֶת בּוֹ, וְיוֹצֵאת לָעוֹלָם בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם. בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר – אֵלּוּ שְׁאָר הַחַיּוֹת שֶׁהֵן י' י' לְכָל צַד, בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. וּבְסִפְרֵי הָרִאשׁוֹנִים, הוּא י', וְאַחַת לְכָל צַד לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְהֵן אַרְבַּע עֶשְׂרֵה. כֵּיוָן שֶׁהֵן אַרְבַּע, מִתְחַבְּרוֹת וְנִתְקָנוֹת עִם אֵלּוּ הָעֶשֶׂר שֶׁבְּצַד יָמִין, וְאָז י"ד בְּשִׂמְחָה לְתַקֵּן חַיָּה זוֹ (לְתַקֵּן הַלְּבָנָה חַיָּה זוֹ) בְּתִקּוּנָיהָ.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וַדַּאי הָכִי הוּא. וְתָא חֲזֵי, כְּתִיב (שמות יב) **מִשְׁכוּ וּקְחוּ לָכֶם צֹאן וְגוֹ', מִשְׁכוּ,** (בְּחִבּוּרָא קַדְמָאָה) **מָאי מִשְׁכוּ. כְּמַאן דְּמָשִׁיךְ מֵאַתָּר אַחֲרָא, לַאֲתָר דָּא. מִשְׁכוּ יוֹמִין עִלָּאִין לְגַבֵּי יוֹמִין תַּתָּאִין. יוֹמִין עִלָּאִין אִינּוּן שס"ו,** (דף ר"נ ע"א) **כְּחוּשְׁבַּן מִשְׁכוּ. יוֹמִין תַּתָּאִין, זִמְנִין דְּאִינּוּן שנ"ה, וּבְזִמְנָא, דְּאִתְנַהֲרָא סִיהֲרָא בְּאַשְׁלְמוּתָא, סְלִיקוּ לְמֶהֱוֵי אִינּוּן יוֹמִין שס"ה, כְּחוּשְׁבַּן מִשְׁכוּ חָסֵר חַד.**

מִשְׁכוּ יוֹמִין עִלָּאִין לְגַבֵּי יוֹמִין תַּתָּאִין, לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא בְּחִבּוּרָא חָדָא. וּמַאן מָשִׁיךְ לוֹן. אִינּוּן עֶשֶׂר דְּלִסְטַר יְמִינָא, דִּכְתִיב בֶּעָשׂוֹר. בֶּעָשׂוֹר, בַּעֲשָׂרָה מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי בֶּעָשׂוֹר. אֶלָּא ט' אִינּוּן לְכָל סִטָּר, וּנְקוּדָה חָדָא דְּאַזְלָא בְּאֶמְצָעִיתָא. כְּגַוְונָא דָא וְהַהִיא נְקוּדָה אֲשְׁלִימָת לְעֶשֶׂר

לשון הקודש

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וַדַּאי כָּךְ הוּא. וּבֹא רְאֵה, כָּתוּב (שמות יב) מִשְׁכוּ וּקְחוּ לָכֶם צֹאן וְגוֹ'. מִשְׁכוּ, (בַּחִבּוּר הַקַּדְמוֹן) מַהוּ מִשְׁכוּ? כְּמִי שֶׁמּוֹשֵׁךְ מִמָּקוֹם אַחֵר לְמָקוֹם זֶה. מִשְׁכוּ יָמִים עֶלְיוֹנִים לְגַבֵּי יָמִים תַּחְתּוֹנִים. יָמִים עֶלְיוֹנִים הֵם שס"ו, כְּחֶשְׁבּוֹן מִשְׁכוּ. יָמִים תַּחְתּוֹנִים, פְּעָמִים שֶׁהֵם שנ"ה. וּבִזְמַן שֶׁמְּאִירָה הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּתָהּ, עוֹלִים לִהְיוֹת אֵלּוּ הַיָּמִים שס"ה, כְּחֶשְׁבּוֹן "מִשְׁכוּ" חָסֵר אֶחָד.

מִשְׁכוּ יָמִים עֶלְיוֹנִים אֵצֶל יָמִים תַּחְתּוֹנִים לִהְיוֹת כֻּלָּם כְּאֶחָד בְּחִבּוּר אֶחָד. וּמִיהוּ שֶׁמּוֹשֵׁךְ אוֹתָם? אֵלּוּ עֶשֶׂר שֶׁלְּצַד יָמִין, שֶׁכָּתוּב בֶּעָשׂוֹר. בֶּעָשׂוֹר?! בַּעֲשָׂרָה הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב! מַהוּ בֶּעָשׂוֹר? אֶלָּא תֵּשַׁע הֵם לְכָל צַד, וּנְקֻדָּה אַחַת שֶׁהוֹלֶכֶת בָּאֶמְצַע כְּדֶגְמַת זֶה: (ציור למעלה), וְאוֹתָהּ נְקֻדָּה מַשְׁלִימָה לְעֶשֶׂר, וְעַל זֶה נֶאֱמַר בֶּעָשׂוֹר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר זָכוֹר וְשָׁמוֹר, לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּעֲשָׂרָה אֵלּוּ הַתִּשְׁעָה יָמִים בְּאוֹתָהּ נְקֻדָּה. לַחֹדֶשׁ הַזֶּה – יָמִים שֶׁלְּצַד יָמִין כְּדֵי לְהִתְחַבֵּר זֹאת בְּזֶה, לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד.

וְעַל דָּא בְּעֲשׂוֹר כְּמָה דְּאִתְּמַר זָכוֹר וְשָׁמוֹר לְשִׁמּוּשָׁא בַּעֲשָׂרָה אִינּוּן יוֹמִין תֵּשַׁע בְּהַהוּא נְקוּדָה. לַחֹדֶשׁ הַזֶּה יוֹמִין דְּלִסְטָר יְמִינָא בְּגִין לְאִתְחַבְּרָא זֹאת בָּזֶה לְמֵהֲוֵי כֹּלָּא חַד.

וּבְזִמְנָא דְּאִינּוּן ד' אִתְקְשָׁרוּ לְד' סִטְרִין (מִתְחַבְּרָן) בַּהֲדַיְיהוּ. כְּדֵין אוֹלִידַת הַהוּא חַיָּה וְחִוְיָא אָזִיל לֵיהּ וּבְהַהוּא זִמְנָא מְקַדְּשִׁין לְעֵילָּא לְהַאי חַיָּה וְקָרָאן לָהּ כָּבוֹד. וּכְדֵין אִתְקַדָּשׁ מוֹעֲדָא. מַה דְּלָא הָוָה עַד הַשְׁתָּא, וּכְעַן קָרָאן לָהּ כָּבוֹד, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים כט) וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד.

רעיא מהימנא

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, מִלִּין אִלֵּין סְתִימִין, וְצָרִיךְ לְמִפְתַּח לוֹן לְגַבֵּי חַבְרַיָּיא, דְּמַאן דְּסָתִים לוֹן גְּנִיזִין דְּאוֹרַיְיתָא, אִיהוּ מְצַעֵר לוֹן. דִּלְרַשִׁיעַיָּיא נְהוֹרִין דְּרָזִין, אִתְחַזְּרָן לוֹן חֲשׁוֹכִין. וְאִיהוּ מָתְלָא לְמָמוֹנָא דְּאִיהוּ גָּנִיז, מָאן דְּחָפַר לֵיהּ, עַד דְּגַלֵּי לֵיהּ, וְלָאו אִיהוּ דִּילֵיהּ, אִתְהַדָּר בְּסוּכְלְתָּנוּתֵיהּ בַּחֲשׁוֹכָא וְקַבְלָא. וּלְמַאן

לשון הקודש

וּבִזְמַן שֶׁאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה נִקְשָׁרִים לְאַרְבָּעָה צְדָדִים (וּמִתְחַבְּרִים) עִמָּהֶם, אָז יוֹלֶדֶת אוֹתָהּ הַחַיָּה, וְהַנָּחָשׁ הוֹלֵךְ לוֹ. וּבְאוֹתוֹ זְמַן מְקַדְּשִׁים לְמַעְלָה לְאוֹתָהּ חַיָּה וְקוֹרְאִים לָהּ כָּבוֹד. וְאָז מִתְקַדֵּשׁ הַמּוֹעֵד, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה עַד עַתָּה, וְעַתָּה קוֹרְאִים לָהּ כָּבוֹד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים כט) וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, דְּבָרִים אֵלּוּ סְתוּמִים, וְצָרִיךְ לִפְתֹּחַ אוֹתָם אֵצֶל הַחֲבֵרִים. שֶׁמִּי שֶׁסּוֹתֵם לָהֶם סִתְרֵי הַתּוֹרָה, הוּא מְצַעֵר אוֹתָם. שֶׁלָּרְשָׁעִים, אוֹרוֹת שֶׁל הַסּוֹדוֹת חוֹזְרִים לִהְיוֹת לָהֶם חֹשֶׁךְ. וְהוּא מָשָׁל לְמָמוֹן שֶׁהוּא גָּנוּז – מִי שֶׁחוֹפֵר אוֹתוֹ עַד שֶׁמּוֹצֵא אוֹתוֹ,

דְּאִיהוּ דִּילֵיהּ, נָהִיר לֵיהּ. וּבְגִין דָּא, אִית לְבַר נָשׁ לְגַלָּאָה רָזִין סְתִימִין דִּבְאוֹרַיְיתָא.

בֶּעָשׂוֹר: ט' אִינּוּן לְכָל סִטְרָא, לָקֳבֵל ט' יַרְחִין דְּיוֹלֵדָה, כְּחוּשְׁבַּן א"ח. מָאן יוֹלֶדֶת. ד' מִן אֶחָד. א"ח, אִיהוּ ט', לְד' סִטְרִין דְּאָת ד', וְאִינּוּן אַרְבָּעִים. א"ח זָכוֹר, ד' שָׁמוֹר. הָא אַרְבְּעִין וּתְרֵין.

אִשְׁתְּאַר כָּבוֹד, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. וְאִיהוּ כָּבוֹד ל"ב, ד' זִמְנִין לְכָל סִטְרָא דְּאָת ד', הֲרֵי ס"ד לְד' סִטְרִין, רנ"ו. וְאוֹקְמוּהָ, כָּבוֹד לְעֵילָא, ל"ב לְתַתָּא. וּבְגִין דָּא מְיַיחֲדִין בְּכָל יוֹמָא תְּרֵין זִמְנִין, דְּאַמְרָן בְּהוּ תְּרֵין זִמְנִין כָּבוֹד, דְּאִיהוּ ס"ד. וּתְרֵין זִמְנִין ד' ד' מִן אֶחָ"ד, הֲרֵי ד' דְּאֶחָ"ד, שְׁלִימוּ דְּמ"ב שְׁמָהָן. וּשְׁלִימוּ דְּע"ב שְׁמָהָן. וּבְגִין דָּא אַמְרִין בְּמִזְמוֹר לְדָוִד (תהלים כד) מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר. וּבְזִמְנָא תִּנְיָינָא מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר:

מָאן הֵיכָלוֹ. דָּא הֵיכָל עִלָּאָה פְּנִימָאָה, דְּתַמָּן מִתְקַדְּשָׁא כֻּלָּא. תַּמָּן מְקַדְּשִׁין לְמַאן דְּחָזֵי

לשון הקודש

וְאֵינוֹ שֶׁלּוֹ, חוֹזֵר בְּשִׁכְלוֹ לְחֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה. וּלְמִי שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ, מֵאִיר לוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ לַבֶּן אָדָם לְגַלּוֹת סוֹדוֹת סְתוּמִים שֶׁבַּתּוֹרָה.

בֶּעָשׂוֹר – תִּשְׁעָה הֵם לְכָל כִּוּוּן, כְּנֶגֶד תִּשְׁעָה חֳדָשִׁים שֶׁל הַיּוֹלֶדֶת, כְּחֶשְׁבּוֹן א"ח. מַהִי יוֹלֶדֶת? אוֹת ד' מֵאֶחָד. א"ח, הִיא ט', לְאַרְבָּעָה צְדָדִים שֶׁל אוֹת ד', וְהֵם אַרְבָּעִים. א"ח – זָכוֹר. ד' – שָׁמוֹר. הֲרֵי אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם. **נִשְׁאָר** כָּבוֹד, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. וְהוּא כָּבוֹד ל"ב, אַרְבַּע פְּעָמִים לְכָל צַד שֶׁל אוֹת ד', הֲרֵי ס"ד לְאַרְבָּעָה צְדָדִים – רנ"ו. וּפֵרְשׁוּהוּ – כָּבוֹד לְמַעְלָה, ל"ב לְמַטָּה. וּמִשּׁוּם זֶה מְיַחֲדִים בְּכָל יוֹם פַּעֲמַיִם, שֶׁאוֹמְרִים בָּהֶם פַּעֲמַיִם כָּבוֹד, שֶׁהֵם ס"ד. וּפַעֲמַיִם ד' ד' מֵאֶחָד – הֲרֵי ע"ב. הֲרֵי ד' שֶׁל אֶחָ"ד הִיא שְׁלֵמוּת שֶׁל מ"ב שֵׁמוֹת, וּשְׁלֵמוּת שֶׁל ע"ב שֵׁמוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה אוֹמְרִים בְּמִזְמוֹר לְדָוִד, (תהלים כד) מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד ה' עִזּוּז וְגִבּוֹר. וּבְפַעַם שְׁנִיָּה אוֹמְרִים, מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר:

מִיהוּ הֵיכָלוֹ? זֶה הַהֵיכָל הָעֶלְיוֹן הַפְּנִימִי

לְאִתְקַדְּשָׁא. הֵיךְ מְקַדְּשִׁין לֵיהּ בְּהַהוּא הֵיכָלָא. בְּקַדְמִיתָא אִתְפְּתָחוּ תַרְעִין, וְחַד מַפְּתְחָא סְתִימָא, אַתְקִין וּפָתַח תַּרְעָא חַד, לִסְטַר דָּרוֹם, כְּדֵין עָאל כַּהֲנָא רַבָּא בְּהַהוּא פִּתְחָא, וְאִזְדָּרָז בְּהֵימְיָנוּי, וְתִקּוּנוֹי. וְאִתְעַטָּר בְּעִטְרָא דִקְדוּשָׁה וּלְבִישׁ חוּשְׁנָא וְאֵפוֹדָא, וּמְעִילָא דְשִׁבְעִין זָגִין וְרִמּוֹנִין, דְּאִינוּן (שמות כח) פַּעֲמוֹן זָהָב וְרִמּוֹן. וְצִיץ נִזְרָא דְקוּדְשָׁא עַל מִצְחֵיהּ, דְּאִתְקְרֵי צִיץ נֶזֶר הַקֹּדֶשׁ, וְאִתְקְשַׁט בְּד' בִּגְדֵי זָהָב, וּבְד' בִּגְדֵי לָבָן. וְעַל הַהוּא צִיץ מ"ב אַתְוָון מְלַהֲטָן בֵּיהּ, וּמְנַצְּצָן עָלֵיהּ, וְנָהִיר כָּל הַהוּא הֵיכָלָא בִּנְהוֹרִין עִלָּאִין.

אִסְתְּחַר הַהוּא מַפְּתְחָא, וּפָתַח סִטְרָא אַחֲרָא דְבִסְטַר צָפוֹן, כְּדֵין עָאל לֵוִי, מַעְשֵׂרָא דְיַעֲקֹב, דְּאַפְרִישׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכִנּוֹר דְּעֶשֶׂר נִימִין עִמֵּיהּ, וְאִתְעַטָּר בְּעִטְרוֹי, וּכְדֵין אִסְתְּחַר

לשון הקודש

שֶׁשָּׁם מִתְקַדֵּשׁ הַכֹּל. שָׁם מְקַדְּשִׁים לְמִי שֶׁרָאוּי לְהִתְקַדֵּשׁ. אֵיךְ מְקַדְּשִׁים אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הֵיכָל? בָּרִאשׁוֹנָה נִפְתָּחִים שְׁעָרִים, וּמַפְתֵּחַ אֶחָד סָתוּם מְתַקֵּן וּפוֹתֵחַ שַׁעַר אֶחָד, לְצַד דָּרוֹם, וְאָז נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּאוֹתוֹ פֶּתַח וּמִזְדָּרֵז לַחְגֹּר אַבְנֵטוֹ וּמַלְבּוּשָׁיו, וּמִתְעַטֵּר בַּעֲטָרָה שֶׁל קֹדֶשׁ, וְלוֹבֵשׁ חֹשֶׁן וְאֵפוֹד, וּמְעִיל שֶׁל שִׁבְעִים פַּעֲמוֹנִים וְרִמּוֹנִים, שֶׁהֵם (שמות כח) פַּעֲמוֹן זָהָב וְרִמּוֹן. וְצִיץ נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ עַל מִצְחוֹ, וְנִקְרָא צִיץ נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ, וּמִתְקַשֵּׁט בְּאַרְבָּעָה בִּגְדֵי זָהָב וּבְאַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן. וְעַל אוֹתוֹ צִיץ יֵשׁ מ"ב אוֹתִיּוֹת שֶׁלּוֹהֲטוֹת בּוֹ וְנוֹצְצוֹת עָלָיו, וּמֵאִיר כָּל אוֹתוֹ הֵיכָל בְּאוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים.

מִסְתּוֹבֵב אוֹתוֹ מַפְתֵּחַ וּפוֹתֵחַ צַד אַחֵר שֶׁבְּצַד צָפוֹן, וְאָז נִכְנָס לֵוִי, מַעֲשֵׂר שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהִפְרִישׁ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְכִנּוֹר שֶׁל עֲשָׂרָה נִימִים עִמּוֹ, וּמִתְקַשֵּׁט בְּקִשּׁוּטָיו,

מַפְתְּחָא, וּפָתַח בְּהַהוּא הֵיכָלָא חַד תַּרְעָא, הַהוּא תַּרְעָא דְּקַיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, עַמּוּדָא דְּלִסְטַר מִזְרָח עָאל וְאִתְעַטָּר בְּשִׁבְעִין עִטְרִין, וְאִתְעַטָּר בְּאַרְבַּע אַתְוָון, דְּאִינּוּן תְּרֵיסָר. וְאִתְעַטָּר בְּגִלּוּפִין דְּמָאתָן וְע' אֶלֶף עָלְמִין, וְאִתְעַטָּר בְּעִטְרִין דְּסַיְיפֵי עָלְמָא עַד סַיְיפֵי עָלְמָא, בְּכַמָּה לְבוּשֵׁי יְקָר, בְּכַמָּה עִטְרִין קַדִּישִׁין. (דף ר"נ ע"ב)

אִסְתְּחַר הַהוּא מַפְתְּחָא, וּפָתַח לֵיהּ כָּל תַּרְעִין גְּנִיזִין, וְכָל תַּרְעִין דְּקֻדּוּשִׁין טְמִירִין, וְאִתְקַדָּשׁ בְּהוּ, וְקַיְימָא תַּמָּן כְּמַלְכָּא. מִתְבָּרֵךְ בְּכַמָּה בִּרְכָאן, מִתְעַטַּר בְּכַמָּה עִטְרִין. כְּדֵין נַפְקֵי כֻּלְּהוּ בְּחִבּוּרָא חָדָא, מִתְעַטְּרָן בְּעִטְרַיְיהוּ כַּדְקָא יָאוּת. כֵּיוָן דְּנַפְקֵי אִתְעַר לֵיהּ בְּקִשּׁוּטוֹי.

לשון הקודש

וְאָז סוֹבֵב הַמַּפְתֵּחַ, וּפוֹתֵחַ בְּאוֹתוֹ הֵיכָל שַׁעַר אֶחָד, אוֹתוֹ שַׁעַר שֶׁעוֹמֵד בָּאֶמְצַע. עַמּוּד שֶׁלְּצַד מִזְרָח עוֹלֶה וּמִתְקַשֵּׁט בְּשִׁבְעִים עִטּוּרִים, וּמִתְקַשֵּׁט בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה. וּמִתְקַשֵּׁט בַּחֲקִיקוֹת שֶׁל מָאתַיִם וְשִׁבְעִים אֶלֶף עוֹלָמוֹת, וּמִתְקַשֵּׁט בְּקִשּׁוּטִים שֶׁל סוֹף הָעוֹלָם עַד סוֹף הָעוֹלָם בְּכַמָּה מַלְבּוּשֵׁי כָבוֹד, בְּכַמָּה קִשּׁוּטִים קְדוֹשִׁים.

וּמִסְתּוֹבֵב אוֹתוֹ מַפְתֵּחַ, וּפוֹתֵחַ לוֹ כָּל הַשְּׁעָרִים הַגְּנוּזִים, וְכָל הַשְּׁעָרִים הַקְּדוֹשִׁים הַנִּסְתָּרִים, וּמִתְקַדֵּשׁ בָּהֶם, וְעוֹמֵד שָׁם כְּמֶלֶךְ. וּמִתְבָּרֵךְ בְּכַמָּה בְּרָכוֹת, וּמִתְקַשֵּׁט בְּכַמָּה קִשּׁוּטִים. אָז יוֹצְאִים כֻּלָּם בְּחִבּוּר אֶחָד, מִתְקַשְּׁטִים בְּקִשּׁוּטִים כְּמוֹ שֶׁרָאוּי. כֵּיוָן שֶׁיּוֹצְאִים, מְעוֹרֵר אוֹתוֹ בְּקִשּׁוּטָיו.

וְהַאי חַיָּה אִתְעָרָא, וְאַזְעִירַת גַּרְמָהּ, מִגּוֹ רְחִימוּ דְּשִׁירָתָא, הֵיךְ אַזְעָרַת גַּרְמָהּ מִגּוֹ רְחִימוּ דְּשִׁירָתָא, אַזְעָרַת גַּרְמָהּ זְעֵיר זְעֵיר, עַד דְּאִתְעָבִידַת נְקוּדָה חָדָא. כֵּיוָן דְּאִיהִי אַזְעִירַת גַּרְמָהּ, (בְּשִׁירָתָא) כְּדֵין כְּתִיב, (שמות ב) וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֵוִי וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי. בַּת לֵוִי וַדַּאי, מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא. הֵיאַךְ אָחִיד לָהּ. אוֹשִׁיט שְׂמָאלָא תְּחוֹת רֵישַׁהּ מִגּוֹ חֲבִיבוּ.

וְאִי תֵּימָא, כֵּיוָן דְּאִיהִי נְקוּדָה חָדָא, אֵיךְ יְכִיל לְאַחֲדָא בִּנְקוּדָה זְעֵירָא. אֶלָּא לְגַבֵּי עֵילָא, כָּל מַה דְּהוּא מִלָּה זְעֵירָא, דָּא תּוּשְׁבַּחְתָּא, וְדָא עִלּוּיָיא וְרַב בִּרְבוּ עִלָּאָה. מִיַּד כַּהֲנָא רַבָּא אִתְעַר לָהּ, וְאָחִיד לָהּ, וְחָבִיק לָהּ, דְּאִלּוּ חֲוָות רַבְּרְבָא, לָא יַכְלִין לְאַחֲדָא כְּלַל. אֲבָל כֵּיוָן דְּאַזְעִירַת גַּרְמָהּ, וְאִיהִי נְקוּדָה חָדָא, כְּדֵין אֲחָדִין בָּהּ, וְסַלְקִין לָהּ לְעֵילָא, כֵּיוָן דְּסַלְקִין לָהּ, וְיָתְבָא בֵּין תְּרֵין סִטְרִין אִלֵּין, כְּדֵין הַהוּא עַמּוּדָא

לשון הקודש

וְחַיָּה זוֹ מִתְעוֹרֶרֶת וּמְמַעֶטֶת עַצְמָהּ מִתּוֹךְ אַהֲבָה שֶׁל הַשִּׁירָה. אֵיךְ מְמַעֶטֶת עַצְמָהּ מִתּוֹךְ אַהֲבָה שֶׁל הַשִּׁירָה? הִמְעִיטָה עַצְמָהּ מְעַט מְעַט, עַד שֶׁנַּעֲשֵׂית נְקֻדָּה אַחַת. כֵּיוָן שֶׁהִיא הִקְטִינָה עַצְמָהּ (בְּשִׁירָה), אָז כָּתוּב (שמות ב) וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֵוִי וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי. בַּת לֵוִי וַדַּאי, מִצַּד הַשְּׂמֹאל. אֵיךְ אוֹחֵז אוֹתָהּ? מוֹשִׁיט שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשָׁהּ מִתּוֹךְ חִבָּה.

וְאִם תֹּאמַר, כֵּיוָן שֶׁהִיא נְקֻדָּה אַחַת, אֵיךְ יָכוֹל לֶאֱחֹז בִּנְקֻדָּה קְטַנָּה? אֶלָּא אֵצֶל הָעֶלְיוֹן, כָּל מַה שֶּׁהוּא דָּבָר קָטָן, זֶה שֶׁבַח וְזוֹ מַעֲלָה וּגְדֻלָּה בַּגֹּדֶל הָעֶלְיוֹן. מִיָּד הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מְעוֹרֵר אוֹתָהּ, וְאוֹחֵז בָּהּ וּמְחַבֵּק אוֹתָהּ. שֶׁאִלּוּ הָיְתָה גְּדוֹלָה, לֹא יְכוֹלִים לְהִתְאַחֵד כְּלָל. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁמַּקְטִינָה עַצְמָהּ, וְהִיא נְקֻדָּה אַחַת, אָז אוֹחֲזִים בָּהּ וּמַעֲלִים אוֹתָהּ לְמַעְלָה. וְכֵיוָן

דְּקַיְּימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, אִתְחַבָּר בַּהֲדָהּ בְּחָבִיבוּ דִּנְשִׁיקִין, בִּרְחִימוּ דְּחִבּוּרָא חָדָא. כְּדֵין (בראשית כט) וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל, בִּרְחִימוּ דִּנְשִׁיקִין מִתְדַּבְּקָן דָּא בְדָא, בְּלָא פְּרוּדָא, עַד דְּנַקְטָא נַפְשָׁא דְעַנּוּגִין כִּדְקָא יָאוּת.

בְּשַׁעֲתָא דְּנַקְטָא נַפְשָׁא דְעַנּוּגִין כִּדְקָא יָאוּת, וּבַעְיָא לְפַקְדָּא לְחֵילָהָא, מִתְכַּנְּשִׁין כֻּלְּהוּ, וְקַרְיָין לָהּ מִגּוֹ הֵיכָלָא קַדִּישָׁא, כָּבוֹד כָּבוֹד כָּבוֹד. בְּהֵיכָלָא קַדִּישָׁא אַבָּא וְאִמָּא, פַּתְחֵי וְאַמְרֵי מְקוּדָּשׁ מְקוּדָּשׁ. כְּדֵין יַרְחָא אִתְקַדָּשׁ כִּדְקָא יָאוּת. וּכְדֵין כְּתִיב, וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן, רִאשׁוֹן וַדַּאי, וְעַל דָּא מִשְּׁכוּ וְגוֹ'. וְעַל דָּא בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה, דְּאִתְחַבָּר סִיהֲרָא בְשִׁמְשָׁא, וּמַה דַּהֲוַת (נַקְטָא) נְקוּדָּה חָדָא, כַּד נַחְתָּא אִתְפְּשָׁט זְעֵיר זְעֵיר, וְאִתְמַלְיָיא, וְאִתְעָבִידַת ה', מַלְיָיא מִכָּל סִטְרִין, מִתְקַדְּשָׁא כַּדְקָא יָאוּת. (דף ר"נ ע"א).

לשון הקודש

שֶׁמַּעֲלִים אוֹתָהּ וְיוֹשֶׁבֶת בֵּין שְׁנֵי צְדָדִים אֵלּוּ, אָז אוֹתוֹ עַמּוּד שֶׁעוֹמֵד בָּאֶמְצַע מִתְחַבֵּר עִמָּהּ בְּחִבָּה שֶׁל נְשִׁיקוֹת, בְּאַהֲבָה שֶׁל חִבּוּר אֶחָד. אָז נֶאֱמַר (בראשית כט) וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל, בְּאַהֲבָה שֶׁל הַנְּשִׁיקוֹת שֶׁמִּתְחַבְּרִים זֶה בְּזֶה בְּלִי פֵּרוּד, עַד שֶׁלּוֹקַחַת אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הָעִנּוּגִים כְּמוֹ שֶׁרָאוּי.

בְּשָׁעָה שֶׁלּוֹקַחַת אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הָעִנּוּגִים כְּמוֹ שֶׁרָאוּי וְרוֹצָה לְצַוּוֹת לְחֵילוֹתֶיהָ, מִתְאַסְּפִים כֻּלָּם, וְקוֹרְאִים לָהּ מִתּוֹךְ הַהֵיכָל הַקָּדוֹשׁ: כָּבוֹד כָּבוֹד כָּבוֹד. בַּהֵיכָל הַקָּדוֹשׁ אַבָּא וְאִמָּא פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: מְקֻדָּשׁ מְקֻדָּשׁ. וְאָז הַלְּבָנָה מִתְקַדֶּשֶׁת כְּמוֹ שֶׁרָאוּי. וְאָז כָּתוּב וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן. רִאשׁוֹן וַדַּאי. וְעַל זֶה נֶאֱמַר מִשְּׁכוּ וְגוֹ'. וְעַל זֶה נֶאֱמַר בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה. שֶׁמִּתְחַבֶּרֶת הַלְּבָנָה בַּשֶּׁמֶשׁ, וּמַה שֶּׁהָיְתָה לוֹקַחַת נְקֻדָּה אַחַת, כַּאֲשֶׁר יוֹרֶדֶת, מִתְפַּשֶּׁטֶת מְעַט מְעַט וּמִתְמַלֵּאת, וְנַעֲשֵׂית אוֹת ה' מְלֵאָה

רעיא מהימנא

אִסְתְּחַר הַהוּא הֵיכָלָא, וּפָתַח תַּרְעָא אַחֲרָא דִּסְטָר דָּרוֹם (ד"א צָפוֹן) בְּשִׁבְעִין וּתְרֵין עִטְרִין. לְבָתָר אַפְּתַח תַּרְעָא תְּלִיתָאָה, לִסְטַר מִזְרָח, בְּחַמְשִׁין (וּתְרֵין) נְהוֹרִין, דְּחַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה. לְבָתָר אַפְּתַח תַּרְעָא אַחֲרָא דְּלִסְטַר צָפוֹן (ד"א מַעֲרָב), בְּע"ב עִטְרִין, וְכֻלְּהוּ רמ"ח בְּחוּשְׁבַּן תֵּיבִין דְּפָרְשַׁיָּין דְּקִרְיַאת שְׁמַע. וּמַה דִּבְקַדְמֵיתָא הַהִיא חַיָּה חֲוַת זְעֵירָא, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְרְבִיאַת, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה ו) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, דְּאִיהוּ כָּבוֹד עִלָּאָה וְתַתָּאָה.

כַּד מָטֵי לְחַ"י עָלְמִין, דְּבֵיהּ ח"י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא, וּפָתַח בֵּיהּ (תהלים נא) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ. כְּדֵין עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִתְחַבָּר בַּחֲדָה בְּחָבִיבוּ דְּנִשִּׁיקִין דְּשִׁפְוָון, וְאִינוּן נֶצַח וְהוֹד, דְּלָשׁוֹן אִיהוּ צַדִּיק בֵּינַיְיהוּ. לְשׁוֹן לִמּוּדִים בְּהַהוּא זִמְנָא, (בראשית כט) וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל, כְּדֵין קָרָאן לְהַהִיא חַיָּה כָּבוֹד כְּבוֹד אַבָּא וְאִימָּא, מְקֻדָּשׁ מְקֻדָּשׁ. כְּדֵין יַרְחָא אִתְקַדְּשָׁא כִּדְקָא יָאוּת, כְּדֵין וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן רִאשׁוֹן וַדַּאי.

לשון הקודש

מִכָּל הַצְּדָדִים, מִתְקַדֶּשֶׁת כְּמוֹ שֶׁרָאוּי.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

מִסְתּוֹבֵב אוֹתוֹ הֵיכָל, וּפוֹתֵחַ שַׁעַר אַחֵר שֶׁל צַד דָּרוֹם (צָפוֹן) בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם עֲטָרוֹת. וְאַחַר כָּךְ פּוֹתֵחַ שַׁעַר שְׁלִישִׁי לְצַד מִזְרָח בַּחֲמִשִּׁים (וּשְׁנַיִם) אוֹרוֹת שֶׁל חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה. לְבַסּוֹף פּוֹתֵחַ שַׁעַר אַחֵר שֶׁל צַד צָפוֹן (מַעֲרָב) בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם עֲטָרוֹת, וְכֻלָּם בְּחֶשְׁבּוֹן רמ"ח תֵּבוֹת שֶׁל פָּרָשִׁיוֹת קְרִיאַת שְׁמַע. וּמַה שֶׁבַּהַתְחָלָה הָיְתָה אוֹתָהּ חַיָּה קְטַנָּה, בְּאוֹתוֹ זְמַן נִגְדֶּלֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ו) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁהוּא כָּבוֹד עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן.

כַּאֲשֶׁר מַגִּיעַ לְחַ"י עוֹלָמוֹת, שֶׁבּוֹ ח"י בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה, וּפָתַח בּוֹ פָּסוּק (תהלים נא) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ. אָז הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מִתְחַבֵּר עִמָּהּ בַּחֲבִיבוּת שֶׁל נְשִׁיקוֹת הַשְּׂפָתַיִם, שֶׁהֵם נֵצַח וְהוֹד, וְהַלָּשׁוֹן הוּא צַדִּיק בֵּינֵיהֶם. לְשׁוֹן לִמּוּדִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר, (בראשית כט) וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל. וְאָז קוֹרְאִים לְאוֹתָהּ חַיָּה כָּבוֹד כָּבוֹד, אַבָּא וְאִמָּא, מְקֻדָּשׁ מְקֻדָּשׁ. אָז הַיָּרֵחַ מִתְקַדֵּשׁ כְּמוֹ שֶׁרָאוּי, וְאָז נֶאֱמַר וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן, רִאשׁוֹן וַדַּאי.

וּכְדֵין מִשְׁכּוּ. וְעַל דָּא בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה, דְּאִתְחַבָּר סִיהֲרָא קַדִּישָׁא בְּשִׁמְשָׁא. דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְיָ אֱלֹהִים (צְבָאוֹת). וּמַה דַּהֲוַת נְקוּדָה זְעֵירָא, (ס"א כְּגַוְונָא דָא) ע"ט אִתְמַלְּאַת בְּסִיהֲרָא, וּכְדֵין אִיהִי הַחֹדֶשׁ מָלֵא. (דף ר"נ ע"ב) וְסִיהֲרָא אִתְמַלְּיָיא כְּגַוְונָא דָא פ מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. בְּקַדְמִיתָא חָסֵר, וּכְעַן בִּשְׁלִימוּ. (ע"כ רעיא מהימנא).

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח, בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ פֶּסַח וְגוֹ'. אִימְרָא דְּאִיהוּ פִּסְחָא אֲמַאי. אֶלָּא דַּחֲלָא דְּמִצְרָאֵי, וֶאֱלָהָא דִּלְהוֹן, הָוָה אִמְרָא. בְּגִין דְּמִצְרָאֵי פַּלְחִין לְמַזַּל טָלֶה, וּבְגִין כָּךְ פַּלְחִין לְאִימְרָא. תָּא חָזֵי, כְּתִיב (שמות ח) הֵן נִזְבַּח אֶת תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם. מַאי תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם. וְכִי עַל דְּשַׂנְאִין לֵיהּ, כְּתִיב תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם. אֶלָּא דַּחֲלָא דְּמִצְרָאֵי, וֶאֱלָהָא דִּלְהוֹן, אִקְרֵי תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם. כְּמָה דִּכְתִיב, (דברים יח) כְּתוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם, דַּחֲלָא דִּשְׁאַר עַמִּין.

לשון הקודש

וְאָז מִשְׁכּוּ. וְעַל זֶה נֶאֱמַר בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה, שֶׁמִּתְחַבֶּרֶת הַלְּבָנָה הַקְּדוֹשָׁה בַּשֶּׁמֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה' אֱלֹהִים (צְבָאוֹת). וּמַה שֶּׁהָיְתָה נְקֻדָּה קְטַנָּה, (כְּמוֹ זֶה) ע"ט מִתְמַלֵּאת בַּלְּבָנָה, וְאָז הוּא חֹדֶשׁ מָלֵא. וְהַלְּבָנָה מִתְמַלֵּאת כְּמוֹ זֶה פ, מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. בַּהַתְחָלָה חֲסֵרָה, וְכָעֵת בִּשְׁלֵמוּת. (ע"כ רעיא מהימנא).

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ פֶּסַח וְגוֹ'. שֶׁה שֶׁהוּא פֶּסַח, מַדּוּעַ? אֶלָּא יִרְאָתָם שֶׁל הַמִּצְרִים וֵאלוֹהַּ שֶׁלָּהֶם הָיָה שֶׁה. מִשּׁוּם שֶׁהַמִּצְרִים עוֹבְדִים לְמַזַּל טָלֶה, וּמִשּׁוּם זֶה עוֹבְדִים לַשֶּׂה. בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב (שמות ח) הֵן נִזְבַּח אֶת תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם. מַהִי תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם? וְכִי עַל שֶׁשּׂוֹנְאִים אוֹתוֹ כָּתוּב תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם? אֶלָּא יִרְאָתָם שֶׁל הַמִּצְרִים וְהָאֱלוֹהַּ שֶׁלָּהֶם נִקְרָא תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים יח) כְּתוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם, יִרְאָתָם שֶׁל שְׁאָר הָאֻמּוֹת.

תָּא חֲזֵי חָכְמָתָא דְיוֹסֵף, דִּכְתִיב, (בראשית מז) וּמִקְצֵה אֶחָיו לָקַח חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים, וְאוֹלִיף לוֹן לְמֵימַר, אַנְשֵׁי מִקְנֶה הָיוּ עֲבָדֶיךָ. וְכִי מַלְכָּא דְהַוָה שַׁלִּיט עַל כָּל אַרְעָא, וְאַבָּא לְמַלְכָּא, עָבִיד כְּדָא, וְעָבִיד לַאֲחוֹי דְיִשְׁנְאוּן (דף רנ"א ע"א) לְהוֹן, וְלָא יַחְשְׁבוּן לְהוֹן. (לְמֶעֱבַד לְהוֹן רוֹעֵי צֹאן) אֶלָּא וַדַּאי תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם, דַּחֲלָא וֶאֱלָהָא דִילְהוֹן אִקְרֵי הָכִי, וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמות ח) הֵן נִזְבַּח אֶת תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם.

אָמַר יוֹסֵף, כָּל (בראשית מז) מֵיטַב מִצְרַיִם הִיא אֶרֶץ רַעְמְסֵס, וְהַהִיא אַרְעָא אַפְרִישׁוּ לְדַחֲלָא דִלְהוֹן, לְרַעְיָא וּלְמֵיהַךְ בְּכָל עִנּוּגִין דְעָלְמָא. וְכָל מִצְרָאֵי חָשִׁיבוּ לְאִינּוּן דְרָעָאן לְדַחֲלֵיהוֹן, כְּדַחֲלֵיהוֹן. אַעֲבִיד לְאַחַי דְיַרְתּוּן הַהִיא אַרְעָא, וְיִסְגְּדוּן לוֹן מִצְרָאֵי, וְיַחְשְׁבוּן לוֹן כִּדְקָא יָאוּת. וְהַיְינוּ דִכְתִיב,

לשון הקודש

בא וּרְאֵה חָכְמָתוֹ שֶׁל יוֹסֵף, שֶׁכָּתוּב (בראשית מז) וּמִקְצֵה אֶחָיו לָקַח חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים, וּמְלַמֵּד אוֹתָם לוֹמַר, אַנְשֵׁי מִקְנֶה הָיוּ עֲבָדֶיךָ. וְכִי יוֹסֵף שֶׁהָיָה מֶלֶךְ שֶׁהָיָה שׁוֹלֵט עַל כָּל הָאָרֶץ, וְאָב לְמַלְכוּת, עָשָׂה כָּךְ, וְעָשָׂה לְאֶחָיו שֶׁיִּשְׂנְאוּ אוֹתָם וְלֹא יַחְשִׁיבוּ אוֹתָם (שֶׁיַּעֲשׂוּ מֵהֶם רוֹעֵי צֹאן)?! אֶלָּא וַדַּאי תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם, יִרְאָה וֵאלוֹהַּ שֶׁלָּהֶם נִקְרָא כָּךְ, וְעַל זֶה כָּתוּב (שמות ח) הֵן נִזְבַּח אֶת תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם.

אָמַר יוֹסֵף, כָּל מֵיטַב מִצְרַיִם הִיא אֶרֶץ רַעְמְסֵס, וְאוֹתָהּ אֶרֶץ הִפְרִישׁוּ לְיִרְאָתָם, לִרְעוּת וְלָלֶכֶת בְּכָל תַּעֲנוּגוֹת הָעוֹלָם. וְכָל הַמִּצְרִים הֶחְשִׁיבוּ לְאֵלֶּה שֶׁרוֹעִים לְיִרְאָתָם, כְּיִרְאָתָם. אֶעֱשֶׂה לְאַחַי שֶׁיִּירְשׁוּ אוֹתָהּ אֶרֶץ, וְיִשְׁתַּחֲווּ לָהֶם הַמִּצְרִים, וְיַחְשִׁיבוּ אוֹתָם כְּמוֹ שֶׁרָאוּי. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מו)

(בראשית מז) כִּי תוֹעֲבַת מִצְרַיִם כָּל רֹעֵה צֹאן, מְחַשְּׁבִין לוֹן כְּדַחֲלֵיהוֹן.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וְהָא תָּנִינָן כְּמָה דְּאִתְפְּרַע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵאִינּוּן דְּפַלְחֵי לְעַבּוֹדָה זָרָה, הָכִי אִתְפְּרַע מֵעַבּוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ, וְכִי יוֹסֵף עָבִיד לַאֲחוֹי עַבּוֹדָה זָרָה. אָמַר לֵיהּ, לָא עָבִיד יוֹסֵף לַאֲחוֹי עַבּוֹדָה זָרָה, אֶלָּא עָבִיד לוֹן לְשַׁלְטָאָה עַל עַבּוֹדָה זָרָה דִּילְהוֹן, וּלְאַכְפְּיָא עַבּוֹדָה זָרָה דִּילְהוֹן תְּחוֹת יְדַיְיהוּ, וּלְרַדָּאָה לוֹן בַּמַּקֵּל. אָמַר יוֹסֵף, אִי יִשְׁלְטוּן אַחֵי עַל עַבּוֹדָה זָרָה דִּילְהוֹן, כָּל שֶׁכֵּן דְּיִשְׁלְטוּן עַל גַּרְמַיְיהוּ, וּבְגִין כָּךְ אוֹתִיב לוֹן בְּמֵיטַב אַרְעָא, וְאַשְׁלִיט לוֹן עַל כָּל אַרְעָא.

וְעַל דָּא אִמְרָא דְּאִיהוּ פֶּסַח אֲמַאי. אֶלָּא דַּחֲלָא דְּמִצְרָאֵי, וֶאֱלָהָא דִּילְהוֹן הֲוָה אִימְרָא. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִבְּעָשׁוֹר לַחֹדֶשׁ סִיבוּ דַּחֲלָא

לשון הקודש

כִּי תוֹעֲבַת מִצְרַיִם כָּל רֹעֵה צֹאן. מַחֲשִׁיבִים אוֹתָם כְּיִרְאָתָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַהֲרֵי לָמַדְנוּ, כְּמוֹ שֶׁנִּפְרַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאֵלּוּ שֶׁעוֹבְדִים לַעֲבוֹדָה זָרָה – כָּךְ נִפְרַע מֵעֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ. וְכִי יוֹסֵף עָשָׂה לְאֶחָיו עֲבוֹדָה זָרָה?! אָמַר לוֹ, לֹא עָשָׂה יוֹסֵף לְאֶחָיו עֲבוֹדָה זָרָה, אֶלָּא עָשָׂה לָהֶם שֶׁיִּשְׁלְטוּ עַל הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם, וְלִכְפּוֹת הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם תַּחַת יְדֵיהֶם וְלִרְדּוֹתָם בְּמַקֵּל. אָמַר יוֹסֵף, אִם יִשְׁלְטוּ אַחֵי עַל הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם, כָּל שֶׁכֵּן שֶׁיִּשְׁלְטוּ עַל עַצְמָם, וּמִשּׁוּם זֶה הוֹשִׁיב אוֹתָם בְּמֵיטַב הָאָרֶץ וְהִשְׁלִיט אוֹתָם עַל כָּל הָאָרֶץ.

וְעַל זֶה שֶׁה שֶׁהוּא פֶּסַח – מַדּוּעַ? אֶלָּא יִרְאָתָם שֶׁל הַמִּצְרִים וֵאלוֹהַּ שֶׁלָּהֶם הָיָה הַשֶּׂה. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מִבְּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ קְחוּ

דִּילְהוֹן דְּמִצְרָאֵי, וְתִפְּשׁוּ לֵיהּ, וִיהֵא אָסוּר וְתָפִישׁ בִּתְפִישָׁה דִּילְכוֹן, יוֹמָא חַד וּתְרֵין וְג', וּבְיוֹמָא ד', אַפִּיקוּ לֵיהּ לְדִינָא, וְאִתְכְּנָשׁוּ עָלֵיהּ.

וּבְשַׁעֲתָא דְּמִצְרָאֵי הֲווֹ שַׁמְעִין קָל דַּחֲלָא דִּילְהוֹן, דְּתָפִישׁ בִּתְפִישָׁה דְּיִשְׂרָאֵל, וְלָא יַכְלִין לְשֵׁזָבָא לֵיהּ, הֲווֹ בָּכָאן, וַהֲוָה קַשְׁיָא עָלַיְיהוּ, כְּאִלּוּ גַּרְמַיְיהוּ אִתְעֲקִידוּ לְקָטְלָא. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יִהְיֶה תָּפִישׁ בִּרְשׁוּתַיְיכוּ, יוֹמָא בָתַר יוֹמָא, אַרְבָּעָה יוֹמִין, בְּגִין דְּיֶיחֱמוּן יָתֵיהּ תָּפִישׁ, וּבְיוֹמָא רְבִיעָאָה אַפִּיקוּ לֵיהּ לְקָטְלָא, וְיֶיחֱמוּן לֵיהּ מִצְרָאֵי הֵיךְ אַתּוּן עַבְדִּין בֵּיהּ דִּינָא, וְדָא קַשְׁיָא לְהוּ מִן כָּל מַכְתְּשֵׁי דְעָבַד לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִינּוּן דִּינִין דְּיַעַבְדּוּן בְּדַחֲלֵיהוֹן.

לְבָתָר דַּיְינִין לֵיהּ (דף רנ"א ע"ב) **בְּנוּרָא, דִּכְתִיב,** (דברים ז) **פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ. אָמַר קֻדְשָׁא**

לשון הקודש

אֶת יִרְאָתָם שֶׁל הַמִּצְרִים, וְתִפְשׁוּ אוֹתוֹ, וְיִהְיֶה קָשׁוּר וְתָפוּס בִּתְפִיסָה שֶׁלָּכֶם יוֹם אֶחָד וּשְׁנַיִם וּשְׁלִשָׁה, וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי הוֹצִיאוּ אוֹתוֹ לְדִין וְהֵאָסְפוּ עָלָיו.

וּבְשָׁעָה שֶׁהַמִּצְרִים הָיוּ שׁוֹמְעִים קוֹל יִרְאָתָם שֶׁתָּפוּס בִּתְפִיסָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְאֵינָם יְכוֹלִים לְהַצִּיל אוֹתוֹ, הָיוּ בוֹכִים, וְהָיָה קָשֶׁה עֲלֵיהֶם כְּאִלּוּ אֶת עַצְמָם קָשְׁרוּ לַהֲרִיגָה. וְאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: יִהְיֶה תָּפוּס בִּרְשׁוּתְכֶם יוֹם אַחַר יוֹם – אַרְבָּעָה יָמִים, כְּדֵי שֶׁיִּרְאוּ אוֹתוֹ תָּפוּס, וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי הוֹצִיאוּ אוֹתוֹ לַהֲרִיגָה, וְיִרְאוּ אוֹתוֹ הַמִּצְרִים אֵיךְ אַתֶּם עוֹשִׂים בּוֹ דִּין, וְזֶה קָשֶׁה לָהֶם מִכָּל הַמַּכּוֹת שֶׁעָשָׂה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵלּוּ הַדִּינִים שֶׁיַּעֲשׂוּ בְּיִרְאָתָם.

לְבַסּוֹף דָּנִים אוֹתוֹ בְּאֵשׁ, שֶׁכָּתוּב (דברים ז)

בְּרִיךְ הוּא, אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא. דְּלָא יֵימְרוּן בִּרְעוּתָא וּבְתִיאוּבְתָּא דְּדַחֲלְנָא, אַכְלִין לֵיהּ הָכִי. אֶלָּא אַתְקִינוּ לֵיהּ צָלִי, וְלֹא מְבוּשָׁל, דְּאִלּוּ מְבוּשָׁל יְהֵא טָמִיר, וְלָא יֶחֱמוּן לֵיהּ, אֶלָּא תִּקּוּנָא דִּילֵיהּ דְּיֶחֱמוּן לֵיהּ הָכִי מוֹקְדָא בְּנוּרָא, בְּגִין דְּרֵיחֵיהּ נוֹדֵף.

וְתוּ רֵישֵׁיהּ עָלֵיהּ כָּפוּף עַל קַרְסוּלוֹי, דְּלָא יֵימְרוּן דְּחַיָּה, אוֹ מִלָּה אַחֲרָא הוּא, אֶלָּא דְּיִשְׁתְּמוֹדְעוּן לֵיהּ, דְּאִיהוּ דַּחֲלָא דִלְהוֹן. וְתוּ, דְּלָא יֵיכְלוּן לֵיהּ. בְּתִיאוּבְתָּא, אֶלָּא עַל שַׂבְעָא, אֹרַח קְלָנָא וּבִזָּיוֹן. וְתוּ, עֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ, אֶלָּא דְּיֶחֱמוּן גַּרְמוֹי רָמָאן בְּשׁוּקָא, וְלָא יֵיכְלוּן לְשֵׁזָבָא לֵיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (במדבר לג) וּבֵאלֹהֵיהֶם עָשָׂה ה' שְׁפָטִים. דִּינִין סַגִּיאִין. תּוּ וּמַקֵּלְכֶם בְּיָדְכֶם, וְלָא חַרְבָּא וְרוֹמְחָא וּשְׁאַר מָאנֵי קְרָבָא.

לשון הקודש

פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא. שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ שֶׁבִּרְצוֹן וּבְתַאֲוָה שֶׁל יִרְאָתֵנוּ אָכְלוּ אוֹתוֹ כָּךְ. אֶלָּא תַּקְנוּ אוֹתוֹ צָלִי, וְלֹא מְבֻשָּׁל, שֶׁאִם יִהְיֶה מְבֻשָּׁל, יִהְיֶה מֻסְתָּר וְלֹא יִרְאוּ אוֹתוֹ, אֶלָּא תִּקּוּנוֹ שֶׁיִּרְאוּ אוֹתוֹ כָּךְ שָׂרוּף בָּאֵשׁ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה רֵיחוֹ נוֹדֵף.

וְעוֹד, רֹאשׁוֹ עָלָיו כָּפוּף עַל קַרְסֻלָּיו, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ שֶׁחַיָּה אוֹ דָּבָר אַחֵר הוּא, אֶלָּא שֶׁיַּכִּירוּ אוֹתוֹ שֶׁהוּא יִרְאָתָם. וְעוֹד, שֶׁלֹּא יֹאכְלוּ אוֹתוֹ בְּתֵאָבוֹן, אֶלָּא עַל הַשֹּׂבַע, דֶּרֶךְ קָלוֹן וּבִזָּיוֹן וְעוֹד, עֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ, אֶלָּא שֶׁיִּרְאוּ עַצְמוֹתָיו מֻשְׁלָכוֹת בַּשּׁוּק, וְלֹא יִהְיוּ יְכוֹלִים לְהַצִּיל אוֹתוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב, (במדבר לג) וּבֵאלֹהֵיהֶם עָשָׂה ה' שְׁפָטִים. דִּינִים רַבִּים. וְעוֹד נֶאֱמַר, וּמַקֵּלְכֶם בְּיָדְכֶם, וְלֹא חֶרֶב וְרֹמַח וּשְׁאָר כְּלֵי מִלְחָמָה.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הָא אוֹקְמוּהָ, דְּמִצְרָאֵי פַּלְחֵי לְמַזָּל טָלֶה, וּבְגִין כָּךְ פַּלְחִין לְאִימְרָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אִי הָכִי, טָלֶה יִפְלְחוּן, וְלָא אִימְרָא. אָמַר לֵיהּ, כֹּלָּא פַּלְחִין, אֶלָּא מַזָּל טָלֶה נָחִית וְסָלִיק בְּטָלֶה וְאִימְרָא, וּבְגִין כָּךְ פַּלְחִין לְכֹלָּא. אָמַר לֵיהּ הָכִי שְׁמַעְנָא, דְּכָל בְּעִירָא רַבָּא (ס"א דְּצֹאן) דַּחֲלָא דִלְהוֹן הָוָה, וְעַל דָּא קָטִיל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל בְּכוֹר בְּהֵמָה. וְהָא אִתְּמַר דְּאִלֵּין אִינּוּן דַּרְגִּין דִּלְעֵילָּא, דְּאִקְרוּן הָכִי. **אָמַר** רִבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב (שמות יב) כָּל מַחְמֶצֶת לֹא תֹאכֵלוּ, וּכְתִיב (שמות יג) לֹא יֵאָכֵל חָמֵץ. אֶלָּא דָּא דְכַר, וְדָא נוּקְבָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר בְּרִי, בְּדָא כְּתִיב לֹא תֹאכֵלוּ, וּבְדָא כְּתִיב לֹא יֵאָכֵל, אֲמַאי לָא כְּתִיב לֹא תֹאכְלוּ. אֶלָּא, נוּקְבָא דְּאִיהִי אַסְטִיאַת אָרְחָהָא, בְּאַזְהָרָה וַדָּאי, דְּכַר דְּאִיהוּ אָחִיד בְּחוּטָא דְּדַכְיוּ יַתִּיר, בְּבַקָּשָׁה. וְעַל דָּא כְּתִיב, לֹא יֵאָכֵל, לֹא תֹאכֵלוּ.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּבָר פֵּרְשׁוּהוּ שֶׁהַמִּצְרִים עוֹבְדִים לְמַזַּל טָלֶה, וּמִשּׁוּם כָּךְ עוֹבְדִים לְשֶׁה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִם כֵּן, יַעַבְדוּ טָלֶה וְלֹא שֶׂה. אָמַר לוֹ, הַכֹּל עוֹבְדִים, אֶלָּא שֶׁמַּזַּל טָלֶה יוֹרֵד וְעוֹלֶה בְּטָלֶה וְשֶׂה, וּמִשּׁוּם זֶה עוֹבְדִים לַכֹּלָּם. אָמַר לוֹ, כָּךְ שָׁמַעְתִּי, שֶׁכָּל בְּהֵמָה גְּדוֹלָה (של צאן), יִרְאָה שֶׁלָּהֶם הָיְתָה, וְעַל זֶה הָרַג הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל בְּכוֹר בְּהֵמָה. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁאֵלּוּ הֵן מַדְרֵגוֹת שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁנִּקְרָאוֹת כָּךְ. **אָמַר** רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּתוּב (שמות יב) כָּל מַחְמֶצֶת לֹא תֹאכֵלוּ, וְכָתוּב (שם יג) לֹא יֵאָכֵל חָמֵץ. אֶלָּא זֶה זָכָר, וְזוֹ נְקֵבָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר בְּנִי, בָּזֶה כָּתוּב לֹא תֹאכֵלוּ, וּבָזֶה כָּתוּב לֹא יֵאָכֵל. מַדּוּעַ לֹא כָתוּב לֹא תֹאכְלוּ? אֶלָּא

אָמַר לֵיהּ אַבָּא, וְהָא כְּתִיב (דברים טז) **לֹא תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ.** אָמַר לֵיהּ, אַסְגֵּי תָּבִין יְתֵירִין לִיקָרָא לְקָרְבְּנָא. אֲבָל בְּקַדְמִיתָא בְּבַקָּשָׁה לֹא יֵאָכֵל. אֲבָל לְבָתָר בְּאַזְהָרָה, לֹא תֹאכְלוּ, דְּהוּא קַשְׁיָא מִתַּרְוַיְיהוּ. מַחְמֶצֶת מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּרֵיחָא דְמוֹתָא אִית תַּמָּן. חָמֵץ, דְּכַר. מַחְמֶצֶת, נוּקְבָא. (משלי ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת, בְּרֵישָׁא וְסֵיפָא דְתֵיבָה, תִּשְׁכַּח לָהּ. וּבְגִין דָּא מָאן דְּאָכִיל חָמֵץ בַּפֶּסַח, אִיהוּ אַקְדִּימַת לֵיהּ מוֹתָא, וְלִינְדַע דְּמִית הוּא בְּעָלְמָא דֵין, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, כְּתִיב (שמות יב) וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא.

מַצָּה, אֲמַאי (ס"א אִתְקְרִיאַת מַצָּה)**.** אֶלָּא הָכִי תָּנֵינָן, שֵׁדִי: בְּגִין דְּאָמַר לְעוֹלָמוֹ דַּי, דְּיֹאמַר לְצָרוֹתֵינוּ דַּי. אוֹף הָכִי מַצָּה, בְּגִין דְּקָא מְשַׁדֵּד דְּמַבְרָחַת לְכָל סִטְרִין בִּישִׁין, וְעָבִיד קְטָטָה בְּהוּ, כְּגַוְונָא דְשַׁדַּי

לשון הקודש

נִקְבָה שֶׁהִיא נוֹטָה מִדַּרְכָּהּ – וַדַּאי בְּאַזְהָרָה. זָכָר שֶׁהוּא אָחוּז בְּחוּט שֶׁל טָהֳרָה יוֹתֵר – בְּבַקָּשָׁה. וְעַל זֶה כָּתוּב לֹא יֵאָכֵל, לֹא תֹאכְלוּ. **אָמַר** לוֹ, אַבָּא, וַהֲרֵי כָּתוּב (דברים טז) לֹא תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ. אָמַר לוֹ, הַרְבֵּה תֵּבוֹת יְתֵרוֹת לִכְבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּרְבָּן. אֲבָל בַּתְּחִלָּה בַּקָּשָׁה – לֹא יֵאָכֵל, אֲבָל לְבַסּוֹף בְּאַזְהָרָה – לֹא תֹאכְלוּ, שֶׁהוּא קָשֶׁה מִשְּׁנֵיהֶם. מַחְמֶצֶת, מַה טַּעְמָהּ? מִשּׁוּם שֶׁרֵיחַ שֶׁל מָוֶת יֵשׁ שָׁם. חָמֵץ – זָכָר, מַחְמֶצֶת – נְקֵבָה. (משלי ה) רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת, בְּרֹאשׁ וּבְסוֹף הַתֵּבָה תִּמְצָא אוֹתָהּ. וּמִשּׁוּם זֶה מִי שֶׁאוֹכֵל חָמֵץ בְּפֶסַח הוּא מַקְדִּים לְעַצְמוֹ הַמָּוֶת, וְשֶׁיֵּדַע שֶׁהוּא מֵת בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב (שמות יב) וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא.

מַצָּה, מַדּוּעַ (נִקְרֵאת מַצָּה)? אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, שַׁדַּי – מִשּׁוּם שֶׁאָמַר לְעוֹלָמוֹ דַּי, שֶׁיֹּאמַר לְצָרוֹתֵינוּ דַּי. אַף כָּךְ מַצָּה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מְשַׁדֶּדֶת וּמַבְרִיחָה לְכָל צְדָדִים רָעִים וְעוֹשָׂה קְטָטָה בֵּינֵיהֶם כְּדֶגְמַת שֵׁם שַׁדַּי שֶׁבַּמְּזוּזָה, שֶׁמַּבְרִיחַ

דִּמְזוּזָה, דְּמַבְרִיחַ לְשֵׁדִים וּמַזִּיקִים דְּתַרְעָא, אוֹף הָכִי אִיהִי מַבְרָחַת לוֹן מִכָּל מִשְׁכְּנֵי קְדֻשָּׁה, וְעָבִיד מְרִיבָה וּקְטָטָה בְּהוּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שמות יז) **מַסָּה וּמְרִיבָה. עַל דָּא כְּתִיב מַצָּה. וְהָא מַסָּה בְּסָמֶךְ אִיהוּ. אֶלָּא תַּרְגּוּמוֹ דְּמַסָּה, אִיהוּ מָצוּתָא.**

רעיא מהימנא

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, כְּגוֹן לִישָׁנָא דְּאִיהוּ מַקֵּל לְכָל אַנְשֵׁי בֵיתֵיהּ, וְאִיהוּ לִישָׁנָא דְּאָת ו', וְאִיהוּ מַטֵּה דְּבֵיהּ עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת, וּבֵיהּ מָחָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל יְדוֹי י' מָחָאן. וּבְגִין דְּכָל מָחָאן הֲווֹ מִסִּטְרָא דְה' ה', רִבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, מִנַּיִן שֶׁכָּל מַכָּה וּמַכָּה שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם הָיְתָה שֶׁל חָמֵשׁ מַכּוֹת וְכוּ', אֱמוֹר מֵעַתָּה וְכוּ'. וְאָת ה' סַלְקָא בְּאָת י' לְחַמְשִׁין מָחָאן, חָמֵשׁ זִמְנִין חַמְשִׁין, אִינּוּן ר"ן. וּבְגִין דָּא, וְעַל הַיָּם לָקוּ ר"ן מַכּוֹת.

אָמַר יוֹסֵף, כָּל מֵיטַב אֶרֶץ מִצְרַיִם רַעְמְסֵס הִיא, וְהַהִיא אַרְעָא אַפְרִישׁוּ לְדַחֲלָן דִּלְהוֹן, לְרַעְיָא וּלְמֵיהַךְ בְּכָל עִנּוּגִין דְּעָלְמָא.

לשון הקודש

לְשֵׁדִים וּמַזִּיקִים שֶׁבַּשַּׁעַר – אַף כָּךְ הִיא מַבְרִיחָה אוֹתָם מִכָּל מִשְׁכְּנֵי הַקְּדֻשָּׁה, וְעוֹשָׂה מְרִיבָה וּקְטָטוֹת בָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יז) מַסָּה וּמְרִיבָה. וְעַל זֶה כָּתוּב מַצָּה, וַהֲרֵי מַסָּה נִכְתֶּבֶת בָּאוֹת סָמֶ"ךְ? אֶלָּא תַּרְגּוּם שֶׁל מַסָּה הוּא מַצּוּתָא.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, כְּמוֹ לָשׁוֹן שֶׁהוּא מַקֵּל לְכָל אַנְשֵׁי בֵיתוֹ, וְהוּא לָשׁוֹן צוּרַת אוֹת ו', וְהוּא מַטֶּה שֶׁבּוֹ עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת, וּבוֹ הִכָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יָדוֹ עֶשֶׂר מַכּוֹת. וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל הַמַּכּוֹת הָיוּ מִצַּד שֶׁל ה' ה', אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, מִנַּיִן שֶׁכָּל מַכָּה וּמַכָּה שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם הָיְתָה שֶׁל חָמֵשׁ מַכּוֹת וְכוּ'. וְאוֹת ה' עוֹלֶה בְּאוֹת י' לַחֲמִשִּׁים מַכּוֹת. חָמֵשׁ פְּעָמִים חֲמִשִּׁים הֵם מָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר, וְעַל הַיָּם לָקוּ מָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים מַכּוֹת.

אָמַר יוֹסֵף, כָּל טוּב אֶרֶץ מִצְרַיִם הִיא

וְכָל מִצְרָאֵי חָשִׁיבוּן לְאִינּוּן דְּרָעָן לְדַחֲלֵיהוֹן, כְּדַחֲלֵיהוֹן. וְדָא שָׁאִיל יוֹסֵף מִפַּרְעֹה, לְשַׁלְטָאָה אֲחוֹי עַל דַּחֲלָן דְּמִצְרָאֵי, דְּאִתְכַּפְיָין תְּחוֹת יְדֵיהּ, כַּעֲבָדִים בָּתַר מַלְכֵיהוֹן, לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ מִתְכַּפְיָין תְּחוֹת שֵׁם יְיָ מִסִּטְרֵיהוֹן, וְלָא שַׁלִּיט בְּעָלְמָא אֶלָּא שֵׁם יְהוָה. וְאִתְכַּפְיָין כָּל מְמָנָן תְּחוֹת יְדֵיהּ.

וּלְאַחְזָאָה לוֹן, דְּאִיהוּ עָתִיד לְאִיתְפָּרְעָא מִנְּהוֹן, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות יב) וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה. כַּד מַטְעַיָין לְבִרְיָין וְעַבְדִין גַּרְמַיְיהוּ אֱלוֹהוּת. וּבְגִין דְּטָלֶה מִמָּנָא דִילֵיהּ, אִיהוּ רַב עַל כָּל מְמָנָן דֶּאֱלֹהִים אֲחֵרִים, מָנֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, (שמות יב) וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה לְבֵית אָבוֹת שֶׂה לַבָּיִת, וְאַשְׁלִיט לוֹן עָלֵיהּ, וְתַפְשֵׁי לֵיהּ, תָּפִישׁ בִּתְפִישָׁה דִלְהוֹן יוֹמָא וּתְרֵין וּתְלַת. וּלְבָתַר דָּא אַפִּיקוּ לֵיהּ לְדִינָא לְעֵינֵי כָּל מִצְרָאֵי, לְאַחֲזָאָה דֶּאֱלָהָא דִלְהוֹן בִּרְשׁוּ דְיִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּד בֵּיהּ דִינָא.

בְּגִין דָּא, (שמות יב) אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשֵׁל מְבֻשָּׁל בַּמָּיִם כִּי אִם צְלִי אֵשׁ רֹאשׁוֹ עַל כְּרָעָיו וְעַל קִרְבּוֹ, לְמֶהֱוֵי דָּן בְּאֵשׁ

לשון הקודש

רַעְמְסֵס, וְאוֹתָהּ אֶרֶץ הִפְרִישׁוּ לְיִרְאָתָם, לִרְעוֹת וּלְהַלֵּךְ בְּכָל תַּעֲנוּגוֹת הָעוֹלָם. וְכָל הַמִּצְרִים הֶחְשִׁיבוּ לְאוֹתָם שֶׁרוֹעִים לְיִרְאָתָם – כְּיִרְאָתָם. וְזֶה מַה שֶּׁשָּׁאַל יוֹסֵף מִפַּרְעֹה, שֶׁיִּשְׁלְטוּ אֶחָיו עַל יִרְאָתָם שֶׁל הַמִּצְרִים, שֶׁכְּפוּיִים תַּחַת יָדָיו כַּעֲבָדִים אַחַר מַלְכֵיהֶם, לִהְיוֹת כֻּלָּם נִכְפִּים תַּחַת שֵׁם יְהוָה מִצִּדָּם, וְלֹא יִשְׁלֹט בָּעוֹלָם אֶלָּא שֵׁם יְהוָה, וְיִכָּנְעוּ כָּל מְמֻנִּים תַּחַת יָדָיו.

וּלְהַרְאוֹת לָהֶם שֶׁהוּא עָתִיד לְהִפָּרַע מֵהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות יב) וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה. כֵּיוָן שֶׁהִטְעוּ לַבְּרִיּוֹת וְעָשׂוּ עַצְמָם אֱלוֹהוּת, וּמִשּׁוּם שֶׁטָּלֶה, מְמֻנֶּה שֶׁלּוֹ, הוּא גָּדוֹל עַל כָּל הַמְמֻנִּים שֶׁל אֱלֹהִים אֲחֵרִים, צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, (שמות יב) וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה לְבֵית אָבוֹת שֶׂה לַבָּיִת, וְהִשְׁלִיט אוֹתָם עָלָיו, וְתָפְסוּ אוֹתוֹ תָּפוּס בַּתְּפִיסָה שֶׁלָּהֶם יוֹם וּשְׁנַיִם וְשָׁלֹשׁ, וּלְאַחַר זֶה הוֹצִיאוּ לוֹ לְדִין לְעֵינֵי כָּל מִצְרַיִם, לְהַרְאוֹת שֶׁהָאֱלוֹהַּ שֶׁלָּהֶם בִּרְשׁוּת יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת בּוֹ דִּין.

בִּגְלַל זֶה נֶאֱמַר, (שם) אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשֵׁל מְבֻשָּׁל בַּמָּיִם כִּי אִם צְלִי אֵשׁ רֹאשׁוֹ עַל כְּרָעָיו וְעַל קִרְבּוֹ, לִהְיוֹת נִדּוֹן בְּאֵשׁ צָלִי, וְצִוָּה

צָלִי, וּמָנֵי לְזַרְקָא לְגַרְמֵיהּ דִּילֵיהּ בְּשׁוּקָא בְּבִזּוּי. וּבְגִין דָּא, (שמות יב) וְעֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ. וּמָנֵי לְיוֹמָא רְבִיעָאָה, בָּתַר דְּהַוָּה תָּפִישׁ ג' יוֹמִין קָשׁוּר, לְמֶעְבַּד בֵּיהּ דִּינָא. וְדָא קַשְׁיָא לוֹן מִכָּל מַכְתְּשִׁין דְּמָחָא לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל יְדָא דְרַעְיָא מְהֵימְנָא. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּמָנֵי דְלָא לְמֵיכַל לֵיהּ בְּתִיאוּבְתָּא. וּמִיָּד דְּחָמָאן גַּרְמוֹי בְּשׁוּקָא, וְלָא יַכְלִין לְשֵׁזָבָא לֵיהּ, דָּא קַשְׁיָא לוֹן מִכֹּלָּא. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּאִתְּמַר בְּהוּ, (שמות יב) וּמַקֵּלְכֶם בְּיֶדְכֶם, לְאִתְכַּפְיָא כָּל דַּחֲלָן דְּמִצְרָאֵי, תְּחוֹת יְדַיְיהוּ. וּבְגִין דְּאִינְהוּ בְּכוֹרוֹת מְמָנָן, כְּתִיב (שמות יב) וַיְיָ הִכָּה כָל בְּכוֹר.

בָּתַר כָּל דָּא כְּתִיב, לֹא יֵאָכֵל חָמֵץ (שמות יג) שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מַצּוֹת לֶחֶם עֹנִי. וּכְתִיב (שמות יב) כָּל מַחְמֶצֶת לֹא תֹאכֵלוּ. אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, אֲמַאי מָנֵי דְּלָא לְמֵיכַל חָמֵץ שִׁבְעַת יוֹמִין, וּלְמֵיכַל בְּהוֹן מַצָּה. וַאֲמַאי לֹא יֵאָכֵל, וַאֲמַאי לֹא תֹאכֵלוּ. אֶלָּא ז' כּוֹכְבֵי לֶכֶת וְאִינּוּן: שצ"ם חנכ"ל. וְאִינּוּן מִסִּטְרָא דְטוֹב וָרָע, נְהוֹרָא דִּלְגַו מַצָּה. קְלִיפָּה דִּלְבַר חָמֵץ. וְאִינּוּן חָמֵץ דְּכַר מַחְמֶצֶת נוּקְבָא.

לשון הקודש

לִזְרֹק לְעַצְמוֹתָיו בַּשּׁוּק בְּבִזָּיוֹן. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר, (שם) וְעֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ. וְצִוָּה לַיּוֹם הָרְבִיעִי, אַחַר שֶׁהָיָה תָּפוּס שְׁלֹשָׁה יָמִים קָשׁוּר, לַעֲשׂוֹת בּוֹ דִּין. וְזֶה קָשֶׁה לָהֶם מִכָּל נְגָעִים שֶׁהִכָּה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יְדֵי הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁצִּוָּה שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל אוֹתוֹ בְּתַאֲוָה. וּמִיָּד שֶׁרָאוּ עַצְמוֹתָיו בַּשּׁוּק וְלֹא יָכְלוּ לְהַצִּילוֹ, זֶה קָשֶׁה לָהֶם מֵהַכֹּל. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שם) וּמַקֵּלְכֶם בְּיֶדְכֶם, לִכְפּוֹת כָּל יִרְאָתָם שֶׁל הַמִּצְרִים תַּחַת יְדֵיהֶם. וּמִשּׁוּם שֶׁהֵם בְּכוֹרוֹת מְמֻנִּים, כָּתוּב (שם) וַה' הִכָּה כָל בְּכוֹר.

אַחַר כָּל זֶה, כָּתוּב (שם יג) לֹא יֵרָאֶה חָמֵץ, (דברים טז) שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מַצּוֹת לֶחֶם עֹנִי. וְכָתוּב (שמות יב) כָּל מַחְמֶצֶת לֹא תֹאכֵלוּ. אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, מַדּוּעַ צִוָּה שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל חָמֵץ שִׁבְעַת יָמִים וְלֶאֱכֹל בָּהֶם מַצָּה? וּמַדּוּעַ לֹא יֵאָכֵל, וּמַדּוּעַ נֶאֱמַר לֹא תֹאכֵלוּ? אֶלָּא שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, וְהֵם: שצ"ם חנכ"ל. וְהֵם מִצַּד שֶׁל טוֹב וָרָע, אוֹר הַפְּנִימִי, מַצָּה. קְלִפָּה שֶׁבַּחוּץ – חָמֵץ. וְהֵם, חָמֵץ – זָכָר. מַחְמֶצֶת – נְקֵבָה.

מַצָּה דִּלְגוֹ שְׁמוּרָה. וְאִינוּן, (אסתר ב) שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאָיוֹת לָתֶת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ. וְאִתְּמַר עָלַיְיהוּ, (שמות יב) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמַּצּוֹת. מַצָּה אִיהִי שְׁמוּרָה לְבַעְלָהּ, דְּאִיהוּ ו'. וּבֵיהּ אִתְעֲבִיד מִצְוָה.

וּמַאן דְּנָטִיר לָהּ לְגַבֵּי יָהּ, דְּנִיזִין בְּמ"ן מִן מַצָּה, וְאִינוּן. י"ם ה"ן. וּמָנֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבָרֵךְ לָהּ שֶׁבַע בְּרָכוֹת לֵיל פֶּסַח, דְּאִינוּן שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת דִּילָהּ, שצ"ם חנכ"ל. וּמָנֵי לְאַעְבְּרָא מִנְּהוֹן חָמֵץ וּמַחְמֶצֶת, דְּאִינוּן עֲנָנִים חֲשׁוּכִין דִּמְכַסְיָין עַל נְהוֹרִין, דְּשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית מא) וַתָּבֹאנָה אֶל קִרְבֶּנָה וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבֶּנָה וּמַרְאֵיהֶן רַע, חָשׁוּךְ כַּאֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה. דְּכָל כַּךְ חֲשׁוֹכָא דַּעֲנָנִין דִּלְהוֹן, דְּלָא יַכְלִין נְהוֹרִין לְאַנְהָרָא לְהוֹן, וּבְגִין דָּא וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבֶּנָה. (ע"כ רעיא מהימנא)..

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (תהלים סח) גְּעַר חַיַּת קָנֶה עֲדַת אַבִּירִים בְּעֶגְלֵי עַמִּים. גְּעַר חַיַּת, דָּא חַיָּה דְּאִתְאֲחָד בָּהּ עֵשָׂו. קָנֶה: תָּנֵינָן, דִּבְיוֹמָא דְנָסַב שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בַּת פַּרְעֹה, בָּא גַּבְרִיאֵל, נָעַץ קָנֶה בְּיַמָּא רַבָּא,

לשון הקודש

מַצָּה שֶׁבִּפְנִים – שְׁמוּרָה. וְהֵם (אסתר ב) שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאָיוֹת לָתֶת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ. וְנֶאֱמַר עֲלֵיהֶם (שמות יב) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמַּצּוֹת. מַצָּה הִיא שְׁמוּרָה לְבַעְלָהּ, שֶׁהוּא אוֹת ו', וּבוֹ נַעֲשֵׂית מִצְוָה.

וּמִי שֶׁשּׁוֹמֵר לָהּ בִּשְׁבִיל יָ"ה הַנְּגוּזִים בְּאוֹתִיּוֹת מ"ן מִמַּצָּה, וְהֵם י"ם ה"ן. וְצִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבָרֵךְ אוֹתָהּ בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת לֵיל פֶּסַח, שֶׁהֵן שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת שֶׁלָּהּ, שֶׁהֵן שצ"ם חנכ"ל. וְצִוָּה לְהַעֲבִיר מֵהֶן חָמֵץ וּמַחְמֶצֶת, שֶׁהֵם עֲנָנִים חֲשׁוּכִים שֶׁמְּכַסִּים עַל אוֹרוֹת שֶׁל שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (בראשית מא) וַתָּבֹאנָה אֶל קִרְבֶּנָה וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבֶּנָה וּמַרְאֵיהֶן רַע. חָשׁוּךְ כַּאֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה. שֶׁכָּל כָּךְ הַחֹשֶׁךְ שֶׁל הָעֲנָנִים שֶׁלָּהֶם, שֶׁלֹּא יְכוֹלִים אוֹרוֹת לְהָאִיר לָהֶם, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבֶּנָה. (ע"כ רעיא מהימנא).

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (תהלים סח) גְּעַר חַיַּת קָנֶה עֲדַת אַבִּירִים בְּעֶגְלֵי עַמִּים. גְּעַר חַיַּת – זוֹ הַחַיָּה שֶׁאָחוּז בָּהּ עֵשָׂו. קָנֶה – לָמַדְנוּ, שֶׁבְּיוֹם שֶׁנָּשָׂא שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אֶת בַּת פַּרְעֹה,

וְעָלֵיהּ אִתְּבְּנֵי קַרְתָּא דְּרוֹמִי. מָאי קָנֶה. דָּא דְכוּרָא דְּהַאי חַיָּה (דף רנ"ב ע"א) בִּישָׁא, דְּאִית לֵיהּ סִטְרָא זְעֵירָא בְּאַחֲדוּתָא דִּקְדוּשָׁה. וְדָא אִיהוּ קָנֶה, דְּנָעִיץ בְּיַמָּא רַבָּא. וּבְגִין כָּךְ אִיהִי שַׁלְטָא עַל עָלְמָא, וְעַל שׁוּלְטָנוּ דָא כְּתִיב, (ישעיה יט) קָנֶה וָסוּף קָמֵלוּ. קָנֶה, שׁוּלְטָנוּתָא וְרֹאשׁ לְכָל מַלְכְּוָון. תּוּ קָנֶה, דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתַבְרָא לֵיהּ בְּקָנֶה דָא.

תָּא חֲזֵי, בְּמִצְרַיִם אִיהִי שַׁלְטָא, וּמִנָּהּ נַפְקוּ כַּמָּה שֶׁלְטָנִין לְזִנְיֵיהוּ, וְכֹלָּא בְּרָזָא דְּחֻמֵּץ, כֵּיוָן דְּתָבַר לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַפִּיק חֻמֵּץ וְאָעִיל מַצָּה. כַּמָּה. בְּחוּטָא זְעֵירָא מִכֹּלָּא, תָּבַר ח' חֻמֵּץ, וְאִתְעָבִיד מַצָּה. אִינּוּן אַתְוָון. אֶלָּא דְּתָבַר ח' דְּהַאי חַיָּה, דְּאִקְרֵי חֻמֵּץ. וְעַל דָּא אִקְרֵי חַיַּת קָנֶה, דְּנַח לְאַתְבְּרָא בְּקָנֶה דָא. כַּמָּה אִתְּבַר. בְּחוּטָא זְעֵירָא כְּנִימָא, תָּבַר ח' וְאִתְעֲבָר מֵאִיתָנָהּ, וַהֲוָה מַצָּה. וְעַל דָּא כְּתִיב, גֹּעַר חַיַּת קָנֶה,

לשון הקודש

בָּא גַּבְרִיאֵל, נָעַץ קָנֶה בַּיָּם הַגָּדוֹל, וְעָלָיו נִבְנֵית עִיר שֶׁל רוֹמִי. מַהוּ קָנֶה? זֶה הַזָּכָר שֶׁל זוֹ הַחַיָּה רָעָה, שֶׁיֵּשׁ לוֹ צַד קָטָן בַּאֲחִיזָתוֹ בַּקְּדֻשָּׁה. וְזֶהוּ קָנֶה שֶׁנָּעוּץ בַּיָּם הַגָּדוֹל, וּמִשּׁוּם זֶה הִיא שׁוֹלֶטֶת עַל הָעוֹלָם, וְעַל שִׁלְטוֹן זֶה כָּתוּב, (ישעיה יט) קָנֶה וָסוּף קָמֵלוּ. קָנֶה, שִׁלְטוֹן וָרֹאשׁ לְכָל הַמַּלְכוּת. וְעוֹד קָנֶה, שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁבֹּר אוֹתוֹ בְּקָנֶה זֶה.

בֹּא וּרְאֵה, בְּמִצְרַיִם הִיא שׁוֹלֶטֶת, וּמִמֶּנָּה יוֹצְאִים כַּמָּה שִׁלְטוֹנִים לְמִינֵיהֶם, וְהַכֹּל בְּסוֹד שֶׁל חָמֵץ. כֵּיוָן שֶׁשָּׁבַר אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוֹצִיא חָמֵץ וּמַכְנִיס מַצָּה. כַּמָּה? בְּחוּט קָטָן מֵהַכֹּל שָׁבַר אוֹת ח' שֶׁל חָמֵץ, וְנַעֲשָׂה מַצָּה. אֵלּוּ אוֹתִיּוֹת, אֶלָּא שֶׁשָּׁבַר ח' שֶׁל הַיָּה זוֹ, שֶׁנִּקְרָא חָמֵץ. וְעַל זֶה נִקְרָא חַיַּת קָנֶה, שֶׁנּוֹחַ לְשַׁבְּרוֹ כְּמוֹ קָנֶה זֶה. כַּמָּה

גְּעַר בָּהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַתְּבַר ח' חָמֵץ, וְאִתְעָבִיד ה'. (ס"א וְאִתְעֲבָר ח' חָמֵץ וְאִתְאָבִיד).

וְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְתַבְּרָא לֵיהּ לְהַהוּא קָנֶה, כְּגַוְונָא דָא, יַתְּבָר רַגְלֵיהּ דְּק' מִקָּנֶה, וְיִשְׁתְּאַר הִנֵּה. (ישעיה מ) **הִנֵּה יְיָ אֱלֹהִים בְּחָזָק יָבוֹא וּזְרֹעוֹ מֹשְׁלָה לוֹ הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו. מָאי וּפְעֻלָּתוֹ. דָּא פֹּעַל דְּהַהִיא ק'** (ס"א פְּעֻלָּה דְּהַהוּא חָמֵץ) **דְּיִתְבַּר לָהּ, וְאִיהִי פְּעֻלָּה לְפָנָיו, אִיהוּ יַעְבַּר רַגְלֵיהּ, וְיֵהֵא הִנֵּה** (ישעיה מא) **רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְגוֹ'.**

רעיא מהימנא

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, גְּעַר חַיַּת קָנֶה עֲדַת אַבִּירִים בְּעֶגְלֵי עַמִּים. גְּעַר חַיַּת קָנֶה, דָּא קָנֶה דְּאִתְאֲחַד בֵּיהּ עֵשָׂו, דְּאִיהִי קַרְתָּא דְּרוֹמִי רַבְּתָא, דְּנָעַץ גַּבְרִיאֵל קָנֶה בִּימָא רַבָּא, וּבָנוּ עָלֶיהָ כְּרַךְ גָּדוֹל דְּרוֹמִי. קָנֶה דְּחָמֵץ. וְכַד יֵיתֵי פּוּרְקָנָא לְיִשְׂרָאֵל, יִתְבַּר לֵיהּ. הָדָא

לשון הקודש

נִשְׁבָּר? בְּחוּט קָטָן כְּמוֹ שַׁעֲרָה שָׁבַר ח' וְעָבַר מֵאֵיתָנָה, וְהָיָה מַצָּה. וְעַל זֶה כָּתוּב גְּעַר חַיַּת קָנֶה. גְּעַר בָּהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנִשְׁבַּר ח' שֶׁל חָמֵץ וְנַעֲשָׂה ה'. (וְעוֹבֵר ח' שֶׁל חָמֵץ וְנַעֲשֶׂה).

וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁבֹּר לוֹ לְאוֹתוֹ קָנֶה כְּמוֹ זֶה, יִשְׁבֹּר רֶגֶל ק' מִקָּנֶה, וְיִשָּׁאֵר הִנֵּה. (ישעיה מ) הִנֵּה ה' אֱלֹהִים בְּחָזָק יָבוֹא וּזְרֹעוֹ מֹשְׁלָה לוֹ הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו. מַהוּ וּפְעֻלָּתוֹ? זֶה פֹּעַל שֶׁל אוֹתָהּ ק' (פְּעֻלָּה שֶׁל אוֹתוֹ חָמֵץ) שֶׁיִּשָּׁבֵר אוֹתָהּ, וְהִיא פְּעֻלָּה שֶׁלְּפָנָיו, וְהוּא יַעֲבִיר רַגְלוֹ וְיִהְיֶה הִנֵּה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם מא) רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְגוֹ'.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, גְּעַר חַיַּת קָנֶה עֲדַת אַבִּירִים בְּעֶגְלֵי עַמִּים. גְּעַר חַיַּת קָנֶה – זֶה קָנֶה שֶׁאָחוּז בּוֹ עֵשָׂו, שֶׁהִיא עִיר רוֹמִי הַגְּדוֹלָה, שֶׁנָּעַץ גַּבְרִיאֵל קָנֶה בַּיָּם הַגָּדוֹל, וּבָנוּ עָלֶיהָ כְּרַךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי. קָנֶה שֶׁל חָמֵץ. וְכַאֲשֶׁר תָּבֹא גְּאֻלָּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, יִשָּׁבְרוּ

הוּא דִּכְתִיב גְּעַר חַיַּת קָנֶה עֲדַת. וּמִתְעַבֵּר מִיַּד חֲמֵץ מֵעָלְמָא. מַחְמֶצֶת דִּילֵיהּ רוֹמִי. וְיִתְגַּלְיָא מַצָּה בְּעָלְמָא, דְּאִיהִי בֵּי מַקְדְּשָׁא דְּבֵית רִאשׁוֹן וּבֵית שֵׁנִי.

אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא (ס"א רַעְיָא מְהֵימְנָא). דְּאִינּוּן לָקֳבֵל בַּת עַיִן יָמִין, וּבַת עַיִן שְׂמֹאל. וְאִינּוּן לָקֳבֵל (לֶחֶם מִשְׁנֶה) רוֹמִי רַבָּתִי, רוֹמִי זְעֵירָא. לָקֳבֵל תְּרֵין עֲנָנִין, דְּמִכַּסְיָין עַל בַּת עֵינָא יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. וְאִינּוּן לָקֳבֵל שְׁאוֹר וְחָמֵץ. וְעַד דְּאִלֵּין יִתְבַּעֲרוּן מֵעָלְמָא בַּל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא חַד מִנַּיְיהוּ, בֵּית רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי לָא יִתְגַּלְיָין בְּעָלְמָא.

וְאַסְוָותָא דַּעֲנָנָא עֵינָא, דְּאַחֲשִׁיךְ לְבַת עֵינָא יָמִין וּשְׂמֹאל, מַה יְהֵא אַסְוָותָא דִּלְהוֹן. מָרָה דְּעֶגְלָא. וְהַיְינוּ (ישעיה כז) שָׁם יִרְעֶה עֵגֶל וְשָׁם יִרְבָּץ. שָׁם יִרְעֶה עֵגֶל, דָּא מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ. וְשָׁם יִרְבָּץ, דָּא מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. חַד אַעְבָּר רוֹמִי רַבָּתִי. וְחַד אַעְבָּר רוֹמִי זְעֵירְתָּא. דְּמִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵ"ל לָקֳבְלַיְיהוּ אִינּוּן.

וּבְגִין דָּא ח', דְּאִיהוּ חוּטָא זְעֵירָא, תָּבַר לָהּ, וְיֵיעוּל ה' בְּאַתְרָהָא. דִּבְקַדְמֵיתָא קָנֶה וָסוּף קְמֵלוּ. קָנֶה שֶׁלְּטָנוּתָא דְּרוֹמִי, וָסוּף

לשון הקודש

אוֹתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב גְּעַר חַיַּת קָנֶה עֲדַת. וּמִיָּד עוֹבֵר חָמֵץ מֵהָעוֹלָם. הַמַּחְמֶצֶת שֶׁלּוֹ הִיא רוֹמִי. וְתִתְגַּלֶּה מַצָּה בָּעוֹלָם, שֶׁהוּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל בֵּית רִאשׁוֹן וּבֵית שֵׁנִי.

אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה (הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן), שֶׁהֵם כְּנֶגֶד בַּת עַיִן יָמִין, וּבַת עַיִן שְׂמֹאל. וְהֵם כְּנֶגֶד (לֶחֶם מִשְׁנֶה) רוֹמִי הַגְּדוֹלָה וְרוֹמִי הַקְּטַנָּה, וּכְנֶגֶד שְׁנֵי עֲנָנִים שֶׁמְּכַסִּים עַל בַּת עַיִן יָמִין וּשְׂמֹאל. וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁאוֹר וְחָמֵץ. וְעַד שֶׁאֵלּוּ יִתְבַּעֲרוּ מֵהָעוֹלָם, בַּל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא אֶחָד מֵהֶם, בֵּית רִאשׁוֹן וּבֵית שֵׁנִי לֹא יִתְגַּלּוּ בָּעוֹלָם.

וְהָרְפוּאָה שֶׁל עֲנָנֵי הָעַיִן שֶׁהֶחְשִׁיכוּ לְבַת עַיִן יָמִין וּשְׂמֹאל, מַה תִּהְיֶה רְפוּאָתָם? הַמְּרִירוּת שֶׁל הָעֵגֶל. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כז) שָׁם יִרְעֶה עֵגֶל וְשָׁם יִרְבָּץ. שָׁם יִרְעֶה עֵגֶל – זֶה מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ. וְשָׁם יִרְבָּץ – זֶה מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. אֶחָד לְהַעֲבִיר אֶת רוֹמִי הַגְּדוֹלָה, וְאֶחָד לְהַעֲבִיר אֶת רוֹמִי הַקְּטַנָּה. וּמִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל כְּנֶגְדָּם הֵם.

וּמִשּׁוּם זֶה ח', שֶׁהוּא חוּט קָטָן, תִּשְׁבֹּר אוֹתָהּ, וְתִכָּנֵס אוֹת ה' בִּמְקוֹמָהּ. שֶׁבַּתְּחִלָּה

לְכָל מַלְכִין, דְּעָתִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתַבְּרָא לֵיהּ. גְּעַר חַיַּת קָנֶה, גְּעַר חַיָּה בִּישָׁא, ח' מִן חָמֵשׁ, וְאַתְבַּר רַגְלֵיהּ מִן מַחְמֶצֶת, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ה) רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת. וְעוֹד גְּעַר חַיַּת קָנֶה, יַתְבַּר רֶגֶל קוֹף מִן קָנֶה, וְיִשְׁתְּאַר הִנֵּה. מִיָּד הִנֵּה יְיָ אֱלֹהִים בְּחָזָק יָבֹא, (ישעיה מא) רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלַם מְבַשֵּׂר אֶתֵּן. הִנֵּה: ס' בָּתַר אֶלֶף וּמָאתָן.

וְאָמַר (שמות מט) בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, (בראשית מ"ו) כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב, שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ. שִׁשִּׁים, לְאַתְעָרוּתָא דְמָשִׁיחַ רִאשׁוֹן. וָשֵׁשׁ, לְאַתְעָרוּתָא דְמָשִׁיחַ שֵׁנִי. אִשְׁתָּאֲרוּ ו' שָׁנִים לְע"ב, לְקַיֵּים בְּהוּ, (ויקרא כה) שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמֹר כַּרְמֶךָ וְאָסַפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ, דְּאִתְּמַר (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹהּ.

אִם כֵּן, מַה כְּתִיב לְעֵיל (ירמיה לא) רָנּוּ לְיַעֲקֹב שִׂמְחָה. אֶלָּא אַרְבַּע גְּאֻלּוֹת עֲתִידִין לְמֶהֱוֵי, לָקְבֵל אַרְבַּע כּוֹסוֹת דְּפֶסַח. בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל מְפוּזָרִין בְּאַרְבַּע פִּנּוֹת עָלְמָא, וְאִינּוּן דִּיהוֹן רְחוֹקִין מֵאוּמִין, אַקְדִּימוּ לְרָנּוּ. וְתִנְיָינִין, לְשִׁתִּין. וּתְלִיתָאִין, לְשִׁתִּין וְשִׁית. וּרְבִיעָאִין לְע"ב.

לשון הקודש

נֶאֱמַר קָנֶה וָסוּף קָמֵלוּ. קָנֶה – שִׁלְטוֹן שֶׁל רוֹמִי. וָסוּף – לְכָל הַמַּלְכֻיּוֹת, שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁבֹּר אוֹתוֹ. גְּעַר חַיַּת קָנֶה – גְּעַר חַיָּה רָעָה, שֶׁהִיא אוֹת ח' מֵחָמֵשׁ, וּשְׁבֹר רַגְלֶיהָ מִן הַמַּחְמֶצֶת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי ה) רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת. וְעוֹד גְּעַר חַיַּת קָנֶה – שְׁבֹר רֶגֶל הַקּוֹ"ף מִקָּנֶה, וְיִשָּׁאֵר הִנֵּה. מִיָּד – (ישעיה מ) הִנֵּה ה' אֱלֹהִים בְּחָזָק יָבֹא, (שם מא) רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלַיִם מְבַשֵּׂר אֶתֵּן. הִנֵּה – ס', אַחַר אֶלֶף וּמָאתַיִם.

וְאָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, נֶאֱמַר (בראשית מו) כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ. שִׁשִּׁים, לְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל מָשִׁיחַ רִאשׁוֹן. וָשֵׁשׁ, לְהִתְעוֹרְרוּת מָשִׁיחַ שֵׁנִי. נִשְׁאֲרוּ שֵׁשׁ שָׁנִים לְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם, לְקַיֵּם בָּהֶם (ויקרא כה) שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמֹר כַּרְמֶךָ וְאָסַפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹהּ.

אִם כֵּן, מַה כָּתוּב לְמַעְלָה (שם לא) רָנּוּ לְיַעֲקֹב שִׂמְחָה? אֶלָּא אַרְבַּע גְּאֻלּוֹת עֲתִידוֹת לִהְיוֹת כְּנֶגֶד אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל פֶּסַח. מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְפֻזָּרִים בְּאַרְבַּע פִּנּוֹת הָעוֹלָם, וְאֵלּוּ שֶׁיִּהְיוּ רְחוֹקִים מֵהָאֻמּוֹת, יַקְדִּימוּ לְרָנּוּ. וְהַשְּׁנִיִּים – לְשִׁשִּׁים. וְהַשְּׁלִישִׁיִּים – לְשִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ.

וּפוּרְקָנִין אִלֵּין, יֵהוֹן בְּאַרְבַּע חֵיָון, בְּשֵׁם יְהוָה דְּרָכִיב עָלַיְיהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (חבקוק ג) כִּי תִרְכַּב עַל סוּסֶיךָ מַרְכְּבֹתֶיךָ יְשׁוּעָה. דְּלָקְבְלַיְיהוּ, יִתְעַר לְתַתָּא אַרְבַּע דְּגָלִין, וּתְרֵיסָר שְׁבָטִין. בְּרָזָא דַיהוָה מֶלֶךְ, יְהוָה מָלָךְ, (שמות טו) יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד. תְּרֵיסָר אַתְוָון אִינּוּן, לָקְבֵל תְּרֵיסָר שְׁבָטִין, וְי"ב אַנְפִּין דִּתְלַת אֲבָהָן, דְּאִתְּמַר עָלַיְיהוּ הָאָבוֹת הֵן הֵן הַמֶּרְכָּבָה. וְאִינּוּן עֶשֶׂר שְׁבָטִין, אֶלֶף שְׁנִין. תְּרֵין שְׁבָטִין, מָאתָן שְׁנִין. וּמִי"ב אַתְוָון, תַּלְיָין ע"ב שְׁמָהָן, דְּאִינּוּן ע"ב שְׁנִין, בָּתַר אֶלֶף וּמָאתָן.

וְאִינּוּן כ"ד, לְכָל חַיָּה מִתְּלַת חֵיָון. כ"ד רָזָא דִילֵיהּ, (ישעיה ו) וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר. וְאִינּוּן תְּלַת כִּתּוֹת, מִן כ"ד צוּרוֹת. כַּת אַחַת אוֹמֶרֶת קָדוֹשׁ, וְכַת תִּנְיָינָא אוֹמֶרֶת קָדוֹשׁ, וְכַת תְּלִיתָאָה אוֹמֶרֶת קָדוֹשׁ. מִיַּד אִתְּעַר שְׁמָאלָא בְּמ"ב אַתְוָון, דְּעָבַד דִּינָא בַּעֲמָלֵק.

כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ, (דברים כב) מָארֵי מִקְרָא. בְּכָל עֵ"ץ, מָארֵי מִשְׁנָה. דְּאִינּוּן כָּאֶפְרוֹחִים, דִּמְקַנְּנִין בְּעַנְפֵי אִילָנָא. אִית דְּאַמְרֵי, בְּכָל עֵ"ץ, אִלֵּין יִשְׂרָאֵל. (דף רנ"ב ע"ב) דְּאִתְּמַר בְּהוּ, (ישעיה סה) כִּי

לשון הקודש

וְהָרְבִיעִיִּים – לְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם.

וּגְאֻלּוֹת אֵלּוּ יִהְיוּ בְּאַרְבַּע חַיּוֹת, בְּשֵׁם יְהוָ"ה שֶׁרוֹכֵב עֲלֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (חבקוק ג) כִּי תִרְכַּב עַל סוּסֶיךָ מַרְכְּבֹתֶיךָ יְשׁוּעָה. שֶׁכְּנֶגְדָּם יְעוֹרֵר לְמַטָּה אַרְבָּעָה דְגָלִים וּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, בְּסוֹד שֶׁל יְהוָה מֶלֶךְ, יְהוָה מָלָךְ, (שמות טו) יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד. שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת הֵן, כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, וּשְׁנֵים עָשָׂר פָּנִים שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם, הָאָבוֹת הֵן הֵן הַמֶּרְכָּבָה. וְהֵם עֲשָׂרָה שְׁבָטִים, אֶלֶף שָׁנִים. שְׁנֵי שְׁבָטִים – מָאתַיִם שָׁנָה. וּמִי"ב אוֹתִיּוֹת תְּלוּיִים ע"ב שֵׁמוֹת, שֶׁהֵם ע"ב שָׁנִים אַחַר הָאֶלֶף וּמָאתַיִם.

וְהֵם כ"ד, לְכָל חַיָּה מִשָּׁלֹשׁ חַיּוֹת. כ"ד הַסּוֹד שֶׁלּוֹ, (ישעיה ו) וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר. וְהֵם שָׁלֹשׁ כִּתּוֹת מִכ"ד צוּרוֹת. כַּת אַחַת אוֹמֶרֶת קָדוֹשׁ, וְכַת שְׁנִיָּה אוֹמֶרֶת קָדוֹשׁ, וְכַת שְׁלִישִׁית אוֹמֶרֶת קָדוֹשׁ. מִיַּד מִתְעוֹרֵר הַשְּׂמֹאל בְּמ"ב אוֹתִיּוֹת, וְעוֹשֶׂה דִּין בַּעֲמָלֵק.

(דברים כב) כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ – בַּעֲלֵי מִקְרָא. בְּכָל עֵ"ץ – בַּעֲלֵי מִשְׁנָה, שֶׁהֵם כְּאֶפְרוֹחִים הַמְקַנְּנִים בְּעַנְפֵי הָאִילָן. יֵשׁ

כִּימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי. אוֹ עַל הָאָרֶץ, אִלֵּין מָאנֵי תּוֹרָה (ד"א מִשְׁנָה), **דְּאִתְּמַר בְּהוּ, עַל הָאָרֶץ תִּישָׁן וְחַיֵּי צַעַר תִּחְיֶה וּבַתּוֹרָה אַתָּה עָמֵל. אֶפְרֹחִים: אִלֵּין פִּרְחֵי כְּהֻנָּה. אוֹ בֵיצִים: אִלֵּין דְּזָן לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִקַּרְנֵי רְאֵמִים וְעַד בֵּיצֵי כִּנִּים. וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרֹחִים, בְּזִמְנָא דַּהֲווֹ קְרֵבִין קָרְבְּנִין. מַה כְּתִיב לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים.**

חָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, וּבָטְלוּ קָרְבְּנִין, מַה כְּתִיב, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. וְגָלוּ הַבָּנִים, וְהַיְינוּ וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, מִסִּטְרָא דָּא דְּאָת ו', דְּאִיהוּ עוֹלָם אָרוֹךְ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים כב) לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים, לְעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרוֹךְ.

וּבַאֲתָר דְּקָרְבְּנִין, תַּקִּינוּ צְלוֹתִין, וּמְצַפְּצְפִין בְּקָלִין דְּשִׁירִין. בְּקוֹל דְּקְרִיאַת שְׁמַע, לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ לְעֵילָא. דְּהָא אִימָּא וּבְרַתָּא בְּגָלוּתָא, וּמִיַּד דְּנָחִית, קַשְׁרִין לֵהּ בִּבְרַתָּא, דְּאִיהִי יָד כֵּהָה, לְמֶהֱוֵי קָשִׁיר ו' עִם ה', בְּשִׁית סְפִירָאן. מִיָּד מְלַחֲשִׁין לְגַבֵּי חָכְמָה, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

אֶחָ"ד כָּבוֹ"ד, גִּימַטְרִיָּא מ"ה מִן חָכְמָה. דְּנָחִית לֵיהּ לְגַבֵּי אִמָּהּ,

לשון הקודש

שֶׁאוֹמְרִים, בְּכָל עֵץ – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (ישעיה סה) כִּי כִימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי. אוֹ עַל הָאָרֶץ – אֵלּוּ בַּעֲלֵי תוֹרָה (מִשְׁנָה), שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם, עַל הָאָרֶץ תִּישַׁן וְחַיֵּי צַעַר תִּחְיֶה וּבַתּוֹרָה אַתָּה עָמֵל. אֶפְרֹחִים – אֵלּוּ פִּרְחֵי כְּהֻנָּה. אוֹ בֵיצִים – אֵלּוּ שֶׁזָּן אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִקַּרְנֵי רְאֵמִים וְעַד בֵּיצֵי כִּנִּים. וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרֹחִים – בִּזְמַן שֶׁהָיוּ מַקְרִיבִים קָרְבָּנוֹת. מַה כָּתוּב? לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים.

חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּבָטְלוּ הַקָּרְבָּנוֹת, מַה כָּתוּב? שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. וְגָלוּ הַבָּנִים. וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, מִצַּד זֶה שֶׁל הָאוֹת ו', שֶׁהוּא עוֹלָם אָרֹךְ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דברים כב) לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים, לְעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ.

בִּמְקוֹם הַקָּרְבָּנוֹת תִּקְּנוּ תְּפִלּוֹת, וּמְצַפְּצְפִים בְּקוֹלוֹת שֶׁל שִׁירִים, בְּקוֹל שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, לִקְרַאת הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא לְמַעְלָה. שֶׁהֲרֵי אִמָּא וּבַת בַּגָּלוּת, וּמִיָּד שֶׁיּוֹרֵד, קוֹשְׁרִים אוֹתוֹ בַּבַּת, שֶׁהִיא יָד כֵּהָה, לִהְיוֹת קְשׁוּרָה ו' עִם ה' בְּשֵׁשׁ סְפִירוֹת. מִיָּד לוֹחֲשִׁים לְעֻמַּת הַחָכְמָה: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

אֶחָד וְכָבוֹד גִּימַטְרִיָּא מ"ה מֵחָכְמָה. שֶׁמּוֹרִיד אוֹתוֹ אֵצֶל אִמָּא, וּמִיָּד שֶׁיּוֹרֵד, קוֹשְׁרִים אוֹתוֹ

וּמִיַּד דְּנָחִית, קַשְׁרִין לֵיהּ עַמָּא בְּקִשּׁוּרָא דִתְפִלִּין דְּרֵישָׁא. וּבְגִין דָּא בְּאַרְבַּע פָּרְשִׁיָּין דִתְפִלִּין, קַדֵּשׁ לִי, חָכְמָה. וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ, בִּינָה. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, תִּפְאֶרֶת, כָּלִיל וּ' סְפִירָן, בְּשִׁית תֵּיבִין. וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, מַלְכוּת, יָד כֵּהָה. צְלוֹתָא כְּתָר כ' עַל רֵישֵׁיהּ, אֵין קָדוֹשׁ כַּיהוָה, דְּסַנְדַּלְפוֹן קוֹשֵׁר כָּל צְלוֹתִין, וְעָבִיד לוֹן כֶּתֶר.

בְּהַהוּא זִמְנָא צָרִיךְ לְסַדְּרָא מְנוֹרָא (ס"א פָּתוֹרָא) לִסְעוּדָתָא דְמַלְכָּא, וּמַשְׁכְּנָא וּמְנַרְתָּא וַאֲרוֹנָא וּמַדְבְּחָא, וְכָל מִינֵי שִׁמּוּשָׁא דְּבֵיתָא דְמַלְכָּא. וְלָאו בָּתַר פָּתוֹרָא אַזְלֵינָן דְּלָאו עוֹבָדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא אַזְלֵינָן אֶלָּא בָּתַר פָּתוֹרָא דְאִיהוּ עוֹבְדֵי יְדוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ שְׁכִינְתֵּיהּ. מִשְׁכָּן דִילֵיהּ, פָּתוֹרָא דִילֵיהּ, מְנַרְתָּא דִילֵיהּ, אֲרוֹנָא דִילֵיהּ, מַדְבְּחָא דִילֵיהּ, אִיהִי כְּלִילָא מִכָּל מָאנֵי שִׁמּוּשָׁא לְמַלְכָּא עִלָּאָה.

אִינְהוּ אִינּוּן דִּמְתַקְּנֵי חַמְרָא וְנָהֲמָא דְמַלְכָּא עִלָּאָה, דְּאִתְּמַר בְּהוּ אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי, דְּלֵית לְקָרְבָּא לֵיהּ לְגַבֵּיהּ אֶלָּא אִלֵּין דְּאִתְקְרִיאוּ אִשֵּׁי יְיָ. וּבְגִין דָּא אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי. דְּעָלֵיהּ אִתְּמַר, (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי. וְאִתְקְרֵי לֶחֶם הַפָּנִים, דְּאִינּוּן י"ב

לשון הקודש

עִמָּהּ בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. וּמִשּׁוּם זֶה בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם: קַדֵּשׁ לִי – חָכְמָה. וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ – בִּינָה. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל – תִּפְאֶרֶת שֶׁכּוֹלֶלֶת שֵׁשׁ סְפִירוֹת בְּשֵׁשׁ תֵּבוֹת. וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ – מַלְכוּת, יָד כֵּהָה. תְּפִלָּה כֶּתֶר, כ' עַל רֹאשׁוֹ, אֵין קָדוֹשׁ כַּיהוָה, שֶׁסַּנְדַּלְפוֹן קוֹשֵׁר כָּל הַתְּפִלּוֹת וְעוֹשֶׂה מֵהֶן כֶּתֶר.

בְּאוֹתוֹ זְמַן צָרִיךְ לְסַדֵּר מְנוֹרָה (שֻׁלְחָן) לַסְּעוּדָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וּמִשְׁכָּן וּמְנוֹרָה וְאָרוֹן וּמִזְבֵּחַ, וְכָל מִינֵי שִׁמּוּשׁ שֶׁל בֵּית הַמֶּלֶךְ. וְלֹא אַחַר שֻׁלְחָן אָנוּ הוֹלְכִים שֶׁאֵינוֹ עֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאֵין אָנוּ הוֹלְכִים אֶלָּא אַחַר שֻׁלְחָן שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה יָדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא הַשְּׁכִינָה, מִשְׁכָּן שֶׁלּוֹ, שֻׁלְחָן שֶׁלּוֹ, מְנוֹרָה שֶׁלּוֹ, אָרוֹן שֶׁלּוֹ, מִזְבֵּחַ שֶׁלּוֹ. הִיא כְּלוּלָה מִכָּל כְּלֵי שִׁמּוּשׁ לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן.

הֵם אֵלּוּ שֶׁמְּתַקְּנִים יַיִן וְלֶחֶם שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי, שֶׁאֵין לְהַקְרִיב לוֹ אֶצְלוֹ אֶלָּא אֵלּוּ שֶׁנִּקְרָאִים אִשֵּׁי ה'. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי. שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (משלי ט) לְכוּ

אַנְפִּין, (במדבר ו) יְבָרֶכְךָ יְהוָה, יָאֵר יְהוָה, יִשָּׂא יְהוָה, תְּרֵיסָר אַנְפִּין דִּתְלַת חֵיוָן.

מָאי לֶחֶם דְּאִלֵּין פָּנִים. דָּא נַהֲמָא דְאָדָם, דְּאִיהוּ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְאִית לֵיהּ נַהֲמָא בְּאַרְבַּע אַנְפִּין, דְּאִינּוּן אַרְבַּע אַתְוָון יְהוָה. הַאי נַהֲמָא דְפָתוֹרָא דְמַלְכָּא, אִיהוּ סֹלֶת נְקִיָּה.

כִּבְשָׁן דִּילֵיהּ, דְּאוֹפֶה בֵּיהּ נַהֲמָא, שְׁכִינְתָּא. תַּמָּן אִתְבַּשַּׁל וְאִשְׁתְּלִים. וּבְגִין דָּא, אֵין בּוֹצְעִין אֶלָּא מֵאֲתָר דְּגָמַר בִּשּׁוּלָא. כְּגַוְונָא דִשְׁלִימוּ דְפֶרִי, אִיהוּ גְּמַר בִּשּׁוּלוֹ. וְהַאי אִיהוּ אֲדֹנָי, גְּמַר וּשְׁלִימוּ דַיהוָה, דְּאִיהוּ לֶחֶם הַפָּנִים. אֲדֹנָי, כִּבְשָׁן דִּילֵיהּ. דְּאִיהִי כְּבוּשָׁה תְּחוֹת בַּעְלָהּ. וּבְגִינָהּ אִתְּמַר, (שמות יט) וְהַר סִינַי עָשַׁן כֻּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יְיָ בָּאֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׁנוֹ כְּעֶשֶׁן הַכִּבְשָׁן. וְלֹא כִּכְבְשָׁן דְּאֵשׁ דְּהֶדְיוֹט, אֶלָּא כִּכְבְשָׁן, דְּבֵיהּ כָּבֵשׁ רַחֲמָיו לְעַמֵּיהּ, כַּד מְצָלִין וּבָעוּן בָּעוּתִין, כֵּן יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת כַּעַסְךָ. וּבֵיהּ כִּבְשֵׁי דְרַחֲמָנָא לָמָּה לָךְ.

וּבְנַהֲמָא דְּאוֹרַיְיתָא, אִית סֹלֶת דִּיהָב לֵיהּ מַלְכָּא, לְאִינּוּן דְּאִתְּמַר עָלַיְיהוּ, כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים. מֵיכְלָא דְצַדִּיקַיָּיא.

לשון הקודש

לַחֲמוּ בְּלַחְמִי. וְנִקְרָא לֶחֶם הַפָּנִים, שֶׁהֵם י"ב פָּנִים, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ו) יְבָרֶכְךָ יְהוָה, יָאֵר יְהוָה, יִשָּׂא יְהוָה. שְׁנֵים עָשָׂר פָּנִים שֶׁל שָׁלֹשׁ חַיּוֹת. **מַהוּ** הַלֶּחֶם שֶׁל אֵלּוּ הַפָּנִים? זֶה לֶחֶם שֶׁל אָדָם, שֶׁהוּא יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְיֵשׁ לוֹ לֶחֶם בְּאַרְבָּעָה פָּנִים, שֶׁהֵם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת יְהוָ"ה. זֶה הַלֶּחֶם שֶׁל שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ, הוּא סֹלֶת נְקִיָּה. **הַכִּבְשָׁן** שֶׁלּוֹ שֶׁאוֹפֶה בּוֹ לֶחֶם הִיא הַשְּׁכִינָה, שֶׁשָּׁם מִתְבַּשֵּׁל וְנִשְׁלָם. וּמִשּׁוּם זֶה אֵין בּוֹצְעִים אֶלָּא מִמָּקוֹם שֶׁנִּגְמַר בִּשּׁוּלוֹ. כְּדֶגֶמֶת שְׁלֵמוּת הַפְּרִי, שֶׁהוּא גְּמַר בִּשּׁוּלוֹ. וְזֶהוּ שֵׁם אֲדֹנָי, גְּמַר וּשְׁלֵמוּת שֵׁם יְהוָה, שֶׁהוּא לֶחֶם הַפָּנִים. אֲדֹנָי הוּא הַכִּבְשָׁן שֶׁלּוֹ. שֶׁהִיא כְּבוּשָׁה תַּחַת בַּעְלָהּ. וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר, (שמות יט) וְהַר סִינַי עָשַׁן כֻּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו ה' בָּאֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׁנוֹ כְּעֶשֶׁן הַכִּבְשָׁן. וְלֹא כְּמוֹ כִּבְשָׁן שֶׁל אֵשׁ הֶדְיוֹט, אֶלָּא כְּמוֹ כִּבְשָׁן שֶׁבּוֹ כּוֹבֵשׁ רַחֲמָיו עַל עַמּוֹ כַּאֲשֶׁר מִתְפַּלְּלִים וּמְבַקְּשִׁים בַּקָּשׁוֹת, כֵּן יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת כַּעַסְךָ. וּבוֹ, דְּבָרִים הַכְּבוּשִׁים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לָמָּה לָךְ לַחְקֹר?

וּבְלֶחֶם הַתּוֹרָה יֵשׁ סֹלֶת שֶׁנִּתַּן לוֹ הַמֶּלֶךְ לְאוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם, כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים. מַאֲכַל הַצַּדִּיקִים. וְיֵשׁ לֶחֶם שֶׁל

וְאִית נַהֲמָא דְאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהוּ פְּסוֹלֶת, לְאִינּוּן עַבְדִּין וּשְׁפָחוֹת, דְּבֵי מַלְכָּא. וּבְגִין דָּא בְּמַטְרוֹנִיתָא אִתְמַר (משלי לא) **וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ, דְּאִינּוּן מָאנֵי מַתְנִיתִין. וּבְגִין דָּא אִתְמַר בְּמֵיכְלָא דְמַלְכָּא, וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת וַדַּאי, וְדָא יו"ד מִן אֲדֹנָי, אִיהִי עֲשִׂירִית. וְדָא סֹלֶת דְּהֵיכְלָא דְמַלְכָּא אַשְׁבְּחַת** (ד"א דְּמֵיכְלָא דְמַלְכָּא אִשְׁתְּכַחַת)**.**

קוּם בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, אַנְתְּ וְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרָךְ, וְרִבִּי אַבָּא, וְרִבִּי יְהוּדָה, וְרִבִּי יוֹסֵי, וְרִבִּי חִיָּיא, וְרִבִּי יוּדָאִי, לְתַקְּנָא דּוֹרוֹנָא לְמַלְכָּא, וּלְקָרְבָא כָּל אֵבָרִין, דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, קָרְבְּנִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַהוּא דְּאִתְקְרֵי נְשָׁמָה, לְגַבֵּי אֵבָרִים שְׁכִינְתָּא קַדִּישְׁתָּא, אֵשׁ שֶׁל גָּבוֹהַּ. דְּאָחִיד בְּעֵצִים, דְּאִתְקְרִיאוּ עֲצֵי הָעוֹלָה, דְּאִינּוּן עֵץ הַחַיִּים וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. עֲצֵי הַקֹּדֶשׁ אִתְקְרִיאוּ, אִינּוּן מָאנֵי תּוֹרָה, דְּאִתְאֲחִידַת בְּהוֹן אוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (ירמיה כג) **הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יְיָ.**

וְאִתְּמַר בָּהּ, עוֹלָה לַיְיָ, קָרְבָּן לַיְיָ, אִשֶּׁה לַיְיָ, וְאִתְּמַר אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי. וְהָא כְתִיב דְּלֵית לְקָרְבָא קָרְבָּן אֶלָּא לַיְיָ,

לשון הקודש

הַתּוֹרָה שֶׁהוּא פְּסֹלֶת לְאוֹתָם עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת שֶׁל בֵּית הַמֶּלֶךְ. וּמִשּׁוּם זֶה בַּמַּלְכָּה נֶאֱמַר, (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ, שֶׁהֵם בַּעֲלֵי מִשְׁנָה. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בַּמַּאֲכָל שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת, וַדַּאי. וְזוֹ יו"ד מֵאֲדֹנָי, שֶׁהִיא עֲשִׂירִית. וְזֶה סֹלֶת שֶׁל הֵיכַל הַמֶּלֶךְ, וּמִשְּׁתַבַּחַת (שֶׁל מַאֲכַל הַמֶּלֶךְ נִמְצֵאת)**.**

קוּם הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אַתָּה וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנְךָ, וְרַבִּי אַבָּא, וְרַבִּי יְהוּדָה, וְרַבִּי יוֹסֵי, וְרַבִּי חִיָּיא, וְרַבִּי יוּדָאִי, לְתַקֵּן מַתָּנָה לַמֶּלֶךְ, וּלְהַקְרִיב כָּל אֵיבָרִים, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, קָרְבָּנוֹת לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זֶה שֶׁנִּקְרָא נְשָׁמָה שֶׁל הָאֵיבָרִים, שְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, אֵשׁ שֶׁל גָּבוֹהַּ. שֶׁאָחוּז בְּעֵצִים שֶׁנִּקְרָאִים עֲצֵי הָעוֹלָה, שֶׁהֵם עֵץ הַחַיִּים וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. עֲצֵי הַקֹּדֶשׁ נִקְרָאִים אֵלּוּ בַּעֲלֵי תּוֹרָה, שֶׁמִּתְאַחֶדֶת בָּהֶם הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (ירמיה כג) הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה'.

וְנֶאֱמַר בָּהּ עֹלָה לַה', קָרְבָּן לַה', אִשֶּׁה לַה'. וְנֶאֱמַר אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי. וַהֲרֵי כָּתוּב שֶׁאֵין לְהַקְרִיב קָרְבָּן אֶלָּא לְשֵׁם ה', מַהוּ אֶת

מָאי נִיהוּ, אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי. אֶלָּא אָרְחָא, דְּמַאן דְּקָרִיב דּוֹרוֹנָא, לְמִקְרַב לֵיהּ לְמַלְכָּא, וּלְבָתַר אִיהוּ פָּלִיג לֵיהּ, לְמַאן דְּבָעֵי. אוֹף הָכִי יִשְׂרָאֵל, מַקְרִיבִין אוֹרַיְיתָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (דף רנ"ג ע"א) דְּאִיהוּ לַחְמוֹ, וְאִיהוּ יֵינוֹ, וְאִיהוּ בָּשָׂר דִּילֵיהּ, וְאִתְּמַר בָּהּ, (בראשית ב) עֶצֶם מֵעַצְמִי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי. בְּשַׂר קֹדֶשׁ, דְּאוֹקְמוּהָ עָלָה מָארֵי מִתִּיבְתָּאן, בְּבָשָׂר הַיּוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם עַסְקִינָן.

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָאי עָבִיד מֵהַהוּא דּוֹרוֹנָא. לְמַלְכָּא דְּאָכִיל עַל פָּתוֹרָא. דְּקַרְבִּין עַל פָּתוֹרֵיהּ מִכָּל מִין וָמִין, סֹלֶת, וּבֵינוֹנִי, וּפְסוֹלֶת. וְאִיהוּ פָּלִיג מִפָּתוֹרֵיהּ, לְכָל מָארֵי סְעוּדָתָא, לְכָל חַד כִּדְקָא יָאוּת, עַל יְדֵי מְמָנָן דִּילֵיהּ. וּמֵהַהוּא נַהֲמָא, דְּאִיהוּ סֹלֶת, דְּמַלְכָּא אָכִיל, אִיהוּ מָנֵי לְמֵיהַב לְאִינּוּן דִּרְחִימִין גַּבֵּיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי. דְּהַיְינוּ (דברים יח) אִשֵּׁי יְיָ וְנַחֲלָתוֹ יֹאכֵלוּן (וְדָא הוּא הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי וּשְׁתוּ בְּיַיִן מָסָכְתִּי.) הַאי אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי. אֲבָל מִסִּטְרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, מָנֵי לְמֵיהַב בֵּינוֹנִי, לְמַלְאָכִים. וּפְסוֹלֶת לַשֵּׁדִין וּמַזִּיקִין, דְּאִינּוּן מְשַׁמְּשִׁין לְסוּסְוָון וּלְפָרַשְׁיָין דְּמַלְכָּא.

לשון הקודש

קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי? אֶלָּא הַדֶּרֶךְ, שֶׁמִּי שֶׁמַּקְרִיב דּוֹרוֹן לְהַקְרִיב אוֹתוֹ לַמֶּלֶךְ וְאַחַר כָּךְ הוּא מְחַלֵּק אוֹתוֹ לְמִי שֶׁרוֹצֶה, אַף כָּךְ יִשְׂרָאֵל מַקְרִיבִים תּוֹרָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא לַחְמוֹ, וְהוּא יֵינוֹ, וְהוּא בְּשָׂרוֹ, וְנֶאֱמַר בָּהּ (בראשית ב) עֶצֶם מֵעַצְמִי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי. בְּשַׂר קֹדֶשׁ, שֶׁפֵּרְשׁוּ עָלֶיהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בְּבָשָׂר הַיּוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם אָנוּ עֲסוּקִים.

מָה עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאוֹתוֹ דּוֹרוֹן? מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁאָכַל עַל שֻׁלְחָן, וּמַקְרִיבִים עַל שֻׁלְחָנוֹ מִכָּל מִין וָמִין – סֹלֶת, וּבֵינוֹנִי, וּפְסֹלֶת. וְהוּא מְחַלֵּק מִשֻּׁלְחָנוֹ לְכָל בַּעֲלֵי הַסְּעוּדָה, לְכָל אֶחָד כְּמוֹ שֶׁרָאוּי, עַל יְדֵי הַמְמֻנִּים שֶׁלּוֹ. וּמֵאוֹתוֹ לֶחֶם שֶׁהוּא סֹלֶת, שֶׁהַמֶּלֶךְ אוֹכֵל, הוּא מְצַוֶּה לָתֵת לְאֵלּוּ שֶׁאֲהוּבִים אֶצְלוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי. כְּלוֹמַר, (דברים יח) אִשֵּׁי ה' וְנַחֲלָתוֹ יֹאכֵלוּן (וְזֶהוּ אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי וּשְׁתוּ בְּיַיִן מָסָכְתִּי) –זֶהוּ מִצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים. אֲבָל מִצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, מְצַוֶּה לָתֵת בֵּינוֹנִי לַמַּלְאָכִים, וּפְסֹלֶת לַשֵּׁדִים וּמַזִּיקִים, שֶׁהֵם מְשַׁמְּשִׁים לַסּוּסִים וְלַפָּרָשִׁים שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

וְאוֹף הָכִי דְּפָרָשִׁין דְּמַלְכָּא, הֲווֹ מָארֵי מִשְׁנָה, דְּאִינּוּן כְּמַלְאָכִים. מְשַׁמְּשִׁין לוֹן שֵׁדִים יְהוּדָאֵי, דְּאִינּוּן רְשִׁימִין בְּאוֹת שַׁדַּי, (ס"א בְּאוֹת י') וְאִית שֵׁדִין וּמַזִּיקִין מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבוּ, דְּאִתְקְרִיאוּ שֵׁדִים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. (קהלת ז) וְזֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים.

וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּאִינּוּן ג' מִינִין מִינַיְיהוּ, חַד מִין דִּלְהוֹן כְּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת. וּמִין תִּנְיָינָא, כִּבְנֵי אָדָם. וּמִין תְּלִיתָאי, כִּבְעִירָן. וְאִית בְּהוֹן חַכִּימִין בְּאוֹרַיְיתָא דִּבְכִתָּב וְדִבְעַל פֶּה. אִתְקְרֵי יוֹסֵף שִׁידָא, עַל שֵׁם דְּאוֹלִיד לֵיהּ שֵׁד. וְלָאו לְמַגְּנָא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ יְיָ צְבָאוֹת, תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ. וְאַשְׁמְדָאי מַלְכָּא, הוּא וְכָל מִשְׁפַּחְתֵּיהּ, הָא אוֹקִימְנָא דְּאִינּוּן שֵׁדִין יְהוּדָאִין, דְּאִתְכַּפְיָין בְּאוֹרַיְיתָא, וּבִשְׁמָהָן דְּאוֹרַיְיתָא.

וּבְנֵי אַהֲרֹן, בְּגִין דַּעֲרִיכוּ קָרְבְּנֵיהוֹן, בְּגִין דָּא אִתְעַנָּשׁוּ, דְּכֻלְּהוּ קָרְבְּנִין אַף עַל גַּב דְּאִתְקְרִיבוּ לְגַבֵּי מַלְכָּא, אִיהוּ פָּלִיג לוֹן לְכָל חַד כִּדְקָא חָזֵי. וְנָטַל לְחוּלָקֵיהּ מַה דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ. (ע"כ רעיא מהימנא).

לשון הקודש

וְאַף כָּךְ שֶׁפָּרָשֵׁי הַמֶּלֶךְ הָיוּ בַּעֲלֵי מִשְׁנָה, שֶׁהֵם כְּמַלְאָכִים – מְשַׁמְּשִׁים לָהֶם שֵׁדִים יְהוּדִיִּים, שֶׁהֵם רְשׁוּמִים בְּאוֹת שַׁדַּי (בְּאוֹת י'). וְיֵשׁ שֵׁדִים וּמַזִּיקִים מִצַּד הַטֻּמְאָה, שֶׁנִּקְרָאִים שֵׁדִים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. (קהלת ז) וְזֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים.

וּמִשּׁוּם זֶה אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁהֵם ג' מִינִים מֵהֶם: אֶחָד מִין שֶׁלָּהֶם כְּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וּמִין שֵׁנִי כִּבְנֵי אָדָם, וּמִין שְׁלִישִׁי כַּבְּהֵמוֹת. וְיֵשׁ בָּהֶם חֲכָמִים בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְשֶׁבְּעַל פֶּה. נִקְרָא יוֹסֵף הַשֵּׁד, עַל שֵׁם שֶׁהוֹלִיד אוֹתוֹ שֵׁד. וְלֹא לְחִנָּם אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת, תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ. וְאַשְׁמְדַאי הַמֶּלֶךְ, הוּא וְכָל מִשְׁפַּחְתּוֹ, כְּבָר בֵּאַרְנוּ שֶׁהֵם שֵׁדִים יְהוּדִיִּים, שֶׁנִּכְנָעִים בַּתּוֹרָה וּבִשְׁמוֹת הַתּוֹרָה.

וּבְנֵי אַהֲרֹן, מִשּׁוּם שֶׁעָרְכוּ קָרְבְּנוֹתֵיהֶם, בִּגְלַל זֶה נֶעֱנְשׁוּ. שֶׁכָּל הַקָּרְבָּנוֹת, אַף עַל גַּב שֶׁנִּקְרָבִים בִּשְׁבִיל הַמֶּלֶךְ, הוּא מְחַלֵּק לָהֶם לְכָל אֶחָד כְּמוֹ שֶׁרָאוּי, וְנוֹטֵל לְחֶלְקוֹ מַה שֶׁרָאוּי לוֹ. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר:

וּבְחִבּוּרָא קַדְמָאָה (במדבר כ"ח) **וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה וְגוֹ'. אָמַר רִבִּי אַבָּא, יוֹם הַבִּכּוּרִים, מָאן יוֹם. דָּא נָהָר הַיּוֹצֵא מִעֵדֶן, דְּאִיהוּ יוֹמָא מֵאִינּוּן בְּכוֹרִין עִלָּאִין. וְדָא אִיהוּ דְאוֹרַיְיתָא תַּלְיָא בֵּיהּ, וְאִיהוּ אַפִּיק כָּל רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא. וּבְגִין דְּאִיהוּ אִילָנָא דְּחַיֵּי, פְּרִי אִילָנִין אִצְטְרִיכוּ לְאַיְיתָאָה.**

רעיא מהימנא

וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה וְגוֹ'. (במדבר כח) רִבִּי אַבָּא אָמַר, יוֹם הַבִּכּוּרִים אִינּוּן בִּכּוּרִים עִלָּאִין דְּאוֹרַיְיתָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות כג) רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא וְגוֹ'. אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, כְּגַוְונָא דִּבְכוֹרִים לְאִמְּהוֹן, אוֹף הָכִי אִתְקְרִיאוּ פֵּירוֹת בִּכּוּרִים, דְּפֵירוֹת דְּאִילָנִין, (הושע ט) כְּבִכּוּרָה בִתְאֵנָה, הָכִי יִשְׂרָאֵל קַדְמוֹנִים וּבִכּוּרִים לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִכָּל אוּמִין דְּעָלְמָא, הָדָא

לשון הקודש

זהר:

וּבַחִבּוּר הַקַּדְמוֹן, נֶאֱמַר (במדבר כח) וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי אַבָּא, יוֹם הַבִּכּוּרִים, מִיהוּ הַיּוֹם? זֶה נָהָר הַיֹּצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁהוּא יוֹם מֵאוֹתָם בִּכּוּרִים עֶלְיוֹנִים. וְזֶהוּ שֶׁהַתּוֹרָה תְּלוּיָה בּוֹ, וְהוּא מוֹצִיא כָּל סוֹדוֹת הַתּוֹרָה. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים, צְרִיכִים לְהָבִיא פֵּרוֹת הָאִילָן.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה וְגוֹ' (במדבר כח). רַבִּי אַבָּא אָמַר, יוֹם הַבִּכּוּרִים הֵם בִּכּוּרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁל הַתּוֹרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כג) רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא וְגוֹ'. אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, כְּמוֹ הַבְּכוֹרוֹת לְאִמּוֹתֵיהֶם, אַף כָּךְ נִקְרְאוּ הַפֵּרוֹת בִּכּוּרִים, שֶׁל פֵּרוֹת הָאִילָנוֹת. (הושע ט) כְּבִכּוּרָה בִתְאֵנָה, כָּךְ יִשְׂרָאֵל קַדְמוֹנִים וּבִכּוּרִים לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

הוּא דִּכְתִיב, (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהוָ"ה וְגוֹ'. וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בְּהוֹן, (שמות כג) תָּבִיא בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ. וּבְגִין דָּא אוּמִין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה ט) וַיֹּאכְלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל פֶּה יֶאְשְׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם.

אוֹף הָכִי ו' דְּכָלִיל שִׁית סְפִירָאָן, וְאִיהוּ בֶּן י"ה, אִתְקְרֵי בְּכ"ר. וְכָל עַנְפִּין דְּנָפְקִין מִגֵּיהּ דִּבְהוֹן רָאשִׁין, כְּגַוְונָא דָּא אִתְקְרִיאוּ בִּכּוּרִים. ו' אִיהוּ נָהָר, מֵאִינּוּן בִּכּוּרִים עִלָּאִין, וְהַהוּא נָהָר נָפִיק מֵעֵדֶן. וְדָא אִיהוּ דְאוֹרַיְיתָא תַּלְיָיא בֵּיהּ. וְכַד נָפִיק נַפְקֵי כָּל רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, וּבְגִין דְּאִיהוּ אִילָנָא דְּחַיֵּי אוֹרַיְיתָא, הָדָא הוּא (נ"א הָדָא הִיא) דִּכְתִיב, (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וּפִקּוּדִין דִּילָהּ דַּמְיָין לְאִיבָּא פְּרִי דְּאִילָנִין, אִצְטְרִיכוּ לְאַיְיתָאָה.

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא וְאִי תֵּימְרוּן אֲמַאי בִּכּוּרִים, דִּלְהוֹן אִתְקְרִיאוּ מִנְחָה חֲדָשָׁה, מִשִּׁית יַרְחִין לְשִׁית יַרְחִין. וּמִבַּר נָשׁ דְּאִתְּמַר

לשון הקודש

הוּא מִכָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְגוֹ'. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בָּהֶם, (שמות כג) תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ. וּמִשּׁוּם זֶה אֻמּוֹת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (ישעיה ט) וַיֹּאכְלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל פֶּה – יֶאְשְׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם.

אַף כָּךְ ו' שֶׁכְּלוּלָה מִשֵּׁשׁ סְפִירוֹת, וְהוּא בֶּן י"ה, שֶׁנִּקְרָא בְּכ"ר. וְכָל עֲנָפִים שֶׁיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ שֶׁבָּהֶם רָאשִׁים, כְּמוֹ זֶה (ציור למעלה) נִקְרָאִים בִּכּוּרִים. אוֹת ו' הִיא נָהָר מֵאֵלּוּ בִּכּוּרִים עֶלְיוֹנִים, וְאוֹתוֹ נָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְזֶהוּ שֶׁהַתּוֹרָה תְּלוּיָה בּוֹ. וְכַאֲשֶׁר יוֹצֵא, יוֹצְאִים כָּל סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים שֶׁל הַתּוֹרָה, זֶהוּ (אַחַת הִיא) שֶׁכָּתוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וְהַמִּצְוֹות שֶׁלָּהּ דּוֹמוֹת לַפְּרִי שֶׁל הָאִילָנוֹת, צְרִיכִים לַהֲבִיאָן.

אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, וְאִם תֹּאמְרוּ מַדּוּעַ הַבִּכּוּרִים שֶׁלָּהֶם נִקְרָאִים מִנְחָה חֲדָשָׁה, מִשִּׁשָּׁה חֳדָשִׁים לְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים, וּמֵאָדָם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דברים כ) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה – לְתִשְׁעָה חֳדָשִׁים אוֹ לְשִׁבְעָה. וּבְהֵמוֹת אַף כָּךְ – שִׁבְעַת יָמִים יִהְיֶה (ויקרא כב) תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה לְקָרְבַּן אִשֶּׁה לַה', לְהַקְרִיב קָרְבָּן לִפְנֵי ה'. וְעוֹד, הַסְּפִירוֹת, בָּהֶן שֵׁם יְהוָה, וְכָל הַכִּנּוּיִים שֶׁלּוֹ, מַדּוּעַ נִקְרָאוֹת בְּשֵׁם חַיּוֹת?

בֵּיהּ (דברים כ) **כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה, לִתְשַׁע יַרְחִין, אוֹ לְשִׁבְעָה. וּבְעִירָא אוֹף הָכִי, שִׁבְעַת יָמִים יִהְיֶה** (ויקרא כב) **תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה לְקָרְבַּן אִשֶּׁה לַיהוָה, לְקָרְבָּא קָרְבְּנָא קֳדָם יְיָ. וְעוֹד סִפִּירָאן, בְּהוֹן שֵׁם יְהוָה, וְכָל כִּנּוּיִין דִּילֵיהּ, אֲמַאי אִתְקְרִיאוּ בְּשֵׁם חֵיוָן.**

אֶלָּא מִנְחָה חֲדָשָׁה בְּאֹרַח רָזָא, דָּא שְׁכִינְתָּא. מִשִּׁית יַרְחִין לְשִׁית יַרְחִין, אִינּוּן שִׁית סִפִּירָאן, דְּאִתְקְרִיאוּ שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת לִבְרִיאַת עָלְמָא, דְּאִינּוּן שִׁיתָּא אַלְפֵי שְׁנִין הֲוֵי עָלְמָא, מִסִּטְרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה. וּמִסִּטְרָא דְּאִימָּא תַּתָּאָה, אִתְקְרִיאוּ יַרְחִין. וּבְגִין דְּקַדְמוּ לְעָלְמָא, וְכָל בְּרִיָּין, אִתְקְרִיאוּ בְּכוּרִים.

וּשְׁכִינְתָּא מִנְחָה חֲדָשָׁה, מִסִּטְרָא דְּחַיָּה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. וְאִיהוּ תְּשַׁע לְחֶשְׁבּוֹן זְעֵיר דְּחַנּוּךְ. אִיהוּ בַּר נָשׁ (דף רנ"ג ע"ב) דְּאִתְיְלִיד לִתְשַׁע יַרְחִין דְּעוּבָּרָא, דְּאִיהִי עֲשִׂירָאָה. וּבְדָא כָּלִיל מִכֻּלְּהוּ, וְאִתְקְרֵי בֵּן בּוּכְרָא, עַל שֵׁם אוֹת בְּרִית, דְּאִיהוּ י', טִפָּה קַדְמָאָה דְּאִתְמְשַׁךְ מִנֵּיהּ זֶרַע יוֹרֶה כַּחֵ"ץ. דְּאִיהוּ ו', וְאִיהוּ י', סָלִיק עַל ו', כְּאִיבָּא דְסָלִיק עַל עַנְפָּא דְּאִילָנָא.

וְאַף עַל גַּב דְּכַמָּה עַנְפִּין אִית בְּאִילָנָא, וְכַמָּה תְּאֵנִים עָלַיְיהוּ, אִינּוּן דְּאַקְדִּימוּ בְּקַדְמִיתָא, אִתְקְרִיאוּ בְּכוּרִים. אִלֵּין אִינּוּן רֵישִׁין

לשון הקודש

אֶלָּא מִנְחָה חֲדָשָׁה בְּדֶרֶךְ סוֹד זוֹ הַשְּׁכִינָה. מִשִּׁשָּׁה חֲדָשִׁים לְשִׁשָּׁה חֲדָשִׁים אֵלּוּ שֵׁשׁ סְפִירוֹת, שֶׁנִּקְרָאוֹת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, שֶׁהֵן שֵׁשׁ אֶלֶף שָׁנִים שֶׁקַּיָּם הָעוֹלָם, מִצַּד שֶׁל אִמָּא עֶלְיוֹנָה. וּמִצַּד שֶׁל אִמָּא תַּחְתּוֹנָה נִקְרָאִים חֲדָשִׁים. וּמִשּׁוּם שֶׁקָּדְמוּ לָעוֹלָם וּלְכָל הַבְּרִיּוֹת, נִקְרָאִים בְּכוּרִים.

וְהַשְּׁכִינָה, מִנְחָה חֲדָשָׁה, מִצַּד שֶׁל חַיָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. וְהוּא תֵּשַׁע לְחֶשְׁבּוֹן קָטָן שֶׁל חֲנוֹךְ. הוּא אָדָם שֶׁנּוֹלַד לְתִשְׁעָה חֲדָשִׁים שֶׁל הַמְעֻבֶּרֶת, שֶׁהִיא עֲשִׂירִית. וּבָזֶה כָּלוּל מִכֻּלָּם, וְנִקְרָא בֵּן בְּכוֹר, עַל שֵׁם אוֹת בְּרִית, שֶׁהִיא י', טִפָּה רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמֶּנָּה זֶרַע יוֹרֶה כַּחֵ"ץ, שֶׁהִיא ו', וְהִיא י' שֶׁעוֹלָה עַל ו' כִּפְרִי שֶׁעוֹלֶה עַל עֲנַף הָאִילָן.

וְאַף עַל גַּב שֶׁכַּמָּה עֲנָפִים יֵשׁ בָּאִילָן וְכַמָּה

דְּכֻלְּהוּ. כְּגַוְונָא דִלְהוֹן אִתְמַר (תהלים כד) שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם. (ישעיה מ) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה. (במדבר א) שְׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם. שְׁעָרִים אִלֵּין, אִינּוּן חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה. דְּאִיהִי מִתִּיבְתָּא דִלְעֵילָא. וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם, דְּמִתִּיבְתָּא תַתָּאָה, דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא לְסוֹף מִתְנַשֵּׂא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ל) אִם נָבַלְתָּ בְהִתְנַשֵּׂא. וְאוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל הַמְנַבֵּל עַצְמוֹ עַל דִּבְרֵי תוֹרָה, לְסוֹף מִתְנַשֵּׂא, וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, וְלֵית כָּבוֹד אֶלָּא תוֹרָה.

מִהָכָא, מָאן דְּיָלִיף אוֹרַיְיתָא דְאִתְקְרִיאַת כָּבוֹד, אִקְרֵי מֶלֶךְ. וְלָא תֵימָא בְהַהוּא עָלְמָא דְאָתֵי וְלָא יַתִּיר, אֶלָּא מֶלֶךְ בִּתְרֵין עָלְמִין, בְּדִיוּקְנָא דְמָארֵיהּ. וּבְגִין דָּא כָּפוּל פְּסוּקָא תְרֵין זִמְנִין, חַד מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. תִּנְיָינָא מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם, מָאי רָאשֵׁיכֶם תְּרֵין זִמְנִין. אִינּוּן חֵיוָן דְּמֶרְכַּבְתָּא עִלָּאָה, וְחֵיוָן דְּמֶרְכַּבְתָּא תַתָּאָה. וּבְחִבּוּרָא קַדְמָאָה (ע"כ רעיא מהימנא)..

לשון הקודש

תְּאֵנִים עֲלֵיהֶם – אֵלּוּ שֶׁהִקְדִּימוּ בָּרִאשׁוֹנָה נִקְרָאִים בִּכּוּרִים. אֵלּוּ הֵם רָאשִׁים שֶׁל כֻּלָּם. כְּדֶגְמָא שֶׁלָּהֶם נֶאֱמַר (תהלים כד) שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם. (ישעיה מ) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה. (במדבר א) שְׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם. שְׁעָרִים אֵלּוּ הֵם חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים שֶׁל בִּינָה, שֶׁהִיא יְשִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה. וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם – שֶׁל יְשִׁיבָה שֶׁל מַטָּה. שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, לְבַסּוֹף מִתְנַשֵּׂא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ל) אִם נָבַלְתָּ בְּהִתְנַשֵּׂא. וּבֵאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל הַמְנַבֵּל עַצְמוֹ עַל דִּבְרֵי תוֹרָה, לַסּוֹף מִתְנַשֵּׂא, וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, וְאֵין כָּבוֹד אֶלָּא תוֹרָה.

מִכָּאן, מִי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת כָּבוֹד, נִקְרָא מֶלֶךְ. וְלֹא תֹאמַר בְּאוֹתוֹ עוֹלָם הַבָּא וְלֹא יוֹתֵר – אֶלָּא מֶלֶךְ בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, בִּדְמוּת רִבּוֹנוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה כָּפוּל הַפָּסוּק פַּעֲמַיִם. אַחַת – מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. שְׁתַּיִם – מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם, מַהוּ רָאשֵׁיכֶם? פַּעֲמַיִם. אֵלּוּ חַיּוֹת הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה, וְחַיּוֹת הַמֶּרְכָּבָה הַתַּחְתּוֹנָה. וּבַחִבּוּר הַקַּדְמוֹן. (ע"כ רעיא מהימנא).

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח קְרָא וְאָמַר, שְׂאוּ שְׂעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְגוֹ'. הַאי קְרָא אוֹקְמוּהָ וְאִתְּמַר. אֲבָל שְׂאוּ שְׂעָרִים רָאשֵׁיכֶם, אִלֵּין אִינּוּן תַּרְעִין עִלָּאִין, תַּרְעִין דְּסָכְלְתָּנוּ עִלָּאָה. וְאִינּוּן חַמְשִׁין תַּרְעִין. רָאשֵׁיכֶם, אִינּוּן רָאשִׁים מָאן אִינּוּן. אֶלָּא, כָּל חַד וְחַד, אִית לֵיהּ רֵישָׁא לְאִתְפַּשְׁטָא וּלְמֵיעַל דָּא בְּדָא, וּלְאַכְלְלָא דָא בְּדָא.

אַשְׁכַּחְנָא בְּסִפְרָא דְּחַנּוֹךְ, שְׂאוּ שְׂעָרִים, אִלֵּין אִינּוּן תַּרְעִין דִּלְתַתָּא מֵאֲבָהָן, וְאִינּוּן תְּלָתָא בַּתְרָאִין. רָאשֵׁיכֶם: אִלֵּין אִינּוּן רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל, וְאִינּוּן אֲבָהָן עִלָּאֵי, וְאִינּוּן רָאשִׁין דְּאִינּוּן תַּרְעִין. וּבְגִין אִלֵּין דְּאִינּוּן אוֹפַנִּים, דְּסָחֲרָן וְנַטְלִין לוֹן עַל כַּתְפֵיהוּ, אַמְרֵי שְׂאוּ שְׂעָרִים רָאשֵׁיכֶם, שְׂאוּ לְמַאן. לְרָאשֵׁיכֶם. דְּאִינּוּן רָאשִׁין עָלַיְיכוּ, וְשָׁלְטָנִין עָלַיְיכוּ, וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם. אִלֵּין אִמָּהָן וְאַרְבַּע אִינּוּן דִּלְתַתָּא.

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח פָּסוּק וְאָמַר, שְׂאוּ שְׂעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה בֵּאֲרוּהוּ וְנִתְבָּאֵר. אֲבָל שְׂאוּ שְׂעָרִים רָאשֵׁיכֶם – אֵלּוּ הֵם שְׂעָרִים עֶלְיוֹנִים, שְׂעָרִים שֶׁל שֵׂכֶל עֶלְיוֹן, וְאֵלּוּ חֲמִשִּׁים שְׂעָרִים. רָאשֵׁיכֶם – אֵלּוּ הָרָאשִׁים מִי הֵם? אֶלָּא כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ רֹאשׁ לְהִתְפַּשֵּׁט וְלַעֲלוֹת זֶה בָּזֶה וּלְהִכָּלֵל זֶה בָּזֶה.

מָצָאנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ: שְׂאוּ שְׂעָרִים – אֵלּוּ הֵם שְׂעָרִים שֶׁלְּמַטָּה מֵהָאָבוֹת, וְאֵלּוּ שְׁלֹשָׁה אַחֲרוֹנִים. רָאשֵׁיכֶם – אֵלּוּ הֵם רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל, וְאֵלּוּ הָאָבוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְאֵלּוּ רָאשִׁים שֶׁל אוֹתָם שְׂעָרִים. וּמִשּׁוּם אֵלּוּ שֶׁהֵם אוֹפַנִּים, שֶׁסּוֹבְבִים וְנוֹטְלִים אוֹתָם עַל כִּתְפֵיהֶם, אוֹמְרִים שְׂאוּ שְׂעָרִים רָאשֵׁיכֶם. שְׂאוּ, לְמִי? לְרָאשֵׁיכֶם. שֶׁהֵם רָאשִׁים עֲלֵיכֶם וְשׁוֹלְטִים עֲלֵיכֶם. וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם – אֵלּוּ

וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, דָּא מַלְכָּא עִלָּאָה דְּכוֹלָּא, דְּאִיהוּ מֶלֶךְ מֵהַהוּא כָּבוֹד, דְּנָהִיר לְסִיהֲרָא, וּמַאן אִיהוּ. יְיָ צְבָאוֹת. וְיָבוֹא, לְאָן אֲתָר. לְמֵיעַל אוֹרַיְיתָא בַּאֲרוֹנָא, בְּחִבּוּרָא חָדָא, כִּדְקָא יָאוּת. וְכֵיוָן דְּהַאי עָאל לְאַתְרֵיהּ, כְּדֵין אוֹרַיְיתָא עָאל בַּאֲרוֹנָא. וְאִתְחַבָּר חִבּוּרָא חָדָא, אוֹרַיְיתָא עִלָּאָה, בְּאוֹרַיְיתָא (דף רנ"ד ע"א) דִּבְעַל פֶּה, מִתְחַבְּרוּ לְפָרְשָׁא מִילִּין סְתִימִין.

אֵימָתַי. בְּשָׁבְעוֹתֵיכֶם. לְמִנְיָינָא דְּאַתּוּן מוֹנִין. דִּבְכָל שַׁעֲתָא דְּיִשְׂרָאֵל עַבְדִּין חוּשְׁבָּנִין לְיַרְחִין וְזִמְנִין, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְקִין תֵּיבָה גּוֹ אִינּוּן רְקִיעִין, וְאַעְבַּר פָּרוּזָא, הָא בָּנֵי לְתַתָּא, קַדְּשׁוּ יַרְחָא, קַדְּשׁוּ זִמְנָא, אִתְקַדָּשׁוּ כֻּלְּכוּ לְעֵילָּא. וְעָבִיד לְכָל חֵילֵי דְּבִשְׁמַיָּא, דְּמִתְקַדְּשִׁין כַּחֲדָא בְּעַמָּא קַדִּישָׁא, וְכֻלְּהוּ נַטְרֵי כַּחֲדָא, נְטִירָא חָדָא, וְעַל דָּא בְּשָׁבְעוֹתֵיכֶם, לְמִנְיָינָא דְּאַתּוּן מוֹנִין אִינּוּן שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת.

לשון הקודש

הָאמְהוֹת, וְאַרְבַּע הֵן שֶׁלְּמַטָּה.

וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד – זֶה הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַכֹּל, שֶׁהוּא מֶלֶךְ מֵאוֹתוֹ כָּבוֹד, שֶׁמֵּאִיר לַלְּבָנָה. וּמִי הוּא? ה' צְבָאוֹת. וְיָבוֹא, לְאֵיזֶה מָקוֹם? לְהַכְנִיס הַתּוֹרָה בָּאָרוֹן, בְּחִבּוּר אֶחָד כְּמוֹ שֶׁרָאוּי. וְכֵיוָן שֶׁזֶּה נִכְנָס לִמְקוֹמוֹ, אָז הַתּוֹרָה נִכְנֶסֶת בָּאָרוֹן, וּמִתְחַבֵּר חִבּוּר אֶחָד, תּוֹרָה עֶלְיוֹנָה בְּתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, מִתְחַבְּרוֹת לְפָרֵשׁ דְּבָרִים סְתוּמִים.

מָתַי? בְּשָׁבְעוֹתֵיכֶם, לַמִּנְיָן שֶׁאַתֶּם מוֹנִים. שֶׁבְּכָל שָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂים חֶשְׁבּוֹן לַחֳדָשִׁים וּזְמַנִּים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְתַקֵּן תֵּבָה תּוֹךְ אוֹתָם רְקִיעִים, וּמַעֲבִיר פָּרוּז: הִנֵּה בָּנֵי לְמַטָּה, קִדְּשׁוּ הַחֹדֶשׁ, קִדְּשׁוּ זְמַן, הִתְקַדְּשׁוּ כֻּלְּכֶם לְמַעְלָה! וְעוֹשֶׂה לְכָל הַחֵילוֹת שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁמִּתְקַדְּשִׁים כְּאֶחָד בָּעָם הַקָּדוֹשׁ,

וּכְדֵין מָשִׁיךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מְשִׁיכוּ דְשֶׁבַע דַּרְגִּין לְתַתָּא, בְּהַהוּא דַרְגָּא דְּאִתְאַחַד בְּהוּ, בְּאִינּוּן שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת. (ס"א בְּאִינּוּן שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת. וּכְדֵין מָשִׁיךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מְשִׁיכוּ דְשֶׁבַע דַּרְגִּין דִּלְעֵילָא, בְּהַהוּא דַרְגָּא לְתַתָּא דְּאִתְאַחַד בְּאִינּוּן שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת). **וְאִי תֵימָא, וְהָא שִׁיתָּא אִינּוּן וְלָא יַתִּיר. אֶלָּא כְּדֵין אִמָּא יָתְבָא עַל אֶפְּרוֹחִין, וְאִשְׁתְּכַחַת רְבִיעָא עָלַיְיהוּ. וַאֲנָן מְפַרְחִין לָהּ, וְנַטְלִין אִינּוּן שִׁית בְּנִין. בְּהַאי דַּרְגָּא דִּלְתַתָּא, לְקַיְּימָא דִּכְתִיב,** (דברים כב) **שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים וְגוֹ'.**

רַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר, בְּהַאי יוֹמָא, לָא נַטְלִין יִשְׂרָאֵל אֶלָּא חָמֵשׁ בְּנִין, וְאִינּוּן חֲמִשָּׁה חוּמָשֵׁי תּוֹרָה. וְאִי תֵימָא שִׁית אִינּוּן. אֶלָּא שֶׁבַע אִינּוּן, בְּחַד צִפּוֹרָא דְּאִשְׁכְּחַת בֵּין גַּדְפָּהָא דְּאִמָּא. וְיִשְׂרָאֵל, יַדְעֵי לְמֵיצַד צֵידָא טָבָא, רַבָּא וְיַקִּירָא. מַה עָבְדֵי. מַפְּקֵי

לשון הקודש

וְכֻלָּם שׁוֹמְרִים כְּאֶחָד שְׁמִירָה אַחַת, וְעַל זֶה נֶאֱמַר בְּשָׁבְעֹתֵיכֶם, לַמִּנְיָן שֶׁאַתֶּם מוֹנִים אוֹתָם שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת.

וְאָז מוֹשֵׁךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַמְשָׁכָה שֶׁל שֶׁבַע מַדְרֵגוֹת לְמַטָּה בְּאוֹתָהּ מַדְרֵגָה שֶׁמִּתְאַחֶדֶת בָּהֶן, בְּאֵלּוּ שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת. (בְּאוֹתָן שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת. וְאָז מוֹשֵׁךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַמְשָׁכָה שֶׁל שֶׁבַע מַדְרֵגוֹת שֶׁלְּמַעְלָה בְּאוֹתָהּ מַדְרֵגָה שֶׁלְּמַטָּה שֶׁמִּתְאַחֶדֶת בְּאֵלּוּ שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת). וְאִם תֹּאמַר, וַהֲרֵי שֵׁשׁ הֵן וְלֹא יוֹתֵר – אֶלָּא כַּאֲשֶׁר אִמָּא יוֹשֶׁבֶת עַל הָאֶפְּרוֹחִים וְנִמְצֵאת רוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם, וְאָנוּ מְשַׁלְּחִים אוֹתָהּ וְלוֹקְחִים אֵלּוּ הַשִּׁשָּׁה בָּנִים בְּזוֹ הַמַּדְרֵגָה שֶׁלְּמַטָּה, לְקַיֵּם שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כב) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים וְגוֹ'.

רַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר, בְּיוֹם זֶה לֹא לוֹקְחִים יִשְׂרָאֵל אֶלָּא חֲמִשָּׁה בָּנִים, וְאֵלּוּ הֵם חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תּוֹרָה. וְאִם תֹּאמַר שִׁשָּׁה הֵם – אֶלָּא שִׁבְעָה הֵם בְּצִפּוֹר אַחַת שֶׁנִּמְצֵאת בֵּין כְּנָפֶיהָ שֶׁל אִמָּא. וְיִשְׂרָאֵל יוֹדְעִים לָצוּד צַיִד טוֹב, גָּדוֹל וְחָשׁוּב. מָה עוֹשִׂים? מוֹצִיאִים מִתַּחַת

מִתְּחוֹת גַּדְפָּהָא דְּאִמָּהָא, הַהוּא צִפּוֹרָא, בִּלְחִישׁוּ דְּפוּמָא מְלַחֲשׁוּ לְגַבָּהּ, לְחִישׁוּ בָּתַר לְחִישׁוּ.

וְהַהוּא צִפּוֹרָא דְּחָיִישׁ (ס"א דְּרָחִים) לְאִינּוּן לְחִישִׁין, וּלְאִינּוּן קָלִין, דְּקָא מְלַחֲשֵׁי לְגַבָּהּ. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהִי תְּחוֹת גַּדְפֵּי אִמָּהָא, זָקִיף רֵישָׁא וְאִסְתַּכְּלַת לְגַבֵּי הַהוּא לְחִישׁוּ דְקָלָא, וּפַרְחַת לְגַבֵּיהוּ, וְנַפְקַת מִתְּחוֹת גַּדְפָּהָא דְאִימָּא. כֵּיוָן דְּיִשְׂרָאֵל נָטְלֵי לָהּ, אַתְקִיפוּ בָּהּ, וְלַחֲשִׁין לָהּ, וְקַשְׁרִין לָהּ בְּקִשּׁוּרָא דְלָא תִפְרַח וְתֵזִיל. מִיַּד נָטְלֵי לָהּ יִשְׂרָאֵל בְּהַהוּא קִשּׁוּרָא, וְאִיהִי בָּעָאת לְמִפְרַח וּלְמֵיזַל, וְלָא יָכִילַת לְמֵיזָל לָהּ.

וּבְעוֹד דְּהִיא קְשִׁירָא בִּידַיְיהוּ, אִינּוּן מְלַחֲשֵׁי בְקַלֵּיהוֹן, וְאִיהִי מְצַפְצְפָא בַהֲדַיְיהוּ, (דף רנ"ד ע"ב) וּפַרְחַת לְעֵילָא, וְנַחְתַּת. וְכָל אִינּוּן בְּנִין דְּתְּחוֹת גַּדְפֵּי אִמְּהוֹן, כֵּיוָן דְּשַׁמְעֵי הַהוּא צִפְצָפָא דְאַחֲתְהוֹן,

לשון הקודש

כְּנָפֶיהָ שֶׁל אִמָּא אוֹתָהּ הַצִּפּוֹר, בִּלְחִישַׁת הַפֶּה מְלַחֲשִׁים לָהּ, לְחִישָׁה אַחַר לְחִישָׁה.

וְאוֹתָהּ צִפּוֹר שֶׁחוֹשֶׁשֶׁת (שֶׁאוֹהֶבֶת) לְאוֹתָן הַלְחִישׁוֹת וּלְאוֹתָם קוֹלוֹת שֶׁמְּלַחֲשִׁים לָהּ, וְאַף עַל גַּב שֶׁהִיא תַּחַת כַּנְפֵי אִמָּהּ, זוֹקֶפֶת רֹאשָׁהּ וּמִסְתַּכֶּלֶת אֵצֶל אוֹתָהּ לְחִישַׁת הַקּוֹל, וּפוֹרַחַת אֲלֵיהֶם, וְיוֹצֵאת מִתַּחַת כְּנָפֶיהָ שֶׁל אִמָּא. וְכֵיוָן שֶׁיִּשְׂרָאֵל לוֹקְחִים אוֹתָהּ, מַחֲזִיקִים בָּהּ וְלוֹחֲשִׁים אֶצְלָהּ, וְקוֹשְׁרִים אוֹתָהּ בְּקֶשֶׁר שֶׁלֹּא תָעוּף וְתֵלֵךְ. מִיָּד לוֹקְחִים אוֹתָהּ יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ קֶשֶׁר, וְהִיא מְבַקֶּשֶׁת לָעוּף וְלָלֶכֶת, וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לָלֶכֶת לָהּ.

וּבְעוֹד שֶׁהִיא קְשׁוּרָה בִּידֵיהֶם, הֵם לוֹחֲשִׁים בְּקוֹלָם, וְהִיא מְצַפְצֶפֶת עִמָּהֶם, וּמְעוֹפֶפֶת לְמַעְלָה וְיוֹרֶדֶת. וְכָל אוֹתָם בָּנִים שֶׁתַּחַת כַּנְפֵי אִמּוֹתֵיהֶם, כֵּיוָן שֶׁשּׁוֹמְעִים אוֹתוֹ הַצִּפְצוּף שֶׁל

וּלְחִישׁוּ דְּהַהוּא קָלָא, מִיַּד נַפְקֵי מִתְּחוֹת גַּדְפָּהָא דְּאִמְּהוֹן, וּפַרְחֵי לְגַבֵּי הַהוּא צִפּוֹרָא, וְיִשְׂרָאֵל נָטְלֵי לוֹן, וְאַחְדֵּי בְּהוּ. וְאִלְּמָלֵא הַהוּא צִפּוֹרָא דְּקָא אַחְדֵּי בְּקַדְמִיתָא, אִינּוּן לָא פַרְחֵי לְגַבַּיְיהוּ לְעָלְמִין, וְלָא יַכְלִין לְאַחֲדָא בְּהוּ.

הֵיךְ צָדִין צִידָה דְּהַאי צִפָּרָא קַדִּישָׁא. מִתַּקְנִין לְקָמָא מֵיכְלָא יַקִּירָא בְּחֶדְוָה, וְכָל עִנּוּגִין, וְעָאלִין לְבֵי כְּנִשְׁתָּא וּלְבֵי מִדְרָשָׁא, וּמְצַפְצְפָן לְגַבָּהּ בְּקַל לְחִישׁוּ כַּדְקָא יָאוּת. וְאִיהִי דִּמְטַמְּרָא תְּחוֹת גַּדְפָּהָא דְּאִמָּא, זַקְפָת רֵישָׁא, וְחָמָאת פָּתוּרִין מִתְקְנָן, וְצִפְצוּפִין לְגַבָּהּ כִּדְקָא יָאוּת. נַפְקַת וּפַרְחַת לְגַבַּיְיהוּ כְּמָה דְּאִתְּמַר, וּבָהּ אֲחָדִין כָּל אִינּוּן בְּנִין.

וּמְשַׁלְּחִין לְהַהוּא דִּרְבִיעָא עָלַיְיהוּ וְאַזְלַת. בְּגִין דְּהָא מִן רְקִיעָא שְׁבִיעָאָה וּלְעֵילָא, בַּמְכָּפָּה

לשון הקודש

אֲחוֹתָם וּלְחִישַׁת אוֹתוֹ הַקּוֹל, מִיָּד יוֹצְאִים תַּחַת כַּנְפֵי אִמּוֹתֵיהֶם וּמְעוֹפְפִים אֵצֶל אוֹתָהּ הַצִּפּוֹר. וְיִשְׂרָאֵל לוֹקְחִים אוֹתָם וְאוֹחֲזִים בָּהֶם. וְאִם לֹא אוֹתָהּ צִפּוֹר שֶׁאוֹחֲזִים בָּהּ בַּתְּחִלָּה, לֹא הָיוּ אֵלּוּ מְעוֹפְפִים אֶצְלָם לְעוֹלָמִים, וְלֹא יְכוֹלִים לֶאֱחֹז בָּהֶם.

אֵיךְ צָדִים צִידָה שֶׁל צִפּוֹר קְדוֹשָׁה זוֹ? מְתַקְּנִים לְפָנֶיהָ מַאֲכָל מְכֻבָּד בְּשִׂמְחָה וְכָל תַּעֲנוּגִים, וְנִכְנָסִים לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּלְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, וּמְצַפְצְפִים אֵלֶיהָ בְּקוֹל לַחַשׁ כְּמוֹ שֶׁרָאוּי. וְהִיא נִסְתֶּרֶת תַּחַת כְּנָפֶיהָ שֶׁל אִמָּא, וְזוֹקֶפֶת רֹאשָׁהּ, וְרוֹאָה שֶׁלְּחָנוֹת מְתֻקָּנִים וְצִפְצוּפִים אֵלֶיהָ כְּמוֹ שֶׁרָאוּי. יוֹצֵאת וּמְעוֹפֶפֶת אֶצְלָם כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וּבָהּ אֲחוּזִים כָּל אוֹתָם בָּנִים.

וּמְשַׁלְּחִים לְאוֹתָהּ שֶׁרוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם, וְהוֹלֶכֶת. מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי מֵהָרָקִיעַ הַשְּׁבִיעִי וּלְמַעְלָה, בַּמְכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ. שָׁלַח

מִמָּךְ אַל תִּדְרוֹשׁ. שָׁלַח לֵיהּ, דְּלָא תִּיכוֹל לְאַדְבְּקָה וְעַל דָּא כְּתִיב, (דברים כב) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח וְגוֹ'.

מִקְרָא קֹדֶשׁ, דָּא קְרִיאָה וְצִפְּצוּפָא, דְּעַבְדִּין לְהַהוּא צִפָּרָא קַדִּישָׁא בְּקַדְמִיתָא. וְכֵיוָן דְּאַחְדִּין בָּהּ שְׁאַר יוֹמִין, אִקְרוּן מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. הַאי צִפָּרָא אִקְרֵי קֹדֶשׁ, דִּכְתִיב, כִּי קֹדֶשׁ הִיא לָכֶם. וּבְגִין דְּאִיהִי קֹדֶשׁ, אִיהִי קָרְאָה לְכוּלְּהוּ וְאַתְיָין לְגַבָּהּ. וּבְגִין כַּךְ אִקְרוּן מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ.

אִיהִי קָרְאָה, וְיִשְׂרָאֵל מְצַפְּצְפָן בַּהֲדָהּ, וּקְרָאָן אוֹף הָכִי. וְעַל דָּא אִינּוּן אַתְיָין לְגַבַּיְיהוּ, וְאַחְדֵי בְּהוּ. בְּגִין כַּךְ (ויקרא כג) אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְיָ מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם. מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, בְּצִפְּצוּפָא דִלְהוֹן, וּבְהַהוּא צִפָּרָא קַדִּישָׁא קֹדֶשׁ, דְּקָרָא לוֹן.

לשון הקודש

אוֹתָהּ, שֶׁלֹּא תוּכַל לְהַשִּׂיגָהּ, וְעַל זֶה כָּתוּב (דברים כב) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח וְגוֹ'.

מִקְרָא קֹדֶשׁ – זוֹהִי הַקְּרִיאָה וְהַצִּפְּצוּף שֶׁעוֹשִׂים לְאוֹתָהּ צִפּוֹר קְדוֹשָׁה בָּרִאשׁוֹנָה. וְכֵיוָן שֶׁאֲחוּזִים בָּהּ שְׁאָר הַיָּמִים, נִקְרָאִים מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. צִפּוֹר זוֹ נִקְרֵאת קֹדֶשׁ, שֶׁכָּתוּב כִּי קֹדֶשׁ הִיא לָכֶם. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא קֹדֶשׁ, הִיא קוֹרֵאת לְכֻלָּם וּבָאִים אֶצְלָהּ, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָאִים מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ.

הִיא קוֹרֵאת, וְיִשְׂרָאֵל מְצַפְּצְפִים עִמָּהּ וְקוֹרְאִים גַּם כָּךְ. וְעַל זֶה הֵם בָּאִים אֶצְלָם וְאוֹחֲזִים בָּהֶם. וּמִשּׁוּם זֶה (ויקרא כג) אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם. מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ – בַּצִּפְּצוּפִים שֶׁלָּהֶם, וּבְאוֹתָהּ צִפּוֹר קְדוֹשָׁה. קֹדֶשׁ – שֶׁקּוֹרֵאת לָהֶם.

רעיא מהימנא

אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, מִלִּין אִלֵּין, כַּמָּה סְתִימִין אִינּוּן, לְמַאן דְּלָא יָדַע, וְגַלְיָין לְמַאן דְּיָדַע בְּהוּ. וַדַּאי הַהוּא צִפּוֹרָא אִיהוּ שְׁכִינְתָּא. קֵן דִּילָהּ, דָּא בֵּי מַקְדְּשָׁא. וְיִשְׂרָאֵל אִינּוּן אֶפְרוֹחִין, דְּאִימָּא יָתְבָא עָלַיְיהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים כב) וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרֹחִים, וְאִינּוּן מָאנֵי מִשְׁנָה, דְּפַרְחִין בְּפִקּוּדִין דִּילָהּ. אוֹ בֵיצִים, אִינּוּן מָאנֵי מִקְרָא.

וּבְזִמְנָא דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל, וְאִתְחָרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא, מַה כְּתִיב. שַׁלֵּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. וְאִינּוּן מָאנֵי שִׁיתָּא סִדְרֵי מִשְׁנָה כְּתִיב בְּהוּ, וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ. דְּאִינּוּן שִׁית, מִסִּטְרָא דְשִׁית בְּנִין דִּתְחוֹת אִימָּא עִלָּאָה, דְּאִינּוּן בְּשִׁית תֵּיבִין דִּקְרִיאַת שְׁמַע. אוֹ בְּשִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה, אֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט וּבִלְבַד שֶׁיְּכַוְּנִין לִבּוֹ לַשָּׁמַיִם. וְקַשְׁרִין לוֹן בְּקִשְׁרִין דִּתְפִלִּין, עַל רֵישָׁא וְעַל דְּרוֹעָא.

וּבְמַאי נַטְלִין בְּנִין, בְּכַמָּה צִפְּצוּפִין דְּקַלִּין דִּקְרִיאַת שְׁמַע. וּלְבָתַר לַחֲשִׁין בִּלְחִישׁוּ בִּצְלוֹתָא דַּחֲשַׁאי, לְגַבֵּי אִימָּא וּבְרַתָּא,

---

לשון הקודש

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, דְּבָרִים אֵלּוּ כַּמָּה סְתוּמִים הֵם לְמִי שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ, וְנִגְלִים לְמִי שֶׁיּוֹדֵעַ בָּהֶם. וַדַּאי אוֹתָהּ צִפּוֹר הִיא הַשְּׁכִינָה. הַקֵּן שֶׁלָּהּ זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְיִשְׂרָאֵל הֵם הָאֶפְרוֹחִים, שֶׁאִמָּא יוֹשֶׁבֶת עֲלֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לב) וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרֹחִים, וְהֵם בַּעֲלֵי מִשְׁנָה שֶׁמְּעוֹפְפִים בַּמִּצְוֹת שֶׁלָּהּ.

אוֹ בֵיצִים – אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִקְרָא.

וּבִזְמַן שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְנֶחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, מַה כָּתוּב? שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. וְאֵלּוּ בַּעֲלֵי שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה כָּתוּב בָּהֶם, וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ. שֶׁהֵם שִׁשָּׁה מִצַּד שֶׁל שִׁשָּׁה בָנִים שֶׁתַּחַת הָאִמָּא הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהֵם בְּשֵׁשׁ תֵּבוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, אוֹ בְּשִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, אֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט וּבִלְבַד שֶׁיְּכַוְּנוּ לִבּוֹ לַשָּׁמַיִם. וְקוֹשְׁרִים אוֹתָם בְּקִשְׁרֵי הַתְּפִלִּין, עַל הָרֹאשׁ וְעַל הַזְּרוֹעַ.

וּבַמֶּה לוֹקְחִים הַבָּנִים? בְּכַמָּה צִפְּצוּפִים שֶׁל קוֹלוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע. וּבַסּוֹף לוֹחֲשִׁים בִּלְחִישַׁת הַתְּפִלָּה שֶׁבַּחֲשַׁאי אֵצֶל אִמָּא

וְאִינּוּן ה' ה', וְנַחְתִּין לְגַבֵּיהּ ו', בְּקֶשֶׁר דִּילֵיהּ דְּאִיהוּ יו"ד. וְשַׁרְיָא ה' עִלָּאָה, עַל ו', תְּפִלִּין עַל רֵישֵׁיהּ. ה' זְעֵירָא, נָחַת לְגַבֵּי י', דְּאִיהוּ קֶשֶׁר דְּה' עִלָּאָה, עַל רֹאשׁ ו', וְאִיהוּ ו', קֶשֶׁר עִמָּהּ בְּה' דְּיָד כֵּהָה. וּבְגִין דָּא, אֶפְרוֹחִים מִסִּטְרָא דְּאָת ו', כָּלִיל ו' סִדְרֵי מִשְׁנָה. אוֹ בֵיצִים, אִלֵּין. מָאתַי מִקְרָא, דְּאִתְּמַר עָלַיְיהוּ, בֶּן ה' שָׁנִים לְמִקְרָא, וְדָא ה'. בְּנִין מִסִּטְרָא דְּבֶן י"ה, אִלֵּין מָאתַי קַבָּלָה. עָלַיְיהוּ אִתְּמַר (דברים כב) **לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים.**

וּמָאתַי קַבָּלָה, אִינּוּן מָאתַי תַּלְמוּד. וְאִתְּמַר עָלַיְיהוּ, (דברים ו) **וְשִׁנַּנְתָּם. וְאוֹקְמוּהָ מָאתַי מָתְנִיתִין, אַל תִּקְרֵי וְשִׁנַּנְתָּם, אֶלָּא וְשִׁלַּשְׁתָּם, דְּאִינּוּן שְׁלִישׁ בַּמִּקְרָא, שְׁלִישׁ בַּמִּשְׁנָה, שְׁלִישׁ בַּתַּלְמוּד. וְרָזָא דְּמִלָּה,** (דברים כב) **כִּי יִקָּרֵא קֵן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ, בְּמָאתַי מִקְרָא.** (שמות כה) **וְעָשִׂיתָ מְנֹרַת זָהָב טָהוֹר. הָא אוֹקְמוּהָ, וְעָשִׂיתָ מְנֹרַת, כְּלָל. זָהָב, פְּרָט. מִקְשָׁה, כְּלָל. וְכַמָּה מִקְרָאִין מָאתַי מַתְנִיתִין, אִינּוּן מַרְבִּין וּמְמַעֲטִין, כְּגוֹן רִבָּה וּמִעֵט. אוֹף הָכִי, מַרְבִּין, אַל תִּקְרֵי מָה. אֶלָּא מֵאָה.**

אוֹף הָכִי, אַל תִּקְרֵי וְשִׁנַּנְתָּם, אֶלָּא וְשִׁלַּשְׁתָּם. וְדַרְשִׁינָן מִנֵּיהּ,

לשון הקודש

וּבְתָה, וְאֵלּוּ ה' ה', וְיוֹרְדִים אֵצֶל ו' בְּקֶשֶׁר שֶׁלּוֹ, שֶׁהִיא יו"ד. וְשׁוֹרָה ה' עֶלְיוֹנָה עַל ו', תְּפִלִּין עַל רֹאשׁוֹ. ה' קְטַנָּה יוֹרֶדֶת אֵצֶל י', שֶׁהִיא קֶשֶׁר שֶׁל ה' עֶלְיוֹנָה, עַל רֹאשׁ ו', וְהִיא ו', קֶשֶׁר עִמָּהּ בְּה' שֶׁל יָד כֵּהָה.

וּמִשּׁוּם זֶה אֶפְרוֹחִים, מִצַּד שֶׁל אוֹת ו', כּוֹלֵל שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה. אוֹ בֵיצִים – אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִקְרָא שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים לְמִקְרָא, וְזוֹ ה'. בָּנִים מִצַּד שֶׁל בֶּן י"ה, אֵלּוּ בַּעֲלֵי קַבָּלָה. עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (דברים כב) לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים.

וּבַעֲלֵי קַבָּלָה אֵלּוּ בַּעֲלֵי תַּלְמוּד, וְנֶאֱמַר עֲלֵיהֶם (שם ו) וְשִׁנַּנְתָּם. וּבֵאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אַל תִּקְרֵי וְשִׁנַּנְתָּם אֶלָּא וְשִׁלַּשְׁתָּם. שֶׁהֵם שְׁלִישׁ בַּמִּקְרָא, שְׁלִישׁ בַּמִּשְׁנָה, שְׁלִישׁ בַּתַּלְמוּד. וְסוֹד הַדָּבָר – (שם כב) כִּי יִקָּרֵא קֵן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ, בְּבַעֲלֵי מִקְרָא. (שמות כה) וְעָשִׂיתָ מְנֹרַת זָהָב טָהוֹר. הֲרֵי בֵּאֲרוּהוּ, מְנֹרַת – כְּלָל. זָהָב – פְּרָט. מִקְשָׁה – כְּלָל. וְכַמָּה פְּסוּקִים בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵלּוּ מַרְבִּים וּמְמַעֲטִים, כְּגוֹן רִבָּה וּמִעֵט. אַף כָּךְ מַרְבִּים, אַל תִּקְרָא מָה אֶלָּא מֵאָה.

אַף כָּךְ אַל תִּקְרָא וְשִׁנַּנְתָּם אֶלָּא וְשִׁלַּשְׁתָּם. וְדוֹרְשִׁים מִמֶּנּוּ, שְׁלִישׁ בַּמִּקְרָא, שְׁלִישׁ

שְׁלִישׁ בַּמִּקְרָא, שְׁלִישׁ בַּמִּשְׁנָה, שְׁלִישׁ בַּתַּלְמוּד. כִּדְאִיתָא בְּקִדּוּשִׁין. אוֹף הָכִי, (במדבר ז) בְּיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה, כַּלַּת דַּרְשִׁינָן בֵּיהּ. אִי תֵּימָא דְּדַרְשִׁינָן לוֹן מִגְּהוֹן. כֵּיצַד מֵאַלְפָא בֵּיתָא, וְלָא מֵעַצְמָן דְּאִינּוּן לֵית לוֹן רְשׁוּ, לְאוֹסָפָא, וְלָא לְמִגְרַע אוֹת מִנֵּיהּ, (דְּהִיא ו') אוֹ לְאַחְלְפָא אָת דָּא בְּאָת אַחֲרָא. הָא כְּתִיב כַּלּוֹת מָלֵא בְּאוֹרַיְיתָא. מָאן יָהִיב לוֹן רְשׁוּת לְמִגְרַע אוֹת מִנֵּיהּ, דְּהוּא ו', הָא לָא אִית הָכָא מִלָּה דְּאִתְחַלָּף בְּאַלְפָא בֵּיתָא. אֶלָּא עַל אִלֵּין תֵּיבִין חֲסֵרִין, דְּאִינּוּן מְלֵאִים. וּמְלֵאִים, דְּאִינּוּן חֲסֵרִים. וְעַל כָּל פֵּירוּשִׁין דְּיַכְלִין לְמֶעְבַּד לְקַשְׁטָא כַּלָּה בְּתַכְשִׁיטִין דִּילָהּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָנֵי לְמֶעְבַּד, כְּמָה דְּיֵימְרוּן, וּלְמֶהֱוֵי מַאֲמִין לוֹן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים יז) עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ.

לְאוּמָן דְּחָתַךְ מָאנֵי לְבוּשִׁין דְּמַלְכוּתָא, וְעָבִיד מִגְּהוֹן חֲתִיכָן סַגִּיאִין, אִינּוּן דְּיַדְעִין אַתְרִין דְּחָסְרִין אִלֵּין חֲתִיכוֹת, אוֹ אִלֵּין דְּמִשְׁתַּאֲרִין, אִינּוּן מְתַקְּנִין אִינּוּן לְבוּשִׁין, וְשָׁוְיָן אִינּוּן חֲתִיכוֹת דְּאִתּוֹסְפָן, בַּאֲתָר דְּמִעוּטִין, וַחֲתִיכוֹת דְּאִינּוּן מְעַטִּין, מוֹסִיפִין עָלַיְיהוּ, וְהַאי אִיהוּ עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ.

לשון הקודש

בַּמִּשְׁנָה, שְׁלִישׁ בַּתַּלְמוּד. כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּקִדּוּשִׁין. אַף כָּךְ (במדבר ז) בְּיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה, וְדוֹרְשִׁים בּוֹ כַּלַּת. אִם תֹּאמַר שֶׁדּוֹרְשִׁים לָהֶם מֵהֶם – כֵּיצַד מֵאָלֶף בֵּית וְלֹא מֵעַצְמָם, שֶׁהֵם אֵין לָהֶם רְשׁוּת לְהוֹסִיף וְלֹא לִגְרֹעַ אוֹת מִמֶּנּוּ, (שֶׁהִיא ו') אוֹ לְהַחֲלִיף אוֹת זוֹ בְּאוֹת אַחֶרֶת. הֲרֵי כָּתוּב כַּלּוֹת מָלֵא בַּתּוֹרָה, וּמִי נוֹתֵן לָהֶם רְשׁוּת לִגְרֹעַ אוֹת מִמֶּנָּה, שֶׁהִיא ו'? הֲרֵי אֵין כָּאן דָּבָר שֶׁמִּתְחַלֵּף בָּאָלֶף בֵּית. אֶלָּא עַל אֵלּוּ תֵּבוֹת חֲסֵרוֹת שֶׁהֵן מְלֵאוֹת, וּמְלֵאוֹת שֶׁהֵן חֲסֵרוֹת, וְעַל כָּל פֵּרוּשִׁים שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲשׂוֹת לְקַשֵּׁט כַּלָּה בְּתַכְשִׁיטֶיהָ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצַוֶּה לַעֲשׂוֹת כְּמוֹ שֶׁיֹּאמְרוּ, וְלִהְיוֹת מַאֲמִין לָהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים יז) עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ.

לְאוּמָן שֶׁחָתַךְ כְּלֵי לְבוּשִׁים שֶׁל הַמַּלְכוּת וְעָשָׂה מֵהֶם חֲתִיכוֹת רַבּוֹת – אֵלּוּ שֶׁיּוֹדְעִים הַמְּקוֹמוֹת שֶׁחֲסֵרִים אֵלּוּ הַחֲתִיכוֹת אוֹ אֵלּוּ שֶׁנִּשְׁאָרִים, אֵלּוּ מְתַקְּנִים אוֹתָם הַלְּבוּשִׁים, וְשָׂמִים אֵלּוּ הַחֲתִיכוֹת שֶׁנּוֹסָפוֹת בִּמְקוֹם הַחֲסֵרוֹת, וַחֲתִיכוֹת שֶׁהֵן מוּעָטוֹת, מוֹסִיפִים עֲלֵיהֶן, וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ.

וְאִי תֵּימָא, אִי כַּךְ הוּא, מָאי אִיהוּ דִּלְזִמְנִין טָעֵי חַד מִנַּיְיהוּ, וְיֵימָא הַדְרֵי בִּי. אֶלָּא עַד דְּיַעַבְדֵי הוֹרָאָה מֵהַהִיא מִלָּה דְּחוֹלְקִין עָלָהּ, יְכִיל הַהוּא דְּאַקְשֵׁי עָלָהּ, לְמֵימַר הַדְרֵי בִּי. דְּלָא כָּל מְפָרְקֵי תַּכְשִׁיטִין דְּכַלָּה, יַדְעִין בַּחֲתִיכוֹת לְאָן אַזְלָן, עַד דְּיֵהֵא פְּסָק עַל בָּרְיֵיהּ, פְּרוּקִין דַּהֲלָכוֹת עַל בּוּרְיֵיהוֹן.

מְנוֹרָה, שֶׁבַע בּוּצִינִין דִּילָהּ, (אסתר ב) אֵת שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאָיוֹת לָתֶת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ. לָקֶבֶל שִׁי"ן דִּתְלַת רָאשִׁין ש. וְשִׁי"ן דְּאַרְבַּע רָאשִׁין דִּתְפִלִּין **ש** וְאִינּוּן לָקֶבֶל ז' בִּרְכָאן דִּקְרִיאַת שְׁמַע, דְּאִינּוּן בַּשַּׁחַר מְבָרֵךְ שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבָעֶרֶב מְבָרֵךְ שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וּשְׁתַּיִם לְאַחֲרֶיהָ. לְבָתָר, כַּהֲנָא רַבָּא בַּעֲבוֹדָה, דִּמְשַׁמֵּשׁ בְּכַנְפֵי מִצְוָה, פַּעֲמוֹנִים וְרִמּוֹנִים, אִינּוּן קִשְׁרִין וְחוּלְיָין וְצִיץ תְּפִלִּין, מִתַּמָּן וְאֵילָךְ (שמות ל) וְעָשִׂיתָ מִזְבַּח מִקְטַר קְטֹרֶת.

פָּתַח רַעְיָא מְהֵימְנָא, (ד"א רבי שִׁמְעוֹן) וְאָמַר, כְּתִיב בְּפַרְשְׁתָּא דָא, וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיְי. וְאוֹקְמוּהָ, דְּעוֹלָה לָאִשִּׁים. וּבְגִין כָּךְ סָמַךְ עוֹלָה לְאִשֶּׁה. וְעוֹד אוֹקְמוּהָ, דְּלֵית עוֹלָה אַתְיָא אֶלָּא עַל הִרְהוּר הַלֵּב.

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ הוּא, מַהוּ שֶׁלִּפְעָמִים טוֹעֶה אֶחָד מֵהֶם וְיֹאמַר חוֹזְרִנִי בִּי? אֶלָּא עַד שֶׁיַּעֲשוּ הוֹרָאָה מֵאוֹתוֹ דִּבּוּר שֶׁחוֹלְקִים עָלָיו, יָכוֹל אוֹתוֹ שֶׁהִקְשָׁה עָלָיו לוֹמַר חוֹזְרִנִי בִּי. שֶׁלֹּא כָּל אֵלּוּ שֶׁמְּפָרְקִים תַּכְשִׁיטֵי הַכַּלָּה יוֹדְעִים בַּחֲתִיכוֹת לְאָן הוֹלְכוֹת, עַד שֶׁיְּהֵא הַפְּסָק עַל בָּרְיוֹ, תֵּרוּצֵי הַהֲלָכוֹת עַל בָּרְיָם.

הַמְּנוֹרָה, שִׁבְעַת נֵרוֹתֶיהָ הוּא שֶׁנֶּאֱמַר, (אסתר ב) אֵת שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאָיוֹת לָתֶת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ. כְּנֶגֶד שִׁי"ן שֶׁל שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים ש, וְאוֹת שִׁי"ן שֶׁל אַרְבָּעָה רָאשִׁים שֶׁבַּתְּפִלִּין, **ש** וְהֵם כְּנֶגֶד שֶׁבַע בְּרָכוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהֵן: בַּשַּׁחַר מְבָרֵךְ שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבָעֶרֶב מְבָרֵךְ שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ. וְאַחַר כָּךְ כֹּהֵן גָּדוֹל בָּעֲבוֹדָה, שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ בְּכַנְפֵי מִצְוָה. פַּעֲמוֹנִים וְרִמּוֹנִים – אֵלּוּ הַקְּשָׁרִים וְהַחֻלְיוֹת. וְצִיץ – תְּפִלִּין. מִשָּׁם וְאֵילָךְ, (שמות ל) וְעָשִׂיתָ מִזְבַּח מִקְטַר קְטֹרֶת.

פָּתַח הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן (רבי שִׁמְעוֹן) וְאָמַר, כָּתוּב בְּפָרָשָׁה זוֹ, וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַה'. וּפֵרְשׁוּהָ, שֶׁעוֹלָה לָאִשִּׁים. וְלָכֵן סָמַךְ עוֹלָה לְאִשֶּׁה. וְעוֹד פֵּרְשׁוּהוּ, שֶׁאֵין עוֹלָה בָּאָה אֶלָּא עַל הִרְהוּר הַלֵּב.

וַדַּאי, כָּל קָרְבְּנִין לָא אַתְיָין, אֶלָּא לְכַפָּרָא. כָּל קָרְבְּנָא וְקָרְבְּנָא, עַל כָּל אֵבָרִין דְּבַר נָשׁ, כְּפוּם הַהוּא חֵטְא דְּהַהוּא אֵבֶר. עַל טִפִּין דְּמוֹחָא, (שמות יב) עֶגֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ. אִי זָרִיק טִפִּין קַדְמָאִין, קֹדֶם דְּאַחְמִיצוּ, בַּאֲתָר דְּלָאו דִּילֵיהּ. וְעַל אִלֵּין דְּאַחְמִיצוּ, וְזָרִיק לוֹן בַּאֲתָר דְּלָא אִצְטְרִיךְ, צָרִיךְ לְאַיְיתָאָה עָלַיְיהוּ לֶחֶם חָמֵץ, וְאִינוּן לַחְמֵי תוֹדָה הָכִי הֲווֹ, מִנְּהוֹן חָמֵץ, וּמִנְּהוֹן מַצָּה.

פָּרִים מִסִּטְרָא דְּדִינָא, כְּבָשִׂים וְאֵילִים וְעַתּוּדִים וְעִזִּים. בְּגִין דְּאִינוּן אַנְפֵּי דְשׁוֹר, כֻּלְּהוּ שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן, וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן. שְׁחִיטָה וְקַבָּלָה וּזְרִיקָה כֻּלָּם בַּצָּפוֹן. לְבַסְּמָא מִדַּת הַדִּין, דְּאָתֵי לְבֵית דִּין מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה. בֵּית דִּין הַגָּדוֹל מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, דְּתַמָּן בִּינָה. בֵּית דִּין הַקָּטָן, מִסִּטְרָא דְּמַלְכוּת. וְכָל אִינוּן שׁוֹפְכֵי דָמִים לְמִצְוָה, אִינוּן מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה.

וּמַה דְּאוֹקְמוּהָ, עֹלַת שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ וְלָא בְשַׁבָּת אַחֲרָא, בְּגִין דְּעָבַר יוֹמוֹ בָּטֵל קָרְבָּנוֹ. דְּקָרְבָּן דּוֹחֶה שַׁבָּת, וְאַדְלִיק אֵשׁ בְּשַׁבָּת, בְּגִין דְּאִיהוּ אֵשָׁא קְדוֹשָׁה. דְּכָל אֵשׁ דְּקָרְבְּנִין אִיהוּ קֹדֶשׁ, וְשַׁבָּת קֹדֶשׁ, אֲחִידָן דָּא בְּדָא.

לשון הקודש

וַדַּאי, כָּל הַקָּרְבָּנוֹת לֹא בָּאִים אֶלָּא לְכַפָּרָה. כָּל קָרְבָּן וְקָרְבָּן עַל כָּל אֵיבָרִים שֶׁל אָדָם כְּפִי אוֹתוֹ חֵטְא שֶׁל אוֹתוֹ אֵיבָר. עַל טִפּוֹת הַמֹּחַ נֶאֱמַר, (שמות יב) עֶגֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ. אִם זוֹרֵק טִפּוֹת רִאשׁוֹנוֹת קֹדֶם שֶׁהֶחְמִיצוּ בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא שֶׁלּוֹ. וְעַל אֵלּוּ שֶׁהֶחְמִיצוּ וְזָרַק אוֹתָן בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא צָרִיךְ, צָרִיךְ לְהָבִיא עֲלֵיהֶן לֶחֶם חָמֵץ, וְאוֹתָם לַחְמֵי תוֹדָה כָּךְ הֵם – מֵהֶם חָמֵץ וּמֵהֶם מַצָּה.

פָּרִים – מִצַּד הַדִּין, וְכֵן כְּבָשִׂים וְאֵילִים וְעַתּוּדִים וְעִזִּים. מִשּׁוּם שֶׁהֵם פְּנֵי שׁוֹר, כֻּלָּם שְׁחִיטָתָם בַּצָּפוֹן, וְקִבּוּל דָּמָם בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן. שְׁחִיטָה וְקַבָּלָה וּזְרִיקָה כֻּלָּם בַּצָּפוֹן, לְבַסֵּם מִדַּת הַדִּין שֶׁבָּאָה לְבֵית דִּין מִצַּד הַגְּבוּרָה. בֵּית דִּין הַגָּדוֹל מִצַּד הַגְּבוּרָה, שֶׁשָּׁם בִּינָה. בֵּית דִּין הַקָּטָן מִצַּד הַמַּלְכוּת. וְכָל אוֹתָם שׁוֹפְכֵי דָמִים לְמִצְוָה הֵם מִצַּד הַגְּבוּרָה.

וּמַה שֶּׁבֵּאֲרוּהָ עֹלַת שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ – וְלֹא בְשַׁבָּת אַחֶרֶת, מִשּׁוּם שֶׁעָבַר יוֹמוֹ בָּטֵל קָרְבָּנוֹ. שֶׁקָּרְבָּן דּוֹחֶה שַׁבָּת, וּמַדְלִיק אֵשׁ בְּשַׁבָּת, מִשּׁוּם שֶׁהוּא אֵשׁ שֶׁל קְדֻשָּׁה. שֶׁכָּל אֵשׁ שֶׁל קָרְבָּנוֹת הוּא קֹדֶשׁ, וְשַׁבָּת קֹדֶשׁ, אֲחוּזִים זֶה בָּזֶה.

אֲבָל אֵשׁ דְּחוֹל, אָסִיר לְאַחֲדָא לֵיהּ בַּקֹּדֶשׁ, וּבְגִין דָּא מָנֵי לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, (שמות לה) **לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. דְּהַאי אִיהוּ כִּלְאַיִם דְּטוֹב וָרָע. וּבְשַׁבָּת דְּשַׁלְטָא אִילָנָא דְּחַיֵּי, דְּלֵית בֵּיהּ תַּעֲרוֹבֶת,** (אָסִיר לְאָבְעָרָא בֵּיהּ דְּחֵלִין, דְּהַאי אֵשׁ דְּחֵלִין דְּטֻמְאָה וְלָא דְּחֵלִין דְּטָהֲרָה) **וְחֵלִין דְּטָהֲרָה אָסִיר לְעָרְבָא בְּאֵשׁ דְּקֹדֶשָׁה. כָּל שֶׁכֵּן חֵלִין דְּטֻמְאָה, דְּאָסִיר לְעָרְבָא לוֹן בְּקֹדֶשָׁה. אוֹף הָכִי כָּל קָרְבְּנִין, אִתְקְרִיאוּ בְּשַׂר קֹדֶשׁ. וְכָל קָרְבְּנִין דְּכָל מִין, אִית בְּהוֹן חֵלִין דְּטָהֲרָה, וְאִית בְּהוֹן** (דף רנ"ה ע"א) **קֹדֶשׁ וְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים.**

וְרָזָא, דְּאִית הֶפְרֵשׁ בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות כו) **וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. אוֹף הָכָא אֶשּׁוֹת דְּקָרְבְּנִין, לָאו אִינּוּן שָׁוִין. דְּאֵשׁ שֶׁל גָּבוֹהַּ מְקֻדָּשׁ מֵאֵשׁ דְּקֹדֶשׁ דִּלְתַתָּא. דְּאִתְקְרֵי אֵשׁ עֲצֵי הַקֹּדֶשׁ, אוֹ אֵשׁ בְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ. וְאֶשָּׁא דְּקוּדְשָׁא, אִית בֵּיהּ הַפְרָשָׁה לְבֵין אֵשׁ הֶדְיוֹט. אַף עַל גַּב דְּאוֹקְמוּהָ עָלֵיהּ, דְּמִצְוָה לְהָבִיא מִן הַהֶדְיוֹט, אַף עַל גַּב דְּאִית אֵשׁ דְּקוּדְשָׁא, דְּכָל חַד צָרִיךְ לְאַתְרֵיהּ. וּמַתְּלָא אִמְתִּילוּ יִשְׂרָאֵל כַּדְמָאֵי לְהַאי רָזָא יִשְׂרָאֵל.**

לשון הקודש

אֲבָל אֵשׁ שֶׁל חֹל אָסוּר לָתֵת לוֹ אֲחִיזָה בַּקֹּדֶשׁ, וּמִשּׁוּם זֶה צִוָּה לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, (שמות לה) לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. שֶׁזֶּהוּ כִּלְאַיִם שֶׁל טוֹב וָרָע. וּבְשַׁבָּת שֶׁשּׁוֹלֵט עֵץ הַחַיִּים, שֶׁאֵין בּוֹ תַּעֲרֹבֶת, (אָסוּר לְהַבְעִיר בּוֹ חֵלִין, שֶׁזֶּה הָאֵשׁ שֶׁל חֵלִין שֶׁל טֻמְאָה, וְלֹא שֶׁל חֵלִין שֶׁל טָהֳרָה) וְחֵלִין שֶׁל טָהֳרָה אָסוּר לְעָרֵב בְּאֵשׁ שֶׁל קְדֻשָּׁה. כָּל שֶׁכֵּן חֵלִין שֶׁל טֻמְאָה שֶׁאָסוּר לְעָרֵב אוֹתָם בִּקְדֻשָּׁה. אַף כָּךְ כָּל קָרְבָּנוֹת נִקְרָאִים בְּשַׂר קֹדֶשׁ, וְכָל קָרְבָּנוֹת שֶׁל כָּל מִין יֵשׁ בָּהֶם חֵלִין שֶׁל טָהֳרָה, וְיֵשׁ בָּהֶם קֹדֶשׁ וְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים.

וְהַסּוֹד שֶׁיֵּשׁ הֶפְרֵשׁ בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כו) וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. אַף כָּךְ אִשֵּׁי הַקָּרְבָּנוֹת אֵינָם שָׁוִים. שֶׁאֵשׁ שֶׁל גָּבוֹהַּ מְקֻדָּשׁ מֵאֵשׁ שֶׁל קֹדֶשׁ שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁנִּקְרָא אֵשׁ עֲצֵי הַקֹּדֶשׁ, אוֹ אֵשׁ בְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ. וְאֵשׁ שֶׁל קְדֻשָּׁה יֵשׁ בּוֹ הַבְדָּלָה בֵּינוֹ לְבֵין אֵשׁ שֶׁל הֶדְיוֹט. אַף עַל גַּב שֶׁבֵּאֲרוּ עָלָיו שֶׁמִּצְוָה לְהָבִיא מִן הַהֶדְיוֹט אַף עַל גַּב שֶׁיֵּשׁ אֵשׁ שֶׁל קֹדֶשׁ, שֶׁכָּל אֶחָד צָרִיךְ לִמְקוֹמוֹ. וּמָשָׁל נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל הָרִאשׁוֹנִים לְסוֹד זֶה יִשְׂרָאֵל.

(נ"א יִשְׂרָאֵל אִמְּתִילוּ לְהַאי. דְּהָא יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל) **אִתְקְרִיאוּ מְלָכִים כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ, כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים. אֲבָל כַּד הֲווֹ עָאלִין לְבֵי מַקְדְּשָׁא, כָּל חַד שַׁרְיָיא בְּאַתְרֵיהּ, כִּדְקָא יָאוּת לֵיהּ. אוֹף הָכִי כָּל קָרְבְּנִין לָאו אִינּוּן שָׁוִין, דְּאַף עַל גַּב דִּבְכוּלְּהוּ כְּתִיב קָרְבָּן לַיְיָ, אִיהוּ פָּלִיג כֹּלָּא כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא יָאוּת. וְרָזָא דָא, אִשְׁתְּמוֹדַע בְּפָרֵי הֶחָג, דַּהֲווֹ קְרִיבִין לוֹן יִשְׂרָאֵל קֶדֶם יְיָ.**

אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, קוּם רַעְיָא מְהֵימְנָא מִשְׁנָתָךְ, דְּאַנְתְּ וַאֲבָהָן יְשֵׁנֵי עָפָר אִתְקְרוּן, דְּעַד כְּעַן הֲוֵיתוּן מִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא, בְּאִינּוּן יְשֵׁנִים בַּמִּשְׁנָה, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן עַל הָאָרֶץ תִּישָׁן. וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה. אַתּוּן אִינּוּן (בְּנֵי) בִּכּוּרִים דִּשְׁכִינְתָּא, וּבְעוֹבָדִין דִּלְכוֹן, אִיהִי אִתְחַדְּשַׁת בִּצְלוֹתִין דַּאֲבָהָן בְּכָל יוֹמָא. דְּאוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד אָבוֹת תִּקְּנוּם. וּבִקְרִיאַת שְׁמַע דְּאָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וְאוֹקְמוּהָ כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם, כְּאִלּוּ הוּא מְקַיֵּים (יהושע א) וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה.

וַדָּאי בִּצְלוֹתִין דִּלְכוֹן, בִּקְרִיאַת שְׁמַע דִּלְכוֹן, שְׁכִינְתָּא אִיהִי

לשון הקודש

(יִשְׂרָאֵל נִמְשְׁלוּ לָזֶה. שֶׁהֲרֵי יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל) נִקְרָאִים מְלָכִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ, כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים. אֲבָל כַּאֲשֶׁר הָיוּ עוֹלִים לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כָּל אֶחָד שׁוֹרֶה בִּמְקוֹמוֹ כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לוֹ. אַף כָּךְ כָּל הַקָּרְבָּנוֹת אֵינָם שָׁוִים, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁבְּכֻלָּם כָּתוּב קָרְבָּן לַה', הוּא מְחַלֵּק הַכֹּל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּמוֹ שֶׁרָאוּי. וְסוֹד זֶה נוֹדָע בְּפָרֵי הֶחָג, שֶׁהָיוּ מַקְרִיבִים לָהֶם יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי ה'.

אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, קוּם רוֹעֶה נֶאֱמָן מִשְׁנָתְךָ, שֶׁאַתָּה וְהָאָבוֹת נִקְרָאִים יְשֵׁנֵי עָפָר, שֶׁעַד כָּאן הֱיִיתֶם מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה בְּאוֹתָם יְשֵׁנִים בַּמִּשְׁנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם עַל הָאָרֶץ תִּישָׁן. וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה'. אַתֶּם הֵם (בְּנֵי) בִּכּוּרִים שֶׁל הַשְּׁכִינָה, וּבַמַּעֲשִׂים שֶׁלָּכֶם הִיא מִתְחַדֶּשֶׁת בַּתְּפִלּוֹת שֶׁל הָאָבוֹת בְּכָל יוֹם. שֶׁבֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד אָבוֹת תִּקְּנוּם. וּבִקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁאָמַר הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וּפֵרְשׁוּהָ כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם כְּאִלּוּ הוּא מְקַיֵּם (יהושע א) וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה.

וַדָּאי בַּתְּפִלּוֹת שֶׁלָּהֶם, בַּקְּרִיאַת שְׁמַע

אִתְחַדְּשַׁת קַמֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין דָּא, וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה. בִּצְלוֹתִין דְּאִינּוּן בַּאֲתָר דְּקָרְבְּנִין. בְּאָן קָרְבְּנִין דִּצְלוֹתִין אִיהִי מִתְחַדֶּשֶׁת. בְּשָׁבְעֹתֵיכֶם. דְּהַיְינוּ שָׁבוּעוֹת, דְּבֵיהּ מַתַּן תּוֹרָה, וְאִתְקְרֵי חֲמִשִּׁים יוֹם לָעֹמֶר. וּבֵיהּ שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת, מִסִּטְרָא דְּהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (תהלים קיט) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ, וְאִיהִי מַלְכוּת כַּלָּה. כְּלִילָא מִשְּׁבַע סְפִירָן, כְּלִילָא בַּבִּינָה, דְּאִיהִי אִתְפַּשְּׁטַת בְּה' סְפִירָאן לְחַמְשִׁין.

יְסוֹד כָּל, כָּלוּל מֵאִלֵּין חַמְשִׁין. כַּלָּ"ה: כָּ"ל ה'. כְּלִילָא מֵחַמְשִׁים, כְּלִהוּ נִבְלָעִים בְּגוֹ חַמְשִׁים, חָכְמָה דְּאִיהִי, י' עִלָּאָה, מוּבְלַעַת בְּגוֹ חַמְשִׁין. ה' זִמְנִין עֶשֶׂר. ה' בִּינָה. י' חָכְמָה. עֶשֶׂר זִמְנִין ה' הַיְינוּ חַמְשִׁין וּבְחוּשְׁבָּן כָּ"ל. וּבְחוּשְׁבָּן יָ"ם. וְאִיהוּ יַם הַתּוֹרָה. מְקוֹרָא דִילֵיהּ כֶּתֶר, דְּלֵית לֵיהּ סוֹף. שְׁאַר סְפִירָאן, אִתְקְרִיאוּ עַל שְׁמָהּ שִׁבְעַת יָמִים. וּמַלְכוּת יַם סוּף, סוֹף דְּכָל יָמִים.

וּבְגִין דָּא דְּאִינּוּן חַמְשִׁין, שֶׁבַע שָׁבוּעוֹת, מִנְחָתָם שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים, וּשְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים. חֲמֵשׁ, דְּאִינּוּן חֲמֵשׁ זִמְנִין עֶשֶׂר. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר כח) וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר

לשון הקודש

שֶׁלָּכֶם, הַשְּׁכִינָה הִיא מִתְחַדֶּשֶׁת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה'. בַּתְּפִלּוֹת שֶׁהֵן בִּמְקוֹם הַקָּרְבָּנוֹת. בְּאֵילוּ קָרְבָּנוֹת שֶׁל הַתְּפִלּוֹת הִיא מִתְחַדֶּשֶׁת? בְּשָׁבְעֹתֵיכֶם. כְּלוֹמַר שָׁבוּעוֹת, שֶׁבּוֹ מַתַּן תּוֹרָה, וְנִקְרָא חֲמִשִּׁים יוֹם לָעֹמֶר. וּבוֹ שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת, מִצַּד אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (תהלים קיט) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ. וְהִיא מַלְכוּת, כַּלָּה, כְּלוּלָה מִשֶּׁבַע סְפִירוֹת, כְּלוּלָה בְּבִינָה, שֶׁהִיא מִתְפַּשֶּׁטֶת בְּחָמֵשׁ סְפִירוֹת לַחֲמִשִּׁים.

יְסוֹד כֹּל, כָּלוּל מֵאֵלּוּ הַחֲמִשִּׁים. כַּלָּ"ה – כ"ל ה'. כְּלוּלָה מֵחַמִּשִּׁים, כֻּלָּם נִבְלָעִים בְּתוֹךְ חֲמִשִּׁים, חָכְמָה שֶׁהִיא י' עֶלְיוֹנָה מֻבְלַעַת בְּתוֹךְ חֲמִשִּׁים. ה' פְּעָמִים עֶשֶׂר. ה' – בִּינָה. י' – חָכְמָה. עֶשֶׂר פְּעָמִים ה', כְּלוֹמַר חֲמִשִּׁים בְּחֶשְׁבּוֹן כ"ל, וּבְחֶשְׁבּוֹן יָ"ם, וְהוּא יָם הַתּוֹרָה. הַמָּקוֹר שֶׁלּוֹ כֶּתֶר, שֶׁאֵין לוֹ סוֹף. שְׁאָר הַסְּפִירוֹת נִקְרָאוֹת עַל שְׁמָהּ שִׁבְעַת יָמִים. וְהַמַּלְכוּת יַם סוּף, שֶׁהִיא סוֹף כָּל הַיָּמִים.

וּמִשּׁוּם זֶה שֶׁהֵם חֲמִשִּׁים, שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת, מִנְחָתָם שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים וּשְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים, חָמֵשׁ, שֶׁהֵם חָמֵשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב

הָאֶחָד [וּ]שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל הָאֶחָד. עֶשְׂרוֹן עִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים. וְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים, לָקָבֵל (ויקרא כג) שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה. כָּל חַד עִם שִׁית יוֹמִין דִּילֵיהּ.

וּבֶעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, (במדבר כט) דְּאִיהוּ תִּשְׁרֵי. מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם, דָּא יוֹם הַכִּפּוּרִים. דְּאִיהוּ עֲשִׂירִי י׳, כָּלִיל מֵעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. וְתַקִּינוּ בֵּיהּ ה׳ צְלוֹתִין, לְחַבְּרָא לָהּ עִם ה׳.

(מָאי מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם. דָּא יוֹם הַכִּפּוּרִים דְּאִיהִי עֲשִׂירִי י׳, כָּלִיל מֵעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. וְתַקִּינוּ בֵּיהּ ה׳ צְלוֹתִין, לְחַבְּרָא עִם ה׳) מָאי מִקְרָא קֹדֶשׁ. לְאַפְּרָשָׁא לֵיהּ מִשְּׁאַר יוֹמִין, דְּאִית בְּהוּ פּוּלְחָנָא דְּחוֹל. וּבְגִין דָּא, כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ.

דְּיוֹמִין דְּאִית בְּהוֹן מְלֶאכֶת חוֹל, אִינוּן מִסִּטְרָא דְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. דְּאִתְהַפַּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ, וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה. לְכָל חַד כִּפּוּם עוֹבָדוֹי, וְדָא מִטַּטְרוֹן מַטֶּה, נָחָשׁ, סָמָאֵל. אֲבָל בְּהַאי יוֹמָא דְּאִיהוּ יוֹם הַכִּפּוּרִים דְּאִתְקְרֵי קֹדֶשׁ, שַׁלְטָא אִילָנָא דְּחַיֵּי, דְּלָא אִשְׁתַּתַּף עִמֵּיהּ שָׂטָן וּפְגַע רָע. וּמִסִּטְרֵיהּ (תהלים ה) לֹא יְגָרְךָ רָע. וּבְגִין דָּא, בֵּיהּ נַיְיחִין עַבְדִּין בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, (נ"א וְאִשְׁתַּתְּפָן גַּבֵּיהּ) וּבֵיהּ נַפְקָן לְחֵירוּת, בֵּיהּ נַפְקֵי מִשֶּׁלְשֶׁלֵיהוֹן.

לשון הקודש

(במדבר כח) וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר הָאֶחָד (וּ)שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל הָאֶחָד, עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים. וְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים כְּנֶגֶד (ויקרא כג) שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה. כָּל אֶחָד עִם שִׁשָּׁה הַיָּמִים שֶׁלּוֹ.

וּבֶעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי (במדבר כט) – שֶׁהוּא תִּשְׁרֵי. מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם – זֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁהוּא עֲשִׂירִי, י׳, כָּלוּל מֵעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. וְתִקְּנוּ בוֹ חָמֵשׁ תְּפִלּוֹת, לְחַבֵּר אוֹתוֹ עִם ה׳. (מַהוּ מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם? זֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא עֲשִׂירִי, י׳, כָּלוּל מֵעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. וְתִקְּנוּ בוֹ חָמֵשׁ תְּפִלּוֹת, לְחַבְּרוֹ עִם ה׳) מַהוּ מִקְרָא קֹדֶשׁ? לְהַבְדִּילוֹ מִשְּׁאָר יָמִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עֲבוֹדָה שֶׁל חֹל. וּמִשּׁוּם זֶה, כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ.

שֶׁיָּמִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מְלָאכָה שֶׁל חֹל, הֵם מִצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. שֶׁהִתְהַפֵּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ, וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה, לְכָל אֶחָד כְּפִי מַעֲשָׂיו. וְזֶה מִטַּטְרוֹן מַטֶּה, נָחָשׁ, סָמָאֵל. אֲבָל בְּיוֹם זֶה, שֶׁהוּא יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ, שׁוֹלֵט עֵץ הַחַיִּים, שֶׁלֹּא מִשְּׁתַּתֵּף עִמּוֹ שָׂטָן וּפְגַע רָע. וּמִצִּדּוֹ (תהלים ה) לֹא יְגָרְךָ רָע. וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ בּוֹ

אינון דְּאִית עָלַיְיהוּ גְּזַר דִּין, בְּנֶדֶר וּבִשְׁבוּעָה, וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ לְמֵימַר בֵּיהּ, כָּל נִדְרֵי וְאֵיסָרֵי וְכוּ׳, כּוּלְּהוֹן יְהוֹן שְׁבִיתִין וּשְׁבִיקִין לָא שְׁרִירִין וְלָא קַיָּימִין. וּבְגִין דָּא נֶדֶר דַּיְיהוָ"ה, דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת. וּשְׁבוּעָה דַּאֲדֹנָי, דְּאִיהוּ מַלְכוּת. דְּעַבְדּוּ עַל גָּלוּתָא דִּלְהוֹן, בְּחָכְמָה וּבִינָה יְהוֹן שְׁבִיקִין וּשְׁבִיתִין לָא שְׁרִירִין וְלָא קַיָּימִין, (במדבר טו) וְנִסְלַח לְכָל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. דְּחֶסֶד אִיהוּ מַיִם. גְּבוּרָה אֵשׁ. תִּפְאֶרֶת אֲוִיר. וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָאנֵי מַתְנִיתִין, הֶתֵּר נְדָרִים פּוֹרְחִים בַּאֲוִיר.

וּבְגִין דִּשְׁבוּעָה מִמַּלְכוּת, דְּאִיהִי לְתַתָּא מִינֵּיהּ. אוֹקְמוּהָ, נְדָרִים עַל גַּבֵּי שְׁבוּעוֹת עוֹלִים. וְעוֹד אוֹקְמוּהָ, כָּל הַנִּשְׁבָּע כְּאִלּוּ נִשְׁבָּע בַּמֶּלֶךְ עַצְמוֹ. וְכָל הַנּוֹדֵר כְּאִלּוּ נוֹדֵר בְּחַיֵּי הַמֶּלֶךְ. הַמֶּלֶךְ עַצְמוֹ, אֲדֹנָי. חַיֵּי הַמֶּלֶךְ, יְהוָ"ה. וּבְגִין דָּא (במדבר ל) כִּי יִדֹּר נֶדֶר לַיהוָ"ה.

וְאוֹף הָכִי אִית רָזָא אַחֲרָא, חַיֵּי (דף רנ"ה ע"ב) הַמֶּלֶךְ, חָכְמָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (קהלת ז) הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ. כָּל הַנּוֹדֵר בַּיהוָה, דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת. כְּאִלּוּ נוֹדֵר בַּחָכְמָה, דְּאִיהוּ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א,

לשון הקודש

מְנוּחָה לַעֲבָדִים בְּעֵץ הַחַיִּים, (ומשתתפים אֶצְלוֹ) וּבוֹ יוֹצְאִים לַחֵרוּת, בּוֹ יוֹצְאִים מִשַּׁלְשְׁלוֹתֵיהֶם.

אֵלּוּ שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶם גְּזַר דִּין בְּנֶדֶר וּבִשְׁבוּעָה, וּמִשּׁוּם זֶה הִתְקִינוּ לוֹמַר בּוֹ: כָּל נְדָרִים וְאִסּוּרִים וְכוּ׳, כֻּלָּם יִהְיוּ מְשֻׁבָּתִים וַעֲזוּבִים בְּלִי תֹּקֶף וְלֹא קַיָּמִים. וּמִשּׁוּם זֶה נֶדֶר שֶׁל שֵׁם יְהוָ"ה, שֶׁהִיא תִּפְאֶרֶת. וּשְׁבוּעָה – שֶׁל אֲדֹנָי, שֶׁהִיא מַלְכוּת. שֶׁעָשׂוּ עַל גָּלוּת שֶׁלָּהֶם, בְּחָכְמָה וּבִינָה יִהְיוּ נֶעֱזָבִים וּמְשֻׁבָּתִים לְלֹא תֹּקֶף וּבְלִי קִיּוּם, (במדבר טו) וְנִסְלַח לְכָל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שֶׁחֶסֶד הוּא מַיִם, וּגְבוּרָה אֵשׁ, וְתִפְאֶרֶת אֲוִיר. וּמִשּׁוּם זֶה בֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, הֶתֵּר נְדָרִים פּוֹרְחִים בָּאֲוִיר.

וּמִשּׁוּם שֶׁשְּׁבוּעָה מִמַّלְכוּת, שֶׁהִיא לְמַטָּה מִמֶּנּוּ, פֵּרְשׁוּהוּ, נְדָרִים עַל גַּבֵּי שְׁבוּעוֹת עוֹלִים. וְעוֹד פֵּרְשׁוּ, כָּל הַנִּשְׁבָּע כְּאִלּוּ נִשְׁבָּע בַּמֶּלֶךְ עַצְמוֹ, וְכָל הַנּוֹדֵר כְּאִלּוּ נוֹדֵר בְּחַיֵּי הַמֶּלֶךְ. הַמֶּלֶךְ עַצְמוֹ – אֲדֹנָי. חַיֵּי הַמֶּלֶךְ – יְהוָ"ה. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר (במדבר ל) כִּי יִדֹּר נֶדֶר לַיהוָ"ה.

וְאַף כָּךְ יֵשׁ סוֹד אַחֵר, חַיֵּי הַמֶּלֶךְ – חָכְמָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (קהלת ז) הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ. כָּל הַנּוֹדֵר בַּיהוָה, שֶׁהוּא תִּפְאֶרֶת, כְּאִלּוּ נוֹדֵר בַּחָכְמָה, שֶׁהוּא שֵׁם יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, חַיֵּי

חַיֵּי הַמֶּלֶךְ. וְכָל הַנִּשְׁבָּע בַּאדֹנָי, כְּאִלּוּ נִשְׁבָּע בַּמֶּלֶךְ עַצְמוֹ. עַצְמוֹ דָּא אִימָּא עִלָּאָה, כְּאִלּוּ נִשְׁבָּע בָּהּ, דְּאִיהִי (שמות כד) עֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטֹהַר. מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד, (בראשית ב) עֶצֶם מֵעֲצָמַי. וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, דָּא מַלְכוּת. וּבְהָכְמָה דְּאִיהִי חַיֵּי תִּפְאֶרֶת, אִיהוּ סָלִיק לְאִתְקְרֵי אָדָם, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה מד) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם.

וְאִתְּמַר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. (ויקרא טז) וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם. וּבֶעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה תְּעַנּוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם. תַּקִּינוּ בֵּיהּ ה' עֲנוּיִים, בְּגִין דְּתִתְלַבֵּן ה' זְעֵירָא בְּה' עִלָּאָה, דְּאִיהוּ ה' צְלוֹתִין. לְקַיֵּים בְּיִשְׂרָאֵל, (ישעיה א) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ. וְהַאי אִיהוּ רָזָא דְּלָשׁוֹן שֶׁל זְהוֹרִית, בְּגִין דְּכָל חוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל מָטוּן לְגַבֵּי מַלְכוּת. וּתְשׁוּבָה דְּאִיהִי בִּינָה, מְלַבֶּנֶת לוֹן. בְּגִין דְּאִתְּמַר בָּהּ, (ויקרא טז) הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאֹתָם. וְד' בִּגְדֵי לָבָן, וְד' בִּגְדֵי זָהָב לְמִלְבַּשׁ, יְאַהֲדוֹנָהִי.

וְתַקִּינוּ לִתְקוֹעַ שׁוֹפָר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, לְסַלְקָא קוֹל דְּאִיהוּ ו', לְחֵרוּת. דְּאִתְּמַר בָּהּ, (ישעיה סג) בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר, בְּא', וּבְו', קְרִי וּכְתִיב. וַעֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים אִיהִי בַּאֲרִיכוּת, וְאִיהִי כְּלִילָא מִתְּלַת דַּרְגִּין, בְּמַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה.

לשון הקודש

הַמֶּלֶךְ. וְכָל הַנִּשְׁבָּע בַּאדֹנָי, כְּאִלּוּ נִשְׁבָּע בַּמֶּלֶךְ עַצְמוֹ. עַצְמוֹ, זוֹ אִמָּא עֶלְיוֹנָה, כְּאִלּוּ נִשְׁבָּע בָּהּ, שֶׁהִיא (שמות כד) עֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטֹהַר. מִצַּד הַחֶסֶד – (בראשית ב) עֶצֶם מֵעֲצָמַי. וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי – מִצַּד הַגְּבוּרָה, זוֹ מַלְכוּת. וּבַהָכְמָה, שֶׁהִיא חַיֵּי תִּפְאֶרֶת, הוּא עוֹלֶה לִקְרֹאת אָדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מד) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם.

וְנֶאֱמַר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, (ויקרא טז) וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם. וּבֶעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה תְּעַנּוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם. תִּקְּנוּ בוֹ חֲמִשָּׁה עִנּוּיִים, כְּדֵי שֶׁתִּתְלַבֵּן ה' קְטַנָּה בְּה' עֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא חָמֵשׁ תְּפִלּוֹת. לְקַיֵּם בְּיִשְׂרָאֵל, (ישעיה א) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ. וְזֶהוּ סוֹד שֶׁל לְשׁוֹן זְהוֹרִית, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַחוֹבוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל מַגִּיעִים אֵצֶל הַמַּלְכוּת, וּתְשׁוּבָה, שֶׁהִיא בִּינָה, מְלַבֶּנֶת אוֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (ויקרא טז) הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאֹתָם. וְאַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן וְאַרְבָּעָה בִּגְדֵי זָהָב לְהַלְבִּישׁ – יְאַהֲדוֹנָהִי.

וְתִקְּנוּ לִתְקֹעַ שׁוֹפָר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, לְהַעֲלוֹת קוֹל, שֶׁהוּא אוֹת ו', לְחֵרוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (ישעיה סג) בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר – בְּא' וּבְו',

בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וְגוֹ', (ויקרא כג) דְּאִיהוּ תִּשְׁרֵי, מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם. כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ. וְחַגּוֹתֶם אֹתוֹ חַג לַיְיָ שִׁבְעַת יָמִים וְגוֹ'. בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר, מִסִּטְרָא דְיָ"ה. וְחַגּוֹתֶם אֹתוֹ, דָּא אוֹת ו', עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. (ח"ג חֶסֶד גְּבוּרָה) שִׁבְעַת יָמִים, מִסִּטְרָא דְבַת שֶׁבַע, דְּאִיהִי מַלְכוּת. אֲבָהָן, וְרַעְיָא מְהֵימְנָא, וְאַהֲרֹן, דָּוִד וּשְׁלֹמֹה, הָא אִינּוּן שֶׁבַע, לְקַבֵּל שֶׁבַע סְפִירָאן. אֲנָא בְּעֵינָא לְתַקְּנָא לְכוֹן סֻכָּה, דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, לְסַכְּכָא עָלַיְיהוּ, כְּאִמָּא עַל בְּנִין.

וּבְגִין ז' סְפִירָאן אָמַר קְרָא, (ויקרא כג) כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּמַפְקָנוּתְהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם, בְּז' עַנְנֵי כָבוֹד. סֻכָּה (אִית בְּאָת ו', בַּסֻּכּוֹת חָסֵר ו', דְּאִתְּמַר בָּהּ בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים, אִיהִי אִימָּא אֲבָל סֻכָּה) בְּאָת ו', אִיהוּ בְרָזָא (דְּתִיבִין) דְּתְרֵין בְּנִין, יְהוָ"ה אֲדֹנָ"י. וְהָכִי סָלִיק סוּכָּ"ה בְּחוּשְׁבַּן יְאֲהֲדוֹנָהִי. תְּרֵין כְּרוּבִים, דְּהֵם (שמות כה) סֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו.

וְאִית עֲשָׂרָה טְפָחִים בַּכְּרוּבִים מִתַּתָּא לְעֵילָא, מֵרַגְלֵיהוֹן עַד רֵישֵׁיהוֹן, וּמֵרֵישֵׁיהוֹן וְעַד רַגְלֵיהוֹן, וְשַׁרְיָין עַל טֶפַח דְּאִיהוּ

לשון הקודש

קְרִי וּכְתִיב. וַעֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים הִיא בַּאֲרִיכוּת, וְהִיא כְּלוּלָה מִשָּׁלֹשׁ מַדְרֵגוֹת – בְּמַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה.

בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וְגוֹ' (ויקרא כג), שֶׁהוּא תִּשְׁרֵי, מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם. כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ. וְחַגּוֹתֶם אֹתוֹ חַג לַה' שִׁבְעַת יָמִים וְגוֹ'. בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר – מִצַּד שֶׁל י"ה. וְחַגּוֹתֶם אֹתוֹ – זוֹ אוֹת ו', הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. (חֵ"ג – חֶסֶד גְּבוּרָה) שִׁבְעַת יָמִים – מִצַּד שֶׁל בַּת שֶׁבַע, שֶׁהִיא מַלְכוּת. הָאָבוֹת, וְהָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, וְאַהֲרֹן, דָּוִד וּשְׁלֹמֹה – הֲרֵי הֵם שִׁבְעָה, כְּנֶגֶד שֶׁבַע סְפִירוֹת. אֲנִי רוֹצֶה לְתַקֵּן לָכֶם סֻכָּה, שֶׁהִיא אִמָּא עֶלְיוֹנָה, לְסַכֵּךְ עֲלֵיהֶם כְּאִמָּא עַל בָּנִים.

וּמִשּׁוּם שֶׁבַע סְפִירוֹת אָמַר הַפָּסוּק, (ויקרא כג) כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, בְּשִׁבְעָה עַנְנֵי כָבוֹד. סֻכָּה (יֵשׁ שֶׁכְּתוּבָה בְּאוֹת ו', בַּסֻּכּוֹת חָסֵר ו', שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים. הִיא אִמָּא. אֲבָל סֻכָּה) בְּאוֹת ו' הִיא בְּסוֹד (הַתֵּבוֹת) שֶׁל שְׁנֵי בָנִים – יְהוָ"ה אֲדֹנָ"י. וְכָךְ עוֹלָה סוּכָּ"ה בְּחֶשְׁבּוֹן יְאֲהֲדוֹנָהִי. שְׁנֵי כְּרוּבִים, שֶׁהֵם (שמות כה) סֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו.

וְיֵשׁ עֲשָׂרָה טְפָחִים בַּכְּרוּבִים מִמַּטָּה לְמַעְלָה,

י'. וְעֲשָׂרָה עֲשָׂרָה מֵעֵילָא לְתַתָּא, וּמִתַּתָּא לְעֵילָא, הַיְינוּ יו"ד. וּבְגִין כָּךְ, שִׁיעוּרָא דְּסֻכָּה אָמְרוּ רַבָּנָן, לֹא פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה, וְלֹא לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים. סֻכָּה הָעֲשׂוּיָה כְּכִבְשָׁן מִסִּטְרָא דְּאִימָּא, עָלָהּ אִתְמַר, (שמות יט) וְהַר סִינַי עָשַׁן כֻּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יְיָ בָּאֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׁנוֹ כְּעֶשֶׁן הַכִּבְשָׁן. (וְאוּקְמוּהָ מָאִי (יחזקאל א) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, כְּאוֹר הַיּוֹצֵא מִפִּי הַכִּבְשָׁן) וְכֹלָּא חַד.

וְסֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם, (ישעיה ד) דִּסְכַּךְ בָּעֵינָן. וּסְכַךְ אִתְעָבִיד לַצֵּל. דְּאִתְמַר בֵּיהּ, (תהלים צא) בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן. וְלֹא בְּצֵל סֻכַּת הֶדְיוֹט, דְּאָגִין עַל גּוּפָא מִשְּׁמֶשָׁא. אֶלָּא צֵל לְאַגָּנָא עַל נִשְׁמָתָא. (שיר השירים ב) בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי. (איכה ד) אֲשֶׁר אָמַרְנוּ בְּצִלּוֹ נִחְיֶה בַגּוֹיִם. צֵל עִם ס', אִיהִי צֶלֶם. דְּאִתְמַר בֵּיהּ, (תהלים לט) אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ. ס' סְתוּמָה אִית לָהּ אַרְבָּעָה דְּפָנוֹת.

וּמַה דְּאוּקְמוּהָ שְׁתַּיִם כְּהִלְכָתָן וּשְׁלִישִׁית אֲפִילוּ טֶפַח. וּלְמַאן דְּאָמַר שְׁלֹשָׁה כְּהִלְכָתָן וּרְבִיעִית אֲפִילוּ טֶפַח. וְאִינּוּן בְּגִין דָּא, תְּרֵין, תְּלַת, אַרְבַּע, דָּא תֵּשַׁע, טֶפַח אִיהִי עֲשִׂירָאָה, לְאַשְׁלָמָא כָּל חֶסְרוֹן. וּבְגִין דָּא, שִׁיעוּר סֻכָּה לֹא פָּחוּת מֵעֶשֶׂר, דְּאִיהִי מַלְכוּת,

לשון הקודש

מֵרַגְלֵיהֶם עַד רָאשֵׁיהֶם, וּמֵרָאשֵׁיהֶם עַד רַגְלֵיהֶם, וְשׁוֹרִים עַל טֶפַח שֶׁהוּא י'. וַעֲשָׂרָה עֲשָׂרָה מִמַּעְלָה לְמַטָּה, וּמִמַּטָּה לְמַעְלָה, כְּלוֹמַר יו"ד. וּמִשּׁוּם זֶה שִׁעוּר סֻכָּה אָמְרוּ חֲכָמִים, לֹא פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, וְלֹא לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים. סֻכָּה הָעֲשׂוּיָה כְּכִבְשָׁן מִצַּד שֶׁל אִמָּא, עָלֶיהָ נֶאֱמַר (שמות יט) וְהַר סִינַי עָשַׁן כֻּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו ה' בָּאֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׁנוֹ כְּעֶשֶׁן הַכִּבְשָׁן. (וּפֵרְשׁוּהוּ, מַהוּ (יחזקאל א) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב? כְּאוֹר הַיּוֹצֵא מִפִּי הַכִּבְשָׁן) וְהַכֹּל אֶחָד.

וְסֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם (ישעיה ד), שֶׁצָּרִיךְ סְכָךְ. וּסְכָךְ נַעֲשֶׂה לְצֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (תהלים צא) בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן. וְלֹא בְּצֵל סֻכַּת הֶדְיוֹט, שֶׁמֵּגֵן עַל הַגּוּף מִשֶּׁמֶשׁ. אֶלָּא צֵל לְהָגֵן עַל הַנְּשָׁמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ב) בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי. (איכה ד) אֲשֶׁר אָמַרְנוּ בְּצִלּוֹ נִחְיֶה בַגּוֹיִם. צֵל עִם ס' הוּא צֶלֶם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (תהלים לט) אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ. ס' סְתוּמָה יֵשׁ לָהּ אַרְבַּע דְּפָנוֹת. וּמַה שֶּׁפֵּרְשׁוּהוּ שְׁתַּיִם כְּהִלְכָתָן וּשְׁלִישִׁית אֲפִלּוּ טֶפַח, וּלְמִי שֶׁאָמַר שְׁלֹשָׁה כְּהִלְכָתָן וּרְבִיעִית אֲפִלּוּ טֶפַח, וְהֵם בִּגְלַל זֶה, שְׁתַּיִם, שָׁלֹשׁ, אַרְבַּע – הֲרֵי תֵּשַׁע. וְטֶפַח הוּא עֲשִׂירִי, לְהַשְׁלִים כָּל חִסָּרוֹן. וּמִשּׁוּם זֶה שִׁעוּר סֻכָּה לֹא פָּחוֹת מֵעֶשֶׂר, שֶׁהִיא מַלְכוּת, עֲשִׂירִית שֶׁל כָּל

עֲשִׂירָאָה דְּכָל דַּרְגִּין. וְלָא לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִין, דְּאִיהִי כ׳, כֶּתֶר עֶלְיוֹן, דְּלָא שַׁלְטָא בֵּיהּ עַיְנָא. כָּבוֹד עִלָּאָה, עָלֵיהּ אָמַר מֹשֶׁה, (שמות לג) הַרְאֵנִי נָא אֶת כְּבֹדֶךָ. וְאָתִיב לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לֹא תוּכַל לִרְאֹת אֶת פָּנָי. וְלֵית כָּבוֹד, בְּלָא כ׳.

וּבְגִין דָּא שְׁעָרוּ מָאתַיִם מַתְנִיתִין לָקְבַלַיְיהוּ, סֶכָּה הָעֲשׂוּיָה כְּמָבוֹי, מִסִּטְרָא דְּאָת ב׳, כְּמִין גא"ם, מִסִּטְרָא דְּאָת ג׳. כְּמִין צְרִיף, מִסִּטְרָא דְּאָת ד׳. וְשֶׁבַע אַתְוָון אִינּוּן, בְּגִין דָּא כפר"ת. כ׳, כִּבְשָׁן. ב׳, בּוּרְגָּנִין. וּשְׁאַר סֻכּוֹת. וְכֻלְּהוּ רְמִיזֵי לְגַבֵּי מָאתַיִם מַתְנִיתִין. וְלֵית לְאַרְבָּא בְּהוֹן.

וְאִינּוּן לָקְבַלַיְיהוּ שִׁבְעָה כִּכְבֵי לֶכֶת, וְאִינּוּן דְּכַר וְנוּקְבָא. וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאוּ ז׳ כְּפוּלוֹת. כְּגוֹן שִׁבְעָה שַׁרְגִּין דִּמְנַרְתָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (תהלים קיט) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ. הָכִי (זכריה ד) שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת. הָכִי שִׁבְעָה סְפִירָאן כְּפוּלוֹת. וְשִׁבְעָה יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית לְתַתָּא, שִׁבְעָה לְעֵילָּא, (קהלת א) אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ.

לוּלָב דָּא צַדִּיק. דְּדָמֵי לְחוּט הַשִּׁדְרָה, דְּבֵיהּ ח"י חוּלְיָין, לָקָבֵל ח"י נִעְנוּעִין דְּלוּלָב. וְאִינּוּן לָקָבֵל ח"י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא. לָקָבֵל שְׁמֹנֶה עֲשַׂר אַזְכָּרוֹת, (תהלים כט) דְּהָבוּ לַיְיָ בְּנֵי אֵלִים. לָקָבֵל

לשון הקודש

הַדְּרָגוֹת. וְלֹא לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים, שֶׁהִיא אוֹת כ׳, כֶּתֶר עֶלְיוֹן, שֶׁלֹּא שׁוֹלֶטֶת בּוֹ עַיִן. כָּבוֹד עֶלְיוֹן, עָלָיו אָמַר מֹשֶׁה, (שמות לג) הַרְאֵנִי נָא אֶת כְּבֹדֶךָ. וְהֵשִׁיב לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא תוּכַל לִרְאֹת אֶת פָּנָי. וְאֵין כָּבוֹד בְּלִי אוֹת כ׳. **וּמִשּׁוּם** זֶה שְׁעָרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה כְּנֶגְדָּם, סֻכָּה הָעֲשׂוּיָה כְּמָבוֹי, מִצַּד אוֹת ב׳, כְּמִין גא"ם, מִצַּד אוֹת ג׳. כְּמִין צְרִיף, מִצַּד אוֹת ד׳. וְשֶׁבַע אוֹתִיּוֹת הֵן, בִּגְלַל זֶה כפר"ת: כ׳ – כִּבְשָׁן. ב׳ – בּוּרְגָּנִין. וּשְׁאָר סֻכּוֹת. וְכֻלָּם רְמָזִים אֵצֶל בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בָּהֶם.

וְאֵלּוּ לְעֻמָּתָם שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, וְהֵם זָכָר וּנְקֵבָה. וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָאִים שֶׁבַע כְּפוּלוֹת, כְּמוֹ שִׁבְעָה קָנִים שֶׁל הַמְּנוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים קיט) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ. כָּךְ (זכריה ד) שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת. כָּךְ שֶׁבַע סְפִירוֹת כְּפוּלוֹת. וְשִׁבְעָה יְמֵי בְּרֵאשִׁית לְמַטָּה, שִׁבְעָה לְמַעְלָה, (קהלת א) אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ.

לוּלָב זֶה צַדִּיק, שֶׁדּוֹמֶה לְחוּט הַשִּׁדְרָה, שֶׁבּוֹ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה חֻלְיוֹת, כְּנֶגֶד שְׁמוֹנֶה עָשָׂר

שְׁמֹנֶה עֲשַׂר אַזְכָּרוֹת דִּקְרִיאַת שְׁמַע. וְנִעְנוּעַ לְשִׁית סִיטְרִין, בְּחוּשְׁבַּן ו'. תְּלַת נִעְנוּעִין בְּכָל סִטְרָא, אִינּוּן ח"י.

לוּלָב בַּיָּמִין, כְּלִיל שִׁשָּׁה מִינִין (דְּאִינּוּן) ג' (דף רנ"ו ע"א) הֲדַסִּין, גְּדוּלָּה גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת. וְדַמְיָין לִתְלַת גַּוְוֵנֵי עֵינָא. ב' בַּדֵּי עֲרָבוֹת, נֶצַח וְהוֹד. וְדַמְיָין לִתְרֵין שִׂפְוָון. לוּלָב, יְסוֹד, דּוּמָּה לַשִּׁדְרָה. דְּבֵיהּ קִיּוּם דְּכָל גַּרְמִין. וְעָלֵיהּ אָמַר דָּוִד, (תהלים לה) כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְיָ מִי כָמוֹךָ. אֶתְרוֹג, מַלְכוּת. דּוּמָּה לְלִבָּא. דְּבֵיהּ הִרְהוּרִין.

וְנִעְנוּעִין דְּהַלֵּל, אִינּוּן מְשׁוּתָּפִין בְּנִעְנוּעִין דִּנְטִילַת לוּלָב, וְאִינּוּן ח"י בְּאָנָא. ח"י ח"י, בְּהוֹדוּ תְּחִלָּה וָסוֹף. ח"י דִּנְטִילַת לוּלָב, הֲרֵי ע"ב. וּבְגִין דָּא לוּלָב בְּחוּשְׁבַּן ח"ס, וְד' מִינִין דְּלוּלָב, הָא חֶסֶד, דְּרוֹעָא יְמִינָא. וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ לוּלָב בַּיָּמִין, לְסִטְרָא דְּחֶסֶד. אֶתְרוֹג לְסִטְרָא דִּגְבוּרָה, לִשְׂמָאלָא לִבָּא. וּבְגִין דָּא אֶתְרוֹג הַדּוּמָּה לַלֵּב, תַּקִּינוּ לְמֶהֱוֵי בְּיַד שְׂמֹאל. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, לוּלָב בַּיָּמִין, וְאֶתְרוֹג בִּשְׂמֹאלוֹ. אִינּוּן לָקָבֵל זָכוֹר וְשָׁמוֹר. וּמַאן נָטִיל תַּרְוַוּיְיהוּ. עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. לוּלָב בִּימִינֵיהּ, וְאֶתְרוֹג בִּשְׂמָאלֵיהּ.

לשון הקודש

נִעְנוּעִים שֶׁל הַלּוּלָב. וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת הַתְּפִלָּה, כְּנֶגֶד שְׁמוֹנֶה עָשָׂר שֵׁמוֹת שֶׁל (תהלים כט) הָבוּ לַה' בְּנֵי אֵלִים, כְּנֶגֶד שְׁמוֹנֶה עָשָׂר שֵׁמוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע. וְנִעְנוּעַ לְשִׁשָּׁה צְדָדִים, בְּחֶשְׁבּוֹן ו'. וּשְׁלֹשָׁה נִעְנוּעִים בְּכָל צַד, הֵם שְׁמוֹנֶה עָשָׂר.

לוּלָב בַּיָּמִין, כּוֹלֵל שִׁשָּׁה מִינִים (שֶׁהֵם) שְׁלֹשָׁה הֲדַסִּים – גְּדֻלָּה גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת. וְדוֹמִים לִשְׁלֹשֶׁת גּוֹנֵי הָעַיִן. שְׁנֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת – נֵצַח וְהוֹד, וְדוֹמִים לִשְׁתֵּי שְׂפָתַיִם. לוּלָב – יְסוֹד, דּוּמָּה לַשִּׁדְרָה, שֶׁבּוֹ קִיּוּם שֶׁל כָּל הָעֲצָמוֹת, וְעָלָיו אָמַר דָּוִד, (תהלים לה) כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה ה' מִי כָמוֹךָ. אֶתְרוֹג – מַלְכוּת, דּוּמָּה לַלֵּב, שֶׁבּוֹ הַהִרְהוּרִים.

וְנִעְנוּעֵי הַהַלֵּל הֵם מְשֻׁתָּפִים בַּנִּעְנוּעִים שֶׁל נְטִילַת לוּלָב, וְהֵם שְׁמוֹנֶה עָשָׂר בְּ"אָנָא". שְׁמוֹנֶה עָשָׂר שְׁמוֹנֶה עָשָׂר בְּהוֹדוּ תְּחִלָּה וָסוֹף, שְׁמוֹנֶה עָשָׂר שֶׁל נְטִילַת לוּלָב – הֲרֵי ע"ב. וּמִפְּנֵי זֶה לוּלָב בְּחֶשְׁבּוֹן ח"ס, וְאַרְבָּעָה מִינֵי הַלּוּלָב – הֲרֵי חֶסֶד, זְרוֹעַ יָמִין. וּמִפְּנֵי זֶה תִּקְּנוּ לוּלָב בַּיָּמִין, לְצַד הַחֶסֶד. אֶתְרוֹג לְצַד הַגְּבוּרָה, לִשְׂמֹאל הַלֵּב. וּמִפְּנֵי זֶה אֶתְרוֹג הַדּוּמָּה לַלֵּב, תִּקְּנוּ לִהְיוֹת בְּיַד שְׂמֹאל. כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּהוּ, לוּלָב בַּיָּמִין, וְאֶתְרוֹג

אָתוּ אֲבָהָן, וְרַעְיָא מְהֵימְנָא, וְאַהֲרֹן וְדָוִד וּשְׁלֹמֹה, וּבָרִיכוּ לֵיהּ, וְאָמְרוּ לֵיהּ, אַנְתְּ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, וְחַבְרַיָּיא דִּילָךְ דְּאִינּוּן שִׁית, לָקֶבֶל אִינּוּן ז'. וְאַנְתְּ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא נֵר מַעֲרָבִי בְּאֶמְצַע, דְּכָל שִׁית נֵרוֹת נְהִירִין מִנָּךְ. בְּכָל חַד אִתְמַר בֵּיהּ, (משלי כ) נֵר יְיָ נִשְׁמַת אָדָם. וְרַעְיָא מְהֵימְנָא נָהִיר בָּךְ, וְאַנְתְּ בְּחַבְרַיָּיא דִּילָךְ, וְכוּלָּא חַד, בְּלָא פְּרוּדָא כְּלָל. וּמִתַּמָּן וְאִילָךְ מִתְפַּשְׁטִין עַנְפִּין לְכָל מָאנֵי חָכְמָתָא, אַשְׁלִים מִלִּין דַּחֲבוּרָא קַדְמָאָה דִּילָךְ לְאַעְטָרָא לוֹן.

פָּתַח בּוּצִינָא קַדִּישָׁא וְאָמַר, בְּחִבּוּרָא קַדְמָאָה אִתְמַר (שיר השירים ח) מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וְגוֹ'. מָאי בּוֹז. יוֹמָא תִּנְיָינָא, וְיוֹמָא שְׁתִיתָאָה, וְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה דְּסוּכּוֹת. דִּבְהוֹן הֲווֹ מְנַסְּכִים מַיִם וְיַיִן.

דְּשֶׁבַע יוֹמִין דְּסוּכּוֹת, בְּהוֹן הָיוּ מַקְרִיבִין יִשְׂרָאֵל שִׁבְעִים פָּרִים, לְכַפְּרָא עַל שִׁבְעִין מְמָנָן, בְּגִין דְּלָא יִשְׁתְּאַר עָלְמָא חָרוּב מִנַּיְיהוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁלֹשָׁה עָשָׂר תְּמִימִים. וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי פָּרִים י"ב. וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי י"א. וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי עֲשָׂרָה. וּבַיּוֹם

לשון הקודש

בִּשְׂמֹאלוֹ. וְהֵם כְּנֶגֶד זָכוֹר וְשָׁמוֹר. וּמִי נָטַל שְׁנֵיהֶם? הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. לוּלָב בִּימִינוֹ, וְאֶתְרוֹג בִּשְׂמֹאלוֹ.

בָּאוּ הָאָבוֹת, וְהָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, וְאַהֲרֹן וְדָוִד וּשְׁלֹמֹה, וּבֵרְכוּ אוֹתוֹ וְאָמְרוּ לוֹ, אַתָּה הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהַחֲבֵרִים שֶׁלְּךָ שֶׁהֵם שִׁשָּׁה, כְּנֶגֶד אֵלּוּ שֶׁהֵם שִׁבְעָה. וְאַתָּה הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, נֵר מַעֲרָבִי בָּאֶמְצַע, שֶׁכָּל שִׁשָּׁה נֵרוֹת מְאִירִים מִמְּךָ. בְּכָל אֶחָד נֶאֱמַר בּוֹ, (משלי כ) נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם. וְהָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן מֵאִיר בְּךָ, וְאַתָּה בַּחֲבֵרִים שֶׁלְּךָ, וְהַכֹּל אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד כְּלָל. וּמִשָּׁם וְאֵילָךְ מִתְפַּשְׁטִים עֲנָפִים לְכָל בַּעֲלֵי הַחָכְמָה, הַשְּׁלֵם הַחֲבוּרָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁלְּךָ לְעַטֵּר אוֹתָם.

פָּתַח הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְאָמַר, בַּחִבּוּר הָרִאשׁוֹן נֶאֱמַר, (שיר השירים ח) מַיִם לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וְגוֹ'. מַהוּ בּוֹז? יוֹם שֵׁנִי וְיוֹם שִׁשִּׁי וְיוֹם שְׁבִיעִי שֶׁל סֻכּוֹת, שֶׁבָּהֶם הָיוּ מְנַסְּכִים מַיִם וְיַיִן.

שִׁבְעָה יְמֵי סֻכּוֹת בָּהֶם הָיוּ מַקְרִיבִים יִשְׂרָאֵל שִׁבְעִים פָּרִים לְכַפֵּר עַל שִׁבְעִים מְמֻנִּים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר הָעוֹלָם חָרוּב מֵהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַה' פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁלֹשָׁה עָשָׂר

הַחֲמִישִׁי פָּרִים תִּשְׁעָה. וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי פָּרִים שְׁמֹנָה. וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שִׁבְעָה. וְכֻלְּהוּ שִׁבְעִין. וּבְכָל יוֹמָא הֲווֹ חֲסֵרִים. אֲמַאי חֲסֵרִים.

אֶלָּא הָכָא קָא רָמִיז, (בראשית ח) וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי. וּמַה הָתָם בִּימֵי טוֹפָנָא, (בראשית ח) וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר, אוֹף הָכִי בְּתִשְׁרֵי, דְּאִיהוּ יַרְחָא שְׁבִיעָאָה, דְּבֵיהּ כַּמָּה פִּקּוּדִין, רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, סֻכָּה וְלוּלָב אֶתְרוֹג, מִינִין דְּלוּלָב שׁוֹפָר. שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה שַׁרְיָא עַל יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי תְּשׁוּבָה, סֻכָּה, אֶתְרוֹג, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ לוּלָב. מִיָּד וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר, מִתְמַעֲטִין חוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל, אוֹף הָכִי מִתְמַעֲטִין מִמָּנָן דְּאִינּוּן מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, דִּמְמָנָן עָלַיְיהוּ, דְּדַמְיָין לְמֵי טוֹפָנָא. כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ, עָשָׂה עֲבֵרָה אַחַת קָנָה לוֹ קָטֵיגוֹר אֶחָד. בְּהַהוּא זִמְנָא דְּמִתְמַעֲטִין חוֹבִין, מִתְמַעֲטִין פָּרִים דִּלְהוֹן, מִתְמַעֲטִין מִמָּנָן דְּע' אוּמִין, מִתְמַעֲטִין ע' אוּמִין, מִתְמַעֵט טוּבָא דִּלְהוֹן.

תִּיבַת נֹחַ, מָנֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאַעֲלָא עִמֵּיהּ שְׁנַיִם שְׁנַיִם (בראשית ז) שִׁבְעָה שִׁבְעָה זָכָר וּנְקֵבָה, לְקָרְבָּנָא,

לשון הקודש

תְּמִימִים. וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי פָּרִים שְׁנֵים עָשָׂר. וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי אַחַד עָשָׂר. וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי עֲשָׂרָה. וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי פָּרִים תִּשְׁעָה. וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי פָּרִים שְׁמוֹנָה. וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שִׁבְעָה. וְכֻלָּם שִׁבְעִים. וּבְכָל יוֹם הָיוּ חֲסֵרִים. מַדּוּעַ חֲסֵרִים? **אֶלָּא** כָּאן הוּא רָמוּז, (בראשית ח) וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי. וּמַה שָּׁם בִּימֵי הַמַּבּוּל (שם) וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר – אַף כָּךְ בְּתִשְׁרֵי, שֶׁהוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, שֶׁבּוֹ כַּמָּה מִצְוֹות: רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, סֻכָּה וְלוּלָב, אֶתְרוֹג, מִינִים שֶׁל הַלּוּלָב, שׁוֹפָר – הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה שׁוֹרָה עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא תְּשׁוּבָה, סֻכָּה, אֶתְרוֹג, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא לוּלָב. מִיָּד – וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר. מִתְמַעֲטִים הַחֲטָאִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל. אַף כָּךְ מִתְמַעֲטִים הַמְּמֻנִּים, שֶׁהֵם מַלְאֲכֵי הַחַבָּלָה שֶׁמְּמֻנִּים עֲלֵיהֶם שֶׁדּוֹמִים לְמֵי הַמַּבּוּל. כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּהוּ, עָשָׂה עֲבֵרָה אַחַת, קָנָה לוֹ קָטֵגוֹר אֶחָד. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמִּתְמַעֲטִים הַחֲטָאִים, מִתְמַעֲטִים הַפָּרִים שֶׁלָּהֶם, מִתְמַעֲטִים הַמְּמֻנִּים שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, מִתְמַעֲטִים שִׁבְעִים אֻמּוֹת, מִתְמַעֵט הַטּוֹב שֶׁלָּהֶם.

תֵּבַת נֹחַ, צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַכְנִיס עִמּוֹ שְׁנַיִם שְׁנַיִם (בראשית ז) שִׁבְעָה שִׁבְעָה זָכָר

לְאַגָּנָא עַל נֹחַ, וְעַל כָּל אִינּוּן דְּעָאלִין עִמֵּיהּ לַתֵּיבָה. אוֹף הָכִי אִלֵּין דְּמְנַטְּרִין חַגִּין וּזְמַנִּין, דְּאִינּוּן יָמִים טוֹבִים, שְׁנַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה, שְׁנַיִם שְׁנַיִם תְּרֵין יוֹמִין דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וּתְרֵין יוֹמִין דְּשָׁבוּעוֹת, וּבְגִין דְּאִינּוּן תְּרֵין מִנַּיְיהוּ בְּסָפֵק, הָא אִית שְׁנֵי יְמֵי הַפּוּרִים בְּאַתְרַיְיהוּ. שִׁבְעָה שִׁבְעָה, ז' יוֹמִין דְּפֶסַח, ז' יוֹמִין דְּסוּכּוֹת. נֹחַ לָקֶבֶל יוֹם הַשַּׁבָּת, וְהַאי אִיהוּ מִכָּל הָחַי.

סֶכָּה קָא אֲגִינַת עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה ד) וְסֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם מֵחֹרֶב. סֻכָּה קָא אֲגִינַת. מַה תֵּיבַת נֹחַ לְאַגָּנָא, אוֹף הָכִי סֻכָּה לְאַגָּנָא. וְעוֹד מִכָּל הָחַי, ח"י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא, מֵאִינּוּן ט' ט', בִּרְכָתָא דִמִינִין בָּהּ אִשְׁתְּלִימוּ י' סְפִירָאן מֵעֵילָא לְתַתָּא, וּמִתַּתָּא לְעֵילָא. וְאִיהוּ לָקֶבֶל נֹחַ.

וְעוֹד מִכָּל הָחַי, שְׁכִינְתָּא אֲגִינַת עַל אִלֵּין דְּנַטְרִין י', אוֹת שַׁבָּת בִּתְחוּמָא דִילֵיהּ, דְּאִיהוּ ח' אֲלָפִים, תְּרֵין אַלְפִין לְכָל צַד. וְעוֹד, מִכָּל הָחַי, אִלֵּין דְּנַטְרִין י' אוֹת בְּרִית, דְּאִיהוּ בְּח' יוֹמִין, דְּאִתְּמַר עָלַיְיהוּ, (ויקרא יב) וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ. וְעוֹד, מִכָּל הָחַי, אִלֵּין דְּנַטְרִין אוֹת י', תְּפִלִּין בִּתְמַנְיָיא פָּרַשְׁיָין.

לשון הקודש

וּנְקֵבָה, לְקָרְבָּן, לְהָגֵן עַל נֹחַ וְעַל כָּל אֵלּוּ שֶׁנִּכְנָסִים עִמּוֹ לַתֵּבָה. אַף כָּךְ אֵלּוּ שֶׁשּׁוֹמְרִים חַגִּים וּזְמַנִּים, שֶׁהֵם יָמִים טוֹבִים, שְׁנַיִם שְׁנַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה. שְׁנַיִם שְׁנַיִם – שְׁנֵי יְמֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וּשְׁנֵי יָמִים שֶׁל שָׁבוּעוֹת. וּמִפְּנֵי שֶׁאֵלּוּ שְׁנַיִם מֵהֶם בְּסָפֵק, הֲרֵי שְׁנֵי יְמֵי הַפּוּרִים בִּמְקוֹמָם. שִׁבְעָה שִׁבְעָה – שִׁבְעַת יְמֵי הַפֶּסַח, שִׁבְעַת יְמֵי הַסֻּכּוֹת. נֹחַ כְּנֶגֶד יוֹם הַשַּׁבָּת, וְזֶהוּ (שם ו) מִכָּל הָחַי.

הַסֻּכָּה מְגִנָּה עַל יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ד) וְסֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם מֵחֹרֶב. הַסֻּכָּה הִיא מְגִנָּה. מַה תֵּבַת נֹחַ לְהָגֵן, אַף כָּךְ סֻכָּה לְהָגֵן.

וְעוֹד מִכָּל הָחַי – ח"י בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה, וְהֵן תֵּשַׁע תֵּשַׁע. בִּרְכַּת הַמִּינִים בָּהּ נִשְׁלְמוֹת עֶשֶׂר סְפִירוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה וּמִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְהִיא כְּנֶגֶד נֹחַ.

וְעוֹד מִכָּל הָחַי – הַשְּׁכִינָה מְגִנָּה עַל אֵלּוּ שֶׁשּׁוֹמְרִים י', אוֹת שַׁבָּת בִּתְחוּם שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא שְׁמוֹנַת אֲלָפִים, אַלְפַּיִם לְכָל צַד. וְעוֹד מִכָּל הָחַי – אֵלּוּ שֶׁשּׁוֹמְרִים י', אוֹת בְּרִית, שֶׁהוּא בִּשְׁמוֹנָה יָמִים, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם, (ויקרא יב) וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ. וְעוֹד מִכָּל הָחַי – אֵלּוּ שֶׁשּׁוֹמְרִים אוֹת י', תְּפִלִּין בִּשְׁמוֹנָה פָּרָשִׁיּוֹת.

שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי סֻכָּה, אֲגִינַת עָלַיְיהוּ, וּפְרִישַׁת גַּדְפָּאָה עָלַיְיהוּ, כְּאִמָּא עַל בְּנִין, וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ לְבָרְכָא, הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וּבְגִין דָּא בְּיַרְחָא שְׁבִיעָאָה, דְּבֵיהּ כָּל פִּקּוּדִין אִלֵּין, (שיר השירים ח) מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה. עִם יִשְׂרָאֵל בַּאֲבוּהוֹן שֶׁבַּשָּׁמַיִם. וְלֵית מַיִם רַבִּים, אֶלָּא כָּל אוּמִין וּמְמָנָן דִּלְהוֹן. אִם יִתֵּן אִישׁ, דְּאִיהוּ סָמְאֵל, כָּל מַה דְּאִית לֵיהּ בְּעָלְמָא דֵּין, בְּגִין (דף רנ"ו ע"ב) דְּיִשְׁתַּתַּף בְּאִלֵּין פִּקּוּדִין עִם יִשְׂרָאֵל, בּוּז יָבוּזוּ לוֹ.

וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת פָּר אֶחָד אַיִל אֶחָד, הָא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, לְמַלְכָּא דְּזַמִּין אוּשְׁפִּיזִין, לְבָתָר דְּשָׁלַח לוֹן, אָמַר לְאִלֵּין בְּנֵי בֵיתָא דִילֵיהּ, אֲנָא וְאַתּוּן נַעֲבִיד סְעוּדָה קְטַנָּה. וּמַאי עֲצֶרֶת. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמואל א ט) זֶה יַעְצֹר בְּעַמִּי, וְלֵית עֶצֶר אֶלָּא מַלְכוּת. מִסִּטְרָא דִשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, עָבִיד סְעוּדָתָא רַבְּרְבָא, וּמִסִּטְרָא דְּמַלְכוּתָא, סְעוּדָתָא זְעֵירָא. וְנוֹהֲגִין לְמֶעְבַּד יִשְׂרָאֵל עִמָּהּ חֶדְוָה, וְאִתְקְרִיאַת שִׂמְחַת תּוֹרָה. וּמְעַטְּרָן לְסֵפֶר תּוֹרָה בְּכֶתֶר דִילֵיהּ, רֶמֶז סֵפֶר תּוֹרָה לְתִפְאֶרֶת, שְׁכִינְתָּא עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, אֲמַאי מִסִּטְרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה, זַמִּין לְכָל

לשון הקודש

הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא סֻכָּה, מְגִנָּה עֲלֵיהֶם, וּפוֹרֶשֶׂת כְּנָפָהּ עֲלֵיהֶם כְּאִמָּא עַל בָּנִים, וּמִפְּנֵי זֶה תִּקְּנוּ לְבָרֵךְ הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וּמִפְּנֵי זֶה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, שֶׁבּוֹ כָּל מִצְוֹת אֵלּוּ, (שיר השירים ח) מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה, עַם יִשְׂרָאֵל בַּאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. וְאֵין מַיִם רַבִּים אֶלָּא כָּל הָאֻמּוֹת וְהַמְּמֻנִּים שֶׁלָּהֶם. אִם יִתֵּן אִישׁ, שֶׁהוּא סָמְאֵל, כָּל מַה שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּתֵּף בְּאֵלּוּ הַמִּצְוֹת עִם יִשְׂרָאֵל – בּוּז יָבוּזוּ לוֹ.

וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת, פָּר אֶחָד אַיִל אֶחָד. הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, לְמֶלֶךְ שֶׁזִּמֵּן אוֹרְחִים, לְאַחַר שֶׁשָּׁלַח אוֹתָם, אָמַר לְאֵלּוּ בְּנֵי בֵיתוֹ: אֲנִי וְאַתֶּם נַעֲשֶׂה סְעוּדָה קְטַנָּה. וּמָה עֲצֶרֶת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–א ט) זֶה יַעְצֹר בְּעַמִּי, וְאֵין עֶצֶר אֶלָּא מַלְכוּת. מִצַּד הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה עוֹשֶׂה סְעוּדָה גְּדוֹלָה, וּמִצַּד הַמַּלְכוּת סְעוּדָה קְטַנָּה. וְנוֹהֲגִין לַעֲשׂוֹת יִשְׂרָאֵל עִמָּהּ שִׂמְחָה, וְנִקְרֵאת שִׂמְחַת תּוֹרָה. וּמְעַטְּרִים לַסֵּפֶר תּוֹרָה בַּכֶּתֶר שֶׁלּוֹ, רֶמֶז סֵפֶר תּוֹרָה לְתִפְאֶרֶת, הַשְּׁכִינָה – עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, מַדּוּעַ מִצַּד הָאִמָּא

מִמָּנָן דְּכָל אוּמִין, וּמִסִּטְרָא דִשְׁכִינְתָּא תַתָּאָה, לָא זַמִּין אֶלָּא לְאוּמָה יְחִידָה, לְקַבֵּל פָּר יְחִידָא.

אָמַר לֵיהּ בְּרִי, שַׁפִּיר שָׁאִילַת. בְּגִין דְּמַלְכוּת אִיהִי רְמִיזָא לִבְרַתָּא, דְּאִיהִי צְנוּעָה בְּבֵית אָבִיהָ וְאִמָּהּ. וְאִיהִי אֲרוּסָה וְלָא נְשׂוּאָה. לָאו אוֹרַח אַרְעָא, לְמֵיכַל עִם אוֹשְׁפִּיזִין. אֲבָל אִימָּא דְּהִיא נְשׂוּאָה, אוֹרַח אַרְעָא אִיהוּ (לְמֵיכַל עִם אוֹרְחֵי) בָּתַר דְּמַזְמִין בַּעְלָהּ אוֹשְׁפִּיזֵי, לְמֵיכַל עַל פָּתוֹרָא עִם בַּעְלָהּ. וְאִי אִינּוּן אוֹשְׁפִּיזִין נָכְרָאִין, לָא אַכְלֵי עִמְּהוֹן, לָא אַבָּא, וְלָא אִמָּא, וְכָל שֶׁכֵּן בְּרַתָּא. וּבְגִין כַּךְ בִּסְעוּדָתָא דְשִׁבְעִין מִמָּנָן, לָא אִשְׁתַּתַּף לְמֵיכַל עִמְּהוֹן, חַד מִן מָארֵי מַלְכָּא, בְּגִין דְּאִינּוּן נוּכְרָאִין. אָמַר לֵיהּ וַדַּאי כְּעַן אִתְיַישְׁבַת מִלָּה בְּלִבָּאי, עַל בָּרְיֵיהּ.

עוֹלַת תָּמִיד, דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּסִלִּיקַת לְעֵילָא בְּהַהוּא דַּרְגָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ עֶרֶב וָבוֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד, אוֹמְרִים פַּעֲמַיִם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. וְאִיהִי סְלִיקַת בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ תָּדִיר עִמָּהּ בְּלָא פְּרוּדָא כְּלָל.

וּלְאָן סְלִיקַת. לְאַתָּר דְּאִתְגְּזָרַת מִתַּמָּן, דְּאִיהוּ אֵין סוֹף, וְאִיהוּ גָּבוֹהַּ מִכָּל סְפִירָאן. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ. עוֹלָה כֻּלָּהּ לַגָּבוֹהַּ

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנָה מְזַמֵּן כָּל הַמְמֻנִּים שֶׁל כָּל הָאֻמּוֹת, וּמִצַּד הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה לֹא מְזַמֵּן אֶלָּא אֻמָּה יְחִידָה, כְּנֶגֶד פַּר יָחִיד?

אָמַר לוֹ, בְּנִי, טוֹב שָׁאַלְתָּ. מִפְּנֵי שֶׁמַּלְכוּת הִיא רוֹמֶזֶת לְבַת, שֶׁהִיא צְנוּעָה בְּבֵית אָבִיהָ וְאִמָּהּ. וְהִיא אֲרוּסָה וְלֹא נְשׂוּאָה. אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ לֶאֱכֹל עִם אוֹרְחִים. אֲבָל אִמָּא שֶׁהִיא נְשׂוּאָה, דֶּרֶךְ אֶרֶץ הוּא (לֶאֱכֹל עִם הָאוֹרְחִים) אַחַר שֶׁמַּזְמִין בַּעְלָהּ אוֹרְחִים לֶאֱכֹל עַל הַשֻּׁלְחָן עִם בַּעְלָהּ. וְאִם הֵם אוֹרְחִים נָכְרִים, לֹא אוֹכְלִים עִמָּהֶם לֹא אַבָּא וְלֹא אִמָּא, וְכָל שֶׁכֵּן הַבַּת. וּמִשּׁוּם כָּךְ בַּסְּעוּדָה שֶׁל שִׁבְעִים הַמְמֻנִּים לֹא מִשְׁתַּתֵּף לֶאֱכֹל עִמָּהֶם אֶחָד מִבַּעֲלֵי הַמֶּלֶךְ, מִפְּנֵי שֶׁהֵם נָכְרִים. אָמַר לוֹ, וַדַּאי עַתָּה יִתְיַשֵּׁב הַדָּבָר בְּלִבִּי עַל בְּרִיּוֹ.

עֹלַת תָּמִיד – זוֹ הַשְּׁכִינָה, שֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד אוֹמְרִים פַּעֲמַיִם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. וְהִיא עוֹלָה בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא תָּדִיר עִמָּהּ בְּלִי פְּרוּד כְּלָל.

וּלְאָן עוֹלָה? לְמָקוֹם שֶׁנִּגְזְרָה מִשָּׁם, שֶׁהוּא אֵין סוֹף, וְהוּא גָּבוֹהַּ מִכָּל הַסְּפִירוֹת. וּמִפְּנֵי זֶה

סַלְקָא. וְכַד אִיהִי סְלִיקַת, אֲחִידָן בָּהּ כָּל סִפִּירָן, וְאִינּוּן סַלְקִין עִמָּהּ. וּמַאי סְלִיקוּ דִילָהּ. לְרֵיחַ נִיחֹחַ, לְמֵיהַב רֵיחָא טָבָא קֳדָם יְיָ, וּלְבָתַר אִתְמַר בָּהּ, (ויקרא ט) **וַיֵּרֶד מֵעֲשׂוֹת הַחַטָּאת וְהָעוֹלָה. נַחְתַּת מַלְיָא כַּפָּרָה מִכָּל חוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל.**

וְהָא סְלִיקוּ דִילָהּ אִיהוּ, בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. אוֹף הָכִי נְחִיתוּ דִילָהּ אִיהוּ בֵּיהּ, וְכָל חַיָּילִין דִילָהּ, וּבְגִין דָּא אִקְרֵי סֻלָּם, דְּבֵיהּ כָּל חַוָּיָן (נ"א כִּנּוּיִין) סַלְקִין וְנַחְתִּין, דְּאִינּוּן תַּלְיָין מִן יְהוָ"ה. וּבְגִין דָּא, כָּל קָרְבְּנִין וְעֹלָוָן אִינּוּן לַיהוָ"ה. וְאִתְקְרִיאַת קָרְבָּן, עַל שֵׁם דְּאִתְקְרִיבוּ בָּהּ כָּל כִּנּוּיִין לַיהוָ"ה.

וּבְגִין דָּא אִתְמַר עָלָהּ, (במדבר ז) **קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת כֶּסֶף אַחַת. לֵית** דַּרְגָּא דְּאִתְקְרִיב לְגַבֵּי יְהוָ"ה, פָּחוּת מִנָּהּ. וְלֵית צְלוֹתָא וּפִקּוּדָא מִכָּל פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְכָל קָרְבְּנִין וְעֹלָוָן, דְּאִינּוּן לְבַר מִנָּהּ. בְּכָל דַּרְגִּין דִּסְפִירָאן לָא מִתְקַבְּלָן קֳדָם יְהוָ"ה, לְבַר מִנָּהּ. וּבְגִין דָּא אִתְמַר עָלָהּ, (ויקרא טז) **בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. וּבְגִין דָּא אָמַר נָבִיא,** (ירמיה ט) **כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל.**

לשון הקודש

פֵּרוּשׁוֹ, עוֹלָה – כֻּלָּהּ לְגָבוֹהַּ עוֹלָה. וְכַאֲשֶׁר הִא עוֹלָה, אוֹחֲזוֹת בָּהּ כָּל הַסְּפִירוֹת, וְהֵן עוֹלוֹת עִמָּהּ. וּמָה הָעֲלִיָּה שֶׁלָּהּ? לְרֵיחַ נִיחֹחַ, לָתֵת רֵיחַ טוֹב לִפְנֵי ה', וְאַחַר כָּךְ נֶאֱמַר בָּהּ, (ויקרא ט) וַיֵּרֶד מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה. יָרְדָה מְלֵאָה כַּפָּרָה מִכָּל חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל.

וַחֲרֵי הָעֲלִיָּה שֶׁלָּהּ הִיא בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וּמִפְּנֵי כָּךְ הַיְרִידָה שֶׁלָּהּ הִיא בּוֹ, וְכָל הַצְּבָאוֹת שֶׁלָּהּ. וּמִפְּנֵי זֶה נִקְרָא סֻלָּם, שֶׁבּוֹ כָּל הַחֲיָוֹת (הַכִּנּוּיִים) עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת, שֶׁהֵן תְּלוּיוֹת מִן יְהוָ"ה. וּמִפְּנֵי זֶה כָּל הַקָּרְבָּנוֹת וְהָעוֹלוֹת הֵם לַיהוָ"ה. וְנִקְרֵאת קָרְבָּן עַל שֵׁם שֶׁמִּתְקָרְבִים בָּהּ כָּל הַכִּנּוּיִים לַיהוָ"ה.

וּמִפְּנֵי זֶה נֶאֱמַר עָלֶיהָ, (במדבר ז) קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת כֶּסֶף אַחַת. אֵין דַּרְגָּה נִקְרֶבֶת לְגַבֵּי יְהוָ"ה פְּחוּתָה מִמֶּנָּה. וְאֵין תְּפִלָּה וּמִצְוָה מִכָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְכָל קָרְבָּנוֹת וְעוֹלוֹת, שֶׁהֵם לְחוּץ מִמֶּנָּה. בְּכָל דַּרְגּוֹת הַסְּפִירוֹת לֹא מִתְקַבְּלוֹת לִפְנֵי יְהוָ"ה חוּץ מִמֶּנָּה. וּמִפְּנֵי זֶה נֶאֱמַר עָלֶיהָ, (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. וּמִפְּנֵי זֶה אָמַר הַנָּבִיא, (ירמיה ט) כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל.

אִיהִי שְׁלָמִים, שְׁלִימוּ דִשְׁמָא דַיהוָ"ה, בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא. אִיהִי ה'. אֲדֹנָי. י' דַּיהוָ"ה. אִיהִי ה' מִן אֱלֹהִים. אִיהִי ה' מִן אֶהְיֶה. י' מִן שַׁדַּי. סוֹף דְּכָל הֲוָיָה וְכִנּוּי. וּבְגִין דָּא אִתְמַר בָּהּ, (קהלת יב) **סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר. אִיהִי סוֹף מַעֲשֶׂר סְפִירָאן, יַם סוּף. שְׁלִימוּ דְעִלָּאִין וְתַתָּאִין. אִיהוּ תַּרְעָא לְאַעֲלָא לְכָל חָכְמָתָא, לְכָל כִּנּוּי וַהֲוָיָה, וּלְאַעֲלָא בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, יְדִיעָה דְכֹלָּא. וּפָחוּת מִינָּהּ, לֵית רְשׁוּ לְשׁוּם בְּרִיָּה, לְאַשְׁגָּחָא לְשׁוּם יְדִיעָה בָּעוֹלָם. עָלָהּ אִתְמַר,** (תהלים קיח) **זֶה הַשַּׁעַר לַיְיָ צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ.**

אִיהוּ שֵׁם מ"ב אַתְוָון, דִּבְהוֹן אִתְבְּרִיאוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין. (וְאִלֵּין אִינּוּן אַתְוָון כִּנּוּיִין לְאַתְוָון דְּהַהֲוָיָין דִּבְהוֹן אִתְבְּרִיאוּ עִלָּאִין) **אִיהִי אִתְקְרִיאַת עַיִן מִסִּטְרָא דִימִינָא,** (תהלים לג) **הִנֵּה עֵין יְהוָ"ה אֶל יְרֵאָיו. וְאִתְקְרִיאַת אֹזֶן מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא,** (דניאל ט) **הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע. וְאִתְקְרִיאַת רֵיחַ מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. וְאִתְקְרִיאַת פֶּה, מִגַּרְמָהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (במדבר יב) **פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ.**

לשון הקודש

הִיא שְׁלָמִים, שְׁלֵמוּת הַשֵּׁם שֶׁל יְהוָ"ה, בְּכָל דַּרְגָּה וְדַרְגָּה. הִיא ה'. אֲדֹנָי. י' שֶׁל יְהוָ"ה. הִיא ה' מֵאֱלֹהִים. הִיא ה' מֵאֶהְיֶה. י' מִשַּׁדַּי. סוֹף כָּל הֲוָיָה וְכִנּוּי. וּמִפְּנֵי זֶה נֶאֱמַר בָּהּ, (קהלת יב) **סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר.** הִיא סוֹף מַעֲשֶׂר סְפִירוֹת, יַם סוּף. שְׁלֵמוּת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. הִיא שַׁעַר לְהִכָּנֵס לְכָל חָכְמָה, לְכָל כִּנּוּי וַהֲוָיָה, וּלְהִכָּנֵס בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, יְדִיעָה שֶׁל הַכֹּל. וּפָחוֹת מִמֶּנָּה אֵין רְשׁוּת לְשׁוּם בְּרִיָּה לְהַשְׁגִּיחַ לְשׁוּם יְדִיעָה בָּעוֹלָם. עָלֶיהָ נֶאֱמַר, (תהלים קיח) **זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ.**

הִיא שֵׁם שֶׁל מ"ב אוֹתִיּוֹת, שֶׁבָּהֶן נִבְרְאוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. (וְאֵלּוּ הֵן אוֹתִיּוֹת כִּנּוּיִים לְאוֹתִיּוֹת הַהֲוָיוֹת שֶׁבָּהֶן נִבְרְאוּ עֶלְיוֹנִים). הִיא נִקְרֵאת עַיִן מִצַּד הַיָּמִין, (תהלים לג) הִנֵּה עֵין יְהוָ"ה אֶל יְרֵאָיו. וְנִקְרֵאת אֹזֶן מִצַּד הַשְּׂמֹאל, (דניאל ט) הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע. וְנִקְרֵאת רֵיחַ מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וְנִקְרֵאת פֶּה מֵעַצְמָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר יב) **פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ.**

אִתְקְרִיאַת פִּקּוּדָא קַדְמָאָה אָנֹכִי, מִסִּטְרָא דְּכֶתֶר, דְּאִיהוּ אַיִ"ן מֵאֱלֹהֵינוּ. אָנֹכִי בֵּיהּ כ', כֶּתֶר. וּבֵיהּ אַיִן. וְכֶתֶר אִתְקְרֵי מִסִּטְרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה. דְּאִדְכַּר לְגַבָּהּ חַמְשִׁין זִמְנִין יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּאוֹרַיְיתָא. וְאִיהִי בַּ"ת מִן בְּרֵאשִׁית, דְּכִלִּילָא עֶשֶׂר אֲמִירָן, מִסִּטְרָא דְּחָכְמָה בַּת י', (משלי ג) בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ. בְּאַבָּא יָסַד בְּרַתָּא. וְאִיהוּ (איוב כח) נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עָיִט, דְּכָלִיל ל"ב נְתִיבוֹת, דְּאִינּוּן ל"ב אֱלֹהִים מִסִّטְרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה, דְּאִתְקְרֵי כָּבוֹד. וְכַד אִתְכְּלִילָן בִּבְרַתָּא, אִתְקְרֵי ל"ב. וּבְגִין דָּא כָּבוֹד לְעֵילָא, ל"ב לְתַתָּא.

וְי' דִּבְרָן אִתְיְיהִיבוּ. חֲמֵשׁ בְּלוּחָא חָדָא, וַחֲמֵשׁ בְּלוּחָא תִּנְיָינָא. אִיהִי כָּלִיל לוֹן, ה' מִכֶּתֶר עַד גְּבוּרָה. וְה' מֵעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, עַד (דף רנ"ז ע"א) בְּרַתָּא. וְאִינּוּן ה' ה'. וְכִי אִית לְמַלְּלָא בַּעֲשָׂרָה פִּיּוֹת. אֶלָּא כָּלִיל לוֹן בְּבַת יְחִידָה י' וְאִתְעָבִידוּ כֻּלְּהוּ חָדָא. אוֹף הָכִי ו', אִתְקְרֵי קוֹל, וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעִין בֵּיהּ, עַד דְּאִשְׁתַּתַּף עַד (ס"א עִם) דִּבּוּר. וּבְגִין דָּא, (דברים ד) קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים.

אִיהִי פִּקּוּדָא תִּנְיָינָא מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, יִרְאָה בְּחוּשְׁבָּן. וּרְמִיזָא בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, יָרֵא בֹּשֶׁת. וְאוֹקְמוּהָ, מָאן דְּלֵית לֵיהּ

לשון הקודש

נִקְרֵאת מִצְוָה רִאשׁוֹנָה אָנֹכִי, מִצַּד הַכֶּתֶר, שֶׁהוּא אַיִ"ן מֵאֱלֹהֵינוּ. אָנֹכִי – בּוֹ כ', כֶּתֶר. וּבוֹ אַיִן. וְכֶתֶר נִקְרָא מִצַּד הָאִמָּא הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִזְכִּיר אֶצְלָהּ חֲמִשִּׁים פְּעָמִים יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּתּוֹרָה. וְהִיא בַּ"ת מִבְּרֵאשִׁית, שֶׁכּוֹלֶלֶת עֶשֶׂר אֲמִירוֹת מִצַּד הַחָכְמָה, בַּת י', (משלי ג) בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ. בְּאַבָּא יָסַד הַבַּת. וְהוּא (איוב כח) נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עָיִט, שֶׁכּוֹלֵל ל"ב נְתִיבוֹת, שֶׁהֵם ל"ב אֱלֹהִים מִצַּד הָאִמָּא הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁנִּקְרֵאת כָּבוֹד. וְכַאֲשֶׁר נִכְלָלִים בַּבַּת, נִקְרָא ל"ב. וּמִפְּנֵי זֶה כָּבוֹד לְמַעְלָה, ל"ב לְמַטָּה.

וַעֲשָׂרָה דִּבְרוֹת נִתְּנוּ. חֲמִשָּׁה בְּלוּחַ אֶחָד, וַחֲמִשָּׁה בְּלוּחַ שֵׁנִי. הִיא כּוֹלֶלֶת אוֹתוֹ, חֲמִשָּׁה מִכֶּתֶר עַד גְּבוּרָה, וַחֲמִשָּׁה מֵהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי עַד הַבַּת. וְהֵם חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה. וְכִי יֵשׁ לְדַבֵּר בַּעֲשָׂרָה פִּיּוֹת? אֶלָּא כּוֹלֵל אוֹתָם בְּבַת יְחִידָה י', וְנַעֲשׂוּ כֻּלָּם אֶחָד. אַף כָּךְ ו' נִקְרָא קוֹל, וְלֹא מַכִּירִים בּוֹ עַד שֶׁמִּשְׁתַּתֵּף עַד (עם) דִּבּוּר. וּמִפְּנֵי זֶה, (דברים ד) קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים.

הִיא מִצְוָה שְׁנִיָּה מִצַּד הַגְּבוּרָה, יִרְאָה

בִּשֶׁת פָּנִים, וַדַּאי דְּלָא עָמְדוּ אֲבָהָתוֹי עַל טוּרָא דְסִינַי.

אִיהִי פִּקּוּדָא תְּלִיתָאָה, דְּאִתְקְרֵי אַהֲבַת חֶסֶד. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ירמיה לא) אַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד. אַהֲבָה כְּלִילָא מֵאֲבָהָן, דְּאִתְקְרֵי בְּחוֹן בַּכֹּל מִכֹּל כֹּל. וְרָזָא דְמִלָּה, (ירמיה ב) זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ.

וְאִיהִי פִּקּוּדָא רְבִיעָאָה, יִחוּד, מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. וְאִיהִי כ"ה כ"ה אַתְוָון, עִמֵּיהּ בְּשִׁית תֵּיבִין, דְּאִינּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. וּבְגִינָהּ אָמַר אַבְרָהָם (בראשית כב) גֵּלְבָה עַד כ"ה וְנִשְׁתַּחֲוֶה. (שמות יט) כ"ה תֹּאמַר לְבֵית יַעֲקֹב.

אִיהוּ א"ח, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהִי ד', שְׁלִימוּ דְיִחוּדָא דִילֵיהּ, לְאַשְׁלְמָא בֵּיהּ אֶחָד. א"ח, כְּלִיל ט' סְפִירָאן, דְּאִינּוּן א' אֵין סוֹף. ח' תְּמַנְיָא סְפִירָאן, מֵחָכְמָה עַד יְסוֹד. ד' מַלְכוּת, קוֹצָא דִילָהּ, בָּהּ אִשְׁתְּלִימוּ לְעֲשָׂרָה, דְּאִינּוּן יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. ד' כְּלִילָא מִד' אַתְוָון יְהוָ"ה.

פִּקּוּדָא חֲמִישָׁאָה, (יהושע א) וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה. אִיהִי אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב מִסִּטְרָא דְחֶסֶד. וְאוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה מִסִּטְרָא

לשון הקודש

בְּחֶשְׁבּוֹן. וּרְמוּזָה בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, יָרֵא בִּשֶׁת. וּפֵרְשׁוּהָ, מִי שֶׁאֵין לוֹ בִּשֶׁת פָּנִים, וַדַּאי שֶׁלֹּא עָמְדוּ אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי.

הִיא מִצְוָה שְׁלִישִׁית, שֶׁנִּקְרֵאת אַהֲבַת חֶסֶד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה לא) אַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד. אַהֲבָה כְּלוּלָה מֵהָאָבוֹת, שֶׁנִּקְרָא בָּהֶם בַּכֹּל מִכֹּל כֹּל. וְסוֹד הַדָּבָר – (שם ב) זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ.

וְהִיא מִצְוָה רְבִיעִית, יִחוּד, מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. וְהִיא כ"ה כ"ה אוֹתִיּוֹת עִמּוֹ בְּשֵׁשׁ תֵּבוֹת, שֶׁהֵן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל (וְכוּ'). וּבִגְלָלָהּ אָמַר אַבְרָהָם, (בראשית כב) גֵּלְבָה עַד כ"ה וְנִשְׁתַּחֲוֶה. (שמות יט) כ"ה תֹּאמַר לְבֵית יַעֲקֹב.

הוּא א"ח, עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהִיא ד', שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד שֶׁלּוֹ לְהַשְׁלִים בּוֹ אֶחָד. א"ח כּוֹלֵל תֵּשַׁע סְפִירוֹת, שֶׁהֵן א' – אֵין סוֹף, ח' – שְׁמוֹנֶה סְפִירוֹת, מֵחָכְמָה עַד יְסוֹד. ד' – מַלְכוּת, הַקּוֹץ שֶׁלָּהּ, בָּהּ נִשְׁלָמוֹת לְעֶשֶׂר, שֶׁהֵם יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. ד' כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת יְהוָ"ה.

מִצְוָה חֲמִישִׁית, (יהושע א) וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם

דִּגְבוּרָה. דִּבְהוֹן חָכְמָה וּבִינָה. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָאנֵי מַתְנִיתִין, הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין. וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כָּלִיל תַּרְוַוּיְיהוּ, וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי שָׁמַיִם, כָּלִיל אֵשׁ וּמַיִם, אֵשׁ דִּגְבוּרָה, וּמַיִם דְּחֶסֶד.

וּבְגִין דָּא כֶּתֶר, דְּאִיהִי כַּף, (במדבר ז) עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. דְּאִינּוּן יה"ה, תְּלַת אַתְוָון, אִתְעֲבִידוּ כַּף, עַל ו'. וְהַיְינוּ כְּנֶגֶד כֶּתֶר תּוֹרָה, ו' הַיְינוּ סֵפֶר תּוֹרָה, כַּף עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ. וְכֹלָּא יְהוָ"ה, כ"ו בְּחוּשְׁבַּן.

פִּקּוּדָא שְׁתִיתָאָה, אִיהִי תְּפִלָּה שֶׁל יַד, בִּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא. וּמִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה ה' דְּיַד כֵּהָה, מִכֶּתֶר וְעַד גְּבוּרָה, ה' סְפִירָאן, וְאִינּוּן תְּפִילִין דְּרֵישָׁא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וְאִיהִי קֶשֶׁר תְּלַת רְצוּעוֹת, דְּאִינּוּן גֶּצַח הוֹד יְסוֹד.

וְאִיהִי פִּקּוּדָא שְׁבִיעָאָה, מִצְוַת צִיצִית, כָּלִיל תְּכֵלֶת וְלָבָן, דִּינָא וְרַחֲמֵי. בְּנוּרָא, אֵשָׁא חִוָּורָא לָא אָכִיל. תְּכֵלָא, אָכִיל וְשָׁצֵי, (מלכים א יח) וַתֹּאכַל אֶת הָעוֹלָה. חִוָּור מִימִינָא, תְּכֵלֶת מִשְּׂמָאלָא, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, יִחוּד בֵּין תַּרְוַוּיְיהוּ, יָרוֹק. בְּגִין דָּא אוּקְמוּהָ

לשון הקודש

וְלַיְלָה. הִיא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב מִצַּד הַחֶסֶד, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מִצַּד הַגְּבוּרָה, שֶׁבָּהֶן חָכְמָה וּבִינָה. כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים – יַדְרִים. לְהַעֲשִׁיר – יַצְפִּין. וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי כּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם, וּמִפְּנֵי זֶה נִקְרָא שָׁמַיִם, כּוֹלֵל אֵשׁ וּמַיִם, אֵשׁ שֶׁל גְּבוּרָה וּמַיִם שֶׁל חֶסֶד.

וּמִפְּנֵי זֶה כֶּתֶר, שֶׁהִיא כַּף, (במדבר ז) עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. שֶׁהֵם יה"ה, שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת, נַעֲשׂוֹת כַּף עַל ו'. וְזֶהוּ כְּנֶגֶד כֶּתֶר תּוֹרָה. ו' זֶה סֵפֶר תּוֹרָה. כַּף עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ. וְהַכֹּל יְהוָ"ה, עֶשְׂרִים וָשֵׁשׁ בְּחֶשְׁבּוֹן.

מִצְוָה שִׁשִּׁית הִיא תְּפִלָּה שֶׁל יָד בִּזְרוֹעַ שְׂמֹאל. וּמִצַּד הַגְּבוּרָה ה' שֶׁל יָד כֵּהָה, מִכֶּתֶר וְעַד גְּבוּרָה, חָמֵשׁ סְפִירוֹת, וְהֵן תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וְהִיא קֶשֶׁר שָׁלֹשׁ רְצוּעוֹת, שֶׁהֵן נֶצַח הוֹד יְסוֹד.

וְהִיא מִצְוָה שְׁבִיעִית, מִצְוַת צִיצִית, כּוֹלֶלֶת תְּכֵלֶת וְלָבָן, דִּין וְרַחֲמִים. בָּאֵשׁ, אֵשׁ לְבָנָה לֹא אוֹכֶלֶת. תְּכֵלֶת אוֹכֶלֶת וּמְכַלָּה, (מלכים–א יח) וַתֹּאכַל אֶת הָעֹלָה. לָבָן מִיָּמִין, תְּכֵלֶת מִשְּׂמֹאל. הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי יִחוּד בֵּין שְׁנֵיהֶם,

מָאֵרֵי מַתְנִיתִין, מֵאֵימָתַי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּשַׁחֲרִין מִשֶּׁיַּכִּיר בֵּין תְּכֵלֶת לְלָבָן. וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ פָּרָשַׁת צִיצִית, לְמִקְרֵי לָהּ בְּיִחוּדָא.

וְאִיהִי פִּקּוּדָא תְּמִינָאָה, מְזוּזָה. שְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת מְזוּזָה, מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּאַתְוָון דַּיְיהוָ"ה. וּמִסִּטְרָא דְצַדִּיק, רָזָא דִבְרִית, אִתְקְרֵי שַׁדַּי. שַׁדַּי חוֹתָמָא דְמַלְכָּא, דְּאִיהוּ יְהוָה.

פִּקּוּדָא תְּשִׁיעָאָה, שְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת אוֹת בְּרִית, מִסִּטְרָא דְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. (בראשית ט) זֹאת אוֹת הַבְּרִית. (שמות לא) בֵּינִי, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, נֶצַח הוֹד. אוֹת, דָּא צַדִּיק. הִיא, דָּא שְׁכִינְתָּא. כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת הַשָּׁמַיִם, מִכֶּתֶר עַד עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. דְּלֵית שִׁית בְּכָל אֲתָר, אֶלָּא מִסִּטְרָא דְאָת ו'. וְלֵית שְׁבִיעִי, אֶלָּא מִסִּטְרָא דְאָת י', עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ חָכְמָה עִלָּאָה. אוֹת הוּא. חָכְמָה תַּתָּאָה, אוֹת הִיא.

וְתַקִּינוּ לְמִגְזַר לִתְמַנְיָא, דְּאִינּוּן ח', מִן חָכְמָה עַד יְסוֹד. לְקַבְּלָא בְּהוֹן י' זְעֵירָא, לְסַלְקָא לָהּ עַד כֶּתֶר, לְמֶהֱוֵי עֲטָרָה עַל רֵאשֵׁיהוֹן. וְתַקִּינוּ לְשָׁוְוָיָא לַעֲרָלָה בְּמָנָא דְעַפְּרָא, לְקַיֵּים וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ. (ישעיה סה)

לשון הקודש

יָרֹק. מִשּׁוּם כָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, מֵאֵימָתַי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּשַׁחֲרִית? מִשֶּׁיַּכִּיר בֵּין תְּכֵלֶת לְלָבָן. וּמִפְּנֵי זֶה תִּקְּנוּ פָּרָשַׁת צִיצִית לִקְרֹא אוֹתָהּ בְּיִחוּד.

וְהִיא מִצְוָה שְׁמִינִית, מְזוּזָה. הַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת מְזוּזָה מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁל אוֹתִיּוֹת יְהוָ"ה. וּמִצַּד שֶׁל צַדִּיק, סוֹד הַבְּרִית, נִקְרֵאת שַׁדַּי. שַׁדַּי חוֹתֶמֶת הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא יְהוָה.

מִצְוָה תְּשִׁיעִית, הַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת אוֹת בְּרִית מִצַּד שֶׁל צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. (בראשית ט) זֹאת אוֹת הַבְּרִית. (שמות לא) בֵּינִי, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, נֵצַח וְהוֹד. אוֹת – זֶה צַדִּיק. הִיא – זוֹ הַשְּׁכִינָה. כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם – מִכֶּתֶר עַד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. שֶׁאֵין שִׁשָּׁה בְּכָל מָקוֹם אֶלָּא מִצַּד הָאוֹת ו'. וְאֵין שְׁבִיעִי אֶלָּא מִצַּד הָאוֹת י', עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה, אוֹת הוּא. חָכְמָה תַּחְתּוֹנָה, אוֹת הִיא.

וְתִקְּנוּ לָמוּל לִשְׁמוֹנָה, שֶׁהֵם ח', מֵחָכְמָה עַד יְסוֹד. לְקַבֵּל בָּהֶם י' קְטַנָּה, לְהַעֲלוֹת אוֹתָהּ

פִּקּוּדָא עֲשִׂירָאָה, (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת. שְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת שַׁבָּת, מִסִּטְרָא דִּתְלַת דַּרְגִּין עִלָּאִין דְּאִינּוּן ש', ג' כִּתְרִין: כֶּתֶר, חָכְמָה, וּבִינָה. וְאִיהִי בַּת, רְבִיעָאָה לוֹן. שִׁית יוֹמִין, מֵחֶסֶד עַד יְסוֹד, בְּהוֹן תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה, בְּגִין דְּבִנְיָינָא מַתְחִיל מֵחֶסֶד, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים פט) עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. אֲבָל מִבִּינָה וּלְעֵילָא, אִיהִי מְנוּחָה וְעֹנֶג וּשְׁבִיתָה לְכָל עוֹבָדָא.

פִּקּוּדָא חַד סָר, אִיהִי אִתְקְרִיאַת צְלוֹתָא דְשַׁחֲרִית מִנְחָה עַרְבִית, מִסִּטְרָא דִּתְלַת אֲבָהָן, וְאִיהִי תְּפִלַּת כָּ"ל פֵּ"ה, לֵית כָּל, אֶלָּא צַדִּיק דִּכְתִיב, (דברי הימים א כט) כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְתִרְגֵּם יוֹנָתָן בֶּן עוּזִיאֵל, דְּאָחִיד בִּשְׁמַיָּיא וּבְאַרְעָא. פֵּ"ה כְּחוּשְׁבַּן מִילָה. וּמַה בְּרִית בֵּיהּ מִתְיַחֲדִין דְּכַר וְנוּקְבָא דִּלְתַתָּא, אוֹף בַּיְסוֹד, מִתְיַיחֵד חָתָן וְכַלָּה דִּלְעֵילָא, הוּא חַי עָלְמִין כָּלִיל חַ"י בִּרְכָאן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי י) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק.

וּבְגִין דָּא, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם. דָּא שְׁכִינְתָּא, בְּשֵׁם דַּיהוָ"ה, בֵּיהּ צָרִיךְ לְזַקְפָּא שְׁכִינְתָּא. הַהִיא

לשון הקודש

עַד כֶּתֶר, לִהְיוֹת עֲטָרָה עַל רֹאשָׁם. וְתִקְּנוּ לָשִׁים הָעָרְלָה בִּכְלִי עָפָר, לְקַיֵּם (ישעיה סה) וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ.

מִצְוָה עֲשִׂירִית, (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת. הַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת שַׁבָּת מִצַּד שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁהֵן ש', שְׁלֹשָׁה כִּתָּרִים: כֶּתֶר, חָכְמָה, בִּינָה. וְהִיא בַּת, רְבִיעִית לָהֶם. שִׁשָּׁה יָמִים, מֵחֶסֶד עַד יְסוֹד, בָּהֶם תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה, מִפְּנֵי שֶׁהַבִּנְיָן מַתְחִיל מֵחֶסֶד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים פט) עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. אֲבָל מִבִּינָה וּלְמַעְלָה הִיא מְנוּחָה וְעֹנֶג וּשְׁבִיתָה לְכָל מַעֲשֶׂה.

מִצְוָה אַחַת עֶשְׂרֵה הִיא נִקְרֵאת תְּפִלָּה שֶׁל שַׁחֲרִית, מִנְחָה וְעַרְבִית, מִצַּד שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, וְהִיא תְּפִלַּת כָּ"ל פֵּ"ה. אֵין כֹּל אֶלָּא צַדִּיק, שֶׁכָּתוּב (דברי הימים–א כט) כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְתִרְגֵּם יוֹנָתָן בֶּן עֻזִּיאֵל, שֶׁאוֹחֵז בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. פֵּ"ה כְּחֶשְׁבּוֹן מִילָה. וּמַה בְּרִית בָּהּ מִתְיַחֲדִים זָכָר וּנְקֵבָה שֶׁלְּמַטָּה – אַף בַּיְסוֹד מִתְיַחֵד חָתָן וְכַלָּה שֶׁלְּמַעְלָה, הוּא חַי הָעוֹלָמִים כּוֹלֵל חַ"י בְּרָכוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי י) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק.

וּמִפְּנֵי זֶה, כָּל הַכּוֹרֵעַ – כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וְכָל הַזּוֹקֵף – זוֹקֵף בַּשֵּׁם. זוֹ הַשְּׁכִינָה. בְּשֵׁם יְהוָ"ה,

דְּאִתְּמַר בָּהּ, (עמוס ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף (דף רנ"ז ע"ב) קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי דַרְגָּא אַחֲרָא, וּבְגִין דָּא (עמוס ט) בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת. הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (תהלים קמו) יְהוָ"ה זוֹקֵף כְּפוּפִים.

פִּקּוּדָא תְּרֵיסָר, אִיהִי אִתְקְרִיאַת חַג הַמַּצּוֹת, וְחַג הַשָּׁבוּעוֹת, וְחַג הַסֻּכּוֹת, מִסִּטְרָא דְּג' אֲבָהָן. וּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִסִּטְרָא דִּילֵהּ, דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא. וְאִית דְּיֵימָא, פֶּסַח דְּרוֹעָא יְמִינָא. שָׁבוּעוֹת, מַתַּן תּוֹרָה, דְּאִתְיְהִיבַת בְּמַדְבְּרָא, דְּאִיהוּ מְמָנָא עָלֵיהּ שׁוֹר, מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה. סֻכּוֹת (בראשית לג) וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה.

פִּקּוּדָא תְּלֵיסַר, קְרִיאַת שְׁמַע. וְאִית לְמִנְדַּע, דְּאִיהוּ אִתְקְרֵי חָכָם בְּכָל מִינֵי חָכְמוֹת. וּמֵבִין, בְּכָל מִינֵי תְּבוּנוֹת. וְחָסִיד, בְּכָל מִינֵי חֲסָדִים. וְגִבּוֹר, בְּכָל מִינֵי גְּבוּרוֹת. וְיוֹעֵץ, בְּכָל מִינֵי עֵצוֹת. וְצַדִּיק, בְּכָל מִינֵי צְדָקוֹת. וָמֶלֶךְ, בְּכָל מִינֵי מַלְכוּת. עַד אֵין סוֹף. עַד (ס"א כֶּתֶר) אֵין חֵקֶר. וּבְכָל אִלֵּין דַּרְגִּין, בְּחַד אִקְרֵי רַחֲמָן. וּבְחַד אִקְרֵי דַּיָּין. וְהָכִי בְּכַמָּה דַרְגִּין, עַד אֵין סוֹף. אִי הָכִי שִׁנּוּי אִית, בֵּין רַחֲמָן לְדַיָּין. אֶלָּא קוֹדֶם דְּבָרָא עָלְמָא, אִתְקְרֵי הוּא בְּכָל אִלֵּין דַּרְגִּין, עַל שֵׁם בְּרְיָין דַּהֲווֹ עֲתִידִין לְהִבָּרְאוֹת, דְּאִי לָאו בְּרְיָין

לשון הקודש

בּוֹ צָרִיךְ לִזְקֹף הַשְּׁכִינָה, הַהִיא שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ, (עמוס ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי דַרְגָּה אַחֶרֶת. וּמִפְּנֵי זֶה, (שם ט) בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת. אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, (תהלים קמו) יְהוָ"ה זוֹקֵף כְּפוּפִים.

מִצְוָה שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה, הִיא נִקְרֶאת חַג הַמַּצּוֹת וְחַג הַשָּׁבוּעוֹת וְחַג הַסֻּכּוֹת, מִצַּד שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת. וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה מֵהַצַּד שֶׁלָּהּ, דִּין הַמַּלְכוּת – דִּין. וְיֵשׁ שֶׁיֹּאמַר, פֶּסַח זְרוֹעַ יָמִין. שָׁבוּעוֹת, מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁנִּתְּנָה בַּמִּדְבָּר, שֶׁהוּא מְמֻנֶּה עָלָיו שׁוֹר, מִצַּד הַגְּבוּרָה. סֻכּוֹת, (בראשית לג) וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה.

מִצְוָה שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, קְרִיאַת שְׁמַע. וְיֵשׁ לָדַעַת שֶׁהוּא נִקְרָא חָכָם בְּכָל מִינֵי חָכְמוֹת, וּמֵבִין בְּכָל מִינֵי תְּבוּנוֹת, וְחָסִיד בְּכָל מִינֵי חֲסָדִים, וְגִבּוֹר בְּכָל מִינֵי גְּבוּרוֹת, וְיוֹעֵץ בְּכָל מִינֵי עֵצוֹת, וְצַדִּיק בְּכָל מִינֵי צְדָקוֹת, וּמֶלֶךְ בְּכָל מִינֵי מַלְכוּת, עַד אֵין סוֹף. עַד (כֶּתֶר) אֵין חֵקֶר. וּבְכָל אֵלּוּ הַדְּרָגוֹת, בְּאַחַת נִקְרָא רַחֲמָן, וּבְאַחַת נִקְרָא דַּיָּן. וְכָךְ בְּכַמָּה דְּרָגוֹת עַד אֵין סוֹף. אִם כָּךְ, שִׁנּוּי יֵשׁ בֵּין רַחֲמָן לְדַיָּן. אֶלָּא קֹדֶם שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם נִקְרָא הוּא בְּכָל אֵלּוּ הַדְּרָגוֹת, עַל שֵׁם בְּרִיּוֹת שֶׁהָיוּ עֲתִידוֹת לְהִבָּרְאוֹת. שֶׁאִם לֹא בְּרִיּוֹת הָעוֹלָם,

דְּעָלְמָא, אֲמַאי אִתְקְרֵי רַחוּם דַּיָּין, אֶלָּא עַל שֵׁם בִּרְיָין דַּעֲתִידִין.

וּבְגִין דָּא, כָּל שְׁמָהָן, אִינּוּן כִּנּוּיִין דִּילֵיהּ. עַל שֵׁם עוֹבָדִין דִּילֵיהּ.

כְּגַוְונָא דָא, בָּרָא נִשְׁמָתָא, בְּדִיוּקְנָא דִילֵיהּ, דְּאִתְקְרִיאַת עַל שֵׁם פְּעוּלוֹת דִּילָהּ, בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּגוּפָא, דְּאִתְקְרֵי עָלְמָא זְעֵירָא. כְּגַוְונָא דְּמָארֵי עָלְמָא, אִתְנְהִיג בְּכָל בְּרְיָין. וּבְכָל דָּרָא, כְּפוּם עוֹבָדוֹי. כַּךְ נִשְׁמָתָא, כְּפוּם עוֹבָדוֹי דְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר. הַהוּא אֵבֶר דְּעָבִיד בֵּיהּ פִּקּוּדָא, אִתְקְרֵי נִשְׁמָתָא, לְגַבֵּי חֶמְלָה וְחִסְדָּא חִנָּא וְרַחֲמֵי. וּבְהַהוּא אֵבֶר דְּעָבִיד בֵּיהּ עֲבֵירָה, אִתְקְרֵי נִשְׁמָתָא לְגַבֵּי, דִּינָא וְחֵימָה וָכָעַס. אֲבָל לְבַר מִן גּוּפָא, לְמַאן תְּהֵא חֶמְלָה, אוֹ אַכְזָרִיּוּת.

אוּף הָכִי מָארֵי עָלְמָא, קֹדֶם דְּבָרָא עָלְמָא, וּבָרָא בִּרְיָין דִילֵיהּ, לְמַאן אִתְקְרֵי רַחוּם וְחַנּוּן אוֹ דַּיָּין. אֶלָּא כָּל שְׁמָהָן דִילֵיהּ, אִינּוּן כִּנּוּיִין, וְלָא אִתְקְרֵי בְּהוֹן, אֶלָּא עַל שֵׁם בִּרְיָין דְּעָלְמָא, וּבְגִין דָּא, כַּד מָארֵי דָּרָא אִינּוּן טָבִין, אִיהוּ אִתְקְרֵי לְגַבַּיְיהוּ, יְהוָ״ה בְּמִדַּת רַחֲמִים. וְכַד מָארֵי דָּרָא אִינּוּן חַיָּיבִין, אִתְקְרֵי אֲדֹנָ״י בְּמִדַּת הַדִּין. לְכָל דָּרָא, וּלְכָל בַּר נָשׁ, כְּפוּם מִדָּה דִילֵיהּ. אֲבָל לָאו דְּאִית לֵיהּ מִדָּה וְלָא שֵׁם יְדִיעַ.

לשון הקודש

מַדּוּעַ נִקְרָא רַחוּם, דַּיָּן? אֶלָּא עַל שֵׁם הַבְּרִיּוֹת הָעֲתִידוֹת.

וּמִפְּנֵי זֶה כָּל הַשֵּׁמוֹת הֵם כִּנּוּיִים שֶׁלּוֹ, עַל שֵׁם הַמַּעֲשִׂים שֶׁלּוֹ. כְּמוֹ כֵן בָּרָא הַנְּשָׁמָה בַּדְּמוּת שֶׁלּוֹ, שֶׁנִּקְרֵאת עַל שֵׁם פְּעֻלּוֹת שֶׁלָּהּ בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁל הַגּוּף, שֶׁנִּקְרָא עוֹלָם קָטָן. כְּמוֹ שֶׁאֲדוֹן הָעוֹלָם נוֹהֵג בְּכָל הַבְּרִיּוֹת וּבְכָל דּוֹר כְּפִי מַעֲשָׂיו, כָּךְ הַנְּשָׁמָה כְּפִי מַעֲשָׂיו שֶׁל כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר. אוֹתוֹ אֵיבָר שֶׁעוֹשֶׂה בּוֹ מִצְוָה, נִקְרֵאת הַנְּשָׁמָה לְגַבָּיו חֶמְלָה וָחֶסֶד וְחֵן וְרַחֲמִים. וּבְאוֹתוֹ אֵיבָר שֶׁעוֹשֶׂה בּוֹ עֲבֵרָה, נִקְרֵאת הַנְּשָׁמָה לְגַבָּיו דִּין וְחֵמָה וָכַעַס. אֲבָל לַחוּץ מִן הַגּוּף, לְמִי תִּהְיֶה חֶמְלָה אוֹ אַכְזָרִיּוּת?

אַף כָּךְ אֲדוֹן הָעוֹלָם, קֹדֶם שֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם וּבָרָא בְּרִיּוֹתָיו, לְמִי נִקְרָא רַחוּם וְחַנּוּן אוֹ דַּיָּן? אֶלָּא כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁלּוֹ הֵם כִּנּוּיִים, וְלֹא נִקְרָא בָּהֶם אֶלָּא עַל שֵׁם בְּרִיּוֹת הָעוֹלָם. וּמִפְּנֵי זֶה, כַּאֲשֶׁר בַּעֲלֵי הַדּוֹר הֵם טוֹבִים, הוּא נִקְרָא אֶצְלָם יְהוָ״ה, בְּמִדַּת הָרַחֲמִים. וְכַאֲשֶׁר בַּעֲלֵי

כְּגַוְונָא דִּסְפִירָאן, דְּכָל סְפִירָה אִית לָהּ שֵׁם יְדִיעַ, וּמִדָּה, וּגְבוּל, וּתְחוּם. וּבְאִלֵּין שְׁמָהָן מָאתֵי עָלְמָא אִיהוּ אִתְפַּשַּׁט, וְאַמְלִיךְ בְּהוֹן, וְאִתְקְרֵי בְּהוֹן, וְדָר בְּהוֹן, כְּנִשְׁמְתָא לְגַבֵּי אֵבָרִים דְּגוּפָא. וּמַה רִבּוֹן עָלְמִין, לֵית לֵיהּ שֵׁם יְדִיעַ וְלָא אֲתָר יְדִיעַ, אֶלָּא בְּכָל סִטְרָא שׁוּלְטָנוּתֵיהּ. אוֹף הָכִי לֵית לָהּ לְנִשְׁמְתָא שֵׁם יְדִיעַ, וְלָא אֲתָר יְדִיעַ, בְּכָל גּוּפָא אֶלָּא בְּכָל סְטָר שׁוּלְטָנוּתֵיהּ, וְלֵית אֵבֶר פָּנוּי מִנָּהּ.

וּבְגִין דָּא, לֵית לְרַשְׁמָא לָהּ בְּחַד אֲתָר, דְּאִי לָאו דָּא חָסֵר שׁוּלְטָנוּתָא בִּשְׁאַר אֵבָרִים. וְלָא לְאִתְקְרֵי לָהּ בִּשְׁמָא חַד, אוֹ בִּתְרֵין, אוֹ בְּג׳. לְמֵימַר דְּאִיהִי חָכְמָה מִבִּינָה, וְאִית לָהּ דַּעַת, וְלָא יַתִּיר. דְּאִי עָבִיד הָכִי, דָּא חָסֵר לָהּ מִשְּׁאַר דַּרְגִּין.

כָּל שֶׁכֵּן לְמָאתֵי עָלְמָא, דְּלֵית לְרַשְׁמָא לֵיהּ בַּאֲתָר יְדִיעַ, אוֹ לְאִתְקְרֵי לֵיהּ בִּשְׁמָהָן, אוֹ לְשַׁנָּאָה לֵיהּ בְּהוֹן, אוֹ (ס"א לְשַׁלְּשָׁא) לְשַׁלְטָאָה לֵיהּ כְּגוֹן דַּרְגָּא דְּמֶרְכַּבְתָּא, דְּאִתְמַר בָּהּ קְדֻשָּׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ, דְּכָל דַּרְגִּין דְּכָל מַרְכְּבוֹת דִּילֵיהּ, אִינּוּן מְשׁוּלָּשִׁים, כְּגוֹן הָאָבוֹת הֵן הֵן הַמֶּרְכָּבָה, דְּאִינּוּן דְּמוּת אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, דְּאִינּוּן

לשון הקודש

הַדּוֹר הֵם רְשָׁעִים, נִקְרָא אֲדֹנָ"י, בְּמִדַּת הַדִּין. לְכָל דּוֹר וּלְכָל בֶּן אָדָם כְּפִי מִדָּתוֹ. אֲבָל לֹא שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִדָּה וְלֹא שֵׁם יָדוּעַ.

כְּמוֹ הַסְּפִירוֹת, שֶׁכָּל סְפִירָה יֵשׁ לָהּ שֵׁם יָדוּעַ וּמִדָּה וּגְבוּל וּתְחוּם. וּבְאֵלּוּ הַשֵּׁמוֹת אֲדוֹן הָעוֹלָם הוּא מִתְפַּשֵּׁט, וּמוֹלֵךְ בָּהֶם, וְנִקְרָא בָּהֶם, וְנִתְכַּסֶּה בָּהֶם, וְגָר בָּהֶם, כַּנִּשְׁמָה אֵצֶל אֵבְרֵי הַגּוּף. וּמָה רִבּוֹן הָעוֹלָמִים אֵין לוֹ שֵׁם יָדוּעַ, וְלֹא מָקוֹם יָדוּעַ, אֶלָּא בְּכָל צַד שִׁלְטוֹנוֹ – אַף כָּךְ אֵין לָהּ לַנִּשְׁמָה שֵׁם יָדוּעַ, וְלֹא מָקוֹם יָדוּעַ בְּכָל הַגּוּף, אֶלָּא בְּכָל צַד שִׁלְטוֹנָהּ, וְאֵין אֵיבָר פָּנוּי מִמֶּנָּה.

וּמִפְּנֵי זֶה אֵין לְצַיֵּר אוֹתָהּ בְּמָקוֹם אֶחָד, שֶׁאִם לֹא הֲרֵי חָסֵר הַשִּׁלְטוֹן בִּשְׁאָר הָאֵיבָרִים. וְלֹא לִקְרֹא לָהּ בְּשֵׁם אֶחָד, אוֹ בִּשְׁנַיִם, אוֹ בִּשְׁלֹשָׁה, לוֹמַר שֶׁהִיא חָכְמָה מִבִּינָה וְיֵשׁ לָהּ דַּעַת, וְלֹא יוֹתֵר. שֶׁאִם עוֹשֶׂה כָּךְ, הֲרֵי חָסֵר לָהּ מִשְּׁאָר דְּרָגוֹת.

כָּל שֶׁכֵּן לַאֲדוֹן הָעוֹלָם שֶׁאֵין לְצַיֵּר אוֹתוֹ בְּמָקוֹם יָדוּעַ, אוֹ לִקְרֹא לוֹ בְּשֵׁמוֹת, אוֹ לִשְׁנוֹת לוֹ בָּהֶם, אוֹ (לְשַׁלֵּשׁ) לְהַשְׁלִיט לוֹ כְּמוֹ דַּרְגַּת הַמֶּרְכָּבָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ קְדֻשָּׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ. שֶׁכָּל הַדְּרָגוֹת שֶׁל הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁלּוֹ הֵן מְשֻׁלָּשׁוֹת, כְּמוֹ הָאָבוֹת הֵן הֵן הַמֶּרְכָּבָה, שֶׁהֵם

מֶרְכָּבָה לְאָדָם. דְּאִתְּמַר עָלֵיהּ, (יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. וּמִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא, אִינּוּן שַׁלְטִין עַל אָדָם, וְנוּקְבָא אִיהִי מֶרְכָּבָה לְגַבֵּיהוּ. וּבְגִין דָּא אִתְּמַר עָלָהּ, קְדֶשָׁה לְךָ יִשְׂרָאֵל.

וְאוֹף הָכִי אַתְוָון, דְּאִינּוּן אַנְפִּין דְּחֵיוָן, מִשּׁוּלְשִׁין, כְּגַוְונָא דָא: יה"ו. הו"י. וה"י. ה' רְבִיעָאָה, קְדֶשָׁה לְךָ יִשְׂרָאֵל. אִיהִי שְׁלָמִים דְּכֻלְּהוּ, לְאַשְׁלְמָא בְּכֻלְּהוּ שֵׁם יְהוָ"ה. אֲבָל לְמָאנֵיהּ דְּכֹלָּא, לֵית לְשַׁלְשָׁא בֵּיהּ בִּשְׁמָהָן, וְלָא בְּאַתְוָון, אֶלָּא אִיהוּ אִתְקְרֵי בְּכָל שְׁמָהָן, וְלֵית לֵיהּ שֵׁם יְדִיעַ. וְכָל שֵׁם וְשֵׁם אַסְהִיד עָלֵיהּ, דְּאִיהוּ אָדוֹן כָּל עָלְמִין. אַסְהִיד עָלֵיהּ אֲדֹנָי.

וְלֵית דְּיַדְעִין דְּאִית בַּר נָשׁ, דְּיָרִית ג' מֵאָה וְעֶשֶׂר עָלְמִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ח) לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ. כְּפוּם דַּרְגָּא דִילֵיהּ, דְּאִתְקְרֵי יֵשׁ מֵאַין. וְדָא חָכְמָה עִלָּאָה. וְאִית בַּר נָשׁ דְּלָא יָרִית אֶלָּא עָלְמָא חַד, כְּפוּם דַּרְגָּא דִילֵיהּ, כְּמָה דְאוֹקְמוּהָ, כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ לוֹ עוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ. וְהָכִי יָרִית עָלְמִין כָּל בַּר נָשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, כְּפוּם דַּרְגָּא דִילֵיהּ לְעֵילָא. אֲבָל לְמָאנֵי עָלְמָא, לֵית לְרַשְׁמָא לֵיהּ עָלְמִין בְּחוּשְׁבָּן, אֶלָּא אָדוֹן כָּל עָלְמִין, וַאדֹנָ"י קָא סָהִיד עָלֵיהּ.

לשון הקודש

דְּמוּת אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, שֶׁהֵם מֶרְכָּבָה לְאָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו (יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. וּמִצַּד הַנְּקֵבָה הֵם שׁוֹלְטִים עַל אָדָם, וְהַנְּקֵבָה הִיא מֶרְכָּבָה לְגַבֵּיהֶם. וּמִפְּנֵי זֶה נֶאֱמַר עָלֶיהָ, קְדֶשָׁה לְךָ יִשְׂרָאֵל.

וְאַף כָּךְ הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן פְּנֵי הַחַיּוֹת, מְשֻׁלָּשׁוֹת, כְּמוֹ זֶה: יה"ו. הו"י. וה"י. ה' רְבִיעִית – קְדֶשָׁה לְךָ יִשְׂרָאֵל. הִיא שְׁלָמִים שֶׁל כֻּלָּם, לְהַשְׁלִים בְּכֻלָּם שֵׁם יְהוָ"ה. אֲבָל לַאֲדוֹן הַכֹּל אֵין לְשַׁלֵּשׁ בּוֹ בְּשֵׁמוֹת וְלֹא בְּאוֹתִיּוֹת, אֶלָּא הוּא נִקְרָא בְּכָל הַשֵּׁמוֹת, וְאֵין לוֹ שֵׁם יָדוּעַ, וְכָל שֵׁם וְשֵׁם מֵעִיד עָלָיו שֶׁהוּא אָדוֹן כָּל הָעוֹלָמוֹת. מֵעִיד עָלָיו אֲדֹנָי.

וְאֵין שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁיֵּשׁ בֶּן אָדָם שֶׁיּוֹרֵשׁ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַעֲשָׂרָה עוֹלָמוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ח) לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ. כְּפִי הַדַּרְגָּה שֶׁלּוֹ, שֶׁנִּקְרֵאת יֵשׁ מֵאַיִן. וְזוֹ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה. וְיֵשׁ בֶּן אָדָם שֶׁלֹּא יוֹרֵשׁ אֶלָּא עוֹלָם אֶחָד, כְּפִי הַדַּרְגָּה שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּהוּ, כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ לוֹ עוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ. וְכָךְ יוֹרֵשׁ עוֹלָמוֹת כָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי הַדַּרְגָּה שֶׁלּוֹ לְמַעְלָה. אֲבָל לַאֲדוֹן הָעוֹלָם אֵין לְצַיֵּר לוֹ עוֹלָמוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן, אֶלָּא אֲדוֹן כָּל הָעוֹלָמוֹת, וַאדֹנָ"י הוּא מֵעִיד עָלָיו.

אוֹף הָכִי יְהוָ"ה, מִנֵּיהּ תַּלְיָא כָּל הַוָּיִן, וְאִיהוּ וְכָל הַוָּיִן דִּילֵיהּ, סָהֲדִין עַל מָארֵי עָלְמָא, דְּאִיהוּ הָוָה קֹדֶם כָּל הַוָּיִן. וְאִיהוּ בְּתוֹךְ כָּל הַוָּיָה. וְאִיהוּ לְאַחַר כָּל הַוָּיָה. וְדָא רָזָא, דְּסָהֲדִין הַוָּיִן עָלֵיהּ, הָיָה, הֹוֶה, וְיִהְיֶה.

דִּינָא, בְּהִפּוּךְ אַתְוָון אֲדֹנָ"י. וּבְגִין דָּא אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא. שֵׁם אֵ"ל סָהִיד עַל מָארֵי דְּכֹלָּא, דְּלֵית יְכוֹלֶת לְכָל שֵׁם, וַהֲוָיָה וְדַרְגָּא. כָּל שֶׁכֵּן לִשְׁאַר בִּרְיָין, פָּחוּת מִנֵּיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דניאל ד) כְּלָה (דף רנ"ח ע"א) חֲשִׁיבִין וּכְמִצְבְּיֵהּ עָבֵד בְּחֵיל שְׁמַיָּא וְגוֹ'. אֱלֹהִי"ם, סָהִיד עַל אֱלָהוּת דִּילֵיהּ, דְּאִיהוּ אֱלֹהִי"ם וֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים, וְאִיהוּ אֱלוֹהַּ עַל כֹּלָּא, וְלֵית אֱלוֹהַּ עָלֵיהּ. צְבָאו"ת, סָהִיד עָלֵיהּ כְּדִכְתִיב, וּכְמִצְבְּיֵהּ עָבֵד בְּחֵיל שְׁמַיָּא. שַׁדַּ"י, סָהִיד עָלֵיהּ, דְּכַד אִיהוּ אָמַר לְעוֹלָם דַּי, עָמַד בִּתְחוּמֵיהּ, וְלָא אִתְפַּשַּׁט יַתִּיר. וְאוֹף לְמַיָּא וְרוּחָא וְאֶשָּׁא.

וְאוֹף הָכִי, כָּל הַוָּיָה, וְשֵׁם, סָהֲדִין עָלֵיהּ. דְּכַד הָוָה אִיהוּ יָחִיד קוֹדֶם דְּבָרָא עָלְמָא, אֲמַאי הָוָה אִיהוּ צָרִיךְ לְאִתְקְרֵי בִּשְׁמָהָן אִלֵּין, אוֹ בִּשְׁאַר כִּנּוּיִין, כְּגוֹן (שמות לד) רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְגוֹ', דַּיָּין

לשון הקודש

אַף כָּךְ יְהוָ"ה, מִמֶּנּוּ תְּלוּיוֹת כָּל הַהֲוָיוֹת, וְהוּא וְכָל הַהֲוָיוֹת שֶׁלּוֹ מְעִידִים עַל אֲדוֹן הָעוֹלָם, שֶׁהוּא הָיָה קֹדֶם כָּל הַהֲוָיוֹת, וְהוּא בְּתוֹךְ כָּל הַוָּיָה, וְהוּא לְאַחַר כָּל הַוָּיָה. וְזֶה סוֹד שֶׁמְּעִידוֹת הַהֲוָיוֹת עָלָיו – הָיָה, הֹוֶה, וְיִהְיֶה.

דִּינָא בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת – אֲדֹנָ"י. וּמִפְּנֵי זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דִּין הַמַּלְכוּת – דִּין. שֵׁם אֵ"ל מֵעִיד עַל אֲדוֹן הַכֹּל, שֶׁאֵין יְכֹלֶת לְכָל שֵׁם וַהֲוָיָה וְדַרְגָּה. כָּל שֶׁכֵּן לִשְׁאָר בְּרִיּוֹת פָּחוֹת מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דניאל ד) כְּלָא נֶחְשָׁבִים וְכִרְצוֹנוֹ עוֹשֶׂה בִּצְבָא הַשָּׁמַיִם וְגוֹ'. אֱלֹהִי"ם מֵעִיד עַל אֱלָהוּת שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא אֱלֹהִי"ם וֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים, וְהוּא אֱלוֹהַּ עַל הַכֹּל, וְאֵין אֱלוֹהַּ עָלָיו. צְבָאו"ת מֵעִיד עָלָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם) וְכִרְצוֹנוֹ עוֹשֶׂה בִּצְבָא הַשָּׁמַיִם. שַׁדַּ"י מֵעִיד עָלָיו, שֶׁכַּאֲשֶׁר הוּא אָמַר לָעוֹלָם דַּי, עָמַד בִּתְחוּמוֹ וְלֹא הִתְפַּשֵּׁט יוֹתֵר. וְגַם לַמַּיִם, וְרוּחַ וְאֵשׁ.

וְאַף כָּךְ, כָּל הַוָּיָה וְשֵׁם מְעִידִים עָלָיו. שֶׁכַּאֲשֶׁר הָיָה הוּא יָחִיד קֹדֶם שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם, מַדּוּעַ הָיָה הוּא צָרִיךְ לְהִקָּרֵא בְּשֵׁמוֹת אֵלּוּ, אוֹ בִּשְׁאָר כִּנּוּיִים, כְּגוֹן (שמות לד) רַחוּם וְחַנּוּן

אַמִּיץ חָזָק. וְסַגִּיאִין בְּכָל אִינּוּן שְׁמָהָן וְכִנּוּיִין, אֶלָּא אִתְקְרֵי עַל שֵׁם כָּל עָלְמִין וּבְרִיָּין דִּלְהוֹן, לְאַחֲזָאָה שׁוּלְטָנוּתֵיהּ עָלַיְיהוּ.

אוֹף הָכִי נִשְׁמָתָא, עַל שׁוּלְטָנוּתָא דְּכָל אֵבָרִים דְּגוּפָא, אַמְתִּיל לָהּ לְגַבֵּיהּ. לָאו דְּאִיהִי אַדְמְיָא לֵיהּ אִיהִי בְּעַצְמָהּ, דְּהוּא בָּרָא לָהּ, וְלֵית לֵיהּ אֱלוֹהַּ עָלֵיהּ דְּבָרָא לֵיהּ. וְעוֹד, נִשְׁמָתָא אִית לָהּ כַּמָּה שִׁנּוּיִים וּמִקְרִים וְסִבּוֹת, דְּאִתְקְרִיאוּ לָהּ. מַה דְּלָאו הָכִי לְמָאנֵי כֹּלָּא. וּבְגִין דָּא הִיא אַדְמְיָא בְּשָׁלְטָנוּתָא דִילָהּ עַל כָּל אֵבָרֵי גּוּפָא, אֲבָל לָא בְּמִלָּה אַחֲרָא.

וְעוֹד, (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שֵׁם ע' רַבָּתִי, ד' מִן אֶחָ"ד רַבָּתִי, הַיְינוּ עֵ"ד, בֵּין שֵׁ"ם מִן שְׁמַע, א"ח מִן אֶחָ"ד. (שמואל א יב) עֵד יְיָ בָּכֶם. וְעַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד דְּמִיַּחֵד אוֹתוֹ בָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן אָמַר דָּוִד, (תהלים קד) אָנֹכִי אֶשְׁמַח בַּיְיָ, ש"מ מִן שְׁמַע, א"ח מִן אֶחָ"ד, הֲרֵי אֶשְׁמַח.

וְעוֹד. ד' רַבָּתִי, ד' בָּתֵּי תְּפִלִּין, דְּמָנַח לְהוֹן א"ח, וְאִתְעַטַּר בְּהוּ, וְאִינּוּן פְּאֵר עַל רֵישֵׁיהּ. וְאִינּוּן יהו"ה (ס"א יהה"ו), י' עֲטָרָא עַל ה', דְּאִיהִי בְּרַתָּא, וְהַיְינוּ (משלי ג) יְהוָ"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, אַבָּא

לשון הקודש

אֶרֶךְ אַפַּיִם וְגוֹ', דַּיָּן, אַמִּיץ, חָזָק. וְרַבִּים בְּכָל אֵלּוּ שֵׁמוֹת וְכִנּוּיִים. אֶלָּא נִקְרָא עַל שֵׁם כָּל עוֹלָמוֹת וּבְרִיּוֹת שֶׁלָּהֶם, לְהַרְאוֹת שִׁלְטוֹנוֹ עֲלֵיהֶם.

אַף כָּךְ הַנְּשָׁמָה, עַל שִׁלְטוֹן כָּל אֵבְרֵי הַגּוּף הִמְשִׁיל אוֹתָהּ אֵצְלוֹ. לֹא שֶׁהִיא דּוֹמָה לוֹ הִיא בְּעַצְמָהּ, שֶׁהוּא בָּרָא אוֹתָהּ, וְאֵין לוֹ אֱלוֹהַּ עָלָיו שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ. וְעוֹד, הַנְּשָׁמָה יֵשׁ לָהּ כַּמָּה שִׁנּוּיִים וּמִקְרִים וְסִבּוֹת שֶׁקּוֹרִים לָהּ, מַה שֶּׁאֵין כָּךְ לַאֲדוֹן הַכֹּל. וּמִפְּנֵי זֶה הִיא דּוֹמָה בַּשִׁלְטוֹן שֶׁלָּהּ עַל כָּל אֵבְרֵי הַגּוּף, אֲבָל לֹא בְּדָבָר אַחֵר.

וְעוֹד, (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל – שֵׁם ע' רַבָּתִי, ד' מִן אֶחָ"ד רַבָּתִי, זֶהוּ עֵ"ד, בֵּין שֵׁ"ם מִן שְׁמַע, א"ח מִן אֶחָ"ד. (שמואל–א יב) עֵד ה' בָּכֶם. וְעַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁמְּיַחֵד אוֹתוֹ בָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן אָמַר דָּוִד, (תהלים קד) אָנֹכִי אֶשְׁמַח בַּיְיָ. ש"מ מִן שְׁמַע, א"ח מִן אֶחָ"ד, הֲרֵי אֶשְׁמַח.

וְעוֹד, ד' רַבָּתִי – אַרְבָּעָה בָּתֵּי תְּפִלִּין, שֶׁמְּנִיחַ אוֹתָם א"ח וּמִתְעַטֵּר בָּהֶם, וְהֵם פְּאֵר עַל רֹאשׁוֹ. וְהֵם יְהוָ"ה (יהה"ו), י' עֲטָרָה עַל ה', וְזוֹהִי בַּת, וְזֶהוּ (משלי ג) יְהוָ"ה בְּחָכְמָה יָסַד

יָסַד בְּרַתָּא. ה', אִמָּא עִלָּאָה, עֲטָרָה עַל ו', דְּאִיהוּ בְּרָא, וְהַיְינוּ (משלי ג) כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה. בְּאִמָּא כּוֹנֵן בְּרָא. וְהַאי אִיהוּ דְעוֹלָם הַבָּא אֵין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִיָּה, אֶלָּא צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם.

וּבְרַתָּא אִיהִי תְּפִלָּה שֶׁל יַד, כֵּהָ"ה. י' קֶשֶׁר דִּילֵיהּ. ה' עִלָּאָה אִמָּא, תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא עַל רֹאשׁ תִּפְאֶרֶת. תְּפִלִּין דִּילֵיהּ, כְּסֵדֶר יְהוָ"ה, דְּאִיהוּ קַדֵּשׁ לִי. וְהָיָה כִּי יְבִאֲךָ. שְׁמַע. וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ. אֲבָל בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, הַוָיוֹת בְּאֶמְצַע, דְּאִינוּן ה' ה'. וּבְגִין דָּא אָמַר הַנָּבִיא, (ירמיה ט) בְּזֹאת יִ"תְהַלֵּל הַ"מִּתְהַלֵּל הַ"שְׂכֵל וְ"יָדֹעַ אוֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָ"ה. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּאִית בְּרֵישָׁא אֲתָר, לְאָנָחָא תְּרֵי זוּגֵי דִּתְפִלֵּי. וְדָא זָכֵי לִתְרֵין פִּקּוּדִין, דְּאוֹקְמוּהָ עָלַיְיהוּ, לֹא כָּל אָדָם זוֹכֶה לִשְׁתֵּי שׁוּלְחָנוֹת.

י' חָכְמָה. ה' בִּינָה. ו' עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. ה' מַלְכוּת קַדִּישָׁא. רֵישָׁא דְּאִתְעַטַּר בְּאַרְבַּע אַתְוָון, דָּא כֶּתֶר רִיהֲטָא דְּרֵישָׁא דְּאַסְחַר לוֹן, וְכַסֵּי לוֹן. אַהֲבָה חֶסֶד קְרִיאַת שְׁמַע, דְּשִׁקִּילָא לְאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְיְיהִיבַת מִימִינָא. תְּפִלִּין עֹז, מִשְׂמָאלָא דִּגְבוּרָה.

לשון הקודש

אָרֵ"ץ. אַבָּא יָסַד בַּת. ה', אִמָּא עֶלְיוֹנָה, עֲטָרָה עַל ו', שֶׁהוּא בֵּן, וְזֶהוּ (משלי ג) כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה. בְּאִמָּא כּוֹנֵן בֵּן. וְזֶהוּ שֶׁעוֹלָם הַבָּא אֵין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִיָּה, אֶלָּא צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם.

וּבַת הִיא תְּפִלָּה שֶׁל יָד כֵּהָ"ה. י' קֶשֶׁר שֶׁלָּהּ. ה' עֶלְיוֹנָה אִמָּא, תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ עַל רֹאשׁ תִּפְאֶרֶת. תְּפִלִּין שֶׁלּוֹ כְּסֵדֶר יְהוָ"ה, שֶׁהוּא: קַדֵּשׁ לִי. וְהָיָה כִּי יְבִאֲךָ. שְׁמַע. וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ. אֲבָל בָּעוֹלָם הַבָּא הַוָיוֹ"ת בָּאֶמְצַע, שֶׁהֵם ה' ה'. וּמִפְּנֵי זֶה אָמַר הַנָּבִיא, (ירמיה ט) בְּזֹאת יִ"תְהַלֵּל הַ"מִּתְהַלֵּל הַ"שְׂכֵל וְ"יָדֹעַ אוֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָ"ה. וּמִפְּנֵי זֶה פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁיֵּשׁ בְּרֹאשׁ מָקוֹם לְהָנִיחַ שְׁנֵי זוּגוֹת תְּפִלִּין. וְזֶה זוֹכֶה לִשְׁתֵּי מִצְוֹות שֶׁפֵּרְשׁוּ עֲלֵיהֶן, לֹא כָּל אָדָם זוֹכֶה לִשְׁנֵי שֻׁלְחָנוֹת.

י' –חָכְמָה, ה' –בִּינָה. ו' –הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. ה' – מַלְכוּת קְדוֹשָׁה. הָרֹאשׁ שֶׁמִּתְעַטֵּר בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת זֶה כֶּתֶר הֶקֵּף הָרֹאשׁ שֶׁמְּסוֹבֵב אוֹתָם וּמְכַסֶּה אוֹתָם. אַהֲבָה חֶסֶד קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁשִּׁקּוּלָה לַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה מִיָּמִין. תְּפִלִּין עֹז, מִשְׂמֹאל שֶׁל גְּבוּרָה. הָעַמּוּד

עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, כָּלִיל כֹּלָּא, כַּנְפֵי דְמִצְוָה, נֶצַח וְהוֹד, תְּכֵלֶת וְלָבָן. מְזוּזָה רָשִׁים שַׁדַּי, צַדִּיק. וּשְׁכִינְתָּא תַּרְעָא דְמְזוּזָה, זֶה הַשַּׁעַר לַיהוָ"ה.

וְעוֹד ש' תְּלַת רְצוּעוֹת. ד' קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִילִין מֵאַחוֹרוֹי. י' קֶשֶׁר דִּתְפִלִּין דְּיָד. וּבְגִין דָּא שַׁדַּ"י מִלְּבַר, יְהוָ"ה מִלְּגוֹ, דְּאִיהִי ד' פָּרְשִׁיָּין. דְד' רָאשִׁין רֶמֶז לְד' בָּתֵּי דִתְפִלִּין, שַׁדַּ"י אוֹת דִּילֵיהּ עוֹלֶה מטטרו"ן.

וְעוֹד. י' חָכְמָה קַדֵּשׁ לִי. ה' בִּינָה, וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ. ו' שְׁמַע, שִׁית תֵּיבִין, רְמִיזָא לְשִׁית סְפִירָן, שִׁית עַנְפִּין דְּאִילָנָא, דְּכָלַל לוֹן תִּפְאֶרֶת. ה' וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ מַלְכוּת. אִלֵּין אִינּוּן דְּרֵישָׁא, דְּאִיהוּ כֶּתֶר, כ', (שמואל א ב) אֵין קָדוֹשׁ כַּיְיָ כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ.

שַׁדַּי, רָמִיז רְצוּעֵי וּבָתֵּי וְקִשְׁרֵי דִתְפִלִּין מִלְּבַר. אוֹף הָכִי בַּמְּזוּזָה, יְהוָ"ה מִלְּגוֹ, שַׁדַּ"י מִלְּבַר, דְּאַרְבַּע רָאשִׁין עִם ד' רָמִיז לְד' בָּתֵּי וּלְקֶשֶׁר תְּפִלִּין מֵאָחוֹר ד' כְּפוּלָה אוֹף הָכִי ש' כְּפוּלָה, י' קֶשֶׁר דְּיָד כֵּהָה דְּאִיהוּ בֵּיתָא חֲמִישָׁאָה ד' (ס"א י') דְּשַׁדַּ"י אִיהוּ מוֹחָא דְּאוּקְמוּהָ עָלֵיהּ, בְּמָקוֹם שֶׁמֹּחוֹ שֶׁל תִּינוֹק רוֹפֵס בּוֹ, וְדָא תִּינוֹק יוֹנֵק מִשְּׁדֵי אִמּוֹ שַׁדַּ"י.

לשון הקודש

הָאֶמְצָעִי כּוֹלֵל הַכֹּל, כַּנְפֵי הַמִּצְוָה, נֵצַח וְהוֹד, תְּכֵלֶת וְלָבָן. בַּמְּזוּזָה רָשׁוּם שַׁדַּי, צַדִּיק. וְהַשְּׁכִינָה שַׁעַר הַמְּזוּזָה, זֶה הַשַּׁעַר לַה'.

וְעוֹד, ש' – שָׁלֹשׁ רְצוּעוֹת. ד' – קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין מֵאַחוֹרָיו. י' – קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד. וּמִפְּנֵי זֶה שַׁדַּ"י מִבַּחוּץ, יְהוָ"ה מִבִּפְנִים, שֶׁהִיא אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת. שֶׁל אַרְבָּעָה רָאשִׁים רֶמֶז לְאַרְבָּעָה בָּתֵּי הַתְּפִלִּין. שַׁדַּ"י, אוֹת שֶׁלּוֹ עוֹלֶה מִטַּטְרוֹ"ן.

וְעוֹד, י' חָכְמָה, קַדֵּשׁ לִי. ה' בִּינָה – וְהָיָה כִּי יְבִאֲךָ. ו' – שְׁמַע, שֵׁשׁ תֵּבוֹת, רוֹמֵז לְשֵׁשׁ סְפִירוֹת, שִׁשָּׁה עַנְפֵי הָאִילָן, שֶׁכּוֹלֶלֶת אוֹתָם תִּפְאֶרֶת. ה' – וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, מַלְכוּת. אֵלּוּ הֵם שֶׁל הָרֹאשׁ, שֶׁהוּא כֶּתֶר, כ', (שמואל–א ב) אֵין קָדוֹשׁ כַּה' כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ.

שַׁדַּ"י, רָמוּז רְצוּעוֹת וּבָתֵּי וְקִשְׁרֵי הַתְּפִלִּין מִבַּחוּץ. אַף כָּךְ בַּמְּזוּזָה, יְהוָ"ה מִבִּפְנִים, שַׁדַּ"י מִבַּחוּץ, שֶׁל אַרְבָּעָה רָאשִׁים עִם ד', רֶמֶז לְאַרְבָּעָה בָּתִּים וּלְקֶשֶׁר תְּפִלִּין מֵאָחוֹר. ד' כְּפוּלָה, אַף כָּךְ ש' כְּפוּלָה, י' קֶשֶׁר שֶׁל יָד

תְּפִלִּין דְּמָארֵי עָלְמָא, כֶּתֶר. וּמַאי נִיהוּ כֶּתֶר דְּמָארֵי עָלְמָא. יְהוָ"ה. דְּאִיהוּ: י' חָכְמָה. ה' בִּינָה. ו' תִּפְאֶרֶת. כָּלִיל שִׁית סְפִירָן. ה' מַלְכוּת. וּבְגִין דָּא (שמואל ב ז) וּמִי כְעַמְּךָ כְּיִשְׂרָאֵל, (דברים ד) כִּי מִי גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרֹבִים אֵלָיו, כַּיְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו. אַרְבַּע קְרָאֵי, כְּלְהוּ רְשִׁימִין בְּכ', רָזָא דְּאָת כ': י' י'. דְּאִיהִי י' י' מִן יְאֲהֹדוֹנָהִי, (במדבר ז) עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, כ' מִן כֶּתֶר, כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר סְפִירָאן, כְּלִילָן מֵעֵילָא לְתַתָּא, וּמֵעֶשֶׂר סְפִירָאן מִתַּתָּא לְעֵילָא.

וְאִלֵּין אִינּוּן, (תהלים קמח) וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם, מַיִם עֶלְיוֹנִים זְכָרִים, מַיִם תַּחְתּוֹנִים נְקֵבוֹת. וְעָלַיְיהוּ אָמַר רִבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו, כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר, אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, שֶׁמָּא תִּסְתַּכְּנוּ בְּנַפְשְׁכֶם. דְּלָאו אִינּוּן מַיִם כְּמַשְׁמָעָן. אֶלָּא אִיהוּ אוֹר נוֹבֵעַ. וּבְגִין דָּא, אִדְּמוּ לְמַיִם נוֹבְעִים. וְהַאי נְהוֹרָא לֵית לֵיהּ פְּסָק, וְלֹא קִצּוּץ, וּפֵרוּד. וּבְגִין דְּאִינּוּן מִכֶּתֶר, אִתְקְרִיאָן שֶׁאֵין לָהֶם סוֹף, דְּכֶתֶר אֵין סוֹף אִתְקְרֵי. **(ע"כ רעיא מהימנא).** (דף רנ"ח ע"ב).

לשון הקודש

בֵּהָה, שֶׁהוּא בַּיִת חֲמִישִׁי. ד' (י') שֶׁל שַׁדַּ"י הוּא מֹחַ, שֶׁפֵּרְשׁוּהוּ עָלָיו, בִּמְקוֹם שֶׁמֹּחוֹ שֶׁל תִּינוֹק רוֹפֵס בּוֹ, וְהוּא תִּינוֹק יוֹנֵק מִשְּׁדֵי אִמּוֹ, שַׁדַּ"י. **תְּפִלִּין** שֶׁל אֲדוֹן הָעוֹלָם – כֶּתֶר. וּמַהוּ הַכֶּתֶר שֶׁל אֲדוֹן הָעוֹלָם? שֵׁם יְהוָ"ה, שֶׁהוּא: י' – חָכְמָה. ה' – בִּינָה. ו' – תִּפְאֶרֶת, כּוֹלֶלֶת שֵׁשׁ סְפִירוֹת. ה' – מַלְכוּת. וּמִפְּנֵי זֶה, (שמואל–ב ז) וּמִי כְעַמְּךָ כְּיִשְׂרָאֵל. (דברים ד) כִּי מִי גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרֹבִים אֵלָיו כַּה' אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו. אַרְבָּעָה פְּסוּקִים, כֻּלָּם רְשׁוּמִים בְּכ'. סוֹד הָאוֹת כ' – י' י'. שֶׁהוּא י' י' מִן יְאֲהֹדוֹנָהִי, (במדבר ז) עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. כ' מִן כֶּתֶר, כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, כְּלוּלוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה, וּמֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת מִמַּטָּה לְמַעְלָה.

וְאֵלּוּ הֵם: (תהלים קמח) וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם, מַיִם עֶלְיוֹנִים – זְכָרִים, מַיִם תַּחְתּוֹנִים – נְקֵבוֹת. וְעָלֵיהֶם אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו: כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר, אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, שֶׁמָּא תִּסְתַּכְּנוּ בְּנַפְשְׁכֶם. שֶׁאֵינָם מַיִם כְּמַשְׁמָעָם, אֶלָּא הוּא אוֹר נוֹבֵעַ, וּמִפְּנֵי זֶה נִדְמוּ לְמַיִם נוֹבְעִים, וְזֶה הָאוֹר אֵין לוֹ הֶפְסֵק, וְלֹא קִצּוּץ וּפֵרוּד. וּמִפְּנֵי שֶׁהֵם מִכֶּתֶר, נִקְרָאוּ שֶׁאֵין לָהֶם סוֹף, שֶׁכֶּתֶר נִקְרָא אֵין סוֹף. (ע"כ רעיא מהימנא).

וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ. (במדבר כח) **תָּא חֲזֵי, בְּפֶסַח כְּתִיב, וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיְיָ. וְהָכָא לָא כְּתִיב אִשֶּׁה,** (דְּהָא בְּיוֹמָא דָא אִשֶּׁה לָא כְּתִיב בֵּיהּ) **אֶלָּא וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה. מַאי טַעְמָא. יוֹמָא דָא, יוֹמָא דְעַיְילַת כַּלָּה לְחֻפָּה אִיהוּ. וְיִשְׂרָאֵל מָנוּ יוֹמִין דְּדַכְיוּ. יוֹמִין וְשָׁבוּעִין, וְאִתְכְּלִילוּ וְעָאלוּ בְיוֹמִין דְּדַכְיוּ. וְהִיא נַפְקַת מִכָּל סִטְרָא בִישָׁא, וְנַטְרַת יוֹמֵי דַכְיוּ כַּדְקָא חָזֵי. וְרָזָא דָא, מַלְכָּא טַעַם בְּתוּלָה טָעִים. בְּגִין כָּךְ לָא כְּתִיב בֵּיהּ אִשֶּׁה, דְּהָא אַחֲרָא לָא קָרִיב לְמַשְׁכְּנָא, וְהָא אִתְרְחַק מִתַּמָּן. וְעַל דָּא אִשִּׁים לָאו הָכָא, וְלָאו אִצְטְרִיכוּ לְהָכָא, וְיִשְׂרָאֵל מְרַחֲקָן אִינּוּן מִן סִטְרָא בִישָׁא.** (וּמָנָן יוֹמִין דְּדַכְיוּ, יוֹמִין וְשָׁבוּעִין, וְאִתְכְּלִילוּ וְעָאלוּ בְיוֹמִין דְּדַכְיוּ). **אָמַר רִבִּי אַבָּא, עֲדַיִין צְרִיכִין אֲנָן לְפִתְחָא דָא לְמִפְתַּח.**

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֲרִימִית יְדַי בְּצַלּוּ לְמַאן דְּבָרָא עָלְמָא, וְרָזָא דָא, אַשְׁכְּחָן בְּסִפְרֵי קַדְמָאֵי,

לשון הקודש

וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַה' (במדבר כח). בָּא וּרְאֵה, בְּפֶסַח כָּתוּב וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַה'. וְכָאן לֹא כָתוּב אִשֶּׁה (שֶׁהֲרֵי בְּיוֹם זֶה אִשֶּׁה לֹא כָתוּב בּוֹ), אֶלָּא וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה. מָה הַטַּעַם? יוֹם זֶה, יוֹם שֶׁנִּכְנֶסֶת כַּלָּה לְחֻפָּה הוּא, וְיִשְׂרָאֵל מוֹנִים יְמֵי טָהֳרָה, יָמִים וְשָׁבוּעוֹת, וְנִכְלָלִים וְנִכְנָסִים בִּימֵי הַטָּהֳרָה. וְהִיא יוֹצֵאת מִכָּל צַד רַע, וְשׁוֹמֶרֶת יְמֵי טָהֳרָה כְּמוֹ שֶׁרָאוּי. וְסוֹד זֶה, הַמֶּלֶךְ טַעַם בְּתוּלָה טוֹעֵם. מִשּׁוּם כָּךְ לֹא כָתוּב בּוֹ אִשֶּׁה, שֶׁהֲרֵי אַחֵר לֹא קָרֵב לַמִּשְׁכָּן, וַהֲרֵי מִתְרַחֵק מִשָּׁם. וְעַל כֵּן אִשִּׁים לֹא כָּאן, וְלֹא צְרִיכִים לְכָאן, וְיִשְׂרָאֵל מְרֻחָקִים הֵם מִצַּד רַע (וּמוֹנִים יְמֵי טָהֳרָה, יָמִים וְשָׁבוּעוֹת, וְנִכְלָלִים וְנִכְנָסִים בִּימֵי הַטָּהֳרָה). אָמַר רַבִּי אַבָּא, עֲדַיִן צְרִיכִים אֲנַחְנוּ לְפָתַח זֶה לִפְתֹּחַ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֵרַמְתִּי יָדַי בִּתְפִלָּה לְמִי

אִשִּׁים אִינּוּן בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאַתְיָין בְּסִטְרָא דָא וּבְסִטְרָא דָא, אִדַּבְּקוּ בְּאִילָנָא דְּדַעַת טוֹב וָרָע, אִדַּבְּקָן בְּרָע, וְאִדַּבְּקָן בְּטוֹב. וּבְגִין כָּךְ, בִּשְׁאַר יוֹמִין כְּתִיב בְּהוּ אִשֶּׁה עוֹלָה. אֲבָל בְּהָנֵי יוֹמָא, דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי קַיְּימָא, וְלָא אַחֲרָא, לֵית אֲנָן צְרִיכִין לְאִשֶּׁה, וְלָא אִצְטְרִיךְ לְמֶהֱוֵי תַּמָּן. וְיוֹמָא דָא, יוֹמָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי אִיהוּ, וְלָא דְּדַעַת טוֹב וָרָע. וּבְגִין דָּא, וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ, וְלָא אִשֶּׁה לַיְיָ עוֹלָה. וְעוֹלָה, לָשׁוֹן (נ"א לְשֵׁם) עוֹלֶה, כְּמָה דְּאִתְּמַר, וְהָא אִתְעַרְנָא מִלֵּי דְּפָרִים בְּנֵי בָקָר, וְכָל הַהוּא קָרְבָּן.

וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, (במדבר כט) כְּמָה דְּאִתְּמַר, יוֹמָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, דִּינָא דְכָל עָלְמָא, דִּינָא תַקִּיפָא, וְדִינָא רַפְיָא. וַעֲשִׂיתֶם עוֹלָה, וְהִקְרַבְתֶּם מִיבְעֵי לֵיהּ, בִּשְׁאַר כָּל יוֹמִין, מָאי וַעֲשִׂיתֶם. אֶלָּא בְיוֹמָא דָא, (בראשית כז) וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כְּתִיב. כַּמָּה מַטְעַמִּים

לשון הקודש

שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם, וְסוֹד זֶה מָצָאנוּ בְּסִפְרֵי הָרִאשׁוֹנִים. אִשִּׁים הֵם בָּאֶמְצַע, וּבָאִים בְּצַד זֶה וּבְצַד זֶה, נִדְבָּקִים בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. נִדְבָּקִים בָּרָע וְנִדְבָּקִים בַּטּוֹב. וּמִשּׁוּם כָּךְ בִּשְׁאָר הַיָּמִים כָּתוּב בָּהֶם אִשֶּׁה עוֹלָה, אֲבָל בְּאֵלּוּ הַיָּמִים שֶׁעֵץ הַחַיִּים קַיָּם וְלֹא אַחֵר, אֵין אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְאִשֶּׁה, וְלֹא צָרִיךְ לִהְיוֹת שָׁם. וְיוֹם זֶה יוֹם שֶׁל עֵץ הַחַיִּים הוּא, וְלֹא שֶׁל דַּעַת טוֹב וָרָע. וּמִפְּנֵי זֶה, וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַה', וְלֹא אִשֶּׁה לַה' עוֹלָה. וְעוֹלָה לְשׁוֹן (לְשֵׁם) עוֹלֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, וַהֲרֵי הֵעַרְנוּ דְּבָרִים שֶׁל פָּרִים בְּנֵי בָקָר, וְכָל אוֹתוֹ קָרְבָּן.

וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי (במדבר כט), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, יוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה דִּין שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, דִּין חָזָק וְדִין רָפֶה. וַעֲשִׂיתֶם עוֹלָה?! וְהִקְרַבְתֶּם הָיָה צָרִיךְ לוֹ, בִּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים! מַהוּ וַעֲשִׂיתֶם?

וְתַבְשִׁילִים עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל בְּהָנֵי יוֹמֵי, בְּעוֹד דְּמִקַּטְרְגָא אָזִיל לְפַשְׁפְּשָׁא בְּחוֹבִין דְּעָלְמָא. וְעַל דָּא לָא כְתִיב וְהִקְרַבְתֶּם, אֶלָּא וַעֲשִׂיתֶם עוֹלָה. וְלָא אִשֶּׁה עוֹלָה. וְכֵן בְּכָל שְׁאַר יוֹמִין, (ס"א בְּקָרְבְּנִין) **לָא כְתִיב אִשֶּׁה, דְּלֵית לוֹן חוּלָקָא בְּכָל הָנֵי יוֹמֵי. כָּל שֶׁכֵּן בְּהַאי יוֹמָא, דַּאֲנָן עַבְדִּין מַטְעַמִּים וְתַבְשִׁילִים בְּלָא דַּעְתָּא דְּסִטְרָא אַחֲרָא, דְּהָא יִצְחָק מְשַׁדֵּר לֵיהּ לָצוּד צִידָה דְּחוֹבִין דִּבְנֵי עָלְמָא, וּלְאַיְיתָאָה לְגַבֵּיהּ.**

וּבְעוֹד דְּאִיהוּ אָזִיל, יִשְׂרָאֵל נָטְלֵי עֵיטָא בְּרִבְקָה, וְעַבְדִּין כָּל אִינּוּן פּוּלְחָנִין, כָּל אִינּוּן צְלוֹתִין, מְזַמְּנֵי שׁוֹפָר וְתַקְעִין לֵיהּ, בְּגִין לְאַתְעָרָא רַחֲמֵי. וְהָא אוֹקִימְנָא, (בראשית כז) **וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיֵּשְׁתְּ, דְּאָתֵי** (ס"א דְּאָכַל) **מֵרָחוֹק, מִגּוֹ אֲתָר דְּחַמְרָא עַתִּיקָא, וְשָׁתֵי. וְאַטְעִים לֵיהּ, וְחַדֵּי. וְאַחַר כַּךְ מְבָרֵךְ לֵיהּ בְּכַמָּה בִּרְכָאן,**

לשון הקודש

אֶלָּא בְּיוֹם זֶה כָּתוּב (בראשית כז) וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים. כַּמָּה מַטְעַמִּים וְתַבְשִׁילִים עוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל בְּאֵלּוּ הַיָּמִים, בְּעוֹד שֶׁהַמְּקַטְרֵג הוֹלֵךְ לְפַשְׁפֵּשׁ בַּחֲטָאֵי הָעוֹלָם. וְעַל כֵּן לֹא כָתוּב וְהִקְרַבְתֶּם, אֶלָּא וַעֲשִׂיתֶם עוֹלָה, וְלֹא אִשֶּׁה עֹלָה. וְכֵן בְּכָל שְׁאָר הַיָּמִים (בַּקָּרְבָּנוֹת) לֹא כָתוּב אִשֶּׁה, שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק בְּכָל אֵלּוּ הַיָּמִים. כָּל שֶׁכֵּן בְּזֶה הַיּוֹם, שֶׁאֲנַחְנוּ עוֹשִׂים מַטְעַמִּים וְתַבְשִׁילִים בְּלִי דַּעַת הַצַּד הָאַחֵר, שֶׁהֲרֵי יִצְחָק שׁוֹלֵחַ אוֹתוֹ לָצוּד צִידָה שֶׁל חֲטָאֵי בְּנֵי הָעוֹלָם וּלְהָבִיא אֶצְלוֹ.

וּבְעוֹד שֶׁהוּא הוֹלֵךְ, יִשְׂרָאֵל לוֹקְחִים עֵצָה מֵרִבְקָה וְעוֹשִׂים כָּל אֵלּוּ הָעֲבוֹדוֹת, כָּל אֵלּוּ הַתְּפִלּוֹת, מְזַמְּנִים שׁוֹפָר וְתוֹקְעִים בּוֹ כְּדֵי לְעוֹרֵר רַחֲמִים. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, (שם) וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיֵּשְׁתְּ, שֶׁבָּא (שֶׁאָכַל) מֵרָחוֹק, מִתּוֹךְ מְקוֹם הַיַּיִן הָעַתִּיק, וְשׁוֹתֶה. וְטוֹעֵם אוֹתוֹ, וְשָׂמֵחַ. וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ אוֹתוֹ בְּכַמָּה בְּרָכוֹת, וּמַעֲבִיר עַל

וְאַעְבַּר עַל חוֹבוֹי. מַה כְּתִיב, (בראשית כז) **וַיְהִי אַךְ יָצֹא יָצָא יַעֲקֹב, וְעֵשָׂו אָחִיו בָּא מִצֵּידוֹ, טָעִין מִכַּמָּה טוֹעֲנֵי כְּמָה דְּאִתְּמַר, וְהָא אוֹקִימְנָא מִלָּה.**

וּבְגִין כָּךְ אִיהוּ יוֹמָא דִּיבָבָא, וְקָרְבְּנָא אִיהוּ עוֹלָה. אַיִל אֶחָד, כְּמָה דְּאִתְּמַר, בְּגִין אֵילוֹ דְּיִצְחָק. וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת, שׁוֹחֵד לְסָמָאֵל לְכַפָּרָה (לְתַבְּרָא) **אַנְפּוֹי, בְּהַהוּא בִּכְיָה דְּאִיהוּ בָכֵי בְּהַאי יוֹמָא, כֵּיוָן דְּחָמֵי דְּלָא אִתְעָבִיד רְעוּתֵיהּ, וְהָא לְמַגָּנָא צָד צִידָה. כְּמָה דְּאִתְּמַר. כְּגַוְונָא דָא יוֹמָא דְּכִפּוּרֵי, וְהָא כְּתִיב בְּפָרָשַׁת אֱמֹר.**

וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם וְגוֹ'. (במדבר כט) **רִבִּי אַבָּא פָּתַח,** (בראשית ח) **וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, כָּל הֲנֵי יוֹמִין, אַזְלַת אִימָּא עַל בְּנַיָּיא, בְּגִין דְּלָא יִשְׁלוֹט סִטְרָא אַחֲרָא עָלַיְיהוּ, וּבְגִין לְשֵׁזָבָא לוֹן. כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּזִיבוּ בְּנָהָא, וְהָא יַתְבִין בַּסְּכוֹת, מִתְנַטְּרִין**

לשון הקודש

חֲטָאָיו. מַה כָּתוּב? (שם) וַיְהִי אַךְ יָצֹא יָצָא יַעֲקֹב, וְעֵשָׂו אָחִיו בָּא מִצֵּידוֹ. טָעוּן מִכַּמָּה מַשָּׂאוֹת כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַדָּבָר. **וּמִשּׁוּם** כָּךְ הוּא יוֹם שֶׁל יְבָבָה, וְהַקָּרְבָּן הוּא עוֹלָה. אַיִל אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, מִפְּנֵי אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק. וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת, שֹׁחַד לְסָמָאֵל לְכַפֵּר (לִשְׁבֹּר) פָּנָיו בְּאוֹתָהּ בְּכִיָּה שֶׁהוּא בוֹכֶה בְּזֶה הַיּוֹם כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה רְצוֹנוֹ וַהֲרֵי לְחִנָּם צָד צִידָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. כְּמוֹ כֵן יוֹם הַכִּפּוּרִים, וַהֲרֵי כָּתוּב בְּפָרָשַׁת אֱמֹר.

וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם וְגוֹ' (במדבר כט). רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (בראשית ח) וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וְגוֹ'. בֹּא וּרְאֵה, כָּל אֵלּוּ הַיָּמִים הוֹלֶכֶת אִמָּא עַל הַבָּנִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט הַצַּד הָאַחֵר עֲלֵיהֶם וּבִכְדֵי לְהַצִּיל אוֹתָם. כֵּיוָן שֶׁנִּצְּלוּ בָּנֶיהָ

בִּנְטוּרָא. יוֹמָא קַדְמָאָה, וְיוֹמָא תִנְיָנָא, פַּקְדַת לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, לְמֶעְבַּד סְעוּדָתָא לִמְמָנָן דִּשְׁאַר עַמִּין, וְאִיהִי לָא שַׁרְיָא תַמָּן. בְּיוֹמָא תְלִיתָאָה, דְּאִיהוּ י"ז לַחֹדֶשׁ, שָׁרִיאַת לְמִשְׁרֵי עָלַיְיהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ עַל הָרֵי אֲרָרָט, טוּרִין דְּכָל לְוָוטִין וּמְרָדִין שָׁרָאן בְּגַוַוּיְיהוּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, יוֹמָא קַדְמָאָה דְחַג, לָא שַׁרְיָא עָלַיְיהוּ, וְלָא יוֹמָא תִנְיָנָא, אֶלָּא יוֹמָא תְלִיתָאָה, דְּאוֹסִיף וְגָרַע שַׁרְיָא עָלַיְיהוּ, אוֹסִיף אַתְוָון, וְגָרַע קָרְבְּנִין. דִּכְתִיב עַשְׁתֵּי עָשָׂר וְגוֹ'. וְהָכִי אִתְחֲזֵי לְרַע עַיִן, בְּגִין דְּיוֹמָא קַדְמָאָה וְיוֹמָא תִנְיָנָא חֶדְוָה דִבְנָהָא, וְאִינּוּן מְפַלְגֵי עִדָּאן לוֹן. מִיּוֹמָא תְלִיתָאָה וּלְהָלְאָה, דְּאִיהִי שַׁרְיָא עָלַיְיהוּ, מַה כְּתִיב. (בראשית ח) וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בָּעֲשִׂירִי

לשון הקודש

וַהֲרֵי יוֹשְׁבִים בַּסֻּכּוֹת, שְׁמוּרִים בִּשְׁמִירָה, יוֹם רִאשׁוֹן וְיוֹם שֵׁנִי צִוְּתָה לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת סְעוּדָה לִמְמֻנֵּי שְׁאָר הָעַמִּים, וְהִיא לֹא שׁוֹרָה שָׁם. בְּיוֹם שְׁלִישִׁי, שֶׁהוּא י"ז לַחֹדֶשׁ, מַתְחִילָה לִשְׁרוֹת עֲלֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ עַל הָרֵי אֲרָרָט. הָרִים שֶׁכָּל קְלָלוֹת וְיִסּוּרִים שְׁרוּיִים בְּתוֹכָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל חַג לֹא שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, וְלֹא יוֹם שֵׁנִי, אֶלָּא יוֹם שְׁלִישִׁי, שֶׁמּוֹסִיף וְגוֹרֵעַ שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם. מוֹסִיף אוֹתִיּוֹת וְגוֹרֵעַ קָרְבָּנוֹת, שֶׁכָּתוּב עַשְׁתֵּי עָשָׂר וְגוֹ'. וְכָךְ רָאוּי לְרַע עַיִן, מִפְּנֵי שֶׁיּוֹם רִאשׁוֹן וְיוֹם שֵׁנִי שִׂמְחַת בָּנֶיהָ, וְהֵם מְחַלְּקִים שְׁלָלָם לָהֶם. מִיּוֹם שְׁלִישִׁי וָהָלְאָה, שֶׁהִיא שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, מַה כָּתוּב? (שם) וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר עַד הַחֹדֶשׁ

בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ נִרְאוּ רָאשֵׁי הֶהָרִים. (דף רנ"ט ע"א) וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר, אִלֵּין קָרְבְּנִין, דְּאַזְלִין וּמִתְמַעֲטִין. וּכְמָה דְּאִינּוּן מִתְמַעֲטִין, הָכִי נָמֵי אִתְמְעַט טוּבָא דִלְהוֹן.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר, תָּא חֲזֵי, מִיּוֹמָא תִנְיָינָא שָׁרְיָאוּ מַיָּא לְאִתְחַזָּאָה, כֵּיוָן דְּשָׁרְיָאוּ מַיִם, מִיּוֹמָא תְלִיתָאָה אִיהִי שָׁרַת עָלַיְיהוּ, וְאִינּוּן מַיִם לָא הֲווֹ יַדְעֵי בַּבְלָאֵי (ס"א בְּכוּלָּא), אֲמַאי רְשִׁימִין הָכָא, דְּהָא טוּבָא דְּיִשְׂרָאֵל לָא הֲוֵי בַּאֲתָר דְּמִעוּטָא, אֶלָּא בַּאֲתָר דְּרִבּוּיָא. וּבְגִין דְּאִלֵּין מַיִין דְּרְשִׁימִין הָכָא אִתְמַעֲטָן, אָתֵי קְרָא לְאַשְׁמְעִינָן דִּכְתִיב, וְהַמַּיִם אִינּוּן דִּידִיעָן בְּיוֹמֵי דְחַג, אִינּוּן דְּרְשִׁימִין גּוֹ קָרְבְּנִין, דְּאִינּוּן טוּרֵי לְוָוטִין, הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר טוּבָא דִלְהוֹן, וּנְגִידוּ דְּאַנְגִּיד עָלַיְיהוּ, הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר, וּבְגִין דְּאִינּוּן מַיִם דִּלְהוֹן הוּא, לָא אִתְחַבְּרָן אַתְוָון, דְּלָא יִתְחַבָּר טוּבָא דִלְהוֹן, אֶלָּא זְעֵיר זְעֵיר.

לשון הקודש

הָעֲשִׂירִי בָּעֲשִׂירִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ נִרְאוּ רָאשֵׁי הֶהָרִים. וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר – אֵלּוּ הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהוֹלְכִים וּמִתְמַעֲטִים. וּכְמוֹ שֶׁהֵם מִתְמַעֲטִים, כָּךְ גַּם מִתְמַעֵט הַטּוֹב שֶׁלָּהֶם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר, בֹּא וּרְאֵה, מִיּוֹם שֵׁנִי מַתְחִילִים הַמַּיִם לְהֵרָאוֹת. כֵּיוָן שֶׁהִתְחִילוּ הַמַּיִם – מִיּוֹם שְׁלִישִׁי הִיא שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, וְאֵלּוּ הַמַּיִם לֹא הָיוּ יוֹדְעִים הַבַּבְלִים (בכל) מַדּוּעַ רְשׁוּמִים כָּאן, שֶׁהֲרֵי הַטּוֹב שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ בִּמְקוֹם הַמִּעוּט, אֶלָּא בִּמְקוֹם הָרִבּוּי. וּמִפְּנֵי שֶׁאֵלּוּ הַמַּיִם שֶׁרְשׁוּמִים כָּאן מִתְמַעֲטִים, בָּא הַפָּסוּק לְהַשְׁמִיעֵנוּ, שֶׁכָּתוּב וְהַמַּיִם, אֵלּוּ שֶׁיְּדוּעִים בִּימֵי הֶחָג, אֵלּוּ שֶׁרְשׁוּמִים תּוֹךְ הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁהֵם הָרֵי קְלָלוֹת, הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר הַטּוֹב שֶׁלָּהֶם. וּמִשִּׁיכָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עֲלֵיהֶם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר. וּמִפְּנֵי שֶׁאֵלּוּ הַמַּיִם שֶׁלָּהֶם הוּא,

אֲבָל לְיִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן מִקְדָּשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַה כְּתִיב. (תהלים לד) וְדֹרְשֵׁי יְיָ לֹא יַחְסְרוּ כָל טוֹב. רֵישֵׁיהּ דִּקְרָא, כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ, אִלֵּין מְמָנָן דְּשְׂאַר עַמִּין. וְדֹרְשֵׁי יְיָ, אִלֵּין יִשְׂרָאֵל, לֹא יַחְסְרוּ כָל טוֹב, אִלֵּין אַזְלִין וְאִסְתַּלְּקוּ לְעֵילָא לְעֵילָא. וּבְגִין כָּךְ, טוּבָא דְּלְהוֹן דְּאִינּוּן מַיִם, הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר. עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי. דָּא טֵבֵת, דְּהָא כְּדֵין יְמֵי הָרָעָה הֲווֹ, וְאִתְעֲרַת הַהִיא רָעָה וְאִתְתַּקְּפַת, וְכַלָּה קַדִּישָׁא לָא אַנְהִירַת מִגּוֹ שִׁמְשָׁא, כְּדֵין נְרָאוּ רָאשֵׁי הֶהָרִים, אִלֵּין אִינּוּן הֲרֵי חֲשׁוֹכָא, טוּרִין דְּלְוָוטִין אִתְחֲזוּן וְאִתְתְּקָפוּ, וְעַבְדִין בִּישִׁין בְּעָלְמָא.

בְּיוֹמִין אִלֵּין, אִשָּׁה בְּהַאי עוֹלָה, דְּהָא כְּדֵין הֲנֵי אִשִּׁים אָכְלֵי חוּלָּקֵיהוֹן. שִׁבְעִים פָּרִים אִלֵּין, אִינּוּן לָקֳבֵל שִׁבְעִים מְמָנָן, דְּשַׁלְּטוּ עַל שִׁבְעִין עַמִּין.

לשון הקודש

לֹא מִתְחַבְּרוֹת אוֹתִיּוֹת, שֶׁלֹּא יִתְחַבֵּר הַטּוֹב שֶׁלָּהֶם אֶלָּא מְעַט מְעַט.

אֲבָל לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַה כָּתוּב? (תהלים לד) וְדֹרְשֵׁי ה' לֹא יַחְסְרוּ כָל טוֹב. רֹאשׁ הַפָּסוּק – כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ – אֵלּוּ הַמְּמֻנִּים שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים. וְדֹרְשֵׁי ה' – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל – לֹא יַחְסְרוּ כָל טוֹב. אֵלּוּ הוֹלְכִים וְעוֹלִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַטּוֹב שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם מַיִם, הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר, עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי, זֶה טֵבֵת, שֶׁהֲרֵי אָז יְמֵי הָרָעָה הֵם, וּמִתְעוֹרֶרֶת אוֹתָהּ רָעָה וּמִתְחַזֶּקֶת, וְהַכַּלָּה הַקְּדוֹשָׁה לֹא מְאִירָה מִתּוֹךְ הַשֶּׁמֶשׁ. אָז נִרְאוּ רָאשֵׁי הֶהָרִים, אֵלּוּ הֵם הָרֵי הַחֹשֶׁךְ, הָרֵי הַקְּלָלוֹת נִרְאִים וּמִתְחַזְּקִים וְעוֹשִׂים רָעוֹת בָּעוֹלָם.

בְּיָמִים אֵלּוּ אִשָּׁה בְּזוֹ הָעוֹלָה, שֶׁהֲרֵי אָז אֵלּוּ הָאִשִּׁים אוֹכְלִים חֶלְקָם. שִׁבְעִים פָּרִים אֵלּוּ הֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעִים מְמֻנִּים שֶׁשּׁוֹלְטִים עַל שִׁבְעִים

וְסַלְקִין בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, וְנַחְתֵּי בְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, וְאִקְרוּן פָּרִים מְנַגְּחִין בְּיוֹמִין דִּלְהוֹן. אֵילִם, אַרְבֵּיסָר, תְּרֵין בְּכָל יוֹמָא אִינּוּן יֶ"ד יְהוָ"ה. יְדָא דְשָׁלִיטָא עָלַיְיהוּ תָּדִיר, בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא. אִמְרִין בְּנֵי שָׁנָה, מִנְיָינָא דִלְהוֹן חֵ"ץ.

וְאִי תֵּימָא אִי הָכִי, רַע עַיִן הֲוֵינָן לְגַבַּיְיהוּ. אִין, דְּהָא כְּתִיב, (משלי כה) כִּי גֶחָלִים אַתָּה חֹתֶה עַל רֹאשׁוֹ. אֲבָל אֲנָן לָא יַהֲבִינָן אֶלָּא בְחֶדְוָותָא, דְּלֵית בְּיוֹמֵי שַׁתָּא, חֶדְוָותָא, כְּאִלֵּין יוֹמִין. וּבְגִין דַּאֲנָן יָהֲבִין בְּטוּב לִבָּא, וּבְחֶדְוָותָא דִרְעוּתָא, אִתְהַפָּךְ עָלַיְיהוּ גֶחָלִים עַל רֵישֵׁיהוֹן, גּוּמְרִין מִלַּהֲטָן, דְּחֶדְוָותָא דִילָן, עַבְדֵי לוֹן בִּישׁ. י"ד, (ס"א ה') ע', וְחֵץ. כַּךְ סַלְקִין בְּחוּשְׁבָּנָא דִילְהוֹן.

וְכָל דָּא אִי תֵּימָא מָאן יָהִיב לָן לְאַקְרְבָא עָלַיְיהוּ, דִּלְמָא אִינּוּן לָא בָעָאן כָּל דָּא. אֶלָּא לֵית חֶדְוָה לְכָל אִינּוּן מְמָנָן, בְּכָל אִינּוּן תּוֹרִים אֵילִים

לשון הקודש

עַמִּים, וְעוֹלִים בְּיוֹם רִאשׁוֹן, וְיוֹרְדִים בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וְנִקְרָאִים פָּרִים מְנַגְּחִים בַּיָּמִים שֶׁלָּהֶם. אֵילִם אַרְבָּעָה עָשָׂר, שְׁנַיִם בְּכָל יוֹם הֵם יֶ"ד יְהוָ"ה. יָד שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עֲלֵיהֶם תָּדִיר, בְּכָל יוֹם וָיוֹם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה, הַמִּנְיָן שֶׁלָּהֶם חֵ"ץ.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ, רַע עַיִן אָנוּ אֶצְלָם – כֵּן, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (משלי כה) כִּי גֶחָלִים אַתָּה חֹתֶה עַל רֹאשׁוֹ. אֲבָל אֲנַחְנוּ לֹא נוֹתְנִים אֶלָּא בְּשִׂמְחָה, שֶׁאֵין בִּימֵי הַשָּׁנָה שִׂמְחָה כְּאֵלּוּ הַיָּמִים. וּמִפְּנֵי שֶׁאֲנַחְנוּ נוֹתְנִים בְּטוּב לֵב וּבְשִׂמְחָה שֶׁל רָצוֹן – מִתְהַפֵּךְ עֲלֵיהֶם גֶּחָלִים עַל רָאשֵׁיהֶם, גֶּחָלִים לוֹהֲטוֹת שֶׁל הַשִּׂמְחָה שֶׁלָּנוּ עוֹשׂוֹת לָהֶם רָע. י"ד (ה'), ע', וח"ץ, כָּךְ עוֹלִים בַּחֶשְׁבּוֹן שֶׁלָּהֶם.

וְכָל זֶה אִם תֹּאמַר מִי נָתַן לָנוּ לְהַקְרִיב עֲלֵיהֶם, אוּלַי הֵם לֹא רוֹצִים אֶת כָּל זֶה? אֶלָּא אֵין שִׂמְחָה לְכָל אֵלּוּ הַמְּמֻנִּים בְּכָל אֵלּוּ

וְאִמְרִין כְּהָנֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּיִשְׂרָאֵל יַהֲבֵי לוֹן סְעוּדָתִין אִלֵּין. וְעִם כָּל דָּא לָא מִתְקָרְבוּ כֻלָּא, אֶלָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, וְאִינּוּן מִתְקָרְבֵי תַּמָּן, וְאִיהוּ פָּלִיג לוֹן. וְעַל דָּא כְּתִיב, (משלי כה) אִם רָעֵב שֹׂנַאֲךָ הַאֲכִלֵהוּ לָחֶם, אִלֵּין אִינּוּן קָרְבְּנִין דְּחַג. וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם, אִלֵּין מַיִם דִּרְשִׁימִין הָכָא בְּיוֹמֵי דְּחַג. וּבְיוֹמָא תְּנְיָינָא, וּבְיוֹמָא שְׁתִיתָאָה וּשְׁבִיעָאָה, וְסִימָן (שיר השירים ח) בּוֹ"ז יָבוּזוּ לוֹ.

מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה, אִלֵּין אִינּוּן מַיִם, דִּי מְנַסְּכֵי יִשְׂרָאֵל, בְּחֶדְוָה וּבְרְחִימוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (ישעיה יב) וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן. וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ, אִלֵּין אִינּוּן נַהֲרֵי דְּאֲפַרְסְמוֹנָא דַּכְיָא, דְּכֻלְּהוּ דַּבְקֵי וּמִתְקַשְּׁרֵי בִּרְחִימוּ דָא. אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בּוֹז יָבוּזוּ, דָּא סַמָּאֵל, בְּאַהֲבָה דְּיִשְׂרָאֵל, לְמָהֱוֵי לֵיהּ

לשון הקודש

הַתּוֹרִים, הָאֵילִים, וְהַכְּבָשִׂים כְּאֵלּוּ, בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל נָתְנוּ לָהֶם סְעוּדוֹת אֵלּוּ. וְעִם כָּל זֶה לֹא קָרֵב הַכֹּל אֶלָּא לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּלְבַדּוֹ, וְהֵם מִתְקָרְבִים שָׁם וְהוּא מְחַלֵּק לָהֶם. וְעַל זֶה כָּתוּב, (שם) אִם רָעֵב שֹׂנַאֲךָ הַאֲכִלֵהוּ לָחֶם – אֵלּוּ הֵם קָרְבְּנוֹת הֶחָג. וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם – אֵלּוּ מַיִם שֶׁרְשׁוּמִים כָּאן בִּימֵי הֶחָג, וּבְיוֹם שֵׁנִי, וּבְיוֹם שִׁשִּׁי וּשְׁבִיעִי, וְסִימָן – (שיר השירים ח) בּוֹ"ז יָבוּזוּ לוֹ.

מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה – אֵלּוּ הֵם מַיִם אֲשֶׁר מְנַסְּכִים יִשְׂרָאֵל בְּשִׂמְחָה וּבְאַהֲבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (ישעיה יב) וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן. וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ – אֵלּוּ הֵם נַהֲרוֹת אֲפַרְסְמוֹן טָהוֹר, שֶׁכֻּלָּם דְּבוּקִים וּמִתְקַשְּׁרִים בְּאַהֲבָה זוֹ. אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בּוֹז יָבוּזוּ – זֶה

חוּלָקָא בַּהֲדַיְיהוּ, בְּאִינּוּן מַיִם דִּרְשִׁימִין הָכָא בְּפַרְשְׁתָּא, דִּכְתִיב אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בּוּז יָבוּזוּ, סִימָנָא דְּאִינּוּן מַיִם בּו"ז, יָבוּזוּ לוֹ וַדַּאי, דְּהָא כֻּלְּהוּ אִתְחַשִּׁיבוּ לְגַבָּן, חֶרֶשׁ נִשְׁבָּר, דְּלֵית לֵיהּ תַּקָּנָה לְעָלְמִין.

מַיִם דִּלְהוֹן אִתְפְּלִיגוּ בְּיוֹמִין בּו"ז, אִשְׁתָּאֲרוּ שְׁאַר יוֹמִין, דְּאִינּוּן ג' ד' ה' (נוֹטָרִיקוֹן) חֲמִישִׁי רְבִיעִי שְׁלִישִׁי, וְסִימָן, (ישעיה מה) חֶרֶ"שׁ אֶת חַרְשֵׁי [הָ]אֲדָמָה, וְלֵית לוֹן תִּקּוּנָא בַּהֲדָן, וְלָא לְעָלְמִין. וְאִי תֵּימָא בּוּז יָבוּזוּ לוֹ כְּתִיב. הָתָם (תהלים כב) כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת.

יוֹמָא קַדְמָאָה מָאי עָבִיד לֵיהּ. אֶלָּא לָא אִקְרֵי רִאשׁוֹן, וְלָא אִקְרֵי אֶחָד, אֶלָּא חֲמִשָּׁה עָשָׂר סְתָם, בְּלָא רְשׁוּמָא כְּלַל. אֲבָל שֵׁירוּתָא דִּרְשִׁימוּ דְּמַיִין, מִיּוֹם שֵׁנִי הֲוֵי. וְהָכִי אִתְחֲזֵי, בְּגִין דְּלֵית טוֹב

לשון הקודש

סָמְאֵל, בְּאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל, לִהְיוֹת לוֹ חֵלֶק אִתָּם בְּאֵלּוּ הַמַּיִם שֶׁרְשׁוּמִים כָּאן בַּפָּרָשָׁה, שֶׁכָּתוּב אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בּוּז יָבוּזוּ, סִימָן שֶׁל אֵלּוּ הַמַּיִם בּו"ז – יָבוּזוּ לוֹ וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם נֶחְשָׁבִים אֶצְלֵנוּ חֶרֶשׁ נִשְׁבָּר, שֶׁאֵין לוֹ תַּקָּנָה לְעוֹלָמִים.

הַמַּיִם שֶׁלָּהֶם נֶחֱלָקִים בִּימֵי בּו"ז. נִשְׁאֲרוּ שְׁאָר יָמִים, שֶׁהֵם ג' ד' ה' (נוֹטַרִיקוֹן) חֲמִישִׁי רְבִיעִי שְׁלִישִׁי, וְסִימָן – (ישעיה מה) חֶרֶ"שׁ אֶת חַרְשֵׁי [הָ]אֲדָמָה, וְאֵין לָהֶם תִּקּוּן אִתָּנוּ וְלֹא לְעוֹלָמִים. וְאִם תֹּאמַר, בּוּז יָבוּזוּ לוֹ כָּתוּב שָׁם, (תהלים כב) כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת.

יוֹם רִאשׁוֹן מָה עוֹשֶׂה לוֹ? אֶלָּא לֹא נִקְרָא רִאשׁוֹן וְלֹא נִקְרָא אֶחָד, אֶלָּא חֲמִשָּׁה עָשָׂר סְתָם, בְּלִי רִשּׁוּם כְּלָל. אֲבָל הַתְּחָלַת רִשּׁוּם הַמַּיִם מִיּוֹם שֵׁנִי הוּא. וְכָךְ רָאוּי, מִפְּנֵי שֶׁאֵין

בַּשֵּׁנִי, וּבְגִין כָּךְ, לָא רְשִׁים רִאשׁוֹן וְלָא אֶחָד כְּלַל, וַהֲוֵי בִּסְתָּם, וְשָׁרֵי רְשִׁימוּ דְּיוֹמִין, בְּיוֹם שֵׁנִי. וְאִתְּפְּלָגוּ מַיִם בְּבוֹ"ז, וְאִשְׁתָּאֲרוּ בְּיוֹמִין חֵרֶ"שׁ, כְּמָה דְּאִתְּמַר, וְכֹלָּא כַּדְקָא יֵאוֹת.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּיַדְעֵי (דף רנ"ט ע"ב) לְאַעְלָאָה לְגוֹ מוֹחָא דְּאֶגוֹזָא. וּבְגִין לְמֵיעָאל לְגוֹ מוֹחָא, מִתַּבְּרִין קְלִיפִּין אִלֵּין, וְעָאלִין. מַה כְּתִיב לְבָתָר כָּל הַאי. בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם. לְבָתָר דְּתַבְּרוּ כָּל הֲנֵי קְלִיפִּין, וְתַבְּרוּ כַּמָּה גְּזִיזִין, וְכַמָּה נְחָשִׁים קַטְלוּ, וְכַמָּה עַקְרַבִּים דַּהֲווֹ לוֹן בְּאִינּוּן טוּרֵי דַּחֲשׁוֹכָא, עַד דְּאַשְׁכָּחוּ אֲתָר דְּיִשּׁוּבָא, וְקַרְתָּא קַדִּישָׁא, מַקְּפָּא שׁוּרִין סְחוֹר סְחוֹר, כְּדֵין עָאלוּ לְגַבָּהּ, לְמֶעְבַּד נַיְיחָא תַּמָּן, וּלְמֵחֲדֵי בָּהּ. וְהָא אוֹקִימְנָא מִלָּה.

וְדָא אִיהוּ עֲצֶרֶת, כְּנִישׁוּ. אֲתָר דְּמִתְכְּנַשׁ כֹּלָּא לְגַבָּהּ. תִּהְיֶה לָכֶם, וְלָא לְאַחֲרָא, לְמֶחְדֵּי אַתּוּן

לשון הקודש

טוֹב בַּשֵּׁנִי, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא רָשׁוּם רִאשׁוֹן וְלֹא אֶחָד כְּלָל, וְהוּא בִּסְתָּם, וּמַתְחִיל רִשּׁוּם הַיָּמִים בְּיוֹם שֵׁנִי. וְנֶחְלְקוּ מַיִם בְּבוֹ"ז, וְנִשְׁאֲרוּ בִּימֵי חֵרֶ"שׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, וְהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. **אַשְׁרֵי** חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיּוֹדְעִים לְהִכָּנֵס לְתוֹךְ מֹחַ הָאֱגוֹז, וּכְדֵי לְהִכָּנֵס לְתוֹךְ הַמֹּחַ מְשַׁבְּרִים קְלִפּוֹת אֵלּוּ וְנִכְנָסִים. מַה כָּתוּב לְאַחַר כָּל זֶה? בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם. לְאַחַר שֶׁשָּׁבְרוּ כָּל אֵלּוּ הַקְּלִפּוֹת, וְשָׁבְרוּ כַּמָּה חֲתִיכוֹת, וְכַמָּה נְחָשִׁים הָרְגוּ, וְכַמָּה עַקְרַבִּים שֶׁהָיוּ לָהֶם בְּאֵלּוּ הָרֵי הַחֹשֶׁךְ, עַד שֶׁמָּצְאוּ מְקוֹם יִשּׁוּב וְעִיר קְדוֹשָׁה מֻקֶּפֶת חוֹמוֹת סָבִיב סָבִיב – אָז נִכְנָסִים אֶצְלָהּ, לַעֲשׂוֹת מְנוּחָה שָׁם וְלִשְׂמֹחַ בָּהּ. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַדָּבָר.

וְזֶהוּ עֲצֶרֶת, אֲסִיפָה, מָקוֹם שֶׁנֶּאֱסָף הַכֹּל

בְּמָאֲרֵיכוֹן, וְאִיהוּ בַּהֲדַיְיכוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים לב) שִׂמְחוּ בַיְיָ וְגִילוּ צַדִּיקִים וְהַרְנִינוּ כָּל יִשְׁרֵי לֵב.

ראשי המטות

וְכָל הַטַּף בַּנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר. (במדבר לא) תַּמָּן תְּנִינָן, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אֵין הָעוֹלָם מִתְנַהֵג אֶלָּא בִּתְרֵי גַּוְונִין, דְּאָתוּ מִסִּטַּר אִתְתָּא דְּאִשְׁתְּכָחַת חַכִּימַת לִבָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות לה) וְכָל אִשָּׁה חַכְמַת לֵב בְּיָדֶיהָ טָווּ וַיָּבִיאוּ מַטְוֶה אֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאַרְגָּמָן. וּמַאי מַתְיָין. אֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאַרְגָּמָן, גַּוְונִין דִּכְלִילָן בְּגוֹ גַּוְונֵי.

הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי לא) דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפֶּיהָ. וּכְתִיב בְּיָדֶיהָ טָווּ, מָאי טָווּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, טָווּ בְּדִינָא, טָווּ בְּרַחֲמֵי. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אַמַּאי אִתְקַרְיָא אִשָּׁה. אָמַר לֵיהּ דִּכְלִילָא בְּדִינָא, וּכְלִילָא בְּרַחֲמֵי.

לשון הקודש

אֶצְלָהּ. תִּהְיֶה לָכֶם, וְלֹא לְאַחֵר, לִשְׁמֹחַ אִתָּם בַּאֲדוֹנְכֶם, וְהוּא אִתְּכֶם. וְעַל כֵּן כָּתוּב, (תהלים לב) שִׂמְחוּ בַה' וְגִילוּ צַדִּיקִים וְהַרְנִינוּ כָּל יִשְׁרֵי לֵב.

ראשי המטות

וְכָל הַטַּף בַּנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר. שָׁם שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין הָעוֹלָם מִתְנַהֵג אֶלָּא בִּשְׁנֵי גְוָנִים שֶׁבָּאוּ מִצַּד אִשָּׁה שֶׁנִּמְצְאָה חַכְמַת לֵב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות לה) וְכָל אִשָּׁה חַכְמַת לֵב בְּיָדֶיהָ טָווּ וַיָּבִיאוּ מַטְוֶה אֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאַרְגָּמָן. וּמַה הֵבִיאוּ? אֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאַרְגָּמָן, גְּוָנִים שֶׁכְּלוּלִים בְּתוֹךְ גְּוָנִים.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי לא) דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפֶּיהָ. וְכָתוּב בְּיָדֶיהָ טָווּ, מַה זֶּה טָווּ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, טָווּ בְּדִין, טָווּ בְּרַחֲמִים.

תָּא חֲזֵי, דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כָּל אִתְּתָא בְּדִינָא אִתְקְרְיָא, עַד דְּאַטְעֲמָא טַעֲמָא דְרַחֲמֵי. דְּתַנְיָא, מִסִּטְרָא דְּבַר נָשׁ, אָתֵי חִוָּורָא. וּמִסִּטְרָא דְּאִתְּתָא, אָתֵי סוּמָקָא. טַעֲמָא (ס"א אִתְּתָא) דְּאִתְּתָא מֵחִוָּורָא, וְחִוָּורָא עָדִיף.

וְתָא חֲזֵי אֲמַאי אֲסִירָן נְשֵׁי שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, דְּיַדְעֵי מִשְׁכְּבֵי דְכוּרָא. מִשּׁוּם דְּתָנֵינָן, אִית יְמִינָא, וְאִית שְׂמָאלָא. יִשְׂרָאֵל, וּשְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְגַן עֵדֶן, וְגֵיהִנָּם. עָלְמָא דָא, וְעָלְמָא דְּאָתֵי. יִשְׂרָאֵל לָקְבְלֵי דְרַחֲמֵי, וּשְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לָקְבְלֵי דְדִינָא. וּתְנָן, אִתְּתָא דְּאַטְעֲמָא טַעֲמָא דְּרַחֲמֵי, רַחֲמֵי נַצְחָא. אִתְּתָא דְּטַעֲמָא טַעֲמָא דְדִינָא, דִּינָא בְּדִינָא אִתְדַּבְּקַת, וְעָלַיְיהוּ אִתְקְרֵי (ישעיה נו) וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לָמָּה נִקְרָאָה אִשָּׁה? אָמַר לוֹ, שֶׁכְּלוּלָה בְּדִין, וּכְלוּלָה בְּרַחֲמִים.

בא וּרְאֵה, שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל אִשָּׁה נִקְרֵאת בְּדִין עַד שֶׁטּוֹעֶמֶת טַעַם הָרַחֲמִים. שֶׁלָּמַדְנוּ, מִצַּד הָאִישׁ בָּא הַלֵּבָן, וּמִצַּד הָאִשָּׁה בָּא הָאֹדֶם. טַעַם אִשָּׁה מִלֵּבָן, וְלֵבָן עָדִיף.

ובא וּרְאֵה, לָמָּה נְשׁוֹת שְׁאָר עַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁיָּדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר אֲסוּרוֹת? מִשּׁוּם שֶׁשָּׁנִינוּ, יֵשׁ יָמִין וְיֵשׁ שְׂמֹאל, יִשְׂרָאֵל וּשְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְגַן עֵדֶן וְגֵיהִנֹּם, עוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלָם הַבָּא. יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הָרַחֲמִים, וּשְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת כְּנֶגֶד הַדִּין. וְשָׁנִינוּ, אִשָּׁה שֶׁטָּעֲמָה טַעַם הָרַחֲמִים – הָרַחֲמִים מְנַצְּחִים. וְאִשָּׁה שֶׁטָּעֲמָה טַעַם הַדִּין – דִּין בְּדִין נִדְבָּק, וַעֲלֵיהֶם קָרְאוּ, (ישעיה נו) וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא

וְעַל דָּא תָּנֵינָן, הַנִּבְעֶלֶת לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת קְשׁוּרָה בּוֹ כְּכֶלֶב. מַה כַּלְבָּא תַּקִּיפָא בְּרוּחֵיהּ חֲצִיפָא. אוֹף הָכָא דִּינָא בְּדִינָא, חֲצִיפָא בְּכֹלָּא. הַנִּבְעֶלֶת לְיִשְׂרָאֵל, תָּנֵינָן, כְּתִיב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּנִשְׁמְתָא דְיִשְׂרָאֵל, אַתְיָיא מֵרוּחָא דֶאֱלֹהִים חַיִּים. דִּכְתִיב (ישעיה נז) כִּי רוּחַ מִלְּפָנַי יַעֲטוֹף, מַשְׁמַע דִּכְתִיב מִלְּפָנַי. וּבְגִין כָּךְ, אִתְּתָא דְּהִיא בְתוּלְתָא, וְלָא אִתְדְּבָקַת בְּדִינָא קַשְׁיָא דִשְׁאַר עַמִּין, וְאִתְדְּבָקַת בְּיִשְׂרָאֵל, רַחֲמֵי נַצְחָא וְאִתְכְּשַׁרַת.

וְתָא חֲזֵי, כְּתִיב (תהלים פט) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. מָאי חֶסֶד. הוּא חַד מִכִּתְרֵי עִלָּאֵי דְמַלְכָּא, דְּנִשְׁמְתָא דְיִשְׂרָאֵל קָרָא לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֶסֶד. עַל תְּנַאי דְּיִתְבְּנֵי, וְלָא יִשְׁתֵּיצֵי חֶסֶד מֵעָלְמָא. מַשְׁמַע דִּכְתִיב יִבָּנֶה. בְּגִין כָּךְ תָּנֵינָן, מָאן דְּשַׁיֵּצִי חֶסֶד

לשון הקודש

יָדְעוּ שֶׁבְּעָה.

וְעַל זֶה לָמַדְנוּ, הַנִּבְעֶלֶת לְעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת קְשׁוּרָה בּוֹ כְּכֶלֶב. מָה הַכֶּלֶב תַּקִּיף בְּרוּחוֹ, חָצוּף – גַּם כָּאן דִּין בְּדִין, חֲצוּפָה בַּכֹּל. הַנִּבְעֶלֶת לְיִשְׂרָאֵל, שָׁנִינוּ, כָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁמַת יִשְׂרָאֵל בָּאָה מֵרוּחַ אֱלֹהִים חַיִּים, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נז) כִּי רוּחַ מִלְּפָנַי יַעֲטוֹף. מַשְׁמַע שֶׁכָּתוּב מִלְּפָנַי. וּמִשּׁוּם זֶה, אִשָּׁה שֶׁהִיא בְּתוּלָה, וְלֹא נִדְבְּקָה בַּדִּין הַקָּשֶׁה שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים, וְנִדְבֶּקֶת בְּיִשְׂרָאֵל – הָרַחֲמִים מְנַצְּחִים, וְנִכְשֶׁרֶת.

בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב (תהלים פט) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. מַה זֶּה חֶסֶד? הוּא אֶחָד מִכִּתְרֵי עֶלְיוֹנִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שֶׁנִּשְׁמַת יִשְׂרָאֵל קָרָא לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חֶסֶד, עַל תְּנַאי שֶׁיִּבָּנֶה,

מֵעָלְמָא, אִשְׁתֵּיצֵי הוּא לְעָלְמָא דְאָתֵי. וְעַל דָּא כְתִיב, (דברים כה) לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה, בְּגִין לְמֶעְבַּד חֶסֶד עִם מִיתָא. וְאִתְעָבִיד בִּנְיָינָא, דִּכְתִיב, (תהלים פט) עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה.

לשון הקודש

וְלֹא יֶשְׁמַד חֶסֶד מֵהָעוֹלָם, מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב יִבָּנֶה. וּמִשּׁוּם כָּךְ שָׁנִינוּ, מִי שֶׁמַּשְׁמִיד חֶסֶד מֵהָעוֹלָם, יֶשְׁמַר הוּא לָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל זֶה כָּתוּב, (דברים כה) לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה, בִּשְׁבִיל לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם הַמֵּת. וְנֵעֲשָׂה הַבִּנְיָן, שֶׁכָּתוּב עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה.

פרשת "אלה הדברים" הוא בפרשת בלק דף קפ"ו ע"א ושם ביתו וכך הסכימו הקדמונים

פָּרָשַׁת וָאֶתְחַנַּן

וָאֶתְחַנַּן אֶל יְיָ בָּעֵת הַהִיא לֵאמֹר. (דברים ג') **אֲדֹנָ"י יֱהוֹ"ה אַתָּה הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ וְגוֹ'.** רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (ישעיה לח) **וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל יְיָ.** תָּא חֲזֵי, כַּמָּה הוּא חֵילָא תַּקִּיפָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְכַמָּה הוּא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא. דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, לָא דָחִיל מֵעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. וְלָא דָחִיל מֵעַרְעוּרִין בִּישִׁין דְּעָלְמָא. בְּגִין דְּאִיהוּ אָחִיד בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, וְאָכִיל מִנֵּיהּ בְּכָל יוֹמָא.

דְּהָא אוֹרַיְיתָא אוֹלִיף לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְמֵיהַךְ בְּאֹרַח קְשׁוֹט. אוֹלִיף לֵיהּ עֵיטָא הֵיךְ יְתוּב קַמֵּי מָאֲרֵיהּ (לְבַטְּלָה לְהַהִיא גְּזֵרָה). **וַאֲפִילוּ יִתְגְּזַר עָלֵיהּ מוֹתָא, כֹּלָּא יִתְבַּטֵּל וְיִסְתְּלַק מִנֵּיהּ, וְלָא שַׁרְיָא עָלוֹי.** (עֵיטָא דְּבַר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא) **וְעַל דָּא בָּעֵי לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא יְמָמָא**

לשון הקודש

וָאֶתְחַנַּן אֶל ה' בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר. אֲדֹנָ"י יֱהוֹ"ה אַתָּה הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (ישעיה לח) וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה'. בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה הוּא הַכֹּחַ הֶחָזָק שֶׁל הַתּוֹרָה וְכַמָּה הוּא עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, לֹא פּוֹחֵד מֵעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְלֹא פּוֹחֵד מִמִּקְרִים רָעִים שֶׁל הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא אָחוּז בְּעֵץ הַחַיִּים וְאוֹכֵל מִמֶּנּוּ בְּכָל יוֹם.

שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה מְלַמֶּדֶת אֶת הָאָדָם לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, מְלַמֶּדֶת אוֹתוֹ עֵצָה אֵיךְ יָשׁוּב לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ (לְבַטֵּל לְאוֹתָהּ הַגְּזֵרָה), וַאֲפִלּוּ שֶׁתִּגָּזֵר עָלָיו מִיתָה – הַכֹּל יִתְבַּטֵּל וְיִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ וְלֹא יִשְׁרֶה עָלָיו. (עֵצָה שֶׁל אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה) וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה

וְלֵילֵי, וְלָא יִתְעַדֵּי מִנַּהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (יהושע א) וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה. וְאִי אַעְדֵּי מִינֵּיהּ אוֹרַיְיתָא, אוֹ אִתְפְּרַשׁ מִנַּהּ, כְּאִלּוּ אִתְפְּרַשׁ מִן חַיֵּי.

תָּא חֲזֵי, עֵיטָא דְּבַר נָשׁ כַּד אִיהוּ סָלִיק בְּלֵילְיָא עַל עַרְסֵיהּ, בָּעֵי לְקַבְּלָא עָלֵיהּ עוֹל מַלְכוּתָא דִלְעֵילָא, בְּלִבָּא שְׁלִים. וּלְאַקְדְּמֵי לְמִימְסַר גַּבֵּיהּ פִּקְדּוֹנָא דְנַפְשֵׁיהּ. וְהָא אוּקְמוּהָ, בְּגִין דְּכָל עָלְמָא טַעֲמִין טַעֲמָא דְמוֹתָא, דְּהָא אִילָנָא דְמוֹתָא שַׁרְיָא בְּעָלְמָא, וְכָל רוּחֵי דִבְנֵי נָשָׁא נָפְקִין, וְסַלְקִין וְאִתְטַמְּרָן (ס"א וְאִתְמְסָרוּ) גַּבֵּיהּ. וּבְגִין דְּאִינּוּן בְּפִקְדּוֹנָא, כֻּלְּהוּ תַּיְיבִין לְאַתְרַיְיהוּ.

תָּא חֲזֵי, כַּד אִתְעַר רוּחַ צָפוֹן בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, וְכָרוֹזָא נָפִיק. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתֵי לְגִנְתָּא דְעֵדֶן לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא בְּרוּחֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, כְּדֵין מִתְכַּוְּנֵי (נ"א

לשון הקודש

יוֹמָם וָלַיְלָה וְלֹא יָזוּז מִמֶּנָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יהושע א) וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה. וְאִם מֵזִיז מִמֶּנּוּ אֶת הַתּוֹרָה אוֹ נִפְרָד מִמֶּנָּה, כְּאִלּוּ נִפְרָד מִן הַחַיִּים.

בא וּרְאֵה, עֵצָה שֶׁל הָאָדָם, כְּשֶׁהוּא בַּלַּיְלָה עַל מִטָּתוֹ, צָרִיךְ לְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת שֶׁל מַעְלָה בְּלֵב שָׁלֵם, וּלְהַקְדִּים לִמְסֹר אֵלָיו פִּקְדּוֹן נַפְשׁוֹ. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הָעוֹלָם טוֹעֲמִים טַעַם הַמָּוֶת, שֶׁהֲרֵי עֵץ הַמָּוֶת שָׁרוּי בָּעוֹלָם, וְכָל רוּחוֹת בְּנֵי אָדָם יוֹצְאוֹת וְעוֹלוֹת וּמִתְחַבְּאוֹת (וְנִמְסָרוּ) אֶצְלוֹ. וּמִשּׁוּם שֶׁהֵן בְּפִקָּדוֹן, כֻּלָּן שָׁבוֹת לִמְקוֹמוֹתֵיהֶן.

בא וּרְאֵה, כְּשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת רוּחַ צָפוֹן בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, וְכָרוֹז יוֹצֵא, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא לְגַן עֵדֶן לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ

מִתְעָרֵי) כָּל בְּנֵי מַטְרוֹנִיתָא, וְכָל בְּנֵי הֵיכָלָא, לְשַׁבְּחָא לֵיהּ לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא. וּכְדֵין כָּל אִינּוּן פִּקְדּוֹנִין דְּרוּחִין דְּאִתְמַסְּרָן בִּידָהּ, כֻּלְּהוּ אָתִיב לְמָארֵיהוֹן. וְרוּבָּא דִבְנֵי עָלְמָא מִתְעָרִין בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, וְהָא פִּקְדּוֹנֵיהּ דְּכֻלְּהוּ אָתִיב לְגַבֵּיהוּ.

אִינּוּן דִּבְנֵי הֵיכָלָא עִלָּאָה קַיְימֵי בְקִיּוּמַיְיהוּ, מִתְעָרֵי מִשְׁתַּדְּלֵי בְתוּשְׁבַּחְתָּא דְאוֹרַיְיתָא, וּמִשְׁתַּתְּפֵי בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, עַד דְּנָהִיר יְמָמָא. כַּד אָתֵי צַפְרָא, הִיא, וְכָל בְּנֵי הֵיכָלָא (דְּמַלְכָּא) כֻּלְּהוּ אַתְיָין לְגַבֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְאִינּוּן אִקְרוּן בְּנִין דְּמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא. וְהָא אוּקְמוּהָ.

כַּד אָתֵי צַפְרָא, בָּעֵי לְנַקָּאָה גַּרְמֵיהּ בְּכֹלָּא, וּלְמֵיזַן זַיְינֵיהּ, לְאִשְׁתַּדְּלָא עִם מַלְכָּא קַדִּישָׁא, דְּהָא בְּלֵילְיָא אִשְׁתְּדַל בְּמַטְרוֹנִיתָא. הַשְׁתָּא אַתְיָא עִם מַטְרוֹנִיתָא, לְזַוְּוגָא לָהּ עִם מַלְכָּא.

לשון הקודש

בְּרוּחוֹת הַצַּדִּיקִים, אָז מִתְכַּוְּנִים (מִתְעוֹרְרִים) כָּל בְּנֵי הַמַּלְכָּה וְכָל בְּנֵי הַהֵיכָל לְשַׁבֵּחַ אֶת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. וְאָז כָּל אוֹתָם פִּקְדּוֹנוֹת שֶׁל הָרוּחוֹת שֶׁנִּמְסְרוּ בְיָדָהּ, אֶת כֻּלָּם מֵשִׁיב לְבַעְלֵיהֶם. וְרֹב בְּנֵי הָעוֹלָם מִתְעוֹרְרִים בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, וַהֲרֵי פִּקָּדוֹן שֶׁל כֻּלָּם מֵשִׁיב אֲלֵיהֶם.

אוֹתָם שֶׁבְּנֵי הַהֵיכָל הָעֶלְיוֹן עוֹמְדִים בְּעָמְדָם מִתְעוֹרְרִים, מִשְׁתַּדְּלִים בְּתִשְׁבְּחוֹת הַתּוֹרָה, וּמִשְׁתַּתְּפִים בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁמֵּאִיר הַיּוֹם. כְּשֶׁמַּגִּיעַ הַבֹּקֶר, הִיא וְכָל בְּנֵי הַהֵיכָל (הַמֶּלֶךְ), כֻּלָּם בָּאִים לַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְהֵם נִקְרָאִים בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

כְּשֶׁמַּגִּיעַ הַבֹּקֶר צָרִיךְ לְנַקּוֹת עַצְמוֹ בַּכֹּל וְלַחְגֹּר כְּלֵי מִלְחַמְתּוֹ לְהִשְׁתַּדֵּל עִם הַמֶּלֶךְ

אָתֵי לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, מַדְכֵּי גַּרְמֵיהּ בְּקָרְבְּנִין, מְשַׁבַּח בְּתוּשְׁבַּחְתַּיְיהוּ דְּדָוִד מַלְכָּא. אָחִיד תְּפִילִין בְּרֵישֵׁיהּ, (ס"א בִּידֵיהּ וּבְרֵישֵׁיהּ) **וְצִיצִית בְּגַדְפֵיהּ, אוֹמֵר תְּהִלָּה לְדָוִד. וְהָא אוּקְמוּהָ, צַלֵּי צְלוֹתָא קַמֵּי מָאֲרֵיהּ, בִּצְלוֹתָא בָּעֵי לְמֵיקָם, כְּגַוְונָא** (ס"א בְּזִוּוּגָא) **דְּמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי, לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדַיְיהוּ, דְּאִינּוּן אִקְרוּן הָעוֹמְדִים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר,** (זכריה ג) **וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין הָעוֹמְדִים.**

וּלְכַוְונָא רְעוּתֵיהּ קַמֵּי מָאֲרֵיהּ, וְיִתְבַּע בָּעוּתֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ קָאִים בְּפַלְגוּת לֵילְיָא מֵעַרְסֵיהּ, לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא, פָּרוּזָא קָאֲרֵי עָלֵיהּ וְאָמַר, (תהלים קלד) **הִנֵּה בָרְכוּ אֶת יְיָ' כָּל עַבְדֵי יְיָ' הָעֹמְדִים בְּבֵית יְיָ' בַּלֵּילוֹת. הַשְׁתָּא כַּד אִיהוּ קָאִים בִּצְלוֹתָא קַמֵּי מָאֲרֵיהּ, הַהוּא פָּרוּזָא קָאֲרֵי עָלֵיהּ וְאָמַר, וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה.**

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהֲרֵי בַּלַּיְלָה הִשְׁתַּדֵּל בַּמַּלְכָּה. כְּעֵת בָּא עִם הַמַּלְכָּה לְזַוֵּג אוֹתָהּ עִם הַמֶּלֶךְ.

בָּא לְבֵית הַכְּנֶסֶת, מְטַהֵר עַצְמוֹ בַּקָּרְבָּנוֹת, מְשַׁבֵּחַ בְּתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, אוֹחֵז תְּפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ (בְּיָדוֹ וּבְרֹאשׁוֹ) וְצִיצִית בִּכְנָפָיו, אוֹמֵר "תְּהִלָּה לְדָוִד". וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, בַּתְּפִלָּה צָרִיךְ לַעֲמֹד, כְּמוֹ (בְּזִוּוּג) מַלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים, לְהִתְחַבֵּר עִמָּם, שֶׁהֵם נִקְרָאִים הָעוֹמְדִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה ג) וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין הָעֹמְדִים, וּלְכַוֵּן רְצוֹנוֹ לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, וְיִתְבַּע בַּקָּשָׁתוֹ.

בָּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם קָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה מִמִּטָּתוֹ לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, הַפָּרוּז קוֹרֵא עָלָיו וְאוֹמֵר: (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה' הָעֹמְדִים בְּבֵית ה' בַּלֵּילוֹת. עַכְשָׁו כְּשֶׁהוּא עוֹמֵד בִּתְפִלָּה לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, אוֹתוֹ פָּרוּז קוֹרֵא עָלָיו וְאוֹמֵר: וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה.

בָּתַר דִּמְסַיֵּים צְלוֹתָא בִּרְעוּ (וְקָאִים בְּעֵיטָא) כַּמֵּי מָאֲרִיהּ, הָא אוּקְמוּהָ, דְּבָעֵי לְמִימְסַר נַפְשֵׁיהּ בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא, לְהַהוּא אֲתָר דְּאִצְטְרִיךְ. וְכַמָּה עֵיטִין אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ בְּכֹלָּא. (דף ר"ס ע"ב) וּבְשַׁעֲתָא דְּצְלוֹתָא קַיְימָא (ס"א סַיְימָא), כָּל אִינּוּן מִלִּין דְּאַפִּיק בַּר נָשׁ מִפּוּמֵיהּ בְּהַהִיא צְלוֹתָא, כֻּלְּהוּ סַלְקִין לְעֵילָא, וּבָקְעִין אֲוִירִין וּרְקִיעִין, עַד דְּמָטוּ לְהַהוּא אֲתָר דְּמָטוּ וּמִתְעַטְּרוּ בְּרֵישָׁא דְּמַלְכָּא, וְעָבִיד מִנַּיְיהוּ עֲטָרָה. וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, צְלוֹתָא דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְכַוְּונָא דִּיהֵא צְלוֹתָא תַּחֲנוּנִים. מְנָלָן. מִמִּשֶׁה, דִּכְתִיב וָאֶתְחַנַּן אֶל יְיָ'. דָּא אִיהוּ צְלוֹתָא מֵעַלְיָא.

תָּא חֲזֵי, מָאן דְּקָאִים בִּצְלוֹתָא, בָּעֵי לְכַוְּונָא רַגְלוֹי, וְאוּקְמוּהָ. וּבָעֵי לְחַפְּיָא רֵישֵׁיהּ, כְּמַאן דְּקָאִים כַּמֵּי מַלְכָּא. וּבָעֵי לְמִכְסְיָיה (לְמִכְסְיָיא) (ס"א לְאַסְתְּמָא) עֵינוֹי,

לשון הקודש

אַחַר שֶׁמְּסַיֵּם תְּפִלָּה בְּרָצוֹן (וְעוֹמֵד בְּעֵצָה) לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, הֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ שֶׁצָּרִיךְ לִמְסֹר נַפְשׁוֹ בִּרְצוֹן הַלֵּב לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ. וְכַמָּה עֵצוֹת יֵשׁ לָאָדָם בַּכֹּל. וּבְשָׁעָה שֶׁהַתְּפִלָּה קַיֶּמֶת (הִסְתַּיְּמָה), כָּל אוֹתָם דְּבוּרִים שֶׁמּוֹצִיא אָדָם מִפִּיו בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה, כֻּלָּם עוֹלִים לְמַעְלָה וּבוֹקְעִים אֲוִירִים וּרְקִיעִים, עַד שֶׁמַּגִּיעִים לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁמַּגִּיעִים, וּמִתְעַטְּרִים בְּרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ וְעוֹשִׂים מֵהֶם עֲטָרָה. וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ הַחֲבֵרִים, תְּפִלָּה שֶׁצָּרִיךְ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, לְכַוֵּן שֶׁתִּהְיֶה תְּפִלַּת תַּחֲנוּנִים. מִנַּיִן לָנוּ? מִמֹּשֶׁה, שֶׁכָּתוּב וָאֶתְחַנַּן אֶל ה'. זוֹהִי תְּפִלָּה מְעֻלָּה.

בֹּא וּרְאֵה, מִי שֶׁעוֹמֵד בַּתְּפִלָּה, צָרִיךְ לְכַוֵּן רַגְלָיו, וּפֵרוּשׁוֹ. וְצָרִיךְ לְכַסּוֹת רֹאשׁוֹ כְּמִי שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְצָרִיךְ לְכַסּוֹת (לְכַסּוֹת) (לְסַתֵּם) עֵינָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל

בְּגִין דְּלָא יִסְתָּכַּל בִּשְׁכִינְתָּא. וּבְסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר, מָאן דְּפָקַח עֵינוֹי בְּשַׁעֲתָא דְצְלוֹתָא, אוֹ דְּלָא מָאִיךְ עֵינוֹי בְּאַרְעָא, אַקְדִּים עָלֵיהּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְכַד תִּיפּוֹק נַפְשֵׁיהּ, לָא יִסְתָּכַּל בִּנְהִירוּ דִשְׁכִינְתָּא, וְלָא יָמוּת בִּנְשִׁיקָה. מָאן דִּמְזַלְזֵל בִּשְׁכִינְתָּא מִתְזַלְזֵל הוּא בְּהַהוּא שַׁעֲתָא דְּאִצְטְרִיךְ בֵּיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמואל א ב) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבֹזַי יֵקָלוּ.

הַאי מָאן דְּאִסְתָּכַּל בִּשְׁכִינְתָּא, בְּשַׁעֲתָא דְאִיהוּ מְצַלֵּי. וְהֵיךְ יְכִיל לְאִסְתַּכְּלָא בִּשְׁכִינְתָּא. אֶלָּא לִינְדַע דְּוַדַּאי שְׁכִינְתָּא קַיְּימָא קַמֵּיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה לח) וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר, דְּתַמָּן שָׁאֲרֵי שְׁכִינְתָּא. בְּגִין כָּךְ לָא בַעְיָא לְמֶהֱוֵי חוּצֵץ בֵּינוֹ וּבֵין הַקִּיר, וְאוֹקְמוּהָ.

לשון הקודש

בַּשְׁכִינָה. וּבְסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר, מִי שֶׁפּוֹקֵחַ עֵינָיו בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה אוֹ שֶׁלֹּא מַנִּמִיךְ אֶת עֵינָיו לָאָרֶץ, מַקְדִּים עָלָיו מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וּכְשֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ לֹא יִסְתַּכֵּל בְּאוֹר הַשְּׁכִינָה וְלֹא יָמוּת בִּנְשִׁיקָה. מִי שֶׁמְּזַלְזֵל בַּשְּׁכִינָה הוּא מִתְזַלְזֵל בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהוּא צָרִיךְ אוֹתָהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמואל–א ב) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבֹזַי יֵקָלוּ.

זֶה מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בַּשְּׁכִינָה בְּשָׁעָה שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל. וְאֵיךְ יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בַּשְּׁכִינָה? אֶלָּא לָדַעַת שֶׁוַּדַּאי הַשְּׁכִינָה עוֹמֶדֶת לְפָנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר, שֶׁשָּׁם שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה. מִשּׁוּם כָּךְ לֹא צָרִיךְ לִהְיוֹת חוֹצֵץ בֵּינוֹ וּבֵין הַקִּיר, וּפֵרְשׁוּהָ.

מָאן דְּקָאִים בִּצְלוֹתָא, בָּעֵי לְסַדְּרָא שְׁבָחָא דְּמָארֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר יִתְבַּע בָּעוּתֵיהּ. דְּהָא מֹשֶׁה הָכִי אָמַר בְּקַדְמִיתָא, אַתָּה הַחִלּוֹתָ וְגוֹ'. וּלְבַסּוֹף אֶעְבְּרָה וְגוֹ'. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, מָאי שְׁנָא הָכָא דִּכְתִיב אֲדֹנָ"י בְּקַדְמִיתָא, בְּאָלֶ"ף דָּלֶ"ת נוּ"ן יוּ"ד, וּלְבַסּוֹף יהו"ה, וְקָרֵינָן אֱלֹהִי"ם. אֶלָּא סִדּוּרָא הָכִי הוּא מִתַּתָּא לְעֵילָּא, וּלְאַכְלְלָא מִדַּת יוֹם בַּלַּיְלָה, וּמִדַּת לַיְלָה בַּיּוֹם וּלְזַוְּוגָא כֹּלָּא כַּחֲדָא כַּדְקָא יָאוּת.

אַתָּה הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ. (דברים ג) מָאי שֵׁירוּתָא הָכָא. אֶלָּא וַדַּאי מֹשֶׁה שֵׁירוּתָא הָוָה בְּעָלְמָא, לְמֶהֱוֵי שְׁלִים בְּכֹלָּא. וְאִי תֵּימָא יַעֲקֹב שְׁלִים הָוָה, וְאִילָּנָא אִשְׁתְּלִים לְתַתָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא. הָכִי הוּא וַדַּאי, אֲבָל מַה דְּהָוָה לְמֹשֶׁה, לָא הָוָה לְבַר נָשׁ אַחֲרָא, דְּהָא אִתְעַטָּר בִּשְׁלִימוּ יַתִּיר, בְּכַמָּה אֶלֶף

לשון הקודש

מִי שֶׁעוֹמֵד בַּתְּפִלָּה צָרִיךְ לְסַדֵּר שֶׁבַח רִבּוֹנוֹ בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ יְבַקֵּשׁ בַּקָּשָׁתוֹ. שֶׁהֲרֵי מֹשֶׁה כָּךְ אָמַר בַּתְּחִלָּה, אַתָּה הַחִלּוֹתָ וְגוֹ', וּלְבַסּוֹף אֶעְבְּרָה וְגוֹ'. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מַה שּׁוֹנֶה כָּאן שֶׁכָּתוּב אֲדֹנָ"י בַּהַתְחָלָה, בְּאָלֶ"ף דָּלֶ"ת נוּ"ן יוּ"ד, וּלְבַסּוֹף יֶהוֹ"ה, וְקוֹרְאִים אֱלֹהִי"ם? אֶלָּא הַסִּדּוּר כָּךְ הוּא – מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, וּלְהַכְלִיל מִדַּת יוֹם בַּלַּיְלָה וּמִדַּת לַיְלָה בַּיּוֹם, וּלְזַוֵּג הַכֹּל כְּאֶחָד כָּרָאוּי.

אַתָּה הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ. מָה הָרֵאשִׁית כָּאן? אֶלָּא וַדַּאי מֹשֶׁה רֵאשִׁית הָיָה בָּעוֹלָם לִהְיוֹת שָׁלֵם בַּכֹּל. וְאִם תֹּאמַר, יַעֲקֹב הָיָה שָׁלֵם, וְהָאִילָן הִשְׁתַּלֵּם לְמַטָּה כְּמוֹ לְמַעְלָה – כָּךְ זֶה בְּוַדַּאי, אֲבָל מַה שֶּׁהָיָה לְמֹשֶׁה לֹא הָיָה לְאָדָם אַחֵר, שֶׁהֲרֵי הִתְעַטֵּר בִּשְׁלֵמוּת יְתֵרָה בְּכַמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, בַּתּוֹרָה,

וְרִבְבָן מִיִּשְׂרָאֵל, בְּאוֹרַיְיתָא, בְּמַשְׁכְּנָא, בְּכֹהֲנִין, בְּלֵיוָאֵי, בִּתְרֵיסַר שְׁבָטִין, רַבְּרְבִין מְמָנָן עָלַיְיהוּ, בְּשִׁבְעִין סַנְהֶדְרִין. הוּא אִשְׁתְּלִים בְּגוּפָא שְׁלִים. אַהֲרֹן לִימִינָא, נַחְשׁוֹן לִשְׂמָאלָא, הוּא בֵּינַיְיהוּ.

בְּגִין כַּךְ אֶת גְּדְלֶךָ, מִימִינָא, דָּא אַהֲרֹן. וְאֶת יָדֶךָ הַחֲזָקָה, מִשְׂמָאלָא, דָּא נַחְשׁוֹן. וְהָא אִתְּמַר. בְּגִין כָּךְ מִשֶּׁה שֵׁירוּתָא בְּעָלְמָא הָוָה. וְאִי תֵּימָא מָאן הָוָה סִיּוּמָא (דְּהָא מִשֶּׁה שֵׁירוּתָא הָוָה). סִיּוּמָא מַלְכָּא מְשִׁיחָא הוּא, דְּהָא כְּדֵין יִשְׁתְּכַּח שְׁלִימוּ בְּעָלְמָא, מַה דְּלָא הָוָה כֵּן לְדָרֵי דָרִין. בְּהַהוּא זִמְנָא יִשְׁתְּכַּח שְׁלִימוּ לְעֵילָא וְתַתָּא, וְיֵהוֹן עָלְמִין כֻּלְּהוּ בְּזִוּוּגָא חַד, כְּדֵין כְּתִיב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

וַיֹּאמֶר יְיָ' אֵלַי רַב לָךְ אַל תּוֹסֶף וְגוֹ'. (דברים ד) אָמַר רִבִּי חִיָּיא, אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

בַּמִּשְׁכָּן, בַּכֹּהֲנִים, בַּלְוִיִּם, בַּשְּׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, גְּדוֹלִים מְמֻנִּים עֲלֵיהֶם, בְּשִׁבְעִים סַנְהֶדְרִין. הוּא הִשְׁתַּלֵּם בְּגוּף שָׁלֵם. אַהֲרֹן לְיָמִין , נַחְשׁוֹן לִשְׂמֹאל, וְהוּא בֵּינֵיהֶם.

מִשּׁוּם זֶה אֶת גְּדְלֶךָ, מִיָּמִין, זֶה אַהֲרֹן. וְאֶת יָדֶךָ הַחֲזָקָה, מִשְּׂמֹאל, זֶה נַחְשׁוֹן. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. מִשּׁוּם כָּךְ מִשֶּׁה הָיָה רֵאשִׁית בָּעוֹלָם. וְאִם תֹּאמַר, מִי הָיָה הַסִּיּוּם (שֶׁהֲרֵי מִשֶּׁה הָיָה הָרֵאשִׁית)? הַסִּיּוּם הוּא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁהֲרֵי אָז תִּמָּצֵא שְׁלֵמוּת בָּעוֹלָם מַה שֶּׁלֹּא הָיָה כֵּן לְדוֹרֵי דוֹרוֹת. בְּאוֹתוֹ זְמַן תִּמָּצֵא שְׁלֵמוּת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְיִהְיוּ הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם בְּזִוּוּג אֶחָד, וְאָז כָּתוּב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי רַב לָךְ אַל תּוֹסֶף וְגוֹ'.

לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, רַב לָךְ דְּאִזְדַּוְּוגַת בִּשְׁכִינְתָּא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה אַל תּוֹסֶף, רִבִּי יִצְחָק אָמַר, רַב לָךְ בִּנְהִירוּ דְשִׁמְשָׁא דְהַוָּה גַּבָּךְ, אַל תּוֹסֶף, דְּהָא זִמְנָא דְסִיהֲרָא מָטָא, וְסִיהֲרָא לָא יְכִיל לְאַנְהָרָא, עַד דְּיִתְכְּנִישׁ שִׁמְשָׁא. אֲבָל וְצַו אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְחַזְּקֵהוּ וְאַמְּצֵהוּ. אַנְתְּ דְּהוּא שִׁמְשָׁא, בָּעֵי לְאַנְהָרָא לְסִיהֲרָא, וְהָא אִתְּמַר.

וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ' אֱלֹהֵיכֶם וְגוֹ'. (דברים ד) רִבִּי יוֹסֵי אָמַר (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ וְגוֹ'. זַכָּאָה עַמָּא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּחַר בְּהוּ מִכָּל עַמִּין עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְסָלִיק לוֹן לְעַדְבֵּיהּ, וּבָרִיךְ לוֹן בְּבִרְכָתָא דִילֵיהּ בְּבִרְכָתָא דִשְׁמֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה סא) כִּי הֵם זֶרַע בֵּרַךְ יְיָ', בֵּרַךְ יְיָ' מַמָּשׁ.

תָּא חֲזֵי, כָּל שְׁאַר עַמִּין דְּעָלְמָא, יָהַב לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְרַבְרְבֵי מְמָנָן, דְּשַׁלְטִין עָלַיְיהוּ.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי חִיָּא, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, רַב לָךְ שֶׁהִזְדַּוַּגְתָּ בִּשְׁכִינָה, מִכָּאן וְאֵילָךְ אַל תּוֹסֶף. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, רַב לָךְ בְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהָיָה לָךְ, אַל תּוֹסֶף, שֶׁהֲרֵי זְמַן הַלְּבָנָה הִגִּיעַ, וּלְבָנָה לֹא יְכוֹלָה לְהָאִיר עַד שֶׁיִּתְכַּנֵּס הַשֶּׁמֶשׁ. אֲבָל, וְצַו אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְחַזְּקֵהוּ וְאַמְּצֵהוּ. אַתָּה, שֶׁהוּא הַשֶּׁמֶשׁ, צָרִיךְ לְהָאִיר לַלְּבָנָה, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ וְגוֹ'. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא בָּחַר בָּהֶם מִכָּל עַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְהֶעֱלָה אוֹתָם לְגוֹרָלוֹ וּבֵרְכָם בִּבְרָכָתוֹ, בִּבְרָכַת שְׁמוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סא) כִּי הֵם זֶרַע בֵּרַךְ ה', בֵּרַךְ ה' מַמָּשׁ.

בֹּא וּרְאֵה, אֶת כָּל שְׁאָר עַמֵּי הָעוֹלָם נָתַן

וְיִשְׂרָאֵל אָחִיד לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעַדְבֵּיהּ, לְחוּלָקֵיהּ, לְאִתְאַחֲדָא בֵּיהּ מַמָּשׁ. וְיָהִיב לוֹן אוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא, בְּגִין לְאִתְאַחֲדָא בִּשְׁמֵיהּ, (דף רס"א ע"א) וְעַל דָּא וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ', וְלָא בִּמְמָנָא אַחֲרָא כִּשְׁאַר עַמִּין, וְהָא אוֹקְמוּהָ בְּכַמָּה אֲתָר.

וַיְדַבֵּר יְיָ' אֲלֵיכֶם מִתּוֹךְ הָאֵשׁ קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים וְגוֹ'. (דברים ד) אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, קוֹל דְּבָרִים, מָאי קוֹל דְּבָרִים. אֶלָּא קוֹל דְּאִקְרֵי דִּבּוּר, דְּכָל דִּבּוּרָא בֵּיהּ תַּלְיָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, וַיְדַבֵּר ה' אֲלֵיכֶם, דְּהָא דִּבּוּר בַּאֲתָר דָּא תַּלְיָא, לְהַאי אִקְרֵי קוֹל דְּבָרִים.

אַתֶּם שׁוֹמְעִים, דִּשְׁמִיעָה לָא תַּלְיָא אֶלָּא בְּהַאי. בְּגִין דִּשְׁמִיעָה בְּדִבּוּר תַּלְיָא. וּבְגִין כָּךְ אַתֶּם שׁוֹמְעִים. (ס"א אַתֶּם שׁוֹמְעִים, דִּשְׁמִיעָה בְּדִבּוּר תַּלְיָא) וְהָא אוֹקְמוּהָ,

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לִמְמֻנִּים גְּדוֹלִים שֶׁשּׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם, וְאֶת יִשְׂרָאֵל אָחַז הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לְגוֹרָלוֹ וּלְחֶלְקוֹ, לְהֵאָחֵז בּוֹ מַמָּשׁ. וְנָתַן לָהֶם תּוֹרָה קְדוֹשָׁה כְּדֵי לְהֵאָחֵז בִּשְׁמוֹ, וְעַל זֶה וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה', וְלֹא בִּמְמֻנֶּה אַחֵר כִּשְׁאָר הָעַמִּים, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.

וַיְדַבֵּר ה' אֲלֵיכֶם מִתּוֹךְ הָאֵשׁ קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים וְגוֹ' (דברים ד). אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל. קוֹל דְּבָרִים, מַה זֶּה קוֹל דְּבָרִים? אֶלָּא קוֹל שֶׁנִּקְרָא דִּבּוּר, שֶׁכָּל דִּבּוּר תָּלוּי בּוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב וַיְדַבֵּר ה' אֲלֵיכֶם, שֶׁהֲרֵי דִּבּוּר בְּמָקוֹם זֶה תָּלוּי, לָזֶה נִקְרָא קוֹל דְּבָרִים. **אַתֶּם** שֹׁמְעִים, שֶׁשִּׁמִּיעָה לֹא תְּלוּיָה אֶלָּא בָּזֶה, מִשּׁוּם שֶׁשִּׁמִּיעָה תְּלוּיָה בַּדִּבּוּר,

(שמות כא) וְרָצַע אֲדֹנָיו אֶת אָזְנוֹ בַּמַּרְצֵעַ, בְּגִין דְּפָגִים אַתְּרָא דְּאִקְרֵי שְׁמִיעָה, וְהוּא דִּבּוּר וְהוּא שְׁמִיעָה.

קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רוֹאִים.

מַאי וּתְמוּנָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (במדבר יב) וּתְמוּנַת יְיָ יַבִּיט. דָּבָר אַחֵר וּתְמוּנָה, דָּא קוֹל פְּנִימָאָה, דְּלָא הָוָה מִתְחַזֵּי כְּלַל. זוּלָתִי קוֹל, דָּא קוֹל אַחֲרָא דְּקָאַמְרָן. וּתְמוּנָה, אֲמַאי אִקְרֵי הָכִי. בְּגִין דְּכָל תִּקּוּנָא דְּגוּפָא מִינֵּיהּ נָפְקָא.

וְאִי תֵּימָא אַחֲרָא אִקְרֵי הָכִי נָמֵי. אִין. דְּהַאי אַחֲרָא תִּקּוּנָא דִּלְתַתָּא מִינֵּיהּ נָפְקָא, וּבְגִין כָּךְ, ה' עִלָּאָה ה' תַתָּאָה, ה' עִלָּאָה, קוֹל גָּדוֹל וְלָא יָסַף, דְּלָא פַּסְקֵי מַבּוּעֵי לְעָלְמִין, וְכָל אִינּוּן קוֹלוֹת תַּמָּן אִשְׁתְּכָחוּ כַּד אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל. וְכֹלָּא נָפְקָא מֵהַהוּא קוֹל פְּנִימָאָה דְּכֹלָּא, בְּגִין דְּבֵיהּ תַּלְיָא מִלְּתָא.

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ אַתֶּם שֹׁמְעִים. (אַתֶּם שֹׁמְעִים, שֶׁהַשְּׁמִיעָה תְּלוּיָה בַּדִּבּוּר) וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, (שמות כא) וְרָצַע אֲדֹנָיו אֶת אָזְנוֹ בַּמַּרְצֵעַ, מִשּׁוּם שֶׁפָּגַם מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא שְׁמִיעָה, וְהוּא דִּבּוּר וְהוּא שְׁמִיעָה.

קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רֹאִים. מַה זֶּה וּתְמוּנָה? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יב) וּתְמוּנַת ה' יַבִּיט. דָּבָר אַחֵר וּתְמוּנָה – זֶה קוֹל פְּנִימִי שֶׁלֹּא הָיָה נִרְאֶה כְּלָל. זוּלָתִי קוֹל, זֶה קוֹל אַחֵר שֶׁאָמַרְנוּ. וּתְמוּנָה, לָמָּה נִקְרָא כָּךְ? מִשּׁוּם שֶׁכָּל תִּקּוּן הַגּוּף יוֹצֵא מִמֶּנָּה.

וְאִם תֹּאמַר, אַחֵר נִקְרָא גַּם כָּךְ – כֵּן. שֶׁזֶּה הָאַחֵר הַתִּקּוּן שֶׁלְּמַטָּה מִמֶּנּוּ יוֹצֵא. וּמִשּׁוּם זֶה ה' עֶלְיוֹנָה ה' תַּחְתּוֹנָה. ה' עֶלְיוֹנָה – קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף (דברים ה), שֶׁלֹּא פּוֹסְקִים הַמַּבּוּעִים לְעוֹלָמִים, וְכָל אוֹתָם קוֹלוֹת נִמְצָאִים שָׁם כְּשֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל יוֹצֵא מֵאוֹתוֹ קוֹל פְּנִימִי שֶׁל הַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ תָּלוּי הַדָּבָר.

הַאי דְּאִקְרֵי מִשְׁנֵה תוֹרָה, מִשֶּׁה מִפִּי עַצְמוֹ אַמָּרָן. וְהָא אוֹקִימְנָא מִלָּה. אֲמַאי הָכִי. אֶלָּא חָכְמָה עִלָּאָה, כְּלָלָא דְּאוֹרַיְיתָא אִתְקְרֵי, וּמִנָּהּ נָפְקָא כֹּלָּא, בְּהַהוּא קוֹל פְּנִימָאָה. לְבָתָר מִתְיַשְׁבָא כֹּלָּא וְאִתְאַחַד, בַּאֲתָר דְּאִקְרֵי עֵץ הַחַיִּים, וּבֵיהּ תַּלְיָא כְּלַל וּפְרָט, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְשֶׁבְּעַל פֶּה, וְהוּא אִקְרֵי תוֹרָה וּמִשְׁנֵה תוֹרָה. בְּקַדְמִיתָא גְּבוּרָה דְּלָא פָּסִיק, וְהַשְׁתָּא כֹּלָּא כַּחֲדָא. בְּגִין כָּךְ הָכָא בְּאִלֵּין עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, כֹּלָּא רָשִׁים בְּוָא"ו, וְלֹא תִנְאָף, וְלֹא תִּגְנוֹב, וְלֹא תַעֲנֶה, וְלֹא תַחְמוֹד, וְלֹא תִתְאַוֶּה, וְהָא אוֹקִמוּהָ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מָאי וְלֹא תִתְאַוֶּה, כֵּיוָן דִּכְתִיב וְלֹא תַחְמוֹד, דְּהָא בְּהַאי סַגִּי. אָמַר לֵיהּ, זַכָּאִין אִינּוּן מָאנֵי קְשׁוֹט. חֲמִידָה חַד דַּרְגָּא. תַּאֲוָה דַרְגָּא אַחֲרָא. חֲמִידָה, דְּאִי יְכִיל, אָזִיל לְמֵיסַב דִּילֵיהּ בְּגִין

לשון הקודש

זֶה שֶׁנִּקְרָא מִשְׁנֵה תוֹרָה, מִשֶּׁה מִפִּי עַצְמוֹ אָמַר אוֹתָם, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדָּבָר. לָמָּה כָּךְ? אֶלָּא חָכְמָה עֶלְיוֹנָה, כְּלַל הַתּוֹרָה נִקְרֵאת, וּמִמֶּנָּה הַכֹּל יוֹצֵא בְּאוֹתוֹ קוֹל פְּנִימִי. אַחַר כָּךְ הַכֹּל מִתְיַשֵּׁב וּמִתְאַחֵד בְּמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא עֵץ הַחַיִּים, וּבוֹ תָּלוּי כְּלָל וּפְרָט, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְהוּא נִקְרָא תוֹרָה וּמִשְׁנֵה תוֹרָה. בַּהַתְחָלָה גְּבוּרָה שֶׁלֹּא פוֹסֶקֶת, וְעַכְשָׁו הַכֹּל כְּאֶחָד. מִשּׁוּם כָּךְ כָּאן בְּאוֹתָם עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, הַכֹּל רָשׁוּם בְּוָא"ו, וְלֹא תִנְאָף, וְלֹא תִּגְנֹב, וְלֹא תַעֲנֶה, וְלֹא תַחְמֹד, וְלֹא תִתְאַוֶּה, וַהֲרֵי פֵּרַשׁוּהָ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַה זֶּה וְלֹא תִתְאַוֶּה, כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב וְלֹא תַחְמֹד, שֶׁהֲרֵי בָּזֶה מַסְפִּיק? אָמַר לוֹ, אַשְׁרֵי בַּעֲלֵי הָאֱמֶת, חֲמִידָה דַּרְגָּה אַחַת, תַּאֲוָה דַּרְגָּה אַחֶרֶת. חֲמִידָה – שֶׁאִם יָכוֹל, הוֹלֵךְ לָקַחַת אֶת שֶׁלּוֹ

הַהִיא חֲמִידָה דְּנָקַט, אָזִיל לְמֶעְבַּד עוֹבָדָא. תַּאֲוָה, לָאו הָכִי. דְּהָא אֲפִילוּ דְּלָא יִנְקוּט אוֹרְחָא לְמֵהַךְ אֲבַתְרֵיהּ, וְהָא אוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּיא.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי, אֲמַאי לָא כְּתִיב וְלֹא תִרְצַח, כְּהָנֵי אַחֲרִינֵי. אָמַר לֵיהּ בְּגִין דְּדַרְגָּא דְּדִינָא בִּגְבוּרָה תַלְיָא, וְלָא בַּאֲתָר דְּרַחֲמֵי, בְּגִין כָּךְ לֹא תִרְצַח לָא כְּתִיב בֵּיהּ וָא"ו. וּבְגִין דְּבַעְיָין חֲמִשָּׁה וָוִין אִתּוֹסָף וָא"ו וְלֹא תִתְאַוֶּה, דְּהָא בְּלֹא תִרְצַח לָא בָּעֵי לְמִשְׁרֵי וָא"ו, וְאִתּוֹסַף הָכָא.

שָׁמַע רִבִּי פִּנְחָס דְּיָתִיב אֲבַתְרֵיהּ, וּנְשָׁקֵיהּ. בָּכָה וְחָיֵיךְ. אָמַר גּוּר אַרְיֵה, לֵית מָאן דְּקָאִים קַמַּיְיהוּ, מָאן יְכִיל לְקַיְּימָא קַמֵּיהּ וַאֲבוּהָ בְּעָלְמָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, וְזַכָּאָה חוּלָקִי בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּזָכֵינָא לְהַאי. עַל דָּא כְּתִיב, (איוב כב) יִרְאוּ צַדִּיקִים וְיִשְׂמָחוּ.

לשון הקודש

מִשּׁוּם אוֹתָהּ חֲמִידָה שֶׁלָּקַח, הוֹלֵךְ לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה. תַּאֲוָה לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא יִקַּח דֶּרֶךְ לָלֶכֶת אַחֲרֵי זֶה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, לָמָּה לֹא כָּתוּב וְלֹא תִרְצַח, כְּמוֹ הָאַחֵרִים הַלָּלוּ? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁדַּרְגַּת הַדִּין תְּלוּיָה בִּגְבוּרָה, וְלֹא בִּמְקוֹם הָרַחֲמִים, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא כָּתוּב וָא"ו בְּלֹא תִרְצַח. וּמִשּׁוּם שֶׁצְּרִיכִים חָמֵשׁ וָוִי"ם, הִתּוֹסֵף וָא"ו וְלֹא תִתְאַוֶּה, שֶׁהֲרֵי בְּלֹא תִרְצַח לֹא צָרִיךְ לָשִׂים וָא"ו, וְהִתּוֹסֵף כָּאן.

שָׁמַע רַבִּי פִּנְחָס שֶׁיָּשַׁב אַחֲרָיו וּנְשָׁקוֹ. בָּכָה וְחִיֵּךְ. אָמַר, גּוּר אַרְיֵה, אֵין מִי שֶׁיַּעֲמֹד לִפְנֵיהֶם, מִי יָכוֹל לַעֲמֹד לְפָנָיו וְאָבִיו בָּעוֹלָם. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים,

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (דברים ה) **קְרַב אַתָּה וּשְׁמָע וְגוֹ'.**

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְאִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, כֻּלְּהוֹן קוֹלוֹת אִשְׁתְּכָחוּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָתִיב עַל כּוּרְסְיָיא, וְדָא מִגּוֹ דְּדָא אִתְחֲזֵי, וּמִלּוֹלָא דְדָא נָפִיק מִגּוֹ עִלָּאָה דְעָלֵיהּ, וְדָא הוּא רָזָא דִכְתִיב, (דברים ה) **פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר יְיָ' עִמָּכֶם בָּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, דְּמִלּוֹלָא נָפְקָא, וּמַלִּיל מִגּוֹ אֵשָׁא וְשַׁלְהוֹבָא, דְּדָחֵי לֵיהּ לְבַר, בִּדְפִיקוּ דְרוּחָא וּמַיָּיא, דְּיַהֲבִין חֵילָא. דְּאֶשָּׁא וְרוּחָא וּמַיָּיא, מִגּוֹ שׁוֹפָר, דְּאִיהוּ כָּלִיל לְכֻלְּהוּ נָפִיק. וְיִשְׂרָאֵל אִתְרַחִיקוּ מִדְּחִילוּ דָא.**

וּבְגִין כָּךְ, וְאַתְּ תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ, לָא בָּעֵינָן בְּתוּקְפָּא עִלָּאָה דְּלְעֵילָא, אֶלָּא מֵאַתָּר דְּנוּקְבָּא וְלָא יַתִּיר, וְאַתְּ תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ וְגוֹ'. אָמַר מֹשֶׁה וַדַּאי חָלַשְׁתּוּן חֵילָא דִילִי, חָלַשְׁתּוּן חֵילָא אַחֲרָא, דְּאִלְמָלֵא

לשון הקודש

וְאַשְׁרֵי חֶלְקִי בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא שֶׁזָּכִיתִי לָזֶה. עַל זֶה כָּתוּב, (איוב כב) יִרְאוּ צַדִּיקִים וְיִשְׂמָחוּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, קְרַב אַתָּה וּשְׁמָע וְגוֹ'. בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, כָּל הַקּוֹלוֹת נִמְצְאוּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָשַׁב עַל הַכִּסֵּא, וְזֶה מִתּוֹךְ זֶה נִרְאָה, וְדִבּוּר שֶׁל זֶה יָצָא מִתּוֹךְ הָעֶלְיוֹן שֶׁמֵּעָלָיו. וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם בָּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ. שֶׁדִּבּוּר יָצָא, וְדִבֵּר מִתּוֹךְ אֵשׁ וְשַׁלְהֶבֶת שֶׁדָּחָה אוֹתוֹ הַחוּצָה בְּדֹפֶק שֶׁל רוּחַ וּמַיִם שֶׁנּוֹתְנִים כֹּחַ. שֶׁאֵשׁ וְרוּחַ וּמַיִם מִתּוֹךְ שׁוֹפָר שֶׁכּוֹלֵל אֶת כֻּלָּם יוֹצְאִים, וְיִשְׂרָאֵל הִתְרַחֲקוּ מִפַּחַד זֶה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, וְאַתְּ תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ. לֹא רוֹצִים בְּכֹחַ עֶלְיוֹן שֶׁלְּמַעְלָה, אֶלָּא מִמָּקוֹם שֶׁל הַנְּקֵבָה וְלֹא יוֹתֵר, וְאַתְּ תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ

לָא אִתְרַחֲקוּ יִשְׂרָאֵל, וְיִשְׁמְעוּן כָּל (דף רס"א ע"ב) הַהִיא מִלָּה כַּד בְּקַדְמִיתָא, לָא הָוָה יְכִיל עָלְמָא לְמֶהֱוֵי חָרִיב לְבָתָר, וְאִינּוּן הֲווֹ קַיְימִין לְדָרֵי דָּרִין.

דְּהָא בְּשַׁעֲתָא קַדְמִיתָא מִיתוּ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּהָכִי אִצְטְרִיךְ, דְּהָא אִילָנָא דְמוֹתָא גָּרִים. לְבָתָר דְּחַיּוּ וְקָמוּ וְקָא סָגוּ, וּבָעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲלָא לוֹן לְאִילָנָא דְחַיֵּי, דְּקָאִים עַל הַהוּא אִילָנָא דְמוֹתָא, בְּגִין לְמֶהֱוֵי קַיְימִין לְעָלְמִין, אִתְרַחַק וְלָא בָעוּן, כְּדֵין אִתְחֲלָשׁ חֵילָא דְמשֶׁה עָלַיְיהוּ, וְאִתְחַלָּשׁ חֵילָא אַחֲרָא. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲנָא בָעֵינָא לְקַיְימָא לְכוּ בַּאֲתָר עִלָּאָה, וּלְאִתְדַּבְּקָא בַּחַיִּים, אַתּוּן בְּעִיתוּן אֲתָר דְּנוּקְבָא שַׁרְיָא. וּבְגִין כָּךְ, לֵךְ אֱמוֹר לָהֶם וְגוֹ'. כָּל חַד יְהַךְ לְנוּקְבֵיהּ, וְיִתְיַחֵד בָּהּ.

לשון הקודש

וְגוֹ'. אָמַר משֶׁה, וַדַּאי הֶחֱלַשְׁתֶּם אֶת כֹּחִי, הֶחֱלַשְׁתֶּם כֹּחַ אַחֵר, שֶׁאִלְמָלֵא לֹא הִתְרַחֲקוּ יִשְׂרָאֵל וְיִשְׁמְעוּ כָּל אוֹתוֹ דָּבָר כְּמוֹ בַּתְּחִלָּה, לֹא הָיָה יָכוֹל הָעוֹלָם לִהְיוֹת חָרֵב אַחַר כָּךְ, וְהֵם הָיוּ קַיָּמִים לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת.

שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה רִאשׁוֹנָה מֵתוּ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּךְ צָרִיךְ, שֶׁהֲרֵי עֵץ הַמָּוֶת גָּרַם. אַחַר שֶׁחָיוּ וְקָמוּ וְהִתְרַבּוּ וְרָצָה הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לְהַכְנִיסָם לְעֵץ הַחַיִּים שֶׁעוֹמֵד עַל אוֹתוֹ עֵץ הַמָּוֶת כְּדֵי לִהְיוֹת קַיָּמִים לְעוֹלָמִים, הִתְרַחֲקוּ וְלֹא רָצוּ, וְאָז נֶחֱלַשׁ כֹּחַ משֶׁה עֲלֵיהֶם וְנֶחֱלַשׁ כֹּחַ אַחֵר. אָמַר הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, אֲנִי רָצִיתִי לְקַיֵּם אֶתְכֶם בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן וּלְהִדָּבֵק בַּחַיִּים – אַתֶּם רְצִיתֶם מָקוֹם שֶׁשְּׁרוּיָה הַנְּקֵבָה, וְלָכֵן לֵךְ אֱמֹר לָהֶם וְגוֹ'. כָּל אֶחָד יֵלֵךְ לַנְּקֵבָה שֶׁלּוֹ וְיִתְיַחֵד עִמָּהּ.

וְעַם כָּל דָּא, כֵּיוָן דְּיִשְׂרָאֵל לָא עָבְדוּ, אֶלָּא בִּדְחִילוּ עִלָּאָה דְּהַוָּה עָלַיְיהוּ, לָא אִתְמַר עָלַיְיהוּ, אֶלָּא מִי יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם זֶה לָהֶם וְגוֹ'. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, כָּל מָאן דְּעָבִיד מִלָּה, וְלִבָּא וּרְעוּתֵיהּ לָא שַׁוֵּי לְסִטְרָא בִישָׁא, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ בִישׁ, הוּאִיל וְלָא עָבִיד בִּרְעוּתָא, עוֹנְשָׁא לָא שַׁרְיָא עָלֵיהּ. וְלָא כְּבַר נָשׁ אַחֲרָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא דָאִין לֵיהּ לְבִישׁ.

וְאַתָּה פֹּה עֲמוֹד עִמָּדִי. (דברים ה) מֵהָכָא, אִתְפְּרַשׁ מִכֹּל וָכֹל, מְאִתְּתֵיהּ, וְאִתְדַּבָּק וְאִסְתַּלָּק בַּאֲתָר אַחֲרָא דְּדִכּוּרָא, וְלָא בְּנוּקְבָּא. זַכָּאָה חוּלָקָא דְּמֹשֶׁה נְבִיאָה מְהֵימָנָא, דְּזָכָה לְדַרְגִּין עִלָּאִין, מַה דְּלָא זָכָה בַּר נָשׁ אַחֲרָא לְעָלְמִין. עַל דָּא כְּתִיב, (קהלת ז) טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים יִמָּלֵט מִמֶּנָּה. מָאי טוֹב. דָּא מֹשֶׁה. דִּכְתִיב, (שמות ב) כִּי טוֹב הוּא. וּבְגִין דְּהַוָּה טָב, סָלִיק לְדַרְגָּא אַחֲרָא עִלָּאָה. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמות ג) כִּי

לשון הקודש

וְעַם כָּל זֶה, כֵּיוָן שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא עָשׂוּ אֶלָּא בְּפַחַד עֶלְיוֹן שֶׁהָיָה עֲלֵיהֶם, לֹא נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם, אֶלָּא מִי יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם זֶה לָהֶם וְגוֹ'. מִכָּאן לָמַדְנוּ, כָּל מִי שֶׁעוֹשֶׂה דָּבָר, וְלִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ לֹא שָׂם בַּצַּד הָרָע, אַף עַל גַּב שֶׁהוּא רַע – הוּאִיל וְלֹא עָשָׂה בְּרָצוֹן, לֹא שׁוֹרֶה עָלָיו עֹנֶשׁ, וְלֹא כְּאָדָם אַחֵר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא דָּן אוֹתוֹ לְרַע.

וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי. מִכָּאן נִפְרַד מִכֹּל וָכֹל מֵאִשְׁתּוֹ, וְנִדְבַּק וְעָלָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁל הַזָּכָר, וְלֹא בִּנְקֵבָה. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, נְבִיא הָאֱמֶת, שֶׁזָּכָה לִדְרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת, מַה שֶּׁלֹּא זָכָה אָדָם אַחֵר לְעוֹלָמִים. וְעַל זֶה כָּתוּב, (קהלת ז) טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים יִמָּלֵט מִמֶּנָּה. מַה זֶּה טוֹב? זֶה מֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב (שמות ב) כִּי טוֹב הוּא. וּמִשּׁוּם

הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא, עוֹמֵד עָלָיו דַּיְיקָא. מָאי טַעְמָא. בְּגִין כִּי טוֹב הוּא, וְטוֹב הוּא דְּכוּרָא.

וְאִי תֵּימָא, דְּהָא אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הָא דָּוִד דִּכְתִיב בֵּיהּ טוֹב, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שמואל א טז) וְטוֹב רֹאִי, אֲמַאי לָא הָוָה יַתִּיר. אָמַר לֵיהּ וְטוֹב רֹאִי כְּתִיב. טוֹב רֹאִי, דָּא דְּאִיהוּ חֵיזוּ לְאִסְתַּכְּלָא, הָכִי הָוָה דָּוִד. טוֹב רֹאִי, הָוָה טוֹב דְּאִיהוּ חֵיזוּ. וּבְמֹשֶׁה כְּתִיב טוֹב הוּא מַמָּשׁ, וְהָכָא טוֹב רֹאִי. וְעִם כָּל דָּא, בְּתַרְוַוּיְיהוּ הָוָה אָחִיד, דְּהָא דָא בְדָא אָחִיד. וּמֹשֶׁה לְבָתָר דְּהָוָה טַב, סָלִיק לְמֶהֱוֵי גוּפָא אִישׁ. (דברים כ"ג) אִישׁ הָאֱלֹהִים, (במדבר יב) וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּכָל עוֹבָדוֹי, בָּעֵי בַּר נָשׁ לְשַׁוָּאָה לָקָבְלֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהָא אוֹקִימְנָא

לשון הקודש

שֶׁהָיָה טוֹב, עָלָה לְדַרְגָּה אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה. וְעַל זֶה כָּתוּב (שם ג) כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא. עוֹמֵד עָלָיו דַּוְקָא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי טוֹב הוּא, וְטוֹב הוּא זָכָר.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהֲרֵי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הֲרֵי דָּוִד שֶׁכָּתוּב בּוֹ טוֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–א טז) וְטוֹב רֹאִי, לָמָּה לֹא הָיָה יוֹתֵר? אָמַר לוֹ, כָּתוּב וְטוֹב רֹאִי. טוֹב רֹאִי זֶה שֶׁהוּא מַרְאֶה לְהִסְתַּכֵּל, כָּךְ הָיָה דָּוִד. טוֹב רֹאִי – הָיָה טוֹב שֶׁהוּא מַרְאֶה. וּבְמֹשֶׁה כָּתוּב טוֹב הוּא, מַמָּשׁ, וְכָאן טוֹב רֹאִי, וְעִם כָּל זֶה בִּשְׁנֵיהֶם הָיָה אָחוּז, שֶׁהֲרֵי זֶה בָּזֶה אָחוּז. וּמֹשֶׁה, אַחַר שֶׁהָיָה טוֹב, עָלָה לִהְיוֹת גּוּף אִישׁ. (דברים לג) אִישׁ הָאֱלֹהִים. (במדבר יב) וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכָל מַעֲשָׂיו צָרִיךְ הָאָדָם לָשִׂים כְּנֶגְדּוֹ אֶת הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–

מִלָּה. רִבִּי יְהוּדָה לְטַעֲמֵיהּ, דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הַאי מָאן דְּאָזִיל בְּאָרְחָא, יְכַוֵּין לִתְלַת מִלִּין, וְעֵילָא מִנְּהוֹן צְלוֹתָא, וְאַף עַל גַּב דְּצְלוֹתָא יַתִּיר עִלָּאָה מִכֻּלָּא, תְּרֵי חַבְרֵי אוֹ תְּלָתָא דְּלָעָאן בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. דְּהָא לָא מִסְתָּפֵי, בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא (ס"א וְעֵילָא מִנְּהוֹן צְלוֹתָא, וְעִלָּאָה מִכֻּלְּהוּ, חַבְרַיָּיא בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. דְּהָא שְׁכִינְתָּא) אִשְׁתַּתְּפָא בַּהֲדַיְיהוּ.

(כִּי הָא דְ) רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי חִיָּיא הֲווֹ אַזְלֵי בְּאָרְחָא, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר (ס"א חִיָּיא) כְּתִיב, (בראשית ג) וַיַּעַשׂ יְיָ' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר. וְכִי עַד הַשְּׁתָּא פְּשִׁיטֵי הֲווֹ מֵהַהוּא עוֹר. אִין. אֶלָּא מָאנֵי לְבוּשֵׁי יְקַר הֲווֹ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִיָּיא, אִי הָכִי לָא אִתְחֲזוּן לְהוּ אֲפִילוּ כָּתְנוֹת עוֹר. וְכִי תֵימָא דְּעַד לָא חָאבוּ אַלְבִּישׁוּ לְהוּ, לָא. אֶלָּא לְבָתָר דְּחָבוּ כְּתִיב, וַיַּעַשׂ יְיָ' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם וְגוֹ'.

לשון הקודש

הוּא, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אֶת הַדָּבָר. רַבִּי יְהוּדָה לְטַעֲמוֹ. שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִי שֶׁהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ יְכַוֵּן לִשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים, וְעֶלְיוֹן מִכֻּלָּם זוֹ הַתְּפִלָּה. וְאַף עַל גַּב שֶׁתְּפִלָּה יוֹתֵר עֶלְיוֹנָה מֵהַכֹּל, שְׁנֵי חֲבֵרִים אוֹ שְׁלֹשָׁה שֶׁעוֹסְקִים בְּדִבְרֵי תוֹרָה, שֶׁהֲרֵי לֹא יִפְחֲדוּ, כִּי הַשְּׁכִינָה (וּלְמַעְלָה מֵהֶם תְּפִלָּה, וְעֶלְיוֹנָה מִכֻּלָּם, חֲבֵרִים בְּדִבְרֵי תוֹרָה. שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה) מִשְׁתַּתֶּפֶת עִמָּם.

(כְּמוֹ זֶה שֶׁ) רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי חִיָּיא הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּתוּב (בראשית ג) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר. וְכִי עַד עַכְשָׁו מֻפְשָׁטִים הָיוּ מֵאוֹתוֹ הָעוֹר? כֵּן. אֶלָּא כְּלֵי לְבוּשֵׁי כָּבוֹד הָיוּ. אָמַר לוֹ רַבִּי חִיָּיא, אִם כָּךְ לֹא רָאוּי לָהֶם אֲפִלּוּ כָּתְנוֹת עוֹר. וְאִם תֹּאמַר שֶׁעַד שֶׁלֹּא חָטְאוּ הִלְבִּישׁוּ אוֹתָם – לֹא. אֶלָּא אַחַר שֶׁחָטְאוּ כָּתוּב (בראשית ג) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹ עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם וְגוֹ'.

אָמַר לֵיהּ, הָכִי הוּא וַדָּאי, בְּקַדְמִיתָא הֲוֹוּ כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, וּמִתְפַּשְׁטִין מִן גַּוְונֵי דִּלְתַתָּא, וַהֲוָה נְהוֹרָא דִּלְעֵילָא אַסְחַר עָלַיְיהוּ. וּלְבָתַר דְּחָבוּ, אַהְדָּר לוֹן בִּגְוָונֵי דְּהַאי עָלְמָא, וְאַעְבַּר מִנַּיְיהוּ גַּוְונֵי דִּלְעֵילָא. מַה כְּתִיב. וַיַּעַשׂ יְיָ אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם מִגַּוְונָא דְּהַאי עָלְמָא. כְּתִיב (שמות כט) וְאֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו תַּקְרִיב וְהִלְבַּשְׁתָּם כָּתְנוֹת, הָתָם כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. הָכָא כְּגַוְונָא דִּלְתַתָּא. הָתָם כָּתְנוֹת שֵׁשׁ, הָכָא כָּתְנוֹת עוֹר. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ הָכִי, שַׁפִּירָא דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין סָלִיק עַל כֻּלָּא.

וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם (בראשית ג) (בְּטִיפְסָא) (בְּעִפּוּשָׁא) דְּהַאי עָלְמָא, מַה דְּלָא הָוָה קוֹדֶם, דַּהֲוֹוּ מַשְׁגִּיחִין וּפַקְחִין לְעֵילָא. לְזִמְנָא דְּאָתֵי כְּתִיב, (ישעיה מב) וְהוֹלַכְתִּי עִוְרִים בְּדֶרֶךְ לֹא יָדָעוּ וְגוֹ'. וַמִּין קֻדְשָׁא

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, כָּךְ זֶה בְּוַדַּאי. בַּהַתְחָלָה הָיוּ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וּמִפְּשָׁטִים מֵהַגְּוָנִים שֶׁלְּמַטָּה, וְהָיָה הָאוֹר הָעֶלְיוֹן סוֹבֵב עֲלֵיהֶם. אַחַר שֶׁחָטְאוּ הֶחֱזִירָם בְּצוּרוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהֶעֱבִיר מֵהֶם הַצּוּרוֹת שֶׁלְּמַעְלָה. מַה כָּתוּב? וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם, מִצּוּרַת הָעוֹלָם הַזֶּה. כָּתוּב (שמות כט) [וְאֶת אַהֲרֹן] וְאֶת בָּנָיו תַּקְרִיב וְהִלְבַּשְׁתָּם כֻּתֹּנֶת. שָׁם כְּגוֹן עֶלְיוֹן, כָּאן כְּגוֹן תַּחְתּוֹן. שָׁם כָּתְנוֹת שֵׁשׁ, כָּאן כָּתְנוֹת עוֹר. וְאַף עַל גַּב שֶׁכָּךְ הוּא, הַיּוֹפִי שֶׁל אוֹתָם לְבוּשִׁים עָלָה עַל הַכֹּל.

וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם (בראשית ג). (בְּצוּרַת) (בְּדִפּוּס) הָעוֹלָם הַזֶּה, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה קֹדֶם שֶׁהָיוּ מַשְׁגִּיחִים וּפוֹקְחִים לְמַעְלָה, לֶעָתִיד לָבֹא כָּתוּב (ישעיה מב) וְהוֹלַכְתִּי עִוְרִים בְּדֶרֶךְ לֹא יָדָעוּ וְגוֹ'. עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

בְּרִיךְ הוּא לְאַפְקָחָא עַיְינִין דְּלָא חַכִּימִין, וּלְאִסְתַּכְּלָא (דף רס"ב ע"א) בְּחָכְמְתָא עִלָּאָה, וּלְאִתְדַּבְּקָא בְּמַאי דְּלָא אִתְדַּבְּקוּ בְּהַאי עָלְמָא, בְּגִין דְּיִנְדְּעוּן לְמָאֲרֵיהוֹן. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּיִזְכּוּן לְהַהִיא חָכְמְתָא, דְּלָאו חָכְמָתָא כְּהַהִיא חָכְמָתָא, וְלָאו יְדִיעָה כְּהַהִיא יְדִיעָה, וְלָאו דְּבֵקוּתָא כְּהַהִיא דְּבֵקוּתָא.

עַד דַּהֲווֹ אַזְלֵי, חֲזוּ אִינּוּן לִסְטִים אָזְלֵי בַּתְרֵיהוּ, לְאַקְפְּחָא לוֹן. אִסְתָּכַּל בְּהוּ רִבִּי אֶלְעָזָר, אָתוּ תְּרֵין חֵיוָן בָּרָא וְקַטְלֵי לוֹן. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּשֵׁיזְבָן, קָרָא עָלַיְיהוּ, (משלי ד) בְּלֶכְתְּךָ לֹא יֵצַר צַעֲדֶךָ וְאִם תָּרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל, וּכְתִיב (תהלים צא) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ וְגוֹ'. וּכְתִיב (שם) כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ.

תָּאנָא בְּרָזָא עִלָּאָה בְּסִפְרָא דִצְנִיעוּתָא, ג' חֲלָלִין דְּאַתְוָון רְשִׁימִין, אִתְגַּלְיָין בָּהּ בְּגוּלְגַּלְתָּא

לשון הקודש

הוּא לִפְקֹחַ עֵינַיִם שֶׁל אֲנָשִׁים לֹא חֲכָמִים, וּלְהִסְתַּכֵּל בְּחָכְמָה עֶלְיוֹנָה וּלְהִדָּבֵק בְּמַה שֶׁלֹּא נִדְבְּקוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ אֶת רִבּוֹנָם. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁיִּזְכּוּ לְאוֹתָהּ חָכְמָה, שֶׁאֵין חָכְמָה כְּאוֹתָהּ חָכְמָה, וְלֹא יְדִיעָה כְּאוֹתָהּ יְדִיעָה, וְלֹא דְּבֵקוּת כְּאוֹתָהּ דְּבֵקוּת.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים רָאוּ אוֹתָם לִיסְטִים הוֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם לְקַפֵּחַ אוֹתָם. הִסְתַּכֵּל בָּהֶם רַבִּי אֶלְעָזָר. בָּאוּ שְׁתֵּי חַיּוֹת שָׂדֶה וְהָרְגוּ אוֹתָם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁהִצִּילָנוּ. קָרָא עֲלֵיהֶם, (משלי ד) בְּלֶכְתְּךָ לֹא יֵצַר צַעֲדֶךָ וְאִם תָּרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל, וְכָתוּב (תהלים לא) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ וְגוֹ', וְכָתוּב (שם) כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ.

לָמַדְנוּ בְּסוֹד עֶלְיוֹן בְּסִפְרָא דִצְנִיעוּתָא,

דִּזְעֵיר אַנְפִּין. וְתָנֵינָן, ג' מוֹחֵי אִינּוּן, דִּסְתִּימוּ בְּאִינּוּן חֲלָלִין. וּמִשֵּׁירוּתָא (וּמִמְּשִׁיכוּתָא) דְּמוֹחָא עִלָּאָה סְתִימָאָה דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא דְּאִתְמְשִׁיךְ בְּהַהוּא זְעֵיר אַנְפִּין, אִשְׁתְּכָחוּ אַרְבַּע מוֹחֵי. וְאִלֵּין אַרְבַּע מוֹחִין, (ס"א דִּינָא לֵית כִּתְרָא מִכָּל כִּתְרֵי מַלְכָּא) מִשְׁתַּכְּחִין וּמִתְפַּשְׁטִין (ס"א בְּכֹלָא וְאִינּוּן) בְּכָל גּוּפָא וְאִינּוּן אַרְבַּע רִיהֲטֵי, דְּאַרְבַּע בָּתֵּי דִּתְפִילִין, דְּאָנַח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וּבְגִין כָּךְ בְּעֵי בַר נָשׁ לַאֲנָחָא בְּכָל יוֹמָא, בְּגִין דְּאִינּוּן שְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה בְּאַתְוֵי רְשִׁימָן, דִּכְתִיב, (דברים כח) וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְיָ' נִקְרָא עָלֶיךָ. וּתְנָן, שֵׁם יְיָ' מַמָּשׁ, וְאִלֵּין תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא. (מוֹחָא עִלָּאָה דְּאִתְמְשָׁךְ בְּמוֹחָא תַתָּאָה אִקְרוּן תְּרֵי מוֹחִין וְאִינּוּן דִּכְתִיב חָכְמוֹת, וּמִתְפָּרְשָׁן בְּחַד).

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, הוּא דִּכְתִיב, (שמות יג) קַדֶּשׁ לִי כָל בְּכוֹר, דָּא הִיא כִּתְרָא דְכָלִיל וְאַסְתִּים כָּל

לשון הקודש

שְׁלֹשָׁה חֲלָלִים שֶׁל אוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת הִתְגַּלּוּ בַּגֻּלְגֹּלֶת שֶׁל זְעֵיר אַנְפִּין. וְשָׁנִינוּ, שְׁלֹשָׁה מוֹחוֹת הֵם שֶׁנִּסְתָּרִים בְּאוֹתָם חֲלָלִים. וּמֵרֵאשִׁית (וּמִמְּשִׁיכוּת) הַמֹּחַ הָעֶלְיוֹן הַנִּסְתָּר שֶׁל הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּאוֹתוֹ זְעֵיר אַנְפִּין נִמְצְאוּ אַרְבָּעָה מוֹחוֹת. וְאַרְבָּעָה הַמּוֹחוֹת הַלָּלוּ (דִּין אֵין כֶּתֶר מִכָּל כִּתְרֵי הַמֶּלֶךְ) נִמְצָאִים וּמִתְפַּשְּׁטִים (בַּכֹּל, וְהֵם) בְּכָל הַגּוּף, וְהֵם אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל אַרְבָּעָה בָּתֵּי הַתְּפִלִּין שֶׁמֵּנִיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְלָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְהָנִיחַ בְּכָל יוֹם, מִשּׁוּם שֶׁהֵן שֵׁם קָדוֹשׁ עֶלְיוֹן בְּאוֹתִיּוֹתָיו רְשׁוּמוֹת, שֶׁכָּתוּב (דברים כח) וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ. וְשָׁנִינוּ שֵׁם ה' מַמָּשׁ, וְאֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. (מֹחַ עֶלְיוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּמֹחַ תַּחְתּוֹן נִקְרָאוּ שְׁנֵי מוֹחִין, וְהֵם שֶׁכָּתוּב חָכְמוֹת, וְהִתְפָּרְשׁוּ בְּאֶחָד).

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, הוּא שֶׁכָּתוּב (שמות יג)

אִינּוּן אַחֲרָנִין. (כָּל בְּכוֹר כָּל בְּכוֹר סְתָם, לְעִלָּאָה) מְשִׁיכוּתָא (ס"א מַשְׁרְיָיתָא) דִּלְעֵילָא סְתִימָא בֵּיהּ. (דְּכֹלָּא) וְדָא אִקְרֵי פֶּטֶר כָּל רֶחֶם, פְּתִיחוּתָא דְכָל מְשִׁיכוּתָא דְרַחֲמֵי, וִיסוֹדָא דִלְעֵילָא. (נ"א וּנְהִירוּ)

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְסָתִים בְּיו"ד דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. וְדָא (ס"א יו"ד) חַד בֵּיתָא דִתְפִלִּין, דְּהוּא קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר סְתָם. מוֹחָא (נ"א אַבָּא) עִלָּאָה, חָכְמָה.

בֵּיתָא תִּנְיָינָא, וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ יְיָ' (אֱלֹהֶיךָ). אָמַר רִבִּי יְהוּדָה מוֹחָא דְתַרְעוֹי נָפְקִין לְחַמְשִׁין תַּרְעִין. תַּרְעִין סַגִּיאִין, וְאִינּוּן לָקֳבֵל זִמְנִין סַגִּיאִין דִּכְתִיב, (שמות כ) אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. (שמות יג) הוֹצִיאֲךָ יְיָ' מִמִּצְרַיִם. וְאִדְכַּר זִמְנִין סַגִּיאִין דִּוכְרָנָא דְמִצְרַיִם. וְאִינּוּן חַמְשִׁין לָקֳבֵל חַמְשִׁין.

לשון הקודש

קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר. זֶהוּ כֶּתֶר שֶׁכְּלוּל וּמַסְתִּיר כָּל אוֹתָם הָאַחֵרִים. (כָּל בְּכוֹר, כָּל בְּכוֹר סְתָם, לְעִלָּיוֹן) מְשִׁיכוּת (מַחֲנֶה) שֶׁלְּמַעְלָה נִסְתֶּרֶת בּוֹ. (שֶׁל הַכֹּל) וְזֶה נִקְרָא פֶּטֶר כָּל רֶחֶם, פְּתִיחוּת שֶׁל כָּל מְשִׁיכוּת הָרַחֲמִים וִיסוֹד (וְאוֹר) עֶלְיוֹן.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְנִסְתָּר בַּיו"ד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וְזֶה (יו"ד) בַּיִת אֶחָד שֶׁל תְּפִלִּין, שֶׁהוּא קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר סְתָם. מֹחַ (אַבָּא) עֶלְיוֹן, חָכְמָה.

בַּיִת שֵׁנִי – וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ ה' (אֱלֹהֶיךָ). אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֹחַ שֶׁשְּׁעָרָיו יוֹצְאִים לַחֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, שְׁעָרִים גְּדוֹלִים, וְהֵם כְּנֶגֶד זְמַנִּים רַבִּים, שֶׁכָּתוּב (שם כ) אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. (שם יג) הוֹצִיאֲךָ ה' מִמִּצְרַיִם. וְנִזְכָּר פְּעָמִים רַבּוֹת זִכְרוֹן מִצְרַיִם, וְהֵם חֲמִשִּׁים כְּנֶגֶד חֲמִשִּׁים.

וְתָנֵינָן בְּסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, דְּאָמַר תַּרְעִין סַגִּיאִין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, תָּבַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דַּהֲווֹ סְתִימִין וּמִתְקַטְּרִין בְּשַׁלְשְׁלֵיהוֹן, בְּגִין לְאַפָּקָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל (לבר). דְּהָא מֵאִלֵּין תַּרְעִין דְּהַהוּא מוֹחָא, מִתְפַּתְּחֵי וּמִשְׁתְּרוּ כָּל שְׁאַר תַּרְעִין. וְאִלְמָלֵא דְּאִתְעָרוּ וְאִתְפְּתָּחוּ אִינּוּן תַּרְעִין דְּהַאי מוֹחָא, לָא הֲווֹ מִתְפַּתְּחִין אִינּוּן אַחֲרָנִין לְמֶעְבַּד דִּינָא, וּלְאַפָּקָא לוֹן לְיִשְׂרָאֵל מִן עַבְדּוּתָא.

וְכֹלָּא סָתִים בְּהַאי דְּאִקְרֵי אִימָּא עִלָּאָה, דְּמִנָּהּ אִתְעַר חֵילָא לְאִימָּא תַּתָּאָה. וּמַאי אִיהוּ. דִּכְתִיב בָּהּ (ישעיה נא) וּלְאוּמִּי אֵלַי הַאֲזִינוּ. אַל תִּקְרֵי לְאוּמִּי, אֶלָּא לְאִמִּי. דְּלָא זָז קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵהַבְּבָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, עַד דִּקְרָאָהּ אִמִּי. וְהַאי נָפְקָא מֵאִימָּא עִלָּאָה, דְּהִיא בֵּיתָא תִּנְיָינָא, דְּאִקְרֵי ה' דִּשְׁמָא

לשון הקודש

וְשָׁנִינוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא שֶׁאָמַר, שְׁעָרִים רַבִּים שֶׁלְּמַעְלָה וְשֶׁלְּמַטָּה שֶׁבַּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהָיוּ נִסְתָּרִים וּקְשׁוּרִים בְּשַׁלְשְׁלָאוֹתֵיהֶם כְּדֵי לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל (לחוץ), שֶׁהֲרֵי מֵהַשְּׁעָרִים הַלָּלוּ שֶׁל אוֹתוֹ הַמֹּחַ נִפְתָּחִים וּמֻתָּרִים כָּל שְׁאָר הַשְּׁעָרִים, וְאִלְמָלֵא שֶׁהִתְעוֹרְרוּ וְנִפְתְּחוּ אוֹתָם שְׁעָרִים שֶׁל הַמֹּחַ הַזֶּה, לֹא הָיוּ נִפְתָּחִים אוֹתָם הָאֲחֵרִים לַעֲשׂוֹת דִּין וּלְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֹדוּת.

וְהַכֹּל נִסְתָּר בָּזֶה שֶׁנִּקְרֵאת אֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁמִּמֶּנָּה מִתְעוֹרֵר כֹּחַ לָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה. וּמַהוּ? שֶׁכָּתוּב בָּהּ, (ישעיה נא) וּלְאוּמִּי אֵלַי הַאֲזִינוּ. אַל תִּקְרֵי לְאוּמִּי אֶלָּא לְאִמִּי. שֶׁלֹּא זָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִלְּחַבֵּב אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁקָּרָא לָהּ אִמִּי. וְזֶה יוֹצֵא מֵהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא בַּיִת שֵׁנִי, שֶׁנִּקְרֵאת ה' שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁנִּפְתַּחַת

קַדִּישָׁא, דְּאִתְפַּתְּחָא לְחַמְשִׁין תַּרְעִין. וּמֵהַאי נָפֵק רוּחָא לְחַד נוּקְבָא דְּפַרְדַּשְׁקָא דְּחוֹטְמָא.

וְתָנֵינָן, יוֹבְלָא דְּנָפְקִין בֵּיהּ עַבְדִּין לְחֵירוּ, בְּהַאי מוֹחָא אִתְאַחַד. וְאִינּוּן חַמְשִׁין שְׁנִין דְּיוֹבְלָא. וְאִינּוּן חַמְשִׁין יוֹמִין דְּחוּשְׁבָּנָא דְּעוֹמֶר, בֵּיהּ אִתְאַחֲדוּ. דִּבְהוּ נַיְיחִין רוּחֵי דְּעַבְדִּין, וּמַפְּקֵי רוּחֵיהוֹן (נ"א וּמַפִּיק רוּחֵיהּ) לְנַיְיחָא. כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה יד) בְּיוֹם הָנִיחַ יְיָ' לְךָ מֵעָצְבְּךָ וּמִרָּגְזְךָ וּמִן הָעֲבוֹדָה וְגוֹ'. וּבְגִין כַּךְ, ה' נַיְיחָא דְּרוּחָא, וּלְאַפָּקָא רוּחָא לְחֵירוּ. וְהַאי בֵּיתָא יְצִיאַת מִצְרַיִם בָּהּ תַּלְיָיא, וּבְאָת ה' דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, כְּמָה דְּאִתְּמַר. עַד כָּאן כְּלָלָא דִי"ה דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא.

תָּא חֲזֵי, מִסִּטְרָא דְּאַבָּא נָפִיק חֶסֶד. מִסִּטְרָא דְּאִמָּא נָפִיק גְּבוּרָה. וְכֹלָּא אֶחָיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמִתְעַטָּר בְּהוּ, אָת וָא"ו. (דף רס"ב ע"ב)

לשון הקודש

לַחֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, וּמִזֶּה יוֹצֵא רוּחַ לְנֶקֶב אֶחָד שֶׁל חוֹר הַחֹטֶם.

וְשָׁנִינוּ, הַיּוֹבֵל שֶׁיּוֹצְאִים בּוֹ הָעֲבָדִים לְחֵרוּת, בַּמֹּחַ הַזֶּה נֶאֱחָז, וְהֵם חֲמִשִּׁים שְׁנוֹת הַיּוֹבֵל, וְהֵם חֲמִשִּׁים יְמֵי סְפִירַת הָעֹמֶר בּוֹ נֶאֱחָזִים, שֶׁבָּהֶם נָחוֹת רוּחוֹת הָעֲבָדִים וּמוֹצִיאִים רוּחָם (ומוֹצִיא רוּחוֹ) לִמְנוּחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם יד) בְּיוֹם הָנִיחַ ה' לְךָ מֵעָצְבְּךָ וּמִרָּגְזְךָ וּמִן הָעֲבֹדָה וְגוֹ'.

וּמִשּׁוּם זֶה, ה' מְנוּחַת הָרוּחַ, וּלְהוֹצִיא רוּחַ לַחֵרוּת. וּבְבֵית זֶה תְּלוּיָה יְצִיאַת מִצְרַיִם, וּבָאוֹת ה' שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. עַד כָּאן כְּלָל שֶׁל י"ה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

בָּא וּרְאֵה, מִצַּד אַבָּא יוֹצֵא חֶסֶד, מִצַּד אִמָּא יוֹצֵאת גְּבוּרָה, וְהַכֹּל אוֹחֵז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמִתְעַטֵּר בָּהֶם אוֹת וָא"ו.

בֵּיתָא תְּלִיתָאָה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָבָא. וְאָהַבְתָּ אֶת יְיָ' אֱלֹהֶיךָ. תָּאנָא רִבִּי שִׁמְעוֹן, דָּא הוּא רָזָא עִלָּאָה, דְּיִשְׂרָאֵל עִלָּאָה אִתְעַטָּר בְּסִטְרָא דְּאַבָּא. וּמַאי אִיהוּ. אַבְרָהָם. וְאִתְעַטָּר בְּסִטְרָא דְּאִימָּא. וּמַאי אִיהוּ. יִצְחָק.

תָּנֵינָן, וְאָהַבְתָּ מָאן דְּרָחִים לֵיהּ לְמַלְכָּא, עָבִיד יַתִּיר טִיבוּ חֶסֶד עִם כֹּלָּא. וְחֶסֶד יַתִּירָא, הַהוּא דְּאִקְרֵי חֶסֶד דֶּאֱמֶת, דְּלָא בָעֵי אֲגָר עָלֵיהּ, אֶלָּא בְּגִין רְחִימוּתָא דְּמַלְכָּא, דְּרָחִים לֵיהּ יַתִּיר, וּבְרְחִימוּתָא דְּמַלְכָּא תַלְיָא חֶסֶד. וְעַל דָּא אִקְרֵי (ישעיה מא) אַבְרָהָם אוֹהֲבִי. וּבְגִין דְּרָחִים לֵיהּ יַתִּיר, אַסְגֵּי חֶסֶד בְּעָלְמָא. וְעַל דָּא, הָכָא וְאָהַבְתָּ. וּבְרְחִימוּתָא תַלְיָא חֶסֶד, וְדָא הִיא בֵּיתָא תְּלִיתָאָה.

בֵּיתָא רְבִיעָאָה, וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ. הִשָּׁמְרוּ לָכֶם. וְחָרָה אַף יְיָ'. גְּבוּרָה תַקִּיפָא, וְדִינָא קַשְׁיָא

לשון הקודש

בַּיִת שְׁלִישִׁי – שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָבָא. וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ. שָׁנָה רַבִּי שִׁמְעוֹן, זֶהוּ סוֹד עֶלְיוֹן שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָעֶלְיוֹן הִתְעַטֵּר בְּצַד הָאַבָּא, וּמַהוּ? אַבְרָהָם. וְהִתְעַטֵּר בְּצַד הָאִמָּא, וּמַהוּ? יִצְחָק.

שָׁנִינוּ, וְאָהַבְתָּ – מִי שֶׁאוֹהֵב אֶת הַמֶּלֶךְ, עוֹשֶׂה יוֹתֵר טוּב חֶסֶד עִם הַכֹּל. וְחֶסֶד יוֹתֵר, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא חֶסֶד שֶׁל אֱמֶת, שֶׁלֹּא רוֹצֶה עָלָיו שָׂכָר, אֶלָּא בִּשְׁבִיל אַהֲבַת הַמֶּלֶךְ שֶׁאוֹהֵב אוֹתוֹ יוֹתֵר, וּבְאַהֲבַת הַמֶּלֶךְ תָּלוּי הַחֶסֶד. וְעַל זֶה נִקְרָא (ישעיה מא) אַבְרָהָם אוֹהֲבִי. וּמִשּׁוּם שֶׁאוֹהֵב אוֹתוֹ יוֹתֵר, מַגְדִּיל חֶסֶד בָּעוֹלָם. וְעַל זֶה כָּאן וְאָהַבְתָּ. וּבְאַהֲבָה תָּלוּי הַחֶסֶד, וְזֶהוּ הַבַּיִת הַשְּׁלִישִׁי.

הַבַּיִת הָרְבִיעִי – (דברים יא) וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ.

הִיא, וְנַפְקַת מִסִּטְרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה. וְתָנֵינָן, אַף עַל גַּב דְּלֵית הִיא דִּינָא, מִסִּטְרָהָא נָפְקָא דִּינָא, (דְּנַפֵּק) גְּבוּרָה עִלָּאָה. וְאִי תֵּימָא, וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ דְּלָאו הִיא דִּינָא. לֵית כִּתְרָא מִכָּל כִּתְרֵי מַלְכָּא, דְּלָא יִתְכְּלִיל דִּינָא וְרַחֲמֵי, כָּל שֶׁכֵּן גְּבוּרָה דְּאִתְכְּלִיל טַב וּבִישׁ.

וְאִלֵּין אַרְבָּעָה נָטִיל לוֹן וָא"ו, וְאִתְעַטָּר בְּהוּ. וְאִלֵּין אִינּוּן תְּפִילִין דְּאָנַח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. תָּנֵינָן, הַאי וָא"ו סָלִיק וְאִתְעַטָּר בְּעִטְרוֹי, וְאָחִיד לְהַאי וּלְהַאי, וְאִתְעַטָּר בְּכֻלְּהוּ, וְעַל דָּא וָא"ו, אֶמְצָעִיתָא דְכֹלָּא, דְּעֵילָא וְתַתָּא, לְאַחֲזָאָה חָכְמָתָא שְׁלֵימָתָא מִכָּל סִטְרוֹי.

(תָּאנֵי רִבִּי אַבָּא, כְּתִיב (דברים י) רַק בַּאֲבוֹתֶיךָ חָשַׁק יְיָ'. מִכָּאן אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֲבָהָתָא אִינּוּן רְתִיכָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, וּכְתִיב חָשַׁק יְיָ'. תָּא חֲזֵי, כְּמָה דְּאִית רְתִיכָא

לשון הקודש

הִשָּׁמְרוּ לָכֶם. וְחָרָה אַף ה'. גְּבוּרָה חֲזָקָה וְדִין קָשֶׁה הִיא, וְיוֹצֵאת מִצַּד הָאִמָּא הָעֶלְיוֹנָה. וְשָׁנִינוּ, אַף עַל גַּב שֶׁהִיא אֵינָהּ דִּין, מִצַּדָּהּ יוֹצֵא דִּין, (שֶׁיּוֹצֵא) גְּבוּרָה עֶלְיוֹנָה. וְאִם תֹּאמַר, וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ שֶׁאֵינֶנּוּ דִּין, אֵין כֶּתֶר בְּכָל כִּתְרֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁלֹּא יִכָּלְלוּ בּוֹ דִּין וְרַחֲמִים, כָּל שֶׁכֵּן גְּבוּרָה שֶׁנִּכְלָל טוֹב וָרַע.

וְאַרְבָּעָה אֵלֶּה לוֹקֵחַ אוֹתָם וָא"ו וּמִתְעַטֵּר בָּהֶם, וְאֵלּוּ הֵן תְּפִלִּין שֶׁמֵּנִיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שָׁנִינוּ, הַוָּא"ו הַזֶּה עוֹלֶה וּמִתְעַטֵּר בְּעַטְרוֹתָיו, וְאוֹחֵז אֶת זֶה וְאֶת זֶה וּמִתְעַטֵּר בְּכֻלָּם, וְעַל זֶה וָא"ו אֶמְצַע הַכֹּל, שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה, לְהַרְאוֹת חָכְמָה שְׁלֵמָה מִכָּל צִדָּדָיו.

(שְׁנָה רַבִּי אַבָּא,) כְּתוּב ((דברים י) רַק בַּאֲבוֹתֶיךָ חָשַׁק ה'. מִכָּאן אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הָאָבוֹת הֵם מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה, וְכָתוּב חָשַׁק

קַדִּישָׁא לְתַתָּא, כַּדְּ אִית רְתִיכָא קַדִּישָׁא לְעֵילָא. וּמַאי נִיהוּ, הָא דְּאַמָּרָן, רְתִיכָא קַדִּישָׁא כֹּלָּא אִקְרֵי, וְכֹלָּא אִתְקְשַׁר דָּא בְדָא, וְאִתְעָבִיד כֹּלָּא חַד.

רַק בַּאֲבוֹתֶיךָ תְּלָתָא, וּרְתִיכָא אַרְבְּעָה, ד' מְנָלָן. דִּכְתִיב (דברים י) וַיִּבְחַר בְּזַרְעָם אַחֲרֵיהֶם. מָאי מַשְׁמַע. לְאַכְלְלָא בְּהוּ דָּוִד מַלְכָּא, דְּאִיהוּ רְבִיעָאָה, לְאִתְתַּקְנָא בִּרְתִיכָא קַדִּישָׁא. דְּתָנֵינָן, אֲבָהָתָא תִּקּוּנָא וּשְׁלִימוּתָא דְכֹלָּא, וְגוּפָא בְּהוּ אִשְׁתַּכְלָל וְאִתְבְּנֵי, וּבְהוּ אִתְאַחִיד. אָתָא דָּוִד מַלְכָּא, וְשַׁכְלִיל כֹּלָּא, וְאַתְקִין גּוּפָא, וְאַשְׁלְמֵיהּ בְּהוּ. וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק, כְּמָה דְזָכוּ אֲבָהָתָא לְאִתְעַטְּרָא בִּרְתִיכָא קַדִּישָׁא, כַּדְּ זָכָה דָּוִד לְאִתְתַּקְנָא בְסַמְכָא רְבִיעָאָה דִּרְתִיכָא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב בֵּיהּ בְּדָוִד, (שמואל א טז) וְהוּא אַדְמוֹנִי עִם יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי. מָאי טַעֲמָא

לשון הקודש

ה'. בֹּא וּרְאֵה, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה לְמַטָּה, כָּדְּ יֵשׁ מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה לְמַעְלָה. וּמַה הִיא? זֶה שֶׁאָמַרְנוּ, מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה הַכֹּל נִקְרָא, וְהַכֹּל נִקְשָׁר זֶה בָּזֶה, וְנַעֲשָׂה הַכֹּל אֶחָד.

רַק בַּאֲבֹתֶיךָ – שְׁלֹשָׁה, וּמֶרְכָּבָה – אַרְבָּעָה. אַרְבָּעָה מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב וַיִּבְחַר בְּזַרְעָם אַחֲרֵיהֶם. מַה מַּשְׁמִיעַ? לְהַכְלִיל בָּהֶם אֶת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא רְבִיעִי לְהִתְתַּקֵּן בַּמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה. שֶׁשָּׁנִינוּ, הָאָבוֹת תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הַכֹּל, וְהַגּוּף מִשְׁתַּכְלֵל בָּהֶם וְנִבְנָה, וּבָהֶם נֶאֱחָז. בָּא דָּוִד הַמֶּלֶךְ וְשִׁכְלֵל הַכֹּל, וְהִתְקִין הַגּוּף וְהִשְׁלִימָם בָּהֶם. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּמוֹ שֶׁזָּכוּ הָאָבוֹת לְהִתְעַטֵּר בַּמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה, כָּדְּ זָכָה דָּוִד לְהִתְתַּקֵּן בָּעַמּוּד הָרְבִיעִי שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּתוּב בְּדָוִד (שמואל–א טז)

אַדְמוֹנִי. מִשּׁוּם דְּחוּלָקָא דְעַדְבֵיהּ גַּרְמָא לֵיהּ. אַדְמוֹנִי דִּינָא וַדָּאי. עִם יְפֵה עֵינַיִם, דִּינָא בְּרַחֲמֵי. כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה נה) חַסְדֵּי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, חַסְדֵּי דָוִד, בְּאַתְרֵיהּ אוֹקִימְנָא. אֶלָּא וְהוּא אַדְמוֹנִי, כִּדְאַמְרָן. עִם יְפֵה עֵינַיִם, אִלֵּין אֲבָהָתָא. תָּא חֲזֵי, יְרוּשָׁלַיִם וְצִיּוֹן, דִּינָא וְרַחֲמֵי. וְאַף עַל פִּי כֵּן כְּתִיב, (מלכים א ח) עִיר דָּוִד הִיא צִיּוֹן. וּכְתִיב (הושע יא) בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא אָבֹא בְעִיר, נִשְׁבַּע קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה וְכוּ'. אֵימָתַי. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כַּד אִתְהַדָּר מַלְכוּ בֵּית דָּוִד לְאַתְרֵיהּ לְתַתָּא.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, ש' דִּרְשִׁימָא בִּתְלַת קִשְׁרֵי, (דד' קִשְׁרִין רְמִיזָא הִיא לְתִלְתָא וּרְמִיזָא לְאַרְבְּעָה, תִּלְת הַא דְּאַמְרָן. אַרְבָּעָה לְמֶהֱוֵי רְתִיכָא קַדִּישָׁא כַּחֲדָא. דְּהָא הוּא כְּלָלָא דְתִקּוּנָא עִלָּאָה וּמֵהָכָא מִתְפָּרְשָׁן וְאִתְמַשְּׁכָן תַּתָּאֵי

לשון הקודש

וְהוּא אַדְמוֹנִי עִם יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי. מָה הַטַּעַם אַדְמוֹנִי? מִשּׁוּם שֶׁחֵלֶק גּוֹרָלוֹ גָּרַם לוֹ. אַדְמוֹנִי, דִּין וַדַּאי. עִם יְפֵה עֵינַיִם, דִּין בְּרַחֲמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נה) חַסְדֵּי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, חַסְדֵּי דָוִד, בִּמְקוֹמוֹ בֵּאַרְנוּ. אֶלָּא וְהוּא אַדְמוֹנִי, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. עִם יְפֵה עֵינַיִם – אֵלּוּ הָאָבוֹת. בֹּא וּרְאֵה, יְרוּשָׁלַיִם וְצִיּוֹן – דִּין וְרַחֲמִים, וְאַף עַל פִּי כֵּן כָּתוּב (מלכים–א ח) [מֵ]עִיר דָּוִד הִיא צִיּוֹן, וּכְתִיב (הושע יא) בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר. נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה וְכוּ'. אֵימָתַי? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּשֶׁתַּחֲזֹר מַלְכוּת בֵּית דָּוִד לִמְקוֹמָהּ לְמַטָּה.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, ש' שֶׁמְּצֻיֶּרֶת בִּשְׁלֹשֶׁת הַקְּשָׁרִים, (שֶׁל אַרְבָּעָה קְשָׁרִים, רְמוּזָה הִיא לִשְׁלֹשָׁה, וּרְמוּזָה לְאַרְבָּעָה. שְׁלֹשָׁה זֶה שֶׁאָמַרְנוּ. אַרְבָּעָה, לִהְיוֹת מֶרְכָּבָה

בְּאוֹרְחַיְיהוּ בִּרְצוּעֵיהוֹן דְּתַלְיָין בְּהָנֵי שַׁעְרֵי דְּרִישָׁא דְּתַלְיָין בְּהוּ וְאִתְמַשְּׁכָן מִנַּיְיהוּ כָּל אִינּוּן אַחֲרָנִין עַד דְּאִתְקַשְּׁרָן בְּאַתְרַיְיהוּ).

תָּנִינָן, ו' נָטִיל אִינּוּן עִלָּאֵי דְּאַמָּרָן, וְאִלֵּין תְּפִלִּין דְּאָנַח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין כַּךְ בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאִתְפָּאֲרָא בְּהוּ, עָלֵיהּ כְּתִיב (דברים כח) **וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְיָ' נִקְרָא עָלֶיךָ, שֵׁם יְיָ' מַמָּשׁ. וְאִלֵּין אִינּוּן תְּפִלִּין דְּרִישָׁא, תְּפִלִּין דִּדְרוֹעָא הִיא שְׂמָאלָא, דְּאִקְרֵי עֹז, וְיָרְתָא מֵעֹז, הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (שמות יג) **וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה בְּהֵ"א, וְהִיא הֵ"א דְּאוֹקִימְנָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן** (דף רס"ג ע"א) **דְּיִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא, הֵ"א בַּתְרָאָה נַטְלָא תְּפִלִּין, דְּהִיא שְׂמָאלָא.**

לְמַאן אִינּוּן אִלֵּין אַרְבְּעָה, דְּאִינּוּן חַד גּוּפָא, וְעַל דָּא כְּלִילָן בְּחַד, וּמַאן אִינּוּן. תִּפְאֶרֶת נֶצַח הוֹד יְסוֹד. וְהִיא הֵ"א דְּיָדְכָה, וְכֻלְּהוּ אֲחִידָא בָהּ, בְּגִין לְאִתְבָּרְכָא מִנַּיְיהוּ, וּכְלִילָא מִכֻּלְּהוּ.

לשון הקודש

קְדוּשָׁה כְּאֶחָד, שֶׁהֲרֵי הוּא כְּלַל הַתִּקּוּן הָעֶלְיוֹן. וּמִכָּאן נִפְרָדִים וְנִמְשָׁכִים הַתַּחְתּוֹנִים בְּדַרְכֵיהֶם בִּרְצוּעוֹתֵיהֶם, שֶׁתְּלוּיִים בַּשְּׂעָרוֹת הַלְּלוּ שֶׁל הָרֹאשׁ שֶׁתְּלוּיִים בָּהֶם, וְנִמְשָׁכִים מֵהֶם כָּל אוֹתָם אֲחֵרִים, עַד שֶׁנִּקְשָׁרִים בִּמְקוֹמָם).

שָׁנִינוּ, ו' נוֹטֵל אוֹתָם עֶלְיוֹנִים שֶׁאָמַרְנוּ, וְאֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁמֵּנִיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ אָדָם לְהִתְפָּאֵר בָּהֶם, עֲלֵיהֶם כָּתוּב וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ, שֵׁם ה' מַמָּשׁ. וְאֵלּוּ אוֹתָם תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. תְּפִלִּין שֶׁל זְרוֹעַ הִיא שְׂמֹאל, שֶׁנִּקְרָא עֹז, וְיָרְשָׁה מֵעֹז, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות יג) וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה, בְּהֵ"א, וְהִיא הֵ"א שֶׁבֵּאַרְנוּ. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה הֵ"א אַחֲרוֹנָה לָקְחָה תְּפִלִּין, שֶׁהִיא שְׂמֹאל.

לְמִי הֵם אַרְבַּע אֵלֶּה, שֶׁהֵם גּוּף אֶחָד, וְעַל זֶה כְּלוּלִים בְּאֶחָד, וּמִי הֵם? תִּפְאֶרֶת נֵצַח הוֹד יְסוֹד. וְהִיא הֵ"א שֶׁל יָדְכָה, וְכֻלָּם

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, אִי הָכִי הָא כְּתִיב (שמות לג) **וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי**, וְתָנֵינָן דָּא קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין. אָמַר לֵיהּ, הָא אוֹקְמוּהָ, וְשַׁפִּיר הוּא, וְכֹלָּא בְּרִירָא דְּמִלָּה. וְעַל דָּא מֵהַאי תַּלְיָיא רְצוּעָה חַד לְתַתָּא, דְּהָא מִנָּהּ תַּלְיָין תַּתָּאֵי, וְאִתְּזָנוּ מִנָּהּ. וְעַל דָּא אִיתְקְרֵי אוֹת. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית ט) **זֹאת אוֹת הַבְּרִית**. וּכְתִיב (שמות יג) **וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה בְּה' וְהָא אוֹקְמוּהָ.**

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. (דברים ו) **אָמַר** רִבִּי יֵיסָא, יִשְׂרָאֵל סָבָא. רִבִּי יִצְחָק אָמַר ע' רַבְּרְבָא, לְאַכְלְלָא שִׁבְעִין שְׁמָהָן, סַהֲדוּתָא דְּכֹלָּא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְּכְתִיב, (ישעיה א) שִׁמְעוּ שָׁמַיִם. וּכְתִיב (דברים לב) הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם. אוֹף הָכָא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. וְכֹלָּא חַד מִלָּה הוּא. יהוה, רֵישָׁא דְּכֹלָּא, בִּנְהִירוּ דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא. וְהַאי הוּא

לשון הקודש

אֲחוּזִים בָּהּ בִּשְׁבִיל לְהִתְבָּרֵךְ מֵהֶם, וּכְלוּלָה מִכֻּלָּם.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, אִם כָּךְ, הֲרֵי כָּתוּב (שמות לג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי, וְשָׁנִינוּ, זֶה קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין. אָמַר לוֹ, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, וְיָפֶה הוּא, וְהַכֹּל בֵּרוּר הַדָּבָר. וְעַל זֶה מִזֶּה תְּלוּיָה רְצוּעָה אַחַת לְמַטָּה, שֶׁהֲרֵי מִמֶּנָּה תְּלוּיִים הַתַּחְתּוֹנִים וְנִזּוֹנִים מִמֶּנָּה. וְעַל זֶה נִקְרָא אוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ט) זֹאת אוֹת הַבְּרִית. וְכָתוּב וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה, בְּהֵ"א, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי יֵיסָא, יִשְׂרָאֵל סָבָא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, ע' גְּדוֹלָה, לִכְלֹל שִׁבְעִים שֵׁמוֹת, עֵדוּת הַכֹּל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה א) שִׁמְעוּ שָׁמַיִם. וְכָתוּב (דברים לב) הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם. גַּם כָּאן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד הוּא. יְהוָ"ה – רֹאשׁ הַכֹּל בְּאוֹר הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ, וְזֶהוּ

דְּאִקְרֵי אָ"ב. אֱלֹהֵינוּ, עֲמִיקָתָא דְּנַהֲלִין וּמַבּוּעִין, דְּנָפְקִין וְנַגְדִּין לְכֹלָּא.

יהוה, גּוּפָא דְּאִילָנָא שְׁלִימוּ דְשָׁרָשִׁין. אֶחָד, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְכֹלָּא חַד שְׁלִימוּתָא, וְאִתְקְשַׁר דָּא בְּדָא, וְלָא אִשְׁתְּכַח פְּרוּדָא, אֶלָּא כֹלָּא חַד.

תָּנֵי רִבִּי יִצְחָק, רְתִיכָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אַרְבַּע בָּתֵּי דִתְפִילִין דְּאָנַח ו'. כְּמָה דְאִתְּמַר. רְתִיכָא קַדִּישָׁא אַחֲרָא, אַרְבַּע אַחֲרָנִין דִּכְלִילָן בְּחַד, דְּאָנַח ה' בַּתְרָאָה כְּמָה דְאוֹקְמוּהָ.

רעיא מהימנא

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ' אֱלֹהֵינוּ יְיָ' אֶחָד, (דברים ו) פִּקּוּדָא דָא, לְיַחֲדָא שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל יוֹמָא, דְּהָא כְּמָה דְּמְיַיחֲדֵי שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתַתָּא, הָכִי אִתְיַיחַד שְׁמֵיהּ לְעֵילָא. אִשְׁתְּכַח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְחִידָאי עֵילָא וְתַתָּא. מָאן דְּמְיַיחֵד שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יְשַׁוֵּי לִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ בְּהַהוּא יִחוּדָא

לשון הקודש

שֶׁנִּקְרָא אָ"ב. אֱלֹהֵינוּ – עֹמֶק הַנְּחָלִים וְהַמַּבּוּעִים שֶׁיּוֹצְאִים וְשׁוֹפְעִים לַכֹּל.

יְהוָ"ה – גּוּף הָאִילָן, שְׁלֵמוּת הַשָּׁרָשִׁים. אֶחָד – כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְהַכֹּל שְׁלֵמוּת אַחַת, וְנִקְשָׁר זֶה בָּזֶה, וְלֹא נִמְצָא פֵּרוּד, אֶלָּא הַכֹּל אֶחָד.

שָׁנָה רַבִּי יִצְחָק, מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה, אַרְבָּעָה בָּתֵּי תְפִלִּין שֶׁמֵּנִיחַ ו', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה אַחֶרֶת, אַרְבָּעָה אֲחֵרִים שֶׁכְּלוּלִים בְּאֶחָד, שֶׁמֵּנִיחַ ה' הָאַחֲרוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ.

רַעְיָא מְהֵימְנָא

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ' אֱלֹהֵינוּ יְיָ' אֶחָד. מִצְוָה זוֹ לְיַחֵד שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם, שֶׁהֲרֵי כְּמוֹ שֶׁמְּיַחֲדִים שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַטָּה, כָּךְ מִתְיַחֵד שְׁמוֹ לְמַעְלָה. נִמְצָא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָחִיד מַעְלָה וּמַטָּה. מִי שֶׁמְּיַחֵד שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא,

דְּקָאַמְרָן, וִיחַבֵּר כָּל שַׁיְיפּוּי בְּהַהוּא יִחוּדָא בְּהַהוּא רְעוּתָא לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ אֶחָד. כְּמָה דְּשַׁוֵּי כָּל שַׁיְיפּוּי בְּרָזָא דְּחָד, הָכִי לְעֵילָא מְחַבֵּר כָּל שַׁיְיפִּין עִלָּאִין בְּהַהוּא יִחוּדָא, לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ חַד.

בְּשַׁעֲתָא דְּאָתֵי בַּר נָשׁ לְיַיחֲדָא שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּא כֻּלְּהוּ, קַיְימִין שׁוּרִין שׁוּרִין, בְּגִין לְאִתְתַּקְּנָא וּלְאִתְכַּלְּלָא כֻּלְּהוּ בְּהַהוּא יִחוּדָא, לְמֵיקָם בְּרָזָא דְּחָד בְּיִחוּדָא חָדָא. כֻּלְּהוּ מִתְתַּקְּנָן בְּתִקּוּנֵיהוֹן כְּדְקָא יָאוּת. בְּהַאי שַׁעֲתָא קַיְימָא חַד מִמָּנָא שַׁמָּשָׁא, דְּקַיְימָא תְּחוֹת מָאתַיִם וְאַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה עָלְמִין, וְכֻלְּהוּ אִקְרוּן שַׁיְיפִּין דְּגוּפָא. וְדָא אִקְרֵי הַלְנִי"ו, קַיְימָא מְחַכָּה לְהַהוּא יִחוּדָא, וְדָא אִיהוּ מְלַקֵּט שׁוֹשַׁנִּים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שיר השירים ו) וְלִלְקוֹט שׁוֹשַׁנִּים. דְּאִינּוּן שַׁיְיפִּין דְּגוּפָא.

שַׁיְיפִּין עִלָּאִין לָקִיט לוֹן שְׁמָא עִלָּאָה, בְּרָזָא דְּיִחוּדָא דְקָא אִתְיַיחָד בְּרָזָא דְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן. וְלָקִיט כָּל אִינּוּן שׁוֹשַׁנִּים עִלָּאִין, וְשַׁמָּשָׁא דָא לָקִיט כָּל אִינּוּן תַּתָּאִין, דִּי כֻּלְּהוּ מְמָנָן בִּכְלָלָא דְשִׁבְעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן, וְאִתְלְקִיטוּ כֻּלְּהוּ בְּהַהוּא יִחוּדָא, וְאִתְעָבִידוּ כֻּלְּהוּ גוּפָא חָדָא. בְּרָזָא חָדָא. וְהַהוּא יִחוּדָא סַלְקָא, וְקָא מְיַיחֵד

לשון הקודש

יָשִׁים לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ בְּאוֹתוֹ יִחוּד שֶׁאָמַרְנוּ, וִיחַבֵּר כָּל אֵיבָרָיו בְּאוֹתוֹ יִחוּד לִהְיוֹת כֻּלָּם אֶחָד. כְּמוֹ שֶׁשָּׂם כָּל אֵיבָרָיו בְּסוֹד אֶחָד, כָּךְ לְמַעְלָה מְחַבֵּר כָּל הָאֵיבָרִים הָעֶלְיוֹנִים בְּאוֹתוֹ יִחוּד לִהְיוֹת כֻּלָּם אֶחָד.

בְּשָׁעָה שֶׁבָּא אָדָם לְיַחֵד אֶת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּל חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם עוֹמְדִים שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת כְּדֵי לְהִתְתַּקֵּן וּלְהִכָּלֵל כֻּלָּם בְּאוֹתוֹ יִחוּד, לַעֲמֹד בְּסוֹד אֶחָד בְּיִחוּד אֶחָד. כֻּלָּם מִתְתַּקְּנִים בְּתִקּוּנֵיהֶם כָּרָאוּי. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עוֹמֵד מְמֻנֶּה אֶחָד שַׁמָּשׁ שֶׁעוֹמֵד תַּחַת מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה עוֹלָמוֹת, וְכֻלָּם נִקְרָאִים אֵיבְרֵי הַגּוּף. וְזֶה נִקְרָא הַלְנִי"ו, עוֹמֵד וּמְחַכֶּה לְאוֹתוֹ יִחוּד, וְזֶהוּ מְלַקֵּט שׁוֹשַׁנִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ו) וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים, שֶׁהֵם אֵיבְרֵי הַגּוּף.

הָאֵיבָרִים הָעֶלְיוֹנִים לוֹקֵט אוֹתָם הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן בְּסוֹד הַיִּחוּד שֶׁהִתְיַחֵד בְּסוֹד אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת, וְלוֹקֵט כָּל אוֹתָם שׁוֹשַׁנִּים עֶלְיוֹנִים, וְשַׁמָּשׁ זֶה לוֹקֵט כָּל אוֹתָם הַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁכֻּלָּם מְמֻנִּים בַּכְּלָל שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת, וְנִלְקָטִים כֻּלָּם בְּאוֹתוֹ הַיִּחוּד, וְנַעֲשִׂים כֻּלָּם גּוּף אֶחָד

כֹּלָּא בִּתְרֵין סִטְרִין בְּיִחוּדָא חָדָא. בְּהַהוּא שַׁעֲתָא מִתְלַקְּטִין שַׁיְיפִין כֻּלְּהוּ, וּמִתְחַבְּרָן בְּחִבּוּרָא חָדָא, לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ בְּרָזָא דְּחָד, עֵילָּא וְתַתָּא, בְּרָזָא דַיְיהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

וְעַל דָּא מַאֲרִיכִין בְּאֶחָד, בִּתְרֵי אַתְוָון. לְמִלְקַט שׁוֹשַׁנִּים, לְאִתְיַיחֲדָא בְּרָזָא דְּאֶחָד בְּיִחוּדָא שְׁלִים. כֵּיוָן דְּאִתְיַיחֲדָן שַׁיְיפִין כֻּלְּהוּ, בְּרָזָא חָדָא דְּיִחוּדָא חָדָא, כְּדֵין אִתְקְרֵי כֹּלָּא קָרְבָּן שְׁלִים. וְעַל רָזָא דָא, אָעִיל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגַן עֵדֶן לְאָדָם קַדְמָאָה, כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית ב) לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ. וְתָנֵינָן, דְּאִלֵּין אִינּוּן קָרְבְּנִין תְּרֵין, רָזָא דַיְיהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. דְּאִינּוּן קָרְבְּנִין כְּתִיב, וְלִלְקוֹט שׁוֹשַׁנִּים. (ד"א דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ לָקִיט שׁוֹשַׁנִּים לָקִיט כָּל אִינּוּן שַׁיְיפִין דְּעֵילָּא וְתַתָּא לְחַבְּרָא לוֹן בְּיִחוּדָא בְּהַהוּא דְקָאמְרָן. כְּדֵין אִתְעָר מָאן דְּאִתְעָר לִלְקוֹט שׁוֹשַׁנִּים) אִלֵּין שַׁיְיפִין דְּתְרֵין סִטְרִין, דְּאִינּוּן חַד.

שׁוֹשַׁנִּים רָזָא אִיהוּ. דְּכַד מִתְחַבְּרָן כָּל (אינון) שַׁיְיפִין כַּחֲדָא, לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ בְּיִחוּדָא חָדָא, רָזָא דְקָרְבָּן, כְּדֵין מִתְעַטַּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּעֲטָרָה בְּרֵישָׁא דְכֻתֶּם פָּז, לְמֶהֱוֵי בִּיקָרוֹי

לשון הקודש

בְּסוֹד אֶחָד. וְאוֹתוֹ הַיִּחוּד עוֹלֶה, וּמְיַחֵד הַכֹּל בִּשְׁנֵי צְדָדִים בְּיִחוּד אֶחָד. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מִתְלַקְּטִים כָּל הָאֵיבָרִים וּמִתְחַבְּרִים בְּחִבּוּר אֶחָד, לִהְיוֹת כֻּלָּם בְּסוֹד אֶחָד, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, בְּסוֹד שֶׁל ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

וְעַל כֵּן מַאֲרִיכִים בְּאֶחָד בִּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, לִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים, לְהִתְיַחֵד בְּסוֹד שֶׁל אֶחָד בְּיִחוּד שָׁלֵם. כֵּיוָן שֶׁכָּל הָאֵיבָרִים מִתְיַחֲדִים בְּסוֹד אֶחָד שֶׁל יִחוּד אֶחָד, אָז נִקְרָא הַכֹּל קָרְבָּן שָׁלֵם, וְעַל סוֹד זֶה הִכְנִיס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן לְגַן עֵדֶן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ. וְשָׁנִינוּ שֶׁאֵלֶּה אוֹתָם קָרְבָּנוֹת שְׁנַיִם, סוֹד שֶׁל ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. שֶׁבְּאֵלּוּ קָרְבָּנוֹת כָּתוּב וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים. (שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא לוֹקֵט שׁוֹשַׁנִּים, לוֹקֵט כָּל אוֹתָם אֵיבָרִים שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה לְחַבֵּר אוֹתָם בְּיִחוּד בְּאוֹתוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. אָז מִתְעוֹרֵר מִי שֶׁמִּתְעוֹרֵר לִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים) אֵלּוּ הָאֵיבָרִים שֶׁל שְׁנֵי צְדָדִים שֶׁהֵם אֶחָד.

שׁוֹשַׁנִּים, סוֹד הוּא. שֶׁכְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים כָּל (אותם) אֵיבָרִים כְּאֶחָד, לִהְיוֹת כֻּלָּם בְּיִחוּד אֶחָד, סוֹד הַקָּרְבָּן, אָז מִתְעַטֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּעֲטָרָה בָּרֹאשׁ שֶׁל כֶּתֶם פָּז,

מִתְעַטְּרָא. וְרָזָא דָא הֲוֵי דִּכְתִיב שׁוֹשַׁנִּים, רָזָא דְּכָל אִינּוּן שַׁיְיפִין דְּעֵילָא וְתַתָּא. וְרָזָא דְּהַהוּא פָּז, עִטּוּרָא דְּמִתְעַטְּרָא וְסַלְקָא מִבֵּינַיְיהוּ, וְכֹלָּא אִיהוּ בֵּיהּ.

בְּהָנֵי שׁוֹשַׁנִּים אִית בָּהּ שִׁית מְאָה וּתְלֵיסָר פִּקּוּדִין, דְּאִינּוּן שַׁיְיפִין דִּתְרֵין סִטְרִין, רָזָא דַיְיהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. (דף רס"ג ע"ב) וְאִית בֵּיהּ סְלִיקוּ דְּהַהוּא פָּז, דְּקָא סָלִיק מִבֵּינַיְיהוּ. וּבְכָל אֲתָר דְּאִינּוּן מִשְׁתַּכְּחִין, הַהוּא סְלִיקוּ עִלָּאָה אִשְׁתְּכַח מִבֵּינַיְיהוּ לְאִסְתַּלְקָא. וְרָזָא דָא (שיר השירים ב) תַּפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר. וְשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים. דָּא וְדָא אִצְטְרִיךְ לְאִסְתַּלְקָא כַּחֲדָא בְּיִחוּדָא שְׁלִים. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּקָרִיב קָרְבְּנִין אִלֵּין, וַדַּאי לְרַעֲוָא לֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

פִּקּוּדָא לְיִרְאָה (ה) בְּאֹרַח כְּלָל, וּבְאֹרַח פְּרָט. וְהָא יִרְאָה אוֹקִימְנָא, בְּגִין דְּאִית עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ לְדַחֲלָא מִקַּמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָּדִיר. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (דברים כח) לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הַזֶּה אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ. וּבְגִין יִרְאָה דָא, יִסְתָּמֵר בְּאָרְחוֹי. וְיִרְאָה, אֲתָר הוּא דְּאִקְרֵי יִרְאָה, בְּגִין דְּתַמָּן שַׁרְיָא דַּחֲלָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִיהוּ יִרְאַת יְיָ לְדַחֲלָא מִנֵּיהּ, וְדָא אִיהוּ רָזָא

לשון הקודש

לִהְיוֹת בִּכְבוֹדוֹ מִתְעַטֵּר. וְסוֹד זֶה הָיָה, שֶׁכָּתוּב שׁוֹשַׁנִּים, סוֹד שֶׁל כָּל אוֹתָם אֵיבָרִים שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְסוֹד שֶׁל אוֹתוֹ פָּז, עִטּוּר שֶׁמִּתְעַטֵּר וְעוֹלֶה מִבֵּינֵיהֶם, וְהַכֹּל נִמְצָא בּוֹ.

בַּשּׁוֹשַׁנִּים הַלָּלוּ יֵשׁ שֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִצְוֹות, שֶׁהֵם אֵיבָרִים שֶׁל שְׁנֵי צְדָדִים, סוֹד שֶׁל יְהוָ"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וְיֵשׁ בּוֹ עֲלִיָּה שֶׁל אוֹתוֹ פָּז שֶׁעוֹלֶה מִבֵּינֵיהֶם. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהֵם נִמְצָאִים, אוֹתָהּ עֲלִיָּה עֶלְיוֹנָה נִמְצֵאת מִבֵּינֵיהֶם לַעֲלוֹת. וְסוֹד זֶה (שיר השירים ב) תַּפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר, וְשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים. זֶה וָזֶה צְרִיכִים לַעֲלוֹת כְּאֶחָד בְּיִחוּד שָׁלֵם. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּקְרִיב קָרְבָּנוֹת אֵלּוּ, וַדַּאי לְרָצוֹן לוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

מִצְוָה לְיִרְאָה (ה) בְּדֶרֶךְ כְּלָל וּבְדֶרֶךְ פְּרָט. וַהֲרֵי יִרְאָה בֵּאַרְנוּ, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ עַל הָאָדָם לִפְחֹד מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כח) לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הַזֶּה אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ. וּבִשְׁבִיל יִרְאָה זוֹ יִשָּׁמֵר בִּדְרָכָיו. וְיִרְאָה, מָקוֹם הוּא שֶׁנִּקְרָא יִרְאָה, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם נִמְצֵאת יִרְאַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הִיא

דִכְתִיב, וּמִמִּקְדָּשִׁי תִּירָאוּ בְּהַאי יִרְאָה שַׁרְיָא פּוּלְסָא דְּנוּרָא, לְאַלְקָאָה לוֹן לְחַיָּיבַיָּא, דְּלָא נַטְרִין פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא וְעַל דָּא בְּאֹרַח כְּלַל, אִית לְדַחֲלָא.

וּבָתַר בְּאֹרַח פְּרָט, כַּד יָדַע בַּר נָשׁ מָאן אִיהִי יִרְאַת יְיָ, וְדָא אִיהוּ דַּחֲלָא דַחֲבִיבוּתָא, דְּאִיהִי עִיקָּר וִיסוֹדָא לְמִרְחַם לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (בְּתַר) הַאי יִרְאָה עָבִיד לְנַטְרָא כָּל פִּקּוּדוֹי דְּאוֹרַיְיתָא, לְמֶהֱוֵי בַּר נָשׁ עֶבֶד נֶאֱמָן לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּדְקָא יָאוּת. (יִרְאָה)

פִּקּוּדָא (ו) לְאַהֲבָה, וְהָא אוֹקִימְנָא רְחִימוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְרַחֲמָא לֵיהּ רְחִימוּ סַגִּי כְּאַבְרָהָם, דְּרָחִים לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכַמָּה רְחִימוּ, וּמָסַר גּוּפֵיהּ וְנַפְשֵׁיהּ לְגַבֵּיהּ. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, מָאן דְּרָחִים לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִיהוּ מְקַיֵּים עֶשֶׂר אֲמִירָן עֵילָא וְתַתָּא. וְעַל דָּא כָּל אִינּוּן עֶשֶׂר נִסְיוֹנֵי דְּאִתְנַסָּא אַבְרָהָם, וְקָאִים בְּכֻלְּהוּ לָקָבֵל עֶשֶׂר אֲמִירָן, כָּל נִסְיוֹנָא אֲמִירָא הִיא, וְאִתְנַסָּא בְּהַהוּא אֲמִירָא, וְקָאִים בֵּיהּ.

וְעַל דָּא אִינּוּן עֶשֶׂר נִסְיוֹנֵי, וְכֻלְּהוּ קָאִים בְּהוּ אַבְרָהָם, בְּגִין

לשון הקודש

יִרְאַת ה' לִירָא מִמֶּנּוּ, וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב (ויקרא יט) וּמִקְּדָשִׁי תִּירָאוּ. בַּיִּרְאָה הַזּוֹ שִׁרוּיָה מַכַּת אֵשׁ, לְהַלְקוֹת אֶת הָרְשָׁעִים שֶׁלֹּא שׁוֹמְרִים מִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְעַל זֶה בְּדֶרֶךְ כְּלָל יֵשׁ לִירָא.

וְאַחַר כָּךְ בְּדֶרֶךְ פְּרָט, כְּשֶׁיּוֹדֵעַ הָאָדָם מַהִי יִרְאַת ה', וְזוֹהִי יִרְאָה שֶׁל חֲבִיבוּת, שֶׁהִיא עִקָּר וִיסוֹד לֶאֱהֹב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. (אַחַר) יִרְאָה זוֹ עוֹשֶׂה כְּדֵי לִשְׁמֹר כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, לִהְיוֹת אָדָם עֶבֶד נֶאֱמָן לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא כָּרָאוּי. (יִרְאָה)

מִצְוָה (ו) לְאַהֲבָה, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אַהֲבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לֶאֱהֹב אוֹתוֹ אַהֲבָה רַבָּה כְּמוֹ אַבְרָהָם שֶׁאָהַב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכַמָּה אַהֲבוֹת וּמָסַר אֵלָיו גּוּפוֹ וְנַפְשׁוֹ. מִכָּאן לָמַדְנוּ, מִי שֶׁאוֹהֵב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מְקַיֵּם עֶשֶׂר אֲמִירוֹת מַעְלָה וּמַטָּה. וְעַל זֶה כָּל אוֹתָם עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת שֶׁהִתְנַסָּה אַבְרָהָם וְעָמַד בְּכֻלָּם, כְּנֶגֶד עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, כָּל נִסָּיוֹן הִיא אֲמִירָה, וְהִתְנַסָּה בְּאוֹתָהּ אֲמִירָה וְעָמַד בָּהּ.

וְעַל זֶה אוֹתָם עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת, וּבְכֻלָּם עָמַד אַבְרָהָם, מִשּׁוּם שֶׁהִתְקַשֵּׁר וְנִדְבַּק

דְּאִתְקְשַׁר וְאִתְדַּבָּק בִּימִינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהִי אַהֲבָה רַבָּה. מָאי טַעְמָא אִקְרֵי אַהֲבָה רַבָּה. בְּגִין מָאן דְּקָאִים בְּהַאי אַהֲבָה, אִתְקְשַׁר בְּעָלְמָא עִלָּאָה. אַהֲבַת עוֹלָם, דָּא רָזָא דְּעָלְמָא תַתָּאָה, דְּאִתְקְשַׁר בֵּיהּ רְחִימוּ דִילֵיהּ, וְכֹלָּא רָזָא חָדָא, בְּלָא פְּרוּדָא, וְהָא אִתְּמַר רָזָא דְאַהֲבָה, רְחִימוּ דָא סָלִיק עַל כָּל פּוּלְחָנִין דְּעָלְמָא, בְּהַאי אִתְיְקַר שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַתִּיר מִכֹּלָּא, וְאִתְבְּרַךְ. בְּרִיךְ הוּא לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין, וְרָזָא דְאַהֲבָה אִתְּמַר. ע"כ.

פִּקּוּדָא (ז) לְמִקְרֵי קְרִיאַת שְׁמַע ב' זְמִנִּין בְּכָל יוֹמָא. חַד, לָקְבֵל דַּרְגָּא דִימָמָא. וְחַד, לָקְבֵל דַּרְגָּא דְלֵילְיָא. וּלְאַכְלְלָא בִּימָמָא דַּרְגָּא דְלֵילְיָא, וּלְאַכְלְלָא בְּלֵילְיָא דַרְגָּא דִימָמָא, וְהָא אִתְּמַר. וְעַל דָּא תְּרֵין זְמִנִּין בְּכָל יוֹמָא, חַד בִּימָמָא וְחַד בְּלֵילְיָא.

פִּקּוּדָא לְמִקְבַּע בַּר נָשׁ מְזוּזָה לְתַרְעֵיהּ, לְמֶהֱוֵי כָּל בַּר נָשׁ נָטִיר מֵעַם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד נָפִיק וְכַד עָיִיל. וְרָזָא (תהלים קכא) יְיָ' יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. בְּגִין דְּרָזָא דִמְזוּזָה אִיהוּ קָאִים תָּדִיר לְפִתְחָא. וְדָא אִיהוּ פִּתְחָא דִלְעֵילָא, וְדָא אִיהוּ דַּרְגָּא דְאִקְרֵי שׁוֹמֵר, לְאִשְׁתַּכְּחָא בִּנְטִירוּ.

לשון הקודש

בִּימִינוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהִיא אַהֲבָה רַבָּה. מָה הַטַּעַם נִקְרֵאת אַהֲבָה רַבָּה? מִשּׁוּם מִי שֶׁעוֹמֵד בָּאַהֲבָה הַזּוֹ, מִתְקַשֵּׁר בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. אַהֲבַת עוֹלָם, זֶה סוֹד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, שֶׁהִתְקַשְּׁרָה בּוֹ אַהֲבָתוֹ, וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד. וְהֲרֵי נִתְבָּאֵר סוֹד הָאַהֲבָה, אַהֲבָה זוֹ עוֹלָה עַל כָּל עֲבוֹדוֹת הָעוֹלָם, בָּזֶה נִכְבָּד שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מֵהַכֹּל וּמִתְבָּרֵךְ. בָּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים, וְסוֹד הָאַהֲבָה נִתְבָּאֵר.

מִצְוָה (ז) לִקְרֹא קְרִיאַת שְׁמַע פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם, אַחַת כְּנֶגֶד דַּרְגַּת יוֹם, וְאַחַת כְּנֶגֶד דַּרְגַּת לַיְלָה, לְהַכְלִיל בַּיּוֹם דַּרְגַּת הַלַּיְלָה, וּלְהַכְלִיל בַּלַּיְלָה דַּרְגַּת יוֹם, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. וְעַל זֶה פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם, אֶחָד בַּיּוֹם וְאֶחָד בַּלַּיְלָה.

מִצְוָה שֶׁיִּקְבַּע אָדָם מְזוּזָה לְשַׁעֲרוֹ, לִהְיוֹת כָּל אָדָם שָׁמוּר מֵעַם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁיּוֹצֵא וּכְשֶׁנִּכְנָס. וְהַסּוֹד – (תהלים קכא) ה' יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. מִשּׁוּם שֶׁסּוֹד הַמְּזוּזָה עוֹמֵד תָּמִיד לַפֶּתַח, וְזֶהוּ פֶּתַח שֶׁלְּמַעְלָה, וְזוֹהִי דַּרְגָּה שֶׁנִּקְרֵאת שׁוֹמֵר, לְהִמָּצֵא בִּשְׁמִירָה.

דְּבַר נָשׁ לָאו אִיהוּ נָטִיר, בַּר נְטִירוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ נָטִיר תָּדִיר, וְקָאִים לְפִתְחָא, וּבַר נָשׁ לְגוֹ. וְתוּ, דְּלָא יִנְשֵׁי בַּר נָשׁ דּוּכְרָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעָלְמִין. וְדָא אִיהוּ כְּגַוְונָא דְּציצִית, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (במדבר טו) וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת וְגוֹ'. כֵּיוָן דְּחָמֵי בַּר נָשׁ לְהַאי דּוּכְרָנָא, אִדְכַּר בְּגַרְמֵיהּ לְמֶעְבַּד פִּקּוּדָא דְמָארֵיהּ. וְרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, מְזוּזָה כְּלָלָא דְכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא.

בְּסִפְרָא דִשְׁלֹמֹה, סָמִיךְ לְפִתְחָא, לָקֶבֶל תְּרֵין דַּרְגִּין, אִזְדְּמַן חַד שִׁידָא (וְדָא אִיהוּ) וְאִית לֵיהּ רְשׁוּ לְחַבְּלָא. וְאִיהוּ קָאִים לִסְטַר שְׂמָאלָא. זָקִיף בַּר נָשׁ עֵינוֹי, חָמֵי לֵיהּ לְרָזָא דִשְׂמָא דְמָארֵיהּ, וְאִדְכַּר לֵיהּ, וְלָא יְכִיל לֵיהּ לְאַבְאָשָׁא. וְאִי תֵימָא, אִי הָכִי כִּי נָפִיק בַּר נָשׁ מִתַּרְעֵיהּ לְבַר, הָא הַהוּא שִׁידָא קָאִים לִימִינֵיהּ, וּמְזוּזָה לִשְׂמָאלֵיהּ, וְהֵיאַךְ אִתְנְטִיר בַּר נָשׁ, אִי אִיהוּ שָׁאֲרֵי לִשְׂמָאלֵיהּ.

אֶלָּא כָּל מַה דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל מִלָּה וּמִלָּה אִתְמְשַׁךְ בָּתַר זִינֵיהּ. בְּבַר נָשׁ קַיְימִין תְּרֵין דַּרְגִּין, חַד מִימִינָא, וְחַד מִשְׂמָאלָא. הַהוּא דִימִינָא אִקְרֵי יֵצֶר הַטּוֹב, וְהַהוּא דִשְׂמָאלָא

לשון הקודש

שֶׁאָדָם אֵינוֹ שָׁמוּר, רַק מִשְׁמִירַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא תָּמִיד שׁוֹמֵר, וְעוֹמֵד לַפֶּתַח, וְהָאָדָם בִּפְנִים. וְעוֹד, שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח אָדָם זִכְרוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעוֹלָמִים. וְזֶהוּ כְּמוֹ הַצִּיצִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טו) וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת וְגוֹ'. כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה הָאָדָם אֶת הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה, נִזְכָּר בְּעַצְמוֹ לַעֲשׂוֹת מִצְוַת רִבּוֹנוֹ. וְסוֹד הָאֱמוּנָה, מְזוּזָה כְּלָל שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד.

בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה, סָמוּךְ לַפֶּתַח, כְּנֶגֶד שְׁתֵּי דְּרָגוֹת, מִזְּדַמֵּן שֵׁד אֶחָד (וְזֶהוּ) וְיֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְחַבֵּל, וְהוּא עוֹמֵד לְצַד שְׂמֹאל. מֵרִים הָאָדָם אֶת עֵינָיו, וְרוֹאֶה אֶת סוֹד שֵׁם רִבּוֹנוֹ, וְנִזְכָּר בּוֹ, וְלֹא יָכוֹל לְהָרַע לוֹ. וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ, כְּשֶׁהָאָדָם יוֹצֵא מֵהַשַּׁעַר הַחוּצָה הֲרֵי אוֹתוֹ שֵׁד עוֹמֵד לִימִינוֹ, וּמְזוּזָה לִשְׂמֹאלוֹ, וְאֵיךְ נִשְׁמָר הָאָדָם כְּשֶׁהוּא שׁוֹרֶה לִשְׂמֹאלוֹ?

אֶלָּא כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּל דָּבָר וְדָבָר נִמְשָׁךְ אַחַר מִינוֹ. בָּאָדָם יֵשׁ שְׁתֵּי דְּרָגוֹת, אַחַת מִיָּמִין וְאַחַת מִשְּׂמֹאל. אוֹתוֹ שֶׁמִּיָּמִין נִקְרָא יֵצֶר הַטּוֹב, וְאוֹתוֹ שֶׁל הַשְּׂמֹאל נִקְרָא יֵצֶר הָרָע. כֵּיוָן

אִקְרֵי יֵצֶר הָרָע. כֵּיוָן דְּנָפַק בַּר נָשׁ מִתַּרְעָא דְּבֵיתֵיהּ, הַהוּא שִׁידָא זָקִיף עֵינוֹי, וְחָמֵי לְיֵצֶר הָרָע, דְּשָׁארִי לִשְׂמָאלָא, אִתְמְשַׁךְ לְהַהוּא סִטְרָא וְאִתְעָדֵי מִימִינָא. וּבְהַהוּא סִטְרָא, קָאִים שְׁמָא דְּמָארֵיהּ, וְלָא יְכִיל לְקָרְבָא וּלְאַבְאָשָׁא לֵיהּ, וְנָפִיק בַּר נָשׁ (דף רס"ד ע"א) וְאִשְׁתְּזִיב מִנֵּיהּ. כַּד עָיִיל, הָא שְׁמָא קַדִּישָׁא לִימִינָא קָאִים, וְלָא יְכִיל לְקַטְרְגָא בַּהֲדֵיהּ.

וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ, דְּלָא יַעְבִּיד (ס"א יַעֲבִיר) טִנּוּפָא וְלִכְלוּכָא בְּתַרְעָא דְּבֵיתֵיהּ, וְלָא יוֹשִׁיד מַיִין עֲכוּרִין. חַד, דְּלָא יַעְבִּיד קְלָנָא לְגַבֵּי שְׁמָא דְּמָארֵיהּ. וְחַד, דְּאִית לֵיהּ רְשׁוּ לְהַהוּא מְחַבְּלָא לְחַבְּלָא. וּבְגִין כָּךְ יִזְדַּהַר בַּר נָשׁ מֵהַאי, וְיִזְדַּהַר בַּר נָשׁ דְּלָא יִמְנַע מִתַּרְעָא דְּבֵיתֵיהּ שְׁמָא דְּמָארֵיהּ.

וְכַד בַּר נָשׁ אַתְקִין מְזוּזָה לְפִתְחֵיהּ, כַּד עָיִיל (ס"א הַהוּא בַּר נָשׁ), הַהוּא יֵצֶר הָרָע וְהַהוּא שִׁידָא בַּעַל כָּרְחַיְיהוּ נַטְרֵי לֵיהּ, וְאַמְרֵי (תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לַיְיָ' צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ. וְכַד לָא קָאִים מְזוּזָה לְפִתְחֵיהּ דְּבַר נָשׁ, יֵצֶר הָרָע וְהַהוּא שִׁידָא מִתְתַּקְנִין כַּחֲדָא, שַׁוּוּ יְדַיְיהוּ עַל רֵישֵׁיהּ בְּזִמְנָא דְעָיִיל, פַּתְחֵי וְאַמְרֵי, וַוי לֵיהּ לִפְלַנְיָא, דְּהָא נָפַק מֵרְשׁוּתָא דְּמָארֵיהּ, מֵהַהוּא זִמְנָא קָאִים בְּלָא נְטִירוּ, דְּלֵית מָאן

לשון הקודש

שֶׁיָּצָא אָדָם מִשַּׁעַר בֵּיתוֹ, אוֹתוֹ שֵׁד מֵרִים עֵינָיו, וְרוֹאֶה אֶת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁשּׁוֹרֶה לִשְׂמֹאל, נִמְשָׁךְ לְאוֹתוֹ צַד וְזֶה מִיָּמִין. וּבְאוֹתוֹ צַד עוֹמֵד שֵׁם שֶׁל רִבּוֹנוֹ, וְלֹא יָכוֹל לְהִתְקָרֵב וּלְהָרַע לוֹ, וְיוֹצֵא הָאָדָם וְנִצּוֹל מִמֶּנּוּ. כְּשֶׁנִּכְנָס, הֲרֵי הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ עוֹמֵד לְיָמִין וְלֹא יָכוֹל לְקַטְרֵג עִמּוֹ.

וְעַל זֶה צָרִיךְ הָאָדָם שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה (יַעֲבִיר) טִנּוּף וְלִכְלוּךְ בְּשַׁעַר בֵּיתוֹ וְלֹא יִשְׁפֹּךְ מַיִם עֲכוּרִים. אֶחָד, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה קָלוֹן לְשֵׁם רִבּוֹנוֹ. וְאֶחָד, שֶׁיֵּשׁ רְשׁוּת לְאוֹתוֹ הַמְחַבֵּל לְחַבֵּל. וְלָכֵן יִזָּהֵר הָאָדָם מִזֶּה, וְיִזָּהֵר הָאָדָם שֶׁלֹּא יִמְנַע מִשַּׁעַר בֵּיתוֹ שֵׁם רִבּוֹנוֹ. **וּכְשֶׁאָדָם** מַתְקִין מְזוּזָה לְפִתְחוֹ, כְּשֶׁנִּכְנָס (אוֹתוֹ הָאָדָם), אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע וְאוֹתוֹ שֵׁד בְּעַל כָּרְחָם שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ, וְאוֹמְרִים (תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ. וּכְשֶׁלֹּא עוֹמֶדֶת מְזוּזָה בְּפֶתַח הָאִישׁ, יֵצֶר הָרָע וְאוֹתוֹ שֵׁד מִתְתַּקְּנִים כְּאֶחָד, שָׂמִים יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁוֹ בִּזְמַן שֶׁנִּכְנָס, פּוֹתְחִים

דְּנָטִיר עָלֵיהּ, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ׳ אֱלֹהֵינוּ יְיָ׳ אֶחָד, (דברים ו) דָּא אִיהוּ יְהוּדָא חַד. בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, הָא יְהוּדָא אַחֲרָא, לְמֶהֱוֵי שְׁמֵיהּ רָזָא חַד. וְרָזָא דָא, (מלכים א יח) יְיָ׳ הוּא הָאֱלֹהִים, דָּא כְּתִיב, כַּד אִינּוּן בְּיְהוּדָא חַד.

וְאִי תֵּימָא, אִי הָכִי כְּגַוְונָא דִכְתִיב, (זכריה יד) יְיָ׳ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, לָאו אִיהוּ יְיָ׳ הָאֱלֹהִים, דְּאִי כְתִיב יְיָ׳ וּשְׁמוֹ הוּא אֶחָד, הֲוֵינָא אַמְרֵי הָכִי, לָא כְתִיב אֶלָּא יְיָ׳ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְאִצְטְרִיךְ לוֹמַר בְּגַוְונָא דָא, יְיָ׳ הוּא הָאֱלֹהִים הוּא, וְיִתְחַזֵּי יְיָ׳ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

אֶלָּא כֹּלָּא חַד, דְּכַד אִתְאַחֲדָן תְּרֵין שְׁמָהָן אִלֵּין, דָּא בְּיְהוּדָא חַד, וְדָא בְּיְהוּדָא חַד, כְּדֵין תְּרֵין שְׁמָהָן אִלֵּין אִתְעֲבִידוּ חַד, וְאִתְכְּלִילָן דָּא בְדָא, וַהֲוֵי כֹּלָּא שְׁמָא שְׁלִים בְּיְהוּדָא חָדָא, וּכְדֵין יְיָ׳ הוּא הָאֱלֹהִים, דְּהָא כְדֵין אִתְכְּלִיל כֹּלָּא דָא בְדָא לְמֶהֱוֵי חַד, וְעַד דְּאִתְיַיחֲדוּ כָּל חַד דָּא בִלְחוֹדוֹי וְדָא בִלְחוֹדוֹי, לָא אִתְכְּלִילוּ דָּא בְדָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד.

לשון הקודש

וְאוֹמְרִים: אוֹי לוֹ לִפְלוֹנִי שֶׁיָּצָא מֵרְשׁוּת רִבּוֹנוֹ! מֵאוֹתוֹ זְמַן הוּא עוֹמֵד בְּלִי שְׁמִירָה, שֶׁאֵין מִי שֶׁיִּשְׁמֹר עָלָיו. הָרַחֲמָן יַצִּילֵנוּ.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה׳ אֱלֹהֵינוּ ה׳ אֶחָד, זֶהוּ יִחוּד אֶחָד. בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, זֶהוּ יִחוּד אַחֵר, לִהְיוֹת שְׁמוֹ סוֹד אֶחָד. וְסוֹד זֶה – ה׳ הוּא הָאֱלֹהִים, זֶה כָּתוּב כְּשֶׁהֵם בְּיִחוּד אֶחָד.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זכריה יד) ה׳ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, לֹא הִיא ה׳ הוּא הָאֱלֹהִים. שֶׁאִם כָּתוּב ה׳ וּשְׁמוֹ הוּא אֶחָד, הָיִיתִי אוֹמֵר כָּךְ. לֹא כָתוּב אֶלָּא ה׳ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְצָרִיךְ לוֹמַר בְּגָוֶן זֶה, ה׳ הוּא הָאֱלֹהִים הוּא, וְיֵרָאֶה ה׳ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

אֶלָּא הַכֹּל אֶחָד. שֶׁכְּשֶׁמִּתְאַחֲדִים שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ, זֶה בְּיִחוּד זֶה, וְזֶה בְּיִחוּד אֶחָד, אָז שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת הָאֵלֶּה נַעֲשִׂים אֶחָד וְנִכְלָלִים זֶה בָּזֶה, וְנִהְיָה הַכֹּל שֵׁם שָׁלֵם בְּיִחוּד אֶחָד, וְאָז ה׳ הוּא הָאֱלֹהִים, שֶׁהֲרֵי אָז נִכְלָל הַכֹּל זֶה בָּזֶה לִהְיוֹת אֶחָד, וְעַד שֶׁהִתְיַחֲדוּ כָּל אֶחָד, זֶה בִּלְבַדּוֹ וְזֶה בִּלְבַדּוֹ, לֹא נִכְלְלוּ זֶה בָּזֶה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד.

כְּלָלָא דְּכָל אוֹרַיְיתָא, הָכִי הוּא וַדָּאי, דְּהָא אוֹרַיְיתָא אִיהִי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְאִיהִי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, דָּא הוּא דִּכְתִיב יְיָ'. תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דִּכְתִיב הָאֱלֹהִים. וּבְגִין דְּאוֹרַיְיתָא אִיהִי רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, אִקְרֵי הָכִי.

תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דָּא כְלָל, וְדָא פְּרָט. כְּלַל אִצְטְרִיךְ לִפְרָט, וּפְרָט אִצְטְרִיךְ לִכְלָל, וְאִתְיַיחֲדוּ דָא בְּדָא, וַהֲוֵי כֹּלָא חַד. וְעַל דָּא כְּלָלָא דְאוֹרַיְיתָא, אִיהוּ כְּלָלָא דִלְעֵילָא וְתַתָּא, בְּגִין דִשְׁמָא דָא לְעֵילָא, וּשְׁמָא דָא לְתַתָּא. דָּא רָזָא דְעָלְמָא עִלָּאָה. וְדָא רָזָא דְעָלְמָא תַתָּאָה. וְעַל דָּא כְתִיב אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי יְיָ' הוּא הָאֱלֹהִים, דָּא כְלָלָא דְכֹלָּא, וְכָל דָּא דְאַמָּרָן, אִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְמִנְדַּע בְּהַאי עָלְמָא.

וְאִי תֵּימָא, פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא אָן אִינּוּן הָכָא, בִּכְלָלָא דָא. אֶלָּא דָא אִיהוּ זָכוֹר. וְדָא אִיהוּ שָׁמוֹר. וְכָל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא בְּהָנֵי כְּלִילָן, בְּרָזָא דְזָכוֹר, וּבְרָזָא דְשָׁמוֹר, וְכֹלָּא אִיהוּ חַד.

פָּתַח רִבִּי יוֹסִי וְאָמַר, הָא דְתָנֵינָן צְלוֹתָא דְעַרְבִית חוֹבָה אִיהוּ, וַדָּאי בְּגִין דִּקְרִיאַת שְׁמַע דְעַרְבִית חוֹבָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כָּךְ הוּא וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה הִיא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב זֶהוּ שֶׁכָּתוּב ה'. תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁכָּתוּב הָאֱלֹהִים. וּמִשּׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה הִיא סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, נִקְרֵאת כָּךְ.

תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, זֶה כְּלָל וְזֶה פְּרָט. הַכְּלָל צָרִיךְ אֶת הַפְּרָט, וְהַפְּרָט צָרִיךְ אֶת הַכְּלָל, וְהִתְיַחֲדוּ זֶה בָּזֶה וְנִהְיָה הַכֹּל אֶחָד. וְעַל זֶה כְּלַל הַתּוֹרָה הוּא כְּלָל שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁשֵּׁם זֶה לְמַעְלָה, וְשֵׁם זֶה לְמַטָּה. זֶה סוֹד הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְזֶה סוֹד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וְעַל זֶה כָּתוּב אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים. זֶה הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל. וְכָל זֶה שֶׁאָמַרְנוּ צָרִיךְ אָדָם לָדַעַת בָּעוֹלָם הַזֶּה.

וְאִם תֹּאמַר, מִצְוֹות הַתּוֹרָה אֵיפֹה הֵן כָּאן בַּכְּלָל הַזֶּה? אֶלָּא זֶהוּ זָכוֹר וְזֶהוּ שָׁמוֹר. וְכָל מִצְוֹות הַתּוֹרָה בְּאֵלֶּה כְּלוּלִים, בְּסוֹד שֶׁל זָכוֹר וּבְסוֹד שֶׁל שָׁמוֹר, וְהַכֹּל הוּא אֶחָד.

פָּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, זֶה שֶׁשָּׁנִינוּ

הוּא אִתְיַיחַד בְּלֵילְיָא, כְּמָה דְּאִתְיַיחַד בִּימָמָא. וּמִדַּת לֵילָה אִתְכְּלִיל בִּימָמָא, וּמִדַּת יְמָמָא אִתְכְּלִיל בְּלֵילְיָא, וְאִתְעָבִיד יִחוּדָא. וּמַאן דְּאָמַר רְשׁוּת, בְּגִין אֵימוּרִין וּפְדָרִין דְּמִתְעַכְּלֵי בְּלֵילְיָא. וְהָא אוֹקִימְנָא.

דִּכְתִיב וְאָהַבְתָּ אֶת יְיָ' אֱלֹהֶיךָ, הַאי קְרָא אוֹקִימְנָא, וְאוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. אֲבָל אִית לְשָׁאֲלָא, אִי בְּהַאי יִחוּדָא דִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל, אִתְכְּלִיל כֹּלָּא, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, אֲמַאי כְּתִיב לְבָתָר וְאָהַבְתָּ, וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, דְּהָא בְּיִחוּדָא אִתְכְּלִילוּ. אֶלָּא הָתָם בִּכְלָל. הָכָא בִּפְרָט. וְהָכִי אִצְטְרִיךְ.

נפלה	דרש"ל חסד	חפילין בקה	מצנה
	נעלם	ת"ח	
יסוד	לייר הוד	חפילין נצח	ת"ח
כנרמיס	נעלם תחתון	מלכות בכיון	טעם

וּבְרָזָא דְּיִחוּדָא דְּהָא אִתְעַרְנָא בֵּיהּ, יְחוּדָא אִיהוּ כְּגַוְונָא דִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, וּתְפִילִין דִּדְרוֹעָא, בִּתְפִילִין דְּרֵישָׁא ד' פַּרְשִׁיָּין, וְהָא אִתְמַר. וְהָכָא ג' שְׁמָהָן אִינּוּן. הָתָם אַרְבַּע פַּרְשִׁיָּין, וְכָל חַד וְחַד בִּלְחוֹדוֹי. וְהָכָא ג' שְׁמָהָן, מַה בֵּין הַאי לְהַאי.

אֶלָּא אִינּוּן אַרְבַּע פַּרְשִׁיָּין הָא אַתְעֲרוּ בְּהוּ, חַד נְקוּדָה (ס"א עִלָּאָה) קַדְמָאָה. וְחַד רָזָא דְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְחַד יְמִינָא (דף רס"ד ע"ב) וְחַד

לשון הקודש

שֶׁתְּפִלַּת עַרְבִית הִיא חוֹבָה, וַדַּאי מִשּׁוּם שֶׁקְּרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית חוֹבָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְיַחֵד בַּלַּיְלָה כְּמוֹ שֶׁמִּתְיַחֵד בַּיּוֹם. וּמִדַּת לַיְלָה נִכְלֶלֶת בַּיּוֹם, וּמִדַּת יוֹם נִכְלֶלֶת בַּלַּיְלָה, וְנַעֲשֶׂה יִחוּד. וּמִי שֶׁאָמַר רְשׁוּת, מִשּׁוּם אֵמוּרִים וּפְדָרִים שֶׁמִּתְעַכְּלִים בַּלַּיְלָה, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

שֶׁכָּתוּב וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ. פָּסוּק זֶה בֵּאַרְנוּ, וּפֵרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים. אֲבָל יֵשׁ לִשְׁאֹל, אִם בַּיִּחוּד הַזֶּה שֶׁל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל נִכְלָל הַכֹּל, יָמִין וּשְׂמֹאל, לָמָּה כָּתוּב אַחַר כָּךְ וְאָהַבְתָּ, וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, שֶׁהֲרֵי בַּיִּחוּד נִכְלְלוּ? אֶלָּא שָׁם בִּכְלָל, כָּאן בִּפְרָט, וְכָךְ צָרִיךְ.

וּבְסוֹד הַיִּחוּד שֶׁהֲרֵי הִתְעוֹרַרְנוּ בוֹ, יִחוּד הוּא כְּמוֹ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּתְפִלִּין שֶׁל זְרוֹעַ. בִּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ יֵשׁ אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. וְכָאן שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת הֵם. שָׁם אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת, וְכָל אַחַת וְאַחַת בִּלְבַדָּהּ. וְכָאן שָׁלֹשׁ שֵׁמוֹת. מַה בֵּין זֶה לָזֶה?

אֶלָּא בְּאוֹתָן אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת הֲרֵי

שְׂמָאלָא. אִלֵּין רָזָא דִתְפִילִין דְּרֵישָׁא. וְהָכָא בְּרָזָא דָא, יְחוּדָא דָא תְּלַת שְׁמָהָן עִלָּאִין, אִינּוּן כְּגַוְונָא דְאִינּוּן אַרְבַּע פָּרְשִׁיָּין. יְיָ' קַדְמָאָה, דָא נְקוּדָה עִלָּאָה, רֵאשִׁיתָא דְכֹלָּא. אֱלֹהֵינוּ, רָזָא דְעִלְּמָא דְאָתֵי. יְיָ' בַּתְרָאָה, כְּלָלָא דִימִינָא וּשְׂמָאלָא כַּחֲדָא, בִּכְלָלָא חָדָא וְאִלֵּין אִינּוּן תְּפִלָּה דְרֵישָׁא, וְדָא אִיהוּ יְחוּדָא קַדְמָאָה.

תְּפִלִּין דִּדְרוֹעָא, כְּלָלָא (גּוֹ תְּפִלִּין דִּדְרוֹעָא כְּלָלָא) דְּכָל הֲנֵי כַּחֲדָא, וְדָא אִיהוּ רָזָא, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. הָכָא כְּלָלָא דְאִינּוּן תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, דְּאִתְכְּלִילוּ גּוֹ תְּפִלִּין דִּדְרוֹעָא.

וְרָזָא דָא, בָּרוּךְ: דָא רָזָא דִנְקוּדָה עִלָּאָה, דְּאִיהוּ בָּרוּךְ, דְּכָל בִּרְכָאן נַבְעִין מִתַּמָּן. וְאִי תֵימָא, עָלְמָא דְאָתֵי אִקְרֵי בָּרוּךְ. לָאו הָכִי. דְּהָא נְקוּדָה עִלָּאָה אִיהוּ דְכַר, עָלְמָא דְאָתֵי נוּקְבָא, אִיהוּ בָּרוּךְ, וְאִיהִי בְּרָכָה, בָּרוּךְ דְּכַר, בְּרָכָה נוּקְבָא. וְעַל דָּא בָּרוּךְ אִיהוּ נְקוּדָה עִלָּאָה. שֵׁם: דָּא עָלְמָא דְאָתֵי, דְּאִיהוּ שֵׁם גָּדוֹל. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (יהושע ז) וּמַה תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. כְּבוֹד: דָּא כְּבוֹד עִלָּאָה, דְּאִיהוּ יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּהַאי תְּפִלָּה שֶׁל יַד, דְּאִיהוּ

לשון הקודש

הִתְעוֹרְרוּ בָהֶן, אַחַת נְקֻדָּה (עֶלְיוֹנָה) רִאשׁוֹנָה, וְאַחַת סוֹד הָעוֹלָם הַבָּא, וְאַחַת יָמִין, וְאַחַת שְׂמֹאל. אֵלֶּה סוֹד תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. וְכָאן בְּסוֹד זֶה, יִחוּד זֶה שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת עֶלְיוֹנִים הֵם כְּמוֹ אוֹתָן אַרְבַּע פָּרְשִׁיוֹת. ה' הָרִאשׁוֹן זוֹ נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה, רֵאשִׁית הַכֹּל. אֱלֹהֵינוּ, סוֹד הָעוֹלָם הַבָּא. ה' הָאַחֲרוֹן, כְּלָל שֶׁל יָמִין וּשְׂמֹאל כְּאֶחָד, בִּכְלָל אֶחָד, וְאֵלֶּה הֵם תְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ, וְזֶהוּ יִחוּד רִאשׁוֹן.

תְּפִלִּין שֶׁל זְרוֹעַ כְּלָל (תּוֹךְ תְּפִלִּין שֶׁל זְרוֹעַ) שֶׁל כָּל הָאֵלֶּה כְּאֶחָד, וְזֶהוּ סוֹד בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. כָּאן כְּלָל שֶׁל אוֹתָן תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ שֶׁנִּכְלְלוּ בְּתוֹךְ תְּפִלִּין שֶׁל זְרוֹעַ.

וְסוֹד זֶה, בָּרוּךְ – זֶה סוֹד שֶׁל נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה, שֶׁהוּא בָּרוּךְ, שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת נוֹבְעוֹת מִשָּׁם. וְאִם תֹּאמַר, הָעוֹלָם הַבָּא נִקְרָא בָּרוּךְ – לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה הִיא זָכָר, עוֹלָם הַבָּא נְקֵבָה. הוּא בָּרוּךְ וְהִיא בְּרָכָה. בָּרוּךְ זָכָר, בְּרָכָה נְקֵבָה. וְעַל זֶה בָּרוּךְ הוּא נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה. שֵׁם – זֶה הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא שֵׁם גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יהושע ז) וּמַה תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. כְּבוֹד – זֶה כָּבוֹד עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא יָמִין וּשְׂמֹאל, וְכֻלָּם כְּלוּלִים בִּתְפִלָּה זוֹ

מַלְכוּתוֹ. וְנָטִיל כֹּלָּא בְּגַוֵּיהּ, וּבְהַאי אִתְכְּלִילָן בְּהַאי מַלְכוּת, עָלְמִין כֻּלְּהוּ, לְמֵיזָן לוֹן, וּלְסַפְּקָא לוֹן, בִּכְמָּה דְּאִצְטְרִיכוּ.

וְדָא אִיהוּ יְחוּדָא דִתְפִלִּין דְּרֵישָׁא וּתְפִלִּין דִּדְרוֹעָא, כְּגַוְונָא דְּרָזָא דְּיִחוּדָא דִתְפִלִּין, הָכִי הוּא יְחוּדָא דְכֹלָּא. וְדָא אִיהוּ בְּרִירוּ דְּמִלָּה. וְהָא סָדַרְנָא יְחוּדָא דָא קַמֵּי בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, וְאָמַר לִי דְּהָא בְּאַרְבָּעָה גַוְונִין אִסְתַּדַּר יְחוּדָא, וְדָא בְּרִירָא דְכֻלְּהוּ. וְהָכִי אִיהוּ וַדָּאי, וְכֻלְּהוּ רָזָא דְּיִחוּדָא, אֲבָל סִדּוּרָא דִתְפִלִּין, דָּא הוּא יְחוּדָא עִלָּאָה כַּדְּקָא יָאוּת.

וּמִגּוֹ דְּאִתְכְּלִילוּ יְמִינָא וּשְׂמָאלָא בְּרָזָא דִשְׁמָא חַד בְּאַרַח כְּלָל, אִצְטְרִיךְ לְבָתָר לְאַפְּקָא לוֹן. בְּאַרַח פְּרָט, אֲבָל לָאו בְּאַרַח יְחוּדָא, דְּהָא יְחוּדָא בִּקְרָאֵי קַדְמָאֵי אִיהוּ, לְמֶהֱוֵי יְיָ' אֶחָד, בִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא. וּשְׁמוֹ אֶחָד, בִּתְפִלִּין דִּדְרוֹעָא. וַהֲוֵי כֹּלָּא חַד. כֵּיוָן דְּיִחוּדָא אִתְסָדַּר כֹּלָּא בִּכְלָלָא, מֵרֵישָׁא דִנְקוּדָה עִלָּאָה, אִצְטְרִיךְ לְבָתָר לְאִתְעַטְּרָא מֵרֵישָׁא דִנְהוֹרָא קַדְמָאָה, דְּאִיהוּ רֵישָׁא דְכֹלָּא. (ע"כ רעיא מהימנא).

לשון הקודש

שֶׁל יָד, שֶׁהִיא מַלְכוּתוֹ. וְלוֹקֵחַ הַכֹּל לְתוֹכָהּ, וּבָזֶה נִכְלָלִים בַּמַּלְכוּת הַזֹּאת כָּל הָעוֹלָמוֹת לָזוּן אוֹתָם וּלְהַנּוֹת אוֹתָם בְּמַה שֶׁהִצְטָרְכוּ.

וְזֶהוּ יִחוּד שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּתְפִלִּין שֶׁל זְרוֹעַ, כְּמוֹ סוֹד הַיִּחוּד שֶׁל תְּפִלִּין, כָּךְ הוּא יִחוּד הַכֹּל, וְזֶהוּ בֵּרוּר הַדָּבָר. וַהֲרֵי סִדַּרְנוּ יִחוּד זֶה לִפְנֵי הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְאָמַר לִי שֶׁהֲרֵי בְּאַרְבָּעָה גְוָנִים הִסְתַּדֵּר הַיִּחוּד, וְזֶה הַבֵּרוּר שֶׁל כֻּלָּם. וְכָךְ הוּא בְּוַדַּאי, וְכֻלָּם סוֹד הַיִּחוּד. אֲבָל סִדּוּר הַתְּפִלִּין זֶהוּ יִחוּד עֶלְיוֹן כָּרָאוּי.

וּמִתּוֹךְ שֶׁנִּכְלְלוּ יָמִין וּשְׂמֹאל בְּסוֹד שֶׁל שֵׁם אֶחָד בְּדֶרֶךְ כְּלָל, צָרִיךְ אַחַר כָּךְ לְהוֹצִיא אוֹתָם בְּדֶרֶךְ פְּרָט, אֲבָל לֹא בְּדֶרֶךְ יִחוּד, שֶׁהֲרֵי הַיִּחוּד הוּא בַּפְּסוּקִים הָרִאשׁוֹנִים, לִהְיוֹת ה' אֶחָד, בִּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. וּשְׁמוֹ אֶחָד, בִּתְפִלִּין שֶׁל זְרוֹעַ. וְנִהְיָה הַכֹּל אֶחָד. כֵּיוָן שֶׁהַיִּחוּד הִסְתַּדֵּר הַכֹּל בִּכְלָל מֵרֹאשׁ הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, צָרִיךְ אַחַר כָּךְ לְהִתְעַטֵּר מֵהָרֹאשׁ שֶׁל הָאוֹר הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא רֹאשׁ הַכֹּל. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר:

גְּלִיף וְאַתְקִין מִשֶּׁה, כ"ה אַתְוָון בְּרָזָא דִּפְסוּקָא דְיִחוּדָא, דִּכְתִיב שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ' אֱלֹהֵינוּ יְיָ' אֶחָד. וְאִינּוּן כ"ה אַתְוָון גְּלִיפִין, מְחֻקָּקִין בְּרָזָא דִלְעֵילָא. יַעֲקֹב בָּעָא לְאַתְקְנָא לְתַתָּא, בְּרָזָא דְיִחוּדָא, וְאַתְקִין בְּכ"ד אַתְוָון, וְאִינּוּן בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. וְלָא אַשְׁלִים לְכ"ה אַתְוָון, בְּגִין דְּעַד לָא אִתְתַּקַּן מַשְׁכְּנָא. כֵּיוָן דְּאִתְתַּקַּן מַשְׁכְּנָא, וְאִשְׁתְּלִים מִלָּה דְהַוָּה נָפִיק מִגֵּיהּ, כַּד אִשְׁתְּלִים, לָא מַלִּיל אֶלָּא בְכ"ה אַתְוָון, לְאַחֲזָאָה דְהָא אִשְׁתְּלִים דָּא, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, דִּכְתִיב, (ויקרא א) וַיְדַבֵּר יְיָ' אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר, הָא כ"ה אַתְוָון.

וְעַל דָּא כ"ה זִינִין, לְאַשְׁלְמָא תִּקּוּנָא דְמַקְדְּשָׁא, וְכָל הֲנֵי אַתְוָון אוֹקִימְנָא בְּאִינּוּן אַתְוָון גְּלִיפִין דְּאוֹלִיפְנָא מִמַּר. וּבְגִין דְּמַשְׁכְּנָא אִשְׁתְּלִים בְּרָזִין אִלֵּין,

לשון הקודש

זהר:

חָקַק וְהִתְקִין מֹשֶׁה כ"ה אוֹתִיּוֹת בְּסוֹד שֶׁל הַפָּסוּק שֶׁל הַיִּחוּד, שֶׁכָּתוּב שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. וְהֵן כ"ה אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת מְחֻקָּקוֹת בְּסוֹד שֶׁלְּמַעְלָה. יַעֲקֹב רָצָה לְהַתְקִין לְמַטָּה בְּסוֹד הַיִּחוּד, וְהִתְקִין בְּכ"ד אוֹתִיּוֹת, וְהֵן: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. וְלֹא הִשְׁלִים לְכ"ה אוֹתִיּוֹת, מִשּׁוּם שֶׁעֲדַיִן לֹא הִתְתַּקֵּן הַמִּשְׁכָּן. כֵּיוָן שֶׁנִּתְתַּקֵּן הַמִּשְׁכָּן וְהִשְׁתַּלֵּם דָּבָר שֶׁהָיָה יוֹצֵא מִמֶּנּוּ, כְּשֶׁהִשְׁתַּלֵּם לֹא דִּבֵּר אֶלָּא בְּכ"ה אוֹתִיּוֹת, לְהַרְאוֹת שֶׁהֲרֵי זֶה הֶשְׁלֵם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (ויקרא א) וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר. הֲרֵי כ"ה אוֹתִיּוֹת.

וְעַל זֶה כ"ה מִינִים לְהַשְׁלִים תִּקּוּן הַמִּקְדָּשׁ, וְכָל הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ בֵּאַרְנוּ בְּאוֹתָן אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת שֶׁלָּמַדְנוּ מִמַּר.

אִקְרֵי כ"ה, בְּיִחוּדָא דִשְׁלִימוּ דְמַשְׁכְּנָא. וְעַל דָּא (תהלים קמה) וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה כְּתִיב, רָזָא דִשְׁלִימוּ דְכָל מַשְׁכְּנָא, וְתִקּוּנָא דִילֵיהּ.

כ"ה: לָקֶבֶל כ"ב אַתְוָון, וְתוֹרָה וּנְבִיאִים וּכְתוּבִים, דְּאִינּוּן כְּלָלָא חָדָא, רָזָא חָדָא. בְּשַׁעֲתָא דְיִשְׂרָאֵל קָא מְיַחֲדֵי יִחוּדָא בְּהַאי קְרָא, בְּרָזָא דְכ"ה אַתְוָון, דְּאִינּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ' אֱלֹהֵינוּ יְיָ' אֶחָד, וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, דְּאִינּוּן כ"ד אַתְוָון, וְיִכְוֵין כָּל חַד בְּהוּ, כֻּלְּהוּ אַתְוָון מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, וְסַלְּקִין לְחִבּוּרָא חַד, תֵּשַׁע וְאַרְבָּעִים תַּרְעִין, בְּרָזָא דְיוֹבְלָא. וּכְדֵין אִצְטְרִיךְ לְסַלְּקָא וָעֶד, לָא יַתִּיר. וּכְדֵין אִתְפְּתָחוּ תַּרְעִין, וְחָשִׁיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַהוּא בַּר נָשׁ, כְּאִילּוּ קַיֵּים אוֹרַיְיתָא כֻּלָּהּ, דְּאִיהִי אַתְוָא בְמ"ט פָּנִים בְּכֹלָּא.

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם שֶׁהַמִּשְׁכָּן הִשְׁתַּלֵּם בַּסּוֹדוֹת הַלָּלוּ, נִקְרָא כ"ה בַּיִּחוּד שֶׁל שְׁלֵמוּת הַמִּשְׁכָּן, וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים קמה) וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה, סוֹד הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל כָּל הַמִּשְׁכָּן וְתִקּוּנוֹ.

כ"ה כְּנֶגֶד כ"ב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְתוֹרָה וּנְבִיאִים וּכְתוּבִים, שֶׁהֵם כְּלָל אֶחָד, סוֹד אֶחָד. בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְיַחֲדִים יִחוּד בְּפָסוּק זֶה בְּסוֹד כ"ה אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁהֵם כ"ד אוֹתִיּוֹת, וְיִכָּוֵן כָּל אֶחָד בָּהֶם, הָאוֹתִיּוֹת כֻּלָּן מִתְחַבְּרוֹת כְּאַחַת, וְעוֹלוֹת לְחִבּוּר אֶחָד, אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרִים בְּסוֹד הַיּוֹבֵל. וְאָז צָרִיךְ לַעֲלוֹת וָעֶד, לֹא יוֹתֵר. וְאָז נִפְתָּחִים הַשְּׁעָרִים, וּמַחֲשִׁיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ אָדָם כְּאִלּוּ קַיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בָּאָה בְּמ"ט פָּנִים בַּכֹּל.

וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ לְכַוְּונָא רְעוּתָא בְכ"ה וּבְאַרְבַּע וְעֶשְׂרִין, לְסַלְקָא לוֹן בִּרְעוּתָא דְלִבָּא, בְּתֵשַׁע וְאַרְבְּעִין תַּרְעִין דְּקַאמְרָן, כֵּיוָן דְּאִתְכַּוְּון בְּהַאי, יִתְכַּוְּון בְּהַהוּא יִחוּדָא דְאָמַר מַר, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגו' בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כְּלָלָא דְכָל אוֹרַיְיתָא כֻּלָּא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּיִתְכַּוְּון בְּהוּ, וַדַּאי כְּלָלָא אִיהוּ דְכָל אוֹרַיְיתָא דְעֵילָא וְתַתָּא. וְדָא אִיהוּ רָזָא דְאָדָם, שְׁלִימוּ דִּדְכַר וְנוּקְבָא, וְרָזָא דְכָל מְהֵימְנוּתָא. (עַד כָּאן)◆

(דף רס"ה ע"א)

רִבִּי אַבָּא שָׁלַח לֵיהּ לְרִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר לֵיהּ, הַאי דְּאוּקְמֵיהּ מַר בַּתְּפִלִּין דְּמָארֵי עָלְמָא, ד' פָּרְשִׁיָּין אִינּוּן קֶדְשָׁא דְקוּדְשִׁין, שַׁפִּיר. מִשְׁכָּא דְעַל תְּפִילִּין, וְאִינּוּן רְצוּעִין אִקְרוּ קֶדֶשָׁה, אַסְמַכְתָּא מְנָלָן. שָׁלַח לֵיהּ (בראשית ג) וַיַּעַשׂ יְיָ' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ וְגו', דַּיְיקָא וְהָכִי אוּקְמֵיהּ רַב הַמְנוּנָא סָבָא. וְאִלֵּין אִינּוּן

לשון הקודש

וְעַל זֶה צָרִיךְ לְכַוֵּן רָצוֹן בְּעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ וּבְעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע לְהַעֲלוֹתָן בִּרְצוֹן הַלֵּב בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרִים שֶׁאָמַרְנוּ. כֵּיוָן שֶׁהִתְכַּוֵּן בָּזֶה, יִתְכַּוֵּן בְּאוֹתוֹ יִחוּד שֶׁאָמַר מַר, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגו' בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כְּלָל שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁיִּתְכַּוֵּן בָּהֶן, וַדַּאי כְּלָל הוּא שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה. וְזֶהוּ סוֹד שֶׁל אָדָם, שְׁלֵמוּת שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, וְסוֹד כָּל הָאֱמוּנָה. (עד כאן)

רִבִּי אַבָּא שָׁלַח לוֹ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר לוֹ, זֶה שֶׁבֵּאֵר מַר, בַּתְּפִלִּין שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת הֵן קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים – יָפֶה. עוֹר שֶׁעַל הַתְּפִלִּין, וְאוֹתָן רְצוּעוֹת נִקְרָאוֹת קֹדֶשָׁה, אַסְמַכְתָּא מִנַּיִן לָנוּ? שָׁלַח לוֹ, (בראשית ג) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם

דְּרִישָׁא, וּדְרוֹעָא יָדְכָה בְּהֵ"א, וְהָא אוֹקְמוּהָ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אִית מָאן דְּמַתְנֵי בְּהַאי גַּוְונָא, וְהָיָה דְּרוֹעָא שְׁמָאלָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִקְרֵי גְּבוּרָה. אִי הָכִי לָא אִשְׁתַּאֲרָן בְּרִישָׁא אֶלָּא תְּלַת. וְאִינּוּן אַרְבַּע. אֲבָל תְּרֵין רְתִיכִין קַדִּישִׁין אִינּוּן, דָּא אִתְקְשַׁר בְּלִבָּא, וְדָא אִתְקְשַׁר בְּמוֹחָא. וְלִבָּא וּמוֹחָא, אִתְקְשַׁר דָּא בְּדָא. וְזִוּוּגָא חַד לְהוּ, וְשַׁפִּיר קָאַמְרוּ חַבְרַיָּיא. וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה, כְּמָה דְאִתְּמַר, וְלָא אִקְרֵי אֶלָּא אוֹת.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ אַקְדִּים בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, וְקָם וְאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, עַד דְּנָהִיר צַפְרָא. בְּצַפְרָא אֲנָח תְּפִילִין בְּרִישֵׁיהּ, וּתְפִילִין בִּרְשִׁימָא קַדִּישָׁא בִּדְרוֹעֵיהּ, וְאִתְעַטָּף בְּעִטּוּפָא דְּמִצְוָה, וְאָתֵי לְנָפְקָא מִתַּרְעָא דְּבֵיתֵיהּ. אִעָרַע בַּמְּזוּזָה, רְשִׁימָא

לשון הקודש

וּלְאִשְׁתּוֹ וְגוֹ' דַּוְקָא, וְכָךְ בֵּאֲרוּ רַב הַמְנוּנָא סָבָא. וְאֵלֶּה אוֹתָם שֶׁל רֹאשׁ, וּזְרוֹעַ יָדְכָה בְּהֵ"א, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, יֵשׁ מִי שֶׁשּׁוֹנֶה בְּצוּרָה זוֹ: וְהָיָה – זְרוֹעַ שְׂמֹאל שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנִקְרֵאת גְּבוּרָה, אִם כָּךְ לֹא נִשְׁאֲרוּ בָּרֹאשׁ אֶלָּא שָׁלֹשׁ, וְהֵן אַרְבַּע. אֲבָל שְׁתֵּי מֶרְכָּבוֹת קְדוֹשׁוֹת הֵן, זֶה נִקְשָׁר בַּלֵּב וְזֶה נִקְשָׁר בַּמֹּחַ. וְהַלֵּב וְהַמֹּחַ נִקְשְׁרוּ זֶה בָּזֶה, וְזִוּוּג אֶחָד לָהֶם, וְיָפֶה אָמְרוּ הַחֲבֵרִים. וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, וְלֹא נִקְרָא אֶלָּא אוֹת.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּשָׁעָה שֶׁהָאָדָם מַקְדִּים בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וְקָם וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה עַד שֶׁמֵּאִיר הַבֹּקֶר, בַּבֹּקֶר מֵנִיחַ תְּפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ וּתְפִלִּין בְּרֹשֶׁם קָדוֹשׁ בִּזְרוֹעוֹ וּמִתְעַטֵּף בְּעִטּוּף שֶׁל מִצְוָה וּבָא לָצֵאת מִשַּׁעַר בֵּיתוֹ, פּוֹגֵשׁ אֶת הַמְּזוּזָה,

דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא בְּתַרְעָא דְּבֵיתֵיהּ. אַרְבַּע מַלְאָכִין קַדִּישִׁין מִזְדַּוְּוגִין עִמֵּיהּ וְנָפְקִין עִמֵּיהּ מִתַּרְעָא דְּבֵיתֵיהּ, וְאוֹזְפֵי לֵיהּ לְבֵי כְּנִישְׁתָּא. וּמַכְרְזֵי קַמֵּיהּ, הָבוּ יְקָרָא לְדִיוּקְנָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, הָבוּ יְקָרָא לִבְרֵיהּ דְּמַלְכָּא, לְפַרְצוּפָא יְקָרָא דְּמַלְכָּא. רוּחָא קַדִּישָׁא שַׁרְיָא עָלֵיהּ, אַכְרִיז וְאָמַר (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

השלמה מהחשמטות (סימן י"ד)

בָּתַר הָכִי אִית לֵיהּ לְמִקְרֵי פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית, עַד וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד. דְּאִיהִי עִלּוּיָא וְתוּשְׁבַּחְתָּא דְכוּלָּא. לְבָתָר יִתְעַסֵּק בְּפָרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת לְכַפָּרָא עֲלוֹי. וְיֵימָא, צַו אֶת אַהֲרֹן, עַד תּוּקַד בּוֹ. בְּגִין דְּכָל הִרְהוּרִין וּמַחֲשָׁבִין דְּלֵילְיָא יִתְכַּפְּרוּ. לְבָתָר יְשַׁבַּח תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּדָוִד, וּבְגִין כָּךְ יֵיעוּל בַּר נָשׁ בְּתַרְעִין דְּבֵהוֹן כֻּלָּא וְאִיהוּ אִתְתַּקְּנַת דַּרְגִּין.

לשון הקודש

רֹאשׁ הַקָּדוֹשׁ בְּשַׁעַר בֵּיתוֹ, אַרְבָּעָה מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים מִזְדַּוְּגִים עִמּוֹ וְיוֹצְאִים עִמּוֹ מִשַּׁעַר בֵּיתוֹ וּמְלַוִּים אוֹתוֹ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וּמַכְרִיזִים לְפָנָיו: תְּנוּ כָבוֹד לִדְמוּת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ! תְּנוּ כָבוֹד לְבֶן הַמֶּלֶךְ, לַפַּרְצוּף הַיָּקָר שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ! רוּחַ קְדוֹשָׁה שׁוֹרָה עָלָיו, מַכְרִיזָה וְאוֹמֶרֶת: (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

השלמה מהחשמטות סימן יד

אַחַר כָּךְ יֵשׁ לוֹ לִקְרֹא פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית, עַד וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד. שֶׁהִיא מְעֻלָּה וְשֶׁבַח שֶׁל הַכֹּל. אַחַר כָּךְ יִתְעַסֵּק בְּפָרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת לְכַפֵּר עָלָיו. וְיֹאמַר, צַו אֶת אַהֲרֹן, עַד תּוּקַד בּוֹ, כְּדֵי שֶׁכָּל הִרְהוּרִים וּמַחֲשָׁבוֹת שֶׁל הַלַּיְלָה יִתְכַּפְּרוּ. אַחַר כָּךְ יְשַׁבַּח בַּתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁל דָּוִד, וּמִשּׁוּם זֶה יִכָּנֵס אָדָם בַּשְּׁעָרִים שֶׁבָּהֶם

כֵּיוָן דְּמָטֵי לְיוֹצֵר אוֹר דְּאִיהוּ שֵׁירוּתָא דְּצִלוֹתָא דְּמִיוֹשֶׁב, כְּדֵין כָּל אִינּוּן דַּרְגִּין פַּתְחִין תַּרְעִין וּכְדֵין (שיר השירים ג) כְּתִימְרוֹת עָשָׁן כְּתִיב. מַה תִּימְרוֹת עָשָׁן דִּקְטוֹרֶת, סַלְקָא וּמִתְחַבְּרָאן דַּרְגִּין אִלֵּין בְּאִלֵּין אוֹף הָכָא אִיהִי צְלוֹתָא דְּאִיהִי כְּתִימְרוֹת עָשָׁן דְּמִתְחֲבְּרָאן וּמִתְקַשְּׁרָאן אִלֵּין בְּאִלֵּין. דְּהָא אִיהוּ מְקַשֵּׁר לוֹן וְאוֹמֵר, כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וְכוּ'.

לְבָתָר אַהֲבָה רַבָּה, לְסַלְקָא וּלְאִתְקַשְּׁרָא בִּימִינָא וְיִחוּדָא דְשִׁמַע. ע' רַבְּרָבָא, ד' רַבְּרָבָא. וְסִימָנָא ע"ד. הַיְינוּ דְכְתִיב (שמואל א י"ב) עֵ"ד יְיָ בָּכֶם. אִשְׁתָּאֲרוּ אַתְוָון ש"מ בְּמ' פְּתוּחָה. לְפִי שֵׁמ' פְּתוּחָה מֶלֶךְ תַּתָּאָה, מ"ם סְתוּמָה מֶלֶךְ עִלָּאָה. אִשְׁתָּאֲרוּ אַתְוָון ש"מ א"ח, מֵהַאי סִטְרָא ש"מ, וּמֵהָאי סִטְרָא א"ח.

לשון הקודש

הַכֹּל, וְהוּא מִתַּקֵּן הַמַּדְרֵגוֹת.

כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ לְיוֹצֵר אוֹר, שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַתְּפִלָּה דְּמִישֶׁב, אָז כָּל אוֹתָן הַמַּדְרֵגוֹת פּוֹתְחוֹת שְׁעָרִים, וְאָז (שיר השירים ג) כְּתִימְרוֹת עָשָׁן כָּתוּב. מַה תִּימְרוֹת עָשָׁן שֶׁל קְטֹרֶת עוֹלָה וּמִתְחַבְּרִים מַדְרֵגוֹת אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, אַף כָּאן הִיא תְּפִלָּה, שֶׁהִיא כְּתִימְרוֹת עָשָׁן שֶׁמִּתְחַבְּרִים וּמִתְקַשְּׁרִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ. שֶׁהֲרֵי הוּא קוֹשֵׁר לָהֶם וְאוֹמֵר, כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וְכוּ'.

אַחַר כָּךְ אַהֲבָה רַבָּה, לַעֲלוֹת וּלְהִתְקַשֵּׁר בְּיָמִין וְיִחוּד שֶׁל שְׁמַע. ע' גְּדוֹלָה, ד' גְּדוֹלָה, וְהַסִּימָן – עֵ"ד. זֶה שֶׁכָּתוּב (שמואל–א יב) עֵ"ד ה' בָּכֶם. נִשְׁאֲרוּ אוֹתִיּוֹת ש"מ בְּמ' פְּתוּחָה. לְפִי שֵׁמ' פְּתוּחָה מֶלֶךְ תַּחְתּוֹן, מֵ"ם סְתוּמָה מֶלֶךְ עֶלְיוֹן. נִשְׁאֲרוּ אוֹתִיּוֹת ש"מ א"ח, מֵהַצַּד הַזֶּה ש"מ, וּמֵהַצַּד הַזֶּה א"ח.

אָמַר רַב הַמְנוּנָא סָבָא כָּל מָאן דִּמְיַחֵד דָּא בְּכָל יוֹמָא, חֶדְוָה זָמִין לֵיהּ מִלְּעֵילָּא מֵאַתְוָון אִלֵּין. ש"מ מֵהַאי סִטְרָא, א"ח מֵהַאי סִטְרָא. וּמְצָרֵף אַתְוָון אִלֵּין לְמַפְּרֵעַ שָׁרֵי וּבְמֵישַׁר סִיֵּים. וְסִימָן אֶשְׁמָח דִּכְתִיב (תהלים ק"ד) אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּיְיָ. בַּיְיָ מַמָּשׁ, וְהָכִי אִיתָא בְּסִפְרָא דְּחֲנוֹךְ.

תּוּ, אִית בֵּיהּ עַי"ן רַבְּרְבָא, רֶמֶז לְאִלֵּין שִׁבְעִין שְׁמָהָן רָזָא דְאַבָהָן קַדִּישִׁין. יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה', אִלֵּין אַרְבַּע בָּתֵּי דִתְפִילִין דְאַחִיד לוֹן (א"ח). ד' רַבְּרְבָא דָּא קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִילִין דְּאִיהִי אֲחִידַת בְּהוּ, וְהוּא רָזָא לַחֲכִימִין וְלָא אִתְמְסַר לְגַלָּאָה. וּתְרֵין רְצוּעִין נַפְקִין מִסִּטְרָא דָּא וּמִסִּטְרָא דָא, רָזָא דִתְרֵין יַרְכִין דְּהַאי א"ח דִּנְבִיאֵי קְשׁוֹט אֲחִידָן בֵּיהּ. וְעוֹד א"ח רֶמֶז לַפָּסוּק דְּאָמַר (שיר השירים ה) פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי, וּלְבָתַר אֱמֶת וְיַצִּיב.

לשון הקודש

אָמַר רַב הַמְנוּנָא סָבָא, כָּל מִי שֶׁמְּיַחֵד זֶה בְּכָל יוֹם, שִׂמְחָה מְזֻמֶּנֶת לוֹ מִלְּמַעְלָה מֵאוֹתִיּוֹת אֵלּוּ. ש"מ מִצַּד זֶה, א"ח מִצַּד זֶה. וּמְצָרֵף אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ – בַּסּוֹף מַתְחִיל וּבְיֹשֶׁר סִיֵּם. וְסִימָנְךָ – אֶשְׂמַח, שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּה'. בַּה' מַמָּשׁ. וְכָךְ נִמְצָא בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ.

עוֹד, יֵשׁ בּוֹ אוֹת ע' גְּדוֹלָה, רֶמֶז לְאֵלּוּ שִׁבְעִים שֵׁמוֹת, סוֹד שֶׁל הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים. יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' – אֵלּוּ אַרְבָּעָה בָּתִּים שֶׁל הַתְּפִלִּין שֶׁמְּאֻחָד לָהֶם (א"ח). ד' גְּדוֹלָה זֶה קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁהִיא אֲחוּזָה בָּהֶם, וְהוּא סוֹד לַחֲכָמִים, וְלֹא נִמְסַר לְגַלּוֹת. וּשְׁתֵּי רְצוּעוֹת יוֹצְאוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה – סוֹד שֶׁל שְׁתֵּי יְרֵכַיִם שֶׁל זֶה א"ח שֶׁנְּבִיאֵי אֱמֶת אֲחוּזִים בּוֹ. וְעוֹד א"ח, רֶמֶז לַפָּסוּק שֶׁאָמַר (שיר השירים ה) פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי, וְאַחַר כָּךְ אֱמֶת וְיַצִּיב.

וַאֲמַאי וְיַצִּיב, דָּא תִּרְגּוּמוֹ. אֶלָּא דָּא יַעֲקֹב וְדָא יוֹסֵף וְאִצְטְרִיךְ לְאִתְדַּבְּקָא בְּתַרְוַיְיהוּ.

וּלְבָתַר צְלוֹתָא מְעוֹמֶד. תְּלַת קַדְמָאִין דְּאִינּוּן מָגֵן, וּמְחַיֶּה, וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ. מָגֵן, אִית בֵּיהּ מ"ב תֵּיבִין, רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא דְמ"ב אַתְוָון. וְאִית לְאַכְלָלָא לֵיהּ בְּלִבָּא וּלְאִתְקַשְׁרָא כְּשַׁלְהוֹבָא בְּגַחֲלָתָא בְּרִחִימוּ. וְדָא אִיהוּ בִּרְכָתָא דִימִינָא.

מְחַיֶּה, אִית בֵּיהּ מ"ט תֵּיבִין בְּרָזָא דְחַמְשִׁין תַּרְעִין חָסֵר חַד. וְאִית שְׁמָא בִּגְבוּרָה ה', וְאִיהוּ אַתְּ"ה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָ"י. וְרָזָא דִילֵיהּ אגל"א וּבְרָזָא אַחֲרָא יג"לא. וְכוּלָּא רָזָא חָדָא מִגְּבוּרָתָא דְבִרְכָאן דִיהוּדָה, (בראשית מ"ט) **אַ"תָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ, ג"וּר אַרְיֵה יְהוּדָה, ל"א יָסוּר שֵׁבֶט מִיְּהוּדָה, א"וֹסְרִי לַגֶּפֶן עִירֹה. בְּדָא אִתְעָר יְהוּדָה בִּגְבוּרָתָא קַדִּישָׁא וְדָא אִיהִי בִּרְכָתָא דִשְׁמוֹאֵלָא.**

לשון הקודש

וּמַדּוּעַ וְיַצִּיב זֶה תַּרְגּוּמוֹ? אֶלָּא זֶה יַעֲקֹב וְזֶה יוֹסֵף, וְצָרִיךְ לְהִתְדַּבֵּק בִּשְׁנֵיהֶם.

וְאַחַר כָּךְ תְּפִלָּה שֶׁל עֲמִידָה. שְׁלֹשָׁה רִאשׁוֹנוֹת שֶׁהֵן מָגֵן, וּמְחַיֶּה, וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ. מָגֵן יֵשׁ בָּהּ אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם תֵּבוֹת, סוֹד שֶׁל שֵׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת. וְיֵשׁ לִכְלֹל לוֹ בַּלֵּב וּלְהִתְקַשֵּׁר כְּשַׁלְהֶבֶת בְּגַחֶלֶת בְּאַהֲבָה. וְזוֹ הִיא בִּרְכָה שֶׁל הַיָּמִין.

מְחַיֵּה – יֵשׁ בָּהּ מ"ט תֵּבוֹת, בְּסוֹד שֶׁל חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים חָסֵר אֶחָד. וְיֵשׁ שֵׁם בִּגְבוּרָה ה', וְהוּא אַ"תָּ"ה גִּ"בּוֹר לְ"עוֹלָם אָ"דֹנָ"י, וְסוֹד שֶׁלּוֹ אגל"א, וּבְסוֹד אַחֵר יגל"א. וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד מִגְּבוּרוֹת שֶׁל הַבְּרָכוֹת שֶׁל יְהוּדָה (בראשית מט): אַ"תָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ, ג"וּר אַרְיֵה יְהוּדָה, ל"א יָסוּר

קְדוּשָׁה אִית בָּהּ אַרְבִּיסָר תֵּיבִין, עֶשֶׂר אָמִירָן וְאַרְבַּע אַתְוָון. וְדָא כַּלִּיל לְכָל סִטְרִין וְאַחִיד מִסַּיְיפֵי עַלְמָא עַד סַיְיפֵי עַלְמָא. תְּלַת בַּתְרָאי לָאו אִינּוּן בְּחוּשְׁבָּן דָּא בְּתֵּיבִין, וְאִינּוּן רְצֵה וּמוֹדִים תְּרֵין עַמּוּדִים תַּמְכֵי דְאוֹרַיְיתָא.

שִׂים שָׁלוֹם אִילָנָא דְחַיֵּי דְאִיהוּ שְׁלָמָא דְּבֵיתָא, שְׁלָמָא דְּכֹלָּא. וּבֵינַיְיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא אִינּוּן בִּרְכָאָן דְּתַקִּינוּ קַדְמָאֵי וְהָכִי אוֹקְמוּהָ.

לְבָתָר דְּסִיֵּים צְלוֹתֵיהּ וְאוֹדֵי עַל חוֹבֵיהּ, נְפִילַת אַנְפִּין. דְּהַכִּי אוֹקְמוּהָ דְּיַעֲבִיד כָּל מָה דְּעָבַד מֹשֶׁה רַבֵּינוּ עַלָּיו הַשָּׁלוֹם צְלוֹתִין וְתַחֲנוּנִין וּבָעוּתִין וּנְפִילַת אַנְפִּין, דִּכְתִיב (דברים ט) וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי ה'. וְכֵיוָן דְּעָאל בְּכָל אִינּוּן דַּרְגִּין עִלָּאִין וְאִתְקַשַּׁר כֹּלָּא בְּכֻלְּהוּ,

לשון הקודש

שֵׁבֶט מִיהוּדָה, אֹסְרִי לַגֶּפֶן עִירֹה. בָּזֶה מִתְעוֹרֵר יְהוּדָה בִּגְבוּרָה קְדוֹשָׁה, וְזוֹ הִיא בִּרְכַּת הַשְּׁמֹאל.

בַּקְּדֻשָּׁה יֵשׁ אַרְבַּע עֶשְׂרֵה תֵבוֹת, עֶשֶׂר אֲמִירוֹת וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת. וְזֶה כּוֹלֵל לְכָל הַצְּדָדִים וּמְאַחֵד מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם. שָׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת אֵינָן בְּחֶשְׁבּוֹן זֶה שֶׁל הַתֵּבוֹת, וְהֵן רְצֵה וּמוֹדִים, שְׁנֵי עַמּוּדִים תּוֹמְכֵי הַתּוֹרָה.

שִׂים שָׁלוֹם – עֵץ הַחַיִּים שֶׁהוּא שָׁלוֹם הַבַּיִת, שָׁלוֹם שֶׁל הַכֹּל. וּבֵינֵיהֶם בְּאֶמְצָעִיתָם אֵלּוּ הַבְּרָכוֹת שֶׁתִּקְּנוּ הַקַּדְמוֹנִים, וְכָךְ בֵּאֲרוּהָ.

לְאַחַר שֶׁסִּיֵּם תְּפִלָּתוֹ וְהוֹדָה עַל חֶטְאָיו – נְפִילַת אַפַּיִם. שֶׁכָּךְ בֵּאֲרוּהָ, שֶׁיַּעֲשֶׂה כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים וּבַקָּשׁוֹת וּנְפִילַת אַפַּיִם, שֶׁכָּתוּב (דברים ט) וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי ה'. וְכֵיוָן שֶׁנִּכְנַס בְּכָל אֵלּוּ הַמַּדְרֵגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְנִקְשַׁר הַכֹּל בְּכֻלָּם, יֵשׁ לָרֶדֶת לְמַטָּה.

אִית לְנַחְתָּא לְתַתָּא. הוֹאִיל וְנָחִית לְתַתָּא, אִיצְטְרִיךְ נְפִילַת אַנְפִּין בְּאַלְפָּא בֵיתָא.

מָאי טַעְמָא, כֵּיוָן דְּצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ וְאוֹדֵי עַל חוֹבֵיהּ מִכָּאן וּלְהָלְאָה אַחֲזֵי גַּרְמֵיהּ דְּמָסַר נַפְשֵׁיהּ לְמָארֵיהּ בִּרְחִימוּ דִּכְתִיב (תהלים כ"ה) אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא. וְנִיחָא לֵיהּ לְהַהוּא סִטְרָא דְשַׂרְיָא בֵיהּ מוֹתָא עָבִיד לֵיהּ נַיְיחָא. וְעַל דָּא בְּאַלְפָּא בֵיתָא דָא, לֵית בָּהּ, לֹא וא"ו וְלֹא קו"ף וְלֹא בי"ת, וְאִית בֵּיהּ פ' בְּאַתְרֵיהּ (ס"א בְּסוֹפֵיהּ). מָאי דְּמָסַר טַעְמָא, בְּגִין דִּנְפִילָה דָא דְּמָסַר בַּר נָשׁ נַפְשֵׁיהּ לְמוֹתָא אִיצְטְרִיךְ לְכַוְּונָא רְעוּתֵיהּ וּלְמֶעֱבַד נָחַת רוּחַ לְהַהוּא סִטְרָא דְשַׂרְיָא בֵיהּ מוֹתָא, כְּמָה דְּעָבִיד הַקּוֹף בֶּחָרְבָה בֶּהָרִים. אַחֲזֵי גַּרְמֵיהּ כְּמִית קָמֵיהּ חַיּוֹת, בְּגִין דְּדָחִיל מִנְּהוֹן. וְכָד קְרִיבִין לְגַבֵּיהּ וַחֲשִׁיבֵי לְמֵיכָל וּלְקַטְלָא יָתֵיהּ, חֲמָאן יָתֵיהּ דְּנָפִיל וּמִית וְחֲשִׁיבֵי דְּאִיהוּ מִית וּכְדֵין תַּבָּן

לשון הקודש

הוֹאִיל וְיָרַד לְמַטָּה, צָרִיךְ נְפִילַת אַפַּיִם בְּאָלֶף בֵּית.

מָה הַטַּעַם? כֵּיוָן שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ וְהוֹדָה עַל חֶטְאָיו, מִכָּאן וּלְהָלְאָה מַרְאֶה עַצְמוֹ שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ לְקוֹנוֹ בְּאַהֲבָה, שֶׁכָּתוּב (תהלים כה) אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא. וְנוֹחַ לוֹ לְאוֹתוֹ צַד שֶׁמְּצוּיָה בוֹ מִיתָה, עוֹשֶׂה לוֹ נַחַת. וְעַל זֶה בְּאַלְפָּא בֵיתָא זוֹ אֵין בָּהּ לֹא וָא"ו וְלֹא קו"ף וְלֹא בֵי"ת, וְיֵשׁ בָּהּ אוֹת פ' בִּמְקוֹמָהּ (בְּסוֹפָהּ). מִי שֶׁמָּסַר טַעֲמוֹ מִשּׁוּם שֶׁנִּפִּילָה זוֹ שֶׁמּוֹסֵר בֶּן אָדָם נַפְשׁוֹ לְמִיתָה, צָרִיךְ לְכַוֵּן רְצוֹנוֹ וְלַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לַצַּד הַהוּא שֶׁמְּצוּיָה בוֹ מִיתָה, כְּמוֹ שֶׁעוֹשֶׂה הַקּוֹף בֶּחָרְבָה בֶּהָרִים; מַרְאֶה עַצְמוֹ כְּמוֹ מֵת בִּפְנֵי הַחַיּוֹת, מִשּׁוּם שֶׁמִּפַּחֵד מֵהֶם, וְכַאֲשֶׁר מִתְקָרְבִים אֵלָיו

לַאֲחוֹרָא. וְעַל דָּא אִסְתָּלָקוּ תְּלַת אַתְוָון אִלֵּין, דְּלָא יָדְעֵי בְּהוּ אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי.

וְעִם כָּל דָּא בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא שָׁוֵי גַּרְמֵיהּ וּמָסַר לֵיהּ נַפְשֵׁיהּ בִּרְחִימוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָשִׁיב עֲלוֹי כְּאִילוּ נָטִיל נִשְׁמָתֵיהּ מִנֵּיהּ. בְּגִין דְּאִית חוֹבִין דְּעָבִיד בַּר נָשׁ דְּלָא מִתְכַּפְּרָאן אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּנַפְקַת נִשְׁמָתֵיהּ מִנֵּיהּ מֵהַאי עָלְמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה כ"ב) אִם יְכֻפַּר הֶעָוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד תְּמֻתוּן.

וְהַשְׁתָּא דְּאִתְחֲשִׁיךְ לֵיהּ דְּנָטִיל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִשְׁמָתֵיהּ וְאִיהוּ יָהִיב לֵיהּ בִּרְעוּתָא, וְהַהִיא שַׁעְתָּא קַיְימָא לְכַפָּרָה עַל כָּל חוֹבוֹי וְאַשְׁלִים לְכָל סִטְרִין, וּלְהַהוּא סִטְרָא דְּאִתְמַר. וְעַל כָּל דָּא עוֹלָה וְאִסְתַּלְקָא בֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין בְּחִבּוּקָא דְּרִחִימוּ כְּדְקָא יֵאוֹת, וְאִיהִי מְקֻטֶּרֶת מֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל.

לשון הקודש

וְחוֹשְׁבִים לֶאֱכֹל וְלַהֲרֹג אוֹתוֹ, רוֹאִים אוֹתוֹ שֶׁנּוֹפֵל וּמֵת, וְחוֹשְׁבִים שֶׁהוּא מֵת, וְאָז חוֹזְרִים לַאֲחוֹרֵיהֶם. וְעַל זֶה הִסְתַּלְּקוּ שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ שֶׁלֹּא יָדְעוּ בָהֶם אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ.

וְעִם כָּל זֶה, בִּרְצוֹן הַלֵּב מֵשִׂים עַצְמוֹ וּמוֹסֵר לוֹ נַפְשׁוֹ בְּאַהֲבָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חוֹשֵׁב עָלָיו כְּאִלּוּ נוֹטֵל נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ חֲטָאִים שֶׁעוֹשֶׂה אָדָם שֶׁלֹּא מִתְכַּפְּרִים אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצֵאת נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ מִזֶּה הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כב) אִם יְכֻפַּר הֶעָוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד תְּמֻתוּן.

וְעַתָּה שֶׁנֶּחְשַׁךְ בַּעֲדוֹ, שֶׁנָּטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת נִשְׁמָתוֹ וְהוּא נָתַן לוֹ בִּרְצוֹנוֹ, וְאוֹתָהּ שָׁעָה עוֹמֶדֶת לְכַפָּרָה עַל כָּל חֲטָאָיו וְהִשְׁלִים לְכָל הַצְּדָדִים וּלְאוֹתוֹ צַד שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְעִם כָּל זֶה עוֹלָה וְנִכְנֶסֶת בֵּין שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת בְּחִבּוּק שֶׁל אַהֲבָה כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, וְהִיא מְקֻטֶּרֶת מֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לִטְעוֹם כְּלוּם, עַד דְּיֵכוּל מַלְכָּא עִלָּאָה, וּמַאי אִיהוּ צְלוֹתָא. וּצְלוֹתָא דְּבַר נָשׁ כְּגַוְונָא דָא, בְּקַדְמִיתָא מָזְמִין לְדִיוּקְנִין דְּחַקִּיקִין בְּכוּרְסַיָּיא עַל אִינּוּן בְּרְיָין דְּמִתְפַּשְׁטֵי רוּחִין דִּילְהוֹן (ס"א יְסוֹדָא) יְחוּדָא בְּהַאי עַלְמָא מִנַּיְיהוּ וְהַיְינוּ דִּכְתִיב (תהלים ק"ד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה וגו'.

דְּאִיבָּרִין דְּאִתְחַזּוּן לְקָרְבְּנָא רוּחָא דִילְהוֹן מִתְפַּשְׁטֵי עֲלַיְיהוּ אַרְבַּע דִּיוּקְנִין וּמְזַמְּנָן עַל בְּרְיָין אִלֵּין. וְהַיְינוּ דְּקַאֲמְרִינָן וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ וְכָל אִינּוּן חֵילִין אַחֲרָנִין דְּקָא מִתְפַּשְׁטֵי מִנַּיְיהוּ.

וּלְבָתַר כַּהֲנָא רַבָּא קַאָמַר חַד שְׁמָא קַדִּישָׁא, הַיְינוּ אַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתָּנוּ וְגו'. וְיִחוּדָא רַבָּא מֵיַחֲדֵי, דְּהַיְינוּ (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. וּלְבָתַר לֵיוָאֵי קָא מִתְעָרֵי לְנִגּוּנָא דְּהַיְינוּ (דברים

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָסוּר לוֹ לָאָדָם לִטְעֹם כְּלוּם עַד שֶׁיֹּאכַל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, וּמַה הוּא? תְּפִלָּה. וּתְפִלָּה שֶׁל אָדָם כְּגוֹן זֶה. בָּרִאשׁוֹנָה מַזְמִין לַצּוּרוֹת שֶׁחֲקוּקוֹת בַּכִּסֵּא עַל אֵלּוּ הַבְּרִיּוֹת שֶׁמִּתְפַּשְּׁטוֹת הָרוּחוֹת שֶׁלָּהֶם (יְסוֹד) בִּיחוּד בְּזֶה הָעוֹלָם מֵהֶם, וְזֶה שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה וְגו'.

שֶׁאִיבָּרִים שֶׁרְאוּיִים לְקָרְבָּן, רוּחַ שֶׁלָּהֶם מִתְפַּשֶּׁטֶת עֲלֵיהֶם אַרְבַּע צוּרוֹת וּמְזַמֶּנֶת עַל בְּרִיּוֹת אֵלּוּ. וְזֶה שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְכָל אוֹתָם חֵילוֹת אֲחֵרִים שֶׁהֵם מִתְפַּשְּׁטִים מֵהֶם. **וּלְבַסּוֹף** כֹּהֵן גָּדוֹל אוֹמֵר שֵׁם אֶחָד קָדוֹשׁ, וְזֶה אַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתָּנוּ וְגו'. וְיִחוּד גָּדוֹל מְיַחֲדִים, וְזֶה (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה'

י"א) וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ וְגוֹ'. דָּא נִגּוּנַיָּא דְּלֵיוָאֵי בְּגִין לְאִתְעָרָא סִטְרָא חַד. וּלְבָתַר יִשְׂרָאֵל, דָּא אֱמֶת וְיַצִּיב, יִשְׂרָאֵל סָבָא דְּקַיְּימָא עַל קָרְבְּנָא. דָּא הִיא דַּרְגִּין עִלָּאִין פְּנִימָאִין וְכֹלָּא קַיְּימָא עַל פָּתוֹרָא.

אֲבָל לֵית רְשׁוּ לְחַד מִנַּיְיהוּ לְאוֹשָׁטָא יְדָא וּלְמֵיכָל מִן קָרְבְּנָא עַד דְּמַלְכָּא עִלָּאָה אָכִיל, וְהֵם שָׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת וְשָׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת. כֵּיוָן דְּאִיהוּ אָכִיל, יָהִיב רְשׁוּ לְאַרְבַּע דִּיוּקְנִין וּלְכָל אִינּוּן סִטְרִין דְּמִתְפָּרְשָׁן מִנַּיְיהוּ לְמֵיכָל.

כְּדֵין אָדָם דְּאִיהוּ דִּיוּקְנָא דְּכָלִיל כָּל שְׁאַר, מַאִיךְ וְנָפִיל עַל אַנְפּוֹי וּמָסַר רוּחֵיהּ וְגַרְמֵיהּ לְגַבֵּי אָדָם דְּחַקִּיק עַל אִינּוּן דִּיוּקְנִין וּלְאִתְעָרָא לֵיהּ עָלֵיהּ כְּדְקָא חָזֵי, וְהַיְינוּ אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא. תְּלַת דִּיוּקְנִין אַחֲרָנִין וְכָל אִינּוּן דְּמִתְפַּשְׁטֵי מִנַּיְיהוּ, תְּהִלָּה לְדָוִד

לשון הקודש

אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. וְאַחַר כָּךְ הַלְוִיִּם הֵם מְעוֹרְרִים לְנִגּוּן, וְזֶהוּ (דברים יא) וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ וְגוֹ'. זֶה נִגּוּן הַלְוִיִּם כְּדֵי לְעוֹרֵר צַד אֶחָד. וְאַחַר יִשְׂרָאֵל, זֶה אֱמֶת וְיַצִּיב, יִשְׂרָאֵל סָבָא שֶׁעוֹמֵד עַל הַקָּרְבָּן. זוֹ הִיא מַדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנוֹת פְּנִימִיּוֹת, וְהַכֹּל עוֹמֵד עַל הַשֻּׁלְחָן.

אֲבָל אֵין רְשׁוּת לְאֶחָד מֵהֶם לְהוֹשִׁיט יָדוֹ וְלֶאֱכֹל מִן הַקָּרְבָּן עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן יֹאכַל, וְהֵם שָׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת וְשָׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת. כֵּיוָן שֶׁהוּא אוֹכֵל, נוֹתֵן רְשׁוּת לְאַרְבַּע צוּרוֹת וּלְכָל אֵלּוּ הַצְּדָדִים שֶׁמִּתְפַּשְׁטִים מִמֶּנּוּ, לֶאֱכֹל.

אָז אָדָם שֶׁהוּא צוּרָה שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַשְּׁאָר, יוֹרֵד וְנוֹפֵל עַל פָּנָיו וּמוֹסֵר רוּחוֹ וְעַצְמוֹ לְגַבֵּי אָדָם שֶׁחָקוּק עַל אֵלּוּ הַצּוּרוֹת וּלְעוֹרֵר לוֹ עָלָיו כְּמוֹ שֶׁרָאוּי, וְזֶה אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא. שָׁלֹשׁ צוּרוֹת אַחֵרוֹת, וְכָל

וְהַיְינוּ יַבִּיעוּ יְרַנְּנוּ יֹאמְרוּ יְדַבְּרוּ, כֻּלְּהוּ אַכְלֵי וְאִתְהַנּוּן כָּל חַד וְחַד כְּדְחָזֵי לֵיהּ.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה לֵימָא בַּר נָשׁ עָאקוּ דְּלִבֵּיהּ (תהלים כ) יַעֲנְךָ ה' בְּיוֹם צָרָה עָאקוּ דְעוּבָּרְתָּא דְיַתְבָא בְּעָאקוּ וּמִתְהַפְּכֵי כֻּלְּהוּ סְנִיגּוֹרִין עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ. וְשָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת שֶׁעוֹשֶׂה הַכַּוָּנָה בָּהֶם לְמִכָּאֵ"ל וְגַבְרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל שֶׁיָּצָא מִשָּׁלֹשׁ מַחֲנוֹת שְׁכִינָה וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים קמ"ד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁה' אֱלֹהָיו. (עד כאן מההשמטות).

כְּדֵין הַהוּא רוּחָא קַדִּישָׁא סַלְקָא לְעֵילָא, וְאַסְהִיד עָלֵיהּ קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, כְּדֵין פָּקִיד מַלְכָּא עִלָּאָה, לְמִכְתַּב קַמֵּיהּ כָּל אִינּוּן בְּנֵי הֵיכָלֵיהּ, כָּל אִינּוּן דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָן קַמֵּיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מלאכי ג) וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי יְיָ' וּלְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ. מָאי

לשון הקודש

אֵלּוּ שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים מֵהֶם – תְּהִלָּה לְדָוִד, וְזֶה יַבִּיעוּ יְרַנְּנוּ יֹאמְרוּ יְדַבְּרוּ – כֻּלָּם אוֹכְלִים וְנֶהֱנִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ. **מִכָּאן** וְאֵילָךְ יֹאמַר אָדָם צָרַת לִבּוֹ, (תהלים כ) יַעֲנְךָ ה' בְּיוֹם צָרָה. צָרָה עַל הַמְעֻבֶּרֶת שֶׁיּוֹשֶׁבֶת עַל הַמַּשְׁבֵּר, וּמִתְהַפְּכִים כֻּלָּם לִהְיוֹת סָנֵגוֹרִים עַל הָאָדָם. וְשָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת שֶׁעוֹשֶׂה, הַכַּוָּנָה בָּהֶן לְמִיכָאֵ"ל וְגַבְרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל שֶׁיָּצָא מִשָּׁלֹשׁ מַחֲנוֹת שְׁכִינָה, וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁה' אֱלֹהָיו. (ע"ב מההשמטות)

אָז אוֹתָהּ רוּחַ קְדוֹשָׁה עוֹלָה לְמַעְלָה, וּמְעִידָה עָלָיו לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְאָז מְצַוֶּה הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן לִכְתֹּב לְפָנָיו אֶת כָּל אוֹתָם בְּנֵי הֵיכָלוֹ, כָּל אֵלּוּ הַנּוֹדָעִים לְפָנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלאכי ג) וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן

וּלְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות לה) (ס"א חֵשֶׁב הָאֵפוֹד) וְחוֹשְׁבֵי מַחֲשָׁבוֹת, אִינּוּן דְּעַבְדִּין לִשְׁמֵיהּ, אוּמָנוּתָא בְּכֹלָּא, אוּמָנוּתָא דִּתְפִילִין, בְּבָתֵּיהוֹן בִּרְצוּעֵיהוֹן וּכְתִיבַתְּהוֹן. אוּמָנוּתָא דְּצִיצִית, בְּחוּטֵיהוֹן, בְּחוּטָא דִּתְכֵלְתָּא. אוּמָנוּתָא דִּמְזוּזָה. וְאִלֵּין אִינּוּן חוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ. וּכְתִיב (שם) וְחוֹשְׁבֵי מַחֲשָׁבוֹת.

וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּבַּח בֵּיהּ, וּמַכְרִיז עָלֵיהּ בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין, חָמוּ מַה בְּרִיָּה עַבְדִּית בְּעוֹלָמִי. וּמַאן דְּיֵיעוּל קַמֵּיהּ לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, כַּד נָפֵק מִתַּרְעֵיהּ, וְלָא תְּפִילִין בְּרֵישֵׁיהּ וְצִיצִית בִּלְבוּשֵׁיהּ, וְאוֹמֵר (תהלים ה) אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, אָן הוּא מוֹרָאִי, הָא סָהִיד סַהֲדוּתָא דְּשִׁקְרָא.

לשון הקודש

לְפָנָיו לְיִרְאֵי ה' וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ. מַה זֶּה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לה) (חֵשֶׁב הָאֵפוֹד) וְחֹשְׁבֵי מַחֲשָׁבוֹת, אוֹתָם שֶׁעוֹשִׂים לִשְׁמוֹ אָמָּנוּת בַּכֹּל. אָמָּנוּת הַתְּפִלִּין – בְּבָתֵּיהֶן, בִּרְצוּעוֹתֵיהֶן וּכְתִיבָתָן. אָמָּנוּת הַצִּיצִית – בְּחוּטֵיהֶן בְּחוּט הַתְּכֵלֶת. אָמָּנוּת הַמְּזוּזָה. וְאֵלֶּה הֵם חֹשְׁבֵי שְׁמוֹ, וְכָתוּב (שם) וְחֹשְׁבֵי מַחֲשָׁבוֹת.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּבֵּחַ בּוֹ וּמַכְרִיז עָלָיו בְּכָל הָעוֹלָמוֹת: רְאוּ אֵיזוֹ בְּרִיָּה בָּרָאתִי בְּעוֹלָמִי! וּמִי שֶׁיִּכָּנֵס לְפָנָיו לְבֵית הַכְּנֶסֶת, כְּשֶׁיּוֹצֵא מֵהַשַּׁעַר שֶׁלּוֹ וְאֵין תְּפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ וְצִיצִית בִּלְבוּשׁוֹ, וְאוֹמֵר (תהלים ה) אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶת הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר: אַיֵּה הוּא מוֹרָאִי? הֲרֵי מֵעִיד עֵדוּת שֶׁקֶר!

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמֹשֶׁה, דְּהָכָא אָמַר אֱלֹהֵינוּ. (נ"א אֱלֹהֶיךָ) דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מֹשֶׁה בְּדַרְגָּא עִלָּאָה יַתִּיר אִתְאַחַד, עַל שְׁאַר נְבִיאֵי מְהֵימְנֵי. וְאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אִלְמָלֵא הֲווֹ יַדְעֵי בְּנֵי נָשָׁא מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, לִינְדְּעוּן דְּהָא לֵית שׁוּם מִלָּה בְּאוֹרַיְיתָא, אוֹ אָת בְּאוֹרַיְיתָא, דְּלָא אִית בָּהּ רָזִין עִלָּאִין וְיַקִּירִין.

תָּא חֲזֵי כְּתִיב, (שמות יט) מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל. וְתָנֵינָן, מָאי בְקוֹל. בְּקוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. וְשַׁפִּיר הוּא, בְּקוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה דַּיְיקָא, בְּהַהוּא קוֹל דְּאִיהוּ אָחִיד בֵּיהּ, עַל כָּל שְׁאַר נְבִיאִין. (מִתַּמָּן מֹשֶׁה אִתְּזַן עַל כֻּלְּהוּ) וּבְגִין דְּאִיהוּ אִתְאָחִיד עַל כֻּלְּהוּ, בְּהַהוּא קוֹל, דַּרְגָּא עִלָּאָה, הָוָה אָמַר לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, יְיָ' אֱלֹהֶיךָ, אִיהוּ דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי שְׁכִינְתָּא, דְּשַׁרְיָא בְּגַוְוֵיהוּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁכָּאן אָמַר אֱלֹהֵינוּ. (אֱלֹהֶיךָ) שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מֹשֶׁה נֶאֱחַז בְּדַרְגָּה יוֹתֵר עֶלְיוֹנָה עַל שְׁאָר הַנְּבִיאִים הַנֶּאֱמָנִים. וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִלְמָלֵא הָיוּ יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם דִּבְרֵי תוֹרָה, שֶׁיֵּדְעוּ שֶׁהֲרֵי אֵין שׁוּם דָּבָר אוֹ אוֹת בַּתּוֹרָה שֶׁאֵין בָּהּ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים וְנִכְבָּדִים.

בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב (שמות יט) מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל. וְשָׁנִינוּ, מַה זֶּה בְקוֹל? בְּקוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. וְיָפֶה הוּא. דַּוְקָא בְּקוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, בְּאוֹתוֹ קוֹל שֶׁהוּא אָחוּז בּוֹ עַל כָּל שְׁאָר הַנְּבִיאִים. (מִשָּׁם מֹשֶׁה נִזּוֹן עַל כֻּלָּם) וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא נֶאֱחָז עַל כֻּלָּם בְּאוֹתוֹ קוֹל, דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה, הָיָה אוֹמֵר לְיִשְׂרָאֵל: ה' אֱלֹהֶיךָ. הִיא דַּרְגָּה שֶׁנִּקְרֵאת שְׁכִינָה, שֶׁשּׁוֹרָה בְּתוֹכָם. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ.

וְאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, תָּנֵינָן, קְלָלוֹת שֶׁבְּתוֹרַת כֹּהֲנִים, מֹשֶׁה מִפִּי הַגְּבוּרָה אֲמָרָן. וְשֶׁבְּמִשְׁנֵה תוֹרָה, מֹשֶׁה מִפִּי עַצְמוֹ אָמָרָן. מָאי מִפִּי עַצְמוֹ. וְכִי סַלְקָא דַעְתָּךְ דְּאַפִּילוּ אָת זְעֵירָא בְּאוֹרַיְיתָא, מֹשֶׁה אָמַר לֵיהּ מִגַּרְמֵיהּ.

אֶלָּא שַׁפִּיר הוּא, וְהָא אִתְעַרְנָא, מֵעַצְמוֹ לָא תָּנֵינָן, אֶלָּא מִפִּי עַצְמוֹ. וּמַאי אִיהוּ. הַהוּא קוֹל דְּאִיהוּ אָחִיד בֵּיהּ. וְעַל דָּא, הַלָּלוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה. וְהַלָּלוּ מִפִּי עַצְמוֹ. מִפִּי הַהוּא דַרְגָּא דְּאִתְקְשַׁר בֵּיהּ עַל שְׁאַר נְבִיאֵי מְהֵימְנֵי. וְעַל דָּא, בְּכָל אֲתָר אֱלֹהֶיךָ, וְהָכָא אֱלֹהֵינוּ.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה אִית לְהוּ לִבְנֵי נָשָׁא לְאִסְתַּמְּרָא אוֹרְחַיְיהוּ, בְּגִין דְּיִשְׁתַּדְּלוּן בְּפָלְחָנָא דְמָאֲרֵיהוֹן, וְיִזְכּוּן לְחַיֵּי עָלְמִין. תְּחוֹת כּוּרְסְיָיא דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא,

לשון הקודש

וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שָׁנִינוּ, קְלָלוֹת שֶׁבְּתוֹרַת כֹּהֲנִים – מֹשֶׁה מִפִּי הַגְּבוּרָה אֲמָרָן, וְשֶׁבְּמִשְׁנֵה תוֹרָה – מֹשֶׁה מִפִּי עַצְמוֹ אֲמָרָן. מַה זֶּה מִפִּי עַצְמוֹ? וְכִי תַעֲלֶה בְּדַעְתְּךָ שֶׁאֲפִלּוּ אוֹתוֹ קְטַנָּה בַּתּוֹרָה אָמַר אוֹתָהּ מֹשֶׁה מֵעַצְמוֹ?!

אֶלָּא יָפֶה הוּא, וַהֲרֵי הִתְעוֹרַרְנוּ. לֹא שָׁנִינוּ מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא מִפִּי עַצְמוֹ, וּמַהוּ? אוֹתוֹ קוֹל שֶׁהוּא אָחוּז בּוֹ. וְעַל זֶה, הַלָּלוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה, וְהַלָּלוּ מִפִּי עַצְמוֹ, מִפִּי אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁנִּקְשַׁר בָּהּ עַל שְׁאָר נְבִיאִים הַנֶּאֱמָנִים. וְעַל זֶה בְּכָל מָקוֹם אֱלֹהֶיךָ, וְכָאן אֱלֹהֵינוּ.

בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לָהֶם לִבְנֵי אָדָם לִשְׁמֹר דַּרְכֵיהֶם כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּדְּלוּ בַּעֲבוֹדַת רִבּוֹנָם וְיִזְכּוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים. תַּחַת כִּסֵּא

אִית מָדוֹרִין עִלָּאִין. וּבְהַהוּא אֲתָר דְּכוּרְסְיָיא, מְזוּזָה אִתְקְשַׁר, לְאִשְׁתְּזָבָא מִכַּמָּה מָאֲרֵי דִּינִין, (דף רס"ה ע"ב) דְּזִמִּינִין לְאַתְעָרָא בְּהוּ בִּבְנֵי נָשָׁא, בְּהַהוּא עָלְמָא. כְּגַוְונָא דָא עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וְיָהַב לְהוּ פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, בְּגִין דְּיִשְׁתַּדְּלוּן בָּהּ וְיִשְׁתֵּזְבוּן בְּהַאי עָלְמָא, מִכַּמָּה מָאֲרֵי דִּינִין, מִכַּמָּה מְקַטְרְגֵי, דְּאִזְדַּמְנוּן בְּהוּ בִּבְנֵי נָשָׁא בְּכָל יוֹמָא.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, הַאי מָאן דְּבָעֵי דְּיִסְתָּמַר אוֹרְחוֹי, לָא יֶעְבַּר עַל מַיָּא דְּאוֹשְׁדִּין קַמֵּי פִּתְחָא. בְּגִין דְּתַמָּן שָׁרֵי חַד שִׁידָא, וְהוּא בֵּין תְּרֵין דָּשִׁין דְּפִתְחָא, וְאַנְפּוֹי לָקָבְלֵיהּ דְּפִתְחָא, וְאִסְתָּכֵי כָּל מַה דְּעַבְדִּין בְּבֵיתָא, וְלָא לִבְעֵי לֵיהּ לְאִינִישׁ דְּיִשְׁדֵּי מַיָּא בֵּין תְּרֵי תַּרְעֵי. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, מַיִין צְלִילָן לֵית לָן בָּהּ. וְהוּא דְּלָא יוֹשִׁיט לוֹן אֹרַח קְלָנָא. מָאי טַעֲמָא. בְּגִין דְּאִית

לשון הקודש

הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ יֵשׁ מָדוֹרִים עֶלְיוֹנִים, וּבְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁל הַכִּסֵּא נִקְשֶׁרֶת מְזוּזָה לְהִנָּצֵל מִכַּמָּה בַּעֲלֵי דִּינִים שֶׁעֲתִידִים לְהִתְעוֹרֵר בָּהֶם בִּבְנֵי הָאָדָם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם. כְּמוֹ זֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וְנָתַן לָהֶם מִצְוֹת הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּדְּלוּ בָהּ, וְיִנָּצְלוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה מִכַּמָּה בַּעֲלֵי דִּינִים וּמִכַּמָּה מְקַטְרְגִים שֶׁמִּזְדַּמְּנִים לִבְנֵי אָדָם בְּכָל יוֹם.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, זֶה מִי שֶׁרוֹצֶה שֶׁיִּשָּׁמֵר דְּרָכָיו, לֹא יַעֲבֹר עַל מַיִם שֶׁשָּׁפְכוּ לִפְנֵי הַפֶּתַח, כִּי שָׁם שׁוֹרֶה שֵׁד אֶחָד, וְהוּא בֵּין שְׁנֵי מַשְׁקוֹפֵי הַפֶּתַח, וּפָנָיו כְּנֶגֶד הַפֶּתַח, וּמִסְתַּכֵּל עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹשִׂים בַּבַּיִת, וְלֹא צָרִיךְ לָאָדָם לִשְׁפֹּךְ מַיִם בֵּין בְּנֵי שְׁעָרִים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אֵין לָנוּ עֵסֶק בְּמַיִם צְלוּלִים, וְהוּא שֶׁלֹּא יִשְׁפֹּךְ אוֹתָם בְּדֶרֶךְ קָלוֹן. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשׁוּת

לֵיהּ רְשׁוּ לְנַזְקָא. וְלָא עוֹד אֶלָּא דְיֶהְדַּר רֵישֵׁיהּ לָקֻבְלֵי בֵיתָא, וּבְכָל מַה דְּאִסְתְּכַל אִתְלַטְיָיא.

תְּלַת מְאָה וְשִׁתִּין וְחָמֵשׁ, כְּחוּשְׁבָּן יְמֵי שַׁתָּא, אִית לֵיהּ שַׁמָּשִׁין, דְּהוּא שַׁלִּיט עָלַיְיהוּ, וְכֻלְּהוּ נָפְקִין עִם בַּר נָשׁ, כַּד נָפִיק מִתַּרְעָא דְבֵיתֵיהּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כָּל דָּא בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַטְרָא לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, וְאַתְקִין שְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא לְעֵילָא, דְּאִיהוּ אוֹרַיְיתָא, וְאוֹרַיְיתָא כֻּלָּא חַד שְׁמָא קַדִּישָׁא אִיהוּ, וּמַאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, אִשְׁתְּדַל בִּשְׁמֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, בָּעֵי בַר נָשׁ בְּפִתְחָא דְבֵיתָא לְרַשְׁמָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאִיהוּ מְהֵימְנוּתָא דְכֹלָּא. דְּהָא בְכָל אֲתָר דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא אִשְׁתְּכַח, זִינִין בִּישִׁין לָא מִשְׁתַּכְּחֵי תַמָּן, וְלָא יַכְלִין לְקַטְרְגָא לֵיהּ לְבַר נָשׁ, כְּמָה דִכְתִיב, (תהלים צא) **לֹא תְאוּנֶה אֵלֶיךָ רָעָה וְגוֹ'.**

לשון הקודש

לְהַזִּיק. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁיְּחַזִּיר רֹאשׁוֹ כְּנֶגֶד הַבַּיִת, וּבְכָל מַה שֶׁמִּסְתַּכֵּל – מִתְקַלֵּל.

יֵשׁ לוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה שַׁמָּשִׁים כְּמִנְיַן יְמוֹת הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, וְכֻלָּם יוֹצְאִים עִם הָאָדָם כְּשֶׁיּוֹצֵא מִשַּׁעַר בֵּיתוֹ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל זֶה רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁמֹר אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהִתְקִין שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ לְמַעְלָה, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הִיא שֵׁם קָדוֹשׁ אֶחָד, וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה מִשְׁתַּדֵּל בִּשְׁמוֹ.

בֹּא וּרְאֵה, צָרִיךְ אָדָם לִרְשֹׁם בְּפֶתַח בֵּיתוֹ שֵׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַכֹּל. שֶׁהֲרֵי בְּכָל מָקוֹם שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִמְצָא, לֹא נִמְצָאִים שָׁם מִינִים רָעִים, וְלֹא יְכוֹלִים לְקַטְרֵג לָאָדָם, שֶׁכָּתוּב (תהלים לא) לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְגוֹ'.

(מְזוּזָא אִקְרֵי). אֲתָר דְּפִתְחָא דְּבֵיתָא שַׁרְיָא, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, אֲתָר דְּפִתְחָא דְּבֵיתָא עִלָּאָה שַׁרְיָא, מְזוּזָא אִקְרֵי. דְּהוּא תִקּוּנָא דְּבֵיתָא, וּפִתְחָא דְּבֵיתָא. מֵהַהִיא מְזוּזָה עַרְקִין מָאנֵי נִימוּסִין, מָאנֵי דְּדִינִין קַמֵּיהּ לָא מִשְׁתַּכְּחִין. וְקַבֵּל דָּא לְתַתָּא, כַּד בַּר נָשׁ אַתְקִין מְזוּזָה לְפִתְחָא דְּבֵיתָא, וְהַאי שְׁמָא קַדִּישָׁא רָשִׁים בְּאַתּוּוֹי, הַאי בַּר נָשׁ אִתְעַטָּר בְּעִטְרוֹי דְמָאנֵיהּ, וְלָא קְרָבִין לְפִתְחָא דְּבֵיתֵיהּ זִינִין בִּישִׁין, וְלָא מִשְׁתַּכְּחֵי תַמָּן.

רִבִּי אַבָּא הָוָה אָתֵי מִלְּמֵחֱמֵי לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, פָּגַע בֵּיהּ רִבִּי יִצְחָק, אָמַר לֵיהּ מֵאָן אָתֵי, מָאנֵיהּ דִּנְהוֹרָא, גְּבַר דְּאִתְדַּבָּק בְּנוּרָא דְּאַכְלָא כָּל יוֹמָא, הָא נְהוֹרָא עִמֵּיהּ שָׁרֵי. אָמַר לֵיהּ, תָּנִינָן דְּחִיּוּבָא עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, לְקַבְּלָא אַפֵּי שְׁכִינְתָּא, בְּכָל רֵישׁ יַרְחֵי

לשון הקודש

(מְזוּזָה נִקְרֵאת) מָקוֹם שֶׁפֶּתַח הַבַּיִת שׁוֹרֶה, כְּדֶגְמָא שֶׁלְּמַעְלָה, מָקוֹם שֶׁפֶּתַח הַבַּיִת הָעֶלְיוֹן שׁוֹרֶה נִקְרָא מְזוּזָה, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבַּיִת וּפֶתַח הַבַּיִת. מֵאוֹתָהּ מְזוּזָה בּוֹרְחִים בַּעֲלֵי שְׁמִירַת הַחֻקִּים. בַּעֲלֵי הַדִּינִים לֹא נִמְצָאִים לְפָנֶיהָ. וּכְנֶגֶד זֶה לְמַטָּה, כְּשֶׁאָדָם מַתְקִין מְזוּזָה לַבַּיִת וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה רָשׁוּם בְּאוֹתִיּוֹתָיו, הָאָדָם הַזֶּה מִתְעַטֵּר בְּעַטְרוֹת רִבּוֹנוֹ, וְלֹא קְרֵבִים לְפֶתַח בֵּיתוֹ מִינִים רָעִים וְלֹא נִמְצָאִים שָׁם.

רַבִּי אַבָּא הָיָה בָּא מִלִּרְאוֹת אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן, פָּגַע בּוֹ רַבִּי יִצְחָק, אָמַר לוֹ, מֵאַיִן בָּאתָ בַּעַל הָאוֹר? אִישׁ שֶׁנִּדְבָּק בְּאֵשׁ אוֹכֶלֶת כָּל יוֹם, הֲרֵי הָאוֹר שׁוֹרֶה עִמּוֹ. אָמַר לוֹ, שָׁנִינוּ שֶׁחִיּוּב עַל הָאָדָם לְקַבֵּל

וְשַׁבַּתֵּי. וּמַאן אִיהוּ. רַבֵּיהּ. כָּל שֶׁכֵּן בּוּצִינָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, דְּכָל בְּנֵי עָלְמָא בָּעָאן לְקַבְּלָא אַנְפּוֹי. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אַהֲדַרְנָא עִמָּךְ, וְאַקְבֵּל אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא, וְאַטְעַם מֵאִינּוּן מִלִּין עִלָּאִין, דְּאַטְעֲמַת קַמֵּיהּ.

פְּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר, (תהלים קכג) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי הַיּוֹשְׁבִי בַשָּׁמַיִם. שִׁיר דָּא, לָא כְּתִיב מָאן אָמְרוֹ. אֶלָּא בְּכָל אֲתָר דְּאִיהוּ סָתִים, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אַמְרוֹ עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא. הַיּוֹשְׁבִי בַשָּׁמַיִם, הַיּוֹשֵׁב מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאי הַיּוֹשְׁבִי.

אֶלָּא אוֹקִימְנָא, מָאן דְּבָעֵי לְצַלָּאָה צְלוֹתֵיהּ קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, בָּעֵי לְמִבְּעֵי מֵעֲמִיקְתָּא דְכֹלָּא, לְאַרְקָא בִּרְכָאן לְתַתָּא, כְּמָה דִכְתִיב, (תהלים קל) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְיָ'. וְהַאי יו"ד יַתִּיר, עֲמִיקְתָּא דְכֹלָּא הִיא, וּבְהַאי בָּעֵי לְמִבְּעֵי בָּעוּתֵיהּ,

לשון הקודש

פְּנֵי שְׁכִינָה בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְשַׁבָּתוֹת, וּמִיהוּ? רַבּוֹ. כָּל שֶׁכֵּן מְנוֹרָה הָעֶלְיוֹנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם רוֹצִים לְקַבֵּל פָּנָיו. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֶחֱזֹר עִמְּךָ וַאֲקַבֵּל פְּנֵי הַשְּׁכִינָה, וְאֶטְעַם מֵאוֹתָם דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁטָּעַמְתָּ לְפָנָיו.

פְּתַח רִבִּי אַבָּא וְאָמַר, (שם קכג) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי הַיּוֹשְׁבִי בַשָּׁמַיִם. שִׁיר זֶה לֹא כָתוּב מִי אֲמָרוֹ. אֶלָּא בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא סָתוּם, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמְרָה עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת. הַיּוֹשְׁבִי בַשָּׁמַיִם?! הַיּוֹשֵׁב צָרִיךְ לוֹ לִכְתֹּב! מַה זֶּה הַיּוֹשְׁבִי?

אֶלָּא בֵּאַרְנוּ, מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מֵעֹמֶק הַכֹּל לְהוֹרִיק בְּרָכוֹת לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם קל) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה'. וְיו"ד זוֹ הִיא יְתֵרָה, עֹמֶק

לְאַרְקָא בִּרְכָאן לְהַהוּא אֲתָר דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם, לְאַתְזָנָא מִנֵּיהּ כֹּלָּא, וְעַל דָּא הַיּוֹשְׁבִי בַשָּׁמַיִם, בַּשָּׁמַיִם מַמָּשׁ, דְּכַד אִינּוּן בִּרְכָאן נְגִידוּ וְאִתְמְשָׁכוּ מֵהַהוּא אֲתָר עוּמְקָא דְּכֹלָּא, וְאִתְיַשְּׁבָן בַּאֲתָר דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם, כְּדֵין בִּרְכָאן מִשְׁתַּכְּחֵי בְּעָלְמָאי וְתַתָּאי.

כְּעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם, מָאי כְּעֵינֵי עֲבָדִים. אִלֵּין אִינּוּן שְׁאַר רַבְרְבֵי עַמִּין, דְּלָא אִתְזָנוּ אֶלָּא מִשִּׁיוּרָא (ס"א גוּפָא) נוּפָא דְּאִילָנָא, דְּיִשְׂרָאֵל מִתְדַּבְּקֵי בֵּיהּ. וְכַד יִשְׂרָאֵל נַטְלִין בִּרְכָאן מֵהַהוּא אֲתָר, כֻּלְּהוּ מִתְבָּרְכָן מִיִּשְׂרָאֵל.

כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל יַד גְּבִירָתָהּ, דָּא הִיא שִׁפְחָה דְּאוֹקִימְנָא, דְּקָטִיל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֵילָא דִּילָהּ בְּמִצְרַיִם, דְּהָא לֵית חֵילָא דִּידָהּ, אֶלָּא כַּד אִתְנְגִיד מִתַּמְצִית דְּהַאי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

הַכֹּל הִיא, וּבָזֶה צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ בַּקָּשָׁתוֹ, לְהוֹרִיק בְּרָכוֹת לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, לְהָזִין מִמֶּנּוּ אֶת הַכֹּל. וְעַל זֶה הַיּוֹשְׁבִי בַשָּׁמַיִם, בַּשָּׁמַיִם מַמָּשׁ. שֶׁכְּשֶׁאוֹתָן בְּרָכוֹת שׁוֹפְעוֹת וְנִמְשָׁכוֹת מֵאוֹתוֹ מָקוֹם עֹמֶק הַכֹּל, וּמִתְיַשְּׁבִים בְּמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, אָז בְּרָכוֹת נִמְצָאוֹת בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים.

כְּעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם, מַה זֶּה כְּעֵינֵי עֲבָדִים? אֵלּוּ אוֹתָם שְׁאָר גְּדוֹלֵי הָעַמִּים שֶׁלֹּא נִזּוֹנִים אֶלָּא מִשְּׁיָרֵי (גוף) נוֹף הָאִילָן שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִדְבָּקִים בּוֹ. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל לוֹקְחִים בְּרָכוֹת מֵאוֹתוֹ מָקוֹם, כֻּלָּם מִתְבָּרְכִים מִיִּשְׂרָאֵל.

כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל יַד גְּבִירָתָהּ – זוֹהִי הַשִּׁפְחָה שֶׁבְּאַרְנוּ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָרַג אֶת הַכֹּחַ שֶׁלָּהּ בְּמִצְרַיִם, שֶׁהֲרֵי אֵין כֹּחַ שֶׁלָּהּ אֶלָּא רַק כְּשֶׁשּׁוֹפֵעַ מִתַּמְצִית שֶׁל

(דף רס"ו ע"א) גְּבִרְתָּהּ אִקְרֵי. וְעַל הַאי כְּתִיב, (משלי ל) תַּחַת שָׁלֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ. מָאן אֶרֶץ. דָּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְּאִתְּמַר. תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ, אִלֵּין אִינּוּן עֲבָדִים דְּקָאַמְרָן. כַּד אִתְיְהִיב שֶׁלְטָנוּתָא לְחַד מִנַּיְיהוּ. וְדָא הוּא דִּכְתִיב, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים. שִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירָתָהּ (ס"א מָאי הִיא) דָּא הִיא שִׁפְחָה דְּקָאַמְרָן.

תָּא חֲזֵי, מִשִּׁטְרָא דְּהַאי שִׁפְחָה, נַפְקֵי כַּמָּה גַּרְדִּינֵי טְהִירִין, מְקַטְרְגִין לָקֻבְלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וּלְקַטְרְגָא לוֹן. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל נְטִירוּ, כְּאַבָּא דְּבָעֵי לְנַטְרָא לִבְרֵיהּ מִן כֹּלָּא. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, כַּמָּה מְקַטְרְגִין זְמִינִין לָקֻבְלַיְיכוּ, אִשְׁתְּדָלוּ בְּפוּלְחָנִי, וַאֲנָא אֶהֱא נָטִיר לְכוּ לְבַר. וְאַתּוּן תֶּהֱוֹוּן זְמִינִין בְּבָתֵּיכוֹן מִלְּגוֹ, וְנַיְימֵי בְּעַרְסֵיכוֹן, וַאֲנָא

לשון הקודש

אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת גְּבִרְתָּהּ, וְעַל זֶה כָּתוּב (משלי ל) תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ. אֵיזוֹ אֶרֶץ? זוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ – אֵלֶּה אוֹתָם עֲבָדִים שֶׁאָמַרְנוּ, כְּשֶׁנִּתַּן הַשִּׁלְטוֹן לְאֶחָד מֵהֶם. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים. שִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ (מי היא) – זוֹהִי שִׁפְחָה כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

בא וּרְאֵה, מִצַּד הַשִּׁפְחָה הַזּוֹ יוֹצְאִים כַּמָּה שׁוֹמְרֵי חֹק בַּעֲלֵי דִינִים, מְקַטְרְגִים כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לְיִשְׂרָאֵל שְׁמִירָה כְּאָב שֶׁרוֹצֶה לִשְׁמֹר אֶת בְּנוֹ מֵהַכֹּל. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, כַּמָּה מְקַטְרְגִים מְזֻמָּנִים כְּנֶגְדְּכֶם, הִשְׁתַּדְּלוּ בַּעֲבוֹדָתִי, וַאֲנִי אֶשְׁמֹר אֶתְכֶם מִבַּחוּץ, וְאַתֶּם תִּהְיוּ זְמִינִים בְּבָתֵּיהֶם

אֶהֱוֵא נָטִיר לְכוּ לְבַר, וְסוֹחֲרָנֵי עַרְסַיְיכוּ.

וְתָא חָזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּאִינּוּן זִינִין בִּישִׁין קְרִיבִין לְפִתְחָא דְּבַר נָשׁ זַקְפָּן רֵישָׁא, וּמִסְתַּכְּלָן בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּאִתְחָזֵי לְבַר, דְּאִיהוּ שַׁדַּי, דְּמִתְעַטָּר בְּעִטְרוֹי, שְׁמָא דָא שַׁלִּיט עַל כֻּלְּהוּ, מִנֵּיהּ דַּחֲלִין וְעַרְקִין, וְלָא קְרָבִין לְפִתְחָא דְּבַר נָשׁ.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יִצְחָק, אִי הָכִי, יְרִשׁוֹם בַּר נָשׁ שְׁמָא דָא בְּפִתְחָא דְּבֵיתָא, וְלָא יַתִּיר, אֲמַאי כָּל פַּרְשְׁתָּא. אָמַר לֵיהּ שַׁפִּיר הוּא, דְּהָא שְׁמָא דָא לָא אִתְעַטָּר, אֶלָּא בְּאִינּוּן אַתְוָון כֻּלְּהוּ, רְשִׁימִין בִּרְשִׁימָא דְּמַלְכָּא, וְכַד אַכְתָּב כָּל פַּרְשְׁתָּא, כְּדֵין שְׁמָא דָא מִתְעַטָּר בְּעִטְרוֹי וְנָפִיק מַלְכָּא בְּכָל חֵילוֹי, כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין בִּרְשִׁימָא דְּמַלְכָּא, כְּדֵין דַּחֲלִין מִנֵּיהּ, וְעַרְקִין מִקַּמֵּיהּ.

לשון הקודש

בִּפְנִים וִישֵׁנִים בְּמִטּוֹתֵיכֶם, וַאֲנִי אֶשְׁמֹר אֶתְכֶם מִבַּחוּץ וּסְבִיב מִטּוֹתֵיכֶם.

וּבֹא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאוֹתָם מִינִים רָעִים קְרֵבִים לְפִתְחוֹ שֶׁל הָאָדָם, זוֹקְפִים רֹאשׁ וּמִסְתַּכְּלִים בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּרְאֶה בַּחוּץ, שֶׁהוּא שַׁדַּי, שֶׁמִּתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹתָיו. שֵׁם זֶה שׁוֹלֵט עַל כֻּלָּם, מִמֶּנּוּ הֵם פּוֹחֲדִים וּבוֹרְחִים, וְלֹא קְרֵבִים לְפֶתַח הָאָדָם.

אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק, אִם כָּךְ, שֶׁיִּרְשֹׁם הָאָדָם שֵׁם זֶה בְּפֶתַח הַבַּיִת וְלֹא יוֹתֵר. לָמָּה כָּל הַפָּרָשָׁה? אָמַר לוֹ, יָפֶה הוּא, שֶׁהֲרֵי שֵׁם זֶה לֹא מִתְעַטֵּר אֶלָּא בְּאוֹתָן אוֹתִיּוֹת כֻּלָּן, רְשׁוּמוֹת בִּרְשֶׁם הַמֶּלֶךְ, וּכְשֶׁנִּכְתֶּבֶת כָּל הַפָּרָשָׁה, אָז שֵׁם זֶה מִתְעַטֵּר בְּעַטְרוֹתָיו, וְיוֹצֵא הַמֶּלֶךְ עִם כָּל חֵילוֹתָיו, כֻּלָּם רְשׁוּמִים בִּרְשֶׁם הַמֶּלֶךְ, וְאָז פּוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ וּבוֹרְחִים מִפָּנָיו.

תָּא חֲזֵי, וְהָיָה שְׁמָא קַדִּישָׁא, מִתַּתָּא לְעֵילָא. וְעַל דָּא, שַׁדַּי אִתְרְשִׁים מִלְּבַר, לְקַבְּלֵי שְׁמָא דָא. וְהָיָ"ה מִלְּגַו, שַׁדָּ"י מִלְּבַר. לְמֶהֱוֵי נָטִיר בַּר נָשׁ מִכָּל סִטְרִין מִלְּגַאו וּמִלְּבַר. אָמַר רִבִּי אַבָּא, כַּמָּה חַיָּילִין קַדִּישִׁין זְמִינִין בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאָנַח בַּר נָשׁ מְזוּזָה לְתַרְעֵיהּ, כֻּלְּהוּ מַכְרְזֵי וְאַמְרֵי (תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לַיְיָ' וְגוֹ'.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, כְּדֵין אִשְׁתְּמוֹדְעָן יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן בְּנֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, דְּהָא כֻּלְּהוּ אִתְרְשִׁימוּ מִגֵּיהּ. אִתְרְשִׁימוּ בְּגוּפַיְיהוּ, בִּרְשִׁימָא קַדִּישָׁא. אִתְרְשִׁימוּ בִּלְבוּשַׁיְיהוּ, בְּעִטּוּפַיְיהוּ דְּמִצְוָה. אִתְרְשִׁימוּ בְּרֵישַׁיְיהוּ, בְּבָתֵּי דִתְפִילֵי, בִּשְׁמָא דְּמָארֵיהוֹן. אִתְרְשִׁימוּ בִּידַיְיהוּ, בִּרְצוּעֵי דִקְדוּשָׁא. אִתְרְשִׁימוּ בִּמְסָאנַיְיהוּ, בִּמְסָאנָא דְּמִצְוָה. אִתְרְשִׁימוּ לְבַר, בִּזְרִיעָה בְּחַצְדָּא. אִתְרְשִׁימוּ בְּבָתֵּיהוֹן, בִּמְזוּזָה

לשון הקודש

בא וּרְאֵה, וְהָיָ"ה שֵׁם קָדוֹשׁ מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, וְעַל זֶה שַׁדַּי נִרְשָׁם מִבַּחוּץ כְּנֶגֶד שֵׁם זֶה. וְהָיָ"ה מִבִּפְנִים, שַׁדָּ"י מִבַּחוּץ. שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם שָׁמוּר מִכָּל הַצְּדָדִים, מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כַּמָּה חֵילוֹת קְדוֹשִׁים זְמִינִים בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁמַּנִּיחַ אָדָם מְזוּזָה בַּשַּׁעַר שֶׁלּוֹ, כֻּלָּם מַכְרִיזִים וְאוֹמְרִים: (תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לַה' וְגוֹ'.

אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אָז נוֹדָעִים יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם נִרְשְׁמוּ מִמֶּנּוּ. נִרְשְׁמוּ בְּגוּפָם בְּרֹשֶׁם קָדוֹשׁ, נִרְשְׁמוּ בִּלְבוּשָׁם בְּעִטּוּפָם שֶׁל מִצְוָה, נִרְשְׁמוּ בְּרָאשֵׁיהֶם בְּבָתֵּי הַתְּפִלִּין בְּשֵׁם רִבּוֹנָם, נִרְשְׁמוּ בִּידֵיהֶם בִּרְצוּעוֹת הַקְּדֻשָּׁה, נִרְשְׁמוּ בְּנַעֲלֵיהֶם בְּנַעֲלֵי מִצְוָה,

דְּפִתְחָא. בְּכֹלָּא רְשִׁימִין דְּאִינּוּן בְּנֵי מַלְכָּא עִלָּאָה, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן.

עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, אָמַר רִבִּי אַבָּא, מָאי דִּכְתִיב, (ירמיה ב) אוֹתִי עָזְבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים לַחְצוֹב לָהֶם בֹּארוֹת וְגוֹ'. אוֹתִי עָזְבוּ, דָּא הוּא מָאן דִּמְשַׁשֵּׁק בְּאָת רְשִׁימָא קַדִּישָׁא. וּבְמָה מְשַׁשֵּׁק בֵּיהּ. דְּעָיֵיל לֵיהּ בִּרְשׁוּתָא אַחֲרָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (מלאכי ב) וּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר, דְּאִקְרֵי (ירמיה ב) בֹּארוֹת נִשְׁבָּרִים. דְּהָא עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אִקְרוּ בוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים.

וּדְיִשְׂרָאֵל, אִקְרֵי בְּאֵר מְקוֹר מַיִם חַיִּים, דָּא רְשׁוּתָא קַדִּישָׁא, מְהֵימְנוּתָא קַדִּישָׁא. וְאִקְרֵי בְּאֵר מַבּוּעֵי דְּמַיִין צְלִילָן, נָפְקִין וְנַזְלִין מִנָּהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שיר השירים ד) וְנֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. (משלי ה) וְנֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ. וּכְתִיב (שיר השירים ד) מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים.

לשון הקודש

נִרְשְׁמוּ בַּחוּץ בִּזְרִיעָה בִּקְצִירָה, נִרְשְׁמוּ בְּבָתֵּיהֶם בִּמְזוּזַת הַפֶּתַח. רְשׁוּמִים בְּכֹל שֶׁהֵם בְּנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. אַשְׁרֵי חֶלְקָם.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים אָמַר רַבִּי אַבָּא, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (ירמיה ב) אֹתִי עָזְבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים לַחְצֹב לָהֶם בֹּארוֹת וְגוֹ'? אֹתִי עָזְבוּ – זֶהוּ מִי שֶׁמְּשַׁשֵּׁק בְּאוֹת הָרִשֶׁם הַקָּדוֹשׁ. וּבַמָּה מְשַׁשֵּׁק בּוֹ? שֶׁמַּכְנִיסוֹ בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלאכי ב) וּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר, שֶׁנִּקְרֵאת בֹּארוֹת נִשְׁבָּרִים. שֶׁהֲרֵי עַמִּים עוֹבְדֵי עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת נִקְרְאוּ בוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים.

וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת בְּאֵר מְקוֹר מַיִם חַיִּים, זוֹ הָרְשׁוּת הַקְּדוֹשָׁה, הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְנִקְרֵאת בְּאֵר נוֹבַעַת, שֶׁמַּיִם צְלוּלִים יוֹצְאִים וְנוֹזְלִים מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ד) וְנֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. (משלי ה) וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ. וְכָתוּב (שיר ד) מַעְיַן

סִטְרָא אַחֲרָא אִקְרֵי בֹּארֹת נִשְׁבָּרִים. אֲשֶׁר לֹא יָכְלוּ הַמָּיִם. (ס"א מַהוּ, אֶלָּא הַהוּא וכו').

תָּא חֲזֵי, נַהֲרָא דְּנָגִיד וְנָפִיק, אַשְׁקֵי לְכָל גִּינְתָּא, (ס"א וְרַוֵּי לְכָל גִּינְתָּא) **וְרַוֵּי לְכָל אֲתָר וַאֲתָר, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, עַד דְּמָלֵי** (נ"א דְּמָטֵי) **לְהַהוּא אֲתָר בְּגִנְתָּא, דְּאִקְרֵי בְּאֵר מַיִם חַיִּים. וּמִתַּמָּן אִתְּזָנוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין,** (נ"א עִלְּמִין תַּתָּאִין) **כְּמָה דְאַתְּ אָמַר** (בראשית ב) **וּמִשָּׁם יִפָּרֵד.**

וְכָל אִינּוּן סִטְרִין דִּסְטָר שְׂמָאלָא, לָא מִשְׁתַּקְיָין מֵהַהוּא נְבִיעוּ דְמַיִין נְבִיעִין, בְּגִין דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דִשְׂאַר עַמִּין, וְאִקְרוּ בוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים. וּמַאן דִּמְשַׁקֵּר בִּשְׂמָא (נ"א בִּרְשִׁימָא) **קַדִּישָׁא בְּהַהוּא סִטְרָא, אִתְּדְבַק בְּבֹּארוֹת נִשְׁבָּרִים אֲשֶׁר לֹא יָכְלוּ הַמָּיִם, וְלָא עַיְילֵי לְתַמָּן. וְהַהוּא דְזָכֵי לְנַטְרָא לֵיהּ, זָכֵי לְאִתְשַׁקְיָיא מֵהַהוּא נְבִיעוּ דְנַחֲלָא** (בְּעָלְמָא דֵין) **בְּעָלְמָא דְאָתֵי, וְזָכֵי**

לשון הקודש

גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים. הַצַּד הָאַחֵר נִקְרָא בֹּארֹת נִשְׁבָּרִים אֲשֶׁר לֹא יָכְלוּ הַמָּיִם. (מַהוּ אֶלָּא הַהוּא וְכוּ').

בָּא וּרְאֵה, נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מַשְׁקֶה לְכָל הַגָּן (וּמַרְוֶה לְכָל הַגָּן) וּמַרְוֶה לְכָל מָקוֹם וּמָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, עַד שֶׁמִּמַּלֵּא (שֶׁמַּגִּיעַ) אוֹתוֹ מָקוֹם בַּגָּן, שֶׁנִּקְרָא בְּאֵר מַיִם חַיִּים. וּמִשָּׁם נִזּוֹנִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים (עוֹלְמוֹת תַּחְתּוֹנִים), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפָּרֵד.

וְכָל אוֹתָם צְדָדִים שֶׁל צַד שְׂמֹאל לֹא מְשֻׁקִּים מֵאוֹתָהּ נְבִיעַת הַמַּיִם הַנּוֹבְעִים, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מִצַּד שְׁאָר הָעַמִּים, וְנִקְרְאוּ בֹּארֹת נִשְׁבָּרִים. וּמִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בַּשֵּׁם (בְּרִשֵּׁם) הַקָּדוֹשׁ בְּאוֹתוֹ צַד, נִדְבָּק בְּבֹּארֹת נִשְׁבָּרִים אֲשֶׁר לֹא יָכְלוּ הַמָּיִם, וְלֹא נִכְנָסִים לְשָׁם. וְאוֹתוֹ שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁמֹר אוֹתוֹ, זוֹכֶה לִהְיוֹת מֶשֻׁקֶה מֵאוֹתוֹ מַבּוּעַ שֶׁל הַנַּחַל (בָּעוֹלָם הַזֶּה) בָּעוֹלָם הַבָּא, וְזוֹכֶה

דְּאִתְמְלֵי הַהוּא בְּאֵר עִלָּאָה, לְנַגְדָּא בִּרְכָאן לְעֵילָּא וְתַתָּא. זַכָּאָה אִיהוּ בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, עַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה נח) וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו.

וַוי לְמַאן דִּמְשַׁשֵּׁקֵר בִּרְשִׁימָא קַדִּישָׁא, דְּהָא מְשַׁשֵּׁקֵר (דף רס"ו ע"ב) בִּשְׁמָא עִלָּאָה. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּגָרִים לְהַאי בְּאֵר דְּלָא אִתְבָּרְכָא, וְקָרֵינָן עָלֵיהּ (דברים כב) כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל דַּיְיקָא. וְאוֹקְמֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן בְּאַתְרֵיהּ, מָאן דְּשַׁוֵּי תִּסְקוֹפֵי מִלִּין עַל אִנְתְּתֵיהּ קַדְמִיתָא, וְאַפִּיק עֲלָהּ שׁוּם בִּישׁ, כְּמָה דְּאַפִּיק לְעֵילָּא, דִּכְתִיב כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל סְתָם.

וְאַזְלָא הָא, כִּי הָא דְּאָמַר רִבִּי חִיָּיא אָמַר רִבִּי יוֹסִי, בְּתוּלָה יָרְתָא שֶׁבַע בְּרָכוֹת, דְּאִתְבָּרְכָא

לשון הקודש

שֶׁתִּתְמַלֵּא אוֹתָהּ בְּאֵר עֶלְיוֹנָה לְהַשְׁפִּיעַ בְּרָכוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. אַשְׁרָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. עַל זֶה כָּתוּב, (ישעיה נח) וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו.

אוי לְמִי שֶׁמְּשַׁשֵּׁקֵר בָּרִשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהֲרֵי מְשַׁשֵּׁקֵר בַּשֵּׁם הָעֶלְיוֹן, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁגּוֹרֵם לַבְּאֵר הַזֹּאת שֶׁלֹּא תִתְבָּרֵךְ, וְקוֹרְאִים עָלָיו (דברים כב) כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל דַּיְוְקָא. וּבֵאֲרוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן בִּמְקוֹמוֹ, מִי שֶׁשָּׂם עֲלִילוֹת דְּבָרִים עַל אִשְׁתּוֹ הָרִאשׁוֹנָה וּמוֹצִיא עָלֶיהָ שֵׁם רַע – כְּמוֹ שֶׁהוֹצִיא לְמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל סְתָם.

וְהָלַךְ זֶה, כְּמוֹ זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי חִיָּיא אָמַר

בְּשֶׁבַע, בְּגִין דִּבְתוּלַת יִשְׂרָאֵל יָרְתָא שֶׁבַע בִּרְכָן, וְעַל דָּא אִתְקְרֵי בַּת שֶׁבַע.

וְאִנְתְּתָא אַחֲרָא, מָאן בִּרְכָאן דִּילָהּ. בִּרְכָתָא דְּבֹעַז וְרוּת, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (רות ד) וַיֹּאמְרוּ כָל הָעָם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר וְהַזְּקֵנִים עֵדִים יִתֵּן יְיָ' אֶת וְגוֹ', דְּוַדַּאי בְּתוּלָה בְּשִׁבְעָה אִתְבָּרְכָא, וְלָא אִתְּתָא אַחֲרָא בְּרָזָא דָא. כֵּיוָן דְּמָטוּ בַּחֲקָל חַד, חָמוּ אִילָנִין, יָתְבוּ תְּחוֹתַיְיהוּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, הָא צָחוּתָא דְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. נְתִיב.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כז) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאוֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגוֹ'. וְהָיָה בְיוֹם הַהוּא, מָאן בַּיּוֹם הַהוּא. אֶלָּא הַהוּא יוֹמָא דְּאִתְיְדַע לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (זכריה יד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַיְיָ'. תּוּ,

לשון הקודש

רַבִּי יוֹסֵי, בְּתוּלָה יָרְשָׁה שֶׁבַע בְּרָכוֹת, שֶׁמִּתְבָּרֶכֶת בְּשֶׁבַע, מִשּׁוּם שֶׁבְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל יָרְשָׁה שֶׁבַע בְּרָכוֹת, וְעַל זֶה נִקְרֵאת בַּת שֶׁבַע.

וְאִשָּׁה אַחֶרֶת, מִי הַבְּרָכוֹת שֶׁלָּהּ? בִּרְכַּת בֹּעַז וְרוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (רות ד) וַיֹּאמְרוּ כָל הָעָם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר וְהַזְּקֵנִים עֵדִים יִתֵּן ה' אֶת וְגוֹ'. שֶׁוַּדַּאי בְּתוּלָה מִתְבָּרֶכֶת בְּשֶׁבַע, וְלֹא אִשָּׁה אַחֶרֶת בְּסוֹד זֶה. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעוּ לְשָׂדֶה אֶחָד, רָאוּ אִילָנוֹת וְיָשְׁבוּ תַּחְתֵּיהֶם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, הֲרֵי צַחוּת שֶׁל דִּבְרֵי תוֹרָה. נֵשֵׁב.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כז) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאוֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגוֹ'. וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא, מַה זֶּה בַּיּוֹם הַהוּא? אֶלָּא אוֹתוֹ יוֹם הַיָּדוּעַ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה יד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדַע

בַּיּוֹם הַהוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (יחזקאל לח) בְּיוֹם בֹּא גוֹג עַל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל.

יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל. מַה לָּן בֵּיהּ, אִי הוּא רַב אוֹ זְעֵיר. אֶלָּא הַהוּא שׁוֹפָר עִלָּאָה, דְּבֵיהּ נָפְקִין עַבְדִּין לְחֵירוּ תָּדִיר, וְהַאי אִיהוּ יוֹבְלָא, דְּיוֹבְלָא עִלָּאָה וְרַבְרְבָא הוּא. וְכַד הַאי אִתְּעַר, כָּל חֵירוּ דְעָלְמִין מִתְעָרִין בֵּיהּ, וְהַהוּא אִקְרֵי שׁוֹפָר גָּדוֹל.

וּבָאוּ הָאוֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר. הָאֲבוּדִים מִבְּעֵי לֵיהּ, אוֹ הַנֶּאֱבָדִים, מָאי הָאוֹבְדִים. הָאוֹבְדִים מַמָּשׁ, בְּגִין דְּאִינּוּן בְּאַרְעָא אַחֲרָא, וּמַאן דְּשָׁאַרִי בְּאַרְעָא אַחֲרָא, יָנִיק מֵרְשׁוּתָא אַחֲרָא וּכְאִלּוּ לָא שַׁרְיָא בִּמְהֵימְנוּתָא, בְּגִין כָּךְ אוֹבְדִים אִקְרוּן. אוֹבְדִים אִינּוּן בְּכָל סִטְרִין, דְּכַד יִשְׂרָאֵל שַׁרְיָין בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, זַכָּאִין, זַכָּאִין תָּדִיר בְּכֹלָּא, זַכָּאן לְעֵילָּא וְתַתָּא.

לשון הקודש

לַה'. עוֹד בַּיּוֹם הַהוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל לח) בְּיוֹם בֹּא גוֹג עַל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל.

יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל. מַה לָּנוּ בּוֹ אִם הוּא גָּדוֹל אוֹ קָטָן? אֶלָּא אוֹתוֹ הַשּׁוֹפָר הָעֶלְיוֹן שֶׁבּוֹ יוֹצְאִים הָעֲבָדִים לַחֵרוּת תָּמִיד, וְזֶהוּ הַיּוֹבֵל, שֶׁהַיּוֹבֵל עֶלְיוֹן וְגָדוֹל הוּא. וּכְשֶׁזֶּה מִתְעוֹרֵר, כָּל הַחֵרוּת שֶׁל הָעוֹלָמוֹת מִתְעוֹרְרִים בּוֹ, וְהַהוּא נִקְרָא שׁוֹפָר גָּדוֹל.

וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר. הָאֲבוּדִים צָרִיךְ הָיָה לוֹ לִכְתֹּב!, אוֹ הַנֶּאֱבָדִים. מַה זֶּה הָאֹבְדִים? הָאוֹבְדִים מַמָּשׁ, מִשּׁוּם שֶׁהֵם בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת, וּמִי שֶׁשָּׁרוּי בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת יוֹנֵק מֵרְשׁוּת אַחֶרֶת, וּכְאִלּוּ לֹא שָׁרוּי בֶּאֱמוּנָה, מִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָאִים אוֹבְדִים. הֵם אוֹבְדִים בְּכָל הַצְּדָדִים, שֶׁכַּאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל שְׁרוּיִים בָּאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, הֵם צַדִּיקִים, צַדִּיקִים תָּמִיד בַּכֹּל, צַדִּיקִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

השלמה מהשמטות (מחלק א' סימן כ"ב)

וְשַׁחֲטוּ הַפֶּסַח. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִבְּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ סְבוּ דַּחֲלָא דְּמִצְרָיִם וְתִפְּסוּן לֵיהּ וְיֵהֵא אָסוּר וְתָפִיס תְּלָתָא יוֹמִין וּבְיוֹמָא רְבִיעָאָה אַפִּיקוּ לֵיהּ לְדִינָא וְאִתְכְּנָשׁוּ עָלֵיהּ לְקַטְלֵיהּ, וְיֵחָמוּן לֵיהּ מִצְרָאֵי הֵיךְ אָתוּן עַבְדִין בֵּיהּ דִּינָא. וְדָא קַשְׁיָא לְהוּ מִכָּל מַכְתָּשִׁין דְּעָבַד לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִינוּן דִּינִין דְּעָבְדוּ בְּדָחַלֵיהוֹן. לְבָתָר דָּיְינִין לֵיהּ בְּנוּרָא בְּגִין דִּכְתִיב (דברים ז') **פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** (שמות י"ב) **אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא, דְּלָא יִמְרוּן בְּתִיאוּבְתָּא דְּדָחַלָא אַכְלִין לֵיהּ, אֶלָּא אַתְקִינוּ לֵיהּ צְלִי וְלֹא מְבֻשָּׁל דְּאִלּוּ מְבֻשָּׁל יְהֵא טָמִיר וְלָא יֶחְמוּן לֵיהּ, אֶלָּא תַּקִּינוּ לֵיהּ מוּקְדָּא בְּנוּרָא דְּרֵיחֵיהּ נוֹדֵף. וְתוּ רֵישֵׁיהּ עָלֵיהּ, דְּלָא יִמְרוּן דְּחַיָּה אוֹ דְּמִלָּה**

לשון הקודש

השלמה מהשמטות מחלק א' סימן כ"ב

וְשַׁחֲטוּ הַפֶּסַח. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִבְּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ קְחוּ יִרְאָתָם שֶׁל מִצְרַיִם וְתִפְּסוּ אוֹתוֹ, וְיִהְיֶה אָסוּר וְתָפוּס שְׁלֹשָׁה יָמִים, וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי הוֹצִיאוּ אוֹתוֹ לְדִין וְתִתְכַּנְּסוּ עָלָיו לְהָרְגוֹ, וְיִרְאוּ אוֹתוֹ הַמִּצְרִים אֵיךְ אַתֶּם עוֹשִׂים בּוֹ דִּין, וְזֶה קָשֶׁה לָהֶם מִכָּל הַמַּכּוֹת שֶׁעָשָׂה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵלּוּ הַדִּינִים שֶׁעָשׂוּ בֵּאלֹהֵיהֶם. וְאַחַר כָּךְ דָּנִים אוֹתוֹ בָּאֵשׁ, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (דברים ז) פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (שמות יב) אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ בְּתֵאָבוֹן שֶׁל פַּחַד אָכְלוּ אוֹתוֹ, אֶלָּא תְּתַקְּנוּ אוֹתוֹ צָלִי וְלֹא מְבֻשָּׁל. שֶׁאִם הָיָה מְבֻשָּׁל, יִהְיֶה מֻסְתָּר וְלֹא יִרְאוּ אוֹתוֹ. אֶלָּא תַּקְּנוּ אוֹתוֹ צָלוּי בָּאֵשׁ, שֶׁרֵיחוֹ נוֹדֵף.

אַחֲרָא הִיא. וְתוּ עֲצֵם לֹא תִשְׁבְּרוּ בּוֹ, אֶלָּא דְּיֵחָמוּן גַּרְמוֹי רָמָאן בְּשׁוּקָא וְלָא יַכְלִין לְשֵׁזָבָא לֵיהּ וְעַל דָּא כְּתִיב (במדבר ל"ג) וּבֵאלֹהֵיהֶם עָשָׂה יְיָ שְׁפָטִים.

הַהוּא קַדְמָאָה דְּאִשְׁתַּכַּח בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא וְאָרִיךְ בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּאִיהוּ קַיָּימָא בְּדַרְגָּא דְּצַדִּיק בַּהֲדֵי שְׁכִינְתָּא, וְדָא אִיהוּ רָזָא (מִשְׁלֵי ח') וּמְשַׁחֲרֵי יִמְצָאֻנְנִי, דָּא סָלִיק בִּסְלִיקוּ עִלָּאָה. וְאִי תֵּימָא הָא תָּנִינָן בְּשַׁעְתָּא דְּאָתֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבֵי כְּנִישְׁתָּא וְלָא אַשְׁכַּח תַּמָּן עֲשָׂרָה מִיָּד כּוֹעֵס. לְמַלְכָּא דְשָׁלַח לְכָל מַלְכֵי (ס"א אֲנָשֵׁי) מְדִינָתָא דְּיִשְׁתַּכְּחוּן עִמֵּיהּ בְּיוֹם פְּלַן בְּדוּךְ פְּלַן. עַד דַּהֲווּ מְזַמְּנֵי גַּרְמֵיהוּ אִינּוּן בְּנֵי מַתָּא אַקְדִּים חַד וְאָתָא לְהַהוּא אֲתַר בֵּין כַּךְ וּבֵין כַּךְ אָתָא מַלְכָּא אַשְׁכַּח לְהַהוּא בָּר נָשׁ דְּאַקְדִּים תַּמָּן. אָמַר לֵיהּ בְּנֵי מַתָּא פְּלוֹנִית אָן אִינּוּן. אָמַר לֵיהּ,

לשון הקודש

וְעוֹד, רֹאשׁוֹ עָלָיו, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ שֶׁחַיָּה אוֹ דָּבָר אַחֵר הִיא. וְעוֹד, עֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ, אֶלָּא שֶׁיִּרְאוּ עַצְמוֹתָיו מֻשְׁלָכִים בַּשּׁוּק וְלֹא יִהְיוּ יְכוֹלִים לְהַצִּיל אוֹתוֹ, וְעַל זֶה כָּתוּב (במדבר לג) וּבֵאלֹהֵיהֶם עָשָׂה ה' שְׁפָטִים.

אוֹתוֹ רִאשׁוֹן שֶׁנִּמְצָא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּמַאֲרִיךְ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ, שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּמַדְרֵגָה שֶׁל צַדִּיק עִם הַשְּׁכִינָה, וְזֶהוּ סוֹד (משלי ח) וּמְשַׁחֲרֵי יִמְצָאֻנְנִי. זֶה עוֹלֶה בְּמַדְרֵגָה רִאשׁוֹנָה. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי שָׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְלֹא מוֹצֵא שָׁם עֲשָׂרָה – מִיָּד כּוֹעֵס. מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁשָּׁלַח לְכָל מַלְכֵי (אֲנָשֵׁי) הַמְּדִינָה שֶׁיִּמָּצְאוּ עִמּוֹ בְּיוֹם פְּלוֹנִי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי. עַד שֶׁהָיוּ מְכִינִים עַצְמָם אֵלּוּ בְּנֵי הָעִיר, הִקְדִּים אֶחָד וּבָא לְאוֹתוֹ מָקוֹם. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ בָּא הַמֶּלֶךְ וּמָצָא לְאוֹתוֹ אָדָם שֶׁהִקְדִּים שָׁם. אָמַר לוֹ, בְּנֵי עִיר פְּלוֹנִית

מָארֵי, אֲנָא אֲקִדִימְנָא מִנַּיְיהוּ וְהָא אִינּוּן אַתְיָין אֲבַתְרָאי לְפִקּוּדָא דְמַלְכָּא. כְּדֵין טָב בְּעֵינֵי מַלְכָּא וְיָתִיב תַּמָּן בַּהֲדֵיהּ וּמִשְׁתָּעֵי עִמֵּיהּ וְאִתְעַבִּיד רְחִימָא דְמַלְכָּא. בֵּין כַּךְ אָתוּ כָּל עַמָּא וְאִתְפַּיְיסוּ עִמָּיְיהוּ.

אֲבָל אִי בְּנֵי מַתָּא לָא אַתְיָין וְחַד לָא אַקְדִּים וְאִשְׁתָּעֵי קַמֵּי מַלְכָּא לְאַחֲזָאָה בְּגִינֵיהוֹן. מִיָּד כַּעָם מַלְכָּא. מָה כְּתִיב (יְשַׁעְיָה נ') מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ. וּמָאן דְּאִשְׁתָּעֵי בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא וַוי לֵיהּ דְּאַחְזֵי פִּרוּדָא. וַוי לֵיהּ דְּגָרַע מְהֵימְנוּתָא, וַוי לֵיהּ דְּלֵית לֵיהּ חוּלָקָא בֶּאֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דְּאַחְזֵי דְּלֵית לֵיהּ אֱלָהָא. וְלָא אִשְׁתְּכַח תַּמָּן, וְאַנְהִיג קְלָנָא בְּתַקִּיפָא עִלָּאָה. כָּל גּוּוָנִין טָבִין בְּחֶלְמָא בָּר מִתְּכֵלָא בְּגִין דְּאִיהוּ כּוּרְסַיָּיא לְמֵידָן דִּינִין דְּנִשְׁמָתִין וְהָא דַרְגָּא חָדָא אִיהוּ. אֶלָּא בְּשַׁעְתָּא דְקַיְימֵי בְּדִינֵי נַפְשָׁא כְּדֵין אִיהוּ גּוּוָן תְּכֵלָא וְהָא אוּקִימְנָא.

לשון הקודש

הֵיכָן הֵם? אָמַר לוֹ, אֲדוֹנִי, אֲנִי הִקְדַּמְתִּי מֵהֶם וְהִנֵּה הֵם בָּאִים אַחֲרֵי לְצִוּוּי הַמֶּלֶךְ. אָז טוֹב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְיוֹשֵׁב שָׁם עִמּוֹ וּמְדַבֵּר עִמּוֹ וְנַעֲשָׂה אָהוּב שֶׁל הַמֶּלֶךְ. בֵּין כָּךְ בָּאוּ כָּל הָעָם וְהִתְפַּיְּסוּ עִמָּהֶם.

אֲבָל אִם בְּנֵי הָעִיר לֹא בָּאִים וְאֶחָד לֹא מַקְדִּים וּמְדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לְהַרְאוֹת בִּשְׁבִילָם, מִיָּד כּוֹעֵס הַמֶּלֶךְ. מַה כָּתוּב? (ישעיה נ) מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ. וּמִי שֶׁמְּדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת – אוֹי לוֹ שֶׁמַּרְאֶה פֵּרוּד! אוֹי לוֹ שֶׁגּוֹרֵעַ מֵהָאֱמוּנָה! אוֹי לוֹ שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק בֵּאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁמַּרְאֶה שֶׁאֵין לוֹ אֱלוֹהַּ וְלֹא נִמְצָא שָׁם, וּמַנְהִיג קָלוֹן בַּגְּבוּרָה הָעֶלְיוֹנָה. כָּל הַצְּבָעִים טוֹבִים בַּחֲלוֹם חוּץ מִתְּכֵלֶת, מִשּׁוּם שֶׁהוּא כִּסֵּא לָדוּן דִּינִים שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת, וַהֲרֵי

וּבְשַׁעֲתָא דְּחָמֵי בַר נָשׁ לְהַאי גּוֹוָן אִדְכַּר בַּר נָשׁ לְמֶעְבַּד פִּקּוּדָא דְמָארֵיהּ כְּגוֹוָנָא דְנָחָשׁ דַּהֲווּ חֲמָאן לֵיהּ וַהֲווּ דַּחֲלֵי מִקָּמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּמְנַטְרִין גַּרְמַיְיהוּ, וּכְהַהוּא דְּחִילוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סַלְקָא עָלַיְיהוּ מַיָּא וְאִתְכַּסְיָין. מָאן גָּרַם לוֹן, הַהוּא נָחָשׁ, הַהוּא רְצוּעָה דְמִסְתָּכְּלָאן בֵּיהּ אוֹף הֲכִי תְּכֵלֶת וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְיָ מֵהַהוּא דְּחִילוּ דִילֵיהּ: (עד כאן מההשמטות).

דָּבָר אַחֵר וּבָאוּ הָאוֹבְדִים, מָאן אִינּוּן. אִלֵּין צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. דְּאִקְרוּן אוֹבְדִים. מְנָלָן. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב, (ירמיה ט) עַל מַה אָבְדָה הָאָרֶץ, אֲבוּדָה אוֹ נֶאֱבֶדֶת לָא כְתִיב, אֶלָּא אָבְדָה הָאָרֶץ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. צַדִּיק, דִּכְתִיב, (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבָד, אָבוּד אוֹ נֶאֱבַד לָא כְתִיב, אֶלָּא אָבָד, וְהָא אוֹקְמוּהָ.

לשון הקודש

מַדְרֵגָה אַחַת הִיא. אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמְדִים בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת, אָז הוּא צֶבַע תְּכֵלֶת, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

וּבְשָׁעָה שֶׁרוֹאֶה אָדָם לְזֶה הַצֶּבַע, נִזְכָּר אָדָם לַעֲשׂוֹת מִצְוַת אֲדוֹנוֹ, כְּגוֹן הַנָּחָשׁ שֶׁהָיוּ רוֹאִים אוֹתוֹ וְהָיוּ יְרֵאִים מִפְּנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹמְרִים עַצְמָם, וּבְאוֹתָהּ יִרְאָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלָה עֲלֵיהֶם מַיִם וּמִתְכַּסִּים. מִי גָּרַם לָהֶם? אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ, אוֹתָהּ רְצוּעָה שֶׁמִּסְתַּכְּלִים בָּהּ. אַף כָּךְ הַתְּכֵלֶת – וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה'. מֵאוֹתָהּ יִרְאָה שֶׁלּוֹ:

דָּבָר אַחֵר וּבָאוּ הָאֹבְדִים, מִי הֵם? אֵלּוּ הַצַּדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים אוֹבְדִים. מִנַּיִן לָנוּ? כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (ירמיה ט) עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ. לֹא כָתוּב אֲבוּדָה אוֹ נֶאֱבֶדֶת, אֶלָּא אָבְדָה הָאָרֶץ, זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הַצַּדִּיק, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבָד. לֹא כָתוּב אָבוּד אוֹ

וְאִי תֵּימָא, וּבָאוּ, מֵאָן אֲתָר אַתְיָין אִלֵּין אוֹבְדִים. אֶלָּא, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא. צַדִּיק, כְּמָה דְאוֹקְמוּהָ, דִּכְתִיב (תהלים קכו) בְּשׁוּב יְיָ' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן, בְּגִין דְּיֵיתוּב לְאַתְרֵיהּ, וְיֵיתֵי לְאִתְחַבְּרָא בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא, וּבָאוּ הָאוֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר. וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַיְיָ' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם, מָאי קָא מַיְירֵי. אֶלָּא מִלָּה דָא דְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, כַּבְיָכוֹל, יִשְׂרָאֵל לָא יִפְּקוּן מִן גָּלוּתָא, אֶלָּא בִּשְׁכִינְתָּא, כְּמָה דְאוֹקְמוּהָ, וְאִינּוּן נִדָּחִים הִשְׁתַּחֲוּוּ לַיְיָ'.

תּוּ אָמַר רִבִּי אַבָּא, כְּתִיב, (תהלים קכא) יְיָ' יִשְׁמֹר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. יִשְׁמָר צֵאתְךָ תִּינַח. אֶלָּא וּבוֹאֶךָ, מָאי קָא מַיְירֵי, דְּהָא מָאן דְּעָאל לְבֵיתֵיהּ לָא מִסְתָּפֵי. אֶלָּא הַאי בַּר נָשׁ דְּשַׁוֵּי רְשִׁימָא קַדִּישָׁא לְבֵיתֵיהּ, בְּמִלִּין דִּשְׁמָא עִלָּאָה, הַאי אִתְנְטִיר מִכֹּלָּא.

לשון הקודש

נֶאֱבָד, אֶלָּא אָבָד, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

וְאִם תֹּאמַר, וּבָאוּ, מֵאֵיזֶה מָקוֹם בָּאִים הָאוֹבְדִים הַלָּלוּ? אֶלָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, מִן הַגָּלוּת. וְהַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, שֶׁכָּתוּב (תהלים קכו) בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן, כְּדֵי שֶׁיָּשׁוּב לִמְקוֹמוֹ וְיָבֹא לְהִתְחַבֵּר עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן, וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר, וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַם. מַה זֶּה אוֹמֵר? אֶלָּא הַדָּבָר הַזֶּה שֶׁהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, כִּבְיָכוֹל לֹא יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת אֶלָּא עִם הַשְּׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, וְאוֹתָם נִדָּחִים הִשְׁתַּחֲוּוּ לַה'.

עוֹד אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּתוּב (שם קכא) ה' יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. יִשְׁמָר צֵאתְךָ בָּרוּר, אֶלָּא וּבוֹאֶךָ מַה זֶּה אוֹמֵר? שֶׁהֲרֵי מִי שֶׁנִּכְנָס לְבֵיתוֹ אֵינוֹ פּוֹחֵד. אֶלָּא הָאָדָם הַזֶּה שֶׁשָּׂם רֹשֶׁם קָדוֹשׁ

כַּד נָפִיק הַהוּא דְּמָדוֹרֵיהּ לְתַרְעָא דְּבֵיתֵיהּ, זָקִיף וְחָמֵי רְשִׁימָא קַדִּישָׁא, וְעָיֵין (ס"א נָעִיץ) בְּפִתְחֵיהּ. כַּד נָפִיק בַּר נָשׁ, הוּא אוֹזִיף לֵיהּ, וְנָטִיר לֵיהּ. כַּד עָיִיל לְבֵיתֵיהּ, הוּא אַכְרִיז קַמֵּיהּ, אִזְדַּהֲרוּ בִיקָרָא דְּדִיוּקְנָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא. וְכָל דָּא, בְּגִין הַהוּא רְשִׁימָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאִתְרְשִׁים בְּתַרְעֵיהּ.

וְלָא דַּי לֵיהּ לְבַר נָשׁ דְּאִתְנְטַר בְּבֵיתֵיהּ, אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לֵיהּ כַּד עָיִיל, וְכַד נָפִיק. דִּכְתִיב, יְיָ' יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

תָּא חֲזֵי, הַאי רוּחָא בִישָׁא דְּשָׁארִי (דף רס"ז ע"א) בֵּין תַּרְעֵי. וַוי לֵיהּ לְבַר נָשׁ, דְּלָא יָדַע לְאִזְדַּהֲרָא מִנֵּיהּ, וְלָא רָשִׁים לְפִתְחָא דְּבֵיתֵיהּ שְׁמָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, דְּיִשְׁתְּכַח עִמֵּיהּ. דְּהָא אִית לֵיהּ תְּלַת מְאָה וְשִׁתִּין

לשון הקודש

לְבֵיתוֹ בַּדְּבָרִים שֶׁל הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן, זֶה נִשְׁמָר מֵהַכֹּל. וּכְשֶׁיּוֹצֵא הַהוּא שֶׁמְּדוֹרוֹ לְשַׁעַר בֵּיתוֹ, זוֹקֵף וְרוֹאֶה אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וּמְעַיֵּן (נָעוּץ) בְּפִתְחוֹ. כְּשֶׁיּוֹצֵא הָאָדָם, הוּא מְלַוֶּה אוֹתוֹ וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ. כְּשֶׁנִּכְנָס לְבֵיתוֹ הוּא מַכְרִיז לְפָנָיו: הִזָּהֲרוּ בַּדְּיוּקָן שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ! וְכָל זֶה מִשּׁוּם אוֹתוֹ הָרֹשֶׁם שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּרְשָׁם בַּשַּׁעַר שֶׁלּוֹ.

וְלֹא דַּי לוֹ לָאָדָם שֶׁנִּשְׁמָר בְּבֵיתוֹ, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אוֹתוֹ כְּשֶׁנִּכְנָס וּכְשֶׁיּוֹצֵא, שֶׁכָּתוּב ה' יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא וּרְאֵה, הָרוּחַ הָרָעָה הַזּוֹ שֶׁשְּׁרוּיָה בֵּין הַשְּׁעָרִים, אוֹי לוֹ לָאָדָם שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ לְהִזָּהֵר מִמֶּנּוּ וְלֹא רוֹשֵׁם עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ אֶת הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ שֶׁיִּמָּצֵא עִמּוֹ, שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לוֹ

וְחָמֵשׁ שִׁמָּשִׁין בִּישִׁין מִקַּטְרְגִין, כָּל חַד מִשְׁתַּמֵּשׁ יוֹמֵיהּ, וְכֻלְּהוּ מִשְׁתַּכְּחֵי עִמֵּיהּ כָּל יוֹמֵי שַׁתָּא, וּמִקַּטְרְגֵי בֵּיהּ לְעֵילָא וְתַתָּא. וְכֻלְּהוּ מִשְׁתַּכְּחֵי בֵּיהּ בִּימָמָא וּבְלֵילְיָא. בִּימָמָא, לְקַטְרְגָא לֵיהּ. בְּלֵילְיָא, לְצַעֲרָא לֵיהּ בְּחֶלְמֵיהּ.

כַּד נָפִיק לְקַטְרְגָא לֵיהּ, כַּד עָאל, שַׁוְוִין יְדַיְיהוּ עָלֵיהּ דְּכִתְפֵיהּ, וְאַמְרִין לֵיהּ, וַוי לֵיהּ לִפְלַנְיָא דְנָפַק מֵרְשׁוּתָא דְמָארֵיהּ. וַוי לֵיהּ לִפְלַנְיָא בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. בְּגִין כָּךְ בָּעָאן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, לְמֶהֱוֵי רְשִׁימִין בְּכֹלָּא, לְמֶהֱוֵי רְשִׁימִין בִּרְשִׁימָא דְמָארֵיהוֹן, לְאִזְדַּעְזָעָא מִנַּיְיהוּ כָּל סִטְרִין זִינִין בִּישִׁין, לְמֶהֱוֵי נְטִירִין בְּהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. זַכָּאִין חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, עָלַיְיהוּ כְּתִיב (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ וְגוֹ'.

לשון הקודש

שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה שַׁמָּשִׁים רָעִים שֶׁמִּקַּטְרְגִים, כָּל אֶחָד מְשַׁמֵּשׁ בְּיוֹמוֹ, וְכֻלָּם נִמְצָאִים עִמּוֹ כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה וּמִקַּטְרְגִים עָלָיו לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְכֻלָּם נִמְצָאִים עִמּוֹ בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה. בַּיּוֹם לְקַטְרֵג לוֹ, בַּלַּיְלָה לְצַעֵר אוֹתוֹ בַּחֲלוֹמוֹ.

כְּשֶׁיּוֹצֵא לְקַטְרֵג עָלָיו, כְּשֶׁנִּכְנָס, שָׂמִים יְדֵיהֶם עַל כְּתֵפוֹ וְאוֹמְרִים לוֹ: אוֹי לוֹ לִפְלוֹנִי שֶׁיָּצָא מֵרְשׁוּת אֲדוֹנוֹ! אוֹי לוֹ לִפְלוֹנִי בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא! מִשּׁוּם כָּךְ צְרִיכִים בְּנֵי הָאֱמוּנָה לִהְיוֹת רְשׁוּמִים בַּכֹּל, לִהְיוֹת רְשׁוּמִים בָּרֹשֶׁם שֶׁל רִבּוֹנָם, שֶׁיִּזְדַּעְזְעוּ מֵהֶם כָּל הַצְּדָדִים הַמִּינִים הָרָעִים, שֶׁיִּהְיוּ שְׁמוּרִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ וְגוֹ'.

וְאָהַבְתָּ אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ. (דברים ו) רִבִּי יוֹסִי פָּתַח, (ישעיה נב) **וְעַתָּה מַה לִּי פֹּה נְאֻם יְיָ כִּי לֻקַּח עַמִּי חִנָּם וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, רְחִימוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְיִשְׂרָאֵל אַף עַל גַּב דְּחוֹבַיְיהוּ גָּרְמוּ לְאִסְתַּלְּקָא מִבֵּינַיְיהוּ, וְאִתְבָּדְרוּ בֵּינֵי עַמְמַיָּא, הוּא תָּבַע עֶלְבּוֹנָא דִלְהוֹן.**

וְתָא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְיִשְׂרָאֵל שָׁרָאן בְּאַרְעֲהוֹן, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשָׁע בְּגִנְתֵּיהּ, וְקָרִיב לְגַבַּיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וְשָׁמַע קַלֵּיהוֹן, וְאִשְׁתְּבַח בְּהוּ.

כֵּיוָן דְּגָרְמוּ חוֹבַיְיהוּ, וְאִתְגָּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא עָאל בְּגִנְתֵּיהּ, וְלָא מִשְׁתַּעֲשָׁע בֵּיהּ. וְלָא עוֹד, אֶלָּא דְּאִיהוּ צָוַוח וְאָמַר, וְעַתָּה מַה לִּי פֹּה נְאֻם יְיָ, וּכְתִיב הָתָם (תהלים קלב) **פֹּה אֵשֵׁב כִּי אִוִּיתִיהָ. כִּי לֻקַּח עַמִּי חִנָּם, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר,** (ישעיה נב) **חִנָּם נִמְכַּרְתֶּם.**

לשון הקודש

וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (שם נב) וְעַתָּה מַה לִּי פֹּה נְאֻם ה' כִּי לֻקַּח עַמִּי חִנָּם וְגוֹ'. בֹּא וּרְאֵה אַהֲבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, אַף עַל גַּב שֶׁחֲטָאֵיהֶם גָּרְמוּ לְהִסְתַּלֵּק מִבֵּינֵיהֶם וְהִתְפַּזְּרוּ בֵּין הָעַמִּים, הוּא תּוֹבֵעַ אֶת עֶלְבּוֹנָם.

וּבֹא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל שְׁרוּיִים בְּאַרְצָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בְּגַנּוֹ וּמִתְקָרֵב לְיִשְׂרָאֵל, וְשׁוֹמֵעַ קוֹלָם וּמִשְׁתַּבֵּחַ בָּהֶם.

כֵּיוָן שֶׁגָּרְמוּ חֲטָאֵיהֶם וְהֻגְלוּ יִשְׂרָאֵל מֵהָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא נִכְנַס לְגַנּוֹ וְלֹא מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בּוֹ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהוּא צוֹוֵחַ וְאוֹמֵר, וְעַתָּה מַה לִּי פֹּה נְאֻם ה'? וְכָתוּב שָׁם, (תהלים קלב) פֹּה אֵשֵׁב

וּמֵהַהוּא יוֹמָא דְּאִתְגְּלִיאוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָהוֹן, לָא אִשְׁתְּכַח חֶדְוָותָא קָמֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה נ) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם. וְכָל דָּא, בְּגִין רְחִימוּתָא דִּלְהוֹן, דְּרָחִים לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (מלאכי א) אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר יְיָ'. (וְעַל דָּא) וְאָהַבְתָּ אֶת יְיָ' אֱלֹהֶיךָ. וְאָהַבְתָּ: דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְאִתְקַשְׁרָא בֵּיהּ בִּרְחִימוּתָא עִלָּאָה, דְּכָל פּוּלְחָנָא דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְמִפְּלַח לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּיִפְּלַח בִּרְחִימוּ. דְּלֵית לָךְ פּוּלְחָנָא, כְּמוֹ רְחִימוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רִבִּי אַבָּא אָמַר, הֲנֵי מִלֵּי כְּלָלָא דְּאוֹרַיְיתָא אִינּוּן, בְּגִין דְּעֶשֶׂר אֲמִירָן דְּאוֹרַיְיתָא, הָכָא אִתְכְּלִילוּ, וְהָא אוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּיא.

לשון הקודש

כִּי אִוִּתִיךָ. כִּי לֶקַח עַמִּי חִנָּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נב) חִנָּם נִמְכַּרְתֶּם.

וּמֵאוֹתוֹ יוֹם שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם לֹא נִמְצֵאת שִׂמְחָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נ) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם. וְכָל זֶה מִשּׁוּם אַהֲבָתָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלאכי א) אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר ה'. (וְעַל זֶה) וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ. וְאָהַבְתָּ, שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהִתְקַשֵּׁר עִמּוֹ בְּאַהֲבָה עֶלְיוֹנָה. שֶׁכָּל עֲבוֹדָה שֶׁאָדָם צָרִיךְ לַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁיַּעֲבֹד בְּאַהֲבָה, שֶׁאֵין לְךָ עֲבוֹדָה כְּמוֹ אַהֲבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. רַבִּי אַבָּא אָמַר, הַדְּבָרִים הַלָּלוּ הֵם הַכְּלָל שֶׁל הַתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁעֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה כָּאן נִכְלְלוּ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים.

תָּא חֲזֵי, לֵית לָךְ מִלָּה בַּחֲבִיבוּתָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמַאן דְּרָחִים לֵיהּ כַּדְקָא יָאוּת. וּמַה הוּא. כְּמָה דִּכְתִיב, בְּכָל לְבָבְךָ. בְּכָל, מָאי קָא מַיְירֵי, בִּלְבָבְךָ מִיבְעֵי לֵיהּ. בְּנַפְשְׁךָ, בִּמְאֹדֶךָ, מַהוּ בְּכָל לְבָבְךָ. אֶלָּא לְאַכְלְלָא תְּרֵין לִבִּין, חַד טַב וְחַד בִּישׁ. בְּכָל נַפְשְׁךָ: חַד טַב, וְחַד בִּישׁ. בְּכָל מְאֹדֶךָ, דָּא לָא אַתְיָא לִדְרָשָׁא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וַאֲפִילוּ הַאי לִדְרָשָׁא הוּא. מָאי טַעְמָא. בֵּין דְּנָפַל לֵיהּ מָמוֹנָא מִירוּתָא, אוֹ מִסִּטְרָא אַחֲרָא, אוֹ בֵּין דְּאִיהוּ רָוַוח לֵיהּ, וְעַל דָּא כְּתִיב בְּכָל מְאֹדֶךָ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, אַהֲדַרְנָא לַקְּרָא וְאָהַבְתָּ. מָאן דְּרָחִים לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִתְעַטַּר בְּחֶסֶד מִכָּל סִטְרִין, וְעָבִיד חֶסֶד בְּכֹלָּא, וְלָא חָיִים עַל גּוּפֵיהּ וְעַל מָמוֹנֵיהּ. מְנָלָן. מֵאַבְרָהָם. כְּמָה דְּאִתְּמַר, דְּהָא

לשון הקודש

בא וּרְאֵה, אֵין לְךָ דָּבָר בַּחֲבִיבוּת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמִי שֶׁאוֹהֵב אוֹתוֹ כָּרָאוּי. וּמַה הוּא? כַּכָּתוּב בְּכָל לְבָבְךָ. בְּכָל, מַה זֶּה אוֹמֵר? הָיָה צָרִיךְ לוֹ לִכְתֹּב בִּלְבָבְךָ, בְּנַפְשְׁךָ, בִּמְאֹדֶךָ. מַהוּ בְּכָל לְבָבְךָ? אֶלָּא לְהַכְלִיל שְׁנֵי לְבָבוֹת, אֶחָד טוֹב וְאֶחָד רַע. בְּכָל נַפְשְׁךָ, אֶחָד טוֹב וְאֶחָד רַע. בְּכָל מְאֹדֶךָ, זֶה לֹא בָא לִדְרָשָׁה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַאֲפִלּוּ זֶה הוּא לִדְרָשָׁה. מָה הַטַּעַם? בֵּין שֶׁנָּפַל לוֹ מָמוֹן מִירֻשָּׁה, אוֹ מִצַּד אַחֵר, אוֹ בֵּין שֶׁהוּא הִרְוִיחַ אוֹתוֹ, וְעַל זֶה כָּתוּב בְּכָל מְאֹדֶךָ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, חָזַרְנוּ לַפָּסוּק שֶׁל וְאָהַבְתָּ. מִי שֶׁאוֹהֵב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִתְעַטֵּר בְּחֶסֶד מִכָּל הַצְּדָדִים וְעוֹשֶׂה חֶסֶד עִם הַכֹּל, וְלֹא חָס עַל גּוּפוֹ וְעַל

לָא חָס בִּרְחִימוּתָא דְּמָארֵיהּ, עַל לִבֵּיהּ, (דְּהוּא יִצְרֵיהּ) וְעַל נַפְשֵׁיהּ, וְעַל מָמוֹנֵיהּ.

עַל לִבֵּיהּ לָא אַשְׁגַּח, עַל רְעוּתָא דִילֵיהּ, בְּגִין רְחִימוּתָא דְּמָארֵיהּ. עַל נַפְשֵׁיהּ, דְּלָא חָס עַל בְּרֵיהּ, וְעַל אִתְּתֵיהּ, בְּגִין רְחִימוּתָא דְּמָארֵיהּ. עַל מָמוֹנֵיהּ, דְּהַוָּה קָאִים בְּפָרָשַׁת אָרְחִין, וְאַתְקִין מְזוֹנֵי לְכָל עָלְמָא. בְּגִין כָּךְ, אִתְעָטַר בְּעִטְרָא דְּחֶסֶד. כְּמָה דִכְתִיב, (מיכה ז) חֶסֶד לְאַבְרָהָם. וּמַאן דְּאִתְקְשַׁר בִּרְחִימוּתָא דְּמָארֵיהּ, זָכָה לְהַאי. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּעָלְמִין כֻּלְּהוּ מִתְבָּרְכָן בְּגִינֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קמה) וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה, אַל תִּקְרֵי יְבָרְכוּכָה, אֶלָּא יְבָרְכוּ כ"ה. (דִכְתִיב, (בראשית יב) וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה).

יוֹמָא חַד, הָוָה חָלַשׁ רִבִּי יוֹסִי, עָאל (עָאלוּ) לְגַבֵּיהּ רִבִּי אַבָּא וְרִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יִצְחָק, חָמוּ לֵיהּ דְּהַוָּה נָפִיל עַל אַנְפּוֹי וְנָאִים. יָתְבוּ. כַּד אִתְעַר,

לשון הקודש

מָמוֹנוֹ. מִנַּיִן לָנוּ? מֵאַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שֶׁהֲרֵי לֹא חָס בְּאַהֲבַת רִבּוֹנוֹ עַל לִבּוֹ (שֶׁהוּא יִצְרוֹ) וְעַל נַפְשׁוֹ וְעַל מָמוֹנוֹ.

עַל לִבּוֹ לֹא הִשְׁגִּיחַ, עַל רְצוֹנוֹ, מִשּׁוּם אַהֲבַת רִבּוֹנוֹ. עַל נַפְשׁוֹ – שֶׁלֹּא חָס עַל בְּנוֹ וְעַל אִשְׁתּוֹ בִּשְׁבִיל אַהֲבַת רִבּוֹנוֹ. עַל מָמוֹנוֹ – שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּפָרָשַׁת דְּרָכִים וּמְתַקֵּן מְזוֹנוֹת לְכָל הָעוֹלָם. מִשּׁוּם כָּךְ הִתְעַטֵּר בַּעֲטָרָה שֶׁל חֶסֶד, כַּכָּתוּב (מיכה ז) חֶסֶד לְאַבְרָהָם. וּמִי שֶׁמִּתְקַשֵּׁר בְּאַהֲבַת רִבּוֹנוֹ זוֹכֶה לָזֶה, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת מִתְבָּרְכִים בִּגְלָלוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קמה) וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה. אַל תִּקְרֵי יְבָרְכוּכָה, אֶלָּא יְבָרְכוּ כ"ה. (שֶׁכָּתוּב (בראשית יב) וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה).

יוֹם אֶחָד הָיָה חָלָשׁ רַבִּי יוֹסֵי, נִכְנְסוּ אֵלָיו

חָמוּ לֵיהּ לְאַנְפּוֹי דְּחַיְיכִין. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא, מִלָּה חַדְתָּא חֲמֵיתָא. (דף רס"ז ע"ב) אָמַר לֵיהּ וַדָּאי, דְּהַשְׁתָּא סַלְקָא נַפְשִׁי, וְחָמֵית יְקָרָא, מֵאִינּוּן דְּמָסְרוּ נִרְמַיְיהוּ עַל קִדְּשָׁה דְּמָארֵיהוֹן, דַּהֲווֹ עָאלִין בִּתְלֵיסָר נַהֲרֵי דְּאַפַּרְסְמוֹנָא דַּכְיָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשָׁע בְּהוּ. וַחֲמֵינָא מַה דְּלָא יַהֲבוּ לִי רְשׁוּתָא לְמֵימַר. וְשָׁאִילְנָא לוֹן, אֲמֵינָא, הַאי יְקָרָא דְּמַאן הוּא. אָמְרוּ לִי, מֵאִינּוּן דִּרְחִימוּ לְמָארֵיהוֹן בְּהַהוּא עָלְמָא. וּמִמָּה דְּחָמִית, נַפְשָׁאי וְלִבָּאי אִתְנְהִיר, וְעַל דָּא אַנְפָּאי חַיְיכִין.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא, זַכָּאָה חוּלָקָךְ, אֲבָל אוֹרַיְיתָא אַסְהִיד בְּהוּ, דִּכְתִיב, (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֶּה לוֹ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה, הָא שָׁאִילוּ חַבְרַיָּיא, דָּא דִכְתִיב יַעֲשֶׂה, תַּעֲשֶׂה מִיבְעֵי לֵיהּ.

לשון הקודש

רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק, רָאוּ אוֹתוֹ שֶׁהָיָה נוֹפֵל עַל פָּנָיו וְיָשֵׁן. יָשְׁבוּ. כְּשֶׁהִתְעוֹרֵר, רָאוּ שֶׁפָּנָיו מְחַיְּכוֹת. אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, דָּבָר חָדָשׁ רָאִיתָ? אָמַר לוֹ, וַדַּאי, שֶׁעַכְשָׁו עָלְתָה נַפְשִׁי, וְרָאִיתִי אֶת הַכָּבוֹד שֶׁל אוֹתָם שֶׁמָּסְרוּ עַצְמָם עַל קְדֻשַּׁת רִבּוֹנָם, שֶׁהָיוּ נִכְנָסִים בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר נַהֲרוֹת אֲפַרְסְמוֹן טָהוֹר וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִמָּם, וְרָאִיתִי מַה שֶׁלֹּא נָתְנוּ לִי רְשׁוּת לוֹמַר. וְשָׁאַלְתִּי אוֹתָם, אָמַרְתִּי שֶׁל מִי הַכָּבוֹד הַזֶּה? אָמְרוּ לִי, שֶׁל אוֹתָם שֶׁאָהֲבוּ אֶת רִבּוֹנָם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם. וּמִמַּה שֶׁרָאִיתִי הוּאַרוּ נַפְשִׁי וְלִבִּי, וְעַל כֵּן פָּנַי מְחַיְּכוֹת.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, אַשְׁרֵי חֶלְקֶךָ, אֲבָל הַתּוֹרָה מְעִידָה עֲלֵיהֶם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סד)

אָמַר לֵיהּ, הָא אִתְּמַר. אֲבָל רָזָא דְּמִלָּה, הַיְינוּ דִּכְתִיב, (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְיָ׳ וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ. וְאוֹקְמוּהָ, נֹעַם יְיָ׳, הַהוּא דְּאַתְיָא מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשָׁע בֵּיהּ. דְּהָא הַהוּא נֹעַם מֵעַתִּיקָא נָפְקָא. וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ, בְּהֵיכָלָא עִילָּאָה עַל כֹּלָּא. אוֹף הָכָא, עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה. מָאן הַהוּא עַתִּיקָא סְתִימָא דְּכֹלָּא, דְּהָא בֵּיהּ תַּלְיָא, אָמַר לֵיהּ, וַדַּאי הָכִי הוּא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּאִינּוּן דִּרְחִימוּתָא דְּמָארֵיהוֹן מִתְדַּבְּקָן בְּהוּ, לְאִלֵּין לֵית שִׁעוּרָא לְחוּלָקֵיהוֹן בְּהַהוּא עָלְמָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כַּמָּה מָדוֹרִין עַל מָדוֹרִין אִית לְהוּ לְצַדִּיקַיָּא בְּהַהוּא עָלְמָא, וּמָדוֹרָא עִלָּאָה דְּכֹלָּא, אִינּוּן דִּרְחִימוּתָא דְּמָארֵיהוֹן אִתְקְשַׁר בְּהוּ, דְּהָא מָדוֹרֵיהוֹן אִתְקְשַׁר בְּהֵיכָלָא דְּסָלִיק עַל כֹּלָּא.

לשון הקודש

עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֶּה לוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, הֲרֵי שֶׁאֵלּוּ הַחֲבֵרִים, זֶה שֶׁכָּתוּב יַעֲשֶׂה, הָיָה צָרִיךְ לוֹ לִהְיוֹת תַּעֲשֶׂה!

אָמַר לוֹ, הֲרֵי נִתְבָּאֵר, אֲבָל סוֹד הַדָּבָר הַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה׳ וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ. וּפֵרְשׁוּהָ, נֹעַם ה׳, אוֹתוֹ שֶׁבָּא מֵהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בּוֹ, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ נֹעַם יוֹצֵא מֵהָעַתִּיק. וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ, בַּהֵיכָל הָעֶלְיוֹן עַל הַכֹּל. אַף כָּאן, עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה – מִי? אוֹתוֹ הָעַתִּיק הַנִּסְתָּר שֶׁל הַכֹּל, שֶׁהֲרֵי בּוֹ תָּלוּי. אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּךְ הוּא. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל אוֹתָם שֶׁבְּאַהֲבַת רִבּוֹנָם נִדְבָּקִים בָּהֶם, לְאֵלֶּה אֵין שִׁעוּר לְחֶלְקָם בָּעוֹלָם הַהוּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כַּמָּה מְדוֹרִים עַל מְדוֹרִים יֵשׁ לַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַהוּא, וְהַמָּדוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַכֹּל – אוֹתָם שֶׁנִּקְשְׁרָה בָּהֶם אַהֲבַת רִבּוֹנָם, שֶׁהֲרֵי

מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַאי אִתְעַטָּר.

תָּא חֲזֵי, (ס"א כֹּלָּא אַהֲבָה) הֵיכָלָא דָא, אַהֲבָה אִתְקְרֵי, וּבְגִין אַהֲבָה קַיְימָא כֹּלָּא. כְּמָה דִכְתִיב, (שיר השירים ח) מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה. וְכֹלָּא בִּרְחִימוּתָא קַיְימָא, דְּהָא שְׁמָא קַדִּישָׁא הָכִי אִשְׁתְּכַח דְּהָא אוּקְמוּהָ, י', לָא מִתְפְּרַשׁ קוֹצָא דִלְעֵילָא מִן י' לְעָלְמִין. דְּהָא בִּרְחִימוּתָא שַׁרְיָא עָלֵיהּ, וְלָא מִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ לְעָלְמִין. ה', הָא אוּקְמוּהָ, דְּיוֹד לָא מִתְפְּרַשׁ מִנָּהּ, וְאִשְׁתְּכָחוּ כַּחֲדָא בַּחֲבִיבוּתָא, לָא אִתְפָּרְשָׁן דָּא מִן דָּא. כְּגַוְונָא דָא ה' וְהָא אִתְמַר, כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, יוֹצֵא תָדִיר לְעָלְמִין, בַּחֲבִיבוּתָא אִתְדַּבְּקָן.

ו"ה כַּד אִתְדַּבְּקָן דָּא בְדָא, אִתְדַּבְּקָן בַּחֲבִיבוּתָא כַּחֲדָא, חָתָן בְּכַלָּה, דְּאָרְחַיְיהוּ תָדִיר בַּחֲבִיבוּתָא

לשון הקודש

מִדּוֹרָם נִקְשָׁר לַהֵיכָל שֶׁעוֹלֶה עַל הַכֹּל. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעַטֵּר בָּזֶה.

בֹּא וּרְאֵה, (הַכֹּל אַהֲבָה) הַהֵיכָל הַזֶּה נִקְרָא אַהֲבָה, וּבִשְׁבִיל הָאַהֲבָה הַכֹּל קַיָּם, כַּכָּתוּב (שיר השירים ח) מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה. וְהַכֹּל קַיָּם בְּאַהֲבָה, שֶׁהֲרֵי הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּךְ נִמְצָא, שֶׁהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, י' לֹא נִפְרָד הַקּוֹץ שֶׁלְּמַעְלָה מִן י' לְעוֹלָמִים, שֶׁהֲרֵי בְּאַהֲבָה שׁוֹרֶה עָלָיו, וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. ה' הֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, שֶׁי' לֹא נִפְרֶדֶת מִמֶּנָּה, וְנִמְצָאוֹת יַחַד בַּחֲבִיבוּת, לֹא נִפְרָדוֹת זוֹ מִזּוֹ. כְּמוֹ כֵּן ה', וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן, יוֹצֵא תָּמִיד לְעוֹלָמִים, נִדְבָּקִים בַּחֲבִיבוּת.

ו"ה כְּשֶׁנִּדְבָּקוֹת זוֹ בָּזוֹ, נִדְבָּקוֹת יַחַד בַּחֲבִיבוּת, חָתָן עִם כַּלָּה, שֶׁדַּרְכָּן תָּמִיד

אִשְׁתְּכַח. י' בְּה', ה' עִם ו', ו' עִם ה'. וְדָא בְּדָא אִתְקְשַׁר בַּחֲבִיבוּתָא. וְכֹלָּא אַהֲבָה אִקְרֵי. וְעַל דָּא מָאן דְּרָחִים לְמַלְכָּא, הָא אִתְקְשַׁר בְּהַהוּא אַהֲבָה. וּבְגִין כָּךְ, וְאָהַבְתָּ אֶת יְיָ' אֱלֹהֶיךָ.

וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגוֹ'. רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (תהלים לה) כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְיָ' מִי כָמוֹךָ מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגּוֹזְלוֹ. הַאי קְרָא דָּוִד אַמְרֵיהּ בְּרוּחָא דְּקוּדְשָׁא, כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה, וְכִי מָאן חָמָא גַּרְמֵי דְּאָמְרוּ שִׁירָתָא. אֶלָּא הַאי קְרָא, בְּזִמְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לְאַחֲיָיא מֵתַיָּיא, וְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַתְקְנָא גַּרְמֵי, וּלְקָרְבָא כָּל חַד וְחַד לְאַתְרַיְיהוּ, דִּכְתִיב, (יחזקאל לז) וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֶצֶם אֶל עַצְמוֹ. וּכְתִיב (ישעיה נח) וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ. כְּדֵין זְמִינִין אִינּוּן לְמֵימַר שִׁירָתָא.

לשון הקודש

נִמְצֵאת בַּחֲבִיבוּת. י' עִם ה', ה' עִם ו', ו' עִם ה', וְזוֹ עִם זוֹ נִקְשָׁרוֹת בַּחֲבִיבוּת, וְהַכֹּל נִקְרָא אַהֲבָה. וְעַל כֵּן מִי שֶׁאוֹהֵב אֶת הַמֶּלֶךְ, הֲרֵי הוּא נִקְשָׁר בְּאוֹתָהּ הָאַהֲבָה,

וּמִשּׁוּם כָּךְ וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ.

וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגוֹ'. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (תהלים לה) כָּל עַצְמֹתַי תֹּאמַרְנָה ה' מִי כָמוֹךָ מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגּוֹזְלוֹ. פָּסוּק זֶה אָמַר אוֹתוֹ דָּוִד בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. כָּל עַצְמֹתַי תֹּאמַרְנָה, וְכִי מִי רָאָה עֲצָמוֹת שֶׁאוֹמְרוֹת שִׁירָה? אֶלָּא הַפָּסוּק הַזֶּה בִּזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָתִיד לְהַחֲיוֹת אֶת הַמֵּתִים, וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַתְקִין הָעֲצָמוֹת וּלְקָרֵב כָּל אַחַת וְאַחַת לִמְקוֹמָן, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לז) וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֶצֶם אֶל עַצְמוֹ, וְכָתוּב (ישעיה נח) וְעַצְמֹתֶיךָ יַחֲלִיץ. אָז עֲתִידוֹת הֵן לוֹמַר שִׁירָה.

מָאי שִׁירָתָא אַמְרֵי. יְיָ' מִי כָמוֹךָ (מִקַּדְמִי) וְדָא שִׁירָתָא מְעַלְיָיא, מִמַּה דְאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל עַל יַמָּא, דְּהָא אִינּוּן לָא אַדְכְּרוּ שְׁמָא קַדִּישָׁא, אֶלָּא בָתַר תְּלַת מִלִּין, דִּכְתִיב, (שמות טו) מִי כָמוֹכָה בָאֵלִים יְיָ'. וְהָכָא אִינּוּן מַקְדְּמֵי לִשְׁמָא קַדִּישָׁא, דִּכְתִיב יְיָ' מִי כָמוֹךָ. מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ, דָּא יֵצֶר טוֹב, מִיֵּצֶר רָע. בְּגִין דְּיֵצֶר הָרָע תַּקִּיף הוּא כְּאַבְנָא. כְּמָה דִכְתִיב, (יחזקאל לו) וַהֲסִירוֹתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן. וְיֵצֶר טוֹב הוּא בִּשְׂרָא, דִּכְתִיב, (שם) וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר.

תָּא חֲזֵי, יֵצֶר הָרָע לְמָה הוּא דּוֹמֶה. בְּשַׁעֲתָא דְאָתֵי לְאִזְדַּוְּוגָא בְּבַר נָשׁ, הוּא כְּפַרְזְלָא, עַד דְּעָאלִין לֵיהּ בְּנוּרָא. בָּתַר דְּיִתְחַמֵּם אִתְהַדַּר כֹּלָּא כְּנוּרָא.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, יֵצֶר הָרָע כַּד אָתֵי לְאִזְדַּוְּוגָא בֵּיהּ לְבַר נָשׁ, דָּמֵי לְבַר נָשׁ דְּקָרִיב לְפִתְחָא, וְחָמֵי

לשון הקודש

אֵיזוֹ שִׁירָה אוֹמְרוֹת? ה' מִי כָמוֹךָ (מִקַּדִּימִים), וְזוֹ הַשִּׁירָה הַמְעֻלָּה מִמַּה שֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַיָּם, שֶׁהֲרֵי הֵם לֹא הִזְכִּירוּ אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ אֶלָּא אַחֲרֵי שָׁלֹשׁ מִלִּים, שֶׁכָּתוּב (שמות טו) מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם ה'. וְכָאן הֵם מַקְדִּימִים אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁכָּתוּב ה' מִי כָמוֹךָ. מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ – זֶה יֵצֶר טוֹב מִיֵּצֶר הָרָע, מִשּׁוּם שֶׁיֵּצֶר הָרָע תַּקִּיף הוּא כְּמוֹ אֶבֶן, כַּכָּתוּב (יחזקאל לו) וַהֲסִרֹתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן, וְיֵצֶר הַטּוֹב הוּא בָּשָׂר, שֶׁכָּתוּב וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר.

בָּא וּרְאֵה, יֵצֶר הָרָע לְמָה הוּא דּוֹמֶה? בְּשָׁעָה שֶׁהוּא בָּא לְהִזְדַּוֵּג עִם הָאָדָם הוּא כְּמוֹ בַרְזֶל, עַד שֶׁמַּכְנִיסִים אוֹתוֹ לָאֵשׁ. אַחַר שֶׁיִּתְחַמֵּם, הַכֹּל חוֹזֵר כָּאֵשׁ.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר, כְּשֶׁבָּא יֵצֶר הָרָע לְהִזְדַּוֵּג

דְּלָא אִית מָאן דְּמָחֵי בִידֵיהּ. עָאל לְבֵיתָא, וְאִתְעָבִיד לֵיהּ אוֹרַח. חָמָא דְּלָא אִית מָאן דִּמְחֵי בִידֵיהּ, וְיֵיזִיל לֵיהּ לְאָרְחֵיהּ. כֵּיוָן דְּעָיֵיל לְבֵיתָא, וְלָא אִית דִּימְחֵי בִידֵיהּ, אִתְמְנָא עָלֵיהּ וְאִתְעָבִיד מָארֵיהּ דְּבֵיתָא (דף רס"ח ע"א) עַד דְּיִשְׁתְּכַח דְּכָל בֵּיתָא קָאִים בִּרְשׁוּתֵיהּ.

מֵאַן אוֹלִיפְנָא. מִפַּרְשְׁתָּא דְּדָוִד אוֹלִיפְנָא. מַה כְּתִיב, (שמואל ב יב) וַיָּבֹא הַלֵּךְ לְאִישׁ הֶעָשִׁיר, הַלֵּךְ דְּקָרִיב לְפִתְחָא, וְלָא בָעֵי לְאִתְעַכְּבָא תַּמָּן, אֶלָּא לְמֵהַךְ לְאָרְחֵיהּ. כַּךְ הוּא יֵצֶר הָרָע, כְּמָה דְּמִקְּרַב לְבֵיתָא, מִתְקָרֵב גַּבֵּי דְּבַר נָשׁ, אִתְעַר עָלֵיהּ בְּחוֹבָא זְעֵיר, דָּא הוּא אוֹרַח עֲרָאי. חָמֵי דְּלֵית דִּמְחֵי בִידֵיהּ, מַה כְּתִיב, לַעֲשׂוֹת לָאוֹרַח הַבָּא אֵלָיו, אִתְעָבִיד לֵיהּ אוֹרַח אַכְסְנַאי בְּבֵיתָא, אִתְעַר עָלֵיהּ בְּחוֹבוֹי יַתִּיר, יוֹמָא חַד, אוֹ תְּרֵין יוֹמִין, כְּהַאי אוֹרַח דְּשָׁרָאן לֵיהּ בְּבֵיתָא, יוֹמָא

לשון הקודש

עִם הָאָדָם, דּוֹמֶה לְאִישׁ שֶׁקָּרֵב לְפֶתַח וְרוֹאֶה שֶׁאֵין מִי שֶׁמּוֹחֶה בְּיָדוֹ, נִכְנָס לַבַּיִת וְנַעֲשֶׂה לוֹ אוֹרַח. רוֹאֶה שֶׁאֵין מִי שֶׁמּוֹחֶה בְּיָדוֹ, וְיֵלֵךְ לוֹ לְדַרְכּוֹ. כֵּיוָן שֶׁנִּכְנָס לַבַּיִת וְאֵין מִי שֶׁיִּמְחֶה בְּיָדוֹ, מִתְמַנֶּה עָלָיו וְנַעֲשֶׂה בַּעַל הַבַּיִת, עַד שֶׁנִּמְצָא שֶׁכָּל הַבַּיִת עוֹמֵד לִרְשׁוּתוֹ.

מִמִּי לָמַדְנוּ? מִפָּרָשַׁת דָּוִד לָמַדְנוּ. מַה כָּתוּב? (שמואל–ב יב) וַיָּבֹא הַלֵּךְ לְאִישׁ הֶעָשִׁיר. הַלֵּךְ שֶׁקָּרֵב לַפֶּתַח וְלֹא רוֹצֶה לְהִתְעַכֵּב שָׁם, אֶלָּא לָלֶכֶת לְדַרְכּוֹ. כָּךְ הוּא יֵצֶר הָרָע, כְּמוֹ שֶׁקָּרֵב לַבַּיִת מִתְקָרֵב לָאָדָם. מִתְעוֹרֵר עָלָיו בְּחֵטְא קָטָן, זֶהוּ אוֹרַח עֲרַאי. רוֹאֶה שֶׁאֵין מִי שֶׁמּוֹחֶה בְּיָדוֹ, מַה כָּתוּב? לַעֲשׂוֹת לָאוֹרַח הַבָּא לוֹ [אֵלָיו], נַעֲשָׂה לוֹ אוֹרַח אַכְסְנַאי בַּבַּיִת, מִתְעוֹרֵר עָלָיו בְּחֵטְא יוֹתֵר, יוֹם אֶחָד אוֹ יוֹמַיִם, כְּאוֹרַח הַזֶּה שֶׁמַּשְׁהִים אוֹתוֹ בַּבַּיִת

חָדָא, אוֹ שְׁתֵּי יוֹמִין, (בְּגִין דְּאִיהוּ אוֹרַח) כֵּיוָן דְּחָמֵי דְּלֵית מָאן דִּמְחֵי בִידֵיהּ, מַה כְּתִיב, (שם) וַיַּעַשׂ לְאִישׁ הַבָּא אֵלָיו, אִתְעָבִיד מָארֵי דְּבֵיתָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית מב) הָאִישׁ אֲדוֹנֵי הָאָרֶץ. (רות א) אִישׁ נָעֳמִי. כַּךְ הוּא יֵצֶר הָרָע, אִתְעָבִיד לְקַבְלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, אִישׁ, בַּעַל הַבַּיִת, הָא אִתְקְשַׁר בַּר נָשׁ בְּפוּלְחָנֵיהּ, וְהוּא עָבִיד בֵּיהּ רְעוּתֵיהּ.

וְעַל דָּא בָּעֵי בַר נָשׁ לְשַׁוָּאָה מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא עָלֵיהּ תָּדִיר, בְּגִין דְּיֵהָא הַהוּא יֵצֶר הָרָע תָּבִיר בְּהוּ, דְּלֵית לֵיהּ מְקַטְרְגָא לְיֵצֶר הָרָע, בַּר מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגוֹ', עַל לְבָבֶךָ, עַל תְּרֵי יְצָרֶיךָ, יֵצֶר הַטּוֹב אִתְעַטָּר בְּהוּ, וְיֵצֶר הָרָע אִתְכָּנַע בְּהוּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, יֵצֶר הַטּוֹב, מַה בָּעֵי מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. אָמַר לֵיהּ, יֵצֶר הַטּוֹב אִתְעַטָּר בְּהוּ. וְיֵצֶר הָרָע, כֵּיוָן דְּחָמֵי בַּר נָשׁ לָא תָב, וְלָא בָּעֵי

לשון הקודש

יוֹם אֶחָד אוֹ יוֹמַיִם, (בְּגֹלֶל שֶׁהוּא אוֹרַח) כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵין מִי שֶׁמּוֹחֶה בְּיָדוֹ, מַה כָּתוּב? (שם) וַיַּעַשׂ[הָ] לְאִישׁ הַבָּא אֵלָיו, נַעֲשָׂה בַּעַל הַבַּיִת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מב) הָאִישׁ אֲדֹנֵי הָאָרֶץ. (רות א) אִישׁ נָעֳמִי. כָּךְ הוּא יֵצֶר הָרָע, נַעֲשָׂה כְּנֶגֶד הָאָדָם אִישׁ, בַּעַל הַבַּיִת, וְהִנֵּה נִקְשָׁר הָאָדָם לַעֲבוֹדָתוֹ, וְהוּא עוֹשֶׂה בּוֹ כִּרְצוֹנוֹ.

וְעַל כֵּן צָרִיךְ אָדָם לָשִׂים דִּבְרֵי תוֹרָה עָלָיו תָּמִיד, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע שָׁבוּר בָּהֶם, שֶׁאֵין לַיֵּצֶר הָרָע מְקַטְרֵג פְּרָט לְדִבְרֵי תוֹרָה, וְעַל כֵּן כָּתוּב וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגוֹ', עַל לְבָבְךָ – עַל שְׁנֵי יְצָרֶיךָ, שֶׁיֵּצֶר הַטּוֹב מִתְעַטֵּר בָּהֶם, וְיֵצֶר הָרָע נִכְנָע בָּהֶם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה יֵצֶר הַטּוֹב צָרִיךְ דִּבְרֵי תוֹרָה? אָמַר לוֹ,

לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא, כְּדֵין הוּא סָלִיק לְעֵילָא, וְאוֹלִיף עָלֵיהּ חוֹבָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ג) וּכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן.

כַּד אָתָא רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר, הָא וַדַּאי פַּרְשְׁתָּא דִקְרִיאַת שְׁמַע רְמִיזָא בֵּיהּ עֶשֶׂר אֲמִירָן כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, וְהָכִי הוּא וַדַּאי. וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, כְּלָלָא דְעֶשֶׂר אֲמִירָן אִינּוּן. וּבְגִין כָּךְ עֶשֶׂר פִּקּוּדִין אִית הָכָא, לָקֳבֵל עֶשֶׂר פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא. וּמַאן אִינּוּן. וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ. וְדִבַּרְתָּ בָּם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ. וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ. וּבְשָׁכְבְּךָ. וּבְקוּמֶךָ. וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ. וְהָיוּ לְטוֹטָפוֹת בֵּין עֵינֶיךָ. וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ. וּבִשְׁעָרֶיךָ. הָא עֶשֶׂר, לָקֳבֵל עֶשֶׂר אֲמִירָן. וְעַל דָּא פָּרְשָׁיָין אִלֵּין כְּלַל רַב אִינּוּן בְּאוֹרַיְיתָא, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, מָאן דְּאַשְׁלִים לֵיהּ בְּכָל

לשון הקודש

יֵצֶר הַטּוֹב מִתְעַטֵּר בָּהֶם. וְיֵצֶר הָרָע, כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה שֶׁאָדָם לֹא שָׁב וְלֹא רוֹצֶה לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, אָז הוּא עוֹלֶה לְמַעְלָה וּמְלַמֵּד עָלָיו חוֹבָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ג) וּכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן.

כְּשֶׁבָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר, הֲרֵי וַדַּאי פָּרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע רְמוּזָה בּוֹ עֶשֶׂר אֲמִירוֹת כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, וְכָךְ הוּא וַדַּאי. וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, הֵם הַכְּלָל שֶׁל עֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ יֵשׁ כָּאן עֶשֶׂר מִצְוֹת, כְּנֶגֶד עֶשֶׂר מִצְוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. וּמִי הֵן? וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ. וְדִבַּרְתָּ בָּם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ. וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ. וּבְשָׁכְבְּךָ. וּבְקוּמֶךָ. וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ. וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ. וּכְתַבְתָּם עַל מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ. וּבִשְׁעָרֶיךָ. הֲרֵי עֶשֶׂר כְּנֶגֶד עֶשֶׂר אֲמִירוֹת. וְעַל כֵּן הַפָּרָשִׁיּוֹת הַלָּלוּ הֵן כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי

יוֹמָא תְּרֵי זִימְנֵי, דְּהָא אִתְקַדָּשׁ בְּפוּמֵיהּ שְׁמָא קַדִּישָׁא כַּדְקָא יָאוּת.

רִבִּי אָחָא, הָוָה קָאִים עִמֵּיהּ דְּרִבִּי אֶלְעָזָר לֵילְיָא חַד בָּתַר פַּלְגוּת לֵילְיָא, וַהֲווּ מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא. פְּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר, (נ"א רִבִּי אָחָא) וְאָמַר, (דברים לב) כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאוֹרֶךְ יָמֶיךָ וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, עַל כָּל תְּנָאִין (נ"א פִּקּוּדִין) דְּגָזַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד עָאלוּ לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, גְּזֵרָה דְאוֹרַיְיתָא הָוָה. מָאי טַעֲמָא, בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא לָא מִתְיַישְׁבָא בְּאַרְעָא, אֶלָּא בְּאוֹרַיְיתָא. וְלָא מִתְיַישְׁבָא לְעֵילָא, אֶלָּא בְּאוֹרַיְיתָא.

דְּהָכִי אָמַר (רִבִּי שִׁמְעוֹן) אַבָּא, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לָא אִשְׁתְּמוֹדָע, אֶלָּא בְּגִין תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. שְׁכִינְתָּא לָא מִתְיַישְׁבָא לְעֵילָא וְתַתָּא אֶלָּא עִם תּוֹרָה

לשון הקודש

שֶׁמַּשְׁלִים אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם פַּעֲמַיִם, שֶׁהֲרֵי הִתְקַדֵּשׁ בְּפִיו הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי.

רַבִּי אָחָא הָיָה עוֹמֵד עִם רַבִּי אֶלְעָזָר לַיְלָה אֶחָד אַחֲרֵי חֲצוֹת הַלַּיְלָה, וְהָיוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר (רַבִּי אָחָא) וְאָמַר, (דברים ל) כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ וְגוֹ'.

בֹּא וּרְאֵה, עַל כָּל הַתְּנָאִים (הַמִּצְוֹת) שֶׁגָּזַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, גְּזֵרַת הַתּוֹרָה הָיְתָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁכִינָה לֹא מִתְיַשֶּׁבֶת בָּאָרֶץ אֶלָּא בַּתּוֹרָה, וְלֹא מִתְיַשֶּׁבֶת לְמַעְלָה אֶלָּא בַּתּוֹרָה.

שֶׁכָּךְ אָמַר (רַבִּי שִׁמְעוֹן) אַבָּא, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לֹא נוֹדַעַת, אֶלָּא בִּשְׁבִיל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. הַשְּׁכִינָה לֹא מִתְיַשֶּׁבֶת לְמַעְלָה

דִּלְתַתָּא. דְּכָל זִמְנָא דְּאוֹרַיְיתָא אִשְׁתְּכַח עִמֵּיהּ, יַכְלָא לְמֵיקָם בְּעָלְמָא. (נ"א תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לָא אִשְׁתְּמוֹדְעָא אֶלָּא בְּגִין תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לָא אִשְׁתְּמוֹדְעָא אֶלָּא מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וַדַּאי כְּלָל הַצָּרִיךְ לִפְרָט, וּפְרָט הַצָּרִיךְ לִכְלָל. שְׁכִינְתָּא לָא מִתְיַישְׁבָא לְעֵילָא אֶלָּא בְּאוֹרַיְיתָא דִּלְתַתָּא. דְּכָל זִמְנָא דְּאוֹרַיְיתָא אִשְׁתְּכַחַת יַכִּילָא לְמֵיקָם בְּעָלְמָא) הָדָא הוּא דִּכְתִיב, כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאוֹרֶךְ יָמֶיךָ לָשֶׁבֶת עַל הָאֲדָמָה. עַל הָאֲדָמָה סְתָם. וְאִי לָאו דְּאַפְּסִיק מִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא לָא יַכְלָא לְמֵיקָם. דִּכְתִיב, (ירמיה ט) עַל מַה אָבְדָה הָאָרֶץ. וּכְתִיב, וַיֹּאמֶר יְיָ' עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי.

עַד דַּהֲווֹ יַתְבֵי, מָאִיךְ רִבִּי שִׁמְעוֹן רֵישֵׁיהּ. אָמַר, וַדַּאי הָכִי הוּא וְדָא הוּא רָזָא דְּאַשְׁכַּחְנָא בְּסִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, וְאוֹקִים קְרָא דָא, בְּרָזָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב, (שמות כא) שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעוֹנָתָהּ לָא יִגְרָע. וְאִי אִתְמְנָעוּ מִנָּהּ, מָה כְתִיב, וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה נ) אֵי זֶה סֵפֶר כְּרִיתוּת אִמְּכֶם אֲשֶׁר

לשון הקודש

וּלְמַטָּה, אֶלָּא עִם הַתּוֹרָה שֶׁלְּמַטָּה. שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהַתּוֹרָה נִמְצֵאת עִמּוֹ, יָכוֹל לַעֲמֹד בָּעוֹלָם. (תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לֹא נוֹדַעַת אֶלָּא מִשּׁוּם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לֹא נוֹדַעַת אֶלָּא מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וַדַּאי כְּלָל הַצָּרִיךְ לִפְרָט, וּפְרָט הַצָּרִיךְ לִכְלָל. הַשְּׁכִינָה לֹא מִתְיַשֶּׁבֶת לְמַעְלָה אֶלָּא בַּתּוֹרָה שֶׁלְּמַטָּה. שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהַתּוֹרָה נִמְצֵאת, יְכוֹלָה לְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם) זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ לָשֶׁבֶת עַל הָאֲדָמָה. עַל הָאֲדָמָה סְתָם. וְאִם לֹא שֶׁמַּפְסִיק דִּבְרֵי תּוֹרָה, לֹא יָכוֹל לַעֲמֹד, שֶׁכָּתוּב (ירמיה ט) עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ. וְכָתוּב, וַיֹּאמֶר ה' עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי.

בְּעוֹדָם יוֹשְׁבִים, הִנְמִיךְ רַבִּי שִׁמְעוֹן אֶת רֹאשׁוֹ וְאָמַר, וַדַּאי כָּךְ הוּא, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁמָּצָאנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא, וּבֵאֵר הַפָּסוּק הַזֶּה בְּסוֹד שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (שמות כא) שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע. וְאִם מוֹנְעִים מִמֶּנָּה, מַה

שִׁלַּחְתִּיהָ. וּכְתִיב, (ישעיה נב) חִנָּם נִמְכַּרְתֶּם וְלֹא בְכֶסֶף תִּגָּאֲלוּ. וּמַאן דְּמָנַע אוֹרַיְיתָא מִנָּהּ, כְּמַאן דְּנָסַב מָאנֵי (ס"א שְׁאֵרָהּ) דְּאִתְּתָא, וּמָנַע לֵיהּ מִנָּהּ, דָּא אִשְׁתְּאָרַת כְּאַרְמַלְתָּא, וְלָא אַרְמַלְתָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איכה א) הָיְתָה כְּאַלְמָנָה, וְלָא אַלְמָנָה.

יָתְבוּ וְאִתְעַסְּקוּ בְּאוֹרַיְיתָא, עַד דְּנָהִיר יוֹמָא. בָּתַר דְּנָהִיר יוֹמָא, קָמוּ וְאָזְלוּ. עַד דַּהֲווֹ אָזְלוּ, חָמוּ חַד גְּבָר דְּהֲוָה אָזִיל בְּאָרְחָא, וְרֵישֵׁיהּ עָטִיף, קְרִיבוּ גַּבֵּיהּ, וַהֲוָה רָחִישׁ (דף רס"ח ע"ב) בְּשִׂפְוָותֵיהּ, וְלָא אָתִיב לוֹן מִדִּי. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי הַאי אִמְלַךְ בְּמָאנֵיהּ. יָתִיב רִבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אָחָא וְצַלּוּ צְלוֹתָא, וְהַהוּא גְּבַר קָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ בַּאֲתָר אַחֲרָא. בָּתַר דְּסִיְּימוּ צְלוֹתָא, אַזְלוּ בְאָרְחָא, וְהַהוּא גַּבְרָא אִשְׁתְּמִיט מִנַּיְיהוּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הַאי גַּבְרָא, אוֹ טִפְּשָׁא

לשון הקודש

כָּתוּב? וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כֶּסֶף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נ) אֵי זֶה סֵפֶר כְּרִיתוּת אִמְּכֶם אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּיהָ. וְכָתוּב (שם נב) חִנָּם נִמְכַּרְתֶּם וְלֹא בְכֶסֶף תִּגָּאֲלוּ. וּמִי שֶׁמּוֹנֵעַ מִמֶּנָּה תּוֹרָה, כְּמִי שֶׁלּוֹקֵחַ בַּעַל (שְׁאֵרָהּ) שֶׁל אִשָּׁה וּמוֹנֵעַ אוֹתוֹ מִמֶּנָּה. זוֹ נִשְׁאֶרֶת כְּאַלְמָנָה, וְלֹא אַלְמָנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איכה א) הָיְתָה כְּאַלְמָנָה, וְלֹא אַלְמָנָה.

יָשְׁבוּ וְהִתְעַסְּקוּ בַּתּוֹרָה עַד שֶׁהֵאִיר הַיּוֹם. אַחַר שֶׁהֵאִיר הַיּוֹם, קָמוּ וְהָלְכוּ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וְרֹאשׁוֹ עָטוּף. קָרְבוּ אֵלָיו, וְהָיָה מְרַחֵשׁ בְּשִׂפְתוֹתָיו וְלֹא הֵשִׁיב לָהֶם דָּבָר. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי זֶה נִמְלָךְ בְּרִבּוֹנוֹ. יָשְׁבוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אָחָא וְהִתְפַּלְּלוּ תְּפִלָּה, וְאוֹתוֹ הָאִישׁ עָמַד בִּמְקוֹמוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר. אַחַר שֶׁסִּיְּמוּ הַתְּפִלָּה הָלְכוּ לַדֶּרֶךְ, וְאוֹתוֹ הָאִישׁ נִשְׁמַט

הוּא, אוֹ אָרְחוֹי לָא מִתְיַשְׁרָן. אָמַר, נִתְעַסָּק בְּאוֹרַיְיתָא, דְּהָא שַׁעֲתָא הִיא.

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי ג) כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ וּכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן. כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ, זַכָּאִין אִינּוּן דְּמִתְעַסְּקֵי בְּאוֹרַיְיתָא. עַד לָא פָּתַח מִלָּה, קָרִיב הַהוּא בַּר נָשׁ גַּבַּיְיהוּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, לֵית לָן לְמִפְסַק מִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא, דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, זָכֵי לְמֵירַת יְרוּתָא דְּאַחֲסָנָא דִּלְעֵילָא, בִּיקָרָא דְּמַלְכָּא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, וְזָכֵי לְמֵירַת יְרוּתָא דְּאַחֲסָנָא בְּהַאי עָלְמָא, וּמַאי אִיהוּ. הַהוּא דְּאִקְרֵי כְּבוֹד יְיָ', דְּלָא פָּסַק מִנַּיְיהוּ לְעָלְמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ, הַהוּא דְּאִקְרֵי כְּבוֹד יְיָ'.

וּכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן, מַאי הוּא. תָּא חֲזֵי, כַּד בַּר נָשׁ אָזַל בְּאֹרַח מֵישָׁר קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

מֵהֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָאִישׁ הַזֶּה, אוֹ שֶׁהוּא טִפֵּשׁ, אוֹ שֶׁדְּרָכָיו לֹא יְשָׁרוֹת. אָמַר, נִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי הַשָּׁעָה הִיא לָזֶה.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי ג) כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ וּכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן. כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ, אַשְׁרֵי אוֹתָם שֶׁמִּתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה. וְטֶרֶם שֶׁפָּתַח בַּדָּבָר, קָרַב אֲלֵיהֶם אוֹתוֹ אָדָם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵין לָנוּ לְהַפְסִיק בְּדִבְרֵי תוֹרָה, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, זוֹכֶה לָרֶשֶׁת יְרֻשָּׁה שֶׁל הַנַּחֲלָה שֶׁלְּמַעְלָה, בַּכָּבוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ, וְזוֹכֶה לָרֶשֶׁת יְרֻשָּׁה שֶׁל נַחֲלָה בָּעוֹלָם הַזֶּה. וּמִי הִיא? אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא כְּבוֹד ה', שֶׁלֹּא פּוֹסֵק מֵהֶם לְעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ, הַהוּא שֶׁנִּקְרָא כְּבוֹד ה'.

וּכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן, מַה הוּא? בֹּא

הוּא, וְאִשְׁתָּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, הָא הַהוּא כְּבוֹד יְיָ' יָרִית לְגַרְמֵיהּ, וְכַמָּה אַפִּטְרוֹפְּסִין סַנֵּיגוֹרִין אִשְׁתַּכָּחוּ לְעֵילָּא עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, וְכֻלְּהוּ אוֹלְפִין עָלֵיהּ זְכוּ, קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְאִי בַּר נָשׁ לָא אִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא אָזַל בְּאָרְחָא דְּמָארֵיהּ, הוּא עָבִיד קַטֵּיגוֹרָא עָלֵיהּ. וְהַהוּא קַטֵּיגוֹרָא שָׁאט בַּאֲוִירָא (וְאָזִיל לֵיהּ), וְלָא סָלִיק לְעֵילָּא, דִּלְמָא יְתוּב אָדָם מֵחוֹבוֹי. כֵּיוָן דְּחָמֵי דְּבַר נָשׁ לָא תָּב, וְלָא בָּעֵי לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא, כְּדֵין הוּא סָלִיק לְעֵילָּא, וְאוֹלִיף עָלֵיהּ חוֹבָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וּכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן, וְסָלִיק לְעֵילָּא וְעָבִיד קִטְרוּגָא.

פָּתַח וְאָמַר, (זכריה יד) **וְאִם מִשְׁפַּחַת מִצְרַיִם לֹא תַעֲלֶה וְלֹא בָאָה וְלֹא עֲלֵיהֶם תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה וְגוֹ'. מָאי שְׁנָא מִצְרַיִם הָכָא, מִכָּל שְׁאַר עַמִּין, דְּהָא לְכֻלְּהוּ כְּתִיב** (שם) **וְלֹא עֲלֵיהֶם יִהְי הַגֶּשֶׁם, וְהָכָא לָא. אֶלָּא הָא**

לשון הקודש

וּרְאֵה, כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, הֲרֵי אוֹתוֹ כְּבוֹד ה' הוּא יוֹרֵשׁ לְעַצְמוֹ, וְכַמָּה אֶפִּיטְרוֹפְּסִים וְסָנֵגוֹרִים נִמְצָאִים לְמַעְלָה עַל הָאָדָם, וְכֻלָּם מְלַמְּדִים עָלָיו זְכוּת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. וְאִם אֵין הָאָדָם מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְלֹא הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ רִבּוֹנוֹ, הוּא נַעֲשֶׂה עָלָיו קָטֵגוֹר. וְאוֹתוֹ קָטֵגוֹר מְשׁוֹטֵט בָּאֲוִיר (וְהוֹלֵךְ לוֹ), וְלֹא עוֹלֶה לְמַעְלָה, אוּלַי יָשׁוּב הָאָדָם מֵחֶטְאוֹ. כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵין הָאָדָם שָׁב וְלֹא רוֹצֶה לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, אָז הוּא עוֹלֶה לְמַעְלָה וּמְלַמֵּד עָלָיו חוֹבָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן, וְעוֹלֶה לְמַעְלָה וְעוֹשֶׂה קִטְרוּג.

פָּתַח וְאָמַר, (זכריה יד) **וְאִם מִשְׁפַּחַת מִצְרַיִם לֹא תַעֲלֶה וְלֹא בָאָה וְלֹא עֲלֵיהֶם תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה וְגוֹ'.** מַה שּׁוֹנֶה מִצְרַיִם כָּאן מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים, שֶׁהֲרֵי לְכֻלָּם כָּתוּב וְלֹא

אוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, דְּהָא אַרְעָא דְּמִצְרַיִם לָא אִצְטְרִיךְ לְמִטְרָא, וְעַל דָּא לָאו הִיא בִּכְלָלָא דְּאִינּוּן דְּבָעָן מִטְרָא, אֲבָל אִינּוּן, דִּינָא אַחֲרָא אִסְתַּלָּק עָלַיְיהוּ, וְשַׁפִּיר קָאַמְרוּ.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (דברים יא) כִּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא כְאֶרֶץ מִצְרַיִם הִיא אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִשָּׁם וְגוֹ'. דְּהָא נַהֲרָא סָלִיק, מִגֵּיהּ מִשְׁתַּקְיָא אַרְעָא, אֲבָל הָכָא לִמְטַר הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתֶּה מָיִם, דְּהָא אַרְעָא קַדִּישָׁא מִן שְׁמַיָּא אִתְשַׁקְיָא תָדִיר. וְכַד יִשְׂרָאֵל הֲווֹ עַסְקִין בְּאוֹרַיְיתָא, הָוָה אִתְשַׁקְיָא כְּדְקָא יָאוּת. וּמַאן דְּמָנַע אוֹרַיְיתָא מִנָּהּ, כְּאִילּוּ מָנַע טַב מִן כָּל עָלְמָא. עָאלוּ לְגוֹ מְעַרְתָּא חָדָא דְּהַוָּה בְּאָרְחָא, עָאל הַהוּא גְּבַר עִמְּהוֹן, יָתְבוּ.

לשון הקודש

עֲלֵיהֶם יְהִי הַנֶּשֶׁם, וְכָאן לֹא? אֶלָּא הֲרֵי פִּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים, שֶׁהֲרֵי אֶרֶץ מִצְרַיִם אֵינָהּ צְרִיכָה מָטָר, וְעַל כֵּן אֵינָהּ בִּכְלַל אוֹתָן שֶׁצְּרִיכוֹת מָטָר, אֲבָל הֵם, דִּין אַחֵר עוֹלֶה עֲלֵיהֶם, וְיָפֶה אָמְרוּ.

בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב (דברים יא) כִּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא כְאֶרֶץ מִצְרַיִם הִיא אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִשָּׁם וְגוֹ'. שֶׁהֲרֵי הַנָּהָר הָעוֹלֶה, מִמֶּנּוּ מֻשְׁקֵית הָאָרֶץ, אֲבָל כָּאן – לִמְטַר הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתֶּה מָיִם, שֶׁהֲרֵי הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה מֻשְׁקֵית תָּמִיד מִן הַשָּׁמַיִם, וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, הָיְתָה מֻשְׁקֵית כָּרָאוּי. וּמִי שֶׁמּוֹנֵעַ מִמֶּנָּה תּוֹרָה, כְּאִלּוּ מוֹנֵעַ טוֹב מִכָּל הָעוֹלָם. נִכְנְסוּ לְתוֹךְ מְעָרָה אַחַת שֶׁהָיְתָה בַּדֶּרֶךְ, נִכְנַס עִמָּהֶם אוֹתוֹ הָאִישׁ. יָשְׁבוּ.

פְּתַח הַהוּא גַּבְרָא וְאָמַר, (שמות לג) וְדִבֶּר יְיָ' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר וְגוֹ', הַאי קְרָא לָאו רֵישֵׁיהּ סֵיפֵיהּ וְלָאו סֵיפֵיהּ רֵישֵׁיהּ. וְלָא מִלָּה דָּא כְּמִלָּה דָּא, בְּקַדְמִיתָא וְדִבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים שַׁפִּיר, לְבָתָר וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה, לְבָתָר וּמְשָׁרְתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר, מַהוּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר וַדַּאי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בִּיקָרָא דִּילָן, דְּהַשְׁתָּא זִוּוּגָא דִּילָן בִּשְׁכִינְתָּא, וּשְׁכִינְתָּא לָא אִתְעָדֵי מִנָּן. מָאן דְּפָתַח פִּתְחָא, לֵימָא מִלָּה.

פְּתַח וְאָמַר, וְדִבֶּר יְיָ' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים, בְּכַמָּה דַּרְגִּין עִלָּאִין וְיַקִּירִין, אִתְפְּרַשׁ מֹשֶׁה נְבִיאָה מְהֵימְנָא, עַל כָּל שְׁאַר נְבִיאֵי דְעָלְמָא. דְּהָא כֻּלְּהוּ לְקֻבְלֵיהּ, כְּקוֹף בִּפְנֵי בְנֵי נָשָׁא. שְׁאַר נְבִיאֵי הֲווֹ מִסְתַּכְּלֵי בְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נָהִיר, וְעִם כָּל דָּא לָא

לשון הקודש

פְּתַח אוֹתוֹ הָאִישׁ וְאָמַר, (שמות לג) וְדִבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר וְגוֹ'. הַפָּסוּק הַזֶּה אֵין רֹאשׁוֹ סוֹפוֹ וְאֵין סוֹפוֹ רֹאשׁוֹ, וְלֹא מִלָּה זוֹ כְּמִלָּה זוֹ. בַּתְּחִלָּה וְדִבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים – יָפֶה. אַחַר כָּךְ וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה, אַחַר כָּךְ וּמְשָׁרְתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר, מַהוּ? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בִּכְבוֹדֵנוּ, שֶׁכָּעֵת הַזִּוּוּג שֶׁלָּנוּ עִם הַשְּׁכִינָה, וְהַשְּׁכִינָה לֹא סָרָה מֵעִמָּנוּ. מִי שֶׁפּוֹתֵחַ פֶּתַח, יֹאמַר דָּבָר.

פְּתַח וְאָמַר, וְדִבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים, בְּכַמָּה דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת וְנִכְבָּדוֹת נִפְרַד מֹשֶׁה הַנָּבִיא הַנֶּאֱמָן עַל כָּל שְׁאָר נְבִיאֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם כְּנֶגְדּוֹ כְּמוֹ קוֹף בִּפְנֵי בְּנֵי אָדָם. שְׁאָר הַנְּבִיאִים הָיוּ מִסְתַּכְּלִים בְּאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, וְעִם כָּל זֶה לֹא הָיוּ זוֹקְפִים פָּנִים לְמַעְלָה

הֲוֹוּ זַקְפָּן אַנְפִּין לְעֵילָא לְאִסְתַּכְּלָא, אֶלָּא כְּמָה דִכְתִיב, (דניאל י) וַאֲנִי הָיִיתִי נִרְדָּם עַל פָּנַי וּפָנַי אָרְצָה. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּמִלִּין לָא הֲוֹוּ גַּבָּיְיהוּ בְּאִתְגַּלְיָיא.

וּמֹשֶׁה נְבִיאָה מְהֵימָנָא לָאו הָכִי, דְּהוּא הָוָה מִסְתָּכֵּל בְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְנַהֲרָא, וְקָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּהָוָה זָקִיף רֵישָׁא לְאִסְתַּכְּלָא, כְּמַאן דְּאָמַר לְחַבְרֵיהּ, זָקוֹף רֵישָׁךְ, וְיִסְתַּכְּלוּן אַנְפָּךְ בְּאַנְפָּאי, בְּגִין דְּתִנְדַּע מִלֵּי. כַּךְ מֹשֶׁה, פָּנִים אֶל פָּנִים זָקִיף רֵישָׁא, בְּלָא דְּחִילוּ, אַנְפּוֹי זַקְפָּאן וּמִסְתָּכֵּל (דף רס"ט ע"א) בְּזִיו יְקָרָא עִלָּאָה, וְלָא אִשְׁתַּנֵּי דַּעְתּוֹי וְאַנְפּוֹי, כִּשְׁאַר נְבִיאִין, דְּכַד הֲוֹוּ נַבְאָן (ס"א בָּעָאן) לְאִסְתַּכְּלָא, נַפְקָא מֵרְשׁוּתַיְיהוּ וּמִדַּעְתַּיְיהוּ, וְאִשְׁתָּנֵי זִיו אַנְפַּיְיהוּ, וְלָא הֲוֹוּ יַדְעֵי מֵהַאי עָלְמָא כְּלוּם.

לשון הקודש

לְהִסְתַּכֵּל, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דניאל י) וַאֲנִי הָיִיתִי נִרְדָּם עַל פָּנַי וּפָנַי אָרְצָה. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהַדְּבָרִים לֹא הָיוּ אֲלֵיהֶם בִּגְלוּי. **וּמֹשֶׁה** הַנָּבִיא הַנֶּאֱמָן לֹא כָּךְ, שֶׁהוּא הָיָה מִסְתַּכֵּל בְּאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה וְעוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהָיָה זוֹקֵף רֹאשׁ לְהִסְתַּכֵּל, כְּמִי שֶׁאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: זְקוֹף רֹאשְׁךָ, וְיִסְתַּכְּלוּ פָּנֶיךָ בְּפָנַי, כְּדֵי שֶׁתֵּדַע הַדְּבָרִים שֶׁלִּי. כָּךְ מֹשֶׁה, פָּנִים אֶל פָּנִים זוֹקֵף רֹאשׁ, בְּלִי פַּחַד, פָּנִים זְקוּפוֹת, וּמִסְתַּכֵּל בְּזִיו הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן, וְלֹא הִשְׁתַּנְּתָה דַעְתּוֹ וּפָנָיו כְּמוֹ שְׁאָר הַנְּבִיאִים, שֶׁכְּשֶׁהָיוּ מִתְנַבְּאִים (רוצים) לְהִסְתַּכֵּל, יָצְאוּ מֵרְשׁוּתָם וּמִדַּעְתָּם וְהִשְׁתַּנָּה זִיו פְּנֵיהֶם, וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִים מֵהָעוֹלָם הַזֶּה כְּלוּם.

וּמֹשֶׁה לָאו הָכִי, דְּמֹשֶׁה בְּהַהוּא דַּרְגָּא עִלָּאָה מַמָּשׁ הָוָה מִסְתָּכֵּל, וְלָא נָפֵק מֵרְשׁוּתֵיהּ וּמִן דַּעְתֵּיהּ, דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דְּהֲוָה מִסְתָּכֵּל בְּזִיו יְקָרָא עִלָּאָה, מִיַּד וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה, לְמַלְלָא עִמְּהוֹן בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיכָאן, וְדַעְתּוֹי מִתְיַשְּׁבָא בֵּיהּ כְּקַדְמִיתָא, וְיַתִּיר. וְדָא הוּא וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה. וּמְשָׁרְתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר, וַדַּאי דְּהֲוָה יָנִיק מִתּוֹךְ הָאֹהֶל, וְאוֹלִיף לְאִסְתַּכְּלָא בְּרוּחַ קֻדְשָׁא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמואל א ג) וְהַנַּעַר שְׁמוּאֵל מְשָׁרֵת אֶת יְיָ׳.

תָּא חֲזֵי, כָּל זִמְנָא דְּהֲוָה יְהוֹשֻׁעַ לְגַבֵּי דְּמֹשֶׁה, הָוָה אוֹלִיף וְיָנִיק מִתּוֹךְ הָאֹהֶל, וְלָא דָחִיל. בָּתַר דְּאִתְפְּרַשׁ מִמֹּשֶׁה, וַהֲוָה בִּלְחוֹדוֹי, מַה כְּתִיב, (יהושע ה) וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ עַל פָּנָיו אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ, דְּלָא הָוָה יְכִיל לְאִסְתַּכָּל, וְהַאי מֵחַד שְׁלִיחָא, כָּל שֶׁכֵּן מֵאַתָּר אַחֲרָא.

לשון הקודש

וּמֹשֶׁה לֹא כָּךְ, שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה מִסְתַּכֵּל מַמָּשׁ בַּדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה הַהִיא, וְלֹא יָצָא מֵרְשׁוּתוֹ וּמִדַּעְתּוֹ, שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה מִסְתַּכֵּל בְּזִיו הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן, מִיָּד וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה, לְדַבֵּר עִמָּהֶם בְּכָל מַה שֶּׁהִצְטָרְכוּ, וְדַעְתּוֹ מִתְיַשֶּׁבֶת בּוֹ כְּבָרִאשׁוֹנָה, וְיוֹתֵר. וְזֶהוּ וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה. וּמְשָׁרְתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר, וַדַּאי שֶׁהָיָה יוֹנֵק מִתּוֹךְ הָאֹהֶל, לָמַד לְהִסְתַּכֵּל בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–א ג) וְהַנַּעַר שְׁמוּאֵל מְשָׁרֵת אֶת ה׳.

בֹּא וּרְאֵה, כָּל זְמַן שֶׁהָיָה יְהוֹשֻׁעַ אֵצֶל מֹשֶׁה, הָיָה לוֹמֵד וְיוֹנֵק מִתּוֹךְ הָאֹהֶל וְלֹא פּוֹחֵד. אַחַר שֶׁנִּפְרַד מִמֹּשֶׁה וְהָיָה לְבַדּוֹ, מַה כָּתוּב? (יהושע ה) וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ אֶל פָּנָיו אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ. שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל.

לְבַר נָשׁ, דְּאַפְקִיד מַלְכָּא גַּבֵּיהּ מָאנֵי דְּהָב וְאַבְנֵי יְקָר, כָּל זְמָנָא דְּמִשְׁתַּכְּחֵי גַּבֵּיהּ, שַׁמָּשָׁא דְּבֵיתֵיהּ, אָחִיד בְּהוּ וְאִסְתְּכַּל בְּהוּ. כֵּיוָן דְּסָלִיק הַהוּא בַּר נָשׁ מֵעָלְמָא, לָא שָׁבִיק מַלְכָּא לְגַבֵּי שַׁמָּשָׁא כְּלוּם, וְאָחִיד פִּקְדּוֹנָא דִּילֵיהּ. אָמַר הַהוּא שַׁמָּשָׁא, וַוי דְּאָבְדִית. בְּיוֹמוֹי דְּמָארִי, כָּל אִלֵּין הֲווֹ בִּידִי.

כַּךְ יְהוֹשֻׁעַ, בְּיוֹמוֹי דְּמֹשֶׁה הָוָה יָנִיק בְּכָל יוֹמָא מִתּוֹךְ הָאֹהֶל, וְלָא דָחִיל. כָּתַר דְּשָׁכִיב, וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ עַל פָּנָיו. וַאֲנָא בְּגִין דַּאֲנָא שְׁכִיחַ בְּגַוַּוּיכוּ, אֶסְתָּכַּל בְּמִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא אֶהֱא דָחִיל. כָּתַר דְּאֶתְפְּרַשׁ מִנַּיְיכוּ, וְלָא אִיכוּל לְאִסְתַּכְּלָא בִּלְחוֹדָאי.

תּוּ פָּתַח וְאָמַר, (דברים ו) וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם וְגוֹ'. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים מה) חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים. דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְחַדְּדָא מִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא לִבְרֵיהּ, כְּחַרְבָּא

לשון הקודש

וְזֶה מִשָּׁלִיחַ אֶחָד, כָּל שֶׁכֵּן מִמָּקוֹם אַחֵר. **לְאָדָם** אֶחָד שֶׁהִפְקִיד אֶצְלוֹ הַמֶּלֶךְ כְּלֵי זָהָב וַאֲבָנִים יְקָרוֹת. כָּל זְמַן שֶׁנִּמְצָאִים אֶצְלוֹ, הַשַּׁמָּשׁ שֶׁל בֵּיתוֹ אוֹחֵז בָּהֶם וּמִסְתַּכֵּל בָּהֶם. כֵּיוָן שֶׁהִסְתַּלֵּק אוֹתוֹ אָדָם מֵהָעוֹלָם, לֹא הִשְׁאִיר הַמֶּלֶךְ אֵצֶל הַשַּׁמָּשׁ כְּלוּם, וְאָחַז אֶת פִּקְדּוֹנוֹ. אָמַר אוֹתוֹ שַׁמָּשׁ: אוֹי עַל מַה שֶׁאִבַּדְתִּי. בִּימֵי אֲדוֹנִי הָיוּ כָּל אֵלֶּה בְּיָדִי.

כָּךְ יְהוֹשֻׁעַ, בִּימֵי מֹשֶׁה הָיָה יוֹנֵק בְּכָל יוֹם מִתּוֹךְ הָאֹהֶל וְלֹא פּוֹחֵד. אַחַר שֶׁנִּפְטַר, וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ עַל פָּנָיו. וַאֲנִי, מִשּׁוּם שֶׁאֲנִי מָצוּי בְּתוֹכְכֶם, אֶסְתַּכֵּל בְּדִבְרֵי הַתּוֹרָה וְלֹא אֶפְחַד. אַחַר שֶׁאֶפָּרֵד מִכֶּם, וְלֹא אוּכַל לְהִסְתַּכֵּל לְבַדִּי.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם וְגוֹ'. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מה) חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים. שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְחַדֵּד דִּבְרֵי תוֹרָה

דְּאִיהוּ שִׁנְּנָא בִּתְרֵי סִטְרוֹי, בְּגִין דְּיֵיעוּל לֵיהּ חִדּוּדָא וְחֶדְוָה בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא יִשְׁתְּכַּח לְבֵיהּ בְּטִפְּשׁוּתָא. וְדִבַּרְתָּ בָּם, כָּל מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, כָּל חַד וְחַד אוֹרְחָא לֵיהּ בִּלְחוֹדוֹי. וְדִבַּרְתָּ בָּם, וְתְדַבֵּר מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא בְּעֵי בַּר נָשׁ לְאַנְהָגָא גַּרְמֵיהּ בְּהוּ, וּלְאִתְנַהֲגָא גַּרְמֵיהּ, דְּלָא יִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא.

בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ, לְאַנְהָגָא גַּרְמֵיהּ בְּבֵיתֵיהּ בְּאֹרַח מֵישָׁר וּבְאֹרַח תִּקּוּנָא, דְּיִלְפּוּן מִנֵּיהּ בְּנֵי בֵיתֵיהּ לְאַנְהָגָא גַּרְמֵיהּ עִמְּהוֹן בְּנַחַת וּבְחֵידוּ, וְלָא יָטִיל דְּחִילוּ בִּבְנֵי בֵיתֵיהּ יַתִּיר, וְכָל עוֹבָדוֹי בְּבֵיתֵיהּ בְּאֹרַח תִּקּוּנָא. וּבְלֶכְתְּךָ בַּדֶּרֶךְ, לְאַנְהָגָא בְּמִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא, וּלְתַקְּנָא גַּרְמֵיהּ בְּהוּ כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ, וּלְדַבְּרָא גַּרְמֵיהּ בְּאוֹרְחוֹי דְּאוֹרַיְיתָא. וּמַאי אִיהוּ. כְּמָה דְּיַעֲקֹב. לְדוּרוֹן. לִקְרָבָא. לִצְלוֹתָא. וּצְלוֹתָא בָּעֵי לְצַלָּאָה לְמָארֵיהּ, וְעֵילָא מִנְּהוֹן מִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

לִבְנוֹ כַּחֶרֶב שֶׁהִיא שְׁנוּנָה בִּשְׁנֵי הַצְּדָדִים, כְּדֵי שֶׁיַּכְנִיס לוֹ הַחִדּוּד וְהַשִּׂמְחָה בַּתּוֹרָה, וְלֹא יִמָּצֵא לִבּוֹ בְּטִפְּשׁוּת. וְדִבַּרְתָּ בָּם, כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, לְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ דֶּרֶךְ לְבַדּוֹ. וְדִבַּרְתָּ בָּם?! וּתְדַבֵּר הָיָה צָרִיךְ לוֹ לִכְתֹּב! אֶלָּא צָרִיךְ אָדָם לְהַנְהִיג עַצְמוֹ בָּהֶם, וּלְהַנְהִיג עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִסְטֶה לִימִין וְלִשְׂמֹאל.

בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ, לְהַנְהִיג עַצְמוֹ בְּבֵיתוֹ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה וּבְדֶרֶךְ תִּקִּינָה, שֶׁיִּלְמְדוּ מִמֶּנּוּ בְּנֵי בֵיתוֹ לְהַנְהִיג עַצְמָם בְּנַחַת וּבְשִׂמְחָה, וְלֹא יַטִּיל פַּחַד בִּבְנֵי בֵיתוֹ יוֹתֵר, וְכָל מַעֲשָׂיו בְּבֵיתוֹ בְּדֶרֶךְ תִּקִּינָה. וּבְלֶכְתְּךָ בַּדֶּרֶךְ, לְהַנְהִיג בְּדִבְרֵי תוֹרָה, וּלְתַקֵּן אֶת עַצְמוֹ בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, וּלְהַנְהִיג עַצְמוֹ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה. וּמַה הוּא?

וּבְשָׁכְבְּךָ, לְדַבְּרָא גַּרְמֵיהּ בִּדְחִילוּ דְּמָאֲרֵיהּ, בִּקְדוּשָׁה, בַּעֲנָוָה דְּלָא יִשְׁתְּכַח חָצִיף לָקָבְלֵיהּ דְּמָאֲרֵיהּ. וּבְקוּמֶךָ, לְמֵיהַב תֻּשְׁבְּחָן לְמָאֲרֵיהּ דְּאָתִיב נִשְׁמָתֵיהּ. דְּהָא בְּכַמָּה חִיּוּבִין אִשְׁתְּכַח קַמֵּי מָאֲרֵיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד עִמֵּיהּ חֶסֶד, וְאָתִיב לֵהּ לְגוּפֵיהּ. (דברים ו) וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶכָה. הָא אוּקְמוּהָ, עַל יַד כֵּהָה, וְדָא הוּא שְׁמָאלָא. וּבְסִפְרָא דְּאַגַּדְתָּא אָמַר, עַל יַד כ"ה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (בראשית טו) כ"ה יִהְיֶה זַרְעֶךָ.

וְחַבְרַיָּיא יַתְבֵי דָּרוֹמָא אוּקְמוּהָ בְּרָזָא דִּלְהוֹן, אַרְבַּע בָּתֵּי דִּתְפִילִין כְּהַאי גַּוְונָא. (נ"א בְּגַוְונָא אַחֲרָא) קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר סְתָם, לָקָבֵל כִּתְרָא עִלָּאָה דְּכוֹלָא. וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ, לָקָבֵל חָכְמָה. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְאָהַבְתָּ, לָקָבֵל בִּינָה. וְהָיָה לָקָבֵל חֶסֶד. לְבָתָר כְּלִילָן כֻּלְּהוּ

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁיַּעֲקֹב, לְדוֹרוֹן, לִקְרָב וְלִתְפִלָּה. וְהַתְּפִלָּה צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל לְרִבּוֹנוֹ, וּמֵעַל כֻּלָּם דִּבְרֵי תוֹרָה.

וּבְשָׁכְבְּךָ, לְהַנְהִיג עַצְמוֹ בְּיִרְאַת רִבּוֹנוֹ, בִּקְדֻשָּׁה וּבַעֲנָוָה, שֶׁלֹּא יִמָּצֵא חָצוּף כְּנֶגֶד רִבּוֹנוֹ. וּבְקוּמְךָ, לָתֵת תִּשְׁבָּחוֹת לְרִבּוֹנוֹ שֶׁהֵשִׁיב נִשְׁמָתוֹ. שֶׁהֲרֵי בְּכַמָּה חִיּוּבִים הוּא נִמְצָא לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד וּמֵשִׁיב אוֹתָהּ לְגוּפוֹ. וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל [יָדֶךָ] יָדְכָה, הֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ עַל יַד כֵּהָה, וְזוֹהִי הַשְּׂמֹאל. וּבְסֵפֶר הָאַגָּדָה אָמַר, עַל יַד כ"ה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית טו) כ"ה יִהְיֶה זַרְעֶךָ.

וַחֲבֵרֵינוּ יוֹשְׁבֵי הַדָּרוֹם פֵּרְשׁוּהָ בַּסּוֹד שֶׁלָּהֶם, אַרְבַּע בָּתֵּי הַתְּפִלִּין כְּמוֹ זֶה (בְּצוּרָה אַחֶרֶת). קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, סְתָם – כְּנֶגֶד הַכֶּתֶר הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַכֹּל. וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ – כְּנֶגֶד חָכְמָה. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְאָהַבְתָּ –

בִּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא, דְּאִקְרֵי עֹז. וּכְתִיב, (ישעיה סב) וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ. וְאֵין עֹז, אֶלָּא תּוֹרָה, וְאֵין עֹז, אֶלָּא תְּפִלִּין.

וּמִלִּין לָא מִתְיַשְּׁבָן לְגַבָּן. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּכִתְרָא עִלָּאָה הוּא כָּלִיל כֹּלָּא, דְּלָאו הוּא בְּחוּשְׁבָּנָא. וְעוֹד, וְהָיָה (דף רס"ט ע"ב) כִּי יְבִיאֲךָ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם תַּלְיָיא, הַהוּא אֲתָר דְּאִשְׁתְּכַח בֵּיהּ חֵירוּ לְעַבְדִּין, וְעַל דָּא לָא מִתְתַּקְּנָן בְּאָרְחַיְיהוּ. וַאֲנָן מֵחָכְמָה שַׁרְיָין, וְהָכִי הוּא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל לוֹן, (וכן) אַרְבַּע לְעֵילָא, אַרְבַּע לְתַתָּא, אַרְבַּע בַּאֲתָר דְּמוֹחָא. אַרְבַּע בַּאֲתָר דְּלִבָּא שַׁרְיָיא. בְּגִין דְּדָא בְּדָא אִתְקְשַׁר.

וּבָעֵי בַּר נָשׁ לְאִתְעַטְּרָא בְּהוּ, בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה. דִּכְתִיב, (דברים כח) וְרָאוּ כֹל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְיָ' וְגוֹ'. וְכָל מָאן דְּמִתְעַטָּר בְּעִטְרָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה דָּא, אִקְרֵי מֶלֶךְ בְּאַרְעָא. וְקוּדְשָׁא

לשון הקודש

כְּנֶגֶד בִּינָה. וְהָיָה – כְּנֶגֶד חֶסֶד. אַחַר כָּךְ כְּלוּלִים כֻּלָּם בִּזְרוֹעַ שְׂמֹאל שֶׁנִּקְרֵאת עֹז, וְכָתוּב (ישעיה סב) וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ. וְאֵין עֹז אֶלָּא תּוֹרָה, וְאֵין עֹז אֶלָּא תְּפִלִּין.

וְהַדְּבָרִים לֹא מִיֻּשָּׁבִים אֶצְלֵנוּ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַכֶּתֶר הָעֶלְיוֹן כּוֹלֵל הַכֹּל, שֶׁאֵינוֹ בְּחֶשְׁבּוֹן. וְעוֹד, וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ תָּלוּי בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּמְצֵאת בּוֹ חֵרוּת לָעֲבָדִים, וְעַל כֵּן לֹא מִתְקָנִים בְּדַרְכֵּיהֶם. וְאָנוּ שְׁרוּיִים מֵחָכְמָה, וְכָךְ הוּא, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹטֵל אוֹתָם; (וכן) אַרְבַּע לְמַעְלָה, וְאַרְבַּע לְמַטָּה, וְאַרְבַּע בִּמְקוֹם הַמֹּחַ, וְאַרְבַּע בִּמְקוֹם שֶׁשָּׁרוּי הַלֵּב. מִשּׁוּם שֶׁזֶּה נִקְשָׁר בָּזֶה.

וְצָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְעַטֵּר בָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שֵׁם קָדוֹשׁ עֶלְיוֹן, שֶׁכָּתוּב (דברים כח) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' וְגוֹ'. וְכָל

בְּרִיךְ הוּא מֶלֶךְ בִּרְקִיעָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ז) מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים. כְּמָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֶלֶךְ לְעֵילָא, הָכִי נָמֵי הוּא מֶלֶךְ לְתַתָּא. (וְעִם כָּל דָּא) וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ, בְּגִין דִּיהֱוֵי בַּר נָשׁ שְׁלִים בְּכֹלָּא, וְיִשְׁתְּכַּח שְׁלִים בְּפִקּוּדֵי דְמָארֵיהּ, רָשִׁים לְעֵילָא, רָשִׁים לְתַתָּא, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

פָּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, תְּרֵי קְרָאֵי אַשְׁכַּחְנָא, דְּאַף עַל גַּב דְּכֹלָּא בְּחַד דַּרְגָּא תַלְיָין, לָאו אִינּוּן מִדַּרְגָּא חַד. חַד קְרָא כְּתִיב, (חגי א) כֹּה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת. וְחַד קְרָא כְּתִיב, (ישעיה ו) כֹּה אָמַר יְיָ אֱלֹהִים. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא בְּזִמְנָא דִכְתִיב כֹּה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת, כְּדֵין מִלָּה אַתְיָא בְּרַחֲמֵי. וּבְזִמְנָא דִכְתִיב כֹּה אָמַר יְיָ אֱלֹהִים, כְּדֵין מִלָּה אַתְיָא בְּדִינָא.

לשון הקודש

מִי שֶׁמִּתְעַטֵּר בַּעֲטָרָה קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה זוֹ, נִקְרָא מֶלֶךְ בָּאָרֶץ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֶלֶךְ בָּרָקִיעַ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ז) מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים. כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֶלֶךְ לְמַעְלָה, כָּךְ גַּם הוּא מֶלֶךְ לְמַטָּה. וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אָדָם שָׁלֵם בַּכֹּל, וְיִמָּצֵא שָׁלֵם בַּמִּצְוֹת שֶׁל רִבּוֹנוֹ, רָשׁוּם לְמַעְלָה רָשׁוּם לְמַטָּה. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, שְׁנֵי פְּסוּקִים מָצָאתִי, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל תְּלוּיִים בְּדַרְגָּה אַחַת, אֵינָם מִדַּרְגָּה אַחַת. בְּפָסוּק אֶחָד כָּתוּב, (חגי א) כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת. וּבְפָסוּק אֶחָד כָּתוּב, כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁכָּתוּב כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת, אֲזַי הַדָּבָר בָּא בְּרַחֲמִים. וּבִזְמַן שֶׁכָּתוּב כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים, אֲזַי הַדָּבָר בָּא בְּדִין.

כֹּה אָמַר יְיָ' צְבָאוֹת, בְּגִין דְּהַאי כֹּה, אִתְבָּרְכָא מִצַּדִּיק וּמִנֶּצַח וְהוֹד, דְּאִקְרֵי יְיָ' צְבָאוֹת. וּכְדֵין, מִלָּה בְּאִתְבַּסְּמוּתָא אַתְיָיא, דְּהָא מֵאַתָּר דָּא קָא אַתְיָא. כֹּה אָמַר יְיָ' אֱלֹהִים, כְּדֵין הַאי כֹּה יַנְקָא מִסִּטְרָא דְּדִינָא, מֵאַתָּר דִּגְבוּרָה עִלָּאָה, וְאוֹלִיפְנָא מֵאַבָּא, דְּדִינָא הוּא בְּרַחֲמֵי, בְּגִין דִּכְתִיב יְיָ' אֱלֹהִים.

דְּהָא אֱלֹהִים גְּבוּרָה הוּא בְּכָל אֲתָר. אֲדֹנָי, גְּבוּרָה תַּתָּאָה הִיא בְּכָל אֲתָר. וְעַל דָּא אִשְׁתְּמוֹדְעָן מִלֵּי מִפּוּמָא דִּנְבִיאָה, וְהוּא הָוָה מִתְכַּוֵּין לְמֵימַר מִלָּה מֵאַתְרֵיהּ. וּכְדֵין הֲווֹ יַדְעֵי אִלֵּין בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, מֵאָן אֲתָר תַּלְיָיא מִלְּתָא.

פָּתַח רִבִּי אָחָא וְאָמַר (שופטים ה) אוֹרוּ מֵרוֹז אָמַר מַלְאַךְ יְיָ' וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, הַאי קְרָא רָזָא הוּא בְּרָזִין עִלָּאִין. בְּשַׁעֲתָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא מָסַר בֵּיתֵיהּ בִּידָא

לשון הקודש

כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּה הַזֶּה מִתְּבָרֶכֶת מִצַּדִּיק וּמִנֶּצַח וְהוֹד, שֶׁנִּקְרָא ה' צְבָאוֹת. וְאָז הַדָּבָר בָּא בְּהִתְבַּסְּמוּת, שֶׁהֲרֵי מֵהַמָּקוֹם הַזֶּה הוּא בָּא. כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים, אָז הַכֹּה הַזֶּה יוֹנֶקֶת מִצַּד הַדִּין מִמְּקוֹם הַגְּבוּרָה הָעֶלְיוֹנָה, וְלָמַדְנוּ מֵאַבָּא שֶׁהַדִּין הוּא בְּרַחֲמִים, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב ה' אֱלֹהִים.

שֶׁהֲרֵי אֱלֹהִים הוּא גְּבוּרָה בְּכָל מָקוֹם. אֲדֹנָי, גְּבוּרָה תַּחְתּוֹנָה הִיא בְּכָל מָקוֹם. וְעַל כֵּן נוֹדְעִים הַדְּבָרִים מִפִּי הַנָּבִיא, וְהוּא הָיָה מִתְכַּוֵּן לוֹמַר דָּבָר מִמְּקוֹמוֹ. וְאָז הָיוּ יוֹדְעִים בְּנֵי הָאֱמוּנָה הַלָּלוּ, מֵאֵיזֶה מָקוֹם תָּלוּי הַדָּבָר.

פָּתַח רַבִּי אָחָא וְאָמַר, (שופטים ה) אוֹרוּ מֵרוֹז אָמַר מַלְאַךְ ה' וְגוֹ'. בֹּא וּרְאֵה, הַפָּסוּק

דְּמַטְרוֹנִיתָא כָּל זַיְינִין וְרוּמְחִין וּבַלִּיסְטְרָאוֹת דִּילֵיהּ אַפְקִיד בִּידָהָא, וְכָל אִינּוּן מַגִּיחֵי קְרָבָא דִּילֵיהּ אַפְקִיד עִמָּהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וְהָא אוֹקְמוּהָ, וְכַד אֲגַח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְרָבָא, בְּאִינּוּן גִּבּוֹרִין מַגִּיחֵי קְרָבָא דְּקָאָמַרָן אַגָּח, וְאִינּוּן אִקְרוּן מְלוּמְדֵי מִלְחָמָה.

כְּתִיב (שופטים ה) מִן שָׁמַיִם נִלְחָמוּ הַכּוֹכָבִים מִמְּסִלּוֹתָם נִלְחֲמוּ עִם סִיסְרָא וְגוֹ'. וּתְנָן, בְּהַאי שַׁעֲתָא דְּאִתְנְדִיבוּ יִשְׂרָאֵל לְגַלָּאָה רְשִׁימָא קַדִּישָׁא בִּבְשָׂרְהוֹן, כְּדֵין הַאי חֶרֶב נוֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית, כָּנַשׁ כָּל חֵילָא דִּילֵיהּ, וְכָל זַיְינִין, וְכָל אִינּוּן מַגִּיחֵי קְרָבָא, לְאַגָּחָא קְרָבָא עִמֵּיהּ (נ"א דְּסִיסְרָא) דְּסִיסְרָא. וְכוֹכָבַיָּיא הֲווֹ אוֹשְׁדִין נוּרָא מִלְּעֵילָא. וְאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל כּוֹכָב וְכוֹכָב

לשון הקודש

הַזֶּה הוּא סוֹד בַּסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים. בְּשָׁעָה שֶׁהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ מָסַר אֶת בֵּיתוֹ בִּידֵי הַגְּבִירָה, כָּל כְּלֵי הַזַּיִן וְהָרְמָחִים וְהַבַּלִּיסְטְרָאוֹת שֶׁלּוֹ הִפְקִיד בְּיָדֶיהָ, וְכָל אוֹתָם לוֹחֲמֵי הַקְּרָב שֶׁלּוֹ הִפְקִיד עִמָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל, וַהֲרֵי פֵּרַשׁוּהָ. וּכְשֶׁנִּלְחָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּקְרָב, עִם אוֹתָם הַגִּבּוֹרִים לוֹחֲמֵי הַקְּרָב שֶׁאָמַרְנוּ הוּא נִלְחָם, וְהֵם נִקְרָאִים מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה.

כָּתוּב (שופטים ה) מִן שָׁמַיִם נִלְחָמוּ הַכּוֹכָבִים מִמְּסִלּוֹתָם נִלְחֲמוּ עִם סִיסְרָא וְגוֹ'. וְשָׁנִינוּ, בַּשָּׁעָה הַזוֹ שֶׁהִתְנַדְּבוּ יִשְׂרָאֵל לְגַלּוֹת אֶת הָרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ בִּבְשָׂרָם, אָז זוֹ (ויקרא כו) חֶרֶב נֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית, כִּנְּסָה אֶת כָּל חֵילוֹתֶיהָ וְכָל כְּלֵי הַזַּיִן וְכָל אוֹתָם לוֹחֲמֵי הַקְּרָב לְהִלָּחֵם בִּקְרָב עִם (הַלְּבָנָה)

אִית לֵיהּ שְׁמָא בִּלְחוֹדוֹי, וְכֻלְּהוּ בִּשְׁמָהָן אִקְרוּן.

אָמַר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִתְעַתְּדוּ לְנַקְמָא נוּקְמָא דְּבָנַי. תְּרֵי נוּקְמֵי אֲנָא זַמִּין לְאִתְפְּרָעָא מִנַּיְיהוּ. חַד נוּקְמָא דְשִׁית מְאָה רְתִיכִין דְּאוֹזִיף לֵיהּ לְרַבְרְבָא דְּמִצְרָאֵי, בְּגִין לְאַגָּחָא קְרָבָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל. דִּכְתִיב, (שמות יד) וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר וְכֹל רֶכֶב מִצְרָיִם. וְחַד נוּקְמָא דְבָנַי, דְּעָאקוּ לְהוּ עַד הַשְׁתָּא. וּבְגִין כַּךְ אִתְדָּנוּ בִּתְרֵין דִּינִין, חַד בְּמַיָּיא, וְחַד בְּאֶשָּׁא. בְּמַיָּיא, דִּכְתִיב, (שופטים ה) נַחַל קִישׁוֹן גְּרָפָם. בְּאֶשָּׁא, דִּכְתִיב הַכּוֹכָבִים מִמְּסִלּוֹתָם.

וּבְאִינּוּן כּוֹכָבַיָּיא, אִית כּוֹכָבָא חַד דְּלָא אָתָא לְהַהוּא נוּקְמָא, וְאִתְלַטְיָא לְעָלְמִין, דְּכַד שָׁאֲרֵי לְאַנְהָרָא, אָתָאן שְׁאַר כּוֹכָבַיָּיא וּבַלְעִין לֵיהּ, וּלְכָל

לשון הקודש

סִיסְרָא, וְהַכּוֹכָבִים הָיוּ שׁוֹפְכִים אֵשׁ מִלְּמַעְלָה. וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל כּוֹכָב וְכוֹכָב יֵשׁ לוֹ שֵׁם לְבַדּוֹ, וְכֻלָּם נִקְרָאִים בְּשֵׁמוֹת.

אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הִזְדַּמְּנוּ לִנְקֹם אֶת נִקְמַת בָּנַי. שְׁתֵּי נְקָמוֹת אֲנִי עָתִיד לְהִפָּרַע מֵהֶם. נְקָמָה אַחַת שֶׁל שֵׁשׁ מֵאוֹת מֶרְכָּבוֹת שֶׁהִלְוָה לַשַּׂר הַגָּדוֹל שֶׁל הַמִּצְרִים כְּדֵי לְהִלָּחֵם בִּקְרָב עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (שמות יד) וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר וְכֹל רֶכֶב מִצְרָיִם. וּנְקָמָה אַחַת שֶׁל הַבָּנִים שֶׁלִּי, שֶׁהֵצִיקוּ לָהֶם עַד עַכְשָׁו. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִדּוֹנוּ בִּשְׁנֵי דִּינִים – אֶחָד בְּמַיִם וְאֶחָד בְּאֵשׁ. בְּמַיִם, שֶׁכָּתוּב (שופטים ה) נַחַל קִישׁוֹן גְּרָפָם. בְּאֵשׁ, שֶׁכָּתוּב הַכּוֹכָבִים מִמְּסִלּוֹתָם.

וּבְאוֹתָם הַכּוֹכָבִים יֵשׁ כּוֹכָב אֶחָד שֶׁלֹּא בָּא לְאוֹתָהּ הַנְּקָמָה, וְהִתְקַלֵּל לְעוֹלָמִים, שֶׁכַּאֲשֶׁר מַתְחִיל לְהָאִיר, בָּאִים שְׁאָר הַכּוֹכָבִים וּבוֹלְעִים אוֹתוֹ וְאֶת כָּל סִיעָתוֹ,

סִיעָתָא דִּילֵיהּ, וְאִתְאֲבִידוּ כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, אוֹרוּ מֵרוּז אָמַר מַלְאַךְ יְיָ'. וְכִי רְשׁוּת אִית לְמַלְאָכָא בְּהַאי. אֶלָּא דָּא הוּא מַלְאָךְ, דִּכְתִיב בֵּיהּ (שמות יד) וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל. וְדָא הוּא דְּכָל קְרָבִין דִּילֵיהּ אִינּוּן. (דף ע"ד ע"א)

כִּי לֹא בָאוּ לְעֶזְרַת יְיָ', כַּד נַפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. לְעֶזְרַת יְיָ' בַּגִּבּוֹרִים, בְּאִינּוּן שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים כַּד אִזְדְּמָנוּ קְרָבָא עִם סִיסְרָא. וְדָא מַלְאָךְ, רָזָא דְּכָל דִּינִין וְכָל קְרָבִין דְּמַלְכָּא בִּרְשׁוּתֵיהּ. וְעַל דָּא אָמַר, מַלְאַךְ יְיָ'. וְדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית מח) הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי וְגוֹ', וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּא. וְדָא זְמִינָא לְמֶהֱוֵי עִלָּאָה וְיַקִּירָא לְזִמְנָא דְּאָתֵי. וּבְדָא יִתְרַבֵּי שְׁמָא קַדִּישָׁא. וּבְדָא זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְפָּרְעָא מֵעַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְעַל דָּא כְּתִיב, (יחזקאל

לשון הקודש

וְכֻלָּם אוֹבְדִים יַחַד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אוֹרוּ מֵרוּז אָמַר מַלְאַךְ ה'. וְכִי יֵשׁ רְשׁוּת לְמַלְאָךְ בָּזֶה? אֶלָּא זֶה הוּא הַמַּלְאָךְ שֶׁכָּתוּב בּוֹ (שמות יד) וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל. וְזֶה הוּא שֶׁכָּל הַקְּרָבוֹת הֵן שֶׁלּוֹ.

כִּי לֹא בָאוּ לְעֶזְרַת ה' – כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. לְעֶזְרַת ה' בַּגִּבּוֹרִים – עִם אוֹתָם שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים שֶׁהִזְדַּמְּנוּ בַּקְּרָב עִם סִיסְרָא. וְהַמַּלְאָךְ הַזֶּה, הַסּוֹד שֶׁל כָּל הַדִּינִים וְהַקְּרָבוֹת שֶׁל הַמֶּלֶךְ הֵם בִּרְשׁוּתוֹ, וְעַל כֵּן אָמַר מַלְאַךְ ה', וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מח) הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי וְגוֹ', וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים. וְזֶה עָתִיד לִהְיוֹת עֶלְיוֹן וְנִכְבָּד לֶעָתִיד לָבֹא, וּבָזֶה יִתְגַּדֵּל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וּבָזֶה עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִפָּרַע מֵהָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְעַל זֶה כָּתוּב (יחזקאל לח)

לח) וְהִתְגַּדְּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְגוֹ'. אַזְלוּ, עַד דְּמָטוּ לְגַבֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. כֵּיוָן דְּחָמָא לוֹן, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָא שְׁכִינְתָּא הָכָא. וַדַּאי צְרִיכִין אֲנָן לְמֶחְזָק טִיבוּ לְאַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא.

פְּתַח וְאָמַר (בראשית כט) הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל וְגוֹ'. הַאי קְרָא אוֹקְמוּהָ, דְּכַד יִשְׂרָאֵל יִתְעָרוּן תְּשׁוּבָה לְקָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּזְכוּ אוֹרַיְיתָא יְתוּבוּן לְאַרְעָא קַדִּישָׁא, וְיִתְכַּנְּשׁוּן מִן גָּלוּתָא. דְּהָא וַדַּאי יוֹמָא חַד יְהֵא גָּלוּתָא לְיִשְׂרָאֵל, וְלָא יַתִּיר. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איכה א) נְתָנַנִי שׁוֹמֵמָה כָּל הַיּוֹם דָּוָה. וְאִי לָא יְתוּבוּן, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל לֹא עֵת הֵאָסֵף הַמִּקְנֶה, בְּלָא זְכוּ וּבְלָא עוֹבָדִין דְּכַשְׁרָן. אֲבָל אַסְוָתָא חַד לְכוּ, הַשְׁקוּ הַצֹּאן, אִשְׁתְּדָלוּ בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְשַׁקְיוּ מֵימֵי אוֹרַיְיתָא. וּלְכוּ רְעוּ, לַאֲתָר דְּנַיְיחָא לַאֲתָר טָבָא וְכִסּוּפָא דְּאַחֲסַנְתֵּיכוֹן.

לשון הקודש

וְהִתְגַּדְּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְגוֹ'. הָלְכוּ עַד שֶׁהִגִּיעוּ אֶל רַבִּי שִׁמְעוֹן. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתָם, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הִנֵּה הַשְּׁכִינָה כָּאן, וַדַּאי צְרִיכִים אָנוּ לְהַחֲזִיק טוֹבָה לַפָּנִים שֶׁל הַשְּׁכִינָה.

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית כט) הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל וְגוֹ'. הַפָּסוּק הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ, שֶׁכַּאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל יִתְעוֹרְרוּ בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בִּזְכוּת הַתּוֹרָה יָשׁוּבוּ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה וְיִתְקַבְּצוּ מִן הַגָּלוּת. שֶׁהֲרֵי וַדַּאי יוֹם אֶחָד תִּהְיֶה גָּלוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא יוֹתֵר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איכה א) נְתָנַנִי שֹׁמֵמָה כָּל הַיּוֹם דָּוָה. וְאִם לֹא יָשׁוּבוּ, אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל לֹא עֵת הֵאָסֵף הַמִּקְנֶה בְּלִי זְכוּת וּבְלִי מַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים. אֲבָל רְפוּאָה אַחַת יֵשׁ לִי לָכֶם: הַשְׁקוּ

דָּבָר אַחֵר הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל, דָּא הוּא יוֹם דְּאִקְרֵי (ישעיה כב) יוֹם מְהוּמָה וּמְבוּסָה וּמְבוּכָה, דִּי בְהַהוּא יוֹם אִתְחֲרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְנָפְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא. וּבְגִין עוֹבָדִין בִּישִׁין, הַהוּא יוֹמָא אִתְמְשַׁךְ וְאִתְרְבֵּי, הָדָא הוּא דִכְתִיב הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל לֹא עֵת הֵאָסֵף הַמִּקְנֶה, בְּגִין דְּאִינּוּן מַשְׁכִּין לֵיהּ לְהַהוּא יוֹמָא. הַשְׁקוּ הַצֹּאן, כְּמָה דְּאִתְּמַר בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא, דְּהָא בִּזְכוּתָא דְאוֹרַיְיתָא יִפְּקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא.

יִשְׂרָאֵל מָאי קָא אַמְרֵי. וַיֹּאמְרוּ לֹא נוּכַל עַד אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ כָּל הָעֲדָרִים, עַד דְּיִתְכַּנְּשׁוּ כָּל שְׁאַר יוֹמִין עִלָּאִין. וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן, וְיִגַּנְדְּרוּן לְהַהוּא דִינָא קַשְׁיָא דְהַהוּא יוֹמָא דְשַׁלְטָא עַל פִּי הַבְּאֵר, וְאִשְׁתְּכָחַת הַהִיא בְּאֵ"ר בְּגָלוּתָא עִמָּנָא. וְכַד אִתְגַּלְיָיא הַאי בְּאֵ"ר,

לשון הקודש

הַצֹּאן, הִשְׁתַּדְּלוּ בַתּוֹרָה, שֶׁתִּשְׁקוּ מֵהַמַּיִם שֶׁל הַתּוֹרָה, וּלְכוּ רְעוּ, לְמָקוֹם שֶׁל מְנוּחָה, לְמָקוֹם טוֹב וְכִסּוּף שֶׁל נַחֲלַתְכֶם. דָּבָר אַחֵר הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל – זֶהוּ הַיּוֹם שֶׁנִּקְרָא (ישעיה כב) יוֹם מְהוּמָה וּמְבוּסָה וּמְבוּכָה, שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם נֶחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְנָפְלוּ יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת. וּמִשּׁוּם הַמַּעֲשִׂים הָרָעִים, הַיּוֹם הַהוּא נִמְשַׁךְ וְהִתְגַּדֵּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל לֹא עֵת הֵאָסֵף הַמִּקְנֶה, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מוֹשְׁכִים אֶת אוֹתוֹ הַיּוֹם. הַשְׁקוּ הַצֹּאן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּדִבְרֵי תוֹרָה, שֶׁהֲרֵי בִּזְכוּת הַתּוֹרָה יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת.

וּמַה יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים? וַיֹּאמְרוּ לֹא נוּכַל עַד אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ כָּל הָעֲדָרִים, עַד שֶׁיִּתְכַּנְּסוּ כָּל שְׁאָר הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים, וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן, וּיבַטְּלוּ אוֹתוֹ הַדִּין הַקָּשֶׁה שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁשּׁוֹלֵט עַל פִּי הַבְּאֵר, וְנִמְצֵאת אוֹתָהּ הַבְּאֵר עִמָּנוּ בַּגָּלוּת. וּכְשֶׁמִּתְגַּלָּה הַבְּאֵר הַזּוֹ וְאוֹתָהּ

וְהַהוּא אֶבֶן לָא שַׁלְטָא עָלָהּ, מִיַּד וְהִשְׁקִינוּ הַצֹּאן.

וְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּסוֹף יוֹמַיָּיא, לְאַהַדְרָא לְיִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא קַדִּישָׁא, וּלְאַכְנְשָׁא לוֹן מִגָּלוּתָא. וּמַאן אִינּוּן סוֹף יוֹמַיָּיא, הַהוּא דְּהִיא אַחֲרִית הַיָּמִים. בְּהַאי אַחֲרִית הַיָּמִים, יִשְׂרָאֵל סַבְלוּ גָּלוּתָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים ד) בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, וּכְתִיב (דברים לא) וְקָרָאת אֶתְכֶם הָרָעָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. בְּאַחֲרִית הַיָּמִים דַּיְיקָא, וְדָא הִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא. וְעִם אַחֲרִית הַיָּמִים דָּא, קַבִּילוּ עוֹנְשָׁא בְּגָלוּתָא. וּבְדָא יַעְבִּיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נוּקְמִין לְיִשְׂרָאֵל תְּדִירָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר כד) אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָעָם הַזֶּה לְעַמְּךָ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. וּבְכָל אֲתָר דָּא הִיא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לְאָתָבָא לָהּ לְאַתְרָהָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה ב) וְהָיָה בְּאַחֲרִית

לשון הקודש

הָאֶבֶן לֹא שׁוֹלֶטֶת עָלֶיהָ, מִיָּד וְהִשְׁקִינוּ הַצֹּאן.

וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּסוֹף הַיָּמִים לְהַחֲזִיר אֶת יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה וּלְכַנֵּס אוֹתָם מִן הַגָּלוּת. וּמִי הֵם סוֹף הַיָּמִים? אוֹתָהּ שֶׁהִיא אַחֲרִית הַיָּמִים. בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הַזּוֹ יִשְׂרָאֵל סָבְלוּ אֶת הַגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, (דברים ד) בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, וְכָתוּב (שם לא) וְקָרָאת אֶתְכֶם הָרָעָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. בְּאַחֲרִית הַיָּמִים דַּיְוְקָא, וְזוֹ הִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת. וְעִם אַחֲרִית הַיָּמִים הַזּוֹ קִבְּלוּ עֹנֶשׁ בַּגָּלוּת, וּבָזוֹ יַעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נְקָמוֹת לְיִשְׂרָאֵל תָּמִיד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר כד) אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָעָם הַזֶּה לְעַמְּךָ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. וּבְכָל מָקוֹם זֹאת הִיא, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָתִיד לַהֲשִׁיבָהּ לִמְקוֹמָהּ. זֶהוּ

הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית יְיָ' וְגוֹ' וְדָא הוּא יוֹם.

וּמִדְּשָׁאֲרֵי צֵל לְמֶעְבַּד בְּשֵׁירוּתָא דְיוֹמָא אַחֲרָא, כְּמָה בְּזִמְנָא דְאִתְחֲרִיב מַקְדְּשָׁא הָוָה, וְנָטָה צֵל לְמֵיעַל. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ירמיה ו) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב. יוֹם וְצֵל, הוּא סוֹף גָּלוּתָא. וְשִׁיעוּרָא דְהַאי צֵל, שִׁית קְמָצִין וּפַלְגָּא. וּבְגוּדָל דְמִשְׁחָא דְבַר נָשׁ, גְּבַר בֵּין גּוּבְרִין. וְדוּכְרָנָא דְהַאי רָזָא דְבֵין חַבְרַיָּיא, דִכְתִיב, (איוב ח) כִּי תְמוֹל אֲנַחְנוּ וְלֹא נֵדָע כִּי צֵל יָמֵינוּ עֲלֵי אָרֶץ. כִּי תְמוֹל אֲנַחְנוּ בְגָלוּתָא, וְלָא הֲוֵינָא יַדְעֵי כִּי צֵל יָמֵינוּ עֲלֵי אָרֶץ, לְאַשְׁרָאָה לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵי אָרֶץ.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּחָמֵי לֵיהּ, וְזַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּלָא חָמֵי לֵיהּ. וַוי לְמַאן דְּיִזְדַּמַּן כַּד יִתְבַּע אַרְיָא רַבְּרְבָא, לְאִתְחַבְּרָא לְנוּקְבֵיהּ. כָּל שֶׁכֵּן בְּשַׁעֲתָא

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (ישעיה ב) וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית ה' וְגוֹ', וְזֶהוּ יוֹם.

וּמִשֶּׁהִתְחִיל הָצֵל לְהֵעָשׂוֹת בְּרֵאשִׁית הַיּוֹם הָאַחֵר, הָיָה כְּמוֹ בִּזְמַן שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְנָטָה הַצֵּל לְהִכָּנֵס. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה ו) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב. יוֹם וָצֵל הוּא סוֹף הַגָּלוּת, וְהַשִּׁעוּר שֶׁל הַצֵּל הַזֶּה שִׁשָּׁה קְמָצִים וָחֵצִי, וְגוּדֶל שֶׁל מִדָּה שֶׁל אָדָם, גֶּבֶר בֵּין גְּבָרִים. וְהַזִּכָּרוֹן שֶׁל הַסּוֹד הַזֶּה שֶׁבֵּין הַחֲבֵרִים, שֶׁכָּתוּב (איוב ח) כִּי תְמוֹל אֲנַחְנוּ וְלֹא נֵדָע כִּי צֵל יָמֵינוּ עֲלֵי אָרֶץ. כִּי תְמוֹל אֲנַחְנוּ – בַּגָּלוּת, וְלֹא הָיִינוּ יוֹדְעִים כִּי צֵל יָמֵינוּ עֲלֵי אָרֶץ, לְהַשְׁרוֹת אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵי אָרֶץ.

אַשְׁרֵי חֵלְקוֹ מִי שֶׁרוֹאֶה אוֹתוֹ, וְאַשְׁרֵי חֵלְקוֹ מִי שֶׁלֹּא רוֹאֶה אוֹתוֹ. אוֹי לְמִי שֶׁיִּזְדַּמֵּן כְּשֶׁיִּבַּקֵּשׁ הָאַרְיֵה הַגָּדוֹל

דְּיִזְדַּוְּוגוּן כַּחֲדָא, עַל הַהִיא שַׁעֲתָא כְּתִיב, (עמוס ג) אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא וְגוֹ'.

תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, (ירמיה כה) שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ. וּבְהַהוּא זִמְנָא כַּד יִפּוּק לְקַבְּלָא לְבַת זוּגוֹ, כְּדֵין אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא יְיָ' אֱלֹהִים דִּבֶּר מִי לֹא יִנָּבֵא. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא כְּתִיב, (דברים ל) וְשָׁב יְיָ' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְגוֹ'. וְשָׁב מָאי הוּא, אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁב כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִגָּלוּתָא, וְשָׁב צַדִּיק לְאִזְדַּוְּוגָא (דף ע"ר ע"ב) בְּאַתְרֵיהּ. כְּדֵין כְּתִיב, (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ.

מַתְנִיתִין, לְכוֹן בְּנֵי נָשָׁא, מָארֵי דְּחָכְמְתָא, מָארֵי דְּסֶכְלְתָנוּ, קָלָא קָרֵי. מָאן מִגְּבוֹן דְּאִתְחַכָּם וְיָדַע, בְּשַׁעֲתָא דְּרֵישָׁא חִיוָּרָא, אַתְקִין רֵישָׁא, רְשִׁימָא מֵעֵילָא לְתַתָּא, וּמִתַּתָּא לְעֵילָא. אַתְקִין

לשון הקודש

לְהִתְחַבֵּר עִם נְקֵבָתוֹ, כָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁיִּזְדַּוְּוגוּ יַחַד. עַל אוֹתָהּ שָׁעָה כָּתוּב, (עמוס ג) אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא וְגוֹ'.

בֹּא וּרְאֵה, בַּהַתְחָלָה כָּתוּב (ירמיה כה) שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ. וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן כְּשֶׁיֵּצֵא לְקַבֵּל אֶת בַּת זוּגוֹ, אֲזַי אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא ה' אֱלֹהִים דִּבֶּר מִי לֹא יִנָּבֵא. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כָּתוּב, (דברים ל) וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְגוֹ'. מַה זֶּה וְשָׁב? אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵשִׁיב אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מֵהַגָּלוּת, וְשָׁב הַצַּדִּיק לְהִזְדַּוֵּג בִּמְקוֹמוֹ. אֲזַי כָּתוּב, (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ.

מִשְׁנָה. לָכֶם בְּנֵי אָדָם, בַּעֲלֵי הַחָכְמָה, בַּעֲלֵי הַתְּבוּנָה, קוֹל קוֹרֵא: מִי מִכֶּם שֶׁהִתְחַכֵּם וְיוֹדֵעַ, בְּשָׁעָה שֶׁהָרֹאשׁ הַלָּבָן הִתְקִין הָרֹאשׁ, רָשׁוּם מִמַּעְלָה לְמַטָּה וּמִמַּטָּה לְמַעְלָה, הִתְקִין צַד הַצָּפוֹן בְּעִטּוּר

סְטָר צָפוֹן, בְּעִטּוּרָא דְקוּנָּארִיתָא, בֵּיהּ רָשִׁים עוּמְקָא דִתְהוֹמָא עִלָּאָה, דְּסָלִיק וְנָחִית בְּגַוָּויהּ. נָחִית חַד דַּרְגָּא טְמִירָא, בְּאֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה רְשִׁימִין, דְּאֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה עָלְמִין.

תְּחוֹתֵיהּ תַּטְלֵל חַד חֵיוָת בָּרָא (דניאל ד), (דניאל ז) וְקַרְנַיִן עֶשֶׂר לָהּ. וַאֲרוּ עַיְינִין כְּעַיְינֵי אֱנָשָׁא לְחֵיוָתָא, וּפּוּם מְמַלֵּל רַבְרְבָן. כַּד סַלְקָא, אַזְלָא בִימָמָא, טְמִירָא בְּלֵילְיָא. כַּד נַחְתָּא, טְמִירָא בִימָמָא, וְאַזְלָא בְּלֵילְיָא. כַּד נַטְלָא, מִזְדַּעְזָעָן אַרְבַּע מַגְרוֹפֵי דַאֲחִידָן בִּידָהָא. וְנַטְלִין עִמָּהּ שִׁתִּין פּוּלְסִין דְּנוּרָא, כָּל חַד חַרְבָּא שְׁנָנָא עַל יְרֵיכֵיהּ.

סָלִיק בִּרְעוּתָא, לְאַפָּקָא בַר נָשׁ שַׁלִּיטָא לְתַתָּא. אַתְקִין בְּהַאי חֵיוָתָא חַד עַפְרָא דְקִיקָא, כָּלִיל מִכֹּלָּא. נָשַׁב בֵּיהּ, אִתְפְּשַׁט בְּד' סִטְרֵי עָלְמָא. וְד'

לשון הקודש

שֶׁל אֵגֶם מַיִם, בּוֹ רָשׁוּם הָעֹמֶק שֶׁל הַתְּהוֹם הָעֶלְיוֹן שֶׁעוֹלֶה וְיוֹרֵד בְּתוֹכוֹ, יָרְדָה דַרְגָּה טְמִירָה אַחַת בְּאֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת רְשׁוּמִים שֶׁל אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת עוֹלָמוֹת.

תַּחְתָּיו בְּצִלּוֹ חוֹסָה חַיַּת בָּר אַחַת, (דניאל ז) וְלָהּ עֶשֶׂר קַרְנַיִם, (שם) וְאֵלּוּ עֵינַיִם כְּמוֹ עֵינֵי אֱנוֹשׁ לַחַיָּה, וּפֶה מְדַבֵּר גְּדוֹלוֹת. כְּשֶׁעוֹלָה, הוֹלֶכֶת בַּיּוֹם, נִסְתֶּרֶת בַּלַּיְלָה. כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת, נִסְתֶּרֶת בַּיּוֹם, וְהוֹלֶכֶת בַּלַּיְלָה. כְּשֶׁנוֹסַעַת, מִזְדַּעְזְעִים אַרְבַּע מַגְרֵפוֹת שֶׁאֲחוּזִים בְּיָדֶיהָ. וְנוֹסְעִים עִמָּהּ שִׁשִּׁים שִׁבְטֵי אֵשׁ, כָּל אֶחָד חֶרֶב שְׁנוּנָה עַל יְרֵכוֹ.

עָלָה בְּרָצוֹן, לְהוֹצִיא אָדָם שַׁלִּיט לְמַטָּה. הִתְקִין בַּחַיָּה הַזוֹ עָפָר דַּקִּיק אֶחָד שֶׁכָּלוּל

פּוּלְסִין אִתְגַּלְגָּלוּ, חַד לְעֵילָא, חַד לְתַתָּא, חַד לַצָּפוֹן, חַד לַדָּרוֹם.

אִילָנָא חַד רַבְרְבָא וְתַקִּיף, אִתְחַבָּר וְאִזְדַּוַּוג בָּהּ בְּחַד עַנְפָּא שַׁפִּירָא, דְּחֵזוּ חֶדְוָותָא דְכֹלָּא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים מח) יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ. בֵּיהּ אִזְדַּוַּוג, אַפִּיקוּ חַד רוּחָא טְמִירָא, וּמַלְיָא לְהַהוּא גְּבִילוּ דְעַפְּרָא, וְקָאִים עַל רַגְלוֹי, וְאַמְלְכֵיהּ עַל כָּל עָלְמָא, וְשַׁלְטֵיהּ עַל כֹּלָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים ח) תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ וְגוֹ'. אִתְפְּקִיד עַל הַהוּא אִילָנָא, לָא נָטַר פִּקּוּדָא, אָתִיב מַלְכָּא רוּחֵיהּ לְגַבֵּיהּ, וְהַהוּא חֵיוָתָא נַטְלָא לֵיהּ. כְּדֵין זְמִינִין מָנָא אַחֲרָא, וְקָאִים בֵּינַיְיהוּ. בְּקוּטְרָא דְגִלִּיפִין בֵּין מַלְאָכִין קַדִּישִׁין, בְּטוּפְסְרָא (ס"א בְּטִפְסָא) דְּעִטּוּרִין אִתְאַחֲדָן.

לשון הקודש

מֵהַכֹּל. נָשַׁב בּוֹ וְהִתְפַּשֵּׁט בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. וְאַרְבַּע חֲתִיכוֹת הִתְגַּלְגְּלוּ, אַחַת לְמַעְלָה, אַחַת לְמַטָּה, אַחַת לַצָּפוֹן, אַחַת לַדָּרוֹם.

אִילָן אֶחָד גָּדוֹל וְחָזָק הִתְחַבֵּר וְהִזְדַּוֵּג עִמָּהּ בְּעָנָף אֶחָד יָפֶה שֶׁמַּרְאֵהוּ שִׂמְחַת הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מח) יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ. עִמּוֹ הִזְדַּוֵּג, הוֹצִיאוּ רוּחַ טְמִירָה אַחַת, וּמִלֵּא אוֹתָהּ עִסַּת הֶעָפָר, וְעָמַד עַל רַגְלָיו, וְהִמְלִיךְ אוֹתוֹ עַל כָּל הָעוֹלָם וְהִשְׁלִיט אוֹתוֹ עַל הַכֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ח) תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ וְגוֹ'. נִצְטַוָּה עַל אוֹתוֹ הָאִילָן, לֹא שָׁמַר אֶת הַמִּצְוָה. הֵשִׁיב הַמֶּלֶךְ אֶת רוּחוֹ אֵלָיו, וְאוֹתָהּ הַחַיָּה לָקְחָה אוֹתוֹ. אָז הִזְמִינוּ כְּלִי אַחֵר וְעָמַד בֵּינֵיהֶם, בְּקֶשֶׁר הַחִקּוּקִים בֵּין מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים שֶׁנֶּאֱחֲזוּ בַּצִּיּוּר (בְּדַפּוּס) שֶׁל הָעִטּוּרִים.

דָּרִין בַּתְרָאִין, תְּפִיסִין בְּחוֹבַיְיהוּ. אִשְׁתְּלִיף רוּחֵיהוֹן מֵהַהוּא מָאנָא דִּלְבוּשָׁא, לְבָתָר אַגְנִיז בְּעַפְרָא, בֵּין רִגְבֵי נַחֲלָא אִתְטְמָרוּ וְאִתְגְּנִיזוּ. בְּחַד גַּרְמָא תַּקִּיף דְּהַהוּא מָאנָא, יִתְבְּנוּן בְּקַדְמִיתָא, וִיקוּמוּן חֵילִין חֵילִין תְּנָיְינוּת, בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא מִתְעָרִין.

וְזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמִגְבַּל הַהוּא עַפְרָא קַדְמִיתָא, דְּהַהוּא מָאנָא מַמָּשׁ. וּלְאַעֲלָא בֵּיהּ גְּבִילוּ דָּקִיק כְּהַאי חֲמִירָא דְּעִיסָּה. וּמֵהַהוּא גְּבִילוּ דְּאִיהוּ צָחוּתָא דִּלְעֵילָא, יִתְתָּקֵן וְיִתְיַשַּׁר מָאנָא דְּכַשְׁרָא. כְּגַוְונָא דְּאָמַר קְרָא, (יואל ד) וּמַעְיָן מִבֵּית יְיָ' יֵצֵא וְהִשְׁקָה אֶת נַחַל הַשִּׁטִּים. בְּגִין דְּהַהוּא נַחַל אַסְגֵּי חֲבִיבוּתָא (ס"א זְנוּתָא) בְּעָלְמָא. וְכַד הַהוּא מַעְיָנָא קַדִּישָׁא, יִפּוּק וְיֵיעוּל לְגַבֵּיהּ, כְּדֵין יִתְתָּקֵן וְיִתְיַשַּׁר, וְלָא יְהֵא בְּסוּרְחָנֵיהּ כְּקַדְמִיתָא.

לשון הקודש

הַדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים תְּפוּסִים בַּחֲטָאֵיהֶם. נִשְׁלְפָה רוּחָם מֵאוֹתוֹ הַכְּלִי שֶׁל הַלְּבוּשׁ, אַחַר כָּךְ נִגְנַז בֶּעָפָר בֵּין רִגְבֵי הַנַּחַל. נִטְמְנוּ וְנִגְנְזוּ בְּעֶצֶם קָשָׁה אַחַת שֶׁל אוֹתוֹ הַכְּלִי, וְיָקוּמוּ שֵׁנִית חֲיָלוֹת חֲיָלוֹת, מִתְעוֹרְרִים בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה.

וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָלוּשׁ אוֹתוֹ הֶעָפָר הָרִאשׁוֹן שֶׁל אוֹתוֹ הַכְּלִי מַמָּשׁ, וּלְהַכְנִיס בּוֹ גְּבוּל דַּק כְּמוֹ הַשְּׂאוֹר הַזֶּה שֶׁל הָעִסָּה. וּמֵאוֹתָהּ עִסָּה, שֶׁהִיא הַצַּחוּת שֶׁלְּמַעְלָה, יִתְתַּקֵּן וְיִתְיַשֵּׁר כְּלִי כָּשֵׁר, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב, (יואל ד) וּמַעְיָן מִבֵּית ה' יֵצֵא וְהִשְׁקָה אֶת נַחַל הַשִּׁטִּים. מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הַנַּחַל מַגְדִּיל הַחֲבִיבוּת (הַזְּנוּת) בָּעוֹלָם. וּכְשֶׁאוֹתוֹ הַמַּעְיָן הַקָּדוֹשׁ יֵצֵא וְיִכָּנֵס אֵלָיו, אָז יִתְתַּקֵּן וְיִתְיַשֵּׁר, וְלֹא יִהְיֶה בְּסִרְחוֹנוֹ כְּבָרִאשׁוֹנָה.

וְאִינּוּן דְּלָא זָכָאן, יְקוּמוּן לְאִתְדָּנָא בְּדִינָא דְּמַלְכָּא עִלָּאָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דניאל יב) **וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת וּלְדִרְאוֹן עוֹלָם. וּכְדֵין כְּתִיב,** (ישעיה סו) **כִּי כַּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עוֹמְדִים לְפָנַי נְאֻם יְיָ כֵּן יַעֲמוֹד זַרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלוֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.**

פָּרָשַׁת עֵקֶב

מכאן עד פרשת וילך הוא רעיא מהימנא

וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֵת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וְגוֹ', וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ'. פִּקּוּדָא (י"ח) **דָּא לְבָרְכָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כָּל מַה דְּאָכִיל וְשָׂתֵי, וְאִתְהֲנֵי בְּהַאי עָלְמָא. וְאִי לָא בָּרִיךְ, אִקְרֵי גַּזְלָן לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דִּכְתִיב,**

לשון הקודש

וְאוֹתָם שֶׁלֹּא זוֹכִים, יָקוּמוּ לְהִדּוֹן בַּדִּין שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת [ו]לְדִרְאוֹן עוֹלָם. וְאָז כָּתוּב, (ישעיה סו) כִּי כַּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֹמְדִים לְפָנַי נְאֻם ה' כֵּן יַעֲמֹד זַרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת עֵקֶב

רַעְיָא מְהֵימְנָא

וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֵת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וְגוֹ', וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ'. מִצְוָה (י"ח) זוֹ לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כָּל מַה שֶּׁאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה וְנֶהֱנֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאִם לֹא בֵּרַךְ,

(משלי כח) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ. וְהָא אוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. בְּגִין דְּבִרְכָּאן דְּבָרִיךְ בַּר נָשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָתֵי לְאַמְשָׁכָא חַיִּין מִמְּקוֹרָא דְחַיֵּי, לִשְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קַדִּישָׁא, וּלְאַרְקָא עָלֵיהּ מֵהַהוּא מִשְׁחָא עִלָּאָה, וְאָתֵי לְאִתְמַשְׁכָא מִתַּמָּן לְכָל עָלְמָא.

וּכְתִיב וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְיָ' אֱלֹהֶיךָ (דף רע"א ע"א) וְאִינּוּן בִּרְכָּאן, אָרִיק בַּר נָשׁ בְּאִינּוּן מִלִּין מֵהַהוּא מְקוֹרָא עִלָּאָה, וְאִתְבָּרְכָאן כָּל אִינּוּן דַּרְגִּין וּמְקוֹרִין, וְאִתְמַלְיָין לְאַרְקָא עַל כָּל עָלְמִין. וְאִתְבָּרְכָאן כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא.

וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ, לְשַׁוָּאָה רְעוּתֵיהּ בְּרָזָא דְּבִרְכָּאן, בְּגִין דְּיִתְבָּרְכוּן אֲבָהָן וּבְנִין, כֻּלָּא כַּחֲדָא. וּמַאן דְּמְבָרֵךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִתְבְּרַךְ, וְנָטִיל חוּלָקֵיהּ מֵאִינּוּן בִּרְכָּאן בְּקַדְמִיתָא דְּכָל עָלְמָא

לשון הקודש

נִקְרָא גַּזְלָן לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁכָּתוּב (משלי כח) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים. מִשּׁוּם שֶׁהַבְּרָכוֹת שֶׁמְּבָרֵךְ אָדָם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאוֹת לְהַמְשִׁיךְ חַיִּים מִמְּקוֹר הַחַיִּים לִשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַקָּדוֹשׁ, וּלְהָרִיק עָלָיו מֵאוֹתוֹ הַשֶּׁמֶן הָעֶלְיוֹן, וּבָא לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם לְכָל הָעוֹלָם.

וְכָתוּב וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ. וְאוֹתָן הַבְּרָכוֹת מוֹרִיק אָדָם בְּאוֹתָם הַדְּבָרִים מֵאוֹתוֹ הַמָּקוֹר הָעֶלְיוֹן, וּמִתְבָּרְכִים כָּל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת וְהַמְּקוֹרוֹת, וּמִתְמַלְּאִים לְהָרִיק עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְכֻלָּם מִתְבָּרְכִים כְּאֶחָד.

וְעַל זֶה צָרִיךְ אָדָם לָשִׂים רְצוֹנוֹ בְּסוֹד הַבְּרָכוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרְכוּ אָבוֹת וּבָנִים, הַכֹּל כְּאֶחָד. וּמִי שֶׁמְּבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – מִתְבָּרֵךְ, וְלוֹקֵחַ חֶלְקוֹ

לְתַתָּא. כֵּיוָן דִּשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְבָּרֵךְ מִתַּמָּן, נָחִית וְשָׁרָא עַל רֵישֵׁיהּ חוּלָקָא קַדְמָאָה. וְהָא אוֹקִימְנָא דִּכְתִיב, (שמות כ) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ. (אַזְכִּיר כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים כ) יִזְכּוֹר כָּל מִנְחוֹתֶיךָ) כֵּיוָן דְּהַהִיא בְּרָכָה אַתְיָא וְשַׁרְיָא עַל רֵישֵׁיהּ, מִתַּמָּן אִתְפְּשַׁט בְּכָל עָלְמָא.

בְּשַׁעֲתָא דְּאִינּוּן בִּרְכָאן נַחְתִּין, מִתְעַטְּרָן גּוֹ חֲקַל תַּפּוּחִין קַדִּישִׁין, וּפַגְעֵי בְּהוּ כַּמָּה דַרְגִּין דִּמְמָנָן בְּעָלְמָא, וְנַחְתֵּי בְּהוּ, וְאַמְרֵי וּמַכְרִיזֵי דָּא אִיהוּ דּוֹרוֹנָא דְּשַׁדַּר פְּלוֹנִי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מֵאָן אֲתָר נַחְתֵּי, לְבָתָר דְּנַחְתֵּי מֵאֲתָר רֵישָׁא חָדָא דְּצַדִּיק. תַּמָּן סַלְקִין, מִתְעָרֵי לְנַחְתָּא אַחֲרָנִין מִלְּעֵילָא, וְאִתְמַלְיָיא מִלְּעֵילָא וּמִתַּתָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי י) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק. כֵּיוָן דְּהַאי דַּרְגָּא אִתְמַלְיָיא, אָרִיק לְהַאי

לשון הקודש

מֵאוֹתָן הַבְּרָכוֹת, בַּתְּחִלָּה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה. כֵּיוָן שֶׁשְּׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְבָּרֵךְ מִשָּׁם, יוֹרֵד וְשׁוֹרֶה עַל רֹאשׁוֹ הַחֵלֶק הָרִאשׁוֹן. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁכָּתוּב, (שמות כ) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ. (אַזְכִּיר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כ) יִזְכֹּר כָּל מִנְחֹתֶךָ) כֵּיוָן שֶׁאוֹתָהּ בְּרָכָה בָּאָה וְשׁוֹרָה עַל רֹאשׁוֹ, מִשָּׁם מִתְפַּשֶּׁטֶת בְּכָל הָעוֹלָם.

בְּשָׁעָה שֶׁאוֹתָן הַבְּרָכוֹת יוֹרְדוֹת, מִתְעַטְּרוֹת בְּתוֹךְ שְׂדֵה הַתַּפּוּחִים הַקְּדוֹשִׁים, וּפוֹגְשׁוֹת בָּהֶן כַּמָּה דְּרָגוֹת שֶׁל מְמֻנִּים בָּעוֹלָם, וְיוֹרְדוֹת עִמָּן, וְאוֹמְרוֹת וּמַכְרִיזוֹת: זֶהוּ הַדּוֹרוֹן שֶׁשָּׁלַח פְּלוֹנִי לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. מֵאֵיזֶה מָקוֹם יוֹרְדוֹת? לְאַחַר שֶׁיּוֹרְדוֹת מִמָּקוֹם רֹאשׁ אֶחָד שֶׁל הַצַּדִּיק, שָׁם עוֹלוֹת, מִתְעוֹרְרוֹת לְהוֹרִיד אֲחֵרוֹת מִלְּמַעְלָה, וּמִתְמַלֵּא מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי י) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק. כֵּיוָן שֶׁדַּרְגָּה זוֹ

כַּלָּה, וּמִתַּמָּן נָגְדִּין וְאִתְמַשְּׁכָן לְתַתָּא.

כַּד סַלְקִין אִינּוּן בִּרְכָאן מִתַּתָּא, לֵית פִּתְחָא וּפִתְחָא לְעֵילָּא, וְלֵית מְמָנָא לְעֵילָּא, דְּלָא פָּתַח כָּל אִינּוּן פִּתְחִין. וּמַכְרִיזֵי וְאַמְרֵי בְּכָל אִינּוּן רְקִיעִין, דָּא אִיהוּ דּוֹרוֹנָא דְּמַלְכָּא דְשַׁדַּר פְּלוֹנִי, דָּא הוּא דּוֹרוֹנָא בְּקִיּוּמָא כַּדְקָא יָאוּת. וּמַאן אִיהוּ. בִּרְכָה דְאָתִיבוּ עָלֵיהּ אָמֵן. דְּכָל בִּרְכָה דְאָתִיבוּ עָלֵיהּ אָמֵן, דָּא אִיהוּ בְּקִיּוּמָא כַּדְקָא יָאוּת.

וְכֵיוָן דְּהַאי בִּרְכָתָא סַלְקָא, כָּל דַּרְגִּין דִּלְעֵילָּא, כֻּלְּהוּ זְמִינִין לְגַבֵּי הַהוּא נְהוֹרָא דְּלָא נָהִיר, בְּגִין לְאַנְהָרָא לְגַבָּהּ. וְכָל שֶׁכֵּן אִי הִיא בִּרְכָתָא דְסַגִּיאִין מְבָרְכָן לָהּ, וּמְעַטְּרִין לָהּ בְּעִטְּרִין קַדִּישִׁין, בְּרָזָא דְאָמֵן. אָמֵן הוּא רָזָא דְקִשְׁרֵי, דְּכָל יְהוּדָא וּקְדוּשָׁה בְּרָזָא דְמָאֵרֵיהּ. וּמְעַטֵּר לְהַהִיא בִּרְכָתָא בְּעִטְּרִין עִלָּאִין כַּדְקָא יָאוּת.

לשון הקודש

מִתְמַלֵּאת, מוֹרִיקָה לַכַּלָּה הַזּוֹ, וּמִשָּׁם שׁוֹפְעוֹת וְנִמְשָׁכוֹת לְמַטָּה.

כְּשֶׁעוֹלוֹת אוֹתָן הַבְּרָכוֹת מִלְּמַטָּה, אֵין פֶּתַח וּפֶתַח לְמַעְלָה, וְאֵין מְמֻנֶּה לְמַעְלָה שֶׁלֹּא פּוֹתֵחַ אֶת כָּל אוֹתָם הַפְּתָחִים. וּמַכְרִיזִים וְאוֹמְרִים בְּכָל אוֹתָם הָרְקִיעִים: זֶהוּ דּוֹרוֹן שֶׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁשָּׁלַח פְּלוֹנִי, זֶהוּ דּוֹרוֹן בְּקִיּוּם כָּרָאוּי. וּמִי הוּא? הַבְּרָכָה שֶׁהֵשִׁיבוּ עָלֶיהָ אָמֵן. שֶׁכָּל בְּרָכָה שֶׁהֵשִׁיבוּ עָלֶיהָ אָמֵן, זוֹהִי בְּקִיּוּם כָּרָאוּי.

וְכֵיוָן שֶׁהַבְּרָכָה הַזּוֹ עוֹלָה, כָּל הַדְּרָגוֹת שֶׁלְּמַעְלָה מְזֻמָּנוֹת לְאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁלֹּא מֵאִיר כְּדֵי לְהָאִיר לָהּ. וְכָל שֶׁכֵּן אִם הִיא בְּרָכָה שֶׁרַבִּים מְבָרְכִים אוֹתָהּ וּמְעַטְּרִים אוֹתָהּ בַּעֲטָרוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּסוֹד שֶׁל אָמֵן. אָמֵן הוּא סוֹד הַקְּשָׁרִים שֶׁל כָּל יְהוּד

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּהוּ, בְּאִינּוּן דִּמְבָרְכִין לֵיהּ, וְתִיאוּבְתֵּיהּ בְּבִרְכָתָא דִלְתַתָּא, דְּהַהִיא בִרְכָתָא סַלְקָא, וְאַנְהִיר בּוּצִינָא דְלָא נָהִיר, וְאַתְקִיף לָהּ בְּתוּקְפָּא תַּקִּיפָא, לְסַלְקָא לְעֵילָא. וְעַל רָזָא דָא כְּתִיב, (שמואל א ב) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד, אִלֵּין אִינּוּן דִּמְבָרְכִין לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבַזַּי יֵקָלוּ, אִלֵּין אִינּוּן דְּלָא מְבָרְכִין לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמַנְעִין בִּרְכָתָא מִפּוּמַיְיהוּ.

רָזָא דְּרָזִין, לְאִינּוּן דְּיַדְעֵי חָכְמָתָא דְמָארֵיהוֹן, לְמִנְדַּע רָזָא דְבִרְכָּאן, בְּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, וּבְכָל הַנָּאִין וְכִסּוּפִין דְּהַאי עָלְמָא, לְאַרְקָא בִרְכָאן מֵעֵילָא לְתַתָּא.

כַּד (ס"א בַּר) בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא, דְּאִינּוּן תִּקּוּנָא דְמָארֵיהוֹן, מִתַּתָּא לְעֵילָא וּמֵעֵילָא לְתַתָּא.

לשון הקודש

וּקְדֻשָּׁה בַּסּוֹד שֶׁל רִבּוֹנוֹ, וּמְעַטֵּר אוֹתָהּ הַבְּרָכָה בַּעֲטָרוֹת עֶלְיוֹנוֹת כָּרָאוּי.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה בָּהֶם, בְּאוֹתָם שֶׁמְּבָרְכִים אוֹתוֹ, וּתְשׁוּקָתוֹ בַּבְּרָכָה שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁאוֹתָהּ בְּרָכָה עוֹלָה, וּמֵאִיר הַמָּאוֹר שֶׁלֹּא מֵאִיר, וּמְחַזֵּק אוֹתָהּ בְּתֹקֶף חָזָק לַעֲלוֹת לְמַעְלָה. וְעַל הַסּוֹד הַזֶּה כָּתוּב, (שמואל–א ב) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד – אֵלֶּה אוֹתָם שֶׁמְּבָרְכִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּבַזַּי יֵקָלוּ – אֵלֶּה אוֹתָם שֶׁלֹּא מְבָרְכִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמוֹנְעִים בְּרָכָה מִפִּיהֶם.

סוֹד הַסּוֹדוֹת לְאוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים חָכְמַת רִבּוֹנָם, לָדַעַת אֶת סוֹד הַבְּרָכוֹת בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה וּבְכָל הַהֲנָאוֹת וְהַכִּסּוּפִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, לְהוֹרִיק בְּרָכוֹת מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה.

כַּאֲשֶׁר (פִּרֵט) בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה, שֶׁהֵן תִּקּוּן שֶׁל רִבּוֹנָם מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה וּמִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. הַבְּרָכוֹת שֶׁאֵינָן בַּתְּפִלָּה עוֹלוֹת

בִּרְכָאן דְּלָאו אִינּוּן בִּצְלוֹתָא, סַלְקִין מִתַּתָּא לְעֵילָא, עַד דְּמָטוּ גּוֹ נְהוֹרָא דְלָא נָהִיר, וּמִתְעָרֵי (לְעֵילָא) בְּתוּקְפָּא, לְהַהוּא נְהוֹרָא דְלָא נָהִיר, בְּהַהִיא בְּרָכָה, וְסַלְקָא אִתְעָרוּ לְעֵילָא, עַד דְּמָטוּ לְכֻרְסַיָּא עִלָּאָה, מִקּוֹרָא דְכָל חַיִּין. כְּדֵין נָפְקוּ מֵהַהוּא מִקּוֹרָא עִלָּאָה, בִּרְכָאן אַחֲרָנִין, וְאִעָרָעוּ אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְנַשְּׁקֵי אִלֵּין לְאִלֵּין, וְאָתָאן וְשַׁרְיָין לְרֵישׁ צַדִּיק, לְאַרְקָא לְתַתָּא. וְכַד נַחְתִּין, אִתְבָּרְכָן אֲבָהָן וּבְנִין, וְכָל שְׁרָגִין דִּלְהוֹן.

וְרָזָא דְּאִלֵּין בִּרְכָאן לְאַתְעָרָא מֵעֵילָא לְתַתָּא, בְּרָזָא דָא, בָּרוּךְ: דָּא רָזָא דִמְקוֹרָא עִלָּאָה מִכֹּלָּא, לְאַרְקָא וּלְאַמְשָׁכָא וּלְאַנְהָרָא כָּל בּוֹצִינִין. וְאִיהוּ בָּרוּךְ (נ"א בָּרִיךְ) תָּדִיר, דְּלָא פַּסְקִין מֵימוֹי. וּמִתַּמָּן שֵׁירוּתָא דְאִקְרֵי עָלְמָא דְאָתֵי, וְאִיהוּ קְצֵה הַשָּׁמַיִם, דְּהַהוּא קָצֶה, קָצֶה עִלָּאָה אִיהוּ. בְּגִין דְּאִית קָצֶה כְּגַוְונָא דָא

לשון הקודש

מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, עַד שֶׁמַּגִּיעוֹת לְתוֹךְ הָאוֹר שֶׁלֹּא מֵאִיר, וּמִתְעוֹרְרִים (לְמַעְלָה) בְּתֹקֶף לְאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁלֹּא מֵאִיר בְּאוֹתָהּ הַבְּרָכָה, וְעוֹלָה הִתְעוֹרְרוּת לְמַעְלָה, עַד שֶׁמַּגִּיעִים לַכִּסֵּא הָעֶלְיוֹן, מְקוֹר כָּל הַחַיִּים. וְאָז יוֹצְאוֹת מֵאוֹתוֹ הַמָּקוֹר הָעֶלְיוֹן בְּרָכוֹת אֲחֵרוֹת, וּפוֹגְשׁוֹת אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְנוֹשְׁקוֹת אֵלֶּה לְאֵלֶּה, וּבָאוֹת וְשׁוֹרוֹת עַל רֹאשׁ הַצַּדִּיק לְהָרִיק לְמַטָּה. וּכְשֶׁיּוֹרְדוֹת, מִתְבָּרְכִים הָאָבוֹת וְהַבָּנִים וְכָל נֵרוֹתֵיהֶם. **וְסוֹד** הַבְּרָכוֹת הַלָּלוּ לְעוֹרֵר מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה בְּסוֹד זֶה: בָּרוּךְ: זֶה הַסּוֹד שֶׁל הַמָּקוֹר הָעֶלְיוֹן מֵהַכֹּל, לְהָרִיק וּלְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר אֶת כָּל הַמְּאוֹרוֹת. וְהוּא תָּמִיד בָּרוּךְ (מִבְּרִיךְ), שֶׁלֹּא פּוֹסְקִים מֵימָיו. וּמִשָּׁם הָרֵאשִׁית שֶׁנִּקְרֵאת הָעוֹלָם הַבָּא, וְהוּא קְצֵה הַשָּׁמַיִם, שֶׁאוֹתוֹ קָצֶה הוּא קָצֶה עֶלְיוֹן. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ קָצֶה כְּמוֹ זֶה לְמַטָּה,

לְתַתָּא, וְאִיהוּ עָלְמָא תַתָּאָה. וְאִקְרֵי אוֹף הָכִי בָּרוּךְ, לָקָבֵל תַּתָּאֵי, לְאַרְקָא לְתַתָּא, וּלְאִתְעָרָא מִתַּתָּא לְעֵילָא בְּבִרְכָּאן דִּצְלוֹתָא. וּבָרוּךְ (קדמאה) דָּא אִקְרֵי הָכָא, בְּרָזָא דְחָכְמְתָא עִלָּאָה, דְּאַמְלֵי לְהַהוּא אֲתָר, בְּחַד שְׁבִיל דְּקִיק דְּאָעִיל בֵּיהּ.

אַתָּה: לְבָתָר שָׁאֲרֵי לְאִתְגַּלְיָיא, דְּהָא הַאי בָּרוּךְ סָתִים אִיהוּ, וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי בְּאֹרַח סָתִים בָּרוּךְ, מְקוֹרָא עִלָּאָה דְּלָא אִתְגַּלְיָיא. אַתָּה, שִׁירוּתָא לְאִתְגַּלְיָיא לְבַר, וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי אַתָּה. וּמַאן אִיהוּ. דָּא רָזָא דִימִינָא, וְאִקְרֵי כֹּהֵן לְגַבֵּי הַהוּא אֲתָר. וְרָזָא דָא (תהלים קי) אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם, מָאן כֹּהֵן לְהַהוּא עוֹלָם, אַתָּה. וְדָא אִיהוּ יְמִינָא עִלָּאָה, דְּהָא אִשְׁתְּכַח לְאִתְגַּלְיָיא.

יְהוֹוָה: דָּא רָזָא דְאֶמְצָעִיתָא. רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא בְּכָל סִטְרִין. (דף רע"א ע"ב) **אֱלֹהֵינוּ:** דָּא סִטְרָא

לשון הקודש

וְהוּא הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וְגַם הוּא נִקְרָא בָּרוּךְ, כְּנֶגֶד הַתַּחְתּוֹנִים, לְהָרִיק לְמַטָּה, וּלְהִתְעוֹרֵר מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה בְּבִרְכוֹת הַתְּפִלָּה. וְהַבָּרוּךְ (הָרִאשׁוֹן) הַזֶּה נִקְרָא כָּאן, בְּסוֹד הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁמְּמַלֵּא אוֹתוֹ הַמָּקוֹם, בְּשְׁבִיל אֶחָד דַּקִּיק שֶׁנִּכְנָס בּוֹ.

אַתָּה: אַחַר כָּךְ מַתְחִיל לְהִתְגַּלּוֹת, שֶׁהָרֵי הַבָּרוּךְ הַזֶּה הוּא נִסְתָּר, וְלָכֵן נִקְרָא בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר בָּרוּךְ, הַמָּקוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה. אַתָּה: הָרֵאשִׁית לְהִתְגַּלּוֹת בַּחוּץ, וְלָכֵן נִקְרָא אַתָּה. וּמִיהוּ? זֶה סוֹד הַיָּמִין, וְנִקְרָא כֹּהֵן אֵצֶל אוֹתוֹ מָקוֹם. וְזֶה סוֹד (תהלים קי) אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם. מִי הַכֹּהֵן לְאוֹתוֹ עוֹלָם? אַתָּה. וְזֶהוּ הַיָּמִין הָעֶלְיוֹן, שֶׁהֲרֵי נִמְצָא לְהִתְגַּלּוֹת.

יְהוֹוָה: זֶה סוֹד הָאֶמְצַע, סוֹד הָאֱמוּנָה

דִשְׂמָאלָא, דְּכָלִיל בִּימִינָא, וּימִינָא בֵּיהּ, וְאִתְכְּלִילוּ דָא בְדָא, לְמֶהֱוֵי חַד. וְעַד הָכָא, אִתְקְשָׁרוּ בִּרְכָאן, דְּכֵיוָן דְּאִלֵּין אִתְבָּרְכָאן, כֻּלְּהוֹן דִּלְתַתָּא אִתְבָּרְכָאן.

לְבָתָר דְּאִינּוּן אִתְבָּרְכָאן, וְנַטְלֵי בִּרְכָאן לְגַרְמַיְיהוּ, אִתְהַדָּרוּ כְּלִילָן כְּחַד לְהַהוּא מִקּוֹרָא, דְּאִינּוּן לָא יַכְלִין לְאִתְהַדְּרָא לְגַבֵּי הַהוּא אֲתָר, עַד דְּאִתְבָּרְכָן. כֵּיוָן דְּאִתְבָּרְכָן בְּקַדְמִיתָא, אִתְהַדָּרוּ וְעָאלִין לְגַבֵּי הַהוּא אֲתָר, לְנַטְלָא בִּרְכָאן יְתֵירִין אַחֲרָנִין, לְאַרְקָא לְתַתָּא. וְעַד דְּאִינּוּן אִתְבָּרְכָאן, לָא עָאלִין וְלָא תָאבִין לְגַבֵּיהּ. וְרָזָא דָא (שמות כג) וְלֹא יֵרָאוּ פָּנַי רֵיקָם.

וְכַד תָּבִין לְגַבֵּי הַהוּא אֲתָר, וְעָאלִין תַּמָּן, כְּדֵין אִקְרֵי הַהוּא אֲתָר מֶלֶךְ. וּמֶלֶךְ לָא אִתְקְרֵי, בַּר כַּד אִינּוּן מִתְקָרְבִין לְגַבֵּיהּ, וּמִתְבָּרְכָן. וּמַלְכָּא אֵימָתַי אִקְרֵי מֶלֶךְ. כַּד רַבְרְבָנוֹי אַתְיָין לְגַבֵּיהּ עֲתִירִין,

לשון הקודש

בְּכָל הַצְּדָדִים. אֱלֹהֵינוּ: זֶה סוֹד הַשְּׂמֹאל שֶׁכָּלוּל בִּימִין, וְהַיָּמִין בּוֹ, וְנִכְלָלִים זֶה בָּזֶה לִהְיוֹת אֶחָד. וְעַד כָּאן נִקְשְׁרוּ הַבְּרָכוֹת, שֶׁכֵּיוָן שֶׁאֵלֶּה מִתְבָּרְכִים, כֻּלָּם שֶׁלְּמַטָּה מִתְבָּרְכִים.

לְאַחַר שֶׁהֵם מִתְבָּרְכִים וְלוֹקְחִים בְּרָכוֹת לְעַצְמָם, חוֹזְרִים כְּלוּלִים כְּאֶחָד לְאוֹתוֹ הַמָּקוֹר, שֶׁהֵם לֹא יְכוֹלִים לַחֲזוֹר לְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם עַד שֶׁמִּתְבָּרְכִים. כֵּיוָן שֶׁהִתְבָּרְכוּ בַּתְּחִלָּה, חוֹזְרִים וְנִכְנָסִים לְאוֹתוֹ מָקוֹם, לָקַחַת בְּרָכוֹת יְתֵרוֹת אֲחֵרוֹת לְהָרִיק לְמַטָּה. וְעַד שֶׁהֵם מִתְבָּרְכִים, לֹא נִכְנָסִים וְלֹא תְאֵבִים אֵלָיו, וְזֶה סוֹד (שמות כג) וְלֹא יֵרָאוּ פָּנַי רֵיקָם.

וּכְשֶׁשָּׁבִים לְאוֹתוֹ מָקוֹם וְנִכְנָסִים לְשָׁם, אָז אוֹתוֹ מָקוֹם נִקְרָא מֶלֶךְ. וּמֶלֶךְ לֹא נִקְרָא, רַק כְּשֶׁהֵם מִתְקָרְבִים אֵלָיו, וּמִתְבָּרְכִים. וּמֶלֶךְ מָתַי נִקְרָא מֶלֶךְ?

מִסְתַּפְּקָן בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיכוּ, בְּלָא חֶסְרוֹנָא, כְּדֵין אִיהוּ מֶלֶךְ. מֶלֶךְ לְתַתָּא, כַּד אִלֵּין מְעַטְּרָן לֵיהּ בְּסִפּוּקָא, בְּעִטְרִין קַדִּישִׁין. וְהָכָא אִקְרֵי מֶלֶךְ. וּמַאן אִיהוּ. הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ וְצִוָּנוּ. וּבְגִין דְּאִיהוּ עָלְמָא דְּלָא אִתְגַּלְיָיא לְבַר, וְאִיהוּ סָתִים, קָרֵי לֵיהּ הָכִי בְּאֹרַח סָתִים. וְעַל דָּא לָא אִקְרֵי, אֶלָּא בְּאֹרַח סָתִים.

וּלְעוֹלָם יְמִינָא אַתָּה, כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְעַל דָּא כֹּהֵן, כָּפִיף לְגַבֵּי הַהוּא אֲתָר, בְּרֵישָׁא וּבְסוֹפָא. וְעָלְמָא תַּתָּאָה, כַּד אִתְקָשַׁר לִימִינָא, וְאִתְדַּבָּק בֵּיהּ, קָרֵי מִתַּתָּא לְעֵילָא בָּרוּךְ, וְלָא אִקְרֵי בָּרוּךְ, בַּר בְּרָזָא דִּמְקוֹרָא דְּאִתְדְּבַק בַּהֲדֵיהּ, וְעָיִיל בֵּיהּ, וְאַמְלֵי לֵיהּ. אַתָּה, רָזָא דְּהַהוּא כֹּהֵן, לְאִתְדַּבְּקָא בַּהֲדֵיהּ, וְעַל דָּא, בִּצְלוֹתָא בַּר נָשׁ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, דְּאִיהוּ עָלְמָא כָּפוּף לְגַבֵּי עֵילָא, וְדָא אִיהוּ שִׁנּוּי בֵּין בָּרוּךְ דִּצְלוֹתָא, וּבֵין

לשון הקודש

כְּשֶׁגְּדוֹלָיו בָּאִים אֵלָיו עֲשִׁירִים, מְסֻפָּקִים בְּכָל מַה שֶּׁהִצְטָרְכוּ, בְּלֹא חֶסְרוֹן, וְאָז הוּא מֶלֶךְ. מֶלֶךְ לְמַטָּה, כְּשֶׁאֵלּוּ מְעַטְּרִים אוֹתוֹ בְּסִפּוּק בַּעֲטָרוֹת קְדוֹשׁוֹת. וְכָאן נִקְרָא מֶלֶךְ. וּמִיהוּ? הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ וְצִוָּנוּ. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹלָם שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה בַּחוּץ, וְהוּא נִסְתָּר, קוֹרֵא לוֹ כָּךְ בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר. וְעַל זֶה לֹא נִקְרָא, אֶלָּא בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר.

וּלְעוֹלָם אַתָּה זֶה יָמִין, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְעַל זֶה כֹּהֵן כָּפוּף לְאוֹתוֹ מָקוֹם בָּרֹאשׁ וּבַסּוֹף. וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, כְּשֶׁנִּקְשָׁר לְיָמִין וְנִדְבָּק בּוֹ, קוֹרֵא מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה בָּרוּךְ, וְלֹא נִקְרָא בָּרוּךְ, רַק בְּסוֹד הַמָּקוֹר שֶׁדָּבֵק בּוֹ וְנִכְנָס בּוֹ וּמְמַלֵּא אוֹתוֹ. אַתָּה, הַסּוֹד שֶׁל אוֹתוֹ הַכֹּהֵן לְהִדָּבֵק אִתּוֹ, וְעַל זֶה בַּתְּפִלָּה הָאָדָם כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, שֶׁהוּא הָעוֹלָם שֶׁכָּפוּף אֶל מַעְלָה, וְזֶהוּ הַשִּׁנּוּי בֵּין

בָּרוּךְ דִּשְׁאַר בִּרְכָאן. וְכֹלָּא בְּרָזָא עִלָּאָה אִיהוּ, לְאַרְקָא בִּרְכָאן לְכָל עָלְמִין.

בָּרוּךְ דִּצְלוֹתָא, בַּר נָשׁ כּוֹרֵעַ בֵּיהּ בְּבִרְכּוֹי, וְגָחִין רֵישָׁא בְּאַתָּה, בְּגִין דְּאַתָּה אִקְרֵי רֹאשׁ. וְעַל דָּא כֹּהֵן נָטִיל בָּרֹאשׁ, וְאִיהוּ רֹאשׁ תָּדִיר. וּבְגִין כָּךְ כְּרִיעָה בְּבָרוּךְ. וְגָחִינוּ דְּרֵישָׁא בְּאַתָּה. וְכֹהֵן בְּכָל אֲתָר דְּאִקְרֵי אַתָּה, גָּחִין בִּצְלוֹתָא. מֶלֶךְ בָּתַר דְּגָחִין, תּוּ לָא זָקִיף, מָאי טַעְמָא. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לָהּ לְסִיהֲרָא, זִילִי אַזְעִירִי גַּרְמִיךְ, וְתוּ לָא זַקְפָא. וּבְגִין דָּא, בִּרְכָתָא דְּבַר נָשׁ בָּרִיךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִתְעַר לְאַרְקָא בִּרְכָאן מִלְּעֵילָא לְעָלְמִין כֻּלְּהוּ, כְּמָה דְּאִתְּמַר. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

לשון הקודש

בָּרוּךְ שֶׁל הַתְּפִלָּה וּבֵין בָּרוּךְ שֶׁל שְׁאָר בְּרָכוֹת. וְהַכֹּל הוּא בְּסוֹד עֶלְיוֹן, לְהָרִיק בְּרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת.

בַּבָּרוּךְ שֶׁל הַתְּפִלָּה אָדָם כּוֹרֵעַ בְּבִרְכָּיו, וְגוֹחֵן רֹאשׁוֹ בְּאַתָּה, מִשּׁוּם שֶׁאַתָּה נִקְרָא רֹאשׁ. וְעַל זֶה כֹּהֵן לוֹקֵחַ בָּרֹאשׁ, וְהוּא תָּמִיד רֹאשׁ. וְלָכֵן כְּרִיעָה בְּבָרוּךְ, וּגְחִינַת הָרֹאשׁ בְּאַתָּה. וְהַכֹּהֵן, בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא אַתָּה, גּוֹחֵן בַּתְּפִלָּה. הַמֶּלֶךְ אַחַר שֶׁגּוֹחֵן, שׁוּב לֹא זוֹקֵף, מָה הַטַּעַם? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לַלְּבָנָה, לְכִי וְהַקְטִינִי אֶת עַצְמֵךְ, וְשׁוּב לֹא זָקְפָה. וְלָכֵן הַבְּרָכָה שֶׁל אָדָם לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא מִתְעוֹרֶרֶת לְהוֹרִיק בְּרָכוֹת מִלְּמַעְלָה לָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

כְּתִיב, (ישעיה סג) כִּי אַתָּה אָבִינוּ כִּי אַבְרָהָם וְגוֹ'. תְּנִינָן, לְזִמְנָא דְּאָתֵי אַמְרִין לֵיהּ לְיִצְחָק וְכוּ', בְּגִין דְּשְׁמָאלָא אִתְכְּלִיל בִּימִינָא, אֲבָל יְמִינָא מְנָלָן דְּאִקְרֵי אָב. דִּכְתִיב וַיְשַׁמֵּהוּ לוֹ לְאָב וּלְכֹהֵן, וְאַף עַל גַּב דְּלְעֵילָא אִקְרֵי אָב, וַאֲפִילוּ לְנַהוֹרָא דְּלָא נָהִיר בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְדְּבַק בִּימִינָא אִקְרֵי אַתָּה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שם) אַתָּה יְיָ' אָבִינוּ גּוֹאֲלֵנוּ וְגוֹ'.

אַדְהָכִי, סָבָא אִזְדַּמַּן לְגַבֵּיהּ, וְאָמַר, רַעְיָא מְהֵימְנָא, תַּקִּין פָּתוֹרָא לְמָארָךְ, לֵיהּ וּלְמָטְרוֹנִיתָא. מִכָּל מִינֵי עִדּוּנִין, לְקַיְּימָא בֵּיהּ (יחזקאל מא) זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ'. וְהָא עַד כְּעַן כֻּלְּהוּ מִתְעַנְּגֵי מִפָּתוֹרָא דְּמַלְכָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי. וְדָא נַהֲמָא דְּאוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, וְיֵינָא דְּאוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה. וְתַמָּן כַּמָּה מַטְעַמִּים מִינֵי טַעֲמֵי תוֹרָה, דִּמְתִיקִין, מִכָּל מַאֲכָלִין וְעִדּוּנִין דְּעָלְמָא, וּדְמַלְכָּא.

לשון הקודש

כָּתוּב (ישעיה סג) כִּי אַתָּה אָבִינוּ כִּי אַבְרָהָם וְגוֹ'. שָׁנִינוּ, לֶעָתִיד לָבֹא אוֹמְרִים לְיִצְחָק וְכוּ', מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׂמֹאל נִכְלָל בַּיָּמִין. אֲבָל הַיָּמִין מִנַּיִן לָנוּ שֶׁנִּקְרָא אָב? שֶׁכָּתוּב וַיְשַׁמֵּהוּ לוֹ לְאָב וּלְכֹהֵן. וְאַף עַל גַּב שֶׁלְּמַעְלָה נִקְרָא אָב, וַאֲפִלּוּ לְאוֹר שֶׁלֹּא מֵאִיר בְּשָׁעָה שֶׁנִּדְבָּק בְּיָמִין נִקְרָא אַתָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אַתָּה ה' אָבִינוּ גּוֹאֲלֵנוּ וְגוֹ'.

בֵּין כָּךְ הִזְדַּמֵּן אֵלָיו זָקֵן וְאָמַר, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, תַּקֵּן שֻׁלְחָן לְרִבּוֹנְךָ, לוֹ וְלַמַּלְכָּה, מִכָּל מִינֵי עִדּוּנִים, לְקַיֵּם בּוֹ (יחזקאל מא) זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה', וַהֲרֵי עַד עַתָּה כֻּלָּם מִתְעַנְּגִים מִשֻּׁלְחַן הַמֶּלֶךְ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי. וְזֶה לֶחֶם הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְיַין הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְשָׁם כַּמָּה מַטְעַמִּים, מִינֵי טַעֲמֵי תוֹרָה,

קָם רַעְיָא מְהֵימְנָא פָּתַח וְאָמַר, אַהֲרֹן כַּהֲנָא קוּם מִשִּׁינָתָךְ, לְמִדְבַּח תּוֹרִין וְעָאנִין וְאִמְּרִין וְעוֹפִין, וְכָל מִינִין דִּצְרִיכִין לִסְעוּדָתָא דְמַלְכָּא. וְלֶחֶם הַפָּנִים, דְּאִינּוּן לָקֳבֵל תְּרֵין לוּחֵי דְאוֹרַיְיתָא, (שמות לב) דְּמִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתוּבִים. זֶה: תְּרֵיסָר אַנְפִּין. דְּאִינּוּן: (במדבר ו) יְבָרֶכְךָ יְיָ, יָאֵר יְיָ, יִשָּׂא יְיָ. זֶה תְּנָיְיָנָא, אֲדֹנָ"י אֲדֹנָ"י אֲדֹנָ"י. דְּאִינּוּן תְּרֵיסָר חֵיוָן, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן, (יחזקאל א) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּן, וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעְתָּן, וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן. וְאִתְּמַר עֲלַיְיהוּ, (שם) אַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָת (לָהֶם). וְהַאי אִיהוּ, (ישעיה ו) וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר, לָקֳבֵל עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע סִפְרֵי תּוֹרָה. וְהַאי אִיהוּ זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ. מָאנִין דְּפָתוֹרָא דְמַלְכָּא, אִינּוּן מָאנֵי מַתְנִיתִין, מָאנֵי צְלוֹתִין, דְּתָקִינוּ לוֹן לָקֳבֵל קָרְבְּנִין.

לשון הקודש

שֶׁמִּתּוּקִים מִכָּל הַמַּאֲכָלִים וְהָעִדּוּנִים שֶׁל הָעוֹלָם וְשֶׁל הַמֶּלֶךְ.

קָם הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, פָּתַח וְאָמַר, אַהֲרֹן הַכֹּהֵן קוּם מִשִּׁנָּתְךָ לִזְבֹּחַ שְׁוָרִים וְצֹאן וּכְבָשִׂים וְעוֹפוֹת, וְכָל הַמִּינִים שֶׁצְּרִיכִים לִסְעוּדַת הַמֶּלֶךְ. וְלֶחֶם הַפָּנִים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵי לוּחוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁמִּזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתֻבִים (שמות לב). זֶה – שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה פָּנִים, שֶׁהֵם: (במדבר ו) יְבָרֶכְךָ ה', יָאֵר ה', יִשָּׂא ה'. זֶה שֵׁנִי – אֲדֹנָ"י אֲדֹנָ"י אֲדֹנָ"י. שֶׁהֵם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַיּוֹת, שֶׁבָּהֶן נֶאֱמַר (יחזקאל א) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאול לְאַרְבַּעְתָּן וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָת (לָהֶם). וְזֶהוּ (ישעיה ו) וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר, כְּנֶגֶד עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה סִפְרֵי תּוֹרָה. וְזֶהוּ זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'. הַכֵּלִים שֶׁל שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ הֵם בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בַּעֲלֵי הַתְּפִלּוֹת, שֶׁתִּקְּנוּם כְּנֶגֶד הַקָּרְבָּנוֹת.

פְּתַח וְאָמַר, (שמות כה) **וְעָשִׂיתָ שֻׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים וְגוֹ'.**

תָּא חֲזֵי, מִנְהָגִין טָבִין וְשַׁפִּירָן הֲווֹ נַהֲגֵי מָאנֵי דִּסְעוּדָתָא דְּמַלְכָּא, לְאַחֲזָאָה דְּאִינּוּן מִבְּנֵי פָּתוֹרָא דְּמַלְכָּא. חַד רַבְרְבָא מִבְּנֵי סְעוּדָתָא, נָטִיל יְדוֹי בְּזִמְנָא דְּיֵיעַלוּן לִסְעוּדָתָא לְהָסֵב, גָּדוֹל מֵסֵב בָּרֹאשׁ, תִּנְיָינָא תְּחוֹתֵיהּ, וּתְלִיתָאָה תְּחוֹת תִּנְיָינָא. וְאִלֵּין אִתְקְרִיאוּ ג' מִטּוֹת, לָקְבֵל תְּלַת אֲבָהָן, וְלָקְבֵל (דף ער"ב ע"א) **כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים. מִכָּאן וְאֵילָךְ, לֵית לוֹן סֵדֶר, אֶלָּא כָּל הַקּוֹדֵם זָכָה.**

תִּנְיָינָא, בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ, כְּדֵי שֶׁיִּבְצַע בְּעַיִן יָפָה.

וּמַשְׁלִים בִּרְכָתָא, וּלְבָתַר בּוֹצֵעַ. וְאוֹקְמוּהָ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין, דְּאֵין הַמְּסוּבִּין רַשָּׁאִין לִטְעוֹם, עַד שֶׁיִּטְעוֹם הַמְּבָרֵךְ. וְלֵית הַבּוֹצֵעַ רַשָּׁאי לִטְעוֹם, עַד שֶׁיִּכְלֶה אָמֵן מִפִּי הַמְּסוּבִּין. וְאִם רְעוּתֵיהּ לְחַלֵּק כָּבוֹד,

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, (שמות כה) **וְעָשִׂיתָ שֻׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים וְגוֹ'.** בֹּא רְאֵה, מִנְהָגִים טוֹבִים וְיָפִים הָיוּ נוֹהֲגִים בַּעֲלֵי הַסְּעוּדָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ לְהַרְאוֹת שֶׁהֵם מִבְּנֵי שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ. גָּדוֹל אֶחָד מִבְּנֵי הַסְּעוּדָה נוֹטֵל יָדָיו בִּזְמַן שֶׁיִּכָּנְסוּ לַסְּעוּדָה לְהָסֵב. הַגָּדוֹל מֵסֵב בָּרֹאשׁ, הַשֵּׁנִי תַּחְתָּיו, וְהַשְּׁלִישִׁי תַּחַת הַשֵּׁנִי. וְאֵלֶּה נִקְרְאוּ שְׁלֹשָׁה מִטּוֹת, כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, וּכְנֶגֶד כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים. מִכָּאן וְאֵילָךְ אֵין לָהֶם סֵדֶר, אֶלָּא כָּל הַקּוֹדֵם זוֹכֶה.

שֵׁנִית, בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ, כְּדֵי שֶׁיִּבְצַע בְּעַיִן יָפָה, וּמַשְׁלִים הַבְּרָכָה, וְאַחַר כָּךְ בּוֹצֵעַ. וּפֵרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁל הַמִּשְׁנָה, שֶׁאֵין הַמְּסֻבִּים רַשָּׁאִים לִטְעֹם עַד שֶׁיִּטְעֹם הַמְבָרֵךְ, וְאֵין הַבּוֹצֵעַ רַשַּׁאי לִטְעֹם עַד

הָרְשׁוּת בִּידֵיהּ. וְעוֹד אוֹקְמוּהָ, דְּאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ, בְּגִין דִּיבָרֵךְ לְבַעַל הַבַּיִת.

וְאוֹרֵח רָזָא, בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ קַו הָאֶמְצָעִי. וּבְשַׁבָּת צָרִיךְ לִבְצוֹעַ מִשְּׁנֵי כִּכָּרוֹת, דְּאִינּוּן ה' ה'. בַּעַל הַבַּיִת, דָּא ו' דְּאֶמְצָעִיתָא. (וּכְגַוְונָא דָא וּבְגִין דָּא) **וּבְגִין דְּלָא לְאִתְחֲזָאָה כְּרַעַבְתָּנוּתָא, יְכִיל לְמִבְצַע בָּהּ לְכָל חַד וְחַד כַּבֵּיצָה. מָאי כַּבֵּיצָה. י' וְי'. אִינּוּן נְקוּדִין דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, אִתְקְרֵי פִּרוּרֵי בְּכַזַּיִת. וְאִלֵּין לָקֶבֶל טִפִּין דְּזֶרַע, וּמַאן דִּמְזַלְזֵל בְּהוֹן, וְזָרִיק לוֹן בַּאֲתָר דְּלָא אִצְטְרִיךְ, עֲנִיּוּתָא קָא רָדִיף אֲבַתְרֵיהּ, וְאָזִיל נָע וָנָד. הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (איוב טו) **נוֹדֵד הוּא לַלֶּחֶם אַיֵּה. וְלֵית לֶחֶם אֶלָּא תּוֹרָה, וְהוּא צוֹוֵחַ אַיֵּה מָאן דִּמְרַחֵם עָלֵיהּ, וְלָא יִשְׁבַּח.**

לשון הקודש

שֶׁיִּכְלֶה אָמֵן מִפִּי הַמְּסַבִּים. וְאִם רְצוֹנוֹ לְחַלֵּק כָּבוֹד, הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ. וְעוֹד פֵּרְשׁוּהָ שֶׁהָאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ, בִּשְׁבִיל שֶׁיְּבָרֵךְ אֶת בַּעַל הַבַּיִת.

וְדֶרֶךְ סוֹד, בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא קַו הָאֶמְצָעִי. וּבְשַׁבָּת צָרִיךְ לִבְצֹעַ מִשְּׁתֵּי כִּכָּרוֹת, שֶׁהֵן ה' ה'. בַּעַל הַבַּיִת – זֶה ו' שֶׁל הָאֶמְצַע. (וּבְצוּרָה זוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה) **וּכְדֵי שֶׁלֹּא יֵרָאֶה כְּרַעַבְתָּנוּת, יָכוֹל לִבְצֹעַ בָּהּ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כַּבֵּיצָה.** מַה זֶּה כַּבֵּיצָה? י' וְי'. וְהֵן הַנְּקֻדּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, נִקְרָאִים פֵּרוּרִים שֶׁבְּכַזַּיִת. וְאֵלּוּ כְּנֶגֶד טִפּוֹת הַזֶּרַע. וּמִי שֶׁמְּזַלְזֵל בָּהֶן וְזוֹרְקָן בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא צָרִיךְ, הָעֲנִיּוּת רוֹדֶפֶת אַחֲרָיו, וְהוֹלֵךְ נָע וָנָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב טז) נוֹדֵד הוּא לַלֶּחֶם אַיֵּה. וְאֵין לֶחֶם אֶלָּא תּוֹרָה, וְהוּא צוֹוֵחַ: אַיֵּה מִי שֶׁמְּרַחֵם עָלָיו? וְלֹא מוֹצֵא.

וּפְרוּרִים בְּכַזַּיִת, אִינּוּן בְּצַדִּיק, דְּאִיהוּ כַּתִּישׁ כְּתִישׁוּ מֵאִינּוּן זֵיתִים. וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ, (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ. (משלי י) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק חַי עָלְמִין, וּבְגִין דָּא אוֹרֵחַ מְבָרֵךְ.

אַדְהָכִי, הָא בּוּצִינָא קַדִּישָׁא אָתָא לְגַבֵּיהּ. וְאָמַר, רַעְיָא מְהֵימְנָא, יוֹמָא חַד אֲזִילְנָא אֲנָא וְחַבְרַיָּיא לְאַכְסַנְיָא חָדָא, וַהֲוָה תַּמָּן יַנּוּקָא חָדָא. קָם וְתָקִין לָן מְנַרְתָּא וּפָתוֹרָא אִיהוּ מִגַּרְמֵיהּ, כְּאִלּוּ הֲוָה מֵעֶשְׂרִין שְׁנִין, וְלָא הֲוָה אֶלָּא מִבֶּן חָמֵשׁ שְׁנִין. וְתָקִין פָּתוֹרָא מִכָּל מִינֵי מַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה. אָמַר, הָא אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן דְּבַעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ, אֲבָל (איוב לב) צָעִיר אֲנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים עַל כֵּן זָחַלְתִּי וָאִירָא מֵחַוּת דֵּעִי אֶתְכֶם. עַד דְּאֶטּוֹל רְשׁוּת מִכֶּם. אָמַר לֵיהּ, אִימָּא בְּרִי מַלְאָכָא דַיְיָ'.

לשון הקודש

וּפְרוּרִים בְּכַזַּיִת, הֵם בְּצַדִּיק, וְהוּא כּוֹתֵשׁ כְּתִישׁוֹת מֵאוֹתָם הַזֵּיתִים. וְהָאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ, (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ. בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, וְלָכֵן הָאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ.

בֵּין כָּךְ הֲרֵי בָּא אֵלָיו הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְאָמַר, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, יוֹם אֶחָד הָלַכְתִּי אֲנִי וְהַחֲבֵרִים לְאַכְסַנְיָה אַחַת, וְהָיָה שָׁם תִּינוֹק אֶחָד, קָם וְהִתְקִין לָנוּ מְנוֹרָה וְשֻׁלְחָן, הוּא מֵעַצְמוֹ כְּאִלּוּ הָיָה מֵעֶשְׂרִים שָׁנָה, וְלֹא הָיָה אֶלָּא מִבֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים, וְהִתְקִין שֻׁלְחָן מִכָּל מִינֵי מַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה. אָמַר, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁבַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ, אֲבָל (איוב לב) צָעִיר אֲנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים עַל כֵּן זָחַלְתִּי וָאִירָא מֵחַוּת דֵּעִי אֶתְכֶם, עַד שֶׁאֶטּוֹל רְשׁוּת מִכֶּם. אָמַרְתִּי לוֹ, אֱמֹר בְּנִי מַלְאַךְ ה'.

אָמַר לָן, אַתּוּן בָּעִיתוּן לֶחֶם תַּפְּנוּקֵי בְּלָא קְרָבָא, אוֹ לֶחֶם בִּקְרָבָא. דְּהָכִי אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין, שְׁעַת אֲכִילָה שְׁעַת מִלְחָמָה. וְאִי בָּעִיתוּ לְמֶהֱוֵי קְרָבָא עָלֵיהּ, לֵית חַד אָכִיל, אֶלָּא מָאן דְּנָצַח קְרָבָא, אִיהוּ אָכִיל וּבוֹצֵעַ לְכֻלְּהוּ. אָמְרוּ לֵיהּ חַבְרַיָּיא, בְּרִי אַנְתְּ זְעֵיר, וַעֲדַיִין לָא יַדְעַת אֵיךְ מְגִיחֵי גַּבְרִין רַבְרְבִין בְּחַרְבָּא, בְּנִעְנוּעָ דְּחַרְבָּא. בְּרוֹמְחָא, בְּקַשְׁתָּא, בְּגִירִין דְּקַשְׁתָּא, בְּקִירְטָא, בְּאַבְנִין דְּקִירְטָא.

אָמַר לְהוּ, (מלכים א כ) אַל יִתְהַלֵּל חוֹגֵר כִּמְפַתֵּחַ. דְּהָא וַדַּאי בְּקְרִיאַת שְׁמַע אוֹקְמוּהָ, כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע עַל מִטָּתוֹ, כְּאִילוּ אוֹחֵז חֶרֶב פִּיפִיּוֹת, דִּכְתִיב, (תהלים קמט) רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם. וְנִעְנוּעָא דְּחַרְבָּא, צָרִיךְ לְנַעְנָעָא לֵיהּ לְשִׁית סִטְרִין, כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ, כְּדֵי שֶׁתַּמְלִיכוּהוּ עַל הַשָּׁמַיִם

לשון הקודש

אָמַר לָנוּ, אַתֶּם רְצִיתֶם לֶחֶם תַּפְּנוּקִים בְּלִי קְרָב, אוֹ לֶחֶם עִם קְרָב. שֶׁכָּךְ פֵּרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁל הַמִּשְׁנָה, שְׁעַת אֲכִילָה שְׁעַת מִלְחָמָה. וְאִם רְצִיתֶם שֶׁיִּהְיֶה עָלָיו קְרָב, אֵין אֶחָד אוֹכֵל. אֶלָּא מִי שֶׁנִּצַּח בַּקְּרָב, הוּא אוֹכֵל וּבוֹצֵעַ לְכֻלָּם. אָמְרוּ לוֹ הַחֲבֵרִים, בְּנִי, אַתָּה קָטָן, וַעֲדַיִן לֹא יָדַעְתִּי אֵיךְ נִלְחָמִים גְּבָרִים גְּדוֹלִים בְּחֶרֶב, בְּנִעְנוּעַ הַחֶרֶב, בְּרֹמַח, בְּקֶשֶׁת, בְּחִצֵּי הַקֶּשֶׁת, בְּמַקְלֵעַ וּבְאַבְנֵי מַקְלֵעַ.

אָמַר לָהֶם, (מלכים-א כ) אַל יִתְהַלֵּל חוֹגֵר כִּמְפַתֵּחַ. שֶׁהֲרֵי וַדַּאי בִּקְרִיאַת שְׁמַע פֵּרְשׁוּהָ, כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע עַל מִטָּתוֹ, כְּאִלּוּ אוֹחֵז חֶרֶב פִּיפִיּוֹת, שֶׁכָּתוּב (תהלים קמט) רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם. וְנִעְנוּעַ הַחֶרֶב צָרִיךְ לְנַעְנְעָהּ לְשִׁשָּׁה צְדָדִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, כְּדֵי שֶׁתַּמְלִיכוּהוּ עַל הַשָּׁמַיִם וְעַל הָאָרֶץ

וְעַל הָאָרֶץ, וְעַל ד' רוּחוֹת הָעוֹלָם. וְדָא ו', גּוּף הַחֶרֶב. י', רֹאשׁ הַחֶרֶב. ה"ה, תְּרֵי פִּיּוֹת. נַרְתִּקָא דְּחַרְבָּא, אֲדֹנָי.

רוּמְחָא, רמ"ח בְּקְרִיאַת שְׁמַע, עִם שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, הָא רוֹמַ"ח. מָגֵ"ן עִם חַרְבָּא, מִיכָאֵל גַּבְרִיאֵל נוּרִיאֵל שַׁמָּשִׁין דְּג' אֲבָהָן. קֶשֶׁת דְּזָרִיק חִצִּים, וְכָל זֶרַע דְּאֵינוֹ יוֹרֶה כַּחֵץ אֵינוֹ מוֹלִיד. קִירְטָא, דָּא קְרִיאַת שְׁמַע. ה' אֲבָנִין דְּקִירְטָא, (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ' אֱלֹהֵינוּ יְיָ'. לְקַבְלַיְיהוּ, (שמואל א יז) וַיִּקַּח דָּוִד חֲמִשָּׁה חַלּוּקֵי אֲבָנִים מִן הַנַּחַל. וְכַד שַׁוֵּי לְהוֹן בְּקִירְטָא, דְּאִיהִי שָׁפָה, וְאִיהִי שְׁכִינְתָּא, אִתְעֲבִידוּ חַד כֻּלְּהוּ ה', וְקָטִיל לִפְלִשְׁתָּאָה.

וְעַד כְּעַן זָרִיקְנָא הַאי אַבְנָא לְסָמָאֵל, דְּאִיהוּ אֶבֶן מָצוֹר, וְהָרַסְנָא מָצוֹר דִּילֵיהּ, וְאַשְׁפַּלְנָא לֵיהּ לְתַתָּא. וּבְגִין דָּא אֲמִינָא לְכוֹן, אַל יִתְהַלֵּל חוֹגֵר

לשון הקודש

וְעַל אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם. וְזוֹ ו', גּוּף הַחֶרֶב. י' רֹאשׁ הַחֶרֶב. ה"ה, שְׁתֵּי פִּיפִיּוֹת. נַרְתִּיק הַחֶרֶב, אֲדֹנָי.

רֹמַח, רמ"ח בַּקְרִיאַת שְׁמַע, עִם שֵׁשׁ תֵּבוֹת הַיִּחוּד, הֲרֵי רוֹמַ"ח. מָגֵ"ן עִם חֶרֶב, מִיכָאֵל גַּבְרִיאֵל נוּרִיאֵל, הַשַּׁמָּשִׁים שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת. קֶשֶׁת שֶׁיּוֹרֶה חִצִּים, וְכָל זֶרַע שֶׁאֵינוֹ יוֹרֶה כַּחֵץ אֵינוֹ מוֹלִיד. מַקְלֵעַ, זֶה קְרִיאַת שְׁמַע. חֲמִשָּׁה אַבְנֵי מַקְלֵעַ, (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה'. כְּנֶגְדָּם, וַיִּקַּח דָּוִד (שמואל–א יז) חֲמִשָּׁה חַלְּקֵי אֲבָנִים מִן הַנַּחַל. וּכְשֶׁשָּׂם אוֹתָם בַּמַּקְלֵעַ, שֶׁהִיא שָׂפָה, וְהִיא שְׁכִינָה, נַעֲשׂוּ אֶחָד כָּל הַחֲמִשָּׁה, וְהָרַג אֶת הַפְּלִשְׁתִּי.

וְעַד עַכְשָׁיו זָרַקְתִּי אֶבֶן זוֹ לְסָמָאֵל, שֶׁהוּא אֶבֶן מָצוֹר, וְהָרַסְתִּי אֶת הַמָּצוֹר שֶׁלּוֹ

כִּמְפַתֵּחַ. כְּעַן יִתְבָּרֵר לְכוֹן, דַּאֲנָא יָדַעְנָא אֵיךְ מַגִּיחִין גְּבִרִין רַבְרְבִין בְּסַיְיפִין, בְּרוּמְחָא, בְּקַשְׁתָּא, בְּקִירְטָא. תַּוּוהְנָא וְלָא יָכִילְנָא לְמַלְלָא קַמֵּיהּ, אָמְרוּ לֵיהּ רַבָּנָן, כְּעַן נֶחֱזֵי מָאן יְהֵא מָרְוָוח נַהֲמָא, דְּאִיהוּ לֶחֶם הַמּוֹצִיא.

פָּתַח וְאָמַר, (במדבר טו) וְהָיָה בַּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תָּרִימוּ תְּרוּמָה לַיְיָ'. בְּמַאי אַתְרִימָת שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי ה' דְּהַמּוֹצִיא, דְּאוֹקִימוּ עָלָהּ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל הַבּוֹצֵעַ, צָרִיךְ לְדַקְדֵּק בָּהּ'. אֶלָּא וַדַּאי הָא אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין, מוֹץ וְתֶבֶן פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר. וְכַד הִיא בְּמוֹץ וְתֶבֶן, אִיהִי בְּבֵית אֲסוּרִין, וְלֵית לָהּ רְשׁוּ לְאָרָמָא לְגַבֵּי מ', לְמֶעְבַּד עִמָּהּ מַ"ה. וְהַאי אִיהוּ תְּרוּמָה, תּוֹרָ"ה דְּאִיהִי ה' חוּמָשֵׁי תּוֹרָה, דְּבָהּ (שמות כד) וַיְהִי מֹשֶׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְגוֹ'.

לשון הקודש

וְהִשְׁפַּלְתִּיו לְמַטָּה. וְלָכֵן אָמַרְתִּי לָכֶם, אַל יִתְהַלֵּל חוֹגֵר כִּמְפַתֵּחַ. כָּעֵת יִתְבָּרֵר לָכֶם שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ אֵיךְ נִלְחָמִים גְּבָרִים גְּדוֹלִים בַּחֲרָבוֹת, בְּרֹמַח, בְּקֶשֶׁת, בְּמַקְלֵעַ. תָּמַהְנוּ וְלֹא יָכֹלְנוּ לְדַבֵּר לְפָנָיו. אָמְרוּ לוֹ חֲכָמִים, כָּעֵת נִרְאֶה מִי יִהְיֶה מַרְוִיחַ אֶת הַלֶּחֶם, שֶׁהוּא לֶחֶם הַמּוֹצִיא.

פָּתַח וְאָמַר, (במדבר טו) וְהָיָה בַּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תָּרִימוּ תְּרוּמָה לַה'. בַּמֶּה נִתְרֻמָּת שְׁכִינָה, שֶׁהִיא ה' שֶׁל הַמּוֹצִיא, שֶׁבֵּאֲרוּ עָלֶיהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל הַבּוֹצֵעַ צָרִיךְ לְדַקְדֵּק בַּהֵ"א? אֶלָּא וַדַּאי הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁל הַמִּשְׁנָה, מוֹץ וְתֶבֶן פְּטוּרִים מִן הַמַּעֲשֵׂר. וּכְשֶׁהִיא בְּמוֹץ וְתֶבֶן, הִיא בְּבֵית הָאֲסוּרִים, וְאֵין לָהּ רְשׁוּת לְהָרִים לְמ' לַעֲשׂוֹת עִמָּהּ מָ"ה. וְזוֹהִי תְּרוּמָה, תּוֹרָ"ה שֶׁהִיא חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, שֶׁבָּהּ (שמות כד) וַיְהִי מֹשֶׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְגוֹ'.

וּבְמוֹץ וְתֶבֶן דְּחִטָּה, עָלֵיהּ אוּקְמוּהָ רַבָּנָן, אִילָן שֶׁאָכַל אָדָם הָרִאשׁוֹן חִטָּה הָוָה. קָרִיב ח"ט, דְּאִיהוּ מוֹץ וְתֶבֶן, לְאָת ה'. וְאִסְתְּלִיק מִנֵּיהּ י', דְּאִיהוּ עִשּׂוּר דִּילָהּ. וּבְגִין דָּא כַּד אִיהוּ בְּמוֹץ וְתֶבֶן (שֶׁלָּהּ), דְּאִינּוּן לָקֶבֶל עָרְלָה וּפְרִיעָה, פָּטוּר מִן הַמַּעֲשֵׂר. וְלֵית רְשׁוּ לְאָת י', לְחַבְּרָא בְּאָת ה', דְּאִינּוּן אִישׁ וְאִשָּׁה. וּבְגִין דָּא, כָּל הַבּוֹצֵעַ צָרִיךְ (דף ער"ב ע"ב) לְדַקְדֵּק בָּהּ. וְצָרִיךְ לְמִבְצַע מֵאַתָּר דְּבִשּׂוּלוֹ יָפֶה, בְּגִין דְּבִשּׂוּל אִיהוּ גְּמַר פִּרְי, וְדָא ו'.

וַעֲשָׂרָה דְּבָרִים צָרִיךְ אָדָם לְמֶעְבַּד בִּסְעוּדָתָא. חַד, נְטִילַת יָדַיִם. תְּנַיְיָנָא לְתַקְּנָא שְׁתֵּי כִּכָּרוֹת לְשַׁבָּת. תְּלִיתָאָה, לְמֵיכַל תְּלַת סְעוּדָתִין, וּלְאוֹסָפָא מֵחוֹל עַל הַקֹּדֶשׁ. רְבִיעָאָה, לְאַנְהָרָא פָּתוֹרָא בִּשְׁרָגָא. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, וּמְנוֹרָה בַּדָּרוֹם. וְצָרִיךְ הֲסֵבָּה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ הֲסֵבוּ אֶחָד מִדֶּרֶךְ לְכֻלָּם.

לשון הקודש

וּבְמוֹץ וְתֶבֶן שֶׁל חִטָּה, עָלֶיהָ בֵּאֲרוּ רַבּוֹתֵינוּ, אִילָן שֶׁאָכַל אָדָם הָרִאשׁוֹן חִטָּה הָיָה. קֵרַב ח"ט, שֶׁהוּא מוֹץ וְתֶבֶן, לָאוֹת ה', וְהִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ י', שֶׁהוּא עִשּׂוּר שֶׁלָּהּ. וְלָכֵן כְּשֶׁהוּא בְּמוֹץ וְתֶבֶן (שֶׁלָּהּ), שֵׁם כְּנֶגֶד עָרְלָה וּפְרִיעָה, פָּטוּר מִן הַמַּעֲשֵׂר. וְאֵין רְשׁוּת לָאוֹת י' לְחַבֵּר בָּאוֹת ה', שֶׁהֵם אִישׁ וְאִשָּׁה. וְלָכֵן כָּל הַבּוֹצֵעַ צָרִיךְ לְדַקְדֵּק בָּהּ. וְצָרִיךְ לִבְצֹעַ מֵהַמָּקוֹם שֶׁבִּשּׂוּלוֹ יָפֶה, מִשּׁוּם שֶׁבִּשּׂוּל הוּא גְּמַר הַפְּרִי, וְזֶה ו'.

וַעֲשָׂרָה דְּבָרִים צָרִיךְ אָדָם לַעֲשׂוֹת בִּסְעוּדָה: אֶחָד – נְטִילַת יָדַיִם. שֵׁנִי – לְתַקֵּן שְׁתֵּי כִּכָּרוֹת לְשַׁבָּת. שְׁלִישִׁי – לֶאֱכֹל שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת, וּלְהוֹסִיף מֵחֹל עַל הַקֹּדֶשׁ. רְבִיעִי – לְהָאִיר אֶת הַשֻּׁלְחָן בְּנֵר,

וּבְשַׁבָּת, בְּכָל מִלּוּי, צָרִיךְ לְאִתּוֹסְפָא מֵחוֹל עַל הַקֹּדֶשׁ, בֵּין בְּמַאֲכָלָיו, וּמִשְׁתָּיו, בֵּין בִּלְבוּשׁוֹי, בֵּין בַּהֲסֵבַתֵּיהּ. דְּצָרִיךְ לְתַקְּנָא לֵיהּ מֵסִבָּה שַׁפִּירָא, בְּכַמָּה כָּרִים וּכְסָתוֹת מְרֻקְּמָן, מִכָּל דְּאִית בְּבֵיתֵיהּ, כְּמַאן דְּתַקִּין חוּפָּה לְכַלָּה. דְּשַׁבְּתָא אִיהִי מַלְכְּתָא, וְאִיהִי כַּלָּה. וּבְגִין דָּא הֲווֹ נַפְקֵי מָאנֵי מַתְנִיתִין עֶרֶב שַׁבָּת לְאַקְדְּמוּתֵי לְאָרְחָא, וַהֲווּ אַמְרֵי בֹּאִי כַלָּה בֹּאִי כַלָּה. וּצְרִיכִין לְאַתְעָרָא שִׁירָה וְחֶדְוָה לְפָתוֹרָה לְגַבָּהּ.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּאִית רָזָא אַחֲרָא. כְּגַוְונָא דְּצָרִיךְ לְקַבְּלָא גְּבִירְתָּהּ, בְּכַמָּה נְהוֹרִין דְּשַׁרְגִּין בְּשַׁבָּת, וּבְכַמָּה עֲנוּגִין, וּלְבוּשִׁין שַׁפִּירִין, וּבֵיתָא מְתֻקְּנָא, בְּכַמָּה מָאנֵי דְּתִקּוּנָא, בַּהֲסֵבָּה יָפָה לְכָל חַד וְחַד. וּבְהַאי חֶדְוָה וְתִקּוּנָא, גַּרְמִין דְּאִשְׁתְּאָרַת שִׁפְחָה בִּישָׁא

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּהָ, שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן וּמְנוֹרָה בַּדָּרוֹם. וְצָרִיךְ הֲסִבָּה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּהָ, הֲסִבּוּ – אֶחָד מְבָרֵךְ לְכֻלָּם.

וּבְשַׁבָּת, בְּכָל דְּבָרָיו צָרִיךְ לְהוֹסִיף מֵחֹל עַל קֹדֶשׁ, בֵּין בְּמַאֲכָלָיו וּמַשְׁקָיו, בֵּין בִּלְבוּשָׁיו, בֵּין בַּהֲסִבָּתוֹ, שֶׁצָּרִיךְ לְהַתְקִין לוֹ מְסִבָּה יָפָה, בְּכַמָּה כָּרִים וּכְסָתוֹת מְרֻקָּמִים מִכָּל שֶׁיֵּשׁ בְּבֵיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁמַּתְקִין חֻפָּה לַכַּלָּה, שֶׁשַּׁבָּת הִיא מַלְכָּה, וְהִיא כַּלָּה. וְלָכֵן הָיוּ יוֹצְאִים בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה עֶרֶב שַׁבָּת לְקַדֵּם אֶת הָאוֹרַחַת, וְהָיוּ אוֹמְרִים: בֹּאִי כַלָּה, בֹּאִי כַלָּה. וּצְרִיכִים לְעוֹרֵר שִׁירָה וְחֶדְוָה לַשֻּׁלְחָן אֵלֶיהָ.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ סוֹד אַחֵר. כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְקַבֵּל אֶת גְּבִרְתָּהּ בְּכַמָּה אוֹרוֹת שֶׁל נֵרוֹת שַׁבָּת, וּבְכַמָּה עֲנוּגִים וּלְבוּשִׁים יָפִים, וּבַיִת מְתֻקָּן בְּכַמָּה כֵּלִים שֶׁל תִּקּוּן, בַּהֲסִבָּה יָפָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וּבְזֹאת

בַּחֲשׁוֹכָא, בִּרְעָבוֹן, בִּבְכִיָּה, בְּהֶסְפֵּד. בִּלְבוּשִׁין אוּכְמִין בְּאַרְמַלְתָּא. דְּאִי מְלֵאָה זוֹ, חֲרֵבָה זוֹ.

יֵצֶר טוֹב, מַטְרוֹנִיתָא קַדִּישָׁא. מַלְכוּת הַקֹּדֶשׁ דְּנַחְתָּא בְּשַׁבָּת. כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר סְפִירָן. מְעַטְּרָא בְּשֶׁבַע שְׁמָהָן שֶׁאֵינָן נִמְחָקִין. בְּכַמָּה מַרְכָּבוֹת דְּחֵיוָון. וּבְכַמָּה חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין. וּמַלְכָּא נָפִיק לְקַבְלָא בְּכַמָּה מַשְׁרְיָין. וְאִשְׁתָּאֲרַת יֵצֶר הָרָע שִׁפְחָה בִישָׁא בַּחֲשׁוֹכָא, בְּאַרְמַלְתָּא בְּלֹא בַעְלָהּ בְּלָא מֶרְכָּבוֹת.

וְאִלֵּין דְּאִתְּמַר עָלַיְיהוּ, לַמְזַבְּחִין וְלַמְקַטְּרִין לִמְלֶכֶת הַשָּׁמַיִם וְלַמַּזָּלוֹת אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי, הוּא פּוּלְחָנָא דְּשִׁפְחָה בִישָׁא, דְּשַׁלְטָא בְּעַרְבֵי שַׁבָּתוֹת וְעַרְבֵי לֵילֵי רְבִיעִיּוֹת. מַה הֲווֹ אִלֵּין עַבְדִּין. הֲווֹ נַטְלִין לְבוּשִׁין אוּכְמִין, וְחַשְׁכָּאן נְהוֹרִין, וְעַבְדִּין הֶסְפְּדָא

לשון הקודש

הַחֲדָוָה וְהַתִּקּוּן גּוֹרְמִים שֶׁנִּשְׁאֶרֶת שִׁפְחָה רָעָה בַּחֹשֶׁךְ, בִּרְעָבוֹן, בִּבְכִיָּה, בְּהֶסְפֵּד, בִּלְבוּשִׁים שְׁחֹרִים כְּאַלְמָנָה. שֶׁאִם מְלֵאָה זוֹ – חֲרֵבָה זוֹ.

יֵצֶר טוֹב גְּבִירָה קְדוֹשָׁה, מַלְכוּת הַקֹּדֶשׁ שֶׁיּוֹרֶדֶת בְּשַׁבָּת, כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, מְעֻטָּרוֹת בְּשִׁבְעָה שֵׁמוֹת שֶׁאֵינָם נִמְחָקִים, בְּכַמָּה מֶרְכָּבוֹת שֶׁל חַיּוֹת וּבְכַמָּה חֵילוֹת וּמַחֲנוֹת. וְהַמֶּלֶךְ יוֹצֵא לְקַבְּלָהּ בְּכַמָּה מַחֲנוֹת, וְנִשְׁאָר יֵצֶר הָרָע, הַשִּׁפְחָה הָרָעָה בַּחֹשֶׁךְ, כְּאַלְמָנָה בְּלִי בַעְלָהּ, בְּלִי מֶרְכָּבוֹת.

וְאֵלֶּה שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם, לַמְזַבְּחִים וְלַמְקַטְּרִים לִמְלֶאכֶת הַשָּׁמַיִם וְלַמַּזָּלוֹת אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי, הִיא עֲבוֹדָה שֶׁל הַשִּׁפְחָה הָרָעָה, שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בְּעַרְבֵי שַׁבָּתוֹת וְעַרְבֵי לֵילוֹת רְבִיעִי, מָה הָיוּ עוֹשִׂים אֵלֶּה? הָיוּ לוֹקְחִים לְבוּשִׁים שְׁחֹרִים, וּמַחֲשִׁיכִים אֶת

בְּלֵילֵי שַׁבָּתוֹת כְּדֵי לְאִשְׁתַּתְּפָא בַּהֲדָהּ כְּמָה דְּאִיהִי שַׁרְיָא, כִּי (קהלת ז) גַּם זֶה לְעוּמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים.

בָּתַר דְּהָאבוּ יִשְׂרָאֵל, וְאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, אִתְמַר בִּשְׁכִינְתָּא אִמָּא קַדִּישָׁא, (איכה א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד הָעִיר רַבָּתִי עָם הָיְתָה כְּאַלְמָנָה, וּמְכַבִּין בְּלֵיל תִּשְׁעָה בְּאָב נְהוֹרִין וּשְׁרָגִין, וְעַבְדִין הֶסְפֵּד, וְיַתְבִין כַּאֲבֵלִים לְאִשְׁתַּתְּפָא בְּדוּחֲקָא דִשְׁכִינְתָּא. בְּגִין דְּאִינּוּן גַּרְמוּ לָהּ כָּל הַהוּא תְּבִירוּ.

חֲמִשָּׁאָה, כּוֹס דְּוַיְכָלוּ. שִׁתִּיתָאָה, לְמֶהֱוֵי עַל פָּתוֹרָא מִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא. שְׁבִיעָאָה, לְאַרְכָּאָה עַל פָּתוֹרָא, בְּגִין דַּעֲנִיִּים יֵיתוּן עַל פָּתוֹרֵיהּ. תְּמִינָאָה, נְטִילַת יָדַיִם בְּמַיִם אַחֲרוֹנִים. תְּשִׁיעָאָה, בִּרְכַּת הַמָּזוֹן. עֲשִׂירָאָה, כּוֹס דִּבְרָכָה. וְצָרִיךְ לְאַחְזָרָא עָלַיְיהוּ, וּלְתַקְּנָא לוֹן בְּרָזָא קַדִּישָׁא, דְּאִיהִי כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר

לשון הקודש

הָאוֹרוֹת, וְעוֹשִׂים הֶסְפֵּד בְּלֵילֵי שַׁבָּתוֹת לְהִשְׁתַּתֵּף עִמָּהּ כְּמוֹ שֶׁהִיא שְׁרוּיָה, כִּי (קהלת ז) גַּם [אֶת] זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים.

אַחַר שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְנֶחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, נֶאֱמַר בַּשְּׁכִינָה הָאֵם הַקְּדוֹשָׁה, (איכה א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד הָעִיר רַבָּתִי עָם הָיְתָה כְּאַלְמָנָה, וּמְכַבִּים בְּלֵיל תִּשְׁעָה בְּאָב אוֹרוֹת וְנֵרוֹת, וְעוֹשִׂים הֶסְפֵּד וְיוֹשְׁבִים כְּמוֹ אֲבֵלִים, לְהִשְׁתַּתֵּף בְּצַעַר הַשְּׁכִינָה, מִשּׁוּם שֶׁהֵם גָּרְמוּ לָהּ כָּל אוֹתוֹ הַשֶּׁבֶר.

חֲמִישִׁי – כּוֹס שֶׁל וַיְכֻלּוּ. שִׁשִּׁי – לִהְיוֹת עַל הַשֻּׁלְחָן דִּבְרֵי תוֹרָה. שְׁבִיעִי – לְהַאֲרִיךְ עַל הַשֻּׁלְחָן כְּדֵי שֶׁעֲנִיִּים יָבֹאוּ לְשֻׁלְחָנוֹ. שְׁמִינִי – נְטִילַת יָדַיִם בְּמַיִם אַחֲרוֹנִים. תְּשִׁיעִי – בִּרְכַּת הַמָּזוֹן. עֲשִׂירִי – כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה. וְצָרִיךְ לְחַזֵּר עֲלֵיהֶם

סְפִירָאן, וְאִיהוּ פָּתוּרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה. וּבְגִין כַּךְ אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן. חַד נְטִילַת יָדַיִם, דְּהָכִי אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין, יָדַיִם מְזוּהֲמוֹת פְּסוּלוֹת לַבְּרָכָה, בְּגִין דְּאִינּוּן שְׁנִיּוֹת לַטּוּמְאָה, דְּאִיהוּ אַב הַטּוּמְאָה. דְּאִיהוּ רִאשׁוֹן כַּד אִינּוּן מְסָאֲבוֹת, וְכַד אִינּוּן טְהוֹרוֹת אִינּוּן שְׁנִיּוֹת לַבְּרָכָה. דִּבְרָכָה לָא שַׁרְיָא אֶלָּא עַל טַהֲרָה. כַּהֲנָא דְּאִיהוּ אִישׁ טָהוֹר, אִישׁ חֶסֶד, שַׁרְיָא עָלֵיהּ בִּרְכָתָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קלג) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ וְגוֹ'. וּבְגִין דָּא, (במדבר ו) דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. וְאוֹקְמוּהָ, כָּל כֹּהֵן הַמְּבָרֵךְ, מִתְבָּרֵךְ. וְשֶׁאֵינוֹ מְבָרֵךְ, אֵין מִתְבָּרֵךְ. וְאוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל בְּרָכָה שֶׁאֵין בָּהּ אַזְכָּרָה וּמַלְכוּת לָאו שְׁמֵיהּ בְּרָכָה. מַלְכוּת אֲדֹנָי.

לשון הקודש

וּלְתַקְּנָם בְּסוֹד קָדוֹשׁ, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְהוּא הַשֻּׁלְחָן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִצַּד הַגְּבוּרָה, וְלָכֵן פֵּרוּשׁוֹ רַבּוֹתֵינוּ שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן.

אֶחָד – נְטִילַת יָדַיִם, שֶׁבְּאַרוּכָּה רַבּוֹתֵינוּ שֶׁל הַמִּשְׁנָה, יָדַיִם מְזוּהָמוֹת פְּסוּלוֹת לִבְרָכָה, מִשּׁוּם שֶׁהֵן שְׁנִיּוֹת לְטֻמְאָה, שֶׁהוּא אַב הַטֻּמְאָה, שֶׁהוּא רִאשׁוֹן כְּשֶׁהֵן טְמֵאוֹת, וּכְשֶׁהֵן טְהוֹרוֹת הֵן שְׁנִיּוֹת לַבְּרָכָה, שֶׁהַבְּרָכָה לוֹ שׁוֹרָה אֶלָּא עַל טָהֲרָה. הַכֹּהֵן, שֶׁהוּא אִישׁ טָהוֹר, אִישׁ חֶסֶד, שׁוֹרָה עָלָיו בְּרָכָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קלג) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ וְגוֹ'. וְלָכֵן, (במדבר ו) דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. וּפֵרוּשׁוֹ, כָּל כֹּהֵן הַמְּבָרֵךְ – מִתְבָּרֵךְ. וְשֶׁאֵינוֹ מְבָרֵךְ – אֵין מִתְבָּרֵךְ. וּפֵרוּשׁוֹ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל בְּרָכָה שֶׁאֵין בָּהּ אַזְכָּרָה וּמַלְכוּת, אֵין שְׁמָהּ בְּרָכָה. מַלְכוּת אֲדֹנָי.

וְעוֹד, נְטִילַת יָדַיִם צָרִיךְ לִיטּוֹל לוֹן עַד פִּרְקָא, דְּגָזְרוּ עָלֵיהּ אַרְבָּעָה עָשָׂר פִּרְקִין, בְּהַהוּא שַׁעֲתָא שַׁרְיָא יַד יְיָ' עָלֵיהּ, וְאִיהִי יַד דִּבְרָכָה מִסִּטְרָא דְחֶסֶד דְּבֵיהּ חָכְמָה בְּיַד יְמִינֵיהּ. וְאִיהִי יַד דִּקְדוּשָׁה, מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה, וְשַׁרְיָא בְּדִינָא. (נ"א וְיָדָא דִשְׂמָאלָא) **וְאִיהִי יַד דְּיִחוּדָא, מִסִּטְרָא דְתִפְאֶרֶת, דְּשַׁרְיָא בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר פִּרְקִין דְּגוּפָא, דְּאִינּוּן שְׁנֵים עָשָׂר פִּרְקִין בִּתְרֵין דְּרוֹעִין, וּתְרֵין שׁוֹקִין. וּתְרֵין בְּגוּפָא וּבְרִית.**

וּתְלַת זִמְנִין אַרְבָּעָה עָשָׂר, אִיהוּ אַרְבְּעִין וּתְרֵין, יי"י, מִן י"ד י"ד, י"ד, רָמוּז יְבָ"רֶכְךָ יָ"אֵר יִ"שָׂא, מִן הוי"ה הוי"ה הוי"ה. ד' ד' ד' מִי"ד י"ד י"ד, אִינּוּן רְמִיזִין בַּאֲדֹנָ"י אֲדֹנָ"י אֲדֹנָ"י. וְאָמַר הַנָּבִיא עָלַיְיהוּ, (ירמיה ז) **הֵיכַל יְיָ' הֵיכַל יְיָ' הֵיכַל יְיָ' הֵמָּה. וְהַאי נְטִילָא בְּיַד דְּאִתְּתְקְנָת.**

לשון הקודש

וְעוֹד, נְטִילַת יָדַיִם צָרִיךְ לִטֹּל אוֹתָן עַד הַפֶּרֶק, שֶׁגָּזְרוּ עָלָיו י"ד פְּרָקִים, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שׁוֹרָה עָלָיו יַד ה', וְהִיא יָד שֶׁל בְּרָכָה מִצַּד הַחֶסֶד שֶׁבּוֹ חָכְמָה בְּיַד יְמִינוֹ. וְהִיא יָד שֶׁל קְדֻשָּׁה מִצַּד הַגְּבוּרָה, וּשְׁרוּיָה בְּדִין. (וְיָד שְׂמֹאל) וְהִיא יַד הַיִּחוּד מִצַּד הַתִּפְאֶרֶת, שֶׁשּׁוֹרָה בְּי"ד פְּרָקֵי הַגּוּף, שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר פְּרָקִים בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת וּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, וּשְׁנַיִם בַּגּוּף וּבַבְּרִית.

וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר הוּא אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם. יי"י מִי"ד י"ד י"ד, רָמוּז יְ"בָרֶכְךָ יָ"אֵר יִ"שָׂא, מֵהוי"ה הוי"ה הוי"ה. ד' ד' ד' מִי"ד י"ד י"ד, הֵם רְמוּזִים בַּאדֹנָ"י אֲדֹנָ"י אֲדֹנָ"י. וְאָמַר הַנָּבִיא עֲלֵיהֶם, (ירמיה ז) הֵיכַל ה' הֵיכַל ה' הֵיכַל ה' הֵמָּה. וְהַנְּטִילָה הַזּוֹ בַּיָּד שֶׁהִתְתַּקְּנָה.

וְכָל סְטָר מִג' אַנְפֵּי חֵיוָן, דְּאִינּוּן יְ' יְ' יְ'. וּמִתְּלַת גַּדְפֵּי חֵיוָן, דְּאִינּוּן ד' ד' ד', כֻּלְּהוּ צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי מִכֹּחַ (דף רנ"ג ע"א) אָדָם. וְאִיהוּ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. כֹּחַ דִּילֵיהּ, יו"ד וָא"ו דָּלֶ"ת, הֵ"א אָלֶ"ף, וָא"ו אָלֶ"ף וָא"ו, הֵ"א אָלֶ"ף. וּמַטְרוֹנִיתָא לָא שַׁרְיָא בְּכֹחַ דִּילֵיהּ, בְּפִרְקִין דְּאֶצְבְּעָן, עַד דְּאִתְעֲבָר מִנַּיְיהוּ זוֹהֲמָא, שִׁפְחָה בִישָׁא פְּסוּלָה, אִנְתּוּ דְּפָסוּל. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מָאֵרֵי מַתְנִיתִין, יָדַיִם מְזוּהֲמוֹת פְּסוּלוֹת לַבְּרָכָה.

וְאִינּוּן מַיִם לְדַכְּאָה יַד, דְּשַׁרְיָא תַּמָּן יַד יְ' יְ'. יַד יְ' יְ', דָּא מַיִם דְּאוֹרַיְיתָא. דְּעַמֵּי הָאָרֶץ אִינּוּן שֶׁרֶץ, מַה מוֹעִיל לוֹן טְבִילָה, וְהַשֶּׁרֶץ שִׁפְחָה בִישָׁא בִידֵיהוֹן, בְּגֶזֶל דְּבִידֵיהוֹן. בְּגֶזֶל דְּבִרְכָּאן דְּגַזְלִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא יַדְעֵי לְבָרְכָא, וְלָא יַדְעֵי מָאי אִיהִי בְּרָכָה, וּמַאי אִיהִי זוֹהֲמָא.

לשון הקודש

וְכָל צַד מִשְּׁלֹשֶׁת פְּנֵי הַחַיּוֹת, שֶׁהֵם יְ' יְ' יְ', וּמִשְּׁלֹשׁ כַּנְפֵי הַחַיּוֹת, שֶׁהֵן ד' ד' ד', כֻּלָּם צָרִיךְ לִהְיוֹת מִכֹּחַ אָדָם. וְהוּא יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. הַכֹּחַ שֶׁלּוֹ – יו"ד וָא"ו דָּלֶ"ת, הֵ"א אָלֶ"ף, וָא"ו אָלֶ"ף וָא"ו, הֵ"א אָלֶ"ף. וְהַמַּלְכָּה לֹא שְׁרוּיָה בַּכֹּחַ שֶׁלּוֹ, בְּפִרְקֵי הָאֶצְבָּעוֹת, עַד שֶׁעוֹבֶרֶת מֵהֶם הַזֻּהֲמָה, הַשִּׁפְחָה הָרָעָה הַפְּסוּלָה, אֵשֶׁת הַפָּסוּל. וְלָכֵן פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, יָדַיִם מְזֻהָמוֹת פְּסוּלוֹת לִבְרָכָה.

וְהֵם מַיִם לְטַהֵר הַיָּד, שֶׁשּׁוֹרָה שָׁם יַד יְ' יְ'. יַד יְ' זֶה מַיִם שֶׁל הַתּוֹרָה. שֶׁעַמֵּי הָאָרֶץ הֵם שֶׁרֶץ, מַה מוֹעִילָה לָהֶם טְבִילָה, וְהַשֶּׁרֶץ, שִׁפְחָה רָעָה בְּיָדָם, בַּגָּזֵל שֶׁבִּידֵיהֶם, בַּגָּזֵל שֶׁל הַבְּרָכוֹת שֶׁגּוֹזְלִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁלֹּא יוֹדְעִים לְבָרֵךְ, וְלֹא יוֹדְעִים מַהִי בְּרָכָה וּמַהִי זֻהֲמָה.

מִיָּד כְּשֶׁשָּׁמְעוּ מִלִּין אִלֵּין חַבְרַיָּיא וַאֲנָא עִמְּהוֹן, לָא יָכִילְנָא לְמִסְבַּל דְּיַשְׁלִים עֲשָׂרָה מִלִּין דִּבְרָכָה, וְאִשְׁתְּטַחְנָא לְגַבֵּיהּ. וּבְוַדַּאי לֵית בַּר נָשׁ דְּיֵימָא מִלִּין אִלֵּין, אֶלָּא אַנְתְּ. דְּאַנְתְּ הוּא כְּגַוְונָא דְּד' מְחִיצוֹת דְּגַן עֵדֶן. דְּבַר נָשׁ עָאל בְּהוֹן (נ"א דְּכַד אַנְתְּ) בִּמְחִיצַת יְנוּקִין, וְאִתְעָבִיד תִּינוֹק. וּבִמְחִיצַת נְעָרִים, וְאִתְעָבִיד נַעַר. וּבִמְחִיצַת בַּחוּרִים, וְאִתְעָבִיד בָּחוּר. וּבִמְחִיצַת זְקֵנִים, וְאִתְעָבִיד זָקֵן. וּבְגִין כָּךְ אִתְּמַר עָלָךְ, (תהלים לג) 'מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ'. וְאַנְתְּ הוּא דְּאִתְּמַר עָלָךְ, (בראשית ו) בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, בְּדָרָא דְּדוֹר הַפְּלֻגָּה הֲוֵית. וּבְכָל דָּרָא וְדָרָא בְּגִלְגּוּלָא. כְּגַלְגַּל דְּמִתְהַפֵּךְ לְכַמָּה גַּוְונִין. וְלָא נִגְלֵית, אֶלָּא בְּדָרָא דְּאִתְיְיהִיב בֵּיהּ אוֹרַיְיתָא עַל יָדָךְ.

לשון הקודש

מִיָּד כְּשֶׁשָּׁמְעוּ הַחֲבֵרִים דְּבָרִים אֵלּוּ, וַאֲנִי עִמָּהֶם, לֹא יָכֹלְתִּי לִסְבֹּל שֶׁיַּשְׁלִים עֲשָׂרָה דְּבָרִים שֶׁל בְּרָכָה, וְהִשְׁתַּטַּחְתִּי אֶצְלוֹ, וּבְוַדַּאי אֵין אִישׁ שֶׁיֹּאמַר דְּבָרִים אֵלּוּ אֶלָּא אַתָּה, שֶׁאַתָּה הוּא כְּמוֹ אַרְבַּע מְחִצּוֹת שֶׁל גַּן עֵדֶן. שֶׁהָאָדָם נִכְנָס בָּהֶן (שֶׁכַּאֲשֶׁר אַתָּה) בִּמְחִצַּת הַתִּינוֹקוֹת וְנַעֲשֶׂה תִּינוֹק, וּבִמְחִצַּת נְעָרִים וְנַעֲשֶׂה נַעַר, וּבִמְחִצַּת בַּחוּרִים וְנַעֲשֶׂה בָּחוּר, וּבִמְחִצַּת זְקֵנִים וְנַעֲשֶׂה זָקֵן. וּלְכָךְ נֶאֱמַר עָלֶיךָ, (תהלים לג) 'מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ'. וְאַתָּה הוּא שֶׁנֶּאֱמַר עָלֶיךָ (בראשית ו) בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, בַּדּוֹר שֶׁל דּוֹר הַפְּלֻגָּה הָיִיתָ, וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר בְּגִלְגּוּל, כְּגַלְגַּל שֶׁמִּתְהַפֵּךְ לְכַמָּה גְוָנִים. וְלֹא נִגְלֵיתָ אֶלָּא בְּדוֹר שֶׁנִּתְּנָה בּוֹ תּוֹרָה עַל יָדֶךָ.

מִיָּד דְּאִתְכְּנִישַׁת מֵעָלְמָא, אַנְתְּ הוּא כְּשִׁמְשָׁא דְנָהִיר בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, דְּכַד אִתְכְּנַשׁ שִׁמְשָׁא בְּלֵילְיָא, נָהִיר בְּסִיהֲרָא, וּכְשִׁתִּין רִבּוֹא כּוֹכָבְיָא. הָכִי אַתְּ, דְּאַנְתְּ נָהִיר בְּשִׁתִּין רִבּוֹא בְּכָל דָּרָא וְדָרָא. וְהַאי אִיהוּ דְקָא רָמַז קֹהֶלֶת, (קהלת א) דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא. וְאוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, אֵין דּוֹר פָּחוּת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא. וְעוֹד אוֹקְמוּהָ, הַדּוֹר שֶׁהוֹלֵךְ הוּא שֶׁבָּא, לְקַיֵּים (שם) מַה שֶׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה. מִכָּאן וְאֵילָךְ, אַשְׁלִים עֲשָׂרָה דְבָרִים דְּפָתוֹרָא בְּאִתְגַּלְיָיא. אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא זַכָּאָה חוּלָקָךְ, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גַּלֵּי לָךְ, מַה דְּלָא גַּלֵּי לְכָל נָבִיא וְחוֹזֶה, וְלָא לְמַאן וּלְמַאן.

תִּנְיָינָא, לְמִבְצַע עַל שְׁנֵי כִּכָּרוֹת בְּשַׁבָּת, דְּאִינּוּן רְמִיזִין בִּתְרֵי לוּחֵי אוֹרַיְיתָא, דְּאִתְיְיהִיבוּ בְּשַׁבָּת זוּגוֹת. דְּבְיוֹמָא תְּלִיתָאָה נַחְתּוּ, דְּבֵיהּ תְּרֵי זְמְנֵי

לשון הקודש

מִיָּד שֶׁהִתְכַּנַּסְתָּ מֵהָעוֹלָם, אַתָּה הוּא כַּשֶּׁמֶשׁ שֶׁמֵּאִיר בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. שֶׁכְּשֶׁמִּתְכַּנֵּס הַשֶּׁמֶשׁ בַּלַּיְלָה, הוּא מֵאִיר בַּלְּבָנָה וּבְשִׁשִּׁים רִבּוֹא כּוֹכָבִים. כָּךְ אַתָּה, שֶׁאַתָּה מֵאִיר בְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְזֶהוּ שֶׁרָמַז קֹהֶלֶת, (קהלת א) דּוֹר הֹלֵךְ וְדוֹר בָּא. וּפֵרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, אֵין דּוֹר פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא. וְעוֹד פֵּרְשׁוּהָ, הַדּוֹר שֶׁהוֹלֵךְ הוּא שֶׁבָּא, לְקַיֵּם מַה שֶׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה. מִכָּאן וְאֵילָךְ הַשְּׁלֵם עֲשָׂרָה דְּבָרִים שֶׁל הַשֻּׁלְחָן בְּגִלּוּי. אָמַר רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אַשְׁרֵי חֶלְקֵךְ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גִּלָּה לְךָ מַה שֶׁלֹּא גִּלָּה לְכָל נָבִיא וְחוֹזֶה, וְלֹא לְמִי וּלְמִי.

שֵׁנִי – לִבְצַע עַל שְׁתֵּי כִּכָּרוֹת בְּשַׁבָּת, שֶׁהֵן רְמוּזוֹת בִּשְׁנֵי לוּחוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁנִּתְּנוּ בְּשַׁבָּת זוּגוֹת. שֶׁבַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יָרְדוּ, שֶׁבּוֹ פַּעֲמַיִם טוֹב, וּבְשַׁבָּת נִתְּנָה, שְׁתֵּי נְקֵבוֹת

טוֹב, וּבְשַׁבָּת אִתְיְיהִיבַת, תְּרֵין נוּקְבִין לִתְרֵין טָבִין. וְאַף עַל גַּב דְּאוֹקְמוּהָ דְּשֵׁדִים מְמֻנִּין עַל זוּגוֹת, כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ שְׁנֵי בֵּיצִים, שְׁנֵי אֲגוּזִים. הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי שְׁלוּחֵי מִצְוָה אֵינָן נִזּוֹקִין.

וְאִי תֵּימָא, וְהָא תָּנֵינָן, אֵין מַתְחִילִין בַּשֵּׁנִי, וְאֵין מְסַיְּימִין בְּד', דְּהַיְינוּ בְּב' ד' עִם עֶרֶב רַב, דְּלָא הֲווֹ שְׁלוּחֵי מִצְוָה, דְּלָא אִתְגַּיְּירוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, וּלְבָתַר דְּאִתְעַבְּרוּ מֵעָלְמָא, מָנֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַטְלָא (שמות לד) שְׁנֵי לוּחוֹת אֲבָנִים כָּרִאשׁוֹנִים, וְאָמַר, (שם) וְכָתַבְתִּי עַל הַלּוּחוֹת אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל הַלּוּחוֹת וְגוֹ'.

וּתְרֵין כִּכָּרוֹת בְּשַׁבָּת, דְּמִיזִין לִתְרֵין יוֹדִין יאהדונהי. דַּאֲדֹנָי אִיהִי יְחִידָה מִבַּעְלָהּ בְּשִׁית יוֹמִין דְּחוֹל, וּבְשַׁבָּת נָחִית לְגַבָּהּ. וּבְגִין דָּא בְּשַׁבָּת, כָּל נִשְׁמָתִין וְרוּחִין וְנַפְשִׁין נָפְקִין וְנַחְתִּין זוּגוֹת, וְאֵין שָׂטָן

לשון הקודש

לִשְׁנַיִם טוֹבִים. וְאַף עַל גַּב שֶׁבְּאָרוּהָ שֶׁהַשֵּׁדִים מְמֻנִּים עַל זוּגוֹת, כְּמוֹ שֶׁבְּאָרוּהָ שְׁתֵּי בֵּיצִים, שְׁנֵי אֲגוּזִים – הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי: שְׁלוּחֵי מִצְוָה אֵינָן נִזּוֹקִין.

וְאִם תֹּאמַר, וַהֲרֵי שָׁנִינוּ, אֵין מַתְחִילִין בַּשֵּׁנִי וְאֵין מְסַיְּמִים בָּרְבִיעִי, דְּהַיְינוּ בְּב' ד' עִם עֶרֶב רַב, שֶׁלֹּא הָיוּ שְׁלוּחֵי מִצְוָה, שֶׁלֹּא הִתְגַּיְּרוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, וּלְאַחַר שֶׁעָבְרוּ מִן הָעוֹלָם, צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִטֹּל (שמות לד) שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים, וְאָמַר, וְכָתַבְתִּי עַל הַלֻּחֹת אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל הַלֻּחֹת וְגוֹ'.

וּשְׁתֵּי כִּכָּרוֹת בְּשַׁבָּת רוֹמְזוֹת לִשְׁנֵי יוֹדִי"ם יְאֲהֲדוֹנָהִי. שֶׁאֲדֹנָי הִיא יְחִידָה מִבַּעְלָהּ בְּשֵׁשֶׁת יְמוֹת הַחֹל, וּבְשַׁבָּת יוֹרֵד אֵלֶיהָ. וּמִשּׁוּם זֶה בְּשַׁבָּת כָּל הַנְּשָׁמוֹת

וְאֵין מַזִּיק שַׁלִּיט בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא. וַאֲפִילוּ גֵּיהִנָּם לָא שַׁלִּיט, וְלָא אוֹקִיד בְּשַׁבָּת. וּבְגִין דָּא, (שמות לה) לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. וְדָא אֵשׁ נוּכְרָאָה, אֶלָּא אֵשׁ דְּקָרְבְּנָא, אֵשׁ דִּקְדוּשָׁה. וְלֵית לְאַרְכָאָה בִּבְצִיעָא דִלְהוֹן, דְּהָא אִתְמַר לְעֵיל.

תְּלִיתָאָה לְמֵיכַל שְׁלֹשָׁה סְעוּדָתִין בְּשַׁבָּת, כְּמָה דְאוֹקְמוּהָ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין, דְּאָמַר חַד מִינַיְיהוּ, יְהֵא חֶלְקִי עִם גּוֹמְרֵי שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת, דְּאִינוּן שְׁלִימוּ דִשְׁבַע בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא, לְאַשְׁלְמָא בְּהוֹן לְעֶשֶׂר. וְרָזָא דְעֹנֶג, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וּמַאן דְּלָא מְקַיֵּים לוֹן, וְאִית לֵיהּ רְשׁוּ לְקַיְּמָן, אִתְהַפָּךְ לֵיהּ לְנֶגַע צָרַעַת. וּבְגִין דְּלָא יֵיתֵי לְהַאי, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְוּוּ עָלַי וַאֲנִי פּוֹרֵעַ, (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ׳.

לשון הקודש

וְהָרוּחוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת יוֹצְאוֹת וְיוֹרְדוֹת זוּגוֹת, וְאֵין שָׂטָן וְאֵין מַזִּיק שׁוֹלֵט בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. וַאֲפִלּוּ גֵּיהִנֹּם לֹא שׁוֹלֵט וְלֹא בוֹעֵר בְּשַׁבָּת. וּמִשּׁוּם זֶה, (שמות לה) לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. וְזוֹ אֵשׁ נָכְרִיָּה, אֶלָּא אֵשׁ הַקָּרְבָּן, אֵשׁ שֶׁל קְדֻשָּׁה. וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בַּבְּצִיעָה שֶׁלָּהֶן, שֶׁהֲרֵי נִתְבָּאֵר לְמַעְלָה.

שְׁלִישִׁי – לֶאֱכֹל שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת, כְּפִי שֶׁבֵּאֲרוּהָ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁל הַמִּשְׁנָה, שֶׁאָמַר אֶחָד מֵהֶם: יְהֵא חֶלְקִי עִם גּוֹמְרֵי שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת. שֶׁהֵן שְׁלֵמוּת שֶׁל שֶׁבַע בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה, לְהַשְׁלִים בָּהֶן לְעֶשֶׂר. וְהַסּוֹד שֶׁל עֹנֶג – (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וּמִי שֶׁלֹּא מְקַיֵּם אוֹתָן וְיֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְקַיְּמָן, הוֹפֵךְ לוֹ לְנֶגַע צָרַעַת. וּכְדֵי שֶׁלֹּא יָבֹא לָזֶה, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: לְוּוּ עָלַי וַאֲנִי פּוֹרֵעַ, (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל ה׳.

רְבִיעָאָה, לְאַנְהָרָא פָּתוֹרָא בִּמְנַרְתָּא. כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ קַדְמָאִין, שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, מְנוֹרָה בַּדָּרוֹם, דְּפָתוֹרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָכִי צְרִיכָא לְמֶהֱוֵי.

חֲמִישָׁאָה, כּוֹס דְּוַיְכֻלּוּ. כּו"ס, בְּחֶשְׁבּוֹן אֱלֹהִים. וַיְכֻלּוּ ע"ב, דְּכָלִיל לוֹן כַּלָּה קַדִּישָׁא, דְּהַאי כּוֹס מָלֵא יֵינָא דְאוֹרַיְיתָא, צָרִיךְ לְאַסְהֲדָא עַל עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית.

שְׁתִיתָאָה, לְמֶהֱוֵי עַל פָּתוֹרָא דִּבְרֵי תוֹרָה, דְּהָכִי אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, ג' שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וְלָא אָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה וְכוּ'. וְרָזָא דְמִלָּה, בְּגִין דְּהָא אוֹקְמוּהָ שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, וְאוֹרַיְיתָא אִתְיְיהִיבַת מִימִינָא. לְחַבְּרָא יְמִינָא דְאִיהוּ רַחֲמֵי, בִּשְׂמָאלָא דְאִיהוּ דִינָא. דְּאוֹרַיְיתָא אִיהִי יְיָ' מִימִינָא,

לשון הקודש

רְבִיעִי – לְהָאִיר שֻׁלְחָן בִּמְנוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ הַקַּדְמוֹנִים, שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, מְנוֹרָה בַּדָּרוֹם. שֶׁשֻׁלְחָנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת.

חֲמִישִׁי – כּוֹס שֶׁל וַיְכֻלּוּ. כּו"ס בְּחֶשְׁבּוֹן אֱלֹהִים. וַיְכֻלּוּ – ע"ב, שֶׁכּוֹלֶלֶת אוֹתָם הַכַּלָּה הַקְּדוֹשָׁה. שֶׁהַכּוֹס הַזֹּאת הַמְּלֵאָה יַיִן שֶׁל תּוֹרָה, צְרִיכָה לְהָעִיד עַל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית.

שִׁשִּׁי – לִהְיוֹת עַל הַשֻּׁלְחָן דִּבְרֵי תוֹרָה, שֶׁכָּךְ פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, (אבות פ"ג) שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וְלֹא אָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה וְכוּ'. וְסוֹד הַדָּבָר – מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, וְהַתּוֹרָה נִתְּנָה מִיָּמִין. לְחַבֵּר יָמִין, שֶׁהוּא רַחֲמִים, עִם שְׂמֹאל, שֶׁהוּא דִּין. שֶׁהַתּוֹרָה

פָּתוֹרָא אֲדֹנָי מִשְׁמָאלָא, וְצָרִיךְ לְהַבְּרָא לוֹן. דִּבְגִין דְּפָתוֹרָא מִשְׁמָאלָא, אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין, קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו (דף רע"ג ע"ב) שֶׁל אָדָם כִּקְרִיעַת יַם סוּף. וּבְגִין כַּךְ, צָרִיךְ תַּלְמִיד חָכָם לְזַמְּנָא עִמֵּיהּ, לְמַאן דְּיִשְׁתְּדַל בְּפִתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא.

שְׁבִיעָאָה, לְאַרְכָּאָה עַל פָּתוֹרָא, בְּגִין עֲנִיִּים. וּבְגִין דָּא, כָּל הַמַּאֲרִיךְ עַל שֻׁלְחָנוֹ מַאֲרִיכִין לוֹ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו. וּבְגִין כָּךְ (משלי י) וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת. דְּעָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת, וְאִיהוּ מְחַיֶּה לֵיהּ, אוֹף הָכִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְחַיֶּה לֵיהּ.

וְעוֹד בְּאוֹרַח רָזָא, דְּכֻלְּהוּ עֲנִיִּים מִסִּטְרָא דְּאָת ד', דְּאִתְּמַר בָּהּ (תהלים קטז) דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ. וְאוֹת ד' דְּאֶחָד, דְּצָרִיךְ לְאַרְכָּאָה בָּהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב לְהַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ, וּבְגִין דָּא, צָרִיךְ לְאַרְכָּאָה

לשון הקודש

הִיא יֵ מִיָּמִין, שֻׁלְחָן אֲדֹנָי מִשְׁמָאל, וְצָרִיךְ לְחַבֵּר אוֹתָם. מִשּׁוּם שֶׁהַשֻּׁלְחָן מִשְׁמָאל, פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּקְרִיעַת יַם סוּף. וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ תַּלְמִיד חָכָם לְזַמֵּן עִמּוֹ, לְמִי שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל בְּדִבְרֵי תוֹרָה.

שְׁבִיעִי – לְהַאֲרִיךְ עַל הַשֻּׁלְחָן מִשּׁוּם הָעֲנִיִּים. וּמִשּׁוּם זֶה, כָּל הַמַּאֲרִיךְ עַל שֻׁלְחָנוֹ מַאֲרִיכִים לוֹ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו, וּמִשּׁוּם כָּךְ (משלי י) וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת. שֶׁעָנִי חָשׁוּב כְּמֵת, וְהוּא מְחַיֶּה אוֹתוֹ, גַּם כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַיֶּה אוֹתוֹ.

וְעוֹד בְּדֶרֶךְ סוֹד, שֶׁכָּל הָעֲנִיִּים מִצַּד הָאוֹת ד', שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים קטז) דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ. וְאוֹת ד' שֶׁל אֶחָד שֶׁצָּרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בָּהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים יז) לְהַאֲרִיךְ

עַל פָּתוֹרָא, דְּאִיהִי ד', כְּלִילָא מִד' רַגְלִין דְּפָתוֹרָא. בְּגִין יְקָרָא דְאָת דָּלֶי"ת, צָרִיךְ לְאַרְכָּאָה עַל פָּתוֹרָא, בְּגִין עֲנִיִּים.

וּבְגִינֵיהּ אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, דְּבִקֵּשׁ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִדָּה יָפָה לְיִשְׂרָאֵל, וְלָא אַשְׁכַּח כְּמִדָּה דְּדַלּוּת. וְאַקְשׁוּ עָלָהּ, בְּגִין דְּאוֹקְמוּהָ קַדְמָאֵי, כְּחוּשְׁבָּן מִינֵי מִיתוֹת דְּאִינּוּן כְּחוּשְׁבָּן תּוֹצָאוֹת, וְחֶסְרוֹן כִּיס קָשֶׁה מִכּוּלָּן, וְאֵיךְ אַמְרִין אִינּוּן, דְּלָא אַשְׁכַּח לְיִשְׂרָאֵל מִדָּה יָפָה כַּעֲנִיּוּתָא.

אֶלָּא, בְּגִין דְּכָל עַמָּא וְלִישָׁנָא, (ישעיה ח) וְהָיָה כִּי יִרְעַב וְהִתְקַצַּף וְקִלֵּל בְּמַלְכּוֹ וּבֵאלֹהָיו וּפָנָה לְמָעְלָה. אֲבָל יִשְׂרָאֵל, אִינּוּן קַיְּמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַאי מִדָּה, וְלָא אַכְחִישִׁין בֵּיהּ. וּבְגִין דָּא, בְּמִדָּה דָא יִתְפָּרְקוּן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמואל ב כב) וְאֶת עַם

לשון הקודש

יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ, וְלָכֵן צָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ עַל הַשֻּׁלְחָן, שֶׁהִיא ד', כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע רַגְלַיִם שֶׁל הַשֻּׁלְחָן. בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הָאוֹת ד' צָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ עַל הַשֻּׁלְחָן בִּשְׁבִיל הָעֲנִיִּים.

וּבִשְׁבִילוֹ בֵּאֲרוּ רַבּוֹתֵינוּ, שֶׁבִּקֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִדָּה יָפָה לְיִשְׂרָאֵל וְלֹא מָצָא כְּמוֹ מִדַּת הַדַּלּוּת. וְהִקְשׁוּ עַל זֶה, מִשּׁוּם שֶׁבֵּאֲרוּהָ הָרִאשׁוֹנִים, כְּחֶשְׁבּוֹן מִינֵי מִיתוֹת שֶׁהֵם כְּחֶשְׁבּוֹן תּוֹצָאוֹת, וְחֶסְרוֹן כִּיס קָשֶׁה מִכֻּלָּם, וְאֵיךְ הֵם אוֹמְרִים שֶׁלֹּא נִמְצְאָה לְיִשְׂרָאֵל מִדָּה יָפָה כְּמוֹ עֲנִיּוּת?

אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁכָּל עַם וְלָשׁוֹן, (ישעיה ח) וְהָיָה כִּי יִרְעַב וְהִתְקַצַּף וְקִלֵּל בְּמַלְכּוֹ וּבֵאלֹהָיו וּפָנָה לְמָעְלָה. אֲבָל יִשְׂרָאֵל הֵם קִיּוּם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּמִּדָּה הַזּוֹ, וְלֹא מַכְחִישִׁים בּוֹ. וְלָכֵן בַּמִּדָּה הַזּוֹ הֵם יִגָּאֲלוּ.

עָנִי תּוֹשִׁיעַ. וְעָנִי לִישָׁנָא דְּעִנּוּי, דְּאֲפִילוּ אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ עוּתְרָא, וְאִיהוּ בְּמַרְעִין וּבְמַכְתְּשִׁין, עָנִי אִתְקְרֵי, אוֹ דְּדַחֲקִין לֵיהּ בְּגִינֵיהּ, וְצַעֲרִין לֵיהּ כָּל יוֹמָא. כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּאִיהוּ רַשׁ מִגֵּיהּ, וְאִיהוּ הוֹלֵךְ מֵאֲתָר לַאֲתָר.

וְעוֹד אִית עָנִי, דְּאִסְתְּלָק מִגֵּיהּ דַּעְתֵּיהּ, כְּגוֹן אִיּוֹב. דְּאִתְמַר בֵּיהּ, (איוב לד) אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר. אוֹף הָכִי אִיהִי ד', דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, כַּד אִסְתַּלָּק מִנָּהּ א"ח דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִקְרֵי דַּעַת. וְהַאי לֵית לֵהּ חוֹבִין בְּמִלָּה דְּיֵימָא. וְעוֹד, א"ח אִיהוּ תּוֹרָה, כָּלִיל תרי"ג פִּקּוּדִין הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות ג) זֶה שְׁמִי לְעוֹלָם וְגוֹ'. שְׁמִ"י עִם י"ה שס"ה. זִכְרִי עִם ו"ה רמ"ח. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ, אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמִּצְוֹת דְּשְׁאַר עָנִי לָאו אִיהוּ אֶלָּא עִנּוּי. וְאָת ד' מִן

לשון הקודש

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמואל-ב כב) וְאֶת עַם עָנִי תּוֹשִׁיעַ. וְעָנִי לְשׁוֹן וְעִנּוּי. שֶׁאֲפִלּוּ יֵשׁ לְאָדָם עֹשֶׁר וְהוּא בֶּחָלָאִים וּבְמַכּוֹת, נִקְרָא עָנִי, אוֹ שֶׁמְּצַעֲרִים אוֹתוֹ בִּגְלָלוֹ, וּמְצַעֲרִים אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם. כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁהוּא רָשׁ מִמֶּנּוּ, וְהוּא הוֹלֵךְ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם.

וְעוֹד יֵשׁ עָנִי שֶׁהִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ דַּעְתּוֹ, כְּמוֹ אִיּוֹב, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (איוב לד) אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר. גַּם כָּךְ הִיא ד', שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, כְּשֶׁמִּסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה א"ח, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁנִּקְרָא דַּעַת. וְזֶה אֵין לוֹ חֲטָאִים בְּדָבָר שֶׁיֹּאמַר. וְעוֹד, א"ח הוּא תּוֹרָה, כּוֹלֵל תרי"ג מִצְוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ג) זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְגוֹ'. שְׁמִ"י עִם י"ה – שס"ה. זִכְרִי עִם ו"ה – רמ"ח. וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ, אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמִּצְוֹת, שֶׁשְּׁאָר עָנִי אֵינוֹ אֶלָּא עִנּוּי.

אֲדֹנָי, אוֹף הָכִי אִיהִי עָנִי בְּלָא יְהוָ"ה.

תְּמִינָאָה, מַיִם אַחֲרוֹנִים דְּתָקִינוּ לוֹן, בְּגִין מֶלַח סְדוֹמִית, הַמְּסַמֵּא אֶת הָעֵינַיִם. אֲמַאי אִקְרוּן חוֹבָה. אֶלָּא בְּאֹרַח רָזָא, סַם הַמָּוֶת שַׁרְיָא עַל יְדוֹי מְזוּהֲמִין, דְּעַבְדֵי בְּהוּ בְּרָכָה. וְעַל כּוֹס דְּמְבָרְכֵי עָלֵיהּ בְּלֹא טָהֲרָה, אִקְרֵי טָמֵא. וּמַה כּוֹס דְּשׁוֹתִין בּוֹ, טָמֵא לְבְרָכָה עַד דַּהֲווֹ מְטַהֲרֵי לֵיהּ בְּהַדְּחָה מִלְּגוֹ וּמִלְּבַר. כָּל שֶׁכֵּן יְדוֹי. וּבְגִין דָּא, מַיִם אַחֲרוֹנִים חוֹבָה. וְרָזָא דְּמִלָּה, (ויקרא כ) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם: אֵלּוּ מַיִם רִאשׁוֹנִים. וְהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים: אֵלּוּ מַיִם אַחֲרוֹנִים. כִּי קָדוֹשׁ: זֶה שֶׁמֶן עָרֵב. לָקָבֵל, קָדֹשׁ קָדֹשׁ קָדֹשׁ יְיָ' צְבָאוֹת. וּבְגִין דָּא וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וְגוֹ', לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא דְּאַתּוּן בְּנִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ' אֱלֹהֵיכֶם.

לשון הקודש

וְהָאוֹת ד' מִן אֲדֹנָי, גַּם כָּךְ הוּא עָנִי בְּלִי יְהוָ"ה.

שְׁמִינִי – מַיִם אַחֲרוֹנִים שֶׁתִּקְנוּ לָהֶם מִשּׁוּם מֶלַח סְדוֹמִית הַמְּסַמֵּא אֶת הָעֵינַיִם. לָמָּה נִקְרְאוּ חוֹבָה? אֶלָּא בְּדֶרֶךְ סוֹד, סַם הַמָּוֶת שׁוֹרֶה עַל יָדַיִם מְזֻהָמוֹת, שֶׁעוֹשִׂים בָּהֶם בְּרָכָה. וְעַל כּוֹס שֶׁמְּבָרְכִים עָלֶיהָ בְּלִי טָהֲרָה נִקְרֵאת טְמֵאָה. וּמַה כּוֹס שֶׁשּׁוֹתִים בָּהּ טְמֵאָה לִבְרָכָה, עַד שֶׁהָיוּ מְטַהֲרִים אוֹתָהּ בַּהֲדָחָה מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ – כָּל שֶׁכֵּן יָדָיו. וּמִשּׁוּם זֶה מַיִם אַחֲרוֹנִים חוֹבָה. וְסוֹד הַדָּבָר, (ויקרא יא) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם – אֵלּוּ מַיִם רִאשׁוֹנִים. וְהְיִיתֶם קְדֹשִׁים – אֵלּוּ מַיִם אַחֲרוֹנִים. כִּי קָדוֹשׁ – זֶה שֶׁמֶן עָרֵב. כְּנֶגֶד (ישעיה ו) קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וְגוֹ', לְהוֹדִיעַ שֶׁאַתֶּם בָּנִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם.

תְּשִׁיעָאָה, כּוֹס דִּבְרָכָה. וְאוֹקְמוּהָ מָאנֵי דְמַתְנִיתִין, עֲשָׂרָה דְבָרִים נֶאֱמְרוּ בְכוֹס דִּבְרָכָה וְאֵלֵּין אִינּוּן. עִטּוּ"ר. עִטּוּ"ף. הַדָּחָ"ה. שְׁטִיפָּ"ה. חַ"י. מָלֵ"א. וּמְקַבְּלוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו. וְנוֹתְנוֹ בַּיָּמִין. וּמְסַלְּקוֹ מִן הַקַּרְקַע טֶפַח. וְנוֹתֵן עֵינָיו בּוֹ. וּמְשַׁגְּרוֹ בְּמַתָּנָה לְאַנְשֵׁי בֵיתוֹ. וְעַכְשָׁיו, אֵין לָנוּ אֶלָּא אַרְבָּעָה שֶׁהֵן הַדָּחָה. וּשְׁטִיפָּה. חַי. מָלֵא. וְיֵשׁ אוֹמְרִים חַי מִן הֶחָבִית, וְיֵשׁ אוֹמְרִים חַי, הַכּוֹס שָׁלֵם. שֶׁשְּׁבִירָתוֹ זוֹ הִיא מִיתָתוֹ.

כּוֹס עַל דֶּרֶךְ הַחָכְמָה, הוּא אֱלֹהִים. וְהוּא (מָלֵא בֵּי"ה וְהֵם) וְהָכָא שָׁלֵם, כ"ס בְּלָא ו' כְּמוֹ כֵּס שֶׁהוּא פָּגוּם וְחָסֵר בְּלָא אָלֶף, כֵּן הוּא חָסֵר בְּלָא וָי"ו, וְהוּא פָּגוּם. הַכּסֵ"א כֵּן עוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא כּוֹס.

כּוֹס הִיא הֵ"א, וְצָרִיךְ עֲשָׂרָה דְבָרִים, כְּנֶגֶד י'. וְהֵם: עִטּוּ"ר בְּסוֹד הָעַטָּרָה, עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת. וְזֶהוּ סוֹד

לשון הקודש

תְּשִׁיעִי – כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, וּפֵרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, עֲשָׂרָה דְבָרִים נֶאֱמְרוּ בְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, וְאֵלּוּ הֵם: עִטּוּ"ר. עִטּוּ"ף. הַדָּחָ"ה. שְׁטִיפָּ"ה. חַ"י. מָלֵ"א. וּמְקַבְּלוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו. וְנוֹתְנוֹ בַּיָּמִין. וּמְסַלְּקוֹ מִן הַקַּרְקַע טֶפַח. וְנוֹתֵן עֵינָיו בּוֹ. וּמְשַׁגְּרוֹ בְּמַתָּנָה לְאַנְשֵׁי בֵיתוֹ. וְעַכְשָׁו אֵין לָנוּ אֶלָּא אַרְבָּעָה, שֶׁהֵם: הַדָּחָה. וּשְׁטִיפָּה. חַי. מָלֵא. וְיֵשׁ אוֹמְרִים חַי, מִן הֶחָבִית. וְיֵשׁ אוֹמְרִים חַי, הַכּוֹס שָׁלֵם. שֶׁשְּׁבִירָתוֹ זוֹ הִיא מִיתָתוֹ.

כּוֹס עַל דֶּרֶךְ הַחָכְמָה הוּא אֱלֹהִים, וְהוּא (מָלֵא בֵּי"ה וְהֵם) וְכָאן שָׁלֵם. כ"ס בְּלִי ו', כְּמוֹ כֵּס, שֶׁהוּא פָּגוּם וְחָסֵר בְּלֹא אָלֶף, כֵּן הוּא חָסֵר בְּלִי וָי"ו, וְהוּא פָּגוּם. הַכּסֵ"א כֵּן עוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא כּוֹס.

כּוֹס הִיא הֵ"א, וְצָרִיךְ עֲשָׂרָה דְבָרִים

עִטּוּר, שֶׁאָמְרוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְעַטְּרוֹ בַּתַּלְמִידִים, וְהִיא עֲטֶרֶת הַבְּרִית. עִטּוּ"ף, (תהלים קב) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטוֹף. שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת וְהַתְּפִלּוֹת מִתְעַטְּפִים, עַד שֶׁתַּעֲלֶה תְּפִלַּת הֶעָנִי.

הַדָּחָ"ה וּשְׁטִיפָ"ה, כְּמוֹ (ויקרא טז) וְטִהֲרוֹ וְקִדְּשׁוֹ. הַטָּהֲרָה מִיָּמִין הַחֶסֶד. וְהַקִּדּוּשָׁה מִשְּׂמֹאל הַגְּבוּרָה. כּוֹס הַבְּרָכָה מַלְכוּת מִצַּד בִּינָה הַנִּקְרֵאת אֱלֹהִים. וְנִקְרָא עֲטָרָה מִצַּד הַכֶּתֶר. חַ"י, מִצַּד יְסוֹד, הַנִּקְרָא שָׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נד) וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תָמוּט אָמַר מְרַחֲמֵךְ יְיָ'. מָלֵא, מִצַּד תִּפְאֶרֶת. מְקַבְּלוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו, ה' ה'.

וְנוֹתְנוֹ בַּיָּמִין, כִּי ה' עֶלְיוֹנָה לָחֶסֶד, ה' שְׁנִיָּה לַגְּבוּרָה. וּמְסַלְּקוֹ מִן הַקַּרְקַע טֶפַח, בְּסוֹד יו"ד כִּי סִלּוּק ה' הוּא יו"ד. וְנוֹתֵן עֵינָיו בוֹ, שֶׁהֵם

לשון הקודש

כְּנֶגֶד י', וְהֵם: עִטּוּ"ר בְּסוֹד הָעֲטָרָה, עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת. וְזֶהוּ סוֹד עִטּוּר שֶׁאָמְרוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מְעַטְּרוֹ בְּתַלְמִידִים, וְהִיא עֲטֶרֶת הַבְּרִית. עִטּוּ"ף, (תהלים קב) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטוֹף. שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת וְהַתְּפִלּוֹת מִתְעַטְּפִים עַד שֶׁתַּעֲלֶה תְּפִלַּת הֶעָנִי.

הַדָּחָ"ה וּשְׁטִיפָ"ה, כְּמוֹ (ויקרא טז) וְטִהֲרוֹ וְקִדְּשׁוֹ. הַטָּהֲרָה מִיָּמִין הַחֶסֶד, וְהַקִּדֻּשָּׁה מִשְּׂמֹאל הַגְּבוּרָה. כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה מַלְכוּת, מִצַּד בִּינָה הַנִּקְרֵאת אֱלֹהִים. וְנִקְרָא עֲטָרָה מִצַּד הַכֶּתֶר. חַ"י מִצַּד יְסוֹד הַנִּקְרָא שָׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נד) וּבְרִיתִי שְׁלוֹמִי לֹא תָמוּט אָמַר מְרַחֲמֵךְ ה'. מָלֵא מִצַּד תִּפְאֶרֶת. מְקַבְּלוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו, ה' ה'.

וְנוֹתְנוֹ בַּיָּמִין, כִּי ה' עֶלְיוֹנָה לְחֶסֶד, ה' שְׁנִיָּה לִגְבוּרָה. וּמְסַלְּקוֹ מִן הַקַּרְקַע טֶפַח,

בְּסוֹד יְאֲהַדּוֹנָהִי. יְיָ (ד"א יו"ד) מֵאִיר בְּבַת עַיִן. יֶהוֹ"ה בִּשְׁלֹשָׁה צִבְעֵי הָעַיִן. אֲדֹנָי מְאִירָה בִּשְׁנֵי כְּרוּבֵי הָעַיִן, וְאִישׁוֹנֵי עַפְעַפֵּי הָעַיִן. וּמְשַׁגְּ"רוֹ בְּמַתָּנָה לְאַנְשֵׁי (דף עד"ר ע"א) בֵּיתוֹ. הִיא בִּינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ, יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ.

עֲשִׁירָאָה, בִּרְכַּת מְזוֹנָא, הָא אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, בִּשְׁלֹשָׁה, צָרִיךְ כּוֹס. וְרָזָא דְּמִלָּה, בְּגִין דְּאִיהִי (ירמיה ב) אַהֲבַת כְּלוּלוֹתָיִךְ, דְּאִינּוּן אֲבָהָן, בַּכּ"ל מִכּ"ל כּ"ל. וְלֵית לְאַרְכָּאָה יַתִּיר.

בִּרְכַּת הַמָּזוֹן מִן הַתּוֹרָה מִנַּיִן. שֶׁנֶּאֱמַר, וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וְגוֹ'. וְשָׁנִינוּ בַּבְּרַיְיתָא, וּבֵרַכְתָּ זוֹ בִּרְכַּת הַזָּן. אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ זוֹ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן. עַל הָאָרֶץ, זוֹ בִּרְכַּת הָאָרֶץ. הַטּוֹבָה, זוֹ בּוֹנֶה יְרוּשָׁלַיִם. וְכֵן הוּא אוֹמֵר, (דברים ג) הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנוֹן. אֵין לִי אֶלָּא

לשון הקודש

בְּסוֹד יו"ד, כִּי סִלּוּק ה' הוּא יו"ד. וְנוֹתֵן עֵינָיו בּוֹ, שֶׁהֵם בְּסוֹד יְאֲהַדּוֹנָהִי. יְיָ מֵאִיר בְּבַת עַיִן. יֶהוֹ"ה בִּשְׁלֹשָׁה צִבְעֵי הָעַיִן. אֲדֹנָי מְאִירָה בִּשְׁנֵי כְּרוּבֵי הָעַיִן וְאִישׁוֹנֵי עַפְעַפֵּי הָעַיִן. וּמְשַׁגְּ"רוֹ בְּמַתָּנָה לְאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ, הִיא בִּינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ.

עֲשִׁירִי – בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, בִּשְׁלֹשָׁה צָרִיךְ כּוֹס. וְסוֹד הַדָּבָר – מִשּׁוּם שֶׁהִיא (ירמיה ב) אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ, שֶׁהֵם הָאָבוֹת, בַּכּ"ל מִכּ"ל כּ"ל. וְאֵין לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר.

בִּרְכַּת הַמָּזוֹן מִן הַתּוֹרָה מִנַּיִן? שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ח) וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וְגוֹ'. וְשָׁנִינוּ בַּבְּרַיְיתָא, וּבֵרַכְתָּ – זוֹ בִּרְכַּת הַזָּן. אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ – זוֹ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן. עַל הָאָרֶץ – זוֹ בִּרְכַּת הָאָרֶץ. הַטּוֹבָה – זוֹ בּוֹנֶה יְרוּשָׁלַיִם. וְכֵן הוּא אוֹמֵר, (שם ג) הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה

לְאַחֲרָיו, לְפָנָיו מִנַּיִן. שֶׁנֶּאֱמַר אֲשֶׁר נָתַן לָךְ, מִשָּׁעָה שֶׁנָּתַן לְךָ, חַיָּיב אַתָּה לְבָרְכוֹ.

וְדָרְשׁוּ חֲכָמִים זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִשֶּׁה תִּיקֵן לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל בִּרְכַּת הַזָּן, בְּשָׁעָה שֶׁיָּרַד לָהֶם הַמָּן. יְהוֹשֻׁעַ תִּיקֵן לָהֶם בִּרְכַּת הָאָרֶץ, בְּשָׁעָה שֶׁהֶכְנִיסָן לָאָרֶץ. דָּוִד וּשְׁלֹמֹה תִּקְנוּ בוֹנֶה יְרוּשָׁלַיִם. עוֹד נִמְצָא בְּפָרָשַׁת הַמָּן, דֶּמֶז לְבִרְכַּת מָזוֹן בַּמָּן עַצְמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טז) וּבַבֹּקֶר תִּשְׂבְּעוּ לָחֶם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. ע"כ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, רָזָא דְּאִינוּן שֶׁבַע זַיְינִין דִּרְשִׁימִין בִּתְפִלִּין, דְּהוּא שִׁבְעָה שִׁבְעָה, דִּרְמִיזִין לְשִׁבְעָה אוּנֵי דְּרֵיאָה דְּבַר נָשׁ, דִּבְהוֹן שָׁאִיב רוּחָא, וּמִנֵּיהּ מַפִּיק צוּצִיתָא דְּנוּר, דְּדָלִיק מִפּוּמֵיהּ. וְעוֹד דְּאִינוּן דֶּמֶז לְשִׁבְעָה יוֹמֵי וּשְׁבוּעֵי דְּמִפְּסַח לַעֲצֶרֶת.

לשון הקודש

וְהַלְּבָנוֹן. אֵין לִי אֶלָּא לְאַחֲרָיו. לְפָנָיו מִנַּיִן? שֶׁנֶּאֱמַר אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. מִשָּׁעָה שֶׁנָּתַן לָךְ, חַיָּב אַתָּה לְבָרְכוֹ.

וְדָרְשׁוּ חֲכָמִים זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִשֶּׁה תִּקֵּן לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל בִּרְכַּת הַזָּן בְּשָׁעָה שֶׁיָּרַד לָהֶם הַמָּן. יְהוֹשֻׁעַ תִּקֵּן לָהֶם בִּרְכַּת הָאָרֶץ בְּשָׁעָה שֶׁהִכְנִיסָן לָאָרֶץ. דָּוִד וּשְׁלֹמֹה תִּקְּנוּ בוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם. עוֹד נִמְצָא בִּפָּרָשַׁת הַמָּן דֶּמֶז לְבִרְכַּת מָזוֹן בַּמָּן עַצְמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טז) וּבַבֹּקֶר תִּשְׂבְּעוּ לָחֶם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַסּוֹד שֶׁל אוֹתָן שֶׁבַע זַי"נִים שֶׁרְשׁוּמוֹת בַּתְּפִלִּין, שֶׁהוּא שִׁבְעָה שִׁבְעָה, שֶׁרוֹמְזוֹת לְשֶׁבַע אוּנוֹת שֶׁל הָרֵאָה שֶׁל הָאָדָם, שֶׁבָּהֶן שׁוֹאֵב רוּחַ, וּמִמֶּנָּה מַפִּיק הִתְנוֹצְצוּת אֵשׁ שֶׁדּוֹלֶקֶת

וְעוֹד דְּאִינּוּן רְמִיזִין לְשִׁבְעָה קְנֵי מְנוֹרָתָא, דְּאִית עֲלַיְיהוּ שֶׁבַע בּוּצִינֵי קַדִּישִׁין. וְעוֹד דְּאִינּוּן רְמִיזִין לְשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, דְּאִינּוּן מְנַהֲרֵי בִּרְקִיעָא. וְעוֹד דְּאִינּוּן רְמִיזִין לְשִׁבְעָה מַדְרֵגִין, דְּעָלְמָא עֲלַיְיהוּ קַיְּימָא. וְאִינּוּן יְסוֹדָא וְשׁוֹרְשָׁא וְעִיקָּרָא דְּכֹלָּא. וְעֲלֵיהוֹן אֲמְרֵי חַבְרַיָּיא, כָּל מָאן דְּבָעֵי לְאַנְחָא תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, מִיבְעֵי לֵיה לְאִסְתַּכְּלָא בְּאִינּוּן תְּרֵי שִׁינִין, דְּאִינּוּן רְמִיזִין לְאִינּוּן ז' זַיְינִין, דְּאִית בְּהוֹן רֶמֶז רָזִין סְתִימִין, עֲמִיקִין רְמִיזִין (ע"כ).

כִּי יְיָ' אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים הָאֵל הַגָּדוֹל וְגו'. תַּנְיָנָן, (יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. אִלֵּין לָאו אִינּוּן כְּאִינּוּן כְּרוּבִים, אִינּוּן אַנְפֵּי רַבְרְבִין, כְּרוּבִים אַנְפֵּי זוּטְרֵי, כְּרַבְיָא. פְּנֵי אָדָם, כָּל דְּיוּקְנָא כְּלִילָן בְּהוּ, בְּגִין דְּאִינּוּן אַנְפֵּי רַבְרְבִין,

לשון הקודש

מִפִּיו. וְעוֹד, שֶׁהֵן רֶמֶז לְשִׁבְעָה יָמִים, וְהַשָּׁבוּעוֹת שֶׁמִּפֶּסַח לַעֲצֶרֶת. וְעוֹד, שֶׁהֵן רוֹמְזוֹת לְשִׁבְעָה קְנֵי הַמְּנוֹרָה שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶם שִׁבְעָה מְאוֹרוֹת קְדוֹשִׁים. וְעוֹד, שֶׁהֵן רוֹמְזוֹת לְשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת שֶׁהֵם מְאִירִים בָּרָקִיעַ. וְעוֹד, שֶׁהֵן רוֹמְזוֹת לְשֶׁבַע מַדְרֵגוֹת שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶן, וְהֵן יְסוֹד וְשֹׁרֶשׁ וְעִקַּר הַכֹּל, וַעֲלֵיהֶן אָמְרוּ הַחֲבֵרִים, כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהָנִיחַ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתָן שְׁתֵּי שִׁי"נִים, שֶׁהֵם רוֹמְזוֹת לְאוֹתָן שֶׁבַע זַי"נִים, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן רֶמֶז סוֹדוֹת נִסְתָּרִים, עֲמֻקִּים רְמוּזִים.

כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים הָאֵל הַגָּדֹל וְגו' (דברים י). שָׁנִינוּ, (יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, אֵלּוּ אֵינָם כְּאוֹתָם כְּרוּבִים. אֵלּוּ פָּנִים גְּדוֹלוֹת. הַכְּרוּבִים פָּנִים קְטַנּוֹת, כְּמוֹ תִּינוֹק. פְּנֵי

וּמִתְצַיְּירִין בְּהוּ צִיּוּרִין גְּלִיפִין, בְּגִלּוּפֵי שְׁמָא דִּמְפָרָשׁ, בְּד' סִטְרִין, מִזְרָ"ח מַעֲרָ"ב צָפוֹ"ן דָּרוֹ"ם.

מִיכָאֵ"ל רָשִׁים בִּרְשִׁימוּ לִסְטַר דָּרוֹם, וְכָל אַנְפִּין מִסְתַּכְּלִין לְגַבֵּי פְּנֵי אָדָ"ם, פְּנֵי אַרְיֵ"ה פְּנֵי נֶשֶׁ"ר פְּנֵי שׁוֹ"ר. אָדָם אִיהוּ דְּכַר וְנוּקְבָא, וְלֹא אִתְקְרֵי אָדָם בַּר הָכִי. וּמִנֵּיהּ אִתְצַיְּירָן צִיּוּרִין, (תהלים סח) דְּרֶכֶב אֱלֹהִים רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן.

שִׁנְאָן, כְּלָלָא דְּכֻלְּהוּ צִיּוּרֵי, שׁוֹ"ר, נֶשֶׁ"ר, אַרְיֵ"ה, ן' דָּא אִיהוּ אָדָם. פְּשִׁיטוּ דְּאִתְכְּלִיל כְּחָדָא, בְּרָזָא דְּכַר וְנוּקְבָא. וְכֻלְּהוּ אַלְפִין וְרִבְבָן, כֻּלְּהוּ נָפְקִין מֵהַנֵּי רָזָא שִׁנְאָן. מֵהַנֵּי דְּיוּקְנִין מִתְפָּרְשָׁן כָּל חַד וְחַד בְּסִטְרַיְיהוּ, כְּמָה דְּאִתְחַזֵּי לוֹן.

לשון הקודש

אָדָם, כָּל דְּמוּת כְּלוּלִים בָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם פָּנִים גְּדוֹלוֹת, וּמִצְטַיְּרִים בָּהֶם צִיּוּרִים חֲקוּקִים בַּחֲקִיקוֹת הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ בְּאַרְבָּעָה צְדָדִים, מִזְרָ"ח מַעֲרָ"ב צָפוֹ"ן דָּרוֹ"ם.

מִיכָאֵ"ל רָשׁוּם בִּרְשֶׁם לְצַד דָּרוֹם, וְכָל הַפָּנִים מִסְתַּכְּלוֹת אֶל פְּנֵי אָדָ"ם, פְּנֵי אַרְיֵ"ה פְּנֵי נֶשֶׁ"ר פְּנֵי שׁוֹ"ר. אָדָם הוּא זָכָר וּנְקֵבָה, וְלֹא נִקְרָא אָדָם רַק כָּךְ. וּמִמֶּנּוּ מִצְטַיְּרִים צִיּוּרִים שֶׁל (תהלים סח) רֶכֶב אֱלֹהִים רִבֹּתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן.

שִׁנְאָן, הַכְּלָל שֶׁל כָּל הַצִּיּוּרִים – שׁוֹ"ר, נֶשֶׁ"ר, אַרְיֵ"ה, ן' זֶהוּ אָדָם. פְּשִׁיטוּת שֶׁנִּכְלֶלֶת כְּאֶחָד בְּסוֹד שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה. וְכֻלָּם אַלְפִים וּרְבָבוֹת, כֻּלָּם יוֹצְאִים מֵאֵלֶּה סוֹד שִׁנְאָן. מֵהַדְּמֻיּוֹת הַלָּלוּ נִפְרָדִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּצִדּוֹ כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לָהֶם.

אֵלֵּין אִינּוּן דְּקָא מִשַּׁלְּבָן חַד בְּחַד, וְכָלִיל חַד בְּחַד, לְמֶהֱוֵי כֹּל חַד כָּלִיל בְּחַבְרֵיהּ, שׁוֹ"ר נֶשֶׁ"ר אַרְיֵ"ה אָדָ"ם, אִתְנַהֲגָן בְּרָזָא דְּאַרְבַּע שְׁמָהָן גְּלִיפָן סַלְקִין לְאִתְנַהֲגָא וּלְאִסְתַּכְּלָא.

סַלִּיק לְאִתְנַהֲגָא וּלְאִסְתַּכְּלָא שׁוֹר לְאַנְפֵּי אָדָם, סָלִיק שְׁמָא אַחֲרָא, מִתְעַטְּרָא מְחָקְקָא בְּרָזָא דִתְרֵין גַּוְונִין, וְאִיהוּ אֵל. כְּדֵין אִתְהַדַּר לְאַחוֹרָא, וְכֶרְסְיָיא חָקִיק וְגָלִיף לֵיהּ, וְאִתְרְשִׁים לְאִתְנַהֲגָא בְּרָזָא דִשְׁמָא דָא.

וְסַלִּיק לְאִתְנַהֲגָא וּלְאִסְתַּכְּלָא נֶשֶׁר לְאַנְפֵּי אָדָם, סָלִיק שְׁמָא חָדָא, מִתְעַטְּרָא מִתְנַהֲגָא בְּרָזָא דִתְרֵין אַנְפִּין וּגְוָונִין, לְאִתְנַהֲגָא לְאִסְתַּלְקָא בִּסְלִיקוּ בְּעִטּוּרָא, וְאִיהוּ גָּדוֹל, כְּדֵין אִתְהַדַּר לְאַחוֹרָא, וְכֶרְסְיָיא חָקִיק וְגָלִיף לֵיהּ, וְאִתְרְשִׁים לְאִתְנַהֲגָא בְּרָזָא דִשְׁמָא דָא.

לשון הקודש

אֵלֶּה אוֹתָם הַמְשֻׁלָּבִים אֶחָד בְּאֶחָד, וּכְלוּלִים אֶחָד בְּאֶחָד, לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד כָּלוּל בַּחֲבֵרוֹ, שׁוֹ"ר נֶשֶׁ"ר אַרְיֵ"ה אָדָ"ם, מִתְנַהֲגִים בְּסוֹד אַרְבָּעָה שֵׁמוֹת חֲקוּקִים עוֹלִים לְהִתְנַהֵג וּלְהִסְתַּכֵּל.

עוֹלֶה לְהִתְנַהֵג וּלְהִסְתַּכֵּל שׁוֹר לִפְנֵי אָדָם, עוֹלֶה שֵׁם אַחֵר מִתְעַטֵּר חָקוּק בְּסוֹד שְׁנֵי גְוָנִים, וְהוּא אֵל. אָז חוֹזֵר לְאָחוֹר, וְהַכִּסֵּא חוֹקֵק וְגוֹלֵף אוֹתוֹ, וְנִרְשָׁם לְהִתְנַהֵג בְּסוֹד הַשֵּׁם הַזֶּה.

וְעוֹלֶה לְהִתְנַהֵג וּלְהִסְתַּכֵּל נֶשֶׁר לִפְנֵי אָדָם, עוֹלֶה שֵׁם אֶחָד מִתְעַטֵּר מִתְנַהֵג בְּסוֹד שְׁנֵי פָּנִים וּגְוָנִים, לְהִתְנַהֵג לַעֲלוֹת בַּעֲלִיָּה בְּעִטּוּר, וְהוּא גָּדוֹל. אָז חוֹזֵר לְאָחוֹר, וְהַכִּסֵּא חוֹקֵק וְגוֹלֵף אוֹתוֹ, וְנִרְשָׁם לְהִתְנַהֵג בְּסוֹד הַשֵּׁם הַזֶּה.

סַלִּיק לְאִתְנַהֲגָא וּלְאִסְתַּכְּלָא אַרְיֵה לְאַנְפֵּי אָדָם, סַלִּיק שְׁמָא חָדָא מִתְעַטְּרָא מְחָקְקָא בְּרָזָא דִתְּרִין אַנְפִּין וּגְוָונִין, לְאִתְתַּקְּפָא וּלְאִתְקַשְּׁרָא בְּתוּקְפֵּיה, וְאִיהוּ גְּבוֹר. כְּדֵין אִתְחַדַּר לְאָחוֹרָא, וְכֻרְסְיָיא חָקִיק וְגָלִיף לֵיה, וְאִתְרְשִׁים לְאִתְנַהֲגָא בְּרָזָא דִשְׁמָא דָא.

אָדָם אִסְתָּכַּל בְּכֻלְּהוּ, וְכֻלְּהוּ סַלְקִין וּמִסְתַּכְּלִין בֵּיה, כְּדֵין כֻּלְּהוּ אִצְטַיְּירָן בִּגְלוּפַיְיהוּ בְּצִיּוּרָא דָא, בְּרָזָא דִשְׁמָא חַד, דְּאִקְרֵי נוּרָא. וּכְדֵין כְּתִיב עֲלַיְיהוּ, וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. כֻּלְּהוּ כְּלִילָן בְּהַאי דִיוּקְנָא, וְהַאי דִיוּקְנָא כָּלִיל לוֹן.

וְעַל רָזָא דָא, אִתְקְרֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. דְּהָא שְׁמָהָן אִלֵּין גְּלִיפִין אִינּוּן לְעֵילָא, בְּרָזָא דִרְתִיכָא עִלָּאָה, כְּלִילָא בְּאַרְבַּע אַתְוָון

לשון הקודש

עוֹלֶה לְהִתְנַהֵג וּלְהִסְתַּכֵּל אַרְיֵה לִפְנֵי אָדָם, עוֹלֶה שֵׁם אֶחָד מִתְעַטֵּר חָקוּק בְּסוֹד שְׁנֵי פָּנִים וּגְוָנִים, לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְקַשֵּׁר בְּתָקְפּוֹ, וְהוּא גִּבּוֹר. אָז חוֹזֵר לְאָחוֹר, וְהַכִּסֵּא חוֹקֵק וְגוֹלֵף אוֹתוֹ, וְנִרְשָׁם לְהִתְנַהֵג בְּסוֹד הַשֵּׁם הַזֶּה.

אָדָם מִסְתַּכֵּל בְּכֻלָּם, וְכֻלָּם עוֹלִים וּמִסְתַּכְּלִים בּוֹ, אָז כֻּלָּם מִצְטַיְּרִים בְּחִקּוּקֵיהֶם בְּצִיּוּר זֶה, בְּסוֹד שֶׁל שֵׁם אֶחָד שֶׁנִּקְרָא נוּרָא. וְאָז כָּתוּב עֲלֵיהֶם, וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. כֻּלָּם כְּלוּלִים בַּדְּמוּת הַזּוֹ, וְהַדְּמוּת הַזּוֹ כוֹלֶלֶת אוֹתָם.

וְעַל סוֹד זֶה נִקְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא, שֶׁהֲרֵי שֵׁמוֹת אֵלֶּה חֲקוּקִים הֵם לְמַעְלָה בְּסוֹד הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה, כְּלוּלָה בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת יהוה,

יהוה, דְּאִיהוּ שְׁמָא דְּכָלִיל כָּל דְּיוּקְנִין, אִלֵּין מִזָּקְקָן גְּלִיפִין בְּכֶרְסַיָּא, וְכֶרְסַיָּא גְּלִיפָא מְרַקְמָא בְּהוּ. חַד לִימִינָא, וְחַד לִשְׂמָאלָא, וְחַד לְקַמָּא, וְחַד לְאַחוֹרָא.

רְשִׁימָא בְּד' סִטְרִין דְּעַלְמָא.

כֶּרְסְיָא כַּד סַלְקָא, רְשִׁימָא בְּאַרְבַּע דְּיוּקְנִין אִלֵּין. אִלֵּין אַרְבַּע שְׁמָהָן עִלָּאִין, נָטְלִין לְהַאי כֶּרְסְיָא. וְכֶרְסְיָא אִתְכְּלֵל בְּהוּ, עַד דְּנָקְטָא וְלָקְטָא אִינּוּן עִנּוּגִין וְכִסּוּפִין, נָחֲתָא מַלְיָא כְּאִילָנָא דְּמַלֵּי עַנְפִּין לְכָל סִטְרָ, וּמַלְיָא אִיבִין. כֵּיוָן דְּנָחֲתָא, נְפָקוּ אִלֵּין ד' דְּיוּקְנִין, מְצוּיָרִין בְּצִיּוּרַיְיהוּ, גְּלִיפִין מְנַהֲרָן, נְצִיצָן מְלַהֲטָן, וְאִינּוּן זַרְעִין זַרְעָא עַד עָלְמָא. (דף עד"ר ע"ב).

לשון הקודש

שֶׁהוּא שֵׁם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַדְּמָיוֹת. אֵלֶּה חֲקוּקִים וּגְלוּפִים בַּכִּסֵּא, וְהַכִּסֵּא הַגָּלוּף מְרֻקָּם בָּהֶם, אֶחָד לְיָמִין, וְאֶחָד לִשְׂמֹאל, וְאֶחָד לְפָנִים, וְאֶחָד לְאָחוֹר. רָשׁוּם בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם.

הַכִּסֵּא כְּשֶׁעוֹלֶה, רָשׁוּם בְּאַרְבַּע דְּמָיוֹת אֵלּוּ. אַרְבָּעָה הַשֵּׁמוֹת הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ לוֹקְחִים אֶת הַכִּסֵּא, וְהַכִּסֵּא נִכְלָל בָּהֶם, עַד שֶׁלּוֹקֵחַ וְלוֹקֵט אוֹתָם עִנּוּגִים וְכִסּוּפִים, יוֹרֵד מָלֵא כְּעֵץ שֶׁמָּלֵא עֲנָפִים לְכָל צַד וּמָלֵא פֵּרוֹת. כֵּיוָן שֶׁיּוֹרֵד, יוֹצְאוֹת אַרְבַּע הַדְּמָיוֹת הַלָּלוּ מְצֻיָּרוֹת בְּצִיּוּרֵיהֶן, חֲקוּקוֹת וּנְאוֹרוֹת, נוֹצְצוֹת וְלוֹהֲטוֹת, וְהֵן זוֹרְעוֹת זֶרַע עַל הָעוֹלָם.

פָּרָשַׁת שׁוֹפְטִים

רעיא מהימנא

שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר יְיָ' אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ וְגוֹ'. (דברים טז) **בְּפִקּוּדָא דָא, מָנֵי שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים. וְעוֹד** (תהלים עה) **כִּי אֱלֹהִים שֹׁפֵט, כִּי י'** (מ', מִנֵּיהּ) **יו"ד דְּחוּשְׁבָּנֵיהּ כ', בָּתַר הָכָא, כִּי אֱלֹהִים שֹׁפֵט, זֶה יַשְׁפִּיל ה"א ה"א, וְזֶה יָרִים דָּא ו' ו'.**

פִּקּוּדָא בָּתַר דָּא, לָדוּן בְּסַיִּיף. לָדוּן בְּחֶנֶק. לָדוּן בְּדִין סְקִילָה. לָדוּן בְּדִין שְׂרֵיפָה. לָדוּן בְּסַיִּיף לְמַאן, לְסָמָאֵל. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה לד) **כִּי רְוִתָה בַשָּׁמַיִם חַרְבִּי הִנֵּה עַל אֱדוֹם תֵּרֵד.**

חֶרֶב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, י' רֵישָׁא דְחַרְבָּא. ו' גּוּפָא דְחַרְבָּא. הֵ"א הֵ"א, תְּרֵין פִּיפִיּוֹת דִּילָהּ. צָדֶק צָדֶק תִּרְדּוֹף, חַתְכִין תְּרֵין דִּינִין, דִּינָא מִפֵּי בֵית דִּין

לשון הקודש

פָּרָשַׁת שֹׁפְטִים
רַעְיָא מְהֵימְנָא

שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ וְגוֹ' (דברים טז) בְּמִצְוָה זוֹ לְמַנּוֹת שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים. וְעוֹד, (תהלים עה) **כִּי אֱלֹהִים שֹׁפֵט. כִּי י'** (מ', מִמֶּנּוּ), יו"ד שֶׁחֶשְׁבּוֹנוֹ כ', אַחַר כָּאן, כִּי אֱלֹהִים שֹׁפֵט, זֶה יַשְׁפִּיל, הֵ"א הֵ"א, וְזֶה יָרִים, זֶה ו' ו'.

מִצְוָה אַחַר זוֹ – לָדוּן בְּסַיִּף, לָדוּן בְּחֶנֶק, לָדוּן בְּדִין סְקִילָה, לָדוּן בְּדִין שְׂרֵפָה. לָדוּן בְּסַיִּף לְמִי? לְסָמָאֵ"ל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה לד) כִּי רְוִתָה בַשָּׁמַיִם חַרְבִּי הִנֵּה עַל אֱדוֹם תֵּרֵד.

חֶרֶב שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – י' רֹאשׁ הַחֶרֶב, ו' גּוּף הַחֶרֶב, הֵ"א הֵ"א שְׁתֵּי פִּיפִיּוֹת שֶׁלָּהּ. צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף, חוֹתְכִים שְׁנֵי דִינִים, דִּין מִפִּי בֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה

דִּלְעֵילָא, וְדִינָא מִפִּי בֵית דִּין דִּלְתַתָּא. וּמֵהָכָא אִשְׁתְּמוֹדָע, אֵין אָדָם נוֹקֵף אֶצְבָּעוֹ מִלְּמַטָּה עַד שֶׁנִּתַּן לוֹ רְשׁוּת מִלְּמַעְלָה.

נַרְתִּקָא דְּחַרְבָּא אֲדֹנָי. תַּמָּן אִשְׁתְּכַח דִּינָא. בְּקְרִיאַת שְׁמַע יהוה. חַרְבָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עָלָהּ אִתְמַר (תהלים קמט) רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם. בְּצַדִּיק חָי עָלְמִין, כָּלִיל חַ"י בִּרְכָאן, דְּבֵיהּ אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי, בֵּיהּ עָאל חַרְבָּא בְּנַרְתִּיקָהּ, (אסתר ז) וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה, וּמִתְחַבְּרִין תְּרֵין שְׁמָהָן יְאַהדֹוָנָהִי.

לָדוּן בְּחֶנֶק, זַרְקָא. תַּמָּן קַו, י' כְּרִיכָא בֵיהּ, וְקַו, ו' דְּאִתְפַּשְׁטָא מִנֵּיהּ. בֵּיהּ תָּפִים לְסָמָאֵל, (במדבר יג) וַיִּשָּׁאוּהוּ בַמּוֹט בִּשְׁנָיִם. מָאי מוֹט דְּהַהוּא רָשָׁע. אָדָם דְּאִיהוּ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, מ"ה, וְאַרְבַּע אַתְוָון יהוה,

לשון הקודש

וְדִין מִפִּי בֵית דִּין שֶׁל מַטָּה. וּמִכָּאן נוֹדָע, אֵין אָדָם נוֹקֵף אֶצְבָּעוֹ מִלְּמַטָּה עַד שֶׁנִּתֶּנֶת לוֹ רְשׁוּת מִלְּמַעְלָה.

נַרְתִּיק שֶׁל הַחֶרֶב – אֲדֹנָ"י, שָׁם נִמְצָא דִּין. בִּקְרִיאַת שְׁמַע – יְהוָ"ה. חֶרֶב שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עָלֶיהָ נֶאֱמַר (תהלים קמט) רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם. בְּצַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, כּוֹלֵל חַ"י בְּרָכוֹת, שֶׁבּוֹ אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי, בּוֹ נִכְנֶסֶת הַחֶרֶב בְּנַרְתִּיקָהּ, (אסתר ז) וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה, וּמִתְחַבְּרִים שְׁנֵי שֵׁמוֹת – יְאַהדֹוָנָהִי.

לָדוּן בְּחֶנֶק – זַרְקָא. שָׁם קַו, י' כְּרוּכָה בּוֹ, וְקַו, אוֹת ו' שֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת מִמֶּנָּה. בּוֹ תּוֹפֵס לְסָמָאֵ"ל, (במדבר יג) וַיִּשָּׂאֻהוּ בַמּוֹט בִּשְׁנָיִם. מַהוּ מוֹט שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע? אָדָם, שֶׁהוּא יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, מ"ה, וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת יהוה – הֲרֵי אַרְבָּעִים וָתֵשַׁע,

חֲדֵי תִּשְׁעָה וְאַרְבָּעִים, כְּחוּשְׁבָּן תִּשְׁעָה וְאַרְבָּעִים אַתְוָון, דְּאִינּוּן בְּשִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא עִלָּאָה, וּבְשִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא תַתָּאָה, דְּאִינּוּן ו' ו', וְהַאי הוּא וַיִּשָּׁאוּהוּ בַּמּוֹט בִּשְׁנַיִם, בְּפִרוּדָא מִנַּיְיהוּ, בְּלָא א' בְּאֶמְצַע וָ"ו, דְּלֵית יִחוּדָא לְסִטְרָא אַחֲרָא, אֶלָּא וַיִּשָּׁאוּהוּ בַּמּוֹט בִּשְׁנַיִם, סָמָאֵל וּבַת זוּגֵיהּ, עוֹלָם הַנִּפְרָדִים.

בְּחֶבֶל דְּיַחֲנִיק בָּהּ, אֲחִידָן הֵ"א הֵ"א, בְּחֲמִשָּׁה אֶצְבְּעָאן דְּיַד יְמִינָא, וּבָהּ' דְּיַד שְׂמָאלָא. ו' חֶבֶל. י' חֲנִיקָא דִּלְהוֹן. שְׁמָא דַיְהוָ"ה, מִיתָה לְסָמָאֵ"ל וְנָחָשׁ, וְחַיִּים לְיִשְׂרָאֵל. וּבְגִין דָּא (דברים לב) רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִ"י אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי. אֲנִי אָמִית לֵאלֹהִים אֲחֵרִים בִּשְׁמִי, וּלְכָל דְּלָא הֵימְנוּ בִי. וַאֲחַיֶּה לְאִינּוּן דְּהֵימְנִין וְנַטְרִין פִּקּוּדִין דִּילִי.

לשון הקודש

כְּחֶשְׁבּוֹן תֵּשַׁע וְאַרְבָּעִים אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן בְּשֵׁשׁ תֵּבוֹת שֶׁל הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן וּבְשֵׁשׁ תֵּבוֹת שֶׁל הַיִּחוּד הַתַּחְתּוֹן, שֶׁהֵן אוֹתִיּוֹת ו' ו'. וְזֶהוּ וַיִּשָּׂאֻהוּ בַּמּוֹט בִּשְׁנַיִם, בְּנִפְרָד מֵהֶם, בְּלִי א' בְּאֶמְצַע וָ"ו, שֶׁאֵין יִחוּד לַצַּד הָאַחֵר, אֶלָּא וַיִּשָּׂאֻהוּ בַּמּוֹט בִּשְׁנַיִם, סָמָאֵ"ל וּבַת זוּגוֹ, עוֹלַם הַנִּפְרָדִים.

בַּחֶבֶל שֶׁיַּחֲנִיק בָּהּ אֲחוּזוֹת הֵ"א הֵ"א בְּחָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁל יַד יָמִין וּבְחָמֵשׁ שֶׁל יַד שְׂמֹאל. ו' – הַחֶבֶל. י' – הַחֲנִיקָה שֶׁלָּהֶם. שֵׁם יְהוָ"ה – מִיתָה לְסָמָאֵ"ל וְהַנָּחָשׁ, וְחַיִּים לְיִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם זֶה (דברים לב) רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִ"י אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, אֲנִי אָמִית – לֵאלֹהִים אֲחֵרִים בִּשְׁמִי וּלְכָל שֶׁלֹּא הֶאֱמִינוּ בוֹ, וַאֲחַיֶּה – לְאֵלּוּ שֶׁמַּאֲמִינִים וְשׁוֹמְרִים מִצְוֹת שֶׁלִּי.

לָדוּן בִּסְקִילָה לְסָמָאֵל, בְּאֶבֶן דְּאִיהִי יו"ד, זָרִיק לָהּ (צדיק) לְגַבֵּיהּ, בַּחֲמֵשׁ אֶצְבְּעָאן דְּאִינּוּן ה', וּבַקָּנֶה דִּדְרוֹעָא דְּאִיהוּ ו', וּבַכָּתֵף דְּתַמָּן ה'. וְזָרִיק לָהּ לְגַבֵּיהּ מַחֲשָׁבָה, דְּאִיהוּ שְׁמָא מְפֹרָשׁ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א.

לָדוּן בִּשְׂרֵפָה לְסָמָאֵל. עֵצִים לְאַדְלָקָא בְּהוֹן נוּרָא. זַכָּאָה אִיהוּ גּוּפָא דְּאִיהוּ עֵץ, וְאֵבָרִים דִּילֵיהּ עֵצִים, לְאוֹקְדָא בְּהוֹן אֵשָׁא, דְּאִיהוּ נֵר מִצְוָה, בְּכָל אֵבֶר, לְאוֹקְדָא לְסָמָאֵל, בִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, בְּעֵץ דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת, וּבְכָל עֵצִים דַּאֲחִידָן בֵּיהּ. דִּבְזִמְנָא דְּאֵשׁ שֶׁל גָּבוֹהַּ הָוָה נָחִית, עַל גַּבֵּי עֵצִים דְּקָרְבָּנָא, (במדבר א) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, דְּאִתּוֹקַד בֵּיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ויקרא ו) וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאָחִיד בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, בְּגוּפֵיהּ, בְּאֵבָרִים דִּילֵיהּ, נֵר כָּל עַנְפָּא וְעַנְפָּא נֵר מִצְוָה בְּמָאתַיִם וְאַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה פִּקּוּדִין דִּילֵיהּ.

לשון הקודש

לָדוּן בִּסְקִילָה – לְסָמָאֵ"ל, בְּאֶבֶן שֶׁהִיא י' זוֹרֵק לָהּ (צדיק) אֶצְלָהּ בְּחָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁהֵם ה', וּבַקָּנֶה שֶׁל הַזְּרוֹעַ שֶׁהוּא ו', וּבַכָּתֵף שֶׁשָּׁם ה'. וְזוֹרֵק אוֹתָהּ אֶל הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהוּא שֵׁם הַמְּפֹרָשׁ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א.

לָדוּן בִּשְׂרֵפָה – לְסָמָאֵ"ל, עֵצִים לְהַדְלִיק בָּהֶם אֵשׁ. אַשְׁרָיו הַגּוּף שֶׁהוּא עֵץ, וְאֵיבָרִים שֶׁלּוֹ עֵץ, לְהַדְלִיק בָּהֶם אֵשׁ, שֶׁהוּא נֵר מִצְוָה, בְּכָל אֵיבָר, לְהַבְעִיר אֶת סָמָאֵ"ל בַּשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה בְּעֵץ, שֶׁהוּא תִּפְאֶרֶת, וּבְכָל עֵצִים שֶׁאֲחוּזִים בּוֹ. שֶׁבִּזְמַן שֶׁאֵשׁ שֶׁל גָּבוֹהַּ הָיָה יוֹרֵד עַל גַּבֵּי הָעֵצִים שֶׁל הַקָּרְבָּן, (במדבר א) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, שֶׁנִּשְׂרָף בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא ו) וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ. אַשְׁרָיו מִי

כַּד אֲחִידָן בֵּיהּ תַּרְוַיְיהוּ, יִתְקַיֵּים (שמות ג) **וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל. וְסָמָאֵל** וְנָחָשׁ וְכָל מְמָנָן דִּילֵיהּ, דְּאִינּוּן קוֹצִין, אִתּוֹקְדוּ. וַעֲנָפִין דִּסְנֶה, וְאִיבָּא דִּילֵיהּ, וְעָלִין דִּילֵיהּ, לָא אִתּוֹקְדוּ. דָּא אַחְזֵי לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, וַדַּאי יִשְׂרָאֵל אִינּוּן עֵצִים יְבֵשִׁים בְּאוֹרַיְיתָא, בְּגִין דַּאֲחִידוּ בְּאֵשׁ דְּהֶדְיוֹט, לָאו אִינּוּן כַּדְקָא חֲזִי, לְמֶעְבַּד בְּהוֹן נִיסָא, מִיַּד דְּאַנְתְּ נְחִיתַת עָלַיְיהוּ בְּאוֹרַיְיתָא, בְּגִינָךְ נָחַת עָלַיְיהוּ אִילָנָא דְּחַיֵּי, וּמִצְוָה דְּאִיהוּ נֵר יְיָ' וַאֲחִידַת בְּהוֹן וְיֵהוֹן חַיִּין. וְאוּמִין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּעָלְמָא, אִתּוֹקְדָן בְּהַהוּא נֵר. וְהַאי אִיהוּ דְּאָמַר נָבִיא, (ירמיה מו) **וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְאַל תֵּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי אִתְּךָ אָנִי וְגוֹ'.** (דף ער"ה ע"א).

לשון הקודש

שֶׁאָחוּז בְּאִילָן הַחַיִּים בְּגוּפוֹ, בָּאֵיבָרִים שֶׁלּוֹ, נֵר – כָּל עָנָף וְעָנָף נֵר מִצְוָה בְּמָאתַיִם וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה מִצְוּוֹת שֶׁלּוֹ. **כַּאֲשֶׁר** אֲחוּזִים בּוֹ שְׁנֵיהֶם, יִתְקַיֵּם (שמות ג) **וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל. וְסָמָאֵ"ל וְהַנָּחָשׁ וְכָל הַמְּמֻנִּים שֶׁלּוֹ,** שֶׁהֵם קוֹצִים, נִשְׂרְפוּ. וְהָעֲנָפִים שֶׁל הַסְּנֶה, וְהַפְּרִי שֶׁלּוֹ, וְהֶעָלִים שֶׁלּוֹ, לֹא נִשְׂרְפוּ. זֶה הֶרְאָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וַדַּאי יִשְׂרָאֵל הֵם עֵצִים יְבֵשִׁים בַּתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁאֲחוּזִים בְּאֵשׁ שֶׁל הֶדְיוֹט, אֵינָם כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לַעֲשׂוֹת לָהֶם נֵס. מִיַּד שֶׁאַתָּה יוֹרֵד עֲלֵיהֶם בַּתּוֹרָה, בִּגְלָלְךָ יָרַד עֲלֵיהֶם עֵץ הַחַיִּים, וּמִצְוָה שֶׁהִיא נֵר ה', וְאוֹחֶזֶת בָּהֶם וְיִהְיוּ חַיִּים. וְאֻמּוֹת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁל הָעוֹלָם נִשְׂרָפִים בְּאוֹתוֹ נֵר. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַנָּבִיא, (ירמיה מו) וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְאַל תֵּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי אִתְּךָ אָנִי וְגוֹ'.

לֹא יָקוּם עֵד אֶחָד בְּאִישׁ לְכָל עָוֹן וְגוֹ'. עַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֵדִים יָקוּם דָּבָר. (דברים יט) פִּקּוּדָא דָא, לְהָעִיד עֵדוּת בְּבֵית דִּין, דְּלָא יַפְסִיד חַבְרֵיהּ מָמוֹנָא בְּגִינֵיהּ, אִי אִית לֵיהּ עֵדוּת בַּהֲדֵיהּ. וְלֵית סַהֲדוּתָא פָּחוּת מִתְּרֵין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים וְגוֹ' יָקוּם דָּבָר, לֹא יָקוּם עַל פִּי עֵד אֶחָד. וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָאנֵי מָתְנִיתִין, מִי מֵעִיד עַל הָאָדָם, קִירוֹת בֵּיתוֹ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא אַנְשֵׁי בֵיתוֹ מְעִידִין עָלָיו. מָאי קִירוֹת בֵּיתוֹ. אִינּוּן קִירוֹת לִבּוֹ. (ישעיה לח) וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר, וְאוּקְמוּהָ רַבָּנָן, מְלַמֵּד שֶׁהִתְפַּלֵּל חִזְקִיָּהוּ מִקִּירוֹת לִבּוֹ.

אַנְשֵׁי בֵיתוֹ, אִינּוּן מָאתָן וּתְמַנְיָא וְאַרְבְּעִין אֵבָרִים דִּילֵיהּ. דְּהָכִי אוּקְמוּהָ מָאנֵי מָתְנִיתִין, רָשָׁע עֲוֹנוֹתָיו חֲקוּקִים עַל עַצְמוֹתָיו. וְהָכִי צַדִּיק, זְכִיוֹתָיו

לשון הקודש

לֹא יָקוּם עֵד אֶחָד בְּאִישׁ לְכָל עָוֹן וְגוֹ', עַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֵדִים יָקוּם דָּבָר (דברים יט). מִצְוָה זוֹ לְהָעִיד עֵדוּת בְּבֵית דִּין, שֶׁלֹּא יַפְסִיד חֲבֵרוֹ מָמוֹן בִּגְלָלוֹ אִם יֵשׁ לוֹ עֵדוּת עִמּוֹ. וְאֵין עֵדוּת פָּחוֹת מִשְּׁנַיִם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַל פִּי שְׁנַיִם [שְׁנֵי] עֵדִים וְגוֹ' יָקוּם דָּבָר, לֹא יָקוּם עַל פִּי עֵד אֶחָד. וּמִשּׁוּם זֶה בֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, מִי מֵעִיד עַל הָאָדָם? קִירוֹת בֵּיתוֹ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אַנְשֵׁי בֵיתוֹ מְעִידִין עָלָיו. מָהֵם קִירוֹת בֵּיתוֹ? אֵלּוּ קִירוֹת לִבּוֹ. (ישעיה לח) וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר. וּבֵאֲרוּהוּ רַבּוֹתֵינוּ, מְלַמֵּד שֶׁהִתְפַּלֵּל חִזְקִיָּהוּ מִקִּירוֹת לִבּוֹ.

אַנְשֵׁי בֵיתוֹ, אֵלּוּ מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה אֵיבָרִים שֶׁלּוֹ. שֶׁכָּךְ בֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, רָשָׁע, עֲוֹנוֹתָיו חֲקוּקִים עַל עַצְמוֹתָיו. וְכָךְ צַדִּיק, זְכֻיּוֹתָיו חֲקוּקִים לוֹ

חֲקוּקִים לוֹ עַל עַצְמוֹתָיו. וּבְגִין כָּךְ אָמַר דָּוִד (תהלים לה) כָּל עַצְמֹתַי תֹּאמַרְנָה. וּבְגִינֵהּ אִתְּמַר, וּמִי מְעִידִין עַל הָאָדָם קוֹרוֹת בֵּיתוֹ. גַּרְמִין בְּנוּיִין עַל מוֹחָא דְּאִיהוּ מַיָּא. וְעָלַיְיהוּ קָא רָמִיז, (תהלים קד) הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו, הַמְקָרֶה לָשׁוֹן קוֹרוֹת.

וַאֲמַאי בְּגַרְמִין יַתִּיר מִבְּשָׂרָא וְגִידִין וּמִשְׁכָּא. בְּגִין דְּגַרְמִין אִינּוּן חִוָּורִין, וּכְתִיבָא אוּכָמָא, לָא אִשְׁתְּמוֹדְעָא אֶלָּא מִגּוֹ חִוָּורוּ. כְּגַוְונָא דְאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי חִוָּורוּ מִלְּגָאו, אוּכָם מִלְּבַר. אוּכָם וְחִוָּור, חֹשֶׁךְ וְאוֹר. וְאִית חֹשֶׁךְ תְּכֵלֶת, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים קלט) גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ. וּתְכֵלֶת אוּכָם, אִיהוּ נוּקְבָא לְגַבֵּי חִוָּורוּ.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּגוּפָא עַל גַּרְמִין עָתִיד לְמֵיקַם. וּבְגִין דָּא זַכְוּוי וְחוֹבוֹי חָקוּקִין עַל גַּרְמִין דִּילֵיהּ, וְאִם יִזְכֶּה יְקוּם גּוּפָא עַל גַּרְמִין דִּילֵיהּ. וְאִי לָאו, לָא יְקוּם,

לשון הקודש

עַל עַצְמוֹתָיו. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר דָּוִד, (תהלים לה) כָּל עַצְמֹתַי תֹּאמַרְנָה. וּבִגְלָלוֹ נֶאֱמַר, וּמִי מְעִידִין עַל הָאָדָם? קוֹרוֹת בֵּיתוֹ. עֲצָמוֹת בְּנוּיוֹת עַל הַמֹּחַ, שֶׁהוּא מַיִם. וַעֲלֵיהֶם הוּא רוֹמֵז, (תהלים קד) הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו. הַמְקָרֶה, לְשׁוֹן קוֹרוֹת.

וּמַדּוּעַ בָּעֲצָמוֹת יוֹתֵר מִבָּשָׂר וְגִידִים וְעוֹר? מִשּׁוּם שֶׁעֲצָמוֹת הֵן לְבָנוֹת, וּכְתִיבָה שְׁחֹרָה לֹא נוֹדַעַת אֶלָּא מִתּוֹךְ לֹבֶן, כְּדֶגֶמֶת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא לְבָנָה מִבִּפְנִים וּשְׁחֹרָה מִבַּחוּץ. שָׁחֹר וְלָבָן, חֹשֶׁךְ וְאוֹר. וְיֵשׁ חֹשֶׁךְ תְּכֵלֶת, וְנֶאֱמַר בּוֹ (תהלים קלט) גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ. וּתְכֵלֶת שָׁחֹר הִיא נְקֵבָה לְגַבֵּי הַלֹּבֶן.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהַגּוּף עַל הָעֲצָמוֹת עָתִיד לַעֲמֹד, וּמִשּׁוּם זֶה זְכֻיּוֹתָיו וְחוֹבוֹתָיו

וְלָא יְהֵא לֵיהּ תְּחִיַּית הַמֵּתִים. וְלָא עוֹד, אֶלָּא תְּרֵין סָהֲדִין אִינּוּן עַל בַּר נָשׁ, עַיִן רוֹאָה וְאוֹזֶן שׁוֹמַעַת, וּבֵית דִּין סוֹפֵר, וְדָן חוֹבוֹי. וְלָא עוֹד, אֶלָּא שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא סָהֲדִין עַל בַּר נָשׁ, כְּמָה דְאוֹקְמוּהָ (תהלים פא) תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. מָאי בַכֶּסֶה. בְּיוֹמָא דְסִיהֲרָא מִתְכַּסֶּה. וַאֲמַאי מִתְכַּסִּית. בְּגִין דְּכַד מָטֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, יֵיתֵי סָמָאֵל לְמִתְבַּע דִּינָא לִבְנוֹי קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהוּא יֵימָא לֵיהּ דְּיֵיתֵי סָהֲדִין. וְהוּא יֵיתֵי לְשִׁמְשָׁא עִמֵּיהּ. אָזַל לְמַיְיתֵי סִיהֲרָא, וְהִיא מִתְכַּסָּא. בְּאָן אֲתָר מִתְכַּסִּית. אֶלָּא סְלִיקַת, לְהַהוּא אֲתָר, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ בַּמְכֻסֶּה מִמָּךְ אַל תַּחְקוֹר, לְפַיְיסָא לֵיהּ עַל בְּנָהָא.

וְהַאי הוּא דְאָמַר קְרָא, תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. לַאֲתָר דְּבֵיהּ סְלִיקַת שְׁכִינְתָּא,

לשון הקודש

חֲקוּקוֹת עַל הָעֲצָמוֹת שֶׁלּוֹ, וְאִם יִזְכֶּה, יָקוּם הַגּוּף עַל הָעֲצָמוֹת שֶׁלּוֹ. וְאִם לֹא, לֹא יָקוּם וְלֹא יִהְיֶה לוֹ תְּחִיַּת הַמֵּתִים. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁנֵי עֵדִים הֵם עַל הָאָדָם – עַיִן רוֹאָה וְאֹזֶן שׁוֹמַעַת, וּבֵית דִּין סוֹפֵר וְדָן חוֹבוֹתָיו. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ מְעִידִים עַל הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ (תהלים פא) תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. מַהוּ בַכֶּסֶה? בַּיּוֹם שֶׁהַלְּבָנָה מִתְכַּסָּה. וּמַדּוּעַ מִתְכַּסִּית? מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר מַגִּיעַ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, מַגִּיעַ סָמָאֵ"ל לִתְבֹּעַ דִּין לְבָנָיו לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא אוֹמֵר לוֹ שֶׁיָּבִיא עֵדִים. וְהוּא מֵבִיא לַשֶּׁמֶשׁ עִמּוֹ. הוֹלֵךְ לְהָבִיא הַלְּבָנָה, וְהִיא מִתְכַּסָּה. בְּאֵיזֶה מָקוֹם מִתְכַּסִּית? אֶלָּא עוֹלָה לַמָּקוֹם הַהוּא שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בַּמְכֻסֶּה מִמָּךְ אַל תַּחְקֹר, לְפַיֵּס לוֹ עַל בָּנֶיהָ.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַפָּסוּק, תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר

דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וּבַמְּכֻסֶּה מִמֶּךָּ אַל תַּחְקוֹר. וְחוֹבִין בְּאִתְכַּסְיָיא, תַּמָּן צָרִיךְ לְמֵידָן בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. וְחוֹבִין בְּאִתְגַּלְיָיא דְּעָבַד לוֹן, אִתְּמַר (משלי כח) מְכַסֶּה פְּשָׁעָיו לֹא יַצְלִיחַ. דִּשְׁכִינְתָּא מִסִּטְרָא דְּכֶתֶר אִיהִי עָלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא, וְאוֹקְמוּהָ מָארֵי מָתְנִיתִין, דְּצָרִיךְ בַּר נָשׁ לְחַבְּרָא לָהּ לְהַהוּא אַתְרָא. בְּהַהוּא זִמְנָא מָטֵי זִמְנָא דְּרַחֲמֵי, וְאַעְבַּר דִּינָא. וּבְגִין דָּא לְחַבְרֵיהּ אָמַר לְזַכָּאָה לֵיהּ בְּעֵדוּתֵיהּ, אֲבָל לְרָשָׁע אֵין מְזַכִּין לוֹ.

וְעוֹד, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ סָהֲדִין עַל בַּר נָשׁ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים ל) הַעִידֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. אֶת הַשָּׁמַיִם, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (מלכים א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. וְאֶת הָאָרֶץ, הַהוּא דְּאִתְּמַר בָּהּ (ישעיה סו) וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָי. וְעוֹד, תְּרֵין סָהֲדִין: עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְצַדִּיק. וְאִינּוּן

לשון הקודש

בַּכֶּסֶה לְיוֹם חֲגֵנוּ. לַמָּקוֹם שֶׁבּוֹ עוֹלָה הַשְּׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּבַמְּכֻסֶּה מִמֶּךָּ אַל תַּחְקֹר. וַחֲטָאִים בְּכִסּוּי, שָׁם צָרִיךְ לָדוּן בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. וַעֲבֵרוֹת בְּגָלוּי שֶׁעָשָׂה אוֹתָם, נֶאֱמַר (משלי כח) מְכַסֶּה פְּשָׁעָיו לֹא יַצְלִיחַ. שֶׁהַשְּׁכִינָה מִצַּד הַכֶּתֶר הִיא עוֹלָם הַנֶּעְלָם, וּבֵאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְחַבֵּר אוֹתָהּ לַמָּקוֹם הַהוּא. בַּזְּמַן הַהוּא מַגִּיעַ זְמַן הָרַחֲמִים וְעוֹבֵר הַדִּין. וּמִשּׁוּם זֶה לַחֲבֵרוֹ אָמַר לְזַכּוֹת אוֹתוֹ בְּעֵדוּתוֹ, אֲבָל לְרָשָׁע אֵין מְזַכִּין לוֹ.

וְעוֹד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ עֵדִים עַל הָאָדָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ל) הַעִידֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. אֶת הַשָּׁמַיִם – אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (מלכים–א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. וְאֶת הָאָרֶץ – אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (ישעיה סו) וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי. וְעוֹד, שְׁנֵי עֵדִים – הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי

ע"ד, מִן שְׁמַ"ע אֶחָד. עֵד, מִן בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים יוּמַת הַמֵּת, דָּא סָמְאֵל, מֵת מֵעִקָּרוֹ (במדבר יג) וַיִּשָּׁאוּהוּ בַמּוֹט בִּשְׁנָיִם. לֹא יוּמַת עַל פִּי עֵד אֶחָד, דְּלָא יְהֵא לֵיהּ חוּלָקָא בְּאֵל אֶחָד.

כִּי יָקוּם עֵד חָמָס בְּאִישׁ וְגוֹ' וְדָרְשׁוּ הַשֹּׁפְטִים הֵיטֵב וְגוֹ', וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם וְגוֹ'. פִּקּוּדָא דָּא לִדְרוֹשׁ וְלַחֲקוֹר הָעֵדִים בְּז' חֲקִירוֹת, קוֹדֶם דְּיָדִין לֵיהּ בְּעוֹנְשָׁא דְּמוֹתָא, בְּשֶׁבַע חֲקִירוֹת, שֶׁבַע לָקֶבֶל (זכריה ד) שִׁבְעָה אֵלֶּה עֵינֵי יְיָ' הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ. בְּהוֹן (ויקרא כו) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אָנִי שֶׁבַע.

פִּקּוּדָא בָּתַר דָּא, לַעֲשׂוֹת לְעֵד זוֹמֵם כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו. תְּרֵין סַהֲדֵי שִׁקְרָא דְּאִינּוּן

לשון הקודש

וְצַדִּיק. וְהֵם אוֹתִיּוֹת ע"ד מִשְׁמַע אֶחָד. עֵ"ד – מִבָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים יוּמַת הַמֵּת. זֶה סָמְאֵ"ל, מֵת מֵעִקָּרוֹ, (במדבר יג) וַיִּשָּׁאֻהוּ בַמּוֹט בִּשְׁנָיִם. לֹא יוּמַת עַל פִּי עֵד אֶחָד, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּאֵל אֶחָד.

כִּי יָקוּם עֵד חָמָס בְּאִישׁ וְגוֹ' וְדָרְשׁוּ הַשֹּׁפְטִים הֵיטֵב וְגוֹ', וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם וְגוֹ'. מִצְוָה זוֹ לִדְרֹשׁ וְלַחְקֹר הָעֵדִים בְּשֶׁבַע חֲקִירוֹת קֹדֶם שֶׁיָּדוּן לוֹ בְּעֹנֶשׁ מִיתָה. בְּשֶׁבַע חֲקִירוֹת, שֶׁבַע כְּנֶגֶד (זכריה ד) שִׁבְעָה אֵלֶּה עֵינֵי ה' הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ. בָּהֶם (ויקרא כו) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אָנִי שֶׁבַע.

מִצְוָה אַחַר זוֹ – לַעֲשׂוֹת לְעֵד זוֹמֵם

סָמָאֵל וְנַחַשׁ, אִי יֵיתוּן לְאַסְהֲדָא סָהֲדוּתָא דְשֶׁקֶר עַל יִשְׂרָאֵל, דְּטָעוּ בֵּין ו' לְז' דְּאִינּוּן אַתְוָון זוּ. וְהַאי אִיהוּ (ישעיה מג) עַם זוּ יָצַרְתִּי לִי תְּהִלָּתִי יְסַפֵּרוּ.

וְלָא יִתְיַיחֵד ו' עִם ז', אֶלָּא בִּשְׂרֵפַת חָמֵץ, דְּבֵין ו' לְז'. וְאַף עַל גַּב דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא אִיהוּ עַד סוֹף שִׁית, גָּזְרוּ רַבָּנָן, אוֹכְלִין כָּל אַרְבַּע, וְתוֹלִין כָּל חָמֵשׁ, וְשׂוֹרְפִין בִּתְחִלַּת שֵׁשׁ. וְאוֹלְפֵי מָאֵרֵי מַתְנִיתִין מִסַּהֲדוּתָא דְשַׁעְתֵּי דְחָמֵץ, לְסַהֲדוּתָא דִבְדִיקוֹת דְסָהֲדֵי, דְּהַהוּא דְהָרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ. וְכֹלָּא מְפֹרָשׁ בְּמַתְנִיתִין. וּיְקָיְּמִים בְּהוֹן, אֲרֵי בְּפִתְגָּמָא דְחָשִׁיבוּ מִצְרָאֵי לְמֵידָן וְכוּ'. וְהַאי אִיהוּ וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם. (דף ער"ה ע"ב)

פִּקּוּדָא בָּתַר דָּא, לְקַבֵּל בֵּית דִּין הַגָּדוֹל עָלַיְיהוּ, בִּינָה, מִסִּטְרָא דִגְדוּלָה אִקְרֵי אֱלֹהִים, בֵּית דִּין הַגָּדוֹל, רַב בְּדִינוֹי, וְרַב בְּזַכְוּוי, כְּגַוְונָא דְאִתְּמַר

לשון הקודש

כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו. שְׁנֵי עֵדֵי שֶׁקֶר, שֶׁהֵם סָמָא"ל וְנָחָשׁ, אִם יָבוֹאוּ לְהָעִיד עֵדוּת שֶׁל שֶׁקֶר עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁטָּעוּ בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע, שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת ז"ו. וְזֶהוּ (ישעיה מג) עַם זוּ יָצַרְתִּי לִי תְּהִלָּתִי יְסַפֵּרוּ.

וְלֹא יִתְיַחֵד ו' עִם ז' אֶלָּא בִּשְׂרֵפַת חָמֵץ, שֶׁבֵּין שָׁעָה שִׁשִּׁית לִשְׁבִיעִית. וְאַף עַל גַּב שֶׁמֵּהַתּוֹרָה הוּא עַד סוֹף שֵׁשׁ, גָּזְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, אוֹכְלִין כָּל אַרְבַּע, וְתוֹלִין כָּל חָמֵשׁ, וְשׂוֹרְפִין בִּתְחִלַּת שֵׁשׁ. וּמְלַמְּדִים בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה מֵעֵדוּת שֶׁל שְׁעוֹת הֶחָמֵץ לָעֵדוּת שֶׁל בְּדִיקוֹת הָעֵדִים שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁהָרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ. וְהַכֹּל מְפֹרָשׁ בַּמִּשְׁנָה. וּיְקָיְּמִים בָּהֶם, כִּי בַּדָּבָר שֶׁחָשְׁבוּ מִצְרַיִם לָדוּן וְכוּ'. וְזֶהוּ וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם. (דף ער"ה ע"ב)

מִצְוָה אַחֵר זוּ – לְקַבֵּל בֵּית דִּין הַגָּדוֹל עֲלֵיהֶם. בִּינָה, מִצַּד הַגְּדֻלָּה נִקְרֵאת

שׁוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ בִּפְקוּדָא, שׁוֹם לְעֵילָא, תָּשִׂים לְתַתָּא. הָכִי לְקַבֵּל עָלֵיהּ בֵּית דִּין רַבְּרְבָא, אַף עַל גַּב דְּקַבִּיל עָלֵיהּ בֵּית דִּין זְעֵירָא. בֵּית דִּין זְעֵירָא, בֵּית דִּין שֶׁל שְׁלֹשָׁה, מִסִּטְרָא דִשְׂכִינְתָּא תַּתָּאָה. בֵּית דִּין רַבְּרְבָא, מֵאִלֵּין סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה.

אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, שִׁבְעִים סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה הֲווֹ, וְאַנְתְּ רַבְּרְבָא עַל כֻּלְּהוּ, (שמות יח) וְהָיָה כָּל הַדָּבָר הַגָּדֹל יָבִיאוּ אֵלֶיךָ וְכָל הַדָּבָר הַקָּטֹן יִשְׁפְּטוּ הֵם. אֵלּוּ. (הֵם סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה, סַנְהֶדְרֵי קְטַנָּה). סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה מִסִּטְרָא דִשְׂכִינְתָּא עִלָּאָה, סַנְהֶדְרֵי קְטַנָּה מִסִּטְרָא דִשְׂכִינְתָּא תַּתָּאָה.

מֹשֶׁה שׁוּשְׁבִינָא דְמַלְכָּא, אַהֲרֹן שׁוּשְׁבִינָא דְמַטְרוֹנִיתָא. וְעִמְּהוֹן שִׁבְעִין וּתְרֵין סַנְהֶדְרִין, כְּמִנְיַן חֶסֶד, וּמֵהָכָא סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה.

לשון הקודש

אֱלֹהִים, בֵּין דִּין הַגָּדוֹל, גָּדוֹל בְּדִינָיו, וְגָדוֹל בִּזְכִיּוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שׁוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ, בְּמִצְוָה. שׁוֹם – לְמַעְלָה, תָּשִׂים – לְמַטָּה. כָּךְ לְקַבֵּל עָלָיו בֵּית דִּין הַגָּדוֹל, אַף עַל גַּב שֶׁקִּבֵּל עָלָיו בֵּית דִּין הַקָּטָן. בֵּית דִּין הַקָּטָן, בֵּית דִּין שֶׁל שְׁלֹשָׁה, מִצַּד הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. בֵּין דִּין הַגָּדוֹל, מֵאֵלּוּ סַנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה.

אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שִׁבְעִים אִישׁ הָיוּ בְּסַנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה, וְאַתָּה הַגָּדוֹל עַל כֻּלָּם, (שמות יח) וְהָיָה כָּל הַדָּבָר הַגָּדֹל יָבִיאוּ אֵלֶיךָ וְכָל הַדָּבָר הַקָּטֹן יִשְׁפְּטוּ הֵם. אֵלּוּ (הֵם סַנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה, סַנְהֶדְרִין קְטַנָּה). סַנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה מִצַּד הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, סַנְהֶדְרִין קְטַנָּה מִצַּד הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה.

מֹשֶׁה שׁוּשְׁבִין הַמֶּלֶךְ, אַהֲרֹן שׁוּשְׁבִין הַמַּלְכָּה. וְעִמָּהֶם שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם סַנְהֶדְרִין, כְּמִנְיַן חֶסֶד, וּמִכָּאן סַנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה.

סַנְהֶדְרֵי קְטַנָּה, מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, (בראשית א) אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה.

וּבְגִין דָּא, תִּפְאֶרֶת אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ' חַסְדּוֹ. אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה, (שם) וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי. שִׁיר דִּלְוִיִּים, וְדָא יְסוֹד. (שמואל א כ) בֶּן יִשַׁי חַי עַל הָאֲדָמָה. דְּתָקִין עֶשֶׂר מִינֵי תְּהִלִּים, בְּשִׁירָה. וְאִיהוּ צַדִּיק לִשְׂמָאלָא, אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן, וְדָא שְׁכִינְתָּא, דְּאַתְּנְטִילַת מִשְׂמָאלָא. ע"כ.

פָּרָשַׁת כִּי תֵצֵא

רעיא מהימנא

וְעָנְשׁוּ אוֹתוֹ מֵאָה כֶסֶף וְגוֹ'. (דברים כב) פִּקּוּדָא דָא, לָדוּן בְּדִין מוֹצִיא שֵׁם רָע. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וְעָנְשׁוּ אוֹתוֹ מֵאָה כֶסֶף וְנָתְנוּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָה כִּי הוֹצִיא

לשון הקודש

סַנְהֶדְרִין קְטַנָּה מִצַּד הַשְּׂמֹאל, (בראשית א) אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה. **וּמִשּׁוּם** זֶה, תִּפְאֶרֶת – אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ. אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה, (שם) וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי. שִׁיר הַלְוִיִּים, וְזֶה יְסוֹד. (שמואל–א כ) בֶּן יִשַׁי חַי עַל הָאֲדָמָה, שֶׁתִּקֵּן עֲשָׂרָה מִינֵי תְּהִלִּים בְּשִׁירָה. וְהוּא צַדִּיק לִשְׂמֹאל, אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן, וְזוֹ שְׁכִינָה, שֶׁנּוֹטֶלֶת מֵהַשְּׂמֹאל.

פָּרָשַׁת כִּי תֵצֵא

רַעְיָא מְהֵימְנָא

וְעָנְשׁוּ אֹתוֹ מֵאָה כֶסֶף וְגוֹ' (דברים כב). מִצְוָה זוֹ לָדוּן בְּדִין מוֹצִיא שֵׁם רָע, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְעָנְשׁוּ אֹתוֹ מֵאָה כֶסֶף וְנָתְנוּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָה כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל

שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. רַבָּנָן, וְהַאי אִיהוּ בָתַר נִשּׂוּאִין, דְּאָמַר לָא מָצָאתִי לְבִתְּךָ בְּתוּלִים, וְלָאו כָּל שֵׁם רָע שָׁקוּל, דִּמְרַגְּלִים דְּאַפִּיקוּ שׁוּם בִּישׁ עַל אַרְעָא, אִתְעָנָשׁוּ בְּגִינָהּ, וּמִיתוּ וְלָא זָכוּ לָהּ. וְאִתְּתָא קַרְקַע אִיהִי בְּאַרְעָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, אֶסְתֵּר קַרְקַע עוֹלָם הָיְתָה.

וְאִי תֵּימְרוּן שׁוּם בִּישׁ עָלָהּ, דְּאִסְתְּאָבַת בַּאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, וְזָכְתָה לְאִתְלַבְּשָׁא בָּהּ רוּחָא דְקֻדְשָׁא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (אסתר ה) וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת. הָא אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (ישעיה מב) אֲנִי יְיָ' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים. וְרוּחָא דְקֻדְשָׁא שְׁכִינְתָּא הֲוַת, דְּאִיהִי שֵׁם דְּאִתְלַבְּשַׁת בְּאֶסְתֵּר.

אֲבָל רַבָּנָן, וַוי לְאִינּוּן דְּאַכְלִין תֶּבֶן תְּבֶל דְּאוֹרַיְיתָא (חֲמוֹר דְּאוֹרַיְיתָא דְאִתְחֲשִׁיב ח'כם מ'ופלא ו'רב ר'בנן) וְלָא יָדַע

לשון הקודש

בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. רַבּוֹתֵינוּ, וְזֶהוּ אַחַר נִשּׂוּאִין, שֶׁאָמַר לֹא מָצָאתִי לְבִתְּךָ בְּתוּלִים. וְלֹא כָּל שֵׁם רָע שָׁקוּל, שֶׁמְּרַגְּלִים שֶׁהוֹצִיא שֵׁם רָע עַל הָאָרֶץ נֶעֱנְשׁוּ בִּגְלָלָהּ וּמֵתוּ, וְלֹא זָכוּ בָהּ. וְאִשָּׁה הִיא קַרְקַע בָּאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, אֶסְתֵּר קַרְקַע עוֹלָם הָיְתָה.

וְאִם תֹּאמְרוּ, שֵׁם רָע עָלֶיהָ, שֶׁנִּטְמְאָה בַּאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, וְזָכְתָה לְהִתְלַבֵּשׁ בָּהּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (אסתר ה) וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת. הֲרֵי אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים. וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שְׁכִינָה הָיְתָה, שֶׁהִיא שֵׁם שֶׁהִתְלַבְּשָׁה בְּאֶסְתֵּר.

אֲבָל רַבּוֹתֵינוּ, אוֹי לְאוֹתָם שֶׁאוֹכְלִים

בְּסִתְרֵי דְּאוֹרַיְיתָא, אֶלָּא קַלִּין וַחֲמוּרִין דְּאוֹרַיְיתָא, קַלִּין תֶּבֶן דְּאוֹרַיְיתָא, חוּמְרָא דְּאוֹרַיְיתָא, חִטָּה, חֵט ה', אִילָנָא דְּטוֹב וְרָע.

לֵית דַּרְכָּא דְּמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא, לְמִרְכַּב עַל חֲמָרָא, אֶלָּא עַל סוּסְוָון. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (חבקוק ג) כִּי תִרְכַּב עַל סוּסֶיךָ מַרְכְּבוֹתֶיךָ יְשׁוּעָה. דְּאֵין מִזַּלְזְלִין בְּמַלְכוּתָא, לְמִרְכַּב מַטְרוֹנִיתָא עַל חֲמָרָא. כָּל שֶׁכֵּן מַלְכָּא, לֵית דֵּין אֲתָר הֶדְיוֹט עָבֵד, דְּאָרְחֵיהּ לְמִרְכַּב עַל חֲמָרָא. וּבְגִין דָּא כְּתִיב בֵּיהּ בְּמָשִׁיחַ, (זכריה ט) עָנִי (דף רנ"ו ע"א) וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר. עָנִי אִיהוּ תַּמָּן בְּסִימָן, עֲרוּבִין נִדָּה יְבָמוֹת, וּשְׁאַר מַתְנִיתִין בִּכְלָל. וְלָא אִתְקְרֵי תַּמָּן מֶלֶךְ, עַד דְּרָכִיב בְּסוּסְיָא דִילֵיהּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

תֶּבֶן תְּבֶל שֶׁל הַתּוֹרָה (חֲמוֹ"ר שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁנִּחְשַׁב חָכָם מִ"פְּלָא וְ"רַב רַ"בְּנָן) וְלֹא יוֹדֵעַ בְּסִתְרֵי תוֹרָה, אֶלָּא קַלִּים וַחֲמוּרִים שֶׁל הַתּוֹרָה. קַלִּים תֶּבֶן שֶׁל הַתּוֹרָה. וְחֻמְרָה שֶׁל הַתּוֹרָה חִטָּה, חֵט ה', עֵ"ץ שֶׁל טוֹב וָרָע.

אֵין דֶּרֶךְ שֶׁל מֶלֶךְ וּמַלְכָּה לִרְכֹּב עַל חֲמוֹר, אֶלָּא עַל סוּסִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (חבקוק ג) כִּי תִרְכַּב עַל סוּסֶיךָ מַרְכְּבֹתֶיךָ יְשׁוּעָה. שֶׁאֵין מְזַלְזְלִים בַּמַּלְכוּת לְהַרְכִּיב הַמַּלְכָּה עַל חֲמוֹר. כָּל שֶׁכֵּן מֶלֶךְ, אֵין זֶה מְקוֹם הֶדְיוֹט עֶבֶד, שֶׁדַּרְכּוֹ לִרְכַּב עַל חֲמוֹר. וְלָכֵן כָּתוּב בַּמָּשִׁיחַ (זכריה ט) עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר. עָנִי הוּא שָׁם בְּסִימָן: עֵרוּבִין, נִדָּה, יְבָמוֹת. וּשְׁאָר מִשְׁנָיוֹת בִּכְלָל. וְלֹא נִקְרָא שָׁם מֶלֶךְ, עַד שֶׁרוֹכֵב בְּסוּסָה שֶׁלּוֹ, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד אִיהוּ לְבַר מֵאַתְרֵיהּ, לָאו אִיהוּ מֶלֶךְ. וְכַד אִתְהַדָּר לְאַתְרֵיהּ, (זכריה יד) וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ. וְהָכִי יִשְׂרָאֵל, אִתְמַר בְּהוֹן, כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים. כְּגַוְונָא דְאַבָּא, אִינּוּן בְּנוֹי. לָאו אִינּוּן בְּנֵי מְלָכִים, עַד דְּיִהַדְּרוּן לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. וְאִי תֵימָא דְּהֶדְיוֹט דָּא, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ הֶדְיוֹט לְגַבֵּי מָאֲרֵיהּ, בִּרְכָתָא עָלֵיהּ אִתְמַר, אַל תְּהִי בִּרְכַּת הֶדְיוֹט קַלָּה בְּעֵינֶיךָ. וְהֶדְיוֹט דָּא לְגַבֵּי מַלְכָּא עֶבֶד מְטַטְרוֹן. וְאָדָם קַדְמָאָה דְּלָא נָטַר יְקָר דְּיַהֲבוּ לֵיהּ, נַחְתּוּ לֵיהּ לְמֵיכַל עִם חֲמוֹרִים, וְאָמַר אֲנִי וַחֲמוֹרִי נֹאכַל בְּאֵבוּס אֶחָד. וְיִשָּׁשְׂכָר בְּהַאי חֲמָרָא, זָכָה לְאִתְקְרֵי (בראשית מט) יִשָּׁשְׂכָר חֲמוֹר גָּרֶם.

וְרַבָּנָן מָאֲרֵי מָתְנִיתִין, מַטְרוֹנִיתָא אִתְמַר בָּהּ (תהלים קג) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, בָּתַר דְּאִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ

לשון הקודש

כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִחוּץ לִמְקוֹמוֹ, אֵינוֹ מֶלֶךְ. וּכְשֶׁחוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ, (זכריה יד) וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ. וְכָךְ יִשְׂרָאֵל, נֶאֱמַר בָּהֶם, כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים. כְּמוֹ שֶׁהָאָב, הֵם בָּנָיו. אֵינָם בְּנֵי מְלָכִים, עַד שֶׁיַּחְזְרוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהֶדְיוֹט זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁהוּא הֶדְיוֹט לְרִבּוֹנוֹ, בְּרָכָה עָלָיו נֶאֱמַר אַל תְּהִי בִּרְכַּת הֶדְיוֹט קַלָּה בְּעֵינֶיךָ. וְהֶדְיוֹט זֶה לְגַבֵּי הַמֶּלֶךְ עֶבֶד מְטַטְרוֹן. וְאָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁלֹּא שָׁמַר אֶת הַכָּבוֹד שֶׁנָּתְנוּ לוֹ, הוֹרִידוּ אוֹתוֹ לֶאֱכֹל עִם חֲמוֹרִים, וְאָמַר, אֲנִי וַחֲמוֹרִי נֹאכַל בְּאֵבוּס אֶחָד. וְיִשָּׁשְׂכָר זָכָה לְהִקָּרֵא בַּחֲמוֹר הַזֶּה, (בראשית מט) יִשָּׁשְׂכָר חֲמוֹר גָּרֶם.

וְרַבּוֹתֵינוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בַּמַּלְכָּה נֶאֱמַר (תהלים קג) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. אַחַר שֶׁהִתְלַבְּשָׁה בָּהּ אֶסְתֵּר, שָׁלְטָה אֶסְתֵּר עַל

אֶסְתֵּר, שְׁלִיטַת אֶסְתֵּר עַל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְאוּמָתֵיהּ. וְאִתְּמַר בְּהוּ (אסתר ט) וְהָרוֹג בְּשׂוֹנְאֵיהֶם. וְאִי תֵּימָא דְּאִתְיַיחַד עִמָּהּ. אַף עַל גַּב דַּהֲווֹ בְּבֵיתָא חָדָא, חַס וְשָׁלוֹם. אֶלָּא, כְּגַוְונָא דְּיוֹסֵף, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (בראשית לט) וַתַּנַּח בִּגְדוֹ אֶצְלָהּ, וְלָא לְבוּשׁוֹ, אֶלָּא בִּגְדוֹ, לִישָׁנָא (ישעיה כד) דְּבוֹגְדִים בָּגָדוּ.

וְהָכָא סִתְרָא רַבְּרְבָא. וּבְגִין דָּא, אֶסְתֵּר, לִישָׁנָא דְּסִתְרָאָה, (תהלים לב) אַתָּה סֵתֶר לִי, שְׁכִינְתָּא אַסְתִּירַת לָהּ מֵאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, וְיָהִיב לֵיהּ שִׁידָה בְּאַתְרָהּ, וְאִתְּהַדְּרַת אִיהִי בִּדְרוֹעֵיהּ דְּמָרְדְּכַי. וּמָרְדְּכַי דְּהַוָּה יָדַע שְׁמָא מְפֹרָשׁ, וְשִׁבְעִין לָשׁוֹן, עֲבַד כָּל דָּא בְּחָכְמְתָא. וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּאֲפִילוּ בְּלָא דָא, אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ קוֹדֶם דְּיִתְיַחֵד עִם אִתְּתֵיהּ, לְמַלְלָא עִמָּהּ, בְּגִין דְּשֶׁמָּא שִׁידָה אִתְחַלְּפָא בְּאִתְּתֵיהּ.

לשון הקודש

אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְאֻמָּתוֹ, וְנֶאֱמַר בָּהֶם (אסתר ט) וְהָרוֹג בְּשׂוֹנְאֵיהֶם. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהִתְיַחֵד עִמָּהּ, אַף עַל גַּב שֶׁהָיוּ בְּבַיִת אֶחָד – חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא כְּמוֹ יוֹסֵף, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית לט) וַתַּנַּח בִּגְדוֹ אֶצְלָהּ, וְלֹא לְבוּשׁוֹ, אֶלָּא בִּגְדוֹ, לְשׁוֹן (ישעיה טז) בּוֹגְדִים בָּגָדוּ.

וְכָאן סוֹד גָּדוֹל. וּמִשּׁוּם זֶה אֶסְתֵּר, לְשׁוֹן הַסְתָּרָה, (תהלים לב) אַתָּה סֵתֶר לִי. הַשְּׁכִינָה הִסְתִּירָה אוֹתָהּ מֵאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, וְנָתְנָה לוֹ שֵׁדָה בִּמְקוֹמָהּ, וְהִיא חָזְרָה לִזְרוֹעוֹת מָרְדְּכַי. וּמָרְדְּכַי שֶׁיָּדַע אֶת שֵׁם הַמְּפֹרָשׁ וְשִׁבְעִים לָשׁוֹן, עָשָׂה כָּל זֶה בְּחָכְמָה. וְלָכֵן פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁאֲפִלּוּ בְּלִי זֶה יֵשׁ לָאָדָם לִפְנֵי שֶׁיִּתְיַחֵד עִם אִשְׁתּוֹ לְדַבֵּר עִמָּהּ, מִשּׁוּם שֶׁשֶּׁמָּא הִתְחַלְּפָה שֵׁדָה בְּאִשְׁתּוֹ.

וְדָא בְּאִתְּתָא מֵאִילָנָא דְטוֹב וָרָע, אֲבָל אִם הִיא מִשְּׁכִינְתָּא, לֵית לָהּ שִׁנּוּי, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מלאכי ג) אֲנִי יְיָ' לֹא שָׁנִיתִי. אֲנִי, דָּא שְׁכִינְתָּא. וְלֵית לָהּ דְּחִילוּ מִכָּל סִטְרִין אַחֲרָנִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מ) כָּל הַגּוֹיִם כְּאַיִן נֶגְדּוֹ.

וּבְאַתְרָא דִשְׁכִינְתָּא תַמָּן, כַּמָּה סִגּוּלוֹת תַּמָּן. וּבְגִין דְּאָסְתֵּר אִתְלַבְּשַׁת שְׁכִינְתָּא בָּהּ, חַזְיָא הֲוַת לְמֶעְבַּד עִמָּהּ כַּמָּה סִגּוּלוֹת (ס"א צוּמוֹת). כְּגַוְונָא דְשָׂרָה, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לָהּ, בְּגִין שְׁכִינְתָּא דַהֲוַת עִמָּהּ, נָטִיר לָהּ מִפַּרְעֹה, וַאֲפִילוּ לְבוּשָׁהּ וְתַכְשִׁיטֶיהָ בְּכֻלְּהוּ שַׁוֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סִגּוּלוֹת, בְּגִין שְׁכִינְתָּא. וּבְגִין דָּא, אָתָא פַּרְעֹה לְסַנְדְּלָא, מָחָא לֵיהּ עִמֵּיהּ. וְהָכִי נָמֵי בְּכָל תַּכְשִׁיטִין דִילָהּ. בְּכָל תַּכְשִׁיט וְתַכְשִׁיט דְּהֲוָה נָגַע בֵּיהּ, מָחֵי לֵיהּ, עַד דְּאִתְפְּרַשׁ מִנָּהּ הַהוּא טָמֵא, וְאַחְזָר לָהּ לְבַעְלָהּ.

לשון הקודש

וְזֶה בְּאִשָּׁה מֵעֵץ טוֹב וָרָע. אֲבָל אִם הִיא מִשְּׁכִינָה, אֵין לָהּ שִׁנּוּי, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלאכי ג) אֲנִי ה' לֹא שָׁנִיתִי. אֲנִי – זוֹ הַשְּׁכִינָה. וְאֵין לָהּ פַּחַד מִכָּל הַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ) כָּל הַגּוֹיִם כְּאַיִן נֶגְדּוֹ.

וּבְמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁם שְׁכִינָה, כַּמָּה סְגֻלּוֹת יֵשׁ שָׁם. וּמִשּׁוּם שֶׁאֶסְתֵּר הִתְלַבְּשָׁה בָּהּ הַשְּׁכִינָה, רְאוּיָה הָיְתָה לַעֲשׂוֹת לָהּ כַּמָּה סְגֻלּוֹת (צוּמוֹת). כְּמוֹ שָׂרָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁמַר אוֹתָהּ, מִשּׁוּם הַשְּׁכִינָה שֶׁהָיְתָה עִמָּהּ שָׁמַר אוֹתָהּ מִפַּרְעֹה, וַאֲפִלּוּ לְבוּשָׁהּ וְתַכְשִׁיטֶיהָ, בְּכֻלָּם שָׂם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סְגֻלּוֹת מִשּׁוּם הַשְּׁכִינָה. וּמִשּׁוּם זֶה בָּא פַּרְעֹה לְסַנְדְּלָהּ, הִכָּה אוֹתוֹ בּוֹ. וְכָךְ גַּם בְּכָל תַּכְשִׁיט וְתַכְשִׁיט שֶׁהָיָה נוֹגֵעַ בּוֹ, הָיָה מַכֶּה אוֹתוֹ, עַד

וְאִי בְּתַכְשִׁיטִין דִּילָהּ כַּךְ, כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּנָגַע בְּגוּפָא.

וַאֲפִילוּ בְּאֶצְבַּע דִּילָהּ, לְסִטְרָא דְיִחוּדָא, (במדבר א) **וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא יְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ לְמִקְרַב גַּבָּהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (ישעיה מב) **אֲנִי יְיָ' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן.**

וּבְגִין דָּא, לָא כָּל שֵׁם רָע שָׁקוּל. מְרַגְּלִים דְּאַפִּיקוּ שׁוּם בִּישׁ עַל אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל מִיתוּ. מָאן דְּאַפִּיק שׁוּם בִּישׁ עַל שְׁכִינְתָּא, כָּל שֶׁכֵּן דְּלַקְיָין בְּנִשְׁמָתְהוֹן. דְּאִלֵּין דְּאַפִּיקוּ שׁוּם בִּישׁ עַל אַרְעָא, לָקוּ בְּגוּפַיְיהוּ, וּמִיתַת גַּרְמַיְיהוּ מִיתוּ. אֲבָל מָאן דְּאַפִּיק שׁוּם בִּישׁ עַל שְׁכִינְתָּא, נִשְׁמָתָא דִלְהוֹן לָקְאָה. וְהַאי לְמַאן דְּיָדַע רָזָא דָא, וְעֵינוֹי פַּתְחִין. אֲבָל מָאן דְּעֵינוֹי סְתִימִין, לֵית לֵיהּ עוֹנְשָׁא כָּל כַּךְ.

לשון הקודש

שֶׁאוֹתוֹ הַטָּמֵא נִפְרָד מִמֶּנָּה, וְהֶחֱזִירָה לְבַעְלָהּ.

וְאִם בְּתַכְשִׁיטֶיהָ כָּךְ, כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁנּוֹגֵעַ בְּגוּפָהּ, וַאֲפִלּוּ בְּאֶצְבַּע שֶׁלָּהּ, לְצַד הַיִּחוּד, (במדבר א) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת. שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא נָתַן לוֹ רְשׁוּת לִקְרַב אֵלֶיהָ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן.

וּמִשּׁוּם זֶה לֹא כָּל שֵׁם רָע שָׁקוּל. מְרַגְּלִים שֶׁהוֹצִיאוּ שֵׁם רָע עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מֵתוּ. מִי שֶׁמּוֹצִיא שֵׁם רָע עַל הַשְּׁכִינָה, כָּל שֶׁכֵּן שֶׁלּוֹקִים בְּנִשְׁמָתָם. שֶׁאֵלֶּה שֶׁהוֹצִיאוּ שֵׁם רָע עַל הָאָרֶץ, לָקוּ בְּגוּפָם, וּמִיתַת עַצְמָם מֵתוּ. אֲבָל מִי שֶׁמּוֹצִיא שֵׁם רָע עַל הַשְּׁכִינָה, נִשְׁמָתָם לוֹקָה. וְזֶה לְמִי שֶׁיּוֹדֵעַ סוֹד זֶה וְעֵינָיו פְּתוּחוֹת. אֲבָל מִי שֶׁעֵינָיו סְתוּמוֹת, אֵין לוֹ כָּל כָּךְ עֹנֶשׁ.

וּמַה דְּרַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין שַׁוְיָין קַמַּיְיהוּ, דְּאִתְּתָא אֲנוּסָה מוּתֶּרֶת לְבַעְלָהּ. וַדַּאי אִיסּוּר וְהֶיתֵּר דְּמַתְנִיתִין לָא מְמַלֵּל אֶלָּא בְּמִילֵיהּ דְּבַר נָשׁ, וְאִתְּתָא דְּאִיהִי מֵאִילָנָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. אֲבָל אִתְּתָא דְּאִיהִי מֵאִילָנָא דְחַיֵּי, לָאו לָהּ דִּינָא כְּאִלֵּין, (דְּאִינּוּן מֵאִילָנָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע) דְּהַהוּא דְּאִילָנָא דְחַיֵּי, צַדִּיק וְטוֹב לוֹ. וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר, (משלי יב) לֹא יְאוֹנֶה לַצַּדִּיק כָּל אָוֶן, וְלָא לְבַת זוּגוֹ צַדֶּקֶת. וְאוֹלִיפְנָא מִשָּׁרָה בְּבֵיתָא דְּפַרְעֹה, דְּלָא הָוָה לֵיהּ רְשׁוּ לְמִקְרַב בַּהֲדָהּ.

וּמַאן דְּאִיהוּ צַדִּיק וְרָע לוֹ, הַאי דְּאִיהוּ מֵאִילָנָא דְטוֹב וָרָע, דְּכֵיוָן דְּרָע עִמֵּיהּ, (קהלת ז) אֵין צַדִּיק אֲשֶׁר לֹא יֶחֱטָא בְּהַהוּא רָע, בָּתַר דְּאִיהוּ עִמֵּיהּ. רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, דְּאִתְגַּבָּר יֵצֶר הָרָע עַל יֵצֶר טוֹב, אִתְּמַר וְטוֹב לוֹ, טוֹב אִיהוּ תְּחוֹת רְשׁוּתֵיהּ, וּבְגִין דְּרָע שַׁלִּיט עַל טוֹב, רָשָׁע אִיהוּ, דְּהַהוּא דְּאִתְגַּבָּר נָטִיל שְׁמָא.

לשון הקודש

וּמַה שֶׁרַבּוֹתֵינוּ שֶׁל הַמִּשְׁנָה שָׂמוּ לִפְנֵיהֶם, שֶׁאִשָּׁה אֲנוּסָה מֻתֶּרֶת לְבַעְלָהּ, וַדַּאי אִסּוּר וְהֶתֵּר שֶׁל הַמִּשְׁנָה לֹא מְדַבֵּר אֶלָּא בִּדְבָרִים שֶׁל הָאָדָם, וְאִשָּׁה שֶׁהִיא מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. אֲבָל אִשָּׁה שֶׁהִיא מֵעֵץ הַחַיִּים, אֵין דִּינָהּ כְּאֵלֶּה. (שֶׁהֵם מֵאִילַן עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע) שֶׁאוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר (משלי יב) לֹא יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל אָוֶן, וְלֹא לְבַת זוּגוֹ הַצַּדֶּקֶת. וְלָמַדְנוּ מִשָּׂרָה בְּבֵית פַּרְעֹה, שֶׁלֹּא הָיְתָה לוֹ רְשׁוּת לְהִתְקָרֵב אֵלֶיהָ.

וּמִי שֶׁהוּא צַדִּיק וְרַע לוֹ, זֶה שֶׁהוּא מֵעֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע, שֶׁכֵּיוָן שֶׁרַע עִמּוֹ, אֵין צַדִּיק אֲשֶׁר לֹא יֶחֱטָא בְּאוֹתוֹ רַע, מֵאַחַר שֶׁהוּא עִמּוֹ. רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, שֶׁהִתְגַּבֵּר יֵצֶר הָרָע עַל יֵצֶר הַטּוֹב, נֶאֱמַר וְטוֹב לוֹ. טוֹב הוּא

רָשָׁע וְרָע לוֹ, אֵל אַחֵר סָמָאֵל, וְרָע לוֹ, סַם הַמָּוֶת דִּילֵיהּ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, (תהלים לד) תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה. וּבְגִין דָּא, אֲנוּסָה לָאו אִיהִי, אֶלָּא אִי אִית בָּהּ תַּעֲרוֹבֶת בְּהַהִיא נִשְׁמָתָא, דְּטוֹב וָרָע.

וְאוֹרַיְיתָא דְּאִתְבְּרִיאַת (נ"א דְּאִתְיְיהִיבַת), אִתְּבָרוּ לוּחִין דִּילָהּ, דְּאִינּוּן מְשׁוּלִים לַבְּתוּלִים. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲדַר יָהִיב לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, לְנַטְרָא לָהּ, אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה אִתְקְרִיאַת הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. וְהָתָן דִּידָהּ, תָּבַר בְּתוּלִים דִּילָהּ. וּמַאן דְּאַפִּיק שׁוּם בִּישׁ עָלָהּ, דְּיֵיתֵי דְּהָא הַהִיא אוֹרַיְיתָא לָאו אִיהִי דָא, דְּהָא לוּחִין דִּילָהּ אִתְּבָרוּ. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֵיתֵי לֵיהּ, דְּאִיהוּ אֲבִי הַנַּעֲרָה. בַּת, דְּאִיהוּ בְּתֵיבַת בְּרֵאשִׁית, אִיהִי בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר וּפָרְשׁוּ הַשִּׂמְלָה, וְאִתְפַּתְּחַת יְרִיעָה מִסֵּפֶר תּוֹרָה,

לשון הקודש

תַּחַת רְשׁוּתוֹ, וּמִשּׁוּם שֶׁהָרַע שׁוֹלֵט עַל הַטּוֹב, הוּא רָשָׁע, שֶׁאוֹתוֹ שֶׁהִתְגַּבֵּר לָקַח אֶת הַשֵּׁם. רָשָׁע וְרַע לוֹ, אֵל אַחֵר, סָמָאֵל. וְרַע לוֹ, סַם הַמָּוֶת שֶׁלּוֹ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, (תהלים לד) תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה. וּמִשּׁוּם זֶה אֵינָהּ אֲנוּסָה, אֶלָּא יֵשׁ בָּהּ תַּעֲרֹבֶת בְּאוֹתָהּ נְשָׁמָה שֶׁל טוֹב וָרָע.

וְהַתּוֹרָה שֶׁנִּבְרְאָה (שֶׁנִּתְּנָה), נִשְׁבְּרוּ לוּחוֹתֶיהָ, שֶׁמְּשׁוּלִים לַבְּתוּלִים. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָזַר וְנָתַן אוֹתָם לְיִשְׂרָאֵל לִשְׁמֹר אוֹתָהּ. תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נִקְרֵאת הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וְהֶחָתָן שֶׁלָּהּ שָׁבַר אֶת בְּתוּלֶיהָ. וּמִי שֶׁמּוֹצִיא עָלֶיהָ שֵׁם רָע, שֶׁיֹּאמַר שֶׁהַתּוֹרָה הִיא אֵינֶנָּה זוֹ, שֶׁהֲרֵי לוּחוֹתֶיהָ נִשְׁבְּרוּ – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא אֲבִי הַנַּעֲרָה, יֹאמַר לוֹ: בַּת, שֶׁהִיא בְּתֵבַת בְּרֵאשִׁית, הִיא בַּת הַמֶּלֶךְ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר: (דברים כב) וּפָרְשׁוּ הַשִּׂמְלָה,

וְיֶחֱזוּן דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (שמות לד) פְּסָל לְךָ שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וְכָתַבְתִּי עַל הַלֻּחֹת אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל (דף רע"ו ע"ב) הַלּוּחוֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ.

מִיַּד קָם אֵלִיָּהוּ, וְכָל מָאנֵי מְתִיבְתָּא, וּבָרִיכוּ לֵיהּ, וְאָמְרוּ סִינַי סִינַי, הָכִי אִתְחַזְיָא לְמִשְׁמַע מִלִּין דִּילָךְ וְלִשְׁתּוֹק, אֲבָל בִּרְשׁוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, אֲנָא בָעֵי לְמַלְּלָא מִלָּה לְגַבָּךְ, לִיקָרָא דִילָךְ. אָמַר לֵיהּ אִימָּא.

פָּתַח וְאָמַר, רַעְיָא מְהֵימְנָא, הַאי כַּלָּה דִילָךְ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לָהּ לְאַבְרָהָם לְגַדְלָא לָהּ לְגַבָּךְ, וּבְגִין דְּאִיהוּ נָטִיר לָהּ, אִתְקְרִיאַת בְּרָתֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, בַּת הָיְתָה לוֹ לְאַבְרָהָם וּבַכֹּל שְׁמָהּ. וּבָהּ קַיֵּים כָּל אוֹרַיְיתָא כֻּלָּהּ, וַאֲפִילוּ עֵירוּבֵי תַבְשִׁילִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית כו) וַיִּשְׁמוֹר מִשְׁמַרְתִּי וְגוֹ'. וְאִיהוּ הָוָה

לשון הקודש

וְנִפְתַּחַת יְרִיעָה מִסֵּפֶר תּוֹרָה, וְיִרְאוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שמות לד) פְּסָל לְךָ שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וְכָתַבְתִּי עַל הַלֻּחֹת אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל הַלֻּחֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ.

מִיַּד קָם אֵלִיָּהוּ וְכָל בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבָה, וּבֵרְכוּ אוֹתוֹ וְאָמְרוּ: סִינַי סִינַי, כָּךְ רָאוּי לִשְׁמֹעַ דְּבָרִים שֶׁלְּךָ וְלִשְׁתֹּק, אֲבָל בִּרְשׁוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ אֲנִי רוֹצֶה לְדַבֵּר דָּבָר אֵלֶיךָ, לִכְבוֹדְךָ. אָמַר לוֹ, אֵמֹר.

פָּתַח וְאָמַר, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, הַכַּלָּה הַזוֹ שֶׁלְּךָ נָתַן אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם לְגַדְּלָהּ אֵלֶיךָ, וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא שָׁמַר אוֹתָהּ, נִקְרְאָה בִּתּוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בַּת הָיְתָה לוֹ לְאַבְרָהָם וּבַכֹּל שְׁמָהּ. וּבָהּ קַיֵּים כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וַאֲפִלּוּ עֵרוּבֵי תַבְשִׁילִין, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית כו) וַיִּשְׁמֹר

לְגַבָּהּ אוּמֵן, כְּגוֹן (אסתר ב) וַיְהִי אוֹמֵן אֶת הֲדַסָּה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרִיךְ לֵיהּ בְּגִינָהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית כד) וַיְ"י בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. וְגַדִּיל לָהּ מִכָּל מִדּוֹת טָבִין, וְגָמִיל לָהּ חֶסֶד, וְסָלִיק לָהּ בִּגְדוּלָה בְּמִדַּת חֶסֶד דְּאַבְרָהָם, וַהֲוָה בֵּיתֵיהּ בְּגִינָהּ פָּתוּחַ לָרְוָוחָה, לְמִגְמַל חֶסֶד עִם כָּל בָּאֵי עוֹלָם.

וּבְגִין דְּאִיהוּ גָּמִיל חֶסֶד עִמָּהּ, כַּד בְּנוֹי דְּאַבְרָהָם הֲווֹ מְמוּשְׁכָּנִין בְּכַמָּה חוֹבִין בְּמִצְרַיִם, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָךְ רַעְיָא מְהֵימְנָא, זִיל וְגָמִיל טִיבוּ, לְמַאן דְּגָמִיל לֵיהּ עִמָּךְ, דְּדָא כַּלָּה דִילָךְ, יְהִיבַת לָהּ לֵיהּ, לְגַדְּלָא לָהּ בְּמִדּוֹת טָבִין, וְאִיהוּ גָּדִיל לָהּ בִּתְלֵיסָר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי, דִּרְמִיזִין בִּתְלַת תֵּיבִין וָה"וּ אֲנִ"י וָה"וּ, דְּאִינּוּן וָא"ו. דְּכָלִיל בְּהוֹן ע"ב שְׁמָהָן, כְּמִנְיַן חֶסֶד. דִּבְהוֹן הֲוָה אִתְגַּבָּר אַבְרָהָם עַל ע"ב אוּמִין וּבְכַלָּה

לשון הקודש

מִשְׁמַרְתִּי וְגוֹ'. וְהוּא הָיָה אוֹמֵן אֵלֶיהָ, כְּמוֹ (אסתר ב) וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּרַךְ אוֹתוֹ בִּגְלָלָהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית כד) וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. וְגִדְּלָהּ מִכָּל טוֹבוֹת טוֹבוֹת, וְגָמַל עִמָּהּ חֶסֶד, וְהֶעֱלָה אוֹתוֹ בִּגְדֻלָּה בְּמִדַּת חֶסֶד שֶׁל אַבְרָהָם, וְהָיָה בֵּיתוֹ בִּגְלָלָהּ פָּתוּחַ לִרְוָחָה, לִגְמֹל חֶסֶד עִם כָּל בָּאֵי עוֹלָם.

וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא גָּמַל עִמָּהּ חֶסֶד, כְּשֶׁבְּנֵי אַבְרָהָם הָיוּ מְמֻשְׁכָּנִים בְּכַמָּה חֲטָאִים בְּמִצְרַיִם, אָמַר לְךָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, לֵךְ וּגְמֹל טוֹבוֹת לְמִי שֶׁגָּמַל עִמְּךָ, שֶׁהֲרֵי הַכַּלָּה שֶׁלְּךָ נָתַתִּי לוֹ אוֹתָהּ לְגַדְּלָהּ בְּמִדּוֹת טוֹבוֹת, וְהוּא גִּדְּלָהּ בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים שֶׁרְמוּזוֹת בִּשְׁלֹשׁ תֵּבוֹת וָה"וּ אֲנִ"י וָה"וּ, שֶׁהֵן וָא"ו, שֶׁכְּלוּלִים בָּהֶן שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת כְּמִנְיַן חֶסֶד, שֶׁבָּהֶם הָיָה מִתְגַּבֵּר אַבְרָהָם

דִּילָךְ, הָוָה לֵיהּ סְגוּלָה בְּע"ב שְׁמָהָן, וַהֲוָה נָצַח לְכָל אוּמָּה וְלִישָׁן.

וּבְגִין דָּא, (ישעיה סג) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ. וּבוֹקֵעַ מַיִם, דְּיַמָּא קַרְעַת לֵיהּ קֶדֶם בְּנוֹי, בִּתְרֵיסַר קְרָעִין, בְּחוּשְׁבָּן וָ"ו, וּבִזְכוּת **א'** (ס"א וּבְגִינָהּ) עַבְרַת (ס"א עַבְדַת) יַמָּא יַבֶּשְׁתָּא. וּבָהּ טוּבְעוּ מִצְרַיִם, דְּלָא מֵהֵימְנִין בְּוָא"ו דְּאִיהוּ אֶחָד. וּלְזִמְנָא דְאָתֵי, (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת, יִתְקַיֵּים בְּיִשְׂרָאֵל זַרְעָא דְּאַבְרָהָם. וּבָךְ יִתְקַיֵּים, (דְּאַנְתְּ) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ (זַרְעָ דְּאַבְרָהָם) וּבוֹקֵעַ מַיִם דְּאוֹרַיְיתָא קֶדֶמֵהוֹן, לְמֶהֱוֵי לָךְ שֵׁם עוֹלָם. וְתַמָּן תַּרְוִיחַ כַּלָּה דִּילָךְ.

וּבְגִין דְּבַת דָּא, אִתְיְיהִיבַת לְיִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי הֲלָכָה דִּילָךְ, מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, הֲלָכָה לְמֹשֶׁה

לשון הקודש

עַל שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אֻמּוֹת, וּבַכַּלָּה שֶׁלְּךָ הָיָה לוֹ סְגֻלָּה בְּשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת, וְהָיָה מְנַצֵּחַ כָּל אֻמָּה וְלָשׁוֹן.

וּמִשּׁוּם זֶה, (ישעיה סג) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ. וּבוֹקֵעַ מַיִם, שֶׁקָּרַעְתָּ לוֹ אֶת הַיָּם לִפְנֵי בָּנָיו לִשְׁנֵים עָשָׂר קְרָעִים, בְּחֶשְׁבּוֹן וָ"ו, וּבִזְכוּת **א'** (וּבְגִלְלָהּ) עָבַרְתָּ (עָשִׂיתָ) אֶת הַיָּם לְיַבָּשָׁה, וּבָהּ טָבְעוּ הַמִּצְרִים שֶׁלֹּא מַאֲמִינִים בְּוָא"ו, שֶׁהוּא אֶחָד. וְלֶעָתִיד לָבֹא, (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת, יִתְקַיֵּם בְּיִשְׂרָאֵל, זַרְעוֹ שֶׁל אַבְרָהָם. וּבְךָ יִתְקַיֵּם, מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ (זַרְעָ אַבְרָהָם) וּבוֹקֵעַ מַיִם שֶׁל הַתּוֹרָה לִפְנֵיהֶם לִהְיוֹת לְךָ שֵׁם עוֹלָם. וְשָׁם תַּרְוִיחַ אֶת הַכַּלָּה שֶׁלְּךָ.

וּמִשּׁוּם שֶׁבַּת זוֹ נִתְּנָה לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא הֲלָכָה שֶׁלְּךָ מִצַּד הַשְּׂמֹאל, הֲלָכָה לְמֹשֶׁה

מִסִּינַי. דְּהָא מִסְּטָרָא דִימִינָא, ה' הֲלָכָה דִילָךְ, מִסְּטָרָא דִשְׂמָאלָא דְּאַבְרָהָם. י' דְּיִצְחָק. וְכֹלָּא הֵ"י מִן אֱלֹהִים. וְאַנְתְּ וָא"ו, מָלֵא דִילָהּ, שְׁלֵימוּת דִילָהּ, כּוּם מָלֵא. בְּקַדְמִיתָא כֵּ"ס יָ"ה, וּלְבַסּוֹף כּוּם מָלֵא בִּרְכַּת יְיָ'.

וּבְגִין דְּאִתְיְיהִיבַת לְיִשְׂרָאֵל עַל יָדָךְ, דְּאִינּוּן מִסְּטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, אִית לְגַלָּאָה אֲמַאי אִתְיְיהִיבַת לוֹן דְּהָא וַדַּאי אַבְרָהָם הָא אִתְמַר אֲמַאי אִתְיְיהִיבַת לֵיהּ. וְאַנְתְּ גְּמִילַת חֶסֶד עִם בְּנוֹי, כְּגַוְונָא דְּגָמִיל הוּא עִמָּךְ. לְיִצְחָק יָהַב לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵיהּ וּלְזַרְעֵיהּ, לְנַטְרָא (נ"א לְעַטְרָא) לָהּ מֵאִילָנָא דְטוֹב וָרָע. וְעַבְדּוּ לָהּ כַּמָּה גְּדֵרִין, וַחֲתִיכוּ לָהּ כַּמָּה לְבוּשִׁין, דְּאִינּוּן לְבוּשֵׁי דַּהֲבָא, בְּכַמָּה פְּסָקוֹת. וַהֲווּ חוֹלְקִין וּמַקְשִׁין עָלַיְיהוּ עַל אִלֵּין פְּסָקוֹת, לְתַקְנָא לָהּ בְּכַמָּה פְּרוּקִין, לְקַשֵּׁט לָהּ בְּכַמָּה מִינֵי קִשּׁוּטִין, לְשַׁבָּתוֹת

לשון הקודש

מִסִּינַי, שֶׁהֲרֵי מִצַּד הַיָּמִין ה' הֲלָכָה שֶׁלְּךָ, מִצַּד הַשֵּׁם שֶׁל אַבְרָהָם. י' שֶׁל יִצְחָק. וְהַכֹּל הֵ"י מֵאֱלֹהִים. וְאַתָּה וָא"ו, מָלֵא שֶׁלָּהּ, שְׁלֵמוּת שֶׁלָּהּ, כּוּם מָלֵא. בַּתְּחִלָּה בֵּ"ס יָ"ה, וּלְבַסּוֹף כּוּם מָלֵא בִּרְכַּת ה'.

וּמִשּׁוּם שֶׁנִּתְּנָה לְיִשְׂרָאֵל עַל יָדְךָ, שֶׁהֵם מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, יֵשׁ לְגַלּוֹת לָמָּה נִתְּנָה לָהֶם, שֶׁהֲרֵי וַדַּאי אַבְרָהָם הֲרֵי נֶאֱמַר לָמָּה נִתְּנָה לוֹ, וְאַתָּה גָּמַלְתָּ חֶסֶד עִם בָּנָיו, כְּמוֹ שֶׁהוּא גָּמַל לְךָ. לְיִצְחָק נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לוֹ וּלְזַרְעוֹ לִשְׁמֹר (לְעַטֵּר) אוֹתָהּ מֵעֵץ טוֹב וָרָע, וְעָשׂוּ לָהּ כַּמָּה גְּדֵרִים, וְחָתְכוּ לָהּ כַּמָּה לְבוּשִׁים, שֶׁהֵם לְבוּשֵׁי זָהָב, בְּכַמָּה פְּסָקוֹת. וְהָיוּ חוֹלְקִים וּמַקְשִׁים עֲלֵיהֶם, עַל הַפְּסָקוֹת הַלָּלוּ, לְתַקְנָהּ בְּכַמָּה פְּרוּקִים, לְקַשֵּׁט אוֹתָהּ

וְיָמִים טוֹבִים, לְמֶהֱוֵי מִקְשָׁטָא לְגַבָּךְ בִּזְמָנָא דְתֵיתֵי לְגַבָּהּ בְּפוּרְקָנָא בַתְרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (קהלת א) מַ"ה שֶׁ"הָיָה הִ"וא. (חסר כאן).

וּבְגִין דְּאִינּוּן גָּרְמוּ לָךְ, וַעֲבִידוּ עִמָּךְ טָבִין, אַנְתְּ סְבִילַת בְּגִינַיְיהוּ כַּמָּה מַכְתְּשִׁין, בְּגִין דְּלָא יִתְקְטִיל מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְׁמֹאל, מִזַּרְעָא דְיוֹסֵף, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ. וּבְגִין דְּלָא יִתְחַלֵּל הוּא וְזַרְעֵיהּ בֵּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, בְּחוֹבֵיהּ דְּיַרְבְעָם דְּעֲבַד עֲבוֹדָה זָרָה, הֲוָה הוּא לְאִתְחַלְּלָא בְעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת הוּא וְזַרְעֵיהּ, בְּגִין דְּיַרְבְעָם בֶּן נְבָט מִזַּרְעֵיהּ אִיהוּ, בְּגִינֵיהּ אִתְּמַר בָּךְ, (ישעיה נג) וְהוּא מְחוֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ וְגוֹ', וּבַחֲבוּרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ.

לשון הקודש

בְּכַמָּה מִינֵי קִשּׁוּטִים לְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, לִהְיוֹת מְקֻשָּׁטֶת אֵלֶיךָ בִּזְמַן שֶׁתָּבֹא אֵלֶיהָ בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (קהלת א) מַ"ה שֶׁ"הָיָה הִ"וא.

וּמִשּׁוּם שֶׁהֵם גָּרְמוּ לְךָ וְעָשׂוּ עִמְּךָ טוֹבוֹת, אַתָּה סָבַלְתָּ בִּגְלָלָם כַּמָּה מַכּוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵהָרֵג מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (יחזקאל א) וּפְנֵי הַשּׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל, מִזֶּרַע יוֹסֵף שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ. וּבִשְׁבִיל שֶׁלֹּא יִתְחַלֵּל הוּא וְזַרְעוֹ בֵּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בַּחֵטְא שֶׁל יָרָבְעָם שֶׁעָשָׂה עֲבוֹדָה זָרָה, הָיָה הוּא לְהִתְחַלֵּל בְּעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת הוּא וְזַרְעוֹ, מִשּׁוּם שֶׁיָּרָבְעָם בֶּן נְבָט הוּא מִזַּרְעוֹ, וּבִגְלָלוֹ נֶאֱמַר בְּךָ, (ישעיה נג) וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ וְגוֹ' וּבַחֲבֻרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ.

וְיִשְׂרָאֵל בְּגִין דְּאִינּוּן כְּלִילָן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, תַּמָּן הֵ"י דִּילָךְ בִּשְׁלִימוּ הָוָה, אִית לָךְ לְאִתְיַחֲדָא עִמָּהּ בֵּינַיְיהוּ. וּבְגִין דְּאִתְּמַר בָּךְ, כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, אִתְּמַר בָּךְ וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה, לֹא יוּכַל לְשַׁלְּחָהּ כָּל יָמָיו, בְּגָלוּתָא לָא יְכִיל לְמִפְּרַשׁ לֵיהּ מִנָּהּ כָּל יוֹמוֹי.

וְאֵיךְ הוּא שֵׁם רָע דְּאַפִּיקַת עַלָּהּ. אֶלָּא בָּתַר דְּאִתְיְיהִיבַת אִיהִי לְיִשְׂרָאֵל, כָּל מָאן דְּאַפִּיק שׁוּם בִּישׁ עַל יִשְׂרָאֵל, כְּאִילּוּ אַפִּיק עָלָהּ. וְשׁוּם בִּישׁ הָוָה, דְּאַמְרַת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (שמות לב) לָמָּה יְיָ' יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, וְכִי אַנְתְּ אַפִּיק שׁוּם בִּישׁ עַל יִשְׂרָאֵל דְּעַבְדּוּ יַת עֶגֶל, לֵךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ. עֶרֶב רַב דַּהֲאִי, דְּאַנְתְּ גַּיְירַת לוֹן עַבְדּוּ יַת עֶגְלָא. וּבְגִין דָּא כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה.

לשון הקודש

וְיִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהֵם כְּלוּלִים יָמִין וּשְׂמֹאל, שָׁם הֵ"י שֶׁלְּךָ הָיְתָה בִּשְׁלֵמוּת, יֵשׁ לְךָ לְהִתְיַחֵד עִמָּהּ בֵּינֵיהֶם. וּמִשּׁוּם שֶׁבָּךְ נֶאֱמַר כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, נֶאֱמַר בְּךָ וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא יוּכַל לְשַׁלְּחָהּ כָּל יָמָיו. בַּגָּלוּת לֹא יָכוֹל לְפָרֵשׁ אוֹתוֹ מִמֶּנָּה כָּל יָמָיו.

וְאֵיךְ הוּא שֵׁם רָע שֶׁהוֹצֵאתָ עָלֶיהָ? אֶלָּא אַחַר שֶׁהִיא נִתְּנָה לְיִשְׂרָאֵל, כָּל מִי שֶׁמּוֹצִיא שֵׁם רָע עַל יִשְׂרָאֵל, כְּאִלּוּ הוֹצִיא עָלֶיהָ. וְהַשֵּׁם רָע הָיָה, שֶׁאָמַרְתָּ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (שמות לב) לָמָּה ה' יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר, וְכִי אַתָּה הוֹצֵאתָ שֵׁם רָע עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל? לֵךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ. וַדַּאי עֶרֶב רַב שֶׁאַתָּה גִּיַּרְתָּ אוֹתָם עָשׂוּ אֶת

קָם רַעְיָא מְהֵימְנָא, נָשִׁיק לֵיהּ בְּאַנְפּוֹי, וְעַל עֵינוֹי וּבָרִיךְ לֵיהּ, וְאָמַר לֵיהּ, תְּהֵא מְבֹרָךְ מִפּוּמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה דִילֵיהּ, וּבְעֶשֶׂר סְפִירָן דִילֵיהּ, וּבְכָל שְׁמָהָן דִילֵיהּ, וּבְכָל מָארֵי מְתִיבְתָּאן, וּבְכָל מַלְאָכִין. וְעָנוּ כֻּלְּהוּ וְאָמְרוּ אָמֵן. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ הוֹדוּ בְּבִרְכָתֵיהּ. אֵלִיָּהוּ, קוּם אַפְּתַח פּוּמָךְ בְּפִקּוּדִין עִמִּי, דְּאַנְתְּ הוּא עוֹזֵר דִילִי, מִכָּל (דף רע"ז ע"א) סִטְרָא, דְּהָא עֲלָךְ אִתְּמַר בְּקַדְמִיתָא, (במדבר כח) פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, בֶּן אַהֲרֹן וַדָּאי, בֶּן אָח דִילִי הוּא, (משלי יז) וְאָח לְצָרָה יִוָּלֵד.

כִּי יִמְצָא אִישׁ נַעֲרָה בְתוּלָה אֲשֶׁר לֹא אֹרָשָׂה וְגוֹ'. פִּקּוּדָא דָא, לָדוּן בִּמְפַתֶּה חֲמִשִּׁים כֶּסֶף. הָדָא הוּא דִכְתִיב, כִּי יִמְצָא אִישׁ נַעֲרָה בְתוּלָה אֲשֶׁר לֹא

לשון הקודש

הָעֵגֶל, וּמִשּׁוּם זֶה – כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל וְלוֹ תִּהְיֶה לְאִשָּׁה.

קָם הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, נָשַׁק לוֹ בְּפָנָיו וְעַל עֵינָיו וּבֵרַךְ אוֹתוֹ, וְאָמַר לוֹ: תִּהְיֶה מְבֹרָךְ מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה שֶׁלּוֹ, וּבְעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת שֶׁלּוֹ, וּבְכָל הַשֵּׁמוֹת שֶׁלּוֹ, וּבְכָל בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבוֹת וּבְכָל הַמַּלְאָכִים. וְעָנוּ כֻּלָּם וְאָמְרוּ אָמֵן. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ הוֹדוּ בְּבִרְכָתוֹ. אֵלִיָּהוּ, קוּם פְּתַח פִּיךָ בְּמִצְוֹת עִמִּי, שֶׁאַתָּה הוּא עוֹזֵר שֶׁלִּי מִכָּל צַד, שֶׁהֲרֵי עָלֶיךָ נֶאֱמַר בַּתְּחִלָּה, (במדבר כה) פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן. בֶּן אַהֲרֹן וַדַּאי, בֶּן אָח שֶׁלִּי הוּא, (משלי יז) וְאָח לְצָרָה יִוָּלֵד.

כִּי יִמְצָא אִישׁ נַעֲרָה בְתוּלָה אֲשֶׁר לֹא אֹרָשָׂה וְגוֹ'. מִצְוָה זוֹ לָדוּן בִּמְפַתֶּה חֲמִשִּׁים כֶּסֶף, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי יִמְצָא אִישׁ

אֹרָשָׁה. אִלֵּין יִשְׂרָאֵל, מִסִּטְרָא דִשְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאוּ בַת. וּתְפָשָׁהּ וְשָׁכַב עִמָּהּ וְנִמְצָאוּ וְנָתַן לַאֲבִי הַנַּעֲרָה חֲמִשִּׁים כֶּסֶף וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא יוּכַל לְשַׁלְּחָהּ כָּל יָמָיו. רַבָּנָן וְכָל מָאנֵי מְתִיבְתָּא, אִישׁ, אִלֵּין יִשְׂרָאֵל, מִסִּטְרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּתְפָשָׁהּ, בְּקִשּׁוּרָא דִתְפִילִין. וּתְפָשָׁהּ, בְּכַנְפֵי מִצְוָה. אֲשֶׁר לֹא אֹרָשָׁה, בַּת יְחִידָה, דָּא נְשָׁמָה. וְשָׁכַב עִמָּהּ, בִּצְלוֹתָא דִשְׁכִיבָא, בְּהַשְׁכִּיבֵנוּ. וְנָתַן לַאֲבִי הַנַּעֲרָה חֲמִשִּׁים כָּסֶף, חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אַתְוָון דִיחוּדָא.

קוּם רַעְיָא מְהֵימְנָא, דְּוַדַּאי מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בַּהֲלָכָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, וְרָוַוח הֲלָכָה, וַדַּאי בִתְפִישָׁה אִיהִי לְגַבֵּיהּ. וְעִם כָּל דָּא אוֹקְמוּהָ, לְעוֹלָם יַעֲסוֹק אָדָם בַּתּוֹרָה אֲפִילוּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ בָּא לִשְׁמָהּ. וְהַאי הֲלָכָה מִסִּטְרָא דְנַעַר טוֹב, דְּאִתְפְּרַשׁ

לשון הקודש

נַעֲרָה בְתוּלָה אֲשֶׁר לֹא אֹרָשָׁה. אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, מִצַּד הַשְּׁכִינָה נִקְרְאוּ בַת. וּתְפָשָׁהּ וְשָׁכַב עִמָּהּ וְנִמְצָאוּ. וְנָתַן [וְגוֹ'] לַאֲבִי הַנַּעֲרָ[ה] חֲמִשִּׁים כָּסֶף וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה [וְגוֹ'] לֹא יוּכַל [לְ]שַׁלְּחָהּ כָּל יָמָיו. רַבּוֹתֵינוּ וְכָל בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבָה, אִישׁ – אֵלֶּה יִשְׂרָאֵל מִצַּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּתְפָשָׁהּ, בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, וּתְפָשָׁהּ בְּכַנְפֵי מִצְוָה. אֲשֶׁר לֹא אֹרָשָׁה, בַּת יְחִידָה, זוֹ הַנְּשָׁמָה. וְשָׁכַב עִמָּהּ, בִּתְפִלַּת שְׁכִיבָה, בְּהַשְׁכִּיבֵנוּ. וְנָתַן לַאֲבִי הַנַּעֲרָה חֲמִשִּׁים כָּסֶף, כ"ה כ"ה אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד.

קוּם רוֹעֶה נֶאֱמָן, שֶׁוַּדַּאי מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּהֲלָכָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ וְהִרְוִיחַ הֲלָכָה, וַדַּאי הִיא בִּתְפִיסָה אֵלָיו. וְעִם כָּל זֶה פֵּרְשׁוּהָ, לְעוֹלָם יַעֲסֹק אָדָם בַּתּוֹרָה אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ בָּא לִשְׁמָהּ, וַהֲלָכָה זוֹ מִצַּד שֶׁל נַעַר טוֹב, שֶׁנִּפְרַד מֵעֵץ

מֵאִילָנָא דְטוֹב וָרָע, דְּאִיהוּ אִיסּוּר וְהֶיתֵּר, טוּמְאָה וְטָהֲרָה, כָּשֵׁר וּפָסוּל. וְעַל שֵׁם נַעַר, אִתְקְרִיאַת אִיהִי נַעֲרָה. דְּעָתִיד לְקַיֵּים בָּהּ, (איוב לח) וְיִנָּעֲרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנָּה, דְּאִינּוּן אִיסּוּר טָמֵא וּפָסוּל, סָמָאֵל וּמַשְׁרְיָיתֵיהּ.

דָּבָר אַחֵר כִּי יִמְצָא אִישׁ נַעֲרָה בְתוּלָה, אִלֵּין יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב, (הושע יא) כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאוֹהֲבֵהוּ, נַעַר מִסִּטְרָא דִּמְטַטְרוֹ"ן. וְאֵין אִישׁ אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טו) יְיָ' אִישׁ מִלְחָמָה. כִּי יִמְצָא אִישׁ נַעֲרָה בְתוּלָה, בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, דְּאִתְּמַר בָּהּ (עמוס ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. (הושע ב) הִנֵּה אָנֹכִי מְפַתֶּיהָ וְהוֹלַכְתִּיהָ הַמִּדְבָּר, וּלְבָתַר אַפְּתַח לוֹן חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּחֵירוּ, דְּאִינּוּן חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּרַחֲמֵי, מִסִּטְרָא דְּאַבְרָהָם אֲבוּהוֹן. וְהַאי אִיהוּ וְנָתַן לַאֲבִי הַנַּעֲרָה חֲמִשִּׁים כָּסֶף, וְכֶסֶף מִדַּרְגָּא דְחֶסֶד, דַּרְגָּא דְאַבְרָהָם.

לשון הקודש

שֶׁל טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא אִסּוּר וְהֶתֵּר, טֻמְאָה וְטָהֲרָה, כָּשֵׁר וּפָסוּל. וְעַל שֵׁם נַעַר נִקְרֵאת הִיא נַעֲרָה, שֶׁעָתִיד לְקַיֵּם בָּהּ, (איוב לח) וְיִנָּעֲרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנָּה, שֶׁהֵם אִסּוּר טָמֵא וּפָסוּל, סָמָאֵל וּמַרְכְּבוֹתָיו.

דָּבָר אַחֵר כִּי יִמְצָא אִישׁ נַעֲרָה בְתוּלָה – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (הושע יא) כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ. נַעַר מִצַּד מִטַּטְרוֹ"ן. וְאֵין אִישׁ אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. כִּי יִמְצָא אִישׁ נַעֲרָה בְתוּלָה, בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (עמוס ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. (הושע ב) הִנֵּה אָנֹכִי מְפַתֶּיהָ וְהוֹלַכְתִּיהָ הַמִּדְבָּר. וְאַחַר כָּךְ פָּתַח לָהֶם חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי חֵרוּת, שֶׁהֵם חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי רַחֲמִים מִצַּד שֶׁל אַבְרָהָם אֲבִיהֶם. וְזֶהוּ

דְּבְמִפְקָנוּ דְּמִצְרַיִם, חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּחֵירוּ אַפְּתַח לוֹן, מִסִּטְרָא דְדִינָא דִשְׂמָאלָא, דְּאִיהוּ אֲדֹנָי, דְּתַמָּן (בראשית טו) **דָּן אָנֹכִי. קֹדֶם דִּינָא דָן אָנֹכִי, וּלְבָתַר נַפְקוּ. אֲבָל בְּפוּרְקָנָא בַתְרַיְיתָא,** (ישעיה נד) **וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים, מִסִּטְרָא דְאַבְרָהָם, וּגְדוּלָה דַרְגָּא דְאַבְרָהָם, דְּבִינָה, תַּמָּן אִיהִי יַד הַגְּדוֹלָה, תַּמָּן אִיהִי נ' כְּסֶף. וּלְבָתַר לֹא יוּכַל שַׁלְּחָהּ בְּגָלוּתָא כָּל יָמָיו, בְּגִין דְּלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה, כְּמָה דְאִתְּמַר** (הושע ב) **וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם. וּקְרָא אַחֲרִינָא,** (ישעיה נד) **כִּי בוֹעֲלַיִךְ עוֹשַׂיִךְ יְיָ' צְבָאוֹת שְׁמוֹ.** (ישעיה סב) **לֹא יֵאָמֵר לָךְ עוֹד עֲזוּבָה. דְּאַף עַל גַּב דְּשְׁכִינְתָּא אִיהִי בְּגָלוּתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא זָז מִנָּהּ.**

פִּקּוּדָא בָּתַר דָּא, לִישָׁא אֲנוּסָתוֹ. דְּוַדַּאי אֲנוּסָה אִית מִתְּרֵין סִטְרִין, אֲנוּסָה בִּרְחִימוּ דִילֵיהּ

לשון הקודש

וְנָתַן לַאֲבִי הַנַּעֲרָה חֲמִשִּׁים כָּסֶף, וְכֶסֶף מִדַּרְגַּת הַחֶסֶד, דַּרְגַּת אַבְרָהָם.

שֶׁבִּיצִיאַת מִצְרַיִם פָּתַח לָהֶם חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי חֵרוּת מִצַּד דִּין הַשְּׂמֹאל, שֶׁהוּא אֲדֹנָי, שֶׁשָּׁם דָּן אָנֹכִי. קֹדֶם דִּין – (בראשית טו) דָּן אָנֹכִי, וְאַחַר כָּךְ יָצְאוּ. אֲבָל בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, (ישעיה נד) וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים, מִצַּד אַבְרָהָם, וּגְאֻלָּה דַּרְגָּה שֶׁל אַבְרָהָם. שֶׁבִּינָה, שָׁם הִיא הַיָּד הַגְּדוֹלָה, שָׁם הִיא חֲמִשִּׁים כָּסֶף. וְאַחַר כָּךְ לֹא יוּכַל שַׁלְּחָהּ בַּגָּלוּת כָּל יָמָיו, מִשּׁוּם שֶׁלּוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ב) וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם. וְכָתוּב אַחֵר, (ישעיה נד) כִּי בֹעֲלַיִךְ עֹשַׂיִךְ ה' צְבָאוֹת שְׁמוֹ. (שם סב) לֹא יֵאָמֵר לָךְ עוֹד עֲזוּבָה. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא זָז מִמֶּנָּה.

מִצְוָה אַחַר זוֹ, לִשָּׁא אֲנוּסָתוֹ. שֶׁוַּדַּאי אֲנוּסָה יֵשׁ מִשְּׁנֵי צְדָדִים: אֲנוּסָה בְּאַהֲבָתוֹ

לְגַבָּהּ, וְאִיהִי לָא רְחִימַת לֵיהּ. וְאִית אֲנוּסָה דְּרְחִימַת אִיהִי לֵיהּ, וּדְחִילַת לְאִזְדַּוְּוגָא עִמֵּיהּ בְּלָא קִדּוּשִׁין וּבְרָכָה, וְאִיהִי לָא בָּעָאת אִם הִיא הֲדְיוֹטָא לְגַבֵּיהּ, וְלוֹ תִּהְיֶה לְאִשָּׁה.

בְּסִתְרֵי תּוֹרָה, אִית לָן לְהַמְשִׁיל מָשָׁל, נִשְׁמָתָא אִית דְּאִיהִי מַטְרוֹנִיתָא. וְנִשְׁמְתָא אִית, דְּאִיהִי אָמָה. כְּגוֹן (שמות כא) וְכִי יִמְכּוֹר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה. וְנִשְׁמְתָא אִית, דְּאִיהִי שִׁפְחָה הֲדְיוֹטָא דְּבַר נָשׁ. אוֹף הָכִי, אִית דְּאִיהוּ עֶבֶד שִׁפְחָה לְגַבֵּי נִשְׁמָתָא. וּלְזִמְנִין נִשְׁמָתָא אַזְלָא בְּרָזָא דְּגִלְגּוּלָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ח) וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ, וְיֵצֶר הָרָע רָדִיף אֲבַתְרָהָא, לְאַעֲלָא בְגוּפָא, דְּאִיהוּ שִׁפְחָה לְגַבֵּי יֵצֶר הָרָע. אִיהוּ שֵׁד יְהוּדִי. וְנִשְׁמְתָא י', אַמָּה הָעִבְרִיָּה. וּבָהּ הַהוּא שֵׁד, אִתְהַדָּר שַׁדַּי, דְּנָטִיר לָהּ

לשון הקודש

אֵלֶיהָ, וְהִיא לֹא אוֹהֶבֶת אוֹתוֹ. וְיֵשׁ אֲנוּסָה שֶׁהִיא אוֹהֶבֶת אוֹתוֹ, וּפוֹחֶדֶת לְהִזְדַּוֵּג עִמּוֹ בְּלִי קִדּוּשִׁין וּבְרָכָה, וְהִיא לֹא רוֹצָה אִם הִיא פְּשׁוּטָה אֵלָיו, וְלוֹ תִּהְיֶה לְאִשָּׁה.

בְּסִתְרֵי תּוֹרָה יֵשׁ לָנוּ לְהַמְשִׁיל מָשָׁל. יֵשׁ נְשָׁמָה שֶׁהִיא מַלְכָּה, וְיֵשׁ נְשָׁמָה שֶׁהִיא אָמָה, כְּמוֹ (שמות כא) וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה. וְיֵשׁ נְשָׁמָה שֶׁהִיא שִׁפְחָה פְּשׁוּטָה שֶׁל הָאָדָם. גַּם כָּךְ, יֵשׁ שֶׁהוּא עֶבֶד שִׁפְחָה אֶל הַנְּשָׁמָה, וְלִפְעָמִים הַנְּשָׁמָה הוֹלֶכֶת בְּסוֹד הַגִּלְגּוּל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ח) וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ. וְיֵצֶר הָרָע רוֹדֵף אַחֲרֶיהָ לְהִכָּנֵס בַּגּוּף, שֶׁהִיא שִׁפְחָה לַיֵּצֶר הָרָע. הוּא שֵׁד יְהוּדִי. וּנְשָׁמָה י', אָמָה הָעִבְרִיָּה. וּבָהּ אוֹתוֹ הַשֵּׁד וְחוֹזֵר לְשַׁדַּי, שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת

לְהַהִיא נִשְׁמָתָא, וְתָב בָּהּ בְּתִיּוּבְתָּא, וּמְבָרֵךְ בָּהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל יוֹמָא בְּבָרוּךְ. וּמְקַדֵּשׁ בָּהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּקָדֵשׁ קָדֵשׁ קָדֵשׁ. וּמְיַחֵד עִמָּהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּקְרִיאַת שְׁמַע.

מַה דְּהַוָה אִיהוּ שֵׁד, אִתְהַדָּר מַלְאָךְ דִּידֵיהּ מְטַטְרוֹן, (רוּחָא מִנֵּיהּ) וְאִתְהַדָּר שַׁדַּי דְּהָכִי סָלִיק בִּמְטַטְרוֹן, בְּחוּשְׁבַּן שַׁדַּי. וּמִיַּד יִתְקְיָים בֵּיהּ, וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא יוּכַל לְשַׁלְּחָהּ כָּל יָמָיו. וְאִי לָא חָזַר בְּתִיּוּבְתָּא, אִיהִי לְגַבֵּיהּ מִשְׁתַּעְבְּדָא בְּחוֹבִין דְּעַבְדַת, וְיִתְקְיָים בֵּיהּ (שמות כא) הָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ תִּהְיֶה לַאדוֹנֶיהָ. וְאִתְּמַר בְּהַהוּא שֵׁד בַּעַל חוֹבֵיהּ, וְהוּא יֵצֵא בְגַפּוֹ. וְהַאי שֵׁד, אִיהוּ כְּמַטֶּה דְּמֹשֶׁה, דְּאִתְהַפָּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ, וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה, הָכִי הַאי שֵׁד, אִתְהַפָּךְ מִשֵּׁד לְמַלְאָךְ, וּמִמַּלְאָךְ לְשֵׁד, כְּפוּם עוֹבָדוֹי דְּבַר נָשׁ. וּמֵהָכָא אִשְׁתְּמוֹדָע יוֹסֵף שִׁידָא, אֲמַאי אִתְקְרֵי הָכִי.

לשון הקודש

אוֹתָהּ הַנִּשְׁמָה, וְשָׁב בָּהּ בִּתְשׁוּבָה, וּמְבָרֵךְ בָּהּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם בְּבָרוּךְ, וּמְקַדֵּשׁ בָּהּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּקָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, וּמְיַחֵד עִמָּהּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּקְרִיאַת שְׁמַע.

מַה שֶׁהָיָה אוֹתוֹ שֵׁד, חוֹזֵר מַלְאָךְ שֶׁלּוֹ מְטַטְרוֹ"ן (רוּחַ מִמֶּנּוּ), וְחוֹזֵר לִהְיוֹת שַׁדַּי, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה מְטַטְרוֹן בְּחֶשְׁבּוֹן שַׁדַּי. וּמִיָּד יִתְקַיֵּם בּוֹ, וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא יוּכַל לְשַׁלְּחָהּ כָּל יָמָיו. וְאִם לֹא חָזַר בִּתְשׁוּבָה, הִיא מִשְׁתַּעְבֶּדֶת אֵלָיו בַּחֲטָאִים שֶׁעָשְׂתָה, וְיִתְקַיֵּם בָּהּ, הָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ תִּהְיֶה לַאדֹנֶיהָ. וְנֶאֱמַר בְּאוֹתוֹ שֵׁד בַּעַל חוֹבוֹ, וְהוּא יֵצֵא בְּגַפּוֹ. וְהַשֵּׁד הַזֶּה הוּא כְּמוֹ הַמַּטֶּה שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהִתְהַפֵּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ, וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה. כָּךְ הַשֵּׁד הַזֶּה,

וְעַל שֵׁם שֵׁדִים דְּאָתוּ מֵהַאי, אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּאִית מִנְּהוֹן כְּמַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת, וְאִינּוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּיַדְעִין מָאי דְּהַוָּה, וּמַה דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי. וְאִינּוּן בְּדִיוּקְנַיְיהוּ בְּאַרְעָא, אִינּוּן מָארֵי פִּילוֹסוֹפְיָא, אִצְטַגְנִינֵי יִשְׂרָאֵל, דְּיַדְעִין מָאי דְּהַוָּה, וּמַאי דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי, מֵאוֹתוֹת דְּהַחַמָּה וְסִיהֲרָא, לָקוּתָא דִלְהוֹן, וְכָל כּוֹכָב וּמַזָּל, וּמָה אַחְזֵי בְּעָלְמָא.

וְאִית מִנְּהוֹן (דף רע"ז ע"ב) כַּבְּהֵמָה, פָּרִין וְרָבִין כַּבְּהֵמָה, דְּיוּקְנָא דִלְהוֹן לְתַתָּא אִינּוּן עַמֵּי הָאָרֶץ, וְאוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּאִינּוּן שֶׁקֶץ, וּבְנוֹתֵיהוֹן שֶׁרֶץ. וְעַל בְּנוֹתֵיהֶן נֶאֱמַר, (דברים כז) אָרוּר שׁוֹכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה. וְאִינּוּן שׂוֹנְאִים לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים מָארֵי מִשְׁנָה, דְּאִינּוּן מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת מַמָּשׁ. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, עַל בַּר נָשׁ אִי יְהֵא (מלאכי א) כְּמַלְאַךְ יְיָ׳

לשון הקודש

מִתְהַפֵּךְ מִשֵּׁד לְמַלְאָךְ, וּמִמַּלְאָךְ לְשֵׁד, כְּפִי מַעֲשֵׂי הָאָדָם. וּמִכָּאן נוֹדָע יוֹסֵף הַשֵּׁד לָמָּה נִקְרָא כָּךְ.

וְעַל שֵׁם שֵׁדִים שֶׁבָּאוּ מִזֶּה, פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁיֵּשׁ מֵהֶם כְּמוֹ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וְהֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁיּוֹדְעִים מַה שֶּׁהָיָה וּמַה שֶּׁעָתִיד לִהְיוֹת. וְהֵם בִּדְמְיוֹתֵיהֶם בָּאָרֶץ, אֵלּוּ בַּעֲלֵי פִּילוֹסוֹפְיָה, אִצְטַגְנִינֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁיּוֹדְעִים מַה שֶּׁהָיָה וּמַה שֶּׁעָתִיד לִהְיוֹת מֵאוֹתוֹת הַחַמָּה וְהַלְּבָנָה, מִלִּקּוּי שֶׁלָּהֶם, וְכָל כּוֹכָב וּמַזָּל, וּמַה הוּא מַרְאֶה בָּעוֹלָם.

וְיֵשׁ מֵהֶם כְּמוֹ בְּהֵמָה, פָּרִים וְרָבִים כַּבְּהֵמָה, דְּמוּתָם לְמַטָּה הֵם עַמֵּי הָאָרֶץ, וּפֵרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁהֵם שֶׁקֶץ וּבְנוֹתֵיהֶם שֶׁרֶץ. וְעַל בְּנוֹתֵיהֶם נֶאֱמַר, (דברים כז) אָרוּר שֹׁכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה. וְהֵם שׂוֹנְאִים אֶת תַּלְמִידֵי הַחֲכָמִים בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁהֵם מַמָּשׁ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת. וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה עַל אָדָם,

צְבָאוֹת תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ, וְאִי לָאו לֹא יְבַקְּשׁוּ תּוֹרָה מִפִּיהוּ.

וְאִית אַחֲרָנִין מָאנֵי סִתְרֵי תּוֹרָה, מָאנֵי מִדּוֹת, דְּאִינּוּן יָרְתִין נִשְׁמָתִין מִסִּטְרָא דְּמַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, דְּאִיהוּ כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר סְפִירָן. דְּמַאן דְּיָרִית לָהּ, וְזָכֵי לָהּ, זָכֵי לְעֶשֶׂר סְפִירָן כְּלָא פְּרוּדָא, עֶשֶׂר וְלָא תְשַׁע, דְּאִי הֲווֹ יָרְתִין לְמַלְכוּתָא יְחִידָאָה, הֲווֹ תְּשַׁע בְּפְרוּדָא מִנָּהּ, בְּגִין דְּלֵית תַּמָּן פְּרוּדָא, אָמַר בַּעַל סֵפֶר יְצִירָה עֶשֶׂר וְלֹא תֵשַׁע.

וְאִי תֵּימָא דְּסְלִיקַת לְעֵילָא מֵעֶשֶׂר. שְׁמָא מְפָרֵשׁ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, הָא עֶשֶׂר, יו"ד דְּמִתְיַיחֵד בָּהּ, וְלָא סָלִיק לְעֵילָא מֵעֶשֶׂר. וּבְגִין דָּא י', וְלָא י"א. אֲבָל מָאן דְּמְחַבֵּר יו"ד, דְּאִיהִי אוֹת בְּרִית, בְּשִׁפְחָה. וּמַטְרוֹנִיתָא כְּלִילָא מִי', בְּשֵׁד דְּעַבּוֹדָה זָרָה סָמְאֵ"ל אִתְדָּן בַּגֵּיהִנָּם.

לשון הקודש

אִם יִהְיֶה כְּמוֹ מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת – תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ, וְאִם לֹא – לֹא יְבַקְּשׁוּ תּוֹרָה מִפִּיהוּ.

וְיֵשׁ אֲחֵרִים בַּעֲלֵי סִתְרֵי תּוֹרָה, בַּעֲלֵי מִדּוֹת, שֶׁהֵם יוֹרְשִׁים נְשָׁמוֹת מִצַּד הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה שֶׁכְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת. שֶׁמִּי שֶׁיּוֹרֵשׁ אוֹתָהּ וְזוֹכֶה בָּהּ, זוֹכֶה לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִי פֵּרוּד, עֶשֶׂר וְלֹא תֵשַׁע. שֶׁאִם הָיוּ יוֹרְשִׁים אֶת הַמַּלְכוּת הַיְחִידָה, הָיוּ תֵשַׁע בְּפֵרוּד מִמֶּנָּה. מִשּׁוּם שֶׁאֵין שָׁם פֵּרוּד, אָמַר בַּעַל סֵפֶר יְצִירָה עֶשֶׂר וְלֹא תֵשַׁע.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה מֵעֶשֶׂר – שֵׁם הַמְפֹרָשׁ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, הֲרֵי עֶשֶׂר. יו"ד שֶׁמִּתְיַיחֵד עִמָּהּ, וְלֹא עוֹלֶה לְמַעְלָה מֵעֶשֶׂר. וּמִשּׁוּם זֶה י', וְלֹא י"א. אֲבָל מִי

דְּמַאן דְּיָרִית בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא מַלְכוּת, לָא זָכֵי לָהּ, אֶלָּא בְּרָא דְּמַלְכָּא, דְּאִתְקְרֵי (שמות ד) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, דְּמִסְטְרָא דָא אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ' אֱלֹהֵיכֶם, וּמַלְכוּת דָּא דַאֲצִילוּת.

וְאִית לְקַבְּלָהּ מַלְכוּת דִּבְרִיאָה, וְאִיהִי מַלְכוּת לְמַלְאָכִים דִּבְרִיאָה. וְאִיהִי נַעֲרָה דְּמַטְרוֹנִיתָא, מְשַׁמְּשָׁא דִּילָהּ, וְאִיהִי דִּיוּקְנָא דִגְבִירְתָּא דִילָהּ, כְּלוּלָה מִעֲשָׂרָה. הַאי בְּחוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל, יָכִילַת לְאִתְחַלְּלָא בֵּין אוּמִין דְּעָלְמָא. אֲבָל מַלְכוּת דַּאֲצִילוּת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עָלָהּ אִתְּמַר (ישעיה מב) אֲנִי יְיָ' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים, לָא יָהִיב לָהּ לְמַאן דִּמְחַלֵּל שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, אֶלָּא לְמַאן דְּאִיהוּ בְּרָא דְּמַלְכָּא, וְנָטִיר אוֹרַיְיתָא וּפִקּוּדִין,

לשון הקודש

שֶׁמְּחַבֵּר יו"ד, שֶׁהִיא אוֹת בְּרִית, בְּשִׂפְחָה, וְהַמַּלְכָּה כְּלוּלָה מִי', בְּשֵׁד שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה סָמְאֵ"ל, נִדּוֹן בַּגֵּיהִנֹּם.

שֶׁמִּי שֶׁיּוֹרֵשׁ בַּת הַמֶּלֶךְ מַלְכוּת, לֹא זוֹכֶה בָּהּ, אֶלָּא בֶּן הַמֶּלֶךְ, שֶׁנִּקְרָא (שמות ד) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּצַּד זֶה נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל בָּנִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. וּמַלְכוּת זוֹ שֶׁל אֲצִילוּת.

וְיֵשׁ כְּנֶגְדָּהּ מַלְכוּת שֶׁל בְּרִיאָה, וְהִיא מַלְכוּת לַמַּלְאָכִים שֶׁל הַבְּרִיאָה. וְהִיא נַעֲרַת הַמַּלְכָּה, מְשַׁמֶּשֶׁת שֶׁלָּהּ, וְהִיא דְּמוּת הַגְּבִירָה שֶׁלָּהּ, כְּלוּלָה מִי'. זוֹ בַּחֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל יְכוֹלָה לְהִתְחַלֵּל בֵּין אֻמּוֹת הָעוֹלָם. אֲבָל מַלְכוּת שֶׁל אֲצִילוּת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עָלֶיהָ נֶאֱמַר (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים. לֹא נוֹתֵן אוֹתָהּ לְמִי שֶׁמְּחַלֵּל שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, אֶלָּא לְמִי שֶׁהוּא בֶּן הַמֶּלֶךְ וְשׁוֹמֵר תּוֹרָה

בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ דְּמָאֲרֵיהּ, וְלָא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, אֶלָּא כְּבֵן דְּאִיהוּ מְחוּיָב לְמֶעְבַּד צִוּוּיֵיהּ דַּאֲבוּי, דְּעָלֵיהּ אִתְּמַר (שמות כ) כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ. אֶת אָבִיךָ דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֶת אִמֶּךָ דָּא שְׁכִינְתָּא. וְעִם כָּל דָּא, מָאן דִּמְחַלֵּל נַעֲרָה דְּמַלְכָּא, אִתְחַשִּׁיב לֵיהּ כְּאִלּוּ מְחַלֵּל מַטְרוֹנִיתָא דִּילֵיהּ.

וְרַבָּנָן, כָּל שֵׁדִין לָאו אִינּוּן שְׁקוּלִין, וְלָא כָּל עַבְדִּין דִּשְׁכִינְתָּא, דִּכְתִיב בָּהּ, (תהלים קג) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. אִית לָהּ כַּמָּה נַעֲרוֹת עִבְרִיּוֹת, וּשְׁפָחוֹת עִבְרִיּוֹת. וְאִית לָהּ עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת נָכְרִיּוֹת, בְּגִין דְּלָא יִשְׁתְּכַּח מַלְכוּתָא אַחֲרָא בְּעָלְמָא, בְּזִמְנָא דְּאִיהִי שַׁלְטָא.

וְאִלֵּין שְׁפָחוֹת נָכְרִיּוֹת, מִסִּטְרָא דְּסַם הַמָּוֶת, נוּקְבָא דְּסָמָאֵל. דְּשִׁפְחָה חֲוַת לְמַטְרוֹנִיתָא. נוּקְבָא

לשון הקודש

וּמִצְוֹות בְּיִרְאַת וְאַהֲבַת רִבּוֹנוֹ, וְלֹא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, אֶלָּא כְּבֵן שֶׁהוּא מְחֻיָּב לַעֲשׂוֹת צִוּוּי אָבִיו, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (שמות כ) כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ. אֶת אָבִיךָ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאֶת אִמֶּךָ – זוֹ שְׁכִינָה. וְעִם כָּל זֶה, מִי שֶׁמְּחַלֵּל נַעֲרַת הַמֶּלֶךְ, נֶחְשָׁב לוֹ כְּאִלּוּ חִלֵּל אֶת הַמַּלְכָּה שֶׁלּוֹ.

וְרַבּוֹתֵינוּ, כָּל הַשֵּׁדִים אֵינָם שְׁקוּלִים, וְלֹא כָּל הָעֲבָדִים שֶׁל הַשְּׁכִינָה, שֶׁכָּתוּב בָּהּ (תהלים קג) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. יֵשׁ לָהּ כַּמָּה נְעָרוֹת עִבְרִיּוֹת וּשְׁפָחוֹת עִבְרִיּוֹת, וְיֵשׁ לָהּ עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת נָכְרִיּוֹת, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִמָּצֵא מַלְכוּת אַחֶרֶת בָּעוֹלָם בִּזְמַן שֶׁהִיא שׁוֹלֶטֶת.

וְהַשְּׁפָחוֹת הַנָּכְרִיּוֹת הַלָּלוּ מִצַּד שֶׁל סַם

וְסָמָאֵל אֵל אַחֵר, עֶבֶד הָוָה לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְבָתָר דַּעֲבִידוּ גַרְמַיְיהוּ אֱלוֹהוּת, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָתִיד לְאַעְבָּר לוֹן מֵעָלְמָא, וּלְמִמְחֵי לוֹן.

וְאִי תֵּימְרוּן, אִי בְּנֵי נָשָׁא עַבְדִּין לוֹן אֱלוֹהוּת, וְלָא בִּרְעוּתָא דִלְהוֹן, אֲמַאי אִתְעֲנָשׁוּ. אֶלָּא כַּד הֲווֹ דּוֹר הַמַּבּוּל וְדוֹר הַפְּלֻגָּה יַדְעֵי בְּהוֹן, וַהֲווּ מְקַטְרְגִין (נ"א מְקַטְּרִין) **לוֹן, וְסַגְּדִין לוֹן, וּבְהַהוּא חֵילָא דַהֲווֹ מְקַטְרְגִין** (נ"א מְקַטְּרִין) **לוֹן, וְסַגְּדִין לוֹן, הֲווֹ נַחְתֵּי לְגַבַּיְיהוּ, וְעַבְדֵי רְעוּתַיְיהוּ, וּמְמַלְּלָן בְּהוֹן בְּאִינּוּן צוּלְמִין, הָא אִתְעֲבִידוּ אֱלוֹהוּת וְעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. בְּגִין דָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָתִיד לְאַעְבְּרָא לוֹן, וְיִמְחֵי לוֹן מֵעָלְמָא, צוּלְמִין דִלְהוֹן דַהֲווֹ פַּלְחִין בְּהוֹן, וְאִשְׁתַּאֲבוּ מִנְּהוֹן רוּחִין וְצוּלְמִין.**

לשון הקודש

הַמָּוֶת, נִקְבָּה שֶׁל סָמָאֵל. שֶׁשִּׁפְחָה הָיְתָה לַמַּלְכָּה. נִקְבָּה וְסָמָאֵל אֵל אַחֵר, הָיָה עֶבֶד לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַחַר שֶׁעָשׂוּ עַצְמָם אֱלָהוּת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָתִיד לְהַעֲבִירָם מֵהָעוֹלָם וְלִמְחוֹת אוֹתָם.

וְאִם תֹּאמְרוּ, אִם בְּנֵי אָדָם עוֹשִׂים לָהֶם אֱלָהוּת, וְלֹא בִּרְצוֹנָם, לָמָּה נֶעֱנְשׁוּ? אֶלָּא כְּשֶׁהָיוּ דּוֹר הַמַּבּוּל וְדוֹר הַפְּלֵגָה יוֹדְעִים בָּהֶם, וְהָיוּ מְקַטְרְגִים (מְקַטְּרִים) לָהֶם וּמִשְׁתַּחֲוִים לָהֶם, וּבְאוֹתוֹ כֹּחַ שֶׁהָיוּ מְקַטְרְגִים (מְקַטְּרִים) לָהֶם וּמִשְׁתַּחֲוִים לָהֶם, הָיוּ יוֹרְדִים אֲלֵיהֶם וְעוֹשִׂים רְצוֹנָם, וּמְדַבְּרִים עִמָּם בְּאוֹתָם צְלָמִים, הֲרֵי נַעֲשׂוּ אֱלָהוּת וַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. מִשּׁוּם זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָתִיד לְהַעֲבִירָם, וְיִמְחֶה אוֹתָם מֵהָעוֹלָם צְלָמִים שֶׁלָּהֶם שֶׁהָיוּ עוֹבְדִים בָּהֶם, וְנִשְׁאֲבוּ מֵהֶם רוּחוֹת וּצְלָמִים.

וְכַד אִית בְּעָלְמָא עֵרֶב רַב, נַחְתִּין לְאִתְגַּשְׁמָא בְּהוֹן, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַעְבַּר לוֹן מִן עָלְמָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטּוּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ. וְאִי תֵּימְרוּן, בְּזִמְנָא דְּגָלוּתָא בַתְרָאָה, לֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, בְּגִין דְּלָא יַדְעִין בְּנֵי עָלְמָא בְּהוֹן. וְאִינּוּן דְּיַדְעִין בְּעֵרֶב רַב תַּמָּן, אִשְׁתְּכַח לוֹן דְּמַכְעִיסִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְיִשְׂרָאֵל בֵּינַיְיהוּ, וְעֵרֶב רַב מַצְלִיחִין בְּהוֹן, לְקַיֵּים מָאי דִּכְתִיב, (דברים ז) וּמְשַׁלֵּם לְשׂוֹנְאָיו אֶל פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ.

קָמוּ כֻּלְּהוּ תַּנָּאִין וַאֲמוֹרָאִין וּבָרִיכוּ לְרַעְיָא מְהֵימְנָא, וְאָמְרוּ לֵיהּ סִינַי סִינַי, מָאן יְכִיל לְמַלְּלָא קֳדָמָךְ, דְּאַנְתְּ בְּדִיוּקְנָא דְּמָארָךְ, דִּבְזִמְנָא דְּמַלִּיל בְּטוּרָא דְּסִינַי, כָּל חֵיוָן דְּמַלְאָכִין, וְחֵיוָן דְּכֻרְסְיָיא, וְעִלָּאִין וְתַתָּאִין, שַׁתְקוּ, וְלָא אִשְׁתְּכַח דִּבּוּר אַחֲרָא

לשון הקודש

וּכְשֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם עֵרֶב רַב, יוֹרְדִים לְהִתְגַּשֵּׁם בָּהֶם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעֲבִירֵם מֵהָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ. וְאִם תֹּאמְרוּ, בִּזְמַן שֶׁל הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה אֵין עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת – מִשּׁוּם שֶׁבְּנֵי הָעוֹלָם לֹא יוֹדְעִים בָּהֶם. וְאֵלּוּ שֶׁיּוֹדְעִים בְּעֵרֶב רַב שָׁם, נִמְצָא לָהֶם שֶׁמַּכְעִיסִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, וְיִשְׂרָאֵל בֵּינֵיהֶם, וְעֵרֶב רַב מַצְלִיחִים בָּהֶם, לְקַיֵּם מַה שֶּׁכָּתוּב (דברים ז) וּמְשַׁלֵּם לְשֹׂנְאָיו אֶל פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ.

קָמוּ כָּל הַתַּנָּאִים וְהָאֲמוֹרָאִים וּבֵרְכוּ אֶת הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וְאָמְרוּ לוֹ, סִינַי סִינַי, מִי יָכוֹל לְדַבֵּר לְפָנֶיךָ, שֶׁאַתָּה בִּדְמוּת רִבּוֹנְךָ. שֶׁבִּזְמַן שֶׁדִּבֵּר בְּהַר סִינַי, כָּל חַיּוֹת הַמַּלְאָכִים, וְחַיּוֹת הַכִּסֵּא, וְעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים שָׁתְקוּ, וְלֹא נִמְצָא דִּבּוּר אַחֵר,

אֶלָּא דִּילֵיהּ. וּבְגִין דְּאַתְּ בְּרֵיהּ בְּדִיוּקְנָא דִּילֵיהּ, צָרִיךְ לְמִשְׁמַע כֻּלְּהוּ מָאנֵי מְתִיבְתָּא מִלִּין מִפּוּמָךְ, אַל תִּתֵּן שְׁתִיקָה לְמִלּוֹלָךְ.

כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא בַצָּבָא וְגוֹ'. וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקָח. פִּקּוּדָא (טו) דָּא, חָתָן לְמֶחְדֵּי בְּאִתְּתֵיהּ שַׁתָּא חַד, דִּכְתִיב נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אֶחָת. וְאִינּוּן י"ב יַרְחִין אִינּוּן מִדִּילֵהּ. דְּהָא שָׁנָה אִיהִי כַּלָּה, וְלֵית כַּלָּה בַּר בְּשְׁנֵים עָשָׂר יַרְחִין, דִּכְתִיב, (מלכים א ז) עוֹמֵד עַל שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר. וְהוֹאִיל וְלֵית תִּקּוּנָא דְכַלָּה, בַּר בְּשְׁנֵים עָשָׂר, אִצְטְרִיךְ חָתָן לְמֶחְדֵּי לָהּ, וּלְבֵיתָהּ, לָהּ וּלְתִקּוּנָהָא, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. וְעַל דָּא יַעֲקֹב כְּתִיב בֵּיהּ, (בראשית כח) וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם. אַבְנֵי הַמָּקוֹם שְׁנֵים עָשָׂר הֲווֹ, וּמַאן דְּחַדֵּי לְכַלָּה, חַדֵּי לְעוֹלִימְתָּהָא, (דף רע"ח ע"א) וְעוּלִימְתָּן שְׁנֵים עָשָׂר הֲווֹ. וְכֹלָּא

לשון הקודש

אֶלָּא שֶׁלּוֹ. וּבִשְׁבִיל שֶׁאַתָּה בְּנוֹ בִּדְמוּתוֹ, צְרִיכִים כָּל בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבָה לִשְׁמֹעַ דְּבָרִים מִפִּיךָ, אַל תִּתֵּן שְׁתִיקָה לִדְבָרֶיךָ.

כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא בַצָּבָא וְגוֹ'. וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקָח (דברים כח). מִצְוָה (טו) זוֹ שֶׁחָתָן יִשְׂמַח בְּאִשְׁתּוֹ שָׁנָה אַחַת, שֶׁכָּתוּב נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אֶחָת. וְאוֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר חֲדָשִׁים הֵם מִשֶּׁלָּהּ, שֶׁהֲרֵי שָׁנָה הִיא כַּלָּה, וְאֵין כַּלָּה פְּרָט בִּשְׁנֵים עָשָׂר חֲדָשִׁים, שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ז) עֹמֵד עַל שְׁנֵים[ו] עָשָׂר בָּקָר. וְהוֹאִיל וְאֵין תִּקּוּן הַכַּלָּה, רַק בִּשְׁנֵים עָשָׂר, צָרִיךְ הֶחָתָן לְשַׂמְּחָהּ וּלְבֵיתָהּ, לָהּ וּלְתִקּוּנֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וְעַל זֶה כָּתוּב בְּיַעֲקֹב (בראשית כח) וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם. אַבְנֵי הַמָּקוֹם הָיוּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה, וּמִי שֶׁמְּשַׂמֵּחַ כַּלָּה מְשַׂמֵּחַ אֶת עַלְמוֹתֶיהָ, וְעַלְמוֹתֶיהָ הָיוּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה. וְהַכֹּל הוּא

אִיהוּ רָזָא דְשָׁנָה. בְּגִין כַּךְ אִצְטְרִיךְ לְהָתָן לְמֶחְדֵּי בְּאִתְּתֵיהּ שָׁנָה אֶחָת.

וְהָא אוֹקִימְנָא, דְּחֶדְוָה דָא, לָאו דִּילֵיהּ הִיא, אֶלָּא דִּילָהּ. דִּכְתִיב וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ. וְיִשְׂמַח אֶת אִשְׁתּוֹ לָא כְּתִיב, אֶלָּא וְשִׂמַּח, יַחְדֵּי לְכַלָּה. כְּגַוְונָא דָא, לָאו חֵדוּ לְכַלָּה, בַּר בְּגוּפָא וְתִקוּנָהָא. וּמַאן חַדֵּי לוֹן. צַדִּיק. וְעַל דָּא נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ. נָקִי, דְּלָא יַעֲמוֹל בְּמִלֵּי דְעָלְמָא, דִּיהֵא בֵּיהּ רַעֲוָא לְמֶחְדֵּי לָהּ. נָקִי מִכֹּלָּא. נָקִי לְמַסִּין וּלְאַרְנוּנִין וְגוּלְגַּלְתִּין. נָקִי דְּלָא יִפּוּק לְחֵילָא לְאַגָּחָא קְרָבָא. לְאִשְׁתַּכְּחָא חֶדְוָה עֵילָּא וְתַתָּא, וּלְאַתְעָרָא חֶדְוָה לְעֵילָּא. זַכָּאִין עַמָּא קַדִּישָׁא, דְּמָארֵיהוֹן חַדֵּי בְהוֹן, זַכָּאִין אִינּוּן בְּהַאי עָלְמָא, וְזַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דְאָתֵי.

לשון הקודש

סוֹד שֶׁל שָׁנָה. לָכֵן צָרִיךְ הָתָן לִשְׂמֹחַ בְּאִשְׁתּוֹ שָׁנָה אֶחָת.

וְהֲרֵי בֵּאֲרוּ, שֶׁחֶדְוָה זוֹ אֵינָהּ שֶׁלּוֹ, אֶלָּא שֶׁלָּהּ, שֶׁכָּתוּב וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ. וְיִשְׂמַח אֶת אִשְׁתּוֹ לֹא כָתוּב, אֶלָּא וְשִׂמַּח, יְשַׂמַּח אֶת הַכַּלָּה. כְּמוֹ זֶה אֵין שִׂמְחָה לַכַּלָּה אֶלָּא בְּגוּפָהּ וְתִקּוּנֶיהָ. וּמִי מְשַׂמֵּחַ אוֹתָם? צַדִּיק. וְעַל זֶה נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ. נָקִי, שֶׁלֹּא יַעֲמֹל בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם, שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ רָצוֹן לְשַׂמֵּחַ אוֹתָהּ. נָקִי מֵהַכֹּל. נָקִי מִמִּסִּים וּמֵאַרְנוֹנִיּוֹת וּמִמַּס גֻּלְגֹּלֶת. נָקִי, שֶׁלֹּא יֵצֵא לַצָּבָא לְהִלָּחֵם בִּקְרָבוֹת. לְהִמָּצֵא חֶדְוָה מַעְלָה וּמַטָּה, וּלְעוֹרֵר חֶדְוָה לְמַעְלָה. אַשְׁרֵי הָעָם הַקָּדוֹשׁ שֶׁרִבּוֹנָם שָׂמֵחַ בָּהֶם. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַבָּא.

בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְגוֹ'. (דברים כד) פְּתַח רַעְיָא מְהֵימְנָא וְאָמַר, פִּקּוּדָא בָתַר דָּא, לָתֵת שְׂכַר שָׂכִיר בִּזְמַנּוֹ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תָבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ. מָארֵי מְתִיבְתָּאן עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, שְׁמָעוּ. מְטַטְרוֹן אִיהוּ שְׂכַר שָׂכִיר, מֵחַ"י עָלְמִין, שְׁלִיחַ דִּילֵיהּ, לְקַבְּלָא חַ"י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא, בְּכָל יוֹמָא, תְּלַת זִמְנִין. וּבְגִין דָּא, בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ, דָּא צְלוֹתָא דְשַׁחֲרִית. וְלֹא תָבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ, דָּא צְלוֹתָא דְמִנְחָה, דְּאִי עָבַר יוֹמוֹ, בָּטֵל קָרְבָּנוֹ. כִּי עָנִי הוּא (דְּצַדִּיק) וַדָּאי, עָנִי הוּא בְּגָלוּתָא, לֵית לֵיהּ מִדִּילֵיהּ, אֶלָּא מָאי דְיַהֲבִינָן לֵיהּ בִּצְלוֹתָא, בְּגִין דָּא צְלוֹתָא תְּפִלָּה דִילֵיהּ, (תהלים קב) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטוֹף, בַּעֲטִיפַת צִיצִית, תְּפִלָּה דְיָד אִיהִי.

לשון הקודש

בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְגוֹ' (דברים כד). פְּתַח רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וְאָמַר, מִצְוָה אַחַר זוֹ לָתֵת שְׂכַר שָׂכִיר בִּזְמַנּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תָבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ. בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבוֹת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים שִׁמְעוּ, מְטַטְרוֹן הוּא שְׂכַר שָׂכִיר מֵחַ"י הָעוֹלָמִים, שָׁלִיחַ שֶׁלּוֹ, כְּנֶגֶד חַ"י בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה בְּכָל יוֹם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים. וְלָכֵן בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ – זוֹ תְּפִלַּת שַׁחֲרִית. וְלֹא תָבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ – זוֹ תְּפִלַּת מִנְחָה, שֶׁאִם עָבַר יוֹמוֹ, בָּטֵל קָרְבָּנוֹ. כִּי עָנִי הוּא (שֶׁל צַדִּיק) וַדַּאי. עָנִי הוּא בַּגָּלוּת. אֵין לוֹ מִשֶּׁלּוֹ אֶלָּא מַה שֶּׁנּוֹתְנִים לוֹ בַּתְּפִלָּה, מִשּׁוּם זֶה תְּפִלָּה הִיא תְּפִלָּה שֶׁלּוֹ, (תהלים קב) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטוֹף, בַּעֲטִיפַת צִיצִית, תְּפִלָּה שֶׁל יָד הִיא.

וְאֵלָּין הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ, דָּא תְּפִלַּת עַרְבִית, דְּאִיהִי אֱמוּרִים וּפְדָרִים, שִׁיּוּרִין דְּקָרְבְּנִין דְּיוֹמָא. וְאִינּוּן כְּגוֹן פֶּרֶט הַכֶּרֶם, (ויקרא יט) וּפְאַת שָׂדְךָ, דְּעָלַיְיהוּ אִתְּמַר, שִׁיְּרֵי מִצְוָה מְעַכְּבִין אֶת הַפּוּרְעָנוּת. לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזוֹב אוֹתָם, דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בַּר מֵאַתְרֵיהּ, גֵּר אִתְקְרֵי. וּבְגִין דָּא, אֲנָא דְּדַרְגָּא דִּילִי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, קָרֵינָא גַּרְמָאי גֵּר בְּגָלוּתָא קַדְמָאֵי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות ב) גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה, דְּאִיהוּ בְּגָלוּתָא רְבִיעָא בְּגִינַיְיהוּ.

שָׁאִילוּ לֵיהּ מָארֵי מַתְנִיתִין, רַעְיָא מְהֵימְנָא, הָא פִּקּוּדָא דָּא הֲוֹוּ מְקַיְּימִין יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל (או לא). אָמַר לוֹן, בְּגִין לְאִתְעָרָא רַחֲמֵי, עַל אִלֵּין דְּמִתַּרְכֵּי מֵאַתְרַיְיהוּ. דְּבַר נָשׁ כַּד אִיהוּ לְבַר מֵאַתְרֵיהּ, גִּיּוֹרָא אִתְקְרֵי, כָּל שֶׁכֵּן עַל נִשְׁמָתִין דְּאַזְלִין עַרְטִילָאִין מֵהַהוּא עָלְמָא, וְאַתְיָין לְעָלְמָא דֵּין.

לשון הקודש

וְאֵלָּיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ – זוֹ תְּפִלַּת עַרְבִית, שֶׁהִיא אֱמוּרִים וּפְדָרִים, שִׁיָּרֵי קָרְבְּנוֹת הַיּוֹם. וְהֵם כְּמוֹ פֶּרֶט הַכֶּרֶם וּפְאַת שָׂדְךָ, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, שִׁיָּרֵי מִצְוָה מְעַכְּבִים אֶת הַפֻּרְעָנוּת. (ויקרא יט) לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזוֹב אוֹתָם, שֶׁהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מִחוּץ לִמְקוֹמוֹ נִקְרָא גֵּר. וּמִשּׁוּם זֶה, אֲנִי שֶׁדַּרְגָּתִי עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, קוֹרֵא לְעַצְמִי גֵּר בְּגָלוּת הָרִאשׁוֹנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ב) גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה, שֶׁהוּא בְּגָלוּת רְבִיעִית בִּגְלָלָם.

שָׁאֲלוּ אוֹתוֹ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, הֲרֵי מִצְוָה זוֹ הָיוּ מְקַיְּמִים יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (או לא). אָמַר לָהֶם, כְּדֵי לְעוֹרֵר רַחֲמִים עַל אֵלּוּ שֶׁגֹּרְשׁוּ מִמְּקוֹמָם. שֶׁהָאָדָם, כְּשֶׁהוּא מִחוּץ לִמְקוֹמוֹ, נִקְרָא

בְּגִינַיְיהוּ, הַאי אִיהוּ דְּאָמַר קְרָא, (משלי כז) כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ, דָּא נִשְׁמָתָא, דִּשְׁכִינְתָּא לָא זָזָה מִנָּהּ. כֵּן אִישׁ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות טו) יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה, נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, דְּאִיהוּ נָע וָנָד מֵאַתְרֵיהּ, דְּאִיהוּ עָלְמָא דְּאָתֵי, בִּינָה. וָנָד אֲבַתְרָהּ בְּעָלְמָא דֵּין, עַד דְּתַשְׁלִים יוֹמִין דְּאִתְחַיְּיבַת לְמֵיזַל לְבַר מֵאַתְרָהָא. וְאִיהוּ נָטִיר לָהּ, עַד דְּיַחֲזִיר לָהּ לְאַתְרָהָא. וְאוֹמֵי דְּלָא יַחֲזוֹר אִיהוּ לְאַתְרֵיהּ, עַד דְּיַחֲזִיר לָהּ לְאַתְרָהָא. וּמַאן דְּחָזַר בְּתִיּוּבְתָּא, כְּמַאן דְּאַחְזָר לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּא לְאַתְרָהָא. וְדָא רָזָא דְּפוּרְקָנָא, דְּאָמַר (תהלים צה) הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִשְׁמָעוּ.

אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין דִּמְתִיבְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, רַעְיָא מְהֵימְנָא, אֲנָן שְׁלִיחָן דְּמָארֵי עָלְמָא לְגַבָּךְ, זַכָּאָה חוּלָקָךְ, דְּאַנְתְּ בַּעַל תְּשׁוּבָה, שָׁקוּל

לשון הקודש

גֵּר, כָּל שֶׁכֵּן עַל נְשָׁמוֹת שֶׁהוֹלְכוֹת מְעֻרְטָלוֹת מֵאוֹתוֹ עוֹלָם וּבָאוֹת לָעוֹלָם הַזֶּה. בִּגְלָלָם זֶהוּ מַה שֶּׁאָמַר הַכָּתוּב, (משלי כז) כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ, זוֹ הַנְּשָׁמָה שֶׁשְּׁכִינָה לֹא זָזָה מִמֶּנָּה. כֵּן אִישׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה, נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, שֶׁהוּא נָע וָנָד מִמְּקוֹמוֹ, שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא בִּינָה, וְנָד אַחֲרֶיהָ בָּעוֹלָם הַזֶּה, עַד שֶׁתַּשְׁלִים יָמִים שֶׁהִתְחַיְּבָה לָלֶכֶת מִחוּץ לִמְקוֹמָהּ, וְהוּא שׁוֹמֵר אוֹתָהּ עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנָּה לִמְקוֹמָהּ, וְנִשְׁבַּע שֶׁהוּא לֹא יַחֲזוֹר לִמְקוֹמוֹ עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנָּה לִמְקוֹמָהּ. וּמִי שֶׁחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, כְּמִי שֶׁהֶחֱזִיר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַשְּׁכִינָה לִמְקוֹמָהּ. וְזֶה סוֹד הַגְּאֻלָּה, שֶׁאָמַר (תהלים צה) הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִשְׁמָעוּ.

אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁל הַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, אָנוּ

לְשִׁתִּין רִבְוָון דְּיִשְׂרָאֵל, וְאַנְתְּ הַדְרַת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ לְאַתְרֵיהּ, עֵילָא וְתַתָּא. וּבְגִינָךְ יִתְפָּרְקוּן יִשְׂרָאֵל וְיַחְזְרוּן לְאַתְרֵיהוּ. וְלֵית חֵילָא לַמְשִׁיחִין. לְמִפְרַק לְיִשְׂרָאֵל, בַּר מִינָךְ. וּבְגִינָךְ אִינוּן מִתְעַבְּרִין. אַשְׁלִים מִלִּין יְקָרִין אִלֵּין, דְּעָלַיְיהוּ אִתְּמַר, (תהלים יט) הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפָּז רָב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים.

אָמַר לוֹן, מָארֵי מְתִיבְתָּאן, בְּגִין הַאי שָׁכִיר, דְּאִיהוּ עֶבֶד, דְּאָתֵי לְקַבְּלָא תְּלַת צְלוֹתִין, תַּקִּינוּ מָארֵי מַתְנִיתִין דִּלְכוֹן, לְמֶהֱוֵי בַּר נָשׁ, בִּתְלַת בִּרְכָאן קַדְמָאִין, כְּעֶבֶד דִּמְסַדֵּר שִׁבְחוֹי קַמֵּי מָארֵיהּ. וּבְאֶמְצָעִיוֹת, כְּעֶבֶד דִּמְקַבֵּל פְּרָס מִמָּארֵיהּ. וּבְבַתְרָאֵי, כְּעֶבֶד דְּנָטַל פְּרָס מִמָּארֵיהּ, וְאָזִיל לֵיהּ.

לשון הקודש

שְׁלוּחֵי רִבּוֹן הָעוֹלָם אֵלֶיךָ, אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ שֶׁאַתָּה בַּעַל תְּשׁוּבָה, שָׁקוּל לְשִׁשִּׁים רִבּוֹא יִשְׂרָאֵל, וְאַתָּה הֶחֱזַרְתָּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ לִמְקוֹמוֹ, מַעְלָה וּמַטָּה. וּבִגְלָלְךָ יִגָּאֲלוּ יִשְׂרָאֵל וְיַחְזְרוּ לִמְקוֹמָם, וְאֵין כֹּחַ לַמְשִׁיחִים לִגְאֹל אֶת יִשְׂרָאֵל חוּץ מִמְּךָ, וּבִגְלָלְךָ הֵם מִתְעַבְּרִים. הַשְּׁלֵם דְּבָרִים נִכְבָּדִים הַלָּלוּ, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (תהלים יט) הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים. אָמַר לָהֶם, בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבָה, בִּגְלַל הַשָּׂכִיר הַזֶּה, שֶׁהוּא עֶבֶד, שֶׁבָּא לְקַבֵּל שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת, תִּקְּנוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁלָּכֶם לִהְיוֹת הָאָדָם בְּשָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת רִאשׁוֹנוֹת כְּעֶבֶד שֶׁמְּסַדֵּר שְׁבָחִים לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, וּבָאֶמְצָעִיוֹת כְּמוֹ עֶבֶד שֶׁמְּקַבֵּל פְּרָס מֵרִבּוֹנוֹ, וּבָאַחֲרוֹנוֹת כְּמוֹ עֶבֶד שֶׁנּוֹטֵל פְּרָס מֵרִבּוֹנוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ.

וּבְגִין דָּא, עֶבֶד אַבְרָהָם, וְרִבְקָה, אִיהוּ אַמְתַּלָּא לְהַאי, כַּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יִשְׁלַח לִמְטַטְרוֹן דְּאִיהוּ עַבְדָּא דִּילֵיהּ, בְּגִין צְלוֹתָא אִיהוּ יֵימַר לְגַבֵּיהּ, (בראשית כד) אוּלַי לֹא תֹאבֶה הָאִשָּׁה לָלֶכֶת אַחֲרַי. כְּלוֹמַר, אוּלַי צְלוֹתָא לָא בָעֵי לְמֵיזָל אֲבַתְרָאי. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְנִקִּיתָ מִשְּׁבוּעָתִי זֹאת. דְּחָכְמָה אִיהוּ אַבָּא, דְּנָחִית בְּצַדִּיק, לְנַטְרָא שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, וּמִתַּמָּן שָׁלַח בְּגִינָהּ.

אָמַר לֵיהּ הַהוּא שָׁלִיחַ, הַב לִי סִימָנִין, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בִּצְלוֹתָא, דְּתַמָּן בְּרַתָּא, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהָיָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר אוֹמַר אֵלֶיהָ הַטִּי נָא כַדֵּךְ וְאֶשְׁתֶּה וְאָמְרָה שְׁתֵה. (דף רע"ח ע"ב) וְאִם לָאו, אֶלָּא דְּאַשְׁכַּח כָּל אֵבָרִין דְּגוּפָא מַלְיָין חוּבִין, וְלָא אַשְׁכַּחַת בֵּיהּ אֵבֶר (נ"א בְּאַפֵּי אַבְרָהָם) לְשַׁרְיָיא בֵּיהּ תּוֹרָה, דְּאִיהוּ

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם זֶה עֶבֶד אַבְרָהָם וְרִבְקָה הוּא מָשָׁל לָזֶה. כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׁלַח אֶת מְטַטְרוֹן, שֶׁהוּא עַבְדּוֹ, בִּגְלַל תְּפִלָּה, הוּא יֹאמַר אֵלָיו: (בראשית כד) אוּלַי לֹא תֹאבֶה הָאִשָּׁה לָלֶכֶת אַחֲרַי. כְּלוֹמַר, אוּלַי הַתְּפִלָּה לֹא רוֹצָה לָלֶכֶת אַחֲרַי. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: וְנִקִּיתָ מִשְּׁבֻעָתִי זֹאת. שֶׁחָכְמָה הִיא אַבָּא, שֶׁיּוֹרֶדֶת בְּצַדִּיק, לִשְׁמֹר שְׁכִינָה בַּגָּלוּת, וּמִשָּׁם שָׁלַח בִּגְלָלָהּ.

אָמַר לוֹ אוֹתוֹ שָׁלִיחַ: תֵּן לִי סִימָנִים לָדַעַת בַּתְּפִלָּה, שֶׁשָּׁם הַבַּת. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: וְהָיָה הַנַּעֲרָ[ה] אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיהָ הַטִּי נָא כַדֵּךְ וְאֶשְׁתֶּה וְאָמְרָה שְׁתֵה. וְאִם לֹא, אֶלָּא שֶׁאֶמְצָא כָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף מְלֵאִים חֲטָאִים וְלֹא נִמְצָא בּוֹ אֵיבָר (בפני

בְּדִיוּקְנָא דְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וְלָא מִצְוָה, דְּאִיהוּ דִּיוּקְנָא דְרִבְקָה, דְּהֲוָה שׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים, דְּאִינּוּן רְשָׁעִים גְּמוּרִים. מָנֵי לְעַבְדֵיהּ מְטַטְרוֹן, (בראשית כד) הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תָּשִׁיב אֶת בְּנִי שָׁמָּה, דְּאִיהוּ רוּחָא דְקוּדְשָׁא, דְּהָא מִצְוָה אִיהוּ נַפְשָׁא, רוּחָא אִיהוּ תּוֹרָה.

וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מָארֵי מְתִיבְתָּן, לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִיקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וּבַאֲתָר אַחֲרָא אָמְרוּ, כָּל שֶׁיִּרְאַת חֶטְאוֹ קוֹדֶמֶת לְחָכְמָתוֹ, חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת וְכוּ'. יִרְאַת חֶטְאוֹ, אִימָּא עִלָּאָה, תְּשׁוּבָה. חָכְמָה, אַבָּא עִלָּאָה. כַּד אַקְדִּים ה' זְעֵירָא, דְּאִיהִי מִצְוָה, שַׁרְיָא עָלֵיהּ תּוֹרָה, דְּאִיהוּ ו'. וְכַד אַקְדִּים יִרְאָה לַחָכְמָה, דְּאִיהִי ה' עִלָּאָה, שַׁרְיָא עָלֵיהּ חָכְמָה, דְּאִיהִי י'. וְאִקְרֵי בֵּן. וּמִכָּאן, (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ' אֱלֹהֵיכֶם.

לשון הקודש

אברהם) לִשְׁרוֹת בּוֹ תּוֹרָה, שֶׁהִיא בִּדְמוּת הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְלֹא מִצְוָה, שֶׁהִיא דְּמוּת שֶׁל רִבְקָה, שֶׁהָיְתָה שׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים, שֶׁהֵם רְשָׁעִים גְּמוּרִים – צִוָּה לִמְטַטְרוֹן עַבְדּוֹ: הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תָּשִׁיב אֶת בְּנִי שָׁמָּה, שֶׁהִיא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. שֶׁהֲרֵי מִצְוָה הִיא נֶפֶשׁ, רוּחַ הִיא תּוֹרָה.

וְלָכֵן פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וּבְמָקוֹם אַחֵר אָמְרוּ, כֹּל שֶׁיִּרְאַת חֶטְאוֹ קוֹדֶמֶת לְחָכְמָתוֹ, חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת וְכוּ'. יִרְאַת חֶטְאוֹ – הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, תְּשׁוּבָה. חָכְמָה – הָאָב הָעֶלְיוֹן. כְּשֶׁמַּקְדִּים ה' קְטַנָּה, שֶׁהִיא מִצְוָה, שׁוֹרָה עָלָיו תּוֹרָה, שֶׁהִיא ו'. וּכְשֶׁמַּקְדִּים יִרְאָה לְחָכְמָה, שֶׁהִיא ה' הָעֶלְיוֹנָה, שׁוֹרָה עָלָיו חָכְמָה, שֶׁהִיא י', וְנִקְרָא בֵּן. וּמִכָּאן (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם.

וְהַאי אִיהוּ (שמות ג) זֶה שְׁמִי י"ה לְעוֹלָם, וְזֶה זִכְרִי ו"ה. שְׁמִי עִם י"ה, שם"ה. זִכְרִי עִם ו"ה, רמ"ח. וְכֻלְּהוּ תרי"ג. דְּהַיְינוּ תרי"ג פִּקּוּדִין, דְּאִתְיְיהִיבוּ לִבְנִין קַדִּישִׁין, לְמֶהֱוֵי לוֹן חוּלָקָא בִּשְׁמֵיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים לב) כִּי חֵלֶק יְיָ' עַמּוֹ.

וְכַד אַקִּדִים תּוֹרָה לְמִצְוָה, אוֹ חָכְמָה לְיִרְאָה. אִתְהַפָּךְ שְׁמֵיהּ עָלֵיהּ לְנוּקְבָא, מִדַּת הַדִּין, כְּגַוְונָא דָא הוה"י. דְּאִתְהַפָּךְ לֵיהּ כֹּלָּא לְדִינָא, וְקָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו בְּאוֹרַיְיתָא, כִּקְרִיעַת יַם סוּף. וּכְגַוְונָא דָא פּוּרְקָנָא, אִם זָכוּ יִפָּקוּן בְּרַחֲמֵי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה סו) בְּטֶרֶם יָבוֹא חֵבֶל לָהּ וְהִמְלִיטָה זָכָר, וְיִפָּקוּן בְּרַחֲמֵי. וְאִי לָאו אַקִּדִים רַחֲמֵי, וְיִפָּקוּן בְּצַעֲרָא. וְשַׁפִּיר דְּאַקִּדִים צַעֲרָא וְדִינָא לְרַחֲמֵי. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מָאֵרֵי מַתְנִיתִין לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא.

לשון הקודש

וְזֶהוּ (שמות ג) זֶה שְׁמִי – י"ה – לְעֹלָם, וְזֶה זִכְרִי – ו"ה. שְׁמִי עִם י"ה – שם"ה. זִכְרִי עִם ו"ה – רמ"ח. וְכֻלָּם תרי"ג, שֶׁהַיְנוּ תרי"ג מִצְוֹות שֶׁנִּתְּנוּ לְבָנִים קְדוֹשִׁים לִהְיוֹת לָהֶם חֵלֶק בִּשְׁמוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ.

וּכְשֶׁמַּקְדִּים תּוֹרָה לְמִצְוָה אוֹ חָכְמָה לְיִרְאָה, מִתְהַפֵּךְ שְׁמוֹ עָלָיו לִנְקֵבָה, מִדַּת הַדִּין, כְּמוֹ זֶה – הוה"י. שֶׁמִּתְהַפֵּךְ לוֹ הַכֹּל לְדִין, וְקָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו בַּתּוֹרָה כְּמוֹ קְרִיעַת יַם סוּף. וּכְמוֹ זֶה הַגְּאֻלָּה, אִם זָכוּ – יֵצְאוּ בְּרַחֲמִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) בְּטֶרֶם יָבוֹא חֵבֶל לָהּ וְהִמְלִיטָה זָכָר, וְיֵצְאוּ בְּרַחֲמִים. וְאִם לֹא – מַקְדִּים הָרַחֲמִים, וְיֵצְאוּ בְּצַעַר. וְיָפֶה שֶׁהִקְדִּים צַעַר וְדִין לְרַחֲמִים. וְלָכֵן פֵּרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם

וּמַפְקָנוּ דְּנַפְשָׁא, מִקּוֹדֶם דְּנַפְקַת אִית לָהּ צַעֲרָא, לְבָתָר דִּנְפִיקַת בְּרַחֲמֵי. וְרָזָא דְּמִלָּה (ירמיה לא) **בִּבְכִי יָבֹאוּ, לְבָתָר וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם, וּבְגִין דָּא,** (ירמיה ל) **וְעֵת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמֶּנָּה יִוָּשֵׁעַ, וְיִפְקוּן בְּרַחֲמֵי. וּכְגַוְונָא דְּשָׁלַח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיוֹנָה, וְלָא אַשְׁכַּח אֲתָר לְשַׁרְיָא. הָכִי שָׁלַח לָךְ רַעְיָא מְהֵימְנָא בְּקַדְמִיתָא.**

וּמַה כְּתִיב בְּהוֹן. (שמות ב) **וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ. דְּכֻלְּהוֹן חַיָּיבִין, וְלָא אַשְׁכָּחַת בְּהוֹן אִישׁ זוֹכֶה לְאַפָּקָא מִן גָּלוּתָא. וּבְגִין דָּא סַרְבַת לְמֵיזָל תַּמָּן, וְאַמְרַת,** (שמות ד) **שְׁלַח נָא בְיַד תִּשְׁלָח. וְהָא אַנְתְּ כְּגוֹן בְּהַהוּא זִמְנָא, כְּךְ יִתְקַיֵּים עַם יִשְׂרָאֵל,** (מיכה ז) **כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת. וּבְגָלוּתָא בַתְרָאָה, תְּרֵין מְשִׁיחִין יִשְׁלַח עִמָּךְ, לָקֳבֵל תְּרֵין גַּדְפִּין**

לשון הקודש

לִבְרָכָה בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא.

וִיצִיאַת הַנֶּפֶשׁ, מִקֹּדֶם שֶׁיּוֹצֵאת יֵשׁ לָהּ צַעַר, לְאַחַר שֶׁיּוֹצֵאת בְּרַחֲמִים. וְסוֹד הַדָּבָר – (ירמיה לא) בִּבְכִי יָבֹאוּ, אַחַר כָּךְ – וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם. וְלָכֵן, (שם ל) וְעֵת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמֶּנָּה יִוָּשֵׁעַ, וְיֵצְאוּ בְּרַחֲמִים. וּכְמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁלַח אֶת הַיּוֹנָה וְלֹא מָצְאָה מָקוֹם לִשְׁרוֹת, כָּךְ שָׁלַח אוֹתְךָ, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, בַּהַתְחָלָה.

וּמַה כָּתוּב בָּהֶם? (שמות ב) וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ. שֶׁכֻּלָּם רְשָׁעִים, וְלֹא מָצָאתָ בָּהֶם אִישׁ זוֹכֶה לְהוֹצִיאָם מֵהַגָּלוּת. וְלָכֵן סֵרַבְתָּ לָלֶכֶת לְשָׁם, וְאָמַרְתָּ שְׁלַח נָא בְיַד תִּשְׁלָח. וַהֲרֵי אַתָּה כְּמוֹ בְּאוֹתוֹ זְמַן, כְּךְ יִתְקַיֵּים עַם יִשְׂרָאֵל, (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת. וּבַגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה יִשְׁלַח עִמְּךָ

דְּיוֹנָה. דְּאַנְתְּ כְּגוּפָא בְּגָלוּתָא רְבִיעָאָה, לֵית לָךְ גַּדְפִּין. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא בְּקַדְמִיתָא הֲווֹ יִשְׂרָאֵל כְּגוּפָא, וְאַנְתְּ וְאַהֲרֹן, כִּתְרִין גַּדְפִּין דְּיוֹנָה, וּכְהוֹן פַּרְחוּ יִשְׂרָאֵל.

השלמה מהחשמטות (סימן ט"ו)

צוּלְמָא עַל בַּר נָשׁ כּוּרְסַיָּיא מֵרוּבָעַת בְּאַרְבַּע חֵיוָון וְאָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא. כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּהַאי צוּלְמָא אִיהוּ מַלְאַךְ דְּאִיהוּ מְמַנָּא עַל כָּל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא כְּמָה דְּאוּקְמוּהַ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין עָשָׂה מִצְוָה אַחַת קָנָה לוֹ פַּרַקְלִיט אֶחָד.

צוּלְמָא בְּרַשִׁיעַיָּיא עֲבוֹדָה זָרָה, ד' חֵיוָון דִּילֵיהּ, עָוֹן מַשְׁחִית אַף וְחֵמָה ד' אַנְפִּין דְּעֲבוֹדָה זָרָה נִדָּה, שִׁפְחָה, גּוֹיָה, זוֹנָה. וּבְגִין דָּא (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, דָּא מִטַּטְרוֹ"ן. מָאן אֱלֹהִים דְּבָרָא לֵיהּ, דָּא אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם.

לשון הקודש

שְׁנֵי מְשִׁיחִים, כְּנֶגֶד שְׁתֵּי כַּנְפֵי יוֹנָה. שֶׁאַתָּה כְּמוֹ גוּף בַּגָּלוּת הָרְבִיעִית, אֵין לְךָ כְּנָפַיִם. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא בַּהַתְחָלָה הָיוּ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ גוּף, וְאַתָּה וְאַהֲרֹן כִּשְׁתֵּי כַּנְפֵי יוֹנָה, וּבָהֶן פָּרְחוּ יִשְׂרָאֵל.

השלמה מהחשמטות סימן טו

צֶלֶם עַל אָדָם כִּסֵּא מְרֻבָּע בְּאַרְבַּע חַיּוֹת וְאָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא. כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁל זֶה הַצֶּלֶם הוּא מַלְאָךְ שֶׁהוּא מְמֻנֶּה עַל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, עָשָׂה מִצְוָה אַחַת – קָנָה לוֹ פְּרַקְלִיט אֶחָד.

צֶלֶם בָּרְשָׁעִים עֲבוֹדָה זָרָה, אַרְבַּע חַיּוֹת שֶׁלּוֹ – עָוֹן מַשְׁחִית אַף וְחֵמָה, אַרְבַּע פָּנִים שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה – נִדָּה שִׁפְחָה גּוֹיָה זוֹנָה. וּמִשּׁוּם זֶה, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, זֶה מִטַּטְרוֹ"ן. מִי הָאֱלֹהִים שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ? זֶה אֱלֹהִים חַיִּים

בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ סמ"אל, דְּמִנֵּיהּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות כ) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי. אִם זָכָה בָּרָא לֵיהּ אֱלֹהִים בְּצוּלְמָא דמטטרו"ן, עֶבֶד תְּחוֹת רַבֵּיהּ. וְהַאי אִיהוּ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּהַאי דְּיוּקְנָא. וְאִם לֹא זָכָה צֶלֶם דְּסמ"אל.

תְּנִינָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת דְּאִיהוּ תְּחוֹת רְשׁוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִידָן בֵּיהּ בַּר נָשׁ בְּגֵיהִנָּם, אִם לָאו הוּא צַדִּיק. וּבְגִין דָּא וַיִּיצֶר, יְצִירָה לְטַב, מִטַּטְרוֹ"ן. לְמֶעְבַּד (לִהְיוֹת) לֵיהּ עוֹזֵר בְּאוֹרַיְיתָא בְּפִקּוּדִין, וְהַאי אִיהוּ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר. וְאִם לֹא זָכָה, יְצִירָה לְבִישׁ, סמ"אל. דְּאִיהוּ כְּנֶגְדּוֹ לְמֶחֱטֵי לֵיהּ לְמִידָן לֵיהּ בְּגֵיהִנָּם. וְתַרְוַיְיהוּ אַזְלִין עִם בַּר נָשׁ בִּתְרֵין צוּלְמִין.

לשון הקודש

וּמֶלֶךְ עוֹלָם.

בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ, סָמְאֵ"ל, שֶׁמִּמֶּנּוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שמות כ) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי. אִם זָכָה – בָּרָא אוֹתוֹ אֱלֹהִים בְּצֶלֶם שֶׁל מִטַּטְרוֹ"ן, עֶבֶד תַּחַת רַבּוֹ. וְזֶהוּ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּזוֹ הַצּוּרָה. וְאִם לֹא זָכָה – צֶלֶם שֶׁל סָמְאֵ"ל.

לָמַדְנוּ, מַלְאַךְ הַמָּוֶת שֶׁהוּא תַּחַת רְשׁוּת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָדוּן בּוֹ אָדָם בַּגֵּיהִנָּם, אִם לֹא שֶׁהוּא צַדִּיק. וּמִשּׁוּם זֶה וַיִּיצֶר, יְצִירָה לְטוֹב, מִטַּטְרוֹ"ן, לַעֲשׂוֹת (לִהְיוֹת) לוֹ עוֹזֵר בַּתּוֹרָה בַּמִּצְוֹת, וְזֶהוּ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר. וְאִם לֹא זָכָה, יְצִירָה לְרַע, סָמְאֵ"ל, שֶׁהוּא כְּנֶגְדּוֹ לְהַחֲטִיא אוֹתוֹ לָדוּן אוֹתוֹ בַּגֵּיהִנָּם. וּשְׁנֵיהֶם הוֹלְכִים עִם הָאָדָם בִּשְׁנֵי צְלָמִים.

וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, דָּא צוּלְמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁכִינְתָּא דְאִתְּמַר בָּהּ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַאי צוּלְמָא שָׁלִיט עַל תַּרְוַיְיהוּ. וְהַאי צוּלְמָא תֵּיבַת נֹחַ. עוֹרֵב וּבַת זוּגוֹ לְקֻבֵּל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּגָלוּתָא, אֲרַמִּיז רָזָא דָא.

וַיְשַׁלַּח אֶת הָעֹרֵב בְּקַדְמִיתָא, דָּא יֵצֶר הָרָע דְשָׁלַח לֵיהּ עִם בַּר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא דְאַקְדִּים, כְּגַוְונָא דְאַקְדִּים לְיַעֲקֹב וּכְגַוְונָא דְתֶבֶן דְאַקְדִּים לַחִטָּה. אִי אַשְׁכַּח הַהוּא גּוּף מְחוּיָב בְּכַמָּה חוֹבִין, מִלּוּכְלָךְ בְּטִנּוּפִין דְעֲבֵירוֹת. אִתְּמַר בֵּיהּ, וְלָא חָזַר עוֹרֵב בִּשְׁלִיחוּתָא דְמָארֵיהּ. לְבָתָר וַיְשַׁלַּח אֵת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, דָּא יֵצֶר הַטּוֹב: (עד כאן מההשמטות).

לֵית פִּקּוּדָא, דְּלָא אִתְכְּלִילוּ תַּמָּן עֶשֶׂר סְפִירוֹת. בַּתֵּיבָה תַּחְתִּים שְׁנִים וּשְׁלִישִׁים תַּעֲשֶׂיהָ.

לשון הקודש

וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים – זֶה הַצֶּלֶם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שְׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט בַּצֶּלֶם הַזֶּה עַל שְׁנֵיהֶם, וְהַצֶּלֶם הַזֶּה תֵּבַת נֹחַ. עוֹרֵב וּבַת זוּגוֹ, כְּנֶגֶד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ בַּגָּלוּת רוֹמֵז סוֹד זֶה. **וַיְשַׁלַּח** אֶת הָעֹרֵב – בָּרִאשׁוֹנָה. זֶה יֵצֶר הָרָע שֶׁשָּׁלַח לוֹ עִם הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁמַּקְדִּים, כְּמוֹ שֶׁהִקְדִּים לְיַעֲקֹב וּכְמוֹ שֶׁתֶּבֶן מַקְדִּים לַחִטָּה. אִם נִמְצָא הַגּוּף הַהוּא מְחֻיָּב בְּכַמָּה חוֹבוֹת, מְלֻכְלָךְ בְּטִנּוּפֵי הָעֲבֵרוֹת, נֶאֱמַר בּוֹ וְלֹא חָזַר הָעוֹרֵב בַּשְּׁלִיחוּת שֶׁל אֲדוֹנוֹ. לְבַסּוֹף – וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ.

זֶה יֵצֶר הַטּוֹב (ע"ב מההשמטות):

אֵין מִצְוָה שֶׁלֹּא נִכְלְלוּ שָׁם עֶשֶׂר סְפִירוֹת. בַּתֵּיבָה – (בראשית ו) תַּחְתִּים שְׁנִים וּשְׁלִישִׁים

לְאַכְלְלָא בָּהּ, כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים. תֵּיבָה שְׁכִינָה עִמְּהוֹן, תּוֹרַת יְיָ', אִיהִי רְבִיעִית הַהִין, ה' רְבִיעָאָה. וּמִשֶּׁלֶשֶׁת בִּיה"ו, לְאַשְׁלְמָא בֵּיהּ יהוה. וְעַשְׂרָה דַּרְגִּין דְּאִתְכְּלִילוּ בֵּיהּ, דְּאִינּוּן יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. לְאִתְקַיְּמָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ' אֱלֹהֵיכֶם וְגוֹ', (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ' אֱלֹהֵיכֶם. הַאי שְׁמָא שֶׁלְטָנוּתֵיהּ בְּצוּלְמָא דְּבַר נָשׁ, וְעַל כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר דִּילֵיהּ.

פִּקּוּדָא בָּתַר דָּא, לָדוּן בְּדִינֵי חֲגָבִים, דְּאִתְּמַר דָּגִים וַחֲגָבִים אֵינָן טְעוּנִין שְׁחִיטָה, אֶלָּא אֲסִיפָתָם הִיא הַמַּתֶּרֶת אוֹתָם. הָכִי מָאנֵי מַתְנִיתִין, אֵינָן צְרִיכִין שְׁחִיטָה, אֶלָּא דְּאִתְּמַר בְּחוּן וַיִּגְוַע וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו. מַה נּוּנֵי יַמָּא, חִיּוּתָן בְּיַמָּא, אוֹף תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, מָאנֵי מַתְנִיתִין, חִיּוּתַיְיהוּ בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִי אִתְּפָרְשָׁן

לשון הקודש

תַּעֲשֶׂה, לְהַכְלִיל בָּהּ כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים. תֵּבָה שְׁכִינָה עִמָּהֶם, תּוֹרַת ה', הִיא רְבִיעִית הַהִין, ה' רְבִיעִית. וּמִשֶּׁלֶשֶׁת בִּיה"ו, לְהַשְׁלִים בּוֹ יֶהוֹ"ה. וְעֶשֶׂר דְּרָגוֹת שֶׁנִּכְלְלוּ בוֹ, שֶׁהֵן יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. לְהִתְקַיֵּם בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם וְגוֹ', (שם יד) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. שֵׁם זֶה שִׁלְטוֹנוֹ בְּצֶלֶם הָאָדָם, וְעַל כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁלּוֹ. **מִצְוָה** אַחַר זוֹ לָדוּן בְּדִינֵי חֲגָבִים, שֶׁנֶּאֱמַר דָּגִים וַחֲגָבִים אֵינָם טְעוּנִים שְׁחִיטָה, אֶלָּא אֲסִיפָתָם הִיא הַמַּתֶּרֶת אוֹתָם. כָּךְ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵינָם צְרִיכִים שְׁחִיטָה, אֶלָּא שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (בראשית מט) וַיִּגְוַע וַיֵּאָסֶף אֶל [עַל] עַמָּיו. מַה דְּגֵי הַיָּם חִיּוּתָם בַּיָּם, אַף תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בַּעֲלֵי

מִנָּה מִיָּד מֵתִים. תַּנִּינָא (נ"א תַּנָּאִין) דְּמַתְנִיתִין, דְּבָה אִתְרָבּוּ תַּנִּינֵי יַמָּא. וְאִי אִינּוּן דִּבְיַבֶּשְׁתָּא יַעֲלוּן (נ"א יִפְּלוּן) לְמַיָּא, וְלָא יַדְעִין לְשַׁטְטָא, אִינּוּן מַיְיתִין. אֲבָל אָדָם דְּאִינּוּן מָאֲרֵי קַבָּלָה, אִינּוּן לְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ, בְּהוּ אִתְמַר (בראשית א) וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם, דְּאִינּוּן מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, תַּנִּינָיָא. הַתַּנִּין הַגָּדוֹל, (ישעיה כז) נָחָשׁ בָּרִיחַ, לָקֶבֶל (שמות כו) וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים.

בְּזִמְנָא דְּתַנִּינָן מָאֲרֵי מִשְׁנָה, אִית בְּהוֹן מַחֲלוֹקֶת, וּמַקְשִׁין דָּא לְדָא, בָּלַע לְחַבְרֵיהּ. וְהַאי אִיהוּ תַּלְמִיד זְעֵיר, שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה, וּמוֹרֶה, חַיָּיב מִיתָה. וְאִי אִינּוּן שָׁוִין דָּא לְדָא, וְאִית בְּהוֹן מַחֲלוֹקֶת וְקוּשְׁיָא, אִתְמַר בְּהוֹן לְסוֹף, (במדבר כא) וְאֶת וָהֵב בְּסוּפָה, וְאוֹקְמוּהָ אַהֲבָה בְּסוּפָה.

לשון הקודש

הַמִּשְׁנָה חִיּוּתָם בַּתּוֹרָה, וְאִם נִפְרָדִים מִמֶּנָּה, מִיָּד מֵתִים. הַתַּנִּין (הַתַּנָּאִים) שֶׁל הַמִּשְׁנָה, שֶׁבָּהּ הִתְרַבּוּ תַּנִּינֵי הַיָּם. וְאִם אֵלּוּ שֶׁבַּיַּבֶּשָׁה יַעֲלוּ (יִפְּלוּ) לַמַּיִם וְלֹא יוֹדְעִים לִשְׁחוֹת, הֵם מֵתִים. אֲבָל אָדָם שֶׁהֵם בַּעֲלֵי קַבָּלָה, הֵם לְמַעְלָה מִכֻּלָּם, בָּהֶם נֶאֱמַר (בראשית א) וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם, שֶׁהֵם בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, תַּנִּינִים, (יחזקאל כט) הַתַּנִּים[ן] הַגָּדוֹל, נָחָשׁ בָּרִיחַ, כְּנֶגֶד (שמות כו) וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים.

בִּזְמַן שֶׁתַּנִּינִים בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה יֵשׁ בָּהֶם מַחֲלֹקֶת וּמַקְשִׁים זֶה עַל זֶה, בּוֹלֵעַ אֶת חֲבֵרוֹ. וְזֶהוּ תַּלְמִיד קָטָן שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה וּמוֹרֶה, חַיָּב מִיתָה. וְאִם הֵם שָׁוִים זֶה לָזֶה וְיֵשׁ בָּהֶם מַחֲלֹקֶת וְקֻשְׁיָה, נֶאֱמַר בָּהֶם בַּסּוֹף, (במדבר כא) וְאֶת וָהֵב בְּסוּפָה, וּפֵרְשׁוּהָ אַהֲבָה בְּסוּפָה.

אַדְהָכִי, הָא נוּנָא רַבָּא אִזְדַּמַּן לְגַבֵּיהּ, וְאָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, (במדבר כד) אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ. תַּנְיָא דִּמְסַיֵּיעַ לָךְ. דְּהָא נוּנִין בַּסֶּלַע קִנָּא דִּלְהוֹן, אֵיתָן בְּהִפּוּכָא, תַּנְיָא. אֵיתָנִים בְּהִפּוּךְ אַתְוָון, תַּנָּאִים. אִסְתְּמַר מִנַּיְיהוּ, דְּהָא אַנְתְּ כְּבַד פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן, וּמַאן דְּבָעֵי לְאַתְקְפָא בַּסֶּלַע דְּנוּנֵי יַמָּא, דְּמָארֵי מַתְנִיתִין, דְּאִינּוּן תַּנָּאִים, בָּעֵי לְמֶהֱוֵי תַּקִּיף, לִישָׁנָא חֲדִידָא חֲרִיפָא, לִינְקוּב עַד דְּמָטֵי לִתְהוֹמָא רַבָּא דְתַמָּן.

כִּי עוֹד (דף רע"ט ע"א) חָזוֹן לַמּוֹעֵד וְיָפֵחַ לַקֵּץ וְלֹא יְכַזֵּב, (חבקוק ב) וְאוֹקְמוּהָ דְּהַאי קְרָא נוֹקֵב וְיוֹרֵד, עַד תְּהוֹמָא רַבָּא. מָאן הוּא דְּנָחִית לִתְהוֹם רַבָּא, לְאַשְׁכְּחָא זִמְנָא דָא, אֶלָּא אַנְתְּ, דְּאִתְּמַר בָּךְ (תהלים לו) צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה. כַּמָּה מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּבָעוּ לְנַחְתָּא לְעוּמְקָא דַּהֲלָכָה, לְאַשְׁכְּחָא תַּמָּן קֵץ דְּפֻרְקָנָא, וְנַחְתּוּ תַּמָּן, וְלָא סְלִיקוּ. וְאַף עַל

לשון הקודש

בֵּין כָּךְ הֲרֵי דָּג גָּדוֹל הִזְדַּמֵּן אֵלָיו וְאָמַר, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, (שם כד) אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ. תַּנְיָא שֶׁמְּסַיֵּעַ לְךָ, שֶׁהֲרֵי דָּגִים בְּסֶלַע הַקֵּן שֶׁלָּהֶם, אֵיתָן בְּהִפּוּךְ – תַּנְיָא. אֵיתָנִים בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת – תַּנָּאִים. הִשָּׁמֵר מֵהֶם, שֶׁהֲרֵי אַתָּה כְּבַד פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן, וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְהַחֲזִיק בַּסֶּלַע שֶׁל דְּגֵי הַיָּם, שֶׁל בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁהֵם תַּנָּאִים, צָרִיךְ לִהְיוֹת תַּקִּיף, לָשׁוֹן מְחֻדֶּדֶת חֲרִיפָה, לִנְקֹב עַד שֶׁמַּגִּיעָה לַתְּהוֹם הַגְּדוֹלָה שֶׁשָּׁם. **כִּי** עוֹד חָזוֹן לַמּוֹעֵד וְיָפֵחַ לַקֵּץ וְלֹא יְכַזֵּב (חבקוק ב). וּפֵרְשׁוּהָ שֶׁפָּסוּק זֶה נוֹקֵב וְיוֹרֵד עַד תְּהוֹם רַבָּה. מִיהוּ שֶׁיּוֹרֵד לִתְהוֹם רַבָּה לִמְצֹא זְמַן זֶה? אֶלָּא אַתָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בְּךָ (תהלים לו) צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה. כַּמָּה בַּעֲלֵי מִשְׁנָה שֶׁרָצוּ

גַּב דְּלִישָׁנְהוֹן הֲוַת כְּפַטִּישׁ יְפוּצִיץ סֶלַע, חֲלִישׁ פַּטִּישׁ דִּלְהוֹן, לְנַקְבָא בְּהַהוּא סֶלַע. וּמַאן דְּנִקִּיבוּ דִּילֵיהּ בְּהַהוּא סֶלַע בְּלָא רְשׁוּ, אָתָא חִוְיָא לְנַשְׁכָא לֵיהּ. וְאִית אַחֲרָנִין דְּנִקִּיבוּ לָהּ, עַד דְּמָטוּ לִתְהוֹמָא רַבָּא, וְלָא סְלִיקוּ מִתַּמָּן.

וּבְזִמְנָא דְּנוּקְבָא פְּתִיחָא, כָּל מָאן דְּהֲוָה נָפִיל תַּמָּן, לָא הֲוָה סָלִיק. וּמָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד נָפַל תַּמָּן עִם מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. דְּחָד אִיהוּ (זכריה ט) עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר. וְחַד אִיהוּ, (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ, דָּא מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. וְהַאי אִיהוּ (שמות כא) כִּי יִכְרֶה אִישׁ בּוֹר וְלֹא יְכַסֶּנּוּ וְנָפַל שָׁמָּה שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר. וּבְגִין דָּא אִקְרֵי מָשִׁיחַ, בַּר נַפְלֵי. וְאִיהִי נַפְלַת בַּתְרַיְיהוּ, וְאִתְּמַר עָלָהּ, (עמוס ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. וְאַנְתְּ הוּא (שמות כא) בַּעַל הַבּוֹר יְשַׁלֵּם כֶּסֶף יָשִׁיב לִבְעָלָיו. וְהַמֵּת יִהְיֶה

לשון הקודש

לָרֶדֶת לְעֹמֶק הַהֲלָכָה לִמְצֹא שָׁם אֶת קֵץ הַגְּאֻלָּה, וְיָרְדוּ שָׁם וְלֹא עָלוּ. וְאַף עַל גַּב שֶׁלְּשׁוֹנָם הָיְתָה כְּפַטִּישׁ יְפוּצִיץ סֶלַע, חָלַשׁ הַפַּטִּישׁ שֶׁלָּהֶם לִנְקֹב בְּאוֹתוֹ סֶלַע. וּמִי שֶׁנָּקַב שֶׁלּוֹ בְּאוֹתוֹ סֶלַע בְּלֹא רְשׁוּת, בָּא נָחָשׁ לִנְשֹׁךְ אוֹתוֹ. וְיֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁנָּקְבוּ אוֹתוֹ, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לִתְהוֹם רַבָּה, וְלֹא עָלוּ מִשָּׁם.

וּבִזְמַן שֶׁהַנֶּקֶב פָּתוּחַ, כָּל מִי שֶׁהָיָה נוֹפֵל שָׁם, לֹא הָיָה עוֹלֶה. וּמָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד נָפַל שָׁם עִם מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. שֶׁאֶחָד הוּא (זכריה ט) עָנִי וְרֹכֵב עַל חֲמוֹר, וְאֶחָד הוּא (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ, זֶה מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. וְזֶהוּ (שמות כא) כִּי יִכְרֶה אִישׁ בּוֹר וְלֹא יְכַסֶּנּוּ וְנָפַל שָׁמָּה שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר. וְלָכֵן נִקְרָא הַמָּשִׁיחַ בַּר נַפְלֵי. וְהִיא נָפְלָה אַחֲרֵיהֶם, וְנֶאֱמַר עָלֶיהָ, (עמוס ה) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. וְאַתָּה הוּא בַּעַל הַבּוֹר

לוֹ, דָּא מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, דְּעָתִיד לְאִתְקָטְלָא.

נָחַת בְּגִינֵיהּ. דְּוַדַּאי אַרְבַּע גָּלִיּוֹת הֲווֹ, תְּלַת, לָקֳבֵל תְּלַת קְלִיפִּין דֶּאֱגוֹזָא, דְּאִינּוּן תֹּהוּ, כַּוָּ יָרוֹק, קְלִיפָּה יְרוֹקָא דֶּאֱגוֹזָא. תְּנַיְינָא בֹּהוּ, אֲבָנִין מְפוּלָמִין, דְּאִינּוּן סְלָעִים תַּקִּיפִין, דְּמָאנֵי מַתְנִיתִין פַּסְקוּ מִינַיְיהוּ כַּמָּה פְּסָקוֹת, וְנָקִיט לוֹן, לְאַפָּקָא מַיָּא דְאוֹרַיְיתָא. וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאוּ אֲבָנִים מְפוּלָמוֹת, דְּמִנַּיְיהוּ מַיִין נָפְקִין. קְלִיפָּה תְּלִיתָאָה, דְּקִיקָא, גָּלוּתָא תְּלִיתָאָה, דְּחֲוָה זְעֵיר, וְהַאי אִיהוּ וְחֹשֶׁךְ. גָּלוּתָא רְבִיעָאָה, תְּהוֹם רַבָּה, חָלָל דֶּאֱגוֹזָא. וְהַאי אִיהוּ, (בראשית א) וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם.

וְאִתְקְרֵי בּוֹר, דְּנָפַל שָׁמָּה שׁוֹר, דָּא דִכְתִיב בְּיוֹסֵף, (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ. דְּאִתְמַר בֵּיהּ, (בראשית לז) וַיַּשְׁלִיכוּ אוֹתוֹ הַבּוֹרָה. נוּקְבָא בִישָׁא. וְהַבּוֹר

לשון הקודש

יְשַׁלֵּם כֶּסֶף יָשִׁיב לִבְעָלָיו (שמות שם). וְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ – זֶה מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף שֶׁעָתִיד לְהֵהָרֵג.

יָרַד בִּגְלָלוֹ. שֶׁוַּדַּאי אַרְבַּע גָּלֻיּוֹת הָיוּ. שָׁלֹשׁ כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הָאֱגוֹז, שֶׁהֵם: תֹּהוּ – כַּוָּ יָרָק, קְלִפָּה יְרָקָה שֶׁל הָאֱגוֹז. שֵׁנִי בֹּהוּ – אֲבָנִים מְפֻלָּמוֹת, שֶׁהֵם סְלָעִים חֲזָקִים, שֶׁבַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה פָּסְקוּ מֵהֶם כַּמָּה פְּסָקוֹת, וְלָקְחוּ אוֹתָם לְהוֹצִיא מַיִם שֶׁל הַתּוֹרָה, וְלָכֵן נִקְרְאוּ אֲבָנִים מְפֻלָּמוֹת, שֶׁמֵּהֶם יוֹצְאִים מַיִם. קְלִפָּה שְׁלִישִׁית, דַּקִּיקָה, גָּלוּת שְׁלִישִׁית, שֶׁהָיְתָה קְטַנָּה, וְזֶהוּ וְחֹשֶׁךְ. גָּלוּת רְבִיעִית – תְּהוֹם רַבָּה, חָלָל הָאֱגוֹז. וְזֶהוּ (בראשית א) וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם.

וְנִקְרָא בּוֹר, שֶׁנָּפַל שָׁמָּה שׁוֹר, זֶה שֶׁכָּתוּב בְּיוֹסֵף (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית לז) וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ

רֵק, דְּכוּרָא (נ"א דבורא), רֵק בְּלָא תוֹרָה, אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים יֵשׁ בּוֹ. וְדָא גָּלוּתָא רְבִיעָאָה, דּוֹר דְּרְשָׁעִים מָלֵא נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים, רַמָּאִים כִּנְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים, דְּעַקְּרִין מִלֵּי דְּרַבָּנָן, וְדַיְינִין לְשַׁקְּרָא, עָלַיְיהוּ אִתְּמַר, (איכה א) הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ.

וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ, (שמות ב) דְּיִשְׂרָאֵל, בְּאִלֵּין רַשִׁיעַיָּא עֵרֶב רַב, וְדָא בְּסוֹף גָּלוּתָא. וּבְגִין דָּא קֵץ דְּפוּרְקָנָא נוֹקֵב עַד הַתְּהוֹם רַבָּה. וְרַעְיָא מְהֵימְנָא, תְּהוֹם הוּא הַמָּוֶת בְּהִיפּוּךְ אַתְוָון, וְלֵית מָוֶת אֶלָּא עֲנִיּוּתָא, אַנְתְּ נְחִיתַת תַּמָּן. וְהָא קָא אִתְּבְּרִיר לְעֵילָא, כַּמֵּי תַנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים, וְכֻלְּהוּ נַחְתִּין בְּגִינָךְ בִּתְהוֹמָא לְסַיְיעָא לָךְ.

וְאַנְתְּ תַּנְיָא דִּמְסַיְיעַ לָךְ יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ, בְּגִין דְּאַנְתְּ לִוְיָתָן (נָחָשׁ בָּרִיחַ) דְּיַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, מָאֲרֵיהּ דְּכָל

לשון הקודש

הַבּוֹרָה, נִקְבָּה רָעָה. וְהַבּוֹר רֵק – זָכָר (דבור), רֵק בְּלִי תוֹרָה, אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים יֵשׁ בּוֹ. וְזוֹ הַגָּלוּת הָרְבִיעִית, דּוֹר שֶׁל רְשָׁעִים מָלֵא נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים, רַמָּאִים כִּנְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים, שֶׁעוֹקְרִים דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ וְדָנִים לְשֶׁקֶר, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (איכה א) הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ.

וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ (שמות ב), שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַמְעֹרָבִים בָּרְשָׁעִים הַלָּלוּ, עֵרֶב רַב, וְזֶה בְּסוֹף הַגָּלוּת. וּמִשּׁוּם כָּךְ קֵץ הַגָּלוּת נוֹקֵב עַד תְּהוֹם רַבָּה. וְרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, תְּהוֹם הוּא הַמָּוֶת בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת, וְאֵין מָוֶת אֶלָּא עֲנִיּוּת, אַתָּה יָרַדְתָּ שָׁם. וַהֲרֵי זֶה הִתְבָּרֵר לְמַעְלָה לִפְנֵי הַתַּנָּאִים וְהָאֲמוֹרָאִים, וְכֻלָּם יוֹרְדִים בִּגְלָלְךָ לַתְּהוֹם לְסַיֵּעַ לְךָ.

וְאַתָּה תַּנְיָא שֶׁמְּסַיֵּעַ לְךָ יוֹתֵר מִכֻּלָּם, מִשּׁוּם שֶׁאַתָּה לִוְיָתָן (נָחָשׁ בָּרִיחַ) שֶׁל יָם

נוּנִין לִוְיָתָן אִתְקְרֵי, עַל שֵׁם אוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי א) כִּי לִוְיַת חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ. וּבְךָ (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ׳. אָדָם דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (במדבר יט) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, וְאוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּמִי שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ עָלֶיהָ, וְלֵית מִיתָה אֶלָּא עֲנִיוּתָא. וּבְהֵמָה, אִלֵּין עַמֵּי הָאָרֶץ, דְּאִינּוּן מִתְכַּפְּיָין כַּסּוּם כַּפֶּרֶד תְּחוֹת מָארֵי מַתְנִיתִין.

אַדְהָכִי הָא בּוּצִינָא קַדִּישָׁא (אתא), פָּתַח רַעְיָא מְהֵימְנָא וְאָמַר, מָארֵי מַתְנִיתִין מָאן אִיהוּ לִוְיָתָן. אָמַר לֵיהּ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, הַאי אִיהוּ דְּדַרְגֵּיהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְצַדִּיק, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, גּוּף וּבְרִית חַשְׁבִּינָן חַד. וְאִתְרַבֵּי בְּיַמָּא דָא, דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, יָם, דְּבָהּ מְיַחֲדִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כ"ה כ"ה אַתְוָון, דְּאִינּוּן יָם בְּחוּשְׁבָּן, וְאִיהוּ בָהּ. אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא,

לשון הקודש

הַתּוֹרָה, בַּעַל כָּל הַדָּגִים נִקְרָא לִוְיָתָן, עַל שֵׁם הַתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי א) כִּי לִוְיַת חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ, וּבְךָ (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה׳. אָדָם – שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (במדבר יט) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, וּבֵאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּמִי שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ עָלֶיהָ, וְאֵין מִיתָה אֶלָּא עֲנִיּוּת. וּבְהֵמָה – אֵלּוּ עַמֵּי הָאָרֶץ, שֶׁהֵם נִכְפִּים כְּמוֹ סוּס וּפֶרֶד תַּחַת בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה.

בֵּין כָּךְ הֲרֵי (בא) הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. פָּתַח הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וְאָמַר, בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, מַהוּ לִוְיָתָן? אָמַר לוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, זֶהוּ שֶׁדַּרְגָּתוֹ עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְצַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ גּוּף וּבְרִית נֶחְשָׁבִים לְאֶחָד. וְהִתְגַּדֵּל בְּיָם זֶה, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, יָם, שֶׁבָּהּ מְיַחֲדִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כ"ה כ"ה אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם יָם בְּחֶשְׁבּוֹן, וְהוּא בָּהּ.

וַדַּאי לִוְיָתָן דְּקָאִים עַל שִׂפַת הַיָּם, וְעָלְמָא קָאֵי עַל סְנַפִּירוֹי, דָּא (משלי י) צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, דְּכָל עָלְמָא קָאִים עֲלוֹי. אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, זַכָּאָה חוּלָקָךְ רַעְיָא מְהֵימְנָא. (כאן חסר).

בַּת קוֹל בְּגָלוּתָא, עַד דְּתֵיתֵי אַנְתְּ לְגַבָּהּ, דְּאַנְתְּ קוֹל דִּילָהּ, דְּכָל אִשָּׁה בַּת בַּעְלָהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וַתְּהִי לוֹ לְבַת. מְאוֹרָשָׂה אִיהִי לָךְ, עֲדַיִין לָא עַבְדַת (ד"א עָאלַת) עִמָּהּ לַחוּפָּה.

אִתְּמַר, צָעֲקָה הַנַּעֲרָה הַמְאוֹרָשָׂה וְאֵין מוֹשִׁיעַ לָהּ. וְהָכִי שְׁכִינְתָּא, אִמָּא דִילָהּ (נ"א עִלָּאָה), צוֹעֶקֶת עַל בְּנָהּ, וְאֵין מוֹשִׁיעַ לָהּ, עַד דְּיֵיתֵי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בְּגִינָהּ, דְּאִיהוּ מוֹשִׁיעַ. דִּבְגִינָהּ אִתְּמַר, (זכריה ט) הִנֵּה מַלְכֵּךְ יָבֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע. הוּא מוֹשִׁיעַ לְעֵילָא, וְאַנְתְּ לְתַתָּא. וּבְגִין דְּאַנְתְּ בְּדִיוּקְנֵיהּ, אִתְּמַר בָּךְ, (דברים ה) וְאַתָּה פֹּה עֲמוֹד עִמָּדִי. דְּכֻלְּהוּ יִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

אָמַר רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, וַדַּאי שֶׁלִּוְיָתָן שֶׁעוֹמֵד עַל שִׂפַת הַיָּם וְהָעוֹלָם עוֹמֵד עַל סְנַפִּירָיו, זֶה צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁכָּל הָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו. אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אַשְׁרֵי חֶלְקֵךְ רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן.

בַּת קוֹל בַּגָּלוּת, עַד שֶׁתָּבֹא אַתָּה אֵלֶיהָ, שֶׁאַתָּה קוֹל שֶׁלָּהּ, שֶׁכָּל אִשָּׁה בַּת בַּעְלָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַתְּהִי לוֹ לְבַת. מְאֹרֶשֶׂת הִיא לְךָ, וַעֲדַיִן לֹא עָשִׂיתָ (נִכְנַסְתָּ) עִמָּהּ לַחֻפָּה. נֶאֱמַר (דברים כב) צָעֲקָה הַנַּעֲרָ[ה] הַמְאֹרָשָׂה וְאֵין מוֹשִׁיעַ לָהּ. כָּךְ הַשְּׁכִינָה, הָאֵם שֶׁלָּהּ (הָעֶלְיוֹנָה), צוֹעֶקֶת עַל בְּנָהּ וְאֵין מוֹשִׁיעַ לָהּ, עַד שֶׁיָּבֹא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי בִּשְׁבִילָהּ, שֶׁהוּא מוֹשִׁיעַ, שֶׁבִּגְלָלָהּ נֶאֱמַר (זכריה ט) הִנֵּה מַלְכֵּךְ יָבֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע. הוּא מוֹשִׁיעַ לְמַעְלָה, וְאַתָּה לְמַטָּה. וּמִשּׁוּם

אָהֲדְרוּ לְאָהֲלֵיהוֹן, וְאַנְתְּ לָאו, עַד פּוּרְקָנָא בַתְרַיְיתָא. וּמַאן גָּרַם דָּא, עֵרֶב רַב. דִּבְגִינַיְיהוּ, (שמות לב) וַיַּשְׁלֵךְ מִיָּדוֹ אֶת הַלּוּחוֹת. וּמֵהַהִיא שַׁעֲתָא נָפְלָה, וְלָא אִתְפָּרְקַת מֵעֵרֶב רַב, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות יב) וְגַם עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם. בְּכָל דָּא לָא אִתְפָּרְשָׁן מִיִּשְׂרָאֵל. וְשִׁפְחָה מִגְּבִרְתָּהּ, עַד פּוּרְקָנָא בַתְרַיְיתָא.

אַנְתְּ בְּרָא דְמַלְכָּא, כְּגַוְונָא דִילָךְ אִתְּמַר בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא (דף רע"ט ע"ב) בְּכֹלָּא, חֶדְוָה דִילָךְ, כְּחֶדְוָה דִילֵיהּ יְהֵא, כַּד יֵיתֵי לְמִפְרַק לְכַלָּתֵיהּ, (תהלים יט) וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחוּפָּתוֹ וְגוֹ'. דְּהָא לְבוּשִׁין דִּילָהּ בְּגָלוּתָא חֲשׁוֹכִין, וּבְזִמְנָא דְאִיהִי מִתְלַבְּשַׁת בְּהוֹן, אִיהִי אָמְרָה (שיר השירים א) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת. וְאִלֵּין קְלִיפִּין אִינּוּן, עָוֹן מַשְׁחִית אַף וְחֵמָה, נוּקְבָא בִישָׁא, שִׁפְחָה בִישָׁא, שַׁבְתַּאי, (משלי ל) וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ

לשון הקודש

שֶׁאַתָּה בִדְמוּתוֹ, נֶאֱמַר בְּךָ, (דברים ה) וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי. שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל חָזְרוּ לְאָהֳלֵיהֶם, וְאַתָּה לֹא, עַד הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה. וּמִי גָּרַם אֶת זֶה? עֵרֶב רַב, שֶׁבִּגְלָלָם (שמות לב) וַיַּשְׁלֵךְ מִיָּדוֹ אֶת הַלֻּחֹת. וּמֵאוֹתָהּ שָׁעָה נָפְלָה וְלֹא נִגְאֲלָה מֵעֵרֶב רַב, שֶׁבָּהֶם נֶאֱמַר (שם יב) וְגַם עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם. בְּכָל זֶה לֹא נִפְרְדוּ מִיִּשְׂרָאֵל, וְשִׁפְחָה מִגְּבִרְתָּהּ, עַד הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה.

אַתָּה בֶּן הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁלְּךָ נֶאֱמַר בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי בַּכֹּל, חֶדְוָה שֶׁלְּךָ כַּחֶדְוָה שֶׁלּוֹ תִּהְיֶה כְּשֶׁיָּבֹא לִגְאֹל אֶת כַּלָּתוֹ, (תהלים יט) וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ וְגוֹ'. שֶׁהֲרֵי לְבוּשֶׁיהָ בַּגָּלוּת חֲשׁוּכִים, וּבִזְמַן שֶׁהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בָּהֶם, הִיא אוֹמֶרֶת, (שיר השירים א) אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת. וְהַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ הֵם מַשְׁחִית אַף וְחֵמָה, נְקֵבָה רָעָה, שִׁפְחָה רָעָה, שַׁבְתַּאי, (משלי ל) וְשִׁפְחָה כִּי

גְּבִירְתָּהּ, דְּאִיהִי שַׁבָּת מַלְכְּתָא. מַשְׁחִית אַף וְחֵמָה, סָחֲרִין לִתְלָתָא אֲבָהָן.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא מַה דַּהֲוַת בְּרַתָּא דְמַלְכָּא, י' עַל הו"ה, דִּכְלִילָן בַּאֲבָהָן, ה' קַדְמָאָה בְּאַבְרָהָם. ה' תִּנְיָנָא בְּיִצְחָק. ו' בְּיַעֲקֹב. וַהֲוַת י' רֵישָׁא עָלַיְיהוּ. אִתְמַר, (איכה ה) נָפְלָה עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ. וְאַמְתִּילוּ רַבָּנָן מִתָּלָא, לְמַלְכָּא דְּהַוָה לֵיהּ עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ, וְאִילָן יָאֶה קָדָמֵיהּ, אַתְיָא לֵיהּ שְׁמוּעָה בִישָׁא, אַרְמֵי עֲטָרָה מֵעַל רֵישֵׁיהּ. וּמַה דַּהֲוַת י' עַל הו"ה. י' לְעֵילָא, אִתְהַדָּר הוה"י, י' לְתַתָּא. וּבְגִין דָּא אָמַר דָּוִד, (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה מֵאֵת יְיָ' הָיְתָה זֹאת.

קוּם רַעְיָא מְהֵימְנָא, טוֹל אַבְנָא דָא בִידָךְ, דְּאִתְּמַר בָּהּ, (זכריה ג) עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם. לְתַבְרָא

לשון הקודש

תִּירַשׁ גְּבִרְתָּהּ, שֶׁהִיא שַׁבַּת הַמַּלְכָּה. מַשְׁחִית אַף וְחֵמָה סוֹבְבִים אֶת שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא מַה שֶׁהָיְתָה בַּת הַמֶּלֶךְ, י' עַל הו"ה, שֶׁכְּלוּלִים בָּאָבוֹת – ה' רִאשׁוֹנָה בְּאַבְרָהָם, ה' שְׁנִיָּה בְּיִצְחָק, ו' בְּיַעֲקֹב, וְהָיְתָה י' רֹאשׁ עֲלֵיהֶם. נֶאֱמַר (איכה ה) נָפְלָה עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ. וְהִמְשִׁילוּ רַבּוֹתֵינוּ מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיְתָה לוֹ עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ, וְאִילָן יָפֶה לְפָנָיו. בָּאָה לוֹ שְׁמוּעָה רָעָה – הֵרִים הָעֲטָרָה מֵעַל רֹאשׁוֹ, וּמַה שֶׁהָיָה י' עַל הו"ה, י' לְמַעְלָה, חָזַר הוה"י, י' לְמַטָּה. וְלָכֵן אָמַר דָּוִד, (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה מֵאֵת ה' הָיְתָה זֹאת.

קוּם רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, קַח אֶבֶן זוֹ בְּיָדְךָ,

קְלִיפִּין דֶּאֱגוֹזָא, דְּהָא כַּמָּה רוֹעִים פַּרְנָסֵי דָּרָא, אִתְכְּנָשׁוּ עַל הַאי אַבְנָא, דְּאִיהִי סֶלַע דִּילָךְ, לְאַפָּקָא מַיָּא מִתַּמָּן, דְּכַלָּה דִּילָךְ מַעְיַן הַחָכְמָה. בְּהַאי סֶלַע, דִּנְבִיעָא דִילָהּ בְּאוֹרַיְיתָא, בְּרָזִין סְתִימִין לֵית סוֹף. וְעָלָה אִתְמַר, (איוב כח) וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא.

וְכָל תּוּקְפָּא דִלְהוֹן לְאַעְבְּרָא קְלִיפָּה דִלְעֵילָא, וְכַד מָטָן לַקְלִיפָּה תִנְיָינָא, דְּאִיהִי תַקִּיפָא, אִיהִי קַשְׁיָא לוֹן, וּמָחָאן בָּהּ כָּל יוֹמֵיהוֹן כֻּלְּהוּ, בְּלִישָׁנֵיהוֹן דְּאִינוּן תַּקִּיפִין כְּפַטִּישִׁין, וְלֵית לוֹן רְשׁוּ לְאַפָּקָא מִינָהּ מַיָּא. אֶלָּא אִלֵּין טִפִּין דְּנָפְקִין עַל יְדָךְ, בְּזִמְנָא דְּאִתְמַר בָּהּ, (במדבר כ) וַיַּךְ אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם. וּבְמָחָאָה תִנְיָינָא נַפְקֵי אִלֵּין טִפִּין. וְאִלֵּין אִינוּן רְמִיזִין דְּחָכְמָה, רְמִיזִין דְּקַבָּלָה, דְּאִינוּן בַּחֲגִיגָה, וּשְׁאַר מַתְנִיתִין. וְהַאי אֶבֶן לֵית מָאן דְּאַפִּיק מִינָהּ חָכְמָה,

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (זכריה ג) עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם, לִשְׁבֹּר קְלִפַּת הָאֱגוֹז. שֶׁהֲרֵי כַּמָּה רוֹעִים פַּרְנְסֵי הַדּוֹר הִתְכַּנְּסוּ עַל הָאֶבֶן הַזֹּאת, שֶׁהִיא סֶלַע שֶׁלְּךָ לְהוֹצִיא מַיִם מִשָּׁם, שֶׁכַּלָּה שֶׁלְּךָ מַעְיַן הַחָכְמָה בַּסֶּלַע הַזֶּה, שֶׁנְּבִיעָתוֹ בַּתּוֹרָה בְּסוֹדוֹת נִסְתָּרִים אֵין סוֹף, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר (איוב כח) וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא.

וְכָל תֹּקֶף שֶׁלָּהֶם לְהַעֲבִיר אֶת הַקְּלִפָּה שֶׁלְּמַעְלָה, וּכְשֶׁמַּגִּיעִים לַקְּלִפָּה הַשְּׁנִיָּה, שֶׁהִיא חֲזָקָה, הִיא קָשָׁה לָהֶם, וּמַכִּים בָּהּ כָּל יְמֵיהֶם כֻּלָּם בִּלְשׁוֹנָם, שֶׁהִיא חֲזָקָה כְּמוֹ פַּטִּישִׁים, וְאֵין לָהֶם רְשׁוּת לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה מַיִם, אֶלָּא הַטִּפּוֹת הַלָּלוּ שֶׁיָּצְאוּ עַל יָדְךָ בִּזְמַן שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (במדבר כ) וַיַּךְ אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם. וּבַמַּכָּה הַשְּׁנִיָּה יָצְאוּ הַטִּפּוֹת הַלָּלוּ, וְאֵלּוּ הֵם רְמָזִים שֶׁל חָכְמָה, רְמָזִים שֶׁל קַבָּלָה, שֶׁהֵם בַּחֲגִיגָה,

דְּאִיהִי מִלְּגָאוֹ, דְּלֵית לָהּ סוֹף, (דְּאִיהוּ מוֹחָא מִלְּגָאוֹ) בַּר אַנְתְּ, דְּאִתְּמַר בָּךְ הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי.

פְּתַח רַעְיָא מְהֵימְנָא וְאָמַר, סָבָא סָבָא, אִית סֻלַּע, וְאִית סֻלַּע, אִית אֶבֶן, וְאִית אֶבֶן. אִית אֶבֶן דְּשִׁמָּא דִּיהוָ"ה, עָלָהּ אִתְּמַר (דניאל יב) וְאַבְנָא דִּי מְחָת לְצַלְמָא הֲוַת לְטוּר רַב. וְאִית אֶבֶן דְּאִיהִי (ויקרא כו) אֶבֶן מַשְׂכִּית, דְּלֵית תַּמָּן נְבִיעוּ דְּמַיָּא דְּחָכְמְתָא, וְלָא דִבּוּר.

אֶלָּא אֶבֶן דְּאִיהִי (חסר) סֶלַע, דְּמֹשֶׁה, עָלָהּ אִתְּמַר (במדבר כ) וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מֵימָיו. דְּאִיהִי בַּת קוֹל וְלָא תַלְיָא בָּהּ אֶלָּא דִבּוּר וּפִיּוּסָא. אֲבָל שִׁפְחָה, סֶלַע אַחֲרָא, דְּאִתְּקְרִיאַת (קְלִיפָּה) מִשְׁנָה. נוּקְבָא דְּעֶבֶד נַעַר. עָלָהּ אִתְּמַר, (משלי כט) בִּדְבָרִים לֹא יִוָּסֵר עֶבֶד, אֶלָּא דְּמָהָאן וּמְתַבְּרִין מִינָּהּ כַּמָּה פְּסָקוֹת, וְלַקְטִין לוֹן, וְאִתְּקְרוּן לְקוּטוֹת. וְעַל

לשון הקודש

וּשְׁאָר הַמִּשְׁנָיוֹת. וּמֵהָאֵבֶן הַזֹּאת אֵין מִי שֶׁיּוֹצִיא חָכְמָה, שֶׁהִיא מִבִּפְנִים, שֶׁאֵין לָהּ סוֹף, (שֶׁהוּא הַמֹּחַ מִבִּפְנִים) חוּץ מִמֶּךָּ, שֶׁנֶּאֱמַר בְּךָ הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי.

פְּתַח רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וְאָמַר, סָבָא סָבָא, יֵשׁ סֶלַע וְיֵשׁ סֶלַע, יֵשׁ אֶבֶן וְיֵשׁ אֶבֶן. יֵשׁ אֶבֶן שֶׁל שֵׁם שֶׁל יְהוָ"ה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר (דניאל ב) וְהָאֶבֶן שֶׁהִכְּתָה אֶת הַצֶּלֶם נַעֲשֵׂית לְהַר גָּדוֹל. וְיֵשׁ אֶבֶן שֶׁהִיא (ויקרא כו) אֶבֶן מַשְׂכִּית, שֶׁאֵין שָׁם נְבִיעַת מֵי הַחָכְמָה וְלֹא דִבּוּר.

אֶלָּא אֶבֶן שֶׁהִיא סֶלַע שֶׁל מֹשֶׁה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר (במדבר כ) וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מֵימָיו, שֶׁהִיא בַּת קוֹל, וְלֹא תָלוּי בָּהּ אֶלָּא דִבּוּר וּפִיּוּס. אֲבָל שִׁפְחָה סֶלַע אַחֵר, שֶׁנִּקְרָאָה מִשְׁנָה נֹקְבָה (קְלִיפָּה) שֶׁל עֶבֶד נַעַר. עָלֶיהָ נֶאֱמַר, (משלי כט) בִּדְבָרִים לֹא יִוָּסֵר עֶבֶד. אֶלָּא שֶׁמַּכִּים

דִּמְלַקְּטֵי לוֹן, אִתְקְרִיאוּ לְקוּטוֹת, בְּלָא נְבִיעוּ דְּחָכְמָה וְקַבָּלָה.

אֲבָל סֶלַע דִּילִי, אִיהִי בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא, בְּגִינָהּ אִתְּמַר, וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מֵימָיו, בְּדִבּוּר וּפִיּוּם, כִּבְרָתָא דְּמַלְכָּא. וּבְגִין דְּמָחֵינָא בָּהּ, לָקִינָא עָלָהּ, וְאִתְגְּזַר עֲלָנָא מוֹתָא. דְּמַאן דִּמְסָרֵב לְמַטְרוֹנִיתָא, חַיָּיב מִיתָה. כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּמָחָא לִבְרָתֵיהּ דְּמַלְכָּא. וּבְגִין דָּא אִתְגְּזַר עָלַי, דְּלָא אִיעוּל לְאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, וַאֲנָא קָבוּר בְּאַרְעָא נוּכְרָאָה, וְאִתְעַבְּרַת מִינִי. וְאִתְּמַר, (שמואל ב כג) וַיֵּרֶד אֵלָיו בַּשָּׁבָט. וְהַאי שֵׁבֶט, אִיהוּ חַד מִשִּׁבְטַיָּא דִילִי, דַּאֲנָא עָתִיד לְנַחְתָּא תַּמָּן לְמֶהֱוֵי עִם יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא. וְכֹלָּא אִתְּרְמִיז, וּבַאֲתָר אוֹחֲרָא אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין. (חסר).

לשון הקודש

וּמְשַׁבְּרִים מִמֶּנָּה כַּמָּה פְּסָקוֹת, וּמְלַקְּטִים אוֹתָם, וְנִקְרְאוּ לְקוּטוֹת. וְעַל שֶׁמְּלַקְּטִים אוֹתָם נִקְרְאוּ לְקוּטוֹת, בְּלִי נְבִיעַת חָכְמָה וְקַבָּלָה.

אֲבָל סֶלַע שֶׁלִּי הִיא בַּת הַמֶּלֶךְ, בִּשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מֵימָיו, בְּדִבּוּר וּפִיּוּם, כְּמוֹ בַּת הַמֶּלֶךְ. וּמִשּׁוּם שֶׁהִכִּיתִי בָּהּ, לָקִיתִי עָלֶיהָ, וְנִגְזַר עָלֵינוּ מָוֶת. שֶׁמִּי שֶׁמְּסָרֵב לַמַּלְכָּה, חַיָּב מִיתָה. כָּל שֶׁכֵּן לְמִי שֶׁמַּכֶּה אֶת בַּת הַמֶּלֶךְ. וְלָכֵן נִגְזַר עָלַי שֶׁלֹּא אֶכָּנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וַאֲנִי קָבוּר בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה וְנֶעֱבְרָה מִמֶּנִּי. וְנֶאֱמַר (שמואל-ב כג) וַיֵּרֶד אֵלָיו בַּשָּׁבָט. וְהַשֵּׁבֶט הַזֶּה הוּא אֶחָד מִן הַשְּׁבָטִים שֶׁלִּי, שֶׁאֲנִי עָתִיד לָרֶדֶת לְשָׁם לִהְיוֹת עִם יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת. וְהַכֹּל נִרְמַז, וּבְמָקוֹם אַחֵר פֵּרְשׁוּהָ חַכְמֵי הַמִּשְׁנָה.

דְּבֵי מַקְדְּשָׁא, וּשְׁמָא דְּמָשִׁיחַ, אִתְקְרִיאוּ בְּשֵׁם יהוה.

וְדָא אַרְבַּע אַנְפֵּי אָדָם, וְאִינּוּן דְּשִׁבְטָא דְּלֵוִי, אִינּוּן נַפְקָן מֵחֵיוָן דְּאִינּוּן שְׁאַר שְׁבָטִין, וְעָאלוּ בְּחוּלָקָא דְּאָדָם, דְּאִינּוּן אַרְבַּע אַנְפִּין דִּילֵיהּ. וּמִשֶּׁה אִיהוּ אָדָם בְּדִיוּקְנָא דְּהַהוּא אָדָם קַדְמָאָה דְּלְעֵילָא. (משלי ל) מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ. וּבְגִין דָּא, כַּהֲנַיָּיא וְלֵיוָאֵי, מְזוֹנֵיהוֹן עַל יְדָא דְּמַלְכָּא אָכִיל בְּפָתוֹרֵיהּ, וּשְׁאַר חַיָּילִין דְּמַלְכָּא, כָּל חַד יָהֲבִין לֵיהּ לְמֵיכַל בְּבֵית מוֹשָׁב דִּילֵיהּ. וְרַעְיָא מְהֵימְנָא אִיהוּ כִּבְרָא דְּמַלְכָּא, קָרִיב לְמַלְכָּא יַתִּיר מֵאִלֵּין דְּאַכְלִין לְפָתוֹרֵיהּ, דְּלֵית מָאן דְּקָרִיב לְמַלְכָּא מִכָּל בְּנֵי מַלְכוּתָא, כִּבְרֵיהּ.

קָם בּוּצִינָא קַדִּישָׁא וְאָמַר, סָבָא סָבָא, בְּמִלִּין דִּילָךְ אִשְׁתְּמוֹדַע מָאן אַנְתְּ. אַנְתְּ הוּא אָדָם קַדְמָאָה. מַה שְׁמוֹ, אִתְּמַר עָלָךְ. מַה שֵׁם בְּנוֹ, אִתְּמַר עַל רַעְיָא

לשון הקודש

שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְשֵׁם הַמָּשִׁיחַ נִקְרְאוּ בְּשֵׁם יֶהוֹ"ה. וְזֶה אַרְבַּע פְּנֵי אָדָם, וְהֵם שֵׁבֶט לֵוִי, הֵם יָצְאוּ מֵחַיּוֹת שֶׁהֵם שְׁאָר הַשְּׁבָטִים, וְנִכְנְסוּ בְּחֶלְקוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁהֵם אַרְבַּע פָּנִים שֶׁלּוֹ. וּמֹשֶׁה הוּא אָדָם בִּדְמוּת שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁלְּמַעְלָה. (משלי ל) מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם, מְזוֹנָם עַל יְדֵי שֶׁהַמֶּלֶךְ אוֹכֵל בְּשֻׁלְחָן, וּשְׁאָר חֵילוֹת הַמֶּלֶךְ, לְכָל אֶחָד נוֹתְנִים לוֹ לֶאֱכֹל בְּבֵית מוֹשָׁבוֹ. וְרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן הוּא כְּמוֹ בֶּן הַמֶּלֶךְ, קָרוֹב לַמֶּלֶךְ יוֹתֵר מֵאֵלּוּ שֶׁאוֹכְלִים לְשֻׁלְחָנוֹ, שֶׁאֵין מִי שֶׁמִּתְקָרֵב לַמֶּלֶךְ מִכָּל בְּנֵי הַמַּלְכוּת כְּמוֹ בְּנוֹ.

קָם הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְאָמַר, סָבָא סָבָא, בַּדְּבָרִים שֶׁלְּךָ נוֹדַע מִי אַתָּה. אַתָּה הוּא אָדָם הָרִאשׁוֹן. מַה שְׁמוֹ, נֶאֱמַר עָלֶיךָ. מַה שֵׁם בְּנוֹ, נֶאֱמַר עַל רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן. וּמִשּׁוּם

מְהֵימְנָא. וּבְגִין דְּאִיהוּ חִדֵּשׁ כַּמָּה חִדּוּשִׁין בְּאוֹרַיְיתָא, חֶדְוָה זְמִינָא לְגַבָּךְ, (משלי י) דְּבֵן חָכָם יְשַׂמַּח אָב. (חסר).

רַעְיָא מְהֵימְנָא, בְּפַרְשְׁתָּא דָא, הָוָה אַדְכַּר בְּנִישׁוּ דִילָךְ לְהַהוּא עָלְמָא, דִּכְתִיב (במדבר כז) (דף ר"פ ע"א) עֲלֵה אֶל הַר הָעֲבָרִים הַזֶּה הַר נְבוֹ וְגוֹ', וְרָאִיתָ אוֹתָהּ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל עַמֶּךָ וְגוֹ', כַּאֲשֶׁר נֶאֱסַף אַהֲרֹן אָחִיךָ וְגוֹ'. וּבְהַאי פַּרְשְׁתָּא, אִית לָךְ לְאָהַדְרָא לְעָלְמָא וּלְהַחֲיוֹת, וּלְאַעֲלָא לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וּלְאִתְחַבְּרָא בְּפַרְשְׁתָּא דָא בְּכַלָּה דִילָךְ, דִּכְתִיב בָּהּ, (במדבר כה) הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. וּבְגִין דָּא לָא אָמַר לָךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָכָא רֵד, אֶלָּא עֲלֵה. דְּמִנַּיְיהוּ, אַנְתְּ תְּהֵא עָאל לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל.

וּמַה דְּאָמַר בָּךְ, (דברים לד) וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבֻרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וַי לְאִינּוּן אֲטִימִין לִבָּא, סְתִימִין

לשון הקודש

שֶׁהוּא חִדֵּשׁ כַּמָּה חִדּוּשִׁים בַּתּוֹרָה, מְעֻתֶּדֶת לְךָ חֶדְוָה, שֶׁבֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב (משלי י).

רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, בְּפָרָשָׁה זוֹ נִזְכְּרָה הִתְכַּנְּסוּת שֶׁלְּךָ לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) עֲלֵה אֶל הַר הָעֲבָרִים הַזֶּה הַר נְבוֹ וְגוֹ'. וְרָאִיתָ אוֹתָהּ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל עַמֶּךָ וְגוֹ'. כַּאֲשֶׁר נֶאֱסַף אַהֲרֹן אָחִיךָ וְגוֹ' (שם). וּבְפָרָשָׁה זוֹ יֵשׁ לְךָ לַחֲזוֹר לָעוֹלָם, וּלְהַחֲיוֹת, וּלְהִכָּנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּלְהִתְחַבֵּר בְּפָרָשָׁה זוֹ בַּכַּלָּה שֶׁלְּךָ, שֶׁכָּתוּב בָּהּ (במדבר כה) הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. וְלָכֵן לֹא אָמַר לְךָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּאן רֵד, אֶלָּא עֲלֵה. שֶׁמִּמֶּנּוּ אַתָּה תִּכָּנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

וּמַה שֶּׁאָמַר בְּךָ, (דברים לד) וְלֹא יָדַע אִישׁ

עַיְינִין, דְּלָא יַדְעֵי קִבּוּרָה דִילָךְ, דַּהֲוֵית אַנְתְּ בָּעֵי רַחֲמֵי מְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא יֵיעוּל לָךְ בְּהַהוּא קִבּוּרָה, דְּבָה אַנְתְּ מִתְקְרֵי מֵת. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (יהושע א) מֹשֶׁה עַבְדִּי מֵת. וְאִינּוּן טִפְשָׁאֵי אַמְרִין, וְכִי מֹשֶׁה הָוָה מְפַחֵד מִמִּיתָה, לְנָפְקָא מֵהַאי עָלְמָא, לְעָלְמָא דְאָתֵי, כִּשְׁאַר בְּרִיָּין. וְאִינּוּן לָא יַדְעִין דִּקְבּוּרָה דִילָךְ, וּמוֹתָא דִילָךְ אֵיךְ הִיא.

דְּהָכִי אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּמֵתֵי חוּצָה לָאָרֶץ אֵינָם חַיִּים. לָא אַמְרֵי דְּאֵינָם עֲתִידִים לְהַחֲיוֹת, דְּאִלְמָלֵי כַּךְ הֲווֹ כַּפְּרִין בִּתְחִיַּית הַמֵּתִים. אֶלָּא הָכָא רָזָא רַבְּרְבָא, קִבּוּרָה דִילֵיהּ בְּצוּלְמָא דְלָאו הֲגוּנָה לֵיהּ, דְּאִיהִי (תהלים מב) אֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי מָיִם, וְלֵית מַיִם אֶלָּא תּוֹרָה, וּבָהּ (ישעיה נג) לֹא תֹאַר לוֹ וְלֹא הָדָר. וּמַאן דְּחָזִי לֵיהּ בְּהַהוּא צוּלְמָא, וְנִרְאֵהוּ וְלֹא

לשון הקודש

אֶת קְבָרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה, אוֹי לְאוֹתָם אֲטוּמֵי לֵב, סְתוּמֵי עֵינַיִם, שֶׁלֹּא יוֹדְעִים קִבּוּרָתְךָ, שֶׁהָיִיתָ אַתָּה מְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יַכְנִיס אוֹתְךָ לְאוֹתָהּ קִבּוּרָה שֶׁבָּהּ אַתָּה נִקְרָא מֵת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יהושע א) מֹשֶׁה עַבְדִּי מֵת. וְאוֹתָם טִפְּשִׁים אוֹמְרִים, וְכִי מֹשֶׁה הָיָה מְפַחֵד מִמִּיתָה, לָצֵאת מֵהָעוֹלָם הַזֶּה לָעוֹלָם הַבָּא, כִּשְׁאָר הַבְּרִיּוֹת?! וְהֵם לֹא יוֹדְעִים שֶׁקִּבּוּרָתְךָ וּמִיתָתְךָ אֵיךְ הִיא.

שֶׁכָּךְ פֵּרְשׁוּהָ חַכְמֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁמֵּתֵי חוּץ לָאָרֶץ אֵינָם חַיִּים. לֹא אָמְרוּ שֶׁאֵינָם עֲתִידִים לְהֵחָיוֹת, שֶׁאִלְמָלֵא כָּךְ הָיוּ כּוֹפְרִים בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים. אֶלָּא כָּאן סוֹד גָּדוֹל. קִבּוּרָתוֹ בְּצֶלֶם שֶׁאֵינוֹ הָגוּן לוֹ, שֶׁהִיא (תהלים סג) אֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי מַיִם, וְאֵין מַיִם אֶלָּא תּוֹרָה, וּבָהּ (ישעיה נג) לֹא תֹאַר לוֹ וְלֹא הָדָר. וּמִי שֶׁרוֹאֶה אוֹתוֹ

מַרְאֶה וְנֶחְמְדֵהוּ. וּבְגִין דָּא, נְבוּאַת יְשַׁעְיָה (ישעיה נב) הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי, קָא רָמִיז עָלֵיהּ.

וּבְגִין הַהוּא קְבוּרָה, הָוָה בָּעֵי רַחֲמֵי דְּלָא יְמוּת תַּמָּן בְּחוּצָה לָאָרֶץ, לְפוּם דְּהַוָה בְּאָרֶץ צִיָּה רָעֵב וְעָיֵף וְצָמֵא בְּלִי מַיִם, דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא. וּבְגִין דָּא אִתְמַר עָלֵיהּ, עֲלֵה אֶל הַר הָעֲבָרִים הַזֶּה. מִשִּׁפְלוּתָא דִילֵיהּ, אַחְזֵי לֵיהּ מַעֲלָתֵיהּ, אַף עַל גַּב דְּאַנְתְּ קָבוּר בַּאֲתָר דְּלָאו הָגוּן לָךְ, עָרוּם בְּלָא לְבוּשִׁין דִּילָךְ, דְּאִינּוּן עוֹר וּבָשָׂר (תַּלְבִּישֵׁנִי), נָע וָנָד מֵאֲתָר דִּילָךְ, וּמִטַּלְטֵל וְגָלֵי. הָא פִּנְחָס דְּעַבְדַּת טִיבוּ עִמֵּיהּ, דְּאִתְמַר עָלָךְ, הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם, הָא אִיהוּ יַעְבִּיד טִיבוּ עִמָּךְ, וּבֵיהּ תִּסְתְּלַק בְּפַרְשְׁתָּא דִילֵיהּ. דְּבָהּ כַּלָּה דִילָךְ, תַּמָּן תִּתְיַיחֵד עִמָּהּ, כְּחָתָן עִם כַּלָּתֵיהּ.

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ צֶלֶם – וְנִרְאֵהוּ וְלֹא מַרְאֶה וְנֶחְמְדֵהוּ. וְלָכֵן נְבוּאַת יְשַׁעְיָה (שם נב) הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי, רוֹמֵז עָלָיו.

וּמִשּׁוּם אוֹתָהּ קְבוּרָה הָיָה מְבַקֵּשׁ רַחֲמִים שֶׁלֹּא יָמוּת שָׁם בְּחוּץ לָאָרֶץ, לְפִי שֶׁהָיָה בְּאֶרֶץ צִיָּה רָעֵב וְעָיֵף וְצָמֵא בְּלִי מַיִם, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה. וְלָכֵן נֶאֱמַר עָלָיו, עֲלֵה אֶל הַר הָעֲבָרִים הַזֶּה. מִשִּׁפְלוּתוֹ הֶרְאָה לוֹ אֶת מַעֲלָתוֹ. אַף עַל גַּב שֶׁאַתָּה קָבוּר בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא הָגוּן לְךָ, עָרֹם בְּלִי לְבוּשִׁים שֶׁלְּךָ, שֶׁהֵם עוֹר וּבָשָׂר (תַּלְבִּישֵׁנִי), נָע וָנָד מִמְּקוֹמְךָ וּמִטֻּלְטָל וְגוֹלֶה, הֲרֵי פִּנְחָס שֶׁעָשִׂיתָ עִמּוֹ טוֹב, שֶׁעָלֶיךָ נֶאֱמַר (במדבר כה) הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם, הֲרֵי הוּא יַעֲשֶׂה עִמְּךָ טוֹבָה, וּבוֹ תִּסְתַּלֵּק, בַּפָּרָשָׁה שֶׁלּוֹ. שֶׁבָּהּ הַכַּלָּה שֶׁלְּךָ, שָׁם תִּתְיַחֵד עִמָּהּ כְּחָתָן עִם כַּלָּתוֹ.

דְּהָא אַנְתְּ (תּוֹעֶלֶת גָּדוֹל לְיִשְׂרָאֵל בִּקְבוּרָתְךָ), אִי לָא הֲוֵית קָבוּר לְבַר מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, לְבַר מִכַּלָּה דִּילָךְ, לָא הֲווֹ יִשְׂרָאֵל נָפְקִין מִגָּלוּתָא. וּבְגִינָךְ אִתְּמַר, (ישעיה נג) וְהוּא מְחוֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ. אִתְעָבִידַת חֵל בְּגִין חוֹבָה וָפֶשַׁע דְּיִשְׂרָאֵל בִּקְבוּרָה דִּילָךְ, דְּאִתְּמַר בָּךְ (דברים לד) וַיִּקְבֹּר אוֹתוֹ בַּגַּיְא. וּמַה כְּתִיב בִּקְבוּרָה דִּילָךְ. (ישעיה מ) כָּל גֵּיא יִנָּשֵׂא, כָּל שָׁפֵל וְנָמוּךְ יִנָּשֵׂא בְּגִינָךְ, דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן שְׁפָלִים מִכָּל אוּמָה וְלִישָׁן. וְכָל הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ, דְּאִינּוּן רַשִׁיעַיָּיא, וְגַסֵּי הָרוּחַ.

וְהַאי אִיהוּ, (ישעיה נג) וּבַחֲבוּרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ, (בְּחִבּוּרָא) בְּחִבּוּרָה דְּאִתְחַבָּר עִמָּנָא בְּגָלוּתָא, נִרְפָּא לָנוּ. דְּאַנְתְּ הוּא כְּשִׁמְשָׁא דְּנָהִיר, דְּאַף עַל גַּב דְּאִתְכְּנַשׁ בְּלֵילְיָא, נָהִיר הוּא בְּסִיהֲרָא, וּבְכָל כּוֹכָבַיָּא וּמַזָּלֵי. הָכִי אַנְתְּ נָהִיר, בְּכָל מָאֲרֵי הֲלָכוֹת וְקַבָּלוֹת. וְלָךְ אִשְׁתַּקְיָין בִּגְנִיזוּ, כְּמַבּוּעָא דְּאַשְׁקֵי לְאִילָנִין תְּחוֹת

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי אַתָּה (תּוֹעֶלֶת גְּדוֹלָה לְיִשְׂרָאֵל בִּקְבוּרָתְךָ), אִם לֹא הָיִיתָ קָבוּר מִחוּץ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, מִחוּץ לַכַּלָּה שֶׁלְּךָ, לֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים מֵהַגָּלוּת, וּבִגְלָלְךָ נֶאֱמַר (ישעיה נג) וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ. נַעֲשֵׂיתָ חֹל מִשּׁוּם חֵטְא וָפֶשַׁע שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּקְּבוּרָה שֶׁלְּךָ, שֶׁנֶּאֱמַר בְּךָ (דברים לד) וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בַּגַּי. וּמַה כָּתוּב בִּקְבוּרָתְךָ? (ישעיה מ) וְכָל גֵּיא יִנָּשֵׂא. כָּל שָׁפֵל וְנָמוּךְ יִנָּשֵׂא בִּגְלָלְךָ, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שְׁפָלִים מִכָּל אֻמָּה וְלָשׁוֹן. וְכָל הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ, שֶׁהֵם הָרְשָׁעִים וְגַסֵּי הָרוּחַ. וְזֶהוּ וּבַחֲבֻרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ. בַּחִבּוּר שֶׁהִתְחַבֵּר עִמָּנוּ בַּגָּלוּת, נִרְפָּא לָנוּ. שֶׁאַתָּה הוּא כְּשֶׁמֶשׁ שֶׁמֵּאִיר, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁמִּתְכַּנֵּס בַּלַּיְלָה, מֵאִיר הוּא לַלְּבָנָה וּלְכָל הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת. כָּךְ אַתָּה מֵאִיר

שָׁרְשֵׁיהוֹן בִּגְנִיזוּ, עַד דְּאִתְבְּקַע מֵימוֹי בְּאִתְגַּלְיָיא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ה) יָפוּצוּ מַעְיְנֹתֶיךָ חוּצָה.

דְּאַנְתְּ הוּא אוֹף הָכִי, כְּשִׁמְשָׁא דְאָזִיל בִּימֵי הַחוֹרֶף תְּחוֹת מַבּוּעִין, וְכַד מָטֵי פּוּרְקָנָא, תְּהֵא כְּשִׁמְשָׁא דְאָזִיל בַּקַּיִץ לְעֵילָא מִמַּבּוּעִין, וְיֵהוֹן צוֹנְנִין בְּרַחֲמֵי. דְּכַד אַנְתְּ תְּחוֹתַיְיהוּ, אִינּוּן חַמִּין בְּדִינָא. אָתָא רַעְיָא מְהֵימְנָא, וּבָרִיךְ לְבוּצִינָא קַדִּישָׁא, וְאָמַר וַדַּאי אַנְתְּ הוּא דְנָהִיר לִי, בְּזִמְנָא דְאִתְמַר עָלַי, (בראשית כח) כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, כָּבָה הַשֶּׁמֶשׁ, דְּאַחֲשִׁיךְ נְהוֹרֵיהּ. יְהֵא רַעֲוָא, דיהו"ה יַנְהִיר שְׁמֵיהּ עָלָךְ.

וְעוֹד אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, וַדַּאי אַנְתְּ הוּא כֹּלָּא, (ס"א וַיֹּאמֶר וגו') דְּאָמַר, (במדבר יב) אִם יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם וְגו'. וּבְגִין דָּא, כַּד אִתְגַּלְיָיא אִימָּא עִלָּאָה לָךְ, אַמָּרְתְּ (שמות ג) אֲסוּרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדוֹל הַזֶּה

לשון הקודש

בְּכָל בַּעֲלֵי הֲלָכוֹת וְקַבָּלוֹת. וּלְךָ נִשְׁקִים בְּנִסְתָּר, כְּמוֹ מַבּוּעַ שֶׁמַּשְׁקֶה אֶת הָאִילָנוֹת תַּחַת שָׁרְשֵׁיהֶם בְּנִסְתָּר עַד שֶׁהִתְבַּקְּעוּ מֵימָיו בְּגִלּוּי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ה) יָפוּצוּ מַעְיְנֹתֶיךָ חוּצָה.

שֶׁאַתָּה הוּא גַּם כָּךְ, כְּמוֹ שֶׁמֶשׁ שֶׁהוֹלֵךְ בִּימֵי הַחֹרֶף תַּחַת הַמַּבּוּעִים, וּכְשֶׁמַּגִּיעָה הַגְּאֻלָּה, תִּהְיֶה כְּמוֹ שֶׁמֶשׁ שֶׁהוֹלֵךְ בַּקַּיִץ לְמַעְלָה מֵהַמַּבּוּעִים, וְיִהְיוּ צוֹנְנִים בְּרַחֲמִים. שֶׁכְּשֶׁאַתָּה תַּחְתֵּיהֶם, הֵם חַמִּים בְּדִין. בָּא רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וּבֵרַךְ אֶת הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְאָמַר, וַדַּאי אַתָּה הוּא שֶׁמֵּאִיר לִי בִּזְמַן שֶׁנֶּאֱמַר עָלַי (בראשית כח) כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ. כָּבָה הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהֶחְשִׁיךְ אֶת אוֹרוֹ. יְהִי רָצוֹן שֶׁה' יָאִיר שְׁמוֹ עָלֶיךָ.

וְעוֹד אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וַדַּאי אַתָּה הוּא הַכֹּל, שֶׁאָמַר (במדבר יב) אִם יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם וְגו'. וְלָכֵן כְּשֶׁהִתְגַּלְּתָה הָאֵם

מַדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסְּנֶה. בְּגִין דְּאִיהִי רַחֲמֵי, אִתְּמַר בָּהּ לֹא יִבְעַר הַסְּנֶה.

וְחָמֵשׁ נְהוֹרִין אִית לָהּ, דְּאִתְקְרִיאוּ קַרְנֵי הַחַמָּה, עַד הוֹד, וּמִתַּמָּן עַד הוֹד, הֲווֹ נְהִירִין כָּךְ רַעְיָא מְהֵימְנָא, וְהַאי אִיהוּ וְנָתַן הוֹד לְמֹשֶׁה, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא דְּכֻלְּהוּ לָךְ אִתְיְיהִיבוּ, אֲפִילוּ עַד הוֹד. וּבְגִין דָּא, פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה. וְאִלֵּין חֲמֵשׁ, סַלְּקִין לְחַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה.

וּבְאִלֵּין חָמֵשׁ דְּאִתְּמַר, דְּאִינּוּן חָמֵשׁ אוֹר דְּיוֹמָא קַדְמָאָה, דְּאִינּוּן לָקָבֵל חָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן דִּימִינָא אִתְחַזְיָא לָךְ בַּסְּנֶה. בְּגִין דְּעָתִיד אַנְתְּ לְאַפָּקָא זַרְעָא דְּאַבְרָהָם מִן גָּלוּתָא, דְּאִיהוּ דַרְגָּא (דְּאַבְרָהָם) יְמִינָא. וּמִתַּמָּן בִּינָה אִיהוּ רַחֲמִים גְּמוּרִים, יַד הַגְּדוֹלָה. (אֵבֶל) מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, יַד הַחֲזָקָה, חָמֵשׁ

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנָה לְךָ, אָמַרְתָּ (שמות ג) אָסָרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה מַדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסְּנֶה. מִשּׁוּם שֶׁהִיא רַחֲמִים, נֶאֱמַר בָּהּ לֹא יִבְעַר הַסְּנֶה.

וַחֲמִשָּׁה אוֹרוֹת יֵשׁ לָהּ, שֶׁנִּקְרְאוּ קַרְנֵי הַחַמָּה, עַד הוֹד. וּמִשָּׁם וְעַד הוֹד הָיוּ מְאִירִים כָּךְ, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן. וְזֶהוּ וְנָתַן הוֹד לְמֹשֶׁה, לְהוֹדִיעַ שֶׁכֻּלָּם נִתְּנוּ לְךָ, אֲפִלּוּ עַד הוֹד. וְלָכֵן פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה. וַחֲמִשָּׁה אֵלֶּה עוֹלִים לַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה.

וּבַחֲמִשָּׁה אֵלֶּה נֶאֱמַר שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה אוֹר שֶׁל יוֹם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁל הַיָּמִין נִרְאוּ לְךָ בַּסְּנֶה. מִשּׁוּם שֶׁאַתָּה עָתִיד לְהוֹצִיא אֶת זֶרַע אַבְרָהָם מֵהַגָּלוּת, שֶׁהוּא דַּרְגַּת (אַבְרָהָם) יָמִין. וּמִשָּׁם בִּינָה, הִיא רַחֲמִים גְּמוּרִים, הַיָּד הַגְּדוֹלָה. (אֵבֶל) מִצַּד הַגְּבוּרָה, הַיָּד הַחֲזָקָה, חֲמִשָּׁה רָקִיעַ בְּיוֹם שֵׁנִי, כְּנֶגֶד

רָקִיעַ, בְּיוֹם שֵׁנִי, לָקֶבֶל חֲמֵשׁ אֶצְבְּעָאן דִּשְׂמָאלָא. אֲבָל מִסִּטְרָא דְדַרְגָּא דִילָךְ, (שמות יד) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה. דְּגוּף וּתְרֵין דְּרוֹעִין וּתְרֵין שׁוֹקִין, לָקֶבֶל חֲמֵשׁ אֶצְבְּעָאן, ה' ה' ה'. ה' אֶצְבְּעָאן דְּיַד יָמִין, וה' דְּיַד שְׂמֹאל, וּתְרֵין דְּרוֹעִין וּתְרֵין (דף ר"פ ע"ב) שׁוֹקִין וְגוּף, דְּאִינּוּן חָמֵשׁ דְּסַלְקִין י"ה.

אָמַר לֵיהּ רַעְיָא מְהֵימְנָא, בְּרִיךְ אַנְתְּ לְאִמָּא עִלָּאָה. אֲבָל הַאי י"ה שַׁוְיָא לי"ה ה', בְּגִין מַטֵּה הָאֱלֹהִים, דְּאִיהוּ ו'. וְאָמַר וַדַּאי הָכִי הוּא. אָמַר לֵיהּ רַעְיָא מְהֵימְנָא, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, לְאִתַּתְקְפָא מִלִּין דִילָךְ, דְּמַרְאָה אִיהִי לִימִינָא, חָשׁוּב בַּמַּרְאָה דְאִתְּמַר בֵּיהּ (במדבר יב) בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע, וְתִשְׁכַּח מָאתָן וּתְמַנְיָא וְאַרְבְּעִין, דְּסָלִיק בְּחֶשְׁבַּן אַבְרָהָם. אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, בְּקַדְמִיתָא אִתְחֲזֵי לָךְ הַאי חֵיזוּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע. וּלְבָתַר דְּאַמְרַת,

לשון הקודש

חֲמֵשׁ אֶצְבְּעוֹת הַשְּׂמֹאל. אֲבָל מִצַּד דַּרְגָּתְךָ – (שמות יד) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה. שֶׁגּוּף וּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת וּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם כְּנֶגֶד חָמֵשׁ אֶצְבְּעוֹת, ה' ה' ה'. חָמֵשׁ אֶצְבְּעוֹת שֶׁל יַד יָמִין, וְחָמֵשׁ שֶׁל יַד שְׂמֹאל, וּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת וּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם וְגוּף, שֶׁהֵם חָמֵשׁ שֶׁעוֹלִים י"ה.

אָמַר לוֹ רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, בָּרוּךְ אַתָּה לְאֵם הָעֶלְיוֹנָה, אֲבָל הַי"ה הַזֶּה שֵׁם לְי"ה ה', מִשּׁוּם מַטֵּה הָאֱלֹהִים, שֶׁהוּא ו'. וְאָמַר, וַדַּאי כָּךְ הוּא. אָמַר לוֹ רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, לְחַזֵּק אֶת דְּבָרֶיךָ, שֶׁמַּרְאֶה הוּא לִימִין, חָשׁוּב בַּמַּרְאָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (במדבר יב) בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע. וְתִמְצָא מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה, שֶׁעוֹלֶה בְּחֶשְׁבּוֹן אַבְרָהָם. אָמַר הַמְּנוֹרָה

(שמות ג) אָסְרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדוֹל הַזֶּה. דְּאַדְכִּיר בֵּיהּ ה' זִמְנִין הַסְּנֶה. כְּעַן אִתְגַּלְיָא לָךְ חֵיזוּ דָא, כְּמָאתָן וּתְמַנְיָא וְאַרְבְּעִין פִּקּוּדִין אִלֵּין, דְּאִינּוּן בַּחֲמִשָּׁה חוּמָשֵׁי תּוֹרָה. קָם רַעְיָא מְהֵימְנָא, וְנָשִׁיק לֵיהּ, וּבָרִיךְ לֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, הַאי מַרְאֶה, לְזִמְנִין אִיהוּ בְּאוֹת ה' הַמַּרְאֶה הַגָּדוֹל. וּלְזִמְנִין אִיהוּ בְּאוֹת ב', בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע. וּלְזִמְנִין בְּמ"ם, (יחזקאל א) מִמַּרְאֶה מָתְנָיו וּלְמַטָּה. וּלְזִמְנִין בְּכ' (שם) כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו. וּלְזִמְנִין בּוֹ', (שמות כד) וּמַרְאֶה כְּבוֹד יְיָ'. וּלְזִמְנִין לְמַרְאֵה. לָא הָוָה לֵיהּ לְמֶהֱוֵי תּוֹסֶפֶת אָת כְּלַל, בַּר ב' מִן בַּמַּרְאָה. אֶלָּא וַדַּאי, הַאי מַרְאֶה כְּלִילָא אִיהִי מֵעֶשֶׂר סְפִירָן, וְכָל אָת אַחְזֵי סְפִירָה דִּילָהּ, כְּגוֹן כְּמַרְאֵה בְּאָת כ', אַחְזֵי עַל כֶּתֶר, וְהָכִי שְׁאַר אַתְוָון,

לשון הקודש

הַקְּדוֹשָׁה, בַּהַתְחָלָה נִרְאָה לְךָ מַרְאֶה זֶה שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע, וּלְאַחַר שֶׁאָמַרְתָּ (שמות ג) אָסְרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדוֹל הַזֶּה, שֶׁהִזְכִּיר בּוֹ חָמֵשׁ פְּעָמִים הַסְּנֶה – כָּעֵת הִתְגַּלָּה לְךָ הַמַּרְאֶה הַזֶּה בְּמָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה מִצְוֹתָיו, שֶׁהֵם בַּחֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה. קָם רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וּנְשָׁקוֹ וּבֵרְכוֹ.

אָמַר לוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הַמַּרְאֶה הַזֶּה לִפְעָמִים הוּא בְּאוֹת ה' – הַמַּרְאֶה הַגָּדוֹל, וְלִפְעָמִים הוּא בְּאוֹת ב' – בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע, וְלִפְעָמִים בְּמֵ"ם – (יחזקאל א) מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה, וְלִפְעָמִים בְּכ' – כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו, וְלִפְעָמִים בּוֹ' – (שמות כד) וּמַרְאֵה כְּבוֹד ה', וְלִפְעָמִים לְמַרְאֶה. לֹא הָיָה לוֹ לִהְיוֹת תּוֹסֶפֶת אוֹת כְּלָל חוּץ מִב', מִבַּמַּרְאָה. אֶלָּא וַדַּאי הַמַּרְאֶה הַזֶּה כָּלוּל הוּא מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְכָל אוֹת

כָּל חַד אַחְזֵי עַל סְפִירָה דִּילָהּ. וְלָא צָרִיךְ לְאַרְכָּא הָכָא, וּלְחַכִּימָא בִּרְמִיזָא.

וְכַמָּה חֶזְיוֹנוֹת אִית לָהּ, וְדִמְיוֹנוֹת וּמַרְאוֹת אִית לָהּ, וְכֹלָּא אִשְׁתְּמוֹדַע בְּעֵין הַשֵּׂכֶל דִּלְבָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ הַלֵּב יוֹדֵעַ הַלֵּב מֵבִין. וּמַה דְּאָמַר, (הושע יב) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה. דִּמְיוֹן לָאו אִיהוּ, אֶלָּא בְּשֵׂכֶל דִּלְבָּא, וְלָאו בְּדִמְיוֹן דְּעֵינָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה מ) וְאֶל מִי תְּדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה. (ישעיה מ) וְאֶל מִי תְּדַמְּיוּן אֵל. וְאִית חֶזְיוֹנוֹת כְּגוֹן הַחוֹזִים בַּכּוֹכָבִים, אֲבָל חֶזְיוֹן דִּנְבוּאָה אִיהוּ כְּחֶזְיוֹן לַיְלָה.

דִּמְיוֹנוֹת וְחֶזְיוֹנוֹת, כְּגוֹן הַמֵּבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, וְהַמְּדַמֶּה דָּבָר לְדָבָר. אֲבָל מַרְאֶה דְּאִיהִי בְּעֵין הַשֵּׂכֶל, אִיהִי כְּאוֹר דְּנָהִיר בְּבַת עֵינָא. דְּבַת עֵינָא אִיהִי אוּכְמָא. שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, אוֹר דְּנָהִיר בָּהּ

לשון הקודש

מַרְאֶה סְפִירָה שֶׁלָּהּ, כְּמוֹ כְּמַרְאֵה בְּאוֹת כ' מַרְאֶה עַל כֶּתֶר, וְכָךְ שְׁאָר הָאוֹתִיּוֹת, כָּל אַחַת מַרְאָה עַל סְפִירָה שֶׁלָּהּ. וְלֹא צָרִיךְ כָּאן לְהַאֲרִיךְ, וּלְחָכָם בִּרְמִיזָה.

וְכַמָּה חֶזְיוֹנוֹת יֵשׁ לָהּ, וְדִמְיוֹנוֹת וּמַרְאוֹת יֵשׁ לָהּ. וְהַכֹּל נוֹדָע בְּעֵין הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַלֵּב, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ, הַלֵּב יוֹדֵעַ הַלֵּב מֵבִין. וּמַה שֶׁאָמַר (הושע יב) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, הַדִּמְיוֹן אֵינוֹ אֶלָּא בְּשֵׂכֶל הַלֵּב, וְלֹא בְּדִמְיוֹן הָעַיִן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ) וְאֶל מִי תְּדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה. וְאֶל מִי תְּדַמְּיוּן אֵל. וְיֵשׁ חֶזְיוֹנוֹת כְּמוֹ הַחוֹזִים בַּכּוֹכָבִים, אֲבָל חֶזְיוֹן הַנְּבוּאָה הוּא כְּחֶזְיוֹן לַיְלָה.

דִּמְיוֹנוֹת וְחֶזְיוֹנוֹת, כְּמוֹ הַמֵּבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, וְהַמְּדַמֶּה דָּבָר לְדָבָר. אֲבָל מַרְאֶה, שֶׁהוּא בְּעֵין הַשֵּׂכֶל, הוּא כְּאוֹר שֶׁמֵּאִיר בְּבַת עַיִן. שֶׁבַּת הִיא עַיִן שְׁחוֹרָה. (שיר השירים א) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, אוֹר

הַהוּא חִוָּורוּ דִלְגַו. וְהַאי בַּת עֵינָא, אִיהִי (משלי ו) נֵר מִצְוָה. נְהוֹרָא דְנָהִיר בָּהּ מִלְּגוֹ, וְתוֹרָה אוֹר.

אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא הַיְינוּ מָאי דַאֲמִינָא דִכְעָן בְּאוֹרַיְיתָא אִתְגַּלְיָא לָךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְהַאי אִיהוּ יְהוָ"ה, בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע. בַּמַּרְאָה, אִימָא עִלָּאָה. אִתְיְדַע, לָךְ בְּדַעַת. בֵּן יָ"ה. בַּחֲלוֹם אֶדַבֶּר בּוֹ, הֵ"א בַּתְרָאָה.

חֶלְמָא, בִּסְתִימוּ דְעַיְינִין. וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת אַסְפַּקְלַרְיָאה שֶׁאֵינָה מְאִירָה. נְבוּאָה אִיהִי מַרְאֶה בִּפְתִיחוּ דְעַיְינִין. וּשְׁלֹשָׁה גַּוְונִין בְּעֵינָא, לָקָבֵל תְּלַת אֲבָהָן. דְּבְהוֹן נְהִירָא בַּת יְחִידָאָה, תְּרֵין כַּנְפֵי עֵינָא, נֶצַח וְהוֹד. מַרְאֶה לָא אִתְחַזְיָא אֶלָּא בְהוֹן, כַּד אִינּוּן פְּתִחִין, אִיהִי מַרְאֶה בְּהָקִיץ. וְכַד אִינּוּן סְגִירִין, אִיהוּ מַרְאֶה בַּחֲלוֹם.

לשון הקודש

שֶׁמֵּאִיר בָּהּ אוֹתוֹ לְבֶן שֶׁלִּפְנִים. וּבַת עַיִן זוֹ הִיא נֵר מִצְוָה, אוֹר שֶׁמֵּאִיר לָהּ מִבִּפְנִים, וְתוֹרָה אוֹר.

אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הַיְנוּ מַה שֶּׁאָמַרְתִּי, שֶׁכָּעֵת בַּתּוֹרָה הִתְגַּלָּה לְךָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, וְזֶהוּ יְהוָ"ה. בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע. בַּמַּרְאָה – אִמָּא הָעֶלְיוֹנָה. נוֹדַע לְךָ בְּדַעַת. בֵּן יָ"ה. בַּחֲלוֹם אֶדַבֶּר בּוֹ, אוֹת הֵ"א אַחֲרוֹנָה.

חֲלוֹם – בְּסִתּוּם עֵינַיִם, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרֵאת אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה. נְבוּאָה הִיא מַרְאֶה בִּפְתִיחַת עֵינַיִם. וּשְׁלֹשָׁה גְוָנִים בָּעַיִן כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁבָּהֶם מְאִירָה בַּת יְחִידָה, שְׁתֵּי כַּנְפֵי הָעַיִן, נֵצַח וְהוֹד. הַמַּרְאֶה לֹא נִרְאֶה אֶלָּא בָּהֶם, כְּשֶׁהֵם פְּתוּחִים, הוּא מַרְאֶה בְּהָקִיץ. וּכְשֶׁהֵם סְגוּרִים, הוּא מַרְאֶה בַּחֲלוֹם.

אָמַר לֵיהּ רַעְיָא מְהֵימְנָא, בְּרִיךְ אַנְתְּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קוּם אַשְׁלִים פִּקּוּדִין, לְאַנְהֲרָא מַרְאָה איה"ו עִלָּאָה בְּהוֹן, לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמַר לֵיהּ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, י', אִיהִי בַּת עֵינָא, כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר ה"ו דְּנָהִיר בָּהּ ה', ג' גַּוְונִין דְּעֵינָא, וּתְרֵין כַּנְפֵי עֵינָא. חָמֵשׁ אוֹר נְהִירִין בָּהּ מִלְּגָאו, ה' עִלָּאָה דְּאִיהִי אוֹרָה מַרְאָה.

השלמה מהחשמטות (סימן ט"ז)

פִּקּוּדָא לְיַבֵּם אֵשֶׁת הָאָח. וְרָזָא דָא הָא אוּקִימְנָא, דְּאִיהוּ עָבִיד טִיבוּ וּקְשׁוֹט עִם אֲחוּהִי מֵיתָא, דְּלָא לִישְׁתְּצֵי מֵהַהוּא עַלְמָא. בְּגִין דְּהַהוּא בַּר נָשׁ דְּמִית בְּלָא בְנִין לָא אַעְבַּר כּוֹתַלָא דְּפַרְזְלָא לְמֵיעָל גּוֹ פַּלְטֵרִין דְּמַלְכָּא. בְּגִין דְּכֹתָלָא דְּפַרְזְלָא קַיְימָא בֵּין הַאי עַלְמָא לְעַלְמָא אַחֲרָא, וְבַתַּר הַהוּא כּוֹתַלָא קַיְימָן אֶלֶף וְשִׁיתִּין רִיבּוֹא מַלְאֲכֵי חַבָּלָה,

לשון הקודש

אָמַר לוֹ רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, בָּרוּךְ אַתָּה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, קוּם הַשְׁלֵם מִצְוֹת לְהָאִיר בָּהֶן מַרְאָה איה"ו עֶלְיוֹן בָּהֶם לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמַר לוֹ הַמְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, י' הִיא בַּת עַיִן, (משלי י) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר. ה"ו שֶׁמֵּאִיר בָּהּ ה', שְׁלֹשֶׁת גּוֹנֵי הָעַיִן וּשְׁתֵּי כַּנְפֵי הָעַיִן. חֲמִשָּׁה אוֹר מְאִירִים בָּהּ מִבַּחוּץ, ה' עֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא אוֹר הַמַּרְאָה.

השלמה מהחשמטות סימן טז

מִצְוָה לְיַבֵּם אֵשֶׁת הָאָח. וְסוֹד זֶה הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שֶׁהוּא עוֹשֶׂה טוֹב וֶאֱמֶת עִם אָחִיו הַמֵּת שֶׁלֹּא יִכָּרֵת מֵהָעוֹלָם הַהוּא. מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ אָדָם שֶׁמֵּת בְּלֹא בָנִים, לֹא עָבַר כֹּתֶל שֶׁל בַּרְזֶל לְהִכָּנֵס תּוֹךְ הֵיכַל הַמֶּלֶךְ. מִשּׁוּם שֶׁכֹּתֶל שֶׁל בַּרְזֶל קַיָּם בֵּין הָעוֹלָם

וְכֻלְּהוּ אִקְרוּן מָאנֵי תְּרִיסִין, מָאנֵי דְּבָבוּ. סַיְיפֵי שְׁנַנָּן דְּנוּרָא מֵלַהֲטַן בִּידַיְיהוּ.

וְגוֹ הַהוּא כוֹתַלָּא אִית (בֵּיהּ) שִׁיתִּין אַלְפֵי הֵיכָלִין דְּחַשּׁוֹכָא. וְכָל הֵיכָלָא וְהֵיכָלָא אִית בֵּיהּ כַּוִּין פְּתִיחָן לְגֵיהִנָּם. וְכָל אִינּוּן דְּלָא זָכוּ בְּבָנִין בְּהַאי עָלְמָא, כַּד נַפְקִין מִינֵיהּ וְאַזְלִין לְאָעָלָא לְהַהוּא עָלְמָא אַחֲרָא וּפָגְעוּ גּוֹ הַהוּא כוֹתַלָּא. וְנָפְקִין כָּל אִינּוּן מָאנֵי תְּרִיסִין וְטַרְדִין לוֹן, וְעָאלִין לוֹן גּוֹ אִינּוּן הֵיכָלִין וְיַתְבִין תַּמָּן עַד דְּיִתְפָּרְקוּן.

וּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא טַעֲמִין טַעְמָא דְּגֵיהִנָּם, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ זַכָּאָה. בָּר אִי זְכוּתֵיהּ סַגִּי וּזְכוּתָא דְּאַבָּהָן. וְהָנֵי אִינּוּן דְּאִשְׁתְּדָלוּ בְּהוּ וְלָא יָכְלוּ. בְּגִין דְּכָל אִינּוּן דְּלָא אִתְּפְּשָׁט מִנְּהוֹן דִּיוּקְנָא דִּלְעֵילָא

לשון הקודש

הַזֶּה לָעוֹלָם הָאַחֵר, וְאַחַר אוֹתוֹ הַכֹּתֶל עוֹמְדִים אֶלֶף וְשִׁשִּׁים רִבּוֹא מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, וְכֻלָּם נִקְרָאִים בַּעֲלֵי מָגִנִּים, בַּעֲלֵי אֵיבָה. חֲרָבוֹת מְשֻׁנָּנוֹת שֶׁל אֵשׁ לוֹהֲטוֹת בִּידֵיהֶם.

וְתוֹךְ אוֹתוֹ כֹּתֶל יֵשׁ (בּוֹ) שִׁשִּׁים אֶלֶף הֵיכָלוֹת שֶׁל חֹשֶׁךְ. וְכָל הֵיכָל וְהֵיכָל יֵשׁ בּוֹ חַלּוֹנוֹת פְּתוּחִים לַגֵּיהִנָּם. וְכָל אֵלּוּ שֶׁלֹּא זָכוּ בְּבָנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, כַּאֲשֶׁר יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ וְהוֹלְכִים לְהִכָּנֵס לְאוֹתוֹ עוֹלָם אַחֵר וּפָגְעוּ תּוֹךְ אוֹתוֹ כֹּתֶל, וְיוֹצְאִים כָּל אֵלּוּ בַּעֲלֵי מָגִנִּים וְטוֹרְדִים אוֹתָם, וּמַכְנִיסִים אוֹתָם תּוֹךְ אֵלּוּ הַהֵיכָלוֹת וְיוֹשְׁבִים שָׁם עַד שֶׁיִּגָּאֲלוּ.

וּבְכָל יוֹם וָיוֹם טוֹעֲמִים טַעַם שֶׁל גֵּיהִנָּם, אַף עַל גַּב שֶׁהוּא זַכַּאי, חוּץ מֵאִם שֶׁזְּכוּתוֹ גְּדוֹלָה וּזְכוּת אֲבוֹתָיו. וְאֵלּוּ הֵם שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּ בָּהֶם וְלֹא יָכְלוּ. מִשּׁוּם שֶׁכָּל

בְּהַאי עַלְמָא לָא עָאלִין גּוֹ הַהוּא עַלְמָא. וְכָל אִינּוּן דְּלָא אִשְׁתָּדְלוּ בְּהַאי עַלְמָא בִּבְנִין כַּד נַפְקִי מֵהַאי עַלְמָא קְרִיבוּ גּוֹ הַאי כּוֹתַלָא וְנָפְקִין הַנְהוּ מָאנֵי תְּרִיסִין וְטַרְדִין לוֹן בְּנוּרָא מְלַהֲטָא.

וְגוֹ אִינּוּן הֵיכָלִין אִית הֵיכָלָא חָדָא. וְהַהוּא הֵיכָל אִקְרֵי הֵיכָל פּוֹעֲלֵי אָוֶן, וְנָטְלִין לֵיהּ וְעָאלִין לֵיהּ בְּהַהוּא הֵיכָלָא וְתַמָּן אִתְטְרִיד בְּכָל יוֹמָא וְדָא קָשֶׁה מִגֵּיהִנָּם. אִי אִית לֵיהּ פָּרוֹקָא, יֵאוֹת. וְאִי לָאו, לָא נָפִיק מִתַּמָּן לְעָלְמִין. וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים קכ"ז) אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֵת אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם וְגוֹ'. כַּד אִית לוֹן פָּרוֹקָא לְאִינּוּן דְּלָא זָכוּ, אִיצְטְרִיךְ לְהַהִיא אִתְּתָא מַמָּשׁ דְּהוּא שָׁבָק תַּמָּן, בְּאַתָּר דְּנַפְשֵׁיהּ וּרְעוּתֵיהּ הָוָה שַׁוִּי תָּדִיר וְאַדְבָּק בִּרְעוּתָא וְתִיאוּבְתָּא. וְכָד אִשְׁתַּמַּשׁ בְּהַהוּא אֲתָר אֲחוּהָ דְּמִיתָא, הַהוּא דַּבִּיקוּ דְּתִיאוּבְתָּא

לשון הקודש

אֵלּוּ שֶׁלֹּא הִתְפַּשְּׁטָה מֵהֶם הַצּוּרָה שֶׁל מַעְלָה בְּזֶה הָעוֹלָם, לֹא עוֹלִים תּוֹךְ הָעוֹלָם הַהוּא. וְכָל אֵלּוּ שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדְּלוּ בְּזֶה הָעוֹלָם בְּבָנִים, כַּאֲשֶׁר יוֹצְאִים מִזֶּה הָעוֹלָם מִתְקָרְבִים תּוֹךְ הַכֹּתֶל הַזֶּה, וְיוֹצְאִים אוֹתָם בַּעֲלֵי מָגִנִּים וְטוֹרְדִים אוֹתָם בְּאֵשׁ לוֹהֶטֶת.

וְתוֹךְ אֵלּוּ הַהֵיכָלוֹת יֵשׁ הֵיכָל אֶחָד, וְאוֹתוֹ הֵיכָל נִקְרָא הֵיכַל פּוֹעֲלֵי אָוֶן, וְלוֹקְחִים אוֹתוֹ וּמַכְנִיסִים אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הֵיכָל, וְשָׁם נִטְרָד בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וְזֶה קָשֶׁה מִגֵּיהִנָּם. אִם יֵשׁ לוֹ גּוֹאֵל – טוֹב, וְאִם לֹא – לֹא יוֹצֵא מִשָּׁם לְעוֹלָמִים. וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים קכז) אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם וְגוֹ'. כַּאֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם גּוֹאֵל לְאֵלּוּ שֶׁלֹּא זָכוּ, צָרִיךְ לְאוֹתָהּ אִשָּׁה מַמָּשׁ שֶׁהוּא עָזַב שָׁם, בְּמָקוֹם שֶׁנַּפְשׁוֹ וּרְצוֹנוֹ הָיָה שָׁם תָּמִיד וְנִדְבַּק בְּרָצוֹן

דְּנַפְשָׁא דְשָׁבָק בְּהַהוּא אֲתָר אִתְעָר בְּאִתְעָרוּתָא דְּאִתְּתֵיהּ דְּאִתְעָרַת לְגַבֵּיהּ וְאָחוּהָ דְּשַׁוִּי רְעוּתֵיהּ בְּאַחֲוָה בְּהַהוּא אֲתָר. כְּדֵין אִתְעָרוּ דָּא מִתְעָר לְהַהוּא מֵיתָא בְּאִינּוּן הֵיכָלִין וְנָפַק מִתַּמָּן.

וְחַד מִמַּנָּא מֵאִינּוּן מָאֲרֵי תְּרִיסִין אָתֵי עִמֵּיהּ וְאִתְּהַדָּר בַּר נָשׁ לְהַהוּא אֲתָר וְיָשׁוּב לִימֵי עָלוּמָיו. הַהוּא מִמַּנָּא קָרֵי עָלֵיהּ, וַוי דְּנַפִּיק אַגְרֵיהּ בְּטִיקוּלֵיהּ. מָאן דְּהָוָה סִיב אִתְּהַדָּר רַבְיָא לְחַיָּכָא בֵּיהּ. וְעִם כָּל דָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְעוּתֵיהּ לְמֶעְבַּד עִמֵּיהּ טִיבוּ לְאִתְּתַקְנָא בְּהַאי עַלְמָא, וְדָא אִיהוּ דְּמָאֲרֵיהּ אִתְרְעֵי בֵּיהּ. רַבְיָא מִתְרֵיסָר שְׁנִין דְּלָא אַשְׁלִים לְעַשְׁרִין אוֹ דְּאִיהוּ רַבְיָא דְּלָא נָסִיב, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעְקַר לֵיהּ, וְשָׁתִיל לֵיהּ לְבָתָר בְּסִטְרָא דְּאָבוֹי בְּקַשְׁיוּ, וְדָא לָא אָזִיל לְהַהוּא כּוֹתַלָּא.

לשון הקודש

וְהִשְׁתּוֹקְקוּת. וְכַאֲשֶׁר הִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם אָחִיו שֶׁל הַמֵּת, אוֹתָהּ הִתְדַּבְּקוּת שֶׁל הִתְּשׁוּקָה שֶׁל הַנֶּפֶשׁ שֶׁעָזַב בְּאוֹתוֹ מָקוֹם מִתְעוֹרֶרֶת בְּהִתְעוֹרְרוּת הָאִשָּׁה שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת אֵלָיו וְאָחִיו שֶׁשָּׁם רְצוֹנוֹ בְּאַחֲוָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם. אָז הִתְעוֹרְרוּת זוֹ מְעוֹרֶרֶת לְאוֹתוֹ מֵת בְּאֵלּוּ הַהֵיכָלוֹת וְיוֹצֵא מִשָּׁם.

וּמִמַּנָּה אֶחָד מֵאֵלּוּ בַּעֲלֵי מָגִנִּים בָּא עִמּוֹ, וְחוֹזֵר אָדָם לְאוֹתוֹ מָקוֹם וְיָשׁוּב לִימֵי עָלוּמָיו. אוֹתוֹ מִמֶּנָּה קוֹרֵא עָלָיו: אוֹי שֶׁיָּצָא שְׂכָרוֹ בְּהֶפְסֵדוֹ. מִי שֶׁהָיָה זָקֵן, חוֹזֵק תִּינוֹק לְצַחֵק בּוֹ. וְעִם כָּל זֶה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רְצוֹנוֹ לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ טוֹבָה לְתַקְּנוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם, וְזֶהוּ שֶׁאֲדוֹנוֹ מִתְרַצֶּה בּוֹ. נַעַר מִשְּׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנִים שֶׁלֹּא הִשְׁלִים לְעֶשְׂרִים אוֹ שֶׁהוּא נַעַר שֶׁלֹּא נָשׂוּי, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹקֵר אוֹתוֹ, וְשׁוֹתֵל אוֹתוֹ לְבַסּוֹף בְּצַד אָבִיו בְּקַשְׁיוּ, וְזֶה לֹא הוֹלֵךְ לְאוֹתוֹ כֹּתֶל.

בֵּין גַּן עֵדֶן וְגֵיהִנָּם אִיכָּא חַד טִינָרָא וְדָא הוּא טִינָרָא דְמַחְלוֹקֶת. אֲמַאי אִקְרֵי הָכִי, בְּגִין דְּכָל בְּנֵי עַלְמָא עַבְדִּין פְּלִיגָּא בְּמָארֵיהוֹן עַל הַהוּא רַבְיָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָמֵי בֵּיהּ דְּלָא יִצְלָח, דְּאִי אִתְקַשֵּׁי לָא אִתְנַטַּע בִּנְטִיעָא שַׁפִּיר. וְהַשְׁתָּא דְּאִיהוּ רְכִיכָא וְיָאוֹת לְאִתְעַקְּרָא, אִתְעַקַּר וְשָׁתִיל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

כַּד אִתְעַקַּר עָאל לְגַבֵּיהּ הַהוּא טִינָרָא וְתַמָּן הֵיכָלִין יְדִיעָאן לְאִילֵּין וַחֲיָלִין וּמַשִּׁירְיָין סַגִּיאִין קַיְימִין תַּמָּן דְּמִמּוּנִין עֲלַיְיהוּ. וְכֻלְּהוּ בְּחוּשְׁבָּנָא קַיְימֵי, וְקַיְימֵי תַּמָּן עַד דְּאִתְפְּרִיקוּ בְּסִטְרָא דְּאָבוּי. וְאִי לָאו אָבוּי, זִמְנִין דְּקַיְימֵי לְחַמְשִׁין שְׁנִין וְעָבִיד בֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טִיבוּ וְאִיפְּרָק בִּקְרִיבָא דְקָרִיב לֵיהּ אוֹ אֲחוּהָ.

לשון הקודש

בֵּין גַּן עֵדֶן וְגֵיהִנָּם יֵשׁ סֶלַע אֶחָד, וְזֶה הוּא סֶלַע הַמַּחֲלֹקֶת. מַדּוּעַ נִקְרָא כָּךְ? מִשּׁוּם שֶׁכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם עוֹשִׂים מַחֲלֹקֶת בִּרְבוֹנָם עַל אוֹתוֹ נַעַר. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה בּוֹ שֶׁלֹּא יַצְלִיחַ, שֶׁאִם יִתְקַשֶּׁה, לֹא נִנְטַע בַּנְּטִיעָה טוֹב. וְעַתָּה שֶׁהוּא רַךְ וְרָאוּי לְעָקְרוֹ, נֶעֱקַר, וְשוֹתֵל אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

כַּאֲשֶׁר נֶעֱקַר, עוֹלֶה אֵצֶל אוֹתוֹ סֶלַע, וְשָׁם הֵיכָלוֹת יְדוּעִים לְאֵלּוּ, וַחֲיָלוֹת וּמַחֲנוֹת רַבִּים עוֹמְדִים שָׁם שֶׁמְּמֻנִּים עֲלֵיהֶם. וְכֻלָּם בְּחֶשְׁבּוֹן עוֹמְדִים, וְעוֹמְדִים שָׁם עַד שֶׁיִּגָּאֲלוּ מִצַּד שֶׁל אָבִיו. וְאִם לֹא אָבִיו, לְעִתִּים עוֹמְדִים לַחֲמִשִּׁים שָׁנָה, וְעוֹשֶׂה בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טוֹבָה וְנִגְאָל בִּקְרוּבוֹ שֶׁקָּרוֹב לוֹ אוֹ אָחִיו.

וְכַמָּה פִּרוּקֵי אַזְמִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַהוּא בַּר נָשׁ. גּוּפָא קַדְמָאָה מָה תְּהֵא מִנֵּיהּ. שְׁאֵילְתָּא שָׁאִילוּ קָמֵיהּ חַבְרַיָּיא, אִי יִתְקַיֵּים הַהוּא גּוּפָא, אִי לָאו. אִי תֵּימָא דְּלָא יִתְקַיֵּים, וְכִי יֵיבְדּוּן עוֹבָדֵי יְדוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אִי הַיָּיבָא הָוָה סַגִּי וְלָא אִתְחֲזֵי לְאִתְקַיְּימָא, לָא שָׁאִילְנָא. דְּוַדַּאי אִתְאֲבִיד וְלָא אִתְקַיֵּים.

אֲבָל כַּמָּה אִינּוּן דְּאִתְהַדָּרוּ לְהַאי עַלְמָא וְאִתְתְּקָנוּ גּוּפָא מָה תְּהֵא מִנֵּיהּ. הַהוּא גּוּפָא לָא אִתְאֲבִיד, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא יֵאַבֵּד עוֹבָדֵי יְדוֹי וּבְרָיָין זְמִינִין לְמֶעְבַּד מִנַּיְיהוּ. וְאִינּוּן הֲווֹ גּוּפִין דְּאִתְהַדְּרָן בְּלָא רוּחָא.

כַּד זָמִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחָיָיא מֵתַיָּיא, אִלֵּין יִתְבְּנוּן וִיקוּמוּן אַרְבְּעִין יוֹמִין בְּלָא רוּחָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַס עֲלַיְיהוּ וּמְשַׁדֵּר עֲלַיְיהוּ רוּחָא

לשון הקודש

וְכַמָּה גְּאֻלּוֹת מַזְמִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ אָדָם. הַגּוּף הָרִאשׁוֹן מַה יִּהְיֶה מִמֶּנּוּ? שְׁאֵלָה שָׁאֲלוּ לִפְנֵי הַחֲבֵרִים, אִם יִתְקַיֵּם אוֹתוֹ גּוּף אִם לֹא. אִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא יִתְקַיֵּם, וְכִי יֹאבְדוּ מַעֲשֵׂה יָדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא?! אִם חַיָּב הָיָה הַרְבֵּה וְלֹא רָאוּי לְהִתְקַיֵּם, לֹא שָׁאַלְתִּי. שֶׁוַּדַּאי נֶאֱבָד וְלֹא יִתְקַיֵּם.

אֲבָל כַּמָּה הֵם שֶׁחוֹזְרִים לְזֶה הָעוֹלָם וְנִתְקְנוּ גּוּפָם, מַה יִּהְיֶה מִמֶּנּוּ? הַגּוּף הַהוּא לֹא נֶאֱבָד, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יְאַבֵּד מַעֲשֵׂה יָדָיו, וּבְרִיּוֹת מְזֻמָּנוֹת לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ. וְאֵלּוּ הָיוּ גּוּפִים שֶׁחוֹזְרִים בְּלִי רוּחַ.

כַּאֲשֶׁר עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים, אֵלּוּ יִבָּנוּ וְיָקוּמוּ אַרְבָּעִים יוֹם

דְנַשִׁיב בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן וִיקוּמוּן בְּקִיּוּמֵיהוֹן וִיהוֹן שַׁמָּשִׁין לְצַדִּיקַיָּא דְמִתְעַסְקִין בְּאוֹרַיְיתָא. וְאִלֵּין יְמוּתוּן בְּמִלְקַדְמִין וּלְבָתַר יְקַיְמוּן לוֹן, וְעַל דָּא כְּתִיב (קהלת ד) וְשַׁבַּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ, מִקַּדְמָת דְּנָא.

כַּד יְקוּמוּן יִנְדְּעוּן לְמָארֵיהוֹן יְדִיעָה דְּלָא בְּרִירָא כִּשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא וְאִלֵּין שַׁמָּשִׁין דְּעַמָּא קַדִּישָׁא. בְּסִפְרָא דִשְׁלֹמֹה עַל אִלֵּין גּוּפִין כְּתִיב, (דניאל י"ב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה וְגוֹ' וְאֵלֶּה וְגוֹ'. בֵּין זַכָּאִין בֵּין חַיָּיבִין יְקוּמוּן, וְעַל דָּא כְּתִיב בְּהוּ בְּאוֹרַח סָתִים, וְרַבִּים. וְלָא כְּתִיב מָאן אִינוּן.

וּבְגִין כָּל דָּא אַף עַל גַּב דְּאַמְרִינָן דְּאִתַּבָּרוּ לָאו הָכִי. דְּהָא לֵית לָן גּוּפָא מֵאִלֵּין דְּלָא יְקוּמוּן מִדּוֹר הַמַּבּוּל וְדוֹר הַפְּלַגָּה, וְיִתְבְּרוּן בְּמִלְקַדְמִין. דּוֹר הַמַּבּוּל מָה כְּתִיב בְּהוּ כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֵת דַּרְכּוֹ,

לשון הקודש

בְּלִי רוּחַ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עֲלֵיהֶם וְשׁוֹלֵחַ עֲלֵיהֶם רוּחַ שֶׁנּוֹשֶׁבֶת בְּגַן עֵדֶן, וְיָקוּמוּ עַל עָמְדָם וְיִהְיוּ שַׁמָּשִׁים לַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. וְאֵלּוּ יָמוּתוּ כְּמִקֹּדֶם, וְאַחַר כָּךְ יָקוּמוּ לָהֶם, וְעַל זֶה כָּתוּב (קהלת ד) וְשַׁבַּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ, מִזְּמַן קַדְמוֹן.

כַּאֲשֶׁר יָקוּמוּ, יֵדְעוּ אֶת קוֹנָם יְדִיעָה שֶׁאֵינָהּ בְּרוּרָה כִּשְׁאָר בְּנֵי אָדָם, וְאֵלּוּ שַׁמָּשִׁים שֶׁל הָעָם הַקָּדוֹשׁ. בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה עַל אֵלּוּ הַגּוּפִים כָּתוּב, (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה וְגוֹ' וְאֵלֶּה וְגוֹ'. בֵּין צַדִּיקִים בֵּין רְשָׁעִים – יָקוּמוּ, וְעַל זֶה כָּתוּב בָּהֶם בְּאֹרַח סָתוּם – וְרַבִּים, וְלֹא כָּתוּב מִי אֵלּוּ.

וּמִשּׁוּם כָּל זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁנִּשְׁבְּרוּ – לֹא כָּךְ. שֶׁהֲרֵי אֵין לָנוּ גּוּף מֵאֵלּוּ שֶׁלֹּא יָקוּמוּ מִדּוֹר הַמַּבּוּל וְדוֹר

מִחַבְּלִין הַהוּא שָׁיְיפָא. בְּגִין כָּךְ אִתְעַנְּשׁוּ. אוֹף הָכָא כָּל אִינּוּן דְּלָא זָכוּ לִבְנִין, לֵית לוֹן חוּלָקָא בְּהַהוּא עָלְמָא עַד דְּמִתְתַּקְּנָן. וַאֲפִילוּ לְחַמְשִׁין דָּרִין אַהְדַּר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה דְּאִתְּמַר. פִּקּוּדָא לַחֲלוֹץ אֵת יִבְמָתוֹ, הַא אִתְּמַר הוֹאִיל וְלֵית רְעוּתָא דְּהַאי אוֹ דְּהַאי, וְלָא אִתְתַּקְּנָן בְּחַבִּיבוּ, אִית לַחֲלוֹץ.

וְאִי תֵּימָא בְּאֵתָר דְּשַׁרְיָין חַיִּים אִית סַנְדָּל בְּשַׁפִּירוּ דְּתִקּוּנָא דְּרַגְלִין, דִּכְתִיב (שיר השירים ז) מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב וְגוֹ' בְּגִין דְּדָא אִיהוּ אֲתָר דְּשַׁרְיָין בֵּיהּ חַיִּים. וּבַאֲתַר דְּשַׁרְיָא בֵּיהּ מוֹתָא לֵית סַנְדָּל כְּלָל, בְּגִין דְּאִיהוּ סִטְרָא דְּלֵית בֵּיהּ תִּיקּוּנָא דְּרַגְלִין דְּבַר נָשׁ. וּבְגִין כָּךְ לֵית בֵּיהּ סַנְדָּל. וְכָל אִינּוּן סִטְרִין דְּמִתְפַּשְׁטִין מִנֵּיהּ, כּוּלְּהוּ מְשַׁנְיָין רַגְלִין עַד דְּאִשְׁתַּנֵּי כְּרַגְלָא דְתַרְנְגוֹלָא.

לשון הקודש

הַפְּלַגָּה, וְיִשָּׁבְרוּ כְּמִקֹּדֶם. דּוֹר הַמַּבּוּל מַה כָּתוּב בָּהֶם? כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ, מַשְׁחִיתִים אוֹתוֹ אֵיבָר. מִשּׁוּם זֶה נֶעֱנְשׁוּ. אַף כָּאן, כָּל אֵלּוּ שֶׁלֹּא זָכוּ לְבָנִים, אֵין לָהֶם חֵלֶק בְּאוֹתוֹ עוֹלָם עַד שֶׁמִּתְתַּקְּנִים. וַאֲפִלּוּ לַחֲמִשִּׁים דּוֹרוֹת מַחֲזִיר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. מִצְוָה לַחֲלֹץ אֶת יִבְמָתוֹ, הֲרֵי נִתְבָּאֵר הוֹאִיל וְאֵין רָצוֹן שֶׁל זֶה אוֹ שֶׁל זֶה וְלֹא נִתְקַן בַּחֲבִיבוּת, יֵשׁ לַחֲלֹץ.

וְאִם תֹּאמַר, בְּמָקוֹם שֶׁמְּצוּיִים חַיִּים יֵשׁ סַנְדָּל בַּיּפִי שֶׁל תִּקּוּנֵי הָרַגְלַיִם, שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ז) מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב וְגוֹ', מִשּׁוּם שֶׁזֶּה הוּא מָקוֹם שֶׁמְּצוּיִים בּוֹ חַיִּים. וּבְמָקוֹם שֶׁמְּצוּיָה בּוֹ מִיתָה אֵין סַנְדָּל כְּלָל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא צַד שֶׁאֵין בּוֹ תִּקּוּן שֶׁל רַגְלֵי בְּנֵי אָדָם, וּמִשּׁוּם זֶה אֵין בּוֹ סַנְדָּל. וְכָל אֵלּוּ הַצְּדָדִים שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים מִמֶּנּוּ, כֻּלָּם מְשַׁנֵּי רַגְלַיִם עַד שֶׁמִּשְׁתַּנֶּה כְּרַגְלֵי הַתַּרְנְגוֹל.

מַלְכַּת שְׁבָא כְּתִיב (מלכים א י) וַתָּבֹא לְנַסּוֹתוֹ בְּחִידוֹת, חָדָא דְּעָבִיד לְרַגְלוֹי סָנְדָּלָא דְּסִטְרָא אוֹחֲרָא. מָה כְּתִיב (מלכים א י) וַיַּגֵּד לָהּ הַמֶּלֶךְ אֶת כָּל דְּבָרֶיהָ, וְלָא כְּתִיב וַיַּעַשׂ לָהּ. גָּלֵי לָהּ רָזָא וְלָא אִצְטְרִיךְ לְמֶעְבַּד לָהּ סָנְדָּלָא, דְּלָאו אוֹרְחָא לְהַאי סִטְרָא בְּהַאי.

וּבְגִין כָּךְ מָאן דְּחָמֵי בְּחֶלְמֵיהּ דְּיַהֲבִין לֵיהּ סָנְדָּלִין לְרַגְלוֹי, וַדַּאי חַיִּין אִתְמָסְרִין לֵיהּ. וּמָאן דְּחָמֵי דְּאַעֲדָן מִנֵּיהּ סָנְדָּלָא, בְּדִינָא סִטְרָא אוֹחֲרָא יִתְמְסַר, אִי לָא יֵתוּב. וְעַל דָּא אִית לְאַשְׁלַפָּא לְהַאי וּלְמֵיהַב לֵיהּ גּוֹ עַפְרָא, רָזָא דָא סָנְדָּלָא דְּאִיהוּ רָגִיל בֵּיהּ לָא תִשְׁלוֹף, בְּגִין דְּלָא לְאַעֲדָאָה מִנֵּיהּ. אֲבָל אִיצְטְרִיךְ סָנְדָּלָא אַחֲרָא לְמִשְׁלָף מִנֵּיהּ, וְכַמָּה אִינּוּן.

אִלֵּין מָאנֵי תְּרִיסִין בְּהַהוּא סִטְרָא דְּמִתְכַּנְּפֵי תַּמָּן לְאַנְעָלָא הַהוּא סָנְדָּלָא לְהַהוּא סִטְרָא, וְלָא

לשון הקודש

בְּמַלְכַּת שְׁבָא כָּתוּב (מלכים-א י) וַתָּבֹא לְנַסֹּתוֹ בְּחִידוֹת, אֶחָד שֶׁעָשָׂה לְרַגְלָיו סַנְדָּל שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר. מַה כָּתוּב? (שם) וַיַּגֵּד לָהּ הַמֶּלֶךְ אֶת כָּל לִבָּהּ [דְּבָרֶיהָ], וְלֹא כָּתוּב וַיַּעַשׂ לָהּ. גִּלָּה לָהּ הַסּוֹד וְלֹא הִצְטָרֵךְ לַעֲשׂוֹת לָהּ סַנְדָּל, שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לְאוֹתוֹ צַד בָּזֶה.

וּמִשּׁוּם זֶה מִי שֶׁרוֹאֶה בַּחֲלוֹמוֹ שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ סַנְדָּלִים לְרַגְלָיו, וַדַּאי שֶׁחַיִּים נִמְסְרוּ לוֹ. וּמִי שֶׁרוֹאֶה שֶׁפּוֹשְׁטִים מִמֶּנּוּ סַנְדָּל, בְּדִין צַד הָאַחֵר יִמָּסֵר אִם לֹא יָשׁוּב. וְעַל זֶה יֵשׁ לִשְׁלֹף לָזֶה וְלָתֵת אוֹתוֹ תּוֹךְ עָפָר, סוֹד זֶה סַנְדָּל שֶׁהוּא רָגִיל בּוֹ לֹא יִשְׁלֹף, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָסוּר מִמֶּנּוּ. אֲבָל צָרִיךְ סַנְדָּל אַחֵר לִשְׁלֹף מִמֶּנּוּ, וְכַמָּה הֵם.

אֵלּוּ בַּעֲלֵי מָגִנִּים בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁמִּתְאַסְּפִים

יַכְלִין. אַהְדַּר לְגַבֵּיהּ הַהוּא מֵיתָא וְקָא טָעִין עָלֵיהּ קָמֵיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיחָם עָלֵיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַם עָלֵיהּ.

וּבְגִין הַהוּא סָנְדְּלָא, אַהְדַּר לְהַהוּא אֲתָר אַרְבְּעִין יוֹמִין וְאִתְעָדֵי מֵהַהוּא מֵיתָא וְכָל אִינּוּן מָאנֵי תְּרִיסִין דִּילֵיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לֵיהּ עוֹנָשָׁא וּפָרִיק לֵיהּ, אֲבָל לָא עָאל גּוֹ מַקְדְּשָׁא. וַאֲתָר מִתְתַּקְנָא לְהוּ לְבָר מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן וְתַמָּן קַיְימִין וְאוֹדָן וּמְשַׁבְּחָן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְחָמָאן לֵיהּ מֵרָחִיק וְהַהוּא נְהִירוּ דְעִדּוּנָא דְצַדִּיקַיָּיא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן וְאִכְסָפוּ בְעוֹבָדִין. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. (עד כאן מההשמטות).

אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יוֹסִיף וְגוֹ', (דברים כה) פִּקּוּדָא דָא לְהַלְכוֹת לְרָשָׁע, דְּאִיהוּ סָמָאֵל, דְעָתִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַחֲאָה לֵיהּ הַמְשִׁין מָחָאן. בְּגִין

לשון הקודש

שֶׁם לְהַנְעִיל אוֹתוֹ סַנְדָּל לְאוֹתוֹ צַד, וְלֹא יְכוֹלִים. חוֹזֵר אֵצֶל אוֹתוֹ מֵת וּבָא בִּטְעָנוֹת עָלָיו לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָחוּם עָלָיו, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָם עָלָיו.

וּמִשּׁוּם אוֹתוֹ סַנְדָּל חוֹזֵר לְאוֹתוֹ מָקוֹם אַרְבָּעִים יָמִים וְסָר מֵאוֹתוֹ מֵת, וְכָל אֵלּוּ בַּעֲלֵי מָגִנִּים שֶׁלּוֹ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לוֹ עֹנֶשׁ וְגוֹאֵל אוֹתוֹ, אֲבָל לֹא נִכְנָס תּוֹךְ הַמִּקְדָּשׁ. וּמָקוֹם מְתֻקָּן לָהֶם מִחוּץ לְגַן עֵדֶן, וְשָׁם עוֹמְדִים וּמוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְרוֹאִים אוֹתוֹ מֵרָחוֹק וְאֶת אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל עִדּוּן הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן וּמִתְבַּיְּשִׁים בְּמַעֲשֵׂיהֶם. אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. (ע"כ מההשמטות).

אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יוֹסִיף וְגוֹ' (דברים כה). מִצְוָה זוֹ לְהַלְכוֹת הָרָשָׁע, שֶׁהוּא סָמָאֵל,

דְּעָבַד גַּרְמֵיהּ אֱלוֹהַּ. יֵיתֵי יְחוּדָא, דִּמְיַיחֲדָן בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹמָא, בְּכ"ה אַתְוָון, וְיִמְחֵי בְּהוֹן, לְמַאן דְּשַׁוֵּי גַּרְמֵיהּ אֱלוֹהַּ, וְלָאו אִיהוּ אֶלָּא עֶבֶד מְטוּנָּף. וְאִלֵּין דְּסָרְחוּ בְּהּ' תַּקִּין לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (לְמָחָאָה) בְּיו"ד הֵ"א וָא"ו, דְּאִינּוּן אַרְבָּעִים חָסֵר חַד. וּבְהַאי שְׁמָא, מָחָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲשָׂרָה מַכְּתְּשִׁין לְאָדָם. וְעַשְׂרָה לְחַוָּה. וְעַשְׂרָה לְנָחָשׁ. וְתִשְׁעָה לְאַרְעָא. בְּגִין דְּכֻלְּהוּ סָרְחוּ בְּאָת ה'. וּבְגִין דָּא, (בראשית ג) כִּי עָשִׂיתָ זֹאת. (ע"כ).

כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וּמֵת אַחַד מֵהֶם וּבֵן אֵין לוֹ וְגוֹ', יִבָּמָה יָבֹא עָלֶיהָ וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וְיִבְּמָהּ. (דברים כה) פִּקּוּדָא דָא, לְיַבֵּם אֵשֶׁת אָח דְּאֵשֶׁת אָח אִיהִי ד', וְעִם א"ח אִיהִי אֶחָד. וְאִם חַס וְשָׁלוֹם לְבֵיהּ לָאו אִיהוּ, לְמַיְיתֵי אָח עַל ד', דְּאִיהִי אִתְּתֵיהּ בַּת זוּגֵיהּ דְּא"ח,

לשון הקודש

שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַכּוֹתוֹ חֲמִשִּׁים מַכּוֹת, מִשּׁוּם שֶׁעָשָׂה עַצְמוֹ אֱלוֹהַּ. יָבֹא הַיִּחוּד שֶׁמְּיַחֲדִים בּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם בְּכ"ה אוֹתִיּוֹת, וַיַּכֶּה בָהֶם אֶת מִי שֶׁשָּׂם עַצְמוֹ אֱלוֹהַּ. וְאֵינוֹ אֶלָּא עֶבֶד מְטֻנָּף. וְאֵלּוּ שֶׁסָּרְחוּ בְּהּ', תִּקֵּן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (לְהַכּוֹת) בְּיו"ד הֵ"א וָא"ו, שֶׁהֵם אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת. וּבְשֵׁם זֶה מַכֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֶשֶׂר מַכּוֹת אֶת הָאָדָם וְעֶשֶׂר לְחַוָּה, עֶשֶׂר לַנָּחָשׁ וְתֵשַׁע לָאָרֶץ, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם סָרְחוּ בָּאוֹת ה'. וְלָכֵן (בראשית ג) כִּי עָשִׂיתָ זֹאת.

כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וּמֵת אַחַד מֵהֶם וּבֵן אֵין לוֹ וְגוֹ', יִבָּמָה יָבֹא עָלֶיהָ וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וְיִבְּמָהּ (דברים שם). מִצְוָה זוֹ לְיַבֵּם אֵשֶׁת אָח. שֶׁאֵשֶׁת אָח הִיא ד', וְעִם א"ח הִיא אֶחָד. וְאִם חַס וְשָׁלוֹם שֶׁלְּבוֹ אֵינוֹ לְהָבִיא אָח עַל ד', שֶׁהִיא אִשְׁתּוֹ וּבַת זוּגוֹ

עָבִיד פִּרוּדָא, וְעָאל סָמָאֵל אֵל אַחֵר בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִתְּמַר בֵּיהּ, (בראשית לח) וְשִׁחֵת אַרְצָה לְבִלְתִּי וְגוֹ', דְּאִסְתַּלָּק קוֹצָא דְאָת ד' מִן אֶחָד. וּבְגִין דָּא, וְהָיָה אִם בָּא אֶל אֵשֶׁת אָחִיו וְשִׁחֵת אַרְצָה לְבִלְתִּי נְתָן זֶרַע לְאָחִיו. וְהַשְׁחָתַת זַרְעָא, מָנַע מִגֵּיהּ כַּמָּה בִּרְכָאן, וּפִרוּדָא דְיִיחוּדָא. וּבְגִין דָּא וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי ה' וַיְמִיתֵהוּ ה'.

וְיִיחוּדָא דְּאָח עִם ד' בְּצַדִּיק. וּבְעַז בְּגִין דְּאִתְּתְקַף עַל יִצְרֵיהּ, אִקְרֵי צַדִּיק. וְהַאי אִיהוּ בוֹעַ"ז, בַּ"וֹ עַ"ז, תַּקִּיף בְּיִצְרֵיהּ. (איוב לג) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, וְדָא יה"ו (דף רפ"א ע"א) דִּכְלִילָן תְּלַת אַתְוָון (ס"א אֲבָהָן) בְּצַדִּיק, לְיַבֵּם ה'.

וּבִינָה בֶּן יָ"הּ, בְּגִינָהּ אִתְּמַר, (רות ד) וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָּה וְעַל הַתְּמוּרָה לְקַיֵּם

לשון הקודש

שֶׁל א"ח, הוּא עוֹשֶׂה פִּרוּד, וְנִכְנָס סָמָאֵל, אֵל אַחֵר, בָּאֶמְצַע, וְנֶאֱמַר בּוֹ (בראשית לח) וְשִׁחֵת אַרְצָה לְבִלְתִּי וְגוֹ', שֶׁהִסְתַּלֵּק קוֹ"ץ שֶׁל אוֹת ד' מִן אֶחָד. וּמִשּׁוּם זֶה, וְהָיָה אִם בָּא אֶל אֵשֶׁת אָחִיו וְשִׁחֵת אַרְצָה לְבִלְתִּי נְתָן זֶרַע לְאָחִיו. וְהַשְׁחָתַת הַזֶּרַע מָנְעָה מִמֶּנּוּ כַּמָּה בְּרָכוֹת וּפִרוּד הַיִּחוּד. וְלָכֵן וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי ה' וַיְמִתֵהוּ ה'.

וְיִחוּד שֶׁל אָח עִם ד' בְּצַדִּיק. וּבְעַז מִשּׁוּם שֶׁהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ נִקְרָא צַדִּיק. וְזֶהוּ בוֹעַ"ז, בַּ"וֹ עַ"ז, תַּקִּיף בְּיִצְרוֹ. (איוב לג) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר, וְזֶה יה"ו שֶׁכְּלוּלוֹת שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת (אָבוֹת) בְּצַדִּיק, לְיַבֵּם ה'.

וּבִינָה – בֶּן יָ"הּ, בִּגְלָלָהּ נֶאֱמַר (רות ד)

כָּל דָּבָר. הָכָא קָא רָמִיז שִׁנּוּי הַשֵּׁם, וְדָא מִצַּפּ"ץ הָכָא, וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל. וְדָא שִׁנּוּי מָקוֹם, אֶהְיֶ"ה, אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ. יה"ו, אִיהוּ אֶהְיֶ"ה, וְדָא שִׁנּוּי מָקוֹם. שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, אֲדֹנָ"י, א' אֶהְיֶ"ה, י' יהוה, תַּרְוַוּיְיהוּ מִשְׁתַּנִּים בַּאֲדֹנָ"י.

וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל, הַתְּעוּדָה, אִימָּא עִלָּאָה, (ישעיה ח) צוֹר תְּעוּדָה חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמּוּדִי. אִיהוּ חוֹתָם דְּעָלְמָא, חוֹתָם דִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא. עַל הַתְּמוּרָה, שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. בְּאָן אֲתָר אִתְטַמָּרַת. בְּעוּלִימָא דִּילָהּ, מְטַטְרוֹ"ן, וַיְשַׁנֶּהָ תַּמָּן, אִיהִי מְשַׁנָּה. וְאָדָם דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה מד) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, (איוב יד) מְשַׁנֶּה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ.

וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, לֹא כְשֶׁאֲנִי נִכְתָּב אֲנִי נִקְרָא, בָּעוֹלָם הַזֶּה נִכְתָּב יהוה, וְנִקְרָא

לשון הקודש

וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָּה וְעַל הַתְּמוּרָה לְקַיֵּם כָּל דָּבָר. כָּאן רוֹמֵז שִׁנּוּי הַשֵּׁם, וְזֶה מִצַּפּ"ץ כָּאן, וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל. וְזֶה שִׁנּוּי מָקוֹם, אֶהְיֶ"ה, אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ. יה"ו הוּא אֶהְיֶ"ה, וְזֶה שִׁנּוּי מָקוֹם. שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, אֲדֹנָ"י, א' אֶהְיֶ"ה, י' יהוה, שְׁנֵיהֶם מִשְׁתַּנִּים בַּאדֹנָ"י. **וְזֹאת** הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל. הַתְּעוּדָה – אִם הָעֶלְיוֹנָה, (ישעיה ח) צוֹר תְּעוּדָה חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמֻּדִי. הוּא חוֹתָם הָעוֹלָם, חוֹתַם הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. עַל הַתְּמוּרָה – שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה. בְּאֵיזֶה מָקוֹם הִתְחַבְּאָה? בָּעֶלֶם שֶׁלָּהּ, מְטַטְרוֹ"ן, וַיְשַׁנֶּהָ, שָׁם הִיא מִשְׁתַּנָּה. וְאָדָם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שם מד) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, (איוב יד) מְשַׁנֶּה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ. **וְלָכֵן** פֵּרְשׁוּהָ חַכְמֵי הַמִּשְׁנָה, לֹא כְשֶׁאֲנִי

אֲדֹנָ"י. וְהָא כְּתִיב (מלאכי ג) אֲנִי יְיָ' לֹא שָׁנִיתִי. בַּכְּתִיבָה לֹא אִשְׁתַּנֵּי, אֲבָל בַּקְּרִיאָה אִשְׁתַּנֵּי. דִּכְתִיבָה דְּאִיהוּ אַתְוֵיהּ, לָא אִשְׁתַּנֵּי. בַּקְּרִיאָה דְּאִיהִי לְבַר מֵאַתְוֵיהּ, אִשְׁתַּנֵּי. (שמות כג) הִשָּׁמֶר מִפָּנָיו וּשְׁמַע בְּקוֹלוֹ אַל תַּמֵּר בּוֹ. בְּגִין דְּשִׁפְחָה דִּילֵיהּ אֲדֹנָ"י, שְׁמָהּ כְּשֵׁם מַטְרוֹנִיתָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ אִשְׁתַּנֵּי, בְּגִין דְּאִיהוּ נַעַר. בֵּיהּ רָזָא (רוּחָא) (איוב לג) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו.

אֲבָל שְׁכִינְתָּא אֵצֶל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא מִשְׁתַּנֵּית, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבָּהּ לָא אִשְׁתַּנֵּי, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מלאכי ג) אֲנִי יְיָ' לֹא שָׁנִיתִי, אֲנִי, שְׁכִינְתָּא. יְיָ', עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ, דָּא סַנְדַּלְפּוֹן, סַנְדָּל אִיהוּ לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְנַעַל לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא. אֲבָל תִּפְאֶרֶת, דְּכָלִיל שִׁית סְפִירָן, אִיהוּ גּוּפָא לַיהוֹ"ה. וּמַלְכוּת, גּוּפָא לִשְׁכִינְתָּא, דְּאִיהוּ אֲדֹנָי.

לשון הקודש

נִכְתָּב אֲנִי נִקְרָא. בָּעוֹלָם הַזֶּה נִכְתָּב יהוה, וְנִקְרָא אֲדֹנָ"י. וַהֲרֵי כָּתוּב (מלאכי ג) אֲנִי ה' לֹא שָׁנִיתִי. בִּכְתִיבָה לֹא מִשְׁתַּנֶּה, אֲבָל בִּקְרִיאָה מִשְׁתַּנֶּה. שֶׁכְּתִיבָה שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ, לֹא מִשְׁתַּנֶּה. בִּקְרִיאָה שֶׁהִיא מִחוּץ לִמְקוֹמוֹ, מִשְׁתַּנֶּה. (שמות כג) הִשָּׁמֶר מִפָּנָיו וּשְׁמַע בְּקֹלוֹ אַל תַּמֵּר בּוֹ. מִשּׁוּם שֶׁשִּׁפְחָה שֶׁלּוֹ אֲדֹנָ"י, שְׁמָהּ כְּשֵׁם הַמַּלְכָּה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹ מִשְׁתַּנֶּה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נַעַר. בּוֹ סוֹד (רוּחַ) (איוב לג) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו.

אֲבָל שְׁכִינָה אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מִשְׁתַּנָּה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מִשְׁתַּנֶּה אֵלֶיהָ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲנִי ה' לֹא שָׁנִיתִי. אֲנִי – הַשְּׁכִינָה. ה' – הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ – זֶה סַנְדַּלְפּוֹן, סַנְדָּל הוּא

וְנִגְּשָׁה יִבְמְתּוֹ אֵלָיו לְעֵינֵי הַזְּקֵנִים וְחָלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ וְגוֹ'. (דברים כה) **פִּקּוּדָא דָא, לַחֲלוּץ. וְהַאי אִיהוּ חֲלִיצַת רוּחָא מֵהַהוּא גּוּפָא, דְּבָעֵי לְאַנְהָגָא עִמֵּיהּ כְּאָח, וְהַהוּא קְשִׁירָא דְאַחְוָה דְעִם אָחוּהָ מַתִּיר מִנֵּיהּ, וְהַהוּא רוּחָא אָזִיל נָע וָנָד, עַד דְּאַשְׁכַּח פָּרוֹקָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (ויקרא כה) **אוֹ דוֹדוֹ אוֹ בֶן דוֹדוֹ יִגְאָלֶנּוּ אוֹ מִשְׁאַר בְּשָׂרוֹ וְגוֹ'. וְאִי לָא אַשְׁכַּח, וְהִשִּׂיגָה יָדוֹ וְנִגְאָל. כְּאוֹרַח דְּאָזִיל מֵאַתָּר לַאֲתָר, אוֹ כְּעֶבֶד דְּאָזִיל בְּשַׁלְשֶׁלֶת עַל צַוָּארֵיהּ, עַד דְּאַשְׁכַּח פִּדְיוֹן מֵאָדוֹן דִּילֵיהּ עַל חוֹבֵיהּ. וַוי לְמַאן דְּלָא אֲנָח בֵּן לְמִפְּרַק יָתֵיהּ.**

וְאֵלִיָּהוּ וְרַבָּנָן וּמָארֵי מְתִיבְתָּאן, הָכָא רָמִיז, אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִין. דְּאִיהוּ

לשון הקודש

לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנַעַל לַשְׁכִינָה. אֲבָל תִּפְאֶרֶת, שֶׁכּוֹלֵל שֵׁשׁ סְפִירוֹת, הוּא גּוּף לַיהוָ"ה. וּמַלְכוּת גּוּף לַשְׁכִינָה, שֶׁהוּא אֲדֹנָי.

וְנִגְּשָׁה יִבְמְתּוֹ אֵלָיו לְעֵינֵי הַזְּקֵנִים וְחָלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ וְגוֹ'. מִצְוָה זוֹ לַחַל"ץ, וְזוֹהִי חֲלִיצַת רוּחַ מֵאוֹתוֹ גּוּף, שֶׁצָּרִיךְ לִנְהֹג עִמּוֹ כְּאָח, וְאוֹתוֹ קֶשֶׁר הָאַחֲוָה שֶׁעִם אָחִיו מַתִּיר מִמֶּנּוּ, וְאוֹתָהּ רוּחַ הוֹלֶכֶת נָע וָנָד עַד שֶׁמּוֹצֵאת גּוֹאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כה) **אוֹ דוֹדוֹ אוֹ בֶן דּוֹדוֹ יִגְאָלֶנּוּ אוֹ מִשְׁאַר בְּשָׂרוֹ וְגוֹ'. וְאִם לֹא מָצָא – וְהִשִּׂיגָה יָדוֹ וְנִגְאָל.** כְּאוֹרַח שֶׁהוֹלֵךְ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, אוֹ כְּעֶבֶד שֶׁהוֹלֵךְ בְּשַׁלְשֶׁלֶת עַל צַוָּארוֹ עַד שֶׁמּוֹצֵא פִּדְיוֹן מֵאֲדוֹנוֹ עַל חֶטְאוֹ. אוֹי לְמִי שֶׁלֹּא הִנִּיחַ בֵּן לִגְאֹל אוֹתוֹ.

וְאֵלִיָּהוּ וְחַכְמֵי וּבַעֲלֵי הַיְשִׁיבוֹת, כָּאן

קָשׁוּר בְּקִשּׁוּרָא דִתְפִלִּין דְּיָד, וְאָסוּר בִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, כַּד לֵית (ליה) בֵּן לְמִפְרַק לֵיהּ, מִסִּטְרָא דְּבֶן יָ"ה. בְּהַהוּא קְשִׁירוּ אִיהוּ אָח חָבוּשׁ וְאָסוּר, דְּלֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְמִפְרַק יַת גַּרְמֵיהּ, דְּאִיהוּ ד' עַצְמוֹ דְּאָח, (בראשית ב) עֶצֶם מֵעֲצָמַי קָרָא לָהּ לְגַבֵּיהּ, בְּקַרְקַפְתָּא דִתְפִלִּין דְּרֵישָׁא. וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי קָרָא לָהּ מִסִּטְרָא דְּלִבָּא.

וְלָא לְמַגְנָא אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבִגְמִילוּת חֲסָדִים וּמִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר, מַעֲלֶה אֲנִי עָלָיו כְּאִלּוּ פְּדָאַנִי לִי וּלְבָנַי מִבֵּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְכַמָּה בְּנֵי נָשָׁא דְּקָא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְעַבְדֵי גְּמִילוּת חֲסָדִים, וּמְצַלִּין, וְלָא אִתְפְּרַק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ וְיִשְׂרָאֵל. אֶלָּא דְּיִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, לְחַבֵּר יָתָהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּגְמִילוּת חֶסֶד, הָא אוֹקְמוּהָ, דְּהָא אֵין חָסִיד אֶלָּא

לשון הקודש

רָמוּז אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים. שֶׁהוּא קָשׁוּר בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד, וְאָסוּר בִּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, כְּשֶׁאֵין (לו) בֵּן לִגְאֹל אוֹתוֹ מִצַּד שֶׁל בֶּן יָ"ה. בְּאוֹתוֹ קֶשֶׁר הוּא אָח חָבוּשׁ וְאָסוּר, שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת לִגְאֹל אֶת עַצְמוֹ, שֶׁהוּא ד' עַצְמוֹ שֶׁל אָח. (בראשית ב) עֶצֶם מֵעֲצָמַי קָרָא לָהּ אֵלָיו בַּקַּרְקֶפֶת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי קָרָא לָהּ מִצַּד הַלֵּב.

וְלֹא לְחִנָּם אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבִגְמִילוּת חֲסָדִים וּמִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר, מַעֲלֶה אֲנִי עָלָיו כְּאִלּוּ פְּדָאַנִי לִי וּלְבָנַי מִבֵּין הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְכַמָּה בְּנֵי אָדָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְעוֹשִׂים גְּמִילוּת חֲסָדִים וּמִתְפַּלְּלִים, וְלֹא נִגְאָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ וְיִשְׂרָאֵל. אֶלָּא שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לְחַבֵּר אוֹתָהּ עִם

הַמִּתְחַסֵּד עִם קוֹנוֹ, דְּכָל פִּקּוּדִין דְּעָבִיד, לְמִפְּרַק בְּהוּ שְׁכִינְתֵּיהּ, וּבְהָא עָבִיד חֶסֶד עִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

מָאן דְּגָמִיל חֶסֶד בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, עִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּמִיל. בְּגִין דְּכַד חָבוּ יִשְׂרָאֵל, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה בָּעֵי לְיַסְּרָא לוֹן, אִימָּא הֲוַת רְבִיעָא עָלַיְיהוּ, עַד דְּנַפְקוּ לְתַרְבּוּת רָעָה. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַה עָבִיד. תָּרִיךְ בְּנֵי מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא. וְאִיהוּ אוֹמֵי, דְּלָא יֶהְדַּר לְאַתְרֵיהּ, עַד דְּמַטְרוֹנִיתָא אִתְהַדְּרַת לְאַתְרָהָא. וּמַאן דְּהָדַר בִּתְשׁוּבָה, וְגָמִיל חֶסֶד בִּשְׁכִינְתָּא, וּבְכָל אוֹרַיְיתָא וּבְפִקּוּדִין דִּילָהּ, וְלָאו אִיהִי (איהו) אֶלָּא לְמִפְּרַק שְׁכִינְתָּא, דָּא עָבִיד חֶסֶד עִם קוֹנוֹ, וּכְאִילוּ פָּרִיק לֵיהּ וּלְשְׁכִינְתֵּיהּ וְלִבְנוֹי.

אָמַר אֵלִיָּהוּ וְכָל רָאשֵׁי מְתִיבְתָּאן, רַעְיָא מְהֵימְנָא, אַנְתְּ הוּא הַאי בַּר נָשׁ, אַנְתְּ הוּא בַּר מִן

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּגְמִילוּת חֶסֶד הֲרֵי פְּרִשׁוּהָ, שֶׁהֲרֵי אֵין חָסִיד אֶלָּא הַמִּתְחַסֵּד עִם קוֹנוֹ, שֶׁכָּל הַמִּצְוֹת שֶׁעָשָׂה, לִגְאֹל בּוֹ שְׁכִינָתוֹ, וּבָזֶה עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

מִי שֶׁגּוֹמֵל חֶסֶד עִם שְׁכִינָתוֹ, הוּא גּוֹמֵל עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה רוֹצֶה לְיַסְּרָם, הָאֵם הָיְתָה רוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁיָּצְאוּ לְתַרְבּוּת רָעָה. מֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? גֵּרַשׁ אֶת בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה, וְנִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יַחֲזֹר לִמְקוֹמוֹ עַד שֶׁהַמַּלְכָּה תַּחֲזֹר לִמְקוֹמָהּ. וּמִי שֶׁחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה וְגוֹמֵל חֶסֶד עִם הַשְּׁכִינָה וּבְכָל הַתּוֹרָה וּבְמִצְוֹתֶיהָ, וְלֹא הִיא (הוא) אֶלָּא לִגְאֹל אֶת הַשְּׁכִינָה, זֶה עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם קוֹנוֹ, וּכְאִלּוּ גָּאַל אוֹתוֹ וְאֶת שְׁכִינָתוֹ וְאֶת בָּנָיו.

אָמַר אֵלִיָּהוּ וְכָל רָאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת, רוֹעֶה

מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא, דְּאִשְׁתַּדְּלוּתָא דִּילָךְ לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָאו כְּמַאן דְּעָבִיד חֶסֶד עִם קוֹנוֹ, אֶלָּא כִּבְרָא דִּמְחַוְיָיב לְשַׁוּוֵיהּ גַּרְמֵיהּ וְתוּקְפֵּיהּ לְמִפְּרַק אַבָּא וְאִימָּא, וּמָסַר גַּרְמֵיהּ לַמִּיתָה עָלַיְיהוּ. דְּמַאן דְּלָאו אִיהוּ בְּרָא דְּמַלְכָּא, וְעָבִיד טִיבוּ עִם מַלְכָּא וְעִם מַטְרוֹנִיתָא, וַדַּאי הַאי אִתְחַשִּׁיב דְּעָבִיד חֶסֶד עִם קוֹנוֹ.

קָם רַעְיָא מְהֵימְנָא, וְאִשְׁתְּטַח קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבָכָה, וְאָמַר כֵּן יְהֵא רַעֲוָא דִּילֵיהּ, דְּיִתְחַשִּׁיב לִי כְּבַר, דְּעוֹבָדִין דִּילִי לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ יְהוֹן לְגַבֵּיהּ כִּבְרָא דְּאִשְׁתְּדַל בְּהוֹן בָּתַר אֲבוֹי וְאִמֵּיהּ, דְּרָחִים לוֹן יַתִּיר מִגַּרְמֵיהּ וְנַפְשֵׁיהּ רוּחֵיהּ וְנִשְׁמָתֵיהּ, וְכָל מַה דְּהֲוָה לֵיהּ הָוָה חָשִׁיב לוֹן לְאַיִן, (דף רפ"א ע"ב) לְמֶעְבַּד בְּהוֹן רְעוּתֵיהּ דְּאַבָּא וְאִמָּא, וּלְמִפְּרַק לוֹן בְּהוֹן. וְאַף עַל גַּב דְּיָדַעְנָא דְּכֹלָּא בִּרְשׁוּתֵיהּ, רַחֲמָנָא

לשון הקודש

הַנֶּאֱמָן, אַתָּה הוּא הָאִישׁ הַזֶּה, אַתָּה הוּא בֵּן מֵהַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה, שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּתְךָ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא כְּמִי שֶׁעוֹשֶׂה חֶסֶד עִם קוֹנוֹ, אֶלָּא כְּמוֹ בֵן שֶׁמְּחֻיָּב לָשִׂים עַצְמוֹ וְכֹחוֹ לִפְדּוֹת אַבָּא וְאִמָּא וּמָסַר עַצְמוֹ לְמִיתָה עֲלֵיהֶם. שֶׁמִּי שֶׁאֵינוֹ בֵּן הַמֶּלֶךְ וְעוֹשֶׂה טוֹבָה עִם הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה, וַדַּאי זֶה נֶחְשָׁב שֶׁעוֹשֶׂה חֶסֶד עִם קוֹנוֹ.

קָם רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וְהִשְׁתַּטַּח לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבָכָה וְאָמַר, כֵּן יְהִי רָצוֹן שֶׁלּוֹ שֶׁיַּחְשִׁיב אוֹתִי כְּבֵן, שֶׁהַמַּעֲשִׂים שֶׁלִּי לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ יִהְיוּ אֵלָּיו כְּמוֹ בֵן שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בָּהֶם אַחַר אָבִיו וְאִמּוֹ, שֶׁאוֹהֵב אוֹתָם יוֹתֵר מֵעַצְמוֹ וְנַפְשׁוֹ, רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ, וְכָל מַה שֶׁהָיָה לוֹ, הָיָה חוֹשֵׁב לָהֶם לְאַיִן לַעֲשׂוֹת בָּהֶם רָצוֹן שֶׁל אַבָּא וְאִמָּא וּלְפִדּוֹת אוֹתָם בָּהֶם. וְאַף עַל גַּב שֶׁיָּדַעְתִּי שֶׁהַכֹּל בִּרְשׁוּתוֹ, הָרַחֲמָן רוֹצֶה

לִבָּא בָעֵי. בְּהַהוּא זִמְנָא אָתָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְנָשִׁיק לֵיהּ, וְאָמַר, רַעְיָא מְהֵימְנָא, וַדַּאי אַנְתְּ הוּא בְּרָא דִילִי, וְדִשְׁכִינְתָּא. רַבָּנָן וּמַלְאָכִין נַשְּׁקוּ בַּר קָמוּ כֻּלְּהוּ וְנַשְּׁקוּ לֵיהּ, וְקַבִּילוּ לֵיהּ לְרַב וּמַלְכָּא עָלַיְיהוּ.

וְהָיָה בְּהָנִיחַ יְיָ' אֱלֹהֶיךָ וְגו', תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק וְגו'. (דברים כה) פִּקּוּדָא דָא, לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק. דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹמֵי, דְּלָא יַחֲזוֹר עַל כֻּרְסֵיהּ, עַד דְּיִטּוֹל נוּקְמָא מִנֵּיהּ. פָּתַח רַעְיָא מְהֵימְנָא וְאָמַר. וַדָּאי, בְּגִין דָּא הֲווֹ אַזְלֵי בְּמַדְבְּרָא וְעַל יַמָּא, וְלָא יֵיעָלוּן בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, עַד דְּיִטּוֹל נוּקְמָא מִנֵּיהּ דַּעֲמָלֵק.

עֲמָלֵק מָאן הוּא לְעֵילָא, דְּהָא חֲזֵינָן דְּבִלְעָם וּבָלָק מִתַּמָּן הֲווֹ נִשְׁמָתִין דִּלְהוֹן, וּבְגִין דָּא הֲווֹ שַׂנְאִין לְיִשְׂרָאֵל יַתִּיר מִכָּל אוּמָה וְלִישָׁן, וּבְגִין דָּא

לשון הקודש

אֶת הַלֵּב. בְּאוֹתוֹ זְמַן בָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנִשֵּׁק אוֹתוֹ, וְאָמַר, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, וַדַּאי שֶׁאַתָּה הוּא בֵּן שֶׁלִּי וְשֶׁל הַשְּׁכִינָה. רַבָּנָן וּמַלְאָכִים נַשְּׁקוּ בֵּן! קָמוּ כֻּלָּם וְנָשְׁקוּ לוֹ, וְקִבְּלוּ אוֹתוֹ לְרַב וּמֶלֶךְ עֲלֵיהֶם.

וְהָיָה בְּהָנִיחַ ה' אֱלֹהֶיךָ וְגו', תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק וְגו' (דברים כה). מִצְוָה זוֹ לְהַכְרִית אֶת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יַחֲזֹר לְכִסְאוֹ עַד שֶׁיִּקַּח נְקָמָה מִמֶּנּוּ. פָּתַח רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וְאָמַר, וַדַּאי מִשּׁוּם זֶה הָיוּ הוֹלְכִים בַּמִּדְבָּר וְעַל הַיָּם, וְלֹא יִכָּנְסוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁיִּטֹּל נְקָמָה מֵעֲמָלֵק.

עֲמָלֵק מַהוּ לְמַעְלָה? שֶׁהֲרֵי רָאִינוּ שֶׁבִּלְעָם וּבָלָק הָיוּ נִשְׁמוֹתֵיהֶם מִשָּׁם, וּמִשּׁוּם זֶה שָׂנְאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִכָּל

עֲמָלֵק רָשִׁים בִּשְׁמֵהוֹן, ע"ם מִן בִּלְעָם, ל"ק מִן בָּלָק, וּדְכָר וְנוּקְבָא אִינוּן עֲמָלֵקִים. וְעָלַיְיהוּ אִתְמַר, (במדבר כג) לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל.

כְּגַוְונָא דְּאִית בְּיִשְׂרָאֵל אַרְבַּע אַנְפִּין, יַעֲקֹב, יִשְׂרָאֵל, רָחֵל, לֵאָה. יִשְׂרָאֵל עִם לֵאָה, יַעֲקֹב עִם רָחֵל, לָקֶבֶל, (יחזקאל א) וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּם. הָכִי אִית אַרְבַּע אַנְפִּין לַעֲמָלֵק, קֶסֶם, וְנַחַשׁ, עָמָל, וָאָוֶן. עָמָל רָשִׁים בַּעֲמָלֵק. וְהָמָן דְּהַוָה מִסִּטְרָא דַעֲמָלֵק, (תהלים ז) יָשׁוּב עֲמָלוֹ בְּרֹאשׁוֹ. וְכָל אַלּוּפֵי עֵשָׂו מֵעֲמָלֵק הֲווֹ. וּלְעֵילָא עֲמָלֵק, סָמָאֵל. עָמָל, נַחַשׁ, אָוֶן, וּמִרְמָה. דִּמְפַתֵּי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמֶחֱטֵי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. עָמָל, קֶסֶ"ם, ק' מִן עֲמָלֵק ס"ם מִן סָמָאֵ"ל. נַחַ"שׁ, אֵ"ל מִסָּמָאֵל (כאן חסר).

לשון הקודש

אֶמָּה וְלָשׁוֹן, וְלָכֵן עֲמָלֵק רָשׁוּם בִּשְׁמָם – ע"ם מִבִּלְעָם, ל"ק מִבָּלָק. וְזָכָר וּנְקֵבָה הֵם עֲמָלֵקִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (במדבר כג) לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל.

כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל אַרְבַּע פָּנִים: יַעֲקֹב, יִשְׂרָאֵל, רָחֵל, לֵאָה. יִשְׂרָאֵל עִם לֵאָה, יַעֲקֹב עִם רָחֵל, כְּנֶגֶד (יחזקאל א) וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן – כָּךְ יֵשׁ אַרְבַּע פָּנִים לַעֲמָלֵק: קֶסֶם, וְנַחַשׁ, עָמָל, וָאָוֶן. עָמָל רָשׁוּם בַּעֲמָלֵק, וְהָמָן שֶׁהָיָה מִצַּד עֲמָלֵק – (תהלים ז) יָשׁוּב עֲמָלוֹ בְּרֹאשׁוֹ. וְכָל אַלּוּפֵי עֵשָׂו מֵעֲמָלֵק הָיוּ. וּלְמַעְלָה עֲמָלֵק, סָמָאֵל. עָמָל, נַחַשׁ, אָוֶן, וּמִרְמָה. שֶׁמְּפַתֶּה אֶת הָאָדָם לַחֲטֹא לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. קֶסֶ"ם – ק' מֵעֲמָלֵק, ס"ם מִסָּמָאֵל. נַחַ"שׁ, אֵ"ל מִסָּמָאֵל (כאן חסר).

עָלֶיהָ אִתְּמַר לְאַבְרָהָם, (בראשית יב) לֵךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ, בֵּית מוֹלָד דִּילָךְ, מֵאִלֵּין בָּתֵּי סִיהֲרָא, אוֹ בָּתֵּי שַׁבְּתַאי, אוֹ בָּתֵּי מַאֲדִים. דְּבָתֵּי מַאֲדִים וּבָתֵּי שַׁבְּתַאי וּלְבָנָה, עָלַיְיהוּ אִתְּמַר, אֵין מַתְחִילִין בְּבב"ד (אֵין מַתְחִילִין בְּבַ' וְאֵין מְסַיְּימִין בְּד').. דְּמַאֲדִים סוּמָקוּ דְּחַמָּה, גֵּיהִנָּם, אִימָּא דְעֵשָׂו, דְּאִתְיְלִידַת בְּיוֹמָא תְנְיָינָא. וְסִיהֲרָא, אִיהוּ טוֹב וָרָע, טוֹב בְּמִילּוּאָהּ. וְרַע בְּחֶסְרוֹנָהּ.

וּבְגִין דְּאִיהִי כְּלִילָא מִטּוֹב וָרָע, מוֹנִין בָּהּ יִשְׂרָאֵל וּמוֹנִין בָּהּ בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל. וְכַד לָקַת בְּמִלּוּאָהּ, סִימָנָא לָא טַב לְיִשְׂרָאֵל. וְכַד לָקַת בְּחֶסְרוֹנָהּ, סִימַן רָע לַיִּשְׁמְעֵאלִים. וּבְהַאי (ישעיה כט) וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו, חָכְמָה דְיִשְׁמְעֵאלִים, וּבִינַת נְבוֹנָיו תִּסְתַּתָּר, דְּאִינּוּן לָא יַדְעִין בִּבְרִיאָתָן, אֶלָּא בְּשִׁמּוּשָׁא דִילְהוֹן, כְּפִי שִׁנּוּי

לשון הקודש

עָלָיו נֶאֱמַר לְאַבְרָהָם, (בראשית יב) לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ. בֵּית מוֹלָד שֶׁלְּךָ מִבָּתֵּי הַלְּבָנָה הַלָּלוּ, אוֹ בָּתֵּי שַׁבְּתַאי, אוֹ בָּתֵּי מַאֲדִים. שֶׁעַל בָּתֵּי מַאֲדִים וּבָתֵּי שַׁבְּתַאי וּלְבָנָה נֶאֱמַר, אֵין מַתְחִילִים בְּשֵׁנִי וּרְבִיעִי, (וְאֵין מַתְחִילִין בְּשֵׁנִי וְאֵין מְסַיְּימִים בִּרְבִיעִי) שֶׁמַּאֲדִים אָדֹם הַחַמָּה, גֵּיהִנֹּם אֵם שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁנּוֹלְדָה בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי. וְהַלְּבָנָה הִיא טוֹב וָרָע. טוֹב בְּמִלּוּאָהּ, וָרָע בְּחֶסְרוֹנָהּ.

וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִטּוֹב וָרָע, מוֹנִים בָּהּ יִשְׂרָאֵל וּמוֹנִים בָּהּ בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל. וּכְשֶׁלּוֹקָה בְּמִלּוּאָהּ, סִימָן לֹא טוֹב לְיִשְׂרָאֵל. וּכְשֶׁלּוֹקָה בְּחֶסְרוֹנָהּ, סִימָן רָע לַיִּשְׁמְעֵאלִים. וּבָזֶה (ישעיה כט) וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו, חָכְמָה שֶׁל יִשְׁמְעֵאלִים. וּבִינַת נְבוֹנִים תִּסְתַּתָּר, שֶׁהֵם לֹא יוֹדְעִים בִּבְרִיאָתָם, אֶלָּא בְּשִׁמּוּשָׁם, כְּפִי שִׁנּוּי

עָלְמָא בַּהֲלִיכָתָן וְשִׁימוּשָׁן. וְסִיהֲרָא אִתְבְּרִיאַת בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה, וּבְחֶסְרוֹנָהּ דִּילָהּ עֲנִיּוּת, אִתְבְּרִיאַת לֵילִית, שַׁבְּתַאי, דְּאִיהוּ רָעָב וְצִמָּאוֹן וְלָקוּתָא דְּנָהוֹרִין. עָלָהּ אִתְמַר, יְהִי מְאֹרֹת חָסֵר. (משלי ג) מְאֵרַת יְיָ' בְּבֵית רָשָׁע. (קהלת ז) וְחוֹטֵא יִלָּכֶד בָּהּ, בְּבֵית הַסֹּהַר דִּילָהּ, וְצַדִּיק יִמָּלֵט מִמֶּנָּה.

וְאִית כֹּכָבָא אַחֲרָא, נְקוּדָה זְעֵירָא, נָקוּד עַל שִׁפְחָה (נ"א סִיהֲרָא) דְּאִיהוּ מְאֹרֹת, וְדָא חוֹלָם, בַּת מֶלֶךְ, שַׁבָּת מַלְכְּתָא. דְּשֶׁלְטָנוּתָא דְתַרְוַוּיְיהוּ בְּיוֹם שְׁבִיעִי, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (דברים ה) לְמַעַן יָנוּחַ עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ. דְּסֵדֶר בְּרִיאָתָן לָאו כְּסֵדֶר שִׁמּוּשָׁן. וּבְגִין דָּא חַמָּ"ה וּמַ"אֲדִים סוּמָקֵי דְּגֵיהִנָּם, אִתְבְּרִיאוּ בְּיוֹמָא תְנִיָּינָא. לְבָנָה שַׁבְּתַאי, אִתְבְּרִיאוּ בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה, כַּפְנָא וַחֲשׁוֹכָא. וּבְגִין דָּא אֵין מַתְחִילִין בְּב"ד, בְּגִין דְּגֵיהִנָּם אִתְבְּרֵי בְּיוֹמָא תְנִיָּינָא, וְלָקוּתָא דְּנָהוֹרִין בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה.

לשון הקודש

הָעוֹלָם בַּהֲלִיכָתָם וּבְשִׁמּוּשָׁם. וְהַלְּבָנָה נִבְרְאָה בַּיּוֹם הָרְבִיעִי, וּבְחֶסְרוֹנָהּ עֲנִיּוּת, נִבְרְאָה לִילִית, שַׁבְּתַאי, שֶׁהוּא רָעָב וְצִמָּאוֹן וְלִקּוּי הַמְּאוֹרוֹת. עָלֶיהָ נֶאֱמַר יְהִי מְאֹרֹת חָסֵר. (משלי ג) מְאֵרַת ה' בְּבֵית רָשָׁע. (קהלת ז) וְחוֹטֵא יִלָּכֶד בָּהּ, בְּבֵית הַסֹּהַר שֶׁלָּהּ, וְצַדִּיק יִמָּלֵט מִמֶּנָּה.

וְיֵשׁ כּוֹכָב אַחֵר, נְקֻדָּה קְטַנָּה, נָקוּד עַל שִׁפְחָה (הַלְּבָנָה), שֶׁהוּא מְאֹרֹת, וְזֶה חוֹלָם, בַּת מֶלֶךְ, שַׁבָּת הַמַּלְכָּה. שֶׁשִּׁלְטוֹן שְׁנֵיהֶם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דברים ה) לְמַעַן יָנוּחַ עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ. שֶׁסֵּדֶר בְּרִיאָתָם לֹא כְּסֵדֶר שִׁמּוּשָׁם. וְלָכֵן חַמָּ"ה וּמַאְדִי"ם, אֲדֻמִּים שֶׁל הַגֵּיהִנֹּם, נִבְרְאוּ בְּיוֹם שֵׁנִי. לְבָנָה שַׁבְּתַאי נִבְרְאוּ בְּיוֹם רְבִיעִי, רָעָב וְחֹשֶׁךְ. וְלָכֵן אֵין מַתְחִילִים בְּשֵׁנִי וּרְבִיעִי,

כֹּכָ"ב, עָלֵיהּ אִתְּמַר, (במדבר כד) דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב. דְּדַרְגֵּיהּ בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה. וּבֵיהּ (שמות יט) וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר, דְּבֵיהּ נָחִית קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיהַב אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, בַּת יְהִידָה, לְמֶהֱוֵי עִמֵּיהּ שַׁבָּת מַלְכְּתָא. דְּאִיהוּ יוֹם שְׁלִישִׁי, כָּלִיל תְּלַת עַנְפֵּי אֲבָהָן, ש', בַּת (מַלְכְּתָא) יְהִידָאָה, דְּשֶׁלְטָנוּתָא דִילָהּ בְּלֵיל שַׁבָּת, בֵּיהּ אִתְעָבִידַת שַׁבָּת.

וּבְגִין דָּא חוֹלְקִין מָאנֵי מַתְנִיתִין עַל מַתַּן תּוֹרָה, בַּת יְהִידָה. דָּא אָמַר, בַּשְּׁלִישִׁי נִתְּנָה תּוֹרָה. וְדָא אָמַר, בַּשְּׁבִיעִי נִתְּנָה תּוֹרָה. וְאִיהִי בַּת יְהִידָה, דְּאֶחִידַת בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, תְּלִיתָאָה לַאֲבָהָן. וּבְצַדִּיק, שְׁבִיעִית לֵיהּ בַּת יְהִידָאָה. וְכַד אִיהִי עָטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ, אִתְקְרֵי בֵּיהּ שְׁבִיעִי, דְּהוּא שִׁשִּׁי הָוָה, דְּכֹכָב דִילֵיהּ צָדֶק, וּבַת יְהִידָה שַׁבָּת מַלְכְּתָא אִתְקְרֵי

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁגַּיְהִנֹּם נִבְרָא בְּיוֹם שֵׁנִי, וְלִקּוּי מְאוֹרוֹת בְּיוֹם רְבִיעִי.

כֹּכָ"ב, עָלָיו נֶאֱמַר (במדבר כד) דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב. שֶׁדַּרְגָּתוֹ בְּיוֹם שְׁלִישִׁי, וּבוֹ (שמות יט) וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר, שֶׁבּוֹ יָרַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָתֵת אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, בַּת יְהִידָה, לִהְיוֹת עִמּוֹ שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, שֶׁהוּא יוֹם שְׁלִישִׁי, כּוֹלֵל שְׁלֹשֶׁת עַנְפֵי הָאָבוֹת, ש', הַבַּת (הַמַּלְכָּה) הַיְּחִידָה, שֶׁשִּׁלְטוֹנָהּ בְּלֵיל שַׁבָּת, בּוֹ נַעֲשֵׂית שַׁבָּת. **וְלָכֵן** חוֹלְקִים חַכְמֵי הַמִּשְׁנָה עַל מַתַּן תּוֹרָה, בַּת יְהִידָה. זֶה אָמַר בַּשְּׁלִישִׁי נִתְּנָה תּוֹרָה, וְזֶה אָמַר בַּשְּׁבִיעִי נִתְּנָה תּוֹרָה. וְהִיא בַּת יְהִידָה שֶׁאוֹחֶזֶת בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שְׁלִישִׁי לָאָבוֹת. וּבְצַדִּיק, שְׁבִיעִית לוֹ בַּת יְהִידָה. וּכְשֶׁהִיא עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ, נִקְרָא בּוֹ שְׁבִיעִי, שֶׁהוּא הָיָה שִׁשִּׁי, שֶׁכּוֹכָבוֹ צֶדֶק, וּבַת יְהִידָה שַׁבָּת

צֶדֶק. וּבְגִין דָּא, תּוֹרָה אֲחִידָא בֵּין יוֹם ג' וְז'.

וְאִיהוּ כ"ב מִן כּוֹכָ"ב, כ"ו (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְהוָ"ה צְבָאוֹת, שְׁכִינְתָּא מַלְכוּת הַקֹּדֶשׁ, (בראשית מח) בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל, כ"ב אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא. כּוֹכָב, כְּלִילָא מִתְּלַת דַּרְגִּין, כ', כֶּתֶר. ב' בִּינָה. יְהוָ"ה כָּלִיל תַּרְוַוּיְיהוּ, חָכְמָה. וְכֹלָּא כָּלִיל כּוֹכָ"ב, דַּרְגָּא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא.

וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי לְבָנָה, לִבּוּן הַהֲלָכָה, רַחֲמֵי, בְּסִטְרָא דְּחֶסֶד. וְאִתְקְרִיאַת חַמָּה, בָּרָה כַּחַמָּה, מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה. סִיהֲרָא אֲפֵלָה, מִעוּט דְּסִיהֲרָא, שִׁפְחָה דִילָהּ גֵּיהִנָּם, חַמָּה בִּישָׁא. שִׁפְחָה דִילֵיהּ שַׁבְּתַאי, לָקוּתָא דִנְהוֹרִין, חִילוּל שַׁבָּת. שִׁפְחָה דִילָהּ, דְּאָהֲדָרַת עוֹרֶף לִגְבִירְתָּהּ בְּכָל יוֹמָא (דף רפ"ב ע"א) וְיוֹמָא וְאִתְגַּבְּרַת עָלָהּ בְּחוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

הַמַּלְכָּה נִקְרֵאת צֶדֶק. וּמִשּׁוּם זֶה תּוֹרָה אֲחוּזָה בּוֹ בֵּין יוֹם ג' וְז'.

וְהוּא כ"ב מִן כּוֹכָ"ב, כ"ו – (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְהוָ"ה צְבָאוֹת, שְׁכִינָה מַלְכוּת הַקֹּדֶשׁ, (בראשית מח) בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל, כ"ב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. כּוֹכָב כָּלוּל מִשְּׁלֹשׁ דְּרָגוֹת: כ' כֶּתֶר, ב' בִּינָה, יְהוָ"ה כּוֹלֵל שְׁנֵיהֶם – חָכְמָה. וְכוֹכָ"ב כּוֹלֵל הַכֹּל, דַּרְגַּת הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וּשְׁכִינָה.

וְהַשְּׁכִינָה הִיא לְבָנָה, לִבּוּן הַהֲלָכָה, רַחֲמִים, בְּצַד הַחֶסֶד. וְנִקְרֵאת חַמָּה, בָּרָה כַּחַמָּה, מִצַּד הַגְּבוּרָה, פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה. הַלְּבָנָה אֲפֵלָה, מִעוּט הַלְּבָנָה, שִׁפְחָה שֶׁלָּהּ גֵּיהִנֹּם, חַמָּה רָעָה. שִׁפְחָה שֶׁלָּהּ שַׁבְּתַאי, לִקּוּי הַמְּאוֹרוֹת, חִלּוּל שַׁבָּת. שִׁפְחָתָהּ, שֶׁמַּחֲזִירָה עֹרֶף לִגְבִרְתָּהּ בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וּמִתְגַּבֶּרֶת עָלֶיהָ בַּחֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל בָּנֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ל) וְשִׁפְחָה

בְּנָהָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ל) וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ. דְּשׁוּלְטָנוּתָא דְּשִׁפְחָה, לָא הֲוֵי אֶלָּא בְיוֹמָא תְנְיָינָא, בַּגֵּיהִנָּם. וּבָרְבִיעִי, בְּלָקוּתָא דְּנְהוֹרִין. וְאִתְהַדְּרַת לְשַׁלְטָאָה בְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא.

וּבַת מֶלֶךְ, אֲסִירָא בְסִרְכוֹת, בְּבֵית הַסֹּהַר, בְּגָלוּתָא דִילָהּ. וְאִיהִי קִינָּא דְסָמָאֵל בֵּין כֹּכָבַיָּא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹמֵי, (עובדיה א) אִם תַּגְבִּיהַ כַּנֶּשֶׁר וְאִם בֵּין כֹּכָבִים שִׂים קִנֶּךָ מִשָּׁם אוֹרִידְךָ נְאֻם יְיָ׳. וּשְׁכִינְתָּא נוּגָהּ, וְנוּגָהּ לָאֵשׁ, וּמֵהָכָא קָרוּ לְבֵי כְנִשְׁתָּא אֵשׁ נוּגָהּ.

אֵשׁ מַאֲדִים לִישָׁנָא דְאוֹדֶם, (שמות כח) טוּר אוֹדֶם פִּטְדָה. נוּגָהּ אֵשָׁא חִיוָרָא. וְתַרְוַוּיְהוּ פְּנֵי חַמָּה וּפְנֵי סִיהֲרָא, נֶצַח וְהוֹד, אִינּוּן דְּנָטְלוּ חִוָּורוּ מֵחֶסֶד, וְסוּמָקוּ מִגְּבוּרָה. אַהֲרֹן וְדָוִד מִתַּמָּן הֲווֹ, חַד נָטִיל רַחֲמֵי, וְחַד נָטִיל דִּינָא, דָּוִד מִסִּטְרָא דְשָׂמָאלָא, (שמואל

לשון הקודש

כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ. שֶׁשִּׁלְטוֹן הַשִּׁפְחָה לֹא הָיָה אֶלָּא בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי בַּגֵּיהִנֹּם. וּבָרְבִיעִי בְּלִקּוּי הַמְּאוֹרוֹת, וְחָזְרָה לִשְׁלֹט בְּכָל יוֹם וָיוֹם.

וּבַת מֶלֶךְ אֲסוּרָה בִסְרָכוֹת, בְּבֵית הַסֹּהַר, בְּגָלוּתָהּ. וְהִיא קֵן שֶׁל סָמָאֵל בֵּין הַכּוֹכָבִים. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִשְׁבַּע, (עובדיה א) אִם תַּגְבִּיהַ כַּנֶּשֶׁר וְאִם בֵּין כּוֹכָבִים שִׂים קִנֶּךָ מִשָּׁם אוֹרִידְךָ נְאֻם ה׳. וּשְׁכִינָה נוּגָהּ, וְנוּגָהּ לָאֵשׁ (יחזקאל א), וּמִכָּאן קָרְאוּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת אֵשׁ נוּגָהּ.

אֵשׁ מַאֲדִים לְשׁוֹן שֶׁל אֹדֶם, (שמות כח) טוּר אֹדֶם פִּטְדָה. נוּגָהּ, אֵשׁ לְבָנָה. וּשְׁנֵיהֶם פְּנֵי חַמָּה וּפְנֵי לְבָנָה. נֵצַח וְהוֹד, אוֹתָם שֶׁלָּקְחוּ לֹבֶן מֵחֶסֶד וְאֹדֶם מִגְּבוּרָה, אַהֲרֹן וְדָוִד מִשָּׁם הָיוּ. אֶחָד לָקַח רַחֲמִים, וְאֶחָד

א טז) וְהוּא אַדְמוֹנִי. אַהֲרֹן אִישׁ חֶסֶד, וְתַרְוַוּיְהוּ נְבִיאֵי קְשׁוֹט מִתַּמָּן. פְּנֵי מֹשֶׁה הֲווֹ נְהִירִין בִּנְבוּאָה דְּבִינָה, אִיהוּ חַמָּה (אִמָּא) עִלָּאָה מִתַּמָּן נְבוּאָה דִּילֵיהּ.

בְּהוֹן עֵשָׂו חַיָּיבָא עֶבֶד אֱדוֹם, וְנוּקְבָּא דִּילֵיהּ מַאֲדִים, אִיהִי שְׁפִיכוּת דָּמִים דְּיִשְׂרָאֵל, וְגַרְמָה דְּמַטְרוֹנִיתָא אִתְקַיָּים בָּהּ, (איכה א) נְתָנַנִי יְיָ' בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם, (שם) נְתָנַנִי שׁוֹמֵמָה כָּל הַיּוֹם דָּוָה. הוֹד, דָּוָה אִתְהַדָּר. דְּנֶצַח וְהוֹד לָקֻבְלַיְיהוּ. יָכִין וּבוֹעַז. שְׁתֵיהֶן אֲשֶׁר הַבַּיִת נִשְׁעָן עֲלֵיהֶם. דְּבֵי כְּנִשְׁתָּא אִתְקְרִיאַת עַל שְׁמַיְיהוּ אֵשׁ נוֹגַהּ כַּדְקָא אֲמִינָא.

וְשִׁפְחָה רָעָה אִיהִי קְבוּרָה, וּבָהּ אָסִירָא לִגְבִירְתָּא. וְאִיהִי שַׁבְּתַאי, קָרָה וִיבֵשָׁה, בִּקְבוּרְתָּא דְּעַפְרָא, וְאִיהִי מָוֶת דַּעֲנִיוּתָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְאִיהִי קְבוּרַת עָנִי, מְכוּסֶה בָּהּ בְּשֶׁבַע מִינֵי מָדוֹרוֹת, דְּאִיהִי

לשון הקודש

לָקַח דִּין. דָּוִד מִצַּד הַשְּׁמֹאל, (שמואל–א טז) וְהוּא אַדְמוֹנִי. אַהֲרֹן אִישׁ חֶסֶד. וּשְׁנֵיהֶם נְבִיאֵי אֱמֶת מִשָּׁם. פְּנֵי מֹשֶׁה הָיוּ מְאִירִים בִּנְבוּאָה שֶׁל בִּינָה, הִיא חַמָּה (אִמָּא) עֶלְיוֹנָה, מִשָּׁם נְבוּאָתוֹ.

בָּהֶם עֵשָׂו הָרָשָׁע עֶבֶד אֱדוֹם, וּנְקֵבָה שֶׁלּוֹ מַאֲדִים, הִיא שְׁפִיכוּת דָּמִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְגָרְמָה שֶׁבַּמַּלְכָּה הִתְקַיֵּם, (איכה א) נְתָנַנִי ה' בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם. (שם) נְתָנַנִי שֹׁמֵמָה כָּל הַיּוֹם דָּוָה. הוֹד הָפַךְ לְדָוָה, שֶׁנֵּצַח וְהוֹד כְּנֶגְדָּם. יָכִין וּבֹעַז. שְׁתֵיהֶן אֲשֶׁר הַבַּיִת נִשְׁעָן עֲלֵיהֶם. שֶׁבֵּית הַכְּנֶסֶת נִקְרָא עַל שְׁמָם אֵשׁ נוֹגַהּ כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

וְשִׁפְחָה רָעָה הִיא קְבוּרָה, וּבָהּ אֲסוּרָה לַגְּבֶרֶת. וְהִיא שַׁבְּתַאי, קָרָה וִיבֵשָׁה, בִּקְבוּרַת הֶעָפָר, וְהִיא מָוֶת שֶׁל עֲנִיּוּת שֶׁל הַתּוֹרָה, וְהִיא קְבוּרַת עָנִי, מְכֻסֶּה בָּהּ בְּשִׁבְעָה מִינֵי מְדוֹרוֹת, שֶׁהִיא כְּלוּלָה

כְּלִילָא מִשֶּׁבַע כּוֹכָבַיָּא, כְּמָה דְּשַׁבָּת מַלְכְּתָא כְּלִילָא מִשֶּׁבַע. וְאִינּוּן שֶׁבַע כּוֹכָבַיָּא מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה (ס"א דִגְבִירְתָּא) (בראשית מא) שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע, מִסִּטְרָא דְשִׁפְחָה שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב. דְּעָלַיְיהוּ אָמַר נָבִיא (עמוס ח) לֹא רָעָב לַלֶּחֶם וְלֹא צָמָא לַמַּיִם כִּי אִם לִשְׁמוֹעַ אֶת דִּבְרֵי יְיָ'.

גְּבִירְתָּהּ גַּן. שִׁפְחָה אַשְׁפָּה מְטוּנֶפֶת, מִסִּטְרָא דְעֶרֶב רַב אַשְׁפָּה מְעוּרֶבֶת בַּגַּן, לְגַדְּלָא זְרָעִים, מִסִּטְרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. מִסִּטְרָא דַעֲבוֹדָה זָרָה, אִתְקְרִיאַת שַׁבְּתַאי, לִילִית, אַשְׁפָּה מְטוּנֶפֶת, בְּגִין דְּצוֹאָה מְעוּרֶבֶת מִכָּל מִינֵי טִנּוּף וְשֶׁרֶץ, דְּזַרְקִין בָּהּ כְּלָבִים מֵתִים וַחֲמוֹרִים מֵתִים. בְּנֵי עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל קְבוּרִים בָּהּ. עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּאִינּוּן כְּלָבִים מֵתִים, קְבוּרִים בָּהּ. וְאִיהִי קֶבֶר דַּעֲבוֹדָה זָרָה, דְּקַבְּרִין בָּהּ עֲרֵלִים, דְּאִינּוּן כְּלָבִים מֵתִים, שֶׁקֶץ וְרֵיחַ רָע,

לשון הקודש

מִשִּׁבְעָה כּוֹכָבִים, כְּמוֹ שֶׁשַּׁבָּת הַמַּלְכָּה כְּלוּלָה מִשֶּׁבַע. וְהֵם שִׁבְעָה כּוֹכָבִים מִצַּד שֶׁל הַגְּבוּרָה (הַגְּבִירָה), (בראשית מא) שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע. מִצַּד שֶׁל שִׁפְחָה, שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב. שֶׁעֲלֵיהֶם אָמַר הַנָּבִיא, (עמוס ח) לֹא רָעָב לַלֶּחֶם וְלֹא צָמָא לַמַּיִם כִּי אִם לִשְׁמֹעַ אֶת דִּבְרֵי ה'.

גְּבִירְתָּהּ גַּן. שִׁפְחָה אַשְׁפָּה מְטֻנֶּפֶת, מִצַּד שֶׁל עֵרֶב רַב אַשְׁפָּה מְעֹרֶבֶת בַּגָּן לְגַדֵּל זְרָעִים, מִצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. מִצַּד שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה נִקְרֵאת שַׁבְּתַאי, לִילִית, אַשְׁפָּה מְטֻנֶּפֶת, מִשּׁוּם שֶׁצּוֹאָה מְעֹרֶבֶת מִכָּל מִינֵי טִנּוּף וְשֶׁרֶץ, שֶׁזּוֹרְקִים בָּהּ כְּלָבִים מֵתִים וַחֲמוֹרִים מֵתִים. בְּנֵי עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל קְבוּרִים בָּהּ. עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, שֶׁהֵם כְּלָבִים מֵתִים, קְבוּרִים בָּהּ. וְהִיא קֶבֶר שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁקּוֹבְרִים בָּהּ עֲרֵלִים, שֶׁהֵם כְּלָבִים מֵתִים, שֶׁקֶץ וְרֵיחַ

מְטוּנָף, מְסוּרַח, מִשִּׁפְחָה בִּישָׁא אִיהִי סִרְכָא, דַּאֲחִידָא בְּעֵרֶב רַב, מְעוּרָבִים בְּיִשְׂרָאֵל. וַאֲחִידַת בְּעֶצֶם וּבָשָׂר, דְּאִינּוּן בְּנֵי עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, עֶצֶם מֵת, וּבָשָׂר טָמֵא, בָּשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה, דְּעָלָהּ אִתְּמַר, (שמות כב) לַכֶּלֶב תַּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ.

וּכְגַוְונָא דְּאִית תְּרֵיסָר מַזָּלוֹת, מִסִּטְרָא דְטוֹב. הָכִי אִית תְּרֵיסַר מַזָּלוֹת, מִסִּטְרָא דְּרָע. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית כה) שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים לְאֻמֹּתָם. (קהלת ז) דְּזֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים, וְרַשִׁיעַיָּא אִינּוּן אֲבִי אֲבוֹת הַטּוּמְאָה, דְּאִינּוּן טְמֵא מֵת וְשֶׁרֶץ, דִּמְטַמֵּא לְבַר נָשׁ מֵאֲוִירוֹ וּמִתּוֹכוֹ וּמִגַּבּוֹ. וַאֲפִילוּ תּוֹךְ תּוֹכוֹ דְּכַהֲנָא מִסְתָּאֵב בְּהוֹן. וּבְגִין דָּא (ויקרא כא) עַל כָּל נַפְשׁוֹת מֵת לֹא יָבֹא. דְּרָשָׁע קָרוּי מֵת. וּבוּצִינָא קַדִּישָׁא, לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא. (ע"כ).

לשון הקודש

רַע, מְטֻנָּף, מְסֹרָח, מִשִּׁפְחָה רָעָה הִיא סִרְכָה, שֶׁאֲחוּזָה בְּעֵרֶב רַב מְעֹרָבִים בְּיִשְׂרָאֵל. וַאֲחוּזָה בְּעֶצֶם וּבָשָׂר, שֶׁהֵם בְּנֵי עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, עֶצֶם מֵת וּבָשָׂר טָמֵא, בָּשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר (שמות כב) לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ.

וּכְמוֹ שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת מִצַּד שֶׁל הַטּוֹב, כָּךְ יֵשׁ שְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת מִצַּד הָרַע. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית כה) שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים לְאֻמֹּתָם. שֶׁזֶּה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים (קהלת ז), וְהָרְשָׁעִים הֵם אֲבִי אֲבוֹת הַטֻּמְאָה, שֶׁהֵם טְמֵא מֵת וְשֶׁרֶץ, שֶׁמְּטַמֵּא אֶת הָאָדָם מֵאֲוִירוֹ וּמִתּוֹכוֹ וּמִגַּבּוֹ. וַאֲפִלּוּ תּוֹךְ תּוֹכוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן נִטְמָא בָהֶם. וְלָכֵן (ויקרא כא) וְ[עַל כָּל נַפְשֹׁת מֵת לֹא יָבֹא. שֶׁרָשָׁע קָרוּי מֵת. וּהַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא.

הָכָא אַשְׁכַּחְנָא אַסְוָותָא לְגַבִּי, דְּאִתְּמַר בִּי (ישעיה נג) וְיִתֵּן אֶת רְשָׁעִים קִבְרוֹ. בָּתַר דִּקְבוּרָה דָא בְּגִין אַבָּא וְאִימָּא, דְּאִינּוּן בְּגָלוּתָא עִם יִשְׂרָאֵל, אִתְקַיָּים בִּי קְרָא וְלֹא יִטַּמָּא. אֱלִיָּהוּ, לָא תִתְעַכַּב מִלְּנַחְתָּא, דְּאַף עַל גַּב דְּאַנְתְּ כַּהֲנָא, לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ (לא) יִטַּמָּא. דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּגָלוּתָא, דְּאִיהִי קְבוּרָה לוֹן, וַאֲנָא קָבוּר בֵּינַיְיהוּ. בְּאוֹמָאָה עֲלָךְ, בְּשֵׁם יְיָ' חַי וְקַיָּים, לָא תִתְעַכַּב מִלְּנַחְתָּא. מַלְאֲכִין קַדִּישִׁין, מָאנֵי דְגַדְפִּין, בְּאוֹמָאָה עָלַיְיכוּ, טוּלוּ אוֹמָאָה דָא, וּסְלִיקוּ לָהּ עַל גַּדְפַּיְיכוּ. שְׁבוּעַת יְיָ' בְּחַ"י צַדִּיק וְקַיָּים עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. טוּלוּ אוֹמָאָה דָא, וּסְלִיקוּ לָהּ עַל גַּדְפַּיְיכוּ. בְּמַטְרוֹנִיתָא בִּיקָרָא דִּילָהּ, לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

כָּאן מָצָאנוּ רְפוּאָה אֵלַי, שֶׁנֶּאֱמַר בִּי (ישעיה נג) וַיִּתֵּן אֶת רְשָׁעִים קִבְרוֹ. אַחַר שֶׁקְּבוּרָה זוֹ מִשּׁוּם אַבָּא וְאִמָּא, שֶׁהֵם בַּגָּלוּת עִם יִשְׂרָאֵל, הִתְקַיֵּם בִּי הַכָּתוּב וְלֹא יִטַּמָּא. אֵלִיָּהוּ, לֹא תִתְעַכֵּב מִלֶּרֶדֶת, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁאַתָּה כֹּהֵן, לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ (לא) יִטַּמָּא. שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ בַּגָּלוּת, שֶׁהִיא קְבוּרָה לָהֶם, וַאֲנִי קָבוּר בֵּינֵיהֶם. בִּשְׁבוּעָה עָלֶיךָ בְּשֵׁם ה' חַי וְקַיָּם, אַל תִּתְעַכֵּב מִלֶּרֶדֶת. מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים בַּעֲלֵי כְנָפַיִם, בִּשְׁבוּעָה עֲלֵיכֶם, קְחוּ שְׁבוּעָה זוֹ וְהַעֲלוּהָ עַל כַּנְפֵיכֶם, שְׁבוּעַת ה' בְּחַ"י צַדִּיק וְקַיָּם עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, קְחוּ שְׁבוּעָה זוֹ וְהַעֲלוּ אוֹתָהּ עַל כַּנְפֵיכֶם בַּמַּלְכָּה, בַּכָּבוֹד שֶׁלָּהּ, לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

מַלְאָכִין עִלָּאִין, שְׁלִיחָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִימִינָא. וּמַלְאָכִין שְׁלִיחָן דִּילֵיהּ, מִשְּׂמָאלָא. וּמַלְאָכִים דְּאַבָּא וְאִמָּא, יֵהוֹן סָחְרִין לָהּ עֵילָא וְתַתָּא, וּמְכַסִּין לָהּ בְּאָת ו', בְּשִׁית גַּדְפִּין דִּילֵיהּ. דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה ו) שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם דְּשִׁבּוּעָה דִּילֵיהּ, דְּאִיהִי ה', רְבִיעָאָה. וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו דִּילָהּ, וּבִשְׁתַּיִם מְעוֹפְפִים לָהּ.

וְאַנְתְּ אֵלִיָּהוּ, דְּסְלִיקַת לְעֵילָא, לְעִילַּת הָעִילּוֹת, וְהוּא טָעִין לָךְ מִכָּל טוּב, נְחוֹת לְגַבָּהּ, וְתֶהֱוֵי כְּרוּב תְּחוֹתָא, לְנַחְתָּא בָךְ מְלֵאָה כָל טוּב. וּמַלְאָכִין דְּאַבָּא וְאִמָּא, דְּאִינּוּן יָ"ה, (ס"א אַסְתָּרוּ לָהּ) אַסְחָרוּ לָךְ, בְּנְחִיתוּ דִּילָהּ. וּמַלְאָכִין דְּבַעְלָהּ, בְּרָא דְּאַבָּא וְאִמָּא, ו', כַּסִּיאוּ לָהּ, וּמְעַפְּפִין לָהּ, בְּשִׁית גַּדְפִּין (דף רפ"ב ע"ב) אב"ג ית"ץ, וּבְל"ו דְּתַלְיָין מִנַּיְיהוּ כְּחֶשְׁבּוֹן ל"ו. וַדָּאי אִיהוּ שְׂרָפִים

לשון הקודש

מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים, שְׁלִיחֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִיָּמִין, וּמַלְאָכִים שְׁלוּחָיו מִשְּׂמֹאל, וּמַלְאָכִים שֶׁל אַבָּא וְאִמָּא, יִהְיוּ מַסְתִּירִים לָהּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וּמְכַסִּים אוֹתָהּ בָּאוֹת ו' בְּשֵׁשׁ כְּנָפָיו, שֶׁבּוֹ נֶאֱמַר (ישעיה ו) שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם וְגוֹ'. שֶׁשִּׁבּוּעָה שֶׁלּוֹ, שֶׁהִיא ה', רְבִיעִית. וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו שֶׁלָּהּ, וּבִשְׁתַּיִם מְעוֹפְפִים אוֹתָהּ.

וְאַתָּה אֵלִיָּהוּ, שֶׁעָלִיתָ לְמַעְלָה לְעִלַּת הָעִלּוֹת, וְהוּא טוֹעֵן אוֹתְךָ מִכָּל טוּב, רֵד אֵלֶיהָ, וְתִהְיֶה כְּרוּב תַּחְתֶּיהָ לְהוֹרִידָהּ בְּךָ מְלֵאָה כָל טוּב. וּמַלְאָכִים שֶׁל אַבָּא וְאִמָּא, שֶׁהֵם יָ"ה, (הִסְתִּירוּ אוֹתָהּ) סוֹבְבוּ אוֹתְךָ בִּירִידָתָהּ. וּמַלְאָכִים שֶׁל בַּעְלָהּ, בֵּן אַבָּא וְאִמָּא, ו', כִּסּוּ אוֹתָהּ, וּמְעוֹפְפִים אוֹתָהּ בְּשֵׁשׁ כְּנָפַיִם – אב"ג ית"ץ, וּבְל"ו שֶׁתְּלוּיִים מֵהֶם כְּחֶשְׁבּוֹן ל"ו. וַדַּאי זֶה

עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ. וּנְחִיתַת ה' (נ"א י"ה) דִּילֵיהּ, טְמִירָא מְכוּסָּה בְּהוֹן. וּמַלְאָכִין דְּאִינּוּן דְּצַדִּיק חַ"י עָלְמִין, אַסְמִיכוּ לָהּ עָלַיְיכוּ כְּחֵיוָן דְּסַמְכִי לְכֻרְסְיָיא.

דְּאַף עַל גַּב דְּהֵ"א דַּאֲצִילוּת, דְּשִׁמָּא דְיִהוָ"ה, אִיהִי סְמִיכַת לְכֻלְּהוּ, לֵית לְכוֹן לְפָרְחָא לְעֵילָּא, וּלְנַחְתָּא לְתַתָּא, בַּר מִינָּהּ. כְּאֲבָרִין דְּגוּפָא, דְּלֵית לְהוֹן תְּנוּעָה בַּר מִנִּשְׁמָתָא, דְּאֲבָרִין דְּאִית לָהּ, אִתְפְּשָׁטוּ עָלַיְיכוּ, לְסַמְכָא לְכוֹן בְּהוֹן. דְּהָכִי אִיהִי ה', כְּיַמָּא, אִי אִית לָהּ מָאנִין, מִתְמַלְיָין מִנָּהּ, וּמִתְפַּשְׁטִין בְּהוֹן, כַּנְּחָלִים דְּמִתְפַּשְׁטָן מִן יַמָּא עַל אַרְעָא. וְאִי לָאו, אִיהִי ה' בְּגַרְמָא יְחִידָאָה, בְּלָא אִתְפַּשְׁטוּתָא דְנַחֲלִין.

הָכִי מָאנִין דִּשְׁכִינְתָּא, אִינּוּן מַלְאָכִין קַדִּישִׁין לְעֵילָּא, וְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, אִי אִית בְּהוֹן מָאנֵי מִדּוֹת, מָאנֵי חֶסֶד חֲסִידִים, גִּבּוֹרִים מָאנֵי תוֹרָה, נְבִיאִים

לשון הקודש

שֹׁרְפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ. וְיוֹרֶדֶת ה' (י"ה) שֶׁלּוֹ, טְמִירָה מְכֻסָּה בָּהֶם. וּמַלְאָכִים שֶׁהֵם שֶׁל צַדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים, הִסְמִיכוּ אוֹתָהּ עֲלֵיכֶם כְּמוֹ הַחַיּוֹת שֶׁסּוֹמְכוֹת אֶת הַכִּסֵּא. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהֵ"א שֶׁל אֲצִילוּת שֶׁל שֵׁם שֶׁל יהו"ה הִיא תּוֹמֶכֶת לְכֻלָּם, אֵין לָכֶם לִפְרֹחַ לְמַעְלָה וְלָרֶדֶת לְמַטָּה חוּץ מִמֶּנָּה, כְּאֵיבְרֵי הַגּוּף שֶׁאֵין לָהֶם תְּנוּעָה, חוּץ מֵהַנְּשָׁמָה, שֶׁהָאֵיבָרִים שֶׁיֵּשׁ לָהּ הִתְפַּשְּׁטוּ עֲלֵיכֶם לִתְמֹךְ אֶתְכֶם בָּהֶם. שֶׁכָּךְ הִיא ה', כְּמוֹ יָם. אִם יֵשׁ לָהּ כֵּלִים, מִתְמַלְּאִים מִמֶּנָּה וּמִתְפַּשְּׁטִים בָּהֶם כְּמוֹ נְחָלִים שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים מֵהַיָּם עַל הָאָרֶץ. וְאִם לֹא, הִיא ה' בְּעֶצֶם יְחִידִי, בְּלִי הִתְפַּשְּׁטוּת הַנְּחָלִים.

כָּךְ כְּלֵי הַשְּׁכִינָה, הֵם מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים לְמַעְלָה, וְיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, אִם יֵשׁ בָּהֶם בַּעֲלֵי מִדּוֹת, בַּעֲלֵי חֶסֶד חֲסִידִים, גִּבּוֹרִים

וּכְתוּבִים, צַדִּיקִים, אַנְשֵׁי מַלְכוּת, דְּאִתְּמַר בְּהוּ (דניאל א) וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמוֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, בַּעֲמִידָה דְצִלּוֹתָא. בְּהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא אֲדֹנָ"י, מַלְכָּא דִּילָהּ יְהוָ"ה. וְהֵם חֲכָמִים וּנְבוֹנִים רָאשֵׁי יִשְׂרָאֵל. וְלָא רָאשֵׁי עֵרֶב רַב, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן, (איכה א) הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ. אִיהִי אִתְפַּשְׁטַת עָלַיְיהוּ בְּעֶשֶׂר סְפִירָן דִּילָהּ. בְּהַהוּא זִמְנָא, נָחִית עִלַּת הָעִלּוֹת, בְּיוֹד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, לְנַחְתָּא עָלַיְיהוּ, לְאָקָמָא שְׁכִינְתָּא עָלַיְיהוּ.

וּבְזִמְנָא (שמות ב) דְּוַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ, אִיהִי אַמְרַת, (שיר השירים א) שַׁלְּמָה אֶהְיֶה כְּעוֹטִיָּה, מְעוּטֶפֶת בְּגַרְמָא דְּלָא אִתְפַּשְׁטַת עָלַיְיהוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא צָוַוח עָלֵהּ וְאָמַר, (איכה א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד.

לשון הקודש

בַּעֲלֵי תוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים, צַדִּיקִים אַנְשֵׁי מַלְכוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (דניאל א) וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, בַּעֲמִידַת הַתְּפִלָּה, בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ אֲדֹנָ"י, מֶלֶךְ שֶׁלָּהּ יְהוָ"ה. וְהֵם חֲכָמִים וּנְבוֹנִים רָאשֵׁי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא רָאשֵׁי עֵרֶב רַב שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (איכה א) הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ. הִיא הִתְפַּשְׁטָה עֲלֵיהֶם בְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁלָּהּ. בְּאוֹתוֹ זְמַן יָרַד עִלַּת הָעִלּוֹת בְּיו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, לָרֶדֶת עֲלֵיהֶם וּלְהָקִים שְׁכִינָה עֲלֵיהֶם.

וּבִזְמַן שֶׁל (שמות ב) וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ, הִיא אוֹמֶרֶת: (שיר השירים א) שַׁלְּמָה אֶהְיֶה כְּעִטִּיָּה, מְעֻטֶּפֶת בְּעַצְמָהּ שֶׁלֹּא הִתְפַּשְׁטָה עֲלֵיהֶם. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צוֹוֵחַ עָלָיו וְאוֹמֵר: אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד.

אַדְהָכִי, קָם בּוּצִינָא קַדִּישָׁא וְאָמַר, רִבּוֹן עָלְמָא, הָא הָכָא רַעְיָא מְהֵימְנָא. דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (במדבר יב) **וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד, עַד כְּעַן וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ. הָא הָכָא וְהָאִישׁ מֹשֶׁה, דְּשָׁקִיל לְשִׁתִּין רִבּוֹא דְיִשְׂרָאֵל. וּבֵיהּ** (תהלים לג) **מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ. דְּבֵיהּ אִתְּמַר לְגַבֵּי דָּרָא דְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה,** (ישעיה נג) **וַיְיָ' הִפְגִּיעַ בּוֹ אֵת עֲוֹן כֻּלָּנוּ. וְאִיהוּ כָּלִיל בְּעֶשֶׂר מִדּוֹת, דִּבְגִינַיְיהוּ אֲמָרַת** (בראשית יח) **לֹא אַשְׁחִית בַּעֲבוּר הָעֲשָׂרָה. נְחִית עָלֵיהּ, לְאַשְׁגְּחָא עַל עָלְמָא, וְקַיֵּים מִילָּךְ, דְּאַנְתְּ קְשׁוֹט, וְכָל מִילָּךְ קְשׁוֹט.**

דְּאִיהוּ גָּמַל חֶסֶד עִם שְׁכִינְתָּא, וְקָטִיר שִׁפְחָה דִּילָהּ בִּגְבוּרָה, לְמֶהֱוֵי שִׁפְחָה אֲסִירָא תְּחוֹת גְּבִירְתָּהּ, בְּקִשּׁוּרָא דִתְפִלִּין. וְאִשְׁתְּדַל בְּגִינָהּ, בְּתוֹרַת אֱמֶת. (מלאכי ב) **תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ.**

לשון הקודש

בֵּין כָּךְ קָם הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְאָמַר, רִבּוֹן הָעוֹלָם, הֲרֵי כָּאן רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, שֶׁבּוֹ נֶאֱמַר (במדבר יב) וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד, עַד כָּעֵת (שמות ב) וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ. הֲרֵי כָּאן וְהָאִישׁ מֹשֶׁה, שֶׁשָּׁקוּל לְשִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּבוֹ (תהלים לג) מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ. שֶׁבּוֹ נֶאֱמַר עַל דּוֹר הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה, (ישעיה נג) וַה' הִפְגִּיעַ בּוֹ אֵת עֲוֹן כֻּלָּנוּ. וְהוּא כָּלוּל בְּעֶשֶׂר מִדּוֹת, שֶׁבִּגְלָלָן אָמַרְתָּ (בראשית יח) לֹא אַשְׁחִית בַּעֲבוּר הָעֲשָׂרָה. רֵד עָלָיו לְהַשְׁגִּיחַ עַל הָעוֹלָם וְקַיֵּם דְּבָרֶיךָ, שֶׁאַתָּה אֱמֶת וְכָל דְּבָרֶיךָ אֱמֶת.

שֶׁהוּא גָּמַל חֶסֶד עִם הַשְּׁכִינָה, וְקָשַׁר שִׁפְחָתָהּ בִּגְבוּרָה, לִהְיוֹת שִׁפְחָה אֲסוּרָה תַּחַת גְּבִרְתָּהּ בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, וְהִשְׁתַּדֵּל בִּגְלָלָהּ בְּתוֹרַת אֱמֶת, (מלאכי ב) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ. וְהִשְׁתַּדֵּל בָּהּ

וְאִשְׁתְּדַל בָּהּ, בַּנְּבִיאִים וּכְתוּבִים. בִּנְבִיאֵי, בְּכַמָּה נֶחָמוֹת. בַּכְּתוּבִים, בְּעֲשָׂרָה מִינֵי תְּהִלִּים. בְּצַדִּיק, בְּתִמְנֵיסַר בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא.

וּמָאֵרֵי מַתְנִיתִין, לָא אִשְׁתְּמוֹדְעָן לֵיהּ לְרַעְיָא מְהֵימְנָא. אֵלִיָּהוּ, בְּאוֹמָאָה עֲלָךְ בִּשְׁמָא דִיהוָ"ה, וּבִשְׁמֵיהּ מְפָרָשׁ, גַּלֵּי לֵיהּ לְכָל רֵישֵׁי מָאֵרֵי מַתְנִיתִין, דְּיִשְׁתְּמוֹדְעוּן לֵיהּ, וְלָא יִתְחַלֵּל יַתִּיר, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (לְגַבֵּי עָלְמָא) (ישעיה נג) וְהוּא מְחוֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ. לֵית לָךְ צוֹרֶךְ לְמֵיטַל רְשׁוּ דְּהָא אֲנָא שְׁלִיחָא דְּמָאֵרֵי עָלְמָא, וְיָדַעְנָא דְּאִי אַנְתְּ עָבִיד דָּא, דְּיוֹדֵי לָךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלֵיהּ, וְיִסְתַּלְּקוּן בְּנָךְ בְּגִינֵיהּ, עֵילָא וְתַתָּא. וְלָא תִתְעַכָּב לְמֶעְבַּד, לָא שָׁבוּעַ וְלָא חֹדֶשׁ וְלָא שָׁנָה, אֶלָּא מִיַּד. (כאן חסר).

רַעְיָא מְהֵימְנָא, מָאֵרֵי דְּפִסְחָא, בְּזִמְנָא דְשָׁלִיט עָלַיְיהוּ לֵיל שְׁמוּרִים, כֻּלְּהוּ צְרִיכִים לְמֶהֱוֵי

לשון הקודש

בַּנְּבִיאִים וּבַכְּתוּבִים. בַּנְּבִיאִים בְּכַמָּה נֶחָמוֹת. בַּכְּתוּבִים בַּעֲשָׂרָה מִינֵי תְּהִלִּים. בְּצַדִּיק בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה. **וּבַעֲלֵי** הַמִּשְׁנָה לֹא נוֹדְעוּ לְרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן. אֵלִיָּהוּ, בִּשְׁבוּעָה עָלֶיךָ בְּשֵׁם יְהוָ"ה וּבִשְׁמוֹ הַמְפֹרָשׁ, גַּלֵּה אוֹתוֹ לְכָל רָאשֵׁי בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁיֵּדְעוּ אוֹתוֹ וְלֹא יִתְחַלֵּל יוֹתֵר, שֶׁבּוֹ נֶאֱמַר (לְגַבֵּי הָעוֹלָם) (ישעיה נג) וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ. אֵין לְךָ צֹרֶךְ לְקַחַת רְשׁוּת, שֶׁהֲרֵי אֲנִי שָׁלִיחַ שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם, וְיָדַעְתִּי שֶׁאִם אַתָּה עוֹשֶׂה כֵּן, שֶׁיּוֹדֶה לְךָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלָיו, וְיַעֲלוּ בָנֶיךָ בִּגְלָלוֹ, מַעְלָה וּמַטָּה. וְלֹא תִתְעַכֵּב לַעֲשׂוֹת לֹא שָׁבוּעַ, וְלֹא חֹדֶשׁ, וְלֹא שָׁנָה, אֶלָּא מִיַּד.

רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, בַּעֲלֵי הַפֶּסַח, בִּזְמַן שֶׁשּׁוֹלֵט

שְׁמוּרִים, וּנְטוּרִים מֵחָמֵץ וּשְׂאוֹר בְּכָל שֶׁהוּא, וְכָל מַאֲכָלִים וּמַשְׁקִים (ס"א מָאנֵי דִּפְסָחָא) כֻּלְּהוּ נְטוּרִין. וּמַאן דְּנָטִיר לוֹן מֵחָמֵץ וּשְׂאוֹר. גּוּפֵיהּ, אִיהוּ נָטִיר מִיֵּצֶר הָרָע לְתַתָּא, וְנִשְׁמְתָא לְעֵילָא. וְאִתְּמַר בֵּיהּ, (תהלים ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע. בְּגִין דְּהָא אִתְעָבִיד גּוּפֵיהּ קֹדֶשׁ, וְנִשְׁמָתֵיהּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. וְאִתְּמַר בְּיֵצֶר הָרָע (ויקרא כב) וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ, (במדבר א) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת.

פֶּסַח, דְּרוֹעָא יְמִינָא דְּאַבְרָהָם, כֶּסֶף מְזוּקָק. מָאן דְּעָרַב בֵּיהּ עוֹפֶרֶת, מְשַׁקֵּר לֵיהּ. הָכִי מָאן דְּעָרַב חָמֵץ אוֹ שְׂאוֹר כָּל שֶׁהוּא בְּמַצָּה, כְּאִלּוּ מְשַׁקֵּר חוֹתָמָא דְּמַלְכָּא. וְהָכִי מָאן דְּעָרַב בְּטִפָּה דִּילֵיהּ שׁוּם תַּעֲרוּבֶת, כְּאִילּוּ מְשַׁקֵּר חוֹתָמָא דְּמַלְכָּא, דָּא בְדָא תַּלְיָיא.

לשון הקודש

עֲלֵיהֶם לֵיל שִׁמּוּרִים, כֻּלָּם צְרִיכִים לִהְיוֹת שְׁמוּרִים, וּשְׁמוּרִים מֵחָמֵץ וּשְׂאוֹר בְּכָל שֶׁהוּא, וְכָל הַמַּאֲכָלִים וְהַמַּשְׁקִים (כְּלֵי הַפֶּסַח) כֻּלָּם שְׁמוּרִים. וּמִי שֶׁשּׁוֹמְרָם מֵחָמֵץ וּשְׂאוֹר, גּוּפוֹ שָׁמוּר מִיֵּצֶר הָרָע לְמַטָּה, וְנִשְׁמָתוֹ לְמַעְלָה, וּבוֹ נֶאֱמַר (תהלים ה) לֹא יְגֻרְךָ רָע. מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי גּוּפוֹ נַעֲשָׂה קֹדֶשׁ, וְנִשְׁמָתוֹ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וְנֶאֱמַר בַּיֵּצֶר הָרָע (ויקרא כב) וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ, (במדבר א) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת.

פֶּסַח, זְרוֹעַ יָמִין שֶׁל אַבְרָהָם, כֶּסֶף מְזֻקָּק. מִי שֶׁעֵרַב בּוֹ עוֹפֶרֶת, מְשַׁקֵּר אוֹתוֹ. כָּךְ מִי שֶׁעֵרַב חָמֵץ אוֹ שְׂאוֹר כָּל שֶׁהוּא בַּמַּצָּה, כְּאִלּוּ מְשַׁקֵּר בְּחוֹתַם הַמֶּלֶךְ. וְכָךְ מִי שֶׁעֵרַב בַּטִּפָּה שֶׁלּוֹ שׁוּם תַּעֲרֹבֶת, כְּאִלּוּ מְשַׁקֵּר אֶת חוֹתַם הַמֶּלֶךְ. זֶה בָּזֶה תָּלוּי.

רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא דְיִצְחָק. תַּמָּן דִּינֵי נְפָשׁוֹת, וַעֲקֵדָה דְיִצְחָק תַּמָּן הָוָה. דְּעָקִיד לֵיהּ אַבְרָהָם. קְשׁוֹרָא דְתְפִלָּה דְדָיִד, דּוּמְיָא דַעֲקֵדָה דְיִצְחָק. זַכָּאָה אִיהוּ בְּרָא דְאִתְעֲקַד בַּאֲבוֹי, וְאִתְקְשַׁר בֵּיהּ, לְמֶעְבַּד עוֹבָדוֹהִי, בְּאוֹרַיְיתָא וּבְמִצְוָה. וְזַכָּאָה עֶבֶד דְּאִתְקְשַׁר תְּחוֹת רַבֵּיהּ, לְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ, אִיהוּ בַּאֲתָר דְּבְרָא דְמַלְכָּא.

מְטַטְרוֹ"ן, זַכָּאָה אַנְתְּ, וְזַכָּאִין בְּנָךְ, דְּאִינּוּן קְשִׁירִין וַעֲקִידִין בִּתְפִלִּין תְּחוֹת רְשׁוּתָא דְמָארָךְ. וּבְגִין דָּא, אַף עַל גַּב דְּאַנְתְּ עֶבֶד לְמָארָךְ, מַלְכָּא אַנְתְּ עַל כָּל מְמָנָן דְּשְׁאַר עַמִּין. מַלְכָּא עַל כָּל מַלְאָכִין. מַלְכָּא, דְּשֵׁדִים וְכָל מַשְׁרְיָיתֵיהּ, דַּחֲלִין מִנָּךְ. מָאן גָּרִים דָּא, בְּגִין דְּאַנְתְּ שְׁרַפְרָף לְמָארָךְ, וְאַנְתְּ מְשַׁמֵּשׁ לְמָארָךְ. שַׁדַּי דְּמְזוּזָה לְבַר, שׁוֹמֵר הַפֶּתַח. יְהוָ"ה דְּאִיהוּ מָארָךְ, מִלְּגָאו.

לשון הקודש

רֹאשׁ הַשָּׁנָה, זְרוֹעַ שְׂמֹאל שֶׁל יִצְחָק, שָׁם דִּינֵי נְפָשׁוֹת, וַעֲקֵדַת יִצְחָק שָׁם הָיְתָה, שֶׁעֲקָדוֹ אַבְרָהָם. קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלָּה שֶׁל יָד כְּמוֹ עֲקֵדַת יִצְחָק. אַשְׁרֵי הַבֵּן שֶׁנֶּעֱקַד בְּאָבִיו וְנִקְשַׁר בּוֹ לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂהוּ בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוָה, וְאַשְׁרֵי הָעֶבֶד שֶׁנִּקְשַׁר תַּחַת רַבּוֹ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ, הוּא בַּמָּקוֹם שֶׁל בֶּן הַמֶּלֶךְ. **מְטַטְרוֹ"ן**, אַשְׁרֶיךָ וְאַשְׁרֵי בָנֶיךָ, שֶׁהֵם קְשׁוּרִים וַעֲקוּדִים בִּתְפִלִּין תַּחַת רְשׁוּת רִבּוֹנְךָ. וְלָכֵן, אַף עַל גַּב שֶׁאַתָּה עֶבֶד לְרִבּוֹנְךָ, מֶלֶךְ אַתָּה עַל כָּל הַמְמֻנִּים שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים, מֶלֶךְ עַל כָּל הַמַּלְאָכִים, מֶלֶךְ שֶׁשֵּׁדִים וְכָל מַחֲנוֹתֵיהֶם פּוֹחֲדִים מִמְּךָ. מִי גָּרַם אֶת זֶה? מִשּׁוּם שֶׁאַתָּה שְׁרַפְרָף לְרִבּוֹנְךָ וְאַתָּה מְשַׁמֵּשׁ אֶת רִבּוֹנְךָ. שַׁדַּי שֶׁל הַמְּזוּזָה מִבַּחוּץ, שׁוֹמֵר

וְהָכִי אִיהוּ כַּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית לְשַׁלְטָאָה עַל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּאִיהוּ טוֹב מְטַטְרוֹ"ן. רָע סָמָאֵל, שֵׁד, מַלְכָּא דְשֵׁדִים. (דף רפ"ג ע"א) מְטַטְרוֹן מַלְאָךְ, מַלְכָּא דְמַלְאָכִים. אֲבָל מִסִּטְרָא דְאִילָנָא דְחַיֵּי, שַׁדַּי אִיהוּ יְסוֹד. וּבְגִין דָּא לְמַטָּה, שְׁנַיִם, עֶבֶד וְרַבּוֹ, דְּלָאו אִינּוּן יִחוּדָא חָדָא, וּלְמַעְלָה, אֶחָד. תִּפְאֶרֶת יְסוֹד, דְּגוּף וּבְרִית חַשְׁבִּינָן חַד, דְּאִיהִי עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא וְצַדִּיק.

כְּגַוְונָא דִּתְפִלִּין דְּרֹאשׁ, דְּאִיהוּ בִּינָה עַל תִּפְאֶרֶת, מִסִּטְרָא דְאִילָנָא דְחַיֵּי דַּאֲצִילוּת, וּמַלְכוּת תְּפִלָּה דְיָד. הָכִי לְתַתָּא בְּאִילָנָא דְחַיֵּי דִּבְרִיאָה, מִסִּטְרָא דְכֻרְסְיָיא עִלָּאָה, תְּפִלִּין דְּרֹאשׁ מְטַטְרוֹן. תְּפִלִּין דְּיַד דִּילֵיהּ, כִּסֵּא תַחְתּוֹן. וְהַאי אִיהוּ דְאָמַר נָבִיא עָלֵיהּ, (ירמיה יז) כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן.

לשון הקודש

הַפֶּתַח. יְהוָ"ה שֶׁהוּא רִבּוֹנְךָ מִבִּפְנִים.

וְכָךְ הוּא כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹרֵד לִשְׁלֹט עַל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא טוֹב מְטַטְרוֹ"ן. רָע סָמָאֵל, שֵׁד, מֶלֶךְ הַשֵּׁדִים. מְטַטְרוֹן מַלְאָךְ, מֶלֶךְ הַמַּלְאָכִים. אֲבָל מִצַּד עֵץ הַחַיִּים, שַׁדַּי הוּא יְסוֹד. וְלָכֵן לְמַטָּה שְׁנַיִם, עֶבֶד וְרַבּוֹ, שֶׁאֵינָם יִחוּד אֶחָד, וּלְמַעְלָה אֶחָד. תִּפְאֶרֶת יְסוֹד, שֶׁגּוּף וּבְרִית נֶחְשָׁבִים לְאֶחָד, שֶׁהִיא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְצַדִּיק.

כְּמוֹ שֶׁתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהוּא בִּינָה עַל תִּפְאֶרֶת, מִצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים שֶׁל אֲצִילוּת, וּמַלְכוּת תְּפִלָּה שֶׁל יָד – כָּךְ לְמַטָּה בְּעֵץ הַחַיִּים שֶׁל בְּרִיאָה, מִצַּד הַכִּסֵּא הָעֶלְיוֹן, תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ מְטַטְרוֹן. תְּפִלִּין שֶׁל יָד שֶׁלּוֹ, כִּסֵּא תַחְתּוֹן. וְזֶהוּ מַה שֶׁאָמַר עָלָיו הַנָּבִיא, (ירמיה יז) כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן.

אֲבָל מִסִּטְרָא דְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּקִשּׁוּרָא דִתְפִלִּין, אִתְקְשַׁר יֵצֶר הָרָע תְּחוֹת יֵצֶר הַטּוֹב, כְּעַבְדָּא תְּחוֹת מָארֵיהּ, בְּקָלָא דְאוֹרַיְיתָא, בְּקָלָא דִצְלוֹתָא, בְּקוֹל דְּשׁוֹפָר. קָלָא אִיהוּ רוּמַ"ח לְגַבֵּיהּ. וְדָא קוֹל הַשּׁוֹפָר, קוֹל דְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ כָּלִיל אֵשָׁא מַיָּא וְרוּחָא. דְּאִינּוּן תְּלַת אֲבָהָן, דִּבְהוֹן הי"ו, ה' בְּאַבְרָהָם, י' בְּיִצְחָק, בְּכָל אֲתָר ה' דְּשָׁלִיט עַל י' דִּינָא הוּא, וְהַאי אִיהוּ ה"י מִן אֱלֹהִים. וּבְגִין דָּא (תהלים מז) עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה. ו' מִן וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב, וְדָא רוּחַ הַשּׁוֹפָר, שְׁכִינְתָּא מָנָא דְכֻלְּהוּ תְּלַת, וְאִיהוּ ה' מִן הַשּׁוֹפָר.

דְּאִינּוּן י' שׁוֹפָרוֹת, דְּאִינּוּן קשר"ק קש"ק קר"ק, מִתְלַבְּשִׁין בְּהוֹן הֵ"א יו"ד וָא"ו הֵ"א, דְּכָל אַתְוָון אִלֵּין (ס"א אינון) דִּינִין לְסִטְרִין אַחֲרָנִין וּלְחַיָּיבָיָא.

לשון הקודש

אֲבָל מִצַּד עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּקֶשֶׁר הַתְּפִלִּין נִקְשָׁר יֵצֶר הָרָע תַּחַת יֵצֶר הַטּוֹב כְּמוֹ עֶבֶד תַּחַת רַבּוֹ, בְּקוֹל הַתּוֹרָה, בְּקוֹל הַתְּפִלָּה, בְּקוֹל הַשּׁוֹפָר. קוֹל שֶׁהוּא רוּמַ"ח אֵלָיו, וְזֶה קוֹל הַשּׁוֹפָר, קוֹל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁכָּלוּל מֵאֵשׁ מַיִם וְרוּחַ, שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה אָבוֹת שֶׁבָּהֶם הי"ו, ה' בְּאַבְרָהָם, י' בְּיִצְחָק. בְּכָל מָקוֹם ה' שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל י' – דִּין הוּא, וְזֶהוּ ה"י מֵאֱלֹהִים, וְלָכֵן (תהלים מז) עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה. ו' מִן וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב, וְזֶה רוּחַ הַשּׁוֹפָר. שְׁכִינָה כְּלִי שֶׁל כָּל הַשָּׁלֹשׁ, וְהוּא ה' מִן הַשּׁוֹפָר.

שֶׁהֵם עֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, שֶׁהֵם קשר"ק קש"ק קר"ק, מִתְלַבְּשִׁים בָּהֶם הֵ"א יו"ד וָא"ו הֵ"א. שֶׁכָּל הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ (הֵן) דִּינִים לִצְדָדִים אֲחֵרִים וְלָרְשָׁעִים.

השלמה מהחשמטות (סימן י"ז)

וְכָל אַתְוָון אִלֵּין אִינּוּן (ס"א דִינִין) **לְסִטְרִין אַחֲרָנִין וּלְחַיָּבַיָּא, אִינּוּן כְּשַׁלְשְׁלַאִין וְרוּמְחִין לְשַׁיְיפִין. תְּרוּעָה שַׁלְשֶׁלֶת וּתְרֵין תְּרוּעוֹת בַּעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת וְאִינּוּן חַד מִן קשר"ק, וְתִנְיָינָא מִן קר"ק, וְאִינּוּן עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא.**

וְתַנְיָא צַדִּיק כָּל חַד עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא יִשְׂרָאֵל. שְׁלִישִׁיָּה לִתְקִיעָה דְאַבְרָהָם רַחֲמִין פְּשׁוּטִים וְלִשְׁבָרִים דְּיִצְחָק דִּינִין תַּבְרִין דְּלִבָּא, דִּשְׁבָרִים לְשׁוֹן תְּבִירוּ אִינּוּן, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כ"ג) **שַׁבֵּר תְּשַׁבֵּר מַצֵּבוֹתֵיהֶם. צַדִּיק אִיהוּ שַׁלְשֶׁלֶת תְּלִיתָאָה מְמוּצָע בֵּין צְבָאוֹת דִּילֵיהּ תְּרֵין שִׁפְוָון, תְּקִיעָה לְפָנֶיהָ וּתְקִיעָה לְאַחֲרֶיהָ.**

שְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת כֶּסֶף אִתְקְרִיאוּ כַּד נָטְלֵי מִרַחֲמֵי דְאִיהוּ יְמִינָא, שְׁנַיִם כְּרוּבִים זָהָב אִתְקְרִיאוּ

לשון הקודש

השלמה מהחשמטות סימן יז

וְכָל הָאוֹתִיּוֹת הָאֵלּוּ הֵן (דִּינִים) לִצְדָדִים אֲחֵרִים וּלְחַיָּבִים, הֵן כְּשַׁלְשְׁלָאוֹת וּרְמָחִים לָאֵיבָרִים. תְּרוּעָה שַׁלְשֶׁלֶת וּשְׁתֵּי תְּרוּעוֹת בַּעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, וְהֵם אֶחָד מִן קשר"ק, וְשֵׁנִי מִן קר"ק, וְהֵם הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

וְלָמַדְנוּ, צַדִּיק כָּל אֶחָד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי – יִשְׂרָאֵל. שְׁלִישִׁיָּה לַתְּקִיעָה שֶׁל אַבְרָהָם רַחֲמִים פְּשׁוּטִים, וְלַשְּׁבָרִים שֶׁל יִצְחָק דִּינִים שׁוֹבְרִים אֶת הַלֵּב, שֶׁשְּׁבָרִים לְשׁוֹן שְׁבִירָה הֵם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כג) [וְ]שַׁבֵּר תְּשַׁבֵּר מַצֵּבֹתֵיהֶם. צַדִּיק הוּא שַׁלְשֶׁלֶת שְׁלִישִׁי מְמֻצָּע בֵּין צְבָאוֹת שֶׁלּוֹ שְׁתֵּי שִׁפָּתַיִם, תְּקִיעָה לְפָנֶיהָ וּתְקִיעָה לְאַחֲרֶיהָ.

שְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת כֶּסֶף נִקְרָאוֹת כַּאֲשֶׁר

מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה דְתַמָּן כְּרוּבִים, וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל. וְכֻלְּהוּ עֶשֶׂר אִתְקְשָׁרוּ בְקֶשֶׁר אֶחָד דְּאִיהוּ סִימָן קש"ר תקיע"ה שברי"ם תרוע"ה.

לְקָבְּלִיהּ קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִילִין וְאוּקְמוּהָ רַבָּנָן, הֵרְאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִילִין וְדָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא קִשּׁוּרָא דִתְלַת אֲבָהָן לְעֵילָא, וְצַדִּיק קִשּׁוּרָא דְנֶצָ"ח הו"ד יְסו"ד. וְהַאי אִיהוּ קֶשֶׁר בְּתוֹךְ קֶשֶׁר, חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם לְמֶהֱוֵי חַמְרָא דְאוֹרַיְיתָא נָטִיר מִלְּגָאו, וְהָכִי חוּלְיָא לֵית פָּחוֹת מִתְלַת כְּרִיכָן. וְדָא שְׁכִינְתָּא דְאִיהִי בַּת יְחִידָא קִשּׁוּרָא בְשִׁין דְשַׁבָּת, אִיהוּ אוֹת דִתְפִלִּין קִשּׁוּרָא בְשִׁין דִתְפִלִּין דְאִיהִי תְלַת עַנְפֵּי דְאַבָּהָן. וְדָא י"ש דְשַׁד"י אִשְׁתָּאַר דַלְיָ"ת לְמֶהֱוֵי אַרְבַּע בָּתֵּי דִתְפִלִּין.

לשון הקודש

נוֹטְלִים מֵרַחֲמִים שֶׁהוּא יָמִין. שְׁנַיִם כְּרוּבִים זָהָב נִקְרָאִים מִצַּד הַגְּבוּרָה שֶׁשָּׁם כְּרוּבִים, וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל. וְכָל הָעֶשֶׂר נִקְשָׁרִים בְּקֶשֶׁר אֶחָד שֶׁהוּא סִימַן קֶשֶׁ"ר – תְּקִיעָ"ה שְׁבָרִי"ם תְּרוּעָ"ה.

כְּנֶגְדּוֹ קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, וּבֵאֲרוּהוּ חֲכָמִים, הֵרְאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, וְזֶה עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, קִשּׁוּר שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת לְמַעְלָה, וְצַדִּיק קִשּׁוּר שֶׁל נֵצַ"ח הו"ד יְסו"ד. וְזֶהוּ קֶשֶׁר בְּתוֹךְ קֶשֶׁר, חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, לִהְיוֹת הַיַּיִן שֶׁל הַתּוֹרָה שָׁמוּר מִבִּפְנִים, וְכָךְ חֻלְיָה אֵין פָּחוֹת מִשָּׁלֹשׁ כְּרִיכוֹת. וְזוֹ הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא בַּת יְחִידָה קִשּׁוּרָה בָּאוֹת שִׁי"ן שֶׁל שַׁבָּת, הִיא אוֹת שֶׁל תְּפִלִּין קִשּׁוּרָה בָּאוֹת שִׁי"ן שֶׁל הַתְּפִלִּין, שֶׁהִיא שְׁלֹשָׁה עֲנָפִים שֶׁל הָאָבוֹת, וְזֶה אוֹתִיּוֹת י"ש שֶׁל שַׁד"י. נִשְׁאֲרָה אוֹת דָלְי"ת לִהְיוֹת אַרְבָּעָה בָּתֵּי הַתְּפִלִּין.

בְּהַאי קִשּׁוּרָא אִתְקַשַּׁר שֵׁ"ד בְּשַׁלְשֶׁלֶת, בְּקִשּׁוּרָא דִתְפִלִּין בְּזִמְנָא דְאִיהוּ קַשִּׁיר. אִם יַצִּילֵהוּ אֱלוֹהַּ יִפְטוֹר גַּרְמֵיהּ מִשַּׁלְשֶׁלָאָה דְּמַלְכָּא. בְּגִין דִּתְרוּעָה אִיהִי בַּדַּעַת וְאִיהִי עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, קֶשֶׁר תְּלַת אֲבָהָן. אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, וְלֹא אָמַר שׁוֹמְעֵי. וּמִיַּד דְּאִתְקַשַּׁר שְׂמֹאלָא בִּימִינָא, אִתְכַּפְיָיא דִינָא וְאִתְגַּבַּר רַחֲמֵי.

וְקִשּׁוּרָא דְתַרְוַוּיְיהוּ דַּעַת. שַׁלְשֶׁלֶת קָשׁוּר בִּתְקִיעָה וּשְׁבָרִים. וְעַל דָּא פֶּסַח יְמִינָא, רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׂמָאלָא, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא מַתָּן תּוֹרָה. וְאִינוּן שִׁבְעָה בְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת, וְאִינוּן שְׁכִינָה עִלָּאָה כְּלִילָא מִשֶּׁבַע סְפִירָן. שְׁכִינָה תַּתָּאָה בַּת שֶׁבַע וְאִינוּן אַרְבִּיסָר. עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא כַּלִּיל תַּרְוַוּיְיהוּ בְּי"ד יְהוָ"ה יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְכָל שֶׁבַע מִסִּטְרָא

לשון הקודש

בְּזֶה הַקֶּשֶׁר נִקְשָׁר שֵׁ"ד בְּשַׁלְשֶׁלֶת בַּקֶּשֶׁר שֶׁל הַתְּפִלִּין בִּזְמַן שֶׁהוּא קָשׁוּר. אִם יַצִּילֵהוּ אֱלוֹהַּ, יִפְטֹר עַצְמוֹ מִשַּׁלְשֶׁלְאוֹת הַמֶּלֶךְ, מִשּׁוּם שֶׁתְּרוּעָה הִיא בַּדַּעַת וְהִיא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, קֶשֶׁר שֶׁל שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, וְלֹא אָמַר שׁוֹמְעֵי. וּמִיַּד שֶׁנִּקְשָׁר הַשְּׂמֹאל בַּיָּמִין, נִכְפֶּה הַדִּין וּמִתְגַּבְּרִים הָרַחֲמִים.

וְהַקֶּשֶׁר שֶׁל שְׁנֵיהֶם – דַּעַת. שַׁלְשֶׁלֶת קְשׁוּרָה בִּתְקִיעָה וּשְׁבָרִים. וְעַל זֶה פֶּסַח הוּא יָמִין, רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא שְׂמֹאל, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא מַתַּן תּוֹרָה. וְאֵלּוּ שִׁבְעָה בְשִׁבְעָה [וְשִׁבְעָה] מוּצָקוֹת, וְהֵם שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה כְּלוּלָה מִשֶּׁבַע סְפִירוֹת. שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה בַּת שֶׁבַע, וְהֵם אַרְבַּע עֶשְׂרֵה. הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי כָּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם

דִּשְׁכִינְתָּא. הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קי"ט) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ, לְקַבְּלָהָא עַבְדִין שֶׁבַע הַקָּפוֹת.

סוּכָּ"ה יאהדו"נהי, כ"ו ה"ס. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לוּלָב, וּשְׁכִינְתָּא אֶתְרוֹג. לוּלָב דּוֹמֶה לְגוּפָא וְאֶתְרוֹג לְלִבָּא. וּבְגוּפָא אִית חַ"י חוּלְיָין, לוּלָב חַ"י נִעְנוּעִין דְּלוּלָב. וּבִנְטִילַת לוּלָב חַ"י נִעְנוּעִין בְּאָנָא ה', חַ"י נִעְנוּעִין בְּהוֹדוּ לַה', חַ"י נִעְנוּעִין תְּחִילָה וָסוֹף ע"ב, לְמִבְרַח בְּהוֹן ע"ב מְמָנָן דְּמִמַּנָּן עַל רוּחִין בִּישִׁין וּטְלָלִין בִּישִׁין.

שִׁבְעַת יוֹמֵי דְסוּכָּה שֶׁבַע סְפִירָן. סֻכָּה אִימָּא עִלָּאָה דְּמִסָּכְּכָא עֲלַיְיהוּ. נִסּוּךְ הַמַּיִם וְנִיסּוּךְ הַיַּיִן מִסִּטְרָא דִימִינָא וּשְׂמָאלָא וְחַג שְׁמִינִי חַג עֲצֶרֶת שְׁכִינְתָּא תַתָּאָה, בְּרַתָּא דְמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא. אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם,

לשון הקודש

בְּי"ד – יְהוֹ"ה יוֹ"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְכָל שֶׁבַע מִצַּד הַשְּׁכִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קיט) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ. כְּנֶגְדָּהּ עוֹשִׂים שֶׁבַע הַקָּפוֹת.

סוּכָּ"ה יאהדונה"י, כ"ו ה"ס. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לוּלָב, וְהַשְּׁכִינָה אֶתְרוֹג. לוּלָב דּוֹמֶה לַגּוּף, וְאֶתְרוֹג דּוֹמֶה לַלֵּב. וּבַגּוּף יֵשׁ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה חֻלְיוֹת, לוּלָב שְׁמוֹנֶה עָשָׂר נִעְנוּעִים שֶׁל הַלּוּלָב. וּבִנְטִילַת הַלּוּלָב שְׁמוֹנֶה עָשָׂר נִעְנוּעִים בְּאָנָא ה', שְׁמוֹנֶה עָשָׂר נִעְנוּעִים בְּהוֹדוּ לַה', שְׁמוֹנֶה עָשָׂר נִעְנוּעִים תְּחִלָּה וָסוֹף – ע"ב. לְהַבְרִיחַ בָּהֶם ע"ב מְמֻנִּים שֶׁמְּמֻנִּים עַל רוּחוֹת רָעוֹת וּטְלָלִים רָעִים.

שִׁבְעַת יְמֵי הַסֻּכָּה – שֶׁבַע סְפִירוֹת. סֻכָּה – אִמָּא עִלָּיוֹנָה שֶׁמְּסוֹכֶכֶת עֲלֵיהֶם. נִסּוּךְ הַמַּיִם וְנִסּוּךְ הַיַּיִן – מִצַּד שֶׁל יָמִין וּשְׂמֹאל, וְחַג שְׁמִינִי חַג עֲצֶרֶת שְׁכִינָה

לְצִיפָּרָא דִּמְצַפְּצְפִין לָהּ בְּנָהָא בְּכָל יוֹמָא בְּכַמָּה צִפְּצוּפִין, וְאִיהִי רְבִיעַת עֲלַיְיהוּ. בָּתַר דְּאִתְרָבִיאוּ גַּדְפַּיְיהוּ דִּבְנָהָא, פַּרְחוּ כֻּלְּהוּ בָּתַר אִימָּא.

צַיָּיד חַד הָוָה חַכִּים, בָּעָא לְצַיְּדָא לוֹן. מָה עָבַד צַיָּיד, נָטַל לְאִימָּא דִּילְהוֹן וְקָשִׁיר לָהּ, וְאִיהִי צַוְוחַת בְּגִין בְּנָהָא, שָׁמְעוּ בְּנִין קַלָּהּ וְנַחְתּוּ לְגַבָּהּ וְקַשִּׁירוּ לוֹן. כְּגַוְונָא דָא אִימָּא עִלָּאָה דְּאִתְּמַר בָּהּ (דברים כ"ב) וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים, וְאִינוּן יִשְׂרָאֵל מְצַפְּצְפִין לָהּ בְּכַמָּה צִפְּצוּפִין דִּצְלוֹתִין וְכו': (עד כאן מהחשמטות).

אִינוּן כְּשַׁלְשֶׁלָאִין וְרוּמְחִין וְסַיְיפִין. תְּרוּעָה שַׁלְשֶׁלֶת אִיהִי. וּתְרֵי תְּרוּעוֹת אִית בְּעַשְׂרָה שׁוֹפָרוֹת. וְאִינוּן חַד.

לשון הקודש

תַּחְתּוֹנָה, בַּת הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה. אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם. לְצִפּוֹר שֶׁמְּצַפְּצְפִים לָהּ בָּנֶיהָ בְּכָל יוֹם בְּכַמָּה צִפְּצוּפִים, וְהִיא רוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם. אַחַר שֶׁנִּגְדְּלוּ כַּנְפֵיהֶם שֶׁל בָּנֶיהָ, עָפוּ כֻּלָּם אַחַר אִמָּם.

צַיָּד אֶחָד הָיָה חָכָם, רָצָה לָצוּד אוֹתָם. מָה עָשָׂה הַצַּיָּד? נָטַל אֶת הָאֵם שֶׁלָּהֶם וְקָשַׁר אוֹתָהּ, וְהִיא צוֹוַחַת בִּגְלַל בָּנֶיהָ. שָׁמְעוּ הַבָּנִים קוֹלָהּ וְיָרְדוּ אֶצְלָהּ וְקָשְׁרוּ אוֹתָם. כְּמוֹ זֶה הָאִמָּא הָעֶלְיוֹנָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (דברים כב) וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים, וְאֵלּוּ יִשְׂרָאֵל מְצַפְּצְפִים אֵלֶיהָ בְּכַמָּה צִפְּצוּפִים שֶׁל תְּפִלּוֹת וְכו': (עד כאן מהחשמטות)

הֵם כְּמוֹ שַׁלְשֶׁלָאוֹת וּרְמָחִים וַחֲרָבוֹת. תְּרוּעָה הִיא שַׁלְשֶׁלֶת. וּשְׁתֵּי תְּרוּעוֹת יֵשׁ בַּעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, וְהֵן אַחַת.

דְּאִתְּמַר בָּהּ וְהָאֵם רוֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים (או עַל הַבֵּיצִים וְאֵינוּן). יִשְׂרָאֵל מְצַפְּצְפִין לָהּ בְּכַמָּה צִפְּצוּפִין דִּצְלוֹתִין, וְאִיהִי לָא בַעְיָא לְנַחְתָּא לְגַבַּיְיהוּ. יִשְׂרָאֵל מַה עָבְדִין. נָטְלִין אִמָּא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא בַּהֲדַיְיהוּ, וְקַשְׁרִין לָהּ בְּקִשּׁוּרָא דִּתְפִלִּין. כַּד מָטָאן לִקְרִיאַת שְׁמַע, קָרָאן בְּנִין דִּילָהּ בְּשִׁית תֵּיבִין דְּיִיחוּדָא, דְּאִינוּן (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ' אֱלֹהֵינוּ יְיָ' אֶחָד, הָא קָא נַחְתִּין לְגַבֵּי אִמְּהוֹן, קַשְׁרִין לוֹן עִמָּהּ. וְהַאי אִיהִי (ויקרא כג) אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם, דְּאִיהוּ עוֹנָתָהּ, כְּמוֹ מוֹעֲדֵי.

הָכִי בְּגַוְונָא דָא מַצָּה, בָּהּ מְזַמְּנִין לְשִׁבְעָה יוֹמִין דְּפֶסַח. מְזַמְּנִין לְשִׁבְעָה יוֹמִין דְּסֻכּוֹת, בְּשִׁבְעָה מִינֵי, דְּאִינוּן לוּלָב, וְאֶתְרוֹג, וְג' הֲדַסִּים, וּב' בַּדֵּי עֲרָבָה. שְׁבוּעוֹת, קָרָאן לוֹן בְּאוֹרַיְיתָא. רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹמָא דְּדִינָא, כָּל חַד בְּמִינֵיהּ.

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (דברים כב) וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרֹחִים (או עַל הַבֵּיצִים. וְהֵם). יִשְׂרָאֵל מְצַפְּצְפִים לָהּ בְּכַמָּה צִפְּצוּפֵי תְּפִלָּה, וְהִיא לֹא רוֹצָה לָרֶדֶת אֲלֵיהֶם. מָה עוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל? לוֹקְחִים אֶת הָאִמָּא, שֶׁהִיא שְׁכִינָה אֲלֵיהֶם, וְקוֹשְׁרִים אוֹתָהּ בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, וּכְשֶׁמַּגִּיעִים לִקְרִיאַת שְׁמַע, קוֹרְאִים בָּנֶיהָ בְּשֵׁשׁ תֵּבוֹת הַיִּחוּד, שֶׁהֵן (דברים ח) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. הֲרֵי הֵם יוֹרְדִים לְאִמָּם וְקוֹשְׁרִים אוֹתָם עִמָּהּ. וְזוֹהִי (ויקרא כג) אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם, שֶׁהוּא עוֹנָתָהּ, כְּמוֹ מוֹעֲדֵי.

כָּךְ כְּמוֹ זֶה מַצָּה, בָּהּ מְזַמְּנִים לְשִׁבְעַת יְמֵי הַפֶּסַח. מְזַמְּנִים אֶת שִׁבְעַת יְמֵי הַסֻּכָּה בְּשִׁבְעָה מִינִים, שֶׁהֵם לוּלָב וְאֶתְרוֹג וּשְׁלֹשָׁה הֲדַסִּים וּשְׁנֵי בַּדֵּי עֲרָבָה. שָׁבוּעוֹת קוֹרְאִים לָהֶם בַּתּוֹרָה. רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם הַדִּין. כָּל אֶחָד בְּמִינוֹ.

כָּל מָאן דְּקָרָא, כָּל דַּרְגָּא בְּמִינֵיהּ, יִתְקַיֵּים בֵּיהּ, (ישעיה נח) אָז תִּקְרָא וַיְיָ' יַעֲנֶה. אָ"ז, ז' יוֹמִין דְּסִכּוֹת, וְחַג שְׁמִינִי עֲצֶרֶת. אָ"ז, מַצָּה, וְז' יוֹמִין דְּפֶסַח. אָ"ז, סֻכָּה, וְז' מִינִין דְּלוּלָב, דְּאִינּוּן שָׁלֹשׁ הֲדַסִּים, וּשְׁנֵי עֲרָבוֹת, לוּלָב, וְאֶתְרוֹג, וּכְלִילָן בְּד', הָא חַד סָרֵי, כְּחוּשְׁבַּן ה"ו. וְצָרִיךְ לוֹמַר הַלֵּל עָלַיְיהוּ, הַלְלוּיָהּ, לְאַשְׁלְמָא שֵׁם יְהוָ"ה.

וְצָרִיךְ לְסַלְקָא לָהּ בְּמַחֲשָׁבָה, בְּאַרְבַּע מִינִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ז) אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר. אֶעֱלֶ"ה סִימַן: אֶתְרוֹ"ג, עֲרָבָ"ה, לוּלָ"ב, הֲדָ"ס. וּמַחֲשָׁבָה שְׁמָא מְפֹרָשׁ, אִשְׁתְּלִים בָּהּ י"ד, כְּגַוְונָא דִי"ד פִּרְקִין דִּידָא דִימִינָא, דְּבֵיהּ צָרִיךְ לְנַטְלָא לוּלָב. הֲרֵי מַתַּן תּוֹרָה, שָׁבְעוֹת, שִׁבְעָה בְשִׁבְעָה י"ד. בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, י"ד בְּקוֹל הַשּׁוֹפָר, וּבְעֶשֶׂר שׁוֹפָרוֹת, כִּדְאוֹקִימְנָא לְעֵילָא.

לשון הקודש

כָּל מִי שֶׁקָּרָא כָּל דַּרְגָּה בְּמִינָהּ, יִתְקַיֵּם בּוֹ (ישעיה נח) אָז תִּקְרָא וַה' יַעֲנֶה. אָ"ז – שִׁבְעָה יְמֵי סֻכּוֹת, וְחַג שְׁמִינִי עֲצֶרֶת. אָ"ז – מַצָּה, וְשִׁבְעָה יְמֵי הַפֶּסַח. אָ"ז – סֻכָּה, וְשִׁבְעָה מִינֵי הַלּוּלָב, שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה הֲדַסִּים וּשְׁתֵּי עֲרָבוֹת, לוּלָב וְאֶתְרוֹג. וּכְלוּלִים בְּאַרְבָּעָה. הֲרֵי אַחַד עָשָׂר כְּחֶשְׁבּוֹן ה"ו. וְצָרִיךְ לוֹמַר הַלֵּל עֲלֵיהֶם, הַלְלוּיָהּ, לְהַשְׁלִים שֵׁם ה'.

וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ בַּמַּחֲשָׁבָה בְּאַרְבָּעָה מִינִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ז) אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר. אֶעֱלֶ"ה סִימַן: אֶתְרוֹ"ג, עֲרָבָ"ה, לוּלָ"ב, הֲדַ"ס. וּמַחֲשָׁבָה שֵׁם הַמְפֹרָשׁ, נִשְׁלָם בָּהּ י"ד, כְּמוֹ י"ד פִּרְקֵי יַד יָמִין, שֶׁבָּהּ צָרִיךְ לִטֹּל הַלּוּלָב. הֲרֵי מַתַּן תּוֹרָה, שָׁבוּעוֹת, שִׁבְעָה בְשִׁבְעָה – י"ד. בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה י"ד בְּקוֹל הַשּׁוֹפָר, וּבְעֶשֶׂר שׁוֹפָרוֹת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ לְמַעְלָה.

בַּפֶּסַח, אִיהִי שְׁכִינְתָּא יָ"ד הַגְּדוֹלָה, מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אִיהִי יָ"ד הַחֲזָקָה, מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה. בְּמַתַּן תּוֹרָה, יָ"ד רָמָה, מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וּתְלַת זִמְנִין י"ד, מ"ב. וּתְלַת אֲבָהָן דְּתַלְיָין מִנַּיְיהוּ, סַלְקִין חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים, כְּחוּשְׁבַּן יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. בָּרוּךְ יְיָ' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלוֹךְ יְיָ' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת וַיֵּלֶךְ

וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל. רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (ישעיה סג) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם וְגוֹ'. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּהוּ, וּבְגִין דְּאִתְרְעֵי בְּהוּ, קָרָא לוֹן בְּנִין (דף רפ"ג ע"ב) בּוּכְרִין קַדִּישִׁין, אַחִין (כַּבְּיָכוֹל), נָחַת לְדַיְיָרָא עִמְּהוֹן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב,

---

לשון הקודש

בְּפֶסַח הִיא שְׁכִינָה, יָ"ד הַגְּדוֹלָה מִצַּד הַחֶסֶד. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הִיא יָ"ד הַחֲזָקָה מִצַּד הַגְּבוּרָה. בְּמַתַּן תּוֹרָה יָ"ד רָמָה, מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים י"ד – מ"ב. וּשְׁלֹשָׁה אָבוֹת שֶׁתְּלוּיִים מֵהֶם עוֹלִים אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה, כְּחֶשְׁבּוֹן יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת וַיֵּלֶךְ

וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל. רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (ישעיה סג) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם וְגוֹ'. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָּהֶם, וּמִשּׁוּם שֶׁהִתְרַצָּה בָּהֶם קָרָא לָהֶם בָּנִים בְּכוֹרִים קְדוֹשִׁים, אַחִים (כַּבְּיָכוֹל), וְיָרַד לָדוּר

(שמות כה) **וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכָם. וּבְעָא לְאַתְקְנָא לְהוּ כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, וְשָׁאֲרִי עָלַיְיהוּ שִׁבְעָה עֲנָנֵי יְקָר, שְׁכִינְתֵּיהּ אַזְלָא קַמַּיְיהוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב,** (שמות יג) **וַיְיָ' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם.**

תְּלַת אַחִין קַדִּישִׁין אַזְלִין בֵּינַיְיהוּ, וּמַאן אִינּוּן. מֹשֶׁה, אַהֲרֹן, וּמִרְיָם. וּבִזְכוּתֵהוֹן, יָהַב לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַתְּנָן עִלָּאִין (וְהָא אִתְּמַר)**. כָּל יוֹמוֹי דְּאַהֲרֹן, לָא אַעְדּוּ עֲנָנֵי יְקָר מִיִּשְׂרָאֵל. וְהָא אוֹקְמוּהָ,** (בְּגִין) **דְּאַהֲרֹן דְּרוֹעָא יְמִינָא דְּיִשְׂרָאֵל הָוָה. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב,** (במדבר כא) **וַיִּשְׁמָע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד וְגוֹ', כִּי בָא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וְגוֹ'. כְּבַר נָשׁ דְּאָזִיל בְּלָא דְּרוֹעָא, וְסָמִיךְ גַּרְמֵיהּ לְכָל אֲתָר, וּכְדֵין וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁבְּ מִמֶּנּוּ שֶׁבִי, בְּגִין דַּהֲווֹ בְּלָא דְּרוֹעָא יְמִינָא.** (וְעַל דָּא אִצְטְרִיכוּ יִשְׂרָאֵל לְמִנְדָּר נֶדֶר עָלֵיהּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (במדבר כא) וַיִּדַּר יִשְׂרָאֵל נֶדֶר לַיְיָ' וַיֹּאמַר אִם נָתֹן תִּתֵּן וגו')

לשון הקודש

עִמָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות לה) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם. וְרָצָה לְהַתְקִינָם כְּמוֹ לְמַעְלָה, וְהִשְׁרָה עֲלֵיהֶם שִׁבְעָה עֲנָנֵי כָבוֹד, שְׁכִינָה הָלְכָה לִפְנֵיהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם יג) וַה' הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם.

שְׁלֹשָׁה אַחִים קְדוֹשִׁים הָלְכוּ בֵּינֵיהֶם, וּמִי הֵם? מֹשֶׁה, אַהֲרֹן וּמִרְיָם. וּבִזְכוּתָם נָתַן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַתָּנוֹת עֶלְיוֹנוֹת (וְהֵרֵי נִתְבָּאֵר)**.** כָּל יְמֵי אַהֲרֹן לֹא זָזוּ עֲנָנֵי הַכָּבוֹד מִיִּשְׂרָאֵל, וְהֵרֵי פֵּרְשׁוּהָ (מִשּׁוּם) שֶׁאַהֲרֹן הָיָה זְרוֹעַ יָמִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר כא) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד וְגוֹ', כִּי בָא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וְגוֹ'. כְּאָדָם שֶׁהוֹלֵךְ לְלֹא זְרוֹעַ וְסוֹמֵךְ עַצְמוֹ לְכָל מָקוֹם, וְאָז – וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁבְּ מִמֶּנּוּ שֶׁבִי, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ בְּלִי זְרוֹעַ יָמִין.

(וְעַל זֶה הִצְטָרְכוּ יִשְׂרָאֵל לִנְדֹּר נֶדֶר עָלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר כא) וַיִּדַּר יִשְׂרָאֵל נֶדֶר לַה' וַיֹּאמַר אִם נָתֹן תִּתֵּן וגו')**.**

תָּא חֲזֵי, אַהֲרֹן דְּרוֹעָא יְמִינָא דְגוּפָא הֲוָה. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה סג) **מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ. וּמַאן אִיהוּ. אַהֲרֹן.**

וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה, מָאי וַיֵּלֶךְ, לְאָן הָלַךְ. אֶלָּא וַיֵּלֶךְ, כְּגוּפָא בְּלָא דְרוֹעָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (איכה א) **וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף. דְּהָא מִית אַהֲרֹן דְּרוֹעָא יְמִינָא, וּבָעָא לְאִסְתַּלְקָא גוּפָא. (כָּל יוֹמוֹי דְמֹשֶׁה שִׁמְשָׁא נָהִיר בְּעָלְמָא).**

כָּל יוֹמוֹי דְמֹשֶׁה, אַכְלוּ יִשְׂרָאֵל לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. כֵּיוָן דְּאָתָא יְהוֹשֻׁעַ, מַה כְּתִיב (יהושע ה) **וַיִּשְׁבּוֹת הַמָּן מִמָּחֳרָת וְגוֹ'. וַיֹּאכְלוּ מֵעֲבוּר הָאָרֶץ מִמָּחֳרָת הַפֶּסַח. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא דָא מִלְּעֵילָא וְדָא לְתַתָּא. (מִכָּאן אוֹלִיפְנָא) כָּל זִמְנָא דְמֹשֶׁה אִשְׁתְּכַח, גּוּפָא דְשִׁמְשָׁא שַׁלִּיט, וְנָהִיר לְעָלְמָא. כֵּיוָן דְּאִסְתְּלַק מֹשֶׁה, אִתְכְּנַשׁ גּוּפָא דְשִׁמְשָׁא, וְנָפִיק גּוּפָא דְסִיהֲרָא.**

לשון הקודש

בֹּא וּרְאֵה, אַהֲרֹן הָיָה זְרוֹעַ יָמִין שֶׁל הַגּוּף, וְעַל זֶה כָּתוּב מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ. וּמִי הוּא? אַהֲרֹן.

וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה. מַה זֶּה וַיֵּלֶךְ? לְאָן הָלַךְ? אֶלָּא וַיֵּלֶךְ, כְּגוּף בְּלִי זְרוֹעַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איכה א) וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף. שֶׁהֲרֵי מֵת אַהֲרֹן, זְרוֹעַ יָמִין, וְרָצָה לְהִסְתַּלֵּק הַגּוּף. (כָּל יָמָיו שֶׁל מֹשֶׁה הַשֶּׁמֶשׁ הֵאִיר בָּעוֹלָם).

כָּל יְמֵי מֹשֶׁה אָכְלוּ יִשְׂרָאֵל לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. כֵּיוָן שֶׁבָּא יְהוֹשֻׁעַ מַה כָּתוּב? (יהושע ה) וַיִּשְׁבֹּת הַמָּן מִמָּחֳרָת וְגוֹ'. וַיֹּאכְלוּ מֵעֲבוּר הָאָרֶץ מִמָּחֳרָת הַפֶּסַח. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא זֶה מִלְּמַעְלָה וְזֶה לְמַטָּה. (מִכָּאן לְמַדְנוּ) כָּל הַזְּמַן שֶׁמֹּשֶׁה נִמְצָא, גּוּף הַשֶּׁמֶשׁ שׁוֹלֵט וּמֵאִיר לָעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁהִסְתַּלֵּק מֹשֶׁה, הִתְכַּנֵּס גּוּף הַשֶּׁמֶשׁ, וְיָצָא גּוּף הַלְּבָנָה.

כְּתִיב (שמות לג) **אִם אֵין פָּנֶיךָ הוֹלְכִים אַל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה וּבַמֶּה יִוָּדַע אֵפוֹא וְגוֹ'. הָכִי אוֹלִיפְנָא, כֵּיוָן דְּאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה** (שמות לב) **הִנֵּה מַלְאָכִי יֵלֵךְ לְפָנֶיךָ, אָמַר מֹשֶׁה, וּמַה קַסְטִיפָּא דְשִׁמְשָׁא דְיִתְכְּנִיש, וְיַדְבַּר סִיהֲרָא, גּוּפָא דְסִיהֲרָא לָא בָעֵינָא. אִם אֵין פָּנֶיךָ הוֹלְכִים, גּוּפָא דְשִׁמְשָׁא בָעֵינָא, וְלָאו דְסִיהֲרָא. כְּדֵין גּוּפָא דְשִׁמְשָׁא אִתְנְהִיר, וְאִתְעָבִיד מֹשֶׁה, כְּגַוְונָא דְגוּפָא דְשִׁמְשָׁא קַמַּיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל. כֵּיוָן דְּאִתְכְּנִיש מֹשֶׁה, אִתְכְּנִיש שִׁמְשָׁא, וְאִתְנְהִיר סִיהֲרָא, וַהֲוָה יְהוֹשֻׁעַ מִשְׁתַּמֵּשׁ לִנְהוֹרָא דְסִיהֲרָא. וַוי לְהַהוּא כִּסּוּפָא.**

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְגוֹ'. (דברים לא) **הַיְינוּ דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אַרְבְּעִין שְׁנִין נָהִיר שִׁמְשָׁא לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, וְאִתְכְּנִיש לְסוֹף אַרְבְּעִין שְׁנִין,**

לשון הקודש

כָּתוּב (שמות לג) אִם אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים אַל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה וּבַמֶּה יִוָּדַע אֵפוֹא וְגוֹ'. כָּךְ לָמַדְנוּ, כֵּיוָן שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה (שם לב) הִנֵּה מַלְאָכִי יֵלֵךְ לְפָנֶיךָ, אָמַר מֹשֶׁה, וּמַה הַנְהָגַת הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁתִּתְכַּנֵּס וְתַנְהִיג הַלְּבָנָה – גּוּף הַלְּבָנָה אֵינִי רוֹצֶה. אִם אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים, אֲנִי רוֹצֶה אֶת גּוּף הַשֶּׁמֶשׁ, וְלֹא אֶת שֶׁל הַלְּבָנָה. וְאָז גּוּף הַשֶּׁמֶשׁ הוּאַר, וְנַעֲשָׂה מֹשֶׁה כְּמוֹ גּוּף הַשֶּׁמֶשׁ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל. כֵּיוָן שֶׁהִתְכַּנֵּס מֹשֶׁה, הִתְכַּנֵּס הַשֶּׁמֶשׁ וְהוּאַרָה הַלְּבָנָה, וְהָיָה יְהוֹשֻׁעַ מִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹר הַלְּבָנָה. אוֹי לְאוֹתָהּ בּוּשָׁה!

וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְגוֹ' (דברים לא). הַיְינוּ שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַרְבָּעִים שָׁנָה הֵאִיר הַשֶּׁמֶשׁ לְיִשְׂרָאֵל,

וְנָהִיר סִיהֲרָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן וַדַּאי הָכִי הוּא, הַיְינוּ דִּכְתִיב, (משלי יג) וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְלֹא מִשְׁפָּט וְהָא אַתְעָרוּ חַבְרַיָיא. וַאֲנָן נוֹקִים לֵיהּ לַקְרָא. אֲבָל עַל מַה דְאַתְעָרוּ חַבְרַיָיא כֻּלָּא הוּא אִצְטְרִיךְ לְעָלְמָא, לְגַלָּאָה (ס"א לְתוֹעַלְתָּא דְּבַר נָשׁ), דְּבַר נָשׁ דְּיִתְכְּנַשׁ עַד לָא מָטוּן יוֹמוֹי. תָּא חֲזֵי, וְהָא אִתְּמַר, דְּכָל רוּחִין דְּנָפְקִין מִלְּעֵילָא, דְּכַר וְנוּקְבָא נַפְקִי, וּמִתְפָּרְשָׁן. וּלְזִמְנִין תִּפּוּק נִשְׁמָתָא דְּנוּקְבָא, עַד לָא נַפְקַת דְּכַר, דְּהוּא בַר זוּגָהּ. וְכָל זִמְנִין דְּדִכּוּרָא לָא מָטָא זִמְנֵיהּ לְאִזְדַּוְּוגָא בַּהֲדֵי נוּקְבֵיהּ, וְאָתֵי אַחֲרָא וְאִתְנְסִיב בַּהֲדָהּ, כֵּיוָן דְּמָטָא זִמְנָא דְהַאי לְאִזְדַּוְּוגָא, כַּד אִתְעַר צֶדֶק בְּעָלְמָא, לְמִפְקָד עַל חוֹבֵי עָלְמָא. כָּנִישׁ לֵיהּ לְהַאי אַחֲרָא, דְּהַוָה נָסִיב בַּהֲדָהּ, וְאָתֵי אַחֲרָא וְנָטִיל לָהּ. וְעַל דָּא קָשִׁין זִוּוּגִין קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

וְהִתְכַּנֵּס לְסוֹף אַרְבָּעִים שָׁנָה, וְהֵאִירָה הַלְּבָנָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי כָּךְ הוּא, הַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (משלי יג) וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט, וַהֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, וְאָנוּ נְבָאֵר אֶת הַפָּסוּק. אֲבָל עַל מַה שֶׁהִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, הַכֹּל הוּא צָרִיךְ לָעוֹלָם לְגַלּוֹת (לְתוֹעֶלֶת הָאָדָם), שֶׁהָאָדָם שֶׁנֶּאֱסַף עַד שֶׁלֹּא יַגִּיעוּ יָמָיו.

בֹּא וּרְאֵה, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר, שֶׁכָּל הָרוּחוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת מִלְּמַעְלָה, יוֹצְאוֹת זָכָר וּנְקֵבָה וְנִפְרָדוֹת. וְלִפְעָמִים תֵּצֵא נִשְׁמַת הַנְּקֵבָה עַד שֶׁלֹּא יוֹצֵאת הַזָּכָר, שֶׁהוּא בֶּן זוּגָהּ. וְכָל פְּעָמִים שֶׁזָּכָר לֹא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִזְדַּוֵּג עִם נְקֵבָתוֹ וּבָא אַחֵר וְנָשָׂא אוֹתָהּ – כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעַ זְמַן שֶׁל זֶה לְהִזְדַּוֵּג, כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר צֶדֶק בָּעוֹלָם לִפְקֹד עַל חֲטָאֵי הָעוֹלָם, כּוֹנֵס אֶת הָאַחֵר הַזֶּה שֶׁנָּשָׂא אוֹתָהּ, וּבָא הָאַחֵר וּלוֹקֵחַ אוֹתָהּ. וְעַל זֶה קָשִׁים זִוּוּגִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְכָל דָּא בְּגִין דְּסָרַח דְּכוּרָא עוֹבָדוֹי, וְאַף עַל גַּב דְּלָא סָרַח כָּל כַּךְ עוֹבָדוֹי בַּחֲטָאֵיהּ, אִתְכְּנִישׁ בְּהַהוּא זִמְנָא, עַד לָא מָטוּן יוֹמוֹי. דְּלָא עָבִיד הָכִי בַּמִּשְׁפָּט. וְעָלֵיהּ כְּתִיב, (משלי יג) וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. וְאָעְרַע בֵּיהּ דִּינָא דְצֶדֶק בְּחוֹבוֹי, בְּגִין דְּמָטָא זִמְנֵיהּ דְּאַחֲרָא, וְנָסִיב לָהּ, דְּהָא דִּידֵיהּ הִיא.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, וַאֲמָאי, יַפְרִישׁ לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיֵיתֵי אַחֲרָא וְיָהִיב לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ דָּא הוּא תּוֹעַלְתָּא דְּדַר נָשׁ, וְטִיבוּ דְּעָבִיד עִמֵּיהּ, דְּלָא יִמְטֵי (ס"א יֶחֱמֵי) אִתְּתֵיהּ בִּידָא אַחֲרָא.

וְתָא חֲזֵי, אִי הַאי (דף רפ"ד ע"א) לָא כַּשְׁרָן עוֹבָדוֹי, אַף עַל גַּב דְּדִילֵיהּ הִיא הַהִיא אִתְּתָא, לָא אִתְּדְחֵי הַאי אַחֲרָא מִקַּמֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, שָׁאוּל מַלְכָּא נָטַל מָלְכוּ. (אֲמַאי) בְּגִין דְּעַד לָא מָטָא זִמְנֵיהּ דְּדָוִד לְהַאי. דְּהָא מָלְכוּ הָוָה

לשון הקודש

וְכָל זֶה מִשּׁוּם שֶׁהַזָּכָר סָרַח בְּמַעֲשָׂיו. וְאַף עַל גַּב שֶׁלֹּא סָרַח כָּל כָּךְ מַעֲשָׂיו בְּחֶטְאוֹ, הִתְכַּנֵּס בְּאוֹתוֹ זְמַן עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ יָמָיו, שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה כֵּן בְּמִשְׁפָּט, וְעָלָיו כָּתוּב וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. וּפוֹגֵשׁ בֵּית דִּין שֶׁל צֶדֶק בְּחֶטְאוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל הָאַחֵר, וְלוֹקֵחַ אוֹתָהּ, שֶׁהֲרֵי הִיא שֶׁלּוֹ.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְלָמָּה יַפְרִיד אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיָבֹא אַחֵר וְיִתֵּן לוֹ? אָמַר לוֹ, זוֹהִי תּוֹעַלְתּוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְטוֹב שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ שֶׁלֹּא תַגִּיעַ (יִרְאֶה אֶת) אִשְׁתּוֹ בְּיַד אַחֵר.

וּבֹא וּרְאֵה, אִם זֶה מַעֲשָׂיו אֵינָם כְּשֵׁרִים, אַף עַל גַּב שֶׁהָאִשָּׁה הַזּוֹ הִיא שֶׁלּוֹ, לֹא יִדָּחֶה אַחֵר מִלְּפָנָיו.

בֹּא וּרְאֵה, שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ נָטַל מַלְכוּת,

וַדָּאי דְּדָוִד, וְאָתָא שָׁאוּל וְנָטִיל לֵיהּ. כֵּיוָן דְּמָטָא זִמְנֵיהּ דְּדָוִד לְמֵירַת דִּילֵיהּ, כְּדֵין אִתְּעַר צֶדֶק (מַלְכוּתָא דִּלְעֵילָא) **וְכָנִיש לֵיהּ לְשָׁאוּל בְּחוֹבוֹי, וְאִתְדְּחֵי מִקַּמֵּי דָוִד, וְאָתָא דָוִד וְנָטַל דִּילֵיהּ.**

וַאֲמַאי לָא אַעְדֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשָׁאוּל מִמַּלְכוּ, וְלָא יְמוּת. אֶלָּא טִיבוּ עָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִמֵּיהּ, דְּכָנִיש לֵיהּ בְּמַלְכוּתָא, וְלָא יֶחֱמֵי עַבְדֵּיהּ שַׁלִּיט עָלֵיהּ, וְנָטִיל מַה דְּהֲוָה דִּילֵיהּ בְּקַדְמִיתָא. כַּךְ הַאי. בְּגִין כָּךְ, בָּעֵי בַּר נָשׁ לְמִבְּעֵי רַחֲמֵי קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד אִזְדַּוַּוג, דְּלָא יִתְדְּחֵי מִקַּמֵּי אַחֲרָא.

כְּתִיב, (דברים ג) **וַיֹּאמֶר יְיָ' אֵלַי רַב לָךְ אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי וְגוֹ' וְהָא אוֹקִימְנָא, אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, תִּבְעֵי לְאַחְדְּשָׁא** (ס"א לְאַכְחֲשָׁא) **עָלְמָא, חָמִית מִן יוֹמָךְ שִׁמְשָׁא פָּלַח לְסִיהֲרָא. חָמִית**

לשון הקודש

(לְמָה?) מִשּׁוּם שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל דָּוִד לָזֶה, שֶׁהֲרֵי מַלְכוּת הָיְתָה וַדַּאי שֶׁל דָּוִד, וּבָא שָׁאוּל וְלָקַח אוֹתָהּ. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל דָּוִד לָרֶשֶׁת אֶת שֶׁלּוֹ, אָז הִתְעוֹרֵר צֶדֶק (מַלְכוּת שֶׁלְּמַעְלָה) וְכָנַס אֶת שָׁאוּל בְּחֶטְאוֹ, וְנִדְחָה מִלִּפְנֵי דָּוִד, וּבָא דָּוִד וְלָקַח אֶת שֶׁלּוֹ.

וְלָמָּה לֹא הֵסִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת שָׁאוּל מֵהַמַּלְכוּת וְלֹא יָמוּת? אֶלָּא טוֹבָה עָשָׂה עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁכָּנַס אוֹתוֹ בְּמַלְכוּת, וְלֹא יִרְאֶה עַבְדּוֹ שׁוֹלֵט עָלָיו וְלוֹקֵחַ מַה שֶּׁהָיָה שֶׁלּוֹ בַּתְּחִלָּה. כָּךְ זֶה. מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ הָאָדָם לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁמִּזְדַּוֵּג, שֶׁלֹּא יִדָּחֶה מִלִּפְנֵי אַחֵר.

כָּתוּב (דברים ג) וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי רַב לָךְ אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי וְגוֹ'. וְהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, הֲתִרְצֶה

מִן יוֹמָךְ דְּיִשְׁלוֹט סִיהֲרָא בְּעוֹד דְּשִׁמְשָׁא קַיְּימָא. אֶלָּא, הֵן קָרְבוּ יָמֶיךָ לָמוּת קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ. יִתְכַּנִּישׁ שִׁמְשָׁא, וְיִשְׁלוֹט סִיהֲרָא. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אִי אַנְתְּ תֵּיעוּל לְאַרְעָא, יִתְכַּנִּישׁ סִיהֲרָא מִקַּמָּךְ, וְלָא יִשְׁלוֹט. וַדַּאי שׁוּלְטָנוּתָא דְּסִיהֲרָא מָטָא, וְלָא תִשְׁלוֹט בְּעוֹד דְּאַנְתְּ קַיְּימָא בְּעָלְמָא.

קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְגוֹ'. (דברים לא) וּמַאי קָאָמַר הִנְּךָ שׁוֹכֵב עִם אֲבוֹתֶיךָ וְקָם הָעָם הַזֶּה וְגוֹ'. וְלָא אַשְׁכַּחְנָא, דְּפָקִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִיהוֹשֻׁעַ, אֶלָּא לְמֹשֶׁה. דְּאָמַר לֵיהּ לְמֹשֶׁה כָּל הַאי. דִּכְתִיב, (דברים לא) וַעֲזָבַנִי וְהֵפֵר אֶת בְּרִיתִי, וְחָרָה אַפִּי בוֹ בַיּוֹם הַהוּא. וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְלַמְּדָהּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׂימָהּ בְּפִיהֶם, אִי הָכִי מַהוּ וַאֲצַוֶּנּוּ.

לשון הקודש

לְחַדֵּשׁ (לְהַחֲלִישׁ) עוֹלָם?! רָאִיתָ מִיָּמֶיךָ שֶׁמֶשׁ עוֹבֵד לַלְּבָנָה?! רָאִיתָ מִיָּמֶיךָ שֶׁתִּשְׁלֹט הַלְּבָנָה בְּעוֹד שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ עוֹמֵד?! אֶלָּא – הֵן קָרְבוּ יָמֶיךָ לָמוּת קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ. יִתְכַּנֵּס הַשֶּׁמֶשׁ וְתִשְׁלֹט הַלְּבָנָה. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אִם אַתָּה תִּכָּנֵס לָאָרֶץ, תִּתְכַּנֵּס הַלְּבָנָה מִלְּפָנֶיךָ וְלֹא תִשְׁלֹט. וַדַּאי שֶׁשִּׁלְטוֹן הַלְּבָנָה הִגִּיעַ, וְלֹא תִשְׁלֹט בְּעוֹד שֶׁאַתָּה קַיָּם בָּעוֹלָם.

קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְגוֹ'. וּמָה אָמַר? הִנְּךָ שֹׁכֵב עִם אֲבֹתֶיךָ וְקָם הָעָם הַזֶּה וְגוֹ'. וְלֹא מָצָאנוּ שֶׁצִּוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יְהוֹשֻׁעַ, אֶלָּא אֶת מֹשֶׁה. שֶׁאָמַר לוֹ לְמֹשֶׁה כָּל זֶה, שֶׁכָּתוּב (שם לא) וַעֲזָבַנִי וְהֵפֵר אֶת בְּרִיתִי. וְחָרָה אַפִּי בוֹ בַיּוֹם הַהוּא. וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְלַמְּדָהּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׂימָהּ בְּפִיהֶם. אִם כֵּן, מַהוּ וַאֲצַוֶּנּוּ?

אֶלָּא קְרָא אָמַר, הִנְּךָ שׁוֹכֵב עִם אֲבוֹתֶיךָ, אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, אַף עַל גַּב דְּאַנְתְּ תִּשְׁכּוֹב עִם אֲבָהָתָךְ, הָא אַנְתְּ קַיְימָא תָּדִיר לְאַנְהָרָא לְסִיהֲרָא. כְּמָה דְשִׁמְשָׁא, דְּאַף עַל גַּב דְּאִתְכְּנִישׁ, לָא אִתְכְּנִישׁ אֶלָּא לְאַנְהָרָא לְסִיהֲרָא. וּכְדֵין אַנְהִיר לְסִיהֲרָא, כַּד אִתְכְּנִישׁ. וְעַל דָּא, הִנְּךָ שׁוֹכֵב לְאַנְהָרָא, וְדָא הוּא וַאֲצַוֶּנּוּ. וּכְדֵין (ס"א אִתְכְּשַׁר) אִתְכְּשַׁר יְהוֹשֻׁעַ לְאִתְנַהֲרָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, הִנְּךָ שׁוֹכֵב עִם אֲבוֹתֶיךָ, לְאַנְהָרָא לִיהוֹשֻׁעַ, וְדָא הוּא וְצַו אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְחַזְּקֵהוּ. וְצַו אֶת יְהוֹשֻׁעַ כֻּלְּהוּ לְאַנְהָרָא.

כִּי אַתָּה תָּבֹא, וּלְבָתַר תָּבִיא מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא חַד תָּבֹא, לְבַשְׂרָא לֵיהּ דְּיֵיעוּל לְאַרְעָא, וְיִתְקַיֵּים בָּהּ. וְחַד תָּבִיא, לְבַשְׂרָא לֵיהּ שֶׁלְטָנוּתָא עַל יִשְׂרָאֵל, וְאִתְכְּשַׁר עַל קִיּוּמָא דְגַרְמֵיהּ, וְאִתְכְּשַׁר עַל שֶׁלְטָנוּ דְיִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

אֶלָּא הַכָּתוּב אָמַר, הִנְּךָ שֹׁכֵב עִם אֲבֹתֶיךָ. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, אַף עַל גַּב שֶׁתִּשְׁכַּב עִם אֲבוֹתֶיךָ, הֲרֵי אַתָּה תָּמִיד קַיָּם לְהָאִיר לַלְּבָנָה, כְּמוֹ שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁמִּתְכַּנֵּס, לֹא מִתְכַּנֵּס אֶלָּא לְהָאִיר לַלְּבָנָה, וְאָז מֵאִיר לַלְּבָנָה כְּשֶׁמִּתְכַּנֵּס. וְעַל זֶה הִנְּךָ שֹׁכֵב, לְהָאִיר, וְזֶהוּ וַאֲצַוֶּנּוּ. וְאָז (הֶכְשֵׁר) הִתְכַּשֵּׁר יְהוֹשֻׁעַ לִהְיוֹת מוּאָר, וְעַל זֶה כָּתוּב הִנְּךָ שֹׁכֵב עִם אֲבֹתֶיךָ, לְהָאִיר לִיהוֹשֻׁעַ, וְזֶהוּ (דברים ג) וְצַו אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְחַזְּקֵהוּ. וְצַו אֶת יְהוֹשֻׁעַ, הַכֹּל כְּדֵי לְהָאִיר.

כִּי אַתָּה תָּבֹא, וְאַחַר כָּךְ תָּבִיא, מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא אֶחָד תָּבֹא, לְבַשֵּׂר לוֹ שֶׁיִּכָּנֵס לָאָרֶץ וְיִתְקַיֵּם בָּהּ. וְאֶחָד תָּבִיא, לְבַשֵּׂר לוֹ אֶת הַשִּׁלְטוֹן עַל יִשְׂרָאֵל,

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (ישעיה כד) **מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִירֹת שָׁמַעְנוּ צְבִי לַצַּדִּיק וְגוֹ', וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא, לְאִינּוּן דְּלָא מַשְׁגִּחִין וְלָא מִשְׁתַּדְּלִין בִּיקָרָא דְּמָארֵיהוֹן, וְלָא מִסְתַּכְּלִין בִּקְדוּשָׁא עִלָּאָה, לְאִתְקַדְּשָׁא בְּהַאי עָלְמָא, לְמֶהֱוֵי קַדִּישִׁין בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. מִכְּנַף הָאָרֶץ, דָּא כְּסוּתָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא. זְמִירֹת שָׁמַעְנוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר** (איוב לה) **נוֹתֵן זְמִרוֹת בַּלָּיְלָה, זְמִירוֹת תְּשֻׁבְּחָן דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּלָּיְלָה. בַּלָּיְלָה, בְּזִמְנָא דְּאִיהִי אִזְדַּמְּנָא** (דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) (ס"א אִזְדַּוְּוּגָא דִּשְׁכִינְתָּא) **וּשְׁכִינְתָּא לְשַׁבְּחָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** (בַּלָּיְלָה, בְּזִמְנָא דְּאִיהִי אִזְדַּוְּוּגָא) **וּמִשְׁתַּעֲשָׁע עִם צַדִּיקַיָּיא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן.**

וְאֵימָתַי. מִפַּלְגוּת לֵילְיָא וְאֵילָךְ. וּכְדֵין זְמִירֹת שָׁמַעְנוּ (בַּלָּיְלָה), **תְּשֻׁבְּחָן. וּזְמִירוֹת, כְּמָה**

לשון הקודש

וְהִתְבַּשֵּׁר עַל קִיּוּם שֶׁל עַצְמוֹ, וְהִתְבַּשֵּׁר עַל שִׁלְטוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (ישעיה כד) מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִרֹת שָׁמַעְנוּ צְבִי לַצַּדִּיק וְגוֹ'. אוֹי לָהֶם לִבְנֵי אָדָם, לְאוֹתָם שֶׁלֹּא מַשְׁגִּיחִים וְלֹא מִשְׁתַּדְּלִים בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בַּקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה לְהִתְקַדֵּשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה, לִהְיוֹת קְדוֹשִׁים בָּעוֹלָם הַבָּא. מִכְּנַף הָאָרֶץ – זוֹ כְּסוּת עֶלְיוֹנָה קְדוֹשָׁה. זְמִרֹת שָׁמַעְנוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לה) נֹתֵן זְמִרוֹת בַּלָּיְלָה. זְמִרוֹת, תִּשְׁבָּחוֹת שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּלַּיְלָה. בַּלָּיְלָה, בִּזְמַן שֶׁהִיא הִזְדַּמְּנָה (שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא) (מִזְדַּוֶּגֶת וּמְצוּיָה) וּמְצוּיָה לְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן.

וּמָתַי? מֵחֲצוֹת הַלַּיְלָה וְאֵילָךְ. וְאָז זְמִרֹת שָׁמַעְנוּ (בַּלַּיְלָה), תִּשְׁבָּחוֹת. וּזְמִירוֹת, כְּמוֹ

דְּאַתְּ אָמֵר (ויקרא כה) לֹא תִזְמוֹר. וּכְתִיב (ישעיה כח) זְמִיר עָרִיצִים יַעֲנֶה, אַעְקְרוּתָא מֵאַתְרַיְיהוּ כָּל אִינּוּן תַּקִּיפִין, דְּהָא כַּד עָיֵיל לֵילְיָא, כַּמָּה עָרִיצִים גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין שְׁכִיחִין בְּעָלְמָא, אָזְלִין וְשַׁיְיטָן בְּעָלְמָא לְקַטְרְגָא. מִפַּלְגוּת לֵילְיָא וְאֵילָךְ, אִתְּעַר רוּחָא חָדָא וְאַעְקַר לְכֻלְּהוּ מֵאַתְרַיְיהוּ, וְאַעְבַּר לוֹן דְּלָא יִשְׁלְטוּן. זְמִירוֹת שָׁמַעְנוּ, תְּשְׁבְּחָן דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּלֵילְיָא, וְכָל דָּא לָמָּה. צְבִי לַצַּדִּיק, לְאִזְדַּוְוגָא בְּזִוּוּגָא חָדָא (לְקוּדְשָׁא) דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (דף רפ"ד ע"ב) וּלְאִתְקַדְּשָׁא בִּקְדוּשָׁה חָדָא.

וְאוֹמֵר רָזִי לִי רָזִי לִי, דָּא הוּא רָזָא עִלָּאָה. דָּא הוּא רוּחַ קַדִּישָׁא, אֲבָל אוֹי לִי עַל דָּרָא, וְעַל עָלְמָא. בּוֹגְדִים בָּגָדוּ, דְּכֻלְּהוּ מְשַׁקְּרָן בֵּיהּ. מְשַׁקְּרָן בְּהוּ בְּגַרְמַיְיהוּ, וְלָא דַי דְּמְשַׁקְּרָן בְּגַרְמַיְיהוּ

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה) לֹא תִזְמֹר. וְכָתוּב (ישעיה כח) זְמִיר עָרִיצִים יַעֲנֶה, עִקּוּר מִמְּקוֹמָם שֶׁל כָּל אוֹתָם תַּקִּיפִים. שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁנִּכְנָס הַלַּיְלָה, כַּמָּה עָרִיצִים מַחֲנוֹת מַזִּיקִים שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים מְצוּיִים בָּעוֹלָם, הוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם לְקַטְרֵג. מֵחֲצוֹת הַלַּיְלָה וְאֵילָךְ מִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ אַחַת וְעוֹקֶרֶת אֶת כֻּלָּם מִמְּקוֹמוֹתֵיהֶם, וּמַעֲבִירָה אוֹתָם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ. זְמִרֹת שָׁמַעְנוּ, תִּשְׁבָּחוֹת שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּלַּיְלָה. וְכָל זֶה לָמָּה? צְבִי לַצַּדִּיק, לְהִזְדַּוֵּג בְּזִוּוּג אֶחָד (לְקֻדּוּשׁ) שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְהִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשָּׁה אַחַת.

וְאֹמַר רָזִי לִי רָזִי לִי – זֶהוּ סוֹד עֶלְיוֹן, זֶהוּ רוּחַ קְדוֹשָׁה. אֲבָל, אוֹי לִי – עַל הַדּוֹר וְעַל הָעוֹלָם. בּוֹגְדִים בָּגָדוּ, שֶׁכֻּלָּם מְשַׁקְּרִים בּוֹ, מְשַׁקְּרִים בָּהֶם בְּעַצְמָם. וְלֹא דַי שֶׁמְּשַׁקְּרִים בְּעַצְמָם (מִמֶּשׁ), אֶלָּא אוֹתָם

(מַמָּשׁ), אֶלָּא אִינּוּן בְּנִין דְּאוֹלִידוּ מִתְּשַׁקְּרָן בְּהַהוּא שִׁקְרָא דְּלְהוֹן, וְאִשְׁתְּכָחוּ פְּגִימִין לְעֵילָא וְתַתָּא.

כֵּיוָן דְּאִסְתָּכַל יְשַׁעְיָהוּ בְּהַאי, כָּנִיש לְאִינּוּן דַּחֲלִין חַטָּאָה, וְאוֹלִיף לוֹן אֹרַח קַדִּישָׁא לְאִתְקַדְּשָׁא בִּקְדוּשָׁה דְּמַלְכָּא, וּלְאִשְׁתַּכְּחָא בְּנַיְיהוּ קַדִּישִׁין. כֵּיוָן דְּאִתְקְדָּשׁוּ אִלֵּין, אִינּוּן בְּנִין דְּאוֹלִידוּ אִקְרוּן עַל שְׁמֵיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה ח) הִנֵּה אָנֹכִי וְהַיְלָדִים אֲשֶׁר נָתַן לִי יְיָ' לְאוֹתוֹת וּלְמוֹפְתִים בְּיִשְׂרָאֵל, דִּפְרִישָׁן מִשְּׁאַר עַמִּין.

דְּבָר אַחֵר מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִירֹת שָׁמַעְנוּ, בְּשַׁעֲתָא דְּעָאלוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, וַאֲרוֹן קַיְּימָא קַדִּישָׁא קַמַּיְיהוּ, שָׁמְעוּ יִשְׂרָאֵל דְּמִסְטְרָא חַד דְּאַרְעָא, תֻּשְׁבְּחָן וְחֵדוּ וְקַל מְזַמְּרֵי עִלָּאֵי, דְּמְזַמְּרֵי בְּאַרְעָא. כְּדֵין צְבִי לַצַּדִּיק, תּוּשְׁבְּחָא דְּמֹשֶׁה הֲוָה בְּהַהִיא שַׁעֲתָא. דִּבְכָל

לשון הקודש

בָּנִים שֶׁיָּלְדוּ מִשְּׁתַּקְּרִים בְּאוֹתוֹ שֶׁקֶר שֶׁלָּהֶם, וְנִמְצָאִים פְּגוּמִים לְמַעְלָה וּמַטָּה.

כֵּיוָן שֶׁיְּשַׁעְיָהוּ הִסְתַּכֵּל בָּזֶה, כִּנֵּס אֶת אוֹתָם יִרְאֵי חֵטְא וְלִמֵּד אוֹתָם דֶּרֶךְ קְדוֹשָׁה לְהִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשַּׁת הַמֶּלֶךְ וּלְהִמָּצֵא בְּנֵיהֶם קְדוֹשִׁים. כֵּיוָן שֶׁאֵלֶּה הִתְקַדְּשׁוּ, אוֹתָם בָּנִים שֶׁיָּלְדוּ נִקְרְאוּ עַל שְׁמוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ח) הִנֵּה אָנֹכִי וְהַיְלָדִים אֲשֶׁר נָתַן לִי ה' לְאֹתוֹת וּלְמוֹפְתִים בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁפְּרוּשִׁים מִשְּׁאָר הָעַמִּים.

דְּבָר אַחֵר מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִרֹת שָׁמַעְנוּ – בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ וְהָאָרוֹן הַקָּדוֹשׁ עוֹמֵד לִפְנֵיהֶם, שָׁמְעוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּצַּד אֶחָד שֶׁל הָאָרֶץ תִּשְׁבָּחוֹת וְשִׂמְחָה וְקוֹל מְזַמְּרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁמְּזַמְּרִים בָּאָרֶץ, וְאָז צְבִי לַצַּדִּיק, תִּשְׁבַּחַת מֹשֶׁה הָיְתָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁבּוֹ הָיָה

אֲתָר דְּאָרוֹן הָוָה שָׁאֲרֵי בְּאַרְעָא, הֲוֹ שַׁמְעֵי קָלָא דְּאַמְרֵי, (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֲבָל אוֹי לִי דְּבוֹגְדִים בָּגָדוּ, דִּזְמִינִין יִשְׂרָאֵל לְשַׁקְּרָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְאִתְעַקְּרָא מֵאַרְעָא זִמְנָא חָדָא. וּבְגִין דְּאִתְאַחֲדוּ בֵּינַיְיהוּ שִׁקְרָא דִלְהוֹן, יִתְעַקְּרוּן זִמְנָא תִנְיָינָא, עַד דְּיִשְׁתְּלִים חוֹבַיְיהוּ בְּאַרְעָא אַחֲרָא.

לָקוֹחַ אֵת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה וְגוֹ'. (דברים לא) הָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי. אֱלֹהֵיכֶם. אֱלֹהֶיךָ. אֵל. אֱלֹהֵינוּ. דְּאָמַר רִבִּי אַבָּא אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מָאי דִכְתִיב, (שמות ג) כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא. אַדְמַת קֹדֶשׁ וַדָּאי, דְּהַיְינוּ אֶרֶץ הַחַיִּים. אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו, עָלָיו וַדָּאי, הַיְינוּ בְּקַדְמִיתָא, וְכָל שֶׁכֵּן לְבָתָר. תָּאנָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כְּתִיב וְהָיָה שָׁם בְּךָ לְעֵד, לְעֵד וַדָּאי דְּיַסְהִיד סַהֲדוּתָא.

לשון הקודש

שָׁרוּי הָאָרוֹן, הָיוּ שׁוֹמְעִים קוֹל שֶׁאוֹמֵר: (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֲבָל אוֹי לִי שֶׁבּוֹגְדִים בָּגָדוּ, שֶׁעֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לְשַׁקֵּר בַּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְהֵעָקֵר מֵהָאָרֶץ פַּעַם אַחַת. וּמִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱחַז בֵּינֵיהֶם הַשֶּׁקֶר שֶׁלָּהֶם, יֵעָקֵר פַּעַם שְׁנִיָּה, עַד שֶׁיֵּשְׁלַם חַטָּאתָם בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת.

לָקוֹחַ אֵת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה וְגוֹ'. הֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַדְּבָרִים. אֱלֹהֵיכֶם. אֱלֹהֶיךָ. אֵל. אֱלֹהֵינוּ. שֶׁאָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ג) כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא? אַדְמַת קֹדֶשׁ וַדַּאי, שֶׁהַיְנוּ אֶרֶץ הַחַיִּים. אֶרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו, עָלָיו וַדַּאי,

תְּלָתָא אִינּוּן דְּקַיְימוּ בְּסַהֲדוּתָא לְאַסְהֲדָא, וְאִלֵּין אִינּוּן: בְּאֵר דְּיִצְחָק, גּוֹרָל, וְאַבְנָא דְשַׁוֵּי יְהוֹשֻׁעַ. וְדָא שִׁירָתָא, סַהֲדוּתָא יַתִּיר מִכֹּלָּא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק אִי הָכִי אַרְבַּע אִינּוּן. אָמַר לֵיהּ וַדַּאי, אֲבָל גּוֹרָל לָא כְתִיב בֵּיהּ סַהֲדוּתָא.

בְּאֵר דְּיִצְחָק מְנָלָן. דִּכְתִיב, (בראשית כא) בַּעֲבוּר תִּהְיֶה לִּי לְעֵדָה וְגוֹ'. גּוֹרָל, דִּכְתִיב, (במדבר כו) עַל פִּי הַגּוֹרָל תֵּחָלֵק נַחֲלָתוֹ, דְּהַוָה אָמַר, דָּא לִיהוּדָה, וְדָא לְבִנְיָמִין, וְכֵן לְכֻלְּהוּ. אַבְנָא דִיהוֹשֻׁעַ, דִּכְתִיב, (יהושע כד) הִנֵּה הָאֶבֶן הַזֹּאת תִּהְיֶה בָנוּ לְעֵדָה. וְהָכָא, וְהָיָה שָׁם בְּךָ לְעֵד. וּכְתִיב, וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד, הִיא וַדַּאי אַסְהִידַת בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

הֵינוּ בַּתְּחִלָּה, וְכָל שֶׁכֵּן לְאַחַר כָּךְ. לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּתוּב וְהָיָה שָׁם בְּךָ לְעֵד, לְעֵד וַדַּאי, שֶׁיָּעִיד עֵדוּת.

שְׁלֹשָׁה הֵם שֶׁעוֹמְדִים בְּעֵדוּת לְהָעִיד, וְאֵלֶּה הֵם: בְּאֵר יִצְחָק, גּוֹרָל, וְהָאֲבָנִים שֶׁשָּׂם יְהוֹשֻׁעַ. וְשִׁירָה זוֹ עֵדוּת יוֹתֵר מֵהַכֹּל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כָּךְ, אַרְבָּעָה הֵם. אָמַר לוֹ, וַדַּאי, אֲבָל בַּגּוֹרָל לֹא כָתוּב עֵדוּת.

בְּאֵר שֶׁל יִצְחָק מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (בראשית כא) בַּעֲבוּר תִּהְיֶה לִּי לְעֵדָה וְגוֹ'. גּוֹרָל – שֶׁכָּתוּב (במדבר כו) עַל פִּי הַגּוֹרָל תֵּחָלֵק נַחֲלָתוֹ. שֶׁהָיָה אוֹמֵר: זֶה לִיהוּדָה, וְזֶה לְבִנְיָמִין, וְכֵן לְכֻלָּם. הָאֲבָנִים שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ – שֶׁכָּתוּב (יהושע כד) הִנֵּה הָאֶבֶן הַזֹּאת תִּהְיֶה בָּנוּ לְעֵדָה. וְכָאן, וְהָיָה שָׁם בְּךָ לְעֵד. וְכָתוּב וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד. הִיא וַדַּאי הֵעִידָה בָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל.

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מָאי דִּכְתִיב וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְגוֹ', אֶת דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת עַד תּוּמָם. הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, מַהוּ אֶת דִּבְרֵי, אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת מִיבְעֵי לֵיהּ. וּמַהוּ עַד תּוּמָם. אֶלָּא הָכִי תָּאנָא בְּרָזָא דְמַתְנִיתִין, כָּל אִינּוּן מִלֵּי דְאָמַר מֹשֶׁה, כֻּלְּהוּ מִתְגַּלְּפֵי בִּשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכָל אִינּוּן מִלִּין הֲווֹ אַתְיָין, וְסַלְקִין וְנַחְתִּין, וּמִתְגַּלְּפִין תַּמָּן. וְכָל מִלָּה וּמִלָּה הָוָה אַתְיָא קַמֵּי מֹשֶׁה לְאִתְגַּלְּפָא עַל יְדוֹי וְקַיְּימָא קַמֵּיהּ. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב עַד תּוּמָם.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, אֶת דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת, שִׁירָה הַזֹּאת מִיבְעֵי לֵיהּ: מָאי קָא רְמִיזָא. אֶלָּא שִׁירָתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שיר השירים א) שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, מַלְכָּא דִשְׁלָמָא כֹּלָּא דִילֵיהּ, וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי. (דְּתַנְיָא כְּתִיב) (תהלים צב)

לשון הקודש

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה שֶּׁכָּתוּב וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְגוֹ', אֶת דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת עַד תֻּמָּם? כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, מַהוּ אֶת דִּבְרֵי? אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת צָרִיךְ לוֹ לִהְיוֹת! וּמַה זֶּה עַד תֻּמָּם? אֶלָּא כָּךְ לָמַדְנוּ בְּסוֹד הַמִּשְׁנָה, כָּל אוֹתָם דְּבָרִים שֶׁאָמַר מֹשֶׁה, כֻּלָּם נֶחְקְקוּ בְּשֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכָל אוֹתָם דְּבָרִים הָיוּ בָּאִים, וְעוֹלִים וְיוֹרְדִים, וְנֶחְקָקִים שָׁם. וְכָל דָּבָר וְדָבָר הָיָה בָּא לִפְנֵי מֹשֶׁה לְהֵחָקֵק עַל יָדוֹ וְעוֹמֵד לְפָנָיו.

וְהַיְינוּ מַה שֶּׁכָּתוּב עַד תֻּמָּם.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, אֶת דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת, שִׁירָה הַזֹּאת צָרִיךְ לוֹ לִהְיוֹת! מַה זֶּה רוֹמֵז? אֶלָּא שִׁירָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם כֻּלּוֹ שֶׁלּוֹ,

מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת, לְיוֹם הַשַּׁבָּת מַמָּשׁ. שִׁיר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר. (שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, שִׁיר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, וְהָכָא אֶת דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת, שִׁירָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר).

אֶלָּא הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, הָתָם שִׁיר, וְהָכָא שִׁירָה. דָּא דְּכַר, וְדָא נוּקְבָא. וְהָא תָּנִינָן, כָּל נְבִיאֵי כֻּלְּהוּ לְגַבֵּי מֹשֶׁה, כְּקוֹף בְּעֵינַיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא, וְאִינּוּן אָמְרוּ שִׁיר, וּמֹשֶׁה אָמַר שִׁירָה. (וּמְנָלָן דְּהַאי נוּקְבָא הוּא, דִּכְתִיב וְעָנְתָה הַשִּׁירָה וגו') מֹשֶׁה הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר שִׁיר, וְאִינּוּן שִׁירָה. (דף רפ"ה ע"א) אֶלָּא דָּא הִיא רָזָא דְּמִלָּה, מֹשֶׁה לְגַרְמֵיהּ לָא קָאָמַר דָּא, אֶלָּא לְיִשְׂרָאֵל.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן, לָאו הָכִי, אֶלָּא, מֹשֶׁה וַדַּאי מֵהָכָא אִשְׁתְּמוֹדַע, דְּאִיהוּ בְּדַרְגָּא עִלָּאָה יַתִּיר מִכֹּלָּא. מֹשֶׁה סָלִיק מִתַּתָּא לְעֵילָּא, וְאִינּוּן נַחְתֵּי מֵעֵילָּא לְתַתָּא. הוּא סָלִיק מִתַּתָּא לְעֵילָּא, כְּמָה

לשון הקודש

וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַדְּבָרִים. (שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁכָּתוּב) (תהלים צב) מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת, לְיוֹם הַשַּׁבָּת מַמָּשׁ. שִׁיר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר. (שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, שִׁיר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר. וְכָאן אֶת דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת, שִׁיר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר).

אֶלָּא כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, שָׁם שִׁיר, וְכָאן שִׁירָה. זֶה זָכָר, וְזוֹ נְקֵבָה. וַהֲרֵי שָׁנִינוּ, כָּל הַנְּבִיאִים כֻּלָּם לְגַבֵּי מֹשֶׁה כְּמוֹ קוֹף בְּעֵינֵי בְּנֵי אָדָם, וְהֵם אָמְרוּ שִׁיר, וּמֹשֶׁה אָמַר שִׁירָה. (וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁזּוֹ הִיא נְקֵבָה? שֶׁכָּתוּב וְעָנְתָה הַשִּׁירָה וְגוֹ') מֹשֶׁה הָיָה לוֹ לוֹמַר שִׁיר, וְהֵם שִׁירָה. אֶלָּא זֶהוּ סוֹד הַדָּבָר, מֹשֶׁה לֹא אָמַר אֶת זֶה לְעַצְמוֹ, אֶלָּא לְיִשְׂרָאֵל.

אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, לֹא כָּךְ, אֶלָּא מֹשֶׁה וַדַּאי נוֹדַע מִכָּאן שֶׁהוּא בְּדַרְגָּה יוֹתֵר עֶלְיוֹנָה מֵהַכֹּל. מֹשֶׁה עָלָה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, וְהֵם יָרְדוּ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. הוּא עָלָה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ,

דְּתָנֵינָן מַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְאֵין מוֹרִידִין. מֹשֶׁה סָלִיק מִתַּתָּא לְעֵילָא, דְּאָמַר שִׁירָה תּוּשְׁבַּחְתָּא דְמַטְרוֹנִיתָא, דְּאִיהִי מְשַׁבַּחַת לְמַלְכָּא. וּמֹשֶׁה בְּכֹלָּא (ס"א בְּמַלְכָּא) אִתְאַחַד. וְאִינּוּן נַחְתֵּי מֵעֵילָא לְתַתָּא, דְּאַמְרוּ שִׁיר, דְּהוּא שְׁבָחָא דִמְשַׁבְּחָא מַלְכָּא לְמַטְרוֹנִיתָא, וְאִינּוּן בְּמַטְרוֹנִיתָא אִתְאַחֲדוּ. וְעַל דָּא, בְּהַאי אִשְׁתְּמוֹדַע שְׁבָחָא דְמֹשֶׁה, יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ. וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (שמות טו) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיְיָ', שִׁירָתָא דְמַטְרוֹנִיתָא לְמַאן. לַיְיָ'. וּבְגִין כָּךְ, וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת, וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת.

וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת, וְעָנוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא רָזָא דְמִלָּה כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, דִּכְתִיב, (איוב כ) **וְאֶרֶץ מִתְקוֹמֶמָה לוֹ, וּמֹשֶׁה בְּכֹלָּא אִסְתָּכַּל, וְעַל דָּא אָמַר שִׁירָה, בְּגִין לְאִתְאַחֲדָא מִלִּין בַּאֲתָר דָּא, לְמֶהֱוֵי עָלַיְיהוּ דִּינָא, דִּכְתִיב וְעָנְתָה**

לשון הקודש

מַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְאֵין מוֹרִידִין. מֹשֶׁה עָלָה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, שֶׁאָמַר שִׁירָה, תִּשְׁבַּחַת הַמַּלְכָּה שֶׁהִיא מְשַׁבַּחַת לַמֶּלֶךְ. וּמֹשֶׁה נֶאֱחַז בַּכֹּל (בַּמֶּלֶךְ). וְהֵם יָרְדוּ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, שֶׁאָמְרוּ שִׁיר, שֶׁהוּא שֶׁבַח שֶׁמְּשַׁבֵּחַ הַמֶּלֶךְ אֶת הַמַּלְכָּה, וְהֵם נֶאֱחָזוּ בַּמַּלְכָּה. וְעַל זֶה בָּזֶה נוֹדַע שִׁבְחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה יוֹתֵר מִכֻּלָּם. וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב, (שמות טו) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה'. שִׁיר הַמַּלְכָּה. לְמִי? לַה'. וְלָכֵן וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת, וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת.

וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת?! וְעָנוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה צָרִיךְ לוֹ לִהְיוֹת! אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר כְּפִי שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב (איוב כ) וְאֶרֶץ מִתְקוֹמֶמָה לוֹ, וּמֹשֶׁה הִסְתַּכֵּל בַּכֹּל, וְעַל

הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו. וְלָמָּה. דִּכְתִיב כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי אֶת יִצְרוֹ, וּכְתִיב כִּי יָדַעְתִּי אַחֲרֵי מוֹתִי וְגוֹ'. וְכַד תַּעְבְּדוּ דָא, מִיַּד וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (איוב כ) **יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְלָא יַתִּיר, אֲבָל וְאֶרֶץ מִתְקוֹמְמָה לוֹ. בְּהַאי, דִּינָא אִתְעָבִיד לְמַאן דְּאִתְעָבִיד. כְּתִיב,** (שמואל ב כב) **וַיְדַבֵּר דָּוִד לַיְיָ' אֶת דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת. הַשְׁתָּא תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּדָוִד הוּא, בְּגִין דְּאָמַר שִׁירָה מִתַּתָּא לְעֵילָא, וְזָכָה לְהַאי דַּרְגָּא, וְלָא אָמַר הַאי שִׁירָה, אֶלָּא בְּסוֹף יוֹמוֹי, דְּהַוָּה בִּשְׁלִימוּ יַתִּיר מֵהַאי שִׁירָה. כְּמָה דְתָנֵינָן, אַל תַּאֲמֵן בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ. וְהָכָא, אֲמַאי זָכָה דָּוִד לְמֵימַר שִׁירָתָא מִתַּתָּא לְעֵילָא, בְּסוֹף יוֹמוֹי. דְּהַוָּה בְנַיְיחָא מִכָּל סִטְרוֹי, דִּכְתִיב,** (שם) **בְּיוֹם הִצִּיל יְיָ' אוֹתוֹ מִכַּף כָּל אֹיְבָיו.**

לשון הקודש

זֶה אָמַר שִׁירָה, כְּדֵי לֶאֱחֹז דְּבָרִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה לִהְיוֹת עֲלֵיהֶם דִּין, שֶׁכָּתוּב וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו. וְלָמָּה? שֶׁכָּתוּב כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי אֶת יִצְרוֹ, וְכָתוּב כִּי יָדַעְתִּי אַחֲרֵי מוֹתִי וְגוֹ'. וּכְשֶׁתַּעֲשׂוּ אֶת זֶה, מִיָּד – וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד.

בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ, וְלֹא יוֹתֵר, אֲבָל – וְאֶרֶץ מִתְקוֹמְמָה לוֹ. בָּזֶה נַעֲשָׂה דִּין לְמִי שֶׁנַּעֲשָׂה. כָּתוּב, (שמואל–ב כב) וַיְדַבֵּר דָּוִד לַה' אֶת דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת. כָּאן תִּשְׁבַּחַת שֶׁל דָּוִד הִיא, מִשּׁוּם שֶׁאָמַר שִׁירָה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, וְזָכָה לַדַּרְגָּה הַזּוֹ, וְלֹא אָמַר שִׁירָה זוֹ אֶלָּא בְּסוֹף יָמָיו, שֶׁהָיָה יוֹתֵר בִּשְׁלֵמוּת מֵהַשִּׁירָה הַזּוֹ, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ (אבות פ"ב) אַל תַּאֲמֵן בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ. וְכָאן לָמָּה זָכָה דָּוִד לוֹמַר שִׁירָה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה בְּסוֹף יָמָיו? שֶׁהָיָה בִּמְנוּחָה מִכָּל צְדָדָיו, שֶׁכָּתוּב בְּיוֹם הִצִּיל

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, שִׁירָתָא מְעַלְיָא מִכֹּלָּא מָאי הִיא. כְּמָה דְּתָנֵינָן בְּרָזָא דְמַתְנִיתִין, בְּמִלִּין וּבְעוֹבָדָא הָכִי (ס"א הוא) נָמֵי מִתַּתָּא לְעֵילָא, וּמֵעֵילָא לְתַתָּא. וּלְבָתַר לְכַוְּנָא בְּלִבָּא, וּלְקַשְׁרָא כֹּלָּא בְּחַד קִשְׁרָא.

מִנָּלָן מִמֹּשֶׁה, בְּקַדְמִיתָא, מִתַּתָּא לְעֵילָא, (דברים לב) כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא. מָאי אֶקְרָא. כְּמָה דִכְתִיב, (ויקרא א) וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, דָּא שְׁכִינְתָּא. לְבָתָר, הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ, דָּא מַלְכָּא עִלָּאָה. לְבָתָר נָחִית בְּדַרְגּוֹי מֵעֵילָא לְתַתָּא, דִכְתִיב צַדִּיק וְיָשָׁר. לְבָתָר קָשִׁיר קִשְׁרָא דִמְהֵימְנוּתָא וְאָמַר, הוּא, וְדָא הוּא קִשְׁרָא לְכֹלָּא.

בְּגִין כָּךְ, בָּעֵי בַּר נָשׁ לְסַדְּרָא שְׁבָחָא דְמָארֵיהּ כְּהַאי גַּוְונָא, בְּקַדְמִיתָא מִתַּתָּא לְעֵילָא, לְסַלְקָא יְקָרָא דְמָארֵיהּ, לַאֲתָר דְּשַׁקְיוּ דַעֲמִיקָא דְּבֵירָא נָגִיד וְנָפִיק.

לשון הקודש

ה' אֹתוֹ מִכַּף כָּל אֹיְבָיו.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שִׁירָה מְעֻלָּה מֵהַכֹּל מַהִי? כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ בְּסוֹד הַמִּשְׁנָה, בְּדִבּוּרִים וּבְמַעֲשֶׂה כָּךְ (הוא) גַּם מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה וּמִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וְאַחַר כָּךְ לְכַוֵּן אֶת הַלֵּב, וְלִקְשֹׁר הַכֹּל בְּקֶשֶׁר אֶחָד.

מִנַּיִן לָנוּ? מִמֹּשֶׁה, בַּהַתְחָלָה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, (דברים לב) כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא. מַה זֶּה אֶקְרָא? כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה – זוֹ הַשְּׁכִינָה. אַחַר כָּךְ, הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ – זֶה מֶלֶךְ הָעֶלְיוֹן. אַחַר כָּךְ יָרַד בְּדַרְגּוֹתָיו מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב צַדִּיק וְיָשָׁר. אַחַר כָּךְ קוֹשֵׁר קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה וְאוֹמֵר הוּא, וְזֶהוּ קֶשֶׁר לַכֹּל.

מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ אָדָם לְסַדֵּר שֶׁבַח רִבּוֹנוֹ כְּמוֹ זֶה. בַּהַתְחָלָה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה,

לְבָתָר (נְגִיד) לְאַמְשָׁכָא מֵעֵילָא לְתַתָּא, מֵהַהוּא שַׁקְיוּ דְּנַחֲלָא, לְכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא, עַד דַּרְגָּא בַתְרָאָה, לְאַמְשָׁכָא בִרְכָאן לְכֹלָּא, מִלְּעֵילָא לְתַתָּא. לְבָתָר בָּעֵי לְקַשְׁרָא קִשְׁרָא בְכֹלָּא, קִשְׁרָא דִמְהֵימְנוּתָא. וְדָא הוּא בַר נָשׁ דְּאוֹקִיר לִשְׁמָא דְמָארֵיהּ, לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא. וְעַל דָּא כְתִיב, (שמואל א ב) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד, כִּי מְכַבְּדַי לְעָלְמָא דָא, אֲכַבֵּד בְּעָלְמָא דְאָתֵי.

וּבְזַי יֵקָלוּ, מָאי וּבְזַי יֵקָלוּ. דָּא הוּא מָאן דְּלָא יָדַע לְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, וּלְקַשְׁרָא קִשְׁרָא דִמְהֵימְנוּתָא, וּלְאַמְשָׁכָא בִרְכָאן לַאֲתָר דְּאִצְטְרִיךְ, וּלְאוֹקִיר שְׁמָא דְמָארֵיהּ. וְכָל מָאן דְּלָא יָדַע לְאוֹקִיר שְׁמָא דְמָארֵיהּ, טַב לֵיהּ דְּלָא אִבְרֵי.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וּבְזַי יֵקָלוּ, מָאן דְּלָא יָדַע לְאוֹקִיר לְמָארֵיהּ, וְלָא אִתְכַּוֵּון בְּאָמֵן, דְּתָנִינָן גָּדוֹל

לשון הקודש

לְהַעֲלוֹת בְּבוֹד רִבּוֹנוֹ לְמָקוֹם שֶׁהַשְׁקָאַת עֹמֶק הַבְּאֵר שׁוֹפַעַת וְיוֹצֵאת. אַחַר כָּךְ (שופע) לְהַמְשִׁיךְ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה מֵאוֹתָהּ הַשְׁקָאַת הַנַּחַל לְכָל דַּרְגָּה וְדַרְגָּה, עַד הַדַּרְגָּה הָאַחֲרוֹנָה, לְהַמְשִׁיךְ בְּרָכוֹת לַכֹּל מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. אַחַר כָּךְ צָרִיךְ לִקְשֹׁר קֶשֶׁר בַּכֹּל, קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה. וְזֶהוּ הָאָדָם שֶׁמְּכַבֵּד שֵׁם רִבּוֹנוֹ לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְעַל זֶה כָּתוּב (שמואל-א ב) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד. כִּי מְכַבְּדַי – לָעוֹלָם הַזֶּה. אֲכַבֵּד – לָעוֹלָם הַבָּא.

וּבְזַי יֵקָלוּ. מַה זֶּה וּבְזַי יֵקָלוּ? זֶהוּ מִי שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְלִקְשֹׁר קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה, וּלְהַמְשִׁיךְ בְּרָכוֹת לְמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ וּלְכַבֵּד שֵׁם רִבּוֹנוֹ. וְכָל מִי שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ לְכַבֵּד אֶת שֵׁם רִבּוֹנוֹ, טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וּבְזַי יֵקָלוּ, מִי שֶׁלֹּא

הָעוֹנָה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְּבָרֵךְ. וְהָא אוֹקִימְנָא קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּאָמֵן, מָשִׁיךְ בִּרְכָאן מִמַּבּוּעָא לְמַלְכָּא, וּמִמַּלְכָּא לְמַטְרוֹנִיתָא (דא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל). וּבְאַתְוָון גְּלִיפִין דְּרִבִּי אֶלְעָזָר, מֵאָלֶ"ף לְמֵ"ם, וּמִמֵּ"ם לְנוּ"ן. כֵּיוָן דְּמָטוּ בִּרְכָאן לְנוּן, מִתַּמָּן נָגְדִּין (דף רפ"ה ע"ב) וְנָפְקִין בִּרְכָאן לְעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, וּמִתְפַּשְׁטֵי בְּכֹלָּא. וְקָלָא נָפִיק אִתְשַׁקְיוּ מִשַּׁקְיוּתָא דְּבִרְכָן, דְּאַפִּיק פְּלַגְיָא עַבְדָּא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא.

וְכַד יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, מִשַּׁמְּרִין לְאָתָבָא אָמֵן, לְכַוְּונָא לְבַיְּיהוּ כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ, כַּמָּה פִּתְחִין דְּבִרְכָאן פְּתִיחָן לֵיהּ לְעֵילָּא, כַּמָּה טָבָאן מִשְׁתַּכְּחִין בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין, כַּמָּה חֵדוּ בְּכֹלָּא. מָאי אָגַר לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל דְּגַרְמִין הַאי. אָגַר לְהוּ בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. בְּעָלְמָא דֵּין בְּשַׁעֲתָא דְּעָאקִין לְהוּ (לְיִשְׂרָאֵל), וּמְצַלָּן

לשון הקודש

לְכַבֵּד אֶת רִבּוֹנוֹ וְלֹא מִתְכַּוֵּן בָּאָמֵן, שֶׁשָּׁנִינוּ, גָּדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְּבָרֵךְ. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁאָמֵן מוֹשֵׁךְ בְּרָכוֹת מִמַּבּוּעַ הַמֶּלֶךְ, וּמֵהַמֶּלֶךְ לַמַּלְכָּה (זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל). וּבְאוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵאָלֶ"ף לְמֵ"ם, וּמִמֵּ"ם לְנוּ"ן. כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעוֹת הַבְּרָכוֹת לְנוּ"ן, מִשָּׁם שׁוֹפְעוֹת וְיוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת לָעֶלְיוֹנִים וְלַתַּחְתּוֹנִים וּמִתְפַּשְּׁטוֹת בַּכֹּל. וְקוֹל יוֹצֵא: הִשָּׁקוּ מֵהַשְּׁקָאַת הַבְּרָכוֹת שֶׁהוֹצִיא פְּלוּגֵי עֶבֶד הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה מְשַׁמְּרִים לְהָשִׁיב אָמֵן, לְכַוֵּן לִבָּם כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, כַּמָּה פִּתְחֵי בְּרָכוֹת פְּתוּחִים לוֹ לְמַעְלָה, כַּמָּה טוֹבוֹת נִמְצָאוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, כַּמָּה שִׂמְחָה בַּכֹּל. מָה הַשָּׂכָר לְיִשְׂרָאֵל שֶׁגָּרְמוּ אֶת זֶה? שָׂכָר לָהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּשָׁעָה שֶׁמְּצִיקִים לָהֶם (לְיִשְׂרָאֵל)

צְלוֹתָא קַמֵּי מָאֵרֵיהוֹן, קָלָא מַכְרְזָא בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין, (ישעיה כו) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבוֹא גוֹי צַדִּיק שׁוֹמֵר אֱמֻנִים אַל תִּקְרֵי אֱמוּנִים, אֶלָּא אֲמֵנִים. פִּתְחוּ שְׁעָרִים, כְּמָה דְּיִשְׂרָאֵל פַּתְחִין לְהוּ תַּרְעִין דְּבִרְכָאן, כַּךְ הַשְׁתָּא פִּתְחוּ שְׁעָרִים, וְתִתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן מֵאִינּוּן דְּעָאקִין לְהוּ.

הַאי בְּעָלְמָא דֵין, בְּעָלְמָא דְאָתֵי מָאי אַגְרַיְיהוּ. דְּכַד יִפּוֹק בַּר נָשׁ מֵהַאי עָלְמָא, דְּהַוָּה שׁוֹמֵר לְאָתָבָא אָמֵן. מָאי שׁוֹמֵר. כְּלוֹמַר, נָטִיר הַהִיא בְּרָכָה דְּאָמַר הַהוּא דִּמְבָרֵךְ, וּמְחַכֶּה לֵיהּ לְאָתָבָא אָמֵן, כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ. נִשְׁמָתֵיהּ סַלְקָא וּמַכְרְזֵי קַמֵּיהּ, פִּתְחוּ שְׁעָרִים קַמֵּיהּ, כְּמָה דְּאִיהוּ הָוָה פָּתַח תַּרְעִין כָּל יוֹמָא, כַּד הָוָה שׁוֹמֵר אֱמוּנִים.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מָאי אָמֵן. אָמַר רִבִּי אַבָּא, הָא אוּקְמוּהָ כֻּלָּא, אָמֵן אִקְרֵי

לשון הקודש

וּמִתְפַּלְּלִים תְּפִלָּה לִפְנֵי רִבּוֹנָם, קוֹל מַכְרִיז בְּכָל הָעוֹלָמוֹת: (ישעיה כו) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי צַדִּיק שֹׁמֵר אֱמֻנִים. אַל תִּקְרֵי אֱמוּנִים אֶלָּא אֲמֵנִים. פִּתְחוּ שְׁעָרִים, כְּמוֹ שֶׁלְּיִשְׂרָאֵל פּוֹתְחִים שַׁעֲרֵי הַבְּרָכוֹת, כָּךְ כְּעֵת פִּתְחוּ שְׁעָרִים, וְתִתְקַבֵּל תְּפִלָּתָם מֵאוֹתָם שֶׁמְּצִיקִים לָהֶם.

זֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה. בָּעוֹלָם הַבָּא מַה שִׂכָּרָם? שֶׁכְּשֶׁיֵּצֵא אָדָם מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהָיָה שׁוֹמֵר לְהָשִׁיב אָמֵן, מַה זֶּה שׁוֹמֵר? כְּלוֹמַר, שׁוֹמֵר אוֹתָהּ בְּרָכָה שֶׁאָמַר אוֹתוֹ הַמְּבָרֵךְ, וּמְחַכֶּה לוֹ לְהָשִׁיב אָמֵן כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. נִשְׁמָתוֹ עוֹלָה, וּמַכְרִיזִים לְפָנֶיהָ: פִּתְחוּ שְׁעָרִים לְפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁהוּא הָיָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים כָּל יוֹם כְּשֶׁהָיָה שׁוֹמֵר אֱמוּנִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶּה אָמֵן? אָמַר רַבִּי אַבָּא, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַכֹּל.

מַבּוּעָא דְּהַהוּא נַחֲלָא דְּנָגִיד, אָמֵן אִקְרֵי, דִּכְתִיב, (משלי ח) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן, אַל תִּקְרֵי אָמוֹן, אֶלָּא אָמֵן. קִיּוּמָא דְּכֻלְּהוּ הַהוּא נַחֲלָא (ס"א טַלָּא) דְּנָגִיד וְנָפִיק, אָמֵן אִקְרֵי. דְּתַנְיָא, (תהלים קו) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, עוֹלָם דִּלְעֵילָא, עוֹלָם דִּלְתַתָּא. אוֹף הָכָא אָמֵן וְאָמֵן, אָמֵן דִּלְעֵילָא, אָמֵן דִּלְתַתָּא. אָמֵן קִיּוּמָא דְּכֻלְּהוּ, וְהָא אוֹקִימְנָא אָמֵן בְּאִינּוּן אַתְוָון.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, אֶלֶף עֲמִיקָא דְּבֵירָא דְּכָל בִּרְכָאן מִתַּמָּן נַבְעִין וְנָפְקִין, וּמִשְׁתַּכְּחִין. מֵ"ם פְּתוּחָה, נַהֲרָא דְּנָגִיד וְנָפִיק, וְאִקְרֵי מֵ"ם. וְהוּא רָזָא דְּתַנְיָנָן, מֵ"ם פְּתוּחָה, מֵ"ם סְתוּמָה. כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, (ישעיה ט) לְסַרְבֵּה הַמִּשְׂרָה.

נוּן פְּשׁוּטָה, כְּלָלָא דִּתְרֵין נוּנִין, נוּן כְּפוּפָה. כְּלָלָא דְּאַת וָא"ו, כְּלָלָא דְּנוּן כְּפוּפָה (ס"א פְּשׁוּטָה). (ס"א מ"ם

לשון הקודש

אָמֵן נִקְרָא מַבּוּעַ שֶׁל אוֹתוֹ הַנַּחַל שֶׁשּׁוֹפֵעַ, אָמֵן נִקְרָא, שֶׁכָּתוּב (משלי ח) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן. אַל תִּקְרֵי אָמוֹן אֶלָּא אָמֵן. קִיּוּם הַכֹּל אוֹתוֹ הַנַּחַל (הַטַּל) שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, אָמֵן נִקְרָא. שֶׁלָּמַדְנוּ, (תהלים קו) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם – עוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה, עוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה. גַּם כָּךְ אָמֵן וְאָמֵן – אָמֵן שֶׁלְּמַעְלָה, אָמֵן שֶׁלְּמַטָּה. אָמֵן קִיּוּם שֶׁל כֻּלָּם, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אָמֵן בְּאוֹתָן אוֹתִיּוֹת.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, אֶלֶף עֹמֶק הַבְּאֵר שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת, מִשָּׁם נוֹבְעוֹת וְיוֹצְאוֹת וְנִמְצָאוֹת. מֵ"ם פְּתוּחָה, נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, וְנִקְרָא מֵ"ם. וְהוּא סוֹד שֶׁשָּׁנִינוּ, מֵ"ם פְּתוּחָה, מֵ"ם סְתוּמָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ (ישעיה ט) לְסַרְבֵּה הַמִּשְׂרָה.

נו"ן פְּשׁוּטָה, כְּלָל שֶׁל שְׁתֵּי נוּנִין. נו"ן

פְּתוּחָה, כְּלָלָא דִתְרֵין נוּנִין, נוּן פְּשׁוּטָה, נוּן כְּפוּפָה. נוּן פְּשׁוּטָה כְּלָלָא דְּאָת וָא"ו,) בְּגִין כָּךְ כֹּלָּא אִקְרֵי נוּן וָאו נוּן. וּבְרָזָא דְמַתְנִיתָא הָכִי תָּאנָא, ו' דְּכַר, ן' פְּשׁוּטָה כְּלָלָא דִּדְכַר וְנוּקְבָּא, נוּן כְּפוּפָה, בִּכְלָלָא דִּפְשׁוּטָה הִיא. וּבְסִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, מֵם דְּהָכָא, הִיא נוֹטָרִיקוֹן מֶ"לֶ"ךְ, וְהַיְינוּ אָמֵן, אָמֵ"ן נוֹטָרִיקוֹן, אֵ"ל מֶ"לֶךְ נֶ"אֱמָן. כְּלָלָא דְכֹלָּא, וְשַׁפִּיר הוּא, וְהָא אִתְּמַר.

תָּאנָא, כָּל מָאן דְּשָׁמַע בְּרָכָה מֵהַהוּא דִמְבָרֵךְ, וְלָא אִתְכַּוֵּן בְּאָמֵן, עָלֵיהּ נֶאֱמַר וּבוֹזֵי יֵקָלוּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (מלאכי א) לָכֶם הַכֹּהֲנִים בּוֹזֵי שְׁמִי. מָאי עוֹנְשֵׁיהּ. כְּמָה דְּלָא פָּתַח בִּרְכָאן לְעֵילָא, כַּךְ לָא פַּתְחִין לֵיהּ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא כַּד נָפִיק מֵהַאי עָלְמָא, מַכְרִיזֵי קַמֵּיהּ, וְאַמְרֵי, טְרוּקוּ גַּלֵּי קַמֵּיהּ דִּפְלַנְיָא, וְלָא לִיעוּל, וְלָא תְּקַבְּלוּן לֵיהּ, וַוי לֵיהּ, וַוי לְנִשְׁמָתֵיהּ.

לשון הקודש

כְּפוּפָה, כְּלָל שֶׁל הָאוֹת וָא"ו, כְּלָל שֶׁל נוּן כְּפוּפָה (פְּשׁוּטָה). (מ"ם פְּתוּחָה, כְּלָל שֶׁל שְׁתֵּי נוּנִין – נוּן פְּשׁוּטָה, נוּן כְּפוּפָה. נוּן פְּשׁוּטָה כְּלָל שֶׁל הָאוֹת וָא"ו) מִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל נִקְרָא נוּן וָאו נוּן. וּבְסוֹד הַמִּשְׁנָה כָּךְ שָׁנִינוּ, ו' זָכָר, ן' פְּשׁוּטָה כְּלָל שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה. נוּן כְּפוּפָה בִּכְלָל שֶׁל פְּשׁוּטָה הִיא. וּבְסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא, מֵ"ם שֶׁל כָּאן הִיא נוֹטָרִיקוֹן מֶ"לֶ"ךְ, וְהַיְנוּ אָמֵן. אָמֵ"ן נוֹטָרִיקוֹן אֵ"ל מֶ"לֶךְ נֶ"אֱמָן. כְּלָל שֶׁל הַכֹּל, וְיָפֶה הוּא, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

לָמַדְנוּ, כָּל מִי שֶׁשָּׁמַע בְּרָכָה מֵאוֹתוֹ מְבָרֵךְ וְלֹא מְכַוֵּן בְּאָמֵן, עָלָיו נֶאֱמַר וּבוֹזֵי יֵקָלוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלאכי א) לָכֶם הַכֹּהֲנִים בּוֹזֵי שְׁמִי. מָה עָנְשׁוֹ? כְּמוֹ שֶׁלֹּא פָּתַח בְּרָכוֹת לְמַעְלָה, כָּךְ לֹא פּוֹתְחִים לוֹ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא כְּשֶׁיּוֹצֵא מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, מַכְרִיזִים לְפָנָיו וְאוֹמְרִים: סִגְרוּ הַפְּתָחִים לִפְנֵי פְּלוֹנִי וְלֹא יִכָּנֵס, וְאַל תְּקַבְּלוּ אוֹתוֹ. אוֹי לוֹ! אוֹי לְנִשְׁמָתוֹ!

תָּאנָא, חַיָּיבֵי דְגֵיהִנָּם, כֻּלְּהוּ סַלְקֵי בִּמְדוֹרִין יְדִיעָן, וְכַמָּה פִּתְחִין אִית לֵיהּ לַגֵּיהִנָּם, וְכֻלְּהוּ פִּתְחִין לָקֶבֶל פִּתְחִין דְּגַן עֵדֶן. וּבְשַׁעֲתָא דְאַפְּקֵי לְאִינּוּן חַיָּיבַיָּא דְקַבִּילוּ עוֹנְשַׁיְיהוּ, אִינּוּן פַּתְחֵי פְתִיחִין, וְשַׁוְיָין (ס"א וְשָׁאֲבִין) לוֹן לְבַר. וְכֻלְּהוּ פִּתְחִין בִּשְׁמָהָן אִקְרוּן, לָקֶבְלֵיהוֹן דְּפִתְחִין דְּגַן עֵדֶן, וְכָל פִּתְחָא וּפִתְחָא, אִקְרֵי שְׁמָא, לָקֶבְלֵי הַהוּא פִּתְחָא דְגֵיהִנָּם, וְאִשְׁתְּמוֹדְעָן פִּתְחִין לָקֶבְלֵיהוֹן פִּתְחִין, אִינּוּן פִּתְחִין דְּגַן עֵדֶן.

בַּגֵּיהִנָּם אִית מָדוֹרָא בַּתְרָאָה תַּתָּאָה דְכֻלְּהוּ, וְהַהוּא מָדוֹרָא הֲוֵי מָדוֹרָא עַל מָדוֹרָא, וְאִקְרֵי (איוב י') אֶרֶץ עֵיפָתָה. מַהוּ עֵיפָתָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות כח) רָבוּעַ יִהְיֶה כָּפוּל, וּמְתַרְגְּמִינָן מְרוּבַּע יְהֵי עִיף, אוֹף הָכָא עֵיפָתָה, כְּלוֹמַר כְּפוּלָה. וְהַהוּא אִקְרֵי שְׁאוֹל תַּחְתִּית, שְׁאוֹל הוּא מָדוֹרָא חַד. תַּחְתִּית, הוּא מָדוֹרָא

לשון הקודש

לָמַדְנוּ, כָּל רִשְׁעֵי הַגֵּיהִנֹּם נִכְנָסִים לִמְדוֹרִים יְדוּעִים, וְכַמָּה פְּתָחִים יֵשׁ לַגֵּיהִנֹּם, וְכָל הַפְּתָחִים כְּנֶגֶד פִּתְחֵי הַגַּן עֵדֶן. וּבְשָׁעָה שֶׁמּוֹצִיאִים אוֹתָם רְשָׁעִים שֶׁקִּבְּלוּ עָנְשָׁם, הֵם פּוֹתְחִים פְּתָחִים, וְשָׂמִים (וְשׁוֹאֲבִים) אוֹתָם לַחוּץ. וְכָל הַפְּתָחִים נִקְרָאוּ בִּשְׁמָם כְּנֶגֶד פִּתְחֵי הַגַּן עֵדֶן, וְכָל פֶּתַח וּפֶתַח נִקְרָא שֵׁם כְּנֶגֶד אוֹתוֹ פֶּתַח הַגֵּיהִנֹּם, וְהַפְּתָחִים נוֹדָעִים כְּנֶגֶד הַפְּתָחִים, אוֹתָם פִּתְחֵי הַגַּן עֵדֶן.

בַּגֵּיהִנֹּם יֵשׁ מָדוֹר אַחֲרוֹן תַּחְתּוֹן שֶׁל כֻּלָּם, וְאוֹתוֹ מָדוֹר הוּא מָדוֹר עַל מָדוֹר, וְנִקְרָא (איוב י') אֶרֶץ עֵיפָתָה. מַה זֶּה עֵיפָתָה? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כח) רָבוּעַ יִהְיֶה כָּפוּל, וּמְתַרְגְּמִים – מְרֻבָּע יִהְיֶה עֵיף. גַּם כָּאן עֵיפָתָה, כְּלוֹמַר כְּפוּלָה. וְאוֹתוֹ נִקְרָא

תַּתָּאָה. וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי אֶרֶץ עֵיפָתָה תַּחְתִּית, וְאִקְרֵי אֲבַדּוֹן. וְעַל דָּא כְּתִיב, (משלי טו) שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן. וְכֻלְּהוּ מָדוֹרִין לָא אַכְפָּלוּ, וְכֻלְּהוּ לָא עַיְיפִין בַּר מֵהַאי.

וְתָאנָא, מָאן דְּנָחִית לַאֲבַדּוֹן (דף רפ"ו ע"א) דְּאִקְרֵי תַּחְתִּית, לָא סָלִיק לְעָלְמִין. וְהַהוּא אִקְרֵי גֶּבֶר דְּאִשְׁתְּצִי וְאִתְאֲבִיד מִכֻּלְּהוּ עָלְמִין. וְתָאנָא, לְהַהוּא אֲתָר נַחְתִּין לְהַנְהוּ גַּבְרֵי דְּמְבַזֵּי לְאָתָבָא אָמֵן, וְעַל אָמֵן סַגִּיאִין דְּאִתְאֲבִידוּ מִנֵּיהּ, דְּלָא חָשִׁיב לְהוּ, דַּיְינִין לֵיהּ בַּגֵּיהִנָּם, וְנַחְתִּין לֵיהּ בְּהַהוּא מָדוֹרָא תַּתָּאָה, דְּלֵית בָּהּ פִּתְחָא, וְאִתְאֲבִיד וְלָא סָלִיק מִנֵּיהּ לְעָלְמִין. וְעַל דָּא כְּתִיב, (איוב ז) כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה. וְלָא, וְהָא כְּתִיב (יונה ב) מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ וְגוֹ'. וּכְתִיב (שמואל א ב) מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל. אֶלָּא הָכָא שְׁאוֹל, הָתָם תַּחְתִּית. וְאוֹקִימְנָא הָא

לשון הקודש

שְׁאוֹל תַּחְתִּית, שְׁאוֹל הוּא מָדוֹר אֶחָד, תַּחְתִּית הוּא מָדוֹר תַּחְתּוֹן. וְלָכֵן נִקְרֵאת אֶרֶץ עֵיפָתָה תַּחְתִּית, וְנִקְרֵאת אֲבַדּוֹן, וְעַל זֶה כָּתוּב (משלי טו) שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן. וְכָל הַמְּדוֹרִים לֹא נִכְפְּלוּ, וְכֻלָּם לֹא מִתְעַיְּפִים חוּץ מִזֶּה.

וְלָמַדְנוּ, מִי שֶׁיּוֹרֵד לַאֲבַדּוֹן, שֶׁנִּקְרָא תַּחְתִּית, לֹא עוֹלֶה לְעוֹלָמִים. וְהַהוּא נִקְרָא אִישׁ שֶׁמֻּשְׁמָד וְנֶאֱבָד מִכָּל הָעוֹלָמוֹת. וְלָמַדְנוּ, לְאוֹתוֹ מָקוֹם מוֹרִידִים אוֹתָם אֲנָשִׁים שֶׁמְּבַזִּים לְהָשִׁיב אָמֵן, וְעַל אָמֵן הַרְבֵּה שֶׁנֶּאֱבְדוּ מִמֶּנּוּ, שֶׁלֹּא הֶחֱשִׁיב אוֹתָם, דָּנִים אוֹתוֹ בַּגֵּיהִנֹּם, ומוֹרִידִים אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ מָדוֹר תַּחְתּוֹן שֶׁאֵין בּוֹ פֶּתַח, וְנֶאֱבָד וְלֹא עוֹלֶה מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. וְעַל זֶה כָּתוּב (איוב ז) כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה. וָלֹא?! וַהֲרֵי כָּתוּב (יונה ב) מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ וְגוֹ'. וְכָתוּב (שמואל–א

דְּאַהְדָּר בֵּיהּ, הָא דְּלָא אַהְדָּר בֵּיהּ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מָאי דִּכְתִיב, (ירמיה ב) כִּי שְׁתַּיִם רָעוֹת עָשָׂה עַמִּי אוֹתִי עָזְבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים לַחְצוֹב לָהֶם בֹּארוֹת וְגוֹ'. אוֹתִי עָזְבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים, דָּא הוּא דְּלָא בָּעֵי לְקַדְּשָׁא שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּאָמֵן. מָאי עוֹנְשֵׁיהּ. כְּתִיב לַחְצוֹב לָהֶם בֹּארוֹת בֹּארוֹת נִשְׁבָּרִים, דְּנַחְתִּין לַגֵּיהִנָּם דַּרְגָּא בָתַר דַּרְגָּא, עַד דְּנַחְתִּין לַאֲבַדּוֹן דְּאִקְרֵי תַּחְתִּית. וְאִי אִיהוּ קַדִּישׁ שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְכַוְּנָה בְּאָמֵן כַּדְקָא יָאוּת, סָלִיק דַּרְגָּא בָתַר דַּרְגָּא, לְאִתְעַדְּנָא מֵהַהוּא עָלְמָא דְאָתֵי, דְּנָגִיד תָּדִיר לָא פָּסִיק, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים לא) אֱמוּנִים נוֹצֵר יְיָ' וּמְשַׁלֵּם עַל יֶתֶר עוֹשֵׂה גַאֲוָה.

תָּאנָא, שִׁירָה מָשִׁיךְ בִּרְכָאן מֵעֵילָא לְתַתָּא, עַד דְּיִשְׁתַּכְּחוּן בִּרְכָאן בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין. (אָמַר רִבִּי יוֹסֵי

לשון הקודש

ב) מוֹרִיד שְׁאוֹל וַעֲלִיָּה. אֶלָּא כָּאן שְׁאוֹל, שָׁם תַּחְתִּית. וּבְאַרְנוּ, זֶה כְּשֶׁחָזַר בּוֹ, וְזֶה כְּשֶׁלֹּא חָזַר בּוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה ב) כִּי שְׁתַּיִם רָעוֹת עָשָׂה עַמִּי אֹתִי עָזְבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים לַחְצֹב לָהֶם בֹּארוֹת וְגוֹ'? אֹתִי עָזְבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים – זֶהוּ מִי שֶׁלֹּא רוֹצֶה לְקַדֵּשׁ שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאָמֵן. מָה עָנְשׁוֹ? כָּתוּב לַחְצֹב לָהֶם בֹּארוֹת בֹּארוֹת נִשְׁבָּרִים. שֶׁיּוֹרְדִים לַגֵּיהִנֹּם דַּרְגָּה אַחַר דַּרְגָּה, עַד שֶׁיּוֹרְדִים לַאֲבַדּוֹן שֶׁנִּקְרָא תַּחְתִּית. וְאִם הוּא קִדֵּשׁ שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְכַוֵּן בְּאָמֵן כָּרָאוּי, עוֹלֶה דַרְגָּה אַחַר דַּרְגָּה לְהִתְעַדֵּן מֵאוֹתוֹ עוֹלָם הַבָּא, שֶׁשּׁוֹפֵעַ תָּמִיד לֹא פוֹסֵק. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לא) אֱמוּנִים נֹצֵר ה' וּמְשַׁלֵּם עַל יֶתֶר עֹשֵׂה גַאֲוָה.

לָמַדְנוּ, שִׁירָה מוֹשֶׁכֶת בְּרָכוֹת מִלְּמַעְלָה

זְמִינִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר שִׁירָתָא, שְׁלִימָתָא שִׁירָה דְּכָלִיל כָּל שְׁאַר שִׁירִין הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה יב) וַאֲמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַיְיָ קְרָאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו). **אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, זְמִינִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר שִׁירָתָא, מִתַּתָּא לְעֵילָא, וּמֵעֵילָא לְתַתָּא. וּלְקַשְׁרָא קִשְׁרָא דִּמְהֵימְנוּתָא. דִּכְתִיב,** (במדבר כא) **אָז יָשִׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת. אָז שֶׁר לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אָז יָשִׁיר. וְכֵן כֻּלְּהוּ כְּהַאי גַּוְונָא. אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת, מִתַּתָּא לְעֵילָא. עֲלִי בְּאֵר עֲנוּ לָהּ, עֲלִי בְּאֵר, כְּלוֹמַר סָק לְאַתְרִיךְ, לְאִתְאַחֲדָא בְּבַעְלִיךְ, דָּא הוּא מִתַּתָּא לְעֵילָא.**

וּלְבָתַר מֵעֵילָא לְתַתָּא, (דְּהָא עַד הַשְׁתָּא בְּגָלוּתָא אִשְׁתְּכַחַת עִמָּנָא) **בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים, דְּאוֹלִידוּ לָהּ אַבָּא וְאִמָּא,** (לְעֵילָא) **כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם, אִלֵּין אֲבָהָן, דְּאִקְרוּן** (תהלים מז) **נְדִיבֵי עַמִּים. כָּרוּהָ, אֲתָר לְאִזְדַּוְוּגָא בָּהּ מַלְכָּא, בְּבִרְכָּן. וּבְמָה הוּא זְוּוּגָא. בִּמְחוֹקֵק, דָּא יְסוֹד.**

לשון הקודש

לְמַטָּה, עַד שֶׁיִּמָּצְאוּ בְּרָכוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. (אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, עֲתִידִים הֵם יִשְׂרָאֵל לוֹמַר שִׁירָה שְׁלֵמָה, שִׁירָה שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל שְׁאָר הַשִּׁירִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה יב) וַאֲמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַה' קְרָאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו) אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לוֹמַר שִׁירָה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה וּמִלְּמַעְלָה לְמַטָּה וְלִקְשֹׁר אֶת קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה, שֶׁכָּתוּב (במדבר כא) אָז יָשִׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת. אָז שֶׁר לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אָז יָשִׁיר. וְכֵן כֻּלָּם כְּמוֹ זֶה. אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת, מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה. עֲלִי בְּאֵר עֲנוּ לָהּ. עֲלִי בְּאֵר, כְּלוֹמַר עֲלִי לִמְקוֹמֵךְ לְהִתְאַחֵד בְּבַעְלֵךְ, זֶהוּ מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה.

וְאַחַר כָּךְ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, (שֶׁהֲרֵי עַד עַכְשָׁו בַּגָּלוּת נִמְצֵאת עִמָּנוּ) **בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים, שֶׁיָּלְדוּ אוֹתָהּ אַבָּא וְאִמָּא** (לְמַעְלָה). **כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם** – אֵלּוּ הָאָבוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ (תהלים מז) נְדִיבֵי עַמִּים. כָּרוּהָ, מָקוֹם לְהִזְדַּוֵּג בָּהּ

בְּמִשְׁעֲנוֹתָם, דָּא נֶצַח וְהוֹד, מֵעֵילָא לְתַתָּא. וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה, וּמִמַּתָּנָה נַחֲלִיאֵל, וּמִנַּחֲלִיאֵל בָּמוֹת. הָא קִשּׁוּרָא שְׁלֵימָא, קִשּׁוּרָא דִּמְהֵימְנוּתָא, קִשּׁוּרָא קַיְּימָא דְּכֹלָּא בֵּיהּ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, זְמִינִין יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר שִׁירָתָא שְׁלֵימָתָא. שִׁירָתָא דְּכָלִיל כָּל שְׁאַר שִׁירִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וַאֲמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַה' קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו. בְּהַהוּא זִמְנָא כְּתִיב, (זכריה יד) וְהָיָה יְיָ' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וּכְתִיב (תהלים קכו) אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה, אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְיָ' לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה. בָּרוּךְ יְיָ' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן יִמְלוֹךְ יְיָ' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

לשון הקודש

הַמֶּלֶךְ בִּבְרָכוֹת. וּבַמָּה הוּא הַזִּווּג? בִּמְחֹקֵק – זֶה יְסוֹד. בְּמִשְׁעֲנוֹתָם – זֶה נֵצַח וְהוֹד, מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה, וּמִמַּתָּנָה נַחֲלִיאֵל, וּמִנַּחֲלִיאֵל בָּמוֹת. זֶהוּ קֶשֶׁר שָׁלֵם, קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה, קִשּׁוּר קַיָּם שֶׁבּוֹ הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, עֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לוֹמַר שִׁירָה שְׁלֵמָה, שִׁירָה שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל שְׁאָר הַשִּׁירִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה יב) וַאֲמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַה' קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו. בְּאוֹתוֹ זְמַן כָּתוּב, (זכריה יד) וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וְכָתוּב (תהלים קכו) אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה, אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת הַאֲזִינוּ

הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרֵי פִי, (דברים לב) **רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח,** (שיר השירים ה) **פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר וְגוֹ', בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי. מַה כְּתִיב לְעֵילָא. אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר וְגוֹ'. אֲנִי יְשֵׁנָה, אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אֲנִי יְשֵׁנָה, מִפִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, בְּזִמְנָא דַאֲזִילְנָא בְּמִדְבְּרָא. וְלִבִּי עֵר, לְאַעֲלָא לְאַרְעָא, לְמֶעְבַּד לְהוּ** (נימוסין) **דְּהָא כָּל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא בְּאַרְעָא מִשְׁתַּכְּחִין. קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק, דָּא מֹשֶׁה. דְּאוֹכַח לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּכַמָּה וּיכוּחִין,** (דף רפ"ו ע"ב) **בְּכַמָּה קְטָטִין. דִּכְתִיב,** (דברים א) **אֵלֶּה הַדְּבָרִים וְגוֹ',** (דברים ט) **מַמְרִים הֱיִיתֶם וְגוֹ'.** (דברים ט) **וּבְחֹרֵב הִקְצַפְתֶּם וְגוֹ'. הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (שיר השירים ה) **דּוֹפֵק.**

לשון הקודש

יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת הַאֲזִינוּ

הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרֵי פִי (דברים לב). רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (שיר השירים ה) פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר וְגוֹ', בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר וְגוֹ'. אֲנִי יְשֵׁנָה. אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אֲנִי יְשֵׁנָה – מִמִּצְוֹת הַתּוֹרָה, בִּזְמַן שֶׁהָלַכְתִּי בַּמִּדְבָּר. וְלִבִּי עֵר – לַעֲלוֹת לָאָרֶץ, לַעֲשׂוֹת אוֹתָם (חובות), שֶׁהֲרֵי כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה נִמְצָאוֹת בָּאָרֶץ. קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק – זֶה מֹשֶׁה, שֶׁהוֹכִיחַ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל בְּכַמָּה וּכוּחִים, בְּכַמָּה מְרִיבוֹת, שֶׁכָּתוּב (דברים א) אֵלֶּה הַדְּבָרִים וְגוֹ', (שם ט) מַמְרִים הֱיִיתֶם וְגוֹ', (שם) וּבְחֹרֵב הִקְצַפְתֶּם וְגוֹ'. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב דּוֹפֵק.

וְעַם כָּל דָּא דְּמֹשֶׁה אוֹכַח לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, בִּרְחִימוּתָא הֲווֹ כָּל מִלּוֹי, דִּכְתִיב, (דברים ז) כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ. וּבְךָ בָּחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ לִהְיוֹת לוֹ לְעַם וְגוֹ', (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ. וְעַל דָּא (דברים כז) וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְיָ אֱלֹהֶיךָ. (דברים ז) כִּי מֵאַהֲבַת יְיָ אֶתְכֶם. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ה) פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי.

מַה כְּתִיב. (שם) קַמְתִּי אֲנִי לִפְתּוֹחַ לְדוֹדִי, אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל בְּעוֹד דַּהֲוֵינָן זְמִינִין לְמֵיעַל לְאַרְעָא, וּלְקַבְּלָא אִינּוּן פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא עַל יְדוֹי דְּמֹשֶׁה. מַה כְּתִיב, (שם) וְדוֹדִי חָמַק עָבָר. דִּכְתִיב, (דברים לד) וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה עֶבֶד יְיָ. בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ, דִּכְתִיב וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה. קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי, דְּלָא הָוָה דָּרָא כְּדָרָא דְּמֹשֶׁה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

וְעַם כָּל זֶה שֶׁמֹּשֶׁה הוֹכִיחַ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, בְּאַהֲבָה הָיוּ כָּל דְּבָרָיו, שֶׁכָּתוּב (דברים ז) כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַה' אֱלֹהֶיךָ, (שם יד) וּבְךָ בָּחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לִהְיוֹת לוֹ לְעַם וְגוֹ', בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם, (שם ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה'. וְעַל זֶה (שם כז) וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ. (שם ז) כִּי מֵאַהֲבַת ה' אֶתְכֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ה) פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי.

מַה כָּתוּב? (שם) קַמְתִּי אֲנִי לִפְתּוֹחַ לְדוֹדִי. אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל, בְּעוֹד שֶׁהָיִינוּ מְזֻמָּנִים לַעֲלוֹת לָאָרֶץ וּלְקַבֵּל מִצְוֹות הַתּוֹרָה הָאֵלּוּ עַל יְדֵי מֹשֶׁה, מַה כָּתוּב? (שם) וְדוֹדִי חָמַק עָבָר, שֶׁכָּתוּב (דברים לד) וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה עֶבֶד ה'. בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ, שֶׁכָּתוּב וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה. קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי, שֶׁלֹּא הָיָה דּוֹר כְּדוֹרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

שָׁמַע לְקַלֵּיהוֹן, וְעָבַד לְהוּ נִסִּין וְנִימוּסִין, כְּמָה דְעָבַד עַל יְדוֹי.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, קַמְּתִי אֲנִי לִפְתֹּחַ לְדוֹדִי, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיוֹמוֹי דְמֹשֶׁה, דְּכָל יוֹמוֹי לָא בָעָא דְּמַלְאָכָא וּשְׁלִיחָא לְדַבְּרָא עִמֵּיהּ, דִּכְתִיב, (שמות לג) אִם אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים וְגוֹ'. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמֹשֶׁה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתְּכַם לִרְעוּתֵיהּ. וְדוֹדִי חָמַק עָבָר, בְּיוֹמוֹי דִיהוֹשֻׁעַ, דִּכְתִיב, (יהושע ה) לֹא כִּי אֲנִי שַׂר צְבָא יְיָ'.

תָּא חֲזֵי, מֹשֶׁה הֲוָה שָׁמַע קָלָא קַדִּישָׁא דְמַלְכָּא עִלָּאָה, וְלָא אִזְדַּעְזָע, וְכָל שֶׁכֵּן מַלְאָכָא, דְּלָא בָעָא (וְלָא קַבְּלֵיהּ). בָּתַר דְּשָׁכִיב מַה כְּתִיב. וַיֹּאמֶר לֹא כִּי אֲנִי שַׂר צְבָא יְיָ'. וּכְתִיב (שם) וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ אֶל פָּנָיו אַרְצָה. עַתָּה בָּאתִי, בְּיוֹמוֹי דְמֹשֶׁה רַבָּךְ אֲתֵינָא, וְלָא קַבְּלָנִי. בֵּיהּ שַׁעֲתָא, יָדְעוּ יִשְׂרָאֵל שְׁבָחָא דְמֹשֶׁה.

לשון הקודש

שָׁמַע לְקוֹלָם וְעָשָׂה לָהֶם נִסִּים וְחֻקִּים, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה עַל יָדָיו.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, קַמְתִּי אֲנִי לִפְתֹּחַ לְדוֹדִי – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּיָמָיו שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁכָּל יָמָיו לֹא רָצָה שֶׁמַּלְאָךְ אוֹ שָׁלִיחַ לְהַנְהִיג עִמּוֹ, שֶׁכָּתוּב (שמות לג) אִם אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים וְגוֹ'. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַסְכִּים לִרְצוֹנוֹ. וְדוֹדִי חָמַק עָבָר, בְּיָמָיו שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁכָּתוּב (יהושע ה) לֹא כִּי אֲנִי שַׂר צְבָא ה'.

בָּא רְאֵה, מֹשֶׁה הָיָה שׁוֹמֵעַ קוֹל קָדוֹשׁ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן וְלֹא נִזְדַּעְזַע, וְכָל שֶׁכֵּן מַלְאָךְ שֶׁלֹּא רָצָה (וְלֹא קִבְּלוֹ). אַחַר שֶׁמֵּת מֹשֶׁה, מַה כָּתוּב? וַיֹּאמֶר לֹא כִּי אֲנִי שַׂר צְבָא ה'. וְכָתוּב (שם) וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ אֶל פָּנָיו אַרְצָה. עַתָּה בָּאתִי, בְּיָמָיו שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּךָ בָּאתִי וְלֹא קִבְּלַנִי. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יָדְעוּ יִשְׂרָאֵל שִׁבְחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. בְּאוֹתוֹ זְמַן

בְּהַהוּא זִמְנָא בָּעוּ יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא אִזְדְּמַן לְהוּ הָכִי כְּיוֹמוֹי דְּמֹשֶׁה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ וְגוֹ'.

הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה, (דברים לב) רִבִּי חִיָּיא אָמַר, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמֹשֶׁה, יַתִּיר מִכָּל נְבִיאֵי עָלְמָא.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (ישעיה א) שִׁמְעוּ שָׁמַיִם וְהַאֲזִינִי אֶרֶץ כִּי יְיָ' דִּבֵּר. שִׁמְעוּ שָׁמַיִם, יְשַׁעְיָה דְּהַוָּה יַתִּיר רְחִיקָא מִמַּלְכָּא, כְּתִיב שִׁמְעוּ שָׁמַיִם. מֹשֶׁה דְּהַוָּה יַתִּיר קָרִיב לְמַלְכָּא, כְּתִיב הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם.

תָּאנָא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאָמַר יְשַׁעְיָהוּ שִׁמְעוּ שָׁמַיִם וְהַאֲזִינִי אֶרֶץ. כַּמָּה גַּרְדִּינֵי טְהִירִין אִזְדְּמָנוּ לְתַבְרָא רֵישֵׁיהּ, נָפְקָא קָלָא וְאָמַר, מָאן הוּא דֵּין דְּבָעֵי לְאַרְעֲשָׁא עָלְמִין. עַד דְּפָתַח וְאָמַר, לָאו אֲנָא, וְלָאו דִּידִי, אֶלָּא כִּי יְיָ' דִּבֵּר, וְלָא אֲנָא. בְּמֹשֶׁה מַה

לשון הקודש

בִּקְשׁוּ יִשְׂרָאֵל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא נִזְדַּמֵּן לָהֶם כָּךְ כִּבְיֹמֵי מֹשֶׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ וְגוֹ'.

הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה (דברים לב). רַבִּי חִיָּיא אָמַר, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה יוֹתֵר מִכָּל נְבִיאֵי הָעוֹלָם.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (ישעיה א) שִׁמְעוּ שָׁמַיִם וְהַאֲזִינִי אֶרֶץ כִּי ה' דִּבֵּר. שִׁמְעוּ שָׁמַיִם. יְשַׁעְיָה שֶׁהָיָה רָחוֹק יוֹתֵר מֵהַמֶּלֶךְ, כָּתוּב שִׁמְעוּ שָׁמַיִם. מֹשֶׁה שֶׁהָיָה קָרוֹב יוֹתֵר לַמֶּלֶךְ, כָּתוּב הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם.

לְמַדְנוּ, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁאָמַר יְשַׁעְיָהוּ שִׁמְעוּ שָׁמַיִם וְהַאֲזִינִי אֶרֶץ, כַּמָּה בַּעֲלֵי דִינִים מְאִירִים הִזְדַּמְּנוּ לִשְׁבֹּר אֶת רֹאשׁוֹ. יָצָא קוֹל וְאָמַר: מִי הוּא זֶה שֶׁרוֹצֶה לְהַרְעִישׁ עוֹלָמוֹת? עַד שֶׁפָּתַח וְאָמַר: לֹא אֲנִי וְלֹא

כְּתִיב. הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה, אֲנָא וְלָא אַחֲרָא. וַאֲדַבֵּרָה בְּלָא דְּחִילוּ. וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרֵי פִי, וְלָא מֵאַחֲרָא. זַכָּאָה חוּלְקֵיהּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, בְּאַתְוָון גְּלִיפָן דְּרִבִּי אֶלְעָזָר, הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ, הָכָא אִתְּרְמִיז שְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, תּוּ מַה בֵּין מֹשֶׁה לִישַׁעְיָהוּ. מֹשֶׁה אָמַר הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם, הַשָּׁמַיִם, שָׁמַיִם עִלָּאִין, אִינּוּן דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָן, דְּאִקְרוּן שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ, אֶרֶץ עִלָּאָה, הַהִיא דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָא, וְאִיהִי אֶרֶץ הַחַיִּים. בִּישַׁעְיָה כְּתִיב, שִׁמְעוּ שָׁמַיִם וְלָא הַשָּׁמַיִם. הַאֲזִינִי אֶרֶץ, וְלָא הָאָרֶץ. וְאִינּוּן שָׁמַיִם וָאָרֶץ תַּתָּאִין. וְעִם כָּל דָּא, בָּעוּ לְאַעְנְשָׁא לֵיהּ, עַד דְּאָמַר כִּי יְיָ' דִּבֵּר, וְלָא אֲנָא. וּמֹשֶׁה אָמַר כּוּלֵּי הַאי, דִּכְתִיב הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם

לשון הקודש

שֶׁלִּי, אֶלָּא כִּי ה' דִּבֵּר, וְלֹא אֲנִי. בְּמֹשֶׁה מַה כָּתוּב? הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה, אֲנִי וְלֹא אַחֵר. וַאֲדַבֵּרָה – בְּלֹא פַּחַד. וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרֵי פִי – וְלֹא מֵאַחֵר. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּאוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר, הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ – כָּאן נִרְמָז שֵׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, עוֹד מַה בֵּין מֹשֶׁה לִישַׁעְיָהוּ? מֹשֶׁה אָמַר הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם. הַשָּׁמַיִם – הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים, אֵלּוּ הַנּוֹדָעִים, שֶׁנִּקְרָאִים שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ – הָאָרֶץ הָעֶלְיוֹנָה, אוֹתָהּ הַנּוֹדַעַת, וְהִיא אֶרֶץ הַחַיִּים. בִּישַׁעְיָה כָּתוּב שִׁמְעוּ שָׁמַיִם, וְלֹא הַשָּׁמַיִם. הַאֲזִינִי אֶרֶץ, וְלֹא הָאָרֶץ. וְאֵלּוּ שָׁמַיִם וְאֶרֶץ תַּחְתּוֹנִים. וְעִם כָּל זֶה רָצוּ לְהַעֲנִישׁ אוֹתוֹ, עַד שֶׁאָמַר כִּי ה' דִּבֵּר,

וַאֲדַבֵּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרֵי פִי.

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שיר השירים ב) **כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר וְגוֹ'.**

זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל מִכָּל עַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, דְּהָא כָּל שְׁאַר עַמִּין אִתְיְהִיבוּ לְרַבְרְבָן מְמָנָן, בְּשֶׁלְטָנוּתָא עָלַיְיהוּ. וְיִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּלָא יָהַב לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא לְמַלְאָכָא, וְלָא לְשַׁלִּיטָא אַחֲרָא, אֶלָּא הוּא אָחִיד לוֹן לְחוּלָקֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב כִּי חֵלֶק יְיָ' עַמּוֹ. וּכְתִיב, (תהלים קלה) **כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ. כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר, מַה תַּפּוּחַ מִתְפָּרְשָׁא בְּגַוְונוֹי, עַל כָּל שְׁאַר אִילָנֵי חַקְלָא, כַּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְפְּרַשׁ וְאִתְרְשִׁים עַל כָּל חֵילִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, בְּגִין כָּךְ** (ישעיה מח) **יְיָ' צְבָאוֹת שְׁמוֹ, אוֹת הוּא בְּכָל חֵילָא דִלְעֵילָא.**

לשון הקודש

וְלֹא אֲנִי. וּמֹשֶׁה אָמַר כָּל זֶה, שֶׁכָּתוּב הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרֵי פִי.

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שיר השירים ב) כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר וְגוֹ'. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִכָּל אֻמּוֹת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, שֶׁהֲרֵי כָּל שְׁאָר הָאֻמּוֹת נִתְּנוּ לְשָׂרִים מְמֻנִּים שַׁלִּיטִים עֲלֵיהֶם. וְיִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים, אַשְׁרֵי חֶלְקָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁלֹּא נָתַן אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא לְמַלְאָךְ וְלֹא לְשַׁלִּיט אַחֵר, אֶלָּא הוּא יִחֵד אוֹתָם לְחֶלְקוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ, וְכָתוּב (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ. כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר, מַה תַּפּוּחַ מִתְחַלֵּק בִּגְוָנָיו עַל כָּל שְׁאָר עֲצֵי הַשָּׂדֶה, כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְחַלֵּק וְנִרְשָׁם עַל כָּל חֵילוֹת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, מִשּׁוּם זֶה (ישעיה מח) ה' צְבָאוֹת שְׁמוֹ, אוֹת הוּא בְּכָל צָבָא שֶׁל מַעְלָה.

תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתַפּוּחַ, דְּאִית בֵּיהּ תְּלַת גַּוְונִין. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּשׁוֹשַׁנָּה. מָאן שׁוֹשַׁנָּה. אָמַר רִבִּי אַבָּא, שׁוֹשַׁנָּה סוּגָה, סְתָם, שׁוֹשַׁנָּה דְּאִתְכְּלִילַת בְּשִׁית טַרְפֵּי, שׁוֹשַׁנָּה דָּא גַּוְונֵיהּ חִוָּור וְסוּמָק. וְכֹלָּא הוּא תְּרֵין גַּוְונֵי, סוּמָק וְחִוָּור, הָכִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתַפּוּחַ, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּשׁוֹשַׁנָּה. דְּהָכִי אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, (שיר השירים ח) תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ. תַּחַת הַתַּפּוּחַ (דף רפ"ז ע"א) בְּאָן אֲתָר הִיא. אֶלָּא אִלֵּין אֲבָהָתִין דְּאַמָּרָן. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר, דָּא יוֹבְלָא. רִבִּי אַבָּא אָמַר, כֹּלָּא שַׁפִּיר, אֶלָּא אִלֵּין אֲבָהָן דְּקָאַמְּרָן, אִלֵּין אִינּוּן ג' גַּוְונֵי, דְּמִתְחַבְּרָן בַּתַּפּוּחַ.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, בְּאָן אֲתָר אִתְכְּלִילַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוֹשַׁנָּה. בְּאִינּוּן נְשִׁיקִין דִּרְחִימוּתָא, דְּאִתְדְּבָקַת

לשון הקודש

בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּתַפּוּחַ, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה גְוָנִים. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שׁוֹשַׁנָּה. אֵיזוֹ שׁוֹשַׁנָּה? אָמַר רַבִּי אַבָּא, שׁוֹשַׁנָּה מֻקֶּפֶת, סְתָם שׁוֹשַׁנָּה שֶׁנִּכְלֶלֶת בְּשִׁשָּׁה עָלִים. שׁוֹשַׁנָּה זוֹ גְוָנֶיהָ לָבָן וְאָדֹם, וְהַכֹּל הוּא בִּשְׁנֵי גְוָנִים – אָדֹם וְלָבָן. כָּךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ תַפּוּחַ, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שׁוֹשַׁנָּה. שֶׁכָּךְ אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, (שיר השירים ח) תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ. תַּחַת הַתַּפּוּחַ – בְּאֵיזֶה מָקוֹם זֶה? אֶלָּא אֵלּוּ הָאָבוֹת שֶׁאָמַרְנוּ. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, זֶה יוֹבֵל. רַבִּי אַבָּא אָמַר, הַכֹּל יָפֶה, אֶלָּא אֵלּוּ הָאָבוֹת שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, אֵלּוּ הֵם שְׁלֹשָׁה גְוָנִים שֶׁמִּתְחַבְּרִים בַּתַּפּוּחַ.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, בְּאֵיזֶה מָקוֹם נִכְלֶלֶת

בְּמַלְכָּא עִלָּאָה, נַטְלָה תְּרֵי שׁוֹשַׁנִּים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שיר השירים ה) **שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים. וּבְגִין כָּךְ אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,** (שם א) **יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. (כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר** (בראשית מא) **וְעַל פִּיךָ יִשַּׁק כָּל עַמִּי) בְּגִין דְּאִתְכְּלִילַת בַּשּׁוֹשַׁנִּים, בִּתְרֵי שִׂפְוָון דִּילֵיהּ.**

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁמַיִם אִקְרֵי. וּבְגִין דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם, כָּל אִינּוּן רְקִיעִין דְּאִתְכְּלִילָן בִּשְׁמָא דָא, (ס"א שִׁבְעָה אִינּוּן דְּכַד מִתְחַבְּרָן וכו') **כַּד מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, אִקְרוּ שָׁמַיִם, וְאִקְרוּ שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מָאן אִינּוּן רְקִיעִין. שִׁבְעָה אִינּוּן.**

כְּמָה דְּתָנֵינָן, וִילוֹן, רָקִיעַ, שְׁחָקִים, זְבוּל, מָעוֹן, מָכוֹן, עֲרָבוֹת. וּבְאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב הַמְנוּנָא סָבָא, הָכִי תָּנֵינָן. רִבִּי יִצְחָק אָמַר, הֲנֵי בָרַיְיתֵי דְּבֵי רַב הַמְנוּנָא סָבָא הָכִי, וְסַגִּיאִין אִינּוּן בְּכָל הֲנֵי גַוְוֵנֵי. כְּמָה דְּתָנֵינָן,

לשון הקודש

כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל? בַּשּׁוֹשַׁנָּה. בְּאֵלּוּ הַנְּשִׁיקוֹת שֶׁל אַהֲבָה שֶׁנִּדְבֶּקֶת בַּמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, לוֹקַחַת שְׁתֵּי שׁוֹשַׁנִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ה) שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים. וּמִשּׁוּם זֶה אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, (שם א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ (כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מא) וְעַל פִּיךָ יִשַּׁק כָּל עַמִּי), מִשּׁוּם שֶׁנִּכְלֶלֶת בַּשּׁוֹשַׁנִּים בִּשְׁתֵּי שִׂפָתַיִם שֶׁלּוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא שָׁמַיִם, וּמִשּׁוּם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, כָּל אֵלּוּ הָרְקִיעִים שֶׁנִּכְלָלִים בְּשֵׁם זֶה, (שִׁבְעָה הֵם שֶׁכַּאֲשֶׁר מִתְחַבְּרִים וְכוּ') כַּאֲשֶׁר מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, נִקְרָאִים שָׁמַיִם, וְנִקְרָאִים שֵׁם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מָה אֵלּוּ הָרְקִיעִים? שִׁבְעָה הֵם. **כְּמוֹ** שֶׁלָּמַדְנוּ, וִילוֹן, רָקִיעַ, שְׁחָקִים, זְבוּל, מָעוֹן, מָכוֹן, עֲרָבוֹת. וּבָאַגָּדוֹת שֶׁל יְשִׁיבַת רַב הַמְנוּנָא סָבָא כָּךְ לָמַדְנוּ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אֵלּוּ הַבָּרַיְתוֹת שֶׁל יְשִׁיבַת

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, תָּנֵינָן בְּאִינּוּן בָּרַיְיתֵי, (ס"א דִּלְבַר) דִּלְגַבֵּי דְּכָל הֲנֵי שִׁבְעִין כִּתְרִין דְּמַלְכָּא. לָקָבְלֵיהוֹן שַׁוְוֵיין ז' רְקִיעִין, וְז' כּוֹכָבַיָּא דְּרַהֲטִין וְאַזְלִין, וְקָרֵי לוֹן שְׁמָהָן בִּשְׁמָהָן. וְאַף עַל גַּב דְּשַׁוְוֵיין כֻּלְּהוּ. כִּסְאֵי דִּרְקִיעִין, דְּשִׁבְעָה כּוֹכָבַיָּא, שַׁבְּתַאי, צֶדֶק, מַאֲדִים, חַמָּה, נוֹגַהּ, כּוֹכָב, לְבָנָה. וְשָׁוִין אִלֵּין לָקָבֵיל אִלֵּין, בְּכִסּוּיָא דְּמִלִּין. לְגַבֵּי אִינּוּן דִּכְתִיב, (ישעיה מז) יַעַמְדוּ נָא וְיוֹשִׁיעֻךָ הֹבְרֵי שָׁמַיִם הַחֹזִים בַּכּוֹכָבִים. כֻּלְּהוּ מִלִּין מִתְכַּסְּיָין, וְאַף עַל גַּב דְּלָאו אוֹרְחֵי דְּאוֹרַיְיתָא. וַאֲנָן בָּתַר אוֹרְחִין דְּאוֹרַיְיתָא קָא אַזְלִינָן, כְּמָה דִכְתִיב, (בראשית כו) וַיִּקְרָא לָהֶן שֵׁמוֹת כַּשֵּׁמֹת אֲשֶׁר קָרָא לָהֶן אָבִיו, כְּמָה דְמַלִּיל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָזְלִינָן, וּבַהֲדֵיהּ אָזְלִינָן, כְּמָה דִכְתִיב, (דברים כח) וְהָלַכְתָּ בִּדְרָכָיו.

לשון הקודש

רַב הַמְנוּנָא סָבָא כָּךְ, וְרַבִּים הֵם בְּכָל אֵלּוּ הָאֲפָנִים. כְּמוֹ שֶׁלָּמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שָׁנִינוּ בְּאֵלּוּ הַבְּרַיְתוֹת (הַחִיצוֹנִיּוֹת), שֶׁאֵצֶל כָּל אֵלּוּ הַשִּׁבְעִים כִּתְרִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ, כְּנֶגְדָּם יֵשׁ שִׁבְעָה רְקִיעִים וְשִׁבְעָה כּוֹכָבִים שָׂרִים וְהוֹלְכִים, וְקוֹרְאִים לָהֶם שֵׁמוֹת כִּשְׁמוֹתָם, וְאַף עַל גַּב שֶׁשָּׁוִים כֻּלָּם. כִּסְאוֹת הָרְקִיעִים שֶׁל שִׁבְעָה כּוֹכָבִים – שַׁבְּתַאי, צֶדֶק, מַאֲדִים, חַמָּה נוֹגַהּ, כּוֹכָב, לְבָנָה. וְשָׁוִים אֵלּוּ כְּנֶגֶד אֵלּוּ בְּכִסּוּי הַדְּבָרִים. אֵצֶל אֵלּוּ כָּתוּב, (ישעיה מז) יַעַמְדוּ נָא וְיוֹשִׁיעֻךָ הֹבְרֵי שָׁמַיִם הַחֹזִים בַּכּוֹכָבִים. כָּל הַדְּבָרִים נֶעְלָמִים, וְאַף עַל גַּב שֶׁאֵינָם דַּרְכֵּי הַתּוֹרָה. וְאָנוּ אַחַר דַּרְכֵּי הַתּוֹרָה אָנוּ הוֹלְכִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית כו) וַיִּקְרָא לָהֶן שֵׁמוֹת כַּשֵּׁמֹת אֲשֶׁר קָרָא לָהֶן אָבִיו. כְּמוֹ שֶׁדִּבֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָנוּ הוֹלְכִים, וְעִמּוֹ הוֹלְכִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים כח) וְהָלַכְתָּ בִּדְרָכָיו.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, פְּשִׁיטִין מִלִּין אִלֵּין לְגַבֵּי הַבְרַיָּיא, וְאִשְׁתְּמוֹדְעָן מִלֵּי בְהוּ, וְאַף עַל גַּב דְּאִתְכַּסְיָין. אָמַר לֵיהּ וְהָכִי תְּנָן, כְּמָה דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה אָמַר רִבִּי חִיָּיא לְקַמָּן. וְהָכִי אוֹלִיפְנָא מֵאִינּוּן בָּרַיְיתֵי, דְּתָנָא בְּיוֹמוֹי דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, קַיְּימָא סִיהֲרָא בְּאַשְׁלְמוּתָא, וּבְאַתְרִין סַגִּיאִין אִשְׁתְּמוֹדְעָן מִלֵּי דְּאִינּוּן בָּרַיְיתֵי.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֲרִימִית יְדֵי בְּצַלּוּ לְקַדִּישָׁא עִלָּאָה, דְּמִלִּין אִלֵּין אִתְגְּלִיאוּ עַל יְדֵי, בְּהַהוּא עָלְמָא, כְּמָה דְּאִתְכְּסִיאוּ בְּלִבָּאי. וְלֵית אֲנָן בְּאִינּוּן אָרְחִין דְּאִינּוּן בָּרַיְיתֵי, אוֹרְחֵי דְּאוֹרַיְיתָא נַקְטִינָן.

תָּאנָא אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מָאן לָךְ רַב בְּחָכְמְתָא דְּדָוִד מַלְכָּא, וּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא בְּרֵיהּ, בְּהַאי כִּתְרָא דְּאִשְׁתְּמוֹדַע בְּבָרַיְיתֵי אִלֵּין. וְסִיהֲרָא קַרְיֵיהּ דָּוִד מַלְכָּא צָדֵק, דְּהָא דִּילֵיהּ הוּא, דִּכְתִיב, (תהלים קיח) **פִּתְחוּ**

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, פְּשׁוּטִים דְּבָרִים אֵלּוּ אֵצֶל הַחֲבֵרִים, וְנוֹדָעִים דְּבָרִים בָּהֶם, וְאַף עַל גַּב שֶׁמְּכֻסִּים. אָמַר לוֹ, וְכָךְ שָׁנִינוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אָמַר רַבִּי חִיָּא לְפָנֵינוּ. וְכָךְ לָמַדְנוּ מֵאֵלּוּ הַבָּרַיְתוֹת, שֶׁשָּׁנִינוּ, בִּימָיו שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָמְדָה הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּתָהּ, וּבִמְקוֹמוֹת רַבִּים נוֹדָעִים דְּבָרִים שֶׁהֵם בָּרַיְתוֹת.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֵרַמְתִּי יָדִי בִּתְפִלָּה לַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, שֶׁדְּבָרִים אֵלּוּ הִתְגַּלּוּ עַל יָדִי בָּעוֹלָם הַהוּא כְּמוֹ שֶׁהָיוּ מְכֻסִּים בְּלִבִּי. וְאֵין אָנוּ בְּאוֹתָם דְּרָכִים שֶׁל אֵלּוּ הַבָּרַיְתוֹת, דַּרְכֵּי הַתּוֹרָה אָנוּ אוֹחֲזִים.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִי לְךָ גָּדוֹל בְּחָכְמָה כְּדָוִד הַמֶּלֶךְ וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בְּנוֹ בַּכֶּתֶר הַזֶּה שֶׁנּוֹדַע בְּבָרַיְתוֹת אֵלּוּ. וְהַלְּבָנָה, קָרָא אוֹתָהּ דָּוִד הַמֶּלֶךְ צָדֵק, שֶׁהֲרֵי שֶׁלּוֹ הוּא, שֶׁכָּתוּב (תהלים קיח) פִּתְחוּ

לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ. שְׁלֹמֹה מַלְכָּא הָכִי נָמֵי, וְאִיהוּ אִתְקְרֵי צֶדֶק, וְשִׁמְשָׁא דְּאִתְקְרֵי בְּבָרַיְיתֵי בְּרִית, אִיהוּ אִקְרֵי מִשְׁפָּט. וְאִינּוּן כֻּרְסֵי יְקָרָא דְּמַלְכָּא, דִּכְתִיב, (תהלים פט) צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ. צַדִּיק וְצֶדֶק הָכִי נָמֵי בְּחַד דַּרְגָּא הֲווֹ. תָּאנָא, ז' כִּתְרִין אוֹקְמוּהָ, תִּשְׁעָה אִקְרוּן. וַאֲפִילוּ בְּאִינּוּן בָּרַיְיתֵי, שִׁבְעָה רְקִיעִין אִינּוּן תִּשְׁעָה הֲווֹ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, עַד אֵימָתַי יִקְרוּן חַבְרַיָּיא בְּהָנֵי מִלִּין. הָא אֲנָן בָּתַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַזְלִינָן, וַאֲנָן יַדְעֵי מִלִּין, וְהָא אִתְגְּלֵי עַל יְדָן מִלָּה דָא, מַה דְּלָא אִתְגְּלֵי לְקַדְמָאֵי. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, כָּל אִינּוּן מִלִּין, וְכָל אִינּוּן בָּרַיְיתֵי, סְלִיקוּ לְהוּ לְאִינּוּן דְּלָא עָאלוּ וְנַפְקוּ, וּבְנֵיהוֹן אַתְיָין לְשָׁאֲלָא. וְכַד יִשְׁאֲלוּן, יֵימְרוּן חַבְרַיָּיא, וַוי לְדָרָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי אִסְתְּלִיק

לשון הקודש

לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ. שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ כָּךְ גַּם, וְהוּא נִקְרָא צֶדֶק, וְהַשֶּׁמֶשׁ שֶׁנִּקְרָא בַּבָּרַיְיתוֹת בְּרִית, הוּא נִקְרָא מִשְׁפָּט, וְאֵלּוּ כִּסְאוֹת הַכָּבוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּתוּב (תהלים פט) צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ. צַדִּיק וְצֶדֶק כָּךְ גַּם בְּמַדְרֵגָה אַחַת הָיוּ. לָמַדְנוּ, שִׁבְעָה כִּתְרִים בֵּאֲרוּהָ, תִּשְׁעָה נִקְרָאִים. וַאֲפִלּוּ בְּאֵלּוּ הַבָּרַיְיתוֹת, שִׁבְעָה רְקִיעִים אֵלּוּ – תִּשְׁעָה הָיוּ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, עַד מָתַי יִקְרְאוּ הַחֲבֵרִים בְּאֵלּוּ הַדְּבָרִים. הֲרֵי אָנוּ אַחַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹלְכִים, וְאָנוּ יוֹדְעִים דְּבָרִים, וְהִנֵּה מִתְגַּלֶּה עַל יָדֵינוּ דָּבָר זֶה מַה שֶּׁלֹּא נִגְלָה לַקַּדְמוֹנִים. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, כָּל אֵלּוּ הַדְּבָרִים וְכָל אֵלּוּ הַבָּרַיְיתוֹת סִלְקוּ אוֹתָם לְאוֹתָם שֶׁלֹּא נִכְנְסוּ וְיָצְאוּ, וּבְנֵיהֶם בָּאִים לִשְׁאֹל. וְכַאֲשֶׁר יִשְׁאָלוּ, יֹאמְרוּ הַחֲבֵרִים: אוֹי

מִנֵּיהּ. אֲבָל תָּא חֲזֵי מִכָּאן וּלְהָלְאָה, לָא יְהֵא דָּרָא כְּדָרָא דָא, וְלָא אוֹרַיְיתָא אִתְגְּלֵי עַל חַבְרַיָּיא.

תָּא חֲזֵי, דָּרָא בַתְרָאָה דְנַפְקוּ מִמִּצְרַיִם, יָדְעוּ כֹּלָּא, דְּהָא מֹשֶׁה גַּלֵּי לוֹן כָּל אִינּוּן מ' שְׁנִין דַּהֲווֹ בְּמַדְבְּרָא, כְּמָה דַּאֲמִינָא. תָּאנָא אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וְאַף מֹשֶׁה לָא גַּלֵּי דָא, אֶלָּא בְּהַהוּא יוֹמָא דְּהַוָה סָלִיק מִן עָלְמָא, דִּכְתִיב, (דברים לא) בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם, בְּהַהוּא יוֹמָא מַמָּשׁ, וְעִם כָּל דָּא לָא אָמַר, עַד דְּיִתְיַהֲבוּ לֵיהּ רְשׁוּתָא. דִּכְתִיב, (שם) וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת. וְכַד גַּלֵּי, לָא אָמַר הַאֲזִינוּ יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כְּתִיב אֶת הַשִּׁירָה, וְכִי שִׁירָה אִקְרֵי. אָמַר רִבִּי יִצְחָק שִׁירָה וַדַּאי, מַה (דף רפ"ז ע"ב) שִׁירָה אִתְמַשְׁכָא בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מֵעֵילָא לְתַתָּא, אוֹף הָכִי מִלִּין

לשון הקודש

לַדּוֹר שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי יִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ. אֲבָל בֹּא רְאֵה, מִכָּאן וּלְהַבָּא לֹא יִהְיֶה דּוֹר כְּדוֹר זֶה, וְלֹא תִתְגַּלֶּה תּוֹרָה עַל הַחֲבֵרִים.

בֹּא רְאֵה, דּוֹר אַחֲרוֹן שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם יָדְעוּ הַכֹּל, שֶׁהֵרֵי מֹשֶׁה גִּלָּה לָהֶם כָּל אוֹתָן אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁהָיוּ בַּמִּדְבָּר, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְאַף מֹשֶׁה לֹא גִּלָּה זֶה אֶלָּא בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁהָיָה מִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (דברים לא) בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם, בְּאוֹתוֹ יוֹם מַמָּשׁ. וְעִם כָּל זֶה לֹא אָמַר, עַד שֶׁנָּתְנוּ לוֹ רְשׁוּת, שֶׁכָּתוּב (שם) וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת. וְכַאֲשֶׁר גִּלָּה, לֹא אָמַר הַאֲזִינוּ יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּתוּב אֶת הַשִּׁירָה, וְכִי שִׁירָה נִקְרֵאת? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שִׁירָה וַדַּאי. מַה שִּׁירָה נִמְשֶׁכָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ

אִלֵּין אִתְמַשְׁכָּן בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מֵעֵילָא לְתַתָּא, וּבְגִין כָּךְ אָמַר מֹשֶׁה שִׁירָה.

תָּא חֲזֵי, כּוּלֵּי הַאי אָמַר מֹשֶׁה, וְקָרָא לְעִלָּאִין, עַד לָא יֵימָּא מִלָּה, דִּכְתִיב הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם. יַעֲרוֹף כַּמָּטָר וְגוֹ'. וְכָל כַּךְ לָמָּה. מִשּׁוּם כִּי שֵׁם יְיָ' אֶקְרָא. עַד דְּיֵימָּא מִלָּה, אַרְעִישׁ כֻּלְּהוּ עָלְמִין.

תָּאנָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאָמַר מֹשֶׁה הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה, אִתְרְגִּישׁוּ עָלְמִין. נָפַק קָלָא וְאָמַר, מֹשֶׁה מֹשֶׁה, אֲמַאי אַתְּ מַרְעִישׁ עָלְמָא כֹּלָּא. אַתְּ בְּרֵיהּ דְּבַר נָשׁ, וּבְגִינָךְ אִתְרְגִּישׁ עָלְמָא. פָּתַח וְאָמַר, כִּי שֵׁם יְיָ' אֶקְרָא. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִשְׁתְּתָקוּ, וַאֲצִיתוּ מִלּוֹי.

השלמה מהחשמטות (סימן י"ח)

תָּנוּ רַבָּנָן, כְּשֶׁחָלָה רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי. עָאלוּ קַמֵּיהּ ר' פִּנְחָס, וְר' חִיָּיא, וְר' אַבָּא. אָמְרוּ לֵיהּ,

לשון הקודש

מִמַּעְלָה לְמַטָּה, אַף כָּךְ דְּבָרִים אֵלּוּ נִמְשָׁכִים בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מִמַּעְלָה לְמַטָּה, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר מֹשֶׁה שִׁירָה.

בֹּא רְאֵה, כָּל זֶה אָמַר מֹשֶׁה וְקָרָא לָעֶלְיוֹנִים טֶרֶם יֹאמַר דָּבָר, שֶׁכָּתוּב הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם. יַעֲרֹף כַּמָּטָר וְגוֹ'. וְכָל כָּךְ לָמָּה? מִשּׁוּם כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא. עַד שֶׁיֹּאמַר דָּבָר, הִרְעִישׁ כָּל הָעוֹלָמוֹת.

לָמַדְנוּ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁאָמַר מֹשֶׁה הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה, הִתְרַגְּשׁוּ הָעוֹלָמוֹת. יָצָא קוֹל וְאָמַר: מֹשֶׁה מֹשֶׁה, מַדּוּעַ אַתָּה מַרְעִישׁ אֶת כָּל הָעוֹלָם? אַתָּה בְּנוֹ שֶׁל אָדָם, וּבִגְלָלְךָ נִרְגָּשׁ הָעוֹלָם?! פָּתַח וְאָמַר, כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִשְׁתַּתְּקוּ וְהִקְשִׁיבוּ לִדְבָרָיו.

השלמה מהחשמטות סימן י"ח

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, כְּשֶׁחָלָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, נִכְנְסוּ לְפָנָיו רַבִּי פִּנְחָס וְרַבִּי חִיָּיא

מָאן (דְּהוּא) קַיְּמָא דְּעָלְמָא, שָׁכִיב. אָמַר לוֹן, לָא בֵּי דִינָא דִּלְעֵילָא מְעַיְּינִין בְּדִינָאי, דְּהָא אֲנָא חָזֵי דְּלֵית אֲנָא מִתְיְיהַב לְמַלְאָכָא וּלְדַיְּינָא דִּלְעֵילָא. דַּאֲנָא לָאו כִּשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא. אֶלָּא הַאי דִינָא דִילִי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דַיְּינֵיהּ, וְלָאו בֵּי דִינֵיהּ. וְהַיְּינוּ דְּאָמַר דָּוִד, בְּבָעוּתֵיהּ קַמֵּיהּ (תהלים מג) שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי. וְכֵן שְׁלֹמֹה אָמַר, (מלכים א ח) לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ, הוּא בִּלְחוֹדוֹי, וְלָא אַחֲרָא.

דְּהָא תְּנָן, כְּשֶׁאָדָם שָׁכִיב, בֵּי דִינָא דִּלְעֵילָא מִסְתַּכְּלִין בְּדִינוֹי, אִית מִנְּהוֹן דְּנָטִין לְכַף זְכוּת, דְּאַחְזְיָין זְכוּתֵיהּ דְּבַר נָשׁ, וְאִית מִנְּהוֹן דְּנָטִין לְכַף חוֹבָה, דְּאַחְזְיָין חוֹבֵיהּ דְּבַר נָשׁ. וְלָא נָפִיק אִינִישׁ מִן דִּינָא, כְּמָה דְּהֲוָה בָעֵי.

לשון הקודש

וְרַבִּי אַבָּא. אָמְרוּ לוֹ, מִי (שֶׁהוּא) עֲמוּדוֹ שֶׁל הָעוֹלָם, שׁוֹכֵב (מת)?! אָמַר לָהֶם, לֹא בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה מְעַיְּנִים בְּדִינִי, שֶׁהֲרֵי אֲנִי רוֹאֶה שֶׁאֵין אֲנִי נִתָּן לַמַּלְאָךְ וְלַדַּיָּן שֶׁל מַעְלָה, שֶׁאֲנִי לֹא כִּשְׁאָר בְּנֵי אָדָם. אֶלָּא זֶה הַדִּין שֶׁלִּי, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אוֹתוֹ וְלֹא בֵּית דִּינוֹ. וְזֶה שֶׁאָמַר דָּוִד בְּבַקָּשָׁתוֹ לְפָנָיו, (תהלים מג) שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי. וְכֵן שְׁלֹמֹה אָמַר, (מלכים–א ח) לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ, הוּא לְבַדּוֹ וְלֹא אַחֵר.

שֶׁהֲרֵי לְמַדְנוּ, כְּשֶׁאָדָם חוֹלֶה, בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה מִסְתַּכְּלִים בְּדִינָיו; יֵשׁ מֵהֶם שֶׁנּוֹטִים לְכַף זְכוּת, שֶׁמַּרְאִים זְכוּתוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁנּוֹטִים לְכַף חוֹבָה, שֶׁמַּרְאִים חוֹבָתוֹ שֶׁל הָאָדָם. וְלֹא יוֹצֵא אִישׁ מִן הַדִּין כְּמוֹ שֶׁהָיָה רוֹצֶה.

אֲבָל מָאן דְּדָאִין לֵיהּ מַלְכָּא עִילָּאָה, דְּשַׁלִּיט עַל כּוֹלָא, הוּא טַב, וְלָא יְכִיל אִינִישׁ לְמֶהֱוֵי בְּהַהוּא דִּינָא, בַּר טַב. מָאי טַעְמָא, דְּהָא תְּנָן, מִכִּילּוּי דְּמַלְכָּא עִילָּאָה, נָטוּ לִזְכוּתָא תָּדִיר, וְהוּא כּוּלֵּיהּ צַד דִּמְהֵימָנוּתָא, וּבְיָדוֹ לְשַׁבְקָא לְחֶטְאִין וְחוֹבִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קל) עִמְּךָ הַסְּלִיחָה. לְמַעַן תִּוָּרֵא, עִמְּךָ וְלֹא עִם אַחֵר.

וּבְגִין כָּךְ בָּעֵינָא קַמֵּיהּ דְּהוּא דָאִין דִּינָאי, וַאֲנָא אֵיעוּל תְּלֵיסַר אַבְּבֵי לְעָלְמָא דְּאָתֵי, וְעוֹד דְּלָא אֲעָבְרוּ לוֹן בַּר אֲבָהָתָא, וְלָא יְהֵא מָאן דִּימְחֵי בְּיָדִי, דְּלָא אֶתְבַּע רְשׁוּתָא מִנְּהוֹן.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מִלָּה, וְחָמוּ בֵּי מַרְעֵיהּ, דְּלָא הָוָה תַּמָּן. תְּוָוהוּ, וְלָא יְכִיל חַד מִנְּהוֹן לְמַלָּלָא בְּפוּמֵיהּ, מִדְּחִילוּ רַבָּה דַּהֲוָת עֲלֵיהוֹן. עַד דַּהֲווֹ יָתְבִין,

לשון הקודש

אֲבָל מִי שֶׁדָּן אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, שֶׁשּׁוֹלֵט עַל הַכֹּל – הוּא טוֹב, וְלֹא יָכוֹל אָדָם לִהְיוֹת בַּדִּין הַזֶּה חוּץ מִטּוֹב. מַה טַּעֲמוֹ? שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, מִדּוֹתָיו שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן נוֹטִים לִזְכוּת תָּמִיד, וְהוּא כֻּלּוֹ צַד שֶׁל הָאֱמוּנָה, וּבְיָדוֹ לַעֲזֹב לַחֲטָאִים וְחוֹבוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קל) עִמְּךָ הַסְּלִיחָה. לְמַעַן תִּוָּרֵא. עִמְּךָ וְלֹא עִם אַחֵר.

וּמִשּׁוּם זֶה בִּקַּשְׁתִּי מִלְּפָנָיו שֶׁהוּא יָדוּן דִּינִי, וַאֲנִי אֶכָּנֵס בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר פְּתָחִים לָעוֹלָם הַבָּא, וְעוֹד, שֶׁלֹּא עָבְרוּ אוֹתָם חוּץ מֵהָאָבוֹת, וְלֹא יִהְיֶה מִי שֶׁיִּמְחֶה בְּיָדִי, שֶׁלֹּא אֶתְבַּע רְשׁוּת מֵהֶם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן דָּבָר, וְרָאוּ בֵּית חֲלִיוּ שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם. תָּמְהוּ, וְלֹא יָכֹל אֶחָד מֵהֶם לְדַבֵּר בְּפִיו מֵאֵימָה גְּדוֹלָה שֶׁהָיְתָה

סָלִיק לוֹן רֵיחִין דְּבוּסְמִין סַגִּיאִין, וְכָל חַד אִתְיַישַׁב, עַד דְּחָמוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, וַהֲוָה מְמַלֵּל מִלִּין, וְלָא הָווּ חָמָאן אַחֲרָן בַּר מִינֵיהּ. לְבָתַר עִידָן, אָמַר לוֹן רִבִּי שִׁמְעוֹן, חֲמִיתוּן מִידִי. אָמַר לֵיהּ ר' פִּנְחָס, לָא. אֶלָּא כוּלָּנָא תְּוָוהִין עַל דְּלָא חָמֵינָא לָךְ בְּבֵי מַרְעִיךְ זְמַן רַב. וְכַד חָמֵינָא לָךְ סָלִיק לָן רֵיחִין דְּבוּסְמִין דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וְשָׁמַעְנָא קָלָא מְמַלֵּל, וְלָא יְדַעְנָא מָאן מְמַלֵּל עִמָּךְ. אָמַר לְהוּ, וְלָא שְׁמַעְתּוּן מִלָּה אַחֲרָא בַּר מִדִּידִי. אָמְרוּ לָאו. אָמַר לוֹן, לֵית אַתּוּן חַזּוּן לְמֶחֱמֵי סְבַר אַפִּין דְּעַתִּיק יוֹמִין.

אָמַר לוֹן, אִימָּא לְכוּ מִלָּה, תְּוַוהְנָא עַל ר' פִּנְחָס, דְּלָא חָמָא. דַּאֲנָא חָמִית לֵיהּ כְּעַן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, לְתַתָּא מִינֵיהּ מֵרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִי. וּכְעַן שָׁדְרוּ בְּדִילִי מִלְּעֵילָא, וְאַחְזוּן לִי אַתְרָא דְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא

לשון הקודש

עֲלֵיהֶם. עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, עָלָה לָהֶם רֵיחוֹת שֶׁל בְּשָׂמִים רַבִּים וְכָל אֶחָד הִתְיַשֵּׁב. עַד שֶׁרָאוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְהָיָה מְדַבֵּר דְּבָרִים, וְלֹא הָיוּ רוֹאִים אֲחֵרִים חוּץ מִמֶּנּוּ. לְאַחַר זְמַן אָמַר לָהֶם רַבִּי שִׁמְעוֹן, רְאִיתֶם מַשֶּׁהוּ? אָמַר לוֹ רַבִּי פִּנְחָס, לֹא. אֶלָּא כֻּלָּנוּ תְּמֵהִים עַל שֶׁלֹּא רָאִינוּ אוֹתְךָ בְּבֵית חָלְיְךָ זְמַן רַב, וְכַאֲשֶׁר רָאִינוּ אוֹתְךָ, עָלָה לָנוּ רֵיחוֹת בְּשָׂמִים שֶׁל גַּן עֵדֶן, וְשָׁמַעְנוּ קוֹל אֶחָד מְדַבֵּר, וְלֹא יָדַעְנוּ מִי מְדַבֵּר עִמְּךָ. אָמַר לָהֶם, וְלֹא שְׁמַעְתֶּם דָּבָר אַחֵר חוּץ מִמֶּנִּי? אָמְרוּ, לֹא. אָמַר לָהֶם, אֵין אַתֶּם רְאוּיִים לִרְאוֹת סֵבֶר פָּנָיו שֶׁל עַתִּיק הַיָּמִים.

אָמַר לָהֶם, אֹמַר לָכֶם דָּבָר, תָּמַהְתִּי עַל רַבִּי פִּנְחָס שֶׁלֹּא רָאָה, שֶׁאֲנִי רָאִיתִי אוֹתוֹ כְּעֵת בָּעוֹלָם הַבָּא, לְמַטָּה מִמֶּנּוּ מֵרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנִי. וְכָעֵת שָׁלְחוּ בִּשְׁבִילִי

דְּאָתֵי, וְלָא אִתְיַישַׁר בְּלִבָּאי דּוּכְתָּאי, בַּר עִם אֲחִיָּה הַשִּׁילוֹנִי. וּבָרֵירְנָא דּוּכְתָּאי, וְאָתֵינָא, וַאֲתוּ עִמִּי נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא, וְעֵילָא מִנְּהוֹן דְּנִשְׁמֵי דְצַדִּיקַיָּא אָדָם הָרִאשׁוֹן, דְּהַוָּה יָתֵיב גַּבָּאי, וַהֲוָה מְמַלֵּל עִמִּי. וּבָעֵי, דְּלָא יִתְגַּלֵּי חוֹבֵיהּ לְכָל עָלְמָא. בַּר הַהוּא דְּאָמַר אוֹרַיְיתָא בְּגִינֵיהּ, וְאִתְכַּסֵּי בְּהַהוּא אִילָנָא דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן. וַאֲנָא אֲמֵינָא לֵיהּ דְּהָא חַבְרַיָּיא (ס"א כְּבָר) גְּלוּ.

אָמַר הַהוּא דְּגָלְיִין חַבְרַיָּיא בֵּינַיְיהוּ שַׁפִּיר, אֲבָל שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא לָא. מָאי טַעְמָא, דְּחָס קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל יְקָרֵיהּ, וְלָא בָּעָא לְפִרְסוּמֵי חוֹבֵיהּ, אֶלָּא בְּהַהוּא אִילָנָא דַּאֲכִיל מִינֵּיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּלֵי לֵיהּ בְּרָזָא דְקוּדְשָׁא, לַחֲבֵירַנָא, חַבְרַיָּיא דְּלָא אִשְׁתָּעוֹ אִינּוּן בַּהֲדַיְיהוּ בֵּינַיְיהוּ, וְלָא לְרַוָּוקֵי חַבְרַיָּיא, וּלְאִינּוּן דְּיֵיתוּן לְעָלְמָא.

לשון הקודש

מִלְּמַעְלָה וְהֵרְאוּ לִי מָקוֹם שֶׁל הַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא הִתְיַשֵּׁב בְּלִבִּי מְקוֹמִי, חוּץ מֵעִם אֲחִיָּה הַשִּׁילוֹנִי. וּבָרַרְתִּי מְקוֹמִי וּבָאתִי, וּבָאוּ עִמִּי נְשָׁמוֹת שֶׁל צַדִּיקִים, וְעֶלְיוֹן מֵהֶם מִנִּשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים – אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב אֶצְלִי וְהָיָה מְדַבֵּר עִמִּי, וּבִקֵּשׁ שֶׁלֹּא יִתְגַּלֶּה חֶטְאוֹ לְכָל הָעוֹלָם, חוּץ מֵאוֹתוֹ שֶׁאָמְרָה הַתּוֹרָה בִּגְלָלוֹ וְנִסְתָּר בְּאוֹתוֹ אִילָן שֶׁל גַּן עֵדֶן. וַאֲנִי אָמַרְתִּי לוֹ שֶׁהֲרֵי הַחֲבֵרִים (כְּבָר) גִּלּוּ. **אָמַר**, אוֹתוֹ שֶׁגִּלּוּ הַחֲבֵרִים בֵּינֵיהֶם – טוֹב, אֲבָל שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא. מָה הַטַּעַם? שֶׁחָס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כְּבוֹדוֹ וְלֹא רָצָה לְפַרְסֵם חֶטְאוֹ, אֶלָּא בְּאוֹתוֹ אִילָן שֶׁאָכַל מִמֶּנּוּ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גִּלָּה לוֹ בְּסוֹד הַקָּדוֹשׁ לַחֲבֵרֵינוּ, חֲבֵרִים שֶׁלֹּא יְדַבְּרוּ הֵם בָּהֶם בֵּינֵיהֶם, וְלֹא לָרַוָּקִים מֵהַחֲבֵרִים וּלְאֵלּוּ שֶׁיָּבֹאוּ

וְהוּא מִלָּה דְּלָא בָעֵי כָּל אִינִישׁ, וְטָעֵי בֵּיהּ, לָאו מִשּׁוּם חוֹבָתָא דְּחָב, אֶלָּא מִשּׁוּם יְקָרָא דִּשְׁמָא עִילָּאָה, דִּבְנֵי נָשָׁא לָא זְהִירִין בֵּיהּ, וּכְתִיב (שמות ג) זֶה שְׁמִי לְעֹלָם. וְיֵיתוֹן לְמִשְׁאַל מַה דְּלָא צָרִיךְ לוֹן. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (שמות יט) פֶּן יֶהֶרְסוּ אֶל ה' לִרְאוֹת וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב, הָרַב נוֹפֵל וְנִתְפָּס בְּאוֹתוֹ עָוֹן. הַכִּי גָּזַרְנָא, הַאי חַבְרָיָיא (ס"א חַבְרָא) דְּאוֹרֵי שְׁמָא קַדִּישָׁא, הוּא נָפַל וְאִיתָא בְּהַהוּא חוֹבָא, יַתִּיר מִנַּיְיהוּ, דִּכְתִיב וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב, הָרַב נוֹפֵל וְנִתְפָּס בְּאוֹתוֹ עָוֹן.

קָרֵיב לְגַבֵּיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, אָמַר לֵיהּ, אַבָּא, מָה אֲנָא הָתָם. אָמַר לֵיהּ (ס"א זַכָּאָה חוּלָקָךְ בְּרִי, זְמַן סַגֵּי יְהֵא דְּלָא תִּתְקַבֵּר גַּבָּאי, אֲבָל) בְּרִי דְּלָא תִּדְכַּר הַכָּא אֲבָל בְּהַהוּא עָלְמָא, דּוּכְתָּא דִּידִי וְדִידָךְ בָּרֵירְנָא. זַכָּאִין אֲנָן עִם אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּזַמִּינִין לְשַׁבְּחָא לְמָארֵי עָלְמָא, דְּאִינּוּן

לשון הקודש

לָעוֹלָם.

וְהוּא דָּבָר שֶׁלֹּא צָרִיךְ כָּל אָדָם, וְטוֹעֶה בּוֹ, לֹא מִשּׁוּם הַחֵטְא שֶׁחָטָא, אֶלָּא מִשּׁוּם כְּבוֹד הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן שֶׁבְּנֵי אָדָם לֹא זְהִירִים בּוֹ, וְכָתוּב (שמות ג) זֶה שְׁמִי לְעֹלָם. וְיָבֹאוּ לִשְׁאֹל מַה שֶּׁלֹּא צָרִיךְ לָהֶם. וְזֶה שֶׁכָּתוּב (שמות יט) פֶּן יֶהֶרְסוּ אֶל ה' לִרְאוֹת וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב. הָרַב נוֹפֵל וְנִתְפָּס בְּאוֹתוֹ עָוֹן. כָּךְ אֲנִי גּוֹזֵר, אֵלּוּ הַחֲבֵרִים (חָבֵר) שֶׁמְּלַמְּדִים הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, הוּא נוֹפֵל וְנִמְצָא בְּאוֹתוֹ חֵטְא יוֹתֵר מֵהֶם, שֶׁכָּתוּב וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב. הָרַב נוֹפֵל וְנִתְפָּס בְּאוֹתוֹ עָוֹן.

קָרַב אֵצְלוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ. אָמַר לוֹ, אַבָּא, מָה אֲנִי שָׁם? אָמַר לוֹ, (אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ בְּנִי, זְמַן רַב יִהְיֶה שֶׁלֹּא תִקָּבֵר אֶצְלִי, אֲבָל) בְּנִי, שֶׁלֹּא תִּזָּכֵר כָּאן. אֲבָל בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, מָקוֹם שֶׁלְּךָ וְשֶׁלִּי מְבֹרָרִים. זַכָּאִים אֲנַחְנוּ עִם אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים

מַלְאָכִין דְּמִשְׁתַּמְּשִׁין דְּקַמֵּיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קמ) **אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ.** (עד כאן מההשמטות).

לשון הקודש

שֶׁמְּזַמְּנִים לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הָעוֹלָם, שֶׁאֵלּוּ הַמַּלְאָכִים שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים לְפָנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ.

האדרא זוטא קדישא

תָּאנָא בְּהַהוּא יוֹמָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בָּעָא לְאִסְתַּלְּקָא מִן עָלְמָא וַהֲוָה מְסַדֵּר מִלּוֹי. אִתְכְּנָשׁוּ חַבְרַיָּא לְבֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן. וַהֲווּ קָמֵי רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ וְרִבִּי אַבָּא וּשְׁאָר חַבְרַיָּא. וַהֲוָה מַלְיָא בֵיתָא.

זָקִיף עֵינוֹי רִבִּי שִׁמְעוֹן וַחֲמָא דְּאִתְמְלֵי בֵיתָא. בָּכָה רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר. בְּזִמְנָא אַחֲרָא כַּד הֲוֵינָא בְּבֵי מַרְעֵי, הָוָה רִבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר קַמָּאי. וְעַד דְּבָרִירְנָא דוּכְתָּאי אוֹרִיכוּ לִי עַד הַשְׁתָּא. וְכַד תַּבְנָא אַסְחַר אֶשָּׁא מִקַּמָּאי וּמֵעַלְמִין לָא אִתְפְּסָק. וְלָא הָוָה עָאל בַּר נָשׁ אֶלָּא בִּרְשׁוּתָא. וְהַשְׁתָּא חֲמֵינָא דְּאִתְפְּסַק וְהָא אִתְמְלֵי בֵיתָא. עַד דַּהֲווֹ יַתְבֵי. פָּתַח עֵינוֹי רִבִּי שִׁמְעוֹן וְחָמָא מַה דְּחָמָא וְאַסְחַר אֶשָּׁא בְּבֵיתָא. נָפְקוּ כֻּלְּהוּ וְאִשְׁתְּאֲרוּ רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ וְרִבִּי אַבָּא. וּשְׁאָר חַבְרַיָּא יָתְבוּ אַבַּרָאי.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, פּוּק חֲזֵי אִי הָכָא רִבִּי יִצְחָק דְּאֲנָא מְעָרַבְנָא לֵיהּ. אִימָּא לֵיהּ דִּיסַדֵּר מִלּוֹי וְיֵתִיב לְגַבָּאי זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ.

קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן וְיָתִיב וְחַיִּיךְ וְחַדֵּי. אָמַר אָן אִנּוּן חַבְרַיָּא. קָם רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָעִיל לוֹן יַתְבוּ קָמֵיהּ.

זָקִיף יְדוֹי רִבִּי שִׁמְעוֹן וּמְצַלֵּי צְלוֹתָא וַהֲוָה חַדֵּי וְאָמַר. אִנּוּן חַבְרַיָּא דְּאִשְׁתְּכָחוּ בְּבֵי אִדְּרָא יִזְדַּמְּנוּן הָכָא. נָפְקוּ כֻּלְּהוּ וְאִשְׁתְּאֲרוּ רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ וְרִבִּי אַבָּא וְרִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִיָּיא. אַדְּהָכִי עָאל רִבִּי יִצְחָק. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן כַּמָּה יֵאוֹת חוּלָקָךְ כַּמָּה חֵידוּ בָעֵי לְאִתּוֹסְפָא לָךְ בְּהָאי יוֹמָא. יָתִיב רִבִּי אַבָּא בָּתַר כִּתְפּוֹי וְרִבִּי אֶלְעָזָר קָמֵיהּ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן הָא הַשְׁתָּא שַׁעְתָּא דִּרְעוּתָא הוּא. וַאֲנָא בָּעֵינָא לְמֵיעָל בְּלָא כִּסּוּפָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְהָא מִלִּין קַדִּישִׁין דְּלָא גָּלְיָאן עַד הַשְׁתָּא, בָּעֵינָא לְגַלָּאָה קַמֵּי שְׁכִינְתָּא, דְּלָא יֵימְרוּן דְּהָא בִּגְרִיעוּתָא אִסְתָּלַקְנָא מֵעָלְמָא. וְעַד כְּעַן טְמִירָן הֲווֹ בְּלִבָּאִי, לְמֵיעַל בְּהוּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְכַדְּ אַסְדַּרְנָא לְכוּ, רִבִּי אַבָּא יִכְתּוֹב, וְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרִי יִלְעֵי, וּשְׁאַר חַבְרַיָּיא יְרַחֲשׁוּן בְּלִבַּיְיהוּ. קָם רִבִּי אַבָּא מִבָּתַר כַּתְפּוֹי. וְיָתִיב רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ קַמֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ קוּם בְּרִי, דְּהָא אַחֲרָא יָתִיב בְּהַהוּא אֲתָר, קָם רִבִּי אֶלְעָזָר.

אִתְעַטָּף רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְיָתִיב. פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קטו) לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ וְלֹא כָל יוֹרְדֵי דוּמָה. לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ, הָכִי הוּא וַדַּאי, אִינּוּן דְּאִקְרוּן

מֵתִים, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָי אִקְרֵי, וְהוּא שָׁאֲרֵי בֵּין אִינּוּן דְּאִקְרוּן חַיִּים, וְלָא עִם אִינּוּן דְּאִקְרוּן מֵתִים. וְסוֹפֵיהּ דִּקְרָא כְּתִיב, וְלֹא כָּל יוֹרְדֵי דוּמָה, וְכָל אִינּוּן דְּנַחְתִּין לְדוּמָה, בַּגֵּיהִנָּם יִשְׁתַּאֲרוּן. שָׁאנֵי אִינּוּן דְּאִקְרוּן חַיִּים, דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרֵיהוֹן.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כַּמָּה שַׁנְיָא שַׁעֲתָא (דף רפ"ח ע"א) דָּא מֵאַדְּרָא. דִּבְאַדְּרָא אִזְדְּמַן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּרְתִיכוּי. וְהַשְׁתָּא, הָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָכָא, וְאָתֵי עִם אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא דִּבְגִנְתָּא דְעֵדֶן, מַה דְּלָא אִעְרָעוּ בְּאַדְּרָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא יַתִּיר מִיקָרָא דִּילֵיהּ, כְּמָה דִּכְתִיב בִּירָבְעָם, דְּהַוָּה מְקַטֵּר וּמַפְּלַח לְעַבּוֹדָה זָרָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרִיךְ לֵיהּ. וְכֵיוָן דְּאוֹשִׁיט יְדֵיהּ לָקָבְלֵי דְעִדּוֹ נְבִיאָה, אִתְיְיבַשׁ יְדֵיהּ, דִּכְתִיב, (מלכים א יג) וַתִּיבַשׁ יָדוֹ וְגוֹ'. וְעַל דְּפָלַח לְעַבּוֹדָה זָרָה לָא כְּתִיב, אֶלָּא עַל דְּאוֹשִׁיט יְדֵיהּ לְעִדּוֹ נְבִיאָה. וְהַשְׁתָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרָא דִילָן, וְכֻלְּהוּ אָתָאן עִמֵּיהּ.

אָמַר, הָא רַב הַמְנוּנָא סָבָא הָכָא, וְסַהֲדֵיהּ שִׁבְעִין צַדִּיקֵי גְּלִיפָּן בְּעִיטְרִין, מְנַהֲרִין כָּל חַד וְחַד מִזִּיהֲרָא דְּזִיוָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְכָל

סְתִימִין. וְהוּא אָתֵי לְמִשְׁמַע בְּחֶדְוָותָא, אִלֵּין מִלִּין דַּאֲנָא אִימָא. עַד דְּהַוָה יָתִיב, אָמַר, הָא רִבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר הָכָא, אַתְקִינוּ דוּכְתֵּיהּ, אִזְדַּעֲזָעוּ חַבְרַיָּיא דַּהֲווֹ תַמָּן, וְקָמוּ וְיָתְבוּ בְּשִׁיפּוּלֵי בֵּיתָא. וְרִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא, אִשְׁתָּאֲרוּ קַמֵּיהּ (נ"א עִמֵּיהּ) דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּאִדְּרָא אִשְׁתֵּכַחְנָא דְּכָל חַבְרַיָּיא הֲווֹ אַמְרֵי, וַאֲנָא עִמְּהוֹן. הַשְׁתָּא אִימָא אֲנָא בִּלְחוֹדָאי, וְכֻלְּהוּ צַיְּיתִין לְמִלּוֹלִי, עִלָּאִין וְתַתָּאִין. זַכָּאָה חוּלָקִי יוֹמָא דֵּין.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (שיר השירים ז) אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ. כָּל יוֹמִין דְּאִתְקְטַרְנָא בְּהַאי עָלְמָא, בְּחַד קְטִירָא אִתְקְטַרְנָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִין כָּךְ הַשְׁתָּא וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ. דְּהוּא וְכָל סִיעָתָא קַדִּישָׁא דִּילֵיהּ, אָתוּ לְמִשְׁמַע בְּחֶדְוָה, מִלִּין סְתִימִין, וּשְׁבָחָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, פָּרִישׁ וְאִתְפְּרַשׁ מִכֹּלָּא, וְלָא פָרִישׁ, דְּהָא כֹּלָּא בֵּיהּ מִתְדַּבְּקָן, וְהוּא מִתְדַּבַּק בְּכֹלָּא הוּא כֹּלָּא.

עַתִּיקָא דְּכָל עַתִּיקִין, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, אִתְתְּקַן וְלָא אִתְתְּקַן. אִתְתְּקַן, בְּגִין לְקַיְּימָא כֹּלָּא. וְלָא אִתְתְּקַן, בְּגִין דְּלָא שְׁכִיחַ.

כַּד אִתְּתִקַּן, אַפִּיק תִּשְׁעָה נְהוֹרִין, דְּלַהֲטִין מִגֵּיהּ, מִתְּקוּנוֹי. וְאִינּוּן נְהוֹרִין מִגֵּיהּ, מִתְנַהֲרִין וּמִתְלַהֲטִין, וְאָזְלִין וּמִתְפַּשְׁטִין לְכָל עִיבָּר. כְּבוּצִינָא דְּאִתְפַּשְׁטִין מִגֵּיהּ נְהוֹרִין לְכָל עִיבָּר. וְאִינּוּן נְהוֹרִין דְּמִתְפַּשְׁטִין, כַּד יִקְרְבוּן לְמִנְדַּע לוֹן, לָא שְׁכִיחַ אֶלָּא בוּצִינָא בִּלְחוֹדוֹי. כַּךְ הוּא עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, (הוא) בּוּצִינָא עִלָּאָה, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין. וְלָא שְׁכִיחַ בַּר אִינּוּן נְהוֹרִין דְּמִתְפַּשְׁטָן, דְּמִתְגַּלְיָין, וּטְמִירָן. וְאִינּוּן אִקְרוּן שְׁמָא קַדִּישָׁא. וּבְגִין כָּךְ כֹּלָּא חַד.

וּמַה דְּאַמְרִי חַבְרָנָא בְּסִפְרֵי קַדְמָאֵי, דְּאִינּוּן דַּרְגִּין דְּאִתְבְּרִיאוּ, וְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא אִתְגְּלֵי בְּהוּ, בְּכָל חַד וְחַד. מִשּׁוּם דְּאִינּוּן תִּקּוּנִין דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא. לָאו הַשְׁתָּא עִידָנָא לְהָנֵי מִלִּין דְּהָא אֲמִינָא לוֹן בְּאִדְּרָא קַדִּישָׁא. וַחֲמִינָא מַה דְּלָא יְדַעְנָא הָכִי, וְעַד הַשְׁתָּא אַסְתִּים בְּלִבָּאי מִלָּה. וְהַשְׁתָּא אֲנָא בִּלְחוֹדָאי אַסְהִידְנָא קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְכָל הָנֵי זַכָּאֵי קְשׁוֹט דְּאָתוּ לְמִשְׁמַע מִלִּין אִלֵּין.

גּוּלְגַּלְתָּא דְּרֵישָׁא חִוָּרָא, לָאו בֵּיהּ שִׁירוּתָא וְסִיּוּמָא. קוּלְטָרָא דְּקִטְפּוֹי, אִתְפְּשָׁט וְאִתְנְהִיר, וּמִגֵּיהּ יַרְתּוּן צַדִּיקַיָּא אַרְבַּע מְאָה עָלְמִין דְּכִסּוּפִין

לְעָלְמָא דְאָתֵי. מֵהַאי קוּלְטָרָא דְקִטְפָּא, דְּהִיא גוּלְגַּלְתָּא חִוָּרָא, נָטִיף טַלָּא כָּל יוֹמָא, לְהַהוּא זְעֵיר אַנְפִּין, לַאֲתָר דְּאִתְקְרֵי שָׁמַיִם, וּבֵיהּ זְמִינִין מֵיתַיָּיא לַאֲחַיָּיא לְזִמְנָא דְאָתֵי. דִּכְתִיב, (בראשית כז) וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם. וְאִתְמַלְיָיא רֵישֵׁיהּ, וּמֵהַהוּא זְעֵיר אַפִּין, נָטִיף לַחֲקַל תַּפּוּחִין. וְכָל חֲקַל תַּפּוּחִין, נְהִירִין מֵהַהוּא טַלָּא.

הַאי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא טָמִיר וְגָנִיז. וְחָכְמְתָא עִלָּאָה סְתִימָאָה, בְּהַהוּא גוּלְגַּלְתָּא מִשְׁתְּכַח, וַדָּאי בְּהַאי עַתִּיקָא, לָא אִתְגַּלְיָיא אֶלָּא רֵישָׁא בִּלְחוֹדוֹי, בְּגִין דְּאִיהוּ רֵישָׁא לְכָל רֵישָׁא. חָכְמָתָא עִלָּאָה, דְּאִיהִי רֵישָׁא, בֵּיהּ סָתִים, וְאִקְרֵי מוֹחָא עִלָּאָה. מוֹחָא סְתִימָא. מוֹחָא דְשָׂכִיךְ וְשָׁקִיט. וְלֵית דְּיֵדַע לֵיהּ, בַּר אִיהוּ.

תְּלַת רֵישִׁין אִתְגַּלְּפָן, דָּא, לְגוֹ מִן דָּא. וְדָא, לְעֵילָּא מִן דָּא. רֵישָׁא חַדָּא, חָכְמָתָא סְתִימָאָה, דְּאִתְכַּסְיָיא, וְלָאו מִתְפַּתְחָא. וְחָכְמְתָא דָא סְתִימָאָה, רֵישָׁא לְכָל רֵישֵׁיהּ, דְּשְׁאַר חָכְמוֹת. רֵישָׁא עִלָּאָה, עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין. רֵישָׁא דְכָל רֵישָׁא, (דף רפ"ח ע"ב) רֵישָׁא דְלָאו רֵישָׁא. וְלָא יָדַע, וְלָא

אִתְיְדַע, מַה דַּהֲוֵי בְּרֵישָׁא דָא, דְּלָא אִתְדְּבַק בְּחָכְמְתָא, וְלָא בְּסוּכְלְתָנוּ. וְעַל הַאי אִקְרֵי, (במדבר כד) בְּרַח לְךָ אֶל מְקוֹמֶךָ. (יחזקאל א) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוּב.

וּבְגִין כַּךְ עַתִּיקָא קַדִּישָׁא אִקְרֵי אַיִן. דְּבֵיהּ תַּלְיָיא אַיִן. וְכָל אִינּוּן שַׁעְרֵי, וְכָל אִינּוּן נִימִין, מִמּוֹחָא סְתִימָאָה נָפְקִין. (תַּלְיָין) וְכֻלְּהוּ שְׁעִיעִין, (ס"א יַתְבִּין) בְּשִׁקּוּלָא. וְלָא אִתְחַזֵּי קְדָלָא.

כֹּלָּא הוּא, בְּגִין דְּהַאי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא בְּחַד הֲוֵי. כֹּלָּא בְּחֵידוּ, וְלָא שַׁנְיָא מֵרַחֲמֵי לְעָלְמִין. בִּתְלַת עֲשַׂר מְכִילָן דְּרַחֲמִין אִשְׁתְּכַח. בְּגִין דְּהַאי חָכְמָתָא סְתִימָאָה דְּבֵיהּ, מִתְפְּרַשׁ תְּלַת זִמְנִין לְאַרְבַּע אַרְבַּע. וְהוּא עַתִּיקָא, כָּלִיל לוֹן, וְשָׁלִיט עַל כֹּלָּא.

חַד אָרְחָא דְּנָהִיר בְּפַלְגוּתָא דְשַׁעְרֵי דְנַפְקֵי מִמּוֹחָא, הוּא אָרְחָא דְּנָהִירִין בֵּיהּ צַדִּיקַיָּיא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, דִּכְתִיב (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נוֹגַהּ וְגוֹ'. וְעַל דָּא כְתִיב, (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ'. וּמֵהַאי אָרְחָא מִתְנַהֲרִין כָּל שְׁאַר אָרְחִין, דְּתַלְיָין בִּזְעֵיר אַנְפִּין.

הַאי עַתִּיקָא סָבָא דְסָבִין, כִּתְרָא עִלָּאָה, לְעֵילָא. דְּמִתְעַטְּרִין בֵּיהּ כָּל עִטְרִין, וְכִתְרִין, מִתְנַהֲרִין כָּל בּוּצִינִין מִנֵּיהּ וּמִתְלַהֲטִין (וּמִתְנַהֲרָן). וְהוּא, הוּא בּוּצִינָא עִלָּאָה, טְמִירָא דְלָא אִתְיְדַע. (וְכָל שְׁאַר בּוּצִינִין מִנֵּיהּ מִתְלַהֲטָן וּמִתְנַהֲרָן).

הַאי עַתִּיקָא אִשְׁתְּכַח בִּתְלַת רֵישִׁין, וּכְלִילָן בְּחַד רֵישָׁא. וְהַהוּא (נ"א וְהוּא) רֵישָׁא עִלָּאָה, לְעֵילָא לְעֵילָא. וּבְגִין דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא אִתְרְשִׁים בִּתְלַת, אוֹף הָכִי כָּל שְׁאַר בּוּצִינִין דְּנַהֲרִין מִנֵּיהּ, כְּלִילָן בִּתְלַת. עוֹד, עַתִּיקָא אִתְרְשִׁים בִּתְרֵין. כְּלָלָא דְעַתִּיקָא בִּתְרֵין. הוּא כִּתְרָא עִלָּאָה דְכָל עִלָּאִין, רֵישָׁא דְכָל רֵישֵׁי. וְהַהוּא דַהֲוֵי לְעֵילָא מִן דָּא, דְּלָא אִתְיְדַע. כַּךְ כָּל שְׁאַר בּוּצִינִין, סְתִימִין בִּתְרֵין. עוֹד עַתִּיקָא קַדִּישָׁא אִתְרְשִׁים וְאַסְתִּים בְּחַד, וְהוּא חַד, וְכֹלָּא הוּא חַד. כַּךְ כָּל שְׁאַר בּוּצִינִין, מִתְקַדְּשִׁין, מִתְקַשְּׁרִין, וּמִתְחַדְּרִין בְּחַד, וְאִינּוּן חַד.

מִצְחָא דְּאִתְגְּלֵי בְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, רָצוֹן אִקְרֵי, דְּהָא רֵישָׁא עִלָּאָה דָא סָתִים לְעֵילָא, דְּלָא אִתְיְדַע פָּשִׁיט חַד טוּרְנָא בְסִימָא, יָאָה, דְּאִתְכְּלִיל בְּמִצְחָא.

וּבְגִין דְּאִיהוּ (נ"א דְּהַהוּא) רַעֲוָא דְכָל רַעֲוִין, אִתְתְּקַן בְּמִצְחָא, וְאִתְגַּלְיָיא בְּבוּסִיטָא (ס"א אִתְגְּלִיף בְּפַּסִיטָא), הַאי מִצְחָא אִקְרֵי רָצוֹן.

וְכַד רָצוֹן דָּא אִתְגַּלְיָיא, רַעֲוָא דְרַעֲוִין אִשְׁתְּכַח בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין, וְכָל צְלוֹתִין דִּלְתַתָּא מִתְקַבְּלִין, וּמִתְנַהֲרִין אַנְפּוֹי דִזְעֵיר אַנְפִּין, וְכֹלָּא בְרַחֲמֵי אִשְׁתְּכַח, וְכָל דִּינִין אִתְטַמְּרָן וְאִתְכַּפְיָין.

בְּשַׁבְּתָא בְּשַׁעֲתָא דִצְלוֹתָא דְמִנְחָה, דְּהוּא עִידָּן דְּכָל דִּינִין מִתְעָרִין, אִתְגַּלְיָיא הַאי מִצְחָא, וְאִתְכַּפְיָין כָּל דִּינִין, וְאִשְׁתְּכָחוּ רַחֲמִין בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין. וּבְגִין כָּךְ אִשְׁתְּכַח שַׁבָּת בְּלָא דִינָא, לָא לְעֵילָא וְלָא לְתַתָּא. וַאֲפִילוּ אֵשָׁא דְגֵיהִנָּם אִשְׁתְּקַע (ס"א אִשְׁתְּכַךְ) בְּאַתְרֵיהּ, וְנַיְיחִין חַיָּיבַיָּא. וְעַל דָּא אִתּוֹסַף נִשְׁמָתָא דְחֵדוּ בְּשַׁבְּתָא.

וּבָעֵי בַּר נָשׁ לְמֶחְדֵּי בִתְלַת סְעוּדָתֵי דְשַׁבְּתָא, דְּהָא כָל מְהֵימְנוּתָא, וְכָל כְּלָלָא דִמְהֵימְנוּתָא, בֵּיהּ אִשְׁתְּכַח, וּבָעֵי בַּר נָשׁ לְסַדְּרָא פָּתוּרָא, וּלְמֵיכַל תְּלַת סְעוּדָתֵי דִמְהֵימְנוּתָא, וּלְמֶחֱדֵי בְּהוּ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אַסְהַדְנָא עָלַי לְכָל אִלֵּין דְּהָכָא, דְּהָא מִן יוֹמָאי לָא בָטִילְנָא אִלֵּין תְּלַת

סְעוּדָתִי, וּבְגִינֵיהוֹן לָא אִצְטְרִיכְנָא לְתַעֲנִיתָא בְשַׁבְּתָא. וַאֲפִילוּ בְיוֹמֵי אַחֲרִינֵי לָא אִצְטְרִיכְנָא, כָּל שֶׁכֵּן בְּשַׁבְּתָא. דְּמַאן דְּזָכֵי בְהוּ, זָכֵי לִמְהֵימְנוּתָא שְׁלֵימָתָא. חַד, סְעוּדָתָא דְמַטְרוֹנִיתָא. וְחַד, סְעוּדָתָא דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא. וְחַד, סְעוּדָתָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין. וּבְהַהוּא עָלְמָא יִזְכֵּי בְהוּ לְאִלֵּין. הַאי רָצוֹן כַּד אִתְגַּלְיָיא, כָּל דִּינִין אִתְכַּפְיָין מִשּׁוּלְשְׁלֵיהוֹן.

תִּקּוּנָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא אִתְתַּקַּן בְּתִקּוּנָא חַד, כְּלָלָא דְכָל תִּקּוּנִין. וְהִיא חָכְמָה עִלָּאָה, סְתִימָאָה. כְּלָלָא דְכָל שְׁאַר, וְהַאי אִקְרֵי עֵדֶן עִלָּאָה סְתִימָא. וְהוּא מוֹחָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא. וְהַאי מוֹחָא אִתְפְּשַׁט לְכָל עִיבָּר, מִנֵּיהּ אִתְפְּשַׁט עֵדֶן אַחֲרָא. וּמֵהַאי עֵדֶן אִתְגְּלַף.

וְהַהוּא (דף רפ"ט ע"א) רֵישָׁא סְתִימָא דִבְרֵישָׁא דְעַתִּיקָא דְלָא אִתְיְדַע, כַּד פָּשִׁיט חַד טוּרְנָא (ס"א גַּוְוָנָא), דְּהַוָה מִתְתַּקָּן לְאִתְנַהֲרָא, בָּטַשׁ בְּהַאי מוֹחָא (נ"א מִצְחָא), וְאִתְגְּלַף, וְאִתְנְהִיר בְּכַמָּה נְהִירִין, וְאַפִּיק וְאַרְשִׁים כְּבוֹסִיטָא דָא, בְּהַאי מִצְחָא. וְאִתְרְשִׁים בֵּיהּ חַד נְהוֹרָא, דְּאִקְרֵי רָצוֹן. וְהַאי רָצוֹן אִתְפְּשַׁט לְתַתָּא בְּדִיקְנָא, עַד הַהוּא אֲתָר דְּמִתְיַשְׁבָא בְּדִיקְנָא, וְאִקְרֵי

חֶסֶד עִלָּאָה. וְדָא אִיהוּ נוֹצֵר חֶסֶד. וּבְהַאי רָצוֹן כַּד אִתְגַּלְיָיא, מִסְתַּכְּלִין מָאֵרֵי דְדִינָא וּמִתְכַּפְּיָין.

עֵינוֹי דְּרֵישָׁא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, תְּרֵין בְּחַד שְׁקִילָן. דְּאַשְׁגְּחִין תָּדִירָא, וְלָא נָאִים. דִּכְתִיב, (תהלים קכא) לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל קַדִּישָׁא, בְּגִין כַּךְ לָא אִית לֵיהּ גְּבִינִין עַל עֵינָא, וְלָא כְּסוּתָא.

הַהוּא מוֹחָא אִתְגְּלִיף וְנָהִיר בִּתְלַת חִוָּורִין דְּעֵילָא (נ"א דְּעֵינָא), בְּחִוָּורָא חָדָא מִסְתַּחְיָין עַיְנִין דִּזְעֵיר אַנְפִּין, דִּכְתִיב, (שיר השירים ה) רוֹחֲצוֹת בֶּחָלָב. דְּהוּא (נ"א בְּהַהוּא) חִוָּורָא קַדְמָאָה. וּשְׁאַר חִוָּורִין אִסְתַּחְיָין וְנַהֲרִין לִשְׁאַר בּוּצִינִין.

מוֹחָא אִקְרֵי נְבִיעָא דְבִרְכָתָא, נְבִיעָא דְכָל בִּרְכָאן מִנֵּיהּ אִשְׁתְּכָחוּ. וּבְגִין דְּהַאי מוֹחָא לָהִיט בִּתְלַת חִוָּורִין דְּעֵינָא, בְּעֵינָא תָּלָא בֵּיהּ בִּרְכָתָא, דִּכְתִיב, (משלי כב) טוֹב עַיִן הוּא יְבוֹרָךְ, דְּהָא בְּמוֹחָא תַּלְיָין חִוָּורוּ דְעֵינָא. הַאי עֵינָא כַּד אַשְׁגַּח בִּזְעֵיר אַנְפִּין, (עָלְמִין) (ס"א אִתְנַהֲרָן אַנְפִּין כֻּלְּהוּ בְּחֵדוּ) אַנְהָרָן כֻּלְּהוּ בְּחֵדוּ. עֵינָא דָא, הוּא כֹּלָּא יְמִינָא, לֵית בֵּיהּ שְׂמָאלָא. עַיְנִין דְּתַתָּא, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, תְּרֵי, בִּתְרֵי גַּוְונִין.

בִּצְנִיעוּתָא דְּסִפְרָא אוֹלִיפְנָא, דְּהָא י' עִלָּאָה, י' תַּתָּאָה. ה' עִלָּאָה, ה' תַּתָּאָה. ו' עִלָּאָה, ו' תַּתָּאָה. כָּל אִלֵּין עִלָּאִין, בְּעַתִּיקָא תַלְיָין. תַּתָּאִין, בִּזְעֵיר אַנְפִּין אִינּוּן. לָאו תַלְיָין, אֶלָּא אִינּוּן מַמָּשׁ. וּבְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא תַלְיָין. דְּהָא שְׁמָא דְעַתִּיקָא אִתְכַּסְיָיא מִכֹּלָּא, וְלָא אִשְׁתְּכַח. אֲבָל אִלֵּין אַתְוָון דְּתַלְיָין בְּעַתִּיקָא. בְּגִין דְּיִתְקַיְּימוּן אִינּוּן דִּלְתַתָּא. דְּאִי לָאו הָכִי לָא יִתְקַיְּימוּן.

וּבְגִין כַּךְ, שְׁמָא קַדִּישָׁא סָתִים וְגַלְיָיא. הַהוּא דְסָתִים לָקְבְלֵיהּ דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְכֹלָּא. וְהַהוּא (אִתְגַּלְיָיא בְּגִינֵיהּ דְתַלְיָיא) (ס"א דְאִתְגְּלֵי בְּגִינֵיהּ דְהַהוּא דְאִתְגַּלְיָיא דְתַלְיָיא) בִּזְעֵיר אַפִּין. וּבְגִין כַּךְ, כָּל בִּרְכָאן בַּעְיָין סָתִים וְגַלְיָיא. אִלֵּין אַתְוָון סְתִימָן דְתַלְיָין (בְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא. תַלְיָין, אַמָּאי תַלְיָין י' לְקַיְּימָא י' דִלְתַתָּא) (ס"א וַדַּאי בְּגוּלְגַּלְתָּא בְּמִצְחָא בְּעַיְינִין תַלְיָא י' (ס"א אַמָּאי) אַמָּא תַלְיָא לְקַיְּימָא לי' דִלְתַתָּא).

חוֹטָמָא, בְּהַאי חוֹטָמָא, בְּנוּקְבָא דְפַרְדַּשְׁקָא, דְּבֵיהּ נָשִׁיב רוּחָא דְחַיֵּי לִזְעֵיר אַפִּין. וּבְהַאי חוֹטָמָא, בְּנוּקְבָא דְפַרְדַּשְׁקָא, תַּלְיָיא ה', לְקַיְּימָא ה' אַחֲרָא דִלְתַתָּא. וְדָא רוּחָא נָפִיק מִמּוֹחָא סְתִימָאָה, וְאִקְרֵי רוּחָא דְחַיֵּי. וּבְהַאי רוּחָא, זְמִינִין לְמִנְדַּע חָכְמָתָא, בְּזִמְנָא דְמַלְכָּא מְשִׁיחָא. דִּכְתִיב, (ישעיה יא) וְנָחָה

עָלָיו רוּחַ יְיָ רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה וְגוֹ'. הַאי חוֹטָמָא, חַיִּין מִכָּל סִטְרִין, חֵדוּ שְׁלֵימָא. נַחַת רוּחַ. אַסְוָותָא. בְּחוֹטָמָא דְזְעֵיר אַנְפִּין (כְּמָה דְאוֹקִימְנָא) כְּתִיב, (שמואל ב כב) עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְגוֹ'. וְהָכָא כְּתִיב (ישעיה מח) וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ.

וּבְסִפְרָא דְאַגַּדְתָּא, דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא, אוֹקִים, ה' בְּפוּמָא, וְהָכָא לָא מִתְקַיְּימָא הָכִי, וְלָא אִצְטָרְפָא (ס"א אִצְטְרִיכְנָא), אַף עַל גַּב דְּבְחַד סַלְקָא, אֶלָּא בְה' דִּינָא תַלְיָא, וְדִינָא בְחוֹטָמָא תַלְיָא, דִּכְתִיב עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ. וְאִי תֵימָא, הָא כְּתִיב וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכֵל. עִקָּרָא דְּרוּגְזָא בְחוֹטָמָא תַלְיָא.

כָּל תִּקּוּנִין דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, בְּמוֹחָא שָׁקִיט וְסָתִים מִתְתַּקְּנָן. וְכָל תִּקּוּנִין דְּזְעֵיר אַנְפִּין, בְּחָכְמָה תַתָּאָה מִתְתַּקְּנָן. דִּכְתִיב, (תהלים קד) כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, וְה' כְּלָלָא דְּכֹלָּא וַדָּאי. מַה בֵּין ה' לְה'. ה' דְּהָכָא, דִּינָא אִתְעַר מִנָּהּ. וּדְהָכָא רַחֲמֵי גוֹ רַחֲמֵי.

בְּדִיקְנָא דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, תַּלְיָא כָּל יְקִירוּ דְכֹלָּא. מַזָּלָא דְכֹלָּא אִקְרֵי. מֵהַאי דִּיקְנָא, מַזָּלָא יַקִּירוּתָא (נ"א מֵהַאי מַזָּלָא יַקִּירָא) דְּכָל יַקִּירִין, מַזָּלֵי עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. כֻּלְּהוּ מַשְׁגִּיחִין לְהַהוּא מַזָּלָא. בְּהַאי מַזָּלָא

תַּלְיָיא חַיֵּי דְּכֹלָּא, מְזוֹנֵי דְכֹלָּא. בְּהַאי מַזָּלָא תַּלְיָין שְׁמַיָּא וְאַרְעָא. גִּשְׁמִין דְּרַעֲוָא. בְּהַאי מַזָּלָא, אַשְׁגָּחוּתָא דְכֹלָּא. בְּהַאי מַזָּלָא תַּלְיָין כָּל חַיָּילִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין.

(דף רפ"ט ע"ב)

תְּלַת עֲשַׂר נְבִיעִין, דְּמִשְׁחָא דִרְבוּתָא טָבָא, תַּלְיָין בְּדִיקְנָא דְמַזָּלָא יַקִּירָא דָא. וְכֻלְּהוּ נָפְקִין לִזְעֵיר אַנְפִּין. לָא תֵּימָא כֻּלְּהוּ, אֶלָּא תִּשְׁעָה מִנַּיְיהוּ, מִשְׁתַּכְּחָן בִּזְעֵיר אַנְפִּין, לְאַכְפְּיָיא דִינִין.

(וכד) הַאי מַזָּלָא, תַּלְיָיא בְשִׁקּוּלָא עַד טַבּוּרָא. כָּל קִדּוּשֵׁי קִדּוּשִׁין דְּקִדּוּשָׁא בֵּיהּ תַּלְיָין. בְּהַאי מַזָּלָא, פָּשִׁיט פְּשִׁיטוּתָא דְקוּטְרָא עִלָּאָה. הַהוּא רֵישָׁא דְכָל רֵישִׁין, דְּלָא אִתְיְדַע, וְלָא אִשְׁתְּמוֹדַע, וְלָא יַדְעִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין. בְּגִין כַּךְ כֹּלָּא בְהַאי מַזָּלָא תַּלְיָיא.

בְּדִיקְנָא דָא, תְּלַת רֵישִׁין דַּאֲמֵינָא, מִתְפַּשְׁטָן. וְכֻלְּהוּ מִתְחַבְּרָן בְּהַאי מַזָּלָא, וּמִשְׁתַּכְּחִין בֵּיהּ. וּבְגִין כַּךְ, כָּל יְקִירוּ דְיַקִּירוּתָא, בְּהַאי מַזָּלָא תַּלְיָיא. כָּל אִלֵּין אַתְוָון דְּתַלְיָין בְּהַאי עַתִּיקָא, כּוּלְּהוּ תַּלְיָין בְּהַאי דִיקְנָא, וּמִתְחַבְּרָן בְּהַאי מַזָּלָא, וְתַלְיָין בֵּיהּ, לְקַיְּימָא אַתְוָון אַחֲרָנִין. דְּאִלְמָלֵי לָא סָלִיק אִלֵּין אַתְוָון בְּעַתִּיקָא, לָא קַיְּימִין אִלֵּין אַחֲרָנִין. וּבְגִין כַּךְ

אָמַר מֹשֶׁה כַּד אִצְטְרִיךְ, יְיָ' יְיָ', תְּרֵי זִימְנֵי, וּפָסִיק טַעֲמָא בְּגַוַּוּיְיהוּ. דְּהָא בְּמַזָּלָא תַּלְיָיא כֹּלָּא. מֵהַאי מַזָּלָא, מִתְכַּסְּפֵי עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, וּמִתְכַּפְּיָין קַמֵּיהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּזָכֵי לְהַאי.

הַאי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, לָא אַדְכַּר, וְלָא אִשְׁתְּכַח. וּבְגִין דְּאִיהוּ רֵישָׁא עִלָּאָה לְכָל עִלָּאִין, לָא אִדְכַּר, בַּר רֵישָׁא חָדָא, בְּלָא גוּפָא, לְקַיְימָא כֹּלָּא.

וְהַאי (נ"א דְּכָל סְתִימִין (ס"א בְּגִין דְּאִיהוּ) רֵישָׁא עִלָּאִין לְכָל עִלָּאִין, לָא אִדְכַּר, אֶלָּא רֵישָׁא חָדָא, בְּלָא גוּפָא, לְקַיְימָא כֹּלָּא. וְהוּא) טָמִיר וְסָתִים וְגָנִיז מִכֹּלָּא, תִּקּוּנוֹי אִתְתָּקְנָן, בְּהַהוּא מוֹחָא סְתִימָאָה דְכֹלָּא, דְּאִתְפְּשַׁט וְאִתְתָּקַן כֹּלָּא וְנָפִיק חֶסֶד עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וְחֶסֶד עִלָּאָה אִתְפְּשַׁט וְאִתָּקַן וְאִתְכְּלִיל כֹּלָּא בְּמוֹחָא סְתִימָאָה דָּא. כַּד אִתְתָּקַן חִוָּורָא דָא בִּנְהִירוּ דָא, בָּטַשׁ מָאן דְּבָטַשׁ, בְּהַאי מוֹחָא וְאִתְנְהִיר, וְתַלְיָיא מִמַּזָּלָא יַקִּירָא מוֹחָא אַחֲרָא, דְּאִתְפְּשַׁט וְנָהִיר לִתְלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין. כַּד אִתְנְהִיר נָהִיר מִמַּזָּלָא יַקִּירָא. אִתְנְהִירוּ תְּלַת רֵישִׁין עִלָּאִין, תְּרֵין רֵישִׁין, וְחַד דְּכָלִיל לוֹן. וּבְמַזָּלָא תַּלְיָין, וְאִתְכְּלִילָן בֵּיהּ.

מִכָּאן שָׁאֲרֵי לְאִתְגַּלְיָיא יָקִירוּ דְּדִיקְנָא, דְּאִיהוּ מַזָּלָא סְתִימָאָה. וְאִינּוּן מִתְתָּקְנָן, כְּמָה דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא תְּלַת רֵישִׁין מִתְעַטְּרִין בֵּיהּ, הָכִי כֻּלָּא בִתְלַת רֵישִׁין. וְכַד אִתְנַהֲרָן, תַּלְיָין כֻּלְּהוּ דָא בְדָא בִתְלַת רֵישִׁין, תְּרֵין מִתְּרֵין סִטְרִין, וְחַד דְּכָלִיל לוֹן.

וְאִי תֵּימָא, מָאן עַתִּיקָא קַדִּישָׁא. תָּא חֲזֵי, לְעֵילָּא לְעֵילָּא, אִית דְּלָא אִתְיְדַע, וְלָא אִשְׁתְּמוֹדַע, וְלָא אִתְרְשִׁים, וְהוּא כָּלִיל כֹּלָּא, וּתְרֵין רֵישִׁין בֵּיהּ כְּלִילָן (ס"א תַּלְיָין). וּכְדֵין כֹּלָּא (חָדָא) הָכִי אִתְתְּקַן. וְהַהוּא לָאו בְּמִנְיָינָא, וְלָא בִכְלָלָא וְלָא בְחוּשְׁבָּן אֶלָּא בִּרְעוּתָא דְלִבָּא, עַל דָּא אִתְּמַר, (תהלים לט) אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטֹא בִלְשׁוֹנִי.

אֲתָר דְּשֵׁירוּתָא אִשְׁתְּכַח, מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, דְּאִתְנְהִיר מִמַּזָּלָא, הוּא נְהִירוּ דְחָכְמְתָא, דְּאִתְפְּשַׁט לִתְלָתִין וּתְרֵין עִיבָּר. וְנָפְקָא מֵהַהוּא מוֹחָא סְתִימָאָה, מִנְּהִירוּ דְּבֵיהּ. וּמַה דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא נָהִיר בְּקַדְמִיתָא (ס"א בְּחָכְמְתָא), דָּא הִיא. וְשֵׁירוּתָא מִמָּה דְאִתְגַּלְיָיא (הַוֵי), וְאִתְעָבִיד לִתְלַת רֵישִׁין, וְרֵישָׁא חָדָא כָּלִיל לוֹן. וְאִלֵּין תְּלַת מִתְפַּשְׁטָן לִזְעֵיר אַנְפִּין, וּמֵאִלֵּין נַהֲרִין כֹּלָּא.

אִתְגְּלִיף הַאי חָכְמָתָא, וְאַפִּיק חַד נַהֲרָא, דְּנָגִיד וְנָפִיק לְאַשְׁקָאָה גִּנְתָּא וְעָיֵיל (נ"א וְעָיְלָן) בְּרֵישָׁא דְזְעֵיר אַנְפִּין, וְאִתְעָבִיד חַד מוֹחָא וּמִתַּמָּן אִתְמְשִׁיךְ וְנָגִיד בְּכָל גּוּפָא, וְאַשְׁקֵי כָּל אִינּוּן נְטִיעָאן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וְגוֹ'.

תּוּ אִתְגְּלִיף הַאי חָכְמָתָא, וְאִתְמְשַׁךְ וְעָיֵיל בְּרֵישָׁא דְזְעֵיר אַנְפִּין, וְאִתְעָבִיד מוֹחָא אַחֲרָא (הַהוּא אַחֲרָא). הַהוּא נְהִירוּ דְּאִתְמַשְׁכָא מִנֵּיהּ אִלֵּין תְּרֵין מְשִׁיכָן אִתְגְּלִיפוּ, מִתְחַבְּרָן בְּחַד רֵישָׁא דְעָמִיקָא דְבֵירָא, דִכְתִיב, (משלי ג) בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ. וְעָיֵיל בְּרֵישָׁא דְזְעֵיר אַנְפִּין, וְאִתְעָבִיד מוֹחָא אַחֲרָא, וּמִתַּמָּן אִתְמְשִׁיךְ וְעָיֵיל לְגוֹ גּוּפָא, וּמַלְיָיא כָּל אִינּוּן אִדְּרִין וְאַכְסַדְרִין דְּגוּפָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי כד) וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ.

וְאִלֵּין נַהֲרִין, מִנְּהִירוּ דְהַהוּא מוֹחָא עִלָּאָה סְתִימָאָה, דְּנָהִיר בְּמַזְּלָא (עַתִּיקָא קַדִּישָׁא). וְכֹלָּא דָא בְדָא תַלְיָין. וְאִתְקְשַׁר דָּא בְדָא, וְדָא בְדָא, עַד דְּיִשְׁתְּמוֹדָע דְּכֹלָּא חַד, וְכֹלָּא הוּא עַתִּיקָא, (דף ר"צ ע"א) וְלָא אִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ כְּלוּם. אִלֵּין תְּלַת נְהוֹרִין, נַהֲרִין לִתְלַת אַחֲרָנִין,

דְּאִקְרוּן אֲבָהָן. וְאִלֵּין נַהֲרִין לִבְנִין. וְכֹלָּא נָהִיר מֵאַתָּר חַד. כַּד אִתְגַּלְיָיא הַאי עַתִּיקָא, רַעֲוָוא דְרַעֲוָון, כֹּלָּא נָהִיר וְכֹלָּא אִשְׁתְּכַח בְּחֵדוּ שְׁלֵימָתָא.

הַאי חָכְמָתָא אִקְרֵי עֵדֶן, וְהַאי עֵדֶן אִתְמְשַׁךְ מֵעֵדֶן עִלָּאָה, סְתִימָאָה דְכָל סְתִימִין. וּמֵהַאי עֵדֶן, אִקְרֵי שֵׁירוּתָא. דִּבְעַתִּיקָא לָא אִקְרֵי, וְלָא הֲוֵי שֵׁירוּתָא וְסִיּוּמָא. וּבְגִין דְּלָא הֲוֵי בֵּיהּ שֵׁירוּתָא וְסִיּוּמָא, לָא אִקְרֵי אַתָּה. בְּגִין דְּאִתְכַּסְיָיא וְלָא אִתְגַּלְיָיא. וְאִקְרֵי הוּא. וּמֵאַתָּר דְּשֵׁירוּתָא אִשְׁתְּכַח אִקְרֵי אַתָּה, וְאִקְרֵי אָב. דִּכְתִיב, (ישעיה סג) כִּי אַתָּה אָבִינוּ.

בְּאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא, כְּלָלָא דְכֹלָּא, זְעֵיר אַנְפִּין אִקְרֵי אַתָּה. עַתִּיקָא קַדִּישָׁא דְּאִתְכַּסְיָיא, אִקְרֵי הוּא. וְשַׁפִּיר. וְהַשְׁתָּא קָרֵינָן בַּאֲתָר דָּא דְשֵׁירוּתָא אִשְׁתְּכַח, אַתָּה. אַף עַל גַּב דְּאִתְכַּסְיָיא, מִגֵּיהּ הֲוֵי שֵׁירוּתָא, וְאִקְרֵי אָב. וְהוּא אָב לַאֲבָהָן. וְהַאי אָב נָפִיק מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, דִּכְתִיב (איוב כח) וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא. וּבְגִין כָּךְ לָא אִשְׁתְּמוֹדַע.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (איוב כח) אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ, דַּרְכָּהּ מַמָּשׁ. אֲבָל וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ, מְקוֹמָהּ

מַמָּשׁ. וְכָל שֶׁכֵּן דַּרְכָּהּ. (מְקוֹמָהּ מַמָּשׁ. וְלָא דַרְכָּהּ. מְקוֹמָהּ מַמָּשׁ. וְכָל שֶׁכֵּן דַּרְכָּהּ.) וְכָל שֶׁכֵּן הַהוּא חָכְמָה דִּסְתִּימָא בֵּיהּ בְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא.

הַאי חָכְמָה שֵׁירוּתָא דְּכֹלָּא, מִנֵּיהּ מִתְפַּשְׁטָן תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין. (שְׁבִילִין וְלָא אֹרְחִין) וְאוֹרַיְיתָא בְּהוּ אִתְכְּלִילַת בְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, וְעֶשֶׂר אֲמִירָן. הַאי חָכְמָה אָב לַאֲבָהָן. וּבְהַאי חָכְמָה, שֵׁירוּתָא וְסִיּוּמָא אִשְׁתְּכַח. וּבְגִין כָּךְ, חָכְמָה עִלָּאָה חָכְמָה תַּתָּאָה. כַּד אִתְפְּשָׁט חָכְמָה, אִקְרֵי אָב לַאֲבָהָן. כֹּלָּא לָא אִתְכְּלִיל אֶלָּא בְּהַאי. (ס"א כַּד מִתְפַּשְׁטָן חָכְמוֹת, אִתְקְרֵי אָב לַאֲבָהָן. כֹּלָּא לָא אִשְׁתַּכְלָל אֶלָּא בְּהַאי) דִּכְתִיב, (תהלים קד) כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ.

זָקֵן רִבִּי שִׁמְעוֹן יְדוּי, וְחַדֵּי, אָמַר, וַדַּאי עִידָּן הוּא לְגַלָּאָה, וְכֹלָּא אִצְטְרִיךְ בְּשַׁעֲתָא דָא. תָּאנָא, בְּשַׁעֲתָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָאָה דְכָל סְתִימִין, בָּעָא לְאַתְקָנָא כֹּלָּא, אַתְקִין כְּעֵין דְּכַר וְנוּקְבָא. בַּאֲתָר דְּאִתְכְּלִילוּ דְּכַר וְנוּקְבָא לָא אִתְקְיָימוּ, אֶלָּא בְּקִיּוּמָא אַחֲרָא (ס"א כְּעֵין דְּכַר) דִּדְכַר וְנוּקְבָא. וְהַאי חָכְמָה כְּלָלָא דְּכֹלָּא, כַּד נָפְקָא וְאִתְנְהִיר מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, לָא אִתְנְהִיר אֶלָּא בִּדְכַר וְנוּקְבָא. דְּהַאי חָכְמָה אִתְפְּשַׁט, וְאַפִּיק מִינֵּיהּ בִּינָה, וְאִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא. הוּא,

חָכְמָה אָב. בִּינָה אֵם. חָכְמָה וּבִינָה, בְּחַד מִתְקְלָא אִתְקָלוּ, דְּכַר וְנוּקְבָא. וּבְגִינַיְיהוּ כֹּלָּא אִתְקַיָּים בִּדְכַר וְנוּקְבָא, דְּאִלְמָלֵא הַאי, לָא מִתְקַיְּימִין.

שֵׁירוּתָא דָּא אָב לְכֹלָּא, אָב לְכֻלְּהוּ אֲבָהָן, אִתְחַבָּרוּ דָא בְּדָא, וּנְהִירוּ דָא בְדָא. (חָכְמָה אָב. בִּינָה אֵם. דִּכְתִיב (משלי ב) כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא) כַּד אִתְחַבָּרוּ, אוֹלִידוּ, וְאִתְפַּשְׁטַת מְהֵימְנוּתָא. בְּאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא, הָכִי תָּאנֵי, מַהוּ בִּינָה. אֶלָּא כַּד אִתְחַבָּר דָּא בְדָא, יו"ד בְּהֵ"א, אִתְעַבְּרַת, וְאַפִּיקַת בֵּן, וְאוֹלִידַת. וּבְגִין כָּךְ, בִּינָה אִקְרֵי, בֵּן יָ"ה, שְׁלֵימוּתָא דְכֹלָּא. אִשְׁתְּכָחוּ תַרְוַוּיְיהוּ דְמִתְחַבְּרָן, וּבֵן בְּגַוַוּיְיהוּ. כְּלָלָא דְכֹלָּא. בְּתִקּוּנַיְיהוּ אִשְׁתְּכַח שְׁלֵימוּתָא (נ"א בֵּן יָ"ה, תַּרְוַוּיְיהוּ דְמִתְחַבְּרָן, וּבֵן בְּגַוַוּיְיהוּ. בְּתִקּוּנַיְיהוּ אִשְׁתְּכַחוּ שְׁלֵימוּתָא דְכֹלָּא כְּלָלָא)

דְּכֹלָּא, אָב וָאֵם. בֵּן וּבַת.

מִלִּין אִלֵּין, לָא אִתְיְיהִבוּ לְגַלָּאָה, בַּר לְקַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין, דְּעָאלוּ וְנַפְקוּ, וְיַדְעִין אָרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא סָטָאן בְּהוּ לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. דִּכְתִיב, (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וְגוֹ'. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, דְּמַאן דְּזָכֵי לְמִנְדַּע אוֹרְחוֹי, וְלָא סָטֵי, וְלָא יִטְעֵי בְּהוּ. דְּמִלִּין אִלֵּין

סְתִימִין אִינּוּן וְקַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין נְהִירִין בְּהוּ, כְּמַאן דְּנָהִיר מִנְּהִירוּ דְבוּצִינָא. לָא אִתְמְסָרוּ מִלִּין אִלֵּין, אֶלָּא לְמַאן דְּעָאל וְנָפִיק. דְּמַאן דְּלָא עָאל וְנָפַק, טַב לֵיהּ דְּלָא אִבְרֵי. דְּהָא גַּלְיָא קַמֵּי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, דְּמִלִּין אִלֵּין נְהִירִין בְּלִבָּאי, בְּאַשְׁלְמוּתָא דִּרְחִימוּתָא וּדְחִילוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִלֵּין בְּנֵי דְהָכָא, יַדְעָנָא בְּהוּ דְּהָא עָאלוּ וְנַפְּקוּ, וְאִתְנְהִירָן בְּאִלֵּין מִלִּין, וְלָא בְּכֻלְּהוּ. וְהַשְׁתָּא אִתְנְהִירוּ בִּשְׁלֵימוּתָא כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ. זַכָּאָה חוּלָקִי עִמְּהוֹן, בְּהַהוּא עָלְמָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל מַה דַּאֲמֵינָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא. וְכָל מַה דַּאֲמֵינָא דִּזְעֵיר אַנְפִּין. כֹּלָּא חַד, כֹּלָּא הוּא חַד מִלָּה. לָא (דף ר"צ ע"ב) תַּלְיָיא בֵּיהּ פִּירוּדָא. בְּרִיךְ הוּא בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין.

תָּא חֲזֵי, שֵׁירוּתָא דָא דְּאִקְרֵי אָב, אִתְכְּלִיל בְּיוֹ"ד, דְּתַלְיָיא מִמַּזָּלָא קַדִּישָׁא. וּבְגִין כָּךְ, יוֹ"ד כָּלִיל אַתְוָון אַחֲרָנִין. י' סְתִימָא דְכָל אַתְוָון אַחֲרָן. י' רֵישָׁא וְסֵיפָא דְכֹלָּא.

וְהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק, אִקְרֵי עָלְמָא דְאָתֵי, דְּאָתֵי תָּדִיר וְלָא פָּסִיק. וְהַאי הוּא עִדּוּנָא דְצַדִּיקַיָּא, לְזַכָּאָה לְהַאי עָלְמָא דְאָתֵי, דְּאַשְׁקֵי תָּדִיר

לְגִנְתָּא, וְלָא פָּסִיק. עָלֵיהּ כְּתִיב (ישעיה נח) וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו. וְהַהוּא עָלְמָא דְאָתֵי, אִבְרֵי בְיו"ד, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. י' כָּלִיל תְּרֵין אַתְוָון ו"ד.

בְּאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא תָּנֵינָן, אֲמַאי ו"ד כְּלִילָן בְּיו"ד. אֶלָּא נְטִיעָה דְגִנְתָּא (ס"א וַדָּאי) דָּא, אִקְרֵי ו'. אִית גִּנְתָּא אַחֲרָא, דְּאִיהִי ד'. וּמֵהַאי ו', אִשְׁתַּקְיָא ד'. (דְּאִיהִי אַרְבָּעָה), (ס"א רָאשִׁים) וְהַיְינוּ רָזָא דִכְתִיב, וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן וְגוֹ'. מָאי עֵדֶן. דָּא חָכְמָה עִלָּאָה, וְדָא י'. לְהַשְׁקוֹת. אֶת הַגָּן, דָּא הוּא ו'. וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים, דָּא הוּא ד', וְכֹלָּא כָּלִיל בְּיו"ד.

וּבְגִין כַּךְ, אִקְרֵי אָב לְכֹלָּא. אָב לַאֲבָהָן. שֵׁירוּתָא דְכֹלָּא, (אִקְרֵי) בֵּיתָא דְכֹלָּא, דִכְתִיב, (משלי כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת. (מֵהַאי י' שֵׁירוּתָא וְסִיּוּמָא דְכֹלָּא) וּכְתִיב, (תהלים קד) כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. בְּאַתְרֵיהּ, לָא אִתְגַּלְיָיא, וְלָא אִתְיְדַע. מִדְּאִתְחַבָּר בְּאִימָּא אִתְרְמִיז בְּאִימָּא וּבְגִין כַּךְ אִימָּא כְּלָלָא דְכֹלָּא, בָּהּ אִתְיְדַע וּבָהּ אִתְרְמִיז, שֵׁירוּתָא וְסִיּוּמָא דְכֹלָּא. (חָכְמָה אִקְרֵי) דְּבָהּ סָתִים כֹּלָּא.

כְּלָלָא דְּכֹלָּא, שְׁמָא קַדִּישָׁא. עַד הַשְׁתָּא דָּמִיזְנָא, וְלָא אֲמֵינָא כָּל אִלֵּין יוֹמִין. וְהָאִידָּנָא מִתְגַּלְּפִין סִטְרִין, י', כָּלִיל בְּהַאי חָכְמָה. ה' דָּא אִימָּא, וְקָרֵינָן בִּינָה. ו"ה, אִלֵּין תְּרֵין בְּנִין, דְּמִתְעַטְּרָן מֵאִימָּא. וְהָא תָּנֵינָן, דְּבִינָה אִתְכְּלִיל מִכֹּלָּא. יו"ד דְּמִתְחַבְּרָא בְּאִימָּא, וּמַפְּקִין בֵּ"ן. וְהַיְינוּ בִינָה, אָ"ב וָאֵ"ם דְּאִינּוּן י"ה, בֵּן בְּגַוְוּיְיהוּ.

הַשְׁתָּא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, בִּינָה, וְאִקְרֵי תְּבוּנָה, אֲמַאי אִקְרֵי תְּבוּנָה, וְלָא בִינָה. אֶלָּא תְּבוּנָה אִקְרֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּיַנְקָא לִתְרֵין בְּנִין, בֵּ"ן וּבַ"ת, דְּאִינּוּן ו"ה, וְהַהִיא שַׁעֲתָא אִקְרֵי תְּבוּנָה. דְּכֹלָּא כָּלִיל בְּאִלֵּין אַתְוָון, בֵּ"ן וּבַ"ת, אִינּוּן ו"ה. וְכֹלָּא חַד כְּלָלָא, וְהַיְינוּ תְּבוּנָה.

בְּסִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר, דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, תִּקּוּנָא קַדְמָאָה דְּגַלֵּי וְאָמַר, (שיר השירים א) הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי מֵהַאי הוּא. וְתִקּוּנָא תִּנְיָינָא, אִקְרֵי כַּלָּה, דְּאִיהִי נוּקְבָא דִּלְתַתָּא. וְאִינּוּן דְּאַמְרֵי, דְּתַרְוַוּיְיהוּ לְהַאי נוּקְבָא דִּלְתַתָּא אִינּוּן, לָאו הָכִי. דְּהֵי"א קַדְמָאָה לָא אִקְרֵי כַּלָּה. וְהֵי"א בַּתְרָאָה, אִקְרֵי כַּלָּה, לְזִמְנִין יְדִיעִין (לְזִמְנִין סַגִּיאִין). דְּהָא זִמְנִין סַגִּיאִין אִינּוּן, דְּדִכּוּרָא

לָא אִתְחַבָּר עִמָּהּ, וְאִסְתַּלָּק מִינָּהּ. בְּהַהוּא זִמְנָא כְּתִיב, (ויקרא יח) וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב. בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְדַּכְּאַת נוּקְבָא, וּדְכוּרָא בָּעֵי לְאִתְחַבְּרָא עִמָּהּ, כְּדֵין אִקְרֵי כַּלָּ"ה. כְּכַלָּ"ה מַמָּשׁ אַתְיָא.

(אֲבָל) הַאי אִימָּא, לָא אַפְּסִיק רְעוּתָא דְתַרְוַוּיְיהוּ לְעָלְמִין, בְּחַד נָפְקִין, בְּחַד שַׁרְיָין. לָא אַפְּסִיק דָּא מִן דָּא, וְלָא אִסְתְּלַק דָּא מִן דָּא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן, יוֹצֵא תָדִיר, וְלָא אַפְּסִיק. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב רַעְיָתִי, בִּרְעוּתָא דְּאַחְוָה שַׁרְיָין, בְּאַחֲדוּתָא שְׁלִימוּתָא. אֲבָל הָכָא אִקְרֵי כַּלָּה, דְּכַד אָתָא דְכוּרָא לְאִתְחַבְּרָא עִמָּהּ, הִיא כַּלָּה, כְּכַלָּה אִיהִי אַתְיָא מַמָּשׁ.

וּבְגִין כָּךְ, תְּרֵי (ויחי רמ"ב) תִּקּוּנִין דְּנוּקְבֵי פָּרִישׁ שְׁלֹמֹה. תִּקּוּנָא דְקַדְמֵיתָא סְתִימָא, בְּגִין דְּאִיהִי סְתִימָא. וְתִקּוּנָא תִנְיָינָא פָּרִישׁ יַתִּיר, וְלָא סָתִים כּוּלֵי הַאי. וּלְבָתַר תַּלְיָא כָּל שְׁבָחָא בְּהַהִיא דְלְעֵילָא. דִכְתִיב, (שיר השירים ו) אַחַת הִיא לְאִמָּהּ בָּרָה הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ. וּבְגִין דְּאִיהִי אִימָּא מִתְעַטְּרָא בְּעִטְרָא דְכַלָּה, וּרְעוּתָא דְיו"ד לָא אַפְּסִיק מִנָּהּ לְעָלְמִין, אִתְיְהִיב בִּרְשׁוּתָהּ כָּל חֵירוּ דְעַבְדִין. כָּל חֵירוּ דְכוּלָּא.

כָּל חֵירוּ דְּחַיָּיבַיָּא, לְדַכָּאָה לְכוֹלָּא. דִּכְתִיב, (ויקרא טז) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם. וּכְתִיב (ויקרא כח) וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה יוֹבֵל הִיא. מָאי יוֹבֵל. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ירמיה יז) וְעַל יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו. מִשּׁוּם הַהוּא נָהָר דְּאָתֵי וְנָגִיד וְנָפִיק, וְאָתֵי תָּדִיר, וְלָא פָּסִיק.

כְּתִיב (דף רצ"א ע"א) (משלי ב) כִּי אִם לַבִּינָה תִּקְרָא לַתְּבוּנָה תִּתֵּן קוֹלֶךָ. כֵּיוָן דְּאָמַר כִּי אִם לַבִּינָה תִּקְרָא, אֲמַאי לַתְּבוּנָה. אֶלָּא כֹּלָּא כְּמָה דַּאֲמִינָא. הֵי מִנַּיְיהוּ עִלָּאָה. בִּינָה עִלָּאָה מִתְּבוּנָה. בִּינָה אָב וָאֵם וּבֵן. י"ה: אָב וָאֵם, וּבֵן בְּגַוַּוְיְיהוּ. תְּבוּנָה: כֹּלָּא כְּלָלָא דִבְנִין, בֵּן וּבַת, ו"ה. וְלָא אִשְׁתְּכַח אָב וָאֵם, אֶלָּא בְּאִימָּא, דְּאִימָּא וַדָּאי (ס"א אֶלָּא בַּבִּינָה. וּבִתְבוּנָה וַדָּאי אִימָּא) רְבִיעָא עָלַיְיהוּ, וְלָא אִתְגַּלְיָיא. אִשְׁתְּכַח דִּכְלָלָא דִתְרֵין בְּנִין, אִקְרֵי תְּבוּנָה. וּכְלָלָא דְאָב אֵם וּבֵן, אִקְרֵי בִינָה. וְכַד בָּעֵי לְאַכְלְלָא כֹּלָּא, בְּהַאי אִתְכְּלִיל.

וְהַאי אָב וָאֵם וּבֵן, אִקְרוּן חָכְמָה בִינָה וָדַעַת. בְּגִין דְּהַאי בֵּן נָטִיל סִימָנִין דַּאֲבוֹי וְאִמֵּיהּ, אִקְרֵי דַעַת, דְּהוּא סַהֲדוּתָא דְתַרְוַוְיְיהוּ. וְהַאי בֵּן, אִקְרֵי בּוּכְרָא. דִּכְתִיב, (שמות ד) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל. וּבְגִין דְּאִקְרֵי בּוּכְרָא, נָטִיל תְּרֵין חוּלָקִין. וְכַד אִתְרַבֵּי

בְּעִטְרוֹי, נָטִיל תְּלַת חוּלָקִין. וּבֵין כַּךְ וּבֵין כַּךְ, תְּרֵין חוּלָקִין, וּתְלַת חוּלָקִין כֻּלָּא חַד מִלָּה. וְהַאי וְהַאי הֲכִי הֲוֵי, יְרוּתָא דְּאָבוֹי וְאִמֵּיהּ יָרִית. (ס"א חַד)

מָאי יְרוּתָא דָא. אַחֲסַנְתָּא דַּאֲבוֹי וְאִימֵּיהּ, וּתְרֵין עִטְרִין דַּהֲווֹ גְּנִיזִין בְּגַוּוֵיהוּ, וְאַחֲסִינוּ לְבֵן דָּא. מִסִּטְרָא דַּאֲבוֹי, הָוָה גָּנִיז בְּגַוָּוֵיהּ חַד עִטְרָא, דְּאִקְרֵי חֶסֶד. וּמִסִּטְרָא דְּאִימָּא, חַד עִטְרָא דְּאִקְרֵי גְּבוּרָה. וְכֻלְּהוּ מִתְעַטְּרִין בְּרֵישֵׁיהּ, וְאָחִיד לוֹן. וְכַד נַהֲרִין אִלֵּין אָב וָאֵם עָלֵיהּ, כֻּלְּהוּ אִקְרוּן תְּפִילִין דְּרֵישָׁא. וְכֻלָּא נָטִיל בֵּן דָּא, וְיָרִית כֻּלָּא, וְאִתְפְּשַׁט בְּכָל גּוּפָא. וְהַאי בֵּן יָהִיב לִבְרַתָּא. וּבְרַתָּא מִנֵּיהּ אִתְּזָן. וְעַל כָּל פָּנִים מִכָּאן, בְּרָא יָרִית וְלָא בְּרַתָּא. בְּרָא יָרִית לַאֲבוֹי וּלְאִמֵּיהּ וְלָא בְרַתָּא. וּמִנֵּיהּ אִתְּזָן בְּרַתָּא. כְּמָה דִכְתִיב, (דניאל ד) וּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵיהּ. (וְאִי תֵּימָא כָּל הַאי וְהַאי אִקְרוּן צַדִּיק וְצָדֵק בְּחַד אִינּוּן וְחַד כֻּלָּא).

הֲנֵי אָב וָאֵם, כְּלִילָן וּמִתְחַבְּרָן דָּא בְדָא. וְאָב טָמִיר יַתִּיר. וְכֻלָּא אָחִיד מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, וְתַלְיָא מִמַּזָּלָא קַדִּישָׁא, יָקִירוּ דְכָל יַקִּירִין. וְאִלֵּין אָב וָאֵם, מִתַּקְּנִין בֵּיתָא, כְּמָה דַאֲמִינָא דִכְתִיב, (משלי כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ כָל

הוֹן יָקָר וְנָעִים. וּכְתִיב (משלי כב) כִּי נָעִים כִּי תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנֶךָ. (הַנִּי כְּלָלָא דְכֹלָּא, כְּמָה דַאֲמִינָא וְתַלְיָין מִמַּזָּלָא קַדִּישָׁא יָקִירָא).

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּאִדְּרָא לָא גָלֵינָא כֹּלָּא. וְכָל הֲנֵי מִלִּין, טְמִירִין בְּלִבָּאי הֲווֹ עַד הַשְׁתָּא, וּבָעֵינָא לְאַטְמָרָא לוֹן לְעָלְמָא דְאָתֵי, מִשּׁוּם דְּתַמָּן שְׁאֵלְתָּא שָׁאִיל לָנָא, כְּמָה דִכְתִיב, (ישעיה לג) וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּךָ חוֹסֶן יְשׁוּעוֹת חָכְמָה וָדַעַת וְגוֹ', וְחָכְמָה בַּעְיָין מִינִי, וְהַשְׁתָּא רְעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַאי, הָא בְּלָא כִסּוּפָא אִיעוּל קַמֵּי פַּלְטְרוֹי.

כְּתִיב (שמואל א ב) כִּי אֵל דֵּעוֹת יְיָ'. דֵּעוֹת וַדָּאי. הוּא הַדַּעַת. בְּדַעַת כָּל פַּלְטְרֵי אִתְמַלְיָין. דִּכְתִיב, וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ. (בְּגִין כָּךְ) דַּעַת אַחֲרָא לָא אִתְגַּלְיָא, דְּהָא טְמִירָא אָזִיל בְּגַוָּויהּ, וְאִתְכְּלִיל בֵּיהּ. דַּעַת נָהִיר בְּמוֹחִין, וְאִתְפְּשַׁט בְּמוֹחָא כֹּלָּא. (בְּמוֹחָא, בְּגוּפָא כֹּלָּא, כִּי אֵל דֵּעוֹת יְיָ').

בְּסִפְרָא דְאַגַּדְתָּא תָּנֵינָן, כִּי אֵל דֵּעוֹת יְיָ', אַל תִּקְרֵי דֵּעוֹת, אֶלָּא עֵדוּת. דְּהוּא סַהֲדוּתָא דְכֹלָּא, סַהֲדוּתָא דִתְרֵין חוּלָקִין, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים עח) וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב. וְאַף עַל גַּב דְּהַאי מִלָּה, אוֹקְמוּהָ בְּסִפְרָא דִצְנִיעוּתָא בְּגַוְונָא אַחֲרָא. הָתָם בְּאַתְרֵיהּ

שְׁלִים, הָכָא כֹּלָּא שַׁפִּיר, וְכֹלָּא הֲוֵי, כַּד אַסְתִּים מִלָּה.

הַאי אָב וָאֵם, כְּלְהוּ בְהוּ כְּלִילָן, כֹּלָּא בְהוּ סְתִימָן, וְאִינּוּן סְתִימָן בְּמַזָּלָא קַדִּישָׁא, עַתִּיקָא דְכָל עַתִּיקִין. בֵּיהּ סְתִימָן. בֵּיהּ כְּלִילָן. כֹּלָּא הוּא, כֹּלָּא הֲוֵי. בְּרִיךְ הוּא, בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ, לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין.

כָּל מִלִּין דְּאִדְּרָא יָאוּת, וְכֻלְּהוּ מִלִּין קַדִּישִׁין, מִלִּין דְּלָא סָטָאן לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, כֻּלְּהוּ מִלִּין דִּסְתִימִין, וְאִתְגַּלְיָין לְאִינּוּן דְּעָאלוּ וְנַפְקוּ, וְכֹלָּא הָכִי הוּא. וְעַד הַשְׁתָּא הֲווֹ מִתְכַּסְיָין אִלֵּין מִלִּין דְּדָחִילְנָא לְגַלָּאָה, וְהַשְׁתָּא אִתְגַּלְיָין. וְגַלֵּי קַמֵּי (מַלְכָּא) עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, דְּהָא לָא לִיקָרָא דִילִי וּדְבֵית אַבָּא עֲבִידְנָא, אֶלָּא בְגִין דְּלָא אִיעוּל בְּכִסּוּפָא קָמֵי פַּלְטְרוֹי עֲבִידְנָא. וְעוֹד, הָא חֲמֵינָא, דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל הֲנֵי זַכָּאֵי קְשׁוֹט דְּהָכָא מִשְׁתַּכְּחָן, כֻּלְּהוּ מִסְתַּכְּמִין עַל יְדִי. דְּהָא חֲמֵינָא דְכֻלְּהוּ חַדָּאן בְּהַאי הִלּוּלָא דִילִי, וְכֻלְּהוּ זְמִינִין בְּהַהוּא עָלְמָא בְּהִילּוּלָא דִילִי, זַכָּאָה חוּלָקִי. (דף רצ"א ע"ב)

אָמַר רִבִּי אַבָּא, כַּד סִיֵּים מִלָּה דָא בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, בּוּצִינָא עִלָּאָה, אָרִים יְדוֹי, וּבָכָה וְחַיִּיךְ. בָּעָא לְגַלָּאָה מִלָּה חָדָא. אָמַר, בְּמִלָּה דָא אִצְטַעַרְנָא כָל יוֹמָאי, וְהַשְׁתָּא לָא יָהֲבִין לִי רְשׁוּתָא. אִתְתַּקַּף, וְיָתִיב,

וְרָחִיש בְּשִׁפְוָותֵיהּ, וְסָגִיד תְּלַת זִמְנִין, וְלָא הָוָה יְכִיל בַּר נָשׁ לְאִסְתַּכְּלָא בַּאֲתְרֵיהּ, כָּל שֶׁכֵּן בֵּיהּ. אָמַר, פּוּמָא פּוּמָא, דְּזָכִית לְכָל הַאי, לָא אַנְגִּיבוּ מַבּוּעָךְ. מַבּוּעָךְ נָפִיק וְלָא פָּסַק. עֲלָךְ קָרֵינָן (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן. וּכְתִיב (ישעיה נח) וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו.

הָאִידָנָא אַסְהַדְנָא עָלַי. דְּכָל יוֹמִין דְּקָאֵימְנָא, תָּאִיבְנָא לְמֵחֱמֵי יוֹמָא דָא, (נ״א רְעוּתָא לְגַלָּאָה רָזָא דָא) וְלָא סָלִיק בִּרְעוּתִי (ס״א בִּידִי), בַּר הָאִידָנָא, דְּהָא בְּעִטְרָא דָא מִתְעַטָּר הַאי יוֹמָא. וְהַשְׁתָּא בָּעֵינָא לְגַלָּאָה מִלִּין, קַמֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא כֻּלְּהוּ מִתְעַטְּרִין בְּרֵישֵׁי. וְהַאי יוֹמָא לָא יִתְרַחֲק לְמֵיעַל לְדוּכְתֵּיהּ, כְּיוֹמָא אַחֲרָא. דְּהָא כָּל יוֹמָא דָא בִּרְשׁוּתִי קַיְּימָא. וְהַשְׁתָּא שָׁרֵינָא לְגַלָּאָה מִלִּין, בְּגִין דְּלָא אִיעוּל בְּכִסּוּפָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְהָא שָׁרֵינָא אִימָא.

כְּתִיב, (תהלים פט) צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ חֶסֶד וֶאֱמֶת יְקַדְּמוּ פָּנֶיךָ. מָאן חַכִּימָא, יִסְתָּכַּל בְּהַאי, לְמֵחֱמֵי אוֹרְחוֹי (ס״א דִינוֹי) דְּקַדִּישָׁא עִלָּאָה, דִּינִין דִּקְשׁוֹט, דִּינִין דְּמִתְעַטְּרָן בְּכִתְרֵי עִלָּאִין. דְּהָא חֲמֵינָא דְּכֻלְּהוּ בּוּצִינִין נַהֲרִין מִבּוּצִינָא עִלָּאָה, טְמִירָא דְּכָל טְמִירִין,

כֻּלְּהוּ דַרְגִּין לְאִתְנַהֲרָא. (נ"א וְכֻלְּהוּ אינון דַרְגִּין לְאַנְהָרָא) **וּבְהַהוּא נְהוֹרָא דִּבְכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא, אִתְגַּלְיָיא מַה דְּאִתְגַּלְיָיא, וְכֻלְּהוּ נְהוֹרִין אֲחִידָן, נְהוֹרָא דָא בִּנְהוֹרָא דָא, וּנְהוֹרָא דָא, בִּנְהוֹרָא דָא, וְנַהֲרִין דָּא בְדָא, וְלָא מִתְפָּרְשָׁן דָּא מִן דָּא.**

נְהוֹרָא דְּכָל בּוּצִינָא וּבוּצִינָא, דְּאִקְרוּן תִּקּוּנֵי מַלְכָּא, כִּתְרֵי מַלְכָּא, כָּל חַד וְחַד, נָהִיר וְאָחִיד בְּהַהוּא נְהוֹרָא דִּלְגוֹ לְגוֹ, וְלָא מִתְפָּרַשׁ לְבַר. וּבְגִין כָּךְ כֹּלָּא בְּחַד דַּרְגָּא אִסְתְּלַק, וְכֹלָּא בְּחַד מִלָּה אִתְעֲטָר, וְלָא מִתְפָּרַשׁ דָּא מִן דָּא, אִיהוּ וּשְׁמֵיהּ חַד הוּא. נְהוֹרָא דְּאִתְגַּלְיָיא, אִקְרֵי לְבוּשָׁא דְמַלְכָּא. נְהוֹרָא דִּלְגוֹ לְגוֹ, (בְּהַהוּא נְהוֹרָא הוּא מָה) **נְהוֹרָא סָתִים, וּבֵיהּ שַׁרְיָא הַהוּא דְּלָא אִתְפְּרַשׁ וְלָא אִתְגַּלְיָיא.**

וְכֻלְּהוּ בּוּצִינֵי, וְכֻלְּהוּ נְהוֹרִין, נַהֲרִין מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, בּוּצִינָא עִלָּאָה. וְכַד מִסְתַּכְּלָן, כֻּלְּהוּ נְהוֹרִין דְּאִתְפַּשְׁטָן. לָא אִשְׁתְּכַח בַּר בּוּצִינָא עִלָּאָה, דְּאַטְמָר וְלָא אִתְגַּלְיָיא.

בְּאִינּוּן לְבוּשִׁין דִּיקַר, לְבוּשֵׁי קְשׁוֹט, תִּקּוּנֵי קְשׁוֹט, בּוּצִינֵי קְשׁוֹט, אִשְׁתְּכָחוּ תְּרֵין בּוּצִינִין, תִּקּוּנָא דְּכוּרְסְיָיא דְמַלְכָּא, וְאִקְרוּן צֶדֶק וּמִשְׁפָּט.

וְאִינּוּן שֵׁירוּתָא, וּשְׁלִימוּתָא, בְּכָל מְהֵימְנוּתָא. וּבְהָנֵי מִתְעַטְּרִין כָּל דִּינִין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, וְכוֹלָא סָתִים בְּמִשְׁפָּט. וְצֶדֶק מֵהַאי מִשְׁפָּט אִתְּזָן. וּלְזִמְנִין קָרֵינָן לָהּ, (בראשית יד) וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם.

כַּד מִתְעָרִין דִּינִין מִמִּשְׁפָּט, כֻּלְּהוּ רַחֲמֵי, כֻּלְּהוּ בִּשְׁלִימוּ. דְּהַאי מְכַסֵּם לְהַאי צֶדֶק, וְדִינִין מִתְתַּקְּנִין, וְכֻלְּהוּ נַחְתִּין לְעָלְמָא בִּשְׁלִימוּ, בְּרַחֲמֵי. וּכְדֵין (אִקְּרֵי) שַׁעֲתָא דְּמִתְחַבְּרָן דְּכַר וְנוּקְבָא, וְכָל עָלְמִין כֻּלְּהוּ בְּרַחֲמֵי, וּבְחֶדְוָותָא.

וְכַד אַסְגִּיאוּ חוֹבֵי עָלְמָא, וְאִסְתַּאֲבַת מַקְדְּשָׁא, וּדְכוּרָא אִתְרְחַק מִן נוּקְבָא, וְחִוְיָא תַקִּיפָא שַׁרְיָא לְאַתְעָרָא, וַוי לְעָלְמָא דְּמִתְּזָן בְּהַהוּא זִמְנָא מֵהַאי צֶדֶק. כַּמָּה חֲבִילֵי טְרִיקִין מִתְעָרִין בְּעָלְמָא, כַּמָּה זַבָּאִין מִסְתַּלְּקִין מֵעָלְמָא. וְכָל כַּךְ לָמָּה. בְּגִין דְּאִתְרְחַק דְּכוּרָא מִן נוּקְבָא, וּמִשְׁפָּט לָא קָרֵב בְּצֶדֶק דָּא. וְעַל הַאי כְּתִיב, (משלי יג) וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט, דְּמִשְׁפָּט אִתְרְחַק מֵהַאי צֶדֶק, וְלָא אִתְבַּסְּמָא, וְצֶדֶק יִנְקָא מֵאַתָּר אַחֲרָא.

וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, (קהלת ז) אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי יֵשׁ צַדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ וְגוֹ', הֶבֶל

דָּא, (ס"א ל"ג הֶבֶל דָּא) הֶבֶל חָדָא, מֵהַבָלִים דִּלְעֵילָא, דְּאִקְרוּן אַפֵּי מַלְכָּא, וְדָא אִיהוּ מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, דְּכַד הִיא מִתַּעְרָא בְּדִינוֹי, כְּתִיב יֵשׁ צַדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּמִשְׁפָּט אִתְרְחַק מִצֶּדֶק. וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי, וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט.

תָּא חֲזֵי, כַּד אִשְׁתְּכַח זַכָּאָה עִלָּאָה בְּעָלְמָא, רְחִימָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲפִילוּ כַּד אִתְעָר צֶדֶק בִּלְחוֹדוֹי, יְכִיל עָלְמָא לְאִשְׁתְּזָבָא בְּגִינֵיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרֵיהּ, וְלָא מִסְתָּפֵי (דף רצ"ב ע"א) מִן דִּינָא. וְכַד הַהוּא זַכָּאָה לָא קַיְימָא בְּקִיּוּמֵיהּ, מִסְתָּפֵי אֲפִילוּ מִמִּשְׁפָּט, וְלָא יְכִיל לְמֵיקָם בֵּיהּ. כָּל שֶׁכֵּן בְּצֶדֶק.

דָּוִד מַלְכָּא, בְּקַדְמִיתָא אָמַר, (תהלים כו) בְּחָנֵנִי יְיָ' וְנַסֵּנִי. דְּהָא אֲנָא לָא מִסְתַּפֵּינָא מִכָּל דִּינִין, אֲפִילוּ מֵהַאי צֶדֶק, וְכָל שֶׁכֵּן דַּאֲחִידְנָא בֵּיהּ, מַה כְּתִיב. (תהלים יז) אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ, בְּצֶדֶק וַדָּאי. לָא מִסְתַּפֵּינָא לְמֵיקָם בְּדִינוֹי. בָּתַר דְּחָב, אֲפִילוּ מִמִּשְׁפָּט מִסְתָּפֵי, דִּכְתִיב, (תהלים קמג) וְאַל תָּבֹא בְמִשְׁפָּט אֶת עַבְדֶּךָ.

תָּא חֲזֵי, כַּד מִתְבַּסְּמָא הַאי צֶדֶק מִמִּשְׁפָּט, כְּדֵין אִקְרֵי צְדָקָה. וְעָלְמָא מִתְבַּסְּמָא בְּחֶסֶד,

וְאִתְמַלְיָא מִנֵּיהּ. דִּכְתִיב, (תהלים לג) אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יְיָ' מָלְאָה הָאָרֶץ.

אַסְהַדְנָא עָלַי, דְּכָל יוֹמָאי הֲוֵינָא מִצְטַעֵר עַל עָלְמָא, דְּלָא יֶעֱרַע בְּדִינוֹי דְצַדִּיק, וְלָא יוֹקִיד עָלְמָא בְּשַׁלְהוֹבוֹי. כְּמָה דִכְתִיב, (משלי ל) אָכְלָה וּמָחֲתָה פִיהָ. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, כְּפוּם כָּל חַד, כְּפוּם בֵּירָא עֲמִקָּא, וְהָא בְדָרָא דָא אִית בֵּיהּ זַכָּאִין, וּזְעִירִין אִינוּן דִּיקוּמוּן לְאַגָּנָא עַל עָלְמָא, וְעַל עָאנָא, מֵאַרְבָּעָה זִיוָנָן. (ס"א עַל עָלְמָא, וְעַלֵּינָא בַּעֲיָין).

עַד כָּאן אֲחִידָן מִלֵּי דָא בְדָא, וּמִתְפָּרְשָׁן מִלִּין דִּסְתִימִין בְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין, וְהֵיךְ אֲחִידָן אִלֵּין בְּאִלֵּין. מִכָּאן לְהָלְאָה, מִלִּין דִּזְעֵיר אַנְפִּין, אִינוּן דְּלָא אִתְגַּלְיָין בְּאַדְרָא. אִינוּן דַּהֲווֹ סְתִימִין בְּלִבָּאי, וְתַמָּן לָא אִתְקָנוּ. (עַד כָּאן סְתִימָן מִלִּין) הַשְׁתָּא אִתְתְּקָנוּ וְאִתְגַּלְיָין, וְכֻלְּהוּ מִלִּין סְתִימִין, וּבְרִירִין כֻּלְּהוּ. זַכָּאָה חוּלָקִי, וְאִינוּן דְּיַרְתּוּ יְרוּתָא דָא, דִּכְתִיב, (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ וְגוֹ'.

הַאי דְּאוֹקִימְנָא, אָב וָאֵם בְּעַתִּיקָא אֲחִידָן, בְּתִיקּוּנוֹי, הָכִי הוּא. דְּהָא מִמּוֹחָא סְתִימָאָה דְכָל סְתִימִין תַּלְיָין, (נ"א נָפְקִין) וּמִתְאַחֲדָן בֵּיהּ. (וְאַף עַל גַּב דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא אִתְתַּקַּן

בִּלְחוֹדוֹי) וְכַד יִסְתַּכְּלוּן (בְּכָל) מִלָּי. כֹּלָּא הוּא עַתִּיקָא בִּלְחוֹדוֹי, הוּא הֲוֵי, וְהוּא יְהֵא. וְכָל הֲנֵי תִּקּוּנִין בֵּיהּ. אֲחִידָן בֵּיהּ סְתִימָן לָא מִתְפָּרְשָׁן מִנֵּיהּ מוֹחָא סְתִימָאָה לָא אִתְגַּלְיָיא וְלָא תַלְיָא בֵּיהּ אָ"ב וָאֵ"ם מֵהַאי מוֹחָא נַפְקוּ, אִתְכְּלִילוּ בְּמַזָּלָא, וּבֵיהּ תַּלְיָין, וּבֵיהּ אֲחִידָן. זְעֵיר אַנְפִּין, בְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא תַּלְיָיא וְאָחִיד. וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי בְּאִדְּרָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמַאן דְּעָאל וְנָפִיק, וְיִנְדַּע אוֹרְחִין דְּלָא יִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. וּמַאן דְּלָא עָאל וְנָפַק, טַב לֵיהּ דְּלָא אִבְרֵי. וּכְתִיב (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ'.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מִסְתַּכֵּל הֲוֵינָא כָּל יוֹמָא בְּהַאי קְרָא, דִּכְתִיב, (תהלים לד) בַּיְיָ' תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ. וְהָאִידָנָא אִתְקְיָים קְרָא כֹּלָּא. בַּיְיָ' תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי וַדַּאי, דְּהָא נִשְׁמָתִי בֵּיהּ אֲחִידָא, בֵּיהּ לַהֲטָא, בֵּיהּ אִתְדַּבְּקַת וְאִשְׁתַּדְּלַת וּבְאִשְׁתַּדְּלוּתָא דָא תִסְתָּלַק לְאַתְרָהָא. יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ, כָּל הֲנֵי צַדִּיקַיָּיא, וְכָל בְּנֵי מְתִיבְתָּא קַדִּישָׁא, וְזַכָּאִין דְּאַתְיָין הַשְׁתָּא עִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כֻּלְּהוּ שַׁמְעִין מִלַּי, וְחַדָּאן. בְּגִין כַּךְ, (תהלים לד) גַּדְּלוּ לַיְיָ' אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּיו.

פְּתַח וְאָמַר, כְּתִיב, (בראשית לו) **וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם. הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (תהלים מח) כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּיו. נוֹעֲדוּ, בְּאָן אֲתָר. בְּאֶרֶץ אֱדוֹם. בַּאֲתָר דְּדִינִין מִתְאַחֲדִין תַּמָּן. עָבְרוּ יַחְדָּיו, דִּכְתִיב וַיָּמֻת וַיִּמְלוֹךְ תַּחְתָּיו. הֵמָּה רָאוּ כֵּן תָּמָהוּ נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ, דְּלָא אִתְקְיָימוּ בְּאַתְרַיְיהוּ, בְּגִין דְּתִקּוּנִין דְּמַלְכָּא לָא אִתְּקָנוּ, וְקַרְתָּא קַדִּישָׁא וְשׁוּרוֹי, לָא אִזְדְּמָנוּ.

הָדָא הוּא דִכְתִיב, כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ כֵּן רָאִינוּ וְגוֹ', דְּהָא כֻּלְּהוּ לָא אִתְקְיָימוּ, וְהִיא אִתְקַיְּימַת הַשְׁתָּא, בְּסִטְרָא דְדִכּוּרָא, דְּשַׁרְיָא עִמָּהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיִּמְלוֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַר וְשֵׁם עִירוֹ פָּעוּ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת מַטְרֵד בַּת מֵי זָהָב. מֵי זָהָב וַדָּאי כְּמָה דְאוֹקִימְנָא בְּאִדְּרָא.

(וְהָא) בְּסִפְרָא דְאַגַּדְתָּא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא אִתְּמַר, וַיִּמְלוֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַר. הֲדַר וַדָּאי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ויקרא כג) פְּרִי עֵץ הָדָר. וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר כַּפּוֹת תְּמָרִים. וּכְתִיב, (תהלים צב) צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, דְּאִיהִי דְּכַר וְנוּקְבָא. הַאי אִתְקְרִיאַת בַּת מַטְרֵד, בַּת מֵהַהוּא אֲתָר דְּטַרְדִין כֹּלָּא לְאִתְדַּבְּקָא, וְאִקְרֵי אָב.

וּכְתִיב (איוב כח) לֹא יָדַע אֱנוֹשׁ עֶרְכָּהּ וְלֹא תִמָּצֵא בְּאֶרֶץ הַחַיִּים. דָּבָר אַחֵר, בַּת מֵאִימָּא, דְּמִסִּטְרָהָא מִתְאַחֲדִין דִּינִין, דְּטַרְדִּין (דף רצ"ב ע"ב) לְכֹלָּא. בַּת מֵי זָהָב, דְּיָנְקָא בִתְרֵין אַנְפִּין, דִּנְהִירוּ בִתְרֵין גַּוְונִין. בְּחֶסֶד וּבְדִינָא.

עַד לָא אִבְרֵי עָלְמָא, לָא הֲווֹ מַשְׁגִּיחִין אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, וּבְגִין כַּךְ, עָלְמִין קַדְמָאֵי אִתְחֲרָבוּ, וְעָלְמִין קַדְמָאֵי בְּלָא תִקּוּנָא אִתְעֲבִידוּ. וְהַהוּא דְלָא הָוָה בְתִקּוּנָא, אִקְרֵי זִיקִין נִצּוֹצִין, כְּהַאי אוּמָנָא, מַרְצֵפָא (ס"א מַרְזַפְּתָּא), כַּד אַכְתָּשׁ בְּמָנָא דְּפַרְזְלָא, אַפִּיק זִיקִין לְכָל עִיבָר, וְאִינּוּן זִיקִין דְּנָפְקִין, נָפְקִין לְהִיטִין וּנְהִירִין, וְדַעֲכִין לְאַלְתָּר. וְאִלֵּין אִקְרוּן עָלְמִין קַדְמָאֵי. וּבְגִין כַּךְ אִתְחֲרָבוּ וְלָא אִתְקַיְּימוּ. עַד דְּאִתְתַּקַּן עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, וְנָפִיק אוּמָנָא (ד"א מָאנָא) לְאוּמָנוּתֵיהּ.

וְעַל הַאי תָּנֵינָא בְּמַתְנִיתָא דִילָן, דְּנִיצוֹצָא אַפִּיק זִיקִין בְּזִיקִין (נ"א דְּבוּצִינָא אַפִּיק זִיקִין נִיצוֹצִין) לִתְלַת מְאָה וְעֶשְׂרִין עִיבָר. וְאִינּוּן זִיקִין, עָלְמִין קַדְמָאֵי אִקְרוּן, וּמִיתוּ לְאַלְתָּר. לְבָתַר נָפִיק אוּמָנָא (ס"א מָאנָא) לְאוּמָנוּתֵיהּ, וְאִתְתַּקַּן בִּדְכַר וְנוּקְבָא, וְהָנֵי זִיקִין דְּאִתְדַעֲכוּ וּמִיתוּ, הַשְׁתָּא אִתְקַיְּים כֹּלָּא. מִבּוּצִינָא

דְּקַרְדִּינוּתָא, נָפַק נִיצוֹצָא, פַּטִּישָׁא תַּקִּיפָא, דְּבָטַשׁ, וְאַפִּיק זִיקִין עָלְמִין קַדְמָאֵי, וּמִתְעָרְבֵי (ד"א ומתדבקי) בַּאֲוִירָא דַּכְיָא, וְאִתְכְּסָמוּ דָּא בְדָא.

כַּד אִתְחַבָּר אַבָּ"א וְאִימָּ"א, וְהַהוּא אָב הוּא, מֵרוּחָא דְּגָנִיז בְּעַתִּיק יוֹמִין, בֵּיהּ אִתְגְּנִיז הַאי אֲוִירָא, וְאַכְלִיל לְנִיצוֹצָא, דְּנָפַק מִבּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא דְּגָנִיז בְּמֵעוֹי דְּאִימָּא. וְכַד אִתְחַבָּרוּ תַּרְוַוּיְיהוּ, וְאִתְכְּלִילוּ דָּא בְדָא. נָפִיק גּוּלְגַּלְתָּא חַד תַּקִּיפָא, וְאִתְפַּשַּׁט בְּסִטְרוֹי, דָּא בְּסִטְרָא דָא, וְדָא בְסִטְרָא דָא. כְּמָה דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא תְּלַת רֵישִׁין אִשְׁתְּכָחוּ בְחַד, כַּךְ כֹּלָּא אִזְדְּמַן בִּתְלַת רֵישִׁין, כְּמָה דַּאֲמִינָא.

בְּהַאי גּוּלְגַּלְתָּא דְזְעֵיר אַנְפִּין, נָטִיף טַלָּא מֵרֵישָׁא חִוָּרָא (וְאָחִיד לֵיהּ), וְהַהוּא טַלָּא אִתְחֲזֵי בִתְרֵי גַוְונֵי. וּמִנֵּיהּ מִתְּזָן חַקְלָא דְתַפּוּחִין קַדִּישִׁין. וּמֵהַאי טַלָּא דְגוּלְגַּלְתָּא דָא, טַחֲנִין מָנָא לְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְאָתֵי, וּבֵיהּ זְמִינִין מֵתַיָּא לַאֲחַיָּא. וְלָא אִזְדְּמַן מָנָא דְנָפַל מֵהַאי טַלָּא, בַּר הַהוּא זִמְנָא בְזִמְנָא דְאָזְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבְּרָא, וְזָן לְהוּ עַתִּיקָא דְכֹלָּא, מֵהַאי אֲתָר. מַה דְּלָא אִשְׁתְּכַח לְבָתַר. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות טז) הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר

(בראשית כז) וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וְגוֹ'. הַאי בְּהַהוּא זִמְנָא. לְזִמְנָא אַחֲרָא תָּנֵינָן, קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כְּקִמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהָא בְּמַזָּלָא תַּלְיָיא בְּמַזָּלָא וַדָּאי. וְעַל כֵּן בְּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי, לָאו בִּזְכוּתָא תַּלְיָיא מִלְּתָא, אֶלָּא בְּמַזָּלָא תַּלְיָיא מִלְּתָא, וְכֹלָּא תַּלְיָין בְּהַאי מַזָּלָא, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא.

תִּשְׁעָה אַלְפִּין רִבּוֹא עָלְמִין, נַטְלִין וְסַמְכִין עַל הַאי גּוּלְגַּלְתָּא. וְהַאי אֲוִירָא דַּכְיָא אִתְכְּלִיל בְּכֹלָּא, כֵּיוָן דְּהוּא כָּלִיל מִכֹּלָּא וְכֹלָּא אִתְכְּלִיל בֵּיהּ, אִתְפְּשָׁטוּ אַנְפּוֹי לִתְרֵין סִטְרִין, בִּתְרֵי נְהוֹרִין כְּלִילָן מִכֹּלָּא. וְכַד אִסְתָּכְּלוּ אַנְפּוֹי, בְּאַנְפִּין דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, כֹּלָּא אֶרֶךְ אַפַּיִם אִקְרֵי. מָאי אֶרֶךְ אַפַּיִם. (אֲרִיךְ אַפַּיִם מִיבְעֵי לֵיהּ) אֶלָּא הָכִי תָּנֵינָן, בְּגִין דְּאָרִיךְ אַפֵּיהּ לְחַיָּיבָיָא. אֲבָל אֶרֶךְ אַפַּיִם, אַסְוָותָא דְאַנְפִּין. דְּהָא לָא אִשְׁתְּכַח אַסְוָותָא בְּעָלְמָא, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְאַשְׁגְּחִין אַנְפִּין בְּאַנְפִּין.

בַּחֲלָלָא דְּגוּלְגַּלְתָּא, נְהִירִין תְּלַת נְהוֹרִין. וְאִי תֵּימָא תְּלַת, אַרְבַּע אִינּוּן, כְּמָה דְאָמִינָא, אַחֲסַנְתֵּיהּ דְּאָבוֹי וְאִמֵּיהּ, וּתְרֵין גְּנִיזִין דִּלְהוֹן, דְּמִתְעַטְּרָן כֻּלְּהוּ בְּרֵישֵׁיהּ, וְאִינּוּן תְּפִלִּין

דְּרֵישָׁא. לְבָתָר מִתְחַבְּרָן בְּסִטְרוֹי, וְנַהֲרִין וְעָאלִין בִּתְלַת חֲלָלֵי דְגוּלְגַּלְתָּא. נָפְקִין כָּל חַד בְּסִטְרוֹי, וּמִתְפַּשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא.

וְאִלֵּין מִתְחַבְּרִין בִּתְרֵי מוֹחֵי. וּמוֹחָא תְּלִיתָאָה כָּלִיל לוֹן, **וְאָחִיד** (וְאִינּוּן תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא. וְאִלֵּין מִתְחַבְּרָן בִּתְרֵי מוֹחֵי. וּמוֹחָא תְּלִיתָאָה כָּלִיל לוֹן, וְנַהֲרִין וְעָאלִין בִּתְלַת חֲלָלֵי דְגוּלְגַּלְתָּא. לְבָתָר נָפְקִין כָּל חַד בְּסִטְרוֹי, וּמִתְפַּשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא. וְהַאי מוֹחָא תְּלִיתָאָה אָחִיד) **בְּהַאי סִטְרָא** וּבְהַאי סִטְרָא, וּמִתְפַּשַּׁט בְּכָל גּוּפָא, וְאִתְעָבִיד מִנֵּיהּ תְּרֵי גַּוְוֵנֵי כְּלִילָן כַּחֲדָא. וּמֵהַאי נָהִיר אַנְפּוֹי, וְאַסְהִיד בְּאַבָּא וְאִימָּא גַּוְוֵנֵי דְּאַנְפּוֹי. וְהוּא אִקְרֵי דַעַת, בְּדַעַת (ס"א בְּדָא) **כְּתִיב,** (שמואל א ב) **כִּי אֵל דֵּעוֹת ה' וְגוֹ',** בְּגִין דְּאִיהוּ בִּתְרֵי גַּוְוֵנֵי לוֹ נִתְכְּנוּ עֲלִילוֹת. אֲבָל לְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא סְתִימָאָה, לָא נִתְכְּנוּ. מָאי טַעְמָא נִתְכְּנוּ לְהַאי. בְּגִין דְּיָרֵית תְּרֵין חוּלְקֵי, וּכְתִיב (שמואל ב כב) **עִם חָסִיד תִּתְחַסָּד וְגוֹ'.**

וְהָא בִּקְשׁוֹט אוֹקִימוּ חַבְרַיָּיא, דִּכְתִיב, (בראשית כט) **וַיַּגֵּד יַעֲקֹב** (דף רצ"ג ע"א) לְרָחֵל כִּי אֲחִי אָבִיהָ הוּא. וַיַּגֵּד, הָא אוֹקְמוּהָ, דִּכְלָא רָזָא דְחָכְמְתָא. וְכִי בֶּן רִבְקָה הוּא. בֶּן רִבְקָה, וְלָא כְתִיב בֶּן יִצְחָק. רֶמֶז, וְכֹלָּא רְמִיזָא בְחָכְמְתָא. וְעַל הַאי אִקְרֵי שְׁלִים בְּכֹלָּא. וּבֵיהּ

אִתְחֲזֵי מְהֵימְנוּתָא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, וַיַּגֵּד יַעֲקֹב, וְלָא כְּתִיב וַיֹּאמֶר.

הֲנֵי גַּוְונֵי, כְּמָה דְנַהֲרִין בְּעִטְרָא דְרִישָׁא, וְעָאלִין בַּחֲלָלֵי דְגוּלְגַּלְתָּא. הָכִי מִתְפַּשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא, וְגוּפָא אִתְאַחִיד בְּהוּ. לְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא סְתִימָא, לָא נִתְכְּנוּ, וְלָא יָיאָן לֵיהּ, דְּהָא כֹּלָּא בְּחַד אִשְׁתְּכַח, חֵידוּ לְכֹלָּא, חַיִּים לְכֹלָּא. לָא תַלְיָיא בֵּיהּ דִּינָא. אֲבָל בְּהַאי, לוֹ נִתְכְּנוּ עֲלִילוֹת וַדָּאי.

בְּגוּלְגַּלְתָּא דְרִישָׁא, תַּלְיָין כָּל אִינּוּן רִבְּוָון וְאַלְפִּין מִקּוֹצֵי דְשַׂעְרִין, דְּאִינּוּן אוּכְמִין. וּמִסְתַּכְּכִין דָּא בְדָא, אֲחִידָן דָּא בְדָא, דַּאֲחִידָן בִּנְהִירוּ עִלָּאָה דִּמְעַטֵּר בְּרִישֵׁיהּ מֵאַבָּא, וּמִמּוֹחָא דְאִתְנְהִיר מֵאַבָּא. לְבָתָר נָפְקִין נִימִין עַל נִימִין, מִנְּהִירוּ דְמִתְעַטָּר בְּרִישֵׁיהּ מֵאִימָּא, וּמִשְׁאַר מוֹחֵי. וְכֻלְּהוּ אֲחִידָן, וּמִסְתַּכְּכֵי בְּאִינּוּן שַׂעְרֵי דַּאֲחִידָן מֵאַבָּא, בְּגִין דְּאִינּוּן מִתְעָרְבִין דָּא בְדָא, וּמִסְתַּכְּכִין דָּא בְדָא.

וְכֻלְּהוּ מוֹחֵי אֲחִידָן בְּגוּלְגוּלְתָּא, בְּמוֹחָא עִלָּאָה. וְכֻלְּהוּ מְשִׁיכָן אִתְמַשְּׁכָן מִתְּלַת חֲלָלֵי דְמוֹחָא, אֲחִידָן בְּמוֹחֵי מִתְעָרְבָן דָּא בְדָא, בְּדַכְיָא בִּמְסָאֲבָא. בְּכָל אִינּוּן טַעֲמִין וְרָזִין, סְתִימִין וּמִתְגַּלְיָין.

וּבְגִין כָּךְ כֻּלְּהוּ מוֹחֵי דְמִיזֵי (כך נמצא בס"י) בְּאָנֹכִי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ וְכוּ', כְּמָה דְנַהֲרִין בְּעִטְרָא דְּרִישָׁא, וְעָאלִין בַּחֲלָלֵי דְגוּלְגַּלְתָּא.

כָּל אִינּוּן קוֹצִין אוּכְמִין, חַפְיָין וְתַלְיָין לְסִטְרָא דְאוּדְנִין. וְהָא אוֹקִימְנָא, דְּכְגִין כָּךְ כְּתִיב, (מלכים ב יט) הַטֵּה יְיָ' אָזְנְךָ וּשְׁמָע. מִכָּאן אוֹקִימְנָא, מָאן דְּבָעֵי דְיַרְכִּין מַלְכָּא אוּדְנֵיהּ לָקָבְלֵיהּ, יְסַלְסֵל בְּרֵישֵׁיהּ דְּמַלְכָּא, וְיִפְּנֶה שַׁעֲרֵי מֵעַל אוּדְנוֹי, וְיִשְׁמַע לֵיהּ מַלְכָּא בְּכָל מַה דְּבָעֵי.

בְּפַלְגוּתָא דְּשַׁעֲרֵי, מִתְאַחֲדָא חַד אוֹרְחָא, בְּאָרְחָא דְּעַתִּיק יוֹמִין, וּמִתְפָּרְשָׁן מִנֵּיהּ כָּל אוֹרְחוֹי דְּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, (וְאִתְמָנָן עָלַיְיהוּ) כָּל מָאנֵיהוֹן דִּיבָבָא וִילָלָא תַּלְיָין בְּכָל קוֹצָא וְקוֹצָא, וְאִינּוּן מַפְרְשִׁין רִשְׁתָּא לְחַיָּיבַיָּא, דְּלָא יַדְעִין אִינּוּן אָרְחִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי ד) דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה. וְכָל אִלֵּין תַּלְיָין בְּקוֹצִין תַּקִּיפִין, וּבְגִין כָּךְ כֻּלְּהוּ תַּקִּיפִין. וְאוֹקִימְנָא בְּאִינּוּן שְׁעִיעָן אִתְאַחֲדָן מָאנֵיהוֹן דְּמַתְקְלָא, (ס"א דְּרַחִימוּתָא) דִּכְתִיב, (תהלים כה) כָּל אָרְחוֹת יְיָ' חֶסֶד וֶאֱמֶת. וְכָל כַּךְ, בְּגִין דְּמַשְׁכִּין מִמּוֹחִין סְתִימִין דְּרַחִיטֵי דְמוֹחָא.

וּבְגִין כָּךְ מִשְׁתַּכְחֵי כָּל חַד כְּפוּם אוֹרְחוֹי, מֵחַד מוֹחָא בְּאִינּוּן קוֹצִין שְׁעִיעָן, אִתְמַשְׁכָן מָאֲרֵיהוֹן דְּמַתְקְלָא, דִּכְתִיב כָּל אָרְחוֹת יְיָ' חֶסֶד וֶאֱמֶת.

מִמּוֹחָא תִּנְיָינָא, בְּאִינּוּן קוֹצִין תַּקִּיפִין, אִתְמַשְׁכָן וְתַלְיָין מָאֲרֵיהוֹן דִּיבָבָא וִילָלָא דִּכְתִיב בְּהוּ דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ. מָאי קָא מַיְירֵי. אֶלָּא לֹא יָדְעוּ, כְּלוֹמַר לָא יַדְעִין, וְלָא בָעָאן לְמִנְדַּע, בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ. אַל תִּקְרֵי בַּמֶּה, אֶלָּא בְּאִימָּא יִכָּשֵׁלוּ. בְּאִינּוּן דְּמִתְאַחֲדִין בִּסְטַר דְּאִימָּא. מָאי סִטְרָא דְּאִימָּא. גְּבוּרָה תַּקִּיפָא מִינֵּהּ מִתְאַחֲדָן מָאֲרֵיהוֹן דִּיבָבָא וִילָלָא.

מִמּוֹחָא תְּלִיתָאָה, בְּאִינּוּן קוֹצִין דְּאִינּוּן בְּאֶמְצָעִיתָא, אִתְמַשְׁכָן וְתַלְיָין מָאֲרֵיהוֹן דְּמִידִין (דְּמָארִין). וְאִקְרוּן אַפִּין נְהִירִין וְלָא נְהִירִין. וּבְהָנֵי כְתִיב (משלי ד) פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶיךָ. וְכֹלָּא אִשְׁתְּכַח בְּאִינּוּן קוֹצִין וְשַׁעְרֵי דְּרִישָׁא.

מִצְחָא דְּגוּלְגַּלְתָּא, מִצְחָא לְאִתְפַּקְּדָא (ס"א לְאִתְעַקְּרָא) חַיָּיבָיָא עַל עוֹבָדֵיהוֹן. וְכַד הַאי מִצְחָא אִתְגַּלְיָיא, מִתְעָרִין מָאֲרֵיהוֹן דְּדִינִין, לְאִינּוּן דְּלָא מִתְכַּסְּפִין בְּעוֹבָדֵיהוֹן. הַאי מִצְחָא סוּמָקָא כְּוַרְדָּא.

וּבְשַׁעֲתָא דְּאִתְגַּלְיָיא מִצְחָא דְּעַתִּיקָא בְּהַאי מִצְחָא, אִתְהַדְּרַת חִוָּרָא כְּתַלְגָּא. וְהַהִיא שַׁעֲתָא, עֵת רָצוֹן אִקְרֵי לְכֹלָּא.

בְּסִפְרָא דְּאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא אָמַר, מֶצַח. זָכֵי מֶצַח, מִצְחָא דְעַתִּיקָא. וְאִי לָאו, אַשְׁדֵּי ח' בֵּין תְּרֵין אַתְוָון, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (במדבר כד) וּמָחַץ פַּאֲתֵי מוֹאָב.

וְאוֹקִימְנָא, דְּאִקְרֵי נֶצַח בְּאַתְוָון רְצוּפִין. וְכַמָּה נְצָחִים הֲווֹ. וְאַף עַל גַּב דְּנֶצַח אַחֲרָא (בְּאַתְרָא) בְּנֶצַח אַחֲרָא אִסְתְּלַק, וְאִית נְצָחִים אַחֲרִנִּין דְּמִתְפַּשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא. וּבְגִין דְּשַׁבְתָּא בְּשַׁעֲתָא דִצְלוֹתָא דְמִנְחָה, בְּגִין דְּלָא יִתְעַר דִּינִין, גַּלְיָא עַתִּיקָא קַדִּישָׁא מִצְחָא דִילֵיהּ, וְכָל דִּינִין אִתְכַּפְיָין וְאִשְׁתְּכָכוּ וְלָא אִתְעֲבִידוּ.

בְּהַאי מִצְחָא תַּלְיָין אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִין כָּתֵי דִינִין, לְכָל אִינּוּן דְּחַצִּיפִין בְּעוֹבָדֵיהוֹן. כְּמָה דְכְתִיב, (תהלים עג) וְאָמְרוּ אֵיכָה יָדַע אֵל וְיֵשׁ דֵּעָה בְּעֶלְיוֹן. וְהָא עֶשְׂרִים אִינּוּן, אַרְבָּעָה (דף רצ"ג ע"ב) לָמָּה. לְקַבְלֵיהוֹן דְּאַרְבָּעָה מִיתוֹת בֵּית דִּינָא לְתַתָּא, דְּתַלְיָין מִלְּעֵילָא. וְאִשְׁתָּאֲרוּ עֶשְׂרִין. וּבְגִין כָּךְ לָא מַעֲנִישִׁין בֵּי דִינָא

עִלָּאָה, עַד דְּיַשְׁלִים (נ"א עֶשְׂרִין) וְסַלְקָא לְעֶשְׂרִין שְׁנִין, לָקָבְלֵיהוֹן דְּעֶשְׂרִין בָּתֵּי דִינָא. בְּמַתְנִיתָא סְתִימָאָה דִילָן תָּנֵינָן, לָקָבְלֵיהוֹן דְּאַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִין סְפָרִים דְּאִתְכְּלִילָן בְּאוֹרַיְיתָא.

עַיְינִין דְּרִישָׁא, אִינּוּן עַיְינִין דְּלָא מִסְתַּכְּלִין מִנַּיְיהוּ חַיָּיבָיָא. עַיְינִין דְּנַיְימִין וְלָא נַיְימִין. וּבְגִין כָּךְ אִקְרוּ (שיר השירים ה) עֵינָיו כְּיוֹנִים. מָאי יוֹנִים. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ויקרא כה) וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים צד) וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה יָהּ וְגוֹ'. וּכְתִיב (שם) הֲנוֹטַע אֹזֶן הֲלֹא יִשְׁמָע וְגוֹ'.

תִּקּוּנָא דְּעַל עֵינָא, שַׁעְרֵי דְמִתְשַׁעְרָן בְּשִׁשִּׁעוּרָא שְׁלִים. מֵאִינּוּן שַׁעֲרִין תַּלְיָין אֶלֶף וְשִׁבְעָה מְאָה מָאנֵי דְאַשְׁגָּחוּתָא, לְאַגָּחָא קְרָבָא. וּכְדֵין קַיְימֵי כֻּלְּהוּ מִשּׁוּלְשְׁלֵיהוֹן וּמִתְפַּקְחִין עַיְינִין.

כְּסוּתָא דְּעַל עַיְינִין, גְּבִינִין מִתְאַחֲדָן בְּהוּ. וְאֶלֶף רִבְּוָון מָאנֵי תְּרִיסִין אִתְאַחֲדָן בְּהוּ, וְאִינּוּן אִקְרוּן כְּסוּתָא דְעַיְינִין. וְכָל אִינּוּן דְּאִקְרוּן עֵינֵי יְיָ', לָא פַּקְחִין, וְלָא אִתְעָרוּן, בַּר בְּזִמְנָא דְאִלֵּין כְּסוּתֵי דִגְבִינִין, מִתְפָּרְשָׁן אִינּוּן תַּתָּאֵי מֵעִלָּאֵי. וּבְשַׁעֲתָא דְאִתְפָּרְשָׁן גְּבִינֵי תַּתָּאֵי מֵעִלָּאֵי, וְיָהֲבִין אֲתָר לְאַשְׁגָּחָא

מִתְפַּקְּחִין עַיְינִין, וְאִתְחַזֵּי כְּמַאן דְּאִתְעַר מִשֵּׁינָתֵיהּ. אִסְתַּחֲרוּ עַיְינִין וְחָמָא לְעֵינָא פְּקִיחָא, וְאִסְתָּחָן בְּחִוָּרָא דִּילֵיהּ. וְכַד אִסְתַּחְיָין, אִתְכַּפְיָין מָאֲרֵיהוֹן דְּדִינִין לְיִשְׂרָאֵל. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (תהלים מד) עוּרָה לָּמָּה תִישַׁן יְיָ' הָקִיצָה וְגוֹ'.

אַרְבַּע גַּוְונִין אִתְחַזְיָין בְּאִינּוּן עַיְינִין. מֵאִינּוּן נְהִירִין אַרְבָּעָה בָּתֵּי דִתְפִילִין, דְּנַהֲרִין בִּרְהִיטֵי מוֹחָא. שִׁבְעָה דְּאִקְרוּן עֵינֵי ה'. וְאַשְׁגָּחוּתָא נַפְקֵי, מִגַּוָּון אוּכְמָא דְּעֵינָא. כְּמָה דְאוֹקִימְנָא בְּאִדְּרָא, דִּכְתִיב, (זכריה ג) עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם. וְאִינּוּן גַּוְונִין מִתְלַהֲטִין בְּסִטְרַיְיהוּ.

מִסּוּמָקָא, נָפְקִין אוֹחֲרָנִין, מָאֲרֵי דְאַשְׁגָּחוּתָא לְדִינָא. וְאִינּוּן אִקְרוּן, (דברי הימים ב טז) עֵינֵי יְיָ' מְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ. מְשׁוֹטְטוֹת, וְלֹא מְשׁוֹטְטִים. בְּגִין דְּכֻלְּהוּ דִינָא. מִירוֹקָא, נָפְקִין אוֹחֲרָנִין, דְּקַיְימִין לְגַלָּאָה עוֹבָדִין, בֵּין טַב וּבֵין בִּישׁ. דִּכְתִיב (איוב לד) כִּי עֵינָיו עַל דַּרְכֵי אִישׁ. וְאִלֵּין אִקְרוּן, (זכריה ד) עֵינֵי יְיָ' מְשׁוֹטְטִים. מְשׁוֹטְטִים, וְלֹא מְשׁוֹטְטוֹת. בְּגִין דְּאִינּוּן לִתְרֵין סִטְרִין, לְטָב וּלְבִישׁ. מֵחִוָּרָא, נָפְקִין כָּל אִינּוּן

רַחֲמֵי, כָּל אִינּוּן טָבָאן, דְּמִשְׁתַּכְּחֵי בְּעָלְמָא, לְאוֹטָבָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. וּכְדֵין אִסְתַּחְיָין (נ"א אִסְתַּחֲרָן) כָּל אִינּוּן תְּלַת גַּוְוּנֵי, לְרַחֲמָא עָלַיְיהוּ.

אִלֵּין גַּוְוּנִין מִתְעָרְבִין דָּא בְדָא, וְאִתְדַּבְּקָן דָּא בְדָא. כָּל חַד אוֹזִיף לְחַבְרֵיהּ מִגַּוְוּנֵי דִילֵיהּ, בַּר מֵחִוָּורָא, דְּכֻלְּהוּ כְּלִילָן בֵּיהּ כַּד אִצְטְרִיךְ, וְהוּא חָפֵי עַל כֹּלָּא. כָּל גַּוְוּנִין דִּלְתַתָּא, לָא יַכְלִין כָּל בְּנֵי עָלְמָא, לְאַסְחֲרָא לוֹן חִוָּורָא, לְאוּכְמָא לְסוּמָקָא וְלִירוֹקָא. וְהָכָא בְּאַשְׁגָּחוּתָא חַד, כֻּלְּהוּ אִתְאַחֲדָן וְאִסְתַּחְיָין בְּחִוָּורָא.

גְּבִינוּי לָא מִשְׁתַּכְּחִין, בַּר כַּד בַּעְיָין גַּוְוּנִין דְּחִוָּורָא לְאַשְׁגָּחָא, בְּגִין דִּגְבִינִין יָהֲבִין אֲתָר לְאַשְׁגָּחָא, לְכֻלְּהוּ גַּוְוּנֵי. וְאִי אִינּוּן לָא יָהֲבִין אֲתָר, לָא יַכְלִין לְאַשְׁגְּחָא וּלְאִסְתַּכְּלָא. גְּבִינִין לָא קַיְימִין, וְלָא מִשְׁתַּכְּחִין שַׁעֲתָא חָדָא שְׁלִימוּתָא, אֶלָּא פַּקְחִין וְסַתְמִין, סַתְמִין וּפַקְחִין, מִשּׁוּם עֵינָא פְּקִיחָא דְקָאֵי עָלַיְיהוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (יחזקאל א) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוּב. וְהָא אוֹקִימְנָא.

כְּתִיב (ישעיה לג) עֵינֶיךָ תִּרְאֶינָה יְרוּשָׁלִַם נָוֶה שַׁאֲנָן, וּכְתִיב (דברים יא) תָּמִיד עֵינֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בָּהּ

מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְגוֹ'. דְּהָא יְרוּשְׁלֵם בַּעְיָא כֵּן, דִּכְתִיב, (ישעיה א) צֶדֶק יָלִין בָּהּ. וּבְגִין כָּךְ יְרוּשְׁלֵם, וְלָא צִיּוֹן. דִּכְתִיב, (ישעיה א) צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְגוֹ', דְּכֹלָּא רַחֲמֵי.

עֵינֶיךָ, עֵינָךְ כְּתִיב, עֵינָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְּכֹלָּא. הַשְׁתָּא, עֵינֵי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ, לְטָב וּלְבִישׁ, כְּמָה דְאִתְחֲזֵי. (לְסוּמָקָא וְלִירוֹקָא. וְהָכָא בְּאַשְׁגָּחוּתָא חַדָּא, כֻּלְּהוּ אִסְתַּחֲרָן וְאִסְתַּחְיָין בְּחִוָּורָא. גְּבִינוּי לָא מִשְׁתַּכְּחֵי, כַּד בַּעְיָין גַּוּונִין לְאַשְׁגָּחָא) בְּגִין כָּךְ לָא אִתְקְיָימוּ בְקִיּוּמָא תָדִיר. וְהָתָם עֵינָךְ תִּרְאֶינָה יְרוּשָׁלֵם, כֹּלָּא לְטָב, כֹּלָּא בְרַחֲמֵי. דִּכְתִיב, (ישעיה נד) וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ.

תָּמִיד עֵינֵי יְיָ' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה. מֵרֵשִׁית חָסֵר א' כְּתִיב, וְלָא רֵאשִׁית בְּאָלֶף. מָאן הִיא. הֵ"א דִּלְתַתָּא. וּלְעֵילָא כְּתִיב, (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. מָאי טַעֲמָא הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. מִשּׁוּם דִּכְתִיב, (ישעיה נ) אַלְבִּישׁ (דף רצ"ד ע"א) שָׁמַיִם קַדְרוּת, וְעַיְינִין בְּקַדְרוּתָא, בְּגַוְונָא אוּכְמָא אִתְחָפּוּ.

מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה, מֵאָן אֲתָר מִסְתַּכְּלִין בִּירוּשָׁלַם אִלֵּין עֵינֵי יְיָ', חָזַר וּפֵרַשׁ, מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה, דְּהוּא דִינָא בְּלָא אָלֶף, וְדִינָא אִתְאַחַד מִסִּטְרָהָא, אַף עַל גַּב

דְּלָאו הוּא דִּינָא מַמָּשׁ. וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה, אַחֲרִית שָׁנָה וַדַּאי דִּינָא אִשְׁתְּכַח. דְּהָא כְתִיב, (ישעיה א) צֶדֶק יָלִין בָּהּ, דְּהִיא אַחֲרִית הַשָּׁנָה.

תָּא חֲזֵי, א' בִּלְחוֹדוֹי אִקְרֵי רֵאשׁוֹן, דְּכַר. בְּאָלֶ"ף סָתִים וְגָנִיז מַה דְּלָא אִתְיְדַע. כַּד אִתְחַבָּר הַאי אָלֶ"ף בַּאֲתָר אַחֲרָא, אִקְרֵי רֵאשִׁית. וְאִי תֵימָא דְּאִתְחַבָּרָא. לָא. אֶלָּא אִתְגַּלְיָא בֵּיהּ, וְנָהִיר לֵיהּ, וּכְדֵין אִקְרֵי רֵאשִׁית. וַאֲפִילוּ בְּהַאי רֵאשִׁית, לָא אַשְׁגַּח בִּירוּשָׁלַם, דְּאִלְמָלֵא חָוַת בְּהַאי, אִתְקַיְּימַת תָּדִירָא. אֲבָל מֵרֵשִׁית כְּתִיב. וּלְעָלְמָא דְּאָתֵי כְתִיב, (ישעיה מא) רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הֵנָּה הִנָּם וְגוֹ'.

חוֹטָמָא דִּזְעֵיר אַנְפִּין, תִּקּוּנָא דְּפַרְצוּפָא. כָּל פַּרְצוּפָא בֵּיהּ אִשְׁתְּמוֹדַע. חוֹטָמָא דָא, לָא כְחוֹטָמָא דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא סְתִימָאָה דְּכָל סְתִימִין. דְּחוֹטָמָא דְּעַתִּיקָא, חַיִּים דְּחַיִּים (לְכֹלָּא). דְּהָא מִתְּרֵין נוּקְבִין, נָפְקִין רוּחִין דְּחַיִּין, לְכֹלָּא. בְּהַאי זְעֵיר אַנְפִּין כְּתִיב, (שמואל ב כב) עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְגוֹ'.

בְּהַאי תְּנָנָא כָּל גַּוְוֵנֵי (תְּרֵי גַּוְוֵנֵי) אֲחִידָן בֵּיהּ, בְּכָל גְּוָונָא וּגְוָונָא, אֲחִידָן כַּמָּה מָאֲרֵיהוֹן דְּדִינָא קַשְׁיָא. דַּאֲחִידָן בְּהַהוּא תְּנָנָא. (וּבְגִין כָּךְ) וְלָא מִתְכַּסְּמִין כֻּלְּהוּ,

אֶלָּא בִּתְנָנָא דְמַדְבְּחָא דִלְתַתָּא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית ח) וַיָּרַח יְיָ' אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ. מַהוּ הַנִּיחֹחַ. אִתְבַּסְּמוּתָא דְמָאנֵי דִינָא, נַחַת רוּחַ.

וַיָּרַח יְיָ' אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ, אֶת רֵיחַ הַקָּרְבָּן לָא כְּתִיב, אֶלָּא אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ. דְּכֻלְּהוּ גְבוּרָאן דַּאֲחִידָן בְּחוֹטָמָא, וְכָל דְּאִתְאַחֲדָן בְּהוּ, כֻּלְּהוּ מִתְבַּסְּמָן. וְכַמָּה גְבוּרָאן מִתְאַחֲדָן כַּחֲדָא, דִּכְתִיב (תהלים קו) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְיָ' יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ. וְהַאי חוֹטָמָא, מֵחַד נוּקְבָא נָפַק אֵשָׁא דְּאַכְלָא כָּל שְׁאַר אֶשִּׁין. בְּחַד נוּקְבָא תְּנָנָא. וְהַאי וְהַאי אִשְׁתְּכַח בְּאֶשָּׁא וּתְנָנָא דְמַדְבְּחָא. וְאִתְגַּלְיָיא הַאי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, וְאִשְׁתְּכַךְ כֹּלָּא. הַיְינוּ דְּאִתְּמַר (ישעיה מח) וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ.

חוֹטָמָא דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא אָרִיךְ, וּמִתְפַּשֵּׁט. וְאִקְרֵי אֶרֶךְ אַפַּיִם. וְהַאי חוֹטָמָא, זְעֵיר. וְכַד תְּנָנָא שָׁרֵי נָפִיק בִּבְהִילוּ, וְאִתְעָבִיד דִּינָא. וּמַאן מְעַכֵּב לְהַאי. חוֹטָמָא דְּעַתִּיקָא. וְכֹלָּא כְּמָה דַּאֲמִינָא בְּאִדְּרָא, וְאִתְעָרוּ חַבְרַיָיא.

וּבְסִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, אוֹקִים הֲנֵי תְּרֵי נוּקְבֵי. מֵחַד תְּנָנָא וְאֶשָּׁא. וּמֵחַד נַיְיחָא וְרוּחָא טָבָא. דְּאִית בֵּיהּ יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וּכְתִיב (ס"א דִּכְתִיב) (הושע

יד) וְרֵיחַ לוֹ כַּלְּבָנוֹן. וּבְנוּקְבָּא כְּתִיב, (שיר השירים ז) וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים. וּמַה בְּנוּקְבָּא הָכִי, כָּל שֶׁכֵּן בֵּיהּ. וְשַׁפִּיר קָאָמַר.

וּמַה דְּאָמַר וַיָּרַח יְיָ' אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ. הַנִּיחֹחַ כְּתְרֵי סִטְרֵי, חַד נַיְיחָא, דְּאִתְגַּלְיָיא עַתִּיקָא קַדִּישָׁא סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, דְּהַאי הוּא נַיְיחָא וְאִתְכַּסְּמוּתָא לְכֹלָּא. וְחַד אִתְכַּסְּמוּתָא דְּלְתַתָּא, בְּהַהוּא תְּנָנָא וְאֶשָּׁא דְּמַדְבְּחָא. וּבְגִין דְּאִיהוּ מִתְּרֵין סִטְרִין, כְּתִיב נִיחֹחַ. וְכֹלָּא בִּזְעֵיר אַנְפִּין אִתְמַר.

תְּרֵי אוּדְנִין, לְמִשְׁמַע טַב וּבִישׁ. וְתַרְוַוּיְיהוּ סַלְקִין לְחַד. דִּכְתִיב, (מלכים ב יט) הַטֵּה יְיָ' אָזְנְךָ וּשְׁמָע. אוּדְנָא לְגוֹ בְּגוֹ דִּילֵיהּ, תַּלְיָיא בִּרְשִׁימִין עַקִּימִין, בְּגִין דְּיִתְעַכָּב קָלָא לְאַעֲלָא בְּמוֹחָא, וְיַבְחִין בֵּיהּ מוֹחָא, וְלָא בִּבְהִילוּ, דְּכָל מִלָּה דַּהֲוֵי בִּבְהִילוּ, לָא הָוָה בְּחָכְמְתָא שְׁלִימָתָא.

מֵאוּדְנִין אִלֵּין תַּלְיָין כָּל מָאנֵיהוֹן דְּגַדְפִּין, דְּנַטְלִין קָלָא מֵעָלְמָא, וְכֻלְּהוּ הָכִי אִקְרוּן אָזְנֵי יְיָ', דִּכְתִיב בְּהוּ, (קהלת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וְגוֹ'. כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל, הַאי קְרָא קַשְׁיָא, הַשְׁתָּא מַאי קוֹל אִיכָּא הָכָא, דְּהָא רֵישָׁא

דִּקְרָא כְּתִיב גַּם בְּמַדָּעֲךָ מֶלֶךְ אַל תְּקַלֵּל, בְּמַדָּעֲךָ כְּתִיב, וּבְחַדְרֵי מִשְׁכָּבְךָ וְגוֹ'. מָאי טַעֲמָא כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל, וְהָא לֵיכָּא הָכָא קָלָא.

אֶלָּא וַדַּאי כָּל מַה דְּחָשִׁיב בַּר נָשׁ, וְכָל מַה דְּיִסְתְּכַּל בְּלִבּוֹי, לָא עָבִיד מִלָּה, עַד דְּאַפִּיק לֵיהּ בְּשִׁפְוָותֵיהּ, וְהוּא לָא אִתְכְּוָון בֵּיהּ. וְהַהִיא מִלָּה דְּאַפִּיק, מִתְכַּקְעָא בַּאֲוִירָא, (דף רצ"ד ע"ב) וְאַזְלָא וְסַלְקָא וְטָסָא בְּעָלְמָא, וְאִתְעָבִיד מִנֵּיהּ קָלָא. וְהַהוּא קָלָא נַטְלִין לֵיהּ מָאנֵי דְּנַדְפִּין, וְסַלְקִין לֵיהּ לְמַלְכָּא, וְעָיֵיל בְּאוּדְנוֹי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים ה) וְיִשְׁמַע יְיָ' אֶת קוֹל דִּבְרֵיכֶם. (במדבר יא) וְיִשְׁמַע יְיָ' וַיִּחַר אַפּוֹ.

וּבְגִין כָּךְ, כָּל צְלוֹתָא וּבָעוּתָא דְּבָעֵי בַּר נָשׁ מִקַּמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בָּעֵי לְאַפָּקָא מִלִּין בְּשִׁפְוָותֵיהּ, דְּאִי לָא אַפִּיק לוֹן, לָאו צְלוֹתֵיהּ צְלוֹתָא, וְלָאו בָּעוּתֵיהּ בָּעוּתָא. וְכֵיוָן דְּמִלִּין נָפְקִין, מִתְבַּקְעִין בַּאֲוִירָא, סַלְקִין וְטָסִין וְאִתְעָבִידוּ קָלָא, וְנָטִיל לוֹן מָאן דְּנָטִיל, וְאָחִיד לוֹן לְאַתְרָא (נ"א לְכִתְרָא) קַדִּישָׁא, בְּרִישָׁא דְּמַלְכָּא.

מִתְּלַת חַלָּלֵי דְּמוֹחֵי, נָטִיף נְטִיפָא לְאוּדְנִין, וְהַהוּא אִקְרֵי נַחַל כְּרִית. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (מלכים א יז)

נַחַל כְּרִית, כְּלוֹמַר, כְּרוּתָא דְאוּדְנִין. וְקָלָא עַיִּיל בְּהַהוּא עֻקִימָא, וְאִשְׁתְּאַב בְּהַהוּא נַהֲרָא, דְּהַהוּא נְטִיפָא. וּכְדֵין אִתְעַכָּב תַּמָּן, וְאִתְבְּחִין בֵּין טַב לְבִישׁ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב לד) כִּי אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן. וּמַאי טַעְמָא אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן. מִשּׁוּם דְּאִתְעַכָּב קָלָא בְּהַהוּא נַהֲרָא דִנְטִיפָא, בַּעֲקִימוּתָא דְאוּדְנִין, וְלָא עַיִּיל בִּבְהִילוּ. וּבְגִין כָּךְ אִתְבְּחִין בֵּין טַב לְבִישׁ, (איוב לד) וְחֵיךְ יִטְעַם לֶאֱכוֹל. מָאי טַעְמָא חֵיךְ יִטְעַם לֶאֱכוֹל. בְּגִין דְּיִתְעַכָּב תַּמָּן, וְלָא עַיִּיל בִּבְהִילוּ בְגוּפָא, וְעַל דָּא יִטְעַם וְיִתְבְּחָן, בֵּין מְתִיקָא לִמְרִירוּ.

בְּהַאי נוּקְבָא דְאוּדְנִין, תַּלְיָין נוּקְבִין אוֹחֲרָנִין, נוּקְבָא דְעַיְינִין. נוּקְבָא דְפוּמָא. נוּקְבָא דְחוֹטְמָא. מֵהַהוּא קָלָא דְעַיִּיל בְּנוּקְבָא דְאוּדְנִין, אִי אִצְטְרִיךְ עַיִּיל לְנוּקְבֵי דְעַיְינִין, וְנַבְעִין דִמְעִין. מֵהַהוּא קָלָא אִי אִצְטְרִיךְ, עַיִּיל לְנוּקְבָא דְחוֹטְמָא דְפַרְדַּשְׁקָא, וּמַפְּקֵי תְּנָנָא וְאֶשָּׁא מֵהַהוּא קָלָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר יא) וַיִּשְׁמַע יְיָ' וַיִּחַר אַפּוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ יְיָ'. וְאִי אִצְטְרִיךְ, עַיִּיל הַהוּא קָלָא לְנוּקְבָא דְפוּמָא, וּמַלִּיל וְגָזַר מִלִּין (נ"א גַּזְרִין) מֵהַהוּא קָלָא. כֹּלָּא מֵהַהוּא קָלָא דְאוּדְנִין. עַיִּיל בְּכָל גּוּפָא וְאִתְרְגִּישׁ מִגֵּיהּ כֹּלָּא. (ס"א

כְּמָה תַּלְיָיא) תַּלְיָיא בְּהַאי אוּדְנָא. זַכָּאָה מָאן דְּנָטִיר מִלּוּי. עַל דָּא כְּתִיב, (תהלים לד) נְצוֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה.

הַאי אוּדְנָא קָרֵי בֵּיהּ שְׁמִיעָה. וּבִשְׁמִיעָה אִתְכְּלִילָן אִינּוּן מוֹחֵי. חָכְמָה אִתְכְּלִיל בֵּיהּ, דִּכְתִיב, (מלכים א ג) וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שׁוֹמֵעַ. בִּינָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שמואל א ג) דַּבֵּר כִּי שׁוֹמֵעַ עַבְדֶּךָ. (מלכים ב יח) כִּי שׁוֹמְעִים אֲנַחְנוּ. (וּבְהָנֵי תַּלְיָין כֹּלָּא) דַּעַת, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (משלי ד) שְׁמַע בְּנִי וְקַח אֲמָרָי. (משלי ב) וּמִצְוֹתַי תִּצְפּוֹן אִתָּךְ. הָא כֹּלָּא תַּלְיָין בְּאוּדְנִין בְּהַאי אוּדְנָא תַּלְיָין צְלוֹתִין וּבָעוּתִין וּפְקִיחָא דְעַיְינִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (מלכים ב יט) הַטֵּה יְיָ' אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה. הָא כֹּלָּא בֵּיהּ תַּלְיָיא.

בְּהַאי אוּדְנָא, תַּלְיָין רָזִין עִלָּאִין, דְּלָא נָפְקִין לְבַר, בְּגִין כָּךְ הִיא עֲקִימָא לְגוֹ. וְרָזָא דְרָזִין סְתִימִין בֵּיהּ, וַוי לְהַהוּא מְגַלֶּה רָזִין. וּבְגִין דְּהַאי אוּדְנָא כָּנִישׁ רָזִין, וַעֲקִימוּתָא דִלְגַו נָטִיל לוֹן, לָא גַּלֵּי רָזִין לְאִינּוּן דַּעֲקִימִין בְּאָרְחַיְיהוּ, אֶלָּא לְאִינּוּן דְּלָא עַקִּימִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים כה) סוֹד יְיָ' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם, דְּנַטְלֵי אָרְחוֹי וְנַטְלֵי מִלִּין.

וְאִינּוּן דַּעֲקִימִין בְּאָרְחַיְיהוּ, נָטְלֵי מִלִּין וְעַיְילִין לוֹן בִּבְהִילוּ, וְלֵית בְּהוּ אֲתָר לְאִתְעַכְּבָא. וְכָל נוּקְבִין אַחֲרָנִין, מִתְפַּתְּחִין בֵּיהּ, עַד דְּנָפְקִין מִלִּין בְּנוּקְבָא דְּפוּמָא. וְאִלֵּין אִקְרוּ חַיָּיבֵי דָרָא, שְׁנוּאֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּמַתְנִיתָא דִילָן תְּנָן, כְּאִילוּ קָטִיל גּוּבְרִין, וּכְאִלּוּ פָּלַח לְעַבּוֹדָה זָרָה. וְכֹלָּא בְּחַד קְרָא, דִּכְתִיב, (ויקרא יט) לֹא תֵלֵךְ רָכִיל בְּעַמֶּךָ לֹא תַעֲמֹד עַל דַּם רֵעֶךָ אֲנִי יְיָ'. מָאן דְּעָבַר עַל הַאי רִישָׁא דִקְרָא, כְּאִילוּ עָבַר עַל כֹּלָּא.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּעָלַיְיהוּ כְּתִיב, (משלי יא) וְנֶאֱמַן רוּחַ מְכַסֶּה דָבָר. נֶאֱמַן רוּחַ וַדָּאי, דְּהָא רוּחָא דִלְהוֹן מֵאֲתָר עִלָּאָה קַדִישָׁא אִשְׁתְּלִיף, וּכְגִין כָּךְ נֶאֱמַן רוּחַ אִקְרוּן. וְסִימָן דָּא אוֹקִימְנָא, הַהוּא דְמִגַּלֶּה רָזִין, בְּיָדוּעַ דְּנִשְׁמָתֵיהּ, לָאו אִיהוּ מִגּוּפָא דְמַלְכָּא קַדִישָׁא. וּכְגִין כָּךְ לֵית בֵּיהּ רָזָא, וְלָא מֵאֲתָר דְּרָזָא הוּא. וְכַד תִּיפּוּק נִשְׁמָתֵיהּ, לָא אִתְדַּבְּקָא בְּגוּפָא דְמַלְכָּא, דְּהָא לָא אַתְרֵיהּ הוּא. וַוי לְהַהוּא בַּר נָשׁ, וַוי לֵיהּ, וַוי לְנִשְׁמָתֵיהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּמִכַּסִּין רָזִין, כָּל שֶׁכֵּן רָזִין עִלָּאִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (רָזִין עִלָּאִין דְּמַלְכָּא קַדִישָׁא) עָלַיְיהוּ כְּתִיב, (ישעיה ס)

וְעַמֵּךְ כּוּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. (דף רצ"ה ע"א)

אַנְפּוֹי, כִּתְרִין תַּקְרוֹבִין דְּבוּסְמָא. (כֻּלְּהוּ) סַהֲדוּתָא עַל מַה דַּאֲמִינָא, דְּהָא סַהֲדוּתָא בְּהוּ תַלְיָא. וּבְכֹלָּא תַלְיָא סַהֲדוּתָא. אֲבָל הֲנֵי תַקְרוֹבֵי דְּבוּסְמָא, חִוָּרָא וְסוּמָקָא, סַהֲדוּתָא לְאַבָּא וְאִימָּא. סַהֲדוּתָא לְאַחְסְנָא דְּיָרִית וְאָחִיד לוֹן. וְהָא בְּמַתְנִיתָא דִּילָן אוֹקִימְנָא, כַּמָּה פַּרְסֵי בֵּין חִוָּרָא לְסוּמָקָא, וְאִתְכְּלִילָן בֵּיהּ כַּחֲדָא בְּסִטְרָא דְּחִוָּרָא.

כַּד אִתְנְהִיר מִנְהִירוּ דְּחִוָּרָא דְּעַתִּיקָא, חַפְיָיא הַהוּא חִוָּרָא עַל סוּמָקָא. וְכֻלְּהוּ בְּנְהִירוּ אִשְׁתְּכַח. וּכְדֵין כְּתִיב, (במדבר ו) יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ. וְכַד חַיָּיבִין סַגִּיאִין, תַּלְיָין דִּינִין בְּעָלְמָא, אִשְׁתְּכַחַת סְגִירוּתָא בְּכֹלָּא (ס"א בְּעָלְמָא). וְסוּמָקָא אִתְפְּשַׁט בְּאַנְפִּין, וְחָפָא כָּל (נ"א עַל) חִוָּרָא. וּכְדֵין כֹּלָּא אִשְׁתְּכַח בְּדִינָא. וּכְדֵין כְּתִיב (תהלים לד) פְּנֵי יְיָ בְּעוֹשֵׂי רָע. (בִּגְדֵי קִנְאָה כְּתִיב (ישעיה נט) בִּגְדֵי נָקָם) וְכֹלָּא בְּהַאי תַלְיָיא, וּבְגִין דָּא סַהֲדוּתָא הוּא בְּכֹלָּא.

כַּמָּה וְכַמָּה מָאתַיִם תְּרִיסִין מִחַפָּאן לְהָנֵי גַּוְוֵנֵי, מִצַּפָּאן לְהָנֵי גַּוְוֵנֵי. כַּד נְהִירִין גַּוְוֵנֵי, כָּל עָלְמִין כֻּלְּהוּ בְּחֵדוּ. בְּזִמְנָא דְּנַהִיר חִוָּרָא, כֹּלָּא אִתְחָזוּ

בְּהַהוּא גַּוְונָא. וְכַד אִתְחַזֵּי בְּסוּמָקָא כֹּלָּא הָכִי אִתְחָזוּ בְּהַהוּא גַּוְונָא.

בְּאִלֵּין תַּקְרוֹבִין דְּבוּסְמָא, שַׁאֲרֵי דִּיקְנָא לְאִתְחַזָּאָה, מֵרִישָׁא דְאוּדְנִין, וְנָחִית וְסַלִּיק בְּתַקְרוֹבָא דְּבוּסְמָא, שַׁעֲרִין אוּכְמִין דְּדִיקְנָא, בְּתִקּוּנָא יָאָה שַׁפִּיר. כְּגִיבָּר תַּקִּיף, שַׁפִּיר. מִשְׁחָא דִּרְבוּת דְּדִיקְנָא עִלָּאָה דְּעַתִּיקָא, בְּהַאי דִּיקְנָא דִּזְעֵיר אַנְפִּין אִתְחֲזֵי, וְנָהִיר.

שַׁפִּירוּ דְּהַאי דִּיקְנָא, בְּתִשְׁעָה תִּקּוּנִין אִשְׁתְּכַח. וְכַד מִשְׁחָא דִּרְבוּת, דִּתְלַת עֲשַׂר נְבִיעִין דְּדִיקְנָא דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא נָהִיר בְּהַאי דִּיקְנָא, אִשְׁתְּכָחוּ עֶשְׂרִין וּתְרֵין תִּקּוּנִין. וּכְדֵין מִתְבָּרְכִין כֻּלְּהוּ. וְיִשְׂרָאֵל סָבָא מִתְבָּרְכָא בְּהַאי, וְסִימָן, (בראשית מח) בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל. כָּל תִּקּוּנִין דְּדִיקְנָא דָא, אוֹקִימְנָא בְּאִדְּרָא קַדִּישָׁא, דְּכֻלְּהוּ מִתִּיקּוּנִין דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא אִתְקָנוּ. וְהָכָא בָּעֵינָא לְגַלָּאָה, מַה דְּלָא אִתְגְּלֵי תַּמָּן, בְּגִין לְמֵיעַל בְּלָא **כִּסּוּפָא.** (הַא כָּל תִּקּוּנִין דְּדִיקְנָא אוֹקִימְנָא דְּכֻלְּהוּ מִתִּיקּוּנִין דְּדִיקְנָא עַתִּיקָא קַדִּישָׁא אוֹקִימְנָא בְּאִדְּרָא קַדִּישָׁא).

שִׁיתָּא אִינּוּן, תִּשְׁעָה אִקְּרוּן. תִּקּוּנָא קַדְמָאָה, נָפַק הַהוּא נִיצוֹצָא בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, וּבָטַשׁ בִּתְחוֹת שַׁעֲרָא דְּרִישָׁא, מִתְּחוֹת קוֹצִין דְּעַל אוּדְנִין,

וְנָחִית מִקַּמֵּי פִּתְחָא דְאוּדְנִין עַד רֵישָׁא דְפוּמָא. הָא תִקּוּנָא דָא מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא לָא אִשְׁתְּכַח, אֶלָּא כַּד נָגִיד מַזָּלָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, וְתַלְיָיא מִגֵּיהּ הַהוּא מַבּוּעָא דְחָכְמְתָא (חסר), כַּד אִימָּא אִתְמַשְׁכָא וְאִתְכְּלִילַת בַּאֲוִירָא דַכְיָא, הַהוּא חִוָּורָא נָקִיט אִימָּא (חסר), וְנִיצוֹצָא עָאלַת וְנַפְקַת, וְאִתְאֲחַד דָּא בְדָא, וְאִתְעָבִידַת חַד תִּקּוּנָא.

וְכַד אִצְטְרִיךְ סַלְקָא דָא עַל דָּא, וְאִתְכַּסְיָא חַד מִקַּמֵּי חָדָא. וּבְגִין כָּךְ כֻּלָּא אִצְטְרִיךְ, חַד לְמֶעְבַּד נוּקְבִין. וְחַד לְרַחֲמָא. וְעַל הַאי תָּאִיב לְהַאי דִיקְנָא דָוִד מַלְכָּא, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא.

בְּהַאי דִיקְנָא תִּשְׁעָה תִקּוּנִין אִשְׁתְּכָחוּ, שִׁיתָּא רִבְוָון דְתַלְיָין בְּהוּ, וּמִתְפַּשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא. וְאִלֵּין שִׁיתָּא דְתַלְיָין, תַּלְיָין בְּשַׁעֲרֵי דִתְחוֹת תַּקְרוּבָא דְבוּסְמִין. תְּלַת מֵהַאי סִטְרָא, וּתְלַת מֵהַאי סִטְרָא. וּבְיָקִירוּתָא דְדִיקְנָא, תַּלְיָין תְּלַת אַחֲרָנִין. חַד לְעֵילָא בְשִׂפְוָון, וּתְרֵין בְּאִינּוּן שַׁעֲרִין דְתַלְיָין עַד טַבּוּרָא. וְכָל הָנֵי שִׁיתָּא, תְּלַת מִכָּאן וְתְלַת מִכָּאן, אִתְמַשְׁכָן וְתַלְיָין כֻּלְּהוֹן, בְּאִינּוּן שַׁעְרֵי דְתַלְיָין וּמִתְפַּשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא.

וּבְגִין דְּהָנֵי תְּלָתָא אִינּוּן בְּיָקִירוּ דְּדִיקְנָא יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ, כְּתִיב בְּהוּ שְׁמָא קַדִּישָׁא. דִּכְתִיב, (תהלים קיח) מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ, עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ, יְיָ' לִי לֹא אִירָא. וְהָא דְּאוֹקִימְנָא בְּאַדְּרָא, מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ, מֵאַתָּר דְּשָׁרֵי דִּיקְנָא לְאִתְפַּשְׁטָא, דְּהוּא אַתָּר (ס"א דְּחִיק) רָחִיק מִקַּמֵּי אוּדְנִין, שַׁפִּיר הוּא.

וּבְסִפְרָא דְּאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא, הָכִי אָמַר וְאוֹקִים, דְּשֵׁירוּתָא דְּדִיקְנָא מֵחֶסֶד עִלָּאָה, דִּכְתִיב, (דברי הימים א כט) לְךָ יְיָ' הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְגוֹ'. וְכֻלָּא הוּא, וְהָכִי שָׁאֲרֵי, וְתִשְׁעָה אִתְמַשְׁכָן וְתַלְיָין בְּדִיקְנָא, וּמִקַּמֵּי אוּדְנִין, הָכִי שָׁאֲרֵי, וְקִיּוּמָא לָא מִתְקַיְּימִין אֶלָּא בַּאַתָּר אַחֲרָא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא.

וְכַד אִצְטְרִיךְ עָלְמָא לְרַחֲמֵי, אִתְגַּלְיָא מַזְּלָא קַדִּישָׁא. וְכָל הָנֵי תִּקּוּנִין דִּבְדִיקְנָא יַקִּירָא דְּזְעֵיר אַנְפִּין, כֻּלְּהוּ רַחֲמֵי מִשְׁתַּכְּחֵי. וְכַד אִצְטְרִיךְ לְדִינָא, מִתְחַזְּיָא דִּינָא, וּכְדֵין עַבְדִּין נוּקְבִין לְשַׁנְּאֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, לְאִינּוּן דְּעָקִין לְהוּ. (דף רצ"ה ע"ב) כָּל יְקִירוּ דְּדִיקְנָא, בְּאִינּוּן שַׁעֲרֵי דְּתַלְיָין אִינְהוּ, מִשּׁוּם דְּכֻלָּא בְּהַאי תַּלְיָין.

כָּל הֲנֵי שַׁעְרֵי דְּדִיקְנָא דְּזְעֵיר אַנְפִּין, כֻּלְּהוּ קְשִׁישִׁין תַּקִּיפִין, מִשּׁוּם דְּכֻלְּהוּ אַכְפְּיָין לְדִינִין, בְּשַׁעֲתָא דְּמַזָּלָא קַדִּישָׁא אִתְגְּלֵי. וְכַד בָּעָא לְאַגָּחָא קְרָבָא, בְּהַאי דִּיקְנָא אִתְחֲזֵי כְּגִבָּר תַּקִּיף, מָארֵי נְצָחָן קְרָבַיָּא. וּכְדֵין מָרִיט מָאן דְּמָרִיט, וְאַגְלִיש מָאן דְּאַגְלִיש.

הֲנֵי תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין, אֲמָרָן מִשֶּׁה זִמְנָא תְּנִיָּינָא, בְּשַׁעֲתָא דְּאִצְטְרִיךְ לְאָהַדְרָא לוֹן כֻּלְּהוּ רַחֲמֵי. דְּאַף עַל גַּב דְּתְלֵיסָר תִּקּוּנִין לָא אֲמָרָן הַשְׁתָּא, בְּכַוָּונָא תַלְיָיא מִלְּתָא, דְּהָא לָא יֵיעוּל בְּהָנֵי תִּקּוּנִין לְאַדְכְּרָא, אֶלָּא בְּמַזָּלָא אִתְכְּוָון, וְאַדְכַּר לֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר יד) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹחַ יְיָ'. מָאן כֹּחַ יְיָ'. הַהוּא דְּאִקְרֵי מַזָּלָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין. דְּחִילָא דָא, וּנְהִירוּ דָא, מִמַּזָּלָא תָּלֵי. וְכֵיוָן דְּאָמַר מִשֶּׁה דָא, וְאַדְכַּר דָּא, וְאִתְכְּוָון בֵּיהּ, אָמַר הֲנֵי תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין, דְּתַלְיָין בִּזְעֵיר אַנְפִּין. בְּגִין דְּיַנְהִירוּ כֻּלְּהוּ, וְלָא יִשְׁתְּכַח דִּינָא. וְעַל דָּא כֹּלָּא בְּמַזָּלָא תָּלֵי.

הַאי דִּיקְנָא כַּד שָׁרָאן שַׁעְרֵי (ס"א לְאִתְעָרְבָא) לְאִתְעָרָא (נ"א לְאִתְאָרְכָא), אִתְחֲזֵי כְּגִיבָּר תַּקִּיף כְּגִיבָּר מָארֵי נָצַח קְרָבִין. בְּהַאי דִּיקְנָא, נָגִיד מִשַּׁח דִּרְבוּת מֵעַתִּיקָא

סְתִימָאָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים קלג) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן.

אִלֵּין שַׁעְרֵי לָא חַפְיָין עַל שִׂפְוָון, וְשִׂפְוָון כֻּלְּהוּ סוּמָקִין כְּוַרְדָּא. דִּכְתִיב, (שיר השירים ה) שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים. שִׂפְוָון מְרַחְשָׁן גְּבוּרָה, מְרַחְשָׁן חָכְמָתָא. בְּאִינּוּן שִׂפְוָון תַּלְיָין טַב וּבִישׁ, חַיֵּי וּמוֹתָא. מֵאִלֵּין שִׂפְוָון תַּלְיָין מָאֲרֵיהוֹן דְּאַתְעָרוּתָא, דְּכַד מְרַחֲשִׁין אִלֵּין שִׂפְוָון, מִתְעָרִין כֹּלָּא לְמִגְזַר (מָארֵי) דִּינָא, בְּכָל בָּתֵּי דִינִין, (דְּמָדוֹרֵיהוֹן בְּהוֹן, וּבְגִין כָּךְ) דְּאִקְרוּן עִירִין. דִּכְתִיב, (דניאל ד) בִּגְזֵרַת עִירִין פִּתְגָּמָא וּמֵאמַר וְגוֹ'.

מָאי עִיר. בְּסִפְרָא דְּאַגַּדְתָּא, תָּנֵינָן כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שמואל א כח) וַיְהִי עָרֶךְ. דְּמִתְעָרִין דִּינִין לְאִינּוּן דְּלָא אִתְרַחִימוּ לְעֵילָּא, בְּגִין כָּךְ מִתְעָרִין אִלֵּין דְּאִינּוּן מָאֲרֵי דְּבָבוּ, (ס"א לְהוּ) (דְּכֻלְּהוּ) וְעִם כָּל דָּא בִתְרֵי גַּוְוֹנֵי בְּרַחֲמֵי וְדִינָא, וְעַל דָּא אִקְרוּן עִיר וְקַדִּישׁ דִּינָא וְרַחֲמֵי.

וּבְאִלֵּין שִׂפְוָון, אִתְחֲזֵי פּוּמָא כַּד אִתְפְּתַח. רוּחָא דְנָפִיק מִן פּוּמָא, בֵּיהּ מִתְלַבְּשִׁין כַּמָּה אֶלֶף וְרִבְבָן. וְכַד אִתְפְּשַׁט, מִתְלַבְּשִׁין בֵּיהּ נְבִיאָן מְהֵימְנֵי. וְכֻלְּהוּ פֶּה יְיָ' אִקְרוּן. כַּד מִלִּין נָפְקִין מִן פּוּמָא,

וּמִתְרַחֲשִׁין בְּשִׁפְוָון, מִתְנַהֲרִין לְכֻלְּהוּ תִּמְנֵי סָרֵי אַלְפִין עָלְמִין, עַד דְּמִתְקַטְּרִין כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא, בְּתַמְנֵיסָר אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין, דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָן.

וְכֹלָּא מִחַבָּאן לְפוּמָא דָא, (בְּדָא) בְּלִישָׁן מְמַלֵּל רַבְּרְבָן בְּקִיטְרָא דְטִיהֲרָא בְעוּטְרָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שיר השירים ה) חִכּוֹ מַמְתַּקִּים, מַמְתַּקִּים וַדָּאי. מָאי חִכּוֹ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (איוב לד) וְחֵיךְ יִטְעַם לֶאֱכוֹל. וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים, אֵשׁ וּמַיִם. אֵשָׁא וּמַיָּא מִתְתַּקְּנָן, (ס"א מִתְדַּבְּקִין וְיָאָן) וְיָאָן בְּצִיּוּרוֹי, דְּהָא גַּוְוֵנֵי מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא.

חִכּוֹ, בְּאַתְוָון רְשִׁימָן, דְּמִתְגַּלְּפָן בְּעִטְרוֹי גְּלִידִין אחה"ע בַּגָּרוֹן. א', דְּטָרִיד מַלְכִין, (דניאל ב) וּמְהַעֲדֵה מַלְכִין, וּמְהָקֵם מַלְכִין. ח', דְּטָרִיד וְנָחִית, וְסָלִיק וְעָטִיר, כָּבִישׁ בְּאֶשָּׁא גָּלִיד בְּרוּחָא. ה' יְנִיקָה דְּאִימָא, סָטִיר לְנוּקְבָא, אִתְפְּשַׁט לְנוּקְבָא רַבָּא, בְּתִיאוּבְתָּא דְקַרְתָּא קַדִּישָׁא, דְּמִתְקַטְּרֵי אַתְרִין דָּא בְדָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שיר השירים ד) הַר הַמּוֹר גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה. ע' טִיהֲרָא דְטִיפְסָא, גְּלִיפָא בְשִׁיפְסָא, רְהִיטִין דַּעֲנָפִין מִתְאַחֲדָן, לְסִטְרוֹי לְרוּחִין גְּלִיפִין.

וְהָא בְּרָזֵי דְאַתְוָון דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, אִתְעַטָּרוּ אִלֵּין אַתְוָון אַרְבַּע בְּאַרְבַּע, גיכ"ק בַּחֵיךְ כְּמָה דְאַתְּ

אָמֵר וְחֵיךְ יִטְעַם לֶאֱכוֹל, (איוב ו) הֲיֵאָכֵל תָּפֵל מִבְּלִי מֶלַח וְגוֹ'. וּכְתִיב (ישעיה לב) וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה שָׁלוֹם. (תהלים יט) הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפָּז רָב וּמְתוּקִים וְגוֹ'. מְתוּקִים וַדָּאי.

דָּוִד מַלְכָּא אָמַר, גַּם עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם וְגוֹ'. אַסְהַדְנָא עָלַי דְּכָל יוֹמָאי אִזְדְּהַרְנָא בְּהוּ, דְּלָא לְאַטְעָאָה בְּהוּ, בַּר יוֹמָא חַד דְּעָטִירְנָא עִטְרֵי מַלְכָּא, בִּמְעַרְתָּא דְּמֵרוֹנְיָא, וַחֲמֵינָא בּוּצִינָא דְּאֶשָּׁא מִתְלַהֲטָא אַפּוּתְיָא דְּמֵרוֹנְיָא (נ"א דִּמְעַרְתָּא), וְאִזְדַּעֲזַעְנָא. מֵהַהוּא יוֹמָא אִזְדְּהַרְנָא בְּדַעְתָּאי בְּהוּ, וְלָא שָׁבִיקְנָא לוֹן כָּל יוֹמָאי. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּאִזְדְּהַר בִּמְתִיקָא דְּמַלְכָּא, וְטָעִים בְּהוּ כִּדְקַחֲזֵי. עַל דָּא כְּתִיב, (תהלים לד) טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב יְיָ' וְגוֹ'. וּכְתִיב (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי וְגוֹ'.

אִתְפְּשַׁט דְּכוּרָא בְּדַעַת, וְאִתְמַלְיָין אַכְסַדְרִין וְאִדָּרִין, מֵרִישָׁא דְּגוּלְגַּלְתָּא שָׁרֵי, וְאִתְפְּשַׁט בְּכָל גּוּפָא, מְחַדּוּי וּדְרוּעוֹי וּבְכֹלָּא. מֵאָחוֹרוֹי, אִתְדְּבַק נִיצוֹצָא דְּבוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, וְלַהֲטָא וְאַפִּיק (דף רצ"ו ע"א) גֻּלְגַּלְתָּא חָדָא, סְתִימָא מִכָּל סִטְרוֹי, וּנְהִירוּ (ס"א וּנְחִיתוּ) דִּתְרֵי מוֹחֵי גְּלִיפָן בָּהּ, וְאִתְדַּבְּקַת בְּסִטְרוֹי דְּדִכּוּרָא.

בְּגִין כַּךְ אִתְקְרֵי (שיר השירים ה) יוֹנָתִי תַּמָּתִי, אַל תִּקְרֵי תַּמָּתִי אֶלָּא תְּאוֹמָתִי וַדַּאי.

שַׁעֲרוֹי דְּנוּקְבָא כְּלִילָן בֵּיהּ גַּוְוֹנֵי (ס"א גַּוְוֹנֵי בְּגוֹ גַּוְוֹנֵי), כְּדְכְתִיב, (שיר השירים ז) וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן. אִתְקְטַר גְּבוּרָה בַּחֲמֵשׁ גְּבוּרָאן, וְאִתְפַּשְׁטַת נוּקְבָא בְּסִטְרָהָא, וְאִתְדַּבְּקַת בְּסִטְרוֹי דִּדְכוּרָא.

עַד דְּאִתְפָּרְשָׁא מִסִּטְרוֹי. וְאָתִיאַת לְאִתְחַבְּרָא עִמֵּיהּ אַפִּין בְּאַפִּין. וְכַד מִתְחַבְּרָן מִתְחַזְיָין חַד גּוּפָא מַמָּשׁ. מֵהָכָא אוֹלִיפְנָא, דְּכַר בִּלְחוֹדוֹי, אִתְחֲזֵי פְּלַג גּוּפָא, וְכֻלְּהוּ רַחֲמֵי. וְכַךְ נוּקְבָא. וְכַד מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, אִתְחֲזֵי כֹּלָּא חַד גּוּפָא מַמָּשׁ, וְהָכִי הוּא. אוֹף הָכָא, כַּד דְּכַר אִתְחַבָּר בְּנוּקְבָא, כֹּלָּא הוּא חַד גּוּפָא, וְעָלְמִין כֻּלְּהוּ בְּחֵידוּ, דְּהָא כֻּלְּהוּ מִגּוּפָא שְׁלִים מִתְבָּרְכָן.

וְהַיְינוּ רָזָא, (שמות כ) עַל כֵּן בֵּרַךְ יְיָ' אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ. דְּהָא אִשְׁתְּכַח כֹּלָּא בְּחַד גּוּפָא שְׁלִים, דְּהָא מַטְרוֹנִיתָא אִתְדַּבְּקַת בְּמַלְכָּא, וְאִשְׁתְּכַח גּוּפָא חַד. וְעַל כֵּן בִּרְכָאָן מִשְׁתַּכְּחִין בְּהַאי יוֹמָא. וּמֵהָכָא, מָאן דְּלָא אִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא, אִקְרֵי פְּלַג גּוּפָא, וְלֵית בִּרְכָתָא שַׁרְיָא בְּמִלָּה פְּגִימָא

וַחֲסִירָא, אֶלָּא בַּאֲתָר שְׁלִים, בְּמִלָּה שְׁלִים, וְלָא בְּפַלְגוּת מִלָּה, וּפַלְגוּת מִלָּה לָא אִתְקְיָים לְעָלְמִין, וְלָא אִתְבָּרְכָן לְעָלְמִין.

נוּי דְּנוּקְבָא, כֹּלָּא מִנּוּי דְּדְכוּרָא הוּא. וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי, וְאִשְׁתְּמוֹדְעָן בֵּינֵי חַבְרַיָּיא. מֵהַאי נוּקְבָא מִתְאַחֲדָן כָּל אִינּוּן דִּלְתַתָּא. מִנָּהּ יַנְקִין, וּבָהּ תָּבִין, וְהִיא אִתְקְרִיאַת אֵם לְכֻלְּהוּ. כְּמָה דְאַחֲרָא אֵם לְגוּפָא, וְכָל גּוּפָא מִנָּהּ (ס"א לְגַנְתָּא וְכָל גַּנְתָּא מִנָּהּ) יַנְקָא. כַּךְ הַאי אֵם לְכֻלְּהוּ אַחֲרָנִין דִּלְתַתָּא.

כְּתִיב, (משלי ז) אֱמוֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ. אִית חָכְמָה וְאִית חָכְמָה, וְהַאי נוּקְבָא, אִתְקְרֵי חָכְמָה זְעֵירָא לְגַבֵּי אַחֲרָא וְעַל דָּא כְּתִיב, (שיר השירים ח) אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ וְגוֹ'. דְּהָא דָא בְּגָלוּתָא אִתְמְשַׁךְ. אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה, וַדָּאי קְטַנָּה אִתְחֲזֵי אֲבָל רַבְרְבָא הִיא, וְסָגִיאָה הִיא, דְּהָא הִיא שְׁלִימוּ דְנָטִיל מִכֹּלָּא. כְּמָה דִכְתִיב, (שם) אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת. וְשָׁדַי, דְּהָא מַלְיָין אִינּוּן לְיַנְקָא לְכֹלָּא. כַּמִּגְדָּלוֹת, דְּאִינּוּן נַהֲרִין רַבְרְבִין דְּנַפְקֵי מֵאִימָּא עִלָּאָה.

תּוּ אִתְפְּשַׁט דְּכוּרָא בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, בְּיָרוּתָא דְאַחֲסָנָא. וְכַד גַּוְוּנֵי אִתְחַבְּרוּ, אִקְרֵי תִּפְאֶרֶת.

וְאִתְתְּקַן כָּל גּוּפָא, וְאִתְעָבִיד אִילָנָא רַבְרְבָא, וְתַקִּיף, שַׁפִּיר וְיָאֶה, (דניאל ד) תְּחוֹתוֹהִי תַּטְלֵל חֵיוַת בָּרָא, וּבְעַנְפּוֹהִי יְדוּרָן עוֹפֵי שְׁמַיָּא, וּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵּיהּ. דְּרוֹעוֹי יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. בִּימִינָא חַיִּים וָחֶסֶד, בִּשְׂמָאלָא מִיתָה וּגְבוּרָה. מֵעוֹי, אִתְתָּקַן בְּדַעַת, וְאִתְמַלְיָין כָּל אַכְסַדְרִין וְאִדָּרִין, כְּמָה דַּאֲמִינָא, דִּכְתִיב, (משלי כד) וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ.

תּוּ אִתְפְּשָׁט גּוּפָא, בִּתְרֵין שׁוּקִין. וּמִתְאַחֲדָן בֵּינַיְיהוּ תְּרֵין כּוּלְיָין, וּתְרֵין בֵּיעֵי דִּדְכוּרָא. דְּכָל מִשְׁחָא וּרְבוּת וְחֵילָא (דִּדְכוּרָא) דְּכָל גּוּפָא, בְּהוּ אִתְכְּנַשׁ, דְּכָל חַיָּילִין דְּנָפִיק, מִנְּהוֹן נָפְקִין. וְשַׁרְיָין כֹּלָּא בְּפוּם אַמָּה. וּבְגִין כָּךְ אִקְרוּן צְבָאוֹת, (דְּכָל גּוּפָא, בְּהוּ אִתְכְּנַשׁ, וְשַׁרְיָין כֹּלָּא בְּפוּם אַמָּה. וּבְגִין כָּךְ אִקְרוּן צְבָאוֹת, דְּכָל חַיָּילִין דְּנָפִיק, מִנְּהוֹן נַפְקִי) וְאִינוּן נֶצַח וְהוֹד. תִּפְאֶרֶת, יְהוָ"ה. נֶצַח וְהוֹד, צְבָאוֹת. וּבְגִין כָּךְ יְהוָ"ה צְבָאוֹת.

אַמָּה דִּדְכוּרָא, סִיוּמָא (נ"א כְּסוּתָא) דְּכָל גּוּפָא, וְאִקְרֵי יְסוֹד. וְדָא הוּא דַּרְגָּא דִּמְכַסֵּם לְנוּקְבָא. וְכָל תִּיאוּבְתָּא דִּדְכוּרָא לְגַבֵּי נוּקְבָא, בְּהַאי יְסוֹד עַיְיל לְנוּקְבָא, לְאַתָּר דְּאִקְרֵי צִיּוֹן. דְּהָתָם הוּא אַתָּר כְּסוּתָא

דְנוּקְבָא, כְּבֵית רֶחֶם לְאִתְתָּא. וּבְגִין כָּךְ, יְיָ' צְבָאוֹת אִקְרֵי יְסוֹד.

כְּתִיב (תהלים קלב) כִּי בָחַר יְיָ' בְּצִיּוֹן אִוָּה לְמוֹשָׁב לוֹ. כַּד אִתְפָּרְשַׁת מַטְרוֹנִיתָא, וְאִתְחַבְּרַת בְּמַלְכָּא אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, בְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא. אִתְעָבִיד כֹּלָּא חַד גּוּפָא, וּכְדֵין יָתִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכוּרְסְיֵיהּ. וְאִקְרֵי כֹּלָּא שְׁמָא שְׁלִים, שְׁמָא קַדִּישָׁא, בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ לְעָלַם לְעָלְמֵי עָלְמִין. כָּל אִלֵּין מִלִּין סְלִיקְנָא עַד יוֹמָא דָא, דְּאִתְעַטָּר בְּהוּ לְעָלְמָא דְאָתֵי, וְהַשְׁתָּא אִתְגַּלְיָין הָכָא, זַכָּאָה חוּלָקִי.

הַאי מַטְרוֹנִיתָא, כַּד אִתְחַבְּרַת עִם מַלְכָּא, כָּל עָלְמִין מִתְבָּרְכָן, וְאִשְׁתְּכָחוּ בְּחֶדְוָותָא דְכֹלָּא. (דף רצ"ו ע"ב) כְּמָה דִּדְכוּרָא כָּלִיל בִּתְלָתָא, וְשֵׁירוּתָא בִתְלָתָא. כַּךְ כֹּלָּא הָכִי, וְסִיּוּמָא דְכָל גּוּפָא הָכִי, וּמַטְרוֹנִיתָא לָא מִתְבָּרְכָא, אֶלָּא בִּכְלָלָא דִתְלָתָא אִלֵּין, דְּאִינּוּן נֶצַח הוֹד יְסוֹד, וּמִתְבַּסְּמָא וּמִתְבָּרְכָא בַּאֲתָר דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים דִּלְתַתָּא. דִּכְתִיב, (תהלים קלג) כִּי שָׁם צִוָּה יְיָ' אֶת הַבְּרָכָה. דְּהָא תְּרֵין דַּרְגִּין אִינּוּן לְעֵילָא וְתַתָּא. וּבְגִין כָּךְ לֵית רְשׁוּתָא לְמֵיעַל תַּמָּן, בַּר כַּהֲנָא רַבָּא, דְּאָתֵי מִן סִטְרָא דְחֶסֶד. בְּגִין דְּלָא עַיִּיל לְהַהוּא אֲתָר

דִּלְעֵילָא, אֶלָּא הַהוּא דְּאִקְרֵי חֶסֶד, וְעַיִּיל בַּקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וּמִתְבַּסְּמַת נוּקְבָא. וּמִתְבָּרְכָא הַאי קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים בְּגוֹ לְגוֹ, אֲתָר דְּאִקְרֵי צִיּוֹן. צִיּוֹן וִירוּשָׁלַם, תְּרֵין דַּרְגִּין אִינּוּן, חַד רַחֲמֵי, וְחַד דִּינָא. צִיּוֹן, דִּכְתִיב, (ישעיה א) צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה. יְרוּשָׁלַיִם, דִּכְתִיב, (ישעיה א) צֶדֶק יָלִין בָּהּ כְּמָה דְאוֹקִימְנָא.

וְכָל תִּיאוּבְתָּא דִּדְכוּרָא לְגַבֵּי נוּקְבָא, הָכָא הוּא, וְקָרֵינָן לְהוּ בְּרָכָה, דְּמִתַּמָּן נַפְּקֵי בִּרְכָּן לְכֻלְּהוּ עָלְמִין, וְכֻלְּהוּ מִתְבָּרְכָן. הַאי אֲתָר אִקְרֵי קֹדֶשׁ. וְכָל קָדָשִׁים דִּדְכוּרָא עַיְּילִין תַּמָּן, בְּהַהוּא דַּרְגָּא דַּאֲמֵינָא, וְכֻלְּהוּ אַתְיָין מֵרֵישָׁא עִלָּאָה דְגוּלְגַּלְתָּא דִּדְכוּרָא, מִסִּטְרָא דְמוֹחֵי עִלָּאֵי, דְּשַׁרְיָין בֵּיהּ, וְנָגִיד הַהִיא בְּרָכָה בְּכָל שַׁיְיפֵי גוּפָא, עַד אִינּוּן דְּאִקְרוּן צְבָאוֹת. וְכָל הַהוּא נְגִידוּ דְּאִתְנְגִיד מִכָּל גּוּפָא, מִתְכַּנְּשֵׁי תַּמָּן, וְעַל דָּא אִקְרוּן צְבָאוֹת, דְּכָל צְבָאוֹת דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין תַּמָּן נָפְקִין. וְהַהוּא נְגִידוּ בָתַר דְּאִתְכְּנִיש, תַּמָּן שַׁרְיָין לֵיהּ בְּהַהוּא יְסוֹד קַדִּישָׁא, כֹּלָּא חִוָּרָא, בְּגִין כָּךְ אִקְרֵי חֶסֶד. וְהַהוּא חֶסֶד עַיִּיל לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, דִּכְתִיב (תהלים קל"ג) כִּי שָׁם צִוָּה יְיָ' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, לָא סִיֵּים בּוּצִינָא קַדִּישָׁא לְמֵימַר חַיִּים, עַד דְּאִשְׁתְּכָכוּ מִלּוֹי, וַאֲנָא כָּתַבְנָא, סָבַרְנָא לְמִכְתַּב טְפֵי, וְלָא שְׁמַעְנָא. וְלָא זָקִיפְנָא רֵישָׁא, דִּנְהוֹרָא הָוָה סָגִי, וְלָא הָוָה יָכִילְנָא לְאִסְתַּכְּלָא. אַדְּהָכִי אִזְדַּעֲזַעְנָא, שְׁמַעְנָא קָלָא דְקָאֲרֵי וְאָמַר (משלי ג) אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְגוֹ'. שְׁמַעְנָא קָלָא אַחֲרָא, (תהלים כא) חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ וְגוֹ'.

כָּל הַהוּא יוֹמָא, לָא אַפְּסִיק אֵשָׁא מִן בֵּיתָא, וְלָא הָוָה מָאן דְּמָטֵי לְגַבֵּיהּ, דְּלָא יָכִילוּ דִּנְהוֹרָא וְאֶשָּׁא הָוָה בְּסוּחֲרָנֵיהּ. כָּל הַהוּא יוֹמָא נָפִילְנָא עַל אַרְעָא, וְגָעֵינָא. בָּתַר דְּאָזִיל אֵשָׁא, חֲמֵינָא לְבוּצִינָא קַדִּישָׁא קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים, דְּאִסְתְּלַק מִן עָלְמָא, אִתְעַטָּף שָׁכִיב עַל יְמִינֵיהּ, וְאַנְפּוֹי חַיְּיכִין.

קָם רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, וְנָטִיל יְדוֹי וְנָשִׁיק לוֹן, וַאֲנָא לָחִיכְנָא עַפְרָא דְתְחוֹת רַגְלוֹי. בָּעוּ חַבְרַיָּיא לְמִבְכֵּי, וְלָא יָכִילוּ לְמַלְלָא. שָׁארוּ חַבְרַיָּיא בְּבִכְיָה, וְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ נָפִיל תְּלַת זִמְנִין, וְלָא יָכִיל לְמִפְתַּח פּוּמֵיהּ. לְבָתָר פָּתַח וְאָמַר, אַבָּא אַבָּא. תְּלַת הֲווֹ, חַד אִתְחֲזָרוּ. הַשְׁתָּא תְּנוּד חֵיוָתָא, צִפְּרָאן

טָאסִין, מִשְׁתַּקְּעָן בְּנוּקְבָּאן דְּיַמָּא רַבָּא, וְחַבְרַיָּיא כֻּלְּהוּ שַׁתְּיָין דָּמָא.

קָם רִבִּי חִיָּיא עַל רַגְלוֹי וְאָמַר, עַד הַשְׁתָּא בּוּצִינָא קַדִּישָׁא מִסְתְּכַּל (ס״א מִשְׁתַּדֵּל) עֲלָן. הַשְׁתָּא לָאו הוּא עִדָּן, אֶלָּא לְאִשְׁתַּדְּלָא בִּיקָרֵיהּ. קָם רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא, נַטְלוּ לֵיהּ בְּטִיקְרָא דְּסִיקְלָא, מָאן חָמָא (ס״א עֵרְעוּרָא וְעַרְבּוּבְיָא) עֵרְבּוּבְיָא דְּחַבְרַיָּיא, וְכָל בֵּיתָא הָוָה סָלִיק רֵיחִין סְלִיקוּ בֵּיהּ בְּפוּרְיֵיהּ, וְלָא אִשְׁתְּמַשׁ בֵּיהּ, אֶלָּא רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא.

אָתוּ טְרִיקִין, וּמָארֵי תְּרִיסִין דִּכְפַר צִפֳּרִי וְטַרְדָּאן בְּהוּ (ס״א דְּצִפֳּרִי וְטַרְדָּיָא וַהֲווּ) בְּנֵי מְרוֹנְיָא, צַוְוחִין בִּקְטִירִין, דְּחָשִׁיבוּ דְּלָא יִתְקְבַּר תַּמָּן. בָּתַר דְּנָפַק פּוּרְיָיא, הָוָה סָלִיק בַּאֲוִירָא. וְאֶשָּׁא הָוָה לָהִיט קַמֵּיהּ, שָׁמְעוּ קָלָא, עוּלוּ וְאָתוּ, וְאִתְכְּנָשׁוּ לְהִילּוּלָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, (ישעיה נז) יָבֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם.

כַּד עָאל לִמְעַרְתָּא שָׁמְעוּ קָלָא בִּמְעַרְתָּא, זֶה הָאִישׁ מַרְעִישׁ הָאָרֶץ מַרְגִּיז מַמְלָכוֹת, כַּמָּה פִּטְרִין בִּרְקִיעָא מִשְׁתַּכְּכִין (ס״א וְלָא מִשְׁתַּכְּחִין) בְּיוֹמָא דֵּין בְּגִינָךְ, דְּנָא רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּמָארֵיהּ מִשְׁתְּבַח בֵּיהּ בְּכָל יוֹמָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ לְעֵילָא וְתַתָּא. כַּמָּה גִּנִּיזִין

עִלָּאִין מִסְתַּמְּרָן לֵיהּ, עֲלֵיהּ אִתְמַר (דניאל יב) **וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמוֹד לְגוֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין.** (עַד כָּאן הַאִדְּרָא זוּטָא קַדִּישָׁא).

פָּרָשַׁת הַאֲזִינוּ

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כַּמָּה חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּקַדְמִיתָא קָרָא לוֹן גּוֹי קָדוֹשׁ, דִּכְתִיב, (דברים יד) כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה וְגוֹ'. לְבָתַר קָרָא לוֹן קֹדֶשׁ, דִּכְתִיב, (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ' רֵאשִׁית (דף רצ"ז ע"א) תְּבוּאָתוֹ. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אָמַר רִבִּי אַבָּא, קֹדֶשׁ עִלָּאָה מִכֹּלָּא, דְּהָכִי תָּנֵינָן, כַּד אִתְחַבְּרָן כֻּלְּהוּ קְדוֹשֵׁי כַּחֲדָא, אִקְרוּן קָדוֹשׁ. וְכֻלְּהוּ סַלְקִין וּמִתְכַּנְּשִׁין לְהַהוּא אֲתָר עִלָּאָה, דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ.

וּבְגִין כָּךְ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל אִתְעָבִיד מִנַּיְיהוּ. וּבְגִין דְּיִשְׂרָאֵל בִּתְלַת דַּרְגִּין מִתְעַטְּרִין, כַּד אִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, אִקְרוּן קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ', דְּאִיהִי רֵאשִׁית. וְהָא אוֹקִימְנָא תְּבוּאָתוֹ, בְּהֵ"א. כָּל אוֹכְלָיו

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כַּמָּה חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בָּרִאשׁוֹנָה קָרָא לָהֶם גּוֹי קָדוֹשׁ, שֶׁכָּתוּב (דברים יד) כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה וְגוֹ', וּלְבַסּוֹף קָרָא לָהֶם קֹדֶשׁ, שֶׁכָּתוּב (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתוֹ. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אָמַר רַבִּי אַבָּא, קֹדֶשׁ – עֶלְיוֹן מִכֻּלָּם. שֶׁכָּךְ לָמַדְנוּ, כַּאֲשֶׁר מִתְחַבְּרִים כָּל הַקְּדוֹשִׁים כְּאֶחָד, נִקְרָאִים קָדוֹשׁ. וְכֻלָּם עוֹלִים וּמִתְכַּנְּסִים לְאוֹתוֹ מָקוֹם עֶלְיוֹן שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ.

וּמִשּׁוּם זֶה קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ. קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל נַעֲשָׂה מֵהֶם. וּמִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל מֻכְתָּרִים בְּשָׁלֹשׁ מַדְרֵגוֹת, כַּאֲשֶׁר מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד נִקְרָאִים קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל

יֶאְשָׁמוּ, מָאי כָּל אוֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, הָא אִתְּמַר, דִּכְתִיב, (ויקרא כב) וְאִישׁ כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ בִּשְׁגָגָה. וּכְתִיב (שם) וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ, וְיִשְׂרָאֵל אִקְּרוּן קֹדֶשׁ, בְּגִין כָּךְ כָּל אוֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, שֵׁירוּתָא וְסִיּוּמָא דְּכֹלָּא, אִתְּכְּלִיל בַּקֹּדֶשׁ. (ס"א א') וְחָכְמָה עִלָּאָה קֹדֶשׁ אִקְּרֵי, וְכַד נָהִיר דָּא חָכְמָה עִלָּאָה, חָכְמָה דִּשְׁלֹמֹה נָהִיר. כְּמָה דִּכְתִיב, (מלכים א ה) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, דְּקַיְּימָא סִיהֲרָא בְּאַשְׁלְמוּתָא. וְהָא אוֹקִימְנָא. וְכַד אִתְּבָּרְכָא מִיסוֹד, הָכִי קָרֵינָן לָהּ קֹדֶשׁ, דְּאִיהוּ אַנְהִיר בִּשְׁלִימוּ. וְכַד לָא אִתְנַהֲרָא מִתְעַטְּרָא בְּאַשְׁלְמוּתָא, קָרֵינָן לָהּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְלָא אִתְקְרֵי קֹדֶשׁ כְּהַהוּא דִּלְעֵילָא. וְכַד מִתְּבָּרְכָא מֵהַאי יְסוֹד, וְיַנְקָא לְכָל אִינּוּן דִּלְתַתָּא,

לשון הקודש

לַה', שֶׁהִיא רֵאשִׁית. וַהֲרֵי בְּאַרְנוּ תְּבוּאָתֹה, בְּהֵ"א. כָּל אֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ. מַהוּ כָּל אֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ? אָמַר רַבִּי אַבָּא, הֲרֵי נֶאֱמַר, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כב) וְאִישׁ כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ בִּשְׁגָגָה. וְכָתוּב (שם) וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ, וְיִשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ קֹדֶשׁ, מִשּׁוּם כָּךְ כָּל אֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַתְּחָלָה וְסִיּוּם שֶׁל הַכֹּל נִכְלָל בַּקֹּדֶשׁ. (א') וְחָכְמָה עֶלְיוֹנָה נִקְרֵאת קֹדֶשׁ, וְכַאֲשֶׁר מְאִירָה הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה הַזּוֹ, מְאִירָה חָכְמַת שְׁלֹמֹה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ה) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, שֶׁעוֹמֶדֶת הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּתָהּ, וַהֲרֵי בְּאַרְנוּ. וְכַאֲשֶׁר מִתְבָּרֶכֶת מֵהַיְסוֹד, כָּךְ קוֹרְאִים לָהּ – קֹדֶשׁ, שֶׁהִיא מְאִירָה בִּשְׁלֵמוּת. וְכַאֲשֶׁר לֹא מְאִירָה וְנִכְתֶּרֶת בִּשְׁלֵמוּתָהּ, קוֹרְאִים לָהּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְלֹא נִקְרֵאת קֹדֶשׁ כְּאוֹתוֹ שֶׁל מַעְלָה. וְכַאֲשֶׁר מִתְבָּרְכִים מִזֶּה הַיְסוֹד וּמֵינִיקָה לְכָל אֵלּוּ שֶׁל מַטָּה, נִקְרֵאת אֵם, כְּאוֹתָהּ שֶׁלְּמַעְלָה,

אִתְקְרֵי אֵם, כְּהַהִיא דִלְעֵילָא. וְקָרֵינָן לֵיהּ קֻדָּשִׁים. וּכְדֵין קָרֵינָן לֵיהּ קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים, דְּבֵיהּ כַּלָּה דִכְתִיב, (שיר השירים ד) אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה וְגוֹ'. מָאי לְבָנוֹן. דָּא עֵדֶן, דְּאִתְלַבֵּן מִכָּל סִטְרִין. וְעֵדֶן הָא יָדוּעַ לְגַבֵּי חַבְרַיָּיא.

תָּאנָא, כְּתִיב כִּי שֵׁם יְיָ' אֶקְרָא, מָאי כִּי שֵׁם יְיָ' אֶקְרָא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָא כְתִיב הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, הָבוּ גֹדֶל, דָּא גְדוּלָה, הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ, דָּא גְבוּרָה. כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט, דָּא תִפְאֶרֶת. אֵל אֱמוּנָה, דָּא נֶצַח. וְאֵין עָוֶל, דָּא הוֹד. צַדִּיק, דָּא יְסוֹד. וְיָשָׁר, דָּא צֶדֶק. הָא כֹלָּא שְׁמָא קַדִּישָׁא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִין כָּךְ כִּי שֵׁם יְיָ' אֶקְרָא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, שֵׁם יְיָ' מַמָּשׁ. וּמִשֶּׁה בְּהַהִיא שַׁעֲתָא גַּלֵּי לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. דִּכְתִיב, (דברים לא) בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם וְגוֹ'. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, הַהוּא

לשון הקודש

וְקוֹרְאִים לָהּ קֻדָּשִׁים. וְאָז קוֹרְאִים לָהּ קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים, שֶׁבּוֹ כַּלָּה, שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ד) אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה וְגוֹ'. מַהוּ לְבָנוֹן? זֶה עֵדֶן, שֶׁהִלְבִּין מִכָּל הַצְּדָדִים. וְעֵדֶן הֲרֵי יָדוּעַ אֵצֶל הַחֲבֵרִים.

לָמַדְנוּ, כָּתוּב כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא. מַהוּ כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲרֵי כָּתוּב הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, הָבוּ גֹדֶל – זוֹ גְדֻלָּה. הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ – זוֹ גְבוּרָה. כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט – זוֹ תִפְאֶרֶת. אֵל אֱמוּנָה – זֶה נֵצַח. וְאֵין עָוֶל – זֶה הוֹד. צַדִּיק – זֶה יְסוֹד. וְיָשָׁר – זֶה צֶדֶק. הֲרֵי הַכֹּל שֵׁם קָדוֹשׁ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוּם זֶה כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שֵׁם ה' מַמָּשׁ. וּמִשֶּׁה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה גִּלָּה לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב

זַכָּאָה דְּחָכְמְתָא עִלָּאָה בֵּיהּ, כַּד מָטֵי יוֹמָא לְאִסְתַּלְקָא מֵעָלְמָא, בָּעֵי לְגַלָּאָה הַהִיא חָכְמָתָא, לְאִינּוּן דִּי רוּחַ קַדִּישָׁא בֵּינַיְיהוּ. מְנָלָן. מִמֹּשֶׁה. דִּכְתִיב בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם. וּכְתִיב, (שם) וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְגוֹ'.

וְאִם לָאו, עָלֵיהּ כְּתִיב, (משלי ג) אַל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלָיו. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (משלי ד) כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם וְגוֹ'. (משלי ג) בִּהְיוֹת לְאֵל יָדְךָ לַעֲשׂוֹת. עַד לָא תִסְתַּלַּק מִן עָלְמָא, וְלָא אִתְיְיהִיב לָךְ רְשׁוּתָא לְגַלָּאָה.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, הַאי קְרָא אוֹלִיפְנָא מִנֵּיהּ חָכְמָתָא עִלָּאָה, וְהָכִי הוּא. אֲבָל סֵיפֵיהּ דִּקְרָא, מְקַשֵּׁר קִשְׁרָא דִּמְהֵימְנוּתָא, בְּמַאי דִּכְתִיב הוּא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא. כְּלוֹמַר הוּא כֹּלָּא. הוּא חַד בְּלָא פְּרוּדָא. דְּאִי תֵימָא כָּל חֲנֵי סַגִּיאִין אִינּוּן, חָזַר

לשון הקודש

(דברים לא) בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם וְגוֹ'. מִכָּאן לָמַדְנוּ, אוֹתוֹ צַדִּיק שֶׁחָכְמָה עֶלְיוֹנָה בוֹ, כַּאֲשֶׁר מַגִּיעַ יוֹמוֹ לְהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם, צָרִיךְ לְגַלּוֹת אוֹתָהּ הַחָכְמָה לְאֵלּוּ שֶׁרוּחַ קְדוֹשָׁה בֵּינֵיהֶם. מִנַּיִן לָנוּ? מִמֹּשֶׁה, שֶׁכָּתוּב בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם, וְכָתוּב (שם) וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְגוֹ'.

וְאִם לֹא, עָלָיו כָּתוּב, (משלי ג) אַל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלָיו. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ד) כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם וְגוֹ'. (משלי ג) בִּהְיוֹת לְאֵל יָדְךָ לַעֲשׂוֹת. טֶרֶם תִּסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, וְלֹא נִתְּנָה לְךָ רְשׁוּת לְגַלּוֹת.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, פָּסוּק זֶה לָמַדְנוּ מִמֶּנּוּ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה, וְכָךְ הוּא. אֲבָל סוֹף הַפָּסוּק מְקַשֵּׁר קֶשֶׁר שֶׁל הֶאֱמוּנָה בְּמַה שֶׁכָּתוּב הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא. כְּלוֹמַר, הוּא הַכֹּל, הוּא אֶחָד בְּלֹא

וְאָמַר הוּא, כֻּלְּהוּ סַלְקִין וּמִתְקַשְּׁרָן וּמִתְאַחֲדָן בְּחַד. וְכֹלָּא, הוּא הָיָה, וְהוּא הֹוֶה, וְהוּא יִהֶא. וְהוּא חַד. בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין. (עַל) עַד כֵּן מִתְקַטְּרִין מִלִּין, וּמִתְאַחֲדִין מִלִּין קַדִּישִׁין, דִּשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּקָרֵי לְמַלְכָּא, וְיִנְדַּע לְמִקְרֵי כַּדְקָא יָאוּת. וְאִי אִיהוּ קָרֵי וְלָא יְדַע לְמַאן קָרֵי, אִתְרְחִיק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִנֵּיהּ, דִּכְתִיב, (תהלים קמה) קָרוֹב יְיָ' לְכָל קֹרְאָיו וְגוֹ'. קָרוֹב יְיָ' לְכָל קֹרְאָיו, לְמַאן קָרוֹב. חָזַר וְאָמַר, לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת, וְכִי אִית מָאן דְּיִקְרֵי לֵיהּ בְּשִׁקְרָא. אָמַר רִבִּי אַבָּא אִין, הַהוּא מָאן דְּקָרֵי וְלָא יְדַע לְמַאן דְּקָרֵי. מְנָלָן. דִּכְתִיב לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת. מָאי בֶּאֱמֶת. בְּחוֹתָמָא דְגוּשְׁפַּנְקָא דְמַלְכָּא, דְּהוּא שְׁלִימוּ דְכֹלָּא.

לשון הקודש

פֵּרוּד. שֶׁאִם תֹּאמַר שֶׁכָּל אֵלּוּ רַבִּים הֵם – חָזַר וְאָמַר הוּא, כֻּלָּם עוֹלִים וּמִתְקַשְּׁרִים וּמִתְאַחֲדִים בְּאֶחָד. וְהַכֹּל – הוּא הָיָה, וְהוּא הֹוֶה, וְהוּא יִהְיֶה, וְהוּא אֶחָד. בָּרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. (על) עַד כָּאן מִתְקַשְּׁרִים דְּבָרִים וּמִתְאַחֲדִים דְּבָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. **אַשְׁרֵי** חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁקּוֹרֵא לַמֶּלֶךְ וְיוֹדֵעַ לִקְרֹא כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. וְאִם הוּא קוֹרֵא וְלֹא יוֹדֵעַ לְמִי קוֹרֵא, מִתְרַחֵק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמֶּנּוּ, שֶׁכָּתוּב (תהלים קמה) קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו וְגוֹ'. קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו, לְמִי קָרוֹב? חָזַר וְאָמַר, לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת. וְכִי יֵשׁ מִי שֶׁיִּקְרָא לוֹ בְּשֶׁקֶר? אָמַר רַבִּי אַבָּא, כֵּן, אוֹתוֹ מִי שֶׁקּוֹרֵא וְלֹא יוֹדֵעַ לְמִי קוֹרֵא. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת. מַהוּ בֶּאֱמֶת? בַּחֲתִימָה שֶׁל חוֹתֶמֶת הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא

הָדָא הוּא דִכְתִיב, (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. וּבְגִין כָּךְ לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֶהוּ בֶּאֱמֶת כְּתִיב. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמַאן דְּיָדַע אָרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא כְתִיב, (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ וְגוֹ'. וּכְתִיב (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְגוֹ'.

תַּנְיָא אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כָּל הֲנֵי תִקּוּנִין, וְכָל הֲנֵי מִלֵּי, לִמְחַצְּדֵי חַקְלָא אִתְמַסְרָן. וְתָנֵינָן, חַיָּיבִין כַּבְיָכוֹל עַבְדִין פְּגִימוּתָא לְעֵילָא. מַאי פְּגִימוּתָא. כְּמָה דִכְתִיב, שִׁחֵת לוֹ לֹא בָּנָיו (דף רצ"ז ע"ב) מוּמָם דְּהָא כָּל הֲנֵי תִקּוּנִין לָא מִשְׁתַּכְּחֵי כַּדְקָא יָאוּת. כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר, (ישעיה נט) וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן, וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר (שם) וַיִּלְבַּשׁ בִּגְדֵי נָקָם תִּלְבֹּשֶׁת. אֶלָּא אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה, בְּזִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל זַכָּאן. לֹא זָכוּ, וַיִּלְבַּשׁ בִּגְדֵי נָקָם וְגוֹ'.

לשון הקודש

שְׁלֵמוּת הַכֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ, לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֶהוּ בֶּאֱמֶת כָּתוּב. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁנִּכְנַס וְיָצָא לָדַעַת דְּרָכָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעַל זֶה כָּתוּב, (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ וְגוֹ'. וְכָתוּב (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְגוֹ'.

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים וְכָל אֵלּוּ הַדְּבָרִים נִמְסְרוּ לְקוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה. וְלָמַדְנוּ, רְשָׁעִים כִּבְיָכוֹל עוֹשִׂים פְּגָם לְמַעְלָה. אֵיזֶה פְּגָם? כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שִׁחֵת לוֹ לֹא בָּנָיו מוּמָם, שֶׁהֲרֵי כָּל אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים לֹא נִמְצָאִים כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר, (ישעיה נט) וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן, וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר, (שם) וַיִּלְבַּשׁ בִּגְדֵי נָקָם תִּלְבֹּשֶׁת. אֶלָּא אָמַר

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מָאי פְּגִימוּתָא. כְּמָה דְתָנֵינָן, דַּאֲבָהָן לָא מִסְתַּפְּקִין (ס"א מִסְתַּפְּקָן) לְאִתְבָּרְכָא מֵהַהוּא שַׁקְיוּ דְּנַחֲלָא. כָּל שֶׁכֵּן בְּנִין. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, שֵׁחֵת לוֹ לֹא בָּנָיו מוּמָם. מָאי לוֹ לֹא תְּרֵי זִמְנֵי. אֶלָּא חַד לְעֵילָא, וְחַד לְתַתָּא.

וְהַיְינוּ דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל זִמְנָא דְחַיָּיבַיָּא סְגִיאוּ בְּעָלְמָא, כַּבְיָכוֹל שְׁמָא קַדִּישָׁא לָא מִתְבָּרַךְ בְּעָלְמָא. וְכָל זִמְנָא דְחַיָּיבַיָּא לָא סְגִיאוּ בְּעָלְמָא, שְׁמָא קַדִּישָׁא מִתְבָּרַךְ בְּעָלְמָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קד) יִתַּמּוּ חַטָּאִים וְגוֹ', בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ' הַלְלוּיָהּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, מִקְרָא זֶה מַמָּשׁ הוּא, דִּכְתִיב שֵׁחֵת לוֹ לֹא בָּנָיו מוּמָם. מָאן גָּרִים לְחַבְּלוּתָא דָא. דּוֹר עִקֵּשׁ וּפִתַּלְתֹּל, בְּגִין דְּאִינּוּן חַיָּיבַיָּא וְדָרָא אִשְׁתְּכַח הָכִי.

לשון הקודש

רִבִּי יִצְחָק, וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה – בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל זַכָּאִים. לֹא זָכוּ – וַיִּלְבַּשׁ בִּגְדֵי נָקָם וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מָה הַפְּגָם? כְּמוֹ שֶׁלָּמַדְנוּ, שֶׁהָאָבוֹת לֹא מִסְתַּפְּקִים (מִסְתַּפְּקִים) לְהִתְבָּרֵךְ מֵאוֹתָהּ הַהַשְׁקָיָה שֶׁל הַנַּחַל, כָּל שֶׁכֵּן הַבָּנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שֵׁחֵת לוֹ לֹא בָּנָיו מוּמָם. מַהוּ לוֹ לֹא – שְׁתֵּי פְּעָמִים. אֶלָּא אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל זְמַן שֶׁהָרְשָׁעִים מִתְרַבִּים בָּעוֹלָם, כִּבְיָכוֹל שֵׁם הַקָּדוֹשׁ לֹא מִתְבָּרֵךְ בָּעוֹלָם. וְכָל זְמַן שֶׁהָרְשָׁעִים לֹא מִתְרַבִּים בָּעוֹלָם, שֵׁם הַקָּדוֹשׁ מִתְבָּרֵךְ בָּעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) יִתַּמּוּ חַטָּאִים וְגוֹ', בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה' הַלְלוּיָהּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, מִקְרָא זֶה מַמָּשׁ הוּא, שֶׁכָּתוּב שֵׁחֵת לוֹ לֹא בָּנָיו מוּמָם. מִי גּוֹרֵם לְמוּם זֶה? דּוֹר עִקֵּשׁ וּפִתַּלְתֹּל. מִשּׁוּם שֶׁאֵלּוּ הָרְשָׁעִים וְהַדּוֹר נִמְצָא כָּךְ.

בְּגִין כָּךְ בָּתַר דְּאָמַר מֹשֶׁה כָּל הֲנֵי מִלִּין, וְאַדְכַּר שְׁמָא קַדִּישָׁא כַּדְקָא יָאוּת, אָמַר וַדַּאי צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא, מִלָּה בְּתִקּוּנֵיהּ. אֲבָל שִׁחֵת לוֹ לֹא בָּנָיו מוּמָם. מָאי טַעְמָא הָכִי. מִשּׁוּם דְּאִינּוּן דּוֹר עִקֵּשׁ וּפִתַּלְתֹּל. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, לוֹ לֹא, כְּלוֹמַר לְגַרְמַיְיהוּ עַכְדִּין דָּא חַיָּיבִין, דְּגַרְמִין לְאִסְתַּלְקָא בִּרְכָאן מֵעָלְמָא. אָמַר רִבִּי אַבָּא, לוֹ לֹא, הָא אוֹקִימְנָא וְהָכִי הוּא. מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ. הַלְיָיֵ' תִּגְמְלוּ זֹאת, לְשַׁלָּמָא גְמוּל דָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל כָּל אִינּוּן טָבָאן דְּגָרִים לָךְ, וְעָבִיד לָקָבְלָךְ.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (ויקרא כו) **וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם וְגוֹ'. זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, עַל כָּל עַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, דְּאַף עַל גַּב דְּאַרְגִּיזוּ קָמֵי מָאֲרֵיהוֹן, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא בָעֵי לְשַׁבְקָא לוֹן.**

לשון הקודש

מִשּׁוּם זֶה, אַחַר שֶׁאָמַר מֹשֶׁה כָּל אֵלּוּ הַדְּבָרִים וְהִזְכִּיר הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, אָמַר, וַדַּאי צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא, דָּבָר כְּתִקּוּנוֹ. אֲבָל שִׁחֵת לוֹ לֹא בָּנָיו מוּמָם. מָה הַטַּעַם כָּךְ? מִשּׁוּם שֶׁהֵם דּוֹר עִקֵּשׁ וּפִתַּלְתֹּל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לוֹ לֹא, כְּלוֹמַר לְעַצְמָם עוֹשִׂים כָּךְ הָרְשָׁעִים, שֶׁגּוֹרְמִים לַבְּרָכוֹת לְהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, לוֹ לֹא, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ וְכָךְ הוּא. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? הַלְיָ' תִּגְמְלוּ זֹאת, לְשַׁלֵּם גְּמוּל זֶה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כָּל אֵלּוּ הַטּוֹבוֹת שֶׁגָּרַם לְךָ וְעָשָׂה עֲבוּרְךָ.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (ויקרא כו) **וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם וְגוֹ'. זַכָּאִים הֵם יִשְׂרָאֵל עַל כָּל אֻמּוֹת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהִרְגִּיזוּ לִפְנֵי אֲדוֹנָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא רוֹצֶה לַעֲזֹב

דִּבְכָל אֲתָר דְּגָלוּ בֵּינֵי עַמְמַיָּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם וְגוֹ'.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה חֲבִיבוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבֵּיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאַף עַל גַּב דְּגַרְמִין לְמִגְלֵי בֵּינֵי עַמְמַיָּא, שְׁכִינְתָּא לָא אִתְעֲדִיאַת מִנְּהוֹן לְעָלְמִין. דְּלָא תֵימָא דְּאִינּוּן בִּלְחוֹדַיְיהוּ בְּגָלוּתָא מִשְׁתַּכְּחִין. אֶלָּא וְאַף גַּם זֹאת עִמְּהוֹן מִשְׁתַּכְּחִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם וְגוֹ'.

לְמַלְכָּא דְּאַרְגִּיז עַל בְּרֵיהּ, גָּזַר עָלֵיהּ עוֹנְשָׁא לְאִתְרַחֲקָא מִנֵּיהּ, וּלְמֵיזַל לְאַרְעָא רְחִיקָא. שַׁמְעָה מַטְרוֹנִיתָא וְאָמְרָה, הוֹאִיל וּבְרִי אָזִיל לְאַרְעָא רְחִיקָא, וְשַׁדֵּי לֵיהּ מַלְכָּא מֵהֵיכָלֵיהּ, אֲנָא לָא אֶשְׁבּוֹק

לשון הקודש

אוֹתָם. שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁגָּלוּ בֵּין הָעַמִּים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמָּהֶם בַּגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם וְגוֹ'.

רִבִּי אַבָּא אָמַר, וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם. **בֹּא** רְאֵה כַּמָּה הַחֲבִיבוּת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלַפֵּי יִשְׂרָאֵל, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁגּוֹרְמִים לִגְלוֹת בֵּין הָעַמִּים, הַשְּׁכִינָה לֹא סָרָה מֵהֶם לְעוֹלָמִים. שֶׁלֹּא תֹאמַר שֶׁהֵם לְבַדָּם בַּגָּלוּת נִמְצָאִים, אֶלָּא – וְאַף גַּם זֹאת, עִמָּהֶם נִמְצָאִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם וְגוֹ'.

לְמֶלֶךְ שֶׁהִתְרַגֵּז עַל בְּנוֹ, גָּזַר עָלָיו עֹנֶשׁ לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ וְלָלֶכֶת לְאֶרֶץ רְחוֹקָה. שָׁמְעָה הַמַּלְכָּה וְאָמְרָה: הוֹאִיל וּבְנִי הוֹלֵךְ לְאֶרֶץ רְחוֹקָה וּמַשְׁלִיךְ אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ

לֵיהּ, אוֹ תַּרְוָוְנָא כַּחֲדָא נִיתּוּב לְהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא אוֹ תַּרְוָוְנָא כַּחֲדָא נֵיתִיב בְּאַרְעָא אַחֲרָא. לְזִמְנִין, פָּקִיד מַלְכָּא עַל מַטְרוֹנִיתָא, לָא אַשְׁכְּחָהּ. דַּהֲוָות אַזְלַת עִם בְּרֵיהּ, אָמַר, הוֹאִיל וּמַטְרוֹנִיתָא תַּמָּן, תַּרְוַוְיֵיהוּ יְתוּבוּן. וּבְזִמְנָא דְּפָקִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַטְרוֹנִיתָא, פָּקִיד לָהּ בְּקַדְמִיתָא, וּבְגִינָהּ פָּקִיד לִבְנוֹי.

הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות ו) **וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. מָאן גָּרִים דַּאֲנָא שְׁמַעְנָא עֲקַתְהוֹן. כַּבְיָכוֹל, מַטְרוֹנִיתָא. דִּדְכַרְנָא לָהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (שמות ו) **וָאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי. וּכְתִיב** (שמות ב) **וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ. וְכַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֵהָדַר לְיִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא, מַה כְתִיב.** (דברים ל) **וְשָׁב יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרִחֲמֶךָ, דָּא מַטְרוֹנִיתָא. וְעוֹד כְּתִיב,** (תהלים פה) **רָצִיתָ יְיָ אַרְצֶךָ שַׁבְתָּ שְׁבוּת יַעֲקֹב.**

לשון הקודש

מֵהֵיכָלוֹ, אֲנִי לֹא אֶעֱזֹב אוֹתוֹ. אוֹ שְׁנֵינוּ כְּאֶחָד נָשׁוּב לַהֵיכָל שֶׁל הַמֶּלֶךְ, אוֹ שְׁנֵינוּ כְּאֶחָד נֵשֵׁב בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת. לְעִתִּים פּוֹקֵד הַמֶּלֶךְ עַל הַמַּלְכָּה, וְלֹא מוֹצְאָהּ, שֶׁהָיְתָה הוֹלֶכֶת עִם בְּנוֹ. אָמַר: הוֹאִיל וְהַמַּלְכָּה שָׁם, שְׁנֵיהֶם יָשׁוּבוּ.

וּבִזְמַן שֶׁיִּפְקֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַמַּלְכָּה, פּוֹקֵד אוֹתָהּ בַּתְּחִלָּה, וּבִגְלָלָהּ פּוֹקֵד אֶת בָּנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ו) וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. מִי גּוֹרֵם שֶׁאֲנִי שׁוֹמֵעַ צָרָתָם? כִּבְיָכוֹל הַמַּלְכָּה. שֶׁאֲנִי זוֹכֵר אוֹתָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וָאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי. וְכָתוּב (שם ב) וַיִּזְכֹּר הָאֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ. וְכַאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַחֲזִיר אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת, מַה כָּתוּב? (דברים ל) וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרִחֲמֶךָ. זוֹ הַמַּלְכָּה. וְעוֹד כָּתוּב, (תהלים פה) רָצִיתָ ה' אַרְצֶךָ שַׁבְתָּ שְׁבוּת יַעֲקֹב.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הַלְּיֵ' תִּגְמְלוּ זֹאת, בְּגִין דְּאַתּוּן דּוֹר עִקֵּשׁ וּפְתַלְתֹּל, אַתּוּן הֲוֵיתוּן גָּרְמִין דְּתִגְלֵי זֹאת בְּגָלוּתָא. הַלְּיֵ' תִּגְמְלוּ זֹאת. דָּא הוּא גְּמוּל דְּעָבִיד עִמְּכוֹן, בְּכָל אִינּוּן נִימוּסִין דְּמִצְרַיִם, בְּכָל אִינּוּן אַתְוָון דְּעָבַד לְכוּ, דָּא הוּא גְּמוּל דְּאַתּוּן שָׁלְמִין לְהַאי זֹאת. מָאן גָּרַם לְכוֹן דָּא. בְּגִין דְּאַתּוּן עַם נָבָל וְלֹא חָכָם, וְלָא מִסְתַּכְּלִין בְּכָל אִינּוּן טָבָן דְּעָבַד לְכוּ עַד הַשְׁתָּא.

הַלְּיֵ' תִּגְמְלוּ זֹאת, דָּא שְׁכִינְתָּא. וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי, דְּתַנְיָנָן, הֵ"א דִּבְהִבָּרְאָם, (בראשית ב) זְעֵירָא. הֵ"א דִּבְהַלְּיֵ' רַבְּרְבָא. וְהָא אִתְּמַר דְּתַנְיָא, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הֵ"א דִּבְכָל אֲתָר קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִקְרֵי אֵם. וּתְרֵי עָלְמִין נִינְהוּ, דִּכְתִיב, (תהלים קו) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. וְהָא תָּנֵינָן בְּרָזָא דִקְרָא, (במדבר כח) בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת הַהִין.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַלְּה' תִּגְמְלוּ זֹאת, מִשּׁוּם שֶׁאַתֶּם דּוֹר עִקֵּשׁ וּפְתַלְתֹּל, אַתֶּם הֱיִיתֶם גּוֹרְמִים שֶׁתִּגָּלֶה זֹאת בַּגָּלוּת. הַלְּה' תִּגְמְלוּ זֹאת?! וְזֶהוּ הַגְּמוּל שֶׁעָשָׂה עִמָּכֶם בְּכָל אוֹתָם מוֹפְתִים שֶׁל מִצְרַיִם, בְּכָל אוֹתָם אוֹתוֹת שֶׁעָשָׂה לָכֶם, הֲזֶהוּ הַגְּמוּל שֶׁאַתֶּם מְשֻׁלְּמִים לָזֹאת הַזּוֹ?! מִי גָּרַם לָכֶם זֶה? מִשּׁוּם שֶׁאַתֶּם עַם נָבָל וְלֹא חָכָם, וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בְּכָל אוֹתָן טוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה לָכֶם עַד עַתָּה.

הַלְּה' תִּגְמְלוּ זֹאת – זוֹ הַשְּׁכִינָה. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ הַדְּבָרִים, שֶׁלָּמַדְנוּ, אוֹת הֵ"א שֶׁל בְּהִבָּרְאָם (בראשית ב) – קְטַנָּה. הֵ"א שֶׁבְּהַלְּה' – גְּדוֹלָה. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁלָּמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הֵ"א שֶׁבְּכָל מָקוֹם – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנִקְרֵאת אֵם. וּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת הֵם, שֶׁכָּתוּב (תהלים קו) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. וַהֲרֵי לָמַדְנוּ בְּסוֹד הַפָּסוּק, (במדבר

תַּנְיָא רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בְּכַמָּה אַתְרֵי אִסְתְּכַּלְנָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אַעְדֵּי (דף רח"צ ע"א) רְחִימוּתָא מִנַּיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, דִּבְכָל אֲתָר דְּאִינּוּן הָווּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּינַיְיהוּ. דִּכְתִיב, (ויקרא כו) לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכַלֹּתָם לְהָפֵר בְּרִיתִי אִתָּם. דַּיְיקָא אִתָּם, בֵּינַיְיהוּ עִמְּהוֹן לָא אַעְדֵּי מִנַּיְיהוּ לְעָלְמִין.

רִבִּי יִצְחָק הָוָה אָזִיל בְּאָרְחָא, וְפָגַע בֵּיהּ רִבִּי חִיָּיא, אָמַר לֵיהּ חֲמֵינָא (לְהוּ) בְּאַנְפָּךְ, דְּהָא בְּמָדוֹרָא דִשְׁכִינְתָּא מָדוֹרָךְ. מָאי כְּתִיב. (שמות ג) וָאֵרֵד לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם. וָאֵרֵד, אֵרֵד מִיבְעֵי לֵיהּ. וָאֵרֵד בְּקַדְמִיתָא. אֵימָתַי. כַּד נָחַת יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם. וְלָמָּה. לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם. דְּאִלְמָלֵא לָא הָוָה בֵּינַיְיהוּ, לָא יַכְלִין לְמִסְבַּל גָּלוּתָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים צא) עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֶחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ.

לשון הקודש

כח) בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעַת הַהִין.

לָמַדְנוּ, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת הִסְתַּכַּלְתִּי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא הֵסִיר אַהֲבָתוֹ מֵהֶם מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם הָיוּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּינֵיהֶם, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכַלֹּתָם לְהָפֵר בְּרִיתִי אִתָּם. אִתָּם דַּיְקָא, בֵּינֵיהֶם עִמָּהֶם, לֹא סָר מֵהֶם לְעוֹלָמִים.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה מְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ וּפָגַע בּוֹ רַבִּי חִיָּיא. אָמַר לוֹ, רוֹאֶה אֲנִי (אוֹתָם) בְּפָנֶיךָ שֶׁהֲרֵי בַּמָּדוֹר שֶׁל הַשְּׁכִינָה מְקוֹמְךָ. מַהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ג) וָאֵרֵד לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם? וָאֵרֵד?! אֵרֵד הָיָה צָרִיךְ לוֹ! וָאֵרֵד – בָּרִאשׁוֹנָה. מָתַי? כַּאֲשֶׁר יָרַד יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם. וְלָמָּה? לְהַצִּילוֹ מִיַּד

אָמַר לֵיהּ, וַדַּאי בְּכָל אֲתָר דְּיִשְׂרָאֵל שַׁרְיָין, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּינַיְיהוּ. וְכָל אֲתָר דְּחַכִּימֵי דָרָא אַזְלִין, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָזִיל עִמְּהוֹן, דִּכְתִיב, (שם) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ וְגוֹ'. מְנָלָן. דִּכְתִיב, (בראשית לב) וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וְגוֹ', וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה. הַשְׁתָּא נִשְׁתַּתֵּף כַּחֲדָא, וְנֵיזִיל בְּאָרְחָא, דְּהָא יְדַעְנָא דְּלְאַתָּר חַד אַזְלֵינָן, לְקַבְּלָא אַנְפּוֹי דִשְׁכִינְתָּא. אָמַר לֵיהּ, וַדַּאי. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, תָּנֵינָן, שְׁלוּחֵי מִצְוָה אֵינָן נִזּוֹקִין, לָא בַּהֲלִיכָתָן וְלָא בַּחֲזָרָתָן. וַאֲנָן לְאִתְחַזָּאָה קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַזְלֵינָן, וְלָא דָּחִילְנָא.

עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, אָמַר רִבִּי חִיָּיא, כְּתִיב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. הַשָּׁמַיִם, לְאַכְלְלָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהָאָרֶץ, לְאַכְלְלָא

לשון הקודש

מִצְרַיִם. שֶׁאִם לֹא הָיָה בֵּינֵיהֶם, לֹא יְכוֹלִים לִסְבֹּל הַגָּלוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צא) עִמּוֹ אָנֹכִי בְּצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ. **אָמַר** לוֹ, וַדַּאי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִמְצָאִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּינֵיהֶם. וְכָל מָקוֹם שֶׁחַכְמֵי הַדּוֹר הוֹלְכִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹלֵךְ עִמָּהֶם, שֶׁכָּתוּב (שם) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ וְגוֹ'. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (בראשית לב) וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וְגוֹ', וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה. עַתָּה נִשְׁתַּתֵּף כְּאֶחָד וְנֵלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, שֶׁהֲרֵי יָדַעְתִּי שֶׁלְּמָקוֹם אֶחָד אָנוּ הוֹלְכִים, לְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה. אָמַר לוֹ, בְּוַדַּאי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לָמַדְנוּ, שְׁלוּחֵי מִצְוָה אֵינָן נִזּוֹקִין, לֹא בַּהֲלִיכָתָן וְלֹא בַּחֲזָרָתָן. וַאֲנַחְנוּ לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָנוּ הוֹלְכִים, וְלֹא יֵרֵאִים.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כָּתוּב (שם ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. הַשָּׁמַיִם – לִכְלֹל אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל מַה דִּלְתַתָּא, אִינּוּן אִקְרוּן תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם מִנַּיְיהוּ.

אָמַר לֵיהּ אִי הָכִי מַהוּ בְּהִבָּרְאָם, וְאִתְּמַר בְּהּ' בְּרָאָם. אָמַר לֵיהּ כֹּלָּא חַד מִלָּה, כַּד שָׁמַיִם אִתְּחַבָּרוּ, הַאי ה' אַפִּיקַת תּוֹלְדוֹת, וְאִינּוּן אִקְרוּן תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. אָמַר לֵיהּ אִי הָכִי, בְּמַאי אוֹקִימְנָא בְּהּ' בְּרָאָם, בְּאַבְרָהָם. אָמַר לֵיהּ כֹּלָּא חַד מִלָּה הוּא, בְּאַבְרָהָם, הַיְינוּ הַשָּׁמַיִם, דְּמִתַּמָּן שַׁרְיָין לְאִתְּפַשְׁטָא. בְּהּ' בְּרָאָם, הַיְינוּ וְהָאָרֶץ, וְכֹלָּא חַד מִלָּה.

אָמַר לֵיהּ, וַדַּאי הָכִי הוּא, וְהָא אוֹלִיפְנָא, דִּכְתִיב, אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְתָנֵינָן, הָעוֹלָם הַזֶּה נִבְרָא בְּהּ', דִּכְתִיב בְּהִבָּרְאָם. וְהָעוֹלָם הַבָּא, נִבְרָא בְּי', דִּכְתִיב, (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. לְאַכְלְלָא הַשָּׁמַיִם. אֶת הַגָּן, לְאַכְלְלָא אֶת הָאָרֶץ.

לשון הקודש

וְהָאָרֶץ – לִכְלֹל אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכָל מַה שֶּׁלְּמַטָּה, אֵלּוּ נִקְרָאִים תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם, מֵהֶם.

אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, מַהוּ בְּהִבָּרְאָם, וְנֶאֱמַר בְּהּ' בְּרָאָם? אָמַר לוֹ, הַכֹּל דָּבָר אֶחָד. כַּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הִתְחַבְּרוּ, ה' הַזּוֹ הוֹצִיאָה תּוֹלְדוֹת, וְהֵם נִקְרְאוּ תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, בַּמֶּה בֵּאַרְנוּ בְּהּ' בְּרָאָם – בְּאַבְרָהָם? אָמַר לוֹ, הַכֹּל דָּבָר אֶחָד הוּא. בְּאַבְרָהָם – אֵלּוּ הַשָּׁמַיִם, שֶׁמִּשָּׁם מַתְחִילִים לְהִתְפַּשֵּׁט. בְּהּ' בְּרָאָם, וְזֶהוּ וְהָאָרֶץ, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּךְ הוּא, וַהֲרֵי לָמַדְנוּ, שֶׁכָּתוּב אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְלָמַדְנוּ, הָעוֹלָם הַזֶּה נִבְרָא בְּהּ', שֶׁכָּתוּב בְּהִבָּרְאָם. וְהָעוֹלָם הַבָּא נִבְרָא בְּי', שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן – לִכְלֹל הַשָּׁמַיִם. אֶת

וְהָא אוֹקִימְנָא, דִּכְתִיב, (שיר השירים ד) **מַעְיַן גַּנִּים, דָּא הִיא הַשָּׁמַיִם, בְּאֵר מַיִם חַיִּים, דִּכְתִיב,** (בראשית כו) **וַיִּכְרוּ שָׁם עַבְדֵי יִצְחָק בְּאֵר, דִּכְתִיב** (שם) **וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם וַיַּחְפֹּר בְּאֵר אַחֶרֶת וְגוֹ'. וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן, דְּאִינוּן מִתְעַטְּרִין לְעֵילָא, וְסַלְקִין בְּרֵישָׁא דְמַלְכָּא. דִּכְתִיב,** (תהלים קח) **כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ.**

מִן לְבָנוֹן, מִתַּמָּן נָפְקִין לְבִינָה. וְנָגִיד וְאִתְמְשַׁךְ לְכָל זְוָיִין, עַד דְּנַגְדִּין אִינּוּן מַבּוּעִין, וְנַחְתִּין לְאִתְכַּנְּשָׁא לְאַתָּר דְּאִקְרֵי יַמָּא רַבָּא. דִּכְתִיב, (קהלת א) **כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגוֹ'. וּכְתִיב,** (ישעיה נא) **הַבִּיטוּ אֶל צוּר חֻצַּבְתֶּם וְגוֹ'. לְבָתָר כְּתִיב,** (שיר השירים ד) **גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַּלָּה וְגוֹ'. וּמִכָּאן, נְפִיקוּ תּוֹלְדוֹת לְכוֹלָּא. דִּכְתִיב, בְּהִבָּרְאָם, בְּה' בְּרָאָם מַמָּשׁ, בְּאַבְרָהָם. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וַאֲפִילוּ בְּיַעֲקֹב מַמָּשׁ. וְכוֹלָּא חַד מִלָּה.**

לשון הקודש

הַגָּן – לִכְלֹל אֶת הָאָרֶץ.

וַחֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ד) מַעְיַן גַּנִּים, זֶהוּ הַשָּׁמַיִם, בְּאֵר מַיִם חַיִּים, שֶׁכָּתוּב (בראשית כו) וַיִּכְרוּ שָׁם עַבְדֵי יִצְחָק בְּאֵר, שֶׁכָּתוּב (שם) וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם וַיַּחְפֹּר בְּאֵר אַחֶרֶת וְגוֹ'. וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן, שֶׁאֵלּוּ מִתְקַשְּׁטִים לְמַעְלָה וְעוֹלִים בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּתוּב (תהלים קח) כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ.

מִן לְבָנוֹן – מִשָּׁם יוֹצְאִים לְבִינָה. וְנִמְשָׁךְ וּמִתְפַּשֵּׁט לְכָל הַקְּצָווֹת, עַד שֶׁנִּמְשָׁכִים אֵלּוּ הַמְּקוֹרוֹת וְיוֹרְדִים לְהִתְכַּנֵּס לְמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא הַיָּם הַגָּדוֹל, שֶׁכָּתוּב (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגוֹ'. וְכָתוּב (ישעיה נא) הַבִּיטוּ אֶל צוּר חֻצַּבְתֶּם וְגוֹ'. וְאַחַר כָּךְ כָּתוּב, (שיר השירים ד) גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַּלָּה וְגוֹ'. וּמִכָּאן יָצְאוּ תּוֹלְדוֹת לְכֻלָּם, שֶׁכָּתוּב בְּהִבָּרְאָם, בְּה' בְּרָאָם מַמָּשׁ, בְּאַבְרָהָם. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וַאֲפִלּוּ בְּיַעֲקֹב מַמָּשׁ. וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כַּד אֲנָן יָתְבִין לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, כֹּלָּא אִתְמַר קַמֵּיהּ בְּאִתְגַּלְיָא, וְלָא אִצְטְרִיכְנָא לְכָל הַאי. אָמַר לֵיהּ, לָאו רִבִּי שִׁמְעוֹן כִּשְׁאַר בְּנֵי נָשָׁא, דְּכֻלְּהוּ קַמֵּיהּ, כִּשְׁאַר נְבִיאֵי לְקַמֵּי מֹשֶׁה. עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, אָמַר רִבִּי חִיָּיא, כְּתִיב, (ישעיה מט) הֲתִשְׁכַּח אִשָּׁה עוּלָּהּ מֵרַחֵם בֶּן בִּטְנָהּ וְגוֹ'. הַאי קְרָא אוֹקְמוּהָ, וְהָכָא מָאי קָא מַיְירֵי. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אִי בְּקִטּוּרָא דְּחַבְרַיָּיא, סְמִיכָא לָא אַסְמַכְנָא, אֲנָן מַה נֵימָא.

אָמַר לֵיהּ, דְּהָא קָלָא דְּרִמְיָזָא חַד, שְׁמַעְנָא יוֹמָא חַד, כַּד הָוָה אָזִילְנָא בְּאָרְחָא, וְלָא יְדַעְנָא מָאן אָמַר, וְלָא יְדַעְנָא מִלָּה.

וְתָא חָזֵי, שִׁבְעָה יוֹמִין הֲווֹ דַּחֲלִישְׁנָא עַל דָּא, וְלָא טַעִימְנָא מִדִּי. וְהַשְׁתָּא אָזִלְנָא לְגַבֵּיהּ דְּבוּצִינָא קַדִּישָׁא, דְּלֵימָא לִי דִּילְמָא אִדְכַּר. אָמַר לֵיהּ, דִּילְמָא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כַּאֲשֶׁר אָנוּ יוֹשְׁבִים לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַכֹּל נֶאֱמַר לְפָנָיו בְּגִלּוּי וְלֹא הִצְטָרַכְנוּ לְכָל זֶה. אָמַר לוֹ, אֵין רַבִּי שִׁמְעוֹן כִּשְׁאָר בְּנֵי אָדָם, שֶׁכֻּלָּם לְפָנָיו כְּמוֹ שְׁאָר הַנְּבִיאִים כְּלַפֵּי מֹשֶׁה. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כָּתוּב (ישעיה מט) הֲתִשְׁכַּח אִשָּׁה עוּלָּהּ מֵרַחֵם בֶּן בִּטְנָהּ וְגוֹ'. פָּסוּק זֶה בֵּאֲרוּהוּ, וְכָאן מַה הוּא עוֹסֵק? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם בַּקֶּשֶׁר שֶׁל הַחֲבֵרִים, סְמִיכָה לֹא נִסְמַכְתִּי, אָנוּ מַה נֹּאמַר?

אָמַר לוֹ, שֶׁהֲרֵי קוֹל שֶׁל רֶמֶז אֶחָד שָׁמַעְתִּי יוֹם אֶחָד כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, וְלֹא יָדַעְתִּי מִי אָמַר, וְלֹא יָדַעְתִּי דָּבָר.

וּבָא רְאֵה, שִׁבְעָה יָמִים הָיוּ שֶׁנֶּחֱלַשְׁתִּי עַל זֶה וְלֹא טָעַמְתִּי דָּבָר, וְעַתָּה הוֹלֵךְ אֲנִי אֵצֶל הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיֹּאמַר לִי, שֶׁמָּא אֶזְכֹּר. אָמַר לוֹ, שֶׁמָּא אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁהָיָה

הַהוּא יוֹמָא דְּהַוָּה אָזִיל רִבִּי אֶלְעָזָר לְגַבֵּיהּ דְּחָמוּי, וְהַהוּא יוֹמָא אֲזִילְנָא עִמֵּיהּ, וְהָא אַדְכַּרְנָא מִלָּה.

תָּא חֲזֵי, הָכִי אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר מִשְּׁמֵיהּ דַּאֲבוּי, אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִיּוֹמָא דְּנָפְלְנָא בְּגָלוּתָא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁבִיק לָן בְּגָלוּתָא, וְאַנְשֵׁי לָן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה מט) וַתֹּאמֶר צִיּוֹן עֲזָבַנִי יְיָ' וַיְיָ' שְׁכֵחָנִי. אָמְרָה שְׁכִינְתָּא, הֲתִשְׁכַּח אִשָּׁה עוּלָּה, וְכִי יִשְׂרָאֵל דְּאִקְרוּן בְּנִין, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ' אֱלֹהֵיכֶם. מְרַחֵם בֶּן (דף רח"צ ע"ב) בִּטְנָהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ירמיה ב) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת. גַּם אֵלֶּה תִשְׁכַּחְנָה, דִּכְתִיב, (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְאָנֹכִי לֹא אֶשְׁכָּחֵךְ, מִכָּאן, דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שָׁבִיק לוֹן לְיִשְׂרָאֵל לְעָלְמִין.

לשון הקודש

הוֹלֵךְ רַבִּי אֶלְעָזָר אֵצֶל חָמִיו, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הָלַכְתִּי עִמּוֹ, וְהִנֵּה נִזְכַּרְתִּי בַּדָּבָר.

בֹּא רְאֵה, כָּךְ אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִשְּׁמוֹ שֶׁל אָבִיו, אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מִיּוֹם שֶׁנָּפַלְנוּ בַּגָּלוּת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָזַב אוֹתָנוּ בַּגָּלוּת וְשָׁכַח אוֹתָנוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מט) וַתֹּאמֶר צִיּוֹן עֲזָבַנִי ה' וַה' שְׁכֵחָנִי. אָמְרָה הַשְּׁכִינָה: הֲתִשְׁכַּח אִשָּׁה עוּלָּה?! וְכִי יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים בָּנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם, מְרַחֵם בֶּן בִּטְנָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ב) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת, גַּם אֵלֶּה תִשְׁכַּחְנָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ?! וְאָנֹכִי לֹא אֶשְׁכָּחֵךְ. מִכָּאן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא עוֹזֵב אוֹתָם אֶת יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָמִים.

תּוּ אָמַר, הֲתִשְׁכַּח אִשָּׁה עוּלָּה מֵרַחֵם בֶּן בִּטְנָהּ. דָּא הוּא רָזָא עִלָּאָה דְּאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָא מִלִּין אִלֵּין בִּשְׁמֵיהּ אֲחִידָן. כְּמָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אַנְשֵׁי שְׁמֵיהּ, דְּהָא הוּא כֹּלָּא, כַּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אַנְשֵׁי לוֹן לְיִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן אֲחִידָן בִּשְׁמֵיהּ מַמָּשׁ. אִתְּרְגִּישׁ רִבִּי חִיָּיא, אָמַר וַדַּאי דָּא הִיא מִלָּה. בְּרִיךְ יְהֵא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאַעְרַעְנָא לָךְ, וְיָדַעְנָא מִלָּה. וְיָדַעְנָא מָאן הַהוּא דְּשָׁמַעְנָא מִנֵּיהּ.

וְתָא חֲזֵי, דְּהַהוּא יוֹמָא דְּרָהִיטְנָא אַרְבַּע מִילֵּי, וְלָא אַשְׁכַּחְנָא מָאן הָוָה. אָמַר לֵיהּ, בְּגִין דְּעָאלְנָא בְּחַד מְעַרְתָּא דְּרִבִּי אֶלְעָזָר נָפִישׁ שַׁעֲתָא חָדָא. קָרֵי עָלֵיהּ רִבִּי חִיָּיא הֲנֵי קְרָאֵי, (ישעיה נח) אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וְגוֹ'. אָז תִּקְרָא וַיְיָ' יַעֲנֶה וְגוֹ' אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ' וְגוֹ'.

לשון הקודש

עוֹד אָמַר, הֲתִשְׁכַּח אִשָּׁה עוּלָּה מֵרַחֵם בֶּן בִּטְנָהּ. זֶהוּ סוֹד עֶלְיוֹן שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הִנֵּה דְּבָרִים אֵלּוּ בִּשְׁמוֹ אֲחוּזִים. כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא שׁוֹכֵחַ שְׁמוֹ שֶׁהֲרֵי הוּא הַכֹּל – כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא שׁוֹכֵחַ אוֹתָם אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם אֲחוּזִים בִּשְׁמוֹ מַמָּשׁ. הִתְרַגֵּשׁ רַבִּי חִיָּיא, אָמַר, וַדַּאי זֶהוּ דְּבַר חִדּוּשׁ. בָּרוּךְ יִהְיֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנִּפְגַּשְׁתִּי בְּךָ וְיָדַעְתִּי דָּבָר, וְיָדַעְתִּי מִי אוֹתוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ.

וּבָא רְאֵה, שֶׁאוֹתוֹ יוֹם שֶׁרַצְתִּי אַרְבָּעָה מִילִּין, וְלֹא מָצָאתִי מִי הָיָה. אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁנִּכְנַסְתִּי בִּמְעָרָה אַחַת שֶׁרַבִּי אֶלְעָזָר נָח שָׁעָה אַחַת. קָרָא עָלָיו רַבִּי חִיָּיא אֵלּוּ הַפְּסוּקִים, (ישעיה נח) אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וְגוֹ'. אָז תִּקְרָא וַה' יַעֲנֶה וְגוֹ', אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' וְגוֹ'.

זְכֹר יְמוֹת עוֹלָם בִּינוּ שְׁנוֹת דֹּר וָדֹר וְגוֹ'. (דברים לב) **זְכֹר** יְמוֹת עוֹלָם, רִבִּי אַבָּא אָמַר, מָאן יְמוֹת עוֹלָם. אִינּוּן שִׁיתָּא יוֹמִין, דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא בְּהוּ. דִּכְתִיב, (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ' וְגוֹ'. שֵׁשֶׁת יָמִים, וְלָא בְּשֵׁשֶׁת יָמִים, וְהָא אוֹקִימְנָא. בִּינוּ שְׁנוֹת דֹּר וָדֹר. כְּלוֹמַר, אִינּוּן יְמוֹת עוֹלָם, יָדְעוּ וְיִשְׁתְּמוֹדְעוּ כָּל אִינּוּן שְׁנִין וְיוֹמִין, וְכָל דָּרָא וְדָרָא, עַד דָּרָא דָא דְּאַתּוּן קַיְימִין.

שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֵּדְךָ, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, הֲלֹא הוּא אָבִיךָ קָנֶךָ. וְיַגֵּדְךָ, וְהוּא יְגַלֶּה עוּמְקָא דְּחָכְמְתָא. וּמַאי הִיא. אֶלָּא כַּד אִינּוּן שִׁיתָּא יוֹמִין שַׁכְלִילוּ עָלְמָא, לָא שַׁכְלִילוּ לֵיהּ, אֶלָּא בְּגִינָךְ, דְּתֵיתֵי אַנְתְּ וּתְקַיֵּים אוֹרַיְיתָא. דְּתָנֵינָן, כָּל מַה דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל תְּנַאי עָבַד, דְּכַד יֵיתוּן

לשון הקודש

(דברים לג) זְכֹר יְמוֹת עוֹלָם בִּינוּ שְׁנוֹת דֹּר וָדוֹר וְגוֹ'. זְכֹר יְמוֹת עוֹלָם. רַבִּי אַבָּא אָמַר, מִי אֵלּוּ יְמוֹת עוֹלָם? אֵלּוּ שִׁשָּׁה יָמִים שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָעוֹלָם בָּהֶם, שֶׁכָּתוּב (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' וְגוֹ'. שֵׁשֶׁת יָמִים, וְלֹא בְּשֵׁשֶׁת יָמִים, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. בִּינוּ שְׁנוֹת דֹּר וָדֹר. כְּלוֹמַר, אֵלּוּ יְמוֹת עוֹלָם, יֵדְעוּ וְיִתְוַדְּעוּ כָּל אֵלּוּ הַשָּׁנִים וְהַיָּמִים וְכָל דּוֹר וָדוֹר, עַד דּוֹר זֶה שֶׁאַתֶּם עוֹמְדִים בּוֹ.

שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֵּדְךָ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הֲלֹא הוּא אָבִיךָ קָנֶךָ. וְיַגֵּדְךָ, וְהוּא יְגַלֶּה עֹמֶק הַחָכְמָה. וּמַה הִיא? אֶלָּא כַּאֲשֶׁר שִׁשָּׁה יָמִים אֵלּוּ בָּנוּ אֶת הָעוֹלָם, לֹא בָּנוּ אוֹתוֹ אֶלָּא בִּגְלָלֶךָ, שֶׁתָּבֹא אַתָּה וּתְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה. שֶׁלָּמַדְנוּ, כָּל מַה שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – עַל תְּנַאי עָשָׂה, שֶׁכַּאֲשֶׁר יָבֹאוּ

יִשְׂרָאֵל, אִי יְקַבְּלוּן אוֹרַיְיתָא יָאוּת, וְאִי לָא דְּיִהְדַּר לֵיהּ לְתֹהוּ וָבֹהוּ. וּבְגִין כָּךְ, אִינּוּן יְמוֹת עוֹלָם יָדְעוּ וְאִשְׁתְּמוֹדְעָן כֹּלָּא.

וְהָא תָּנֵינָן, הַנְהוּ עַנְפֵּי דְּאִילָנָא, הֵיךְ מִתְאַחֲדָן בְּגוֹ אִילָנָא, וְהָא אוֹקִימְנָא, כְּדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרֵר לוֹן, לְמִמָּנָן תְּרִיסִין, עַל שְׁאַר עַמִּין, וְאַתּוּן מַה כְּתִיב. כִּי חֵלֶק יְיָ' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ, דְּלָא יָהַב לְהוּ לְרַבְרְבָא, וְלָא לְמַלְאָכָא, וְלָא לְמִמָּנָא אַחֲרָא, וְהַאי עַמָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָסַב לְחוּלָקֵיהּ.

בְּאָן אֲתָר אַשְׁכַּח לֵיהּ. יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתֹהוּ יְלֵל יְשִׁמֹן וְגוֹ'. דִּכְתִיב, (יהושע כד) תֶּרַח אֲבִי אַבְרָהָם וְגוֹ'. וָאֶקַּח אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם וְגוֹ'. וּמֵהָכָא דָּבַר לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, וְלָא אִתְפְּרַשׁ מִנַּיְיהוּ, וְדָבַר לְהוּ בְּרַחֲמֵי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ וְגוֹ'.

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל, אִם יְקַבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה – מוּטָב, וְאִם לֹא – שֶׁיַּחֲזִירֵהוּ לְתֹהוּ וָבֹהוּ. וּמִשּׁוּם זֶה, אֵלּוּ יְמוֹת עוֹלָם יוֹדְעִים וּמְבִינִים הַכֹּל. **וַהֲרֵי** לָמַדְנוּ, אֵלּוּ עַנְפֵי הָאִילָן אֵיךְ נֶאֱחָזִים בְּתוֹךְ הָאִילָן? וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, שֶׁכַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּרֵר לָהֶם לִמְמֻנֵּי הַמָּגִנִּים עַל שְׁאָר הָאֻמּוֹת, וְאַתֶּם מַה כָּתוּב? כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ. שֶׁלֹּא נָתַן אוֹתָם לְשַׂר, וְלֹא לְמַלְאָךְ, וְלֹא לִמְמֻנֶּה אַחֵר, וְזֶה הָעָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָטַל לְחֶלְקוֹ.

בְּאֵיזֶה מָקוֹם מָצָא אוֹתוֹ? יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתֹהוּ יְלֵל יְשִׁמֹן וְגוֹ'. שֶׁכָּתוּב (יהושע כד) תֶּרַח אֲבִי אַבְרָהָם וְגוֹ', וָאֶקַּח אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם וְגוֹ'. וּמִכָּאן מַנְהִיג אוֹתָם אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְלֹא

כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ. (דברים לב) אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, לָא אַשְׁכַּחְנָא מָאן דְּחָיִים עַל בְּנוֹי, כְּהַאי נִשְׁרָא. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, כְּתִיב, (יחזקאל א) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל. נֶשֶׁר בְּאָן דּוּכְתֵּיהּ. בַּאֲתָר דְּיַעֲקֹב קָאִים. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ל) דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. בְּהַהוּא אֲתָר מַמָּשׁ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּאִיהוּ רַחֲמֵי עַל בְּנוֹי, וְדִינָא לְגַבֵּי אַחֲרָנִין. כַּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דָּבַר לִבְנוֹי כְּנֶשֶׁר דָּא.

מַה כְּתִיב יְיָ' בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר. הוּא בִּלְחוֹדוֹי, דִכְתִיב, (שמות יג) וַיְיָ' הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם וְגוֹ'. וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, דְּלָא דָּבַר לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל לָא מִלְּאָכָא, וְלָא מְמָנָא אַחֲרָא, דְּאִינּוּן אִקְרוּן אֵל נֵכָר. וְדָא הוּא דְאָמַר מֹשֶׁה, (שמות לג) אִם אֵין פָּנֶיךָ הוֹלְכִים אַל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, יְיָ' בָּדָד יַנְחֶנּוּ.

לשון הקודש

נִפְרָד מֵהֶם וּמַנְהִיג אוֹתָם בְּרַחֲמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לב) כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ וְגוֹ'.

כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, לֹא מָצָאנוּ מִי שֶׁמְּרַחֵם עַל בָּנָיו כַּנֶּשֶׁר הַזֶּה. וְעַל זֶה לָמַדְנוּ, כָּתוּב (יחזקאל א) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל. הַנֶּשֶׁר, הֵיכָן מְקוֹמוֹ? בְּמָקוֹם שֶׁיַּעֲקֹב עוֹמֵד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ל) דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. בְּאוֹתוֹ מָקוֹם מַמָּשׁ. מַה טַּעְמוֹ? מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְרַחֵם עַל בָּנָיו, וּבְדִין עִם אֲחֵרִים. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַנְהִיג אֶת בָּנָיו כְּנֶשֶׁר זֶה.

מַה כָּתוּב? ה' בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר. הוּא בִּלְבַדּוֹ, שֶׁכָּתוּב (שמות יג) וַה' הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם וְגוֹ'. וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, שֶׁלֹּא הִנְהִיג לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל לֹא מַלְאָךְ, וְלֹא מְמֻנֶּה אַחֵר, שֶׁהֵם נִקְרָאִים אֵל נֵכָר. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר מֹשֶׁה, (שמות לג) אִם אֵין פָּנֶיךָ

הוּא בִּלְחוֹדוֹי, וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּבַר עִמְּהוֹן, (בְּיִשְׂרָאֵל) הָכִי עָלַיְיהוּ כְּתִיב, (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ, וּכְתִיב, (שמואל א יב) כִּי לֹא יִטֹּשׁ יְיָ' אֶת עַמּוֹ וְגוֹ'. מַאי טַעְמָא לֹא יִטֹּשׁ ה' אֶת עַמּוֹ. בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל, בְּגִין דְּהַאי בְּהַאי אִתְדְּבַק. וְעַל דָּא לָא יִשְׁבּוֹק לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּבְכָל אֲתָר דְּאִינוּן שַׁרְיָין, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִמְּהוֹן כְּמָה דְאוֹקִימְנָא.

לוֹ חָכְמוּ יַשְׂכִּילוּ זֹאת. (דברים לב) אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כָּל הֲנֵי קְרָאֵי דְּהָכָא, תּוֹכָחֵי אִינוּן, דְּאוֹכַח לְהוּ מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, בַּר הַהוּא שְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּגַלֵּי בְּשִׁירוּתָא דְּמִלּוֹי. אָמַר רִבִּי אַבָּא, וַאֲפִילוּ מַה דְּאוֹכַח לְיִשְׂרָאֵל, בִּכְלָלָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא הוּא, דְּלֵית מִלָּה בְּאוֹרַיְיתָא

לשון הקודש

הֹלְכִים אַל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב ה' בָּדָד יַנְחֶנּוּ. הוּא בִּלְבַדּוֹ, וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר.

אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְנַהֵג אִתָּם (בְּיִשְׂרָאֵל) כָּךְ, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ, וְכָתוּב (שמואל–א יב) כִּי לֹא יִטֹּשׁ ה' עַמּוֹ וְגוֹ'. מָה הַטַּעַם לֹא יִטֹּשׁ ה' אֶת עַמּוֹ? בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל, מִשּׁוּם שֶׁזֶּה בָּזֶה נִדְבָּק. וְעַל זֶה לֹא יַעֲזֹב אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם נִמְצָאִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

לוֹ חָכְמוּ יַשְׂכִּילוּ זֹאת (דברים לב). אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּל אֵלּוּ הַפְּסוּקִים שֶׁכָּאן תּוֹכָחוֹת הֵם שֶׁהוֹכִיחַ אוֹתָם מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, חוּץ מֵאוֹתוֹ שֵׁם קָדוֹשׁ שֶׁגִּלָּה בִּתְחִלַּת דְּבָרָיו. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וַאֲפִלּוּ מַה שֶׁהוֹכִיחַ לְיִשְׂרָאֵל הוּא בִּכְלַל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁאֵין

דְּנָפִיק מִכְּלָלָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא. דְּאוֹרַיְיתָא כֻּלָּא שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִינּוּן.

וְהָנֵי קְרָאֵי יְדִיעָאן אִינּוּן. אֲבָל בְּגִין דִּשְׁמָא (דף רצ"ט ע"א) דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָשִׁים בְּהַאי פַּרְשְׁתָּא, אִצְטְרִיכְנָא עַד הַשְׁתָּא. וְהָכָא הָא כְתִיב, לוֹ חָכְמוּ יַשְׂכִּילוּ זֹאת, זֹאת וַדַּאי, וְהָא בְּכַמָּה אֲתָר אוֹקִימְנָא הַאי, דְּאִי יִשְׂרָאֵל יִנְדְּעוּן הַאי, אֵיךְ זֹאת אֲחִידָא בְּדִינּוֹי לְאִתְפְּרָעָא מִן חַיָּיבַיָּא, יָבִינוּ לְאַחֲרִיתָם, וְיִסְתָּמְרוּ לְמֶהֱוֵי בָּהּ. כְּמָה דִּכְתִיב, (איוב כ) וְאֶרֶץ מִתְקוֹמְמָה לוֹ.

דָּבָר אַחֵר לוֹ חָכְמוּ יַשְׂכִּילוּ זֹאת. דְּאִיהִי מִתְקַשְׁרָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, כַּד נַטְרִין פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, וְיַתְבִּין עִמָּהּ בִּשְׁלָם, יִנְדְּעוּן דְּסַיְיעָתָא דְּהַאי זֹאת עִמְּהוֹן, לְאִתְפְּרָעָא מִשַּׂנְאֵיהוֹן. וְיִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן זְעִירִין בֵּינֵי עַמְמַיָּא, יִנְדְּעוּן, אֵיכָה יִרְדּוֹף אֶחָד אֶלֶף וּשְׁנַיִם

לשון הקודש

דָּבָר בַּתּוֹרָה שֶׁיּוֹצֵא מִכְּלַל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵם.

וְאֵלּוּ הַפְּסוּקִים יְדוּעִים הֵם. אֲבָל מִשּׁוּם שֶׁשְּׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָשׁוּם בְּפָרָשָׁה זוֹ, הָיִיתִי צָרִיךְ עַד עַתָּה. וְכָאן הֲרֵי כָּתוּב, לוֹ חָכְמוּ יַשְׂכִּילוּ זֹאת, זֹאת וַדַּאי. וַהֲרֵי בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בֵּאַרְנוּ זֹאת, שֶׁאִם יִשְׂרָאֵל יֵדְעוּ אֶת זֶה אֵיךְ זֹאת אֲחוּזָה בְּדִינָיהָ לְהִפָּרַע מִן הָרְשָׁעִים – יָבִינוּ לְאַחֲרִיתָם, וְיִשְׁתַּמְּרוּ לִהְיוֹת בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב כ) וְאֶרֶץ מִתְקוֹמָמָה לוֹ.

דָּבָר אַחֵר לוֹ חָכְמוּ יַשְׂכִּילוּ זֹאת – שֶׁהִיא קְשׁוּרָה בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל. כַּאֲשֶׁר שׁוֹמְרִים מִצְוֹות הַתּוֹרָה וְיוֹשְׁבִים עִמָּהּ בְּשָׁלוֹם, יֵדְעוּ שֶׁעֶזְרָה שֶׁל זֹאת הַזּוֹ עִמָּהֶם, לְהִפָּרַע

יָנִיסוּ רְבָבָה. וּמַאן גָּרִים לְהוּ. הַאי זֹאת, דְּהַוָּה בְּהוּ בִּשְׁלָם, כַּד עַבְדִּין פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא. וּלְעָלְמִין לָא אִתְעָדֵי מִנַּיְיהוּ, לְמֶעְבַּד לְהוּ נוּקְמִין.

אִם לֹא כִּי צוּרָם מְכָרָם וַיְיָ' הִסְגִּירָם. (דברים לב) מָאי טַעְמָא כִּי צוּרָם מְכָרָם. בְּגִין צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי, דְּתִקּוּנִין לָא שָׁרָאן כַּדְקָא יָאוּת בְּאַתְרַיְיהוּ. אִם לֹא כִּי צוּרָם מְכָרָם. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה דָּא אַבְרָהָם, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, דְּאָמַר אַבְרָהָם יִתְחַיְּיבוּן יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, וְלָא יֵיעָלוּן בַּגֵּיהִנָּם דִּתְרֵין אִלֵּין גָּלוּתָא וְגֵיהִנָּם, לָא יִסְבְּלוּן יִשְׂרָאֵל. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתְּכַם עַל יְדוֹי, דְּכָל זִמְנָא דִּי יְחוּבוּן יִשְׂרָאֵל, יִפְּלוּן בְּגָלוּתָא, וְיִשְׁתַּעְבְּדוּן בְּהוּ שַׂנְאֵיהוֹן. וּבְגִין כָּךְ, צוּרָם מְכָרָם וַדַּאי, וַיְיָ' הִסְגִּירָם, וְאִסְתְּכַם עַל יְדוֹי.

לשון הקודש

מִשּׂוֹנְאֵיהֶם. וְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם מְעַטִּים בֵּין הָאֻמּוֹת, יֵדְעוּ אֵיכָה יִרְדֹּף אֶחָד אֶלֶף וּשְׁנַיִם יָנִיסוּ רְבָבָה. וּמִי גָּרַם לָהֶם? הַזֹּאת הַזּוֹ שֶׁהָיְתָה בֵּינֵיהֶם בְּשָׁלוֹם כַּאֲשֶׁר עוֹשִׂים מִצְוֹת הַתּוֹרָה, וּלְעוֹלָמִים לֹא זָזָה מֵהֶם לַעֲשׂוֹת לָהֶם נְקָמוֹת.

אִם לֹא כִּי צוּרָם מְכָרָם וַה' הִסְגִּירָם (דברים לב). מָה הַטַּעַם כִּי צוּרָם מְכָרָם? מִשּׁוּם שֶׁצּוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי, שֶׁהַתִּקּוּנִים לֹא נִמְצָאִים כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ בִּמְקוֹמָם. אִם לֹא כִּי צוּרָם מְכָרָם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, שֶׁאָמַר אַבְרָהָם, יִתְחַיְּבוּ יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת וְלֹא יִכָּנְסוּ בְּגֵיהִנָּם, שֶׁשְּׁנֵי אֵלּוּ – גָּלוּת וְגֵיהִנָּם – לֹא יִסְבְּלוּ יִשְׂרָאֵל. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִסְכִּים עַל יָדוֹ, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁיִּתְחַיְּבוּ יִשְׂרָאֵל, יִפְּלוּ לְגָלוּת וְיִשְׁתַּעְבְּדוּ בָהֶם שׂוֹנְאֵיהֶם. וּמִשּׁוּם זֶה צוּרָם מְכָרָם, וַדַּאי, וַה' הִסְגִּירָם, וְהִסְכִּים עַל יָדָיו.

תַּנְיָא, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מָאי טַעְמָא אוֹכַח לְהוּ מֹשֶׁה בְּהַאי שִׁירָה הָכִי, בְּגִין דְּאִינְהוּ זְמִינִין לְמֵיעַל לְאַרְעָא, וּלְמִשְׁרֵי בֵּינַיְיהוּ שְׁכִינְתָּא, וּבְגִין כָּךְ אוֹכַח לְהוּ עַל הַאי.

רִבִּי יִצְחָק אָמַר, בִּתְרֵי אַתְרֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לְאוֹכָחָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְחָדָאן אוּמוֹת הָעוֹלָם. חַד דִּכְתִיב, (הושע יב) וְרִיב לַיְיָ עִם יְהוּדָה וְלִפְקוֹד עַל יַעֲקֹב כִּדְרָכָיו וְגוֹ'. שַׁמְעִין אוּמוֹת הָעוֹלָם חָדָאן, אַמְרֵי, הַשְׁתָּא יִשְׁתֵּצוּן מֵעָלְמָא, כַּד חָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִינּוּן חָדָאן, מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ. בַּבֶּטֶן עָקַב אֶת אָחִיו וְגוֹ'. כַּד שַׁמְעִין, אַמְרִין, דָּא הוּא תְּשׁוּבָה.

לְאִתְתָּא דְּהַוָה לָהּ קְטָטָה בִּבְרָהּ, אַזְלַת לְמַקְבִּיל עָלֵיהּ דִּינָא, חָמָאת לְדַיְינָא דְּאִין נַפְּשִׁין. מִנַּיְיהוּ לְאַלְקָאָה, לְצַלְבָא, לְאוֹקְדָא, אָמְרָה וַיי מַה

לשון הקודש

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָה הַטַּעַם שֶׁהוֹכִיחַ לָהֶם מֹשֶׁה בַּשִּׁירָה הַזּוֹ כָּךְ? מִשּׁוּם שֶׁהֵם מְזֻמָּנִים לְהִכָּנֵס לָאָרֶץ וּלְהַשְׁרוֹת עֲלֵיהֶם שְׁכִינָה, וּמִשּׁוּם זֶה הוֹכִיחַ אוֹתָם עַל כָּךְ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, בִּשְׁנֵי מְקוֹמוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה מְזֻמָּן לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְשָׂמְחוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם. אֶחָד – שֶׁכָּתוּב (הושע יב) וְרִיב לַה' עִם יְהוּדָה וְלִפְקֹד עַל יַעֲקֹב כִּדְרָכָיו וְגוֹ'. שָׁמְעוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם, שָׂמְחוּ. אָמְרוּ, עַתָּה יִכָּרְתוּ מֵהָעוֹלָם. כַּאֲשֶׁר רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהֵם שְׂמֵחִים, מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? בַּבֶּטֶן עָקַב אֶת אָחִיו וְגוֹ'. כַּאֲשֶׁר שׁוֹמְעִים, אוֹמְרִים, זוֹ הִיא תְּשׁוּבָה.

מָשָׁל לְאִשָּׁה שֶׁהָיְתָה לָהּ קְטָטָה בִּבְנָהּ, הָלְכָה לִתְבֹּעַ עָלָיו דִּין. רָאֲתָה לַדַּיָּן שֶׁדָּן דִּינֵי נְפָשׁוֹת – חֶלְקָם לְמַלְקוֹת, לִתְלִיָּה,

אַעְבִּיד מִן בְּרָא. כַּד סִיֵּים דִּינָא, אָמַר לְהַהִיא אִינְתּוּ, אִיפָּא, מַה אַעֲבִיד לָךְ בְּרִיךְ, אָמְרָה קוֹבְלַנִי, עכ"מ.

יִמְצָאֻהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתֹהוּ, (דברים לב) וַדַּאי לְבָתָר עָבֵד לְכָל אִינּוּן קְלִיפִּין, דִּיהוֹן כֻּלְּהוּ מִשְׁתַּעְבְּדִין לֵיהּ. עַד הָכָא הָוָה כְּתִיב בְּהַהוּא סִפְרָא, דְּקָרְטָנָא אַסְיָא לְבָתָר הָוָה רָשִׁים בְּהַאי קְרָא, כָּל נְטוּרָא דְּאִצְטְרִיךְ אַסְיָא חַכִּים לְמֶעְבַּד לִמְרַע דְּשָׁכִיב בְּבֵי מַרְעֵיהּ, בֵּי אֲסִירֵי דְּמַלְכָּא, לְמִפְּלַח לְמָארֵי עָלְמָא.

דְּכַד אָזִיל אַסְיָא חַכִּים לְגַבֵּיהּ, יִמְצָאֻהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתֹהוּ יְלֵל יְשִׁמֹן, מַרְעִין דְּשַׁרְיָין עָלֵיהּ, אַשְׁכַּח לֵיהּ בַּאֲסִירוּ דְּמַלְכָּא. אִי תֵּימָא הוֹאִיל וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ס"א פָּקִיד) יִפְקוֹד לְתַפְּשָׁא לֵיהּ, דְּלָא יִשְׁתְּדַל בַּר נָשׁ אֲבַתְּרֵיהּ. לָאו הָכִי, דְּהָא דָוִד אָמַר, (תהלים מא) אַשְׁרֵי

לשון הקודש

לִשְׂרֵפָה. אָמְרָה: אוֹי, מָה אֶעֱשֶׂה מִן הַבֵּן? כַּאֲשֶׁר סִיֵּם הַדִּין, אָמַר לְאוֹתָהּ אִשָּׁה: אִמָּא, מָה עָשָׂה לָךְ בְּנֵךְ? אָמְרָה, מִתְלוֹנֶנֶת, עכ"מ.

יִמְצָאֻהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתֹהוּ. וַדַּאי לְבַסּוֹף עָשָׂה לְכָל אוֹתָן קְלִפּוֹת שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּן מִשְׁתַּעְבְּדוֹת לוֹ. עַד כָּאן הָיָה כָּתוּב בְּאוֹתוֹ סֵפֶר שֶׁל קַרְטָנָא הָרוֹפֵא. לְבַסּוֹף הָיָה רָשׁוּם בְּזֶה הַפָּסוּק, כָּל שְׁמִירָה שֶׁנִּצְרָךְ רוֹפֵא חָכָם לַעֲשׂוֹת לְחוֹלֶה שֶׁשּׁוֹכֵב בְּבֵית חָלְיוֹ, בֵּית אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ – לַעֲבֹד לַאֲדוֹן הָעוֹלָם!

שֶׁכַּאֲשֶׁר הוֹלֵךְ רוֹפֵא חָכָם אֶצְלוֹ, יִמְצָאֻהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתֹהוּ יְלֵל יְשִׁמֹן, מַחֲלוֹת הַשּׁוֹרוֹת עָלָיו. מוֹצֵא אוֹתוֹ בְּמַאֲסַר הַמֶּלֶךְ. אִם תֹּאמַר, הוֹאִיל וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (פוֹקֵד) יִפְקֹד לִתְפֹּס אוֹתוֹ, שֶׁלֹּא יִשְׁתַּדֵּל אָדָם אַחֲרָיו – לֹא

מַשְׁכִּיל אֶל דָּל וְגוֹ', דָּל הַהוּא דְּשָׁכִיב בְּבֵי מַרְעֵיהּ. וְאִי אַסְיָא חַכִּים הוּא, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לֵיהּ בִּרְכָאָן, לְהַהוּא דְּיִשְׁתְּדַל בֵּיהּ.

וְהַהוּא אַסְיָא, יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר, בְּבֵי מַרְעֵיהּ שְׁכִיב. וּבְתֹהוּ יְלֵיל יְשִׁימוֹן, דְּאִינּוּן מַרְעִין דַּחֲקִין לֵיהּ. מָאי אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְמֶעְבַּד. יְסוֹבְבֶנְהוּ יְסוֹבֵב סִבּוֹת, וְיֵיתֵי עִלּוֹת, בְּגִין דְּיִמְנַע מִנֵּיהּ אִינּוּן מִלִּין דְּנַזְקִין לֵיהּ. יַקִּיז לֵיהּ, וְיַפִּיק מִנֵּיהּ דָּמָא בִישָׁא. יְבוֹנְנֵהוּ יִסְתְּכַּל וְיָבִין הַהוּא מַרְעָא מִמָּה הֲוֵי, וְיִסְתְּכַּל בְּגִין דְּלָא יִתְרַבֵּי עֲלוֹי, וְיִמְאָךְ לֵיהּ. לְבָתָר יִצְרֶנְהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינוֹ, בְּגִין דְּיֵהֵא נָטִיר כַּדְקָא יָאוּת, בְּאִינּוּן מַשְׁקֵי, בְּאִינּוּן אַסְוָותָא דְּאִצְטְרִיכוּ לֵיהּ, וְלָא יִטְעֵי (ס"א מִינַיְיהוּ) בֵּינַיְיהוּ. דְּאִלְמָלֵי יִטְעֵי, אֲפִילוּ בְּמִלָּה חַד, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָשִׁיב עַל הַהוּא אַסְיָא, כְּאִלּוּ שָׁפִיךְ דָּמָא וְקַטְלֵיהּ.

לשון הקודש

כָּךְ, שֶׁהֲרֵי אָמַר דָּוִד, (תהלים מא) אַשְׁרֵי מַשְׁכִּיל אֶל דָּל וְגוֹ'. דַּל הוּא אוֹתוֹ שֶׁשּׁוֹכֵב בְּבֵית חָלְיוֹ. וְאִם רוֹפֵא חָכָם הוּא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לוֹ בְּרָכוֹת לְאוֹתוֹ שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל בּוֹ.

וְאוֹתוֹ רוֹפֵא, יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר, בְּבֵית חָלְיוֹ שׁוֹכֵב. וּבְתֹהוּ יְלֵל יְשִׁמוֹן, שֶׁאוֹתָן מַחֲלוֹת מְצֵרוֹת לוֹ. מַה צָּרִיךְ לוֹ לַעֲשׂוֹת? יְסוֹבְבֶנְהוּ – יְסוֹבֵב סִבּוֹת וְיָבִיא עִלּוֹת כְּדֵי שֶׁיִּמְנַע מִמֶּנּוּ אוֹתָם דְּבָרִים שֶׁמַּזִּיקִים לוֹ. יַקִּיז לוֹ, וְיוֹצִיא מִמֶּנּוּ דָּם רַע. יְבוֹנְנֵהוּ – יִסְתַּכֵּל וְיָבִין אוֹתוֹ חוֹלֶה מִמָּה הָיָה, וְיִסְתַּכֵּל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכְבַּד עָלָיו וִימַעֵט אוֹתוֹ. לְבַסּוֹף – יִצְרֶנְהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שָׁמוּר כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ בְּאוֹתָם מַשְׁקִים, בְּאוֹתָן רְפוּאוֹת שֶׁצְּרִיכוֹת לוֹ,

בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי, דְּאַף עַל גַּב דְּהַהוּא בַּר נַשׁ אִיהוּ בְּבֵי אֲסִירֵי דְּמַלְכָּא, וְאִיהוּ אָסִיר בְּבֵי אֲסִירֵי, דְּיִשְׁתְּדַל בַּר נַשׁ עָלֵיהּ, וִיסַיְּיעַ לֵיהּ לְאַפָּקָא לֵיהּ מִבֵּי אֲסִירֵי. וַהֲוָה אָמַר הָכִי. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּן דִּינִין דִּבְנֵי עָלְמָא לְעֵילָּא, הֵן לַמָּוֶת הֵן (דף רצ"ט ע"ב) לְשָׁרוּשֵׁי, הֵן לַעֲקוֹר, הֵן לַעֲנוֹשׁ נִכְסִין, וּלְאִסּוּרִין. מָאן דְּאִתְחַזֵּי לַעֲנוֹשׁ נִכְסִין, נָפַל בְּבֵי מַרְעֵיהּ, וְלָא יִתְסֵי, עַד דְּיִתֵּן כָּל מַה דְּאִתְגְּזַר עָלֵיהּ. כֵּיוָן דְּאִתְעֲנַשׁ בְּמָמוֹנֵיהּ, וְיָהִיב כָּל מַה דְּאִתְגְּזַר עָלֵיהּ, אִתְסֵי, וְנָפַק מִבֵּי אֲסִירֵי. וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ לְאִשְׁתַּדְּלָא עָלֵיהּ דְּיִתֵּן עוֹנְשֵׁיהּ וְיִפּוּק.

מָאן דְּיִתְחַזֵּי לְשָׁרוּשֵׁי, יִתְפְּסוּן לֵיהּ, וְיָהֲבֵי לֵיהּ בְּבֵי אֲסִירֵי, עַד דְּיִשְׁתְּרַשׁ מִכֹּלָּא. וּלְזִמְנִין דְּיִשְׁתְּרַשׁ מִשַּׁיְיפֵי, אוֹ מֵחַד מִנַּיְיהוּ, וּלְבָתַר יִפְּקוּן לֵיהּ מִבֵּי

לשון הקודש

וְלֹא יִטְעֶה (מֵהֶם) בֵּינֵיהֶן. שֶׁאִם יִטְעֶה אֲפִלּוּ בְּדָבָר אֶחָד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חוֹשֵׁב עַל אוֹתוֹ רוֹפֵא כְּאִלּוּ שָׁפַךְ דָּמִים וַהֲרָגוֹ.

מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁאוֹתוֹ אָדָם הוּא בְּבֵית אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ וְהוּא אָסוּר בְּבֵית הָאֲסוּרִים, שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל אָדָם עָלָיו וַיַּעֲזֹר לוֹ לְהוֹצִיאוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים. וְהָיָה אוֹמֵר כָּךְ: הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן דִּינִים שֶׁל בְּנֵי הָעוֹלָם לְמַעְלָה, הֵן לְמָוֶת, הֵן לְשָׁרְשוֹ, הֵן לַעֲקֹר, הֵן לַעֲנֹשׁ בִּנְכָסָיו, וְלֶאֱסֹר אוֹתוֹ. מִי שֶׁנִּרְאֶה לַעֲנֹשׁ נְכָסִים, נוֹפֵל בְּבֵית חָלְיוֹ, וְלֹא יִתְרַפֵּא עַד שֶׁיִּתֵּן כָּל מַה שֶׁנִּגְזַר עָלָיו. כֵּיוָן שֶׁנֶּעֱנַשׁ בְּמָמוֹנוֹ וְנוֹתֵן כָּל מַה שֶׁנִּגְזַר עָלָיו, יִתְרַפֵּא, וְיוֹצֵא מִבֵּית הָאֲסוּרִים. וְעַל זֶה צָרִיךְ לְהִתְעַסֵּק עִמּוֹ שֶׁיִּתֵּן עָנְשׁוֹ וְיֵצֵא. **מִי** שֶׁרָאוּי לְשָׁרְשוֹ, יִתְפְּסוּ אוֹתוֹ, וְיִתְּנוּ אוֹתוֹ בְּבֵית הָאֲסוּרִים עַד שֶׁיִּשְׁתָּרֵשׁ

אֲסִירֵי. מָאן דְּיִתְחֲזֵי לַמָּוֶת, הָכִי הוּא, דְּאִילּוּ יִתֵּן כָּל כּוּפְרָא, וְכָל מָמוֹנָא דְעָלְמָא לָא יִשְׁתְּזִיב.

וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ לְאַסְיָא חַכִּים, לְאִשְׁתַּדְּלָא עָלֵיהּ, אִי יְכִיל לְמֵיהַב לֵיהּ אַסְוָותָא מִן גּוּפָא, יָאוּת. וְאִי לָאו, יִתֵּן לֵיהּ אַסְוָותָא לְנִשְׁמָתֵיהּ, וְיִשְׁתְּדַל עַל אַסְוָותָא דְּנִשְׁמָתֵיהּ. וְדָא הוּא אַסְיָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִשְׁתְּדַל עָלֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, עַד הַשְׁתָּא לָא שְׁמַעְנָא מֵאַסְיָא דָא, וּמִסִּפְרָא דָא. בַּר מִזִּמְנָא חָדָא, דְּאָמַר לִי טַיָּיעָא חָדָא, דְּשָׁמַע לַאֲבוֹי, דְּאַסְיָא חַד הָוָה בְיוֹמוֹי, דְּכַד הָוָה מִסְתְּכַּל בְּבַר נָשׁ, כַּד אִיהוּ בְּבֵי מַרְעֵיהּ, הָוָה אָמַר, דָּא חָי וְדָא מֵת. וַהֲווּ אַמְרִין עָלֵיהּ דְּהוּא זַכָּאָה קְשׁוֹט, דְּחִיל חַטָּאָה. וְכָל מַה דְּלָא יְכִיל לְמִדְבַּק מַה דְּאִצְטְרִיךְ, אִיהוּ הָוָה קָנֵי, וְיָהִיב מִדִּילֵיהּ.

לשון הקודש

מֵהַכֹּל. וְלִפְעָמִים מִשְׁתָּרֵשׁ בְּאֵיבָרָיו אוֹ מֵאֶחָד מֵהֶם, וּלְבַסּוֹף יוֹצִיאוּ אוֹתוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים. מִי שֶׁרָאוּי לְמָוֶת – כָּךְ הוּא, שֶׁאִלּוּ יִתֵּן כָּל הַכֹּפֶר וְכָל מָמוֹן שֶׁבָּעוֹלָם, לֹא יִנָּצֵל.

וְעַל זֶה צָרִיךְ לְרוֹפֵא חָכָם שֶׁיַּעֲסֹק בִּרְפוּאָתוֹ. אִם יָכוֹל לָתֵת לוֹ רְפוּאָה מִן הַגּוּף – מוּטָב, וְאִם לֹא – יִתֵּן לוֹ רְפוּאָה לְנִשְׁמָתוֹ, וְיִשְׁתַּדֵּל בִּרְפוּאַת נִשְׁמָתוֹ. וְזֶהוּ רוֹפֵא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׁתַּדֵּל עָלָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עַד עַתָּה לֹא שָׁמַעְתִּי מֵרוֹפֵא זֶה וּמִסֵּפֶר זֶה, חוּץ מִפַּעַם אַחַת שֶׁאָמַר לִי סוֹחֵר אֶחָד, שֶׁשָּׁמַע לְאָבִיו שֶׁרוֹפֵא אֶחָד הָיָה בְּיָמָיו, שֶׁכַּאֲשֶׁר הָיָה מִסְתַּכֵּל בְּבֶן אָדָם כַּאֲשֶׁר הוּא בְּבֵית חָלְיוֹ, הָיָה אוֹמֵר, זֶה חַי וְזֶה מֵת. וְהָיוּ אוֹמְרִים עָלָיו שֶׁהוּא צַדִּיק אֲמִתִּי, יְרֵא

בוַהֲוּ אַמְרִין, דְּלֵית חַכִּים בְּעָלְמָא כְּגִינֵיהּ. וּבְצִלּוֹתֵיהּ הָוָה עָבִיד יַתִּיר מִמָּה דְּהַוָּה עָבִיד בִּידוֹי. וּכְדְּדָמֵי לָן, דָּא הָוָה הַהוּא אַסְיָא.

אָמַר הַהוּא טַיָּיעָא, וַדַּאי סִפְרָא דִּילֵיהּ בִּידֵי אִיהוּ, דְּקָא יָרִיתְנָא מֵאֲבִי אַבָּא, וְכָל מִלּוֹי דְּהַהוּא סִפְרָא, כֻּלְּהוּ אִתְיַיסְּדוּן עַל רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְרָזִין סְתִימִין אַשְׁכַּחְנָא בֵּיהּ, וּמִלִּין דְּאַסְוָותָא סַגִּיאִין, דְּאִיהוּ אָמַר דְּלָא יָאוּת לְמִפְעַל לוֹן, בַּר (אי) אִיהוּ דְּחִיל חַטָּאָה.

וְאִינּוּן מִמָּה דְּהַוָּה עָבִיד בִּלְעָם, דְּהַוָּה לָחִישׁ לְחִישִׁין עַל מְרָע, וַהֲוָה אָמַר בְּפוּמוֹי וְאִתְּסֵי מִיַּד. וְכֻלְּהוּ בָּרִיר לוֹן בְּהַהוּא סִפְרָא. וְאָמַר, דָּא אָסוּר, וְדָא מוּתָּר לְמַאן דְּדְחִיל חַטָּאָה. בְּגִין דְּמַרְעִין סַגִּיאִין אָמַר, דְּתַלְיָיא אַסְוָותָא דִלְהוֹן, בִּלְחִישׁוּ דְּפוּמָא. וְאִינּוּן

לשון הקודש

חֵטְא, וְכָל מַה שֶׁלֹּא יָכֹל לְהַשִּׂיג מַה שֶׁנִּצְרָךְ, הוּא הָיָה קוֹנֶה וְנוֹתֵן מִשֶּׁלּוֹ. וְהָיוּ אוֹמְרִים שֶׁאֵין חָכָם בָּעוֹלָם כָּמוֹהוּ, וּבִתְפִלָּתוֹ הָיָה עוֹשֶׂה יוֹתֵר מִמַּה שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בְּיָדָיו. וּכְמִדָּמֶה לָנוּ, זֶה הָיָה אוֹתוֹ רוֹפֵא.

אָמַר אוֹתוֹ סוֹחֵר, וַדַּאי סִפְרוֹ בְּיָדֵי הוּא, שֶׁיָּרַשְׁתִּי אוֹתוֹ מֵאֲבִי אַבָּא, וְכָל דְּבָרָיו שֶׁל אוֹתוֹ סֵפֶר, כֻּלָּם מְיֻסָּדִים עַל סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, וְסוֹדוֹת נֶעְלָמִים מָצָאתִי בּוֹ וּדְבָרִים שֶׁל רְפוּאָה רַבִּים, שֶׁהוּא אָמַר שֶׁלֹּא רָאוּי לַעֲשׂוֹת אוֹתָם חוּץ (אם) הוּא יְרֵא חֵטְא.

וְהֵם מִמַּה שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בִּלְעָם, שֶׁהָיָה לוֹחֵשׁ לְחָשִׁים עַל חוֹלֶה, וְהָיָה אוֹמֵר בְּפִיו וּמִתְרַפֵּא מִיָּד. וְכֻלָּם מְבֻרָר אוֹתָם בְּאוֹתוֹ סֵפֶר. וְאָמַר, זֶה אָסוּר, וְזֶה מֻתָּר לְמִי שֶׁיְּרֵא חֵטְא. מִשּׁוּם שֶׁחֲלָאִים רַבִּים אָמַר

מִסִּטְרָא דְנָחָשׁ, וּמִנְּהוֹן מִסִּטְרָא דְקֶסֶם. וְכָל אִינּוּן דְּאָסוּר לוֹמַר בְּפוּמָא, וְאָסוּר לְמֶעְבַּד בְּעוֹבָדָא, הָוָה אָמַר. עַד דְּאַשְׁכַּחְנָא עַל מַרְעִין יְדִיעָאן דְּאִצְטְרִיךְ לוֹמַר כַּךְ. וּלְנַדּוּיֵי בְּנִדּוּי וּבְשַׁמָּתָא, עַל הַהוּא מֵרַע. וְאִיהוּ תַּוָּוהָא סַגִּי לְגַבָּן.

חַדֵי רִבִּי אֶלְעָזָר, וְחַדוּ חַבְרַיָּיא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אִי הַהוּא סִפְרָא הָוָה לְגַבָּן נֶחְמֵי מַה אִיהוּ אָמַר. אֲנָא אִמְסַר בְּמִסִּירָה, עַל מְנַת לְאַחְזָאָה לְבוּצִינָא קַדִּישָׁא. וְתָנֵינָן, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הַהוּא סִפְרָא הָוָה בִּידֵי תְּרֵיסָר יַרְחֵי, וְאַשְׁכַּחְנָא בֵּיהּ נְהוֹרִין עִלָּאִין וְיַקִּירִין. כַּד מָטֵינָא לְאִינּוּן רָזִין דְּהֲווּ מִבִּלְעָם תַּוָּוהְנָא.

יוֹמָא חַד לָחִישְׁנָא בַּאֲתָר חַד, וַהֲווּ אַתְוָון סַלְקָן וְנַחְתָּן. עַד דַּחֲמֵינָא בְּחֶלְמָא, וְאָמַר לִי, מַה

לשון הקודש

שֶׁתְּלוּיָה רְפוּאָתָם בִּלְחִישַׁת הַפֶּה. וְאֵלּוּ מִצַּד הַנָּחָשׁ, וּמֵהֶם מִצַּד שֶׁל קֶסֶם. וְכָל אוֹתָם שֶׁאָסוּר לוֹמַר בַּפֶּה וְאָסוּר לַעֲשׂוֹת בְּמַעֲשֶׂה הָיָה אוֹמֵר. עַד שֶׁמָּצָאתִי עַל חֳלָאִים יְדוּעִים שֶׁצָּרִיךְ לוֹמַר כָּךְ, וּלְנַדּוֹת בְּנִדּוּי וּבְשַׁמְּתָא עַל אוֹתוֹ חֹלִי, וְהוּא תְּמִיהָה גְּדוֹלָה אֶצְלִי.

שָׂמַח רַבִּי אֶלְעָזָר, וְשָׂמְחוּ הַחֲבֵרִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם אוֹתוֹ סֵפֶר הָיָה אֶצְלֵנוּ, הָיִינוּ רוֹאִים מַה הוּא אוֹמֵר. אֲנִי אֶמְסֹר בְּמְסִירָה עַל מְנַת לְהַרְאוֹת לַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְלָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אוֹתוֹ הַסֵּפֶר הָיָה בְּיָדֵי שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, וּמָצָאתִי בוֹ אוֹרוֹת עֶלְיוֹנוֹת וַחֲשׁוּבִים. כַּאֲשֶׁר הִגַּעְתִּי לְאוֹתָם סוֹדוֹת שֶׁהָיוּ מִבִּלְעָם, תָּמַהְתִּי.

יוֹם אֶחָד לָחַשְׁתִּי בְּמָקוֹם אֶחָד, וְהָיוּ הָאוֹתִיּוֹת עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת. עַד שֶׁרָאִיתִי

לָךְ לְמֵיעַל בִּתְחוּמָא דְלָא דִילָךְ, וְלָא אִצְטְרִיךְ לָךְ. אִתְעָרְנָא, וְאַבְאִישׁ קַמָּאי, עַל רָזִין סְתִימִין דַּהֲווֹ תַּמָּן. שָׁדַרְנָא לְהַהוּא יוּדָאִי, וְרִבִּי יוֹסֵי בַּרְבִּי יְהוּדָה שְׁמֵיהּ, וְיָהִיבְנָא לֵיהּ סִפְרָא.

וּבְרָזִין דְּבִלְעָם אַשְׁכַּחְנָא, מֵאִינּוּן שְׁמָהָן דְּמַלְאָכִין דְּשָׁדַר לֵיהּ בָּלָק, וְלָא הֲווֹ מִסְתַּדְּרָן עַל תִּקּוּנַיְיהוּ כַּדְקָא יָאוּת. אֲבָל כַּמָּה זִינֵי אַסְוָותָא אַשְׁכַּחְנָא בֵּיהּ, דְּקָא מִתְתַּקְּנֵי עַל תִּקּוּנֵי אוֹרַיְיתָא, וְרָזִין סְתִימִין דִּילָהּ. וַחֲמֵינָא דְּאִינּוּן בַּחֲסִידוּתָא. וּצְלוֹתִין וּבָעוּתִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִי תֵּימָא, דְּהַוָה עָבִיד אַסְוָותָא בִּפְסוּקֵי אוֹרַיְיתָא, אוֹ בְּרָזִין דְּאוֹרַיְיתָא. חַס וְשָׁלוֹם. אֶלָּא הַוָה אָמַר רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְעַל הַהוּא רָזָא אַפִּיק רָזִין דְּאַסְוָותָא, דְּלָא חֲמֵינָא כְּהַהוּא גַּוְונָא לְעָלְמִין. אֲמֵינָא בְּרִיךְ רַחֲמָנָא, דְּאַחְכִּים לִבְנֵי נָשָׁא מֵחָכְמָתָא דִלְעֵילָא.

לשון הקודש

בַּחֲלוֹם וְאָמַר לִי, מַה לְּךָ לְהִכָּנֵס בִּתְחוּם שֶׁאֵינוֹ שֶׁלְּךָ וְשֶׁאֵינוֹ נִצְרָךְ לְךָ? הִתְעוֹרַרְתִּי. וְרַע בְּעֵינַי עַל סוֹדוֹת הַסְּתוּמִים שֶׁהָיוּ שָׁם. שָׁלַחְתִּי לְאוֹתוֹ יְהוּדִי, וְרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה שְׁמוֹ, וְנָתַתִּי לוֹ אֶת הַסֵּפֶר.

וּבְסוֹדוֹת שֶׁל בִּלְעָם מָצָאתִי מֵאוֹתָם שֵׁמוֹת שֶׁל מַלְאָכִים שֶׁשָּׁלַח לוֹ בָּלָק, וְלֹא הָיוּ מִסְתַּדְּרִים עַל תִּקּוּנָם כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. אֲבָל כַּמָּה מִינֵי רְפוּאָה מָצָאתִי בּוֹ שֶׁהֵם מִתְקָנִים עַל תִּקּוּנֵי הַתּוֹרָה וְסוֹדוֹת סְתוּמִים שֶׁלָּהּ. וְרָאִיתִי שֶׁהֵם בַּחֲסִידוּת, וּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה רְפוּאָה בִּפְסוּקֵי הַתּוֹרָה אוֹ בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה – חַס וְשָׁלוֹם. אֶלָּא הָיָה אוֹמֵר סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, וְעַל אוֹתוֹ

וּמֵאִינּוּן מִלִּין דְּבִלְעָם נָסִיבְנָא, וַחֲמֵינָא בְּהוּ דְּלָא הָוָה בְּעָלְמָא חַכִּים בַּחֲרָשִׁין כְּגִינֵיהּ. אֲמֵינָא, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּבִטֵּל מֵעָלְמָא חַרְשִׁין, דְּלָא יִטְעוּן בְּנֵי נָשָׁא מִבָּתַר דַּחַלְתָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה שְׁמוֹ אָמֵן. (ע"כ).

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.
יִמְלוֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

לשון הקודש

סוֹד הוֹצִיא סוֹדוֹת שֶׁל רְפוּאָה שֶׁלֹּא רָאִיתִי בְּאֹפֶן זֶה לְעוֹלָם. אָמַרְתִּי, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁהֶחְכִּים לִבְנֵי אָדָם מֵחָכְמָה שֶׁל מַעְלָה.

וּמֵאֵלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁל בִּלְעָם לָקַחְתִּי, וְרָאִיתִי בָּהֶם שֶׁלֹּא הָיָה בָּעוֹלָם חָכָם בְּכִשּׁוּפִים כְּדֶגְמָתוֹ. אָמַרְתִּי, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁבִּטֵּל מֵהָעוֹלָם הַכִּשּׁוּפִים, שֶׁלֹּא יִטְעוּ בְּנֵי אָדָם מֵאַחַר יִרְאָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה שְׁמוֹ אָמֵן.

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.
יִמְלוֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

בְּרֵאשִׁית

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מִכָּאן מַשְׁמַע, דַּעֲקָרָן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַנֵּי נְטִיעָן, וְשָׁתֵיל לוֹן. דִּכְתִיב יְהִי.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אוֹר שֶׁכְּבָר הָיָה, תְּנַן. דִּכְתִיב וַיְהִי אוֹר. וְהָיָה לָא כְתִיב, אֶלָּא וַיְהִי.

כַּד אִסְתַּכַּל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאִינּוּן דָּרִין דְּרַשִׁיעַיָּא, דְּלָא יִתְחַזּוּן לְהַהוּא נְהוֹרָא, גָּנִיז לֵיהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איוב לח טו) **וְיִמָּנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם. וּלְמַאן גָּנִיז לֵיהּ. לְצַדִּיקַיָּא דַּוְקָא, כְּמָא דִכְתִיב** (תהלים צו יא) **אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (ישעיהו מא ב) **מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח.**

לשון הקודש

פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר (בראשית א ג), אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִכָּאן מַשְׁמַע שֶׁעָקַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַנְּטִיעוֹת הַלָּלוּ וְשָׁתַל אוֹתָן, שֶׁכָּתוּב יְהִי.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, הָאוֹר שֶׁכְּבָר הָיָה שָׁנִינוּ. מַשְׁמַע שֶׁכָּתוּב וַיְהִי אוֹר. וְהָיָה לֹא כָתוּב, אֶלָּא וַיְהִי.

וּכְשֶׁהִסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָם הַדּוֹרוֹת שֶׁל הָרְשָׁעִים שֶׁלֹּא רְאוּיִים לְאוֹתוֹ הָאוֹר, גָּנַז אוֹתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב לח טו) וְיִמָּנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם, וּלְמִי גָּנַז אוֹתוֹ? דַּוְקָא לַצַּדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים צז יא) אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מא ב) מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, מַאי רָאָה. אָמַר רִבִּי חִיָּיא בִּדְקָא אֲמָרָן, חָמָא בְּעוֹבָדֵיהוֹן דִּרְשִׁיעַיָּא, וּגְנִיז לֵיהּ. רִבִּי אַבָּא אָמַר, וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, לִגְנֹז אוֹתוֹ. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, דְּלָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ רִיתְחָא. כְּתִיב הָכָא כִּי טוֹב, וּכְתִיב הָתָם (במדבר כד א) כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. וְסֵיפֵיהּ דִּקְרָא אוֹכַח, דִּכְתִיב, וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וּבְגִין כָּךְ לָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ רִיתְחָא, וְאַף עַל גַּב דְּשָׁתֵיף לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּחֲדָא.

תָּא חֲזֵי, נְהִירוּ עִלָּאָה לְמֶהֱוֵי נָהֵיר הַאי אוֹר. וּמֵהַהוּא נְהִירוּ חֵידוּ לְכֹלָּא בֵּיהּ. וְהוּא יָמִינָא לְאִתְעַטְּרָא גְּלוּפֵי גְּלוּפִין בַּהֲדֵיהּ. וְהָא אִתְּמַר, דִּכְתִיב (תהלים לא כ) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ,

לשון הקודש

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב (בראשית א ד), מָה רָאָה? אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, רָאָה אֶת מַעֲשֵׂי הָרְשָׁעִים וְגָנַז אוֹתוֹ. רַבִּי אַבָּא אָמַר, וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, לִגְנֹז אוֹתוֹ. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, שֶׁלֹּא נִמְצָא בּוֹ רֹגֶז. כְּתוּב כָּאן כִּי טוֹב, וְכָתוּב שָׁם (במדבר כד א) כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְסוֹף הַכָּתוּב מוֹכִיחַ, שֶׁכָּתוּב (בראשית א ד) וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא נִמְצָא בּוֹ רֹגֶז, וְאַף עַל גַּב שֶׁשִּׁתֵּף אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַחַד.

בֹּא וּרְאֵה, הָאוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁיִּהְיֶה הָאוֹר הַזֶּה מֵאִיר, וּמֵאוֹתוֹ הָאוֹר שִׂמְחַת הַכֹּל בּוֹ, וְהוּא הַיָּמִין לְהִתְעַטֵּר חֲקוּקֵי הַחֲקִיקוֹת עִמּוֹ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר, שֶׁכָּתוּב

דָּא אוֹר קַדְמָאָה, דְּגָנֵיז קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצַדִּיקַיָּא, לְאִינּוּן דַּחֲלֵי חַטָּאָה כִּדְקָאֲמָרָן. וַיְהִי עֶרֶב, מִסִּטְרָא דְּחֹשֶׁךְ. וַיְהִי בֹּקֶר, מִסִּטְרָא דְּאוֹר. וּמִגּוֹ דְּאִינּוּן דְּמִשְׁתַּתְּפִין כַּחֲדָא, כְּתִיב יוֹם אֶחָד.

ר' יְהוּדָה אָמַר, מַאי טַעְמָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא כְּתִיב, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר. לְמִנְדַּע, דְּהָא לֵית יוֹמָא בְּלָא לֵילְיָא, וְלֵית לֵילְיָא בְּלָא יוֹמָא, וְלָא אִתְיְהִיב לְאַפְּרָשָׁא.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, הַהוּא יוֹם דְּנָפַק אוֹר קַדְמָאָה, אִתְפַּשַּׁט בְּכוּלְּהוּ יוֹמֵי, דִּכְתִיב יוֹם בְּכוּלְּהוּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מִמַּשְׁמַע דִּכְתִיב בְּכוּלְּהוּ בֹּקֶר, וְלָאו בֹּקֶר אֶלָּא מִסִּטְרָא דְּאוֹר קַדְמָאָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, יוֹמָא קַדְמָאָה אָזִיל עִם כּוּלְּהוּ, וְכוּלְּהוּ בְּגִין לְאַחֲזָאָה דְּלָאו בְּהוּ פֵּירוּדָא, וְכֹלָּא חָד.

לשון הקודש

(תהלים ל, ב) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ, זֶה הָאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁגָּנַז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַצַּדִּיקִים לְאוֹתָם יִרְאֵי הַחֵטְא, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וַיְהִי עֶרֶב, מִצַּד הַחֹשֶׁךְ. וַיְהִי בֹּקֶר, מִצַּד הָאוֹר. וּמִתּוֹךְ שֶׁהֵם מִשְׁתַּתְּפִים יַחַד, כָּתוּב יוֹם אֶחָד.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מָה הַטַּעַם שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם כָּתוּב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר? לְהוֹדִיעַ שֶׁאֵין יוֹם בְּלִי לַיְלָה וְאֵין לַיְלָה בְּלִי יוֹם, וְלֹא נִתָּן לְהַפְרִידָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַיּוֹם הַהוּא שֶׁיָּצָא הָאוֹר הָרִאשׁוֹן הִתְפַּשֵּׁט בְּכָל הַיָּמִים, שֶׁכָּתוּב בְּכֻלָּם יוֹם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב בְּכֻלָּם בֹּקֶר, וְאֵין הַבֹּקֶר אֶלָּא מִצַּד הָאוֹר הָרִאשׁוֹן. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָלַךְ עִם כֻּלָּם, וְכֻלָּם בּוֹ, כְּדֵי לְהַרְאוֹת שֶׁאֵין בָּהֶם פֵּרוּד וְהַכֹּל אֶחָד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּהַאי אוֹר לְתַתָּא. וְאִלֵּין אִינּוּן מַלְאָכַיָא דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, דְּאִית לוֹן קִיּוּמָא לְאִתְקַיְּימָא בְּסִטְרָא יָמִינָא.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר. אֶת, לְאַכְלָלָא אַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נָהֲרָא, עִם אַסְפַּקְלַרְיָא דְּנָהֲרָא, דְּאִתְמָר בֵּיהּ כִּי טוֹב. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אֶת, לְאַכְלָלָא וּלְאַסְגָּאָה אִינּוּן מַלְאָכִין, דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דְּאוֹר דָּא, וְכֻלְּהוּ נָהִירִין בְּקַדְמִיתָא, בְּקִיּוּמָא שְׁלִים.

יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִתְפְּרִישׁוּ מַיִין עִילָּאִין מִמַּיִין תַּתָּאִין. רָקִיעַ, פְּשִׁיטוּתָא דְּמַיִין. וְהָא אִיתְמָר וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם בֵּין מַיִין עִילָּאִין לְמַיִין תַּתָּאִין.

לשון הקודש

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר (בראשית א ג), הִתְפַּשְׁטוּת הָאוֹר הַזֶּה לְמַטָּה, וְאֵלּוּ הֵם הַמַּלְאָכִים שֶׁנִּבְרְאוּ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם קִיּוּם לְהִתְקַיֵּם בְּצַד הַיָּמִין.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר (שם א ד), אֶת – לְהַכְלִיל אֶת הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינֶנָּה מְאִירָה עִם הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי טוֹב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֶת – לְהַכְלִיל וּלְרַבּוֹת אֶת אוֹתָם הַמַּלְאָכִים שֶׁבָּאִים מִצַּד הָאוֹר הַזֶּה, וְכֻלָּם מְאִירִים בָּרִאשׁוֹנָה בְּקִיּוּם שָׁלֵם.

יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם (שם א ו), אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בָּזֶה נִפְרְדוּ הַמַּיִם הָעֶלְיוֹנִים מִן הַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים. הָרָקִיעַ – הִתְפַּשְׁטוּת הַמַּיִם. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר (שם) וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, בֵּין מַיִם הָעֶלְיוֹנִים לְבֵין הַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים.

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ. דַּעֲבִיד בָּהּ עֲבִידְתָּא בִּסְגִיאוּ עִלָּאָה. יְהִי רָקִיעַ לָא כְּתִיב, אֶלָּא וַיַּעַשׂ, דְּאַסְגֵּי לֵיהּ בִּרְבוּ סַגְיָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בַּשֵּׁנִי אִתְבְּרֵי בֵּיהּ גֵּיהִנֹּם, לְחַיָּבֵי עָלְמָא. בַּשֵּׁנִי אִתְבְּרֵי בֵּיהּ מַחְלוֹקֶת. בַּשֵּׁנִי לָא אִשְׁתְּלֵים בֵּיהּ עֲבִידְתָּא. בְּגִינֵי כָּךְ לָא כְּתִיב בֵּיהּ כִּי טוֹב, עַד דְּאָתָא יוֹם תְּלִיתָאי, דְּאִשְׁתְּלֵים בֵּיהּ עֲבִידְתָּא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בֵּיהּ כִּי טוֹב, תְּרֵי זִמְנֵי. חַד, עַל אַשְׁלָמוּת עֲבִידְתָּא דְּיוֹם שֵׁנִי. וְחַד, לְגַרְמֵיהּ דְּיוֹם תְּלִיתָאי. אִתְתַּקַּן יוֹם שֵׁנִי בְּיוֹם שְׁלִישִׁי, וְאִתְפְּרֵישׁ בֵּיהּ מַחְלוֹקֶת, וּבֵיהּ אִשְׁתְּלִימוּ רַחֲמֵי עַל חַיָּבֵי גֵּיהִנֹּם. בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה מִשְׁתַּכְּכִין שְׁבִיבֵי דְּגֵיהִנֹּם, בְּגִינֵי כָּךְ אִיתְכְּלִיל יוֹם שֵׁנִי, וְאִשְׁתְּלֵים בֵּיהּ.

לשון הקודש

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ (שם א ז), שֶׁעָשָׂה בּוֹ מַעֲשֶׂה בְּגֹדֶל עֶלְיוֹן. לֹא כָתוּב יְהִי רָקִיעַ, אֶלָּא וַיַּעַשׂ, שֶׁהִגְדִּילוֹ בְּגֹדֶל רַב.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בַּשֵּׁנִי נִבְרָא בּוֹ גֵּיהִנֹּם לְרִשְׁעֵי הָעוֹלָם, בַּשֵּׁנִי נִבְרְאָה בּוֹ הַמַּחֲלֹקֶת, בַּשֵּׁנִי לֹא נִשְׁלַם בּוֹ הַמַּעֲשֶׂה, מִשּׁוּם כָּךְ לֹא כָתוּב בּוֹ כִּי טוֹב, עַד שֶׁבָּא הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁנִּשְׁתַּלֵּם בּוֹ הַמַּעֲשֶׂה. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בּוֹ כִּי טוֹב פַּעֲמַיִם, אֶחָד עַל הַשְּׁלֵמַת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם שֵׁנִי, וְאֶחָד לְעַצְמוֹ שֶׁל הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, וְנִתְתַּקֵּן הַיּוֹם הַשֵּׁנִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, וְנִבְדְּלָה בּוֹ הַמַּחֲלֹקֶת, וּבוֹ הִשְׁתַּלְּמוּ הָרַחֲמִים עַל רִשְׁעֵי הַגֵּיהִנֹּם. בְּיוֹם שְׁלִישִׁי מִשְׁתַּכְּכִים נִיצוֹצֵי אֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם, מִשּׁוּם כָּךְ נִכְלַל הַיּוֹם הַשֵּׁנִי וְנִשְׁלַם בּוֹ.

רַבִּי חִיָּיא הֲוָה יָתִיב קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ, הַאי אוֹר בְּיוֹם רִאשׁוֹן, וְחוֹשֶׁךְ בְּיוֹם שֵׁנִי, וְאִתְפְּרִישׁוּ מַיָּא, וּמַחְלוֹקֶת הֲוָה בֵּיהּ. אַמַּאי לָא אִשְׁתְּלִים בְּיוֹם רִאשׁוֹן, דְּהָא יָמִינָא כָּלִיל לִשְׂמָאלָא. אָמַר לֵיהּ, עַל דָּא הֲוָה מַחְלוֹקֶת, וּתְלִיתָאָה בָּעֵי לְמֵיעַל בֵּינַיְיהוּ, לְאַכְרָעָא וּלְאַסְגָּאָה בְּהוּ שְׁלָם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא אִתְחַבְּרוּ מַיִין עִילָּאִין בְּתַתָּאִין לְמֶעְבַּד פֵּירִין. מַיִין עִילָּאִין רָבְיָין, וְעַבְדֵּי אִיבִּין. וְתַתָּאִין קָרָאן לוֹן לְעִילָּאִין, כְּנוּקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא, בְּגִין דְּמַיִין עִלָּאִין דְּכוּרִין, וְתַתָּאִין נוּקְבִין.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כָּל דָּא הוּא לְעֵילָא, וְהוּא לְתַתָּא. אָמַר רִבִּי יוֹסִי, אִי הָכִי אֱלֹהִים דְּקָאָמַר, מַאן אֱלֹהִים. אָמַר לֵיהּ אֱלֹהִים סְתָם,

לשון הקודש

רַבִּי חִיָּיא הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לוֹ: הָאוֹר הַזֶּה בְּיוֹם רִאשׁוֹן, וְהַחֹשֶׁךְ בְּיוֹם שֵׁנִי, וְנִפְרְדוּ הַמַּיִם, וּמַחֲלֹקֶת הָיְתָה בּוֹ, לָמָּה לֹא נִשְׁלַם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהֲרֵי הַיָּמִין כּוֹלֵל אֶת הַשְּׂמֹאל? אָמַר לוֹ: עַל זֶה הָיְתָה מַחֲלֹקֶת, וְהַשְּׁלִישִׁי הִצְטָרֵךְ לְהִכָּנֵס בֵּינֵיהֶם, לְהַכְרִיעַ וּלְהַרְבּוֹת בָּהֶם שָׁלוֹם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא (שם א יא), הִתְחַבְּרוּת שֶׁל מַיִם עֶלְיוֹנִים עִם תַּחְתּוֹנִים לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת. הַמַּיִם הָעֶלְיוֹנִים פָּרִים וְרָבִים וְעוֹשִׂים פֵּרוֹת, וְהַתַּחְתּוֹנִים קוֹרְאִים לָעֶלְיוֹנִים כִּנְקֵבָה לְזָכָר, מִשּׁוּם שֶׁמַּיִם הָעֶלְיוֹנִים זְכָרִים – וְהַתַּחְתּוֹנִים נְקֵבִים.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: כָּל זֶה הוּא לְמַעְלָה, וְהוּא לְמַטָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אִם כָּךְ

אֱלֹהִים חַיִּים לְעֵילָא. וְאִי תֵּימָא לְתַתָּא, אֶלָּא לְתַתָּא אִיהוּ תּוֹלְדוֹת, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, וְאַמְרִינָן בְּה"א בְּרָאָם. וְהַהוּא דִּלְעֵילָא, אֲבָהָן דְּכוֹלָּא הוּא. אִיהִי עָבִיד עֲבִידְתָּא, וְעַל דָּא אַרְעָא עֲבִידַת תּוֹלְדוֹת, דְּהָא מִתְעַבְּרָא כְּנוּקְבָא מִן דְּכוּרָא.

ר' אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל חֵילִין הֲווֹ בְּאַרְעָא, וְלָא אֲפִיקַת חֵילָהָא וְאִינּוּן תּוֹלְדוֹת, עַד יוֹם הַשִּׁשִּׁי, דִּכְתִיב תּוֹצֵא הָאָרֶץ וגו'. וְאִי תֵּימָא הָא כְּתִיב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא. אֶלָּא אֲפִיקַת תִּיקּוּן חֵילָהָא לְאִתְיַשְּׁבָא כִּדְקָא יָאוֹת. וְכֹלָּא הֲוָה גָּנִיז בָּהּ עַד דְּאִצְטְרִיךְ. דְּהָא בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב תֹּהוּ וָבֹהוּ צַדְיָא וְרֵיקַנְיָא כְּתַרְגּוּמוֹ, וּלְבָתַר אִתְתַּקְּנַת וְאִתְיַשְּׁבַת וְתַקִּינַת זַרְעָא וּדְשָׁאִין וְעִשְׂבִּין וְאִילָנִין כִּדְקָא יָאוֹת.

לשון הקודש

אֱלֹהִים שֶׁאָמַר, מִי הָאֱלֹהִים? אָמַר לוֹ: אֱלֹהִים סְתָם, אֱלֹהִים חַיִּים לְמַעְלָה. וְאִם תֹּאמַר לְמַטָּה, אֶלָּא מַטָּה הִיא תּוֹלָדוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ב ד) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, וְאָמַרְנוּ בְּה"א בְּרָאָם. וְהַהוּא שֶׁלְּמַעְלָה, הָאָבוֹת שֶׁל הַכֹּל הוּא. הִיא עָשְׂתָה מַעֲשֶׂה, וְעַל כָּךְ הָאָרֶץ עוֹשָׂה תּוֹלָדוֹת, שֶׁהֲרֵי הִיא מִתְעַבֶּרֶת כִּנְקֵבָה מִן הַזָּכָר.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: כָּל הַכֹּחוֹת הָיוּ בָּאָרֶץ, וְלֹא הוֹצִיאָה אֶת כֹּחָהּ וְאֶת אוֹתָם תּוֹלָדוֹת עַד יוֹם הַשִּׁשִּׁי, שֶׁכָּתוּב (שם א כד) תּוֹצֵא הָאָרֶץ וְגוֹ'. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב (שם יא) וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא? אֶלָּא הוֹצִיאָה תִּקּוּן כֹּחָהּ לְהִתְיַשֵּׁב כָּרָאוּי, וְהַכֹּל הָיָה גָּנוּז בָּהּ עַד שֶׁהִצְטָרֵךְ, שֶׁהֲרֵי בָּרִאשׁוֹנָה כָּתוּב תֹּהוּ וָבֹהוּ, צַדְיָא וְרֵיקַנְיָא כְּתַרְגּוּמוֹ, וְאַחַר כָּךְ הִתְתַּקְּנָה וְהִתְיַשְּׁבָה,

וַאֲפִיקַת לוֹן לְבָתַר הָכִי נָמֵי. וּמְאוֹרוֹת לֹא שִׁמְשׁוּ נְהוֹרָא דִּילְהוֹן עַד דְּאִצְטְרִיךְ.

יְהִי מְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, מְאוֹרֹת כְּתִיב חָסֵר, לְאַכְלָלָא חִיוָיָא בִּישָׁא דְּאַטִּיל זוּהֲמָא וְעָבִיד פֵּירוּדָא, דְּלָא מִשַּׁמֵּשׁ שִׁמְשָׁא בְּסִיהֲרָא. מְאוֹרֹת: לְוָוטִין. וְעַל דָּא גָּרִים דְּאִתְלַטְיָא אַרְעָא, דִּכְתִיב אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ. (דף ג ע"ב) וּבְגִין כָּךְ מְאוֹרֹת כְּתִיב.

יְהִי מְאוֹרֹת, דָּא סִיהֲרָא. בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם, דָּא שִׁמְשָׁא. וְתַרְוַיְיהוּ בִּכְלָלָא חָדָא לְאִזְדַּוְוגָא, לְאַנְהָרָא עָלְמִין לְעֵילָא וְתַתָּא, מַשְׁמַע דִּכְתִיב עַל הָאָרֶץ, וְלֹא כְּתִיב בָּאָרֶץ, דְּמַשְׁמַע לְעֵילָא וְתַתָּא. חוּשְׁבַּן דְּכוּלָּא דְּסִיהֲרָא הֲוָה.

לשון הקודש

וְקַבְּלָה זֶרַע וּדְשָׁאִים וַעֲשָׂבִים וְאִילָנוֹת כָּרָאוּי, וְהוֹצִיאָה אוֹתָם אַחַר כָּךְ, וְגַם הַמְּאוֹרוֹת לֹא שִׁמְשׁוּ בְּאוֹרָם עַד שֶׁהִצְטָרֵךְ.

יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם (שם יד), כָּתוּב מְאֹרֹת חָסֵר, לְהַכְלִיל אֶת הַנָּחָשׁ הָרָע שֶׁהִטִּיל זֻהֲמָה וְעָשָׂה פֵּרוּד, שֶׁלֹּא מִשַּׁמֵּשׁ הַשֶּׁמֶשׁ עִם הַלְּבָנָה. מְאֹרֹת – קְלָלוֹת, וְעַל כֵּן גָּרַם שֶׁנִּתְקַלְּלָה הָאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב מְאֹרֹת.

יְהִי מְאֹרֹת – זוֹ הַלְּבָנָה, בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם – זוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, וּשְׁנֵיהֶם בִּכְלָל אֶחָד לְהִזְדַּוֵּג לְהָאִיר עוֹלָמוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, מִמַּשְׁמַע שֶׁכָּתוּב עַל הָאָרֶץ, וְלֹא כָּתוּב בָּאָרֶץ, שֶׁמַּשְׁמַע לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁל הַכֹּל הָיָה בַּלְּבָנָה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר גִּימַטְרִיָּאוֹת וְחוּשְׁבַּן תְּקוּפוֹת וְעִיבּוּרִין, כֻּלָּא הוּא בְּרָזָא דְּסִיהֲרָא, דְּהָא לְעֵילָא לָאו אִיהוּ. אָמַר לֵיהּ ר' אֶלְעָזָר, וְלָא, כַּמָּה חוּשְׁבְּנִין וְעִיבּוּרִין קָא עַבְדֵי חַבְרַיָּיא. אָמַר לֵיהּ, לָאו הָכִי, אֶלָּא חוּשְׁבָּנָא קַיְימָא בְּסִיהֲרָא, וּמִתַּמָּן יֵיעוֹל בַּר נָשׁ לְמִנְדַּע לְעֵילָא. אָמַר לֵיהּ, וְהָא כְּתִיב וְהָיוּ לְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים. אָמַר לֵיהּ לְאֹתֹת כְּתִיב חָסֵר. אָמַר לֵיהּ וְהָא כְּתִיב וְהָיוּ. אָמַר לֵיהּ הַוְוָיָין, דְּכֻלְּהוּ דִּיהוֹן בָּהּ, כְּקוּפָּה דָּא דְּאִתְמַלְיָיא מִכּוֹלָא, אֲבָל חוּשְׁבָּנָא דְּכֻלָּא, בְּסִיהֲרָא הוּא.

תָּא חֲזֵי, נְקוּדָה חָדָא שִׁירוּתָא מִתַּמָּן לְמִימְנֵי, דְּהָא מַה דְּלְגוֹ מֵהַהוּא נְקוּדָה, לָא אִתְיְדַע, וְלָא אִתְיְהִיב לְמִימְנֵי. וְאִית נְקוּדָה לְעֵילָא, סָתִים וְלָא אִתְגַּלְיָיא כְּלָל, וְלָא אִתְיְדַע, וּמִתַּמָּן שִׁירוּתָא

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: גִּימַטְרִיָּאוֹת וְחֶשְׁבּוֹן תְּקוּפוֹת וְעִבּוּרִים, הַכֹּל הוּא בְּסוֹד הַלְּבָנָה, שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ לְמַעְלָה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: וְלֹא? וַהֲרֵי כַּמָּה חֶשְׁבּוֹנוֹת וְעִבּוּרִים שֶׁעוֹשִׂים הַחֲבֵרִים! אָמַר לוֹ: לֹא כָּךְ, אֶלָּא הַחֶשְׁבּוֹן עוֹמֵד בַּלְּבָנָה, וּמִשָּׁם יִכָּנֵס הָאָדָם לָדַעַת לְמַעְלָה. אָמַר לוֹ: וַהֲרֵי כָּתוּב (בראשית א יד) וְהָיוּ לְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים? אָמַר לוֹ: כָּתוּב חָסֵר לְאֹתֹת. אָמַר לוֹ: וַהֲרֵי כָּתוּב וְהָיוּ? אָמַר לוֹ: וְהָיוּ, שֶׁכֻּלָּם שֶׁיִּהְיוּ בָהּ כְּאַסְקֻפָּה הַזוֹ שֶׁמִּתְמַלֵּאת מִן הַכֹּל, אֲבָל הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁל הַכֹּל הוּא בַּלְּבָנָה.

בֵּא וּרְאֵה, נְקֻדָּה אַחַת הָרֵאשִׁית לִמְנוֹת מִשָּׁם, שֶׁהֲרֵי מַה שֶּׁלִּפְנִים מֵאוֹתָהּ נְקֻדָּה, לֹא נוֹדַע וְלֹא נִתָּן לִמְנוֹת, וְיֵשׁ נְקֻדָּה לְמַעְלָה נִסְתֶּרֶת, וְלֹא הִתְגַּלְּתָה כְּלָל וְלֹא נוֹדְעָה, וּמִשָּׁם הָרֵאשִׁית לִמְנוֹת כָּל נִסְתָּר

לְמִימְנֵי, כָּל סָתִים וַעֲמִיקָא. הָכִי נָמֵי אִית נְקוּדָה לְתַתָּא דְּאִתְגַּלְיָיא, וּמִתַּמָּן הוּא שִׁירוּתָא לְכָל חוּשְׁבְּנָא וּלְכָל מִנְיָן.

וְעַל דָּא הָכָא הוּא אֲתַר, לְכָל תְּקוּפוֹת וְגִימַטְרִיָּאוֹת עִיבּוּרִין זְמַנִּין חַגֵּי וְשַׁבַּתֵּי. וְיִשְׂרָאֵל דְּדָבְקוּ בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עָבְדִין חוּשְׁבְּנָא לְסִיהֲרָא, וְאִינּוּן דָּבְקִין בָּהּ, וְסָלְקִין לָהּ לְעֵילָא, דִּכְתִיב (דברים ד ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם וגו'.

מַתְנִיתִין. עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה. א. תְּנַן אַרְבַּע תַּקִּיפִין רוּחֵי עָלְמָא, תְּרֵין סִטְרִין מַמָּשִׁין, מַטְלָנוּי עָבִיד בְּגַוָּון. אַתְקִין חַד בְּלִי כְּלוּם. וְנָפִיק מִצָּפוֹן, חַד סֵפֶר וְשַׁוֵּי עֲלוֹי תְּלַת אַתְוָון רְשִׁימָן. אַתְקִין תְּחוֹתוֹי תְּלַת אָחֲרָן, רָשִׁים חַד עַל תְּרֵין, וְשַׁוֵּי עֲלוֹי אָת ת'.

לשון הקודש

וְעָמֹק, כָּךְ גַּם יֵשׁ נְקֻדָּה לְמַטָּה שֶׁהִתְגַּלְתָּה, וּמִשָּׁם הוּא הָרֵאשִׁית לְכָל חֶשְׁבּוֹן וּלְכָל מִנְיָן.

וְעַל כֵּן כָּאן הוּא מָקוֹם לְכָל הַתְּקוּפוֹת וְגִימַטְרִיָּאוֹת וְעִבּוּרִים וּזְמַנִּים וְחַגִּים וְשַׁבָּתוֹת, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁדָּבְקוּ בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עוֹשִׂים חֶשְׁבּוֹן לַלְּבָנָה, וְהֵם דְּבֵקִים בָּהּ וּמַעֲלִים אוֹתָהּ לְמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (דברים ד ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם וְגוֹ'.

מִשְׁנָה. עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה: א. שָׁנִינוּ אַרְבַּע תְּקוּפוֹת רוּחוֹת הָעוֹלָם, שְׁנֵי צְדָדִים מַמָּשִׁיִּים, מַסְעוֹתָיו עוֹשֶׂה בְּתוֹכָם, הִתְקִין אֶחָד בְּלִי כְּלוּם, וְהוֹצִיא מִצָּפוֹן סֵפֶר אֶחָד, וְשָׂם עָלָיו שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת. הִתְקִין תַּחְתָּיו שָׁלֹשׁ אֲחֵרוֹת, רָשַׁם אֶחָד עַל שְׁנַיִם וְשָׂם עָלָיו הָאוֹת ת'.

ב. אַפִּיק (נפ"ק) **מִצָּפוֹן סֵפֶר תִּנְיָין, בְּאַתְוָון אַרְבַּע, רְשִׁימִין תְּרֵין עַל חַד, וְשַׁוֵּי עֲלוֹי אָת ה'.**

ג. אַשְׁטַח עַל קוּטָא (נ"א קוּנְדָא) **בְּסֵפֶר תְּלִיתָאי, סִטְרָא חַד בְּאַתְוָותָא, חַד רְשִׁימָא בְּכִתְרָא דְמַלְכוּתָא, תָּלֵי לָהּ מְעֵילָא לְעֵילָא, וּמִינָהּ סִטְרָא חַד רָשִׁים אוּמָנָא, וְשַׁוֵּי בָהּ הַהוּא אָת. דְּהַהוּא אָת אוּמָנוּתָא אִשְׁתַּכְלֵל, וְאִשְׁתַּכְלֵל סְטַר צָפוֹן וְאִתְבְּרֵי מִינָהּ, תְּחוֹתוֹהִי אִשְׁתַּכְלָלוּ תְּלַת סִטְרוֹי מִתְּלַת זִיוִיתֵיהּ, וְשַׁוֵּי עֲלוֹי אָת וא"ו.**

ד', אַפִּיק לְעֵילָא קַרְדִּינוּתָא דְּסִיהֲרָא, לָהּ אַרְבַּע רֵישִׁין, בְּסֵפֶר רְבִיעָאָה אַטְבַּע לֵיהּ, בִּכְסִיפָא דְּתָהוֹמָא רַבָּא, הוּא תְּהוֹמָא רַבָּא דְּדִינָא אִתְיְיהִיב, אֲתַר בֵּי דִינָא מוֹתָבָא. הַהוּא דְּכְתִיב (תהלים לו ז) **מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה. אַשְׁרֵי עֲלוֹי תְּרֵין אַתְוָון רְשִׁימָן בְּעִזְקָתָא דְמַלְכָּא, הוּא עִזְקָא,**

לשון הקודש

ב. הוֹצִיא (יָצָא) מִצָּפוֹן סֵפֶר שֵׁנִי, בְּאוֹתִיּוֹת אַרְבַּע, רְשׁוּמִים שְׁנַיִם עַל אֶחָד, וְשָׂם עָלָיו אֶת הָאוֹת ה'.

ג. שָׁטַח עַל פְּרֹכֶת (חֶשְׁבּוֹן) שֶׁל סֵפֶר שְׁלִישִׁי, צַד אֶחָד בְּאוֹתִיּוֹת, רוֹשֵׁם אֶחָד בְּכֶתֶר מַלְכוּת, תָּלָה עָלֶיהָ מִמַּעְלָה לְמַעְלָה, וּמִמֶּנָּה צַד אֶחָד רֹשֶׁם שֶׁל אָמָּן, וְשָׂם בָּהּ אוֹתָהּ הָאוֹת. בָּאוֹת הַהִיא נִתְקְנָה הָאָמָּנוּת, וְנִתְקַן צַד הַצָּפוֹן וְנִבְרָא מִמֶּנָּה, תַּחְתֶּיהָ נִתְקְנוּ שְׁלֹשֶׁת צִדָּדָיו, מִשְּׁלֹשׁ זָוִיּוֹתָיו, וְשָׂם עָלָיו הָאוֹת וָא"ו.

ד. הוֹצִיא לְמַעְלָה הַחֹזֶק שֶׁל הַלְּבָנָה, לָהּ אַרְבָּעָה רָאשִׁים, בְּסֵפֶר רְבִיעִי הִטְבִּיעַ אוֹתָהּ בַּחֶמְדָּה שֶׁל הַתְּהוֹם הַגְּדוֹלָה, הִיא הַתְּהוֹם רַבָּה שֶׁנִּתָּן בָּהּ הַדִּין, הַמָּקוֹם וּמוֹשַׁב בֵּית הַדִּין, הַהוּא שֶׁכָּתוּב (תהלים לו

דְּבָה נָטְלִין, וּבָה שַׁרְיָין. שַׁוֵּי חַד עַל אַרְבַּע, וְאוֹתֵיב עֲלוֹי אָת אָלֶף.

ה, אַשְׁטַח עַל עִילַתָּא (נ"א זִיוִיתָא) דְּסֵפֶר חֲמִישָׁאָה פָּרוֹכְתָּא דִּפְרָסָא, לְאַפְרָשָׁא מִתַּתָּאִין לְעִילָּאִין, בָּהּ אִתְיְיהִיב רְשׁוּתָא לְמַאן דְּרָשִׁים. מֵעִילּוֹי מִינָהּ נָטְלִין בָּהּ תְּרֵין תַּקִּיפִין, אָלֶף עָלְמִין בֵּיהּ, יְרוּתָא דְּאַחְסָנָא סְמִיךְ עֲלוֹי, בֵּיהּ חָמֵשׁ אַתְוָון רְשִׁימִין בִּתְרֵין, תְּלַת עַל תְּרֵין. אַתְקִין גַּבּוֹי תְּרֵין אָחֲרָנִין, רְשִׁימוּ בְּרָזָא דְּחָמֵשׁ, חָמֵשׁ גּוֹ חָמֵשׁ, שַׁוֵּי עֲלוֹי אָת יו"ד.

ו, אַפִּיק בְּזִיקִין דְּנוּר, עַל סֵפֶר שְׁתִיתָאָה, תְּרֵין סִטְרִין. סְטַר חַד, מַרְחִישׁ גְּבוּרָן. סְטַר חַד, רוּחַ חָכְמָה דִּבְהִיק. וְהַהוּא זִיוָיָא אִשְׁתַּטַּח לְתְלַת אַנְפּוֹי. וְזִיוָיָא דְּסִטְרוֹי, קַיָּים (נ"א קָאִים) לְתְלַת (לְתַתָּא). אַרְבַּע

לשון הקודש

ז) מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה. הִשְׁרָה עָלָיו שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ, הִיא הַטַּבַּעַת בָּהּ נוֹסְעִים וּבָהּ חוֹנִים, שָׁם אֶחָד עַל ד' וְהוֹשִׁיב עָלָיו הָאוֹת אָלֶף.

ה. שָׁטַח עַל עֶלְיוֹנָה (הַזִּיו) שֶׁל סֵפֶר חֲמִישִׁי פָּרֹכֶת מָסָךְ, לְהַפְרִיד מִתַּחְתּוֹנִים לְעֶלְיוֹנִים, בָּהּ נִתָּן רְשׁוּת אֶל מִי שֶׁרוֹשֵׁם, מִמַּעֲלָה מִמֶּנָּה נוֹסְעִים בָּהּ שְׁנֵי חֲזָקִים, אֶלֶף עוֹלָמוֹת בּוֹ, יְרֻשַּׁת הַנַּחֲלָה נִסְמֶכֶת עָלָיו, בּוֹ חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, רְשׁוּמוֹת עִם שְׁנַיִם, שָׁלֹשׁ עַל שְׁנַיִם, הִתְקִין אֶצְלָן שְׁתַּיִם אֲחֵרוֹת, רְשׁוּמוֹת בְּסוֹד שֶׁל חָמֵשׁ, חָמֵשׁ בְּתוֹךְ חָמֵשׁ, וְשָׁם עָלָיו הָאוֹת יו"ד.

ו. הוֹצִיא בְּזִיקִים שֶׁל אֵשׁ עַל הַסֵּפֶר הַשִּׁשִּׁי שְׁנֵי צְדָדִים, צַד אֶחָד מַרְחִישׁ גְּבוּרוֹת, וְצַד אֶחָד רוּחַ חָכְמָה שֶׁבּוֹהֶקֶת, וְהַזִּיו הַהוּא הִשְׁתַּטַּח לִשְׁלֹשׁ פָּנָיו. וְהַזִּיו שֶׁבְּצִדּוֹ קַיָּם (עוֹמֵד) לְשָׁלֹשׁ (לְמַטָּה). אַרְבַּע

בְּאַרְבַּע רְשִׁימִין. חַד לָקֵבֵל חַד שַׁלִּיט. חַד רָכִיב. תְּרֵי אַתְוָון רְשִׁימִין בְּחַד. וְשַׁוֵּי עֲלוֹי אָת ו׳.

ז, אַשְׁטַח עַל זִיוִיתֵיהּ דְּסֵפֶר שְׁבִיעָאָה, תּוֹקְפָּא דִּבְלִי כְלוּם. הוּרְמָנֵי דִּבְרֵיירֵי, וְעִילְעוּלָא דְּקוּאַנְרִיתָא, קוּזְמִיטִין בִּשְׁבִיעָאָה, בְּלִימִין עַל שְׁבִיעָתָא. אִתְנַהֲגָן וְלָא נָטְלָן. נָטְלָן וְלָא אָזְלָן. אָזְלָן וְלָא הַוְיָין. הַוְיָין וְלָא אִתְבָּרְיָין. אִתְבָּרְיָין וְלָא אִתְמַשְׁיָין. עִילָּאִין וְתַתָּאִין, נָחֲתִין סָלְקִין, תְּלַת רְכִיבִין, אַרְבַּע רְשִׁימִין, חַד אִתְחַזְרוּ, חַד הוּא, דְּחֵילָא דְּחַד שְׁבִיל דְּשָׁאֲרֵי עֲלוֹי, שַׁוֵּי עֲלוֹי אָת ד׳.

ח, אַפִּיק עַל עִילָּתָא דְּסֵפֶר תְּמִינָאָה, רָשִׁים בְּכֹכָבָא חַד. וְהַיְינוּ בִּרְשִׁימָא חַד. הוּא עַל אַרְבַּע, אַרְבַּע עֲלוֹי. שַׁלִּיט חַד בְּחַד. דָּא קָאִים, דָּא יָתִיב. דָּא נָסֵיב, דָּא שָׁבִיק. דָּא סָלִיק, דָּא נָחַת.

לשון הקודש

בְּאַרְבַּע רְשׁוּמוֹת, אֶחָד כְּנֶגֶד אֶחָד שׁוֹלֵט, אֶחָד רוֹכֵב, שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת בְּאֶחָד, וְשָׂם עָלָיו הָאוֹת ו׳.

ז. שָׁטַח עַל הַזִּיו שֶׁל הַסֵּפֶר הַשְּׁבִיעִי תֹּקֶף שֶׁל בְּלִי כְלוּם, מוֹשְׁלִים שֶׁנִּבְרְרוּ, וְרוּחַ סְעָרָה חֲזָקָה בַּשְּׁבִיעִי, בְּלוּמִים עַל הַשְּׁבִיעִית, מִתְנַהֲגִים וְלֹא נוֹסְעִים, נוֹסְעִים וְלֹא הוֹלְכִים, הוֹלְכִים וְאֵינָם נִמְצָאִים, נִמְצָאִים וְאֵינָם נִבְרָאִים, נִבְרָאִים וְאֵינָם מִתְמַמְּשִׁים, עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, יוֹרְדִים וְעוֹלִים, שָׁלֹשׁ רוֹכְבִים, אַרְבַּע רְשׁוּמִים, וּלְאֶחָד חָזְרוּ, אֶחָד הוּא, מֵהַכֹּחַ שֶׁל שְׁבִיל אֶחָד שֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו, שָׂם עָלָיו הָאוֹת ד׳.

ח. סְפִירָה שְׁמִינִית – הוֹצִיא עַל יְדֵי הָעִלָּה שֶׁל סְפִירָה הַשְּׁמִינִית, רָשׁוּם בְּכוֹכָב אֶחָד, כְּלוֹמַר בְּרֹשֶׁם אֶחָד. הוּא עַל אַרְבַּע, וְאַרְבַּע עָלָיו. שׁוֹלֵט אֶחָד

מֵחַד תַּלְיָין, מֵחַד אִתְבָּרְיָין. קַדִּישָׁא הוּא. עִילָּאָה הוּא. הוּא הֲוֵי, הוּא חַד. רָשִׁים בְּגַוֵּיהּ אָת ה'.

ט, אַשְׁטַח עַל זִיוְתָא עִילָּאָה דְּסֵפֶר תְּשִׁיעָאָה דָּא, וְלָא אִתְחֲזֵי. טְמִירָא בְּמָאתָן וְאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָא עָלְמִין דְּאָזְלִין בְּגַוֵּיהּ. שְׁקוּלָא בְּצַלְמָא דְּמָארֵי רְשִׁימָא. בְּחָמֵשׁ רְכִיבָא עַל חָמֵשׁ. מַלְכָּא דְּאִינוּן עָלְמִין פָּלְחִין לֵיהּ, נָחֲתָא בִּימָמָא דְּנָהֵיר. סָלְקָא בְּלֵילְיָא דְּאִתְחַשָּׁךְ. רָשִׁים עֲלָהּ תְּלַת אַתְוָון. שַׁוֵּי עֲלָהּ אָת י'.

י', אַפִּיק מֵרָזִין תְּמַנְיסַר אַלְפִין, סֵפֶר עֲשָׂרָה, בְּאָתִין עֲשָׂרָה, בִּשְׁמָא דְּאִתְגְּלַף (נ"א דאיתפליג בי' בלימה) בְּי', שַׁלִּיטָא בַּעֲשָׂרָה. כַּד מָטָא לְאִזְדַּעְזָעָא בִּתְמַנְיסַר עָלְמִין, אַרְבָּע אָתָאן אָזְלִין עֲלָהּ, עֲשָׂרָה

לשון הקודש

בְּאֶחָד. זֶה עוֹמֵד וְזֶה יוֹשֵׁב. זֶה מְקַבֵּל וְזֶה עוֹזֵב. זֶה עוֹלֶה וְזֶה יוֹרֵד. מֵאֶחָד תְּלוּיִים וּמֵאֶחָד נִבְרָאִים. קָדוֹשׁ הוּא. עֶלְיוֹן הוּא. הוּא הֹוֶה, הוּא אֶחָד. רָשׁוּם בְּתוֹכוֹ אוֹת ה'.

ט. שָׁטַח עַל הַזִּיו הָעֶלְיוֹן הַסֵּפֶר הַתְּשִׁיעִי הַזֶּה, וְלֹא נִרְאֶה, טָמוּן בְּמָאתַיִם וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה עוֹלָמוֹת שֶׁהוֹלְכִים בְּתוֹכוֹ, שָׁקוּל בְּצַלְמוֹ שֶׁל בַּעַל הָרֹשֶׁם, בְּחָמֵשׁ רוֹכֵב עַל חָמֵשׁ, הַמֶּלֶךְ שֶׁאוֹתָם הָעוֹלָמוֹת עוֹבְדִים אוֹתוֹ יוֹרֵד בַּיּוֹם שֶׁמֵּאִיר, וְעוֹלֶה בַּלַּיְלָה שֶׁנֶּחְשָׁךְ. רָשָׁם עָלֶיהָ שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת וְשָׂם עָלֶיהָ הָאוֹת י'.

י. הוֹצִיא מֵהַסּוֹדוֹת שְׁמוֹנָה עָשָׂר אֲלָפִים, סֵפֶר עֲשָׂרָה, בְּאוֹתוֹ עֲשָׂרָה, בַּשֵּׁם שֶׁנֶּחְקַק (שֶׁנֶּחֱלַק בָּעֲשָׂר בְּלִימָה) בְּי' שׁוֹלֵט בַּעֲשָׂרָה, כְּשֶׁהִגִּיעַ לְהִזְדַּעְזֵעַ בִּשְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה עוֹלָמוֹת, אַרְבָּעָה אוֹתִיּוֹת הוֹלְכִים עָלֶיהָ,

בַּעֲשָׂרָה רָכִיב עֲלָהּ, עִזְקָאן דְּעִזְקָאן אִתְאַחֲדָן מִנֵּיהּ. הוּא וְאִתְּתֵיהּ (נ"א ואתוותיה) חַד הוּא.

אִתְפַּלְגוּ עֶשֶׂר סְפִירָן אִלֵּין, מֵעֶשֶׂר אָתְוָון עִילָּאִין דִּשְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא. וּלְקָבֵיל דְּנָא, בַּעֲשָׂרָה אִתְבְּרֵי עָלְמָא, וְאַפִּיק חֵילֵיהוֹן בְּעֶשֶׂר אֲמִירָן. שְׁמֵיהּ סָתִים, פָּרִישׁ לָא הֲוָה. עֶשֶׂר עַל חָמֵשׁ, חָמֵשׁ עַל עֶשֶׂר. שִׁיתָּא עַל חָמֵשׁ, חָמֵשׁ עַל שִׁיתָּא. בְּרִיךְ הוּא בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין אָמֵן וְאָמֵן.

סִתְרֵי אוֹתִיּוֹת

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח (תהלים קו ב) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה' יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ וגו'. (ירמיה י ז) מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה וגו'. בְּאַתְוָון רְשִׁימָן, דִּמְחַקְּקִין עַל גָּבֵי סְתִימוּ דְּסִטְרָא (נ"א דסרטא) דְּקִיּוּמָא, סָלְקָן רְתִיכִין בִּרְתִיכִין קַדִּישִׁין. (דף ד ע"א) כָּל רְתִיכָא

לשון הקודש

עֲשָׂרָה עִם עֲשָׂרָה רוֹכֵב עָלֶיהָ, טַבָּעוֹת שֶׁל טַבָּעוֹת נֶאֱחָזִים מִמֶּנּוּ, הוּא וְאִשְׁתּוֹ (וְאוֹתִיּוֹתָיו) אֶחָד הוּא.

נֶחְלְקוּ עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת הַלָּלוּ מֵעֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ, וּכְנֶגֶד זֶה בַּעֲשָׂרָה נִבְרָא הָעוֹלָם, וְהוֹצִיא כֹּחָם בְּעֶשֶׂר אֲמִירוֹת, שְׁמוֹ נִסְתָּר, לֹא הָיָה מְפֹרָשׁ. עֶשֶׂר עַל חָמֵשׁ, חָמֵשׁ עַל עֶשֶׂר, שֵׁשׁ עַל חָמֵשׁ, חָמֵשׁ עַל שֵׁשׁ. בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים אָמֵן וְאָמֵן.

סִתְרֵי אוֹתִיּוֹת

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (תהלים קו ב) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה' יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ וְגו', (ירמיה ז ז) מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה וְגו'. בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, שֶׁחֲקוּקוֹת עַל

וּרְתִיכָא סָלְקָא בְּאָת רְשִׁימָא. אִתְרְשִׁים אָת בְּקִיּוּמֵיהּ, סָלִיק בְּגַוֵּיהּ הַהוּא רְתִיכָא. כָּל אָת וְאָת קָאִים עַל קִיּוּמֵיהּ דְּהַהוּא רְתִיכָא דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ. מֵהָכָא סָלְקָא מִלָּה, לְאִתְפָּרְשָׁא כָּל אָת וְאָת, בְּרָזָא דִּרְתִיכִין קַדִּישָׁא, בְּאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא.

רָזָא דְּאָת קַדְמָאָה, סָלְקָא וְנָחַתָּא, סָלִיק בְּעִטְרוֹי לְגַבֵּי מְאָה עָלְמִין. לְקַבֵּל דָּא, אָת יו"ד סָלְקָא בִּרְעוּ דְּמַחֲשָׁבָה, וְאִסְתִּים וְלָא אִתְיְדַע.

אִתְחַפְיָא תְּחוֹתֵיהּ חַד אֶגוֹזָא, דְּחַפְיָא טְמִירָא בִּטְמִירוּ. וְאִיהוּ רְתִיכָא דְּקַיְימָא תְּחוֹת הַהוּא רָזָא טְמִירָא. וְהַהוּא אָת, קַיְימָא בִּגְנִיזוּ נְקוּדָה חָדָא תְּחוֹתֵיהּ. הַהוּא אֶגוֹזָא קַיְימָא בְּשִׁית סָמְכִין, וְסָמְכִין לָהּ בְּשִׁית סִטְרִין. אִינוּן שִׁית סִטְרִין גְּנִיזִין בְּגוֹ הַהוּא אֶגוֹזָא.

לשון הקודש

גַּבֵּי הַנִּסְתָּר שֶׁל צַד (סְרִיטַת) הַקִּיּוּם, עוֹלוֹת מֶרְכָּבוֹת עִם מֶרְכָּבוֹת קְדוֹשׁוֹת, כָּל מֶרְכָּבָה וּמֶרְכָּבָה עוֹלָה עִם אוֹת רְשׁוּמָה. כְּשֶׁנִּרְשֶׁמֶת הָאוֹת בְּקִיּוּמָהּ, עוֹלָה בְּתוֹכָהּ אוֹתָהּ הַמֶּרְכָּבָה. כָּל אוֹת וְאוֹת עוֹמֶדֶת עַל קִיּוּמָהּ שֶׁל אוֹתָהּ הַמֶּרְכָּבָה שֶׁרְאוּיָה לָהּ. מִכָּאן עוֹלָה הַדָּבָר שֶׁתִּתְפָּרֵשׁ כָּל אוֹת וְאוֹת בְּסוֹד הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם.

סוֹד הָאוֹת הָרִאשׁוֹנָה, עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, עוֹלָה בְּעִטְרוֹתֶיהָ אֶל מֵאָה עוֹלָמוֹת. כְּנֶגֶד זֶה עוֹלָה הָאוֹת י' בִּרְצוֹן הַמַּחֲשָׁבָה, וְנִסְתֶּרֶת וְלֹא נוֹדַעַת.

מִתְכַּסִּית תַּחַת אֶגוֹז אֶחָד, שֶׁמְּכֻסָּה הַטְּמוּנָה בַּטְּמוּנָה, וְהִיא הַמֶּרְכָּבָה שֶׁעוֹמֶדֶת תַּחַת אוֹתוֹ סוֹד טָמִיר, וְאוֹתָהּ הָאוֹת עוֹמֶדֶת בִּגְנִיזָה נְקֻדָּה אַחַת תַּחְתֶּיהָ, אוֹתוֹ הָאֶגוֹז עוֹמֵד עִם שִׁשָּׁה

מִגּוֹ סִטְרָא (סתרא) דְּאָת דָּא, נָפְקָא רְתִיכָא חַד קַדִּישָׁא, וְאִיהִי רְתִיכָא דְּגָנֵיז וְלָא אִתְגַּלְיָא, בַּר כַּד נָהִיר נְהִירוּ דְּהַהוּא אֶגוֹזָא טְמִירָא, כְּדֵין אִתְגְּלֵי הַהוּא רְתִיכָא, וְהַהוּא רְתִיכָא טָמִיר וְגַלְיָא.

וְאִיהִי נָפְקָא מִגּוֹ נְצִיצוּ דְּבוּצִינָא, כַּד מָדִיד מִשְׁחָתָא תְּחוֹת קִשְׁרָא קַדְמָאָה, וְהַהוּא (נ"א וְהוּא חַד) נְצִיצוּ. כַּד מִשְׁחָתָא קָיְמָא, נָהִיר דָּא, וְסָלְקָא וְנָחֲתָא, וְאִסְתְּמִיךְ תְּחוֹת אָת יו"ד, וְאִיהִי נְקוּדָה חָדָא. וּלְבָתַר אִתְפַּשַּׁט הַהוּא נְצִיצוּ, וְאַפִּיק תְּלַת נִיצוֹצִין אָחֲרָנִין, וְאִסְתַּמְּכִין תְּחוֹת קוּצָא תַּתָּאָה דְּיו"ד.

לְבָתַר נָפְקָא מִגּוֹ קִשְׁרָא תִּנְיָינָא נְצִיצוּ אָחֲרָא דְּנָהִיר וְסַלְקָא וְנָחֲתָא, וְאִסְתְּמִיךְ תְּחוֹת אָת יו"ד בְּסִטְרָא אָחֲרָא. לְבָתַר אִתְפַּשַּׁט הַהוּא נְצִיצוּ, וְאַפִּיק תְּלַת נִיצוֹצִין אָחֲרָנִין, וְאִסְתַּמְּכָן בְּסִטְרָא דָּא, תְּחוֹת אָת יו"ד. לְבָתַר נָפְקָא מִגּוֹ

לשון הקודש

עַמּוּדִים, וְתוֹמְכִים אוֹתוֹ בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים, אוֹתָם שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים גְּנוּזִים בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הָאֶגוֹז.

מִתּוֹךְ הַצַּד (הַסִּתָּר) שֶׁל הָאוֹת הַזּוֹ יוֹצֵאת מֶרְכָּבָה אַחַת קְדוֹשָׁה, וְהַמֶּרְכָּבָה הַזּוֹ גְּנוּזָה וְאֵינָהּ מִתְגַּלָּה, פְּרָט לְכַאֲשֶׁר מֵאִיר הָאוֹר שֶׁל אוֹתוֹ אֶגוֹז טָמִיר, אָז מִתְגַּלָּה אוֹתָהּ הַמֶּרְכָּבָה, וְאוֹתָהּ מֶרְכָּבָה טְמִירָה וּגְלוּיָה.

וְהִיא יוֹצֵאת מִתּוֹךְ הַהִתְנוֹצְצוּת שֶׁל הַמָּאוֹר, כְּשֶׁמּוֹדֶדֶת הַמִּדָּה תַּחַת הַקֶּשֶׁר הָרִאשׁוֹן, וְאוֹתוֹ (וְהוּא אֶחָד) נִיצוּץ. כְּשֶׁמִּדָּה קַיֶּמֶת זֶה מֵאִיר, וְעוֹלֶה וְיוֹרֶדֶת וְנִסְמֶכֶת תַּחַת הָאוֹת יו"ד, וְהִיא נְקֻדָּה אַחַת, וְאַחַר

קִשְׁרָא תְּלִיתָאָה נְצִיצוּ אָחֳרָא, (נ"א בסטר אחרא) וּמִגּוֹ דָא אִתְקַשַּׁר רָזָא דְּחוֹ"ל בְּמִשְׁחָתָא דְּבוּצִינָא.

אִשְׁתְּכָחוּ לְאָת יו"ד, נְקוּדָה עִלָּאָה, תִּשְׁעָה סָמְכִין, עַל מַה דְּאִסְתַּמִּיךְ. וְכֻלְּהוּ רְתִיכָא לְגַבֵּי אָת דָּא. כְּדֵין אִתְנְהִיר וְאִסְתַּמִּיךְ עַל תִּשַּׁע סָמְכִין אִלֵּין, וּכְדֵין נָהֲרִין מִגַּוֵּיהּ תְּמַנְיָא אָחֳרָנִין, וְכֻלְּהוּ קָיְימִין בְּרָזָא דְּאָת יו"ד, נְקוּדָה עִלָּאָה טְמִירָא.

אִלֵּין תִּשַּׁע סָמְכִין דִּלְתַתָּא, סָלְקִין בִּשְׁמָא וְלָא סָלְקִין. בְּגִין דְּאִינוּן תִּשַּׁע דְּאִיקְרוֹן אֵין סוֹף. קָיְימִין וְלָא קָיְימִין, וְלָא אִתְיְדָעוּ, וְאִיקְרוֹן וְלָא אִיקְרוֹן, וְלָא יְדִיעוּ כְּלָל, וְאִלֵּין סָלְקִין בִּשְׁמָא וְלָא סָלְקִין.

לשון הקודש

כָּךְ מִתְפַּשֵּׁט אוֹתוֹ הַנִּיצוֹץ, וּמוֹצִיאָה שְׁלֹשָׁה נִיצוֹצוֹת אֲחֵרִים וְנִסְמָכִים תַּחַת הַקּוֹץ הַתַּחְתּוֹן שֶׁל הַיו"ד.

אַחַר כָּךְ יוֹצֵא מִתּוֹךְ הַקֶּשֶׁר הַשֵּׁנִי נִיצוֹץ אַחֵר שֶׁמֵּאִיר וְעוֹלֶה וְיוֹרֵד, וְנִסְמָךְ תַּחַת הָאוֹת יו"ד בְּצַד אַחֵר. אַחַר כָּךְ מִתְפַּשֵּׁט אוֹתוֹ הַנִּיצוֹץ, וּמוֹצִיא שְׁלֹשָׁה נִיצוֹצוֹת אֲחֵרִים, וְנִסְמָכִים בַּצַּד הַזֶּה תַּחַת הָאוֹת יו"ד. אַחַר יוֹצֵא מִתּוֹךְ הַקֶּשֶׁר הַשְּׁלִישִׁי נִיצוֹץ אַחֵר (בְּצַד אַחֵר), וּמִתּוֹךְ זֶה נִקְשָׁר הַסּוֹד שֶׁל חו"ל בְּמִדַּת הַמָּאוֹר.

נִמְצָאוּ לָאוֹת יו"ד, הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, תִּשְׁעָה עַמּוּדִים, עַל מַה שֶּׁנִּסְמֶכֶת, וְכֻלָּם מֻרְכָּבָה אֶל הָאוֹת הַזּוֹ. אָז מְאִירָה וְנִסְמֶכֶת עַל תִּשְׁעַת הָעַמּוּדִים הַלָּלוּ, וְאָז מְאִירִים מִתּוֹכָה שְׁמוֹנָה אֲחֵרִים, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בְּסוֹד הָאוֹת יו"ד, הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה הַטְּמִירָה.

תִּשְׁעַת הָעַמּוּדִים הַלָּלוּ שֶׁלְּמַטָּה, עוֹלִים בַּשֵּׁם וְלֹא עוֹלִים, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם תִּשְׁעָה שֶׁנִּקְרָאִים אֵין סוֹף, עוֹמְדִים וְלֹא עוֹמְדִים וְלֹא נוֹדְעוּ, וְנִקְרָאִים וְלֹא נִקְרָאִים, לְלֹא

וְרָזָא דָא (שמות לג ט) **וְקָרָאתִי בְשֵׁם ה' לְפָנֶי"ךָ וְחַנּוֹתִי אֵת אֲשֶׁר אָחוֹן וְרִחַמְתִּי אֵת אֲשֶׁר אֲרַחֵם.** לֵית מַאן דְיָקוּם בְּהוֹן וּבִשְׁמָהָן דִּילְהוֹן, וְלָא אִתְגַּלְיָין לְמֵיקַם בְּאָרְחַיְיהוּ. וְעַל דָא לָא קָאִים מֹשֶׁה עֲלַיְיהוּ. בְּגִין דְהַוּוּ מִקַּדְמַת דַּרְגָּא דִילֵיהּ דְהַהוּא נְצִיצוּ קַדְמָאָה, כְּתִיב לְפָנֶיךָ. וְכֵן כּוּלְהוֹ קָיְימִין, אַקְדִימוּ לְדַרְגָּא דִילֵיהּ. וְעַל דָא לָא קָאִים בְּאוֹרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְכֻלְּהוּ סָלְקִין גּוֹ מַחֲשָׁבָה, וּמִתַּמָּן מִתְפַּשְׁטִין אוֹרְחוֹי לְכַמָּה סִטְרִין, בִּרְעוּתֵיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא אִתְיְידָעוּ כְּלָל.

סָלְקָא אָת דָא, בְּאִלֵּין סָמְכִין לְעֵילָא, בָּטַשׁ מָאן דְבָטַשׁ, דְּלָא יְדִיעַ, וְאֵין סוֹף נָהִיר וְלָא נָהִיר, וְנָחֲתָא, וְלָא יְדִיעַ מִמָּאן דְנָהִיר. כַּד נָחִית אִתְכְּלִילָן בֵּיהּ אִינּוּן סָמְכִין וְאִתְפַּשַׁט. וְכַד אִתְפַּשַׁט,

לשון הקודש

יְדִיעָה כְּלָל, וְאֵלּוּ עוֹלִים בַּשֵּׁם וְלֹא עוֹלִים. **וְזֶהוּ** הַסּוֹד (שמות לג יט) וְקָרָאתִי בְשֵׁם ה' לְפָנֶיךָ וְחַנּוֹתִי אֶת אֲשֶׁר אָחוֹן וְרִחַמְתִּי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם. אֵין מִי שֶׁיַּעֲמֹד בָּהֶם וּבַשֵּׁמוֹת שֶׁלָּהֶם, וְלֹא הִתְגַּלּוּ לַעֲמֹד בְּדַרְכָּם. וְלָכֵן לֹא עָמַד מֹשֶׁה עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ מִקֶּדֶם הַדַּרְגָּה שֶׁלּוֹ שֶׁאוֹתוֹ נִיצוּץ רִאשׁוֹן כָּתוּב לְפָנֶיךָ. וְכֵן כֻּלָּם עוֹמְדִים, הִקְדִּימוּ לַדַּרְגָּה שֶׁלּוֹ. וְעַל זֶה לֹא עוֹמֵד בְּדַרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם עוֹלִים תּוֹךְ הַמַּחֲשָׁבָה, וּמִשָּׁם מִתְפַּשְׁטִים דְּרָכָיו לְכַמָּה צְדָדִים בִּרְצוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא נוֹדְעוּ כְּלָל.

עוֹלָה הָאוֹת הַזּוֹ עִם הָעַמּוּדִים הַלָּלוּ לְמַעְלָה, מַכֶּה מִי שֶׁמַּכֶּה, שֶׁאֵינוֹ יָדוּעַ, וְהָאֵין סוֹף מֵאִיר וְלֹא מֵאִיר, וְיוֹרֵד, וְאֵין יָדוּעַ מִמִּי שֶׁמֵּאִיר. כַּאֲשֶׁר יוֹרֵד, נִכְלָלִים בּוֹ אוֹתָם הָעַמּוּדִים וּמִתְפַּשֵּׁט,

נְפַק חַד נְהוֹרָא כָּלִיל, וְאִתְחַפְיָין בֵּיהּ, כְּמַאן דְּעָיֵיל בְּחַד הֵיכָלָא.

הַהוּא הֵיכָלָא קָיְימָא בִּתְרֵין סִטְרִין, דִּלְחַפְיָיא וְאִתְגַּלְיָיא לְעֵילָא. וְאִינּוּן תֵּשַׁע סָמְכִין, נָהֲרִין בְּגוֹ הַהוּא הֵיכָלָא, וְאָת יו"ד אִגְנִיז בְּגוֹ הַהוּא הֵיכָלָא, בְּאִינּוּן סָמְכִין. וְהַהוּא הֵיכָלָא אִיקְרֵי ה"א.

זַמִּין וְלָא זַמִּין, אִתְגַּלְיָיא וְלָא אִתְגַּלְיָיא, וְלָא אִתְגַּלְיָיא כְּלָל. בְּרָזָא דָא קָיְימָא אָת יו"ד, וְכֻלְּהוּ סָמְכִין, בְּגִין דְּאִיהִי טְמִירָא, וּבָהּ קָיְימָא כֹּלָּא לְאִתְעַטְּרָא.

הַאי אִית לֵיהּ חָמֵשׁ רְתִיכִין, דְּנָפְקִי מִגּוֹ הַהוּא נְהִירוּ דְבוּצִינָא, כַּד סָלְקָא לְאַתְרָהּ וְאִתְכְּנִישַׁת, לְבָתַר דַּעֲבָדַת מִשְׁחָתָא.

לשון הקודש

וּכְשֶׁמִּתְפַּשֵּׁט יוֹצֵא אוֹר אֶחָד כָּלוּל, וּמִתְכַּסִּים בּוֹ, כְּמִי שֶׁנִּכְנָס לְהֵיכָל אֶחָד.

אוֹתוֹ הַהֵיכָל עוֹמֵד בִּשְׁנֵי צְדָדִים, שֶׁלְּהִתְכַּסּוֹת וּלְהִתְגַּלּוֹת לְמַעְלָה, וְאוֹתָם תִּשְׁעַת הָעַמּוּדִים מְאִירִים בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הַהֵיכָל, וְהָאוֹת י' גְּנוּזָה בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הַהֵיכָל, בְּאוֹתָם הָעַמּוּדִים, וְהַהֵיכָל הַהוּא נִקְרָא ה"א.

מְזֻמָּן וְאֵינוֹ מְזֻמָּן, מִתְגַּלֶּה וְלֹא מִתְגַּלֶּה, וְלֹא מִתְגַּלֶּה כְּלָל. בְּסוֹד זֶה עוֹמֶדֶת הָאוֹת יו"ד, וְכֻלָּם סוֹמְכִים, מִשּׁוּם שֶׁהִיא טְמִירָה וּבָהּ עוֹמֵד הַכֹּל לְהִתְעַטֵּר.

לָזֶה יֵשׁ חָמֵשׁ מֶרְכָּבוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת מִתּוֹךְ הָאוֹר שֶׁל הַמָּאוֹר, כְּשֶׁעוֹלָה לִמְקוֹמָהּ וּמִתְכַּנֶּסֶת, לְאַחַר שֶׁעָשְׂתָה מְדִידָה.

וְאִלֵּין אִקְרוֹן נִפְלָאוֹת, נ' פְּלָאוֹת. רָזָא דָא בָּעָא דָּוִד מַלְכָּא לְמִיקַם, עַל חָמֵשׁ רְתִיכִין אִלֵּין, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קיט יח) **גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ. וְאִלֵּין כַּד נָהֲרִין וְסָלְקִין לָהּ לְאִתְעַטְּרָא, אִתְעֲבִידוּ חָמֵשׁ, לְנַהֲרָא גּוֹ חָמֵשׁ דִּלְתַתָּא, וּדְנָפְקִין מִינָהּ.**

וְאִינְהוּ נ' פְּלָאוֹת, נָהֲרִין וְסָלְקִין לָהּ לְעֵילָא וְאִתְעַטְּרָן וְאִתְקַשְּׁרָן גּוֹ אִינּוּן תֵּשַׁע סָמְכִין אָחֲרָנִין. וְאִינּוּן תֵּשַׁע סָלְקִין לְאָת יו"ד לְעֵילָא לְעֵילָא.

וְכַד נָחֲתִין, לָא יְדִיעַ מִמַּאן נָחֲתִין, הַאי ה"א אִתְעַטְּרַת בְּרָזָא דְּאִינּוּן חַמְשִׁין, וְאִינּוּן פְּלָאוֹת, דְּאִינּוּן חָמֵשׁ סָמְכִין לְגַוָּוהּ. וְכַד אִתְעַטְּרַת וְאִתְפַּשְּׁטַת, אִתְהַדְּרַת מֵרָזָא דְּנו"ן, לְגוֹ רָזָא דְּה"א.

לשון הקודש

וְאֵלּוּ נִקְרָאִים נִפְלָאוֹת, נ' פְּלָאוֹת, עַל סוֹד זֶה רָצָה דָּוִד הַמֶּלֶךְ לַעֲמֹד עַל חָמֵשׁ מֶרְכָּבוֹת הַלָּלוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיט יח) גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ, וּכְשֶׁאֵלּוּ מְאִירִים וּמַעֲלֶה אוֹתָהּ לְהִתְעַטֵּר, נַעֲשִׂים חָמֵשׁ, לְהָאִיר לְתוֹךְ הֶחָמֵשׁ שֶׁלְּמַטָּה, וְשֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנָּה.

וְאוֹתָם נ' פְּלָאוֹת מְאִירִים וּמַעֲלִים אוֹתָהּ לְמַעְלָה, וּמִתְעַטְּרִים וְנִקְשָׁרִים בְּתוֹךְ אוֹתָם תִּשְׁעַת הָעַמּוּדִים הָאֲחֵרִים. וְאוֹתָם הַתִּשְׁעָה מַעֲלִים אֶת הָאוֹת יו"ד לְמַעְלָה לְמַעְלָה.

כַּאֲשֶׁר יוֹרְדִים וְלֹא יָדוּעַ מִמִּי יוֹרְדִים, הַה"א הַזּוֹ מִתְעַטֶּרֶת בְּסוֹד אוֹתָם הַנ', וְאוֹתָם הַפְּלָאוֹת, שֶׁהֵם חֲמִשָּׁת הָעַמּוּדִים לְתוֹכָהּ. וְכַאֲשֶׁר מִתְעַטֶּרֶת וּמִתְפַּשֶּׁטֶת,

וְאִתְפַּשְׁטוּ אִילֵּין חָמֵשׁ סָמְכִין לְתַתָּא, וְקָיְמָא עֲלַיְיהוּ כְּדֵין. וְכַד אִתְנְהִירַת בְּכֻלְּהוּ, כְּדֵין נָפְקִין מִינָּהּ חָמֵשׁ נְהוֹרִין אָחֲרָנִין, מִשְׁתַּנִּין וְלָא מִשְׁתַּנִּין, יָמִינָא וּשְׂמָאלָא.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה, קָיְמָא מִלָּה לְאִסְתַּמְּכָא עַל רָזָא עִלָּאָה, בְּרָזָא דִּשְׂמָא קַדִּישָׁא, לְמֶהֱוֵי סָתִים דָּא בְּדָא, וּלְאִשְׁתַּכְלְלָא רְתִיכָא קַדִּישָׁא.

וְאִלֵּין חָמֵשׁ, אִינּוּן אַרְבַּע, וְאִינּוּן חָמֵשׁ לָקָבֵיל חָמֵשׁ סָמְכִין. וְאִינּוּן אַרְבַּע לָקָבֵיל אַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא. וְכָל חַד וְחַד אִית לֵיהּ רְתִיכָא בִּלְחוֹדוֹי.

וְכֻלְּהוּ רְתִיכִין, כֻּלְּהוּ כְּלִילָן כָּל רְתִיכָא וּרְתִיכָא בְּנְהוֹרָא חַד, וְכָל נְהוֹרָא וּנְהוֹרָא אִתְכְּלִיל בְּאִינּוּן סְמָכִין, וְכָל סְמָכָא וּסְמָכָא אִתְכְּלִיל בְּאָת

לשון הקודש

חוֹזֶרֶת מֵהַסּוֹד שֶׁל נו"ן לְתוֹךְ הַסּוֹד שֶׁל ה"א.

הִתְפַּשְׁטוּ חֲמֵשֶׁת הָעַמּוּדִים הַלָּלוּ לְמַטָּה, אָז עוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם, וּכְשֶׁהִיא מְאִירָה בְּכֻלָּם, אָז יוֹצְאִים מִמֶּנָּה חֲמִשָּׁה אוֹרוֹת אֲחֵרִים, מִשְׁתַּנִּים וְלֹא מִשְׁתַּנִּים, יָמִין וּשְׂמֹאל.

מִכָּאן וָהָלְאָה עוֹמֵד הַדָּבָר לְהִסָּמֵךְ עַל סוֹד עֶלְיוֹן בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, לִהְיוֹת נִסְתָּר זֶה בָּזֶה, וּלְהִשְׁתַּכְלֵל הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה.

וְאֵלּוּ הַחֲמִשָּׁה הֵם אַרְבָּעָה, וְהֵם חֲמִשָּׁה כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה עַמּוּדִים, וְהֵם אַרְבָּעָה כְּנֶגֶד אַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וּלְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ מֶרְכָּבָה לְבַדּוֹ.

וְכָל הַמֶּרְכָּבוֹת כֻּלָּן כְּלוּלוֹת, כָּל מֶרְכָּבָה וּמֶרְכָּבָה בְּאוֹר אֶחָד, וְכָל אוֹר וְאוֹר נִכְלָל בְּאוֹתָם הָעַמּוּדִים, וְכָל עַמּוּד וְעַמּוּד נִכְלָל

ה"א. וְהַאי אָת ה"א אִתְכְּלִיל בְּאִינּוּן תֵּשַׁע סְמָכִין. וְכָל חַד וְחַד אִתְכְּלִיל בְּאָת יו"ד נְקוּדָה עִלָּאָה קַדְמָאָה, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד.

מֵהָכָא אִשְׁתְּכָחוּ רְתִיכִין, דְּסָלְקִין עַל אָת ה"א מִתַּתָּא לְעֵילָא, כ"ה רְתִיכִין. וְרָזָא דָא, יְבָרְכוּ כ"ה מִתַּתָּא לְעֵילָא.

מֵאָת ה"א וּלְעֵילָא תֵּשַׁע רְתִיכִין, דְּקָיְימִין בִּלְחוֹדוֹי בְּלָא חוּשְׁבְּנָא, עַד רָזָא דְיו"ד, וְכֹלָּא אִסְתִּים בְּגַוֵּיהּ. מִכָּאן וּלְהָלְאָה רָזָא דְשְׁמָא קַדִּישָׁא, לְאִתְעַטְּרָא בְּאִינּוּן רְתִיכִין, וּלְאִתְכְּלָלָא דָא בְּדָא, בְּאִלֵּין אַתְוָון יהו"ה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיקְרֵי אֶחָד, דִּכְתִיב (דברים ו ד) ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיקְרֵי רִאשׁוֹן, דִּכְתִיב (ישעיהו מד ו) אֲנִי

לשון הקודש

בָּאוֹת ה"א, וְהָאוֹת ה"א הַזּוֹ נִכְלֶלֶת בְּאוֹתָם תִּשְׁעַת הָעַמּוּדִים, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נִכְלָל בָּאוֹת יו"ד הַנְּקֻדָּה הָרִאשׁוֹנָה וְהָעֶלְיוֹנָה, שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל אֶחָד.

מִכָּאן נִמְצָאִים הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁעוֹלוֹת עַל הָאוֹת ה"א מִמַּטָּה לְמַעְלָה, עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ מֶרְכָּבוֹת. וְזֶה סוֹד יְבָרְכוּ כ"ה מִמַּטָּה לְמַעְלָה.

מִן הָאוֹת ה' וָמַעְלָה תֵּשַׁע מֶרְכָּבוֹת, שֶׁעוֹמְדוֹת לְבַד בְּלִי חֶשְׁבּוֹן עַד הַסּוֹד שֶׁל יו"ד, וְהַכֹּל נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ. מִכָּאן וָהָלְאָה סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁמִּתְעַטֵּר בְּאוֹתָן הַמֶּרְכָּבוֹת, וּלְהִכָּלֵל זֶה עִם זֶה בְּאֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת יהו"ה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא אֶחָד, שֶׁכָּתוּב (דברים ו ד) ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא רִאשׁוֹן, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מד) אֲנִי רִאשׁוֹן. הַקָּדוֹשׁ

רִאשׁוֹן. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיקְרֵי אַחֲרוֹן, דִּכְתִיב (שם) וַאֲנִי אַחֲרוֹן. בְּרִיךְ הוּא וּבְרִיךְ שְׁמֵיהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

ה"א רָזָא דִּכְתִיב וַאֲנִי אַחֲרוֹן, דָּא ה"א בַּתְרָאָה דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. רְתִיכָא קַדִּישָׁא בָּאַחֲרוֹן, דִּכְתִיב (שם מא ד) וְאֶת אַחֲרוֹנִים אֲנִי הוּא. אַחֲרוֹן וְאַחֲרוֹנִים כֻּלְּהוּ בְּרָזָא חָדָא אִתְכְּלִילוּ אִלֵּין בְּאִלֵּין. רָזָא דְּה"א, אִינּוּן ד', וְאִלֵּין ד' דְּאִיקְרוֹן אַחֲרוֹנִים, כֻּלְּהוּ קָיְימִין מִסִּטְרָא דִּלְעֵילָא וּמִסִּטְרָא דִּלְתַתָּא.

רְתִיכָא דָּא, מִיכָאֵל גַּבְרִיאֵל רְפָאֵל אוּרִיאֵל, אִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע, וְחָדָא נְקוּדָה דְּקָיְימָא עֲלַיְיהוּ אִינּוּן ה"א. וְלָא אִיקְרֵי ה"א דָּא, אֶלָּא בְּרָזָא (דף ד ע"ב) דְּאִלֵּין אַרְבַּע, וּנְקוּדָה בַּתְרָאָה דְּשַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ. וְרָזָא דְּה"א דָּא דל"ת הֲוַת, וְהַהוּא

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא אַחֲרוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וַאֲנִי אַחֲרוֹן. בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

ה"א סוֹד הַכָּתוּב וַאֲנִי אַחֲרוֹן, זוֹ ה"א הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה בָּאַחֲרוֹן, שֶׁכָּתוּב (שם מא, ד) וְאֶת אַחֲרוֹנִים אֲנִי הוּא. אַחֲרוֹן וְאַחֲרוֹנִים, כֻּלָּם בְּסוֹד אֶחָד נִכְלְלוּ אֵלּוּ עִם אֵלּוּ. הַסּוֹד שֶׁל ה"א הֵם ד', וְאֵלּוּ הַד' שֶׁנִּקְרָאִים אַחֲרוֹנִים, כֻּלָּם עוֹמְדִים מֵהַצַּד שֶׁל מַעְלָה וּמֵהַצַּד שֶׁל מַטָּה.

הַמֶּרְכָּבָה הַזּוֹ, מִיכָאֵל גַּבְרִיאֵל רְפָאֵל אוּרִיאֵל, אֵלּוּ הֵם אַרְבַּע, וּנְקֻדָּה אַחַת שֶׁעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם הֵם ה"א. וְהַה"א הַזּוֹ אֵינָהּ נִקְרֵאת אֶלָּא בְּסוֹד אַרְבַּע הַלָּלוּ, וְהַנְּקֻדָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁשּׁוֹרָה עֲלֵיהֶם. וְהַסּוֹד

נְקוּדָה דְּשָׁרְיָיא עֲלַיְיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא אִתְעֲבִיד ה"א.

וּבְרָזָא דַּחֲנוֹךְ, אִית ה"א אָחֲרָא לְתַתָּא, דְּקָיְימָא מִתְקַשְׁרָא בְּהַאי ה"א, וְכֹלָּא חַד בְּחַד, וּכְדֵין אִיהוּ עִידָן לְמִבְכֵּי, וְסִימָנֵיךְ אַהָה.

בְּגִין דְּסַחֲרָנֵי בִּישָׁא לְתַתָּא, חַפְיָיא כְּגַוְונָא דְּדל"ת, וְסַחֲרָא לְאִלֵּין אַרְבַּע, וּלְהַאי נְקוּדָה. וְקָיְימָא בְּהַאי נְקוּדָה קְלִיפָּא תַּקִּיפָא, לְחַפְיָיא עֲלָהּ. וּכְדֵין אִתְכַּסְיָאַת סִיהֲרָא, וּנְהִירוּ דִּילָהּ אִתְחַפְיָיא, וּכְדֵין אִתְיְיהַב רְשׁוּ לְמֵידַן עָלְמָא בְּדִינִין בִּישִׁין. וְרָזָא דְה"א וְה"א בַּתְרָאָה תַּרְוַוְיְיהוּ בְּחַד נְקוּדָה ה"ה. דְּהָא כְּדֵין דִּינָא אִתְיְהִיב בְּרָזָא דִּכְתִיב (דניאל ד יד) בִּגְזֵרַת עִירִין פִּתְגָמָא וּמֵאמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתָא עַד דִּבְרַת.

לשון הקודש

שֶׁל ה"א זוֹ הָיְתָה דָּלֶ"ת, וְאוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה שֶׁשּׁוֹרָה עֲלֵיהֶן בָּאֶמְצַע נַעֲשִׂית ה"א.

וּבְסוֹד שֶׁל חֲנוֹךְ יֵשׁ ה"א אַחֶרֶת לְמַטָּה שֶׁעוֹמֶדֶת קְשׁוּרָה עִם הַה"א הַזּוֹ, וְהַכֹּל אֶחָד עִם אֶחָד, וְאָז הוּא הַזְּמַן לִבְכּוֹת, וְסִימָנְךָ אַהָה.

מִשּׁוּם שֶׁסְּבִיבוֹ הָרָע לְמַטָּה, מְכַסֶּה כְּמוֹ הַדָּלֶ"ת, וּמַקִּיף אֶת הָאַרְבַּע הַלָּלוּ וְאֶת הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ, וְעוֹמֶדֶת בַּנְּקֻדָּה הַזּוֹ קְלִיפָּה חֲזָקָה לְכַסּוֹת עָלֶיהָ. וְאָז מִתְכַּסָּה הַלְּבָנָה, וְהָאוֹר שֶׁלָּהּ מִתְכַּסֶּה, וְאָז נִתֶּנֶת הָרְשׁוּת לָדוּן אֶת הָעוֹלָם בְּדִינִים רָעִים. וְהַסּוֹד שֶׁל ה"א עִם ה"א הָאַחֲרוֹנָה, שְׁנֵיהֶם בְּנְקֻדָּה אַחַת ה"ה, שֶׁהֲרֵי אָז הַדִּין נִתָּן, בְּסוֹד הַכָּתוּב (דניאל ד, יד) בִּגְזֵרַת הַמַּלְאָכִים הַדָּבָר וּבְמַאֲמַר הַקְּדוֹשִׁים הַשְּׁאֵלָה בַּעֲבוּר.

רְתִיכָא דָּא קַיְימָא בְּה"א בַּתְרָאָה, לָא אִיתְפָּרְשָׁן דָּא מִן דָּא לְעָלְמִין. וּבְכָל אֲתַר דְּיִשְׁתְּכַח מִיכָאֵל דְּאִיהוּ רֵישָׁא לְאִלֵּין, תַּמָּן אִיהִי שְׁכִינְתָּא. כֹּלָּא אִתְקַשַּׁר דָּא בְּדָא, וְאִינּוּן מִתְקַשְּׁרִין גּוֹ הַהִיא נְקוּדָה וְכֹלָּא ה"א.

וְכַד אִיהִי חַד ה"א, וְאָת אל"ף אוֹ אָת יו"ד קָדְמָא לָהּ, וְאִיהִי בְּחַד נְקוּדָה, כְּדֵין אִיהִי אַתְיָא לְאוֹטָבָא לְעָלְמָא, א"ה אוֹ י"ה, דְּהָא קְלִיפָּא בִּישָׁא אִיתַּבְרַת מִקַּמָּהּ, וְלָא חַפְיָא עֲלָהּ. הָא' י', קַיְימָא בְּרָזָא דָא.

כְּגַוְונָא דָא, לֵית לָךְ שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּאַתְוָון רְשִׁימִין, דְּלָא קַיְימָא בְּהַהוּא אָת רְתִיכָא דִּילֵיהּ, בְּהַהוּא שְׁמָא, עַל מַה דְּאִיסְתַּמִּיךְ. וְהַהוּא רְתִיכָא סְמָכָה דִילֵיהּ. דְּלֵית לָךְ מַלְכָּא דְּלָא אָתֵי בְּחֵילוֹי וְלָא אִשְׁתְּכַח יְחִידָאי, וְעַל דָּא יהו"ה צְבָאוֹת

לשון הקודש

הַמֶּרְכָּבָה הַזּוֹ עוֹמֶדֶת בַּה"א הָאַחֲרוֹנָה, לֹא נִפְרָדִים זוֹ מִזּוֹ לְעוֹלָמִים, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁנִּמְצָא מִיכָאֵל שֶׁהוּא הָרֹאשׁ לְאֵלּוּ, שָׁם הַשְּׁכִינָה. הַכֹּל נִקְשָׁר זֶה עִם זֶה, וְהֵם נִקְשָׁרִים תּוֹךְ אוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה, וְהַכֹּל ה"א.

וּכְשֶׁהִיא ה"א אַחַת, וְהָאוֹת אָל"ף אוֹ הָאוֹת יו"ד קוֹדֶמֶת לָהּ, וְהִיא בְּנִקֻּדָּה אַחַת, אָז הִיא בָּאָה לְהֵיטִיב לָעוֹלָם, א"ה אוֹ י"ה, שֶׁהֲרֵי הַקְּלִפָּה הָרָעָה נִשְׁבֶּרֶת מִלְּפָנֶיהָ וְלֹא מְכַסָּה עָלֶיהָ. הָא' הַי' עוֹמֶדֶת בְּסוֹד זֶה.

כְּמוֹ כֵּן, אֵין לְךָ שֵׁם קָדוֹשׁ בָּאוֹתִיּוֹת הָרְשׁוּמוֹת שֶׁלֹּא עוֹמֵד עִם אוֹתָהּ הָאוֹת הַמֶּרְכָּבָה שֶׁלּוֹ, בְּאוֹתוֹ הַשֵּׁם, עַל מַה שֶּׁנִּסְתַּמֵּךְ, וְאוֹתָהּ הַמֶּרְכָּבָה הִיא הַתּוֹמֵךְ שֶׁלּוֹ. שֶׁאֵין לְךָ מֶלֶךְ שֶׁלֹּא בָּא עִם חֵילָיו

כֹּלָּא כַּחֲדָא, דְּלָא אִיתְפַּרְשָׁן רְתִיכִין מִן שְׁמָא קַדִּישָׁא, וְכָל אָת וְאָת כָּלִיל בְּגַוֵּיהּ רְתִיכָא דִּילֵיהּ, וּכְדֵין כֹּלָּא אִיהוּ שְׁמָא קַדִּישָׁא.

הַאי אָת ה"א, אִית לָהּ רְתִיכָא, בְּאִינּוּן שַׁלִּיטִין לְתַתָּא. בְּגִין דְּאָת דָּא אִיהִי בְּאִתְגַּלְיָיא, זְעִירָא דְּמִן חַבְרַיָּיא. אֲבָל כֻּלְּהוּ אַתְוָון אָחֲרָנִין, לֵית לוֹן רְתִיכָא, לְאִתְכְּלָלָא בְּאִינּוּן אַתְוָון, בְּאִלֵּין תַּתָּאֵי, בַּר הַאי. בְּגִין דְּאָת דָּא אִתְכְּלִיל בְּתַתָּאי דִּלְבַר, וְאַתְוָון אָחֲרָנִין אִתְכְּלִילוּ בְּהוֹן רְתִיכִין קַדִּישִׁין דְּלָאו אִינּוּן לְבַר. בַּר, כַּד מִתְחַבְּרָן הֵיכָלִין בְּהֵיכָלִין, תַּתָּאֵי בְּעִילָּאֵי, אֲבָל לָא אִיתְכְּלִילָן בְּאִינּוּן אַתְוָון לְמֶהֱוֵי חַד אָת.

וּבְגִין כָּךְ, אָת וְאָת מִשְׁמָא קַדִּישָׁא, אִתְכְּלִיל רְתִיכֵיהּ (כָּל שְׁמָא וּשְׁמָא מִן שְׁמָהָן קַדִּישִׁין, כָּלִיל רְתִיכָא קַדִּישָׁא

לשון הקודש

וְלֹא נִמְצָא יְחִידִי, וְעַל כֵּן יהו"ה צְבָאוֹת, הַכֹּל כְּאֶחָד, שֶׁלֹּא נִפְרָדוֹת הַמֶּרְכָּבוֹת מִן הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְכָל אוֹת וְאוֹת כּוֹלֶלֶת בְּתוֹכָהּ אֶת מֶרְכַּבְתָּהּ, וְאָז הַכֹּל הוּא שֵׁם קָדוֹשׁ.

לָאוֹת ה"א הַזּוֹ יֵשׁ לָהּ מֶרְכָּבָה בְּאוֹתָם הַשַּׁלִּיטִים לְמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁהָאוֹת הַזּוֹ הִיא בְּגָלוּי, הַקָּטָן שֶׁמִּן הַחֲבֵרִים, אֲבָל לְכָל הָאוֹתִיּוֹת הָאַחֵרוֹת אֵין לָהֶן מֶרְכָּבָה לְהִתְכַּלֵּל בְּאוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת, בַּתַּחְתּוֹנִים הַלָּלוּ, פְּרָט לָזֹאת. מִשּׁוּם שֶׁהָאוֹת הַזּוֹ נִכְלֶלֶת בַּתַּחְתּוֹנִים שֶׁבַּחוּץ, וְהָאוֹתִיּוֹת הָאַחֵרוֹת נִכְלְלוּ בָהֶן מֶרְכָּבוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁאֵינָם בַּחוּץ, פְּרָט לְכַאֲשֶׁר מִתְחַבְּרִים הַהֵיכָלוֹת עִם הֵיכָלוֹת, הַתַּחְתּוֹנִים עִם הָעֶלְיוֹנִים, אֲבָל אֵין נִכְלָלִים עִם אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת לִהְיוֹת אוֹת אַחַת.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, אוֹת וְאוֹת מֵהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ

בְּגַוַּיְיהוּ) בְּגַוַּיְיהוּ וְדָא הוּא שְׁמָא קַדִּישָׁא כִּדְקָא יָאוֹת. וְכֵן לְכָל אָת וְאָת מֵאִינּוּן אַרְבַּע. וְאִינּוּן אַרְבַּע אַתְוָון, אִינּוּן רָזָא דִּרְתִיכָא, לְמַאן דְּלָא אִתְיְדַע. וּלְכָל אָת וְאָת, אִית לֵיהּ רְתִיכָא דְּאִתְכְּלִיל בְּגַוַּיְיהוּ, וְאִתְרְשִׁים בְּהַהוּא אָת מַמָּשׁ.

הַאי ה"א, אִיהִי תְּרֵיסַר. וְהַאי נְקוּדָה דְּקַיְימָא לְעֵילָא, אִיהִי תְּלֵיסַר. וְאִינּוּן תְּלֵיסַר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. הַנֵּי תְּרֵיסַר, אִינּוּן תְּרֵיסַר תְּחוּמִין, וְאִינּוּן לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, תְּלַת תְּלַת לְכָל סְטַר.

וְאִינּוּן תְּלַת, אִינּוּן תִּשְׁעָה לְכָל סְטַר. לִסְטַר מִזְרָח תִּשְׁעָה. לִסְטַר מַעֲרָב תִּשְׁעָה. לִסְטַר צָפוֹן תִּשְׁעָה. לִסְטַר דָּרוֹם תִּשְׁעָה. וְהַאי נְקוּדָה דְּקַיְימָא עֲלַיְיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא. אִשְׁתְּכַח הַאי נְקוּדָה

לשון הקודש

נִכְלֶלֶת מֶרְכַּבְתּוֹ (כָּל שֵׁם וְשֵׁם מִן הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים, נִכְלֶלֶת מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה בְּתוֹכוֹ) בְּתוֹכָהּ, וְזֶהוּ שֵׁם קָדוֹשׁ כָּרָאוּי, וְכֵן לְכָל אוֹת וְאוֹת מֵאוֹתָן הָאַרְבַּע. וְאוֹתָן אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת הֵן סוֹד הַמֶּרְכָּבָה לְמִי שֶׁלֹּא נוֹדָע, וּלְכָל אוֹת וְאוֹת יֵשׁ לָהּ מֶרְכָּבָה שֶׁנִּכְלֶלֶת בְּתוֹכָהּ וְנִרְשֶׁמֶת בְּאוֹתָהּ הָאוֹת מַמָּשׁ.

הַה"א הַזּוֹ הִיא שְׁנֵים עָשָׂר, וְהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ שֶׁעוֹמֶדֶת לְמַעְלָה הִיא שְׁלֹשָׁה עָשָׂר, וְהֵם שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. הַשְּׁנֵים עָשָׂר הַלָּלוּ הֵם שְׁנֵים עָשָׂר תְּחוּמִים, וְהֵם לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה לְכָל צַד.

וְאוֹתָם הַשְּׁלֹשָׁה הֵם תִּשְׁעָה לְכָל צַד. לְצַד מִזְרָח תִּשְׁעָה, לְצַד מַעֲרָב תִּשְׁעָה, לְצַד צָפוֹן תִּשְׁעָה, לְצַד דָּרוֹם תִּשְׁעָה, וְהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ שֶׁעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶן בָּאֶמְצַע. נִמְצֵאת הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ שֶׁמַּשְׁלִימָה כָּל צַד

דְּאַשְׁלִים לְכָל סְטַר לַעֲשָׂרָה, בְּגִין דְּקָיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא. לִסְטַר מִזְרָח עֲשָׂרָה. לִסְטַר מַעֲרָב עֲשָׂרָה. לִסְטַר צָפוֹן עֲשָׂרָה. לִסְטָר דָּרוֹם עֲשָׂרָה. עֲשַׂר סְפִירָן לְכָל סְטַר. וְאִלֵּין אִינוּן אַרְבְּעִין אַתְוָון, דְּקָיְימִין בְּרָזָא דִבְרֵאשִׁית לְתַתָּא, בְּרָזָא דִשְׂמָא קַדִּישָׁא, וּתְרֵין אוֹזְנִין לְאַחֲדָא בְּיָמִינָא וּשְׂמָאלָא. וְכֻלְּהוּ קָיְימִין בְּרָזָא דְה"א.

הַשְׁתָּא אִשְׁתְּכַח דְּה"א דָא, בְּכָל אִינוּן רָזִין עִילָּאִין: בְּהַהוּא רְתִיכָא קַדִּישָׁא. בְּאִינוּן תְּרֵיסַר. בְּרָזָא דְעֶשֶׂר סְפִירָן. בְּרָזָא דְמ"ב אַתְוָון מְחַקְּקָן דִּבְשְׂמָא קַדִּישָׁא. כֹּלָּא אִתְכְּלִיל בְּהַאי דְּיוֹקְנָא דְה"א.

וְכֻלְּהוּ קָיְימֵי בַּאֲלַכְסוֹנָא, בְּרָזָא דִנְקוּדָה דְּקָיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאַכְרַע לְכֻלְּהוּ

לשון הקודש

לַעֲשָׂרָה, מִשּׁוּם שֶׁעוֹמֶדֶת בָּאֶמְצַע. לְצַד מִזְרָח עֲשָׂרָה, לְצַד מַעֲרָב עֲשָׂרָה, לְצַד צָפוֹן עֲשָׂרָה, לְצַד דָּרוֹם עֲשָׂרָה, עֶשֶׂר סְפִירוֹת לְכָל צַד, וְאֵלּוּ הֵם מ' אוֹתִיּוֹת שֶׁעוֹמְדוֹת בַּסּוֹד שֶׁל בְּרֵאשִׁית לְמַטָּה, בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וּשְׁתֵּי אָזְנַיִם הֵן לְאַחֵז בְּיָמִין וּשְׂמֹאל, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בַּסּוֹד שֶׁל ה"א.

עַכְשָׁו נִמְצָא שֶׁהַה"א הַזּוֹ בְּכָל אוֹתָם סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים: בְּאוֹתָהּ הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה, בְּאוֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר, בְּסוֹד עֶשֶׂר סְפִירוֹת, בַּסּוֹד שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הַמְחֻקָּקוֹת שֶׁבַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. הַכֹּל נִכְלָל בַּדְּיוֹקָן הַזֶּה שֶׁל ה"א.

וְכֻלָּם עוֹמְדִים בַּאֲלַכְסוֹן, בְּסוֹד הַנְּקֻדָּה שֶׁעוֹמֶדֶת בָּאֶמְצַע, שֶׁמַּכְרִיעָה אֶת כֻּלָּם

בְּאוֹרַח מֵישָׁר, סִטְרָא דָא בְּסִטְרָא דָא, וְכֵן לְאַרְבַּע סִטְרִין, כֻּלְּהוּ קָיְימֵי בְּמַתְקְלָא, תַּקְלָא דְּקָיְימָא לְאַתְקָנָא כֹּלָּא.

בְּרָזָא דָא, אִתְבְּרִיאוּ וְאִתְתַּקְּנוּ כָּל הַנֵּי תַּתָּאֵי. וְעַל דָּא כְּתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. נַעֲשֶׂה, וַדַּאי אִיהוּ ה"א, וְכָל הַנֵּי דְּקָיְימִין לְתַתָּא, וְאִתְאַחֲדוּ בָּהּ, בִּדְיוֹקְנָה מַמָּשׁ. כְּמָא דְּאִיקְרֵי ה'. בַּר מַה דְּאִית חָדָא לְעֵילָא, בַּמֶּה דְּלָא אִתְחֲזֵי כְּלַל בִּדְיוֹקְנָהָא, וְלָא אִיתְרְשִׁים בָּהּ לְאִיתְחַזָּאָה.

כַּד אִקְרֵי ה"א, אִזְדַּמְּנַת בְּכָל הַנֵּי רָזִין. אִיהוּ כֹּלָּא, בְּגִין דָּא קָיְימָא הַאי נְקוּדָה גּוֹ אֶמְצָעִיתָא, בְּגִין דְּאִתְאַחִידַת בְּכוּלָּא, אִלֵּין דְּלִסְטַר מִזְרָח, אִתְאֲחִידַן בָּהּ, וְאִיהוּ עִמְּהוֹן. (אִלֵּין דְּלִסְטַר דָּרוֹם אִתְאֲחִידַת בָּהּ, וְאִיהִי עִמְּהוֹן. אִילֵּין דְּלִסְטַר צָפוֹן, אִתְאֲחִידַת עִמְּהוֹן וְאִיהִי עִמְּהוֹן.) **וּבְגִין**

לשון הקודש

בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, הַצַּד הַזֶּה בַּצַּד הַזֶּה, וְכֵן לְד' צְדָדִים, כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּמִשְׁקָל, הַמִּשְׁקָל שֶׁעוֹמֵד לְהַתְקִין הַכֹּל.

בַּסּוֹד הַזֶּה נִבְרְאוּ וְנִתְתַּקְּנוּ כָּל הַתַּחְתּוֹנִים הַלָּלוּ, וְעַל זֶה כָּתוּב (בראשית א כו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. נַעֲשֶׂה, וַדַּאי שֶׁהוּא ה"א, וְכָל אֵלֶּה שֶׁעוֹמְדִים לְמַטָּה וְנֶאֱחָזוּ בָּהּ, בִּדְמוּתָהּ מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנִּקְרֵאת ה', פְּרָט לְמַה שֶׁיֵּשׁ אֶחָד לְמַעְלָה בְּמַה שֶׁלֹּא נִרְאֶה כְּלָל בִּדְיוֹקְנָהּ, וְלֹא נִרְשָׁם בָּהּ לְהֵרָאוֹת. **כְּשֶׁנִּקְרֵאת** ה"א, מִזְדַּמֶּנֶת בְּכָל הַסּוֹדוֹת הַלָּלוּ. הוּא הַכֹּל, מִשּׁוּם זֶה עוֹמֶדֶת הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ בְּתוֹךְ הָאֶמְצַע, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱחָזָה בַּכֹּל. אֵלּוּ שֶׁלְּצַד מִזְרָח נֶאֱחָזִים בָּהּ, וְהִיא עִמָּהֶם. (אֵלּוּ שֶׁלְּצַד דָּרוֹם נֶאֱחָזוֹת בָּהּ, וְהִיא עִמָּהֶם. אֵלּוּ שֶׁלְּצַד

כָּךְ אִיהִי בְּכֹלָּא, וְכֹלָּא בָּהּ, וְכֹלָּא ה"א. וְעַל דָּא כְּתִיב, נַעֲשֶׂה אָדָם, וּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, כֹּלָּא אִיהוּ בְּרָזָא עִילָּאָה כִּדְקָא חָזֵי.

וְכָל הַנֵּי רָזִין, וְכָל רָזִין עִילָּאִין, כֻּלְּהוּ אִשְׁתְּמוֹדְעָן בְּהַנֵּי אַתְוָון, וְאִתְרְשִׁימוּ בְּהַהוּא אָת מַמָּשׁ, לְאִתְיַיחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא כִּדְקָא יָאוֹת. וְכֹלָּא רָזָא עִילָּאָה בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. עַד הָכָא אִיתְרְמִיזַת חָכְמָה עִילָּאָה, בְּרָזָא דְּאָת ה"א בַּתְרָאָה דְּאַתְוָון אַרְבַּע. זַכָּאָה חוּלְקֵיהּ מַאן דְּיָדַע וּנְפַק, וְיָדַע אוֹרְחוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיעַל בְּלָא כִּיסוּפָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

רָזָא דְּאָת ו"ו רְתִיכָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה, דְּקָיְימָא בְּקִיּוּמָא שְׁלִים הַאי אִתְפְּלַג לִתְרֵין אַתְוָון, דְּאִינוּן תְּרֵין וָוִי"ן ו"ו, דָּא כְּגַוְונָא דְּדָא, וְאִינוּן תְּרֵיסַר רָזִין עִילָּאִין.

לשון הקודש

צִפּוֹן נֶאֱחֶזֶת עִמָּם, וְהִיא עִמָּהֶם). וּמִשּׁוּם כָּךְ הִיא בַּכֹּל, וְהַכֹּל בָּהּ, וְהַכֹּל ה"א. וְעַל זֶה כָּתוּב נַעֲשֶׂה אָדָם, וְכָתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, הַכֹּל הוּא בְּסוֹד עֶלְיוֹן כָּרָאוּי.

וְכָל הַסּוֹדוֹת הַלָּלוּ וְכָל הַסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים כֻּלָּם נוֹדָעִים בָּאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ וְנִרְשְׁמוּ בְּאוֹתָהּ הָאוֹת מַמָּשׁ, שֶׁיִּתְיַחֵד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי, וְהַכֹּל סוֹד עֶלְיוֹן בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. עַד כָּאן נִרְמְזָה הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה בְּסוֹד הָאוֹת ה"א, הָאַחֲרוֹנָה שֶׁלְּאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁנִּכְנַס וְיָצָא, וְיוֹדֵעַ אֶת דַּרְכֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִכָּנֵס לְלֹא בוּשָׁה לָעוֹלָם הַבָּא.

הַסּוֹד שֶׁל הָאוֹת וָ"ו הַמֻּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁעוֹמֶדֶת בְּקִיּוּם שָׁלֵם, זֶה נֶחֱלָק

הַאי ו"ו עִילָּאָה, אִיהוּ קָיְימָא בְּחָמֵשׁ סָמְכִין עִילָּאִין, דְּקָיְימָא עֲלַיְיהוּ אָת ה"א עִילָּאָה. וְהַאי ו"ו, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ שִׁית, וְרָזָא דְשִׁית, אִיהוּ חָמֵשׁ, וְרָזָא דְחָמֵשׁ, וְכֹלָּא אִיהוּ כִּדְקָא חָזֵי.

שִׁירוּתָא בְּסִטְרָא דְיָמִינָא, רָזָא דִנְהוֹרָא קַדְמָאָה דָא, קָיְימָא עַל רְתִיכָא חָדָא, דְּאִיהוּ תְּלַת תְּלַת, וְלָא אַרְבַּע. וְאַף עַל גַּב דְּלֵית רְתִיכָא אֶלָּא בְּאַרְבַּע, כֹּלָּא הָכָא בְּרָזָא בִּתְלַת תְּלַת. כְּמָה דְאַתְוָון אָזְלִין בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. וּבְגִין כָּךְ כֹּלָּא אָזְלָא בִּתְלַת תְּלַת.

אָת ה"א דְקָאֲמַרְתְּ, אִיהִי רְבִיעָתָא דְאַתְוָון. וּבְגִין כָּךְ רְתִיכָא דִילָהּ אִיהִי בְּאַרְבַּע. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהִי בְּאַרְבַּע, אִיהִי בִּתְלַת תְּלַת. וְכֹלָּא אָזְלָא בְּאֹרַח מֵישָׁר, לְסַלְקָא דָא כְּגַוְונָא דְדָא, לְמֶהֱוֵי חָד.

לשון הקודש

לִשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן שְׁתֵּי וָוִי"ם ו"ו, זֶה כְּמוֹ זֶה, וְהֵם שְׁנֵים עָשָׂר סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים. **הַו"ו** הָעֶלְיוֹנָה הַזוֹ הִיא עוֹמֶדֶת עִם חֲמֵשֶׁת הָעַמּוּדִים הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם הָאוֹת ה"א הָעֶלְיוֹנָה, וְהַו"ו הַזוֹ, אַף עַל גַּב שֶׁהִיא שֵׁשׁ, וְהַסּוֹד שֶׁל שֵׁשׁ, הִיא חָמֵשׁ, וְהַסּוֹד שֶׁל חָמֵשׁ, וְהַכֹּל הוּא כָּרָאוּי.

הָרֵאשִׁית בְּצַד הַיָּמִין, סוֹד הָאוֹר הָרִאשׁוֹן הַזֶּה עוֹמֵד עַל מֶרְכָּבָה אַחַת, שֶׁהִיא שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ, וְלֹא אַרְבַּע. וְאַף עַל גַּב שֶׁאֵין מֶרְכָּבָה אֶלָּא בְּאַרְבַּע, הַכֹּל כָּאן בְּסוֹד בְּשָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ. כְּמוֹ שֶׁהָאוֹתִיּוֹת הוֹלְכוֹת בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל הוֹלֵךְ בְּשָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ.

הָאוֹת ה"א שֶׁאָמַרְתָּ הִיא הָרְבִיעִית בָּאוֹתִיּוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַמֶּרְכָּבָה שֶׁלָּהּ הִיא בְּאַרְבַּע, וְאַף עַל גַּב שֶׁהִיא בְּאַרְבַּע, הִיא

רְתִיכָא דְּלִסְטַר דָּרוֹם, דְּאִיהוּ יָמִינָא, (הַהוּא רְתִיכָא) בִּתְלָתָא דִּי נָפְקָא מִגּוֹ בּוּצִינָא. כַּד סָלְקָא רוּחָא דְנָשִׁיב בִּתְרֵיסָר רוּחִין, דְּבוּסְמִין דְּסָלְקִין רֵיחִין, וְלָא סָלְקִין, כָּלִיל בִּתְלַת גְּוָונִין, נָהִיר בִּנְהִירוּ, וְאִישְׁתָּאַב בְּגַוָּוהּ. חַד לָהִיט בְּאֶשָּׁא, וְחַד לָהִיט בְּמַיָּא, וְחַד לָהִיט בְּרוּחָא. וְהַאי אִתְפְּרַשׁ, וַהֲוֵי (דף ה ע"א) תְּלַת.

הַאי רוּחָא, כַּד אִתְפְּרַשׁ וַהֲוֵי תְּלַת גְּוָונִין, אִלֵּין לָאו אִינּוּן אֶשָּׁא, וְלָאו אִינּוּן מַיָּא, וְלָאו אִינּוּן רוּחָא, אֶלָּא הַאי רוּחָא כַּד אִתְפְּרַשׁ, כָּל חַד וְחַד נָהִיר וְלָהִיט וְיָהִיב תּוּקְפָּא לַאֲתַר דַּעֲלֵיהּ, וּלְבָתַר אִתְעֲבִיד סֻמָּךְ תְּחוֹתֶיהָ.

גּוֹוָנָא חַד אִתְלַהֵיט, וְאַתְקַף בֵּיהּ אֶשָּׁא, דְּאִתְכְּלִיל בְּהַאי סִטְרָא דְּיָמִינָא. גּוֹוָנָא אָחֳרָא אִתְלַהִיט, וְאִתְתַּקַּף בֵּיהּ מַיָּא, דְּאִתְכְּלִילוּ בְּיָמִינָא.

לשון הקודש

בְּשָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ, וְהַכֹּל הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר לַעֲלוֹת זֶה כְּמוֹ זֶה, לִהְיוֹת אֶחָד.

הַמֻּרְכָּבָה שֶׁלְּצַד דָּרוֹם, שֶׁהִיא יָמִין, (אוֹתָהּ מֻרְכָּבָה) בִּשְׁלֹשָׁה שֶׁיּוֹצֵאת מִתּוֹךְ הַמָּאוֹר, כְּשֶׁעוֹלָה הָרוּחַ שֶׁנּוֹשֶׁבֶת בְּי"ב רוּחוֹת, שֶׁמַּעֲלִים רֵיחַ, וְלֹא מַעֲלִים, כְּלוּלָה בִּשְׁלֹשָׁה גְּוָנִים, מְאִירָה בָּאוֹר שֶׁנִּשְׁאָב בְּתוֹכָהּ, אֶחָד לוֹהֵט בְּאֵשׁ, וְאֶחָד לוֹהֵט בְּמַיִם, וְאֶחָד לוֹהֵט בְּרוּחַ, וְזֶה הִתְפָּרֵשׁ, וְהֵם שָׁלֹשׁ.

הָרוּחַ הַזּוֹ, כַּאֲשֶׁר נִפְרֶדֶת וְנִהְיֵית שְׁלֹשָׁה גְּוָנִים, אֵלּוּ אֵינָם אֵשׁ, וְאֵינָם מַיִם, וְאֵינָם רוּחַ, אֶלָּא הָרוּחַ הַזּוֹ כְּשֶׁנִּפְרֶדֶת, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאִיר וְלוֹהֵט וְנוֹתֵן תֹּקֶף לַמָּקוֹם שֶׁעָלָיו, וְאַחַר כָּךְ נַעֲשָׂה סֻמָּךְ תַּחְתָּיו.

גָּוֹן אֶחָד מִתְלַהֵט, וּמִתְחַזֵּיקָה בּוֹ הָאֵשׁ שֶׁנִּכְלֶלֶת בְּצַד הַיָּמִין הַזֶּה. גָּוֹן אַחֵר מִתְלַהֵט, וּמִתְחַזֵּק בּוֹ הַמַּיִם שֶׁנִּכְלְלוּ

גּוֹוָנָא אָחֳרָא אִתְלַהֵיט, וְאַתְקֵף בֵּיהּ רוּחָא, דְּאִתְכְּלִיל בְּהַאי סִטְרָא דְיָמִינָא. וְאִלֵּין תְּלַת גְּוָונִין אִינּוּן רְתִיכָא חָדָא לִסְטַר יָמִינָא, בְּרָזָא דְּאָת ה.

וְאִלֵּין אִינּוּן כִּינּוּיִין, דְּאִית בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּרָזָא דְּאִינּוּן שְׁמָהָן דְּאִיקְרֵי בֵּהוּ. וְעַל דָּא שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיקְרֵי בְּכַמָּה שְׁמָהָן, וְכֻלְּהוּ אִתְכְּלִילָן בְּכָל רָזָא וְרָזָא מֵאִלֵּין סִטְרִין עִילָּאִין, דְּאִינּוּן שְׁמָהָן דְּלָא נִמְחָקִין.

סְטַר דָּא דְּאִיהוּ יָמִינָא, אִיקְרֵי אֵל. רְתִיכָא דִּילֵיהּ אִיקְרֵי גָּדוֹל בִּכְלָלָא. כַּד אִתְפַּרְשָׁא הַאי רְתִיכָא דְּאִלֵּין, אִינּוּן תְּלַת גְּוָונִין, הָכִי אִינּוּן שְׁמָהָן אִיקְרוֹן: גָּדוֹ"ל, חֲסִי"ן, קָדוֹ"שׁ. הַנֵּי אִינּוּן רְתִיכָא לְיָמִינָא, דְּאִיקְרֵי אֵל, רָזָא עִילָּאָה מֵאִינּוּן שְׁמָהָן עֲשָׂרָה. כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא.

לשון הקודש

בַּיָּמִין. גָּוֵן אַחֵר מִתְלַהֵט, וּמַחֲזִיקָה בּוֹ הָרוּחַ שֶׁנִּכְלֶלֶת בְּצַד הַיָּמִין הַזֶּה, וּשְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ הֵם מֶרְכָּבָה אַחַת לְצַד הַיָּמִין בְּסוֹד הָאוֹת ה.

וְאֵלּוּ הֵם כִּנּוּיִים שֶׁיֵּשׁ בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּסוֹד שֶׁל אוֹתָם הַשֵּׁמוֹת שֶׁנִּקְרָא בָּהֶם, וְעַל זֶה שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא בְּכַמָּה שֵׁמוֹת, וְכֻלָּם נִכְלָלִים בְּכָל סוֹד וְסוֹד מִן הַצְּדָדִים הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ, שֶׁהֵם שֵׁמוֹת שֶׁלֹּא נִמְחָקִים.

הַצַּד הַזֶּה שֶׁהוּא יָמִין נִקְרָא אֵל. הַמֶּרְכָּבָה שֶׁלּוֹ נִקְרֵאת גָּדוֹל בִּכְלָל. כְּשֶׁנִּפְרֶדֶת הַמֶּרְכָּבָה הַזּוֹ שֶׁל אֵלּוּ, הֵם שְׁלֹשָׁה גְּוָנִים, כָּךְ נִקְרָאִים הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ: גָּדוֹ"ל, חֲסִי"ן, קָדוֹ"שׁ. אֵלּוּ הֵם הַמֶּרְכָּבָה לְיָמִין שֶׁנִּקְרָא אֵל, הַסּוֹד הָעֶלְיוֹן מֵאוֹתָם עֲשָׂרֶת הַשֵּׁמוֹת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

הַנֵּי תְּלַת גְּוָונִין, דְּאִינּוּן רְתִיכָא לִסְטַר יָמִינָא, לָהֲטִין וְנָהֲרִין לְתַתָּא (נ"א ל"ג לתתא). וְכָל גּוֹוָון וְגוֹוָן מֵהַנֵּי תְּלָתָא, אִתְפְּרַשׁ לִתְרֵין אָחֲרָנִין לְכָל סְטַר. עַד דְּעָאלוּ בְּחוּשְׁבְּנָא תְּלַת תְּלַת, וְאִינּוּן תֵּשַׁע. וְהַאי יָמִינָא דַּעֲלַיְיהוּ רָכִיב, אַשְׁלִים לַעֲשָׂרָה. אוֹף נָמֵי כָּל הַנֵּי אִיקָּרוֹן סְפִירָן עִילָּאִין וּזְעִירִין, וְכֻלְּהוּ מִדּוֹת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תְּרֵין דְּנָפְקוּ מִגּוֹ גּוֹוָון חַד דְּאִתְתַּקַּף בֵּיהּ מַיָּא, חַד אִיקְרֵי רַחוּם, וְחַד אִיקְרֵי חַנּוּן, אִלֵּין אִינּוּן מֵהַהוּא גּוֹוָון דְּאִיתְתַּקַּף בְּמַיָּא. תְּרֵין דְּנָפְקוּ מֵהַהוּא גּוֹוָון דְּאִיתְתַּקַּף בֵּיהּ אֶשָּׁא, חַד אִיקְרֵי אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְחַד אִיקְרֵי רַב חֶסֶד. אִלֵּין אִינּוּן מֵהַהוּא גּוֹוָון דְּאִתְתַּקַּף בֵּיהּ אֶשָּׁא. תְּרֵין דְּנָפְקוּ מֵהַהוּא גּוֹוָון דְּאִתְתַּקַּף בֵּיהּ רוּחָא, חַד אִיקְרֵי חָסִיד וְחַד אִיקְרֵי

לשון הקודש

שְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ, שֶׁהֵם מֻרְכָּבָה לְצַד יָמִין, לוֹהֲטִים וּמְאִירִים לְמַטָּה, וְכָל גָּוֶן וְגָוֶן מִשְּׁלֹשֶׁת אֵלֶּה נִפְרָד לִשְׁנֵי אֲחֵרִים לְכָל צַד, עַד שֶׁנִּכְנְסוּ בְּחֶשְׁבּוֹן שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה שָׁלֹשׁ, וְהֵם תִּשְׁעָה. וְהַיָּמִין הַזֶּה שֶׁרוֹכֵב עֲלֵיהֶם מַשְׁלִים לַעֲשָׂרָה. אַף גַּם כָּל אֵלּוּ נִקְרָאוֹת סְפִירוֹת עֶלְיוֹנוֹת וּקְטַנּוֹת, וְכֻלָּם מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

שְׁנַיִם שֶׁיָּצְאוּ מִתּוֹךְ גָּוֶן אֶחָד שֶׁהֶחֱזִיקוּ בּוֹ הַמַּיִם, אֶחָד נִקְרָא רַחוּם, וְאֶחָד נִקְרָא חַנּוּן, אֵלּוּ הֵם מֵאוֹתוֹ הַגָּוֶן שֶׁהֶחֱזִיק בַּמַּיִם. שְׁנַיִם שֶׁיָּצְאוּ מֵאוֹתוֹ גָּוֶן שֶׁהֶחֱזִיקָה בּוֹ הָאֵשׁ, אֶחָד נִקְרָא אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְאֶחָד נִקְרָא רַב חֶסֶד. אֵלּוּ הֵם מֵאוֹתוֹ גָּוֶן שֶׁהֶחֱזִיקָה בּוֹ הָאֵשׁ. הַשְּׁנַיִם שֶׁיָּצְאוּ מֵאוֹתוֹ גָּוֶן שֶׁהֶחֱזִיקָה בּוֹ הָרוּחַ, אֶחָד נִקְרָא חָסִיד, אֶחָד נִקְרָא סוֹלֵחַ. וּבְסוֹד

סוֹלֵחַ. וּבְרָזָא דְּסִפְרָא דַּחֲנוֹךְ, הַאי אִיקָרֵי טוֹב, וְהַאי אִיקָרֵי יָשָׁר. וְסִימָנָךְ (תהלים כה ח) טוֹב וְיָשָׁר ה'.

וּמֵאִלֵּין מִתְפָּרְשִׁין נְהוֹרִין לְתַתָּא. וְכֻלְּהוּ רְתִיכִין אִלֵּין לְאִלֵּין. וְכֻלְּהוּ כְּנוּיִין לְבַר, אֲבָל לָא מִתְדַּבְּקִין בְּאִלֵּין לְגַבֵּי עֵילָא. וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּסִטְרָא דְּיָמִינָא. וְכֻלְּהוּ חַד לְגַבֵּי הַאי סִטְרָא. וְכֹלָּא בְּרָזָא דְּאָת ו"ו.

שִׁירוּתָא בְּסִטְרָא דִשְׂמָאלָא, רָזָא דַּחֲשׁוֹכָא, דְּמִתְפַּשְׁטָא בַּחֲשׁוֹכָא לְתַתָּא, עַד דְּאִיתְבְּרֵי מִנֵּיהּ גֵּיהִנֹּם, מְלַהֲטָא מֵהַהוּא חֲשׁוֹכָא דְּאֶשָּׁא תַּקִּיפָא, סוּמְקָא אוּכְמָא. וְהָכָא מְלַהֲטִין שְׁבִיבִין תַּקִּיפִין, דְּנָגְדִין וְאִתְמַשְׁכָן לְתַתָּא. וְכֻלְּהוּ מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא דְּאִיהוּ שְׂמָאלָא, לְהַאי סִטְרָא.

בַּר בּוּצִינָא חַד דְּסָלְקָא מִגּוֹ מְדִידוּ דְּמִשְׁחָתָא נָהִיר לְסִטַר (נ"א דנהיר מסטר) יָמִינָא, וּמֵהַהוּא

לשון הקודש

סִפְרוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ זֶה נִקְרָא טוֹב, וְזֶה נִקְרָא יָשָׁר, וְסִימָנָךְ (תהלים כה ח) טוֹב וְיָשָׁר ה'.

וּמֵאֵלּוּ נִפְרָדִים הָאוֹרוֹת לְמַטָּה, וְכֻלָּם מֶרְכָּבוֹת אֵלּוּ לְאֵלּוּ, וְכֻלָּם כִּנּוּיִים בַּחוּץ, אֲבָל לֹא נִדְבָּקִים בְּאֵלּוּ כְּלַפֵּי מַעְלָה, וְכֻלָּם כְּלוּלִים בְּצַד הַיָּמִין, וְכֻלָּם אֶחָד אֶל הַצַּד הַזֶּה, וְהַכֹּל בְּסוֹד הָאוֹת וָ"ו.

הָרֵאשִׁית בְּצַד הַשְּׂמֹאל, הַסּוֹד שֶׁל חֲשֵׁכָה, שֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת בַּחֲשֵׁכָה לְמַטָּה, עַד שֶׁנִּבְרָא מִמֶּנּוּ גֵּיהִנֹּם, מְלַהֶט מֵאוֹתָהּ הַחֲשֵׁכָה שֶׁל אֵשׁ חֲזָקָה, אֲדֻמָּה, שְׁחוֹרָה, וְכָאן מְלַהֲטִים שְׁבִיבִים חֲזָקִים שֶׁשּׁוֹפְעִים וְנִמְשָׁכִים לְמַטָּה, וְכֻלָּם מִתּוֹךְ הַחֲשֵׁכָה שֶׁהִיא הַשְּׂמֹאל, לַצַּד הַזֶּה.

רַק אוֹר אֶחָד הָעוֹלֶה מִתּוֹךְ מְדִידַת הַמִּדָּה מֵאִיר לְצַד (שֶׁמֵּאִיר מִצַּד) הַיָּמִין,

נְהִירוּ נָהִיר לְגַבֵּי חֲשׁוֹכָא, וּמָטִין לְגַבֵּי הַהוּא אֶשָּׁא נְהוֹרִין, וְקָרְבִין לְגַבֵּי הַהוּא אֶשָּׁא, לְגַבֵּי הַהוּא יָמִינָא, וְנָהִיר מִנֵּיהּ.

כְּדֵין אִתְפְּשַׁט וְנָהִיר מִגּוֹ בּוּצִינָא, רוּחָא אָחֳרָא דְּנָהִיר, מִלַּהֲטָא. הָא אִיהוּ אִתְפְּשַׁט לְמֶהֱוֵי רְתִיכָא לְהַהוּא סְטַר דִּשְׂמָאלָא. וְאִתְפְּשַׁט בְּרָזָא דִּתְלַת גְּוָונִין, לְגַבֵּי הַאי סְטַר דְּאִיקְרֵי צָפוֹן, וְהַאי רוּחָא לָא סָלִיק בְּבוּסְמִין, וְלָא רֵיחָא, בְּגִין דְּהַאי שְׂמָאלָא אִיסְתְּמִיךְ עַל הַהוּא רוּחָא דְּאִתְפְּרַשׁ בִּתְלַת גְּוָונִין אִלֵּין.

אִלֵּין גְּוָונִין נָהֲרִין בִּתְלַת סִטְרִין דְּאֶשָּׁא, דְּאִיהוּ סִטְרָא דִשְׂמָאלָא. אֶשָּׁא גַּוָּון חָשׁוּךְ, אֶשָּׁא גַּוָּון סוּמְקָא, אֶשָּׁא גַּוָּון אוּכְמָא. הַנֵּי תְּלַת גְּוָונִין דְּמִתְפָּרְשָׁן מֵהַהוּא רוּחָא דְּנָפְקָא מִגּוֹ בּוּצִינָא, סָמְכִין לִתְרֵין סִטְרִין.

לשון הקודש

וּמֵאוֹתוֹ הָאוֹר מֵאִיר לַחֲשֵׁכָה, וּמַגִּיעִים אֶל אוֹתָהּ אֵשׁ אוֹרוֹת, וּקְרֵבִים אֶל אוֹתָהּ הָאֵשׁ, אֶל אוֹתוֹ הַיָּמִין, וּמֵאִיר מִמֶּנּוּ.

אַזַי מִתְפַּשֶּׁטֶת וּמְאִירָה מִתּוֹךְ הַמָּאוֹר רוּחַ אַחֶרֶת, שֶׁמְּאִירָה, מִלַּהֶטֶת, זוֹ מִתְפַּשֶּׁטֶת לִהְיוֹת מֶרְכָּבָה לְאוֹתוֹ צַד הַשְּׂמֹאל, מִתְפַּשֶּׁטֶת בְּסוֹד שֶׁל שְׁלֹשָׁה גְּוָנִים לַצַּד הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא צָפוֹן, וְהָרוּחַ הַזּוֹ אֵין עוֹלָה עִם בְּשָׂמִים וְלֹא רֵיחַ, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׂמֹאל הַזֶּה נִסְמָךְ עַל אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁנִּפְרְדָה בִּשְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ.

הַגְּוָנִים הַלָּלוּ מְאִירִים בִּשְׁלֹשָׁה צְדָדִים שֶׁל אֵשׁ, שֶׁהוּא צַד הַשְּׂמֹאל. הָאֵשׁ בְּגָוֶן חָשׁוּךְ, אֵשׁ בְּגָוֶן אָדֹם, וְאֵשׁ בְּגָוֶן שָׁחֹר.

גַּוְוָנָא חַד אִתְלַהֵט, וְאִתְתַּקֵּף בֵּיהּ אֶשָּׁא גּוֹוָן חָשׁוּךְ דְּאִיהוּ בִּסְטַר שְׂמָאלָא. גּוֹוָן אָחֳרָא אִתְלַהֵט, וְאִתְתַּקֵּף בֵּהּ אֶשָּׁא גּוֹוָן סוּמָק, דְּאִיהוּ בִּסְטַר שְׂמָאלָא. גּוֹוָנָא תְּלִיתָאָה אִתְלַהֵיט, וְאִתְתַּקֵּן בֵּיהּ אֶשָּׁא גּוֹוָן אוּכָם, דְּאִיהוּ בְּהַהוּא סְטַר שְׂמָאלָא.

וְאִלֵּין תְּלַת גְּוָונִין, אִינוּן רְתִיכָא חָדָא לִסְטַר שְׂמָאלָא, בְּרָזָא דְּאָת ו"ו. אִלֵּין אִקְרוּן כִּינוּיִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרָזָא דִשְׂמָאלָא. חַד אִקְרֵי אַדִּיר. וְחַד אִקְרֵי חָזָק. וְכֹלָּא בִּכְלָלָא חָדָא אִקְרֵי גִּבּוֹר. בְּגִין דְּסִטְרָא דָא דְּאִקְרֵי שְׂמָאלָא, אִיהוּ אֱלֹהִים. וְהָא אוֹקִימְנָא לְכַמָּה סִטְרִין אִקְרֵי אֱלֹהִים.

הַנֵּי תְּלַת גְּוָונִין דְּאִינוּן בִּסְטַר שְׂמָאלָא, מְלַהֲטִין נָהֲרִין לְתַתָּא, וְכָל גּוֹוָן וְגוֹוָן מֵהַנֵּי תְּלָת,

לשון הקודש

שְׁלִשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ שֶׁנִּפְרָדִים מֵאוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁיָּצְאָה מִתּוֹךְ הַמָּאוֹר, תּוֹמְכִים אֶת שְׁנֵי הַצְּדָדִים.

צֶבַע אֶחָד מִתְּלַהֵט, וּמִתְחַזֵּק בּוֹ אֵשׁ צֶבַע חָשׁוּךְ, שֶׁהוּא בְּצַד שְׂמֹאל. צֶבַע אַחֵר מִתְּלַהֵט, וּמִתְחַזֵּק בּוֹ אֵשׁ צֶבַע אָדֹם, שֶׁהוּא בְּצַד שְׂמֹאל. צֶבַע שְׁלִישִׁי מִתְּלַהֵט, וְנִתְקָן בּוֹ אֵשׁ צֶבַע שָׁחֹר, שֶׁהוּא בְּאוֹתוֹ צַד שְׂמֹאל.

וּשְׁלִשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ הֵם מֶרְכָּבָה אַחַת לְצַד הַשְּׂמֹאל בְּסוֹד הָאוֹת וָ"ו. אֵלּוּ נִקְרָאִים כִּנּוּיִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּסוֹד הַשְּׂמֹאל. אֶחָד נִקְרָא אַדִּיר, וְאֶחָד נִקְרָא חָזָק, וְהַכֹּל בִּכְלָל אֶחָד שֶׁנִּקְרָא גִּבּוֹר, מִשּׁוּם שֶׁהַצַּד הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא שְׂמֹאל הוּא אֱלֹהִים, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ לְכַמָּה צְדָדִים נִקְרָא אֱלֹהִים.

שְׁלִשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ שֶׁבְּצַד הַשְּׂמֹאל,

אִיתְפְּרִישׁ לִתְרֵין אָחֲרָנִין לְכָל סִטְרָא, עַד דְּעָאלוּ בְּחוּשְׁבְּנָא תְּלַת תְּלַת, אִינּוּן תִּשְׁעָה, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא בְּסִטְרָא אָחֳרָא. וְהַאי שְׁמָאלָא דַּעֲלַיְיהוּ רְכִיב, אַשְׁלִים לַעֲשָׂרָה.

תְּרֵין דְּנָפְקוּ מִגּוֹ גּוּוָּן דְּחַד דְּאִתְכְּלִיל גּוֹ אֶשָּׁא גּוּוָּן חָשׁוּךְ, חַד אִקְרֵי שׁוֹפֵט וְחַד אִיקְרֵי דַּיָּין. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר אֱלֹהִים שׁוֹפֵט, וּכְתִיב אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיַּין אַלְמָנוֹת אֱלֹהִים.

תְּרֵין דְּנָפְקוּ מִגּוֹ גּוּוָּן חַד דְּאִתְכְּלִיל מִגּוֹ אֶשָּׁא סוּמְקָא, חַד אִיקְרֵי כַּבִּיר כֹּחַ. וְחַד אִיקְרֵי אִישׁ מִלְחָמָה. תְּרֵין דְּנָפְקוּ מִגּוֹ גּוּוָּן חַד דְּאִתְכְּלִיל וְאִתְתַּקַּף גּוֹ גּוּוָּן אֶשָּׁא אוּכְמָא. חַד אִיקְרֵי פּוֹקֵד עָוֹן, וְחַד אִיקְרֵי מְשַׁלֵּם גְּמוּל.

לשון הקודש

מְלַהֲטִים מְאִירִים לְמַטָּה, וְכָל גָּוֵן וְגָוֵן מִשְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה נִפְרָד לִשְׁנֵי אֲחֵרִים לְכָל צַד, עַד שֶׁנִּכְנָסִים בְּחֶשְׁבּוֹן שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה, וְהֵם תִּשְׁעָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּצַד אַחֵר, וְהַשְּׂמֹאל הַזֶּה שֶׁרוֹכֵב עֲלֵיהֶם מַשְׁלִים לַעֲשָׂרָה.

שְׁנַיִם שֶׁיָּצְאוּ מִתּוֹךְ גָּוֵן שֶׁל אֶחָד שֶׁנִּכְלָל בְּתוֹךְ אֵשׁ בְּגָוֵן חָשׁוּךְ, אֶחָד נִקְרָא שׁוֹפֵט, וְאֶחָד נִקְרָא דַּיָּן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים נ ו) אֱלֹהִים שֹׁפֵט, וְכָתוּב (שם סח ו) אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיַּן אַלְמָנוֹת אֱלֹהִים.

שְׁנַיִם שֶׁיָּצְאוּ מִתּוֹךְ גָּוֵן אֶחָד שֶׁנִּכְלָל מִתּוֹךְ אֵשׁ אֲדֻמָּה, אֶחָד נִקְרָא כַּבִּיר כֹּחַ, וְאֶחָד נִקְרָא אִישׁ מִלְחָמָה. שְׁנַיִם שֶׁיָּצְאוּ מִתּוֹךְ גָּוֵן אֶחָד שֶׁנִּכְלָל וְהִתְחַזֵּק בְּתוֹךְ גּוֹן הָאֵשׁ הַשְּׁחֹרָה, אֶחָד נִקְרָא פּוֹקֵד עָוֹן, וְאֶחָד נִקְרָא מְשַׁלֵּם גְּמוּל.

וּמֵהָכָא אִתְפָּרְשָׁן לְתַתָּא, לְכַמָּה גְבוּרָן דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבְּנָא. וְכֻלְּהוּ כְּלִילַן בִּסְטַר שְׂמָאלָא, וּבְכֻלְּהוּ אִיקְרֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֻלְּהוּ רְתִיכִין לְתַתָּא לְכָל סְטַר וּסְטַר. וְכוּלָּא בְּרָזָא דְּאָת ו"ו.

בְּגִין דְּכָל אָת וְאָת מֵהַנֵּי אַרְבַּע אַתְוָון דִּבְרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, כֻּלְּהוּ קָיְימִין עַל רְתִיכִין קַדִּישִׁין, סָמְכִין עַל מַה דְּאִסְתְּמִיכוּ. וְכֻלְּהוּ רְשִׁימִין עֲלַיְיהוּ, כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, וְאִלֵּין רְתִיכִין אִינוּן כִּינוּיִין לְהַהוּא שְׁמָא קַדִּישָׁא, עַל מַה דְּקָיְימֵי.

וְעַל דָּא מַאן דְּאָתֵי לְיַיחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא אִצְטְרִיךְ לְמִנְדַּע כָּל חַד וְחַד מֵאִינוּן שְׁמָהָן דְּכִנּוּיִין עַל מָה קָיְימִין. וּמָאן אִיהוּ שְׁמָא דְּשַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ, וּבְהַהוּא סִטְרָא דְּקָיְימִין רְתִיכִין. וְכוּלָּא בְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא בְּאִלֵּין אַתְוָון אַרְבַּע דְּאִקְרֵי

לשון הקודש

וּמִכָּאן נִפְרָדִים לְמַטָּה לְכַמָּה גְבוּרוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, וְכֻלָּם נִכְלָלוֹת בְּצַד שְׂמֹאל, וּבְכֻלָּם נִקְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכֻלָּם מֶרְכָּבוֹת לְמַטָּה לְכָל צַד וְצַד, וְהַכֹּל בְּסוֹד הָאוֹת וָ"ו.

מִשּׁוּם שֶׁכָּל אוֹת וְאוֹת מֵאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ שֶׁבְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, כֻּלָּן עוֹמְדוֹת עַל מֶרְכָּבוֹת קְדוֹשׁוֹת וְסוֹמְכוֹת עַל מַה שֶּׁנִּסְמְכוּ, וְכֻלָּם רְשׁוּמִים עֲלֵיהֶן, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, וְהַמֶּרְכָּבוֹת הַלָּלוּ הֵן כִּנּוּיִים לְאוֹתוֹ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ עַל מַה שֶּׁעוֹמְדִים.

וְעַל כֵּן, מִי שֶׁבָּא לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, צָרִיךְ לָדַעַת כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאוֹתָם הַשֵּׁמוֹת שֶׁל הַכִּנּוּיִים, עַל מָה קַיָּמִים, וּמִיהוּ הַשֵּׁם שֶׁשּׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, וּבְאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁעוֹמְדוֹת הַמֶּרְכָּבוֹת. וְהַכֹּל בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, בְּאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ שֶׁנִּקְרָא

קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהוֹן. זַכָּאִין אִינוּן צַדִּיקַיָּא דְּאִינוּן אָזְלִין בְּאוֹרַח מֵישָׁר, זַכָּאִין אִינוּן בְּהַאי עָלְמָא, וְזַכָּאִין בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָחִים לְהוֹן.

שִׁירוּתָא בְּסִטְרָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בְּפִתְחָא דְּמִזְרָח, דְּפִתְחָא דְּמִזְרָח אִיהִי קָיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא. נָטִיל תְּרֵין סִטְרִין, לַעֲבָרָא לוֹן בַּעֲבָרִין וְדָשִׁין, בְּסִטְרָא דָא וּבְסִטְרָא דָא.

פִּתְחָא דָא אִיהִי כְּלִילָא מִכָּל הַנֵּי דְּקָאֲמָרָן. וְדָא קָיְימָא עַל רְתִיכָא עִילָּאָה וְאִיהִי רְתִיכָא דְּקָיְימָא בְּרָזָא דְּאָת ו"ו. דְּאִיהוּ (נ"א דָא אִיהוּ) ו"ו כְּלִילָא דְּכָל הַנֵּי, וְדָא קָיְימָא בְּרָזָא דְּכָל שִׁית סִטְרִין עִילָּאִין. דָא קָיְימָא עַל רְתִיכָא חָדָא, דְּאִיהוּ תְּלַת בְּיָמִינָא וּשְׂמָאלָא. נָפְקָא מִגּוֹ בּוּצִינָא. כַּד סָלְקָא רוּחָא, (נ"א וו) דְּנָשִׁיב בְּתְרֵיסָר רֵיחִין דְּבוּסְמִין, דְּסָלְקִין רֵיחָא וְלָא

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּהֶם. אַשְׁרֵי אוֹתָם הַצַּדִּיקִים שֶׁהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אוֹתָם.

הָרֵאשִׁית בְּצַד הָאֶמְצַע, בְּפֶתַח הַמִּזְרָח, שֶׁפֶּתַח הַמִּזְרָח הוּא עוֹמֵד בָּאֶמְצַע, נוֹטֵל שְׁנֵי צְדָדִים לְסַדְּרָם בִּבְרִיחִים וּדְלָתוֹת, בְּצַד זֶה וּבְצַד זֶה.

הַפֶּתַח הַזֶּה כָּלוּל מִכָּל אֵלּוּ שֶׁאָמַרְנוּ, וְזֶה עוֹמֵד עַל מֶרְכָּבָה עֶלְיוֹנָה, וְהִיא הַמֶּרְכָּבָה שֶׁעוֹמֶדֶת בְּסוֹד הָאוֹת וָ"ו, שֶׁהוּא (זֶה הוּא) ו"ו כְּלוּלָה שֶׁל כָּל אֵלֶּה, וְזֶה עוֹמֵד בַּסּוֹד שֶׁל כָּל שִׁשֶּׁת הַצְּדָדִים הָעֶלְיוֹנִים, וְזֶה עוֹמֵד עַל מֶרְכָּבָה אַחַת, שֶׁהוּא שְׁלֹשָׁה בְּיָמִין

סָלְקִין. הַאי רוּחָא נָהִיר בִּנְהִירוּ, וְדָא אִיהוּ רוּחָא דְּאִיהוּ שְׁלָמָא, וְאִיקְרֵי שְׁלָמָא.

וְדָא רוּחָא כַּד אִתְפְּרַשׁ, אִתְפְּרַשׁ בִּתְלַת גְּוָונִין, מְלַהֲטִין בְּאֶשָּׁא וְרוּחָא וּמַיָּא, כְּמָה דְּאִתְּמַר בְּיָמִינָא. וְכַד אִתְפְּרַשׁ, כָּל חַד וְחַד לָהִיט בְּאַתְרֵיהּ, וִיהֵיב תּוּקְפָּא.

הַאי נְהִירוּ דְּאִתְפְּשַׁט מֵהַהוּא (נ"א מֵהַהִיא) רוּחָא לְכָל סִטְרָא וְסִטְרָא מֵהַנֵּי תְּלָתָא, גַּוְונָא חָדָא לָהִיט בְּאֶשָּׁא, וְאַתְקִיף לֵיהּ. גַּוְונָא אָחֳרָא לָהִיט בְּמַיָּא, וְאַפֵּיש לֵיהּ. גַּוְונָא תְּלִיתָאָה לָהִיט בְּרוּחָא, וּנְהִיר לֵיהּ כְּאַרְגְּוָונָא, מְלַהֲטָא בִּתְרֵין סִטְרִין אִלֵּין. וְאִלֵּין תְּלַת גְּוָונִין, אִינּוּן רְתִיכָא חָדָא, בְּרָזָא דְּאָת ו"ו, וְאִיהוּ רָזָא דְּאָת ו"ו.

לשון הקודש

וּשְׂמֹאל. יוֹצֵא מִתּוֹךְ הַמָּאוֹר. כְּשֶׁעוֹלָה רוּחַ שֶׁנּוֹשֶׁבֶת בִּשְׁנַיִם עָשָׂר רֵיחוֹת שֶׁל בְּשָׂמִים, שֶׁמַּעֲלִים רֵיחַ וְלֹא מַעֲלִים, הָרוּחַ הַזּוֹ מְאִירָה בְּאוֹר, וְזוֹהִי רוּחַ שֶׁהִיא שָׁלוֹם וְנִקְרֵאת שָׁלוֹם.

וּכְשֶׁנִּפְרֶדֶת הָרוּחַ הַזּוֹ, נִפְרֶדֶת בִּשְׁלֹשָׁה גְּוָנִים מְלַהֲטִים בְּאֵשׁ וְרוּחַ וּמַיִם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בַּיָּמִין, וּכְשֶׁנִּפְרֶדֶת, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לוֹהֵט בִּמְקוֹמוֹ וְנוֹתֵן תֹּקֶף.

הָאוֹר הַזֶּה שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט מֵאוֹתוֹ (מֵאוֹתָהּ) רוּחַ לְכָל צַד וְצַד מֵאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה, גָּוֶן אֶחָד לוֹהֵט בְּאֵשׁ וּמְחַזֵּק אוֹתוֹ. גָּוֶן אַחֵר לוֹהֵט בְּמַיִם וּמַרְבֶּה אוֹתוֹ. גָּוֶן שְׁלִישִׁי לוֹהֵט בְּרוּחַ, וּמֵאִיר לוֹ כְּאַרְגָּמָן, מְלַהֵט בִּשְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ. וּשְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ הֵם מֶרְכָּבָה אַחַת בְּסוֹד הָאוֹת וָ"ו, וְהוּא הַסּוֹד שֶׁל הָאוֹת וָ"ו.

וְאִלֵּין אִינּוּן כִּינּוּיִין דְּאִיקְרֵי בְּהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאִתְּמַר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיקְרֵי בְּכָל הַנֵּי שְׁמָהָן, וְאִלֵּין כִּינּוּיִין אִתְּכְּלִילָן בְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּהַאי סְטַר (נ"א שְׁמָא) אָמְצָעִיתָא אִיקְרֵי בֵּיהּ. וְאַף עַל גַּב דְּהַאי אִיקְרֵי בְּרָזָא דְּאָת ו"ו, דָּא נָטִיל כָּל שְׁמָהָן עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְכָל אַרְבַּע אַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא בֵּיהּ אֲחִידָן, בְּגִין דְּנָטִיל לְכָל סִטְרִין עֵילָא וְתַתָּא, וְדָא רָזָא יה"ו, הָכָא תַּלְיָיא שְׁמָא דָּא.

וְאִיהוּ יהו"ה, נָטִיל תְּרֵין אַתְוָון לְעֵילָא, וְנָטִיל חַד לְתַתָּא, וְאִיהוּ קָאִים בְּאֶמְצָעִיתָא בֵּין עֵילָא וְתַתָּא, וּמִתְּרֵין סִטְרִין כִּדְקָאֲמָרָן.

רְתִיכָא דִּילֵיהּ אִיקְרֵי נוּרָא בִּכְלָלָא. כַּד אִתְּפְּרַשׁ הַאי רְתִיכָא דְּאִיהוּ הַאי רוּחָא כִּדְקָאֲמָרָן, וְאִתְּפְּרַשׁ לִתְלַת גְּוָונִין אֲחָרָנִין, דְּאִיקְרוּן נוּרָא,

לשון הקודש

וְאֵלֶּה הֵם הַכִּנּוּיִים שֶׁנִּקְרָא בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא בְּכָל הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ, וְאֵלּוּ הַכִּנּוּיִים נִכְלָלִים בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהַצַּד (הַשֵּׁם) הָאֶמְצָעִי הַזֶּה נִקְרָא בּוֹ. וְאַף עַל גַּב שֶׁזֶּה נִקְרָא בְּסוֹד הָאוֹת וָ"ו, זֶה נוֹטֵל אֶת כָּל הַשֵּׁמוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְכָל אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ אֲחוּזוֹת בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁנּוֹטֵל אֶת כָּל הַצְּדָדִים מַעְלָה וּמַטָּה, וְזֶה הַסּוֹד שֶׁל יה"ו, כָּאן תָּלוּי הַשֵּׁם הַזֶּה.

וְהוּא יהו"ה נוֹטֵל שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת לְמַעְלָה, וְנוֹטֵל אַחַת לְמַטָּה, וְהוּא עוֹמֵד בָּאֶמְצַע, בֵּין מַעְלָה וּלְמַטָּה, וּמִשְּׁנֵי הַצְּדָדִים כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

הַמֶּרְכָּבָה שֶׁלּוֹ הִיא אֵשׁ בִּכְלָל. כְּשֶׁנִּפְרֶדֶת הַמֶּרְכָּבָה הַזּוֹ, שֶׁהִיא הָרוּחַ הַזּוֹ כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, וְנִפְרֶדֶת לִשְׁלֹשָׁה גְּוָנִים

אֶמֶ"ת, נוֹצֵ"ר חֶסֶ"ד. הַנֵּי אִינּוּן הַנֵּי תְּלַת, דְּאִינּוּן רְתִיכָא קַדִּישָׁא, לְהַאי סִטְרָא דְּקַיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא.

הַנֵּי תְּלַת גְּוָונִין, דְּאִינּוּן רְתִיכָא קַדִּישָׁא דְּאָת ו"ו, לָהֲטִין וְנָהֲרִין לְתַתָּא, וְכָל גּוֹוָן מֵהַנֵּי תְּלָתָא, אִתְפְּרַשׁ לִתְרֵין אָחֲרָנִין לְכָל סִטְרָא, עַד דְּאִתְעֲבִידוּ בְּחוּשְׁבְּנָא תְּלַת תְּלַת לְכָל סְטַר, וְאִינּוּן תִּשְׁעָה, וְהַאי שְׁמָא קַדִּישָׁא דְּשַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ אַשְׁלִים לַעֲשָׂרָה.

וְכָל חַד וְחַד מֵהַנֵּי סִטְרִין תְּלָתָא דְּקָאֲמָרָן, יָמִינָא וּשְׂמָאלָא וְאֶמְצָעִיתָא, כָּל חַד וְחַד בְּרָזָא דִּרְתִיכִין דִּילֵיהּ אִיהוּ עֲשָׂרָה, בְּגִין דְּכֹלָּא עֵילָּא וְתַתָּא, בְּאַשְׁלָמוּתָא חָדָא אִינּוּן עֶשֶׂר סְפִירָן, עֶשֶׂר אֲמִירָן. וְכָל הַנֵּי רְתִיכִין בְּהַהוּא סִטְרָא דְּשַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ, אִיקְרוּן עֶשֶׂר סְפִירָן, עֶשֶׂר אֲמִירָן. וּבְגִין כָּךְ

לשון הקודש

אֲחֵרִים, שֶׁנִּקְרָאִים אֵשׁ, אֶמֶ"ת, נוֹצֵ"ר חֶסֶ"ד. אֵלּוּ הֵם שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה, שֶׁהֵן מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה, אֶל הַצַּד הַזֶּה שֶׁעוֹמֵד בָּאֶמְצַע.

שְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ שֶׁהֵם מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה שֶׁל הָאוֹת וָ"ו, לוֹהֲטִים וּמְאִירִים לְמַטָּה, וְכָל גָּוָן מִשְּׁלֹשֶׁת הַלָּלוּ נִפְרָד לִשְׁנֵי אֲחֵרִים לְכָל צַד, עַד שֶׁנַּעֲשִׂים בְּחֶשְׁבּוֹן שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה לְכָל צַד, וְהֵם תִּשְׁעָה, וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁשּׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם מַשְׁלִים לַעֲשָׂרָה.

וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהַצְּדָדִים הַלָּלוּ שְׁלֹשָׁה כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, יָמִין וּשְׂמֹאל וְאֶמְצַע, כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּסוֹד הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁלּוֹ, הוּא עֲשָׂרָה, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל מַעְלָה וּמַטָּה, בִּשְׁלֵמוּת אַחַת הֵן עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, עֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת. וְכָל הַמֶּרְכָּבוֹת הַלָּלוּ בְּאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁשּׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם נִקְרָאִים עֶשֶׂר

כָּל חַד וְחַד מֵהַנֵּי סִטְרִין, סָלְקָא לְעֶשֶׂר רְתִיכִין לְכָל סִטְרָא עַד דְּסָלִיק כָּל חַד וְחַד לְחוּשְׁבַּן סַגְיָא. וְתָא חֲזֵי, כָּל רְתִיכִין אִלֵּין כַּד מִתְפָּרְשָׁן לְסִטְרַיְיהוּ, כֻּלְּהוּ אִיקְרוּן בְּהַהוּא שְׁמָא דְּשַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ, וּבְרָזָא דְהַהוּא אָת מַמָּשׁ לְתַתָּא.

תְּרֵין דְּנָפְקֵי מִגּוֹ נְקוּדָה חָדָא, חַד אִיקְרֵי נוֹשֵׂא עָוֹן, וְחַד אִיקְרֵי עוֹבֵר עַל פֶּשַׁע. אִלֵּין אִינוּן מֵהַהוּא גּוֹוָן דְּאִתְתְּקַף בֵּיהּ מַיָּא, תְּרֵין דְּנָפְקֵי מִגּוֹ גּוֹוָן דְּאִתְתְּקַף בֵּיהּ אֶשָּׁא, חַד אִיקְרֵי מָרוֹם, וְחַד אִיקְרֵי רָם.

וּבְרָזָא דַּחֲנוֹךְ, **שְׁמָהָן אִלֵּין כְּלִילָן בְּרָזָא דְעָלְמָא דְאָתֵי. וְהָכָא בְּהַאי סִטְרָא, בּוֹחֵן לִבּוֹת, מָרוֹם, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר** (תהלים י ה) **מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנֶּגְדּוֹ, וּכְתִיב** (שם צג ד) **אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה', וְאַף עַל גַּב**

לשון הקודש

סְפִירוֹת, עֶשֶׂר אֲמִירוֹת. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִן הַצְּדָדִים הַלָּלוּ עוֹלֶה לְעֶשֶׂר מֶרְכָּבוֹת לְכָל צַד עַד שֶׁעוֹלֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְחֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל. וּבֹא רְאֵה, כָּל הַמֶּרְכָּבוֹת הַלָּלוּ כְּשֶׁנִּפְרָדִים לִצְדָדֵיהֶם, כֻּלָּם נִקְרָאִים בְּאוֹתוֹ הַשֵּׁם שֶׁשּׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, וּבְסוֹד שֶׁל אוֹתָהּ הָאוֹת מַמָּשׁ לְמַטָּה.

שְׁנַיִם שֶׁיָּצְאוּ מִתּוֹךְ נְקֻדָּה אַחַת, אֶחָד נִקְרָא נֹשֵׂא עָוֹן, וְאֶחָד נִקְרָא עוֹבֵר עַל פֶּשַׁע. אֵלּוּ הֵם מֵאוֹתוֹ גָּוֵן שֶׁהִתְחַזְּקוּ בּוֹ הַמַּיִם. שְׁנַיִם שֶׁיָּצְאוּ מִתּוֹךְ הַגָּוֵן שֶׁהִתְחַזְּקָה בּוֹ הָאֵשׁ, אֶחָד נִקְרָא מָרוֹם, וְאֶחָד נִקְרָא רָם.

וּבְסוֹד שֶׁל חֲנוֹךְ, הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ כְּלוּלִים בְּסוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא. וְכָאן בְּצַד הַזֶּה, בּוֹחֵן לִבּוֹת, מָרוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים י ה) מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנֶּגְדּוֹ, וְכָתוּב (שם צג ד)

דִּשְׁמָא דָא קָאִים בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, הָא כְּתִיב מָרוֹם. וְעַל דָּא אִשְׁתַּתֵּף עָלְמָא דְּאָתֵי בְּכָל הַנֵּי, וְהָכִי אִיקְּרֵי אֱלֹהִים כְּגַוְונִין דִּשְׁמָאלָא, וְכֹלָּא חָד.

גַּוְונָא תְּלִיתָאָה אִתְתַּקַּף בֵּיהּ רוּחָא. אִינּוּן תְּרֵין דְּנָפְקוּ מִנֵּיהּ, חַד אִיקְּרֵי שׁוֹכֵן עַד, וְחַד אִיקְּרֵי קָדוֹשׁ, וּמֵאִלֵּין אִתְפָּרְשָׁן נְהוֹרִין לְתַתָּא, וְכֻלְּהוּ רְתִיכִין אִלֵּין לְאִלֵּין, וְכֻלְּהוּ כִּינּוּיִין דְּאִיקְּרֵי בְּהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכֻלְּהוּ אִשְׁתְּמוֹדְעָן בִּסְטַר דְּשַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ.

כְּגַוְונָא דָא אִית סִטְרִין תְּלָתָא, דְּנָפְקִין מִגּוֹ אִלֵּין סִטְרִין עִילָּאִין דְּקָאֲמָרָן, דְּאִינּוּן יָמִינָא וּשְׂמָאלָא וְאֶמְצָעִיתָא, וְאִלֵּין נָפְקִין לְבַר מִנַּיְיהוּ, וְקָיְימִין תְּרֵין מִנַּיְיהוּ לְבַר, וְכֻלְּהוּ נָטְלֵי רְתִיכִין לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דְּאִלֵּין עִילָּאִין, וְלָאו עִילָּאִין כְּגִינַיְיהוּ.

לשון הקודש

אַדִּיר בַּמָּקוֹם ה', וְאַף עַל גַּב שֶׁהַשֵּׁם הַזֶּה עוֹמֵד בָּעוֹלָם הַבָּא, הֲרֵי כָּתוּב מָרוֹם. וְעַל כֵּן מִשְּׁתַּתֵּף הָעוֹלָם הַבָּא בְּכָל אֵלֶּה, וְכָךְ נִקְרָא אֱלֹהִים כְּמוֹ הַגְּוָנִים שֶׁל הַשְּׂמֹאל, וְהַכֹּל אֶחָד.

הַגְּוָן הַשְּׁלִישִׁי מִתְחַזֵּק הָרוּחַ בּוֹ. אוֹתָם שְׁנַיִם שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ, אֶחָד נִקְרָא שׁוֹכֵן עַד, וְאֶחָד נִקְרָא קָדוֹשׁ, וּמֵאֵלּוּ נִפְרָדִים הָאוֹרוֹת לְמַטָּה, וְכֻלָּם מֶרְכָּבוֹת אֵלּוּ לְאֵלּוּ, וְכֻלָּם כִּנּוּיִים שֶׁנִּקְרָא בָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכֻלָּם נוֹדָעִים בַּצַּד שֶׁשּׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם.

כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ שְׁלֹשָׁה צְדָדִים שֶׁיּוֹצְאִים מִתּוֹךְ הַצְּדָדִים הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהֵם יָמִין וּשְׂמֹאל וְאֶמְצַע, וְאֵלּוּ יוֹצְאִים הַחוּצָה מֵהֶם, וְעוֹמְדִים בַּחוּץ שְׁנַיִם מֵהֶם,

וְאִלֵּין דִּלְתַתָּא דְּנָפְקִי מִגּוֹ אִלֵּין סִטְרִין עִילָּאִין דְּקָאֲמָרָן, אִינּוּן כְּגַוְונָא דִּילְהוֹן, חַד אִיקְרֵי יָמִינָא וְחַד אִיקְרֵי שְׂמָאלָא, וְחַד דְּקָאִים בְּאֶמְצָעִיתָא. גּוֹ הַהוּא אֶמְצָעִיתָא דְּקָאֲמָרָן, וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּהַנֵּי תְּלַת עִילָּאִין. וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּרָזָא דְּאָת ו"ו, דְּכָלִיל כֻּלְּהוּ. וְכֻלְּהוּ בִּרְתִיכִין יְדִיעָן מִתְפָּרְשָׁן בְּסִטְרַיְיהוּ.

וְאִלֵּין לָא אִיקְרוּן בִּשְׁמָהָן יְדִיעָאן, בַּר בְּאִינּוּן כִּינּוּיִין דִּלְתַתָּא, כְּגַוְונָא דְּאִינּוּן כִּינּוּיִין עִילָּאִין, וְאִלֵּין תַּתָּאִין אֲחִידָן בְּעִילָּאִין, וְהַנֵּי תְּלָתָא אוֹחֲרָנִין כֻּלְּהוּ רְתִיכָן לְבַר, וְהָא אוֹקִימְנָא.

תָּא חֲזֵי, הַנֵּי תְּרֵין קָיְימִין, אִינּוּן סָמְכִין דִּלְבַר, וְאִינּוּן יָמִינָא וּשְׂמָאלָא, וְאִיקְרוּן חַסְדֵּי דָוִד,

לשון הקודש

וְכֻלָּם נוֹטְלִים מֶרְכָּבוֹת לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁהָעֶלְיוֹנִים הָאֵלֶּה, וְלֹא עֶלְיוֹנִים כְּמוֹתָם. **וְאֵלּוּ** שֶׁלְּמַטָּה שֶׁיּוֹצְאִים מִתּוֹךְ אֵלּוּ הַצְּדָדִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁאָמַרְנוּ, הֵם כְּמוֹ שֶׁהֵם (כְּמוֹתָם), אֶחָד נִקְרָא יָמִין וְאֶחָד נִקְרָא שְׂמֹאל, וְאֶחָד שֶׁעוֹמֵד בָּאֶמְצַע, בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הָאֶמְצַע שֶׁאָמַרְנוּ, וְכֻלָּם כְּלוּלִים בִּשְׁלֹשֶׁת הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ, וְכֻלָּם כְּלוּלִים בְּסוֹד הָאוֹת וָ"ו שֶׁכּוֹלֶלֶת אֶת כֻּלָּם, וְכֻלָּם מִתְפָּרְדִים בְּמֶרְכָּבוֹת יְדוּעוֹת בְּצִדָּם. **וְאֵלּוּ** לֹא נִקְרָאִים בְּשֵׁמוֹת יְדוּעִים, רַק בְּאוֹתָם הַכִּנּוּיִים שֶׁלְּמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁאוֹתָם הַכִּנּוּיִים הָעֶלְיוֹנִים, וְהַתַּחְתּוֹנִים הַלָּלוּ אֲחוּזִים בָּעֶלְיוֹנִים, וּשְׁלֹשֶׁת הָאַחֵרִים הַלָּלוּ כֻּלָּם מֶרְכָּבוֹת מִבַּחוּץ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. **בֹּא** וּרְאֵה, שְׁנֵי הָעֲמוּדִים הַלָּלוּ הֵם תּוֹמְכִים שֶׁמִּבַּחוּץ, וְהֵם יָמִין וּשְׂמֹאל, וְנִקְרָאִים חַסְדֵּי דָוִד, וְהַצְּבָאוֹת הַלָּלוּ הֵם

וְאִלֵּין צְבָאוֹת רְתִיכָא דִּילְהוֹן. תְּרֵין דְּקַיְימִין וְעָבְדִין שְׁלִיחוּתָא בִּנְבִיאֵי קְשׁוֹט.

וּמִתַּמָּן מִתְפָּרְשִׁין עוֹבְדִין בְּעָלְמָא בְּאִתְגַּלְיָיא, וְרָזָא דָא דִּכְתִיב, (תהלים קיא ב) גְּדוֹלִים מַעֲשֵׂי ה'. גְּדוֹלִים: דְּנָפְקֵי מִן גָּדוֹל. וְאִלֵּין אִיקְרוּן (שם קיט קנו) רַחֲמֶיךָ רַבִּים ה'. (שם פט נ) אַיֵּה חֲסָדֶיךָ הָרִאשׁוֹנִים ה'. (שם כה ו) זְכֹר רַחֲמֶיךָ ה' וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה. וְאַף עַל גַּב דְּאוֹקִימְנָא דְּאִינוּן לְעֵילָא, אוֹף הָכִי מִתְפָּרְשָׁן לְתַתָּא בְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, דִּכְתִיב, (שם כה ו) כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה. מֵעוֹלָם הֵמָּה לְעֵילָא.

מֵעוֹלָם הֵמָּה לְתַתָּא.

וְעַל דָּא לָא אִיקְרוּן בִּשְׁמָהָן, בְּגַוְונָא דְּאִיקְרוּן בִּשְׁמָהָן אִינוּן דִּלְעֵילָא. וְאִינוּן בְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, אֲבָל אִינוּן בִּכְלָלָא דְּאִינוּן דְּקַיְימֵי לְבַר, וְאִינוּן סָמְכִין דְּאוֹרַיְיתָא דְּנָפְקֵי מֵרְתִיכִין עִילָּאִין.

לשון הקודש

הַמֻּרְכָּבָה שֶׁלָּהֶם, שְׁנַיִם שֶׁעוֹמְדִים וְעוֹשִׂים שְׁלִיחוּת בִּנְבִיאֵי הָאֱמֶת.

וּמִשָּׁם נִפְרָדִים הַמַּעֲשִׂים שֶׁל הָעוֹלָם בְּגִלּוּי, וְזֶה סוֹד הַכָּתוּב (תהלים קיא ב) גְּדוֹלִים מַעֲשֵׂי ה'. גְּדוֹלִים, שֶׁיּוֹצְאִים מִן גָּדוֹל, וְאֵלּוּ נִקְרָאוּ (שם קיא) רַחֲמֶיךָ רַבִּים ה', (שם פט נ) אַיֵּה חֲסָדֶיךָ הָרִאשׁוֹנִים ה', (שם כה ו) זְכֹר רַחֲמֶיךָ ה' וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה. וְאַף עַל גַּב שֶׁבְּאַרְנוּ שֶׁהֵם לְמַעְלָה, (אַף כָּךְ נִפְרָדִים לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (שם כו ו) כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה. מֵעוֹלָם הֵמָּה לְמַעְלָה) מֵעוֹלָם הֵמָּה לְמַטָּה.

וְעַל כֵּן לֹא נִקְרְאוּ בְשֵׁמוֹת כְּמוֹ שֶׁנִּקְרְאוּ בְשֵׁמוֹת אוֹתָם שֶׁלְּמַעְלָה. וְהֵם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, אֲבָל הֵם בִּכְלָל שֶׁל אוֹתָם שֶׁעוֹמְדִים בַּחוּץ, וְהֵם הַתּוֹמְכִים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁיּוֹצְאִים מִן הַמֻּרְכָּבוֹת

וְאִלֵּין הֲווֹ דְּאַדְכַּר דָּוִד מַלְכָּא, וְדָא אִיהוּ דְּאַדְכַּר תָּדִיר בִּכְלָלָא כְּמָה דְאוֹקִימְנָא.

תָּא חֲזֵי, כָּל הַנֵּי שְׁמָהָן עִילָּאִין מֵאִינּוּן עֲשָׂרָה דְּקָאֲמָרָן דְּלָא נִמְחָקִין, יָאוֹת הוּא. אֶלָּא רְתִיכִין אִלֵּין דִּילְהוֹן, דְּאִינּוּן שְׁמָהָן דְּאִיקְרוּן אִינּוּן כִּינּוּיִן, אַמַּאי נִמְחָקִין.

אֶלָּא רָזָא דָא, הָא אִתְּמַר גּוֹ סִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, דְּכָל הַנֵּי שְׁמָהָן עִלָּאִין, אִינּוּן קַיְימִין כְּגוּפָא לְנִשְׁמָתָא עִילָּאָה, דְּלָא אִתְיְדַע, וְלָא אִתְגַּלְיָא. וְאִלֵּין כִּנּוּיִין אִינּוּן לְבוּשָׁא לְגוּפָא. כְּגַוְונָא דְּאֶגּוֹזָא, דְּאִית קְלִיפָּה לַקְלִיפָּה, אוֹ אִלֵּין לַבְּלִבִין, דְּאִית לוּן קְלִיפָּה לַקְלִיפָּה, וּמוֹחָא לְגוֹ.

הָכִי נָמֵי דָּא, אִלֵּין עֲשָׂרָה שְׁמָהָן כֻּלְּהוּ, כְּגַוְונָא דְּהַאי קְלִיפָּה לְמוֹחָא. וְאַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנוֹת, וְאֵלּוּ הֵן שֶׁהִזְכִּיר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְזֶה שֶׁהִזְכִּיר תָּמִיד בַּכְּלָל, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. **בֹּא** וּרְאֵה, כָּל הַשֵּׁמוֹת הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ מֵאוֹתָם הָעֲשָׂרָה שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁלֹּא נִמְחָקִים, יָפֶה הוּא. אֶלָּא הַמֶּרְכָּבוֹת הַלָּלוּ שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם הַשֵּׁמוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ כִּנּוּיִים, לָמָּה הֵם נִמְחָקִים?

אֶלָּא הַסּוֹד הַזֶּה הֲרֵי נִתְבָּאֵר בְּתוֹךְ סִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא, שֶׁכָּל הַשֵּׁמוֹת הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ הֵם קַיָּמִים כְּמוֹ גּוּף לַנְּשָׁמָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁלֹּא נוֹדְעוֹת וְלֹא הִתְגַּלּוּ, וְהַכִּנּוּיִים הַלָּלוּ הֵם לְבוּשׁ לַגּוּף, כְּמוֹ שֶׁהָאֱגוֹז שֶׁיֵּשׁ קְלִפָּה לַקְלִפָּה, אוֹ אֵלּוּ הַפְּרָחִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם קְלִפָּה לַקְלִפָּה, וְהַמֹּחַ בִּפְנִים.

כֵּן גַּם זֶה אֵלּוּ עֲשָׂרָה הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ, כֻּלָּם

מוֹחָא, כֻּלְּהוּ נְהוֹרִין עִילָּאִין, וּבוּסְמִין עִילָּאִין, לֵית מָאן דְּקָאִים בְּקִיּוּמַיְיהוּ, אֲבָל כֻּלְּהוּ כְּגַוְונָא דִּקְלִיפָּה לְגַבֵּי מַה דְּלָא יְדִיעַ, וְלָא קָיְימָא בְּחָכְמְתָא כְּלָל, וְכָל שֶׁכֵּן רָזָא דְּאֵין סוֹף, וְהַנֵּי כִּינּוּיִין אִינּוּן קְלִיפָּה לְגַבַּיְיהוּ, וְכוּלָּא דָּא לְגוֹ מִן דָּא, וּמוֹחָא סְתִימָאָה לְגוֹ בְּגוֹ, דְּלָא אִתְיְידַע כְּלָל, וְעַל דָּא קְלִיפָּה בַּתְרָא לָא אִיכְפַּת לָן, וְאַף עַל גַּב דְּנִמְחָקִין, עִם כָּל דָּא לָא אִתְיְהִיב רְשׁוּתָא לְמָחֲקָא, אֲפִלּוּ אוֹת זְעִירָא דְּאוֹרַיְיתָא.

וְאִי תֵּימָא, אִי הָכִי, הַאי ה' בַּתְרָאָה דְּקָאָמְרָן, אִיהִי קְלִיפָּה (דף ו ע"א) **בַּתְרָאָה לְגַבֵּי אִלֵּין. לָאו הָכִי, קְלִיפָּה אִיהִי לְגַבֵּי אִלֵּין עִילָּאִין, אֲבָל לְגַבֵּי אִינּוּן כִּינּוּיִין לָאו. דְּהָא לָא מִשְׁתַּמְּשֵׁי בָּהּ, אֶלָּא אִינּוּן שְׁמָהָן עִילָּאִין, וְלָאו אִינּוּן כִּינּוּיִין.**

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁהַקְּלִפָּה הַזוֹ לַמֹּחַ. וְאַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם מֹחַ, כָּל הָאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְהַבְּשָׂמִים הָעֶלְיוֹנִים אֵין מִי שֶׁעוֹמֵד בִּמְקוֹמָם, אֲבָל כֻּלָּם כְּמוֹ שֶׁהַקְּלִפָּה אֶל מַה שֶׁלֹּא יָדוּעַ, וְאֵין עוֹמֵד בַּחָכְמָה כְּלָל, וְכָל שֶׁכֵּן סוֹד הָאֵין סוֹף, וְהַכִּנּוּיִים הַלָּלוּ הֵם קְלִפָּה אֲלֵיהֶם, וְהַכֹּל זֶה לִפְנִים מִזֶּה, וְהַמֹּחַ הַנִּסְתָּר לִפְנֵי וְלִפְנִים, שֶׁלֹּא נוֹדָע כְּלָל, וְעַל כֵּן הַקְּלִפָּה הָאַחֲרוֹנָה לֹא אִכְפַּת לָנוּ, וְאַף עַל גַּב שֶׁנִּמְחָקִים, עִם כָּל זֶה לֹא נִתְּנָה רְשׁוּת לִמְחֹק אֲפִלּוּ אוֹת קְטַנָּה שֶׁל הַתּוֹרָה.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ, הַה' הָאַחֲרוֹנָה הַזוֹ שֶׁאָמַרְנוּ הִיא קְלִפָּה אַחֲרוֹנָה לְאֵלּוּ? – לֹא כָּךְ, הִיא קְלִפָּה לָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ, אֲבָל לְאוֹתָם הַכִּנּוּיִים לֹא, שֶׁהֲרֵי לֹא מִשְׁתַּמְּשִׁים בָּהּ, אֶלָּא אוֹתָם הַשֵּׁמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְלֹא אוֹתָם הַכִּנּוּיִים.

אֶלָּא כַּד אִיהִי סָלְקָא לְאִתְעַטְּרָא לְעֵילָא, וּלְאִתְאַחֲדָא בְּרָזָא דְּיָמִינָא וּשְׂמָאלָא, כָּל הַנֵּי רְתִיכִין דְּאִינּוּן כִּינּוּיִין, כֻּלְּהוּ סָחֲרִין לָהּ, וְחַפְּיָין עֲלָהּ סַחְרָנָהָא, כְּבַעְלָהּ לְאִתְתָּא, דְּפָרִישׁ גַּדְפֵּיהּ עֲלָהָא, הָכִי אִינּוּן פְּרִישִׁין גַּדְפִּין דְּבַעֲלָהּ עֲלָהָא, וְחַפְּיָין לָהּ בְּכָל סִטְרָא, וְאִיהִי מְשַׁמְּשָׁא בְּבַעְלָהּ, וְסִימָנָא דָא (יחזקאל טז ח) וָאֶפְרֹשׂ כְּנָפִי עָלַיִךְ, (רות ג ט) וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ עַל אֲמָתְךָ.

וּבְגִין כָּךְ אִינּוּן לְגוֹ וְאִינּוּן לְבַר, וְאִיהִי לְגוֹ וְאִיהִי לְבָר, וְהָנֵי כִּינּוּיִין אִינּוּן לְגוֹ, וְאִינּוּן לְבָר. מַה דְּאִיהוּ לְגָו קָיְימָא לְבָר, מַה דְּאִיהוּ לְבָר קָיְימָא לְגָו, וְכֹלָּא שַׁפִּיר אִיהוּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּאִינּוּן דְּיָדְעִין לְמֵיזַל בְּאוֹרַח מֵישָׁר, דְּלָא יִטְעוּן לְיָמִינָא וּשְׂמָאלָא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, (הושע יד י) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה'.

לשון הקודש

אֶלָּא כְּשֶׁהִיא עוֹלָה לְהִתְעַטֵּר לְמַעְלָה וּלְהֵאָחֵז בְּסוֹד הַיָּמִין וְהַשְּׂמֹאל, כָּל הַמֶּרְכָּבוֹת הַלָּלוּ שֶׁהֵן כִּנּוּיִים, כֻּלָּם מַקִּיפִים אוֹתָהּ וּמְכַסִּים עָלֶיהָ סְבִיבוֹתֶיהָ כְּמוֹ בַּעַל לְאִשָּׁה, שֶׁפּוֹרֵשׂ כְּנָפָיו עָלֶיהָ, כֵּן הֵם פּוֹרְשִׂים אֶת הַכְּנָפַיִם שֶׁל בַּעְלָהּ עָלֶיהָ וּמְכַסִּים אוֹתָהּ בְּכָל צַד, וְהִיא מְשַׁמֶּשֶׁת עִם בַּעְלָהּ, וְסִימַן זֶה (יחזקאל טז ח) וָאֶפְרֹשׂ כְּנָפִי עָלַיִךְ, (רות ג ט) וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ עַל אֲמָתְךָ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ הֵם בִּפְנִים וְהֵם לְבַחוּץ, וְהִיא בִּפְנִים וְהִיא בַּחוּץ, וְכָךְ הַכִּנּוּיִים הֵם בִּפְנִים וְהֵם בַּחוּץ. מַה שֶּׁהוּא בִּפְנִים עוֹמֵד בַּחוּץ, מַה שֶּׁהוּא בַּחוּץ עוֹמֵד בִּפְנִים, וְהַכֹּל הוּא יָפֶה. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל אוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, שֶׁלֹּא יִטְעוּ

מַבּוּעָא דְּבֵירָא דְּלָא פָּסִיק לְעָלְמִין, הַאי קָיְימָא קַיּוּמָא, לְקָיְימָא כֻּלָּא, כֻּלְּהוּ עִילָּאִין וְכֻלְּהוּ תַּתָּאִין, קָיְימִין בְּהַאי לְרַחֲמָא דְּתֵיאוֹבְתָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ תֵּיאוֹבְתָּא לְעֵילָא וְתַתָּא, לְאַנְהָרָא אַנְפִּין, וּלְאַשְׁקָאָה גִּנְתָּא.

בְּהָאי לָאו רְתִיכָא קָיְימָא בֵּיהּ לְאִתְגַּלְיָא, אֶלָּא כֻּלָּא אִיהוּ סָתִים בִּסְתִימוּ, וְלָא קָיְימָא בְּאִתְגַּלְיָא, אֶלָּא כֻּלְּהוּ שְׁמָהָן עִילָּאִין, וְכֻלְּהוּ רְתִיכִין, כֻּלְּהוּ אָתָאן לְגַבֵּיהּ בִּלְחִישׁוּ.

כַּד אִינוּן שְׁמָהָן אַתְיָין לְגַבֵּיהּ, אִלֵּין רְתִיכִין פְּרִישָׁאן וְחָפְיָין לְכָל סִטְרִין, לְדַרְגָּא דָּא וּלְדַרְגָּא דִּלְתַתָּא, וְאִלֵּין אִיקְרוּן גַּדְפִּין דְּבַעֲלָה. לְחָפְיָיא עַל כֻּלָּא. וְהַאי דַּרְגָּא עָאל בִּלְחִישׁוּ, כְּמַבּוּעָא גּוֹ בֵּירָא, דְּלָא פָּסְקִין מֵימוֹי לְעָלְמִין, וְלָא

לשון הקודש

לְיָמִין וּשְׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ (הושע יד ז) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה'.

הַמַּעְיָן שֶׁל הַבְּאֵר שֶׁלֹּא פוֹסֵק לְעוֹלָמִים, זֶה עוֹמֵד בְּקִיּוּם לְקַיֵּם הַכֹּל, כָּל הָעֶלְיוֹנִים וְכָל הַתַּחְתּוֹנִים עוֹמְדִים בָּזֶה, לְאַהֲבָה שֶׁל תְּשׁוּקָה, מִשּׁוּם שֶׁזּוֹ תְּשׁוּקָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, לְהָאִיר הַפָּנִים וּלְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן.

בָּזֶה אֵין הַמֶּרְכָּבָה עוֹמֶדֶת בּוֹ לְגִלּוּי, אֶלָּא הַכֹּל נִסְתָּר בַּסֵּתֶר וְלֹא עוֹמֵד בְּהִתְגַּלּוּת, אֶלָּא כָּל הַשֵּׁמוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְכָל הַמֶּרְכָּבוֹת, כֻּלָּם בָּאִים אֵלָיו בְּלַחַשׁ. **כְּשֶׁאוֹתָם** הַשֵּׁמוֹת בָּאִים אֵלָיו, הַמֶּרְכָּבוֹת הַלָּלוּ פְּרוּשׁוֹת וּמְכַסּוֹת אֶת כָּל הַצְּדָדִים לַדַּרְגָּה הַזּוֹ וְלַדַּרְגָּה שֶׁלְּמַטָּה, וְאֵלּוּ נִקְרָאִים הַכְּנָפַיִם שֶׁל בַּעְלָהּ, לְכַסּוֹת עַל הַכֹּל, וְהַדַּרְגָּה הַזּוֹ נִכְנֶסֶת בְּלַחַשׁ, כְּמוֹ הַמַּעְיָן לְתוֹךְ הַבְּאֵר שֶׁלֹּא פוֹסְקִים מֵימָיו

אִתְפְּרַשׁ מַבּוּעָא לְעָלְמִין. וְכֹלָּא אִיהוּ בְּאֵר, דִּכְתִיב (במדבר כא יח) בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים (בראשית כו ט) בְּאֵר מַיִם חַיִּים. וְהָא אוֹקִימְנָא.

הַאי מַבּוּעָא דְּבֵירָא, אִיהוּ סָתִים לְגַבֵּי הַהוּא בֵּירָא, דְּעָאל לְגַבֵּיהּ בִּלְחִישׁוּ, וְהַאי כָּרֵי גּוֹ הַהִיא נְקוּדָה דְּקָאֲמָרָן, רָזָא דְה"א בַּתְרָאָה, וְכָרֵי בָּהּ, וְעָאל לְגַבֵּיהּ, וְלָא אִתְיְדַע כְּלָל.

וְהַאי אִיהוּ כְּמָא דְאוֹקִימְנָא לְעֵיל, דְּכַד אָלֵף אִתְחַבַּר בְּה"א, אוֹ יו"ד, הַאי ה"א אִיהִי בִּנְקוּדָה חָדָא לְאוֹטָבָא לְעָלְמָא, כְּגוֹן א"ה, אוֹ י"ה. כְּדֵין הַהוּא מַבּוּעָא דְבֵירָא, כָּרֵי גּוֹ הַהִיא נְקוּדָה, וְעָאל לְגַוָּהּ, וְלָא אִתְיְדַע.

וּכְדֵין הַהִיא נְקוּדָה קָיְמָא בְּרָזָא דְקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים. וְעַל דָּא רָזָא דְדוּכְרָנָא דִילָהּ,

לשון הקודש

לְעוֹלָמִים וְלֹא נִפְרָד הַמַּעְיָן לְעוֹלָמִים, וְהַכֹּל הוּא בְּאֵר, שֶׁכָּתוּב (במדבר כא יח) בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים, (בראשית כו יט) בְּאֵר מַיִם חַיִּים. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּהָ.

הַמַּעְיָן הַזֶּה שֶׁל הַבְּאֵר הוּא נִסְתָּר אֶל אוֹתָהּ הַבְּאֵר, שֶׁנִּכְנָס אֵלָיו בְּלַחַשׁ, וְזֶה חוֹפֵר לְתוֹךְ אוֹתָהּ נְקֻדָּה שֶׁאָמַרְנוּ, הַסּוֹד שֶׁל ה"א הָאַחֲרוֹנָה, וְחוֹפֵר בָּהּ וְנִכְנָס אֵלֶיהָ, וְלֹא נוֹדָע כְּלָל.

וְזֶהוּ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ לְמַעְלָה, שֶׁכְּשֶׁאָלֶף מִתְחַבֶּרֶת עִם ה"א אוֹ יו"ד, הַה"א הַזּוֹ הִיא בִּנְקֻדָּה אַחַת לְהֵיטִיב לָעוֹלָם כְּמוֹ א"ה אוֹ י"ה, וְאָז אוֹתוֹ הַמַּעְיָן שֶׁל הַבְּאֵר חוֹפֵר לְתוֹךְ אוֹתָהּ נְקֻדָּה וְנִכְנָס בְּתוֹכָהּ וְלֹא נוֹדָע.

וְאָז אוֹתָהּ נְקֻדָּה עוֹמֶדֶת בַּסּוֹד שֶׁל קֹדֶשׁ

אִיהוּ בְּרָזָא דְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, (בַּאֲתַר) דְּמַפְקָנוֹ דְרוּחָא קָיְימָא בְּבֵי גְרוֹנָא, אהי"ה, בְּגִין דְּהַאי אִיהוּ אֲתַר דְּקָיְימָא קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, קוֹל גָּדוֹל וְלָא אִשְׁתְּמוֹדָע, וְלָאו אִיהוּ רוּחָא מַמָּשׁ. וּכְדֵין אִיהוּ ה"א בְּחִיבּוּרָא דְּאִינּוּן אַתְוָון עִילָּאִין, וְכֹלָּא שְׁמָא חָדָא, לְאַנְהָרָא מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא (נ"א לעילא ולתתא).

כַּד כָּרֵי הַאי מַבּוּעָא בְּהַאי נְקוּדָה, וְעָאל בְּגַוֵּיהּ, כְּדֵין כָּל אִינּוּן שְׁמָהָן עִילָּאִין, וְכָל אִינּוּן סִטְרִין עִלָּאִין דְּקָאֲמָרָן, כֻּלְּהוּ עָאלִין בְּגַוֵּיהּ, בְּתֵיאוּבְתָּא, בְּרוּחָא שְׁלִים לְעֵילָא, בְּתֵיאוּבְתָּא עָאלִין בָּהּ, וְלָא בְּמִלָּה אָחֳרָא. כּוּלָּא בְּרוּחָא וְלָא בְּגוּפָא. כְּבַעֲלָה דְּאִשְׁתְּלִיל מִכָּל לְבוּשׁוֹי, בְּשַׁעֲתָא דְּאָתֵי לְאִזְדַּוְּוגָא בְּאִיתְתֵּיהּ, הָכִי נָמֵי כָּל אִינּוּן רְתִיכִין דְּקָאֲמָרָן דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, כֻּלְּהוּ סָחֲרִין לָהּ,

לשון הקודש

הַקָּדָשִׁים, וְעַל כָּךְ סוֹד הַזִּכָּרוֹן שֶׁלָּהּ, הוּא בְּסוֹד שֶׁל קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, (בְּמָקוֹם) שֶׁיְּצִיאַת הָרוּחַ עוֹמֶדֶת בְּבֵית הַגָּרוֹן, אהי"ה, מִשּׁוּם שֶׁזֶּהוּ הַמָּקוֹם שֶׁעוֹמֵד קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, קוֹל גָּדוֹל וְלֹא נוֹדָע, וְאֵינוֹ רוּחַ מַמָּשׁ. וְאָז הוּא ה"א בַּחִבּוּר שֶׁל אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וְהַכֹּל שֵׁם אֶחָד, לְהָאִיר מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה (לְמַעְלָה וּלְמַטָּה).

כְּשֶׁחוֹפֵר הַמַּעְיָן הַזֶּה בַּנְּקֻדָּה הַזּוֹ וְנִכְנָס לְתוֹכוֹ, אָז כָּל אוֹתָם הַשֵּׁמוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְכָל אוֹתָם הַצְּדָדִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁאָמַרְנוּ, כֻּלָּם נִכְנָסִים לְתוֹכוֹ, בִּתְשׁוּקָה, בְּרוּחַ שְׁלֵמָה לְמַעְלָה, בִּתְשׁוּקָה נִכְנָסִים בָּהּ וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר. הַכֹּל בְּרוּחַ וְלֹא בַּגּוּף, כְּמוֹ בַּעְלָה שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט מִכָּל לְבוּשָׁיו בְּשָׁעָה שֶׁבָּא לְהִזְדַּוֵּג עִם אִשְׁתּוֹ. כָּךְ הֵם כָּל אוֹתָן הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה, כֻּלָּן סוֹבְבוֹת אוֹתָהּ וּמְכַסּוֹת עָלֶיהָ,

וְאִינוּן חָפְיָין עֲלָהּ, וּבַעֲלָהּ אִשְׁתְּלִיל מִכֻּלְּהוּ. וְעַל דָּא לָא אַתְיָין כָּל אִינוּן שַׁיְיפִין לְאִתְחַבְּרָא בָּהּ, אֶלָּא בְּרוּחַ מַמָּשׁ, וּכְדֵין כֻּלָּא אִיהוּ רְעוּתָא חָדָא.

וְעַל דָּא בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לְגַבָּהּ, וְיִשְׂרָאֵל לָאו אִינוּן זַכָּאִין דְּאִינוּן (יְהוֹן) פִּתִּילָה לְאַנְהָרָא, מַה כְּתִיב, (שיר השירים ה ג) פָּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם. פָּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי, אִלֵּין אִינוּן כִּינוּיִין דְּקָאֲמָרָן, דְּכֻלְּהוּ כַּד מִתְחַבְּרָן אִינוּן כֻּתָּנְתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכַד אִיהוּ זַמִּין לְגַבָּהּ, אִיהוּ אִשְׁתְּלִיל מִכּוּלְּהוּ, לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדָהּ, וְעַל דָּא פָּשַׁטְתִּי וגו', לְאִתְתַּקְּנָא וּלְמֶהֱוֵי זַמִּין לְאוֹטָבָא לָךְ, וְאַתְּ לָא מִתְתַּקְּנָא כִּדְקָא יָאוֹת, הַשְׁתָּא אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה, וְאִתְהַדַּר וְאִסְתַּלַּק מִינָּךְ.

לשון הקודש

וּבַעֲלָהּ מִתְפַּשֵּׁט מִכֻּלָּם, וְעַל כֵּן לֹא בָּאִים כָּל אוֹתָם הָאֵיבָרִים לְהִתְחַבֵּר עִמָּהּ, אֶלָּא בְּרוּחַ מַמָּשׁ, וְאָז הַכֹּל הוּא רָצוֹן אֶחָד.

וְעַל כָּךְ, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְזֻמָּן אֵלֶיהָ, וְיִשְׂרָאֵל אֵינָם צַדִּיקִים, שֶׁהֵם (שֶׁיִּהְיוּ) פְּתִילָה לְהָאִיר, מַה כָּתוּב? פָּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם. פָּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי, אֵלּוּ אוֹתָם הַכִּנּוּיִים שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁכַּאֲשֶׁר כֻּלָּם מִתְחַבְּרִים, הֵם הַכֻּתֹּנֶת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁהוּא מְזֻמָּן אֵלֶיהָ, הוּא מִתְפַּשֵּׁט מִכֻּלָּם, לְהִתְחַבֵּר עִמָּהּ, וְעַל כֵּן פָּשַׁטְתִּי וְגוֹ', לְהִתְתַּקֵּן וְלִהְיוֹת מְזֻמָּן לְהֵיטִיב לָךְ, וְאַתְּ לֹא מִתְקֹנֶנֶת כָּרָאוּי, כָּעֵת אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה? וְחוֹזֵר וּמִסְתַּלֵּק מִמְּךָ.

רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם, הָא אַסְחֵית רַגְלַי מֵהַהוּא טִינוֹפָא, וּמַאי אִיהוּ, בְּגִין דְּכַד אִתְתַּקְנִית וְאִזְדַּמְּנִית לְגַבָּךְ, אַעֲבָרִית הַהוּא סִטְרָא אוֹחֲרָא מְסָאֲבָא מִקַּמֵּי רַגְלַי. הַשְׁתָּא אֵיכָכָה אַהֲדַר לְשַׁוְיָיא הַהוּא טִינוֹפָא, לְחַפְיָיא עַל מַקְדְּשָׁא, הוֹאִיל וְאַתְּ לָא זְמִינַת בְּתִיקוּנָךְ לְאִתְתַּקְּנָא לְגַבָּאי. הָכָא אוֹלִיפְנָא, דְּכַד רוּחַ מְסָאֲבָא אִתְעֲבַר מֵעָלְמָא, כְּדֵין אִתְרַבֵּי כֹּלָּא עֵילָא וְתַתָּא. וְעַל דָּא רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי, אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם כְּמִלְּקַדְּמִין.

וּבְגִין כָּךְ, כָּל אִינּוּן כִּינּוּיִין אִתְפַּשְׁטוּ, בְּשַׁעֲתָא דְּהַאי מַבּוּעָא כָּרֵי בְּהַהוּא נְקוּדָה, וְאַסְתִּים בְּגַוֵּיהּ. וּכְדֵין כַּד הַהוּא מַבּוּעָא אַסְתִּים בְּגַוֵּיהּ, כְּדֵין כֹּלָּא אַנְהִיר וּבֵירָא אִתְמַלְיָא מֵהַהוּא מַבּוּעָא דְּעָאל בְּגַוֵּיהּ וְאַסְתִּים בֵּיהּ בַּחֲשַׁאי. אִינּוּן כִּינּוּיִין חָפְיָין עֲלָהּ וְאִתְפַּשְׁטוּ לְסִטְרָא דָּא וְלִסְטַר דָּא.

לשון הקודש

רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם, הֲרֵי רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי מֵאוֹתוֹ טִנּוּף, וּמַה הוּא? מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר הִתְתַּקַּנְתִּי וְהִזְדַּמַּנְתִּי אֵלַיִךְ, הֶעֱבַרְתִּי אֶת אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר הַטָּמֵא מִלִּפְנֵי רַגְלַי, כְּעֵת אֵיךְ אֶחֱזֹר לָשִׂים אוֹתוֹ הַטִּנּוּף לְכַסּוֹת עַל הַמִּקְדָּשׁ, הוֹאִיל וְאַתְּ לֹא זְמִינָה בַּתִּקּוּנִים לְהִתְתַּקֵּן אֵלַי? כָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁכְּשֶׁרוּחַ הַטֻּמְאָה עוֹבֶרֶת מִן הָעוֹלָם, אָז הַכֹּל מִתְגַּדֵּל לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְעַל זֶה רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם כְּמוֹ מִקֹּדֶם?

וּמִשּׁוּם כָּךְ, כָּל אוֹתָם כִּנּוּיִים הִתְפַּשְׁטוּ בְּשָׁעָה שֶׁהַמַּעְיָן הַזֶּה כּוֹרֶה בְּאוֹתָהּ נְקֻדָּה וְנִסְתָּר בְּתוֹכָהּ, וְאָז, כְּשֶׁאוֹתוֹ הַמַּעְיָן נִסְתָּר בְּתוֹכָהּ, אֲזַי הַכֹּל מֵאִיר, וְהַבְּאֵר מִתְמַלֵּאת מֵאוֹתוֹ הַמַּעְיָן שֶׁנִּכְנָס לְתוֹכָהּ

וְהַנֵּי אִינּוּן גְּלִידִין דֶּאֱגוֹזָא קְלִישָׁא, דְּקָיְימָא וְחָפְיָיא לְגוֹ עַל מוֹחָא, וְהַהִיא קְלִיפָּא תַּקִּיפָא, אִתְבְּרַת וְלָא קָיְימָא תַּמָּן. וּכְדֵין כֹּלָּא אִיהִי בְּרָזָא עִילָּאָה, לְמֵיהַךְ בְּרָזִין אִלֵּין. זַכָּאִין אִינּוּן דְּמִסְתַּכְּלִין בִּרְעוּתַיְיהוּ, מִלִּין דְּרָזִין עִילָּאִין, לְמֵיהַךְ בְּאוֹרַח קְשׁוֹט, לְמִזְכֵּי בְּהַאי עָלְמָא, וּלְאַנְהָרָא לוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. עֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (דניאל יב ג) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. זַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

דְּיוֹקְנָא דְּאַתְוָון, בְּרָזָא קַדִּישָׁא ה"א תַּתָּאָה דְּקָאֲמָרָן, רָזָא דְּמַקְדְּשָׁא, סִיהֲרָא כַּד שָׁלְטָא, וְאִתְקַשְׁטַת לְגַבֵּי שִׁמְשָׁא, לְקַבְּלָא נְהוֹרָא מִנֵּיהּ. אִינּוּן קָיְימִין כִּתְרִין רְחִימִין דָּא לָקְבֵל

לשון הקודש

וְנִסְתָּר בָּהּ בַּחֲשַׁאי, אוֹתָם הַכִּנּוּיִים מְכַסִּים עָלֶיהָ וּמִתְפַּשְׁטִים לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה.

וְאֵלּוּ הֵם הַגְּלִידִים שֶׁל הָאֱגוֹז הַדַּק שֶׁעוֹמֵד וּמְכַסֶּה בִּפְנִים הַמֹּחַ, וְאוֹתָהּ הַקְּלִפָּה הַתַּקִּיפָה נִשְׁבֶּרֶת וְלֹא עוֹמֶדֶת שָׁם, וְאָז הַכֹּל הוּא בְּסוֹד עֶלְיוֹן לָלֶכֶת בַּסּוֹדוֹת הַלָּלוּ. אַשְׁרֵי אוֹתָם שֶׁמִּסְתַּכְּלִים בִּרְצוֹנָם דְּבָרִים שֶׁל סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת לִזְכּוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה וּלְהָאִיר לָעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כָּתוּב וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

דְּיוֹקַן הָאוֹתִיּוֹת, בְּסוֹד הַקָּדוֹשׁ ה"א הַתַּחְתּוֹנָה כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, סוֹד הַמִּקְדָּשׁ, כְּשֶׁשּׁוֹלֶטֶת הַלְּבָנָה וּמִתְקַשֶּׁטֶת לַשֶּׁמֶשׁ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ אוֹר, הֵם עוֹמְדִים כִּשְׁנֵי

דָּא, וְאִינוּן בְּתוּלָאן דְּקַיְימָן בַּהֲדָהּ, אִתְקַשְׁטָן וְאִתְתַּקְּנָן בְּתִיקוּנִין, חָדָא בַּתְרָאָה, וְחָדָא לְקַמָּאָה, וְחָדָא מִסִּטְרָא דָא, וְחָדָא מִסִּטְרָא דָא, וְאִיהִי קָיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא.

וְשִׁבְעִין וּתְרֵין סַנְהֶדְרִין, קָיְימִין כְּפַלְגוּ גּוֹרֶן עֲגוּלָה, לְמֵיעְבַּד גּוּפָא לְסִיהֲרָא, לְאִתְקַשְׁטָא מַטְרוֹנִיתָא לְגַבֵּי בַּעֲלָהּ, וְאִיהִי קָיְימָא כְּגַוְונָא דָא כ, כְּפַלְגוּ סִיהֲרָא.

וְדָא (נ"א הדא) נְקוּדָה בְּאֶמְצָעִיתָא. דְּהַהִיא נְקוּדָה נָטְלָה נְהוֹרָא מִן שִׁמְשָׁא, לְאַנְהָרָא לְכָל גּוּפָא. וְרָזָא דָא נְקוּדָה דְּקָיְימָא כְּפַלְגוּ דְּעֵינָא, דְּכוּלָּא קָיְימָא בְּהַהִיא נְקוּדָה דְּקָיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהִי נָטְלָא כָּל נְהוֹרָא, לְאַנְהָרָא לְכָל עֵינָא. וְסִיהֲרָא לָא אִתְנְהֵירַת אֶלָּא מִגּוֹ חַד נְקוּדָה דְּקָיְימָא וְאַסְתִּים גּוֹ אֶמְצָעִיתָא. אַף עַל גַּב דְּלָא אִתְחַזְיָא בְּסִיהֲרָא.

לשון הקודש

אֲהוּבִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, וְאוֹתָן הַבְּתוּלוֹת שֶׁעוֹמְדוֹת עִמָּהּ, מִתְקַשְּׁטוֹת וּמִתְתַּקְּנוֹת בַּתִּקּוּנִים, אַחַת מֵאַחֲרֶיהָ וְאַחַת מִלְּפָנֶיהָ, וְאַחַת מִצַּד זֶה וְאַחַת מִצַּד זֶה, וְהִיא עוֹמֶדֶת בָּאֶמְצַע.

וְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם סַנְהֶדְרִין עוֹמְדִים כַּחֲצִי גֹּרֶן עֲגֻלָּה לַעֲשׂוֹת גּוּף לַלְּבָנָה, לְקַשֵּׁט אֶת הַגְּבִירָה לְבַעְלָהּ, וְהִיא עוֹמֶדֶת כְּמוֹ זֶה כ, כְּמַחֲצִית הַלְּבָנָה.

וְזוֹ (זו) הַנְּקֻדָּה הָאֶמְצָעִית, שֶׁאוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה נוֹטֶלֶת אֶת אוֹרָהּ מִן הַשֶּׁמֶשׁ לְהָאִיר לְכָל הַגּוּף, וְסוֹד זֶה, הַנְּקֻדָּה שֶׁעוֹמֶדֶת בַּחֲצִי הָעַיִן, שֶׁהַכֹּל קַיָּם בַּנְּקֻדָּה הַהִיא שֶׁעוֹמֶדֶת בָּאֶמְצַע, שֶׁהִיא נוֹטֶלֶת אֶת כָּל הָאוֹר לְהָאִיר לְכָל הָעַיִן. וְהַלְּבָנָה אֵינָהּ מְאִירָה אֶלָּא מִתּוֹךְ נְקֻדָּה אַחַת

תָּא חֲזֵי לֵית לָךְ עִיגּוּלָא בְּעָלְמָא, דְּלָא אִיתְעֲבִיד מִגּוֹ נְקוּדָה חָדָא דְּקַיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא. וּבְגִין כָּךְ עִיגּוּלָא דְּסִיהֲרָא מִגּוֹ (דף ו ע"ב) חַד נְקוּדָה דְּאַסְתִּים בְּגַוָּוהּ בְּאֶמְצָעִיתָא, אִתְעֲבִיד כֻּלָּא. וְהַאי נְקוּדָה דְּקַיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא נָטִיל כָּל נְהוֹרָא, וְאַנְהִיר לָהּ לְגוּפָא, וְאִתְנְהִיר כֻּלָּא.

רָזָא דְּרָזִין, לְאִינּוּן דְּמִסְתַּכְּלִין בְּרָזֵי דְחָכְמְתָא. הַאי ה"א דְּאִיהִי פַּלְגוּ דְגוּפָא דְּסִיהֲרָא, וְאִיהִי בְּעִיגּוּלָא, כִּדְאֲמָרָן בְּגוֹ הַהוּא נְקוּדָה דְּקַיְימָא גּוֹ אֶמְצָעִיתָא, אַמַּאי אִיהוּ פַּלְגָא, לָאו פַּלְגוּ, אֶלָּא סְתִימָא מִסִּטְרָא דָא, וּפְתִיחָא מִסִּטְרָא דָא, כְּנוּקְבָא דִּפְתִיחָא לְגַבֵּי דְכוּרָא לְקַבְּלָא לֵיהּ בְּגַוָּוהּ, וּלְאִתְנַהֲרָא מִגֵּיהּ, וּלְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ. וְעַל דָּא אִיהִי פְּתִיחָא לְגַבֵּיהּ לְקַבְּלָא לֵיהּ, וּכְדֵין (נ"א ובגין דא) אִיקְרֵי ה"א. מַאי ה"א, כְּמַאן דַּאֲמַר הָא אֲנָא.

לשון הקודש

שֶׁעוֹמֶדֶת וְנִסְתֶּרֶת בְּתוֹךְ הָאֶמְצַע, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא נִרְאֵית בַּלְּבָנָה.

בֹּא וּרְאֵה, אֵין לְךָ עִגּוּל בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה מִתּוֹךְ נְקֻדָּה אַחַת שֶׁעוֹמֶדֶת בָּאֶמְצַע. וּמִשּׁוּם כָּךְ, הָעִגּוּל שֶׁל הַלְּבָנָה, מִתּוֹךְ נְקֻדָּה אַחַת שֶׁנִּסְתֶּרֶת בְּתוֹכָהּ בָּאֶמְצַע נַעֲשָׂה הַכֹּל, וְהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ שֶׁעוֹמֶדֶת בָּאֶמְצַע נוֹטֶלֶת אֶת כָּל הָאוֹר, וּמְאִירָה לַגּוּף, וְהַכֹּל מֵאִיר.

סוֹד הַסּוֹדוֹת, לְאוֹתָם הַמִּתְבּוֹנְנִים בְּסוֹדוֹת הַחָכְמָה, הַה"א הַזּוֹ שֶׁהִיא חֲצִי גּוּף הַלְּבָנָה, וְהִיא בְּעִגּוּל, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ בְּתוֹךְ אוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה שֶׁעוֹמֶדֶת בְּתוֹךְ הָאֶמְצַע, לָמָּה הִיא חֲצִי? לֹא חֲצִי, אֶלָּא סְתוּמָה מִצַּד זֶה וּפְתוּחָה מִצַּד זֶה, כִּנְקֵבָה שֶׁפְּתוּחָה לַזָּכָר לְקַבֵּל אוֹתוֹ בְּתוֹכָהּ

וְכַד אִיהִי אִתְנְהֵירַת מִגֵּיהּ, וְאִתְחַבְּרוּ דָּא בְּדָא, וְסִיהֲרָא אִתְמַלְיָא, כְּדֵין הַאי ה"א אִשְׁתְּלִים וְאִתְמַלְיָא סִיהֲרָא מִכֹּלָּא. וּבְאַתְרָהּ דְּאִיהוּ ה"א פַּלְגוּ דְּסִיהֲרָא, אִתְעֲבִיד מ"ם, סִיהֲרָא בִּשְׁלִימוּ.

וְקָיְימָא כְּגַוְונָא דְּאִימָּא עִילָּאָה, דְּאִיהִי מ' סְתִימָא. כְּמָא דְאוֹקִימְנָא, בְּרָזָא (ישעיה ט ו) דִּלְסַרְבֶּה הַמִּשְׂרָה. וְהָשְׁתָּא קָיְימָא סִיהֲרָא בְּאַשְׁלָמוּתָא, עָלְמָא תַּתָּאָה, כְּגַוְונָא דְּעָלְמָא עִילָּאָה. וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּאָת ם'.

וְתָא חֲזֵי אָת ם' דָּא, לָאו אִיהוּ אֶלָּא בְּעִיגּוּלָא. כֵּיוָן דְּקָיְימָא סִיהֲרָא בְּאַשְׁלָמוּתָא וְכֹלָּא מֵרָזָא דְּאָת ה' כְּמָא דְאִתְּמַר, עָאלַת אִיהִי בְּקַדְמִיתָא פְּתִיחָא בְּרָזָא דְּה"א, לְקַבְּלָא לְבַעֲלָהּ. וּלְבָתַר דְּאִשְׁתְּלִים מִגֵּיהּ, וְאִיתְמַלְיָא בְּאַשְׁלָמוּתָא,

לשון הקודש

וּלְהָאִיר מִמֶּנּוּ וּלְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ, וְעַל כֵּן הִיא פְּתוּחָה אֵלָיו לְקַבֵּל אוֹתוֹ, וְאָז (וּמִשּׁוּם זֶה) נִקְרָא ה"א. מַה זֶּה ה"א? כְּמִי שֶׁאוֹמֵר הִנֵּה אֲנִי.

וְכַאֲשֶׁר הִיא מְאִירָה מִמֶּנּוּ, וּמִתְחַבְּרִים זֶה עִם זֶה, וְהַלְּבָנָה מִתְמַלֵּאת, אֲזַי הַה"א הַזּוֹ נִשְׁלֶמֶת, וּמִתְמַלֵּאת הַלְּבָנָה מִן הַכֹּל, וּבִמְקוֹמָהּ שֶׁהוּא ה"א, חֲצִי הַלְּבָנָה, נַעֲשָׂה מֵ"ם, הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּת.

וְעוֹמֶדֶת כְּמוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא מ' סְתוּמָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, בְּסוֹד שֶׁל (ישעיה ט ו) לְסַרְבֶּה הַמִּשְׂרָה, וְכָעֵת עוֹמֶדֶת הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּת, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ שֶׁהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל הָאוֹת ם'.

וּבָא רְאֵה, הָאוֹת ם' הַזּוֹ אֵינָהּ אֶלָּא בְּעִגּוּל, כֵּיוָן שֶׁעוֹמֶדֶת הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּת וְהַכֹּל מֵהַסּוֹד שֶׁל הָאוֹת ה', כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, הִיא בָּרִאשׁוֹנָה פְּתוּחָה בַּסּוֹד

אִתְעֲבִיד ם', כְּגַוְונָא עִילָּאָה דְעָלְמָא דְאָתֵי כִּדְקָאֲמָרָן. וּבְגִין כָּךְ ה"א עִילָּאָה, ה"א תַּתָּאָה. ם' עִילָּאָה, ם' תַּתָּאָה. כֹּלָּא דָא כְּגַוְונָא דָא, וְדָא אִיהוּ רָזָא חָדָא, עִילָּאָה וְתַתָּאָה כַּחֲדָא.

תָּא חֲזֵי, עָלְמָא עִילָּאָה אִיהִי פִּתִיחָא בְּקַדְמִיתָא, בְּרָזָא דְה"א. וְכַד אִתְמַלְיָיא מֵאִינּוּן שְׁבִילִין עִילָּאִין, וְאִתְנַהֲרָא לְאַנְהָרָא, אִתְפַּשְׁטַת וְאִשְׁתְּלִים וְאִתְעֲבִיד ם', וְכֹלָּא בְּרָזָא חַד.

דְיוֹקְנָא דְאָת ו"ו בְּרָזָא קַדִּישָׁא, הַאי אָת, עָלְמָא דִלְעֵילָא פָּשִׁיט פְּשִׁיטוּ לְאַנְהָרָא לְתַתָּא, וְהַהוּא פְּשִׁיטוּ, אִיהוּ בְּשִׁית סִטְרִין, כְּלִילָן כַּחֲדָא בְּחִיבּוּרָא חָדָא, דָּא כְּגַוְונָא דָא וְדָא כְּגַוְונָא דָא. וְכֻלְּהוּ מִתְחַבְּרָן בְּאִינּוּן רְתִיכִין דִּילְהוֹן בְּאָת דָּא.

לשון הקודש

שֶׁל ה"א, לְקַבֵּל אֶת בַּעְלָהּ, וְאַחַר שֶׁנִּשְׁלְמָה מִמֶּנּוּ, מִתְמַלֵּאת בִּשְׁלֵמוּת, נַעֲשֵׂית ם כְּגָוֶן עֶלְיוֹן שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ ה"א עֶלְיוֹנָה, ה' תַּחְתּוֹנָה. ם' עֶלְיוֹנָה, ם' תַּחְתּוֹנָה. הַכֹּל זֶה כְּמוֹ זֶה, וְזֶהוּ סוֹד אֶחָד, עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן כְּאֶחָד.

בא וּרְאֵה, הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן פָּתוּחַ בָּרִאשׁוֹנָה בַּסּוֹד שֶׁל ה"א, וּכְשֶׁמִּתְמַלֵּא מֵאוֹתָם הַשְּׁבִילִים הָעֶלְיוֹנִים וּמֵאִיר לְהָאִיר, מִתְפַּשֶּׁטֶת וְנִשְׁלֶמֶת וְנַעֲשֵׂית ם', וְהַכֹּל בְּסוֹד אֶחָד.

הַדְּיוֹקָן שֶׁל הָאוֹת וָ"ו בְּסוֹד קָדוֹשׁ, הָאוֹת הַזּוֹ, הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה, פּוֹשֵׁט הִתְפַּשְּׁטוּת לְהָאִיר לְמַטָּה, וְאוֹתָהּ הִתְפַּשְּׁטוּת הִיא בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים, כְּלוּלִים כְּאֶחָד בְּחִבּוּר אֶחָד, זֶה כְּמוֹ שֶׁזֶּה וְזֶה כְּמוֹ שֶׁזֶּה, וְכֻלָּם מִתְחַבְּרִים עִם אוֹתָם הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁלָּהֶם בָּאוֹת הַזּוֹ.

וְהַאי אָת אִיהוּ רְשִׁימוּ דְּשִׁית סִטְרִין כְּלִילָן כַּחֲדָא. וְדָא הוּא דְּאַנְהִיר לְסִיהֲרָא בְּרָזָא דְּשִׁית סִטְרִין כְּלִילָן. דְּהָא כַּד מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, פְּשִׁיטִין מִפְּשִׁיטוּ, כֹּלָּא דְּיוֹקְנָא דְּו"ו, דְּיוֹקְנָא דְּאָדָם וַאֲפִילוּ דְּאִינוּן שִׁית סִטְרִין, לָא אִתְחֲזוּ בִּפְשִׁיטוּ בַּר חַד גּוּפָא.

רָזָא דְּרָזִין, לְאִינוּן דְּמִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרַח מֵישָׁר, בִּדְיוֹקְנִין דְּאַתְוָון, הָכָא בְּהַאי אָת, כֻּלְּהוּ בְּחִיבּוּרָא דָא, לְאַחֲזָאָה דְּכֻלְּהוּ קָיְימִין בְּקִיּוּמָא דְּגוּפָא, דְּאִיהוּ נָטִיל כֹּלָּא. וְכַד הַאי אָת דְּאִיהוּ ו"ו, קָיְימָא הָכִי בְּחִיבּוּרָא חָדָא, הָא אִיהוּ זַמִּין לְגַבֵּי נוּקְבָא, פָּשִׁיט וְאִשְׁתְּלֵיל מִכֹּלָּא, רָזָא דְּיוֹקְנָא דְּגוּפָא, דְּיוֹקְנָא דְּאָדָם. וְכַד מִסְתַּכְּלִין, דְּרוֹעִין מִסִּטְרָא דָא וּמִסִּטְרָא דָא מִתְחַבְּרָן בְּהַאי גּוּפָא, דְּלָא אִתְחַזּוּן בַּר גּוּפָא בִּלְחוֹדוֹי, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ כְּלִילָן בֵּיהּ.

לשון הקודש

וְהָאוֹת הַזּוֹ הִיא הָרֹשֶׁם שֶׁבְּשִׁשָּׁה צְדָדִים כְּלוּלִים כְּאֶחָד, וְזֶהוּ שֶׁמֵּאִיר לַלְּבָנָה בְּסוֹד שֶׁל שִׁשָּׁה צְדָדִים כְּלוּלִים, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, פְּשׁוּטִים מֵהִתְפַּשְּׁטוּת, הַכֹּל דְּיוֹקָן שֶׁל וָ"ו, דְּיוֹקָן שֶׁל אָדָם, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהֵם שִׁשָּׁה צְדָדִים, לֹא נִרְאוּ בַּהִתְפַּשְּׁטוּת, פְּרָט לְגוּף אֶחָד.

סוֹד הַסּוֹדוֹת, לְאוֹתָם הַמִּתְבּוֹנְנִים בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, בִּדְמֻיּוֹת הָאוֹתִיּוֹת, כָּאן בָּאוֹת הַזּוֹ כֻּלָּם בַּחִבּוּר הַזֶּה, לְהַרְאוֹת שֶׁכֻּלָּם קַיָּמִים בַּקִּיּוּם שֶׁל הַגּוּף, שֶׁהוּא נוֹטֵל הַכֹּל. וּכְשֶׁהָאוֹת הַזּוֹ, שֶׁהִיא וָ"ו, עוֹמֶדֶת כָּךְ בְּחִבּוּר אֶחָד, הֲרֵי הוּא מְזֻמָּן לַנְּקֵבָה,

אֵימָתַי אִתְחַזּוּן. בְּשַׁעֲתָא דְּאָת דָּא אִתְפַּשְׁטַת, וְאִיקְרֵי אָלֶף. כְּדֵין, תְּרֵין דְּרוֹעִין, דָּא מִסְּטָרָא דָא, וְדָא מִסְּטָרָא דָא, וְגוּפָא קָיְימָא בֵּינַיְיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא. א.

וְעַל דָּא אָלֶף רֵישָׁא לְכָל אַתְוָון, בְּגִין דְּתִיקּוּנָא דָא, כַּד קָאִים, אִיהוּ רֵישָׁא לְכָל מַאן (נ"א מאי) דְּנָפִיק מֵעָלְמָא דְּאָתֵי. וְאַף עַל גַּב דְּרָזִין עִילָּאִין אַחֲרָנִין נֶאֱמְרוּ בְּרָזָא דְאָלֶ"ף, אֲבָל דָּא אִיהוּ בְּרִירוּ דְּרָזָא דְמִלָּה כְּמָה דְאִיהוּ בְּסִפְרָא דָא (דְּאָדָם), וְהָכָא אִיהוּ בְּרִירוּ דְרָזָא. וּמֵהָכָא אִתְפַּשְׁטוּ אַתְוָון אָחֲרָנִין, כֻּלְּהוּ בְּסִטְרַיְיהוּ, כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ.

וְאָת דָּא כֹּלָּא אִיהוּ חַד, ו"ו וְאָלֶ"ף, בַּר דְּהַאי אַסְתִּים כֹּלָּא בְּגַוֵּיהּ, וְהַאי אַחֲזֵי כָּל דְּיוֹקְנֵיהּ.

לשון הקודש

פּוֹשֵׁט וּמִתְפַּשֵּׁט מִן הַכֹּל, הַסּוֹד שֶׁל דְּיוֹקָן הַגּוּף, דְּיוֹקָן שֶׁל אָדָם. וּכְשֶׁמִּסְתַּכְּלִים, הַזְּרוֹעוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה מִתְחַבְּרוֹת בַּגּוּף הַזֶּה, שֶׁלֹּא נִרְאִים רַק הַגּוּף לְבַדּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בּוֹ.

מָתַי הֵם נִרְאִים? בְּשָׁעָה שֶׁהָאוֹת הַזּוֹ מִתְפַּשֶּׁטֶת, וְנִקְרֵאת אָלֶ"ף. אָז, שְׁתֵּי הַזְּרוֹעוֹת, זֶה מִצַּד זֶה וְזֶה מִצַּד זֶה, וְהַגּוּף עוֹמֵד בֵּינֵיהֶם בָּאֶמְצַע. א.

וְעַל כֵּן, אָלֶף רֹאשׁ לְכָל הָאוֹתִיּוֹת, מִשּׁוּם שֶׁתִּקּוּן זֶה, כְּשֶׁעוֹמֵד, הוּא רֹאשׁ לְכָל מִי (מה) שֶׁיּוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַבָּא, וְאַף עַל גַּב שֶׁסּוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים אֲחֵרִים נֶאֱמְרוּ בְּסוֹד שֶׁל אָלֶ"ף, אֲבָל זֶה הוּא הַבֵּרוּר שֶׁל סוֹד הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּסֵפֶר זֶה (שֶׁל אָדָם), וְכָאן הוּא הַבֵּרוּר שֶׁל הַסּוֹד, וּמִכָּאן הִתְפַּשְּׁטוּ אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת, כֻּלָּם בְּצִדָּן, כָּל אַחַת וְאַחַת כָּרָאוּי לָהּ.

וְהָאוֹת הַזּוֹ הַכֹּל הוּא אֶחָד, וָ"ו וְאָלֶ"ף, פֵּרֵט לְכָךְ שֶׁזֶּה מַסְתִּיר הַכֹּל בְּתוֹכוֹ וְזֶה

וְאִי תֵּימָא תְּרֵין יַרְכִּין דְּלָא אִתְחַזְיָין. הָכִי הוּא וַדַּאי, דְּהָא תְּלַת סִטְרִין, אִינּוּן רָזָא דִתְלַת אָחֲרָנִין.

וְתוּ, אִלֵּין אִינּוּן רָזָא דְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כְּלָלָא דְכוּלָּא. וּמֵהָכָא נָפְקָן כָּל שְׁאָר. כְּגַוְונָא דָא, נְבִיאִים וּכְתוּבִים כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא. אָלֶ"ף אִיהוּ חַד, רָזָא דִתְלַת גְּוָונִין כַּחֲדָא, דְּאִינּוּן אַבָּהָן. וְכַד אַבָּהָן מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, אִינּוּן חַד. וְעַל דָּא אִיקְרֵי אָלֶף, חַד רֵישָׁא לְכָל אַתְוָון, רָזָא דִתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כְּמָא דְאִיתְמַר.

וְעַל דָּא, ו' וְאָלֶף רָזָא חָדָא אִינּוּן. אָת ו' דְּיוֹקְנָא דְאָדָם, רֵישָׁא וְגוּפָא אִתְפַּשְׁטוּתָא חַד. אָלֶ"ף אַשְׁלָמוּתָא דִדְיוֹקְנָא לְאַחֲזָאָה. וְכִי תֵּימָא, ו', דְּאִיהוּ אִתְפַּשְׁטוּתָא חַד, פְּשִׁיטוּ חַד בְּלָא דְיוֹקְנִין אָחֲרָנִין, אַמַּאי רָזָא דִילֵיהּ שִׁיתָּא, וְאָלֶף דְּאִיהִי תְּלַת

לשון הקודש

מַרְאֶה אֶת כָּל דְּיוֹקְנוֹ, וְאִם תֹּאמַר, שְׁתֵּי הַיְרֵכַיִם שֶׁלֹּא נִרְאוֹת? כָּךְ הוּא וַדַּאי! שֶׁהֲרֵי שְׁלֹשָׁה צְדָדִים הֵם סוֹד שֶׁל שְׁלֹשָׁה אֲחֵרִים.

וְעוֹד, אֵלֶּה הֵם סוֹד תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל, וּמִכָּאן יוֹצְאִים כָּל הַשְּׁאָר. כְּמוֹ כֵן נְבִיאִים וּכְתוּבִים כֻּלָּם כְּאֶחָד, אָלֶ"ף הוּא אֶחָד, הַסּוֹד שֶׁל שְׁלֹשָׁה גְוָנִים כְּאֶחָד, שֶׁהֵם הָאָבוֹת, וּכְשֶׁהָאָבוֹת מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, הֵם אֶחָד, וְעַל כֵּן נִקְרָא אָלֶ"ף, אֶחָד רֹאשׁ לְכָל הָאוֹתִיּוֹת, הַסּוֹד שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וְעַל כֵּן, ו' וְאָלֶף הֵם סוֹד אֶחָד, הָאוֹת ו' דְּיוֹקֶן שֶׁל אָדָם, הָרֹאשׁ וְהַגּוּף, הִתְפַּשְּׁטוּת אַחַת. אָלֶ"ף הַשְּׁלָמַת הַדְּיוֹקֶן לְהֵרָאוֹת. וְכִי תֹּאמַר, ו', שֶׁהִיא הִתְפַּשְּׁטוּת אַחַת, הִתְפַּשְּׁטוּת אַחַת בְּלִי דְּיוֹקְנָאוֹת אֲחֵרִים,

דְּיוֹקְנִין, אַמַּאי רָזָא דִּילֵיהּ חַד.

אֶלָּא מֵהָכָא, רָזִין דְּסָלְקִין בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, אָסוּר לְאַסְגָּאָה לוֹן בִּפְרָטָא, אֶלָּא לְחַבְּרָא כֻּלְּהוּ, וּלְיַיחֲדָא לוֹן כַּחֲדָא, לְמֶהֱוֵי חָד. וְכַד אִינוּן כַּחֲדָא בִּכְלָלָא חָדָא, בְּדִיוֹקְנָא חָדָא, אִית לְפָרְשָׁא לוֹן, וּלְמֶעְבַּד פְּרָטִין דְּנָפְקֵי מֵהַהוּא כְּלָלָא דְּאִתְחֲזֵי.

וְעַל דָּא, כְּלַל אִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי פְּרָט. פְּרַט אִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי כְּלָל. כְּלַל דָּא ו"ו, דְּאִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי פְּרָט, בְּרָזָא דְּשִׁית, וְאִיהִי פְּשִׁיטוּ חַד בִּלְחוֹדוֹי. פְּרָט אָלֶף, תְּלַת דְּיוֹקְנִין מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, וְאִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי כְּלָל, בְּרָזָא דְּחָד. וְרָזָא דָא, כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל, א' ו' א', וְכֹלָּא חַד.

אל"ף פְּרָט דְּאִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי כְּלָל, וּלְבָתַר אִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי פְּרָט. וְאִיהוּ פְּרָט וּכְלָל

לשון הקודש

לָמָּה הַסּוֹד שֶׁלּוֹ שֵׁשׁ, וְהָאָלֶף שֶׁהִיא שְׁלִשָׁה דְּיוֹקְנָאוֹת, לָמָּה הַסּוֹד שֶׁלָּהּ אֶחָד?

אֶלָּא מִכָּאן, הַסּוֹדוֹת שֶׁעוֹלִים בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ אָסוּר לְהַרְבּוֹתָם בִּפְרָט, אֶלָּא לְחַבֵּר אֶת כֻּלָּם וּלְיַחֵד אוֹתָם בְּאֶחָד, לִהְיוֹת אֶחָד, וּכְשֶׁהֵם כְּאֶחָד בִּכְלַל אֶחָד, בִּדְיוֹקָן אֶחָד, יֵשׁ לְפָרֵשׁ אוֹתָם וְלַעֲשׂוֹת פְּרָטִים שֶׁיּוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ כְּלָל שֶׁנִּרְאֶה.

וְעַל כֵּן הַכְּלָל חוֹזֵר לִהְיוֹת פְּרָט, וְהַפְּרָט חוֹזֵר לִהְיוֹת כְּלָל. הַכְּלָל הַזֶּה וָ"ו, שֶׁחוֹזֵר לִהְיוֹת פְּרָט בְּסוֹד שֶׁל שֵׁשׁ, וְהִיא פְּשִׁיטוּת אַחַת לְבַדָּהּ. פְּרָט אָלֶף, שְׁלִשָׁה דְּיוֹקְנָאוֹת מְחֻבָּרִים כְּאֶחָד, וְחוֹזֵר לִהְיוֹת כְּלָל בְּסוֹד שֶׁל אֶחָד, וְסוֹד זֶה – כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל, א' ו' א', וְהַכֹּל אֶחָד.

אָלֶ"ף פְּרָט שֶׁחוֹזֵר לִהְיוֹת כְּלָל, וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר לִהְיוֹת פְּרָט, וְהוּא פְּרָט וּכְלָל וּפְרָט,

וּפְרָט. וְ"ו כְּלָל, וְאִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי פְּרָט, וּלְבָתַר אִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי כְּלָל. וְדָא רָזָא כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל.

אל"ף פְּרָט, וְאִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי כְּלָל, כְּמָא דְאוֹקִימְנָא, וּלְבָתַר אִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי פְּרָט. בְּגִין דְּאִיהוּ אל"ף, וְהָכִי סָלְקָא בְּרָזָא דְּאָלֶף. דְּרוֹעִין וְגוּפָא, וְאִתְפָּרְשָׁן רָזִין לְמֵאָה, וּמִמֵּאָה לְאָלֶף. עַל דָּא אִקְרֵי אל"ף, בְּרָזָא דְּאל"ף, אָלֶף חַד כְּלָל. אָלֶף אַלְפָא פְּרָט.

וְ"ו כְּלָל, וְאִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי פְּרָט, בְּרָזָא דְאוֹקִימְנָא. וּלְבָתַר אִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי כְּלָל. רָזָא דְּאָדָם חַד. רָזָא חַד. וְכֹלָּא סָלְקָא בְּרָזָא חָדָא, וּבְמַתְקְלָא חָדָא לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד. וְ"ו אִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי כְּלָל חַד, נְהוֹרָא חָדָא, כְּלִילָן בְּשִׁית סִטְרִין.

לשון הקודש

וָ"ו כְּלָל, וְחוֹזֵר לִהְיוֹת פְּרָט, וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר לִהְיוֹת כְּלָל, וְזֶה סוֹד כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל.

אָלֶ"ף פְּרָט, וְחוֹזֵר לִהְיוֹת כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר לִהְיוֹת פְּרָט, מִשּׁוּם שֶׁהוּא אָלֶ"ף, וְכָךְ עוֹלֶה בַּסּוֹד שֶׁל אָלֶף. זְרוֹעוֹת וְגוּף, וְנִפְרָדִים הַסּוֹדוֹת לְמֵאָה, וּמִמֵּאָה לְאֶלֶף, עַל כֵּן נִקְרֵאת אָלֶ"ף, בְּסוֹד שֶׁל אָלֶ"ף, אָלֶ"ף אֶחָד כְּלָל, אָלֶ"ף אַלְפָא פְּרָט.

וָ"ו כְּלָל, וְחוֹזֵר לִהְיוֹת פְּרָט בַּסּוֹד שֶׁבֵּאַרְנוּ, וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר לִהְיוֹת כְּלָל, הַסּוֹד שֶׁל אָדָם אֶחָד, סוֹד אֶחָד, וְהַכֹּל עוֹלֶה בְּסוֹד אֶחָד וּבְמִשְׁקָל אֶחָד לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד. וָ"ו חוֹזֶרֶת לִהְיוֹת כְּלָל אֶחָד, אוֹר אֶחָד, כְּלוּלִים בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים.

וְרָזָא דָא וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. דָא
ו"ו דְּהוּא אָזִיל וְנָהִיר בְּרָזָא דְּיָמִינָא,
בִּכְלָלָא חָדָא. וּלְבָתַר וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין
הַחֹשֶׁךְ, אִתְחַדַּר אָת דָא לְמֶהֱוֵי אָלֶף, תְּרֵין דְּרוֹעִין,
דָא מִסִּטְרָא דָא, וְדָא מִסִּטְרָא דָא. חַד אִתְקְרֵי
אוֹר, וְחַד אִתְקְרֵי חֹשֶׁךְ. אִתְפְּלַג אָת דָא (נ"א
ו"ו) בְּגַוַוייהוּ, וּכְדֵין אִתְפְּלַג מַחְלוֹקֶת מִתְּרֵין סִטְרִין,
דְּאִינוּן אוֹר וְחֹשֶׁךְ, דִּכְתִיב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר
וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. מַהוּ וַיַּבְדֵּל דְּאִיתְפְּרַשׁ מַחְלוֹקֶת הַהוּא,
וְאִסְתַּכְּמוּ תְּרֵין סִטְרִין לְמֶהֱוֵי בִּשְׁלָם, (דף ז ע"א) וְהַבְדָּלָה
דָא, הִיא הַבְדָּלַת מַחְלוֹקֶת, לְאִסְתַּכְּמָא לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא
חַד, שְׁלִים כַּחֲדָא.

וּבְגִין כָּךְ, א"ו כַּחֲדָא אִינוּן. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר
יוֹם, דָא סִטְרָא חָדָא דְּרָזָא דְּאל"ף. (נ"א וְלַחֹשֶׁךְ
קָרָא לָיְלָה, דָא סִטְרָא חָדָא דְּרָזָא דְּאָלֶף). לְבָתַר אִתְפְּרָשׁוּ תְּרֵין סִטְרִין

לשון הקודש

וְסוֹד הַזֶּה, (בראשית א, ד) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, זוֹ וָ"ו שֶׁהוֹלֶכֶת וּמְאִירָה בְּסוֹד הַיָּמִין בִּכְלָל אֶחָד, וְאַחַר כָּךְ וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, הָאוֹת הַזוֹ חוֹזֶרֶת לִהְיוֹת אָלֶף, שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, זוֹ מִצַּד זֶה וְזוֹ מִצַּד זֶה. אַחַר נִקְרֵאת אוֹר, וְאַחַת נִקְרֵאת חֹשֶׁךְ. נֶחֱלֶקֶת אוֹת זוֹ (ו"ו) בְּתוֹכָם, וְאָז נֶחְלְקָה הַמַּחֲלֹקֶת מִשְּׁנֵי צְדָדִים שֶׁהֵם אוֹר וְחֹשֶׁךְ, שֶׁכָּתוּב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. מַה זֶּה וַיַּבְדֵּל? שֶׁנִּבְדְּלָה הַמַּחֲלֹקֶת הַהִיא, וְהִסְכִּימוּ שְׁנֵי הַצְּדָדִים לִהְיוֹת בְּשָׁלוֹם, וְהַהַבְדָּלָה הַזוֹ הִיא הַבְדָּלַת הַמַּחֲלֹקֶת, לְהַסְכִּים שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל אֶחָד, שָׁלֵם כְּאֶחָד.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, א"ו הֵן כְּאֶחָד. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם, זֶה צַד אֶחָד שֶׁל הַסּוֹד

לְמֵיעְבַּד עוֹבָדָא, חַד עָבִיד עָרֶב, וְחַד עָבִיד בֹּקֶר. כֵּיוָן דַּעֲבָדוּ עוֹבָדִין, אִסְתַּכְּמוּ תַּרְוַיְיהוּ, וְאִתְכְּלִילוּ בְּאָת ו"ו.

הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר, וַיְהִי עֶרֶב, מִסִּטְרָא דְחֹשֶׁךְ. וַיְהִי בֹּקֶר, מִסִּטְרָא דְאוֹר. כֵּיוָן דַּעֲבָדוּ עוֹבָדִין, מִיָּד אִשְׁתַּכְלָלוּ לְחַד, דִכְתִיב יוֹם אֶחָד. הָא רָזָא דְאָת ו"ו, דְאִתְכְּלִילָן בֵּיהּ לְמֶהֱוֵי חָד.

וְדָא הוּא רָזָא דִכְתִיב וַיְהִי, וְלֹא כְתִיב וְהָיָה. וַיְהִי, כַּד אִתְחַזְיָין בְּרָזָא דְאָלֶף, וַעֲבָדוּ עוֹבָדִין, וְאַסְתִּימוּ וְלָא אִתְחַזּוּן, כְּדֵין כְּתִיב וַיְהִי: הֲוָה, וְהַשְׁתָּא לָא אִיהוּ הָכִי, דְהָא אִתְכְּלִיל בְּרָזָא דְו"ו, וְהַשְׁתָּא כֻּלָּא יוֹם אֶחָד (תהלים קו ב) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה' יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ.

לשון הקודש

שֶׁל אָלֶ"ף. (וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה, זֶה צַד אֶחָד שֶׁל סוֹד שֶׁל אָלֶף). לְאַחַר שֶׁנִּפְרְדוּ שְׁנֵי הַצְּדָדִים לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה, אֶחָד עָשָׂה עֶרֶב וְאֶחָד עָשָׂה בֹּקֶר. כֵּיוָן שֶׁעָשׂוּ מַעֲשִׂים, הִסְכִּימוּ שְׁנֵיהֶם וְנִכְלְלוּ בָּאוֹת וָ"ו.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר, וַיְהִי עֶרֶב מֵהַצַּד שֶׁל חֹשֶׁךְ, וַיְהִי בֹּקֶר מֵהַצַּד שֶׁל הָאוֹר. כֵּיוָן שֶׁעָשׂוּ מַעֲשִׂים, מִיָּד הִשְׁתַּכְלְלוּ לְאֶחָד, שֶׁכָּתוּב יוֹם אֶחָד. הֲרֵי הַסּוֹד שֶׁל הָאוֹת וָ"ו שֶׁנִּכְלְלוּ בוֹ לִהְיוֹת אֶחָד.

וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב וַיְהִי וְלֹא כָתוּב וְהָיָה. וַיְהִי, כְּשֶׁנִּרְאִים בַּסּוֹד שֶׁל אָלֶף וְעָשׂוּ מַעֲשִׂים וְנִסְתְּרוּ וְלֹא נִרְאוּ, אָז כָּתוּב וַיְהִי: הָיָה, וְעַכְשָׁו אֵינוֹ כָּךְ, שֶׁהֲרֵי נִכְלָל בַּסּוֹד שֶׁל וָ"ו, וְעַכְשָׁו הַכֹּל יוֹם אֶחָד, (תהלים קו, ב) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה' יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם. דָּא סִטְרָא תַּתָּאָה, סִטְרָא חַד דִּבְרָזָא דְּאָלֶף, דְּאִיהִי סִטְרָא דְּאִקְרֵי חֹשֶׁךְ, וְדָא אִיהוּ מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם. דְּהָא מֵהַהוּא סִטְרָא מִתְפָּרְשָׁן מַיִין, וְנָבְעֵי בִּנְגִידוּ דִטְמִירוּ, מִסִּטְרָא אָחֳרָא דִּלְעֵילָא, דְּאִיהוּ יָמִינָא.

אוֹר דְּאִתְגְּנִיז, בְּאָן אֲתַר אִתְגְּנִיז, בְּרָזָא דְּאָת ו"ו. וְכַד אִיהִי אִתְגְּנִיז, כּוּלָּא אִיתְגְּנִיזִין, סִטְרָא אָחֳרָא גָּנִיז עִמֵּיהּ. וְעַל דָּא מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד. וְדָא הוּא סִטְרָא דְּאִשְׁתָּאַר חַד, בְּלָא חַבְרֵיהּ כַּד אִתְגְּנִיז בְּקַדְמִיתָא. וּמֵהַהוּא סִטְרָא כַּד אִתְפַּלְגוּ מַיָּא, וְאִתְכְּנִישׁוּ בְּגַוֵּיהּ, כְּדֵין אִיתְחֲזֵי יַבֶּשְׁתָּא מֵהַהוּא סִטְרָא. וְרָזָא דָא (תהלים מח ג) הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רָב. דְּהָא מֵהַהוּא סִטְרָא אִיתְחֲזֵי וְאִתְגַּלְיָא. לְבָתַר דְּאִיתְגְּנִיזוּ אִלֵּין תְּרֵין

לשון הקודש

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם (בראשית א, ט), זֶה הַצַּד הַתַּחְתּוֹן, צַד אֶחָד שֶׁבַּסּוֹד שֶׁל אָלֶף, שֶׁהוּא צַד שֶׁנִּקְרָא חֹשֶׁךְ, וְזֶהוּ מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם, שֶׁהֵרֵי מִן אוֹתוֹ צַד נִפְרָדִים הַמַּיִם וְנוֹבְעִים בְּשֶׁפַע שֶׁל טְמִירוּת, מִצַּד אֶחָד שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהוּא הַיָּמִין.

הָאוֹר שֶׁנִּגְנַז, בְּאֵיזֶה מָקוֹם נִגְנַז? בְּסוֹד הָאוֹת וָ"ו. וּכְשֶׁהִיא נִגְנֶזֶת, הַכֹּל נִגְנָזִים, הַצַּד הָאַחֵר גָּנוּז עִמּוֹ. וְעַל כֵּן מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד, וְזֶהוּ הַצַּד שֶׁנִּשְׁאַר אֶחָד, בְּלִי חֲבֵרוֹ כְּשֶׁנִּגְנַז בָּרִאשׁוֹנָה. וּמֵאוֹתוֹ הַצַּד, שֶׁנֶּחְלְקוּ הַמַּיִם וְהִתְכַּנְּסוּ לְתוֹכוֹ, אָז נִרְאֵתָה הַיַּבֶּשָׁה מֵאוֹתוֹ הַצַּד. וְהַסּוֹד הַזֶּה (תהלים מח) הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רָב, שֶׁהֵרֵי מֵאוֹתוֹ

סִטְרִין, אִתְהַדַּר כֹּלָּא לְמֶהֱוֵי ו"ו. וְאַסְתִּים כֹּלָּא בְּגַוֵּיהּ, וַהֲוָה חָד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם, דָּא ו"ו, דְּאִיהִי אָת דְּאִיקְרֵי שָׁמָיִם. רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם, דְּאִתְפַּשַּׁט מִגַּוֵּיהּ פְּשִׁיטוּ חַד, לְאַנְהָרָא לְאַרְעָא, וּלְאַשְׁקָאָה לְהַהוּא יַבֶּשְׁתָּא, וְהַאי אִיהוּ רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם. מַאן אִיהוּ רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם. דָּא הוּא פְּשִׁיטוּ דְּאִתְפַּשַּׁט מֵאָת ו"ו, כְּגַוְונָא דָא ג, דָּא אִיהוּ פְּשִׁיטוּ דְּאִתְפַּשַּׁט מֵאָת ו"ו, לְאַנְהָרָא וּלְאַשְׁקָאָה לְאַרְעָא, כְּמָא דְּאִתְּמַר.

אָת ו"ו, דְּיוֹקְנָא דָא, אִשְׁתְּלִיל מִכֹּלָּא, דְּלָא אִתְחֲזוּן בֵּיהּ כְּלָל מִכָּל אִינּוּן סִטְרִין אָחֲרָנִין, בַּר חַד פְּשִׁיטוּ דְּגוּפָא בִּלְחוֹדוֹי, בְּלָא דְרוֹעִין וְסַמְכִין, וְקָיְמָא הָכִי בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, בְּגִין לְמֶהֱוֵי זַמִּין לְגַבֵּי נוּקְבָא לְתַתָּא.

לשון הקודש

הַצַּד נִרְאָה וְהִתְגַּלָּה. אַחַר שֶׁנִּגְנְזוּ שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ, חָזַר הַכֹּל לִהְיוֹת וָ"ו, וְנִסְתַּר הַכֹּל בְּתוֹכוֹ וְנִהְיָה לְאֶחָד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם (בראשית א, יד), זוֹ וָ"ו, שֶׁהִיא הָאוֹת שֶׁנִּקְרֵאת שָׁמַיִם, רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה מִמֶּנּוּ הִתְפַּשְּׁטוּת אַחַת, לְהָאִיר לָאָרֶץ וּלְהַשְׁקוֹת אֶת אוֹתָהּ הַיַּבֶּשֶׁת, וְזֶהוּ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. מִי הוּא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם? זוֹהִי הַהִתְפַּשְּׁטוּת שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה מִן הָאוֹת וָ"ו, כְּמוֹ זֶה ג, זוֹהִי הִתְפַּשְּׁטוּת שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה מִן הָאוֹת וָ"ו לְהָאִיר וּלְהַשְׁקוֹת אֶת הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

הָאוֹת וָ"ו, הַדְּיוֹקָן הַזֶּה הִתְפַּשֵּׁט מֵהַכֹּל, שֶׁאֵין נִרְאִים בּוֹ כְּלָל מֵאוֹתָם הַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים, פְּרָט לְהִתְפַּשְּׁטוּת אַחַת שֶׁל

וְאַף עַל גַּב דְּאִלֵּין סִטְרִין אָחֲרָנִין, אִתְרְשִׁימוּ לְגַבֵּיהּ, הָכָא רָזָא דְרָזִין לְאִינּוּן דְּיָדְעֵי רָזֵי דִמְהֵימְנוּתָא, לְמִנְדַּע בְּאָן זִמְנָא אִיהוּ אָלֶ"ף, וּבְאָן זִמְנָא אִיהוּ וָ"ו.

בְּזִמְנָא דְקָיְימָא (נ"ל לְאַחֲזָאָה) רָזֵי מְהֵימְנוּתָא, וּלְאַלָּפָא יְהוּדָא בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא לְכָל עָלְמָא, כְּדֵין קָיְימָא בְּרָזָא. דְּא', אָלֶף לְעַיְינָא, דְּדָא רֵאשִׁיתָא דְכֹלָּא, לְמֵילַף מְהֵימְנוּתָא דְיְהוּדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא קָיְימָא רֵישׁ לְכָל אַתְוָון, דְּהָא לָא אָתָא בַּר נָשׁ לְעָלְמָא, אֶלָּא לְמֵילַף וּלְמִנְדַּע לְמָארֵיהּ. וְקָיְימָא בְּדִיוֹקְנָא לְעֵינֵיהוֹן דְכֹלָּא וּלְאוֹלִיף חָכְמְתָא דִמְהֵימְנוּתָא דְמָארֵיהּ, (דברים ד לב) וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמָיִם.

וְעַל דָּא אִתְרְשִׁים גַּבֵּיהּ, בִּדְיוֹקְנִין דְּבְרֵאשִׁית, (נ"א

לשון הקודש

הַגּוּף לְבַדּוֹ, בְּלִי זְרוֹעוֹת וְתוֹמְכִים, וְעוֹמֵד כָּךְ בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּדֵי לִהְיוֹת מְזֻמָּן לַנְּקֻבָּה לְמַטָּה.

וְאַף עַל גַּב שֶׁהַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים הַלָּלוּ נִרְשְׁמוּ אֵלָיו, כָּאן סוֹד הַסּוֹדוֹת לְאוֹתָם הַיּוֹדְעִים סוֹדוֹת הָאֱמוּנָה, לָדַעַת בְּאֵיזֶה זְמַן הוּא אָלֶ"ף וּבְאֵיזֶה זְמַן הוּא וָ"ו.

בִּזְמַן שֶׁעוֹמֵד (לְהַרְאוֹת) סוֹדוֹת הָאֱמוּנָה וּלְלַמֵּד אֶת הַיִּחוּד בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לְכָל הָעוֹלָם, אָז עוֹמֵד בַּסּוֹד שֶׁל א', אָלֶף לְעַיִן, שֶׁזּוֹ רֵאשִׁית הַכֹּל, לִלְמֹד אֶת אֱמוּנַת הַיִּחוּד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעַל כֵּן עוֹמֵד הָרֹאשׁ לְכָל הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֲרֵי לֹא בָּא אָדָם לְעוֹלָם אֶלָּא לִלְמֹד וּלְהַכִּיר אֶת רִבּוֹנוֹ, וְעוֹמֵד בִּדְיוֹקָן לְעֵינֵי הַכֹּל וּלְלַמֵּד אֶת חָכְמַת הָאֱמוּנָה שֶׁל רִבּוֹנוֹ, (דברים ד, לב) וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמָיִם.

וְעַל כֵּן נִרְשָׁם אֶצְלוֹ בַּדְּיוֹקְנָאוֹת שֶׁל

דבר נש) דְּאִתְחֲזֵי לְמִשְׁאַל וּלְמִנְדַּע, דִּכְתִיב, (שם) כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשׁוֹנִים. וְדָא הִיא שְׁאֵלְתָּא קַמַּיְיתָא, לְאִשְׁתְּמוֹדַּע בַּר נָשׁ לְמָאנֵיהּ, דְּדָא אִיהוּ רֵאשִׁיתָא דְּכֹלָּא. וּכְדֵין אִיהוּ רָזָא דְּאָלֶ"ף, רֵאשִׁיתָא דְּקַיְימָא לְכָל אַתְוָון.

וּבְזִמְנָא דְּקַיְימָא לְאִזְדַּוְוגָא לְגַבֵּי נוּקְבָא, בְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, קַיְימָא בְּרָזָא דְו"ו, וְאִשְׁתְּלִים מִכֹּלָּא, וְלָא אִתְחֲזֵי בַּר גּוּפָא בִּלְחוֹדוֹי. וְכֹלָּא אִתְקַשַּׁר בְּנוּקְבָא. דְּרוֹעָא חַד, תְּחוֹת רֵישָׁא, וְחַד, דִּמְחַבְּקָא לָהּ.

וְעַל דָּא לָא אִתְחֲזוּן בְּאָת ו"ו יֵרְכִין, וְהַהוּא דִּרְקִיעָא, כֹּלָּא אִסְתִּים בְּגַוֵּיהּ, בִּסְתִימוּ בְּרָזָא דְּרָזִין, וְאִתְחֲזֵי ו"ו בִּלְחוֹדוֹי, כְּמַאן דְּאִישְׁתְּלִילוּ מִכֹּלָּא. וּכְדֵין אִיהוּ זַמִּין וְאִתְקַשַּׁר לְגַבָּהּ דְּנוּקְבָא. וְעַל דָּא זַמִּין אָת ו"ו, בְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא,

לשון הקודש

בְּרֵאשִׁית (שֶׁל אָדָם), שֶׁרָאוּי לִשְׁאֹל וּלְהַכִּיר, שֶׁכָּתוּב (שם) כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשׁוֹנִים, וְזוֹ הַשְּׁאֵלָה הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁיַּכִּיר הָאָדָם אֶת רִבּוֹנוֹ, שֶׁזּוֹהִי רֵאשִׁית הַכֹּל, וְאָז הוּא הַסּוֹד שֶׁל אָלֶ"ף, הָרֵאשִׁית שֶׁעוֹמֶדֶת לְכָל הָאוֹתִיּוֹת.

וּבִזְמַן שֶׁעוֹמֵד לְהִזְדַּוֵּג אֶל הַנְּקֵבָה בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, עוֹמֵד בַּסּוֹד שֶׁל ו"ו וְנִשְׁלָם מִן הַכֹּל, וְלֹא נִרְאִים רַק הַגּוּף לְבַדּוֹ, וְהַכֹּל נִקְשָׁר עִם הַנְּקֵבָה, זְרוֹעַ אַחַת תַּחַת הָרֹאשׁ, וְאַחַת שֶׁמְּחַבֶּקֶת אוֹתָהּ.

וְעַל כֵּן אֵין נִרְאוֹת בָּאוֹת וָ"ו יֵרֵכִים, וְהַהוּא שֶׁל הָרָקִיעַ הַכֹּל נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ, בַּסֵּתֶר בְּסוֹד הַסּוֹדוֹת, וְנִרְאִים וָ"ו לְבַדּוֹ, כְּמִי שֶׁנִּתְפַּשְּׁטוּ מִן הַכֹּל, וְאָז הוּא מְזֻמָּן וְנִקְשָׁר אֶל הַנְּקֵבָה, וְעַל כֵּן מְזֻמֶּנֶת הָאוֹת

לְאַחֲזָאָה כֹּלָּא. וְקָיְימָא ה"א בַּתְרָאָה שְׁלֵימָא וּמַלְיָא כְּמָא דְּאִתְחֲזֵי. זַכָּאָה אִיהוּ חוּלָקֵיהּ, מַאן דְּעָאל וּנְפַק, וְיָדַע אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לְמָארֵיהּ, זַכָּאָה אִיהוּ בְּעָלְמָא הָדֵין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

דְּיוֹקְנָא דְּאָת יו"ד, נְקוּדָא קַדְמָאָה דְּסָלְקָא בְּמַחֲשָׁבָה, וְאִסְתִּים וְלָא יְדִיעַ, הַאי נְקוּדָא קָיְימָא בִּסְתִימָא דְּמַחְשָׁבָה, בְּגִין דְּלָא אִתְפַּשַּׁט כְּלָל, וְלָא יְדִיעַ לְאָן אוֹרְחָא הִיא, וּלְאָן אָזְלַת, וּמֵאָן אִיהוּ, וּמֵאָן נָפְקָא. וְעַל דָּא כֻּלְּהוּ קָיְימִין לְבַר בְּהַהִיא נְקוּדָה, דְּקָיְימָא בִּרְעוּ דְּמַחְשָׁבָה, דְּלָא אִתְיְדַע כְּלָל.

וְאִיהִי נְקוּדָה דְּקָיְימָא בְּאָת ה"א עִילָּאָה, דְּקָיְימָא עַל כָּל אִינּוּן שִׁית סָמְכִין דְּקָאֲמָרָן, וְאִינּוּן חָמֵשׁ כִּדְקָאֲמָרָן, וְאִינּוּן פְּלִיאוֹת. וְעַל דָּא אִיקְרֵי

לשון הקודש

וָ"ו בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לְהַרְאוֹת הַכֹּל. וְעוֹמֶדֶת ה"א אַחֲרוֹנָה שְׁלֵמָה וּמְלֵאָה כְּמוֹ שֶׁרָאוּי. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁנִּכְנַס וְיָצָא, וְיוֹדֵעַ הַדְּרָכִים וְהַשְּׁבִילִים בְּסוֹד הָאֱמוּנָה לְהַכִּיר אֶת רִבּוֹנוֹ. אַשְׁרָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

הַדְּיוֹקָן שֶׁל הָאוֹת יו"ד, הַנְּקֻדָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁעָלְתָה בְּמַחֲשָׁבָה, וְנִסְתְּרָה וְלֹא יְדוּעָה, הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ עוֹמֶדֶת בְּסֵתֶר הַמַּחֲשָׁבָה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִתְפַּשְּׁטָה כְּלָל, וְלֹא יָדוּעַ לְאֵיזוֹ דֶּרֶךְ הִיא וּלְאָן הוֹלֶכֶת, וּמֵאֵיפֹה הִיא, וּמֵאֵיפֹה יָצְאָה. וְעַל כֵּן כֻּלָּם עוֹמְדִים בַּחוּץ בְּאוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה, שֶׁעוֹמֶדֶת בִּרְצוֹן הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁלֹּא נוֹדְעָה כְּלָל.

וְהִיא הַנְּקֻדָּה שֶׁעוֹמֶדֶת בָּאוֹת ה"א הָעֶלְיוֹנָה שֶׁעוֹמֶדֶת עַל כָּל אוֹתָם שִׁשָּׁה

רָזָא דָא פֶּלֶא. וְאוֹת אָלֶף סָלְקָא הָכָא. וְהָכָא כֹּלָּא אוֹת פְּלָאוֹת. וְהָא אוֹקִימְנָא.

וְכָל אִלֵּין סָמְכִין, וְכָל אִלֵּין רְתִיכִין דְּקָאֲמָרָן, כַּד סָלְקָא ה"א בַּתְרָאָה, לְאִתְקַשְׁרָא בְּאָת וָא"ו, אִינּוּן רְתִיכִין דִּילָהּ פְּרִישָׁן עַל נוּקְבָא כְּדְקָאֲמָרָן, וְכָל אִינּוּן רְתִיכִין דְּלָא (נ"ל דִּילָהּ) כְּלִילָן בְּאִינּוּן רְתִיכִין עִילָּאִין, כֻּלְּהוּ חָפְיָין בְּסַחֲרָנָא דְנוּקְבָא.

רָזָא דָא, כַּד נוּקְבָא לָא אִתְקַשְׁרַת בִּדְכוּרָא, חַפְיָא לָהּ חַד קְלִיפָּה תַּקִּיפָא דְּסָתִים נְהוֹרָהּ. וְכַד אִתְקַשְׁרַת בִּדְכוּרָא, חַפְיָין לָהּ כָּל הַנֵּי רְתִיכִין עִילָּאִין וְתַתָּאִין, אִינּוּן קְלִיפָּה קַדִּישָׁא דְּחָפְיָין לָהּ, וְאִתְלַבְּשַׁת בְּהוּ, וְהִיא אִתְקַשְׁרַת בְּאָת ו"ו.

לשון הקודש

הָעֲמוּדִים שֶׁאָמַרְנוּ, וְהֵם חֲמִשָּׁה כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, וְהֵם פְּלִיאוֹת, וְלָכֵן נִקְרָא הַסּוֹד הַזֶּה פֶּלֶא, וְהָאוֹת אָלֶף עוֹלֶה כָּאן, וְכָאן הַכֹּל אוֹת פְּלָאוֹת, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

וְכָל אֵלּוּ הָעֲמוּדִים וְכָל אֵלּוּ הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁאָמַרְנוּ, כְּשֶׁעוֹלֶה ה"א הָאַחֲרוֹנָה לְהִקָּשֵׁר עִם הָאוֹת וָא"ו, אוֹתָן הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁלָּהּ פְּרוּשׁוֹת עַל הַנְּקֵבָה כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, וְכָל אוֹתָן הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁלֹּא (שֶׁלָּהּ) כְּלוּלוֹת בְּאוֹתָן הַמֶּרְכָּבוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, כֻּלָּן מְכַסּוֹת סְבִיב הַנְּקֵבָה.

הַסּוֹד הַזֶּה, כְּשֶׁהַנְּקֵבָה לֹא נִקְשֶׁרֶת לַזָּכָר, מְכַסָּה אוֹתָהּ קְלִפָּה אַחַת חֲזָקָה שֶׁמַּסְתִּירָה אוֹרָהּ, וּכְשֶׁנִּקְשֶׁרֶת בַּזָּכָר, מְכַסּוֹת אוֹתָהּ כָּל אוֹתָן הַמֶּרְכָּבוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְהַתַּחְתּוֹנוֹת, הֵן קְלִפָּה קְדוֹשָׁה שֶׁמְּכַסּוֹת אוֹתָהּ, וּמִתְלַבֶּשֶׁת בָּהֶם, וְהִיא נִקְשֶׁרֶת עִם הָאוֹת וָ"ו.

עִילָּאָה נָטְלָא בְּהֵ"א, דִּנְקוּדָה עִילָּאָה סָתִים בְּגַוָּוהּ. וְכַד אִיהִי נָטְלָא לוֹן, וְכֻלְּהוּ בָּהּ, כְּדֵין אִתְעֲבִידוּ כֻּלְּהוּ, כְּגַוְוָנָא דָא. כּ (נ"א ט) וְאַסְתִּים נְקוּדָה עִילָּאָה דְּקַיְּימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ ו"ו דְּאָזְלָא בְּעִיגּוּלָא, לְמֶעְבַּד גּוּפָא לְאַסְתְּמָא לְהַאי נְקוּדָה.

כְּגַוְוָנָא (נ"א דְּהֵ"א) אָחֳרָא, עָבִיד גּוּפָא בְּאִינּוּן רְתִיכִין דִּילָהּ, וְאִיהִי נְקוּדָא דְּקַיְּימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וּכְדֵין אִיקְרֵי הֵ"א. הָכִי נָמֵי הַאי אָת רָזָא דְּו"ו, אִינּוּן גּוּפָא, וְקַיְּימָא בְּרָזָא דָא, וְהַאי נְקוּדָה בְּאֶמְצָעִיתָא, וּבְגִין כָּךְ כֹּלָּא חַד. וְהַאי נְקוּדָה עִילָּאָה, אִיקְרֵי חָכְמָה עִילָּאָה. וְהַאי נְקוּדָה תַּתָּאָה, אִיקְרֵי חָכְמָה תַּתָּאָה, חָכְמָה זְעִירָא. וְהַאי הֵ"א, וְהַאי הֵ"א, בַּר דְּהַאי נְקוּדָה (דף ז ע"ב) אִתְרְשִׁים בְּקַדְמִיתָא בִּלְחוֹדָאָה.

י' נְקוּדָה חַד עִילָּאָה, דְּקַיְּימָא עַל תִּשְׁעָה סָמְכִין,

לשון הקודש

לְמַעְלָה נוֹסַעַת עִם ה"א, שֶׁהַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה נִסְתֶּרֶת בְּתוֹכָהּ. וּכְשֶׁהִיא נוֹטֶלֶת אוֹתָם וְכֻלָּם בָּהּ, אָז כֻּלָּם נַעֲשִׂים כְּמוֹ זֶה כּ. וּמַסְתִּיר הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁקַּיֶּמֶת בָּאֶמְצַע, שֶׁהִיא וָ"ו שֶׁהוֹלֶכֶת בְּעִגּוּל, לַעֲשׂוֹת גּוּף לְהַסְתִּיר הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ.

כְּמוֹ (שֶׁהֵ"א) הָאַחֶרֶת עוֹשָׂה גּוּף עִם אוֹתָהּ הַמֻּרְכָּבוֹת שֶׁלָּהּ, וְהִיא הַנְּקֻדָּה שֶׁעוֹמֶדֶת בָּאֶמְצַע, וְאָז נִקְרֵאת ה"א, כָּךְ גַּם הָאוֹת הַזּוֹ הַסּוֹד שֶׁל וָ"ו, הֵם הַגּוּף, וְעוֹמְדִים בְּסוֹד זֶה, וְהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ בָּאֶמְצַע. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל אֶחָד, וְהַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה הַזּוֹ נִקְרֵאת חָכְמָה עֶלְיוֹנָה, וְהַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה הַזּוֹ נִקְרֵאת חָכְמָה תַּחְתּוֹנָה, חָכְמָה קְטַנָּה. וְהַה"א הַזּוֹ, וְהַה"א הַזּוֹ, רַק שֶׁהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ נִרְשֶׁמֶת בָּרִאשׁוֹנָה בִּלְבַדָּהּ.

י' נְקֻדָּה אַחַת עֶלְיוֹנָה שֶׁעוֹמֶדֶת עַל תִּשְׁעָה עַמּוּדִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. אֵלּוּ לֹא

כְּמָא דְאוֹקִימְנָא. אִלֵּין לָא אִיקָרוּן בִּשְׁמָהָן, בַּר בְּאִינּוּן רְתִיכִין דִּילְהוֹן. אֲבָל הַנֵּי תִּשְׁעָה, נָפְקֵי מִגּוֹ בּוּצִינָא, וְאִתְרְשִׁימוּ תְּחוֹתוֹי דְּיוּ"ד.

וְאִינּוּן ט' נְקוּדִין, דְּאִתְפַּשְׁטָן בְּכָל אַתְוָון. בְּגִין דְּכָל אַתְוָון נָפְקִין מִן יו"ד, בְּאִינּוּן שְׁבִילִין דִּילָהּ. וּכְמָא דְּאַתְוָון נָפְקִין מִן יו"ד, הָכִי נִיקּוּדִין. וְכֻלְּהוּ הַנֵּי נְקוּדִין תֵּשַׁע, נָפְקִין מֵאִינּוּן תֵּשַׁע.

וְאַף עַל גַּב דַּאֲמָרָן, דְּהַנֵּי תֵּשַׁע אִינּוּן תְּחוֹתֵיהּ דְּיוּ"ד, עֲלֵיהּ דְּיוּ"ד אִינּוּן. אֲבָל אִינּוּן סָמְכִין לָהּ, וְאִינּוּן רְתִיכִין לְתִשְׁעָה אָחֲרָנִין, דְּאִינּוּן רָזָא דְּאֵין סוֹף, וְכֻלְּהוּ קָיְימִין לְיו"ד. וְכָל הַנֵּי דִּלְתַתָּא, אִסְתִּימוּ, וְאַהַדְּרוּ לְהַאי נְקוּדָה. עַל דָּא כָּל יוֹמִין.

בְּרֵאשִׁית

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה אִית לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא לְאִסְתַּמְּרָא

לשון הקודש

נִקְרָאִים בְּשֵׁמוֹת, רַק בְּאוֹתָן הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁלָּהֶם, אֲבָל הַתִּשְׁעָה הַלָּלוּ יוֹצְאִים מִתּוֹךְ הַמָּאוֹר, וְנִרְשָׁמִים תַּחַת הַיּוּ"ד.

וְאוֹתָן תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת שֶׁמִּתְפַּשְּׁטוֹת בְּכָל הָאוֹתִיּוֹת, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הָאוֹתִיּוֹת יוֹצְאוֹת מִן יו"ד בְּאוֹתָם הַשְּׁבִילִים שֶׁלָּהּ, וּכְמוֹ שֶׁהָאוֹתִיּוֹת יוֹצְאוֹת מִן יו"ד, כָּךְ הַנְּקֻדּוֹת, וְכָל הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ הַתֵּשַׁע, יוֹצְאוֹת מֵאוֹתָם תֵּשַׁע.

וְאַף עַל גַּב שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁהַתֵּשַׁע הַלָּלוּ הֵם תַּחַת הַיּוּ"ד, הֵם עַל הַיּוּ"ד, אֲבָל הֵם תּוֹמְכִים אוֹתָהּ, וְהֵם מֶרְכָּבוֹת לְט' אֲחֵרוֹת, שֶׁהֵם סוֹד הָאֵין סוֹף, וְכֻלָּם עוֹמְדִים לַיּוּ"ד, וְכָל אֵלֶּה שֶׁלְּמַטָּה נִסְתְּרוּ וְחָזְרוּ לַנְּקֻדָּה הַזּוֹ, עַל זֶה כָּל הַיָּמִים.

בֹּא וּרְאֵה, כַּמָּה יֵשׁ לָאֲנָשִׁים לְהִשָּׁמֵר

מֵחוֹבֵיהוֹן, וּלְאִשְׁתַּדְּלָא בִּרְעוּתָא דְמָארֵיהוֹן. דְּהָא אִינוּן שִׁבְעָה זַכָּאִין דְּהֲווּ בְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְתַּקְּפוּ בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלִבָּא שְׁלִים, וְאִינוּן שִׁבְעָה סַמְכִין דְּעָלְמָא מַמָּשׁ. בְּיוֹמֵיהוֹן, אִתְגַּבַּר בְּעָלְמָא יָמִינָא עַל שְׂמָאלָא. וְיִשְׂרָאֵל עַל שְׂאָר עַמִּין.

וְכֵיוָן דְּאִשְׁתַּלִּימוּ אִינוּן, קָמוּ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא שִׁבְעָה בָּתֵּי דִינִין מַמָּשׁ, דְּכֻלְּהוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמָה דְּאִתְעָרוּ חַבְרַיָּיא, דְּלָא חָרְבָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַד דְּפָלְחוּ שֶׁבַע בָּתֵּי דִינִין עֲבוֹדָה זָרָה, וּדְאָתוּ מִנְּהוֹן. וְאִלֵּין אִינוּן: יָרָבְעָם בֶּן נְבָט. וּבַעֲשָׁא בֶּן אֲחִיָּה. וְאַחְאָב בֶּן עָמְרִי. וְיֵהוּא בֶּן נִמְשִׁי. וּפֶקַח בֶּן רְמַלְיָהוּ. וּמְנַחֵם בֶּן גַּדִּי. וְהוֹשֵׁעַ בֶּן אֵלָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ירמיהו טו ט) אוּמְלָלָה יוֹלֶדֶת הַשִּׁבְעָה. דָּא אַרְעָא קַדִּישָׁא, דְּאוֹלִידַת לוֹן.

לשון הקודש

מֵחֲטָאֵיהֶם וּלְהִתְעַסֵּק בִּרְצוֹן רִבּוֹנָם, שֶׁהֲרֵי שִׁבְעָה צַדִּיקִים שֶׁהָיוּ בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֶחֱזִיקוּ בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּלֵב שָׁלֵם, וְהֵם שִׁבְעַת עַמּוּדֵי עוֹלָם מַמָּשׁ. בִּימֵיהֶם הִתְגַּבֵּר בָּעוֹלָם הַיָּמִין עַל הַשְּׂמֹאל, וְיִשְׂרָאֵל עַל שְׂאָר הָעַמִּים.

וְכֵיוָן שֶׁהֵם נִשְׁלְמוּ, קָמוּ מִצַּד שְׂמֹאל שִׁבְעָה בָּתֵּי דִינִים מַמָּשׁ, שֶׁכֻּלָּם עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁהֵעִירוּ הַחֲבֵרִים, שֶׁלֹּא חָרְבָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁעָבְדוּ שִׁבְעָה בָּתֵּי דִינִים עֲבוֹדָה זָרָה, וּמִי שֶׁבָּאוּ מֵהֶם. וְאֵלּוּ הֵם: יָרָבְעָם בֶּן נְבָט, וּבַעְשָׁא בֶּן אֲחִיָּה, וְאַחְאָב בֶּן עָמְרִי, וְיֵהוּא בֶּן נִמְשִׁי, וּפֶקַח בֶּן רְמַלְיָהוּ, וּמְנַחֵם בֶּן גַּדִּי, וְהוֹשֵׁעַ בֶּן אֵלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה טו, ט) אֻמְלְלָה יֹלֶדֶת הַשִּׁבְעָה, זוֹ הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיָּלְדָה אוֹתָם.

תָּא חֲזֵי, כַּד בְּרָא לָא עָבִיד רְעוּתָא דַּאֲבוּי, עַל אִימֵּיהּ רַמְיָא לְאַלְקָאָה לֵיהּ, וּלְדַבְּרָא לֵיהּ בְּאֹרַח מֵישָׁר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי לא א) **דִּבְרֵי לְמוּאֵל מֶלֶךְ מַשָּׂא אֲשֶׁר יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ. מַאי אִמּוֹ. וַדַּאי בַּת שֶׁבַע אֵם שְׁלֹמֹה. וְלָא אֲבוּי. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דְּאִיהִי אִתְפַּקְּדָא עַל בֵּיתָא, וְכָל גְּנִיזִין, וְכָל מָאנֵי קְרָבָא בִּידָהּ אִתְמְסָרוּ, וְאִיהִי בָּעְיָא לְדַבְּרָא בְּנָהָא בְּאֹרַח מֵישָׁר, דְּיַעַבְּדוּן רְעוּתָא דְמַלְכָּא. וְעַל דְּאִיהִי לָא דַּבְּרַת לְהַנֵּי שֶׁבַע בְּאוֹרַח מֵישָׁר, וְלָא אַלְקַת לְהוֹן, אִסְתַּחֲרוּ לְסִטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְשָׁלְטָא שְׂמָאלָא עַל יְמִינָא, וְאָזְלַת עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, דִכְתִיב** (שם) **אוּמְלָלָה יוֹלֶדֶת הַשִּׁבְעָה.**

תָּא חֲזֵי, קַדְמָאָה דַּהֲוָה בְּהוּ דְּאִיהוּ יָרְבְעָם, אִתְעַר בְּעָלְמָא סִטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְעָבַד תְּרֵין עֲגָלִין דְּהָא עֶגְלָא מִסִּטְרָא דְשׁוֹר אִיהוּ, דְּאִיהוּ בִּשְׂמָאלָא.

לשון הקודש

בא וּרְאֵה, כְּשֶׁבֵּן לֹא עוֹשֶׂה רְצוֹן אָבִיו, עַל אִמּוֹ מֻטָּל לְהַלְקוֹתוֹ וּלְהַנְהִיגוֹ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי לא, א) דִּבְרֵי לְמוּאֵל בֶּן מַשָּׂא אֲשֶׁר יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ. מַה זֶּה אִמּוֹ? וַדַּאי בַּת שֶׁבַע אֵם שְׁלֹמֹה, וְלֹא אָבִיו. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִיא נִתְמַנְּתָה עַל הַבַּיִת, וְכָל הַגְּנָזִים וְכָל כְּלֵי הַקְּרָב נִמְסְרוּ בְּיָדֶיהָ, וְהִיא רוֹצָה לְהַנְהִיג אֶת בָּנֶיהָ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, שֶׁיַּעֲשׂוּ אֶת רְצוֹן הַמֶּלֶךְ. וְעַל שֶׁהִיא לֹא הִנְהִיגָה אֶת הַשֶּׁבַע הַלָּלוּ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה וְלֹא הִלְקְתָה אוֹתָם, הִסְתּוֹבְבוּ לְצַד שְׂמֹאל, וְשָׁלַט הַשְּׂמֹאל עַל הַיָּמִין וְהָלְכָה עִמָּהֶם בַּגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה טו, ט) אֻמְלְלָה יֹלֶדֶת הַשִּׁבְעָה.

בא וּרְאֵה, הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה בָּהֶם, שֶׁהוּא יָרָבְעָם, הֵעִיר בָּעוֹלָם אֶת צַד הַשְּׂמֹאל

וּמַה דְּהַוּוּ תְּרֵי. רָזָא דִתְרֵי חֵילִין דִשְׂמָאלָא אָתֵי מִינֵיהּ. כְּדֵין שְׁרִיאַת סִיהֲרָא לְאִתְפַּגְמָא, עַד דְּאִשְׁתַּלִימוּ אִינוּן שִׁבְעָה מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא. כֵּיוָן דְּאָתֵי הוֹשֵׁעַ בֶּן אֵלָה, כְּדֵין אִתְפְּגִימַת סִיהֲרָא, וְגָלוּ יִשְׂרָאֵל, וּשְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן.

מַאי טַעְמָא. בְּגִין דִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בְּשִׁבְעָה סְלִיקַת, וּבְשִׁבְעָה נָחֲתַת, בְּשִׁבְעָה אִשְׁתְּלִימַת, וּבְשִׁבְעָה אִתְפְּגִימַת. בְּשִׁבְעָה אִשְׁתְּלִימַת, כִּדְאוֹקִימְנָא בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, וְזַכָּאִין דַּאֲחִידָן בָּהּ, אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב יוֹסֵף מֹשֶׁה אַהֲרֹן דָּוִד. בְּשִׁבְעָה אִתְפְּגִימַת הַנֵּי שִׁבְעָה בָּתֵּי דִינִין וְאִתְתָּרְכַת מֵאַרְעָא קַדִישָׁא.

דְּהָא תְּרֵיסַר בְּנִין רַשִׁיעִין הֲווֹ לְהוֹ, לְאִינוּן שִׁבְעָה בָּתֵּי דִינִין. וּכְדֵין אִינוּן תְּרֵיסַר סָמְכִין

לשון הקודש

וְעָשָׂה שְׁנֵי עֲגָלִים, שֶׁהֲרֵי הָעֵגֶל הוּא מֵהַצַּד שֶׁל שׁוֹר, שֶׁהוּא בַּשְּׂמֹאל. וּמַה שֶׁהָיוּ – שְׁנַיִם. הַסּוֹד שֶׁל שְׁנֵי כֹּחוֹת הַשְּׂמֹאל בָּאוּ מִמֶּנּוּ. אָז הִתְחִילָה הַלְּבָנָה לְהִפָּגֵם, עַד שֶׁנִּשְׁלְמוּ אוֹתָם הַז' שֶׁמִּצַּד הַשְּׂמֹאל. כֵּיוָן שֶׁבָּא הוֹשֵׁעַ בֶּן אֵלָה, אָז נִפְּגְּמָה הַלְּבָנָה, וְגָלוּ יִשְׂרָאֵל וּשְׁכִינָה עִמָּהֶם.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עוֹלָה בְּשִׁבְעָה, וּבְשִׁבְעָה יוֹרֶדֶת, בְּשִׁבְעָה נִשְׁלֶמֶת וּבְשִׁבְעָה נִפְּגֶמֶת. בְּשִׁבְעָה נִשְׁלֶמֶת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּסוֹד הָאֱמוּנָה. וְהַצַּדִּיקִים הָאֲחוּזִים בָּהּ, אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב יוֹסֵף מֹשֶׁה אַהֲרֹן דָּוִד. בְּשִׁבְעָה נִפְּגֶמֶת, הַשִּׁבְעָה בָּתֵּי הַדִּין הַלָּלוּ, וְגֹרְשָׁה מֵהָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה.

שֶׁהֲרֵי שְׁנֵים עָשָׂר בָּנִים רְשָׁעִים הָיוּ לָהֶם לְאוֹתָם ז' בָּתֵּי דִין, וְאָז אוֹתָם עֲמוּדִים

דִּלְעֵילָא אִתַּבְּרוּ, אִינּוּן תְּרֵיסַר שְׁבָטִין דְּסַחֲרָנֵי שְׁכִינְתָּא, וְאָזְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא. אֶלָּא יְהוּדָה דְּאוֹרִיכוּ לֵיהּ, עַד עֲשָׂרָה.

תָּא חֲזֵי, עַד דְּהֲווּ בִּירוּשְׁלֵם לְתַתָּא, עֲשָׂרָה מַלְכִין רַשִׁיעִין, לָא אִתְחָרְבַת, וְלָא אִסְתַּלַּק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִינָּהּ, וּמִירוּשָׁלַיִם דִּלְעֵילָא, דְּאִיהִי עֲשִׂירָאָה, וּשְׁבִיעָאָה אִתְקְרִיאַת. (וְאִינּוּן עֲשָׂרָה מַלְכִין דִּלְעֵילָא, דְּאִיהִי עֲשִׂירָאָה, וּשְׁבִיעָאָה אִתְקְרִיאַת) וְאִינּוּן עֲשָׂרָה מַלְכִין דִּלְתַתָּא: רְחַבְעָם. אֲבִיָּה. יְהוֹרָם. אֲחַזְיָהוּ. אָחָז. מְנַשֶּׁה. אָמוֹן. יְהוֹאָחָז. יְהוֹיָקִים. יְהוֹיָכִין. וְכַד הֲוָה עֲשִׂירָאָה דִּבְהוֹ בִּישׁ וְלָא אִתְדַּבַּק בְּאוֹרַיְיתָא, כְּדֵין יָהִיב אַתְרָא לְסִטְרָא דִשְׂמָאלָא, לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ, וְעַל יְרוּשָׁלַיִם. וּכְדֵין שְׁכִינְתָּא אִסְתַּלְּקַת, וְיִשְׂרָאֵל דְּהֲווּ בִּירוּשָׁלַיִם גָּלוּ. עַל דָּא כְּתִיב (ירמיהו ו ד) אוֹי לָנוּ כִּי פָּנָה הַיּוֹם, דָּא הוּא חֶסֶד עִילָּאָה, דְּאִיקְרֵי יוֹם. כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב,

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה נִשְׁבְּרוּ, אוֹתָם י"ב שְׁבָטִים שֶׁסְּבִיב הַשְּׁכִינָה, וְיִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַּגָּלוּת.

אֶלָּא יְהוּדָה שֶׁחִכּוּ לוֹ, עַד עֲשָׂרָה.

בֹּא וּרְאֵה, עַד שֶׁהָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם לְמַטָּה, עֲשָׂרָה מְלָכִים רְשָׁעִים לֹא נֶחְרְבָה וְלֹא הִסְתַּלֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמֶּנָּה, וּמִירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, שֶׁהִיא עֲשִׂירִית, וְנִקְרֵאת שְׁבִיעִית, (וְהֵם עֲשָׂרָה מְלָכִים שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהִיא עֲשִׂירִית, וְנִקְרֵאת שְׁבִיעִית) וְהֵם עֲשָׂרָה הַמְּלָכִים שֶׁלְּמַטָּה: רְחַבְעָם, אֲבִיָּה, יְהוֹרָם, אֲחַזְיָהוּ, אָחָז, מְנַשֶּׁה, אָמוֹן, יְהוֹאָחָז, יְהוֹיָקִים, יְהוֹיָכִין. וּכְשֶׁהָיָה הָעֲשִׂירִי שֶׁבָּהֶם רַע וְלֹא נִדְבַּק בַּתּוֹרָה, אָז נָתַן מָקוֹם לְצַד הַשְּׂמֹאל לִשְׁלֹט עָלָיו וְעַל יְרוּשָׁלַיִם, וְאָז הִסְתַּלְּקָה הַשְּׁכִינָה, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם גָּלוּ. עַל כֵּן

דָּא רָזָא דִשְׂמָאלָא, דְּשָׁרֵי לְשַׁלְטָאָה, דְּהָא מֵהָכָא אָתֵי חֵילָא לְסִטְרָא דִשְׂמָאלָא.

תָּא חֲזֵי, שְׁלֹמֹה בְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ, בֵּין סִטְרָא דְיָמִינָא לְסִטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְחָכְמְתָא דִילֵיהּ אִסְתַּלְקַת בְּרָזָא דְיָמִינָא, בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא. דְּהָא אִימֵיהּ אוֹלִיפַת לֵיהּ, וּבְיוֹמוֹי קַיְימָא סִיהֲרָא בְּאַשְׁלָמוּתָא. בְּגִין דָּא כְּתִיב, (מ"א ה א) וַיֶּחְכַּם מִכָּל הָאָדָם דְּאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא.

וּבְסוֹף יוֹמוֹי, שַׁרְיָא סִיהֲרָא לְאִתְפְּגְמָא, וּכְדֵין כְּתִיב, (שם יא ו) וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה הָרַע בְּעֵינֵי ה', וְלֹא מִלֵּא אַחֲרֵי ה' כְּדָוִד אָבִיו. לֹא מִלֵּא דַּיְיקָא, לָא אַשְׁלִים מַה דְּאִיהוּ הֲוֵי לֵיהּ לְאַשְׁלָמָא כֹּלָּא כָּתַר דָּוִד, דְּאִיהוּ מֵאִינוּן שִׁבְעָה סַמְכִין, וְלָא מַלְיָיא סִיהֲרָא, אֶלָּא דְּאִיתְפְּגֵים.

לשון הקודש

כָּתוּב (ירמיה ו, ד) אוֹי לָנוּ כִּי פָּנָה יוֹם, זֶהוּ הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן שֶׁנִּקְרָא יוֹם. כִּי יִנְטוּ צִלְלֵי עֶרֶב, זֶה סוֹד הַשְּׂמֹאל, שֶׁהִתְחִיל לִשְׁלֹט, שֶׁהֲרֵי מִכָּאן בָּא הַכֹּחַ לְצַד הַשְּׂמֹאל.

בֹּא וּרְאֵה, שְׁלֹמֹה הוּא בָּאֶמְצַע, בֵּין צַד הַיָּמִין לְצַד הַשְּׂמֹאל, וְחָכְמָתוֹ עָלְתָה בְּסוֹד הַיָּמִין, בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי אִמּוֹ לִמְּדָה אוֹתוֹ, וּבְיָמָיו עָמְדָה הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּת. מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב וַיֶּחְכַּם מִכָּל הָאָדָם, שֶׁנִּבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וּבְסוֹף יָמָיו הִתְחִילָה הַלְּבָנָה לְהִפָּגֵם, וְאָז כָּתוּב וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה הָרַע בְּעֵינֵי ה', וְלֹא מִלֵּא אַחֲרֵי ה' כְּדָוִד אָבִיו. לֹא מִלֵּא דַּיְוְקָא, לֹא הִשְׁלִים מַה שֶׁהָיָה לוֹ לְהַשְׁלִים הַכֹּל אַחֲרֵי דָוִד, שֶׁהוּא מֵאוֹתָם שִׁבְעַת הָעַמּוּדִים, וְלֹא מִלֵּא הַלְּבָנָה, אֶלָּא שֶׁנִּפְגְּמָה.

בְּגִין כָּךְ, לָא מָנִינָן לֵיהּ, לָא עִם אִינּוּן שִׁבְעָה זַכָּאִין סָמְכִין דְּעָלְמָא, וְלָא עִם אִינּוּן דְּמָרְדוּ בְּמָאֵרֵיהוֹן, אֶלָּא אִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא, מִסִּטְרָא דְיָמִינָא שְׁלִים, וּמִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא פָּגִים.

בְּגִין כָּךְ כְּתִיב (מ"א א יא) **קָרוֹעַ אֶקְרַע אֶת הַמַּמְלָכָה, דָּא רָזָא, דְּמַלְכָּא בָּזַע פּוּרְפִּירָא דִילֵיהּ, דְּהָא מַמְלָכָה עֲלֵיהּ דִּשְׁלֹמֹה הִיא, וְאִמֵּיהּ אִיקְרֵי, וְדָא בַּת שֶׁבַע.** (שם) **וּנְתַתִּיהָ לְעַבְדֶּךָ. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב,** (משלי ל כב) **תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלֹךְ וְשִׂפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירָתָהּ. תָּא חֲזֵי, הַאי עֶבֶד לָא אִתְיְהִיב לֵיהּ מַלְכוּת, אֶלָּא מֵהָכָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וּנְתַתִּיהָ לְעַבְדֶּךָ, וּכְדֵין שַׂרְיָא שִׂפְחָה לְשַׁלְטָאָה.**

תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב קָרוֹעַ, וּלְבָתַר אֶקְרַע. קָרוֹעַ זְעִיר, דְּאִיתְקְרַע מִמֵּילָא, בְּגִין דְּהַהוּא

לשון הקודש

מִשּׁוּם כָּךְ לֹא מוֹנִים אוֹתוֹ, לֹא עִם שִׁבְעָה צַדִּיקִים עַמּוּדֵי עוֹלָם, וְלֹא עִם אוֹתָם שֶׁמָּרְדוּ בְּרִבּוֹנָם, אֶלָּא הוּא בָּאֶמְצַע. מִצַּד הַיָּמִין שָׁלֵם, וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל פָּגוּם.

מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב (מלכים–א' יא, יא) קָרֹעַ אֶקְרַע אֶת הַמַּמְלָכָה, זֶה הַסּוֹד שֶׁהַמֶּלֶךְ קָרַע אֶת בִּגְדֵי מַלְכוּתוֹ, שֶׁהֲרֵי הַמַּמְלָכָה הִיא עַל שְׁלֹמֹה, וְאִמּוֹ נִקְרֵאת, וְזוֹ בַּת שֶׁבַע, וּנְתַתִּיהָ לְעַבְדֶּךָ. מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב (משלי ל, כב–כג) תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ, וְשִׂפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ. בֹּא וּרְאֵה, לָעֶבֶד הַזֶּה לֹא נִתְּנָה מַלְכוּת, אֶלָּא מִכָּאן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּנְתַתִּיהָ לְעַבְדֶּךָ, וְאָז הִתְחִילָה הַשִּׁפְחָה לִשְׁלֹט.

בֹּא וּרְאֵה, בַּהַתְחָלָה כָּתוּב קָרֹעַ, וְאַחַר

שַׁעֲתָא שַׁרְיָיא סִיהֲרָא לְאִתְפַּגְמָא. וּלְבָתַר אֶקְרַע, דְּאִתְכַּסְיָא בְּגָלוּתָא. וְזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַאֲתָבָא שְׁכִינְתָּא לְאַתְרָאָה, וּלְיִשְׂרָאֵל לְאַתְרַיְיהוּ, וּלְאִתְפָּרְעָא מֵאִינּוּן דְּסִטְרָא דְשִׂמְאָלָא דְּעָאקוּ לוֹן. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (עובדיה א כא) וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט. וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים: צַדִּיק, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. בְּהַר צִיּוֹן: רָזָא דְיָמִינָא. לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו: רָזָא דִשְׂמָאלָא.

תָּא חֲזֵי הַאי הַר לִישָׁנָא דְּתַקִּיפוּ הוּא. אִינּוּן הָרִים לְעֵילָא וְאִלֵּין צַדִּיקִים דַּאֲחִידָן בְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְאִקְּרוּן הַר צִיּוֹן הָרִים דְּסָחְרָנֵי יְרוּשָׁלַיִם בְּגִין דְּאִינּוּן מְצוּיָינִין וְאָמְרִין הָאי לְהָאי בְּסִטְרָא דִיחוּדָא לִשְׁפּוֹט אֶת הַר עֵשָׂו דְּקַטְרִיגוּ מִקַּטְרְגָא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא בְּהַהוּא זִמְנָא (עובדיה א') וְהָיְתָה לַיְיָ

לשון הקודש

כָּךְ אֶקְרַע. קָרַע מְעַט, שֶׁנִּקְרַע מִמֵּילָא, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ שָׁעָה הִתְחִילָה הַלְּבָנָה לְהִפָּגֵם, וְאַחַר כָּךְ אֶקְרַע, שֶׁהִתְכַּסְּתָה בַּגָּלוּת, וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָשִׁיב הַשְּׁכִינָה לִמְקוֹמָהּ וְאֶת יִשְׂרָאֵל לִמְקוֹמָם, וּלְהִפָּרַע מֵאוֹתָם שֶׁמִּצַּד שְׂמֹאל שֶׁהֵצִיקוּ לָהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (עובדיה א, כ) וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט. וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים – צַדִּיק, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. בְּהַר צִיּוֹן – סוֹד הַיָּמִין. לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו – סוֹד שֶׁל הַשְּׂמֹאל.

בא וּרְאֵה, הָהָר הַזֶּה, לָשׁוֹן שֶׁל חֹזֶק הוּא, אוֹתָם הֶהָרִים לְמַעְלָה, וְאֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁאֲחוּזִים בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְנִקְרָאִים הַר צִיּוֹן אוֹתָם הָרִים הַמַּקִּיפִים אֶת יְרוּשָׁלַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מְצֻיָּנִים וְאוֹמְרִים זֶה עִם זֶה בְּצַד הַיִּחוּד, לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו, שֶׁקִּטְרְגוּ הַמְּקַטְרֵג מִצַּד הַשְּׂמֹאל. בְּאוֹתוֹ זְמַן (שם) וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה. בָּרִאשׁוֹנָה

הַמְּלוּכָה. בְּקַדְמִיתָא אִקְרֵי מַמְלָכָה בְּגִין דְּיַנְקָא לִתְרֵין סִטְרִין לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. וְהַשְׁתָּא מְלוּכָה אִקְרֵי בְּגִין דְּיַנְקָא לִימִינָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (הושע ב') וְאֶרֶשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם. וּבְגִין דְּגַלוּתָא לָאו לְעוֹלָם הוּא דְּהָא יַתְבָא בְּגָלוּתָא.

תָּא חֲזֵי דְּסָמִיךְ לֵיהּ (זכריה י ד) וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד בְּגִין דְּעַד הַשְׁתָּא כַּד יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא שְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן וּמַלְכָּא בְּלָא מַטְרוֹנִיתָא לָאו מַלְכָּא אִיהוּ. אֲבָל הַהוּא זִמְנָא וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, כַּד אִתְדַּבְּקַת שְׁכִינְתָּא בְּצַדִּיק כְּדֵין הוּא יִחוּדָא דְּהַכִי אוֹלִיפְנָא בְּרָזָא דִּקְרִיַּת שְׁמַע דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְיַחֲדָא לְמָארֵיהּ וּלְקַשְׁרָא קִשְׁרִין דִּמְהֵימְנוּתָא בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא.

לשון הקודש

נִקְרֵאת מַמְלָכָה, מִשּׁוּם שֶׁהֵינִיקָה לִשְׁנֵי צְדָדִים, לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, וְעַכְשָׁו נִקְרֵאת מְלוּכָה, מִשּׁוּם שֶׁמֵּינִיקָה אֶת הַיָּמִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (הושע ב, כב) וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם, וּמִשּׁוּם שֶׁגָּלוּת אֵינָהּ לְעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי יָשְׁבָה בַּגָּלוּת.

בֹּא וּרְאֵה שֶׁסָּמַךְ לוֹ (זכריה יד) וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. מִשּׁוּם שֶׁעַד עַכְשָׁו, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, שְׁכִינָה עִמָּהֶם, וּמֶלֶךְ בְּלִי גְבִירָה אֵינוֹ מֶלֶךְ. אֲבָל אוֹתוֹ הַזְּמַן, וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. כְּשֶׁנִּדְבֶּקֶת הַשְּׁכִינָה עִם צַדִּיק, וְאָז הוּא הַיִּחוּד. שֶׁכָּךְ לָמַדְנוּ בַּסּוֹד שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְיַחֵד אֶת רִבּוֹנוֹ וְלִקְשֹׁר אֶת קִשְׁרֵי הָאֱמוּנָה בִּרְצוֹן הַלֵּב.

וְכַד מָטֵי לְאֶחָד אִבְּעֵי לֵיהּ לְכַוְּונָא בְּא' סְתִימָא עַתִּיקָא (ס"א עמיקא) דְּכֹלָּא וְח' תְּמַנְיָא דַרְגִּין עִלָּאִין מֵחָכְמָה עִלָּאָה עַד צַדִּיק. וְד' רַבְּתָא אִתְדַּבְּקוּתָא דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי חוּלָקֵיהּ דְּדָוִד דְּאִקְרֵי עָנִי וְאֶבְיוֹן כַּד אִתְדַּבְּקַת לְאִינּוּן דַרְגִּין דִּלְעֵילָא דִּרְמִיזִין בְּא"ח. כְּדֵין אִיהִי רַבְּתָא וְעָלְמָא כּוּלֵּיהּ יָנִיק מִינָהּ וְאִינּוּן שָׁדַיִם דְּאִינּוּן (שיר השירים ח') כַּמִּגְדָּלוֹת אָז הָיִיתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצֵאת שָׁלוֹם.

תָּא חֲזֵי הָאי קְרָא עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְּמַר כַּד אִיהִי בְּגָלוּתָא עִם בְּנָהָא בֵּין אוּמִין דְּעַלְמָא אִקְרֵי זְעִירָא הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְעַד יִשְׂרָאֵל אִתְדַּבְּרוּ בְּאוֹרַיְיתָא וְאַזְלִין בְּאֹרַח קְשׁוֹט כְּדֵין אִתְּמְלֵיָא וְשָׁלוֹם אִתְחַבָּר בְּהוּ. אֲתִיבַת אִיהִי וְאַמְרַת אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת.

לשון הקודש

וּכְשֶׁמַּגִּיעַ לְאֶחָד, צָרִיךְ לְכַוֵּן בְּא' – הַנִּסְתָּר הָעַתִּיק (הָעֲמֹק) שֶׁל הַכֹּל, וְח' – שְׁמוֹנֶה דַּרְגּוֹת עֶלְיוֹנוֹת, מֵחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה עַד צַדִּיק. וְד' רַבְּתִי – הִתְדַּבְּקוּת שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא חֶלְקוֹ שֶׁל דָּוִד, שֶׁנִּקְרָא עָנִי וְאֶבְיוֹן. כְּשֶׁנִּדְבֶּקֶת לְאוֹתָן דַּרְגּוֹת שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁרְמוּזוֹת בְּא"ח, אֲזַי הִיא גְּדוֹלָה, וְכָל הָעוֹלָם יוֹנֵק מִמֶּנָּה. וְאוֹתָם שָׁדַיִם, שֶׁהֵם כְּמִגְדָּלוֹת (שיר ח), אָז הָיִיתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצֵאת שָׁלוֹם.

בֹּא וּרְאֵה, הַפָּסוּק הַזֶּה נֶאֱמַר עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהִיא בַּגָּלוּת עִם בָּנֶיהָ בֵּין אֻמּוֹת הָעוֹלָם נִקְרֵאת קְטַנָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל מְנַהֲגִים בַּתּוֹרָה וְהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, אָז מִתְמַלֵּאת, וְשָׁלוֹם מִתְחַבֵּר בָּהֶם. מְשִׁיבָה הִיא וְאוֹמֶרֶת, אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כְּמִגְדָּלוֹת.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְחַבַּר עִמִּי אָ"ז וְשָׁלוֹ"ם. א' רָזָא דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא דְּכֹלָּא, ז' שְׁבַע דַּרְגִּין וְשָׁלוֹ"ם דְּאִקְּרֵי צַדִּי"ק כֵּיוָן דְּהָנֵי דַּרְגִּין מִתְחַבְּרָן כְּדֵין אָ"ז הֲיִיתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצֵאת שָׁלוֹם. וּמָאן עַיְינִין. אִינּוּן שְׁבַע דַּרְגִּין דְּאִקְרוּן עֵינֵי יְיָ, פְּנֵי יְיָ, וּכְדֵין שְׁלָמָא לְעַלְמָא וְשַׁרְיָא טִיבוּ דְּעַתִּיקָא בַּאֲתַר דְּדַכָּר וְנוּקְבָא וּבְגִין כָּךְ פַּקֵּד מֹשֶׁה בְּאוֹרַיְיתָא וְאָמַר (דְּבָרִים ו') שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד. לְקַשְּׁרָא כּוּלְּהוּ קִשְׁרִין דִּמְהֵימְנוּתָא.

תָּא חֲזֵי, כָּל הַמַּאֲרִיךְ בְּאֶחָד מָאֲרִיכִין לוֹ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו. מַאי טַעְמָא בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתַר דְּכָל יוֹמִין וּשְׁנִין דְּעַלְמָא בֵּיהּ תַּלְיָין בְּרָזָא דְּאִינּוּן דַּרְגִּין דִּרְמִיזִין בְּאֶחָד וְאִינּוּן עֲשָׂרָה וְכֻלְּהוּ חַד וְאִתְעָרוּ בֵּיהּ חַבְרַיָּיא וְאָמְרוּ בדל"ת וְשַׁפִּיר. בְּגִין דְּהָאי

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהִתְחַבֵּר עִמִּי אָ"ז, וְשָׁלוֹ"ם. א' – הַסּוֹד שֶׁל הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַכֹּל. ז' – שֶׁבַע הַדְּרָגוֹת, וְשָׁלוֹם – שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק. כֵּיוָן שֶׁהַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ מִתְחַבְּרוֹת, אֲזַי אָ"ז הָיִיתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצֵאת שָׁלוֹם. וּמִי הָעֵינַיִם? אוֹתָם שֶׁבַע הַדְּרָגוֹת שֶׁנִּקְרָאוּ עֵינֵי ה', פְּנֵי ה', וְאָז שָׁלוֹם לָעוֹלָם, וְשׁוֹרֶה הַטּוּב שֶׁל הָעַתִּיק בַּמָּקוֹם שֶׁל הַזָּכָר וְהַנְּקֵבָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ צִוָּה מֹשֶׁה בַּתּוֹרָה וְאָמַר (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד, לְקַשֵּׁר אֶת כָּל קִשְׁרֵי הָאֱמוּנָה.

בֹּא וּרְאֵה, כָּל הַמַּאֲרִיךְ בְּאֶחָד, מַאֲרִיכִים לוֹ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַמָּקוֹם שֶׁכָּל הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים שֶׁל הָעוֹלָם תְּלוּיִים בּוֹ, בְּסוֹד אוֹתָן הַדְּרָגוֹת שֶׁרְמוּזוֹת בְּאֶחָד, וְהֵם עֲשָׂרָה, וְכֻלָּם אֶחָד, וְהִתְעוֹרְרוּ בּוֹ הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ בַּדָּלֶ"ת,

אַתְרָא דְּדל"ת הִיא וְלֵית לָהּ נְהוֹרָא מִדִּילֵיהּ. וּבָעֵי בָּר נָשׁ לְאַרְכָא בָּהּ וּלְאַמְשָׁכָא לָהּ בִּרְכָאָן מֵאִינּוּן שִׁית סִטְרִין שִׁית בְּנִין עִלָּאִין עַל יְדֵי דְצַדִּיק וְאִינּוּן שִׁית סִטְרִין רְמִיזִין בח' בְּרָזָא דִּתְמָנְיָיא.

שִׁית אִלֵּין וּתְרֵין לְעֵילָא חָכְמָה וּבִינָה אַבָּא וְאִימָּא לְאוֹסָפָא וּלְאַכְלָלָא לְהוּ לְעֵילָא, וּלְמֵיהַב לְהוּ בִּרְכָאָן מֵאַבָּא וְאִימָּא עִלָּאָה. דְּהָא לָא שַׁרְיָיא טִיבוּ דְעַתִּיקָא אֶלָּא בַּאֲתַר דְשָׁלִים, בַּאֲתַר דְאִשְׁתַּכַּח דְּכַר וְנוּקְבָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ג') צְאֵינָה וּרְאֵינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְגוֹ' בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וְגוֹ'. בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ דַּיְיקָא. וְעַל דָּא אֲמְרוּ וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַחְטוֹף בַּחי"ת אֶלָּא בָּעֵי לְאַמְשָׁכָא בִּרְכָאָן מֵאֲתַר עִלָּאָה דְכוּלָא. וּלְאַרְקָא בְּאִינּוּן שִׁית בְּנִין. לְבָתָר לְהַאי בַּת דְּלֵית לָהּ אַחֲסָנָא בְּבֵית

לשון הקודש

וְיָפֶה, מִשּׁוּם שֶׁהַמָּקוֹם הַזֶּה הוּא שֶׁל דָּלֶ"ת, וְאֵין לָהּ אוֹר מִשֶּׁלָּהּ, וְצָרִיךְ אָדָם לְהַאֲרִיךְ בָּהּ וּלְהַמְשִׁיךְ לָהּ בִּרְכוֹת מֵאוֹתָם שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים, שֵׁשֶׁת הַבָּנִים הָעֶלְיוֹנִים עַל יְדֵי הַצַּדִּיק. וְאוֹתָם שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים רְמוּזִים בַּח' בְּסוֹד שֶׁל שְׁמוֹנֶה. **שֵׁשֶׁת** אֵלּוּ וּשְׁנַיִם לְמַעְלָה, חָכְמָה וּבִינָה הָאַבָּא וְהָאִמָּא לְהוֹסִיף וּלְהַכְלִילָם לְמַעְלָה וְלָתֵת לָהֶם בִּרְכוֹת מֵאַבָּא וְאִמָּא הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהֲרֵי אֵין שׁוֹרֶה הַטּוּב שֶׁל הָעַתִּיק אֶלָּא בְּמָקוֹם שָׁלֵם, בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצָאִים זָכָר וּנְקֵבָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ג) צְאֵינָה וּרְאֵינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְגוֹ', בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ דַּיְוקָא. וְעַל כֵּן אָמְרוּ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַחֲטוֹף בַּחֵי"ת, אֶלָּא צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ בִּרְכוֹת מֵהַמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַכֹּל, וּלְהָרִיק לְאוֹתָם שֵׁשֶׁת הַבָּנִים, וְאַחַר כָּךְ לַבַּת הַזּוֹ, שֶׁאֵין לָהּ

אֲבוּהָ וְאִימָּא אֶלָּא הַאי בְּרָא. וּמִכָּאן אוֹלִיפְנָא דִּבְרָא יָרִית לְאַבָּא וּלְאִימָּא וּבְרַתָּא לָא, אֶלָּא דְּאִית לָהּ מְזוֹנֵי מִן בְּרָא אֶלָּא בָּעֵי לְאַרְכָא בְּהָאי דל"ת.

וְתַמָּן אַמְרֵי כַּמָּה בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאַרְכָא בַּהּ, כְּשִׁיעוּרָא דְּיַמְלִיךְ יָתָהּ לְעֵילָא וּלְתַתָּא וּלְאַרְבַּע זְוִיָּין דְּעַלְמָא, רָזָא דְשִׁית סִטְרִין עִלָּאִין דְּכֻלְּהוּ יִתְחַבְּרוּן עִמָּהּ וְלָא יִתְפָּרְשׁוּן לְעָלְמִין. וְכַד בַּר נָשׁ מַאֲרִיךְ בְּהָאי כָּל אִינּוּן יוֹמִין וּשְׁנִין עִלָּאִין מוֹסְרִין בִּרְכָאָן עַל רֵישֵׁיהּ וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרֵי לֵיהּ (יְשַׁעְיָה מ"ט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

תָּא חֲזֵי כְּלָלָא דְּאוֹרַיְיתָא בְּהָאי קְרָא רְמִיזִין וּכְלָלָא דְּכָל אִינּוּן אֲמִירָן דְּאִתְבַּרֵי בְּהוֹן עַלְמָא בְּאֶחָד רְמִיזִין הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (אִיּוֹב כ"ג) **וְהוּא**

לשון הקודש

יֵרֵשָׁה בְּבֵית אָבִיהָ וְאִמָּהּ אֶלָּא הַבֵּן הַזֶּה. וּמִכָּאן לָמַדְנוּ שֶׁבֵּן יוֹרֵשׁ אֶת הָאַבָּא וְהָאִמָּא, וְהַבַּת לֹא. אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לָהּ מְזוֹנוֹת מִן הַבֵּן, אֶלָּא צָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בַּדָּלֶ"ת הַזוֹ. **וְשָׁם** אוֹמְרִים, כַּמָּה צָרִיךְ אָדָם לְהַאֲרִיךְ בָּהּ? כְּשִׁעוּר שֶׁיַּמְלִיךְ אוֹתָהּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּלְאַרְבַּע זָוִיּוֹת הָעוֹלָם. הַסּוֹד שֶׁל שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁכֻּלָּם יִתְחַבְּרוּ עִמָּהּ וְלֹא יִפָּרְדוּ לְעוֹלָמִים, וּכְשֶׁאָדָם מַאֲרִיךְ בָּזֶה, כָּל אוֹתָם יָמִים וְשָׁנִים עֶלְיוֹנִים מוֹסְרִים בְּרָכוֹת עַל רֹאשׁוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹרֵא לוֹ (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

בֹּא וּרְאֵה, כְּלַל הַתּוֹרָה רְמוּזִים בַּפָּסוּק הַזֶּה, וְהַכְּלָל שֶׁל כָּל אוֹתָם אֲמִירוֹת

בְּאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֵנוּ וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה וַיַּעַשׂ. וּבְהוֹן אִתְּבְּרֵי עַלְמָא וְעַל דָּא תְּנִינָן בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם וְכוּ' וְאוֹקִימְנָא דְּכוּלְּהוּ עֲשָׂרָה וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּקַרָא קַדְמָאָה דְּאוֹרַיְיתָא: (דף ח ע"א).

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, רָאשֵׁי תֵבוֹת אהו"ה, דְּבֵיהּ אִתְּבְּרִיאוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא. א"ה, בֵּיהּ אִתְּבְּרִיאוּ שְׁמַיָּא. ו"ה, בֵּיהּ אִתְּבְּרִיאַת אַרְעָא, וְכָל מַה דְּאִית בָּהּ. וְהוּא יָהִיב תֵּיאוּבְתָּא בְּכָל אִילָנִין וְעִשְׂבִין דִּי בְאַרְעָא. וְהוּא מַה דַּאֲמָרוּ, אֵין לְךָ עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב מִלְּמַטָּה שֶׁאֵין עָלָיו מַלְאָךְ מִלְּמַעְלָה שֶׁמַּכֶּה אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ גְּדַל. שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לח לג) הֲיָדַעְתָּ חֻקּוֹת שָׁמָיִם אִם תָּשִׂים מִשְׁטָרוֹ בָּאָרֶץ.

לשון הקודש

שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, בְּאֶחָד רְמוּזִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב כג) וְהוּא בְּאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה וַיַּעַשׂ, וּבָהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם וְכוּ', וּבֵאַרְנוּ שֶׁכֻּלָּם עֲשָׂרָה, וְכֻלָּם כְּלוּלִים בַּפָּסוּק הָרִאשׁוֹן שֶׁבַּתּוֹרָה.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, רָאשֵׁי תֵבוֹת אהו"ה, שֶׁבּוֹ נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. א"ה בּוֹ נִבְרְאוּ הַשָּׁמַיִם, ו"ה בּוֹ נִבְרְאָה הָאָרֶץ וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ בָּהּ, וְהוּא נָתַן תְּשׁוּקָה בְּכָל הָאִילָנוֹת וְהָעֲשָׂבִים שֶׁבָּאָרֶץ. וְהוּא מַה שֶּׁאָמְרוּ אֵין לְךָ עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב מִלְּמַטָּה שֶׁאֵין עָלָיו מַלְאָךְ מִלְּמַעְלָה שֶׁמַּכֶּה אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ גְּדַל, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לח) הֲיָדַעְתָּ חֻקּוֹת שָׁמַיִם אִם תָּשִׂים מִשְׁטָרוֹ בָּאָרֶץ.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם, וּכְתִיב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, דְּהַאי אוֹר דִּלְתַתָּא, כַּד נָהִיר, נָהִיר מֵחֵילָא דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ מִטּוּב דִּלְעֵילָא.

וּבְגִין כָּךְ מִנְיַן יְמוֹת הַחַמָּה שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים, תִּשְׁעָה וְאַרְבְּעִין שְׁבוּעִין מִנְּהוֹן, לָקֳבֵיל הַאי דַּרְגָּא דְּצַדִּיק, דְּאִיקְרֵי טוֹב, וְאִיהִי שְׁבִיעִי, וְיָנִיק מִנֵּיהּ הַאי שִׁמְשָׁא דִּלְתַתָּא, שֶׁבַע שְׁבוּעִין שֶׁבַע זִמְנִין, לָקֳבֵל שֶׁבַע שְׁבוּעִין שֶׁבַע זִמְנִין, דְּאִיהוּ יָנִיק מֵאִימָּא עִילָּאָה, דְּאִיקְרֵי יוֹבֵל. וּלְקִבְלָא שְׁנֵי יוֹבֵל דִּלְתַתָּא.

אִשְׁתָּאֲרוּ מִשֶּׁלֹּשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים תְּרֵין וְעֶשְׂרִין יוֹמִין, לָקֳבֵל תְּרֵין וְעֶשְׂרִין אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא, דְּעָלְמָא תַּתָּאָה אִתְקַיֵּים עֲלַיְיהוּ,

לשון הקודש

בא וּרְאֵה, כָּתוּב (בראשית א, ה) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם, וְכָתוּב (שם ב) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, שֶׁכְּשֶׁמֵּאִיר הָאוֹר הַזֶּה שֶׁלְּמַטָּה, מֵאִיר מֵהַכֹּחַ שֶׁנִּתַּן לוֹ מֵהַטּוֹב שֶׁלְּמַעְלָה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ מִנְיַן יְמוֹת הַחַמָּה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה, אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שָׁבוּעוֹת מֵהֶם כְּנֶגֶד הַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁל צַדִּיק שֶׁנִּקְרָא טוֹב, וְהִיא שְׁבִיעִי, וְיוֹנֵק מִמֶּנָּה הַשֶּׁמֶשׁ הַזֶּה שֶׁלְּמַטָּה שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שֶׁבַע פְּעָמִים, כְּנֶגֶד שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שֶׁבַע פְּעָמִים שֶׁהוּא יוֹנֵק מֵהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת יוֹבֵל, וּכְנֶגֶד שְׁנֵי הַיּוֹבֵל שֶׁלְּמַטָּה.

נִשְׁתָּאֲרוּ מִשֶּׁלֹּשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם יָמִים, כְּנֶגֶד עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם

דְּהָא צַדִּיק דְּלְעֵילָא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אִתְקְרֵי. וְכַד אִשְׁתַּלִּימוּ אִינּוּן שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים יוֹמִין, תָּיְיבִין תִּנְיָינוּת לְקַבְּלָא מֵהַאי דַּרְגָּא דְטוֹב, דְּהַאי דַּרְגָּא, וְכָל אִינּוּן שֶׁבַע דַּרְגִּין עִילָּאִין, תָּיְיבִין תִּנְיָינוּת לְקַבְּלָא מִן אִמָּא עִלָּאָה.

וְהַאי דַּרְגָּא דְּעַשִּׁירִי דְּשָׁלְטָא בְּלֵילְיָא, יָנְקָא מֵהַאי דַּרְגָּא דְּאִתְקְרֵי (שכינתא תתאה דינקא מההוא) צַדִּיק. וּבְגִין דְּהַהוּא צַדִּיק אַמְלֵי לָהּ מֵהַנְהוּ תַּפְּנוּקִין עִילָּאִין, וְיָנְקָא מִנֵּיהּ, אִיקְרֵי סִיהֲרָא. דְּכַמָּה דְּהַאי סִיהֲרָא תַּתָּאָה, לֵית לָהּ נְהוֹרָא מִגַּרְמָהּ, אֶלָּא מַאי דְּאִתְיְהִיב לָהּ מִן שִׁמְשָׁא. הָכִי נָמֵי הַהוּא דַּרְגָּא דְּלְעֵילָא.

וְהַאי דַּרְגָּא אִיקְרֵי יַמָּא דְּחָכְמְתָא לְעֵילָא, וְקָיְימֵי תְּרֵיסַר שְׁבָטִין עִילָּאִין קַדִּישִׁין.

לשון הקודש

אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי הַצַּדִּיק שֶׁלְּמַעְלָה נִקְרָא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וּכְשֶׁנִּשְׁלְמוּ אוֹתָם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה יָמִים, שָׁבִים שֵׁנִית לְקַבֵּל מֵהַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁל טוֹב, שֶׁהַדַּרְגָּה הַזּוֹ וְכָל אוֹתָן שֶׁבַע דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת, שָׁבִים שֵׁנִית לְקַבֵּל מִן הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה.

וְהַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁל הַלְּבָנָה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בַּלַּיְלָה, יוֹנֶקֶת מֵהַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁנִּקְרֵאת (שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה שֶׁיּוֹנֶקֶת מֵאוֹתוֹ) צַדִּיק, וּמִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הַצַּדִּיק מְמַלֵּא אוֹתָהּ מֵאוֹתָם הַתַּפְּנוּקִים הָעֶלְיוֹנִים וְיוֹנֵק מִמֶּנָּה, נִקְרֵאת לְבָנָה, שֶׁכְּמוֹ שֶׁהַלְּבָנָה הַתַּחְתּוֹנָה הַזּוֹ אֵין לָהּ אוֹר מֵעַצְמָהּ אֶלָּא מַה שֶּׁנִּתַּן לָהּ מִן הַשֶּׁמֶשׁ, כָּךְ גַּם אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁלְּמַעְלָה. וְהַדַּרְגָּה הַזּוֹ נִקְרֵאת יָם הַחָכְמָה לְמַעְלָה, וְעוֹמְדִים שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים עֶלְיוֹנִים

תְּלָתָא לְצָפוֹנָא. וּתְלָתָא לְדָרוֹמָא. וּתְלָתָא לְמַעֲרָבָא. וּתְלָתָא לְמַדִּינְחָא. וְהַאי יַמָּא דְּחָכְמְתָא עֲלַיְיהוּ. וּלְקִבְלֵיהוֹן לְתַתָּא, תְּרֵיסַר שְׁבָטִין, קָיְימִין סַחֲרָנֵי מַדְבְּחָא, כִּי הַאי גַּוְונָא. וְלָקֳבֵל הַאי דַּרְגָּא, עֲבַד שְׁלֹמֹה יַמָּא לְתַתָּא, (מ"א ז כה) עוֹמֵד עַל שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר.

וְהַאי יַמָּא דִּלְעֵילָא, מַאי טַעְמָא אִיקְרֵי יַם. אֶלָּא בְּגִין הַהוּא דַּרְגָּא דְּצַדִּיק, דְּאַמְלֵי לְהַאי יַם, אִקְרֵי יוֹם, דִּכְתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם. וּכְתִיב (תהלים צז יא) אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק. וְהַאי נָהִיר בְּרָזָא דְּוי"ו דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּבֵיהּ אַמְלֵי לְהַאי יַם, דְּאִקְרֵי ה"א תַּתָּאָה, בַּתְרָאָה דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא.

הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (קהלת א ז) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם. כָּל: דָּא דַּרְגָּא דְּצַדִּיק, דְּאִיקְרֵי

לשון הקודש

קְדוֹשִׁים, שְׁלֹשָׁה לַצָּפוֹן, וּשְׁלֹשָׁה לַדָּרוֹם, וּשְׁלֹשָׁה לַמַּעֲרָב, וּשְׁלֹשָׁה לַמִּזְרָח, וְיָם הַחָכְמָה הַזֶּה עֲלֵיהֶם, וּכְנֶגְדָּם לְמַטָּה שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים עוֹמְדִים סְבִיב הַמִּזְבֵּחַ כְּמוֹ זֶה. וּכְנֶגֶד הַדַּרְגָּה הַזוֹ עָשָׂה שְׁלֹמֹה יָם לְמַטָּה, עוֹמֵד עַל שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר.

וְהַיָּם הַזֶּה שֶׁלְּמַעְלָה, מָה הַטַּעַם נִקְרָא יָם? אֶלָּא מִשּׁוּם אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁל צַדִּיק שֶׁמְּמַלֵּאת אֶת הַיָּם הַזֶּה נִקְרָא יוֹם, שֶׁכָּתוּב (בראשית א, ה) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם, וְכָתוּב (תהלים צז, יא) אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק, וְזֶה מֵאִיר בַּסּוֹד שֶׁל וָ"ו שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁבּוֹ מְמַלֵּא אֶת הַיָּם הַזֶּה, שֶׁנִּקְרָא ה"א תַּחְתּוֹנָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁבַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (קהלת א, ז) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם. כָּל – זוֹ הַדַּרְגָּה שֶׁל צַדִּיק,

כָּ"ל, בְּגִין דְּכָל תַּפְנוּקִין מִנֵּיהּ נָפְקִין. הַנְּחָלִים: אִינּוּן חָמֵשׁ דַּרְגִּין, דְּעִמֵּיהּ הוֹלְכִים אֶל הַיָּם, לְמִמְלֵי לָהּ.

וְהַאי דַּרְגָּא אִיקְרֵי בַּת שֶׁבַע, וְכַד נָהִיר הַאי צַדִּיק לְהַאי דַּרְגָּא, בְּרָזָא דְּשֶׁבַע שְׁבוּעִין שֶׁבַע זִמְנִין, כְּדֵין שִׁמְשָׁא תַּתָּאָה נָהִיר, בְּרָזָא דְּשֶׁבַע שְׁבוּעִין שֶׁבַע זִמְנִין לְסִיהֲרָא.

בְּגִין כָּךְ, שְׁנַת הַלְּבָנָה שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת חֲמִשָּׁה וְחַמְשִׁין יוֹמִין. תִּשְׁעָה וְאַרְבְּעִין שְׁבוּעִין מִנְּהוֹן, לָקְבֵיל הַאי דַּרְגָּא שְׁבִיעָאָה, יַמָּא עִילָּאָה דְּנָהֲרָא מִצַּדִּיק, בְּתִשְׁעָה וְאַרְבְּעִין שְׁבוּעִין נְהוֹרִין עִלָּאִין, (נ"א שנת הלבנה כמה סגי (נ"א הוי) שנה יומין מ"ט שבועין מנהון לקבל ההוא דרגא ימא דלעילא, לקבלא מיניה) **אִשְׁתָּאֲרוּ** תְּרֵיסַר יוֹמִין לְחוּשְׁבַּן שָׁנָה. לָקְבֵיל תְּרֵיסַר שְׁבָטִין דְּסַחֲרָנֵי הַאי יַמָּא, לְמִטַּר מַטְּרַת מַשְׁכְּנָא, בִּתְרֵיסַר תַּרְעִין

לשון הקודש

שֶׁנִּקְרָא כ"ל, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַתַּפְנוּקִים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ. הַנְּחָלִים – אוֹתָם חָמֵשׁ דְּרָגוֹת שֶׁעִמּוֹ הוֹלְכִים אֶל הַיָּם לְמַלֵּא אוֹתָהּ.

וְהַדַּרְגָּה הַזּוֹ נִקְרֵאת בַּת שֶׁבַע, וּכְשֶׁמֵּאִיר הַצַּדִּיק הַזֶּה לַדַּרְגָּה הַזּוֹ, בְּסוֹד שֶׁל שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שֶׁבַע פְּעָמִים, אָז הַשֶּׁמֶשׁ הַתַּחְתּוֹן מֵאִיר בְּסוֹד שֶׁל שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שֶׁבַע פְּעָמִים לַלְּבָנָה.

מִשּׁוּם כָּךְ שְׁנַת הַלְּבָנָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וַחֲמִשָּׁה יָמִים. אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שָׁבוּעוֹת מֵהֶם כְּנֶגֶד הַדַּרְגָּה הַשְּׁבִיעִית הַזּוֹ, הַיָּם הָעֶלְיוֹן שֶׁמֵּאִיר מִצַּדִּיק בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שָׁבוּעוֹת אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים. (שְׁנַת הַלְּבָנָה כַּמָּה הַרְבֵּה (הוּא) שָׁנָה יָמִים אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שָׁבוּעוֹת, מֵהֶם כְּנֶגֶד אוֹתָהּ דַּרְגַּת הַיָּם שֶׁלְּמַעְלָה לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ) נִשְׁאֲרוּ שְׁנֵים עָשָׂר יָמִים לְחֶשְׁבּוֹן שָׁנָה, כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁסּוֹבְבִים

עִלָּאִין, דְּאִית בִּירוּשְׁלֵם עִלָּאָה. וּמֵאוֹרְחָא דְּאִנּוּן תַּרְעִין, יַנְקִין אִינּוּן שְׁבָטִין, מֵאִימָּא תַּתָּאָה, כָּל חַד לְסִטְרֵיהּ, כִּדְחָזֵי לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (יחזקאל מח לא) שַׁעַר יְהוּדָה אֶחָד.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה מג ז) כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי, דָּא דַּרְגָּא דְצַדִּיק, דְּנָהִיר בְּחֵילָא דִשְׁמֵיהּ. וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו, לְאַנְהָרָא לְהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי כְּבוֹדִי בְּרָאתִיו. וְדָא יַמָּא דְּחָכְמְתָא, דְּאִקְרֵי כְּבוֹד ה', דְּאִתְגְּלֵי בְּמִשְׁכְּנָא. יְצַרְתִּיו, דָּא רָזָא דְיוֹם דִלְתַתָּא, דְּאִיהוּ לָקְבֵל כָּל דִלְעֵילָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שם מה ז) יוֹצֵר אוֹר. וְהַאי צַדִּיק לְעֵילָא לָא כְּתִיב בֵּיהּ יְצִירָה, עַד דְּאִתְגְּלֵי עֲבִידְתֵּיהּ לְתַתָּא, וְנָהִיר עָלְמָא תַּתָּאָה מִנֵּיהּ.

אַף עֲשִׂיתִיו, דָּא סִיהֲרָא לְתַתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב,

לשון הקודש

אֶת הַיָּם הַזֶּה, לִשְׁמֹר מִשְׁמֶרֶת הַמִּשְׁכָּן בִּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁעָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁיֵּשׁ בִּירוּשָׁלַיִם הָעֶלְיוֹנָה. וּמִדֶּרֶךְ אוֹתָם הַשְּׁעָרִים יוֹנְקִים אוֹתָם הַשְּׁבָטִים מֵאִמָּא הַתַּחְתּוֹנָה, כָּל אֶחָד לְצִדּוֹ כָּרָאוּי לוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל מח) שַׁעַר יְהוּדָה אֶחָד.

וְעַל כֵּן כָּתוּב (ישעיה מג, ז) כֹּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי, זוֹ הַדַּרְגָּה שֶׁל צַדִּיק שֶׁמֵּאִיר בַּכֹּחַ שֶׁל שְׁמוֹ. וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו, לְהָאִיר לְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא כָּבוֹד בְּרָאתִיו, וְזֶה יָם הַחָכְמָה, שֶׁנִּקְרָא כְּבוֹד ה', שֶׁנִּתְגַּלָּה בַּמִּשְׁכָּן. יְצַרְתִּיו, זֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל הַיָּם שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד כֹּל שֶׁלְּמַעְלָה, וְעַל זֶה כָּתוּב (שם מה) יוֹצֵר אוֹר. וְהַצַּדִּיק הַזֶּה לְמַעְלָה לֹא כָּתוּב בּוֹ יְצִירָה, עַד שֶׁנִּתְגַּלָּה מַעֲשֵׂהוּ לְמַטָּה, וּמֵאִיר הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן מִמֶּנּוּ.

אַף עֲשִׂיתִיו, זוֹ הַלְּבָנָה לְמַטָּה, זֶהוּ

(שם) וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ. כַּד אִיתְחַבְּרוּ, כְּדֵין עוֹשֶׂה שָׁלוֹם, שְׁלָמָא לְעָלְמָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד. כְּדֵין יְחוּדָא לְעֵילָא, יְחוּדָא לְתַתָּא, שְׁלָמָא לְעֵילָא שְׁלָמָא לְתַתָּא.

כְּגַוְונָא דָא, יוֹסֵף לְתַתָּא, דְּהוּא אָחִיד בְּצַדִּיק דִּלְעֵילָא, כַּד אִישְׁתְּלִים לְתַתָּא, אוֹסִיף שְׁלָמָא בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין, וּבְכָל יוֹמִין עִילָּאִין. כְּתִיב הָכָא, (בראשית לט י) וַיְהִי כְּדַבְּרָהּ אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם, וּכְתִיב הָתָם, (תהלים סח י) בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם. כַּד לָא שְׁמַע לָהּ יוֹם יוֹם, כְּדֵין יוֹמִין עִילָּאִין בִּשְׁלָמָא וּבִרְכְּתָא בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין (ע"כ מצאתי).

וַיֹּאמֶר ה' אֶמְחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. לַאֲפָקָא אָדָם דִּלְעֵילָא, וְאִי תִימָא אָדָם דִּלְתַתָּא בִּלְחוֹדוֹי. לָאו לַאֲפָקָא כְּלָל, מִשּׁוּם דְּלָא קַיָּים דָּא בְּלָא דָא.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (שם) וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ. כְּשֶׁהִתְחַבְּרוּ, אָז עוֹשֶׂה שָׁלוֹם, שָׁלוֹם לָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א, ה) וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד, אָז הַיִּחוּד שֶׁלְּמַעְלָה, הַיִּחוּד שֶׁלְּמַטָּה, שָׁלוֹם לְמַעְלָה, שָׁלוֹם לְמַטָּה.

כְּמוֹ זֶה יוֹסֵף לְמַטָּה, שֶׁהוּא אָחוּז בַּצַּדִּיק שֶׁלְּמַעְלָה, כְּשֶׁנִּשְׁלָם לְמַטָּה הוֹסִיף שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וּבְכָל הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים. כָּתוּב כָּאן (שם לט, י) וַיְהִי כְּדַבְּרָהּ אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם, וְכָתוּב שָׁם (תהלים סח, י) בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם, כְּשֶׁלֹּא שָׁמַע לָהּ יוֹם יוֹם, אָז הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים בְּשָׁלוֹם וּבְרָכָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. **וַיֹּאמֶר** ה' אֶמְחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה (בראשית ו, ז), לְהוֹצִיא הָאָדָם שֶׁלְּמַעְלָה. וְאִם תֹּאמַר אָדָם שֶׁלְּמַטָּה לְבַדּוֹ? לֹא לְהוֹצִיא כְּלָל,

וְאִלְמָלֵי חָכְמָה סְתִימָאָה דְּכֹלָּא, כֹּלָּא אִתְתַּקַּן כְּמֵרֵישָׁא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ח יב) **אֲנִי חָכְמָה שָׁכַנְתִּי עָרְמָה. אַל תִּקְרֵי שָׁכַנְתִּי, אֶלָּא שְׁכִינְתִּי. וְאִלְמָלֵא הַאי, לָא קָאִים עָלְמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב,** (שם ג יט) **ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ. וּכְתִיב וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי ה'.**

וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת, אוֹלִיפְנָא מֵהָכָא, דְּאָחֲרָנִין לָא הֲווֹ בְּדִיוֹקְנָא דִילֵיהּ, וְדָא הוּא בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ, אִתְעֲבִיד כְּתִיקוּנָא דְּגוּפָא, וּכְתִיקוּנָא דְּנַפְשָׁא, בְּאוֹרַח מֵישָׁר כִּדְקָא יָאוֹת. תָּא חֲזֵי, נָחָשׁ אַטִּיל זוּהֲמָא בְּחַוָּה, וְהַהוּא זוּהֲמָא מְכַשְׁכְּשָׁא הֲוָה בִּמְעָהָא, וְלָא יָכִיל לְאִצְטַיְירָא.

כְּגִין דְּעַד לָא חָטָא אָדָם, הֲוֵי אַתְוָון דְּאַלְפָּא בֵּיתָא מִתְתַּקְּנָן בֵּיהּ, וּמִתְצַיְירִין בֵּיהּ בְּהַאי

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁאֵין עוֹמֵד זֶה בְּלִי זֶה.

וְאִלְמָלֵא הַחָכְמָה הַסְּתוּמָה שֶׁל הַכֹּל, הַכֹּל נִתְקַן כְּמוֹ מֵרֵאשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ח, יב) אֲנִי חָכְמָה שָׁכַנְתִּי עָרְמָה. אַל תִּקְרֵי שָׁכַנְתִּי, אֶלָּא שְׁכִינְתִּי, וְאִלְמָלֵא זֶה אֵין הָעוֹלָם עוֹמֵד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ג, יט) ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, וְכָתוּב (בראשית ו, ח) וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי ה'.

וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת. לָמַדְנוּ מִכָּאן, שֶׁאֲחֵרִים לֹא הָיוּ בִּדְמוּתוֹ, וְזֶהוּ בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ, נַעֲשָׂה בְּתִקּוּן הַגּוּף וּבְתִקּוּן הַנֶּפֶשׁ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה כָּרָאוּי. בֹּא וּרְאֵה, הַנָּחָשׁ הִטִּיל זֻהֲמָא בְּחַוָּה, וְאוֹתָהּ זֻהֲמָא הָיְתָה מְכַשְׁכֶּשֶׁת בְּמֵעֶיהָ וְלֹא יָכֹל לְהִצְטַיֵּר.

מִשּׁוּם שֶׁטֶּרֶם חָטָא אָדָם, הָיוּ אוֹתִיּוֹת

עָלְמָא, כֵּיוָן דְּמָטָא לְכָ"ף דְּאִתְתַּקָּנוּ דְּכַר וְנוּקְבָא, בַּחֲבִיבוּ בְּגִנְתָּא, וּמַלְאֲכֵי עִילָּאֵי קַמַּיְיהוּ, וּמִיָּד אַבְאֵישׁ לְסמא"ל בִּרְקִיעָא, וּנְחַת רָכִיב עַל נָחָשׁ תַּקִּיף, וְאִתְחֲזֵי קַמֵּיהּ, מִיָּד אִתְעָבְּרוּ (אִתְעָרְבוּ) אַתְוָון.

וּכְדֵין אִתְחַבַּר סמא"ל בְּהַהוּא נָחָשׁ, וְאִתְעֲבִידוּ חָד, וּנְטָלוּ אַתְוָון, וַעֲבָדוּ מִתַּמָּן וּלְהָלְאָה אוּמָנוּתָא בִּישָׁא, בְּאַתְוָון צ"ד צי"ד, וְהַיְינוּ צ"ץ, וְצָדוּ לוֹן בְּפִתְוְיָא בִּישָׁא, וַעֲבָדוּ אוּמָנוּתָא יַתִּיר בְּאַתְוָון ק"ר, (דף ח ע"ב) אוּמָנוּתָא דְּשִׁקְרָא, בְּגִין דְּאַהַדְּרוּ לְאִתְהַפְּכָא אַתְוָון בְּאוּמָנוּתָא בִּישָׁא, קו"ף דְּלָא יָכִיל לְקָיְימָא, דְּלֵית לֵיהּ רַגְלִין, כְּקוֹפָא קַמֵּי בְּנֵי נָשָׁא לֵית לֵיהּ קִיּוּמָא. רי"ש רָע. אִלֵּין אִתְהַפְּכוּ בְּאוּמָנוּתָא בִּישָׁא, עַד דְּנָפְלֵי אָדָם וְאִיתְתֵּיהּ.

לשון הקודש

הָא"ב מְתֻקָּנוֹת בּוֹ וּמְצֻטָּיָרִים בּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ לְכָ"ף שֶׁהִתְתַּקְּנוּ זָכָר וּנְקֵבָה בַּחֲבִיבוּת בַּגָּן, וְהַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים לִפְנֵיהֶם, וּמִיָּד הֵרַע לְסמא"ל בָּרָקִיעַ, וְיָרַד רָכוּב עַל נָחָשׁ קָשֶׁה, וְנִרְאָה לְפָנָיו. מִיָּד הִתְעַבְּרוּ (הִתְעָרְבוּ) הָאוֹתִיּוֹת.

אָז הִתְחַבֵּר סמאל עִם אוֹתוֹ נָחָשׁ וְנַעֲשׂוּ אֶחָד, וְנָטְלוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְעָשׂוּ מִשָּׁם וָהָלְאָה אֻמָּנוּת רָעָה בְּאוֹתִיּוֹת צ"ד צי"ד, וְהַיְינוּ צ"ץ, וְצָדוּ אוֹתָם בְּפִתּוּי רַע, וְעָשׂוּ אֻמָּנוּת יְתֵרָה בָּאוֹתִיּוֹת ק"ר, אֻמָּנוּת שֶׁל שֶׁקֶר, מִשּׁוּם שֶׁחָזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְהִתְהַפֵּךְ בְּאֻמָּנוּת רָעָה, קו"ף שֶׁלֹּא יָכְלָה לַעֲמֹד, שֶׁאֵין לָהּ רַגְלַיִם, כְּקוֹף בִּפְנֵי אָדָם, אֵין לָהּ קִיּוּם. רי"ש רַע. אֵלּוּ הִתְהַפְּכוּ בְּאֻמָּנוּת רָעָה, עַד שֶׁנָּפְלוּ אָדָם וְאִשְׁתּוֹ.

וּבְאִלֵּין אַתְוָון ק"ר אוֹלִידוּ בְּנִין, וְלָא בְּקִיּוּמָא. זוּהֲמָא דְּנָחָשׁ דְּאִשְׁתְּאִיב בְּחַוָּה, מֵהַהוּא זוּהֲמָא אִתְיְלִיד קַיִן. וּבְגִין כָּךְ אִשְׁתְּכַח קָטוֹלָא, בְּגִין דְּנָחָשׁ אוּמָנוּתָא דִּילֵיהּ קָטוֹלָא הוּא, וְאִתְעַבָּדוּ אַתְוָון עַד הָכָא.

בְּשַׁעֲתָא דְּתָב אָדָם בִּתְיוּבְתָּא, וְאַהֲדַר כְּמִלְּקַדְמִין לְשַׁמְּשָׁא בְּנוּקְבֵיהּ, מַה כְּתִיב, וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ, דְּדָא הוּא מִתִּיקוּנָא דְּגוּפָא וְרוּחָא כִּדְקָא יָאוֹת, וּכְתִיב (קהלת ח יד) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְאַהֲדָרוּ אַתְוָון לְשִׁירוּתָא דְּשי"ן תיו, דִּכְתִיב כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִים זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל. שֵׁת הֲוָה בְּצֶלֶם וּדְמוּת. דְּקַדְמָאי לָאו הָכִי, וּמֵהָכָא אִתְבְּנֵי עָלְמָא בְּגַוְוּנָא אָחֳרָא דְּאַלְפָּא בֵּיתָא, קֵינָן מַהֲלַלְאֵל יֶרֶד, אִתּוֹסַף אָת נ לְתַקְּנָא עֲקִימָא.

לשון הקודש

וּבְאֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת ק"ר הוֹלִידוּ בָּנִים, וְלֹא בְּקִיּוּם. זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּשְׁאֲבָה לְחַוָּה, מֵאוֹתָהּ זֻהֲמָא נוֹלַד קַיִן, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִמְצָא רוֹצֵחַ, מִשּׁוּם שֶׁאֻמָּנוּת הַנָּחָשׁ הִיא רְצִיחָה, וְהִתְעָרְבוּ הָאוֹתִיּוֹת עַד כָּאן.

בְּשָׁעָה שֶׁשָּׁב אָדָם בִּתְשׁוּבָה וְחָזַר לְשַׁמֵּשׁ עִם נְקֵבָתוֹ כְּמוֹ מִקֹּדֶם, מַה כָּתוּב? וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ, שֶׁזֶּהוּ מִתִּקּוּן שֶׁל הַגּוּף וְהָרוּחַ כָּרָאוּי, וְכָתוּב (קהלת ח, יד) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְחָזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת לָרֵאשִׁית שֶׁל שִׁי"ן תָּי"ו, שֶׁכָּתוּב (בראשית ד, כה) כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִים זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל. שֵׁת הָיָה בְּצֶלֶם וּדְמוּת, שֶׁהָרִאשׁוֹנִים אֵינָם כָּךְ, וּמִכָּאן נִבְנָה הָעוֹלָם בְּגָוֶן אַחֵר שֶׁל אַלְפָּא בֵּיתָא, קֵינָן מַהֲלַלְאֵל יֶרֶד, נוֹסְפָה אוֹת

סִדּוּרָא דְּעָלְמָא, בְּשֶׁבַע קִטְרִין סְגַלְגַּלָּן. שֶׁבַע אַרָצוֹת אִינּוּן, דָּא לְעֵילָא מִן דָּא. כְּמָא דְּאִינּוּן שִׁבְעָה רְקִיעִין, דָּא לְעֵילָא מִן דָּא. וְאִינּוּן: אֶרֶץ. אֲדָמָה. אַרְקָא. גֵּיא. נְשִׁיָּה. צִיָּה. תֵּבֵל. לְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ, תֵּבֵל, דִּכְתִיב (תהלים ט ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק.

כַּד נְפַק אָדָם מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן, וְאִתְתָּרַךְ מִתַּמָּן, אִתְרַמֵּי לְהַהוּא אֲתַר דְּאִיקְרֵי אֶרֶץ. דְּאִיהוּ אֲתַר חָשִׁיךְ, דְּלֵית תַּמָּן נְהִירוּ כְּלוּם, וְלָא מְשַׁמֵּשׁ כְּלוּם, כֵּיוָן דְּאָדָם עָאל תַּמָּן, דָּחֵיל דְּחִילוּ סַגִּי, וְלַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, הֲוָה מְלַהֲטָא גּוֹ סִטְרִין, גּוֹ הַהוּא אֶרֶץ.

כֵּיוָן דְּנָפַק שַׁבָּת, וְהִרְהֵר בִּתְשׁוּבָה, אָרֵים לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְסָלִיק לֵיהּ לְהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי אֲדָמָה, דִּכְתִיב וַיְשַׁלְּחֵהוּ יי' אֱלֹהִים מִגַּן עֵדֶן

לשון הקודש

לְתַקֵּן אֶת הֶעָקֹם.

סִדּוּרוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּשֶׁבַע קְשָׁרִים עֲגַלְגַּלִּים, שֶׁבַע אֲרָצוֹת הֵן זוֹ לְמַעְלָה מִזּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאוֹתָם שִׁבְעָה רְקִיעִים זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה, וְהֵם: אֶרֶץ, אֲדָמָה, אַרְקָא, גֵּיא, נְשִׁיָּה, צִיָּה, תֵּבֵל. מֵעַל לְכֻלָּם תֵּבֵל, שֶׁכָּתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק. **כְּשֶׁיָּצָא** אָדָם מִגַּן עֵדֶן וְגֹרַשׁ מִשָּׁם, הוּא נִזְרַק לְאוֹתָהּ שֶׁנִּקְרֵאת אֶרֶץ, שֶׁהוּא מָקוֹם חָשׁוּךְ, שֶׁאֵין שָׁם אוֹר כְּלוּם, וְלֹא מְשַׁמֵּשׁ כְּלוּם. כֵּיוָן שֶׁאָדָם נִכְנַס לְשָׁם, פָּחַד פַּחַד גָּדוֹל, וְלַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת הָיָה לוֹהֵט בְּתוֹךְ הַצְּדָדִים, בְּתוֹךְ אוֹתָהּ אֶרֶץ.

כֵּיוָן שֶׁיָּצְאָה שַׁבָּת וְהִרְהֵר בִּתְשׁוּבָה, הֵרִים אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהֶעֱלָה אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֲדָמָה,

לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה. בְּהַאי אִית נְהִירוּ דְּנָהִיר, וּדְיוֹקְנִין דְּכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי.

וְתַמָּן צִיּוּרִין דִּבְנֵי נְשָׁא עִילָּאִין, גּוּבְרִין דְּנָפְקוּ מֵאָדָם קַדְמָאָה, בְּמֵאָה וּתְלָתִין שְׁנִין, דְּקָא חֲוָה מְשַׁמֵּשׁ בְּרוּחֵי נוּקְבֵי. וְאִינוּן עֲצִיבִין תָּדִיר, וְלֵית בְּהוּ חֶדְוָה, וְאִלֵּין מְשָׁטְטֵי וְנָפְקֵי לְעָלְמָא דָא, וּמִתְהַפְּכִין לְסִטְרָא בִישָׁא, וּמְהַדְּרָן תַּמָּן, וְצַלָּאן צְלוֹתָא, וּמִתְיַישְׁבָן בְּדוּכְתַּיְיהוּ תַּמָּן. וְזָרְעִין זַרְעִין וְדָרְכִין וְאָכְלִין. וְחִטִּין לֵית תַּמָּן, וְלָא חַד מִשֶּׁבַע זִינֵי תְּבוּאָה. בְּהַאי אֲתַר, אִתְיְלָדוּ קַיִן וְהֶבֶל.

כֵּיוָן דְּחָטָא קַיִן, אָחֵית לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְהַהוּא אֲתַר דְּאִיקְרֵי אֶרֶץ, דִּכְתִיב הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי אֲדָמָה. וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ, בְּגִין דְּתַמָּן אִתְדַּחְיָיא

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (בראשית ג, כג) וַיְשַׁלְּחֵהוּ ה' אֱלֹהִים מִגַּן עֵדֶן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה. בָּזוֹ יֵשׁ אוֹר שֶׁמֵּאִיר, וּדְמְיוֹת שֶׁל כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

וְשָׁם צִיּוּרִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם עֶלְיוֹנִים, גְּבָרִים שֶׁיָּצְאוּ מֵאָדָם הָרִאשׁוֹן, בְּמֵאָה וּשְׁלֹשִׁים הַשָּׁנִים שֶׁהָיָה מְשַׁמֵּשׁ עִם רוּחוֹת נְקֵבוֹת, וְהֵם תָּמִיד עֲצוּבִים וְאֵין בָּהֶם שִׂמְחָה, וְאֵלּוּ יוֹצְאִים וּמְשׁוֹטְטִים לָעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְהַפְּכִים לְצַד רַע וְחוֹזְרִים שָׁם, וּמִתְפַּלְּלִים תְּפִלָּה, וּמִתְיַשְּׁבִים בִּמְקוֹמָם שָׁם, וְזוֹרְעִים זְרָעִים וְדוֹרְכִים וְאוֹכְלִים, וְאֵין שָׁם חִטִּים וְלֹא אַחַת מִשִּׁבְעָה מִינִים שֶׁל הַתְּבוּאָה. בַּמָּקוֹם הַזֶּה נוֹלְדוּ קַיִן וְהֶבֶל.

כֵּיוָן שֶׁחָטָא קַיִן, הוֹרִיד אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֶרֶץ, שֶׁכָּתוּב (שם ד, יד) הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא

וְאִתְּתָרַךְ, וְהָיָה כָּל מוֹצְאֵי יַהַרְגֵּנִי, הַהוּא לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת.

וַהֲוָה דְּחֵיל וְהִרְהֵר בִּתְשׁוּבָה, וְסָלִיק לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַרְקָא, וַהֲוָה תַּמָּן, וְאוֹלִיד בְּנִין. וּבְאַרְקָא אִית נְהִירוּ דְּנָהִיר מִגּוֹ שִׁמְשָׁא. וְזָרְעִין זַרְעִין, וְנָטְעִין אִילָנִין, וְלֵית תַּמָּן חִטִּין, וְלָא מֵאִינּוּן שֶׁבַע זִינֵי תְּבוּאָה.

כָּל אִינּוּן דְּתַמָּן, אִינּוּן מִתּוֹלְדוֹת קַיִן, וְאִינּוּן בִּתְרֵין רֵישִׁין, מִנְּהוֹן גֻּבְרִין עִילָּאִין, וּמִנְּהוֹן זְעִירִין. לֵית לְהוֹ דַּעְתָּא שְׁלִים כִּשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא דְּהָכָא. זַכָּאִין אִינּוּן לְזִמְנִין. וּלְזִמְנִין אֲהַדְּרָן לְסִטְרָא בִישָׁא, וּמוֹלִידִין וּמַיְיתִין כִּשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא.

אָדָם הֲוָה בַּאֲדָמָה, עַד דְּאוֹלִיד שֵׁת, וּמִתַּמָּן סָלִיק לְעֵילָא, (אַרְבַּע) דַּרְגִּין אֲקִיף. וְסָלִיק

לשון הקודש

אֲדָמָה, וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם נִדְחָה וְגֹרַשׁ. וְהָיָה כָּל מֹצְאִי יַהַרְגֵנִי, הַלַּהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת הַהִיא. **וְהָיָה** פּוֹחֵד וְהִרְהֵר בִּתְשׁוּבָה, וְהֶעֱלָה אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַרְקָא, וְהָיָה שָׁם, וְהוֹלִיד בָּנִים. וּבָאַרְקָא יֵשׁ אוֹר שֶׁמֵּאִיר מִתּוֹךְ הַשֶּׁמֶשׁ, וְזוֹרְעִים זְרָעִים וְנוֹטְעִים אִילָנוֹת, וְאֵין שָׁם חִטִּים וְלֹא מֵאוֹתָם שֶׁבַע מִינֵי תְּבוּאָה.

כָּל אוֹתָם שֶׁשָּׁם הֵם מִתּוֹלְדוֹת קַיִן, וְהֵם עִם שְׁנֵי רָאשִׁים, מֵהֶם גְּבָרִים עֶלְיוֹנִים וּמֵהֶם קְטַנִּים. אֵין לָהֶם דַּעַת שְׁלֵמָה כְּמוֹ שְׁאָר בְּנֵי אָדָם שֶׁל כָּאן. צַדִּיקִים הֵם לִפְעָמִים, וְלִפְעָמִים חוֹזְרִים לַצַּד הָרָע, וּמוֹלִידִים וּמֵתִים כְּמוֹ שְׁאָר בְּנֵי אָדָם.

אָדָם הָיָה בָּאֲדָמָה עַד שֶׁהוֹלִיד אֶת שֵׁת,

לְהַאי אֲתַר דְּאִקְרֵי תֵּבֵל, וְתֵבֵל דָּא עִילָּאָה עַל כֻּלְּהוּ דַּרְגִּין, כֵּיוָן דְּסָלִיק סָלִיק לַאֲתַר בֵּי מַקְדְּשָׁא. דְּאִקְרֵי בְּאִינּוּן שְׁמָהָן דַּהֲוָה דִּיוּרֵיהּ בְּהוּ. אֶרֶץ אֲדָמָה הָכִי אִקְרֵי.

דָּלֵיג אָדָם תְּלַת דּוּכְתֵּי, גֵּי"א נְשִׁיָּ"ה צִיָּ"ה. גֵּיא אִיהוּ אֲתַר, בְּדוּכְתָּא סַגֵּי כְּהַאי פּוּתְיָא וְאוֹרְכָּא דְּגֵיהִנֹּם. בְּגֵי"א וּנְשִׁיָּ"ה וְצִיָּ"ה, אִתְבַּדָּרוּ אִינּוּן דִּבְנוֹ מִגְדָּלָא, וְאוֹלִידוּ תַּמָּן. עַל דְּאַרְגִּיזוּ לְמַלְכָּא עִילָּאָה קַדִּישָׁא, בְּגִין דָּא קָרִיב לְנוּרָא דְּדָלֵיק. אִית בְּנֵי נָשָׁא בְּכָל יַקִּירוּ, בְּעוּתְרָא וְעַפְּרוֹת זָהָב, וְאַבְנִין יְקִירִין, מָאן דְּעָאל תַּמָּן וְהוּא מֵהָכָא מִתֵּבֵל, בַּחֲמִידוּ דְּהַהוּא עוּתְרָא יָהֲבִין לֵיהּ, וְסָלִיק לְזִמְנִין לְדוּכְתָּא דְּאִקְרֵי נְשִׁיָּה, בְּגִין דְּיִתְנְשֵׁי מִתַּמָּן, וְנָחִית לְהַאי גֵּיא, דְּלָא יָדַע אֲתַר דְּהוּא מִתַּמָּן.

לשון הקודש

וּמִשָּׁם עָלָה לְמַעְלָה, (ארבע) דְּרָגוֹת הַקִּיף. וְעָלָה לַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא תֵּבֵל. וְהַתֵּבֵל הַזּוֹ עֶלְיוֹנָה עַל כָּל הַדְּרָגוֹת. כֵּיוָן שֶׁעָלָה, עָלָה לִמְקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. שֶׁנִּקְרָא בְּאוֹתָם הַשֵּׁמוֹת שֶׁהָיָה דִּיּוּרוֹ בָּהֶם. אֶרֶץ אֲדָמָה – כָּךְ נִקְרֵאת.

דִּלֵּג אָדָם שְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת, גֵּי"א נְשִׁיָּ"ה צִיָּ"ה. גֵּיא הוּא מָקוֹם בְּמָקוֹם גָּדוֹל כְּמוֹ רֹחַב וְאֹרֶךְ הַגֵּיהִנֹּם. בְּגֵי"א וּנְשִׁיָּ"ה וְצִיָּ"ה הִתְפַּזְּרוּ אוֹתָם שֶׁבָּנוּ אֶת הַמִּגְדָּל, וְהוֹלִידוּ שָׁם. עַל שֶׁהִרְגִּיזוּ אֶת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ, מִשּׁוּם זֶה קָרֵב לְאֵשׁ שֶׁדּוֹלֶקֶת. יֵשׁ בְּנֵי אָדָם בְּכָל הַכָּבוֹד, בְּעֹשֶׁר וְעַפְּרוֹת זָהָב וַאֲבָנִים יְקָרוֹת, מִי שֶׁנִּכְנָס לְשָׁם וְהוּא מִכָּאן מִתֵּבֵל, בְּחֶמְדַּת אוֹתוֹ הָעֹשֶׁר נוֹתְנִים לוֹ, וְיוֹרֵד לִכְּעָמִים לְמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא נְשִׁיָּה, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁכַּח מִשָּׁם, וְיוֹרֵד לַגֵּיא הַזֶּה שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ הַמָּקוֹם שֶׁהוּא מִשָּׁם.

גֵּי"א, דָּא הוּא בְּאֶמְצָעוּתָא דְּעֵילָא וְתַתָּא, דָּא אִקְרֵי גֵּי בֶּן הִנֹּם, וּרְצוּעָה חָדָא נָפְקָא מִתַּמָּן לְעֵילָא לְהַאי תֵּבֵל, וְאִקְרֵי אוֹף הָכִי גֵּי בֶּן הִנֹּם. וְתַמָּן פִּתְחָא דְּגֵיהִנֹּם. וְאִינּוּן בְּנֵי אֱנָשָׁא דְּתַמָּן, בְּגִין דָּא כֻּלְּהוּ יָדְעֵי בַּחֲרָשִׁין וְחָכְמָאן. וְתַמָּן זָרְעֵי וְנָטְעֵי אִילָנִין. וְלֵית תַּמָּן חִטִּין, וְלָא חַד מִשִּׁבְעָה מִינִין.

בִּנְשִׁיָּ"ה אִית בְּנֵי נְשָׁא קְטוּעִין זְעִירִין, וְלֵית לְהוֹן חוֹטְמִין, כַּר תְּרֵין נוּקְבִין, דְּנָפְקָא בְּהוּ רוּחָא. וְכָל מַה דְּעָבְדֵי, מִיָּד מִשְׁתַּכְּחֵי. וְעַל דָּא אִיקְרֵי נְשִׁיָּה. וְזָרְעֵי וְנָטְעֵי אִילָנִין, וְלֵית תַּמָּן חִטִּים, וְלָא מִשֶּׁבַע זִינֵי תְבוּאָה.

צִיָּה, הוּא אֲתַר כִּשְׁמֵיהּ, בְּיַבְשׁוּתָא בְּכֹלָּא. תַּמָּן בְּנֵי נְשָׁא שַׁפִּירָן בְּחֵיזוּ. וּמִגּוֹ דְּהַהוּא צִיָּה, כַּד יָדְעֵי אֲתַר דִּמְקוֹרָא דְּמַיִין נָבְעִין, עָאלִין תַּמָּן.

לשון הקודש

גֵּי"א זֶהוּ בָּאֶמְצַע שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה, זֶה נִקְרָא גֵּי בֶּן הִנֹּם, וּרְצוּעָה אַחַת יוֹצֵאת מִשָּׁם לְמַעְלָה לַתֵּבֵל הַזּוֹ, וְנִקְרָא אַף כָּךְ גֵּי בֶּן הִנֹּם, וְשָׁם פֶּתַח הַגֵּיהִנֹּם. וְאוֹתָם בְּנֵי אָדָם שֶׁשָּׁם, מִשּׁוּם זֶה כֻּלָּם יוֹדְעִים בְּכִשָּׁפִים וְחָכְמוֹת, וְשָׁם זוֹרְעִים וְנוֹטְעִים אִילָנוֹת, וְאֵין שָׁם חִטִּים וְלֹא אֶחָד מִשִּׁבְעָה מִינִים.

בִּנְשִׁיָּה יֵשׁ בְּנֵי אָדָם קְטוּעִים קְטַנִּים, וְאֵין לָהֶם חֲטָמִים, רַק שְׁנֵי נְקָבִים שֶׁיּוֹצֵאת בָּהֶם רוּחַ, וְכָל מַה שֶּׁעוֹשִׂים – מִיָּד מִשְׁתַּכְּחִים, וְעַל כֵּן נִקְרֵאת נְשִׁיָּה, וְזוֹרְעִים וְנוֹטְעִים אִילָנוֹת, וְאֵין שָׁם חִטִּים וְלֹא מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים.

צִיָּ"ה הוּא מָקוֹם כִּשְׁמוֹ, בַּיִּבֵשׁ שֶׁל הַכֹּל. שָׁם בְּנֵי אָדָם יָפִים לְמַרְאֶה, וּמִתּוֹךְ אוֹתָהּ

וּלְזִמְנִין דְּסָלְקִין מִגּוֹ מַיִין, לְהַאי תֵּבֵל. וְאִינוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא יַתִּיר מִבְּנֵי נְשָׁא אָחֲרָנִין, וּבֵינַיְהוּ דְּיוּרִין טָבָן, וְעוּתְרָא סַגִּי. וְזֶרַע זְעִיר, מִגּוֹ יַבְשׁוּתָא דְּהָתָם, וְנָטְעֵי אִילָנִין וְלָא מַצְלִיחִין. וְתִיאוּבְתָּא דִּלְהוֹן לִבְנֵי נְשָׁא דְּהָכָא.

וּמִכֻּלְּהוּ לֵית דְּאָכְלֵי נַהֲמָא, בַּר אִלֵּין דְּהָכָא בְּתֵבֵל. דְּהָא לְעֵילָא מִכָּל אִלֵּין תֵּבֵל, דִּכְתִיב (תהלים צז ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק. כְּגַוְונָא דְּכָל אִלֵּין אַרְעָאן, אִית בְּהַאי תֵּבֵל. וְכָל אִלֵּין שְׁמָהָן דְּאִית בְּהוֹן אוֹף הָכִי, בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה. אִית הָכָא אוֹף הָכִי כְּגַוְונָא דְּהַהוּא דוּכְתָּא דִּלְתַתָּא, וְכָל אִלֵּין בְּדִיוּרִין דִּבְנֵי נְשָׁא, מְשַׁנְיָין אִלֵּין מֵאִלֵּין, דִּכְתִיב (תהלים קד כד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה'. עַד כָּאן.

לשון הקודש

צִיָּה, כְּשֶׁיּוֹדְעִים מָקוֹם שֶׁל מְקוֹר מַיִם נוֹבְעִים, נִכְנָסִים לְשָׁם, וְלִפְעָמִים שֶׁעוֹלִים מִתּוֹךְ הַמַּיִם לַתֵּבֵל הַזּוֹ. וְהֵם בְּנֵי אֱמוּנָה יוֹתֵר מִבְּנֵי אָדָם אֲחֵרִים, וּבֵינֵיהֶם דִּיּוּרִים טוֹבִים וְעֹשֶׁר רַב, וְזוֹרְעִים מְעַט מִתּוֹךְ הַיֹּבֶשׁ שֶׁשָּׁם, וְנוֹטְעִים אִילָנוֹת וְלֹא מַצְלִיחִים, וּתְשׁוּקָתָם לִבְנֵי אָדָם שֶׁל כָּאן. **וּמִכֻּלָּם** אֵין שֶׁאוֹכְלִים לֶחֶם, פְּרָט לְאֵלּוּ שֶׁכָּאן בַּתֵּבֵל, שֶׁהֲרֵי לְמַעְלָה מִכָּל אֵלּוּ תֵּבֵל, שֶׁכָּתוּב וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק. כְּמוֹ שֶׁכָּל אֵלּוּ הָאֲרָצוֹת, יֵשׁ בַּתֵּבֵל הַזּוֹ. וְכָל אֵלּוּ הַשֵּׁמוֹת יֵשׁ בָּהֶם אַף כָּךְ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא שְׁבִיעִית. יֵשׁ כָּאן אַף כָּךְ כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁלְּמַטָּה, וְכָל אֵלּוּ בַּדִּיּוּרִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם, מְשֻׁנִּים אֵלּוּ מֵאֵלּוּ, שֶׁכָּתוּב (תהלים קד, כד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה'. עַד כָּאן.

מדרש הנעלם

תְּנַן, בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי נָתָן אוֹמְרִים, בְּמַאֲמָר אֶחָד נִבְרָא, וְאֵיזֶהוּ. דִּכְתִיב (תהלים לג ו) **בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. וְרַבִּי אַבָּא אָמַר, דִּכְתִיב** (שם לג ט) **כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמוֹד, אֲמִירָה אַחַת בִּלְבָד.**

ר' אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא זֶה וְלֹא זֶה, אֶלָּא בְּאוֹת אַחַת נִבְרָא הָעוֹלָם, בְּלֹא אֲמִירָה. דְּתַנְיָא, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אוֹת אַחַת נָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (דף ט ע"א) **מִשְּׁמוֹ, וּבְאוֹתוֹ הָאוֹת נִבְרָא. וְהַיְינוּ דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַאי דִּכְתִיב, מִי כָמֹכָה בָּאֵלִים ה', שֶׁיּוּכַל לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם.**

אֶלָּא מַשְׁמַע בְּהֵ"א נִבְרָא הָעוֹלָם, בְּאוֹת אַחַת מַמָּשׁ, וּבְמַאי נוֹקִים (תהלים לג ט) **כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי וגו'.** (שם לג ו) **בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. אֶלָּא אָמַר**

לשון הקודש

מִדְרָשׁ הַנֶּעְלָם

שָׁנִינוּ, בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי נָתָן אוֹמְרִים, בְּמַאֲמָר אֶחָד נִבְרָא, וְאֵיזֶהוּ? שֶׁכָּתוּב (תהלים לג) בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. וְרַבִּי אַבָּא אָמַר, שֶׁכָּתוּב (שם) כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד. אֲמִירָה אַחַת בִּלְבַד.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא זֶה וְלֹא זֶה, אֶלָּא בְּאוֹת אַחַת נִבְרָא הָעוֹלָם, בְּלֹא אֲמִירָה. שֶׁלָּמַדְנוּ, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אוֹת אַחַת נָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְּׁמוֹ, וּבְאוֹתָהּ הָאוֹת נִבְרָא, וְהַיְינוּ שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות טו) מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם ה', שֶׁיּוּכַל לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם?

אֶלָּא מַשְׁמָע בְּהֵ"א נִבְרָא הָעוֹלָם, בְּאוֹת אַחַת מַמָּשׁ, וּבַמֶּה נְבָאֵר (תהלים לג) כִּי הוּא

רִבִּי אֶלְעָזָר, לְאַחֲזָאָה לְעָלְמָא דְּהָא אִתְבְּרֵי הֲוָה, וְלָא הֲוָה מִתְגַּלְיָא, וְאִצְטְרִיךְ כָּל חַד וְחַד לְאִתְגַּלָּאָה, לַאֲפָקָא כָּל חַד וְחַד עוֹבָדוֹי וְחֵילוֹ דְּאִיתְחֲזֵי לֵיהּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְכָל תּוֹלְדוֹתֵיהֶם, בְּרֶגַע אֶחָד נִבְרְאוּ, בְּשָׁעָה אַחַת נִבְרְאוּ, וּבְיוֹם אֶחָד נִבְרְאוּ, דִּכְתִיב אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם בְּיוֹם עֲשׂוֹת י"י אֱלֹהִים, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מַמָּשׁ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מַמָּשׁ, וְאוֹתוֹ רֶגַע מַמָּשׁ.

וְתַנְיָא, אָמַר רִבִּי אַבָּא אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, קֹדֶם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הָיָה הוּא וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְהָיָה בְּדַעְתּוֹ לִבְרוֹא אֶת הָעוֹלָם, וּבָרָא קֹדֶם אֶלֶף עוֹלָמוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים

לשון הקודש

אָמַר וַיְהִי וְגוֹ', (שם) בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ? אֶלָּא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לְהַרְאוֹת לָעוֹלָם שֶׁהֲרֵי הָיָה נִבְרָא וְלֹא הָיָה מִתְגַּלֶּה, וְהִצְטָרֵךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהִתְגַּלּוֹת, לְהוֹצִיא כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַעֲשָׂיו וְכֹחוֹ שֶׁרָאוּי לוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְכָל תּוֹלְדוֹתֵיהֶם, בְּרֶגַע אֶחָד נִבְרְאוּ, בְּשָׁעָה אַחַת נִבְרְאוּ, וּבְיוֹם אֶחָד נִבְרְאוּ, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים. בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מַמָּשׁ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מַמָּשׁ וְאוֹתוֹ רֶגַע מַמָּשׁ.

וְשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, קֹדֶם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הָיָה הוּא וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְהָיָה בְּדַעְתּוֹ לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם, וּבָרָא קֹדֶם אֶלֶף עוֹלָמוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ח) הָאֶלֶף

ח יב) הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה. וְאַחַר כָּךְ בָּרָא עוֹלָמוֹת אֲחֵרִים, לְהוֹדִיעַ שֶׁהַכֹּל נֶגְדּוֹ כְּאַיִן.

וְהַיְינוּ דְּאָמַר רִבִּי חִיָּא, לָמָּה אָלֶף רִאשׁוֹנָה בָּאוֹתִיּוֹת. מִפְּנֵי שֶׁבַּתְּחִלָּה בָּרָא אֶלֶף עוֹלָמוֹת, שֶׁקָּדְמוּ לִשְׁאָר עוֹלָמוֹת, וְאַחֲרָיו בֵּי"ת, שֶׁהוּא בִּנְיַן שָׁמַיִם וָאָרֶץ. רַב הוּנָא אָמַר, בַּתְּחִלָּה בָּרָא כִּסֵּא הַכָּבוֹד. שֶׁכָּתוּב בּוֹ, (דניאל ז י) אֶלֶף אֲלָפִין יְשַׁמְּשׁוּנֵהּ, וְאַחֲרָיו שְׁאָר הַמַּלְאָכִים, וְהָאָרֶץ, שֶׁהֵם בֵּית הָעוֹלָם. וְאַחֲרָיו גִּימ"ל, גַּן עֵדֶן, שֶׁהוּא גְּמוּל הַצַּדִּיקִים. וְאַחֲרָיו דָּל"ת, שֶׁהוּא הָאָדָם שֶׁנִּרְכַּב בְּאַרְבַּע רוּחוֹת.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק אָמַר רִבִּי זְרִיקָא, קַלְטִיפִּין דִּירוֹקִין, הֲוָה מַסְחַר עַל תְּהוֹמָא, וּתְהוֹמָא הֲוָה סָלִיק וְנָחִית, וְאָת אֶחָד הֲוָה פָּשִׁיט בִּתְלַת

לשון הקודש

לְךָ שְׁלֹמֹה, וְאַחַר כָּךְ בָּרָא עוֹלָמוֹת אֲחֵרִים, לְהוֹדִיעַ שֶׁהַכֹּל נֶגְדּוֹ כְּאַיִן.

וְהַיְינוּ שֶׁאָמַר רַבִּי חִיָּא, לָמָּה אָלֶף רִאשׁוֹנָה שֶׁבָּאוֹתִיּוֹת? מִפְּנֵי שֶׁבַּתְּחִלָּה בָּרָא אֶלֶף עוֹלָמוֹת, שֶׁקָּדְמוּ לִשְׁאָר עוֹלָמוֹת, וְאַחֲרָיו בֵּי"ת, שֶׁהוּא בִּנְיַן שָׁמַיִם וָאָרֶץ. רַב הוּנָא אָמַר, בַּתְּחִלָּה בָּרָא כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (דניאל ז) אֶלֶף אֲלָפִים יְשַׁמְּשׁוּהוּ, וְאַחֲרָיו שְׁאָר הַמַּלְאָכִים, וְהָאָרֶץ, שֶׁהֵם בֵּית הָעוֹלָם. וְאַחֲרָיו גִּימֶ"ל, גַּן עֵדֶן שֶׁהוּא גְּמוּל הַצַּדִּיקִים, וְאַחֲרָיו דָּל"ת, שֶׁהוּא הָאָדָם שֶׁנִּרְכָּב בְּאַרְבַּע רוּחוֹת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי זְרִיקָא, קַוִּים יְרֻקִּים הָיוּ סוֹבְבִים עַל הַתְּהוֹם, וְהַתְּהוֹם הָיָה עוֹלֶה וְיוֹרֵד, וְאוֹת אַחַת הָיְתָה

זִיוְוָיֵיתֵיהּ עַל תְּהוֹמָא, וּתְהוֹמָא שָׁכֵיךְ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית א ב) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לָאו מֵהָכָא מַשְׁמַע, אֶלָּא מֵהָכָא, דִּכְתִיב (תהלים עז יז) רָאוּךְ מַיִם אֱלֹהִים רָאוּךְ מַיִם יָחִילוּ אַף יִרְגְּזוּ תְהוֹמוֹת.

וְהַיְינוּ דִּתְנַן, אֶלֶף עָלְמִין הֲווֹ עַד דְּלָא אִתְבְּרֵי עָלְמָא, וְזִיו יְקָרֵיהּ הֲוָה מִתְפַּשֵּׁט וּבָרָא עָלְמִין, וְסָתֵיר לוֹן, עַד דְּסָלִיק בִּרְעוּתָא קַמֵּיהּ לְמִבְרֵי הַאי עָלְמָא, וְהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְפַּשְׁטוּ תְּרֵין אַתְוָון מִשְׁמֵיהּ, וְקַיְּמִים לוֹן, וּתְרֵין אַתְוָון אָחֲרָן אִתְגְּלִיפוּ לְעֵילָא וְתַתָּא, חַד גּוֹ חַד. גָּלִיף חַד, וְאִתְחֲזַר תְּלַת. וְגָלִיף חַד אָחֲרָא, וְאִתְחֲזַר תְּרֵין. עַד דְּסָלְקוּ עֲשָׂרָה. אִתְפְּלִיגוּ אִינּוּן עֲשָׂרָה, וְאִתְחֲזָרוּ לִתְלָתִין וּתְרֵין. וְאִינּוּן תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילֵי

לשון הקודש

מִתְפַּשֶּׁטֶת בִּשְׁלֹשׁ זְיוּתֶיהָ עַל הַתְּהוֹם, וְהַתְּהוֹם שָׁכַךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא מִכָּאן מַשְׁמָע, אֶלָּא מִכָּאן, שֶׁכָּתוּב (תהלים עז) רָאוּךְ מַיִם אֱלֹהִים, רָאוּךְ מַיִם יָחִילוּ אַף יִרְגְּזוּ תְהוֹמוֹת.

וְהַיְינוּ מַה שֶׁשָּׁנִינוּ, אֶלֶף עוֹלָמוֹת הָיוּ טֶרֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְזִיו כְּבוֹדוֹ הָיָה מִתְפַּשֵּׁט וּבוֹרֵא עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיב אוֹתָם, עַד שֶׁעָלָה בְּרָצוֹן לְפָנָיו לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה הִתְפַּשְּׁטוּ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת מִשְּׁמוֹ, וְקִיְּמָם אוֹתָן, וּשְׁתַּיִם אֲחֵרוֹת נֶחְקְקוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, אַחַת בְּתוֹךְ אַחַת. חָקַק אַחַת וְחָזְרוּ שָׁלֹשׁ, וְחָקַק אַחַת אַחֶרֶת וְחָזְרוּ שְׁתַּיִם, עַד שֶׁעָלוּ עֶשֶׂר. נֶחְלְקוּ אוֹתָן עֶשֶׂר וְחָזְרוּ לִשְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם, וְהֵם שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת

דְּחָכְמְתָא. אִלֵּין אִתְפַּלִּיגוּ בְּגִילוּפַיְיהוּ לַעֲשָׂרָה, וְאִתְחַזָּרוּ לְאַרְבְּעִין וּתְרֵין. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, מָאן דְּיַשְׁגַּח יַשְׁגַּח בְּבִיעָתוּתָא דְּלִבָּא, יַסְתִּים, וְלֵית דְּפָתְחִין לֵיהּ. וְעַל הַאי כְּתִיב (ישעיה מב ח) אֲנִי י"י הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים. וּכְתִיב (שמות כ ד) לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הַתְּהוֹם הָיָה נִשְׁקָע בְּאַרְבַּע אֲבָנִים, וְהוּטְבְּעוּ לְמַטָּה עַל אֶבֶן אַחַת, שֶׁהוּא הָעַמּוּד, וְעַל זֶה הָעוֹלָם עוֹמֵד. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב לח ו) עַל מָה אֲדָנֶיהָ הָטְבָּעוּ אוֹ מִי יָרָה אֶבֶן פִּנָּתָהּ. אָמַר רִבִּי זֵירָא, זוֹ הִיא אֶבֶן שֶׁמִּמֶּנָּהּ הוּשְׁתָּת הָעוֹלָם, וְעָלֶיהָ הָעוֹלָם עוֹמֵד, וְהִיא קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְהִיא טִיבּוּרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמִמֶּנָּהּ יָצְאוּ אֲבָנִים הַמְשׁוּקָעוֹת בַּתְּהוֹם, וּמֵהֶם יוֹצְאִים מַיִם.

לשון הקודש

חָכְמָה. אֵלּוּ נֶחְלְקוּ בַּחֲקִיקוֹתֵיהֶם לְעֶשֶׂר, וְחָזְרוּ לְאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ, יַשְׁגִּיחַ בְּבִעָתַת הַלֵּב, יִסְתֹּם, וְאֵין שֶׁפּוֹתְחִים לוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה מב ח) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים. וְכָתוּב (שמות כ) לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַתְּהוֹם הָיָה נִשְׁקָע בְּאַרְבַּע אֲבָנִים, וְהֻטְבְּעוּ לְמַטָּה עַל אֶבֶן אַחַת, שֶׁהוּא הָעַמּוּד, וְעַל זֶה הָעוֹלָם עוֹמֵד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב לח ו) עַל מָה אֲדָנֶיהָ הָטְבָּעוּ אוֹ מִי יָרָה אֶבֶן פִּנָּתָהּ. אָמַר רַבִּי זֵירָא, זוֹהִי הָאֶבֶן שֶׁמִּמֶּנָּה הֻשְׁתַּת הָעוֹלָם, וְעָלֶיהָ הָעוֹלָם עוֹמֵד, וְהוּא קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְהוּא טַבּוּרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמִמֶּנָּה יָצְאוּ אֲבָנִים הַמְשֻׁקָּעוֹת בַּתְּהוֹם, וּמֵהֶם יוֹצְאִים מַיִם.

אָמַר רִבִּי אַחָא בַּר יַעֲקֹב, בִּשְׁלֹשָׁה אוֹתִיּוֹת נִשְׁקַע הַתְּהוֹם, וְנֶחְלַק בִּשְׁלֹשָׁה חֲלָקִים, וְהֵם עַמּוּדֵי הָאָרֶץ. וְאֶחָד לִשְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, מִתְרוֹפְפִים מִמְּקוֹמָם, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט ו) הַמַּרְגִּיז אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן.

תָּאנֵי ר' שִׁמְעוֹן, עַל שִׁבְעָה עַמּוּדִים הָאָרֶץ עוֹמֶדֶת, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ט א) חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה, וְהֵם תְּלוּיִים עַל הַמַּיִם, וּכְנֶגְדָּם אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שִׁבְעָה קוֹלוֹת, דִּכְתִיב (תהלים כט ג) קוֹל יי' עַל הַמָּיִם.

הַכֹּל תָּלוּי עַל שִׁבְעָה: עַמּוּדֵי שָׁמַיִם הֵם שִׁבְעָה, וְהָרְקִיעִים שִׁבְעָה. וְהַכּוֹכָבִים שִׁבְעָה מַעֲלוֹת. שִׁבְעָה גוֹיִם לְמַעְלָה. שִׁבְעָה גוֹיִם לְמַטָּה. שִׁבְעָה אֲרָצוֹת. שִׁבְעָה יַמִּים. שִׁבְעָה נְהָרוֹת. יְמֵי בְרֵאשִׁית שִׁבְעָה. וְהַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַה', יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אָחָא בַּר יַעֲקֹב, בִּשְׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת נִשְׁקַע הַתְּהוֹם, וְנֶחְלַק בִּשְׁלֹשָׁה חֲלָקִים, וְהֵם עַמּוּדֵי הָאָרֶץ. וְאַחַת לִשְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה מִתְרוֹפְפִים מִמְּקוֹמָם, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט, יז) הַמַּרְגִּיז אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן.

שָׁנָה רַבִּי שִׁמְעוֹן, עַל שִׁבְעָה עַמּוּדִים הָאָרֶץ עוֹמֶדֶת, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ט) חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה, וְהֵם תְּלוּיִים עַל הַמַּיִם, וּכְנֶגְדָּם אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שִׁבְעָה קוֹלוֹת, שֶׁכָּתוּב (תהלים כט) קוֹל ה' עַל הַמָּיִם.

הַכֹּל תָּלוּי עַל שִׁבְעָה: עַמּוּדֵי שָׁמַיִם הֵם שִׁבְעָה, וְהָרְקִיעִים שִׁבְעָה, וְהַכּוֹכָבִים שֶׁבַע מַעֲלוֹת, שִׁבְעָה גוֹיִם לְמַעְלָה, שִׁבְעָה גוֹיִם לְמַטָּה, שֶׁבַע אֲרָצוֹת, שִׁבְעָה יַמִּים,

תְּנַן הָתָם, ר' יְהוּדָה בַּר אִלְעָאי אוֹמֵר, שִׁבְעָה גְּלוּסְמוֹי פְּרִיסָן, אִתְּגְּלִיפוּ בִּתְלָתִין וּתְרֵין אַלְפִּין פְּלִיגָּאן, וַהֲוָה פָּרִים בְּהוּ חַד שִׁיעוּרָא דְּעָלְמָא, עַד דִּמְתַּח לֵיהּ לְאַרְבַּע זִיוִין, וְאַסְמַךְ עַל סַמְכֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מד כד) אָנֹכִי ה' וכו' נֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדִּי רֹקַע הָאָרֶץ מִי אִתִּי.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מַאי דִכְתִיב, (שם מח יג) קֹרֵא אֲנִי אֲלֵיהֶם יַעַמְדוּ יַחְדָּו. אֶלָּא אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כְּשֶׁעָלָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לִבְרוֹא הָעוֹלָמוֹת, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִבְרְאוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְכָל מַה שֶׁבָּהֶם. שֶׁנֶּאֱמַר קֹרֵא אֲנִי אֲלֵיהֶם יַעַמְדוּ יַחְדָּו, אַל תִּקְרֵי אֲלֵיהֶם, אֶלָּא אֱלֹהִים, מְלַמֵּד שֶׁבְּהֵ"א בְּרָאָם. וְהַיְינוּ דִכְתִיב (שמות טו יא) מִי כָמֹכָה בָּאֵלִים יי'. כְּמוֹ אַסְקוּפָּה דְּמַלְיָיא מִכָּל צָרְכֵי בֵיתָא. וּכְדֵין יָדְעִין

לשון הקודש

שִׁבְעָה נְהָרוֹת, יְמֵי בְּרֵאשִׁית שִׁבְעָה, וְהַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַה', יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת.

שָׁנִינוּ שָׁם, רַבִּי יְהוּדָה בַּר אֶלְעַאי אוֹמֵר, שִׁבְעָה לְבוּשָׁיו פְּרוּסִים, נֶחְקְקוּ בִּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֲלָפִים חֲלָקִים, וְהָיָה פּוֹרֵס בָּהֶם שִׁעוּר אֶחָד שֶׁל הָעוֹלָם, עַד שֶׁמָּתַח אוֹתוֹ לְאַרְבַּע זָוִיוֹת, וְסָמַךְ אוֹתוֹ עַל תּוֹמְכָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מד, כד) אָנֹכִי ה' וְכוּ' נֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדִּי רֹקַע הָאָרֶץ מִי אִתִּי.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (שם מח) קֹרֵא אֲנִי אֲלֵיהֶם יַעַמְדוּ יַחְדָּו? אֶלָּא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּשֶׁעָלָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לִבְרֹא הָעוֹלָמוֹת, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִבְרְאוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְכָל מַה שֶׁבָּהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר קֹרֵא אֲנִי אֲלֵיהֶם יַעַמְדוּ יַחְדָּו, אַל תִּקְרֵי אֲלֵיהֶם אֶלָּא אֱלֹהִים. מְלַמֵּד שֶׁבְּהֵ"א בְּרָאָם, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (שמות טו) מִי כָמֹכָה

דְּתַמָּן כֹּלָּא, מַה דְּאִצְטְרִיךְ לוֹן.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּג' דְּבָרִים בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, בְּסֹפֵר וְסֵפֶר וְסִפּוּר. בְּנֶגְדָּם, בְּחָכְמָה בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת. בְּחָכְמָה, דִּכְתִיב (משלי ג יט) ה' בְּחָכְמָה וגו'. בְּדַעַת, דִּכְתִיב (שם ג כ) בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ. רַבִּי נְחוּנְיָא אָמַר, בְּחָכְמָה בִּלְבַד נִבְרְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, וְרֵאשִׁית הִיא הַחָכְמָה. וְאַתְיָא כְּמַאן דְּאָמַר בְּה"א בְּרָאָם, וּשְׁלָשְׁתָּן נִכְלָלִים בּוֹ.

מַתְנִיתִין, פִּתְחֵי אִתְפַּתָּחוּ. תַּרְעֵי הֲווֹ נְטִירִין, דְּעָיֵיל לָא נָפִיק, וּדְנָפִיק לָא עָיֵיל, קַמֵּי פִּתְחָא הֲווֹ שִׁגְרָאן, סָלְקִין בְּגַוֵּיהּ רַבְרְבִין תַּקִּיפִין, סֻמְּךְ חַד קָאִים בְּגַוֵּיהּ, הַהוּא סֻמְּךְ הֲוָה

לשון הקודש

בָּאֵלִים ה', כְּמוֹ אַסְקֻפָּה שֶׁמְּלֵאָה מִכָּל צָרְכֵי הַבַּיִת, וְאָז יוֹדְעִים שֶׁשָּׁם הַכֹּל, מַה שֶּׁמִּצְטָרֵךְ לָהֶם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּג' דְּבָרִים בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ: בְּסוֹפֵר וְסֵפֶר וְסִפּוּר. בְּנֶגְדָּם בְּחָכְמָה בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת. בְּחָכְמָה, שֶׁכָּתוּב (משלי ג) ה' בְּחָכְמָה וְגוֹ'. בְּדַעַת, שֶׁכָּתוּב (שם) בְּדַעַת תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ. רַבִּי נְחוּנְיָה אָמַר, בְּחָכְמָה בִּלְבַד נִבְרְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, וְרֵאשִׁית הִיא הַחָכְמָה, וְזֶה בָּא כְּמוֹ מִי שֶׁאוֹמֵר בְּהֵ"א בְּרָאָם, וּשְׁלָשְׁתָּם נִכְלָלִים בּוֹ.

מִשְׁנָה, הַפִּתָּחִים נִפְתְּחוּ. הַשְּׁעָרִים הֵם שְׁמוּרִים, הַנִּכְנָס לֹא יוֹצֵא, וְהַיּוֹצֵא לֹא נִכְנָס, לִפְנֵי הַפֶּתַח יֵשׁ שׁוֹמְרִים, עוֹלִים לְתוֹכוֹ גְּדוֹלִים חֲזָקִים, תּוֹמֵךְ אֶחָד עוֹמֵד

נָעִיץ, וּתְלַת גְּוָונִין הֲווֹ בֵּיהּ. גַּוָּון חָשׁוּךְ, גַּוָּון חִוָּורָא, גַּוָּון יְרוֹקָא, בֵּיהּ סָלְקִין, בֵּיהּ נַחֲתִין, כֹּלָּא תְּאִיבִין לְמֵיעַל בְּגַוֵּיהּ, וְלֵית רְשׁוּתָא לְכוֹלָּא.

הוּא קַדְמָא לִבְרִיָּיתָא דְּעָלְמָא. עֲלֵיהּ קָאִים חַד שָׁלְטָן, דְּאִגְנִיז בְּאֶלֶף עָלְמִין. מִנֵּיהּ אִתְבַּקְּעוּ כָּל גִּילוּפֵי עָלְמָא. זַכָּאָה הוּא דְּיִשְׁרֵי בְּגַוֵּיהּ.

בַּתְרֵיהּ אִשְׁתְּכָחוּ תְּרֵין אַחִין אֲחִידָאן דָּא בְּדָא. חָדָא קַבֵּיל אוּשְׁפִּיזִין, וְהוּא חֵיזוּ דְּחַיִּין, מַאן דְּאָכֵיל בִּפְתוֹרֵיהּ, קָאִים תְּדִירָא. וְחַד הוּא קַבֵּיל אוּשְׁפִּיזִין וְלָא קַבֵּיל, הוּא חֵיזוּ דְּחַיִּין, חֵיזוּ דְּמוֹתָא, מַאן דְּאָכֵיל בִּפְתוֹרֵיהּ, נָפִיל וּמִית, לֵית לֵיהּ שֵׁיזְבָא, לֵית דְּאָחִיד בִּידֵיהּ. בַּתְרֵיהּ אִשְׁתְּכָחוּ רְחִימִין, תְּאֵיבִין לְמֶחֱמֵי, תְּאֵיבִין לְמִקְרַב לוֹן, כֹּלָּא מְשַׁבְּחָן לוֹן.

לשון הקודש

בְּתוֹכוֹ, אוֹתוֹ הַתּוֹמֵךְ הָיָה נָעוּץ, וּשְׁלֹשָׁה גְּוָנִים הָיוּ בוֹ: גְּוֶן חָשׁוּךְ, גְּוֶן לָבָן, גְּוֶן יָרָק. בּוֹ עוֹלִים וּבוֹ יוֹרְדִים, הַכֹּל מִשְׁתּוֹקְקִים לְהִכָּנֵס לְתוֹכוֹ, וְאֵין רְשׁוּת לַכֹּל.

הוּא קָדַם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, עָלָיו עוֹמֵד שָׁלְטָן אֶחָד שֶׁנִּגְנַז בְּאֶלֶף עוֹלָמוֹת, מִמֶּנּוּ נִתְבַּקְּעוּ כָּל חֲקִיקוֹת הָעוֹלָם. אַשְׁרֵי מִי שֶׁיִּשְׁרֶה בְּתוֹכוֹ.

אַחֲרָיו נִמְצָאִים שְׁנֵי אַחִים אֲחוּזִים זֶה בָּזֶה. אֶחָד מְקַבֵּל אוֹרְחִים, וְהוּא מַרְאֶה שֶׁל חַיִּים. מִי שֶׁאוֹכֵל בְּשֻׁלְחָנוֹ, עוֹמֵד תָּמִיד, וְאֶחָד מְקַבֵּל אוֹרְחִים וְלֹא מְקַבֵּל. הוּא מַרְאֶה שֶׁל חַיִּים, מַרְאֶה שֶׁל מָוֶת. מִי שֶׁאוֹכֵל בְּשֻׁלְחָנוֹ נוֹפֵל וּמֵת. אֵין לוֹ הַצָּלָה, אֵין שֶׁאוֹחֵז בְּיָדוֹ. אַחֲרָיו נִמְצָאִים אוֹהֲבִים הַמִּשְׁתּוֹקְקִים לִרְאוֹת, מִשְׁתּוֹקְקִים לְקָרֵב אוֹתָם, כֻּלָּם מְשַׁבְּחִים אוֹתָם.

חַד עַוֵּיר הֲוָה אָזִיל קָרִיב לְגַבּוֹן, לְתָבְעָא חוּלַקְהוֹן. קָרִיב לְהַהוּא חֵיזוּ דְחַיִּין וְחֵיזוּ דְמוֹתָא, אַתְקִיף בֵּיהּ, אָחִיד בְּגוּפֵיהּ, חַבְרָא דִילֵיהּ הֲוָה קָרֵי, (משלי כג ב) וְשַׂמְתָּ שַׂכִּין בְּלוֹעֶךָ אִם בַּעַל נֶפֶשׁ אָתָּה. לָא אָצֵית, וְלָא אַרְכִּין אוּדְנֵיהּ, (דף ט ע"ב) עַד דְּנָפִיל וּמִית. בָּתַר אִלֵּין, נָפַק חַד מִתְקָא, וְאִתְפְּלִיג לְאַרְבַּע. וּמִכָּל חַד חָכְמְתָא נָפִיק, מֵהַהוּא רַבָּא וְיַקִּירָא שֶׁבָּעָאן. וְכָל אִינּוּן רַחֲמִין וּתְאֵיבִין לְמֶחֱמֵי, וְאִינּוּן תְּרֵין אַחִין דְּאַחִידָן דָּא בְּדָא.

בַּתְרוֹהִי תְּרֵין רַבְיָין עוּלֵּמִין יָנוּקִין, וְשִׁינָּנָא דְסַיְיפָא דְּמְלַהֲטָא, אֶשָּׁא בִּידֵיהוֹן. נָטְרִין אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין, דְּלָא יֵעוֹל חַד, וְלֹא יִפּוֹק חַד, בַּר הַהוּא דְּלָא אָכִיל וְלָא שָׁתֵי, שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם, דְּאִתְבְּרִיאוּ קַמֵּי עָלְמָא דֵּין. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, אִשְׁתַּכְלָלוּ כָּל סִטְרוֹי דְעָלְמָא.

לשון הקודש

עִוֵּר אֶחָד הָיָה הוֹלֵךְ קָרֵב אֲלֵיהֶם לִתְבֹּעַ אֶת חֶלְקָם. קָרַב לְאוֹתוֹ מַרְאֶה שֶׁל חַיִּים וּמַרְאֶה שֶׁל מָוֶת, הֶחֱזִיק בּוֹ, אָחַז בְּגוּפוֹ, חֲבֵרוֹ הָיָה קוֹרֵא (משלי כג, ב) וְשַׂמְתָּ שַׂכִּין בְּלוֹעֶךָ אִם בַּעַל נֶפֶשׁ אָתָּה. לֹא הִקְשִׁיב וְלֹא הִטָּה אָזְנוֹ, עַד שֶׁנָּפַל וּמֵת.

אַחַר אֵלּוּ יָצָא מָתוֹק אֶחָד וְנֶחֱלַק לְאַרְבַּע, וּמִכָּל אֶחָד יָצְאָה חָכְמָה, מֵאוֹתוֹ גָּדוֹל וְנִכְבָּד שֶׁרָצוּ, וְכָל אוֹתָם הָאוֹהֲבִים וְהַמִּשְׁתּוֹקְקִים לִרְאוֹת, וְאוֹתָם שְׁנֵי הָאַחִים הָאֲחוּזִים זֶה עִם זֶה.

אַחֲרָיו שְׁנֵי יְלָדִים עֲלָמִים תִּינוֹקוֹת, וְחֶרֶב הַמְלַהֶטֶת הַשִּׁנּוּנָה שֶׁל אֵשׁ בִּידֵיהֶם, שׁוֹמְרִים הַדְּרָכִים וְהַשְּׁבִילִים שֶׁלֹּא יִכָּנֵס אֶחָד וְלֹא יֵצֵא אֶחָד, פְּרָט לְאוֹתוֹ שֶׁלֹּא אָכַל וְלֹא שָׁתָה, שֶׁנֶּאֱמַר

שׁוּרָיָא אָחֳרָא, סִטְרוֹי דִשְׂמָאלָא. סְטַר דְּנָפְלִין שְׂרִידִין. אֲתַר דְּנוּרָא הֲוָה דָּלִיק יְמָמִין וְלֵילְיָן, לְמִרְמֵי כַּמָּה לְרָמֵי רוּחָא, דְּאָזְלִין לִשְׂמָאלָא. בֵּיהּ אִתְטַרְדּוּן, עַד עִדָּן עִדָּנִין. אִלֵּין אִינּוּן יָמִינָא וּשְׂמָאלָא, אַקְדִּימוּ לִבְרִיָּתָא דְעָלְמָא. וּלְבָתַר זְוָיָיתְהוֹן דְּאַרְעָא.

פִּיסְקָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אָמַר רַב, כְּתִיב (משלי ג יט) ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה, וְאוֹמֵר (שם ג כ) בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ. בִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הַלָּלוּ נִבְרָא הָעוֹלָם, וְעַל שְׁנַיִם מֵהֶן הוּא עוֹמֵד, עַל הַתְּבוּנָה וְעַל הַדַּעַת. וְהָא תָּנֵינָן תְּלַת. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַחָכְמָה נְטָלָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה, וְהוּא שְׁמוֹ, לְהוֹדִיעַ לַעֲבָדָיו הַצַּדִּיקִים. וְהַשְּׁנַיִם עָמְדוּ בָּעוֹלָם, וְהֵם קִיּוּמוֹ.

לשון הקודש

(בראשית ג) וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם, שֶׁנִּבְרְאוּ לִפְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. מִכָּאן וָהָלְאָה נִתְקְנוּ כָּל צִדְדֵי הָעוֹלָם.

שׁוּרָה אַחֶרֶת – צַד הַשְּׂמֹאל, הַצַּד שֶׁנּוֹפְלִים שְׂרִידִים, הַמָּקוֹם שֶׁהָיְתָה הָאֵשׁ דּוֹלֶקֶת יָמִים וְלֵילוֹת לִזְרֹק לְפָנֶיהָ אֶת רָמֵי הָרוּחַ, שֶׁהוֹלְכִים לִשְׂמֹאל, בּוֹ הֵם נִטְרָדִים עַד עִדָּן וְעִדָּנִים, אֵלּוּ הֵם יָמִין וּשְׂמֹאל הִקְדִּימוּ לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, וְאַחַר כָּךְ זָוִיּוֹתֵיהֶם שֶׁל הָאָרֶץ.

פִּסְקָא: אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב, כָּתוּב (משלי ג) ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה וְאוֹמֵר בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ. בִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הַלָּלוּ נִבְרָא הָעוֹלָם, וְעַל שְׁנַיִם מֵהֶם הוּא עוֹמֵד – עַל הַתְּבוּנָה וְעַל הַדַּעַת. וַהֲרֵי שָׁנִינוּ שָׁלֹשׁ? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַחָכְמָה, נְטָלָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה וְהִיא שְׁמוֹ, לְהוֹדִיעַ לַעֲבָדָיו הַצַּדִּיקִים, וְהַשְּׁנַיִם עָמְדוּ בָּעוֹלָם, וְהֵם קִיּוּמוֹ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, כֻּלְּהוּ תְּלָתָא, אִתְּרְמִיזוּ בְּחֵיזוּ זְעִירָא. וְאִינוּן תְּלַת תְּנוּעוֹת פּוּמָא: עֶלְיוֹן, אֶמְצָעִי, וְהַתַּחְתּוֹן, בִּנְהוּגֵי דְּפוּמָא אִתְנַהֵיג בְּהוּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, וְהֵם חָכְמָה וּתְבוּנָה וָדַעַת.

מַאי מַשְׁמַע דְּהַאי תְּרֵין אִתְנַהֵיג בְּהוּ עָלְמָא, וְהֵם תְּבוּנָה וָדַעַת. דִּתְנִינָן, אִלֵּין מִנְהָגֵי עָלְמָא הַשָּׁמַיִם שֶׁנִּבְרְאוּ בִּתְבוּנָה. וְהַתְּהוֹם בְּדַעַת. וְהַחָכְמָה הוּא שְׁמוֹ שֶׁל מָקוֹם, וְהוּא נִקְרָא חָכְמָה. וְתָנִינָן, הוּא וְהַחָכְמָה הַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

דְּאָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ, מַאי דִּכְתִיב, (ישעיה מב ח) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי. מְלַמֵּד שֶׁהוּא וּשְׁמוֹ אֶחָד הוּא. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, הַכֹּל נָתַן, אֲבָל שְׁמוֹ הַגָּדוֹל לֹא נָתַן, וְלָא אוֹזִיף לְאָחֲרָן, דִּכְתִיב אֲנִי ה'. לְבַדִּי. מְלַמֵּד דְּשֵׁם זֶה לֹא נָתַן לְשׁוּם נִבְרָא.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּל הַשְּׁלֹשָׁה נִרְמְזוּ בְּמַרְאֶה קָטָן, וְהֵם שְׁלֹשׁ תְּנוּעוֹת הַפֶּה: עֶלְיוֹן, אֶמְצָעִי וְתַחְתּוֹן. בְּנִהוּגֵי הַפֶּה מִתְנַהֵג בָּהֶם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְהֵם חָכְמָה וּתְבוּנָה וָדַעַת.

מַה מַשְׁמָע שֶׁהַשְּׁנַיִם הַלָּלוּ מִתְנַהֵג בָּהֶם הָעוֹלָם וְהֵם תְּבוּנָה וָדַעַת? שֶׁשָּׁנִינוּ, אֵלּוּ מִנְהֲגֵי הָעוֹלָם, הַשָּׁמַיִם שֶׁנִּבְרְאוּ בִּתְבוּנָה, וְהַתְּהוֹם בְּדַעַת, וְהַחָכְמָה הִיא שְׁמוֹ שֶׁל מָקוֹם, וְהוּא נִקְרָא חָכְמָה. וְשָׁנִינוּ, הוּא וְהַחָכְמָה – הַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, מַה שֶּׁכָּתוּב (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי, מְלַמֵּד שֶׁהוּא וּשְׁמוֹ אֶחָד הוּא. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, הַכֹּל נָתַן, אֲבָל שְׁמוֹ הַגָּדוֹל לֹא נָתַן וְלֹא הִשְׁאִיל לַאֲחֵרִים, שֶׁכָּתוּב אֲנִי ה', לְבַדִּי. מְלַמֵּד שֶׁשֵּׁם זֶה לֹא נָתַן לְשׁוּם נִבְרָא.

וְאָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה חָשַׁשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, תֵּדַע לְךָ בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּים, כָּל הַמַּקְרִיב קָרְבָּן, וְזוֹבְחוֹ לְשֵׁם זֶה הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, חַיָּיב מִיתָה, שֶׁנֶּאֱמַר זוֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם בִּלְתִּי לַה' לְבַדּוֹ. מְלַמֵּד שֶׁצָּרִיךְ לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ הַמְיוּחָד בִּלְבָד.

וְעַל כֵּן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטְעֶה אָדָם, צִוָּה בַּקָּרְבָּנוֹת וְאָמַר, (ויקרא א ב) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַה'. (שם כב כט) וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח תּוֹדָה לַה'. (שם יט ה) וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַה'. (שם ב א) וְנֶפֶשׁ כִּי תַקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה לַה'. הַכֹּל לַה', וְלֹא נֶאֱמַר לֵאלֹהִים.

מַאי טַעְמָא. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, שֵׁם זֶה הוּא מְשׁוּתָּף, שֶׁהַמַּלְאָכִים נִקְרָאוּ אֱלֹהִים. בְּנֵי אָדָם נִקְרָאוּ אֱלֹהִים, הַדַּיָּנִים נִקְרָאוּ אֱלֹהִים, וְאֵין

לשון הקודש

וְאָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה חָשַׁשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. תֵּדַע לְךָ, בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, כָּל הַמַּקְרִיב קָרְבָּן וְזוֹבְחוֹ לְשֵׁם זֶה הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, חַיָּב מִיתָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב, יט) זוֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם בִּלְתִּי לַ' לְבַדּוֹ. מְלַמֵּד שֶׁצָּרִיךְ לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ הַמְיֻחָד בִּלְבַד.

וְעַל כֵּן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטְעֶה אָדָם, צִוָּה בַּקָּרְבָּנוֹת וְאָמַר (ויקרא א) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַה', (שם יט) וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח תּוֹדָה לַה', וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַה', (שם ב) וְנֶפֶשׁ כִּי תַקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה לַה'. הַכֹּל לַה', וְלֹא נֶאֱמַר לֵאלֹהִים.

מָה הַטַּעַם? אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, שֵׁם זֶה הוּא מְשֻׁתָּף, שֶׁהַמַּלְאָכִים נִקְרָאוּ אֱלֹהִים, בְּנֵי אָדָם נִקְרָאוּ אֱלֹהִים, הַדַּיָּנִים נִקְרָאוּ

אָנוּ יוֹדְעִים לְמִי מֵהֶם זוֹבֵחַ, לְכָךְ צָרִיךְ לְהַזְכִּיר הַשֵּׁם הַמְיוּחָד לְבַדּוֹ.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, תָּא חֲזֵי, מַאן דִּמְקַלֵּל אֶת הַשֵּׁם, דִּכְתִיב (ויקרא כד טו) אִישׁ אִישׁ כִּי יְקַלֵּל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֶטְאוֹ, דְּהָא אִם קִלֵּל שֵׁם זֶה סְתָם, אֵינוֹ חַיָּיב מִיתָה, וְאֵין מְנַדִּין אוֹתוֹ, דְּיָכוֹל לִטְעוֹן לְחַד מִן דַּיָּינָא, אוֹ לִגְדוֹל הַדּוֹר קָאָמַר.

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, מִיתָה אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ, אֲבָל נִידּוּי מְחַיְּבִין אוֹתוֹ, מִשּׁוּם לָאו דְּאוֹרַיְיתָא, דִּכְתִיב (שמות כב כז) אֱלֹהִים לֹא תְקַלֵּל סְתָם. אֲבָל אִם קִלֵּל שֵׁם הַמְיוּחָד, חַיָּיב מִיתָה, דִּכְתִיב (ויקרא כד טז) וְנֹקֵב שֵׁם ה' מוֹת יוּמָת, מְלַמֵּד שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיַּזְכִּיר שְׁמוֹ הַמְיוּחָד.

הַהוּא גַּבְרָא דְּאַקְדִּישׁ בְּרֵיהּ, וַאֲמַר, הַאי בְּרָא דְּאִתְיְלִיד, יְהֵא מְקוּדָּשׁ לֵאלֹהִים, שָׁמַע ר'

לשון הקודש

אֱלֹהִים, וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִים לְמִי מֵהֶם זוֹבֵחַ, לְכָךְ צָרִיךְ לְהַזְכִּיר הַשֵּׁם הַמְיֻחָד לְבַדּוֹ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, בֹּא וּרְאֵה, מִי שֶׁמְּקַלֵּל אֶת הַשֵּׁם, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כד) אִישׁ אִישׁ כִּי יְקַלֵּל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֶטְאוֹ. שֶׁהֲרֵי אִם קִלֵּל הַשֵּׁם הַזֶּה סְתָם, אֵינוֹ חַיָּב מִיתָה וְאֵין מְנַדִּים אוֹתוֹ, שֶׁיָּכוֹל לִטְעֹן לְאֶחָד מִן הַדַּיָּנִים אוֹ לִגְדוֹל הַדּוֹר הוּא אָמַר.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, מִיתָה אֵין מְחַיְּבִים אוֹתוֹ, אֲבָל נִדּוּי מְחַיְּבִים אוֹתוֹ, מִשּׁוּם לָאו שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁכָּתוּב (שמות כב) אֱלֹהִים לֹא תְקַלֵּל, סְתָם. אֲבָל אִם קִלֵּל שֵׁם הַמְיֻחָד, חַיָּב מִיתָה, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כד, ו) וְנֹקֵב שֵׁם ה' מוֹת יוּמָת. מְלַמֵּד שֶׁאֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיַּזְכִּיר שְׁמוֹ הַמְיֻחָד.

הָאִישׁ הַהוּא שֶׁהִקְדִּישׁ אֶת בְּנוֹ וְאָמַר,

חַיָּיא וְשַׁמְתֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ, וּמַה עַל דְּאַקְדֵּישַׁת בְּרִי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לֶהֱוֵי הַהוּא גַּבְרָא בְּשַׁמְתָּא. אָמַר לֵיהּ לָאו עַל כָּךְ עֲבָדִית, אֶלָּא עַל דְּאַקְדֵּישְׁתֵּיהּ לַשֵּׁם הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם. אֲמַר וְהֵיאַךְ הֲוָה לִי לְמֵימָר. אָמַר לֵיהּ, הַאי בְּרָא דְּאִתְיְלִיד לִי לֶיהֱוֵי מְקוּדָּשׁ לַה', וְלֹא לְשֵׁם אַחֵר. וּמְנָא לָן. מֵהַנָּה, דִּכְתִיב (שמואל א יא) וּנְתַתִּיו לַה', וְלֹא אָמְרָה לֵאלֹהִים.

אָמַר רִבִּי שָׁלוֹם, וְהָא אוֹקִימְנָא דִּבְשֵׁם אֱלֹהִים נִבְרָא הָעוֹלָם, אִי הָכִי יָכִיל לְמִטְעַן הַאי גַּבְרָא כְּהַאי גַּוְונָא, דְּמַלְאָכִים הֲווֹ, אוֹ גְּדוֹלֵי הַדּוֹר הֲווֹ, אוֹ דַּיָּנֵי הֲווֹ. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, הָא עָלְמָא אִתְבְּרֵי עַד דְּלָא יֵיתוֹן בְּנֵי נָשָׁא, וְעַד דְּלָא יֵיתוֹן דַּיָּנֵי דָּרָא, וְרַבְרְבֵי דָּרָא, וְלָא אִית לְמִשְׁגֵּא.

לשון הקודש

הַבֵּן הַזֶּה שֶׁנּוֹלַד יִהְיֶה מְקֻדָּשׁ לָאֱלֹהִים, שָׁמַע רַבִּי חִיָּיא וְנִדָּה אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ: וּמָה עַל שֶׁהִקְדַּשְׁתִּי אֶת בְּנִי לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּהְיֶה אוֹתוֹ הָאִישׁ בְּנִדּוּי? אָמַר לוֹ: לֹא עַל כָּךְ עָשִׂיתִי, אֶלָּא עַל שֶׁהִקְדַּשְׁתָּ אוֹתוֹ לַשֵּׁם הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה (שמות כב) זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם. אָמַר: וְאֵיךְ הָיָה לִי לוֹמַר? אָמַר לוֹ: הַבֵּן הַזֶּה שֶׁנּוֹלַד לִי יִהְיֶה מְקֻדָּשׁ לַה' וְלֹא לְשֵׁם אַחֵר. וּמִנַּיִן לָנוּ? מֵהַנָּה, שֶׁכָּתוּב (שמואל-א א) וּנְתַתִּיו לַה', וְלֹא אָמְרָה לָאֱלֹהִים.

אָמַר רַבִּי שָׁלוֹם, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁבְּשֵׁם אֱלֹהִים נִבְרָא הָעוֹלָם, אִם כָּךְ, יָכֹל לִטְעֹן הָאִישׁ הַזֶּה, כְּמוֹ כֵּן שֶׁהָיוּ מַלְאָכִים, אוֹ הָיוּ גְּדוֹלֵי הַדּוֹר, אוֹ הָיוּ דַּיָּנִים. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ: הֲרֵי הָעוֹלָם נִבְרָא טֶרֶם שֶׁיָּבֹאוּ בְּנֵי אָדָם וְטֶרֶם שֶׁיָּבֹאוּ דַּיָּנֵי הַדּוֹר וּגְדוֹלֵי הַדּוֹר, וְאֵין לִשְׁגוֹת.

כְּמָא דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר חֲבִיבָא יַקִּירָא, דִּכְתִיב (שמות טו יא) מִי כָמֹכָה בָּאֵלִים ה', שֶׁיּוּכַל לִבְרוֹא אֶת הָעוֹלָם, מַשְׁמַע דְּאֵלִים אֵינוֹ יָכוֹל לִבְרוֹא הָעוֹלָם, עַד שֶׁנָּטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹת אַחַת מִשְּׁמוֹ, וְהִיא אוֹת ה"א, וּבוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם. וְנַעֲשָׂה מִן אֵלִים אֱלֹהִים, וְנִבְנָה שְׁמוֹ אֱלֹהִים. וְעַל הַאי תְּנַן, בְּה"א בְּרָאָם.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, הָא חֲזִינָן דְּלֵית כִּתְרָא וּמַלְכוּתָא אֶלָּא בִּשְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא. דְּלָא אוֹזְפֵיהּ לְאָחֳרָא, וְהוּא הַשֵּׁם יו"ד ה"א וא"ו ה"א. דְּאָמַר רִבִּי יוֹסִי, בּוֹ נִכְלָלִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְכָל צְבָאָם, כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְכֻלָּם לְנֶגְדּוֹ כְּאַיִן וּכְלָא חֲשִׁיבִין, וְהוּא הָיָה, וְהוּא הֹוֶה, וְהוּא יִהְיֶה. בָּרִיךְ הוּא, בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין אָמֵן.

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הֶחָבִיב וְהַיָּקָר, שֶׁכָּתוּב (שמות טו) מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם ה', שֶׁיּוּכַל לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם. מַשְׁמָע שֶׁאֵלִים אֵינוֹ יָכוֹל לִבְרֹא הָעוֹלָם, עַד שֶׁנָּטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹת אַחַת מִשְּׁמוֹ, וְהִיא הָאוֹת ה"א, וּבוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם, וְנַעֲשָׂה מִן אֵלִים אֱלֹהִים, וְנִבְנָה שְׁמוֹ אֱלֹהִים, וְעַל זֶה שָׁנִינוּ בְּהֵ"א בְּרָאָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הֲרֵי רָאִינוּ שֶׁאֵין כֶּתֶר וּמַלְכוּת אֶלָּא בִּשְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁלֹּא הִשְׁאִילוֹ לְאַחֵר, וְהוּא הַשֵּׁם יו"ד ה"א וָא"ו ה"א. שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בּוֹ נִכְלָלִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם, כִּסֵּא הַכָּבוֹד וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְכֻלָּם לְנֶגְדּוֹ כְּאַיִן וּכְלֹא חֲשׁוּבִים, וְהוּא הָיָה, וְהוּא הֹוֶה, וְהוּא יִהְיֶה. בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא רִאשׁוֹן, וְהוּא אַחֲרוֹן, וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים. וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם בְּסוֹד שְׁלֹשָׁה עִנְיָנִים גְּדוֹלִים וְטוֹבִים, וְהֵם דַּעַת חָכְמָה וּבִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ.

וְלָמָּה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָאָרֶץ, שֶׁהוּא עוֹלָם הַשָּׁפֵל, בְּסוֹד הַחָכְמָה. וְהַשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא עוֹלָם גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, בִּתְבוּנָה, שֶׁהוּא דָּבָר קָטָן מִן הַחָכְמָה. וּכְבָר שָׁנִינוּ, אֵימָתַי נִקְרָא אָדָם חָכָם בְּחָכְמָה, כְּשֶׁשּׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ בְּכָל דָּבָר, וְעוֹנֶה וּמֵשִׁיב כָּעִנְיָן, וְיָדוֹ בַּכֹּל, אָז נִקְרָא חָכָם בְּחָכְמָה, שֶׁהוּא גָּדוֹל עַל הַתְּבוּנָה וְעַל הַדַּעַת, עַל כֵּן הָיָה לוֹ

לשון הקודש

שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים אָמֵן.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן, וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים, וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם בְּסוֹד שְׁלֹשָׁה עִנְיָנִים גְּדוֹלִים וְטוֹבִים, וְהֵם דַּעַת חָכְמָה וּבִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ג) ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ.

וְלָמָּה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָאָרֶץ, שֶׁהִיא עוֹלָם הַשָּׁפֵל, בְּסוֹד הַחָכְמָה, וְהַשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, בִּתְבוּנָה, שֶׁהוּא דָּבָר קָטָן מִן הַחָכְמָה? וּכְבָר שָׁנִינוּ, מָתַי נִקְרָא אָדָם חָכָם בְּחָכְמָה? כְּשֶׁשּׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ בְּכָל דָּבָר, וְעוֹנֶה וּמֵשִׁיב כָּעִנְיָן וְיָדוֹ בַּכֹּל, אָז נִקְרָא חָכָם בְּחָכְמָה, שֶׁהוּא גָּדוֹל עַל הַתְּבוּנָה וְעַל הַדַּעַת, עַל כֵּן הָיָה לוֹ יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת

יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת הַשָּׁמַיִם בְּחָכְמָה, וְהָאָרֶץ שֶׁהִיא שְׁפֵלָה מֵהֶם בִּתְבוּנָה.

תֵּדַע כִּי הַחָכְמָה גְּדוֹלָה מִכּוּלָּם, וְעַל כֵּן נִקְרָא אָדָם חָכָם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא חָכָם בְּכָל הַחָכְמוֹת. וְהַתְּבוּנָה קְטַנָּה מִן הַחָכְמָה, וְעַל כֵּן נִקְרָא אָדָם מֵבִין, כְּלוֹמַר, מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, הוּא מֵעַצְמוֹ וּמִלִּבּוֹ, מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר אַחֵר. כְּלוֹמַר, בִּרְאוֹתוֹ יְסוֹד, בּוֹנֶה בִּנְיַן עָלָיו. וְכֵן הוּא הַמֵּבִין, בִּרְאוֹתוֹ דָּבָר אֶחָד אוֹ קְצָתוֹ, מַשְׁלִים הָעִנְיָן עָלָיו.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, בָּרָא הַשָּׁמַיִם בְּסוֹד הַתְּבוּנָה, שֶׁהוּא עִנְיַן הַבִּינָה מִתּוֹךְ הַיְסוֹד. וּבְרֵאשִׁית כָּל הַנִּבְרָאִים, בָּרָא צוּרַת הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם תְּחִלַּת כָּל הַנִּבְרָאִים הַנֶּאֱצָלִים מִזִּיו אוֹר הֲדָרוֹ.

לשון הקודש

הַשָּׁמַיִם בְּחָכְמָה, וְהָאָרֶץ, שֶׁהִיא שְׁפָלָה מֵהֶם, בִּתְבוּנָה.

תֵּדַע שֶׁהַחָכְמָה גְּדוֹלָה מִכֻּלָּם, וְעַל כֵּן נִקְרָא אָדָם חָכָם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא חָכָם בְּכָל הַחָכְמוֹת, וְהַתְּבוּנָה קְטַנָּה מִן הַחָכְמָה, וְעַל כֵּן נִקְרָא אָדָם מֵבִין, כְּלוֹמַר מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, הוּא מֵעַצְמוֹ וּמִלִּבּוֹ מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר אַחֵר, כְּלוֹמַר, בִּרְאוֹתוֹ יְסוֹד, בּוֹנֶה בִּנְיָן עָלָיו. וְכֵן הוּא הַמֵּבִין, בִּרְאוֹתוֹ דָּבָר אֶחָד אוֹ קְצָתוֹ, מַשְׁלִים הָעִנְיָן עָלָיו.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בָּרָא הַשָּׁמַיִם בְּסוֹד הַתְּבוּנָה, שֶׁהוּא עִנְיַן הַבִּינָה מִתּוֹךְ הַיְסוֹד, וּבְרֵאשִׁית כָּל הַנִּבְרָאִים בָּרָא צוּרַת הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם תְּחִלַּת כָּל הַנִּבְרָאִים הַנֶּאֱצָלִים מִזִּיו אוֹר הֲדָרוֹ.

וַעֲשָׂרָה שֵׁמוֹת נִקְרְאוּ בְּסוֹדָם, וּבְתוֹךְ שְׁמוֹתָם נִקְרָא אֱלֹהִים. וְעַל כֵּן בָּא לְהוֹרוֹת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, כְּלוֹמַר בָּרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ צוּרַת הַמַּלְאָכִים הַנִּקְרָאִים אֱלֹהִים, וְהֵם הַיְסוֹד מִכָּל הַנִּבְרָאִים הָאֲחֵרִים, וּמִתּוֹךְ זֶה הַיְסוֹד, נִבְרְאוּ הַשָּׁמַיִם לְאַחַר כֵּן בְּסוֹד הַתְּבוּנָה, כַּאֲשֶׁר הַתְּבוּנָה הוּא מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר כָּךְ נִבְרְאוּ הַשָּׁמַיִם דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, שֶׁהֵם מִסּוֹד אוֹר צוּרַת הַמַּלְאָכִים. כְּלוֹמַר הֵם בִּנְיָן מִתּוֹךְ הַיְסוֹד, וְעַל כֵּן כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה.

אֲבָל הָאָרֶץ נִהְיָה מִתּוֹךְ יְסוֹד אַחֵר, אֶלָּא שֶׁהִיא תְּלוּיָה עַל הַמַּיִם. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָסַד לָהּ יְסוֹד עָשׂוּי בְּחָכְמָה, וְעַל כֵּן נֶאֱמַר ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה, דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר.

לשון הקודש

וַעֲשָׂרָה שֵׁמוֹת נִקְרְאוּ בְּסוֹדָם, וּבְתוֹךְ שְׁמוֹתָם נִקְרָא אֱלֹהִים. וְעַל כֵּן בָּא לְהוֹרוֹת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, כְּלוֹמַר, בָּרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ צוּרַת הַמַּלְאָכִים הַנִּקְרָאִים אֱלֹהִים, וְהֵם הַיְסוֹד מִכָּל הַנִּבְרָאִים הָאֲחֵרִים, וּמִתּוֹךְ זֶה הַיְסוֹד נִבְרְאוּ הַשָּׁמַיִם לְאַחַר כֵּן בְּסוֹד הַתְּבוּנָה, כַּאֲשֶׁר הַתְּבוּנָה הוּא דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, כָּךְ נִבְרְאוּ הַשָּׁמַיִם דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, שֶׁהֵם מִסּוֹד אוֹר צוּרַת הַמַּלְאָכִים, כְּלוֹמַר, הֵם בִּנְיָן מִתּוֹךְ הַיְסוֹד, וְעַל כֵּן כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה.

אֲבָל הָאָרֶץ נִהְיָה מִתּוֹךְ יְסוֹד אַחֵר, אֶלָּא שֶׁהִיא תְּלוּיָה עַל הַמַּיִם. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָסַד לָהּ יְסוֹד עָשׂוּי בְּחָכְמָה, וְעַל כֵּן נֶאֱמַר ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם

וְאָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה חָשַׁשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל שֶׁהוּא יהו"ה, כִּי זֶהוּ שְׁמוֹ מַמָּשׁ. אֲבָל שֵׁם אֱלֹהִים, מְשֻׁתָּף הוּא עַל יֶתֶר הַנִּבְרָאִים. הַמַּלְאָכִים נִקְרָאִים אֱלֹהִים. בְּנֵי אָדָם נִקְרְאוּ אֱלֹהִים. הַדַּיָּנִים נִקְרְאוּ אֱלֹהִים.

וְעַל כֵּן חָשַׁשׁ הַמָּקוֹם עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ. תֵּדַע לְךָ, כָּל הַמַּקְרִיב קָרְבָּנוֹ וְזִבְחוֹ לְשֵׁם זֶה הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, חַיָּיב מִיתָה. שֶׁנֶּאֱמַר, (שמות כב יט) זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם בִּלְתִּי לַה' לְבַדּוֹ. בִּשְׁבִיל שֶׁהוּא שֵׁם מְשׁוּתָּף, וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִים אִם הוּא זוֹבֵחַ לַמַּלְאָכִים, אוֹ לִבְנֵי אָדָם, אוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְעַל כֵּן אָמְרָה הַתּוֹרָה, זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם בִּלְתִּי לַה' לְבַדּוֹ, כְּלוֹמַר, שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיַּזְכִּיר שֵׁם יהו"ה לְבַדּוֹ. וּלְפִיכָךְ נֶאֱמַר בַּקָּרְבָּנוֹת, (ויקרא כב כט) וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח תּוֹדָה

לשון הקודש

בִּתְבוּנָה, דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה חָשַׁשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל שֶׁהוּא יהו"ה, כִּי זֶהוּ שְׁמוֹ מַמָּשׁ. אֲבָל שֵׁם אֱלֹהִים מְשֻׁתָּף הוּא עַל יֶתֶר הַנִּבְרָאִים. הַמַּלְאָכִים נִקְרָאִים אֱלֹהִים, בְּנֵי אָדָם נִקְרְאוּ אֱלֹהִים, הַדַּיָּנִים נִקְרְאוּ אֱלֹהִים.

וְעַל כֵּן חָשַׁשׁ הַמָּקוֹם עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ. תֵּדַע לְךָ, כָּל הַמַּקְרִיב קָרְבָּנוֹ וְזִבְחוֹ לְשֵׁם זֶה הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, חַיָּב מִיתָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב) זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם בִּלְתִּי לַה' לְבַדּוֹ. בִּשְׁבִיל שֶׁהוּא שֵׁם מְשֻׁתָּף, וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִים אִם הוּא זוֹבֵחַ לַמַּלְאָכִים אוֹ לִבְנֵי אָדָם אוֹ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְעַל כֵּן אָמְרָה הַתּוֹרָה זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם בִּלְתִּי לַה' לְבַדּוֹ, כְּלוֹמַר, שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיַּזְכִּיר שֵׁם יהו"ה לְבַדּוֹ. וּלְפִיכָךְ נֶאֱמַר בַּקָּרְבָּנוֹת (ויקרא כב) וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח תּוֹדָה לַה', וְכֵן בִּשְׁלָמִים

לַה', וְכֵן בִּשְׁלָמִים, וְכֵן בְּעוֹלָה, וְלֹא נֶאֱמַר לָאֱלֹהִים אֶלָּא לַה' מַמָּשׁ.

וְשָׁמַיִם, נִבְרְאוּ מֵאוֹתוֹ הָאוֹר הַנִּשְׁפָּע בֵּאלֹהִים, וְעָשָׂה אוֹתָם דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, וּבִשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הַלָּלוּ נַעֲשָׂה הַמִּשְׁכָּן, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לא ג) **וָאֲמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת**. וּשְׁלָשְׁתָּן הֵם בְּמַתְּנַת עֶלְיוֹן, לְכָל אֲשֶׁר יַחְפּוֹץ יִתְּנֵם, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ב ו) **כִּי ה' יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה**.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. רַבִּי אַבָּא פָּתַח וַאֲמַר, (בראשית טו יח) **בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת ה' אֶת אַבְרָם בְּרִית לֵאמֹר**. בַּחֲמִשָּׁה עִנְיָנִים נֶאֱמַר הַבְּרִית, הָא' הוּא בְּרִית מִילָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם יז יג) **וְהָיְתָה בְּרִיתִי בִּבְשַׂרְכֶם לִבְרִית עוֹלָם**. הַב' בְּרִית

לשון הקודש

וְכֵן בְּעוֹלָה, וְלֹא נֶאֱמַר לָאֱלֹהִים, אֶלָּא לַה' מַמָּשׁ.

וְשָׁמַיִם נִבְרְאוּ מֵאוֹתוֹ הָאוֹר הַנִּשְׁפָּע בֵּאלֹהִים, עָשָׂה אוֹתָם דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, וּבְג' דְּבָרִים הַלָּלוּ נַעֲשָׂה הַמִּשְׁכָּן, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לג, ג) **וָאֲמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת**. וּשְׁלָשְׁתָּן הֵם בְּמַתְּנַת עֶלְיוֹן, לְכָל אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יִתְּנֵם, שֶׁנֶּאֱמַר כִּי ה' יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים (בראשית א). רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר (שם טו), בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת ה' אֶת אַבְרָם בְּרִית לֵאמֹר. בַּחֲמִשָּׁה עִנְיָנִים נֶאֱמַר הַבְּרִית, הָא' הוּא בְּרִית מִילָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם יז) וְהָיְתָה בְּרִיתִי בִּבְשַׂרְכֶם לִבְרִית עוֹלָם. הַב' – בְּרִית

הַקֶּשֶׁת, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט יג) וְהָיְתָה לְאוֹת בְּרִית. הַג' בְּרִית הַמֶּלַח, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח יט) בְּרִית מֶלַח עוֹלָם. הַד' בְּרִית הַיִּסּוּרִין, שֶׁנֶּאֱמַר אֵלֶּה דִּבְרֵי הַבְּרִית. הה' בְּרִית הַכְּהוּנָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כה יג) וְהָיְתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם.

וְקוֹדֶם שֶׁנִּתְּנוּ הַה' בְּרִיתוֹת, לֹא הָיְתָה הַבְּרִית אֶלָּא בְּאֵשׁ. שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית טו יז) וְהִנֵּה תַנּוּר עָשָׁן וְלַפִּיד אֵשׁ וגו'. וּכְתִיב (שם טו יח) בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת ה' אֶת אַבְרָם בְּרִית לֵאמֹר. וְהָאֵשׁ הָיְתָה בְּרִית בַּתְּחִלָּה. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית, הוֹצֵא מִשָּׁם אֵשׁ, וְנִשְׁאָר בְּרִית. כְּלוֹמַר בְּרִי"ת אֵ"שׁ.

ר' יוֹחָנָן אָמַר, בְּרִית כְּרוּתָה כָּרַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם הָעוֹלָם, וְעַל מִנָּת שֶׁיַּעֲמוֹד אַבְרָהָם, וְיִתְקַיֵּים הָעוֹלָם בִּזְכוּתוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר, אֵלֶּה תוֹלְדוֹת

לשון הקודש

הַקֶּשֶׁת, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט) וְהָיְתָה לְאוֹת בְּרִית. הַג' – בְּרִית הַמֶּלַח, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח) בְּרִית מֶלַח עוֹלָם. הַד' – בְּרִית הַיִּסּוּרִין, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כח) אֵלֶּה דִּבְרֵי הַבְּרִית. הה' – בְּרִית הַכְּהֻנָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כה) וְהָיְתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם.

וְקֹדֶם שֶׁנִּתְּנוּ הַה' בְּרִיתוֹת, לֹא הָיְתָה הַבְּרִית אֶלָּא בְּאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית טו) וְהִנֵּה תַנּוּר עָשָׁן וְלַפִּיד אֵשׁ וְגוֹ', וּכְתִיב (שם) בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת ה' אֶת אַבְרָם בְּרִית לֵאמֹר. וְהָאֵשׁ הָיְתָה בְּרִית בַּתְּחִלָּה. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית. הוֹצֵא מִשָּׁם אֵשׁ, וְנִשְׁאָר בְּרִית. כְּלוֹמַר בְּרִי"ת אֵ"שׁ.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, בְּרִית כְּרוּתָה כָּרַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם הָעוֹלָם, וְעַל מִנָּת שֶׁיַּעֲמֹד אַבְרָהָם וְיִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בִּזְכוּתוֹ,

הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּאַבְרָהָם. וְאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁכָּרַת עִמּוֹ הַבְּרִית בָּאֵשׁ, עָמַד הָעוֹלָם בְּקִיּוּמוֹ, וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית, בְּרִית אֵשׁ, בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ כְּדֵי שֶׁיַּעֲמוֹד אוֹתוֹ הַבְּרִית אֵשׁ.

וְהַחָכְמָה אוֹמֶרֶת, לָמָּה הֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַבּוּל מַיִם לָעוֹלָם, בִּתְחִלַּת דִּינוֹ, וְלֹא דָּבָר אַחֵר. אֶלָּא רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בִּבְרִית אֵשׁ, וְרָאָה שֶׁאִם יָדִין הָעוֹלָם בְּדִין אַחֵר, אֶפְשָׁר שֶׁיּוּכְלוּ הָרְשָׁעִים לַעֲמוֹד בָּעוֹלָם, מִפְּנֵי אוֹתוֹ בְּרִית אֵשׁ, כַּאֲשֶׁר נִבְרָא הָעוֹלָם. אֶלָּא מָה עָשָׂה, דָּן אֶת הָעוֹלָם בַּמַּיִם, בְּדָבָר הָרָאוּי לְכַבּוֹת אֶת הָאֵשׁ, כְּדֵי לְהַעֲבִיר אֶת הָרְשָׁעִים מִן הָעוֹלָם, שֶׁנִּמְשְׁלוּ לְאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל טו ז) מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ בִּתְחִלַּת הָעוֹלָם כְּשֶׁנִּבְרָא.

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם – בְּאַבְרָהָם. וְאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁכָּרַת עִמּוֹ הַבְּרִית בָּאֵשׁ, עָמַד הָעוֹלָם בְּקִיּוּמוֹ, וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית, בְּרִית אֵשׁ, בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ כְּדֵי שֶׁתַּעֲמֹד אוֹתָהּ הַבְּרִית אֵשׁ.

וְהַחָכְמָה אוֹמֶרֶת, לָמָּה הֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַבּוּל מַיִם לָעוֹלָם בִּתְחִלַּת דִּינוֹ וְלֹא דָּבָר אַחֵר? אֶלָּא רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בִּבְרִית אֵשׁ, וְרָאָה שֶׁאִם יָדִין הָעוֹלָם בְּדִין אַחֵר, אֶפְשָׁר שֶׁיּוּכְלוּ הָרְשָׁעִים לַעֲמֹד בָּעוֹלָם מִפְּנֵי אוֹתוֹ בְּרִית אֵשׁ, כַּאֲשֶׁר נִבְרָא הָעוֹלָם. אֶלָּא מָה עָשָׂה? דָּן אֶת הָעוֹלָם בְּמַיִם, בְּדָבָר הָרָאוּי לְכַבּוֹת אֶת הָאֵשׁ, כְּדֵי לְהַעֲבִיר אֶת הָרְשָׁעִים מִן הָעוֹלָם,

לָכֵן בַּתְּחִלָּה אָמַר אֶמְחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי בַּמַּיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נז כ) וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגְרָשׁ, לְאַחַר כֵּן נֶאֱמַר, מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד כָּאן הָיוּ נִמּוֹקִים בַּמַּיִם, מִכָּאן וָאֵילָךְ מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם.

וּכְשֶׁחָטְאוּ אַחַר כֵּן, דָּן אוֹתָם בָּאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יב כד) וַה' הִמְטִיר עַל סְדֹם וְעַל עֲמֹרָה גָּפְרִית וָאֵשׁ, וְאֵימָתַי נִתְבַּסֵּם הָעוֹלָם, כְּשֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי, וְנִתְמַלֵּא כֻּלּוֹ אֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ד יא) וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם. ר' יִצְחָק אָמַר, וְהַתּוֹרָה נִהְיְתָה בְּרִית בֵּין הַשֵּׁם וְהָעוֹלָם, שֶׁנִּמְשְׁלָה לָאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה כג כט) הֲלוֹא כֹה דְּבָרִי כָּאֵשׁ, וְזֶהוּ בְּרִית אֵשׁ בְּרֵאשִׁית.

לשון הקודש

שֶׁנִּמְשְׁלוּ לְאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל טו) מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ בִּתְחִלַּת הָעוֹלָם כְּשֶׁנִּבְרָא.

לָכֵן בַּתְּחִלָּה אָמַר, אֶמְחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי בַּמַּיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נז) וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגְרָשׁ, לְאַחַר כֵּן נֶאֱמַר, מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: עַד כָּאן הָיוּ נִמּוֹקִים בַּמַּיִם, מִכָּאן וָאֵילָךְ – מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם.

וּכְשֶׁחָטְאוּ אַחַר כֵּן, דָּן אוֹתָם בָּאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יט, כד) וַה' הִמְטִיר עַל סְדֹם וְעַל עֲמֹרָה גָּפְרִית וָאֵשׁ. וְאֵימָתַי נִתְבַּסֵּם הָעוֹלָם? כְּשֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי, וְנִתְמַלֵּא כֻּלּוֹ אֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ד, יא) וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְהַתּוֹרָה נִהְיְתָה בְּרִית בֵּין הַשֵּׁם וְהָעוֹלָם, שֶׁנִּמְשְׁלָה בָּאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה כג, כט) הֲלוֹא כֹה דְּבָרִי כָּאֵשׁ, וְזֶהוּ בְּרִית אֵשׁ, בְּרֵאשִׁית.

ר' יוֹחָנָן פָּתַח, (משלי כד ג) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת, שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים צָרִיךְ אָדָם לַעֲשׂוֹת בְּדַרְכֵי הָעוֹלָם, וְאֵלּוּ הֵן: לִבְנוֹת בֵּית מוֹשָׁבוֹ, וְלִיטַּע כֶּרֶם לְהִתְפַּרְנֵס בּוֹ, וְאַחַר כַּךְ לָקַחַת לוֹ אִשָּׁה, וּלְהוֹלִיד בָּנִים, לְפַרְנְסָם בָּהֶם. וְלֹא כְּדֶרֶךְ הַשּׁוֹטִים, הַלּוֹקְחִים אִשָּׁה בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ נוֹטְעִים כֶּרֶם, וְאַחַר כָּךְ בּוֹנִים בָּיִת.

כִּי הָא דְּאָמַר רִבִּי סִימוֹן, כָּל הַלּוֹקֵחַ לוֹ אִשָּׁה, וְאֵין לוֹ בַּתְּחִלָּה בַּמָּה שֶׁיּוּכַל לְפַרְנְסָהּ, הֲרֵי זֶה חָפְשִׁי מִן הַמִּצְוֹת, כַּמֵּתִים הַנִּקְרָאִים חָפְשִׁים, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פח יד) בַּמֵּתִים חָפְשִׁי. וְלָמָּה נִקְרָא חָפְשִׁי. לְפִי שֶׁהוּא חָפְשִׁי מִן הַמִּצְוֹת, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ, אֶלָּא בַּעֲבוֹדַת אִשְׁתּוֹ.

לשון הקודש

רִבִּי יוֹחָנָן פָּתַח, (משלי כג) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת – שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים צָרִיךְ אָדָם לַעֲשׂוֹת בְּדַרְכֵי הָעוֹלָם, וְאֵלּוּ הֵן: לִבְנוֹת בֵּית מוֹשָׁבוֹ, וְלִיטַּע כֶּרֶם לְהִתְפַּרְנֵס בּוֹ, וְאַחַר כָּךְ לָקַחַת לוֹ אִשָּׁה, וּלְהוֹלִיד בָּנִים, לְפַרְנְסָם בָּהֶם. וְלֹא כְּדֶרֶךְ הַשּׁוֹטִים, הַלּוֹקְחִים אִשָּׁה בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ נוֹטְעִים כֶּרֶם, וְאַחַר כָּךְ בּוֹנִים בַּיִת.

כִּי זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי סִימוֹן, כָּל הַלּוֹקֵחַ לוֹ אִשָּׁה וְאֵין לוֹ בַּתְּחִלָּה בְּמַה שֶׁיּוּכַל לְפַרְנְסָהּ, הֲרֵי זֶה חָפְשִׁי מִן הַמִּצְוֹות, כַּמֵּתִים הַנִּקְרָאִים חָפְשִׁים, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פח) בַּמֵּתִים חָפְשִׁי. וְלָמָּה נִקְרָא חָפְשִׁי? לְפִי שֶׁהוּא חָפְשִׁי מִן הַמִּצְוֹות, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ, אֶלָּא בַּעֲבוֹדַת אִשְׁתּוֹ.

ר' יְהוּדָה אוֹמֵר, כְּאִלּוּ לוֹקֵחַ עֲבוֹדָה זָרָה לְעַצְמוֹ.

דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בַּתְּחִלָּה הָיוּ הַחֲכָמִים וְהַחֲסִידִים לוֹקְחִין אִשָּׁה, וְלֹא הָיָה לָהֶם דֵּי פַּרְנָסָתָם, וּמְמִיתִים עַצְמָם בָּרָעָב וּבַצָּמָא, וּמַנִּיחִים כָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת וּבַעֲבוֹדַת בּוֹרְאָם. אֲבָל בַּזְּמַן הַזֶּה שֶׁהָעוֹלָם טָרוּד אַחַר הַפַּרְנָסָה, צָרִיךְ לְכוֹנֵן בַּיִת בַּתְּחִלָּה, וּלְזַמֵּן מְזוֹנוֹתָיו, וְאַחַר כַּךְ לָקַחַת אִשָּׁה, וְיָכוֹל לַעֲבֹד בּוֹרְאוֹ, וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. כִּי הָא דְּאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה.

וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מֵאַחַר שֶׁהָאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה, אָז נִקְרָא עֶבֶד ה', מִפְּנֵי שֶׁלִּבּוֹ פָּנוּי מִלְּהִסְתַּכֵּל בַּעֲבֵירָה וּבַנָּשִׁים, וּמִלָּתוּר אַחַר לְבָבוֹ וְעֵינָיו, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (במדבר טו לט) **וְלֹא** תָּתוּרוּ אַחֲרֵי

לשון הקודש

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כְּאִלּוּ לוֹקֵחַ עֲבוֹדָה זָרָה לְעַצְמוֹ. שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בַּתְּחִלָּה הָיוּ הַחֲכָמִים וְהַחֲסִידִים לוֹקְחִים אִשָּׁה, וְלֹא הָיָה לָהֶם דֵּי פַּרְנָסָתָם, וּמְמִיתִים עַצְמָם בָּרָעָב וּבַצָּמָא, וּמַנִּיחִים כָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת וּבַעֲבוֹדַת בּוֹרְאָם. אֲבָל בַּזְּמַן הַזֶּה, שֶׁהָעוֹלָם טָרוּד אַחַר הַפַּרְנָסָה, צָרִיךְ לְכוֹנֵן בַּיִת בַּתְּחִלָּה, וּלְזַמֵּן מְזוֹנוֹתָיו, וְאַחַר כַּךְ לָקַחַת אִשָּׁה, וְיָכוֹל לַעֲבֹד בּוֹרְאוֹ, וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. כִּי זֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵאַחַר שֶׁהָאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה, אָז נִקְרָא עֶבֶד ה', מִפְּנֵי שֶׁלִּבּוֹ פָּנוּי מִלְּהִסְתַּכֵּל בַּעֲבֵירָה וּבַנָּשִׁים וּמִלָּתוּר אַחַר לְבָבוֹ וְעֵינָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טו) וְלֹא תָּתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וגו'.

לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וגו'. לְפִיכָךְ צָרִיךְ אָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל לְכוֹנֵן בַּיִת בָּרֹאשׁ, וְלַעֲשׂוֹת יִשּׁוּב בַּבַּיִת.

וּמִמִּי אַתָּה לָמֵד, מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. קֹדֶם בָּנָה בַּיִת וְכוֹנְנוֹ, וְזִימֵּן כָּל הַפַּרְנָסָה וְהַמְּזוֹנוֹת, קֹדֶם שֶׁיָּבֹא אָדָם לָעוֹלָם. וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם בָּרֹאשׁ, שֶׁהוּא הַבַּיִת. וְזִימֵּן כָּל הַפַּרְנָסָה הָאֵיךְ. בָּרָא אֶת הַבְּהֵמוֹת, וְאֶת הַחַיּוֹת, וְאֶת הָעוֹפוֹת וְהַדָּגִים הַצְּמָחִים וְהָאִילָנוֹת, שֶׁהֵם זִימּוּן (דף י ע"ב) כָּל הַפַּרְנָסָה. לְאַחַר שֶׁהֵכִין הַבַּיִת וְהַפַּרְנָסָה, הֵבִיא אֶת הָאָדָם, וּבָרָא אוֹתוֹ וְאֶת אִשְׁתּוֹ וְהוֹלִידוּ בָנִים וְעָשׂוּ יִשּׁוּב בַּבַּיִת. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בְּרֵאשִׁית, בֵּית רֹאשׁ. כַּאֲשֶׁר תָּבִין בָּאוֹתִיּוֹת, תִּמְצָא בי"ת רֹאשׁ. וְכֵן הִתְחִילָה הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית, כְּלוֹמַר בֵּית רֵאשִׁית, וְהַכֹּל עִנְיָן אֶחָד.

לשון הקודש

לְפִיכָךְ צָרִיךְ אָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל לְכוֹנֵן בַּיִת בָּרֹאשׁ, וְלַעֲשׂוֹת יִשּׁוּב בַּבַּיִת.

וּמִמִּי אַתָּה לָמֵד? מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. קֹדֶם בָּנָה בַּיִת וְכוֹנְנוֹ, וְזִימֵּן כָּל הַפַּרְנָסָה וְהַמְּזוֹנוֹת קֹדֶם שֶׁיָּבֹא אָדָם לָעוֹלָם. וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם בָּרֹאשׁ, שֶׁהוּא הַבַּיִת. וְזִימֵּן כָּל הַפַּרְנָסָה הָאֵיךְ? בָּרָא אֶת הַבְּהֵמוֹת, וְאֶת הַחַיּוֹת, וְאֶת הָעוֹפוֹת וְהַדָּגִים הַצְּמָחִים וְהָאִילָנוֹת, שֶׁהֵם זִימּוּן כָּל הַפַּרְנָסָה. לְאַחַר שֶׁהֵכִין הַבַּיִת וְהַפַּרְנָסָה, הֵבִיא אֶת הָאָדָם, וּבָרָא אוֹתוֹ וְאֶת אִשְׁתּוֹ, וְהוֹלִידוּ בָנִים וְעָשׂוּ יִשּׁוּב בַּבַּיִת. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בְּרֵאשִׁית, בֵּית רֹאשׁ. כַּאֲשֶׁר תָּבִין בָּאוֹתִיּוֹת, תִּמְצָא בֵּי"ת רֹאשׁ. וְכֵן הִתְחִילָה הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית, כְּלוֹמַר בֵּית רֵאשִׁית, וְהַכֹּל עִנְיָן אֶחָד.

וְעַם כָּל זֶה צָרִיךְ הָאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ, וְלַעֲשׂוֹת עִתִּים לַתּוֹרָה, וְלִהְיוֹת עֲמָלוֹ בִּשְׁתֵּי הַדְּרָכִים הָאֵלּוּ, מִפְּנֵי שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מַשְׁכַּחַת עָוֹן. וְשֶׁמָּא יֹאמַר אָדָם הֲרֵינִי בֶּן אֲבוֹת הָעוֹלָם, מִמִּשְׁפָּחָה גְּדוֹלָה, אֵינִי רָאוּי לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה וְלֹא לְהִתְבַּזּוֹת. אֱמֹר לוֹ, שׁוֹטֶה, כְּבָר קִדְּמָךְ יוֹצְרָךְ, שֶׁנֶּאֱמַר בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְהוּא עָשָׂה מְלָאכָה קוֹדֶם שֶׁבָּאתָ לָעוֹלָם. וּמִנָּא לָן. שֶׁנֶּאֱמַר מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת. קָרָא אוֹתָהּ מְלָאכָה. וְכֵן וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה.

כְּהָא דְּאָמַר ר' יוֹחָנָן, בֹּא וּרְאֵה, לָמָּה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם אַחֲרוֹן לְכָל הַנִּבְרָאִים. אֶלָּא לְלַמֶּדְךָ, שֶׁעָשָׂה בְּכָל יוֹם וָיוֹם

לשון הקודש

וְעַם כָּל זֶה צָרִיךְ הָאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ, וְלַעֲשׂוֹת עִתִּים לַתּוֹרָה, וְלִהְיוֹת עֲמָלוֹ בִּשְׁתֵּי הַדְּרָכִים הָאֵלּוּ, מִפְּנֵי שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מַשְׁכַּחַת עָוֹן. וְשֶׁמָּא יֹאמַר אָדָם: הֲרֵינִי בֶּן אֲבוֹת הָעוֹלָם, מִמִּשְׁפָּחָה גְּדוֹלָה, אֵינִי רָאוּי לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה וְלֹא לְהִתְבַּזּוֹת. אֱמֹר לוֹ: שׁוֹטֶה, כְּבָר קִדְּמָךְ יוֹצְרָךְ, שֶׁנֶּאֱמַר בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וְהוּא עָשָׂה מְלָאכָה קֹדֶם שֶׁבָּאתָ לָעוֹלָם. וּמִנַּיִן לָנוּ? שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת. קָרָא אוֹתָהּ מְלָאכָה. וְכֵן (שם) וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה.

כְּמוֹ זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בֹּא וּרְאֵה, לָמָּה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם אַחֲרוֹן לְכָל הַנִּבְרָאִים. אֶלָּא לְלַמֶּדְךָ, שֶׁעָשָׂה בְּכָל יוֹם וָיוֹם מְלַאכְתּוֹ, וּבָרָא

מְלַאכְתּוֹ, וּבָרָא הָעוֹלָם וְכָל צְבָאָם, וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי שֶׁהוּא אַחֲרוֹן לִמְלַאכְתּוֹ, בָּרָא בּוֹ אֶת הָאָדָם. אָמַר לוֹ לָאָדָם, עַד כָּאן הָיִיתִי אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל בַּמְּלָאכָה, מִכָּאן וָאֵילָךְ אַתָּה תִּשְׁתַּדֵּל בָּהּ, וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, קוֹדֶם שֶׁיָּבֹא אָדָם לָעוֹלָם.

וְאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, לָמָּה נִבְרָא אָדָם בְּצֶלֶם אֱלֹהִים. שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה מוֹשֵׁל עַל הַמְּדִינָה, וְהָיָה בּוֹנֶה בִּירָנִיּוֹת וְתִיקוּנִין לָעִיר, וְכָל בְּנֵי הָעִיר מִשְׁתַּעְבְּדִין תַּחְתָּיו. יוֹם אֶחָד קָרָא לְכָל בְּנֵי הָעִיר, וּמִינָּה עֲלֵיהֶם שַׂר אֶחָד שֶׁלּוֹ, אָמַר, עַד כָּאן הָיִיתִי טוֹרֵחַ בְּכָל צָרְכֵי הָעִיר, וְלַעֲשׂוֹת מִגְדָּלִים וּבִירָנִיּוֹת, מִכָּאן וָאֵילָךְ חֲרֵי זֶה כָּמוֹנִי.

לשון הקודש

הָעוֹלָם וְכָל צְבָאָם, וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי, שֶׁהוּא אַחֲרוֹן לִמְלַאכְתּוֹ, בָּרָא בּוֹ אֶת הָאָדָם. אָמַר לוֹ לָאָדָם: עַד כָּאן הָיִיתִי אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל בַּמְּלָאכָה, מִכָּאן וְאֵילָךְ אַתָּה תִּשְׁתַּדֵּל בָּהּ. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, קֹדֶם שֶׁיָּבֹא אָדָם לָעוֹלָם.

וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לָמָּה נִבְרָא אָדָם בְּצֶלֶם אֱלֹהִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שם א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ? מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה מוֹשֵׁל עַל הַמְּדִינָה, וְהָיָה בּוֹנֶה בִּירָנִיּוֹת וְתִקּוּנִים לָעִיר, וְכָל בְּנֵי הָעִיר מִשְׁתַּעְבְּדִים תַּחְתָּיו. יוֹם אֶחָד קָרָא לְכָל בְּנֵי הָעִיר, וּמִנָּה עֲלֵיהֶם שַׂר אֶחָד שֶׁלּוֹ. אָמַר: עַד כָּאן הָיִיתִי טוֹרֵחַ בְּכָל צָרְכֵי הָעִיר, וְלַעֲשׂוֹת מִגְדָּלִים וּבִירָנִיּוֹת, מִכָּאן וְאֵילָךְ חֲרֵי זֶה כָּמוֹנִי.

כְּעִנְיַן זֶה נֶאֱמַר בָּאָדָם, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְאָמַר לֵיהּ רְאֵה בָּנִיתִי כָּל הָעִיר וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ, וְכַאֲשֶׁר הָיִיתִי מוֹשֵׁל עָלֶיהָ וּבוֹנֶה אוֹתָהּ כְּכָל חֶפְצִי, כָּךְ אַתָּה תִּבְנֶה וְתַעֲשֶׂה מְלֶאכֶת הָעוֹלָם. מִכָּאן וָאֵילָךְ יִהְיֶה הַכֹּל מָסוּר בְּיָדְךָ, וְכוּלָּם יִהְיוּ מְשׁוּעְבָּדִים תַּחְתֶּיךָ, וְיִרְאִים מִמְּךָ, כַּאֲשֶׁר הָיוּ יְרֵאִים מִמֶּנִּי, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ט ב) וּמוֹרָאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ. וְעַל כֵּן בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אוֹתוֹ. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, לַעֲשׂוֹת כָּל צָרְכֵּי הָעוֹלָם וְתִיקוּנָיו, כַּאֲשֶׁר הוּא עָשָׂה בַּתְּחִלָּה.

בְּרֵאשִׁית, כְּתִיב (משלי ח כב) ה' קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז, הַפָּסוּק הַזֶּה חוֹזֵר עַל כָּל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הָיְתָה רֵאשִׁית

לשון הקודש

כְּעִנְיַן זֶה נֶאֱמַר בָּאָדָם, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְאָמַר לוֹ: רְאֵה בָּנִיתִי כָּל הָעִיר וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ. וְכַאֲשֶׁר הָיִיתִי מוֹשֵׁל עָלֶיהָ וּבוֹנֶה אוֹתָהּ כְּכָל חֶפְצִי – כָּךְ אַתָּה תִּבְנֶה וְתַעֲשֶׂה מְלֶאכֶת הָעוֹלָם. מִכָּאן וְאֵילָךְ יִהְיֶה הַכֹּל מָסוּר בְּיָדְךָ, וְכֻלָּם יִהְיוּ מְשֻׁעְבָּדִים תַּחְתֶּיךָ וְיִרְאִים מִמְּךָ כַּאֲשֶׁר הָיוּ יְרֵאִים מִמֶּנִּי, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט, ב) וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ. וְעַל כֵּן בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אוֹתוֹ. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, לַעֲשׂוֹת כָּל צָרְכֵי הָעוֹלָם וְתִקוּנָיו כַּאֲשֶׁר הוּא עָשָׂה בַּתְּחִלָּה.

בְּרֵאשִׁית, כָּתוּב (משלי ח) ה' קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז. הַפָּסוּק הַזֶּה חוֹזֵר עַל כָּל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הָיְתָה רֵאשִׁית

דַּרְכֵי אֵל, שֶׁהַתּוֹרָה נִבְרֵאת אַלְפַּיִם שָׁנָה קוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, שִׁבְעָה דְּבָרִים נִבְרְאוּ עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם. וְאֵלּוּ הֵם: הַתּוֹרָה. וְגַן עֵדֶן. וְגֵיהִנֹּם. וְכִסֵּא הַכָּבוֹד. וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וּשְׁמוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ. וְהַתְּשׁוּבָה. וּבַתּוֹרָה בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר ה' קָנָנִי וגו'. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, רְצוֹנוֹ לוֹמַר עִם רֵאשִׁית, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה הֶפְרֵשׁ יֵשׁ בֵּין הַתּוֹרָה וְהָעוֹלָם, שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בְּשִׁשֶּׁת יָמִים, וְהַתּוֹרָה בְּאַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה.

רַבִּי יוֹחָנָן הֲוֵי אָזִיל מִקֵּסָרִי לְלוּד, וְהָיָה מְטַיֵּיל עִמֵּיהּ ר' חִיָּיא בַּר אַבָּא, כַּד מָטוֹ חַד בֵּי חֲקַל, אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, הַאי הֲוֵי דִּידִי, וְזַבִּינְתֵּיהּ,

לשון הקודש

דַּרְכֵי הָאֵל, שֶׁהַתּוֹרָה נִבְרֵאת אַלְפַּיִם שָׁנָה קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שִׁבְעָה דְּבָרִים נִבְרְאוּ עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, וְאֵלּוּ הֵם: הַתּוֹרָה, וְגַן עֵדֶן, וְגֵיהִנֹּם, וְכִסֵּא הַכָּבוֹד, וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וּשְׁמוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, וְהַתְּשׁוּבָה. וּבַתּוֹרָה בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) ה' קָנָנִי וְגוֹ'. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. רוֹצֶה לוֹמַר עִם רֵאשִׁית, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה הֶפְרֵשׁ יֵשׁ בֵּין הַתּוֹרָה וְהָעוֹלָם, שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בְּשִׁשֶּׁת יָמִים, וְהַתּוֹרָה בְּאַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה.

רַבִּי יוֹחָנָן הָיָה הוֹלֵךְ מִקֵּיסָרִי לְלוּד, וְהָיָה מְטַיֵּיל עִמּוֹ רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא. כְּשֶׁהִגִּיעוּ

כְּדֵי לְמִזְכֵּי בְּאוֹרַיְיתָא. בָּכָה ר' חִיָּיא בַּר אַבָּא, אָמַר לֵיהּ וְלָמָּה אַתְּ בָּכֵי. אָמַר לֵיהּ, דְּלָא שַׁבְקַת לְסִיבוּתִיךְ כְּלוּם.

אָמַר לֵיהּ, חִיָּיא בְּנִי, קַלָּה הוּא בְּעֵינֶיךָ מַה דַּעֲבָדִית, דְּשַׁבְקִית דָּבָר שֶׁנִּבְרָא בְּשִׁשָּׁה יָמִים, בַּעֲבוּר דָּבָר שֶׁנִּבְרָא בְּאַרְבָּעִים יוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לד כה) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה וְקָנִיתִי דְּבָרִים גְּדוֹלִים וְטוֹבִים שֶׁאֵינָם בָּעוֹלָם, וְהֵם עֵצָה וְתוּשִׁיָּה וְחָכְמָה וּגְבוּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ח יד) לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה.

ר' יוֹחָנָן כַּד הֲוָה לָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, הֲווֹ אַנְפּוֹי זְהִירִין כְּזוֹהֲרָא דְּשִׁמְשָׁא, יוֹמָא חַד פָּגַע בֵּיהּ ר' יוֹסִי, אֲמַר לֵיהּ חָמָא אַנְפָּךְ זְהִירִין כְּזוֹהֲרָא דְּשִׁמְשָׁא, אָמַר

לשון הקודש

לְשָׁדֶה אַחֵת, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: זֶה הָיָה שֶׁלִּי וּמָכַרְתִּי אוֹתוֹ כְּדֵי לִזְכּוֹת בַּתּוֹרָה. בָּכָה רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא. אָמַר לוֹ: וְלָמָּה אַתָּה בּוֹכֶה? אָמַר לוֹ: שֶׁלֹּא הִשְׁאַרְתָּ לְזִקְנָתְךָ כְּלוּם.

אָמַר לוֹ: חִיָּיא בְּנִי, קַלָּה הוּא בְּעֵינֶיךָ מַה שֶׁעָשִׂיתִי, שֶׁהִשְׁאַרְתִּי דָּבָר שֶׁנִּבְרָא בְּשִׁשָּׁה יָמִים בַּעֲבוּר דָּבָר שֶׁנִּבְרָא בְּאַרְבָּעִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לד) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה, וְקָנִיתִי דְּבָרִים גְּדוֹלִים וְטוֹבִים שֶׁאֵינָם בָּעוֹלָם, וְהֵם עֵצָה וְתוּשִׁיָּה וְחָכְמָה וּגְבוּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ח, יד) לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה.

כְּשֶׁהָיָה רַבִּי יוֹחָנָן עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הָיוּ פָּנָיו מְאִירִים כְּזֹהַר הַשֶּׁמֶשׁ. יוֹם אֶחָד פָּגַשׁ בּוֹ רַבִּי יוֹסִי. אָמַר לוֹ: רְאֵה פָּנֶיךָ זוֹהֲרִים כְּזֹהַר הַשֶּׁמֶשׁ. אָמַר לוֹ: אֵינוֹ אֶלָּא

לֵיהּ לָאו הוּא אֶלָּא שְׁמַעְתָּא דְּנַהֲרָא לִי. קָרָא עֲלֵיהּ (שופטים ה לא) **וְאוֹהֲבָיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ.**

ר' יִצְחָק אָמַר, הַתּוֹרָה נִקְרֵאת תּוּשִׁיָּה בַּתְּחִלָּה. וְאַחַר כַּךְ גְּבוּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ח יד) **לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה וגו', תֵּדַע לָךְ כִּי בַּתְּחִלָּה נִקְרֵאת תּוּשִׁיָּה, שֶׁמַּתֶּשֶׁת כֹּחוֹ שֶׁל אָדָם, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְהִלָּחֵם עִם יֵצֶר הָרָע, וּלְכַתֵּת כָּל גּוּפוֹ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, עַד שֶׁיַּרְגִּיל אוֹתוֹ בַּתּוֹרָה. כֵּיוָן שֶׁהוּא רָגִיל לַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה, אָז יֵשׁ לוֹ שִׂמְחָה וּגְבוּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה, רְצוֹנוֹ לוֹמַר כְּשֶׁאָדָם רָגִיל בַּתּוֹרָה וּבַחָכְמָה, אָז יֵשׁ לוֹ תִּפְאֶרֶת, וְאֵיזוֹ הִיא גְּבוּרָה, לְהִלָּחֵם מִלְחָמוֹת ה', שֶׁנֶּאֱמַר** (במדבר כא יד) **עַל כֵּן יֵאָמַר בְּסֵפֶר מִלְחֲמֹת ה', שָׁם תְּהֵא הַמִּלְחָמָה וְהַגְּבוּרָה.**

לשון הקודש

שֶׁהַשִּׁעוּר מֵאִיר לִי. קָרָא עָלָיו (שופטים ה, לא) וְאֹהֲבָיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הַתּוֹרָה נִקְרֵאת תּוּשִׁיָּה בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ גְּבוּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה וְגוֹ'. תֵּדַע לְךָ, כִּי בַּתְּחִלָּה נִקְרֵאת תּוּשִׁיָּה, שֶׁמַּתֶּשֶׁת כֹּחוֹ שֶׁל אָדָם, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְהִלָּחֵם עִם יֵצֶר הָרָע, וּלְכַתֵּת כָּל גּוּפוֹ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, עַד שֶׁיַּרְגִּיל אוֹתוֹ בַּתּוֹרָה. כֵּיוָן שֶׁהוּא רָגִיל לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, אָז יֵשׁ לוֹ שִׂמְחָה וּגְבוּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה. רוֹצֶה לוֹמַר, כְּשֶׁאָדָם רָגִיל בַּתּוֹרָה וּבַחָכְמָה, אָז יֵשׁ לוֹ תִּפְאֶרֶת. וְאֵיזוֹ הִיא גְּבוּרָה? לְהִלָּחֵם מִלְחֲמוֹת ה', שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כא, יד) עַל כֵּן יֵאָמַר בְּסֵפֶר מִלְחֲמֹת ה', שָׁם תְּהֵא הַמִּלְחָמָה וְהַגְּבוּרָה.

וּבַתּוֹרָה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ח ל) **וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן, אַל תִּקְרֵי אָמוֹן, אֶלָּא אוּמָּן. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, עִם רֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְזוֹ הִיא הַתּוֹרָה.**

ר' יְהוּדָה אוֹמֵר, לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַיִּרְאָה, שֶׁנִּקְרֵאת רֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר (שם א י) **יִרְאַת ה' רֵאשִׁית דָּעַת. וּמְנָא לָן שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא עַל פִּי הַיִּרְאָה, שֶׁנֶּאֱמַר** (קהלת ג יד) **וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו. עָשָׂה אֶת הָעוֹלָם, כְּדֵי שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו, וְעַל פִּי הַיִּרְאָה שֶׁהִיא רֵאשִׁית, בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ.**

בְּרֵאשִׁית, רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (תהלים קכ א) **שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל ה' בַּצָּרָתָה לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי. שִׁירִים תְּאֵבִים בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא**

לשון הקודש

וּבַתּוֹרָה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ח, ל) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן, אַל תִּקְרֵי אָמוֹן, אֶלָּא אָמָּן. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, עִם רֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וְזוֹ הִיא הַתּוֹרָה.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַיִּרְאָה, שֶׁנִּקְרֵאת רֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי א) יִרְאַת ה' רֵאשִׁית דָּעַת. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא עַל פִּי הַיִּרְאָה? שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ג, יד) וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו. עָשָׂה אֶת הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו, וְעַל פִּי הַיִּרְאָה, שֶׁהִיא רֵאשִׁית, בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ.

בְּרֵאשִׁית, רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח (תהלים קכ) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל ה' בַּצָּרָתָה לִי קָרָאתִי

בִּבְרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּדֵי לְהַלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, שֶׁהוּא יוֹצֵר הַכֹּל. הַשָּׁמַיִם אוֹמְרִים שִׁירָה לְפָנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט ב) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל, וְהָאָרֶץ אוֹמֶרֶת שִׁירָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם צו ב) שִׁירוּ לַה' כָּל הָאָרֶץ.

וְעוֹד, שֶׁכָּל הָעוֹלָם תְּאֵבִים וּשְׂמֵחִים לְפָאֵר לְיוֹצְרָם, בַּחֲזוֹתָם נִפְלְאוֹתָיו בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית. עַיֵּן בָּאוֹתִיּוֹת וְתִרְאֶה, שי"ר תָּאֵ"ב. כְּלוֹמַר, תָּאֵ"ב לֵאמֹר שי"ר, עַל נִפְלְאוֹתָיו בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, אֵיזֶה הוּא אוֹתָם הַמַּעֲלוֹת שֶׁהָיָה דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם אוֹמֵר. אֵלּוּ הֵם אוֹתָם הַשִּׁירִים שֶׁל אוֹתָן הַמַּעֲלוֹת, שֶׁהֵם הַשָּׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (עמוס ט ו) הַבּוֹנֶה בַשָּׁמַיִם מַעֲלוֹתָיו. וְדָוִד תָּאַב לָהֶם, וְהָיָה אוֹמְרָם, וְזֶהוּ (דף יא ע"א) שִׁיר תָּאֵב.

לשון הקודש

וַיַּעֲנֵנִי. שִׁירִים תְּאֵבִים בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּבְרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּדֵי לְהַלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, שֶׁהוּא יוֹצֵר הַכֹּל. הַשָּׁמַיִם אוֹמְרִים שִׁירָה לְפָנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יט) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל, וְהָאָרֶץ אוֹמֶרֶת שִׁירָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם צו) שִׁירוּ לַה' כָּל הָאָרֶץ.

וְעוֹד, שֶׁכָּל הָעוֹלָם תְּאֵבִים וּשְׂמֵחִים לְפָאֵר לְיוֹצְרָם בַּחֲזוֹתָם נִפְלְאוֹתָיו בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית. עַיֵּן בָּאוֹתִיּוֹת וְתִרְאֶה, שי"ר תָּאֵ"ב. כְּלוֹמַר, תָּאֵ"ב לֵאמֹר שי"ר עַל נִפְלְאוֹתָיו בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, אֵיזֶה הוּא אוֹתָם הַמַּעֲלוֹת שֶׁהָיָה דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם אוֹמֵר. אֵלּוּ הֵם אוֹתָם הַשִּׁירִים שֶׁל אוֹתָן הַמַּעֲלוֹת, שֶׁהֵם הַשָּׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (עמוס ט) הַבּוֹנֶה בַשָּׁמַיִם מַעֲלוֹתָו. וְדָוִד תָּאַב לָהֶם וְהָיָה אוֹמְרָם, וְזֶהוּ שִׁיר תָּאֵב.

וְאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב (איוב לח ז) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מָאן אִינוּן בְּנֵי הָאֱלֹהִים. אֵלּוּ הֵם הַמַּלְאָכִים, שֶׁהֵם אוֹמְרִים שִׁירָה לִפְנֵי יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּכָל לַיְלָה, כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת דַּהֲוֵי הַלַּיְלָה. וּבְכָל מִשְׁמָרָה וּמִשְׁמָרָה, כָּל כַּתְּ וְכַתְּ אוֹמֶרֶת שִׁירָה. וּבַמִּשְׁמָרָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁהִיא בְּסוֹפָהּ, וְהִיא לְעֵת הַבֹּקֶר, כָּל הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת, וְהַמַּלְאָכִים הַנִּקְרָאִים בְּנֵי הָאֱלֹהִים, הֵם אוֹמְרִים שִׁירָה, שֶׁנֶּאֱמַר, בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וגו'.

וְכָל אֶחָד כְּפִי מַעֲלָתוֹ. לְהוֹרוֹת כִּי גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר, כִּי מַעֲלוֹת יֵשׁ לָהֶם אֵלֶּה לְמַעְלָה מֵאֵלֶּה, עַל כֵּן נֶאֱמַר שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, מִמַּעֲלוֹת הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם אוֹמְרִים שִׁירָה, וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית, שִׁי"ר תָּאֵ"ב, בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ.

לשון הקודש

וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מִי הֵם בְּנֵי הָאֱלֹהִים? אֵלּוּ הֵם הַמַּלְאָכִים, שֶׁהֵם אוֹמְרִים שִׁירָה לִפְנֵי יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּכָל לַיְלָה, כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת שֶׁהָיָה הַלַּיְלָה, וּבְכָל מִשְׁמָרָה וּמִשְׁמָרָה כָּל כַּת וְכַת אוֹמֶרֶת שִׁירָה. וּבַמִּשְׁמָרָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁהִיא בְּסוֹפָהּ, וְהִיא לְעֵת הַבֹּקֶר, כָּל הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת, וְהַמַּלְאָכִים הַנִּקְרָאִים בְּנֵי הָאֱלֹהִים, הֵם אוֹמְרִים שִׁירָה, שֶׁנֶּאֱמַר בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וְגו'.

וְכָל אֶחָד כְּפִי מַעֲלָתוֹ, לְהוֹרוֹת (קהלת ה) כִּי גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר, כִּי מַעֲלוֹת יֵשׁ לָהֶם אֵלֶּה לְמַעְלָה מֵאֵלֶּה, עַל כֵּן נֶאֱמַר שִׁיר לַמַּעֲלוֹת, מִמַּעֲלוֹת הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם אוֹמְרִים שִׁירָה, וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית, שִׁי"ר

רַבִּי חִזְקִיָּה הֲוָה אָזִיל בְּאוֹרְחָא, וַהֲוָה עִמֵּיהּ ר' יוֹסִי בַּר חֲלַפְתָּא, קָמוּ לְמֵיזַל. בָּתַר פַּלְגוּת לֵילְיָא, עַד דְּהַוּוּ אָזְלֵי, אָמַר רִבִּי יוֹסִי לְרַבִּי חִזְקִיָּה, מַאי עָבִידְנָא, דְּהָא תְּנֵינָן לְעוֹלָם יֵצֵא אָדָם בְּכִי טוֹב.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי חִזְקִיָּה, בָּרְיָיתָא הִיא, תָּא שְׁמַע סֵדֶר נְעִימוּת קָל גַּלְגַּלֵּי חַיּוּתָא, דְּאִינּוּן מְשַׁבְּחָן שִׁירָתָא קָדָם אֱלָהָנָא. עַד דְּאַרְכִּין אוּדְנֵיהּ, שְׁמַע קָל תּוּשְׁבְּחָתָא נְעִימוּתָא, שְׁמַע דְּהַוּוּ אָמְרֵי (תהלים ט ח) וַה' לְעוֹלָם יֵשֵׁב וגו'.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי חִזְקִיָּה, בְּרִי, שָׁמַעְתָּ כְּלוּם. אֲמַר לֵיהּ, קָל נְעִימוּתָא. וּמִן נְעִימוּתָא וְתוּשְׁבַּחְתָּא מֵהַאי פְּסוּקָא דִּשְׁמָעִית, כְּעָן יְדַעְנָא פֵּירוּשׁוֹ, דִּכְתִיב וַה' לְעוֹלָם יֵשֵׁב כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט

לשון הקודש

תָּאֵ"ב, בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ.

רַבִּי חִזְקִיָּה הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲלַפְתָּא. קָמוּ לָלֶכֶת אַחַר חֲצוֹת הַלַּיְלָה. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי חִזְקִיָּה, מָה עָשִׂינוּ? שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, לְעוֹלָם יֵצֵא אָדָם בְּכִי טוֹב.

אָמַר לוֹ רַבִּי חִזְקִיָּה: בָּרַיְתָא הִיא, בֹּא וּשְׁמַע סֵדֶר נְעִימוּת קוֹל גַּלְגַּלֵּי הַחַיּוֹת שֶׁהֵם מְשַׁבְּחִים שִׁירָה לִפְנֵי אֱלֹהֵינוּ. עַד שֶׁהִטָּה אָזְנוֹ, שָׁמַע קוֹל תִּשְׁבַּחַת נְעִימוּת, שָׁמַע שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים (תהלים ט) וַה' לְעוֹלָם יֵשֵׁב וְגוֹ'.

אָמַר לוֹ רַבִּי חִזְקִיָּה: בְּנִי, שָׁמַעְתָּ כְּלוּם? אָמַר לוֹ: קוֹל נְעִימוּת. וּמֵהַנְּעִימוּת וְהַתִּשְׁבַּחַת מֵהַפָּסוּק הַזֶּה שֶׁשָּׁמַעְתִּי, כָּעֵת

כִּסְאוֹ. דִּבְכָל שַׁעֲתָא וְשַׁעֲתָא דְּדַיָּנֵי דַיְינֵי דִינָא שְׁכִינְתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהוּא כּוּרְסָא יְקָרֵיהּ מִתְתַּקֵּן תַּמָּן, מַשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ.

אָמַר לֵיהּ יָדַעְתָּ אֵיזוֹ הִיא מִשְׁמָרָה מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אָמְרֵי דָא. אָמַר לֵיהּ לָאו. אָמַר לֵיהּ, מִשְׁמֶרֶת אוֹתָם הַמַּלְאָכִים, הַנִּקְרָאִים אֱלֹהִים הִיא. דְּתַנְיָא, עֲשָׂרָה מִשְׁמָרוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אִיכָּא בִּרְקִיעָא, וְאִינּוּן מִתְחַלְּקִין בִּשְׁלֹשָׁה מִשְׁמָרוֹת דַּהֲוֵי הַלַּיְלָה.

וְתֵדַע לָךְ הָאֵיךְ, כַּד יִשְׂרָאֵל מְסַיְּימִים צְלוֹתְהוֹן בְּלֵילְיָא, נָסְבִין שִׁירָתָא בַּתְרֵיהוֹן, אִינּוּן דְּנִקְרָאִים אִישִׁים, וְאָמְרֵי שִׁירָתָא. וּמַאי שִׁירָתָא אָמְרִין. (שם ח ו) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וגו' וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תַּעֲטְרֵהוּ וגו' ה' אֲדוֹנֵינוּ

לשון הקודש

יָדַעְתִּי פֵּרוּשׁוֹ, שֶׁכָּתוּב וַה' לְעוֹלָם יֵשֵׁב כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ, שֶׁבְּכָל שָׁעָה וְשָׁעָה שֶׁדָּנִים דִּין, שְׁכִינַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהִיא כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ, מִתֶּקֶנֶת שָׁם, מִמַּשְׁמָע שֶׁנֶּאֱמַר כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ.

אָמַר לוֹ: יָדַעְתָּ אֵיזוֹ הִיא מִשְׁמָרָה מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת שֶׁאוֹמְרִים אֶת זֶה? אָמַר לוֹ: לֹא. אָמַר לוֹ: מִשְׁמֶרֶת אוֹתָם הַמַּלְאָכִים הַנִּקְרָאִים אֱלֹהִים הִיא, שֶׁלָּמַדְנוּ, עֲשָׂרָה מִשְׁמָרוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת יֵשׁ בָּרָקִיעַ, וְהֵם מִתְחַלְּקִים לְשָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת שֶׁהוּא הַלַּיְלָה.

וְתֵדַע לְךָ אֵיךְ, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל מְסַיְּמִים תְּפִלָּתָם בַּלַּיְלָה, נוֹשְׂאִים שִׁירָה אַחֲרֵיהֶם אוֹתָם שֶׁנִּקְרָאִים אִישִׁים, וְאוֹמְרִים שִׁירָה. וּמָה הַשִּׁירָה שֶׁאוֹמְרִים? (שם ח) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְגוֹ' וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ וְגוֹ' ה' אֲדֹנֵינוּ מָה

מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. בְּמִשְׁמָרָה שְׁנִיָּה נָסְבִין שִׁירָתָא, אִינּוּן דְּנִקְרָאִים מַלְאָכִים וְחַשְׁמַלִּים וְאֶרְאֶלִים. וּמַאי אָמְרֵי, (שם כט א) הָבוּ לַה' בְּנֵי אֵלִים.

בְּפַלְגוּת לֵילְיָא מַמָּשׁ, עַד דְּסַיֵּים מִשְׁמָרָה שְׁנִיָּה, דְּהַהִיא שַׁעֲתָא הִיא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִסְתַּכֵּל בְּעֵדֶן מַמָּשׁ, דְּגָנִיז לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא. פָּתְחֵי חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וּבַתְּרֵיהוֹן שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וּכְרוּבִים, וְאָמְרֵי (שם לא כט) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ (שם סח ה) סוֹלוּ לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ.

בִּתְחִלַּת מִשְׁמָרָה תְּלִיתָאָה, נָסְבִין שִׁירָתָא אִינּוּן דְּנִקְרָאִים אֱלֹהִים, וְאָמְרֵי (שם ט ח) וַה' לָעוֹלָם יֵשֵׁב וגו'. כַּד אָתֵי צַפְרָא, פָּתְחֵי שְׁמַיָּא וְאָמְרֵי, (שם יט ב) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וגו'. כּוֹכְבֵי בֹקֶר אָמְרֵי, (שם קמז ד) מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים

לשון הקודש

אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. בַּמִּשְׁמָרָה הַשְּׁנִיָּה נוֹשְׂאִים שִׁירָה אוֹתָם שֶׁנִּקְרָאִים מַלְאָכִים וְחַשְׁמַלִּים וְאֶרְאֶלִים, וּמָה אוֹמְרִים? (שם כט) הָבוּ לַה' בְּנֵי אֵלִים.

בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה מַמָּשׁ, עַד שֶׁמִּסְתַּיֶּמֶת מִשְׁמָרָה שְׁנִיָּה, שֶׁאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִסְתַּכֵּל בְּעֵדֶן מַמָּשׁ, שֶׁגָּנַז לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, פּוֹתְחִים חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְאַחֲרֵיהֶם שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וּכְרוּבִים, וְאוֹמְרִים (שם לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ, (שם סח ה) סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ.

בִּתְחִילַת הַמִּשְׁמֶרֶת הַשְּׁלִישִׁית נוֹשְׂאִים שִׁירָה אוֹתָם שֶׁנִּקְרָאִים אֱלֹהִים, וְאוֹמְרִים (תהלים ט) וַה' לְעוֹלָם יֵשֵׁב וְגוֹ'. כְּשֶׁבָּא הַבֹּקֶר, פּוֹתְחִים הַשָּׁמַיִם וְאוֹמְרִים (שם יט) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וְגוֹ'. כּוֹכְבֵי בֹקֶר אוֹמְרִים (שם קמז) מוֹנֶה מִסְפָּר

וגו', גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ. אוֹתָם הַמַּלְאָכִים הַנִּקְרָאִים בְּנֵי אֱלֹהִים פָּתְחֵי וְאָמְרֵי, (שם כט א) הָבוּ לַה' בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַה' כָּבוֹד וָעֹז.

עַד דְּהֲווּ אָזְלֵי, חָמוּ דְּקָדְרָא שַׁחְרָא, וְהָדַר נְהוֹרָא. אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה לְרַבִּי יוֹסִי, תָּא וְאַחֲזֵי לָךְ דְּכָךְ הִיא גְּאוּלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. בְּעִידְנָא דְּיִנְהַר לְהוֹן שִׁמְשָׁא דִּגְאוּלָּתָא, יֵתֵי לְהוֹן עָקָא בָּתַר עָקָא, וְקַדְרוּתָא בָּתַר קַדְרוּתָא, עַד דְּאִינּוּן בָּהּ, יִנְהַר עֲלֵיהוֹן נְהוֹרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ו ג) כְּשַׁחַר נָכוֹן מוֹצָאוֹ. וּכְתִיב (מלאכי ג כ) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ.

וּבְזִמְנָא הַהוּא מִלְּחָמוֹת יִתְעוֹרְרוּ בָּעוֹלָם, גּוֹי בְּגוֹי, וְעִיר בְּעִיר, וְצָרוֹת רַבּוֹת יִתְחַדְּשׁוּ עַל שׂוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. עַד שֶׁיִּקְדְּרוּ פְּנֵיהֶם

לשון הקודש

לַכּוֹכָבִים וְגוֹ', גָּדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב כֹּחַ. אוֹתָם הַמַּלְאָכִים הַנִּקְרָאִים בְּנֵי אֱלֹהִים, פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים (שם כט) הָבוּ לַה' בְּנֵי אֵלִים, הָבוּ לַה' כָּבוֹד וָעֹז.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ שֶׁהַקְּדִיר הַשַּׁחַר וְחָזַר הָאוֹר. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה לְרַבִּי יוֹסֵי: בֹּא וְאַרְאֶה לְךָ שֶׁכָּךְ הִיא גְּאֻלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. בִּזְמַן שֶׁתָּאִיר לָהֶם הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁל הַגְּאֻלָּה, תָּבֹא לָהֶם צָרָה אַחַר צָרָה, וְקַדְרוּת אַחַר קַדְרוּת. עַד שֶׁהֵם בָּהּ יָאִיר עֲלֵיהֶם אוֹרוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ו) כְּשַׁחַר נָכוֹן מוֹצָאוֹ, וְכָתוּב (מלאכי ג) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ.

וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן מִלְּחָמוֹת יִתְעוֹרְרוּ בָּעוֹלָם, גּוֹי בְּגוֹי וְעִיר בְּעִיר, וְצָרוֹת רַבּוֹת

כְּשׁוּלֵי קְדֵרָה, וְאַחַר כַּךְ יִתְגַּלֶּה עֲלֵיהֶן גְּאוּלָּתָן מִתּוֹךְ שַׁאֲנַת לַחֲצָם וְדָחְקָם.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, (תהלים כב א) לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר. אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, אַיֶּלֶת הַבּוֹקֶר הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר. אֶלָּא עַל אַיֶּלֶת וְחוֹזֶק דְּשַׁחֲרוּתָא דְּיִשְׂרָאֵל. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם פח ה) כְּגֶבֶר אֵין אֱיָל. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא יִזְעֲקוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְיֵמְרוּן (שם כב ב) אֵלִי אֵלִי לָמָה עֲזַבְתָּנִי, מִגּוֹ עָקַתְהוֹן, לְבָתַר מַה כְּתִיב, (שם ל יב) פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה.

רַבִּי אוֹמֵר, הַשִּׁיתִין מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית נִבְרְאוּ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא שִׁית. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית, כְּלוֹמַר, בָּרָא שִׁית. אֵילוּ שֶׁל יִצְחָק, קוּשְׁטָא הוּא דְּנִבְרָא מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא שִׁי"ת, תַּי"ש בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת.

לשון הקודש

יִתְחַדְּשׁוּ עַל שׂוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁיִּקְדְּרוּ פְּנֵיהֶם כְּשׁוּלֵי קְדֵרָה, וְאַחַר כָּךְ יִתְגַּלֶּה עֲלֵיהֶם גְּאֻלָּתָן מִתּוֹךְ שַׁאֲנַת לַחֲצָם וְדָחְקָם.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם (תהלים כב) לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר. אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר? אַיֶּלֶת הַבֹּקֶר הָיָה לוֹ לוֹמַר! אֶלָּא עַל אַיֶּלֶת וְחוֹזֶק הַשַּׁחֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם פח) כְּגֶבֶר אֵין אֱיָל. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יִזְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְיֹאמְרוּ אֵלִי אֵלִי לָמָה עֲזַבְתָּנִי, מִתּוֹךְ צָרָתָם, וְאַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב? (תהלים ל) פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה.

רַבִּי אוֹמֵר: הַשִּׁיתִים מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית נִבְרְאוּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא שִׁית. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית, כְּלוֹמַר, בָּרָא

בְּרֵאשִׁית, יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבָּרָא כָּל הָעוֹלָם, וְהֵכִינוֹ בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת, וּכְנֶגְדָּן בָּרָא שְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת, עוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְעוֹלָם הַתִּיכוֹן. וְנָתַן בָּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַקָּטָן, שְׁלֹשָׁה צוּרוֹת. צוּרַת הַמְּדַבֶּרֶת, וְצוּרַת הַצּוֹמַחַת, וְצוּרַת הַשִּׂכְלִית.

וְתֵדַע לְךָ, כִּי הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן מִתְקַיֵּים בָּאֲוִיר, כַּאֲשֶׁר תִּרְאֶה כִּי הַגּוּף מִתְקַיֵּים בַּנֶּפֶשׁ, וְהַנֶּפֶשׁ מִתְקַיֶּמֶת בָּאֲוִיר, וְהָאֲוִיר בַּבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. תֵּדַע לְךָ, שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בָּרָא הָאָדָם, וּבָרָא אוֹתוֹ בְּצֶלֶם וּבְצוּרָה.

וְהֵכִינוֹ מֵאַרְבָּעָה דְּבָרִים מוּבְדָּלִים זֶה מִזֶּה, מֵאֵשׁ, מֵרוּחַ, מִמַּיִם, מֵעָפָר. שֶׁנֶּאֱמַר

לשון הקודש

שִׁית. אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, אֱמֶת הוּא שֶׁנִּבְרָא מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא שִׁי"ת, תַּי"שׁ בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת.

בְּרֵאשִׁית יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁבָּרָא כָּל הָעוֹלָם, וֶהֱכִינוֹ בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת, וּכְנֶגְדָּן בָּרָא ג' עוֹלָמוֹת: עוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְעוֹלָם הַתִּיכוֹן. וְנָתַן בָּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַקָּטָן שְׁלֹשָׁה צוּרוֹת: צוּרַת הַמְּדַבֶּרֶת, וְצוּרַת הַצּוֹמַחַת, וְצוּרַת הַשִּׂכְלִית.

וְתֵדַע לְךָ, כִּי הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן מִתְקַיֵּים בָּאֲוִיר, כַּאֲשֶׁר תִּרְאֶה כִּי הַגּוּף מִתְקַיֵּים בַּנֶּפֶשׁ, וְהַנֶּפֶשׁ מִתְקַיֶּמֶת בָּאֲוִיר, וְהָאֲוִיר בַּבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. תֵּדַע לְךָ, שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בָּרָא הָאָדָם, וּבָרָא אוֹתוֹ בְּצֶלֶם וּבְצוּרָה.

וֶהֱכִינוֹ מֵאַרְבָּעָה דְּבָרִים מֻבְדָּלִים זֶה

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים. אֵלּוּ הֵם הָאַרְבַּע דְּבָרִים הַנִּזְכָּרִים, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, מָקוֹם יֵשׁ בִּכְרַכֵּי הַיָּם, שֶׁקּוֹרִין לְאֵשׁ תּוֹהוּ, וְזֶהוּ הַיְסוֹד הָרִאשׁוֹן. וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ, הֵם הַמַּיִם וְהֶעָפָר. וּמְנָא לָן דְּחֹשֶׁךְ הוּא הֶעָפָר. שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ו ד) וּבַחֹשֶׁךְ שְׁמוֹ יְכֻסֶּה. וְאָמְרוּ שֶׁזֶּהוּ גּוּשׁ הֶעָפָר. וְהָרוּחַ, הוּא רוּחַ מַמָּשׁ.

וְאָמְנָם כִּי הָאֵל יִתְבָּרַךְ, בָּרָא אֶת הָאָדָם, שֶׁהוּא נִקְרָא עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, כְּנֶגֶד עוֹלָם הָעֶלְיוֹן הַגָּדוֹל, וְנָתַן בּוֹ קִיּוּם הַנֶּפֶשׁ, הַמַּגִּיעַ לַגּוּף כֻּלּוֹ, וְעַל כֵּן הִבְדִּילוֹ מִכָּל הַנִּבְרָאִים אֲשֶׁר לְמַטָּה עִמּוֹ, וּבַמָּה הָאָדָם מוּבְדָּל מִיֶּתֶר הַנִּבְרָאִים. מִפְּנֵי זֹאת הַנֶּפֶשׁ, וְאֵיזֶהוּ הִיא זוֹ, נֶפֶשׁ הַמְּדַבֶּרֶת.

לשון הקודש

מִזֶּה – מֵאֵשׁ, מֵרוּחַ, מִמַּיִם, מֵעָפָר. שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים. אֵלּוּ הֵם הָאַרְבָּעָה דְּבָרִים הַנִּזְכָּרִים, כְּמוֹ שֶׁאַתָּה אוֹמֵר, מָקוֹם יֵשׁ בִּכְרַכֵּי הַיָּם שֶׁקּוֹרִין לְאֵשׁ תֹּהוּ, וְזֶהוּ הַיְסוֹד הָרִאשׁוֹן. וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ – הֵם הַמַּיִם וְהֶעָפָר. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁחֹשֶׁךְ הוּא הֶעָפָר? שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ו) וּבַחֹשֶׁךְ שְׁמוֹ יְכֻסֶּה, וְאָמְרוּ שֶׁזֶּהוּ גּוּשׁ הֶעָפָר. וְהָרוּחַ – הוּא רוּחַ מַמָּשׁ.

וְאָמְנָם כִּי הָאֵל יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָאָדָם, שֶׁהוּא נִקְרָא עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, כְּנֶגֶד עוֹלָם הָעֶלְיוֹן הַגָּדוֹל, וְנָתַן בּוֹ קִיּוּם הַנֶּפֶשׁ, הַמַּגִּיעַ לַגּוּף כֻּלּוֹ, וְעַל כֵּן הִבְדִּילוֹ מִכָּל הַנִּבְרָאִים אֲשֶׁר לְמַטָּה עִמּוֹ, וּבַמָּה הָאָדָם מֻבְדָּל מִיֶּתֶר הַנִּבְרָאִים? מִפְּנֵי זֹאת הַנֶּפֶשׁ. וְאֵיזֶהוּ הִיא? נֶפֶשׁ הַמְּדַבֶּרֶת.

שָׁאַל ר' יְהוּדָה לְר' דּוֹסְתָּאי, הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר בָּאָדָם הַנִּקְרֵאת שִׂכְלִית, אֵיזֶהוּ נֶפֶשׁ הִיא, וְאֵיזֶהוּ מְקוֹמָהּ. אָמַר לֵיהּ, הֲלֹא יָדַעְתָּ כִּי הָאָדָם בָּרָא אוֹתוֹ הַמָּקוֹם יִתְבָּרַךְ בִּשְׁמוֹ, וְכַאֲשֶׁר הוּא גָּדֵל וְרוֹאֶה עִנְיְנֵי הָעוֹלָם, וּמַבִּיט בְּלִבּוֹ, הוּא מֵעַצְמוֹ מֵרִיחַ הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת, כִּי הוֹאִיל וְהוּא מַבִּיט וְרוֹאֶה נִפְלָאוֹת הַבּוֹרֵא, וְחִידּוּשׁ הָעוֹלָם, וְזִרוּחַ הַמְּאוֹרוֹת עֶרֶב וָבֹקֶר, וְכִי כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ תָּלוּי בְּכֹחוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא מִשְׁתַּדֵּל בְּעַצְמוֹ לַחֲקוֹר וּלְהַשִּׂיג הַשָּׂגָה קְדוֹשָׁה וּבָרָה, (דף יא ע"ב) וְאָז יֵשׁ לוֹ נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַשְׂכִּיל לָדַעַת לַחֲקוֹר בַּחָכְמָה.

רַבִּי עֲזַרְיָה אוֹמֵר, הַנֶּפֶשׁ מְקוֹמָהּ בַּלֵּב, וְהִיא מְנִיעָה לְכָל הַגּוּף, וְהִיא מוּנַחַת בְּאֶמְצַע הַגּוּף, וּמֵאִירָה לְכָל הַגּוּף. כַּאֲשֶׁר נִתַּן הַשֶּׁמֶשׁ בַּחֲצִי

לשון הקודש

שָׁאַל רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי דּוֹסְתַּאי, הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר בָּאָדָם הַנִּקְרֵאת שִׂכְלִית, אֵיזֶהוּ נֶפֶשׁ הִיא, וְאֵיזֶהוּ מְקוֹמָהּ? אָמַר לוֹ, הֲלֹא יָדַעְתָּ כִּי הָאָדָם, בָּרָא אוֹתוֹ הַמָּקוֹם יִתְבָּרַךְ בִּשְׁמוֹ, וְכַאֲשֶׁר הוּא גָּדֵל וְרוֹאֶה עִנְיְנֵי הָעוֹלָם וּמַבִּיט בְּלִבּוֹ, הוּא מֵעַצְמוֹ מֵרִיחַ הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת, כִּי הוֹאִיל וְהוּא מַבִּיט וְרוֹאֶה נִפְלָאוֹת הַבּוֹרֵא, וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, וּזְרִיחַת הַמְּאוֹרוֹת עֶרֶב וָבֹקֶר, וְכִי כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ תָּלוּי בְּכֹחוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא מִשְׁתַּדֵּל בְּעַצְמוֹ לַחֲקֹר וּלְהַשִּׂיג הַשָּׂגָה קְדוֹשָׁה וּבָרָה, וְאָז יֵשׁ לוֹ נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַשְׂכִּיל לָדַעַת לַחֲקֹר בַּחָכְמָה.

רַבִּי עֲזַרְיָה אוֹמֵר, הַנֶּפֶשׁ מְקוֹמָהּ בַּלֵּב, וְהִיא מְנִיעָה לְכָל הַגּוּף, וְהִיא מֻנַּחַת בְּאֶמְצַע הַגּוּף, וּמְאִירָה לְכָל הַגּוּף, כַּאֲשֶׁר נִתַּן הַשֶּׁמֶשׁ בַּחֲצִי הַשָּׁמַיִם. וְהַגּוּף מִתְקַיֵּם

הַשָּׁמַיִם. וְהַגּוּף מִתְקַיֵּים בַּנֶּפֶשׁ, וְהַנֶּפֶשׁ בָּאֲוִיר, וְהָאֲוִיר בַּבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. וְהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ סוֹבֵל כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּכֹחוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מו ד) אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא וַאֲנִי אֶסְבֹּל.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר לָמָּה הִזְכִּיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרִיאַת שָׁמַיִם וְהָאָרֶץ תְּחִלָּה, וַהֲלֹא כִּסֵּא הַכָּבוֹד וְהַמַּלְאָכִים, נִבְרְאוּ תְּחִלָּה. אֶלָּא, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהַרְהֵר אָדָם דְּבָרִים הַסְּתוּמִים מֵהָעַיִן וַאֲשֶׁר לֹא גְּלָה בָּרֹאשׁ.

רַבִּי אוֹמֵר, כְּדֵי לְהַרְאוֹת לָאָדָם, שֶׁאֵינוֹ בַּעַל חָכְמָה, וְאֵינוֹ רָאוּי לְגַלּוֹת לוֹ סִתְרֵי תּוֹרָה. דְּאָמַר רִבִּי יִצְחָק, אֵין מְגַלִּין סִתְרֵי תּוֹרָה, אֶלָּא לְאָדָם חָכָם, וְקוֹרֵא וְשׁוֹנֶה, וְתַלְמוּדוֹ מִתְקַיֵּים בְּיָדוֹ, וְהוּא יְרֵא שָׁמַיִם, וּבָקִי בְּכָל דָּבָר. וְאָדָם שֶׁאֵינוֹ

לשון הקודש

בַּנֶּפֶשׁ, וְהַנֶּפֶשׁ בָּאֲוִיר, וְהָאֲוִיר בַּבּוֹרֵא. וְהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ סוֹבֵל כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּכֹחוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מו) אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא וַאֲנִי אֶסְבֹּל.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, לָמָּה הִזְכִּיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרִיאַת שָׁמַיִם וְהָאָרֶץ תְּחִלָּה, וַהֲלֹא כִּסֵּא הַכָּבוֹד וְהַמַּלְאָכִים נִבְרְאוּ תְּחִלָּה? אֶלָּא, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהַרְהֵר אָדָם דְּבָרִים הַסְּתוּמִים מֵהָעַיִן וַאֲשֶׁר לֹא גְּלָה בָּרֹאשׁ.

רַבִּי אוֹמֵר, כְּדֵי לְהַרְאוֹת לָאָדָם שֶׁאֵינוֹ בַּעַל חָכְמָה, וְאֵינוֹ רָאוּי לְגַלּוֹת לוֹ סִתְרֵי תּוֹרָה. שֶׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵין מְגַלִּין סִתְרֵי תּוֹרָה אֶלָּא לְאָדָם חָכָם, וְקוֹרֵא וְשׁוֹנֶה, וְתַלְמוּדוֹ מִתְקַיֵּים בְּיָדוֹ, וְהוּא יְרֵא שָׁמַיִם, וּבָקִי בְּכָל דָּבָר. וְאָדָם שֶׁאֵינוֹ כְּעִנְיַן זֶה,

בְּעִנְיַן זֶה, וְיִשְׁאַל עַל הַסְּתָרִים וְהַנֶּעֱלָמִים שֶׁלְּמַעְלָה, אֱמוֹר לוֹ מָה אַתָּה שׁוֹאֵל, שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה, כִּי בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, תֵּדַע לְךָ שֶׁלֹּא גִּילְתָה הַתּוֹרָה יוֹתֵר.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁאֵין סְתָרִים בַּתּוֹרָה, תֵּדַע לְךָ כִּי עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר יֵשׁ תִּלֵּי תִלִּים שֶׁל סוֹדוֹת וַהֲלָכוֹת וּפֵירוּשִׁים, שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ה יא) קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים, עַל כָּל קוֹץ וְקוֹץ תִּלֵּי תִלִּים. כִּי הָא דְּרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, הֲוָה אָמַר עַל הַאי פְּסוּקָא, (בראשית לו לט) וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת מַטְרֵד בַּת מֵי זָהָב, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת, וְלֹא רָצָה לְגַלּוֹת אוֹתָם אֶלָּא לְר' אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ, וּלְר' אֶלְעָזָר בֶּן הוֹרְקְנוּס תַּלְמִידָיו, דַּהֲוֵי עָסְקֵי בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה עִמּוֹ.

לשון הקודש

וְיִשְׁאַל עַל הַסְּתָרִים וְהַנֶּעְלָמִים שֶׁלְּמַעְלָה – אֱמֹר לוֹ: מָה אַתָּה שׁוֹאֵל, שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה, כִּי בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. תֵּדַע לְךָ שֶׁלֹּא גִּלְתָה הַתּוֹרָה יוֹתֵר.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁאֵין סְתָרִים בַּתּוֹרָה – תֵּדַע לְךָ, כִּי עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר יֵשׁ תִּלֵּי תִלִּים שֶׁל סוֹדוֹת וַהֲלָכוֹת וּפֵרוּשִׁים, שֶׁנֶּאֱמַר (שיר

ה) קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים, עַל כָּל קוֹץ וְקוֹץ תִּלֵּי תִלִּים. כִּי זֶה שֶׁרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי הָיָה אוֹמֵר עַל הַפָּסוּק הַזֶּה (בראשית ל"ו) וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת מַטְרֵד בַּת מֵי זָהָב, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת, וְלֹא רָצָה לְגַלּוֹת אוֹתָם אֶלָּא לְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ וּלְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן הוֹרְקְנוּס תַּלְמִידָיו, שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה עִמּוֹ.

אָמַר רִבִּי, בֹּא וּרְאֵה מַה כְּתִיב בִּשְׁלֹמֹה, (מ"א ה יב) וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וָאָלֶף. עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר הָיָה אוֹמֵר בּוֹ אֶלֶף וַחֲמִשָּׁה טַעֲמִים. וּמַה שְּׁלֹמֹה, שֶׁהָיָה עֶבֶד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הָיָה אוֹמֵר עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל, וְאֶלֶף וַחֲמִשָּׁה טַעֲמִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא מְגַלֶּה עֲמִיקָתָא וּמִסְתַּתְּרָא, וְהוּא הַנּוֹתֵן הַחָכְמָה וְהַבִּינָה, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ב ו) כִּי ה' יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

ר' לֵוִי אָמַר, כְּתִיב (תהלים צב ב) מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ ה', זֶה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁהֵם מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ, אֵלּוּ סִתְרֵי תוֹרָה.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי, בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב בִּשְׁלֹמֹה, וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וָאָלֶף. עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר הָיָה אוֹמֵר בּוֹ אֶלֶף וַחֲמִשָּׁה טְעָמִים. וּמַה שְּׁלֹמֹה, שֶׁהָיָה עֶבֶד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הָיָה אוֹמֵר עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל וְאֶלֶף וַחֲמִשָּׁה טְעָמִים – הַקָּדוֹשׁ– בָּרוּךְ–הוּא שֶׁהוּא מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת וְנִסְתָּרוֹת, וְהוּא הַנּוֹתֵן הַחָכְמָה וְהַבִּינָה, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ב) כִּי ה' יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

רַבִּי לֵוִי אָמַר, כָּתוּב (תהלים צב) מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ. מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' – זֶה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁהֵם מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ – אֵלּוּ סִתְרֵי תוֹרָה.

ר' אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל אוֹמֵר, כְּתִיב (מ"א ה כו) **וַה' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ, מְלַמֵּד שֶׁעָמַד עַל דִּקְדּוּקֵי תוֹרָה, אֲבָל עַל עָמְקֶיהָ לֹא עָמַד, וּכְשֶׁבִּקֵּשׁ לַעֲמוֹד עָלֶיהָ, אָמַר** (קהלת ז כג) **אָמַרְתִּי אֶחְכְּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי.**

שָׁאַל ר' דוֹסְתָּאי לְר' אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל, **אָמַר לֵיהּ רַבִּי, הַעֲמִידֵנִי עַל סוֹד זֶה הַפָּסוּק,** (במדבר כח ו) **עֹלַת תָּמִיד הָעֲשׂוּיָה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחוֹחַ אִשֶּׁה לַה'. אָמַר לֵיהּ, בְּנִי, חַיֶּיךָ דָּבָר אָמַרְתָּ לִי, שֶׁעֲדַיִן אֵינְךָ רָאוּי לַעֲמוֹד עָלָיו, וְלֹא שְׁאָלַנִי אָדָם עַל זֶה, זוּלָתִי עֲקִיבָא תַּלְמִידִי, וַעֲדַיִן הַשָּׂרָשִׁים בְּיָדִי, שָׁמַע רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר כֵּיוָן שֶׁהֵנֵצוּ הַפְּרָחִים, אָכַלְתִּי הַשָּׂרָשִׁים. אָמַר לֵיהּ עֲקִיבָא עֲקִיבָא, מוּכָן תִּהְיֶה לְרֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'. וַעֲדַיִן בְּלִיעַת הַמָּתוֹק נִשְׁאָר.**

לשון הקודש

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל אוֹמֵר, כָּתוּב וַה' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ, מְלַמֵּד שֶׁעָמַד עַל דִּקְדּוּקֵי תוֹרָה, אֲבָל עַל עָמְקֶיהָ לֹא עָמַד. וּכְשֶׁבִּקֵּשׁ לַעֲמֹד עָלֶיהָ, אָמַר (קהלת ז) אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי.

שָׁאַל רַבִּי דוֹסְתַּאי לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל. אָמַר לוֹ: רַבִּי, הַעֲמִידֵנִי עַל סוֹד זֶה הַפָּסוּק, (במדבר כח, ו) עֹלַת תָּמִיד הָעֲשִׂיָה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַה'. אָמַר לוֹ: בְּנִי, חַיֶּיךָ, דָּבָר אָמַרְתָּ לִי שֶׁעֲדַיִן אֵינְךָ רָאוּי לַעֲמֹד עָלָיו, וְלֹא שְׁאָלַנִי אָדָם עַל זֶה זוּלָתִי עֲקִיבָא תַּלְמִידִי, וַעֲדַיִן הַשָּׂרָשִׁים בְּיָדִי. שָׁמַע רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר: כֵּיוָן שֶׁהֵנֵצוּ הַפְּרָחִים, אָכַלְתִּי הַשָּׂרָשִׁים. אָמַר לוֹ: עֲקִיבָא עֲקִיבָא, מוּכָן תִּהְיֶה לְרֵיחַ נִיחוֹחַ לַה', וַעֲדַיִן בְּלִיעַת הַמָּתוֹק נִשְׁאָר.

יוֹמָא חַד הֲווֹ אָזְלֵי בְּאוֹרְחָא, אָמַר לֵיהּ, אִי כְּדֵין אֲכַלְתְּ שָׁרְשִׁים דַּאֲמַרְתְּ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי, מִשֶּׁאָמַרְתָּ לִי הַסּוֹד, עָמַדְתִּי עַל תְּכוּנוֹ. וְסָח לוֹ הָאֵיךְ. אָמַר לֵיהּ עָמַדְתָּ וְאָכַלְתָּ, וַעֲדַיִן הַבְּלִיעָה מֵהַמָּתוֹק נִשְׁאָר. וְאוֹתָהּ שָׁעָה גִּלָּה לוֹ אַרְבָּעִים סוֹדוֹת בַּתּוֹרָה.

עַד דְּהֲווֹ אָזְלֵי, חָמוּ חַד מַעְיָינָא דְּמַיָּא, יָתְבוּ תַּמָּן. אָמַר לֵיהּ ר' אֱלִיעֶזֶר, עֲקִיבָא, תָּא וְאַחֲזֵי לָךְ נְבִיעָא דְּמַיָּא, דְּקָא פָּתְחֵי מַיָּא, וּצְלִילִין וְנָזְלִין, כְּהָא דִּכְתִיב (שה"ש ד טו) בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. וְעַל הֲדָא פְּסוּקָא, גִּילָּה לוֹ שִׂיחַת מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שִׂיחַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וִידִיעַת חַלּוֹנֵי חַמָּה בְּעִתּוֹתָיו וּזְמַנָּיו, שִׂיחַת דְּקָלִים וְעוֹפוֹת, וְשֵׁדִים וְרוּחוֹת, וְיְדִיעַת הַתְּקוּפוֹת וְהָעִיבּוּרִים.

לשון הקודש

יוֹם אֶחָד הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר לוֹ: אִם אָז אָכַלְתָּ הַשָּׁרָשִׁים שֶׁאָמַרְתָּ? אָמַר לוֹ: רַבִּי, מִשֶּׁאָמַרְתָּ לִי הַסּוֹד, עָמַדְתִּי עַל תְּכוּנָתוֹ. וְסָח לוֹ אֵיךְ. אָמַר לוֹ: עָמַדְתָּ וְאָכַלְתָּ וַעֲדַיִן הַבְּלִיעָה מֵהַמָּתוֹק נִשְׁאָר. וְאוֹתָהּ שָׁעָה גִּלָּה לוֹ אַרְבָּעִים סוֹדוֹת בַּתּוֹרָה.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים רָאָה מַעְיַן מַיִם אֶחָד. יָשְׁבוּ שָׁם. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: עֲקִיבָא, בֹּא וְאַרְאֶה לְךָ נְבִיעַת הַמַּיִם, שֶׁפּוֹתְחִים מַיִם, וּצְלוּלִים וְנוֹזְלִים, כַּכָּתוּב (שיר ד, טו) בְּאֵר מַיִם מַיִם וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. וְעַל הַפָּסוּק הַזֶּה גִּלָּה לוֹ שִׂיחַת מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שִׂיחַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וִידִיעַת חַלּוֹנֵי חַמָּה בְּעִתּוֹתָיו וּזְמַנָּיו, שִׂיחַת דְּקָלִים וְעוֹפוֹת, שִׂיחַת הָרוּחוֹת, יְדִיעַת הַתְּקוּפוֹת וְהָעִבּוּרִים.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, בָּכָה רַבִּי עֲקִיבָא. אָמַר לֵיהּ עַל מַה קָא בָּכִית. אָמַר לֵיהּ, אוֹי לַדּוֹר שֶׁיִּהְיוּ יְתוֹמִים מִמְּךָ. אָמַר לוֹ, אַל תֹּאמַר כָּךְ, אֶלָּא וַוי לַדּוֹר שֶׁיִּהְיוּ יְתוֹמִים בְּלִי אָב, בְּלִי חָכָם מוֹרֶה, וְלֹא תַּלְמִיד הוֹגֶה. וְיָמִים יָבוֹאוּ, שֶׁכָּל הַדּוֹר יִהְיוּ חֲצוּפִים וְעַזֵּי פָּנִים, וְתִשְׁתַּכַּח תּוֹרָה, וְאֵין דּוֹרֵשׁ וְאֵין מְבַקֵּשׁ. וְהַמִּתְעוֹרֵר לִבּוֹ בַּתּוֹרָה, יִהְיֶה נִבְזֶה וַחֲדַל אִישִׁים, וַוי לְדָרָא הַהוּא כַּד יֵיתֵי הַהוּא דָּרָא.

אָמַר לֵיהּ לֵית דָּרָא הַהוּא מִתְקַיֵּים, אֶלָּא בְּהֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, כַּד אִינוּן רְכִיכִין בִּלְבָד, וְכַד אִינוּן קְשִׁישִׁין, אוֹרַיְיתָא מִשְׁתַּכְּחַת מִנְּהוֹן. כִּי הָא דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מַאי דִּכְתִיב, (שמואל א א כז) אֶל הַנַּעַר הַזֶּה הִתְפַּלָּלְתִּי, הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר אֶל הַבֵּן הַזֶּה הִתְפַּלָּלְתִּי. אֶלָּא אָמְרָה

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בָּכָה רַבִּי עֲקִיבָא. אָמַר לוֹ: עַל מָה אַתָּה בוֹכֶה? אָמַר לוֹ: אוֹי לַדּוֹר שֶׁיִּהְיוּ יְתוֹמִים מִמְּךָ. אָמַר לוֹ: אַל תֹּאמַר כָּךְ, אֶלָּא אוֹי לַדּוֹר שֶׁיִּהְיוּ יְתוֹמִים בְּלִי אָב, בְּלִי חָכָם וּמוֹרֶה, וְלֹא תַּלְמִיד הוֹגֶה. וְיָמִים יָבוֹאוּ שֶׁכָּל הַדּוֹר יִהְיוּ חֲצוּפִים וְעַזֵּי פָּנִים וְתִשְׁתַּכַּח תּוֹרָה, וְאֵין דּוֹרֵשׁ וְאֵין מְבַקֵּשׁ. וְהַמִּתְעוֹרֵר לִבּוֹ בַּתּוֹרָה יִהְיֶה נִבְזֶה וַחֲדַל אִישִׁים. אוֹי לַדּוֹר הַהוּא כְּשֶׁיָּבֹא אוֹתוֹ הַדּוֹר.

אָמַר לוֹ: אֵין אוֹתוֹ הַדּוֹר מִתְקַיֵּם אֶלָּא בְּהֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, כְּשֶׁהֵם רַכִּים בִּלְבַד, וּכְשֶׁהֵם קְשִׁישִׁים, הַתּוֹרָה נִשְׁכַּחַת מֵהֶם, כְּמוֹ מַה שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַהוּ זֶה שֶׁכָּתוּב אַל הַנַּעַר הַזֶּה הִתְפַּלָּלְתִּי? הָיָה לוֹ לוֹמַר, אֶל הַבֵּן

חַנָּה, יְהִי רָצוֹן, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁיִּגְדַּל יִשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוֹדַת הַמָּקוֹם, כְּמוֹ עַכְשָׁיו שֶׁהוּא נַעַר.

וְכָל אָדָם שֶׁיִּזְכֶּה לִהְיוֹת בְּזִקְנוּתוֹ כְּמוֹ בְּנַעֲרוּתוֹ, יִזְכֶּה לְמַעֲלַת שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא, דִּכְתִיב (שם ב יט) וּמְעִיל קָטָן תַּעֲשֶׂה לוֹ אִמּוֹ וְהֶעֱלָתָה לוֹ מִיָּמִים יָמִימָה. וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ כָּךְ, אֶלָּא צִדְקָתוֹ וּזְכוּתוֹ הָיָה גָּדֵל עִמּוֹ תָּמִיד, בִּתְפִלַּת אִמּוֹ. וּלְדַעְתֵּיהּ דְּר' יְהוּדָה, מְעִיל מַמָּשׁ הַוָּה.

וְאָמַר רַבִּי, מַאי דִּכְתִיב, (ויקרא יט לב) מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן. אָמַר רַבִּי, בּוֹ הוּא מוּסָר לְיָנִיקָא, כְּלוֹמַר מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם, קוֹדֶם שֶׁתַּעֲלֶה לְשֵׂיבָה וּלְזִקְנָה, תָּקוּם לִהְיוֹת טוֹב. וְכַאֲשֶׁר תִּשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת טוֹב בְּבַחֲרוּתֶיךָ, לְאַחַר כֵּן וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן. וְסֵיפָא דְהַאי פְּסוּקָא מוֹכִיחַ עָלָיו, שֶׁעַל

לשון הקודש

הַזֶּה הִתְפַּלַּלְתִּי. אֶלָּא אָמְרָה חַנָּה, יְהִי רָצוֹן שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁיִּגְדַּל, יִשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוֹדַת הַמָּקוֹם, כְּמוֹ עַכְשָׁו שֶׁהוּא נַעַר.

וְכָל אָדָם שֶׁיִּזְכֶּה לִהְיוֹת בְּזִקְנוּתוֹ כְּמוֹ בְּנַעֲרוּתוֹ, יִזְכֶּה לְמַעֲלַת שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא, שֶׁכָּתוּב וּמְעִיל קָטָן תַּעֲשֶׂה לוֹ אִמּוֹ וְהַעֲלָתָה לוֹ מִיָּמִים יָמִימָה. וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתּוֹ כָּךְ? אֶלָּא צִדְקָתוֹ וּזְכוּתוֹ הָיָה גָּדֵל עִמּוֹ תָּמִיד, בִּתְפִלַּת אִמּוֹ. וּלְדַעַת רַבִּי יְהוּדָה, מְעִיל מַמָּשׁ הוּא.

וְאָמַר רַבִּי, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא יט) מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן? אָמַר רַבִּי, בּוֹ הוּא מוּסָר לַיּוֹנֵק, כְּלוֹמַר, מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם, קוֹדֵם שֶׁתַּעֲלֶה לְשֵׂיבָה וּלְזִקְנָה תָּקוּם לִהְיוֹת טוֹב, וְכַאֲשֶׁר תִּשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת טוֹב בְּבַחֲרוּתְךָ, לְאַחַר כֵּן וְהָדַרְתָּ

זֶה נֶאֱמַר, מַשְׁמַע דִּכְתִיב וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר תְּחִלַּת כָּל הָעוֹלָם וּבִנְיָינוֹ, לֹא נִבְרָא אֶלָּא עַל הַיִּרְאָה, לִהְיוֹת אָדָם בַּעַל יִרְאָה לַשָּׁמַיִם, וּבַעַל יִרְאָה לַבְּרִיּוֹת, מִדִּכְתִיב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. אֵת הַשָּׁמַיִם, לִהְיוֹת יָרֵא לַשָּׁמַיִם. וְאֵת הָאָרֶץ, לִהְיוֹת יָרֵא לַבְּרִיּוֹת. כְּמוֹ כֵן מְלַמֵּד, שֶׁכָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא עַל הַיִּרְאָה, שֶׁנִּקְרֵאת רֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיא י) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה', וְזֶהוּ דִּכְתִיב בְּרֵאשִׁית.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. רַבִּי חִיָּא פָּתַח, (שם צג יא) אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָאָה וְצָפָה, שֶׁהָעוֹלָם אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד בִּלְתִּי הַיְסוֹד, וְאֵיזֶהוּ הַיְסוֹד

לשון הקודש

פְּנֵי זָקֵן. וְסוֹף הַפָּסוּק הַזֶּה מוֹכִיחַ עָלָיו, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, תְּחִלַּת כָּל הָעוֹלָם וּבִנְיָנוֹ לֹא נִבְרָא אֶלָּא עַל הַיִּרְאָה, לִהְיוֹת אָדָם בַּעַל יִרְאָה לַשָּׁמַיִם וּבַעַל יִרְאָה לַבְּרִיּוֹת. מִמַּה שֶׁכָּתוּב (בראשית א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ אֵת הַשָּׁמַיִם – לִהְיוֹת יָרֵא אֶת הַשָּׁמַיִם, וְאֵת הָאָרֶץ – לִהְיוֹת יָרֵא לַבְּרִיּוֹת. כְּמוֹ כֵן מְלַמֵּד שֶׁכָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא עַל הַיִּרְאָה שֶׁנִּקְרֵאת רֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיא) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה', וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּרֵאשִׁית.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר (בראשית א). רַבִּי חִיָּא פָּתַח, (תהלים צז) אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָאָה וְצָפָה שֶׁהָעוֹלָם אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד בִּלְתִּי הַיְסוֹד, וְאֵיזֶהוּ הַיְסוֹד שֶׁהָעוֹלָם

שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו, הוּא הַצַּדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כו ה) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְזֶהוּ יְסוֹד הָרִאשׁוֹן שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ. וְהוּא נִקְרָא אוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צז יא) אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק. וְעוֹד, (דף יב ע"א) מִמַּה דִּכְתִיב, (בראשית א ג) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. נֶאֱמַר כָּאן כִּי טוֹב, וְנֶאֱמַר לְהַלָּן (ישעיה ג י) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב.

רַבִּי אוֹמֵר, זֶה הָאוֹר, אוֹר הַמַּלְאָכִים, הוּא שֶׁנִּבְרְאוּ תְּחִלָּה קֹדֶם כָּל הָעוֹלָם. וְאִי תֵּימָא וַהֲרֵי אָנוּ רוֹאִים שֶׁהַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ נִבְרְאוּ תְּחִלָּה. לֹא קַשְׁיָא, דְּהָא שֶׁנֶּאֱמַר לְמַעְלָה עַד כָּאן, סִפּוּר הוּא דְּאָמַר. אֶלָּא זֶה וַיְהִי, הוּא הָרִאשׁוֹן, וּמִכָּאן הַתְּחָלַת כָּל הַנִּבְרָאִים.

ר' יְהוּדָה אוֹמֵר, זֶהוּ אוֹר הַכִּסֵּא מַמָּשׁ. וּמִזֶּה הָאוֹר, נִבְרְאוּ שְׁאָר כָּל הַנִּבְרָאִים. מִמֶּנּוּ נִבְרְאוּ

לשון הקודש

עוֹמֵד עָלָיו? הוּא הַצַּדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְזֶהוּ יְסוֹד הָרִאשׁוֹן שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, וְהוּא נִקְרָא אוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק. וְעוֹד, מִמַּה שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. נֶאֱמַר כָּאן כִּי טוֹב, וְנֶאֱמַר לְהַלָּן (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. רַבִּי אוֹמֵר, זֶה הָאוֹר, אוֹר הַמַּלְאָכִים, הוּא שֶׁנִּבְרְאוּ תְּחִלָּה, קֹדֶם כָּל הָעוֹלָם. וְאִם תֹּאמַר, וַהֲרֵי אָנוּ רוֹאִים שֶׁהַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ נִבְרְאוּ תְּחִלָּה? לֹא קָשֶׁה, שֶׁזֶּה שֶׁנֶּאֱמַר לְמַעְלָה עַד כָּאן, הוּא אָמַר סִפּוּר. אֶלָּא זֶה וַיְהִי, הוּא הָרִאשׁוֹן, וּמִכָּאן הִתְחִילוּ כָּל הַנִּבְרָאִים.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, זֶהוּ אוֹר הַכִּסֵּא מַמָּשׁ, וּמִזֶּה הָאוֹר נִבְרְאוּ שְׁאָר כָּל הַנִּבְרָאִים.

הַשָּׁמַיִם, וְכִסֵּא נִבְרָא בַּתְּחִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה יז יב) כִּסֵּא כָּבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל אוֹמֵר, אוֹר הַמַּלְאָכִים נִבְרָא בַּתְּחִלָּה. דִּכְתִיב, (בראשית א ג) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. כְּלוֹמַר, הַבְדָּלָה נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ, בֵּין זֶה הָאוֹר, וּבֵין הַחוֹשֶׁךְ, שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַזֶּה. וְהַשָּׁמַיִם הֵם הַמַּבְדִּילִים בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה, וּבֵין אוֹר הַמַּלְאָכִים, וְהֵם הַמַּבְדִּילִים בֵּינְתַיִם, בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ.

רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי אוֹמֵר, נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֶמְשָׁלָה לַמַּלְאָכִים עַל הַשָּׁמַיִם, וְהַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ. וְכֻלָּם נִתְּלִים בְּכִסְּאוֹ (נ"א בְּכוֹחוֹ) יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, לְהוֹרוֹת כִּי גָּבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שׁוֹמֵר.

לשון הקודש

מִמֶּנּוּ נִבְרְאוּ הַשָּׁמַיִם, וְכִסֵּא נִבְרָא בַּתְּחִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה יז) כִּסֵּא כָּבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל אוֹמֵר, אוֹר הַמַּלְאָכִים נִבְרָא בַּתְּחִלָּה, שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. כְּלוֹמַר, הַבְדָּלָה נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ בֵּין זֶה הָאוֹר, וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַזֶּה. וְהַשָּׁמַיִם הֵם הַמַּבְדִּילִים בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה וּבֵין אוֹר הַמַּלְאָכִים, וְהֵם הַמַּבְדִּילִים בֵּינְתַיִם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ.

רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי אוֹמֵר, נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֶמְשָׁלָה לַמַּלְאָכִים עַל הַשָּׁמַיִם, וְהַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ, וְכֻלָּם נִתְּלִים בְּכִסְּאוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, לְהוֹרוֹת כִּי גָּבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שׁוֹמֵר.

יְהִי אוֹר. רַבִּי אֲלֶכְסַנְדְּרָאי אוֹמֵר, הָרוֹאֶה הַכּוֹכָבִים בִּמְסִלּוֹתָם חַיָּיב לְבָרֵךְ. מַאי מְבָרֵךְ, בָּרוּךְ הַמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים בָּרָקִיעַ. רָאָה כּוֹכָב אֶחָד, אֵינוֹ מְבָרֵךְ. שְׁנַיִם, מְבָרֵךְ. וְאֵימָתַי, כַּד הֲוֵי לֵילְיָא, מְבָרְכִין בָּרוּךְ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים. רַבִּי אוֹמֵר אִלֵּין כּוּפְרָנֵי אֲדַקִּיקַיָּיא, דְּאוֹרְחַתְהוֹן מִסְתַּלְּקִין עַל הַהוּא יְמָמָא, מִדְּחִילוּ דְּחֲוָוּתָא, מְבָרְכִין שׁוֹמֵר עַמּוֹ לָעַד. וּלְפִיכָךְ תִּקְנוּ עַל דֶּרֶךְ זֶה כָּל תְּפִלַּת הָעַרְבִית.

ר' אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, אָזַל לְמֶחֱמֵי לְר' יוֹסִי בְּר' שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוֹנְיָא חָמוּי. סָמוּךְ לְקִרְיָיתָא, רָמַשׁ לֵילְיָא. אֲמַר לְר' יוֹסִי דַּהֲוָה אָזִיל עִמֵּיהּ, חָמִית אִלֵּין כּוֹכְבַיָּא דִּנְהִירִין. אֲמַר חָמֵינָא אָמַר לֵיהּ כּוֹכְבָא דְּשַׁרְבִיטָא עִידְנָא סַגִּיאָה הוּא דַּאֲנָא מַשְׁגַּחְנָא בֵּיהּ, וּמִן יוֹמָאי לָא אֲחָוּוּ לִי עַל דָּא כְּלוּם.

לשון הקודש

יְהִי אוֹר (בראשית א). רַבִּי אֲלֶכְסַנְדְּרָאי אוֹמֵר, הָרוֹאֶה הַכּוֹכָבִים בִּמְסִלּוֹתָם חַיָּב לְבָרֵךְ. מַה מְבָרֵךְ? בָּרוּךְ הַמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים בָּרָקִיעַ. רָאָה כּוֹכָב אֶחָד, אֵינוֹ מְבָרֵךְ. שְׁנַיִם, מְבָרֵךְ. וְאֵימָתַי? כְּשֶׁנִּהְיָה הַלַּיְלָה מְבָרֵךְ בָּרוּךְ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים. רַבִּי אוֹמֵר, אֵלּוּ כּוֹכָבִים דַּקִּים שֶׁדַּרְכֵּיהֶם מִסְתַּלְּקִים עַל אוֹתוֹ הַיּוֹם מִפַּחַד הַחִיּוֹת, מְבָרְכִים שׁוֹמֵר עַמּוֹ לָעַד. וּלְפִיכָךְ תִּקְנוּ עַל דֶּרֶךְ זֶה כָּל תְּפִלַּת הָעַרְבִית.

רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן הָלַךְ לִרְאוֹת אֶת רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוֹנְיָא חָמוּי. סָמוּךְ לַקִּרְיָה יָרַד הַלַּיְלָה. אָמַר לְרַבִּי יוֹסֵי, שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ עִמּוֹ: הֲרָאִיתָ אֶת הַכּוֹכָבִים הַמְּאִירִים הַלָּלוּ? אָמַר: רָאִיתִי. אָמַר לוֹ: אֶת כּוֹכָב הַשָּׁבִיט, זְמַן רַב שֶׁאֲנִי

אָמַר לֵיהּ תְּרֵי עִנְיָנֵי שְׁמַעְנָא. חָדָא הוּא, דְּכָל מַה דַּעֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁמַיָּא, וְכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלַיָּא, אִית בְּהוּ יְדִיעָא וְסוּכְלְתָנוּ. וְכֻלְּהוּן עָבְדֵי שְׁלִיחוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהַאי כּוֹכְבָא דְּאַתְּ אֲמַרְתְּ, לָא תֵּימָא וְלָא תִּיסַּק עַל דַּעְתָּךְ דְּחַד הוּא, אֶלָּא סַגִּיאִין אִינּוּן, דְּחַד תֶּחֱמֵי בְּהַאי גִּיסָא, וְחַד בְּהַאי גִּיסָא, וְזִמְנִין דְּכֻלְּהוּן בְּחַד שַׁעֲתָא.

וַאֲנָא שְׁמַעְנָא מֵאַבָּא, דְּשֶׁבַע אִינּוּן. וּבְזִמְנָא דְּמָטָא עִידָנָא דְּכָל חַד מִנְּהוֹן לְמֵימַר שִׁירָתָא, מִסְּגִיאוּת חֶדְוָותָא דְּאִית בְּהוֹן, שָׁלְחִין זִיוַותְהוֹן וְאָזְלִין לְמֵימַר שִׁירָתָא.

וְעִנְיָנָא אַחֲרִינָא, דְּאִלֵּין שֶׁבַע כּוֹכְבַיָּא, לָא אָזְלִין וְלָא נָטְלִין מֵאַתְרֵיהוֹן, בַּר בְּעִידָנָא דְּקָרֵי לְחַד מִנְּהוֹן רִבּוֹן עָלְמָא לְמִנְהַר בַּאֲתַר דְּהוּא צָבֵי.

לשון הקודש

מַשְׁגִּיחַ בּוֹ, וּמִיָּמֵי לֹא אָמְרוּ לִי עַל זֶה כְּלוּם.

אָמַר לוֹ: שְׁנֵי עִנְיָנִים שָׁמַעְתִּי, אֶחָד הוּא – שֶׁכָּל מַה שֶּׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּשָּׁמַיִם וְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, יֵשׁ בָּהֶם יְדִיעָה וְהַשְׂכֵּל, וְכֻלָּם עוֹשִׂים שְׁלִיחוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהַכּוֹכָב הַזֶּה שֶׁאָמַרְתָּ, אַל תֹּאמַר וְאַל תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהוּא אֶחָד, אֶלָּא רַבִּים הֵם, שֶׁאֶחָד תִּרְאֶה בַּצַּד הַזֶּה, וְאֶחָד תִּרְאֶה בַּצַּד הַזֶּה, וְלִפְעָמִים שֶׁכֻּלָּם בְּשָׁעָה אַחַת.

וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי מֵאַבָּא שֶׁהֵם שִׁבְעָה, וּבִזְמַן שֶׁמַּגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד מֵהֶם לוֹמַר שִׁירָה, מֵרֹב הַשִּׂמְחָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם, שׁוֹלְחִים אֶת זִיָּם וְהוֹלְכִים לוֹמַר שִׁירָה.

וְעִנְיָן אַחֵר, שֶׁשִּׁבְעַת הַכּוֹכָבִים הַלָּלוּ לֹא הוֹלְכִים וְלֹא נוֹסְעִים מִמְּקוֹמָם, פְּרָט לַזְּמַן שֶׁקּוֹרֵא לְאֶחָד מֵהֶם רִבּוֹן הָעוֹלָם לְהָאִיר

דִּכְתִיב, (ישעיה מ כו) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא. וְכַד נָטְלִין, שָׁלְחִין זִיוַתְהוֹן עִמְּהוֹן לְמֵיזַל.

כַּד מָטוֹ לְבֵי חָמוֹי, לָא הֲוָה תַּמָּן. כַּד אָתָא, אֲמַר אַתְּ הָכָא, וַאֲנָא אָתֵי לְמֶחֱמֵי חַד כּוֹכָבָא, דַּהֲוָה אָזִיל לְמִשְׁלַם רְעוּתֵיהּ דְּמָאֲרֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, מַאי הוּא. אָמַר לֵיהּ, כּוֹכָבָא דְּשָׁבִיט. וְחַד מִנְּהוֹן חָמִית, דַּהֲוָה אָזִיל לְפִיקּוּדֵיָא דְּמָאֲרֵיהּ. יָתְבוּ תַּמָּן תְּלָתִין יוֹמִין.

לְבָתַר כֵּן אַשְׁכִּימוּ לְמֵיזַל, כַּד הֲוָה אָתֵי נְהוֹרָא, וְאָזִיל עִמֵּיהּ חָמוֹי כְּפַלְגוּת מִיל. בָּרְכֵיהּ חָמוֹי, אֲמַר דָּא הִיא שַׁעֲתָא דְּמִתְקַיֵּים בִּרְכָתָא דְצַדִּיקַיָּא. מְנָא לָן, דִּכְתִיב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. כְּתִיב הָכָא כִּי טוֹב, וּכְתִיב הָתָם (במדבר כד א) כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. אָמַר לֵיהּ,

לשון הקודש

לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהוּא רוֹצֶה. שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא. וּכְשֶׁנּוֹסְעִים, שׁוֹלְחִים זִיוָם עִמָּהֶם לָלֶכֶת.

כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְבֵית חָמִיו, לֹא הָיָה שָׁם. כְּשֶׁבָּא, אָמַר: אַתָּה כָּאן, וַאֲנִי בָּאתִי לִרְאוֹת כּוֹכָב אֶחָד שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ לְהַשְׁלִים אֶת רְצוֹן אֲדוֹנוֹ. אָמַר לוֹ: מַה הוּא? אָמַר לוֹ: כּוֹכַב הַשָּׁבִיט, וְאֶחָד מֵהֶם רָאִיתִי שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ לְמִצְוַת אֲדוֹנוֹ. יָשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשִׁים יוֹם.

אַחַר כָּךְ הִשְׁכִּימוּ לָלֶכֶת, כְּשֶׁבָּא הָאוֹר, וְהָלַךְ עִמּוֹ חָמִיו כְּמַחֲצִית הַמִּיל. בֵּרַךְ אוֹתוֹ חָמִיו, אָמַר: זוֹהִי הַשָּׁעָה שֶׁמִּתְקַיֶּמֶת בִּרְכַּת הַצַּדִּיק. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, כָּתוּב כָּאן כִּי טוֹב, וְכָתוּב שָׁם, (במדבר כד) כִּי טוֹב

אֲפִילוּ בִּרְכָתָא דְּכָל אָדָם, מִתְקַיְּמָא בְּהַאי שַׁעֲתָא, דְּשָׁמַיָּא וְכוֹכְבַיָּא וּמַלְאָכַיָּא אָמְרֵי שִׁירָתָא.

וְעוֹד שְׁמַעְנָא מֵאַבָּא, דְּבִרְכָתָא יְתֵירָא הוֹסָפַת לֵיהּ, וְדָא הִיא חֶדְוָותָא. מִשּׁוּם דְּהַאי שַׁעֲתָא אָמְרֵי שְׁמַיָּא, (תהלים יט ו) וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ. מַה הַחָתָן כְּשֶׁיּוֹצֵא יָשִׂישׂ, כָּךְ הַיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ יָשִׂי"ש בְּהַא"י שַׁעֲתָ"א.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. תַּמָּן תָּנִינָן, אָמַר רִבִּי יוֹסִי, מַהוּ דִּכְתִיב (ישעיה כא יא) מַשָּׂא דּוּמָה אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְלָה שֹׁמֵר מַה מִּלַּיִל וגו'. אָזְלָא הָא מִלְּתָא, כִּי הָא דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם, כֻּלָּם הָיָה גָּלוּי לַכֹּל, וְגָלוּתָא רְבִיעָאָה, לֹא נִגְלָה לְעוֹלָם, וְאֵיזֶהוּ גָּלוּת הָרְבִיעִי. זֶהוּ שֶׁהוּא מִשֵּׂעִיר, שֶׁהוּא עֵשָׂו, דִּכְתִיב (בראשית לו ה) וַיֵּשֶׁב עֵשָׂו בְּהַר שֵׂעִיר.

לשון הקודש

בְּעֵינֵי ה' לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹ: אֲפִלּוּ בִּרְכָתוֹ שֶׁל כָּל אָדָם מִתְקַיֶּמֶת בַּשָּׁעָה הַזּוֹ, שֶׁהַשָּׁמַיִם וְהַכּוֹכָבִים וְהַמַּלְאָכִים אוֹמְרִים שִׁירָה.

וְעוֹד שָׁמַעְתִּי מֵאַבָּא, שֶׁבִּרְכָה יְתֵרָה הוֹסַפְתָּ לוֹ, וְזוֹהִי שִׂמְחָה, מִשּׁוּם שֶׁהַשָּׁעָה הַזּוֹ אוֹמְרִים הַשָּׁמַיִם, (תהלים יט) וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ. מָה הֶחָתָן כְּשֶׁיּוֹצֵא יָשִׂישׂ, כָּךְ הַיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ יָשִׂי"ש בַּשָּׁעָ"ה הַז"ו.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר (בראשית א). שָׁם שָׁנִינוּ אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כא) מַשָּׂא דּוּמָה אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְלָה שֹׁמֵר מַה מִּלַּיִל וְגוֹ', דָּבָר זֶה הוֹלֵךְ, כְּמוֹ זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם, כֻּלָּם הָיָה גָּלוּי לַכֹּל, וְהַגָּלוּת הָרְבִיעִית לֹא נִגְלָה

אָמַר רַבִּי לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ שֵׂעִיר. עַל שֵׁם תּוֹקֵף וְחוֹזֵק, הָעוֹל הַכָּבֵד, שֶׁמּוֹנְעִין מֵהֶם הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה, וְזֶהוּ עוֹל עַל נִשְׁמָתָם שֶׁנּוֹתְנִין עַל יִשְׂרָאֵל. שֵׂעִי"ר הוּא תּוֹקֵ"ף בְּגִימַטְרִיָּא. וְזֶהוּ הַגָּלוּת שֶׁיִּשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִים בָּהּ, הִיא מַשָּׂא דּוּמָה. כְּלוֹמַר, בַּחֲשַׁאי. דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְלָה מֵהַלֵּב לַפֶּה. שֶׁנֶּאֱמַר, (ישעיה סג ד) כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי, וגו'.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (דברים לד ו) וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בַּגַּי בְּאֶרֶץ מוֹאָב מוּל בֵּית פְּעוֹר. וּכְתִיב וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קִבְרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שׁוֹטִים הֵם הַמְחַשְּׁבִים קִצֵּי מְשִׁיחָא, דָּבָר שֶׁלֹּא גִּלִּיתִי לָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סג ד) כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי, לִבָּא לְפוּמָא לָא גַלְיָא, וְאִינוּן מִשְׁתַּדְּלֵי לְמֶחֱשַׁב קִצִּי.

לשון הקודש

לָעוֹלָם. וְאֵיזֶהוּ גָּלוּת הָרְבִיעִית? זֶה שֶׁהוּא מִשֵּׂעִיר, שֶׁהוּא עֵשָׂו, וְכָתוּב (בראשית לו) וַיֵּשֶׁב עֵשָׂו בְּהַר שֵׂעִיר.

אָמַר רַבִּי, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ שֵׂעִיר? עַל שֵׁם תּוֹקֵף וְחוֹזֵק, הָעֹל הַכָּבֵד, שֶׁמּוֹנְעִים מֵהֶם הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה. וְזֶהוּ עֹל עַל נִשְׁמָתָם שֶׁנּוֹתְנִים עַל יִשְׂרָאֵל. שֵׂעִי"ר הוּא תּוֹקֵ"ף בְּגִימַטְרִיָּא, וְזֶהוּ הַגָּלוּת שֶׁיִּשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִים בָּהּ, הוּא מַשָּׂא דּוּמָה, כְּלוֹמַר בַּחֲשַׁאי, דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְלָה מֵהַלֵּב לַפֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סג ד) כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי וְגו'.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (דברים לד, ו) וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בַּגַּי בְּאֶרֶץ מוֹאָב מוּל בֵּית פְּעוֹר, וְכָתוּב (שם) וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קִבְרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שׁוֹטִים הֵם הַמְחַשְּׁבִים אֶת קֵץ הַמָּשִׁיחַ, דָּבָר שֶׁלֹּא גִּלִּיתִי לָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סג) כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי. הַלֵּב לַפֶּה לֹא גִלָּה, וְאַתֶּם מִשְׁתַּדְּלִים לְחַשֵּׁב אֶת הַקֵּץ שֶׁלִּי?!

בְּהַאי, נֶחֱזֵי תְּלָתָא סִימָנֵי, כְּתָבִית וַאֲחֵזִית לְדָרֵי עָלְמָא, בִּקְבוּרְתֵּיהּ דְּמִשֶּׁה עָבְדֵי. וְאִלֵּין אִינּוּן בַּגַּיָא, בְּאֶרֶץ מוֹאָב, מוּל בֵּית פְּעוֹר. אֲחֵזִית, וּיהָבִית סִימָנִים לְכֻלְּהוּן דְּעָלְמָא, וְלָא יָדְעֵי קְבוּרְתֵּיהּ, דִּכְתִיב וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ. דָּבָר שֶׁלֹּא גִּלִּיתִי וְלֹא הֶרְאֵיתִי, הֵיאָךְ אָמְרֵי שְׁטוּתָא וְשִׁקְרוּתָא קָמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַדְּ.

הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה כא יא) מַשָּׂא דּוּמָה אֵלַי קוֹרֵא מִשֵּׂעִיר, אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁקּוֹרְאִין לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מֵעוֹל כָּבֵד שֶׁל בְּנֵי שֵׂעִיר. וּמַאי אָמְרֵי, שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְלָה וגו'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אַתָּה הוּא שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל ה'. עַד מָתַי אָנוּ בָּזֶה הַגָּלוּת שֶׁדּוֹמֶה לְלַיְלָה, אֱמוֹר לָנוּ, מַה מִּלַּיְלָה, מַה תְּהֵא מִזּוֹ הַלַּיְלָה, אֵימָתַי תּוֹצִיאֵנוּ מִמְּנָהּ.

לשון הקודש

בָּזֶה נִרְאֶה שְׁלֹשָׁה סִימָנִים כָּתַבְתִּי וְהֶרְאֵיתִי לְדוֹרוֹת הָעוֹלָם בִּקְבוּרָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עַבְדִּי, וְאֵלּוּ הֵם: בַּגַּיָא, בְּאֶרֶץ מוֹאָב, מוּל בֵּית פְּעוֹר. הֶרְאֵיתִי וְנָתַתִּי סִימָנִים לְכָל הָעוֹלָם, וְלֹא יוֹדְעִים אֵיפֹה קְבוּרָתוֹ, שֶׁכָּתוּב וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבֻרָתוֹ. דָּבָר שֶׁלֹּא גִּלִּיתִי וְלֹא הֶרְאֵיתִי, אֵיךְ אוֹמְרִים שְׁטוּת וְשֶׁקֶר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּזֶה?!

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם כא) מַשָּׂא דּוּמָה אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר. אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁקּוֹרְאִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵהָעֹל הַכָּבֵד שֶׁל בְּנֵי שֵׂעִיר. וּמָה אוֹמְרִים? (שם) שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְלָה וְגוֹ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה הוּא שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל ה', עַד מָתַי אָנוּ בְּזֶה הַגָּלוּת שֶׁדּוֹמֶה לְלַיְלָה? אֱמֹר לָנוּ מַה

בֹּא וּרְאֵה מַאי דִּכְתִיב בַּתְּרֵיהּ, אָמַר שִׁמְעוֹן אָתָא בֹּקֶר וְגַם לָיְלָה, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, אָתָא בֹּקֶר, הֵבֵאתִי וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִן הַגָּלוּת, וְלֹא זְכִיתֶם לִהְיוֹת בַּבֹּקֶר, וְגַם לָיְלָה, הֵבֵאתִי לָכֶם הַלַּיְלָה וְהֶאֱפַלְתִּי אֶתְכֶם בְּבוֹר הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁהוּא כַּלַּיְלָה. אִם תִּבְעָיוּן בָּעְיוּ, אִם אַתֶּם מְבַקְּשִׁים לָדַעַת קֵץ גְּאוּלַתְכֶם אֵימָתַי תִּהְיֶה, וְאֵימָתַי תָּבוֹאוּ לְאַרְצְכֶם. שׁוּבוּ אֵתָיו. שׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה וּמִיָּד אֵתָיו. כִּי הָא דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין קֵץ הַגָּלוּת נִתְלָה אֶלָּא בִּתְשׁוּבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צה יז) הַיּוֹם אִם (דף יב ע"ב) בְּקוֹלוֹ תִשְׁמָעוּ.

וְכֵיוָן שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, נִרְמַז הָרֶמֶז הַגָּדוֹל הַזֶּה, בְּרָזֵי הַסְּתָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. כְּלוֹמַר, יְהִי רָז. וְרָז וְאוֹר, דָּבָר אֶחָד

לשון הקודש

מִלַּיְלָה, מַה תִּהְיֶה מִזּוֹ הַלַּיְלָה, מָתַי תּוֹצִיאֵנוּ מִמֶּנָּה?

בֹּא וּרְאֵה מַה שֶּׁכָּתוּב אַחֲרָיו, (שם) אָמַר שִׁמְעוֹן אָתָא בֹּקֶר וְגַם לָיְלָה. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: בָּא בֹּקֶר, הֵבֵאתִי וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִן הַגָּלוּת, וְלֹא זְכִיתֶם לִהְיוֹת בַּבֹּקֶר. וְגַם לָיְלָה, הֵבֵאתִי לָכֶם הַלַּיְלָה, וְהֶאֱפַלְתִּי אֶתְכֶם בְּבוֹר הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁהוּא כַּלַּיְלָה. (שם) אִם תִּבְעָיוּן בָּעְיוּ, אִם אַתֶּם מְבַקְּשִׁים לָדַעַת קֵץ גְּאֻלַּתְכֶם מָתַי תִּהְיֶה וְאֵימָתַי תָּבֹאוּ לְאַרְצְכֶם – (שם) שׁוּבוּ אֵתָיו. שׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה וּמִיָּד אֵתָיו. כִּי זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין קֵץ הַגָּלוּת נִתְלָה אֶלָּא בִּתְשׁוּבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צה, ז) הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ.

וְכֵיוָן שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, נִרְמָז הָרֶמֶז הַגָּדוֹל הַזֶּה בְּרָזֵי הַסְּתָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א)

הוּא. וַיַּרְא אֱלֹהִים לָזֶה הָרָז, כִּי טוֹב לִהְיוֹת בְּרָז וְסוֹד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּלֶּה לְשׁוּם אָדָם, שֶׁאִלְמָלֵי יִתְגַּלֶּה, כַּמָּה פְּרִיצִים מִבְּנֵי עַמֵּנוּ יֵלְכוּ לַאֲבַדּוֹן.

וְעַל שֶׁנִּהְיָה בְּרָזָא וְסוֹד, הִבְדִּיל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, בֵּין אוּמָּתוֹ שֶׁהוּא הָאוֹר. וּבֵין הָאוּמּוֹת שֶׁהֵם הַחֹשֶׁךְ. שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל א ב ט) וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדַּמּוּ. וְעוֹד כְּתִיב, (תהלים פב ה) בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם. אָמַר רִבִּי, זֶה יוֹם קֵץ הַגְּאוּלָה. שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה יד א) הִנֵּה יוֹם בָּא לַה', זֶה יוֹם הַקֵּץ.

ר' יוֹסִי בֶּן חֲלַפְתָּא, הֲוָה יָתִיב קַמֵּיהּ דְּר' יִצְחָק, אָמַר לֵיהּ מִידִי שְׁמִיעַ לֵיהּ לְמַר, עַל מָה אִתְּאָרִיךְ יוֹמָא דִּמְשִׁיחָא מִן גָּלוּתָא דָא. אָמַר לֵיהּ, לָא אִתְּאָרִיךְ אֶלָּא עַל בִּיטּוּל אוֹרַיְיתָא. דְּהָכִי

לשון הקודש

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. כְּלוֹמַר, יְהִי רָז. וְרָז וְאוֹר דָּבָר אֶחָד הוּא. וַיַּרְא אֱלֹהִים לָזֶה הָרָז כִּי טוֹב לִהְיוֹת בְּרָז וְסוֹד כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּלֶּה לְשׁוּם אָדָם, שֶׁאִלְמָלֵי יִתְגַּלֶּה, כַּמָּה פְּרִיצִים מִבְּנֵי עַמֵּנוּ יֵלְכוּ לַאֲבַדּוֹן.

וְעַל שֶׁנִּהְיָה בְּרָז וְסוֹד, הִבְדִּיל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, בֵּין אֻמָּתוֹ שֶׁהוּא הָאוֹר, וּבֵין הָאֻמּוֹת שֶׁהֵם הַחֹשֶׁךְ, שֶׁנֶּאֱמַר וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדַּמּוּ. וְעוֹד כְּתִיב (תהלים פב) בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ. (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם, אָמַר רַבִּי, זֶה יוֹם קֵץ הַגְּאֻלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה יד) הִנֵּה יוֹם בָּא לַה', זֶה יוֹם הַקֵּץ.

רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲלַפְתָּא הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי יִצְחָק. אָמַר לוֹ: דָּבָר שָׁמוּעַ לוֹ לְמַר, עַל מָה הִתְאָרֵךְ יוֹם הַמָּשִׁיחַ מֵהַגָּלוּת הַזּוֹ? אָמַר לוֹ: לֹא הִתְאָרֵךְ אֶלָּא עַל בִּטּוּל

שְׁמַעְנָא מֵרַב הַמְנוּנָא סָבָא, תְּלָתָא גָּלְיוֹת גָּלוּ יִשְׂרָאֵל, וְחָזְרוּ בִּזְכוּתְהוֹן דִּתְלָתָא אָבוֹת. וְגָלוּתָא רְבִיעָאָה בִּזְכוּתָא דְמשֶׁה יִתְחַזְּרוּן.

תָּא וְאַחֲזֵי לָךְ, דְּלָא אִיתְגָּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא עַל בִּיטּוּל תּוֹרָה. שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ט יב) **וַיֹּאמֶר ה' עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי.** אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בַּגָּלְיוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, חָזְרוּ בִּזְכוּת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, עַכְשָׁיו, הֵם חָטְאוּ בַּתּוֹרָה שֶׁנָּתַתִּי לְמשֶׁה, וְנִקְרֵאת עַל שְׁמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (מלאכי ג כב) **זִכְרוּ תּוֹרַת משֶׁה עַבְדִּי.** כַּד יִתּוּבִין וְיִתְעַסְּקוּן בְּתוֹרָתוֹ, בִּזְכוּת משֶׁה אֲנִי גּוֹאֲלָם.

עַל כֵּן נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה, (דברים לג ד) **תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ משֶׁה, כְּדֵי לְשַׁמְּרָהּ וְלַעֲסוֹק בָּהּ. וְאִם לָאו, מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב, מוֹרָשָׁה: דָּא מִסְכְּנוּתָא הוּא.**

לשון הקודש

תּוֹרָה, שֶׁכָּךְ שָׁמַעְתִּי מֵרַב הַמְנוּנָא סָבָא, שָׁלֹשׁ גָּלְיוֹת גָּלוּ יִשְׂרָאֵל, וְחָזְרוּ בִּזְכוּתָם שֶׁל שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, וּבַגָּלוּת הָרְבִיעִית יַחְזְרוּ בִּזְכוּת משֶׁה.

בֹּא וְאַרְאֶה לְךָ, לֹא גָּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא עַל בִּטּוּל תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ט) וַיֹּאמֶר ה' עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בַּגָּלְיוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת חָזְרוּ בִּזְכוּת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, עַכְשָׁו הֵם חָטְאוּ בַּתּוֹרָה שֶׁנָּתַתִּי לְמשֶׁה, וְנִקְרֵאת עַל שְׁמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (מלאכי ג) זִכְרוּ תּוֹרַת משֶׁה עַבְדִּי. כְּשֶׁיָּשׁוּבוּ וְיִתְעַסְּקוּ בְּתוֹרָתוֹ, בִּזְכוּת משֶׁה אֲנִי גּוֹאֲלָם.

עַל כֵּן נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה (דברים לג) תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ משֶׁה, כְּדֵי לְשַׁמְּרָהּ וְלַעֲסֹק בָּהּ, וְאִם לָאו, מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב. מוֹרָשָׁה – זוֹהִי

כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שמואל א ב ז) ה' מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׁיר, מְלַמֵּד דְּלָא אַתְיָא מִסְכְּנוּתָא לִבְרַתֵּיהּ דְּיַעֲקֹב, אֶלָּא עַל דְּלָא אִתְעַסְּקוּ בְּפִיקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא.

רַבִּי חִזְקִיָּה אֲמַר, אֲנָא הֲוִית בְּאַתְרֵיהוֹן דְּעַרְבְיָא, וַחֲמֵית גּוּבְרִין דְּהֲווּ מִתְטַמְּרִין בֵּינֵי טוּרַיָּא, בִּמְעַרְתָּא, וַאֲתוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת לְבָתֵּיהוֹן. אֲמָרִית לְהוֹן, מָה דֵּין דְּאַתּוּן עָבְדִין. אֲמָרוּ לִי, פְּרִישֵׁי עָלְמָא אֲנַן, וּמִתְעַסְּקָן בְּאוֹרַיְיתָא כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, וְזִמְנִין לֵית אֲנַן אָכְלִין בַּר מֵעִשְׁבֵּי בָּרָא.

אֲמָרִית לְהוֹן, וּשְׁאָר זִמְנִין בַּמָּה אַתּוּן מִתְפַּרְנְסִין. אֲמָרוּ לִי, אֲנַן אַשְׁכְּחָן בְּמַדְבְּרָא אָעַיָּא דְּמַצְמִיחִים בָּאלוּד, וַאֲנַן אָכְלִין יַתְהוֹן. כַּד נְהִירָא לָן שְׁמַעְתָּא, מִסְגִּיאוּת חֶדְוָותָא, מִשְׁתַּמְּטֵי מִינָּן, וּמְבַשְּׁלִין לְהוֹן וְאָכְלִינָן. וְיוֹמָא

לשון הקודש

הָעֲנִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר ה' מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׁיר. מְלַמֵּד שֶׁלֹּא רָאָה עֲנִיּוּת לְבַת יַעֲקֹב אֶלָּא עַל שֶׁלֹּא הִתְעַסְּקוּ בְּמִצְוֹות הַתּוֹרָה.

רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, אֲנִי הָיִיתִי בִּמְקוֹמוֹת הָעַרְבִיִּים, וְרָאִיתִי גְּבָרִים שֶׁהָיוּ מִסְתַּתְּרִים בֵּין הֶהָרִים בִּמְעָרָה, וּבָאוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת לְבָתֵּיהֶם. אָמַרְתִּי לָהֶם: מַה זֶּה מַה שֶּׁאַתֶּם עוֹשִׂים? אָמְרוּ לִי: אָנוּ פְּרוּשֵׁי הָעוֹלָם, וּמִתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וְלִפְעָמִים אֵינֶנּוּ אוֹכְלִים, רַק מֵעִשְׂבֵי הַבָּר.

אָמַרְתִּי לָהֶם: וּשְׁאָר הַפְּעָמִים, בַּמָּה אַתֶּם מִתְפַּרְנְסִים? אָמְרוּ לִי: אָנוּ מָצָאנוּ בַּמִּדְבָּר עֵצִים שֶׁמַּצְמִיחִים בָּאלוּד, וְאָנוּ אוֹכְלִים אוֹתָם. כְּשֶׁמֵּאִירָה לָנוּ הַשְּׁמוּעָה, מֵרֹב שִׂמְחָה מִשְׁתַּמְּטִים מֵעִמָּנוּ,

הַהוּא חָשִׁיב לָן דְּהוּא כִּי טוֹב. וּבְזִמְנָא דְּלָא צָמְחֵי אִינוּן אָעַיָּיא, אֲנַן אָכְלִין עִשְׂבִּין דְּמַשְׁכַּחְנָא, וּמְבַשְּׁלִין לְהוֹן וְאָכְלִינָן.

אֲמָרִית לְהוֹן, תְּהִי חֶלְקִי עִמְּכוֹן לְעָלְמָא דְּאָתֵי. אַשְׁרֵיכֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְטוֹב לָכֶם לָעוֹלָם הַבָּא. כְּעָן יָדַעְנָא דְּלָא תֶהֱוֵוֹן בְּכִיסּוּפָא, כַּד יֵיתֵי מִשֶּׁה לְמִתְבַּע עוּלְבָּנָא דְאוֹרַיְיתָא. אֲמָרִית לְהוֹן, בָּנַי, חַיֵּיכוֹן, יוֹמָא דָא מַה חִידּוּשׁ אִתְחַדֵּשׁ לְכוֹן.

אָמְרוּ לִי, הַאי פְּסוּקָא וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וְתָאנֵי רַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי, גָּדוֹל הַתּוֹסֶפֶת מֵהָאוֹר. שֶׁהָיָה אוֹר שֶׁלֹּא הָיָה כָּמוֹהוּ, זֶה הוּא אוֹר הַשֵּׂכֶל הַגָּדוֹל, שֶׁנִּתְהַוָּה מֵאוֹר זִיו הוֹדוֹ, וְזֶהוּ הָעוֹמֵד מֵאַחוֹרֵי הַפַּרְגּוֹד.

לשון הקודש

וּמְבַשְּׁלִים אוֹתָם וְאוֹכְלִים, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם נֶחְשָׁב לָנוּ שֶׁהוּא כִּי טוֹב. וּבְזְמַן שֶׁלֹּא צוֹמְחִים אוֹתָם הָעֵצִים, אָנוּ אוֹכְלִים עֲשָׂבִים שֶׁאָנוּ מוֹצְאִים, וּמְבַשְּׁלִים אוֹתָם וְאוֹכְלִים.

אָמַרְתִּי לָהֶם: יְהִי חֶלְקִי עִמָּכֶם לָעוֹלָם הַבָּא, אַשְׁרֵיכֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְטוֹב לָכֶם לָעוֹלָם הַבָּא. כָּעֵת יָדַעְתִּי שֶׁלֹּא תִהְיוּ בְּבוּשָׁה כְּשֶׁיָּבֹא מֹשֶׁה לִתְבֹּעַ אֶת עֶלְבּוֹן הַתּוֹרָה. אָמַרְתִּי לָהֶם: בָּנַי, חַיֵּיכֶם, הַיּוֹם הַזֶּה אֵיזֶה חִדּוּשׁ הִתְחַדֵּשׁ לָכֶם?

אָמְרוּ לִי הַפָּסוּק הַזֶּה: (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וְשָׁנָה רַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי, גָּדוֹל הַתּוֹסֶפֶת מֵהָאוֹר, שֶׁהָיָה אוֹר שֶׁלֹּא הָיָה כָּמוֹהוּ, זֶהוּ הוּא אוֹר הַשֵּׂכֶל הַגָּדוֹל שֶׁנִּתְהַוָּה מֵאוֹר זִיו הוֹדוֹ, וְזֶהוּ הָעוֹמֵד מֵאַחוֹרֵי הַפַּרְגּוֹד.

דְּתָנִינָן, מַאי דִּכְתִיב, (תהלים קד ב) עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה, מִלַּמֵּד שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁאָר הַמַּלְאָכִים, בְּאוֹתוֹ הָאוֹר הָרִאשׁוֹן, מֵאוֹתוֹ הָאוֹר מַמָּשׁ. סַלְקָא דַעְתָּךְ כָּמוֹהוּ. אֶלָּא מַה הוּא דָּבָר מוּבְדָּל וּמוּשְׂכָּל, כָּךְ שְׁאָר הַמַּלְאָכִים דְּבָרִים מוּבְדָּלִים וּמוּשְׂכָּלִים. אֲבָל אֵין הַשָּׂגָתָם כְּהַשָּׂגָתוֹ. דְּתָאנֵי ר' כְּרוּסְפְּדָאי, הַשָּׂגַת הַמַּלְאָכִים הִיא הַשָּׂגָה גְּדוֹלָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְמַטָּה מֵהֶם.

הַשָּׂגָה שְׁנִיָּה הִיא, הַשָּׂגַת הַשָּׁמַיִם, שֶׁמַּשִּׂיגִים הַשָּׂגָה, מַה שֶּׁלְּמַטָּה מֵהֶם אֵין מַשִּׂיגִים כְּמוֹתָם. הַשָּׂגָה שְׁלִישִׁית, הִיא הַשָּׂגַת הַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה אֲשֶׁר מֵעָפָר יְסוֹדָהּ, וְהִיא הַשָּׂגַת בְּנֵי אָדָם, מַה שֶּׁאֵין מַשִּׂיגִין שְׁאָר הַנִּבְרָאִים.

לשון הקודש

שֶׁשָּׁנִינוּ, מַה שֶּׁכָּתוּב (תהלים קד) עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה, מִלַּמֵּד שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁאָר הַמַּלְאָכִים בְּאוֹתוֹ הָאוֹר הָרִאשׁוֹן, מֵאוֹתוֹ הָאוֹר מַמָּשׁ, הֲתַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ כָּמוֹהוּ? אֶלָּא מַה הוּא דָּבָר מֻבְדָּל וּמֻשְׂכָּל, כָּךְ שְׁאָר הַמַּלְאָכִים דְּבָרִים מֻבְדָּלִים וּמֻשְׂכָּלִים, אֲבָל אֵין הַשָּׂגָתָם כְּהַשָּׂגָתוֹ, שֶׁשָּׁנָה רַבִּי כְּרוּסְפְּדַאי, הַשָּׂגַת הַמַּלְאָכִים הִיא הַשָּׂגָה גְּדוֹלָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְמַטָּה מֵהֶם.

הַשָּׂגָה שְׁנִיָּה הִיא הַשָּׂגַת הַשָּׁמַיִם, שֶׁמַּשִּׂיגִים הַשָּׂגָה, מַה שֶּׁלְּמַטָּה מֵהֶם אֵין מַשִּׂיגִים כְּמוֹתָם. הַשָּׂגָה שְׁלִישִׁית הִיא הַשָּׂגַת הַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה אֲשֶׁר מֵעָפָר יְסוֹדָהּ, וְהִיא הַשָּׂגַת בְּנֵי אָדָם, מַה שֶּׁאֵין מַשִּׂיגִין שְׁאָר הַנִּבְרָאִים.

וּכְנֶגֶד שָׁלֹשׁ מַעֲלוֹת הַלָּלוּ, יֵשׁ בָּאָדָם שָׁלֹשׁ צוּרוֹת נַפְשִׁיּוֹת. צוּרָה הָרִאשׁוֹנָה הִיא הַנֶּפֶשׁ הַשִּׂכְלִית. הַשְּׁנִיָּה, הִיא הַנֶּפֶשׁ הַמְדַבֶּרֶת. הַשְּׁלִישִׁית, הִיא הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית, הַמִּתְאַוֶּה תַּאֲוֹת, וְהִיא הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּמְעוֹל מַעַל.

וְאִי תֵימָא הָכִי, הַנֶּפֶשׁ הָרִאשׁוֹנָה הִיא נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית, כְּנֶגֶד הַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁאָמַרְנוּ. נֶפֶשׁ הַמְדַבֶּרֶת, כְּנֶגֶד הַשָּׁמַיִם, שֶׁהִיא מַעֲלָה יְתֵירָה עַל הָרִאשׁוֹנָה. נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית, כְּנֶגֶד מַדְרֵגַת הַמַּלְאָכִים, שֶׁהִיא הַמַּעֲלָה הָעֶלְיוֹנָה עַל כָּל אֵלֶּה.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם. ר' אֶלְעָזָר פָּתַח, (תהלים סו ב) אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָ, תָּא חֲזֵי,

לשון הקודש

וּכְנֶגֶד שָׁלֹשׁ מַעֲלוֹת הַלָּלוּ יֵשׁ בָּאָדָם שָׁלֹשׁ צוּרוֹת נַפְשִׁיּוֹת. צוּרָה הָרִאשׁוֹנָה הִיא הַנֶּפֶשׁ הַשִּׂכְלִית. הַשְּׁנִיָּה הִיא הַנֶּפֶשׁ הַמְדַבֶּרֶת. הַשְּׁלִישִׁית הִיא הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית הַמִּתְאַוִּית תַּאֲוֹת, וְהִיא הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּמְעֹל מַעַל.

וְאִם תֹּאמַר כָּךְ, הַנֶּפֶשׁ הָרִאשׁוֹנָה הִיא נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית, כְּנֶגֶד הַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁאָמַרְנוּ. נֶפֶשׁ הַמְדַבֶּרֶת כְּנֶגֶד הַשָּׁמַיִם, שֶׁהִיא מַעֲלָה יְתֵרָה עַל הָרִאשׁוֹנָה. נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית כְּנֶגֶד מַדְרֵגַת הַמַּלְאָכִים, שֶׁהִיא הַמַּעֲלָה הָעֶלְיוֹנָה עַל כָּל אֵלֶּה.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם (בראשית א). רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (תהלים סג) אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָ. בֹּא וּרְאֵה שֶׁאֵין מָקוֹם בָּעוֹלָם

שֶׁאֵין מָקוֹם בָּעוֹלָם פָּנוּי בְּלֹא מַיִם, מִפְּנֵי שֶׁהָאָרֶץ תְּלוּיָה עַל הַמָּיִם. שֶׁנֶּאֱמַר, (שם כד ב) כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ. וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ, שֶׁהַמַּיִם הֵם מִתַּחַת לָאָרֶץ, וְהָאָרֶץ שֶׁהִיא כְּבֵדָה מִכָּל הַיְסוֹדוֹת עוֹמְדוֹת עַל הַמָּיִם. אֶלָּא שֶׁהַמַּיִם עַל הָאָרֶץ, וּלְמַעְלָה לַשָּׁמַיִם.

אָמַר לֵיהּ רַב חַסְדָּא וְהָא כְּתִיב הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ. אָמַר לֵיהּ, לָאו הַאי, אֶלָּא כְּתַרְגּוּמוֹ, בְּמְצִיעוּת מַיָּא, שֶׁהָרָקִיעַ מַבְדִּיל בֵּינֵיהֶם. כִּי הַמַּיִם אֲחָדִים הָיוּ, אֲבָל מִפְּנֵי שֶׁנִּכְנַס הָרָקִיעַ בָּאֶמְצַע, נֶחְשְׁבוּ כִּשְׁנַיִם. וְהָרָקִיעַ כַּדּוּר, וּבָא בְּמֵימֵי אוֹקְיָינוּס, כְּמַבְדִּיל בֵּין הַמַּיִם, נִמְצְאוּ מַיִם מִמַּעַל, וּמַיִם מִתַּחַת.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, רְקִיעִים הֵם הַסּוֹבְבִים, לִפְעָמִים מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב, וְלִפְעָמִים מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח,

לשון הקודש

פָּנוּי בְּלֹא מַיִם, מִפְּנֵי שֶׁהָאָרֶץ תְּלוּיָה עַל הַמַּיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (שם כד) כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ. וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהַמַּיִם הֵם מִתַּחַת לָאָרֶץ, וְהָאָרֶץ שֶׁהִיא כְּבֵדָה מִכָּל הַיְסוֹדוֹת עוֹמְדוֹת עַל הַמַּיִם? אֶלָּא שֶׁהַמַּיִם עַל הָאָרֶץ, וּלְמַעְלָה לַשָּׁמַיִם.

אָמַר לוֹ רַב חַסְדָּא, וַהֲרֵי כָּתוּב (בראשית א) הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ? אָמַר לוֹ, אֵין זֶה אֶלָּא כְּתַרְגּוּמוֹ, בְּאֶמְצַע הַמַּיִם, שֶׁהָרָקִיעַ מַבְדִּיל בֵּינֵיהֶם. כִּי הַמַּיִם אֲחָדִים הָיוּ, אֲבָל מִפְּנֵי שֶׁנִּכְנַס הָרָקִיעַ בָּאֶמְצַע נֶחְשְׁבוּ כִּשְׁנַיִם. וְהָרָקִיעַ כַּדּוּר, וּבָא בְּמֵימֵי אוֹקְיָנוּס, כְּמַבְדִּיל בֵּין הַמַּיִם. נִמְצְאוּ מַיִם מִמַּעַל, וּמַיִם מִתַּחַת.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, רְקִיעִים הֵם הַסּוֹבְבִים,

וּבָאִים בְּאֶמְצַע הַיָּם, וּמַבְדִּילִים בֵּינְתַּיִם. וְזֶהוּ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמָּיִם.

וּמִפְּנֵי מָה מֵי הַיָּם מְלוּחִים. מִפְּנֵי חֲמִימוּת הָרָקִיעַ וּרְתִיחָתוֹ. בֹּא וּרְאֵה, קְדֵירָה הָעוֹמֶדֶת עַל הָאוּר, וְכָל מַה שֶּׁמִּתְעַכֶּבֶת עַל הָאוּר, יוֹתֵר הַתַּבְשִׁיל נִמְלַח מֵרוֹב חֲמִימוּת הָאֵשׁ. וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה אִלְמָלֵא הָרָקִיעַ הָיָה קַיָּם בֵּין הַמַּיִם, כָּל הַמַּיִם הָיוּ נִקְפָּאִים כַּמֶּלַח, אֶלָּא הוֹלֵךְ וְסוֹבֵב וְאֵינוֹ מִתְקַיֵּים בֵּין הַמַּיִם.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק בֹּא וּרְאֵה לָמָּה לֹא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי. מִפְּנֵי שֶׁעִנְיָן זֶה חוֹזֵר עַל יְחוּדוֹ, לְהוֹרוֹת כִּי אֵין שֵׁנִי לְנֶגְדּוֹ, וְאֵין טוֹב בַּשֵּׁנִי, עַל כֵּן נֶאֱמַר בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן יוֹם אֶחָד.

לשון הקודש

לִפְעָמִים מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב, וְלִפְעָמִים מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח, וּבָאִים בְּאֶמְצַע הַיָּם וּמַבְדִּילִים בֵּינְתַּיִם. וְזֶהוּ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם.

וּמִפְּנֵי מָה מֵי הַיָּם מְלוּחִים? מִפְּנֵי חֲמִימוּת הָרָקִיעַ וּרְתִיחָתוֹ. בֹּא וּרְאֵה, קְדֵרָה הָעוֹמֶדֶת עַל הָאוּר, וְכָל מַה שֶּׁמִּתְעַכֶּבֶת עַל הָאוּר, יוֹתֵר הַתַּבְשִׁיל נִמְלָח מֵרֹב חֲמִימוּת הָאֵשׁ. וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִלְמָלֵא הָרָקִיעַ הָיָה קַיָּם בֵּין הַמַּיִם, כָּל הַמַּיִם הָיוּ נִקְפָּאִים כַּמֶּלַח, אֶלָּא הוֹלֵךְ וְסוֹבֵב וְאֵינוֹ וְאֵינוֹ מִתְקַיֵּים בֵּין הַמַּיִם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה לָמָּה לֹא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי? מִפְּנֵי שֶׁעִנְיָן זֶה חוֹזֵר עַל יְחוּדוֹ, לְהוֹרוֹת כִּי אֵין שֵׁנִי לְנֶגְדּוֹ, וְאֵין טוֹב בַּשֵּׁנִי, עַל כֵּן נֶאֱמַר בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן יוֹם אֶחָד.

דְּתָנֵי רִבִּי יִצְחָק, לָמָּה לֹא נֶאֱמַר רִאשׁוֹן בִּמְקוֹם אֶחָד. לְהוֹרוֹת, דְּאִלּוּ נֶאֱמַר רִאשׁוֹן, עַל כָּל פָּנִים הָיָה רָאוּי לִהְיוֹת שֵׁנִי. כִּי רִאשׁוֹן מֻחֶדֶת לְשֵׁנִי. אֲבָל אֶחָד, אֵינוֹ מֻחֶדֶת לְשֵׁנִי.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, וַהֲרֵי נֶאֱמַר (ישעיה מא ד) אֲנִי ה' רִאשׁוֹן. אָמַר לֵיהּ, מִלְּתֵיהּ מְסַיֵּיעַ לְקַמַּיְיתָא, מִדִּכְתִיב וְאֶת אַחֲרוֹנִים אֲנִי הוּא, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ (דף יג ע"א) אַחֲרוֹנִים לָרִאשׁוֹן, אֲנִי הוּא. וְכִי אַחֲרוֹנִים יֵשׁ לָרִאשׁוֹן. אֵין. שְׁמוֹ הַמְיוּחָד. שֶׁהוּא רֹאשׁ וּמְיוּחָד. אֲחֵרִים הֵם: אָלֶ"ף דָּלֶ"ת נוּ"ן יוּ"ד, אֱלֹהִי"ם, שַׁדַּ"י, אֵ"ל, צְבָאוֹ"ת. וְהֵם מִתְכַּנִּים בִּיחוּדוֹ, וְהוּא הוּא יִתְבָּרַךְ מַמָּשׁ, דִּכְתִיב וְאֶת אַחֲרוֹנִים אֲנִי הוּא.

ר' יוֹסִי בַּר חֲלַפְתָּא, וְר' יְהוּדָה בֶּן פַּזִּי, וְר' יִצְחָק, הֲווֹ אָכְלֵי בִּסְעוּדָתָא בְּהִילוּלָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר

לשון הקודש

שֶׁשָּׁנָה רַבִּי יִצְחָק, לָמָּה לֹא נֶאֱמַר רִאשׁוֹן בִּמְקוֹם אֶחָד? לְהוֹרוֹת, דְּאִלּוּ נֶאֱמַר רִאשׁוֹן, עַל כָּל פָּנִים הָיָה רָאוּי לִהְיוֹת שֵׁנִי, כִּי רִאשׁוֹן מֻחֶדֶת לְשֵׁנִי, אֲבָל אֶחָד אֵינוֹ מֻחֶדֶת לְשֵׁנִי.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, וַהֲרֵי נֶאֱמַר (ישעיה מא) אֲנִי ה' רִאשׁוֹן. אָמַר לוֹ: דְּבָרוֹ מְסַיֵּעַ לָרִאשׁוֹן, מֵהַכָּתוּב וְאֶת אַחֲרוֹנִים אֲנִי הוּא (שם). אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ אַחֲרוֹנִים לָרִאשׁוֹן, אֲנִי הוּא. וְכִי יֵשׁ אַחֲרוֹנִים לָרִאשׁוֹן? כֵּן. שְׁמוֹ הַמְיֻחָד, שֶׁהוּא רֹאשׁ וּמְיֻחָד. אֲחֵרִים הֵם: אָלֶ"ף דָּלֶ"ת נוּ"ן יוּ"ד, אֱלֹהִי"ם, שַׁדַּ"י, אֵ"ל, צְבָאוֹ"ת, וְהֵם מִתְכַּנִּים בִּיחוּדוֹ, וְהוּא הוּא יִתְבָּרַךְ מַמָּשׁ, דִּכְתִיב וְאֶת אַחֲרוֹנִים אֲנִי הוּא.

רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲלַפְתָּא וְרַבִּי יְהוּדָה בֶּן פַּזִּי

בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. ר' חִיָּיא רַבָּה, הֲוָה יְנוּקָא, וַהֲוָה יָתִיב תַּמָּן. אָמַר רִבִּי יוֹסִי לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, לָמָּה לֹא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי. אָמַר לֵיהּ מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלֶאכֶת הַמַּיִם בַּשֵּׁנִי, וּכְשֶׁנִּגְמְרָה בַּשְּׁלִישִׁי, אָמַר כִּי טוֹב תְּרֵי זִמְנֵי.

אָמְרוּ, נִשְׁאַל לְהַאי יְנוּקָא, דְּמִשֶּׁחֳרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִמְצֵאת הַנְּבוּאָה בְּפִי הַתִּינוֹקוֹת, אוּלַי נִמְצָא דָּבָר בְּפִיו. אָמַר לֵיהּ חִיָּיא בְּרִי, אִימָּא לָן, לָמָּה לָא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי. אָמַר לָהֶם, מִפְּנֵי שֶׁאֵין טוֹב אֶלָּא בְּאֶחָד. אָתָא רַבִּי שִׁמְעוֹן וּנְשָׁקֵיהּ, קָרֵי עֲלֵיהּ (ירמיה א ט) הִנֵּה נָתַתִּי דְּבָרַי בְּפִיךָ.

אָמְרוּ שַׁעֲתָא קָיְימָא לֵיהּ, נִשְׁאַל בֵּיהּ, אָמְרוּ לֵיהּ, מַאי (שופטים ה לא) וְאֹהֲבָיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ. מַה שֶּׁבַּח הוּא זֶה לַצַּדִּיקִים. אָמַר לֵהוּ,

לשון הקודש

וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ אוֹכְלִים בִּסְעוּדַת הַהִלּוּלָה שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. רַבִּי חִיָּיא רַבָּה הָיָה תִינוֹק, וְהָיָה יוֹשֵׁב שָׁם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי שִׁמְעוֹן: לָמָּה לֹא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי? אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלֶאכֶת הַמַּיִם בַּשֵּׁנִי, וּכְשֶׁנִּגְמְרָה בַּשְּׁלִישִׁי, אָמַר כִּי טוֹב פַּעֲמַיִם.

אָמְרוּ: נִשְׁאַל אֶת הַתִּינוֹק הַזֶּה, שֶׁמִּשֶּׁחֳרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִמְצֵאת הַנְּבוּאָה בְּפִי הַתִּינוֹקוֹת, אוּלַי נִמְצָא דָּבָר בְּפִיו. אָמַר לוֹ: חִיָּיא בְּנִי, אֱמֹר לָנוּ לָמָּה לֹא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי? אָמַר לָהֶם: מִפְּנֵי שֶׁאֵין טוֹב אֶלָּא בְּאֶחָד. בָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן וּנְשָׁקוֹ. קָרָא עָלָיו (ירמיה א) הִנֵּה נָתַתִּי דְּבָרַי בְּפִיךָ.

אָמְרוּ: הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לוֹ, נִשְׁאַל אוֹתוֹ. אָמְרוּ לוֹ: מַה זֶּה (שופטים ה) וְאֹהֲבָיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ, מַה שֶּׁבַּח הוּא זֶה

מַה הַשֶּׁמֶשׁ כְּשֶׁיּוֹצֵא בִּגְבוּרָתוֹ, אִית דְּבַדְחֵי בֵּיהּ, וְאִית דְּלָא בַדְחֵי בֵּיהּ. כָּךְ הַצַּדִּיקִים, צַדִּיקִים כְּמוֹתָם, יָשִׂישׂוּ, וְהָרְשָׁעִים לֹא יָשִׂישׂוּ. מַה הַשֶּׁמֶשׁ אִית לְמַאן דְּעָבִיד רְפוּאָה, וְאִית לְמַאן דְּלָא עָבִיד. כָּךְ הַצַּדִּיקִים, יִהְיוּ רְפוּאָה לַטּוֹבִים. וּמַכָּה לָרְשָׁעִים.

אָמְרוּ לֵיהּ, חִיָּיא בְּרִי, לָמָּה לֹא נִזְכַּר שֵׁם הַמְיוּחָד בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, אָמַר לוֹן, אֵין נָאֶה לְמֶלֶךְ הַכָּבוֹד לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ עַל הַמֵּתִים, וְעַל דָּבָר הַנֶּאֱבָד. כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ, כְּשֵׁם שֶׁכָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבְּרָאָם הֵם כָּלִים וְנֶאֱבָדִים, כָּךְ שְׁמוֹ חַס וְשָׁלוֹם. וְלֹא הִזְכִּיר שְׁמוֹ הַמְיוּחָד, עַד שֶׁנִּבְרְאוּ כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁהֵם כָּלִים וְנֶאֱבָדִים. וּלְאַחַר כֵּן, הִזְכִּיר שְׁמוֹ עַל דָּבָר שֶׁהוּא קַיָּם לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים, שֶׁנֶּאֱמַר בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. וּמִשְּׁאָר כָּל

לשון הקודש

לַצַּדִּיקִים? אָמַר לָהֶם: מָה הַשֶּׁמֶשׁ כְּשֶׁיּוֹצֵא בִּגְבוּרָתוֹ, יֵשׁ שֶׁשְּׂמֵחִים בּוֹ וְיֵשׁ שֶׁלֹּא שְׂמֵחִים בּוֹ, כָּךְ הַצַּדִּיקִים – כְּמוֹתָם יָשִׂישׂוּ, וְהָרְשָׁעִים לֹא יָשִׂישׂוּ. מָה הַשֶּׁמֶשׁ יֵשׁ לְמִי שֶׁעוֹשֶׂה רְפוּאָה, וְיֵשׁ לְמִי שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה – כָּךְ הַצַּדִּיקִים יִהְיוּ רְפוּאָה לַטּוֹבִים, וּמַכָּה לָרְשָׁעִים.

אָמְרוּ לוֹ: חִיָּיא בְּנִי, לָמָּה לֹא נִזְכַּר שֵׁם הַמְיֻחָד בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית? אָמַר לָהֶם: אֵין נָאֶה לְמֶלֶךְ הַכָּבוֹד לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ עַל הַמֵּתִים, וְעַל דָּבָר הַנֶּאֱבָד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ, כְּשֵׁם שֶׁכָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבְּרָאָם הֵם כָּלִים וְנֶאֱבָדִים, כָּךְ שְׁמוֹ, חַס וְחָלִילָה. וְלֹא הִזְכִּיר שְׁמוֹ הַמְיֻחָד עַד שֶׁנִּבְרְאוּ כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁהֵם כָּלִים וְנֶאֱבָדִים, וּלְאַחַר כֵּן הִזְכִּיר שְׁמוֹ עַל דָּבָר שֶׁהוּא קַיָּם לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. וּמִשְּׁאָר כָּל

הַבְּרִיּוֹת שֶׁבָּרָא לֹא הִזְכִּיר בְּכָאן, אֶלָּא דָּבָר הַקַּיָּים, וְלֹא נֶאֱמַר בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים, אֶרֶץ וְשָׁמַיִם אָדָם וְחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְעוֹפוֹת, שֶׁהֵם דְּבָרִים כְּלִים, אֶלָּא דָּבָר הָעוֹמֵד לְעוֹלָם, וְהֵם אֶרֶץ וְשָׁמַיִם.

אָמְרוּ לֵיהּ, מַאי דִּכְתִיב, (בראשית א ז) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם וגו'. מַה צוֹרֶךְ הָיָה לוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת רָקִיעַ לְהַבְדִּיל בֵּין הַמַּיִם. אָמַר לְהוּ, כְּבָר כְּתִיב (משלי טז ד) כֹּל פָּעַל ה' לַמַּעֲנֵהוּ. לֹא בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּבָר שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ. וּבָרָא הָרָקִיעַ, וּכְשֶׁהוּא חוֹזֵר אֵינוֹ חוֹזֵר אֶלָּא לְעִתִּים יְדוּעִים. וְסִילוֹן אֶחָד שֶׁל מַיִם יוֹצֵא מִתְּהוֹמוֹת, וְסִילוֹן שֶׁל מַיִם יוֹצֵא מִגֵּיהִנֹּם, וְיוֹרֵד בְּצִינּוֹר סִילוֹן הַתְּהוֹם. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים מב ח) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ. וְהָרָקִיעַ נִכְנַס בְּאֶמְצַע מִשְׁנֵיהֶם. וְאִלְמָלֵא

לשון הקודש

הַבְּרִיּוֹת שֶׁבָּרָא, לֹא הִזְכִּיר בְּכָאן אֶלָּא דָּבָר הַקַּיָּם. וְלֹא נֶאֱמַר בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם אָדָם וְחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְעוֹפוֹת, שֶׁהֵם דְּבָרִים כְּלִים, אֶלָּא דָּבָר הָעוֹמֵד לְעוֹלָם, וְהֵם אֶרֶץ וְשָׁמַיִם.

אָמְרוּ לוֹ: מַה שֶּׁכָּתוּב (שם א) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם וְגוֹ', מַה צֹּרֶךְ הָיָה לוֹ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת רָקִיעַ לְהַבְדִּיל בֵּין הַמַּיִם? אָמַר לָהֶם: כְּבָר כָּתוּב (משלי טז, ד) כָּל פָּעַל ה' לַמַּעֲנֵהוּ. לֹא בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּבָר שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ. וּבָרָא הָרָקִיעַ, וּכְשֶׁהוּא חוֹזֵר, אֵינוֹ חוֹזֵר אֶלָּא לְעִתִּים יְדוּעִים. וְסִילוֹן אֶחָד שֶׁל מַיִם יוֹצֵא מִתְּהוֹמוֹת, וְסִילוֹן שֶׁל מַיִם יוֹצֵא מִגֵּיהִנֹּם, וְיוֹרֵד בְּצִנּוֹר סִילוֹן הַתְּהוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים מב) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא

שֶׁנִּכְנַס בֵּינְתַּיִם, הָיוּ הוֹרְגִים לְשׁוֹתֵיהֶם. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי הַאי יְנוּקָא בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֲמָרוֹ, דְּהָכִי הֲוָה מַמָּשׁ, דִּכְתִיב יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, בְּתוֹךְ מַמָּשׁ, בְּאֶמְצָעִית מַיָּיא. בְּהִכָּנֵס הָרָקִיעַ בָּאֶמְצַע, מַחֲזִיר הַמַּיִם הָרָעִים הַיּוֹצְאִים מִגֵּיהִנֹּם לִמְקוֹמָן. וְלָא נָפִיק לְעָלְמָא מֵאִינּוּן מַיָּא, אֶלָּא כִּמְלֹא לוֹגָא, בִּימֵי אֱלִישָׁע. וְנֶאֱמַר בָּהֶם, (מ"ב ב יט) וְהַמַּיִם רָעִים וְהָאָרֶץ מְשַׁכֶּלֶת. כְּלוֹמַר, בִּשְׁבִיל שֶׁהַמַּיִם רָעִים, הָאָרֶץ מְשַׁכֶּלֶת מִבְּנֵי אָדָם, שֶׁכָּלִים בִּשְׁבִילָם.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כּוּלָּא הַאי קְרָא מַסְהִיד עֲלֵיהּ. דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כָּל מַה שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ

לשון הקודש

לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ. וְהָרָקִיעַ נִכְנָס בְּאֶמְצַע שְׁנֵיהֶם, וְאִלְמָלֵא שֶׁנִּכְנָס בֵּינְתַּיִם, הָיוּ הוֹרְגִים לְשׁוֹתֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַתִּינוֹק הַזֶּה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֲמָרוֹ, שֶׁכָּךְ הָיָה מַמָּשׁ שֶׁכָּתוּב יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם, בְּתוֹךְ מַמָּשׁ, בְּאֶמְצַע הַמַּיִם, בְּהִכָּנֵס הָרָקִיעַ בָּאֶמְצַע, מַחֲזִיר הַמַּיִם הָרָעִים הַיּוֹצְאִים מִגֵּיהִנֹּם לִמְקוֹמָם, וְלֹא יָצָא לָעוֹלָם מֵאוֹתָם הַמַּיִם, אֶלָּא כִּמְלֹא הַלֹּג, בִּימֵי אֱלִישָׁע. וְנֶאֱמַר בָּהֶם וְהַמַּיִם רָעִים וְהָאָרֶץ מְשַׁכֶּלֶת. כְּלוֹמַר, בִּשְׁבִיל שֶׁהַמַּיִם רָעִים, הָאָרֶץ מְשַׁכֶּלֶת מִבְּנֵי אָדָם, שֶׁכָּלִים בִּשְׁבִילָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עַל כָּל זֶה מֵעִיד

בָּרוּךְ הוּא, לֹא עָשָׂה דָּבָר לְבַטָּלָה, וּמִפְּנֵי שֶׁהָיָה גָּלוּי לְפָנָיו, שֶׁאוֹתָם הַמַּיִם יוֹצְאִים מִגֵּיהִנֹּם, וְיִתְעָרְבוּ בַּמַּיִם הָאֲחֵרִים וְיַזִּיקוּ בְּרִיּוֹתָיו. עָשָׂה אֶת הָרָקִיעַ, לְהִכָּנֵס בְּאֶמְצַע שְׁנֵיהֶם, לְהַבְדִּיל בֵּינְתַּיִם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, בֵּין מַיִם הָרָעִים, לַמַּיִם הַטּוֹבִים. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה מַמָּשׁ, שֶׁהַמַּיִם יוֹצְאִים לְהִתְעָרֵב בַּמַּיִם הַטּוֹבִים, אָז הָרָקִיעַ חוֹזֵר וְנִכְנָס בֵּינְתַּיִם, וּמַחֲזִירָם לְאָחוֹר.

תָּא שְׁמַע, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הַנֵּי מַיָּיא דְּאִינּוּן לְחַיֵּי עָלְמָא, וּלְתִקּוּנֵיהוֹן דִּבְרִיָּיתָא, הֵיאַךְ יִתְקָרוֹן. אָמַר רִבִּי בְּרֶכְיָה, הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמַיִם, דְּאִינּוּן מַיָּיא טָבִין.

ר' חִיָּיא בַּר אַבָּא, הֲוָה אָזִיל בְּאוֹרְחָא, וְלָאָה מִתְקִיפוּתָא דְּשִׁמְשָׁא, וַהֲוָה צָחֵי לְמִשְׁתֵּי מַיָּא.

לשון הקודש

הַכָּתוּב הַזֶּה, שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל מַה שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא עָשָׂה דָּבָר לְבַטָּלָה, וּמִפְּנֵי שֶׁהָיָה גָּלוּי לְפָנָיו שֶׁאוֹתָם הַמַּיִם הַיּוֹצְאִים מִגֵּיהִנֹּם, וְיִתְעָרְבוּ בַּמַּיִם הָאֲחֵרִים וְיַזִּיקוּ לִבְרִיּוֹתָיו, עָשָׂה אֶת הָרָקִיעַ לְהִכָּנֵס בְּאֶמְצַע שְׁנֵיהֶם, לְהַבְדִּיל בֵּינְתַּיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, בֵּין מַיִם הָרָעִים לַמַּיִם הַטּוֹבִים, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה מַמָּשׁ שֶׁהַמַּיִם יוֹצְאִים לְהִתְעָרֵב בַּמַּיִם הַטּוֹבִים, אָז הָרָקִיעַ חוֹזֵר וְנִכְנָס בֵּינְתַּיִם, וּמַחֲזִירָם לְאָחוֹר.

בֹּא שְׁמַע, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַמַּיִם הַלָּלוּ שֶׁהֵם לְהַחַיּוֹת הָעוֹלָם וּלְתִקּוּן הַבְּרִיּוֹת, אֵיךְ יִקָּרְאוּ? אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה, הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמַיִם, שֶׁהֵם מַיִם טוֹבִים.

רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ

פְּגַע בְּהַהוּא מַדְבְּרָא, וְאַשְׁכַּח חַד אִילָנָא, יָתִיב תְּחוֹתֵיהּ, עַד דְּזָקִיף עֵינוֹהִי, חָמָא חַד מַעֲיָינָא דְּמַיָּא דָקִיק. חָדֵי לְמִשְׁתֵּי מִנְּהוֹן. שָׁתֵי מִן מַיָּא, וַהֲווֹ מְרִירָן, אֲמַר לְשַׁמָּשֵׁיהּ, הַיְינוּ טַעֲמָא דְּר' אֶלְעָזָר, דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, לֵית לָךְ בְּעָלְמָא, דְּלֵית תַּמָּן תַּמְצִיתָא מֵהַהוּא סִילוֹנָא דְּגֵיהִנֹּם, בַּר אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. וְאִלְמָלֵא דְּשָׁתָן כָּל עָלְמָא מֵהַהוּא תַּמְצִיתָא דְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, לָא יָכִילֵי לְמִשְׁתֵּי מִנַּיְיהוּ.

אָמַר רִבִּי הוּנָא, הַאי רָקִיעַ דִּכְתִיב וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ, הוּא הָרָקִיעַ הַיָּדוּעַ לְמַעְלָה שֶׁעַל רָאשֵׁי הַחַיּוֹת. דִּכְתִיב (יחזקאל א כב) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא.

לשון הקודש

וְהִתְעַיֵּף מֵחֹזֶק הַשֶּׁמֶשׁ, וְהָיָה צָמֵא לִשְׁתּוֹת מַיִם. פָּגַע בְּאוֹתוֹ מִדְבָּר וּמָצָא אִילָן אֶחָד. יָשַׁב תַּחְתָּיו. עַד שֶׁהֵרִים עֵינָיו, רָאָה מַעְיָן מַיִם קָטָן. שָׁמַח לִשְׁתּוֹת מֵהֶם. שָׁתָה מִן הַמַּיִם וְהָיוּ מָרִים. אָמַר לְשַׁמָּשׁוֹ, הַיְנוּ טַעְמוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר, שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵין לְךָ בָּעוֹלָם שֶׁאֵין שָׁם תַּמְצִית מֵאוֹתוֹ סִילוֹן שֶׁל גֵּיהִנֹּם, פְּרָט לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאִלְמָלֵא שֶׁשּׁוֹתִים כָּל הָעוֹלָם מֵאוֹתָהּ תַּמְצִית שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לֹא יְכוֹלִים לִשְׁתּוֹת מֵהֶם.

אָמַר רַבִּי הוּנָא, הָרָקִיעַ הַזֶּה שֶׁכָּתוּב וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ, הוּא הָרָקִיעַ הַיָּדוּעַ לְמַעְלָה שֶׁעַל רָאשֵׁי הַחַיּוֹת, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַאי חַיּוֹת, הַיָּה כְּתִיב חָדָא, לָמָּה נֶאֱמַר רָאשֵׁי. אָמַר רִבִּי הוּנָא, אִית הַיָּה חַד רַבָּא, וְשַׁלִּיטָא עַל כָּל שְׁאָר חֵיוָתָא קַדִּישָׁא, וְזִיוֹהִי רַבְרְבִין סַגִּיאִין. לֵיהּ רֵישִׁין דְּזִיוָוא סַגִּיאִין, וּכְדֵין כְּתִיב רָאשֵׁי הַחַיָּה. וְדָא הִיא הַחַיָּה, דְּהָמָא יְחֶזְקֵאל בְּחֵיזוּ נְבוּאָתָא. וְאִי סַלְקָא דַעְתָּךְ דְּהִיא הַחַיּוֹת. תָּא שְׁמַע, כְּתִיב (שם א טו) וָאֵרֶא הַחַיּוֹת וגו', הָמָא הַאי, וְהָמָא הַחַיּוֹת.

הַאי רָקִיעַ לְמַאי אָתָא. אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, לְאַפְּרָשָׁא בֵּין מַלְאָכִין קַדִּישִׁין דְּמִתְּחוֹת הַהוּא רְקִיעָא, וּבֵין מַלְאָכִין קַדִּישִׁין דְּזָכוּ דְּאִינּוּן לְעֵילָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ. בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ, מַלְאָכַיָּא דְּאִינּוּן תְּחוֹת הַהוּא רְקִיעָא. וּבֵין

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַחַיּוֹת הַלָּלוּ, הַיָּה כָּתוּב אַחַת, לָמָּה נֶאֱמַר רָאשֵׁי? אָמַר רַבִּי הוּנָא, יֵשׁ הַיָּה אַחַת גְּדוֹלָה, וְשׁוֹלֶטֶת עַל כָּל שְׁאָר חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְזִיוֶיהָ גְּדוֹלִים רַבִּים. לָהּ רָאשִׁים שֶׁל זִיוִים רַבִּים, וְאָז כָּתוּב רָאשֵׁי הַחַיָּה, וְזוֹהִי הַחַיָּה שֶׁרָאָה יְחֶזְקֵאל בְּמַרְאֵה הַנְּבוּאָה. וְאִם תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהִיא הַחַיּוֹת, בֹּא שְׁמַע, כָּתוּב (שם) וָאֵרֶא הַחַיּוֹת וְגו', רָאָה אֶת זוֹ וְרָאָה אֶת הַחַיּוֹת.

הָרָקִיעַ הַזֶּה, לָמָּה הוּא בָּא? אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, לְהַפְרִיד בֵּין הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמִּתַּחַת הָרָקִיעַ הַהוּא, וּבֵין הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁזָּכוּ שֶׁהֵם לְמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם

הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ, מַלְאָכַיָּא דְּאִינוּן מִלְּעֵילָא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, שְׁמַע מִינָּהּ דְּהוּא פַּרְגּוֹד דְּמַפְסִיק בֵּינְתַיִם.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שָׁאַל לְרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, אָמַר לֵיהּ, הַאי רָקִיעַ דְּאִתְבְּרֵי בַּשֵּׁנִי, מַאי הוּא, אָמַר לֵיהּ, רָזָא עִילָּאָה הוּא, דְּבָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְמוּנֶה תְּחוֹת יְדֵיהּ, וּבָחַר בֵּיהּ, וְשַׁלְּטֵיהּ עַל כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּא, וּבְגִין הַהוּא עִנְיָנָא, לֹא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי. אַף עַל פִּי דְּשׁוּלְטָנָא יְתֵירָא אִית לֵיהּ, דְּכוּלָּא תְּחוֹת יְדֵיהּ, לְאַחֲזָאָה לְכָל עָלְמָא, דְּלֵית טִיבוּ וִיקָרָא וּפִרְקוֹנָא וְגֵאוּתָא, אֶלָּא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹהִי.

וְעוֹד אָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, מַאי דִּכְתִיב, (שה"ש ו יא) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת (דף יג

לשון הקודש

אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ. בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ – הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם תַּחַת הָרָקִיעַ הַהוּא, וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ – הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם מִלְּמַעְלָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִזֶּה נִשְׁמָע שֶׁהוּא הַפַּרְגּוֹד שֶׁמַּפְסִיק בֵּינְתַיִם.

רַבִּי אֱלִעֶזֶר שָׁאַל אֶת רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי. אָמַר לוֹ, הָרָקִיעַ הַזֶּה שֶׁנִּבְרָא בַּשֵּׁנִי מַה הוּא? אָמַר לוֹ, סוֹד עֶלְיוֹן הוּא, שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְמֻנֶּה מִתַּחַת יָדוֹ וּבָחַר בּוֹ, וְהִשְׁלִיטוֹ עַל כָּל צִבְאוֹת הַשָּׁמַיִם, וּמִשּׁוּם אוֹתוֹ עִנְיָן לֹא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי, אַף עַל פִּי שֶׁשִּׁלְטוֹן יָתֵר יֵשׁ לוֹ, שֶׁהַכֹּל תַּחַת יָדוֹ, לְהַרְאוֹת לְכָל הָעוֹלָם שֶׁאֵין טוֹב וְכָבוֹד וּפְדוּת וְגֵאוּת אֶלָּא בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּלְבַד.

וְעוֹד אָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, מַה שֶּׁכָּתוּב (שיר ו) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת

ע"ב) בְּאִבֵּי הַנַּחַל. זֶהוּ מַה שֶּׁרָאָה יְחֶזְקֵאל, בְּאוֹתוֹ הָרָקִיעַ שֶׁנִּבְרָא בַּשֵּׁנִי. שֶׁבְּרָאוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּסְתָמוֹ מִכָּל רִבְבוֹת קוֹדֶשׁ שֶׁלּוֹ. וְאוֹתָן הָעוֹלָמוֹת דְּכָסֵיף בְּהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, סְתָמָם מִמֶּנּוּ, וִיקַר הַדָּרוֹ סָתָם. מֵאוֹתָן עוֹלָמוֹת וּלְמַעְלָה סָתָם. וְהִטְמִין מִכּוּלָּם, וְכוּלָּם שׁוֹאֲלִים וְאוֹמְרִים, אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ (יחזקאל ג יב) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

תָּא חֲזֵי, מַאי קָאָמַר אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי, בְּגִנַּת אֱגוֹז לֹא כְתִיב, אֶלָּא אֶל גִּנַּת אֱגוֹז. כְּמַאן דְּנָחִית וּמַקְרִיב לְגִנְתָּא, וְלָא עַיֵּיל בָּהּ, כָּל שֶׁכֵּן דְּלָא קָרִיב לֶאֱגוֹז אֶלָּא לְגִינָה. וְכָל שֶׁכֵּן דְּלָא חָזָא מַה שֶּׁבְּתוֹךְ הָאֱגוֹז. וְכָל שֶׁכֵּן דְּאָמַר לִרְאוֹת, וְלֹא אָמַר רָאִיתִי. כְּלוֹמַר לַגִּינָה שֶׁהוּא חוּצָה, קָרַבְתִּי וְיָרַדְתִּי לִרְאוֹת, וְלֹא אָמַר שֶׁרָאָה אֲפִילוּ הַגִּינָה שֶׁהִיא חוּצָה.

לשון הקודש

בְּאִבֵּי הַנַּחַל? זֶהוּ מַה שֶּׁרָאָה יְחֶזְקֵאל בְּאוֹתוֹ הָרָקִיעַ שֶׁנִּבְרָא בַּשֵּׁנִי, שֶׁבְּרָאוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּסְתָמוֹ מִכָּל רִבְבוֹת קֹדֶשׁ שֶׁלּוֹ. וְאוֹתָם הָעוֹלָמוֹת שֶׁכּוֹסֵף בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, סְתָמָם מִמֶּנּוּ, וּכְבוֹד הֲדָרוֹ סָתַם. מֵאוֹתָם עוֹלָמוֹת וּלְמַעְלָה סָתַם, וְהִטְמִין מִכֻּלָּם, וְכֻלָּם שׁוֹאֲלִים וְאוֹמְרִים אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, (יחזקאל

ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

בֹּא וּרְאֵה מָה אָמַר, אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי בְּגִנַּת אֱגוֹז לֹא כָתוּב, אֶלָּא אֶל גִּנַּת אֱגוֹז, כְּמִי שֶׁיָּרַד וְקָרַב לַגָּן וְלֹא נִכְנַס בּוֹ, כָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא קָרַב לָאֱגוֹז אֶלָּא לַגִּנָּה, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא רָאָה מַה שֶּׁבְּתוֹךְ הָאֱגוֹז, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאָמַר לִרְאוֹת וְלֹא אָמַר רָאִיתִי. כְּלוֹמַר, לַגִּנָּה, שֶׁהוּא חוּצָה, קָרַבְתִּי

וְעוֹד אָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, כַּמָּה נִצְטַעֵר הַהוּא גַּבְרָא, דִּכְתִיב בֵּיהּ, (במדבר יב ז) לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא, לְמֶחֱזֵי חַד שַׁמָּשָׁא דִּמְשַׁמְּשָׁא קַמֵּיהּ, וְלָא אִיתְיְהִיבַת לֵיהּ רְשׁוּתָא, דִּכְתִיב (שמות לג יח) הַרְאֵנִי נָא אֶת כְּבוֹדֶךָ. אָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, הוּא דִּכְתִיב בֵּיהּ (תהלים יט ב) כְּבוֹד אֵל. וְהוּא מטטרו"ן שַׂר הַפָּנִים.

וְהָאֵיךְ שָׁאֵיל מֹשֶׁה לְמֶחֱמֵי דָּא. אֶלָּא מֹשֶׁה סָבַר, כֵּיוָן דְּחָמָא גּוּפֵיהּ אַרְבְּעִין יוֹמִין וְאַרְבְּעִין לֵילִין, דְּלָא אָכִיל וְשָׁתֵי, וַהֲוֵי נִיזּוֹן מֵאַסְפַּקְלַרְיָא דִּלְעֵילָא, סָבַר דִּכְדַאי הוּא לְמִישְׁאַל דָּא.

וּמָה אָתֵיב לֵיהּ, לֹא תוּכַל לִרְאוֹת אֶת פָּנָי, הוּא מָאֲרֵיהּ דְּאַפַּיָּא, וְלָא יָהִיב לֵיהּ רְשׁוּתָא, עַד דְּנָפִיק נִשְׁמָתֵיהּ. לְקַיֵּים מַה שֶּׁנֶּאֱמַר (שמות לג כ) כִּי לֹא

לשון הקודש

וְיָרַדְתִּי לִרְאוֹת, וְלֹא אָמַר שֶׁרָאָה אֲפִלּוּ הַגִּנָּה שֶׁהוּא חוּצָה.

וְעוֹד אָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, כַּמָּה נִצְטַעֵר אוֹתוֹ אִישׁ שֶׁכָּתוּב בּוֹ (במדבר יב) לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא, לִרְאוֹת שַׁמָּשׁ אֶחָד שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ לְפָנָיו, וְלֹא נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת, שֶׁכָּתוּב (שמות לג, יח) הַרְאֵנִי נָא אֶת כְּבוֹדֶךָ. אָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, הוּא שֶׁכָּתוּב בּוֹ (תהלים יט) כְּבוֹד אֵל, וְהוּא מטטרו"ן שַׂר הַפָּנִים.

וְאֵיךְ בִּקֵּשׁ מֹשֶׁה לִרְאוֹת אֶת זֶה? אֶלָּא מֹשֶׁה סָבַר, כֵּיוָן שֶׁרָאָה גּוּפוֹ אַרְבָּעִים יָמִים וְאַרְבָּעִים לֵילוֹת, כְּשֶׁלֹּא אָכַל וְשָׁתָה, וְהָיָה נִזּוֹן מֵאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלְּמַעְלָה, סָבַר שֶׁכְּדַאי הוּא לְבַקֵּשׁ אֶת זֶה.

וּמַה הֵשִׁיב לוֹ? (שמות לג, כ) לֹא תוּכַל לִרְאוֹת אֶת פָּנָי. הוּא בַּעַל הַפָּנִים, וְלֹא נָתַן לוֹ רְשׁוּת עַד שֶׁיֵּצְאָה נִשְׁמָתוֹ, לְקַיֵּם

יְרֵאנִי הָאָדָם וָחָי. וְכָל נִשְׁמָתָא דְצַדִּיקַיָּא, אִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּתָא לְמִנְדַּע, וּלְאִדְבְּקָא מַה דְּלָא יָכִיל בְּעָלְמָא דֵּין.

תָּנוּ רַבָּנָן, כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד מַלְאָכִין קַדִּישִׁין, וְאִילֵּין אִינוּן נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט. עָשָׂה לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא עוֹשֶׂה, מַשְׁמַע שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, לֹא תִּקְשֵׁי לָךְ הַאי, דְּהָא אִית מַלְאָכִים שֶׁנִּבְרְאוּ מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְהֵם שְׁלוּחִים מְמוּנִים בִּשְׁלִיחוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אִי שְׁאָר מַלְאָכַיָּא דְּהֲווּ מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד כָּךְ, נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא דְּהֲווּ מִתַּמָּן, וְקָיְימֵי אוֹרַיְיתָא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה דְּעָבִיד לְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַלְאָכִין עִילָּאִין קַדִּישִׁין.

לשון הקודש

מַה שֶּׁנֶּאֱמַר (שם) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי. וְכָל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לָדַעַת וּלְהִדָּבֵק, מַה שֶּׁאֵין יָכוֹל בָּעוֹלָם הַזֶּה.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, כָּל יוֹם וָיוֹם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים, וְאֵלּוּ הֵם נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד, ד) עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט. עָשָׂה לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא עוֹשֶׂה, מַשְׁמַע שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, לֹא יִקְשֶׁה לְךָ זֶה, שֶׁהֲרֵי יֵשׁ מַלְאָכִים שֶׁנִּבְרְאוּ מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְהֵם שְׁלוּחִים מְמֻנִּים בִּשְׁלִיחוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אִם שְׁאָר הַמַּלְאָכִים שֶׁהָיוּ מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד כָּךְ, נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ מִשָּׁם וְקִיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה, עַל אַחַת

אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, כָּלַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָדָם אַרְבָּעָה דְּבָרִים, אֵ"שׁ רו"חַ מַי"ם עָפָ"ר. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וְהָא מְהוּפָּכִין אִינּוּן בְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר לֵיהּ רַבִּי פִּנְחָס, וּבְאוֹרַיְיתָא אִיכָּא אִינּוּן, אָמַר לֵיהּ הֵן. וְאֵלּוּ הֵן רו"חַ אֵ"שׁ עָפָ"ר מַי"ם.

תְּרֵין אִינּוּן דְּאִתְגְּזָרוּ מִשַּׁמָּשַׁיָּא מִלְּעֵילָא, וּתְרֵין אִינּוּן דְּאִתְגְּזָרוּ מִלְּרַע. מְנָא לָן, דִּכְתִיב (שם) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת, הָא רוּחַ. מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט, הָא אֵשׁ. יָסַד אֶרֶץ עַל מְכוֹנֶיהָ, כְּמַשְׁמָעוֹ. תְּהוֹם כַּלְּבוּשׁ כִּסִּיתוֹ עַל הָרִים יַעַמְדוּ מָיִם, הָא מָיִם. כֻּלְּהוּ מִתְחַבְּרָן דָּא עִם דָּא, רוּחַ אֵשׁ עָפָר מַיִם. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, אַף עַל גַּב דְּמִתְהַפְּכֵי, לֵית לָן בָּהּ, וְשַׁפִּיר קָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה.

לשון הקודש

כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, כָּלַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָדָם אַרְבָּעָה דְּבָרִים: אֵ"שׁ רו"חַ מַי"ם עָפָ"ר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַהֲרֵי מְהֻפָּכִים הֵם בַּתּוֹרָה? אָמַר לוֹ רַבִּי פִּנְחָס, וּבַתּוֹרָה הֵם יֶשְׁנָם? אָמַר לוֹ, כֵּן, וְאֵלּוּ הֵם: רו"חַ אֵ"שׁ עָפָ"ר מַי"ם.

שְׁנַיִם הֵם שֶׁנִּגְזְרוּ מֵהַשַּׁמָּשִׁים שֶׁלְּמַעְלָה, וּשְׁנַיִם הֵם שֶׁנִּגְזְרוּ מִלְּמַטָּה. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת – הִנֵּה רוּחַ. מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט – הִנֵּה אֵשׁ. יָסַד אֶרֶץ עַל מְכוֹנֶיהָ – כְּמַשְׁמָעוֹ. תְּהוֹם כַּלְּבוּשׁ כִּסִּיתוֹ עַל הָרִים יַעַמְדוּ מָיִם – הִנֵּה מַיִם. כֻּלָּם מִתְחַבְּרִים זֶה עִם זֶה, רוּחַ אֵשׁ עָפָר מַיִם. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, אַף עַל גַּב שֶׁמִּתְהַפְּכִים, אֵינֶנּוּ עוֹסְקִים בָּזֶה, וְטוֹב מַה שֶּׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה.

וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כֻּלְּהוּ כְּלָלָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאָדָם. אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲנִי בָּרָאתִי אוֹתְךָ עֶלְיוֹן, וְהִמְלַכְתִּיךָ עַל כָּל בְּרִיּוֹתַי, נָתַתִּי בְּךָ כֹּחַ מִן הַמַּלְאָכִים, וְכֹחַ מִן הַמְּשָׁרְתִים, שֶׁהֵם לְמַעְלָה, וְכֹחַ הַתְּהוֹם, וְכֹחַ הָאָרֶץ, וְנָתַתִּי בְּךָ שֵׁכֶל טָהוֹר הַגָּזוּר מִכִּסְאִי, וְאַתְּ חָטֵי קֶדְמַי.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לָאָדָם עֶלְיוֹן עַל כָּל בְּרִיּוֹתָיו, לְמֶהֱוֵי יָחִיד בְּהַאי עָלְמָא, כְּמָה דְּאִיהוּ יְחִידָאי לְעֵילָא. כֵּיוָן שֶׁחָטָא, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ, הָיָה בְּדַעְתִּי לַעֲשׂוֹתוֹ כְּאֶחָד, עַכְשָׁיו, וְעַתָּה פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, רָקִיעַ אֶחָד עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִמֶּנּוּ נִתְהַוּוּ הַשָּׁמַיִם. שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְרָא

לשון הקודש

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֶת כֻּלָּם כָּלַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָדָם. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲנִי בָּרָאתִי אוֹתְךָ עֶלְיוֹן וְהִמְלַכְתִּיךָ עַל כָּל בְּרִיּוֹתַי, נָתַתִּי בְּךָ כֹּחַ מִן הַמַּלְאָכִים, וְכֹחַ מִן הַמְּשָׁרְתִים, שֶׁהֵם מִלְּמַעְלָה, וְכֹחַ הַתְּהוֹם, וְכֹחַ הָאָרֶץ, וְנָתַתִּי בְּךָ שֵׁכֶל טָהוֹר הַגָּזוּר מִכִּסְאִי, וְאַתָּה חוֹטֵא לְפָנַי?

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת אֶת הָאָדָם עֶלְיוֹן עַל כָּל בְּרִיּוֹתָיו, לִהְיוֹת יָחִיד בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁהוּא יְחִידִי לְמַעְלָה. כֵּיוָן שֶׁחָטָא, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (בראשית ג) הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ, הָיָה בְּדַעְתּוֹ לַעֲשׂוֹתוֹ כְּאֶחָד. עַכְשָׁו, וְעַתָּה פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רָקִיעַ אֶחָד עָשָׂה

אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וְלֹא זוֹ בִּלְבָד, אֶלָּא כָּל מַה שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, לֹא עָשָׂה אֶלָּא דָּבָר אֶחָד מֵהַכֹּל, וְאוֹתוֹ דָּבָר הוֹצִיא כָּל פְּעוּלוֹתָיו לְמִינוֹ, כְּגוֹן הַשָּׁמַיִם, עָשָׂה מִמֶּנּוּ אֶחָד, אוֹתוֹ הַמְּשׁוּבָּח מִכֻּלָּם. וְאֶרֶץ עָשָׂה אֶחָד.

תָּא שְׁמַע, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מֵהַכֹּל עָשָׂה אֶחָד, אוֹתוֹ הַמְּשׁוּבָּח מִכּוּלָּם, וְזֶהוּ הָרָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא, שֶׁמִּמֶּנּוּ נִתְהַוּוּ הַשָּׁמַיִם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם. וְאֶרֶץ אוֹתָהּ הַמְּשׁוּבַּחַת מִכּוּלָּן, וְזוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִמֶּנָּהּ נִתְהַוּוּ שְׁאָר הָאֲרָצוֹת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ח כו) עַד לֹא עָשָׂה אֶרֶץ וְחוּצוֹת, אֶרֶץ, זוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְחוּצוֹת, שְׁאָר הָאֲרָצוֹת שֶׁבְּחוּצָה לָאָרֶץ. הָאָדָם אֶחָד, וּמִמֶּנּוּ

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִמֶּנּוּ נִתְהַוּוּ הַשָּׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְלֹא זוֹ בִּלְבַד, אֶלָּא כָּל מַה שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, לֹא עָשָׂה אֶלָּא דָּבָר אֶחָד מֵהַכֹּל, וְאוֹתוֹ דָּבָר הוֹצִיא כָּל פְּעֻלּוֹתָיו לְמִינוֹ. כְּגוֹן הַשָּׁמַיִם, עָשָׂה מִמֶּנּוּ אֶחָד, אוֹתוֹ הַמְּשֻׁבָּח מִכֻּלָּם, וְאֶרֶץ עָשָׂה אֶחָד.

בָּא שְׁמַע, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵהַכֹּל עָשָׂה אֶחָד, אוֹתוֹ הַמְּשֻׁבָּח מִכֻּלָּם, וְזֶהוּ הָרָקִיעַ (יחזקאל א) כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא, שֶׁמִּמֶּנּוּ נִתְהַוּוּ הַשָּׁמַיִם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם. וְאֶרֶץ אוֹתָהּ הַמְּשֻׁבַּחַת מִכֻּלָּן, וְזוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִמֶּנָּה נִתְהַוּוּ שְׁאָר הָאֲרָצוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ח) עַד לֹא עָשָׂה אֶרֶץ וְחוּצוֹת. אֶרֶץ – זוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְחוּצוֹת – שְׁאָר הָאֲרָצוֹת

נִתְהַוּוּ כָּל הַשְּׁאָר, דִּכְתִיב (שם) וְרֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מְנָא לָן. מֵהַאי קְרָא דְּאָמַר דָּוִד, (תהלים קמח א) הַלְלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמָיִם, מֵאוֹתוֹ שֶׁנַּעֲשׂוּ הַשָּׁמַיִם מִמֶּנּוּ.

תָּנוּ רַבָּנָן, זִמְנָא חָדָא הֲוָה אָזִיל רַבִּי יוֹחָנָן לְמֶחֱמֵי לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, וַהֲוֵי רַבִּי יוֹסִי אָזִיל עִמֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹסִי, לְאָן אַתְּ אָזִיל. אָמַר לֵיהּ, לְמֶחֱמֵי לְרַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר, לְמָארֵי פְּלוּגְתָּא דִּילָךְ, אַתְּ אָזִיל לְמֶחֱמֵי. אָמַר שְׁמַע מִינָּהּ, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן לְשֵׁם שָׁמַיִם קָא מִפְּלִיג, וְהוֹאִיל וְכָךְ הוּא חֲבִיבוּתָא דִּלִיבָּאי אִשְׁתַּכְּחַת בֵּיהּ. אַסְכִּימוּ לְמֵיזַל, וַהֲוָה לֵילְיָא, אֲמָרוּ נֵיתִיב הָכָא, עַד דְּיֵיתֵי נְהוֹרָא, וְנִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא, יָתְבוּ.

לשון הקודש

שֶׁבְּחוּצָה לָאָרֶץ. הָאָדָם אֶחָד, וּמִמֶּנּוּ נִתְהַוּוּ כָּל הַשְּׁאָר, שֶׁכָּתוּב (שם) וְרֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִנַּיִן לָנוּ? מֵהַפָּסוּק הַזֶּה שֶׁאָמַר דָּוִד (תהלים קמח) הַלְלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם, מֵאוֹתוֹ שֶׁנַּעֲשׂוּ הַשָּׁמַיִם מִמֶּנּוּ.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, פַּעַם אַחַת הָיָה הוֹלֵךְ רַבִּי יוֹחָנָן לִרְאוֹת אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְהָיָה הוֹלֵךְ עִמּוֹ רַבִּי יוֹסֵי. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, לְאָן אַתָּה הוֹלֵךְ? אָמַר לוֹ, לִרְאוֹת אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר: לְבַעַל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁלְּךָ אַתָּה הוֹלֵךְ?! אָמַר: מִזֶּה נִשְׁמָע שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן חוֹלֵק לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְהוֹאִיל וְכָךְ הוּא, חֲבִיבוּת לִבּוֹ נִמְצֵאת בּוֹ. הִסְכִּימוּ לָלֶכֶת, וְנִהְיָה לַיְלָה. אָמְרוּ, נֵשֵׁב כָּאן עַד שֶׁיָּבֹא הָאוֹר, וְנִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה. יָשְׁבוּ.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, הַאי רָקִיעַ שֶׁנִּבְרָא בַּשֵּׁנִי, הוּא הָרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן. וְתָנָא הוּא הַפַּרְגּוֹד הַמַּפְסִיק בֵּינְתַיִם. דִּכְתִיב (יחזקאל א כב) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא. וּמִזֶּה הָרָקִיעַ נַעֲשׂוּ כָּל שְׁאָר הָרְקִיעִים, הַסּוֹבְבִים וְשֶׁאֵינָם סוֹבְבִים, וְכוּלָּם אֲדוּקִים בָּזֶה הָרָקִיעַ, וְקָרָא לוֹ רָקִיעַ, וְקָרָא לוֹ שָׁמַיִם, דִּכְתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם. עַל שֶׁנִּתְהַוּוּ מִמֶּנּוּ.

עַד דְּהֲווּ יָתְבֵי, קָרִיב בְּרֵיהּ דְּר' יוֹסִי לַאֲבוּהִי, אָמַר לֵיהּ הַאי דְּאָמַר שְׁלֹמֹה, (מ"א ח לט) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתְּךָ, הֲוָה לֵיהּ לְמֵימָר מִן הַשָּׁמַיִם. שָׁמַע רַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר לֵיהּ אִימָא בְּרִי אִימָא, דְּמִלָּה דְּפוּמָךְ מִלָּה קַדִּישָׁא הִיא. אָמַר רִבִּי יוֹסִי, הַאי פְּסוּקָא שָׁאֵיל, וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתְּךָ. מִן הַשָּׁמַיִם הֲוָה לֵיהּ לְמֵימָר.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הָרָקִיעַ הַזֶּה שֶׁנִּבְרָא בַּשֵּׁנִי, הוּא הָרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן. וְשָׁנִינוּ, הוּא הַפַּרְגּוֹד הַמַּפְסִיק בֵּינְתַיִם, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא, וּמִזֶּה הָרָקִיעַ נַעֲשׂוּ כָּל שְׁאָר הָרְקִיעִים, הַסּוֹבְבִים וְשֶׁאֵינָם סוֹבְבִים, וְכֻלָּם אֲדוּקִים בְּזֶה הָרָקִיעַ. וְקָרָא לוֹ רָקִיעַ, וְקָרָא לוֹ שָׁמַיִם, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם, עַל שֶׁנִּתְהַוּוּ מִמֶּנּוּ.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, קָרַב בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי לְאָבִיו. אָמַר לוֹ, זֶה שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתְּךָ. הָיָה לוֹ לוֹמַר מִן הַשָּׁמַיִם! שָׁמַע רַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר לוֹ, אֱמֹר בְּנִי, אֱמֹר, שֶׁדִּבֵּר פִּיךָ דָּבָר קָדוֹשׁ הוּא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַפָּסוּק הַזֶּה

אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן, מִקְרָא חָסֵר הוּא, כְּמוֹ שַׁוְעַת עֲנִיִּים, הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר מִן עֲנִיִּים. (תהלים יט ג) וְכֵן צַעֲקַת עֲנָוִים, וְכֵן הַרְבֵּה. קָרִיב לַאֲבוּהִי, וְאָמַר לֵיהּ מִלָּה שְׁמַעְנָא בֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן, אִימָא בְּרִי אִימָא.

אָמַר, שְׁמַעְנָא דִּי בְּעִידָנָא דִּי בָּעוֹן יִשְׂרָאֵל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן בְּבָתֵּי צְלוֹתְהוֹן, מטטרו"ן מָארֵי דְּאַפַּיָּא, נָטִיל כָּל צְלוֹתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל וְמָנָח לְהוֹ בְּהַאי רָקִיעַ, וְכַד בָּעֵי (דף יד ע"א) קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַשְׁגָּחָא בִּזְכוּתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, מְעַיֵּין בְּהַהוּא רְקִיעָא דְּאִתְקְרֵי שָׁמַיִם, דְּתַמָּן בָּעוּתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וּמְרַחֵם עֲלַיְיהוּ. דִּכְתִיב (מ"א ח לב) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, מַמָּשׁ. כֵּן אָמַר דָּוִד, (תהלים קמח א) הַלְלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם, דְּתַמָּן הוּא תּוּשְׁבַּחְתָּא

לשון הקודש

שׁוּאֵל, וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתְּךָ, מִן הַשָּׁמַיִם הָיָה לוֹ לוֹמַר!

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן, מִקְרָא חָסֵר הוּא, כְּמוֹ שַׁוְעַת עֲנִיִּים, הָיָה לוֹ לוֹמַר מִן עֲנִיִּים, וְכֵן צַעֲקַת עֲנָוִים, וְכֵן הַרְבֵּה. קָרַב לְאָבִיו וְאָמַר לוֹ, דָּבָר שָׁמַעְתִּי בּוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן, אֱמֹר בְּנִי, אֱמֹר.

אָמַר, שָׁמַעְתִּי שֶׁבִּזְמַן שֶׁמְּבַקְּשִׁים יִשְׂרָאֵל תְּפִלּוֹתֵיהֶם וּבַקָּשׁוֹתֵיהֶם בְּבָתֵּי תְּפִלּוֹתָם, מטטרו"ן בַּעַל הַפָּנִים נוֹטֵל אֶת כָּל תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל וּמַעֲלֶה אוֹתָם לָרָקִיעַ הַזֶּה, וּכְשֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַשְׁגִּיחַ בִּזְכֻיּוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הוּא מְעַיֵּן בְּאוֹתוֹ הָרָקִיעַ שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, שֶׁשָּׁם בַּקָּשׁוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּמְרַחֵם עֲלֵיהֶם, שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, מַמָּשׁ. כֵּן אָמַר דָּוִד, הַלְלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם, שֶׁשָּׁם הִיא תִּשְׁבַּחְתָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. בָּא רַבִּי

דְּיִשְׂרָאֵל. אָתָא ר' יוֹחָנָן וּנְשָׁקֵיהּ עַל רֵישֵׁיהּ, וּבָרְכֵיהּ, אֲמַר מַרְגְּלָא הָדָא הֲוַות תְּחוֹת יְדָךְ, מַרְגְּלָא תְּהֵא בְּדָרָךְ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, תָּא חֲזֵי, עָבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָרָקִיעַ הַזֶּה, וְעָבִיד מִנֵּיהּ שָׁמַיִם, דִּי מִמַּנָּן תְּחוֹתוֹהִי, רְקִיעָא לְעֵילָא, וּשְׁמַיָּא לְתַתָּא. וְעָבַד תְּחוֹת אִלֵּין, שְׁמַיָּא אָחֲרָנִין, דְּאִתְקְרוּן רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, דִּמִּמַּנָּן בֵּיהּ כָּל בּוּצִינַיָּיא דְּנָהֲרִין.

תָּא חֲזֵי בֵּין רְקִיעָא דָא, דְּאִתְקְרֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, עַד הָרָקִיעַ הַנָּטוּי עַל הַחַיּוֹת, אִית תְּלַת מְאָה וְתִשְׁעִין רְקִיעִין אָחֲרָנִין, וּשְׁבַע אַלְפִּין וְאַרְבַּע מְאָה וְחַמְשִׁין חוּלָקִין, סָמְכִין אַתְּרִין דְּבוּצִינַיָּיא אוֹחֲרָנִין, וּמֵאִלֵּין בּוּצִינַיָּיא נָטַל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַאֲנַח בְּהַאי רְקִיעָא דִשְׁמַיָּא, לְאַנְהָרָא עַל אַרְעָא.

לשון הקודש

יוֹחָנָן וּנְשָׁקוֹ עַל רֹאשׁוֹ וּבֵרְכוֹ. אָמַר, הַמַּרְגָּלִית הַזוֹ הָיְתָה תַּחַת יָדְךָ, מַרְגָּלִית תִּהְיֶה בְּדוֹרֶךָ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָרָקִיעַ הַזֶּה וְעָשָׂה מִמֶּנּוּ שָׁמַיִם, שֶׁמְּמֻנִּים תַּחְתָּיו. הָרָקִיעַ לְמַעְלָה וְהַשָּׁמַיִם לְמַטָּה, וְעָשָׂה תַּחַת אֵלּוּ שָׁמַיִם אֲחֵרִים שֶׁנִּקְרְאוּ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, שֶׁמְּמֻנִּים בּוֹ הַמְּאוֹרוֹת הַמְּאִירִים.

בֹּא וּרְאֵה, בֵּין הָרָקִיעַ הַזֶּה, שֶׁנִּקְרָא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, עַד הָרָקִיעַ הַנָּטוּי עַל הַחַיּוֹת, יֵשׁ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים רְקִיעִים אֲחֵרִים, וְשִׁבְעַת אֲלָפִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים חֲלָקִים סְמוּכִים עַל שְׁנֵי מְאוֹרוֹת אֲחֵרִים, וּמֵהַמְּאוֹרוֹת הַלָּלוּ נָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהִנִּיחַ בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם הַזֶּה לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

פְּרָשָׁה ד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. רַבִּי בָּא פָּתַח בְּהַאי קְרָא, (ירמיהו י טז) לֹא כְּאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב כִּי יוֹצֵר הַכֹּל הוּא. תָּא חֲזֵי, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, צָפָה וְרָאָה, שֶׁעֲתִידִין יִשְׂרָאֵל לַעֲמוֹד וּלְקַבֵּל תּוֹרָתוֹ, וְגָזַר מִכִּסְאוֹ כָּל אוֹתָם הַנְּשָׁמוֹת הָעֲתִידוֹת לְהִנָּתֵן בָּהֶם.

וְעָשָׂה לְמַעְלָה אוֹצָר אֶחָד, אֲשֶׁר כָּל הַנְּשָׁמוֹת הַגְּזוּרוֹת מִכִּסְאוֹ, עוֹמְדוֹת שָׁם. וְקָרָא לוֹ גּוּף הַנְּשָׁמוֹת. וְלָמָּה נִקְרָא גּוּף הַנְּשָׁמוֹת. אָמַר רִבִּי בָּא, מִפְּנֵי שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת כְּשֶׁיּוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, עוֹשֶׂה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דְּיוֹקְנָא שֶׁל גּוּפוֹת, כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בָּזֶה הָעוֹלָם, וּמַנִּיחָם בָּזֶה הָאוֹצָר.

וְזֶה הָאוֹצָר, בְּאֵיזֶה מָקוֹם הוּא. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בַּמָּקוֹם שֶׁגְּנָזֵי גְשָׁמִים שָׁם,

לשון הקודש

פְּרָשָׁה ד, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. רַבִּי בָּא פָּתַח בַּפָּסוּק הַזֶּה (ירמיה י, טז) לֹא כְּאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב כִּי יוֹצֵר הַכֹּל הוּא. בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, צָפָה וְרָאָה שֶׁעֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד וּלְקַבֵּל תּוֹרָתוֹ, וְגָזַר מִכִּסְאוֹ כָּל אוֹתָם הַנְּשָׁמוֹת הָעֲתִידוֹת לְהִנָּתֵן בָּהֶם.

וְעָשָׂה לְמַעְלָה אוֹצָר אֶחָד אֲשֶׁר כָּל הַנְּשָׁמוֹת הַגְּזוּרוֹת מִכִּסְאוֹ עוֹמְדוֹת שָׁם, וְקָרָא לוֹ גּוּף הַנְּשָׁמוֹת. וְלָמָּה נִקְרָא גּוּף הַנְּשָׁמוֹת? אָמַר רַבִּי בָּא, מִפְּנֵי שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת, כְּשֶׁיּוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, עוֹשֶׂה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דְּמוּת שֶׁל גּוּפוֹת כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בְּזֶה הָעוֹלָם, וּמַנִּיחָם בְּזֶה הָאוֹצָר.

וְזֶה הָאוֹצָר בְּאֵיזֶה מָקוֹם הוּא? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּמָקוֹם שֶׁגְּנָזֵי

וְגִנְזֵי חַיִּים טוֹבִים, וְנִקְרָא עֲרָבוֹת. וּבַעֲרָבוֹת יֵשׁ גְּנָזִים הַרְבֵּה, וְגִנְזֵי הַנְּשָׁמוֹת שָׁם. וְהָא אָמַר רַבִּי בָּא שֶׁאוֹצָר אֶחָד הוּא, וְהָכָא תְּנֵינָן גְּנָזִים.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, לֹא תִּקְשֵׁי לָךְ, שְׁנַיִם אוֹצָרוֹת הֵם: אוֹצַר הַנְּשָׁמוֹת, שֶׁעֲתִידִין לְהִנָּתֵן בִּבְנֵי אָדָם. דְּהָא תְּנֵינָן, בְּהַהוּא צוּרָה, וּבְהַהִיא דְּיוֹקְנָא מַמָּשׁ, שֶׁעָתִיד לַעֲמוֹד בָּזֶה הָעוֹלָם, בְּהַהוּא דְּיוֹקְנָא הוּא שָׁם. וְנִקְרָא גּוּף הַנְּשָׁמוֹת, מִפְּנֵי שֶׁעוֹשֶׂה לָהֶם גּוּף, כְּמוֹ שֶׁעֲתִידִין לִהְיוֹת. וְאוֹצָר אֶחָד כְּנֶגְדּוֹ, לְאוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְקִיְּימוּ הַתּוֹרָה, וְנִקְרָא גִּנְזֵי חַיֵּי הָעוֹלָם. וְהַיְינוּ דַּהֲוָה אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּגִנְזֵי חַיֵּי עָלְמָא תְּהֵא פְּלַנְיָא, דְּנָפִיק מֵעָלְמָא דֵּין.

לשון הקודש

גְּשָׁמִים שָׁם וְגִנְזֵי חַיִּים טוֹבִים, וְנִקְרָא עֲרָבוֹת. וּבָעֲרָבוֹת יֵשׁ גְּנָזִים הַרְבֵּה, וְגִנְזֵי הַנְּשָׁמוֹת שָׁם. וַהֲרֵי אָמַר רַבִּי בָּא שֶׁאוֹצָר אֶחָד הוּא, וְכָאן שָׁנִינוּ גְּנָזִים?

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לֹא יִקְשֶׁה לְךָ, שְׁנַיִם אוֹצָרוֹת הֵם: אוֹצַר הַנְּשָׁמוֹת שֶׁעֲתִידוֹת לְהִנָּתֵן בִּבְנֵי אָדָם, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, בְּאוֹתָהּ צוּרָה וּבְאוֹתוֹ דְּיוֹקָן מַמָּשׁ, שֶׁעָתִיד לַעֲמֹד בְּזֶה הָעוֹלָם הַזֶּה בְּאוֹתוֹ דְּיוֹקָן שֶׁהוּא שָׁם, וְנִקְרָא גּוּף הַנְּשָׁמוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לָהֶם גּוּף כְּמוֹ שֶׁעֲתִידִים לִהְיוֹת. וְאוֹצָר אֶחָד כְּנֶגְדּוֹ לְאוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְקִיְּמוּ הַתּוֹרָה, וְנִקְרָא גִּנְזֵי חַיֵּי הָעוֹלָם, וְהַיְינוּ מַה שֶׁהָיָה אוֹמֵר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּגִנְזֵי חַיֵּי הָעוֹלָם תִּהְיֶה פְּלוֹנִי, שֶׁיָּצָא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה.

תָּנוּ רַבָּנָן, כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא כָּרוֹזָא קָרֵי, אִתְעָרוּ בְּנֵי קַדִּישָׁא עִילָּאָה, וַעֲבִידוּ פּוּלְחָנָא דְּמָארֵיכוֹן, דְּאַפְּרֵישׁ לְכוֹן מִן שְׁאָר עַמִּין, וִיהַב בְּכוֹן נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, דְּאִתְגְּזָרַת מִכּוּרְסֵי יְקָרֵיהּ.

אָמַר רִבִּי יוּדָא, אִם כֵּן שְׁאָר עַמִּין, נִשְׁמַתְהוֹן מֵאָן אָתַר. אִזְדַּמַּן לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר, תָּא חֲזֵי, דִּכְתִיב וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, דָּא הִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, דְּאִתְגְּזָרַת מִכּוּרְסֵי יְקָרָא דְּמַלְכָּא עִילָּאָה. מַאי כְּתִיב בֵּיהּ. וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, זוֹ הִיא הַכֹּחַ שֶׁנִּיתַּן לַבְּהֵמוֹת וְלַחַיּוֹת וְלַדָּגִים. שֶׁנִּבְרֵאת מִן הָאֲדָמָה, דִּכְתִיב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אוֹרַיְיתָא אִתְקַבָּלַת עַל אָדָם, וַאֲמָרַת, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרָא לְבַר נָשׁ,

לשון הקודש

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, כָּל יוֹם וָיוֹם הַכָּרוּז קוֹרֵא: הִתְעוֹרְרוּ בְּנֵי הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, וַעֲשׂוּ אֶת עֲבוֹדַת רִבּוֹנְכֶם, שֶׁהִפְרִיד אֶתְכֶם מִשְּׁאָר הָעַמִּים וְנָתַן בָּכֶם נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה שֶׁנִּגְזְרָה מִכִּסֵּא כְּבוֹדוֹ.

אָמַר רַבִּי יוּדָא, אִם כֵּן שְׁאָר עַמִּים, מֵאֵיזֶה מָקוֹם נִשְׁמוֹתֵיהֶם. הִזְדַּמֵּן לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר, בֹּא וּרְאֵה שֶׁכָּתוּב (בראשית ב, ז) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, זוֹ הַנִּשְׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּגְזְרָה מִכִּסֵּא כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, מַה כָּתוּב בּוֹ? (שם) וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זוֹהִי הַכֹּחַ שֶׁנִּתַּן לַבְּהֵמוֹת וְלַחַיּוֹת וְלַדָּגִים, שֶׁנִּבְרֵאת מִן הָאֲדָמָה, שֶׁכָּתוּב (שם א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַתּוֹרָה קוֹבֶלֶת עַל

וִיהַב בֵּיהּ נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, לְמֶהֱוֵי לֵיהּ חַיִּין לְעָלְמָא דְּאָתֵי, וְהוּא אִתְחֲזַר בְּחוֹבֵיהּ לְהַהוּא נַפְשָׁא חַיְיתָא, דְּאִתְגְּזְרַת מִן אַרְעָא, לִבְעִירָתָא וּלְחַיְיתָא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מִמַּשְׁמַע דִּכְתִיב וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, וַיַּעֲשֵׂהוּ לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. מְלַמֵּד שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ גָּרַם, לַחֲזוֹר לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ הַגְּזוּרָה מֵהָאֲדָמָה.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָדָם, אֲנִי בָּרָאתִי אוֹתְךָ עֶלְיוֹן עַל כָּל בְּרִיּוֹתַי, וְנָפַחְתִּי בְּךָ נִשְׁמַת חַיִּים, הַנּוֹתֶנֶת חַיִּים לִבְעָלֶיהָ, הַגְּזוּרָה מִכִּסְאִי. וְאַתָּה חָזַרְתָּ לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה שֶׁבָּרָאתִי מִן הָאֲדָמָה לַבְּהֵמוֹת. חַיֶּיךָ, מִכָּאן וָאֵילָךְ, כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָתִי, וְיִשְׁמוֹר אוֹתָהּ, אֶתֵּן לוֹ אוֹתָהּ הַנִּשְׁמָה הַגְּזוּרָה מִכִּסְאִי, שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת חַיִּים

לשון הקודש

הָאָדָם וְאוֹמֶרֶת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָאָדָם וְנָתַן בּוֹ נִשְׁמָה קְדוֹשָׁה, שֶׁיִּהְיוּ לוֹ חַיִּים לָעוֹלָם הַבָּא, וְהִיא בַּחֲטָאֶיהָ הֶחְזִרָה לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה שֶׁנִּגְזְרָה מִן הָאָרֶץ לַבְּהֵמוֹת וְלַחַיּוֹת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִמַּשְׁמַע שֶׁכָּתוּב וַיְהִי אָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, לֹא נֶאֱמַר וַיַּעֲשֵׂהוּ, אֶלָּא וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, מְלַמֵּד שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ גָּרַם לַחֲזֹר לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ הַגְּזוּרָה מֵהָאֲדָמָה.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אָדָם, אֲנִי בָּרָאתִי אוֹתְךָ עֶלְיוֹן עַל כָּל בְּרִיּוֹתַי, וְנָפַחְתִּי בְּךָ נִשְׁמַת חַיִּים הַנּוֹתֶנֶת חַיִּים לִבְעָלֶיהָ, הַגְּזוּרָה מִכִּסְאִי, וְאַתָּה חָזַרְתָּ לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה שֶׁבָּרָאתִי מִן הָאֲדָמָה לַבְּהֵמוֹת, חַיֶּיךָ מִכָּאן וְאֵילָךְ – כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָתִי וְיִשְׁמֹר אוֹתָהּ, אֶתֵּן לוֹ אוֹתָהּ הַנִּשְׁמָה הַגְּזוּרָה מִכִּסְאִי, שֶׁהִיא

לִבְעָלֶיהָ. וְכָל אוֹתָם שֶׁלֹּא יַעַסְקוּ בְּתוֹרָתִי, יִהְיֶה חֶלְקָם בְּאוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה שֶׁבָּחֲרוּ לְמַעַן יִכְלוּ עִמָּהּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, תָּא חֲזֵי, מַאי דִּכְתִיב, (קהלת ג כא) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם, הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ. רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה, דָּא הִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא דְּצַדִּיקַיָּא. וְרוּחַ הַבְּהֵמָה, דָּא הִיא נַפְשָׁא חַיְיתָא דְּאִתְגְּזָרַת מִן אַרְעָא לִבְעִירָא, דְּתִשְׁתֵּצֵי וְתֵחוֹת לְאִשְׁתְּצָאָה מִן עָלְמָא.

אָמַר רִבִּי חִיָּא, אִם כֵּן אֵין לָהֶם נְשָׁמָה לַגּוֹיִם אֶלָּא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן כֵּן הוּא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וּלְיִשְׂרָאֵל מַאן יְהַבָּא. תָּוָה רַבִּי חִיָּא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר תָּא חֲזֵי, דִּתְנַן בָּא לִיטַּהֵר מְסַיְּעִין אוֹתוֹ. מַאי סִיּוּעַ

לשון הקודש

נוֹתֶנֶת חַיִּים לִבְעָלֶיהָ. וְכָל אוֹתָם שֶׁלֹּא יַעַסְקוּ בְּתוֹרָתִי, יִהְיֶה חֶלְקָם בְּאוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה שֶׁבָּחֲרוּ לְמַעַן יִכְלוּ עִמָּהּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה, מַה שֶּׁכָּתוּב (קהלת ג, כא) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ, רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה – זוֹ הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל צַדִּיקִים, וְרוּחַ הַבְּהֵמָה – זוֹהִי נֶפֶשׁ חַיָּה שֶׁנִּגְזְרָה מִן הָאָרֶץ לַבְּהֵמָה, שֶׁתִּכְלֶה וְתֵרֵד לְהִתְכַּלּוֹת מִן הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי חִיָּא, אִם כֵּן, אֵין לָהֶם נְשָׁמָה לַגּוֹיִם אֶלָּא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כֵּן הוּא! אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּלְיִשְׂרָאֵל מִי נוֹתְנָהּ? תָּמַהּ רַבִּי חִיָּא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֹּא וּרְאֵה, שֶׁשָּׁנִינוּ, בָּא

יָהֲבִין לֵיהּ, אֶלָּא הַהוּא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, לְמֶהֱוֵי לֵיהּ סֶמֶךְ, דְּיָהֲבִין לֵיהּ לְסַיְיעָא לֵיהּ בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, עַד תְּלֵיסַר שְׁנִין, אִשְׁתַּדְּלוּתֵיהּ דְּבַר נָשׁ בְּהַהוּא נֶפֶשׁ חַיְיתָא. מִתְּלֵיסַר שְׁנִין וּלְעֵילָא, אִי בָּעֵי לְמֶהֱוֵי זַכָּאָה, יַהֲבִין לֵיהּ הַהִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, דְּאִתְגְּזָרַת מִכּוּרְסֵי יְקָרָא דְּמַלְכָּא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הַיְינוּ טַעֲמָא דְּתָנִינָן, בִּתְלַת עָשָׂר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי, בְּמַתְנִיתָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, זַמִּין לְמָארֵי מַתְנִיתָא לְמֵיכַל בִּסְעוּדָתָא רַבָּה דַּעֲבַד לְהוֹ, וְחָפָא כָּל בֵּיתָא בְּמָאנֵי דִּיקָר, וְאוֹתִיב לְרַבָּנָן בְּהַאי גִּיסָא, וְהוּא בְּהַאי גִּיסָא, וַהֲוָה קָא בָּדַח טוּבָא.

לשון הקודש

לִטָּהֵר מְסַיְּעִין אוֹתוֹ. אֵיזֶה סִיּוּעַ נוֹתְנִים לוֹ? אֶלָּא אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁתִּהְיֶה לוֹ סֶמֶךְ, שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ לְסַיֵּעַ לוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עַד שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ שֶׁל אָדָם בְּאוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה, וּמִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וָמַעְלָה – אִם רוֹצֶה לִהְיוֹת צַדִּיק, נוֹתְנִים לוֹ אוֹתָהּ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה שֶׁנִּגְזְרָה מִכִּסֵּא כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶהוּ הַטַּעַם שֶׁשָּׁנִינוּ בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים, בַּמִּשְׁנָה שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי הִזְמִין אֶת בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה לֶאֱכֹל בִּסְעוּדָה גְּדוֹלָה שֶׁעָשָׂה לָהֶם, וְכִסָּה אֶת כָּל הַבַּיִת בְּכֵלִים יְקָרִים, וְהוֹשִׁיב אֶת הַחֲכָמִים בְּצַד זֶה, וְהוּא בַּצַּד הַזֶּה, וְהָיָה שָׂמֵחַ הַרְבֵּה.

אֲמָרוּ לֵיהּ מַאי בְּדִיחוּתָא דְּמַר בְּהַאי יוֹמָא דֵּין מִשְּׁאָר יוֹמִין. אֲמַר לְהוֹ, דְּיוֹמָא דֵּין נָחֲתָא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה, בְּאַרְבַּע גַּדְפִּין דְּחֵיוָתָא, לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִי, וּבְהִילּוּלָא דָא, יְהֵא לִי בְּדִיחוּתָא שְׁלֵימָתָא.

אוֹתְבֵיהּ לְר' אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ לְגַבֵּיהּ, אֲמַר תִּיב בְּרִי תִּיב, דְּיוֹמָא דֵּין אַתְּ קַדִּישָׁא, וּבְעַדְבָא דְקַדִּישִׁין. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מִלָּה חַד, וְאַסְחַר אֶשָּׁא בְּבֵיתָא. נָפְקֵי רַבָּנָן, חָמוּ קִיטוֹרָא דַּהֲוָה סָלִיק מִבֵּיתָא כָּל הַהוּא יוֹמָא.

אָתָא רַבִּי יוֹסִי בְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוֹנְיָא, אַשְׁכַּח לְרַבָּנָן דְּהֲווּ תַּוְוּהוּ, וְקָיְימֵי בְּשׁוּקָא. אֲמַר לְהוֹ, מַאי הוּא. אֲמָרוּ לֵיהּ, חָמֵי הַאי קִיטוֹרָא מֵאֶשָּׁא דְּלְעֵילָא. דְּהָא יוֹמָא דֵּין (דף יד ע"ב) מַכְתִּירִין, בְּכִתְרָ"א קַדִּישָׁא לְרַבִּי אֶלְעָזָר. וְחָמוּ רַבָּנָן, אַרְבַּע

לשון הקודש

אָמְרוּ לוֹ, מַה שִּׁמְחָתוֹ שֶׁל מַר בַּיּוֹם הַזֶּה מִשְּׁאָר הַיָּמִים? אָמַר לָהֶם, שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה יָרְדָה נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה בְּאַרְבַּע כַּנְפֵי הַחַיָּה לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנִי, וּבַהִלּוּלָה הַזוֹ תִּהְיֶה לִי שִׂמְחָה שְׁלֵמָה.

הוֹשִׁיב אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ אֶצְלוֹ. אָמַר, שֵׁב בְּנִי, שֵׁב, שֶׁיּוֹם הַזֶּה אַתָּה קָדוֹשׁ, וּבְגוֹרָלָם שֶׁל קְדוֹשִׁים. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן דָּבָר אֶחָד, וְהִקִּיפָה אֵשׁ אֶת הַבַּיִת. יָצְאוּ הַחֲכָמִים, רָאוּ קִיטוֹר שֶׁהָיָה עוֹלֶה מִן הַבַּיִת כָּל הַיּוֹם הַהוּא.

בָּא רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוֹנְיָא, מָצָא אֶת הַחֲכָמִים שֶׁהָיוּ תְּמֵהִים וְעוֹמְדִים בַּשּׁוּק. אָמַר לָהֶם, מַה זֶּה? אָמְרוּ לוֹ, רְאֵה הַקִּיטוֹר הַזֶּה מֵהָאֵשׁ שֶׁלְּמַעְלָה, זֶהוּ שֶׁמַּכְתִּירִים בַּיּוֹם הַזֶּה בְּכֶתֶר קָדוֹשׁ אֶת

גַּדְפִּין דְּנִשְׁרָא, דְּנָחֲתוּ בְּאֶשָּׁא, דְּאַסְחַר לֵיהּ וּלְרַבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּהִי. יָתִיב תַּמָּן רַבִּי יוֹסִי, עַד דַּאֲזַל אֶשָּׁא.

עָאל קֳדָמוֹהִי, אָמַר לֵיהּ, אַכִּתְרָא וְסִיתְרָא, גַּבְהוּתָא עַל כֹּלָּא, הַאי הִילּוּלָא לֶהֱוֵי שְׁלִימְתָא. אֲמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן מַאי דַּעְתִּיךְ. אָמַר רִבִּי יוֹסִי, הָא בְּרַתִּי לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרָךְ. אֲמַר וַדַּאי יְהֵא כָּךְ. קָרְאוּ לְרַבָּנָן וְיַהַב לֵיהּ בְּרַתֵּיהּ.

יָתְבוּ תַּמָּן תְּלַת יוֹמִין, וְלָעוּ בְּאוֹרַיְיתָא קַמֵּיהּ, וְלָא שָׁבְקוּ סִתְרָא דְּמַתְנִיתִין, דְּלָא אוֹלִיף לְהוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן. אֲמָרוּ עָלָיו עַל ר' שִׁמְעוֹן, שֶׁלֹּא נִתְרָאֶה קֶשֶׁת בְּיָמָיו. דְּהָא הוּא סִימָנָא בְּעָלְמָא הֲוָה.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, נִשְׁמָתָא הִיא קָיְמָא בְּקִיּוּמָא לְעָלְמִין. מַה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קַיָּים, אַף

לשון הקודש

רַבִּי אֶלְעָזָר. וְרָאוּ חֲכָמִים אַרְבַּע כַּנְפֵי נֶשֶׁר, שֶׁיָּרְדוּ בָּאֵשׁ שֶׁהִקִּיפָה אוֹתוֹ וְאֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו. יָשַׁב שָׁם רַבִּי יוֹסֵי עַד שֶׁהָלְכָה הָאֵשׁ.

נִכְנַס לְפָנָיו. אָמַר לוֹ, עַל הַהַכְתָּרָה וְהַהֶסְתֵּר, גְּדֻלָּה עַל הַכֹּל, שֶׁתִּהְיֶה הַהִלּוּלָה הַזוֹ שְׁלֵמָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מַה דַּעְתְּךָ? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הֲרֵי בִּתִּי לְרַבִּי אֶלְעָזָר בִּנְךָ. אָמַר, וַדַּאי יִהְיֶה כָּךְ! קָרְאוּ לַחֲכָמִים וְנָתַן לוֹ אֶת בִּתּוֹ.

יָשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה יָמִים וְעָסְקוּ בַּתּוֹרָה לְפָנָיו, וְלֹא הִשְׁאִירוּ סוֹד שֶׁל הַמִּשְׁנָה שֶׁלֹּא לִמֵּד אוֹתָם רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמְרוּ עָלָיו עַל רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁלֹּא נִרְאֵתָה הַקֶּשֶׁת בְּיָמָיו, שֶׁהֲרֵי הוּא הָיָה הַסִּימָן בָּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַנִּשְׁמָה עוֹמֶדֶת בְּקִיּוּם

הִיא קַיֶּמֶת. אֲבָל עַל הַהִיא נַפְשָׁתָא חַיָּיתָא, אֲמַר קְרָא, (במדבר טו לא) הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא עֲוֹנָהּ בָּהּ.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, מַאי חָזָא אוּנְקְלוֹס, דַּאֲמַר וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, וְתִרְגֵּם לְרוּחַ מְמַלְּלָא, אִי נַפְשָׁא דִּבְעִירָתָא הִיא, לָמָּה לָא מְמַלְּלָן.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, עַל דְּאִתְגַּבָּלוּן מֵעוֹבְיָיא רַבָּה דְּעַפְרָא, יַתִּיר מִבְּנֵי נָשָׁא, וְלָא זָקְפִין רֵישָׁא, וְלָא מִסְתַּכְּלִין בִּרְקִיעָא כִּבְנֵי נָשָׁא. דְּאִלּוּ אִתְגַּבָּלוּ מִקְּלִילָא דְּעַפְרָא כִּבְנֵי נָשָׁא, וְזָקְפָן רֵישָׁא וְאִסְתַּכְּלוּ בִּרְקִיעָא, הֲווֹ מְמַלְּלָן.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, גַּבָּלוּתָא וְזָקְפָן רֵישָׁא תֵּינַח, אֲבָל אִסְתַּכְּלוּתָא בִּרְקִיעָא, לְמַאי. אָמַר לֵיהּ, הַהוּא סִיּוּעָא רַבָּה דִּבְנֵי נָשָׁא. תָּא חֲזֵי, נְבוּכַדְנֶצַּר

לשון הקודש

לְעוֹלָמִים. מָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קַיָּם, אַף הִיא קַיֶּמֶת. אֲבָל עַל אוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה אָמַר הַכָּתוּב (במדבר טו) הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא עֲוֹנָהּ בָּהּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מָה רָאָה אוּנְקְלוֹס שֶׁאָמַר (בראשית ב) וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, וְתִרְגֵּם: לְרוּחַ מְמַלְּלָא. אִם נֶפֶשׁ שֶׁל בְּהֵמָה הִיא – לָמָּה לֹא מְדַבְּרוֹת?

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַל שֶׁנִּגְלוּשׁוּ מֵהָעֹבִי הַגָּדוֹל שֶׁל הֶעָפָר יוֹתֵר מִבְּנֵי אָדָם, וְלֹא זוֹקְפוֹת רֹאשׁ, וְלֹא מִסְתַּכְּלוֹת בָּרָקִיעַ כְּמוֹ בְּנֵי אָדָם. שֶׁאִלּוּ נִלּוֹשׁוּ מֵעָפָר הַקַּל כְּמוֹ בְּנֵי אָדָם וְזוֹקְפוֹת רֹאשׁ וּמִסְתַּכְּלוֹת בָּרָקִיעַ, הָיוּ מְדַבְּרוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַלִּישָׁה וּזְקִיפַת הָרֹאשׁ – מִילָּא, אֲבָל הִסְתַּכְּלוּת בָּרָקִיעַ לָמָּה? אָמַר לוֹ, אוֹתוֹ הַסִּיּוּעַ הַגָּדוֹל שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם. בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁנְּבוּכַדְנֶצַּר נִטְרַד

כַּד הֲוָה טָרִיד, וַהֲוָה בְּעִירָא בְּטוּרַיָּא, לָא הֲוָה לֵיהּ סִיּוּעָא, עַד דְּאִסְתַּכַּל בִּרְקִיעָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דניאל ד לא) אֲנָא נְבוּכַדְנֶצַּר עֵינַי לִשְׁמַיָּא נָטַלַת, וּמִנְדְּעִי עָלַי יָתוּב. דְּעַד לָא יִסְתַּכֵּל בִּרְקִיעָא, לָא הֲוָה מִנְדְּעֵיהּ עִילּוּיֵהּ.

אָמַר רִבִּי פְּרוּסְפְּדָאי, הַגּוֹיִם וְעַמָּא דְאַרְעָא, דְּלָא מְהֵימְנֵי בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלָא עָסְקֵי בְּאוֹרַיְיתָא, לֵית לְהוּ בַּר הַהִיא נַפְשָׁא חַיָּתָא דְּאִתְנְפָקָא מֵאַרְעָא, וְעַל כָּךְ לֵית לְהוֹ מְהֵימְנוּתָא. אֲבָל יִשְׂרָאֵל דִּי מְהֵימְנֵי בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעָסְקֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְנָטְרֵי פִּקּוּדוֹהִי, אֲמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (ירמיה לד טז) לֹא כָּאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב וגו'. לֹא יְהֵי לְהוֹן נַפְשָׁא חַיָּתָא, אֲבָל מָה יְהֵא לְהוֹן. כִּי יוֹצֵר הַכֹּל הוּא. הַכֹּל: הוּא שְׁכִינְתֵּיהּ. וְאִתְגְּזָרַת נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא מִינָהּ, לְמֶהֱוֵי חוּלָקָא דְיַעֲקֹב. מַאי הוּא,

לשון הקודש

וְהָיָה בְּהֵמָה בֶּהָרִים, לֹא הָיָה לוֹ סִיּוּעַ עַד שֶׁהִסְתַּכֵּל בָּרָקִיעַ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דניאל ד, לא) אֲנִי נְבוּכַדְנֶצַּר, עֵינַי לַשָּׁמַיִם נָטַלְתִּי, וּמַדָּעִי עָלַי הִתְיַשֵּׁב. שֶׁעַד שֶׁלֹּא הִסְתַּכֵּל בָּרָקִיעַ, לֹא הָיְתָה דַעְתּוֹ עָלָיו.

אָמַר רַבִּי פְּרוּסְפְּדַאי, הַגּוֹיִם וְעַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁלֹּא מַאֲמִינִים בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, אֵין לָהֶם אֶלָּא רַק אוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה שֶׁיָּצְאָה מִן הָאָרֶץ, וְעַל כֵּן אֵין לָהֶם אֱמוּנָה, אֲבָל יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּאֲמִינִים בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וְשׁוֹמְרִים מִצְוֹתָיו, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (ירמיה ל) לֹא כְּאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב וְגוֹ'. לֹא תִהְיֶה לָהֶם נֶפֶשׁ חַיָּה, אֲבָל מַה יִּהְיֶה לָהֶם? כִּי יוֹצֵר הַכֹּל הוּא. הַכֹּל הוּא שְׁכִינָתוֹ, וּמִמֶּנָּה נִגְזֶרֶת הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה

כְּלוֹמַר, הַכֹּל הוּא נִשְׁמָתָא, הוֹאִיל וְאִתְּגְּזָרַת מִינָּהּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִי לְגוֹיִם לֵית מְהֵימְנוּתָא, הָא חֲזִינָן דְּאָזְלֵי לְטַעֲוַותְהוֹן, חִגְּרִין וְסוּמִין, וּמַלְיָין מָחִין וּמַרְעִין, וְאִיתְּסָאן. אָמַר לֵיהּ, לְאוֹבְדָא לְהוֹ לְעָלְמָא דְּאָתֵי, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב יב כג) מַשְׁגִּיא לַגּוֹיִם וַיְאַבְּדֵם.

וְעוֹד, הָא תְּנִינָן (דברים כח נט) וְחֳלָיִים רָעִים וְנֶאֱמָנִים, מַאי נֶאֱמָנִים. דְּעָבְדֵי מְהֵימְנוּתָא. כַּד מָטָא זִמְנָא, נָפְקֵי מֵהַהוּא גַּבְרָא. וְזִמְנִין דְּאִישְׁתְּכַח לְאִינּוּן טַעֲוָון. דְּאִינּוּן אָזְלִין בְּמַרְעֵיהוֹן לְטַעֲוַותְהוֹן, וְאִתְּסָאן, וְאָמְרֵי דְּהַהוּא טַעֲוָותָא הוּא דְּעָבָד.

וְאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, זִמְנָא חָדָא סָח לִי יְהוּדָאי חָד, דְּהָווּ לֵיהּ מַרְעִין סַגִּיאִין, וְלָא אִיתְּסִי, הָמָא לְאִינּוּן טָעְיָין דְּהָווּ אָזְלֵי בְּמַרְעֵיהוֹן לְטַעֲוַותְהוֹן,

לשון הקודש

לִהְיוֹת חֶלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב. מַה הוּא? כְּלוֹמַר, הַכֹּל הִיא הַנִּשְׁמָה, הוֹאִיל וְנִגְזְרָה מִמֶּנָּה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם לְעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אֵין אֱמוּנָה, הֲרֵי רָאִינוּ שֶׁהוֹלְכִים אֶל תּוֹעֲבוֹתֵיהֶם חִגְּרִים וְסוּמִים וּמְלֵאִים מַכּוֹת וּמַחֲלוֹת, וְנִרְפָּאִים! אָמַר לוֹ, לְאַבֵּד אוֹתָם לָעוֹלָם הַבָּא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב יב, כג) מַשְׁגִּיא לַגּוֹיִם וַיְאַבְּדֵם.

וְעוֹד, הֲרֵי שָׁנִינוּ (דברים כח) וְחֳלָיִים רָעִים וְנֶאֱמָנִים. מַה זֶּה נֶאֱמָנִים? שֶׁעוֹשִׂים בֶּאֱמוּנָה, כְּשֶׁמַּגִּיעַ הַזְּמַן יוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ הָאִישׁ. וְלִפְעָמִים שֶׁנִּמְצָא אֵצֶל אוֹתָם הַגִּלּוּלִים, שֶׁהֵם הוֹלְכִים בְּמַחֲלוֹתֵיהֶם לְתוֹעֲבוֹתֵיהֶם וְנִרְפָּאִים, וְאוֹמֵר שֶׁהוּא הָאֱלִיל הוּא שֶׁעָשָׂה.

וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, פַּעַם אַחַת סִפֵּר לִי יְהוּדִי אֶחָד, שֶׁהָיוּ לוֹ חֳלָאִים רַבִּים וְלֹא נִרְפָּא, רָאָה אֶת אוֹתָם סוֹחֲרִים שֶׁהָיוּ

וְאִתְּסָאן, אֲמַר אֵיזֵיל הָתָם, וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ אָסוּר, אֲבָל לְמֶחֱמֵי מַאי הוּא.

וְאָזַל הָתָם, וְעָאל בְּגַוַּיְיהוּ, וּבָת תַּמָּן בֵּינֵי אִינְשֵׁי דְּהֲווּ מָחְיָין וּמַרְעִין. כֻּלְּהוּ אִדְּמָכוּ, וְאִיהוּ לָא אִדְּמִיךְ, עַד דְּחָמָא חַד שִׁטְנָא, דַּהֲוָה אָזִיל בֵּינַיְיהוּ, וּמָאנֵי דְּאַסְוָותָא בִּידֵיהּ, וַהֲוֵי שַׁוֵּי עַל כָּל חַד וְחַד, וְאִתְּסֵי. אַעֲבַר עֲלֵיהּ, וְלָא שַׁוֵּי עֲלֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, מָאנֵי, הָא אֲנָא מִבְּנֵי מַרְעִין שַׁוֵּי עָלַי.

אָמַר לֵיהּ לֹא כְּאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב, דְּאִלֵּין אִתְּפַּקְּדוּ לִי לְאוֹבָדָא לְהוֹן לְעָלְמָא דְּאָתֵי, אֲבָל בְּנוֹי דְּיַעֲקֹב לָאו כְּאִלֵּין. וּמִן קֶדֶם מָה, עַל כִּי יוֹצֵר הַכֹּל הוּא. מַה הַיּוֹצֵא סָתַר וּבָנֵי, אַף קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָחֵי וּמַסֵּי, וְסָתַר וּבָנֵי. נָפַק הַהוּא גַּבְרָא, וְסָח לִי עוֹבָדָא, אֲמָרִית בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּשַׁדְּרָךְ הָתָם

לשון הקודש

הוֹלְכִים עִם מַחֲלוֹתֵיהֶם לְגִלּוּלֵיהֶם וְנִרְפְּאוּ. אָמַר, אֵלֵךְ לְשָׁם, וְאַף עַל גַּב שֶׁהוּא אָסוּר, אֲבָל כְּדֵי לִרְאוֹת מַה זֶּה.

הָלַךְ לְשָׁם וְנִכְנַס לְתוֹכָם, וְלָן שָׁם בֵּין הָאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ מֻכִּים וְחוֹלִים. כֻּלָּם יָשְׁנוּ, וְהוּא לֹא יָשַׁן, עַד שֶׁרָאָה שָׂטָן אֶחָד שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בֵּינֵיהֶם וּכְלֵי רְפוּאָה בְּיָדוֹ, וְהָיָה שָׂם עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְנִרְפָּא. עָבַר עָלָיו וְלֹא שָׂם עָלָיו. אָמַר לוֹ, אֲדוֹנִי, הֲרֵינִי מִבְּנֵי הֶחָלָאִים, שִׂים עָלַי!

אָמַר לוֹ, לֹא כְּאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב, שֶׁעַל אֵלֶּה צִוּוּ אוֹתִי לְהַאֲבִיד אוֹתָם לָעוֹלָם הַבָּא, אֲבָל בְּנֵי יַעֲקֹב לֹא כְּאֵלּוּ. וּמִפְּנֵי מָה? (שם) עַל כִּי יוֹצֵר הַכֹּל הוּא. מָה הַיּוֹצֵר סוֹתֵר וּבוֹנֶה, אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכֶּה וּמְרַפֵּא, וְסוֹתֵר וּבוֹנֶה. יָצָא אוֹתוֹ הָאִישׁ

לְמֶחֱמֵי דָא, וּלְמִשְׁמַע כְּדֵין מִפּוּמֵיהּ. וּכְדֵין סָח לִי יוֹסִי הָרְשָׁא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק אָמַר רַב אַחָא, מַאי דִּכְתִיב (איוב לב ח) וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם. אֶלָּא הַנְּשָׁמָה הִיא מְבִיאָה לָאָדָם לְהַכִּיר אֶת קוֹנוֹ, וּלְהַכְנִיסוֹ בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְאַשְׁרֵיהֶם אוֹתָם שֶׁנִּכְנָסִין בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה, בְּדֶרֶךְ הַנְּשָׁמָה, שֶׁבִּשְׁבִילָהּ יִזְכּוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וּלְמַעֲלַת הַקְּדוֹשִׁים.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק אָמַר רִבִּי אַחָא, כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה הוּא קוֹנֶה הַנְּשָׁמָה מֵעַצְמוֹ. הַיְינוּ דְּתָנִינָן, בָּא לִיטַּהֵר מְסַיְּעִין אוֹתוֹ. אוֹי לָהֶם לָרְשָׁעִים, שֶׁהֵם נִדְבָּקִים בְּכֹחַ הָאֲדָמָה שֶׁהִיא נִקְרֵאת נֶפֶשׁ חַיָּה הַנִּבְרֵאת מִן הָאֲדָמָה, שֶׁבִּשְׁבִילָהּ יִכְלוּ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

לשון הקודש

וְסִפֵּר לִי אֶת הַמַּעֲשֶׂה. אָמַרְתִּי, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁשָּׁלַח אוֹתְךָ לְשָׁם לִרְאוֹת אֶת זֶה וְלִשְׁמֹעַ אֶת זֶה מִפִּיו. וְכָזֶה סָח לִי יוֹסִי הֶחָרָשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַב אָחָא, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (איוב לב) וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם? אֶלָּא הַנְּשָׁמָה הִיא מְבִיאָה אֶת הָאָדָם לְהַכִּיר אֶת קוֹנוֹ וּלְהַכְנִיסוֹ בְּתוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְאַשְׁרֵיהֶם אוֹתָם שֶׁנִּכְנָסִים בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה, בְּדֶרֶךְ הַנְּשָׁמָה, שֶׁבִּשְׁבִילָהּ יִזְכּוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וּלְמַעֲלַת הַקְּדוֹשִׁים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי אָחָא, כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הוּא קוֹנֶה הַנְּשָׁמָה מֵעַצְמוֹ. הַיְינוּ מַה שֶּׁשָּׁנִינוּ, בָּא לִטַּהֵר מְסַיְּעִים אוֹתוֹ. אוֹי לָהֶם לָרְשָׁעִים שֶׁהֵם נִדְבָּקִים בְּכֹחַ הָאֲדָמָה, שֶׁהִיא נִקְרֵאת נֶפֶשׁ חַיָּה, הַנִּבְרֵאת מִן הָאֲדָמָה, שֶׁבִּשְׁבִילָהּ יִכְלוּ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

שָׁאַל רַבִּי דּוֹסְתָּאי לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אָמַר לֵיהּ, אוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה מַאי הֲוֵי מִינָהּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי. אָמַר לֵיהּ, לֹא תֵּימָא הָכִי, אֶלָּא אִימָּא מַאי הֲוֵי מִינָהּ תָּדִיר.

תָּא שְׁמַע, אָמַר רִבִּי בָּא, מַאי דִּכְתִיב, (במדבר טו לא) הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא. אֶלָּא כְּהֶבֶל דְּנָפִיק מִפּוּמֵיהּ דְּבַר נָשׁ, דְּלָא יָכִיל לְסָלְקָא לְעֵילָא, אֲפִילוּ כְּמְלֹא עֵינָיו, וּמִיָּד תִּכְלֶה. כָּךְ הִיא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה, כְּאוֹתָהּ הֶבֶל שֶׁנִּכְרֶת מִן הַפֶּה מְהֵרָה, וְתִכְלֶה, וְאֵינוֹ נִרְאֶה בָּעוֹלָם, וְהָיָה כְּלֹא הָיָה.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, וְהָא תְּנַן נִפְשׁוֹתָם שֶׁל רְשָׁעִים הֵן הֵם הַמַּזִּיקִין שֶׁבָּעוֹלָם. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יִצְחָק, שַׁפִּיר קָאֲמַרְתְּ, שֶׁהֵן הַמַּזִּיקוֹת לְבַעֲלֵיהֶן, וּמוֹנְעוֹת כֹּחַ הַנְּשָׁמָה מֵעֲבוֹדַת בּוֹרְאָן, שֶׁאֵין מַזִּיק לָאָדָם

לשון הקודש

שָׁאַל רַבִּי דּוֹסְתַּאי אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אָמַר לוֹ, אוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה, מַה נִּהְיָה מִמֶּנָּה לָעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לוֹ, אַל תֹּאמַר כָּךְ, אֶלָּא אֱמֹר, מַה נִּהְיָה מִמֶּנָּה תָּמִיד?

בָּא שְׁמַע, אָמַר רַבִּי בָּא, מַה שֶּׁכָּתוּב (במדבר טו) הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא, אֶלָּא כְּמוֹ הַהֶבֶל שֶׁיּוֹצֵא מִפִּי אָדָם, שֶׁלֹּא יָכוֹל לַעֲלוֹת לְמַעְלָה אֲפִלּוּ כִּמְלֹא עֵינָיו, וּמִיָּד תִּכְלֶה, כָּךְ הִיא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה, כְּאוֹתוֹ הַהֶבֶל שֶׁנִּכְרֶת מִן הַפֶּה מְהֵרָה, וְתִכְלֶה, וְאֵינוֹ נִרְאֶה בָּעוֹלָם, וְהָיָה כְּלֹא הָיָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַהֲרֵי שָׁנִינוּ נִפְשׁוֹתָם שֶׁל רְשָׁעִים הֵן הֵם הַמַּזִּיקִים שֶׁבָּעוֹלָם? אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק: יָפֶה אָמַרְתָּ, שֶׁהֵן הַמַּזִּיקוֹת לְבַעֲלֵיהֶן, וּמוֹנְעוֹת כֹּחַ הַנְּשָׁמָה מֵעֲבוֹדַת

אֶלָּא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ, עַל שֶׁנִּכְרְתָה עִם הַגּוּף. וְאָמַר רִבִּי אַחָא, לָא תְּנַן הָכִי, אֶלָּא נַפְשׁוֹתָם שֶׁל רְשָׁעִים כְּשֶׁיּוֹצְאוֹת מִן הַגּוּף, הֵן הֵם הַמַּזִּיקִים שֶׁבָּעוֹלָם.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וְכָךְ וְכָךְ שַׁפִּיר, כְּשֶׁיּוֹצְאוֹת מִן הַגּוּף, אָז נִמְצָא הַנֶּזֶק. וְהֵיאַךְ מַזִּיק אוֹתוֹ נֶפֶשׁ לַגּוּף. וְהַכֹּל תְּמֵהִים הֵיאַךְ הֵם אוֹתָם הַנְּפָשׁוֹת מַזִּיקִין שֶׁבָּעוֹלָם עַל שֶׁדְּבֵקִים בִּבְנֵי אָדָם.

תָּנוּ רַבָּנָן, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בַּר יַעֲקֹב, תָּמֵהַּ אֲנִי עַל אַנְשֵׁי הַדּוֹר, אִם רוּבָּם נַעֲשִׂים בְּכַשְׁרוּת. תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, (ויקרא יא נד) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים, מְלַמֵּד שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ.

מַאי קִידּוּשָׁא שַׁיָּיךְ הָכָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בַּר יַעֲקֹב, שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ פְּרִיצוּתָא וַחֲצִיפוּתָא,

לשון הקודש

בּוֹרְאָן, שֶׁאֵין מַזִּיק לָאָדָם אֶלָּא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ עַל שֶׁנִּכְרְתָה וְכָלְתָה עִם הַגּוּף. וְאָמַר רַבִּי אָחָא, לֹא כָּךְ שָׁנִינוּ, אֶלָּא נַפְשׁוֹתָם שֶׁל רְשָׁעִים, כְּשֶׁיּוֹצְאוֹת מִן הַגּוּף, הֵן הֵן הַמַּזִּיקִים שֶׁבָּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּךְ וְכָךְ יָפֶה, כְּשֶׁיּוֹצְאוֹת מִן הַגּוּף אָז נִמְצָא הַנֶּזֶק, וְאֵיךְ מַזִּיק אוֹתוֹ נֶפֶשׁ לַגּוּף? וְהַכֹּל תְּמֵהִים הֵיאַךְ הֵם אוֹתָם הַנְּפָשׁוֹת מַזִּיקִין שֶׁבָּעוֹלָם עַל שֶׁדְּבֵקִים בִּבְנֵי אָדָם.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר יַעֲקֹב, תָּמֵהַּ אֲנִי עַל אַנְשֵׁי הַדּוֹר אִם רֻבָּם נַעֲשִׂים בְּכַשְׁרוּת. בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב (ויקרא יא), וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים, מְלַמֵּד שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ.

מָה הַקִּדֻּשָּׁה שַׁיֶּכֶת לְכָאן? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר יַעֲקֹב, שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ פְּרִיצוּת

וְלֹא לְשׁוּם זְנוּת כִּבְהֵמוֹת. שֶׁהַבְּהֵמוֹת אֵינָן עוֹשׂוֹת אֶלָּא לְכָךְ.

דְּהָא תְּנַן כָּל הַבּוֹעֵל לְשׁוּם זְנוּת, אוֹ לְשׁוּם מַה דַּאֲמָרָן, וְלֹא יִשְׁמוֹר אֶת עַצְמוֹ מֵאוֹתָן הַדְּבָרִים הַצְּרִיכִין, דְּתָנִינָן בְּמַתְנִיתָא, (דף טו ע"א) הַהוּא עוּבָּרָא דְּאִתְיְלִיד, לֵיהֱוֵי פָּרִיץ חָצוּף זוֹנֶה רָשָׁע, וְאֵינוֹ בִּכְלַל זֶרַע אֱמֶת.

וְכָל הַבּוֹעֵל לְשֵׁם מִצְוָה, וּמְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ, וּמְכַוֵּין לִבּוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם. הֲווֹ לֵיהּ בְּנִין דְּמַעֲלֵי, צַדִּיקִים וַחֲסִידִים, יִרְאֵי שָׁמַיִם, קַדִּישִׁין הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (ויקרא יא נד) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הָרְשָׁעִים עַל שֶׁאֵינָן מוֹלִידִים אֶלָּא לְשֵׁם זְנוּת, בְּעַזּוּת וּבַחֲצִיפוּת, אֵין לָהֶם

לשון הקודש

וַחֲצִיפוּת, וְלֹא לְשֵׁם זְנוּת כִּבְהֵמוֹת, שֶׁהַבְּהֵמוֹת אֵינָן עוֹשׂוֹת אֶלָּא לְכָךְ.

שֶׁחֲרֵי שָׁנִינוּ, כָּל הַבּוֹעֵל לְשֵׁם זְנוּת, אוֹ לְשֵׁם מַה שֶׁאָמַרְנוּ, וְלֹא יִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מֵאוֹתָם הַדְּבָרִים הַצְּרִיכִים, שֶׁשָּׁנִינוּ בַּבָּרַיְתָא, הָעֻבָּר הַהוּא שֶׁנּוֹלַד, יִהְיֶה פָּרִיץ חָצוּף זוֹנֶה רָשָׁע, וְאֵינוֹ בִּכְלַל זֶרַע אֱמֶת.

וְכָל הַבּוֹעֵל לְשֵׁם מִצְוָה וּמְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ וּמְכַוֵּן לִבּוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם, יִהְיוּ לוֹ בָּנִים מְעֻלִּים, צַדִּיקִים וַחֲסִידִים, יִרְאֵי שָׁמַיִם, קְדוֹשִׁים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָרְשָׁעִים עַל שֶׁאֵינָם מוֹלִידִים אֶלָּא לְשֵׁם זְנוּת, בְּעַזּוּת וּבַחֲצִיפוּת, אֵין לָהֶם אֶלָּא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ

אֶלָּא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה הַנִּתוּנָה לַבְּהֵמוֹת, שֶׁעִנְיָנָם אֵינָם אֶלָּא כִּבְהֵמָה.

אֲבָל צַדִּיקִים הַיּוֹדְעִים לְקַדֵּשׁ עַצְמָם, כְּתִיב בָּהוּ (ירמיה ב כא) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת. מַאי אֱמֶת, אָמַר רִבִּי אַחָא, אֱמֶת בְּכָל שֶׁאֵינוֹ מְהַרְהֵר בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת, וְיֵשׁ לוֹ אֱמֶת עִם אִשְׁתּוֹ.

רַב הוּנָא אָמַר, לְכַוֵּין וּלְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכז א) אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ. כְּלוֹמַר, אִם אֵין הַכַּוָּנָה לְשֵׁם שָׁמַיִם, לִבְנוֹת הַבַּיִת וּלְהוֹלִיד בָּנִים, שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ, שֶׁמַּכְנִיס בְּאוֹתוֹ הַוְּלַד עָמָל שֶׁל שָׁוְא. וְאֵיזֶהוּ עָמָל שֶׁל שָׁוְא. זוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה, שֶׁתִּכְלֶה וְתִכָּרֵת, כְּהֶבֶל הַיּוֹצֵא מִן הַפֶּה, שֶׁהוּא שָׁוְא, וְהוֹאִיל וְהוּא מַכְנִיסוֹ בְּאוֹתוֹ הַוְּלַד, הֲרֵי עָמָלוֹ שֶׁל שָׁוְא.

לשון הקודש

הַחַיָּה הַנִּתוּנָה לַבְּהֵמוֹת, שֶׁעִנְיָנָם אֵינָם אֶלָּא כִּבְהֵמָה.

אֲבָל צַדִּיקִים הַיּוֹדְעִים לְקַדֵּשׁ עַצְמָם, כָּתוּב בָּהֶם (ירמיה ב) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת. מָה הָאֱמֶת? אָמַר רַבִּי אָחָא, אֱמֶת שֶׁאֵינוֹ מְהַרְהֵר בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת, וְיֵשׁ לוֹ אֱמֶת עִם אִשְׁתּוֹ.

רַב הוּנָא אָמַר, לְכַוֵּן וּלְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכז) אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ. כְּלוֹמַר, אִם אֵין הַכַּוָּנָה לְשֵׁם שָׁמַיִם לִבְנוֹת הַבַּיִת וּלְהוֹלִיד בָּנִים, שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ, שֶׁמַּכְנִיס בְּאוֹתוֹ הַוָּלָד עָמָל שֶׁל שָׁוְא. וְאֵיזֶהוּ עָמָל שֶׁל שָׁוְא? זוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה, שֶׁתִּכְלֶה וְתִכָּרֵת כְּהֶבֶל הַיּוֹצֵא מִן הַפֶּה, שֶׁהוּא שָׁוְא, וְהוֹאִיל וְהוּא מַכְנִיסוֹ בְּאוֹתוֹ הַוָּלָד, הֲרֵי עָמָלוֹ שֶׁל שָׁוְא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אֶמֶת הוּא נוֹטָרִיקוֹן. א', אֶמֶ"ת. מ"ם מֵאֶרֶ"ץ. תי"ו, תִּצְמָ"ח. כְּלוֹמַר (שם פה יב) אֶמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח. מַאי מַשְׁמַע, אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בִּשְׁעַת הַחִיבּוּר, צָרִיךְ לִהְיוֹת שָׁם הָאֶמֶת וְהַיּוֹשֶׁר, בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְהַוָּה מֵאֶרֶץ וְנִתְיַיסֵּד, וְלֹא בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְגַּבֵּל. וְהַיְינוּ דְּאָמַר רַב הוּנָא, כָּל בִּנְיָן שֶׁאֵין בּוֹ יְסוֹד, אֵינוֹ כְּלוּם. וְאֵיזֶהוּ יְסוֹד, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם בִּשְׁעַת הַחִיבּוּר, כִּדְקָאָמְרָן.

רַבִּי זֵירָא אָמַר, זִמְנָא חָדָא הֲוָה אָזְלִינָא בְּמַדְבְּרָא, וְאַשְׁכַּחְנָא חַד עַרְבָּאי, דַּהֲוָה מָטֵיל אַכִּתְפֵּיהּ מְטוֹל עֲשָׂרָה סְאִין, וַהֲוָה סָבָא, וַאֲמַרְנָא לֵיהּ, חֵילָא דָא בָּעֵי לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא. אֲמַר, לָא עֲבָדוּ לִי אַבָּא וְאִימָּא בְּגִין כָּךְ, אֶלָּא לְעוֹבָדָא דָא.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֶמֶת הוּא נוֹטָרִיקוֹן: אָלֶ"ף – אֶמֶ"ת, מֵ"ם – מֵאֶרֶ"ץ, תָּי"ו – תִּצְמָ"ח. כְּלוֹמַר, (תהלים פה) אֶמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח. מַה מַּשְׁמָע? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בִּשְׁעַת הַחִבּוּר שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת שָׁם הָאֶמֶת וְהַיֹּשֶׁר, בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְהַוָּה מֵאֶרֶץ וְנִתְיַיסֵּד, וְלֹא בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְגַּבֵּל, וְהַיְנוּ מַה שֶּׁאָמַר רַב הוּנָא, כָּל בִּנְיָן שֶׁאֵין בּוֹ יְסוֹד – אֵינוֹ כְּלוּם, וְאֵיזֶהוּ יְסוֹד שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם בִּשְׁעַת הַחִבּוּר, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ.

רַבִּי זֵירָא אָמַר, פַּעַם הָיִיתִי הוֹלֵךְ בַּמִּדְבָּר, וּמָצָאתִי עַרְבִּי אֶחָד שֶׁהָיָה נוֹשֵׂא עַל כְּתֵפוֹ מַשָּׂא שֶׁל י' סְאִים, וְהָיָה זָקֵן, וְאָמַרְתִּי לוֹ, הַכֹּחַ הַזֶּה צָרִיךְ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה! אָמַר, לֹא עָשׂוּ אוֹתִי אָבִי וְאִמִּי בִּשְׁבִיל זֶה, אֶלָּא לַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה.

דַּאֲנָא שְׁמָעִית לַאֲבוּי דִּבְשַׁעְתָּא דְּעָבִיד לִי, דְּכִסּוּפֵיהּ לְבַר הֲוָה, דִּיהֵא לֵיהּ חֵילָא לְאַיְיתֵי עִיבּוּרָא מִן חַקְלָא. וּבְהַאי עֵיטָא אִימְּלַךְ בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, וְהָא אֲנָא סָבָא מַאי אַעֲבִיד.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אַשְׁרֵי מִי שֶׁאֲבוֹתָיו הִרְהֲרוּ בְּדָבָר טוֹב. מְנָא לָן, מִן בַּת שֶׁבַע אֵם שְׁלֹמֹה, דִּקְרָא מַסְהִיד עֲלֵיהּ, שֶׁהִיא אֵם שְׁלֹמֹה מַמָּשׁ. מִשּׁוּם דְּאִתְיַיסִּיד מִמָּנָּהּ, מֵעִנְיָנָהּ, וּמֵהִרְהוּרָהּ, וּמֵהִשְׁתַּדְּלוּתָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי לא ב) מַה בְּרִי וּמַר בַּר בִּטְנִי וגו'.

אִימֵּיהּ תִּינַח, אֲבוּהִי מְנָא לָן. דִּכְתִיב (תהלים קכז א) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ. וְכִי שְׁלֹמֹה אָמַר זֶה הַמִּזְמוֹר. אָמַר רִבִּי יִצְחָק חַם וְשָׁלוֹם, אֶלָּא דָּוִד

לשון הקודש

שֶׁאֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת אָבִי, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁעָשָׂה אוֹתִי, שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ לַבֵּן הָיְתָה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְהָבִיא תְּבוּאָה מִן הַשָּׂדֶה, וּבְעֵצָה הַזּוֹ נִמְלַךְ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, וַהֲרֵי אֲנִי זָקֵן, וּמָה אֶעֱשֶׂה?

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אַשְׁרֵי מִי שֶׁאֲבוֹתָיו הִרְהֲרוּ בְּדָבָר טוֹב. מִנַּיִן לָנוּ? מִבַּת שֶׁבַע אֵם שְׁלֹמֹה, שֶׁהַכָּתוּב מֵעִיד עָלֶיהָ שֶׁהִיא אֵם שְׁלֹמֹה מַמָּשׁ, מִשּׁוּם שֶׁהִתְיַסֵּד מִמָּנָּהּ, מֵעִנְיָנָהּ, וּמֵהִרְהוּרָהּ, וּמֵהִשְׁתַּדְּלוּתָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי לא) מַה בְּרִי וּמַר בַּר בִּטְנִי וְגוֹ'.

אִמּוֹ מִילָּא, אֲבָל אָבִיו מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (תהלים קכז) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ. וְכִי שְׁלֹמֹה אָמַר אֶת הַמִּזְמוֹר הַזֶּה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק,

אֲמָרוּ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל שְׁלֹמֹה, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַנָּבִיא לְדָוִד, (דה"א כב ח) הִנֵּה בֵּן נוֹלַד לְךָ, כִּי שְׁלֹמֹה יִהְיֶה שְׁמוֹ, אָמַר דָּוִד בֵּן אֶחָד הָיָה לִי מִבַּת שֶׁבַע, וּמֵת, עַכְשָׁיו אַחֵר יוּלַד לִי, מִן שְׁמַיָּא הוּא בָּא. וְאָמַר שִׁיר זֶה, וְנִתְכַּוֵּון בּוֹ לְשׁוּם שָׁמַיִם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה, בִּשְׁבִיל שְׁלֹמֹה אֲמָרוּ.

אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַיִת, אִם סִיַּעְתּוֹ לֹא יְסַיֵּעַ בַּכַּוָּנָה הַשְּׁלֵימָה שֶׁלִּי, שֶׁוְּא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ, לַשָּׁוְא נַעֲמוֹל כְּמוֹ שֶׁהָיָה בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁעָמַלְנוּ לַשָּׁוְא, וּבְגִין הַהוּא חוֹבָה מֵת. וַאֲנָא אִית לִי לְאִתְטָרְדָא מִן יְרוּשָׁלַיִם, וּבְעוֹד שֶׁאֲנִי אֵצֵא, אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר מִכָּל אָדָם, שֶׁוְּא שָׁקַד שׁוֹמֵר. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, (נ"א פנחס) שֶׁהִנִּיחַ עֶשֶׂר נָשִׁים פִּילַגְּשִׁים לִשְׁמוֹר הַבַּיִת, וַהֲוָה מַה דַּהֲוָה. וְעַל כֵּן, שֶׁוְּא שָׁקַד שׁוֹמֵר.

לשון הקודש

חַס וְשָׁלוֹם! אֶלָּא דָּוִד אֲמָרוּ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל שְׁלֹמֹה בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַנָּבִיא לְדָוִד הִנֵּה בֵּן נוֹלַד לְךָ כו', כִּי שְׁלֹמֹה יִהְיֶה שְׁמוֹ. אָמַר דָּוִד, בֵּן אֶחָד הָיָה לִי מִבַּת שֶׁבַע וּמֵת, עַכְשָׁו אַחֵר יוּלַד לִי? מִן שְׁמַיָּא הוּא בָּא! וְאָמַר שִׁיר זֶה, וְנִתְכַּוֵּן בּוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה, בִּשְׁבִיל שְׁלֹמֹה אֲמָרוּ.

אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַיִת, אִם סִיַּעְתּוֹ לֹא יְסַיֵּעַ בַּכַּוָּנָה הַשְּׁלֵמָה שֶׁלִּי, שֶׁוְּא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ, לַשָּׁוְא נַעֲמֹל, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בָּרִאשׁוֹנָה שֶׁעָמַלְנוּ לַשָּׁוְא, וּבִשְׁבִיל אוֹתוֹ הַחֵטְא מֵת, וַאֲנִי יֵשׁ לִי לְהִטָּרֵד מִירוּשָׁלַיִם, וּבְעוֹד שֶׁאֲנִי אֵצֵא, אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר מִכָּל אָדָם, שֶׁוְּא שָׁקַד שׁוֹמֵר. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שֶׁהִנִּיחַ עֶשֶׂר נָשִׁים פִּילַגְּשִׁים לִשְׁמֹר הַבַּיִת, וְהָיָה מַה שֶּׁהָיָה, וְעַל כֵּן שֶׁוְּא שָׁקַד שׁוֹמֵר.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בִּשְׁבִיל שְׁלֹמֹה נֶאֱמַר שִׁיר זֶה, שֶׁנִּתְכַּוֵּון דָּוִד עָלָיו לְשׁוּם שָׁמַיִם. וְאִמּוֹ גַּם כֵּן נִתְכַּוְּוָנָה לְשׁוּם שָׁמַיִם. וְיָצָא מֵהֶם שְׁלֹמֹה, דִּכְתִיב בֵּיהּ (שם כט כג) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה' לְמֶלֶךְ. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, לְפִיכָךְ נִקְרָא (משלי לא א) לְמוּאֵל, מַאי לְמוּאֵל, כְּמוֹ לְמוֹ פִּי. מְלַמֵּד, שֶׁשְּׁנֵיהֶם נִתְכַּוְּנוּ לְמוֹ אֵל כְּמוֹ לַאֵל.

וּמִכָּאן לָמַדְנוּ, כָּל הַמִּתְכַּוֵּין לְשֵׁם שָׁמַיִם. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, נָפִיק מִנֵּיהּ בַּר דְּמַעֲלֵי. וּמְנָא לָן, מִשְּׁמוּאֵל, שֶׁנִּתְכַּוְּוָנָה אִמּוֹ עָלָיו תָּמִיד לְשׁוּם שָׁמַיִם, דִּכְתִיב (ש"א א יא) וּנְתַתִּיו לַה', וְכֵן (ש"א ב ז) אֶל הַנַּעַר הַזֶּה הִתְפַּלָּלְתִּי. וְכֵן אָמַר דָּוִד, אִם יִהְיֶה לִי הַבֵּן הַזֶּה, מִכָּאן יִהְיֶה זָמִין לְמוּאֵ"ל. כְּלוֹמַר, נָתוּן הוּא לָאֵל.

תָּנוּ רַבָּנָן, אָמַר רִבִּי יוֹסִי בֶּן פַּזִּי, זִמְנָא חָדָא הֲוֵינָא אָזִיל בְּאוֹרְחָא, וְעַרְעָנָא בְּהַהוּא טוּרָא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בִּשְׁבִיל שְׁלֹמֹה נֶאֱמַר שִׁיר זֶה, שֶׁנִּתְכַּוֵּון דָּוִד עָלָיו לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְאִמּוֹ גַּם כֵּן נִתְכַּוְּוָנָה לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְיָצָא מֵהֶם שְׁלֹמֹה, שֶׁכָּתוּב בּוֹ וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה' לְמֶלֶךְ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לְפִיכָךְ נִקְרָא לְמוּאֵל. מַהוּ לְמוּאֵל? כְּמוֹ לְמוֹ פִּי. מְלַמֵּד שֶׁשְּׁנֵיהֶם נִתְכַּוְּנוּ לְמוֹ אֵל, כְּמוֹ לָאֵל.

וּמִכָּאן לָמַדְנוּ, כָּל הַמִּתְכַּוֵּן לְשֵׁם שָׁמַיִם, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יוֹצֵא מִמֶּנּוּ בֵּן מְעֻלֶּה. וּמִנַּיִן לָנוּ? מִשְּׁמוּאֵל שֶׁנִּתְכַּוְּוָנָה אִמּוֹ עָלָיו תָּמִיד לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁכָּתוּב וּנְתַתִּיו לַה', וְכֵן אֶל הַנַּעַר הַזֶּה הִתְפַּלָּלְתִּי. וְכֵן אָמַר דָּוִד, אִם יִהְיֶה לִי הַבֵּן הַזֶּה. מִכָּאן יִהְיֶה מְזֻמָּן לְמוּאֵ"ל, כְּלוֹמַר, נָתוּן הוּא לָאֵל.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן פַּזִּי,

דִּכְפַּר קַרְדוּ, וַהֲווּ גּוּבְרֵי בְּדִיחֵי בְּחוּלַקְהוֹן, וּבָתִית תַּמָּן לֵילְיָא חַד דְּשַׁבַּתָּא, וַחֲמִית לְאוּשְׁפִּיזָאי דַּהֲוָה בָּעֵי לְמִשְׁכַּב עִם דְּבִיתְהוּ, קָאִים הַאי מֵהַךְ גִּיסָא וְצַלֵּי, וְקָמַת הִיא מֵהָאֵיךְ גִּיסָא וְצַלַּת. אַמְרִינָא לְהוֹן, מַאי צְלוֹתְכוֹן בְּשַׁעְתָּא דָא.

אָמְרוּ לִי, עִידָּנָא דִידָן, לְזַוּוּגָא מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, וּמְצַלֵּינָן צְלוֹתָנָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּיהֵא לָנָא בַּר, דְּיִפְלַח פּוּלְחָנֵיהּ, בַּר דָּחֵיל חַטָּאָה, בַּר דְּיַעֲבִיד פִּיקּוּדוֹהִי, וְלָא יִסְטֵי מֵאוֹרַיְיתָא לְיָמִינָא וְלִשְׂמָאלָא. אַמְרִינָא לְהוֹ, יְהֵא רַעֲוָא דִּיהֵא לְכוֹן בְּעוּתְכוֹן, דְּהָא לְשׁוּם שָׁמַיִם קָא עָבְדְּתִּין.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, אֶחֱזֵי אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא, דִּלְבָתַר יוֹמִין עֲרָעִית תַּמָּן, וְחָזֵית הַהוּא בְּרָא דְּאִתְיְלִיד לְהוֹ, וַהֲוָה בַּר שְׁבַע שְׁנִין, חָמֵי לִי

לשון הקודש

פַּעַם אַחַת הָיִיתִי הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וּפָגַעְתִּי בְּאוֹתוֹ הַר שֶׁל כְּפַר קַרְדוּ, וְהָיוּ הָאֲנָשִׁים שְׂמֵחִים בְּחֶלְקָם, וְלַנְתִּי שָׁם לֵיל שַׁבָּת אֶחָד, וְרָאִיתִי אֶת מְאָרְחִי שֶׁהָיָה רוֹצֶה לִשְׁכַּב עִם אִשְׁתּוֹ. עָמַד זֶה מִצַּד זֶה וְהִתְפַּלֵּל, וְעָמְדָה הִיא מִצַּד הַהוּא וְהִתְפַּלְּלָה. אָמַרְתִּי לָהֶם: מַהִי תְּפִלַּתְכֶם בְּשָׁעָה זוֹ?

אָמְרוּ לִי: הַזְּמַן שֶׁלָּנוּ לַזִּוּוּג מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, וּמִתְפַּלְּלִים אֶת תְּפִלָּתֵנוּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ בֵּן שֶׁיַּעֲבֹד עֲבוֹדָתוֹ, בֵּן יְרֵא חֵטְא, בֵּן שֶׁיַּעֲשֶׂה אֶת מִצְוֹתָיו וְלֹא יִסְטֶה מֵהַתּוֹרָה לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל. אָמַרְתִּי לָהֶם: יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּהְיֶה לָכֶם בַּקָּשַׁתְכֶם, שֶׁהֲרֵי לְשֵׁם שָׁמַיִם עֲשִׂיתֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אֶרְאֶה פְּנֵי הַשְּׁכִינָה, שֶׁלְּאַחַר יָמִים נִקְלַעְתִּי לְשָׁם, וְרָאִיתִי

בְּבֵיתָא, וְלָא בָּעָא לְמַלָּלָא עִמִּי. אָמַר לֵיהּ אֲבוּהָ, זִיל לְקַמֵּיהּ, דְּגַבְרָא רַבָּא הוּא.

אָמַר, מִסְתָּפֵינָא לְאִשְׁתְּעוּיֵי בַּהֲדֵיהּ, וּלְאִתְקָרָבָא עִמֵּיהּ, דְּהָא לָא יָדַעְנָא אִי אִית לֵיהּ נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, אִי לָאו. דְּהָכִי אוֹלִיף לִי מוֹרִי יוֹמָא דֵין, דְּכָל מַאן דְּלֵית לֵיהּ נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, אָסוּר לְאִשְׁתְּעוּיֵי בַּהֲדֵיהּ, וּלְאִתְקָרָבָא עִמֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ, חַס וְשָׁלוֹם, דְּגַבְרָא רַבָּא וַחֲכִימָא דְּדָרָא הוּא.

קָרִיב גַּבָּאי, וְלָא סָפֵיק לְמַלָּלָא עִמִּי, אָמַר לִי אֲנָא חָמֵי בָּךְ, דְּנִשְׁמָתָא חַדְתָּא אִית בָּךְ, מִיּוֹמִין זְעִירִין, וְלָא אִזְדְּרִיקַת בָּךְ בְּשַׁעֲתָא דְּנָפְקַת לְעָלְמָא. תְּוָהִית. אֲמָרִית, כָּךְ הוּא, דְּרַוָּוק הֲוֵינָא, כַּד לָעֵינָא בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִתְיַיהֲבַת בִּי נִשְׁמָתָא.

לשון הקודש

אוֹתוֹ הַבֵּן שֶׁנּוֹלַד לָהֶם, וְהָיָה בֶּן שֶׁבַע שָׁנִים. רָאָה אוֹתִי בַּבַּיִת, וְלֹא רָצָה לְדַבֵּר עִמִּי. אָמַר לוֹ אָבִיו: לֵךְ לְפָנָיו, שֶׁאִישׁ גָּדוֹל הוּא.

אָמַר: אֲנִי פּוֹחֵד לְדַבֵּר עִמּוֹ וּלְהִתְקָרֵב עִמּוֹ, שֶׁהֲרֵי לֹא יָדַעְתִּי אִם יֵשׁ לוֹ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה אִם לֹא, שֶׁכָּךְ לִמֵּד אוֹתִי מוֹרִי הַיּוֹם הַזֶּה, שֶׁלְּכָל מִי שֶׁאֵין לוֹ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה, אָסוּר לְדַבֵּר עִמּוֹ וּלְהִתְקָרֵב עִמּוֹ. אָמַר לוֹ: חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאִישׁ גָּדוֹל וְהֶחָכָם שֶׁל הַדּוֹר הוּא.

קָרַב אֵלַי, וְלֹא הִסְפִּיק לְדַבֵּר עִמִּי. אָמַר לִי: אֲנִי רוֹאֶה בְּךָ שֶׁנְּשָׁמָה חֲדָשָׁה יֵשׁ בְּךָ מִזֶּה יָמִים מוּעָטִים, וְלֹא נִזְרַקְתָּ בְּךָ בְּשָׁעָה שֶׁיָּצָאתָ לָעוֹלָם. תָּמַהְתִּי. אָמַרְתִּי: כָּךְ הוּא! שֶׁרַוָּק הָיִיתִי, כְּשֶׁעָסַקְתִּי בַּתּוֹרָה, וְנִתְּנָה בִּי נְשָׁמָה.

אָמַר לִי, יְדַעְתִּ נֶפֶשׁ חַיָּה, דַּאֲמַר קְרָא, דַּהֲוָוֹת מִן אַרְעָא, וְהָא מַשְׁמַע נֶפֶשׁ חַיָּה, אֲמָרִית לֵיהּ, אִימָא בְּרִי.

אָמַר, הָכִי אָמַר לִי מוֹרִי, דְּהִיא נַפְשָׁא דַּאֲפִיקַת אַרְעָא. וּמִן אַרְעָא אִתְגְּזָרַת. אֲבָל הִיא חַיְיתָא, לְאִתְנַעְנְעָא לְכָאן וּלְכָאן. כְּמָה דְּעָבְדִין בְּעִירָא וְרַחֲשָׁא, וְכוּלָּא. אֲבָל לֵית בָּהּ סוּכְלְתָּנוּתָא וְחָכְמְתָא בְּפוּלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא אִתְבְּרִיאַת אֶלָּא לִבְעִירָא וּלְחַיְיתָא, לְאִתְנַעְנְעָא בָּהּ בְּלָא סוּכְלְתָּנוּ, וּלְאִשְׁתֵּצָאָה, כַּד תֵּפּוֹק, כְּהַאי הֶבֶל דְּפוּמָא.

אָמְרִית לֵיהּ בְּרִי, מָאן הוּא רַבָּךְ. אָמַר לִי רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרָאי. אָמְרִית לֵיהּ, וּמָה לָעֵית יוֹמָא דֵּין. אָמַר לִי, הַאי קְרָא דִּכְתִיב, (תהלים קיא ו) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת (דף טו ע"ב) ה' שֵׂכֶל טוֹב לְכָל

לשון הקודש

אָמַר לִי: יָדַעְתָּ אֶת נֶפֶשׁ הַחַיָּה, שֶׁאָמַר הַכָּתוּב שֶׁהָיְתָה מִן הָאָרֶץ, וַהֲרֵי מַשְׁמָע נֶפֶשׁ חַיָּה? אָמַרְתִּי לוֹ: אֱמֹר בְּנִי.

אָמַר: כָּךְ אָמַר לִי מוֹרִי, שֶׁהִיא הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוֹצִיאָה הָאָרֶץ, וּמִן הָאָרֶץ הִיא נִגְזְרָה, אֲבָל הִיא חַיָּה שֶׁיְּכוֹלָה לְהִתְנַעְנֵעַ לְכָאן וּלְכָאן, כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂים בְּהֵמוֹת וּשְׁרָצִים וְהַכֹּל. אֲבָל אֵין בָּהּ הַשְׂכֵּל וְחָכְמָה בַּעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁלֹּא נִבְרְאָה אֶלָּא לִבְהֵמָה וּלְחַיָּה לְהִתְנַעְנֵעַ בָּהּ לְלֹא הַשְׂכֵּל, וּלְהִתְכַּלּוֹת כְּשֶׁתֵּצֵא, כַּהֶבֶל הַזֶּה שֶׁל הַפֶּה.

אָמַרְתִּי לוֹ: בְּנִי, מִי הוּא רַבְּךָ? אָמַר לִי: רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרָאי. אָמַרְתִּי לוֹ: וּמַה לָּמַדְתָּ הַיּוֹם הַזֶּה? אָמַר לִי: הַפָּסוּק הַזֶּה שֶׁכָּתוּב (תהלים קיא) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה' שֵׂכֶל

עוֹשֵׂיהֶם. כָּךְ אָמַר רִבִּי אֲלֶכְסַנְדְּרָאי, מָה הוּא חָכְמָה. הוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְהוּא חָכְמָה. וּמֵעוֹלָם לֹא גִּילָה לְשׁוּם אָדָם, וְלֹא עָתִיד לְהִגָּלוֹת, אֶלָּא קְצָת הֵימֶנָּה לְמֹשֶׁה לְבַד.

וְלֹא עָמַד עַל כָּל יְדִיעָתָהּ, אֶלָּא עָמַד עַל מַה שֶׁלֹּא עָמַד אָדָם, עַל הַאי רֵאשִׁית, שֶׁהִיא חָכְמָה. דִּכְתִיב בֵּיהּ בְּמֹשֶׁה, (דברים לג כא) וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ, וְזֶהוּ חָכְמָה.

וְאִם תֹּאמַר, הָא כְתִיב (מ"א ה כו) וַה' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה. תָּא חֲזֵי, לֹא כְתִיב נָתַן הַחָכְמָה, אֶלָּא חָכְמָה, שֶׁעָמַד עַל קְצַת אֲמִיתָּתָהּ. הַמְּשִׁיחַ עָתִיד לָדַעַת קְצָתוֹ, דִּכְתִיב בֵּיהּ, (ישעיה א ב) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה' רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה וכו'.

וְהַחָכְמָה הִיא רֵאשִׁית הַכֹּל, וְקוֹדֶם הַכֹּל, אֲבָל יִרְאַת ה', שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב. כְּלוֹמַר, הַיִּרְאָה

לשון הקודש

טוֹב לְכָל עוֹשֵׂיהֶם, כָּךְ אָמַר לִי רַבִּי אֲלֶכְסַנְדְּרַאי, מַה הוּא חָכְמָה? הוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא חָכְמָה, וּמֵעוֹלָם לֹא גִּלָּה לְשׁוּם אָדָם וְלֹא עָתִיד לְהִגָּלוֹת, אֶלָּא קְצָת הֵימֶנָּה לְמֹשֶׁה לְבַד. **וְלֹא** עָמַד עַל כָּל יְדִיעָתָהּ, אֶלָּא עָמַד עַל מַה שֶׁלֹּא עָמַד אָדָם, עַל הָרֵאשִׁית הַזּוֹ שֶׁהִיא חָכְמָה, שֶׁכָּתוּב בּוֹ בְּמֹשֶׁה (דברים לג) וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ, וְזֶהוּ חָכְמָה.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב וַה' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה? בֹּא וּרְאֵה, לֹא כָתוּב נָתַן הַחָכְמָה, אֶלָּא חָכְמָה, שֶׁעָמַד עַל קְצָת אֲמִתָּתָהּ. הַמְּשִׁיחַ עָתִיד לָדַעַת קְצָתוֹ, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (ישעיה יא) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה' רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה כו'.

וְהַחָכְמָה הִיא רֵאשִׁית הַכֹּל וְקֹדֶם הַכֹּל,

נִשְׁאֲרָה בַּשֵּׂכֶל וּבִינָה, לָדַעַת וְלַחֲקוֹר יִרְאַת ה'. לְכָל עוֹשֵׂיהֶם, לְעוֹשֶׂה הַמִּצְוֹת בְּיִרְאָה בַּתְּחִלָּה, עַד שֶׁיַּרְגִּיל עַצְמוֹ לַעֲשׂוֹת מֵאַהֲבָה.

אָמַרְתִּי לוֹ, מַה שִׁמְךָ. אָמַר לִי, אַהֲבָה. אָמַרְתִּי לוֹ, מַר אַהֲבָה, וְקָרִיתִי עָלָיו, (ירמיה לא ב) וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךָ. וַאֲנָא זָכֵינָא לְמֶחֱמֵי לְרַב אַדָּא בְּרֵיהּ, וְסָחֵינָא לֵיהּ הַאי.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, חָכָם הָיָה אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהָיָה מַכִּיר וְיוֹדֵעַ לְכָל מִי שֶׁהָיָה בוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה, וּמִי שֶׁהָיָה בוֹ נְשָׁמָה, כְּשֶׁבָּאוּ אֶצְלוֹ הִכִּיר אֶת כֻּלָּם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם (נֶפֶשׁ חַיָּה, לְמִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ וּמַכִּיר בַּעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ. וּנְשָׁמָה) לְמִי שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ וּמַכִּיר בַּעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ. וְכָךְ הוּא עַד הַיּוֹם, מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ וּמַכִּיר בַּעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ, וְאֵינוֹ

לשון הקודש

אֲבָל יִרְאַת ה' שֵׂכֶל טוֹב. כְּלוֹמַר, הַיִּרְאָה נִשְׁאֲרָה בַּשֵּׂכֶל וּבִינָה, לָדַעַת וְלַחֲקֹר יִרְאַת ה'. לְכָל עוֹשֵׂיהֶם – לְעוֹשֶׂה הַמִּצְוֹת בְּיִרְאָה בַּתְּחִלָּה, עַד שֶׁיַּרְגִּיל עַצְמוֹ לַעֲשׂוֹת מֵאַהֲבָה.

אָמַרְתִּי לוֹ: מַה שִׁמְךָ? אָמַר לִי: אַהֲבָה. אָמַרְתִּי לוֹ: מַר אַהֲבָה, וְקָרָאתִי עָלָיו (ירמיה לא) וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךָ. וַאֲנִי זָכִיתִי לִרְאוֹת אֶת רַב אָדָא בְּנוֹ, וְסִפַּרְתִּי לוֹ אֶת זֶה.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, חָכָם הָיָה אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהָיָה מַכִּיר וְיוֹדֵעַ לְכָל מִי שֶׁהָיָה בוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה, וּמִי שֶׁהָיָה בוֹ נְשָׁמָה. כְּשֶׁבָּאוּ אֶצְלוֹ, הִכִּיר אֶת כֻּלָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם (נֶפֶשׁ חַיָּה, אֶת מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ וּמַכִּיר בַּעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ, וּנְשָׁמָה) לְמִי שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ וּמַכִּיר בַּעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ. וְכָךְ הוּא עַד הַיּוֹם, מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ

עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הוּא יֵשׁ לוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה, וְלֹא נְשָׁמָה.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אַף עַל גַּב דְּהַאי נֶפֶשׁ חַיָּה אִית בִּבְהֵמוֹת וּבְחַיּוֹת וּבְמִינֵיהֶם, וְהִתִּירָם לִבְנֵי אָדָם, חָס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם בְּמִיתָתָם, שֶׁלֹּא יְצַעֲרוּם לְאוֹתָם בַּעֲלֵי נֶפֶשׁ הַחַיָּה. דְּלֵית לָךְ כָּל אֵינַשׁ, דְּלֵית בֵּיהּ נֶפֶשׁ חַיָּה, כְּדֵי שֶׁיָּשׁוּב לַעֲבוֹד בּוֹרְאוֹ, לְהַבְדִּיל עַצְמוֹ מִשְּׁאָר כָּל אָדָם, כְּדֵי לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת, שֶׁמַּרְוִיחַ בָּזֶה הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה.

לְפִיכָךְ הַאי טַבְּחָא, דְּנָפְקָא נְבֵילָה מִתְּחוֹת יְדוֹהִי אוֹ טְרֵיפָה. זִמְנָא חָדָא, מְשַׁמְּתִינָן לֵיהּ. שֵׁנִית, מַעֲבִירִינָן לֵיהּ. שְׁלִישִׁית, מַכְרִיזִין עֲלֵיהּ בְּשׁוּקֵי, דְּכָל מַה דְּשָׁחִיט הוּא טְרֵיפָה. וּלְעוֹלָם לָא נוֹקִים לֵיהּ לְטַבְּחָא.

לשון הקודש

וּמַכִּיר בַּעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ וְאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הוּא יֵשׁ לוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה וְלֹא נְשָׁמָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אַף עַל גַּב שֶׁהַנֶּפֶשׁ חַיָּה הַזּוֹ יֵשׁ בַּבְּהֵמוֹת וּבַחַיּוֹת וּבְמִינֵיהֶם וְהִתִּירָם לִבְנֵי אָדָם, חָס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם בְּמִיתָתָם שֶׁלֹּא יְצַעֲרוּ אֶת אוֹתָם בַּעֲלֵי נֶפֶשׁ חַיָּה, שֶׁאֵין לְךָ כָּל אָדָם שֶׁאֵין בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה כְּדֵי שֶׁיָּשׁוּב לַעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ, לְהַבְדִּיל עַצְמוֹ מִשְּׁאָר כָּל אָדָם כְּדֵי לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹות, שֶׁמַּרְוִיחַ בָּזֶה הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה.

לְפִיכָךְ, הַשּׁוֹחֵט הַזֶּה שֶׁיּוֹצֵאת נְבֵלָה אוֹ טְרֵפָה מִתַּחַת יָדוֹ, פַּעַם אַחַת מְנַדִּים אוֹתוֹ, שֵׁנִית – מַעֲבִירִים אוֹתוֹ, שְׁלִישִׁית – מַכְרִיזִים עָלָיו בַּשְּׁוָקִים שֶׁכָּל מַה שֶּׁשּׁוֹחֵט הוּא טְרֵפָה, וּלְעוֹלָם לֹא נַעֲמִיד אוֹתוֹ לִהְיוֹת שׁוֹחֵט.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וְכִי עַל זִמְנָא חָדָא לָא לֵיעָנֵישׁ בַּר מֵהַאי. וְהָא תָּנֵינָן, הַאי טַבְּחָא דְּלָא מָסָר סַכִּינָא קַמֵּי חָכָם, מְשַׁמְּתִינָן לֵיהּ וּמַעַבְרִינָן לֵיהּ, וּמַכְרְזִינָן אַבְשְׁרֵיהּ דְּטַרְפָּה הִיא, וּמַה עַל סַכִּינָא דְּלָא נִמְצֵאת יָפָה הוּא כָּךְ. עַל מִי שֶׁיָּצְאָה נְבֵלָה אוֹ טְרֵפָה מִתַּחַת יָדוֹ, אֵינוֹ דִּין דְּמְשַׁמְּתִין לֵיהּ וּמַעַבְרִינָן לֵיהּ, וּמַכְרְזִינָן אַבְשְׁרֵיהּ דְּטַרְפָּה.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, אֲנָא חָמֵית לְרַבִּי יְהוּדָה דְּזַמִּין לְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חַגַּי, וַהֲוָה טַבָּחָא, וְרַבִּי אַבָּא קָרֵינָן לֵיהּ. וְנָכִים הַהוּא תַּרְנְגוֹלְתָּא, וְנִתְכַּוֵּין לִתְרֵי סִימָנֵי, וּבָדְקוּ וְאַשְׁכָּחוּ דְּנָכִים חַד סִימָנָא, וְחַד לָא נָכִים.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי יְהוּדָה, עַל מָה אִתְכַּוַּנְתָּ. אָמַר, עַל תְּרֵין סִימָנִין. אָמַר, וְהָא אֲנָא אַשְׁכַּחְנָא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכִי עַל פַּעַם אַחַת לֹא יֵעָנֵשׁ חוּץ מִזֶּה? וַהֲרֵי שָׁנִינוּ, שֶׁהַשּׁוֹחֵט הַזֶּה שֶׁלֹּא מַרְאֶה סַכִּין לִפְנֵי חָכָם, מְנַדִּים וּמַעֲבִירִים אוֹתוֹ, וּמַכְרִיזִים עַל בְּשָׂרוֹ שֶׁהוּא טְרֵפָה? וּמָה עַל סַכִּין שֶׁלֹּא נִמְצְאָה כָּל כָּךְ יָפָה הוּא כָּךְ – עַל מִי שֶׁיָּצְאָה נְבֵלָה אוֹ טְרֵפָה מִתַּחַת יָדוֹ, אֵינוֹ דִּין שֶׁמְּנַדִּים אוֹתוֹ וּמַעֲבִירִים אוֹתוֹ וּמַכְרִיזִים עַל בְּשָׂרוֹ שֶׁטְּרֵפָה?

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֲנִי רָאִיתִי אֶת רַבִּי יְהוּדָה שֶׁהִזְמִין אֶת רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חַגַּי, וְהָיָה שׁוֹחֵט אֶחָד שֶׁקָּרְאוּ לוֹ רַבִּי אַבָּא, וְשָׁחַט תַּרְנְגֹלֶת אַחַת, וְהִתְכַּוֵּן לִשְׁנֵי סִימָנִים, וּבָדְקוּ וּמָצְאוּ שֶׁשָּׁחַט סִימָן אֶחָד, וְאֶחָד לֹא נִשְׁחַט.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, עַל מָה הִתְכַּוַּנְתָּ?

חַד נָבִיאִים. אֶלָּא בִּשְׁרָא הוּא דִּכְשֵׁרָה, וְאַתְּ לָא תְּהֵא טַבְּחָא מִכָּאן וּלְהָלְאָה. וְאַף עַל גַּב דְּלָא בָּעֵינָא כַּוָּונָה בִּשְׁחִיטָה.

אָמַר לֵיהּ ר' יוֹסִי, הַכַּוָּונָה לָאו לְהַאי אִיתְּמָר, אֶלָּא כַּוָּונָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּנָכִיס לַשָּׁמַיִם, וְלָא לְשׁוּם פִּתְגָּם אָחֳרָן. אֲבָל נִתְכַּוֵּון לִתְרֵי סִימָנֵי, וְשָׁחִיט חַד, מוּתָּר הוּא בְּדִיעֲבַד. דִּתְנַן, הַשּׁוֹחֵט אֶחָד בָּעוֹף, דִּיעֲבַד אִין, לְכַתְּחִלָּה לֹא.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב, תָּא חֲזֵי, כָּל מַה שֶּׁנִּבְרָא מִזּוֹ הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה, הִתִּירוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְנֵי אָדָם, מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהֶם נְשָׁמָה לָדַעַת וּלְהַכִּיר (בַּעֲבוֹדַת בּוֹרְאָם). דְּאִלְמָלֵי הַוְיָא לְהוֹ נְשָׁמָה, לֹא הוּתְּרוּ.

לשון הקודש

אָמַר, עַל שְׁנֵי סִימָנִים. אָמַר, וַהֲרֵי אֲנִי מְצָאתִי אֶחָד שָׁחוּט. אֶלָּא הַבָּשָׂר הוּא שֶׁכָּשֵׁר, וְאַתָּה לֹא תִהְיֶה שׁוֹחֵט מִכָּאן וּלְהַבָּא. וְאַף עַל גַּב שֶׁלֹּא צָרִיךְ כַּוָּנָה בִּשְׁחִיטָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, הַכַּוָּנָה, לֹא לָזֶה נֶאֱמַר, אֶלָּא כַּוָּנָתוֹ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁשּׁוֹחֵט לַשָּׁמַיִם וְלֹא לְשׁוּם דְּבָרִים אֲחֵרִים, אֲבָל נִתְכַּוֵּן לִשְׁנֵי סִימָנִים וְשָׁחַט אֶחָד – מֻתָּר הוּא בְּדִיעֲבַד, שֶׁשְּׁנֵינוּ, הַשּׁוֹחֵט אֶחָד בָּעוֹף – בְּדִיעֲבַד כֵּן, לְכַתְּחִלָּה לֹא.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, בֹּא וּרְאֵה, כָּל מַה שֶּׁנִּבְרָא מִנֶּפֶשׁ הַחַיָּה הַזּוֹ, הִתִּירוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְנֵי אָדָם מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהֶם נְשָׁמָה לָדַעַת וּלְהַכִּיר (בַּעֲבוֹדַת בּוֹרְאָם), שֶׁאִלְמָלֵא הָיְתָה לָהֶם נְשָׁמָה, לֹא הֻתְּרוּ.

שָׁאַל רַבִּי אַבָּא לְרַבִּי חִיָּיא, אַמְרִיתוּן דְּנִשְׁמָתָא לָא עַיֵּיל בְּבַר נָשׁ, עַד דְּיִסְתַּכֵּל בְּפוּלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּכְדֵין לֶהֱוֵי לֵיהּ נִשְׁמָתָא, וְאַמְרִיתוּן דְּנִשְׁמָתָא הִיא קַדִּישָׁא, מַעֲלְיָא עַל כּוּלָּא. אִם כֵּן מַאי הַאי דְּאָמַר קְרָא, כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרָבָה מֵתוּ. לָמָּה מֵתוּ, הוֹאִיל וַהֲוָה לְהוֹ נִשְׁמְתָא, הֲוָה לְהוֹ לְאִשְׁתֵּזָבָא. לָא הֲוָה בִּידֵיהּ.

אָתוֹ וְשַׁיְּילוּהָ לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּר' שִׁמְעוֹן, אָמַר לְהוּ וְכָךְ הוּא וַדַּאי, וּקְרָא מְסַיֵּיעַ לָן, דְּהָכִי אָמַר אֲבוּי, דְּכַד אָתֵי טוּפָנָא לָא הֲוָה בַּר נָשׁ דְּיַעֲבִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגִינֵיהּ, בַּר מִנֹּחַ וּבְנוֹהִי. וּזְכוּתְהוֹן לָא הֲוָה, אֶלָּא לְאָגֵין עֲלֵיהוֹן וְעַל בָּתֵּיהוֹן, וְלָא הֲוָה סַגִּי זְכוּתְהוֹן כָּל כָּךְ, לַאֲגָנָא עַל כָּל דָּרָא.

לשון הקודש

שָׁאַל רַבִּי אַבָּא אֶת רַבִּי חִיָּיא, אֲמַרְתֶּם שֶׁנִּשְׁמָה אֵין נִכְנֶסֶת לְבֶן אָדָם עַד שֶׁיִּסְתַּכֵּל בַּעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָז תִּהְיֶה לוֹ נְשָׁמָה, וַאֲמַרְתֶּם שֶׁהַנְּשָׁמָה הִיא קְדוֹשָׁה, מְעֻלָּה עַל הַכֹּל. אִם כֵּן, מַה זֶּה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (בראשית ז) כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרָבָה מֵתוּ, לָמָּה מֵתוּ? הוֹאִיל וְהָיְתָה לָהֶם נְשָׁמָה, הָיָה לָהֶם לְהִנָּצֵל? לֹא הָיָה בְּיָדוֹ.

בָּאוּ וְשָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לָהֶם, כָּךְ הוּא וַדַּאי! וְהַכָּתוּב מְסַיֵּעַ לָנוּ שֶׁכָּךְ אָמַר אָבִיו, שֶׁכַּאֲשֶׁר בָּא הַמַּבּוּל, לֹא הָיָה אָדָם שֶׁיַּעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁבִילוֹ, פְּרָט לְנֹחַ וּבָנָיו, וּזְכוּתָם לֹא הָיְתָה אֶלָּא לְהָגֵן עֲלֵיהֶם וְעַל בָּתֵּיהֶם, וְלֹא הָיְתָה מַסְפִּיקָה זְכוּתָם כָּל כָּךְ לְהָגֵן עַל כָּל הַדּוֹר.

וְאִינוּן דְּהֲווּ זַכָּאִין בְּקַדְמִיתָא, כְּגוֹן חֲנוֹךְ וְיֶרֶד, דַּהֲוָה לְהוֹן נִשְׁמָתָא, וְחַזְיָין לְמֵיעְבַּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינֵיהוֹן, (מִיתוּ מִקַּדְמַת דְּנָא). וְהַיְנוּ דַּאֲמַר קְרָא, כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו, דְּעַל אִינוּן דְּנִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא הֲוָה בְּהוּ. דְּלָא תֵּימָא דְּעַל אִלֵּין דְּהֲווּ בְּטוֹפָנָא אָמַר קְרָא. אֶלָּא אָתָא קְרָא, וַאֲמַר, מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרָבָה מֵתוּ, שֶׁלֹּא הָיוּ בִּימֵי דּוֹר הַמַּבּוּל, וְלָא בְּאוֹתוֹ זְמַן, אֶלָּא בֶּחָרָבָה מֵתוּ, כְּלוֹמַר כְּבָר נִסְתַּלְּקוּ מִן הָעוֹלָם, וְלֹא נִשְׁתַּיֵּיר בָּעוֹלָם צַדִּיק לְהָגֵן עַל דּוֹרוֹ, וְאָז נַעֲשָׂה דִּין בָּרְשָׁעִים.

אָמַר לֵיהּ ר' חִיָּיא לְרַבִּי אַבָּא, לָא אֲמָרִית לָךְ דְּהַאי גּוּלְתָּא דְּדַהֲבָא דְּהוּא גּוּלְתָּא מָאֲרֵיהוֹן דְּמַתְנִיתִין. לֵימָא, זַכָּאִין אַתּוּן מָאֲרֵיהוֹן דְּמַתְנִיתִין, סַגִּי חוּלַקְהוֹן עַל כּוּלָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

לשון הקודש

וְאוֹתָם שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים בָּרִאשׁוֹנָה, כְּמוֹ חֲנוֹךְ וְיֶרֶד, שֶׁהָיְתָה לָהֶם נְשָׁמָה, וּרְאוּיִים שֶׁיַּעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעַנָּם, (מִתוּ מִקֹּדֶם לְכֵן), וְהַיְנוּ מַה שֶּׁאָמַר הַכָּתוּב (שם ח) כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת חַיִּים בְּאַפָּיו, שֶׁעַל אוֹתָם שֶׁנִּשְׁמָה קְדוֹשָׁה הָיְתָה בָהֶם. שֶׁלֹּא תֹאמַר שֶׁעַל אֵלּוּ שֶׁהָיוּ בַּמַּבּוּל אָמַר הַכָּתוּב, אֶלָּא בָּא הַכָּתוּב וְאָמַר (שם) מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרָבָה מֵתוּ, שֶׁלֹּא הָיוּ בִּימֵי דּוֹר הַמַּבּוּל וְלֹא בְּאוֹתוֹ זְמַן, אֶלָּא בֶּחָרָבָה מֵתוּ, כְּלוֹמַר, כְּבָר נִסְתַּלְּקוּ מִן הָעוֹלָם, וְלֹא נִשְׁתַּיֵּיר בָּעוֹלָם צַדִּיק לְהָגֵן עַל דּוֹרוֹ, וְאָז נַעֲשָׂה דִּין בָּרְשָׁעִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי חִיָּיא לְרַבִּי אַבָּא, לֹא אָמַרְתִּי לְךָ שֶׁהַלְּבוּשׁ הַזֶּה שֶׁל זָהָב, שֶׁהוּא לְבוּשׁ שֶׁל בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה? שֶׁיֹּאמַר, אַשְׁרֵיכֶם בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, גָּדוֹל חֶלְקָם עַל הַכֹּל לָעוֹלָם הַבָּא.

עוֹד אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מַאי דִּכְתִיב. (תהלים קנ א) הַלְּלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְּלוּה"ו בְּנֵבֶ"ל וְכִנּוֹ"ר הַלְּלוּה"ו בְּתוֹ"ף וּמָחוֹל הַלְּלוּה"ו בְּמִנִּי"ם וְעוּגָב. וְכִי צָרִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַאי.

אֶלָּא אָמַר דָּוִד, כָּל מַה שֶׁתְּשַׁבְּחוּ לְקַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַנֵּי מִינֵי זֶמֶר, אֵינוֹ כְּלוּם. כְּאָדָם הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ, עַכְשָׁיו עָשָׂה זֶה וְזֶה, וְכָל מַה שֶׁתַּעֲשֶׂה אֵינוֹ כְּלוּם, עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה דָּבָר פְּלוֹנִי. כָּךְ אָמַר דָּוִד, הַלְּלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שָׁמַע הַלְּלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה, כְּלוֹמַר אֵינוֹ הַלְּלוּ, אֶלָּא מַהוּ הַלְּלוּ, כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְּלוּיָהּ. וְהָאַחֵר אֵינוֹ כְּלוּם, אֶלָּא הִלּוּל הַנְּשָׁמָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְּלוּיָהּ.

לשון הקודש

עוֹד אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה שֶׁכָּתוּב (תהלים קנ) הַלְּלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְּלוּה"ו בְּנֵבֶ"ל וְכִנּוֹ"ר הַלְּלוּה"ו בְּת"ף וּמָחוֹל הַלְּלוּה"ו בְּמִנִּי"ם וְעֻגָּב. וְכִי צָרִיךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת זֶה?

אֶלָּא אָמַר דָּוִד, כָּל מַה שֶׁתְּשַׁבְּחוּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִינֵי הַזֶּמֶר הַלָּלוּ, אֵינוֹ כְּלוּם. כְּאָדָם הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: עַכְשָׁו עֲשֵׂה זֶה וָזֶה, וְכָל מַה שֶׁתַּעֲשֶׂה אֵינוֹ כְּלוּם, עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה דָּבָר פְּלוֹנִי. כָּךְ אָמַר דָּוִד, הַלְּלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שָׁמַע הַלְּלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה, כְּלוֹמַר אֵינוֹ הַלְּלוּ, אֶלָּא מַהוּ הַלְּלוּ? כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְּלוּיָהּ. וְהָאַחֵר אֵינוֹ כְּלוּם, אֶלָּא הִלּוּל הַנְּשָׁמָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְּלוּיָהּ.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם וגו', רַבָּנָן פָּתְחֵי בְּהַאי קְרָא, (שם מו ט) לְכוּ חֲזוּ מִפְּעָלוֹת אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, בֹּא וּרְאֵה, שֶׁלֹּא כְּמִדַּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִדַּת בָּשָׂר וָדָם. מִדַּת בָּשָׂר וָדָם מַעֲשָׂיו מְבַלִּין אוֹתוֹ. (דף טז ע"א) אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מְבַלֶּה אֶת מַעֲשָׂיו.

וְהַיְינוּ דְּאָמְרָה חַנָּה, (ש"א ב ב) אֵין קָדוֹשׁ כַּה' כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ. מַאי כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ. אַל תִּקְרֵי בִּלְתֶּךָ, אֶלָּא בַּלּוֹתְךָ.

כָּךְ הוּא כְּתִיב, לְכוּ חֲזוּ מִפְּעָלוֹת אֱלֹהִים וגו', אָמַר רִבִּי אַבָּא, עוֹבָדוֹי דְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דְּעָבִיד לְהוּ בְּעָלְמָא דֵּין, דָּוִד מַלְכָּא חָזָה בְּהִתְבַּהֲלָא, וַאֲמַר לְכוּ חֲזוּ, בּוֹאוּ מִבָּעֵי לֵיהּ.

אֶלָּא אֲמַר דָּוִד, כָּל דַּיְירֵי אַרְעָא דִּי בְּעָלְמָא דֵּין, זִילוּ, זִילוּ מֵרֵישָׁא דְּעָלְמָא עַד סוֹפֵיהּ,

לשון הקודש

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם וְגוֹ', רַבּוֹתֵינוּ פָּתְחוּ בַּפָּסוּק הַזֶּה (תהלים מו ט) לְכוּ חֲזוּ מִפְּעָלוֹת אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, בֹּא וּרְאֵה שֶׁלֹּא כְּמִדַּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִדַּת בָּשָׂר וָדָם. מִדַּת בָּשָׂר וָדָם, מַעֲשָׂיו מְבַלִּים אוֹתוֹ, אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבַלֶּה אֶת מַעֲשָׂיו.

וְהַיְינוּ מַה שֶּׁאָמְרָה חַנָּה, אֵין קָדוֹשׁ כַּה' כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ. מַהוּ כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ? אַל תִּקְרֵי בִּלְתֶּךָ אֶלָּא בַּלּוֹתֶךָ.

כָּךְ הוּא כָּתוּב, לְכוּ חֲזוּ מִפְּעָלוֹת אֱלֹהִים וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי אַבָּא, מַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁעָשָׂה אוֹתָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, דָּוִד הַמֶּלֶךְ הָיָה בְּבֶהָלָה, וְאָמַר לְכוּ חֲזוּ. בֹּאוּ הָיָה צָרִיךְ לוֹ לִכְתֹּב!

אֶלָּא אָמַר דָּוִד, כָּל דַּיָּרֵי הָאָרֶץ שֶׁבָּעוֹלָם

וְתִשְׁכְּחוּן עוֹבָדוֹי דְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּעוֹבָדוֹי בְּרֵישָׁא דְּעָלְמָא, כָּךְ עוֹבָדוֹי בְּסֵייפֵי דְּעָלְמָא, מַיְיתֵי דִּיוּרִין בְּעָלְמָא, אִי זָכוּ, מוֹתִיב לְהוֹ וְלִבְנַיְיהוּ וְלִבְנֵי בְנַיְיהוּ עַד סוֹפָא דְּעָלְמָא. לָא זָכוּ, מַחְרִיב לְהוֹ מִנְהוֹן. וְהַהוּא אַתְרָא, וְהַהוּא קַרְתָּא, לָא אִתְבְּנֵי לְעָלְמִין. לְאַחֲזָאָה לִבְנֵי נָשָׁא, דַּאֲתַר חַיָּיבַיָּא הֲוָה הַהוּא אֲתַר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲבַד בֵּיהּ דִּינָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ.

דָּבָר אַחֵר, לְכוּ חֲזוּ מִפְּעֻלּוֹת אֱלֹהִים, אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, מָה רָאָה דָּוִד דַּאֲמַר מִפְּעֻלּוֹת אֱלֹהִים, וְלָא אָמַר מִפְּעֻלּוֹת ה׳. אֶלָּא בִּשְׁמָא דֵּאלֹהִים, אִשְׁתַּכְלֵל עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. וְכַד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, הֲוֹוּ מַיָּא אָזְלִין וְנָחֲתִין וְכַד רָמָא אַרְעָא לְתַתָּא, רָמָא לָהּ בֵּין מַיָּא, וַהֲוָת טְמִירְתָּא, וְאִתְקַרְשָׁא בֵּין מַיָּא.

לשון הקודש

הַזֶּה לְכוּ, לְכוּ מֵרֹאשׁ הָעוֹלָם עַד סוֹפוֹ, וְתִמְצְאוּ אֶת מַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כְּמַעֲשָׂיו בְּרֹאשׁ הָעוֹלָם, כָּךְ מַעֲשָׂיו בְּסוֹף הָעוֹלָם. מֵבִיא דַּיָּרִים לָעוֹלָם, אִם זָכוּ – מוֹשִׁיב אוֹתָם וְאֶת בְּנֵיהֶם וְאֶת בְּנֵי בְנֵיהֶם עַד סוֹף הָעוֹלָם, לֹא זָכוּ – מַחֲרִיב אוֹתָם מֵהֶם, וְאוֹתוֹ מָקוֹם וְאוֹתָהּ קִרְיָה לֹא תִבָּנֶה לְעוֹלָמִים. לְהַרְאוֹת לִבְנֵי אָדָם שֶׁמָּקוֹם שֶׁל רְשָׁעִים הָיָה אוֹתוֹ מָקוֹם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה בוֹ דִּין, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ.

דָּבָר אַחֵר, לְכוּ חֲזוּ מִפְּעֻלּוֹת אֱלֹהִים, אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, מָה רָאָה דָּוִד שֶׁאָמַר מִפְּעֻלּוֹת אֱלֹהִים וְלֹא אָמַר מִפְּעֻלּוֹת ה׳? אֶלָּא בַּשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים הִשְׁתַּכְלֵל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וּכְשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

וְעָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָת בְּגוֹ אָת, אוֹרְחֵיהּ וְטִבְעֵיהּ דְּעָלְמָא, דְּמַיָּא קְלִילָן, וְאַרְעָא יַקִּירָא. וּמַאן דְּאִיהוּ יַקִּירָא נָחִית לְתַתָּא. וּקְלִילָא סָלִיק לְעֵילָא. אֲבָל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאַחֲזָאָה אָתוֹהִי וְעוֹבָדוֹי לִבְנֵי נָשָׁא, אַרְכִּין וְאַנְחֵית מַיָּא דִּקְלִילָן לְתַתָּא, וְאַרְעָא דְּאִיהִי יַקִּירָא, סָלִיק לְעֵילָא, עַל קְלִילָא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קלו ו) לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם. כְּלוֹמַר, מַיָּא דְּאִינוּן קְלִילִין, לְתַתָּא. וְאַרְעָא, דְּאִיהִי יַקִּירָא, לְעֵילָא.

וְעוֹד, דְּמִבֵּין מַיָּא אַחֲזֵי וְאַפִּיק יַבֶּשְׁתָּא, דְּלֵית אֹרַח אַרְעָא לַאֲסָקָא מִגּוֹ מַיָּא יַבֶּשְׁתָּא, אֶלָּא לַחוּתָא. וְכַד אַפִּיק יַבֶּשְׁתָּא מִבֵּין מַיָּא, קְרָא שְׁמָהּ אֶרֶץ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אָרֶץ.

לשון הקודש

אֶת הָעוֹלָם, הָיוּ הַמַּיִם הוֹלְכִים וְיוֹרְדִים, וּכְשֶׁזָּרַק הָאָרֶץ לְמַטָּה, זָרַק אוֹתָהּ בֵּין הַמַּיִם, וְהָיְתָה טְמוּנָה, וְקָפְאָה בֵּין הַמַּיִם. **וְעָשָׂה** הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹת בְּתוֹךְ אוֹת, דַּרְכּוֹ וְטִבְעוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁהַמַּיִם קַלִּילִים וְהָאָרֶץ כְּבֵדָה, וּמִי שֶׁהוּא כָּבֵד, יוֹרֵד לְמַטָּה, וְהַקַּלִּיל עוֹלֶה לְמַעְלָה, אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְהַרְאוֹת אוֹתוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו לִבְנֵי הָאָדָם, הִרְכִּין וְהוֹרִיד הַמַּיִם שֶׁקַּלִּילִים לְמַטָּה, וְהָאָרֶץ שֶׁהִיא כְּבֵדָה, הֶעֱלָה לְמַעְלָה עַל מַה שֶׁקַּלִּיל. זֶהוּ מַה שֶׁכָּתוּב (תהלים קלו) לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם. כְּלוֹמַר, הַמַּיִם שֶׁהֵם קַלִּילִים – לְמַטָּה, וְהָאָרֶץ שֶׁהִיא כְּבֵדָה – לְמַעְלָה.

וְעוֹד, שֶׁמִּבֵּין הַמַּיִם נִרְאֵתָה וְיָצְאָה הַיַּבָּשָׁה, שֶׁאֵין דֶּרֶךְ הָאָרֶץ לְהַעֲלוֹת מִתּוֹךְ מַיִם יַבָּשָׁה, אֶלָּא לַחוּת, וּכְשֶׁהֶעֱלָה יַבָּשָׁה מִבֵּין הַמַּיִם, קָרָא שְׁמָהּ אֶרֶץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב

וְתָנָא, שִׁבְעָה שֵׁמוֹת קָרָא לָהּ: אֶרֶץ. אֲדָמָה. גֵּיא. נְשִׁיָּה. צִיָּה. אַרְקָא. תֵּבֵל. גָּדוֹל שֶׁבְּכוּלָּם תֵּבֵל, דִּכְתִיב (שם ט ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם מו ט) אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, שִׁבְעָה רְקִיעִים בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּנֶגְדָּם בָּרָא שִׁבְעָה אֲרָצוֹת. וְתָאנָא, אֶרֶץ אַחַת מִמָּשׁ, הוֹצִיאוּ הַמַּיִם, וּמִמֶּנָּה נִתְהַוּוּ שִׁבְעָה אֲרָצוֹת, כִּדְאָמְרָן.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, מַיָּא הֲווֹ יְסוֹדָא דְּכוֹלָּא. בְּגִין דְּאַשְׁכְּחָן דְּעִיקָּרָא דְּכָל עוֹבָדוֹהִי דִּבְרֵאשִׁית הֲווֹ מִן מַיָּא. וְתָאנָא, בַּתְּחִלָּה הָיוּ הַמַּיִם מְפוּזָּרִין תַּחַת הַשָּׁמַיִם, עַד שֶׁגָּעַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּהֶם, וְהִכְנִיסָם וַאֲסָפָם אֶל מָקוֹם אֶחָד. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה

לשון הקודש

(בראשית ז) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אָרֶץ.

וְשָׁנָה, ז' שֵׁמוֹת קָרָא לָהּ: אֶרֶץ, אֲדָמָה, גֵּיא, נְשִׁיָּה, צִיָּה, אַרְקָא, תֵּבֵל. גָּדוֹל שֶׁבְּכֻלָּם תֵּבֵל, שֶׁכָּתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שִׁבְעָה רְקִיעִים בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּנֶגְדָּם בָּרָא שֶׁבַע אֲרָצוֹת, וְשָׁנִינוּ, אֶרֶץ אַחַת מִמָּשׁ הוֹצִיאוּ הַמַּיִם, וּמִמֶּנָּה נִתְהַוּוּ שֶׁבַע אֲרָצוֹת, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַמַּיִם הָיוּ הַיְסוֹד שֶׁל הַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁמָּצָאנוּ שֶׁעִקַּר כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁלּוֹ הָיוּ מִן הַמַּיִם, וְשָׁנִינוּ, בַּתְּחִלָּה הָיוּ הַמַּיִם מְפֻזָּרִים תַּחַת הַשָּׁמַיִם, עַד שֶׁגָּעַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּהֶם, וְהִכְנִיסָם וַאֲסָפָם אֶת מָקוֹם אֶחָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה.

הַיַּבָּשָׁה. וּלְאַחַר כָּךְ נִתְפַּזְּרוּ כְּמִתְּחִלָּה, וְרָקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם קלו ו) לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.

אָמַר עוּלָּא, וְכִי לְמַאי צָרִיךְ חֶסֶד הָכָא, דִכְתִיב לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסִי, חֶסֶד גָּדוֹל עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, שֶׁהֶעֱמִיד הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם, שֶׁאִלְמָלֵא לֹא הָיְתָה הָאָרֶץ מִלְּמַעְלָה, הָיָה הָעוֹלָם מְטוּשְׁטָשׁ בְּבַת אַחַת.

אָמַר רַב חַסְדָּא, אִלְמָלֵא כָּךְ, לֹא הָיוּ בְּנֵי אָדָם נוֹטְעִין וְחוֹרְשִׁין וְזוֹרְעִין, עַכְשָׁיו שֶׁהָאָרֶץ לְמַעְלָה, נוֹטְעִין וְזוֹרְעִין, וְהָאָרֶץ עוֹמֶדֶת בְּכֹחָהּ וּבְקִיּוּמָהּ, מִפְּנֵי לַחוּת הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָאָרֶץ. וּמִלְּמַטָּה יוֹצְאִין כַּמָּה נְהָרוֹת, כַּמָּה מַעְיָנוֹת, כַּמָּה

לשון הקודש

וּלְאַחַר כָּךְ נִתְפַּזְּרוּ כְּמִתְּחִלָּה, וְרָקַע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קלו) לְרֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.

אָמַר עוּלָּא, וְכִי לָמָּה צָרִיךְ כָּאן חֶסֶד, שֶׁכָּתוּב לְרֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, חֶסֶד גָּדוֹל עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ שֶׁהֶעֱמִיד הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם, שֶׁאִלְמָלֵא לֹא הָיְתָה הָאָרֶץ מִלְּמַעְלָה, הָיָה הָעוֹלָם מְטֻשְׁטָשׁ בְּבַת אַחַת.

אָמַר רַבִּי חִסְדָּא, אִלְמָלֵא כָּךְ, לֹא הָיוּ בְּנֵי אָדָם נוֹטְעִים וְחוֹרְשִׁים וְזוֹרְעִים. עַכְשָׁו שֶׁהָאָרֶץ לְמַעְלָה, נוֹטְעִים וְזוֹרְעִים, וְהָאָרֶץ עוֹמֶדֶת בְּכֹחָהּ וּבְקִיּוּמָהּ מִפְּנֵי לַחוּת הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָאָרֶץ. וּמִלְּמַטָּה יוֹצְאִים כַּמָּה נְהָרוֹת, כַּמָּה מַעְיָנוֹת, כַּמָּה

מִקְוָוֹאוֹת, לְדַשֵּׁן כָּל הָעוֹלָם וּלְהַצְמִיחַ הַכֹּל. וְזֶהוּ הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם בְּרִיּוֹתָיו, וְעִם כָּל הָעוֹלָם.

תָּנוּ רַבָּנָן, יוֹמָא חַד, הֲוָה יָתִיב רַבִּי שִׁמְעוֹן אַבָּבָא דְּתַרְעָא דְּלוֹד, וַהֲווֹ תַּמָּן רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חַגַּי וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ. אָתָא רַבִּי פִּנְחָס, אָמַר לֵהוּ הָא בּוּצִינָא דְּמַתְנִיתָא אָתֵי, קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹתְבֵיהּ גַּבֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ, מַאי יוֹמָא דֵּין מִשְּׁאָר יוֹמִין, דְּאַתְּ שָׁתִיק, וְלֵית פּוּמָךְ מְנַטֵּף מִתְּקָא דְּדוּבְשָׁא דְּחָכְמְתָא.

אָמַר לֵיהּ, מִסְּתַכֵּל הֲוִית בְּלִבָּאי, הַאי דַּאֲמַר יְחֶזְקֵאל, (יחזקאל א כד) וָאֶשְׁמַע קוֹל כַּנְפֵיהֶם כְּקוֹל מַיִם רַבִּים כְּקוֹל שַׁדַּי, שָׁקַל לֵיהּ לְמַיִם רַבִּים, וְשָׁקַל לֵיהּ לְקוֹל שַׁדַּי, וּשְׁמַע מִינָּהּ כְּקוֹל מַיִם

לשון הקודש

מִקְוָוֹאוֹת, לְדַשֵּׁן כָּל הָעוֹלָם וּלְהַצְמִיחַ הַכֹּל, וְזֶהוּ הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם בְּרִיּוֹתָיו וְעִם כָּל הָעוֹלָם.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, יוֹם אֶחָד הָיָה יוֹשֵׁב רַבִּי שִׁמְעוֹן בִּכְנִיסַת הַשַּׁעַר שֶׁל לוֹד, וְהָיוּ שָׁם רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חַגַּי וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ. בָּא רַבִּי פִּנְחָס, אָמַר לָהֶם, הִנֵּה מְאוֹר הַמִּשְׁנָה בָּא. קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְהוֹשִׁיבוֹ אֶצְלוֹ. אָמַר לוֹ, מָה הַיּוֹם הַזֶּה מִשְּׁאָר הַיָּמִים שֶׁאַתָּה שׁוֹתֵק, וְאֵין פִּיךָ מְנַטֵּף מְתִיקוּת שֶׁל דְּבַשׁ הַחָכְמָה?

אָמַר לוֹ, הָיִיתִי מִסְתַּכֵּל בְּלִבִּי, זֶה שֶׁאָמַר יְחֶזְקֵאל (יחזקאל א) וָאֶשְׁמַע קוֹל כַּנְפֵיהֶם כְּקוֹל מַיִם רַבִּים כְּקוֹל שַׁדַּי. שָׁקַל (הִשְׁוָה) אוֹתוֹ לְמַיִם רַבִּים, וְשָׁקַל אוֹתוֹ לְקוֹל שַׁדַּי, וּמִזֶּה נִשְׁמָע שֶׁקּוֹל מַיִם רַבִּים הוּא כְּקוֹל

רַבִּים, כְּקוֹל שַׁדַּי הוּא. אָמַר לֵיהּ עַל דָּא תְּוַוהְנָא עֲלָךְ, דְּלָא הֲווֹ שִׁפְוָותֵיךְ מְרַחֲשִׁין בְּרָזִין עִלָּאִין.

אָמַר לֵיהּ הָא רָזָא דְּעוֹבָדָא דִּרְתִיכָא קַדִּישָׁא הוּא. תָּא חֲזֵי, דִּתְנַן בְּמַתְנִיתִין דִּידָן, אַרְבַּע מַלְאָכִין קַדִּישִׁין, נָטְלִין בְּמַטְלָנוֹהִי דְּכוּרְסָא יְקָרָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וּמַאן אִינוּן מַלְאָכִין. אִינוּן דְּאִתְקְרוֹן חֵיוָתָא קַדִּישָׁא. וְאִילֵּין אַרְבַּע, אִינוּן יַקִּירִין וְעִילָּאִין עַל כָּל שְׁאָר מַלְאָכִין, בַּר מֵחַד.

וְאִית דְּאָמְרֵי דְּחַד הוּא מֵאִילֵּין אַרְבַּע, וְלֹא כָּךְ הוּא, דְּהָכִי אַשְׁכְּחָן בְּסִפְרָא דְּחָכְמְתָא דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא.

וְאִלֵּין אַרְבַּע כַּד מִתְכַּנְפֵי בְּכִינוּפְיָא בְּמַטְלָנֵיהוֹן, מִשְׁתְּמַע בְּכָל רְקִיעָא קָל מַטְלָנֵיהוֹן, כְּקָל מַלְאָכִין סַגִּיאִין עִילָּאִין, דְּאִתְקְרוֹן אֶלֶף אַלְפִּין, וְרִבּוֹ

לשון הקודש

שַׁדַּי. אָמַר לוֹ, עַל זֶה תָּמַהְתִּי עָלֶיךָ, שֶׁלֹּא הָיוּ שִׂפְתוֹתֶיךָ מְרַחֲשׁוֹת בְּסוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים. **אָמַר** לוֹ, הֲרֵי סוֹד הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא. בֹּא וּרְאֵה, שֶׁשָּׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה שֶׁלָּנוּ, אַרְבָּעָה מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים נוֹסְעִים בְּמַסַּע כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וּמִי הֵם הַמַּלְאָכִים? אוֹתָם שֶׁנִּקְרְאוּ חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְאַרְבָּעָה הַלָּלוּ הֵם נִכְבָּדִים וְעֶלְיוֹנִים עַל כָּל שְׁאָר הַמַּלְאָכִים, פְּרָט לְאֶחָד.

וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֶחָד הוּא מֵאַרְבָּעָה הַלָּלוּ, וְלֹא כָּךְ הוּא, שֶׁכָּךְ מָצָאנוּ בְּסֵפֶר הַחָכְמָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה.

וְאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה, כַּאֲשֶׁר מִתְכַּנְּסִים בְּכִנּוּס בְּמַסְעֵיהֶם, נִשְׁמָע בְּכָל הָרָקִיעַ קוֹל מַסָּעָם

רִבְבָן. וּכְהַהוּא קָלָא דְהַהוּא שַׁמָּשָׁא חַד, דְּמִשַּׁמֵּשׁ קַמֵּיהּ דְּמַלְכָּא עִילָּאָה. וְהַהוּא כִּינּוּפַיָּא דְּאִינּוּן מִתְכַּנְּפֵי, הוּא בְּעִידָנָא דְּאָתֵי לְאַשְׁפָּעָה עֲלֵיהוֹן טִיבוּ וִיקַר מַלְכְּהוֹן.

בְּכָה רַבִּי פִּנְחָס וַאֲמַר, בִּקְלִידָא דְּקַלְדִּיטִין, גְּלִיפִין דְּאָמִיד נְתוּזְרִיטָא, בְּכַד מִסְתַּלְקִין הֲוִיתָא. בְּמָטוֹ מִינָךְ אַשְׁלִים פְּסוּקָא.

אָמַר, (יחזקאל א כד) קוֹל הֲמוּלָה כְּקוֹל מַחֲנֶה. מַאי קוֹל הֲמוּלָה. הָכִי תָּנֵינָן, דְּכַד מְשַׁבְּחָן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל מִלָּה דְּאִינּוּן מְשַׁבְּחִין קַמֵּיהּ, כְּמִלָּה דְּתוּשְׁבַּחְתָּא דְּמַשְׁרְיָיתָא דְּיִשְׂרָאֵל, כַּד מְשַׁבְּחָן לֵיהּ לְתַתָּא.

כְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶן, הַאי כְּעָמְדָם, כְּמוֹ (איוב לב טז) עָמְדוּ וְלֹא עָנוּ עוֹד. דְּכַד הַאי

לשון הקודש

בְּקוֹל מַלְאָכִים רַבִּים וְעֶלְיוֹנִים, שֶׁנִּקְרָאִים אֶלֶף אֲלָפִים וְרִבּוֹא רְבָבוֹת, וּבְקוֹל הַהוּא שֶׁל שַׁמָּשׁ הָאֶחָד הַהוּא, שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, וְהַכִּנּוּס הַהוּא שֶׁהֵם מִתְכַּנְּסִים, בִּזְמַן שֶׁבָּא לְהַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם הַטּוּב וְהַכָּבוֹד שֶׁל מַלְכָּם.

בָּכָה רַבִּי פִּנְחָס וְאָמַר, בַּמַּפְתֵּחַ שֶׁל הַפּוֹתְחִים חֲקוּקִים הָאוֹצָרוֹת שֶׁחֲתוּמִים, בְּכַאֲשֶׁר הֵם עוֹלִים הָיִיתָ. בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ,

הַשְּׁלֵם הַפָּסוּק!

אָמַר, (שם) קוֹל הֲמֻלָּה כְּקוֹל מַחֲנֶה. מַה זֶּה קוֹל הֲמֻלָּה? כָּךְ שָׁנִינוּ, שֶׁכַּאֲשֶׁר מְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּל דִּבּוּר שֶׁהֵם מְשַׁבְּחִים לְפָנָיו, כְּדִבּוּר שֶׁל תִּשְׁבַּחְתָּם שֶׁל מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, כַּאֲשֶׁר מְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ לְמַטָּה.

כְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶן (שם), הַכְּעָמְדָם הַזֶּה כְּמוֹ (איוב לב) עָמְדוּ וְלֹא עָנוּ עוֹד.

מַשְׁרְיָתָא דְּיִשְׂרָאֵל לָא מְשַׁבְּחָן לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְתַתָּא, מִיָּד תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶן. מִתְרַפֶּן חֵילֵיהוֹן דְּהַאי כְּנוּפְיָיא קַדִּישָׁא, וְלֵית לְהוּ חֵילָא לְשַׁבְּחָא תּוּשְׁבַּחְתָּא שְׁלֵימָתָא קַמֵּיהּ.

וְעוֹד קְרָא אַחֵר דִּמְסַיֵּיעַ לְהַאי, דִּכְתִיב (יחזקאל א כה) וַיְהִי קוֹל מֵעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם וגו', וַיְהִי קוֹל זֶה קוֹלוֹ שֶׁל יַעֲקֹב. כְּשֶׁמַּרְבִּין בִּתְפִלָּה לְהֵיכָן סָלְקָא, מֵעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם שֶׁל חַיּוֹת, שֶׁשָּׁם מֻנַּחַת תְּפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים.

וּכְשֶׁפּוֹסְקִים לְהַשְׁמִיעַ קוֹלָם וּלְהִתְפַּלֵּל וְלִקְרוֹת בַּתּוֹרָה, מַה כְּתִיב. (שם) בְּעָמְדָם, כְּלוֹמַר בִּשְׁתִיקוּתָם מֵהַתּוֹרָה וּמִן הַתְּפִלָּה, תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶן שֶׁל הַחַיּוֹת כִּדְקָאֲמָרָן. אָמַר לֵיהּ, מְטוּל כֵּן אָתֵית לְמִשְׁמַע מִפּוּמָךְ, רוּחַ חָכְמְתָא, שׁוּרַיָּיא, וּשְׁלָמָא (דף טז ע"ב) דִּלְעֵילָא דִּיהַב בָּךְ.

לשון הקודש

שֶׁכַּאֲשֶׁר מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל הַזֶּה אֵין מְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַטָּה, מִיָּד תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶן, מִתְרַפֶּה כֹּחָם שֶׁל הַכִּנּוּס הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, וְאֵין לָהֶם כֹּחַ לְשַׁבֵּחַ תִּשְׁבַּחַת שְׁלֵמָה לְפָנָיו.

וְעוֹד פָּסוּק אַחֵר שֶׁמְּסַיֵּעַ לָזֶה, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וַיְהִי קוֹל מֵעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם וְגוֹ'. וַיְהִי קוֹל, זֶה קוֹלוֹ שֶׁל יַעֲקֹב. כְּשֶׁמַּרְבִּין בִּתְפִלָּה, לְהֵיכָן עוֹלָה? מֵעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם שֶׁל חַיּוֹת, שֶׁשָּׁם מֻנַּחַת תְּפִלָּתָם שֶׁל צַדִּיקִים.

וּכְשֶׁפּוֹסְקִים לְהַשְׁמִיעַ קוֹלָם וּלְהִתְפַּלֵּל וְלִקְרוֹת בַּתּוֹרָה, מַה כָּתוּב? בְּעָמְדָם, כְּלוֹמַר, בִּשְׁתִיקוּתָם מֵהַתּוֹרָה וּמִן הַתְּפִלָּה, תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶן שֶׁל הַחַיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. אָמַר לוֹ, עֲבוּר כֵּן בָּאתִי

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, יִקָּווּ הַמַּיִם, כְּקַו זֶה שֶׁמַּגִּיחִים הָאוּמָּנִים לִבְנוֹת הַבִּנְיָן, שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ מִמֶּנּוּ לְכָאן וּלְכָאן. כָּךְ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, קַו לַמַּיִם, שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מִשְׁפָּתָם לְכָאן וּלְכָאן. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב לח יא) וָאֹמַר עַד פֹּה תָבֹא וְלֹא תֹסִיף.

וְתָאנָא, גְּבוּל הִגְבִּיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַיָּם. וְאֵי זֶהוּ גְבוּל. רַבִּי אַבָּא אָמַר, זֶה הַחוֹל, דִכְתִיב (ירמיה ה כב) אֲשֶׁר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם. וּכְשֶׁרוֹאִים זֶה הַחוֹל, חוֹזְרִים לְאָחוֹר, וְאֵינָם יוֹצְאִים לַחוּץ, מֵאוֹתוֹ הַקַּו שֶׁנָּתַן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה הוּא עִיקָּרָא דְעָלְמָא מַיָּא, דְּהָא שָׁמַיִם נָטְלוּ שְׁמָא מִנְּהוֹן, מַי"ם שָׁמַי"ם. וְלָמָּה, אָמַר רִבִּי יִצְחָק

לשון הקודש

לִשְׁמֹעַ מִפִּיךָ רוּחַ שֶׁל חָכְמָה, סֵדֶר, וְהַשָּׁלוֹם שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁנָּתַן בְּךָ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יִקָּווּ הַמַּיִם – הַקַּו הַזֶּה שֶׁמַּגִּיחִים הָאָמָּנִים לִבְנוֹת הַבִּנְיָן שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ מִמֶּנּוּ לְכָאן וּלְכָאן, כָּךְ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קַו לַמַּיִם שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מִשְׁפָּתָם לְכָאן וּלְכָאן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב לח) וָאֹמַר עַד פֹּה תָבֹא וְלֹא תֹסִיף.

וְשָׁנִינוּ, גְּבוּל הִגְבִּיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַיָּם, וְאֵיזֶהוּ הַגְּבוּל? רַבִּי אַבָּא אוֹמֵר, זֶה הַחוֹל, שֶׁכָּתוּב (ירמיה ה) אֲשֶׁר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם. וּכְשֶׁרוֹאִים אֶת הַחוֹל הַזֶּה, חוֹזְרִים לְאָחוֹר, וְאֵינָם יוֹצְאִים לַחוּץ מֵאוֹתוֹ הַקַּו שֶׁנָּתַן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה שֶׁהוּא עִקַּר הָעוֹלָם הַמַּיִם, שֶׁהֲרֵי שָׁמַיִם נָטְלוּ מֵהֶם אֶת הַשֵּׁם, מַי"ם שָׁמַי"ם, וְלָמָּה?

שֶׁהוֹסִיף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמַּיִם אֵשׁ, וּבָרָא מִמֶּנּוּ הַשָּׁמַיִם, כְּלוֹמַר, אֵשׁ וּמַיִם.

אָמַר רִבִּי יוּדָאי, לָאו הָכִי, דְּהָא מֵחֲבִיבוּתָא דְּקַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִיתְבְּרוּן שָׁמַיִם. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וְשַׁפִּיר קָאָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְלָא קַשְׁיָא, בְּמַאי דְּאָמַר רִבִּי יוּדָאי. וְכַד תִּנְדַּע מַהוּ מַיִם, תִּנְדַּע עִיקָּרָא דְּמִילְּתָא.

וְכַד אָתָא רַבִּי בָּא, עָאלוּ לְקַמֵּיהּ ר' יְהוּדָה וְר' חִיָּיא, אֲמָרוּ לֵיהּ, לֵימָא לָן מַר עִיקָּרָא דְּחַד מִלָּה, מֵאִינּוּן רָזִין עִילָּאִין, אָמַר, אִימָּא חַד מִלָּה, וְטַב לְמַאן דִּיהֱוֵי לֵיהּ לִבָּא לְמִנְדַּע.

אֲמָרִין מָארֵי דְּרָזָא דְּמַתְנִיתָא, דְּהַאי מַאן דְּבָעֵי לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכָּלָא בְּלִבֵּיהּ, מֵחָכְמְתָא דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, יִנְדַּע בְּקַדְמִיתָא מַהוּ מַיִם. וּמַאן

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שֶׁהוֹסִיף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמַּיִם אֵשׁ וּבָרָא מִמֶּנּוּ שָׁמַיִם, כְּלוֹמַר אֵשׁ וּמַיִם.

אָמַר רַבִּי יוּדַאי, לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי מֵהַחֲבִיבוּת שֶׁלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִבְרְאוּ הַשָּׁמַיִם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְיָפֶה אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְלֹא קָשֶׁה בְּמַה שֶׁאָמַר רַבִּי יוּדַאי, וּכְשֶׁתֵּדַע מַהוּ הַמַּיִם, תֵּדַע אֶת עִקַּר הַדָּבָר.

וּכְשֶׁבָּא רַבִּי בָּא, נִכְנְסוּ לְפָנָיו רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חִיָּיא. אָמְרוּ לוֹ, יֹאמַר לָנוּ מוֹרֵנוּ הָעִקָּר שֶׁל דָּבָר אֶחָד מֵאוֹתָם סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים. אָמַר, אֹמַר דָּבָר אֶחָד, וְטוֹב לְמִי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לֵב לָדַעַת.

אוֹמְרִים בַּעֲלֵי סוֹד הַמִּשְׁנָה, שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לָדַעַת וּלְהִתְבּוֹנֵן בְּלִבּוֹ מֵחָכְמַת

דְּבָעֵי לְמִנְדַּע מַהוּ קְרִישׁוּתָא דְּכוּרְסְיֵיהּ, יִסְתַּכֵּל בְּקִיּוּמָא דְּמִלְּחָא, דִּכְתִיב (במדבר יח ט) בְּרִית מֶלַח עוֹלָם הִיא. וּמִתְּרֵין אִלֵּין, יִסְתַּכֵּל בְּחָכְמָתָא קַדִּישָׁא דִּלְעֵילָא.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, מַאן דְּבָעֵי לְמִנְדַּע עִנְיָינָא דְּקִיּוּמָא דְּעָלְמָא דֵּין, לִינְדַּע עִנְיָינָא דְּמִלְּחָא, דְּאִתְנַהֵיג מִשַּׁמָּשָׁא, דְּאִתְמְנֵי תְּחוֹתֵיהּ דְּמָאנֵיהּ, וְיִנְדַּע מַהוּ, וְהֵיךְ יִתְמְחֵי בְּמַיָּא, וְיִסְתַּכֵּל בְּחָכְמָתָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק אָמַר רַב, הַנֵּי קְלוּדָטֵי, דְּזָקְפִין בְּלוּדְטֵיהוֹן מַיָּא וּמִלְּחָא, עִנְיָינָא דִּנְהוֹרִיתָא, בּוּצִינָתָא הֲוַות, לְאִסְתַּכָּלָא בְּחָכְמָתָא.

דָּבָר אַחֵר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד, רִבִּי פָּתַח

לשון הקודש

הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, יֵדַע בָּרִאשׁוֹנָה מַהוּ מַיִם, וּמִי שֶׁרוֹצֶה לָדַעַת מַהוּ הַקִּפָּאוֹן שֶׁל הַכִּסֵּא, יִסְתַּכֵּל בְּקִיּוּמוֹ שֶׁל הַמֶּלַח, שֶׁכָּתוּב (במדבר יח) בְּרִית מֶלַח עוֹלָם הִיא, וּמִשְּׁנַיִם הַלָּלוּ יִסְתַּכֵּל בַּחָכְמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלְּמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מִי שֶׁרוֹצֶה לָדַעַת הָעִנְיָן שֶׁל קִיּוּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁיֵּדַע אֶת עִנְיָן הַמֶּלַח, שֶׁמְּנֻהָג מִן הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהִתְמַנָּה תַּחַת אֲדוֹנוֹ, וְיֵדַע מַהוּ וְאֵיךְ נִמְחֶה בַּמַּיִם, וְיִסְתַּכֵּל בַּחָכְמָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַב, הַחוּזִים בַּכּוֹכָבִים שֶׁמַּעֲמִידִים בְּכוֹסוֹתֵיהֶם מַיִם וּמֶלַח, עִנְיָן שֶׁל אוֹרָה, מָאוֹר הָיָה כְּדֵי לְהִסְתַּכֵּל בַּחָכְמָה.

דָּבָר אַחֵר, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ

וְאָמַר, (תהלים צג ד) **מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְּׁבְרֵי יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה', מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים, כְּשֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַמַּיִם, שֶׁיִּתְכַּנְּסוּ בְּמָקוֹם אֶחָד, הָיוּ מְשׁוֹטְטִים לְכָאן וּלְכָאן, וְנִתְגָּאוּ לְמַעְלָה.**

אָמַר רִבִּי יִצְחָק בְּהַאי שַׁעֲתָא נְטָלוּ מַיָּא לְאַרְעָא, דַּהֲוָוֹת כָּנֵים בְּהוּ, וַהֲוָוֹ מְחַפְּיָין לָהּ. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא כָךְ, אֶלָּא הִכָּנְסוּ כֻּלְּכֶם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. מַשְׁמַע דְּיַבָּשְׁתָּא הֲוָוֹת אַרְעָא קוֹדֶם, בְּלָא לֵיחוּתָא, בֵּין מַיָּא. יַבָּשָׁה לָא כְתִיב, אֶלָּא הַיַּבָּשָׁה.

וַהֲוָוֹ מַיָּא אָזְלִין גָּבְהִין וְנָחֲתִין, וּמְשַׁמְּעִין קָלֵיהוֹן לְסַיְיפֵי שְׁמַיָּא, עַד שֶׁגָּעַר בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִכְנִיסָם לַתְּהוֹם, וְתַמָּן הִיא כְּנִישׁוּתָא דְּמַיָּא. וְעַד כְּעָן קָלֵיהוֹן לָא שָׁכִיךְ, וְקָרָא לְהוֹ יַמִּים. וְכַד

לשון הקודש

הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד, רַבִּי פָּתַח, (תהלים צג) מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְּׁבְרֵי יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה'. מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים, כְּשֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַמַּיִם שֶׁיִּתְכַּנְּסוּ בְּמָקוֹם אֶחָד, הָיוּ מְשׁוֹטְטִים לְכָאן וּלְכָאן, וְנִתְגָּאוּ לְמַעְלָה. **אָמַר** רַבִּי יִצְחָק, בַּשָּׁעָה הַזּוֹ נָטְלוּ הַמַּיִם אֶת הָאָרֶץ, שֶׁהָיְתָה כְּנוּסָה בָהֶם, וְהָיוּ מְכַסִּים אוֹתָהּ. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא כָךְ, אֶלָּא הִכָּנְסוּ כֻּלְּכֶם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. מַשְׁמָע שֶׁהַיַּבָּשָׁה הָיְתָה מִקֹּדֶם אֶרֶץ, בְּלִי לַחוּת, בֵּין הַמַּיִם. לֹא כָתוּב יַבָּשָׁה, אֶלָּא הַיַּבָּשָׁה.

וְהָיוּ הַמַּיִם הוֹלְכִים גּוֹבְהִים וְיוֹרְדִים, וּמַשְׁמִיעִים קוֹלָם לְסוֹף הַשָּׁמַיִם, עַד שֶׁגָּעַר בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהִכְנִיסָם לַתְּהוֹם, וְשָׁם הִיא הִתְכַּנְּסוּת הַמַּיִם, וְעַד עַתָּה

אִינוּן גָּבְהִין תַּמָּן בְּאַתְרָא הַהוּא, אִתְּבַר תּוֹקְפֵּיהוֹן, וְנָחֲתִין וְלָא נָפְקִין לְבַר, מִדְּחִילוּ דִּתְקִיפוּתָא דְּמָאֵרֵיהוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, אַדִּירִים מִשְּׁבְרֵי יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה'.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, וְאִם כֵּן מַאי כְּתִיב אַחֲרָיו, עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נָאֲוָה קֹדֶשׁ, מַאי בָּעֵי פְּסוּקָא דָא, לִפְסוּקָא דִלְעֵילָא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אָמַר דָּוִד, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עֵדוּת שֶׁעָשִׂיתָ בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, הֵם אֱמֶת, לְהָעִיד עֲלֵיהֶם בְּכָל יוֹם. דְּהָא תָּנִינָן, כָּל הַמֵּעִיד בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בְּכָל יוֹם, מוּבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא.

וְאָמַר דָּוִד, אַתָּה הוּא שֶׁעָשִׂיתָ אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְעָשִׂיתָ אֶת הַמַּיִם, וְהַמַּיִם הָיוּ מְכַסִּין אֶת כָּל הָעוֹלָם מֵהָרִבּוּי שֶׁבָּהֶם, וְעָשִׂיתָ לָהֶם שֶׁיִּתְכַּנְּסוּ

לשון הקודש

קוֹלָם אֵינוֹ שׁוֹכֵךְ, וְקָרָא לָהֶם יַמִּים. וּכְשֶׁהֵם גּוֹבְהִים שָׁם בַּמָּקוֹם הַהוּא, נִשְׁבָּר תָּקְפָּם, וְיוֹרְדִים וְאֵין יוֹצְאִים הַחוּצָה מִיִּרְאַת תָּקְפּוֹ שֶׁל אֲדוֹנָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) אַדִּירִים מִשְּׁבְרֵי יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה'.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְאִם כֵּן, מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? (שם) עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נָאֲוָה קֹדֶשׁ. מָה רוֹצֶה פָּסוּק זֶה לַפָּסוּק שֶׁלְּמַעְלָה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָמַר דָּוִד: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הָעֵדוּת שֶׁעָשִׂיתָ בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, הֵם אֱמֶת לְהָעִיד עֲלֵיהֶם בְּכָל יוֹם, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, כָּל הַמֵּעִיד בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בְּכָל יוֹם, מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא.

וְאָמַר דָּוִד, אַתָּה הוּא שֶׁעָשִׂיתָ אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְעָשִׂיתָ אֶת הַמַּיִם, וְהַמַּיִם הָיוּ

בְּצִמְצוּם כֻּלָּם אֶל מָקוֹם אֶחָד. כָּךְ יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, שֶׁשְּׁכִינָתְךָ שֶׁהִיא מְלֵאָה כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, שֶׁתְּצַמְצֵם אוֹתָהּ בְּבֵיתְךָ, שֶׁיּוֹתֵר רָאוּי הוּא לִהְיוֹת שָׁם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, לְבֵיתְךָ נָאֲוָה קֹדֶשׁ, וְלֹא לִזְמַן מוּעָט, אֶלָּא לְאוֹרֶךְ יָמִים.

דָּבָר אַחֵר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. ר' תַּנְחוּם פָּתַח בְּהַאי קְרָא, (ישעיה נז א) הַצַּדִּיק אָבַד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב וְאַנְשֵׁי חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק. תַּמָּן תָּנִינָן, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִסְתַּכֵּל בָּעוֹלָם, וְרוֹאֶה שֶׁאֵין בְּנֵי אָדָם זַכָּאִין, וּרְשָׁעִים הַרְבֵּה פּוֹרְחִים בָּעוֹלָם, אֲזַי עוֹשֶׂה דִּין בָּעוֹלָם. אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, כְּעוֹבָדָא דְגוּפָא עִם נִשְׁמָתָא, עָבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם דָּרָא.

לשון הקודש

מְכַסִּים אֶת הָעוֹלָם מֵהָרִבּוּי שֶׁבָּהֶם, וְעָשִׂיתָ לָהֶם שֶׁיִּתְכַּנְּסוּ בְּצִמְצוּם כֻּלָּם אֶחָד אֶל מָקוֹם אֶחָד. כָּךְ יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, שֶׁשְּׁכִינָתְךָ שֶׁהִיא מְלֵאָה כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, שֶׁתְּצַמְצֵם אוֹתָהּ בְּבֵיתְךָ, שֶׁיּוֹתֵר רָאוּי הוּא לִהְיוֹת שָׁם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְבֵיתְךָ נָאֲוָה קֹדֶשׁ, וְלֹא לִזְמַן מוּעָט, אֶלָּא לְאֹרֶךְ יָמִים.

דָּבָר אַחֵר, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. רַבִּי תַּנְחוּם פָּתַח בַּפָּסוּק הַזֶּה, (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבַד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב וְאַנְשֵׁי חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק. שָׁם שָׁנִינוּ, שֶׁכַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִסְתַּכֵּל בָּעוֹלָם וְרוֹאֶה שֶׁאֵין בְּנֵי אָדָם צַדִּיקִים, וְהָרְשָׁעִים הַרְבֵּה

אָמַר רִבִּי יִצְחָק הָאֵיךְ. אָמַר לֵיהּ, כִּי הַאי גַּוְונָא, צַדִּיקַיָּא אִינּוּן נִשְׁמָתָא, וְחַיָּיבַיָּא אִינּוּן גּוּפָא, כַּד מִסְתַּכֵּל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָלְמָא, נָטִיל נִשְׁמָתָא, וְאִשְׁתָּאַר גּוּפָא לְסָרְחָנָא דְּבִשְׂרָא. וּמַאי נָטִיל, נָטִיל לְנִשְׁמָתָא, דְּאִינּוּן צַדִּיקַיָּא, וְיִשְׁתָּאֲרוּן גּוּפָא דְּאִינּוּן חַיָּיבַיָּא.

אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם, אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים, הַנֶּאֱסָפִים לְבֵית עוֹלָמָם, שֶׁהוּא מָקוֹם אֶחָד מְיוּחָד לָהֶם לְמַעֲלָתָם. וְכַד יִתְכַּנְּשׁוּן לְעָלְמָא דְּאָתֵי, מַאי כְּתִיב, וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, שֶׁהֵם הָרְשָׁעִים, בְּלִי מַעֲשֶׂה, שֶׁאֵין מִי שֶׁיָּגֵין עֲלֵיהֶם, וִיכַסֶּה עֲלֵיהֶם. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (במדבר כ כט) וַיִּרְאוּ כָל הָעֵדָה כִּי גָוַע אַהֲרֹן, אַל תִּקְרֵי וַיִּרְאוּ, אֶלָּא וַיִּירָאוּ.

לשון הקודש

פּוֹרְחִים בָּעוֹלָם, אֲזַי עוֹשֶׂה דִּין בָּעוֹלָם. אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, כְּמַעֲשֶׂה שֶׁל הַגּוּף עִם הַנְּשָׁמָה עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם הַדּוֹר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵיךְ? אָמַר לוֹ, כְּגוֹן זֶה: הַצַּדִּיקִים הֵם הַנְּשָׁמָה, וְהָרְשָׁעִים הֵם הַגּוּף. כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם, נוֹטֵל אֶת הַנְּשָׁמָה, וְנִשְׁאָר הַגּוּף לְסִרְחוֹן הַבָּשָׂר. וּמַה נוֹטֵל? נוֹטֵל אֶת הַנְּשָׁמָה, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים, וְיִשָּׁאֲרוּ הַגּוּף, שֶׁהֵם הָרְשָׁעִים.

אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם, אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הַנֶּאֱסָפִים לְבֵית עוֹלָמָם, שֶׁהִיא מָקוֹם אֶחָד וּמְיֻחָד לָהֶם לְמַעֲלָתָם, וּכְשֶׁיִּתְכַּנְּסוּ לָעוֹלָם הַבָּא, מַה כָּתוּב? וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, שֶׁהֵם הָרְשָׁעִים, בְּלִי מַעֲשֶׂה, שֶׁאֵין מִי שֶׁיָּגֵן עֲלֵיהֶם וִיכַסֶּה עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כ) וַיִּרְאוּ כָל הָעֵדָה כִּי גָוַע אַהֲרֹן, אַל תִּקְרֵי וַיִּרְאוּ, אֶלָּא וַיִּירָאוּ.

דְּהָא תָּנֵינָן, אָמַר רִבִּי יִצְחָק אָמַר רַב, וְאַמְרֵי לָהּ אָמַר רִבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב, כָּל זְמַן שֶׁהַצַּדִּיקִים בַּדּוֹר, אֵין מִדַּת הַדִּין יְכוֹלָה לִשְׁלֹט בָּהֶם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קו כג) וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו לְהָשִׁיב חֲמָתוֹ מֵהַשְׁחִית. וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת דִּין בָּרְשָׁעִים, מְסַלֵּק הַצַּדִּיקִים מִבֵּינֵיהֶם, וְאָז עוֹשֶׂה דִּין בָּרְשָׁעִים.

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ פַּרְדֵּס, יוֹמָא חַד עָאל לְגִינֵיהּ, וְחָמָא דְּהָווּ תַּמָּן בְּכוּלֵּיהּ דַּרְדַּרִין סַגִּיאִין, אָמַר, אֲנָא בָּעֵי לְבַעֲרָא לוֹן מֵהָכָא, זְקַף עֵינוֹהִי וַחֲזָא וְרָדִין טָבִין יָאִין. אָמַר, בְּגִינֵי אִינּוּן וְרָדִין, אֶשְׁבּוֹק כָּל הַדַּרְדַּרִין. וְכַד יָהֲבוּ רֵיחָא אִינּוּן וְרָדִין, נָטַל לְהוֹן וְעָקַר לְהוֹן מִן גִּנָּא.

לשון הקודש

שֶׁחֲרֵי שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַב, וְיֵשׁ אוֹמְרִים אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּשֵׁם רַב, כָּל זְמַן שֶׁהַצַּדִּיקִים בַּדּוֹר, אֵין מִדַּת הַדִּין יְכוֹלָה לִשְׁלֹט בָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קו) וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו לְהָשִׁיב חֲמָתוֹ מֵהַשְׁחִית. וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת דִּין בָּרְשָׁעִים, מְסַלֵּק הַצַּדִּיקִים מִבֵּינֵיהֶם, וְאָז עוֹשֶׂה דִּין בָּרְשָׁעִים.

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ פַּרְדֵּס. יוֹם אֶחָד נִכְנַס לְגַנּוֹ וְרָאָה שֶׁהָיוּ שָׁם בְּכֻלּוֹ דַּרְדָּרִים רַבִּים. אָמַר, אֲנִי רוֹצֶה לְבַעֵר אוֹתָם מִכָּאן. הֵרִים עֵינָיו וְרָאָה וְרָדִים טוֹבִים וְנָאִים. אָמַר, בִּשְׁבִיל אוֹתָם הַוְּרָדִים אַשְׁאִיר אֶת כָּל הַדַּרְדָּרִים, וּכְשֶׁנָּתְנוּ רֵיחָם אוֹתָם הַוְּרָדִים, נָטַל אוֹתָם

כֵּיוָן דְּעָקַר לְהוֹן, אֲמַר הָא עִידָן לְאַעֲקָרָא דַּרְדַּרִין דְּגִנָּא, וּלְבַעֲרָא לְהוֹ מֵהָכָא. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּל זְמַן שֶׁהַצַּדִּיקִים בַּדּוֹר, אֵין נַעֲשָׂה דִּין (דף יז ע"א) בָּרְשָׁעִים. נִסְתַּלְּקוּ הַצַּדִּיקִים מִבֵּינֵיהֶם, אָז נַעֲשָׂה דִּין בָּרְשָׁעִים.

שָׁאַל רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי אֶלְעָזָר, כַּד הֲווּ אָזְלֵי בְּמַדְבְּרָא. אֲמַר אֲנָא בָּעֵי לְמִשְׁאַל חַד שְׁאֵילְתָּא, אִי לָאו הֲוָה חֲטָאָה. אָמַר לֵיהּ יָאוֹת אַנְתְּ לְמִשְׁאַל בְּאוֹרַיְיתָא, מַה דְּאַתְּ בָּעֵי שְׁאַל.

אָמַר, הַאי דְּאָמַר קְרָא, וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב. אִי קוֹדֶם הַפְּעוּלָּה הֲוָה, יָאוֹת הוּא וְשַׁפִּיר. אֶלָּא מַה דְּאָמַר לְאַחַר הַפְּעוּלָּה, מַשְׁמַע דְּלָא הֲוָה יָדַע קוֹדֶם לָכֵן עִיקַּר הַפְּעוּלָּה וְתִיקוּנָהּ וְיוֹפְיָהּ. וּכְשֶׁהָיְתָה הַפְּעוּלָּה נִגְמֶרֶת, מַשְׁמַע דַּהֲוָה מְעַיֵּין בָּהּ

לשון הקודש

וְעָקַר אוֹתָם מִן הַגָּן. כֵּיוָן שֶׁעָקַר אוֹתָם, אָמַר, הֲרֵי הַזְּמַן לַעֲקֹר אֶת הַדַּרְדָּרִים שֶׁל הַגָּן וּלְבַעֵר אוֹתָם מִכָּאן. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּל זְמַן שֶׁהַצַּדִּיקִים בַּדּוֹר, אֵין נַעֲשָׂה דִּין בָּרְשָׁעִים. נִסְתַּלְּקוּ הַצַּדִּיקִים מִבֵּינֵיהֶם, אָז נַעֲשָׂה דִּין בָּרְשָׁעִים.

שָׁאַל רַבִּי יִצְחָק אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּשֶׁהָיוּ הוֹלְכִים בַּמִּדְבָּר. אָמַר, אֲנִי רוֹצֶה לִשְׁאֹל שְׁאֵלָה אַחַת, אִם זֶה אֵינוֹ חֵטְא. אָמַר לוֹ, רָאוּי אַתָּה לִשְׁאֹל בַּתּוֹרָה, מַה שֶּׁאַתָּה רוֹצֶה – תִּשְׁאַל.

אָמַר, זֶה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב. אִם קֹדֶם הַפְּעֻלָּה הָיָה – נָאֶה הוּא וְיָפֶה. אֶלָּא מַה שֶּׁאָמַר אַחַר הַפְּעֻלָּה, מַשְׁמָע שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ קֹדֶם לָכֵן אֶת עִקַּר הַפְּעֻלָּה וְתִקּוּנָהּ וְיָפְיָהּ,

כְּמוֹת שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת, וַאֲזַי הוּא אוֹמֵר כִּי טוֹב, דִּכְתִיב וַיַּרְא, וְאַחַר כַּךְ אָמַר כִּי טוֹב.

אָמַר לֵיהּ לָאו חֲטָאָה הוּא, וְאַתְּ צָרִיךְ לְמִשְׁאַל דָּא. וְדָא הִיא אַזְהָרָה לְבַר נָשׁ, דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כְּשֶׁיִּלְמוֹד אָדָם בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, פְּעוּלָּתוֹ שֶׁל כָּל יוֹם וָיוֹם, אֵין לוֹ לִשְׁאוֹל עַל מַה שֶׁאֵינוֹ מְצֻוֶּה, וְלוֹמַר פְּעוּלָּה זוֹ לָמָּה נַעֲשֵׂית כָּךְ בִּדְמוּת זוֹ. וְזוֹ נַעֲשֵׂית כָּךְ בִּדְמוּת זוֹ. וֶאֱמוֹר לוֹ, תֵּדַע לָמָּה, וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב לַעֲשׂוֹתוֹ, וְעַל כֵּן אַל תִּשְׁאַל יוֹתֵר.

וְעוֹד, כְּדֵי לְהַזְהִיר לִבְנֵי אָדָם, וּלְהוֹרוֹת לָהֶם הַדֶּרֶךְ הַנָּכוֹן, כִּי גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנָיו הַפְּעוּלָּה קוֹדֶם שֶׁיַּעֲשֶׂהָ, וְלֹא רָצָה לוֹמַר טוֹב הוּא זֶה, עַד גְּמַר הַמְּלָאכָה. וְכָךְ אֵין רָאוּי לָאָדָם

לשון הקודש

וּכְשֶׁהָיְתָה הַפְּעֻלָּה נִגְמֶרֶת, מַשְׁמָע שֶׁהָיָה מְעַיֵּן בָּהּ כְּמוֹת שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת, וַאֲזַי הוּא אוֹמֵר כִּי טוֹב, שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא, וְאַחַר כָּךְ אָמַר כִּי טוֹב?

אָמַר לוֹ, זֶה אֵינוֹ חֵטְא, וְאַתָּה צָרִיךְ לִשְׁאֹל אֶת זֶה. וְזוֹ אַזְהָרָה לָאָדָם, שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּשֶׁיִּלְמֹד אָדָם בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, פְּעֻלָּתוֹ שֶׁל כָּל יוֹם וָיוֹם, אֵין לוֹ לִשְׁאֹל עַל מַה שֶׁאֵינוֹ מְצֻוֶּה וְלוֹמַר, פְּעֻלָּה זוֹ לָמָּה נַעֲשֵׂית כָּךְ בִּדְמוּת זוֹ, וְזוֹ נַעֲשֵׂית כָּךְ בִּדְמוּת זוֹ. וֶאֱמֹר לוֹ, תֵּדַע לָמָּה, וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב לַעֲשׂוֹתוֹ, וְעַל כֵּן אַל תִּשְׁאַל יוֹתֵר.

וְעוֹד, כְּדֵי לְהַזְהִיר לִבְנֵי אָדָם וּלְהוֹרוֹת לָהֶם הַדֶּרֶךְ הַנָּכוֹן, כִּי גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנָיו הַפְּעֻלָּה קֹדֶם שֶׁיַּעֲשֶׂהָ, וְלֹא רָצָה לוֹמַר טוֹב הוּא זֶה עַד גְּמַר הַמְּלָאכָה. וְכָךְ אֵין רָאוּי לָאָדָם לְשַׁבֵּחַ הַדָּבָר עַד סִיּוּמוֹ,

לְשַׁבֵּחַ הַדָּבָר עַד סִיּוּמוֹ, שֶׁמָּא יִמְצָא בוֹ גֵּרָעוֹן וְיִתְבַּדֶּה, וְיֵאָחֵז בִּדְבָרָיו.

אָמַר רִבִּי בֶּרֶכְיָה, כֵּן רָאִינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, שֶׁנָּתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַזְהָרָה לָאָדָם לְהִזָּהֵר מִמֶּנּוּ, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיָה צָרִיךְ לוֹ, וְהַכֹּל גָּלוּי לְפָנָיו, אֲבָל כְּדֵי לָתֵת אַזְהָרָה לָאָדָם, הוּצְרַךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן.

תָּא חֲזֵי, דִּכְתִיב (בראשית יח כא) אֵרְדָה נָּא וְאֶרְאֶה הַכְּצַעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי עָשׂוּ כָּלָה. וְכִי לֹא הָיָה גָּלוּי לְפָנָיו, שֶׁהוּא צָרִיךְ לָדַעַת וְלַחְקֹר. אֶלָּא אָמַר רִבִּי בֶּרֶכְיָה, מִכָּאן אַזְהָרָה לְבֵית דִּין, שֶׁאֵין לָהֶם לְהִסָּמֵךְ עַל דַּעְתָּם, אֶלָּא יֵשׁ לָהֶם לָדַעַת וְלַחְקוֹר וְלִדְרוֹשׁ הָעִנְיָן יָפֶה. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים יג טו) וְדָרַשְׁתָּ וְחָקַרְתָּ וְשָׁאַלְתָּ הֵיטֵב, וְאֵין לְךָ רְשׁוּת לְהִסָּמֵךְ עַל דַּעְתְּךָ.

לשון הקודש

שֶׁמָּא יִמְצָא בוֹ גֵּרָעוֹן וְיִתְבַּדֶּה, וְיֵאָחֵז בִּדְבָרָיו.

אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה, כֵּן רָאִינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁנָּתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַזְהָרָה לָאָדָם לְהִזָּהֵר מִמֶּנּוּ, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיָה צָרִיךְ לוֹ, וְהַכֹּל גָּלוּי לְפָנָיו, אֲבָל כְּדֵי לָתֵת אַזְהָרָה לָאָדָם הֶצְרַךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן.

בָּא וּרְאֵה, שֶׁכָּתוּב (בראשית יח) אֵרְדָה נָּא וְאֶרְאֶה הַכְּצַעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי עָשׂוּ כָּלָה. וְכִי לֹא הָיָה גָּלוּי לְפָנָיו, שֶׁהוּא צָרִיךְ לָדַעַת וְלַחְקֹר? אֶלָּא אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה, מִכָּאן אַזְהָרָה לְבֵית דִּין שֶׁאֵין לָהֶם לְהִסָּמֵךְ עַל דַּעְתָּם, אֶלָּא יֵשׁ לָהֶם לָדַעַת וְלַחְקֹר וְלִדְרֹשׁ הָעִנְיָן יָפֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים יג) וְדָרַשְׁתָּ וְחָקַרְתָּ וְשָׁאַלְתָּ הֵיטֵב, וְאֵין לְךָ רְשׁוּת לְהִסָּמֵךְ עַל דַּעְתְּךָ.

עַד דְּהֲווּ יָתְבֵי, חָמוּ לְרַבִּי אַבָּא דַּהֲוָה אָתֵי. אֲמָרֵי מִמָּארֵיהוֹן דְּמַתְנִיתִין אָתֵי. קְרִיבוּ גַּבֵּיהּ, שָׁאִילוּ הַאי שְׁאֵילְתָּא.

אֲמַר, כָּךְ פָּסְקוּ מָארֵי דְמַתְנִיתִין, דְּכָל מַה דְּעָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עָבַד לֵיהּ בְּפִיקוּדוֹי, עַל יְדָא דְּאֶמְצָעִי. אֲמַר לְאַרְעָא עֲבִידִי כָּךְ, עֲבָדַת כְּמָא דְּאִתְפַּקְּדַת, וְלָא שַׁנְיָא מִינֵּיהּ. אֲמַר לְמַיָּא עֲבִידוּ כָּךְ, וַעֲבָדוּ מַיָּא עֲבִידְתְּהוֹן דְּאִתְפַּקְּדוּ, וְלָא שָׁנוּ מִינֵּיהּ. וְכֵן לִרְקִיעָא כָּךְ כִּי הַאי גַּוְונָא.

וְכַד הֲוָה עָבִיד שׁוּם חַד מִגְּוֹהוֹן עֲבִידְתֵּיהּ כְּמָא דְּאִתְפַּקַּד, הֲוָה חָזֵי לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דַּעֲבַד כְּהַהוּא גַּוְונָא דְּפַקִּיד לֵיהּ, וְהוּא מְשַׁבַּח לֵיהּ הַהוּא עוֹבָדָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב. כְּלוֹמַר וַיַּרְא בְּאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה,

לשון הקודש

בְּעוֹד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, רָאוּ אֶת רַבִּי אַבָּא שֶׁהָיָה בָא. אָמְרוּ, מִבַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה הִגִּיעַ. קָרְבוּ אֵלָיו, וְשָׁאֲלוּ אֶת הַשְּׁאֵלָה הַזוֹ.

אָמַר, כָּךְ פָּסְקוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁכָּל מַה שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עָשָׂה אוֹתוֹ בְּמִצְוָתוֹ עַל יְדֵי אֶמְצָעִי. אָמַר לָאָרֶץ עֲשִׂי כָּךְ, וְעָשְׂתָה כְּמוֹ שֶׁהִצְטַוְּתָה וְלֹא שִׁנְּתָה מִמֶּנּוּ. אָמַר לַמַּיִם עֲשׂוּ כָּךְ, וְעָשׂוּ הַמַּיִם אֶת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁלָּהֶם שֶׁהִצְטַוּוּ וְלֹא שִׁנּוּ מִמֶּנּוּ, וְכָךְ לָרָקִיעַ כָּךְ כְּגוֹן זֶה.

וּכְשֶׁהָיָה עוֹשֶׂה שׁוּם אֶחָד מֵהֶם מַעֲשֵׂהוּ כְּמוֹ שֶׁהִצְטַוָּה, הָיָה רוֹאֶה אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁעָשָׂה כְּאוֹתוֹ אֹפֶן שֶׁצִּוָּה אוֹתוֹ, וְהוּא מְשַׁבֵּחַ אֶת אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב, כְּלוֹמַר, וַיַּרְא בְּאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁעָשָׂאוּהוּ כְּמוֹ

שֶׁעֲשָׂאוּהוּ כְּמוֹ שֶׁצִּוָּה. וְהָיָה אוֹמֵר כִּי טוֹב, כְּלוֹמַר, כִּי טוֹב עָשָׂה כְּמָה שֶׁנִּצְטַוָּה. וְזֶהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כֻּלְּהוּ שַׁפִּיר אָמְרוּ, וְהַאי מִלָּה שַׁפִּיר מִכּוּלְּהוֹן.

אָמַר רִבִּי בֶּרֶכְיָה לְרַבִּי יִצְחָק, אִם כֵּן קַשְׁיָא מִילְּתָא דָא מִכָּל מַה דְּאִיתְּמַר, דְּאִי הָכִי, הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר הַאי קְרָא, וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. מַאי אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, שַׁפִּיר קָאָמַרְתְּ.

אֲזָלוּ בַּתְרֵיהּ דְּר' אַבָּא, אָמְרֵי לֵיהּ הַאי מִלָּה, אָמַר לְהוֹ, שַׁפִּירָא הִיא, וּקְרָא דָא מְסַיְּיעָא לָן. דִּכְתִיב אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, בִּכְלַל. וְלֹא נֶאֱמַר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשׂוּ, דְּמַשְׁמַע (עַל) אִלֵּין אֶמְצָעִיִּים דַּעֲבַד, דַּאֲפִיקוּ כָּל מַה דְּאִתְּפַקְּדוּ, וְהָא טַב. וּבְגִינֵיהּ כְּתִיב אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה.

לשון הקודש

שֶׁצִּוָּה, וְהָיָה אוֹמֵר כִּי טוֹב, כְּלוֹמַר כִּי טוֹב עָשָׂה כְּמוֹ שֶׁנִּצְטַוָּה, וְזֶהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כֻּלָּם אָמְרוּ יָפֶה, וְהַדָּבָר הַזֶּה יָפֶה מִכֻּלָּם.

אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה לְרַבִּי יִצְחָק, אִם כֵּן, קָשֶׁה דָּבָר זֶה מִכָּל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר, שֶׁאִם כָּךְ, הָיָה לוֹ לוֹמַר פָּסוּק זֶה (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, מַה זֶּה אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, יָפֶה אָמַרְתָּ!

הָלְכוּ אַחֲרֵי רַבִּי אַבָּא. אָמְרוּ לוֹ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה. אָמַר לָהֶם, יָפֶה הוּא! וּפָסוּק זֶה מְסַיֵּעַ לָנוּ, שֶׁכָּתוּב אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה – בִּכְלָל, וְלֹא נֶאֱמַר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשׂוּ, שֶׁמַּשְׁמָע (עַל) הָאֶמְצָעִיִּים הַלָּלוּ שֶׁעָשָׂה, שֶׁהוֹצִיאוּ אֶת כָּל מַה שֶּׁנִּצְטַוּוּ, וְהִנֵּה טוֹב,

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב, לִהְיוֹתָם עוֹמְדִים תָּמִיד, בְּאוֹתוֹ קִיּוּם, וּבְאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ שֶׁעָשָׂהוּ, וְשֶׁלֹּא יִשְׁתַּנּוּ מִדֶּרֶךְ זוֹ לְעוֹלָם.

אָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב, לִשְׁלֹשָׁה קָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמוֹתָם בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְאֵלּוּ הֵן: הַשָּׁמַיִם, וְהָאָרֶץ, וְהַמַּיִם. הַשָּׁמַיִם מְנָא לָן, דִּכְתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם. הָאָרֶץ מְנָא לָן, דִּכְתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ. הַמַּיִם מְנָא לָן, דִּכְתִיב וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים. וְלָמָּה, לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כָּל מְלַאכְתּוֹ.

וּמַה שֶׁיָּצָא מֵהֶם, הִנִּיחוּ לְאָדָם, לִקְרוֹא לָהֶם שֵׁמוֹת. אָמַר רִבִּי בֶּרֶכְיָה, כָּל מַה שֶׁהוֹצִיאוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, אָדָם הָרִאשׁוֹן קָרָא לָהֶם שֵׁמוֹת,

לשון הקודש

וּבִגְלָלוֹ כָּתוּב אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב, לִהְיוֹתָם עוֹמְדִים תָּמִיד, בְּאוֹתוֹ קִיּוּם וּבְאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ שֶׁעָשָׂהוּ, וְשֶׁלֹּא יִשְׁתַּנּוּ מִדֶּרֶךְ זוֹ לְעוֹלָם.

אָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב, לִשְׁלֹשָׁה קָרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁמוֹתָם בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְאֵלּוּ הֵן: הַשָּׁמַיִם, וְהָאָרֶץ, וְהַמַּיִם. הַשָּׁמַיִם מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (שם) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמַיִם. הָאָרֶץ מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (שם) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ. הַמַּיִם מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (שם) וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים. וְלָמָּה? לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כָּל מְלַאכְתּוֹ.

וּמַה שֶׁיָּצָא מֵהֶם הִנִּיחוּ לְאָדָם לִקְרוֹא לָהֶם שֵׁמוֹת. אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה, כָּל מַה

שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁמוֹת לְכָל הַבְּהֵמָה וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה.

פְּרָשָׁתָא ג'. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שה"ש ד טז) עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַּנִּי יִזְּלוּ בְשָׂמָיו יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מְגָדָיו. רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר, כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לְהַרְהֵר בְּמַעֲשָׂיו, וְלִפְקוֹד אוֹתָם בְּכָל יוֹם, הוֹאִיל וְנָתַן בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נְשָׁמָה טְהוֹרָה, לָדַעַת וּלְהַכִּיר לְבוֹרְאוֹ, וּלְהִסְתַּכֵּל בְּנִפְלְאוֹתָיו שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם וָיוֹם.

וְתָאנָא, אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אַרְבַּע רוּחוֹת מְנַשְּׁבוֹת בְּכָל יוֹם, מֵאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם. רוּחַ מִזְרָח מְנַשֶּׁבֶת מֵהַבֹּקֶר וְעַד חֲצִי הַיּוֹם. וְנָפְקֵי עִמֵּיהּ

לשון הקודש

שֶׁהוֹצִיאוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, אָדָם הָרִאשׁוֹן קָרָא לָהֶם שֵׁמוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ב) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁמוֹת לְכָל הַבְּהֵמָה וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה.

פָּרָשָׁה ג'. (שם א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שיר ד) עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַּנִּי יִזְּלוּ בְשָׂמָיו יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מְגָדָיו. רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר, כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לְהַרְהֵר בְּמַעֲשָׂיו וְלִפְקֹד אוֹתָם בְּכָל יוֹם, הוֹאִיל וְנָתַן בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נְשָׁמָה טְהוֹרָה לָדַעַת וּלְהַכִּיר לְבוֹרְאוֹ, וּלְהִסְתַּכֵּל בְּנִפְלְאוֹתָיו שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם וָיוֹם.

וְשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַרְבַּע רוּחוֹת מְנַשְּׁבוֹת בְּכָל יוֹם מֵאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם.

מֵהַהוּא אוֹצָר הַחֶמְדָּה. דִּתְנַן, אוֹצָר יֵשׁ לְמַעְלָה בְּשַׁעֲרֵי מִזְרָח, וְחֶמְדָּה שְׁמוֹ. וְיֵשׁ בּוֹ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשִׁבְעִים וְחָמֵשׁ רוּחִין דְּאַסְוָותָא לְעָלְמָא.

וְהַיְינוּ דִּתְנַן בְּמַתְנִיתָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, (דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מַאי) דִּכְתִיב, (ש"ב כג ד) בֹּקֶר לֹא עָבוֹת, כְּלוֹמַר כְּשֶׁהוּא בֹּקֶר, מַאן דְּאִית לֵיהּ מַרְעִין וָחֲלָבִים, אֵינוֹ נִלְכָּד בְּעָבוֹת.

וּבְגִין דָּא אָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, יֵשׁ מַלְאָךְ מְמוּנֶּה, מֵהַבֹּקֶר וְעַד חֲצִי הַיּוֹם, בְּהַהוּא רוּחָא דְּאָתֵי מִמִּזְרָח, וּמִיכָאֵל שְׁמוֹ, שֶׁהוּא מְמוּנֶּה לְצַד מִזְרָח. וְאָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי הוּא מִיכָאֵל, דִּכְתִיב בֵּיהּ (שמות לב לד) הִנֵּה מַלְאָכִי יֵלֵךְ לְפָנֶיךָ. בְּאַשְׁגָּחוּתָא תִּשְׁכַּח, מִיכָאֵל מַלְאָכִי. וְדָא הוּא דְּאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, הִנֵּה מַלְאָכִי יֵלֵךְ

לשון הקודש

רוּחַ מִזְרָח מְנַשֶּׁבֶת מֵהַבֹּקֶר וְעַד חֲצִי הַיּוֹם, וְיוֹצְאִים עִמָּהּ מֵאוֹצַר הַחֶמְדָּה הַהוּא. שֶׁשָּׁנִינוּ, אוֹצָר יֵשׁ לְמַעְלָה בְּשַׁעֲרֵי הַמִּזְרָח וְחֶמְדָּה שְׁמוֹ, וְיֵשׁ בּוֹ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשִׁבְעִים וְחָמֵשׁ רוּחוֹת שֶׁל רְפוּאָה לָעוֹלָם.

וְהַיְנוּ שֶׁשָּׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, (שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַהוּ) מַה שֶּׁכָּתוּב בֹּקֶר לֹא עָבוֹת, כְּלוֹמַר, כְּשֶׁהוּא בֹּקֶר, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַחֲלוֹת וַחֲלָבִים, אֵינוֹ נִלְכָּד בְּעָבוֹת.

וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, יֵשׁ מַלְאָךְ מְמֻנֶּה מֵהַבֹּקֶר וְעַד חֲצִי הַיּוֹם בְּאוֹתָהּ רוּחַ שֶׁבָּאָה מִמִּזְרָח, וּמִיכָאֵל שְׁמוֹ, שֶׁהוּא מְמֻנֶּה לְצַד מִזְרָח. וְאָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, הוּא מִיכָאֵל, שֶׁכָּתוּב בּוֹ הִנֵּה מַלְאָכִי יֵלֵךְ לְפָנֶיךָ. בְּהַשְׁגָּחָה תִּמְצָא, מִיכָאֵל – מַלְאָכִי, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה הִנֵּה מַלְאָכִי

לְפָנֶיךָ. כְּלוֹמַר, הִנֵּה מִיכָאֵל יֵלֵךְ לְפָנֶיךָ.

וְתָאנָא, כְּשֶׁרוּחַ מִזְרָח מִתְעוֹרֵר לָצֵאת לָעוֹלָם, מַאן דְּאָזִיל בְּאוֹרְחָא, וִיכַוֵּין רוּחֵיהּ לְהַאי עִנְיָנָא. כָּל בִּרְכָתָא דְּבָרְכִין (דף יז ע"ב) לֵיהּ, מִתְקַיֶּמָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא. וִיהֵא חָדֵי כָּל הַהוּא יוֹמָא.

רוּחַ מַעֲרָב, מְנַשֶּׁבֶת מֵחֲצִי הַיּוֹם עַד הַלַּיְלָה, וְנָפְקֵי עִמֵּיהּ מֵאוֹצַר מַעְיָן, אַרְבַּע מְאָה וְשִׁתִּין וְחָמֵשׁ רוּחִין, לְאַפְרָחָא עֲשָׂבִים וְאִילָנִים וִיבוּלִים. וְתָאנָא, מַלְאָךְ מְמוּנֶּה מֵחֲצִי הַיּוֹם עַד הַלַּיְלָה, וּרְפָאֵל שְׁמֵיהּ, וְהוּא מְמוּנֶּה לְצַד מַעֲרָב.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי בֶּן פַּזִּי, אִם כֵּן קוּשְׁיָא אִיכָּא הָכָא, דְּהָא תָּנֵינָן מַלְאָךְ הַמְּמוּנֶּה עַל הָרְפוּאָה, רְפָאֵל שְׁמוֹ, וְאַמַּרְתְּ דְּאַסְוָותָא אָתֵי מִמִּזְרָח, וּמִיכָאֵל מְמוּנֶּה עָלָיו.

לשון הקודש

יֵלֵךְ לְפָנֶיךָ, כְּלוֹמַר, הִנֵּה מִיכָאֵל יֵלֵךְ לְפָנֶיךָ.

וְשָׁנִינוּ, כְּשֶׁרוּחַ מִזְרָח מִתְעוֹרֶרֶת לָצֵאת לָעוֹלָם, מִי שֶׁהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וִיכַוֵּן רוּחוֹ לָעִנְיָן הַזֶּה, כָּל בְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִים אוֹתוֹ, מִתְקַיֶּמֶת בַּשָּׁעָה הַהִיא, וְיִהְיֶה שָׂמֵחַ כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם.

רוּחַ מַעֲרָב מְנַשֶּׁבֶת מֵחֲצִי הַיּוֹם עַד הַלַּיְלָה, וְיוֹצְאִים עִמָּהּ מֵאוֹצַר מַעְיָן אַרְבַּע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ רוּחוֹת לְהַפְרִיחַ עֲשָׂבִים וְאִילָנוֹת וִיבוּלִים. וְלָמַדְנוּ, מַלְאָךְ מְמֻנֶּה מֵחֲצִי הַיּוֹם עַד הַלַּיְלָה, וּרְפָאֵל שְׁמוֹ, וְהוּא מְמֻנֶּה לְצַד מַעֲרָב.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן פַּזִּי, אִם כֵּן, קֻשְׁיָא יֵשׁ כָּאן, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, הַמַּלְאָךְ הַמְּמֻנֶּה עַל הָרְפוּאָה רְפָאֵל שְׁמוֹ, וְאָמַרְתָּ שֶׁהָרְפוּאָה

תָּא שְׁמַע, אָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, כָּל עוֹבָדוֹהִי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גַּבֵּי בְּנֵי נָשָׁא, מְטוּל דְּיִשְׁתְּמוֹדְעוּן לֵיהּ, דְּהוּא מָחֵי, וְהוּא מַסֵּי, וְלָא יַשְׁוִין בְּנֵי נָשָׁא לִבַּיְיהוּ לְמַלְאָכָא, וְלָא לְרַבְרְבָנָא. וּבְגִין כָּךְ מַחֲלִיף עִידָּנִין וְזִמְנִין, דְּלָא יֵימְרוּן מַלְאָכָא פְּלוֹנִי עֲבַד לֵיהּ הַאי, אֶלָּא כּוּלָּא בִּידֵיהּ.

וּלְפִיכָךְ מַחֲלִיף רוּחִין, עַד דְּיִצְלוּ קַמֵּיהּ, וְיִתּוּבוּן. וּכְדֵין פָּקִיד לְאַסְוָותָא לְמִשְׁרֵי עֲלוֹהִי, וְהַהוּא מַלְאָכָא דְּאִתְפַּקַּד עַל אַסְוָותָא, עָבִיד מַה דְּאִתְפַּקַּד, מֵרְעוּתֵיהּ דְּמָרֵיהּ.

וְתָא חֲזֵי, רַחְמָנוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא מָחֵי לְבַר נָשׁ, עַד דְּסָלְקֵי עוֹבָדוֹהִי בְּמַתְקְלָא בְּבֵי דִינָא דִּלְעֵילָא, וְהַהוּא דְּאִתְמַנֵּי עַל דִּינָא הוּא מִיכָאֵל. וְרַחְמָנוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

לשון הקודש

בָּאָה מִמִּזְרָח, וּמִיכָאֵל הַמְמֻנֶּה עָלֶיהָ?

בּא תִּשְׁמַע, אָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, כָּל מַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְנֵי אָדָם כְּדֵי שֶׁיַּכִּירוּ אוֹתוֹ שֶׁהוּא מַכֶּה וְהוּא מְרַפֵּא, וְלֹא יָשִׂימוּ אֲנָשִׁים לִבָּם לְמַלְאָךְ וְלֹא לְגָדוֹל, וּמִשּׁוּם כָּךְ מַחֲלִיף עִדָּנִים וּזְמַנִּים, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ מַלְאָךְ פְּלוֹנִי עָשָׂה לוֹ אֶת זֶה, אֶלָּא הַכֹּל בְּיָדוֹ.

וּלְפִיכָךְ מַחֲלִיף רוּחוֹת, עַד שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ לְפָנָיו וְיָשׁוּבוּ, וְאָז יִפְקֹד אֶת הָרְפוּאָה לִשְׁרוֹת עָלָיו, וְאוֹתוֹ מַלְאָךְ שֶׁנִּפְקַד עַל הָרְפוּאָה, עוֹשֶׂה מַה שֶּׁנִּצְטַוָּה מֵרְצוֹן אֲדוֹנָיו.

וּבא רְאֵה אֶת רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁלֹּא מַכֶּה אֶת הָאָדָם עַד שֶׁיַּעֲלֶה אֶת מַעֲשָׂיו בְּמִשְׁקָל בְּבֵית הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה, וְהַהוּא שֶׁהִתְמַנָּה עַל הַדִּין, הוּא מִיכָאֵל. וְרַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא,

דְּאַף עַל גַּב דִּבְגִינֵיהּ מָטָא לֵיהּ דִּינָא בְּיָדֵיהּ, בְּדִינָא. מַמְטֵי לֵיהּ רוּחָא דְּאַסְוָותָא בְּכָל יוֹמָא, עַד דְּיִכְשַׁר אֵינַשׁ עוֹבָדוֹהִי, וְיִתּוּב מִנַּיְיהוּ קַמֵּי מָאֲרֵיהּ, וּכְדֵין מְשַׁדַּר לֵיהּ אַסְוָותָא עַל יְדוֹהִי דְּהַהוּא שְׁלִיחָא דִּמְמַנָּא עֲלוֹהִי.

רוּחַ דָּרוֹם מְנַשֶּׁבֶת מֵרֵישָׁא דְּלֵילְיָא עַד פַּלְגוּת לֵילְיָא, וְנָפְקוּ עִמֵּיהּ מֵהַהוּא אוֹצַר הַחֶמְדָּה, מָאתָן וְשִׁבְעִין וְחָמֵשׁ רוּחִין, לְדַשְׁנָא אַרְעָא, וּלְחַמְמָא קְרִירוּתָא. וּמַלְאַךְ מְמוּנֶּה עָלָיו, וְאוּרִיאֵל שְׁמֵיהּ, וְהוּא מְמוּנֶּה לְצַד דָּרוֹם, בְּהַהוּא רוּחָא. וְהַהוּא רוּחָא כַּבְדָא עַל בְּנֵי מַרְעִין, וְדָחֲקִין בֵּיהּ, וְהוּא טַב לְעָלְמָא. וְתָאנָא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּיֵינִין לְחַיָּיבַיָּא בְּגוּרָא דְּגֵיהִנֹּם, וְכָל עָלְמָא שָׁכְבִין, וְהוֹזִים בְּשֵׁינְתָּא, וְלֵית מַאן דִּמְצַלֵּי עֲלֵיהוֹן.

לשון הקודש

שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁבִּגְלָלוֹ מַגִּיעַ לוֹ דִּין בְּיָדוֹ בְּדִין, מַגִּיעַ לוֹ רוּחַ שֶׁל רְפוּאָה בְּכָל יוֹם, עַד שֶׁיַּכְשִׁיר אָדָם אֶת מַעֲשָׂיו וְיָשׁוּב מֵהֶם לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, וְאָז מְשַׁדֵּר לוֹ רְפוּאָה עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַשָּׁלִיחַ שֶׁמְּמֻנֶּה עָלָיו.

רוּחַ דָּרוֹם מְנַשֶּׁבֶת מֵרֵאשִׁית הַלַּיְלָה עַד חֲצִי הַלַּיְלָה, וְיוֹצְאִים עִמָּהּ מֵאוֹצַר הַחֶמְדָּה הַהוּא מָאתַיִם וְשִׁבְעִים וְחָמֵשׁ רוּחוֹת, לְדַשֵּׁן אֶת הָאָרֶץ וּלְחַמֵּם אֶת הַקֹּר, וּמַלְאָךְ מְמֻנֶּה עָלָיו, וְאוּרִיאֵל שְׁמוֹ, וְהוּא מְמֻנֶּה לְצַד דָּרוֹם בָּרוּחַ הַהִיא, וְאוֹתָהּ רוּחַ כְּבֵדָה עַל הַחוֹלִים וְדוֹחֲקִים בּוֹ, וְהוּא טוֹב לָעוֹלָם. וְלָמַדְנוּ, בְּאוֹתוֹ זְמַן דָּנִים אֶת הָרְשָׁעִים בְּאֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם, וְכָל הָעוֹלִים שׁוֹכְבִים וְהוֹזִים בַּשֵּׁנָה, וְאֵין מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם.

רוּחַ צָפוֹן מְנַשֶּׁבֶת מֵחֲצִי הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר.
וְתָאנָא, תְּלַת מְאָה אַלְפִּין רוּחִין וְעִלְעוּלִין אַתְיָין עִמֵּיהּ, וְהוּא קָשֶׁה מִכֻּלְּהוֹן לְכוֹלָא. וְטַב לִבְנֵי מַרְעִין, מִסְּגִיאוּת קְרִירוּתָא לַחֲמִימוּתָא סַגְיָא דִּי בְהוֹן.

וְתָאנָא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי בֵּיהּ שַׁעֲתָא, נָפַק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵאִינוּן עָלְמִין סַגִּיאִין דִּכְסִיף בְּהוּ, וְאָתֵי לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא עִם צַדִּיקַיָּא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, וְקַל כָּרוֹזָא כָּרֵיז קָדָמוֹהִי, וַאֲמַר, (שה"ש ד טז) עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן. כְּלוֹמַר עוּרִי רוּחַ צָפוֹן, וְאִיתְעַר לְמֵיתֵי לְעָלְמָא וְלַאֲפָקָא בְּבוּסְמַיָּא דְעֵדֶן. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, הָפִיחִי גַּנִּי יִזְלוּ בְשָׂמָיו.

דְּתָאנָא בִּזְמַן שֶׁרוּחַ צָפוֹן מְנַשֶּׁבֶת בַּחֲצִי הַלַּיְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס בַּגַּן עֵדֶן, כָּל

לשון הקודש

רוּחַ צָפוֹן מְנַשֶּׁבֶת מֵחֲצִי הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר. וְלָמַדְנוּ, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רוּחוֹת וּסְעָרוֹת בָּאִים עִמָּהּ, וְהִיא קָשָׁה מִכֻּלָּם לַכֹּל, וְטוֹב לַחוֹלִים מֵרֹב הַקֹּר שֶׁלָּהֶם, בַּעֲבוּר הַחֹם הָרַב שֶׁבָּהֶם.

וְלָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יוֹצֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאוֹתָם עוֹלָמוֹת רַבִּים שֶׁכּוֹסֵף בָּהֶם, וּבָא לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן, וְקוֹל הַכָּרוֹז מַכְרִיז לְפָנָיו וְאוֹמֵר: עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן. כְּלוֹמַר, עוּרִי רוּחַ צָפוֹן וְהִתְעוֹרְרִי לָבֹא לָעוֹלָם וּלְהָפִיחַ בַּבְּשָׂמִים שֶׁל הָעֵדֶן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ד) הָפִיחִי גַּנִּי יִזְלוּ בְשָׂמָיו.

שֶׁלָּמַדְנוּ, בִּזְמַן שֶׁרוּחַ צָפוֹן מְנַשֶּׁבֶת בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס

הַבְּשָׂמִים, וְכָל הָאִילָנוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן, עוֹלִים רֵיחָם, וּמְזַמְּרִים לְפָנָיו. דִּכְתִיב, (דה"א טז לג) אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי ה'. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן הַאי יַעַר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שה"ש ה א) אָכַלְתִּי יַעֲרִי עִם דִּבְשִׁי.

וְכָל הַצַּדִּיקִים כֻּלָּם נֶהֱנִין מִזִּיו אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁל מַעְלָה, וְנִיזּוֹנִין מִמֶּנּוּ, וּמְזַמְּרִין לִפְנֵי יוֹצְרָם בְּגַן עֵדֶן. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שה"ש ד טז) יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מְגָדָיו. אָמַר רִבִּי מְנַחֵם, מַאי יֹאכַל, סָלְקָא דַעְתִּין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֹאכַל. לָאו הָכִי, אֶלָּא כְּמַאן דְּאָמַר יֵיתֵי שׁוּלְטָנָא דְּבֵיתָא וְיֹאכַל אוּשְׁפִּיזָא, כָּךְ כְּתִיב יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ, כְּלוֹמַר, כְּשֶׁיָּבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ, יֹאכַל הַמַּמְתִּין לוֹ. וְאֵיזֶהוּ, פְּרִי מְגָדָיו. הֵם הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם פְּרִי מְגָדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

לשון הקודש

בְּגַן עֵדֶן, כָּל הַבְּשָׂמִים וְכָל הָאִילָנוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן עוֹלִים רֵיחָם וּמְזַמְּרִים לְפָנָיו, שֶׁכָּתוּב אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי ה'. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַיַּעַר הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ה) אָכַלְתִּי יַעֲרִי עִם דִּבְשִׁי.

וְכָל הַצַּדִּיקִים כֻּלָּם נֶהֱנִים מִזִּיו אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁל מַעְלָה וְנִזּוֹנִים מִמֶּנּוּ, וּמְזַמְּרִים לִפְנֵי יוֹצְרָם בְּגַן עֵדֶן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ד) יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מְגָדָיו. אָמַר רַבִּי מְנַחֵם, מַה זֶּה יֹאכַל? הֲיַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יֹאכַל? לֹא כָּךְ! אֶלָּא כְּמִי שֶׁאוֹמֵר, יָבֹא שַׁלִּיט הַבַּיִת – וְיֹאכַל הָאוֹרֵחַ. כָּךְ כָּתוּב יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ, כְּלוֹמַר, כְּשֶׁיָּבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ, יֹאכַל הַמַּמְתִּין לוֹ, וְאֵיזֶהוּ פְּרִי מְגָדָיו? הֵם הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם פְּרִי מְגָדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

תָּנוּ רַבָּנָן, כְּשֶׁמַּתְחִיל רוּחַ צָפוֹן לְנַשֵּׁב, כָּל הַשָּׁמַיִם, וְכָל הָרְקִיעִים, וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְהָאוֹפַנִּים, וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם, כֻּלָּם מִזְדַּעְזְעִים וּמִתְחַלְחֲלִים, וּפוֹצְחִים רִנָּה וְשִׁבְחָה, לְמִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, עַד שֶׁנִּכְנַס עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן, וְזֶהוּ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, הַאי מַאן דְּנִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא אִית בֵּיהּ, וּשְׁמַע קָל תַּרְנְגוֹלָא קָרֵי בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, דַּאֲמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, כַּד עָיֵיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, זִיקָא דְּאֶשָּׁא נָפִיק מִבֵּין גַּלְגַּלֵּי חַיָּתָא, וְאָזִיל בְּכָל עָלְמָא, וְנוֹגֵעַ תְּחוֹת גַּדְפּוֹהִי דְּתַרְנְגוֹלָא, וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא, בִּדְחִילוּ מַקִּישׁ גַּדְפּוֹי דָּא עִם דָּא, וְקָאֵרֵי, וְדָא הוּא בְּפַלְגוּת לֵילְיָא.

לשון הקודש

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, כְּשֶׁמַּתְחִילָה רוּחַ צָפוֹן לְנַשֵּׁב, כָּל הַשָּׁמַיִם וְכָל הָרְקִיעִים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ וְהָאוֹפַנִּים וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם, כֻּלָּם מִזְדַּעְזְעִים וּמִתְחַלְחֲלִים, וּפוֹצְחִים רִנָּה וּשְׁבָחָה לְמִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, עַד שֶׁנִּכְנָס עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן. וְזֶהוּ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מִי שֶׁנִּשְׁמָה קְדוֹשָׁה יֶשׁ בּוֹ, וְשׁוֹמֵעַ קוֹל הַתַּרְנְגוֹל קוֹרֵא בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, שֶׁאָמַר רַב יְהוּדָה, בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, כְּשֶׁנִּכְנָס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגַן עֵדֶן, זִיק שֶׁל אֵשׁ יוֹצֵא מִבֵּין גַּלְגַּלֵּי הַחַיּוֹת וְהוֹלֵךְ בְּכָל הָעוֹלָם וְנוֹגֵעַ תַּחַת כַּנְפֵי הַתַּרְנְגוֹל, וּבְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה, בְּיִרְאָה מַקִּישׁ אֶת כְּנָפָיו זוֹ עִם זוֹ וְקוֹרֵא, וְזֶהוּ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה.

וּמָאן דְּאִית לֵיהּ סוּכְלְתָּנוּ בְּלִבּוֹי, וְיִתְעַר וִיקוּם לְאִתְעַסְּקָא בְּאוֹרַיְיתָא, אָזִיל קָלֵיהּ וְאִשְׁתְּמַע בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וְאַצִּית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְצַדִּיקַיָּא אָמְרִין לֵיהּ, מָארֵי עָלְמָא. מָאן הוּא דָּא. וְהוּא אָתֵיב וַאֲמַר פְּלַנְיָא, וְנִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא דְּאִית בֵּיהּ, לָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, אֲצִיתוּ כּוּלְכוּ, דְּהַאי נִיחָא קֳדָמָאי, מִכָּל שִׁירָתָא וְתוּשְׁבַּחְתָּא, דְּאָמְרִין לְעֵילָא.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שה"ש ח יג) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים. כְּלוֹמַר, נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא דְּאַתְּ יָתְבָא בְּהַהוּא עָלְמָא, בֵּין גְּנוּתָא וְטִנּוּפָא, וְאַתְּ עָסְקַת בְּאוֹרַיְיתָא. בְּשַׁעֲתָא דָא, חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ, שֶׁהוּא עָרֵב. וְהוֹאִיל וְכֵן, הַשְׁמִיעִי וְהָרִימִי קוֹלֵךְ בְּתוֹרָתִי, וְאֶתֵּן לָךְ שְׂכַר חֶסֶד בָּעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, בּא וּרְאֵה, דָּוִד הֲוָה יָדַע הַהִיא שַׁעֲתָא. דִּתְנַן, כִּנּוֹר הָיָה תָּלוּי לְמַעְלָה

לשון הקודש

וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַשֵּׂכֶל בְּלִבּוֹ וְיִתְעוֹרֵר וְיָקוּם לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, הוֹלֵךְ קוֹלוֹ וְנִשְׁמָע בְּגַן עֵדֶן, וּמַקְשִׁיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהַצַּדִּיקִים אוֹמְרִים לוֹ: רִבּוֹן הָעוֹלָם, מִי הוּא זֶה? וְהוּא מֵשִׁיב וְאוֹמֵר: פְּלוֹנִי וְהַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הַקְשִׁיבוּ כֻּלְּכֶם, שֶׁזֶּה נוֹחַ לְפָנַי מִכָּל שִׁירָה וְתִשְׁבַּחַת שֶׁאוֹמְרִים לְמַעְלָה.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ד) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים. כְּלוֹמַר, נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה שֶׁאַתְּ יוֹשֶׁבֶת בָּעוֹלָם הַהוּא בֵּין גְּנוּת וְטִנּוּף, וְאַתְּ עוֹסֶקֶת בַּתּוֹרָה – בַּשָּׁעָה הַזּוֹ הַחֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ, שֶׁהוּא עָרֵב. וְהוֹאִיל וְכֵן, הַשְׁמִיעִי וְהָרִימִי קוֹלֵךְ בְּתוֹרָתִי, וְאֶתֵּן לָךְ שְׂכַר חֶסֶד בָּעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, בּא וּרְאֵה, דָּוִד הָיָה

מִמִּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד, וּכְשֶׁהָיָה חֲצוֹת לַיְלָה, רוּחַ צְפוֹנִית בָּאָה וּמְנַשֶּׁבֶת בּוֹ, וּמִיָּד הָיָה קָם וּמִתְגַּבֵּר בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת. דִּכְתִיב (תהלים נז ט) עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר.

אָמַר רִבִּי זֵירָא, מְנָא לָן דְּרוּחַ צְפוֹנִית מְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מֵהָכָא, כְּתִיב הָכָא עוּרָה כְבוֹדִי, וּכְתִיב הָתָם (שה"ש ד טז) עוּרִי צָפוֹן. מַה לְּהַלָּן צָפוֹן, אַף כָּאן צָפוֹן. וַהֲוֹוּ צַיְיתִין לֵיהּ בְּכָל לֵילְיָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכָל צַדִּיקַיָּא דִּי בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וְזֶה הוּא בַּחֲצִי הַלַּיְלָה.

תָּנוּ רַבָּנָן, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גַּן עֵדֶן לְמַטָּה בָּאָרֶץ, וְהוּא מְכֻוָּן כְּנֶגֶד כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וּפָרוֹכֶת, הַקֶּרַח הַנּוֹרָא. וְתָאנָא, מָקוֹם יָדוּעַ יֵשׁ עָלָיו, אֲשֶׁר לֹא שָׁלְטָא בּוֹ עַיִן נָבִיא לִרְאוֹת, לֹא

לשון הקודש

מַכִּיר אוֹתָהּ הַשָּׁעָה, שֶׁשָּׁנִינוּ, כִּנּוֹר הָיָה תָלוּי לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד, וּכְשֶׁהָיָה חֲצוֹת הַלַּיְלָה, רוּחַ צְפוֹנִית בָּאָה וּמְנַשֶּׁבֶת בּוֹ, וּמִיָּד הָיָה קָם וּמִתְגַּבֵּר בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, שֶׁכָּתוּב (תהלים נז) עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר.

אָמַר רַבִּי זֵירָא, מִנַּיִן לָנוּ שֶׁרוּחַ צְפוֹנִית מְנַשֶּׁבֶת בְּכִנּוֹר? אָמַר רַב יִצְחָק, מִכָּאן – כָּתוּב כָּאן עוּרָה כְבוֹדִי, וְכָתוּב שָׁם עוּרִי צָפוֹן. מַה לְּהַלָּן צָפוֹן, אַף כָּאן צָפוֹן. וְהָיוּ מַקְשִׁיבִים לוֹ בְּכָל לַיְלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן, וְזֶהוּ בַּחֲצִי הַלַּיְלָה.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גַּן עֵדֶן לְמַטָּה בָּאָרֶץ, וְהוּא מְכֻוָּן כְּנֶגֶד כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וּפָרֹכֶת, הַקֶּרַח הַנּוֹרָא. וְלָמַדְנוּ מָקוֹם יָדוּעַ יֵשׁ עָלָיו אֲשֶׁר לֹא שָׁלְטָה בּוֹ עַיִן נָבִיא לִרְאוֹת לֹא בְּמַחֲזֶה וְלֹא

בַּמַּחֲזֶה, וְלֹא בַּמַּרְאֶה, וְעֵדֶן שְׁמוֹ, (דף יח ע"א) דִּכְתִיב (ישעיה סד ג) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ.

וְאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מֵאוֹתוֹ עֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה, מִמֶּנּוּ נִיזּוֹן אוֹתוֹ הַגָּן שֶׁלְּמַטָּה הֵימֶנּוּ, וּמִתְדַּשְּׁנִים מִשָּׁם כָּל הָאִילָנוֹת וְכָל הַיְבוּלִים, וְכָל הַצְּמָחִים שֶׁבַּגָּן.

וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים בְּכָל יוֹם, מְנַטֵּף אוֹתוֹ עֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה מֵעַל הַגָּן, מִכָּל רֵיחִין טָבִין, וְזָהֲרִין עִלָּאִין, וַהֲנָאוֹת וְכִסּוּפִין, וּמֵהַהוּא רֵיחָא וְכִסּוּפָא וַהֲנָאָתָא דְּנָחִית עֲלוֹהִי, מִתְּזָן כָּל עָלְמָא מִינֵּיהּ.

וְתָאנָא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן כְּשֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא, מִיָּד הִצְמִיחָה הָאָרֶץ כָּל יְבוּלִין, וְכָל דְּשָׁאִים, וְכָל אִילָנוֹת שֶׁבְּגַן

לשון הקודש

בְּמַרְאֶה, וְעֵדֶן שְׁמוֹ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ.

וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מֵאוֹתוֹ עֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה, מִמֶּנּוּ נִזּוֹן אוֹתוֹ הַגָּן שֶׁלְּמַטָּה הֵימֶנּוּ, וּמִתְדַּשְּׁנִים מִשָּׁם כָּל הָאִילָנוֹת וְכָל הַיְבוּלִים וְכָל הַצְּמָחִים שֶׁבַּגָּן.

וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם מְנַטֵּף אוֹתוֹ עֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה מֵעַל הַגָּן מִכָּל הָרֵיחוֹת הַטּוֹבִים וְהַזּוֹהֲרִים הָעֶלְיוֹנִים וַהֲנָאוֹת וְכִסּוּפִים, וּמֵהָרֵיחַ הַהוּא וְהַכִּסּוּף וְהַהֲנָאָה שֶׁיּוֹרֵד עָלָיו, נִזּוֹן מִמֶּנּוּ כָּל הָעוֹלָם.

וְלָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּשֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא, מִיָּד הִצְמִיחָה הָאָרֶץ כָּל הַיְבוּלִים וְכָל הַדְּשָׁאִים וְכָל הָאִילָנוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן

עֵדֶן בַּתְּחִלָּה. וְאַחַר כַּךְ הִצְמִיחָה לְכָל הָעוֹלָם. וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הָאָרֶץ הִצְמִיחָה לְכָל הָעוֹלָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִצְמִיחַ לַגַּן עֵדֶן. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הָאָרֶץ הִצְמִיחָה הַכֹּל, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּירַר כָּל דְּמַעֲלֵי מִנַּיְיהוּ, וּשְׁתָלָן בְּגַן עֵדֶן. וּמִמַּה דְּנָחִית מֵעֵדֶן, כֻּלָּם נִזּוֹנִים, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קד טז) יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי ה' אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע אֲשֶׁר שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ. מַאן אִינּוּן צִפֳּרִים, אִלֵּין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לְהוֹ גַּדְפִּין כְּצִפָּרִין, לְאִתְעוֹפְפָא לְעֵילָא, בְּמִנְדַּע וְסוּכְלְתָנוּ, וּלְסָלְקָא לְהוֹ לְהַהוּא אֲתַר דְּגָנֵיז לְהוֹן, דִּכְתִיב בֵּיהּ (ישעיה סד ג) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ.

לשון הקודש

בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ הִצְמִיחָה לְכָל הָעוֹלָם. וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָאָרֶץ הִצְמִיחָה לְכָל הָעוֹלָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִצְמִיחַ אֶת הַגַּן עֵדֶן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב, ח) וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הָאָרֶץ הִצְמִיחָה הַכֹּל, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּרַר אֶת כָּל הַמְּעֻלֶּה מֵהֶם וְשָׁתַל אוֹתָם בְּגַן עֵדֶן, וּמִמַּה שֶׁיּוֹרֵד מֵעֵדֶן כֻּלָּם נִזּוֹנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים כד) יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי ה' אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע אֲשֶׁר שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ. מִי הֵם הַצִּפֳּרִים? אֵלּוּ הֵם הַצַּדִּיקִים, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה לָהֶם כְּנָפַיִם כַּצִּפֳּרִים לְהִתְעוֹפֵף לְמַעְלָה בְּמַדָּע וְהַשְׂכֵּל, וּלְהַעֲלוֹתָם לַמָּקוֹם הַהוּא שֶׁגָּנַז לָהֶם, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (ישעיה סד, ג) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הוֹלִידָה הָאָרֶץ דְּשָׁאִים הַמְגַדְּלִים לְאַחַר כָּךְ, וְצוֹמְחִים, לַעֲשׂוֹת צוֹרֶךְ הָעוֹלָם. וְכָל הָעֲשָׂבִים שֶׁל רְפוּאָה לְרַפְּאוֹת בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת, כֻּלָּם הוֹלִידָה וְהִצְמִיחָה הָאָרֶץ בְּבַת אַחַת.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בַּר שָׁלוֹם, בּוֹ בַּיּוֹם שֶׁנִּבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, בּוֹ בַּיּוֹם עָשׂוּ כֻּלָּם תּוֹלְדוֹתָם. וְלֹא חָסַר מֵהֶם כְּלוּם. מַשְׁמַע דִּכְתִיב, אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְאֵימָתַי נַעֲשׂוּ תּוֹלְדוֹת אֵלּוּ. בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. דַּיְיקָא, בּוֹ בַּיּוֹם נַעֲשָׂה כָּל צָרְכֵי הָעוֹלָם. וּלְאַחַר כֵּן גִּילָה אוֹתָם, בְּכָל יוֹם וָיוֹם. וְנָתַן טַעַם לְכָל דָּבָר וְדָבָר בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁנִּתְגַּלָּה.

וְכֵן אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, בּוֹ בַּיּוֹם שֶׁנִּבְרֵאת הָאָרֶץ, בּוֹ בַּיּוֹם הוֹלִידָה וְהִצְמִיחָה כָּל תּוֹלְדוֹתֶיהָ,

לשון הקודש

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הוֹלִידָה הָאָרֶץ דְּשָׁאִים הַמְגַדְּלִים לְאַחַר כֵּן וְצוֹמְחִים, לַעֲשׂוֹת צֹרֶךְ הָעוֹלָם, וְכָל הָעֲשָׂבִים שֶׁל רְפוּאָה לְרַפְּאוֹת בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת, כֻּלָּם הוֹלִידָה וְהִצְמִיחָה הָאָרֶץ בְּבַת אַחַת.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בַּר שָׁלוֹם, בּוֹ בַּיּוֹם שֶׁנִּבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, בּוֹ בַּיּוֹם עָשׂוּ כֻּלָּם תּוֹלְדוֹתָם וְלֹא חָסַר מֵהֶם כְּלוּם, מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְאֵימָתַי נַעֲשׂוּ תּוֹלְדוֹת אֵלּוּ? בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. דַּיְקָא בּוֹ בַּיּוֹם נַעֲשָׂה כָּל צָרְכֵי הָעוֹלָם, וּלְאַחַר כֵּן גִּלָּה אוֹתָם בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וְנָתַן טַעַם לְכָל דָּבָר וְדָבָר בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁנִּתְגַּלָּה.

וְכֵן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בּוֹ בַּיּוֹם שֶׁנִּבְרֵאת הָאָרֶץ, בּוֹ בַּיּוֹם הוֹלִידָה וְהִצְמִיחָה כָּל

וְהָיוּ כֻּלָּם גְּנוּזוֹת תַּחְתֶּיהָ, עַד שֶׁאָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹצֵא הָאָרֶץ. תִּבְרָא הָאָרֶץ לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא תּוֹצֵא הָאָרֶץ, דָּבָר שֶׁהָיָה גָּנוּז בָּהּ, וְהוֹצִיאָה כָּל דָּבָר וְדָבָר, בְּאוֹתָהּ הַטֶּבַע הָרָאוּי לָהּ לְהוֹלִיד וּלְהַזְרִיעַ מֵהֶם כַּדּוֹמֶה לָהֶם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב לְמִינָהּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כָּךְ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָרֶץ, כִּנְקֵבָה זוֹ הַמְעוּבֶּרֶת, וְאַחַר כָּךְ מוֹצִיאָה עוּבָּרָהּ מִמֶּנָּהּ. כָּךְ הָיְתָה הָאָרֶץ, בְּשָׁעָה שֶׁנִּבְרֵאת נִתְעַבְּרָה מֵהַיְסוֹדוֹת כֻּלָּם שֶׁנִּכְנְסוּ בָּהּ, וְהֵם הוֹצִיאוּ כָּל תּוֹלְדוֹת שֶׁלָּהּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק כִּוְוָרְדִין שֶׁל שִׁלְיָא דְּאִשָּׁה, דְּמָלְיָיאן מִן זַרְעָא דְּבַר נָשׁ, דְּאִית בֵּיהּ הַיְסוֹדוֹת כֻּלָּם, כָּךְ הָאָרֶץ, בּוֹ בַּיּוֹם שֶׁנִּבְרֵאת, בּוֹ

לשון הקודש

תּוֹלְדוֹתֶיהָ, וְהָיוּ כֻּלָּם גְּנוּזוֹת תַּחְתֶּיהָ, עַד שֶׁאָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹצֵא הָאָרֶץ. תִּבְרָא הָאָרֶץ לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא תּוֹצֵא הָאָרֶץ, דָּבָר שֶׁהָיָה גָּנוּז בָּהּ, וְהוֹצִיאָה כָּל דָּבָר וְדָבָר בְּאוֹתָהּ הַטֶּבַע הָרָאוּי לָהּ לְהוֹלִיד וּלְהַזְרִיעַ מֵהֶם כַּדּוֹמֶה לָהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְמִינָהּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּךְ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָרֶץ, כִּנְקֵבָה זוֹ הַמְעֻבֶּרֶת, וְאַחַר כָּךְ מוֹצִיאָה עֻבָּרָהּ מִמֶּנָּהּ. כָּךְ הָיְתָה הָאָרֶץ – בְּשָׁעָה שֶׁנִּבְרֵאת, נִתְעַבְּרָה מֵהַיְסוֹדוֹת כֻּלָּם שֶׁנִּכְנְסוּ בָּהּ, וְהֵם הוֹצִיאוּ כָּל תּוֹלְדוֹת שֶׁלָּהּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּמוֹ גִּידִים שֶׁל שִׁלְיָה שֶׁל אִשָּׁה, שֶׁמְּלֵאִים מִזַּרְעוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הַיְסוֹדוֹת כֻּלָּם, כָּךְ הָאָרֶץ – בּוֹ

בַּיּוֹם נִתְעַבְּרָה, מִכָּל מַה שֶׁהוֹלִידָה, דִּכְתִיב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וּמִיָּד וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ. הֲרֵי בְּכָאן אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, שֶׁהֵם: אֵשׁ. מַיִם. רוּחַ. חֹשֶׁךְ. וְאֵלּוּ הוֹלִידוּ כָּל תּוֹלְדוֹתֶיהָ, וּמֵאֵלּוּ נִתְיַסְּדוּ כוּלָּם. וְכָל הַתּוֹלָדוֹת נִתְהַוּוּ, מִכֹּחוֹת אֵלּוּ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, בְּצוּבִיתָא דְאַרְעָא, מַלְיָיאן זַרְעָא כִּנְקֵבָה, מֵאִינּוּן מַיָּא דִלְעֵילָא, וּמִתְעַבְּרָת מִנַּיְיהוּ כְּנוּקְבָא דְּמִתְעַבְּרָא מִן דְּכוּרָא.

שָׁאַל רַבִּי חַנַּי לְרַבִּי דּוֹסְתָּאי, אָמַר לֵיהּ, הָא כְּתִיב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ (שם) דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ. אַרְעָא אַפִּיקַת אִילָנִין וּפֵירִין, מַה כְּתִיב לְאַחַר כָּךְ, וְכֹל שִׂיחַ

לשון הקודש

בַּיּוֹם שֶׁנִּבְרֵאת, בּוֹ בַּיּוֹם נִתְעַבְּרָה מִכָּל מַה שֶׁהוֹלִידָה, שֶׁכָּתוּב (שם א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וּמִיָּד וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ, הֲרֵי בְּכָאן אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם: אֵשׁ מַיִם רוּחַ חֹשֶׁךְ, וְאֵלּוּ הוֹלִידוּ תוֹלְדוֹתֶיהָ, וּמֵאֵלּוּ נִתְיַסְּדוּ כֻּלָּם, וְכָל הַתּוֹלָדוֹת נִתְהַוּוּ מִכֹּחוֹת הַלָּלוּ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, הַבְּצוּת שֶׁבָּאָרֶץ מְלֵאִים זֶרַע כְּמוֹ נְקֵבָה מֵאוֹתָם הַמַּיִם שֶׁלְּמַעְלָה, וּמִתְעַבֶּרֶת מֵהֶם כְּנְקֵבָה שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת מִן הַזָּכָר.

שָׁאַל רַבִּי חַנַּי לְרַבִּי דּוֹסְתַּאי, אָמַר לוֹ, הֲרֵי כָּתוּב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ (שם) דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ. הָאָרֶץ הוֹצִיאָה אִילָנוֹת וּפֵרוֹת, מַה כָּתוּב

הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָּאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח, וּמַשְׁמַע טֶרֶם כְּתַרְגּוּמוֹ.

אָמַר לֵיהּ, כָּךְ הוּא, אֲבָל כֹּחוֹת לְהוֹלִיד בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן לֹא הָיָה לָהֶם. וּמִפְּנֵי מָה, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ, וְאֵד לֹא הָיָה, שֶׁיַּעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, שֶׁאִלְמָלֵא הָיָה כָּךְ, כָּל כֹּחוֹתָם הָיוּ לְהוֹלִיד וּלְהַצְמִיחַ. אֲבָל מִפְּנֵי זֶה לֹא הָיָה בָּאָרֶץ הַכֹּחַ הַמּוֹלִיד.

רַבִּי יִצְחָק אָזַל לְגַבֵּי רַבִּי זֵירָא. עָאל לְבֵיתֵיהּ אַשְׁכַּח דַּהֲוָה מְטַיֵּיל בְּהַהוּא גִּינָּא. פָּתַח וַאֲמַר, (שופטים א י) וּבְנֵי קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים. מָה חָזוּ בְּנֵי יִתְרוֹ לְסָלְקָא מִתַּמָּן.

דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, שְׁקוּלָה הָיְתָה יְרִיחוֹ, כְּנֶגֶד כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מֵרוֹב הַתַּעֲנוּגִים

לשון הקודש

לְאַחַר כָּךְ (שם ב) וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָּאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח, וּמַשְׁמַע טֶרֶם כְּתַרְגּוּמוֹ?

אָמַר לוֹ, כָּךְ הוּא, אֲבָל כֹּחוֹת לְהוֹלִיד בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן לֹא הָיָה לָהֶם, וּמִפְּנֵי מָה? מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ, וְאֵד לֹא הָיָה שֶׁיַּעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, שֶׁאִלְמָלֵא הָיָה כָּךְ, כָּל כֹּחוֹתָם הָיוּ לְהוֹלִיד וּלְהַצְמִיחַ, אֲבָל מִפְּנֵי זֶה לֹא הָיָה בָּאָרֶץ הַכֹּחַ הַמּוֹלִיד.

רַבִּי יִצְחָק הָלַךְ לְרַבִּי זֵירָא, נִכְנַס לְבֵיתוֹ וּמָצָא שֶׁהָיָה מְטַיֵּיל בְּאוֹתוֹ הַגָּן. פָּתַח וְאָמַר (שופטים א) וּבְנֵי קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים. מָה רָאוּ בְּנֵי יִתְרוֹ לַעֲלוֹת מִשָּׁם?

שֶׁאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, שְׁקוּלָה הָיְתָה יְרִיחוֹ כְּנֶגֶד כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מֵרֹב הַתַּעֲנוּגִים שֶׁהָיוּ בָהּ, שֶׁאָמַר רַב יְהוּדָה

שֶׁהָיוּ בָהּ. דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לָמָּה נִקְרֵאת שְׁמָהּ יְרִיחוֹ, עַל שֵׁם הָרֵיחַ. אָמְרוּ בְּנֵי יִתְרוֹ, אֲנַן צְרִיכִין לְאִתְעַסְּקָא בְּאוֹרָיְיתָא, וְאוֹרָיְיתָא אֵינָהּ צְרִיכָה תַּעֲנוּגִים, נֵיקוּם מִכָּאן לְטוּרָא וְנִתְעַסֵּק בְּאוֹרָיְיתָא.

אָמַר רִבִּי זֵירָא, יְדַעְנָא עַל מָה אִתְכַּוַּנְתְּ, אֶלָּא בְּנֵי יִתְרוֹ, עַד כְּעָן לָא הֲווֹ יָדְעֵי אוֹרָיְיתָא, וּצְרִיכֵי לְטוּרָא. אֲבָל אֲנָא יְדַעְנָא בְּאוֹרָיְיתָא, וּצְרִיכְנָא צַחוּתָא לִשְׁמַעְתָּא.

אָמַר לֵיהּ, מַאי דִּכְתִיב, וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא. אָמַר לֵיהּ, הוֹצִיאָה הָאָרֶץ כָּל הַתּוֹלָדוֹת שֶׁהָיוּ בָהּ, וְשֶׁהָיוּ גְּנוּזִים בָּהּ, לַחוּץ. וְלֹא הָיוּ בָּהֶם כּוֹחוֹתָם, עַד שֶׁהִמְטִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הָאָרֶץ, וְעָמְדוּ כָּל הַתּוֹלָדוֹת בְּכֹחָם הַשְּׁלֵימָה, וּכְתִיב וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב.

לשון הקודש

אָמַר רַב, לָמָּה נִקְרֵאת שְׁמָהּ יְרִיחוֹ? עַל שֵׁם הָרֵיחַ. אָמְרוּ בְּנֵי יִתְרוֹ, אָנוּ צְרִיכִים לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה אֵינָהּ צְרִיכָה תַּעֲנוּגִים, נָקוּם מִכָּאן לָהָר וְנִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה.

אָמַר רַבִּי זֵירָא, יָדַעְתִּי עַל מָה הִתְכַּוַּנְתָּ, אֶלָּא בְּנֵי יִתְרוֹ עַד עַתָּה לֹא הָיוּ יוֹדְעִים תּוֹרָה, וּצְרִיכִים אֶת הָהָר, אֲבָל אָנוּ יוֹדְעִים בַּתּוֹרָה וּצְרִיכִים צַחוּת לְלִבּוּן הַהֲלָכָה.

אָמַר לוֹ, מַהוּ שֶׁכָּתוּב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא? אָמַר לוֹ, הוֹצִיאָה הָאָרֶץ כָּל הַתּוֹלָדוֹת שֶׁהָיוּ בָהּ וְשֶׁהָיוּ גְּנוּזִים בָּהּ לַחוּץ, וְלֹא הָיוּ בָהֶם כֹּחוֹתָם, עַד שֶׁהִמְטִיר

פְּרָשָׁתָא ד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. תַּמָּן תְּנִינָן, אָמַר רִבִּי יִצְחָק בַּר יַעֲקֹב, מַאי דִּכְתִיב, (שה"ש ד ז) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, תָּא חֲזֵי, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, עֲשָׂאוֹ מֵאוֹתוֹ הָאוֹר הַנֶּאֱצָל מִלְּמַעְלָה. וּבָרָא הַשָּׁמַיִם, מֵאוֹתוֹ הָרָקִיעַ הָרִאשׁוֹן שֶׁהֵכִינוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבְרָאוֹ בַּתְּחִלָּה. וְאוֹתוֹ הָרָקִיעַ הוֹלִיד כָּל שְׁאָר הָרְקִיעִים שֶׁנִּתְהַוּוּ מִמֶּנּוּ.

וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, אוֹתוֹ הָרָקִיעַ הוֹלִיד כָּל הַמְּאוֹרוֹת, מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁמְּקַבֵּל מִלְּמַעְלָה. וּכְשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ רָקִיעַ, נָטַל אֶת הַמְּאוֹרוֹת, וְהִנִּיחָם בְּאוֹתוֹ רָקִיעַ, הַנִּקְרָא רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם. שֶׁאוֹתוֹ הָרָקִיעַ, נִתְהַוָּה מִן הַשָּׁמָיִם.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הָאָרֶץ וְעָמְדוּ כָּל הַתּוֹלְדוֹת בְּכֹחָם הַשְּׁלֵמָה, וְכָתוּב וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב.

פְּרָשָׁה ד: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. שָׁם שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר יַעֲקֹב, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ד) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ? בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, עֲשָׂאוֹ מֵאוֹתוֹ הָאוֹר הַנֶּאֱצָל מִלְּמַעְלָה, וּבָרָא הַשָּׁמַיִם מֵאוֹתוֹ הָרָקִיעַ הָרִאשׁוֹן שֶׁהֵכִינוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבְרָאוֹ בַּתְּחִלָּה, וְאוֹתוֹ הָרָקִיעַ הוֹלִיד כָּל שְׁאָר הָרְקִיעִים שֶׁנִּתְהַוּוּ מִמֶּנּוּ.

וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, אוֹתוֹ הָרָקִיעַ הוֹלִיד כָּל הַמְּאוֹרוֹת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁמְּקַבֵּל מִלְּמַעְלָה, וּכְשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ רָקִיעַ, נָטַל אֶת

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, הָרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן, הוֹלִיד הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר תַּחְתָּיו. וְהַשָּׁמַיִם הוֹלִידוּ הַאי רָקִיעַ, וְנִקְרָא רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם. וְנָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַנֵּי מְאוֹרוֹת, וּנְתָנָם בּוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַנֵּי מְאוֹרוֹת, וְהִנִּיחָם בָּזֶה הָרָקִיעַ, לִהְיוֹת מֶמְשָׁלָה עַל הָאָרֶץ, וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת, וּכְשֶׁבְּרָאָם, נָתְנוּ אוֹרָם שְׁנֵיהֶם בְּשָׁוֶה. אָמְרָה הַלְּבָנָה, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֵין לְךָ לְהִתְנַהֵג (דף חי ע"ב) בִּשְׁנֵי כְתָרִים בְּשָׁוֶה. מֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הִמְעִיט אוֹתָהּ, וְהֵינוּ הַכַּפָּרָה שֶׁל שְׂעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לַה׳.

לשון הקודש

הַמְּאוֹרוֹת, וְהִנִּיחָם בְּאוֹתוֹ רָקִיעַ הַנִּקְרָא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, שֶׁאוֹתוֹ רָקִיעַ נִתְהַוָּה מִן הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, הָרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן הוֹלִיד הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר תַּחְתָּיו, וְהַשָּׁמַיִם הוֹלִידוּ אֶת הָרָקִיעַ הַזֶּה, וְנִקְרָא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. וְנָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַמְּאוֹרוֹת הַלָּלוּ וּנְתָנָם בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א, יז) וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַמְּאוֹרוֹת הַלָּלוּ, וְהִנִּיחָם בָּרָקִיעַ הַזֶּה לִהְיוֹת מֶמְשָׁלָה עַל הָאָרֶץ וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת, וּכְשֶׁבְּרָאָם, נָתְנוּ אוֹרָם שְׁנֵיהֶם בְּשָׁוֶה. אָמְרָה הַלְּבָנָה, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֵין לְךָ לְהִתְנַהֵג בִּשְׁנֵי כְתָרִים בְּשָׁוֶה. מֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? הִמְעִיט אוֹתָהּ, וְהֵינוּ הַכַּפָּרָה שֶׁל שְׂעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לַה׳.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב, בְּכַמָּה דּוּכְתֵּי תָּנִינָן דָּא, וְלָא אִתְיַישְׁבָא בְּלִבָּאי עִנְיָינָא. כַּד אָתָא רַב נַחְמָן, אָתוֹ וְשָׁיְילוּהָ, אָמַר כְּמַשְׁמָעוֹ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יַעֲקֹב, אַתָּה רוֹצֶה לַעֲבוֹר עַל דִּבְרֵי חֲבֵרֶיךָ. אִשְׁתִּיק.

רַבִּי יוֹסִי בְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוֹנְיָא, אָתָא לְמֶחֱמֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, חֲתָנֵיהּ, נָפְקָא בְּרַתֵּיהּ, וְשָׁקְלָא יְדוֹהִי לְנַשְׁקָא. אֲמַר לָהּ, לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ מִקַּמֵּי בַּעְלֵיךְ, דְּאִיהוּ קַדִּישָׁא. שְׁמַע ר' אֶלְעָזָר, אֲמַר כְּעַן אֲנָא אִדְכַּרְנָא מִלָּה חַד, דְּאִיהוּ מַרְגָּלָא יַקִּירָא, דְּאִיתְמָר עַל סִיהֲרָא, כִּדְתָנִינָן, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲמַר לְסִיהֲרָא, לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ, דְּחָשְׁבַת סִיהֲרָא דְּלָהּ אִתְיְיהִיב שׁוּלְטָנָא. אָמַר לֵיהּ חָמוֹי, אֲנָא כָּךְ שְׁמַעְנָא, וְכָךְ הוּא מִתְסַדֵּר

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שָׁנִינוּ אֶת זֶה וְלֹא הִתְיַשֵּׁב בְּלִבִּי הָעִנְיָן. כְּשֶׁבָּא רַב נַחְמָן, בָּאוּ וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ. אָמַר כְּמַשְׁמָעוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יַעֲקֹב, אַתָּה רוֹצֶה לַעֲבֹר עַל דִּבְרֵי חֲבֵרֶיךָ?! שָׁתַק.

רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוֹנְיָא בָּא לִרְאוֹת אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן חֲתָנוֹ. יָצְאָה בִּתּוֹ וְלָקְחָה יָדוֹ לְנַשֵּׁק. אָמַר לָהּ: לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ מִלִּפְנֵי בַּעְלֵךְ, שֶׁהוּא קָדוֹשׁ. שָׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר: כָּעֵת אֲנִי נִזְכָּר בְּדָבָר אֶחָד, שֶׁהִיא מַרְגָּלִית יְקָרָה, שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַלְּבָנָה כְּפִי שֶׁשָּׁנִינוּ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לַלְּבָנָה לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ, שֶׁחָשְׁבָה הַלְּבָנָה שֶׁלָּהּ נִתַּן הַשִּׁלְטוֹן. אָמַר לוֹ חָמִיו:

בְּלִבָּאי, בְּגִין דְּלָא אַעֲבַר עַל דַּעְתּוֹי דְּחַבְרַיָּיא.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר פּוּמֵיהּ וַאֲמַר, (דברים לג כט) אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּה' מָגֵן עֶזְרֶךָ וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ. וְכִי גַּאֲוָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל חֶרֶב הוּא. לָא. דְּהָא הַחֶרֶב לְעֵשָׂו אִתְיְיהִיבַת, דִּכְתִיב (בראשית כז מ) וְעַל חַרְבְּךָ תִחְיֶה. אֲבָל יִשְׂרָאֵל, לָא.

אֶלָּא הָכִי שְׁמַעְנָא מֵאַבָּא, דְּאִלֵּין אִינּוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, דְּכַד שָׁמְעִין מִלָּה, וְלָא אִתְיַישַׁב בְּלִבְּהוֹן, דְּאִינּוּן מַגִּיחִין דָּא עִם דָּא, כְּאִינּוּן דְּמַגִּיחֵי קְרָבָא בְּחַרְבָּא, וּבָעְיָין לְקָטְלָא דָּא לְדָא.

וּמִלָּה דָּא דַּאֲמַר חַבְרָנָא, כָּךְ הוּא, וְכֵן גָּזַרְנָא בְּרָזָא דְּמַתְנִיתָא דִילָן, דְּכַד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשִׁמְשָׁא וּלְסִיהֲרָא, גְּזַר עַל שִׁמְשָׁא,

לשון הקודש

אֲנִי כָּךְ שָׁמַעְתִּי וְכָךְ הוּא מִסְתַּדֵּר בְּלִבִּי, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא אֶעֱבֹר עַל דַּעַת הַחֲבֵרִים.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר פִּיו וְאָמַר, (דברים לג) אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּה' מָגֵן עֶזְרֶךָ וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ. וְכִי גַּאֲוָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל חֶרֶב הוּא? לֹא! שֶׁהֲרֵי הַחֶרֶב נִתְּנָה לְעֵשָׂו, שֶׁכָּתוּב (בראשית כז) וְעַל חַרְבְּךָ תִחְיֶה, אֲבָל יִשְׂרָאֵל לֹא.

אֶלָּא כָּךְ שָׁמַעְתִּי מֵאַבָּא, שֶׁאֵלּוּ הֵם תַּלְמִידֵי הַחֲכָמִים, שֶׁכְּשֶׁשּׁוֹמְעִים דָּבָר וְלֹא מִתְיַשֵּׁב בְּלִבָּם, שֶׁהֵם נִלְחָמִים זֶה עִם זֶה כְּאוֹתָם לוֹחֲמֵי הַקְּרָב בְּחֶרֶב, וְרוֹצִים לַהֲרֹג זֶה אֶת זֶה.

וְדָבָר זֶה שֶׁאָמַר חֲבֵרֵנוּ – כָּךְ הוּא, וְכֵן גָּזַרְתִּי בְּסוֹד הַמִּשְׁנָה שֶׁלָּנוּ, שֶׁכַּאֲשֶׁר בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶת

דְּאִתְחַזַּר לְמֶהֱוֵי שׁוּלְטָנָא דְּעֵשָׂו. וּגְזַר עַל סִיהֲרָא, לְמֶהֱוֵי בְּעָלְמָא דֵּין, שׁוּלְטָנָא דְּיַעֲקֹב. וּמַנֵּי עֲלֵיהוֹן רַבְרְבִין תַּקִּיפִין, עַד דְּיֵיתוֹן תְּרֵין אוּמַיָּיא אִלֵּין.

וְהַהוּא רַבְרְבָנָא, דְּאִתְמַנֵּי עַל סִיהֲרָא, בְּגִין אוּמָּה דְּיַעֲקֹב, בָּעָא מִן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּיִתְיְהֵב שׁוּלְטָנָא לְסִיהֲרָא בְּעָלְמָא דֵּין, כְּלוֹמַר לָאוּמָּה דְּיַעֲקֹב. אֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי לָמָּה בָּעְיָיא אוּמָּה דְּיַעֲקֹב, אֶלָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, וּלְשַׁלְטָאָה לְהוֹ עַל כָּל אוּמָיָא. אֲבָל בְּעָלְמָא דֵּין, לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ, וְאִשְׁתַּעְבִּדִי בְּגָלוּתָא, לְמִזְכֵּי לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

כַּד אָתֵי אוּמָּה דְּיַעֲקֹב, אִתְרַעֲמוּ קַמֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל דְּאִתְנְטַל מִנְּהוֹן שׁוּלְטָנָא, וְאִתְיְהִיבַת לְעֵשָׂו. אֲמַר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי

לשון הקודש

הַלְּבָנָה, גָּזַר עַל הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁיַּחֲזוֹר לִהְיוֹת שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל עֵשָׂו, וְגָזַר עַל הַלְּבָנָה לִהְיוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, וּמִנָּה עֲלֵיהֶם שָׂרִים חֲזָקִים, עַד שֶׁיָּבֹאוּ שְׁתֵּי הָאֻמּוֹת הַלָּלוּ.

וְהַשַּׂר הַהוּא שֶׁהִתְמַנָּה עַל הַלְּבָנָה, עֲבוּר הָאֻמָּה שֶׁל יַעֲקֹב, רָצָה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּנָּתֵן הַשִּׁלְטוֹן לַלְּבָנָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּלוֹמַר לָאֻמָּה שֶׁל יַעֲקֹב. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכִי מַה צְּרִיכָה הָאֻמָּה שֶׁל יַעֲקֹב, אֶלָּא אֶת הָעוֹלָם הַבָּא, וּלְהַשְׁלִיטָם עַל כָּל עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, אֲבָל בָּעוֹלָם הַזֶּה, לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ וְהִשְׁתַּעְבְּדִי בַּגָּלוּת לִזְכּוֹת לָעוֹלָם הַבָּא.

כְּשֶׁבָּאָה הָאֻמָּה שֶׁל יַעֲקֹב, הִתְרַעֲמוּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל שֶׁנִּטַּל מֵהֶם

מָה אַתּוּן בָּעָאן שׁוּלְטָנָא דְּעָלְמָא דֵּין, דְּהָא אֲנָא עַרְבָאָה לְשַׁלְטָאָה לְכוֹ לְעָלְמָא דְּאָתֵי, עַל כָּל הָאוּמּוֹת. וּבְגִין כָּךְ הַקְּרִיבוּ עָלַי כַּפָּרָה, כְּלוֹמַר עַל אוֹתָהּ הַבְטָחָה שֶׁאֲנִי עָרֵב בּוֹ, הַקְּרִיבוּ כַּפָּרָה, וְאִתְעַסְּקוּ בְּאוֹרָיְיתָא, וְעָלַי לָתֵת לָכֶם שָׂכָר טוֹב, וְעָלַי לְהַשְׁלִיט אֶתְכֶם עַל כָּל הָאוּמּוֹת, שֶׁעַל כָּךְ מִיעַטְתִּי אֶת הַיָּרֵחַ בָּעוֹלָם הַזֶּה.

אָתָא ר' יוֹסִי חֲמוֹי, וּנְשָׁקֵיהּ בְּרֵישֵׁיהּ, קָרָא לִבְרַתֵּיהּ וַאֲמַר לָהּ, קוֹזְטִיפָּא דִּנְהִירוּתָא, וּבוּצִינָא דְּאִיתְפְּרָשָׁא בְּטַבְוָון, אִית גַּבָּךְ, זַכָּאָה אַנְתְּ, וְזַכָּאָה חוּלָקָךְ, וְזַכָּאָה הוּא חוּלָקִי בְּעָלְמָא דֵּין, דְּזָכֵינָא לְמֶחֱמֵי כָּךְ.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, זָכוּ יִשְׂרָאֵל, נָהִיר לְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֵית אִינּוּן צְרִיכִין לְבוּצִינָא

לשון הקודש

הַשִּׁלְטוֹן וְנִתַּן לְעֵשָׂו. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: וְכִי מָה אַתֶּם צְרִיכִים אֶת שִׁלְטוֹן הָעוֹלָם הַזֶּה? שֶׁהֲרֵי אֲנִי עָרֵב לְהַשְׁלִיטְכֶם לָעוֹלָם הַבָּא עַל כָּל הָאֻמּוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַקְּרִיבוּ עָלַי כַּפָּרָה. כְּלוֹמַר, עַל אוֹתָהּ הַבְטָחָה שֶׁאֲנִי עָרֵב בּוֹ, הַקְּרִיבוּ כַּפָּרָה וְהִתְעַסְּקוּ בַּתּוֹרָה, וְעָלַי לָתֵת לָכֶם שָׂכָר טוֹב, וְעָלַי לְהַשְׁלִיט אֶתְכֶם עַל כָּל הָאֻמּוֹת, שֶׁעַל כָּךְ מִעַטְתִּי אֶת הַיָּרֵחַ בָּעוֹלָם הַזֶּה.

בָּא רַבִּי יוֹסֵי חָמִיו וּנְשָׁקוֹ בְּרֹאשׁוֹ. קָרָא לְבִתּוֹ וְאָמַר לָהּ: הַגְּלוּי שֶׁל הָאוֹר וְהַמָּאוֹר שֶׁנִּפְרַד בְּטוּבוֹת יֵשׁ לָךְ. אַשְׁרַיִךְ, אַשְׁרֵי חֶלְקֵךְ, וְאַשְׁרֵי חֶלְקִי בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁזָּכִיתִי לִרְאוֹת כָּךְ.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, זָכוּ יִשְׂרָאֵל – מֵאִיר

אָחֳרָא, דִּכְתִיב (ישעיה ס יט) וְהָיָה לָךְ ה' לְאוֹר עוֹלָם.

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, יִשְׂרָאֵל כֵּיוָן שֶׁנִּתְחַלֵּף לְהוֹ שׁוּלְטָנָא, מוֹנִין חוּשְׁבָּנָא לְסִיהֲרָא. דְּבָה מְנַהֲגִין יִשְׂרָאֵל חוּשְׁבַּנְהוֹן. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שה"ש ד א) הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי, מַנְהִיגָתִי. מִן רוֹעֶה כַּצֹּאן יוֹסֵף (שם ד ז) וּמוּם אֵין בָּךְ, דְּלָא אִשְׁתְּכַח בָּךְ גִּרְעוֹנָא מִן מוֹעֲדִין וְזִמְנִין.

דָּבָר אַחֵר, הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ. תָּנוּ רַבָּנָן, בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים בַּשָּׁנָה הָעוֹלָם נִידּוֹן. אָמַר רִבִּי אֱלֶכְסַנְדְּרַאי, וְכִי לֹא נִידּוֹן הָאָדָם אֶלָּא לִפְרָקִים אֵלּוּ, וְהָא כְתִיב (איוב ז יח) וַתִּפְקְדֶנּוּ לַבְּקָרִים לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ. וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק, אֵין לְךָ כָּל רֶגַע וְרֶגַע שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁגִּיחַ בָּאָדָם, בְּכָל מַה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה. וּתְנַן הָכָא, דִּבְאַרְבָּעָה פְּרָקִין בַּשָּׁנָה הוּא.

לשון הקודש

לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאֵינָם צְרִיכִים לְמָאוֹר אַחֵר, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ס) וְהָיָה לָךְ ה' לְאוֹר עוֹלָם.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, יִשְׂרָאֵל, כֵּיוָן שֶׁנִּתְחַלֵּף לָהֶם הַשִּׁלְטוֹן, מוֹנִים חֶשְׁבּוֹן לַלְּבָנָה, שֶׁבָּהּ נוֹהֲגִים יִשְׂרָאֵל חֶשְׁבּוֹנוֹתֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ד) הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי, מַנְהִיגָתִי. מִן רוֹעֶה כַּצֹּאן יוֹסֵף. (שם) וּמוּם אֵין בָּךְ, שֶׁלֹּא נִמְצָא בָּךְ חִסָּרוֹן בְּמוֹעֲדִים וּבִזְמַנִּים.

דָּבָר אַחֵר, הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים בְּשָׁנָה הָעוֹלָם נִדּוֹן. אָמַר רַבִּי אֲלֶכְסַנְדְּרַאי, וְכִי לֹא נִדּוֹן הָאָדָם אֶלָּא לִפְרָקִים אֵלּוּ? וַהֲרֵי כְתוּב (איוב ז) וַתִּפְקְדֶנּוּ לַבְּקָרִים לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ! וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵין לְךָ כָּל רֶגַע

אָמַר רִבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרָאי, הַדְּרֵי בִּי. דְּמִלָּה דְּאוֹרָיְיתָא בְּעִנְיָינָא דָא. וְלָא בְּעִנְיָינָא דְּהַהוּא מִלָּה דְּרַבָּנָן. דִּפְסוּקָא אָמַר, פְּקִידָה וּבְחִינָה. וְרַבָּנָן אָמְרֵי דִּינָא. וּמַשְׁמַע דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַשְׁגַּח בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא בְּעָלְמָא. אֲבָל מֵידָן דִּינָא, עַד אַרְבָּעָה זְמָנִין אִלֵּין, לְמֵידַן כָּל עָלְמָא.

וְכֻלְּהוּ דִּינִין אֵלּוּ, בְּגִינֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא עָבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא בְּעָלְמָא. בַּפֶּסַח, עַל הַתְּבוּאָה, מַאי קָא מַשְׁמַע לָן. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, עַל תְּבוּאָה מַמָּשׁ. דְּאָמַר רִבִּי יִצְחָק, בַּשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה נָתַן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תְּבוּאָה סִיפּוּקָא דְּעָלְמָא. לָא מְעַשְּׁרִין לֵיהּ בְּנֵי נָשָׁא, וְלָא יַהֲבֵי לְמֵיכַל מִנֵּיהּ לְמִסְכְּנֵי וּלְיַתְמֵי וּלְאַרְמַלְתֵּי, כַּד אָתֵי

לשון הקודש

וְרֵגַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ בָּאָדָם בְּכָל מַה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה, וְשָׁנָה כָּאן, שֶׁבְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים בְּשָׁנָה הוּא?!

אָמַר רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרַאי, אֲנִי חוֹזֵר בִּי, שֶׁדִּבַּר הַתּוֹרָה בְּעִנְיָן זֶה, וְלֹא בְּעִנְיָן שֶׁל אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁל רַבּוֹתֵינוּ. שֶׁהַפָּסוּק אָמַר פְּקִידָה וּבְחִינָה, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים דִּין. וּמַשְׁמָע שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁגִּיחַ בְּכָל יוֹם וָיוֹם בָּעוֹלָם, אֲבָל לָדוּן דִּין, רַק בְּאַרְבָּעָה זְמַנִּים הַלָּלוּ לָדוּן אֶת כָּל הָעוֹלָם.

וְכָל הַדִּינִים הַלָּלוּ, בִּשְׁבִיל בְּנֵי הָאָדָם עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּין בָּעוֹלָם. בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה, מַה מַּשְׁמִיעֵנוּ? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַל הַתְּבוּאָה מַמָּשׁ. שֶׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק, בַּשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה נָתַן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תְּבוּאָה, סִפּוּקָם שֶׁל הָעוֹלָם. לֹא מְעַשְּׁרִין אוֹתוֹ בְּנֵי אָדָם וְלֹא נוֹתְנִים לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ לַעֲנִיִּים, לִיתוֹמִים וּלְאַלְמָנוֹת?! כְּשֶׁבָּאָה הַשָּׁנָה הַזּוֹ, דָּן אֶת

שַׁתָּא דָא דְּאִין לְכָל עָלְמָא עַל הַהוּא תְּבוּאָה דַּהֲוָה בְּשַׁתָּא דְּעָבְרָה.

בַּעֲצֶרֶת דָּן אֶת הָעוֹלָם, עַל אֵיזֶה עָוֹן. עַל עָוֹן פֵּירוֹת הָאִילָן, שֶׁלֹּא הִמְתִּינוּ שְׁנוֹת עָרְלָתָם, וְשֶׁלֹּא הִנִּיחוּם בַּשְּׁבִיעִית לֶעָנִי וְלַגֵּר.

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה דָּן כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, גּוּפוֹת בְּנֵי אָדָם וְהַנְּשָׁמוֹת, וּפוֹקֵד אוֹתָם, וְדָן אוֹתָם עַל כָּל מַה שֶׁעָשׂוּ כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ. וְתָאנָא, אֲפִילוּ צְעָדָיו שֶׁל אָדָם נִמְנִין וּבָאִין בַּדִּין בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם לא ד) וְכָל צְעָדַי יִסְפּוֹר.

תָּאנֵי רַבִּי יוֹסִי, שָׁלֹשׁ כִּתּוֹת נִכְנָסִין לְיוֹם הַדִּין. כַּת צַדִּיקִים גְּמוּרִים. כַּת רְשָׁעִים גְּמוּרִים. כַּת בֵּינוֹנִים. וּכְנֶגְדָּן שָׁלֹשׁ כֹּחוֹת בָּאָדָם. כֹּחַ הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה. וְכֹחַ הַמִּתְאַוֶּה. וְכֹחַ הַמְּנִיעָה. מַאי כֹּחַ

לשון הקודש

כָּל הָעוֹלָם עַל אוֹתָהּ תְּבוּאָה שֶׁהָיְתָה בַּשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה.

בַּעֲצֶרֶת דָּן אֶת הָעוֹלָם עַל אֵיזֶה עָוֹן? עַל עָוֹן פֵּרוֹת הָאִילָן, שֶׁלֹּא הִמְתִּינוּ שְׁנַת עָרְלָתָם וְשֶׁלֹּא הִנִּיחוּם בַּשְּׁבִיעִית לֶעָנִי וְלַגֵּר.

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה דָּן כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, גּוּפוֹת בְּנֵי אָדָם וְהַנְּשָׁמוֹת, וּפוֹקֵד אוֹתָם, וְדָן אוֹתָם עַל כָּל מַה שֶׁעָשׂוּ כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ. וְלָמַדְנוּ, אֲפִלּוּ צְעָדָיו שֶׁל אָדָם נִמְנִים וּבָאִים בַּדִּין בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם לא) וְכָל צְעָדַי יִסְפּוֹר.

שָׁנָה רַבִּי יוֹסֵי, שָׁלֹשׁ כִּתּוֹת נִכְנָסִים לְיוֹם הַדִּין: כַּת צַדִּיקִים גְּמוּרִים, כַּת רְשָׁעִים גְּמוּרִים, כַּת בֵּינוֹנִיִּים, וּכְנֶגְדָּן שְׁלֹשָׁה כֹּחוֹת בָּאָדָם: כֹּחַ הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה, וְכֹחַ

הַמְּנִיעָה, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כֹּחַ הַמְּגַדֶּלֶת וְהַמְּנִיעַ אֶת הַגּוּף בְּכָל צְרָכָיו.

רַבִּי יוֹסִי בֶּן פַּזִּי אוֹמֵר, בֹּא וּרְאֵה רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַף עַל פִּי שֶׁבֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה בָּאִין לַעֲמֹד בַּדִּין, וְלָדוּן אֶת הַבְּרִיּוֹת, וּלְהוֹרוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זְכוּת וְחוֹבָה שֶׁל בְּנֵי אָדָם. דְּתָאנֵי ר' יוֹסִי בֶּן פַּזִּי, שָׁלֹשׁ כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת עוֹמְדִין עַל הַדִּין בְּיוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה. יֵשׁ מֵהֶם שֶׁהֵם מוֹרִים זְכוּת לְטוֹבָה. וְיֵשׁ מֵהֶם חוֹבָה לְרָעָה. וְתָא חֲזֵי, רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנָּתַן עֵצָה לְהִנָּצֵל מִן הַדִּין.

דְּתַנְיָא מַאי דִּכְתִיב (ויקרא כג כד) זִכְרוֹן תְּרוּעָה לָא אַשְׁכַּחְנָא זְכִירָה (דף יט ע"א) לִתְרוּעָה, אֶלָּא הַאי דְּאָמַר רִבִּי יוֹסִי, כְּתִיב (במדבר י ט) וְכִי תָבֹאוּ

לשון הקודש

הַמִּתְאַוֶּה, וְכֹחַ הַמְּנִיעָה. מַהוּ כֹּחַ הַמְּנִיעָה? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֹּחַ הַמְּגַדֶּלֶת וְהַמֵּנִיעַ אֶת הַגּוּף בְּכָל צְרָכָיו.

רַבִּי יוֹסֵי בֶּן פַּזִּי אוֹמֵר, בֹּא רְאֵה רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַף עַל פִּי שֶׁבֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה בָּאִים לַעֲמֹד בַּדִּין וְלָדוּן אֶת הַבְּרִיּוֹת וּלְהוֹרוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זְכוּת וְחוֹבָה שֶׁל בְּנֵי אָדָם, שֶׁלָּמַד רַבִּי יוֹסֵי בֶּן פַּזִּי, שָׁלֹשׁ כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת עוֹמְדִים עַל הַדִּין בְּיוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה, יֵשׁ מֵהֶם שֶׁהֵם מוֹרִים זְכוּת לְטוֹבָה, וְיֵשׁ מֵהֶם חוֹבָה לְרָעָה. וּבֹא רְאֵה, רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנָּתַן עֵצָה לְהִנָּצֵל מִן הַדִּין.

שֶׁלָּמַדְנוּ, מַה שֶּׁכָּתוּב (ויקרא כג) זִכְרוֹן תְּרוּעָה, לֹא מָצָאנוּ זְכִירָה לַתְּרוּעָה, אֶלָּא

מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל הַצַּר וגו' וַהֲרֵעֹתֶם וגו', וְזֵכֶר לִתְרוּעָה זוֹ, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הָרִיעוּ לְפָנַי בִּתְרוּעָה זוֹ, שֶׁהִיא זִכְרוֹן אוֹתָהּ הַתְּרוּעָה, מִיָּד, וְנוֹשַׁעְתֶּם מֵאֹיְבֵיכֶם כְּהַהוּא גַּוְונָא.

מֵאֹיְבֵיכֶם מָאן אִינוּן, אֵלּוּ הֵם הַמּוֹרִים חוֹבָתָם שֶׁל בְּנֵי אָדָם. דְּתַנְיָא אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, מַלְאָכִים יֵשׁ הַמּוֹרִים חוֹבָתָן שֶׁל בְּנֵי אָדָם. וּמַלְאָכִים יֵשׁ הַמּוֹרִים זְכוּתָן. וַאֲפִילוּ אֶחָד מִנִּי אֶלֶף מוֹרֶה זְכוּתוֹ, שֶׁבְּקִין לוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב לג כג) אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף. וּכְתִיב בַּתְרֵיהּ, (שם לג כד) וַיְחָנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר פְּדָעֵהוּ מֵרֶדֶת שַׁחַת וגו'.

וְכִי יֵשׁ מַלְאָךְ מַשְׁטִין זְכוּתוֹ שֶׁל אָדָם, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁמַּלְאָךְ מַשְׁטִין זְכוּת.

לשון הקודש

מַה שֶּׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּתוּב (במדבר י) וְכִי תָבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל הַצַּר וְגוֹ' וַהֲרֵעֹתֶם וְגוֹ'. וְזֵכֶר לִתְרוּעָה זוֹ, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הָרִיעוּ לְפָנַי בִּתְרוּעָה זוֹ, שֶׁהִיא זִכְרוֹן אוֹתָהּ הַתְּרוּעָה, מִיָּד – וְנוֹשַׁעְתֶּם מֵאֹיְבֵיכֶם כְּאוֹתָהּ דֶּגְמָא.

מֵאֹיְבֵיכֶם, מִי הֵם? אֵלּוּ הֵם הַמּוֹרִים חוֹבָתָם שֶׁל בְּנֵי אָדָם. שֶׁלָּמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מַלְאָכִים יֵשׁ הַמּוֹרִים חוֹבָתָן שֶׁל בְּנֵי אָדָם, וּמַלְאָכִים יֵשׁ הַמּוֹרִים זְכוּתָם. וַאֲפִלּוּ אֶחָד מִנִּי אֶלֶף מוֹרֶה זְכוּתוֹ, עוֹזְבִים אוֹתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב לג) אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף, וְכָתוּב אַחֲרָיו (שם) וַיְחָנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר פְּדָעֵהוּ מֵרֶדֶת שַׁחַת וְגוֹ'.

וְכִי יֵשׁ מַלְאָךְ מַשְׁטִין זְכוּתוֹ שֶׁל אָדָם?

אֶלָּא, יֵשׁ מַלְאָכִים מְמוּנִים לְעַיֵּן וּלְהוֹרוֹת בְּחוֹבָתוֹ שֶׁל אָדָם, בְּכָל שָׁעָה שֶׁיַּעֲבוֹר, וְהֵם מוֹרִים אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁנִּצְטַוּוּ.

כַּיּוֹצֵא בַּדָּבָר (מ"א כב יט) וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמֵד עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ. מַאי עָלָיו, עָלָיו שֶׁל אַחְאָב. שֶׁהָיוּ מְעַיְּנִים בְּדִינוֹ. מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ, וְכִי יֵשׁ יָמִין וכו', אֶלָּא אֵלּוּ מַיְמִינִים לִזְכוּת, וְאֵלּוּ מַשְׂמְאִילִים לְכַף חוֹבָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מִפְּנֵי מָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה דִּין הַגּוּף וְהַנְּשָׁמָה, מִפְּנֵי שֶׁבּוֹ נוֹלַד אָדָם הָרִאשׁוֹן, וּבוֹ בַּיּוֹם נַעֲשָׂה גּוּף, וְנִזְרְקָה בוֹ נְשָׁמָה, וּבוֹ בַּיּוֹם נִידּוֹן וְנִקְבַּע הַדִּין לְדוֹרוֹת.

וּבַחַג נִדּוֹנִין עַל שֶׁהֵם מְבַזִּים בִּנְטִילַת יָדַיִם, וְעַל שֶׁהֵם מְזַלְזְלִים בְּמִקְוָאוֹת וּבְטַהֲרוֹת שֶׁהֵם

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, חַס וְחָלִילָה שֶׁמַּלְאָךְ מַשְׂטִין זְכוּת, אֶלָּא יֵשׁ מַלְאָכִים מְמֻנִּים לְעַיֵּן וּלְהוֹרוֹת בְּחוֹבָתוֹ שֶׁל אָדָם בְּכָל שָׁעָה שֶׁיַּעֲבֹר, וְהֵם מוֹרִים אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁנִּצְטַוּוּ.

כַּיּוֹצֵא בַּדָּבָר, וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמֵד עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ, מַה זֶּה עָלָיו? עָלָיו שֶׁל אַחְאָב, שֶׁהָיוּ מְעַיְּנִים בְּדִינוֹ מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ. וְכִי יֵשׁ יָמִין וְכוּ'? אֵלּוּ מַיְמִינִים לִזְכוּת, וְאֵלּוּ מַשְׂמְאִילִים לְכַף חוֹבָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מִפְּנֵי מָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה דִּין הַגּוּף וְהַנְּשָׁמָה? מִפְּנֵי שֶׁבּוֹ נוֹלַד אָדָם הָרִאשׁוֹן, וּבוֹ בַּיּוֹם נַעֲשָׂה גּוּף, וְנִזְרְקָה בוֹ נְשָׁמָה, וּבוֹ בַּיּוֹם נִדּוֹן וְנִקְבַּע הַדִּין לְדוֹרוֹת.

וּבַחַג נִדּוֹנִים עַל שֶׁהֵם מְבַזִּים בִּנְטִילַת

מַיִם. וְעַל כָּךְ נִדּוֹנִין עַל הַמַּיִם, עַל עִנְיַן הַמַּיִם.

אָמַר רִבִּי אַחָא, בְּאַרְבַּע פְּרָקִים כְּמוֹ כֵן, הָאָדָם נִדּוֹן. בּוֹ בַּיּוֹם שֶׁמְּהַרְהֵר הָעֲבֵירָה. וּבַזְּמַן שֶׁעוֹשֵׂהוּ. וּבְיוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וּבָעוֹלָם הַבָּא. רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר, בַּזְּמַן שֶׁעוֹשֶׂה הָעֲבֵירוֹת. וּבַזְּמַן שֶׁיְּחֻלֶּה. דְּאָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, כֵּיוָן שֶׁיְּחֻלֶּה הָאָדָם, סָלְקִין לֵיהּ לְדִינָא. וּבַזְּמַן שֶׁמֵּת כְּשֶׁיּוֹצְאָה נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ. וּבָעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בִּטְחוֹן הַצַּדִּיקִים וְשִׂמְחָתָם, כְּשֶׁיּוֹצְאִין מִן הָעוֹלָם הַזֶּה בְּכִשְׁרוֹן מַעֲשִׂים. וּכְשֶׁבָּאִין לְעַיֵּן בַּנְּשָׁמָה, אֵין מוֹחִין בְּיָדָהּ. וּמָה אוֹמְרִין לָהּ, (שה"ש ד ז) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, הַצַּדִּיק אוֹמֵר זֶה עַל הַנְּשָׁמָה שֶׁבּוֹ, כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי, מַנְהִיגָתִי דְּלָא אַבְאֵישַׁת לָךְ בְּעוֹבָדִין בִּישִׁין, דִּכְתִיב (שם) וּמוּם אֵין בָּךְ.

לשון הקודש

יָדִים, וְעַל שֶׁהֵם מְזַלְזְלִים בְּמִקְוָאוֹת וּבִטְהָרוֹת שֶׁהֵם מַיִם, וְעַל כָּךְ נִדּוֹנִים עַל הַמַּיִם, עַל עִנְיַן הַמַּיִם.

אָמַר רַבִּי אָחָא, בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים כְּמוֹ כֵן הָאָדָם נִדּוֹן: בּוֹ בַּיּוֹם שֶׁמְּהַרְהֵר הָעֲבֵרָה, וּבַזְּמַן שֶׁעוֹשֵׂהוּ, וּבְיוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וּבָעוֹלָם הַבָּא. רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר, בַּזְּמַן שֶׁעוֹשֶׂה הָעֲבֵרוֹת, וּבַזְּמַן שֶׁיְּחֻלֶּה. שֶׁאָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, כֵּיוָן שֶׁיְּחֻלֶּה אָדָם, מַעֲלִים אוֹתוֹ לַדִּין, וּבַזְּמַן שֶׁמֵּת, כְּשֶׁיּוֹצְאָה נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ, וּבָעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בִּטְחוֹן הַצַּדִּיקִים וְשִׂמְחָתָם, כְּשֶׁיּוֹצְאִים מִן הָעוֹלָם הַזֶּה בְּכִשְׁרוֹן מַעֲשִׂים. וּכְשֶׁבָּאִים לְעַיֵּן בַּנְּשָׁמָה, אֵין מוֹחִים בְּיָדָהּ. וּמָה אוֹמְרִים לָהּ? כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, הַצַּדִּיק

דָּבָר אַחֵר **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת, לָמָּה חָסֵר ו', אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, תְּפִלַּת הַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּצְאוּ מֵהַעוֹלָם הַזֶּה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעַכֵּב שְׁכָרָם לָעוֹלָם הַבָּא. דְּאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, מַאי דִּכְתִיב** (יחזקאל א כו) **דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה. זוֹ מַעֲלָתָן שֶׁל צַדִּיקִים, שֶׁהֵם לְמַעְלָה עַל כָּל הַמַּעֲלוֹת.**

מַאי עָלָיו. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הוּא יַעֲקֹב, שֶׁמַּעֲלָתוֹ לְמַעְלָה. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, כְּמַרְאֵה אָדָם. מַאי מַשְׁמַע, כְּתִיב הָכָא עָלָיו, וּכְתִיב הָתָם (בראשית לה יג) **וַיַּעַל מֵעָלָיו אֱלֹהִים.**

אָמַר רִבִּי חִיָּא בַּר יַעֲקֹב, אֵין לְךָ בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, שֶׁאֵין הַכָּרוֹז יוֹצֵא וְאוֹמֵר, עֲלוּ חֲסִידִים, בֹּאוּ וּבֵרְכוּ לְיוֹצַרְכֶם. הֲדָא הוּא

לשון הקודש

אוֹמֵר אֶת זֶה עַל הַנְּשָׁמָה שֶׁבּוֹ, כֶּלֶךְ יָפָה רַעְיָתִי, מַנְהִיגָתִי, שֶׁלֹּא הֵרַעְתִּי לָךְ בְּמַעֲשִׂים רָעִים, שֶׁכָּתוּב (שיר ד) וּמוּם אֵין בָּךְ.

דָּבָר אַחֵר, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת. לָמָּה חָסֵר ו'? אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, תְּפִלַּת הַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּצְאוּ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעַכֵּב שְׁכָרָם לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, מַה שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה? זוֹ מַעֲלָתָן שֶׁל צַדִּיקִים שֶׁהֵם לְמַעְלָה עַל כָּל הַמַּעֲלוֹת.

מַה זֶה עָלָיו? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הוּא יַעֲקֹב, שֶׁמַּעֲלָתוֹ לְמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כְּמַרְאֵה אָדָם. מַה מַשְׁמַע? כָּתוּב כָּאן עָלָיו, וְכָתוּב שָׁם (בראשית לה) וַיַּעַל מֵעָלָיו אֱלֹהִים. **אָמַר** רַבִּי חִיָּא בַּר יַעֲקֹב, אֵין לְךָ בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה שֶׁאֵין הַכָּרוֹז יוֹצֵא וְאוֹמֵר:

דִּכְתִיב, (תהלים קמה יב) וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה. כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ. וְלָמָּה, לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרוֹתָיו וגו'.

תָּנוּ רַבָּנָן זִימְנָא חָדָא הֲוָה אָזִיל רִבִּי יוֹסִי בְּאוֹרְחָא, פָּגַע בֵּיהּ ר' יִרְמְיָה (נ"א חייא), וְאָזְלוּ כַּחֲדָא. פָּגְעוּ בְּהַהוּא טוּרָא, וַהֲוָה טוּרָא דָּחִיל עֲלֵיהֶן. אָמַר רִבִּי יוֹסִי לְרַבִּי יִרְמְיָה (נ"א חייא), נֵימָא מִילֵּי דְּאוֹרַיְיתָא, וְנֵיזֵיל.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, בְּוַדַּאי דְּאָמְרֵי חַכִּימֵי מַתְנִיתָא, שִׁמְשָׁא דַּהֲוָה לְיַעֲקֹב, עַד כַּמָּה לֶהֱוֵי דָּא. אָמַר רִבִּי יוֹסִי, אִימָּא לָךְ מִלָּה דַּהֲוָה אָמַר אַבָּא, דְּהַהוּא שִׁמְשָׁא וּנְהוֹרָא סַגִּיאָה דַּהֲוָה לְיַעֲקֹב, גָּנִיז הוּא לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. וְלָא דָא הוּא שִׁמְשָׁא דְּמִשְׁתַּמְּשִׁין בָּהּ בְּנוֹהִי דְּעֵשָׂו, וְאִתְגַּזַּר דְּיִשְׁתַּעְבְּדוּן בְּנוֹהִי דְּיַעֲקֹב תְּחוֹתוֹהִי.

לשון הקודש

עָלוּ חֲסִידִים, בֹּאוּ וּבָרְכוּ לְיוֹצְרְכֶם! זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קמה) וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה. כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ. וְלָמָּה? לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרוֹתָיו וְגו'. **שָׁנוּ** רַבּוֹתֵינוּ, פַּעַם אַחַת הָיָה הוֹלֵךְ רַבִּי יוֹסֵי בַּדֶּרֶךְ, פָּגַשׁ בּוֹ רַבִּי יִרְמְיָה (חייא) וְהָלְכוּ כְּאֶחָד. פָּגְעוּ בָּהָר הַהוּא, וְהָיָה הָהָר מַפְחִיד אוֹתָם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי יִרְמְיָה (חייא): נֹאמַר דִּבְרֵי תוֹרָה וְנֵלֵךְ. **אָמַר** רַבִּי חִיָּיא: בְּוַדַּאי שֶׁאוֹמְרִים חַכְמֵי הַמִּשְׁנָה, הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהָיָה לְיַעֲקֹב, עַד כַּמָּה זֶה יִהְיֶה? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אֹמַר לְךָ דָּבָר שֶׁהָיָה אַבָּא אוֹמֵר, שֶׁאוֹתוֹ הַשֶּׁמֶשׁ וְאוֹר הָרַב שֶׁהָיָה לְיַעֲקֹב, גָּנוּז הוּא לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, וְלֹא זֶה הוּא הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁים בּוֹ בְּנֵי עֵשָׂו, וְנִגְזַר

בֵּיהּ שַׁעֲתָא, הֲוָה עָצִיב יַעֲקֹב, אֲמַר מָאֲרֵי עָלְמָא, הָא נְהִירוּתָא דִּילִי אִתְיְהִיבַת לְעֵשָׂו. יָצְאָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה (ירמיה ל יא) **וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וגו' וּנְהִירוּתָא דִּילָךְ לָךְ אִתְגְּנֵיז וְלִבְנָיךְ. אֲמַר אוֹרִינָא לִי.**

בֵּיהּ שַׁעֲתָא אַפִּיק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַהוּא שִׁמְשָׁא דְּחָמֵי לֵיהּ יַעֲקֹב, וְלָא בַר נָשׁ אָחֲרָא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית לב לב) **וַיִּזְרַח ל"וֹ הַשֶּׁמֶשׁ. אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהָיָה גָנוּז. כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּשֶׁנִּצַּח שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו. לוֹ מַשְׁמַע וְלֹא לְאַחֵר.**

וְאַף עַל גַּב דְּיַעֲקֹב אִתְהַנִּי לְמֶחְזְיֵיא דְּנָצַח לְרַבְרְבָא דְּעֵשָׂו, מַה כְּתִיב בֵּיהּ. (שם) **וְהוּא צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ. אָמַר רִבִּי אַחָא, נְהוֹרָא נָהִיר, אֲבָל**

לשון הקודש

שֶׁיִּשְׁתַּעְבְּדוּ בְּנֵי יַעֲקֹב תַּחְתָּיו.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָיָה יַעֲקֹב עָצוּב. אָמַר: רִבּוֹן הָעוֹלָם, הֲרֵי הָאוֹרָה שֶׁלִּי נִתְּנָה לְעֵשָׂו. יָצְאָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה: וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְגוֹ', וְהָאוֹרָה שֶׁלְּךָ נִגְנְזָה לְךָ וּלְבָנֶיךָ. אָמַר: הַרְאֶינָה לִי!

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁרָאָה אוֹתָהּ יַעֲקֹב, וְלֹא אָדָם אַחֵר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית לב) וַיִּזְרַח ל"וֹ הַשֶּׁמֶשׁ, אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהָיָה גָנוּז, כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כְּשֶׁנִּצַּח שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, לוֹ מַשְׁמַע וְלֹא לְאַחֵר.

וְאַף עַל גַּב שֶׁיַּעֲקֹב נֶהֱנָה לִרְאוֹת שֶׁנִּצַּח אֶת שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, מַה כָּתוּב בּוֹ? (שם) וְהוּא צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ. אָמַר רַבִּי אָחָא, הָאוֹר

לִבֵּיהּ הֲוָה חָשׁוּךְ, עַל נָפְקֵי יֶרְכֵיהּ דְּיִשְׁתַּעְבְּדוּן תְּחוֹתוֹהִי דְּעֵשָׂו.

עַד דְּהֲווּ אָזְלֵי, שָׁמְעוּ קָל יְנוּקָא בְּטוּרָא, דַּהֲוָה אָזִיל וּבָכֵי. אָמַר רִבִּי יוֹסִי, נַיְזֵיל גַּבֵּיהּ דְּהָא לָא מִסְתָּפֵינָא. דְּהָא תְּנַן לְחַד מִתְחַזֵּי וּמַזִּיק, לִתְרֵי מִתְחַזֵּי וְלָא מַזִּיק. אָזְלוּ לְגַבֵּיהּ, וִינוּקָא הֲוָה בָּכֵי.

כַּד מָטוֹ גַּבֵּיהּ, אָמַר רִבִּי יוֹסִי, בְּנוֹי דְּמָארֵי עָלְמָא אֲנַן, דְּהַהוּא דְּאִקְרֵי שְׁמֵיהּ חַד עַל תְּרֵי, בְּאַתְוָותָא, תְּלַת רְשִׁימִין, בְּרָזָא דְּאַרְבַּע. גְּלִיפִין עַל חַד תְּרֵין, וְאִתְקְרֵי עַל חֵיוָותָא קַדִּישָׁא. מַאי טַעְמָא, אָמַר רִבִּי יוֹסִי הָכִי, דְּחַיְשִׁינָן שֶׁמָּא שֵׁד הוּא, וְאִינוּן מִסְתָּפוּ מִשְּׁמֵיהּ דְּמָארֵי עָלְמָא סַגִּי.

הַהוּא יְנוּקָא כַּד שְׁמַע מִלָּה דָא, אֲתֵיב וַאֲמַר, יוֹדָאי אֲנָא, וּבַר בְּרֵיהּ דְּרַבִּי חִיָּיא רַבָּה

לשון הקודש

הֵאִיר, אֲבָל לִבּוֹ הָיָה חָשׁוּךְ עַל יוֹצְאֵי יֶרְכָיו שֶׁיִּשְׁתַּעְבְּדוּ תַּחַת עֵשָׂו.

בְּעוֹד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, שָׁמְעוּ קוֹל תִּינוֹק בָּהָר שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ וּבוֹכֶה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: נֵלֵךְ אֵלָיו, שֶׁהֲרֵי אֵינֶנּוּ מְפַחֲדִים, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, שֶׁלְּאֶחָד מִתְחַזֶּה וּמַזִּיק, לִשְׁנַיִם נִרְאֶה וְלֹא מַזִּיק. הָלְכוּ אֵלָיו, וְהַתִּינוֹק הָיָה בּוֹכֶה.

כְּשֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בְּנֵי רִבּוֹן הָעוֹלָם אֲנַחְנוּ, שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא שְׁמוֹ אֶחָד עַל שְׁתַּיִם, בְּאוֹתִיּוֹת שְׁלֹשָׁה רְשׁוּמִים, בַּסּוֹד שֶׁל אַרְבַּע. חֲקוּקִים עַל אֶחָד שְׁנַיִם, וְנִקְרָאִים עַל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. מָה הַטַּעַם? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי כָּךְ: שֶׁחוֹשְׁשִׁים שֶׁמָּא הוּא שֵׁד, וְהֵם פּוֹחֲדִים מִשְּׁמוֹ שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם הַרְבֵּה.

כַּאֲשֶׁר אוֹתוֹ הַיֶּלֶד שָׁמַע אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, הֵשִׁיב וְאָמַר: יְהוּדִי אֲנִי, וּבֶן בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי

אֲנָא, וַהֲוָה אֲבוּי מֵלִיף לִי פְּסוּקֵי דְּשִׁיר הַשִּׁירִים, וּפָרְשָׁתָא דְּבְרֵאשִׁית. וּמִית אֲבוּהִי, וּגְנָבוּ לִי גַּנָּבֵי, וּכְעַן אִשְׁתְּזִיבְנָא מִנְּהוֹן, וְעָרַקְנָא בְּהַאי טוּרָא.

בְּכָה רַבִּי יוֹסִי וַאֲמַר, וַוי דְּבַר בְּרֵיהּ דְּרַבִּי חִיָּיא רַבָּה אָזִיל כְּדֵין. נְטָלֵיהּ בִּידוֹי וַאֲזָלוּ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹסִי, אִימָא בְּרִי מָה הֲוִית לָעֵי עִם אָבוּךְ. אֲמַר בְּפָרְשַׁת יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם הֲוֵינָא לָעֵי. אָמַר לֵיהּ, מָה הֲוָה אָמַר אֲבוּךְ בְּפָרְשָׁתָא דָא.

פָּתַח הַהוּא יְנוּקָא פּוּמֵיהּ וַאֲמַר (במדבר כח יח), בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם בִּמְחֹקֵק בִּמִשְׁעֲנֹתָם. תָּאנָא, שָׁלֹשׁ מַתָּנוֹת טוֹבוֹת נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה רוֹעִים אַחִים, מֹשֶׁה, אַהֲרֹן, וּמִרְיָם. בִּזְכוּת מֹשֶׁה, הָיָה הַמָּן יוֹרֵד לְיִשְׂרָאֵל. בִּזְכוּת אַהֲרֹן, הָיוּ עֲנָנֵי כָבוֹד הוֹלְכִים

לשון הקודש

חִיָּיא הַגָּדוֹל אֲנִי, וְאָבִי הָיָה מְלַמֵּד אוֹתִי פְּסוּקֵי שִׁיר הַשִּׁירִים וּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית, וּמֵת אָבִי, וְגָנְבוּ אוֹתִי הַגַּנָּבִים, וְכָעֵת נִצַּלְתִּי מֵהֶם וּבָרַחְתִּי לָהָר הַזֶּה.

בָּכָה רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר: אוֹי שֶׁבֶּן בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי חִיָּיא הַגָּדוֹל הוֹלֵךְ כָּךְ! לָקַח אוֹתוֹ בְּיָדוֹ וְהָלְכוּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי: אֱמֹר בְּנִי, מָה הָיִיתָ לוֹמֵד עִם אָבִיךָ? אָמַר: בְּפָרָשַׁת יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם הָיִיתִי לוֹמֵד. אָמַר לוֹ: מָה הָיָה אָבִיךָ אוֹמֵר בַּפָּרָשָׁה הַזּוֹ?

פָּתַח אוֹתוֹ תִּינוֹק פִּיו וְאָמַר: (במדבר כא) בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם בִּמְחֹקֵק בִּמִשְׁעֲנֹתָם. לָמַדְנוּ, שָׁלֹשׁ מַתָּנוֹת טוֹבוֹת נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה רוֹעִים אַחִים – מֹשֶׁה, אַהֲרֹן וּמִרְיָם. בִּזְכוּת מֹשֶׁה הָיָה הַמָּן יוֹרֵד לְיִשְׂרָאֵל, בִּזְכוּת אַהֲרֹן הָיוּ עֲנָנֵי כָבוֹד

עִם יִשְׂרָאֵל. בִּזְכוּת מִרְיָם, הָיְתָה הַבְּאֵר הוֹלֶכֶת עִמָּהֶם. (דף יט ע"ב)

מֵתָה מִרְיָם, פָּסְקָה הַבְּאֵר. מֵת אַהֲרֹן, נִיטְּלוּ עֲנָנֵי כָבוֹד. הֲדָא הוּא דִכְתִיב. (שם כ כט) וַיִּרְאוּ כָל הָעֵדָה. אַל תִּקְרֵי וַיִּרְאוּ אֶלָּא וַיִּירָאוּ. מֵתָה מִרְיָם פָּסְקָה הַבְּאֵר, מְנָא לָן. דִכְתִיב (שם כא ב) וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקָדֵשׁ וַתָּמָת שָׁם מִרְיָם. וּכְתִיב בַּתְרֵיהּ וְלֹא הָיָה מַיִם לָעֵדָה. וּבִזְכוּת מֹשֶׁה חָזְרוּ שְׁלָשְׁתָּן. וַהֲוָה אָמַר אָבוּי, תְּלָתֵיהוֹן גְּלִיפִין דִיוֹקְנֵיהוֹן בִּרְקִיעָא, לְאַנְהָרָא זְכוּתְהוֹן עַל יִשְׂרָאֵל. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

וּמְנָא לָן דִתְלָתֵיהוֹן גְּלִיפִין בִּרְקִיעָא, דְהָא תְּנַן, בְּכֻלְּהוּ כְּתִיב עַל פִּי ה', וּבְמִרְיָם לָא כְתִיב עַל פִּי ה', דְלָאו אוֹרַח אַרְעָא. אֶלָּא אָמַר אָבוּי,

לשון הקודש

הוֹלְכִים עִם יִשְׂרָאֵל, בִּזְכוּת מִרְיָם הָיְתָה הַבְּאֵר הוֹלֶכֶת עִמָּהֶם.

מֵתָה מִרְיָם – פָּסְקָה הַבְּאֵר. מֵת אַהֲרֹן – נִטְלוּ עֲנָנֵי כָבוֹד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם כ) וַיִּרְאוּ כָל הָעֵדָה. אַל תִּקְרֵי וַיִּרְאוּ אֶלָּא וַיִּירָאוּ. מֵתָה מִרְיָם – פָּסְקָה הַבְּאֵר, מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (שם) וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקָדֵשׁ וַתָּמָת שָׁם מִרְיָם, וְכָתוּב אַחֲרָיו וְלֹא הָיָה מַיִם לָעֵדָה. וּבִזְכוּת מֹשֶׁה חָזְרוּ שְׁלָשְׁתָּם. וְהָיָה אָבִי אוֹמֵר, שְׁלָשְׁתָּם חֲקוּקוֹת דְּמְיוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ, שֶׁתָּאִיר זְכוּתָם עַל יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁשְּׁלָשְׁתָּם חֲקוּקִים בָּרָקִיעַ? שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, בְּכֻלָּם כָּתוּב עַל פִּי ה', וּבְמִרְיָם לֹא כָתוּב עַל פִּי ה', שֶׁאֵין כָּךְ

בְּכֻלְּהוּ כְּתִיב שָׁם, (שם) וַתָּמָת שָׁם מִרְיָם. (שם כא כח) וַיָּמָת שָׁם אַהֲרֹן. (דברים לד ה) וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה. כְּתִיב הָכָא שָׁם, וּכְתִיב הָתָם שָׁם. (שמות לד כח) וַיְהִי שָׁם עִם ה', מַה לְּהַלָּן עִם ה', אַף כָּאן עִם ה'.

דִּתְנַן, לָמָּה מֵת מֹשֶׁה בְּחוּצָה לָאָרֶץ, לְהוֹרוֹת, דְּבִזְכוּתֵיהּ יִתְקַיְּמוּן מֵתֵי מִדְבָּר. וַאֲמַר אֲבוּי, אָמַר מֹשֶׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֶכָּנֵס לָאָרֶץ לְקַיְּמָא פִּקּוּדֶיךָ, דְּהָא כְּתִיב (ויקרא כג ו) כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ. (שמות יב כח) וְהָיָה כִּי תָבוֹאוּ אֶל הָאָרֶץ. וְתַמָּן הוּא קִיּוּמָא דְּפִיקּוּדֶיךָ.

אָמַר לֵיהּ מַה דְּאַזְהַרַת שְׁלִים לָךְ וּמַה דְּיַעַבְדוּן יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא יְהִי חוּלָקָךְ עִמְּהוֹן. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה נג יב) לָכֵן אֲחַלֵּק לוֹ בָּרַבִּים, אֵלּוּ זַכָּאִין דְּיִשְׂרָאֵל. וְאֶת עֲצוּמִים יְחַלֵּק שָׁלָל, אִלֵּין

לשון הקודש

דֶּרֶךְ אֶרֶץ. אֶלָּא אָמַר אָבִי, בְּכֻלָּם כָּתוּב שָׁם, וַתָּמָת שָׁם מִרְיָם, וַיָּמָת שָׁם אַהֲרֹן, וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה. כָּתוּב כָּאן שָׁם, וְכָתוּב שָׁם שָׁם, (שמות לד) וַיְהִי שָׁם עִם ה'. מַה לְּהַלָּן עִם ה', אַף כָּאן עִם ה'.

שֶׁשָּׁנִינוּ, לָמָּה מֵת מֹשֶׁה בְּחוּצָה לָאָרֶץ? לְהוֹרוֹת שֶׁבִּזְכוּתוֹ יִתְקַיְּמוּ מֵתֵי מִדְבָּר. וְאָמַר אָבִי: אָמַר מֹשֶׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֶכָּנֵס לָאָרֶץ כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתֶיךָ, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (ויקרא כג) כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ, (שמות יב) וְהָיָה כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ. וְשָׁם הוּא קִיּוּם שֶׁל מִצְוֹתֶיךָ.

אָמַר לוֹ, מַה שֶּׁהֶזְהַרְתָּךְ, מַשְׁלִים אוֹתְךָ, וּמַה שֶּׁיַּעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ, יְהִי חֶלְקְךָ עִמָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נג) לָכֵן

אֲבָהָתָא, וְלָמָּה, תַּחַת אֲשֶׁר הֶעֱרָה לַמָּוֶת נַפְשׁוֹ.

דְּאָמַר רִבִּי חִיָּיא סָבָא, לָא אַשְׁכַּחְנָא רַעֲיָא דִּמְסַר נַפְשֵׁיהּ עַל עָאנֵיהּ, כְּמִשֶּׁה, (שמות לב לב) דַּאֲמַר וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ. מַאי מְחֵנִי נָא, מִן עָלְמָא דֵּין וּמִן עָלְמָא דְּאָתֵי. לְקַיְּימָא תַּחַת אֲשֶׁר הֶעֱרָה לָמָוֶת נַפְשׁוֹ.

וְאֶת פּוֹשְׁעִים נִמְנָה, שֶׁנִּקְבַּר עִם מֵתֵי מִדְבָּר, דְּהֲווּ חַיָּיבִין קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהוּא חֵטְא רַבִּים נָשָׂא, שֶׁלֹּא זָז מִשָּׁם עַד שֶׁמָּחַל לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְלַפּוֹשְׁעִים יַפְגִּיעַ, שֶׁהִרְבָּה תְּפִלָּתוֹ עֲלֵיהֶם.

וְעַל כְּדֵין, תְּלָתֵיהוֹן גְּלִיפִּין לְעֵילָא. אָתָא ר' יוֹסִי וּנְשָׁקֵיהּ, וְאַרְכְּבֵיהּ עַל כִּתְפֵיהּ תְּלַת מִילִין,

לשון הקודש

אֲחַלֵּק לוֹ בָּרַבִּים – אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאֶת עֲצוּמִים יְחַלֵּק שָׁלָל – אֵלּוּ הָאָבוֹת. וְלָמָּה? תַּחַת אֲשֶׁר הֶעֱרָה לַמָּוֶת נַפְשׁוֹ.

שֶׁאָמַר רַבִּי חִיָּיא סָבָא, לֹא מָצָאתִי רוֹעֶה שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ עַל צֹאנוֹ כְּמֹשֶׁה, שֶׁאָמַר (שמות לב) וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִّפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ. מַה זֶּה מְחֵנִי נָא? מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא, לְקַיֵּם תַּחַת אֲשֶׁר הֶעֱרָה לַמָּוֶת נַפְשׁוֹ.

וְאֶת פּוֹשְׁעִים נִמְנָה (ישעיה נג) – שֶׁנִּקְבַּר עִם מֵתֵי מִדְבָּר, שֶׁהָיוּ רְשָׁעִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (שם) וְהוּא חֵטְא רַבִּים נָשָׂא – שֶׁלֹּא זָז מִשָּׁם עַד שֶׁמָּחַל לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלַפּוֹשְׁעִים יַפְגִּיעַ – שֶׁהִרְבָּה תְּפִלָּתוֹ עֲלֵיהֶם.

וְעַל כֵּן שְׁלָשְׁתָּם חֲקוּקִים לְמַעְלָה. בָּא

וּקְרָא עֲלֵיהּ (ישעיה נד יג) וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה'.

תָּאנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֹּא וּרְאֵה, הַשֶּׁמֶשׁ לֹא עֲשָׂאוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא לְשִׁמּוּשׁ בְּנֵי אָדָם. תָּא חֲזֵי, בִּתְלַת מְאָה וְתִשְׁעִין אַתְרֵי דְּיִשּׁוּבָא דְּאַרְעָא, אָזִיל שִׁמְשָׁא, וְסָלִיק וְנָחִית, וּמַדְרְגוֹת וּמַעֲלוֹת יְדוּעוֹת יֵשׁ לוֹ. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (שם לח ח) הִנְנִי מֵשִׁיב אֶת צֵל הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה בְּמַעֲלוֹת אָחָז.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, הֵיךְ הוּא סָלִיק. אָמַר רִבִּי, כְּבָר תָּנִינָא מִמָּאֲרֵיהוֹן דִּמְתִיבְתָּא. דְּעָלְמָא סְגַלְגַּל הוּא כְּכַדּוּרָא דָא. וְכַד נָפִיק מִמִּזְרָח, אָזִיל בִּסְגַלְגֻּלוּתָא, עַד דְּמָטָא לְתַתָּא, וּכְדֵין אִתְעֲבִיד רַמְשָׁא. וּבְהַהוּא שַׁעֲתָא אָזִיל וְנָחִית בְּגַלְגַּלִּין דְּמַדְרֵיגָן יְדִיעָן, וְנָחִית וְסָבֵב כָּל אַרְעָא וְיִשּׁוּבָא.

לשון הקודש

רַבִּי יוֹסֵי וּנְשָׁקוֹ וְהִרְכִּיבוֹ עַל כְּתֵפוֹ שְׁלִשָּׁה מִילִין, וְקָרָא עָלָיו (שם נד, יג) וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה'.

שָׁנָה רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֹּא וּרְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא עָשָׂה אֶת הַשֶּׁמֶשׁ אֶלָּא לְשִׁמּוּשׁ בְּנֵי אָדָם. בֹּא וּרְאֵה, בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים מְקוֹמוֹת שֶׁל יִשּׁוּב הָאָרֶץ הוֹלֵךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְעוֹלֶה וְיוֹרֵד, וּמַדְרֵגוֹת וּמַעֲלוֹת יְדוּעוֹת יֵשׁ לוֹ, וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (שם לח) הִנְנִי מֵשִׁיב אֶת צֵל הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה בְּמַעֲלוֹת אָחָז.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֵיךְ הִיא עוֹלָה? אָמַר רַבִּי, כְּבָר לָמַדְנוּ בַּמִּשְׁנָה מִבַּעֲלֵי הַיְשִׁיבָה, שֶׁהָעוֹלָם הוּא עָגֹל כַּכַּדּוּר הַזֶּה, וּכְשֶׁיּוֹצֵא מֵהַמִּזְרָח, הוֹלֵךְ בְּעִגּוּל, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְמַטָּה, וְאָז נַעֲשֶׂה הָעֶרֶב, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה הוֹלֵךְ וְיוֹרֵד בַּגַּלְגַּלִּים שֶׁל מַדְרֵגוֹת יְדוּעוֹת, וְיוֹרֵד וְסוֹבֵב אֶת כָּל הָאָרֶץ וְהַיִּשּׁוּב.

וְכַד נָחִית וּמִתְכַּסְיָא מִינָּן, רָמַשׁ לָן, וְנָהִיר לְאִינּוּן דְּדָיְירִין תְּחוֹת מִינָּן. לְפוּם יִישׁוּבָא וּסְגַלְגַּלְתָּא דְּאַרְעָא.

וּכְדֵין אָזִיל וְנָחִית, וּמַפְרִישׁ בֵּין מַיָּא דִּתְחוֹתוֹהִי דְּמַיָּא דְּאוֹקְיָינוּס, וּבֵין מַיָּא דְּאָזְלִין לְעֵילָא, וּמַפְרִישׁ בִּמְצִיעָתָא דְּמַיָּא, לְעַכְּבָא סִילוֹנָא דְּמַיָּא דְּנָפִיק מִגֵּיהִנֹּם, דְּלָא יַעֲבֹר לְנַזְקָא בְּנֵי נָשָׁא. וְעַל דָּא לָא אִתְקְרֵי שִׁמְשָׁא, אֶלָּא לְשַׁמָּשָׁא לִבְנֵי נָשָׁא. דְּעַל כָּךְ אִתְקְרֵי שִׁמְשָׁא, שִׁמְשָׁא דִּמְשַׁמֵּשׁ לְכוֹלָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אִלְמָלֵא דְּסָחֵי שִׁמְשָׁא בְּיַמָּא דְּאוֹקְיָינוּס, הֲוָה שָׂרִיף וְאוֹקִיד לְכוּלֵי עָלְמָא.

סָלִיק מִתְּחוֹת אַרְעָא דְּיִישׁוּבָא. וּמַגִּיעַ לְהַהוּא דַּרְגָּא דְּאִתְקְרֵי קַרְבּוֹסָא, בִּלְשׁוֹן יָוָן. וּמֵהַהוּא דַּרְגָּא שָׁרֵי לְמֵיסַק לְעֵילָא, וְקַל גַּלְגַּלּוֹהִי

לשון הקודש

וּכְשֶׁיּוֹרֵד וּמִתְכַּסֶּה מֵאִתָּנוּ, מַעֲרִיב לָנוּ, וּמֵאִיר לְאוֹתָם הַדָּרִים תַּחְתֵּינוּ, לְפִי הַיִּשּׁוּב וַעֲגַלְגַּלּוּת הָאָרֶץ.

וְאָז הוֹלֵךְ וְיוֹרֵד, וּמַפְרִיד בֵּין הַמַּיִם שֶׁתַּחַת הַמַּיִם שֶׁל הָאוֹקְיָנוֹס וּבֵין הַמַּיִם שֶׁהוֹלְכִים לְמַעְלָה, וּמַפְרִיד בְּאֶמְצַע הַמַּיִם, לְעַכֵּב אֶת הַסִּילוֹן שֶׁל הַמַּיִם שֶׁיּוֹצֵא מִגֵּיהִנֹּם שֶׁלֹּא יַעֲבֹר לְהַזִּיק לִבְנֵי אָדָם, וְעַל כֵּן לֹא נִקְרָא הַשֶּׁמֶשׁ אֶלָּא לְשַׁמֵּשׁ אֶת בְּנֵי הָאָדָם, שֶׁעַל כֵּן נִקְרָא הַשֶּׁמֶשׁ – שֶׁמֶשׁ, שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ אֶת הַכֹּל. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִלְמָלֵא שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ שֶׁשּׁוֹחֶה בְּיָם הָאוֹקְיָנוֹס, הָיָה שׂוֹרֵף וּמַבְעִיר אֶת כָּל הָעוֹלָם.

יוֹרֵד לְמִתַּחַת לָאָרֶץ שֶׁל הַיִּשּׁוּב, וּמַגִּיעַ לְאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁנִּקְרֵאת קַרְבּוֹסָא בִּלְשׁוֹן

אִשְׁתְּמַע לְכוּלְּהוּ רְקִיעֲיָא בְּמַטְלָנוֹהִי, לְמֵיזַל עִם שִׁירָתֵיהּ דְּהוּא אָמַר. וְלָא הֲוָה בַּר נָשׁ דִּשְׁמַע לֵיהּ, בַּר מִמֹּשֶׁה, דַּהֲוָה מְהֵימָן מַלְכָּא, וִיהוֹשֻׁעַ דִּמְשַׁמֵּשׁ לֵיהּ.

וְכַד אִיצְטְרִיךְ לֵיהּ יְהוֹשֻׁעַ, לַאֲגָחָא קְרָבָא, וַהֲוָה שְׁמַע קָל נְעִימוּתָא, וּנְהִימוּתָא דְּשִׁמְשָׁא, לָא יָכִיל לֵיהּ לְמִיסְבַּל. מַה כְּתִיב. (יהושע י יב) וַיֹּאמֶר לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁמֶשׁ בְּגִבְעוֹן דּוֹם. מַאי דּוֹם. דּוֹם, מִלּוֹמַר שִׁירָה. דּוֹם, מִקָּל נְעִימוּתָא וּנְהִימוּתָא דִּילָךְ, דְּהָא הֲוָה שְׁמַע קוֹל מַטְלָנוֹהִי בְּמַטְלָנוּתֵיהּ.

אָמַר רַבִּי בָּא, שִׁית מְאָה וְאַרְבְּעִין מַטְלָנִין עָבִיד שִׁמְשָׁא. כְּחוּשְׁבַּן שֶׁמֶשׁ. בֵּין יְמָמָא וְלֵילְיָא. וְאַסְחַר לְכוּלָּא עָלְמָא בְּסַחְרָנוּתָא. וּלְמַאי אִצְטְרִיךְ. לְרַכְּבָא וּלְחַמְּמָא אַרְעָא, וּלְדַשְׁנָא עִשְׂבִין וִיבוּלִין, וּלְאַצְמָחָא פֵּירִין וְאִילָנִין.

לשון הקודש

יָוָן, וּמֵאוֹתָהּ הַדִּרְגָּה מַתְחִיל לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, וְקוֹל גַּלְגַּלָּיו נִשְׁמָע לְכָל הָרְקִיעִים בְּמַסְעוֹתָיו לָלֶכֶת עִם שִׁירָתוֹ שֶׁהוּא אוֹמֵר, וְלֹא הָיָה אָדָם שֶׁשּׁוֹמֵעַ אוֹתוֹ פֵּרֵט לְמֹשֶׁה, שֶׁהָיָה הַנֶּאֱמָן שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וִיהוֹשֻׁעַ שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ אוֹתוֹ.

וּכְשֶׁהִצְטָרֵךְ אוֹתוֹ יְהוֹשֻׁעַ לַעֲרֹךְ קְרָב, וְהָיָה שׁוֹמֵעַ קוֹל נְעִימַת וּנְהִימַת הַשֶּׁמֶשׁ, לֹא יָכֹל לִסְבֹּל אוֹתוֹ, מַה כָּתוּב? (יהושע י) וַיֹּאמֶר לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁמֶשׁ בְּגִבְעוֹן דּוֹם. מַה זֶּה דּוֹם? דּוֹם מִלּוֹמַר שִׁירָה. דּוֹם מִקּוֹל הַנְּעִימָה וְהַנְּהִימָה שֶׁלְּךָ, שֶׁהֲרֵי הָיָה שׁוֹמֵעַ אֶת קוֹל מַסְעוֹתָיו בְּמַסָּעוֹ.

אָמַר רַבִּי בָּא, שֵׁשׁ מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים מַסָּעוֹת עָשָׂה הַשֶּׁמֶשׁ, כְּחֶשְׁבּוֹן שֶׁמֶשׁ, בֵּין יוֹם וָלַיְלָה, וְסוֹבֵב אֶת כָּל הָעוֹלָם

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, תָּא חֲזֵי, כְּהַהוּא גַּוְונָא דְּלְעֵילָא, עָבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתַתָּא. מַה לְעֵילָא הֲווֹ שְׁמַיָּא, אוֹף לְתַתָּא הֲווֹ שְׁמַיָּא. וְלָמָּה אִתְקְרוּ שָׁמַיִם, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה. אֵשׁ וּמַיִם.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מֵהָכָא, (איוב כה כב) עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. בְּמַלְאָכָיו לָא כְתִיב, אֶלָּא בִּמְרוֹמָיו. עַל דְּאִינּוּן אֵשׁ וּמַיִם, וְעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם. כְּהַאי גַּוְונָא לְתַתָּא, אֵשׁ וּמַיִם.

וְחוּזֵר הָרָקִיעַ מִתַּחַת, וּמְחַמֵּם הָאֲדָמָה מֵחֲמִימוּת הָאֵשׁ, וְהַשֶּׁמֶשׁ, וּמוֹרִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַמַּיִם עַל הָאָרֶץ וּמְקָרֵר הָאֲדָמָה, וְסִיֵּיעַ לַחֲמִימוּתָא דְּמִתַּתָּא. וְהַאי וְהַאי, מוֹלִידִין וּמַצְמִיחִין לְאַרְעָא. וְכֻלְּהוּ בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתוֹעַלְתָּא דִּבְנֵי נָשָׁא.

לשון הקודש

בְּהַקָּפָה, וּלְשֵׁם מָה צָרִיךְ? לְרַכֵּךְ וּלְחַמֵּם אֶת הָאָרֶץ, וּלְדַשֵּׁן עֲשָׂבִים וּיבוּלִים, וּלְהַצְמִיחַ פֵּרוֹת וְאִילָנוֹת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֹּא וּרְאֵה, כְּאוֹתוֹ הַגָּוֵן שֶׁלְּמַעְלָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַטָּה. מַה לְמַעְלָה יֵשׁ שָׁמַיִם, אַף לְמַטָּה יֵשׁ שָׁמַיִם. וְלָמָּה נִקְרְאוּ שָׁמַיִם? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵשׁ וּמַיִם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִכָּאן (איוב כה) עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. לֹא כָתוּב בְּמַלְאָכָיו, אֶלָּא בִּמְרוֹמָיו, עַל אוֹתָם הָאֵשׁ וְהַמַּיִם, וְעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם. כְּמוֹ הַגָּוֵן הַזֶּה לְמַטָּה, אֵשׁ וּמַיִם.

וְחוּזֵר הָרָקִיעַ מִתַּחַת, וּמְחַמֵּם הָאֲדָמָה מֵחֲמִימוּת הָאֵשׁ וְהַשֶּׁמֶשׁ, וּמוֹרִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַמַּיִם עַל הָאָרֶץ וּמְקָרֵר הָאֲדָמָה, וּמְסַיֵּעַ אֶת הַחֲמִימוּת שֶׁמִּלְּמַטָּה, וְזֶה וָזֶה מוֹלִידִים וּמַצְמִיחִים אֶת הָאָרֶץ. וְאֶת כֻּלָּם בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְתוֹעֶלֶת בְּנֵי הָאָדָם.

רַבִּי אַבָּהוּ, וְר' חִיָּיא, וְר' נָתָן, הֲווֹ אָזְלֵי בְּאוֹרְחָא, אָמַר רִבִּי נָתָן, לֹא תְּהִיתוּן עַל אִלֵּין מָאֲרֵיהוֹן דְּמַתְנִיתָא, דִּגְזֵרַת פּוּמְהוֹן כִּגְזֵרַת מַלְאָכִין קַדִּישִׁין. וַאֲנָא דְּכִירְנָא מַה דַּאֲמָרוּ, דְּהָא שִׁמְשָׁא אִתְאֲצַל נְהִירוּתֵיהּ מִזִּיוָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דִלְעֵילָא, וְהַאי נְהִירוּתָא לָאו דִּילֵיהּ הוּא. מַשְׁמַע דִּכְתִיב יְהִי מְאוֹרֹת הֲוָה לֵיהּ לְמֵימָר יְהִי אוֹרוֹת, מַאי מְאוֹרוֹת. אָמַר רִבִּי זֵירָא, מִן אוֹרוֹת. מ' תּוֹסֶפֶת, לְשַׁמָּשָׁא. כְּלוֹמַר, מִן אוֹרוֹת, וְתֵיבוּתָא הוּא אוֹרוֹת.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, אַל תִּתְמַהּ עָלָיו, דְּהָא תּוֹרָה אִתְאֲצַל מֵחָכְמְתָא דִלְעֵילָא, וּשְׁמַיָּא אִתְאֲצִיל מֵהַהוּא רְקִיעָא עִילָּאָה דְּעַל רֵישׁ חֵיוָתָא, וּכְהַאי גַּוְונָא, כַּד תִּסְתַּכֵּל, כָּל מַה דִלְעֵילָא וְתַתָּא, אִתְאֲצָלוּ דָּא מִן דָּא, וְדָא מִן דָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כֹּלָּא. וּמִן כּוּרְסֵי יְקָרֵיהּ שָׁרְיָיאן לְאִתְאֲצֵלָא

לשון הקודש

רַבִּי אַבָּהוּ וְרַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי נָתָן הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי נָתָן, לֹא תְּהִיתֶם עַל בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה הַלָּלוּ, שֶׁגְּזֵרַת פִּיהֶם כִּגְזֵרַת מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים? וַאֲנִי זָכַרְתִּי מַה שֶׁאָמְרוּ, שֶׁהֲרֵי הַשֶּׁמֶשׁ נֶאֱצַל אוֹרוֹ מִזִּיו הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלְּמַעְלָה, וְהָאוֹרָה הַזוֹ אֵינָהּ שֶׁלּוֹ. מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב יְהִי מְאוֹרֹת, הָיָה לוֹמַר לוֹמַר יְהִי אוֹרוֹת, מַה זֶּה מְאוֹרֹת? אָמַר רַבִּי זֵירָא, מִן אוֹרוֹת, מ' תּוֹסֶפֶת לַשֶּׁמֶשׁ, כְּלוֹמַר מִן אוֹרוֹת, וְהַתֵּבָה הִיא אוֹרוֹת.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, אַל תִּתְמַהּ עָלָיו, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה נֶאֱצְלָה מִן הַחָכְמָה שֶׁלְּמַעְלָה, וְהַשָּׁמַיִם נֶאֱצְלוּ מֵאוֹתוֹ הָרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן שֶׁעַל רֹאשׁ הַחַיּוֹת, וּכְמוֹ זֶה, כְּשֶׁתִּסְתַּכֵּל, כָּל מַה שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה נֶאֱצְלוּ זֶה מִזֶּה

(בראשית א)

דָּא מִן דָּא, וְכוּרְסֵי יְקָרָא מִנֵּיהּ, וְכֻלְּהוּ כְּלָא חֲשִׁיבִין לְקָבְלֵיהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דניאל ד לב) וְכָל דָּיְרֵי אַרְעָא כְּלָא חֲשִׁיבִין.

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, לָא תִקְשֵׁי לָךְ הַאי, דְּהָא רֵישָׁא מִינָּן בְּהֶבְדֵּל, שָׁרֵי בְּקַדְמִיתָא לְמִילְעָא בְּאוֹרַיְיתָא לְתוּרְגְּמָנָא, וְתוּרְגְּמָנָא (דף כ ע"א) לְדִסְמִיכֵי לֵיהּ, וְדִסְמִיכֵי לֵיהּ, לְדִסְמִיכֵי לֵיהּ. אִשְׁתְּכַח, דְּכַד מִסְתַּיֵּים שְׁמַעְתָּא, דְּכֻלְּהוּ תַּלְיָין מִן רֵישָׁא. וּכְהַאי גַּוְונָא תִשְׁכַּח לְעֵילָא, וּלְכֻלְּהוּ עָלְמִין.

וְאָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, מֹשֶׁה, אִתְאֲצַל מִזִּיוָא עִילָּאָה. יְהוֹשֻׁעַ, אִיתְאֲצַל מִמֹּשֶׁה. זְקֵנִים, אִתְאֲצָלוּ מִיהוֹשֻׁעַ. נְבִיאִים, אִתְאֲצָלוּ מִזְּקֵנִים. נְשִׁיאִים וְרֵישָׁא דְעַמָּא, אִתְאֲצָלוּ מִנְּבִיאִים. וְכֻלְּהוּ דָּא מִן דָּא.

עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, פָּגְעוּ בֵּיהּ בְּר' אֶלְעָזָר, אֲמָרוּ הָא

לשון הקודש

וְזֶה מִזֶּה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַכֹּל, וּמִכִּסֵּא כְּבוֹדוֹ מַתְחִילִים לִהְיוֹת נֶאֱצָלִים זֶה מִזֶּה, וְכִסֵּא הַכָּבוֹד מִמֶּנּוּ, וְכֻלָּם כְּאַיִן חֲשׁוּבִים לְנֶגְדּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דניאל ד) וְכָל דָּיְרֵי הָאָרֶץ כְּאִלּוּ לֹא חֲשׁוּבִים.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְךָ זֶה קָשֶׁה, שֶׁהֲרֵי הָרֹאשׁ שֶׁלָּנוּ לְהַבְדִּיל, מַתְחִיל בָּרִאשׁוֹנָה לְלַמֵּד אֶת הַתּוֹרָה לְתַרְגְּמָן, וְהַתַּרְגְּמָן לַסְּמוּכִים לוֹ, וְהַסְּמוּכִים לוֹ לַסְּמוּכִים לוֹ. נִמְצָא, שֶׁכַּאֲשֶׁר מִסְתַּיֵּים הַשִּׁעוּר, שֶׁכֻּלָּם תְּלוּיִים מִן הָרֹאשׁ. וּכְמוֹ זֶה תִּמְצָא לְמַעְלָה וּלְכָל הָעוֹלָמוֹת.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, מֹשֶׁה נֶאֱצַל מֵהַזִּיו הָעֶלְיוֹן, יְהוֹשֻׁעַ נֶאֱצַל מִמֹּשֶׁה, הַזְּקֵנִים נֶאֱצְלוּ מִיהוֹשֻׁעַ, הַנְּבִיאִים נֶאֱצְלוּ מִן הַזְּקֵנִים, הַנְּשִׂיאִים וְרָאשֵׁי הָעָם נֶאֱצְלוּ מִן הַנְּבִיאִים, וְכֻלָּם זֶה מִזֶּה.

בְּעוֹד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים פָּגְשׁוּ אֶת רַבִּי

חַד מֵאִינּוּן מָאנֵי דִּמְתִיבְתָּא אָתָא. אֲמָרוּ לֵיהּ, וַדַּאי דְּאַמְרִיתוּ דְּשִׁמְשָׁא אִתְאֲצַל נְהִירוּתֵיהּ מִזִּיוָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דִּלְעֵילָא. אֲמַר, כָּךְ הוּא.

פָּתַח וַאֲמַר, (שה"ש ד טו) מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. קוֹרְאָהּ מַעְיָן, וְאַחַר כַּךְ בְּאֵר, וְאַחַר כַּךְ נוֹזְלִים. בַּהֲדָא פְּסוּקָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, דְּהַאי מַעְיָן אִתְמְשֵׁיךְ מִן בֵּירָא. וּבֵירָא מִן נוֹזְלִים. וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. לְמִינְדַע, דְּכֻלְּהוּ אִתְאֲצָלוּ דָּא מִן דָּא וְדָא מִן דָּא. כָּךְ הוּא שִׁמְשָׁא, לָאו נְהִירוּתָא דִּילֵיהּ הוּא, אֶלָּא אִתְמְשַׁךְ חַד חוּטָא דְּזִיוָא דְּנָהִיר לְשִׁמְשָׁא.

דְּהָא תְּנַן בְּמַתְנִיתִין דִּילָן, אוֹר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּתְּחִילָּה, אָדָם הָיָה רוֹאֶה בּוֹ וְצוֹפֶה מֵרֹאשׁ הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ. תָּא חֲזֵי,

לשון הקודש

אֶלְעָזָר. אָמְרוּ, הִנֵּה אֶחָד מִבַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה בָּא. אָמְרוּ לוֹ: וַדַּאי שֶׁאֲמַרְתֶּם שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ נֶאֱצַל אוֹרוֹ מִזִּיו הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלְּמַעְלָה? אָמַר: כָּךְ הוּא!

פָּתַח וְאָמַר (שיר ד) מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. קוֹרְאָהּ מַעְיָן, וְאַחַר כָּךְ בְּאֵר, וְאַחַר נוֹזְלִים. בַּפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, שֶׁהַרֵי הַמַּעְיָן נִמְשָׁךְ מִן הַבְּאֵר, וְהַבְּאֵר מִן הַנּוֹזְלִים, וְהַנּוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. לָדַעַת שֶׁכֻּלָּם נֶאֱצְלוּ זֶה מִזֶּה וְזֶה מִזֶּה. כֵּן הוּא הַשֶּׁמֶשׁ, הָאוֹר אֵינוֹ שֶׁלּוֹ, אֶלָּא נִמְשָׁךְ חוּט אֶחָד שֶׁל זִיו שֶׁמֵּאִיר לַשֶּׁמֶשׁ.

שֶׁהַרֵי שָׁנִינוּ בְּמִשְׁנָתֵנוּ, הָאוֹר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּתְּחִלָּה, אָדָם הָיָה רוֹאֶה בּוֹ וְצוֹפֶה מֵרֹאשׁ הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ.

נְהִירוּתָא דְּשִׁמְשָׁא, הוּא חַד מִשִּׁתִּין אַלְפִין וְשִׁבְעִין וְחָמֵשׁ חוּלָקִין, מֵהַהוּא נְהִירוּתָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּהַהוּא נְהוֹרָא דְּאִתְגְּנֵיז. וַאֲפִילוּ בְּהַאי נְהִירוּתָא דְּשִׁמְשָׁא, לֵית אִינִישׁ יָכִיל לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ, כָּל שֶׁכֵּן בְּהַהוּא נְהוֹרָא.

וְהָא אֲמָרָן, דְּאִינִישׁ יִסְתַּכֵּל בֵּיהּ מֵרֵישֵׁיהּ דְּעָלְמָא וְעַד סְיָפֵי עָלְמָא. אֶלָּא הָכִי גַּזַּרְנָא בְּמַתְנִיתָא דִילָן, דִּבְהַהוּא נְהִירוּתָא, יָכִיל אֵינַשׁ לְמִנְדַּע וּלְמֶחֱזֵי בִּנְהִירוּ דְּחָכְמָתָא, כָּל מַה דַּהֲוָה, וְכָל מַה דְּיֶהֱוֵי, מֵרֵישֵׁיהּ דְּעָלְמָא עַד סְיָפֵי עָלְמָא, וְהַהוּא אִתְגְּנֵיז לַצַּדִּיקִים לְעָלְמָא דְּאָתֵי. מַאי לְעָלְמָא דְּאָתֵי, כַּד תֵּיפּוֹק נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא מֵהַאי עָלְמָא, וְיֵזֵיל בֵּיהּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (שמות לד כח) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא

לשון הקודש

בֹּא וּרְאֵה, אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ הוּא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים אַלָּפִים וְשִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה חֲלָקִים מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁל הָאוֹר הַהוּא שֶׁנִּגְנַז, וַאֲפִלּוּ בְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ הַזֶּה אֵין אִישׁ יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, כָּל שֶׁכֵּן בְּאוֹתוֹ הָאוֹר. **וַהֲרֵי** אָמַרְנוּ, שֶׁאִישׁ יִסְתַּכֵּל בּוֹ מֵרֹאשׁ הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם? אֶלָּא כָּךְ גָּזַרְנוּ בַּמִּשְׁנָה שֶׁלָּנוּ, שֶׁבָּאוֹר הַהוּא יָכוֹל הָאִישׁ לָדַעַת וְלִרְאוֹת אֶת אוֹר הַחָכְמָה, כָּל מַה שֶּׁהָיָה, וְכָל מַה שֶּׁיִּהְיֶה, מֵרֹאשׁ הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם, וְהַהוּא נִגְנַז לַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא. מַה זֶּה לָעוֹלָם הַבָּא? כְּשֶׁתֵּצֵא הַנִּשְׁמָה הַקְּדוֹשָׁה מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְיֵלֵךְ בּוֹ לָעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב (שמות לד) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, לֶחֶם לֹא

שָׁתָה. מַאי טַעֲמָא, מִשּׁוּם דְּאִתְהַנִּי מֵהַהוּא זִיוָא. וְאַף עַל גַּב דְּנָחִית מִתַּמָּן, וְהַהוּא נְהִירוּתָא לָא נָחִית עִמֵּיהּ, לָא הֲווֹ יָכְלִין לְאִסְתַּכְּלָא בְּאַנְפּוֹי דְּמשֶׁה, מִמַּה דְּאִסְתַּכַּל בְּקַדְמִיתָא, כַּד הֲוָה תַּמָּן, וְאִשְׁתָּאֲרוּ אַנְפּוֹהִי נְהִירִין כְּהַאי שִׁמְשָׁא.

סָטֵי רַבִּי אֶלְעָזָר לְאוֹרְחֵיהּ, וְאִינוּן אָזְלוּ אֲבַתְרֵיהּ, לְאוֹזְפֵיהּ לְאוֹרְחֵיהּ, תְּלַת מִילִין. אֲמָרוּ לְרַבִּי אֶלְעָזָר, זַכָּאִין אַתּוּן מָארֵי מַתְנִיתָא, דְּבָתַר גַּבּוֹי דְּמשֶׁה הֲוִיתוּן, כַּד אִתְיְהֵב אוֹרַיְיתָא עַל יְדֵיהּ. אֲזָלוּ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי נָתָן, וְרַבִּי אַבָּהוּ לָא בָּעָא לְאִתְפְּרָשָׁא מִנֵּיהּ, וַאֲזַל עִמֵּיהּ לְאוֹרְחֵיהּ.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר פּוּמֵיהּ וַאֲמַר, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת. תָּא חֲזֵי, עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּמַנְיָסַר רְקִיעִין, דְּנָטְלִין לְמַטְלָנֵיהוֹן, וְסָחֲרִין

לשון הקודש

אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁנֶּהֱנָה מֵהַזִּיו הַהוּא. וְאַף עַל גַּב שֶׁיָּרַד מִשָּׁם, וְהָאוֹר הַהוּא לֹא יָרַד עִמּוֹ, לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְהִסְתַּכֵּל בִּפְנֵי מֹשֶׁה מִמַּה שֶׁהִסְתַּכֵּל בָּרִאשׁוֹנָה כְּשֶׁהָיָה שָׁם, וְנִשְׁאֲרוּ פָּנָיו מְאִירִים כַּשֶּׁמֶשׁ הַזֶּה.

סָטָה רַבִּי אֶלְעָזָר לְצָרְכּוֹ, וְהֵם הָלְכוּ אַחֲרָיו לְלַוּוֹתוֹ לְדַרְכּוֹ שְׁלֹשָׁה מִילִין. אָמְרוּ לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אַשְׁרֵיכֶם בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבָה, שֶׁאַחַר גַּבּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הֱיִיתֶם, כְּשֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה עַל יָדוֹ. הָלְכוּ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי נָתָן, וְרַבִּי אַבָּהוּ לֹא רָצָה לְהִפָּרֵד מִמֶּנּוּ, וְהָלַךְ עִמּוֹ לְדַרְכּוֹ.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר אֶת פִּיו וְאָמַר, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת. בֹּא וּרְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה שְׁמוֹנֶה עָשָׂר

כָּל עָלְמָא. וְכָל חַד מִתְעַכֵּב הַהוּא שִׁיעוּרָא דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ מִן מָאֲרֵיהּ. וְכַד אַשְׁלִים הַהוּא רְקִיעָא הַהוּא שִׁיעוּרָא, אִתְחַדֵּשׁ בְּעָלְמָא פִּתְגָּמִין טָבִין רַבְּרְבִין סַגִּיאִין.

וְחָשְׁבִין בְּדַעְתַּיְיהוּ אִינּוּן טִפְּשָׁאֵי דְּלִבָּא, דִּבְסַחְרָנוּתָא דְּהַהוּא רְקִיעָא אִתְעֲבִיד דָּא. וְלָא כָּךְ הוּא. דְּהָא כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, מְחַדֵּשׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִצַּפְּרָא עַד רַמְשָׁא, פִּתְגָּמִין עִילָּאִין רַבְּרְבִין וְתַקִּיפִין, וְזִמְנִין דְּאַשְׁלִים הַהוּא רְקִיעָא מַטְלָנוֹהִי, וְיֶעְרַע בְּעָלְמָא גְּזֵרַת מַלְכָּא עִילָּאָה, וְחַשְׁבִין טִפְּשֵׁי לִבָּא, דִּבְגִינֵיהּ דְּהַהוּא רְקִיעָא הֲוָה, וְטָעַיָין לִבְּהוֹן בְּטִפְּשׁוּתָא.

וְעָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַהוּא רְקִיעָא רְבִיעָאָה, וַאֲנַח בֵּיהּ שִׁמְשָׁא, וְאַסְחַר כָּל עָלְמָא

לשון הקודש

רְקִיעִים שֶׁנּוֹסְעִים לְמַסְעֵיהֶם וְסוֹבְבִים אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְכָל אֶחָד מִתְעַכֵּב אוֹתוֹ הַשִּׁעוּר שֶׁנִּתַּן לוֹ מֵאֲדוֹנוֹ, וּכְשֶׁמַּשְׁלִים הָרָקִיעַ הַהוּא אֶת הַשִּׁעוּר הַהוּא, מִתְחַדְּשִׁים בָּעוֹלָם דְּבָרִים טוֹבִים גְּדוֹלִים וְרַבִּים.

וְחוֹשְׁבִים בְּדַעְתָּם אוֹתָם טִפְּשֵׁי הַלֵּב, שֶׁמִּסִּבּוּב הָרָקִיעַ הַהוּא זֶה נַעֲשָׂה, וְלֹא כָּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי כָּל יוֹם וָיוֹם מְחַדֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִבֹּקֶר עַד עֶרֶב דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים גְּדוֹלִים וַחֲזָקִים, וְלִפְעָמִים שֶׁמַּשְׁלִים הָרָקִיעַ הַהוּא אֶת מַסָּעוֹ, וְיִפְגֹּשׁ בָּעוֹלָם אֶת גְּזֵרַת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, וְחוֹשְׁבִים טִפְּשֵׁי הַלֵּב שֶׁבִּגְלַל הָרָקִיעַ הַהוּא זֶה הָיָה, וְטוֹעִים בְּלִבָּם בְּטִפְּשׁוּת.

וְעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָרָקִיעַ

בְּעִידָנִין וְזִמְנִין לְתוֹעַלְתָּא דְעָלְמָא לִבְנֵי נָשָׁא. וְתָנָא בְּמַתְנִיתָא דִידָן, תְּלַת מְאָה וְאַרְבְּעִין מַשְׁקוֹפִין, אָזִיל שִׁמְשָׁא, סָלִיק וְנָחִית בְּעִידָנִין וְזִמְנִין.

וְאָזִיל וְשָׁרֵי, מִמַּשְׁקוֹפָא דְּמִזְרָח, מֵהַהוּא מַשְׁקוֹפָא דְּאִתְקְרֵי נוֹגַהּ, וְאָזִיל בִּסְגַלְגֻּלוּתָא, עַד דְּמָטָא לְמַשְׁקוֹפָא דְּאִתְקְרֵי קַרְבּוֹסָא. כְּדֵין אָזִיל לִסְיָיפֵי דְּצָפוֹן, שִׁיתָּא יַרְחֵי, עַד דְּמָטָא לְמַשְׁקוֹפָא דְּזָהֲרָא, וְאָזִיל שִׁיתָּא יַרְחֵי, לְאַשְׁלָמָא שַׁתָּא לְתוֹעַלְתָּא דִּבְרִיָּתָא, לְמֶעְבַּד זְרוֹעָא וַחֲצָדָא.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ח כב) עֹד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ זֶרַע וְקָצִיר וְקֹר וָחֹם וְקַיִץ וָחֹרֶף. וּבְאַשְׁלָמוּתֵיהּ לְצַד דָּרוֹם, לְפוּם יְשׁוּבָא דְאַרְעָא, קָצִיר. וְחֹם. וְקַיִץ. וּבְאַשְׁלָמוּתֵיהּ לִסְיָיפֵי צָפוֹן

לשון הקודש

הָרְבִיעִי הַהוּא, וְהִנִּיחַ בּוֹ אֶת הַשֶּׁמֶשׁ, וּמְסוֹבֵב אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּעִדָּנִים וּזְמַנִּים לַתּוֹעֶלֶת שֶׁל הָעוֹלָם לִבְנֵי הָאָדָם. וְלָמַדְנוּ בַּמִּשְׁנָה שֶׁלָּנוּ, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים חַלּוֹנוֹת הוֹלֵךְ הַשֶּׁמֶשׁ, עוֹלֶה וְיוֹרֵד בְּעִדָּנִים וּזְמַנִּים.

וְהוֹלֵךְ וּמַתְחִיל מֵחַלּוֹן הַמִּזְרָח, מֵאוֹתוֹ הַחַלּוֹן שֶׁנִּקְרָא נֹגַהּ, וְהוֹלֵךְ בְּעִגּוּל עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְחַלּוֹן שֶׁנִּקְרָא קַרְבּוֹסָא. אָז הוֹלֵךְ לְסוֹף הַצָּפוֹן שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לַחַלּוֹן שֶׁזּוֹהֵר, וְהוֹלֵךְ שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים לְהַשְׁלִים שָׁנָה לְתוֹעֶלֶת הַבְּרִיּוֹת, לַעֲשׂוֹת זְרִיעָה וּקְצִירָה.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ח) עֹד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ זֶרַע וְקָצִיר וְקֹר וָחֹם וְקַיִץ וָחֹרֶף. וּבְהַשְׁלָמָתוֹ לְצַד הַדָּרוֹם, לְפִי יְשׁוּב הָאָרֶץ, קָצִיר וְחֹם וְקַיִץ. וּבְהַשְׁלָמָתוֹ לְסוֹף הַצָּפוֹן – זֶרַע, קֹר וְחֹרֶף. וְהַכֹּל לְפִי יְשׁוּב

זֶרַע. קוֹר. וָחוֹרֶף. וְכֹלָּא לְפוּם יִשּׁוּבָא דְּאַרְעָא, כִּדְקָאֲמָרָן. וּבְהַאי גַּוְונָא מַמָּשׁ, כְּמָא דְּמִשְׁתַּמְּשִׁין בְּנֵי נָשָׁא לְהַאי נְהוֹרָא דְּהַאי רְקִיעָא, כְּדֵין כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּא מִשְׁתַּמְּשִׁין לִנְהוֹרָא דִּרְקִיעָא, דְּעַל רֵישׁ חֵיוָתָא.

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, מְאוֹרֹת, לָמָּה חָסֵר וּ"וּ. אָמַר לֵיהּ, עַל מַה דַּאֲמָרָן בְּקַדְמִיתָא, דְּלָאו נְהִירוּתֵיהּ שְׁלִים. דְּלֵית נְהִירוּתֵיהּ בַּר מַה דִּמְקַבֵּל כְּחַד חוּטָא בָּתַר כּוּתְלָא, מֵהַהוּא נְהִירוּתָא דִּלְעֵילָא.

וּבְגִין דָּא לָא אִתְקְרֵי נְהִירוּתָא שְׁלִימָתָא, וְלָא יָאוֹת לְאִתְקְרֵי שְׁלִימָתָא, אֶלָּא הַהוּא נְהוֹרָא דְּאִתְקְרֵי (דניאל ב כב) וּנְהוֹרָא עִמֵּיהּ שְׁרֵא. וְהַהוּא דְּאִתְגְּנֵיז לְצַדִּיקַיָּא, הוּא חַד מִשִּׁתִּין אַלְפִין וְשִׁבְעִין וְחָמֵשׁ חוּלָקִין, מִנְּהִירוּתָא דְּשָׁרֵי עִם

לשון הקודש

הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וּבַגָּוֵן הַזֶּה מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁים בְּנֵי אָדָם בְּאוֹר הָרָקִיעַ הַזֶּה, אָז כָּל צִבְאוֹת הַשָּׁמַיִם מִשְׁתַּמְּשִׁים בְּאוֹר הָרָקִיעַ שֶׁעַל רֹאשׁ הַחַיּוֹת.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, מְאוֹרֹת, לָמָּה חָסֵר וָי"וּ? אָמַר לוֹ, עַל מַה שֶּׁאָמַרְנוּ בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁאֵין אוֹרוֹ שָׁלֵם, שֶׁאֵין אוֹרוֹ רַק מַה שֶּׁמְּקַבֵּל כְּחוּט אֶחָד אַחַר הַכֹּתֶל מִן הָאוֹר הַהוּא שֶׁלְּמַעְלָה.

וּבִגְלַל זֶה לֹא נִקְרָא אוֹר שָׁלֵם, וְלֹא רָאוּי לְהִקָּרֵא שָׁלֵם אֶלָּא אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁנִּקְרָא וְהָאוֹר עִמּוֹ שׁוֹרֶה. וְהַהוּא שֶׁנִּגְנַז לַצַּדִּיקִים הוּא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים אַלְפִים וְשִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה חֲלָקִים מִן הָאוֹר שֶׁשּׁוֹרֶה עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ הוּא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים אַלְפִים וְשִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה

קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּנְהִירוּתָא דְּשִׁמְשָׁא הוּא חַד מִשְּׁתִּין אַלְפִּין וְשִׁבְעִין וְחָמֵשׁ חוּלָקִין, מִנְּהִירוּתָא דְּגָנֵיז לְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְעַל כְּדֵין לָא אִתְקְרֵי נְהִירוּתָא שְׁלֵימָתָא הַאי נְהִירוּתָא דְּשִׁמְשָׁא, וְלָא יָאוֹת לְאִתְקְרֵי.

וּלְפִיכָךְ אֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא תִּקְשֵׁי לְכוֹ, דִּכְתִיב מְאוֹרֹת, וְלָא שְׁלִים. דַּאֲנָא לָא עֲבָדִית לֵיהּ, אֶלָּא לְמַה דִּכְתִיב, לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. לְשַׁמָּשָׁא לִבְנֵי אַרְעָא, וְדֵי לְכוֹ לִבְנֵי אַרְעָא, לְבוּצִינָא דָא לְשַׁמָּשָׁא לְכוֹ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וּמַה נְּהוֹרָא זְעִירָא דָא, לָא יָכְלִין בְּנֵי נָשָׁא לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ, נְהוֹרֵיתָא דְּגָנֵיז לְצַדִּיקַיָּא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, וְכָל שֶׁכֵּן נְהִירוּתָא דְּבוּצִינָא דְּשָׁרֵי קַמֵּי מַלְכָּא עִילָּאָה.

לשון הקודש

חֲלָקִים מִן הָאוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל כֵּן לֹא נִקְרָא אוֹר שָׁלֵם הָאוֹר הַזֶּה שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ, וְלֹא רָאוּי לְהִקָּרֵא.

וּלְפִיכָךְ אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא יִקְשֶׁה לָכֶם שֶׁכָּתוּב מְאוֹרֹת וְלֹא שָׁלֵם, שֶׁאֲנִי לֹא עָשִׂיתִי אוֹתוֹ, אֶלָּא לְמַה שֶׁכָּתוּב (בראשית א) לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, לְשַׁמֵּשׁ אֶת בְּנֵי הָאָרֶץ, וְדֵי לָכֶם לִבְנֵי הָאָרֶץ לַמָּאוֹר הַזֶּה שֶׁיְּשַׁמֵּשׁ אֶתְכֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּמָה הָאוֹר הַקָּטָן הַזֶּה לֹא יְכוֹלִים בְּנֵי אָדָם לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, הָאוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, וְכָל שֶׁכֵּן הָאוֹר שֶׁל הַמָּאוֹר שֶׁשּׁוֹרֶה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן.

אָתָא לְנַשְׁקָא יְדֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, אֲמַר כְּעַן יְדַעְנָא, דִּי בְקוּשְׁטָא הַאי מְאֹרֹת חָסֵר, וְיָאוּת לוֹ לְמֶהֱוֵי חָסֵר יַתִּיר מֵהַאי. אֲמַר וַוי לְעָלְמָא כַּד תֵּפּוֹק מִנֵּיהּ, דְּעַד יוֹמָא דָא שָׁאֵילְנָא דָא, וְלָא אַשְׁכַּחְנָא עִיקָּרָא דְמִילְתָא, בַּר כְּעָן. הַהוּא אוֹרְחָא דְּנָפְקַת בֵּיהּ, יְהֵא סִימָנָא (דף כ ע"ב) דְּבָרְכָה לִי, עַל דְּעָרְעֵית לָךְ.

יָתִיב עִמֵּיהּ תְּלָתִין יוֹמִין, וְאוֹלִיף כָּל סְפֵקָא וְקוּשְׁיָא דַּהֲוָה לֵיהּ, וְאוֹלִיף לֵיהּ שִׁתִּין טַעֲמֵי בְּפָרְשָׁתָא דִּבְרֵאשִׁית. וְאֲזַל לְאוֹרְחֵיהּ.

אַשְׁכַּח לְרַבִּי חִיָּא, אֲמַר לֵיהּ בְּמָטוֹ מִינָךְ רַבִּי אַבָּהוּ, דְּאֶטְעוֹם מֵהַהוּא מְתִיקָא דְּדוּבְשָׁא, דְּאַמְצִית מִגְּזֵרַת קַדִּישִׁין עִילָּאִין. אָמַר לֵיהּ, חֲדָרְתָא דַּאֲפֵיקוּתָא, וְסוּבְתָא דְּדוּבְשָׁא, לָא מִתְיַישְׁבֵי כַּחֲדָא. וְאַף עַל פִּי כֵּן אוֹלִיף לֵיהּ.

לשון הקודש

בָּא לְנַשֵּׁק אֶת יָדוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר, כְּעֵת יָדַעְתִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הַמְּאֹרֹת הַזֶּה חָסֵר, וְרָאוּי לוֹ לִהְיוֹת חָסֵר יוֹתֵר מִזֶּה. אָמַר, אוֹי לָעוֹלָם כְּשֶׁתֵּצֵא מִמֶּנּוּ, שֶׁעַד הַיּוֹם הַזֶּה שָׁאַלְתִּי עַל זֶה, וְלֹא מָצָאתִי אֶת עִקַּר הַדָּבָר, רַק עַכְשָׁו. אוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ שֶׁיָּצָאתָ בָּהּ, תִּהְיֶה סִימָן שֶׁל בְּרָכָה לִי עַל שֶׁפָּגַשְׁתִּי אוֹתְךָ.

יָשַׁב עִמּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים, וְלָמַד כָּל סָפֵק וְקֻשְׁיָא שֶׁהָיוּ לוֹ, וְלִמֵּד אוֹתוֹ שִׁשִּׁים טְעָמִים בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית. הָלַךְ לְדַרְכּוֹ.

מָצָא אֶת רַבִּי חִיָּא. אָמַר לוֹ, בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ רַבִּי אַבָּהוּ, שֶׁאֶטְעַם מֵאוֹתָהּ הַמְּתִיקוּת שֶׁל הַדְּבַשׁ שֶׁמִּצִּיתָ מִגְּזֵרַת

בָּכָה ר' חִיָּיא וַאֲמַר, נַדִּירְנָא עָלַי, דְּעַד דְּאוֹלִיף קַמֵּי מָארֵיהוֹן דְּמַתְנִיתָא עִילָּאָה, לָא אֵיתֵיב הָכָא. יָתִיב תַּמָּן תְּרֵיסַר שְׁנִין, כַּד אָתָא קָארוֹ לֵיהּ ר' חִיָּיא רַבָּה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אוֹר גָּנוּז לְצַדִּיקַיָּא לֶעָתִיד לָבֹא, הַהוּא דְּהוּא גָּנוּז. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים כז יא) אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת. ר' פִּנְחָס פָּתַח בְּהַאי קְרָא (שה"ש ג יא) צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, חָזַרְנוּ עַל הַתּוֹרָה כוּלָּא, וְלָא אַשְׁכְּחָן עֲטָרָה דְּעָבְדַת בַּת שֶׁבַע לִשְׁלֹמֹה. כְּעָן אִית לְמֵימַר, הַאי דְּאָמַר רִבִּי יִצְחָק מַאי צְאֶינָה וּרְאֶינָה, הֲוָה לֵיהּ לְמִיכְתַּב בֹּאוּ וּרְאוּ. מַאי צְאֶינָה.

לשון הקודש

קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים. אָמַר לוֹ, חֲרֻיּוֹת דֶּקֶל שֶׁאֵין בָּהֶן פֵּרוֹת וּסְבִיאַת הַדְּבַשׁ אֵין מִתְיַשְּׁבִים יַחַד. וְאַף עַל פִּי כֵן לִמֵּד אוֹתוֹ. **בָּכָה** רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, נָדַרְתִּי עָלַי, שֶׁעַד שֶׁאֶלְמַד לִפְנֵי בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה הָעֶלְיוֹנָה, לֹא אֵשֵׁב כָּאן. יָשַׁב שָׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנִים. כְּשֶׁבָּא, קָרְאוּ לוֹ רַבִּי חִיָּיא הַגָּדוֹל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הָאוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, אוֹתוֹ שֶׁהוּא גָּנוּז. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים צז) אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת (בראשית א). רַבִּי פִּנְחָס פָּתַח בַּפָּסוּק הַזֶּה (שיר ג) צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, חָזַרְנוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה וְלֹא מָצָאנוּ עֲטָרָה שֶׁעָשְׂתָה בַּת שֶׁבַע לִשְׁלֹמֹה. כָּעֵת יֵשׁ לוֹמַר, זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק מַה זֶּה צְאֶינָה וּרְאֶינָה, הָיָה לוֹ לִכְתֹּב בֹּאוּ וּרְאוּ, מַה זֶּה צְאֶינָה?

אֶלָּא אָמַר רִבִּי יִצְחָק, פְּסוּקָא דָא, דְּאִתְקְרֵי עַל אִינּוּן זַכָּאִין דְּנָפְקוּ מִן עָלְמָא דֵּין, וְאִתְקְבָרוּ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וְדִנְפָּקַת נִשְׁמַתְהוֹן תַּמָּן. וַעֲתִידָה בַּת קוֹל לְאִתְעָרָא בְּכָל צִיּוּנָא וְצִיּוּנָא דְּבָתֵי קִבְרֵי, וְאָמְרָה צְאֶינָה וּרְאֶינָה, פּוּקוּ מִתְּחוֹת כְּלֵיאוּתָא דְּעַפְרָא, וְאִיתְעָרוּ מִשְׁנַתְכוֹן. בְּנוֹת צִיּוֹן: כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (מ"ב כג יז) מָה הַצִּיּוּן הַלָּז.

אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, זַכָּאִין אַתּוּן צַדִּיקַיָּא לְמֶחֱמֵי בְּזִיוָוא יַקִּירָא עִלָּאָה דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, דִּשְׁלָמָא כּוּלָּא דִּילֵיהּ. וּבְאֵיזֶה זְכוּתָא, בִּשְׁבִיל עֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ, בְּדִיל הַהוּא כִּתְרָא, דְּאַכְתְּרוּ לֵיהּ צַדִּיקַיָּא בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא בְּעָלְמָא דֵּין. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, אִמּוֹ, וּמָהוּ אִמּוֹ. וְאֵיזֶהוּ אֹם

לשון הקודש

אֶלָּא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַפָּסוּק הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא עַל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים שֶׁיָּצְאוּ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִקְבְּרוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשָׁה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְשֶׁיָּצְאָה נִשְׁמָתָם שָׁם. וַעֲתִידָה בַּת קוֹל לְהָעִיר בְּכָל צִיּוּן וְצִיּוּן שֶׁל בָּתֵּי הַקְּבָרוֹת, וְאוֹמֶרֶת: צְאֶינָה וּרְאֶינָה, צְאוּ מִתַּחַת רִקְבּוֹנוֹת הֶעָפָר וְהִתְעוֹרְרוּ מִשְּׁנָתְכֶם. בְּנוֹת צִיּוֹן – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–ב׳ כג) מָה הַצִּיּוּן הַלָּז.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, זַכָּאִים אַתֶּם הַצַּדִּיקִים לִרְאוֹת אֶת זִיו הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהַשָּׁלוֹם כֻּלּוֹ שֶׁלּוֹ, וּבְאֵיזוֹ זְכוּת? בִּשְׁבִיל הָעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ, בִּשְׁבִיל אוֹתוֹ הַכֶּתֶר שֶׁהִכְתִּירוּ אוֹתוֹ הַצַּדִּיקִים בְּדִבְרֵי תוֹרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה. אָמַר רַבִּי

שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אֵלּוּ צַדִּיקִים שֶׁהֵם אֹם הַיְדוּעָה לוֹ.

בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ, חַתְנוּת דָּא מִמַּאן הוּא. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, מֵהַהוּא אֹם, חֲתוּנָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אוֹם שֶׁלּוֹ. מַהוּ חֲתוּנָתוֹ בְּיוֹמָא דְּכַשְׁרָן לְמֶעְבַּד פִּיקוּדֵי אוֹרַיְיתָא, דְּהוּא חֶדְוָותָא דְּצַדִּיקַיָּא. וְאֵימָתַי כַּשְׁרָן. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מִתְּלֵיסַר שְׁנִין וּלְעֵילָא, דְּהַהוּא יוֹמָא חוֹבָתָא עַל צַדִּיקַיָּא לְמֵיעְבַּד חֶדְוָותָא דִלְבָּא, בְּיוֹמָא דְסָלִיק לַחוּפָּה. וּבְגִין הַהוּא זְכוּתָא, עָתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַתְעָרָא לְהוֹ וּלְעַבְרָא כָּרוֹזָא קָדָמֵיהוֹן בְּחֶדְוָה, צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, תָּא שְׁמַע, יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, ר' יִצְחָק אָמַר, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַיֶּה אֶת הַמֵּתִים, וְיַעֲבֵר כָּרוֹזָא עַל כָּל צִיּוּנָא

לשון הקודש

אַבָּהוּ, אִמּוֹ, וּמַהוּ? אִמּוֹ, וְאֵיזֶהוּ אֹם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם אֶמָּה הַיְדוּעָה לוֹ.

בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ – הַחֲתֻנָּה הַזּוֹ מִמִּי הִיא? אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, מֵהָאֹם הַהוּא, חֲתֻנָּה שֶׁל אוֹתוֹ הָאֹם שֶׁלּוֹ. מַהוּ חֲתֻנָּתוֹ? בַּיּוֹם שֶׁהֻכְשְׁרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת מִצְוֹות הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא שִׂמְחַת הַצַּדִּיקִים. וְאֵימָתַי הֻכְשְׁרוּ? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וָמַעְלָה, שֶׁאוֹתוֹ הַיּוֹם חוֹבָה עַל הַצַּדִּיקִים לַעֲשׂוֹת שִׂמְחַת הַלֵּב כְּיוֹם שֶׁעוֹלֶה לַחֻפָּה, וּמִשּׁוּם אוֹתָהּ הַזְּכוּת עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעוֹרֵר אוֹתָם וּלְהַעֲבִיר כָּרוֹז לִפְנֵיהֶם בְּחֶדְוָה: צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא תִשְׁמַע, יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. רַבִּי יִצְחָק אָמַר,

וְצִיּוּנָא. בֵּיהּ זִמְנָא נָחִית הַהִיא נִשְׁמָתָא, כְּנְהוֹרָא וּבוּצִינָא דְּיַנְהַר בְּנְהִירוּ רְקִיעָא דִשְׁמַיָּא, עַל הַהוּא גּוּפָא דְּאִתְעַר מִן אַרְעָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם. וְלָמָּה, לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, עַל אוֹתוֹ הַגּוּף הַיּוֹצֵא מִן הָאָרֶץ.

ר' אַבָּהוּ אָמַר, זוֹ הִיא זֹהַר הָרוּחַ, הַשּׁוֹרָה עַל הַגּוּף לְהַחֲיוֹתוֹ, וּלְהָאִיר אֶפְלוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם. וְלָמָּה, לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, עַל הַיּוֹצֵא מִן הָאָרֶץ, כִּדְקַאֲמָרָן.

ר' יְהוּדָה בֶּן פַּזִּי פָּגַע בֵּיהּ בְּרַב נַחְמָן, אָמַר לֵיהּ אוֹתוֹ הָרוּחַ שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת בּוֹ הַמֵּתִים, מַהוּ. אָמַר לֵיהּ, הוּא רוּחַ אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁל מַעְלָה, כַּאֲשֶׁר יַשִּׂיגוּ בְּנֵי אָדָם הַדֵּעוֹת הַנְּכוֹנוֹת. וּמְנָא לָן הָא. מִמַּה דִכְתִיב, (יחזקאל לז ו) וְנָתַתִּי רוּחִי

לשון הקודש

כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַיֶּה אֶת הַמֵּתִים וְיַעֲבִיר כָּרוּז עַל כָּל צִיּוּן וְצִיּוּן, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן תֵּרֵד אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה, כְּמוֹ הָאוֹר וְהַמָּאוֹר שֶׁיָּאִיר בָּאוֹר שֶׁל רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם עַל אוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁיִּתְעוֹרֵר מִן הָאָרֶץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם. וְלָמָּה? לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, עַל אוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁיּוֹצֵא מִן הָאָרֶץ.

רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר, זוֹהִי זֹהַר הָרוּחַ הַשּׁוֹרָה עַל הַגּוּף לְהַחֲיוֹתוֹ וּלְהָאִיר אָפְלוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְלָמָּה? לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, עַל הַיּוֹצֵא מִן הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

רַבִּי יְהוּדָה בֶּן פַּזִּי פָּגַשׁ אֶת רַב נַחְמָן. אָמַר לוֹ, אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת בָּהּ אֶת הַמֵּתִים מַהִי? אָמַר לוֹ, הִיא רוּחַ הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁל מַעְלָה, כַּאֲשֶׁר יַשִּׂיגוּ בְּנֵי אָדָם הַדֵּעוֹת

בָּכֶם וִחְיִיתֶם. וְנָתַתִּי רוּחַ בָּכֶם לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא רוּחִי, אוֹתוֹ הַנֶּאֱצָל מֵאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁלִּי. וּכְתִיב (שם לז כז) וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם, וְאַחַר כַּךְ יִהְיֶה סִימָן יָדוּעַ בָּעוֹלָם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וְהָיוּ לְאוֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וְשָׁנִים.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ. ר' אַבָּהוּ פָּתַח, (תהלים ח ה) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים. ר' תַּנְחוּם אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרוֹא אֶת הָאָדָם, נִתְיַיֵּעַץ עִם הַמַּלְאָכִים אוֹתָם הַסּוֹבְבִים אֶת כִּסְאוֹ, וְאָמַר לָהֶם נַעֲשֶׂה אָדָם. אָמְרוּ לוֹ, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מַה טִּיבוֹ שֶׁל אָדָם זֶה, מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ.

לשון הקודש

הַנְּכוֹנוֹת. וּמִנַּיִן לָנוּ זֶה? מִמַּה שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לז) וְנָתַתִּי רוּחִי בָּכֶם וְחִיִּיתֶם. לֹא נֶאֱמַר וְנָתַתִּי רוּחַ בָּכֶם, אֶלָּא רוּחִי, אוֹתוֹ הַנֶּאֱצָל מֵהָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלִּי, וְכָתוּב (שם) וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם, וְאַחַר כָּךְ יִהְיֶה סִימָן יָדוּעַ בָּעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וְהָיוּ לְאוֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וְשָׁנִים.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ (בראשית א). רַבִּי אַבָּהוּ פָּתַח, (תהלים ח) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים. רַבִּי תַּנְחוּם אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אֶת הָאָדָם, נִתְיָעֵץ עִם הַמַּלְאָכִים אוֹתָם הַסּוֹבְבִים אֶת כִּסְאוֹ, וְאָמַר לָהֶם נַעֲשֶׂה אָדָם. אָמְרוּ לוֹ: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מַה טִּיבוֹ שֶׁל אָדָם זֶה, מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ?

דָּבָר אַחֵר נַעֲשֶׂה אָדָם, ר' בּוּטָא בְּשֵׁם ר' בּוֹ אָמַר, חָזַרְנוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ, וְלֹא מָצִינוּ שֶׁנִּתְיַיעֵץ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם הַמַּלְאָכִים לְעוֹלָם, עַל שׁוּם דָּבָר מִכָּל מַה שֶׁהוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת.

וְעוֹד מָצִינוּ שֶׁאֵין לְמַעְלָה וּלְמַטָּה שֶׁמַּשִּׂיגִים לְדַעְתּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁהֵם רָצִים לְהַשִּׂיג, מִיָּד חוֹזְרִים לְאָחוֹר מֵהַשָּׂגָתָם, כְּהָדֵין קַנְבּוֹסָא דְּקוֹנָארֵי, דְּפָרַח וְחוֹזֵר לְדוּךְ דְּשָׁארֵי. כָּךְ הֵם, עַד שֶׁחוֹזְרִים וְאוֹמְרִים (יחזקאל ג יב) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

וְעוֹד אָמַר רַבִּי בּוּטָא, מָצִינוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אוֹר הָרִאשׁוֹן, וּבָרָא מִזֶּה הָאוֹר שְׁאָר הַמְשַׁמְּשִׁים שֶׁלּוֹ. אִם הָאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּבְרָא בַּתְּחִלָּה, לֹא נִתְיַיעֵץ עִמּוֹ, כְּשֶׁרָצָה לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ שְׁאָר צִבְאוֹתָיו, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה.

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר נַעֲשֶׂה אָדָם, רַבִּי בּוּטָא בְּשֵׁם רַבִּי בּוֹ אָמַר, חָזַרְנוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְלֹא מָצִינוּ שֶׁנִּתְיַעֵץ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם הַמַּלְאָכִים לְעוֹלָם עַל שׁוּם דָּבָר מִכָּל מַה שֶׁהוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת.

וְעוֹד מָצִינוּ, שֶׁאֵין לְמַעְלָה וּלְמַטָּה שֶׁמַּשִּׂיגִים לְדַעְתּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁהֵם רָצִים לְהַשִּׂיג, מִיָּד חוֹזְרִים לְאָחוֹר מֵהַשָּׂגָתָם, כְּמוֹ עוֹף הַנִּקְרָא קַנְבּוֹסָא דְּקוֹנָארֵי הַזֶּה, שֶׁפּוֹרֵחַ וְחוֹזֵר לַמָּקוֹם שֶׁהוּא שׁוֹרֶה. כָּךְ הֵם, עַד שֶׁחוֹזְרִים וְאוֹמְרִים (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

וְעוֹד אָמַר רַבִּי בּוּטָא, מָצִינוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא הָאוֹר הָרִאשׁוֹן, וּבָרָא מִזֶּה הָאוֹר שְׁאָר הַמְשַׁמְּשִׁים שֶׁלּוֹ. אִם הָאוֹר שֶׁנִּבְרָא בַּתְּחִלָּה לֹא נִתְיַעֵץ עִמּוֹ,

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַנַּח לְרַבִּי בּוּטָא דְּעִם מָאֲרֵי מַתְנִיתָא שַׁוֵּי מִדּוֹרֵיהּ. אָמַר ר' בּוּטָא, אֲנָא לָא זָכֵינָא לְמֶהֱוֵי מִדּוֹרָאי עִמְּהוֹן, אֲבָל קוּשְׁיָא הֲוָה דִּידְהוֹן.

וּפֵירוּקָא שְׁמַעְנָא, דְּאָמַר רִבִּי בּוֹ, כְּהָדֵין מַלְכָּא דַּהֲוָה שַׁלִּיטָא עַל כֹּלָּא, וּבָעֵי לְאַחֲזָאָה גַּרְמֵיהּ דְּכֻלְּהוּ כְּלִילָן בֵּיהּ, וְהוּא כֹּלָּא. עָבִיד גַּרְמֵיהּ כְּלִישָׁן דְּסַגִּיאִין. כָּךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הוֹאִיל דְּבָעֵי לְאַחֲזָאָה דְּכָל עָלְמָא דִּידֵיהּ, כָּלִיל כּוּלָּא בִּידֵיהּ, וַאֲמַר לִישָׁן דְּסַגִּיאִין, לְאַחֲזָאָה דְּהוּא כּוּלָּא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אִי קָלָא מִן רָמַיָּא שְׁמַעְתָּא מֵהַאי, אִימָּא דַּהֲוָה שַׁפִּיר, דְּלָא אִתְיַשְּׁבָא בְּלִבָּאי הַאי פֵּירוּקָא.

לשון הקודש

כְּשֶׁרָצָה לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ שְׁאָר צִבְאוֹתָיו, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן (תהלים קמד) אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַנַּח לְרַבִּי בּוּטָא, שֶׁעִם בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שָׂם אֶת מְדוֹרוֹ. אָמַר רַבִּי בּוּטָא, אֲנִי לֹא זָכִיתִי שֶׁיִּהְיֶה מְדוֹרִי עִמָּהֶם, אֲבָל הַקֻּשְׁיָא הָיְתָה שֶׁלָּהֶם.

וְתֵרוּץ שָׁמַעְתִּי שֶׁאָמַר רַבִּי בּוֹ, כַּמֶּלֶךְ הַזֶּה שֶׁהָיָה שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, וְרָצָה לְהַרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בּוֹ וְהוּא הַכֹּל, עָשָׂה עַצְמוֹ בִּלְשׁוֹן רַבִּים. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוֹאִיל וְרָצָה לְהַרְאוֹת שֶׁכָּל הָעוֹלָם שֶׁלּוֹ, כָּלַל אֶת הַכֹּל בְּיָדוֹ, וְאָמַר לְשׁוֹן רַבִּים לְהַרְאוֹת שֶׁהוּא הַכֹּל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם קוֹל מִמְּרוֹמִים שָׁמַעְתִּי מִזֶּה, אֹמַר שֶׁהָיָה יָפֶה, שֶׁאֵין הַתֵּרוּץ הַזֶּה מִתְיַשֵּׁב בְּלִבִּי.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי אָתָא לִטְבֶרְיָא לְמִדְבֵּי לְכָל שׁוּקֵי טְבֶרְיָה, חָמוֹ לֵיהּ, ר' פִּנְחָס וְרַבִּי בָּא וְרַבִּי יִצְחָק. אֲמָרוּ, עַד אֵימָתַי נֵיתֵיב בִּקְיָימָא חָדָא, וְלָא נֵיכוֹל לְמֵהַךְ. אֲמָרוּ, הָא מָאנֵי דְּמַתְנִיתִין הָכָא, נִשְׁאַל קַמֵּיהּ.

אָתָא רַבִּי אַבָּהוּ תַּמָּן, אָמַר לֵיהּ, אִי לָא נִשְׁמַע מִלָּה דָא, הָא אִתְפַּתַּחְנָא פּוּמְהוֹן דְּמִינָּאי בִּפְסוּקָא דָא. אָמַר לֵיהּ, לֵימָא לָן מַר (דף כא ע"א) עִיקָּרָא דִּפְסוּקָא דָא, אָמַר לֵיהּ מַאי הוּא. אָמַר לֵיהּ הַאי נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כְּתִיב (ישעיה מב יח) הַחֵרְשִׁים שִׁמְעוּ וְהַעִוְרִים הַבִּיטוּ לִרְאוֹת. וְכִי לָעִוְרִים וְלַחֵרְשִׁים אָמְרָה תּוֹרָה הַאי. אֶלָּא עִוְרִים, שֶׁהֵם עִוְרִים בַּתּוֹרָה, שֶׁדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר לִפְנֵיהֶם,

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי בָּא לִטְבֶרְיָה לְטַהֵר אֶת כָּל שׁוּקֵי טְבֶרְיָה, רָאוּ אוֹתוֹ רַבִּי פִּנְחָס וְרַבִּי בָּא וְרַבִּי יִצְחָק. אָמְרוּ: עַד מָתַי נֵשֵׁב בְּקִיּוּם אֶחָד וְלֹא נוּכַל לָלֶכֶת? אָמְרוּ: הִנֵּה מִבַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה כָּאן, נִשְׁאַל לְפָנָיו.

בָּא לְשָׁם רַבִּי אַבָּהוּ. אָמַר לוֹ: אִם לֹא נִשְׁמַע דָּבָר זֶה, הֲרֵי יִפָּתַח פִּיהֶם שֶׁל הַמִּינִים בַּפָּסוּק הַזֶּה. אָמַר לוֹ: יֹאמַר לָנוּ מַר אֶת עִקַּר הַפָּסוּק הַזֶּה. אָמַר לוֹ: מַה הוּא? אָמַר לוֹ: זֶה נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב (ישעיה מב) הַחֵרְשִׁים שִׁמְעוּ וְהָעִוְרִים הַבִּיטוּ לִרְאוֹת. וְכִי לָעִוְרִים וְלַחֵרְשִׁים אָמְרָה הַתּוֹרָה אֶת זֶה? אֶלָּא עִוְרִים, שֶׁהֵם עִוְרִים בַּתּוֹרָה,

וְהוֹלְכִים אָרְחוֹת עֲקַלְקַלּוֹת כְּעוְרִים, וְלֹא יָדְעוּן עִיקָּרָא דְמִלְּתָא. הַאי פְּסוּקָא אִתְגְּזַר בְּמַתְנִיתָא דִילָן, וְהָכִי גָּזַרְנָא.

כַּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, הֲוָה עִיקָּרָא דְּכֹלָּא מַיָּא, וּמִן מַיָּא אַשְׁתִּיל כָּל עָלְמָא. וְעָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּלָתָא אוּמָּנִין, דְּיַעַבְדוּן אוּמָּנוּתֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, וְאִלֵּין אִינוּן: שְׁמַיָּא, וְאַרְעָא, וּמַיָּא. וְעַל יְדוֹי דְּאִלֵּין, אִתְבְּרֵי כָּל מַה דִּי בְּעָלְמָא דֵּין.

וְזַמִּין לְאִלֵּין תְּלָתָא, לְכָל חַד מִנְּהוֹן, לְאַפָּקָא בְּרִיָּיתָא דִּצְרִיךְ לְעָלְמָא. זַמִּין לְמַיָּא, אָמַר לֵיהּ אַתְּ אַפִּיק לְאַרְעָא דִּתְחוֹתָךְ, וְאַתְּ זִיל אִתְכְּנֵישׁ לַאֲתַר חָד, וּמַיָּא עָבַד כָּךְ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, יִקָּווּ הַמַּיִם.

לשון הקודש

שֶׁדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר לִפְנֵיהֶם, וְהוֹלְכִים אָרְחוֹת עֲקַלְקַלּוֹת כְּעוְרִים, וְלֹא יוֹדְעִים אֶת עִקַּר הַדָּבָר. הַפָּסוּק הַזֶּה נִגְזַר בַּמִּשְׁנָה שֶׁלָּנוּ, וְכָךְ גָּזַרְנוּ.

כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הַמַּיִם הָיוּ הָעִקָּר שֶׁל הַכֹּל, וּמִמַּיִם הִשְׁתִּיל אֶת כָּל הָעוֹלָם. וְעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁלֹשָׁה אָמָּנִים שֶׁיַּעֲשׂוּ אֶת אָמָּנוּתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֵלּוּ הֵם: שָׁמַיִם, וְאֶרֶץ, וּמַיִם. וְעַל יְדֵי אֵלּוּ נִבְרָא כָּל מַה שֶּׁבָּעוֹלָם הַזֶּה.

וְהִזְמִין אֶת שְׁלֹשֶׁת אֵלּוּ, אֶת כָּל אֶחָד מֵהֶם, לְהוֹצִיא בְּרִיּוֹת שֶׁצָּרִיךְ לָעוֹלָם. הִזְמִין אֶת הַמַּיִם. אָמַר לָהֶם: אַתֶּם תּוֹצִיאוּ אֶת הָאָרֶץ מִתַּחְתֵּיכֶם, וְאַתָּה לֵךְ תִּתְכַּנֵּס לְמָקוֹם אֶחָד. וְהַמַּיִם עָשׂוּ כָּךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) יִקָּווּ הַמַּיִם.

קְרָא לְאַרְעָא, אֲמַר לָהּ, אַתְּ אַפִּיק בְּרְיָין מִינָךְ, בְּעִירִין וְחֵיוָתָן וּכְדְמֵי לוֹן, מִיָּד עָבְדַת כָּךְ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ.

קְרָא לַשָּׁמַיִם, אֲמַר לוֹן, אַתּוּן אַבְדִילוּ בֵּין מַיָּא לְמַיָּא, עֲבָדוּ כָּךְ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ. קְרָא לְאַרְעָא, אֲמַר לָהּ אֲפִיקִי דְשָׁאִים וְעִשְׂבִּים וּיבוּלִין וְאִילָנֵי חַקְלָא, מִיָּד מַה כְּתִיב בָּהּ. וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע.

קְרָא כְּמוֹ כֵן לַשָּׁמַיִם, אֲמַר לוֹן, יְהֵא בְּכוֹן נְהוֹרִין וּבוּצִינִין לְאַנְהָרָא עַל אַרְעָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם. קְרָא כְּמוֹ כֵן לְמַיָּא, אֲמַר לוֹן, אַתּוּן אֲפִיקוּ רִיחֲשָׁא דְנוּנִין וְעוֹפִין, וּכְדְמֵי לוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ

לשון הקודש

קְרָא לָאָרֶץ. אָמַר לָהּ: אַתְּ תּוֹצִיאִי מִמֵּךְ בְּרִיּוֹת, בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת וְכַדּוֹמֶה לָהֶם. מִיָּד עָשְׂתָה כָּךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ.

קְרָא לַשָּׁמַיִם. אָמַר לָהֶם: אַתֶּם הַבְדִּילוּ בֵּין מַיִם לְמַיִם. עָשׂוּ כָּךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ. קְרָא לָאָרֶץ. אָמַר לָהּ: הוֹצִיאִי דְשָׁאִים וַעֲשָׂבִים וּיבוּלִים וַעֲצֵי הַשָּׂדֶה. מִיָּד מַה כָּתוּב בָּהּ? (שם) וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע.

קְרָא כְּמוֹ כֵן לַשָּׁמַיִם. אָמַר לָהֶם: יִהְיוּ בָכֶם אוֹרוֹת וּמְאוֹרוֹת לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. קְרָא כְּמוֹ כֵן לַמַּיִם. אָמַר לָהֶם: אַתֶּם תּוֹצִיאוּ רֶמֶשׂ שֶׁל דָּגִים וְעוֹפוֹת וְכַדּוֹמֶה לָהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) יִשְׁרְצוּ

נֶפֶשׁ חַיָּה. וְעַל יְדֵיהוֹן דִּתְלָתָא אִלֵּין, אִתְעֲבִיד כָּל עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, כָּל חַד וְחַד לְזִינֵיהּ.

כַּד אֲתָא יוֹמָא שְׁתִיתָאָה, כֻּלְּהוּ הֲווֹ זְמִינִין לְמִבְרֵי כִּשְׁאָר יוֹמִין. אֲמַר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא שׁוּם חַד מִנְּכוֹן, יָכִיל לְמֶעְבַּד בְּרִיָּה דָא בִּלְחוֹדוֹי, כִּשְׁאָר כָּל בְּרִיָּין דְּהֲווּ עַד כָּאן, אֶלָּא כּוּלְּכוֹן תִּתְחַבְּרוּן כַּחֲדָא וַאֲנָא עִמְּכוֹן, וְנַעֲבִיד אֵינָשָׁא. דְּהָא אַתּוּן לָא תֵּיכְלוּן לְמֶעְבְּדֵיהּ בִּלְחוֹדֵיכוֹן, אֲבָל גּוּפָא יְהֵא דִּילְכוֹן תְּלָתֵיכוֹן, וְנִשְׁמָתָא דִּילִי.

וּלְפִיכָךְ קְרָא לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַאֲמַר לוֹן נַעֲשֶׂה אָדָם, אֲנָא וְאַתּוּן. אֲנָא נִשְׁמָתָא, וְאַתּוּן גּוּפָא. וְכָךְ הוּא, דְּגוּפָא הוּא מִתְּלָתְהוֹן, דְּהֲווּ אוּמָנִין בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְנִשְׁמָתָא יַהֲבָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִשְׁתַּתַּף עִמְּהוֹן בָּהּ.

לשון הקודש

הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. וְעַל יְדֵי שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה נַעֲשָׂה כָּל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְמִינוֹ.

כְּשֶׁבָּא הַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי, כֻּלָּם הָיוּ מְזֻמָּנִים לִבְרֹא כְּמוֹ שְׁאָר הַיָּמִים. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: שׁוּם אֶחָד מִכֶּם לֹא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת הַבְּרִיָּה הַזּוֹ לְבַדָּהּ כְּמוֹ שְׁאָר כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁהָיוּ עַד כָּאן, אֶלָּא כֻּלְּכֶם תִּתְחַבְּרוּ יַחַד, וַאֲנִי עִמָּכֶם, וְנַעֲשֶׂה אָדָם, שֶׁהֲרֵי אַתֶּם לֹא תוּכְלוּ לַעֲשׂוֹתוֹ לְבַדְּכֶם, אֲבָל הַגּוּף יִהְיֶה שֶׁל שְׁלָשְׁתְּכֶם, וְהַנִּשְׁמָה שֶׁלִּי.

וּלְפִיכָךְ קָרָא לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמַר לָהֶם נַעֲשֶׂה אָדָם, אֲנִי וְאַתֶּם. אֲנִי אֶת הַנִּשְׁמָה, וְאַתֶּם אֶת הַגּוּף. וְכָךְ הוּא, שֶׁהַגּוּף הוּא מִשְּׁלָשְׁתָּם, שֶׁהָיוּ אֻמָּנִים בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וְאֶת הַנִּשְׁמָה נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהִשְׁתַּתֵּף עִמָּהֶם בָּהּ.

בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, כְּלוֹמַר דְּאִתְחֲזֵי לָנָא, בְּהַהוּא גּוּפָא דְּאִתְנְסַב מִנְּכוֹן, לְמִנְדַּע וּלְאַדְמָאָה לְכוֹן, וּבְהַהוּא דְּאִתְנְסִיב מִנִּי, דְּהוּא נִשְׁמָתָא, דְּיִתְפְּרַשׁ מֵעוֹבָדוֹי דְּעָלְמָא, וְיֵהֵא תֵּאוּבְתֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ לְעִילָּאִין קַדִּישִׁין.

וְעוֹד בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, דְּגוּפָא דְּאִתְנְסִיב מִנְּכוֹן, לָא יֶהֱוֵי בְּקִיּוּמָא בְּגִינֵיכוֹן. מַאי בְּגִינֵיכוֹן. כְּאִינּוּן בְּרָיָין דְּאַפֵּקְתּוּן, עַל דְּאִיהוּ עַפְרָא כִּשְׁאָר כָּל בְּרָיָין. וְהַהִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא דַּאֲנָא יָהִיב בֵּיהּ, דְּיֶהֱוֵי לָהּ קִיּוּמָא לְעָלְמִין, דְּלֵיתָהּ גּוּפָא, וְיִדְמֶה בְּקִיּוּמָא לִי.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, הָדֵין הוּא בְּרִירָא דְּמִלְּתָא, מִשּׁוּם דְּאִשְׁתְּכַח דְּבִבְרֵאשִׁית, הֲווֹ אִלֵּין תְּלָתָא, שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וּמַיָּא.

לשון הקודש

בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, כְּלוֹמַר שֶׁרָאוּי לָנוּ, בְּאוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁנִּלְקַח מִכֶּם, לָדַעַת וּלְהִדָּמוֹת לָכֶם כְּמוֹ אוֹתוֹ שֶׁנִּלְקַח מִמֶּנִּי, שֶׁהוּא הַנְּשָׁמָה, שֶׁיִּפָּרֵד מִמַּעֲשֵׂי הָעוֹלָם, וְתִהְיֶה תְּשׁוּקָתוֹ וּרְצוֹנוֹ לָעֶלְיוֹנִים הַקְּדוֹשִׁים.

וְעוֹד בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, שֶׁהַגּוּף שֶׁנִּלְקַח מִכֶּם לֹא יִהְיֶה בְּקִיּוּם כְּמוֹתְכֶם. מַה זֶּה כְּמוֹתְכֶם? כְּאוֹתָן הַבְּרִיּוֹת שֶׁהוֹצֵאתֶם, עַל שֶׁהוּא עָפָר כִּשְׁאָר כָּל הַבְּרִיּוֹת. וְהַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה הַהִיא שֶׁאֲנִי נָתַתִּי בּוֹ, שֶׁיִּהְיֶה לָהּ קִיּוּם לְעוֹלָמִים, שֶׁאֵינָהּ גּוּף, וְתִדְּמֶה לַקִּיּוּם שֶׁלִּי.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, זֶהוּ בֵּרוּר הַדָּבָר, מִשּׁוּם שֶׁנִּמְצָא שֶׁבְּבְרֵאשִׁית הָיוּ שְׁלֹשֶׁת אֵלּוּ – שָׁמַיִם וְאֶרֶץ וּמַיִם.

ר' אֶלְעָזָר בַּר ר' שִׁמְעוֹן אֲמַר, יָאוֹת הוּא. אֲבָל אַרְעָא נָסְבָא חֵילָא דִּתְלָתְהוֹן בִּלְחוֹדָאָה, עַד דַּהֲוֵי בָּהּ אַרְבַּע יְסוֹדוֹת קָיְימִין. מִן שְׁמַיָּא תְּרֵין, וּמִן מַיָּא חַד, וְחַד דְּבָהּ. וְהִיא אֲפִיקַת גּוּלְמָא דְּאָדָם, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִשְׁמָתָא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. הֲרֵי תַּרְוֵיהוֹן, אַרְעָא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִשְׁתַּתְּפוּ כַּחֲדָא לְמֶעְבַּד לֵיהּ, וּבְגִינֵיהּ אֲמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲמַר לָהּ עֲשִׂי אֶת הַגּוּף, וַאֲנָא נִשְׁמָתָא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הָא כָּל סְפֵּיקָא דָא אִתְעַבַּר מִינָּן.

עוֹד אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כְּהַאי גַּוְונָא, אִשְׁתַּתַּף קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעָלְמָא, בִּבְרִיָּיתָא דִּבְנֵי נָשָׁא. דְּהָא תָּנֵינָן, שְׁלֹשָׁה שׁוּתָּפִין בָּאָדָם, הָאִישׁ

לשון הקודש

רִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, יָפֶה הוּא. אֲבָל הָאָרֶץ לָקְחָה אֶת כֹּחַ שְׁלָשְׁתָּם לְבַדָּהּ, עַד שֶׁהָיוּ בָּהּ אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת קַיָּמִים – מִן הַשָּׁמַיִם שְׁנַיִם, וּמִן הַמַּיִם אֶחָד, וְהָאֶחָד שֶׁבָּהּ. וְהִיא הוֹצִיאָה אֶת הַגֹּלֶם שֶׁל אָדָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַנְּשָׁמָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ב) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. הֲרֵי שְׁנֵיהֶם – הָאָרֶץ וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ יַחַד לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ, וּבִגְלָלוֹ אָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם. שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לָהּ עֲשִׂי אֶת הַגּוּף, וַאֲנִי אֶת הַנְּשָׁמָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הִנֵּה כָּל הַסָּפֵק הַזֶּה עָבַר מֵעִמָּנוּ.

עוֹד אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּגוֹן זֶה שִׁתֵּף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם בִּבְרִיאַת בְּנֵי אָדָם, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ שְׁלֹשָׁה שֻׁתָּפִים בָּאָדָם, הָאִישׁ וְאִשְׁתּוֹ וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְאִשְׁתּוֹ וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כְּהַאי גַּוְונָא, שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, שָׁמַיִם, כְּנֶגֶד אִישׁ. אֶרֶץ, כְּנֶגֶד אִשְׁתּוֹ. וּלְעוֹלָם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשׁוּתָּף עִמָּהֶם. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בִּלְשׁוֹן שׁוּתָּפוּת. וְאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשׁוּתָּף עִם שׁוּם בְּרִיָּה, זוּלַת עִם אָדָם.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, וּבִשְׁאָר הַבְּרִיּוֹת מִי מְשׁוּתָּף עִמָּהֶם. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כֹּחַ הָאֲדָמָה, דַּאֲמָרָן שֶׁהִיא נֶפֶשׁ חַיָּה. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין מְשׁוּתָּף, אֶלָּא עִם הָאָדָם בִּלְבָד.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וַוי לָהֶם לָרְשָׁעִים, שֶׁאֵינָם רוֹצִים לְהִדָּבֵק בְּשׁוּתָּפוּתָא שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בַּמֶּה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בְּאוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה שֶׁהוּא נָתַן, אֶלָּא הוֹלֵךְ וְדָבֵק בְּכֹחַ הַבְּהֵמוֹת. הֲדָא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כְּגוֹן זֶה הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שָׁמַיִם כְּנֶגֶד אִישׁ, אֶרֶץ כְּנֶגֶד אִשְׁתּוֹ, וּלְעוֹלָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשֻׁתָּף עִמָּהֶם, וְעַל כֵּן נֶאֱמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, בִּלְשׁוֹן שֻׁתָּפוּת, וְאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשֻׁתָּף עִם שׁוּם בְּרִיָּה זוּלַת עִם אָדָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וּבִשְׁאָר הַבְּרִיּוֹת מִי מְשֻׁתָּף עִמָּהֶם? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כֹּחַ הָאֲדָמָה, שֶׁאָמְרוּ שֶׁהִיא נֶפֶשׁ חַיָּה. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין מְשֻׁתָּף אֶלָּא עַל הָאָדָם בִּלְבַד.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אוֹי לָהֶם לָרְשָׁעִים שֶׁאֵינָם רוֹצִים לְהִדָּבֵק בַּשֻּׁתָּפוּת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בַּמֶּה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּאוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה שֶׁהוּא נָתַן, אֶלָּא

הוּא דִּכְתִיב, (תהלים מט כא) **וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ. בַּל יָלִין, שֶׁלֹּא רָצָה לַעֲמוֹד בְּאוֹתוֹ יְקָר וְתִפְאֶרֶת שֶׁל הַנְּשָׁמָה. אֲבָל מָה חַטָּאתוֹ שֶׁעָשָׂה שֶׁנִּמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת, בְּאוֹתוֹ הַכֹּחַ שֶׁלָּהֶן, הַנִּכְרַת וְהַנִּדְמֶה מְהֵרָה, וְלֹא תַעֲלֶה לְמַעְלָה.**

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן פַּזִּי, אָזְלָא הָא, כִּי הָא דְּאָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בֶּן אִידִי, דְּאָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בֶּן אִידִי, מַאי דִּכְתִיב, (איוב כח י) **וְכָל יְקָר רָאֲתָה עֵינוֹ, אֵלּוּ נִשְׁמוֹתָן שֶׁל צַדִּיקִים, שֶׁהֵם יְקָר וְתִפְאֶרֶת לָעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.**

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ אָמַר רִבִּי יוֹנָתָן, בֹּא וּרְאֵה מַעֲלָתוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁהִבְדִּילוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִכָּל שְׁאָר הַנִּבְרָאִים. הָאֵיךְ. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, כָּל מַה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָמַר לַפּוֹעֲלִים

לשון הקודש

הוֹלֵךְ וְדָבֵק בְּכֹחַ הַבְּהֵמוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים מט) וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ. בַּל יָלִין, שֶׁלֹּא רָצָה לַעֲמֹד בְּאוֹתוֹ יְקָר וְתִפְאֶרֶת שֶׁל הַנְּשָׁמָה. אֲבָל מַה חַטָּאתוֹ שֶׁעָשָׂה? שֶׁנִּמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת, בְּאוֹתוֹ הַכֹּחַ שֶׁלָּהֶן הַנִּכְרַת וְהַנִּדְמֶה מְהֵרָה, וְלֹא תַעֲלֶה לְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן פַּזִּי, זֶה הוֹלֵךְ, כְּמוֹ מַה שֶׁאָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בֶּן אִידִי, שֶׁאָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בֶּן אִידִי, מַה שֶׁכָּתוּב (איוב כח) וְכָל יְקָר רָאֲתָה עֵינוֹ, אֵלּוּ נִשְׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים, שֶׁהֵם יְקָר וְתִפְאֶרֶת לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן, בֹּא וּרְאֵה מַעֲלָתוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁהִבְדִּילוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִכָּל שְׁאָר הַנִּבְרָאִים, אֵיךְ? אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, כָּל מַה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָמַר לַפּוֹעֲלִים הָאֵלֶּה שֶׁהֵם

הָאֵלֶּה, שֶׁהֵם יַעֲשׂוּ לְבַדָּם, וְלֹא נִתְיַיחֵד הוּא עִמָּהֶם. אָמַר עַל הָאָרֶץ, תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וגו'. אָמַר לַמַּיִם, יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם, וְהוּא לֹא נִתְיַיחֵד עִמָּהֶם.

כְּשֶׁבָּרָא הָאָדָם, נִתְיַיחֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמָּהֶם בַּעֲשִׂיָּתוֹ, וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם. וְנָתַן בּוֹ קְלַסְתֵּר פָּנִים, רְאִיָּ"ה, רֵי"חַ, קִימָ"ה, הֲלִיכָ"ה, מִשּׁוּ"שׁ, דִּבּוּ"ר, עֲשִׂיָּ"ה, הִמְשִׁילוֹ בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים ח ז) תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ כֹּל שַׁתָּה תַּחַת רַגְלָיו.

וּכְשֶׁזָּרַק בּוֹ נְשָׁמָה, קָם עַל רַגְלָיו, וְנִדְמָה לַתַּחְתּוֹנִים וְלָעֶלְיוֹנִים. נִדְמָה גּוּפוֹ (דף כא ע"ב) לָאָרֶץ. וְנִשְׁמָתוֹ לָעֶלְיוֹנִים, בְּתוֹאַר, וְהָדָר, וְכָבוֹד, בְּאֵימָה, וּבְיִרְאָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים ח ו) וְכָבוֹד וְהָדָר תַּעֲטְרֵהוּ.

לשון הקודש

יַעֲשׂוּ לְבַדָּם, וְלֹא נִתְיַיחֵד הוּא עִמָּהֶם. אָמַר עַל בְּרִיּוֹת הָאָרֶץ תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגוֹ', אָמַר לַמַּיִם יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם, וְהוּא לֹא נִתְיַיחֵד עִמָּהֶם.

כְּשֶׁבָּרָא הָאָדָם, נִתְיַיחֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמָּהֶם בַּעֲשִׂיָּתוֹ וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם. וְנָתַן בּוֹ קְלַסְתֵּר פָּנִים, רְאִיָּ"ה, רֵי"חַ, קוֹמָ"ה, הֲלִיכָ"ה, מִשּׁוּ"שׁ, דִּבּוּ"ר, עֲשִׂיָּ"ה. הִמְשִׁילוֹ בְּמַעֲשֵׂי יָדָיו, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים ח) תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כֹּל שַׁתָּה תַּחַת רַגְלָיו.

וּכְשֶׁזָּרַק בּוֹ נְשָׁמָה, קָם עַל רַגְלָיו, וְנִדְמָה לַתַּחְתּוֹנִים וְלָעֶלְיוֹנִים. נִדְמָה גּוּפוֹ לָאָרֶץ, וְנִשְׁמָתוֹ לָעֶלְיוֹנִים, בְּתוֹאַר, וְהָדָר, וְכָבוֹד, בְּאֵימָה, וּבְיִרְאָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ.

אָמַר רִבִּי יוֹנָתָן, רֵישָׁא דְּהַאי קְרָא, סְפֵיקָא בְּלִבָּאי, דִּכְתִיב (שם) וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, בְּנִשְׁמָתֵיהּ דְּהִיא קַדִּישָׁא, וְדָמֵי לֵיהּ. אֲבָל מַאי גְּרִיעוּתָא הוּא, עַל דַּהֲוָה גוּפָא, וְאִתְנְטֵל מִן אַרְעָא.

וְאִם תֹּאמַר בְּדַעַת וּבְחָכְמָה. אִי אֶפְשָׁר, דְּהָא רָחוֹק הוּא הָאָדָם מִן הָעֶלְיוֹנִים דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, הַמַּלְאָכִים הַקְּרוֹבִים, מְקַבְּלִים כֹּחַ שֶׁפַע אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁל מַעְלָה תְּחִלָּה, וּמֵהֶם יוֹרֵד לְאוֹתָם שֶׁאֵינָם קְרוֹבִים, וּמֵהֶם יוֹרֵד לַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאָם, וּמֵהֶם אֶל הָאָדָם.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, כִּסֵּא הַכָּבוֹד מְקַבֵּל תְּחִלָּה, וּמִמֶּנּוּ לַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים, וּמֵהֶם לְאוֹתָם שֶׁאֵינָם כָּל כָּךְ עֶלְיוֹנִים וּגְבוֹהִים כְּמוֹתָם, וּמֵהֶם לַשָּׁמַיִם, וּמֵהֶם אֶל הָאָדָם.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן, רֹאשׁ הַפָּסוּק הַזֶּה סָפֵק בְּלִבִּי, שֶׁכָּתוּב (שם) וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, בְּנִשְׁמָתוֹ שֶׁהִיא קְדוֹשָׁה וְדוֹמָה לוֹ, אֲבָל מַה חִסָּרוֹן הוּא? עַל שֶׁהָיָה גוּף וְנִלְקַח מִן הָאָרֶץ.

וְאִם תֹּאמַר בְּדַעַת וּבְחָכְמָה – אִי אֶפְשָׁר, שֶׁהֲרֵי רָחוֹק הוּא הָאָדָם מִן הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, הַמַּלְאָכִים הַקְּרוֹבִים מְקַבְּלִים כֹּחַ שֶׁפַע אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁל מַעְלָה תְּחִלָּה, וּמֵהֶם יוֹרֵד לְאוֹתָם שֶׁאֵינָם קְרוֹבִים, וּמֵהֶם יוֹרֵד לַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאָם, וּמֵהֶם אֶל הָאָדָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כִּסֵּא הַכָּבוֹד מְקַבֵּל תְּחִלָּה, וּמִמֶּנּוּ לַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים, וּמֵהֶם לְאוֹתָם שֶׁאֵינָם כָּל כָּךְ עֶלְיוֹנִים וּגְבוֹהִים

אֲבָל בַּמֶּה נִדְמָה לוֹ הָאָדָם, אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, בַּנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא קְדוֹשָׁה, וְלֹא תִכְלֶה לְעוֹלָם, עַל שֶׁנִּטְלָה מִמֶּנּוּ, מִכֹּחוֹ וּמִגְּבוּרָתוֹ. וְלֹא כְּמוֹ הַגּוּף שֶׁנִּיטַּל מִן הָאֲדָמָה, וְיִכְלֶה וְיָשׁוּב עָפָר כְּשֶׁהָיָה.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק אָמַר רַב, אָדָם, וְזִוּוּגוֹ עִמּוֹ, נִבְרְאוּ בְּיַחַד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם. וְנִטְלָה מִגַּבָּיו, וְהֵכִינָהּ, וְהֵבִיאָהּ אֶל הָאָדָם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו.

ר' יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, חַוָּה הָרִאשׁוֹנָה הָיְתָה, וּלְקָחָהּ מִמֶּנּוּ, וְהִיא נִזְקֵי דִּבְרַיָּתָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו, זוֹ הִיא הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנִּלְקַח מִמֶּנּוּ, עַל שֶׁהִיא רוּחַ מַזִּקֶת. וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה, שֶׁהֵקִים אַחֶרֶת בִּמְקוֹמָהּ.

לשון הקודש

כְּמוֹתָם, וּמֵהֶם לַשָּׁמַיִם, וּמֵהֶם אֶל הָאָדָם. **אֲבָל** בַּמֶּה נִדְמָה לוֹ הָאָדָם? אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, בַּנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא קְדוֹשָׁה, וְלֹא תִכְלֶה לְעוֹלָם, עַל שֶׁנִּטְלָה מִמֶּנּוּ, מִכֹּחוֹ וּמִגְּבוּרָתוֹ, וְלֹא כְּמוֹ הַגּוּף שֶׁנִּטַּל מִן הָאֲדָמָה, וְיִכְלֶה וְיָשׁוּב עָפָר כְּשֶׁהָיָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַב, אָדָם וְזִוּוּגוֹ עִמּוֹ נִבְרְאוּ בְּיַחַד, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ה) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם. וְנִטְלָה מִגַּבָּיו, וֶהֱכִינָהּ וֶהֱבִיאָהּ אֶל הָאָדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ב) וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, חַוָּה הָרִאשׁוֹנָה הָיְתָה, וּלְקָחָהּ מִמֶּנּוּ, וְהִיא נִזְקֵי הַבְּרִיּוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו. זוֹהִי הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנִּלְקַח מִמֶּנּוּ, עַל שֶׁהִיא רוּחַ מַזִּקֶת. וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה, שֶׁהֵקִים אַחֶרֶת בִּמְקוֹמָהּ.

רָבָא אָמַר, זוֹ הָיְתָה בָּשָׂר, וְהָאַחֶרֶת לֹא הָיְתָה בָּשָׂר, וּמַאי הֲוַת. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, זוּהֲמָא דְּאַרְעָא וּשְׁמָרֶיהָ.

אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָדָם, נָתַן זוֹהַר פָּנָיו, שֶׁמֵּאִיר בְּכָל הָעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁחָטָא, מַה כְּתִיב בֵּיהּ, (קהלת ה א) וְעֹז פָּנָיו יְשֻׁנָּא.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי עֲקִיבָא הֲווֹ אָזְלֵי בְּאוֹרְחָא, אָמַר לֵיהּ רַבִּי עֲקִיבָא, ר', אִימָא לִי, הָא דִּכְתִיב, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם, לָמָּה לֹא נֶאֱמַר וַיְהִי כֵן מִיָּד, כִּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים, כְּשֶׁהָיָה אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּבָר, מִיָּד נֶאֱמַר וַיְהִי כֵן, וְכָאן לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא לְאַחַר שֶׁאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, כְּתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, הָיָה לוֹ לוֹמַר וַיְהִי כֵן.

לשון הקודש

רָבָא אָמַר, זוֹ הָיְתָה בָּשָׂר, וְהָאַחֶרֶת לֹא הָיְתָה בָּשָׂר. וּמָה הָיְתָה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַזֻּהֲמָה שֶׁל הָאָרֶץ וּשְׁמָרֶיהָ.

אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, נָתַן זֹהַר פָּנָיו שֶׁמֵּאִיר בְּכָל הָעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁחָטָא, מַה כָּתוּב בּוֹ? (קהלת ח) וְעֹז פָּנָיו יְשֻׁנָּא.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי עֲקִיבָא הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, אֱמֹר לִי, זֶה שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם, לָמָּה לֹא נֶאֱמַר וַיְהִי כֵן מִיָּד, כִּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים, כְּשֶׁהָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר דָּבָר, מִיָּד נֶאֱמַר וַיְהִי כֵן, וְכָאן לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא לְאַחַר שֶׁאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, כָּתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, הָיָה לוֹ לוֹמַר וַיְהִי כֵן!

אָמַר לֵיהּ, עֲקִיבָא, וְכִי זֹאת הָיְתָה בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְלֹא יוֹתֵר, וְהָא כְּתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, וְלֹא נֶאֱמַר וַיְהִי כֵן, אֶלָּא וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ. וְכֵן יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, הָיָה לוֹ לוֹמַר מִיָּד וַיְהִי כֵן, וּכְתִיב וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים.

אֶלָּא אִימָא לָךְ, כָּל דָּבָר שֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶם הַכֹּחַ הָאָצוּל מִלְּמַעְלָה, נֶאֱמַר מִיָּד וַיְהִי כֵן. שֶׁהָאָרֶץ הוֹצִיאָה אוֹתָם בְּתַשְׁלוּם כָּל פְּעוּלָּתָם, וְלֹא הוּצְרְכָה לְהַמְתִּין לַכֹּחַ הָעֶלְיוֹן, לְהַשְׁלִים תַּשְׁלוּם אוֹתָהּ הַפְּעוּלָּה.

אֲבָל בְּכָל דָּבָר וְדָבָר שֶׁהוֹצִיאָה הָאָרֶץ, וְקִיּוּם תַּשְׁלוּם הַפְּעוּלָּה לֹא הָיְתָה בָהּ, הוּצְרְכָה

לשון הקודש

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, וְכִי זֹאת הָיְתָה מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְלֹא יוֹתֵר? וַהֲרֵי כָּתוּב (שם) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם, וְלֹא נֶאֱמַר וַיְהִי כֵן, אֶלָּא וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ. וְכֵן (שם) יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, הָיָה לוֹ לוֹמַר מִיָּד וַיְהִי כֵן, וְכָתוּב וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים?

אֶלָּא, אֹמַר לְךָ, כָּל דָּבָר שֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶם הַכֹּחַ הָאָצוּל מִלְּמַעְלָה, נֶאֱמַר מִיָּד וַיְהִי כֵן. שֶׁהָאָרֶץ הוֹצִיאָה אוֹתָם בְּתַשְׁלוּם כָּל פְּעֻלָּתָם, וְלֹא הֻצְרְכָה לְהַמְתִּין לַכֹּחַ הָעֶלְיוֹן לְהַשְׁלִים תַּשְׁלוּם אוֹתָהּ הַפְּעֻלָּה. **אֲבָל** בְּכָל דָּבָר וְדָבָר שֶׁהוֹצִיאָה הָאָרֶץ וְקִיּוּם תַּשְׁלוּם הַפְּעֻלָּה לֹא הָיְתָה בָהּ, הֻצְרְכָה לְהַמְתִּין עַד שֶׁיָּבֹא הַכֹּחַ

לְהַמְתִּין עַד שֶׁיָּבֹא הַכֹּחַ מִלְּמַעְלָה, וְיַעֲשֶׂה הַקִּיּוּם וּשְׁלֵמוּת הַפְּעוּלָּה.

וְכֵן בְּכָאן בָּאָדָם, הָאָרֶץ הוֹצִיאָה אוֹתוֹ הַדָּבָר הַמַּסְפִּיק לָהּ לַעֲשׂוֹת, וְעָמְדָה, עַד שֶׁיִּתֵּן הַכֹּחַ אוֹתוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לָתֵת, וּלְפִיכָךְ לֹא נֶאֱמַר מִיָּד וַיְהִי כֵן, עַד שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנָתַן בּוֹ הַכֹּחַ מִלְּמַעְלָה, וְעָשָׂה הַקִּיּוּם.

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, מָה רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא עָשָׂה אֶת הָאָדָם אֶלָּא בַּשִּׁשִּׁי, אָמַר לֵיהּ, שֶׁלֹּא יְהֵא פִּתְחוֹן פֶּה לָאָדָם לוֹמַר, שֶׁהוּא סִיַּע בְּשׁוּם דָּבָר מִכָּל מַה שֶּׁנִּבְרָא.

אֲזָלוּ, עַד דְּהֲווּ אָזְלֵי, קָם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְנָחִין רֹאשֵׁיהּ, וְשַׁוֵּי יְדוֹי עַל פּוּמֵיהּ, וּבָכֵי. אָמַר לֵיהּ רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, לָמָּה אַתְּ בָּכֵי. אָמַר לֵיהּ, עַל דָּא דִּשְׁאֵילְתָּא. חֵיזוּ חָזֵית, וְקַשְׁיָא מִלָּה.

לשון הקודש

מִלְּמַעְלָה, וְיַעֲשֶׂה הַקִּיּוּם וּשְׁלֵמוּת הַפְּעֻלָּה.

וְכֵן בְּכָאן בְּאָדָם, הָאָרֶץ הוֹצִיאָה אוֹתוֹ הַדָּבָר הַמַּסְפִּיק לָהּ לַעֲשׂוֹת, וְעָמְדָה עַד שֶׁיִּתֵּן הַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לָתֵת, וּלְפִיכָךְ לֹא נֶאֱמַר מִיָּד וַיְהִי כֵן, עַד שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנָתַן בּוֹ הַכֹּחַ מִלְּמַעְלָה, וְעָשָׂה הַקִּיּוּם.

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, מָה רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא עָשָׂה אֶת הָאָדָם אֶלָּא בַּשִּׁשִּׁי? אָמַר לוֹ, שֶׁלֹּא יְהֵא פִּתְחוֹן פֶּה לָאָדָם לוֹמַר שֶׁהוּא סִיַּע בְּשׁוּם דָּבָר מִכָּל מַה שֶּׁנִּבְרָא.

הָלְכוּ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, קָם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְנָחַן רֹאשׁוֹ, וְשָׂם יָדוֹ עַל פִּיו

עֲקִיבָא עֲקִיבָא, מַאן יִזְכֵּי לְהַאי אוֹרְכָא דְּגָלוּתָא דְּאִתְמְשַׁךְ, דְּהָא לָא יָקוּם בַּר נָשׁ, דְּעָתִיד לִימְטֵי לַעֲנָנֵי שְׁמַיָּא, עַד יוֹמָא שְׁתִיתָאָה. דְּהוּא בְּשִׁית אֶלֶף שְׁנִין, וְלָא בְּאַשְׁלָמוּתֵיהּ, בַּר בִּתְקוּף תְּשׁוּבָה, דְּהָא שׁוּלְטָנָא דְּבַר נָשׁ הַהוּא לֵיתֵיהּ אֶלָּא בִּשְׁתִיתָאָה.

וּבִשְׁבִיעָאָה, יִשְׁתָּאַר שְׁמִטָּה בְּעָלְמָא, חָרוּב. וּבִתְמִינָאָה, יִתְחַדֵּשׁ עָלְמָא כְּמִלְּקַדְמִין, וְיֵהֵא מַה דְּיֵהֵא. עַל דָּא (ישעיה ד ג) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ. וּבְגִינֵהוֹן נֶאֱמַר, (תהלים כד לא) יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו.

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וגו'. רָבָא בְּשֵׁם ר' בְּרֶכְיָה אָמַר, בָּא הַכָּתוּב לְהוֹרוֹת, כִּי לְאַחַר שֶׁסִּפֵּר

לשון הקודש

וּבָכָה. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, לָמָּה אַתָּה בּוֹכֶה? אָמַר לוֹ, עַל זֶה שֶׁשָּׁאַלְתָּ.

הַמַּרְאֶה שֶׁרָאִיתִי, וְקָשֶׁה לִי הַדָּבָר.

עֲקִיבָא, עֲקִיבָא, מִי יִזְכֶּה לְאֹרֶךְ הַגָּלוּת הַזּוֹ שֶׁנִּמְשֶׁכֶת? שֶׁהֲרֵי לֹא יַעֲמֹד אִישׁ שֶׁעָתִיד לְהַגִּיעַ לְעַנְנֵי הַשָּׁמַיִם עַד הַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי, שֶׁהוּא בְּשֵׁשׁ אֶלֶף שָׁנִים, וְלֹא בְּהַשְׁלָמָתוֹ, רַק בְּכֹחַ הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהֲרֵי שִׁלְטוֹן הָאָדָם הַהוּא אֵינוֹ אֶלָּא בַּשִּׁשִּׁי.

וּבַשְּׁבִיעִי תִּשָּׁאֵר שְׁמִטָּה בָּעוֹלָם, חָרוּב. וּבַשְּׁמִינִי יִתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם כְּמוֹ מִקֹּדֶם, וְיִהְיֶה מַה שֶּׁיִּהְיֶה. עַל זֶה (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ, וּבִשְׁבִילָם נֶאֱמַר (תהלים קד) יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו.

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְגוֹ' (בראשית ב), רָבָא

כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁהוֹצִיאוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, שֶׁלֹּא תֹאמַר בְּשִׁשָּׁה יָמִים נִבְרְאוּ כֻּלָּם, בְּרִיָּה זוֹ בְּיוֹם פְּלוֹנִי, וּבְרִיָּה זוֹ בְּיוֹם פְּלוֹנִי, אֶלָּא כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁנִּתְהַוּוּ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאָרֶץ, תֵּדַע לָךְ אֵימָתַי הָווּ. בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. כְּלוֹמַר, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מַמָּשׁ, הָיוּ בָּהֶם כָּל הַתּוֹלְדוֹת, שֶׁנִּתְהַוּוּ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאָרֶץ, דִּכְתִיב בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם.

רַבִּי יֵיסָא אָמַר, וְהָא כְתִיב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרֹא אֱלֹהִים אָדָם, אִם כֵּן בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מַמָּשׁ הָיוּ כָּל הַתּוֹלְדוֹת.

אָמַר רִבִּי בְּרֶכְיָה, כָּךְ הוּא, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם נִתְהַוּוּ, שֶׁהֶרְאָהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, כָּל תּוֹלְדוֹתָיו, וְהֶעֱבִירָם לְפָנָיו הַנְּשָׁמוֹת בִּדְיוּקְנֵיהוֹן,

לשון הקודש

בְּשֵׁם רַבִּי בֶּרֶכְיָה אָמַר, בָּא הַכָּתוּב לְהוֹרוֹת, כִּי לְאַחַר שֶׁסִּפֵּר כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁהוֹצִיאוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, שֶׁלֹּא תֹאמַר בְּשִׁשָּׁה יָמִים נִבְרְאוּ כֻּלָּם, בְּרִיָּה זוֹ בְּיוֹם פְּלוֹנִי וּבְרִיָּה זוֹ בְּיוֹם פְּלוֹנִי, אֶלָּא כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁנִּתְהַוּוּ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאָרֶץ, תֵּדַע לְךָ מָתַי הָיוּ, (שם) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. כְּלוֹמַר, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מַמָּשׁ הָיוּ בָּהֶם כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁנִּתְהַוּוּ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם.

רַבִּי יֵיסָא אָמַר, וְהָרֵי כָּתוּב (שם ה) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרֹא אֱלֹהִים אָדָם. אִם כֵּן, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מַמָּשׁ הָיוּ כָּל הַתּוֹלְדוֹת.

אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה, כָּךְ הוּא, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם נִתְהַוּוּ! שֶׁהֶרְאָהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם כָּל תּוֹלְדוֹתָיו וְהֶעֱבִירָם

וְהָיָה אוֹמֵר, זֶה פְּלוֹנִי, וְזֶה פְּלוֹנִי. זֶה חָכָם הַדּוֹר, וְזֶה דַּיָּן הַדּוֹר, וְכֵן כָּל הַדּוֹרוֹת וּמַנְהִיגֵיהֶן.

ר' יִצְחָק בְּשֵׁם ר' חִיָּיא אָמַר, מַה כְּתִיב לְמַעְלָה מִן הָעִנְיָן. וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. לְאַחַר שֶׁאָמַר וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. מַהוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. אֶת כָּל לְרַבּוֹת עִנְיַן הַמַּלְאָכִים, שֶׁהֵם טוֹב מְאֹד. וּבְכָל הַנִּבְרָאִים לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא כִּי טוֹב בִּלְבָד, וּבְכָאן כִּי טוֹב מְאֹד. מְלַמֵּד שֶׁהַמַּלְאָכִים נִבְרְאוּ וְנֶאֱמַר עֲלֵיהֶם כִּי טוֹב מְאֹד.

וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק לָמָּה עוֹד הוֹסִיף קְרָא וְאָמַר וַיְכֻלּוּ. אָמַר רִבִּי בְּרֶכְיָה, לָשׁוֹן כִּסּוּף הוּא. וְכָל צְבָאָם בִּכְלַל, הֵם הַמַּלְאָכִים הַנִּקְרָאִים צְבָא הַשָּׁמַיִם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (מ"א יב יט) וְכָל צְבָא

לשון הקודש

לְפָנָיו הַנִּשְׁמוֹת בִּדְמְיוֹתֵיהֶם, וְהָיָה אוֹמֵר: זֶה פְּלוֹנִי וְזֶה פְּלוֹנִי, זֶה חָכָם הַדּוֹר וְזֶה דַּיָּן הַדּוֹר, וְכֵן כָּל הַדּוֹרוֹת וּמַנְהִיגֵיהֶן.

רַבִּי יִצְחָק בְּשֵׁם רַבִּי חִיָּיא אָמַר, מַה כְּתוּב לְמַעְלָה מִן הָעִנְיָן? (שם ב) וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. לְאַחַר שֶׁאָמַר (שם א, לא) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, מַהוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה? אֶת כָּל – לְרַבּוֹת עִנְיַן הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם טוֹב מְאֹד. וּבְכָל הַנִּבְרָאִים לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא כִּי טוֹב בִּלְבָד, וּבְכָאן כִּי טוֹב מְאֹד, מְלַמֵּד שֶׁהַמַּלְאָכִים נִבְרְאוּ, וְנֶאֱמַר עֲלֵיהֶם כִּי טוֹב מְאֹד.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, לָמָּה עוֹד הוֹסִיף הַכָּתוּב וְאָמַר וַיְכֻלּוּ? אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה, לָשׁוֹן כִּסּוּף הוּא, וְכָל צְבָאָם בִּכְלָל, הֵם הַמַּלְאָכִים הַנִּקְרָאִים צְבָא הַשָּׁמַיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמֵד עָלָיו.

הַשָּׁמַיִם עוֹמֵד עָלָיו. וּכְשֶׁגָּמַר הַמְּלָאכָה, נִכְסְפָה וְכָלְתָה לְכָל רוֹאֶיהָ.

אָמַר רִבִּי נַחְמָן, וַיְכֻלּוּ: כֻּלּוּ מִמַּעֲשֶׂה, כֻּלּוּ מִמַּחֲשָׁבָה. וְעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיוֹם הַשַּׁבָּת דּוּגְמַת עוֹלָם הַבָּא. שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁבּוֹת בַּשְּׁבִיעִי, מַאי בַּשְּׁבִיעִי. בָּאֶלֶף הַשְּׁבִיעִי.

וְאָמַר רַב נַחְמָן, נֶפֶשׁ יְתֵירָה נִתּוֹסֶפֶת בָּאָדָם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. (דף כב ע"א) אָמַר לֵיהּ רִבִּי, מַאי נֶפֶשׁ יְתֵירָה זוֹ, אָמַר לֵיהּ, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁשּׁוֹרָה עָלָיו, וּמַכְתִּיר לָאָדָם בְּכֶתֶר קָדוֹשׁ, כִּכְתָרֵי הַמַּלְאָכִים. וְהוּא מֵאוֹתוֹ רוּחַ, שֶׁעָתִיד לִשְׁרוֹת עַל הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. וְעַל כֵּן חַיָּיב אָדָם לְכַבֵּד אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, עַל הַאי אוּשְׁפִּיזָא קַדִּישָׁא דְּשָׁרְיָא עִמֵּיהּ.

לשון הקודש

וּכְשֶׁגָּמַר הַמְּלָאכָה, נִכְסְפָה וְכָלְתָה לְכָל רוֹאֶיהָ.

אָמַר רִבִּי נַחְמָן, וַיְכֻלּוּ – כֻּלּוּ מִמַּעֲשֶׂה, כֻּלּוּ מִמַּחֲשָׁבָה, וְעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיוֹם הַשַּׁבָּת דֻּגְמַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁבּוֹת בַּשְּׁבִיעִי. מַה זֶּה בַּשְּׁבִיעִי? בָּאֶלֶף הַשְּׁבִיעִי.

וְאָמַר רַב נַחְמָן, נֶפֶשׁ יְתֵרָה נִתּוֹסֶפֶת בָּאָדָם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. אָמַר לוֹ, רִבִּי, מַהִי הַנֶּפֶשׁ הַיְתֵרָה הַזּוֹ? אָמַר לוֹ, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁשּׁוֹרָה עָלָיו וּמַכְתִּירָה אֶת הָאָדָם בְּכֶתֶר קָדוֹשׁ, כִּכְתָרֵי הַמַּלְאָכִים. וְהוּא מֵאוֹתוֹ הָרוּחַ שֶׁעָתִיד לִשְׁרוֹת עַל הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, וְעַל כֵּן חַיָּב הָאָדָם לְכַבֵּד אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, עַל הָאוֹרֵחַ הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁשּׁוֹרֶה עִמּוֹ.

וְאָמַר רִבִּי נַחְמָן, רוּחָא דָא אֵיךְ אִתְקְרֵי. מְכוּבָּד אִתְקְרֵי. וְקָדוֹשׁ אִתְקְרֵי. הַדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה נח י) וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עוֹנֶג כְּמַשְׁמָעוֹ, לִקְדוֹשׁ ה' מְכֻבָּד, הִיא תּוֹסֶפֶת הָרוּחַ הַנִּקְרָא קָדוֹשׁ ה', הַנִּקְרָא מְכוּבָּד.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כְּשֶׁסִּיְּמוּ הַמְּלָאכוֹת כֻּלָּם, בֵּרְכָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהֵכִינָם בָּעוֹלָם, וְצִוָּה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁלֹּא יְשַׁנֶּה הֲכָנָתוֹ, מֵאוֹתוֹ הָעִנְיָן שֶׁעָשָׂאָהוּ. וְשֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד יוֹצִיא תּוֹלְדָתוֹ, הָרָאוּי לוֹ, מִכָּאן וּלְעוֹלָם. הַדָא הוּא דִכְתִיב, אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת. מַאי לַעֲשׂוֹת. לְהוֹלִיד וּלְהוֹצִיא כָּל דָּבָר כְּמוֹתוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, זֶה גּוּף הַשֵּׁדִים, שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּם.

רַבִּי יוֹסִי בַּר נַחְמָן אָמַר, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנַס שַׁבָּת, כָּל הַדְּבָרִים שֶׁנִּבְרְאוּ בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שָׁבְתוּ

לשון הקודש

וְאָמַר רַבִּי נַחְמָן, הָרוּחַ הַזוֹ אֵיךְ נִקְרֵאת? נִקְרֵאת מְכֻבָּד, נִקְרֵאת קָדוֹשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נח) וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג, כְּמַשְׁמָעוֹ. לִקְדוֹשׁ ה' מְכֻבָּד, הִיא תּוֹסֶפֶת הָרוּחַ הַנִּקְרָא קָדוֹשׁ ה', הַנִּקְרָא מְכֻבָּד.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּשֶׁסִּיְּמוּ הַמְּלָאכוֹת כֻּלָּם, בֵּרְכָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהֵכִינָם בָּעוֹלָם, וְצִוָּה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁלֹּא יְשַׁנֶּה הֲכָנָתוֹ מֵאוֹתוֹ הָעִנְיָן שֶׁעָשָׂאָהוּ, וְשֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד יוֹצִיא תּוֹלַדְתּוֹ הָרָאוּי לוֹ מִכָּאן וּלְעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת. מַה זֶּה לַעֲשׂוֹת? לְהוֹלִיד וּלְהוֹצִיא כָּל דָּבָר כְּמוֹתוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, זֶה גּוּף הַשֵּׁדִים, שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּם.

רַבִּי יוֹסֵי בַּר נַחְמָן אָמַר, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנַס

וְשָׁקְטוּ, כָּל אֶחָד לְפִי בְּרִיָּתוֹ. דְּתָנִינָן, אוֹתָן הָאוּמָּנִין שֶׁהָיוּ מוֹצִיאִין תּוֹלְדוֹתָם בְּכָל יוֹם וָיוֹם, שָׁקְטוּ וְנָחוּ, וְרָאוּ כִּי כֻּלָּם שְׁלֵמִים, וְכָל תּוֹלְדוֹתָם עִמָּהֶם, בְּקִיּוּם וּמַעֲשֶׂה.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם. אָמַר רַב נַחְמָן, כְּאָדָם הַמְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר, אֵלּוּ הֵם הַדְּבָרִים שֶׁאֵין כְּמוֹתָם. בְּהִבָּרְאָם, ר' יִצְחָק אָמַר, בְּהֵ"א בְּרָאָם. ר' יְהוּדָה אוֹמֵר בְּהִבָּרְאָם, מַמָּשׁ בִּדְמוּתָם בְּכֹחוֹתָם וּבִשְׁלֵימוּתָם.

וְרַב נַחְמָן אָמַר, אַל תִּקְרֵי בְּהִבָּרְאָם, אֶלָּא בְּאַבְרָהָם. שֶׁקִּבֵּל תּוֹרָתוֹ וּבְרִיתוֹ אֲשֶׁר שָׂם בּוֹ. וְאִלְמָלֵא אַבְרָהָם, שֶׁקִּבֵּל תּוֹרָתוֹ וּבְרִיתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא נִתְקַיְּימוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר, (ירמיה לג כה) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי.

לשון הקודש

שַׁבָּת, כָּל הַדְּבָרִים שֶׁנִּבְרְאוּ בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שָׁבְתוּ וְשָׁקְטוּ, כָּל אֶחָד לְפִי בְּרִיָּתוֹ. שֶׁשָּׁנִינוּ, אוֹתָם הָאָמָּנִים שֶׁהָיוּ מוֹצִיאִים תּוֹלְדוֹתָם בְּכָל יוֹם וָיוֹם, שָׁבְתוּ וְנָחוּ, וְרָאוּ כִּי כֻּלָּם שְׁלֵמִים, וְכָל תּוֹלְדוֹתָם עִמָּהֶם, בְּקִיּוּם וּמַעֲשֶׂה.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם. אָמַר רַב נַחְמָן, כְּאָדָם הַמְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר, אֵלּוּ הֵם הַדְּבָרִים שֶׁאֵין כְּמוֹתָם. בְּהִבָּרְאָם, רַבִּי יִצְחָק אָמַר בְּהֵ"א בְּרָאָם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּהִבָּרְאָם, מַמָּשׁ בִּדְמוּתָם בְּכֹחוֹתָם וּבִשְׁלֵמוּתָם.

וְרַב נַחְמָן אָמַר, אַל תִּקְרֵי בְּהִבָּרְאָם, אֶלָּא בְּאַבְרָהָם, שֶׁקִּבֵּל תּוֹרָתוֹ וּבְרִיתוֹ אֲשֶׁר שָׂם בּוֹ. וְאִלְמָלֵא אַבְרָהָם שֶׁקִּבֵּל תּוֹרָתוֹ וּבְרִיתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא

וְאַל תִּתְמַהּ עַל זֶה, דְּהָא תְּנַן כְּתִיב, (תהלים קד יח) הָרִים הַגְּבוֹהִים לַיְּעֵלִים סְלָעִים מַחֲסֶה לַשְּׁפַנִּים. אִם הָרִים הַגְּבוֹהִים, נִבְרְאוּ בָּעוֹלָם לַיְּעֵלִים. וְהַסְּלָעִים לֹא נִבְרְאוּ, אֶלָּא לַשְּׁפַנִּים. אַל תִּתְמַהּ לִהְיוֹת הָעוֹלָם נִבְרָא בִּשְׁבִיל אַבְרָהָם, שֶׁקַּיֵּים כָּל הַתּוֹרָה, וְכָל מַה שֶּׁנִּצְטַוָּה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה, בְּה' בְּרָאָם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות כג כא) כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ.

עוֹד אָמַר רִבִּי יִצְחָק בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה, לֹא נִתְיַיחֵד שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל הַנִּבְרָאִים, זוּלָתִי בְּאֵלֶּה, דִּכְתִיב בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם כִּדְקָאָמַרְן. וְלֹא נִזְכְּרוּ חַיּוֹת וּבְהֵמוֹת, וְלֹא שׁוּם נִבְרָא מֵאוֹתָם שֶׁהֵם נִפְסָדִים וְכָלִים, אֶלָּא עַל אוֹתָם שֶׁהֵם קַיָּימִים לְעוֹלָם, הִזְכִּיר שְׁמוֹתָיו.

לשון הקודש

נִתְקַיְּמוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי.

וְאַל תִּתְמַהּ עַל זֶה, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, כָּתוּב (תהלים קד) הָרִים הַגְּבֹהִים לַיְּעֵלִים סְלָעִים מַחֲסֶה לַשְּׁפַנִּים. אִם הָרִים הַגְּבוֹהִים נִבְרְאוּ בָּעוֹלָם לַיְּעֵלִים, וְהַסְּלָעִים לֹא נִבְרְאוּ אֶלָּא לַשְּׁפַנִּים, אַל תִּתְמַהּ לִהְיוֹת הָעוֹלָם נִבְרָא בִּשְׁבִיל אַבְרָהָם, שֶׁקִּיֵּם כָּל הַתּוֹרָה וְכָל מַה שֶּׁנִּצְטַוָּה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה, בְּה' בְּרָאָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כג) כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ.

עוֹד אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה, לֹא נִתְיַיחֵד שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל הַנִּבְרָאִים זוּלָתִי בְּאֵלֶּה, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. וְלֹא נִזְכְּרוּ חַיּוֹת

רַב הוּנָא אָמַר, יוֹם שֶׁנִּכְסְפוּ קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרִיַּית שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְרָאָה הַשַּׁבָּת שֶׁהִיא מְנוּחָה וּקְדוּשָׁה, הֵכִינוֹ לַדּוֹרוֹת.

וְתָאנָא, אֵין לְךָ בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹלֵךְ לָחוּל עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן. וְנִיזּוֹנִין מֵהַהוּא זִיוָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שה"ש ד ו) עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם, זֶה יוֹם הַשַּׁבָּת. אֵלֶךְ לִי אֶל הַר הַמּוֹר וְאֶל גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה, זֶה הָעוֹלָם הַבָּא.

וְאָמַר רַב הוּנָא, אַל תִּתְמַהּ עַל זֶה, וּמַה בָּעוֹלָם הַזֶּה נוֹתֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוּחַ קָדוֹשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וּמַכְתִּירָן בּוֹ. הַצַּדִּיקִים שֶׁיֶּשְׁנָם בָּעוֹלָם הַבָּא, אֵינוֹ דִּין לְהַכְתִּיר לָהֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּכֶתֶר.

לשון הקודש

וּבְהֵמוֹת וְלֹא שׁוּם נִבְרָא מֵאוֹתָם שֶׁהֵם נִפְסָדִים וְכָלִים, אֶלָּא עַל אוֹתָם שֶׁהֵם קַיָּמִים לְעוֹלָם הִזְכִּיר שְׁמוֹתָיו.

רַב הוּנָא אָמַר, יוֹם שֶׁנִּכְסְפוּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרִית שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְרָאָה הַשַּׁבָּת שֶׁהִיא מְנוּחָה וּקְדוּשָׁה, הֵכִינוֹ לַדּוֹרוֹת.

וְלָמַדְנוּ, אֵין לְךָ בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹלֵךְ לָחוֹל עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן, וְנִזּוֹנִים מֵאוֹתוֹ הַזִּיו שֶׁל הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ד) עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם, זֶה יוֹם הַשַּׁבָּת. אֵלֶךְ לִי אֶת הַר הַמּוֹר וְאֶל גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה, זֶה הָעוֹלָם הַבָּא.

וְאָמַר רַב הוּנָא, אַל תִּתְמַהּ עַל זֶה, וּמָה בָּעוֹלָם הַזֶּה נוֹתֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוּחַ קָדוֹשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וּמַכְתִּירָן בּוֹ – הַצַּדִּיקִים שֶׁיֶּשְׁנָם בָּעוֹלָם

תָּא חֲזֵי, אָמַר רַב הוּנָא, אֲפִלּוּ הָרְשָׁעִים שֶׁבַּגֵּיהִנֹּם, מוּכְתָּרִין הֵם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְשׁוֹקְטִין וְנוֹחִין. דְּאָמַר רַב הוּנָא, אֵין לְךָ רָשָׁע מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁאֵין לוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים, דְּמַעֲלַיָּיא לְהוֹ לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְאִיכָּתֵי מַעֲלַיָּיא לְהוֹ. בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. לִהְיוֹת כֻּלָּם מוּכְתָּרִים בְּכֶתֶר שַׁבָּת.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, וְכִי הָרְשָׁעִים שֶׁחִלְּלוּ שַׁבָּת בְּפַרְהֶסְיָא, יֵשׁ לָהֶם מַעֲלָה בְּכֶתֶר שַׁבָּת. אָמַר לֵיהּ, אִין. דְּהָא תְּנַן, (שמות טז כב) וַיְהִי בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לָקְטוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה לְכָךְ נִדּוֹנִים הָרְשָׁעִים בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי מִשְׁנֶה, לְהַרְוִיחַ לָהֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

כִּי יוֹם שַׁבָּת נִקְרָא שָׁלֵם, וְלֹא נִגְרַע. לְפִיכָךְ אֵינוֹ נִגְרַע מֵהַטּוֹב וְהַהֲנָאָה שֶׁבּוֹ, בֵּין לַצַּדִּיקִים בֵּין לָרְשָׁעִים. וּלְהוֹרוֹת שֶׁלֹּא לְחַנֵּם אָמְרָה תּוֹרָה,

לשון הקודש

הַבָּא, אֵינוֹ דִּין לְהַכְתִּיר לָהֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּכֶתֶר?!

בֹּא וּרְאֵה, אָמַר רַב הוּנָא, אֲפִלּוּ הָרְשָׁעִים שֶׁבַּגֵּיהִנֹּם מֻכְתָּרִים הֵם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְשׁוֹקְטִים וְנוֹחִים. שֶׁאָמַר רַב הוּנָא, אֵין לְךָ רָשָׁע מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁאֵין לוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁמּוֹעִילִים לָהֶם לָעוֹלָם הַבָּא. וּמָתַי מוֹעִילִים לָהֶם? בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, לִהְיוֹת כֻּלָּם מֻכְתָּרִים בְּכֶתֶר שַׁבָּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְכִי הָרְשָׁעִים שֶׁחִלְּלוּ שַׁבָּת בְּפַרְהֶסְיָא יֵשׁ לָהֶם מַעֲלָה בְּכֶתֶר שַׁבָּת? אָמַר לוֹ, כֵּן, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ (שמות טז) וַיְהִי בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לָקְטוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה, לְכָךְ נִדּוֹנִים הָרְשָׁעִים בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי מִשְׁנֶה, לְהַרְוִיחַ לָהֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

כִּי יוֹם הַשַּׁבָּת נִקְרָא שָׁלֵם, וְלֹא נִגְרָע. לְפִיכָךְ אֵינוֹ נִגְרָע מֵהַטּוֹב וְהַהֲנָאָה שֶׁבּוֹ, בֵּין לַצַּדִּיקִים בֵּין לָרְשָׁעִים. וּלְהוֹרוֹת שֶׁלֹּא

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת. וְהִזְהִירָה עַל יוֹם הַשַּׁבָּת, יוֹתֵר מִכָּל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ. וְתָאנָא, כָּל הַמְקַיֵּים אֶת הַשַּׁבָּת, כְּאִלּוּ מְקַיֵּים אֶת כָּל הַתּוֹרָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לֹא יָשַׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ, עַד שֶׁבָּא שַׁבָּת, וְנִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל כִּסְאוֹ. אָמַר לֵיהּ ר' יוֹסִי, וְהָא קוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם יָשַׁב הָיָה הוֶה וְיִהְיֶה. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִי מַשְׁמַע לָן דְּעַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ מַמָּשׁ הוּא, לֹא.

אֶלָּא הָכִי תְּנִינָן, עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, לֹא הָיָה מִי שֶׁיְּקַלֵּס לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיַכִּיר אוֹתוֹ. כֵּיוָן שֶׁבָּרָא עוֹלָמוֹ, בָּרָא הַמַּלְאָכִים, וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְהַשָּׁמַיִם, וְכָל צְבָאָם, וּבָרָא אֶת הָאָדָם, וְכֻלָּם מוּכָנִים לְשַׁבֵּחַ לְיוֹצְרָם וּלְפָאֲרוֹ. וַעֲדַיִין לֹא הָיָה

לשון הקודש

לְחִנָּם אָמְרָה תּוֹרָה (שמות לא) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת. וְהִזְהִירָה עַל יוֹם הַשַּׁבָּת יוֹתֵר מִכָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וְלָמַדְנוּ, כָּל הַמְקַיֵּם אֶת הַשַּׁבָּת כְּאִלּוּ מְקַיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לֹא יָשַׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ, עַד שֶׁבָּא שַׁבָּת וְנִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל כִּסְאוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, וַהֲרֵי קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם יָשַׁב הָיָה הוֶה וְיִהְיֶה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם מַשְׁמִיעַ לָנוּ שֶׁעַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ מַמָּשׁ הוּא – לֹא.

אֶלָּא כָּךְ שָׁנִינוּ, עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם לֹא הָיָה מִי שֶׁיְּקַלֵּס אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיַכִּיר אוֹתוֹ. כֵּיוָן שֶׁבָּרָא עוֹלָמוֹ, בָּרָא הַמַּלְאָכִים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, הַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאָם, וּבָרָא אֶת הָאָדָם, וְכֻלָּם מוּכָנִים

פְּאֵר וְשֶׁבַח לְפָנָיו, עַד שֶׁנִּכְנַס שַׁבָּת, וְשָׁקְטוּ כֻּלָּם, וּפָצְחוּ רִנָּה וְשִׁבְחָה, הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְאָז יָשַׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ. כְּלוֹמַר, אֲזַי הָיָה מִי שֶׁיַּכִּיר אֶת כְּבוֹדוֹ (נ"א בוראו), וִישַׁבֵּחַ לִכְבוֹדוֹ.

וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אֵין לְךָ שֶׁבַח וְקִלּוּס לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שִׁבְחוֹ שֶׁל שַׁבָּת, הָעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים כֻּלָּם מְשַׁבְּחִין לוֹ כְּאֶחָד, וַאֲפִילוּ יוֹמוֹ שֶׁל הַשַּׁבָּת מַמָּשׁ, מְשַׁבֵּחַ לוֹ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים צב א) מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת.

וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים, ר' תַּנְחוּם פָּתַח, (ישעיה מב ה) כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיהֶם וגו'. כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, בָּרָא אוֹתָם מֵאַיִן, וְהוֹצִיאָם אֶל הַפּוֹעַל, וְעָשָׂה מֵהֶם מַמָּשׁוּת. וּבְכָל מָקוֹם אַתָּה מוֹצֵא בּוֹרֵא, עַל דְּבַר שֶׁבְּרָאוֹ מֵאַיִן, וְהוֹצִיאוֹ לַפּוֹעַל.

לשון הקודש

לְשַׁבֵּחַ לְיוֹצְרָם וּלְפָאֲרוֹ. וַעֲדַיִן לֹא הָיָה פְּאֵר וְשֶׁבַח לְפָנָיו, עַד שֶׁנִּכְנַס שַׁבָּת וְשָׁקְטוּ כֻּלָּם, וּפָצְחוּ רִנָּה וּשְׁבָחָה הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְאָז יָשַׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ. כְּלוֹמַר, אֲזַי הָיָה מִי שֶׁיַּכִּיר אֶת כְּבוֹדוֹ (בוֹרְאוֹ) וִישַׁבֵּחַ לִכְבוֹדוֹ.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין לְךָ שֶׁבַח וְקִלּוּס לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ שִׁבְחוֹ שֶׁל שַׁבָּת הָעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים כֻּלָּם מְשַׁבְּחִים לוֹ כְּאֶחָד, וַאֲפִילוּ יוֹמוֹ שֶׁל הַשַּׁבָּת מַמָּשׁ מְשַׁבֵּחַ לוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לב) מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת.

וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים (בראשית ב). רַבִּי תַּנְחוּם פָּתַח, (ישעיה מב) כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיהֶם וְגוֹ', כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, בָּרָא אוֹתָם מֵאַיִן,

אָמַר רַב חִסְדָּא, וְכִי הַשָּׁמַיִם מֵאַי"ן נִבְרְאוּ, וַהֲלֹא מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל מַעְלָה נִבְרְאוּ. אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, כָּךְ הוּא, אֶלָּא גּוּף הַשָּׁמַיִם מֵאַיִן הָיָה, וְצוּרָתָם מִדְּבַר מַמָּשׁוּת. וְכֵן הוּא הָאָדָם.

וְתִמְצָא בַּשָּׁמַיִם בְּרִיאָה, וְאַחַר כָּךְ עֲשִׂיָּה. בְּרִיאָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם, כְּלוֹמַר מֵאַיִן. עֲשִׂיָּה, לְעוֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם, מִדְּבַר מַמָּשׁוּת, מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל מַעְלָה. וְאָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, עֲשִׂיָּה הוּא תִּקּוּן הַדָּבָר בְּגוֹדֶל וּמַעְלָה מִכְּמוֹת שֶׁהָיָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ש"ב ח יג) **וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם.**

אָמַר רִבִּי חֲנִילָאי, פְּסוּקָא דָא לָא אָתָא אֶלָּא לְהִדָּרֵשׁ. וַיִּיצֶר בִּשְׁנֵי יוּדִין, וְכָל הַשְּׁאָר אַתְּ מוֹצֵא בְּיוּד אֶחָד. אֶלָּא כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, לֹא בָּרָא בְּמַעְלָה (דף כב ע"ב) בְּבִינָה,

לשון הקודש

וְהוֹצִיאָם אֶל הַפֹּעַל וְעָשָׂה מֵהֶם מַמָּשׁוּת. וּבְכָל מָקוֹם אַתָּה מוֹצֵא בּוֹרֵא עַל דָּבָר שֶׁבְּרָאוֹ מֵאַיִן וְהוֹצִיאוֹ לַפֹּעַל.

אָמַר רַב חִסְדָּא, וְכִי הַשָּׁמַיִם מֵאַי"ן נִבְרְאוּ, וַהֲלֹא מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל מַעְלָה נִבְרְאוּ? אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, כָּךְ הוּא! אֶלָּא גּוּף הַשָּׁמַיִם מֵאַיִן הָיָה, וְצוּרָתָם מִדְּבַר מַמָּשׁוּת, וְכֵן הוּא הָאָדָם.

וְתִמְצָא בַּשָּׁמַיִם בְּרִיאָה, וְאַחַר כָּךְ עֲשִׂיָּה. בְּרִיאָה – בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם, כְּלוֹמַר מֵאַיִן. עֲשִׂיָּה – לְעוֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם, מִדְּבַר מַמָּשׁוּת, מֵהָאוֹר שֶׁל מַעְלָה. וְאָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, עֲשִׂיָּה הוּא תִּקּוּן הַדָּבָר בְּגֹדֶל וּמַעְלָה מִכְּמוֹת שֶׁהָיָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם.

אָמַר רַבִּי חֲנִילַאי, הַפָּסוּק הַזֶּה לֹא בָּא אֶלָּא לְהִדָּרֵשׁ, וַיִּיצֶר בִּשְׁנֵי יוּדִין, וְכָל הַשְּׁאָר אַתָּה מוֹצֵא בְּיוּד אֶחָד. אֶלָּא כָּל

אֶלָּא הָאָדָם לְבַדּוֹ. שֶׁנָּתַן בּוֹ כֹּחַ מִן הָעֶלְיוֹנִים, לָדַעַת וּלְהַכִּיר וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַטּוֹב וּבֵין הָרָע, וְהוּא מְעוּטָּר בְּכָבוֹד וְהָדָר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים ח ו) וְכָבוֹד וְהָדָר תַּעֲטְרֵהוּ, וְהוּא מוֹשֵׁל עַל כָּל מַעֲשֵׂה יָדָיו, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם ח ז) תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ, וְאַחַר כָּל הַשֶּׁבַח הַזֶּה כְּשֶׁהוּא זוֹכֵר שֶׁהוּא עָפָר וְיָשׁוּב אֶל הֶעָפָר, הַכֹּל נַעֲשָׂה הֶבֶל לְפָנָיו, וְאוֹמֵר וַוי. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, פְּלֵג הַתֵּיבָה, וַי יִצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה, וְיָשׁוּב אֶל הֶעָפָר כְּמוֹת שֶׁהָיָה.

דָּבָר אַחֵר וַיִּיצֶר י"י אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה. אָמַר רִבִּי שָׁלוֹם, יְצָרוֹ בִּשְׁנֵי יְצָרִים, בְּיֵצֶר טוֹב וּבְיֵצֶר הָרָע. מָה שֶׁאֵין כֵּן בִּשְׁאָר הַבְּרִיּוֹת. כְּדֵי לְנַסּוֹת בּוֹ אֶת הָאָדָם וְיִהְיֶה פִּתְחוֹן פֶּה לַצַּדִּיקִים, וְלֹא יִהְיֶה פִּתְחוֹן פֶּה לָרְשָׁעִים.

לשון הקודש

מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, לֹא בָּרָא בְּמַעֲלָה בְּבִינָה, אֶלָּא הָאָדָם לְבַדּוֹ, שֶׁנָּתַן בּוֹ כֹּחַ מִן הָעֶלְיוֹנִים לָדַעַת וּלְהַכִּיר וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַטּוֹב וּבֵין הָרָע, וְהוּא מְעֻטָּר בְּכָבוֹד וְהָדָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ח) וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ, וְהוּא מוֹשֵׁל עַל כָּל מַעֲשֵׂה יָדָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ. וְאַחַר כָּל הַשֶּׁבַח הַזֶּה, כְּשֶׁהוּא זוֹכֵר שֶׁהוּא עָפָר וְיָשׁוּב אֶל הֶעָפָר, הַכֹּל נַעֲשָׂה הֶבֶל לְפָנָיו, וְאוֹמֵר וַי. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, חֵלֶק הַתֵּבָה, וַי יִצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה, וְיָשׁוּב אֶל הֶעָפָר כְּמוֹת שֶׁהָיָה.

דָּבָר אַחֵר, וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה. אָמַר רַבִּי שָׁלוֹם, יְצָרוֹ בִּשְׁנֵי יְצָרִים, בְּיֵצֶר טוֹב וּבְיֵצֶר הָרָע, מַה

אָמַר רִבִּי אַבָּא, מִפְּנֵי מָה כְּתִיב ה', וְאַחַר כַּךְ אֱלֹהִים. אֶלָּא הַשֵּׁם שֶׁהוּא שְׁמוֹ מַמָּשׁ, שֵׁם הַקִּיּוּם. נֶאֱמַר עַל הַנִּשְׁמָה, שֶׁהִיא בָּאָדָם קַיֶּמֶת. אֱלֹהִים, שֶׁהוּא שֵׁם מְשׁוּתָּף, נֶאֱמַר עַל הַגּוּף, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שׁוּתָּפוּת.

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, שֵׁם הַקִּיּוּם, גָּזִיר וְשַׁלִּיטָא, כַּהֲדֵין טְרִיפִין שְׁקִיפִין דְּרַגְלִין. וְלָא אוֹזִיפִין לְאָחֳרָן. וּבְגִינֵי כָּךְ, לָא אִדְכַּר בְּעוֹבָדוֹי דִּבְרֵאשִׁית, אֶלָּא חַד אָת מִשְׁמוֹי, וְהוּא כְּמַאן דְּאָמַר בְּה"א בְּרָאָם.

וְתָנִינָן בְּסִפְרָא דְּחָכְמְתָא רַבָּה דִּשְׁלֹמֹה, שְׁמָא דִּשְׁמִיטָה, מְטוּל שְׁזִיפָא, קְרָעוֹי דְּמַלְכָּא, קוּשְׁטִיזָא דַּאֲטִיל בֵּיהּ בְּחוֹתָמָא זְעִירְתָּא, לְמִשְׁלְטָא תְּחוֹתוֹי, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טו יא) מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִים ה'.

לשון הקודש

שֶׁאֵין כֵּן בִּשְׁאָר הַבְּרִיּוֹת, כְּדֵי לְנַסּוֹת בּוֹ אֶת הָאָדָם וְיִהְיֶה פִּתְחוֹן פֶּה לַצַּדִּיקִים, וְלֹא יִהְיֶה פִּתְחוֹן פֶּה לָרְשָׁעִים.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מִפְּנֵי מָה כָּתוּב ה' וְאַחַר כָּךְ אֱלֹהִים? אֶלָּא הַשֵּׁם שֶׁהוּא שְׁמוֹ מַמָּשׁ, שֵׁם הַקִּיּוּם. נֶאֱמַר עַל הַנִּשְׁמָה, שֶׁהִיא בָּאָדָם, קַיֶּמֶת. אֱלֹהִים, שֶׁהוּא שֵׁם מְשֻׁתָּף, נֶאֱמַר עַל הַגּוּף, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שֻׁתָּפוּת.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, שֵׁם הַקִּיּוּם גּוֹזֵר וְשוֹלֵט, כְּמוֹ אוֹתוֹ הַמּוֹץ הַנִּדָּף וְהַנִּדְרָס לָרַגְלַיִם וְלֹא נִלְוָה לַאֲחֵרִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא נִגְזַר בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית אֶלָּא אוֹת אַחַת מִשְּׁמוֹ, וְהוּא כְּמִי שֶׁאָמַר בְּהֵ"א בְּרָאָם.

וְשָׁנִינוּ בְּסֵפֶר הַחָכְמָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל שְׁלֹמֹה, שְׁמָהּ שֶׁל הַשְּׁמִטָּה, מַשָּׁא שְׁזוּפָה קַרְעֵי הַמֶּלֶךְ, הַמֻּמְשָׁלָה שֶׁהִטִּיל בָּהּ בְּחוֹתָם קָטָן, לִשְׁלֹט תַּחְתָּיו, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טו) מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִים ה'.

אֶת הָאָדָם, לְרַבּוֹת כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁבּוֹ. עָפָר מִן הָאֲדָמָה, אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, תָּא חֲזֵי, הֵיךְ יָכִיל אֱינַשׁ לְאִתְקָיְּימָא בְּהַאי עָלְמָא, דְּהָא אוֹרַיְיתָא אַסְהִיד בְּהוּ דְּהוּא עַפְרָא.

וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק, עָפָר וְלֹא חוֹמֶר, דְּאִלּוּ הֲוָה מֵחוֹמֶר, הֲוָה יַתִּיר בְּקִיּוּמָא, דְּהָא בִּנְיָינָא דְּאִתְבְּנֵי מֵחוֹמֶר קִיּוּמָא אִית לֵיהּ. אֲבָל עָפָר מַמָּשׁ, לָא יָכִיל לְאִתְקָיְּימָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, כִּי עָפָר אַתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב, לָא אִיתְּמַר כִּי חוֹמֶר אַתָּה. אָמַר רִבִּי חָנִין, וְהָא כְתִיב (איוב ד יט) אַף שֹׁכְנֵי בָתֵּי חֹמֶר אֲשֶׁר בֶּעָפָר יְסוֹדָם.

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, פְּסוּקָא דָא מְסַיֵּיעַ לָן, וְהוּא נָאֱמַר עַל הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁאֵינוֹ כֵּן בְּקִיּוּם. דְּהַאי כְּתִיב בִּבְנֵי נָשָׁא, דִּי מְדָרְהוֹן בְּהַאי עָלְמָא,

לשון הקודש

אֶת הָאָדָם – לְרַבּוֹת כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁבּוֹ. עָפָר מִן הָאֲדָמָה – אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, בֹּא וּרְאֵה, אֵיךְ יָכוֹל אִישׁ לְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה מְעִידָה עָלָיו שֶׁהוּא עָפָר?

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, עָפָר וְלֹא חֹמֶר, שֶׁאִלּוּ הָיָה מֵחֹמֶר, הָיָה יוֹתֵר בְּקִיּוּם, שֶׁהֲרֵי בִּנְיָן שֶׁנִּבְנָה מֵחֹמֶר יֵשׁ לוֹ קִיּוּם, אֲבָל עָפָר מַמָּשׁ לֹא יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) כִּי עָפָר אַתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב. לֹא נֶאֱמַר כִּי חֹמֶר אַתָּה. אָמַר רַבִּי חָנִין, וַהֲרֵי כָתוּב (איוב ד, יט) אַף שֹׁכְנֵי בָתֵּי חֹמֶר אֲשֶׁר בֶּעָפָר יְסוֹדָם.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, הַפָּסוּק הַזֶּה מְסַיֵּעַ לָנוּ, וְהוּא נֶאֱמַר עַל הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁאֵינוֹ כֵּן בְּקִיּוּם, שֶׁזֶּה כָתוּב בִּבְנֵי אָדָם, שֶׁמִּדּוֹרָם

דְּבִנְיָנֵיהּ בְּטִינָא, וְהוֹאִיל דְּהַהוּא בִּנְיָנָא בְּטִינָא הוּא, וְיִתְחַזֵּי לְקִיּוּמָא. מַאי חָזֵי לֵיהּ לִיסוֹדָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (מ"א ה לא) אֲבָנִים גְּדוֹלוֹת אֲבָנִים יְקָרוֹת לְיַסֵּד הַבָּיִת. אֲבָל לָאו הָכִי בִּנְיָנָא תַּקִּיפָא, דְּהוּא בִּנְיָנָא דְּטִינָא, וִיסוֹדָא הוּא עַפְרָא, בְּגִין דָּא לָא לֶהֱוֵי בְּקִיּוּמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, אַף שֹׁכְנֵי בָתֵּי חֹמֶר אֲשֶׁר בֶּעָפָר יְסוֹדָם, שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קִיּוּם.

וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וגו', אוֹרַיְיתָא אִתְקַבָּלַת עַל אָדָם, חֲזוֹ מַה דַּעֲבַד בַּר נָשׁ דָּא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב בֵּיהּ נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, לְמֵיהַב לֵיהּ חַיִּין לְעָלְמָא דְּאָתֵי, וְהוּא בְּחוֹבָתֵיהּ, אִתְחֲזַר לְהַהִיא נַפְשָׁא חָיְיתָא, דְּהוּא נַפְשָׁא דִּבְעִירָתָא, דַּאֲפִיקַת אַרְעָא לִבְעִירָתָא וּלְחַיָּיתָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. וּמַאן הוּא מִינָהּ, בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ אֶרֶץ לְמִינָהּ.

לשון הקודש

בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁבִּנְיָנוֹ בְּטִיט, וְהוֹאִיל וְאוֹתוֹ הַבִּנְיָן בְּטִיט הוּא וְרָאוּי לְקִיּוּם, מָה רָאוּי לוֹ לִיסוֹד? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א ה) אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אֲבָנִים יְקָרוֹת לְיַסֵּד הַבָּיִת. אֲבָל אֵינוֹ כֵּן הַבִּנְיָן הֶחָזָק, שֶׁהוּא בִּנְיָן שֶׁל טִיט וְהַיְסוֹד הוּא עָפָר, מִשּׁוּם כָּךְ לֹא יִהְיֶה בְּקִיּוּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אַף שֹׁכְנֵי בָתֵּי חֹמֶר אֲשֶׁר בֶּעָפָר יְסוֹדָם, שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קִיּוּם.

וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וְגוֹ' (בראשית ב) — הַתּוֹרָה קוֹבֶלֶת עַל הָאָדָם: רְאוּ מַה שֶּׁעָשָׂה בֶּן אָדָם זֶה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן בּוֹ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה לָתֵת לוֹ חַיִּים לָעוֹלָם הַבָּא, וְהוּא בְּחֶטְאוֹ חָזַר לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה, שֶׁהִיא נֶפֶשׁ הַבְּהֵמָה שֶׁהוֹצִיאָה הָאָרֶץ לַבְּהֵמָה וְלַחַיָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. וּמִי הוּא

אָמַר רִבִּי חִיָּא, בֹּא וּרְאֵה וַיַּעַשׂ הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, הוּא מֵעַצְמוֹ חָזַר לְאוֹתוֹ כֹּחַ הַבַּהֲמִית, הַנִּגְזַר מִן הָאֲדָמָה, וְעָזַב כֹּחַ הַנְּשָׁמָה הַגְּזוּרָה מִלְּמַעְלָה, וְנוֹתֶנֶת חַיִּים לִבְעָלֶיהָ.

אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, נַחֲזוֹר אָנָן לְמַאי דְּשָׁרֵינָן בְּקַדְמִיתָא. (ישעיה מב ה) כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיהֶם. בָּרָא גּוּף שֶׁלָּהֶם מֵאַיִן, וְאַחַר כַּךְ נָטָה אוֹתָם כְּאֹהֶל. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם מ כב) וַיִּמְתָּחֵם כָּאֹהֶל לָשָׁבֶת. רַב הוּנָא אָמַר מֵהָכָא, (שם) הַנּוֹטֶה כַּדּוֹק שָׁמָיִם.

רוֹקַע הָאָרֶץ וְצֶאֱצָאֶיהָ, ר' יִצְחָק אָמַר, הִתְפַּשֵּׁט בָּהּ כָּל הַצּוּרוֹת וְהַכֹּחוֹת שֶׁבָּהּ. שֶׁנֶּאֱמַר, נֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ, לְאַחַר שֶׁהִיא עָשְׂתָה הַגּוּף,

לשון הקודש

מִינָהּ? בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ אֶרֶץ לְמִינָהּ.

אָמַר רַבִּי חִיָּא, בֹּא וּרְאֵה, וַיַּעַשׂ הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, הוּא מֵעַצְמוֹ חָזַר לְאוֹתוֹ כֹּחַ הַבַּהֲמִית הַנִּגְזַר מִן הָאֲדָמָה, וְעָזַב כֹּחַ הַנְּשָׁמָה הַגְּזוּרָה מִלְּמַעְלָה וְנוֹתֶנֶת חַיִּים לִבְעָלֶיהָ.

אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, נַחֲזוֹר אָנוּ לְמַה שֶׁהִתְחַלְנוּ בָּרִאשׁוֹנָה, (ישעיה מב) כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיהֶם. בָּרָא גּוּף שֶׁלָּהֶם מֵאַיִן, וְאַחַר כָּךְ נָטָה אוֹתָם כְּאֹהֶל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם מ) וַיִּמְתָּחֵם כָּאֹהֶל לָשָׁבֶת. רַק הוּנָא אָמַר מִכָּאן, הַנּוֹטֶה כַּדּוֹק שָׁמָיִם.

רוֹקַע הָאָרֶץ וְצֶאֱצָאֶיהָ (שם מב) – רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הִתְפַּשֵּׁט בָּהּ כָּל הַצּוּרוֹת וְהַכֹּחוֹת שֶׁבָּהּ. נֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ – לְאַחַר

אֲנִי נָתַתִּי הַנְּשָׁמָה עָלֶיהָ. מַאי עָלֶיהָ, עַל אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה הַגּוּף שֶׁעָשְׂתָה. ר' חִיָּיא אָמַר, עָלֶיהָ לְאוֹתָם הַשּׁוֹלְטִים עַל כּוֹחוֹתֶיהָ, לָהֶם נָתַתִּי הַנְּשָׁמָה.

וְרוּחַ לַהוֹלְכִים בָּהּ, לְאוֹתָם הַמִּשְׁתַּתְּפִים בָּהּ בְּכֹחוֹתֶיהָ, שֶׁאֵין לָהֶם אֶלָּא אוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה, הַנִּקְרָאָה (קהלת ג כא) רוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת לְמַטָּה לָאָרֶץ. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר נוֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ, הַשּׁוֹלְטִים עָלֶיהָ עַל כֹּחוֹתֶיהָ, לָהֶם נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה הַגְּזוּרָה מִלְּמַעְלָה. אֲבָל לַהוֹלְכִים בָּהּ הַמִּשְׁתַּתְּפִים עִמָּהּ בְּכוֹחוֹתֶיהָ, אֵין לָהֶם אֶלָּא רוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת לְמַטָּה לָאָרֶץ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וְרוּחַ לַהוֹלְכִים בָּהּ.

פָּרָשָׁתָא ה וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם. ר' יוֹסִי וְר' חִיָּיא אָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ,

לשון הקודש

שֶׁהִיא עָשְׂתָה הַגּוּף, אֲנִי נָתַתִּי הַנְּשָׁמָה עָלֶיהָ. מַה זֶּה עָלֶיהָ? עַל אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה הַגּוּף שֶׁעָשְׂתָה. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, עָלֶיהָ – לְאוֹתָם הַשּׁוֹלְטִים עַל כֹּחוֹתֶיהָ, לָהֶם נָתַתִּי הַנְּשָׁמָה.

וְרוּחַ לַהוֹלְכִים בָּהּ (שם) – לְאוֹתָם הַמִּשְׁתַּתְּפִים בָּהּ בְּכֹחוֹתֶיהָ, שֶׁאֵין לָהֶם אֶלָּא אוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה, הַנִּקְרָאָה רוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת לְמַטָּה לָאָרֶץ. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר נוֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ, הַשּׁוֹלְטִים עָלֶיהָ עַל כֹּחוֹתֶיהָ, לָהֶם נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה הַגְּזוּרָה מִלְּמַעְלָה. אֲבָל לַהוֹלְכִים בָּהּ, הַמִּשְׁתַּתְּפִים עִמָּהּ בְּכֹחוֹתֶיהָ, אֵין לָהֶם אֶלָּא רוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת לְמַטָּה לָאָרֶץ.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְרוּחַ לַהוֹלְכִים בָּהּ.

פָּרָשָׁה ה. (בראשית ב, ח) וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גַּן

כְּתִיב (שה"ש ו יא) **אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנַּחַל, רְאֵה, כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְהַרְהֵר וּלְדַקְדֵּק בְּלִבּוֹ בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וּלְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו, וּלְדַקְדֵּק בְּכָל עִנְיָנָיו, וִיהַרְהֵר בְּלִבּוֹ, שֶׁלֹּא בְּרָאוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנָתַן בּוֹ נְשָׁמָה עֶלְיוֹנָה, וּמַעֲלָה עַל שְׁאָר בְּרִיּוֹתָיו, אֶלָּא לְהַרְהֵר בַּעֲבוֹדָתוֹ, וּלְהִדָּבֵק בּוֹ, וְלֹא יֵלֵךְ אַחַר הֶהָבֶל.**

דְּאָמַר רִבִּי יוֹסִי אָמַר רִבִּי חִיָּא, כַּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נָשׁ, אַסְקֵיהּ קַמֵּיהּ בְּדִיוֹקְנֵיהּ, וְהוּא יָתִיב וְאַתְרֵי בֵּיהּ, וְאָמַר לֵיהּ אֲנָא עָבִיד לָךְ, בְּגִינִי לְמֶהֱוֵי אַתְּ שׁוּלְטָנָא וּמַלְכָּא עַל כּוּלָּא, בְּגִינִי. אֲנָא לְעֵילָא, וְאַנְתְּ לְתַתָּא.

וְעוֹד, אֲנָא יָהִיב בָּךְ נִשְׁמָתָא, לְמִנְדַּע סוּכְלְתָּנוּ וְחָכְמָתָא, מַה דְּלֵית כֵּן לִשְׁאָר בְּרִיָּין. הֲוֵי

לשון הקודש

בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם. רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִיָּא אָמְרוּ שְׁנֵיהֶם, כָּתוּב (שיר ו) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנַּחַל, רְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לָאָדָם לְהַרְהֵר וּלְדַקְדֵּק בְּלִבּוֹ בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וּלְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וּלְדַקְדֵּק בְּכָל עִנְיָנָיו, וִיהַרְהֵר בְּלִבּוֹ שֶׁלֹּא בְּרָאוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנָתַן בּוֹ נְשָׁמָה עֶלְיוֹנָה וּמַעֲלָה עַל שְׁאָר בְּרִיּוֹתָיו, אֶלָּא לְהַרְהֵר בַּעֲבוֹדָתוֹ וּלְהִדָּבֵק בּוֹ, וְלֹא יֵלֵךְ אַחֲרֵי הַהֶבֶל.

שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵי אָמַר רַבִּי חִיָּא, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, הֶעֱלָה אוֹתוֹ לְפָנָיו בִּדְמוּתוֹ, וְהוּא יָשַׁב וְהִתְרָה בּוֹ, וְאָמַר לוֹ: אֲנִי עוֹשֶׂה אוֹתְךָ בִּשְׁבִילִי, שֶׁתִּהְיֶה אַתָּה שַׁלִּיט וּמֶלֶךְ עַל הַכֹּל בִּשְׁבִילִי, אֲנִי לְמַעְלָה וְאַתָּה לְמַטָּה. **וְעוֹד,** אֲנִי נוֹתֵן בְּךָ נְשָׁמָה לָדַעַת הַשֵּׂכֶל וְחָכְמָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לִשְׁאָר הַבְּרִיּוֹת. תִּהְיֶה זָהִיר לְהִסְתַּכֵּל בִּכְבוֹדִי, תִּהְיֶה

זָהִיר לְאִסְתַּכָּלָא בִּיקָרִי, הֲוֵי זָהִיר לְמֶעְבַּד פִּיקוּדֵי. וּבַר מִנִּי לָא יְהֵא שׁוּלְטָנָא וְיַקִּירָא כַּוָּותָךְ.

וּמְנָא לָן דְּאַתְרֵיהּ בֵּיהּ, וְאַזְהֵיר לֵיהּ עַל דָּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב כח כח) וַיֹּאמֶר לָאָדָם הֵן יִרְאַת ה' הִיא חָכְמָה וְסוּר מֵרָע בִּינָה. כְּלוֹמַר כְּשֶׁתָּחוּל יִרְאָתִי עָלֶיךָ אָז תַּשִּׂיג חָכְמָה, שֶׁהִיא לְמַעְלָה עַל הַכֹּל. כַּד חָמָא אָדָם, דְּהוּא שֶׁלְטָנָא וְיַקִּירָא עַל כּוּלָּא, אִינְשֵׁי פִּיקוּדָא דְּמָארֵיהּ, וְלָא עֲבַד מַה דְּאִתְפַּקַּד.

אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם אָמַר רִבִּי חֲנִילָאי, לֹא עֲשָׂאוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָדָם, אֶלָּא לְהִשְׁתַּדֵּל בִּכְבוֹד קוֹנוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מג ז) כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו. מַאי לִכְבוֹדִי. לְהִשְׁתַּדֵּל וְלָדַעַת אֶת כְּבוֹדִי, וְלַחְשׁוֹב מִמַּעֲשָׂיו שֶׁיִּנָּתֵן לוֹ חֵלֶק טוֹב לְעוֹלָם הַבָּא.

לשון הקודש

זָהִיר לַעֲשׂוֹת מִצְוֹתַי, וְחוּץ מִמֶּנִּי לֹא יִהְיֶה שַׁלִּיט וְנִכְבָּד כְּמוֹתְךָ.

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁהִזְהִיר אוֹתוֹ, וְהִזְהִיר אוֹתוֹ עַל כָּךְ? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב כח) וַיֹּאמֶר לָאָדָם הֵן יִרְאַת ה' הִיא חָכְמָה וְסוּר מֵרָע בִּינָה. כְּלוֹמַר, כְּשֶׁתָּחוּל יִרְאָתִי עָלֶיךָ, אָז תַּשִּׂיג חָכְמָה, שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִן הַכֹּל. כְּשֶׁרָאָה אָדָם שֶׁהוּא שַׁלִּיט וְנִכְבָּד עַל הַכֹּל, שָׁכַח אֶת מִצְוֹת רִבּוֹנוֹ, וְלֹא עָשָׂה מַה שֶּׁנִּצְטַוָּה. **אָמַר** רַבִּי תַּנְחוּם אָמַר רַבִּי חֲנִילַאי, לֹא עָשָׂאוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, אֶלָּא לְהִשְׁתַּדֵּל בִּכְבוֹד קוֹנוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מג) כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו. מַהוּ לִכְבוֹדִי? לְהִשְׁתַּדֵּל וְלָדַעַת אֶת כְּבוֹדִי, וְלַחְשֹׁב מִמַּעֲשָׂיו שֶׁיִּנָּתֵן לוֹ חֵלֶק טוֹב לָעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַב יְהוּדָה, בְּכָל יוֹם וָיוֹם בַּת קוֹל יוֹצֵאת מִלְּמַעְלָה, וְאֵימָתַי. בִּזְמַן שֶׁהַחַמָּה (דף כג ע"א) זוֹרַחַת, וְאוֹמֶרֶת אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת שֶׁאֵינָם רוֹאִים אֶת כְּבוֹדִי, וְאֵינָם מִסְתַּכְּלִין לָדַעַת וְלַחְקוֹר אֶת כְּבוֹדִי.

דְּתָנִינָן, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ דְּר' שִׁמְעוֹן, כַּד נָטָא שִׁמְשָׁא גַּדְפּוֹי, לְמֵהַךְ בִּתְקִיפוּתָא דְּגַלְגַּלּוֹן מְבַטְּשֵׁי בִּטְלָפֵיהוֹן, בְּטַרְפֵּי אִילָנָא דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן. וְכָל מַלְאָכִין עִילָּאִין, וְחֵיוָתָא קַדִּישָׁא, וְכוּרְסֵי יְקָרָא דְּמַלְכָּא, וּבוּסְמַיָּא דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וְאִילָנֵי, שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְחֵילֵיהוֹן, מִזְדַּעְזְעָן וּמְשַׁבְּחָן לְמָארֵי כוֹלָּא.

וְזַקְפָּן וְחָמָאן אַתְוָותֵיהּ דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּאִתְפְּרַשׁ, דְּגָלִיף בְּשִׁמְשָׁא בְּמַטְלָנוֹי, וַיַּהֲבִין תּוּשְׁבְּחָן לְמָארֵי עָלְמִין. וְנָפִיק הַהוּא קָלָא,

לשון הקודש

אָמַר רַב יְהוּדָה, בְּכָל יוֹם וָיוֹם בַּת קוֹל יוֹצֵאת מִלְּמַעְלָה, וְאֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁהַחַמָּה זוֹרַחַת, וְאוֹמֶרֶת: אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת, שֶׁאֵינָם רוֹאִים אֶת כְּבוֹדִי, וְאֵינָם מִסְתַּכְּלִים לָדַעַת וְלַחְקֹר אֶת כְּבוֹדִי.

שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּשֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מַטֶּה אֶת כְּנָפָיו לָלֶכֶת בִּגְבוּרַת הַגַּלְגַּלִּים שֶׁלּוֹ, מַכִּים בַּטְּלָפַיִם שֶׁלָּהֶם בֶּעָלִים שֶׁל הָאִילָנוֹת שֶׁל גַּן עֵדֶן. וְכָל הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְכִסֵּא כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ, וְהַבְּשָׂמִים שֶׁל גַּן עֵדֶן, וְהָאִילָנוֹת, הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְצִבְאוֹתָם, מִזְדַּעְזְעִים וּמְשַׁבְּחִים לַאֲדוֹן הַכֹּל.

וּמִזְדַּקְּפִים וְרוֹאִים אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַמְפֹרָשׁ, שֶׁחֲקוּקוֹת בַּשֶּׁמֶשׁ בְּמַסְעוֹתָיו, וְנוֹתְנִים תִּשְׁבָּחוֹת לְרִבּוֹן

וְאָמְרִין לְהוֹ לִבְרִיָּיתָא, דְּלָא מַשְׁגִּחָן בִּיקָר מַלְכָּא עִילָּאָה, כִּשְׁאָר כָּל בְּרְיָין דְּאִינוּן מַשְׁגִּיחִין וְיָהֲבִין תּוּשְׁבַּחְתָּא לִשְׁמֵיהּ.

וּבְגִין כָּךְ אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אָסוּר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמֵימַר תּוּשְׁבְּחָן דִּצְלוֹתֵיהּ, אֶלָּא עִם דִּמְדוּמֵי חַמָּה, דִּכְתִיב (תהלים עב ה) יִירָאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ.

וְכֵן אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, צְלוֹתָא וְתוּשְׁבַּחְתָּא דְּלֵילְיָא, מִשֶּׁשָּׁקְעָה הַחַמָּה, עַד לָא אִתְחֲזֵי סִיהֲרָא. דִּכְתִיב יִירָאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ, דָּא הִיא צְלוֹתָא דְצַפְּרָא. וְלִפְנֵי יָרֵחַ וגו', דָּא הִיא צְלוֹתָא דְלֵילְיָא.

ר' יְהוּדָה אָמַר מֵהָכָא, (מלאכי א יא) כִּי מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ וְעַד מְבוֹאוֹ גָּדוֹל שְׁמִי. וּבְאֵיזֶה מָקוֹם. בַּגּוֹיִם. בְּאִינוּן דִּכְתִיב בְּהוּ, (דברים ד ז) כִּי מִי גּוֹי גָּדוֹל.

לשון הקודש

הָעוֹלָמִים. וְיוֹצֵא הַקּוֹל הַהוּא, וְאוֹמְרִים לַבְּרִיּוֹת שֶׁאֵין מַשְׁגִּיחִים בִּכְבוֹד הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן כְּמוֹ שְׁאָר כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁהֵם מַשְׁגִּיחִים וְנוֹתְנִים תִּשְׁבָּחוֹת לִשְׁמוֹ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָסוּר לוֹ לָאָדָם לוֹמַר אֶת תִּשְׁבְּחוֹת תְּפִלָּתוֹ אֶלָּא עִם דִּמְדוּמֵי הַחַמָּה, שֶׁכָּתוּב יִירָאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ.

וְכֵן אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַתְּפִלָּה וְהַתִּשְׁבַּחַת שֶׁל הַלַּיְלָה, מִשֶּׁשָּׁקְעָה הַחַמָּה טֶרֶם נִרְאֵתָה הַלְּבָנָה, שֶׁכָּתוּב (תהלים עב) יִירָאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ, זוֹהִי תְּפִלַּת הַבֹּקֶר. וְלִפְנֵי יָרֵחַ וְגוֹ', זוֹהִי תְּפִלַּת הַלַּיְלָה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מִכָּאן, (מלאכי א) כִּי מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ וְעַד מְבוֹאוֹ גָּדוֹל שְׁמִי. וּבְאֵיזֶה מָקוֹם? בַּגּוֹיִם, בְּאוֹתָם שֶׁכָּתוּב בָּהֶם כִּי מִי גּוֹי גָּדוֹל.

מַאי טַעְמָא. דְּתָנִינָן, אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְמַעְלָה, לְקַלְסוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, וְאוֹמְרִים שִׁירָה וְרִנָּה לְפָנָיו, בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה. וְעָשָׂה כְּנֶגְדָּם יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, לְקַלְסוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, וְלוֹמַר שִׁיר וְשֶׁבַח לְפָנָיו בְּכָל יוֹם וָיוֹם.

וְתָאנָא, שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת הֲוֵי הַלַּיְלָה, וּבְאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת, מִתְחַלְּקוֹת שָׁלֹשׁ כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, לְשַׁבֵּחַ לְיוֹצְרָם, בְּכָל מִשְׁמָרָה וּמִשְׁמָרָה. וּכְנֶגְדָּם יֵשׁ שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בַּיּוֹם, שֶׁמִּתְכַּנְּסִין יִשְׂרָאֵל לְשַׁבֵּחַ לְיוֹצְרָם, בְּכָל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה.

תָּא שְׁמַע, אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר רַב, בְּצַפְרָא כְּשֶׁהַחַמָּה זוֹרַחַת הוּא זְמַן תְּפִלָּה וּבָעוּתָא

לשון הקודש

מָה הַטַּעַם? שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְמַעְלָה לְקַלְסוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, וְאוֹמְרִים שִׁירָה וְרִנָּה לְפָנָיו בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, וְעָשָׂה יִשְׂרָאֵל כְּנֶגְדָּם לְמַטָּה לְקַלְסוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, וְלוֹמַר שִׁיר וָשֶׁבַח לְפָנָיו בְּכָל יוֹם וָיוֹם.

וְלָמַדְנוּ שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת הוּא הַלַּיְלָה, וּבִשְׁלֹשׁ הַמִּשְׁמָרוֹת הַלָּלוּ מִתְחַלְּקוֹת שָׁלֹשׁ כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְשַׁבֵּחַ לְיוֹצְרָם בְּכָל מִשְׁמָרָה וּמִשְׁמָרָה, וּכְנֶגְדָּם יֵשׁ שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בַּיּוֹם, כְּשֶׁמִּתְכַּנְּסִים יִשְׂרָאֵל לְשַׁבֵּחַ לְיוֹצְרָם בְּכָל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה.

בֹּא תִּשְׁמַע, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר רַב, בַּבֹּקֶר, כְּשֶׁהַחַמָּה זוֹרַחַת, הוּא זְמַן

דְּיִשְׂרָאֵל. וּמִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה עַד תֵּשַׁע שָׁעוֹת, זְמַן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. וּמִשֶּׁשָּׁקְעָה הַחַמָּה, עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ, תְּפִלָּה הָאַחֲרוֹנָה. דְּאֲמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֵּן לֵוִי אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר רַב, מִשֶּׁשָּׁקְעָה הַחַמָּה, עַד שֶׁיֵּרָאוּ שְׁנֵי כּוֹכָבִים, זְמַן תְּפִלָּה הָאַחֲרוֹנָה.

דְּהָכִי תָּנֵינָן, מִשֶּׁיֵּרָאוּ שְׁנֵי כּוֹכָבִים, הוּא תְּחִלַּת מִשְׁמָרָה רִאשׁוֹנָה, שֶׁבָּאִים כַּת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וּמַמְתִּינִים לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, עַד אוֹתָהּ שָׁעָה, וְאָז מַתְחִילִין לוֹמַר שִׁירָה. וְנִנְעָלִים כָּל הַשְּׁעָרִים מִתּוֹשְׁבַחְתָּן שֶׁל מַטָּה, וְאֵין שְׁעָרִים נִפְתָּחִים, אֶלָּא לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הָאוֹמְרִים שִׁירָה.

וּמִי אֲמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֵּן לֵוִי הָכִי, וְהָא תְּנַן, כָּל הַקּוֹרֵא בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מב

לשון הקודש

הַתְּפִלָּה וְהַבַּקָּשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּמִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה עַד תֵּשַׁע שָׁעוֹת, זְמַן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. וּמִשֶּׁשָּׁקְעָה הַחַמָּה עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ – תְּפִלָּה אַחֲרוֹנָה. שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר רַב, מִשֶּׁשָּׁקְעָה הַחַמָּה עַד שֶׁיֵּרָאוּ שְׁנֵי כוֹכָבִים – זְמַן תְּפִלָּה הָאַחֲרוֹנָה.

שֶׁכָּךְ שָׁנִינוּ, מִשֶּׁיֵּרָאוּ שְׁנֵי כוֹכָבִים הוּא תְּחִלַּת מִשְׁמָרָה רִאשׁוֹנָה, שֶׁבָּאִים הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וּמַמְתִּינִים לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל עַד אוֹתָהּ שָׁעָה, וְאָז מַתְחִילִין לוֹמַר שִׁירָה. וְנִנְעָלִים כָּל הַשְּׁעָרִים מִתִּשְׁבַּחְתָּם שֶׁל מַטָּה, וְאֵין שְׁעָרִים נִפְתָּחִים אֶלָּא לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הָאוֹמְרִים שִׁירָה.

וְהָאַם אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי כָּךְ? וַהֲרֵי שָׁנִינוּ, כָּל הַקּוֹרֵא בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד

ט) יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ, מִשּׁוּם דְּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי. וְהָכָא אַמְרִיתוּ דְּנִנְעַלִים כָּל הַשְּׁעָרִים לְמַטָּה.

אָמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ, הָתָם בְּמַאי קָאַמְרֵי, כְּשֶׁסִּיִּים כָּל תּוּשְׁבַּחְתָּן בַּיּוֹם. וּמִפַּלְגוּתָא דְּלֵילְיָא וּלְהָלְאָה, דְּעָסִיק בַּתּוֹרָה. מַאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דִּבְהַהִיא שַׁעֲתָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָפִיק מֵאִינּוּן עוֹלָמוֹת דִּכְסִיף בְּהוּ, וְאָזִיל לְאִשְׁתַּעְשָׁע עִם צַדִּיקַיָּא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. וְהַיְינוּ דְּאָמַר דָּוִד (תהלים קיט סב) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ.

דְּתָנָא, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס עִם הַצַּדִּיקִים בַּגַּן עֵדֶן, כָּל שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לְמַעְלָה, עַל הַחַיּוֹת וּלְמַטָּה מֵהֶם, כּוּלָּם נִפְתָּחִים, וְהוּא עֵת רָצוֹן לַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה.

וְאוֹתָם כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וְכָל בּוֹסְמֵי גַּן עֵדֶן, וְהַצַּדִּיקִים, כּוּלָּם פּוֹצְחִים רִנָּה, לִפְנֵי

לשון הקודש

בַּיּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁבַּלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי, וְכָאן אֲמַרְתֶּם שֶׁנִּנְעָלִים כָּל הַשְּׁעָרִים לְמַטָּה? **אָמַר** רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שָׁם, בַּמָּה אוֹמְרִים? כְּשֶׁסִּיִּים אֶת כָּל הַתִּשְׁבָּחוֹת בַּיּוֹם, וּמֵחֲצוֹת הַלַּיְלָה וְהָלְאָה שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁבַּשָּׁעָה הַהִיא יוֹצֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאוֹתָם הָעוֹלָמוֹת שֶׁכּוֹסֵף בָּהֶם, וְהוֹלֵךְ לְהִשְׁתַּעְשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן. וְהַיְינוּ מַה שֶׁאָמַר דָּוִד (תהלים קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ. **שֶׁלָּמַדְנוּ**, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן, כָּל שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לְמַעְלָה, עַל הַחַיּוֹת וּלְמַטָּה מֵהֶם, כֻּלָּם נִפְתָּחִים, וְהוּא עֵת רָצוֹן לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. **וְאוֹתָם** הַכִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וְכָל

מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם קמ יא) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ. אֵימָתַי צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ. כְּשֶׁיּוֹשְׁבִים יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ, דְּהוּא בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹשְׁבִין לְפָנָיו בַּגַּן עֵדֶן.

וְכַת שְׁלִישִׁית שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אוֹמֶרֶת שִׁירָה לְפָנָיו, עַד שֶׁיִּבָּקַע הַשַּׁחַר. וְיֵשׁ חוֹבָה לְיִשְׂרָאֵל, בְּשָׁעָה שֶׁעוֹלֶה עַמּוּד הַשַּׁחַר, לָקוּם וּלְהִתְגַּבֵּר בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מַאי טַעְמָא מִשּׁוּם דְּנָסְבִין שִׁירָתָא בָּתַר מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָצוּי לְמַטָּה עִמָּהֶם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ח ז) וּמְשַׁחֲרֵי יִמְצָאֻנְנִי. וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַפְסִיק מִשֶּׁיַּתְחִיל, עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל כְּשֶׁהַחַמָּה זוֹרַחַת.

לשון הקודש

הַבְּשָׂמִים שֶׁל גַּן עֵדֶן, וְהַצַּדִּיקִים, כֻּלָּם פּוֹצְחִים רִנָּה לִפְנֵי מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ. אֵימָתַי צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ? כְּשֶׁיּוֹשְׁבִים יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ, שֶׁהוּא בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹשְׁבִים לְפָנָיו בְּגַן עֵדֶן.

וְכַת שְׁלִישִׁית שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אוֹמֶרֶת שִׁירָה לְפָנָיו עַד שֶׁיִּבָּקַע הַשַּׁחַר. וְיֵשׁ חוֹבָה לְיִשְׂרָאֵל, בְּשָׁעָה שֶׁעוֹלֶה עַמּוּד הַשַּׁחַר, לָקוּם וּלְהִתְגַּבֵּר בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁנּוֹשְׂאִים שִׁירָה אַחַר מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָצוּי לְמַטָּה עִמָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ח) וּמְשַׁחֲרֵי יִמְצָאֻנְנִי. וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַפְסִיק מִשֶּׁיַּתְחִיל, עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל כְּשֶׁהַחַמָּה זוֹרַחַת.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר רַב, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹצֵא מֵאוֹתָן הָעוֹלָמוֹת דִּכְסִיף בְּהוּ, וּבָא לְהִכָּנֵס עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן, הוּא מַמְתִּין וְרוֹאֶה אִם שׁוֹמֵעַ קוֹל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, דִּתְנַן הַהוּא קָלָא נִיחָא קַמֵּיהּ, מִכָּל שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן דְּאָמְרֵי מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְעֵילָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שה"ש ו יא) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת, מַאי לִרְאוֹת, אוֹתָם הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וְכִי גַּן עֵדֶן הוּא נִקְרָא גִּנַּת אֱגוֹז. אָמַר לֵיהּ ר' יוֹחָנָן, כֵּן, נִקְרָא גִּנַּת אֱגוֹז. כְּלוֹמַר גִּנַּת עֵדֶן, מָה הָאֱגוֹז הוּא סָתוּם מִכָּל עֲבָרָיו, וְיֵשׁ עָלָיו כַּמָּה קְלִיפּוֹת. כָּךְ עֵדֶן שֶׁל מַעְלָה, הוּא סָתוּם מִכָּל עֲבָרָיו, וְיֵשׁ עָלָיו כַּמָּה שְׁמִירוֹת, שֶׁלֹּא שָׁלְטוּ לִרְאוֹת, לֹא מַלְאָךְ, וְלֹא שָׂרָף, וְלֹא הַשְּׁמַל,

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר רַב, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹצֵא מֵאוֹתָם הָעוֹלָמוֹת שֶׁכּוֹסֵף בָּהֶם וּבָא לְהִכָּנֵס עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן, הוּא מַמְתִּין וְרוֹאֶה. אִם שׁוֹמֵעַ קוֹל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה – הַקּוֹל הַהוּא נוֹחַ לְפָנָיו מִכָּל הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁאוֹמְרִים מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ו) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת. מָה לִרְאוֹת? אוֹתָם הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכִי גַּן עֵדֶן הוּא נִקְרָא גִּנַּת אֱגוֹז? אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן, כֵּן, נִקְרָא גִּנַּת אֱגוֹז, כְּלוֹמַר גִּנַּת עֵדֶן. מָה הָאֱגוֹז הוּא סָתוּם מִכָּל עֲבָרָיו וְיֵשׁ עָלָיו כַּמָּה קְלִיפּוֹת, כָּךְ עֵדֶן שֶׁל מַעְלָה הוּא סָתוּם מִכָּל עֲבָרָיו, וְיֵשׁ עָלָיו כַּמָּה שְׁמִירוֹת, שֶׁלֹּא שָׁלְטוּ לִרְאוֹת לֹא מַלְאָךְ, וְלֹא שָׂרָף,

וְלֹא עַיִן נָבִיא, וְלֹא חוֹזֶה, דִּכְתִיב (ישעיה סד ג) **עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ.**

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֲנָא הֲוִית קַמֵּי דְּר' בְּרוֹקָא, וְהָיָה אוֹמֵר, כְּדֵין אֶזְכֶּה לְמַעְלַת גִּנַּת אֶגוֹז עִם חֲסִידֵי יִשְׂרָאֵל. וְלָא הֲוָה יְדַעְנָא מַאי הוּא. עַד דְּשִׁמַעְנָא לְהָא דְּאָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, קַרְיֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְגִנְתָּא דְעֵדֶן גִּנַּת אֶגוֹז, מָה הָאֶגוֹז קְלִיפָּה אַחַר קְלִיפָּה, וּפִרְיוֹ מִבִּפְנִים. כָּךְ עֵדֶן, עוֹלָם אַחַר עוֹלָם, וְהוּא מִבִּפְנִים.

תָּאנֵי ר' שִׁמְעוֹן, הַגָּן הַזֶּה מֵאַיִן נָטוּעַ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָטַע אוֹתוֹ מִתַּחְתָּיו שֶׁל עֵדֶן. דְּאִי תֵּימָא שֶׁזֶּה כְּנֶגֶד זֶה בְּשָׁוֶה, אִי אֶפְשָׁר, אֶלָּא הַגָּן בָּאָרֶץ, וְעֵדֶן עָלָיו מִלְּמַעְלָה. וּמֵאַיִן תַּמְצִיתוֹ שֶׁל גָּן, מֵעֵדֶן הוּא.

לשון הקודש

וְלֹא חַשְׁמַל, וְלֹא עַיִן נָבִיא, וְלֹא חוֹזֶה, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֲנִי הָיִיתִי לִפְנֵי רַבִּי בְּרוֹקָא, וְהָיָה אוֹמֵר, כָּעֵת אֶזְכֶּה לְמַעֲלַת גִּנַּת אֶגוֹז עִם חֲסִידֵי יִשְׂרָאֵל. וְלֹא הָיִיתִי יוֹדֵעַ מַה הוּא, עַד שֶׁשָּׁמַעְתִּי אֶת מַה שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, קָרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְגַן עֵדֶן גִּנַּת אֶגוֹז. מָה הָאֶגוֹז קְלִיפָּה אַחַר קְלִיפָּה וּפִרְיוֹ מִבִּפְנִים, כָּךְ עֵדֶן עוֹלָם אַחַר עוֹלָם וְהוּא מִבִּפְנִים.

לָמַד רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַגָּן הַזֶּה מֵאַיִן נָטוּעַ? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָטַע אוֹתוֹ מִתַּחְתָּיו שֶׁל עֵדֶן. שֶׁאִם תֹּאמַר שֶׁזֶּה כְּנֶגֶד זֶה בְּשָׁוֶה – אִי אֶפְשָׁר, אֶלָּא הַגָּן בָּאָרֶץ, וְעֵדֶן עָלָיו מִלְּמַעְלָה. וּמֵאַיִן תַּמְצִיתוֹ שֶׁל הַגָּן? מֵעֵדֶן הוּא.

אָמַר לֵיהּ ר' יְהוּדָה, לִדְבָרֶיךָ, מַאי כְּתִיב וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, הָיָה לוֹ לוֹמַר וְנָהָר יוֹרֵד מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, דְּמַשְׁמַע דְּמִלְּמַעְלָה יוֹרֵד לְמַטָּה לַגָּן. אֶלָּא אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, עֵדֶן לְמַטָּה, וְעֵדֶן לְמַעְלָה. גַּן לְמַעְלָה, גַּן לְמַטָּה. וּשְׁנֵיהֶם מְכֻוָּנִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָטַע זֶה מִתַּחַת זֶה.

וְכִי הוּא נְטָעוֹ מַמָּשׁ, כֵּן. דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, עַל שֶׁאֵין מַטָּעוֹתָיו כִּשְׁאָר מַטָּעוֹת, וְהֵם מוּבְחָרִים מִשְּׁאָר מַטָּעוֹת, הוּא הָיָה מַטַּע ה', כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה סא ג) מַטַּע ה' לְהִתְפָּאֵר, כְּלוֹמַר לְשַׁבֵּחַ, וְזֶהוּ לְהִתְפָּאֵר, כְּלוֹמַר אֵין זֶה כִּי אִם (דף כג ע"ב) מַטַּע ה' וְלֹא מֵאַחֵר.

לשון הקודש

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, לִדְבָרֶיךָ, מַה שֶּׁכָּתוּב (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, הָיָה לוֹ לוֹמַר וְנָהָר יוֹרֵד מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, שֶׁמַּשְׁמָע שֶׁמִּלְּמַעְלָה יוֹרֵד לְמַטָּה לַגָּן. אֶלָּא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, עֵדֶן לְמַטָּה – וְעֵדֶן לְמַעְלָה. גַּן לְמַעְלָה – גַּן לְמַטָּה. וּשְׁנֵיהֶם מְכֻוָּנִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָטַע זֶה מִתַּחַת זֶה.

וְכִי הוּא נָטַע אוֹתוֹ מַמָּשׁ? כֵּן, שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עַל שֶׁאֵין מַטָּעוֹתָיו כִּשְׁאָר מַטָּעוֹת, וְהֵם מֻבְחָרִים מִשְּׁאָר מַטָּעוֹת, הוּא הָיָה מַטַּע ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סא) מַטַּע ה' לְהִתְפָּאֵר. כְּלוֹמַר, אֵין זֶה כִּי אִם מַטַּע ה' וְלֹא מֵאַחֵר.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, עַל כָּל פָּנִים מַטַּע ה' הוּא, שֶׁנָּטַע שָׁם כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה. וְהֵיאַךְ נָטַע. אֶלָּא כְּשֶׁהוֹצִיאָה הָאָרֶץ אִילָנֶיהָ וּפֵּירוֹתֶיהָ, הוֹצִיאָה בַּתְּחִלָּה בַּגַּן עֵדֶן, וְאַחַר כַּךְ בְּכָל הָעוֹלָם. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּחַר הַמָּקוֹם הַהוּא, וְהֵכִינוֹ לִהְיוֹת שָׁם לְעוֹלָם. וְהוּא פּוֹקֵד אוֹתוֹ, וּמַשְׁקֶה בְּטוּבוֹ, מֵאוֹתוֹ הַטּוֹב הַנִּשְׁפָּע מֵעֵדֶן שֶׁל מַעְלָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קד טז) יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי ה' אַרְזֵי וגו', אֵלּוּ אִילָנוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן.

שָׁאַל ר' חַנַּי לְר' יְהוּדָה, תֹּאמַר שֶׁגַּן עֵדֶן הוּא בָּאָרֶץ, לְמַאי אִיצְטְרִיךְ. אָמַר לֵיהּ, לַהֲנָאָתֵיהּ דְּנִשְׁמָתָא. דִּמְקַבֵּלָא מֵהַהוּא עֵדֶן דִּלְעֵילָא. דְּאִי סַלְקָא דַעְתָּךְ דִּלְכָל נִשְׁמָתָא, הָא תָּנֵינָן לְאִינוּן דְּלָא יַהֲבוּ לְהוֹ רְשׁוּתָא לְסַלְקָא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, עַל כָּל פָּנִים מַטַּע ה' הוּא, שֶׁנָּטַע שָׁם כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה. וְאֵיךְ נָטַע? אֶלָּא כְּשֶׁהוֹצִיאָה הָאָרֶץ אִילָנוֹתֶיהָ וּפֵּרוֹתֶיהָ, הוֹצִיאָה בַּתְּחִלָּה בְּגַן עֵדֶן, וְאַחַר כָּךְ בְּכָל הָעוֹלָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּחַר בַּמָּקוֹם הַהוּא וְהֵכִינוֹ לִהְיוֹת שָׁם לְעוֹלָם. וְהוּא פּוֹקֵד אוֹתוֹ, וּמַשְׁקֶה בְּטוּבוֹ מֵאוֹתוֹ הַטּוֹב הַנִּשְׁפָּע מֵעֵדֶן שֶׁל מַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי ה' אַרְזֵי גו', אֵלּוּ אִילָנוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן.

שָׁאַל רַבִּי חַנַּי לְרַבִּי יְהוּדָה, תֹּאמַר שֶׁגַּן עֵדֶן הוּא בָּאָרֶץ. לְמָה הוּא נִצְרָךְ? אָמַר לוֹ, לַהֲנָאַת הַנִּשְׁמָה, שֶׁמְּקַבֵּל מֵאוֹתוֹ הָעֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה. שֶׁאִם תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁזֶּה לְכָל נִשְׁמָה – הֲרֵי שָׁנִינוּ, לְאוֹתָם

לְעֵילָא, אִית לְהוֹ הֲנָאָה וְכִיסוּפָא בְּהַהוּא דִּלְתַתָּא, מִמַּה דִּמְקַבֵּל מִלְּעֵילָא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּכָל רֵישׁ יַרְחָא וְיַרְחָא, סָלְקֵי לְהוֹ לִמְתִיבְתָּא עִילָּאָה דִּלְעֵילָא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה סו כג) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ וגו'. וּבְהַאי גַּן עֵדֶן דִּלְתַתָּא יָתִיב אָדָם, וְשַׁוֵּי לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶהֱוֵי מְדוֹרֵיהּ בֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר.

רַבִּי חִיָּיא וְר' יוֹסִי הֲווֹ אָזְלֵי בְּאוֹרְחָא, אָמַר רִבִּי יוֹסִי לְר' חִיָּיא, הָא תְּנִינָן בְּמַתְנִיתָא דִּידָן, דְּכָל מַה דַּעֲבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּין לְעֵילָא בֵּין לְתַתָּא, כֻּלְּהוּ כְּסִיפִין וְשָׁקְדִין לִמְהַךְ לְזִינֵיהּ, גּוּפָא אָזִיל בָּתַר זִינֵיהּ, לְאַרְעָא, דְּאִתְנַסִּיבַת מִינָהּ. וְנִשְׁמָתָא לֵית לֵיהּ כִּסּוּפָא, אֶלָּא לַאֲתַר דְּאִתְנְסִיבַת

לשון הקודש

שֶׁלֹּא נָתְנוּ לָהֶם רְשׁוּת לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, יֵשׁ לָהֶם הֲנָאָה וּתְשׁוּקָה בְּאוֹתוֹ שֶׁלְּמַטָּה מִמַּה שֶׁמְּקַבֵּל מִלְּמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ מַעֲלִים אוֹתָם לַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁלְּמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ וְגוֹ'. וּבְגַן הָעֵדֶן הַזֶּה שֶׁלְּמַטָּה יָשַׁב אָדָם, וְשָׂם אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִהְיוֹת בּוֹ אֶת מְדוֹרוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר.

רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי חִיָּיא, הֲרֵי שָׁנִינוּ בַּבָּרַיְתָא שֶׁלָּנוּ, שֶׁכָּל מַה שֶּׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה, כֻּלָּם מִשְׁתּוֹקְקִים וְשׁוֹקְדִים לָלֶכֶת לְמִינוֹ. הַגּוּף הוֹלֵךְ אַחַר מִינוֹ לָאָרֶץ, שֶׁנִּטַּל מִמֶּנָּה, וְלַנְּשָׁמָה אֵין תְּשׁוּקָה, אֶלָּא לַמָּקוֹם

מִתַּמָּן. דְּכָל מַה דְּעָבִיד, כָּסִיף בָּתַר זִינֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים פד ג) נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת ה', וְלָא לְעָלְמָא הָדֵין, כְּגוּפָא.

אָמַר לֵיהּ ר' חִיָּיא, אִימָא לָךְ מִלָּה דְּהִיא רָזָא, וְלָא יָדְעִין בְּנֵי נָשָׁא. אַרְכִין רֵישֵׁיהּ, וּבָכֵי וְחַיֵּיךְ. שָׁתִיק ר' יוֹסִי, לְבָתַר אָמַר לֵיהּ רַבִּי חִיָּיא, זַכָּאִין אִינוּן צַדִּיקַיָּא, וַוי לְהוֹן לְרַשִּׁיעַיָּא. זַכָּאִין אִינוּן צַדִּיקַיָּא, דְּאִתְקְרוֹן חַיִּים לְעָלְמָא דְאָתֵי. וְכִי בְּדִיל דְּנִשְׁמְתָא קָיְמָא בְּקִיּוּמָהָא, אִינוּן קָיְמִין, וְגוּפָא מִתְרַקֵּב בְּאַרְעָא, אַף עַל גַּב דַּהֲוָה שְׁלִים זַכַּאי. וְהָתְנַן, דְּתָדִיר נִשְׁמָתָא בְּקִיּוּמָא קָיְמָא.

אֶלָּא הָכִי אִתְגְּזַר, דְּכַד אִתְפַּטַּר צַדִּיקָא מֵעָלְמָא דֵין, זַמִּין לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גּוּפָא אָחֳרָא, זַכָּאָה וְטַב, דְּלָא לֶהֱוֵי כְּהַאי זוּהֲמָא

לשון הקודש

שֶׁנִּלְקְחָה מִשָּׁם. שֶׁכָּל מַה שֶּׁעָשָׂה, מִשְׁתּוֹקֵק אַחַר מִינוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים פד) נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת ה', וְלֹא לָעוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹ הַגּוּף.

אָמַר לוֹ רַבִּי חִיָּיא, אֹמַר לְךָ דָּבָר שֶׁהוּא סוֹד וְאֵין בְּנֵי אָדָם יוֹדְעִים. הִרְכִּין רֹאשׁוֹ, וּבָכָה וְצָחַק. שָׁתַק רַבִּי יוֹסֵי, אַחַר כָּךְ אָמַר לוֹ רַבִּי חִיָּיא, אַשְׁרֵי הֵם הַצַּדִּיקִים, אוֹי לָהֶם לָרְשָׁעִים! אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּקְרָאִים חַיִּים לָעוֹלָם הַבָּא. וְכִי מִשּׁוּם שֶׁהַנִּשְׁמָה קַיֶּמֶת בְּקִיּוּמָהּ הֵם קַיָּמִים, וְהַגּוּף נִרְקָב בָּאָרֶץ, אַף עַל גַּב שֶׁהָיָה שָׁלֵם צַדִּיק? וַהֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁתָּמִיד הַנִּשְׁמָה עוֹמֶדֶת בְּקִיּוּמָהּ?

אֶלָּא כָּךְ נִגְזַר, שֶׁכַּאֲשֶׁר צַדִּיק נִפְטָר מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, מַזְמִין לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

וְלִכְלוּכָא דְּגוּפָא דֵין, וּמְעַיֵּיל בֵּיהּ הַהוּא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, וְהוּא אַשְׁרֵי לֵיהּ בְּקִיּוּמֵיהּ, בְּהַהוּא גּוּפָא, בְּהַאי גִּנְתָּא דְּעֵדֶן דִּלְתַתָּא, וְהַהוּא לֶהֱוֵי לוֹן עָלְמָא אָחֳרָא, עָלְמָא דְּאָתֵי.

וּבְכָל רֵישׁ יַרְחָא וְיַרְחָא, נָפְקִין, וְחָזָן חַיָּיבַיָּא דְּטָרְדִין לוֹן בַּגֵּיהִנֹּם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה סו כד) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי. מֵאֵיזֶה מָקוֹם יָצְאוּ. תָּאנֵי רַבִּי בָּא, מִגַּן עֵדֶן שֶׁל מַטָּה. וְלָמָּה, לִרְאוֹת לָרְשָׁעִים. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, סָלִיק לוֹן לִמְתִיבְתָּא דְּרָקִיעָא, בְּכָל שַׁבָּתָא וְשַׁבָּתָא, וּבְכָל רֵישׁ יַרְחָא וְיַרְחָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, וְכַד אָתֵי צַפְרָא, מְחַדֵּשׁ לוֹן נִשְׁמָתַיְיהוּ, הֲדָא הוּא

לשון הקודש

גוּף אַחֵר כָּשֵׁר וְטוֹב, שֶׁלֹּא יִהְיֶה כְּמוֹ הַזֻּהֲמָה וְהַלִּכְלוּךְ שֶׁל הַגּוּף הַזֶּה, וּמַכְנִיס בּוֹ אוֹתָהּ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה, וְהוּא מַשְׁרֶה אוֹתוֹ בְּקִיּוּמוֹ בְּאוֹתוֹ הַגּוּף בְּגַן הָעֵדֶן הַזֶּה שֶׁלְּמַטָּה, וְהַהוּא יִהְיֶה לָהֶם לָעוֹלָם הָאַחֵר, הָעוֹלָם הַבָּא.

וּבְכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ יוֹצְאִים וְרוֹאִים אֶת הָרְשָׁעִים שֶׁטּוֹרְדִים אוֹתָם בַּגֵּיהִנֹּם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי. מֵאֵיזֶה מָקוֹם יָצְאוּ? שָׁנָה רַבִּי בָּא, מִגַּן עֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה, וְלָמָּה? לִרְאוֹת לָרְשָׁעִים. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעֲלֶה אוֹתָם לִישִׁיבַת הָרָקִיעַ בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת וּבְכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה,

דִּכְתִיב, (איכה ג כג) **חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. ר' יִצְחָק אָמַר אֲפִילוּ לְכָל אָדָם נָמֵי. בְּהַאי עָלְמָא נָאִים בְּשִׁינְתֵּיהּ, בְּכָל לֵילָה, וְסָלְקָא נִשְׁמָתָא לְעֵילָא, וְאִשְׁתַּכְּחַת בְּכַמָּה חִיּוּבִין קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְהֵימְנוּתָא רַבָּה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחְזַר לָהּ לְגוּפָא, וּמְחַדֵּשׁ לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ. וְלָמָּה, רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. מִפְּנֵי שֶׁרַבָּה אֱמוּנָתֶךָ.**

מִכָּאן אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַמִּתְחַיֵּיב בְּמָמוֹן לַחֲבֵירוֹ, וַחֲבֵירוֹ מוֹצִיא לוֹ מַה שֶּׁיַּחֲזִיק בְּיָדוֹ, אָסוּר לוֹ לְהַחֲזִיק בּוֹ, עַד שֶׁיִּתְּנֵהוּ לוֹ חֲבֵירוֹ, וַאֲפִילוּ שֶׁיִּתְּנֵהוּ לוֹ בֵּי דִינָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות כב כה) **אִם חָבֹל תַּחְבֹּל שַׂלְמַת רֵעֶךָ.**

רַבִּי יְהוּדָה בְּרִבִּי סִימוֹן אָמַר, וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר, בִּכְלַל. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן,

לשון הקודש

וּכְשֶׁבָּא הַבּוֹקֶר, מְחַדֵּשׁ לָהֶם אֶת נִשְׁמוֹתֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איכה ג) חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אֲפִלּוּ לְכָל אָדָם גַּם כֵּן. בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא נָם בִּשְׁנָתוֹ בְּכָל לַיְלָה, וְעוֹלָה הַנִּשְׁמָה לְמַעְלָה, וְנִמְצֵאת בְּכַמָּה חִיּוּבִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּבָאֱמוּנָה הָרַבָּה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַחֲזִיר אוֹתָהּ לַגּוּף, וּמְחַדֵּשׁ אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹ, וְלָמָּה רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ? מִפְּנֵי שֶׁרַבָּה אֱמוּנָתֶךָ.

מִכָּאן אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַמִּתְחַיֵּב בְּמָמוֹן לַחֲבֵרוֹ, וַחֲבֵרוֹ מוֹצִיא לוֹ מַה שֶּׁיַּחֲזִיק בְּיָדוֹ, אָסוּר לוֹ לְהַחֲזִיק בּוֹ עַד שֶׁיִּתְּנֵהוּ לוֹ חֲבֵרוֹ, וַאֲפִלּוּ שֶׁיִּתְּנֵהוּ לוֹ בֵּית הַדִּין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כב) אִם חָבֹל תַּחְבֹּל שַׂלְמַת רֵעֶךָ.

רַבִּי יְהוּדָה בֶּן רַבִּי סִימוֹן אָמַר, (בראשית ב)

וַיַּנִּיחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ. וְכִי מַאי עֲבוֹדָה הָכָא. אֶלָּא עֲבוֹדַת הַנְּשָׁמָה, לְהַשְׁלִים לָהּ בְּתַשְׁלוּמֶיהָ, מַה שֶּׁלֹּא הִשְׁלִימָה בָּזֶה הָעוֹלָם.

רַבִּי שִׁמְעוֹן (נ"א ר' יהושע) אָמַר, הִנִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן בְּגַן עֵדֶן, וְנָתַן לוֹ תּוֹרָתוֹ, לַעֲבוֹד בָּהּ, וּלְשָׁמוֹר מִצְוֹתֶיהָ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב ט) וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן. וּכְתִיב (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּשֶׁיִּהְיֶה לוֹ לָאָדָם הֲנָאָה בְּגַן זֶה, יַעֲסוֹק בָּהּ וְיִשְׁמוֹר אוֹתָהּ. וּמִפְּנֵי הָעִדּוּנִין וַהֲנָאוֹת שֶׁהָיוּ לוֹ לָאָדָם שָׁם, לֹא שָׁמַר תּוֹרָתוֹ, עַד שֶׁגֵּרְשָׁהוּ מִשָּׁם.

רַבִּי אַבָּא בְּשֵׁם ר' חִיָּא אָמַר, עֵץ מַמָּשׁ הָיָה, וְהָיוּ שְׁנַיִם, הָאֶחָד הַנּוֹתֵן חַיִּים לָאָדָם. וְהָאֶחָד שֶׁהָאוֹכְלוֹ יֵדַע הַטּוֹב וְהָרָע. לָדַעַת הַדֶּרֶךְ הַטּוֹב

לשון הקודש

וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר – בִּכְלָל. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, (שם) וַיַּנִּיחֵהוּ בְגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ, וְכִי מָה הָעֲבוֹדָה כָּאן? אֶלָּא עֲבוֹדַת הַנְּשָׁמָה, לְהַשְׁלִים לָהּ בְּתַשְׁלוּמֶיהָ מַה שֶּׁלֹּא הִשְׁלִימָה בְּזֶה הָעוֹלָם.

רַבִּי שִׁמְעוֹן (יְהוֹשֻׁעַ) אָמַר, הִנִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן בְּגַן עֵדֶן, וְנָתַן לוֹ תּוֹרָתוֹ לַעֲבֹד בָּהּ וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן, וְכָתוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּשֶׁיִּהְיֶה לוֹ לָאָדָם הֲנָאָה בְּגַן זֶה, יַעֲסֹק בָּהּ וְיִשְׁמֹר אוֹתָהּ. וּמִפְּנֵי הָעִדּוּנִים וַהֲנָאוֹת שֶׁהָיוּ לוֹ לָאָדָם שָׁם, לֹא שָׁמַר תּוֹרָתוֹ, עַד שֶׁגֵּרְשָׁהוּ מִשָּׁם.

רַבִּי אַבָּא בְּשֵׁם רַבִּי חִיָּא אָמַר, עֵץ מַמָּשׁ הָיָה, וְהָיוּ שְׁנַיִם – הָאֶחָד הַנּוֹתֵן חַיִּים לָאָדָם, וְהָאֶחָד שֶׁהָאוֹכְלוֹ יֵדַע הַטּוֹב

וְהַיָּשָׁר, שֶׁיּוּכְשַׁר הָאָדָם. וְהַדֶּרֶךְ הָרַע, שֶׁיִּתְקַלְקֵל בָּהּ הָאָדָם. וּלְפִיכָךְ צִוָּהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יֹאכַל מִמֶּנּוּ, פֶּן יִדְחֶה הַטּוֹב, וְיַחֲזִיק בָּרָע.

וְעַל כֵּן נֶאֱמַר מִכָּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכַל, זֶהוּ עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהָיָה לוֹ לָאָדָם לֶאֱכוֹל מִמֶּנּוּ. וְהוּא לֹא חָטָא אֶלָּא בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁנִּצְטַוָּה שֶׁלֹּא יֹאכַל מִמֶּנּוּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת.

מִכָּאן אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, גְּזֵירָה נִגְזְרָה עַל אָדָם, קוֹדֶם, לָמוּת, עַל שֶׁנִּלְקַח מִן הָאֲדָמָה. מַשְׁמַע דִכְתִיב, בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ. מְלַמֵּד שֶׁאִלְמָלֵי לֹא חָטָא, הָיוּ לוֹ חַיִּים אֲרוּכִּים, כֵּיוָן שֶׁחָטָא, הוּא הָעוֹנֶשׁ, שֶׁיְּקַצֵּר יָמָיו, וְיָמוּת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. לְאַחַר

לשון הקודש

וְהָרָע. לָדַעַת הַדֶּרֶךְ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר שֶׁיְּכְשַׁר הָאָדָם, וְהַדֶּרֶךְ הָרָע שֶׁיִּתְקַלְקֵל בָּהּ הָאָדָם. וּלְפִיכָךְ צִוָּהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יֹאכַל מִמֶּנּוּ, פֶּן יִדְחֶה הַטּוֹב וְיַחֲזִיק בָּרָע.

וְעַל כֵּן נֶאֱמַר (בראשית ב) מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכַל, זֶהוּ עֵץ הַחַיִּים שֶׁהָיָה לוֹ לָאָדָם לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ, וְהוּא לֹא חָטָא אֶלָּא בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁנִּצְטַוָּה שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת.

מִכָּאן, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, גְּזֵרָה נִגְזְרָה עַל הָאָדָם קֹדֶם לָמוּת, עַד שֶׁנִּלְקַח מִן הָאֲדָמָה. מַשְׁמַע שֶׁכָּתוּב בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ, מְלַמֵּד שֶׁאִלְמָלֵא לֹא חָטָא, הָיוּ לוֹ חַיִּים אֲרֻכִּים. כֵּיוָן שֶׁחָטָא, הוּא הָעֹנֶשׁ – שֶׁיְּקַצֵּר יָמָיו וְיָמוּת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. לְאַחַר

שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה, נָתַן לוֹ יוֹמוֹ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שֶׁהוּא אֶלֶף שָׁנָה.

וְזוֹ רְאָיָה שֶׁהַגְּזֵרָה הָיְתָה קוֹדֶם לָמוּת, שֶׁאִלְמָלֵא כֵּן, כְּשֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה הָיָה לוֹ לְבַטֵּל הַגְּזֵרָה. אֶלָּא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, עָשָׂה תְּשׁוּבָה וּבִטֵּל הַגְּזֵרָה שֶׁנִּגְזְרָה עָלָיו, בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ, וְהֶאֱרִיךְ לוֹ יָמִים שֶׁנָּתַן לוֹ יוֹמוֹ.

רַבִּי בְּרוֹקָא אָמַר, הוּא נִצְטַוָּוה עַל הַשֵּׁם, וְחָטָא בַּשֵּׁם. נִצְטַוָּוה עַל הַשֵּׁם, זֶהוּ הַשֵּׁם הַמְיוּחָד, דִּכְתִיב וְעֵץ הַחַיִּים וגו'. וְהוּא חָטָא בַּשֵּׁם, זֶהוּ שֵׁם הַמְשׁוּתָּף, דִּכְתִיב וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע.

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, וּמַה הַמַּקְרִיב קָרְבָּן לְשֵׁם זֶה, אָמְרָה תּוֹרָה (שמות כב יט) זוֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם. הַמַּחֲלִיף שְׁמוֹ הַמְיוּחָד בִּשְׁבִילוֹ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

לשון הקודש

שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה, נָתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יוֹמוֹ, שֶׁהוּא אֶלֶף שָׁנָה.

וְזוֹ רְאָיָה שֶׁהַגְּזֵרָה הָיְתָה קוֹדֶם לָמוּת, שֶׁאִלְמָלֵא כָּךְ, כְּשֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה הָיָה לוֹ לְבַטֵּל הַגְּזֵרָה. אֶלָּא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, עָשָׂה תְּשׁוּבָה וּבִטֵּל הַגְּזֵרָה שֶׁנִּגְזְרָה עָלָיו – בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ, וְהֶאֱרִיךְ לוֹ יָמִים, שֶׁנָּתַן לוֹ יוֹמוֹ.

רַבִּי בְּרוֹקָא אָמַר, הוּא נִצְטַוָּה עַל הַשֵּׁם וְחָטָא בַּשֵּׁם. נִצְטַוָּה עַל הַשֵּׁם – זֶהוּ הַשֵּׁם הַמְיֻחָד, שֶׁכָּתוּב וְעֵץ הַחַיִּים וְגוֹ'. וְהוּא חָטָא בַּשֵּׁם – זֶה שֵׁם הַמְשֻׁתָּף, שֶׁכָּתוּב וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, וּמָה הַמַּקְרִיב קָרְבָּן לְשֵׁם זֶה, אָמְרָה תּוֹרָה (שמות כב, יט) זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם – הַמַּחֲלִיף שְׁמוֹ הַמְיֻחָד

וְשֶׁחָטָא בַּשֵּׁם מִנָּא לָן. אָמַר רִבִּי בְּרוֹקָא דִּכְתִיב "וַתִּקַּח "מִפִּרְיוֹ" "וַתֹּאכַל"ל, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, דּוּגְמַת הַפְּרִי הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, לְפִיכָךְ כִּנָּה כָּל הָעִנְיָן בְּאֵלּוּ אִילָנֵי גַּן עֵדֶן.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, חָזִינָן דְּהָא תְּלַת מִן חַבְרַיָּיא, עַל דָּא אִתְעֲנָשׁוּ. אָמַר רִבִּי (דף כד ע"א) יְהוּדָה, הָא דְּאָמַר רִבִּי בְּרוֹקָא אֵין לְהַרְהֵר עוֹד בְּפָרְשָׁתָא דָא, דַּאֲנָא כְּהַאי גַּוְונָא שְׁמַעְנָא מֵאֲבוֹי, וּכְעַן אִדְכַּרְנָא, וּמִכָּאן צָרִיךְ דְּרָשָׁה.

וְהַנָּחָשׁ הָיָ"ה עָרוּ"ם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה. תָּאנֵי ר' יוֹסִי, זֶהוּ יֵצֶר הָרָע, שֶׁהוּא הַנָּחָשׁ הַמֵּסִית לִבְנֵי אָדָם. וְלָמָּה נִקְרָא נָחָשׁ. מַה הַנָּחָשׁ הוֹלֵךְ עֲקַלָּתוֹן, וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה. כָּךְ יֵצֶר הָרָע, מַשְׁטִין לָאָדָם בְּדֶרֶךְ רָע, וְלֹא בְּדֶרֶךְ יָשָׁר.

לשון הקודש

בִּשְׁבִילוֹ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וְשֶׁחָטָא בַּשֵּׁם, מִנַּיִן לָנוּ? אָמַר רַבִּי בְּרוֹקָא, שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) "וַתִּקַּח "מִפִּרְיוֹ" "וַתֹּאכַל"ל, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, דֶּגֶמֶת הַפְּרִי הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, לְפִיכָךְ כִּנָּה כָּל הָעִנְיָן בְּאֵלּוּ אִילָנֵי גַּן עֵדֶן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, רָאִינוּ שֶׁהִנֵּה שְׁלֹשָׁה מִן הַחֲבֵרִים עַל כָּךְ נֶעֱנְשׁוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי בְּרוֹקָא אֵין לְהַרְהֵר עוֹד בְּפָרָשָׁה זוֹ, שֶׁאֲנִי כְּמוֹ זֶה שָׁמַעְתִּי מֵאָבִי, וְכָעֵת נִזְכַּרְתִּי, וּמִכָּאן צָרִיךְ דְּרָשָׁה.

וְהַנָּחָשׁ הָיָ"ה עָרוּ"ם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה (שם). שָׁנָה רַבִּי יוֹסִי, זֶהוּ יֵצֶר הָרָע, שֶׁהוּא הַנָּחָשׁ הַמֵּסִית אֶת בְּנֵי אָדָם. וְלָמָּה נִקְרָא נָחָשׁ? מָה הַנָּחָשׁ הוֹלֵךְ עֲקַלָּתוֹן וְאֵינוֹ

תָּאנֵי ר' יוֹסִי, מַאי הָיָה עָרוּם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה, עָרוּם הוּא פִּקֵּחַ מֵאוֹתוֹ נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּגּוּף, וְהוּא הָיָה הַמֵּסִית לָאָדָם, עַד שֶׁנִּגְרַשׁ מֵהֲנָאַת גַּן עֵדֶן.

תְּנַן הָתָם, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בְּרִבִּי סִימוֹן, אַשְׁגַּחְנָא בְּהַאי מִלָּה דְּאָמַר רִבִּי בְּרוֹקָא, וְשָׁאִיל לֵיהּ, וְאַשְׁכַּחְנָא דְּעִיקַּר קַבָּלָה הֲוָה בִּידוּי. וְהָכִי אִתְּגְּזַר בְּסִפְרָא קַדְמָאָה, דְּמַתְנִיתָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַנָּחָשׁ כְּשֶׁהִשִּׁיא לָאִשָּׁה, מַה כְּתִיב. וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב. מַאי כִּי טוֹב. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר בַּר שָׁלוֹם, הִסְכִּימָה בְּדַעְתָּהּ כִּי הוּא טוֹב, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קה) כִּי טוֹב ה'. (תהלים קז א) הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב. וְכִי תַאֲוָה הוּא לְעֵינַיִם, שֶׁהִיא הַתַּאֲוָה שֶׁמִּתְאַוִּים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, לָדַעַת

לשון הקודש

הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, כָּךְ יֵצֶר הָרָע מַשְׁטִין לָאָדָם בְּדֶרֶךְ רָע, וְלֹא בְדֶרֶךְ יָשָׁר.

שָׁנָה רַבִּי יוֹסִי, מַה זֶּה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה? עָרוּם הוּא פִּקֵּחַ מֵאוֹתוֹ נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּגּוּף, וְהוּא הָיָה הַמֵּסִית לָאָדָם, עַד שֶׁנִּגְרַשׁ מֵהֲנָאַת גַּן עֵדֶן.

שָׁנִינוּ שָׁם, אָמַר ר"י בֶּן רַבִּי סִימוֹן, הִשְׁגַּחְתִּי בַּדָּבָר הַזֶּה שֶׁאָמַר רַבִּי בְּרוֹקָא, וְשָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ, וּמָצָאתִי שֶׁעִקַּר הַקַּבָּלָה הָיָה בְּיָדוֹ, וְכָךְ נִגְזַר בַּסֵּפֶר הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַמִּשְׁנָה שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲרָךְ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַנָּחָשׁ, כְּשֶׁהִשִּׁיא לָאִשָּׁה, מַה כָּתוּב? (שם) וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב. מַה זֶּה כִּי טוֹב? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר שָׁלוֹם, הִסְכִּימָה בְּדַעְתָּהּ כִּי טוֹב הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קלה) כִּי טוֹב ה', (שם קו) הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב. וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם – שֶׁהִיא הַתַּאֲוָה שֶׁמִּתְאַוִּים עֶלְיוֹנִים

וּלְהַשִּׂיג, מִיָּד וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אִחְלְפָא שׁוּלְטָנָא בְּפוּלְחָנָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שמות כד כא) אַל תַּמֵּר בּוֹ, אַל תְּמִירֵנִי בּוֹ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וְלָא אֲמִינָא דְּלֵית לְהַרְהֵר עוֹד בַּפָּרָשָׁה דֵּי בְּהָא דְּאָמַר רִבִּי בְּרוֹקָא בְּרֵישׁ פָּרָשָׁתָא, וְלָא אִצְטְרִיךְ יַתִּיר אֶלָּא דְּרָשָׁא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מַאי וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְּאֵנָה, מִתַּרְגֵּם רַב נַחְמָן בַּר אַחָא, וַחֲבֵרוֹ, תַּסְקוּפֵי מִלִּין.

וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל ה' אֱלֹהִים וגו'. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, וּמַה קוֹזְדִיטָא דַּאֲהִירְנָא בָּעְיָא רוּחַ הַיּוֹם. תְּנַן אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אֲמִיטוֹן בִּבְהִירוּתָא, לְדָא דַּאֲמָרָן, לְמָה הוּא דּוֹמֶה אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, לְצִפּוֹרָא דְּאָזְלַת, כַּד נָפְקַת מִקִּינָהּ,

לשון הקודש

וְתַחְתּוֹנִים לָדַעַת וּלְהַשִּׂיג, מִיָּד – וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הִתְחַלֵּף שִׁלְטוֹן בַּעֲבוֹדָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כג) אַל תַּמֵּר בּוֹ, אַל תְּמִירֵנִי בּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְלֹא אָמַרְתִּי שֶׁאֵין לְהַרְהֵר עוֹד בַּפָּרָשָׁה דֵּי בָּזֶה שֶׁאָמַר רַבִּי בְּרוֹקָא בְּרֹאשׁ הַפָּרָשָׁה, וְלֹא הִצְטָרֵךְ יוֹתֵר אֶלָּא דְּרָשָׁה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַה זֶּה (בראשית ג) וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְּאֵנָה? מִתַּרְגֵּם רַב נַחְמָן בַּר אָחָא וַחֲבֵרוֹ, עֲלִילוֹת דְּבָרִים.

וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל ה' אֱלֹהִים וְגו' (שם). אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, וּמָה הַמּוֹשֵׁל הַגָּדוֹל צָרִיךְ רוּחַ הַיּוֹם? שָׁנִינוּ אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָעֲרָפֶל בִּבְהִירוּת, לָזֶה שֶׁאָמַרְנוּ, לְמָה הוּא דּוֹמֶה הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה? לְצִפּוֹר

וְלָא אַשְׁכָּחַת מַאן דְּאַכְנִיש לָהּ. כָּךְ הוּא הָאָדָם, כֵּיוָן שֶׁהַנְּשָׁמָה יוֹצְאָה, שׁוּב אֵינוֹ יוֹדֵעַ, וּמֵבִין. בַּר הַהוּא גּוּפָא, מִנְּהִירוּ טוּבָא דְּאִיזְדַּמַּן לֵיהּ לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, מִתְּהַלֵּךְ, מְהַלֵּךְ הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר, מַהוּ מִתְּהַלֵּךְ. אָמַר רִבִּי בָּא, וְכִי חוֹשְׁבִין בְּנֵי אָדָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה. תָּא שְׁמַע, דִּכְתִיב אֶת קוֹל, הוּא דִּכְתִיב בֵּיהּ (שם יט יט), וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל. וְכֵן (יחזקאל א כו) וַיְהִי קוֹל מֵעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם. אָמַר רַב חַסְדָּא אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, קוֹל כְּתִיב, מִתְּהַלֵּךְ לְרוּחַ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם לז ז) וַיְהִי קוֹל כְּהִנָּבְאִי וְהִנֵּה רַעַשׁ.

אָמַר רִבִּי יוֹחָאי, וְהָא ר' יְהוּדָה חֲבֵרִינוּ אָמַר, דְּכָאן צָרִיךְ דְּרָשָׁא, וְאַתֶּם אוֹמְרִים מַעֲשֵׂה

לשון הקודש

שֶׁהוֹלֶכֶת, כְּשֶׁיּוֹצֵאת מִקַּנָּהּ וְלֹא מוֹצֵאת מִי שֶׁיַּכְנִיס אוֹתָהּ – כָּךְ הוּא הָאָדָם, כֵּיוָן שֶׁהַנְּשָׁמָה יוֹצְאָה, שׁוּב אֵינוֹ יוֹדֵעַ וּמֵבִין אֶת הַגּוּף, פֵּרֵט לְאוֹתוֹ הַגּוּף, מֵהָאוֹר הָרַב שֶׁהִזְדַּמֵּן לוֹ לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בְּגַן עֵדֶן.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מִתְּהַלֵּךְ?! מְהַלֵּךְ הָיָה לוֹ לוֹמַר! מַה זֶּה מִתְּהַלֵּךְ? אָמַר רַבִּי בָּא, וְכִי חוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה? בֹּא תִשְׁמַע, שֶׁכָּתוּב אֶת קוֹל, הוּא שֶׁכָּתוּב בּוֹ (שמות ט) וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל, וְכֵן (יחזקאל א) וַיְהִי קוֹל מֵעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם. אָמַר רַב חַסְדָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, קוֹל כָּתוּב, מִתְּהַלֵּךְ לְרוּחַ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם לז) וַיְהִי קוֹל כְּהִנָּבְאִי וְהִנֵּה רַעַשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָאי, וַהֲרֵי רַבִּי יְהוּדָה חֲבֵרֵנוּ אָמַר שֶׁכָּאן צָרִיךְ דְּרָשָׁה, וְאַתֶּם אוֹמְרִים

מֶרְכָּבָה. אָמַר רִבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרִי, יַתִּיר מֵעוֹבָדָא דְּרִכִּיבָא הוּא, דְּהָא רָזִין עִילָּאִין אֲנַן חֲזֵינָן דְּאִתְגַּלְיָין הָכָא.

תָּנוּ רַבָּנָן, כְּשֶׁחָלָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי. עָאלוּ קַמֵּיהּ ר' פִּנְחָס, וְר' חִיָּיא, וְר' אַבָּא. אָמְרוּ לֵיהּ, מַאן דְּהוּא קָיְיָמָא דְּעָלְמָא, שָׁכִיב. אֲמַר לוֹן, לָא בִּי דִּינָא דִּלְעֵילָא מְעַיְּינִין בְּדִינָאי, דְּהָא אֲנָא חֲזָאי דְּלֵית אֲנָא מִתְיַיחֵב לְמַלְאָכָא וּלְדַיְּינָא דִּלְעֵילָא. דַּאֲנָא לָאו כִּשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא.

אֶלָּא הַאי דִּינָא דִּילִי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דַּיְּינֵיהּ, וְלָא בִּי דִּינֵיהּ. וְהַיְּינוּ דַּאֲמַר דָּוִד, בְּבָעוּתֵיהּ קַמֵּיהּ (תהלים מג א) שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי. וְכֵן שְׁלֹמֹה אָמַר, (מ"א ח יט) לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ, הוּא בִּלְחוֹדוֹי, וְלָא אַחֲרָא.

לשון הקודש

מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה?! אָמַר רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרִי, יוֹתֵר מִמַּעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה הוּא, שֶׁהֲרֵי סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים אָנוּ רָאִינוּ שֶׁהִתְגַּלּוּ כָּאן.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, כְּשֶׁחָלָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, נִכְנְסוּ לְפָנָיו רַבִּי פִּנְחָס וְרַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי אַבָּהוּ. אָמְרוּ לוֹ, מִי שֶׁהוּא עָמוּד הָעוֹלָם – יָמוּת? אָמַר לָהֶם, אֵין בֵּית הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה מְעַיְּנִים בְּדִינִי, שֶׁהֲרֵי אֲנִי רָאִיתִי שֶׁאֵינִי נִתָּן לְמַלְאָךְ וּלְדַיָּן שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁאֵינִי כִּשְׁאָר בְּנֵי אָדָם.

אֶלָּא הַדִּין הַזֶּה שֶׁלִּי, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אוֹתוֹ, וְלֹא בֵּית דִּינוֹ. וְהַיְנוּ מַה שֶּׁאָמַר דָּוִד בְּבַקָּשָׁתוֹ לְפָנָיו (תהלים מג) שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי. וְכֵן שְׁלֹמֹה אָמַר, לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ, הוּא לְבַדּוֹ, וְלֹא אֲחֵרִים.

דְּהָא תָּנֵינָן, כְּשֶׁהָאָדָם הוּא שׁוֹכֵב, בֵּי דִינָא דִּלְעֵילָא מִסְתַּכְּלִין בְּדִינוֹי, אִית מִנְּהוֹן דְּנָטָאן לְכַף זְכוּת, דְּאַחְזְיָין זְכוּתָא דְּבַר נָשׁ, וְאִית מִנְּהוֹן דְּנָטָאן לְכַף חוֹבָה, דְּאַחְזְיָין חוֹבָה דְּבַר נָשׁ. וְלָא נָפִיק אִינִישׁ מִן דִּינָא, כְּמָה דְּהוּא בָּעֵי.

אֲבָל מַאן דְּדָאִין לֵיהּ מַלְכָּא עִילָּאָה, דְּשַׁלִּיט עַל כּוֹלָא, הוּא טַב, וְלָא יָכִיל אִינִישׁ לְמֶהֱוֵי בְּהַהוּא דִינָא, בַּר טַב. מַאי טַעְמָא, דְּהָא תָּנֵינָן, מְכִילוֹי דְּמַלְכָּא עִילָּאָה, נָטֵי לִזְכוּתָא תָּדִיר, וְהוּא כּוּלֵּיהּ צַד רַחֲמָנוּתָא, וּבְיָדוֹ לְשַׁבְקָא לְחֶטְאִין וְחוֹבִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קל ד) כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה וגו', וְלֹא עִם אַחֵר.

וּבְגִין כָּךְ בָּעֵינָא קַמֵּיהּ דְּהוּא יָדִין דִּינָאי, וַאֲנָא אֵיעוּל תְּלֵיסַר אַבְּבֵי לְעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּלָא

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, כְּשֶׁהָאָדָם הוּא שׁוֹכֵב, בֵּית דִּין שֶׁלְּמַעְלָה מִסְתַּכְּלִים בְּדִינוֹ. יֵשׁ מֵהֶם שֶׁנּוֹטִים לְכַף זְכוּת, שֶׁמַּרְאִים זְכוּתוֹ שֶׁל אָדָם, וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁנּוֹטִים לְכַף חוֹבָה, שֶׁמַּרְאִים חוֹבָה שֶׁל אָדָם, וְלֹא יוֹצֵא הָאִישׁ מִן הַדִּין כְּמוֹ שֶׁהוּא רוֹצֶה.

אֲבָל מִי שֶׁדָּן אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, שֶׁשּׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, הוּא טוֹב, וְלֹא יָכוֹל אִישׁ לִהְיוֹת בְּאוֹתוֹ דִּין, פְּרָט לְטוֹב. מָה הַטַּעַם? שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, מִדַּת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן נוֹטָה לִזְכוּת תָּמִיד, וְהוּא כֻּלּוֹ צַד שֶׁל רַחֲמָנוּת, וּבְיָדוֹ לַעֲזֹב הַחֲטָאִים וְהָעֲוֹנוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם קל) כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה וְגוֹ', וְלֹא עִם אַחֵר.

וּמִשּׁוּם כָּךְ בִּקַּשְׁתִּי לְפָנָיו שֶׁהוּא יָדִין דִּינִי, וַאֲנִי אֶכָּנֵס לִשְׁלֹשָׁה עָשָׂר שְׁעָרִים

אֲעֲבָרוּ לוֹן בַּר אֲבָהָתָא, וְלָא יְהֵא מַאן דְּיִמְחֵי בְּיָדִי, וְעוֹד דְּלָא אֶתְבַּע רְשׁוּתָא מִנְּהוֹן.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן מִלָּה, וְחָמוֹן בֵּי מַרְעֵיהּ, דְּלָא הֲוָה הוּא תַּמָּן. תַּוְוּהוּ, וְלָא הֲוָה יָכִיל חַד מִנְּהוֹן לְמַלְלָא בְּפוּמֵיהּ, מִדְּחִילוּ רַבָּה דַּהֲוָת עֲלֵיהוֹן. עַד דְּהַוּוּ יָתְבֵי, סָלִיק לוֹן רֵיחִין דְּבוּסְמִין סַגִּיאִין, וְכָל חַד וְחַד מִנְּהוֹן אִתְיַישַׁר חֵילֵיהּ, עַד דְּחָמוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, וַהֲוָה מְמַלֵּל מִלִּין, וְלָא הֲוָה חָמָאן אַחֲרָן בַּר מִינֵיהּ.

לְבָתַר עִידָן, אֲמַר לוֹן רַבִּי שִׁמְעוֹן, חֲמִיתוּן מִידִי.

אָמַר לֵיהּ ר' פִּנְחָס, לָא, אֶלָּא כּוּלָּנָא תְּוָוהִין עַל דְּלָא חָמֵינָא לָךְ בְּבֵי מַרְעָךְ, זְמַן רַב, וְכַד חָמֵינָא לָךְ סָלִיק לָךְ רֵיחִין דְּבוּסְמִין דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וְשָׁמַעְנָא קָלָךְ מְמַלֵּל, וְלָא יְדַעְנָא מָאן מְמַלֵּל עִמָּךְ.

לשון הקודש

לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁלֹּא עָבְרוּ אוֹתָם רַק הָאָבוֹת, וְלֹא יִהְיֶה מִי שֶׁיִּמְחֶה בְּיָדִי, וְעוֹד – שֶׁלֹּא אֶתְבַּע מֵהֶם רְשׁוּת.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן דָּבָר, וְרָאוּ אֶת בֵּית חָלְיוֹ שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם. תָּמְהוּ, וְלֹא יָכֹל אֶחָד מֵהֶם לְדַבֵּר בְּפִיו מֵהַיִּרְאָה הַגְּדוֹלָה שֶׁהָיְתָה עֲלֵיהֶם. בְּעוֹדָם שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, עָלוּ לָהֶם רֵיחוֹת שֶׁל בְּשָׂמִים רַבִּים, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם הִתְחַזֵּק כֹּחוֹ, עַד שֶׁרָאוּ אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְהָיָה מְדַבֵּר דְּבָרִים, וְלֹא הָיוּ רוֹאִים אֲחֵרִים חוּץ מִמֶּנּוּ.

אַחַר זְמַן אָמַר לָהֶם רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַרְאִיתֶם דָּבָר? אָמַר לוֹ רַבִּי פִּנְחָס, לֹא, אֶלָּא כֻּלָּנוּ תְּמֵהִים עַל שֶׁלֹּא רָאִינוּ אוֹתְךָ בְּבֵית חָלְיְךָ זְמַן רַב, וּכְשֶׁרָאִינוּ אוֹתְךָ, עָלוּ אֵלֶיךָ רֵיחוֹת שֶׁל הַבְּשָׂמִים שֶׁל גַּן

אָמַר לְהוּ, וְלָא שְׁמַעְתּוּן מִלָּה אוֹחֲרָא בַּר מִדִּידִי. אֲמָרוּ לָאו. אָמַר לוֹן, לֵית אַתּוּן חַזְיָין לְמֶחֱמֵי סְבַר אַפִּין עַתִּיק יוֹמִין.

אָמַר לוֹן, אִימָא לְכוֹ מִלָּה, תְּוַוהְנָא עַל ר' פִּנְחָס, דְּלָא חָמָא. דַּאֲנָא חָמִית לֵיהּ כְּעַן בְּהַהוּא עָלְמָא, לְתַתָּא מֵרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִי.

וּכְעַן שָׁדְרוּ בְּדִילִי מִלְּעֵילָא, וְאַחְזְיָן לִי אַתְרָא דְּצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, וְלָא אִתְיַישַׁר בְּלִבָּאי דּוּכְתָּאי, בַּר עִם אֲחִיָּה הַשִּׁילוֹנִי. וּבָרֵירְנָא דּוּכְתָּאי, וְאָתֵינָא, וַאֲתוֹ עִמִּי תְּלַת מְאָה נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא, וְעֵילָא מִנְּהוֹן אָדָם הָרִאשׁוֹן, דַּהֲוָה יָתִיב גַּבָּאי, וְהוּא הֲוָה מְמַלֵּל עִמִּי. וּבָעָא, דְּלָא יִתְגַּלֵּי חוֹבֵיהּ לְכָל עָלְמָא. בַּר הַהוּא דְּאָמְרָה אוֹרַיְיתָא בְּגִינֵיהּ, וְאִתְכַּסֵּי בְּהַהוּא אִילָנָא דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן.

לשון הקודש

עֵדֶן, וְשָׁמַעְנוּ קוֹלְךָ מְדַבֵּר, וְלֹא יָדַעְנוּ מִי מְדַבֵּר עִמְּךָ.

אָמַר לָהֶם, וְלֹא שְׁמַעְתֶּם דָּבָר אַחֵר פְּרָט לְשֶׁלִּי? אָמְרוּ, לֹא. אָמַר לָהֶם, אֵינְכֶם רְאוּיִים לִרְאוֹת אֶת סֵבֶר פָּנָיו שֶׁל עַתִּיק הַיָּמִים.

אָמַר לָהֶם, אֹמַר לָכֶם דָּבָר, תָּמֵהַּ אֲנִי עַל רַבִּי פִּנְחָס שֶׁלֹּא רָאָה, שֶׁאֲנִי רָאִיתִי אוֹתוֹ כְּעֵת בָּעוֹלָם הַהוּא לְמַטָּה מֵרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנִי.

וְכָעֵת שָׁלְחוּ בִּשְׁבִילִי מִלְּמַעְלָה וְהֶרְאוּ לִי אֶת מְקוֹם הַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא הִתְיַשֵּׁר בְּלִבִּי מְקוֹמִי, רַק עִם אֲחִיָּה הַשִּׁילֹנִי. וּבָחַרְתִּי מְקוֹמִי, וּבָאתִי, וּבָאוּ עִמִּי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת נְשָׁמוֹת שֶׁל צַדִּיקִים, וּלְמַעְלָה מֵהֶם אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב אֶצְלִי, וְהוּא הָיָה מְדַבֵּר עִמִּי, וּבִקֵּשׁ שֶׁלֹּא יִתְגַּלֶּה חֶטְאוֹ לְכָל הָעוֹלָם, רַק הַהוּא שֶׁאָמְרָה הַתּוֹרָה עָלָיו, וְהִתְכַּסָּה בָּעֵץ הַהוּא שֶׁל גַּן עֵדֶן.

וַאֲנָא אֲמִינָא לֵיהּ דְּהָא חַבְרַיָּיא גִּלּוּ. אֲמַר הַהוּא דְּגַלְיָין חַבְרַיָּיא בֵּינַיְיהוּ שַׁפִּיר, אֲבָל לִשְׁאָר בְּנֵי עָלְמָא לָא. מַאי טַעְמָא, דְּחָס קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל יְקָרֵיהּ, וְלָא בָּעָא לְפִרְסוּמֵי חוֹבֵיהּ, אֶלָּא בְּהַהוּא אִילָנָא דַּאֲמַר דַּאֲכַל מִנֵּיהּ.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּלֵי לִי בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וּלְחַבְרַיָּיא, דְּלִישְׁתָּעוּ אִינּוּן בֵּינַיְיהוּ, וְלָא לְדַרְדְּקֵי דְּחַבְרַיָּיא, וּלְאִינּוּן דְּיֵיתוֹן לְעָלְמָא. דְּהוּא (דף כד ע"ב) מִלָּה דְּלָא יָדְעֵי כָּל אִינְשֵׁי, וְטָעְיָין בֵּיהּ, לָאו מִשּׁוּם חוֹבָתָא דְּחָב, אֶלָּא מִשּׁוּם יְקָרָא דִּשְׁמָא עִילָּאָה, דִּבְנֵי נָשָׁא לָא זְהִירִין בֵּיהּ, וּכְתִיב (שמות ג טו) זֶה שְׁמִי לְעוֹלָם. וְיֵיתוֹן לְמִשְׁאַל מַה דְּלָא צְרִיכִין לוֹן.

וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (שם יט כא) פֶּן יֶהֶרְסוּ אֶל ה' לִרְאוֹת וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב, מַאי וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב. הָכִי

לשון הקודש

וְאָמַרְתִּי לוֹ אֲנִי, שֶׁהֲרֵי הַחֲבֵרִים גִּלּוּ. אָמַר, אוֹתוֹ שֶׁגִּלּוּ הַחֲבֵרִים בֵּינֵיהֶם – טוֹב וְיָפֶה, אֲבָל לִשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם – לֹא. מָה הַטַּעַם? שֶׁחָס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כְּבוֹדוֹ וְלֹא רָצָה לְפַרְסֵם חֶטְאוֹ, אֶלָּא רַק בְּאוֹתוֹ עֵץ שֶׁאָמַר שֶׁאָכַל מִמֶּנּוּ.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גִּלָּה לִי בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְלַחֲבֵרִים, שֶׁהֵם יְדַבְּרוּ בֵּינֵיהֶם, וְלֹא לַקְּטַנִּים שֶׁבַּחֲבֵרִים וּלְאוֹתָם שֶׁיָּבֹאוּ לָעוֹלָם. שֶׁהַדָּבָר הַהוּא שֶׁלֹּא יוֹדְעִים כָּל הָאֲנָשִׁים וְטוֹעִים בּוֹ, לֹא מִשּׁוּם הַחֵטְא שֶׁחָטָא, אֶלָּא מִשּׁוּם כְּבוֹד הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן, שֶׁבְּנֵי אָדָם אֵין זְהִירִים בּוֹ, וְכָתוּב זֶה שְׁמִי לְעֹלָם, וְיָבֹאוּ לִשְׁאֹל מַה שֶׁלֹּא צְרִיכִים לָהֶם.

וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (שמות יט) פֶּן יֶהֶרְסוּ אֶל ה'

גְּזֵרָנָא, הַאי חַבְרָא דְּאוֹרֵי שְׁמָא קַדִּישָׁא לְכוֹלָא, הוּא נָפִיל וְנִתְפַּס וְאִיתָא בְּהַהוּא חוֹבָא, יַתִּיר מִנַּיְיהוּ, דִּכְתִיב וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב, הָרַב נוֹפֵל וְנִתְפַּס בְּאוֹתוֹ עָוֹן.

קָרִיב לְגַבֵּיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, אָמַר לֵיהּ אַבָּא, מָה אֲנָא הָתָם. אָמַר לֵיהּ זַכָּאָה חוּלָקָךְ בְּרִי, זְמַן סַגֵּי יְהֵא דְּלָא תִּתְקַבֵּר גַּבָּאי, אֲבָל בְּהַהוּא עָלְמָא, דּוּכְתָּא דִּידִי וְדִידָךְ בָּרֵירְנָא. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּזַמִּינִין אִינּוּן לְשַׁבְּחָא לְמָארֵי עָלְמָא, דְּאִינּוּן מַלְאָכִין דְּמִשְׁתַּמְּשִׁין קַמֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קמ יג) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב הוּנָא אָמַר, כֵּיוָן שֶׁחָטָא אָדָם, וְנִגְזְרוּ עָלָיו אוֹתָן הַגְּזֵרוֹת, גֵּרְשָׁהוּ הַקָּדוֹשׁ

לשון הקודש

לִרְאוֹת וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב. מַהוּ וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב? כָּךְ גָּזַרְנוּ, הֶחָבֵר הַזֶּה שֶׁמּוֹרֶה אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לַכֹּל, הוּא נוֹפֵל וְנִתְפָּס בְּאוֹתוֹ חֵטְא יוֹתֵר מֵהֶם, שֶׁכָּתוּב וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב. הָרַב נוֹפֵל וְנִתְפָּס בְּאוֹתוֹ הֶעָוֹן. **קָרַב** אֵלָיו רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ. אָמַר לוֹ, אַבָּא, מָה אֲנִי שָׁם? אָמַר לוֹ, אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ, בְּנִי. זְמַן רַב שֶׁלֹּא תִקָּבֵר אֶצְלִי, אֲבָל בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם אֶת מְקוֹמִי וְאֶת שֶׁלְּךָ בָּחַרְתִּי. אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם עֲתִידִים לְשַׁבֵּחַ אֶת רִבּוֹן הָעוֹלָם כְּאוֹתָם מַלְאָכִים הַמְשַׁמְּשִׁים לְפָנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב הוּנָא אָמַר, כֵּיוָן שֶׁחָטָא אָדָם וְנִגְזְרוּ עָלָיו אוֹתָן הַגְּזֵרוֹת,

בָּרוּךְ הוּא מֵאוֹתָן הַהֲנָאוֹת וְהָעִידּוּנִין שֶׁהָיוּ לוֹ בְּעֵדֶן, וּמִינָּה שׁוֹמְרִים לְשַׁעֲרֵי גַּן עֵדֶן. וּמִי הֵם, הֵם הַכְּרוּבִים. הֲדָא הוּא דִכְתִיב וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן אֶת הַכְּרוּבִים וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. כְּדֵי לִשְׁמוֹר אוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ וְהַפֶּתַח.

שֶׁאָז נִגְזַר, שֶׁלֹּא יְהֵא רְשׁוּת לְכָל אָדָם מִכָּאן וָאֵילָךְ, לְהִכָּנֵס שָׁם, זוּלָתֵי הַנִּשְׁמוֹת הַצְּרוּפוֹת עַל יְדֵי הַכְּרוּבִים תְּחִלָּה. שֶׁאִם רוֹאִים שֶׁהִיא רְאוּיָה לִיכָּנֵס, תִּכָּנֵס. וְאִם לָאו, דּוֹחִים אוֹתָהּ לַחוּץ, וְתִשָּׂרֵף בְּאוֹתוֹ הַלַּהַב, אוֹ תְּקַבֵּל עוֹנְשָׁהּ.

וְתָאנָא, כְּנֶגְדָּם הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, כְּשֶׁנִּכְנָס הַכֹּהֵן לִפְנַי וְלִפְנִים. דְּתַנְיָא, אָמַר רִבִּי אַבָּא אָמַר רִבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַב הוּנָא, לִפְנַי וְלִפְנִים הוּא דּוּגְמָתוֹ שֶׁל גַּן עֵדֶן. וּכְשֶׁנִּכְנָס הַכֹּהֵן לְשָׁם, נִכְנָס בִּנְשָׁמָה,

לשון הקודש

גֵּרְשָׁהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאוֹתָן הַהֲנָאוֹת וְהָעִידּוּנִים שֶׁהָיוּ לוֹ בְּעֵדֶן, וּמִנָּה שׁוֹמְרִים לְשַׁעֲרֵי גַּן עֵדֶן. וּמִי הֵם? הֵם הַכְּרוּבִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן אֶת הַכְּרֻבִים וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, כְּדֵי לִשְׁמֹר אוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ וְהַפֶּתַח.

שֶׁאָז נִגְזַר שֶׁלֹּא יְהֵא רְשׁוּת לְכָל אָדָם מִכָּאן וְאֵילָךְ לְהִכָּנֵס שָׁם, זוּלָתֵי הַנִּשְׁמוֹת הַצְּרוּפוֹת עַל יְדֵי הַכְּרוּבִים תְּחִלָּה. אִם רוֹאִים שֶׁהִיא רְאוּיָה לִכָּנֵס – תִּכָּנֵס, וְאִם לָאו – דּוֹחִים אוֹתָהּ לַחוּץ, וְתִשָּׂרֵף בְּאוֹתוֹ הַלַּהַב אוֹ תְּקַבֵּל עָנְשָׁהּ.

וְלָמַדְנוּ, כְּנֶגְדָּם הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, כְּשֶׁנִּכְנָס הַכֹּהֵן לִפְנַי וְלִפְנִים. שֶׁלָּמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַב הוּנָא, לִפְנַי וְלִפְנִים הוּא דֻּגְמָתוֹ שֶׁל גַּן עֵדֶן. וּכְשֶׁנִּכְנָס הַכֹּהֵן לְשָׁם, נִכְנָס בִּנְשָׁמָה, וְלֹא בְּגוּף.

וְלֹא בְּגוּף. בְּאֵימָה, בְּיִרְאָה, בְּרֶתֶת, בְּזִיעַ, בִּנְקִיּוּת, בְּטָהֲרָה. וְהַכְּרוּבִים עוֹמְדִים שָׁם שׁוֹמְרִים, כְּדוּגְמַת אוֹתָם הַכְּרוּבִים הָעוֹמְדִים בְּשַׁעֲרֵי גַּן עֵדֶן.

זָכָה הַכֹּהֵן, נִכְנַס שָׁם בְּשָׁלוֹם, וְיוֹצֵא בְּשָׁלוֹם. לֹא זָכָה, מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים יוֹצֵא לַהַב, וְיִשָּׂרֵף וְיָמוּת בִּפְנִים. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לַעֲבוֹר מֵהֶם בְּשָׁלוֹם. אָמַר רִבִּי פְּרַחְיָה, אֵין לְךָ בָּעוֹלָם דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲלָה כְּדוּגְמָתוֹ.

הַנָּחָשׁ שֶׁהֶעֱרִים לְחַוָּה, הוּא דָּבָר נוֹפֵל עַל הַלָּשׁוֹן. אָמַר רַב יוֹסֵף, הֵיאַךְ, אָמַר לֵיהּ, כְּתַרְגּוּמוֹ, נָחָשׁ חִוְיָא הוּא, חִוְיָא זָכָר, וְהִיא חַוָּה, נְקֵבָה. דָּבָר נוֹפֵל עַל הַלָּשׁוֹן. כְּדוּגְמָתוֹ (במדבר כא ט) נְחַשׁ נְחֹשֶׁת, דָּבָר נוֹפֵל עַל הַלָּשׁוֹן.

לשון הקודש

בְּאֵימָה, בְּיִרְאָה, בְּרֶתֶת, בְּזִיעַ, בִּנְקִיּוּת, בְּטָהֲרָה. וְהַכְּרוּבִים עוֹמְדִים שָׁם שׁוֹמְרִים, כְּדֻגְמַת אוֹתָם הַכְּרוּבִים הָעוֹמְדִים בְּשַׁעֲרֵי גַּן עֵדֶן.

זָכָה הַכֹּהֵן – נִכְנַס שָׁם בְּשָׁלוֹם וְיוֹצֵא בְּשָׁלוֹם. לֹא זָכָה – מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים יוֹצֵא לַהַב, וְיִשָּׂרֵף וְיָמוּת בִּפְנִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לַעֲבֹר מֵהֶם בְּשָׁלוֹם. אָמַר רַבִּי פְּרַחְיָה, אֵין לְךָ בָּעוֹלָם דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲלָה כְּדֻגְמָתוֹ.

הַנָּחָשׁ שֶׁהֶעֱרִים לְחַוָּה, הוּא דָּבָר נוֹפֵל עַל הַלָּשׁוֹן. אָמַר רַב יוֹסֵף, הֵיאַךְ? אָמַר לוֹ, כְּתַרְגּוּמוֹ, נָחָשׁ חִוְיָא הוּא. חִוְיָא – זָכָר, וְהִיא חַוָּה – נְקֵבָה. דָּבָר נוֹפֵל עַל הַלָּשׁוֹן. כְּדֻגְמָתוֹ (במדבר כא) נְחַשׁ נְחֹשֶׁת, דָּבָר נוֹפֵל עַל הַלָּשׁוֹן.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, וְהָא כְּתִיב וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הִיא הָיְתָה אֵם כָּל חָי. אָמַר לֵיהּ ר' פְּרַחְיָה, קָרָא לָהּ עַל שֵׁם הֶעָתִיד, הָיָה לוֹ לִקְרוֹא אוֹתָהּ חַיָּה, עַל שֵׁם שֶׁמְּחַיָּה אֶת וַלְדוֹתֶיהָ, וְנִקְרֵאת עַל שֵׁם הֶעָתִיד חַוָּה, דַּעֲתִיד חִיוְיָה לְמִסְטֵי לְחַוָּה.

הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כָּךְ דַּרְכּוֹ שֶׁל נָחָשׁ, אֵין הַקָּשָׁה שֶׁלּוֹ מֵאָדָם, אֶלָּא בָּרֹאשׁ. וְאֵין הַנְּשִׁיכָה מֵהַנָּחָשׁ לְאָדָם, אֶלָּא בֶּעָקֵב. אָמַר רִבִּי יִצְחָק בַּר רַבִּי יוֹסִי לְמַאן דְּאָמַר דְּיֵצֶר הָרָע הֲוָה, מַאי יֵימָא בְּהַאי פְּסוּקָא.

אָמַר לוֹ ר' יוֹסִי, מְלַמֵּד שֶׁאֵין הֲרִיגָה לְנָחָשׁ אֶלָּא בָּרֹאשׁ. וּמִי הוּא הָרֹאשׁ. זֶה רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה. וְאֵין הַנָּחָשׁ הַזֶּה הוֹרֵג לְאָדָם, אֶלָּא בֶּעָקֵב, כְּשֶׁעוֹשֶׂה

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַהֲרֵי כָּתוּב (בראשית ג) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הִיא הָיְתָה אֵם כָּל חָי. אָמַר לוֹ רַבִּי פְּרַחְיָה, קָרָא לָהּ עַל שֵׁם הֶעָתִיד, הָיָה לוֹ לִקְרֹא אוֹתָהּ חַיָּה, עַל שֵׁם שֶׁמְּחַיָּה אֶת וַלְדוֹתֶיהָ, וְנִקְרָאָה עַל שֵׁם הֶעָתִיד – חַוָּה, שֶׁעָתִיד חִוְיָא לְהָסִיט אֶת חַוָּה.

הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ (שם). אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּךְ דַּרְכּוֹ שֶׁל נָחָשׁ – אֵין הַקָּשָׁה שֶׁלּוֹ מֵאָדָם אֶלָּא בָּרֹאשׁ, וְאֵין הַנְּשִׁיכָה מֵהַנָּחָשׁ אֶלָּא בֶּעָקֵב. אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר רַבִּי יוֹסֵי, לְמִי שֶׁאָמַר שֶׁיֵּצֶר הָרָע הָיָה, מַה נֹּאמַר בַּפָּסוּק הַזֶּה?

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, מְלַמֵּד שֶׁאֵין הֲרִיגָה לְנָחָשׁ אֶלָּא בָּרֹאשׁ, וּמִי הוּא הָרֹאשׁ? זֶה רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה. וְאֵין הַנָּחָשׁ הַזֶּה הוֹרֵג

מַעֲשֵׂה עֲבֵירוֹת, וְדָשׁ בָּהֶם בֶּעָקֵב, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים מט ו) עֲוֹן עֲקֵבַי יְסוּבֵּנִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מֵהָכָא, (ישעיה ה יח) הוֹי מוֹשְׁכֵי הָעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה. כְּלוֹמַר, עוֹשֶׂה עֲבֵירוֹת וְדָשׁ בָּהֶם בֶּעָקֵב, שֶׁחוֹשֵׁב שֶׁאֵינָם כְּלוּם, כְּמוֹ חַבְלֵי הַשָּׁוְא, שֶׁאוֹרֵג הָעַכָּבִישׁ. וּלְאַחַר כֵּן הֵם כַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה, חֲזָקִים וְקָשִׁים, עַד שֶׁנֶּאֱסָפִים כֻּלָּם וְהוֹרְגִים לָאָדָם, וְכֵן הוּא אוֹמֵר וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, בְּאוֹתוֹ עָוֹן הֶעָקֵב הוֹרֵג יֵצֶר הָרָע לָאָדָם.

אָמַר ר' יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְקַלְקְלוּ כָּךְ נִדּוֹנוּ. הַנָּחָשׁ בַּתְּחִלָּה, אַחֲרָיו הָאִשָּׁה, וְאַחֲרָיו הָאָדָם. הַיְינוּ דִכְתִיב וּלְאָדָם אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ.

לשון הקודש

לָאָדָם אֶלָּא בֶּעָקֵב, כְּשֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה עֲבֵרוֹת וְדָשׁ בָּהֶם בֶּעָקֵב, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים מט, ו) עֲוֹן עֲקֵבַי יְסוּבֵּנִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מִכָּאן, (ישעיה ה, יח) הוֹי מוֹשְׁכֵי הָעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה – כְּלוֹמַר, עוֹשֶׂה עֲבֵרוֹת וְדָשׁ בָּהֶם בֶּעָקֵב, שֶׁחוֹשֵׁב שֶׁאֵינָם כְּלוּם, כְּמוֹ חַבְלֵי הַשָּׁוְא, שֶׁאוֹרֵג הָעַכָּבִישׁ. וּלְאַחַר כֵּן הֵם כַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה, חֲזָקִים וְקָשִׁים, עַד שֶׁנֶּאֱסָפִים כֻּלָּם וְהוֹרְגִים לָאָדָם. וְכֵן הוּא אוֹמֵר וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, בְּאוֹת עָוֹן הֶעָקֵב הוֹרֵג יֵצֶר הָרָע לָאָדָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְקַלְקְלוּ – כָּךְ נִדּוֹנוּ. הַנָּחָשׁ בַּתְּחִלָּה, אַחֲרָיו הָאִשָּׁה, וְאַחֲרָיו הָאָדָם. הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) וּלְאָדָם אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, אִם אָדָם חָטָא, אֲדָמָה מַה חָטְאָה. אֶלָּא אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, כְּשֶׁנִּבְרָא הָאָדָם, הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ הָיוּ עֵדִים. מְלַמֵּד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אוֹתָם עֵדִים, עַל מַה שֶׁיַּעֲשֶׂה הָאָדָם, שֶׁלֹּא יֹאמַר מִי רוֹאֲנִי. וְאוֹתָם הָעֵדִים מְפַרְסְמִין חַטָּאָיו, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב כ כז) יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמָמָה לוֹ.

וְתָנָא, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁעָבַר אָדָם, הַשָּׁמַיִם הֶחֱשִׁיכוּ אוֹרָם, וְהָאָרֶץ לֹא יָדְעָה מַה לַּעֲשׂוֹת, עַד שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְקִלֵּל אוֹתָהּ, עַל שֶׁהִתְעַכְּבָה בְּעֵדוּתָהּ, שֶׁלֹּא תּוֹסִיף תֵּת כֹּחָהּ לִזְרוֹעַ וְלִקְצוֹר כְּבָרִאשׁוֹנָה, וְעָמְדָה בְּקִלְלוֹתֶיהָ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם אָבִינוּ, וְנִתְכַּפֵּס הָעוֹלָם.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, אִם אָדָם חָטָא – אֲדָמָה מֶה חָטְאָה? אֶלָּא, אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, כְּשֶׁנִּבְרָא הָאָדָם, הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ הָיוּ עֵדִים. מְלַמֵּד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אוֹתָם עֵדִים עַל מַה שֶׁיַּעֲשֶׂה הָאָדָם, שֶׁלֹּא יֹאמַר מִי רוֹאֲנִי, וְאוֹתָם הָעֵדִים מְפַרְסְמִים חַטָּאָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב כ) יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמָמָה לוֹ.

וְלָמַדְנוּ, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁעָבַר אָדָם, הַשָּׁמַיִם הֶחְשִׁיכוּ אוֹרָם, וְהָאָרֶץ לֹא יָדְעָה מַה לַּעֲשׂוֹת, עַד שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְקִלֵּל אוֹתָהּ עַד שֶׁהִתְעַכְּבָה בְּעֵדוּתָהּ, שֶׁלֹּא תּוֹסִיף תֵּת כֹּחָהּ לִזְרֹעַ וְלִקְצֹר כְּבָרִאשׁוֹנָה, וְעָמְדָה בְּקִלְלוֹתֶיהָ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם אָבִינוּ וְנִתְכַּפֵּס הָעוֹלָם.

רַב נַחְמָן אָמַר, עַד שֶׁבָּא נֹחַ, דִּכְתִיב, זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ. וּלְפִיכָךְ נִקְרָאָה עַל שְׁמוֹ, דִּכְתִיב אִישׁ הָאֲדָמָה, עַל שֶׁיָּצְאָה מִקִּלְלָתָהּ בִּשְׁבִילוֹ.

אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק, אָדָם הָרִאשׁוֹן, כֵּיוָן שֶׁנִּטְרַד מִגַּן עֵדֶן, חָשַׁב שֶׁיָּמוּת מִיָּד, וְהָיָה בּוֹכֶה וּמִתְחַנֵּן, וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה, עַד שֶׁקִּבְּלוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּתְשׁוּבָה, וְהֶאֱרִיךְ יָמָיו, וְקִיֵּים בּוֹ דְּבָרוֹ, דִּכְתִיב בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ, וְנָתַן לוֹ יוֹמוֹ, שֶׁהוּא אֶלֶף שָׁנָה. לְהוֹרוֹת לְכָל הָעוֹלָם, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חַנּוּן וְרַחוּם הוּא, וּמְקַבֵּל בִּתְשׁוּבָה לַשָּׁבִים, וְאֵינוֹ חָפֵץ מֵהֶם, זוּלָתִי שֶׁיִּחְיוּ, דִּכְתִיב (יחזקאל יח לא) וְלָמָּה תָּמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהָשִׁיבוּ וִחְיוּ.

לשון הקודש

רַב נַחְמָן אָמַר, עַד שֶׁבָּא נֹחַ, שֶׁכָּתוּב (בראשית ה, כט) זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ. וּלְפִיכָךְ נִקְרָאָה עַל שְׁמוֹ, שֶׁכָּתוּב (שם ט) אִישׁ הָאֲדָמָה, עַל שֶׁיָּצְאָה מִקִּלְלָתָהּ בִּשְׁבִילוֹ.

אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק, אָדָם הָרִאשׁוֹן, כֵּיוָן שֶׁנִּטְרַד מִגַּן עֵדֶן, חָשַׁב שֶׁיָּמוּת מִיָּד, וְהָיָה בּוֹכֶה וּמִתְחַנֵּן, וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה, עַד שֶׁקִּבְּלוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּתְשׁוּבָה וְהֶאֱרִיךְ יָמָיו וְקִיֵּים בּוֹ דְּבָרוֹ, שֶׁכָּתוּב בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ, וְנָתַן לוֹ יוֹמוֹ, שֶׁהוּא אֶלֶף שָׁנָה, לְהוֹרוֹת לְכָל הָעוֹלָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חַנּוּן וְרַחוּם הוּא וּמְקַבֵּל בִּתְשׁוּבָה לַשָּׁבִים, וְאֵינוֹ חָפֵץ מֵהֶם זוּלָתִי שֶׁיִּחְיוּ, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל יח, לא) וְלָמָּה תָּמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל, (שם לב) וְהָשִׁיבוּ וִחְיוּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אַשְׁרֵיהֶם הַבָּנִים שֶׁהָאָב אוֹמֵר לָהֶם כָּךְ. וַוי לָהֶם לַבָּנִים, שֶׁאֵינָם שׁוֹמְעִים מִמֶּנּוּ. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לָא חָזִינָן רַחְמָנוּתָא כְּרַחְמָנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּכָל מָקוֹם אַתְּ מוֹצֵא כְּשֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, וְשָׁבוּ לְמוּלוֹ, פָּשַׁט יָדוֹ וְקִבְּלָם, וּמָחַל לָהֶם מִיָּד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (מיכה ז יח) מִי אֵל כָּמוֹךָ נוֹשֵׂא עָוֹן וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע.

פָּרָשָׁתָא ח וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֵּן לֵוִי, יֵשׁ לָנוּ לְהַרְהֵר בְּהָאי פָּרָשָׁתָא, וְכָל שֶׁכֵּן בְּהַאי פְּסוּקָא, דְּאָמְרָה חַוָּה, קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה'.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אֲנָא יְדַעְנָא לֵיהּ כִּפְשִׁיטוּתֵיהּ. דְּהָא תְּנַן, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, הַאי מַאן דְּאִתְיְלִיד לֵיהּ בַּר, כַּד שָׁרֵי לְמַלָּלָא, חוֹבָה

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַשְׁרֵיהֶם הַבָּנִים שֶׁהָאָב אוֹמֵר לָהֶם כָּךְ! וַי לָהֶם לַבָּנִים שֶׁאֵינָם שׁוֹמְעִים מִמֶּנּוּ! אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לֹא רָאִינוּ רַחֲמָנוּת כְּרַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בְּכָל מָקוֹם אַתָּה מוֹצֵא, כְּשֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְשָׁבוּ לְמוּלוֹ, פָּשַׁט יָדוֹ וְקִבְּלָם, וּמָחַל לָהֶם מִיָּד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מיכה ז) מִי אֵל כָּמוֹךָ נֹשֵׂא עָוֹן וְעֹבֵר עַל פֶּשַׁע.

פָּרָשָׁה ח. (בראשית ד) וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, יֵשׁ לָנוּ לְהַרְהֵר בַּפָּרָשָׁה הַזּוֹ, וְכָל שֶׁכֵּן בַּפְּסוּק הַזֶּה, שֶׁאָמְרָה חַוָּה (שם) קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה'. **אָמַר** רַבִּי יִצְחָק, אֲנִי יָדַעְתִּי אוֹתוֹ כִּפְשִׁטוּתוֹ, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, זֶה מִי שֶׁנּוֹלַד לוֹ בֵּן, כְּשֶׁמַּתְחִיל לְדַבֵּר, חוֹבָה עָלָיו לְלַמְּדוֹ פְּסוּקֵי תוֹרָה,

עֲלֵיהּ לַאֲלָפָא לֵיהּ פְּסוּקֵי דְאוֹרַיְיתָא, (דף כה ע"א) דְּאִינּוּן דְּחִילוּ מִן קֶדֶם ה', דְּכַד יִרְבֵּי יַדְבַּר לוֹן לְאִינּוּן כְּתוּבִין, לְדַחֲלָא מִן מָאֲרֵיהּ.

רַבִּי עֲקִיבָא, הֲוָה יָתִיב קַמֵּיהּ דְּר' אֱלִיעֶזֶר, אָמַר לֵיהּ מַאי הַאי פֻּרְשָׁתָא דִּפְסוּקָא דָא, דַּאֲמַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה'. אָמַר לֵיהּ, עֲקִיבָא, אִימָא לָךְ, יוֹמָא דְּר' בְּרוֹקָא וּשְׁאָר חַבְרַיָּיא גְּלוּ הַהוּא חוֹבָה דַּעֲבִיד אָדָם, לָא הֲוָה אִצְטְרִיךְ לְאִינּוּן דְּלָא יָדְעֵי עֲמִיקְתָּא וּמַסְתַּרְתָּא. וְהַהוּא יוֹמָא דְּאִתְגְּלֵי, אִשְׁתְּמַע כֹּלָּא מֵהַאי פְּסוּקָא.

אָדָם נִצְטַוָּה עַל הַשֵּׁם, וְחָטָא בַּשֵּׁם. נִצְטַוָּה עַל הַשֵּׁם, הוּא הַשֵּׁם הַמְיוּחָד, דִּכְתִיב וְעֵץ הַחַיִּים וגו'. וְחָטָא בַּשֵּׁם, זֶהוּ שֵׁם הַמְשׁוּתָּף, דִּכְתִיב וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע.

לשון הקודש

שֶׁהֵם יִרְאָה מִלִּפְנֵי ה', שֶׁכְּשֶׁיִּגְדַּל, יִזְכֹּר אֶת אוֹתָם הַכְּתוּבִים לְיִרְאָה מֵרִבּוֹנוֹ.

רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. אָמַר לוֹ, מָה הַפָּרָשָׁה הַזּוֹ וְהַפָּסוּק הַזֶּה שֶׁאָמַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה'? אָמַר לוֹ, עֲקִיבָא, אֹמַר לְךָ. הַיּוֹם שֶׁרַבִּי בְּרוֹקָא וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים גִּלּוּ אֶת אוֹתוֹ הַחֵטְא שֶׁעָשָׂה אָדָם, לֹא הָיָה צָרִיךְ לְאוֹתָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים עֲמֻקּוֹת וְנִסְתָּרוֹת, וְהַיּוֹם הַהוּא שֶׁהִתְגַּלָּה, נִשְׁמַע הַכֹּל מִן הַפָּסוּק הַזֶּה.

אָדָם נִצְטַוָּה עַל הַשֵּׁם וְחָטָא בַּשֵּׁם. נִצְטַוָּה עַל הַשֵּׁם, הוּא הַשֵּׁם הַמְיֻחָד, שֶׁכָּתוּב (שם ב) וְעֵץ הַחַיִּים וְגוֹ'. וְחָטָא בַּשֵּׁם, זֶהוּ שֵׁם הַמְשֻׁתָּף, שֶׁכָּתוּב וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע.

וְחַוָּה הָיְתָה תְּחִלָּה בַּעֲבֵירָה עַל זֶה. דִּכְתִיב וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ. וּלְאַחַר שֶׁחָטְאוּ, וְיָדְעוּ עֲוֹנָם עַל מַה שֶׁעָבְרוּ, הִתְמַרְמְרוּ עַל מַה שֶׁחָטְאוּ, וְהִיא בְּיוֹתֵר, מִפְּנֵי שֶׁהִיא הָיְתָה תְּחִלָּה לָעֲבֵירָה, לַעֲבוֹר עַל שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. כֵּיוָן שֶׁנּוֹלַד לָהּ בֵּן, הִרְגִּישָׁה בַּדָּבָר, וְאָמְרָה קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה' שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַמְיֻחָד, וְעַל כֵּן לֹא אָמְרָה הַשֵּׁם הַמְשׁוּתָּף.

אָמַר רִבִּי עֲקִיבָא, הַאי טַעְמָא, חוֹזֵר עַל מַה דְּאָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, (שמות כב יט) זוֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם. אָמַר רִבִּי אֱלִיעֶזֶר, חָזְרָה חַוָּה לְהוֹדוֹת עַל אוֹתוֹ עָוֹן שֶׁעָבְרָה, וְאָמְרָה, לֹא יִהְיֶה זֶה כָּמוֹנוּ, לָתֵת כָּבוֹד לְאַחֵר זוּלָתוֹ. אֲבָל זֶה יִהְיֶה אֶת הַשֵּׁם מַמָּשׁ, וְלֹא לְאַחֵר.

לשון הקודש

וְחַוָּה הָיְתָה תְּחִלָּה בָּעֲבֵרָה עַל זֶה, שֶׁכָּתוּב (שם ג) וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ. וּלְאַחַר שֶׁחָטְאוּ וְיָדְעוּ עֲוֹנָם עַל מַה שֶׁעָבְרוּ, הִתְמַרְמְרוּ עַל מַה שֶׁחָטְאוּ, וְהִיא בְּיוֹתֵר, מִפְּנֵי שֶׁהִיא הָיְתָה תְּחִלָּה לָעֲבֵרָה לַעֲבֹר עַל שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. כֵּיוָן שֶׁנּוֹלַד לָהּ בֵּן, הִרְגִּישָׁה בַּדָּבָר, וְאָמְרָה קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה', שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַמְיֻחָד, וְעַל כֵּן לֹא אָמְרָה הַשֵּׁם הַמְשֻׁתָּף.

אָמַר רִבִּי עֲקִיבָא, הַטַּעַם הַזֶּה חוֹזֵר עַל מַה שֶׁאָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, (שמות כב) זוֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם. אָמַר רִבִּי אֱלִיעֶזֶר, חָזְרָה חַוָּה לְהוֹדוֹת עַל אוֹתוֹ הָעָוֹן שֶׁעָבְרָה, וְאָמְרָה, לֹא יִהְיֶה זֶה כָּמוֹנוּ לָתֵת כָּבוֹד לְאַחֵר זוּלָתוֹ, אֲבָל זֶה יִהְיֶה אֶת הַשֵּׁם מַמָּשׁ, וְלֹא לְאַחֵר.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וְשַׁפִּיר קָאָמַר ר' עֲקִיבָא, דְּאִתְחַזַּר עִנְיָינָא עַל מַה דְּאָמַר רִבִּי אַבָּהוּ. וְכֵן חַוָּה אָמְרָה אֶת ה', וְלֹא לְשֵׁם אַחֵר. וְכֵן חַנָּה אָמְרָה (ש"א א יא) וּנְתַתִּיו לַה' כָּל יְמֵי חַיָּיו, וְלֹא לְשֵׁם אַחֵר. וְעַל זֶה אָמְרָה תּוֹרָה, (שמות לד יד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר, כִּי ה' קַנָּא שְׁמוֹ, אֵל קַנָּא הוּא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, עַד אֵימָתַי יְטַיְּלוּן חַבְרַיָּיא בְּרָזִין עִילָּאִין דְּמַלְכָּא. אָמַר רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרָאי, תָּנֵינָן, מוֹסְרִין סִתְרֵי תוֹרָה לַחֲבֵרִים הָרְאוּיִים לְכָךְ, כְּגוֹן אֲנַן וְחַבְרַיָּיא כְּגוֹנָנָן.

וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל, אָמַר רִבִּי אֱלִיעֶזֶר לְרַבִּי עֲקִיבָא, מַה שְׁמִיעַ לָךְ בְּהַאי. אָמַר לֵיהּ עַל כָּךְ אֲנָא יָתִיב קַמָּךְ. אָמַר לֵיהּ, אַסְתִּים פּוּמָךְ, וּפְתַח עֵינָךְ וְאוּדְנָךְ, וַאֲצִית.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְיָפֶה אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁחָזַר הָעִנְיָן עַל מַה שֶׁאָמַר רַבִּי אַבָּהוּ. וְכֵן חַוָּה אָמְרָה אֶת ה', וְלֹא לְשֵׁם אַחֵר. וְכֵן חַנָּה אָמְרָה וּנְתַתִּיו לַה' כָּל יְמֵי חַיָּיו, וְלֹא לְשֵׁם אַחֵר. וְעַל זֶה אָמְרָה תּוֹרָה (שם לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר, כִּי ה' קַנָּא שְׁמוֹ, אֵל קַנָּא הוּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עַד אֵימָתַי יְטַיְּלוּ הַחֲבֵרִים בַּסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ? אָמַר רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרָאי, שָׁנִינוּ, מוֹסְרִים סִתְרֵי תוֹרָה לַחֲבֵרִים הָרְאוּיִים לְכָךְ, כְּמוֹ שֶׁאֲנַחְנוּ וְהַחֲבֵרִים שֶׁכָּמוֹנוּ.

וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל (בראשית ד, ב). אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְרַבִּי עֲקִיבָא, מַה נִּשְׁמַע לְךָ בָּזֶה? אָמַר לוֹ, עַל כָּךְ אֲנִי יוֹשֵׁב לְפָנֶיךָ. אָמַר לוֹ, סְתֹם פִּיךָ, וּפְתַח עֵינֶיךָ וְאָזְנֶיךָ, וְהַקְשֵׁב.

דְּרֶמֶז הוּא דְּקָא רָמַז, עַל הַהוּא שְׁמָא זְעִירָא, דְּאִתְאֲצַל מִשְּׁמָא קַדִּישָׁא, דַּאֲנָא וְאַתְּ יְדַעְנָא. וּבְהַאי שְׁמָא חָבְיָין סַגִּיאִין בְּנֵי נָשָׁא, וְהוּא רֶמֶז מְהֵימְנוּתָא, לְמַאן דְּאִסְתַּכַּל בְּחָכְמְתָא.

עוֹד אָמַר רִבִּי אֱלִיעֶזֶר, עֲקִיבָא, רֶמֶז דְּאִתְקַטַּל הֶבֶל, אוֹרֵי עַל מְהֵימְנוּתָא דִּשְׁמָא יַקִּירָא עִילָּאָה דְּמַלְכָּא, דִּכְתִיב (ישעיה ב יא) וְנִשְׂגָּב ה' לְבַדּוֹ. אָמַר רִבִּי עֲקִיבָא, וַוי לְעָלְמָא כַּד תֵּיפּוֹק מִגֵּיהּ, כְּעַן אֲנָא מִסְתַּכַּל בְּחָכְמְתָא סַגִּיאָה. אָמַר לֵיהּ, הָא אֲמָרִית לָךְ אַסְתִּים פּוּמָךְ, דְּהָא חָזֵינָא דְּדַי לִי וְלָךְ בְּעָלְמָא.

אָמַר ר' יְהוּדָה, נִתְחַזֵּר קַיִן לִהְיוֹת עוֹבֵד אֲדָמָה, וְהֶבֶל רוֹעֵה צֹאן, זֶה הֵבִיא קָרְבָּן, וְזֶה הֵבִיא קָרְבָּן. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, קַיִן בָּא בְּגַסּוּת הָרוּחַ, וְהֶבֶל

לשון הקודש

שֶׁרֶמֶז הוּא רוֹמֵז עַל אוֹתוֹ שֵׁם זָעִיר שֶׁנֶּאֱצַל מִן הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁאֲנִי וְאַתָּה יוֹדְעִים. בַּשֵּׁם הַזֶּה חוֹטְאִים בְּנֵי אָדָם רַבִּים, וְהוּא רֶמֶז הָאֱמוּנָה לְמִי שֶׁמִּתְבּוֹנֵן בַּחָכְמָה.

עוֹד אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, עֲקִיבָא, הָרֶמֶז שֶׁנֶּהֱרַג הֶבֶל מוֹרֶה עַל הָאֱמוּנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ב) וְנִשְׂגָּב ה' לְבַדּוֹ. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, אוֹי לָעוֹלָם כְּשֶׁתֵּצֵא מִמֶּנּוּ, כָּעֵת אֲנִי מִסְתַּכֵּל בְּחָכְמָה רַבָּה. אָמַר לוֹ, הֲרֵי אָמַרְתִּי לְךָ סְתֹם פִּיךָ, שֶׁהֲרֵי רָאִיתִי שֶׁדַּי לִי וּלְךָ בָּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חָזַר קַיִן לִהְיוֹת עוֹבֵד אֲדָמָה וְהֶבֶל רוֹעֵה צֹאן. זֶה הֵבִיא קָרְבָּן, וְזֶה הֵבִיא קָרְבָּן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, קַיִן בָּא

בִּנְמִיכוּת הָרוּחַ, דִּכְתִיב (תהלים נא יט) זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה. מַה כְּתִיב וַיִּשַׁע ה' אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, לָמָּה נָפְלוּ פָּנָיו, עַל שֶׁלֹּא נִתְקַבְּלָה מִנְחָתוֹ.

וְתָאנָא, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אוֹתוֹ הַיּוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה הָיָה, יוֹם שֶׁדִּין כָּל הַנְּשָׁמוֹת, עוֹבְרִים לְפָנָיו. אָמַר לוֹ, לָמָּה חָרָה לָךְ, הֲלֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כְּלוֹמַר אִם תֵּיטִיב, יִהְיֶה לְךָ שְׂאֵת.

לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ, כְּלוֹמַר, לְאוֹתָם פִּתְחֵי גַּן עֵדֶן, שֶׁהַנְּשָׁמוֹת עוֹבְרוֹת בּוֹ, חַטָּאת רוֹבֵץ. הַחַטָּאת שֶׁתַּעֲשֶׂה יִהְיֶה מְזוּמָן שָׁם, וְשָׁם תְּקַבֵּל עוֹנְשֶׁךָ. וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ, כְּלוֹמַר אִם תֵּטִיב מַעֲשֶׂיךָ, וְהַחַטָּאת הַהוּא יִכָּסוּף לְךָ שֶׁתַּעֲשֶׂה עֲבֵירוֹת. אַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ, שֶׁלֹּא יוּכַל לְקַטְרֵג עִמְּךָ.

לשון הקודש

בְּנַפּוּת הָרוּחַ, וְהֶבֶל בִּנְמִיכוּת הָרוּחַ, שֶׁכָּתוּב זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה. מַה כָּתוּב? (בראשית ד) וַיִּשַׁע ה' אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לָמָּה נָפְלוּ פָּנָיו? עַל שֶׁלֹּא נִתְקַבְּלָה מִנְחָתוֹ.

וְלָמַדְנוּ, אוֹתוֹ הַיּוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה הָיָה, יוֹם שֶׁדִּין כָּל הַנְּשָׁמוֹת עוֹבְרִים לְפָנָיו. אָמַר לוֹ, לָמָּה חָרָה לָךְ? הֲלֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּלוֹמַר, אִם תֵּיטִיב, יִהְיֶה לְךָ שְׂאֵת.

לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ (בראשית ד, ז) – כְּלוֹמַר, לְאוֹתָם פִּתְחֵי גַּן עֵדֶן שֶׁהַנְּשָׁמוֹת עוֹבְרוֹת בּוֹ – חַטָּאת רֹבֵץ. הַחַטָּאת שֶׁתַּעֲשֶׂה יִהְיֶה מְזֻמָּן שָׁם, וְשָׁם תְּקַבֵּל עָנְשֶׁךָ. וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ – כְּלוֹמַר, אִם תֵּיטִיב מַעֲשֶׂיךָ,

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי יוֹסִי, אֲנָא חָמֵינָא לְרַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁשָּׁאַל לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דָּבָר זֶה. אָמַר לֵיהּ, עֲקִיבָא, סַק עֵינָךְ לְעֵילָא, וְאַתְּ תִּיב גַּבָּאי, דְּהָא מְפַרְשׁ כּוּלָּא בַּמָּה דַּאֲמַרְנָא. זְקַף עֵינוֹי, לְבָתַר אַרְכִּין רֵישֵׁיהּ, אֲמַר, הָא עֲבִדְנָא כְּעוֹבָדָא דְּחִיוְיָא, וְלָא יְדַעְנָא. קָרִיב גַּבּוֹי ר' אֱלִיעֶזֶר, וְלָחִישׁ לֵיהּ, אָתָא ר' עֲקִיבָא, וּנְשִׁיק יְדוֹי, וּבְכָה, וַאֲמַר, כּוּלָּא הוּא כְּמָה דַּאֲמַרְתְּ בְּקַדְמִיתָא. זָקְפָאן זְקִיפָן, תַּתָּאָן תַּתָּאִין, דְּלָא יָכִיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּהֲדֵי שׁוּתָּפִין. (דף כה ע"א).

אָמַר ר' שִׁמְעוֹן, חַוָּה אָמְרָה, שֶׁקָּנְתָה אִישׁ אֶת ה', שֶׁהוּא ה' הַמְיוּחָד. וְהוּא קִלְקֵל מַעֲשָׂיו, וְלֹא רָצָה לַעֲמוֹד בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, הֲדָא הוּא

לשון הקודש

וְהַחַטָּאת הַהוּא יִכְסֹף לְךָ שֶׁתַּעֲשֶׂה עֲבֵרוֹת. אַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ – שֶׁלֹּא יוּכַל לְקַטְרֵג עִמְּךָ.

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֲנִי רָאִיתִי אֶת רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁשָּׁאַל אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַדָּבָר הַזֶּה. אָמַר לוֹ, עֲקִיבָא, הָרֵם עֵינֶיךָ לְמַעְלָה, וְאַתָּה שֵׁב אֶצְלִי, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל מְפֹרָשׁ בְּמַה שֶׁאָמַרְתִּי. הֵרִים עֵינָיו, אַחַר כָּךְ הִרְכִּין רֹאשׁוֹ. אָמַר, הֲרֵי עָשִׂיתִי כְּמַעֲשֵׂה הַנָּחָשׁ וְלֹא יָדַעְתִּי. קָרַב אֵלָיו רַבִּי אֶלְעָזָר וְלָחַשׁ לוֹ. בָּא רַבִּי עֲקִיבָא, וְנָשַׁק יָדוֹ וּבָכָה, וְאָמַר, הַכֹּל הוּא כְּמוֹ שֶׁאָמַרְתָּ בָּרִאשׁוֹנָה – מַגְבִּיהִים אֶת הַגְּבוֹהִים, וּמוֹרִידִים אֶת הַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָכוֹל עִם שֻׁתָּפִים.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, חַוָּה אָמְרָה שֶׁקָּנְתָה אִישׁ אֶת ה', שֶׁהוּא ה' הַמְיֻחָד, וְהוּא קִלְקֵל מַעֲשָׂיו וְלֹא רָצָה לַעֲמֹד בַּדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וַיֵּצֵא קַיִן מִלִּפְנֵי

דִּכְתִיב, וַיֵּצֵא קַיִן מִלִּפְנֵי ה', יָצָא מֵאוֹתוֹ הַכְּלַל שֶׁאָמְרָה אִמּוֹ.

וּבְשִׁבִיל כָּךְ מַה כְּתִיב. וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד, שֶׁהָיָה נָד בָּאָרֶץ. וְהוּא כְּמוֹ כֵּן עָשָׂה תְּשׁוּבָה, כְּשֶׁהוֹדָה עַל חַטָּאתוֹ, וְקִבֵּל עָלָיו עוֹנְשׁוֹ. דְּתָנִינָן, כָּל הַמִּתְוַדֶּה חַטֹּאתָיו וּמִתְבַּיֵּשׁ מֵהֶן מוֹחֲלִין לוֹ מִיָּד עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי כח יג) וּמוֹדֶה וְעוֹזֵב יְרוּחָם.

ר' חִיָּיא אָמַר מֵהָכָא, וְהִתְוַדָּה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא, וְנֶאֱמַר וְנִסְלַח לוֹ. ר' יֵיסָא אָמַר, אֵין דָּבָר בָּעוֹלָם עוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה. קַיִן נִגְזַר עָלָיו נָע וָנָד תִּהְיֶה בָּאָרֶץ, וּכְשֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה, פָּקַע הַחֵצִי.

דִּכְתִיב, וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד, אֲבָל נָע לֹא נֶאֱמַר.

תָּנוּ רַבָּנָן, עַל הַכֹּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹחֵל, וְאֵינוֹ מוֹחֵל עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ. וּמִי אֵינוֹ מוֹחֵל,

---

לשון הקודש

ה', יָצָא מֵאוֹתוֹ הַכְּלַל שֶׁאָמְרָה אִמּוֹ.

וּבְשִׁבִיל כָּךְ מַה כָּתוּב? וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד, שֶׁהָיָה נָד בָּאָרֶץ. וְהוּא כְּמוֹ כֵּן עָשָׂה תְּשׁוּבָה, כְּשֶׁהוֹדָה עַל חַטָּאתוֹ וְקִבֵּל עָלָיו עָנְשׁוֹ. שֶׁשָּׁנִינוּ, כָּל הַמִּתְוַדֶּה חַטֹּאתָיו וּמִתְבַּיֵּשׁ מֵהֶן, מוֹחֲלִין לוֹ מִיָּד עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי כח) וּמוֹדֶה וְעוֹזֵב יְרֻחָם.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר מִכָּאן, (ויקרא ה) וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא, וְנֶאֱמַר (שם) וְנִסְלַח לוֹ. רַבִּי יֵיסָא אָמַר, אֵין דָּבָר בָּעוֹלָם עוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה. קַיִן נִגְזַר עָלָיו נָע וָנָד תִּהְיֶה בָּאָרֶץ, וּכְשֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה, פָּקַע הַחֵצִי, שֶׁכָּתוּב (בראשית ד) וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד, אֲבָל נָע לֹא נֶאֱמַר.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, עַל הַכֹּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

וַהֲרֵי מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ יְהוּדָה הֵמִיר כְּבוֹדוֹ שֶׁל מָקוֹם בַּהֲבָלִים. שֶׁאֲנִי מְנַשֶּׁה, דְּהוּא בְּגַרְמֵיהּ יָדַע דְּהֶבֶל הוּא, וְלָא שַׁוִּי לֵיהּ עִיקָּר בְּלִבֵּיהּ, דִּבְרֵי ר' יְהוּדָה. ר' שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אֵין לְךָ דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה כְּלַל.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מַאי דִּכְתִיב, וַאֲחוֹת תּוּבַל קַיִן נַעֲמָה. אֶלָּא אָמַר רִבִּי יִצְחָק, צַדֶּקֶת הָיְתָה, וּנְעִימָה בְּמַעֲשֶׂיהָ. ר' אַבָּהוּ אָמַר, פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא מוֹרֶה, עַל (דף כה ע"ב) שֶׁהָיְתָה חֲכָמָה בִּמְלֶאכֶת הַבַּרְזֶל, כְּמוֹ אָחִיהָ תּוּבַל קַיִן. מִשְּׁמַע דִּכְתִיב, הוּא הָיָה אֲבִי כָּל חֹרֵשׁ נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל, וַאֲחוֹת תּוּבַל קַיִן נַעֲמָה, הוּא הוֹצִיא אוּמָּנוּת זוֹ, וַאֲחוֹתוֹ עִמּוֹ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, וַאֲחוֹת תּוּבַל קַיִן נַעֲמָה, שֶׁהָיְתָה בְּקִיאָה כְּמוֹתוֹ, וְאָמְרוּ וא"ו דְּוַאֲחוֹת מוֹסִיף עַל הָעִנְיָן שֶׁל מַעְלָה.

לשון הקודש

מוֹחֵל, וְאֵינוֹ מוֹחֵל עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ. וְהַאִם אֵינוֹ מוֹחֵל, וַהֲרֵי מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ יְהוּדָה הֵמִיר כְּבוֹדוֹ שֶׁל מָקוֹם בַּהֲבָלִים? שׁוֹנֶה מְנַשֶּׁה, שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ יָדַע שֶׁהֶבֶל הוּא, וְלֹא שָׂם אוֹתוֹ עִקָּר בְּלִבּוֹ – דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אֵין לְךָ דָּבָר בָּעוֹלָם שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה כְּלָל.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (שם) וַאֲחוֹת תּוּבַל קַיִן נַעֲמָה? אֶלָּא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, צַדֶּקֶת הָיְתָה וּנְעִימָה בְּמַעֲשֶׂיהָ. רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר, פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא מוֹרֶה עַל שֶׁהָיְתָה חֲכָמָה בִּמְלֶאכֶת הַבַּרְזֶל כְּמוֹ אָחִיהָ תּוּבַל קַיִן, מִמִּשְׁמַע שֶׁכָּתוּב הוּא הָיָה אֲבִי כָּל חֹרֵשׁ נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל, וַאֲחוֹת תּוּבַל קַיִן נַעֲמָה. הוּא הוֹצִיא אֻמָּנוּת זוֹ, וַאֲחוֹתוֹ עִמּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַאֲחוֹת תּוּבַל

רַבִּי בָּא אָמַר, אִמָּן שֶׁל שֵׁדִים הָיְתָה, וְהוֹלִידָה אוֹתָם. דְּהָא אִימָּא דְּאַשְׁמְדַאי, מַלְכָּא דְּשֵׁידֵי, נַעֲמָה שְׁמָהּ. ר' יִצְחָק בְּשֵׁם ר' יוֹחָנָן אָמַר, עַל שֵׁם יוֹפְיָהּ נִקְרֵאת כָּךְ, וּמִמֶּנָּה יָצְאוּ אוֹתָן דִּכְתִיב כִּי טוֹבוֹת הֵנָּה, בְּמַרְאֶה וּבְיוֹפִי.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לָמָּה נֶאֱמַר בְּשֵׁת וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ, וּבְקַיִן וּבְהֶבֶל לֹא נֶאֱמַר. אָמַר לֵיהּ ר' חִיָּא, קַיִן וְהֶבֶל לֹא הָיוּ, אֶלָּא לְאַחֲזָאָה רְמִיזָא עִילָּאָה, וְרָזָא יַקִּירָא, וְלָא אָתוֹ לְאִתְיַשְׁבָא עָלְמָא מִנְּהוֹן. אֲבָל שֵׁת, לָא אָתָא לְעָלְמָא, אֶלָּא לְאִשְׁתַּלְשְׁלָא עָלְמָא מִינֵיהּ, וּבְגִין כָּךְ אֲמַר בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ.

תַּנְיָא חֲנוֹךְ בֶּן יֶרֶד צַדִּיק הָיָה, וְקִבֵּל עַל עַצְמוֹ לְהַרְשִׁיעַ. וּלְקָחוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹדֶם

לשון הקודש

קַיִן נַעֲמָה, שֶׁהָיְתָה בְּקִיאָה כְּמוֹתוֹ. וָא"ו שֶׁל וַאֲחוֹת מוֹסִיף עַל הָעִנְיָן שֶׁל מַעְלָה.

רַבִּי בָּא אָמַר, אִמָּם שֶׁל שֵׁדִים הָיְתָה, וְהוֹלִידָה אוֹתָם. שֶׁהֲרֵי אִמּוֹ שֶׁל אַשְׁמְדַאי, מֶלֶךְ הַשֵּׁדִים, שְׁמָהּ נַעֲמָה. רַבִּי יִצְחָק בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, עַל שֵׁם יָפְיָהּ נִקְרֵאת כָּךְ, וּמִמֶּנָּה יָצְאוּ אוֹתָן שֶׁכָּתוּב (שם ו, ב) כִּי טֹבֹת הֵנָּה, בְּמַרְאֶה וּבְיֹפִי.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, לָמָּה נֶאֱמַר בְּשֵׁת (שם ה, ג) וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ, וּבְקַיִן וּבְהֶבֶל לֹא נֶאֱמַר? אָמַר לוֹ רַבִּי חִיָּא, קַיִן וְהֶבֶל לֹא הָיוּ, אֶלָּא לְהַרְאוֹת רֶמֶז עֶלְיוֹן וְסוֹד נִכְבָּד, וְלֹא בָּאוּ לְיַשֵּׁב אֶת הָעוֹלָם מֵהֶם, אֲבָל שֵׁת לֹא בָּא לָעוֹלָם אֶלָּא שֶׁיִּשְׁתַּלְשֵׁל הָעוֹלָם מִמֶּנּוּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ.

שֶׁנִּינוּ, חֲנוֹךְ בֶּן יֶרֶד צַדִּיק הָיָה, וְקִבֵּל עַל עַצְמוֹ לְהַרְשִׁיעַ, וּלְקָחוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

זְמַנּוֹ, לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִמּוֹ וְשֶׁיִּתֵּן לוֹ שָׂכָר טוֹב לָעוֹלָם הַבָּא.

ר' אַבָּהוּ אָמַר, אֲנַן תְּנַן, (בראשית כא יז) כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶת קוֹל הַנַּעַר בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם. אִיכָּא דְּאָמְרֵי בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם, שֶׁהָיָה צַדִּיק בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. וּלְפִיכָךְ שָׁמַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת קוֹלוֹ.

וַאֲנַן לֹא גַּזְרִינָן הָכִי בְּמַתְנִיתִין, דְּהָא אָמַר רִבִּי יְהוּדָה אָמַר רִבִּי יִצְחָק, לָמָּה נִתְגָּרֵשׁ יִשְׁמָעֵאל מִבֵּיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, וּמָה רָאֲתָה שָׂרָה שֶׁאָמְרָה גָּרֵשׁ אֶת הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ, אֶלָּא הָכָא כְּתִיב, (שם כא ט) וַתֵּרֶא שָׂרָה אֶת בֶּן הָגָר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר יָלְדָה לְאַבְרָהָם מְצַחֵק. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אֵין מְצַחֵק אֶלָּא בַּעֲבוֹדָה זָרָה. כְּתִיב הָכָא מְצַחֵק, וּכְתִיב הָתָם (שמות לב ו) וַיָּקוּמוּ לְצַחֵק, מַה

לשון הקודש

קֹדֶם זְמַנּוֹ לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִמּוֹ, וְשֶׁיִּתֵּן לוֹ שָׂכָר טוֹב לָעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר, אָנוּ שָׁנִינוּ (שם כא) כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶת קוֹל הַנַּעַר בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם. יֵשׁ אוֹמְרִים בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם, שֶׁהָיָה צַדִּיק בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, וּלְפִיכָךְ שָׁמַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת קוֹלוֹ.

וְאָנוּ לֹא גָּזַרְנוּ כָּךְ בַּמִּשְׁנָה, שֶׁהֲרֵי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לָמָּה גֹּרֵשׁ יִשְׁמָעֵאל מִבֵּיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, וּמָה רָאֲתָה שָׂרָה שֶׁאָמְרָה (בראשית כא) גָּרֵשׁ אֶת הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ? אֶלָּא כָּאן כָּתוּב (שם) וַתֵּרֶא שָׂרָה אֶת בֶּן הָגָר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר יָלְדָה לְאַבְרָהָם מְצַחֵק. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵין מְצַחֵק אֶלָּא בַּעֲבוֹדָה זָרָה. כָּתוּב כָּאן מְצַחֵק, וְכָתוּב שָׁם (שמות לב) וַיָּקֻמוּ לְצַחֵק.

לְהַלָּן עֲבוֹדָה זָרָה, אַף כָּאן עֲבוֹדָה זָרָה. וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא רָשָׁע הֲוָה, אִם כֵּן בְּמַאי נוֹקִים בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם.

אֶלָּא מֵהַהוּא דְּגָזַרְנָא בְּמַתְנִיתִין דִּילָן, דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אֵין בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה דָּנִין אֶת הָאָדָם, עַד שֶׁיִּהְיֶה בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה. וּבֵית דִּין שֶׁל מַטָּה, מִתְּלֵיסַר שָׁנִים וּלְמַעְלָה. וְיִשְׁמָעֵאל בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, לֹא הָוָה בַּר עֶשְׂרִים שָׁנָה, וּלְפִיכָךְ לֹא דָּנוּהוּ, דְּהָא רָאוּי הָיָה לְעוֹנְשָׁא, אֶלָּא דְּיוֹמוֹהִי הוּא דְּלָא חִיְּיבוּהוּ, וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם, בְּיוֹמִין דְּהוּא שָׁם.

אָמַר רִבִּי יִשְׁמָעֵאל, וְהָא חֲזִינָן רַבְיָא דְּלֵיתֵיהּ בַּר עֶשְׂרִים, וְהוּא טַב וְקוֹרֵא וְשׁוֹנֶה וּמֵת, מַאן סָלִיק לֵיהּ מֵעָלְמָא. אִי תֵּימָא בְּחוֹבֵיהּ דַּאֲבוּהָ. לָא.

לשון הקודש

מַה לְהַלָּן עֲבוֹדָה זָרָה – אַף כָּאן עֲבוֹדָה זָרָה. וּבְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה הָיָה רָשָׁע, אִם כֵּן, בַּמֶּה נְבָאֵר (שם) בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם?

אֶלָּא מֵאוֹתוֹ שֶׁפָּסַקְנוּ בַּמִּשְׁנָה שֶׁלָּנוּ, שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה דָּנִים אֶת הָאָדָם עַד שֶׁיִּהְיֶה בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה, וּבֵית דִּין שֶׁל מַטָּה – מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וָמַעְלָה. וְיִשְׁמָעֵאל בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה לֹא הָיָה בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה, וּלְפִיכָךְ לֹא דָּנוּהוּ, שֶׁהֲרֵי הָיָה רָאוּי לְעֹנֶשׁ, אֶלָּא שֶׁיָּמָיו הֵם שֶׁלֹּא חִיְּבוּהוּ וְהַיְינוּ מַה שֶׁכָּתוּב בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם, בַּיָּמִים שֶׁהוּא שָׁם.

אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, וַהֲרֵי רָאִינוּ עֶלֶם שֶׁאֵינוֹ בֶּן עֶשְׂרִים, וְהוּא טוֹב וְקוֹרֵא וְשׁוֹנֶה וּמֵת. מִי סִלֵּק אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם? אִם

דְּהָא אִיהוּ מִתְּלֵיסַר וּלְעֵילָא. וְאִי תֵּימָא בְּחוֹבִין דִּידֵיהּ, הָא לֵיתֵיהּ בַּר עֶשְׂרִים שָׁנָה.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ פַּרְדֵּס, וְיוֹם אֶחָד נִכְנַס לְטַיֵּיל בְּאוֹתוֹ פַּרְדֵּס, וְרָאָה שׁוֹשַׁנִּים קְטַנִּים צוֹמְחִים בְּתוֹכוֹ, וְהָיָה עוֹלֶה רֵיחָם לְפָנָיו שֶׁאֵין כְּמוֹתָם בָּעוֹלָם, אָמַר הַמֶּלֶךְ, אִי עַכְשָׁיו כְּשֶׁהֵם קְטַנִּים כָּךְ, כְּשֶׁיִּגְדְּלוּ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

לְאַחַר יָמִים נִכְנַס בְּאוֹתוֹ פַּרְדֵּס, וְהָיָה חוֹשֵׁב שֶׁיִּמְצָא אוֹתָם הַשּׁוֹשַׁנִּים שֶׁנָּתְנוּ רֵיחַ בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁהָיוּ לַחִים וּקְטַנִּים וּמַעֲלִים רֵיחַ, גְּדוֹלִים וְטוֹבִים עַתָּה, וְיֶהֱנֶה מֵהֶם. כֵּיוָן שֶׁהִשְׁגִּיחַ בָּהֶם, רָאָה שֶׁהֵם יְבֵשִׁים בְּלֹא רֵיחַ. וְכָעַס, אָמַר, אִלּוּ בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁהָיוּ לַחִים וְטוֹבִים וּמַעֲלִים רֵיחַ, לִקַּטְתִּים, הָיִיתִי נֶהֱנֶה בָּהֶם, עַכְשָׁיו בַּמָּה אֶהֱנֶה, הָא יְבֵשִׁים הֵם.

לשון הקודש

תֹּאמַר בַּחֲטָאֵי אָבִיו – לֹא, שֶׁהִנֵּה הוּא מִי"ג וָמַעְלָה. וְאִם תֹּאמַר בַּחֲטָאָיו – הֲרֵי אֵינוֹ בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה!

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ פַּרְדֵּס, וְיוֹם אֶחָד נִכְנַס לְטַיֵּיל בְּאוֹתוֹ פַּרְדֵּס, וְרָאָה שׁוֹשַׁנִּים קְטַנִּים צוֹמְחִים בְּתוֹכוֹ, וְהָיָה עוֹלֶה רֵיחָם לְפָנָיו שֶׁאֵין כְּמוֹתָם בָּעוֹלָם. אָמַר הַמֶּלֶךְ, אִם עַכְשָׁו כְּשֶׁהֵם קְטַנִּים כָּךְ, כְּשֶׁיִּגְדְּלוּ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

לְאַחַר יָמִים נִכְנַס בְּאוֹתוֹ פַּרְדֵּס, וְהָיָה חוֹשֵׁב שֶׁיִּמְצָא אוֹתָם הַשּׁוֹשַׁנִּים שֶׁנָּתְנוּ רֵיחַ בַּתְּחִלָּה, כְּשֶׁהָיוּ קְטַנִּים וּמַעֲלִים רֵיחַ, גְּדוֹלִים וְטוֹבִים עַתָּה וְיֶהֱנֶה מֵהֶם. כֵּיוָן שֶׁהִשְׁגִּיחַ בָּהֶם, רָאָה שֶׁהֵם יְבֵשִׁים בְּלֹא רֵיחַ, וְכָעַס. אָמַר, אִלּוּ בַּתְּחִלָּה, כְּשֶׁהָיוּ

לַשָּׁנָה הָאַחֶרֶת, נִכְנַס הַמֶּלֶךְ בַּפַּרְדֵּס, וְרָאָה שׁוֹשַׁנִּים קְטַנִּים וְנוֹתְנִים רֵיחַ, אָמַר הַמֶּלֶךְ, לִקְטוּ אוֹתָן עַכְשָׁיו, וְאֶהֱנֶה בָּהֶן, קוֹדֶם שֶׁיִּיבָּשׁוּ, כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ קוֹדֶם לָכֵן.

כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רוֹאֶה בְּנֵי אָדָם קְטַנִּים, וְנוֹתְנִין רֵיחַ, וְהַכֹּל גָּלוּי לְפָנָיו, וְרוֹאֶה שֶׁעֲתִידִין לְהַרְשִׁיעַ, וְיִהְיוּ חֲשׁוּבִים כְּקַשׁ יָבֵשׁ, וּמַקְדִּים לָהֶם חֶסֶד, כְּדֵי לֵיהָנוֹת בָּהֶם בַּגַּן עֵדֶן, וְעַכְשָׁיו כְּשֶׁהֵם טוֹבִים, מְסַלְּקָן מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, לִיתֵּן לָהֶם שָׂכָר טוֹב בָּעוֹלָם הַבָּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שה"ש ו ג) **אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, הַמַּנְהִיג עוֹלָמוֹ כְּעִנְיַן שׁוֹשַׁנִּים.**

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, אֲנָא מְסַיֵּעַ לְהָא דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, דְּהָא חָזֵינָן כְּהַאי גַּוְונָא דְּעָבִיד

לשון הקודש

לַחִים וְטוֹבִים וּמַעֲלִים רֵיחַ, לִקַּטְתִּים, הָיִיתִי נֶהֱנֶה בָּהֶם. עַכְשָׁו בַּמָּה אֶהֱנֶה? הֲרֵי יְבֵשִׁים הֵם.

לַשָּׁנָה הָאַחֶרֶת נִכְנַס הַמֶּלֶךְ לַפַּרְדֵּס, וְרָאָה שׁוֹשַׁנִּים קְטַנִּים נוֹתְנִים רֵיחַ. אָמַר הַמֶּלֶךְ, לִקְטוּ אוֹתָן עַכְשָׁו, וְאֶהֱנֶה בָּהֶן קוֹדֶם שֶׁיִּיבָּשׁוּ, כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ קוֹדֶם לָכֵן.

כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רוֹאֶה בְּנֵי אָדָם קְטַנִּים וְנוֹתְנִים רֵיחַ, וְהַכֹּל גָּלוּי לְפָנָיו, וְרוֹאֶה שֶׁעֲתִידִים לְהַרְשִׁיעַ וְיִהְיוּ חֲשׁוּבִים כְּקַשׁ יָבֵשׁ, וּמַקְדִּים לָהֶם חֶסֶד, כְּדֵי לֵהָנוֹת בָּהֶם בְּגַן עֵדֶן, וְעַכְשָׁו כְּשֶׁהֵם טוֹבִים, מְסַלְּקָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה לִתֵּן לָהֶם שָׂכָר טוֹב לָעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ו) אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, הַמַּנְהִיג עוֹלָמוֹ כְּעִנְיַן שׁוֹשַׁנִּים.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, אֲנִי מְסַיֵּעַ לְזֶה שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שֶׁהֲרֵי רָאִינוּ כְּמוֹ זֶה שֶׁעָשָׂה

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם יָרָבְעָם בֶּן נְבָט, דְּכַד הֲוָה רַבְיָא הֲוָה זַכָּאי וְטַב. דִּתְנַן, מַאי דִּכְתִיב, (מ"א יא כט) וּשְׁנֵיהֶם לְבַדָּם בַּשָּׂדֶה, מְלַמֵּד שֶׁשְּׁקוּלִים הֵם בְּצִדְקוּתָם וּבִזְכוּתָם מִכָּל יִשְׂרָאֵל.

אָמַר ר' בֶּרֶכְיָה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַפַּמְלִיָּא שֶׁל מַעְלָה, רֵיחוֹ שֶׁל יָרָבְעָם עוֹלֶה לְפָנַי, וַאֲנִי רוֹצֶה לְסַלְקוֹ מִן הָעוֹלָם עַכְשָׁיו, כְּשֶׁיֵּשׁ בּוֹ רֵיחַ. אָמְרוּ לְפָנָיו, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה דַּיָּן אֱמֶת, אִם עַכְשָׁיו הוּא כֵּן, כָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁיִּגְדַּל. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנַי שֶׁיַּעֲשֶׂה הָרַע בְּעֵינַי. אָמְרוּ לְפָנָיו, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם לְפָנֶיךָ גָּלוּי, לָנוּ וְלִפְנֵי כָּל הָעוֹלָם מִי גָּלוּי. הִנִּיחוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם יָרָבְעָם בֶּן נְבָט, שֶׁכְּשֶׁהָיָה עֶלֶם הָיָה צַדִּיק וְטוֹב, שֶׁשָּׁנִינוּ, מַה שֶּׁכָּתוּב וּשְׁנֵיהֶם לְבַדָּם בַּשָּׂדֶה, מְלַמֵּד שֶׁשְּׁקוּלִים הֵם בְּצִדְקוּתָם וּבִזְכוּתָם מִכָּל יִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְפַמְלִיָּא שֶׁל מַעְלָה: רֵיחוֹ שֶׁל יָרָבְעָם עוֹלֶה לְפָנַי, וַאֲנִי רוֹצֶה לְסַלְקוֹ מִן הָעוֹלָם עַכְשָׁו, כְּשֶׁיֵּשׁ בּוֹ רֵיחַ. אָמְרוּ לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה דַּיָּן אֱמֶת, אִם עַכְשָׁו הוּא כֵּן – כָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁיִּגְדַּל. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנַי שֶׁיַּעֲשֶׂה הָרַע בְּעֵינַי. אָמְרוּ לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם לְפָנֶיךָ גָּלוּי – לָנוּ וְלִפְנֵי כָּל הָעוֹלָם מִי גָּלוּי?! הִנִּיחוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

מַה כְּתִיב (מ"א יב כח) **וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ שְׁנֵי עֶגְלֵי זָהָב, חָטָא וְהֶחֱטִיא. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא אָמַרְתִּי לָכֶם שֶׁאֲנִי רוֹצֶה לְסַלְּקוֹ מִן הָעוֹלָם קוֹדֶם זֶה, חֲבָל דַּעֲבִידַת כֵּן.**

בָּא אֲבִיָּה בְּנוֹ, וְהָיָה עוֹשֶׂה טוֹב כְּשֶׁהָיָה קָטָן, וּמַה טּוֹב הָיָה עוֹשֶׂה, אָמַר רִבִּי יוֹסִי אָמַר רִבִּי חֲנִינָא, עוֹלֵי הָרֶגֶל הָיוּ עוֹלִים עַל יָדוֹ, שֶׁלֹּא מִדַּעַת אָבִיו. רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא טוֹב, וְסִלְּקוֹ מֵהָעוֹלָם קֹדֶם יָמָיו, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִמּוֹ, וּלְהַנְחִילוֹ לָעוֹלָם הַבָּא, קוֹדֶם שֶׁיַּבְאִישׁ רֵיחוֹ, וְזֶהוּ הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם בְּרִיּוֹתָיו.

כָּךְ חֲנוּךְ, בְּעוֹד שֶׁהָיָה צַדִּיק, וְהַדּוֹר כֻּלָּם חַיָּבִין, רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאִם יַנִּיחֵהוּ יִלְמוֹד מִמַּעֲשֵׂיהֶם, וְסִלְּקוֹ קוֹדֶם זְמַנּוֹ מִן הָעוֹלָם, קוֹדֶם

לשון הקודש

מַה כְּתוּב? וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ שְׁנֵי עֶגְלֵי זָהָב. חָטָא וְהֶחֱטִיא. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: לֹא אָמַרְתִּי לָכֶם שֶׁאֲנִי רוֹצֶה לְסַלְּקוֹ מִן הָעוֹלָם קֹדֶם זֶה?! חֲבָל שֶׁעָשִׂיתִי כֵּן.

בָּא אֲבִיָּה בְּנוֹ, וְהָיָה עוֹשֶׂה טוֹב כְּשֶׁהָיָה קָטָן. וּמַה טּוֹב הָיָה עוֹשֶׂה? אָמַר רַבִּי יוֹסִי אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: עוֹלֵי הָרֶגֶל הָיוּ עוֹלִים עַל יָדוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעַת אָבִיו. רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא טוֹב, וְסִלְּקוֹ מֵהָעוֹלָם קֹדֶם יָמָיו, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִמּוֹ וּלְהַנְחִילוֹ לָעוֹלָם הַבָּא קֹדֶם שֶׁיַּבְאִישׁ רֵיחוֹ, וְזֶהוּ הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם בְּרִיּוֹתָיו.

כָּךְ חֲנוּךְ, בְּעוֹד שֶׁהָיָה צַדִּיק וְהַדּוֹר כֻּלּוֹ חַיָּבִים רְשָׁעִים, רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא,

שֶׁיַּבְאִישׁ רֵיחוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים, כְּלוֹמַר, וְאֵינֶנּוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, לְמַלְאוֹת יָמָיו, כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים קוֹדֶם זְמַנּוֹ, לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ חֶסֶד לְהַנְחִילוֹ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא.

וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. מַאן אִינּוּן בְּנֵי הָאֱלֹהִים. ר' יִרְמְיָה אָמַר, גְּדוֹלֵי הַדּוֹר, שֶׁהָיוּ (דף כו ע"א) אֲבוֹתֵיהֶם גְּדוֹלֵי הַדּוֹר, וְלֹא הָיוּ מוֹחִין בְּיָדָם.

תַּנְיָא, סָבָא בְּבֵיתָא, סִמָּנָא טָבָא בְּבֵיתָא. צַדִּיקָא בְּדָרָא, סִימָנָא טָבָא הֲוֵי בְּעָלְמָא. דִּתְנַן, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַטִּיל אֵימַת הַדַּיָּן וְהַמַּנְהִיג עַל בְּנֵי אָדָם. דְּכָל זְמַן שֶׁאֵימַת הַדַּיָּן עַל הַדּוֹר, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא צַדִּיק, וְהֵם צַדִּיקִים. נִטְּלָה אֵימָתוֹ מִבְּנֵי אָדָם, הוּא חַיָּב, וְהֵם יוֹתֵר מִמֶּנּוּ.

לשון הקודש

שֶׁאִם יַנִּיחֵהוּ, יִלְמֹד מִמַּעֲשֵׂיהֶם, וְסִלְקוֹ קֹדֶם זְמַנּוֹ מִן הָעוֹלָם, קֹדֶם שֶׁיַּבְאִישׁ רֵיחוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ה) וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים. כְּלוֹמַר, וְאֵינֶנּוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה לְמַלֹּאת יָמָיו, כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים קֹדֶם זְמַנּוֹ לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ חֶסֶד לְהַנְחִילוֹ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא.

וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם (שם ו). מִי הֵם בְּנֵי הָאֱלֹהִים? רַבִּי יִרְמְיָה אָמַר, גְּדוֹלֵי הַדּוֹר. שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵיהֶם גְּדוֹלֵי הַדּוֹר וְלֹא הָיוּ מוֹחִים בְּיָדָם.

לְמַדְנוּ, זָקֵן בַּבַּיִת – סִימָן טוֹב בַּבַּיִת, צַדִּיק בַּדּוֹר – סִימָן טוֹב יֵשׁ בָּעוֹלָם. שֶׁשָּׁנִינוּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַטִּיל אֵימַת הַדַּיָּן וְהַמַּנְהִיג עַל בְּנֵי אָדָם, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאֵימַת הַדַּיָּן עַל הַדּוֹר, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא צַדִּיק וְהֵם צַדִּיקִים. נִטְּלָה אֵימָתוֹ מִבְּנֵי אָדָם – הוּא רָשָׁע, וְהֵם יוֹתֵר מִמֶּנּוּ.

וּבָא הַכָּתוּב לְהוֹרוֹת, הַנְּפִילִים הָיוּ בָּאָרֶץ, אֵלּוּ אָדָם וְאִשְׁתּוֹ, שֶׁהֵם הָיוּ שֶׁנָּפְלוּ בָּאָרֶץ, בְּלֹא אָב וָאֵם. וְלָמָּה נִקְרְאוּ נְפִילִים. שֶׁנָּפְלוּ מִמַּעֲלָתָם שֶׁהָיָה לָהֶם. כְּלוֹמַר, נְפָלִים הֵם מִכְּמוֹת שֶׁהָיוּ כְּבָר. נְפָלִים הֵם, עַל נְפִילִים שֶׁנִּטְרְדוּ מִגַּן עֵדֶן, וְלֹא חָזְרוּ לְשָׁם.

עַל כֵּן חָזְרָה תּוֹרָה וְאָמְרָה, אֵלּוּ הָיוּ בָּאָרֶץ, שֶׁהָיְתָה אֵימָתָם עַל כָּל הַבְּרִיּוֹת, וַעֲדַיִן הָיוּ קַיָּמִים, וְלֹא מָנְעוּ בְּנֵי הַדּוֹר מִלַּעֲשׂוֹת עֲבֵירוֹת. וּמִי הֵם אוֹתָם הָעוֹבְרִים הָעֲבֵירוֹת. גִּדּוֹלֵי הַדּוֹר, אַנְשֵׁי הַשֵּׁם, שֶׁהָיוּ גְּדוֹלִים בַּדּוֹר.

אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, מִכָּאן מַשְׁמָעוּתוֹ דִּקְרָא, דִּכְתִיב הַנְּפִילִים הָיוּ בָּאָרֶץ בַּיָּמִים הָהֵם, לָהֶם הַמְּנִיעָה לִמְנוֹעַ עַצְמָן מֵהָעֲבֵירוֹת בִּשְׁבִילָם, וְלֹא

לשון הקודש

וּבָא הַכָּתוּב לְהוֹרוֹת, (בראשית ו, ד) הַנְּפִלִים הָיוּ בָאָרֶץ – אֵלּוּ אָדָם וְאִשְׁתּוֹ, שֶׁהֵם הָיוּ שֶׁנָּפְלוּ בָּאָרֶץ בְּלֹא אָב וָאֵם. וְלָמָּה נִקְרְאוּ נְפִילִים? שֶׁנָּפְלוּ מִמַּעֲלָתָם שֶׁהָיָה לָהֶם. כְּלוֹמַר, נְפָלִים הֵם מִכְּמוֹת שֶׁהָיוּ כְּבָר, נְפָלִים הֵם עַל שֶׁנִּטְרְדוּ מִגַּן עֵדֶן וְלֹא חָזְרוּ לְשָׁם.

עַל כֵּן חָזְרָה הַתּוֹרָה וְאָמְרָה, אֵלּוּ הָיוּ בָּאָרֶץ, שֶׁהָיְתָה אֵימָתָם עַל כָּל הַבְּרִיּוֹת, וַעֲדַיִן הָיוּ קַיָּמִים, וְלֹא מָנְעוּ בְּנֵי הַדּוֹר מִלַּעֲשׂוֹת עֲבֵרוֹת. וּמִי הֵם אוֹתָם הָעוֹבְרִים הָעֲבֵרוֹת? גְּדוֹלֵי הַדּוֹר, אַנְשֵׁי הַשֵּׁם, שֶׁהָיוּ גְּדוֹלִים בַּדּוֹר.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, מִכָּאן מַשְׁמָעוּת הַפָּסוּק, שֶׁכָּתוּב (שם) הַנְּפִלִים הָיוּ בָאָרֶץ בַּיָּמִים הָהֵם, לָהֶם הַמְּנִיעָה לִמְנֹעַ עַצְמָם

מָנְעוּ, וּלְעֵינֵיהֶם מַמָּשׁ בָּאִים אֶל בְּנוֹת הָאָדָם בִּזְנוּת, וְיָלְדוּ לָהֶם. וּמִי הָיוּ אוֹתָם הַנְּפִילִים שֶׁהָיוּ בַּדּוֹר. אוֹתָם הַגִּבּוֹרִים שֶׁלֹּא נִרְאָה בַּדּוֹר כְּמוֹתָם. אַנְשֵׁי הַשֵּׁם: שֵׁם הַיָּדוּעַ שֶׁקָּרָא לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, דִּכְתִיב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם.

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא לְרַב הוּנָא מַה דְּאָמַר בְּנֵי הָאֱלֹהִים. עַל שֵׁם שֶׁנִּבְרְאוּ מִשֵּׁם זֶה, דִּכְתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם.

וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבוֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים וכו'. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, הוּא שָׂטָן, הוּא יֵצֶר הָרָע, הוּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אוֹתוֹ הַיּוֹם, יוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הָיָה. יוֹם שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם לַחֲזוֹר לְמוּטָב, וְכָךְ תִּרְאֶה, אֵין דַּרְכּוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרָע לְקַטְרֵג, אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהָאָדָם רוֹצֶה לַחֲזוֹר לְמוּטָב.

לשון הקודש

מֵהָעֲבֵרוֹת בִּשְׁבִילָם וְלֹא מָנְעוּ, וּלְעֵינֵיהֶם מַמָּשׁ בָּאִים אֶל בְּנוֹת הָאָדָם בִּזְנוּת וְיָלְדוּ לָהֶם. וּמִי הָיוּ אוֹתָם הַנְּפִילִים שֶׁהָיוּ בַּדּוֹר? אוֹתָם הַגִּבּוֹרִים שֶׁלֹּא נִרְאָה בַּדּוֹר כְּמוֹתָם. אַנְשֵׁי הַשֵּׁם – שֵׁם הַיָּדוּעַ שֶׁקָּרָא לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (שם ה) וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם.

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא לְרַב הוּנָא, מַה שֶׁאָמַר בְּנֵי הָאֱלֹהִים, עַל שֵׁם שֶׁנִּבְרְאוּ מִשֵּׁם זֶה, שֶׁכָּתוּב (שם א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם.

וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים כו' (איוב א). אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, הוּא שָׂטָן, הוּא יֵצֶר הָרָע, הוּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אוֹתוֹ הַיּוֹם, יוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הָיָה, יוֹם שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם לַחֲזוֹר לְמוּטָב. וְכָךְ תִּרְאֶה, אֵין דַּרְכּוֹ שֶׁל יֵצֶר

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלוֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. (דף כו ע"א).

פָּרָשַׁת נֹחַ

ר' חִזְקִיָּה אֲמַר, זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּהוּ, וְיַהֲב לוֹן אוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא, וְאַזְהַר לוֹן, וְיַהֲב לוֹן עֵיטָא, לְאִסְתַּמְּרָא מֵעֵילָא וְתַתָּא, בְּגִין דְּלָא יִשְׁלוֹט בְּהוּ בַּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי. וְאִינוּן יָדְעִין לְדַחְיָיא מִנַּיְיהוּ כָּל מְקַטְרְגִין, וְכָל קַסְטִירִין, בְּגִין דִּיהוֹן חוּלָקָא דְּעַדְבֵּיהּ וְאַחְסַנְתֵּיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (דברים לב ט) **כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.**

תָּא חֲזֵי, בְּיוֹמָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָתִיב בְּדִינָא עַל עָלְמָא, וְכָל בְּנֵי עָלְמָא עָאלִין לְחוּשְׁבְּנָא, וְלָא אִית מָאן דְּלָא עָאל בְּחוּשְׁבְּנָא.

לשון הקודש

הָרָע לְקַטְרֵג, אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהָאָדָם רוֹצֶה לַחֲזֹר לְמוּטָב. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלוֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פָּרָשַׁת נֹחַ

וְרַבִּי חִזְקִיָּהוּ אָמַר, אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה בָהֶם, וְנָתַן לָהֶם תּוֹרָה קְדוֹשָׁה, וְהִזְהִיר אוֹתָם וְנָתַן לָהֶם עֵצָה לְהִשָּׁמֵר מִמַּעְלָה וּמִטָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בָּהֶם – רַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ, וְהֵם יוֹדְעִים לִדְחוֹת מֵהֶם אֶת כָּל הַמְקַטְרְגִים וְכָל הַמְחַבְּלִים כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ חֵלֶק גּוֹרָלוֹ וִירֻשָּׁתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

בֹּא וּרְאֵה, בְּיוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּדִין עַל הָעוֹלָם, וְכָל בְּנֵי

וְסִפְּרִין דְּחַיִּין וּמֵתִין פִּתְיָחָן בְּהַהוּא יוֹמָא.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגִין דְּאִתְרְעֵי בְּהוּ, יְהַב לוֹן עֵיטָא לְאִשְׁתֵּזָבָא מִכָּל מִקַּטְרְגִין דִּלְעֵילָא, דְּאִינוּן אִתְמַנָּן בְּכָל זִמְנָא דְּדִינָא שַׁרְיָא עַל עָלְמָא. בְּהַאי יוֹמָא אִזְדַּמְּנָן יִשְׂרָאֵל לְאַתְעָרָא רַחֲמֵי עֲלַיְיהוּ. וּבַמֶּה. בַּשּׁוֹפָר.

דְּהָא קָלָא דְּנָפִיק, סָלִיק לְעֵילָא, וְאִתְעַר שׁוֹפָר דִּלְעֵילָא. כְּדֵין מִתְעָרֵי רַחֲמֵי מֵאַתְרַיְיהוּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָם מִכּוּרְסַיָּיא דְּדִינָא וְיָתִיב בְּכוּרְסַיָּא דְּרַחֲמֵי, וְחָיִים עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וְלָא אִתְיְיהִיב רְשׁוּ לְמִקַּטְרְגָא עֲלֵיהוֹן.

וְיִשְׂרָאֵל תָּיְיבֵי בִּתְיוּבְתָּא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְתָקְעֵי שׁוֹפָר, וְאִתְעָרוּ רַחֲמֵי. דְּהָא הַהוּא קָלָא דְּנָפַק, אִתְעָרוּתָא דְּרַחֲמֵי אִיהוּ.

לשון הקודש

הָעוֹלָם נִכְנָסִים בְּחֶשְׁבּוֹן, וְאֵין מִי שֶׁלֹּא נִכְנָס בְּחֶשְׁבּוֹן, וְסִפְּרֵי חַיִּים וּמֵתִים נִפְתָּחִים בַּיּוֹם הַהוּא.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁרָצָה בָהֶם, נָתַן לָהֶם עֵצָה לְהִנָּצֵל מִכָּל הַמִּקַּטְרְגִים שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁמִּתְמַנִּים בְּכָל זְמַן שֶׁהַדִּין שׁוֹרֶה בָּעוֹלָם. בַּיּוֹם הַזֶּה מִזְדַּמְּנִים יִשְׂרָאֵל לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וּבַמֶּה? בַּשּׁוֹפָר.

שֶׁהַקּוֹל הַזֶּה שֶׁיּוֹצֵא עוֹלֶה לְמַעְלָה וּמְעוֹרֵר אֶת הַשּׁוֹפָר שֶׁלְּמַעְלָה. אָז מִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים מִמְּקוֹמָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָם מִכִּסֵּא הַדִּין וְיוֹשֵׁב בְּכִסֵּא רַחֲמִים, וְחָס עַל יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִתֶּנֶת רְשׁוּת לַמְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם.

וְיִשְׂרָאֵל שָׁבִים בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְתוֹקְעִים שׁוֹפָר וּמְעוֹרְרִים רַחֲמִים, שֶׁהֲרֵי הַקּוֹל הַהוּא שֶׁיּוֹצֵא הוּא

וּכְדֵין, דִּלְטוֹרָא לָא יָכִיל לְקָיְימָא קַמֵּי כּוּרְסְיָיא דְּרַחֲמֵי. דְּהָא לָא אָתֵי מֵהַהוּא סִטְרָא, וְלָא אִשְׁתְּכַח קַטֵּיגוֹרָא.

בְּיוֹמָא דְּכִפּוּרֵי, דְּאִיהוּ חֲתִימָא דְּדִינָא, וְקָיְימֵי יִשְׂרָאֵל בִּקְדוּשָׁתָא דְּמָארֵיהוֹן. בְּהַהוּא יוֹמָא, בְּגִין דְּלָא יִקְרַב דִּלְטוֹרָא לְמַקְדְּשָׁא, יָהֲבִין לֵיהּ שָׂעִיר, דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְרוּחָא מְסָאֲבָא, וְהוּא מְסָאֲבָא, וְרוּחָא מְסָאֲבָא אִתְהַנֵּי מִינֵיהּ, וְהוּא אִתְעַסַּק בֵּיהּ, וְלָא קָרִיב לְמַקְדְּשָׁא לְסָאֲבָא. וּכְדֵין אַנְפִּין נְהִירִין, וְיִשְׂרָאֵל אִשְׁתְּזִיבוּ מִנֵּיהּ.

בְּזִמְנָא אָחֳרָא כַּד סְגִיאוּ חוֹבֵי בְּנֵי נָשָׁא, הַאי דִּלְטוֹרָא, בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא אִיתְעַר עַל חוֹבֵי עָלְמָא, כְּדֵין אִיהוּ אָתֵי וְאִשְׁתְּכַח מִקַּטְרְגָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִסְתָּאַב מַקְדְּשָׁא, וְכָל

לשון הקודש

הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל רַחֲמִים, וְאָז הַמַּלְשִׁין לֹא יָכוֹל לַעֲמֹד לִפְנֵי כִּסֵּא הָרַחֲמִים, שֶׁהֲרֵי לֹא בָא מִן אוֹתוֹ הַצַּד, וְלֹא נִמְצָא קָטֵגוֹר. **בְּיוֹם** הַכִּפּוּרִים, שֶׁהוּא חֲתִימַת הַדִּין, וְעוֹמְדִים יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשַּׁת רִבּוֹנָם בְּיוֹם הַהוּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְרַב הַמַּלְשִׁין לַמִּקְדָּשׁ, נוֹתְנִים לוֹ שָׂעִיר שֶׁבָּא מִצַּד שֶׁל רוּחַ הַטֻּמְאָה, וְהוּא טָמֵא, וְרוּחַ הַטֻּמְאָה נֶהֱנֵית מִמֶּנּוּ, וְהוּא מִתְעַסֵּק בּוֹ, וְלֹא קָרֵב לַמִּקְדָּשׁ לְטַמֵּא. וְאָז הַפָּנִים מְאִירוֹת, וְיִשְׂרָאֵל נִצּוֹלִים מִמֶּנּוּ.

בִּזְמַן אַחֵר, כְּשֶׁרַבִּים חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם, הַמַּלְשִׁין הַזֶּה בְּשָׁעָה שֶׁהַדִּין מִתְעוֹרֵר עַל חֲטָאֵי הָעוֹלָם, אָז הוּא בָא וְנִמְצָא כִּמְקַטְרֵג לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנִטְמָא הַמִּקְדָּשׁ, וְכָל הַפָּנִים עֲצוּבוֹת, וְהַדִּין

אַנְפִּין עֲצִיבִין, וְדִינָא אִשְׁתְּכַח. וְעַל דָּא קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. לְפָנַי וַדַּאי, לְמִתְבַּע עַל חוֹבֵי בְּנֵי עָלְמָא, דְּאִינּוּן גָּרְמוּ.

(עוד לפרשת נח)

תָּא חֲזֵי, כָּל בַּר נָשׁ דְּיַעֲבֵד וְיִנְטַר פִּיקוּדֵי אוֹרַיְיתָא, נִשְׁמָתָא אִסְתַּמְּרָא בְּגוּפֵיהּ, דְּאִיהוּ תֵּיבָה, וְלָא אִתְעֲנַשׁ, וְלָא יִשְׁלוֹט עֲלֵיהּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְכָל בַּר נָשׁ דְּלָא נָטִיר וְלָא קַיִּים פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, וְאַעֲבַר עֲלֵיהּ, מַלְאַךְ הַמָּוֶת כְּדֵין יִשְׁלוֹט עֲלֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, תֵּיבָה, אִיהוּ גּוּפָא. נֹחַ וְאִשְׁתּוֹ, י"ה. שֵׁם וְאִשְׁתּוֹ, ו"ה. וְאִתְעֲבִיד הַשֵּׁם מָלֵא, יהו"ה אֶחָד. יֶפֶת וְאִשְׁתּוֹ, י"ה. חָם וְאִשְׁתּוֹ, וְאִינּוּן כְּדוּגְמָא דָּא.

וְדָא וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ. אֱלֹהִים, דָּא שְׁכִינְתָּא, קֵץ כָּל בָּשָׂר וגו'. צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּיבָה, דָּא

לשון הקודש

נִמְצָא. וְעַל זֶה (בראשית ו) קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. לְפָנַי וַדַּאי, לְבַקֵּשׁ עַל חֲטָאֵי בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֵם גָּרְמוּ.

בֹּא וּרְאֵה, כָּל אָדָם שֶׁיַּעֲשֶׂה וְיִשְׁמֹר אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, הַנִּשְׁמָה שֶׁמּוּרָה בְּגוּפוֹ, שֶׁהוּא תֵּבָה, וְלֹא נֶעֱנָשׁ, וְלֹא יִשְׁלֹט עָלָיו מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְכָל אָדָם שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר וְלֹא מְקַיֵּם מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְעוֹבֵר עָלֶיהָ, אָז מַלְאַךְ הַמָּוֶת יִשְׁלֹט עָלָיו.

בֹּא וּרְאֵה, הַתֵּבָה הִיא הַגּוּף. נֹחַ וְאִשְׁתּוֹ – י"ה. שֵׁם וְאִשְׁתּוֹ – ו"ה. וְנַעֲשָׂה הַשֵּׁם מָלֵא. יהו"ה אֶחָד – יֶפֶת וְאִשְׁתּוֹ. י"ה – חָם וְאִשְׁתּוֹ, וְהֵם כְּדֻגְמָא זוֹ.

וְזֶה (שם) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ, אֱלֹהִים זוֹ

אִיהוּ רָזָא דְגוּפָא. אַתָּה וּבָנֶיךָ וגו', גּוּבְרִין לְחוֹד, וְנָשִׁין לְחוֹד. וַיַּעַשׂ נֹחַ, דָּא בְּרִית קַדִּישָׁא. כְּכָל אֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים, דָּא שְׁכִינְתָּא. וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ, הָכָא מִדַּת רַחֲמִים.

וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה הִיא שְׁנַיִם אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ, דְּהָא הִיא מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבָא, וְעַל דָּא אָמַר, (מיכה ה ט) וְהַאֲבַדְתִּי. וָאֶסְתַּכֵּל דְּלֵית בֵּיהּ, אֶלָּא תְּרֵין, וְלָא אִית בְּהוֹן שִׁבְעָה שִׁבְעָה, כְּמָה דִכְתִיב, בְּעוֹף הַשָּׁמַיִם, אַרְבַּע סְרֵי דְּכַר וְנוּקְבָא, לְחַיּוֹת זֶרַע עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ. שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ וגו' אֶסְתַּכֵּל וְחָמָא, עַל מַה דַּאֲמַר בְּקַדְמִיתָא וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה הִיא, וּלְבָתַר שְׁנַיִם שְׁנַיִם.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, תָּא חֲזֵי לֵית לָךְ בְּכָל לֵילְיָא וְלֵילְיָא, דְּלָא תֵּיפּוֹק נִשְׁמָתָא מִגּוּפָא דְּדַר

לשון הקודש

שְׁכִינָה, קֵ"ץ כָּל בָּשָׂר וְגו'. (שם) צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה – זֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל הַגּוּף. אַתָּה וּבָנֶיךָ וְגו' – גְּבָרִים לְחוּד וְנָשִׁים לְחוּד. (שם) וַיַּעַשׂ נֹחַ – זוֹ בְּרִית קֹדֶשׁ. כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים – זוֹ שְׁכִינָה. (שם ז, ב) וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ – כָּאן מִדַּת הָרַחֲמִים.

וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהֹרָה הִיא שְׁנַיִם אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ, שֶׁהֲרֵי הִיא מִצַּד הַטֻּמְאָה, וְעַל זֶה אָמַר (מיכה ה) וְהַאֲבַדְתִּי. וָאֶסְתַּכֵּל שֶׁאֵין בּוֹ אֶלָּא שְׁנַיִם, וְאֵין בָּהֶם שִׁבְעָה שִׁבְעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּעוֹף הַשָּׁמַיִם, אַרְבַּע עֶשְׂרֵה זָכָר וּנְקֵבָה, לְחַיּוֹת זֶרַע עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ. (שם ז, ט) שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ וְגו'. הִסְתַּכֵּל וְרָאָה, עַל מַה שֶּׁאָמַר בָּרִאשׁוֹנָה וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהֹרָה הִיא, וְאַחַר כָּךְ שְׁנַיִם שְׁנַיִם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֹּא וּרְאֵה, אֵין לְךָ בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה שֶׁלֹּא תֵצֵא הַנְּשָׁמָה מִגּוּף

נָשׁ, דְּאִיקְרֵי יוֹנָה. דִּכְתִיב, וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה. הֲקַלּוּ הַמַּיִם, אִלֵּין מַיִם זֵדוֹנִים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (דף כו ע"ב) (תהלים קכד ה) הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים. דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבוּ. מֵעַל הָאָרֶץ, דְּאִינּוּן לְעֵיל מִן אַרְעָא, אִלֵּין מַלְאֲכֵי חַבָּלָה.

מַה כְּתִיב. וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ, דְּאִתְמְנָעֵי מֵעָלְמָא עִילָּאָה, וּמִן צַדִּיקִים דִּלְעֵילָא, וּמִכָּל בִּרְכָאן. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, וַתָּשֶׁב אֵלָיו אֶל הַתֵּבָה כִּי מַיִם עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ.

אַפִּיק לָהּ תְּנָיְינוּת, וַיּוֹסֶף שַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, וּמִגּוֹ דּוּחֲקָא וְצַעֲרָא, וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב, דְּלָא הֲוַת נָהֲרָא לוֹן שַׁעֲתָא דְּרַוְוחָא, כְּמָה דַּהֲוַת בְּקַדְמִיתָא, וְאִתְחַשַּׁךְ לָהּ יוֹמָא, וְאִתְעָרַב לָהּ שִׁמְשָׁא.

לשון הקודש

אָדָם, שֶׁנִּקְרֵאת יוֹנָה, שֶׁכָּתוּב (שם ח, ח) וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה. הֲקַלּוּ הַמַּיִם – אֵלּוּ מַיִם הַזֵּידוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכד) הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים, שֶׁהֵם מִצַּד הַטֻּמְאָה. מֵעַל הָאָרֶץ, שֶׁהֵם לְמַעְלָה מִן הָאָרֶץ, אֵלּוּ מַלְאֲכֵי חַבָּלָה.

מַה כָּתוּב? וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ, שֶׁנִּמְנְעָה מִן הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן וּמִן הַצַּדִּיקִים שֶׁלְּמַעְלָה וּמִכָּל הַבְּרָכוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ח, ט) וַתָּשֶׁב אֵלָיו אֶל הַתֵּבָה כִּי מַיִם עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ.

הוֹצִיא אוֹתָהּ שֵׁנִית, (שם ח, י) וַיּוֹסֶף שַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ. וּמִתּוֹךְ הַדֹּחַק וְהַצַּעַר – וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב, שֶׁלֹּא הָיְתָה מְאִירָה לָהֶם שְׁעַת הַרְוָחָה כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה בָּרִאשׁוֹנָה, וְנֶחְשַׁךְ לָהּ הַיּוֹם, וְהֶעֱרִיב לָהּ הַשֶּׁמֶשׁ.

וּמָה אֲמָרַת לְנֹחַ וְלִבְנוֹי. (שה"ש ה ז) **מְצָאוּנִי הַשּׁוֹמְרִים הַסּוֹבְבִים בָּעִיר. אִלֵּין נָטְרֵי תַּרְעֵי יְרוּשָׁלַיִם. וְעִם כָּל דָּא, וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ, וְעַל דָּא וַיֵּדַע נֹחַ כִּי קַלּוּ הַמַּיִם, וְאִתְתַּקְּפוּ מַלְאֲכֵי דִקְדֻשָּׁה עַל מַלְאֲכֵי הַבָּלָה. וַיִּיָּחֶל עוֹד שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרִים וכו', וְלֹא יָסְפָה וכו', חָרְבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ.**

בָּתַר דְּאִסְתַּמַּר וְאַעֲבַר הַהוּא זִימְנָא דְּשָׁלִיט מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְאִתְעֲבָרוּ חַיָּיבִין מֵעָלְמָא, מַה כְּתִיב, וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ.

סְפִינְתָּא אַמְתִּילַת לְתֵיבוּתָא דְנֹחַ, וְאִית בָּהּ גּוּבְרִין יְהוּדָאִין וְיִשְׁמְעֵאלִים וּבְנֵי עֵשָׂו, כְּדוּגְמָא דָא אִית בְּגוּפָא, כָּלִיל מִכּוּלְהוֹן, דְּגוּפָא דָא, לָאו אִיהוּ מִן נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, וְדָא הוּא דַּאֲמַר

לשון הקודש

וּמָה אָמְרָה לְנֹחַ וּלְבָנָיו? (שיר ה) **מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר, אֵלּוּ שׁוֹמְרֵי שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם, וְעִם כָּל זֶה** (בראשית ח, יא) **וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ. וְעַל זֶה** (שם) **וַיֵּדַע נֹחַ כִּי קַלּוּ הַמַּיִם, וְהִתְחַזְּקוּ מַלְאֲכֵי הַקֹּדֶשׁ עַל מַלְאֲכֵי הַחַבָּלָה.** (שם) **וַיִּיָּחֶל עוֹד שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרִים** וכו', **וְלֹא יָסְפָה** וכו', חָרְבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ.

אַחַר שֶׁהִסְתַּתֵּר וְעָבַר אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁשָּׁלַט מַלְאַךְ הַמָּוֶת וְעָבְרוּ הָרְשָׁעִים מִן הָעוֹלָם, מַה כָּתוּב? (שם) **וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ.**

הַסְּפִינָה נִמְשָׁלָה לְתֵבַת נֹחַ, וְיֵשׁ בָּהּ אֲנָשִׁים יְהוּדִים וְיִשְׁמְעֵאלִים וּבְנֵי עֵשָׂו. כְּדֻגְמָא זוֹ יֵשׁ בַּגּוּף כָּלוּל מִכֻּלָּם, שֶׁהַגּוּף

לְנֹחַ, דְּאִיהוּ נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר.

וְדָא הוּא דַּאֲמַר לְאַבְרָם, לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ, לָמָּה תְּרֵי זִימְנֵי. אֶלָּא, פּוֹק מִן דִּירָתָךְ וּמִן גּוּפָךְ, וּמִן בֵּית אָבִיךָ,דְּאִית שְׁלָם דִּלְעֵילָא. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ, דָּא גּוּפָא, דְּאִיהִי תֵּיבַת נֹחַ.

וּבְדוּגְמָא דָּא הֲוָה נֹחַ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה. וַאֲפִיקוּ לָהּ לַיּוֹנָה מִן תֵּיבוּתָא, וְיַהֲבוּ לָהּ בְּמַיָּא. בְּדוּגְמָא דָא נָפְקָא לָהּ יוֹנָה מִן תֵּיבוּתָא דְנֹחַ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, נֹחַ כַּד הֲוָה בְּתֵיבוּתָא, הֲוָה דָחֵיל דְּלָא יִדְכַּר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעָלְמִין, וְכֵיוָן דְּאִתְעֲבָרוּ חוֹבֵי עָלְמָא, כְּדֵין מַה כְּתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ.

לשון הקודש

הַזֶּה אֵינוֹ מִן הַנִּשְׁמָה הַקְּדוֹשָׁה, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר לְנֹחַ שֶׁהוּא נְשָׁמָה לִנְשָׁמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ו) עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר לְאַבְרָם (שם יב) לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ. לָמָּה פַּעֲמַיִם? אֶלָּא, צֵא מִדִּירָתְךָ וּמִגּוּפְךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ, שֶׁיֵּשׁ שְׁלֵמוּת לְמַעְלָה. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ – זֶה הַגּוּף, שֶׁהוּא תֵּבַת נֹחַ.

וּבְדוּגְמָא הַזּוֹ הָיָה נֹחַ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ח) וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה. וְהוֹצִיאוּ אֶת הַיּוֹנָה מִן הַתֵּבָה וְנָתְנוּ אוֹתָהּ בְּמַיִם. בְּדוּגְמָא זוֹ יָצְאָה לָהּ הַיּוֹנָה מִתֵּבַת נֹחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּשֶׁנֹּחַ הָיָה בַּתֵּבָה, הָיָה פּוֹחֵד שֶׁלֹּא יִזְכֹּר אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעוֹלָמִים. וְכֵיוָן שֶׁעָבְרוּ חֲטָאֵי

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

רַבִּי פָּתַח בְּהַאי קְרָא, מְצָאנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר הִכּוּנִי פְּצָעוּנִי נָשְׂאוּ אֶת רְדִידַי מֵעָלַי שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת. כַּמָּה חֲבִיבָה הִיא הַנְּשָׁמָה, הַנְּתוּנָה מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, מִמְּקוֹם הַקּוֹדֶשׁ, מֵאַרְצוֹת הַחַיִּים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קטז ט) **אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.**

וְלָמָּה קְרָאוֹ דָּוִד אַרְצוֹת הַחַיִּים, וְכִי לְמַעְלָה יֵשׁ אֲרָצוֹת. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, לֹא אֲרָצוֹת מַמָּשׁ, וְלֹא אַדַּעְתָּא דַּאֲרָצוֹת אֲמָרוֹ דָּוִד, אֶלָּא לְשׁוֹן רִיצּוּי הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (יחזקאל כ מא) **אֶרְצֶה אֶתְכֶם. כְּלוֹמַר, אָמַר דָּוִד, אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה', בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִרְצוּ תָּמִיד הַצַּדִּיקִים, הַנִּקְרָאִים חַיִּים, אֲשֶׁר רְצוֹנָם וְחֶפְצָם לָלֶכֶת שָׁמָּה. וּמִמְּקוֹם הַקּוֹדֶשׁ, בָּאָה**

לשון הקודש

הָעוֹלָם, אֲזַי מַה כָּתוּב? וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ.

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

רַבִּי פָּתַח בַּפָּסוּק הַזֶּה, (שם ה) מְצָאנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר הִכּוּנִי פְּצָעוּנִי נָשְׂאוּ אֶת רְדִידִי מֵעָלַי שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת. כַּמָּה חֲבִיבָה הִיא הַנְּשָׁמָה הַנְּתוּנָה מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, מִמְּקוֹם הַקֹּדֶשׁ, מֵאַרְצוֹת הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קטז) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

וְלָמָּה קְרָאוֹ דָּוִד אַרְצוֹת הַחַיִּים, וְכִי לְמַעְלָה יֵשׁ אֲרָצוֹת? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא אֲרָצוֹת מַמָּשׁ, וְלֹא עַל דַּעַת שֶׁל אֲרָצוֹת אָמַר אוֹתוֹ דָּוִד, אֶלָּא לְשׁוֹן רִצּוּי הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל כ) אֶרְצֶה אֶתְכֶם. כְּלוֹמַר, אָמַר דָּוִד, אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִרְצוּ תָּמִיד הַצַּדִּיקִים, הַנִּקְרָאִים חַיִּים, אֲשֶׁר רְצוֹנָם וְחֶפְצָם

הַנְּשָׁמָה לְהָאִיר עַל הַגּוּף הֶאָפֵל, כְּדֵי לְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, וְלַעֲבוֹד עֲבוֹדָתוֹ וּרְצוֹן בּוֹרְאוֹ, לָבֹא לְמָחָר וְלִיטּוֹל שְׂכָרוֹ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִלְמָלֵי לָא הֲוֵינָא בְּעָלְמָא יָאוֹת לָן, וְלָא נִיהַב חוּשְׁבְּנָא לְמָארֵיהּ דְּפִיתְקָא, לְבָתַר אֲמַר, הַדְרֵי בִּי.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב בָּאָדָם, (בראשית ב יח) לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. אָמַר רִבִּי, זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא אֶצְלוֹ עֵזֶר, לְהוֹלִיכוֹ בְּדַרְכֵי קוֹנוֹ. וְהַיְינוּ דִּתְנַן בָּא לִיטַּהֵר מְסַיְּעִין אוֹתוֹ. תָּנוּ רַבָּנָן, כְּשֶׁהָאָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי קוֹנוֹ, הַרְבֵּה מְסַיְּעִין אוֹתוֹ. נִשְׁמָתוֹ מְסַיַּעַת אוֹתוֹ. מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְסַיְּעִין אוֹתוֹ. שְׁכִינָתוֹ שֶׁל מָקוֹם מְסַיַּעַת אוֹתוֹ. וְכֻלָּם מַכְרִיזִין לְפָנָיו וְאוֹמְרִים, (משלי ד יב) בְּלֶכְתְּךָ לֹא יֵצַר צַעֲדֶךָ וְאִם תָּרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל.

לשון הקודש

לָלֶכֶת שָׁמָּה. וּמִמְּקוֹם הַקֹּדֶשׁ בָּאָה הַנְּשָׁמָה לְהָאִיר עַל הַגּוּף הָאָפֵל, כְּדֵי לְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה וְלַעֲבֹד עֲבוֹדָתוֹ וּרְצוֹן בּוֹרְאוֹ, לָבֹא לְמָחָר וְלִטֹּל שְׂכָרוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִלְמָלֵא לֹא הָיִינוּ בָּעוֹלָם – נָאֶה לָנוּ, וְלֹא נִתֵּן חֶשְׁבּוֹן לְבַעַל הַפִּתְקָה. אַחַר כָּךְ אָמַר, חָזַרְתִּי בִּי.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב בָּאָדָם, (בראשית ב) לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. אָמַר רַבִּי, זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא אֶצְלוֹ עֵזֶר לְהוֹלִיכוֹ בְּדַרְכֵי קוֹנוֹ. וְהַיְינוּ מַה שֶּׁשָּׁנִינוּ, הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין אוֹתוֹ. שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, כְּשֶׁהָאָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי קוֹנוֹ, הַרְבֵּה שֶׁמְּסַיְּעִים לוֹ. נִשְׁמָתוֹ מְסַיַּעַת אוֹתוֹ, מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְסַיְּעִים אוֹתוֹ, שְׁכִינָתוֹ שֶׁל מָקוֹם מְסַיַּעַת אוֹתוֹ, וְכֻלָּם

רַבִּי נָתָן אוֹמֵר, נִשְׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים מְסַיְּעִין אוֹתוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי חָמוּי, הֲווֹ אָזְלוּ מֵאוּשָׁא לְלוּד. אָמַר רִבִּי יוֹסִי לְר' אֶלְעָזָר, אֶפְשָׁר דְּשָׁמַעְתָּ מֵאָבִיךָ, מַאי דִּכְתִיב, (בראשית לב ב) וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים. אָמַר לֵיהּ הָכִי שְׁמִיעַ לִי מֵאַבָּא, אִינּוּן הֲווֹ מַלְאָכִים דְּאוּזְפּוּהוּ בְּקַדְמִין מֵאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לֵיהּ, מָאן אִינּוּן. אָמַר לֵיהּ לָא יְדַעְנָא. אָמַר לֵיהּ, יָאוֹת לְכוֹן צַדִּיקַיָּא, מִלָּה דְּפוּמְכוֹן כְּכִתְרָא דְּמַלְכוּתָא, בְּרֵישָׁא דְמַלְכָּא.

עַד דְּהֲווּ אָזְלֵי מָטוּ לִמְעַרְתָּא דְלוּד, שְׁמָעוּ הַהוּא קָלָא דַּאֲמַר, תְּרֵין עוּזְלִין דְּאַיְלְתָּא, עֲבָדוּ קֶדְמֵי רְעוּתָא דְּנִיחָא לִי, וְאִינּוּן הֲווֹ מַשְׁרְיָיתָא קַדִּישָׁא, דְּעָרַע יַעֲקֹב קַמֵּיהּ. אִתְרְגִישׁ רִבִּי אֶלְעָזָר,

לשון הקודש

מַכְרִיזִים לְפָנָיו וְאוֹמְרִים (משלי ד, יב) בְּלֶכְתְּךָ לֹא יֵצַר צַעֲדֶךָ וְאִם תָּרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר, נִשְׁמָתָם שֶׁל צַדִּיקִים מְסַיְּעוֹת אוֹתוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסֵי חָמוּי הָיוּ הוֹלְכִים מֵאוּשָׁא לְלוּד. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר: אֶפְשָׁר שֶׁשָּׁמַעְתָּ מֵאָבִיךָ מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (בראשית לב, ב) וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים? אָמַר לוֹ: כָּךְ נִשְׁמַע לִי מֵאַבָּא, אוֹתָם שֶׁהָיוּ הַמַּלְאָכִים שֶׁלְּוּו אוֹתוֹ בָּרִאשׁוֹנָה מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹ: מִי הֵם? אָמַר לוֹ: לֹא יָדַעְתִּי. אָמַר לוֹ: נָאֶה לָכֶם הַצַּדִּיקִים, שֶׁדְּבַר פִּיכֶם כְּכֶתֶר הַמַּלְכוּת, בְּרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ.

בְּעוֹד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הִגִּיעוּ לִמְעָרַת לוּד. שָׁמְעוּ אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁאוֹמֵר: שְׁנֵי גוּזְלֵי הָאַיֶּלֶת עָשׂוּ לְפָנַי אֶת הָרָצוֹן שֶׁנּוֹחַ לִי, וְהֵם הָיוּ הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁפָּגַשׁ יַעֲקֹב

וְאִצְטָעֵר בְּנַפְשֵׁיהּ, וַאֲמַר, מָאֲרֵיהּ דְּעָלְמָא, כָּךְ אוֹרְחוֹי, טַב לָן דְּלָא נִשְׁמַע, שְׁמַעְנָא וְלָא יְדַעְנָא.

אִתְרְחִישׁ לֵיהּ נִיסָּא, וּשְׁמַע הַהוּא קָלָא דַּאֲמַר, אַבְרָהָם וְיִצְחָק הֲווֹ. נְפַל עַל אַנְפּוֹי, וְחָמָא דְּיוֹקְנָא דְּאָבִיו, אָמַר לֵיהּ, אֲנָא שָׁאִילְנָא, וַאֲתִיבוּנָא, דְּאַבְרָהָם וְיִצְחָק הֲווֹ, דְּעָרְעוּ לְיַעֲקֹב, כַּד אִשְׁתֵּיזִיב מִלָּבָן.

אָמַר לֵיהּ, בְּרִי, פּוּק פִּיקָתָךְ, וְסַב סִיבָתָךְ, דְּפוּם מְמַלֵּל רַבְרְבָן הוּא. וְלָא דָא הוּא בִּלְחוֹדוֹהִי, אֶלָּא לְכָל צַדִּיקָא, נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא מְעָרְעָן קֳדָמוֹהִי לְשֵׁזָבוּתֵיהּ. וְאִינוּן מַלְאָכַיָּא קַדִּישֵׁי עִילָּאֵי.

וְתָא חֲזֵי, יִצְחָק קַיָּים הֲוָה בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, אֲבָל נִשְׁמָתֵיהּ קַדִּישָׁא אִתְנְסִיבַת בְּכוּרְסֵי יְקָרָא דְּמָאֲרֵיהּ, כַּד אִתְעַקַּד עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא, וּמִכְּדֵין

לשון הקודש

לְפָנָיו. הִתְרַגֵּשׁ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהִצְטַעֵר בְּנַפְשׁוֹ וְאָמַר: רִבּוֹן הָעוֹלָם – כָּךְ דַּרְכּוֹ, טוֹב לָנוּ שֶׁלֹּא נִשְׁמַע, שָׁמַעְתִּי וְלֹא יָדַעְתִּי. **הִתְרַחֵשׁ** לוֹ נֵס וְשָׁמַע אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁאוֹמֵר: אַבְרָהָם וְיִצְחָק הָיוּ. נָפַל עַל פָּנָיו, וְרָאָה אֶת דְּיוֹקַן אָבִיו. אָמַר לוֹ: אֲנִי שָׁאַלְתִּי, וֶהֱשִׁיבוּנִי שֶׁאַבְרָהָם וְיִצְחָק הָיוּ שֶׁפָּגְעוּ בְּיַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר נִצּוֹל מִלָּבָן.

אָמַר לוֹ, בְּנִי, תּוֹצִיא הַפִּתְקָה שֶׁלְּךָ, וְקַח דִּבְרֵי אָבִיךָ הַזָּקֵן, שֶׁפֶּה מְדַבֵּר גְּדוֹלוֹת הוּא. וְלֹא זֶה בִּלְבַד, אֶלָּא לְכָל צַדִּיק נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים נִפְגָּשִׁים לְפָנָיו לְהַצִּילוֹ, וְהֵם הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים הָעֶלְיוֹנִים. **וּבָא** רָאָה, יִצְחָק הָיָה קַיָּם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, אֲבָל הַנִּשְׁמָה הַקְּדוֹשָׁה נִלְקְחָה בְּכִסֵּא כָּבוֹד שֶׁל אֲדוֹנוֹ, כְּשֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּבֵּי

אִסְתִּימוּ עֵינוֹי מִלְּמֶחֱזֵי. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (שם לא מב) וּפַחַד יִצְחָק הָיָה לִי.

אָמַר לֵיהּ מָה אֲנַן תַּמָּן. אָמַר לֵיהּ, אֲנָא וְאַתְּ מַלְאָכֵי עִילָּאָה, לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא בִּמְשִׁיחָא מַלְכָּא דְּדָוִד. קָם, עַד דַּהֲוָה קָם, חָמָא חָמוּהִי דְּאַנְפּוֹי נְהִירִין כְּשִׁמְשָׁא.

אָמַר לֵיהּ חָמוּי, מִלָּה חַדְתָּא שְׁמַעְתְּ, אוֹ בְּנְהִירוּ יְקָרָא זִיוָא דְמִשֶּׁה אִסְתַּכַּלְתְּ. אָמַר לֵיהּ לָא. אֶלָּא זַכָּאִין אִינוּן צַדִּיקַיָּא, דְּנָטְרִין לְהוֹן מַשְׁרְיָיתֵי קַדִּישֵׁי עִילָּאֵי, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צא יא) כִּ"י מַלְאָכָי"ו יְצַוֶּ"ה לָ"ךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְרוּשָׁלַיִם לְמַעְלָה, כְּנֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה. וְנִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יָבֹא שָׁם, עַד (דף כז ע"א) שֶׁיָּבוֹאוּ יִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

הַמִּזְבֵּחַ, וּמֵאָז נִסְתְּמוּ עֵינֵי מִלְּרְאוֹת, וְהַיְנוּ מַה שֶּׁכָּתוּב (שם לא) וּפַחַד יִצְחָק הָיָה לִי.

אָמַר לוֹ: מָה אָנוּ שָׁם? אָמַר לוֹ: אֲנִי וְאַתָּה מַלְאֲכֵי עֶלְיוֹן לְהִשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ שֶׁל דָּוִד. קָם. בְּעוֹד שֶׁקָּם, רָאָה חָמִיו שֶׁפָּנָיו מְאִירִים כְּמוֹ הַשֶּׁמֶשׁ.

אָמַר לוֹ חָמִיו: דָּבָר חָדָשׁ שָׁמַעְתָּ, אוֹ שֶׁבְּאוֹר כְּבוֹד הַזִּיו שֶׁל מֹשֶׁה הִסְתַּכַּלְתָּ? אָמַר לוֹ: לֹא, אֶלָּא אַשְׁרֵי הֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁשּׁוֹמְרִים אוֹתָם מַחֲנוֹת קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צא) כִּ"י מַלְאָכָי"ו יְצַוֶּ"ה לָ"ךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְרוּשָׁלַיִם לְמַעְלָה כְּנֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל

בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה. שֶׁנֶּאֱמַר, (הושע יא ט) בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר.

וְשֶׁבַע כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת שׁוֹמְרִים אוֹתָם סָבִיב, וְעַל כָּל פֶּתַח וּפֶתַח כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת. וְהֵם הַפְּתָחִים הַנִּקְרָאִים שַׁעֲרֵי צֶדֶק. וְאֵלּוּ הֵם הַפְּתָחִים, הַמְכֻוָּנִים לְהִכָּנֵס שָׁם נִפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים. וְדָוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם נִכְסַף לָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיח יט כ) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ, זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים יָבוֹאוּ בוֹ.

וּלְמַעְלָה מֵהֶם שׁוֹמְרִים מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, בְּחוֹמוֹת הָעִיר. שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סב ו) עַל חוֹמוֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַיִם, זוֹ הִיא יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, הִפְקַדְתִּי שׁוֹמְרִים, אֵלּוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת. וְתָאנָא, שֶׁבַע פְּתָחִים יֵשׁ לִנְפָשׁוֹת הַצַּדִּיקִים, לְהִכָּנֵס עַד מְקוֹם מַעֲלָתָם. וְעַל כָּל פֶּתַח וּפֶתַח שׁוֹמְרִים.

לשון הקודש

מַטָּה, וְנִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יָבֹא שָׁם עַד שֶׁיָּבֹאוּ יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יא) בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר.

וְשֶׁבַע כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת שׁוֹמְרִים אוֹתָם סָבִיב, וְעַל כָּל פֶּתַח וּפֶתַח כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וְהֵם הַפְּתָחִים הַנִּקְרָאִים שַׁעֲרֵי צֶדֶק, וְאֵלּוּ הֵם הַפְּתָחִים הַמְכֻוָּנִים לְהִכָּנֵס שָׁם נִפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים. וְדָוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, נִכְסַף לָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ, זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים יָבוֹאוּ בוֹ.

וּלְמַעְלָה מֵהֶם שׁוֹמְרִים מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת בְּחוֹמוֹת הָעִיר, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סב, ו) עַל חוֹמֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַיִם – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, הִפְקַדְתִּי שֹׁמְרִים – אֵלּוּ מַלְאֲכֵי

הַפֶּתַח הָרִאשׁוֹן, נִכְנֶסֶת הַנְּשָׁמָה בִּמְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה. שֶׁהִיא סְמוּכָה לְגַן עֵדֶן. וְאָדָם הָרִאשׁוֹן, שׁוֹמֵר עָלָיו. זָכְתָה, הוּא מַכְרִיז וְאוֹמֵר, פַּנּוּ מָקוֹם, שָׁלוֹם בּוֹאֵךְ. וְיָצְאָה מִפֶּתַח הָרִאשׁוֹן.

הַפֶּתַח הַשֵּׁנִי בְּשַׁעֲרֵי גַּן עֵדֶן, וּמוֹצְאָה אֶת הַכְּרוּבִים, וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. זָכְתָה, נִכְנֶסֶת בְּשָׁלוֹם. וְאִם לָאו, שָׁם תְּקַבֵּל עוֹנְשָׁהּ, וְתִשָּׁפֵט בְּלַהַב הַכְּרוּבִים. וּכְנֶגְדָּם הָיוּ הַכְּרוּבִים בַּמִּקְדָּשׁ, בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּהֵן נִכְנַס בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, זָכָה נִכְנַס בְּשָׁלוֹם. לֹא זָכָה, מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים יוֹצֵא לַהַב, וְנִשְׂרָף מִבִּפְנִים, וּמֵת. וְהָיוּ מְכֻוָּנִים כְּנֶגֶד אֵלּוּ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר גַּן עֵדֶן, לְצַרֵּף הַנְּשָׁמוֹת.

לשון הקודש

הַשָּׁרֵת. וְלָמַדְנוּ, שִׁבְעָה פְּתָחִים יֵשׁ לְנִפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים לְהִכָּנֵס עַד מְקוֹם מַעֲלָתָם, וְעַל כָּל פֶּתַח וּפֶתַח שׁוֹמְרִים.

הַפֶּתַח הָרִאשׁוֹן – נִכְנֶסֶת הַנְּשָׁמָה בִּמְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, שֶׁהִיא סְמוּכָה לְגַן עֵדֶן, וְאָדָם הָרִאשׁוֹן שׁוֹמֵר עָלָיו. זָכְתָה – הוּא מַכְרִיז וְאוֹמֵר: פַּנּוּ מָקוֹם, שָׁלוֹם בּוֹאֵךְ. וְיָצְאָה מִפֶּתַח הָרִאשׁוֹן.

הַפֶּתַח הַשֵּׁנִי – בְּשַׁעֲרֵי גַּן עֵדֶן, וּמוֹצְאָה אֶת הַכְּרוּבִים וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. זָכְתָה – נִכְנֶסֶת בְּשָׁלוֹם. וְאִם לָאו – שָׁם תְּקַבֵּל עָנְשָׁהּ, וְתִשָּׁרֵף בְּלַהַט הַכְּרוּבִים. וּכְנֶגְדָּם הָיוּ הַכְּרוּבִים בַּמִּקְדָּשׁ, בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּהֵן נִכְנַס בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. זָכָה – נִכְנַס בְּשָׁלוֹם. לֹא זָכָה – מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים יוֹצֵא לַהַב, וְנִשְׂרָף מִבִּפְנִים וּמֵת. וְהָיוּ מְכֻוָּנִים כְּנֶגֶד אֵלּוּ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר גַּן עֵדֶן, לְצָרֵף הַנְּשָׁמוֹת.

זָכְתָה הַנְּשָׁמָה, נוֹתְנִין לָהּ פִּינְקָס סִימָן לִיכָּנֵס, וְנִכְנֶסֶת לַגַּן עֵדֶן אֲשֶׁר בָּאָרֶץ. וְעַמּוּד אֶחָד שֶׁל עָנָן וְנוֹגַהּ מְעוֹרָב זֶה בָּזֶה, וְעָשָׁן וְנוֹגַהּ סְבִיבָיו. שֶׁנֶּאֱמַר, (ישעיה ד ה) וּבָרָא ה' עַל כָּל מְכוֹן הַר צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאֶיהָ עָנָן יוֹמָם וְעָשָׁן וְנוֹגַהּ. וְהוּא נָעוּץ מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה לְשַׁעֲרֵי שָׁמַיִם. זָכְתָה לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, עוֹלָה בְּאוֹתוֹ עַמּוּד. לֹא זָכְתָה יוֹתֵר, נִשְׁאֶרֶת שָׁם, וּמִתְעַדֶּנֶת מֵהַטּוּב אֲשֶׁר לְמַעְלָה. דְּאָמַר רִבִּי יוֹסִי, רָאִיתִי גַּן עֵדֶן, וְהוּא מְכֻוָּן כְּנֶגֶד פָּרוֹכֶת קֶרַח הַנּוֹרָא אֲשֶׁר לְמַעְלָה. וְהִיא נֶהֱנֵית מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, אֲבָל אֵינָהּ נִזּוֹנִית מִמֶּנָּהּ.

זָכְתָה לַעֲלוֹת, עוֹלָה בְּאוֹתוֹ עַמּוּד, עַד שֶׁמַּגַּעַת עַד הַפֶּתַח הַשְּׁלִישִׁי. וְהוּא נֶגֶד הָרָקִיעַ הַנִּקְרָא זְבוּל. וּמַגַּעַת עַד יְרוּשָׁלַיִם אֲשֶׁר שָׁם. וְשָׁם הַשּׁוֹמְרִים. זָכְתָה, פּוֹתְחִין לָהּ הַפְּתָחִים וְנִכְנֶסֶת.

לשון הקודש

זָכְתָה הַנְּשָׁמָה – נוֹתְנִים לָהּ פִּינְקָס סִימָן לִכָּנֵס, וְנִכְנֶסֶת לְגַן עֵדֶן אֲשֶׁר בָּאָרֶץ. וְעַמּוּד אֶחָד שֶׁל עָנָן וְנוֹגַהּ מְעֹרָב זֶה בָּזֶה, וְעָשָׁן וְנוֹגַהּ סְבִיבָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ד, ה) וּבָרָא ה' עַל כָּל מְכוֹן הַר צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאֶיהָ עָנָן יוֹמָם וְעָשָׁן וְנוֹגַהּ. וְהוּא נָעוּץ מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה לְשַׁעֲרֵי שָׁמַיִם. זָכְתָה לַעֲלוֹת לְמַעְלָה – עוֹלָה בְּאוֹתוֹ עַמּוּד. לֹא זָכְתָה יוֹתֵר – נִשְׁאֶרֶת שָׁם, וּמִתְעַדֶּנֶת מֵהַטּוּב אֲשֶׁר לְמַעְלָה. שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי, רָאִיתִי גַּן עֵדֶן וְהוּא מְכֻוָּן כְּנֶגֶד פָּרוֹכֶת קֶרַח הַנּוֹרָא אֲשֶׁר לְמַעְלָה, וְהִיא נֶהֱנֵית מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, אֲבָל אֵינָהּ נִזּוֹנִית מִמֶּנָּהּ. **זָכְתָה** לַעֲלוֹת – עוֹלָה בְּאוֹתוֹ עַמּוּד, עַד שֶׁמַּגַּעַת עַד הַפֶּתַח הַשְּׁלִישִׁי, וְהוּא נֶגֶד הָרָקִיעַ הַנִּקְרָא זְבוּל. וּמַגַּעַת עַד יְרוּשָׁלַיִם

לֹא זָכְתָה, נוֹעֲלִים הַשְּׁעָרִים, וְדוֹחִים אוֹתָהּ לַחוּץ, וְנוֹטְלִים פִּינְקָסָהּ מִמֶּנָּהּ, וְהַנְּשָׁמָה אוֹמֶרֶת, (שה"ש ה ז) מְצָאוּנִי הַשּׁוֹמְרִים הַסּוֹבְבִים בָּעִיר, אֵלּוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, הַשּׁוֹמְרִים בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וִירוּשָׁלַיִם אֲשֶׁר לְמַעְלָה. נָשְׂאוּ אֶת רְדִידִי מֵעָלַי. זֶהוּ פִּינְקָס סִימָן שֶׁלָּהּ. שׁוֹמְרֵי הַחוֹמוֹת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה סב ו) עַל חוֹמוֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַיִם הִפְקַדְתִּי שׁוֹמְרִים.

זָכְתָה לַעֲלוֹת, נִכְנֶסֶת שָׁם בְּאוֹתָן הַשְּׁעָרִים, וּמְשַׁבַּחַת לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר לְמַעְלָה. וּמִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל מַקְרִיב אוֹתָהּ לְקָרְבָּן. אָמַר רִבִּי יִצְחָק לְרַבִּי חִיָּיא, מַה קָּרְבָּן הוּא זֶה, יָכוֹל לוֹמַר כִּשְׁאָר הַקָּרְבָּן. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, הַקָּרְבָּה זוֹ הִיא כְּאָדָם הַמַּקְרִיב דּוֹרוֹן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ.

לשון הקודש

אֲשֶׁר שָׁם. וְשָׁם הַשּׁוֹמְרִים. זָכְתָה – פּוֹתְחִין לָהּ הַפְּתָחִים וְנִכְנֶסֶת.

לֹא זָכְתָה – נוֹעֲלִים הַשְּׁעָרִים, וְדוֹחִים אוֹתָהּ לַחוּץ, וְנוֹטְלִים פִּינְקָסָהּ מִמֶּנָּהּ, וְהַנְּשָׁמָה אוֹמֶרֶת, (שיר ה, ז) מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר. אֵלּוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, הַשּׁוֹמְרִים בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וִירוּשָׁלַיִם אֲשֶׁר לְמַעְלָה. נָשְׂאוּ אֶת רְדִידִי מֵעָלַי – זֶהוּ פִּינְקָס, סִימָן שֶׁלָּהּ. שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סב) עַל חוֹמֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַיִם הִפְקַדְתִּי שֹׁמְרִים.

זָכְתָה לַעֲלוֹת – נִכְנֶסֶת שָׁם בְּאוֹתָם הַשְּׁעָרִים, וּמְשַׁבַּחַת לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר לְמַעְלָה. וּמִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל מַקְרִיב אוֹתָהּ לְקָרְבָּן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי חִיָּיא: מַה קָּרְבָּן הוּא זֶה,

וּמִיכָאֵל הוֹלֵךְ עִמָּהּ, עַד הַפֶּתַח הָרְבִיעִי וְהַחֲמִישִׁי וְהַשִּׁשִּׁי, אוֹמֵר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַשְׁרֵי בָּנֶיךָ, בְּנֵי אוֹהֲבֶיךָ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים הַטּוֹבִים הַזּוֹכִים לָזֶה. עַד שֶׁמַּגִּיעִים לַשַּׁעַר הַשְּׁבִיעִי, שֶׁהוּא עֲרָבוֹת, וְגִנְזֵי חַיִּים טוֹבִים מְצוּיִין שָׁם, וְכָל נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים כֻּלָּם שָׁם, וְנַעֲשִׂים מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וּמְקַלְּסִין לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנִזּוֹנִין מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה, וְשָׁם הַמְּנוּחָה וְהַנַּחֲלָה, וְנוֹחַ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, אֲשֶׁר (ישעיה סד ג) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ.

וְזֶהוּ, אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים. מִי רָאוּי לִהְיוֹת בְּזוֹ הַהֲנָאָה וְהַמְּנוּחָה וְהַמַּרְגּוֹעַ, מִי שֶׁהוּא אִישׁ צַדִּיק תָּמִים. אָמַר רַב פָּפִּי, זֹאת

לשון הקודש

יָכוֹל לוֹמַר כִּשְׁאָר הַקָּרְבָּן? אָמַר רַבִּי חִיָּא: הַקָּרְבָּה זוֹ הִיא כְּאָדָם הַמַּקְרִיב דּוֹרוֹן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ.

וּמִיכָאֵל הוֹלֵךְ עִמָּהּ, עַד הַפֶּתַח הָרְבִיעִי וְהַחֲמִישִׁי וְהַשִּׁשִּׁי, וְאוֹמֵר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַשְׁרֵי בָּנֶיךָ, בְּנֵי אוֹהֲבֶיךָ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים הַטּוֹבִים הַזּוֹכִים לָזֶה. עַד שֶׁמַּגִּיעִים לַשַּׁעַר הַשְּׁבִיעִי, שֶׁהוּא עֲרָבוֹת, וְגִנְזֵי חַיִּים טוֹבִים מְצוּיִים שָׁם, וְכָל נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים כֻּלָּם שָׁם, וְנַעֲשִׂים מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וּמְקַלְּסִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנִזּוֹנִין מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, וְשָׁם הַמְּנוּחָה וְהַנַּחֲלָה, וְנוֹחַ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, (שם סד) אֲשֶׁר עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ.

וְזֶהוּ, (בראשית ו) אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים. מִי רָאוּי לִהְיוֹת בְּזוֹ הַהֲנָאָה

הַמְּנוּחָה לְמַעְלָה, הִיא אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נֹחַ, לְמַעְלָה, וְלֹא לְמַטָּה.

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ, ר' אֶלְכְּסַנְדְּרַאי פָּתַח (תהלים פא ט) לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר. לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר, זֶה יֵצֶר הָרָע. וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר, שֶׁלֹּא תִּבְעוֹל אֲרַמִּית.

רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר, שֶׁלֹּא תְּהֵא נֹחַ לִבְעֹס. שֶׁכָּל הַכּוֹעֵס, כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. דְּאָמַר רִבִּי עֲקִיבָא, כָּךְ הוּא דַּרְכּוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרָע, הַיּוֹם אוֹמֵר לֵךְ עֲשֵׂה כָּךְ, וּלְמָחָר אוֹמֵר לֵךְ עֲבוֹד עֲבוֹדָה זָרָה, וְהוֹלֵךְ וְעוֹבֵד.

הוּא הָיָה אוֹמֵר, כַּעַס תַּלְמִיד חֲכָם גָּדוֹל מִכֻּלָּן. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בִּדְבָרִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, דְּאָמְרָה תּוֹרָה (משלי כא ל) אֵין

לשון הקודש

וְהַמְּנוּחָה וְהַמַּרְגּוֹעַ? מִי שֶׁהוּא אִישׁ צַדִּיק תָּמִים. אָמַר רַב פַּפִּי, זֹאת הַמְּנוּחָה לְמַעְלָה, הִיא אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נֹחַ, לְמַעְלָה, וְלֹא לְמַטָּה.

אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ, רַבִּי אַלֶכְסַנְדְּרַאי פָּתַח, (תהלים פא) לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר. לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר – זֶה יֵצֶר הָרָע. וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר – שֶׁלֹּא תִבְעֹל אֲרַמִּית.

רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר – שֶׁלֹּא תְּהֵא נוֹחַ לִכְעֹס. שֶׁכָּל הַכּוֹעֵס, כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדַת אֱלִילִים. שֶׁאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, כָּךְ הוּא דַּרְכּוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרָע: הַיּוֹם אוֹמֵר לֵךְ עֲשֵׂה כָּךְ, וּלְמָחָר אוֹמֵר לֵךְ עֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה, וְהוֹלֵךְ וְעוֹבֵד.

הוּא הָיָה אוֹמֵר, כַּעַס תַּלְמִיד חָכָם גָּדוֹל מִכֻּלָּן. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּדְבָרִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאָמְרָה

חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד ה'. אֲבָל בִּדְבָרִים אֲחֵרִים אָסוּר לוֹ לִכְעוֹס. וְהָרַב אֵצֶל תַּלְמִיד, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא מָצוּי בִּכְבוֹדוֹ וּבְמוֹרָאוֹ מֻתָּר. וְאֵצֶל שְׁאָר הָעָם לְמַעַן יִהְיֶה מוֹרָאוֹ עֲלֵיהֶם לְשֵׁם שָׁמַיִם, מֻתָּר. וּשְׁאָר אֲנָשִׁים אָסוּר, שֶׁאֵין כַּעֲסָנוּתָם לְיִרְאַת שָׁמַיִם.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מִדַּת הַצַּדִּיק, קָשֶׁה לִכְעוֹס, וְנֹחַ לִרְצוֹת. וְזוֹ הַמִּדָּה גְּדוֹלָה מִכּוּלָּם, וּבָא הַכָּתוּב לְהוֹרוֹת, אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ, נֹחַ בְּדַעְתּוֹ, נֹחַ בְּדִיבּוּרוֹ, נֹחַ בְּמַהֲלָכוֹ. וּמִי עוֹשֶׂה זֶה. אִישׁ צַדִּיק. וּכְשֶׁמֵּת, אוֹמְרִים עָלָיו, אֵי עָנָיו, אֵי חָסִיד. תָּמִים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו, וּלְמַאי יִזְכֶּה, אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֶּךְ נֹחַ, לְמַעְלָה עַל כָּל הַמַּעֲלוֹת.

לשון הקודש

תּוֹרָה (משלי כא) אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד ה'. אֲבָל בִּדְבָרִים אֲחֵרִים אָסוּר לוֹ לִכְעוֹס. וְהָרַב אֵצֶל תַּלְמִיד, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא מָצוּי בִּכְבוֹדוֹ וּבְמוֹרָאוֹ – מֻתָּר. וְאֵצֶל שְׁאָר הָעָם, לְמַעַן יִהְיֶה מוֹרָאוֹ עֲלֵיהֶם לְשֵׁם שָׁמַיִם – מֻתָּר. וּשְׁאָר אֲנָשִׁים אָסוּר, שֶׁאֵין כַּעֲסָנוּתָם לְיִרְאַת שָׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִדַּת הַצַּדִּיק – קָשֶׁה לִכְעוֹס, וְנוֹחַ לִרְצוֹת. וְזוֹ הַמִּדָּה גְּדוֹלָה מִכֻּלָּן. וּבָא הַכָּתוּב לְהוֹרוֹת, אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ – נֹחַ בְּדַעְתּוֹ, נֹחַ בְּדִבּוּרוֹ, נֹחַ בְּמַהֲלָכוֹ. וּמִי עוֹשֶׂה זֶה? אִישׁ צַדִּיק. וּכְשֶׁמֵּת, אוֹמְרִים עָלָיו: אֵי עָנָו, אֵי חָסִיד. תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו, וּלְמָה יִזְכֶּה? אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֶּךְ נֹחַ, לְמַעְלָה עַל כָּל הַמַּעֲלוֹת.

וַיּוֹלֶד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים. תָּאנֵי רַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי, אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה הַנְהָגוֹת אֲשֶׁר בָּאָדָם. הַנְהָגַת הַנְּשָׁמָה, לִהְיוֹת לוֹ עֵזֶר בַּעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ, וְהִיא הַנִּקְרֵאת שֵׁם. וְהַנְהָגַת הַתַּאֲוָה, וְהַיֵּצֶר הָרָע, הַמַּנְהִיג וְהַמְחַמֵּם אֶת הַגּוּף בִּדְבַר עֲבֵירוֹת, וְהִיא הַנִּקְרֵאת חָם. וְהַנְהָגַת הַיֵּצֶר טוֹב, הַמַּנְהִיג אֶת הָאָדָם בְּכָל טוֹב, וּלְיַפּוֹת מַעֲשָׂיו בַּתּוֹרָה וּבְיִרְאַת הַשֵּׁם, וְהִיא הַנִּקְרֵאת יֶפֶת. וְהַהַנְהָגָה הַזּוֹ יַנְהִיג הָאָדָם לְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ חַיִּים.

וּמִי מְעַכֵּב וּמַפְסִידוֹ. וַתִּשָּׁחֶת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים, זֶהוּ הַגּוֹלֶם, הַמַּפְסִיד וְהַמַּשְׁחִית אֶת הַכֹּל. וְעָלָיו אָמַר שְׁלֹמֹה בְּחָכְמָתוֹ, (משלי ו לב) **מַשְׁחִית נַפְשׁוֹ** (דף כז ע"ב) **הוּא יַעֲשֶׂנָּה. מַאי הוּא יַעֲשֶׂנָּה, אָמַר רַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי הַגּוֹלֶם יַעֲשֶׂנָּה נִשְׁחֶתֶת.**

לשון הקודש

וַיּוֹלֶד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים. שָׁנָה רַבִּי כְּרוּסְפְּדַאי, אֵלּוּ שָׁלֹשׁ הַנְהָגוֹת אֲשֶׁר בָּאָדָם: הַנְהָגַת הַנְּשָׁמָה, לִהְיוֹת לוֹ עֵזֶר בַּעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ, וְהִיא הַנִּקְרֵאת שֵׁם. וְהַנְהָגַת הַתַּאֲוָה וְהַיֵּצֶר הָרָע, הַמַּנְהִיג וְהַמְחַמֵּם אֶת הַגּוּף בִּדְבַר עֲבֵרוֹת, וְהִיא הַנִּקְרֵאת חָם. וְהַנְהָגַת הַיֵּצֶר הַטּוֹב, הַמַּנְהִיג אֶת הָאָדָם בְּכָל טוֹב, וּלְיַפּוֹת מַעֲשָׂיו בַּתּוֹרָה וּבְיִרְאַת הַשֵּׁם, וְהִיא הַנִּקְרֵאת יֶפֶת. וְהַהַנְהָגָה הַזּוֹ יַנְהִיג הָאָדָם לְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ חַיִּים.

וּמִי מְעַכֵּב וּמַפְסִידוֹ? (בראשית ו) וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. זֶהוּ הַגּוֹלֶם, הַמַּפְסִיד וְהַמַּשְׁחִית אֶת הַכֹּל. וְעָלָיו אָמַר שְׁלֹמֹה בְּחָכְמָתוֹ, (משלי ו) מַשְׁחִית נַפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָּה. מַה זֶּה הוּא יַעֲשֶׂנָּה? אָמַר רַבִּי כְּרוּסְפְּדַאי, הַגּוֹלֶם יַעֲשֶׂנָּה נִשְׁחֶתֶת.

דָּבָר אַחֵר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ, מַה כְּתִיב לְמַעְלָה מֵהָעִנְיָן, וַיִּנָּחֶם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, בֹּא וּרְאֵה שֶׁאֵין כְּמִדַּת בָּשָׂר וָדָם, מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מִדַּת בָּשָׂר וָדָם, עוֹשֶׂה מַה שֶּׁעוֹשֶׂה, וּלְאַחַר כֵּן מִתְחָרֵט וּמִתְעַצֵּב מִמֶּנּוּ, יָכוֹל אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כֵּן.

תָּא שְׁמַע, דִּכְתִיב (דברים ל טו) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע. וְהִזְהִיר לָאָדָם וְאָמַר, (שם ל יט) וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים לְמַעַן תִּחְיֶה. וְאִם הוּא הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ רָע, הוּא בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת. שֶׁנֶּאֱמַר, (משלי ה כב) עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדֻנוּ אֶת הָרָשָׁע. כָּךְ כְּתִיב, (בראשית ו ה) וַיַּרְא ה' כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲנִי רוֹאֶה כִּי כֻּלָּם מְחוּיָּבִים, וְאִם יִכְלוּ בְּרָעָתָם, חֲרֵי יֹאבֵד עוֹלָמִי.

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר, אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ, מַה כָּתוּב לְמַעְלָה מֵהָעִנְיָן? (בראשית ו) וַיִּנָּחֶם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, בֹּא וּרְאֵה שֶׁאֵין כְּמִדַּת בָּשָׂר וָדָם מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מִדַּת בָּשָׂר וָדָם – עוֹשֶׂה מַה שֶּׁעוֹשֶׂה, וּלְאַחַר כֵּן מִתְחָרֵט וּמִתְעַצֵּב מִמֶּנּוּ. יָכוֹל אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כֵּן?

בֹּא תִּשְׁמַע, שֶׁכָּתוּב (דברים ל) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע. וְהִזְהִיר לָאָדָם וְאָמַר (שם) וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים לְמַעַן תִּחְיֶה. וְאִם הוּא הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ רָע – הוּא בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ה) עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדֻנוּ אֶת הָרָשָׁע. כָּךְ כָּתוּב (בראשית ו) וַיַּרְא ה' כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אֲנִי

כֵּיוָן שֶׁרָאָה לְנֹחַ וּבָנָיו שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים וְיִשָּׁאֵר פְּלֵיטָה בָּעוֹלָם, הִתְנַחֵם וְשָׂמַח.

וְאָמַר רִבִּי אֱלִיעֶזֶר, הַאי וַיִּנָּחֶם, לְשׁוֹן נֶחָמָה הוּא. וְכֵן כָּל וַיִּנָּחֶם שֶׁבַּתּוֹרָה, לְשׁוֹן נֶחָמָה הוּא. רוֹאֶה אֶת הָרַע, וְרוֹאֶה אֶת הַטּוֹב, וּמִתְנַחֵם עִם הַטּוֹב. אָמַר לֵיהּ ר' עֲקִיבָא, לִדְבָרֶיךָ, מַאי וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ. אָמַר לֵיהּ, בֹּא וּרְאֵה מִדַּת רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהִתְנַחֵם לָקַח עִצָּבוֹן עַל אֲבֵדַת הָרְשָׁעִים, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהָיוּ רְשָׁעִים, אֵינוֹ חָפֵץ בְּמִיתָתָן, וְלֹא הָיְתָה שִׂמְחָה לְפָנָיו.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מַאי דִּכְתִיב, וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי ה'. שְׁמוֹ גָּרִים, נֹחַ בְּהִפּוּךְ חֵן. וְלָמָּה פָּתַח קְרָא בְּתוֹלְדוֹתָיו תְּחִלָּה, כְּדֵי לְהַרְאוֹת לָעוֹלָם כְּמוֹ

לשון הקודש

רוֹאֶה כִּי כֻּלָּם מְחַיָּבִים, וְאִם יִכְלוּ בְּרָעָתָם, חֲרֵי יֵאָבֵד עוֹלָמִי. כֵּיוָן שֶׁרָאָה לְנֹחַ וּבָנָיו שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים וְיִשָּׁאֵר פְּלֵיטָה בָּעוֹלָם, הִתְנַחֵם וְשָׂמַח.

וְאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מַהוּ וַיִּנָּחֶם, לְשׁוֹן נֶחָמָה הוּא. וְכֵן כָּל וַיִּנָּחֶם שֶׁבַּתּוֹרָה לְשׁוֹן נֶחָמָה הוּא. רוֹאֶה אֶת הָרַע, וְרוֹאֶה אֶת הַטּוֹב, וּמִתְנַחֵם עִם הַטּוֹב. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: לִדְבָרֶיךָ, מַהוּ וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ? אָמַר לוֹ: בֹּא וּרְאֵה מִדַּת רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהִתְנַחֵם, לָקַח עִצָּבוֹן עַל אֲבֵדַת הָרְשָׁעִים. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהָיוּ רְשָׁעִים, אֵינוֹ חָפֵץ בְּמִיתָתָן, וְלֹא הָיְתָה שִׂמְחָה לְפָנָיו.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי ה'? שְׁמוֹ גָּרַם, נֹחַ בְּהִפּוּךְ

שֶׁהוּא הָיָה צַדִּיק, אַף הֵם הָיוּ צַדִּיקִים, וּרְאוּיִין לְהִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם מֵהֶם.

וּמְנָא לָן תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסוּ לַתֵּיבָה, רָאוּ בְּצַעֲרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְנִצְטַעֲרוּ, וּמָנְעוּ עַצְמָם מִפְּרִיָּה וְרִבְיָה. וְאַף עַל פִּי שֶׁיָּצְאוּ, יָצְאוּ כְּמוֹ כֵן. עַד שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעֲשֵׂיהֶם, וְאָמַר, לֹא תִהוּ בָּרָאתִי עוֹלָמִי, וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ, הִזְדַּוְּוגוּ לִנְשׁוֹתֵיכֶם, וַעֲשׂוּ פְּרִיָּה וְרִבְיָה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, בֵּרְכָם, שֶׁנֶּאֱמַר, וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בָּנָיו וגו'.

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ. רַבִּי פִּנְחָס פָּתַח, (בראשית ו ב) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבֹת הֵנָּה. מַאן אִינּוּן בְּנֵי הָאֱלֹהִים, בְּנֵי גְדוֹלֵי הַדּוֹר. מְלַמֵּד שֶׁהָיוּ טוֹבוֹת מַרְאֶה, כְּתִיב הָכָא כִּי טוֹבוֹת הֵנָּה, וּכְתִיב הָתָם (שם כד טז) טוֹבַת מַרְאֶה מְאֹד.

לשון הקודש

חֵן. וְלָמָּה פָּתַח הַפָּסוּק בְּתוֹלְדוֹתָיו תְּחִלָּה? כְּדֵי לְהַרְאוֹת לָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁהוּא הָיָה צַדִּיק, אַף הֵם הָיוּ צַדִּיקִים, וּרְאוּיִין לְהִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם מֵהֶם.

וּמִנַּיִן לָנוּ? בֹּא וּרְאֵה, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסוּ לַתֵּבָה, רָאוּ בְּצַעֲרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְנִצְטַעֲרוּ, וּמָנְעוּ עַצְמָם מִפְּרִיָּה וְרִבְיָה. וְאַף עַל פִּי שֶׁיָּצְאוּ, יָצְאוּ כְּמוֹ כֵן. עַד שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעֲשֵׂיהֶם, וְאָמַר: לֹא תִהוּ בָּרָאתִי עוֹלָמִי, וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ, הִזְדַּוְּוגוּ לִנְשׁוֹתֵיכֶם, וַעֲשׂוּ פְּרִיָּה וְרִבְיָה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בֵּרְכָם, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט) וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בָּנָיו וְגוֹ'.

אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ. רַבִּי פִּנְחָס פָּתַח, (שם ו) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבֹת הֵנָּה. מִי הֵם אוֹתָם בְּנֵי הָאֱלֹהִים? בְּנֵי גְדוֹלֵי הַדּוֹר. מְלַמֵּד שֶׁהָיוּ טוֹבוֹת מַרְאֶה, כָּתוּב כָּאן כִּי טֹבֹת הֵנָּה, וְכָתוּב

הָיוּ הוֹלְכוֹת עֲרוּמוֹת, וַאֲנָשִׁים הוֹלְכִים עֲרוּמִים, וְאֵלּוּ וְאֵלּוּ רוֹאִים אֶת עֶרְוָתָם, וְנוֹאֲפִים אֵלּוּ אֶת אֵלּוּ. וְלָמָּה נִקְרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים, שֶׁהָיוּ גִּבּוֹרִים גְּדוֹלִים עֲנָקִים.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, זִימְנָא חָדָא עָרָעִית בְּטוּרָא דְּטִינָרָא דְּעֵיטָם. וְאַשְׁכַּחִית בִּתְרֵי סִטְרֵי טִינָרָא, תְּרֵין גּוּבְרִין, וְדַמְיָין בִּתְרֵין פּוּמִין, דָּא עִילָּאָה דְּדָא. וַהֲווֹ מְמַלְּלוּ דָּא עִם דָּא, תָּא וְנַעַבְרֵיהּ מִן עָלְמָא. אִזְדַּמַּן לְהוֹ הַהוּא גּוּבְרָא רַבְרָבָא, דְּאִגֶּרֶת בַּת מָחֲלַת, וּשְׁמֵיהּ יוֹסֵף שִׁידָא, אֲמַר לְהוֹן, הֲלֹא דָא הוּא רַבָּה סַגִּיאָה עִילָּאָה דְּדָרָא, דִּי בִּגְזֵרַת פּוּמֵיהּ אַעֲבִירְנָא מִן יְשׁוּבָא דְּאַרְעָא, וְדָא הוּא דְּמַכְרְזֵי עֲלֵיהּ בִּרְקִיעָא.

עַד דַּהֲוֵינָא אָזְלֵי, אַשְׁכַּחְנָא אִמָּהוֹן דְּגוּבְרַיָּיא הָאִינוּן, אָמְרָה לִבְרַתָּא זְעִירְתָּא, אִלֵּין אִינוּן

לשון הקודש

שָׁם טוֹבַת מַרְאֶה מְאֹד. הָיוּ הוֹלְכוֹת עֲרֻמּוֹת, וַאֲנָשִׁים הוֹלְכִים עֲרֻמִּים, וְאֵלּוּ וְאֵלּוּ רוֹאִים אֶת עֶרְוָתָם, וְנוֹאֲפִים אֵלּוּ אֶת אֵלּוּ. וְלָמָּה נִקְרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים? שֶׁהָיוּ גִּבּוֹרִים גְּדוֹלִים עֲנָקִים.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, פַּעַם אַחַת נִקְלַעְתִּי לֶהָר שֶׁל הַסֶּלַע שֶׁל עֵיטָם, וּמָצָאתִי בִּשְׁנֵי צִדֵּי הַסֶּלַע שְׁנֵי גְּבָרִים, וְדוֹמִים בִּשְׁתֵּי פִּיּוֹת זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה, וְהָיוּ מְדַבְּרִים זֶה עִם זֶה: בֹּא וְנַעֲבִיר אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם. הִזְדַּמֵּן לָהֶם אוֹתוֹ אִישׁ גָּדוֹל שֶׁל אִגֶּרֶת בַּת מָחֲלַת, וּשְׁמוֹ יוֹסֵף הַשֵּׁד. אָמַר לָהֶם: זֶהוּ הָרַב הַגָּדוֹל, הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַדּוֹר, שֶׁבִּגְזֵרַת פִּיו הֶעֱבִירַנִי מֵהַיִּשּׁוּב שֶׁל הָאָרֶץ, וְזֶהוּ שֶׁמַּכְרִיזִים עָלָיו בָּרָקִיעַ.

בְּעוֹד שֶׁהָיִיתִי הוֹלֵךְ, מָצָאתִי אֶת אִמָּם

חֲגָבַיָּיא וְעִירַיָּיא, דְּחֵילְהוֹן בְּפוּמְהוֹן, אַיְיתֵי לְהוֹן גַּבָּאי, וְנַעֲבִיד מִנְּהוֹן טַעֲמָא דְתַבְשִׁילָא לְאָחוּדְ. עַד דַּאֲתַת, אִיתְרְחֵישׁ לָן נִיסָּא, וְאִיתְעֲבִיד מִקַּדְמָהָא נַהֲרָא דְמַיָּא רַבְרְבָא, שְׁמַעְנָא דַּהֲוָות אֲמָרַת, אִימָּא אִימָּא, פַּרְפָּרָא רַבַּאת סַבְרְנָא עֲבָרַת, וְעָרַקְנָא מִנְּהוֹן, וְאִשְׁתְּזִיבְנָא.

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, בִּימֵי דּוֹר הַמַּבּוּל עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קְנֵה הַחִטִּים, כִּקְנֵה אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן. וְלֹא הָיוּ זוֹרְעִים וְקוֹצְרִים, אֶלָּא הָרוּחַ מְנַשֶּׁבֶת, וּמְנַשֵּׁר הַחִטִּים לְמַטָּה, וְאוֹסְפִים אוֹתָן. וְכֵן בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. לְאַחַר שֶׁחָטְאוּ, אָמַר עֹד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ זֶרַע וְקָצִיר וְקֹר וָחֹם וְקַיִץ וָחֹרֶף וְיוֹם וָלַיְלָה לֹא יִשְׁבֹּתוּ.

לשון הקודש

שֶׁל הַגְּבָרִים הַלָּלוּ. אָמְרָה לְבִתָּהּ הַקְּטַנָּה: אֵלּוּ הֵם חֲגָבִים קְטַנִּים שֶׁכֹּחָם בְּפִיהֶם, תָּבִיאִי אוֹתָם אֵלַי וְאֶעֱשֶׂה מֵהֶם תַּבְשִׁיל טָעִים לָאַחִים שֶׁלָּךְ. עַד שֶׁבָּאָה, הִתְרַחֵשׁ לָנוּ נֵס, וְנַעֲשָׂה מִלְּפָנֶיהָ נָהָר שֶׁל מַיִם גָּדוֹל. שָׁמַעְתִּי שֶׁהָיְתָה אוֹמֶרֶת: אִמָּא אִמָּא! הַפַּרְפֶּרֶת הַגְּדוֹלָה שֶׁסָּבַרְנוּ עָבְרָה. וּבָרַחְתִּי מֵהֶן וְנִצַּלְתִּי.

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, בִּימֵי דּוֹר הַמַּבּוּל עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קְנֵה הַחִטִּים כִּקְנֵה אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן, וְלֹא הָיוּ זוֹרְעִים וְקוֹצְרִים, אֶלָּא הָרוּחַ מְנַשֶּׁבֶת, וּמְנַשֵּׁר הַחִטִּים לְמַטָּה וְאוֹסְפִים אוֹתָם, וְכָל בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. לְאַחַר שֶׁחָטְאוּ, אָמַר (בראשית ח, כב) עֹד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ זֶרַע וְקָצִיר וְקֹר וָחֹם וְקַיִץ וָחֹרֶף וְיוֹם וָלַיְלָה לֹא יִשְׁבֹּתוּ.

וְאָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לֹא נָחְתַּם גְּזַר דִּינָם שֶׁל דּוֹר הַמַּבּוּל, עַד שֶׁפָּשְׁטוּ יְדֵיהֶם בַּגָּזֵל, שֶׁנֶּאֱמַר וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ חָמָס.

וּבִימֵי דּוֹר הַמַּבּוּל הָיָה פִּרְיָה וְרִבְיָה הַרְבֵּה, וּמִשָּׁעָה שֶׁהָיְתָה הָאִשָּׁה יוֹלֶדֶת, הָיוּ הוֹלְכִים וְשׁוֹלְחִים אוֹתָם כְּצֹאנָם, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כא יא) יְשַׁלְּחוּ כַּצֹּאן עֲוִילֵיהֶם וְיַלְדֵיהֶם יִרְקֹדוּן. וּלְאַחַר כָּל זֶה מַאי כְּתִיב בְּהוּ, (שם כא יד) וַיֹּאמְרוּ לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חָפָצְנוּ. עַד שֶׁגָּזַר דִּינָם וְהֶעֱבִירָם מִן הָעוֹלָם.

תָּנוּ רַבָּנָן, נֹחַ הָיָה מַתְרֶה בָּהֶם קוֹדֶם, וְלֹא שָׁמְעוּ מִמֶּנּוּ. שֶׁהָה בַּעֲשִׂיַּית הַתֵּיבָה, לְמַעַן יִרְאוּ וְיָשׁוּבוּ, וְהָיוּ מַלְעִיבִין בּוֹ, עַד שֶׁגָּבַר עֲלֵיהֶם הַתְּהוֹם שֶׁהָיוּ הַמַּיִם יוֹצְאִין רוֹתְחִין כָּאֵשׁ, וְהַמַּיִם מִלְּמַעְלָה, וְנִמְחוּ מִן הָעוֹלָם.

לשון הקודש

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לֹא נָחְתַּם גְּזַר דִּינָם שֶׁל דּוֹר הַמַּבּוּל עַד שֶׁפָּשְׁטוּ יְדֵיהֶם בַּגָּזֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ו) וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ חָמָס.

וּבִימֵי דּוֹר הַמַּבּוּל הָיוּ פִּרְיָה וְרִבְיָה הַרְבֵּה, וּמִשָּׁעָה שֶׁהָיְתָה הָאִשָּׁה יוֹלֶדֶת, הָיוּ הוֹלְכִים וְשׁוֹלְחִים אוֹתָם כְּצֹאנָם, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כא) יְשַׁלְּחוּ כַּצֹּאן עֲוִילֵיהֶם וְיַלְדֵיהֶם יִרְקֹדוּן. וּלְאַחַר כָּל זֶה מַה כָּתוּב בָּהֶם? (שם) וַיֹּאמְרוּ לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חָפָצְנוּ. עַד שֶׁגָּזַר דִּינָם וְהֶעֱבִירָם מִן הָעוֹלָם.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, נֹחַ הָיָה מַתְרֶה בָּהֶם קוֹדֶם, וְלֹא שָׁמְעוּ מִמֶּנּוּ. שָׁהָה בַּעֲשִׂיַּית הַתֵּבָה לְמַעַן יִרְאוּ וְיָשׁוּבוּ, וְהָיוּ מַלְעִיבִין בּוֹ, עַד

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מַאי דִּכְתִיב, (תהלים כט י) **ה' לַמַּבּוּל יָשָׁב, וְכִי לְדָוִד הָיָה לוֹמַר דָּבָר זֶה. וְכָל הָעוֹלָם יוֹדְעִין, שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וַאֲזַי וְקוֹדֶם.**

אֶלָּא אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה בְּכָל מָקוֹם אַתְּ מוֹצֵא אֱלֹהִים מִדַּת הַדִּין, ה' מִדַּת הָרַחֲמִים. וְאַף עַל פִּי שֶׁמִּדַּת הַדִּין הִיא, מִדַּת רַחֲמִים הָיְתָה בוֹ, שֶׁאִלְמָלֵא כָּךְ אִתְחָרַב עָלְמָא. אֲבָל לְמַעַן אוֹתוֹ מִדַּת רַחֲמִים, אִתְיַישֵׁב עָלְמָא.

וְכֵן אַתְּ מוֹצֵא רְפוּאָה זוֹ, בְּכָל דִּין שֶׁהוּא עוֹשֶׂה. **וְכֵן** (בראשית יט כא) **וַה' הִמְטִיר עַל סְדוֹם, נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ פְּלֵיטָה.** (שמות לב לה) **וַיִּגֹּף ה' אֶת הָעָם, נִשְׁאָר פְּלֵיטָה. וְכֵן כֻּלָּם.**

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, חַכְמִין הֲווֹ דָּרָא דְּטוֹפָנָא טְפֵי, דְּהֲווּ יָדְעֵי מַה דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי. אֲבָל נָסַבּוּ

לשון הקודש

שֶׁגָּבַר עֲלֵיהֶם הַתְּהוֹם, שֶׁהָיוּ הַמַּיִם יוֹצְאִין רוֹתְחִין כָּאֵשׁ, וְהַמַּיִם מִלַּעְלָה, וְנִמְחוּ מִן הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים כט) ה' לַמַּבּוּל יָשָׁב, וְכִי לְדָוִד הָיָה לוֹמַר דָּבָר זֶה, וְכָל הָעוֹלָם יוֹדְעִים שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וַאֲזַי וְקֹדֶם?

אֶלָּא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה, בְּכָל מָקוֹם אַתָּה מוֹצֵא אֱלֹהִים מִדַּת הַדִּין, ה' מִדַּת הָרַחֲמִים. וְאַף עַל פִּי שֶׁמִּדַּת הַדִּין הִיא – מִדַּת רַחֲמִים הָיְתָה בּוֹ, שֶׁאִלְמָלֵא כָּךְ, נֶחֱרַב הָעוֹלָם, אֲבָל לְמַעַן אוֹתוֹ מִדַּת הָרַחֲמִים הִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם.

וְכֵן אַתָּה מוֹצֵא רְפוּאָה זוֹ בְּכָל דִּין שֶׁהוּא עוֹשֶׂה. וְכֵן (בראשית יט) וַה' הִמְטִיר עַל סְדוֹם, נִשְׁאַר מִמֶּנּוּ פְּלֵיטָה. (שמות לב) וַיִּגֹּף ה' אֶת הָעָם, נִשְׁאַר פְּלֵיטָה. וְכֵן כֻּלָּם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חֲכָמִים הָיוּ דּוֹר הַמַּבּוּל

סוּכְלְתָּנוּ בְּלִבְּהוֹן. וַאֲמָרוּ, אִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַיְיתֵי טוֹפָנָא, אֲנַחְנָא גּוּבְרִין רָאמֵי קוֹמָתָא, וְנָשׁוּט עַל אַפֵּי מַיָּא, וְנִשְׁתֵּיזִיב. וְאִי מִן תְּהוֹמָא יֵיתֵי מַיָּא, רַגְלָנָא נָשְׁוֵי עַל בֵּירָא דְמַיָּא, וְלָא יִפְּקוּן מַיָּא וְנִשְׁתֵּיזִיב.

כַּד אָתָא טוֹפָנָא, אַרְתַּח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַיָּא דִתְהוֹמָא, וַהֲווֹ מַשְׁוֵי רַגְלֵיהוֹן עַל עֵינָא דְמַיָּא, וְאִתְמְשַׁךְ מָשְׁכֵיהּ מִנֵּיהּ, וּנְפָלוּ. וּמַיָּא מִלְּעֵילָא הֲווֹ מִתְגַּבְּרֵי עִם מַיָּא דִתְהוֹמָא, וַהֲווֹ מִתְגַּלְגְּלִין וְנַחֲתִין, נְמוֹקִין בִּרְתִיחוּתָא דִתְהוֹמָא לְבָבֶל.

וַיָּבֹאוּ אֶל נֹחַ אֶל הַתֵּבָה. ר' יוֹחָנָן פָּתַח, (תהלים סה ה) אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ קֹדֶשׁ הֵיכָלֶךָ. בֹּא וּרְאֵה, כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לִיזָּהֵר, וְלִבְדּוֹק עַצְמוֹ וּמַעֲשָׂיו בְּכָל יוֹם וָיוֹם.

לשון הקודש

יוֹתֵר, שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים מַה שֶּׁעָתִיד לִהְיוֹת, אֲבָל לָקְחוּ עֵיצָה בְּלִבָּם וְאָמְרוּ: אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָבִיא מַבּוּל, אֲנַחְנוּ גְּבָרִים רָמֵי קוֹמָה, וְנָשׁוּט עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְנִנָּצֵל. וְאִם מִן הַתְּהוֹם יָבוֹאוּ הַמַּיִם, נָשִׂים רַגְלֵינוּ עַל בְּאֵר הַמַּיִם, וְלֹא יֵצְאוּ הַמַּיִם, וְנִנָּצֵל.

כְּשֶׁבָּא הַמַּבּוּל, הִרְתִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת מֵי הַתְּהוֹם, וְהָיוּ שָׂמִים רַגְלֵיהֶם עַל עֵין הַמַּיִם, וְנִמְשַׁךְ עוֹרָם מֵהֶם וְנָפְלוּ. וְהַמַּיִם שֶׁל מַעְלָה הָיוּ מִתְגַּבְּרִים עִם מֵי הַתְּהוֹם, וְהָיוּ מִתְגַּלְגְּלִים וְיוֹרְדִים, נְמוֹקִים בַּהַרְתָּחָה שֶׁל הַתְּהוֹם לְבָבֶל.

וַיָּבֹאוּ אֶל נֹחַ אֶל הַתֵּבָה (בראשית ז). רַבִּי יוֹחָנָן פָּתַח, (תהלים סה) אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ קֹדֶשׁ

הֵיאַךְ קָם בְּצַפְרָא, יֵימַר, יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהַי, שֶׁיְּהֵא לִבִּי נָכוֹן וּמָסוּר בְּיָדִי, שֶׁלֹּא אֶשְׁכָּחֶךָ. אוֹשִׁיט רַגְלוֹהִי לְמֵיזַל, יְעַיֵּין בְּצַעֲדֵי רַגְלוֹהִי, (דף כח ע"א) **דְּלָא יְשׁוּטוּן לְאַבְאָשָׁא. אָזָל לִדְבַר מִצְוָה, יִרְהַט. שֶׁנֶּאֱמַר** (הושע יא א) **אַחֲרֵי ה' יֵלְכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג. וַאֲפִילוּ בְּשַׁבָּת מִצְוָה לְמִירְהַט. עָבַר כָּל יוֹמָא, צָרִיךְ לְמִבְדַּק גּוּפֵיהּ, מַה דַּעֲבַד בְּהַהוּא יוֹמָא, וְאִי צָרִיךְ יַעֲשֶׂה מִיָּד תְּשׁוּבָה עָלָיו קוֹדֶם שֶׁיִּישַׁן.**

תָּנוּ רַבָּנָן, מַאי דִּכְתִיב, (שה"ש ח יא) **כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה בְּבַעַל הָמוֹן נָתַן אֶת הַכֶּרֶם לַנֹּטְרִים אִישׁ יָבִא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כָּסֶף. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה, לַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. בְּבַעַל הָמוֹן, אֵלּוּ מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם. נָתַן אֶת הַכֶּרֶם לַנֹּטְרִים אֵלּוּ**

לשון הקודש

הֵיכָלֶךָ. בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לָאָדָם לִזָּהֵר וְלִבְדֹּק עַצְמוֹ וּמַעֲשָׂיו בְּכָל יוֹם וָיוֹם.

הֵיאַךְ? קָם בַּבֹּקֶר – יֹאמַר: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהַי, שֶׁיְּהֵא לִבִּי נָכוֹן וּמָסוּר בְּיָדִי שֶׁלֹּא אֶשְׁכָּחֶךָ. מוֹשִׁיט רַגְלָיו לָלֶכֶת – יַשְׁגִּיחַ עַל צַעֲדֵי רַגְלָיו שֶׁלֹּא יָשׁוּטוּ לְהָרַע. הָלַךְ לִדְבַר מִצְוָה – יָרוּץ, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יא) אַחֲרֵי ה' יֵלְכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג. וַאֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת מִצְוָה לָרוּץ. עָבַר כָּל הַיּוֹם – צָרִיךְ לִבְדֹּק אֶת גּוּפוֹ מַה שֶּׁעָשָׂה בַּיּוֹם הַהוּא, וְאִם צָרִיךְ, יַעֲשֶׂה מִיָּד תְּשׁוּבָה עָלָיו קֹדֶם שֶׁיִּישַׁן.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (שיר ח) כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה בְּבַעַל הָמוֹן נָתַן אֶת הַכֶּרֶם לַנֹּטְרִים אִישׁ יָבִא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כָּסֶף? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה – לַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. בְּבַעַל הָמוֹן – אֵלּוּ מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם. נָתַן אֶת הַכֶּרֶם לַנֹּטְרִים –

שׁוֹמְרֵי מִשְׁמֶרֶת בָּאָרֶץ. אִישׁ יָבֹא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כֶּסֶף, אֶלֶף הֲנָאוֹת שֶׁהַנְּשָׁמָה כּוֹסֶפֶת בָּהֶם.

דָּבָר אַחֵר כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה, זוֹ הִיא הַתּוֹרָה. בְּבַעַל הָמוֹן, מִן הַשָּׁמַיִם. נָתַן אֶת הַכֶּרֶם לַנֹּטְרִים, אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שׁוֹמְרֵי מִשְׁמַרְתָּהּ. אִישׁ יָבֹא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כֶּסֶף, שֶׁל שְׂכָרָהּ.

רַבִּי יוֹסִי וְר' חִיָּיא הֲווֹ אָזְלֵי בְּאוֹרְחָא, אָמַר רִבִּי חִיָּיא, אִימָּא לָן מִמִּילֵי מַעֲלְיָיתָא דַּהֲוָה אָמַר אָבוּךְ מִתַּעֲנוּגֵי הַנְּשָׁמָה. אָמַר לֵיהּ נֵיפּוֹק מִכָּאן, דְּקַפּוֹטְקִיָּא אִלֵּין בְּצִירֵי מֵעוֹבָדֵי דְכַשְׁרָן. אָמַר לֵיהּ כָּךְ יָאוֹת לָן לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְנִשְׁתֵּיזִיב מִנְּהוֹן. אָמַר לֵיהּ, בַּאֲתַר דְּסַכָּנָה, לָא אֲמָרוּהָ רַבָּנָן.

לְבָתַר דְּנָפְקוּ וַאֲזָלוּ בְּאוֹרְחָא, אָמַר רִבִּי יוֹסִי, אִימָּא לָךְ מִילְתָא, וְהִיא טְמִירְתָּא בֵּינֵי

לשון הקודש

אֵלּוּ שׁוֹמְרֵי מִשְׁמֶרֶת בָּאָרֶץ. אִישׁ יָבֹא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כֶּסֶף – אֶלֶף הֲנָאוֹת שֶׁהַנְּשָׁמָה כּוֹסֶפֶת בָּהֶם.

דָּבָר אַחֵר, כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה – זוֹהִי הַתּוֹרָה. בְּבַעַל הָמוֹן – מִן הַשָּׁמַיִם. נָתַן אֶת הַכֶּסֶף לַנֹּטְרִים – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שׁוֹמְרֵי מִשְׁמַרְתָּהּ. אִישׁ יָבֹא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כֶּסֶף – שֶׁל שְׂכָרָהּ.

רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִיָּיא הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, אֱמֹר לָנוּ מֵהַדְּבָרִים הַמְּעֻלִּים שֶׁהָיָה אוֹמֵר אָבִיךָ מִתַּעֲנוּגֵי הַנְּשָׁמָה. אָמַר לוֹ: גֵּצֵא מִכָּאן, שֶׁהַקַּפּוֹטְקָאִים הַלָּלוּ פְּחוּתִים מִמַּעֲשִׂים כְּשֵׁרִים. אָמַר לוֹ, כָּךְ נָאֶה לָנוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, וְנִנָּצֵל מֵהֶם. אָמַר לוֹ, בִּמְקוֹם סַכָּנָה לֹא אָמְרוּ אוֹתָהּ רַבּוֹתֵינוּ.

לְאַחַר שֶׁיָּצְאוּ וְהָלְכוּ בַּדֶּרֶךְ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֹמַר לְךָ דָּבָר שֶׁהוּא טָמוּן בֵּין

מַטְמוֹנַיָּיא דְּאַבָּא, בְּבֵי גְּנָזוֹהִי. וְדָא הִיא, דִּכְתִיב, כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה וגו', הַאי כֶּרֶם, דָּא הִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, דְּאִתְנְטָעַת לְעֵילָא, תְּחוֹת כּוּרְסֵי יְקָרֵיהּ. לִשְׁלֹמֹה, מַלְכָּא דִּשְׁלָמָא כּוּלָּא דִּילֵיהּ. בְּבַעַל הָמוֹן, הוּא כּוּרְסֵי יְקָרֵיהּ דְּשַׁלִּיטָא עַל כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וְהוּא מָאֲרֵיהּ דְּכָל חֵילָא. יְהַב נִשְׁמָתָא דָא, לְמִי, לַנּוֹטְרִים, אִלֵּין נָטְרֵי פִּקּוּדוֹי.

וְאִית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמִין סַגִּיאִין לְעֵילָא, עַל כָּל חַיָּילֵי שְׁמַיָּא, וְאֶלֶף וּמָאתָן עָלְמִין אָחֲרָנִין, דְּעָיֵיל בְּהוֹן לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא עִם צַדִּיקַיָּיא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. אִישׁ יָבֹא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כֶּסֶף, אֶלֶף עָלְמִין דִּכְסִיף בְּהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מְסַיֵּים אֲנִי לְהַאי מִילְתָּא דְּרִ' יוֹסִי, וְכָךְ הִיא, מִמַּה דִּכְתִיב אַחֲרָיו, (שה"ש ח

לשון הקודש

הַמַּטְמוֹנִיּוֹת שֶׁל אַבָּא בְּבֵית גְּנָזָיו, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה וְכוּ'. הַכֶּרֶם הַזֶּה זוֹהִי הַנִּשְׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּטְּעָה לְמַעְלָה תַּחַת כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ. לִשְׁלֹמֹה – הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם כֻּלּוֹ שֶׁלּוֹ. בְּבַעַל הָמוֹן – הוּא כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ שֶׁשּׁוֹלֵט עַל כָּל צִבְאוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְהוּא בַּעַל כָּל הַכֹּחַ. נָתַן אֶת הַנִּשְׁמָה הַזּוֹ לְמִי? לְנֹטְרִים, אֵלּוּ שֶׁשּׁוֹמְרִים מִצְוֹתָיו.

וְיֵשׁ לוֹ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹלָמִים רַבִּים לְמַעְלָה עַל כָּל צִבְאוֹת הַשָּׁמַיִם, וְאֶלֶף וּמָאתַיִם עוֹלָמוֹת אֲחֵרִים שֶׁנִּכְנַס בָּהֶם לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן. אִישׁ יָבֹא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כֶּסֶף – אֶלֶף עוֹלָמוֹת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כּוֹסֵף בָּהֶם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מְסַיֵּים אֲנִי אֶת הַדָּבָר

יב) כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנַי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים אֶת פִּרְיוֹ, שֶׁכִּסֵּא הַכָּבוֹד מַכְרֶזֶת וְאוֹמֶרֶת, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, זוֹ הַנְּשָׁמָה נִיטְּלָה מִמֶּנּוּ, הֲרֵי הִיא לְפָנַי. הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה, שֶׁלְּךָ הֵם אוֹתָם הָאֶלֶף עוֹלָמוֹת, וְאֵינָם רְאוּיִם לְאַחֵר. וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים אֶת פִּרְיוֹ, זֶה עֵדֶן, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מָאתַיִם עוֹלָמוֹת הֲנָאוֹת וְכִסּוּפִין לְנַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים.

דִּתְנַן, אָמַר רַבִּי, בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס בְּכָל אוֹתָן הָעוֹלָמוֹת, וּבִשְׁעַת חֲצִי הַלַּיְלָה, נִכְנָס בְּמָאתַיִם עוֹלָמוֹת שֶׁל גַּן עֵדֶן, לְהִשְׁתַּעְשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים. שֶׁנֶּאֱמַר, (שם ז יד) חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ. וְדָוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, נִכְסַף לִבּוֹ, כְּשֶׁרָאָה מַעֲלוֹת הַצַּדִּיקִים, וְאָמַר רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ.

לשון הקודש

הַזֶּה שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי, וְכָךְ הוּא: מִמַּה שֶׁכָּתוּב אַחֲרָיו (שם) כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנַי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים אֶת פִּרְיוֹ, שֶׁכִּסֵּא הַכָּבוֹד מַכְרֶזֶת וְאוֹמֶרֶת: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, זוֹ הַנְּשָׁמָה נִטְּלָה מִמֶּנּוּ, הֲרֵי הִיא לְפָנַי. הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה – שֶׁלְּךָ הֵם אוֹתָם הָאֶלֶף עוֹלָמוֹת, וְאֵינָם רְאוּיִם לְאַחֵר. וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים אֶת פִּרְיוֹ – זֶה עֵדֶן, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מָאתַיִם עוֹלָמוֹת הֲנָאוֹת וְכִסּוּפִים לְנַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים.

שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי, בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס בְּכָל אוֹתָם הָעוֹלָמוֹת, וּבִשְׁעַת חֲצִי הַלַּיְלָה נִכְנָס בְּמָאתַיִם עוֹלָמוֹת שֶׁל גַּן עֵדֶן לְהִשְׁתַּעְשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ז) חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ. וְדָוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לָאָדָם לְהִזָּהֵר, הוֹאִיל וְנִשְׁמַת אֵל בְּאַפָּיו, לְהִטָּהֵר מֵעֲוֹנוֹתָיו, וּלְעַיֵּן בְּמַעֲשָׂיו, וְלֹא יֶחֱטָא לִפְנֵי קוֹנוֹ, לְמַעַן תִּהְיֶה מַעֲלָתוֹ עִם שְׁאָר הַצַּדִּיקִים, וְלֹא יִמָּצֵא מוֹחֶה בְּיָדוֹ, בַּעֲלוֹתוֹ לִרְאוֹת אֶת פְּנֵי ה'.

וּמִמִּי אַתָּה לָמֵד, מִן הַתֵּיבָה. בֹּא וּרְאֵה, מַאי דִכְתִיב, וַיָּבֹאוּ אֶל נֹחַ אֶל הַתֵּבָה, בְּלֹא רְשׁוּת. דְּאָמַר רִבִּי יִצְחָק, כָּל אוֹתָן הָעוֹפוֹת וְהַחַיּוֹת וְהַבְּהֵמוֹת שֶׁלֹּא חָטְאוּ, הֵם בָּאִים, וְהַתֵּיבָה קוֹלַטְתָּן, וְאוֹתָן שֶׁחָטְאוּ, הַתֵּיבָה דּוֹחָה אוֹתָן לַחוּץ. וּמַה הַתֵּיבָה, שֶׁהוּא עֵץ יָבֵשׁ כָּךְ. פִּתְחֵי הַשָּׁמַיִם וְשׁוֹמְרֵיהֶם, וְשׁוֹמְרֵי הַמִּשְׁמָרוֹת, וְכִסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הָרְשׁוּת, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה לִהְיוֹת קוֹלְטִין, לְמִי שֶׁלֹּא חָטְאוּ, וְלִהְיוֹת דּוֹחִים לְמִי שֶׁחָטְאוּ.

לשון הקודש

הַשָּׁלוֹם, נִכְסַף לִבּוֹ, כְּשֶׁרָאָה מַעֲלוֹת הַצַּדִּיקִים. אָמַר, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, (תהלים סה) אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לָאָדָם לְהִזָּהֵר הוֹאִיל וְנִשְׁמַת אֵל בְּאַפָּיו, לְהִטָּהֵר מֵעֲוֹנוֹתָיו וּלְעַיֵּן בְּמַעֲשָׂיו, וְלֹא יֶחֱטָא לִפְנֵי קוֹנוֹ, לְמַעַן תִּהְיֶה מַעֲלָתוֹ עִם שְׁאָר הַצַּדִּיקִים, וְלֹא יִמָּצֵא מוֹחֶה בְּיָדוֹ בַּעֲלוֹתוֹ לִרְאוֹת אֶת פְּנֵי ה'.

וּמִמִּי אַתָּה לָמֵד? מִן הַתֵּבָה. בֹּא וּרְאֵה, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ז) וַיָּבֹאוּ אֶל נֹחַ אֶל הַתֵּבָה? בְּלֹא רְשׁוּת. שֶׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל אוֹתָם הָעוֹפוֹת וְהַחַיּוֹת וְהַבְּהֵמוֹת שֶׁלֹּא חָטְאוּ, הֵם בָּאִים וְהַתֵּבָה קוֹלַטְתָּן. וְאוֹתָם שֶׁחָטְאוּ, הַתֵּבָה דּוֹחָה אוֹתָם לַחוּץ. וּמָה הַתֵּבָה שֶׁהוּא עֵץ יָבֵשׁ כָּךְ – פִּתְחֵי הַשָּׁמַיִם וְשׁוֹמְרֵיהֶם, וְשׁוֹמְרֵי הַמִּשְׁמָרוֹת, וְכִסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם רְשׁוּת, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה לִהְיוֹת קוֹלְטִים לְמִי שֶׁלֹּא חָטְאוּ, וְלִהְיוֹת דּוֹחִים

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, נֹחַ מִקְּטַנֵּי אֲמָנָה הָיָה, שֶׁלֹּא הָיָה מַאֲמִין שֶׁיָּבֹא הַמַּבּוּל, וְלֹא נִכְנַס לַתֵּיבָה עַד שֶׁהַמַּיִם דְּחָקוּהוּ, שֶׁנֶּאֱמַר וַיָּבֹא נֹחַ מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁהוֹרִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַמַּיִם, הוֹרִידָם בַּתְּחִלָּה בְּרַחֲמִים, כְּדֵי לְהַרְאוֹת לָעוֹלָם, שֶׁאִם יָשׁוּבוּ יְקַבְּלֵם. מִשְּׁמַע דִּכְתִיב בַּתְּחִלָּה, וַיְהִי הַגֶּשֶׁם, וּלְהַלָּן הוּא אוֹמֵר, וַיְהִי הַמַּבּוּל, שֶׁאִם יַחְזְרוּ יִהְיוּ גִּשְׁמֵי בְּרָכָה, לֹא חָזְרוּ, הָיָה מַבּוּל.

וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק, שְׁבוּעָה נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ בְּמִיתָתָן שֶׁל רְשָׁעִים, שֶׁנֶּאֱמַר, (יחזקאל לג יא) חַי אָנִי נְאֻם ה' אֱלֹהִים אִם אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הָרָשָׁע כִּי אִם בְּשׁוּב רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה וגו'. וְחָיָה בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא.

לשון הקודש

לְמִי שֶׁחָטְאוּ.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, נֹחַ מִקְּטַנֵּי אֲמָנָה הָיָה, שֶׁלֹּא הָיָה מַאֲמִין שֶׁיָּבֹא הַמַּבּוּל, וְלֹא נִכְנַס לַתֵּיבָה עַד שֶׁהַמַּיִם דְּחָקוּהוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וַיָּבֹא נֹחַ מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁהוֹרִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַמַּיִם, הוֹרִידָם תְּחִלָּה בְּרַחֲמִים, כְּדֵי לְהַרְאוֹת לָעוֹלָם, שֶׁאִם יָשׁוּבוּ – יְקַבְּלֵם. מִשְּׁמַע שֶׁכָּתוּב בַּתְּחִלָּה (שם) וַיְהִי הַגֶּשֶׁם, וּלְהַלָּן הוּא אוֹמֵר (שם) וַיְהִי הַמַּבּוּל. שֶׁאִם יַחְזְרוּ יִהְיוּ גִּשְׁמֵי בְּרָכָה. לֹא חָזְרוּ – הָיָה מַבּוּל.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁבוּעָה נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ בְּמִיתָתָן שֶׁל רְשָׁעִים, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל לג יא) חַי אָנִי נְאֻם ה' אֱלֹהִים אִם אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הָרָשָׁע כִּי אִם בְּשׁוּב רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה וכו'. וְחָיָה – בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא.

וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק, אַשְׁרֵי הַבָּנִים שֶׁאוֹמְרִים לָהֶם כָּךְ, וְהָשִׁיבוּ וְחָיוּ. (שם) שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וְלָמָּה תָּמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל. כִּי הוּא אֵינוֹ חָפֵץ בְּמִיתָתָן שֶׁל רְשָׁעִים אֶלָּא שֶׁיַּחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה לְמַעַן יִחְיוּ.

ר' יוֹחָנָן פָּתַח, (איוב יא כ) וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה וּמָנוֹס אָבַד מִנְּהֶם וְתִקְוָתָם מַפַּח נָפֶשׁ. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְכַת לִסְטִים שֶׁהָיוּ שׁוֹדְדִים בֶּהָרִים, שָׁמַע הַמֶּלֶךְ, וְשָׁלַח עֲלֵיהֶם גֵּיסוֹתָיו, וּתְפָסוּם וְהִנִּיחוּם בְּמִגְדָּל גָּבוֹהַּ. וְהָיוּ בָהֶם פִּקְחִים, אָמְרוּ יְדַעְנָא בְּנַפְשָׁתָנָא דַּעֲבַדְנָא עוֹבְדִין בִּישִׁין, וְלָא יָכִילְנָא לְאִשְׁתֵּזְבָא. מֶה עָשׂוּ, חָפְרוּ חֲפִירָה אַחַת בַּמִּגְדָּל, וְיָצְאוּ וּבָרְחוּ לָהֶם. טִיפֵּשׁ אֶחָד הָיָה בֵּינֵיהֶם, וְרָאָה אֶת הַחֲפִירָה, וְלֹא רָצָה לָנוּם לְהִמָּלֵט.

לשון הקודש

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַשְׁרֵי הַבָּנִים שֶׁאוֹמְרִים לָהֶם כָּךְ: וְהָשִׁיבוּ וְחָיוּ, (שם) שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִדַּרְכֵיהֶם הָרָעִים וְלָמָּה תָּמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל. כִּי הוּא אֵינוֹ חָפֵץ בְּמִיתָתָן שֶׁל רְשָׁעִים, אֶלָּא שֶׁיַּחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה לְמַעַן יִחְיוּ.

רַבִּי יוֹחָנָן פָּתַח, (איוב יא, כ) וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה וּמָנוֹס אָבַד מִנְּהֶם וְתִקְוָתָם מַפַּח נָפֶשׁ. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְכַת לִסְטִים שֶׁהָיוּ שׁוֹדְדִים בֶּהָרִים. שָׁמַע הַמֶּלֶךְ, וְשָׁלַח עֲלֵיהֶם גֵּיסוֹתָיו, וּתְפָסוּם וְהִנִּיחוּם בְּמִגְדָּל גָּבֹהַּ. וְהָיוּ בָהֶם פִּקְחִים. אָמְרוּ, יָדַעְנוּ בְנַפְשׁוֹתֵינוּ שֶׁעָשִׂינוּ מַעֲשִׂים רָעִים וְלֹא יָכֹלְנוּ לְהִנָּצֵל. מֶה עָשׂוּ? חָפְרוּ חֲפִירָה אַחַת בַּמִּגְדָּל, וְיָצְאוּ וּבָרְחוּ לָהֶם. טִפֵּשׁ אֶחָד הָיָה בֵּינֵיהֶם, וְרָאָה אֶת

לְמָחָר בָּא הַמֶּלֶךְ לִרְאוֹת אֶת הַמִּגְדָּל, וְאֶת הַלִּסְטִים, רָאָה אֶת הַחֲפִירָה שֶׁעָשׂוּ וְנָסוּ וְנִמְלְטוּ. אָמַר לָזֶה, שׁוֹטֶה, חֲבֵרֶיךָ בָּרְחוּ בְּזוֹ הַחֲפִירָה וְנִמְלְטוּ מִדִּינִי, מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עוֹד לָהֶם, אֲבָל אַתָּה שֶׁרָאִיתָ אֶת הַחֲפִירָה בְּעֵינֶיךָ, וְלֹא רָצִיתָ לְהִמָּלֵט יְנַקְּרוּ עֵינֶיךָ, וְאַחַר כָּךְ יִתְלוּ אוֹתְךָ עַל עֵץ.

כָּךְ הַלִּסְטִים, אֵלּוּ הָרְשָׁעִים הַהוֹלְכִים בְּמַחֲשַׁכִּים. הָרְשָׁעִים הַפִּקְחִים, מָה הֵם עוֹשִׂים. אוֹמְרִים אָנוּ חָטָאנוּ לַמֶּלֶךְ, אָנָּה נִמָּלֵט מִדִּינוֹ. אֲבָל נִפְתַּח דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה, וּנְבַקֵּשׁ רַחֲמִים, וְנִבְרַח וְנִימָּלֵט, וְכָךְ עָשׂוּ. הַטִּפְשִׁים מָה הֵם עוֹשִׂים, רוֹאִים דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה פָּתוּחַ לִפְנֵיהֶם, שֶׁפָּתְחוּ הָאַחֵרִים, וְנִמְלְטוּ מִדִּין שָׁמַיִם, וְהֵם אֵינָם רוֹצִים לְהִמָּלֵט.

לשון הקודש

הַחֲפִירָה, וְלֹא רָצָה לָנוּס לְהִמָּלֵט.

לְמָחָר בָּא הַמֶּלֶךְ לִרְאוֹת אֶת הַמִּגְדָּל וְאֶת הַלִּסְטִים. רָאָה אֶת הַחֲפִירָה שֶׁעָשׂוּ וְנָסוּ וְנִמְלְטוּ. אָמַר לָזֶה: שׁוֹטֶה, חֲבֵרֶיךָ בָּרְחוּ בְּזוֹ הַחֲפִירָה וְנִמְלְטוּ מִדִּינִי, מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לָהֶם עוֹד, אֲבָל אַתָּה שֶׁרָאִיתָ אֶת הַחֲפִירָה וְלֹא רָצִיתָ לְהִמָּלֵט, יְנַקְּרוּ עֵינֶיךָ, וְאַחַר כָּךְ יִתְלוּ אוֹתְךָ עַל עֵץ!

כָּךְ הַלִּסְטִים, אֵלּוּ הָרְשָׁעִים הַהוֹלְכִים בְּמַחֲשַׁכִּים. הָרְשָׁעִים הַפִּקְחִים מַה הֵם עוֹשִׂים? אוֹמְרִים: אָנוּ חָטָאנוּ לַמֶּלֶךְ, אָנָּה נִמָּלֵט מִדִּינוֹ? אֲבָל נִפְתַּח דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה, וּנְבַקֵּשׁ רַחֲמִים, וְנִבְרַח וְנִמָּלֵט, וְכָךְ עָשׂוּ. הַטִּפְשִׁים מַה הֵם עוֹשִׂים? רוֹאִים דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה פָּתוּחַ לִפְנֵיהֶם, שֶׁפָּתְחוּ הָאַחֵרִים, וְנִמְלְטוּ מִדִּין שָׁמַיִם, וְהֵם אֵינָם רוֹצִים לְהִמָּלֵט.

אוֹמֵר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שׁוֹטִים, אֲחֵיכֶם בָּרְחוּ וְנִמְלְטוּ, בְּאוֹתוֹ דֶּרֶךְ שֶׁל תְּשׁוּבָה שֶׁפָּתְחוּ, מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עוֹד לָהֶם, אֲבָל אַתֶּם עֵינֵיכֶם שֶׁרָאוּ הַחֲפִירָה, דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה פָּתוּחַ לִפְנֵיכֶם, וְלֹא רְצִיתֶם לְהִכָּנֵס בְּתוֹכוֹ וְלָנוּם וּלְהִמָּלֵט, מַאי כְּתִיב בְּהוּ, וְעֵינֵי (דף כח ע"ב) רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה. שֶׁרָאוּ הַדֶּרֶךְ פָּתוּחַ וּמָנוֹס אָבַד מִנְּהֶם, שֶׁלֹּא רָצוּ לָנוּם וּלְהִמָּלֵט. וְתִקְוָתָם מַפַּח נֶפֶשׁ לָעוֹלָם הַבָּא.

כָּךְ דּוֹר הַמַּבּוּל, רָאוּ לְנֹחַ עוֹשֶׂה הַתֵּיבָה, וּמַתְרָה בָּהֶם בְּכָל יוֹם, וְרָאוּ אוֹתוֹ נִכְנָס לַתֵּיבָה, וְלֹא רָצוּ לָשׁוּב. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה וּמָנוֹס אָבַד מִנְּהֶם, שֶׁלֹּא רָצוּ לָשׁוּב וְלָנוּם מִדִּינִי, וְתִקְוָתָם מַפַּח נֶפֶשׁ, שֶׁלֹּא יָקוּמוּ לְיוֹם הַדִּין, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כו ה) הָרְפָאִים יְחוֹלָלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשֹׁכְנֵיהֶם.

לשון הקודש

אוֹמֵר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: שׁוֹטִים, אֲחֵיכֶם בָּרְחוּ וְנִמְלְטוּ בְּאוֹתוֹ דֶּרֶךְ שֶׁל תְּשׁוּבָה שֶׁפָּתְחוּ, מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עוֹד לָהֶם. אֲבָל אַתֶּם, עֵינֵיכֶם שֶׁרָאוּ הַחֲפִירָה, דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה פָּתוּחַ לִפְנֵיכֶם, וְלֹא רְצִיתֶם לְהִכָּנֵס בְּתוֹכוֹ וְלָנוּם וּלְהִמָּלֵט – מַה כָּתוּב בָּהֶם? וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה. שֶׁרָאוּ הַדֶּרֶךְ פָּתוּחַ, וּמָנוֹס אָבַד מִנְּהֶם – שֶׁלֹּא רָצוּ לָשׁוּב וְלָנוּם וּלְהִמָּלֵט.

וְתִקְוָתָם מַפַּח נֶפֶשׁ – לָעוֹלָם הַבָּא.

כָּךְ דּוֹר הַמַּבּוּל, רָאוּ לְנֹחַ עוֹשֶׂה הַתֵּיבָה, וּמַתְרָה בָּהֶם בְּכָל יוֹם, וְרָאוּ אוֹתוֹ נִכְנָס לַתֵּבָה – וְלֹא רָצוּ לָשׁוּב. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה וּמָנוֹס אָבַד מִנְּהֶם – שֶׁלֹּא רָצוּ לָשׁוּב וְלָנוּם מִדִּינִי, וְתִקְוָתָם מַפַּח נֶפֶשׁ – שֶׁלֹּא יָקוּמוּ

וַיָּחֶל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה. אָמַר רִבִּי יוֹסִי, לָמָּה נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה. שֶׁנִּתְיַישְׁבָה מִמֶּנּוּ הָאֲדָמָה. כְּלוֹמַר אֲדוֹן הָאֲדָמָה. רַבָּנָן אָמְרֵי, אִישׁ הָאֲדָמָה, לְפִי שֶׁבִּשְׁבִילוֹ עָמְדָה הָאֲדָמָה בְּכֹחָהּ וְטִבְעָהּ. שֶׁנֶּאֱמַר זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֵרְרָהּ ה'. תֵּדַע לְךָ, כֵּיוָן שֶׁחָטָא אָדָם נִתְאָרְרָה הָאֲדָמָה, שֶׁנֶּאֱמַר אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ. וְעָמְדָה בְּקִלְלוֹתֶיהָ, עַד שֶׁבָּא נֹחַ וּבִטֵּל הַקְּלָלָה.

דְּתַנְיָא אָמַר רִבִּי חִיָּיא רַבָּה, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנֹחַ צֵא מִן הַתֵּיבָה, אָמַר לְפָנָיו רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, לְאָן אֵצֵא, אֵצֵא לָאֲדָמָה שֶׁנִּתְאָרְרָה. וּמִפְּנֵי שֶׁנִּתְאָרְרָה אָבְדוּ שׁוֹכְנֶיהָ, וְנִתְאָרְרוּ כּוּלָּם וְנִתְמַעֲטוּ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ

לשון הקודש

לְיוֹם הַדִּין, שֶׁנֶּאֱמַר (שם כו) הָרְפָאִים יְחוֹלָלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשֹׁכְנֵיהֶם.

וַיָּחֶל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה (בראשית ט). אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, לָמָּה נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה? שֶׁנִּתְיַשְּׁבָה מִמֶּנּוּ הָאֲדָמָה, כְּלוֹמַר אֲדוֹן הָאֲדָמָה. חֲכָמִים אוֹמְרִים, אִישׁ הָאֲדָמָה – לְפִי שֶׁבִּשְׁבִילוֹ עָמְדָה הָאֲדָמָה בְּכֹחָהּ וְטִבְעָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ה, כט) זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֵרְרָהּ ה'. תֵּדַע לְךָ, כֵּיוָן שֶׁחָטָא אָדָם, נִתְאָרְרָה הָאֲדָמָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ה) אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ. וְעָמְדָה בְּקִלְלוֹתֶיהָ, עַד שֶׁבָּא נֹחַ וּבִטֵּל הַקְּלָלָה.

שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי חִיָּיא רַבָּה, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנֹחַ צֵא מִן הַתֵּבָה, אָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, לְאָן אֵצֵא? אֵצֵא לָאֲדָמָה שֶׁנִּתְאָרְרָה? וּמִפְּנֵי שֶׁנִּתְאָרְרָה, אָבְדוּ שׁוֹכְנֶיהָ, וְנִתְאָרְרוּ

בָּרוּךְ הוּא, לֹא כָּךְ אַתֶּם, אֶלָּא שִׁרְצוּ בָּאָרֶץ וּרְבוּ בָהּ. הָאַחֵרִים אָבְדוּ בָהּ, אֲבָל אַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ וְשִׁרְצוּ בָהּ.

וְעִם כָּל זֶה לֹא נִתְיַישֵׁב לִבּוֹ, וְהֶעֱלָה עוֹלוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּעַל עוֹלוֹת בַּמִּזְבֵּחַ. הוּא הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהִקְרִיב עָלָיו אָדָם הָרִאשׁוֹן. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֲרֵי לְךָ מַה שֶּׁשָּׁאַלְתָּ, לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם, אָז נִתְיַישֵׁב בְּלִבּוֹ וּלְפִיכָךְ נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה, שֶׁנָּתַן נַפְשׁוֹ וְלִבּוֹ עָלֶיהָ לְהוֹצִיאָהּ מִן הַקְּלָלָה. וְאִית דְּאָמְרֵי שֶׁנִּתְעַסֵּק בְּעִסְקֵי הָאֲדָמָה.

וַיִּטַּע כֶּרֶם. גֶּפֶן גְּרוּשָׁה מָצָא, שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה מִגַּן עֵדֶן וּבְיוֹמוֹ נִטָּעָה וְנִשְׁתַּגְשְׁגָה, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יז יא) בְּיוֹם נִטְעֵךְ תְּשַׁגְשֵׁגִי. רַבִּי אוֹמֵר, גֶּפֶן הָיְתָה,

לשון הקודש

כֻּלָּם וְנִתְמַעֲטוּ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: לֹא כָּךְ אַתֶּם, אֶלָּא (שם ט) שִׁרְצוּ בָּאָרֶץ וּרְבוּ בָהּ. הָאַחֵרִים אָבְדוּ בָהּ, אֲבָל אַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ וְשִׁרְצוּ בָהּ.

וְעִם כָּל זֹאת לֹא נִתְיַישֵׁב בְּלִבּוֹ, וְהֶעֱלָה עוֹלוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ח) וַיַּעַל עלת בַּמִּזְבֵּחַ. הוּא הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהִקְרִיב עָלָיו אָדָם הָרִאשׁוֹן. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הֲרֵי לְךָ מַה שֶּׁשָּׁאַלְתָּ – לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם. אָז נִתְיַישֵׁב בְּלִבּוֹ. וּלְפִיכָךְ נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה, שֶׁנָּתַן נַפְשׁוֹ וְלִבּוֹ עָלֶיהָ לְהוֹצִיאָהּ מִן הַקְּלָלָה. וְיֵשׁ שֶׁאוֹמְרִים שֶׁנִּתְעַסֵּק בְּעִסְקֵי הָאֲדָמָה.

וַיִּטַּע כֶּרֶם (שם ט, כ) – גֶּפֶן גְּרוּשָׁה מָצָא, שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה מִגַּן עֵדֶן, וּבְיוֹמוֹ נִטָּעָה וְנִשְׁתַּגְשְׁגָה, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יז) בְּיוֹם נִטְעֵךְ

שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה מִגַּן עֵדֶן, וַעֲנָבֶיהָ עִמָּהּ, וְסָחַט אוֹתָם, וְשָׁתָה מִן הַיַּיִן, וְנִתְגַּל.

רַבִּי בּוֹן פָּתַח, (ויקרא י ט) וַיְדַבֵּר ה' אֶל אַהֲרֹן לֵאמֹר יַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ אַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ בְּבֹאֲכֶם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תָמוּתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם. דְּאָמַר רִבִּי אָבִין, אֵין בְּכָל הָעוֹלָם דָּבָר שֶׁמִּתְגָּאֶה לִבּוֹ שֶׁל אָדָם, אֶלָּא בְּיַיִן. וְזֶה הָיָה עָנְשָׁם שֶׁל נָדָב וַאֲבִיהוּא, שֶׁאָכְלוּ וְשָׁתוּ וְגָבָהּ לִבָּם, וְזֶהוּ (שם י א) אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אוֹתָם.

וְקוֹדֶם זֶה הָיָה נִגְזַר עֲלֵיהֶם, וּבָאָה מִדַּת הַדִּין לִשְׁלוֹחַ יָד בָּהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כד יא) וְאֶל אֲצִילֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יָדוֹ. אַף עַל פִּי שֶׁנִּגְזַר דִּינָם לִשְׁלֹחַ יָד בָּהֶם. וְלָמָּה הָיָה עָנְשָׁם, מִשּׁוּם (שם) וַיֶּחֱזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. נִכְנְסוּ, כְּשֶׁאָכְלוּ וְשָׁתוּ, וְנִגְזַר עָנְשָׁם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה.

לשון הקודש

תְּשַׁגְשַׁגִּי. רַבִּי אוֹמֵר, גֶּפֶן הָיְתָה, שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה מִגַּן עֵדֶן, וַעֲנָבֶיהָ עִמָּהּ, וְסָחַט אוֹתָם, וְשָׁתָה מִן הַיַּיִן, וְנִתְגַּל.

רַבִּי בּוֹן פָּתַח, (ויקרא י, ט) וַיְדַבֵּר ה' אֶל אַהֲרֹן לֵאמֹר יַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ אַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ בְּבֹאֲכֶם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תָמֻתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם. שֶׁאָמַר רַבִּי אָבוֹן, אֵין בְּכָל הָעוֹלָם דָּבָר שֶׁמִּתְגָּאֶה לִבּוֹ שֶׁל אָדָם אֶלָּא בְּיַיִן. וְזֶה הָיָה עָנְשָׁם שֶׁל נָדָב וַאֲבִיהוּא, שֶׁאָכְלוּ וְשָׁתוּ וְגָבַהּ לִבָּם, וְזֶהוּ (ויקרא י, א) אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם.

וְקֹדֶם זֶה הָיָה נִגְזַר עֲלֵיהֶם, וּבָאָה מִדַּת הַדִּין לִשְׁלֹחַ יָד בָּהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כד) וְאֶל אֲצִילֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יָדוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁנִּגְזַר דִּינָם לִשְׁלֹחַ יָד בָּהֶם. וְלָמָּה הָיָה

וּלְאַחַר כֵּן רָאוּ שֶׁלֹּא שָׁלַח יָד בָּהֶם בַּפַּעַם רִאשׁוֹנָה, עָשׂוּ גַּם כֵּן בַּשְּׁנִיָּה, וּמִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים יָצָא לַהַב וְנִשְׂרְפוּ. כִּי לְכָךְ הָיוּ הַכְּרוּבִים מְכֻוָּנִים, כְּנֶגֶד אוֹתָם הַכְּרוּבִים אֲשֶׁר בְּגַן עֵדֶן.

וּלְאַחַר שֶׁמֵּתוּ, צִוָּה לְאַהֲרֹן וְלַכֹּהֲנִים הַבָּאִים אַחֲרָיו, לְהִמָּנַע עַצְמָם מִן הַיַּיִן, בְּבוֹאָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ וְיִמָּצֵא לִבָּם בְּגֵאוּת וּבְגַסּוּת הָרוּחַ.

אָמַר רַבִּי, תְּרֵי עִנְיָנֵי אִינּוּן דְּלֹא מִתְיַישְׁבֵי כַּחֲדָא, יֵינָא וּפוּלְחַן שְׁמַיָּא. דְּתָנִינָן תַּמָּן, שָׁתוּי אַל יִתְפַּלֵּל. וְכֵן שִׁכּוֹר, אַל יִתְפַּלֵּל. וְאִם הִתְפַּלֵּל, תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, שִׁכּוֹר הַמִּתְפַּלֵּל כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. וּמְנָא לָן, מֵחַנָּה. דִּכְתִיב (ש"א

לשון הקודש

עָנְשָׁם? מִשּׁוּם (שם) וַיֶּחֱזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. נִכְנְסוּ, כְּשֶׁאָכְלוּ וְשָׁתוּ, וְנִגְזַר עָנְשָׁם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה.

וּלְאַחַר כֵּן רָאוּ שֶׁלֹּא שָׁלַח יָד בָּהֶם בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה, עָשׂוּ גַּם כֵּן בַּשְּׁנִיָּה, וּמִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים יָצָא לַהַב וְנִשְׂרְפוּ. כִּי לְכָךְ הָיוּ הַכְּרוּבִים מְכֻוָּנִים, כְּנֶגֶד אוֹתָם הַכְּרוּבִים אֲשֶׁר בְּגַן עֵדֶן.

וּלְאַחַר שֶׁמֵּתוּ, צִוָּה לְאַהֲרֹן וְלַכֹּהֲנִים הַבָּאִים אַחֲרָיו לְהִמָּנַע עַצְמָם מִן הַיַּיִן בְּבוֹאָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ וְיִמָּצֵא לִבָּם בְּגֵאוּת וּבְגַסּוּת הָרוּחַ.

אָמַר רַבִּי, שְׁנֵי עִנְיָנִים הֵם שֶׁאֵין מִתְיַשְּׁבִים יַחַד – יַיִן, וַעֲבוֹדַת הַשָּׁמַיִם. שֶׁשָּׁנִינוּ שָׁם, שָׁתוּי אַל יִתְפַּלֵּל, וְכֵן שִׁכּוֹר אַל יִתְפַּלֵּל. וְאִם הִתְפַּלֵּל – תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שִׁכּוֹר הַמִּתְפַּלֵּל כְּאִלּוּ

יג) וַיַּחְשְׁבֶהָ עֵלִי לְשִׁכּוֹרָה. וְהֵשִׁיבָה וְאָמְרָה אַל תִּתֵּן אֶת אֲמָתְךָ לִפְנֵי בַּת בְּלִיַּעַל. וְאָמַר רִבִּי יוֹסִי, כְּתִיב הָכָא בַּת בְּלִיַּעַל, וּכְתִיב הָתָם, יָצְאוּ אֲנָשִׁים (דברים יג
יד) בְּנֵי בְלִיַּעַל, מַה לְּהַלָּן עֲבוֹדָה זָרָה, אַף כָּאן עֲבוֹדָה זָרָה.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, לֵית לָךְ גּוּבְרִין דְּאִתְקְרוֹן קַדִּישִׁין, בַּר אִינּוּן פְּרִישֵׁי חַמְרָא. דִּכְתִיב (במדבר ו ח) כָּל יְמֵי הֲזִירוֹ לַה' קָדוֹשׁ יִהְיֶה.

וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק, לֵית לָךְ חֲמַר דְּאִתְקְרֵי חֲמַר טוֹב, כְּחַמְרָא דְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. וְיַתִּיר עַל כֻּלְּהוּן, חַמְרָא דְּגְלִילָא עִילָּאָה, דְּלָא יָכִיל אֱינַשׁ לְמִשְׁתֵּי כַּלְגּוּת לוֹגָא מִינֵּיהּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר ר' שִׁמְעוֹן, אֲזַל לְמֶחֱמֵי לְר' יוֹסִי בְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוֹנְיָא חָמוּי. יַהֲבֵי לֵיהּ

לשון הקודש

עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. וּמִנַּיִן לָנוּ? מֵחַנָּה, שֶׁכָּתוּב (שמואל א) וַיַּחְשְׁבֶהָ עֵלִי לְשִׁכּוֹרָה. וְהֵשִׁיבָה וְאָמְרָה, אַל תִּתֵּן אֶת אֲמָתְךָ לִפְנֵי בַּת בְּלִיַּעַל. וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּתוּב כָּאן בַּת בְּלִיַּעַל, וְכָתוּב שָׁם (דברים יג) יָצְאוּ אֲנָשִׁים בְּנֵי בְלִיַּעַל. מַה לְּהַלָּן עֲבוֹדָה זָרָה – אַף כָּאן עֲבוֹדָה זָרָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵין לְךָ אֲנָשִׁים שֶׁנִּקְרָאִים קְדוֹשִׁים פְּרָט לְאוֹתָם פְּרוּשֵׁי יַיִן, שֶׁכָּתוּב (במדבר ו) כָּל יְמֵי הֲזִירוֹ לַה' קָדוֹשׁ יִהְיֶה.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵיךְ לְךָ יַיִן שֶׁנִּקְרָא יַיִן טוֹב כְּיֵינָהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְיוֹתֵר עַל כֻּלָּם הַיַּיִן שֶׁל הַגְּלִיל הָעֶלְיוֹן, שֶׁאֵין אִישׁ יָכוֹל לִשְׁתּוֹת מִמֶּנּוּ חֲצִי לוֹג.

רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר רַבִּי שִׁמְעוֹן הָלַךְ לִרְאוֹת

לְמֵיכַל עֻגְלָא תְּלִיתָאָה רְכִיכָא, פְּתַח לֵיהּ חַד כּוּבָא דְּחַמְרָא. חָמוֹי מָזִיג, וְהוּא שָׁתֵי, מָזִיג וְהוּא שָׁתֵי. אָמַר לֵיהּ אִיפְּשָׁר דְּשָׁמַעְתְּ מֵאָבִיךָ, כַּמָּה הוּא שִׁיעוּרוֹ שֶׁל כּוֹס. אָמַר לֵיהּ כְּמוֹת שֶׁהוּא, אַחַת בְּחַמִּין וְאַחַת בְּצוֹנֵן, אֲבָל לֹא שִׁיעֲרוּ רַבָּנָן בְּכוֹסְךָ דְּהוּא זְעִירָא. וּבְחַמְרָךְ דְּהוּא טָבָא. וּבְמֵעוֹהִי דְּהוּא רְחָבָה.

וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מִבֶּלְבָּל בְּדַעְתּוֹ הָיָה נֹחַ כְּשֶׁיָּצָא מִן הַתֵּיבָה, בְּדִירָתוֹ עִם הַחַיּוֹת וְהָרְמָשִׂים וְהַשְּׂרָצִים, וּמִפְּנֵי שֶׁשָּׁתָה מְעַט יַיִן, נִשְׁכַּר וְנִתְגַּל.

וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה בָּא כְּנַעַן וְסֵרְסוֹ, הֵקִיץ מִיֵּינוֹ, וּמָצָא עַצְמוֹ מְסוֹרָס. דִּכְתִיב וַיִּיקַץ נֹחַ מִיֵּינוֹ, וַיֵּדַע אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן. אֲשֶׁר

לשון הקודש

אֶת רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי לָקוֹנְיָא חָמִיו. נָתְנוּ לוֹ לֶאֱכֹל עֻגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת רַכָּה. פָּתַח לוֹ חָבִית יַיִן אַחַת, חָמִיו מוֹזֵג – וְהוּא שׁוֹתֶה, מוֹזֵג – וְהוּא שׁוֹתֶה. אָמַר לוֹ, אֶפְשָׁר שֶׁשָּׁמַעְתָּ מֵאָבִיךָ כַּמָּה הוּא שִׁעוּרוֹ שֶׁל כּוֹס? אָמַר לוֹ, כְּמוֹת שֶׁהוּא, אַחַת בְּחַמִּין וְאַחַת בְּצוֹנֵן, אֲבָל לֹא שִׁעֲרוּ רַבָּנָן בְּכוֹסְךָ שֶׁהִיא קְטַנָּה, וּבְיֵינְךָ שֶׁהוּא טוֹב, וּבְמֵעָיו שֶׁהֵם רְחָבוֹת.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה. מִבֶּלְבָּל בְּדַעְתּוֹ הָיָה נֹחַ כְּשֶׁיָּצָא מִן הַתֵּבָה בְּדִיּוּרוֹ עִם הַחַיּוֹת וְהָרְמָשִׂים וְהַשְּׂרָצִים, וּמִפְּנֵי שֶׁשָּׁתָה מְעַט יַיִן, נִשְׁכַּר וְנִתְגַּל.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בָּא כְּנַעַן וְסֵרְסוֹ. הֵקִיץ מִיֵּינוֹ, וּמָצָא עַצְמוֹ מְסֹרָס, שֶׁכָּתוּב (בראשית ט, כב) וַיִּיקַץ נֹחַ מִיֵּינוֹ וַיֵּדַע אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה

רָאָה לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ, שֶׁסֵּרְסוֹ. וּלְפִיכָךְ קִלְלוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר אָרוּר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו.

רַבִּי פָּתַח, וַיָּרַח ה' אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר לֹא אֹסִף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם. כְּשֶׁיָּצָא נֹחַ מִן הַתֵּבָה, פָּתַח עֵינָיו, וְרָאָה אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ חָרֵב, הִתְחִיל בּוֹכֶה עַל הָעוֹלָם. אָמַר, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם בִּשְׁבִיל חַטֹּאת הָאָדָם, אוֹ בִּשְׁבִיל הַשּׁוֹטִים תְּאַבֵּד עוֹלָמְךָ, לָמָּה בְּרָאתוֹ, אוֹ הַאי, אוֹ הַאי. אִית לָךְ לְמֶעְבַּד אוֹ דְּלָא תִּבְרֵי אֵינַשׁ, אוֹ דְּלָא תֵּיבַד עָלְמָא. הֶעֱלָה עוֹלוֹת, וְקָם וְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו, וְאוֹתוֹ הָרֵיחַ עָלָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעָרַב לוֹ.

לשון הקודש

לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן. אֲשֶׁר רָאָה לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ, שֶׁסֵּרְסוֹ. וּלְפִיכָךְ קִלְלוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) אָרוּר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו.

רַבִּי פָּתַח, (שם ח, כא) וַיָּרַח ה' אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר לֹא אֹסִף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם. כְּשֶׁיָּצָא נֹחַ מִן הַתֵּבָה, פָּתַח עֵינָיו, וְרָאָה אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ חָרֵב. הִתְחִיל בּוֹכֶה עַל הָעוֹלָם. אָמַר, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם בִּשְׁבִיל חַטֹּאת הָאָדָם אוֹ בִּשְׁבִיל הַשּׁוֹטִים תְּאַבֵּד עוֹלָמְךָ? לָמָּה בְּרָאתָם, אוֹ זֶה אוֹ זֶה. יֵשׁ לְךָ לַעֲשׂוֹת – אוֹ שֶׁלֹּא תִּבְרָא אָדָם, אוֹ שֶׁלֹּא תְּאַבֵּד הָעוֹלָם. הֶעֱלָה עוֹלוֹת, וְקָם וְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו, וְאוֹתוֹ הָרֵיחַ עָלָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעָרַב לוֹ.

אָמַר רִבִּי, שְׁלֹשָׁה רֵיחוֹת עָלוּ לְפָנָיו, רֵיחַ עוֹלָתוֹ, וְרֵיחַ תְּפִלָּתוֹ, וְרֵיחַ מַעֲשָׂיו. וְלֹא הָיָה רֵיחַ בָּעוֹלָם דְּנִיחָא קַמֵּיהּ, כְּאוֹתוֹ הָרֵיחַ. וּלְפִיכָךְ צִוָּה וְאָמַר, (במדבר כח ב) רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ. כְּלוֹמַר רֵיחַ שֶׁהִקְרִיב נֹחַ לְפָנַי, תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי, רֵיחַ עוֹלָה וּתְפִלָּה, וְכִשְׁרוֹן מַעֲשִׂים.

רַבִּי אַיְבוּ אָמַר, נֹחַ חָכָם הָיָה, וְהָיָה מֵבִין לְחִישַׁת וְצִפְצוּף כָּל הַנִּבְרָאִים וּרְמִיזָתָם, וּכְשֶׁהָיָה בַּתֵּיבָה, אָמַר יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאֵין פִּקֵּחַ בָּעוֹפוֹת כְּמוֹ הָעוֹרֵב, לְמֵידַע מִנֵּיהּ סִימָנָא בְּעָלְמָא, מִיָּד וַיְשַׁלַּח אֶת הָעוֹרֵב.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, (דף כט ע"א) וְהָאֵיךְ עָבִיד הָכִי, וְהָאָמַר רַבִּי בּוֹ, אָסוּר לְאִסְתַּכָּלָא בְּאִלֵּין מְנַחֲשֵׁי בְּעוֹפֵי דִשְׁמַיָּא, וַהֲרֵי הוּא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי, שְׁלֹשָׁה רֵיחוֹת עָלוּ לְפָנָיו: רֵיחַ עוֹלָתוֹ, וְרֵיחַ תְּפִלָּתוֹ, וְרֵיחַ מַעֲשָׂיו. וְלֹא הָיָה רֵיחַ בָּעוֹלָם שֶׁנּוֹחַ לְפָנָיו כְּאוֹתוֹ הָרֵיחַ. וּלְפִיכָךְ צִוָּה וְאָמַר (במדבר כח, א) רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ. כְּלוֹמַר, רֵיחַ שֶׁהִקְרִיב נֹחַ לְפָנַי, תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי, רֵיחַ עוֹלָה וּתְפִלָּה וְכִשְׁרוֹן מַעֲשִׂים.

רַבִּי אַיְבוּ אָמַר, נֹחַ חָכָם הָיָה, וְהָיָה מֵבִין לְחִישַׁת וְצִפְצוּף כָּל הַנִּבְרָאִים וּרְמִיזָתָם, וּכְשֶׁהָיָה בַּתֵּבָה, אָמַר: יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאֵין פִּקֵּחַ בָּעוֹפוֹת כְּמוֹ הָעוֹרֵב לָדַעַת מִמֶּנּוּ סִימָן בָּעוֹלָם, מִיָּד (בראשית ח, ז) וַיְשַׁלַּח אֶת הָעוֹרֵב.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וְאֵיךְ עוֹשֶׂה כָּךְ? וַהֲרֵי אָמַר רַבִּי בּוֹ, אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתָם

בִּכְלַל (ויקרא יט כו) לֹא תְנַחֲשׁוּ וְלֹא תְעוֹנֵנוּ, אֲפִילוּ כָּל נִיחוּשׁ בְּעָלְמָא.

אֶלָּא אָמַר רִבִּי חִיָּיא, לָמָּה שָׁלַח אֶת הָעוֹרֵב. דְּאָמַר רִבִּי חִיָּיא, מִצְטַעֵר הֲוָה נֹחַ טְפֵי עַל אוֹבָדָא דְעָלְמָא. אָמַר רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה רַחוּם, וְאַתָּה לֹא רִחַמְתָּ עַל עוֹלָמְךָ, וְנֶהְפַּךְ רַחֲמָנוּתְךָ לְאַכְזָרוּת, אַתָּה לֹא רִחַמְתָּ עַל בָּנֶיךָ, יֵצֵא זֶה שֶׁאֵינוֹ מְרַחֵם עַל בָּנָיו, וְנֶהְפַּךְ לָהֶם לְאַכְזָרִי, וּלְפִיכָךְ שָׁלַח אֶת הָעוֹרֵב, רֶמֶז הוּא דְּקָא רָמַז.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, וְכִי לֹא כְתִיב בֵּיהּ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה, וְהָאֵיךְ הִטִּיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, מֵרוֹב צַעֲרוֹ הוּא דְאָמַר, דְּהָא תְּנַן, מִנַּיִן שֶׁאֵין דָּנִין אֶת הָאָדָם לְפִי צַעֲרוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לד לה) אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר וּדְבָרָיו לֹא

לשון הקודש

הַמְנַחֲשִׁים בְּעוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם, וַהֲרֵי הוּא בִּכְלַל (ויקרא יט) לֹא תְנַחֲשׁוּ וְלֹא תְעוֹנֵנוּ, אֲפִלּוּ כָּל נִחוּשׁ בָּעוֹלָם.

אֶלָּא, אָמַר רַבִּי חִיָּיא, לָמָּה שָׁלַח אֶת הָעוֹרֵב? שֶׁאָמַר רַבִּי חִיָּיא, מִצְטַעֵר הָיָה נֹחַ יוֹתֵר עַל אָבְדַן הָעוֹלָם. אָמַר: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה רַחוּם, וְאַתָּה לֹא רִחַמְתָּ עַל עוֹלָמְךָ, וְנֶהְפַּךְ רַחֲמָנוּתְךָ לְאַכְזָרוּת. אַתָּה לֹא רִחַמְתָּ עַל בָּנֶיךָ, יֵצֵא זֶה שֶׁאֵינוֹ מְרַחֵם עַל בָּנָיו, וְנֶהְפַּךְ לָהֶם לְאַכְזָרִי. וּלְפִיכָךְ שָׁלַח אֶת הָעוֹרֵב, רֶמֶז הוּא שֶׁרָמַז.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְכִי לֹא כָתוּב בּוֹ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה, וְהֵאֵיךְ הִטִּיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה? אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מֵרֹב צַעֲרוֹ הוּא שֶׁאָמַר, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, מִנַּיִן שֶׁאֵין דָּנִין אֶת הָאָדָם לְפִי צַעֲרוֹ? שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לד) אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר וּדְבָרָיו לֹא

בְּהַשְׂכֵּל. אַף עַל פִּי שֶׁהִטִּיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה, אֵין דִּינוֹ כְּמֵזִיד, אֶלָּא כְּאָדָם בְּלֹא דַּעַת, לְפִי צַעֲרוֹ. וְלֹא רָצָה הָעוֹרֵב לַהֲלוֹךְ בִּשְׁלִיחוּתוֹ, מִפְּנֵי שֶׁמִּתּוּקָּן הוּא לִשְׁלִיחוּת אַחֶרֶת, לְפַרְנֵס אֵלִיָּהוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (מ"א יז ו) וְהָעוֹרְבִים מְבִיאִים לוֹ לֶחֶם וּבָשָׂר, וְלֹא רָצָה לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּתוֹ, עַד יִבֹּשֶׁת הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ, שֶׁהָיָה עַל יְדֵי שְׁבוּעַת אֵלִיָּהוּ. כֵּיוָן שֶׁרָאָה נֹחַ שֶׁלֹּא עָשָׂה כְּהוֹגֶן, שָׁלַח אֶת הַיּוֹנָה.

וְאָמַר רַבִּי בּוֹן, תְּרֵי עִנְיָנֵי רָמַז בָּהּ, חָדָא, דִּכְתִיב (הושע ז יא) כְּיוֹנָה פּוֹתָה אֵין לֵב, כְּלוֹמַר מֵרֹב צַעֲרִי, אֵין לִבִּי עִמִּי וְנִפְתֶּה. אַחֲרִינָא, אָמַר נֹחַ, אֵין בְּכָל הָעוֹפוֹת דְּיִסְבּוֹל מִיתָתָה בְּלֹא סַרְבָּנוּת, כַּיּוֹנָה. וּלְפִיכָךְ נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל כְּיוֹנָה. אָמַר נֹחַ, כָּךְ יָאוֹת לָנָא לְמִסְבַּל כֹּלָּא, בְּלָא סַרְבָּנוּתָא, וּלְפִיכָךְ וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה.

לשון הקודש

בְּהַשְׂכֵּל. אַף עַל פִּי שֶׁהִטִּיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה, אֵין דִּינוֹ כְּמֵזִיד, אֶלָּא כְּאָדָם בְּלֹא דַּעַת, לְפִי צַעֲרוֹ.

וְלֹא רָצָה הָעוֹרֵב לַהֲלוֹךְ בִּשְׁלִיחוּתוֹ, מִפְּנֵי שֶׁמִּתְּקָן הוּא לִשְׁלִיחוּת אַחֶרֶת – לְפַרְנֵס אֵלִיָּהוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א יז) וְהָעֹרְבִים מְבִיאִים לוֹ לֶחֶם וּבָשָׂר, וְלֹא רָצָה לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּתוֹ, (בראשית ח) עַד יִבֹּשֶׁת הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ, שֶׁהָיָה עַל יְדֵי שְׁבוּעַת אֵלִיָּהוּ. כֵּיוָן שֶׁרָאָה נֹחַ שֶׁלֹּא עָשָׂה כַּהוֹגֶן, שָׁלַח אֶת הַיּוֹנָה.

וְאָמַר רַבִּי בּוֹן, שְׁנֵי עִנְיָנִי רָמַז בָּהּ, אֶחָד – שֶׁכָּתוּב (הושע ז) כְּיוֹנָה פּוֹתָה אֵין לֵב. כְּלוֹמַר, מֵרֹב צַעֲרִי אֵין לִבִּי עִמִּי וְנִפְתֶּה. אַחֶרֶת – אָמַר נֹחַ, אֵין בְּכָל הָעוֹפוֹת שֶׁיִּסְבֹּל מִיתָתָה בְּלֹא סָרְבָּנוּת כַּיּוֹנָה,

תָּנוּ רַבָּנָן, מָה הֵשִׁיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנֹחַ, כְּשֶׁיָּצָא מִן הַתֵּיבָה וְרָאָה כָּל הָעוֹלָם חָרֵב, וְהִתְחִיל לִבְכּוֹת עָלָיו, וְאָמַר, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, נִקְרֵאתָ רַחוּם, הָיָה לְךָ לְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתֶיךָ.

הֶשִׁיבוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רַעְיָא שַׁטְיָא, כְּעָן אֲמַרְתְּ דָּא, וְלָא בְּזִמְנָא דַּאֲמָרִית לָךְ בְּלִישְׁנָא רְכִיכָא, כִּי אֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה, וַאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל וכו', לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר וכו', עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר. כּוּלֵּי הַאי אִתְעַבְּרִית עִמָּךְ, וַאֲמָרִית לָךְ, בְּדִיל דְּתִבְעֵי רַחֲמִין עַל עָלְמָא. וּמִכְּדֵין דְּשָׁמַעְתְּ דְּתִשְׁתֵּיזִיב אַתְּ בְּתֵיבוּתָא, לָא עָאל בְּלִבָּךְ בִּישׁוּתָא דְּעָלְמָא, וַעֲבַדְתְּ תֵּיבוּתָא וְאִשְׁתְּזֵבְתָּא. וּכְעָן דְּאִתְאֲבִיד עָלְמָא, פָּתְחֵית פּוּמָךְ לְמַלָּלָא קֳדָמַי בַּעְיָין וְתַחֲנוּנִין.

לשון הקודש

וּלְפִיכָךְ נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל כְּיוֹנָה. אָמַר נֹחַ, כָּךְ נָאֶה לָנוּ לִסְבֹּל הַכֹּל בְּלִי סָרְבָנוּת, וּלְפִיכָךְ וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, מַה הֵשִׁיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנֹחַ, כְּשֶׁיָּצָא מִן הַתֵּבָה וְרָאָה כָּל הָעוֹלָם חָרֵב וְהִתְחִיל לִבְכּוֹת עָלָיו, וְאָמַר: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, נִקְרֵאתָ רַחוּם, הָיָה לְךָ לְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתֶיךָ?

הֶשִׁיבוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רוֹעֶה שׁוֹטֶה, כְּעֵת אָמַרְתָּ אֶת זֶה, וְלֹא בִּזְמַן שֶׁאָמַרְתִּי לְךָ בְּלָשׁוֹן רַכָּה, כִּי אֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה, וַאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל כוּ', עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר. כָּל זֶה הִתְעַבַּרְתִּי עִמְּךָ, וְאָמַרְתִּי לְךָ כְּדֵי שֶׁתְּבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם, וּמֵאָז שֶׁשָּׁמַעְתָּ שֶׁאַתָּה תִּנָּצֵל בַּתֵּבָה, לֹא נִכְנְסָה בְּלִבְּךָ רָעַת הָעוֹלָם, וְעָשִׂיתָ תֵּבָה וְנִצַּלְתָּ. וְכָעֵת שֶׁנֶּאֱבַד הָעוֹלָם, פָּתַחְתָּ פִּיךָ לְדַבֵּר לְפָנַי בַּקָּשׁוֹת וְתַחֲנוּנִים?!

כֵּיוָן דְּחָזָא נֹחַ כָּךְ, הִקְרִיב עֲלָוָון וְקָרְבָּנִין, דִּכְתִיב וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטָּהוֹר וַיַּעַל עוֹלוֹת בַּמִּזְבֵּחַ.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, בֹּא וּרְאֵה מַה בֵּין הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ לְיִשְׂרָאֵל אַחַר כָּךְ, וּבֵין נֹחַ. נֹחַ לֹא הֵגִין עַל דּוֹרוֹ, וְלֹא הִתְפַּלֵּל עָלָיו כְּאַבְרָהָם. דְּכֵיוָן דְּאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם, (בראשית יח כ) זַעֲקַת סְדוֹם וַעֲמוֹרָה כִּי רָבָּה, מִיָּד וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמַר. וְהִרְבָּה דְבָרִים כְּנֶגֶד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁשָּׁאַל שֶׁאִם יִמָּצֵא שָׁם עֲשָׂרָה צַדִּיקִים, שֶׁיְּכַפֵּר לְכָל הַדּוֹר בִּשְׁבִילָם, וְחָשַׁב אַבְרָהָם שֶׁהָיוּ עֲשָׂרָה בָּעִיר, עִם לוֹט וְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וּבְנוֹתָיו, וַחֲתָנָיו, וְלָכֵן לֹא הִתְפַּלֵּל יוֹתֵר.

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁרָאָה כָּךְ נֹחַ, הִקְרִיב עוֹלוֹת וְקָרְבָּנוֹת, שֶׁכָּתוּב (שם ח) וַיִּקַּח מִכֹּל הַבְּהֵמָה הַטְּהֹרָה וּמִכֹּל הָעוֹף הַטָּהוֹר וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בֹּא וּרְאֵה מַה בֵּין הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ לְיִשְׂרָאֵל אַחַר כָּךְ וּבֵין נֹחַ. נֹחַ לֹא הֵגֵן עַל דּוֹרוֹ וְלֹא הִתְפַּלֵּל עָלָיו כְּאַבְרָהָם. שֶׁכֵּיוָן שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם (שם יח, כ) זַעֲקַת סְדוֹם וַעֲמוֹרָה כִּי רָבָּה, מִיָּד – וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמַר, וְהִרְבָּה דְבָרִים כְּנֶגֶד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁשָּׁאַל שֶׁאִם יִמָּצֵא שָׁם עֲשָׂרָה צַדִּיקִים שֶׁיְּכַפֵּר לְכָל הַדּוֹר בִּשְׁבִילָם. וְחָשַׁב אַבְרָהָם שֶׁהָיוּ עֲשָׂרָה בָּעִיר, עִם לוֹט וְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וּבְנוֹתָיו וַחֲתָנָיו, וְלָכֵן לֹא הִתְפַּלֵּל יוֹתֵר.

בָּא מֹשֶׁה וְהֵגִין עַל כָּל הַדּוֹר, כֵּיוָן שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ, (שמות לב ח) סָרוּ מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ. מַה כְּתִיב בֵּיהּ, (שם לב יא) וַיְחַל מֹשֶׁה. מַהוּ וַיְחַל. מְלַמֵּד שֶׁהִתְפַּלֵּל עַד שֶׁאֲחָזַתּוּ חַלְחָלָה. רַבָּנָן אָמְרֵי, לֹא הִנִּיחַ מֹשֶׁה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁנָּתַן נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא. דִּכְתִיב, (שם לב לב) וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי מֵהָכָא, (תהלים קו כג) וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו. וְכֵן כָּל הַצַּדִּיקִים הֵגִינוּ עַל דּוֹרָם, וְלֹא הִנִּיחוּ מִדַּת הַדִּין לִשְׁלוֹט בָּהֶם.

וְנֹחַ הִתְעַכֵּב עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָמַר לוֹ רִבּוּי דְבָרִים, שֶׁמָּא יְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְלֹא

לשון הקודש

בָּא מֹשֶׁה וְהֵגֵן עַל כָּל הַדּוֹר. כֵּיוָן שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ, סָרוּ מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ – מַה כָּתוּב בּוֹ? (שמות לב) וַיְחַל מֹשֶׁה. מַהוּ וַיְחַל? מְלַמֵּד שֶׁהִתְפַּלֵּל עַד שֶׁאֲחָזַתּוּ חַלְחָלָה. חֲכָמִים אוֹמְרִים, לֹא הִנִּיחַ מֹשֶׁה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁנָּתַן נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב (שם) וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי מִכָּאן, (תהלים קו) וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו. וְכֵן כָּל הַצַּדִּיקִים הֵגֵנוּ עַל דּוֹרָם, וְלֹא הִנִּיחוּ מִדַּת הַדִּין לִשְׁלֹט בָּהֶם.

וְנֹחַ הִתְעַכֵּב עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָמַר לוֹ רִבּוּי דְבָרִים שֶׁמָּא יְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם

הִשְׁגִּיחַ, וְלֹא בִּיקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְעָשָׂה הַתֵּיבָה וְנֶאֱבַד כָּל הָעוֹלָם.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הֲווֹ יָתְבֵי בִּפְלָכֵי טְבֶרְיָא, אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ, רַבִּי, מַה רָאָה נֹחַ שֶׁלֹּא בִּקֵּשׁ רַחֲמִים עַל דּוֹרוֹ. אָמַר לוֹ, אֲפִילוּ הוּא לֹא חָשַׁב בְּלִבּוֹ שֶׁיִּמָּלֵט. מָשָׁל, לְמוֹצֵא אֶשְׁכּוֹל עֲנָבִים שֶׁאֵינָם מְבוּשָׁלִים, בֵּין הַבּוֹסְרִים, דְּאִלּוּ הֲוָה בֵּין עֲנָבִים מְבוּשָׁלִים, לָא הֲווֹ כְּלוּם.

מַשְׁמַע, דִּכְתִיב כִּי אוֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה. דְּהֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר צַדִּיק לְפָנַי, מַהוּ בַּדּוֹר הַזֶּה. כְּלוֹמַר, לְפִי הַדּוֹר. וּלְפִיכָךְ לֹא בִּקֵּשׁ רַחֲמִים, אָמַר בְּלִבּוֹ וּלְוַאי שֶׁאֲבַקֵּשׁ רַחֲמִים עָלַי וְאִמָּלֵט, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאֶתְפַּלֵּל עַל אֲחֵרִים.

לְבָתַר אָמַר רִבִּי אֱלִיעֶזֶר, עִם כָּל דָּא, הֲוָה לֵיהּ לְמִתְבַּע רַחֲמִין עַל עָלְמָא קַמֵּי קוּדְשָׁא

לשון הקודש

רַחֲמִים, וְלֹא הִשְׁגִּיחַ וְלֹא בִּקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְעָשָׂה הַתֵּבָה וְנֶאֱבַד כָּל הָעוֹלָם. **רַבִּי** אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָיוּ יוֹשְׁבִים בִּפְלִכֵי טְבֶרְיָה. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, רַבִּי, מָה רָאָה נֹחַ שֶׁלֹּא בִּקֵּשׁ רַחֲמִים עַל דּוֹרוֹ? אָמַר לוֹ, אֲפִלּוּ הוּא לֹא חָשַׁב בְּלִבּוֹ שֶׁיִּמָּלֵט. מָשָׁל לְמוֹצֵא אֶשְׁכּוֹל עֲנָבִים שֶׁאֵינָם מְבֻשָּׁלִים בֵּין הַבְּסָרִים, שֶׁאִלּוּ הָיָה בֵּין עֲנָבִים מְבֻשָּׁלִים, לֹא הָיוּ כְּלוּם. **מַשְׁמַע** שֶׁכָּתוּב (בראשית ז) כִּי אוֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה. שֶׁהָיָה לוֹ לוֹמַר צַדִּיק לְפָנַי, מַהוּ בַּדּוֹר הַזֶּה? כְּלוֹמַר, לְפִי הַדּוֹר. וּלְפִיכָךְ לֹא בִּקֵּשׁ רַחֲמִים. אָמַר בְּלִבּוֹ: וּלְוַאי שֶׁאֲבַקֵּשׁ רַחֲמִים עָלַי וְאִמָּלֵט, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאֶתְפַּלֵּל עַל אֲחֵרִים. **אַחַר** כָּךְ אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, עַל כָּל זֶה

בְּרִיךְ הוּא, דְּנִיחָא לֵיהּ, מַאן דַּאֲמַר טָבָא עַל בְּנוֹהִי.

מְנָא לָן, מִגִּדְעוֹן בַּר יוֹאָשׁ, דְּלָא הֲוָה זַכַּאי, וְלָא בַּר זַכַּאי, וּמִשּׁוּם דַּאֲמַר טִיבוּתָא עַל יִשְׂרָאֵל, מַה כְּתִיב בֵּיהּ. (שופטים ו יד) וַיֹּאמֶר לוֹ ה' לֵךְ בְּכֹחֲךָ זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִדְיָן. מַהוּ בְּכֹחֲךָ זֶה. טִיבוּתָא דָא דַּאֲמַרְתְּ עַל בָּנַי, יְהֵא לָךְ חֵילָא סַגִּיאָה, לְשֵׁיזָבוּתְהוֹן מִן יְדָא דְּמִדְיָן.

וְעוֹד אָמַר רִבִּי אֱלִיעֶזֶר, אַף עַל פִּי דִּיהֱוֵי צַדִּיקָא רַבָּה מִכָּל עָלְמָא, וְיֵימַר בִּישָׁא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי דֵּלָטוֹרִין עַל יִשְׂרָאֵל, עוֹנְשֵׁיהּ סַגְיָא מִן כֻּלְּהוֹן. וְלָא אַשְׁכַּחְנָא צַדִּיקָא טָבָא כְּאֵלִיָּהוּ בְּכָל דָּרָא, וּמִשּׁוּם דַּאֲמַר דֵּלָטוֹרִין עַל יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב (מ"א יט יד) כִּי עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ הָרָסוּ וְאֶת נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בֶחָרֶב, בֵּיהּ שַׁעֲתָא אַבְאֵישׁ סַגְיָא קַמֵּיהּ.

לשון הקודש

הָיָה לוֹ לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנּוֹחַ לוֹ מִי שֶׁאוֹמֵר טוֹב עַל בָּנָיו.

מִנַּיִן לָנוּ? מִגִּדְעוֹן בֶּן יוֹאָשׁ, שֶׁלֹּא הָיָה צַדִּיק וְלֹא בֶן צַדִּיק, וּמִשּׁוּם שֶׁאָמַר טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל, מַה כָּתוּב בּוֹ? (שופטים ו) וַיֹּאמֶר לוֹ ה' לֵךְ בְּכֹחֲךָ זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִדְיָן. מַהוּ בְּכֹחֲךָ זֶה? הַטּוֹבָה הַזּוֹ שֶׁאָמַרְתָּ עַל בָּנַי, יִהְיֶה לְךָ כֹּחַ גָּדוֹל לְהַצִּילָם מִיַּד מִדְיָן.

וְעוֹד אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אַף עַל פִּי שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק גָּדוֹל מִכָּל הָעוֹלָם, וְיֹאמַר רַע לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹ מַלְשִׁינוּת עַל יִשְׂרָאֵל – עָנְשׁוֹ גָּדוֹל מִכֻּלָּם, וְלֹא מָצָאנוּ צַדִּיק טוֹב כְּאֵלִיָּהוּ בְּכָל דּוֹר, וּמִשּׁוּם שֶׁאָמַר מַלְשִׁינוּת עַל יִשְׂרָאֵל,

תָּא חֲזֵי מַה כְּתִיב בֵּיהּ. (שם יט ו) **וַיַּבֵּט וְהִנֵּה מְרַאֲשֹׁתָיו עֶגֶת רְצָפִים. מַהוּ רְצָפִים. אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּדֵין יָאוֹת לְמֵיכַל, מַאן דַּאֲמַר דְּלָטוֹרִין עַל בָּנַי.**

אָמַר רִבִּי אֱלִיעֶזֶר, מַאי דִּכְתִיב, (שם יט ח) **וַיֵּלֶךְ בְּכֹחַ הָאֲכִילָה הַהִיא אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה עַד הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵבָה. וְכִי בְּכֹחַ אֲכִילַת עוּגַת רְצָפִים אָזַל כּוּלֵי הַאי.**

אֶלָּא אָמַר רִבִּי אֱלִיעֶזֶר, הִשְׁלִיךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דּוּרְמִיטָה עַל אֵלִיָּהוּ, וְהֶרְאָהוּ עִנְיָנָא דְּמִשָּׁה, דִּיתִיב קַמֵּיהּ אַרְבְּעִין יְמָמִין וְאַרְבָּעִין לֵילָוָן, וּמִכְּדֵין דַּהֲוָה תַּמָּן, עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל יַת עֶגְלָא. וּבְגִין דַּהֲוָה אַרְבְּעִין יְמָמִין וְאַרְבָּעִין לֵילָוָן דְּלֶחֶם לָא אָכַל, וּמַיָּא לָא שָׁתֵי, לָא אַעֲדֵי מִתַּמָּן עַד דְּמָחַל לְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב כִּי עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ הָרָסוּ וְאֶת נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בֶחָרֶב, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הֵרַע הַרְבֵּה לְפָנָיו.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב בּוֹ, וַיַּבֵּט וְהִנֵּה מְרַאֲשֹׁתָיו עֶגֶת רְצָפִים. מַהוּ רְצָפִים? אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּעֵת רָאוּי לֶאֱכֹל מִי שֶׁאָמַר מַלְשִׁינוּת עַל בָּנַי.

אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מַה שֶּׁכָּתוּב וַיֵּלֶךְ בְּכֹחַ הָאֲכִילָה הַהִיא אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה עַד הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵבָה, וְכִי בְּכֹחַ אֲכִילַת עוּגַת רְצָפִים הָלַךְ אֶת כָּל זֶה?

אֶלָּא, אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הִשְׁלִיךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תַּרְדֵּמָה עַל אֵלִיָּהוּ, וְהֶרְאָהוּ עִנְיָנוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁיָּשַׁב לְפָנָיו אַרְבָּעִים יָמִים וְאַרְבָּעִים לֵילוֹת, וּמֵאָז שֶׁהָיָה שָׁם,

אָמַר לֵיהּ לְאֵלִיָּהוּ, כָּךְ הָוָה לָךְ לְמֶעְבַּד, וְעוֹד הָוָה לָךְ לְמֶחֱזֵי, דְּאִינּוּן בָּנַי בְּנֵי רְחִימָאי, דְּקַבִּילוּ אוֹרַיְיתִי בְּטוּרָא דְּחוֹרֵב, וְדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיֵּלֶךְ בְּכֹחַ הָאֲכִילָה (דף כט ע"ב) הַהִיא אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה. דְּחָזָא עִנְיָינָא דְמִשֶּׁה, דְּאִישְׁתְּהֵי קַמֵּיהּ אַרְבְּעִין יְמָמִין וְאַרְבָּעִין לֵילָוָן. וְעִנְיָינָא דְיִשְׂרָאֵל, דְּקַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא בְּטוּרָא דְּחוֹרֵב. וְדָא הוּא דִּכְתִיב, עַד הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵב.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, לֹא זָז אֵלִיָּהוּ מִשָּׁם, עַד שֶׁנִּשְׁבַּע לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְהוֹרוֹת זְכוּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד. וְכָל מִי שֶׁעוֹשֶׂה זְכוּת, הוּא מַקְדִּים וְאוֹמֵר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּךְ וְכָךְ עָשָׂה עַכְשָׁיו פְּלוֹנִי. וְאֵינוֹ זָז מִשָּׁם, עַד שֶׁיִּכְתְּבוּ זְכוּתוֹ דְּהַהוּא גַּבְרָא. דִּכְתִיב, (מלאכי ג טז) וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו.

לשון הקודש

עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֵגֶל. וּמִשּׁוּם שֶׁהָיָה אַרְבָּעִים יָמִים וְאַרְבָּעִים לֵילוֹת שֶׁלֶּחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה, לֹא זָז מִשָּׁם עַד שֶׁמָּחַל לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אָמַר לוֹ לְאֵלִיָּהוּ, כָּךְ הָיָה לְךָ לַעֲשׂוֹת, וְעוֹד הָיָה לְךָ לְהַרְאוֹת שֶׁהֵם בָּנַי, בְּנֵי אֲהוּבַי, שֶׁקִּבְּלוּ אֶת תּוֹרָתִי בְּהַר חוֹרֵב! וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּלֶךְ בְּכֹחַ הָאֲכִילָה הַהִיא אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, שֶׁרָאָה אֶת עִנְיָנוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהִשְׁתַּהָה לְפָנָיו אַרְבָּעִים יָמִים וְאַרְבָּעִים לֵילוֹת. וְהָעִנְיָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל – שֶׁקִּבְּלוּ הַתּוֹרָה בְּהַר חוֹרֵב, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַד הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵב.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא זָז אֵלִיָּהוּ מִשָּׁם, עַד שֶׁנִּשְׁבַּע לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹרוֹת זְכוּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד. וְכָל מִי שֶׁעוֹשֶׂה

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בֶּן פַּזִּי, מָה הָיָה עוֹנְשׁוֹ שֶׁל נֹחַ, שֶׁיָּצָא חִגֵּר בְּרַגְלָיו מִן הַתֵּיבָה, וְשָׁכַב וְנִתְבַּזֶּה, וְהִתְלוֹצֵץ עָלָיו בְּנוֹ, וְעָשָׂה לוֹ מַה שֶׁעָשָׂה.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה. בֹּא וּרְאֵה מִפְּנֵי שֶׁנָּטַל יַעֲקֹב הַבְּרָכוֹת מֵעֵשָׂו בְּרַמָּאוּת. הֲרֵי לָךְ, שֶׁלֹּא נִיתַּן רְשׁוּת לְשׁוּם אוּמָּה בָּעוֹלָם לְהִשְׁתַּעְבֵּד בְּיִשְׂרָאֵל, זוּלָתִי אוּמָּה שֶׁל עֵשָׂו.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, נָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת שֵׁם בֶּן נֹחַ, וְהִפְרִישׁוֹ לְכֹהֵן עֶלְיוֹן, וּלְשָׁרְתוֹ. וְהִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ עִמּוֹ, וְקָרָא שְׁמוֹ מַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם. וְהָיָה יֶפֶת אָחִיו לוֹמֵד תּוֹרָה מִמֶּנּוּ בְּמִדְרָשׁוֹ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם, וְלָמַד תּוֹרָה בְּמִדְרָשׁוֹ

לשון הקודש

זְכוּת, הוּא מַקְדִּים וְאוֹמֵר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: כָּךְ וְכָךְ עָשָׂה עַכְשָׁו פְּלוֹנִי. וְאֵינוֹ זָז מִשָּׁם, עַד שֶׁיִּכְתְּבוּ זְכוּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם, שֶׁכָּתוּב (מלאכי ג, טז) וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן פַּזִּי, מָה הָיָה עָנְשׁוֹ שֶׁל נֹחַ? שֶׁיָּצָא חִגֵּר בְּרַגְלָיו מִן הַתֵּבָה, וְשָׁכַב וְנִתְבַּזֶּה, וְהִתְלוֹצֵץ עָלָיו בְּנוֹ, וְעָשָׂה לוֹ מַה שֶׁעָשָׂה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה. בֹּא וּרְאֵה, מִפְּנֵי שֶׁנָּטַל יַעֲקֹב הַבְּרָכוֹת מֵעֵשָׂו בְּרַמָּאוּת, הֲרֵי לְךָ שֶׁלֹּא נִתַּן רְשׁוּת לְשׁוּם אֻמָּה בָּעוֹלָם לְהִשְׁתַּעְבֵּד בְּיִשְׂרָאֵל זוּלָתִי אֻמָּה שֶׁל עֵשָׂו.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, נָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת שֵׁם בֶּן נֹחַ, וְהִפְרִישׁוֹ לְכֹהֵן עֶלְיוֹן וּלְשָׁרְתוֹ, וְהִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ עִמּוֹ, וְקָרָא שְׁמוֹ מַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם. וְהָיָה יֶפֶת אָחִיו לוֹמֵד תּוֹרָה מִמֶּנּוּ בְּמִדְרָשׁוֹ, עַד

שֶׁל שֵׁם. וְנִתְעַסֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאַבְרָהָם, וְנִשְׁתַּכְּחוּ כָּל הָאֲחֵרִים. בָּא אַבְרָהָם וְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁיַּשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ תָּמִיד בְּבֵיתוֹ שֶׁל שֵׁם, וְהוֹדָה לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קי ד) אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם עַל דִּבְרָתִי מַלְכִּי צֶדֶק.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, וַהֲלֹא יֶפֶת הוּא הַגָּדוֹל, לָמָּה שֵׁם נָטַל הַכְּהוּנָּה. כִּשְׁבִיל שֶׁהָיָה תָּמִיד עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וּפֵרַשׁ מִדַּרְכֵי הָעוֹלָם. וּמֵאַיִן הָיָה לוֹ תּוֹרָה. אֶלָּא אָדָם הָרִאשׁוֹן יָדַע הַתּוֹרָה, וְהִנִּיחָהּ בְּקַבָּלָה לְשֵׁת בְּנוֹ, וְאַחַר כַּךְ בָּאָה לְיַד חֲנוֹךְ, עַד שֶׁבָּא לְשֵׁם וְהָיָה מִתְעַסֵּק תָּמִיד בָּהּ.

אָמַר לוֹ ר' יוֹסִי, אִם הַתּוֹרָה הָיְתָה בְּמִדְרָשׁוֹ שֶׁל שֵׁם, לָמָּה הוּצְרַךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְצַוּוֹת לִבְנֵי נֹחַ אוֹתָן שֶׁבַע מִצְוֹת שֶׁנִּצְטַוּוּ, שֶׁהֲרֵי בַּתּוֹרָה

לשון הקודש

שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְלָמַד תּוֹרָה בְּמִדְרָשׁוֹ שֶׁל שֵׁם, וְנִתְעַסֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאַבְרָהָם, וְנִשְׁתַּכְּחוּ כָּל הָאֲחֵרִים. בָּא אַבְרָהָם וְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיַּשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ תָּמִיד בְּבֵיתוֹ שֶׁל שֵׁם, וְהוֹדָה לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קי) אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם עַל דִּבְרָתִי מַלְכִּי צֶדֶק.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וַהֲלֹא יֶפֶת הוּא הַגָּדוֹל, לָמָּה שֵׁם נָטַל הַכְּהֻנָּה? כִּשְׁבִיל שֶׁהָיָה תָּמִיד עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּפֵרַשׁ מִדַּרְכֵי הָעוֹלָם. וּמֵאַיִן הָיָה לוֹ תּוֹרָה? אֶלָּא אָדָם הָרִאשׁוֹן יָדַע הַתּוֹרָה, וְהִנִּיחָהּ בְּקַבָּלָה לְשֵׁת בְּנוֹ, וְאַחַר כָּךְ בָּאָה לְיַד חֲנוֹךְ, עַד שֶׁבָּא לְשֵׁם, וְהָיָה מִתְעַסֵּק תָּמִיד בָּהּ.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, אִם הַתּוֹרָה הָיְתָה בְּמִדְרָשׁוֹ שֶׁל שֵׁם, לָמָּה הֻצְרַךְ הַקָּדוֹשׁ

נִכְתְּבוּ קוֹדֶם לָכֵן, אֶלָּא אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בְּשָׁעָה שֶׁהַמַּבּוּל בָּא לָעוֹלָם, וְנִכְנְסוּ לַתֵּיבָה, מֵרוֹב צַעֲרָם נִשְׁתַּכְּחָה מֵהֶם, עַד שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְחִידֵּשׁ לָהֶם אוֹתָם שֶׁבַע מִצְוֹת.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, חַס וְשָׁלוֹם לֹא נִשְׁתַּכְּחָה הַתּוֹרָה מִמֶּנּוּ, אֶלָּא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִם אוֹמַר לָהֶם שֶׁיִּשְׁמְרוּ כָּל תּוֹרָתִי, יִפְּרְקוּ כָּל הָעוֹל מֵהֶם, כַּאֲחֵרִים שֶׁאָמְרוּ (איוב כא יד) וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חָפָצְנוּ. אֶלָּא אֶתֵּן לָהֶם דְּבָרִים מוּעָטִים, וְיִשְׁמְרוּ אוֹתָם.

עַד שֶׁיָּבוֹא מִי שֶׁיִּשְׁמוֹר כּוּלָּהּ, וְהוּא אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כו ה) עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי חֻקּוֹתַי וְתוֹרֹתָי. דְּכֵיוָן שֶׁלָּמַד מִשֵּׁם הַתּוֹרָה, קִבֵּל עַל עַצְמוֹ שֶׁיִּשְׁמוֹר

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא לְצַוּוֹת לִבְנֵי נֹחַ אוֹתָן שֶׁבַע מִצְוֹת שֶׁנִּצְטַוּוּ, שֶׁהֲרֵי בַּתּוֹרָה נִכְתְּבוּ קֹדֶם לָכֵן? אֶלָּא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשָׁעָה שֶׁהַמַּבּוּל בָּא לָעוֹלָם וְנִכְנְסוּ לַתֵּבָה, מֵרֹב צַעֲרָם נִשְׁתַּכְּחָה מִשֵּׁם, עַד שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְחִדֵּשׁ לָהֶם אוֹתָן שֶׁבַע מִצְוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חַס וְשָׁלוֹם, לֹא נִשְׁתַּכְּחָה הַתּוֹרָה מִמֶּנּוּ. אֶלָּא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִם אֹמַר לָהֶם שֶׁיִּשְׁמְרוּ כָּל תּוֹרָתִי, יִפְּרְקוּ כָּל הָעֹל מֵהֶם, כַּאֲחֵרִים שֶׁאָמְרוּ (איוב כא) וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חָפָצְנוּ, אֶלָּא אֶתֵּן לָהֶם דְּבָרִים מוּעָטִים וְיִשְׁמְרוּ אוֹתָם. עַד שֶׁיָּבֹא מִי שֶׁיִּשְׁמֹר כֻּלָּהּ, וְהוּא אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כו) עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי חֻקּוֹתַי וְתוֹרֹתָי. שֶׁכֵּיוָן שֶׁלָּמַד

הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ, וּלְפִיכָךְ בֵּירַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁבַע מִצְוֹת מִן הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמְרוּ אוֹתָם.

רַבִּי פָּתַח בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַיְשַׁלַּח אֶת הָעֹרֵב, דְּאָמַר רִבִּי פִּנְחָס, כְּתִיב, (ש"ב טו יד) וַיֹּאמֶר דָּוִד וכו', קוּמוּ וְנִבְרְחָה כִּי לֹא תִהְיֶה לָנוּ פְּלֵיטָה מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם. וְאַף עַל פִּי שֶׁבָּרַח, מַאי כְּתִיב בֵּיהּ, (תהלים ג א) מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁהָיָה בּוֹרֵחַ וְנִגְרָשׁ מִמַּלְכוּתוֹ, לֹא מָנַע עַצְמוֹ מִלּוֹמַר שִׁירָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלָשׁוּב וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו. וַיְשַׁלַּח אֶת הָעוֹרֵב, זֶהוּ דָּוִד, שֶׁהָיָה קוֹרֵא עִמָּהֶן תָּמִיד כְּעוֹרֵב.

דָּבָר אַחֵר, הָעוֹרֵב שֶׁבָּא מִיְּהוּדָה, שֶׁנִּקְרָא עוֹרֵב, שֶׁנֶּאֱמַר, (בראשית מג ט) אָנֹכִי אֶעֱרְבֶנּוּ. הָעֹרֵב כְּתִיב, בְּלֹא וָא"ו. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ

לשון הקודש

מִשֵּׁם הַתּוֹרָה, קִבֵּל עַל עַצְמוֹ שֶׁיִּשְׁמֹר הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וּלְפִיכָךְ בֵּרַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁבַע מִצְוֹת מִן הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמְרוּ אוֹתָם.

רַבִּי פָּתַח, בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַיְשַׁלַּח אֶת הָעֹרֵב. שֶׁאָמַר רַבִּי פִּנְחָס, כָּתוּב וַיֹּאמֶר דָּוִד כו' קוּמוּ וְנִבְרְחָה כִּי לֹא תִהְיֶה לָנוּ פְּלֵיטָה מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם. וְאַף עַל פִּי שֶׁבָּרַח, מַה כָּתוּב בּוֹ? (תהלים ג) מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁהָיָה בּוֹרֵחַ וְנִגְרָשׁ מִמַּלְכוּתוֹ, לֹא מָנַע עַצְמוֹ מִלּוֹמַר שִׁירָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלָשׁוּב וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו. וַיְשַׁלַּח אֶת הָעֹרֵב, זֶהוּ דָּוִד, שֶׁהָיָה קוֹרֵא עִמָּהֶם תָּמִיד כְּעוֹרֵב.

דָּבָר אַחֵר, הָעוֹרֵב שֶׁבָּא מִיְּהוּדָה שֶׁנִּקְרָא עוֹרֵב, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מג) אָנֹכִי אֶעֱרְבֶנּוּ. כָּתוּב הָעֹרֵב, בְּלִי וָא"ו. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס,

עוֹרֵב, שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בֶּהָרִים כְּעוֹרֵב. וְהַיְינוּ דְּאָמַר לְשָׁאוּל, (ש"א כו כ) כַּאֲשֶׁר יִרְדֹּף הַקֹּרֵא בֶּהָרִים. אָמַר לוֹ, שַׁמְתַּנִי לִהְיוֹת כְּקוֹרֵא בֶּהָרִים, כְּתִיב הָכָא קוֹרֵא, וּכְתִיב הָתָם, (תהלים קמ"ז ט) לִבְנֵי עוֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ.

וְאָמַר רִבִּי פִּנְחָס, בֹּא וּרְאֵה מַה בֵּין מַלְכֵי יְהוּדָה לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל. שָׁלַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְדָוִד, וְגֵרְשֵׁהוּ מִמַּלְכוּתוֹ, וּמִיָּד שָׁב בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאַל תִּתְמַהּ עַל זֶה, וַאֲפִילוּ מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ יְהוּדָה, שֶׁהָיָה רָשָׁע, מִיָּד שָׁב בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלָקַח אוּמָּנוּת אֲבוֹתָיו, וְשָׁב לְמַלְכוּתוֹ.

וְזֶהוּ שֶׁבָּא הַכָּתוּב לְהוֹרוֹת, וַיְשַׁלַּח אֶת הָעוֹרֵב, זֶה דָּוִד, שֶׁהָיָה קוֹרֵא תָּמִיד כְּעוֹרֵב, וְשִׁלְּחָהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמַּלְכוּתוֹ, וְהוֹצִיאוֹ מִבֵּיתוֹ, וּמַה

לשון הקודש

לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ עוֹרֵב? שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בֶּהָרִים כְּעוֹרֵב. וְהַיְינוּ שֶׁאָמַר לְשָׁאוּל כַּאֲשֶׁר יִרְדֹּף הַקֹּרֵא בֶּהָרִים. אָמַר לוֹ, שַׁמְתַּנִי לִהְיוֹת כְּקוֹרֵא בֶּהָרִים. כָּתוּב כָּאן קֹרֵא, וְכָתוּב שָׁם (תהלים קמז) לִבְנֵי עוֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ.

וְאָמַר רַבִּי פִּנְחָס, בֹּא וּרְאֵה מַה בֵּין מַלְכֵי יְהוּדָה לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל. שָׁלַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְדָוִד וְגֵרְשָׁהוּ מִמַּלְכוּתוֹ, וּמִיָּד שָׁב בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאַל תִּתְמַהּ עַל זֶה, וַאֲפִילוּ מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ יְהוּדָה, שֶׁהָיָה רָשָׁע, מִיָּד שָׁב בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלָקַח אֻמָּנוּת אֲבוֹתָיו, וְשָׁב לְמַלְכוּתוֹ.

וְזֶהוּ שֶׁבָּא הַכָּתוּב לְהוֹרוֹת. וַיְשַׁלַּח אֶת הָעֹרֵב – זֶה דָּוִד, שֶׁהָיָה קוֹרֵא תָּמִיד כְּעוֹרֵב, וְשִׁלְּחָהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

כְּתִיב בֵּיהּ. וַיֵּצֵא יָצוּא וָשׁוּב. דִּכְתִיב, (ש"ב טו ל) וְדָוִד עֹלֶה בְּמַעֲלֵה הַזֵּיתִים עֹלֶה וּבוֹכֶה וְרֹאשׁ לוֹ חָפוּי. הָיָה יוֹצֵא וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה, וּמִתְוַדֶּה עַל חַטֹּאתָיו, וּמְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, וְיָדַע כִּי חַטֹּאתָיו עָשׂוּ לוֹ שֶׁנִּשְׁלַח מִמַּלְכוּתוֹ וְנִגְרַשׁ.

וּבְכָל דָּבָר וְדָבָר דְּחֶטְאָה גָּרִים בְּמַלְכוּתוֹ, אוֹ בְּיִשְׂרָאֵל, הָיָה תּוֹלֶה הַדָּבָר בּוֹ, וַהֲוָה יָדַע דְּהוּא הָיָה גָּרִים. עַד יְבֹשֶׁת הַמַּיִם, שֶׁהֵשִׁיבוּהוּ לֹא עָלֶיךָ הַדָּבָר, אֶלָּא (שם כא א) אֶל שָׁאוּל וְאֶל בֵּית הַדָּמִים.

תָּא חֲזֵי, דִּכְתִיב (שם) וַיְהִי רָעָב בִּימֵי דָוִד שָׁלֹשׁ שָׁנִים שָׁנָה אַחֲרֵי שָׁנָה וַיְבַקֵּשׁ דָּוִד אֶת פְּנֵי ה', דְּסָבַר דְּהוּא הֲוָה גָּרִים, אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא עָלֶיךָ זוֹ אֶלָּא עַל שָׁאוּל. עַד יְבֹשֶׁת הַמַּיִם,

לשון הקודש

מִמַּלְכוּתוֹ וְהוֹצִיאוּ מִבֵּיתוֹ, וּמַה כָּתוּב בּוֹ? וַיֵּצֵא יָצוּא וָשׁוּ"ב, שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב טו) וְדָוִד עֹלֶה בְּמַעֲלֵה הַזֵּיתִים עֹלֶה וּבוֹכֶה וְרֹאשׁ לוֹ חָפוּי. הָיָה יוֹצֵא וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה, וּמִתְוַדֶּה עַל חַטֹּאתָיו וּמְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, וְיָדַע כִּי חַטֹּאתָיו עָשׂוּ לוֹ שֶׁנִּשְׁלַח מִמַּלְכוּתוֹ וְנִגְרַשׁ.

וּבְכָל דָּבָר וְדָבָר שֶׁל חֵטְא גָּרַם בְּמַלְכוּתוֹ אוֹ בְּיִשְׂרָאֵל, הָיָה תּוֹלֶה הַדָּבָר בּוֹ, וְהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא הָיָה גּוֹרֵם. עַד יְבֹשֶׁת הַמַּיִם, שֶׁהֵשִׁיבוּהוּ: לֹא עָלֶיךָ הַדָּבָר, אֶלָּא אֶל שָׁאוּל וְאֶל בֵּית הַדָּמִים.

בָּא וּרְאֵה, שֶׁכָּתוּב (שם כא) וַיְהִי רָעָב בִּימֵי דָוִד שָׁלֹשׁ שָׁנִים שָׁנָה אַחֲרֵי שָׁנָה וַיְבַקֵּשׁ דָּוִד אֶת פְּנֵי ה', שֶׁסָּבַר שֶׁהוּא הָיָה גּוֹרֵם. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: לֹא עָלֶיךָ זוֹ,

הָיָה תּוֹלֶה הַכֹּל בְּעַצְמוֹ, וּמִיָּד הָיָה שָׁב בִּתְשׁוּבָה. וְאָז לֹא הוּצְרַךְ לַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה, שֶׁהַדָּבָר לֹא בָּא בִּשְׁבִילוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיֵּצֵא יָצוֹא וָשׁוֹב עַד יִבֹּשֶׁת הַמַּיִם, דַּאֲזַי לֹא הָיָה הַדָּבָר תָּלוּי בּוֹ.

אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנַסּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, וּשְׁלָחָם לְבָבֶל. שֶׁנֶּאֱמַר, וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. רְאֵה מַה כְּתִיב בָּהּ, וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ. שֶׁהִכְבִּיד עוֹלָהּ מֶלֶךְ בָּבֶל, בְּרָעָב וּבְצָמָא וּבַחֲרִינַת צַדִּיקִים הַרְבֵּה. וּמִשּׁוּם כּוֹבֶד עוֹלָהּ, וַתָּשָׁב אֵלָיו אֶל הַתֵּבָה, וְחָזְרָה בִּתְשׁוּבָה וְקִבְּלָהּ.

חָטְאָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּמִתְּחִלָּה, וַיּוֹסֶף לְהַגְלוֹתָם, שֶׁנֶּאֱמַר וַיּוֹסֶף שַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, בְּגָלוּת אַחֶרֶת שֶׁל יָוָן. דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, גָּלוּת יָוָן

לשון הקודש

אֶלָּא עַל שָׁאוּל. עַד יִבֹּשֶׁת הַמַּיִם, הָיָה תּוֹלֶה הַכֹּל בְּעַצְמוֹ, וּמִיָּד הָיָה שָׁב בִּתְשׁוּבָה, וְאָז לֹא הֻצְרַךְ לַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה, שֶׁהַדָּבָר לֹא בָּא בִּשְׁבִילוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ח) וַיֵּצֵא יָצוֹא וָשׁוֹב עַד יִבֹּשֶׁת הַמַּיִם. שֶׁאָז לֹא הָיָה הַדָּבָר תָּלוּי בּוֹ.

אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנַסּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל וּשְׁלָחָם לְבָבֶל, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. רְאֵה מַה כָּתוּב בּוֹ – וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ. שֶׁהִכְבִּיד עֶלָּהּ מֶלֶךְ בָּבֶל בְּרָעָב וּבְצָמָא וּבַחֲרִינַת צַדִּיקִים הַרְבֵּה, וּמִשּׁוּם כֹּבֶד עֶלָּהּ – וַתָּשָׁב אֵלָיו אֶל הַתֵּבָה, וְחָזְרָה בִּתְשׁוּבָה וְקִבְּלָהּ.

חָטְאָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּמִתְּחִלָּה – וַיּוֹסֶף לְהַגְלוֹתָם, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וַיּוֹסֶף שַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, בְּגָלוּת אַחֶרֶת שֶׁל יָוָן.

אַחְשִׁיךְ פְּנֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל כְּשׁוּלֵי קִדְרָה.

וּמֵרוֹב צַעֲרָם וְדוֹחֲקָם מַה כְּתִיב בֵּיהּ. וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב. מַה לְּעֵת עֶרֶב, דְּלָא הֲוָה נְהִירָא לְהוֹן שַׁעֲתָא דְּרַוְוחָא, כְּמָה דַּהֲוַת עֲבִידָא בְּקַדְמִיתָא, וְאִתְקְטָלוּ צִדְקִיָּא, וְאִתְחַשַּׁךְ יְמָמָא, וְאַעֲרִיב לְהוֹ שִׁמְשָׁא וְלָא יָכְלִין לְמֵיקַם מִן קֳדָם דּוֹחֲקָא סַגִּיאָה דַּהֲוֵי עֲלֵיהוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ד ו) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב. כִּי פָנָה הַיּוֹם, אֵלּוּ הֵן צַדִּיקַיָּא הַמְּאִירִים כַּשֶּׁמֶשׁ. כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב, שֶׁנִּשְׁאֲרוּ כְּעוֹלְלוֹת בָּצִיר וְזֶהוּ לְעֵת עֶרֶב וְלֹא בִּזְמַן דִּנְהִירִין לְהוֹן צַדִּיקַיָּא כְּשִׁמְשָׁא.

וְהִנֵּה עָלֶה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ. לוּלֵי שֶׁהֵעִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוּחַ הַכֹּהֲנִים, שֶׁהָיוּ מַדְלִיקִין נֵרוֹת בְּשֶׁמֶן זַיִת, אֲזַי אָבְדָה (דף ל ע"א) פְּלֵיטַת יְהוּדָה

לשון הקודש

שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה גָּלוּת יָוָן הֶחְשִׁיכָה אֶת פְּנֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּשׁוּלֵי קִדְרָה.

וּמֵרֹב צַעֲרָם וְדָחְקָם מַה כָּתוּב בּוֹ? וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב. מַה זֶּה לְעֵת עֶרֶב? שֶׁלֹּא הָיְתָה מְאִירָה לָהֶם שְׁעַת הַרְוָחָה כְּמוֹ שֶׁהָיָה הַמַּעֲשֶׂה בָּרִאשׁוֹנָה, וְנֶהֱרְגוּ צַדִּיקִים וְנֶחְשַׁךְ הַיּוֹם, וְהֶעֱרִיב לָהֶם הַשֶּׁמֶשׁ וְלֹא יָכְלוּ לָקוּם מִפְּנֵי הַדֹּחַק הָרַב שֶׁהָיָה עֲלֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ו, ד) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב. כִּי פָנָה הַיּוֹם – אֵלּוּ הֵם הַצַּדִּיקִים הַמְּאִירִים כַּשֶּׁמֶשׁ. כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב – שֶׁנִּשְׁאֲרוּ כְּעוֹלְלוֹת בָּצִיר, וְזֶהוּ לְעֵת עֶרֶב, וְלֹא בִּזְמַן שֶׁמְּאִירִים לָהֶם הַצַּדִּיקִים כַּשֶּׁמֶשׁ.

וְהִנֵּה עָלֶה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ (בראשית ח). לוּלֵי שֶׁהֵעִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוּחַ הַכֹּהֲנִים שֶׁהָיוּ מַדְלִיקִין נֵרוֹת בְּשֶׁמֶן זַיִת, אֲזַי אָבְדָה פְּלֵיטַת בֵּית יְהוּדָה מִן הָעוֹלָם,

מִן הָעוֹלָם. וּבְכָל פַּעַם וּפַעַם שָׁבָה בִּתְשׁוּבָה וְנִתְקַבְּלָה. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, חוּץ מִן גָּלוּתָא רְבִיעָאָה, דַּעֲדַיִין לֹא שָׁבָה, וְהַכֹּל תָּלוּי בִּתְשׁוּבָה.

וְאָמַר רִבִּי פִּנְחָס, אֵין לְךָ בְּכָל פַּעַם וּפַעַם, שֶׁלֹּא הִתְעַכֵּב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גְּזַר דִּינָא שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁבַע שְׁמִיטִין, וְשֶׁבַע יוֹבְלוֹת, שֶׁמָּא תַּחְזוֹר בִּתְשׁוּבָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיִּיָּחֶל עוֹד שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרִים, כַּר מִן קֶדֶמָאי.

וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה, בְּגָלוּת אֱדוֹם. וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד, דְּעַד הַיּוֹם לֹא חָזְרָה בִּתְשׁוּבָה, וְלֹא הֵעִירָה רוּחָהּ. דְּאָמַר רִבִּי פִּנְחָס, אִלְמָלֵי חָזְרָה בִּתְשׁוּבָה לֹא נִשְׁתַּיְּרָה בַּגָּלוּת יוֹמָא חַד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁגָּלְתָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, נָתַן לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זְמַן וְקֵץ, וְנִתְעוֹרְרָה

לשון הקודש

וּבְכָל פַּעַם וּפַעַם שָׁבָה בִּתְשׁוּבָה וְנִתְקַבְּלָה. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, חוּץ מִן הַגָּלוּת הָרְבִיעִית שֶׁעֲדַיִן לֹא שָׁבָה, וְהַכֹּל תָּלוּי בִּתְשׁוּבָה.

וְאָמַר רַבִּי פִּנְחָס, אֵין לְךָ בְּכָל פַּעַם וּפַעַם שֶׁלֹּא עִכֵּב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת גְּזַר דִּינָהּ שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁבַע שְׁמִטּוֹת, וְשִׁבְעָה יוֹבְלוֹת, שֶׁמָּא תַּחְזוֹר בִּתְשׁוּבָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וַיִּיָּחֶל עוֹד שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרִים, חוּץ מֵהָרִאשׁוֹנִים.

וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה – בְּגָלוּת אֱדוֹם. וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד – שֶׁעַד הַיּוֹם לֹא חָזְרָה בִּתְשׁוּבָה וְלֹא הֵעִירָה רוּחָהּ. שֶׁאָמַר רַבִּי פִּנְחָס, אִלְמָלֵי חָזְרָה בִּתְשׁוּבָה, לֹא נִשְׁאֲרָה בַּגָּלוּת יוֹם אֶחָד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁגָּלְתָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,

תָּמִיד בִּתְשׁוּבָה, וְגָלוּת הָאַחֲרוֹן אֵין לוֹ קֵץ וּזְמָן, אֶלָּא הַכֹּל תָּלוּי בִּתְשׁוּבָה. שֶׁנֶּאֱמַר, (דברים ל ב) וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְקוֹלוֹ. וּכְתִיב, (שם ל ד) אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי עֲקִיבָא, אִם כֵּן, הֵיאַךְ יְהֵא דָא לְהִתְעוֹרְרָא כּוּלְּהוֹן כַּחֲדָא בִּתְשׁוּבָה, מַאן דַּהֲוֵי בְּסָיְיפֵי שְׁמַיָּא, וּמַאן דְּהוּא בְּסָיְיפֵי אַרְעָא, הֵיךְ יִתְחַבְּרוּן כַּחֲדָא לְמֶעְבַּד תְּשׁוּבָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, חַיֶּיךָ, דְּאִי יַחְזְרוּן בִּתְשׁוּבָה רִישֵׁי כְּנִישְׁתָּא, אוֹ חָדָא כְּנִישְׁתָּא, בִּזְכוּתָם יִתְכַּנֵּשׁ כָּל גָּלוּתָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיסְתְּכִי תְּדִירָא, אֵימָתַי יַחְזְרוּן, וְיַעֲבֵד לְהוֹן טָבָא, דִּכְתִיב (ישעיה ל כח) וְלָכֵן יְחַכֶּה ה' לַחֲנַנְכֶם. מְחַכֶּה תָּמִיד אֵימָתַי יַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה.

לשון הקודש

נָתַן לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זְמַן וְקֵץ וְנִתְעוֹרְרָה תָּמִיד בִּתְשׁוּבָה, וְגָלוּת הָאַחֲרוֹן אֵין לוֹ קֵץ וּזְמַן, אֶלָּא הַכֹּל תָּלוּי בִּתְשׁוּבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ל) וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְקוֹלוֹ. וְכָתוּב (שם) אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ.

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, אִם כֵּן, אֵיךְ יִהְיֶה זֶה לְעוֹרֵר אֶת כֻּלָּם כְּאֶחָד בִּתְשׁוּבָה? מִי שֶׁהוּא בְּסוֹפֵי הַשָּׁמַיִם וּמִי שֶׁהוּא בְּסוֹפֵי הָאָרֶץ, אֵיךְ יִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה?

אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: חַיֶּיךָ, שֶׁאִם יַחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה רָאשֵׁי בֵּית הַכְּנֶסֶת, אוֹ בֵּית כְּנֶסֶת אֶחָד, בִּזְכוּתָם תִּתְכַּנֵּס כָּל הַגָּלוּת, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִסְתַּכֵּל תָּמִיד מָתַי

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, אַתְיָא הָא, כְּהָא דְאָמַר רִבִּי פִּנְחָס, דִּכְתִיב וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד. לֹא נֶאֱמַר וְלֹא יָסַף שׁוּב אֵלֶיהָ, אֶלָּא הִיא לֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו, מִכְּלַל דְּהוּא מְזוּמָן וּמְחַכֶּה אֵימָתַי תָּשׁוּב.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, תָּא חֲזֵי, הַאי דִּכְתִיב בְּיַעֲקֹב (בראשית לב כה) וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר. בֵּיהּ זִימְנָא אִתְיַהֲבַת רְשׁוּתָא לְכָל חֵילֵי דִשְׁמַיָּא, לְאִינּוּן רַבְרְבִין דְּאִתְמַנּוּן עַל מַלְכְּוָתָא, וְאִתְפְּרָשׁוּ אִלֵּין לְשַׁלְטָאָה עַל אִלֵּין, וְאִתְיַהֲבַת רְשׁוּתָא וְשׁוּלְטָנָא לְרַבְרְבָא דֶּאֱדוֹם, לְשַׁלְטָאָה עַל אוּמַיָּיא.

בֵּיהּ שַׁעֲתָא מַה כְּתִיב. וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ, דְּעַד כְּעָן לָא הֲווֹ לֵיהּ בִּנְיָמִין וְלָא

לשון הקודש

יַחְזְרוּ וְיַעֲשֶׂה לָהֶם טוֹב, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ל) וְלָכֵן יְחַכֶּה ה' לַחֲנַנְכֶם, מְחַכֶּה תָּמִיד אֵימָתַי יַחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, יָבֹא זֶה כְּזֶה שֶׁאָמַר רַבִּי פִּנְחָס, שֶׁכָּתוּב וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד. לֹא נֶאֱמַר וְלֹא יָסַף שׁוּב אֵלֶיהָ, אֶלָּא הִיא לֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו. מִכְּלַל שֶׁהוּא מְזֻמָּן וּמְחַכֶּה אֵימָתַי תָּשׁוּב.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בֹּא וּרְאֵה, זֶה שֶׁכָּתוּב בְּיַעֲקֹב (בראשית לב, כה) וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר. בְּאוֹתוֹ זְמַן נִתְּנָה רְשׁוּת לְכָל צִבְאוֹת הַשָּׁמַיִם לְאוֹתָם הַשָּׂרִים שֶׁהִתְמַנּוּ עַל הַמַּלְכוּת, וְנִפְרְדוּ לִשְׁלֹט אֵלֶּה עַל אֵלֶּה, וְנִתְּנָה רְשׁוּת וְשִׁלְטוֹן לַשַּׂר הַגָּדוֹל שֶׁל אֱדוֹם לִשְׁלֹט עַל הָאֻמּוֹת.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מַה כָּתוּב? וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ, שֶׁעַד כָּעֵת לֹא הָיוּ לוֹ בִּנְיָמִין וְלֹא

אַפּוֹטְרוֹפּוֹסָא בִּשְׁמַיָּא.

וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ, דֵּין הוּא סמא"ל, רַבָּא דֶּאֱדוֹם. וּבְעָא דְּיִתְיְהֵיב יַעֲקֹב תְּחוֹת שִׁעְבּוּדָא דֶּאֱדוֹם, וּמִשּׁוּם זְכוּתָא רַבְּרְבָא דַּהֲוָה בְּיַעֲקֹב, לָא אִתְיְהִיב בִּידֵיהּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בֵּיהּ שַׁעֲתָא אִתְכְּנָשׁוּ כָּל חֵילָא דִשְׁמַיָּא, וּבְעוּ לְמִיטְעַן עִם סמא"ל, בְּגִינֵיהּ דְּיַעֲקֹב. אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא אִיצְטְרִיךְ יַעֲקֹב לְשׁוּם חַד מִנְּכוֹן, הָא זְכוּתֵיהּ דְּיִטְעוֹן עִמֵּיהּ. מִיָּד וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ, טָעִין עִמֵּיהּ.

אָמַר רִבִּי יוּדָא, תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב בֵּיהּ. וַיַּרְא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ, דַּהֲוָה סַגִּיאָה זְכוּתֵיהּ, וְלָא יָכִיל בְּטַעֲנָתֵיהּ לְאִשְׁתַּעְבְּדָא יַעֲקֹב תְּחוֹת יְדָא דֶּאֱדוֹם. מִיָּד וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכוֹ. אִלֵּין אִינּוּן בְּנוֹהִי נָפְקֵי יֶרְכֵיהּ.

לשון הקודש

אַפּוֹטְרוֹפּוֹס בַּשָּׁמַיִם.

וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ, זֶהוּ הוּא סמאל, הָאָדוֹן שֶׁל אֱדוֹם, וְרָצָה שֶׁיִּנָּתֵן יַעֲקֹב תַּחַת שִׁעְבּוּדוֹ שֶׁל אֱדוֹם, וּמִשּׁוּם הַזְּכוּת הַגְּדוֹלָה שֶׁהָיְתָה לְיַעֲקֹב לֹא נִתַּן בְּיָדוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִתְכַּנְּסוּ כָּל צִבְאוֹת הַשָּׁמַיִם, וְרָצוּ לִטְעֹן עִם סמאל בִּשְׁבִיל יַעֲקֹב. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: יַעֲקֹב אֵינוֹ צָרִיךְ לְשׁוּם אֶחָד מִכֶּם, הֲרֵי זְכוּתוֹ שֶׁיִּטְעֹן עִמּוֹ. מִיָּד וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ, טָעַן עִמּוֹ.

אָמַר רַבִּי יוּדָא, בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב בּוֹ, (בראשית כו) וַיַּרְא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ, שֶׁהָיְתָה זְכוּתוֹ רַבָּה, וְלֹא יָכֹל בְּטַעֲנָתוֹ לְשַׁעְבֵּד אֶת יַעֲקֹב תַּחַת יַד אֱדוֹם. מִיָּד וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכוֹ. אֵלּוּ הֵם בָּנָיו יוֹצְאֵי יֶרְכוֹ.

בֵּיהּ שַׁעֲתָא אִתְחְלַשׁ יַעֲקֹב, וְלָא יָכִיל לְמִטְעַן עִמֵּיהּ, דִּכְתִיב וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ, בְּאַטְעָנוּתֵיהּ עִמֵּיהּ. וְאִתְיַהֲבַת רְשׁוּתָא לְסמא"ל, בְּנוֹהִי דְיַעֲקֹב תְּחוֹת יְדָא דֶאָדוֹם, כָּל זִימְנָא דְיַעַבְרוּן עַל אוֹרַיְיתָא.

רַבִּי הֲוָה יָתִיב יוֹמָא חַד, וַהֲוָה מִסְתַּכֵּל בְּהָא מִילְּתָא, דִּכְתִיב (דברים ה ל) **בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקֹלוֹ. אָמַר, מַה דַּאֲמַר מֹשֶׁה דִּיהֱוֵי בְּסוֹף יוֹמַיָּא, כָּל אִינּוּן עָקְתִין הָא אֲתוּ, וּתְשׁוּבָה עַד כְּעָן לָא אִתְעֲבִידָא.**

עַד דַּהֲוָה יָתִיב, אָתָא אֵלִיָּהוּ זָכוּר לַטּוֹב, אָמַר לֵיהּ, רַבִּי בְּמַאי אִתְעַסַּקְתְּ. אָמַר לֵיהּ בְּהַאי דְּאָמְרָה תּוֹרָה, דְּכַד יֵיתוּן עָקְתִין לְיִשְׂרָאֵל בְּסוֹף יוֹמַיָּא, דְּיַעַבְרוּן תְּשׁוּבָה לְאַלְתָּר, דִּכְתִיב בְּאַחֲרִית

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נֶחֱלַשׁ יַעֲקֹב וְלֹא יָכֹל לִטְעֹן עִמּוֹ, שֶׁכָּתוּב וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ, בְּטַעֲנָתוֹ עִמּוֹ. וְנִתְּנָה רְשׁוּת לְסמאל, בְּנֵי יַעֲקֹב תַּחַת יַד אֱדוֹם, כָּל זְמַן שֶׁיַּעַבְרוּ עַל הַתּוֹרָה.

רַבִּי הָיָה יוֹשֵׁב יוֹם אֶחָד, וְהָיָה מִסְתַּכֵּל בַּדָּבָר הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב (דברים ל, ד) בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקֹלוֹ. אָמַר, מַה שֶּׁאָמַר מֹשֶׁה שֶׁיִּהְיֶה בְּסוֹף הַיָּמִים, כָּל אוֹתָם הַצָּרוֹת הָרֵי בָּאוּ, וּתְשׁוּבָה עַד עַתָּה טֶרֶם נֶעֱשְׂתָה.

בְּעוֹד שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב, בָּא אֵלִיָּהוּ, זָכוּר לְטוֹב. אָמַר לוֹ: רַבִּי, בַּמָּה הִתְעַסַּקְתָּ? אָמַר לוֹ: בְּזֶה שֶׁאָמְרָה הַתּוֹרָה, שֶׁכְּשֶׁיָּבוֹאוּ צָרוֹת לְיִשְׂרָאֵל בְּסוֹף הַיָּמִים,

הַיָּמִים וְשַׁבְתָּ, וְעַד כְּעָן לָא תָבוּ בִּתְיוּבְתָּא.

אָמַר לֵיהּ חַיֶּיךָ רַבִּי, בְּהַאי מִילְּתָא אִתְעַסַּק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹמָא דֵין, וַאֲתָא מִיכָאֵל אַפּוֹטְרוֹפְּסָא רַבָּה דִּילְהוֹן, וּבָעֵי דְּאִימָתֵי יִפְקוֹן בְּנוֹהִי רְחִימוֹהִי מִתְּחוֹת גָּלוּתָא דֶּאֱדוֹם. וַאֲמַר, אַתְּ כְּתַבְתְּ בְּאוֹרַיְיתָךְ, דְּכַד יִסְבְּלוּן אִינּוּן עוֹנְשַׁיָּיא עַל מַה דַּעֲבָדוּ, מַאי כְּתִיב. (שם ה לא) כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ.

אָמַר לֵיהּ, יֵיתֵי סמא"ל אַפּוֹטְרוֹפְּסָא דֶּאֱדוֹם וְיַטְעִין עִמֵּיהּ קַמָּאי. אֲתָא סמא"ל. וְטָעִין מִיכָאֵל מִלְּתָא דָא, כִּדְבִקַדְמֵיתָא. אֲמַר סמא"ל, מָארֵי דְעָלְמָא, אַתְּ הוּא דַאֲמַרְתְּ דִּתְהֲוֵי כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל תְּחוֹת שׁוּלְטָנָא דֶּאֱדוֹם, עַד דְּיֶהֱוֹן זַכָּאִין קַמָּךְ, וְהָא כֻּלְּהוֹן חַיָּיבִין עַד יוֹמָא דֵין.

לשון הקודש

שֶׁיַּעֲשׂוּ תְשׁוּבָה לְאַלְתַּר, שֶׁכָּתוּב בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וְשַׁבְתָּ, וְעַד עַתָּה לֹא שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה.

אָמַר לוֹ: חַיֶּיךָ רַבִּי, בַּדָּבָר הַזֶּה מִתְעַסֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּיּוֹם הַזֶּה, וּבָא מִיכָאֵל, הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס הַגָּדוֹל שֶׁלָּהֶם, וּמְבַקֵּשׁ מָתַי יֵצְאוּ בָנָיו אֲהוּבָיו מִתַּחַת לְגָלוּת אֱדוֹם. וְאָמַר: אַתָּה כָּתַבְתָּ בְּתוֹרָתְךָ, שֶׁכְּשֶׁיִּסְבְּלוּ אוֹתָם הָעֲנָשִׁים עַל מַה שֶּׁעָשׂוּ, מַה כָּתוּב? (שם) כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ.

אָמַר לוֹ: יָבוֹא סמאל, הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל אֱדוֹם, וְיִטְעַן עִמּוֹ לְפָנַי. בָּא סמאל, וְטָעַן מִיכָאֵל דָּבָר זֶה כְּבָרִאשׁוֹנָה. אָמַר סמאל: רִבּוֹן הָעוֹלָם, אַתָּה הוּא שֶׁאָמַרְתָּ שֶׁתִּהְיֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל תַּחַת שִׁלְטוֹן אֱדוֹם, עַד שֶׁיִּהְיוּ צַדִּיקִים לְפָנֶיךָ, וַהֲרֵי כֻּלָּם רְשָׁעִים עַד הַיּוֹם הַזֶּה.

בֵּיהּ שַׁעֲתָא אַנְזִיפֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל דַּאֲמַר דֵּלָטוֹרָא עַל בְּנוֹהִי, וְעָרַק תְּלַת אַלְפֵי מִילִין. וַאֲמַר לְמִיכָאֵל, מִיכָאֵל הֲוָה לָךְ לְמֶהֱוֵי שְׁפִיל לְרֵישֵׁיהּ דִּקְרָא, דִּכְתִיב (שם) **וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְקוֹלוֹ, וְאַחַר כַּךְ כְּתִיב** (שם) **כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ.**

אֲמַר מִיכָאֵל, מָארֵי דְעָלְמָא, הֲוָה לָךְ לְרַחֲמָא עֲלַיְיהוּ, אַתְּ רַחוּם, וְכָךְ אִתְקְרִיאַת. אָמַר לֵיהּ אוֹמָאָה אוֹמֵיתִי בְּיוֹמָא דְאִתְגַּזְרָא דִינָא קֳדָמָאי, עַד דִּי יִתּוּבוּן. וְאִי כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל, אַפְּתְחַת תְּשׁוּבָה כְּעֵינָא דְמַחֲטָא, אֲנָא אֶפְּתַח לָהּ תַּרְעִין רַבְּרְבִין.

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נָזַף בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל שֶׁאָמַר הַלְשָׁנָה עַל בָּנָיו, וּבָרַח שְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי מִילִין, וְאָמַר לְמִיכָאֵל: מִיכָאֵל, הָיָה לְךָ לִהְיוֹת יוֹרֵד לְרֹאשׁ הַכָּתוּב, שֶׁכָּתוּב וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְקוֹלוֹ, וְאַחַר כָּךְ כָּתוּב כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ.

אָמַר מִיכָאֵל: רִבּוֹן הָעוֹלָם, הָיָה לְךָ לְרַחֵם עֲלֵיהֶם, אַתָּה רַחוּם, וְכָךְ נִקְרֵאתָ. אָמַר לוֹ: שְׁבוּעָה נִשְׁבַּעְתִּי בַּיּוֹם שֶׁנִּגְזַר הַדִּין לְפָנַי עַד שֶׁיָּשׁוּבוּ, וְאִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל פּוֹתַחַת בִּתְשׁוּבָה כְּמוֹ עַיִן שֶׁל מַחַט, אֲנִי אֶפְתַּח לָהּ שְׁעָרִים גְּדוֹלִים.

פָּרָשַׁת לֶךְ לְךָ

תָּא חֲזֵי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָגֵן לְצַדִּיקַיָּא, דְּלָא יִשְׁלְטוּן בְּהוֹן בְּנֵי אֱנָשָׁא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָגִין עַל אַבְרָהָם, דְּלָא יִשְׁלְטוּן בֵּיהּ וּבְאִנְתְּתֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, שְׁכִינְתָּא לָא אִתְעַדֵּי מֵעִם שָׂרָה. בְּהַהוּא לֵילְיָא, אָתָא פַּרְעֹה לְמִיקְרַב בַּהֲדָהּ. אֲתָא מַלְאָכָא, וְאַלְקֵי לֵיהּ. כָּל אֵימַת דַּהֲוָה שָׂרָה אָמְרָה אַלְקֵי, הֲוָה מַלְקֵי.

וְאַבְרָהָם הוּא אַתְקִיף בְּמָאֲרֵיהּ, דְּהָא שָׂרָה לָא יְהוֹן יָכְלֵי לְשַׁלְטָאָה עֲלָהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי כח) וְצַדִּיקִים כִּכְפִיר יִבְטָח. וְהָכָא נִסְיוֹנָא הוּא, דְּלָא הִרְהֵר אַבְרָהָם אֲבַתְרֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי, תָּא חֲזֵי דְּבְגִין כָּךְ, לָא פַּקִּיד לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַחֲתָא לְמִצְרַיִם, אֶלָּא

לשון הקודש

פָּרָשַׁת לֶךְ לְךָ

בֹּא וּרְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָגֵן לַצַּדִּיקִים שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בָהֶם בְּנֵי אָדָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵגֵן עַל אַבְרָהָם שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בּוֹ וּבְאִשְׁתּוֹ.

בֹּא וּרְאֵה, הַשְּׁכִינָה לֹא זָזָה מֵעִם שָׂרָה. בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה בָּא פַּרְעֹה לִקְרַב אֵלֶיהָ. בָּא הַמַּלְאָךְ וְהִלְקָה אוֹתוֹ. וְכָל פַּעַם שֶׁהָיְתָה שָׂרָה אוֹמֶרֶת הַלְקֵה – הָיָה מַלְקֶה.

וְאַבְרָהָם הוּא הִתְחַזֵּק בְּרִבּוֹנוֹ, שֶׁהֲרֵי שָׂרָה לֹא יָכְלוּ לִשְׁלֹט עָלֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי כח) וְצַדִּיקִים כִּכְפִיר יִבְטָח. וְכָאן הוּא נִסָּיוֹן, שֶׁלֹּא הִרְהֵר אַבְרָהָם אַחֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי, בֹּא וּרְאֵה שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ לֹא צִוָּה

הוּא מִגַּרְמֵיהּ נָחַת, בְּגִין דְּלָא יְהֵא פִּתְחוֹן פֶּה לִבְנֵי עָלְמָא, דַּאֲמַר לֵיהּ כָּךְ, וּלְבָתַר אִצְטָעֵר עַל אִנְתְּתֵיהּ. עַד כָּאן.

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

לֶךְ לְךָ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (שה"ש ב יב) **הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בֹּא וּרְאֵה, כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לָאָדָם לְהַכְשִׁיר מַעֲשָׂיו לִפְנֵי בּוֹרְאוֹ, וּלְהִתְעַסֵּק בְּתוֹרָתוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה. שֶׁמַּעֲלַת הַתּוֹרָה לְמַעְלָה מִן כָּל הַמַּעֲלוֹת.**

דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, תְּרֵין טָבִין רַבְּרְבִין אִית בְּאוֹרַיְיתָא, חַיִּים, וְעוּתְרָא. דִּכְתִיב, (משלי ג טז) **אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד. אָמַר רַב פַּפָּא, אִלֵּין תְּלָתָא הֲוֹוּ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי יְהוּדָה, כָּבוֹד בִּכְלַל הָעוֹשֶׁר הוּא. דְּמַאן דְּאִית לֵיהּ**

לשון הקודש

אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָרֶדֶת לְמִצְרַיִם, אֶלָּא הוּא מֵעַצְמוֹ יָרַד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה פִּתְחוֹן פֶּה לִבְנֵי הָעוֹלָם, שֶׁאָמַר לוֹ כָּךְ, וְאַחַר כָּךְ הִצְטַעֵר עַל אִשְׁתּוֹ. עַד כָּאן.

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

לֶךְ לְךָ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (שיר ו) הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לָאָדָם לְהַכְשִׁיר מַעֲשָׂיו לִפְנֵי בּוֹרְאוֹ וּלְהִתְעַסֵּק בְּתוֹרָתוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה, שֶׁמַּעֲלַת הַתּוֹרָה לְמַעְלָה מִן כָּל הַמַּעֲלוֹת.

שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁתֵּי טוֹבוֹת גְּדוֹלוֹת יֵשׁ בַּתּוֹרָה – חַיִּים וְעֹשֶׁר, שֶׁכָּתוּב (משלי ג, טז) אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד. אָמַר רַב פַּפָּא, אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה הֵם.

עוּתְרָא, אִית לֵיהּ יְקָרָא, וּבַמֶּה יִזְכֶּה הָאָדָם לַכֹּל, בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, תָּא חֲזֵי, אֵין בְּכָל לַיְלָה וָלַיְלָה, שֶׁאֵינוֹ אוֹחֵז מִטַּטְרוֹ"ן שַׁר הַפָּנִים, כָּל נִשְׁמָתָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ, וּמַרְאֶה אוֹתָן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמַמְתִּינִים מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת וְדוֹמְמִים מִלּוֹמַר שִׁירָה, עַד שֶׁיִּתְכַּנְּסוּ נַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים עִמָּהֶם, וְיִזַּמְּרוּ בְּיַחַד לְאֵל עֶלְיוֹן.

שֶׁנֶּאֱמַר הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ, אֵלּוּ הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ. עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ, אָז הוּא עֵת לְזַמֵּר לְבוֹרְאָם בְּיַחַד. וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ, זֶה מִטַּטְרוֹ"ן, הַבָּא לֶאֱסוֹף נִשְׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים, לְזַמֵּר לְיוֹצְרָם בְּכָל לַיְלָה וָלַיְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמט ה) יַעֲלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד

לשון הקודש

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, הַכָּבוֹד הוּא בִּכְלַל הָעֹשֶׁר, שֶׁמִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֹשֶׁר, יֵשׁ לוֹ כָּבוֹד, וּבַמֶּה יִזְכֶּה הָאָדָם לַכֹּל? בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֹּא וּרְאֵה, אֵין בְּכָל לַיְלָה וָלַיְלָה שֶׁאֵינוֹ אוֹחֵז מִטַּטְרוֹ"ן שַׁר הַפָּנִים כָּל נִשְׁמָתָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ, וּמַרְאֶה אוֹתָן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמַמְתִּינִים מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת וְדוֹמְמִים מִלּוֹמַר שִׁירָה, עַד שֶׁיִּתְכַּנְּסוּ נַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים עִמָּהֶם, וְיִזַּמְּרוּ בְּיַחַד לְאֵל עֶלְיוֹן.

שֶׁנֶּאֱמַר הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ – אֵלּוּ הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ. עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ – אָז הוּא עֵת לְזַמֵּר לְבוֹרְאָם בְּיַחַד. וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ – זֶה מִטַּטְרוֹ"ן, הַבָּא לֶאֱסוֹף נִשְׁמָתָם שֶׁל צַדִּיקִים לְזַמֵּר

יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם. מַהוּ בְּכָבוֹד. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה זֶה מטטרו"ן.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, כָּל נִשְׁמוֹתָן שֶׁל צַדִּיקִים, נִגְזְרוּ מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, לִנְהֹג אֶת הַגּוּף, כְּאָב הַמַּנְהִיג אֶת הַבֵּן. כִּי בִּלְתִּי הַנְּשָׁמָה, לֹא יוּכַל הַגּוּף לְהִתְנַהֵג, וְלֹא לָדַעַת וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאוֹ. דְּהָא אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, הַנְּשָׁמָה הִיא מוֹרָה וּמְלַמֶּדָה לָאָדָם, וּמְחַנַּכְתּוֹ בְּכָל דֶּרֶךְ יָשָׁר.

וּבְשָׁעָה שֶׁשּׁוֹלֵחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתָהּ לַגּוּף מִמְּקוֹם הַקֹּדֶשׁ, מְבָרֵךְ אוֹתָהּ בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם, זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא א"ב, לְלַמֵּד אֶת הַגּוּף, וְרָ"ם עָלָיו, שֶׁמִּמָּקוֹם רָם וְנִשָּׂא בָּאָה. וּמָה אוֹמֵר לָהּ, לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, מִדִּירָתְךָ, וּמִמְּקוֹמְךָ,

לשון הקודש

לְיוֹצְרָם בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמט) יַעֲלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם. מַהוּ בְּכָבוֹד? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה מטטרו"ן.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, כָּל נִשְׁמוֹתָם שֶׁל צַדִּיקִים נִגְזְרוּ מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, לִנְהֹג אֶת הַגּוּף כְּאָב הַמַּנְהִיג אֶת הַבֵּן, כִּי בִּלְתִּי הַנְּשָׁמָה לֹא יוּכַל הַגּוּף לְהִתְנַהֵג וְלֹא לָדַעַת וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאוֹ. שֶׁהֲרֵי אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, הַנְּשָׁמָה הִיא מוֹרָה וּמְלַמֶּדָה לָאָדָם, וּמְחַנַּכְתּוֹ בְּכָל דֶּרֶךְ יָשָׁר. **וּבְשָׁעָה** שֶׁשּׁוֹלֵחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתָהּ לַגּוּף מִמְּקוֹם הַקֹּדֶשׁ, מְבָרֵךְ אוֹתָהּ בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית יב) וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם, זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא א"ב, לְלַמֵּד אֶת הַגּוּף, וְרָ"ם עָלָיו, שֶׁמִּמָּקוֹם רָם וְנִשָּׂא בָּאָה. וּמָה אוֹמֵר לָהּ? לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ – מִדִּירָתְךָ,

וּמֵהַנָּאָתְךָ. וּמִבֵּית אָבִיךָ, אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב זוֹ הִיא אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ, כְּלוֹמַר לְגוּף פְּלוֹנִי, לְגוּף קָדוֹשׁ. לְגוּף יָשָׁר.

וְעִם כָּל דָּא, וַאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ, אוֹתָם הַנּוֹהֲגִים עִמְּךָ מִדּוֹת טוֹבוֹת, מִדּוֹת יְשָׁרוֹת. אוֹתָם הַמְּבָרְכִים אוֹתִי בִּשְׁבִילְךָ, וְאוֹמְרִים כָּל זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְּקִרְבִּי מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ ה' אֱלֹהַי. וּמְקַלֶּלְךָ אָאֹר, אוֹתָם הַמְקַלְּלִים אוֹתְךָ, וּמְקַלְקְלִים מַעֲשֵׂיהֶם וְדַרְכֵיהֶם.

וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה'. כֵּיוָן שֶׁנִּתְבָּרְכָה בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת הַלָּלוּ, מַה כְּתִיב, וַיֵּלֶךְ אַבְרָם, זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא אָב לַגּוּף. וְרָם מִמְּקוֹם הָרָמִים. כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה', לְהַכְּנֵס בְּאוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁנִּצְטַוָּה לְהַנְהִיגוֹ וּלְלַמְּדוֹ.

לשון הקודש

וּמִמְּקוֹמְךָ, וּמֵהַנָּאָתְךָ. וּמִבֵּית אָבִיךָ – אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, זוֹ הִיא אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ – כְּלוֹמַר לְגוּף פְּלוֹנִי, לְגוּף קָדוֹשׁ, לְגוּף יָשָׁר.

וְעִם כָּל זֶה – וַאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ, אוֹתָם הַנּוֹהֲגִים עִמְּךָ מִדּוֹת טוֹבוֹת, מִדּוֹת יְשָׁרוֹת. אוֹתָם הַמְּבָרְכִים אוֹתִי בִּשְׁבִילְךָ, וְאוֹמְרִים כָּל זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְּקִרְבִּי מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ ה' אֱלֹהַי. וּמְקַלֶּלְךָ אָאֹר – אוֹתָם הַמְקַלְּלִים אוֹתְךָ וּמְקַלְקְלִים מַעֲשֵׂיהֶם וְדַרְכֵיהֶם.

וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה' (שם). כֵּיוָן שֶׁנִּתְבָּרְכָה בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת הַלָּלוּ, מַה כָּתוּב? וַיֵּלֶךְ אַבְרָם. זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא אָב לַגּוּף וְרָם מִמְּקוֹם הָרָמִים. כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה' – לְהַכְּנֵס בְּאוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁנִּצְטַוָּה לְהַנְהִיגוֹ וּלְלַמְּדוֹ.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, רְאֵה מַה כְּתִיב בֵּיהּ, כֵּיוָן שֶׁבָּאָה לִיכָּנֵס בַּגּוּף, וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט, זֶהוּ יֵצֶר הָרָע, הַמְּזוּמָן לִיכָּנֵס עִם הַנְּשָׁמָה בְּיַחַד כֵּיוָן שֶׁנּוֹלַד אָדָם, וּמִנַּיִן שֶׁנִּקְרָא יֵצֶר הָרָע כָּךְ, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ה כא) כִּי יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעֻרָיו, וְזֶהוּ לוֹט שֶׁנִּתְאָרֵר בָּעוֹלָם.

וְאָזְלָא הָא כִּי הָא דְּאָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַנָּחָשׁ שֶׁהִשִּׁיא לְחַוָּה, הוּא יֵצֶר הָרָע. וְרָאִינוּ שֶׁנִּתְקַלֵּל, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ג יד) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה, וּלְפִיכָךְ נִקְרָא לוֹט. שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהַנְּשָׁמָה בָּא לִיכָּנֵס בַּגּוּף, מִיָּד וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט, שֶׁהוּא מְזוּמָן לִיכָּנֵס עִמּוֹ, וּלְהַשְׁטִין לָאָדָם, וְלִהְיוֹת מְקַטְרֵג לְהַנְּשָׁמָה.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר רַב אִידִי, מִנַּיִן מַה שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁהוּא מָשָׁל עַל הַנְּשָׁמָה. מִמַּה דִּכְתִיב אַחַר כָּךְ, וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שָׂרַי אִשְׁתּוֹ, זֶהוּ הַגּוּף. וְאֶת

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, רְאֵה מַה כָּתוּב בּוֹ כֵּיוָן שֶׁבָּאָה לִכָּנֵס בַּגּוּף – וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט. זֶהוּ יֵצֶר הָרָע הַמְּזֻמָּן לִכָּנֵס עִם הַנְּשָׁמָה בְּיַחַד, כֵּיוָן שֶׁנּוֹלַד אָדָם. וּמִנַּיִן שֶׁנִּקְרָא יֵצֶר הָרָע כָּךְ? שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ח) כִּי יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעֻרָיו, וְזֶהוּ לוֹט שֶׁנִּתְאָרֵר בָּעוֹלָם.

וְהוֹלֵךְ זֶה כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַנָּחָשׁ שֶׁהִשִּׁיא לְחַוָּה הוּא יֵצֶר הָרָע. וְרָאִינוּ שֶׁנִּתְקַלֵּל, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ג) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה, וּלְפִיכָךְ נִקְרָא לוֹט. שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהַנְּשָׁמָה בָּא לִכָּנֵס בַּגּוּף, מִיָּד וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט, שֶׁהוּא מְזֻמָּן לִכָּנֵס עִמּוֹ וּלְהַשְׁטִין לָאָדָם וְלִהְיוֹת מְקַטְרֵג לְהַנְּשָׁמָה.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר רַבִּי אִידִי, מִנַּיִן מַה שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁהוּא מָשָׁל עַל הַנְּשָׁמָה? מִמַּה שֶׁכָּתוּב אַחַר כָּךְ (שם יב) וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת

לוֹט בֶּן אָחִיו, זֶהוּ יֵצֶר הָרָע, שֶׁהוּא בֶּן אָחִיו, מְשׁוּתָּף וְנִדְבַּק עִם הַגּוּף. וְאֶת כָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכָשׁוּ, אֵלּוּ מַעֲשֵׂיהֶם. וַיֵּצְאוּ לָלֶכֶת אַרְצָה כְּנַעַן, כּוּלָּם מְדֻבָּקִים לָלֶכֶת בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם, הוֹלְכִים אַחֲרֵי בִּצְעָם וְהִרְהוּרָם.

וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בָּאָרֶץ עַד מְקוֹם שְׁכֶם עַד אֵלוֹן מוֹרֶה, בְּכָל מָקוֹם שֶׁזֶּה מִתְאַוֶּה, הַנְּשָׁמָה עִמּוֹ. וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ, זוֹ הַתַּאֲוָה, שֶׁהִיא דְּבֵקָה בַּגּוּף.

כֵּיוָן שֶׁפּוֹקֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעֲשֵׂיהֶם, וּמוֹצִיא הַנְּשָׁמָה מִן הַגּוּף, הַנְּשָׁמָה רוֹצָה לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, רְאֵה מַה כְּתִיב בָּהּ. וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו מִנֶּגֶב וְעַד בֵּית אֵל, וְרוֹצָה לַחֲזוֹר אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אָהֳלֹה בַּתְּחִלָּה. אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב, אָהֳלָה כְּתִיב

לשון הקודש

שָׁרֵי אִשְׁתּוֹ – זֶהוּ הַגּוּף. וְאֶת לוֹט בֶּן אָחִיו – זֶהוּ יֵצֶר הָרָע, שֶׁהוּא בֶּן אָחִיו, מְשֻׁתָּף וְנִדְבָּק עִם הַגּוּף. וְאֶת כָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכָשׁוּ – אֵלּוּ מַעֲשֵׂיהֶם. וַיֵּצְאוּ לָלֶכֶת אַרְצָה כְּנַעַן – כֻּלָּם מְדֻבָּקִים לָלֶכֶת בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם, הוֹלְכִים אַחֲרֵי בִּצְעָם וְהִרְהוּרָם.

וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בָּאָרֶץ עַד מְכוֹם שְׁכֶם עַד אֵלוֹן מוֹרֶה – בְּכָל מָקוֹם שֶׁזֶּה מִתְאַוֶּה, הַנְּשָׁמָה עִמּוֹ. וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ – זוֹ הַתַּאֲוָה, שֶׁהִיא דְּבֵקָה בַּגּוּף.

כֵּיוָן שֶׁפּוֹקֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעֲשֵׂיהֶם וּמוֹצִיא הַנְּשָׁמָה מֵהַגּוּף, הַנְּשָׁמָה רוֹצָה לַעֲלוֹת לְמַעְלָה. רְאֵה מַה כָּתוּב בָּהּ, (שם יג) וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו מִנֶּגֶב וְעַד בֵּית אֵל, וּרְצוֹנָהּ לַחֲזֹר אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אָהֳלֹה

בְּה"א, וַאֲזַי הִיא עוֹמֶדֶת בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין הָעַי, בֵּין לַעֲלוֹת לְמַעְלָה וּבֵין לֵירֵד לְמַטָּה.

זָכְתָה עוֹלָה אֶל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ, אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם בָּרִאשׁוֹנָה, מָקוֹם אֲשֶׁר מִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל מַקְרִיב נִשְׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים. וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם בְּשֵׁם ה', הַנְּשָׁמָה נוֹתֶנֶת שֶׁבַח וְהוֹדָאָה בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, שֶׁזָּכְתָה לְאוֹתָהּ הַמַּעֲלָה. וְאִם לֹא זָכְתָה, מַה כְּתִיב. וַיִּסַּע אַבְרָם הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה, דּוֹחִין אוֹתָהּ וְהוֹלֶכֶת עַד שֶׁסּוֹבֶבֶת כָּל הָעוֹלָם עַד שֶׁתְּקַבֵּל עוֹנְשָׁהּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הַצַּדִּיקִים מָה הֵם עוֹשִׂים אִם בָּא לִיטָּהֵר, אֲפִלּוּ יֵצֶר הָרָע הַבָּא לְקַטְרְגוֹ, נִשְׁמָתוֹ מְסַיַּעַת אוֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לוֹט, הַנְּשָׁמָה אוֹמֶרֶת לַיֵּצֶר הָרָע, אַל נָא תְּהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ.

לשון הקודש

בַּתְּחִלָּה. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, אָהֳלֹה כָּתוּב, בְּהֵ"א, וַאֲזַי הִיא עוֹמֶדֶת בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין הָעַי, בֵּין לַעֲלוֹת לְמַעְלָה וּבֵין לֵירֵד לְמַטָּה.

זָכְתָה – עוֹלָה אֶל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם בָּרִאשׁוֹנָה, מָקוֹם אֲשֶׁר מִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל מַקְרִיב נִשְׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים. וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם בְּשֵׁם ה', הַנְּשָׁמָה נוֹתֶנֶת שֶׁבַח וְהוֹדָאָה בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, שֶׁזָּכְתָה לְאוֹתָהּ הַמַּעֲלָה. וְאִם לֹא זָכְתָה – מַה כָּתוּב? (שם יב) וַיִּסַּע אַבְרָם הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה, דּוֹחִין אוֹתָהּ וְהוֹלֶכֶת עַד שֶׁסּוֹבֶבֶת כָּל הָעוֹלָם עַד שֶׁתְּקַבֵּל עָנְשָׁהּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַצַּדִּיקִים מַה הֵם עוֹשִׂים? אִם בָּא לִטָּהֵר – אֲפִלּוּ יֵצֶר הָרָע

מָה עוֹשֶׂה הַצַּדִּיק הַזֶּה. הוֹלֵךְ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, קוֹרֵא וְשׁוֹנֶה, וּמְקַטְרֵג לַיֵּצֶר הָרָע, וְאוֹמֵר לוֹ הֲלֹא כָּל הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ, הִפָּרֵד נָא מֵעָלַי. סַגִּיאִין אִית בְּעָלְמָא, דְּאַתְּ יָכִיל לוֹן, מִן קֶדֶם דְּאַבְּאִישׁוּ עוֹבָדֵיהוֹן. אִם הַשְּׂמֹאל וְאֵימִנָּה, אִם אַתָּה רוֹצֶה לְהַשְׂמִאִיל אוֹתִי, אֲנִי אַיְמִין, אֵלֵךְ לְצַד יָמִין, (דף לא ע"א) שֶׁלֹּא אַטֶּה אַשּׁוּרִי יָמִין וּשְׂמֹאל. וְאִם הַיָּמִין וְאַשְׂמִאִילָה, אַף עַל פִּי שֶׁאֶרְאֶה שֶׁהִיא טוֹבָה עֲצָתְךָ, אֶעֱשֶׂה הֵפֶךְ רְצוֹנְךָ וְתַאֲוָתְךָ.

וְאָמַר רַבִּי בּוֹ, יֵצֶר הָרָע מַהוּ עוֹשֶׂה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, שֶׁהוּא רוֹאֶה שֶׁלֹּא נֶעֱשְׂתָה עֲצָתוֹ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ, וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט אֶת כָּל כִּכַּר הַיַּרְדֵּן, לְאוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁלֹּא יִקַּטְרְגוּ עִמּוֹ, וּבִשְׁבִיל זֶה

לשון הקודש

הַבָּא לְקַטְרְגוֹ, נִשְׁמָתוֹ מְסַיַּעַת אוֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם יג) וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לוֹט. הַנִּשְׁמָה אוֹמֶרֶת לַיֵּצֶר הָרָע: אַל נָא תְהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ.

מָה עוֹשֶׂה הַצַּדִּיק הַזֶּה? הוֹלֵךְ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, קוֹרֵא וְשׁוֹנֶה, וּמְקַטְרֵג לַיֵּצֶר הָרָע וְאוֹמֵר לוֹ: הֲלֹא כָּל הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ, הִפָּרֵד נָא מֵעָלַי. רַבִּים יֵשׁ בָּעוֹלָם שֶׁאַתָּה יָכוֹל לָהֶם בִּגְלַל שֶׁהֵרְעוּ מַעֲשֵׂיהֶם. אִם הַשְּׂמֹאל וְאֵימִנָּה – אִם אַתָּה רוֹצֶה לְהַשְׂמִאִיל אוֹתִי, אֲנִי אַיְמִין, אֵלֵךְ לְצַד יָמִין, שֶׁלֹּא אַטֶּה אַשּׁוּרִי יָמִין וּשְׂמֹאל. וְאִם הַיָּמִין וְאַשְׂמִאִילָה – אַף עַל פִּי שֶׁאֶרְאֶה שֶׁהִיא טוֹבָה עֲצָתְךָ, אֶעֱשֶׂה הֵפֶךְ רְצוֹנְךָ וְתַאֲוָתְךָ.

וְאָמַר רַבִּי בּוֹ, יֵצֶר הָרָע מַהוּ עוֹשֶׂה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהוּא רוֹאֶה שֶׁלֹּא נֶעֱשְׂתָה עֲצָתוֹ, מַה כָּתוּב בּוֹ? וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט אֶת כָּל כִּכַּר הַיַּרְדֵּן, לְאוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁלֹּא יִקַּטְרְגוּ עִמּוֹ, וּבִשְׁבִיל זֶה הֵדֶרֶךְ וַיִּפָּרְדוּ

וַיִּפָּרְדוּ אִישׁ מֵעַל אָחִיו. וְאָז הַנִּשְׁמָה מַה כְּתִיב בָּהּ. וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד, בְּכָל מַעֲשִׂים טוֹבִים וִישָׁרִים בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹת.

וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו, ר' תַּנְחוּם פָּתַח, (שה"ש ה ה) **קַמְתִּי אֲנִי לִפְתֹּחַ לְדוֹדִי וגו' וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ. אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לָאָדָם לִיטָּהֵר מֵעֲוֹנוֹתָיו, בְּעוֹד דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה פְּתוּחִין לְפָנָיו, בְּטֶרֶם יִסָּתֵם הַדֶּרֶךְ. שֶׁנֶּאֱמַר** (ישעיה נה ו) **דִּרְשׁוּ ה' בְּהִמָּצְאוֹ וגו'. יֵשׁ עִתִּים שֶׁהוּא קָרוֹב, וְיֵשׁ עִתִּים שֶׁהוּא רָחוֹק.**

וּמִי אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם הָכִי, וְהָא כְּתִיב (תהלים קמב יח) **קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת. אָמַר, הַאי קְרָא מְסַיֵּיעַ לֵיהּ. מַשְׁמַע דִּכְתִיב לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאוּהוּ בֶּאֱמֶת, וְעִם כָּל זֶה מַה**

לשון הקודש

אִישׁ מֵעַל אָחִיו. וְאָז הַנִּשְׁמָה, מַה כָּתוּב בָּהּ? וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד, בְּכָל מַעֲשִׂים טוֹבִים וִישָׁרִים בְּתוֹרָה וּמִצְוֹות.

וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו (בראשית יד). רַבִּי תַּנְחוּם פָּתַח, קַמְתִּי אֲנִי לִפְתֹּחַ לְדוֹדִי כו', וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ (שיר ה). אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לָאָדָם לִטָּהֵר מֵעֲוֹנוֹתָיו בְּעוֹד דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה פְּתוּחִין לְפָנָיו, בְּטֶרֶם יִסָּתֵם הַדֶּרֶךְ, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נה) דִּרְשׁוּ ה' בְּהִמָּצְאוֹ וגו'. יֵשׁ עִתִּים שֶׁהוּא קָרוֹב, וְיֵשׁ עִתִּים שֶׁהוּא רָחוֹק.

וְהָאַם אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם כָּךְ, וַהֲרֵי כָּתוּב (תהלים קמה) קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת? אָמַר, הַפָּסוּק הַזֶּה מְסַיֵּעַ לוֹ, מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ

כְּתִיב, (שם קמב יט) רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה.

מָשָׁל לְמֶלֶךְ, דַּהֲוָה יָתִיב, וְאָתָא בַּר נָשׁ וְצָוַח קַמֵּיהּ, אָצִית מַלְכָּא כָּל מַה דַּאֲמַר, וְלָא אָתֵיב לֵיהּ, הוּא צָוַח וּמַלְכָּא אָצִית וְשָׁתִיק. אָזַל הַהוּא גַּבְרָא.

אָמְרוּ מְשַׁמְּשׁוֹהִי קַמֵּי מַלְכָּא, מָרָנָא, לָמָּה לָא אָתֵיבַת לְהַאי מִסְּכֵינָא מִדַּעַם, אֲמַר לְהוֹ, שְׁמָעִית כָּל מַה דַּאֲמַר, וְאָצֵיתִית לֵיהּ, אֲבָל הוּא חַיָּיבָא קַמָּאי, וְלֵיתוֹהִי כְּדַאי לְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ, דְּהָא אֲמָרוּ לֵיהּ וּלְחַבְרוֹהִי זִמְנִין סַגִּיאִין מִן שְׁמִי, דְּלָא יֶהֱוֹוֹן בִּישִׁין, וְיֵיתוּן קַמָּאי וְאַעֲבִיד עִמְּהוֹן טָבָא, וְלָא אַשְׁגְּחוּ בִּי, כְּעַן לֵית אֲנָא מַשְׁגַּח בְּהוֹן.

כָּךְ הוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (שם) קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת, וְשׁוֹמֵעַ לָהֶם. אֲבָל לְמִי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה רְצוֹנוֹ, לְהַאי כְּתִיב,

לשון הקודש

בֶּאֱמֶת, וְעִם כָּל זֶה מַה כָּתוּב? רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה.

מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב, וּבָא אָדָם וְצָוַח לְפָנָיו. הִקְשִׁיב הַמֶּלֶךְ לְכָל מַה שֶּׁאָמַר וְלֹא הֵשִׁיב לוֹ. הוּא צוֹוֵחַ, וְהַמֶּלֶךְ מַקְשִׁיב וְשׁוֹתֵק. הָלַךְ אוֹתוֹ הָאִישׁ.

אָמְרוּ מְשַׁמְּשָׁיו לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: מוֹרֵנוּ, לָמָּה לֹא הֵשַׁבְתָּ לֶעָנִי הַזֶּה דָּבָר? אָמַר לָהֶם: שָׁמַעְתִּי כָּל מַה שֶּׁאָמַר וְהִקְשַׁבְתִּי לוֹ, אֲבָל הוּא רָשָׁע לְפָנַי, וְאֵינוֹ כְּדַאי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ, שֶׁהֲרֵי אָמְרוּ לוֹ וְלַחֲבֵרָיו פְּעָמִים רַבּוֹת מִשְּׁמִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה רָעִים, וְיָבֹאוּ לְפָנַי וְאֶעֱשֶׂה עִמָּהֶם טוֹב, וְלֹא הִשְׁגִּיחוּ בִּי. כָּעֵת אֵינִי מַשְׁגִּיחַ בָּהֶם.

כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת, וְשׁוֹמֵעַ

רְצוֹן יֵרָאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם.

אָמַר רִבִּי חֶלְבּוֹ אָמַר רַב הוּנָא, מִמִּי אַתָּה לָמֵד, מִמֹּשֶׁה רַבֵּינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. דִּכְתִיב (שמות לג טז) וּבַמֶּה יִוָּדַע אֵפוֹא כִּי מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי וְעַמֶּךָ. אָמַר מֹשֶׁה, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם לֵית אֲנַן צְרִיכִין לְמַלְאָךְ, וְלֹא לְשָׂרָף, וְלֹא לְשַׂר, דְּמַאי שִׁינּוּיָא יְהֵא לָנָא מִן הָאוּמּוֹת, לָהֶם שַׂר, וְלָנוּ שַׂר, אֲבָל וְנִפְלִינוּ אֲנִי וְעַמְּךָ וגו', וּבַמֶּה יִוָּדַע אֵפוֹא כִּי מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הֲלֹא בְּלֶכְתְּךָ עִמָּנוּ, אַתָּה וְלֹא שַׂר.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מַאי הֲוָה דַעְתֵּיהּ דְּמֹשֶׁה דְּלָא קַבֵּיל לֵיהּ לְמַלְאָכָא. אֶלָּא, אָמַר מֹשֶׁה יְדַעְנָא בְּהוֹן בְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן חַיָּיבַיָּא וּקְשֵׁי קְדַל, אִלְמָלֵי יִתְמַסְּרוּן לְמַלְאָכָא, וְכָל שֶׁכֵּן לְמִי שֶׁהוּא מִדַּת הַדִּין, לֹא יִשְׁתַּיֵּיר מִשֹּׂנְאֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל שָׂרִיד וּפָלִיט.

לשון הקודש

לָהֶם, אֲבָל לְמִי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה רְצוֹנוֹ, לָזֶה כָּתוּב (שם) רְצוֹן יֵרָאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם.

אָמַר רַבִּי חֶלְבּוֹ אָמַר רַב הוּנָא, מִמִּי אַתָּה לָמֵד? מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁכָּתוּב (שמות לג) וּבַמֶּה יִוָּדַע אֵפוֹא כִּי מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי וְעַמֶּךָ. אָמַר מֹשֶׁה: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֵין אָנוּ צְרִיכִים לְמַלְאָךְ, וְלֹא לְשָׂרָף, וְלֹא לְשַׂר. שֶׁאֵיזֶה שִׁנּוּי יִהְיֶה לָנוּ מִן הָאֻמּוֹת? לָהֶם שַׂר – וְלָנוּ שַׂר, אֲבָל וְנִפְלִינוּ אֲנִי וְעַמְּךָ וְגוֹ'. וּבַמֶּה יִוָּדַע אֵפוֹא כִּי מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הֲלוֹא בְּלֶכְתְּךָ עִמָּנוּ, אַתָּה וְלֹא שַׂר.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָה הָיְתָה דַעְתּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁלֹּא קִבֵּל אֶת הַמַּלְאָךְ? אֶלָּא, אָמַר מֹשֶׁה, אֲנִי יוֹדֵעַ עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם רְשָׁעִים

דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּכָל מָקוֹם ה' מִדַּת רַחֲמִים. אָמַר מֹשֶׁה, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה אָמַרְתָּ שֶׁמָּצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ. (שמות לד ט) וְעַתָּה אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ יֵלֶךְ נָא אֲדֹנָי בְּקִרְבֵּנוּ דְּהוּא מִדַּת רַחֲמִים.

אָמַר לֵיהּ לָמָּה. אָמַר לֵיהּ כִּי עַם קְשֵׁה עֹרֶף הוּא וְסָלַחְתָּ. יִשְׂרָאֵל סַרְבָנִין טַרְחָנִין הֵם, כֵּיוָן שֶׁחוֹטְאִים יֵשׁ בְּיַד הַמַּלְאָךְ לַעֲשׂוֹת דִּין, וְלֹא לַעֲשׂוֹת סְלִיחָה וּמְחִילָה. אֲבָל אַתָּה רַחוּם וְחַנּוּן, הַיְכוֹלֶת וְהַכֹּחַ בְּךָ, וְרַחֲמֶיךָ רַבִּים, וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ. מַה שֶּׁאֵין רְשׁוּת לְשׁוּם מַלְאָךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, רַחְמָנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵצֶל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שה"ש ה ב) פִּתְחִי לִי, פֶּתַח שֶׁל תְּשׁוּבָה, לְמַעַן

לשון הקודש

וּקְשֵׁי עֹרֶף, אִלְמָלֵא הֵם יִתְמַסְּרוּ לְמַלְאָךְ, וְכָל שֶׁכֵּן מִי שֶׁהוּא מִדַּת הַדִּין, לֹא יִשָּׁאֵר מִשּׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל שָׂרִיד וּפָלִיט.

שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכָל מָקוֹם ה' מִדַּת הָרַחֲמִים. אָמַר מֹשֶׁה: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה אָמַרְתָּ שֶׁמָּצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ, וְעַתָּה, אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ יֵלֶךְ נָא (שם לד) אֲדֹנָי בְּקִרְבֵּנוּ, שֶׁהוּא מִדַּת הָרַחֲמִים.

אָמַר לוֹ, לָמָּה? אָמַר לוֹ, כִּי עַם קְשֵׁה עֹרֶף הוּא וְסָלַחְתָּ. יִשְׂרָאֵל סָרְבָנִים טַרְחָנִים הֵם, כֵּיוָן שֶׁחוֹטְאִים, יֵשׁ בְּיַד הַמַּלְאָךְ לַעֲשׂוֹת דִּין וְלֹא לַעֲשׂוֹת סְלִיחָה וּמְחִילָה, אֲבָל אַתָּה רַחוּם וְחַנּוּן, הַיְכֹלֶת וְהַכֹּחַ בְּךָ, וְרַחֲמֶיךָ רַבִּים, וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ, מַה שֶּׁאֵין רְשׁוּת לְשׁוּם מַלְאָךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵצֶל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ

תִּזְכִּי לְכָל טוּב שֶׁבָּעוֹלָם. שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל, זֶהוּ רֹאשׁ הָעוֹלָם. קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה, זֶהוּ קְצֵה הָעוֹלָם. כְּלוֹמַר, רֹאשׁ הָעוֹלָם וְקָצֵהוּ, מִלֵּאתִי כָּל טוּב בִּשְׁבִילֵךְ, וְלֹא פָּתַחְתָּ לִי בְּאוֹתוֹ זְמַן. וּלְאַחַר כֵּן כְּשֶׁהֵצִיק לָהּ מַה כְּתִיב, (שם ה ה) קַמְתִּי אֲנִי לִפְתֹּחַ לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ.

דָּבָר אַחֵר, קַמְתִּי אֲנִי לִפְתֹּחַ לְדוֹדִי, זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה אֵצֶל הַגּוּף, בְּעוֹד שֶׁהַנְּשָׁמָה בַּגּוּף, אֵינָם רוֹצִים לְהָעִיר דַּרְכֵּי הַתְּשׁוּבָה. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, בְּשָׁעָה שֶׁהַנְּשָׁמָה רוֹצָה לָצֵאת מִן הַגּוּף, מִתְחָרֶטֶת לָמָּה לֹא שָׁבָה בִּתְשׁוּבָה עַד שֶׁיָּצְאָה מִן הַגּוּף, וְנִשְׁאָר הַגּוּף כִּכְלִי אֵין חֵפֶץ בּוֹ.

וְאָמַר רִבִּי פִּנְחָס, כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים נַפְשׁוֹ מִתְאַבֶּלֶת עָלָיו וְאוֹמֶרֶת, קַמְתִּי אֲנִי לִפְתֹּחַ

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (שיר ה) פִּתְחִי לִי – פֶּתַח שֶׁל תְּשׁוּבָה, לְמַעַן תִּזְכִּי לְכָל טוּב שֶׁבָּעוֹלָם. שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל – זֶהוּ רֹאשׁ הָעוֹלָם. קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה – זֶהוּ קְצֵה הָעוֹלָם. כְּלוֹמַר, רֹאשׁ הָעוֹלָם וְקָצֵהוּ מִלֵּאתִי כָּל טוּב בִּשְׁבִילֵךְ, וְלֹא פָּתַחְתָּ לִי בְּאוֹתוֹ זְמַן. וּלְאַחַר מִכֵּן, כְּשֶׁהֵצִיק לָהּ, מַה כָּתוּב? (שם) קַמְתִּי אֲנִי לִפְתֹּחַ לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ.

דָּבָר אַחֵר, קַמְתִּי אֲנִי לִפְתֹּחַ לְדוֹדִי – זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה אֵצֶל הַגּוּף, בְּעוֹד שֶׁהַנְּשָׁמָה בַּגּוּף, אֵינָם רוֹצִים לְהָעִיר דַּרְכֵּי הַתְּשׁוּבָה. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, בְּשָׁעָה שֶׁהַנְּשָׁמָה רוֹצָה לָצֵאת מִן הַגּוּף, מִתְחָרֶטֶת לָמָּה לֹא שָׁבָה בִּתְשׁוּבָה עַד שֶׁיָּצְאָה מִן הַגּוּף, וְנִשְׁאָר הַגּוּף כִּכְלִי אֵין חֵפֶץ בּוֹ.

וְאָמַר רַבִּי פִּנְחָס, כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים

לְדוֹדִי. תֵּדַע לָךְ, בְּעוֹד שֶׁהַנְּשָׁמָה בַּגּוּף, וְהַגּוּף עוֹמֵד בְּכֹחַ, הִיא, תְּשׁוּבָה מַעֲלְיָיתָא, וְלָא בְּשַׁעֲתָא דְּלָא יָכִיל.

כְּדְאָמַר רִבִּי פִּנְחָס, מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְאָדָם הָעוֹמֵד עַל שׁוּלְחָנוֹ, וְהָיָה רָעֵב וְתָאֵב לֶאֱכוֹל, וּבְעוֹד שֶׁהָיָה אוֹכֵל, עָמַד עָנִי עַל הַפֶּתַח, שָׁאַל מִמֶּנּוּ לְהַאֲכִילוֹ, וְלֹא הֶחֱזִיר לוֹ פָּנִים, הָלַךְ אוֹתוֹ הֶעָנִי בְּפַחֵי נֶפֶשׁ.

לְאַחַר שָׁעָה, הִגִּישׁוּ עוֹד לְפָנָיו לֶאֱכוֹל, הָיָה בִּטְנוֹ מָלֵא מִכֹּל, כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לֶאֱכוֹל עוֹד, אָמַר תְּנוּ לוֹ לָזֶה הֶעָנִי. הָיָה חָכָם אֶחָד עוֹמֵד עָלָיו, אָמַר לֵיהּ, שׁוֹטֶה, אִלּוּ יְכֵילַת לֶאֱכוֹל לֹא נָתַתָּ לוֹ, עַתָּה שֶׁאֵין בְּךָ כֹּחַ לֶאֱכוֹל יוֹתֵר אַתָּה נוֹתְנוֹ לֶעָנִי.

לשון הקודש

נַפְשׁוֹ מִתְאַבֶּלֶת עָלָיו וְאוֹמֶרֶת, קַמְתִּי אֲנִי לִפְתֹּחַ לְדוֹדִי. תֵּדַע לְךָ, בְּעוֹד שֶׁהַנְּשָׁמָה בַּגּוּף וְהַגּוּף עוֹמֵד בְּכֹחַ, הִיא תְּשׁוּבָה מְעֻלָּה, וְלֹא בְּשָׁעָה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל.

כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי פִּנְחָס, מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְאָדָם הָעוֹמֵד עַל שֻׁלְחָנוֹ וְהָיָה רָעֵב וְתָאֵב לֶאֱכֹל, וּבְעוֹד שֶׁהָיָה אוֹכֵל, עָמַד עָנִי עַל הַפֶּתַח. שָׁאַל מִמֶּנּוּ לְהַאֲכִילוֹ, וְלֹא הֶחֱזִיר לוֹ פָּנִים. הָלַךְ אוֹתוֹ הֶעָנִי בְּפַחֵי נֶפֶשׁ.

לְאַחַר שָׁעָה הִגִּישׁוּ עוֹד לְפָנָיו לֶאֱכֹל, הָיָה בִּטְנוֹ מָלֵא מִכֹּל. כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לֶאֱכֹל עוֹד, אָמַר: תְּנוּ לוֹ לְזֶה הֶעָנִי. הָיָה חָכָם אֶחָד עוֹמֵד עָלָיו, אָמַר לוֹ: שׁוֹטֶה, אִלּוּ יָכֹלְתָּ לֶאֱכֹל לֹא נָתַתָּ לוֹ, עַתָּה שֶׁאֵין בְּךָ כֹּחַ לֶאֱכֹל יוֹתֵר, אַתָּה נוֹתְנוֹ לֶעָנִי?!

כָּךְ הוּא הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, הוֹלֵךְ בַּהֲבָלָיו רָעֵב לֶאֱכוֹל וּלְהַרְוִיחַ מָמוֹן, בָּא הֶעָנִי שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הַטּוֹב, וְשָׁאַל מִמֶּנּוּ בְּבַקָּשָׁה שֶׁיַּחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה וְלַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה, וְאֵינוֹ מַחֲזִיר לוֹ פָּנִים, מִפְּנֵי שֶׁהוּא רָעֵב יוֹתֵר לְהַרְוִיחַ מָמוֹן.

לְאַחַר זְמַן תּוֹפְסִין אוֹתוֹ בַּקּוֹלָר, כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַרְוִיחַ יוֹתֵר, אוֹמֵר אֶחֱזוֹר בִּתְשׁוּבָה. שֶׁמָּא יִתְּנוּ לוֹ שָׁעָה לְכָךְ, אוֹ שֶׁמָּא לֹא יִתְּנוּ לוֹ. אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שׁוֹטֶה עַכְשָׁיו שֶׁאֵינְךָ יָכוֹל עוֹד לְהַרְוִיחַ יוֹתֵר אַתָּ אוֹמֵר אֶחְזוֹר בִּתְשׁוּבָה, דְּאִלּוּ הָיִיתָ יָכוֹל לְהַרְוִיחַ עוֹד לֹא הָיִיתָ חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, בְּעוֹדוֹ כָּךְ יָצָאת נִשְׁמָתוֹ.

וְאָמַר רִבִּי זְרִיקָא, רַב דְּמִן חַבְרַיָּיא אֱלִישָׁע בֶּן אֲבוּיָה הֲוָה, וְלָא יַהֲבוּ לֵיהּ רְשׁוּתָא

לשון הקודש

כָּךְ הוּא הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה – הוֹלֵךְ בַּהֲבָלָיו רָעֵב לֶאֱכֹל וּלְהַרְוִיחַ מָמוֹן. בָּא הֶעָנִי, שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הַטּוֹב, וְשָׁאַל מִמֶּנּוּ בְּבַקָּשָׁה שֶׁיַּחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, וְאֵינוֹ רוֹצֶה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא רָעֵב יוֹתֵר לְהַרְוִיחַ מָמוֹן.

לְאַחַר זְמַן תּוֹפְסִים אוֹתוֹ בַּקּוֹלָר. כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַרְוִיחַ יוֹתֵר, אוֹמֵר אֶחֱזוֹר בִּתְשׁוּבָה, שֶׁמָּא יִתְּנוּ לוֹ שָׁעָה לְכָךְ אוֹ שֶׁמָּא לֹא יִתְּנוּ לוֹ. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: שׁוֹטֶה, עַכְשָׁו שֶׁאֵינְךָ יָכוֹל עוֹד לְהַרְוִיחַ יוֹתֵר אַתָּה אוֹמֵר אֶחֱזוֹר בִּתְשׁוּבָה?! שֶׁאִלּוּ הָיִיתָ יָכוֹל לְהַרְוִיחַ עוֹד, לֹא הָיִיתָ חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה. בְּעוֹדוֹ כָּךְ יָצְאָת נִשְׁמָתוֹ.

וְאָמַר רַבִּי זְרִיקָא, הַגָּדוֹל שֶׁמִּן הַחֲבֵרִים

לְמֶהֱדַר בִּתְשׁוּבָה, דְּנָפְקָא הַהוּא קָלָא, וַאֲמַר בְּשַׁעֲתָא דַּהֲוָה מֵת, כָּל אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין מִלְּעֵילָא וּמִלְּרַע יִסְתַּתְּמוּן מֵהַהוּא גַּבְרָא, דְּלָא יֵיתֵי לְעָלְמָא דְּאָתֵי. אֲמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֵּן לֵוִי, לָמָּה לָן כּוּלֵּי הַאי, (קהלת יב א) וּזְכֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ וגו' עַד אֲשֶׁר לֹא יָבוֹאוּ יְמֵי הָרָעָה.

וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, כְּנֶגֶד יֵצֶר הָרָע כִּדְאִיתָא לְעֵיל. הָא תָּנִינָן, כֵּיוָן שֶׁנִּפְרַד יֵצֶר (דף לא ע"ב) הָרָע מִן הַגּוּף שֶׁל צַדִּיק לְאֵיזֶה מָקוֹם הוֹלֵךְ, לִמְקוֹם הָרְשָׁעִים, שֶׁלֹּא יִקַּטְרְגוּ עִמּוֹ.

מַאי מַשְׁמַע. דִּכְתִיב וְלוֹט יָשַׁב בְּעָרֵי הַכִּכָּר וַיֶּאֱהַל עַד סְדֹם וְאַנְשֵׁי סְדֹם רָעִים וְחַטָּאִים וגו', לִמְקוֹם רְשָׁעִים וְחַטָּאִים, שָׁם שָׁם אָהֳלֹה

לשון הקודש

הָיָה אֱלִישָׁע בֶּן אֲבוּיָה, וְלֹא נָתְנוּ לוֹ רְשׁוּת לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה. שֶׁיָּצָא הַקּוֹל הַהוּא וְאָמַר: בְּשָׁעָה שֶׁהָיִיתָ מֵת, כָּל הַדְּרָכִים וְהַשְּׁבִילִים מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה יִסְתַּתְּמוּ מֵאוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁלֹּא יָבֹא לָעוֹלָם הַבָּא. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, לָמָּה לָנוּ כָּל זֶה? (קהלת יב, א) וּזְכֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ כו' עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה.

וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו (בראשית יד).

רַבִּי אַבָּא פָּתַח, כְּנֶגֶד יֵצֶר הָרָע כְּמוֹ שֶׁנִּזְכַּר לְמַעְלָה. הֲרֵי שָׁנִינוּ, כֵּיוָן שֶׁנִּפְרַד יֵצֶר הָרָע מִן הַגּוּף שֶׁל הַצַּדִּיק, לְאֵיזֶה מָקוֹם הוֹלֵךְ? לִמְקוֹם הָרְשָׁעִים, שֶׁלֹּא יִקַּטְרְגוּ עִמּוֹ.

מַה מַשְׁמִיעַ? שֶׁכָּתוּב (שם יג) וְלוֹט יָשַׁב בְּעָרֵי הַכִּכָּר וַיֶּאֱהַל עַד סְדֹם וְאַנְשֵׁי סְדֹם רָעִים וְחַטָּאִים וְגוֹ'. לִמְקוֹם רְשָׁעִים

לָשֶׁבֶת. יֵצֶר הָרָע שָׁם מַהוּ עוֹשֶׂה, חוֹטֵא עִמָּם, וּמַחְטִיא, עַד שֶׁנִּשְׁבָּה בַּעֲוֹנוֹתָיו וְנִלְכַּד.

וְנִשְׁמַת הַצַּדִּיק מָה הוּא עוֹשֶׂה. וַיִּשְׁמַע אַבְרָם זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה, כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו, זֶה יֵצֶר הָרָע. וַיָּרֶק אֶת חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ, אֵלּוּ הֵם הַצַּדִּיקִים הַמְּחוּנָּכִים בְּמִצְוֹת, וּבְדֶרֶךְ הַטּוֹב, כִּדְקָאָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה הַצַּדִּיק דְּהָרָשָׁע נֶעֱזָב וְנִלְכַּד בַּעֲוֹנוֹתָיו, הוֹלֵךְ לֶאֱחוֹז בּוֹ, וְיַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה, וּמְקָרְבוֹ וּמְלַמְּדוֹ תּוֹרָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיִּרְדֹּף עַד דָּן, עַד עִיקַּר דִּינוֹ רוֹדֵף לְהַצִּילוֹ מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם.

וְכֵן הוּא דֶּרֶךְ הַצַּדִּיקִים, לִרְדּוֹף אַחֲרֵי הָרְשָׁעִים כְּדֵי לְהַחֲזִירָם לַמּוּטָב. מַה כְּתִיב בָּהוּ. וַיֵּחָלֵק עֲלֵיהֶם לַיְלָה וגו'. וְזֶהוּ נִשְׁמַת הַצַּדִּיקִים, שֶׁמְּיַסְּרִים

לשון הקודש

וְחַטָּאִים, שָׁם שָׁם אָהֳלֹה לָשֶׁבֶת. יֵצֶר הָרָע שָׁם מַהוּ עוֹשֶׂה? חוֹטֵא עִמָּם וּמַחֲטִיא, עַד שֶׁנִּשְׁבָּה בַּעֲוֹנוֹתָיו וְנִלְכָּד.

וְנִשְׁמַת הַצַּדִּיק מַה הִיא עוֹשֶׂה? וַיִּשְׁמַע אַבְרָם – זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה. כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו – זֶה יֵצֶר הָרָע. וַיָּרֶק אֶת חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ – אֵלּוּ הֵם הַצַּדִּיקִים הַמְּחֻנָּכִים בְּמִצְוֹת וּבְדֶרֶךְ הַטּוֹב. כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה הַצַּדִּיק שֶׁהָרָשָׁע נֶעֱזָב וְנִלְכָּד בַּעֲוֹנוֹתָיו, הוֹלֵךְ לֶאֱחוֹז בּוֹ, וַיַּחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה, וּמְקָרְבוֹ וּמְלַמְּדוֹ תּוֹרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּרְדֹּף עַד דָּן, עַד עִקַּר דִּינוֹ רוֹדֵף לְהַצִּילוֹ מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם.

וְכֵן הוּא דֶּרֶךְ הַצַּדִּיקִים, לִרְדּוֹף אַחֲרֵי הָרְשָׁעִים כְּדֵי לְהַחֲזִירָם לַמּוּטָב. מַה כָּתוּב בָּהֶם? (שם יד) וַיֵּחָלֵק עֲלֵיהֶם לַיְלָה וְגוֹ'. וְזֶהוּ

וּמְבַקְּשִׁים לָהֶם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵלְכוּ בְּדֶרֶךְ רִשְׁעָתָם. הוּא וַעֲבָדָיו וַיַּכֵּם, הַנְּשָׁמָה וְהַצַּדִּיקִים רוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם, וּמוֹכִיחִין לָהֶם, וּמְיַיְסְּרִים לָהֶם.

וַיִּרְדְּפֵם עַד חוֹבָה, מוֹדִיעִים לָהֶם רָעָתָם, וְרוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם, עַד שֶׁמְּגַלִּים לָהֶם רָעָתָם וְרִשְׁעָתָם, לְמַעַן יֵבוֹשׁוּ מִמַּעֲשֵׂיהֶם. וְזֶהוּ וַיִּרְדְּפֵם עַד חוֹבָה. הַנְּשָׁמָה עוֹשָׂה כָּךְ, וּמוֹדִיעָה לָהֶם דַּרְכָּם הָרָעָה, וְזֶהוּ עַד חוֹבָה. וְהָאֵיךְ הֵם הוֹלְכִים, לִשְׂמֹאל וְלֹא לְיָמִין.

מַה כְּתִיב אַחֲרֵי כֵן. וַיָּשֶׁב אֵת כָּל הָרְכֻשׁ וְגַם אֶת לוֹט. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, בְּעַל כָּרְחָם הֵם חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה. דִּכְתִיב וְגַם אֶת לוֹט אָחִיו וּרְכוּשׁוֹ הֵשִׁיב. וַאֲפִילוּ יֵצֶר הָרָע, בְּעַל כָּרְחוֹ שָׁב בִּתְשׁוּבָה. וְאָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה שְׂכָרוֹ שֶׁל אָדָם הָעוֹשֶׂה

לשון הקודש

נִשְׁמַת הַצַּדִּיקִים, שֶׁמְּיַסְּרִים וּמְבַקְּשִׁים לָהֶם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵלְכוּ בְּדֶרֶךְ רִשְׁעָתָם. הוּא וַעֲבָדָיו וַיַּכֵּם – הַנְּשָׁמָה וְהַצַּדִּיקִים רוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם, וּמוֹכִיחִים לָהֶם, וּמְיַסְּרִים לָהֶם.

וַיִּרְדְּפֵם עַד חוֹבָה – מוֹדִיעִים לָהֶם רָעָתָם, וְרוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם, עַד שֶׁמְּגַלִּים לָהֶם רָעָתָם וְרִשְׁעָתָם, לְמַעַן יֵבוֹשׁוּ מִמַּעֲשֵׂיהֶם. וְזֶהוּ וַיִּרְדְּפֵם עַד חוֹבָה. הַנְּשָׁמָה עוֹשָׂה כָּךְ, וּמוֹדִיעָה לָהֶם דַּרְכָּם הָרָעָה, וְזֶהוּ עַד חוֹבָה. וְהָאֵיךְ הֵם הוֹלְכִים? לִשְׂמֹאל וְלֹא לְיָמִין.

מַה כְּתוּב אַחֲרֵי כֵן? (שם) וַיָּשֶׁב אֵת כָּל הָרְכֻשׁ וְגַם אֶת לוֹט. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, בְּעַל כָּרְחָם הֵם חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה, שֶׁכְּתוּב וְגַם אֶת לוֹט אָחִיו וּרְכוּשׁוֹ הֵשִׁיב. וַאֲפִלּוּ יֵצֶר הָרָע בְּעַל כָּרְחוֹ שָׁב בִּתְשׁוּבָה. וְאָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה שְׂכָרוֹ

לַאֲחֵרִים לַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה. מִנָּא לָן, מִמַּה דִּכְתִיב אַחֲרָיו, וּמַלְכֵּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם.

תָּאנֵי רַבִּי חִיָּיא רַבָּה, בְּשָׁעָה שֶׁנִּשְׁמַת הַצַּדִּיק, הַמַּחֲזִיר בִּתְשׁוּבָה לַאֲחֵרִים, יוֹצְאָה מִן הַגּוּף, מִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל הַמַּקְרִיב נַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים לִפְנֵי בּוֹרְאוֹ, הוּא יוֹצֵא וּמַקְדִּים שָׁלוֹם לְנִשְׁמָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר וּמַלְכִּי צֶדֶק, זֶהוּ מִיכָאֵל רֹאשׁ שׁוֹמְרֵי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. מֶלֶךְ שָׁלֵם, זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה. הוֹצִיא לֶחֶם וָיָיִן, שֶׁמַּקְדִּים וְיוֹצֵא לִקְרָאתוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ שָׁלוֹם בּוֹאֲךָ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מִכָּאן לָמַדְנוּ, כָּל הַמַּקְדִּים וְיוֹצֵא לִקְרַאת הַבָּא מִן הַדֶּרֶךְ, וְנוֹתֵן לוֹ שָׁלוֹם, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה הוּא נוֹתֵן לוֹ. מִנָּא לָן, מֵהַאי קְרָא, דִּכְתִיב (דברים כג ה) עַל דְּבַר

לשון הקודש

שֶׁל אָדָם הָעוֹשֶׂה לַאֲחֵרִים לַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה. מִנַּיִן לָנוּ? מִמַּה שֶׁכָּתוּב אַחֲרָיו, (שם) וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם.

שָׁנָה רַבִּי חִיָּיא רַבָּה, בְּשָׁעָה שֶׁנִּשְׁמַת הַצַּדִּיק, הַמַּחֲזִיר בִּתְשׁוּבָה לַאֲחֵרִים, יוֹצְאָה מִן הַגּוּף, מִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל הַמַּקְרִיב נַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים לִפְנֵי בּוֹרְאוֹ, הוּא יוֹצֵא וּמַקְדִּים שָׁלוֹם לְנִשְׁמָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר וּמַלְכִּי צֶדֶק. זֶהוּ מִיכָאֵל רֹאשׁ שׁוֹמְרֵי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. מֶלֶךְ שָׁלֵם – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה. הוֹצִיא לֶחֶם וָיָיִן – שֶׁמַּקְדִּים וְיוֹצֵא לִקְרָאתוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ שָׁלוֹם בּוֹאֲךָ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מִכָּאן לָמַדְנוּ, כָּל הַמַּקְדִּים וְיוֹצֵא לִקְרַאת הַבָּא מִן הַדֶּרֶךְ וְנוֹתֵן לוֹ שָׁלוֹם, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה הוּא נוֹתֵן לוֹ. מִנַּיִן לָנוּ? מֵהַפָּסוּק הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב (דברים כו) עַל דְּבַר

אֲשֶׁר לֹא קִדְּמוּ אֶתְכֶם בַּלֶּחֶם וּבַמַּיִם. וְכִי צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְלֶחֶם וּלְמַיִם, וַהֲלֹא הַמָּן יוֹרֵד לָהֶם, שֶׁהָיָה טַב וְשַׁפִּיר מִכָּל אֲכִילָה שֶׁבָּעוֹלָם.

אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁלֹּא בָּאוּ לְהַקְדִּים לָהֶם שָׁלוֹם, הֶעֱלָה עֲלֵיהֶם הַכָּתוּב כְּאִילוּ חִסְּרוּ מִחְיָיתָם. וְכָל הַמַּקְדִּים שָׁלוֹם לַחֲבֵירוֹ, וְיוֹצֵא לוֹ לַדֶּרֶךְ, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב, כְּאִלּוּ נוֹתֵן לוֹ לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת. וְכֵן אָמַר רִבִּי חִיָּיא רַבָּה, מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל וּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הַשּׁוֹמְרִים שַׁעֲרֵי צֶדֶק, יוֹצְאִין לִקְרָאתוֹ וּמַקְדִּימִין לוֹ שָׁלוֹם.

וְהוּא כֹּהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן, דְּתָאנֵי רַב יוֹסֵף, כְּשֵׁם שֶׁכֹּהֵן גָּדוֹל לְמַטָּה, כָּךְ מִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל הוּא כֹּהֵן לְמַעְלָה, וְהוּא מַקְדִּים וּמְבָרֵךְ לַנְּשָׁמָה קוֹדֶם, וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ לַהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

לשון הקודש

אֲשֶׁר לֹא קִדְּמוּ אֶתְכֶם בַּלֶּחֶם וּבַמַּיִם. וְכִי צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְלֶחֶם וּלְמַיִם, וַהֲלֹא הַמָּן יוֹרֵד לָהֶם, שֶׁהָיָה טוֹב וְיָפֶה מִכָּל אֲכִילָה שֶׁבָּעוֹלָם?

אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁלֹּא בָּאוּ לְהַקְדִּים לָהֶם שָׁלוֹם, הֶעֱלָה עֲלֵיהֶם הַכָּתוּב כְּאִילוּ חִסְּרוּ מִחְיָתָם. וְכָל הַמַּקְדִּים שָׁלוֹם לַחֲבֵרוֹ וְיוֹצֵא לוֹ לַדֶּרֶךְ, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ נוֹתֵן לוֹ לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת. וְכֵן אָמַר רַבִּי חִיָּיא רַבָּה, מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל וּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הַשּׁוֹמְרִים שַׁעֲרֵי צֶדֶק, יוֹצְאִים לִקְרָאתוֹ וּמַקְדִּימִים לוֹ שָׁלוֹם.

וְהוּא כֹּהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן – שֶׁשָּׁנָה רַב יוֹסֵף, כְּשֵׁם שֶׁכֹּהֵן גָּדוֹל לְמַטָּה, כָּךְ מִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל הוּא כֹּהֵן לְמַעְלָה, וְהוּא מַקְדִּים וּמְבָרֵךְ לַנְּשָׁמָה קֹדֶם, וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ

וְאִלְמָלֵא מִקְרָא כָּתוּב אִי אֶפְשָׁר לְאוֹמְרוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר וַיְבָרֲכֵהוּ וַיֹּאמַר בָּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֶלְיוֹן קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. אַשְׁרֶיךָ שֶׁזָּכִיתָ לְכָךְ, וְאַחַר כַּךְ וּבָרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן אֲשֶׁר מִגֵּן צָרֶיךָ בְּיָדֶךָ, אֵלּוּ הָרְשָׁעִים שֶׁזִּכִּיתָם בִּתְשׁוּבָה, וְעָשִׂיתָ אֶת נִשְׁמָתָם.

וַיִּתֶּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכֹּל, אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַאי קְרָא לֹא יָדַעְנוּ, מִי נָתַן מַעֲשֵׂר לְמִי. אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לוֹ מַעֲשֵׂר. נוֹטֵל אוֹת א' מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְנוֹתֵן אוֹתָהּ עֲטָרָה עַל הַנְּשָׁמָה, שֶׁהוּא אַבְרָם. וְאֵיזוֹ הִיא אוֹת אַחַת. אוֹת ה'. כַּאֲשֶׁר נִבְרָא הָעוֹלָם בָּהּ, לִהְיוֹת צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים, וְנִשְׁלֶמֶת בְּהַשְׁלָמָתוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית יז ה) וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם, וְזֶהוּ הַמַּעֲשֵׂר שֶׁנָּתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

לשון הקודש

לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאִלְמָלֵא מִקְרָא כָּתוּב, אִי אֶפְשָׁר לְאָמְרוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יד) וַיְבָרֲכֵהוּ וַיֹּאמַר בָּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. אַשְׁרֶיךָ שֶׁזָּכִיתָ לְכָךְ, וְאַחַר כָּךְ וּבָרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן אֲשֶׁר מִגֵּן צָרֶיךָ בְּיָדֶךָ, אֵלּוּ הָרְשָׁעִים שֶׁזִּכִּיתָם בִּתְשׁוּבָה, וְעָשִׂיתָ אֶת נִשְׁמָתָם.

וַיִּתֶּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכֹּל (שם), אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַפָּסוּק הַזֶּה לֹא יָדַעְנוּ מִי נָתַן מַעֲשֵׂר לְמִי. אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לוֹ מַעֲשֵׂר. נוֹטֵל אוֹת אַחַת מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְנוֹתֵן אוֹתָהּ עֲטָרָה עַל הַנְּשָׁמָה, שֶׁהוּא אַבְרָם. וְאֵיזוֹ הִיא אוֹת אַחַת? אוֹת ה', כַּאֲשֶׁר נִבְרָא הָעוֹלָם בָּהּ, לִהְיוֹת צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים, וְנִשְׁלֶמֶת בְּהַשְׁלָמָתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם יז) וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם, וְזֶהוּ הַמַּעֲשֵׂר שֶׁנָּתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מַהוּ מִכֹּל, הוּא שְׁכִינָתוֹ שֶׁל מָקוֹם, דְּהָא תָּנֵינָן, אָמַר רִבִּי בֶּרֶכְיָה, מַאי דִּכְתִיב וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל, שֶׁהִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ עִמּוֹ.

אָמַר רַב חַסְדָּא, אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט בָּרְשָׁעִים בָּעוֹלָם הַבָּא, עַד שֶׁנִּמְלַךְ בִּנְשְׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ד ט) מִנִּשְׁמַת אֱלוֹהַּ יֹאבֵדוּ. וּכְשֶׁהֵן אוֹבְדִין, אֵין אוֹבְדִין אֶלָּא מֵאוֹתוֹ הַדִּין, שֶׁהַנְּשָׁמָה דָּנָה לָרְשָׁעִים.

וְתָאנָא, ערסיא"ל שָׂרוֹ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, עוֹמֵד לִפְנֵי נִשְׁמַת הַצַּדִּיקִים שֶׁלֹּא יִתְפַּלְּלוּ עַל הָרְשָׁעִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְשֶׁיִּתְּנֵם בִּרְשׁוּתוֹ לְהוֹרִידָם לִבְאֵר שַׁחַת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ סְדֹם אֶל אַבְרָם תֶּן לִי הַנֶּפֶשׁ. מֶלֶךְ סְדוֹם

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַהוּ מִכֹּל? הוּא שְׁכִינָתוֹ שֶׁל מָקוֹם, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית כד) וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל? שֶׁהִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ עִמּוֹ.

אָמַר רַב חִסְדָּא, אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט בָּרְשָׁעִים בָּעוֹלָם הַבָּא, עַד שֶׁנִּמְלָךְ בִּנְשְׁמָתָם שֶׁל צַדִּיקִים, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ד) מִנִּשְׁמַת אֱלוֹהַּ יֹאבֵדוּ. וּכְשֶׁהֵם אוֹבְדִים, אֵין אוֹבְדִים אֶלָּא מֵאוֹתוֹ הַדִּין, שֶׁהַנְּשָׁמָה דָּנָה לָרְשָׁעִים.

וְשָׁנִינוּ, ערסיא"ל שָׂרוֹ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, עוֹמֵד לִפְנֵי נִשְׁמַת הַצַּדִּיקִים שֶׁלֹּא יִתְפַּלְּלוּ עַל הָרְשָׁעִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְשֶׁיִּתְּנֵם בִּרְשׁוּתוֹ לְהוֹרִידָם לִבְאֵר שַׁחַת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית יד) וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ סְדֹם

זֶהוּ שָׁרוֹ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, הָעוֹמֵד עַל הָרְשָׁעִים, וְהוּא מֶלֶךְ סְדוֹם.

וּמָה אוֹמֵר לַנְּשָׁמָה שֶׁהוּא אַבְרָם, תֵּן לִי הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהִיא הַחוֹטֵאת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (יחזקאל יח ד) הַנֶּפֶשׁ הַחֹטֵאת הִיא תָּמוּת. כְּלוֹמַר תֵּן לִי אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא מִתְאַוָּה בַּחֲטָאוֹת, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נִדּוֹנִית כְּפִי רִשְׁעָתָהּ, וְלֹא תִקָּחֶנָּה בְּתַחֲנוּנֶיךָ. וְהָרְכוּשׁ קַח לְךָ, אוֹתָם אֲשֶׁר שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה בְּנִפְשׁוֹתָם מִדַּרְכָּם הָרָעָה, קַח לְךָ, וְהַצִּילֵם מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הַנְּשָׁמָה מָה הִיא אוֹמֶרֶת, וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל מֶלֶךְ סְדֹם הֲרִמֹתִי יָדִי אֶל ה' אֵל עֶלְיוֹן, בִּשְׁבוּעָה, שֶׁלֹּא אֶתְפַּלֵּל וְלֹא אֶקַּח לְאוֹתָם הָרְשָׁעִים, שֶׁהָיִיתִי מַכְרִיז לִפְנֵיהֶם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וְהוֹכַחְתִּים לַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה,

לשון הקודש

אֶל אַבְרָם תֵּן לִי הַנֶּפֶשׁ. מֶלֶךְ סְדוֹם זֶהוּ שָׁרוֹ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, הָעוֹמֵד עַל הָרְשָׁעִים, וְהוּא מֶלֶךְ סְדוֹם.

וּמָה אוֹמֵר לַנְּשָׁמָה, שֶׁהוּא אַבְרָם? תֵּן לִי הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהִיא הַחוֹטֵאת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל יח) הַנֶּפֶשׁ הַחֹטֵאת הִיא תָּמוּת. כְּלוֹמַר, תֵּן לִי אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא מִתְאַוָּה בַּחֲטָאוֹת, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נִדּוֹנִית כְּפִי רִשְׁעָתָהּ, וְלֹא תִקָּחֶנָּה בְּתַחֲנוּנֶיךָ. וְהָרְכֻשׁ קַח לְךָ – אוֹתָם אֲשֶׁר שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה בְּנִפְשׁוֹתָם מִדַּרְכָּם הָרָעָה, קַח לְךָ, וְהַצִּילֵם מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הַנְּשָׁמָה מָה הִיא אוֹמֶרֶת? וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל מֶלֶךְ סְדֹם הֲרִמֹתִי יָדִי אֶל ה' אֵל עֶלְיוֹן, בִּשְׁבוּעָה, שֶׁלֹּא אֶתְפַּלֵּל וְלֹא אֶקַּח לְאוֹתָם הָרְשָׁעִים, שֶׁהָיִיתִי מַכְרִיז לִפְנֵיהֶם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וְהוֹכַחְתִּים לַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה,

וּפֵרַשְׁתִּי לָהֶם כָּל מִשְׁפְּטֵי גֵיהִנֹּם, וְלֹא שָׁמְעוּ לִי. אִם אֶקַּח מִכָּל אֲשֶׁר לָךְ, שֶׁלְּךָ הֵם, וּבִרְשׁוּתְךָ הֵם.

דְּאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, זִמְנָא חָדָא חָזֵי הֲוִית וַעֲרָעִית סָמוּךְ לְתַרְעָא דְּגֵיהִנֹּם, וּשְׁמָעִית קָל חַיָּיבַיָּא, דְּהֲווּ טְרִידִין בַּגֵּיהִנֹּם בְּדִינָא רַבָּא, דְּדָיְינִין לְחַיָּיבַיָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וַהֲווֹ אָמְרִין, פּוּתְקָנָא סְיָיפָנָא, שְׁמַעְנָא, וְלָא אָרִיכְנָא אוּדְנָנָא, וַוי לָן, מִילְּתָא דְּצַדִּיקַיָּא לָא עָבַדְנָא.

בָּכֵינָא, שְׁמָעִית הַהוּא קָלָא דַּאֲמַר, בַּר לֵיוָאֵי בַּר לֵיוָאֵי, סַק סִיקְתָּךְ וּסְתוֹם פּוּמָךְ, לֵית לָךְ רְשׁוּתָא לְצַלָּאָה עֲלוֹהִי, וְאַתְּ וְחַבְרַיָּיא כְּתִיב בְּכוֹ (מלכים ג כא) **וְעַסּוֹתָם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם.**

לשון הקודש

וּפֵרַשְׁתִּי לָהֶם כָּל מִשְׁפְּטֵי גֵיהִנֹּם, וְלֹא שָׁמְעוּ לִי. אִם אֶקַּח מִכָּל אֲשֶׁר לָךְ – שֶׁלְּךָ הֵם, וּבִרְשׁוּתְךָ הֵם.

שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, פַּעַם אַחַת הָיִיתִי רוֹאֶה וְנִקְלַעְתִּי סָמוּךְ לְשַׁעַר הַגֵּיהִנֹּם, וְשָׁמַעְתִּי קוֹל הָרְשָׁעִים, שֶׁהָיוּ נִטְרָדִים בַּגֵּיהִנֹּם בַּדִּין הַגָּדוֹל שֶׁדָּנִים אֶת הָרְשָׁעִים לָעוֹלָם הַבָּא, וְהָיוּ אוֹמְרִים: הַפֶּתֶק שֶׁל הַפְּסָק שֶׁלָּנוּ שָׁמַעְנוּ, וְלֹא הִרְבַּנוּ אָזְנֵינוּ. אוֹי לָנוּ שֶׁדְּבַר הַצַּדִּיקִים לֹא עָשִׂינוּ.

בָּכִיתִי, שָׁמַעְתִּי הַקּוֹל הַהוּא שֶׁאוֹמֵר: בֶּן לֵוִי, בֶּן לֵוִי, עֲלֵה עֲלִיָּתְךָ וּסְתֹם פִּיךָ, אֵין לְךָ רְשׁוּת לְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם, וְאַתָּה וְהַחֲבֵרִים כָּתוּב בָּכֶם (מלאכי ג) וְעַסּוֹתָם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם.

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, שִׁבְעָה מִדּוֹרוֹת יֵשׁ בַּגֵּיהִנֹּם, בַּאֲשֶׁר נִדּוֹנִין הָרְשָׁעִים לֶעָתִיד לָבֹא. וְשִׁבְעָה פְּתָחִים יֵשׁ בַּגֵּיהִנֹּם, כְּנֶגֶד שִׁבְעָה פְּתָחִים שֶׁיֵּשׁ לְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים לְהִכָּנֵס בָּהֶם. מִכְּנֶגְדָּן, יֵשׁ לְנֶפֶשׁ הָרָשָׁע שִׁבְעָה פְּתָחִים (דף לב ע"א) לְהִכָּנֵס בָּהֶם בַּגֵּיהִנֹּם, וְאֵלּוּ הֵן: אוֹפֶל, צַלְמָוֶת, שַׁעֲרֵי מָוֶת, בְּאֵר שַׁחַת, טִיט הַיָּוֵן, שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן. וְשָׁם נִדּוֹנִים שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ.

דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מִשְׁפַּט רְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם, שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, וְשָׁם יְצַפְּצְפוּ בִּתְשׁוּבָה. וְנִשְׁמָתָם שֶׁל צַדִּיקִים פּוֹגְעִין לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמַעֲלִין אוֹתָן מִשְּׁאוֹל, שֶׁהוּא הַמָּדוֹר הַשִּׁשִּׁי, שֶׁנֶּאֱמַר (ש"א ב ו) מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל.

וּמִי שֶׁנִּכְנַס בַּמָּדוֹר הַתַּחְתּוֹן שֶׁהוּא אֲבַדּוֹן, שׁוּב אֵינוֹ עוֹלֶה. דְּתָאנָא, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אַף עַל

לשון הקודש

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, שִׁבְעָה מִדּוֹרוֹת יֵשׁ בַּגֵּיהִנֹּם בַּאֲשֶׁר נִדּוֹנִין הָרְשָׁעִים לֶעָתִיד לָבֹא. וְשִׁבְעָה פְּתָחִים יֵשׁ בַּגֵּיהִנֹּם כְּנֶגֶד שִׁבְעָה פְּתָחִים שֶׁיֵּשׁ לְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים לְהִכָּנֵס בָּהֶם. כְּנֶגְדָּן יֵשׁ לְנֶפֶשׁ הָרָשָׁע שִׁבְעָה פְּתָחִים לְהִכָּנֵס בָּהֶם בַּגֵּיהִנֹּם, וְאֵלּוּ הֵם: אוֹפֶל, צַלְמָוֶת, שַׁעֲרֵי מָוֶת, בְּאֵר שַׁחַת, טִיט הַיָּוֵן, שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן. וְשָׁם נִדּוֹנִים שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ.

שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִשְׁפַּט רְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, וְשָׁם יְצַפְּצְפוּ בִּתְשׁוּבָה. וְנִשְׁמָתָם שֶׁל צַדִּיקִים פּוֹגְעִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמַעֲלִים אוֹתָם מִשְּׁאוֹל, שֶׁהוּא הַמָּדוֹר הַשִּׁשִּׁי, שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–א ב) מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל.

וּמִי שֶׁנִּכְנַס בַּמָּדוֹר הַתַּחְתּוֹן, שֶׁהוּא

פִּי שֶׁנִּכְנַס בַּשְּׁאוֹל, עוֹלֶה בִּתְשׁוּבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (יונה ב ג) מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי.

דָּבָר אַחֵר הֲרִמֹּתִי יָדִי אֶל ה' אֵל עֶלְיוֹן וגו' אִם מִחוּט וגו' אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר הָרְאוּיִם לְךָ, שֶׁהֵם רְשָׁעִים גְּמוּרִים, שֶׁלֹּא שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה מֵעוֹלָם, בִּשְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֶקָּחֵם לְעוֹלָם.

בִּלְעָדַי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים. אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה חֲבִיבָה הַתּוֹרָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבִּשְׁבִילָהּ זוֹכֶה הָאָדָם לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְכָל הַמְּלַמֵּד תּוֹרָה לַאֲחֵרִים, יוֹתֵר מִכֻּלָּם. בֹּא וּרְאֵה מַה כְּתִיב בְּכָאן, אִם אֶקַּח מִכָּל אֲשֶׁר לָךְ, אוֹתָם הָרְשָׁעִים הָרְאוּיִם לָךְ. בִּלְעָדַי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים, חוּץ מֵאוֹתָם הַמּוֹרִים תּוֹרָה לַאֲחֵרִים וּלְתִינוֹקוֹת, שֶׁשְּׁכָרָם כָּפוּל.

לשון הקודש

אֲבַדּוֹן, שׁוּב אֵינוֹ עוֹלֶה, שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אַף עַל פִּי שֶׁנִּכְנַס בַּשְּׁאוֹל, עוֹלֶה בִּתְשׁוּבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (חנה ב) מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתִּי קוֹלִי.

דָּבָר אַחֵר, (בראשית יד) הֲרִמֹּתִי יָדִי אֶל ה' אֵל עֶלְיוֹן וְגו' אִם מִחוּט וְגו'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָרְאוּיִם לְךָ, שֶׁהֵם רְשָׁעִים גְּמוּרִים, שֶׁלֹּא שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה מֵעוֹלָם, בִּשְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֶקָּחֵם לְעוֹלָם.

בִּלְעָדַי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים (שם). אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה חֲבִיבָה הַתּוֹרָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבִּשְׁבִילָהּ זוֹכֶה הָאָדָם לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְכָל הַמְּלַמֵּד תּוֹרָה לַאֲחֵרִים – יוֹתֵר מִכֻּלָּם. בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב בְּכָאן, אִם אֶקַּח מִכָּל אֲשֶׁר לָךְ – אוֹתָם הָרְשָׁעִים הָרְאוּיִים לְךָ. בִּלְעָדַי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים – חוּץ מֵאוֹתָם הַמּוֹרִים תּוֹרָה

דְּאָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְתִינוֹקוֹת, דִּירָתוֹ עִם הַשְּׁכִינָה. וְהַיְינוּ דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כַּד הֲוָה אָתֵי לְמֶחֱמֵי עוּלֵימַיָּא בְּבֵי רַב, הֲוָה אָמַר, אֲזַלְנָא לְמֶחֱמֵי אַפֵּי שְׁכִינְתָּא.

וְאוֹמֵר רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים, חוּץ מֵאוֹתָם אֲשֶׁר לִמְּדוּ לַנְּעָרִים תּוֹרָה, וְחֵלֶק הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָלְכוּ אִתִּי בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, תֵּדַע שֶׁאַחֲזִיק בָּהֶם, וְלֹא אֶתְּנֵם לְךָ, אַף עַל פִּי שֶׁרְאוּיִם לֵיעָנֵשׁ.

כְּמוֹ כֵן יֵשׁ לְנִשְׁמַת הַצַּדִּיק עִם מֶלֶךְ סְדוֹם, שֶׁהוּא שָׂרוֹ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, הַמּוֹשֵׁל עַל הָרְשָׁעִים. וְעוֹד אוֹמֵר לוֹ, לֹא אֲנִי לְבַדִּי אַחֲזִיק בְּאֵלּוּ, אֶלָּא עָנֵר אֶשְׁכּוֹל וּמַמְרֵא, שֶׁהֵם הָאָבוֹת, הֵם יִקְחוּ חֶלְקָם.

לשון הקודש

לַאֲחֵרִים וּלְתִינוֹקוֹת, שֶׁשְּׁכָרָם כָּפוּל.

שֶׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְתִינוֹקוֹת, דִּירָתוֹ עִם הַשְּׁכִינָה. וְהַיְינוּ שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּשֶׁהָיָה בָּא לִרְאוֹת אֶת הָעֲלָמִים בְּבֵית הָרַב, הָיָה אוֹמֵר: הָלַכְתִּי לִרְאוֹת פְּנֵי הַשְּׁכִינָה.

וְאוֹמֵר, רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים – חוּץ מֵאוֹתָם אֲשֶׁר לִמְּדוּ לַנְּעָרִים תּוֹרָה, וְחֵלֶק הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָלְכוּ אִתִּי בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, תֵּדַע שֶׁאַחֲזִיק בָּהֶם וְלֹא אֶתְּנֵם לְךָ, אַף עַל פִּי שֶׁרְאוּיִם לֵיעָנֵשׁ.

כְּמוֹ כֵן יֵשׁ נִשְׁמַת הַצַּדִּיק עִם מֶלֶךְ סְדוֹם, שֶׁהוּא שָׂרוֹ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, הַמּוֹשֵׁל עַל הָרְשָׁעִים. וְעוֹד אוֹמֵר לוֹ, לֹא אֲנִי לְבַדִּי אַחֲזִיק בְּאֵלּוּ, אֶלָּא עָנֵר אֶשְׁכּוֹל וּמַמְרֵא, שֶׁהֵם הָאָבוֹת, הֵם יִקְחוּ חֶלְקָם.

רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּגַע בֵּיהּ בְּאֵלִיָּהוּ, בְּדִיוֹקְנָא דְּסָבָא חָדָא, וְעֶלֶם זְעִיר עִמֵּיהּ, וַהֲוָה מַעֲבַר נַהֲרָא דְּמַיָּיא רַבָּא, לְאַעֲבָרָא לְהַדְּ גִּיסָא, אָמַר לֵיהּ סָבָא סָבָא, אֲרָמֵי אַכִּתְפָּאי רַבְיָא דֵּין, וְאַתְּ בְּאִידָךְ גִּיסָא, וְאַעֲבַר לְכוֹן מַעַבְרָא דְּמַיָּא. **אָמַר**, וְלָאו מָאנֵי דְּדָרָא אַתְּ, וְלָא תֵּיכוֹל לְאַעַבְרִינָנָא. אָמַר לֵיהּ סָבָא סָבָא, אִי אַתְּפְּסָךְ בְּחַד יָדֵי, לָךְ וְלֵיהּ, אֲרָמֵי יָתְכוֹן לְאִידָךְ גִּיסָא בְּפַלְגוּת מִילָּא.

אָמַר לֵיהּ, וְלָעִית בְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר לֵיהּ אִין. אָמַר לֵיהּ וְלָא נִקְרֵאת תּוּשִׁיָּה, שֶׁמַּתֶּשֶׁת כֹּחוֹ שֶׁל אָדָם. אָמַר לֵיהּ וְלָא נִקְרֵאת אַסְוָותָא, וְשִׁקּוּיָא, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ג ח) רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ. אַף אֲנָא שָׁתֵי מֵאוֹרַיְיתָא סַגִּיאָה, כְּמַאן דְּשָׁתֵי מָאנָא דְּאַסְוָותָא וְאִתְיַישַׁר חֵילִי. אַעַבְרִינוּן.

לשון הקודש

רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּגַשׁ בּוֹ אֵלִיָּהוּ בִּדְמוּת זָקֵן אֶחָד, וְעֶלֶם קָטָן עִמּוֹ, וְהָיָה מַעֲבָר שֶׁל מַיִם רַבִּים לַעֲבֹר לַצַּד הַזֶּה. אָמַר לוֹ: זָקֵן זָקֵן, אָרִים עַל כְּתֵפַי אֶת הַיֶּלֶד הַזֶּה, וְאַתָּה בַּצַּד הַשֵּׁנִי, וְאַעֲבִיר אֶתְכֶם אֶת מַעֲבַר הַמַּיִם.

אָמַר: וְלֹא מוֹרֵה הַדּוֹר אַתָּה, וְלֹא תוּכַל לְהַעֲבִירֵנוּ. אָמַר לוֹ: זָקֵן זָקֵן, אִם אֶתְפֹּס בְּיָדִי הָאַחַת אוֹתְךָ וְאוֹתוֹ, אַשְׁלִיךְ אֶתְכֶם לְצַד אַחֵר בַּחֲצִי מִיל.

אָמַר: לוֹ, וְעָסַקְתָּ בַּתּוֹרָה? אָמַר לוֹ, כֵּן. אָמַר לוֹ: וְלֹא נִקְרֵאת תּוּשִׁיָּה, שֶׁמַּתֶּשֶׁת כֹּחוֹ שֶׁל אָדָם? אָמַר לוֹ: וְלֹא נִקְרֵאת רְפוּאָה וְשִׁקּוּי, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ג) רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ? אַף אֲנִי שׁוֹתֶה מֵהַתּוֹרָה הַרְבֵּה כְּמִי

אָמַר לֵיהּ סָבָא סָבָא, מָאן רַבְיָא דֵּין גַּבָּךְ. אָמַר לֵיהּ אֲנָא מַלִּיף לֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר לֵיהּ, סָבָא סָבָא, חֵילִי סַגְיָא בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, וּבְגִינֵיהּ דְּרַבְיָא דֵּין, לָא אֶשְׁבּוֹק לְמַלְאָכָא דְּגֵיהִנֹּם, לְמִינְגַּע בָּךְ, וַאֲנָא עַיְילָנָא לָךְ לְעָלְמָא דְּאָתֵי, בִּתְקִיף חֵילִי דְּאִית לִי תַּמָּן.

אָמַר לֵיהּ, רַבִּי רַבִּי, חֵילָךְ סַגִּיאָה לְעָלְמָא דְּאָתֵי, כְּחַד מִן שַׁמָּשׁוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּמְשַׁמְּשִׁין קֳדָמוֹהִי. עַד דְּאַשְׁגַּח בֵּיהּ, לָא חַזְיֵיהּ. אֲמַר שְׁמַע מִינָּהּ דְּאֵלִיָּהוּ הֲוָה, וַהֲוָה חָדֵי בְּעוֹבָדוֹי דַּעֲבַד לֵיהּ.

וּמִן יוֹמָא הַהוּא כַּד הֲוָה חָמֵי דְּיוֹקְנָא דַּאֲבוּי, הֲוָה אָמַר לֵיהּ אַבָּא אַבָּא, אִימָא לְהַהוּא סָבָא, שְׁפָמִין סַגִּיאִין מֵאוֹרַיְיתָא הֲוָה. אָמַר לֵיהּ

לשון הקודש

שֶׁשּׁוֹתֶה כְּלִי שֶׁל רְפוּאָה, וְהִתְחַזֵּק כֹּחִי. הֶעֱבַרְתִּי אוֹתָם.

אָמַר לוֹ: זָקֵן זָקֵן, מִי הַיֶּלֶד הַזֶּה עִמְּךָ? אָמַר לִי: אֲנִי מְלַמְּדוֹ תּוֹרָה. אָמַרְתִּי לוֹ: זָקֵן זָקֵן, כֹּחִי רַב בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וּבִשְׁבִיל הַיֶּלֶד הַזֶּה לֹא אַשְׁאִיר אֶת מַלְאַךְ הַגֵּיהִנֹּם לָגַעַת בְּךָ, וַאֲנִי אַכְנִיסְךָ לָעוֹלָם הַבָּא בְּרֹב כֹּחִי שֶׁיֵּשׁ לִי שָׁם.

אָמַר לִי: רַבִּי רַבִּי, כֹּחֲךָ רַב לָעוֹלָם הַבָּא כְּאֶחָד מִשַּׁמָּשֵׁי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים לְפָנָיו. עַד שֶׁהִשְׁגִּיחַ בּוֹ, לֹא רָאָה אוֹתוֹ. אָמַר: מִזֶּה נִשְׁמַע שֶׁזֶּה הָיָה אֵלִיָּהוּ. וְהָיָה שָׂמֵחַ בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁעָשָׂה לוֹ.

וּמֵאוֹתוֹ הַיּוֹם, כְּשֶׁהָיָה רוֹאֶה דְּמוּת אָבִיו, הָיָה אוֹמֵר לוֹ: אַבָּא אַבָּא, אֱמֹר לְאוֹתוֹ הַזָּקֵן, בִּטּוּלִים רַבִּים הָיָה

אִימָא לֵיהּ סָבָא דְּקַדְמָאי, סָבָא דְּפוּתְקָא. וּמִיָּד יִתְיַישֵׁר חֵילָךְ.

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְּבַר ה' אֶל אַבְרָם וגו', ר' עֲזַרְיָה פָּתַח, (שה"ש א ד) מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיַּת שְׁמַע כְּתִקְּנָהּ עַל מִטָּתוֹ, עוֹלָה נִשְׁמָתוֹ לָשׁוּט בְּאֶרֶץ הַחַיִּים.

אָמַר רִבִּי בּוֹ, מַאי כְּתִקְּנָהּ, תָּא שְׁמַע, שִׁשִּׁים אוֹתִיּוֹת יְדוּעוֹת יֵשׁ בִּקְרִיַּת שְׁמַע שֶׁל לַיְלָה, שֶׁיְּהֵא מְכַוֵּין בָּהֶם לָדַעַת, הַסּוֹבְבִים אֶת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁהֵם שִׁשִּׁים. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם ג ז) שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל. (וְהָא ע' אִינּוּן. אֶלָּא עֶשֶׂר מְמוּנִים לְמֵיעְבַּד דִּינָא, שֶׁנֶּאֱמַר אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל).

תָּנוּ רַבָּנָן, זִמְנָא חָדָא, אָזַל רַבִּי דוֹסְתָּאי לְמֶחֱמֵי לְר' אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ, אִזְדַּמַּן לֵיהּ רַבִּי חַגַּי,

לשון הקודש

מֵהַתּוֹרָה. אָמַר לוֹ: אֱמֹר לוֹ שֶׁזְּקַן הַקַּדְמוֹנִים, זָקֵן שֶׁל הַכְּתוּבִים, וּמִיָּד יִתְיַישֵׁר כֹּחֲךָ.

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְּבַר ה' אֶל אַבְרָם וְגוֹ' (בראשית טו). רַבִּי עֲזַרְיָה פָּתַח, (שיר א) מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע כְּתִקּוּנָהּ עַל מִטָּתוֹ, עוֹלָה נִשְׁמָתוֹ לָשׁוּט בְּאֶרֶץ הַחַיִּים.

אָמַר רַבִּי בּוֹ, מַהוּ כְּתִקּוּנָהּ? בֹּא תִשְׁמַע, שִׁשִּׁים אוֹתִיּוֹת יְדוּעוֹת יֵשׁ בִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל לַיְלָה שֶׁיְּהֵא מְכַוֵּן בָּהֶם לְדַעַת הַסּוֹבְבִים אֶת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁהֵם שִׁשִּׁים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ג) שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל. (וְהֲרֵי הֵם שִׁבְעִים? אֶלָּא עֲשָׂרָה מְמֻנִּים לַעֲשׂוֹת דִּין, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פב) אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל).

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, פַּעַם אַחַת הָלַךְ רַבִּי

אָמַר לֵיהּ לֵימָא לָן מַר אוֹרְחָא דְּתַקְנָא קַמֵּיהּ, לְמַאן אָזַל. אָמַר לֵיהּ לְמֶחֱמֵי סְבַר אַפֵּי יוֹמִין. אָמַר לֵיהּ מַאן הוּא. אָמַר לֵיהּ, מַאן דְּנַחֲתִין קַמֵּיהּ רַבְרְבֵי עִילָּאֵי דְּמַלְכָּא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר לֵיהּ, נִיחָא לֵיהּ לְמַר דְּאֵיזִיל עִמֵּיהּ לְאוֹרְחֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, אִי תֵּיכוֹל לְמִסְבַּר סְבָרָא לְמַאי דְּתִשְׁמַע, זִיל. וְאִי לָא, סְטֵי אֲבַתְרָךְ, כִּי הֵיכִי דְּלָא תֵעָנֵשׁ. אָמַר לֵיהּ לָא לֵיחוּשׁ מַר לְהַאי, דְּהָא שְׁמָעִית מִילְּתָא דְּרָזָא עִילָּאָה, וְאִסְתַּכְּלִית בֵּיהּ, וּסְבָרִית סְבָרָא.

אָמַר לֵיהּ וּמַאי הִיא, אָמַר לֵיהּ שְׁמָעִית הַאי רָזָא דְּהַאי פְּסוּקָא, הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה, הִיא כּוּרְסְיָיא יְקָרָא דְּמַלְכָּא דְּשַׁלְמָא כּוּלָּא דִּילֵיהּ. שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ, אִלֵּין שִׁתִּין רַבְרְבַיָּא

לשון הקודש

דּוֹסְתַּאי לִרְאוֹת אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ. הִזְדַּמֵּן לוֹ רַבִּי חַגַּי. אָמַר לוֹ: יֹאמַר לָנוּ מוֹרֵנוּ דֶּרֶךְ תְּקִינָה לְפָנָיו, לְמִי הָלַךְ? אָמַר לוֹ: לִרְאוֹת אֶת סֵבֶר פְּנֵי הַיָּמִים. אָמַר לוֹ: מִי הוּא? אָמַר לוֹ: מִי שֶׁיּוֹרְדִים לְפָנָיו גְּדוֹלִים עֶלְיוֹנִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ בָּרוּךְ הוּא.

אָמַר לוֹ: נוֹחַ לוֹ לְמַר שֶׁאֵלֶךְ עִמּוֹ לְדַרְכּוֹ? אָמַר לוֹ: אִם תּוּכַל לִסְבּוֹר סְבָרָא לְמַה שֶׁתִּשְׁמַע – לֵךְ, וְאִם לֹא – סְטֵה לְאַחֲרֶיךָ, כְּדֵי שֶׁלֹּא תֵעָנֵשׁ. אָמַר לוֹ: לֹא יַחְשֹׁשׁ מַר לָזֶה, שֶׁהֲרֵי שָׁמַעְתִּי דָּבָר שֶׁל סוֹד עֶלְיוֹן, וְהִסְתַּכַּלְתִּי בּוֹ, וְסָבַרְתִּי סְבָרָא.

אָמַר לוֹ: וּמַה הִיא? אָמַר לוֹ: שָׁמַעְתִּי אֶת סוֹד הַפָּסוּק הַזֶּה (שיר ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה – הִיא כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם כֻּלּוֹ שֶׁלּוֹ. שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב

מְשַׁמְּשִׁין עִילָּאִין קַדִּישִׁין, דְּאִינּוּן מְשַׁמְּשִׁין גַּבֵּי כּוּרְסָא יְקָרָא דְּמַלְכָּא עִילָּאָה. מִגִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, דְּאִנּוּן מְמַנָּן תְּחוֹת שׁוּלְטָנָא רַבְּרְבָא קַדִּישָׁא, מִיכָאֵל אַפּוֹטְרוֹפְּסָא דְיִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּאִינּוּן תְּחוֹת יָדֵיהּ, כֻּלְּהוּ רַבְּרְבִין אַפּוֹטְרוֹפִּין דְּיִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב מִגִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל.

אָמַר לֵיהּ ר' דּוֹסְתָּאי, יָאוֹת אַנְתְּ יַתִּיר מִנִּי, לְמֵיזַל לְמֶחֱמֵי סְבַר אַפֵּי יוֹמִין. אֲזָלוּ, כַּד מָטוּ לְגַבֵּיהּ וְחָמָא לוֹן, אֲמַר לְשַׁמָּשֵׁיהּ זִיל וְאֵימָא לוֹן, דְּכוּרְסְיָיא דִתְלַת קָיְימָא מַאי הִיא בְּלָא חָד.

שָׁמַע רַבִּי דּוֹסְתָּאי, אִסְתַּכַּל בְּנַפְשֵׁיהּ מִילְּתָא, וַאֲמַר לְשַׁמָּשָׁא זִיל וְאֵימָא לֵיהּ לְמַר, דְּלָאו לְמַגְנָא אֲמַר דָּוִד, (תהלים קיח כב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, דָּא דָּוִד מַלְכָּא דְּאִיהוּ רְבִיעָאָה.

לשון הקודש

לָהּ – אֵלּוּ שִׁשִּׁים גְּדוֹלִים מְשַׁמְּשִׁים עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים, שֶׁהֵם מְשַׁמְּשִׁים לְכִסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל – שֶׁהֵם מְמֻנִּים תַּחַת שַׁלִּיט גָּדוֹל קָדוֹשׁ, מִיכָאֵל הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל יִשְׂרָאֵל. מִשּׁוּם שֶׁהֵם תַּחַת יָדוֹ, כֻּלָּם גְּדוֹלִים שָׂרִים אַפּוֹטְרוֹפּוֹסִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל.

אָמַר לוֹ רַבִּי דּוֹסְתַּאי: רָאוּי אַתָּה יוֹתֵר מִמֶּנִּי לָלֶכֶת לִרְאוֹת אֶת סֵבֶר פְּנֵי הַיָּמִים. הָלְכוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו וְרָאָה אוֹתָם, אָמַר לְשַׁמָּשׁוֹ: לֵךְ וֶאֱמֹר לָהֶם, שֶׁכִּסֵּא שֶׁל שְׁלֹשָׁה עַמּוּדִים מַה הוּא בְּלִי אֶחָד?

שָׁמַע רַבִּי דּוֹסְתַּאי, הִסְתַּכֵּל בְּנַפְשׁוֹ עַל הַדָּבָר וְאָמַר לַשַּׁמָּשׁ: לֵךְ וֶאֱמֹר לְמַר, שֶׁלֹּא לְחִנָּם אָמַר דָּוִד (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, זֶה דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא הָרְבִיעִי.

אֲזַל שַׁמָּשֵׁיהּ וְאָמַר לֵיהּ הַאי מִילְתָא. אָמַר לֵיהּ מֵימַר שַׁפִּיר קָאֲמַרְתְּ, אֶלָּא זִיל וְאֵימָא לֵיהּ, אָן גָּעֲלוּ בֵּיהּ בְּדָוִד, דַּאֲמַר אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים.

אָמַר לֵיהּ לְר' חַגַּי, שָׁמַעְתְּ בְּהַאי מִילְתָא פִּתְגָּם, אָמַר לֵיהּ תְּלַת עִנְיָנֵי שְׁמָעִית, חַד הוּא דְּרָשָׁא, אָמַר לֵיהּ לָאו לִדְרָשָׁא קָא אָתֵינָא הָכָא. דְּעוֹבָדָא דְּיִשַׁי וּבְנוֹי שְׁמַעְנָא, אֲבָל עִיקָּרָא דְּמִלְּתָא אִי שָׁמַעְתְּ, אִימָא.

אָמַר, עִיקָּרָא דְּמִלְּתָא אִינּוּן תְּרֵי עִנְיָנֵי דְּשְׁמָעִית, חָדָא הוּא דַּאֲמַר אַבָּא, בְּיוֹמָא דְּאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא עֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טִיבוּ סַגִּי לְדָוִד מַלְכָּא.

דְּבָתַר דְּאִזְדַּמַּן לֵיהּ הַהוּא חוֹבָא, וְאַף עַל גַּב דְּמָחַל לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד נָפַק

לשון הקודש

הָלַךְ שַׁמָּשׁוֹ וְאָמַר לוֹ הַדָּבָר הַזֶּה. אָמַר לוֹ: מֵאֲמָר יָפֶה אָמַרְתָּ, אֶלָּא לֵךְ וֶאֱמֹר לוֹ, אֵיפֹה בָּחֲלוּ בְּדָוִד שֶׁאָמַר אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים?

אָמַר לוֹ לְרַבִּי חַגַּי: שָׁמַעְתָּ בַּדָּבָר הַזֶּה אֵיזֶשֶׁהוּ פִּתְגָּם? אָמַר לוֹ: שְׁלֹשָׁה עִנְיָנִים שָׁמַעְתִּי, אֶחָד הוּא דְּרָשׁ. אָמַר לוֹ: לֹא לִדְרָשׁ בָּאתִי לְכָאן, שֶׁמַּעֲשֵׂה יִשַׁי וּבָנָיו שָׁמַעְתִּי, אֲבָל עִקַּר הַדָּבָר, אִם שָׁמַעְתָּ – אֱמֹר.

אָמַר, עִקַּר הַדָּבָר הֵם שְׁנֵי עִנְיָנִים שֶׁשָּׁמַעְתִּי, אֶחָד הוּא שֶׁאָמַר אַבָּא, בַּיּוֹם שֶׁנִּבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חֶסֶד רַב לְדָוִד הַמֶּלֶךְ.

שֶׁאַחַר שֶׁהִזְדַּמֵּן לוֹ אוֹתוֹ הַחֵטְא, וְאַף עַל גַּב שֶׁמָּחַל לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּשֶׁיָּצָא

מֵהַאי עָלְמָא, לָא שָׁבְקוּהוּ מַלְאֲכֵי עִילָּאֵי לְמֶעֱבַר תַּרְעֵי יְרוּשָׁלַיִם דִּלְעֵילָא, וַהֲוָה יָתִיב אַבָּרָאי.

וּבְיוֹמָא (דף לב ע"ב) דְּאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא, קָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִיכָאֵל רַבְּרְבָא קַדִּישָׁא, וּמַנֵּי לֵיהּ לְמֶהֱוֵי הוּא, וְשִׁתִּין קַדִּישִׁין עִילָּאִין, אַפּוֹטְרוֹפְּסִים דְּיִשְׂרָאֵל, אִינּוּן דְּאַסְחָרוּ כּוּרְסֵי קַדִּישָׁא דִּיקָרֵיהּ.

וּמַנֵּי לֵיהּ לְמִיכָאֵל, לְמֵיעַל לְדָוִד מְשִׁיחָא בְּתַרְעֵי יְרוּשָׁלַיִם דִּלְעֵילָא, וּלְאַתְקָנָא לֵיהּ עִם אַבְהָתָנָא, דְּתִיכָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (מ"א ח סו) עַל כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְדָוִד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ.

וְאִידָךְ, עִנְיָנָא הוּא, דִּכְתִיב בִּיהוּדָה סָבוֹי, דְּגָעֲלוֹ בֵּיהּ אָחוֹי. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית לא א)

לשון הקודש

מִן הָעוֹלָם הַזֶּה לֹא הִשְׁאִירוּ אוֹתוֹ הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים לַעֲבֹר בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַעְלָה, וְהָיָה יוֹשֵׁב בַּחוּץ.

וּבַיּוֹם שֶׁנִּבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, קָרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמִיכָאֵל הַשַּׂר הַקָּדוֹשׁ, וּמִנָּה אוֹתוֹ לִהְיוֹת הוּא וְשִׁשִּׁים קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים אַפּוֹטְרוֹפּוֹסִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אוֹתָם שֶׁהִקִּיפוּ אֶת כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ הַקָּדוֹשׁ.

וּמִנָּה אֶת מִיכָאֵל לְהַכְנִיס אֶת דָּוִד הַמָּשִׁיחַ לְשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, וּלְהַתְקִינוֹ עִם הָאָבוֹת כְּמֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלכים-א ח) עַל כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְדָוִד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ.

וְהַיְּתֵר – עִנְיָן הוּא, שֶׁכָּתוּב בִּיהוּדָה סָבוֹ שֶׁבָּחֲלוּ בוֹ אֶחָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית לח)

וַיֵּרֶד יְהוּדָה מֵאֵת אֶחָיו, דְּסָרוּ לֵיהּ מִגַּאוּתֵיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא נִיחָא קַמֵּיהּ מִכָּל בְּנוֹי דְּיַעֲקֹב לְמֶהֱוֵי שׁוּלְטָנָא דְּמַלְכוּתָא דְעָלְמִין, אֶלָּא לִיהוּדָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם מט י) לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה וכו' וְלוֹ יִקְהַת עַמִּים, הוּא בִּלְחוֹדוֹי, וְלָא לִשְׁאָר בְּנוֹי דְּיַעֲקֹב, וְהַיְינוּ מִלְּתָא דַּהֲוָה אָמַר אֲבוּי.

וְתוּ שְׁמַעְנָא, מַאי חָמָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיהַב שׁוּלְטָנוּתָא לִיהוּדָה מִכָּל שְׁאָר אַחוֹי. אֶלָּא, אִסְתַּכֵּל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁמֵיהּ הַגָּדוֹל דַּהֲוָה רָשִׁים בִּשְׁמֵיהּ דִּיהוּדָה, וּבְגִינֵיהּ אַשְׁלְטֵיהּ עַל כֹּלָּא, וְשׁוּלְטָנֵיהּ לָא תַעֲדֵי. אֲתָא ר' דּוֹסְתָּאי וּנְשָׁקֵיהּ בְּרֵישֵׁיהּ.

שָׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר, וּנְפַק לְגַבֵּיהוֹן, אֲמַר אַתּוּן מָארֵיהוֹן דִּמְתִיבְתָּא עִילָּאָה, פַּלְגוּתָא

לשון הקודש

וַיֵּרֶד יְהוּדָה מֵאֵת אֶחָיו, שֶׁהֵסִירוּהוּ מִגַּאֲוָתוֹ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין נוֹחַ לְפָנָיו מִכָּל בְּנֵי יַעֲקֹב לִהְיוֹת שַׁלִּיט שֶׁל מַלְכוּת שֶׁל עוֹלָמִים, אֶלָּא רַק לִיהוּדָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם מט) לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה וְכוּ' וְלוֹ יִקְהַת עַמִּים. הוּא לְבַדּוֹ, וְלֹא לִשְׁאָר בְּנֵי יַעֲקֹב, וְהַיְינוּ הַדָּבָר שֶׁהָיָה אוֹמֵר אָבִיו.

וְעוֹד שָׁמַעְתִּי, מָה רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָתֵת שִׁלְטוֹן לִיהוּדָה מִכָּל שְׁאָר אֶחָיו? אֶלָּא הִסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁמוֹ הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה רָשׁוּם בִּשְׁמוֹ שֶׁל יְהוּדָה, וּבִגְלָלוֹ הִשְׁלִיטוֹ עַל הַכֹּל וְשִׁלְטוֹנוֹ לֹא יָסוּר. בָּא רַבִּי דּוֹסְתַּאי וּנְשָׁקוֹ בְּרֹאשׁוֹ.

שָׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר, וְיָצָא אֲלֵיהֶם. אָמַר,

וּשְׁלֵימָתָא אַיְיתוּ גַּבָּאי, וְתֶחֱמוּן וְתֵיחוּן. מַה דְּלָא הֲוָה גָּלֵי לְעָלְמִין, דִּכְתִיב (שמות לג כ) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי. וְאַתּוּן תֶּחֱזוּן וְתֵיחוּן.

יָתְבוּן קַמֵּיהּ, אִשְׁתִּיק, וְאִינוּן אִשְׁתִּיקוּ. עָאל לְאִדְרוֹנָא, שָׁמַע הַהוּא קָלָא דַּהֲוָה אָמַר, אִימָא לוֹן מָה דְּאִינוּן בָּעָאן, דְּזַכָּאין אִינוּן. עַד דְּנָחִית, רָמַשׁ לֵילְיָא. אֲכָלוּ. עַד דְּהֲווּ אָכְלֵי, אִשְׁתִּיק, וְאִינוּן אִשְׁתִּיקוּ. כַּד אֲכָלוּ, קָמוּ לְמִשְׁכַּב, אָמַר לוֹן אִי אִית מִנְּכוֹן, דְּשָׁמַע מִילְתָא לֵימָא לִי.

פָּתַח רַבִּי דוֹסְתָּאי וַאֲמַר, אֲנַן סְבָרָא נִסְבּוֹר, וְטִיבוּ לְמִינְדַּע, אַתְּ אִימָא לָן. אָמַר לוֹן, שְׁמַעְתּוּן הַאי מִילְתָא דְּאָמַר רִבִּי יִצְחָק, כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיָּת שְׁמַע כְּתִקְּנָהּ עַל מִטָּתוֹ, נִשְׁמָתוֹ עוֹלָה לָשׁוּט בְּאֶרֶץ הַחַיִּים. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שה"ש

לשון הקודש

אַתֶּם בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה, חֲצִי וְשָׁלֵם תָּבֹאוּ אֵלַי, וְתִרְאוּ וְתִחְיוּ מַה שֶּׁלֹּא הָיָה גָּלוּי לְעוֹלָמִים, שֶׁכָּתוּב (שמות לג) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי, וְאַתֶּם תִּרְאוּ וְתִחְיוּ.

יָשְׁבוּ לְפָנָיו. הוּא שָׁתַק וְהֵם שָׁתְקוּ. נִכְנַס לַחֶדֶר, וְשָׁמַע אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁהָיָה אוֹמֵר: אֱמֹר לָהֶם מַה שֶּׁהֵם רוֹצִים, שֶׁצַּדִּיקִים הֵם. עַד שֶׁיָּרַד, הֶעֱרִיב הַלַּיְלָה. אָכְלוּ. בְּעוֹדָם אוֹכְלִים, שָׁתַק, וְהֵם שָׁתְקוּ. כְּשֶׁאָכְלוּ, קָמוּ לִשְׁכַּב. אָמַר לָהֶם: אִם יֵשׁ מִכֶּם שֶׁשָּׁמַע דָּבָר, שֶׁיֹּאמַר לִי.

פָּתַח רַבִּי דוֹסְתַּאי וְאָמַר, אָנוּ סְבָרָא נִסְבֹּר, וְטוֹב לָדַעַת, אַתָּה אֱמֹר לָנוּ. אָמַר לָהֶם, הַשְּׁמַעְתֶּם הַדָּבָר הַזֶּה שֶׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק? כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע כְּתִקּוּנָהּ עַל מִטָּתוֹ, נִשְׁמָתוֹ עוֹלָה לָשׁוּט בְּאֶרֶץ

ג ז) שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל. אָמְרוּ לֵיהּ לֵיהּ לֵיהּ מַר.

אָמַר לוֹן, בִּקְרִיַּת שְׁמַע אִית שִׁתִּין אַתְוָותָא יְדִיעָאן, עַד וּבְשַׁעֲרֶיךָ. וְעַל כָּל אָת וְאָת אִית סוֹד יְקָרָא דְּמַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, דְּשַׁלִּיטָא עִילָּאָה. וּפוּלְחָנֵיהּ דְּבַר נַשׁ קַמֵּיהּ, עַד דִּיקָרֵב דַּעְתֵּיהּ, לְכוּרְסֵי יְקָרָא דְּמַלְכוּתָא קַדִּישָׁא.

וּבְהַהוּא שַׁעֲתָא, נָסִיב לוֹן מִן פּוּמֵיהּ מָאֲרֵיהּ דְּאַפַּיָּא, דִּי שְׁמֵיהּ כִּשְׁמָא דְמָרֵיהּ, וְהוּא אַפִּיק לְהוֹן לְעֵילָּא עִם נִשְׁמוֹתֵיהֶן דְּצַדִּיקַיָּא, קַמֵּי מַדְבְּחָא יְקָרָא דִּלְעֵילָּא.

וְנָסְבִין לוֹן, שִׁתִּין מַלְאָכִין, דְּסָחֲרִין כּוּרְסֵי יְקָרָא, כָּל חַד וְחַד אָת חַד, וּמְזַמְּרִין בְּהוֹן כָּל לֵילְיָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים כו ד) וְלָקַח הַכֹּהֵן

לשון הקודש

הַחַיִּים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ג) שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל. אָמְרוּ לוֹ, יֹאמַר רַבֵּנוּ!

אָמַר לָהֶם, בַּקְּרִיאַת שְׁמַע יֵשׁ שִׁשִּׁים אוֹתִיּוֹת יְדוּעוֹת עַד וּבְשַׁעֲרֶיךָ, וְעַל כָּל אוֹת וְאוֹת יֵשׁ סוֹד כְּבוֹד הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַשַּׁלִּיט הָעֶלְיוֹן, וַעֲבוֹדַת הָאָדָם לְפָנָיו, עַד שֶׁיִּקָּרֵב דַּעְתּוֹ לְכִסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁל הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה.

וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה לוֹקֵחַ אוֹתָם מִפִּיו בַּעַל הַפָּנִים, שֶׁשְּׁמוֹ כְּשֵׁם אֲדוֹנוֹ, וְהוּא מַעֲלֶה אוֹתָם לְמַעְלָה עִם נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים לִפְנֵי מִזְבַּח הַכָּבוֹד שֶׁלְּמַעְלָה.

וְנוֹטְלִים אוֹתָם שִׁשִּׁים מַלְאָכִים שֶׁמַּקִּיפִים אֶת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, כָּל אֶחָד וְאֶחָד אוֹת אַחַת, וּמְזַמְּרִים בָּהֶם בְּכָל

הַטֶּנָא מִיָּדֶךָ וְהִנִּיחוֹ לִפְנֵי מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ. וְלָקַח הַכֹּהֵן, דָּא הוּא מטטרו"ן, הַטֶּנֶ"א, אִלֵּין שִׁתִּין אַתְוָותָא דִּקְרִיַּת שְׁמַע דְּלֵילְיָא.

אוֹלִיף לְהוֹ, נָפַק נִשְׁמַתְהוֹן מִנַּיְיהוּ, וְחָמוֹ מַה דְּחָמוֹ, וְאִיתְעָרוּ. אֲמַר חַד לְחַד, לָא נִיתֵיב כָּאן, לֵית אֲנַן חַזְיָין לְהַאי. מַאן דְּאִיהוּ מַלְאָכָא עִילָּאָה, לֶהֱוֵי בְּהַאי יְקָר. מַאי הֲוָה דַעְתַּיְיהוּ. חָזוֹ דְּמַלְאָכַיָּיא דַּחְיָין לְהוֹ לְבַר, וְאִצְטְעָרוּ, עַד דְּחָמוֹ מַאי דְּחָמוֹ, וְנִשְׁמָתֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר אַעֲבַר לְהוֹ, וְאִשְׁתְּזִיבוּ.

חָמוֹ לְהַהוּא כַּהֲנָא רַבָּא, דַּאֲתָא לְקַבְּלָא אוּלְפָּנֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, וַאֲמַר, רַבָּה קַדִּישָׁא, סַק סַק, אָמַר לֵיהּ, (שה"ש א ד) מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. אָמַר לֵיהּ, מַאן אִלֵּין גַּבָּךְ. אָמַר לֵיהּ רַבְּרְבֵי דָּרָא אִינּוּן.

לשון הקודש

לַיְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים כו) וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדֶךָ וְהִנִּיחוֹ לִפְנֵי מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ. וְלָקַח הַכֹּהֵן – זֶהוּ מטטרו"ן, הַטֶּנֶ"א – אֵלּוּ שִׁשִּׁים אוֹתִיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל הַלַּיְלָה.

לִמֵּד אוֹתָם, יָצְאָה מֵהֶם נִשְׁמָתָם וְרָאוּ מַה שֶּׁרָאוּ, וְהִתְעוֹרְרוּ. אָמַר אֶחָד לְאֶחָד: לֹא נֵשֵׁב כָּאן, אֵינֶנּוּ רְאוּיִים לָזֶה. מִי שֶׁהוּא מַלְאָךְ עֶלְיוֹן, יִהְיֶה בַּכָּבוֹד הַזֶּה. מָה הָיְתָה דַעְתָּם? רָאוּ שֶׁמַּלְאָכִים הוֹחִים אוֹתָם הַחוּצָה, וְהִצְטַעֲרוּ. עַד שֶׁרָאוּ מַה שֶּׁרָאוּ, וְנִשְׁמָתוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר הֶעֱבִירָה אוֹתָם, וְנִצְּלוּ.

רָאוּ אֶת אוֹתוֹ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁבָּא לְקַבֵּל אֶת לִמּוּדוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר, וְאָמַר: גָּדוֹל קָדוֹשׁ, עֲלֵה עֲלֵה. אָמַר לוֹ: מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. אָמַר לוֹ: מִי אֵלֶּה אֶצְלְךָ? אָמַר לוֹ: גְּדוֹלֵי הַדּוֹר הֵם. אָמַר לוֹ: אֵין לִי רְשׁוּת,

אָמַר לֵיהּ לֵית לִי רְשׁוּתָא, דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲמַר לִי לְקַבְּלָא אַפָּךְ, וַאֲנָא עַיְילָנָא קַמֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) הֲבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו. וּבְחַיָּיךְ קַדִּישָׁא כָּל חֵילֵי דִשְׁמַיָּא, נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כָּךְ, לְכָל צַדִּיקַיָּא, עָבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמִטְטְרוֹ"ן שַׂר הַפָּנִים, דְּיִסַּלֵּק נִשְׁמָתַיְיהוּ לְעֵילָא. הוּא אוֹמֵר סַק סַק, וּנִשְׁמָתֵיהּ אָתֵיב לֵיהּ וְאוֹמֵר, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה הֲבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו. הוֹאִיל וּרְעוּתֵיהּ דַּאֲנָא עָיֵיל לְאִידְרִין עִילָּאִין נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קמט ה) יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹ"ד, דָּא מִטְטְרוֹ"ן.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁנִּשְׁמָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק עוֹלָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עוֹשֶׂה לוֹ הַבְטָחָה, וּמְבָרֵךְ לוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, אַחַר

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לִי לְקַבֵּל פָּנֶיךָ, וַאֲנִי נִכְנַסְתִּי לְפָנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר א) הֲבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו. וּבְחַיֶּיךָ קָדוֹשׁ, כָּל צִבְאוֹת הַשָּׁמַיִם, נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּךְ, לְכָל הַצַּדִּיקִים, עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְמִטְטְרוֹ"ן שַׂר הַפָּנִים, שֶׁיַּעֲלֶה נִשְׁמוֹתֵיהֶם מַעְלָה. הוּא אוֹמֵר עֲלֵה עֲלֵה – וְנִשְׁמָתוֹ מְשִׁיבָה לוֹ וְאוֹמֶרֶת מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה הֲבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו. הוֹאִיל וּרְצוֹנוֹ שֶׁאֲנִי אֶכָּנֵס לַחֲדָרִים הָעֶלְיוֹנִים, נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קמט) יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹ"ד, זֶה מִטְטְרוֹן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁנִּשְׁמָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק עוֹלָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְּבַר ה' אֶל אַבְרָם בַּמַּחֲזֶה לֵאמֹר אַל תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מָגֵן לָךְ שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד. אֶל אַבְרָם, זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה. בַּמַּחֲזֶה, כְּשֶׁהוּא שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ. וּמַה אוֹמֵר לוֹ, אַל תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מָגֵן לָךְ שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד.

דָּבָר אַחֵר בַּמַּחֲזֶה, זֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כד יז) וּמַרְאֵה כְּבוֹד ה' כְּאֵשׁ אוֹכֶלֶת בְּרֹאשׁ הָהָר. וְזֶהוּ מטטרו"ן, הַמּוֹלִיכוֹ לִפְנֵי בּוֹרְאוֹ.

דָּבָר אַחֵר אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, מַה כְּתִיב לְמַעְלָה מִן הָעִנְיָן, רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים, וּכְתִיב בַּתְרֵיהּ אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְּבַר ה' אֶל אַבְרָם. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהַנְּשָׁמָה יוֹשֶׁבֶת וְנִזּוֹנֶת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל מַעְלָה, וּמִתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ. דְּאָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, לְבוּשׁ הַנְּשָׁמָה לָעוֹלָם הַבָּא, הוּא אוֹר זוֹהֵר

לשון הקודש

הוּא, עוֹשֶׂה לוֹ הַבְטָחָה וּמְבָרֵךְ לוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית טו) אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְּבַר ה' אֶל אַבְרָם בַּמַּחֲזֶה לֵאמֹר אַל תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מָגֵן לָךְ שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד. אֶל אַבְרָם – זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה. בַּמַּחֲזֶה – כְּשֶׁהוּא שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ. וּמָה אוֹמֵר לוֹ? אַל תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מָגֵן לָךְ שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד.

דָּבָר אַחֵר, בַּמַּחֲזֶה – זֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כד) וּמַרְאֵה כְּבוֹד ה' כְּאֵשׁ אוֹכֶלֶת בְּרֹאשׁ הָהָר. וְזֶהוּ מטטרו"ן, הַמּוֹלִיכוֹ לִפְנֵי בּוֹרְאוֹ.

דָּבָר אַחֵר, אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, מַה כָּתוּב לְמַעְלָה מִן הָעִנְיָן? רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים. וְכָתוּב אַחֲרָיו אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְּבַר ה' אֶל אַבְרָם. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהַנְּשָׁמָה יוֹשֶׁבֶת וְנִזּוֹנֶת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל מַעְלָה, וּמִתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ. שֶׁאָמַר

שֶׁלְּמַעְלָה מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צז יא) אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. וּכְתִיב (ישעיה ס יט) וְהָיָה לָךְ ה' לְאוֹר עוֹלָם. וְלֹא מַלְאָךְ וְלֹא כִּסֵּא הַכָּבוֹד. וְדָוִד אָמַר (תהלים כז א) ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא.

וְאָזְלָא הָא, כִּי הָא דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, נִשְׁמָתוֹ שֶׁל צַדִּיק נִיטְּלָה מֵאוֹר כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְנִכְנֶסֶת בָּעוֹלָם הַזֶּה. אִי זָכְתָה וְעוֹלָה לְמַעְלָה, אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּתּוֹסַף לָהּ יוֹתֵר אוֹר מִמַּה שֶׁקִּבְּלָה בָּרִאשׁוֹנָה לִיכָּנֵס בָּעוֹלָם הַזֶּה. וּמִמִּי מְקַבֶּלֶת אוֹתוֹ הָאוֹר, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִלְמָלֵא מִקְרָא כָּתוּב אִי אֶפְשָׁר לְאוֹמְרוֹ, דִּכְתִיב אַל תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מָגֵן לָךְ, אָנֹכִי וְלֹא אַחֵר, וְלָמָּה, בִּשְׁבִיל שֶׁשְּׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד.

לשון הקודש

רַבִּי תַּנְחוּם, לְבוּשׁ הַנְּשָׁמָה לָעוֹלָם הַבָּא הוּא אוֹר זוֹהֵר שֶׁלְּמַעְלָה מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צז) אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. וְכָתוּב (ישעיה ס) וְהָיָה לָךְ ה' לְאוֹר עוֹלָם. וְלֹא מַלְאָךְ וְלֹא כִּסֵּא הַכָּבוֹד. וְדָוִד אָמַר (תהלים כז) ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא.

וְהוֹלֵךְ זֶה כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נִשְׁמָתוֹ שֶׁל צַדִּיק נִטְלָה מֵאוֹר כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְנִכְנֶסֶת בָּעוֹלָם הַזֶּה. אִם זָכְתָה וְעוֹלָה לְמַעְלָה – אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּתּוֹסַף לָהּ יוֹתֵר אוֹר מִמַּה שֶׁקִּבְּלָה בָּרִאשׁוֹנָה לִכָּנֵס בָּעוֹלָם הַזֶּה. וּמִמִּי מְקַבֶּלֶת אוֹתוֹ הָאוֹר? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִלְמָלֵא מִקְרָא כָּתוּב, אִי אֶפְשָׁר לְאָמְרוֹ, שֶׁכָּתוּב (בראשית טו) אַל תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מָגֵן לָךְ, אָנֹכִי וְלֹא אַחֵר, וְלָמָּה? בִּשְׁבִיל שֶׁשְּׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד.

דָּבָר אַחֵר שִׁכְרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד, יֵשׁ לָךְ שָׂכָר הַרְבֵּה מְאֹד, עַל שֶׁהָיָה לְךָ בָּרִאשׁוֹנָה. וּמִתְלַבֶּשֶׁת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹטֵל אוֹת א' מִשְּׁמוֹ, וְנוֹתְנָהּ בְּרֹאשָׁהּ. כִּי הָא דְּתְנַן, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִהְיוֹת עֲטָרָה בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק לָעוֹלָם הַבָּא. וְאֵיזֶהוּ, זֶה אוֹת ה"א, כַּאֲשֶׁר בָּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, דִּכְתִיב בְּהִבָּרְאָם, בְּה"א בְּרָאָם.

הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם. לִהְיוֹת הַנִּשְׁמָה שְׁלֵימָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵימוּת וְהַטּוֹב, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה סד ג) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֶּה לוֹ (דף לג ע"א)◆

רַבִּי יְהוּדָה בֶּן פַּזִּי, הֲוָה לֵיהּ הַהוּא אָרִיסָא, וַהֲוָה קָא מְצַעֵר לֵיהּ, אָתוֹ לְקַמֵּיהּ ר' זֵירָא וְר'

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר, שִׁכְרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד – יֵשׁ לְךָ שָׂכָר הַרְבֵּה מְאֹד, עַל שֶׁהָיָה לְךָ בָּרִאשׁוֹנָה וּמִתְלַבֶּשֶׁת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹטֵל אוֹת אַחַת מִשְּׁמוֹ, וְנוֹתְנָהּ בְּרֹאשָׁהּ. כִּי הֲרֵי שָׁנִינוּ, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִהְיוֹת עֲטָרָה בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק לָעוֹלָם הַבָּא. וְאֵיזֶהוּ? זֶה אוֹת ה"א, כַּאֲשֶׁר בָּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) בְּהִבָּרְאָם, בְּהֵ"א בְּרָאָם.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם יז) וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם, לִהְיוֹת הַנִּשְׁמָה שְׁלֵמָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְהַטּוֹב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סב) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֶּה לוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה בֶּן פַּזִּי הָיָה לוֹ הָאָרִיס הַהוּא,

אַבָּא, אֲמָרוּ לֵיהּ מַאי עָבִיד מַר בַּאֲרִיסֵיהּ. אֲמַר לְהוֹן גַּבְרָא כִּי גָּנִיב, מָאֲרֵיהּ דְּשִׁמְשָׁא יַזְהֵר עֲלֵיהּ זִיהֲרָא. אֲמָרוּ לֵיהּ, לָא לְעַיֵּין מַר בְּמִלֵּיהּ. אֲמַר לְהוֹ, וּמָה אַעֲבִיד וְהוּא מְצַעֵר לִי. אֲמָרוּ לֵיהּ, יִתְפְּרֵשׁ מַר מִינֵיהּ, וְיִתְהַנֵּי לָךְ.

עַד דְּהֲווּ יָתְבֵי, אֲמָרוּ לֵיהּ לָאו לְהַאי אָתֵינָא גַּבָּךְ, אֶלָּא לֵימָא לָן מַר, הַשְּׁבָטִים בְּנֵי יַעֲקֹב, מָה אִינוּן לְעָלְמָא דְּאָתֵי. אֲמַר לְהוֹ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק לְהוֹ לִמְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא, וְכָל נִשְׁמָתָא דְּצַדִּיק דְּסָלִיק, אִינוּן סַהֲדִין עַל עוֹבָדוֹי.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קכב ג) יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה, זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה. שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְהָעִיד עַל כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק מִיִּשְׂרָאֵל. וְלָמָּה, לִהְיוֹת כֻּלָּם מוֹדִים

לשון הקודש

וְהָיָה מְצַעֵר אוֹתוֹ. בָּאוּ לְפָנָיו רַבִּי זֵירָא וְרַבִּי אַבָּא. אָמְרוּ לוֹ: מָה עוֹשֶׂה מַר עִם אֲרִיסוֹ? אָמַר לָהֶם: כְּשֶׁהָאִישׁ גּוֹנֵב, בַּעַל הַשֶּׁמֶשׁ יַזְהִיר עָלָיו זָהֳרוֹ. אָמְרוּ לוֹ: לֹא מְעַיֵּן אֲדוֹנִי בִּדְבָרָיו? אָמַר לָהֶם: וּמָה אֶעֱשֶׂה, וְהוּא מְצַעֵר אוֹתִי. אָמְרוּ לוֹ: יִפָּרֵד אֲדוֹנִי מִמֶּנּוּ וְיִרְוַח לְךָ.

בְּעוֹדָם יוֹשְׁבִים, אָמְרוּ לוֹ: לֹא לָזֶה בָּאנוּ אֵלֶיךָ, אֶלָּא יֹאמַר לָנוּ מוֹרֵנוּ, הַשְּׁבָטִים בְּנֵי יַעֲקֹב מַה הֵם לָעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הַעֲלֵה אוֹתָם לִישִׁיבַת הָרָקִיעַ, וְכָל נִשְׁמַת צַדִּיק שֶׁעוֹלָה, הֵם מְעִידִים עַל מַעֲשֶׂיהָ.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קכב) יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה, זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה. שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְהָעִיד עַל

וּמְבָרְכִים לִשְׁמוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מַכִּיר אֶת שֶׁלּוֹ וּמִשְׁתַּבֵּחַ וְאוֹמֵר, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם רְאֵה מַה הִנַּחְתִּי בָּאָרֶץ, וְזֶהוּ לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'.

וְהַיְינוּ דִתְנַן, כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ לוֹ מָדוֹר לְפִי כְבוֹדוֹ, וּלְפִי הָרָאוּי לוֹ. מַאן דְּאָתֵי מֵרָאוּבֵן, שָׁם מְדוֹרוֹ עִם הַצַּדִּיקִים מִן רְאוּבֵן, וְכֵן כָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט. וּמַאן דְּהוּא גֵּר מֵאוּמּוֹת הָעוֹלָם וְנִתְגַּיֵּר, מְדוֹרוֹ בַּמָּדוֹר שֶׁל גֵּרִים. וְהַשְּׁבָטִים, עוֹמְדִים לְעֵדִים לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, נִשְׁמָתוֹ שֶׁל צַדִּיק, יוֹדַעַת וּמַכֶּרֶת לָעוֹלָם הַבָּא, מַה שֶּׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ וּמַכִּיר מַלְאָךְ הַמְשָׁרֵת. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה ג ו) אִמְרוּ

לשון הקודש

כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק מִיִּשְׂרָאֵל. וְלָמָּה? לִהְיוֹת כֻּלָּם מוֹדִים וּמְבָרְכִים לִשְׁמוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מַכִּיר אֶת שֶׁלּוֹ וּמִשְׁתַּבֵּחַ וְאוֹמֵר: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רְאֵה מַה הִנַּחְתִּי בָּאָרֶץ, וְזֶהוּ לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'.

וְהַיְינוּ שֶׁשָּׁנִינוּ, כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ לוֹ מָדוֹר לְפִי כְבוֹדוֹ וּלְפִי הָרָאוּי לוֹ. מִי שֶׁבָּא מֵרְאוּבֵן, שָׁם מְדוֹרוֹ עִם הַצַּדִּיקִים מִן רְאוּבֵן, וְכֵן כָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט. וּמִי שֶׁהוּא גֵּר מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם וְנִתְגַּיֵּר, מְדוֹרוֹ בַּמָּדוֹר שֶׁל גֵּרִים. וְהַשְּׁבָטִים עוֹמְדִים לְעֵדִים לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, נִשְׁמָתוֹ שֶׁל צַדִּיק

צַדִּיק כִּי טוֹב, כִּי טוֹב מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת. וּכְתִיב (תהלים צז יא) אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (מיכה ז טו) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת, זַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד פּוּרְקָנָא לִבְנוֹי, כְּאִינּוּן יוֹמִין דְּשָׁלַח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַאֲפָקָא לְיִשְׂרָאֵל, וְאַלְקֵי כְּאִינּוּן מַכְתְּשִׁין לְמִצְרַיִם, כְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

תָּא חֲזֵי, מַה בֵּין פּוּרְקָנָא דָא, לְפוּרְקָנָא דְּמִצְרַיִם. פּוּרְקָנָא דְּמִצְרַיִם הֲוָה, בְּחַד מַלְכָּא וּבְמַלְכוּ חַד. הָכָא, בְּכָל מַלְכִין דְּעָלְמָא, וּבְכָל מַלְכוּתָא דְּעָלְמָא. וּכְדֵין אִתְיַיקַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל עָלְמָא, וּבְכָל אַרְעָא, וְיִנְדְּעוּן כֹּלָּא שׁוּלְטָנָתֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל עָלְמָא, וְכֻלְּהוּ יִלְקוֹן

לשון הקודש

יוֹדַעַת וּמַכֶּרֶת לָעוֹלָם הַבָּא מַה שֶּׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ וּמַכִּיר מַלְאָךְ הַמְּשָׁרֵת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב, כִּי טוֹב מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת. וְכָתוּב (תהלים צז) אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת. עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת גְּאֻלָּה לְבָנָיו כְּאוֹתָם הַיָּמִים שֶׁשָּׁלַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהִלְקָה בְּאוֹתָם הַמַּכּוֹת אֶת הַמִּצְרִים בִּגְלַל יִשְׂרָאֵל.

בֹּא וּרְאֵה מַה בֵּין הַגְּאֻלָּה הַזּוֹ לִגְאֻלַּת מִצְרַיִם. גְּאֻלַּת מִצְרַיִם הָיְתָה בְּמֶלֶךְ אֶחָד וּבְמַלְכוּת אַחַת, וְכָאן בְּכָל מַלְכֵי הָעוֹלָם וּבְכָל מַלְכוּת שֶׁבָּעוֹלָם, וְאָז יִתְכַּבֵּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל הָעוֹלָם וּבְכָל הָאָרֶץ, וְיֵדְעוּ כֻּלָּם אֶת שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל הָעוֹלָם, וְכֻלָּם

בְּמַכְתְּשִׁין עִילָּאִין עַל חַד תְּרֵין, בְּגִין דִּי סֵרְבוּן בְּהוֹן בְּיִשְׂרָאֵל.

וְכַד יִנְדְּעוּן שׁוּלְטָנוּתֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָא דִכְתִיב, (זכריה יא ט) וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. כְּדֵין כֻּלְּהוּ יִתְנַדְּבוּן בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה סו כ) וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַה'. כְּדֵין יִזְדַּמְּנוּן אֲבָהָן בְּחֶדְוָה, לְמֶחֱמֵי פּוּרְקָנָא דִבְנֵיהוּ כְּמִלְקַדְּמִין. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (מיכה ז טו) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

פָּרָשַׁת וַיֵּרָא

וְאַבְרָהָם הָיֹה יִהְיֶה: יִהְיֶה בְּגִימַטְרִיָּה שְׁלֹשִׁים. זִמְנָא חַד נָפִיק ר' שִׁמְעוֹן, וְחָמָא עָלְמָא דְּחָשֵׁיךְ וְאָפֵיל, וְאִסְתַּתֵּם נְהוֹרֵיהּ. אָמַר לֵיהּ לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, תָּא וְנֶחֱזֵי מַה בָּעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

יִלְקוּ בְּמַכּוֹת עֶלְיוֹנוֹת עַל כָּל אַחַת שְׁתַּיִם, מִשּׁוּם שֶׁסֵּרְבוּ בְּיִשְׂרָאֵל.

וּכְשֶׁיֵּדְעוּ אֶת שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כַּכָּתוּב (זכריה יד, כ) וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ, אָז כֻּלָּם יִתְנַדְּבוּ עִם יִשְׂרָאֵל לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַה'. וְאָז יִזְדַּמְּנוּ הָאָבוֹת בְּשִׂמְחָה לִרְאוֹת אֶת גְּאֻלַּת בְּנֵיהֶם כְּמוֹ מִקֹּדֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

פָּרָשַׁת וַיֵּרָא

וְאַבְרָהָם הָיֹה יִהְיֶה (בראשית יח) – יִהְיֶה בְּגִימַטְרִיָּא שְׁלֹשִׁים. יוֹם אֶחָד יָצָא רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרָאָה עוֹלָם חָשׁוּךְ וְאָפֵל, וְנִסְתַּתֵּם אוֹרוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, בֹּא וְנִרְאֶה

הוּא. אֲזָלוּ, וְאַשְׁכָּחוּ חַד מַלְאָכָא, דְּדָמֵי לְטוּרָא רַבְּרְבָא, וְאַפִּיק תְּלָתִין שַׁלְהוֹבִין דְּנוּרָא מִפּוּמֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, מָה אַתְּ בָּעֵי לְמֵיעְבַּד, אָמַר לֵיהּ בָּעֵינָא לְמִחְרְבֵיהּ לְעָלְמָא, בְּגִין דְּלָא שְׁכִיחֵי תְּלָתִין זַכָּאִין בְּדָרָא. דְּהָכִי גָּזַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל אַבְרָהָם, וְאַבְרָהָם הָיֹה יִהְיֶה, יִהְיֶה בְּגִימַטְרִיָּה תְּלָתִין הֲוֹוּ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּמָטוּ מִינָּךְ זִיל קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאֵימָא לֵיהּ, בַּר יוֹחָאי שְׁכִיחַ בְּעָלְמָא.

אֲזַל הַהוּא מַלְאָכָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָמַר לֵיהּ, מָארֵי עָלְמָא גְּלֵי קַמָּךְ מַה דַּאֲמַר לִי בַּר יוֹחָאי, אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, זִיל אַחְרְבֵיהּ לְעָלְמָא, וְלָא תַּשְׁגַּח בֵּיהּ בְּבַר יוֹחָאי.

לשון הקודש

מָה רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הָלְכוּ וּמָצְאוּ מַלְאָךְ אֶחָד שֶׁדּוֹמֶה לְהַר גָּדוֹל, וּמוֹצִיא שַׁלְהֲבוֹת אֵשׁ מִפִּיו.

אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, מָה אַתָּה רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת? אָמַר לוֹ: אֲנִי רוֹצֶה לְהַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם מִשּׁוּם שֶׁלֹּא מְצוּיִים שְׁלֹשִׁים צַדִּיקִים בַּדּוֹר, שֶׁכָּךְ אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל אַבְרָהָם, וְאַבְרָהָם הָיֹה יִהְיֶה, יִהְיֶה בְּגִימַטְרִיָּא שְׁלֹשִׁים הֵם. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ, לֵךְ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וֶאֱמֹר לוֹ: בַּר יוֹחַאי מָצוּי בָּעוֹלָם.

הָלַךְ הַמַּלְאָךְ הַהוּא לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמַר לוֹ: רִבּוֹן הָעוֹלָם, גָּלוּי לְפָנֶיךָ מַה שֶּׁאָמַר לִי בַּר יוֹחַאי? אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: לֵךְ תַּחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם וְאַל תַּשְׁגִּיחַ בְּבַר יוֹחַאי.

כַּד אָתָא, חַזְיֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן לְמַלְאָכָא, אָמַר לֵיהּ אִי לָא תֵיזֵל, גָּזַרְנָא עָלָךְ דְּלֹא תֵיעוֹל לִשְׁמַיָּא, וְתֶהֱוֵי בַּאֲתַר דַּעֲזָ"א וַעֲזָאֵ"ל. וְכַד תֵּיעוֹל קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִימָּא לֵיהּ, וְאִי לֵית תְּלָתִין זַכָּאִין בְּעָלְמָא, לֶיהֱוֹוֹן עֶשְׂרִים. דְּהָכִי כְּתִיב לֹא אֶעֱשֶׂה בַּעֲבוּר הָעֶשְׂרִים. וְאִי לֵית עֶשְׂרִים, לֶהֱוֹוֹ עֲשָׂרָה, וְאַחַר כַּךְ כְּתִיב, לֹא אַשְׁחִית בַּעֲבוּר הָעֲשָׂרָה. אִי לֵית עֲשָׂרָה לֶהֱוֹוֹן תְּרֵין, דְּאִינוּן אֲנָא וּבְרִי. דְּהָכִי כְּתִיב, (דברים יט טו) עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים יָקוּם דָּבָר, וְאֵין דָּבָר אֶלָּא עוֹלָם, דִּכְתִיב (תהלים לג ו) בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וכו'. וְאִי לֵית תְּרֵין, הָא אִית חַד, וַאֲנָא הוּא. דִּכְתִיב (משלי י כה) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. בֵּיהּ שַׁעֲתָא נְפַק קָלָא מִן שְׁמַיָּא וַאֲמַר, זַכָּאָה חוּלָקָךְ רַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּזַר

לשון הקודש

כְּשֶׁבָּא, רָאָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אֶת הַמַּלְאָךְ. אָמַר לוֹ: אִם לֹא תֵלֵךְ, גּוֹזְרַנִי עָלֶיךָ שֶׁלֹּא תִכָּנֵס לַשָּׁמַיִם, וְתִהְיֶה בַּמָּקוֹם שֶׁל עַזָּא וַעֲזָאֵל. וּכְשֶׁתִּכָּנֵס לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֱמֹר לוֹ, וְאִם אֵין שְׁלֹשִׁים צַדִּיקִים בָּעוֹלָם, אָז שֶׁיִּהְיוּ עֶשְׂרִים, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב לֹא אֶעֱשֶׂה בַּעֲבוּר הָעֶשְׂרִים. וְאִם אֵין עֶשְׂרִים, שֶׁיִּהְיוּ עֲשָׂרָה, וְאַחַר כָּךְ כָּתוּב לֹא אַשְׁחִית בַּעֲבוּר הָעֲשָׂרָה. אִם אֵין עֲשָׂרָה – שֶׁיִּהְיוּ שְׁנַיִם, שֶׁהֵם אֲנִי וּבְנִי. שֶׁכָּךְ כָּתוּב (דברים יט) עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים יָקוּם דָּבָר, וְאֵין דָּבָר אֶלָּא עוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (תהלים לג) בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וְכוּ'. וְאִם אֵין שְׁנַיִם – הֲרֵי יֵשׁ אֶחָד, וַאֲנִי הוּא, שֶׁכָּתוּב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יָצָא קוֹל מִן הַשָּׁמַיִם וְאָמַר: אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ, רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר לְמַעְלָה, וְאַתָּה מְבַטֵּל לְמַטָּה. בְּוַדַּאי

לְעֵילָא, וְאַתְּ מְבַטֵּל לְתַתָּא, בְּוַדַּאי עֲלָךְ אִתְּמָר (תהלים קמה יט) רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה.

פָּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת

וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל יַעֲקֹב הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה. אַמַּאי כְּתִיב תְּרֵי זִמְנֵי הָאָדוֹם. אֶלָּא, בְּגִין דְּכָל מַה דְּאִית לֵיהּ אֱדוֹם, הוּא אָדוֹם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי. וְתַבְשִׁילָא דִילֵיהּ אָדוֹם, דִּכְתִיב הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה. וְאַרְעָא דִילֵיהּ אֲדוּמָה, דִּכְתִיב אַרְצָה שֵׂעִיר שְׂדֵה אֱדוֹם. וְגוּבְרִין דִילֵיהּ אֲדוּמִין, דִּכְתִיב (בראשית לו מג) הוּא עֵשָׂו אֲבִי אֱדוֹם. וּמַאן דְּזַמִּין לְאִתְפְּרָעָא מִנֵּיהּ אָדוֹם, דִּכְתִיב (שה"ש ה י) דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם. וּלְבוּשֵׁיהּ אָדֹם, דִּכְתִיב (ישעיה סג ב) מַדּוּעַ אָדֹם לִלְבוּשֶׁךָ, וּכְתִיב (שם סג א) מִי זֶה בָּא מֵאֱדוֹם.

לשון הקודש

עָלֶיךָ כָּתוּב (תהלים קמה) רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה.

פָּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת

וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל יַעֲקֹב הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה (בראשית כה). לָמָּה כָּתוּב פַּעֲמַיִם הָאָדֹם? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁכָּל מַה שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱדוֹם, הוּא אָדֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי. וְתַבְשִׁילוֹ אָדֹם, שֶׁכָּתוּב הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה, וְאַרְצוֹ אֲדֻמָּה, שֶׁכָּתוּב (שם לב) אַרְצָה שֵׂעִיר שְׂדֵה אֱדוֹם. וַאֲנָשָׁיו אֲדֻמִּים, שֶׁכָּתוּב (שם לו) הוּא עֵשָׂו אֲבִי אֱדוֹם. מִי שֶׁעָתִיד לְהִפָּרַע מִמֶּנּוּ אֱדוֹם, שֶׁכָּתוּב דּוֹדִי צַח וְאָדֹם. וּלְבוּשוֹ אָדֹם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סג) מַדּוּעַ אָדֹם לִלְבוּשֶׁךָ, וְכָתוּב (שם) מִי זֶה בָּא מֵאֱדוֹם.

סִתְרֵי תּוֹרָה

תָּא חֲזֵי, שִׁבְעָה יוֹמִין עִלָּאִין, בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָלְמָא. וַעֲלַיְיהוּ שָׁתֵיל וּבָנֵי עָלְמִין. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות לא יז) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה', וְלֹא כְתִיב בְּשִׁשֶּׁת.

וְלָקְבֵיל אִינּוּן שִׁבְעָה יוֹמִין עִילָּאִין, בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא שִׁבְעָה זַכָּאֵי קְשׁוֹט, לְקָיְמָא לוֹן, וּלְאַנְהָרָא לוֹן, כָּל חַד וְחַד לָקְבֵיל יוֹמֵיהּ. וְשָׁתֵיל לְהוֹ, כָּל חַד וְחַד בְּדָרָא דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ. וְאִינּוּן אֲבָהָן דְּעָלְמָא, אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיוֹסֵף וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְדָוִד.

וְאִינּוּן אִיקָרוּן הָרִים, הַרְרֵי קֶדֶם, דְּאִינּוּן תַּלְיָין מֵאִינּוּן שִׁבְעָה יוֹמִין עִילָּאִין דַּאֲמָרָן. שִׁיתָּא יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, וּשְׁבִיעָאָה דְּקָיְמָא וְאָזִיל

לשון הקודש

סִתְרֵי תּוֹרָה

בָּא וּרְאֵה, שִׁבְעָה יָמִים עֶלְיוֹנִים בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם, וַעֲלֵיהֶם שָׁתַל וּבָנָה עוֹלָמוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כ) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה', וְלֹא כָתוּב בְּשִׁשֶּׁת. **וּכְנֶגֶד** אוֹתָם שִׁבְעָה יָמִים עֶלְיוֹנִים, בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ שִׁבְעָה צַדִּיקֵי אֱמֶת, לְקַיֵּם אוֹתָם וּלְהָאִיר לָהֶם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּנֶגֶד יוֹמוֹ. וְשָׁתַל אוֹתָם כָּל אֶחָד בַּדּוֹר הָרָאוּי לוֹ, וְהֵם אָבוֹת הָעוֹלָם, אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיוֹסֵף וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְדָוִד.

וְהֵם נִקְרָאִים הָרִים, הַרְרֵי קֶדֶם, שֶׁהֵם תְּלוּיִים מֵאוֹתָם שִׁבְעָה הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁאָמַרְנוּ. שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְשִׁבְעָה שֶׁעוֹמֶדֶת וְהוֹלֶכֶת לִפְנֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב

קַמַּיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (זכריה יב ח) וּבֵית דָּוִד כֵּאלֹהִים כְּמַלְאַךְ ה' לִפְנֵיהֶם.

וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה, רְבִיעָאָה אִיהוּ בְּיוֹמִין. וְיוֹסֵף אִיהוּ שְׁבִיעָאָה. אֲבָל כַּד אִתְכְּלִילַת בֵּיהּ בְּיוֹסֵף, וְיָהִיב לֵיהּ תּוֹסֶפֶת תַּפְנוּקָא מִבֵּי מַלְכָּא, אִקְרֵי אוֹף אִיהִי שְׁבִיעָאָה.

וְכֻלְּהוּ אֲחִידוּ בַּה בִּשְׁכִינְתָּא, בְּרָזָא דְשִׁבְעָה. בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא אִיקְרֵי בַּת שֶׁבַע. בַּת מֵאִימָּא עִילָּאָה, דְּאִיהִי כְּלָלָא דְשֶׁבַע דַּרְגִּין דְּעִמַּהּ. וְאִיהִי דַּרְגָּא דְּצֶדֶק, עֲשִׂירָאָה דְּאִינּוּן סְפִירָן, דְּאִיקְרֵי בְּהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְאִיקְרֵי שְׁבִיעָאָה בִּקְרָא, (דברי הימים א כט יא) לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל וגו', עַד הַמַּמְלָכָה. וּמַאי טַעְמָא, וְהָא

לשון הקודש

(זכריה יב) וּבֵית דָּוִד כֵּאלֹהִים כְּמַלְאַךְ ה' לִפְנֵיהֶם.

וְאַף עַל גַּב שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, רְבִיעִי הוּא בַּיָּמִים. וְיוֹסֵף הוּא הַשְּׁבִיעִי. אֲבָל כַּאֲשֶׁר הִיא נִכְלֶלֶת בְּיוֹסֵף, וְנוֹתֶנֶת לוֹ תּוֹסֶפֶת תַּפְנוּק מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, אַף הִיא נִקְרֵאת שְׁבִיעִית.

וְכֻלָּם אֲחוּזִים בַּשְּׁכִינָה בְּסוֹד שֶׁל שִׁבְעָה, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת בַּת שֶׁבַע, בַּת מִן הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא הַכְּלָל שֶׁל שֶׁבַע הַדְּרָגוֹת שֶׁעִמָּהּ, וְהִיא הַדַּרְגָּה שֶׁל צֶדֶק, הָעֲשִׂירִית שֶׁל אוֹתָן הַסְּפִירוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְנִקְרֵאת שְׁבִיעִית בַּכָּתוּב, (ד"ה–א כט) לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל וְכוּ', עַד הַמַּמְלָכָה. וּמָה

רְבִיעָאָה הִיא לְיוֹמֵי. אֶלָּא בְּגִין דְּאִיהִי נְטִיעָה בַּתְרָאָה, וְאִתְכְּלִילַת בִּשְׁבִיעָאָה, בְּגִין כָּךְ נָטְלָה שְׁמֵיהּ, וְכוֹלָּא חַד.

וְכָל חַד וְחַד מֵאֲבָהָן, יָדַע לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִגּוֹ אַסְפַּקְלַרְיָא דִילֵיהּ. אַבְרָהָם יָדַע לֵיהּ, מִגּוֹ חֶסֶד, דְּאִיהוּ מִדַּת הַגְּדוּלָּה, מִדַּת הַחֶסֶד, יָמִינָא דְמַלְכָּא. וְעַל דָּא אָחִיד בָּהּ, וְלָא שָׁבִיק לָהּ לְעָלְמִין, וְעָבִיד טִיבוּ עִם בְּנֵי נָשָׁא, וְאוֹקְמוּהָ. דְּהָא עוֹבָדוֹי סְלִיקוּ לֵיהּ בְּהַאי דַּרְגָּא.

יִצְחָק יָדַע לֵיהּ בְּדַרְגָּא דִּגְבוּרָה, דְּאִקְרֵי פַּחַד יִצְחָק, וְדָחִיל לֵיהּ לְעָלְמִין. יַעֲקֹב יָדַע לֵיהּ מִגּוֹ דַּרְגָּא דְּתִפְאֶרֶת. דְּאִיהוּ כָּלִיל מֵחֶסֶד וּמִפַּחַד, וְאִקְרֵי אֱמֶת, וְאָחִיד בַּהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (מיכה ז כ) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב.

לשון הקודש

הַטַּעַם, וַהֲרֵי רְבִיעִית הִיא לַיָּמִים? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהִיא הַנְּטִיעָה הָאַחֲרוֹנָה וְנִכְלֶלֶת בַּשְּׁבִיעִית, מִשּׁוּם כָּךְ נָטְלָה אֶת שְׁמוֹ, וְהַכֹּל אֶחָד.

וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִן הָאָבוֹת הִכִּיר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלּוֹ. אַבְרָהָם הִכִּיר אוֹתוֹ מִתּוֹךְ חֶסֶד, שֶׁהִיא מִדַּת הַגְּדֻלָּה, מִדַּת הַחֶסֶד, יְמִינוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְעַל כֵּן אָחַז בָּהּ וְלֹא הִשְׁאִירָהּ לְעוֹלָמִים, וְעָשָׂה טוֹב עִם בְּנֵי אָדָם, וּפֵרְשׁוּהָ, שֶׁהֲרֵי מַעֲשָׂיו הֶעֱלוּ אוֹתוֹ לַדַּרְגָּה הַזּוֹ.

יִצְחָק הִכִּירוֹ בְּדַרְגַּת הַגְּבוּרָה, שֶׁנִּקְרֵאת פַּחַד יִצְחָק, וּפָחַד מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. יַעֲקֹב הִכִּיר אוֹתוֹ מִתּוֹךְ דַּרְגַּת הַתִּפְאֶרֶת, שֶׁהוּא כָּלוּל מֵחֶסֶד וּמִפַּחַד, וְנִקְרָא אֱמֶת, וְאָחוּז בָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב.

יוֹסֵף יָדַע לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִגּוֹ הַהִיא אַסְפַּקְלַרְיָא, דְּאִקְרֵי כֹּל. וְעַל דָּא אִיקְרֵי יוֹסֵף כַּלְכֹּל, דִּכְתִיב (בראשית מז יג) וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף. וְאִיקְרֵי (משלי י כה) צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.

מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אִינּוּן תְּרֵין כְּרוּבִין, דְּאִשְׁתְּמַע קָלָא דִּלְעֵילָא מִבֵּינַיְיהוּ, וְעַל דָּא אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא עַל יָדַיְיהוּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות כה כב) וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שָׁם וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ וְגוֹמֵר. וְאִינּוּן תְּרֵין כְּרוּבִין לְעֵילָא, אִינּוּן נֵצַח וָהוֹד, וְאִינּוּן תְּרֵין סַמְכִין דְּגוּפָא.

כְּגַוְונָא דָא, אִית לָהּ לְמַטְרוֹנִיתָא לְתַתָּא, תְּרֵין כְּרוּבִין תְּחוֹתָהּ, דְּיָנְקִין מִינָהּ. וְאִינּוּן עִילָּאִין וַדַּאי, עַל אֲרוֹן הָעֵדוּת, דְּאִקְרֵי צֶדֶק, אֲרוֹנָא דְּסַהֲדוּתָא. וּמַאן עֵדוּת, דָּא יוֹסֵף, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים פא ו) עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ. וְאִקְרֵי תּוֹרָה

לשון הקודש

יוֹסֵף הִכִּיר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַהִיא שֶׁנִּקְרֵאת כֹּל, וְעַל כֵּן נִקְרָא יוֹסֵף כַּלְכֹּל, שֶׁכָּתוּב (בראשית מז) וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף, וְנִקְרָא יְסוֹד עוֹלָם.

מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הֵם שְׁנֵי כְּרוּבִים, שֶׁנִּשְׁמַע הַקּוֹל שֶׁלְּמַעְלָה מִבֵּינֵיהֶם, וְעַל כֵּן נִתְּנָה תּוֹרָה עַל יְדֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כה) וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שָׁם וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ וְגוֹמֵר. וְהֵם שְׁנֵי הַכְּרוּבִים שֶׁלְּמַעְלָה, הֵם נֵצַח וְהוֹד, וְהֵם שְׁנֵי תּוֹמְכֵי הַגּוּף.

כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ לָהּ לַגְּבִירָה לְמַטָּה שְׁנֵי כְּרוּבִים תַּחְתֶּיהָ, שֶׁיּוֹנְקִים מִמֶּנָּה, וְהֵם עֶלְיוֹנִים וַדַּאי, עַל אֲרוֹן הָעֵדוּת, שֶׁנִּקְרָא צֶדֶק אֲרוֹן הָעֵדוּת. וּמִי הָעֵדוּת? זֶה יוֹסֵף, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים פא) עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ. וְנִקְרָא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְהָאָרוֹן הַזֶּה תּוֹרָה

שֶׁבִּכְתָב, וְהַאי אֲרוֹנָא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

תָּא חֲזֵי, כָּל אִינּוּן אֲבָהָן עִילָּאִין דַּאֲחִידָן לְעֵילָּא, רְמִיזָן כֻּלְּהוּ בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, תּוֹרַת ה'. וְדָוִד דְּאִיהוּ אָחִיד בְּבָרְיָיתָא, דְּאִיהִי תּוֹרָה שֶׁבַּעַל פֶּה, רְמִיזָא בְּדִבְרֵי קַבָּלָה. וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי קַבָּלָה, דִּמְקַבֶּלֶת נְהִירוּ מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, דְּאִיקְרֵי צַדִּיק, וְאִיקְרֵי יוֹסֵף, וְאִיקְרֵי כֹּל.

וְאִינּוּן תְּרֵין כְּרוּבִין עִילָּאִין, קָיְימִין עַל הַהוּא סַהֲדוּתָא דַּאֲרוֹנָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דברי הימים א כט יא) וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד, כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְדָא אִיהוּ סִיוּמָא דִשְׁמַיָּא וּמְזַוֵּוג לְהַאי אֶרֶץ.

וְהָכִי הוּא, דְּכָל מַה שֶּׁבָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בָּרָא לְקַבְּלֵיהּ לְתַתָּא. וְיוֹסֵף אִקְרֵי עֵדוּת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים פא ו) עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ. וְעַל דָּא שְׁמָא דְיוֹסֵף שְׁלִים בְּכֹלָּא לְעֵילָּא וְתַתָּא.

לשון הקודש

שֶׁבְּעַל פֶּה.

בֹּא וּרְאֵה, כָּל אוֹתָם אָבוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁאֲחוּזִים לְמַעְלָה, כֻּלָּם רְמוּזִים בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, תּוֹרַת ה', וְדָוִד שֶׁהוּא אָחוּז בַּבְּרַיְתָא, שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, רָמוּז בְּדִבְרֵי קַבָּלָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרֵאת קַבָּלָה, שֶׁמְּקַבֶּלֶת אוֹר מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק, וְנִקְרָא יוֹסֵף, וְנִקְרֵאת כֹּל.

וְאוֹתָם שְׁנֵי הַכְּרוּבִים הָעֶלְיוֹנִים עוֹמְדִים עַל אוֹתוֹ אֲרוֹן הָעֵדוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְזֶהוּ סִיּוּם שֶׁל הַשָּׁמַיִם, וּמְזַוֵּג לָאָרֶץ הַזּוֹ.

וְכָךְ הוּא, שֶׁכָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – בָּרָא כְּנֶגְדּוֹ לְמַטָּה. וְיוֹסֵף נִקְרָא עֵדוּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ, וְעַל כֵּן שְׁמוֹ שֶׁל יוֹסֵף שָׁלֵם בַּכֹּל, לְמַעְלָה

וְעַל דָּא תְּנֵינָן, אָרוֹן דְּיוֹסֵף וְאָרוֹן דִּשְׁכִינְתָּא, בַּהֲדֵי הֲדָדֵי הֲווֹ אָזְלִין בְּמַדְבְּרָא, וַהֲווֹ כּוּלֵּי עָלְמָא אָמְרֵי מַה טִּיבָן שֶׁל שְׁנֵי אֲרוֹנוֹת אֵלּוּ. וּמְתִיבִין לוֹן, קַיֵּים זֶה מַה שֶּׁכָּתוּב בָּזֶה. קַיֵּי"ם וַדַּאי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי י כה) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, אִיהוּ קִיּוּמָא דְעָלְמָא.

אָתָא דָוִד דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה, דַּאֲבָהָן אָחִיד בַּהּ, בְּהַאי בַּת שֶׁבַע, דְּאִיהִי מַמְלָכָה, וְלָא שָׁבִיק לָהּ לְעָלְמִין. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (יחזקאל לז כה) וְדָוִד עַבְדִּי נָשִׂיא לָהֶם לְעוֹלָם. וּכְתִיב, (תהלים פט לז) כִּסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי. וְכָל דָּא אוֹלִיף לָן אוֹרַיְיתָא, דְּכֻלְּהוּ אֲחִידָן בַּהּ בִּשְׁכִינְתָּא בְּרָזָא דְשֶׁבַע.

תָּא חֲזֵי, אַבְרָהָם בּוּצִינָא קַדְמָאָה קַדִּישָׁא דְעָלְמָא, כַּד בָּעָא לְסַלְקָא לְדַרְגֵּיהּ, לָא יָכִיל,

לשון הקודש

וּלְמַטָּה.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, אָרוֹן שֶׁל יוֹסֵף וַאֲרוֹן הַשְּׁכִינָה הָיוּ הוֹלְכִים יַחַד בַּמִּדְבָּר, וְכָל הָעוֹלָם הָיוּ אוֹמְרִים: מַה טִּיבָם שֶׁל שְׁנֵי אֲרוֹנוֹת הָאֵלּוּ? וּמְשִׁיבִים לָהֶם: קַיֵּם זֶה מַה שֶּׁכָּתוּב בָּזֶה. קַיֵּי"ם וַדַּאי, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, הוּא הַקִּיּוּם שֶׁל הָעוֹלָם.

בָּא דָוִד, שֶׁהוּא הַשְּׁבִיעִי, שֶׁהָאָבוֹת אֲחוּזִים בּוֹ, בְּבַת שֶׁבַע הַזּוֹ, שֶׁהִיא מַמְלָכָה, וְלֹא עָזַב אוֹתָהּ לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לז) וְדָוִד עַבְדִּי נָשִׂיא לָהֶם לְעוֹלָם, וְכָתוּב (תהלים פט) כִּסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי. וְכָל זֶה לִמְּדָה אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה, שֶׁכֻּלָּם אֲחוּזִים בַּשְּׁכִינָה בַּסּוֹד שֶׁל שֶׁבַע.

בָּא וּרְאֵה, אַבְרָהָם הַמָּאוֹר הָרִאשׁוֹן

עַד דְּסָלִיק וְאִשְׁתְּמוֹדַע בְּאִינּוּן תְּלַת דַּרְגִּין עִילָּאִין דַּעֲלֵיהּ, דְּהַהוּא חוּלָקָא דִּילֵיהּ.

כֵּיוָן דְּסָלִיק וְאִשְׁתְּמוֹדַע לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִגּוֹ אִינּוּן תְּלַת דַּרְגִּין, דְּעִם אִינּוּן שִׁבְעָה, דְּאִינּוּן כֶּתֶר עֶלְיוֹן חָכְמָה בִּינָה, וְאִינּוּן שְׁלִימוּ דְּעֶשֶׂר סְפִירָן, דְּאִיקְרֵי בְּהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֵיוָן דְּסָלִיק בְּאִינּוּן תְּלָתָא, דְּאִינּוּן עַתִּיקָא וְאַבָּא וְאִמָּא, דְּנָגִיד מִנְּהוֹן נְהִירוּ לְתַתָּא, כְּדֵין אָחִיד לְחוּלָקֵיהּ, הַהוּא דַּרְגָּא דִּתְחוֹתַיְיהוּ דְּאִינּוּן תְּלָתָא, דְּאִיקְרֵי חֶסֶד.

וְכֻלְּהוּ אַדְבֵּיק לוֹן, מִגּוֹ אַסְפַּקְלַרְיָא דְּשָׁלְטָא בְּלֵילְיָא, דִּבְהוֹ וַדַּאי לָא הֲוָה בַּר נָשׁ דְּיָדַע כְּלוּם. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, בֶּן שְׁלֹשָׁה שָׁנִים, הִכִּיר אַבְרָהָם אֶת בּוֹרְאוֹ, בֶּן שְׁלֹשָׁה דַּיְיקָא.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הָעוֹלָם, כְּשֶׁרָצָה לַעֲלוֹת לְדַרְגָּתוֹ, לֹא יָכֹל, עַד שֶׁעָלָה וְנוֹדַע בְּאוֹתָן שְׁלֹשׁ הַדְּרָגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁעָלֶיהָ, שֶׁל אוֹתוֹ הַחֵלֶק שֶׁלּוֹ.

כֵּיוָן שֶׁעָלָה וְהִכִּיר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ אוֹתָן שְׁלֹשׁ הַדְּרָגוֹת שֶׁעִם אוֹתָם הַשִּׁבְעָה, שֶׁהֵם כֶּתֶר עֶלְיוֹן חָכְמָה בִּינָה, וְהֵם הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת שֶׁנִּקְרָא בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכֵיוָן שֶׁעָלָה אַחַר כָּךְ בְּאוֹתָם הַשְּׁלֹשָׁה, שֶׁהֵם הָעַתִּיק וְאַבָּא וְאִמָּא, שֶׁשּׁוֹפֵעַ מֵהֶם אוֹר לְמַטָּה, אָז אָחַז לְחֶלְקוֹ אֶת אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁתַּחְתֵּיהֶם שֶׁל אוֹתָם הַשְּׁלֹשָׁה, שֶׁנִּקְרֵאת חֶסֶד.

וְאֶת כֻּלָּם הִשִּׁיג מִתּוֹךְ הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בַּלַּיְלָה, שֶׁבָּהֶם וַדַּאי לֹא הָיָה אָדָם שֶׁיּוֹדֵעַ כְּלוּם. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, בֶּן שָׁלֹשׁ שָׁנִים הִכִּיר אַבְרָהָם אֶת בּוֹרְאוֹ. בֶּן שָׁלֹשׁ דַּוְקָא.

וְתָא חֲזֵי, רָזָא דְּהַנֵּי שְׁלֹשָׁה שְׁנִין, וְלָא פָּחוֹת, בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא אִקְרֵי בַּת שֶׁבַע, וְלָא יָכִיל לְאִתְקְרָבָא בַּהֲדָהּ, עַד דְּסָלִיק בְּאִינּוּן תְּלַת דַּרְגִּין עִילָּאִין, דְּעִם אִינּוּן שֶׁבַע, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא מִגַּוָּון, וּלְאִתְנַהֲרָא בְּכָל מַאי דְּאִיהוּ לְתַתָּא, וְתְלַת וְשֶׁבַע, הָא עֶשֶׂר דַּרְגִּין עִלָּאִין, רָזָא דִּשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְכֵיוָן דַּהֲוָה מִתְנַהֵיר בְּאִינּוּן תְּלַתָּא, בָּעָא לְסַלְקָא בְּאִינּוּן שֶׁבַע, בְּרָזָא דִּכְתִיב, (בראשית כא כח) וַיַּצֶּב אַבְרָהָם אֶת שֶׁבַע כִּבְשֹׂת הַצֹּאן. וְרָזָא דָא רָמֵיז לַאֲבִימֶלֶךְ, דְּלָא יִשְׁלְטוּן עֲלֵיהוֹן בְּנוֹי, עַד דְּיִשְׁתְּלִימוּ אִינּוּן שִׁבְעָה זַכָּאֵי קְשׁוֹט בְּיִשְׂרָאֵל, לָקָבֵיל אִינּוּן שִׁבְעָה דַרְגִּין דִּלְעֵילָא.

כֵּיוָן דְּיִשְׁתְּלִימוּ, יָתִיב עָלְמָא תַּתָּאָה כְּגַוְונָא דְּעָלְמָא עִילָּאָה. בְּקִיּוּמָא שְׁלִים. וְיֵיתֵי דָוִד,

לשון הקודש

ובא רְאֵה סוֹד שֶׁל שְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים הַלָּלוּ, וְלֹא פָּחוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת בַּת שֶׁבַע, וְלֹא יָכוֹל לִקְרַב אֵלֶיהָ עַד שֶׁיַּעֲלֶה בְּאוֹתָן שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁעִם אוֹתָן הַשֶּׁבַע, לְהִוָּדַע מִתּוֹכָן, וּלְהָאִיר בְּכָל מַה שֶׁהוּא לְמַטָּה, שָׁלֹשׁ וְשֶׁבַע. הֲרֵי עֶשֶׂר דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת הַסּוֹד שֶׁל הַשֵּׁם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְכֵיוָן שֶׁהָיָה מוּאָר בְּאוֹתָן הַשָּׁלֹשׁ, רָצָה לַעֲלוֹת בְּאוֹתָן הַשֶּׁבַע, בְּסוֹד הַכָּתוּב (בראשית כא) וַיַּצֶּב אַבְרָהָם אֶת שֶׁבַע כִּבְשֹׂת הַצֹּאן. וְסוֹד זֶה רָמַז לַאֲבִימֶלֶךְ, שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עַל בָּנָיו עַד שֶׁיִּשְׁתַּלְּמוּ אוֹתָם שִׁבְעַת צַדִּיקֵי הָאֱמֶת בְּיִשְׂרָאֵל, כְּנֶגֶד שֶׁבַע הַדְּרָגוֹת שֶׁל מַעְלָה.

כֵּיוָן שֶׁיִּשְׁתַּלְּמוּ, יֵשֵׁב הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן

דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה, וְיִתְעַר לְהַהִיא בַּת שֶׁבַע דִּלְעֵילָא, דְּאִיהִי נָקְמָא נִקְמַתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וְיִתְפְּרַע מִנְּהוֹן.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ש"ב ח א) וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן וַיַּךְ דָּוִד אֶת פְּלִשְׁתִּים וַיַּכְנִיעֵם וַיִּקַּח דָּוִד אֶת מֶתֶג הָאַמָּה מִיַּד פְּלִשְׁתִּים. מַאי וַיְהִי (דף לד ע"א) אַחֲרֵי כֵן. בָּתַר דְּאִשְׁתְּלִימוּ יִשְׂרָאֵל, וַהֲווֹ כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, כְּדֵין וַיַּךְ דָּוִד אֶת פְּלִשְׁתִּים וַיַּכְנִיעֵם. דְּהָא עַד הַשְׁתָּא לָא יָכִילוּ יִשְׂרָאֵל לְמִיתְבַּר תּוֹקְפֵיהוֹן, וְהָא אִיתְעָרוּ חַבְרַיָּיא בְּהַהוּא מֶתֶג הָאַמָּה, וְאוֹקְמוּהָ.

וְתָא חֲזֵי, הַאי דְּרָמַז לֵיהּ אַבְרָהָם בְּכִבְשׁוֹת הַצֹּאן, וְלֹא בְּעִזִּים, וְלֹא בְּמִילֵי אַחֲרִינֵי, בְּגִין דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דְחֶסֶד, מֵאִינּוּן מְמַנָּן דְּיָנְקִין מִסִּטְרָא דְחֶסֶד, יָנְקִין לְתַתָּא אִינּוּן כְּבָשִׂים, תְּחוֹת שׁוּלְטָנֵיהוֹן. וְאַבְרָהָם אָחִיד לְחוּלָקֵיהּ מִדַּת הַחֶסֶד,

לשון הקודש

כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, בְּקִיּוּם שָׁלֵם. וְיָבֹא דָּוִד, שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, וְיוֹעֵרֵר אֶת אוֹתָהּ בַּת שֶׁבַע שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהִיא נוֹקֶמֶת אֶת נִקְמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְיִפָּרַע מֵהֶם.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמואל-ב ח) וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן וַיַּךְ דָּוִד אֶת פְּלִשְׁתִּים וַיַּכְנִיעֵם, וַיִּקַּח דָּוִד אֶת מֶתֶג הָאַמָּה מִיַּד פְּלִשְׁתִּים. וּמַה זֶּה וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן? אַחַר שֶׁנִּשְׁלְמוּ יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, אָז – וַיַּךְ דָּוִד אֶת פְּלִשְׁתִּים וַיַּכְנִיעֵם. שֶׁהֲרֵי עַד עַתָּה לֹא יָכְלוּ יִשְׂרָאֵל לִשְׁבֹּר אֶת כֹּחָם, וַהֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים בְּאוֹתוֹ מֶתֶג הָאַמָּה, וּפֵרְשׁוּהָ.

וּבֹא רְאֵה, זֶה שֶׁרָמַז לוֹ אַבְרָהָם בְּכִבְשׁוֹת הַצֹּאן, וְלֹא בְּעִזִּים וְלֹא בִּדְבָרִים אֲחֵרִים, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מִצַּד הַחֶסֶד. מֵאוֹתָם הַמְמֻנִּים שֶׁיּוֹנְקִים מִצַּד הַחֶסֶד, יוֹנְקִים לְמַטָּה אוֹתָם כְּבָשִׂים, תַּחַת שִׁלְטוֹנָם.

וְכוּלָּא בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא.

וְעַל דָּא תָּנֵינָן, מַאן דְּשָׁרֵי גּוֹ עָאנָא, לָא מִסְתַּכֵּן לְעָלְמִין. וְאִי אִיהוּ שָׁרֵי גּוֹ עִזַּיָּא, וְרָעֵי לוֹן, כַּמָּה גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין, יָתְבִין לְקָבְלֵיהּ לְאַסְטָאָה, בְּגִין דְּאִינּוּן מִסְטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא.

אֲבָל כַּד אָתָא יִצְחָק לְמִגְּזַר עִמֵּיהּ קְיָים, גָּזַר עִמֵּיהּ בְּשִׁבְעָה, בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִתְגַּלְיָיא מִגּוֹ הַהִיא בֵּירָא, דִּכְתִיב וַיִּקְרָא אוֹתָהּ שִׁבְעָה.

תָּא חֲזֵי, אַבְרָהָם קָרָא לְהַהִיא בֵּירָא דְּמַיִין נָבְעִין, בְּאֵר שֶׁבַע. יִצְחָק קָרָא לָהּ, שִׁבְעָה. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא בְּגִין דְּיִצְחָק אָחִיד לְחוּלָקֵיהּ דַּרְגָּא דְּפַחַד, דְּאִיהוּ דִּינָא, וְעַל דָּא אוֹסִיף בָּהּ ה'. וְה' בְּכָל אֲתַר מִדַּת הַדִּין. וְסִימָנָךְ (יחזקאל טז מג) הֵא דַּרְכֵּךְ בְּרֹאשׁ נָתַתִּי. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיִּקְרָא אוֹתָהּ

לשון הקודש

וְאַבְרָהָם אָחַז לְחֶלְקוֹ אֶת מִדַּת הַחֶסֶד, וְהַכֹּל בְּסוֹד הַחָכְמָה.

וְעַל כֵּן שָׁנִינוּ, מִי שֶׁשָּׁרוּי בְּתוֹךְ הַצֹּאן, לֹא מִסְתַּכֵּן לְעוֹלָמִים, וְאִם הוּא שָׁרוּי בְּתוֹךְ הָעִזִּים וְרוֹעֶה אוֹתָם, כַּמָּה שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים יוֹשְׁבִים כְּנֶגְדּוֹ לְהַסְטוֹת אוֹתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה.

אֲבָל כְּשֶׁבָּא יִצְחָק לִכְרוֹת עִמּוֹ בְּרִית, כָּרַת עִמּוֹ בְּשִׁבְעָה, בַּשְּׁכִינָה שֶׁהִתְגַּלְתָּה מִתּוֹךְ אוֹתָהּ הַבְּאֵר, שֶׁכָּתוּב (בראשית כו) וַיִּקְרָא אוֹתָהּ שִׁבְעָה.

בָּא וּרְאֵה, אַבְרָהָם קָרָא לְאוֹתָהּ בְּאֵר הַמַּיִם הַנּוֹבְעִים, בְּאֵר שֶׁבַע. יִצְחָק קָרָא לָהּ שִׁבְעָה. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁיִּצְחָק אָחַז לְחֶלְקוֹ אֶת דַּרְגַּת הַפַּחַד, שֶׁהוּא דִּין, וְעַל כֵּן הוֹסִיף בָּהּ ה', וְה' בְּכָל מָקוֹם מִדַּת הַדִּין, וְסִימָנָךְ (יחזקאל טז) הֵא דַּרְכֵּךְ בְּרֹאשׁ נָתַתִּי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא

שִׁבְעָה. דְּלָא עֲבַד בְּחוּרְפַּן, כְּמָה דַּעֲבַד אֲבוּהָּ, וְכֹלָּא בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא, וְאוֹסִיף בָּהּ ה', לְאַחֲזָאָה דְּאִיהִי חוּלָּקֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, בָּרָא לֵיהּ בְּדִינָא. כֵּיוָן דְּחָזָא דְּלָא מִתְקַיֵּים, שִׁתֵּף בֵּיהּ חֶסֶד. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב ד) בְּהִבָּרְאָם, בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים, וְאוֹקְמוּהָ בְּאַבְרָהָם אִיתְקַיֵּים עָלְמָא. בְּגִינֵי כָּךְ הַאי בֵּירָא, בֵּיתָא דְעָלְמָא, עַל שְׁמֵיהּ אִיתְקְרֵי. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם כא לא) עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הָעִיר בְּאֵר שָׁבַע. אַף עַל גַּב דְּהַאי בֵּירָא אִתְדַּבַּק בְּיִצְחָק, דִּכְתִיב וַיִּקְרָא אֹתָהּ שִׁבְעָה. שְׁמָהּ בְּאֵר שָׁבַע, סִטְרָא דְאַבְרָהָם, וְלֹא בְּאֵר שִׁבְעָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שה"ש ב ו) וְיִמִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי.

וְתָא חֲזֵי, אַרְבַּע מֵאִינוּן שִׁבְעָה זַכָּאֵי קְשׁוֹט, כַּד בָּעוּ לְאִתְקְרָבָא בִּשְׁכִינְתָּא, בְּרָזָא

לשון הקודש

אוֹתָהּ שִׁבְעָה, שֶׁלֹּא עָשָׂה בַּכְּבָשִׁים כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה אָבִיו, וְהַכֹּל בְּסוֹד הַחָכְמָה, וְהוֹסִיף בָּהּ ה', לְהַרְאוֹת שֶׁהִיא חֶלְקוֹ.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, בָּרָא אוֹתוֹ בְּדִין. כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁאֵינוֹ מִתְקַיֵּם, שִׁתֵּף בּוֹ חֶסֶד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) בְּהִבָּרְאָם, בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים, וּפֵרְשׁוּהָ שֶׁבְּאַבְרָהָם הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. מִשּׁוּם כָּךְ הַבְּאֵר הַזּוֹ, בֵּיתוֹ שֶׁל הָעוֹלָם, עַל שְׁמוֹ נִקְרֵאת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם כא) עַל כֵּן קָרָא לַמָּקוֹם הַהוּא בְּאֵר שָׁבַע. אַף עַל גַּב שֶׁהַבְּאֵר הַזּוֹ נִדְבָּקָה בְּיִצְחָק, שֶׁכָּתוּב (שם כו) וַיִּקְרָא אוֹתָהּ שִׁבְעָה. שְׁמָהּ בְּאֵר שָׁבַע, צִדּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, וְלֹא בְּאֵר שִׁבְעָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ב) וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. **וּבֹא** רְאֵה, אַרְבָּעָה מֵאוֹתָם שִׁבְעָה צַדִּיקֵי

דְּשֶׁבַע, כֻּלְּהוּ אִיעָרְעוּ בְּהַאי בְּאֵר, דְּלָא פָּסְקוּ מֵימוֹי לְעָלְמִין.

אַבְרָהָם כָּרֵי לָהּ לְהַאי בֵּירָא, בְּגִין דְּאִיהוּ אוֹלִיף לְכָל בְּנֵי עָלְמָא, דְּיִפְלְחוּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֵיוָן דְּכָרֵי לָהּ, אַפִּיק מַיִין נָבְעִין דְּלָא פָּסְקִין לְעָלְמִין.

וְכֵיוָן דְּמֵת אַבְרָהָם, מַה כְּתִיב וְכָל הַבְּאֵרֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ עַבְדֵי [אַבְרָהָם] אָבִיו בִּימֵי אַבְרָהָם. בְּאֵרֹת כְּתִיב, וְחַד הֲוָה, דִּכְתִיב בְּאֵר שָׁבַע, וְקָרִינָן בְּאֵרוֹת, דְּמַשְׁמַע דְּסַגִּיאִין הֲווֹ. בְּגִין דְּהַאי בֵּירָא, מִתְחַזֵּי לוֹן לַאֲבָהָן בְּכָל דּוּכְתָּא דְּהֲווּ אָזְלִין, וַהֲוָה מִתְחַזֵּי לוֹן כְּבֵירִין סַגִּיאִין.

כֵּיוָן דְּמִילְּיוּהָא פְּלִשְׁתִּים עַפְרָא, רָזָא דְּאַהַדְּרוּ בְּנֵי עָלְמָא לַעֲבוֹדָה זָרָה, הֲוָה עָלְמָא שָׁמֵם,

לשון הקודש

אֱמֶת, כְּשֶׁרָצוּ לְהִתְקָרֵב לַשְּׁכִינָה בְּסוֹד שֶׁל שֶׁבַע, כֻּלָּם פָּגְשׁוּ אֶת הַבְּאֵר הַזּוֹ, שֶׁאֵין פּוֹסְקִים מֵימֶיהָ לְעוֹלָמִים.

אַבְרָהָם כָּרָה אֶת הַבְּאֵר הַזּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא לִמֵּד אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁיַּעַבְדוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכֵיוָן שֶׁכָּרָה אוֹתָהּ, הוֹצִיא מַיִם נוֹבְעִים שֶׁלֹּא פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים.

וְכֵיוָן שֶׁמֵּת אַבְרָהָם, מַה כָּתוּב? (בראשית כו) וְכָל הַבְּאֵרֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ עַבְדֵי אָבִיו בִּימֵי אַבְרָהָם. בְּאֵרֹת כָּתוּב, וְאַחַת הָיְתָה, שֶׁכָּתוּב בְּאֵר שָׁבַע, וְקָרְאוּ לָהּ בְּאֵרוֹת, שֶׁמַּשְׁמָע שֶׁרַבּוֹת הָיוּ? מִשּׁוּם שֶׁהַבְּאֵר הַזּוֹ נִרְאֵתָה לָאָבוֹת בְּכָל מָקוֹם שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, וְהָיְתָה נִרְאֵית לָהֶם כְּבוֹרוֹת רַבִּים.

כֵּיוָן שֶׁמִּלְּאוּהָ הַפְּלִשְׁתִּים עָפָר, הַסּוֹד שֶׁחָזְרוּ בְּנֵי הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָה זָרָה, הָיָה

דְּלֵית דְּיָדַע לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כֵּיוָן דְּאָתָא יִצְחָק, מַה כְּתִיב, וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו. מַאי וַיָּשָׁב, אֶלָּא דַּאֲתִיב עָלְמָא לְתִיקּוּנֵיהּ, וְאוֹלִיף לוֹן לִבְנֵי עָלְמָא דְּיֵדְעוּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית כה יא) וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ.

הַאי בֵּירָא מִמַּאן הֲוָה. מִמַּאן דְּכָל חַיִּין עִילָּאִין וְתַתָּאִין וְקִיּוּמֵיהוֹן תַּלְיָין בֵּיהּ. וְחָזֵי כֹּלָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דניאל ב כב) יָדַע מַה בַּחֲשׁוֹכָא וּנְהוֹרָא עִמֵּיהּ שְׁרֵא.

וְתָא חֲזֵי, אִינּוּן עַבְדֵּי יִצְחָק בְּגִין דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָיא, כַּד חָפְרוּ לָהּ, מַה כְּתִיב, שִׂטְנָה, וְהָא אוֹקְמוּהָ, עַד דְּאָתָא אִיהוּ וַיַּחְפֹּר בְּאֵר

לשון הקודש

הָעוֹלָם שָׁמֵם, שֶׁאֵין מִי שֶׁמַּכִּיר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כֵּיוָן שֶׁבָּא יִצְחָק, מַה כָּתוּב? (שם) וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו. מַהוּ וַיָּשָׁב? אֶלָּא שֶׁהֵשִׁיב אֶת הָעוֹלָם לְתִקּוּנוֹ, וְלִמֵּד אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁיַּכִּירוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם כה) וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ.

הַבְּאֵר הַזּוֹ מֵאֵיפֹה הִיא? מִמִּי שֶׁכָּל הַחַיִּים הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים וְקִיּוּמָם תְּלוּיִים בּוֹ וְרוֹאֶה הַכֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דניאל ב) יוֹדֵעַ מַה בַּחֲשֵׁכָה וְהָאוֹר עִמּוֹ שׁוֹרֶה.

וּבֹא רְאֵה, אוֹתָם עַבְדֵּי יִצְחָק, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה, כְּשֶׁחָפְרוּ אוֹתָהּ, מַה כָּתוּב? שִׂטְנָה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, עַד

אַחֶרֶת, וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחוֹבוֹת וַדַּאי. אֲבָל עַבְדֵי אָבִיו, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ אַתְיָין מִסִּטְרָא דְיָמִינָא, לָא הֲוָה שִׁטְנָא בְּעָלְמָא, וְלָא נָפִיק דִּינָא בְּהַאי בֵּירָא, לְאַשְׁטָנָא לוֹן, כַּד לָא מַכְשְׁרֵי עוֹבָדֵיהוֹן.

וּמֵהַאי בֵּירָא, אִיהוּ פִּתְחָא לְמִינְדַּע לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קיח יט) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ. וְעַד דְּלָא סָלִיק יִצְחָק מֵעָלְמָא, בָּרִיךְ לֵיהּ לְיַעֲקֹב, וּשְׁלָחֵיהּ לְחָרָן, לְאִזְדַּוְּגָא. וְכַד אָזִיל לְחָרָן מַה כְּתִיב (בראשית כט א) וַיֵּרָא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה, כֵּיוָן דְּחָזָא יַעֲקֹב יְקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִגּוֹ הַהוּא בֵּירָא, דְּאִקְרֵי בְּאֵר שָׁבַע. כְּדֵין אָמַר לֵיהּ לְלָבָן, אֶעֱבָדְךָ שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל בִּתְּךָ הַקְּטַנָּה דַּיְיקָא.

לשון הקודש

שֶׁהוּא בָא, וַיַּחְפֹּר בְּאֵר אַחֶרֶת וְגוֹ', וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחוֹבוֹת וַדַּאי. אֲבָל עַבְדֵי אָבִיו, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם בָּאִים מִצַּד הַיָּמִין, לֹא הָיְתָה שִׂטְנָה בָּעוֹלָם, וְלֹא יָצָא הַדִּין בַּבְּאֵר הַזּוֹ לְהַשְׁטִין לָהֶם, כְּשֶׁאֵין מַעֲשֵׂיהֶם כְּשֵׁרִים.

וּמֵהַבְּאֵר הַזּוֹ הוּא הַפֶּתַח לְהַכִּיר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ. וְטֶרֶם שֶׁיַּעֲלֶה יִצְחָק מִן הָעוֹלָם, בֵּרַךְ אֶת יַעֲקֹב, וּשְׁלָחוֹ לְחָרָן לְהִזְדַּוֵּג, וּכְשֶׁהָלַךְ לְחָרָן, מַה כָּתוּב? (בראשית כט) וַיֵּרָא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה. כֵּיוָן שֶׁרָאָה יַעֲקֹב אֶת כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ אוֹתָהּ הַבְּאֵר, שֶׁנִּקְרֵאת בְּאֵר שָׁבַע, אָז אָמַר לְלָבָן אֶעֱבָדְךָ שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל בִּתְּךָ הַקְּטַנָּה, דַּיְקָא.

תָּא חֲזֵי, לָקֶבֶל אִינּוּן שִׁבְעָה זַכָּאִין, פָּקִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאוֹרַיְיתָא, לְקָרְבָּא קָרְבַּן מוּסַף, בְּשֶׁבַע זִמְנִין בְּשַׁתָּא. בְּגִין לְאוֹסָפָא לְהוֹ תַּפְנוּקִין וְעִדּוּנִין מִבֵּי מַלְכָּא, דְּיִשְׁבְּעוּן אֲבָהָן בְּקַדְמִיתָא, וּבָתַר כֵּן בְּנִין. וְהֵם שִׁבְעָה זִמְנִין וְלָא יַתִּיר.

בְּשַׁבָּתָא לָקֶבֶל צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, דְּאִקְרֵי כ"ל, וְאִקְרֵי שַׁבָּת, לְאוֹסָפָא לֵיהּ עִידּוּנִין מִמּוֹחָא סְתִימָאָה, וּבְרֵישׁ יַרְחָא, לָקֶבֶל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִתְקְרִיאַת סִיהֲרָא.

וּבְחַמִּישָׁר יוֹמָא לְיַרְחָא קַדְמָאָה, לָקֶבֶל אַבְרָהָם אָבוּהוֹן, דְּאָחִיד בְּמִדַּת הַחֶסֶד, וְאִקְרֵי רִאשׁוֹן. וּבַעֲצֶרֶת דְּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי, דְּאִתְיְיהִיבַת בֵּיהּ אוֹרַיְיתָא בְּשִׁבְעָה קוֹלוֹת, לָקֶבֶל יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ תְּלִיתָאי לַאֲבָהָן, וְאָחִיד בְּקֹל קֹל יַעֲקֹב. וּבְרֵישׁ

לשון הקודש

בא וּרְאֵה, כְּנֶגֶד אוֹתָם שִׁבְעָה צַדִּיקִים צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּתּוֹרָה לְהַקְרִיב קָרְבַּן מוּסָף בְּשֶׁבַע פְּעָמִים בַּשָּׁנָה, כְּדֵי לְהוֹסִיף לָהֶם תַּפְנוּקִים וְעִדּוּנִים מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, שֶׁיִּשְׁבְּעוּ אָבוֹת בָּרִאשׁוֹנָה – וְאַחַר כָּךְ בָּנִים. וְהֵם שֶׁבַע פְּעָמִים וְלֹא יוֹתֵר.

בְּשַׁבָּת – כְּנֶגֶד צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁנִּקְרָא כֹּל, וְנִקְרָא שַׁבָּת, לְהוֹסִיף לוֹ עִדּוּנִים מִן הַמֹּחַ הַנִּסְתָּר. וּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ – כְּנֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּקְרֵאת לְבָנָה.

וּבְיוֹם ט"ו לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן – כְּנֶגֶד אַבְרָהָם אֲבִיהֶם, שֶׁאָחוּז בְּמִדַּת הַחֶסֶד וְנִקְרָא רִאשׁוֹן. וּבַעֲצֶרֶת שֶׁבַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁנִּתְּנָה בּוֹ תּוֹרָה בְּשִׁבְעָה קוֹלוֹת – כְּנֶגֶד יַעֲקֹב, שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי

שַׁתָּא, לָקֶבֵיל יִצְחָק, דְּאִתְיְלִיד בֵּיהּ, וַאֲנַן מַדְכְּרִינָן בֵּיהּ עֲקֵדַת יִצְחָק, וְאִיהוּ יוֹמָא דְדִינָא, לָקֶבֵל מִדַּת הַדִּין דְּאָחִיד בַּהּ.

בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, לָקֶבֵיל מֹשֶׁה, דְּקַבֵּיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ צְלוֹתֵיהּ, וְחָס עַל יִשְׂרָאֵל, וְאַהֲדַר לֵיהּ לוּחֵי אוֹרַיְיתָא. בְּחַג הַסֻּכּוֹת, לָקֶבֵיל אַהֲרֹן, דְּבִזְכוּתֵיהּ הֲווֹ אָזְלִין שִׁבְעָה עֲנָנִין, דְּחָפָּן עַל יִשְׂרָאֵל כְּסוּכּוֹת, וּבְגִין כָּךְ אִינוּן עָבְדִין סוּכָּה. וְכָל אוֹרַיְיתָא, כַּמָּה רָזִין עִילָּאִין סְתִימִין בַּהּ, וְכַד אִלֵּין שִׁבְעָה מִתּוֹסְפִין בְּבִרְכָאן, כָּל עָלְמָא בִּשְׁלִימוּ סַגִּיאָה.

פָּרָשַׁת וַיֵּצֵא

פָּתַח הַהוּא יוּדָאי וַאֲמַר, וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מַקַּל לִבְנֶה לַח וְלוּז וְעַרְמוֹן. וַיִּקַּח לוֹ לְגַרְמֵיהּ,

לשון הקודש

לָאָבוֹת, וְאָחוּז בַּקֹּל קוֹל יַעֲקֹב. וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה – כְּנֶגֶד יִצְחָק שֶׁנּוֹלַד בּוֹ, וְאָנוּ מַזְכִּירִים בּוֹ אֶת עֲקֵדַת יִצְחָק, וְהוּא יוֹם הַדִּין, כְּנֶגֶד מִדַּת הַדִּין שֶׁאָחוּז בָּהּ.

בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים – כְּנֶגֶד מֹשֶׁה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קִבֵּל בּוֹ אֶת תְּפִלָּתוֹ, וְחָס עַל יִשְׂרָאֵל, וְהֶחֱזִיר לוֹ אֶת לוּחוֹת הַתּוֹרָה. בְּחַג הַסֻּכּוֹת – כְּנֶגֶד אַהֲרֹן, שֶׁבִּזְכוּתוֹ הָיוּ הוֹלְכִים שִׁבְעָה עֲנָנִים שֶׁכִּסּוּ עַל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ סֻכּוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ הֵם עוֹשִׂים סֻכָּה. וְכָל הַתּוֹרָה, כַּמָּה סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים נִסְתָּרִים בָּהּ, וּכְשֶׁהַשִּׁבְעָה הַלָּלוּ מִתּוֹסְפִים בַּבְּרָכוֹת, כָּל הָעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת רַבָּה.

פָּרָשַׁת וַיֵּצֵא

פָּתַח הַיְּהוּדִי הַהוּא וְאָמַר, וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב

וּלְתִקּוּנֵיהּ. מַקַּל לִבְנֶה, דָּא רָזָא דְּוא"ו דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאִקְרֵי תִּפְאֶרֶת. דְּאִיהוּ אָחִיד בָּהּ. וְאִיהוּ כְּגַוְונָא דְּמַקֵּל. לִבְנֶה, בֶּן (דף לד ע"ב) לְה"א עִילָּאָה סְתִימָאָה. לַח, מִסִּטְרָא דְמַיָּא דְּאִקְרוֹן חֶסֶד. וְלוּז, מִסִּטְרָא דְּאֵשׁ דְּאִיקְרֵי גְּבוּרָה. וְעַרְמוֹן, מִסִּטְרָא דְּגַרְמֵיהּ וְחוּלָקֵיהּ. כְּלָלָא דְּכָל גְּוָונִין. דְּהָא יַעֲקֹב חַכִּימָא הֲוָה בְּעַרְמִימוּתָא.

וַיְפַצֵּל בָּהֶם פְּצָלוֹת לְבָנוֹת. בָּהֶם, בּוֹ הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר, דְּהָא מַקֵּל חַד הֲוָה. מַאי בָּהֶם, בְּכָל אִינּוּן שֶׁבַע דַּרְגִּין, דִּרְמִיזִין בִּקְרָא, (דה"א כט א) דִּלְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה. אַשְׁלִים לוֹן בְּאִינּוּן קִילוּפִין חִוְורִין, דְּקָלִיף בְּהוּ סִטְרָא דְּאֵשׁ, וְאַסְחַר לוֹן לְסִטְרָא דְּמַיִם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, מַחְשִׁף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת.

לשון הקודש

מַקַּל לִבְנֶה לַח וְלוּז וְעַרְמוֹן. וַיִּקַּח לוֹ – לְעַצְמוֹ וּלְתִקּוּנוֹ. מַקַּל לִבְנֶה – זֶה סוֹד שֶׁל וָא"ו שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁנִּקְרָא תִּפְאֶרֶת, שֶׁהוּא אָחוּז בּוֹ, וְהוּא כְּמוֹ הַמַּקֵּל. לִבְנֶה – בֶּן לה"א הָעֶלְיוֹן הַנִּסְתָּר. לַח – מִצַּד הַמַּיִם שֶׁנִּקְרָאִים חֶסֶד. וְלוּז – מִצַּד הָאֵשׁ שֶׁנִּקְרֵאת גְּבוּרָה. וְעַרְמוֹן – מִצַּד שֶׁל עַצְמוֹ וְחֶלְקוֹ. הַכְּלָל שֶׁל כָּל הַגְּוָנִים. שֶׁהֲרֵי יַעֲקֹב חָכָם הָיָה בְּעַרְמוּמִיּוּת.

וַיְפַצֵּל בָּהֶם פְּצָלוֹת לְבָנוֹת. בָּהֶם? בּוֹ הָיָה לוֹ לוֹמַר, שֶׁהֲרֵי מַקֵּל אֶחָד הָיָה! מַה זֶּה בָּהֶם? בְּכָל אוֹתָם שֶׁבַע דְּרָגוֹת שֶׁרְמוּזוֹת בַּכָּתוּב שֶׁל לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה. הִשְׁלִים אוֹתָם בְּאוֹתָן פְּצָלוֹת לְבָנוֹת שֶׁפִּצֵּל בָּהֶן הַצַּד שֶׁל הָאֵשׁ, וְסוֹבֵב אוֹתָן לְצַד הַמַּיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַחְשִׁף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת.

תָּא חֲזֵי, שֶׁבַע מַעֲלוֹת מִמַּקְלוֹת, רְמִיזִין בְּהַנֵּי קְרָאֵי. וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מַקַּל, חַד. אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת, תְּרֵין. הָא תְּלַת. וַיַּצֵּג אֶת הַמַּקְלוֹת, תְּרֵין, הָא חֲמִשָּׁה. יֶחֱמוּ הַצֹּאן אֶל הַמַּקְלוֹת, הָא שִׁבְעָה.

וְאִינּוּן רָזָא דְשֶׁבַע קוֹלוֹת, וְאִינּוּן רָזָא דִכְתִיב, (משלי ט א) **חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה. וְאִינּוּן שֶׁבַע יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, דְּנָהֲרִין מֵרֵאשִׁית, דְּאִיקְרֵי חָכְמָה. וְאִינּוּן שֶׁבַע סָמְכִין, דְּאָקִים קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְיֵיהוּ עָלְמָא, וְכוּלָּא בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא.**

תָּא חֲזֵי, כַּד הֲוָה הַאי מַקַּל בִּידוֹ דְיַעֲקֹב שְׁלֵימָא, קָרֵי לֵיהּ אוֹרַיְיתָא מַקַּל. וְכַד הֲוָה בִּידַיְיהוּ דְמשֶׁה וְאַהֲרֹן, קָרֵי לֵיהּ מַטֶּה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות ד כ) **וַיִּקַּח משֶׁה אֶת מַטֵּה הָאֱלֹהִים**

לשון הקודש

בֹּא וּרְאֵה, שֶׁבַע מַעֲלוֹת מִמַּקְלוֹת רְמוּזוֹת בַּפְּסוּקִים הַלָּלוּ. וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מַקַּל – אַחַת. אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת – שְׁתַּיִם. הֲרֵי שָׁלֹשׁ. וַיַּצֵּג אֶת הַמַּקְלוֹת – שְׁתַּיִם. הֲרֵי חָמֵשׁ. יֶחֱמוּ הַצֹּאן אֶל הַמַּקְלוֹת – הֲרֵי שֶׁבַע.

וְהֵם הַסּוֹד שֶׁל שִׁבְעָה קוֹלוֹת, וְהֵם סוֹד הַכָּתוּב (משלי ט) חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה. וְהֵם שִׁבְעָה יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁמְּאִירִים מֵרֵאשִׁית, שֶׁנִּקְרֵאת חָכְמָה. וְהֵם שִׁבְעָה עַמּוּדִים שֶׁעֲלֵיהֶם הֵקִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, וְהַכֹּל בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁהָיָה הַמַּקֵּל הַזֶּה בִּידֵי יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם, קָרְאָה לוֹ הַתּוֹרָה מַקַּל. וְכַאֲשֶׁר הָיָה בִּידֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, קָרְאָה לוֹ מַטֶּה.

בְּיָדוֹ. וְאַהֲרֹן נָמֵי אָחִיד בֵּיהּ. מַה בֵּין הַאי לְהַאי.

אֶלָּא רָזָא עִילָּאָה הוּא, כַּד הֲוָה בִּידוֹי דְּיַעֲקֹב, קָרֵי לֵיהּ אוֹרַיְיתָא מַקֵּל, מִסִּטְרָא דְּקָל, דְּהָא יַעֲקֹב קוֹל אִיקְרֵי, דִּכְתִיב (בראשית כז כב) הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב. וּבְקוֹל אָחִיד, דְּהָא דַּרְגֵּיהּ הוּא.

וְכַד הֲוָה בִּידַיְיהוּ דְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, דְּאִינוּן אֲחִידִין בְּנֵצַ"ח וָהו"ד, דְּאִינוּן תְּרֵין סַמְכִין, אִיקְרֵי מַטֶּה, לִישְׁנָא דִּסְמָכָא. דְּהָא עַל יָדַיְיהוּ אִסְתְּמִיךְ עָלְמָא בְּאוֹרַיְיתָא, דְּנָפִיק מִבֵּין תְּרֵין לְמוּדֵי ה' וְאִתְיְיהִיבָא עַל יָדַיְיהוּ. וְעַל דְּאִינוּן סָמְכִין לְעָלְמָא בְּאוֹרַיְיתָא, דְּנָפִיק מִבֵּין נֶצַ"ח וָהו"ד, דַּאֲחִידָן בְּהוּ. קְרָא לֵיהּ מַטֶּה. וּמַאן דְּאָחִיד בְּאוֹרַיְיתָא, סָמְכָא לֵיהּ, וּמַחְזִקָא לֵיהּ עַל יַרְכּוֹי, דְּלָא יִסְטֵי לְיָמִינָא וּשְׂמָאלָא.

לשון הקודש

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ד) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת מַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. וְגַם אַהֲרֹן אָחַז בּוֹ. מַה בֵּין זֶה לָזֶה?

אֶלָּא סוֹד עֶלְיוֹן הוּא. כְּשֶׁהָיָה בִּידֵי יַעֲקֹב, קָרְאָה לוֹ הַתּוֹרָה מַקֵּל, מֵהַצַּד שֶׁל קָל, שֶׁהֲרֵי יַעֲקֹב נִקְרָא קוֹל, שֶׁכָּתוּב (בראשית כז) הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, וּבַקּוֹל הוּא אָחוּז, שֶׁהֲרֵי זוֹ דַּרְגָּתוֹ.

וּכְשֶׁהָיָה בִּידֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, שֶׁהֵם אֲחוּזִים בְּנֵצַ"ח וְהו"ד, שֶׁהֵם שְׁנֵי עַמּוּדִים, נִקְרָא מַטֶּה, לָשׁוֹן שֶׁל תְּמִיכָה, שֶׁהֲרֵי עַל יָדוֹ נִסְמַךְ הָעוֹלָם בַּתּוֹרָה, שֶׁיּוֹצֵאת מִבֵּין שְׁנֵי לְמוּדֵי ה' וְנִתְּנָה עַל יָדָם, וְעַל שֶׁהֵם תּוֹמְכִים אֶת הָעוֹלָם בַּתּוֹרָה, שֶׁיָּצְאָה מִבֵּין נֵצַ"ח וְהו"ד שֶׁאֲחוּזִים בָּהֶם, קָרְאָה לוֹ מַטֶּה. וּמִי שֶׁאוֹחֵז בַּתּוֹרָה, תּוֹמֶכֶת אוֹתוֹ, וּמַחֲזִיקָתוֹ עַל יְרֵכָיו שֶׁלֹּא יִסְטֶה יָמִין וּשְׂמֹאל.

זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לְהוֹן אוֹרַיְיתָא, לְנַלָּאָה לוֹן רָזִין עִילָּאִין. **עֲלַיְיהוּ כְּתִיב** (דברים ד ד) **וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.**

מִדְרָשׁ הַנֶּעְלָם

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב. (דניאל ב כב) **יָדַע מַה בַּחֲשׁוֹכָא וּנְהוֹרָא עִמֵּיהּ שְׁרֵא, אַף עַל גַּב דִּנְהוֹרָא עִמֵּיהּ שְׁרֵי, יָדַע מַה בַּחֲשׁוֹכָא. וְהַיְינוּ דִכְתִיב,** (ירמיה כג כד) **אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'. וּמִי אָמַר רִבִּי יְהוּדָה הָכִי, וְהָא אֲמָרָן דְּהָא חָכְמְתָא הַוָּה בִּסְמִיכוּתָא דִּקְרָאֵי, בְּכָל מַה דְּאִיתְּמַר, וְהָאִידְנָא פְּשִׁיטוּתָא דִּקְרָא צְרִיכְנָא, דְּאַבְרָהָם הַוָּה, וְיִצְחָק הַוָּה, וְיַעֲקֹב הַוָּה. אָמַר לֵיהּ אַף עַל גַּב דְּהַוּוּ, חָכְמְתָא דִּקְרָאֵי אִסְתַּכַּלְנָא לְמִנְדַּע.**

לשון הקודש

אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם תּוֹרָה לְגַלּוֹת לָהֶם סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

מִדְרָשׁ הַנֶּעְלָם

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב. (דניאל ב) יוֹדֵעַ מַה בַּחֲשֵׁכָה וְהָאוֹר עִמּוֹ שׁוֹרֶה. אַף עַל גַּב שֶׁהָאוֹר עִמּוֹ שׁוֹרֶה, יוֹדֵעַ מַה בַּחֲשֵׁכָה, וְהַיְנוּ מַה שֶׁכָּתוּב (ירמיה כג) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'. וְהַאִם אָמַר רַבִּי יְהוּדָה כָּךְ, וַהֲרֵי אָמַרְנוּ שֶׁהֲרֵי חָכְמָה הָיְתָה בִּסְמִיכוּת הַפְּסוּקִים בְּכָל מַה שֶׁנֶּאֱמַר? וְכָעֵת פְּשַׁט הַכָּתוּב אָנוּ צְרִיכִים, שֶׁאַבְרָהָם הָיָה, וְיִצְחָק הָיָה, וְיַעֲקֹב הָיָה. אָמַר לוֹ: אַף עַל גַּב שֶׁהָיוּ, אֶת הַחָכְמָה שֶׁל הַפְּסוּקִים הִסְתַּכַּלְתִּי לָדַעַת.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (תהלים טו א) מִזְמוֹר לְדָוִד ה' מִי יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ מִי יִשְׁכֹּן בְּהַר קָדְשֶׁךָ הוֹלֵךְ תָּמִים וּפֹעֵל צֶדֶק וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ וגו'. מַאי מַשְׁמַע, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בַּר רַבִּי יוֹסִי, אִלֵּין עֲשָׂרָה, אִינוּן כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, שֶׁעֲתִידִין בָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב, לְקַיֵּים בַּמָּקוֹם הַהוּא.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, וְהָא חַד סַר אִינוּן. אָמַר לֵיהּ לֹא רָגַל עַל לְשׁוֹנוֹ, לֹא עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה, חַד מִלָּה אִינוּן. דְּכָל הַמְרַגֵּל בַּחֲבֵרוֹ, מִיָּד עָשָׂה עִמּוֹ רָעָה. לֹא רָגַל בִּלְשׁוֹנוֹ לֹא עָשָׂה עִמּוֹ רָעָה. וְכִי מַאן שַׁוְיָא לְאִלֵּין, כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֻּלְּהוּ עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, מִשְׁתַּמְּעֵי מִינַיְיהוּ. הוֹלֵךְ תָּמִים, כְּנֶגֶד (שמות כ ב) אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. מְלַמֵּד שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְקַבֵּל

לשון הקודש

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (תהלים טו) מִזְמוֹר לְדָוִד ה' מִי יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ מִי יִשְׁכֹּן בְּהַר קָדְשֶׁךָ הוֹלֵךְ תָּמִים וּפֹעֵל צֶדֶק וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ וְגוֹ'. מַה מַּשְׁמִיעַ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר רַבִּי יוֹסֵי, אֵלּוּ הָעֲשָׂרָה הֵם כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁעֲתִידִים בָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב לְקַיֵּם בַּמָּקוֹם הַהוּא.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַהֲרֵי אַחַד עָשָׂר הֵם? אָמַר לוֹ, לֹא רָגַל עַל לְשׁוֹנוֹ לֹא עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה – דָּבָר אֶחָד הֵם, שֶׁכָּל הַמְרַגֵּל בַּחֲבֵרוֹ, מִיָּד עָשָׂה עִמּוֹ רָעָה. לֹא רָגַל בִּלְשׁוֹנוֹ – לֹא עָשָׂה עִמּוֹ רָעָה. וְכִי מִי שָׂם אֶת אֵלֶּה כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת?

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת מִשְׁתַּמְּעִים מֵהֶם. הוֹלֵךְ תָּמִים – כְּנֶגֶד אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ. מְלַמֵּד שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְקַבֵּל

עָלָיו אֵימַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, וְאֵין לוֹ רְשׁוּת לְהַרְהֵר בַּמֶּה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַשִּׂיג, מַשְׁמַע דִּכְתִיב אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ סְתָם. כְּתִיב הָכָא הוֹלֵךְ תָּמִים, וּכְתִיב הָתָם (דברים יח יג) תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ. וְאֵין לְךָ רְשׁוּת לְהַרְהֵר עַל מַה שֶׁלֹּא הֻרְשֵׁיתָ.

וּפֹעֵל צֶדֶק, כְּנֶגֶד לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנַי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם. מִכָּאן אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אֵין לְךָ דָּבָר עוֹמֵד כְּנֶגֶד חִילּוּל ה'. מְנָא לָן. מִמִּסִּית. דִּכְתִיב (שם יג ו) יָדְךָ תִּהְיֶה בּוֹ בָּרִאשׁוֹנָה לַהֲמִיתוֹ. לָמָּה, כִּי בִּקֵּשׁ לַהֲדִיחֲךָ מֵעַל ה' אֱלֹהֶיךָ. וְאִי קָטִיל לֵיהּ, נִקְרָא צַדִּיק, מְקַנֵּא, וּפוֹעֵל צֶדֶק, וְזֶהוּ וּפֹעֵל צֶדֶק.

וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ, כְּנֶגֶד לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, לֵית אִינּוּן

לשון הקודש

עָלָיו אֵימַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, וְאֵין לוֹ רְשׁוּת לְהַרְהֵר בְּמַה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַשִּׂיג, מַשְׁמַע שֶׁכָּתוּב אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ סְתָם. כָּתוּב כָּאן הוֹלֵךְ תָּמִים, וְכָתוּב שָׁם (דברים יח) תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ, וְאֵין לְךָ רְשׁוּת לְהַרְהֵר עַל מַה שֶׁלֹּא הֻרְשֵׁיתָ.

וּפֹעֵל צֶדֶק – כְּנֶגֶד לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנַי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם. מִכָּאן, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵיךְ לְךָ דָּבָר עוֹמֵד כְּנֶגֶד חִלּוּל ה'. מִנַּיִן לָנוּ? מִמִּסִּית, שֶׁכָּתוּב (שם יג) יָדְךָ תִּהְיֶה בּוֹ בָּרִאשׁוֹנָה לַהֲמִיתוֹ. לָמָּה? כִּי בִקֵּשׁ לְהַדִּיחֲךָ מֵעַל ה' אֱלֹהֶיךָ. וְאִם הָרַג אוֹתוֹ, נִקְרָא צַדִּיק, מְקַנֵּא וּפֹעֵל צֶדֶק, וְזֶהוּ וּפֹעֵל צֶדֶק.

וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ – כְּנֶגֶד לֹא תִשָּׂא

כְּסִדְרָן, וְאַף עַל גַּב דְּלֵית אִינּוּן כְּסִדְרָן, לֵית לָן בָּהּ. לֹא רָגַל עַל לְשׁוֹנוֹ לֹא עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה, כְּנֶגֶד לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר. וְחֶרְפָּה לֹא נָשָׂא עַל קְרוֹבוֹ, כְּנֶגֶד מְחַלֵּל שַׁבָּתוֹת בְּפַרְהֶסְיָא. ר' יוֹסִי אוֹמֵר, כְּנֶגֶד לֹא תִגְנוֹב. דִּכְתִיב, (שמות כב ב) אִם זָרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ עָלָיו.

נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס, כְּנֶגֶד לֹא תִרְצָח. מַאן דְּאִיהוּ נִבְזֶה בְּעֵינָיו, לֹא יַעֲבִיד קְטָטָה דְּיִקְטוֹל, וְלָא יִקְטְלוּנֵיהּ.

וְאֶת יִרְאֵי ה' יְכַבֵּד, כְּנֶגֶד כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ. אָמַר רִבִּי יוֹסִי, עַל הַכֹּל חַיָּיב אָדָם לְכַבֵּד אָבִיו וְאִמּוֹ, יָצָא מִכְּלַל זֶה, אִם יֹאמְרוּ לוֹ לַעֲבוֹר עַל דִּבְרֵי תוֹרָה אוֹ לַעֲבוֹד עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב לְכַבְּדָם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וְאֶת יִרְאֵי ה' יְכַבֵּד.

לשון הקודש

אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵינָם כְּסִדְרָם, וְאַף עַל גַּב שֶׁאֵינָם כְּסִדְרָם, אֵין זֶה מְשַׁנֶּה לָנוּ. לֹא רָגַל עַל לְשׁוֹנוֹ לֹא עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה – כְּנֶגֶד לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר. וְחֶרְפָּה לֹא נָשָׂא עַל קְרוֹבוֹ – כְּנֶגֶד מְחַלֵּל שַׁבָּתוֹת בְּפַרְהֶסְיָא. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, כְּנֶגֶד לֹא תִגְנֹב, שֶׁכָּתוּב (שמות כב) אִם זָרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ עָלָיו.

נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס – כְּנֶגֶד לֹא תִרְצָח. מִי שֶׁהוּא נִבְזֶה בְּעֵינָיו, לֹא יַעֲשֶׂה קְטָטָה שֶׁיַּהַרֹג, וְלֹא יַהַרְגוּהוּ.

וְאֶת יִרְאֵי ה' יְכַבֵּד – כְּנֶגֶד כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, עַל הַכֹּל חַיָּב אָדָם לְכַבֵּד אָבִיו וְאִמּוֹ. יָצָא מִכְּלַל זֶה – אִם יֹאמְרוּ לוֹ לַעֲבֹר עַל דִּבְרֵי תוֹרָה

נִשְׁבַּע לְהָרַע וְלֹא יָמֹר, כְּנֶגֶד לֹא תִנְאָף. דְּהָא אִם יִצְרוֹ בָּעֵי לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ, יַטִּיל שְׁבוּעָה עַל יִצְרוֹ, כְּבוֹעַז, דְּאָמַר (רות ג יג) חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר.

כַּסְפּוֹ לֹא נָתַן בְּנֶשֶׁךְ, הַאי הוּא כְּנֶגֶד לֹא תִגְנוֹב. דְּאִי הוּא לָא אוֹזִיף בְּרִבִּיתָא, וַדַּאי לָא יֵזֵיל וְיִגְנוֹב. וְשֹׁחַד עַל נָקִי לֹא לָקָח, כְּנֶגֶד לֹא תַחְמֹד.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי בֶּן קִיסְמָא, כְּנֶגֶד אֵלּוּ נֶאֱמַר בְּיַעֲקֹב עֲשָׂרָה אֲחֵרִים, דִּכְתִיב וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, א'. וַיָּלֶן שָׁם, ב'. כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, ג'. וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם, ד'. וַיָּשֶׂם מְרַאֲשׁוֹתָיו, ה'. וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, ו'. וַיַּחֲלוֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה, ז'. וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה, ח'. וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים, ט'. עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, י'. הָא עֲשָׂרָה. (דף לה ע"א)

לשון הקודש

אוֹ לַעֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁאֵינוֹ חַיָּב לְכַבְּדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֶת יִרְאֵי ה' יְכַבֵּד. **נִשְׁבַּע** לְהָרַע וְלֹא יָמֹר – כְּנֶגֶד לֹא תִנְאָף. שֶׁהֲרֵי אִם יִצְרוֹ רוֹצֶה לִשְׁלֹט עָלָיו, יַטִּיל שְׁבוּעָה עַל יִצְרוֹ, כְּמוֹ בוֹעַז שֶׁאָמַר (רות ג) חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר.

כַּסְפּוֹ לֹא נָתַן בְּנֶשֶׁךְ – זֶהוּ כְּנֶגֶד לֹא תִגְנֹב. שֶׁאִם אֵינוֹ מַלְוֶה בְּרִבִּית, וַדַּאי לֹא יֵלֵךְ וְיִגְנֹב. וְשֹׁחַד עַל נָקִי לֹא לָקָח – כְּנֶגֶד לֹא תַחְמֹד.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן קִיסְמָא, כְּנֶגֶד אֵלּוּ נֶאֱמַר בְּיַעֲקֹב עֲשָׂרָה אֲחֵרִים, שֶׁכָּתוּב (בראשית כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם – א'. וַיָּלֶן שָׁם – ב'. כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ – ג'. וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם – ד'. וַיָּשֶׂם מְרַאֲשׁוֹתָיו – ה'. וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא – ו'. וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה – ז'. וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה – ח'. וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים – ט'

דָּבָר אַחֵר וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, רַבִּי בּוֹ פָּתַח, (שה"ש א ו) **אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי. הָא אִתְחַזַּר עַל יַעֲקֹב, דְּשֶׁלְטָנָא דְּיַעֲקֹב בְּקַדְמִיתָא הֲוָה שִׁמְשָׁא, וְאִתְחַזַּר הַהוּא שׁוּלְטָנָא לְעֵשָׂו, וְאִתְעֲבַר מִנֵּיהּ. וְיַעֲקֹב אָמַר, אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, דְּהָא אִתְיְהִיבַת לִי שֶׁלְטָנָא דְּסִיהֲרָא, דְּהִיא אוּכְמָא לְעִידָנִין וְזִמְנִין. שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ,כַּד אִתְעֲבַר מִנִּי שֶׁלְטָנָא דְּשִׁמְשָׁא.**

בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי, זֶהוּ עֵשָׂו. דִּכְתִיב, (בראשית כז מא) **וַיִּשְׂטֹם עֵשָׂו אֶת יַעֲקֹב. שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים, דִּכְתִיב** (שם לא מ) **הָיִיתִי בַיּוֹם אֲכָלַנִי חֹרֶב וְקֶרַח בַּלָּיְלָה. כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי, דִּכְתִיב** (שם ל ל) **וְעַתָּה מָתַי אֶעֱשֶׂה גַּם אָנֹכִי לְבֵיתִי.**

לשון הקודש

– עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ – י'. הִנֵּה עֲשָׂרָה.

דָּבָר אַחֵר, **וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם** – **רַבִּי בּוֹ פָּתַח,** (שיר א) **אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי.** הֲרֵי חוֹזֵר עַל יַעֲקֹב, שֶׁשִּׁלְטוֹן יַעֲקֹב בָּרִאשׁוֹנָה הָיָה הַשֶּׁמֶשׁ, וְחָזַר אוֹתוֹ הַשִּׁלְטוֹן לְעֵשָׂו, וְהָעֲבַר מִמֶּנּוּ. וְיַעֲקֹב אָמַר, אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, שֶׁהֲרֵי נִתַּן לִי שִׁלְטוֹן הַלְּבָנָה, שֶׁהִיא שְׁחוֹרָה לְעִתִּים וּזְמַנִּים. **שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ** – כְּשֶׁהָעֲבַר מִמֶּנִּי שִׁלְטוֹן הַשָּׁמֶשׁ.

בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי – זֶהוּ עֵשָׂו, שֶׁכָּתוּב (בראשית כז) **וַיִּשְׂטֹם עֵשָׂו אֶת יַעֲקֹב. שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים** – שֶׁכָּתוּב (שם לא) **הָיִיתִי בַיּוֹם אֲכָלַנִי חֹרֶב וְקֶרַח בַּלָּיְלָה. כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי** – שֶׁכָּתוּב (שם ל) **וְעַתָּה מָתַי אֶעֱשֶׂה גַּם אָנֹכִי לְבֵיתִי.**

וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, רַבִּי יִצְחָק אָמַר, בְּאֵיזֶה מָקוֹם פָּגַע, בַּמָּקוֹם שֶׁעָתִיד לַעֲמוֹד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהִתְפַּלֵּל שָׁם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, הַיּוֹם הָיָה גָּדוֹל, וְרָצָה לַהֲלוֹךְ וְלָא יָכִיל.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, הִתְפַּלֵּל בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, וְהִתְחִיל לְהִתְרָעֵם לִפְנֵי קוֹנוֹ, עַל דְּאִתְעֲבַר מִנֵּיהּ הַהוּא שׁוּלְטָנָא דְּשִׁמְשָׁא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיָּלֶן שָׁם. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שמות טו כד) וַיִּלּוֹנוּ הָעָם עַל מֹשֶׁה, לָשׁוֹן תַּרְעוֹמוֹת. וְלָמָּה, מִפְּנֵי כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, דְּאִתְעֲבַר מִנֵּיהּ וְאִתְיְהִיבַת לְעֵשָׂו.

מָה עָשָׂה יַעֲקֹב, הִתְחִיל בּוֹכֶה. מִיָּד וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשׁוֹתָיו, כְּדֵי לְצַעֵר נַפְשׁוֹ. כֵּיוֹצֵא בַּדָּבָר (שם יז ב) וַיִּקְחוּ אֶבֶן וַיָּשִׂימוּ תַחְתָּיו וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ.

לשון הקודש

וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם – רַבִּי יִצְחָק אָמַר, (שם כח) בְּאֵיזֶה מָקוֹם פָּגַע? בַּמָּקוֹם שֶׁעָתִיד לַעֲמֹד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהִתְפַּלֵּל שָׁם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, הַיּוֹם הָיָה גָּדוֹל, וְרָצָה לַהֲלֹךְ וְלֹא יָכֹל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הִתְפַּלֵּל בְּאוֹתוֹ מָקוֹם וְהִתְחִיל לְהִתְרַעֵם לִפְנֵי קוֹנוֹ עַל שֶׁהֶעֱבַר מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ שִׁלְטוֹן שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּלֶן שָׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טו) וַיִּלֹּנוּ הָעָם עַל מֹשֶׁה, לְשׁוֹן תַּרְעוֹמוֹת. וְלָמָּה? מִפְּנֵי כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהֶעֱבַר מִמֶּנּוּ וְנִתַּן לְעֵשָׂו.

מָה עָשָׂה יַעֲקֹב? הִתְחִיל בּוֹכֶה. מִיָּד וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו, כְּדֵי לְצַעֵר נַפְשׁוֹ. כֵּיוֹצֵא בַּדָּבָר (שם יז) וַיִּקְחוּ אֶבֶן וַיָּשִׂימוּ תַחְתָּיו וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ.

וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם, אָמַר רִבִּי יוֹסִי אֶבֶן אַחַת מַמָּשׁ הָיְתָה. מַשְׁמַע דִּכְתִיב מֵאַבְנֵי, וְלֹא אַבְנֵי. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי, וְלֹא אָמַר אֶלָּא אַחַת. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית כד ב) אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי, אַחַת מֵהֶן. (ע"כ מדרש הנעלם)

רַבִּי זֵירָא עָאל קַמֵּי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ, אַשְׁכְּחֵיהּ דַּהֲוָה יָתִיב, וְעֵינוֹי נָבְעִין מַיָּא, וַהֲוָה מַרְחֵישׁ בְּשִׁפְוָותֵיהּ וּבָכֵי, חָזַר לַאֲחוֹרוֹי רַבִּי זֵירָא. אָמַר לְשַׁמָּשֵׁיהּ, מַאי הַאי דְּיָתִיב מַר וּבָכֵי, אָמַר תְּרֵי זִמְנֵי עַיְילִינָא לְקָרְבָא גַּבּוֹי, וְלָא יָכִילְנָא. עַד דְּהֲווּ יָתְבֵי, חָמוּן לֵיהּ דְּעָאל לְאִדְּרֵיהּ, עַד דְּנָחַת, הֲוָה קָלֵיהּ אָזִיל בְּבֵיתָא וּבָכֵי.

לשון הקודש

וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם – אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֶבֶן אַחַת מַמָּשׁ הָיְתָה, מַשְׁמַע שֶׁכָּתוּב מֵאַבְנֵי וְלֹא אַבְנֵי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי, וְלֹא אָמַר אֶלָּא אַחַת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית כב) אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי, אַחַת מֵהֶן. (ע"כ מִדְּרַשׁ הַנֶּעְלָם).

רַבִּי זֵירָא נִכְנַס לִפְנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ. מָצָא אוֹתוֹ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב, וְעֵינָיו נוֹבְעִים מַיִם, וְהָיָה מְרַחֵשׁ בְּשִׂפְתוֹתָיו וּבוֹכֶה. חָזַר לַאֲחוֹרָיו רַבִּי זֵירָא. אָמַר לְשַׁמָּשׁוֹ: מַה זֶּה שֶׁיּוֹשֵׁב מַר וּבוֹכֶה? אָמַר: פַּעֲמַיִם נִכְנַסְתִּי לִקְרַב אֵלָיו, וְלֹא יָכֹלְתִּי. בְּעוֹדָם יוֹשְׁבִים, רָאוּ אוֹתוֹ שֶׁנִּכְנַס לְחַדְרוֹ. עַד שֶׁיָּרַד, הָיָה קוֹלוֹ הוֹלֵךְ בַּבַּיִת וּבוֹכֶה.

שְׁמַע דַּהֲוָה אֲמַר, אַבְנָא אַבְנָא, אַבְנָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה עַל כָּל עָלְמָא, בִּקְדוּשָׁתָא דְּמָארָךְ, זְמִינֵי בְּנֵי עֲמָמַיָּא לְאִתְזַלְזְלָא בָּךְ, וּלְאוֹתָבָא גּוֹלְמֵי מִסָּאֲבִין עֲלָךְ, לְסָאֲבָא אַתְרָךְ קַדִּישָׁא, וְכָל מְסָאֲבִין יִקְרְבוּן בָּךְ, וַוי לְעָלְמָא בְּהַהוּא זִמְנָא.

נְחַת וִיתֵיב בְּסוּלְסָלָנֵיהּ, אָמַר רִבִּי זֵירָא לְשַׁמָּשֵׁיהּ, זִיל וְאֵימָא לֵיהּ לְמַר, אִי אֵיעוֹל קַמֵּיהּ. עָאל שַׁמָּשֵׁיהּ, אֲמַר הָא רַבִּי זֵירָא הָכָא, לָא אַשְׁגַּח בֵּיהּ, וְלָא זְקִיף עֵינוֹהִי.

לְבָתַר אֲמַר, רַבִּי זֵירָא לֵיעוֹל, וְאַתְּ תִּיב לְבַר. עָאל ר' זֵירָא, וְאַרְכִּין בִּרְכּוֹי, וִיתֵיב קַמֵּיהּ. חָמָא ר' אֶלְעָזָר, בָּטַשׁ בְּרַגְלֵיהּ, אֲמַר קוּם מֵהָתָם, וְתִיב כְּאָרְחָךְ, קָם וִיתֵיב כְּאָרְחֵיהּ.

אָמַר רִבִּי זֵירָא, הַאי דְּמַר דַּהֲוָה בָּכֵי, מַאי חָזָא. אֲמַר, אַרְכַּבְתָּא תְּבִירָא סַגִּיאָה דְּכָל עָלְמָא,

לשון הקודש

שְׁמַע שֶׁהָיָה אוֹמֵר: אֶבֶן אֶבֶן, אֶבֶן קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה עַל כָּל הָעוֹלָם, בִּקְדֻשַּׁת רִבּוֹנְךָ, עֲתִידִים בְּנֵי הָעַמִּים לְהִזְדַּלְזֵל בָּךְ וּלְהוֹשִׁיב גְּלָמִים טְמֵאִים עָלַיִךְ לְטַמֵּא אֶת מְקוֹמֵךְ הַקָּדוֹשׁ, וְכָל הַטְּמֵאוֹת יַקְרִיבוּ בָּךְ. אוֹי לָעוֹלָם בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן.

יָרַד וְיָשַׁב בְּכִסְאוֹ. אָמַר רַבִּי זֵירָא לְשַׁמָּשוֹ: לֵךְ וֶאֱמֹר לוֹ לְמַר, אִם אֶכָּנֵס לְפָנָיו? נִכְנַס שַׁמָּשוֹ, אָמַר: הִנֵּה רַבִּי זֵירָא כָּאן. לֹא הִשְׁגִּיחַ בּוֹ, וְלֹא הֵרִים עֵינָיו.

אַחַר כָּךְ אָמַר: רַבִּי זֵירָא שֶׁיִּכָּנֵס, וְאַתָּה שֵׁב בַּחוּץ. נִכְנַס רַבִּי זֵירָא וְהִרְכִּין בִּרְכָּיו, וְיָשַׁב לְפָנָיו. רָאָה רַבִּי אֶלְעָזָר, בָּעַט בְּרַגְלוֹ, אָמַר: קוּם מִשָּׁם, וְשֵׁב כְּדַרְכְּךָ. קָם וְיָשַׁב כְּדַרְכּוֹ.

אָמַר רַבִּי זֵירָא: זֶה שֶׁמַּר הָיָה בּוֹכֶה, מָה

חָזֵינָא הַהוּא אַבְנָא יַקִּירָא קַדִּישָׁא, דְּמִינָהּ אִשְׁתִּיל עָלְמָא. וְהַהוּא אַבְנָא הֲוָה, דְּשַׁוֵּי יַעֲקֹב רֵישֵׁיהּ עֲלָהּ.

וְכִי אַבְנָא דְּמִינָהּ אִשְׁתִּיל כָּל עָלְמָא, וַהֲוָה רֵישֵׁיהּ מְשַׁקְעָא בִּתְהוֹמָא רַבָּא, הֵיךְ יָכוֹל יַעֲקֹב לְנַעְנְעָה לָהּ. אֶלָּא הַהוּא אַבְנָא, זְוָיָתֵיהּ מְשַׁקְעָן בִּתְהוֹמָא רַבָּא, וְרֵישֵׁיהּ אִתְמַגּוֹם בְּגֵי מַקְדְּשָׁא, וַעֲלָהּ קֹדֶשׁ קוּדְשִׁין, וּשְׁכִינְתָּא יְקָרָא עִילָּאָה עֲלָהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם מט כד) מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל. וּשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּמַלְכָּא עִילָּאָה הֲוָה גָּלִיף עֲלָהּ.

כַּד אָתָא יַעֲקֹב, קָרָא הַהוּא שְׁמָא קַדִּישָׁא, וּנְטָלָהּ מִכָּאן, וְשַׁוְיָהּ בְּהַהוּא אֲתַר דְּקֹדֶשׁ קָדָשִׁין הֲוָה תַּמָּן. אֲמַר רַבִּי זֵירָא, אֲנָא שְׁמַעְנָא בְּשֵׁם ר' בּוֹ, דַּאֲמַר רָזָא דְּמִלָּה בְּהַאי, וְלָא אִדְכַּרְנָא.

לשון הקודש

רָאָה? אָמַר: מֶרְכָּבָה בְּשֶׁבֶר גָּדוֹל שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, רָאִיתִי אוֹתָהּ אֶבֶן הַיְקָרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמִּמֶּנָּה נִשְׁתַּל הָעוֹלָם, וְאוֹתָהּ הָאֶבֶן הָיְתָה שֶׁיַּעֲקֹב שָׂם אֶת רֹאשׁוֹ עָלֶיהָ. **וְכִי** הָאֶבֶן שֶׁמִּמֶּנָּה נִשְׁתַּל כָּל הָעוֹלָם, וְרֹאשָׁהּ הָיָה שָׁקוּעַ בַּתְּהוֹם הַגָּדוֹל, אֵיךְ יָכֹל יַעֲקֹב לְנַעְנֵעַ אוֹתָהּ? אֶלָּא אוֹתָהּ הָאֶבֶן, זָוִיּוֹתֶיהָ הָיוּ שְׁקוּעוֹת בַּתְּהוֹם הַגָּדוֹל, וְרֹאשָׁהּ נִתְגַּלָּה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְעָלֶיהָ קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְהַשְּׁכִינָה הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן עָלֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מט) מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל. וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן הָיָה חָקוּק עָלֶיהָ.

כְּשֶׁבָּא יַעֲקֹב, קָרָא אוֹתוֹ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וּנְטָלָהּ מִכָּאן, וְשָׂם בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים הָיָה שָׁם. אָמַר רַבִּי זֵירָא, אֲנִי שָׁמַעְתִּי בְּשֵׁם רַבִּי בּוֹ שֶׁאָמַר אֶת סוֹד הַדָּבָר בָּזֶה, וְלֹא נִזְכַּרְתִּי.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אִי רַבִּי זֵירָא דַּעְתִּי אָחֵים עֲלָךְ. וְדִילְמָא הַאי מִלָּה שְׁמַעְתְּ, וְכָךְ הוּא בְּרִירָא דְּמִלְּתָא, דִּכְתִיב וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם, אֶבֶן אַחַת מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם. מֵאֵיזֶה מָקוֹם, מִמָּקוֹם הַיָּדוּעַ, שֶׁהוּא מְקוֹם הַתְּהוֹם, שֶׁשָּׁם אֲבָנִים שֶׁשּׁוֹחֲקִים מַיִם לְכָל הָעוֹלָם. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב יד יט) אֲבָנִים שָׁחֲקוּ מַיִם.

הָאֶבֶן הַזֹּאת, הָיְתָה עִיקַּר לְכֻלָּם, וְהָיְתָה עוֹלָה עַד מָקוֹם שֶׁהָיָה שָׁם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וַיַּעֲקֹב לֹא הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ עַל שׁוּם אַחַת מֵהֶן, אֶלָּא עָלֶיהָ, מִשּׁוּם דִּרְמִיזָא לֵיהּ רְמִיזָא. מַה הִיא דְּכֹל אִשְׁתֵּיל מִינָּהּ, כָּךְ יַעֲקֹב כָּל עָלְמָא אִשְׁתֵּיל מִנֵּיהּ.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם, שֶׁהִיא עִיקַּר כָּל הָעוֹלָם, וַיָּשֶׂם מֵרַאֲשׁוֹתָיו, שָׁם בְּלִבּוֹ

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִי רַבִּי זֵירָא, דַּעְתִּי חָסָה עָלֶיךָ. וְאוּלַי הַדָּבָר הַזֶּה הוּא שֶׁשָּׁמַעְתָּ, וְכָךְ הוּא בֵּרוּר הַדָּבָר, שֶׁכָּתוּב (שם כח) וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם. אֶבֶן אַחַת מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם. מֵאֵיזֶה מָקוֹם? מִמָּקוֹם הַיָּדוּעַ, שֶׁהוּא מְקוֹם הַתְּהוֹם, שֶׁשָּׁם אֲבָנִים שֶׁשּׁוֹחֲקִים מַיִם לְכָל הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב יד) אֲבָנִים שָׁחֲקוּ מַיִם.

הָאֶבֶן הַזֹּאת הָיְתָה עִקַּר לְכֻלָּם, וְהָיְתָה עוֹלָה עַד מָקוֹם שֶׁהָיָה שָׁם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וַיַּעֲקֹב לֹא הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ עַל שׁוּם אַחַת מֵהֶן, אֶלָּא עָלֶיהָ, מִשּׁוּם שֶׁרָמְזָה לוֹ רֶמֶז. מַה הִיא שֶׁהַכֹּל נִשְׁתַּל מִמֶּנָּה, כָּךְ יַעֲקֹב כָּל הָעוֹלָם נִשְׁתַּל מִמֶּנּוּ.

בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה, וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם, שֶׁהִיא עִקַּר כָּל הָעוֹלָם. וַיָּשֶׂם מֵרַאֲשׁוֹתָיו –

שֶׁהִיא מֵרַאשׁוֹתָיו, דּוּגְמַת זֶה כָּזוֹ. מִיָּד וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, כְּלוֹמַר, נִתְיַשְּׁבָה דַּעְתּוֹ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם.

וְסִימָן יָדוּעַ לָקַח, אָמַר זוֹ הִיא דּוּגְמָא שֶׁלִּי, וְאִם לָזוֹ תִּהְיֶה שׁוּם מַעֲלָה, בְּיָדוּעַ שֶׁיִּהְיֶה לִי מַעֲלָה. וְעַל כָּךְ שָׂם לִבּוֹ עָלֶיהָ, וְנָדַר נֶדֶר, דִּכְתִיב, וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה. כְּלוֹמַר, אִם הָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים, מִיָּד וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עֲשֵׂר אַעֲשְׂרֶנּוּ לָךְ. נָדַר הַמַּעֲשֵׂר. אָמַר רִבִּי זֵירָא, הָא וַדַּאי שָׁמַעְנָא.

אָמַר לֵיהּ, עַל הַאי אִתְקְרֵי (שם מט כד) אֶבֶן יִשְׂרָאֵל. כְּלוֹמַר, נִקְרְאָה כָּךְ עַל שְׁמוֹ, עַל שֶׁנָּתַן לִבּוֹ וְעֵינָיו עָלֶיהָ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אוֹתָהּ בֵּית עוֹלָמִים, וְשָׁם הָיְתָה שְׁכִינָתוֹ.

לשון הקודש

שָׂם בְּלִבּוֹ, שֶׁהִיא מֵרַאֲשׁוֹתָיו – דֻּגְמַת זֶה כָּזוֹ. מִיָּד וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא. כְּלוֹמַר, נִתְיַשְּׁבָה דַּעְתּוֹ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם.

וְסִימָן יָדוּעַ לָקַח, אָמַר: זוֹ הִיא דֻּגְמָא שֶׁלִּי, וְאִם לָזוֹ תִּהְיֶה שׁוּם מַעֲלָה, בְּיָדוּעַ שֶׁיִּהְיֶה לִי מַעֲלָה. וְעַל כָּךְ שָׂם לִבּוֹ עָלֶיהָ, וְנָדַר נֶדֶר, שֶׁכָּתוּב (בראשית כח) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה. כְּלוֹמַר, אִם הָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים, מִיָּד – וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עֲשֵׂר אַעֲשְׂרֶנּוּ לָךְ. נָדַר הַמַּעֲשֵׂר. אָמַר רַבִּי זֵירָא, זֶה וַדַּאי שָׁמַעְתִּי.

אָמַר לוֹ, עַל זֶה נִקְרֵאת אֶבֶן יִשְׂרָאֵל (שם מט), כְּלוֹמַר, נִקְרְאָה כָּךְ עַל שְׁמוֹ, עַל שֶׁנָּתַן לִבּוֹ וְעֵינָיו עָלֶיהָ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אוֹתָהּ בֵּית עוֹלָמִים, וְשָׁם הָיְתָה שְׁכִינָתוֹ.

וְעַל דָּא בָּכִינָא, דַּחֲזֵינָא דְּעַל הַאי אַבְנָא, זְמִינִין לְשַׁוָּאָה סוֹאֲבַת עַמְמַיָּא, וּפִגְרֵי מֵיתַיָּיא. מַאן לָא יִבְכֵּי, וַוי לְעָלְמָא, וַוי לְהַהוּא זִימְנָא, וַוי לְהַהוּא דָּרָא. בְּכָה כַּד בְּקַדְמִיתָא, אִתְנַח וְאִשְׁתִּיק. לְבָתַר חָזַר וַאֲמַר, וַוי לְאִינוּן דִּיהוֹן זְמִינִין בְּעָלְמָא, כַּד יִתְעַר מַלְכָּא עִילָּאָה דְּעָלְמָא.

בְּכָה רַבִּי זֵירָא, אֲמַר מַלְאָכָא קַדִּישָׁא יָדַע דֵּין, יָאוֹת הוּא לְמִבְכֵּי עֲלָהּ. זַכָּאִין אַתּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּאַתּוּן קַדִּישִׁין בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

פָּרָשָׁתָא יח. וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וגו', עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. רַבִּי פָּתַח בְּהַאי קְרָא, (שה"ש ד ד) כְּמִגְדַּל דָּוִד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבֹּרִים. אָמַר רַבִּי, כָּל הַדְּבָרִים יִכְלוּ וְהַתּוֹרָה לֹא תִכְלֶה. וְאֵין דָּבָר חָבִיב

לשון הקודש

וְעַל זֶה בָּכִיתִי, שֶׁרָאִיתִי שֶׁעַל הָאֶבֶן הַזּוֹ עֲתִידִים לָשִׂים אֶת טֻמְאַת הָעַמִּים וּפִגְרֵי מֵתִים. מִי לֹא יִבְכֶּה? אוֹי לָעוֹלָם! אוֹי לְאוֹתוֹ הַזְּמַן! אוֹי לְאוֹתוֹ הַדּוֹר! בְּכָה כְּבָרִאשׁוֹנָה, נֶאֱנַח וְשָׁתַק. אַחַר כָּךְ חָזַר וְאָמַר: אוֹי לְאוֹתָם שֶׁיִּהְיוּ נִמְצָאִים בָּעוֹלָם, כְּשֶׁיִּתְעוֹרֵר הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הָעוֹלָם.

בְּכָה רַבִּי זֵירָא. אָמַר, מַלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ יוֹדֵעַ אֶת זֶה, רָאוּי הוּא לִבְכּוֹת עָלֶיהָ. אַשְׁרֵיכֶם הַצַּדִּיקִים, שֶׁאַתֶּם קְדוֹשִׁים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

פָּרָשָׁה י"ח. (שם כח) וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וגו', עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. רַבִּי פָּתַח בַּפָּסוּק הַזֶּה, (שיר ד) כְּמִגְדַּל דָּוִד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבֹּרִים. אָמַר רַבִּי, כָּל הַדְּבָרִים

לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ הַתּוֹרָה וְלוֹמְדֶיהָ. דִּתְנַן, כָּל הַמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם, (דף לה ע"ב) יִתְחַדְּשוּ לוֹ סְתָרִים שֶׁל מַעְלָה. וְהַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת לוֹ, (שם ח ב) אַשְׁקְךָ מִיַּיִן הָרֶקַח מֵעֲסִיס רִמּוֹנִי. זֶהוּ יֵינָהּ שֶׁל תּוֹרָה. וְזֶהוּ יַיִן הַמְשׁוּמָּר בַּעֲנָבָיו מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. וְהֵם דְּבָרִים הָעֲתִידִים לְהִגָּלוֹת לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא.

קָם רַבִּי בּוֹ עַל רַגְלָיו וַאֲמַר, אִי כָּךְ הוּא, לָא הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר, אֶלָּא יַיִן הַמְשׁוּמָּר בַּעֲנָבָיו מֵהַר סִינַי, מַהוּ מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. אָמַר לֵיהּ, אִינּוּן עוֹמְקֵי סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית, דְּלָא אִיתְגַּלּוּ לְבַר נָשׁ, וּזְמִינִין צַדִּיקַיָּא לְמִנְדַּע לוֹן, כְּגַוְונָא דָא יִנְדְּעוּן אִינּוּן דְּעָסְקוּ בְּאוֹרַיְיתָא תָּדִיר.

לשון הקודש

יִכְלוּ – וְהַתּוֹרָה לֹא תִכְלֶה. וְאֵין דָּבָר חָבִיב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ הַתּוֹרָה וְלוֹמְדֶיהָ. שֶׁשָּׁנִינוּ, כָּל הַמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם, יִתְחַדְּשוּ לוֹ סְתָרִים שֶׁל מַעְלָה, וְהַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת לוֹ (שם ח) אַשְׁקְךָ מִיַּיִן הָרֶקַח מֵעֲסִיס רִמּוֹנִי. זֶהוּ יֵינָהּ שֶׁל תּוֹרָה, וְזֶהוּ יַיִן הַמְשֻׁמָּר מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְהֵם דְּבָרִים הָעֲתִידִים לְהִגָּלוֹת לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא.

קָם רַבִּי בּוֹ עַל רַגְלָיו וְאָמַר, אִם כָּךְ הוּא – לֹא הָיָה לוֹ לוֹמַר אֶלָּא יַיִן הַמְשֻׁמָּר בַּעֲנָבָיו מֵהַר סִינַי, מַה זֶּה מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית? אָמַר לוֹ, אוֹתָם עָמְקֵי סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא הִתְגַּלּוּ לְאָדָם, וַעֲתִידִים הַצַּדִּיקִים לָדַעַת אוֹתָם, כְּמוֹ כֵּן יֵדְעוּ אוֹתָם שֶׁעָסְקוּ בַּתּוֹרָה תָּמִיד.

וְתָאנָא, אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה, רָזָא אוֹרַיְיתָא לְחַכִּימִין אִתְיְהִיבוּ, לְאִינּוּן דְּאִתְעַסְּקוּ בְּאוֹרַיְיתָא תָּדִיר. וְתָנֵי רַבִּי יְהוּדָה, כָּל מַאן דְּהוּא עָסִיק בְּאוֹרַיְיתָא כָּל צָרְכּוֹ, סָלְקִין לֵיהּ לְנִשְׁמָתֵיהּ לְעֵילָא, כַּד אִיהוּ נָאִים בְּשִׁינְתֵּיהּ, וְאוֹלְפִין לֵיהּ מֵעוֹמְקֵי תּוֹרָה. וּמִינָּהּ דּוֹבְבָן וּמְרַחֲשָׁן שִׂפְוָותֵיהּ בִּימָמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם ז י) דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כָּל הַמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ, כְּשֶׁהוּא יָשֵׁן בַּלַּיְלָה, נִשְׁמָתוֹ עוֹלָה לְמַעְלָה וּמַרְאִין לָהּ אוֹתָן הַדְּבָרִים הָעֲתִידִין לִהְיוֹת בָּעוֹלָם.

רַבִּי יוֹסִי הֲוָה יָתִיב וְעָסִיק בְּאוֹרַיְיתָא, אֲתָא לְגַבֵּיהּ רַבִּי אַבָּא, אָמַר רִבִּי יוֹסִי מָארֵי דִשְׁמַעְתָּא אָתָא. קָם קַמֵּיהּ, יָתְבוּ וְאִתְעַסְּקוּ בְּאוֹרַיְיתָא, עַד

לשון הקודש

וְלָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, סוֹדוֹת הַתּוֹרָה נִתְּנוּ לַחֲכָמִים, לְאוֹתָם שֶׁמִּתְעַסְּקִים תָּמִיד בַּתּוֹרָה. וְשָׁנָה רַבִּי יְהוּדָה, כָּל מִי שֶׁהוּא עוֹסֵק בַּתּוֹרָה כָּל צָרְכּוֹ, מַעֲלִים אֶת נִשְׁמָתוֹ לְמַעְלָה, כְּשֶׁהוּא יָשֵׁן בִּשְׁנָתוֹ, וּמְלַמְּדִים אוֹתוֹ מֵעֻמְקֵי תּוֹרָה, וּמִמֶּנָּה דּוֹבְבִים וּמְרַחֲשִׁים שִׂפְתוֹתָיו בַּיּוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ז) דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל הַמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ, כְּשֶׁהוּא יָשֵׁן בַּלַּיְלָה, נִשְׁמָתוֹ עוֹלָה לְמַעְלָה, וּמַרְאִים לָהּ אוֹתָם הַדְּבָרִים הָעֲתִידִים לִהְיוֹת בָּעוֹלָם.

רַבִּי יוֹסֵי הָיָה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה. בָּא אֵלָיו רַבִּי אַבָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בַּעַל הַהֲלָכָה בָּא. קָם לְפָנָיו. יָשְׁבוּ וְהִתְעַסְּקוּ

דְּהֲווּ יָתְבֵי, רָמַשׁ לֵילְיָא, יָתְבוּ וְאִתְעַסְּקוּ בָּהּ, עַד פַּלְגוּת לֵילְיָא.

אִדְמִיךְ רַבִּי אַבָּא, וְרַבִּי יוֹסִי הֲוָה יָתִיב, חָמָא לְרַבִּי אַבָּא, דְּאַנְפּוֹי מְסַמְּקֵי טְפֵי, וְהוּא חָיֵיךְ, וַחֲמָא נְהוֹרָא רַבָּא בְּבֵיתָא. אָמַר רִבִּי יוֹסִי, שְׁמַע מִינֵּיהּ דִּשְׁכִינְתָּא הָכָא. אַרְכִּין עֵינוֹי, יָתִיב תַּמָּן. עַד דַּהֲוָה סָלִיק שַׁחֲרוּתָא דְצַפְּרָא,וּנְהוֹרָא הֲוָה נָהִיר בְּבֵיתָא, עַד דְּזָקַף עֵינוֹי, חָמָא צַפְּרָא וְאִתְחַשַּׁךְ בֵּיתָא.

אִיתְעַר רַבִּי אַבָּא, וְאַנְפּוֹי הֲווֹ נְהִירִין, וְעֵינוֹי חָיְיכִין. אָחִיד בֵּיהּ רַבִּי יוֹסִי, אָמַר רִבִּי אַבָּא, אֲנָא יְדַעְנָא מָה אַתְּ בָּעֵי. חַיָּיךְ, רָזִין עִלָּאִין חָמֵית, וּבְשַׁעֲתָא דְּאָחִיד נִשְׁמָתָא דִילִי מָאֲרֵי דְּאַפַּיָּא, סָלִיק לָהּ לְאִדְרִין רַבְּרְבִין וְעִילָּאִין.

לשון הקודש

בַּתּוֹרָה. בְּעוֹדָם יוֹשְׁבִים, יָרַד הַלַּיְלָה. יָשְׁבוּ וְהִתְעַסְּקוּ בָּהּ עַד חֲצוֹת הַלַּיְלָה.

נִרְדַּם רַבִּי אַבָּא, וְרַבִּי יוֹסֵי הָיָה יוֹשֵׁב. רָאָה אֶת רַבִּי אַבָּא שֶׁפָּנָיו מְעַט סְמוּקוֹת, וְהוּא צוֹחֵק. וְרָאָה אוֹר גָּדוֹל בַּבַּיִת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מִזֶּה נִשְׁמַע שֶׁשְּׁכִינָה כָּאן. הִרְכִּין עֵינָיו. יָשַׁב שָׁם. עַד שֶׁהָיְתָה עוֹלָה שַׁחֲרוּת הַבֹּקֶר וְהָאוֹר הָיָה מֵאִיר בַּבַּיִת, עַד שֶׁהֵרִים עֵינָיו רָאָה הַבֹּקֶר, וְנֶחְשַׁךְ הַבַּיִת.

הִתְעוֹרֵר רַבִּי אַבָּא, וּפָנָיו הָיוּ מְאִירִים וְעֵינָיו צוֹחֲקוֹת. אָחַז בּוֹ רַבִּי יוֹסֵי. אָמַר רַבִּי אַבָּא, אֲנִי יוֹדֵעַ מַה שֶּׁאַתָּה רוֹצֶה, חַיֵּיךְ, סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים רָאִיתָ, וּבְשָׁעָה שֶׁאָחַז בְּנִשְׁמָתִי, בַּעַל הַפָּנִים הֶעֱלָה אוֹתְךָ לַחֲדָרִים גְּדוֹלִים וְעֶלְיוֹנִים.

וְחָמֵית נִשְׁמַתְהוֹן דִּשְׁאָר צַדִּיקַיָּא דְּסָלְקֵי תַּמָּן, וַאֲמַר לוֹן זַכָּאִין אַתּוּן צַדִּיקַיָּא, דִּבְגִינֵיכוֹן אֲנָא אִתְבְּנֵי בְּבִנְיָינָא קַדִּישָׁא, דִּשְׁמָא יְקָרָא, לְאַעֲנָאָה לְחֵילוֹי דְּמַלְכָּא עִילָּאָה. וְחָמֵית אוֹרַיְיתִי, דַּהֲוָה מַנְחָא תַּמָּן תִּלֵּי תִּלִּים כְּמִגְדָּלָא רַבָּא. וּבְגִינֵי כָּךְ חָדֵינָא בְּחוּלָקִי, וְחָיְיכִין עֵינָאי.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אַל תִּתְמַהּ עַל הָא דְּרַבִּי אַבָּא, דְּהָא קָרָא אַסְהִיד כָּךְ. דְּתָנִינָן, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָזֶה הַמְּמוּנֶּה תַּחְתָּיו, וְתָלָה מִמֶּנּוּ כָּל שְׁאָר הַצְּבָאוֹת, כְּהַאי צַוָּאר, שֶׁכָּל הַגּוּף תָּלוּי מִמֶּנּוּ. וּבְשָׁעָה שֶׁהַצַּדִּיקִים עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹנֶה עוֹלָמוֹ, וְנוֹתֵן שְׁמוֹ בְּקִרְבּוֹ, לְהַגִּיעַ לַכֹּל, וּלְהַסְפִּיק לָעוֹלָם מִטּוּבוֹ שֶׁל מָקוֹם.

לשון הקודש

וְרָאִיתִי אֶת נִשְׁמוֹת שְׁאָר הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹלוֹת לְשָׁם, וְאָמַר לָהֶם, אַשְׁרֵיכֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁבִּשְׁבִילְכֶם אֲנִי נִבְנֶה בְּבִנְיָן קָדוֹשׁ שֶׁל הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד, לַעֲנוֹת לְצִבְאוֹת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. וְרָאִיתִי אֶת תּוֹרָתִי שֶׁהָיְתָה מֻנַּחַת שָׁם תִּלֵּי תִּלִּים כְּמִגְדָּל גָּדוֹל, וּמִשּׁוּם כָּךְ שָׂמַחְתִּי בְּחֶלְקִי, וְצָחֲקוּ עֵינַי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַל תִּתְמַהּ עַל זֶה שֶׁל רַבִּי אַבָּא, שֶׁהֲרֵי הַפָּסוּק מֵעִיד כָּךְ, שֶׁשָּׁנִינוּ, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת זֶה הַמְּמֻנֶּה תַּחְתָּיו, וְתָלָה מִמֶּנּוּ כָּל שְׁאָר הַצְּבָאוֹת, כְּמוֹ הַצַּוָּאר הַזֶּה, שֶׁכָּל הַגּוּף תָּלוּי מִמֶּנּוּ. וּבְשָׁעָה שֶׁהַצַּדִּיקִים עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹנֶה עוֹלָמוֹ, וְנוֹתֵן שְׁמוֹ בְּקִרְבּוֹ, לְהַגִּיעַ לַכֹּל, וּלְהַסְפִּיק לָעוֹלָם מִטּוּבוֹ שֶׁל מָקוֹם.

וּכְשֶׁאֵין הַצַּדִּיקִים עוֹסְקִין בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹטֵל שְׁמוֹ מִקִּרְבּוֹ, וַאֲזַי הָעוֹלָם חָסֵר, וְהוּא אֵינוֹ בְּמַעֲלוֹת הַיְכוֹלֶת. מְנָא לָן, דִּכְתִיב, (שם ד ד) כְּמִגְדַּל דָּוִד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת. אִם מַרְבִּים וּמְגַדְּלִים הַצַּדִּיקִים תּוֹרָה כְּהַאי מִגְדָּל, מִיָּד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת. זֶהוּ שֶׁהוּא צַוָּארוֹ שֶׁל עוֹלָם, בָּנוּי בְּבִנְיָן קָדוֹשׁ, שֶׁכָּל הַפִּיּוֹת תָּלוּ וְנִלְאוּ לָדַעַת הַשִּׁגָּחָתוֹ, וְזֶהוּ תַּלְפִּיּוֹת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (בראשית מז יג) וַתֵּלַהּ אֶרֶץ מִצְרַיִם.

וְאָז אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו, וְכָל שִׁלְטֵי הַגִּבֹּרִים, אוֹתָן הַנִּקְרָאִים אֶלֶף אַלְפִּין, וְכָל הַנִּשְׁאָר תְּלוּיִם עָלָיו, וְכָל הַשַּׁלִּיטִין, וְכָל הָעוֹלָמוֹת, מְלֵאִים מִטּוּבוֹ שֶׁל מָקוֹם.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וְהַיְינוּ דִּכְתִיב וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה, כְּלוֹמַר, כְּשֶׁהַצַּדִּיקִים אֵינָם

לשון הקודש

וּכְשֶׁאֵין הַצַּדִּיקִים עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹטֵל שְׁמוֹ מִקִּרְבּוֹ, וַאֲזַי הָעוֹלָם חָסֵר, וְהוּא אֵינוֹ בְּמַעֲלוֹת הַיְכֹלֶת. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (שיר ד) כְּמִגְדַּל דָּוִיד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת. אִם מַרְבִּים וּמְגַדְּלִים הַצַּדִּיקִים תּוֹרָה כַּמִּגְדָּל הַזֶּה, מִיָּד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת. זֶהוּ שֶׁהוּא צַוָּארוֹ שֶׁל עוֹלָם, בָּנוּי בְּבִנְיָן קָדוֹשׁ, שֶׁכָּל הַפִּיּוֹת תָּלוּ וְנִלְאוּ לָדַעַת הַשְּׁגָחָתוֹ, וְזֶהוּ תַּלְפִּיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מז) וַתֵּלַהּ אֶרֶץ מִצְרַיִם.

וְאָז אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו, וְכָל שִׁלְטֵי הַגִּבֹּרִים. אוֹתָם הַנִּקְרָאִים אֶלֶף אַלְפִּים, וְכָל הַנִּשְׁאָר תְּלוּיִם עָלָיו, וְכָל הַשַּׁלִּיטִים וְכָל הָעוֹלָמוֹת מְלֵאִים מִטּוּבוֹ שֶׁל מָקוֹם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (שם כח)

עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, סֶלָּם מֻצָּב אַרְצָה, וְאֵינוֹ בְּמַעֲלָה. זָכוּ הַצַּדִּיקִים וְעָסְקוּ בַּתּוֹרָה, רֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, אַזַּי יֵשׁ לוֹ מַעֲלָה, וְכָל טוּב לֹא יֶחְסַר, וּמִיָּד וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ. מַאי בּוֹ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בִּשְׁמוֹ שֶׁל מָקוֹם. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים קיח כד) נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בּוֹ, בְּהַהוּא מְמוּנֶה. וּמִפְּנֵי מַה. דִּכְתִיב אַחֲרָיו, וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו, עַל הַהוּא מְמוּנֶה. מִפְּנֵי זֶה עוֹלִים וְיוֹרְדִים בִּשְׁבִילוֹ. מִפְּנֵי שְׁמוֹ שֶׁל מָקוֹם, שֶׁהוּא נִצָּב עָלָיו. אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ מֶלֶךְ שָׁלֵם, מִכָּל שְׁאָר הַצְּבָאוֹת. שֶׁאֵין לָךְ נוֹשֵׂא שְׁמוֹ שֶׁל מָקוֹם בְּקִרְבּוֹ כְּמוֹ זֶה.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב, רָמְזוּ לְיַעֲקֹב, וְהֵשִׁיבוּ עַל מַה שֶׁנִּתְרַעֵם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כְּלוֹמַר,

לשון הקודש

וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה, כְּלוֹמַר, כְּשֶׁהַצַּדִּיקִים אֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה – סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה, וְאֵינוֹ בְּמַעֲלָה. זָכוּ הַצַּדִּיקִים וְעָסְקוּ בַּתּוֹרָה – רֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, אַזַּי יֵשׁ לוֹ מַעֲלָה וְכָל טוּב לֹא יֶחְסַר. וּמִיָּד – וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. מַהוּ בּוֹ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בִּשְׁמוֹ שֶׁל מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיח) נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בּוֹ – בְּאוֹתוֹ מְמֻנֶּה. וּמִפְּנֵי מַה? שֶׁכָּתוּב אַחֲרָיו (בראשית כח) וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו, עַל אוֹתוֹ מְמֻנֶּה. מִפְּנֵי זֶה עוֹלִים וְיוֹרְדִים בִּשְׁבִילוֹ, מִפְּנֵי שְׁמוֹ שֶׁל מָקוֹם שֶׁהוּא נִצָּב עָלָיו. אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ מֶלֶךְ שָׁלֵם מִכָּל שְׁאָר הַצְּבָאוֹת? שֶׁאֵין לְךָ נוֹשֵׂא שְׁמוֹ שֶׁל מָקוֹם בְּקִרְבּוֹ כְּמוֹ זֶה.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, רָמְזוּ לְיַעֲקֹב, וְהֵשִׁיבוּ

שֶׁאִם בָּנָיו יִזְכּוּ לַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת, יֵשׁ מַעֲלָה לָזֶה, וּמַעֲלָה לְבָנָיו. לֹא זָכוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת, אֵין מַעֲלָה לָזֶה, וְאֵין מַעֲלָה לְבָנָיו. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים, אֵלּוּ בָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב, זָכוּ עוֹלִים. לֹא זָכוּ, יוֹרְדִים. בּוֹ: בִּשְׁבִילוֹ. בּוֹ: כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מַעֲלָה יֵשׁ לָהֶם.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כָּל שָׂרֵי הָאֻמּוֹת, הָיוּ עוֹלִים אוֹ יוֹרְדִים בִּשְׁבִיל זֶה. כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מַעֲלָה, יוֹרְדִים שָׂרֵי הָאוּמּוֹת. כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ יְרִידָה, עוֹלִים. וְהַכֹּל תָּלוּי בְּבָנָיו שֶׁל יַעֲקֹב. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בַּר שָׁלוֹם, אֵין טוֹב וְאֵין רָע בָּא לָעוֹלָם, אֶלָּא בִּשְׁבִיל בָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב.

לשון הקודש

עַל מַה שֶׁנִּתְרַעֵם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כְּלוֹמַר, שֶׁאִם בָּנָיו יִזְכּוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת, יֵשׁ מַעֲלָה לָזֶה וּמַעֲלָה לְבָנָיו. לֹא זָכוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת – אֵין מַעֲלָה לָזֶה וְאֵין מַעֲלָה לְבָנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים – אֵלּוּ בָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב, זָכוּ – עוֹלִים. לֹא זָכוּ – יוֹרְדִים. בּוֹ – בִּשְׁבִילוֹ, בּוֹ – כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מַעֲלָה, יֵשׁ לָהֶם. **אָמַר** רַבִּי יִצְחָק, כָּל שָׂרֵי הָאֻמּוֹת הָיוּ עוֹלִים אוֹ יוֹרְדִים בִּשְׁבִיל זֶה. כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מַעֲלָה – יוֹרְדִים שָׂרֵי הָאֻמּוֹת. כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ יְרִידָה – עוֹלִים. וְהַכֹּל תָּלוּי בְּבָנָיו שֶׁל יַעֲקֹב. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר שָׁלוֹם, אֵין טוֹב וְאֵין רַע בָּא לָעוֹלָם אֶלָּא בִּשְׁבִיל בָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב.

הֶגְמוֹן אֶחָד בָּא לְרַבִּי אַבָּהוּ, וַאֲמַר, אִית לְאִתְכַּנְפָא כָּל עָלְמָא עֲלַיְיכוּ, כְּעַל הַאי גּוּבָא, לְאוֹבָדָא לְכוֹן מִן עָלְמָא בְּשַׁעֲתָא חָדָא. אוּמָּה דָא הִיא לָא פָּלְחָה לְמָארָה, כְּתִיב (דברים יא יז) וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ. אִי הִיא סַטְיָיא, כָּל עָלְמָא יֵיבַד בְּגִינָהּ. אָמַר לֵיהּ, וְהָא אַתּוּן עָבְדִין לָהּ דְּתִסְטֵי וְלָא תְּהַךְ בְּאוֹרְחָא דְכַשְׁרָא. אָמַר לֵיהּ חוֹבַתְכוֹן עָבְדִין לְאִתְעָרָא לָן. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה שַׁפִּיר קָאָמַר הַהוּא הֶגְמוֹן.

תָּנוּ רַבָּנָן, וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה, זֶהוּ בֵּית עוֹלָמִים. וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות טו יז) מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ ה'. אֵיזֶהוּ רֹאשׁוֹ, זֶהוּ צִיּוֹן, שֶׁשָּׁם הַשְּׁכִינָה, וְהַכְּרוּבִים, וְקֹדֶשׁ

לשון הקודש

הֶגְמוֹן אֶחָד בָּא לְרַבִּי אַבָּהוּ וְאָמַר: יֵשׁ לְכַנֵּס אֶת כָּל הָעוֹלָם עֲלֵיכֶם כְּמוֹ עַל הָאַרְבֶּה הַזֶּה, לְהַאֲבִיד אֶתְכֶם מִן הָעוֹלָם בְּשָׁעָה אַחַת. הָאֻמָּה הַזוֹ אֵין עוֹבֶדֶת לְרִבּוֹנָהּ, כָּתוּב (דברים יד) וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ. אִם הִיא סוֹטָה, כָּל הָעוֹלָם יֹאבַד בִּשְׁבִילָהּ?! אָמַר לוֹ וַהֲרֵי אַתֶּם עוֹשִׂים אוֹתָהּ שֶׁתִּסְטֶה וְלֹא תֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ כְּשֵׁרָה. אָמַר לוֹ, חֲטָאֵיכֶם הֵם הָעוֹשִׂים לְעוֹרֵר אוֹתָנוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יָפֶה אָמַר אוֹתוֹ הַהֶגְמוֹן.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, (בראשית כח) וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה – זֶהוּ בֵּית עוֹלָמִים. וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה – זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות טו) מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ ה'. אֵיזֶהוּ רֹאשׁוֹ? זֶהוּ צִיּוֹן,

הַקֳּדָשִׁים. אָמַר רִבִּי אַבָּא, סוּלָּם זֶה סִינַי, שֶׁבּוֹ נִיתְּנָה תּוֹרָה, וְשָׁם נִגְלוּ מֶרְכְּבוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם ר' יוֹחָנָן אָמַר, עוֹד אִית לְאִסְתַּכָּלָא בְּהַאי קְרָא כִּדְבְקַדְמֵיתָא, (שה"ש ד ד) **כְּמִגְדַּל דָּוִיד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת, דְּהָא תָּנֵינָן, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר רִבִּי זֵירָא, כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, כְּמִגְדַּל דָּוִיד צַוָּארֵךְ בָּנוּי. אִי מְגַדְּלִים תּוֹרָה, כְּהַאי מִגְדָּל, צַוָּארֵךְ בָּנוּי. מַהוּ צַוָּארֵךְ, זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב,** (בראשית מה יד) **וַיִּפֹּל עַל צַוְּארֵי בִנְיָמִין אָחִיו וַיֵּבְךְּ, מְלַמֵּד שֶׁבָּכָה עַל מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן וְעַל מִקְדָּשׁ שֵׁנִי.**

לשון הקודש

שֶׁשָּׁם הַשְּׁכִינָה וְהַכְּרוּבִים וְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. אָמַר רַבִּי אַבָּא, סֻלָּם זֶה סִינַי, שֶׁבּוֹ נִתְּנָה תּוֹרָה, וְשָׁם נִגְלוּ מַרְכְּבוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, עוֹד יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בְּפָסוּק זֶה כְּבָרִאשׁוֹנָה, (שיר השירים ד) כְּמִגְדַּל דָּוִיד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר רַבִּי זֵירָא, כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כְּמִגְדַּל דָּוִיד צַוָּארֵךְ בָּנוּי. אִם מְגַדְּלִים תּוֹרָה כְּאוֹתוֹ מִגְדָּל – צַוָּארֵךְ בָּנוּי. מַהוּ צַוָּארֵךְ? זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מה) וַיִּפֹּל עַל צַוְּארֵי בִנְיָמִין אָחִיו וַיֵּבְךְּ. מְלַמֵּד שֶׁבָּכָה עַל מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן וְעַל מִקְדָּשׁ שֵׁנִי.

אָמַר רִבִּי (דף לו ע"א) יִצְחָק, מַהוּ מִגְדָּל. אֶלָּא מַה מִּגְדַּל דָּוִד, מִגְדָּל חָזָק, אַף הַמִּתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה, צְרִיכִין חִזּוּק, וּבִנְיָן חָזָק. ר' תַּנְחוּם אָמַר, מִגְדַּל דָּוִד, מַה דָּוִד הָיָה מִתְגַּדֵּל בַּתּוֹרָה יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי דוֹרוֹ, כָּךְ הַמִּתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה, צְרִיכִין לְהִתְגַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְשֶׁלֹּא יִתְבַּטְּלוּ מִמֶּנָּה.

מַה דָּוִד הָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה לַיְלָה וְיוֹמָם, כָּךְ צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה לַיְלָה וְיוֹמָם, וּבְעוֹד שֶׁיִּתְעַסְּקוּ בָּהּ, וְיִתְגַּדְּלוּ בָּהּ, כְּמִגְדַּל דָּוִד הַצָּוָאר בָּנוּי בִּנְיָן חָזָק וְגָדוֹל.

וְאִם לָאו, אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו, אֵלּוּ אֶלֶף שָׁנִים שֶׁיִּהְיוּ בַּגָּלוּת, וְהַדָּבָר תָּלוּי אִם יִגָּאֲלוּ בוֹ וְאִם לָאו. זָכוּ בַּתּוֹרָה, יִגָּאֲלוּ בְּאֶלֶף שָׁנִים. לֹא זָכוּ, כָּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים, אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, כָּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים יִשְׁתַּעְבְּדוּ בָּהֶם, וּלְאַחַר כֵּן יִגָּאֲלוּ.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַהוּ מִגְדָּל? אֶלָּא מַה מִּגְדַּל דָּוִד מִגְדָּל חָזָק, אַף הַמִּתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה צְרִיכִין חִזּוּק וּבִנְיָן חָזָק. ר' תַּנְחוּם אָמַר, מִגְדַּל דָּוִד – מַה דָּוִד הָיָה מִתְגַּדֵּל בַּתּוֹרָה יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי דוֹרוֹ, כָּךְ הַמִּתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה צְרִיכִין לְהִתְגַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְשֶׁלֹּא יִתְבַּטְּלוּ מִמֶּנָּה.

מַה דָּוִד הָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה לַיְלָה וְיוֹמָם, כָּךְ צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה לַיְלָה וְיוֹמָם, וּבְעוֹד שֶׁיִּתְעַסְּקוּ בָּהּ וְיִתְגַּדְּלוּ בָּהּ – כְּמִגְדַּל דָּוִד הַצָּוָאר בָּנוּי בִּנְיָן חָזָק וְגָדוֹל.

וְאִם לָאו, אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו, אֵלּוּ אֶלֶף שָׁנִים שֶׁיִּהְיוּ בַּגָּלוּת, וְהַדָּבָר תָּלוּי אִם יִגָּאֲלוּ בוֹ וְאִם לָאו. זָכוּ בַּתּוֹרָה – יִגָּאֲלוּ בְּאֶלֶף שָׁנִים. לֹא זָכוּ – כָּל שִׁלְטֵי

מִכָּאן אָמַר רַבִּי בָּא, וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה, זֶהוּ בֵּית עוֹלָמִים, הַנִּצָּב בְּבִנְיָנוֹ, בִּשְׁבִיל אוֹתָן הָעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה בָּאָרֶץ. וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, שֶׁהַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּמַעֲלָה גְּדוֹלָה, עַל כָּל הָעוֹלָם. וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, אֵלּוּ כֹּהֲנֵי שָׁרֵת.

ר' אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, עַל שֶׁהוּא מְכֻוָּן כְּנֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה. וְאוֹתָם הַשּׁוֹמְרִים יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, הֵם שׁוֹמְרִים יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה. מַשְׁמַע, עֹלִים וְיֹרְדִים.

מַה מַּעֲלָה יוֹתֵר יֵשׁ בּוֹ. אָמַר רִבִּי אֱלִיעֶזֶר, זֶהוּ דִּכְתִיב וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים קכז א) **אִם** ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו, לִהְיוֹת שׁוֹמֵר עַל אוֹתָן הַשּׁוֹמְרִים.

לשון הקודש

הַגִּבּוֹרִים, אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, כָּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים יִשְׁתַּעְבְּדוּ בָהֶם, וּלְאַחַר כֵּן יִגָּאֲלוּ.

מִכָּאן אָמַר רַבִּי בָּא, וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה – זֶהוּ בֵּית עוֹלָמִים, הַנִּצָּב בְּבִנְיָנוֹ, בִּשְׁבִיל אוֹתָן הָעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה בָּאָרֶץ. וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה – שֶׁהַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּמַעֲלָה גְּדוֹלָה עַל כָּל הָעוֹלָם. וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ – אֵלּוּ כֹּהֲנֵי שָׁרֵת.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, עַל שֶׁהוּא מְכֻוָּן כְּנֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה. וְאוֹתָם הַשּׁוֹמְרִים יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, הֵם שׁוֹמְרִים יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה. מַשְׁמַע עֹלִים וְיֹרְדִים. **מַה** מַּעֲלָה יוֹתֵר יֵשׁ בּוֹ? אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו.

מַזְהוּ עָלָיו. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, לִשְׁמִירָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ירמיה לט יב) **וְעֵינֶיךָ שִׂים עָלָיו. כָּךְ** (מ"א ט ג) **וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם כָּל הַיָּמִים. וּלְעָתִיד לָבֹא, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַחֲזוֹר לִירוּשָׁלַיִם, וְלִהְיוֹת חוֹמָה לְשָׁמְרָהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר,** (זכריה ב ט) **וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם ה' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וּלְכָבוֹד אֶהְיֶה בְתוֹכָהּ.**

הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מְלַמֵּד שֶׁקִּפֵּל לוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מַמָּשׁ הָיָה, וְעָלָיו נִתְבַּשֵּׂר, וְעָלָיו הָיָה שׁוֹכֵב. מַשְׁמַע דִּכְתִיב וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מִן הַשְּׁלִשָׁה אָבוֹת לֹא נִתְבַּשֵּׂר אֶחָד מֵהֶם עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אֶלָּא יַעֲקֹב,

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכז) אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר. וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו, לִהְיוֹת שׁוֹמֵר עַל אוֹתָם הַשּׁוֹמְרִים.

מַזְהוּ עָלָיו? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לִשְׁמִירָה. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לט) וְעֵינֶיךָ שִׂים עָלָיו. כָּךְ (מלכים–א ט) וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם כָּל הַיָּמִים. וְלָעָתִיד לָבֹא עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַחֲזוֹר לִירוּשָׁלַיִם, וְלִהְיוֹת חוֹמָה לְשָׁמְרָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה ב) וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם ה' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וּלְכָבוֹד אֶהְיֶה בְתוֹכָהּ.

הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מְלַמֵּד שֶׁקִּפֵּל לוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מַמָּשׁ הָיָה, וְעָלָיו נִתְבַּשֵּׂר, וְעָלָיו הָיָה שׁוֹכֵב. מַשְׁמַע שֶׁכָּתוּב וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִן הַשְּׁלִשָׁה אָבוֹת לֹא

שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי מִן הָאָבוֹת. וּכְנֶגֶד אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה: יִשַׁי, דָּוִד, שְׁלֹמֹה. שְׁלֹמֹה שֶׁהוּא הַשְּׁלִישִׁי בְּנָאוֹ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, יַעֲקֹב שֶׁהוּא הַשְּׁלִישִׁי נִתְבַּשֵּׁר עַל שְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁיִּבְנֵהוּ. זֶה אוֹהֵב נָשִׁים, וְזֶה אוֹהֵב נָשִׁים. זֶה עוֹמֵד בְּתֻמּוֹ, וְזֶה לֹא עוֹמֵד בְּתֻמּוֹ, דִּכְתִיב (מ"א יא ד) וַיְהִי לְעֵת זִקְנַת שְׁלֹמֹה נָשָׁיו הִטּוּ אֶת לְבָבוֹ.

ר' יוֹסִי פָּתַח, (תהלים מח ג) יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רָב. יְפֵה נוֹף, זֶהוּ יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהוּא (נ"א שהיה) (משלי טז כד) מָתוֹק לַנֶּפֶשׁ וּמַרְפֵּא לָעָצֶם. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שה"ש ד יא) נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אֶרֶץ מִצְרַיִם כָּל יֹפִי שֶׁבָּהּ, נוֹף וְתַחְפַּנְחֵס הָיוּ. נוֹף הָיָה הַמְשֻׁבָּח מִכֻּלָּם,

לשון הקודש

נִתְבַּשֵּׁר אֶחָד מֵהֶם עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אֶלָּא יַעֲקֹב, שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי מִן הָאָבוֹת. וּכְנֶגֶד אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה: יִשַׁי, דָּוִד, שְׁלֹמֹה. שְׁלֹמֹה שֶׁהוּא הַשְּׁלִישִׁי בְּנָאוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יַעֲקֹב שֶׁהוּא הַשְּׁלִישִׁי נִתְבַּשֵּׁר עַל שְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁיִּבְנֵהוּ. זֶה אוֹהֵב נָשִׁים, וְזֶה אוֹהֵב נָשִׁים. זֶה עוֹמֵד בְּתֻמּוֹ, וְזֶה לֹא עוֹמֵד בְּתֻמּוֹ, שֶׁכָּתוּב (מלכים–א יא) וַיְהִי לְעֵת זִקְנַת שְׁלֹמֹה נָשָׁיו הִטּוּ אֶת לְבָבוֹ.

רַבִּי יוֹסִי פָּתַח, (תהלים מח) יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רָב. יְפֵה נוֹף, זֶהוּ יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהוּא (שֶׁהָיָה) (משלי טז) מָתוֹק לַנֶּפֶשׁ וּמַרְפֵּא לָעָצֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ד) נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֶרֶץ מִצְרַיִם, כָּל יֹפִי שֶׁבָּהּ, נוֹף וְתַחְפַּנְחֵס הָיוּ. נוֹף הָיָה

שֶׁהָיְתָה בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים וְחָמֵשׁ תַּכְשִׁיטִין שֶׁל יֹפִי. וְצִיּוֹן גְּדֻלָּה בְּיֹפִי וְהָדָר עַל נוֹף. דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ צִיּוֹן, מָה הַצִּיּוּן עוֹמֵד לְגֵם לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ וכו'.

וְהָיְתָה גְּדוֹלָה בְּיֹפִי מִנּוֹף, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן, שֶׁכָּל מִי שֶׁהָיָה רוֹאֶה אוֹתָהּ, הָיָה שָׂמֵחַ. דְּתַנְיָא, אָמַר רִבִּי יוֹסִי אָמַר רִבִּי חִיָּיא, מֵעוֹלָם לֹא נִכְנַס אָדָם בִּירוּשָׁלַיִם וְהָיָה עָצֵב, לְקַיֵּים מַה שֶׁנֶּאֱמַר מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כֵּיוָן שֶׁשָּׁכַב יַעֲקֹב עָלֶיהָ, נִתְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ, וְנִגְלְתָה עָלָיו הַשְּׁכִינָה וְדִבְּרָה עִמּוֹ, מַה שֶׁלֹּא הָיָה קוֹדֶם לָכֵן. דְּאָמַר רִבִּי יִצְחָק, עַד שֶׁעָמַד יַעֲקֹב בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, לֹא נִגְלְתָה עָלָיו הַשְּׁכִינָה.

לשון הקודש

הַמְשֻׁבָּח מִכֻּלָּם, שֶׁהָיְתָה בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים וְחָמֵשׁ תַּכְשִׁיטִין שֶׁל יֹפִי. וְצִיּוֹן גְּדֻלָּה בְּיֹפִי וְהָדָר עַל נוֹף. שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ צִיּוֹן? מָה הַצִּיּוּן עוֹמֵד לְגֵם לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ וְכוּ'.

וְהָיְתָה גְּדוֹלָה בְּיֹפִי מִנּוֹף, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן. שֶׁכָּל מִי שֶׁהָיָה רוֹאֶה אוֹתָהּ, הָיָה שָׂמֵחַ. שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מֵעוֹלָם לֹא נִכְנַס אָדָם בִּירוּשָׁלַיִם וְהָיָה עָצֵב, לְקַיֵּים מַה שֶׁנֶּאֱמַר מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כֵּיוָן שֶׁשָּׁכַב יַעֲקֹב עָלֶיהָ, נִתְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ, וְנִגְלְתָה עָלָיו הַשְּׁכִינָה וְדִבְּרָה עִמּוֹ, מַה שֶׁלֹּא הָיָה קֹדֶם לָכֵן. שֶׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַד שֶׁעָמַד יַעֲקֹב

כְּיָון שֶׁרָאָה יַעֲקֹב כָּךְ, יָדַע שֶׁהַמָּקוֹם גָּרַם לוֹ, וְהֵקִיץ מִשְּׁנָתוֹ, וְנִתְיָרֵא שֶׁמָּא דָּבָר אַחֵר הָיָה, וַיִּשְׁכַּב כְּבַתְּחִלָּה. אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יַעֲקֹב, לֹא כָּךְ הוּא, אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי יִצְחָק. וְעוֹד, הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֶךָ. וְלֹא אֶתְגַּלֶּה לְאֻמָּה אַחֶרֶת, בְּגִלּוּי הַשְּׁכִינָה עַל הָאָרֶץ.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, מַהוּ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ. אֶלָּא כְּשֵׁם שֶׁאַתָּה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ וּנְבוּאָה עִמָּךְ, כָּךְ זַרְעֲךָ הַנְּבוּאָה תִּהְיֶה מְצוּיָה עִמָּהֶם, וְלֹא עִם אֻמָּה אַחֶרֶת.

ר' יַעֲקֹב פָּתַח, (ישעיה כו י) יְחֹן רָשָׁע בַּל לָמַד צֶדֶק. תַּנְיָא, אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב, וַוי שֶׁהָרָשָׁע יְחֹן בָּעוֹלָם הַזֶּה, זֶה זַרְעוֹ שֶׁל עֵשָׂו הָרָשָׁע. וּמִפְּנֵי מָה

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, לֹא נִגְלְתָה עָלָיו הַשְּׁכִינָה.

כְּיָון שֶׁרָאָה יַעֲקֹב כָּךְ, יָדַע שֶׁהַמָּקוֹם גָּרַם לוֹ, וְהֵקִיץ מִשְּׁנָתוֹ, וְנִתְיָרֵא שֶׁמָּא דָּבָר אַחֵר הָיָה, וַיִּשְׁכַּב כְּבַתְּחִלָּה. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: יַעֲקֹב, לֹא כָּךְ הוּא, אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי יִצְחָק. וְעוֹד, הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֶךָ. וְלֹא אֶתְגַּלֶּה לְאֻמָּה אַחֶרֶת בְּגִלּוּי הַשְּׁכִינָה עַל הָאָרֶץ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַהוּ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ? אֶלָּא כְּשֵׁם שֶׁאַתָּה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ וּנְבוּאָה עִמָּךְ, כָּךְ זַרְעֲךָ הַנְּבוּאָה תִּהְיֶה מְצוּיָה עִמָּהֶם, וְלֹא עִם אֻמָּה אַחֶרֶת.

רִבִּי יַעֲקֹב פָּתַח, (ישעיה כו) יְחֹן רָשָׁע בַּל לָמַד צֶדֶק. שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, וַי שֶׁהָרָשָׁע יְחֹן בָּעוֹלָם הַזֶּה, זֶה זַרְעוֹ שֶׁל

יֵשׁ לָהֶם חֵן וְרַחֲמִים. מִפְּנֵי שֶׁזַּרְעוֹ שֶׁל יַעֲקֹב לֹא לָמַד צֶדֶק. בְּאֶרֶץ נְכֹחוֹת יְעַוֵּל, זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהִיא אֶרֶץ נְכוֹחוֹת.

מַהוּ יְעַוֵּל, אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב, אֲוִירָא דְּאַרְעָא יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים. וּמְרַמֵּז נְבוּאָה. וְזַרְעוֹ שֶׁל עֵשָׂו יְעַוֵּל הָאֲוִיר וְהַנְּבוּאָה. מִפְּנֵי מָה, מִפְּנֵי שֶׁזַּרְעוֹ שֶׁל יַעֲקֹב לֹא רָאָה גֵּאוּת ה', וְאֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וְעַל כֵּן יֶחַן רָשָׁע וְיעַוֵּל טוּב הָאָרֶץ וְהַנְּבוּאָה. רִבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, יֶחַן רָשָׁע, אֵלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מֶמְשָׁלָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא לָמַד יִשְׂרָאֵל צֶדֶק.

פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה שְׁנִין יָתִיב הַהוּא צַדִּיק, דְּלָא חָזָא לַאֲבוּהָ עֶשְׂרִין וּתְרֵין שְׁנִין. הָא אִינּוּן יָתְבוּ

לשון הקודש

עֵשָׂו הָרָשָׁע. וּמִפְּנֵי מָה יֵשׁ לָהֶם חֵן וְרַחֲמִים? מִפְּנֵי שֶׁזַּרְעוֹ שֶׁל יַעֲקֹב לֹא לָמַד צֶדֶק. בְּאֶרֶץ נְכֹחוֹת יְעַוֵּל – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהִיא אֶרֶץ נְכוֹחוֹת.

מַהוּ יְעַוֵּל? אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, הָאֲוִיר שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים. וּמְרַמֵּז נְבוּאָה. וְזַרְעוֹ שֶׁל עֵשָׂו יְעַוֵּל הָאֲוִיר וְהַנְּבוּאָה. מִפְּנֵי מָה? מִפְּנֵי שֶׁזַּרְעוֹ שֶׁל יַעֲקֹב לֹא רָאָה גֵּאוּת ה', וְאֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וְעַל כֵּן יֶחַן רָשָׁע וְיעַוֵּל טוּב הָאָרֶץ וְהַנְּבוּאָה. רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, יֶחַן רָשָׁע – אֵלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מֶמְשָׁלָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא לָמַד יִשְׂרָאֵל צֶדֶק.

פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב

בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה שָׁנִים יָשַׁב אוֹתוֹ צַדִּיק,

בְּמִצְרַיִם, עֶשְׂרִים וּתְרֵין שְׁנִין, לְכָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט מֵאִינּוּן עֶשֶׂר שְׁבָטִין דְּזַבִּינוּ לֵיהּ, לְפוּם חוּשְׁבְּנָא הֲווֹ מָאתָן וְעֶשְׂרִין שְׁנִין לְכֻלְּהוּ, דַּל מִינַיְיהוּ עֶשֶׂר שְׁנִין, דִּנְכִיתוּ לוֹן בְּדִינָא דִלְעֵילָא, בְּגִין עֶשֶׂר שְׁבָטִין קַדִּישִׁין דְּמִיתוּ תַּמָּן בְּמִצְרַיִם, אִשְׁתָּאֲרוּ מָאתַן וְעֶשֶׂר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית מב ב) רְדוּ שָׁמָּה.

תָּא חֲזֵי, כַּד גָּרְמוּ חוֹבִין, וְהַאי שַׁבָּת לָא אִתְנְטִיר כִּדְקָא יָאוֹת, דִּכְתִיב (ירמיה יז כב) וְלֹא תוֹצִיאוּ מַשָּׂא מִבָּתֵּיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. לָא תִטְלוּן עֲלֵיכוֹן מָטוּלָא דְּחוֹבִין, דַּהֲוָה מֵגִין עֲלֵיכוֹן מִנַּיְיהוּ, יוֹם (דף לו ע"ב) הַשַּׁבָּת.

וְלָא שְׁמָעוּ לֵיהּ לִנְבִיאָה, וְאִיתְעַר עֲלֵיהֶן (ויקרא כו כה) חֶרֶב נוֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית. מַאן בְּרִית, דָּא שַׁבָּת, דִּכְתִיב (שמות לא טז) לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם. וּבְרִית

לשון הקודש

שֶׁלֹּא רָאָה אֶת אָבִיו עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה. הֲרֵי הֵם יָשְׁבוּ בְּמִצְרַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה, לְכָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט מֵאוֹתָם עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים שֶׁמָּכְרוּ אוֹתוֹ. לְפִי הַחֶשְׁבּוֹן הָיוּ מָאתַיִם וְעֶשְׂרִים שָׁנָה לְכֻלָּם. תּוֹרִיד מֵהֶם עֶשֶׂר שָׁנִים שֶׁנִּכּוּ לָהֶם בְּדִין שֶׁל מַעְלָה בִּשְׁבִיל עֲשָׂרָה שְׁבָטִים קְדוֹשִׁים שֶׁמֵּתוּ שָׁם בְּמִצְרַיִם – נִשְׁאֲרוּ מָאתַיִם וְעֶשֶׂר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מא) רְדוּ שָׁמָּה.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁגָּרְמוּ הַחֲטָאִים וְהַשַּׁבָּת הַזּוֹ לֹא נִשְׁמְרָה כָּרָאוּי, שֶׁכָּתוּב (ירמיה יז) וְלֹא תוֹצִיאוּ מַשָּׂא מִבָּתֵּיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. אַל תִּטְלוּ עֲלֵיכֶם מַשָּׂא שֶׁל עֲוֹנוֹת, שֶׁהָיָה מֵגֵן עֲלֵיכֶם מֵהֶם יוֹם הַשַּׁבָּת.

וְלֹא שָׁמְעוּ לַנְּבִיא, וְהִתְעוֹרְרָה עֲלֵיהֶם חֶרֶב נוֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית. מִי הַבְּרִית? זוֹ

מִילָה, דִּכְתִיב (ירמיה יא טו) וּבְשַׂר קֹדֶשׁ יַעַבְרוּ מֵעָלַיִךְ. וּבְרִית צַדִּיק דְּזַבִּינוּ לֵיהּ.

וְכֹלָּא בְּחַד דַּרְגָּא, שַׁבָּת, וּבְרִית מִילָה, וְצַדִּיק. וְרָזָא דָא, (עמוס ב ו) עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, וְכֻלְּהוּ תָּלֵי בְּמִכְרָם בַּכֶּסֶף צַדִּיק. וּכְדֵין שָׁרוּ לְאִשְׁתַּעְבְּדָא שֶׁבַע עַל חַטָּאתָם. וְאִתְגְּזַר עֲלֵיהוֹן בְּגָלוּתָא דְּבָבֶל, שִׁבְעִין שְׁנִין, בְּחוֹבִין דִּשְׁמִטָּה וְיוֹבֵל, דְּתַלְיָין בְּשַׁבָּת הַגָּדוֹל, וְשַׁבָּת סְתָם.

וּלְבָתַר אָתוּ לְאַרְעָא קַדִּישָׁא, וְאִתְיַישְׁבוּ בָּהּ אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִין שְׁנִין, לְתַשְׁלוּם שִׁבְעִין שָׁבוּעִין, וְשִׁבְעִין שְׁנִין, עֲשָׂרָה שְׁנִין לְכָל יוֹמָא, מֵאִינּוּן דְּיַנְקִין מִשְׁבִיעִי, דְּשַׁבָּת הַגָּדוֹל אוֹף

לשון הקודש

שַׁבָּת, שֶׁכָּתוּב (שמות לא) לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם, וּבְרִית מִילָה, שֶׁכָּתוּב (ירמיה יא) וּבְשַׂר קֹדֶשׁ יַעַבְרוּ מֵעָלַיִךְ, וּבְרִית הַצַּדִּיק שֶׁמָּכְרוּ אוֹתוֹ.

וְהַכֹּל בְּדַרְגָּה אַחַת – שַׁבָּת וּבְרִית מִילָה וְצַדִּיק. וְזֶהוּ סוֹד (עמוס ב) עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, וְכֻלָּם תּוֹלֶה בְּמִכְרָם בַּכֶּסֶף צַדִּיק. וְאָז הִתְחִילוּ לְהִשְׁתַּעְבֵּד שֶׁבַע עַל חַטָּאתָם, וְנִגְזַר עֲלֵיהֶם בְּגָלוּת בָּבֶל שִׁבְעִים שָׁנָה בַּחֲטָאִים שֶׁל שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל, שֶׁתְּלוּיִים בְּשַׁבָּת הַגָּדוֹל וְשַׁבָּת סְתָם.

אַחַר כָּךְ בָּאוּ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה וְהִתְיַשְּׁבוּ בָּהּ אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, לְתַשְׁלוּם שִׁבְעִים שָׁבוּעוֹת וְשִׁבְעִים שָׁנָה, עֶשֶׂר שָׁנִים לְכָל יוֹם, מֵאוֹתָם שֶׁיּוֹנְקִים מִשְּׁבִיעִי, שֶׁגַּם שַׁבָּת הַגָּדוֹל אַף כָּךְ נִקְרֵאת שְׁבִיעִי מִמַּטָּה לְמַעְלָה, שֶׁכּוֹלֵל כְּאֶחָד זָכוֹר וְשָׁמוֹר. אַחַר כָּךְ הִתְקַיְּמוּ אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים שָׁנָה בָּאָרֶץ עַל כֹּחַ

הָכִי אִיקְרֵי שְׁבִיעִי מִתַּתָּא לְעֵילָא. דְּכָלִיל כְּאֶחָד זָכוּר וְשָׁמוֹר. וּלְבָתַר אִתְקַיְּימוּ אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִין שְׁנִין בְּאַרְעָא, עַל חֵילָא דְאוֹרַיְיתָא, דְּהַוּוּ מִתְעַסְּקִי.

וְכַד גָּרַם חוֹבָא דְּשִׂנְאַת חִנָּם, אִתְעָרֵי שִׂנְאַת חִנָּם דִּבְקַדְמֵיתָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיִּשְׂנְאוּ אוֹתוֹ, לְהַהוּא זַכָּאָה. וּכְדֵין יַהִיב לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּיַד מַאן דְּסָנֵי לוֹן שִׂנְאַת חִנָּם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, בֶּאֱדוֹם, (יחזקאל לה ה) יַעַן הֱיוֹת לְךָ אֵיבַת עוֹלָם וַתַּגֵּר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חָרֶב.

וּכְדֵין אִתְפְּרַע מִנַּיְיהוּ, עַל יְדוֹי מִנְיָינָא דְּאִינּוּן שְׁנִין, דְּחָסְרוּ מֵרָזָא דְּשֶׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם. תָּא חֲזֵי, כַּד תִּמְנֵי עֶשְׂרִים וּתְרֵין שְׁנִין שֶׁבַע זִמְנִין, לְכָל חַד מֵאִינּוּן עֲשָׂרָה דְּזַבִּינוּ לֵיהּ, הֲוֹוּ לְהוֹ אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה וְאַרְבָּעִין.

לשון הקודש

הַתּוֹרָה שֶׁהָיוּ מִתְעַסְּקִים.

וּכְשֶׁגָּרַם הַחֵטְא שֶׁל שִׂנְאַת חִנָּם, הִתְעוֹרְרָה שִׂנְאַת חִנָּם כְּמוֹ בָּרִאשׁוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית לז) וַיִּשְׂנְאוּ אוֹתוֹ, אֶת אוֹתוֹ הַצַּדִּיק, וְאָז נָתַן אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּידֵי מִי שֶׁשּׂוֹנֵא אוֹתָם שִׂנְאַת חִנָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בֶּאֱדוֹם, (יחזקאל לה) יַעַן הֱיוֹת לְךָ אֵיבַת עוֹלָם וַתַּגֵּר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חָרֶב.

וְאָז נִפְרַע מֵהֶם עַל יְדֵי מִנְיַן אוֹתָן הַשָּׁנִים שֶׁחָסְרוּ מִסּוֹד שֶׁל שֶׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם. בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁתִּמְנֶה עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה שֶׁבַע פְּעָמִים לְכָל אֶחָד מֵאוֹתָם הָעֲשָׂרָה שֶׁמָּכְרוּ אוֹתוֹ, יֵצֵא לְךָ אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים.

וּכְדֵין יִתְעַר פּוּרְקָנָא דְיִשְׂרָאֵל, כְּצַפְרָא דְשָׁאַרַת לְאַנְהָרָא זְעִיר זְעִיר, עַד שִׁבְעָה עֲשַׂר שְׁנִין, דְּאִסְתַּלַּק הַהוּא צַדִּיק דַּרְגָּא דְטוֹ"ב, הֲדָא הוּא דִכְתִיב יוֹסֵף בֶּן שֶׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רֹעֶה אֶת אֶחָיו. דְּהָא כְּדֵין יִתְחַזֵּי לְמֵיקַם בַּפֶּרֶץ, קַמֵּי מִדַּת דִּינָא, דְּהָא אִשְׁתְּלִימוּ חוֹבֵי עָלְמָא, וּכְדֵין (עובדיה א יח) **וְהָיָה בֵית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לֶהָבָה וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ וְדָלְקוּ בָהֶם וַאֲכָלוּם.**

וּכְדֵין יִתְעַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טַבְוָון סַגִּיאִין עַל יִשְׂרָאֵל, וְיִתְבַּע עֶלְבּוֹנְהוֹן, וְעֶלְבּוֹנָא דְאוֹרַיְיתָא, דְּאוֹקְדוּ בְּנוּרָא. וְדָמָא דְּאִינוּן דְּאִתְקַטָּלוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמֵיהּ. וּכְדֵין יִתְרְעֵי יוֹסֵף לַאֲחוֹהִי, (ישעיה יא יג) **אֶפְרַיִם לֹא יְקַנֵּא אֶת יְהוּדָה וִיהוּדָה לֹא יָצֵר אֶת אֶפְרָיִם.**

לשון הקודש

וְאָז תִּתְעוֹרֵר גְּאֻלָּה לְיִשְׂרָאֵל בְּבֹקֶר שֶׁמַּתְחִיל לְהָאִיר מְעַט מְעַט, עַד שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנִים שֶׁהִסְתַּלֵּק אוֹתוֹ הַצַּדִּיק, הַדַּרְגָּה שֶׁל טוֹ"ב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית לז) יוֹסֵף בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רֹעֶה אֶת אֶחָיו. שֶׁהֲרֵי אָז יִרְאֶה לַעֲמֹד בַּפֶּרֶץ לִפְנֵי מִדַּת הַדִּין, שֶׁהֲרֵי נִשְׁלְמוּ חֲטָאֵי הָעוֹלָם, וְאָז (עובדיה א) וְהָיָה בֵית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לֶהָבָה וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ וְדָלְקוּ בָהֶם וַאֲכָלוּם.

וְאָז יְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טוֹבוֹת רַבּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, וְיִתְבַּע עֶלְבּוֹנָם וְעֶלְבּוֹן הַתּוֹרָה שֶׁשָּׂרְפוּ בָּאֵשׁ, וְהַדָּם שֶׁל אוֹתָם שֶׁנֶּהֱרְגוּ עַל קְדֻשַּׁת שְׁמוֹ, וְאָז יִתְרַצֶּה יוֹסֵף לְאֶחָיו, (ישעיה יא) אֶפְרַיִם לֹא יְקַנֵּא אֶת יְהוּדָה וִיהוּדָה לֹא יָצֵר אֶת אֶפְרָיִם.

תָּא חֲזֵי דְּהָכִי הוּא, דְּתְנַן בְּשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז בּוּטַל הַתָּמִיד, וּבְתִשְׁעָה בְּאָב חָרַב בֵּית מַקְדְּשָׁא. כְּדְאָמַר רִבִּי יוֹסִי, מְגַלְגְּלִין זְכוּת לְיוֹם זַכַּאי, וְחוֹבָה לְיוֹם חַיָּיב. דִּבְהַהִיא לֵילְיָא אַפִּיקוּ דִּבָּה רָעָה עַל אַרְעָא קַדִּישָׁא, וַאֲרִימוּ קָלְהוֹן בִּבְכִיָּה, וְאִתְקְבָעַת לְדָרֵי דָרִין.

וְדוֹק וְתִשְׁכַּח, מִדְּבוּטַל הַתָּמִיד, דַּהֲוָה מְכַפֵּר עַל חוֹבֵיהוֹן, עַד דְּאִתְחְרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, בֵּין בְּזִמְנָא קַדְמָאָה בֵּין בְּזִמְנָא תִּנְיָנָא, עֶשְׂרִין וּתְרֵין יוֹמִין, לָקֶבֶל אִינּוּן עֶשְׂרִין וּתְרֵין שְׁנִין דְּלָא חָמָא הַהוּא צַדִּיק אַפֵּי יְקָרָא דַּאֲבוּהָ, לְאַחֲזָאָה חָכְמְתָא עִילָּאָה, דְּהָא בְּהָא תַּלְיָא.

וְהָא אִיתְעָרוּ חַבְרַיָּיא, דְּכַד חָרֵיב מַקְדְּשָׁא מוֹצָאֵי שַׁבָּת הָיְתָה, וּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, וּמִשְׁמַרְתּוֹ שֶׁל

לשון הקודש

בא וּרְאֵה שֶׁכָּךְ זֶה, שֶׁשָּׁנִינוּ בְּי"ז בְּתַמּוּז בֻּטַּל הַתָּמִיד, וּבְט' בְּאָב חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מְגַלְגְּלִים זְכוּת לְיוֹם זַכַּאי, וְחוֹבָה לְיוֹם חַיָּב. שֶׁבְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה הוֹצִיאוּ דִּבָּה רָעָה עַל הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְהֵרִימוּ קוֹלָם בִּבְכִיָּה, וְנִקְבְּעָה לְדוֹרֵי דוֹרוֹת.

וְדַיֵּק וְתִמְצָא, מִשֶּׁבֻּטַּל הַתָּמִיד, שֶׁהָיָה מְכַפֵּר עַל חֲטָאֵיהֶם, עַד שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בֵּין בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה בֵּין בַּפַּעַם הַשֵּׁנִיָּה – עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם יָמִים, כְּנֶגֶד עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנִים שֶׁלֹּא רָאָה הַצַּדִּיק הַהוּא אֶת פְּנֵי כְּבוֹד אָבִיו, לְהַרְאוֹת אֶת הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁזֶּה תָּלוּי בָּזֶה.

וַחֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, שֶׁכְּשֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, מוֹצָאֵי שַׁבָּת הָיָה זֶה וּמוֹצָאֵי

יְהוֹיָרִיב הָיְתָה, וְהַלְוִיִּים עוֹמְדִים עַל דּוּכָנָם, וְאוֹמְרִים שִׁירָה: (תהלים צד כא-כג) יָגוֹדוּ עַל נֶפֶשׁ צַדִּיק וגו' וַיְהִי ה' לִי לְמִשְׂגָּב וגו', וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֶת אוֹנָם וגו', וְלֹא הִסְפִּיקוּ לוֹמַר יַצְמִיתֵם ה' אֱלֹהֵינוּ, עַד שֶׁבָּאוּ גוֹיִם וּכְבָשׁוּם. דְּהָא אִי אֲמָרוּ לֵיהּ, לָא הֲוָה לוֹן תַּקָּנָה.

וּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, חָכְמְתָא סַגִּיאָה קָא רָמֵז, דְּנָפְקוּ מִשַּׁבָּת דַּהֲוָה רְפוּאָה לְמַכַּתְּהוֹן. וּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, דְּחָבוּ לְגַבֵּי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְלָא עוֹד, אֶלָּא דְּנָפְקוּ מִמִּילָה, וְלָא קָיְמָא בְּשַׂר קֹדֶשׁ. וּמִשְׁמַרְתּוֹ שֶׁל יְהוֹיָרִיב, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ירמיה ב ט) עוֹד אָרִיב אִתְּכֶם נְאֻם ה' וְאֶת בְּנֵי בְנֵיכֶם אָרִיב.

וְזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַאֲפָקָא לוֹן מִגָּלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (זכריה ט ט) גִּילִי מְאֹד בַּת

לשון הקודש

שְׁבִיעִית, וּמִשְׁמַרְתּוֹ שֶׁל יְהוֹיָרִיב הָיְתָה, וְהַלְוִיִּים עוֹמְדִים עַל דּוּכָנָם וְאוֹמְרִים שִׁירָה: (תהלים צד) יָגוֹדוּ עַל נֶפֶשׁ צַדִּיק וְגוֹ' וַיְהִי ה' לִי לְמִשְׂגָּב וְכוּ', וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֶת אוֹנָם וְגוֹ'. וְלֹא הִסְפִּיקוּ לוֹמַר יַצְמִיתֵם ה' אֱלֹהֵינוּ, עַד שֶׁבָּאוּ גוֹיִם וּכְבָשׁוּם. שֶׁהֲרֵי אִם אָמְרוּ אוֹתוֹ, לֹא הָיְתָה לָהֶם תַּקָּנָה.

וּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, חָכְמָה רַבָּה זֶה רוֹמֵז, שֶׁיָּצְאוּ מִשַּׁבָּת שֶׁהָיְתָה רְפוּאָה לְמַכָּתָם. וּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, שֶׁחָטְאוּ אֶל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁחָטְאוּ בַּמִּילָה, וְלֹא בְּרִית בְּשַׂר קֹדֶשׁ. וּמִשְׁמַרְתּוֹ שֶׁל יְהוֹיָרִיב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ב) עוֹד אָרִיב אִתְּכֶם נְאֻם ה' וְאֶת בְּנֵי בְנֵיכֶם אָרִיב.

וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיאָם מִן הַגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (זכריה ט) גִּילִי מְאֹד בַּת

צִיּוֹן הָרִיעִי בַּת יְרוּשָׁלַיִם הִנֵּה מַלְכֵּךְ יָבֹא לָךְ צַדִּי"ק וְנוֹשָׁע הוּא.

וְאִי תֵּימָא אַמַּאי אָתֵי מְשִׁיחָא מִיהוּדָה, מִיּוֹסֵף מִבָּעֵי לֵיהּ. אֶלָּא דְּתַרְוַיְיהוּ יֵיתוֹן, וּבְגִין דִּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא מְקַפֵּחַ שְׂכַר כָּל בְּרִיָּה, יְהַב מַלְכוּתָא לְדָוִד, בְּגִין דַּהֲוָה עֲשִׂירָאָה לַצַּדִּיקִים, וּשְׁבִיעָאָה דְּאַחִים. וְהָכִי הוּא מַלְכוּתָא דְּאַרְעָא, כְּעֵין מַלְכוּתָא דִּרְקִיעָא.

סִתְרֵי תּוֹרָה

פָּתַח הַהוּא יוּדָאי וַאֲמַר, (תהלים עג כח) **וַאֲנִי קִרְבַת אֱלֹהִים לִי טוֹב וגו'. תָּא חֲזֵי, כַּד בַּר נָשׁ אִתְקְרֵיב לְאוֹרַיְיתָא דְּאִקְרֵי טוֹב, דִּכְתִיב** (שם קיט עב) **טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ, כְּדֵין אִתְקְרֵיב לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִקְרֵי טוֹב, דִּכְתִיב** (שם קמה ט) **טוֹב ה' לַכֹּל. וּכְדֵין אִתְקְרֵיב לְמֶהֱוֵי זַכָּאָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר,** (ישעיה

לשון הקודש

צִיּוֹן הָרִיעִי בַּת יְרוּשָׁלַיִם הִנֵּה מַלְכֵּךְ יָבֹא לָךְ צַדִּי"ק וְנוֹשָׁע הוּא.

וְאִם תֹּאמַר לָמָּה בָּא הַמָּשִׁיחַ מִיהוּדָה? מִיּוֹסֵף הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא שֶׁשְּׁנֵיהֶם יָבֹאוּ, וּמִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ מְקַפֵּחַ שְׂכַר כָּל בְּרִיָּה, נָתַן הַמַּלְכוּת לְדָוִד, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה עֲשִׂירִי לַצַּדִּיקִים וְהַשְּׁבִיעִי שֶׁל הָאַחִים, וְכָךְ הִיא מַלְכוּת הָאָרֶץ, כְּעֵין מַלְכוּת הָרָקִיעַ.

סִתְרֵי תּוֹרָה

פָּתַח אוֹתוֹ הַיְּהוּדִי וְאָמַר, (שם עג) וַאֲנִי קִרְבַת אֱלֹהִים לִי טוֹב וְגוֹ'. בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁבֶּן אָדָם מִתְקָרֵב לַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת טוֹב, שֶׁכָּתוּב (שם קיט) טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ, אֲזַי מִתְקָרֵב לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנִּקְרָא טוֹב, שֶׁכָּתוּב (שם קמה) טוֹב ה' לַכֹּל, וְאָז

ג י) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב, וְכַד אִיהוּ זַכָּאָה, שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא עֲלֵיהּ, וְאוֹלִיפַת לֵיהּ רָזִין עִילָּאִין בְּאוֹרַיְיתָא. בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא לָא אִזְדַּוְּוגָא אֶלָּא בְּטוֹב, דְּהָא צַדִּיק וְצֶדֶק כַּחֲדָא אָזְלִין.

תָּא חֲזֵי, כַּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, קַיָּים לֵיהּ וְשָׁתֵיל עַל הַנְהוּ שִׁיתָּא יוֹמִין עִילָּאִין, וּשְׁבִיעָאָה דַּעֲלַיְיהוּ, דִּבְגִינֵיהּ דִּשְׁבִיעָאָה דְּאִקְרֵי צַדִּיק, מִתְּזָנִין עִילָּאִין וְתַתָּאִין, וַעֲלֵיהּ קָיְימִין, וּבֵיהּ מִסְתַּמְּכִין, וְהוּא יְסוֹדָא וְשָׁרְשָׁא דִּילְהוֹן.

הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קמה טו) עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וגו'. עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ, לְהַהוּא מְשַׁח רְבוּת עִלָּאָה, דִּנְגִיד מִמּוֹחָא סְתִימָאָה דְּכָל סְתִימִין, לְהַאי כ"ל. וּכְדֵין וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, דְּהַאי כָּל כַּד אִתְעַר לְכַלָּה, דְּאִיהִי

לשון הקודש

מִתְקָרֵב לִהְיוֹת צַדִּיק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. וּכְשֶׁהוּא צַדִּיק, שְׁכִינָה שׁוֹרָה עָלָיו, וּמְלַמֶּדֶת אוֹתוֹ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים בַּתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁאֵין מִתְחַבֶּרֶת שְׁכִינָה אֶלָּא עִם טוֹב, שֶׁהֲרֵי צַדִּיק וְצֶדֶק הוֹלְכִים יַחַד.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הֶעֱמִיד אוֹתוֹ וְשָׁתַל עַל שֵׁשֶׁת הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ, וְהַשְּׁבִיעִי שֶׁעֲלֵיהֶם, שֶׁבִּשְׁבִילוֹ שֶׁל הַשְּׁבִיעִי שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק נִזּוֹנִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְעָלָיו עוֹמְדִים, וּבוֹ נִסְמָכִים, וְהוּא הַיְסוֹד וְהַשֹּׁרֶשׁ שֶׁלָּהֶם.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קמה) עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְגוֹ'. עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ, לְאוֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחָה עֶלְיוֹן שֶׁשּׁוֹפֵעַ מֵהַמֹּחַ הַנִּסְתָּר שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים לַכ"ל הַזֶּה. וְאָז, וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ. שֶׁהַכֹּל הַזֶּה,

כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּכְדֵין הוּא לְמִירְחַם עַל עָלְמָא, וְכֻלְּהוּ עָלְמִין בְּחֵדוּ בְּשַׁעֲשׁוּעָא.

וּכְדֵין מַה כְּתִיב, (שם קמה טז) **פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ** וגו'. וְדָא רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, דְּנָחִית מִמּוֹחָא סְתִימָאָה, לְהַאי כָּל. וְכֵיוָן דְּהַאי כָּל אִתְבָּרֵךְ, כּוּלְּהוּ עָלְמִין אִיתְבְּרִיכוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם קמה יז) **צַדִּיק** ה' וגו', קָרוֹב ה' וגו', רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וגו'.

וּכְמָא דִּבְרָא הַאי בְּעָלְמָא עִילָּאָה, בְּרָזָא דִשְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא, הָכִי בְּרָא בְּעָלְמָא תַּתָּאָה, שִׁיתָּא זַכָּאי קְשׁוֹט, וְחַד שְׁבִיעָאָה. כְּדִכְתִיב, (קהלת ז יד) **גַּם** אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים.

וְכַד גָּרְמוּ חוֹבִין, וְדָחוּ לְהַהוּא כָּל דְּאִיקְרֵי צַדִּיק מֵאַתְרֵיהּ, (דף לז ע"א) כְּדִכְתִיב, (עמוס ב ו) **עַל** מִכְרָם בַּכֶּסֶף צַדִּיק. אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲנָא

לשון הקודש

כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר אֶל הַכַּלָּה, שֶׁהִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְאָז הוּא לְרַחֵם עַל הָעוֹלָם, וְכָל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה וְשַׁעֲשׁוּעַ.

וְאָז מַה כָּתוּב? פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וְגוֹ'. וְזֶה רְצוֹן הָרְצוֹנוֹת, שֶׁיּוֹרֵד מִן הַמֹּחַ הַנִּסְתָּר לַכֹּל הַזֹּאת, וְכֵיוָן שֶׁהַכֹּל הַזּוֹ מִתְבָּרֶכֶת, כָּל הָעוֹלָמוֹת הִתְבָּרְכוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב צַדִּיק ה' וְגוֹ', קָרוֹב ה' וְגוֹ', רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְגוֹ'.

וּכְמוֹ שֶׁבָּרָא אֶת זֶה בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בְּסוֹד שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ, כָּךְ בָּרָא בָּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן שִׁשָּׁה צַדִּיקֵי אֱמֶת, וְאֶחָד שְׁבִיעִי, כַּכָּתוּב (קהלת ז) גַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. **וּכְשֶׁגָּרְמוּ** הַחֲטָאִים וְדָחוּ אֶת אוֹתוֹ כֹּל, שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק, מִמְּקוֹמוֹ, כַּכָּתוּב (עמוס ב) עַל מִכְרָם בַּכֶּסֶף צַדִּיק, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

גְּזַרְנָא דְּיֵהֵא עָלְמָא תַּתָּאָה כְּגַוְונָא דְּעָלְמָא עִילָּאָה, וְיֵהֵא הַהוּא צַדִּיק שַׁלִּיט עַל הָאָרֶץ, וְיֶהֱוֹוֹן כָּל בְּנֵי עָלְמָא, מִתְבָּרְכִין עַל יְדוֹי.

הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית מט כב) בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף, דְּהָא לֵית בְּכָל שַׁיְיפֵי גוּפָא דְיַעֲבִיד פֵּירִין, אֶלָּא הַאי צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וּבֵן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן, מַאי קָא מַיְירֵי.

אֶלָּא, כְּמָה דְּהַאי עַיִן קִיּוּמָא דְגַלְגַּלָּא, דְּלָא יָכְלָא גַּלְגַּלָּא לְאִתְקַיְּימָא, אֶלָּא בְּבַת עַיִן דִּילֵיהּ. הָכִי יוֹסֵף אִיהוּ כְּעַיִן לְכָל אִינּוּן שִׁתָּא דְּסַחֲרִין לֵיהּ. מִיָּמִינֵיהּ תְּלָתָא,וּמִשְׂמָאלָא תְּלָתָא, וְאִיהוּ מְקַיֵּם לוֹן. וְהָכִי אִיהוּ לְכָל עָלְמָא, דְּהָא עָלְמָא לָא קָיְימָא אֶלָּא עַל אִינּוּן שִׁיתָּא, וּשְׁבִיעָאָה דַּעֲלַיְיהוּ. (דף לז ע"א)

לשון הקודש

הוּא: אֲנִי גָּזַרְתִּי שֶׁיִּהְיֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְיִהְיֶה אוֹתוֹ הַצַּדִּיק שַׁלִּיט עַל הָאָרֶץ, וְיִהְיוּ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם מִתְבָּרְכִים עַל יָדוֹ.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מט) בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף, שֶׁהֲרֵי אֵין בְּכָל אֵיבְרֵי הַגּוּף שֶׁיַּעֲשֶׂה פֵּרוֹת, אֶלָּא רַק הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם הַזֶּה. וּבֵן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן, מַה זֶּה אוֹמֵר?

אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁהָעַיִן הַזּוֹ קִיּוּם הַגַּלְגַּל, שֶׁאֵין יָכוֹל הַגַּלְגַּל לְהִתְקַיֵּם אֶלָּא בְּבַת הָעַיִן שֶׁלּוֹ, כָּךְ יוֹסֵף הוּא כְּעַיִן לְכָל אוֹתָם הַשִּׁשָּׁה שֶׁסּוֹבְבִים אוֹתוֹ, מִיָּמִין שְׁלֹשָׁה וּמִשְּׂמֹאל שְׁלֹשָׁה, וְהוּא מְקַיֵּם אוֹתָם, וְכָךְ הוּא לְכָל הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי הָעוֹלָם לֹא עוֹמֵד אֶלָּא עַל אוֹתָם הַשִּׁשָּׁה, וְהַשְּׁבִיעִי שֶׁמַּעֲלֵיהֶם.

וּקְרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַצַּדִּיק בְּרָזָא דְשַׁבָּת. וְנָח בֵּיהּ, וַאֲנַח בֵּיהּ כָּל בִּרְכָאן, לְבָרְכָא כָּל שְׁאָר יוֹמִין. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות כ יא) וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בֵּרַךְ ה' אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. מַאן יוֹם הַשַּׁבָּת, הֱוֵי אִימָּא דָא צַדִּיק.

אָמַר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַתּוּן חִלַּלְתּוּן לְהַאי שַׁבָּת, דַּאֲנָא גָּזַרְנָא דִּיהֵא מֶלֶךְ עַל כָּל שְׁאָר יוֹמִין, וְאַתּוּן עֲבַדְתּוּן יָתֵיהּ עֶבֶד עֲבָדִין, אוּף אַתּוּן תִּסְבְּלוּן הַהוּא עֲבוֹדָה קַשְׁיָא.

(תָּא חֲזֵי, כַּמָּה שְׁנִין יָתִיב הַהוּא צַדִּיק, דְּלָא חָזָא לַאֲבוּהִי, כ"ב שְׁנִין. הָא אִנּוּן יָתְבוּ בְּמִצְרַיִם כ"ב שְׁנִין, לְכָל שִׁבְטָא מֵאִינּוּן עֶשֶׂר שִׁבָטִין דְּזַבִּינוּ לֵיהּ. לְפוּם חוּשְׁבְּנָא הֲווֹ מָאתָן וְעֶשְׂרִים שְׁנִין לְכֻלְּהוּ, דַּל מִינַיְיהוּ עֶשֶׂר שְׁנִין דִּנְכִיתוּ לוֹן בֵּי דִינָא דִּלְעֵילָא, בְּגִין עֶשֶׂר שִׁבָטִין קַדִּישִׁין דְּמִיתוּ תַּמָּן בְּמִצְרַיִם, אִשְׁתְּאֲרוּ מָאתָן וְעֶשֶׂר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, רְד"וּ שָׁמָּה).

לשון הקודש

וְקָרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַצַּדִּיק בְּסוֹד הַשַּׁבָּת, וְנָח בּוֹ, וְהִנִּיחַ בּוֹ כָּל הַבְּרָכוֹת לְבָרֵךְ אֶת כָּל שְׁאָר הַיָּמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כ) וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בֵּרַךְ ה' אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. מִי זֶה יוֹם הַשַּׁבָּת? הֱוֵה אוֹמֵר, זֶה הַצַּדִּיק.

אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אַתֶּם חִלַּלְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת הַזּוֹ שֶׁאֲנִי גָּזַרְתִּי שֶׁיִּהְיֶה מֶלֶךְ עַל כָּל שְׁאָר הַיָּמִים, וְאַתֶּם עֲשִׂיתֶם אוֹתוֹ עֶבֶד עֲבָדִים – אַף אַתֶּם תִּסְבְּלוּ אוֹתָהּ עֲבוֹדָה קָשָׁה.

(בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה שָׁנִים יָשַׁב אוֹתוֹ צַדִּיק, שֶׁלֹּא רָאָה אֶת אָבִיו עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה. הֲרֵי הֵם יָשְׁבוּ בְּמִצְרַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה, לְכָל שֵׁבֶט מֵאוֹתָם עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים שֶׁמָּכְרוּ אוֹתוֹ. לְפִי הַחֶשְׁבּוֹן הָיוּ מָאתַיִם וְעֶשְׂרִים שָׁנָה לְכֻלָּם, תּוֹרִיד מֵהֶם עֶשֶׂר שָׁנִים שֶׁנִּכּוּ לָהֶם בֵּית דִּין שֶׁלְּמַעְלָה בִּשְׁבִיל עֲשָׂרָה שְׁבָטִים קְדוֹשִׁים שֶׁמֵּתוּ שָׁם בְּמִצְרַיִם, נִשְׁאֲרוּ מָאתַיִם וְעֶשֶׂר, הֲדָא הוּא שֶׁכָּתוּב (בראשית מב) רְד"וּ שָׁמָּה.)

אָמַר לוֹן יַעֲקֹב, בְּבָעוּ מִינַיְיכוּ, חוּתוּ לְגָלוּתָא, וּנְכִיתוּ אִינּוּן חוֹבִין וְלָא יִתְחָרַב עַלְמָא בְּכַפְנָא, דְּהָא לֵית בְּכוּ מַאן דְּיִזּוֹן לְכוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּר עַל יְדָא דְּהַהוּא צַדִּיק דְּזַבִּינְתּוּן. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קמה טז) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. עַל יְדֵי דְּמַאן, עַל יְדָא דְכ"ל. הָדַר פָּרֵישׁ מַאן הַאי כָּל, צַדִּיק, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, צַדִּיק ה' וגו'.

וּכְגַוְונָא דָא לְתַתָּא, עַל יְדָא דְהַאי צַדִּיק, הֲוָה לֵיהּ לְעָלְמָא שְׁזֵיבוּתָא, בְּאִינּוּן שְׁבַע שְׁנֵי כַּפְנָא. וְעַל דְּמְנָעוּ בִּרְכָאן מִשְּׁבַע דַּרְגִּין עִילָּאִין, אִיתְעָרוּ דַּרְגִּין דְּסִטְרָא אָחֳרָא עֲלַיְיהוּ בְּחוֹבַיְיהוּ.

כֵּיוָן דְּנָחַת יַעֲקֹב שְׁלֵימָא לְמִצְרַיִם, הוּא וְכָל אִינּוּן שְׁבָטִין, וְחָמוּ עָלְמָא תַּתָּאָה כְּגַוְונָא דְּעָלְמָא

לשון הקודש

אָמַר לָהֶם יַעֲקֹב, בְּבַקָּשָׁה מִכֶּם, רְדוּ לַגָּלוּת, וְנַכּוּ אוֹתָם הַחֲטָאִים וְלֹא יֵחָרֵב הָעוֹלָם בְּרָעָב, שֶׁהֲרֵי אֵין בָּכֶם מִי שֶׁיָּזוּן אֶתְכֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, פִּרֵט עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַצַּדִּיק שֶׁמְּכַרְתֶּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קמה) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. עַל יְדֵי מִי? עַל יְדֵי "כֹּל". חָזַר וּפֵרֵשׁ מִי הַכֹּל הַזֶּה – צַדִּיק. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב צַדִּיק ה' וְגוֹ'.

וּכְמוֹ זֶה לְמַטָּה, עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַזֶּה, הָיְתָה לוֹ לָעוֹלָם הַצָּלָה בְּאוֹתָן שֶׁבַע שְׁנוֹת רָעָב. וְעַל שֶׁמָּנְעוּ בְּרָכוֹת מִשֶּׁבַע הַדְּרָגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, הִתְעוֹרְרוּ דְּרָגוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר עֲלֵיהֶם בַּחֲטָאֵיהֶם.

כֵּיוָן שֶׁיָּרַד יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם לְמִצְרַיִם, הוּא

עִילָּאָה, דְּעַל יְדָא דְּהַהוּא צַדִּיק מִיתְּזַן עָלְמָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, הוּא הַמַּשְׁבִּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ.

הוּא הַמַּשְׁבִּיר, מַאי מַשְׁבִּיר. אֶלָּא שׁוֹבֵר הוּא בְּקַדְמִיתָא מֵעָלְמָא עִילָּאָה. כְּדִכְתִיב, (שם קמה טו) עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ. וּכְתַר מַשְׁבִּיר לְעָלְמָא תַּתָּאָה.

וּמְנָא לָן דְּיוֹסֵף אִקְּרֵי כָּל. דִּכְתִיב (מ"א ה יא) וְכַלְכֵּל וְדַרְדַּע. וְתָאנָא, כַּלְכֹּל זֶה יוֹסֵף, דִּכְתִיב (בראשית מט כד) וַיְכַלְכֵּל, וּכְתִיב מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל.

וְכַד חָמָא יַעֲקֹב שְׁלֵימָא כָּל דָּא, וְחָמָא כָּל אִינּוּן שְׁבַע שְׁנִין עִילָּאִין, דְּאִסְתַּכְּמוּ לְמֶהֱוֵי כַּפְּנָא בְּעָלְמָא, עַל חוֹבָא דְּגָרְמוּ בְּנוֹי, לְזָבְנָא לְהַאי זַכָּאָה קַדִּישָׁא, וְלַאֲפָקָא לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ. כְּדֵין צַלֵּי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַעֲדֵי מִנְּהוֹן חָמֵשׁ שְׁנִין.

לשון הקודש

וְכָל אוֹתָם הַשִּׁבְטִים, וְרָאוּ הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁעַל יְדֵי אוֹתוֹ הַצַּדִּיק נִזּוֹן הָעוֹלָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מב) הוּא הַמַּשְׁבִּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ.

הוּא הַמַּשְׁבִּיר – מַה זֶּה מַשְׁבִּיר? אֶלָּא מוֹשֵׁךְ הוּא בָּרִאשׁוֹנָה מִן הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, כַּכָּתוּב עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ, וְאַחַר כָּךְ מַשְׁבִּיר לָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן.

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁיּוֹסֵף נִקְרָא כֹּל? שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ה) וְכַלְכֹּל וְדַרְדַּע. וְלָמַדְנוּ, כַּלְכֹּל זֶה יוֹסֵף, שֶׁכָּתוּב וַיְכַלְכֵּל, וְכָתוּב (בראשית מט) מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל.

וּכְשֶׁרָאָה יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם כָּל זֶה, וְרָאָה כָּל אוֹתָן שֶׁבַע שָׁנִים עֶלְיוֹנוֹת שֶׁהִסְכִּימוּ שֶׁיִּהְיֶה רָעָב בָּעוֹלָם עַל הַחֵטְא שֶׁגָּרְמוּ בָּנָיו, שֶׁמָּכְרוּ אֶת הַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה

מַאי טַעְמָא חָמֵשׁ שְׁנִין, אֶלָּא תָּא חֲזֵי, רָזָא דְמִלְּתָא הָכִי הוּא, בְּאִינּוּן יוֹמִין עִילָּאִין, אִיהוּ אָחִיד בַּחֲמִשָּׁאָה, דְּהָכִי הוּא מִתַּתָּא לְעֵילָא. אֲבָל בְּאִינּוּן תְּרֵין דַּעֲלֵיהּ, דַּאֲחָדִין בְּהוּ אַבָּהָתּוֹי, לָא הֲוָה לֵיהּ רְשׁוּתָא לְבַטָּלָא מִידִי, וְעַד חוּלָקֵיהּ בְּאִינּוּן בָּטֵל גְּזֵרָה, וְלָא יַתִּיר.

וְיוֹסֵף הַצַּדִּיק נָמֵי עָבִיד הָכִי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית מז ב) **וּמִקְצֵה אֶחָיו לָקַח חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים וַיַּצִּיגֵם לִפְנֵי פַרְעֹה. מַאן אִינּוּן, חֲמִשָּׁה אִינּוּן דְּלָא סָנֵי לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְהוּא נַעַר אֶת בְּנֵי בִלְהָה וגו'. אָמַר כְּדַאי אַתּוּן זַכָּאִין, לְמֵיקַם בְּהַאי פִּרְצָה דְּפָרְצוּ אֲחֵיכוֹן. לִפְנֵי פַרְעֹה, מַאן פַּרְעֹה, דָּא דִינָא עִילָּאָה, דְּקָיְימָא לְאִתְפְּרָעָא מֵחוֹבֵי עָלְמָא.**

לשון הקודש

וּלְהוֹצִיאוֹ מִמְּקוֹמוֹ, אָז הִתְפַּלֵּל לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהֵסִיר מֵהֶם חָמֵשׁ שָׁנִים.

מָה הַטַּעַם חָמֵשׁ שָׁנִים? אֶלָּא בֹּא וּרְאֵה, סוֹד הַדָּבָר כָּךְ הוּא, בְּאוֹתָם יָמִים עֶלְיוֹנִים הוּא אוֹחֵז בַּחֲמִישִׁי, שֶׁכָּךְ הוּא מִמַּטָּה לְמַעְלָה. אֲבָל בְּאוֹתָם הַשְּׁנַיִם שֶׁעָלָיו, שֶׁאוֹחֲזִים בָּהֶם אֲבוֹתָיו, לֹא הָיָה לוֹ רְשׁוּת לְבַטֵּל דָּבָר, וְעַד חֶלְקוֹ בָּהֶם בִּטֵּל הַגְּזֵרָה, וְלֹא יוֹתֵר.

וְגַם יוֹסֵף הַצַּדִּיק עָשָׂה כָּךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מז) וּמִקְצֵה אֶחָיו לָקַח חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים וַיַּצִּיגֵם לִפְנֵי פַרְעֹה. מִי אֵלּוּ? חֲמִשָּׁה הֵם שֶׁלֹּא שׂוֹנֵא לָהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהוּא נַעַר אֶת בְּנֵי בִלְהָה וְגוֹ'. אָמַר, כְּדַאי אַתֶּם הַזַּכָּאִים לַעֲמֹד בְּפִרְצָה זוֹ שֶׁפָּרְצוּ אֲחֵיכֶם. לִפְנֵי פַרְעֹה, מִי הַפַּרְעֹה? זֶה הַדִּין הָעֶלְיוֹן שֶׁעוֹמֵד לְהִפָּרַע מֵחֲטָאֵי הָעוֹלָם.

וְכַד אִשְׁתְּלִימוּ אִינּוּן יוֹמִין דְּאִתְגְּזַר עֲלַיְיהוּ לְמֵיתַב בְּגָלוּתָא, כְּדֵין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיתְעַר בְּרַחֲמוֹהִי סַגִּיאִין עֲלַיְיהוּ, וּבְדִינָא עַל אִינּוּן דְּאִשְׁתַּעְבְּדוּ בְּהוּ, וְאַפִּיק לוֹן מִתַּמָּן.

כֵּיוָן דְּמָטוּ לְמָרָה, קָמַת מִדַּת דִּינָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַאֲמַר, וְאֵיךְ יִפְּקוּן יִשְׂרָאֵל מִגָּלוּתָא, וְהָא כְּתִיב בְּאוֹרַיְיתָא דִּטְמִירָא תְּרֵי אַלְפֵי שְׁנִין מִקַּמֵּי דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, דְּעַל חַד שִׁבְעָה עַל חוֹבֵיהוֹן אִית לְהוֹן לְמִיסְבַּל, בְּגִין הַהוּא פִּרְצָה רַבְּתָא דְּפָרְצוּ וְחָבוּ בְּהַהוּא זַכָּאָה קַדִּישָׁא.

אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָכִי הוּא דִּינָא, מִיהוּ בְּאוֹרַיְיתָא קַדִּישְׁתָּא, אִית לִי מַתָּנָה טוֹבָה, וְשַׁבָּת שְׁמָהּ, וְכַד אִינּוּן נָטְרִין לָהּ, אִיהוּ קָיְימָא בְּהַהוּא אֲתַר, לְסָגְרָא הַהִיא פִּרְצָה דְּפָרְצוּ.

לשון הקודש

וּכְשֶׁנִּשְׁלְמוּ אוֹתָם הַיָּמִים שֶׁנִּגְזַר עֲלֵיהֶם לָשֶׁבֶת בַּגָּלוּת, אֲזַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְעוֹרֵר בְּרַחֲמִים רַבִּים עֲלֵיהֶם, וּבְדִין עַל אוֹתָם שֶׁהִשְׁתַּעְבְּדוּ בָּהֶם, וְהוֹצִיא אוֹתָם מִשָּׁם.

כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעוּ לְמָרָה, עָמְדָה מִדַּת הַדִּין לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמְרָה: וְאֵיךְ יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת, וַהֲרֵי כָּתוּב בַּתּוֹרָה שֶׁהָיְתָה נִסְתֶּרֶת אַלְפַּיִם שָׁנָה לִפְנֵי שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁעַל אֶחָד פִּי שִׁבְעָה עַל חֶטְאָם יֵשׁ לָהֶם לִסְבֹּל, מִשּׁוּם אוֹתָהּ הַפִּרְצָה הַגְּדוֹלָה שֶׁפָּרְצוּ וְחָטְאוּ בְּאוֹתוֹ צַדִּיק קָדוֹשׁ.

אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: כָּךְ הוּא הַדִּין! אֲבָל בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה יֵשׁ לִי מַתָּנָה טוֹבָה וְשַׁבָּת שְׁמָהּ, וּכְשֶׁהֵם שׁוֹמְרִים אוֹתָהּ, הִיא עוֹמֶדֶת בְּאוֹתוֹ מָקוֹם לִסְגֹּר אוֹתָהּ הַפִּרְצָה שֶׁפָּרְצוּ, שֶׁאוֹתוֹ הַצַּדִּיק

דְּהַהוּא צַדִּיקָא שְׁבִיעָאָה בָּהּ אָחִיד, וּכְדַאי הִיא לְכַפָּרָא עַל הַהוּא חוֹבָא.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות טו כה) וַיִּצְעַק אֶל ה'. מַאן וַיִּצְעַק, דָּא מִדַּת דִּינָא, דְּקָיְימָא וְצָוְוחָא קַמֵּיהּ. וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ, דָּא אוֹרַיְיתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמָּיִם, מַאן אִינּוּן מָיִם, מַיִם הַזֵּדוֹנִים דְּקָמוֹ לְאִתְפְּרָעָא מִינַיְיהוּ, וּכְדֵין וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם, אַבְסִימוּ וַדַּאי, דְּהָא חָזוֹ אַסְוָותָא רַבְּתָא לְהַהוּא חוֹבָא.

וּמְנָא לָן דִּבְמָרָה אִתְפַּקְדוּ. דִּכְתִיב (דברים ה יב) שָׁמוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ, וְאָמַר מָר, כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ, בְּמָרָה. אָמַר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי אַתּוּן נָטְרִין לְהַאי שְׁבִיעָאָה עִילָּאָה, לֵית רְשׁוּ לְמִדַּת דִּינָא

לשון הקודש

הַשְּׁבִיעִי אָחוּז בָּהּ, וּכְדַאי הוּא לְכַפֵּר עַל אוֹתוֹ הַחֵטְא.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות טו) וַיִּצְעַק אֶל ה'. מִי וַיִּצְעַק? זוֹ מִדַּת הַדִּין שֶׁעָמְדָה וְצָרְחָה לְפָנָיו. וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ – זוֹ הַתּוֹרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמָּיִם – מִי הֵם הַמַּיִם? הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים שֶׁקָּמוּ לְהִפָּרַע מֵהֶם, וְאָז וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם, שֶׁנִּמְתְּקוּ וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי רָאוּ אֶת הָרְפוּאָה הַגְּדוֹלָה לְאוֹתוֹ הַחֵטְא.

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁבְּמָרָה נִצְטַוּוּ? שֶׁכָּתוּב (דברים ה) שָׁמוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ. וְאָמַר מַר, כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ – בְּמָרָה. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אִם אַתֶּם שׁוֹמְרִים אֶת הַשְּׁבִיעִי הָעֶלְיוֹן הַזֶּה, אֵין רְשׁוּת לְמִדַּת הַדִּין לְקַטְרֵג עֲלֵיכֶם. זֶהוּ

לְקַטְרְגָא בְּכוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות טו כה) שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט.

וְעַל דָּא תָּנֵינָן, יְכוֹלָה הִיא שַׁבָּת שֶׁתְּרַחֵם עָלֵינוּ, וִיקַבְּצֵנוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִן גָּלוּתֵינוּ, וְאִלְמָלֵי שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת כְּהִלְכָתָן, מִיָּד נִגְאָלִים.

תָּא חֲזֵי, כַּד גָּרְמוּ חוֹבִין, וְהַאי שַׁבָּת לָא אִתְנְטִיר כִּדְקָא חָזֵי, כִּדְאַשְׁכְּחָן דְּאַזְהַר לוֹן נְבִיאָה עִילָּאָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ירמיה יז כא) כֹּה אָמַר ה' הִשָּׁמְרוּ בְּנַפְשׁוֹתֵיכֶם וְאַל תִּשְׂאוּ מַשָּׂא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְהֵבֵאתֶם בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִָם. מַאי וְאַל תִּשְׂאוּ מַשָּׂא. אֶלָּא אָמַר לוֹן, בְּבָעוּ מִינַּיְיכוּ, לָא תִשְׂאוּ מַשָּׂא דְּהַהוּא חוֹבָא דְשַׁבָּת עֲלַיְיכוּ.

וְאִי אַתּוּן נָטְרִין לֵיהּ, תִּגְרְמוּן קִיּוּמָא דְעִילָּאִין וְתַתָּאִין. דְּהַהוּא שַׁבָּת עִילָּאָה דְּחַבְתּוּן

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (שמות טו) שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט.

וְעַל כֵּן שָׁנִינוּ, יְכוֹלָה הִיא שַׁבָּת שֶׁתְּרַחֵם עָלֵינוּ וִיקַבְּצֵנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִגָּלוּתֵנוּ, וְאִלְמָלֵא שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת כְּהִלְכָתָן, מִיָּד נִגְאָלִים.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁגָּרְמוּ הַחֲטָאִים, וְהַשַּׁבָּת הַזּוֹ לֹא נִשְׁמְרָה כָּרָאוּי, כְּמוֹ שֶׁמָּצָאנוּ שֶׁהִזְהִיר אוֹתָם הַנָּבִיא הָעֶלְיוֹן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה יז) כֹּה אָמַר ה' הִשָּׁמְרוּ בְּנַפְשׁוֹתֵיכֶם וְאַל תִּשְׂאוּ מַשָּׂא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וַהֲבֵאתֶם בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִָם. מַה זֶּה וְאַל תִּשְׂאוּ מַשָּׂא? אֶלָּא אָמַר לָהֶם: בְּבַקָּשָׁה מִכֶּם, אַל תִּשְׂאוּ אֶת מַשָּׂא אוֹתוֹ הַחֵטְא שֶׁל הַשַּׁבָּת עֲלֵיכֶם.

וְאִם אַתֶּם שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ, אַתֶּם תִּגְרְמוּ אֶת קִיּוּם הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁאוֹתוֹ

לְקָבְלֵיהּ, מְדוֹרֵיהּ וְשַׁעֲשׁוּעֵיהּ לָאו אִיהוּ, אֶלָּא בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם עִילָּאָה, דְּאִקְרוּן שַׁעֲרֵי צֶדֶק. וְאִיהִי כַּלָּה הַכְּלוּלָה מֵהַכֹּל.

וְאִי אַתּוּן נָטְרִין לֵיהּ, תִּגְרְמוּן דִּכְדֵין הִיא תִּתְחַזֵּק בִּידָא דְּמַלְכוּתָא דְאַרְעָא, מַלְכוּתָא דְּדָוִד, בְּגִין דְּהִיא מַלְכוּת אִתְקְרִיאַת, וּבְגִין דָּא אֲמַר דָּוִד, דְּאָחִיד בָּהּ, (דברי הימים א כט יא) לְךָ ה' הַמַּמְלָכָה, בִּתְרֵין מִמי"ן, לְאַכְלָלָא מַלְכוּתָא דִילֵיהּ, וּלְיַחֲדָא לָהּ בְּמַלְכוּתָא דִשְׁמַיָּא. וְאִי אַתּוּן לָא תִשְׁמְעוּן (דף לז ע"ב) לְקַדֵּשׁ לֵיהּ, וְתַעֲבְדוּן לֵיהּ חוֹל, מַה כְּתִיב (ירמיה יז כז) וְהִצַּתִּי אֵשׁ בִּשְׁעָרֶיהָ וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, דִּלְתַתָּא.

תָּא חֲזֵי, כְּדֵין אִתְעָרַת הַהִיא חֶרֶב נוֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית, עַל דְּלָא נָטְרוּ הַהוּא בְּרִית קַדִּישָׁא,

לשון הקודש

שַׁבָּת הָעֶלְיוֹן שֶׁהַטָּאתָם כְּנֶגְדּוֹ, מְדוֹרוֹ וְשַׁעֲשׁוּעוֹ, אֵינוֹ אֶלָּא בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁנִּקְרָאִים שַׁעֲרֵי צֶדֶק, וְהִיא הַכַּלָּה הַכְּלוּלָה מִן הַכֹּל.

וְאִם אַתֶּם שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ, תִּגְרְמוּ שֶׁאָז הִיא תִּתְחַזֵּק בְּיַד מַלְכוּת הָאָרֶץ, הַמַּלְכוּת שֶׁל דָּוִד, מִשּׁוּם שֶׁהִיא נִקְרֵאת מַלְכוּת, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר דָּוִד שֶׁאָחַז בָּהּ, לְךָ ה' הַמַּמְלָכָה, בִּשְׁתֵּי מֵמִי"ם, לְהַכְלִיל אֶת מַלְכוּתוֹ וּלְיַחֵד אוֹתָהּ עִם מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם. וְאִם אַתֶּם לֹא תִּשְׁמְעוּ לְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, וְתַעֲשׂוּ אוֹתוֹ חֹל, מַה כָּתוּב? וְהִצַּתִּי אֵשׁ בִּשְׁעָרֶיהָ וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁלְּמַטָּה.

בָּא וּרְאֵה, אָז מִתְעוֹרֶרֶת אוֹתָהּ חֶרֶב נוֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית עַל שֶׁלֹּא שָׁמְרוּ אוֹתָהּ

בִּתְלַת גְּוָונִין. חַד בְּרָזָא דְּצַדִּיק דְּזַבִּינוּ, דְּאָחִיד בֵּיהּ, וּנְטַר לֵיהּ, וּבְגִינֵיהּ אִקְרֵי צַדִּיק. וְחַד, דִּכְתִיב (שם יא טו) וּבְשַׂר קֹדֶשׁ יַעַבְרוּ מֵעָלָיִךְ. וְחַד בְּרָזָא דְּשַׁבָּת דְּחִלְּלוּ, וְכֹלָּא בְּחַד אֲתַר אִיהוּ.

וּכְדֵין עַל שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל, אִתְגְּזַר עֲלַיְהוּ לְמֶהֱוֵי שִׁבְעִין שְׁנִין לְבַר מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, עֲשָׂרָה לְכָל יוֹמָא. וּלְסוֹף שִׁבְעִין שְׁנִין, אַפִּיק לוֹ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתַּמָּן, וַאֲתוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְאִתְקַיֵּים בֵּית שְׁנֵי אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִין שְׁנִין, עַל חֵילָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּהֲווּ מִתְעַסְּקִין בָּהּ, בְּאִינּוּן פְּקוּדִין קַדִּישִׁין כִּדְקָא חָזֵי.

(וְכַד אִשְׁתַּלִּימוּ, גָּרַם חוֹבָה דְּשִׂנְאַת חִנָּם, וְאִיתְעַר הַהִיא שִׂנְאַת חִנָּם דְּקַדְמֵיתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ, לְהַהוּא צַדִּיק. וּכְדֵין יְהַב יַתְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּידָא דְּמַאן דְּסָנֵי לוֹן שִׂנְאַת חִנָּם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב בֶּאֱדוֹם יַעַן הֱיוֹת לָךְ אֵיבַת עוֹלָם וְתִגֹּר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חָרֶב).

לשון הקודש

הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה, בִּשְׁלֹשָׁה גְוָנִים. אֶחָד בְּסוֹד עַל הַצַּדִּיק שֶׁמָּכְרוּ, שֶׁאָחַז בָּהּ וְשָׁמַר אוֹתָהּ, וּבִגְלָלָהּ נִקְרָא צַדִּיק, וְאֶחָד שֶׁכָּתוּב וּבְשַׂר קֹדֶשׁ יַעַבְרוּ מֵעָלָיִךְ. וְאֶחָד בְּסוֹד הַשַּׁבָּת שֶׁחִלְּלוּ, וְהַכֹּל הוּא בְּמָקוֹם אֶחָד.

וְאָז, עַל שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל נִגְזַר עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת שִׁבְעִים שָׁנָה מִחוּץ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, עֲשָׂרָה לְכָל יוֹם, וּלְסוֹף שִׁבְעִים שָׁנָה הוֹצִיא אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשָּׁם, וּבָאוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְהִתְקַיֵּם בַּיִת שֵׁנִי אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, עַל כֹּחַ הַתּוֹרָה שֶׁהָיוּ מִתְעַסְּקִים בָּהּ, בְּאוֹתָן הַמִּצְוֹות הַקְּדוֹשׁוֹת כָּרָאוּי.

(וּכְשֶׁנִּשְׁלְמוּ, גָּרַם הַחֵטְא עַל שִׂנְאַת חִנָּם, וְהִתְעוֹרְרָה אוֹתָהּ שִׂנְאַת חִנָּם שֶׁלָּרִאשׁוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ, אֶת אוֹתוֹ הַצַּדִּיק. וְאָז נָתַן אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ

פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח

לֹא עָלְתָה שַׁוְעָתָם לְפָנָיו. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כַּד עָבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא בְּפַמְלְיָא שֶׁל מַעְלָה, הַהוּא דִּינָא מַאי הֲוֵי. אֲמַר ר' אֶלְעָזָר, אַעֲבַר לְהוֹ בְּהַהוּא נְהַר דִּינוּר, וְאַעֲבַר לְהוֹן מִשּׁוּלְטָנְהוֹן, וּמִנֵּי שׁוּלְטָנִין אַחֲרָנִין דִּשְׁאָר עַמִּין. אָמַר לֵיהּ, וְהָא כְּתִיב (תהלים קד ד) מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט. אָמַר לֵיהּ אִית אֶשָּׁא קַשְׁיָא מֵאֶשָּׁא, וְאִית אֶשָּׁא דְּכָבֵי אֶשָּׁא. (ס"א דדחיא אשא).

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים וְצֵא הִלָּחֵם וגו', מַאי טַעְמָא יְהוֹשֻׁעַ אַגַּח קְרָבָא וְלָא מִן שְׁאָר עַמָּא. אֶלָּא בְּגִין דַּעֲמָלֵק אָתָא עֲלַיְיהוּ, עַל הַהוּא חוֹבָא דְּשַׁבַּתָּא דְּלָא נָטְרִין לֵיהּ, כְּמָה דְּאִתְעָרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִלְמָלֵי נָטְרוּ

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא בְּיַד מִי שֶׁשּׁוֹנֵא אוֹתָם שִׂנְאַת חִנָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בֶּאֱדוֹם יַעַן הֱיוֹת לָךְ אֵיבַת עוֹלָם וְתִגֹּר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חָרֶב.)

פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח

לֹא עָלְתָה שַׁוְעָתָם לְפָנָיו. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּין בְּפַמְלְיָא שֶׁל מַעְלָה, אוֹתוֹ הַדִּין מַה נִּהְיָה? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֶעֱבִיר אוֹתָה בְּאוֹתוֹ נְהַר דִּינוּר, וְהֶעֱבִיר אוֹתָם מִשִּׁלְטוֹנָם, וּמִנָּה שַׁלִּיטִים אֲחֵרִים שֶׁל הָעַמִּים. אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי כָּתוּב (תהלים קד) מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט? אָמַר לוֹ, יֵשׁ אֵשׁ קָשֶׁה מֵאֵשׁ, וְיֵשׁ אֵשׁ שֶׁמְּכַבֶּה אֵשׁ (שֶׁדּוֹחֶה אֵשׁ).

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים וְצֵא הִלָּחֵם וְגוֹ' (שמות יז). מָה הַטַּעַם יְהוֹשֻׁעַ עָרַךְ קְרָב וְלֹא מִשְּׁאָר הָעָם? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁעֲמָלֵק בָּא עֲלֵיהֶם עַל אוֹתוֹ הַחֵטְא שֶׁל שַׁבָּת שֶׁלֹּא שָׁמְרוּ אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁהֵעִירוּ

יִשְׂרָאֵל שַׁבַּתָּא קַמָּא, לָא שָׁלְטָא בְּהוּ אוּמָּה וְלָשׁוֹן. מַה כְּתִיב וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יָצְאוּ מִן הָעָם לִלְקֹט וְלֹא מָצָאוּ, וּכְתִיב וַיָּבֹא עֲמָלֵק.

וְתָא חֲזֵי רָזָא דְּמִלָּה, כַּד פַּקִּיד לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּמָרָה עַל שַׁבַּתָּא, בְּגִין דְּאַתְיָא מִדַּת דִּינָא לְקַטְרְגָא עַל הַהוּא חוֹבָא דְּצַדִּיק דְּזַבִּינוּ לֵיהּ, דְּאִיהוּ לָקֵבִיל יוֹמָא דְשַׁבַּתָּא, וְאִינוּן אַפִּיקוּ לֵיהּ לְחוֹל, אֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא אִית לוֹן רְפוּאָה לְהַהוּא חוֹבָה, אִי אִינוּן נָטְרִין לְיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא, דְּאִיהוּ לָקֵבִיל צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ. עֵץ חַיִּים, דְּיִנְטְרוּן יוֹמָא דְשַׁבַּתָּא. וְאִינוּן אֲחִילוּ לֵיהּ, כְּדֵין וַיָּבֹא עֲמָלֵק.

לשון הקודש

חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִלְמָלֵי שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שַׁבָּת רִאשׁוֹנָה, לֹא שׁוֹלֶטֶת בָּהֶם אֻמָּה וְלָשׁוֹן. מַה כָּתוּב? (שם טז) וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יָצְאוּ מִן הָעָם לִלְקֹט וְלֹא מָצָאוּ, וְכָתוּב וַיָּבֹא עֲמָלֵק.

וּבֹא רְאֵה אֶת סוֹד הַדָּבָר, כְּשֶׁצִּוָּה אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמָרָה עַל שַׁבָּת, מִשּׁוּם שֶׁבָּאָה מִדַּת הַדִּין לְקַטְרֵג עַל אוֹתוֹ הַחֵטְא שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁמָּכְרוּ אוֹתוֹ, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד יוֹם הַשַּׁבָּת, וְהֵם הוֹצִיאוּ אוֹתוֹ לְחֹל, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הֲרֵי יֵשׁ לָהֶם רְפוּאָה לְאוֹתוֹ הַחֵטְא, אִם הֵם שׁוֹמְרִים אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים. וְהַיְנוּ מַה שֶּׁכָּתוּב (שם טו) וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ. עֵץ חַיִּים, שֶׁיִּשְׁמְרוּ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, וְהֵם חִלְּלוּ אוֹתוֹ, אָז וַיָּבֹא עֲמָלֵק.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, אָמַר לֵיהּ מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ, פּוֹק אַגַּח קְרָבָא בַּעֲמָלֵק, דְּהָא לָךְ חַזְיָא, בְּגִין דְּאַתְּ בַּר בְּרֵיהּ דְּהַהוּא צַדִּיק, וְאִיהוּ בְּהַהוּא חוֹבָא אָתֵי עֲלָן. וְאִי לָא אִשְׁתְּכַח מְקַטְרְגָא לֵיהּ לַעֲמָלֵק, מֵחוּלָקֵיהּ וּמִבְּנוֹי דְּהַהוּא צַדִּיק, לֵית מַאן דְּיָכִיל לֵיהּ, כְּדֵין עֲבַד יְהוֹשֻׁעַ כְּמָא דַּאֲמַר מֹשֶׁה.

וְתָא חֲזֵי, דִּבְגִין הַהוּא חוֹבָא אָתָא עֲלַיְיהוּ, דְּאַרַע לוֹן לְאִינּוּן דְּהֲווּ מִבָּתַר עֲנָנָא, וּנְסִיב מִינַיְיהוּ הַאי בְּרִית קַדִּישָׁא, וּזְרִיק לֵיהּ כְּלַפֵּי עֵילָא. וְאִי לָאו דְּאִינּוּן חָאבוּ בֵּיהּ, לָא הֲוָה לֵיהּ סִיַּיעְתָּא מִלְּעֵילָא לְמֵיעְבַּד הָכִי. אֶלָּא בְּגִין לְאַחֲזָאָה לוֹן, דְּיִשְׁתְּמוֹדְעוּן חוֹבֵיהוֹן דְּחָבוּ בְּהַהוּא צַדִּיק, דְּנָטַר הַאי בְּרִית, וְהַשְׁתָּא אֲחִילוּ שַׁבַּתָּא דְּאִיהוּ לְקָבְלֵיהּ, דְּאִיהִי קָאֵי לַאֲגָנָא עֲלַיְיהוּ מִקַּמֵּי מִדַּת דִּינָא.

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר לוֹ מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ, צֵא וַעֲרֹךְ קְרָב עִם עֲמָלֵק, שֶׁהֲרֵי לְךָ רָאוּי, מִשּׁוּם שֶׁאַתָּה בֵּן בְּנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק, וְהוּא בְּאוֹתוֹ הַחֵטְא בָּא עָלֵינוּ. וְאִם לֹא נִמְצָא מְקַטְרֵג לוֹ לַעֲמָלֵק מֵחֶלְקוֹ וּבְנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּדִּיק, אֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לוֹ, וְאָז עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ כְּמוֹ שֶׁאָמַר מֹשֶׁה.

וּבֹא רְאֵה שֶׁבִּגְלַל אוֹתוֹ הַחֵטְא בָּא עֲלֵיהֶם, שֶׁפָּגַשׁ אֶת אוֹתָם שֶׁהָיוּ מֵאַחוֹרֵי הֶעָנָן, וְלָקַח מֵהֶם אֶת אוֹת הַבְּרִית קֹדֶשׁ וְזָרַק אוֹתוֹ כְּלַפֵּי מַעְלָה, וְאִם הֵם לֹא הָיוּ חוֹטְאִים בּוֹ, לֹא הָיָה לוֹ סִיּוּעַ מִלְּמַעְלָה לַעֲשׂוֹת כָּךְ, אֶלָּא כְּדֵי לְהַרְאוֹת לָהֶם שֶׁיַּכִּירוּ אֶת חֶטְאָם, שֶׁחָטְאוּ בְּאוֹתוֹ הַצַּדִּיק שֶׁשָּׁמַר אֶת הַבְּרִית הַזּוֹ, וְכָעֵת חִלְּלוּ הַשַּׁבָּת שֶׁהִיא כְּנֶגְדּוֹ, שֶׁהִיא בָּאָה לְהָגֵן עֲלֵיהֶם מִפְּנֵי מִדַּת הַדִּין.

תָּא חֲזֵי מַה כְּתִיב, (במדבר לג טו) **וַיִּסְעוּ מִמָּרָה וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה וְשָׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וגו'. מַהוּ אֵילִמָה, אֶלָּא דְּתָבוּ לְפוּלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְקַבְּלָא מִלּוֹי בְּלִבָּא שְׁלִים, בְּגִין כָּךְ אֵל"י מָ"ה.**

וְהָא אוֹקְמוּהָ, דְּהַהִיא אַתְרָא הֲוָה מְשׁוּבָּח בְּמַיָּא, מִכָּל אַתְרִין דְּעָלְמָא, דְּהָא אוֹרַיְיתָא שֶׁבִּכְתָב תַּמָּן הוּא, וְתַמָּן תְּרֵין עֲשַׂר מַבּוּעִין, וְשִׁבְעִין דְּקָלִין. וְכוֹלָּא בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, דְּהָא כֻּלְּהוּ שִׁבְעִין סַנְהֶדְרִין מֵהַהוּא אַתְרָא מִתְזָנִין, וּמִתְבָּרְכִין מֵאִינּוּן מַיִין עִילָּאִין בְּסִימָּאן.

זַכָּאָה מַאן דְּזָכֵי לְהַנְהוּ מַיָּא לְאִתְבָּרְכָא מִנַּיְיהוּ. וְיִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין שָׁרָאן תַּמָּן, וּמְחַבְּרִין אִינּוּן מַיִין עִילָּאִין בְּאִינּוּן תְּרֵין עֲשַׂר מַבּוּעִין תַּתָּאִין. וְאִי אִינּוּן קִלְקְלוּ בְּקַדְמִיתָא, וְחָבוּ לְגַבֵּי

לשון הקודש

בא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, (במדבר לג) וַיִּסְעוּ מִמָּרָה וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה וְשָׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְגו'. מַהוּ אֵילִמָה? אֶלָּא שֶׁשָּׁבוּ לַעֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְקַבֵּל דְּבָרוֹ בְּלֵב שָׁלֵם, מִשּׁוּם כָּךְ אֵל"י מָ"ה.

וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁאוֹתוֹ הַמָּקוֹם הָיָה מְשֻׁבָּח בְּמַיִם מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שָׁם הִיא, וְשָׁם שְׁנֵים עָשָׂר מַעְיָנוֹת וְשִׁבְעִים דְּקָלִים, וְהַכֹּל בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, שֶׁהֲרֵי כָּל שִׁבְעִים הַסַּנְהֶדְרִין נִזּוֹנִים מִשָּׁם וּמִתְבָּרְכִים מֵאוֹתָם מַיִם הָעֶלְיוֹנִים הַמְּבֻשָּׂמִים.

אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לַמַּיִם הַלָּלוּ לְהִתְבָּרֵךְ מֵהֶם, וְיִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים שׁוֹרִים שָׁם, וּמְחַבְּרִים אֶת אוֹתָם הַמַּיִם הָעֶלְיוֹנִים עִם אוֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר מַעְיָנוֹת תַּחְתּוֹנִים. וְאִם

הַהוּא צַדִּיק, הָא אַדְבְּקוּ לֵיהּ בְּאַתְרֵיהּ, וּמִתְּזָן עַל יָדֵיהּ עָלְמָא. וְשִׁבְעִים תְּמָרִים אִתְּזִינָן מֵהַהוּא תָּמָר, (שה"ש ז ט) זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר. וְאִינּוּן תְּרֵין עֲשַׂר מַבּוּעִין, לָקֳבֵיל תְּרֵין עֲשַׂר שְׁבָטִין, סָחֲרִין לְהַהוּא אַתְרָא קַדִּישָׁא.

וַהֲווֹ יִשְׂרָאֵל עָסְקִין בְּאוּלְפַּן אוֹרַיְיתָא, דְּאוֹלִיפוּ מִמָּרָה. וְאִתְחַבַּר עִמַּיְיהוּ הַהוּא בְּרִית קַדִּישָׁא, וְאִתְפְּרַשׁ חִוְיָא עֲקִימָא מֵהַהוּא בְּאֵר מַיִם, דַּהֲוָה מְמָרֵר לְאִינּוּן מַיִין. וּמַאן הֲוָה גָּרִים חוֹבַיְיהוּ עַד הַשְׁתָּא.

אֲבָל הַשְׁתָּא, כֵּיוָן דְּאַהֲדָרוּ בִּתְיוּבְתָּא לְמָארֵיהוֹן, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹלִיף לוֹן אוֹרְחֵי דְּהַהוּא אִילָנָא דְּחַיֵּי, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ, דָּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמָּיִם, דָּא תּוֹרָה

לשון הקודש

הֵם קִלְקְלוּ בָּרִאשׁוֹנָה וְחָטְאוּ לַצַּדִּיק הַהוּא, הֲרֵי הִדְבִּיקוּהוּ בִּמְקוֹמוֹ, וְהָעוֹלָם נִזּוֹן עַל יָדוֹ, וְשִׁבְעִים תְּמָרִים נִזּוֹנִים מֵאוֹתוֹ הַתָּמָר, (שיר ז) זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר. וְאוֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר מַעְיָנוֹת, כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, סוֹבְבִים אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם קָדוֹשׁ.

וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹסְקִים בְּלִמּוּד תּוֹרָה שֶׁלָּמְדוּ מִמָּרָה, וְהִתְחַבֵּר עִמָּם הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ הַהוּא, וְנִפְרָד נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן מֵאוֹתָהּ בְּאֵר מַיִם, שֶׁהָיָה מְמָרֵר אוֹתָם הַמַּיִם. וּמִי הָיָה גּוֹרֵם? חֲטָאֵיהֶם עַד עַתָּה. אֲבָל כָּעֵת, כֵּיוָן שֶׁחָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה לְרִבּוֹנָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִמֵּד אוֹתָם דַּרְכֵי אוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ז) וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וַיַּשְׁלֵךְ

שֶׁבְּעַל פֶּה. וּמַאי וַיַּשְׁלֵךְ, אֶלָּא יֵ"שׁ לָ"ךְ, יֵ"שׁ, דָּא עָלְמָא דְּאָתֵי. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ה כא) לְהַנְחִיל אוֹהֲבַי יֵשׁ. לָ"ךְ, דָּא אִימָּא עִילָּאָה, חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּאִתְדְּבַק בֵּיהּ. כְּדֵין בְּסִימוּ מַיָּא, וּנְחַת טַלָּא עִילָּאָה מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, וְאִתְמְלֵי חֲקַל תַּפּוּחִין.

מָאן גָּרַם כָּל דָּא, אֵל"י מָ"ה, תְּיוּבְתָּא דְּיִשְׂרָאֵל לְמָאֲרֵיהוֹן. וּכְדֵין הֲוָה לְהוֹן רְשׁוּ, לְמִשְׁרֵי עַל הַנְהוּ מַיָּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמָּיִם. מַאי וַיַּחֲנוּ שָׁם, אֶלָּא סַמָּא דְחַיֵּי שַׁרְיָא בְּאִינּוּן מַיִין, בְּגִין כָּךְ וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמָּיִם. (דף לח ע"א)

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

וּמַטְּךָ אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיְאֹר קַח בְּיָדְךָ וְהָלָכְתָּ. תַּנְיָא, אָמַר רִבִּי יוֹסִי, גְּלִיף הֲוָה חוּטְרָא מִתְּרֵין סִטְרִין, בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. חַד סִטְרָא

לשון הקודש

אֶל הַמָּיִם – זוֹ תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וּמַה זֶּה וַיַּשְׁלֵךְ? אֶלָּא יֵ"שׁ לָ"ךְ. יֵ"שׁ זֶה הָעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ח) לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ. לָ"ךְ זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים שֶׁנִּדְבָּק בּוֹ. אָז בֶּשְׁמוֹ הַמַּיִם, וְיָרַד הַטַּל הָעֶלְיוֹן מֵהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ, וְהִתְמַלֵּא שְׂדֵה הַתַּפּוּחִים.

מִי גָּרַם כָּל זֶה? אֵל"י מָ"ה, תְּשׁוּבַת יִשְׂרָאֵל לְרִבּוֹנָם, וְאָז הָיְתָה לָהֶם רְשׁוּת לַחֲנוֹת עַל הַמַּיִם הַלָּלוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות טו) וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמָּיִם. מַהוּ וַיַּחֲנוּ שָׁם? אֶלָּא סַם הַחַיִּים שׁוֹרֶה בְּאוֹתָם הַמַּיִם, מִשּׁוּם כָּךְ וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמָּיִם.

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

וּמַטְּךָ אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיְאֹר קַח בְּיָדְךָ וְהָלָכְתָּ (שמות יז). לַמַּדְנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חָקוּק הָיָה הַמַּטֶּה מִשְּׁנֵי צְדָדִים בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. צַד אֶחָד שֶׁל רַחֲמִים וְדִין

דְּרַחֲמֵי וְדִינָא בְּאַתְוָון גְּלִיפִין. וְחַד סְטַר דִּינָא בְּדִינָא, (משלי ל יט) נָחָשׁ עֲלֵי צוּר.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב וְאַתָּה הָרֵם אֶת מַטְּךָ וּנְטֵה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם. מַאי וּנְטֵה. כְּלוֹמַר, וּנְטֵה בְּחַד גִּיסָא, דִּגְלִיפָא בְּרַחֲמֵי וְדִינָא. וּכְתִיב וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ, וְלָא כְתִיב וַיִּשְׁלַח אֶת יָדוֹ, כְּלוֹמַר, אַסְטֵי מֵחַד גִּיסָא.

וְאִי תֵּימָא, דְּגָלֵיף הֲוָה מִקַּדְמַת דְּנָא נָחָשׁ עֲלֵי צוּר. אֶלָּא בְּאַסְנָא אִתְגְּלִיף דִּכְתִיב (שמות ד ג) וַיַּשְׁלִכֵהוּ אַרְצָה וַיְהִי לְנָחָשׁ. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְגְּלִיף נָחָשׁ עֲלֵי צוּר.

וְתָא חֲזֵי אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בָּעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּשְׁמוֹי דְּהֲווּ גְּלִיפִין בְּחוּטְרָא יַעֲבִיד אָתָאן. וְתַנְיָא, תְּרֵין אָתִין אִתְעֲבִידוּ בְּיַמָּא, בְּהַהוּא סְטַר דְּסָטָא מֹשֶׁה בְּרַחֲמֵי וְדִינָא. בָּזַע יַמָּא לְיִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

בְּאוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת, וְצַד אֶחָד דִּין עִם דִּין, נָחָשׁ עֲלֵי צוּר.

בּא וּרְאֵה, כָּתוּב (שם יד) וְאַתָּה הָרֵם אֶת מַטְּךָ וּנְטֵה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם. מַה זֶּה וּנְטֵה? כְּלוֹמַר, וּנְטֵה בְּצַד אֶחָד שֶׁחָקוּק בְּרַחֲמִים וְדִין. וְכָתוּב וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ, וְלֹא כָתוּב וַיִּשְׁלַח אֶת יָדוֹ, כְּלוֹמַר שֶׁנָּטָה מִצַּד אֶחָד.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהָיָה חָקוּק מִקֹּדֶם לָכֵן נָחָשׁ עֲלֵי צוּר? אֶלָּא בַּסְּנֶה נֶחְקַק, שֶׁכָּתוּב (שם ד) וַיַּשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה וַיְהִי לְנָחָשׁ. בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה נֶחְקַק עֲלֵי צוּר.

וּבא רְאֵה, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁשְּׁמוֹתָיו שֶׁהָיוּ חֲקוּקִים בַּמַּטֶּה, יַעֲשׂוּ אוֹתוֹת. וְלָמַדְנוּ,

בְּתִרְיסַר שְׁבִילִין, וְאָתֵיב בְּדִינָא עַל מִצְרָאֵי, וְאַטְבַּע לוֹן בִּתְהוֹמָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיָּשֶׁב ה' עֲלֵיהֶם אֶת מֵי הַיָּם.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, בָּעֵי לַאֲפָקָא מַיָּא, אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֹשֶׁה, אַסְטֵי חוּטְרָא מִגִּיסָא אָחֳרָא. דִּתְרֵין אָתָאן אִתְעֲבִידוּ בֵּיהּ. כְּמָא דְּאִתְעֲבִיד מִסִּטְרָא אָחֳרָא. חַד אָת הָכָא, וְחַד אָת בִּמְרִיבָה. אֲבָל הַשְׁתָּא, וְהִכִּיתָ בַּצּוּר. מַאי צוּר. בְּהַאי צוּר דְּסָלִיק נָחָשׁ.

לְזִמְנָא אָחֳרָא אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מַאי דִכְתִיב, (במדבר כ ח) קַח אֶת הַמַּטֶּה וְהַקְהֵל אֶת הָעֵדָה אַתָּה וְאַהֲרֹן אָחִיךָ וְדִבַּרְתֶּם. מַהוּ וְדִבַּרְתֶּם, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מַנִּי לֵיהּ עֲלֵי נָחָשׁ. דְּהָא אִתְעֲבִיד בַּצּוּר, הַשְׁתָּא בָּעֵי דְּיִתְעַבִּיד בַּנָּחָשׁ.

לשון הקודש

שְׁנֵי אוֹתוֹת נַעֲשׂוּ בַיָּם בְּאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁנָּטָה מֹשֶׁה בְּרַחֲמִים וְדִין. קָרַע אֶת הַיָּם לְיִשְׂרָאֵל בִּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבִילִים, וְהֵשִׁיב בַּדִּין עַל הַמִּצְרִים, וְהִטְבִּיעָם בַּתְּהוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם טו) וַיָּשֶׁב ה' עֲלֵיהֶם אֶת מֵי הַיָּם.

בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה רָצָה לְהוֹצִיא מַיִם. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מֹשֶׁה, נְטֵה בַּמַּטֶּה מִצַּד אַחֵר, שֶׁשְּׁנֵי אוֹתוֹת נַעֲשׂוּ בוֹ כְּמוֹ שֶׁנַּעֲשׂוּ מֵהַצַּד הָאַחֵר. אוֹת אֶחָד בָּאן, וְאוֹת אֶחָד בִּמְרִיבָה. אֲבָל כָּעֵת, (שם יז) וְהִכִּיתָ בַּצּוּר. מַהוּ צוּר? בַּצּוּר הַזֶּה שֶׁהַנָּחָשׁ עוֹלֶה בּוֹ.

לְפַעַם אַחֶרֶת אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר כ) קַח אֶת הַמַּטֶּה וְהַקְהֵל אֶת הָעֵדָה אַתָּה וְאַהֲרֹן אָחִיךָ וְדִבַּרְתֶּם, מַהוּ וְדִבַּרְתֶּם? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, צִוָּה אוֹתוֹ עֲלֵי נָחָשׁ. שֶׁהֲרֵי נַעֲשָׂה בְּצוּר, כָּעֵת

לְאַשְׁלָמָא שְׁמוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּאִלֵּין אַתְוָון.

מִשְּׁמַע דִּכְתִיב וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע. וּכְתִיב (שם כא ה) וַיְדַבֵּר הָעָם בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה. מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ, (שם כא ו) וַיְשַׁלַּח ה' בָּעָם אֵת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים. מַה נָּחָשׁ חֵילֵיהּ בְּפוּמֵיהּ, אוֹף הָכָא בְּפוּמָא.

וּמֹשֶׁה לָא עָבִיד הָכִי, אֶלָּא הִכָּה, וְלֹא אַשְׁלִים שְׁמָא, אֶלָּא חָזַר כְּקַדְמֵיתָא בִּשְׁמָא דְּצוּר, וּשְׁבַק דְּנָחָשׁ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיַּךְ, וְלָא כְתִיב וַיְדַבֵּר, כְּמָה דְּאִתְפַּקַּד וְדִבַּרְתֶּם. דְּתָנִינָן, צוּר לְמֶעְבַּד, וְנָחָשׁ לְמַלָּלָא. וּכְתִיב וַיַּךְ אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם, חַד דִּלְשֶׁעָבַר, וְחַד דְּהַשְׁתָּא.

תַּנְיָא, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר בַּהּ שַׁעֲתָא אִשְׁתָּאַר שְׁמָא. כְּלוֹמַר, דְּלָא אִשְׁתְּלִים בְּהַהוּא אָת,

לשון הקודש

צָרִיךְ שֶׁיֵּעָשֶׂה בְּנָחָשׁ, לְהַשְׁלִים אֶת שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ.

מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע, וְכָתוּב (שם כא) וַיְדַבֵּר הָעָם בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? (שם) וַיְשַׁלַּח ה' בָּעָם אֵת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים. מַה נָּחָשׁ כֹּחוֹ בְּפִיו, אַף כָּאן בַּפֶּה.

וּמֹשֶׁה לֹא עָשָׂה כָּךְ, אֶלָּא הִכָּה, וְלֹא הִשְׁלִים אֶת הַשֵּׁם, אֶלָּא חָזַר כָּרִאשׁוֹנָה בְּשֵׁם הַצּוּר וְעָזַב אֶת הַנָּחָשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּךְ, וְלֹא כָתוּב וַיְדַבֵּר, כְּמוֹ שֶׁנִּצְטַוָּה וְדִבַּרְתֶּם. שֶׁשָּׁנִינוּ, צוּר – לַעֲשׂוֹת, וְהַנָּחָשׁ – לְדַבֵּר. וְכָתוּב (שם) וַיַּךְ אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם. אֶחָד שֶׁל שֶׁעָבַר, וְאֶחָד שֶׁל כָּעֵת.

לְמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה נִשְׁאַר הַשֵּׁם. כְּלוֹמַר, שֶׁלֹּא נִשְׁלַם בְּאוֹתָהּ

דִּשְׁבַק מֹשֶׁה נָחָשׁ, וְלָא אִשְׁתְּלִים כָּל שְׁמָא.

דְּהָא בְּחַד גִּיסָא אִשְׁתְּלִים בְּיַמָּא. מִגִּיסָא אָחֳרָא שָׁרֵי בַּצּוּר, וְלָא אִשְׁתְּלִים בַּנָּחָשׁ. אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עֲבָדַת דְּשָׁרֵי שְׁמִי, וְלָא אִשְׁתְּלִים לְמֶעְבַּד אָתִין. אוֹף אַתְּ שָׁרִית, וְלָא תִשְׁתְּלִים. לָכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שָׁרִית לַאֲפָקָא לוֹן, וְלָא תַשְׁלִים לְאַעֲלָאָה לְהוֹן לְאַרְעָא, לָכֵן לֹא תָבִיאוּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר יָדַע לִבָּא דְּמֹשֶׁה בְּקַדְמִיתָא דְּדָחֵיל, כַּד חָמָא נָחָשׁ. דִּכְתִיב וַיָּנָס מֹשֶׁה מִפָּנָיו. לִבָּא חָמָא, וְלָא יָדַע.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחַשׁ נְחֹשֶׁת וַיְשִׂימֵהוּ עַל הַנֵּס. עַל נֵס לָא כְתִיב, אֶלָּא עַל הַנֵּס, בָּעָא לְאִתְקַן וּלְאַשְׁלָמָא מַה דַּחֲסַר. אָמַר

לשון הקודש

הָאוֹת, שֶׁעָזַב מֹשֶׁה הַנָּחָשׁ, וְלֹא נִשְׁלַם כָּל הַשֵּׁם.

שֶׁהֲרֵי בְּצַד אֶחָד נִשְׁלָם בַּיָּם, מִצַּד אַחֵר הִתְחִיל בַּצּוּר, וְלֹא נִשְׁלַם בַּנָּחָשׁ. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: עָשִׂיתָ שֶׁהִתְחִיל שְׁמִי, וְלֹא נִשְׁלַם לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹת? אַף אַתָּה הִתְחַלְתָּ וְלֹא תֶשְׁלַם, לָכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. הִתְחַלְתָּ לְהוֹצִיאָם – לֹא תַשְׁלִים לְהַכְנִיסָם לָאָרֶץ, לָכֵן לֹא תָבִיאוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, יָדַע לֵב מֹשֶׁה בָּרִאשׁוֹנָה שֶׁפָּחַד כְּשֶׁרָאָה הַנָּחָשׁ, שֶׁכָּתוּב (שמות ד) וַיָּנָס מֹשֶׁה מִפָּנָיו. הַלֵּב רָאָה, וְלֹא יָדַע.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּתוּב (במדבר כא) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחַשׁ נְחֹשֶׁת וַיְשִׂימֵהוּ עַל הַנֵּס. עַל נֵס לֹא כָתוּב, אֶלָּא עַל הַנֵּס. רָצָה לְהַתְקִין

לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֹשֶׁה, כְּתִיב לְהַקְדִּישֵׁנִי בַּמַּיִם, בַּמַּיִם וְלָא בְּדָבָר אַחֵר. כְּשֵׁם שֶׁהִתְחַלְתִּי בְּמַיִם, בָּעֵינָא דְּיִשְׁתְּלִים בִּשְׁמֵי הַגֵּם בַּמַּיִם. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אַתְרָא דַּחֲסַר לָא שְׁלִים, אֲבָל אִתְעֲבִיד נִסָּא הָכָא.

אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כְּתִיב עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף. עֲשֵׂה לְךָ, לְתוֹעַלְתְּךָ. עֲשֵׂה לְךָ, תַּקֵּן מִמַּה דְּחָסַרְתָּ. עִם כָּל זֶה לֹא תִּקֵּן אֶלָּא רְאִיָּה, שֶׁהָיוּ רוֹאִין בַּנָּחָשׁ וְחַיִּין, אֲבָל לֹא נִתְקַדֵּשׁ שְׁמָא בַּמַּיִם, וְנִשְׁאָר חָסֵר מֵהַשְּׁאָר.

וְתִקַּנְתָּ בְּרִאיָּה, (שם כז יב) עֲלֵה אֶל הַר הָעֲבָרִים הַזֶּה וּרְאֵה וגו', וְרָאִיתָ אוֹתָהּ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל עַמֶּיךָ, (דברים לד ד) הֶרְאִיתִיךָ בְּעֵינֶיךָ וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבֹר. תָּא חֲזֵי, דְּעוֹנְשׁוֹ הֲוָה דַּאֲפִילוּ רְאִיָּה לָא

לשון הקודש

וּלְהַשְׁלִים מַה שֶּׁחִסֵּר. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מֹשֶׁה, כָּתוּב (שם כז) לְהַקְדִּישֵׁנִי בַּמַּיִם. בַּמַּיִם וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר. כְּשֵׁם שֶׁהִתְחַלְתִּי בְּמַיִם, אֲנִי רוֹצֶה שֶׁיִּשְׁתַּלֵּם שְׁמִי הַגֵּם בַּמַּיִם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּמָקוֹם שֶׁהָיָה חָסֵר לֹא הִשְׁלִים, אֲבָל כָּאן נַעֲשָׂה הַגֵּם.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כָּתוּב (שם כא) עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף. עֲשֵׂה לְךָ – לְתוֹעַלְתְּךָ. עֲשֵׂה לְךָ – תַּקֵּם מִמַּה שֶׁחִסַּרְתָּ. עִם כָּל זֶה לֹא תִּקֵּן אֶלָּא רְאִיָּה, שֶׁהָיוּ רוֹאִים בַּנָּחָשׁ וְחַיִּים, אֲבָל הַשֵּׁם לֹא נִתְקַדֵּשׁ בַּמַּיִם, וְנִשְׁאַר חָסֵר מֵהַשְּׁאָר.

וְתִקַּנְתָּ בִּרְאִיָּה, (שם כז) עֲלֵה אֶל הַר הָעֲבָרִים הַזֶּה וּרְאֵה וגו', וְרָאִיתָה אֹתָהּ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל עַמֶּיךָ, (דברים לד) הֶרְאִיתִיךָ בְּעֵינֶיךָ וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבֹר. בֹּא וּרְאֵה, שֶׁעָנְשׁוֹ הָיָה שֶׁאֲפִלּוּ רְאִיָּה לֹא תִּקֵּן

תִּקֵּן כִּדְחָזֵי, כֵּיוָן דַּעֲבַד לֵיהּ רְאִיָּה, בְּהַאי אַשְׁלִים לֵיהּ רְאִיָּה, אֲבָל לָא אַשְׁלִים שְׁמֵיהּ בְּמַיָּא, כְּמוֹ כָּל שְׁאָר שְׁמָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָכֵן לֹא תָּבִיאוּ. אָמַר מֹשֶׁה, הַאי חִוְוָיָא לְתַקָּלָא דְּעָלְמָא הֲוָה. אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו הָכִי, דִּינָא הֲוָה לְחַיָּיבַיָּא, וְחַיִּין לְמָארֵי קְשׁוֹט. דִּכְתִיב וְרָאָה אוֹתוֹ וָחָי. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יָדַע מֹשֶׁה דְּרָכָיו, וְהִצְדִּיק עָלָיו אֶת הַדִּין.

פָּתַח וְאָמַר, (שם לב ד) הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ, דָּא הוּא צוּר דְּקָא אַמְרִינָן. אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל, דִּכְתִיב וְרָאָה אוֹתוֹ וָחָי. וּכְתִיב (תהלים יח לא) הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, וְהָא תָּנֵינָן אֵ"ל גְּזֵרַת רַחֲמֵי. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (במדבר כג כב) אֵ"ל מוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם.

לשון הקודש

כָּרָאוּי. כֵּיוָן שֶׁעָשָׂה לוֹ רְאִיָּה, בָּזֶה הִשְׁלִים לוֹ רְאִיָּה, אֲבָל לֹא הִשְׁלִים שְׁמוֹ בַּמַּיִם כְּמוֹ כָּל שְׁאָר הַשֵּׁם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָכֵן לֹא תָּבִיאוּ, אָמַר מֹשֶׁה: הַנָּחָשׁ הַזֶּה הָיָה לְתַקָּלָה שֶׁל עוֹלָם. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: לֹא כָּךְ, דִּין הוּא לָרְשָׁעִים, וְחַיִּים לְבַעֲלֵי אֱמֶת, שֶׁכָּתוּב (במדבר כא) וְרָאָה אֹתוֹ וָחָי. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יָדַע מֹשֶׁה אֶת דְּרָכָיו, וְהִצְדִּיק עָלָיו אֶת הַדִּין.

פָּתַח וְאָמַר, (דברים לב) הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ, זֶהוּ הַצּוּר שֶׁאָמַרְנוּ. אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל, שֶׁכָּתוּב וְרָאָה אֹתוֹ וָחָי, וְכָתוּב (תהלים יח) הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וַהֲרֵי שָׁנִינוּ, אֵל – גְּזֵרַת הָרַחֲמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כג) אֵל

(שמות לד ו) אֵ"ל רַחוּם וְחַנּוּן. אָמַר לֵיהּ לָאו הָכִי, דְּתָנִינָן, דְּשָׁלִיט רַחֲמֵי עַל דִּינָא. אֵל בִּלְחוֹדוֹי יְכוֹלֶת הוּא, וּרְשׁוּתָא הוּא דִּילֵיהּ. מַאי יְכוֹלֶת, שׁוּלְטָנוּתָא. כְּלוֹמַר, שָׁלְטָנוּתָא דְּאֵ"ל, אִתְגַּבַּר גְּזֵרָה דִּילֵיהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (בראשית לא כט) יֵשׁ לְאֵל יָדִי, (רְשׁוּתָא דִילֵיהּ) יְכוֹלֶת דְּעֵינָא בִישָׁא. אָמַר לֵיהּ וְהָא כְּתִיב (דברים י יז) הָאֵ"ל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר. אֵל גָּדוֹל נַצְּחָא, אֵל בִּלְחוֹדוֹי נַצְּחָא.

וּכְתִיב (שם לב ד) הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט, הָא צוּר. אֵ"ל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל וגו', הָא נָחָשׁ עֲלֵי צוּר. נֶהְדַּר לְמִילֵי קַדְמָאֵי, וּכְתִיב (איוב ח ג) הַאֵ"ל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט. מִשּׁוּם דְּאוֹרְחֵיהּ דְּנָחָשׁ לְאַסְטָאָה אוֹרְחֵיהּ, לְכָךְ כְּתִיב וְאֵין עָוֶל. הַאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט חַס וְשָׁלוֹם. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הַיְינוּ דִּכְתִיב (תהלים פה ט) אֶשְׁמְעָה מַה יְדַבֵּר הָאֵל ה'.

לשון הקודש

מוֹצִיאָם מִמִּצְרָיִם, (שמות לד) אֵל רַחוּם וְחַנּוּן? אָמַר לוֹ, לֹא כָּךְ, שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁשּׁוֹלְטִים הָרַחֲמִים עַל הַדִּין. אֵל לְבַדּוֹ יְכֹלֶת הוּא, וְהָרְשׁוּת הִיא שֶׁלּוֹ. מַה זֶּה יְכֹלֶת? שִׁלְטוֹן, כְּלוֹמַר, שִׁלְטוֹן שֶׁל אֵל, הִתְגַּבְּרָה הַגְּזֵרָה שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית לא) יֵשׁ לְאֵל יָדִי, (הָרְשׁוּת שֶׁלּוֹ) הַיְכֹלֶת שֶׁל הָעַיִן הָרָע. אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי כָּתוּב (דברים י) הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר. אֵל גָּדוֹל מְנַצֵּחַ, אֵל לְבַדּוֹ מְנַצֵּחַ.

וְכָתוּב (שם לט) הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט – הִנֵּה צוּר. אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל וגו' – הִנֵּה נָחָשׁ עֲלֵי צוּר. נַחֲזֹר לַדְּבָרִים הָרִאשׁוֹנִים, וְכָתוּב (איוב ח) הַאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט?! מִשּׁוּם שֶׁדֶּרֶךְ הַנָּחָשׁ לְהַסִּיט דַּרְכּוֹ, לָכֵן כָּתוּב וְאֵין עָוֶל. הַאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט, חַס וְשָׁלוֹם?! אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים פה) אֶשְׁמְעָה

(שמות ד ד) **וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיַּחֲזֵק בּוֹ וַיְהִי לְמַטֶּה בְּכַפּוֹ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד. אָמַר רִבִּי יוֹסִי שְׁנֵי מַטּוֹת הָיוּ, אֶחָד שֶׁל מֹשֶׁה, וְאֶחָד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מַשְׁמַע דִּכְתִיב** (שם יז ט) **וּמַטֶּה הָאֱלֹהִים.**

דְּתָנִינָן, בְּשַׁעֲתָא שֶׁהָיָה נוֹטֵל מֹשֶׁה הַמַּטֶּה, הָיָה כְּאִלּוּ הָיָה בִּרְשׁוּתוֹ וּבִיכָלְתּוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם ד כ) **וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת מַטֶּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. וַדַּאי שֶׁבְּיָדוֹ לָקַח, אֶלָּא מַהוּ בְּיָדוֹ, בִּרְשׁוּתוֹ, כְּאִלּוּ הוּא שֶׁלּוֹ.**

וְאָמַר רִבִּי יוֹסִי, בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הָיָה, עַד שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן. כֵּיוָן שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן, הֶחֱזִיר הַמַּטֶּה לִפְנֵי הָעֵדוּת. וּמִשָּׁם הָיָה נוֹטְלוֹ לַעֲשׂוֹת בּוֹ נִסִּים. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר כ ט) **וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַמַּטֶּה מִלִּפְנֵי ה', כֵּיוָן שֶׁלָּקְחוֹ הֲרֵי הוּא בִּרְשׁוּתוֹ, וּכְשֶׁלּוֹ הָיָה.**

לשון הקודש

מַה יְדַבֵּר הָאֵל ה'.

וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיַּחֲזֵק בּוֹ וַיְהִי לְמַטֶּה בְּכַפּוֹ (שמות ד), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שְׁנֵי מַטּוֹת הָיוּ – אֶחָד שֶׁל מֹשֶׁה, וְאֶחָד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב (שם יז) וּמַטֵּה הָאֱלֹהִים. **שֶׁשָּׁנִינוּ,** בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה נוֹטֵל מֹשֶׁה הַמַּטֶּה, הָיָה כְּאִלּוּ הָיָה בִּרְשׁוּתוֹ וּבִיכָלְתּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ד) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת מַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. וַדַּאי שֶׁבְּיָדוֹ לָקַח, אֶלָּא מַהוּ בְּיָדוֹ? בִּרְשׁוּתוֹ, כְּאִלּוּ הוּא שֶׁלּוֹ. **וְאָמַר** רַבִּי יוֹסֵי, בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הָיָה עַד שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן. כֵּיוָן שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן, הֶחֱזִיר הַמַּטֶּה לִפְנֵי הָעֵדוּת, וּמִשָּׁם הָיָה נוֹטְלוֹ לַעֲשׂוֹת בּוֹ נִסִּים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר כ) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַמַּטֶּה מִלִּפְנֵי ה'. כֵּיוָן

אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אוֹתוֹ הַמַּטֶּה שֶׁל סְנַפִּירִינוֹן הָיָה, וּמִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית אִתְבְּרֵי. כְּמָה דְתָנִינָן, וְהַמִּכְתָּב וְהַמַּטֶּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, שֶׁל עֵץ הָיָה.

מַאן (דף לח ע"ב) דַּאֲמַר שֶׁל סְנַפִּירִינוֹן הָיָה, דִּכְתִיב (יחזקאל א כ) כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא, וּכְתִיב מַטֵּה הָאֱלֹהִים. וּמַאן דַּאֲמַר עֵץ הָיָה, דִּכְתִיב (שמות טו כה) וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמָּיִם וגו'.

שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה הֲרֵי חֹק וּמִשְׁפָּט לַעֲשׂוֹת נִסִּים. חֹק וּמִשְׁפָּט, דִּכְתִיב (משלי ל יט) נָחָשׁ עֲלֵי צוּר. וְשָׁם נִסָּהוּ, מִשּׁוּם דִּכְתִיב וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם. דָּבָר אַחֵר, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה

לשון הקודש

שֶׁלְּקָחוֹ, הֲרֵי הוּא בִּרְשׁוּתוֹ, וּכְשֶׁלּוֹ הָיָה.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אוֹתוֹ הַמַּטֶּה שֶׁל סְנַפִּירִינוֹן הָיָה, וּמִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית נִבְרָא, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ – וְהַמִּכְתָּב וְהַמַּטֶּה.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, שֶׁל עֵץ הָיָה.

מִי שֶׁאָמַר שֶׁל סְנַפִּירִינוֹן הָיָה – שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא, וְכָתוּב מַטֵּה הָאֱלֹהִים. וּמִי שֶׁאָמַר עֵץ הָיָה – שֶׁכָּתוּב (שמות ט"ו) וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמָּיִם וְגו'.

שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מִכָּאן וּלְהָלְאָה, הֲרֵי חֹק וּמִשְׁפָּט לַעֲשׂוֹת נִסִּים. חֹק וּמִשְׁפָּט – שֶׁכָּתוּב (משלי) נָחָשׁ עֲלֵי צוּר. וְשָׁם נִסָּהוּ – מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם. דָּבָר אַחֵר, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מִכָּאן וּלְהָלְאָה

חֹק וּמִשְׁפָּט, שֶׁלֹּא יְהֵא נִקְדָּשׁ אֶלָּא בַּמַּיִם שֶׁנִּמְתְּקוּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב כִּי מָרִים הֵם, מִכָּאן שָׁנִינוּ, יֵשׁ מַיִם עֲכוּרִים, וְיֵשׁ מַיִם צְלוּלִים, וְיֵשׁ מַיִם מְתוּקִים, וְיֵשׁ מַיִם מָרִים. וַיִּצְעַק אֶל ה', לָמָּה צָעַק, מִכָּאן שֶׁהָיָה בְּצַעַר בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מֹשֶׁה, הַנָּחָשׁ שֶׁנֶּהְפַּךְ בַּסְּנֶה, עַכְשָׁיו אִצְטְרִיךְ לְחָקְקָא לֵיהּ בַּצּוּר. וְתַרְוַיְיהוּ עָמְדוּ עַל הַמַּיִם הַמָּרִים. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה נִתְחַקֵּק צוּר בַּנָּחָשׁ שֶׁהָיָה בּוֹ קוֹדֶם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט.

כַּד אָתָא רַבִּי אַבָּא, שָׁאִילוּ קַמֵּיהּ, אָמַר לְהוֹ שַׁפִּיר קָאָמַר ר' יְהוּדָה, וְהָכִי הוּא. וַאֲנָא אִצְטְרִיךְ לְגַלָּאָה רָזָא דְמִלָּה, הָא חָזֵינָא דְּרַבִּי יְהוּדָה גָּלֵי לָהּ.

לשון הקודש

חֹק וּמִשְׁפָּט, שֶׁלֹּא יְהֵא נִקְדָּשׁ אֶלָּא בַּמַּיִם שֶׁנִּמְתְּקוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּתוּב כִּי מָרִים הֵם, מִכָּאן שָׁנִינוּ, יֵשׁ מַיִם עֲכוּרִים, וְיֵשׁ מַיִם צְלוּלִים, וְיֵשׁ מַיִם מְתוּקִים, וְיֵשׁ מַיִם מָרִים. וַיִּצְעַק אֶל ה', לָמָּה צָעַק? מִכָּאן שֶׁהָיָה בְּצַעַר בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מֹשֶׁה, הַנָּחָשׁ שֶׁנֶּהְפַּךְ בַּסְּנֶה, עַכְשָׁיו צָרִיךְ לַחְקֹק אוֹתוֹ בַּצּוּר, וּשְׁנֵיהֶם עָמְדוּ עַל הַמַּיִם הַמָּרִים. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה נֶחְקַק צוּר בַּנָּחָשׁ שֶׁהָיָה בּוֹ קֹדֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט.

כַּאֲשֶׁר בָּא רַבִּי אַבָּא, שָׁאֲלוּ לְפָנָיו. אָמַר לָהֶם, טוֹב אוֹמֵר רַבִּי יְהוּדָה, וְכָךְ הוּא. וַאֲנִי נִצְרָךְ לְגַלּוֹת סוֹד הַדָּבָר, הֲרֵי רָאִיתִי שֶׁרַבִּי יְהוּדָה גִּלָּה אוֹתוֹ.

אֶלָּא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, הַשְׁתָּא בְּמִצְרַיִם הָיָה הַמַּטֶּה שֶׁל אַהֲרֹן לִדְחוֹת הַקֵּשׁ הַשּׁוֹלֵט עַל יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, אֲבָל כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, כַּמָּה מְקַטְרְגִים מְזוּמָנִים עַל יִשְׂרָאֵל, לִדְחוֹתָם בַּיָּם, כַּמָּה מַיִם מָרִים נִזְדַּמְּנוּ אֶצְלָם. כַּמָּה מַיִם רָעִים יְקַטְרְגוּ בָהֶם.

בָּאוּ לַיָּם, בָּא רַהַב שָׂרוֹ שֶׁל מִצְרַיִם וְשֶׁל יַם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מֹשֶׁה הָרֵם אֶת מַטְּךָ וּנְטֵה אֶת יָדְךָ. כֵּיוָן דְּאָמַר הָרֵם אֶת מַטְּךָ, מַהוּ וּנְטֵה אֶת יָדְךָ. אֶלָּא הָרֵם אֶת מַטְּךָ נֶגֶד שָׂרוֹ שֶׁל יָם. בָּאוּ לְמָרָה, כַּמָּה מַיִם מָרִים נִזְדַּמְּנוּ אֶצְלָם, וְנִצְטָעֵר מֹשֶׁה וְצָעַק, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיִּצְעַק אֶל ה'.

אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֹשֶׁה, הֲרֵי לְךָ עֵצָה בָּזֶה, הַשְׁלֵךְ הַמַּטֶּה אֶצְלָם, וְיִתְחַקֵּק

לשון הקודש

אֶלָּא, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: מֹשֶׁה, כָּעֵת בְּמִצְרַיִם הָיָה הַמַּטֶּה שֶׁל אַהֲרֹן לִדְחוֹת הַקֵּשׁ הַשּׁוֹלֵט עַל יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, אֲבָל כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, כַּמָּה מְקַטְרְגִים מְזֻמָּנִים עַל יִשְׂרָאֵל לִדְחוֹתָם בַּיָּם, כַּמָּה מַיִם מָרִים נִזְדַּמְּנוּ אֶצְלָם. כַּמָּה מַיִם רָעִים יְקַטְרְגוּ בָהֶם.

בָּאוּ לַיָּם – בָּא רַהַב שָׂרוֹ שֶׁל מִצְרַיִם וְשֶׁל יָם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ– בָּרוּךְ–הוּא: מֹשֶׁה, (שמות יד) הָרֵם אֶת מַטְּךָ וּנְטֵה אֶת יָדְךָ. כֵּיוָן שֶׁאָמַר הָרֵם אֶת מַטְּךָ, מַהוּ וּנְטֵה אֶת יָדְךָ? אֶלָּא הָרֵם אֶת מַטְּךָ נֶגֶד שָׂרוֹ שֶׁל יָם. בָּאוּ לְמָרָה – כַּמָּה מַיִם מָרִים נִזְדַּמְּנוּ אֶצְלָם, וְנִצְטַעֵר מֹשֶׁה וְצָעַק. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּצְעַק אֶל ה'.

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מֹשֶׁה, הֲרֵי

נָחָשׁ עֲלֵי צוּר שְׁנֵיהֶם בְּיַחַד, וְיִנָּצְלוּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (קהלת א ג) מָקוֹם שֶׁיִּפּוֹל הָעֵץ, שֶׁהוּא עֵצָה. וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמָּיִם. וּכְתִיב שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט, נָחָשׁ עֲלֵי צוּר. וְשָׁם נִסָּהוּ, עִטְּרָהוּ בְּנִסִּים. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה, הֲרֵי לְךָ שֶׁיַּעֲמוֹד אֵצֶל הַמַּיִם, הֲרֵי לְךָ שֶׁיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמִי בַּמַּיִם.

כְּשֶׁבָּאוּ לְאֵלִים, בָּאוּ הַמַּיִם לְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִשֶּׁה, בַּמָּקוֹם הַזֶּה אֵין צָרִיךְ מַטֶּה, הֲרֵי יַעֲקֹב שֶׁהוּא הָאִילָן בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ, וְהוּא שִׁבְעִים תְּמָרִים. וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינוֹת מָיִם, שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים. כְּשִׁבְעִים עַמּוּדִים, וּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, זְכוּתָם יָגֵן עֲלֵיכֶם, בַּמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא אִילָן, וְהוּא אֵלִים. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה א כט) כִּי יֵבֹשׁוּ מֵאֵילִים אֲשֶׁר חֲמַדְתֶּם.

לשון הקודש

לְךָ עֵצָה בָּזֶה, הַשְׁלֵךְ הַמַּטֶּה אֶצְלָם, וְיֵחָקֵק נָחָשׁ עֲלֵי צוּר שְׁנֵיהֶם בְּיַחַד, וְיִנָּצְלוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵ"ץ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת יא) מָקוֹם שֶׁיִּפּוֹל הָעֵ"ץ, שֶׁהוּא עֵצָה. וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמָּיִם. וְכָתוּב שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט, נָחָשׁ עֲלֵי צוּר. וְשָׁם נִסָּהוּ – עִטְּרָהוּ בְּנִסִּים. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מִכָּאן וּלְהָלְאָה, הֲרֵי לְךָ שֶׁיַּעֲמֹד אֵצֶל הַמַּיִם, הֲרֵי לְךָ שֶׁיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמִי בַּמַּיִם. **כְּשֶׁבָּאוּ** לְאֵלִים, בָּאוּ הַמַּיִם לְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מִשֶּׁה, בַּמָּקוֹם הַזֶּה אֵין צָרִיךְ מַטֶּה, הֲרֵי יַעֲקֹב שֶׁהוּא הָאִילָן בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ, וְהוּא שִׁבְעִים תְּמָרִים. וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינוֹת מָיִם – שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים כְּשִׁבְעִים עַמּוּדִים, וּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, זְכוּתָם יָגֵן עֲלֵיכֶם

מִיָּד וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמָּיִם, מַשְׁמַע דִּכְתִיב עַל הַמָּיִם, וּמַשְׁמַע דִּכְתִיב, שָׁם שָׁם לוֹ, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְשָׁם שָׁלְטוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל הַמָּיִם, וְלֹא הוּצְרַךְ הַמַּטֶּה. מִכָּאן וּלְהָלְאָה אִצְטְרִיךְ הַמַּטֶּה בַּנָּחָשׁ עֲלֵי צוּר, אֵצֶל הַמָּיִם.

בָּאוּ לְחוֹרֵב, בָּאוּ הַמַּיִם לְקַטְרֵג, אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִכִּיתָ בַצּוּר, הַמַּטֶּה אִצְטְרִיךְ הָכָא, וְהִכִּיתָ לְאֵלּוּ בְּאוֹתוֹ צוּר, וְלֹא בַּנָּחָשׁ. אָמַר מֹשֶׁה, יַתִּיר אִצְטְרִיךְ הָכָא, אֲנָא חָמֵי מַיִם דְּבָעוֹ לְשָׁטְפָא. אַמַּאי, הִנְנִי עֹמֵד לְפָנֶיךָ שָׁם עַל הַצּוּר וְהִכִּיתָ בַצּוּר.

אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, עֲדַיִין בִּמְרִיבָה עֲתִידִים הַמַּיִם לְקַטְרֵג יוֹתֵר, שֶׁהֵם מַיִם עֲכוּרִים רָעִים וּזֵדוֹנִים, וְיִזְדַּוְּגוּ בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

בַּמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא אִילָן, וְהוּא אֵלִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה א) כִּי יֵבֹשׁוּ מֵאֵלִים אֲשֶׁר חֲמַדְתֶּם.

מִיָּד – וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמָּיִם, מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב עַל הַמָּיִם, וּמַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב שָׁם שָׁם לוֹ, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְשָׁם שָׁלְטוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל הַמַּיִם, וְלֹא הֻצְרַךְ הַמַּטֶּה. מִכָּאן וּלְהָלְאָה נִצְרַךְ הַמַּטֶּה בַּנָּחָשׁ עֲלֵי צוּר אֵצֶל הַמַּיִם.

בָּאוּ לְחוֹרֵב – בָּאוּ הַמַּיִם לְקַטְרֵג. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: וְהִכִּיתָ בַצּוּר, הַמַּטֶּה אִצְטְרִיךְ הָכָא, וְהִכִּיתָ לְאֵלּוּ בְּאוֹתוֹ צוּר, וְלֹא בַּנָּחָשׁ. אָמַר מֹשֶׁה, יוֹתֵר צָרִיךְ כָּאן, אֲנִי רוֹאֶה מַיִם שֶׁרָצוּ לִשְׁטֹף. לָמָה? הִנְנִי עֹמֵד לְפָנֶיךָ שָׁם עַל הַצּוּר [בְּחוֹרֵב] וְהִכִּיתָ בַצּוּר.

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: עֲדַיִן בִּמְרִיבָה עֲתִידִים הַמַּיִם לְקַטְרֵג יוֹתֵר,

בְּגָלוּי לְעֵינֵיהוֹן, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה אִצְטְרִיךְ הַמַּטֶּה, וְתַתִּיר עֲלֵיהֶם הַנָּחָשׁ בְּגָלוּי לְעֵינֵיהֶם, וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמִי. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר כז יד) לְהַקְדִּישֵׁנִי בַמַּיִם לְעֵינֵיהֶם. מַהוּ לְעֵינֵיהֶם. בְּגָלוּי. כְּדָבָר שֶׁנִּזְדַּוְּגוּ בָּהֶם בְּגָלוּי.

תָּא חֲזֵי, הָכִי חָמָא דָוִד, דִכְתִיב (תהלים קכד א) לוּלֵי ה' שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם, זֶה פַּרְעֹה. אֲזַי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים, כִּדְאַמְרִינָן. וּכְתִיב (שם קכד ד) נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלָטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים וגו'.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, מַה רָאָה מֹשֶׁה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, שֶׁלֹּא עָשָׂה בַּנָּחָשׁ. אֶלָּא יִשְׂרָאֵל הָיוּ דוֹחֲקִין לְמֹשֶׁה תְּנָה לָנוּ מַיִם, נִתְיָעֵץ מֹשֶׁה וְאָמַר, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לִי לַעֲמוֹד בַּנָּחָשׁ, וַאֲנָא חָמֵי דְּאֵין

לשון הקודש

שֶׁהֵם מַיִם עֲכוּרִים רָעִים וְזֵדוֹנִים, וְיִזְדַּוְּגוּ בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּי לְעֵינֵיהֶם, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה נִצְרַךְ הַמַּטֶּה, וְתַתִּיר עֲלֵיהֶם הַנָּחָשׁ בְּגָלוּי לְעֵינֵיהֶם, וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר כז) לְהַקְדִּישֵׁנִי בַמַּיִם לְעֵינֵיהֶם. מַהוּ לְעֵינֵיהֶם? בְּגָלוּי. כְּדָבָר שֶׁנִּזְדַּוְּגוּ בָּהֶם בְּגָלוּי.

בֹּא וּרְאֵה, כָּךְ רָאָה דָוִד, שֶׁכָּתוּב (תהלים קכד) לוּלֵי ה' שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם – זֶה פַּרְעֹה. אֲזַי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים – כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וְכָתוּב (שם) נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלָטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים וְגוֹ'. **אָמַר** רַבִּי אַבָּא, מָה רָאָה מֹשֶׁה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁלֹּא עָשָׂה בַּנָּחָשׁ? אֶלָּא יִשְׂרָאֵל הָיוּ דוֹחֲקִים לְמֹשֶׁה תְּנָה לָנוּ מַיִם. נִתְיָעֵץ מֹשֶׁה וְאָמַר: הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לִי

גְּזֵירָה לַנָּחָשׁ בַּמַּיִם, דְּאֵין יְכוֹלְתּוֹ אֶלָּא בְּעָפָר, דִּכְתִיב (בראשית ג יד) וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, מַשְׁמַע דְּעַפְרָא יֵיכוֹל וִישֵׁיצֵי כָּל יוֹמוֹי, אֲבָל בְּמַיָּא לָא. וְיִשְׂרָאֵל דָּחֲקִין לִי, וְאַף עַל גַּב דְּיַעֲבִיד נִיסָּא, לָא יַעֲבִיד בַּאֲתַר דָּא, אֶלָּא כַּד אִתְחַקַּק, אִתְחַקַּק בְּעַפְרָא, וְלָא בְּמַיָּא. דִּכְתִיב (שמות ד ג) וַיַּשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה וַיְהִי לְנָחָשׁ. וְצוּר בְּדָא אִתְחַקַּק, בְּמַיָּא, בְּמָרָה, וּכְבָר עֲבַד נִיסָּא. טַב דְּאִעְבִיד בְּהַאי, דְּאִתְעֲבִיד נִסָּא אָחֲרָא. מִיָּד וַיַּךְ אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמַיִם, אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֹשֶׁה יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי, דַּחֲשַׁבְתּוּן דְּלָא יָכִיל נָחָשׁ בַּמַּיִם, לָכֵן לֹא תָבִיאוּ. (וּמַטְּךָ אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיְאוֹר כו' מַאי טַעְמָא מִשּׁוּם דִּמְחַקַּק בְּנִיסִּין הֲוָה וּשְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה רְשִׁימָא בֵּיהּ).

לשון הקודש

לַעֲמֹד בַּנָּחָשׁ, וַאֲנִי רוֹאֶה שֶׁאֵין גְּזֵרָה לַנָּחָשׁ בְּמַיִם, שֶׁאֵין יְכָלְתּוֹ אֶלָּא בֶּעָפָר, שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. מַשְׁמָע שֶׁעָפָר יֹאכַל וְיַשְׁמִיד כָּל יָמָיו, אֲבָל בְּמַיִם לֹא. וְיִשְׂרָאֵל דּוֹחֲקִים אוֹתִי, וְאַף עַל גַּב שֶׁיַּעֲשֶׂה נֵס, לֹא יַעֲשֶׂה בְּמָקוֹם זֶה, אֶלָּא כְּשֶׁנְּחַקַּק, נֶחְקַק בֶּעָפָר וְלֹא בְּמַיִם, שֶׁכָּתוּב (שמות ד) וַיַּשְׁלִכֵהוּ אַרְצָה וַיְהִי לְנָחָשׁ. וְצוּר נֶחְקַק בָּזֶה, בְּמַיִם, בְּמָרָה, וּכְבָר עָשָׂה נֵס. טוֹב שֶׁאֶעֱשֶׂה בָּזֶה, שֶׁנַּעֲשֶׂה נֵס אַחֵר. מִיָּד – וַיַּךְ אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמַיִם. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מֹשֶׁה, יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי, שֶׁחֲשַׁבְתֶּם שֶׁלֹּא יָכוֹל הַנָּחָשׁ בְּמַיִם, לָכֵן לֹא תָבִיאוּ. (וּמַטְּךָ אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיְאוֹר כו', מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁמֻּחְקָק בְּנִסִּים הָיָה, וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן רָשׁוּם בּוֹ).

פָּרָשַׁת יִתְרוֹ

אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ, בְּהַאי פְּסוּקָא שָׁאַל רַבִּי יֵיסָא זְעִירָא דְּמִן חַבְרַיָּיא מֵרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, וְאָמַר לֵיהּ, אִית לִי לְמִשְׁאַל שְׁאֵילְתָּא חָדָא מִינָּךְ, וּמְשָׁבְּשָׁא לִי בְּלִבָּאי, וַאֲנָא דָּחֵיל מִלְּמִשְׁאַל מִינָּךְ. וַאֲמִינָא, אִי נִשְׁאַל, דָּחֵילְנָא דִּילְמָא אִיתְעָנֵשׁ. אִי לָא נִשְׁאַל, מְשַׁבְּשָׁא לִי בְּלִבָּאי. אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִימָא.

אָמַר לֵיהּ הַאי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַדְכַּר לְהוֹן לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל אֲתַר וַאֲתַר, אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. (ויקרא יט לו) אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. מַאי רְבוּתָא אוֹלִיף הָכָא. תְּנָאָה שְׁלִים הוּא, הֲדָא הוּא דַּאֲמַר לְאַבְרָהָם, (בראשית טו יג) כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וגו' וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל. אִם כֵּן,

לשון הקודש

פָּרָשַׁת יִתְרוֹ

אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ (שמות כ), בַּפָּסוּק הַזֶּה שָׁאַל רַבִּי יֵיסָא, הַקָּטָן שֶׁמִּן הַחֲבֵרִים, מֵרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, וְאָמַר לוֹ, יֵשׁ לִי לִשְׁאֹל שְׁאֵלָה אַחַת מִמְּךָ וּמְשֻׁבָּשׁ לִי בְּלִבִּי, וַאֲנִי פּוֹחֵד מִלִּשְׁאֹל מִמְּךָ, וְאָמַרְתִּי, אִם נִשְׁאַל – פּוֹחֵד אֲנִי שֶׁמָּא אֵעָנֵשׁ, אִם לֹא נִשְׁאַל – מְשֻׁבָּשׁ לִי בְּלִבִּי.

אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֱמֹר.

אָמַר לוֹ, זֶה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַזְכִּיר לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל מָקוֹם וּמָקוֹם אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. (ויקרא יט) אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. מָה הַחִדּוּשׁ שֶׁמְּלַמֵּד כָּאן? תְּנַאי שָׁלֵם הוּא, זֶה שֶׁאָמַר לְאַבְרָהָם (בראשית טו) כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ

לָמָּה לְאַדְכְּרָא לְהוֹן מִילְּתָא דָא בְּכָל אֲתַר וַאֲתַר.

אָמַר לֵיהּ תָּא חֲזֵי בְּרִי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אַתְנֵי עִם (דף לט ע"א) אַבְרָהָם, אֶלָּא דְּיַפִּיק יַת יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא דְּמִצְרַיִם, וְלָא מִתְּחוֹת שִׁעְבּוּדָא דְּדַחֲלָא אָחֳרָא. דְּוַדַּאי יִשְׂרָאֵל כַּד הֲווֹ בְּמִצְרַיִם, אִסְתְּאָבוּ וְאִתְטְנָפוּ גַּרְמֵיהוֹן בְּכָל זִינֵי מְסָאֲבוּ, עַד דְּהֲווּ שָׁרָאן תְּחוֹת אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע חֵילֵי דְּמְסָאֲבוּתָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפִּיק יַתְהוֹן מִתְּחוֹת פּוּלְחַן כָּל שְׁאָר חֵילִין.

וְעוֹד, דְּאָעֵיל יַתְהוֹן בְּאַרְבָּעִים וְתֵשַׁע תַּרְעֵי דְּסוּכְלְתָּנוּ לְקִבְלֵיהוֹן. מַה דְּלָא אַתְנֵי עִם אַבְרָהָם, אֶלָּא לַאֲפָקוּתְהוֹן מִמִּצְרַיִם, וְהוּא עָבִיד טִיבוּתֵיהּ וְחַסְדֵּיהּ עִמְּהוֹן.

לשון הקודש

בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְגוֹ' וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל. אִם כֵּן, לָמָּה לְהַזְכִּיר לָהֶם הַדָּבָר הַזֶּה בְּכָל מָקוֹם וּמָקוֹם?

אָמַר לוֹ, בֵּא וּרְאֵה, בְּנִי. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא הִתְנָה עִם אַבְרָהָם אֶלָּא שֶׁיּוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִגָּלוּת מִצְרַיִם, וְלֹא מִתַּחַת שִׁעְבּוּד שֶׁל יִרְאָה אַחֶרֶת. שֶׁוַּדַּאי יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהָיוּ בְּמִצְרַיִם, נִטְמְאוּ וְטִנְּפוּ עַצְמָם בְּכָל מִינֵי טֻמְאָה, עַד שֶׁהָיוּ שְׁרוּיִים תַּחַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה כֹּחוֹת שֶׁל טֻמְאָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹצִיא אוֹתָם מִתַּחַת עֲבוֹדַת כָּל שְׁאָר הַכֹּחוֹת.

וְעוֹד שֶׁהִכְנִיס אוֹתָם לְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי הַשֵּׂכֶל כְּנֶגְדָּם, מַה שֶּׁלֹּא הִתְנָה עִם אַבְרָהָם, אֶלָּא לְהוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם, וְהוּא עָשָׂה טוּבוֹ וְחַסְדּוֹ עִמָּם.

וּבְגִין כָּךְ תִּשְׁכַּח בְּאוֹרַיְיתָא, חַמְשִׁין זִמְנִין יְצִיאַת מִצְרַיִם, לְאַחֲזָאָה לְכָל בְּנֵי עָלְמָא, חַסְדָּא דַּעֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל, דְּאַפִּיק יַתְהוֹן מֵאִינוּן חֵילִין דִּמְסָאֲבוּ, וְאָעֵיל לוֹן לְגוֹ חֵילִין דְּדַכְיוּ, דְּהַיְינוּ חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּסוּכְלְתָּנוּ.

וְדָא אִיהוּ דַּאֲנַן מַנָּן לְהוֹ, מִיּוֹמָא טָבָא דְּפִסְחָא. וַאֲנַן מַנָּן יוֹמֵי וּשְׁבוּעֵי, וְהָא אִיתְעָרוּ חַבְרַיָּיא, מִצְוָה לְמִמְנֵי יוֹמֵי, וּמִצְוָה לְמִימְנֵי שְׁבוּעֵי. כִּי בְּכָל יוֹמָא אַפִּיק לָן מֵחֵילָא דִּמְסָאֲבוּ, וְאָעֵיל לָן בְּחֵילָא דְּדַכְיוּ.

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ תִּמְצָא בַּתּוֹרָה חֲמִשִּׁים פְּעָמִים יְצִיאַת מִצְרַיִם, לְהַרְאוֹת לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל שֶׁהוֹצִיא אוֹתָם מֵאוֹתָם כֹּחוֹת הַטֻּמְאָה, וְהִכְנִיס אוֹתָם לְתוֹךְ כֹּחוֹת הַטָּהֳרָה, שֶׁהַיְנוּ חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה. **וְזֶהוּ** שֶׁאָנוּ מוֹנִים לָהֶם מִיּוֹם טוֹב שֶׁל פֶּסַח, וְאָנוּ מוֹנִים יָמִים וְשָׁבוּעוֹת, וַהֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ הַחֲכָמִים, מִצְוָה לִמְנוֹת יָמִים וּמִצְוָה לִמְנוֹת שָׁבוּעוֹת, כִּי בְּכָל יוֹם הוֹצִיאָנוּ מִכֹּחַ שֶׁל טֻמְאָה, וְהִכְנִיסָנוּ לְכֹחַ טָהֳרָה.

וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם, בְּשִׁית סִטְרִין: בְּשַׁעֲרָא דְעַל רֵישָׁא, דְּאִיהִי מִתְתַּקְּנָא עַל אוּדְנִין. בְּמִצְחָא, בְּשִׁרְטוּטִין דְּמִצְחָא. בְּעַיְינִין, וּבְקְרִיצִין דְעַל עַיְינִין. בְּאַנְפִּין, וּבְדִיוֹקְנָא דְאַנְפִּין. בְּחוֹטְמָא, דְּאִיהִי מִתְתַּקְּנָא בְּאוֹרַח מֵישָׁר עַל פּוּמָא. בְּגוּפָא, בְּקוֹמָה דִילֵיהּ, וּבְשִׁיעוּרָא דִילֵיהּ לְכָל סְטַר, לְאַרְבַּע סִטְרִין וּלְעֵילָא וְתַתָּא. הַאי אִיהוּ תִּיקּוּנָא דְאָדָם.

וּלְזִמְנִין אִיתְקְרֵי אַרְיֵה, וּלְזִמְנִין אִיהוּ דְיוֹקְנָא דְשׁוֹר, וּלְזִמְנִין דְיוֹקְנָא דְנֶשֶׁר.

וּכְעָן צָרִיךְ לְפָרְשָׁא, כֵּיוָן דְּאִיהוּ יִיחוּד דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּסְפִירָן, אַמַּאי אִתְקְרִיאוּ בְּדִיוֹקְנָא דְאָדָם, וּבְדִיוֹקְנָא דְאַרְיֵה, וּבְדִיוֹקְנָא דְשׁוֹר, וּבְדִיוֹקְנָא דְנֶשֶׁר.

אֶלָּא וַדַּאי בְּזִמְנָא דְּבָעֵי לְמֵיעְבַּד עֲבִידְתֵּיהּ, וּלְאַנְהָגָא לְיִשְׂרָאֵל דְּאִתְקְרִיאוּ בְּמַזָּלָא דְאָדָם, אִתְלַבַּשׁ בְּדִיוֹקְנָא דְהַהִיא חַיָּה דְּאִתְקְרִיאַת אָדָם, וְאִתְקְרֵי הוּא אָדָם. וּבְזִמְנָא דְּבָעֵי לְאַנְהָגָא לְיִשְׂרָאֵל לְאִינּוּן דְּאִתְקְרִיאוּ בְּמַזָּלָא דְאַרְיֵה, אִתְלַבַּשׁ בְּדִיוֹקְנָא דְהַהִיא חַיָּה דְּאִתְקְרִיאַת אַרְיֵה. וְהָכִי בְּגַוְונָא דָא בְּחַיָּה דְּאִתְקְרִיאַת שׁוֹר. וְכֵן בְּגַוְונָא

דָּא בְּחַיָּה דְּאִתְקְרִיאַת נֶשֶׁר. וּבְגַוְונָא דָּא שְׁכִינְתֵּיהּ.

וּבְגִין כָּךְ אִתְקְרֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאִלֵּין שְׁמָהָן, וְכָל חֵילִין דִּילְהוֹן. לֵית אֲתַר וְלֵית בְּרִיָּה בְּעָלְמָא, דְּלָא שַׁלִּיט שְׁמֵיהּ עֲלֵיהּ, וְאִתְקְרִיאוּ בִּשְׁמֵיהּ. כְּגַוְונָא דָא דְּיוֹקְנָא דְּאָדָם, י' שַׁרְיָיא בְּרֵישָׁא. ה' ה' בְּעֶשֶׁר אֶצְבְּעָן, ו' בְּגוּפָא. וּכְגַוְונָא דָא בְּנֶשֶׁר, י' עַל רֵישֵׁיהּ ה' ה' עַל גַּדְפּוֹי. ו' עַל גּוּפֵיהּ. וְהָכִי בְּכָל חַיָּה וְחַיָּה. וְכֵן בְּכָל מַלְאָךְ וּמַלְאָךְ.

וְלֵית נִימָא בְּרֵישָׁא דְּלָא שַׁרְיָיא בָּהֶם שֵׁם יהו"ה. וְלֵית עִשְׂבָּא, דְּלָא שַׁרְיָא בֵּיהּ שֵׁם יהו"ה. וְשׁוֹשַׁנָּה, בְּתַפּוּחַ דִּילֵיהּ שַׁרְיָיא י'. וּבְשַׁרְבִּיט דִּילָהּ ו'. בְּחָמֵשׁ עָלִין דִּלְבַר, וְחָמֵשׁ דִּלְגַו, שַׁרְיָיא ה"ה. לְאַחֲזָאָה, דְּלֵית אֲפִילוּ עִשְׂבָּא דְּלָא אִתְבְּרֵי בִּשְׁמָא דְּיהו"ה. דְּלָא יֵימְרוּן דְּאִלּוּהַּ אָחֲרָא בְּרָא לוֹן.

לֵית בְּרִיָּה בְּעִילָּאִין וְתַתָּאִין, דְּלָאו אִינּוּן רְשִׁימִין בִּשְׁמֵיהּ, וְכֵן בִּשְׁכִינְתָּא בְּכָל חַד. וּבְגִין כָּךְ אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא שׁוֹשַׁנָּה. וְאִתְקְרִיאַת נִשְׁרָא. פָּרָה אֲדֻמָּה אַיָּלֶת. יוֹנָה. צִפּוֹר. לֵית בְּרִיָּה דְּלָא אִתְקְרִיאַת בִּשְׁמֵיהּ, כַּד אִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ, לְמֵיעְבַּד פְּעוּלָתֵיהּ.

וּבְגִין כָּךְ אִתְקְרִיאַת מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה. כַּד רֹכֶבֶת בְּהַהִיא חַיָּה דְּאִיהִי נֶשֶׁר, אוֹ שׁוֹר, אוֹ אַרְיֵה, אוֹ אָדָם. וְשִׁבְחָא דְּכֻלְּהוּ בְּרִיָּין דִּבְרָא, אִיהוּ אָדָם, דְּאִיהוּ דְּיוֹקְנָא דְּכָל עָלְמָא, וּמִכָּל בְּרִיָּין דְּאִית בְּעָלְמָא, וּבְגִין כָּךְ אִיהוּ חָבִיב עֲלֵיהּ מִכָּל בְּרִיָּין.

וְכַמָּה בְּנֵי נָשָׁא אִינּוּן בְּדִיוֹקְנָא דְּאָדָם מִלְּגָיוֹ. וּמִלְּבַר לָא אִית בְּהוֹן אֶלָּא אוֹ עוֹפָא, אוֹ אַרְיֵה, אוֹ שׁוֹר, אוֹ חֵיוָא מֵאִלֵּין מַזָּלוֹת דְּאִתְקְרִיאוּ בִּבְנֵי נָשָׁא. וְאָחֲרָנִין בְּהִפּוּכָא, אִינּוּן בְּדִיוֹקְנָא דְּאָדָם מִלְּבַר, וְלָאו הָכִי מִלְּגַו. וְעַל דָּא הֲווֹ אָמְרִין מָאנֵי מַתְנִיתִין, כָּל מִי שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ אַל יִכָּנֵס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. דְּאִתְחֲזֵי בְּאַנְפּוֹי דְּיוֹקְנָא דְּאָדָם, וּמִלְּגָיוֹ חֵיוָא בִּישָׁא.

וּבְגִין דָּא אֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם אַנְשֵׁי חַיִל, מִסִּטְרָא דְּאַבְרָהָם. יִרְאֵי אֱלֹהִים, מִסִּטְרָא דְּיִצְחָק. אַנְשֵׁי אֱמֶת, מִסִּטְרָא דְּיַעֲקֹב. שׂוֹנְאֵי בָצַע, מִסִּטְרָא דְּדָוִד. דְּאִיהוּ רַגְלָא רְבִיעָאָה, וַעֲלַיְיהוּ שַׁרְיָיא יהו"ה.

וְשַׁמְתָּ עֲלֵיהֶם שָׂרֵי אֲלָפִים, מִסִּטְרָא דְּא' מִן אַדְנ"י. שָׂרֵי מֵאוֹת, מִסִּטְרָא דְּאָת ד', דְּאִינוּן אַרְבַּע מְאָה שְׁנִין דְּמִצְרַיִם דְּרָמִיזָא בַּקְּרָא. נ' שָׂרֵי חֲמִשִּׁים. י' שָׂרֵי עֲשָׂרוֹת.

וַאֲנָא בָּעֵינָא לְפָרְשָׁא, גּוּפָא בִּתְמַנְיָא תִּיקּוּנִין אִלֵּין, בְּגִין דְּאִית לוֹן יְסוֹדָא מֵהַאי קְרָא. אַף עַל גַּב דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן לָא פָּרֵישׁ אֶלָּא בְּשִׁתָּא אַנְפִּין. וְרָזָא דִּתְמַנְיָא אַנְפִּין אִלֵּין, בְּרָזָא דְּיאהדונה"י.

וְאִלֵּין אִינוּן תְּמַנְיָא תִּיקּוּנִין לְגַבָּיְיהוּ. וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם אַנְשֵׁי חַיִל. בִּרְאִיָּיה, בְּעַיְינִין, וּבִקְרִיצִין דִּילְהוֹן, וּבִגְוָונִין דִּילְהוֹן, בַּעֲמִיקוּ דִּילְהוֹן, בַּאֲרִיכוּ דִּילְהוֹן, וּבִקְמִיטוּ דִּילְהוֹן. הָכָא רָזָא דְּחַיָּה דְּאִיהוּ אַרְיֵה, חֶסֶד פָּעֵיל בֵּיהּ. וְאַרְיֵה דָּא מִיכָאֵל. בְּהִיפּוּךְ אַתְוָון אַרְיֵה, תִּשְׁכַּח לֵיהּ רְאִיָּה.

יִרְאֵי אֱלֹהִים בִּשְׁמִיעָה דְאוּדְנִין, וּבְשַׁעֲרָא דְּתַלְיָיא מֵרֵישָׁא עֲלַיְיהוּ וּשְׁמִיעָה אִיהִי חַיָּה דְּאִתְקְרִיאַת שׁוֹר. שַׁעֲרָא אִיהִי דִינָא. וְכַמָּה נִימִין תַּלְיָין מִינָהּ, דְּאִינוּן צְבָא הַשָּׁמַיִם, קָיְימִין עַל בֵּי

דִינָא רַבְּרָבָא, דְּאִיהִי גְבוּרָה לִשְׁמָאלָא, דִּפְעוּלָתָהּ בְּחַיָּה דְּאִיהִי שׁוֹר, וְדָא גַּבְרִיאֵל.

וּבְצִלּוֹתָא, צָרִיךְ לְבַעֲרָא לוֹן מִן בָּתַּר אוּדְנִין, דְּלָא יְהוֹן מְכַסִּין תַּרְעִין דִּשְׁמִיעָה, לְאָעֲלָא בְּהוֹן צְלוֹתָא. וְאִם לָאו, אִתְקַיֵּים בֵּיהּ קְרָא, (משלי א כא) אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה. וּבְזִמְנָא דִּשְׁמִיעָה אִיהִי פְּנוּיָה מֵאִלֵּין דִּינִין, אִתְקַיֵּים בֵּיהּ (ישעיה נח ט) אָז תִּקְרָא וַה' יַעֲנֶה.

אַנְשֵׁי אֱמֶת, בְּדִיוֹקְנָא דְּחוֹטְמָא, דְּאִיהוּ רוּחָא דְקוּדְשָׁא, וְדָא תִּפְאֶרֶת אִיהוּ חוֹטְמָא, חוֹתָם אֱמֶת. יַעֲקֹב שְׁלֵימָא. תְּרֵין אַנְפִּין אִית לֵיהּ לָקֻבֵּל לֵאָ"ה וְרָחֵ"ל. וְאִלֵּין אִינוּן אַנְפּוֹי דְּרַחֲמֵי, כְּלִילָן חִיוַר וְסוּמָק, מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד וּגְבוּרָה.

מִצְחָא מִתְתַּקְנָא עֲלַיְיהוּ, דְּאִיהוּ בִּינָה, בְּכַמָּה שִׁרְטוּטִין, דְּאִינוּן אוֹרְחִין דְּיַמָּא דְאוֹרַיְיתָא. עֲלַיְיהוּ אִיתְּמַר (תהלים כה י) כָּל אָרְחוֹת ה' חֶסֶד וֶאֱמֶת. מַאי נִיהוּ דְּעָבִיד אוֹרְחִין אִלֵּין, דְּאִינוּן שִׁרְטוּטִין דְּמִצְחָא. דָּא מוֹחָא, דְּאִיהוּ חָכְמָה. (דף לט ע"ב) וְאִלֵּין שִׁרְטוּטִין, אִינוּן תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין דְּיַמָּא דְאוֹרַיְיתָא.

וְחַיָּה דְּרָכִיב עֲלֵיהּ תִּפְאֶרֶת, דָּא נֶשֶׁר. הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ל יט) דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. וְדָא אוּרִיאֵל. וּמוֹחָא וּמִצְחָא, וּתְרֵין אַנְפִּין אִלֵּין, דְּכֻלְּהוּ עַל חוֹטְמָא. אִלֵּין אִינוּן אַרְבַּע בָּתֵּי דִתְפִילִין, דְּאִינוּן עַל רֵישָׁא דְתִפְאֶרֶת.

וְחוֹטְמָא דְּאִיהוּ יַעֲקֹב, אִיתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ב ז) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. וְדָא בִינָה, בֶּן י"ה. מִשֶּׁה רַבֵּנוּ אִיהוּ לֵיהּ כְּנִשְׁמָתָא דְחַיֵּי.

תְּלָתִין וּתְרֵין שִׁרְטוּטִין דְּמִצְחָא אִלֵּין, אַחְזָיָין רָזָא דְתְלָתִין וּתְרֵין אַנְפִּין, וְגַדְפִּין דְּאַרְבַּע חֵיוָן דְּאִינוּן אַרְבַּע אַנְפִּין, וְאַרְבַּע גַּדְפִּין לְכָל חַיָּה מֵאִלֵּין.

דִּיקְנָא דְאַנְפִּין, אִינוּן נִימִין דְּלֵית לוֹן סוֹף. וְאַחְזָיָין עַל סָבָא דְסָבִין דְּאִיהוּ עִילַּת הָעִילּוֹת, דְּלֵית סוֹף לְעָלְמִין דְתַלְיָין מִנֵּיהּ.

שׂוֹנְאֵי בָצַע, דָּא פּוּמָא, וְאִיהִי מַלְכוּת. תְּרֵין שִׂפְוָון דִּילָהּ, מִתְתַּקְּנָן עֲלָהּ, וְאִינוּן נֶצַח וְהוֹד. יְסוֹד, דָּא אִיהוּ לְשׁוֹן לְמוּדִים.

וְכֻלְּהוּ אָזְלִין בְּקַו הַמִּדָּה, דְּאִיהוּ קַו הַיּוֹשֶׁר, בֵּין עֵינִין, בֵּין אַנְפִּין, בֵּין אוּדְנִין, וְחוֹטְמָא,

וּמִצְחָא, וְשִׁפְוָון. וְאִלֵּין דְּלָאו אִינּוּן בְּקַו הַמִּדָּה, דְּנָפְקִין מִקַּו הַיּוֹשֶׁר, וַדַּאי לָאו אִינּוּן דְּיוֹקְנִין דִּלְעֵילָא, וְלָא שַׁרְיָיא שֵׁם יהו"ה עֲלַיְיהוּ.

וּבְגִין דָּא אֲמַר לְמֹשֶׁה, וְאַתָּה תֶּחֱזֶה וגו'. פּוּמָא וַדַּאי סִיּוּמָא דְּאָדָם, וְדָא מַלְכוּת. וְחַיָּה דְּרָכִיב בַּהּ, הוּא רְפָאֵל. אִיהוּ אֵפֶר, אִיהוּ עָפָר דְּבֵי מַקְדְּשָׁא, דְּאִתְנְטִיל מִגֵּיהּ אָדָם. וּבְהִפּוּכָא אֵפֶ"ר אִיהוּ פְּאֵ"ר, וְדָא אִיהוּ (יחזקאל כד יז) פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ.

הֲרֵי לְךָ אַרְבַּע תִּיקּוּנִין, דְּאִינּוּן, רְאִיָּה, שְׁמִיעָה, רֵיחַ, דִּבּוּר. וְהַאי דִּבּוּר, מִתַּמָּן נָטְלִין לֵיהּ נְבִיאִים, דְּאִינּוּן תְּרֵין שִׁפְוָון. וְדָא אִיהוּ (הושע יב יא) וְדִבַּרְתִּי עַל הַנְּבִיאִים.

וְעַל אִלֵּין אַרְבַּע תִּיקּוּנִין, שַׁרְיָיא יהו"ה. וְסָלִיק לַעֲשָׂרָה, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּאִינּוּן עֶשֶׂר סְפִירִין, דְּנָהֲרִין בְּמוֹחָא וּבְמִצְחָא וּבְעַיְינִין וְאוּדְנִין וְאַנְפִּין וְחוֹטְמָא וּפוּמָא. מִצְחָא וּמוֹחָא תְּרֵין. עַיְינִין תְּרֵין. אוּדְנִין תְּרֵין. וְאַנְפּוֹי תְּרֵין. וְחוֹטְמָא וּפוּמָא תְּרֵין. הָא עֲשַׂר.

אַרְבַּע תִּיקּוּנִין דִּלְתַתָּא, אדנ"י, וְאִינּוּן עֲשִׂיָּה בְּיָדִין, נִעְנוּעַ בְּגוּפָא, שִׁימּוּשׁ בִּבְרִית מִילָה,

הֲלִיכָה בָּרַגְלַיִם, וְהָכָא שִׁיעוּר קוֹמָה. וְצָרִיךְ לְאַחְזָרָא עַל כֻּלְּהוּ.

וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם, אַנְתְּ אִית לָךְ לְאִסְתַּכָּלָא, וְלָא אָחֳרָא. דְּאַנְתְּ אִיהוּ נְהוֹרָא דְּאוֹרַיְיתָא, לְקַיְּימָא בָךְ (מלאכי ג כב) זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי. וְאַתָּה תֶּחֱזֶה, וַדַּאי בִּרְאִיָּה דִּילָךְ בְּעַיְּינִין, בְּגִין (תהלים קמה טו) דְּעֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ, וְאַנְתְּ יַהִיב לוֹן אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, דְּאִיהִי מֵיכְלָא דְּאוֹרַיְיתָא, בְּגִין דִּשְׁמָא דִּילִי נְהֵיר בְּעֵינָךְ, וּבְכָל תִּיקּוּנִין דִּילָךְ.

פָּתַח וַאֲמַר, רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, בִּרְשׁוּ דִּילָךְ אֲנָא אֵיעוֹל לְגַלָּאָה רָזִין טְמִירִין דִּילָךְ. (תהלים קיט יח) גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ, לְשַׁבָּחָא דְּכַלָּה דִּילָךְ, בְּאִלֵּין תִּיקּוּנִין, וּלְכָל אִינּוּן דְּתַלְיָין מִינָּהּ. וְאִינּוּן רְשִׁימִין מִינָּהּ, דְּאִיהִי תַּרְעָא דִּילָךְ לְאַעֲלָא בָךְ, לְמֶחֱזֵי אַפָּךְ, דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת. שׁוּפְרָא דִּילָךְ, עֲלָה אִיתְּמַר (שה"ש ד ז) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי, (שם ד א) הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים. כְּיוֹנִים וַדַּאי, דְּאִינּוּן מְרֻקָּמִין בְּגוּפַיְיהוּ בְּגַדְפַיְיהוּ, וּבִרְקִימוּ דִּילְהוֹן אִשְׁתְּמוֹדְעִין בִּשְׁאָר עוֹפִין.

וְעוֹד כְּיוֹנִים, דְּלֵית בְּכָל עוֹפִין מְהֵימְנָא לְגַבֵּי בַּעֲלָהּ כְּיוֹנָה. עַיְינִין גַּבְהָנִין, מִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרַח מִישׁוֹר לְגַבֵּי בַּעֲלָהּ. גַּדְפּוֹי דְּיוֹנִים, אִלֵּין כַּנְפֵי עֵינָא, דִּי בְּהוֹן פָּרְחַת יוֹנָה לְגַבֵּי בַּעֲלָהּ. יוֹנִים אִתְקְרִיאוּ.

מִסְטָרָא דְּחֶסֶד חִוְּורִין. וְסוּמְקִין מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה. וִירוֹקִין מִסְטָרָא דְּתִפְאֶרֶת. וְאוּכְמִין מִסְטָרָא דְּמַלְכוּת. דְּאִיתְּמַר בַּהּ (שה"ש א ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה.

חִוָּורוֹ דִּילְהוֹן, כְּמַשְׁכִּיוֹת כֶּסֶף. וְאִיהוּ כְּחִוָּורוֹ דְּשׁוֹשַׁנָּה. סוּמְקֵי דִּילְהוֹן, כְּתַפּוּחֵי זָהָב, וְאִיהוּ כְּסוּמְקֵי דְּשׁוֹשַׁנָּה. יְרוֹקָא דִּילְהוֹן, כָּלִיל תְּרֵי גְּוָונִין. אוּכְמֵי דִּילְהוֹן שַׁפִּירוּ דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי אוּכְמָא שַׁפִּירְתָּא, כְּמָה דְּאִיתְּמַר שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה.

בְּגַוָּון חִיוָּר, אִיהוּ יָפָה כַּלְבָנָה. בְּגַוָּון סוּמָק, בָּרָה כַּחַמָּה. אֲיוּמָה כַּנִּדְגָּלוֹת, בִּתְרֵין גְּוָונִין אָחֲרָנִין. רִבּוֹן עָלְמָא, בְּאִלֵּין אַרְבַּע גְּוָונִין, אֶהֱא מִסְתַּכֵּל לְשִׁמְךָ יהו"ה, דְּתִפְּרוֹק לַהּ.

רְאֵה ה' כִּי הִגְדִּיל אוֹיֵב (איכה א ט) דְּאִיהוּ סמא"ל, דְּעַיְינִין דִּילֵיהּ עֲקִימִין, וּגְוָונוֹי חֲשִׁיכִין, וְלָא מִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרַח מֵישַׁר, לְמֶעְבַּד טַב בְּגָלוּתָא עִם צַדִּיקַיָּא, אֶלָּא עִם רַשִׁיעַיָּא, דְּאִינוּן עֲקִימִין בְּאוֹרְחַיְיהוּ בְּכֹלָּא. בְּנוּי דְּנָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, דְּקָטִיל לְאָדָם וּלְכָל בְּרְיָין דְּאַתְיָין מִגֵּיהּ.

גַּוָּון חִוָּור דְּעַיְינִין דִּילֵיהּ, אִיהוּ נָחָשׁ. גַּוָּון סוּמָק, שָׂרָף. גַּוָּון תְּלִיתָאי, יָרוֹק. כָּלִיל מִתַּרְוַוְיְיהוּ, עַקְרָב. גַּוָּון רְבִיעָאָה אוֹדֶם, צִמָּאוֹן אֲשֶׁר אֵין מָיִם.

כֻּלְּהוּ גְּוָונִין דְּעֵינָא דְּרַשִׁיעַיָּא, קָטְלִין. עֲלַיְיהוּ אִיתְּמַר (משלי כג ו) אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עָיִן וְאַל תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו. וּבְגִין דָּא, אָסוּר לְעַמָּא קַדִּישָׁא לְאִסְתַּכֵּל בְּרַשִׁיעַיָּא. וְאוֹרַיְיתָא דִּילְהוֹן, צָרִיךְ לְאִתְכַּסָּאָה מִינַיְיהוּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קמז כ) לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם.

כְּמָה דְיוֹנָה צְרִיכַת נְטִירוּ מִגֵּץ, כְּגַוְונָא דָּא צְרִיכִין נְטִירוּ, עֵינַיְיךָ יוֹנִים דְּצַדִּיקִים, מֵעַיְינִין דְּרַשִׁיעַיָּא, דְּאִינוּן עֵרֶב רַב, בְּנוּי דְּלִילִי"ת רַשִׁיעָתָא, דְּאִינוּן קָשִׁין לְמֶעְבַּד טִיבוּ עִם עֲנִיֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְאִינוּן עֲקִימִין בְּכָל אוֹרְחַיְיהוּ, בְּנוּי דְּנָחָשׁ

הַקַּדְמוֹנִי, דְּאִלֵּין אִינּוּן זוּהֲמָא דְּהִטִּיל חִוְיָא בְּחַוָּה.

הֲרֵי אַרְבַּע גְּוָונִין בִּישִׁין לְקָטְלָא. וְאַרְבַּע גְּוָונִין אָחֲרָנִין טָבִין לְאַחָיָיא. תְּרֵין כְּרוּבֵי עֵינָא, אִינּוּן נֶצַח וָהוֹד. אִלֵּין אִינּוּן כַּנְפֵי יוֹנָה. עַיִן דָּא צַדִּיק, אִיהוּ יוֹנָה מַמָּשׁ. דְּכַר וְנוּקְבָא, אִינּוּן צַדִּיק וְצֶדֶק. מִסִּטְרָא דְּצַדִּיק אִתְקְרִיאַת יוֹנָה, מִסִּטְרָא דְּתִפְאֶרֶת אִתְקְרִיאַת עַיִן.

נֶשֶׁר, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי ל יט) דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמָיִם. דְּלָא דָחֵיל מֵעוֹפָא דְעָלְמָא, בְּגִין דְּנִשְׁרָא אִיהִי מַטְרוֹנִיתָא עִילָּאָה, וְשׁוּלְטָנוּתָהּ בְּיוֹמִין טָבִין וְשַׁבָּתוֹת. אֲבָל יוֹנָה שׁוּלְטָנוּתָהּ בְּשִׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, וְאִיהִי בְּגָלוּתָא לֵית לָהּ מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ. בְּגִין דִּבְנוֹי דְּלִילִי"ת, זוּהֲמָא דְּחִוְיָא, עָלַיְיהוּ אִיתְמַר (בראשית ז יט) וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל הָאָרֶץ, דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּאִתְמַר בְּהוֹן (בראשית כח יד) וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶ"ץ. אִינּוּן מִתְגַּבְּרִין עָלַיְיהוּ בְּגָלוּתָא, בְּנָשִׁין שַׁפִּירִין, בִּבְנִין שַׁפִּירִין, בְּעוּתְרָא, בִּלְבוּשִׁין שַׁפִּירִין.

וְיִשְׂרָאֵל עֲנִיִּים בְּכֹלָּא, אוּכְמָא בְּכֹלָּא. בְּנוֹי דְּהַהוּא דְּאִיתְמַר בַּהּ, (שה"ש א ו) אַל

תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שִׁחַרְחוֹרֶת, בִּגָלוּתָא. וְאִינוּן (דף מ ע"א) בְּנוֹי דְּהַהוּא דְּאִתְּמָר בֵּיהּ, (ישעיה נ ג) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם. אִינוּן מִתְלַבְּשִׁין בְּאִינוּן לְבוּשִׁין, בְּגִין אִלֵּין רַשִׁיעַיָּא דְּמִתְגַּבְּרִין עֲלַיְיהוּ בְּגָלוּתָא, דְּלָא מִסְתַּכְּלִין (יסתכלון) לוֹן אֶלָּא בְּעֵינָא בִּישָׁא. (משלי כב ג) וְעָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר,כְּגוֹן נֹחַ, וְהָכִי צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְאִתְכַּסָּאָה מִנַּיְיהוּ בְּגָלוּתָא, בִּלְבוּשֵׁיהוֹן, בִּנְשֵׁיהוֹן, בִּבְנֵיהוֹן, בְּעוּתְרָא דִּלְהוֹן. וְלָאו לְמַגְּנָא אָמְרוּ מָאֵרֵי מַתְנִיתִין, דְּלֵית בְּרָכָה שׁוֹרָה אֶלָּא בְּדָבָר הַסָּמוּי מִן הָעַיִן.

וְנָחָשׁ וְעַקְרָב, אִלֵּין מוּמִין דְּעֵינָא. עַיְינִין עֲקִימִין דְּבַר נָשׁ, דְּלָא מִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרַח מִישׁוֹר, חִוְיָא, דְּאִיהוּ נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן תַּמָּן. בְּהַאי לָא תָּפִים כְּלָל, מֵאִינוּן דְּקַו הַמִּדָּה בְּהוּ. עֲלַיְיהוּ אִתְּמָר, (במדבר טו לט) וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם וגו'. אַף עַל גַּב דְּיִשְׂרָאֵל אִינוּן בְּגָלוּתָא, (וּפַרְנְסֵי דָרָא אִינוּן) כְּגַוְונָא דְּלִבָּא, וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל דְּהַוּוּ סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה, כֵּיוָן דְּאִינוּן זוֹנִים וּמְשׁוּטָטִין בְּזִמָּה, לֹא תָתוּרוּ אַבַתְרַיְיהוּ, דְּהָא לֵית בְּהוּ מְהֵימָנוּתָא.

עַיְינִין עֲקִימִין, רַמַּאי אִיהוּ, וּמְפַתֵּי בְּנֵי נָשָׁא בְּלִישָׁנֵיהּ, כְּגוֹן דְּפַתֵּי נָחָשׁ לְחַוָּה. עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע אִיהוּ. אִתְחֲזֵי בְּפוּמֵיהּ וּבְמִלּוֹי טַב, וְלִבֵּיהּ רַמַּאי בִּישׁ, אִסְתַּמַּר מִנֵּיהּ. עֲלֵיהּ אִתְּמָר, (בראשית ב יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ.

חִוָּורוֹ דְּעַיְינִין, מְכַסְיָא כָּל גְּוָונִין אָחֲרָנִין. עַיְינִין דִּילֵיהּ אִינּוּן רַבְרְבִין, גַּבְהָנִין, וְאִיהוּ גְּבַהּ לֵב, עֲלֵיהּ אִתְּמָר (משלי טז ה) תּוֹעֲבַת ה' כָּל גְּבַהּ לֵב. כָּל טָבִין דַּעֲבִיד, לְמֶעְבַּד לֵיהּ שֵׁם. וְאִיהִי מֵאִלֵּין דְּאִתְּמָר בְּהוֹן, (בראשית יא ד) הָבָה נִבְנֶה לָּנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה לָּנוּ שֵׁם. אִלֵּין אִינּוּן דְּבוֹנִין בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת מִמָּמוֹנֵיהוֹן. וְכֹלָּא לְמֶעְבַּד לְהוֹן שֵׁם, וְלָא לִשְׁמָא דַה'. הַאי אִיהוּ גָּיְיפָא, דְּיוֹקְנָא דַּחֲמוֹר נוֹאֵף אִיהוּ. אִסְתַּמַּר בְּרַתָּךְ וְאִתְּתָךְ מִנֵּיהּ, אִם יְהֵא אוּשְׁפִּיזָךְ.

וְעוֹד, הַאי בַּר נָשׁ מִשְׁתַּדֵּל כָּל יוֹמֵי בְּכִשּׁוּף, וְאַצְלַח בְּהוֹן עִם מַלְכִין וְשַׁלִּיטִין. אִיהוּ מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף. וְאִיהוּ רְשִׁימוּ דִּילֵיהּ רְשִׁימוּ דְּחִוְיָא, בְּמִדָּה חִוָּורָא. וְרוֹשֶׁם חִוָּור אִית לֵיהּ

בְּגַדְפּוֹי (בְּכַתְפּוֹי), דְּמִתַּמָּן אִתְנְטִיל נָחָשׁ, וְלֵית שַׁעֲרָא עַל הַהוּא רוֹשֶׁם. וּמַזָּלֵיהּ דְּהַאי בַּר נָשׁ בְּכָל מִלָּה, חִוָּרָא. שַׁעֲרָא דִּילֵיהּ חִוָּר, וְהוּא אָרִיךְ קוֹמָה, וְשַׁעֲרוֹי אֲרִיכִין.

וְעַיְנִין חִוָּרִין, מִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרַח מֵישָׁר. הַאי אִיהוּ מָאֲרֵיהּ דְּחֶסֶד, דְּאִתְיְלִיד הַאי בַּר נָשׁ בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, בְּשַׁעֲתָא קַדְמָאָה, דְּמַזָּלֵיהּ טָלֶה. וְחַיָּה דִּילֵיהּ אַרְיֵה בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, כָּל תְּרֵיסַר מַזָּלוֹת, וְשִׁבְעָה כּוֹכְבַיָּא, אִינוּן מְשׁוּעְבָּדִים לְכוֹכָבָא דִּילֵיהּ, וּלְמַזָּלָא דִּילֵיהּ. וְהָכִי כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא כְּגַוְונָא דָא.

הַאי בַּר נָשׁ אִיהוּ חִיוָּר, מֵחִוָּרוֹ דִּנְהוֹרָא דְּאִתְבְּרֵי בְּיוֹמָא קַדְמָאָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית א ג) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. אִתְיְלִיד בְּרֵישׁ שַׁעֲתָא דְיוֹמָא, יְהֵא חַכִּימָא יַתִּיר בְּאוֹרַיְיתָא. וְיֵהֵא רֵישָׁא דְּמָאֲרֵי מְתִיבָתָא. וְאִם אִתְיְלִיד בְּאֶמְצָעִיתָא דְשַׁעֲתָא, יְהֵא בֵּינוֹנִי בְּאוֹרַיְיתָא. וְאִם בְּסוֹפָא דְשַׁעֲתָא, יְהֵא עָנִי בְּאוֹרַיְיתָא. זָנָב לָאֲרָיוֹת, דְּאִינוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים.

וְהַאי אִיהוּ בְּמַזָּל רְאוּבֵ"ן, דְּאִיהוּ אוֹ"ר בֵּ"ן, מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד. וְסִיהֲרָא דְּאִיהִי מַלְכוּת, נָטְלָא חִוָּורוֹ דִּנְהוֹרָא. דְּמַלְכוּת אִיהִי סִיהֲרָא מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד, יָפָה כַּלְבָנָה. וְאִיהִי חַמָּה מִסִّטְרָא דִּגְבוּרָה. וְאִיהִי כּוֹכָב מִסִּטְרָא דְּתִפְאֶרֶת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (במדבר כד יז) דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב. וְאִיהִי נוֹגַהּ מִסִּטְרָא דְּנֶצַח. וְאִיהִי מַאְדִים, מִסִּטְרָא דְּהוֹד, דְּאִתְאַדָּם בִּגְבוּרָה. וְאִיהִי שַׁבָּת, מִסִּטְרָא דִיסוֹד. שַׁבָּתָאי דְּמִסִּטְרָא טָבָא אִיתְּמָר בֵּיהּ שַׁבָּת.

אֲבָל מִסִּטְרָא אָחֳרָא שַׁבְּתָא"י, וּבְזִמְנָא דְּהַאי שָׁלִיט עַל עָלְמָא אִסְתַּלַּק שַׁבָּת, וְאָמְרִין אוּשְׁפִּיזִין דְּאִינּוּן נְשָׁמוֹת יְתֵירוֹת, אֵי שַׁבָּת.

וּבְגִין דָּא, עַיְינִין חִיוְּורִין, נָטְלִין בְּסִיהֲרָא מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד. אִלֵּין אִינּוּן מָאֵרֵי דַּחֲסָדִים טוֹבִים, מִזַּרְעָא דְּאַבְרָהָם. אִלֵּין עַיְינִין מִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרַח מֵישָׁר כְּלַפֵּי יָמִינָא.

הַאי בַּר נָשׁ, וַוּתְרָן אִיהוּ בְּמָמוֹנֵיהּ, דְּמָמוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא אִיהִי אוֹרַיְיתָא, וּשְׁאָר עוּתְרָא מָמוֹנָא דְּגוּפָא. הַאי בַּר נָשׁ חִוָּור אִיהוּ כְּכַסְפָּא,

אָרִיךְ קוֹמָה אִיהוּ. רְשִׁימוּ חִוָּור אִית בִּימִינָא דִּילֵיהּ. רָחֵים אִיהוּ מִבְּנֵי נָשָׁא, רָחֵים אִיהוּ מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה מא ח) אַבְרָהָם אוֹהֲבִי. שַׁעֲרָא דִּילֵיהּ שְׁעִיעַ חִוָּור.

וְתָא חֲזֵי, דְּלֵית עַיְינִין דְּלָאו אִינּוּן כְּלִילִין מֵאַרְבַּע גְּוָונִין. וְאַמַּאי אִתְקְרִיאוּ עַיְינִין חִוָּורִין. אֶלָּא כָּל גַּוָּון דְּשָׁלֵיט עַל אָחֳרָנִין, אִתְקְרִיאוּ עַיְינִין עַל שְׁמֵיהּ. וּבְגִין דָּא כַּד שָׁלִיט גַּוָּון חִוָּור בְּעַיְינִין, אִתְקְרִיאוּ עַיְינִין חִוָּורִין. וּמַאן דְּבָעֵי לְאַצְלָחָא בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִשְׁתַּדֵּל בָּהּ, עֲלֵיהּ אִיתְּמַר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְּרִים.

עַיְינִין סוּמְקִין מִסִּטְרָא אָחֳרָא, נָטְלִין סוּמְקוּ מִשָּׁרָף, דְּאוֹקִיד לוֹן בְּשַׁלְהוֹבוֹי דְּחַמָּה בִּישָׁא, וּמִתְאַדְּמִין בְּמַאְדִּים דְּסִטְרָא אָחֳרָא. דְּתֵרִין דַּרְגִּין אִלֵּין, אִינּוּן מֵאוּמָה דְּעֵשָׂו, אִיהוּ אֱדוֹם מִסִּטְרָא דְּמַאְדִּים, וְאִתְּמַר בִּבְנוֹי דְּמוֹנִין לַחַמָּה, וּבְגִין דָּא כַּד לוֹקָה חַמָּה סִימָן רַע לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם. לָקוּתָא דְּחַמָּה דְּאוּמִין דְּעָלְמָא.

אוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי אוּכְמָא, דְּאִתְּמַר בַּהּ (שה"ש א ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה. לָקוּתָא דְּשִׁמְשָׁא

דִּסְטַר קַדִּישָׁא, שַׁבָּתָאי לִילִי"ת פִּתַיָּיא אוּכְמָא. וּבְנָהָא, אִינּוּן לָקוּתָא דְּיִשְׂרָאֵל.

מַאְדִּים, לָקוּתָא דְּסִיהֲרָא טָבָא דְּיַעֲקֹב. וּמַאְדִּים אִיהוּ עֵשָׂו. וּמַאְדִּים דְּסִטְרָא טָבָא, לָקוּתָא לְסִיהֲרָא בִּישָׁא, דְּמוּנִין לָהּ אוּמָּה דְּיִשְׂמָעֵאל.

לָקוּתָא דְּעַיְינִין בְּסוּמְקוֹ דִּילְהוֹן, וּבַאֲדִימוּ דִּילְהוֹן בְּבִשְׂרָא, דְּגְבִינִין דִּלְהוֹן. הַאי אִיהוּ חַמָּה דְּאוֹקִיד לוֹן, דְּאִיהוּ שָׂרָף, וְאוֹשְׁדִּין דְּמְעִין וְאַדִּימוּ. כּוּלְהוֹן לָקוּתָא דְּמַאְדִּים אִלֵּין. אִינּוּן עַיְינִין קְמִיטִין בְּיַבְשׁוּתָא, דְּשָׂרָף דְּאוֹקִיד לוֹן וְאִתְקְמִיטוּ, וְעַיְינִין סוּמְקִין דְּסִטְרָא אָחֳרָא הוּא.

הַהוּא מָאֵרֵי דְּעַיְינִין סוּמְקִין, אִתְטַמַּר מִינֵיהּ, אוֹשִׁיד דָּמִין אִיהוּ. וְאִי הוּא חָזַר בִּתְיוּבְתָּא, אוֹשִׁידוּ דְּדָמָא דִּילֵיהּ, יְהֵא בְּפִקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא. אוֹ יְהֵא טַבָּחָא. אוֹ מוֹהֲלָא.

וְהַאי בַּר נָשׁ, אִיהוּ קָמִיט בְּאַנְפּוֹי, בְּחוּטְמֵיהּ, בְּקָדְלֵיהּ, בְּגוּפֵיהּ, בִּדְרָעוֹי, בְּרַגְלוֹי. בְּהִפּוּכָא דְּעַיְינִין חִוָּורִין, דְּאִיהוּ אָרִיךְ בְּאַנְפּוֹי בְּחוּטְמֵיהּ (דף

מ ע"ב) בְּקַדְלֵיהּ בְּגוּפֵיהּ בִּדְרָעוֹי בְּרַגְלוֹי. דָּא רַחֲמֵי. וְדָא דִּינָא.

עַיְינִין סוּמְקִין דְּסִטְרָא דַּכְיָיא, אִלֵּין עַיְינִין דְּדָוִד דְּאִיתְמָר בֵּיהּ, (שמואל א טז יב) וְהוּא אַדְמוֹנִי עִם יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי. שַׁעֲרֵי יְרוֹקִין בְּגַוָּון חַמָּה טוּבָא, אַנְפּוֹי סוּמְקֵי מִסִּטְרָא דְּמַאְדִּים טַב.

בְּשַׁעֲרוֹהִי הֲווֹ שִׁבְעָה מִינֵי גְוָונֵי דַּהֲבָא, דְּאִיהוּ זָהָב סָגוּר, זָהַב אוֹפִיר, זָהַב פַּרְוָיִם, זָהָב שָׁחוּט, זָהָב טָהוֹר, זָהָב מוּפָז, זָהַב תַּרְשִׁישׁ. שִׁבְעָה אִינּוּן מִינֵי דַּהֲבָא, דְּשִׁבַע סְפִירִין אִתְכְּלִילָן בְּהוּ. וְשַׁעֲרָא דִּילֵיהּ קָמִיט. וְכָל אֵיבָרִין דִּילֵיהּ קְמִיטִין. מִסִּטְרָא דְּשִׁבְרִים. וּבְגִין דָּא, (שמואל א יז יא) דָּוִד הוּא הַקָּטָן, וְאִיהוּ דַּרְגָּא דִּילֵיהּ הוֹד, דְּנָטִיל בִּגְבוּרָה.

אֲבָל עַיְינָא חִוָּורִין, נָטְלִין בְּנֶצַח וְחֶסֶד, וְאִינּוּן אֲרִיכִין. וְשִׁרְטוּטִין דְּמִצְחָא כֻּלְּהוּן אֲרִיכִין, מִסִּטְרָא דִּתְקִיעָה. אֲבָל שִׁרְטוּטִין דְּמִצְחָא מִסִּטְרָא דְּבַר נָשׁ קָמִיט, אִינּוּן קְמִיטִין בְּרָזָא דִּשְׁבָרִים. וְאִית לֵיהּ רוּשֵׁם סוּמָק תְּחוֹת דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא, אוֹ בִּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא, אוֹ בְּשׁוֹקָא שְׂמָאלָא.

וּמַאן דְּאִתְיְלִיד בְּשַׁעֲתָא קַדְמָאָה דְּיוֹמָא תְּנְיָינָא, דְּאִיהוּ דַרְגָּא דִּגְבוּרָה. יְהֵא תַּקִּיף בְּיִצְרֵיהּ, אִם יִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה. וּמַלְכוּת אִיהוּ חַמָּה טָבָא, אוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, וְאִיהִי סִיהֲרָא קַדִּישָׁא, אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתַב אִתְקְרִיאַת מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד.

חַמָּה בִּישָׁא אִיהִי גֵּיהִנֹּם, דְּאִתְבְּרֵי בְּיוֹמָא תְּנְיָינָא.וּבְסִטְרָא דְּדַרְגָּא דְּעֵשָׂו, נְפָקַת סוּמְקָא. אַף עַל גַּב דִּנְטִילַת לְבָתַר מִכָּל גְּוָונִין, חִוָּור וְיָרוֹק וְאוּכָם, מַאן דְּאָלִים גָּבַר, וְעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרִיאַת.

וְהַאי אִיהִי תִּיקוּנָא דְּחָכְמְתָא עִילָּאָה. אֲבָל אִיסְטַגְנִינִין לָא נָטְלִין כּוֹכָבָא בְּסִידְרָא דָא, אֶלָּא כְּפוּם מֶמְשֶׁלֶת דִּילְהוֹן בְּאוֹרַח חוּשְׁבְּנָא.

עַיְינִין סוּמְקִין, אִינּוּן מֶרְכָּבָה דְּחַיָּה דְשׁוֹר, דְּאִיתְמָר בַּהּ (יחזקאל א י) וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעְתָּן, דְּאִינּוּן אַרְבַּע גְּוָונֵי עֵינָא. וְשׁוּלְטָנוּ דְּאַרְבַּע גְּוָונִין אִלֵּין, אִיהוּ סוּמָק. אֲבָל עַיְינִין חִוָּורִין, מֶרְכָּבָה דִילְהוֹן אַרְיֵה.

וְאַרְיֵה אִיהוּ מִיכָאֵל. שׁוֹר, גַּבְרִיאֵל. וּמַאן דְּאִתְיְלִיד בְּרֵישָׁא דְּשַׁעֲתָא דְּשׁוֹר, יְהֵא עָתִיר בְּדַהֲבָא, וּבְכָל מִינֵי סוּמָק. בְּעַיְינִין חִוָּורִין נָהִיר יהו"ה רַחֲמֵי וַדַּאי, וְאִתְּמָר בֵּיהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. בְּעַיְינִין סוּמְקִין נָהִיר אדנ"י, וּבֵיהּ הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין.

מַאן דְּאִתְיְלִיד בִּפְלוּגְתָּא דְּשַׁעֲתָא קַדְמָאָה דְּיוֹמָא תִּנְיָינָא, יְהֵא בֵּינוֹנִי בְּעוּתְרָא. מַאן דְּאִתְיְלִיד בְּסוֹפָא דְּשַׁעֲתָא, הַאי אִיהוּ בִּזְנָבָא דְּשׁוֹר, יְהֵא עָנִי.

וְיוֹמִין דְּכָל חַד מִתְפַּלְגִין לִתְלַת סִטְרִין, כְּגַוְונָא דְּנִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא. נִשְׁמָתָא אִיהוּ מִכַּרְסְיָיא יַקִּירָא, וְאִיהִי מֶרְכָּבָה בְּרֵישׁ כָּל כּוֹכָב וּמַזָּל. רוּחָא אִיהִי מִן מַלְאָכַיָּיא, וְאִיהִי מֶרְכָּבָה בִּמְצִיעוּת כָּל כּוֹכָב וּמַזָּל. וְנַפְשָׁא שׁוּתָּפֵי דִּבְעִירָאן וְעוֹפִין, וְכָל אִילֵּין דְּתַאֲוָה דְּעָלְמָא שְׁפֵלָה, וְאִיהִי מֶרְכָּבָה בְּסוֹפָא דְּכָל שַׁעֲתָא, וּבְסוֹפָא דְּכָל כּוֹכָב וּמַזָּל.

וּמִסִּטְרָא דְּנַפְשָׁא דִּבְעִירָא, יוֹמוֹי דְּבַר נָשׁ קְצִירִין, וְאִינּוּן מְעַט וְרָעִים. דְּכָל יוֹמֵי

דְּבַר נָשׁ דְּאִינוּן בַּעֲנִיוּתָא בְּצַעֲרָא וּבְדוּחֲקָא, לָאו אִינוּן חַיִּים, וְכָל שֶׁכֵּן אִי אִינוּן יוֹמִין בְּלָא תוֹרָה וּמִצְוָה, דְּלָאו אִינוּן חַיִּים.

אִם חָזַר בִּתְיוּבְתָּא, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ בִּזְנַב טָלֶה אוֹ שׁוֹר, בְּכָל מַזָּל וּמַזָּל, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹסִיף בֵּיהּ רוּחָא יְתֵירָא דְּמַלְאָכִין, וְסָלִיק מִזְּנָבָא לְמֶהֱוֵי בֵּינוֹנִי. זָכָה יַתִּיר לְמֵיהֱדַר בִּתְיוּבְתָּא בְּמַחֲשַׁבְתֵּיהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לֵיהּ נִשְׁמָתָא מִכּוּרְסַיָּיא, וְסָלִיק לְמֶהֱוֵי רֵישָׁא בְּרֵישׁ כָּל כּוֹכָב וּמַזָּל.

וּבְגִין דָּא אֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל. וְאַף עַל גַּב דְּאִתְיְלִיד בְּרֵישׁ שַׁעֲתָא, וְקִלְקֵל עוֹבָדוֹי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית לֵיהּ מֵרֵישָׁא לְגוּפָא, לְמֶהֱוֵי בֵּינוֹנִי. וְאִי מְקַלְקֵל יַתִּיר בְּעוֹבָדוֹי, נָחִית לֵיהּ לְסוֹפָא דְּכָל מַזָּל וּמַזָּל. וְהַאי אִיהוּ תָּלוּי בְּמַזָּל, וּמַזָּל רָכִיב עֲלֵיהּ וְשָׁלִיט עֲלֵיהּ. אֲבָל בְּזִמְנָא דְּנִשְׁמָתֵיהּ שָׁלִיט וְרָכִיב עַל מַזָּלָא, מַזָּלָא אִיהוּ טְפֵילָא לָרוֹכֵב עָלָיו.

וְאִם מַזָּלָא דְּאִיהוּ טְפֵלָה לָרוֹכֵב שָׁלִיט עֲלֵיהּ, אִיתְּמַר בֵּיהּ (דברים כח מג) הַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ

יַעֲלֶה עָלֶיךָ מַעְלָה מָעְלָה וְאַתָּה תֵּרֵד מַטָּה מָטָּה הוּא יַלְוֶךָ וְאַתָּה לֹא תַלְוֶנּוּ הוּא יִהְיֶה לְרֹאשׁ וְאַתָּה תִּהְיֶה לְזָנָב. וְאִיתְּמַר עַל נִשְׁמָתֵיהּ וְרוּחֵיהּ, (דברים כח סו) וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלוּאִים לְךָ מִנֶּגֶד.

וְאִם חָזַר בִּתְיוּבְתָּא, יַחְזְרוּן לֵיהּ רוּחֵיהּ וְנִשְׁמָתֵיהּ, וְאִתְקַיֵּים בֵּיהּ קְרָא דִּכְתִיב, (דברים כח יג) וּנְתָנְךָ ה' לְרֹאשׁ וְלֹא לְזָנָב וְהָיִיתָ רַק לְמַעְלָה וְלֹא תִהְיֶה לְמָטָּה כִּי תִשְׁמַע אֶל מִצְוֹת ה' אֱלֹהֶיךָ. בְּמִצְוֹת זָכֵי לְרוּחָא, בְּאוֹרַיְיתָא זָכֵי לְנִשְׁמָתָא.

עַיְינִין יְרוֹקִין דְּסִטְרָא אָחֳרָא, מִדִּידוּ דְּאִתְמְשַׁךְ מִנֵּיהּ רָזָא דְּתוּהוּ, דְּאִיהִי קַו יָרוֹק, קְלִיפָּא דֶּאֱגוֹזָא.

וּתְלַת קְלִיפִּין אִינּוּן, דְּאִתְחַזְיָין בְּעַיְינִין דְּסִטְרָא אָחֳרָא. תּוּהוּ גַּוָּון יָרוֹק, קְלִיפָּא קַדְמָאָה דֶּאֱגוֹזָא. בּוּהוּ גַּוָּון חִוָּור, קְלִיפָּא תִּנְיָינָא דֶּאֱגוֹזָא, וְאִיהוּ חִוָּורָא דְּעַיְינִין. חֹשֶׁךְ קְלִיפָּא תְּלִיתָאָה דֶּאֱגוֹזָא, וְאִיהוּ סוּמְקָא, כְּעֶשֶׁן דְּאִצְטְבַּע בְּסוּמְקָא דֶּאֶשָּׁא, וְאִיהוּ סוּמָק חָשׁוּךְ. מָרָה אוּכְמָא, תְּהוֹם, וְאִיהוּ חָלָל דֶּאֱגוֹזָא, וְדָא אִיהִי לְבוּשָׁא דְּיֵצֶר הָרָע.

נָטִיל מָרָה יְרוֹקָה בְּסִטְרָא דְּתוֹהוּ, וְעָבִיד צִיּוּרִין וְשִׁרְטוּטִין כְּפוּם חוֹבִין דִּבְנֵי נָשָׁא. כֻּלְּהוּ צִיּוּרִין וְשִׁרְטוּטִין עֲקִימִין, וְלָאו בְּאוֹרַח מֵישָׁר. וְכֵן חוֹטְמָא וְאַנְפִּין וְעַיְינִין, בְּכָל אֲתַר דְּיֵצֶר הָרָע חִוְיָא בִּישָׁא שַׁרְיָיא, אִיהוּ עֲקִימָא, וְכָל צִיּוּרִין דִּילֵיהּ עֲקִימִין.

נָטִיל מָרָה סוּמְקָא מִסִּטְרָא דְּחִשֶׁךְ, וְעָבִיד צִיּוּרִין וְשִׁרְטוּטִין. נָטִיל מָרָה אוּכְמָא מִסִּטְרָא דִּתְהוֹם, דְּאִיהוּ חָלָל דְּאֶגוֹזָא, וְעָבִיד צִיּוּרִין וְשִׁרְטוּטִין.

וְתָא חֲזֵי, תְּלַת קִטְרִין בְּכַר נָשׁ מִסִּטְרָא דְּדַכְיוּ, וְאִינוּן נַפְשָׁא רוּחָא וְנִשְׁמָתָא. נֶפֶשׁ, נָטִיל עַפְרָא וּמַיָּא וְאֶשָּׁא וְרוּחָא. הַאי נֶפֶשׁ סְטָא לְיָמִינָא, וְנָטִיל מַיָּא כָּלִיל בְּפוּמָא דְּאַרְיֵה, וְעָבִיד צִיּוּרִין. וְהַהִיא מַיָּא דְּנָטִיל, אִיהוּ מִמּוֹחָא, וְאִתְפְּלַג לְאַרְבַּע מוֹחִין. וְרָזָא דְּמִלָּה (בראשית ב י) וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. אִינוּן גִּיחוֹן פִּישׁוֹן פְּרָת חִדֶּקֶל.

וּבְזִמְנָא דְּיֵיתֵי מְשִׁיחָא, כָּל חַד וְחַד מֵאֲבָהָן, אַחֲזֵי פְּעוּלָתֵיהּ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם א כד) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, דְּאִיהוּ חַיְתוֹ אָרֶץ,

אַפִּיק זַרְעָא דִּילֵיהּ, כָּל חַד בְּיִחוּסֵיהּ. וְדָא זַרְעָא דְּיִצְחָק, דְּאִיהוּ נֶפֶשׁ חַיָּה, דְּאִינּוּן מִינָהּ, וְזַרְעָא דִּילָהּ בְּאוּמָּה דָּא, זַרְעָא דְּאִינּוּן עַמֵּי הָאָרֶץ, דְּחַיָּה דְּאִיהִי שׁוֹר, דַּרְגָּא דְּיִצְחָק.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים (שם א כ) **יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם,** (דף מא ע"א) אִלֵּין מָאֲרֵיהוֹן דְּחָכְמָה, דְּאִיהִי נֶפֶשׁ חַיָּה, דְּאִינּוּן כְּנוּנִין דְּמִתְרַבִּין בְּיַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא. וְאִינּוּן מִסִּטְרָא דְּאַרְיֵה דְּיַמָּא, דְּאִיהוּ כְּשֵׁר בַּיָּם. דְּאַרְיֵה דְּסִטְרָא אָחֳרָא אִיהוּ פָּסוּל בְּיַבֶּשְׁתָּא, וְאַרְיֵה דְּיַמָּא אִיהוּ לְיָמִינָא, דְּאַבְרָהָם, וּבֵיהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים.

וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם (שם שם), וְדָא פְּנֵי נֶשֶׁר אִלֵּין זַרְעָא דְּיַעֲקֹב, דְּאִינּוּן מָאֲרֵי פִּקּוּדֵי דְאוֹרַיְיתָא.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה (שם א ט), הַיַּבָּשָׁה, דָּא אָדָם דְּאִתְנְטִיל מֵאַרְבַּע סִטְרִין דְּעַפְרָא. כַּד אִתְקַיַּים בָּהּ, יָבֵשָׁה (שם ט יד) הָאָרֶץ מִמֵּי טוֹפָנָא, יִפְּקוּן מִן גָּלוּתָא. וְרָזָא דְּמִלָּה וַיְהִי כֵּ"ן, דְּאִיהוּ שִׁבְעִין שְׁנִין.

בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, עָבִיד עֲבִידְתֵּיהּ לְאַנְהָרָא לוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות י כג) וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר. וְעוֹד (שמות יג כא) וַה' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם וגו', כְּגַוְונָא דְמִצְרַיִם. בְּיוֹמָא תְנְיָנָא, (בראשית א ו) וִיהִי מַבְדִּיל, אַפְרִישׁ לְיִשְׂרָאֵל מִנַּיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות יד כ) וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלָּיְלָה.

בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה, אַעֲבַר לוֹן בְּיַמָּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית א ט) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. כְּתִיב הָכָא וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, וּכְתִיב הָתָם (שמות יד כא) וַיָּשֶׂם אֶת הַיָּם לֶחָרָבָה.

אוֹר דְּיוֹמָא קַדְמָאָה, מִינֵיהּ נָהֲרִין שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא, בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה. וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר, (שם יג כא) וַה' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לַנְחוֹתָם הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם.

יוֹמָא תְּנְיָינָא, בֵּיהּ אִתְבְּרֵי יַמָּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית א ו) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם. וְיוֹם חֲמִישָׁאָה, מִינֵיהּ אַפִּיק נוּנֵי יַמָּא. דִּכְמָה דִּמְאוֹרוֹת דְּיוֹמָא רְבִיעָאָה תַּלְיָין בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, הָכִי נוּנִין דְּיוֹמָא חֲמִישָׁאָה תַּלְיָין בְּיוֹמָא תְנְיָינָא.

יוֹמָא תְּלִיתָאָה, אִיהוּ כָּלִיל מִכֹּלָּא, אִיהוּ דַרְגָּא דְּיַעֲקֹב, דְּאִיהוּ נִשְׁרָא, כְּלִילָא מִמַּיָּא וְאֶשָּׁא. וְיוֹמָא שְׁתִיתָאָה, בֵּיהּ תַּלְיָיא, וּבֵיהּ אִתְבְּרֵי אָדָם, מֵהַהוּא עַפְרָא דְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה.

יוֹמָא קַדְמָאָה אַבְרָהָם, דְּדַרְגֵּיהּ חֶסֶד, לְקָבְלֵיהּ הוּא נֶצַח, וְאַהֲרֹן כַּהֲנָא נָהִיר אַנְפּוֹי כְּשִׁמְשָׁא, אִיהוּ לְקָבְלֵיהּ, יוֹמָא רְבִיעָאָה, דָּא בְּדָא תַּלְיָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים טז יא) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח.

יוֹמָא תִּנְיָינָא יִצְחָק, דְּדַרְגֵּיהּ גְּבוּרָה, לְקָבְלֵיהּ יוֹמָא חֲמִישָׁאָה, דְּאִיהוּ הוֹד, דַּרְגָּא דְּדָוִד.

יוֹמָא תְּלִיתָאָה יַעֲקֹב, לְקָבְלֵיהּ יוֹמָא שְׁתִיתָאָה, שְׁלֹמֹה, דְּדַרְגֵּיהּ יְסוֹד, דְּאִיהוּ שָׁלוֹם ה', וַעֲלֵיהּ אִיתְּמַר (במדבר כה יב) הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם.

יוֹם שַׁבָּת, מַלְכוּת, דַּרְגָּא דְּבֶן י"ה, דְּאִיהוּ ו'. דְּמַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין, דְּאִינוּן חָמֵשׁ סְפִירוֹת, מָטֵי לִיסוֹד, לְאִתְחַבְּרָא בְּהּ'. וְיוֹם שַׁבָּת אִיהוּ מִשֶּׁה רַבֵּנוּ, דְּדַרְגֵּיהּ בִּינָה.

וְיוֹם שַׁבָּת כָּלִיל כֹּלָּא, כְּגַוְונָא דָא, (בראשית ב ב) וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, דָּא יוֹמָא קַדְמָאָה. מְלַאכְתּוֹ, דָּא יוֹמָא רְבִיעָאָה. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, דָּא יוֹמָא תְּנִיָּינָא, מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, דָּא יוֹמָא חֲמִישָׁאָה, דְּבֵיהּ אִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְלָא הֲוָה בְּנְיָינָא בֵיהּ בְּאֶלֶף חֲמִישָׁאָה. וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, דָּא יוֹמָא תְּלִיתָאָה, כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ, דָּא יוֹמָא שְׁתִיתָאָה.

אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת, דָּא גּוּפִין לְנִשְׁמָתִין דְּרַשִׁיעַיָּא. דְּלָא בָּעָא לְמֶעְבַּד לוֹן גּוּפִין, דְּאָזְלִין כֻּלְּהוּ נָע וָנָד. וְדָא רָזָא (משלי יא כא) יַד לְיַד לֹא יִנָּקֶה רָע.

וְשַׁבָּת דְּכֻלְּהוּ, נַיְיחָא דְּכֻלְּהוּ, יְהֵא מִשָּׁה. דְּאִיהוּ דּוּגְמַת בֶּן י"ה, דְּבַת זוּגֵיהּ מַלְכוּת, שַׁבָּת. שַׁבָּת וַדַּאי, דַּעֲלָה אִתְּמָר (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, דְּאִיהוּ מְלָאכוֹת דְּאַדְכִּיר בְּיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא.

וְלָא כְּמָא דְּחָשְׁבִין טִפְּשִׁין, דִּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד עֲבִידְתָּא, אוֹ טָרַח לְמֶעְבַּד עֲבִידְתֵּיהּ, וְנָח בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה, כְּבַר נָשׁ דְּטָרַח בַּעֲבִידְתֵּיהּ, וּלְבָתַר דְּסַיֵּים נָח. חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא בְּכָל זִמְנָא

דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי בְּגָלוּתָא, אִתְּמָר בַּהּ (בראשית ח ט) וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ, דְּלָא אִשְׁתְּכַח צַדִּיקָא, דְּיֵהֵא לָהּ נַיְיחָא בֵּיהּ.

וְנַיְיחָא דִּילָהּ, אִינוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּנַחְתַּת בְּהוֹן, כְּגוֹן אַבְרָהָם וְאַהֲרֹן וְזַרְעֵיהּ. יִצְחָק וְדָוִד וְזַרְעֵיהּ. יַעֲקֹב וּשְׁלֹמֹה וְזַרְעֵיהּ. וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמָר, (שם ב יב) וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ. יוֹמָא דְּכֻלְּהוּ, נַיְיחָא דְּכֻלְּהוּ.

יוֹם הַשְּׁבִיעִי, מִשָּׁה, כָּלִיל כֻּלְּהוּ, בֵּיהּ נָח שְׁכִינְתָּא מִכֻּלְּהוּ, וְדָא אִיהוּ וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, שְׁבִיתָה דֵּאלֹהִים וַדַּאי, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְלָא אָמַר וַיִּשְׁבֹּת ה', דְּאִיהוּ דְּטָרְחָא בְּבִנְיָן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.

וּבְגִין דָּא אַרְבַּע יְסוֹדִין, כָּל חַד עָבִיד עֲבִידְתֵּיהּ, חַד אַרְיֵה, וְהָא אִיתְּמָר. תְּנִינָא שׁוֹר, סוּמְקָא כְּוַורְדָא, סָטָא לִשְׁמָאלָא, נָטַל גַּוָּון אֶשָּׁא וְעָבִיד צִיּוּרִין וְשִׁרְטוּטִין וְאַתְּרֵיהּ כְּלִבָּא.

נֶשֶׁר, אַתְרֵיהּ בְּגוּפָא, נָטַל רוּחָא כְּלִילָא בְּפוּמָא, סָטָא לַאֲחוֹרָא, וְנָטִיל גַּוָּון חַד מִסִּיהֲרָא, סָטָא לְקַמֵּיהּ, וְנָטַל גַּוָּון חַד מִשִּׁמְשָׁא, סָטָא לְיָמִינָא וּשְׂמָאלָא וְנָטִיל תְּרֵין גְּוָונִין מִנַּיְיהוּ, אִשְׁתְּכַח כָּלִיל מִכָּל גְּוָונִין. וְהַאי אִיהוּ נִשְׁרָא רַבְּרְבָא, מָארֵי דְנוּצָה, רַב גַּדְפִּין, כָּל גְּוָונִין בֵּיהּ אִתְחַזְיָין.

אָדָם סָטָא לְעֵילָא, וְשַׁרְיָיא בְּדִיוֹקְנָא דְּאַנְפִּין, וּרְשִׁים תַּמָּן דְּיוֹקְנָא דְּכֻלְּהוּ חֵיוָן, וְאִתְלַבַּשׁ בְּכֻלְּהוּ, וְאִתְחֲזֵי דְּיוֹקְנֵיהּ בְּהוּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (יחזקאל א י) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעְתָּן וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן. וּרְשִׁים בְּהוֹן צִיּוּרִין וּגְוָונִין דְּאַנְפִּין, וְשִׁרְטוּטִין דְּמִצְחָא.

בְּהוֹן רְשִׁים תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין, דְּאִינּוּן נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָכְמָה. וְכוּלְּהוּ אִתְכַּסְיָין בִּתְלָתִין וּתְרֵין, בֵּין אַנְפִּין וְגַדְפִּין דְּחֵיוָן, דְּשֵׁשׁ עָשָׂר אַנְפִּין אִינּוּן לְאַרְבַּעְתָּן לְאַרְבַּע חֵיוָן, וְשֵׁשׁ עָשָׂר גַּדְפִּין סָלְקִין תְּלָתִין וּתְרֵין. הָכִי אִינּוּן שִׁרְטוּטִין דְּמִצְחָא, וְשִׁרְטוּטִין דְּעַיְינִין.

תְּלַת עֲשַׂר גְּוָונִין אִינּוּן בְּצִיּוּרִין דְּאַנְפִּין דְּקַו הַמִּדָּה. וְכוּלְּהוּ גְּוָונִין אָזְלִין בְּקַו הַמִּדָּה, בְּאוֹרַח קְשׁוֹט, וְכוּלְּהוּ רְשִׁימִין בְּוא"ו. תְּרֵין וּתְלָתִין שְׁבִילִין מְצוּיָירִין בְּיו"ד ה"א ה"א.

תְּרֵין עֲשַׂר גְּוָונִין, דִּתְלַת חֵיוָן, דְּאִינּוּן ו"ו, וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם א, דְּמִתְלַבֵּשׁ בְּהוֹן וְאִיתְכַּסֵּי בְּהוֹן. ו' לְתַתָּא, ו' לְעֵילָא. ו' לְעֵילָא, שִׁית גְּוָונִין עִילָּאִין. ו' לְתַתָּא, שִׁית גְּוָונִין תַּתָּאִין. בְּשִׁית גְּוָונִין עִילָּאִין פָּרַח לְגַבֵּי עֵילָא. וּבְשִׁית גְּוָונִין תַּתָּאִין פָּרַח לְגַבֵּי תַּתָּא.

וְרָזָא דְּמִלָּה, (ישעיה ו ב) בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף, אִלֵּין אִינּוּן דְּיוֹקְנִין, דְּאִתְלַבַּשׁ בְּהוֹן א' עִילָּאָה, דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת. אָדָם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. אִלֵּין אִינּוּן נְתִיבִין דְּחָכְמָה, דְּאִיהוּ נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עָיִט, (דף מא ע"ב) א', דְּאִיהוּ אָדָם, עֲלֵיהּ אִתְּמַר בְּמוּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וּבְמְכוּסֶה מִמְּךָ אַל תַּחְקֹר. דְּאִיהוּ אוֹר (א) דְּאִתְעַטַּר בִּגְוָונִין דְּאִינּוּן ו"ו, וְאִיהוּ לָא אִתְגַּלְיָא, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (דברים ד טו) כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה.

וְאִית לְתַתָּא דְּמוּת אָדָם, וְלֹא אָדָם. עֲלָה אִתְּמַר (במדבר יב ח) **וּתְמוּנַת ה'** יַבִּיט וְדָא נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית, מִסִּטְרָא דְּמַלְכוּת, דְּרָשִׁים כָּל גְּוָונִין אִלֵּין, וְאִיהִי אִתְקְרִיאַת יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְדָא אִיהוּ מַ"ה לְמַטָּה.

רוּחַ רְשִׁים רְשִׁימִין בְּמַלְאָכַיָּיא, דְּאִינּוּן אַרְבַּע, מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל. וְסָלִיק לְעֶשֶׂר, דְּאִינּוּן: אֶרְאֶלִי"ם. שְׂרָפִים. חַשְׁמַלִּים. שִׁנְאָנִים. תַּרְשִׁישִׁים. אוֹפַנִּים. אֱלֹהִים. אִישִׁים. חַיּוֹת. בְּנֵי אֱלֹהִים.

וְכֻלְּהוּ מִתְלַבְּשִׁין וְנָהֲרִין בִּגְוָונִין דְּאַנְפִּין. דְּגְוָונִין אִינּוּן לְבוּשִׁין לְאִינּוּן מַלְאָכִין, כְּגוּפָא דְּמִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשִׁין. וְאִינּוּן אַחְזָיָין דְּיוֹקְנִין בִּלְבוּשִׁין, לִנְבִיאָה. וְרוּחָא דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת, רְכִיב בְּמַלְאָכַיָּיא, בְּרוּחָא דְּאִיהוּ רְכִיב בְּגוּפָא, וְרָזָא דְּמִלָּה, (חבקוק ג ח) **כִּי** תִּרְכַּב עַל סוּסֶיךָ מַרְכְּבוֹתֶיךָ יְשׁוּעָה.

נִשְׁמָתָא אִיהִי מִסִּטְרָא דְּבִינָה, וַעֲלָה שַׁרְיָיא מַחֲשָׁבָה דְּלֵית לָהּ סוֹף. וּבָהּ, לֵית דְּמִיוֹן, וְלֵית צוּרָה, וְלֵית דְּיוֹקְנָא. בְּגִין דְּאִיהִי עָלְמָא דְּאָתֵי. וְלֵית בָּהּ לָא גּוּפָא, וְלָא דְּיוֹקְנָא, כְּמָה

דְּאוֹקְמוּהָ מָאנֵי מַתְנִיתִין, הָעוֹלָם הַבָּא אֵין בּוֹ לֹא גּוּף וְלֹא גְּוִיָּה. וְנִשְׁמָתָא אִתְלְבַּשׁ בְּכוּרְסְיָא, דְּאִיהוּ אָדָם דִּבְרִיאָה, וּבְאַרְבַּע סִטְרִין דִּילְהוֹן. תַּמָּן אִיתְמַר, (דברים ד טו) כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה, דַּעֲלָה אִיתְמַר (ישעיה סד ג) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ.

וּבְהַאי מַחֲשָׁבָה, הֲווֹ מְצַיְּירִין כָּל נְבִיאַיָּא, כָּל דִּמְיוֹנִין וְכָל צִיּוּרִין לְתַתָּא מִינָהּ. וּלְעֵילָא מִינָהּ לָא תָּפְסִין צִיּוּר כְּלַל. בָּהּ לֹא הֲווֹ יָכְלִין לְמִתְפַּס צִיּוּר וְלָאו גַּוָּון כְּלָל. כָּל שֶׁכֵּן לְעֵילָא מִינָהּ.

וְצָרִיךְ לְאַחְזָרָא לְמִלָּה קַדְמָאָה. עַיְינִין יְרוֹקִין דְּסִטְרָא דְּדַכְיָיא, רַחֲמִים אִינּוּן מִסִּטְרָא דְּתִפְאֶרֶת, וִירוֹקָא דִילְהוֹן מִסִּטְרֵיהּ. אִיהוּ נְהִיר כִּנְהוֹרָא דְּאֶבֶן מַרְגָּלִית.

דְּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאוּ סְפִירָן סְפִירוֹת, דְּנַהֲרִין גְּוָונִין דִילְהוֹן כְּסַפִּירִים יַקִּירִין, וְלָא כְּסַפִּירִים דְּאִינּוּן פְּסוֹלוֹת דְּעָלְמָא שִׁפְלָה, אֶלָּא כְּאַבְנִין יַקִּירִין וּמַרְגָּלָאן דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, דִּנְהוֹרָא דִלְהוֹן מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ. וְאִלֵּין אִינּוּן סְפִירָן דְּנַהֲרִין לְבַר נָשׁ בְּאוֹרַיְיתָא כּוּלָּא, עַד דְּלֵית שִׁיעוּרָא.

דְּאִית מַרְגְּלָאן וְאַבְנִין יַקִּירִין, דְּאִינּוּן מִנִּשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא, דְּכָרְסְיָיא יְקָרָא, וּמַלְאָכַיָּא, וְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא. נְהוֹרָא דְּאִלֵּין מַרְגְּלָאן אִית לֵיהּ שִׁיעוּרָא, וְאִית לֵיהּ רֵישָׁא וְסוֹפָא. אֲבָל לִנְהוֹרָא דְּנִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא דְּאִינּוּן בְּאוֹרַח אֲצִילוּת, מִבִּינָה וְתִפְאֶרֶת וּמַלְכוּת, לֵית לֵיהּ שִׁיעוּרָא.

וְאִלֵּין אִינּוּן בְּאוֹרַח אֲצִילוּת, אֲבָל אָחֳרָנִין, אִיתְּמָר בְּהוֹן (איכה ד ז) סַפִּיר גִּיזְרָתָם, כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ קַדְמָאֵי, כָּל הַנְּשָׁמוֹת גְּזוּרוֹת מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד.

וְכָל אִלֵּין גְּוָונִין נְהִירִין בְּעַיְינִין דְּגוּפָא דְּגַן עֵדֶן. וּבְהוֹן שַׁבָּחַת אוֹרַיְיתָא לִשְׁכִינְתָּא. וּמִשֶּׁה בְּגִין דְּאִתְלַבַּשׁ בְּהַהוּא גּוּפָא דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן דִּלְתַתָּא, אִיתְּמָר בֵּיהּ (שמות לד ל) וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו.

וּבְגַן עֵדֶן דִּלְעֵילָא אִיתְּמָר בֵּיהּ, (שם לג כג) וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ, דְּאַף עַל גַּב דִּבְכָל אֲתַר אִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אִית אֲתַר דְּאִתְגַּלְיָיא בֵּיהּ, וַאֲתַר דְּלָא אִתְגַּלְיָיא בֵּיהּ כָּל כָּךְ. וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה, וְאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה.

כְּגַוְונָא דָא אִית בְּאוֹרַיְיתָא כַּמָּה לְבוּשִׁין, כַּמָּה אַנְפִּין, דְּאִתְקְרִיאוּ פָּנִים הַנִּרְאִים, וּפָנִים דְּאֵינָם נִרְאִים. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִתְגְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, אֶלָּא לְכָל חָדָא כְּפוּם עוֹבָדוֹי, וּכְפוּם נִשְׁמָתֵיהּ וְרוּחֵיהּ וְנַפְשֵׁיהּ מֵאַתַר דְּאִתְגְּזָרוּ.

עַיְינִין אִינּוּן כְּגַוְונָא דְּגַלְגַּל, עִיגּוּלִין מִסִּטְרָא דְמַיִם. וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּגַלְגַּלִים. וְאָזְלִין בְּקַו הַמִּדָּה, בַּאֲרִיכוּ דִּילְהוֹן, בַּעֲמִיקוּ דִּילְהוֹן.

וְרָזָא דְּמִלָּה (ישעיה מ יב) מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מָיִם. וְאִינּוּן חֲמִשָּׁה מִדּוּדִים מָדַד בָּהּ, כְּגוֹן זֶה :.: וְאִינּוּן אָ אֵ אֹ אִ אֶ כֵּיצַד, מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם אָ. וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן אֵ. וְכָל בַּשָּׁלִישׁ עֲפַר הָאָרֶץ אֹ. וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים אִ. וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנַיִם אֶ.

וְאִינּוּן ו', קַו דְּנָפִיק מִן הַמִּדָּה דְּאִיהִי י', וּמָדֵיד חֲמִשָּׁה מִדּוּדִין בָּהּ, בְּחָמֵשׁ סְפִירָאן דִּכְלִילָן בְּה' תַּתָּאָה. וַדַּאי י' דִּילָהּ, אִיהִי מִדָּה דִּילָהּ.

וְאִינּוּן אַרְבַּע גְּוָונִין דְּעֵינָא, מָדַד בְּהוֹן לְאַרְבַּע סִטְרִין. וְקַו אִיהוּ ו', גַּלְגַּל דְּאִיהוּ י' עִם ו' אִתְעַבִּיד גִּלְגּוּ"ל. דְּסָלִיק לְחוּשְׁבַּן ע"ב.

כַּד גַּלְגַּל דְּעֵינָא אִתְהַפַּךְ בְּקַו דְּאִיהוּ ו', וּמִתְהַפֵּךְ עֵינָא בֵּיהּ לְחִוָּורָא, אִתְגַּלְיָיא בֵּיהּ דְּאִיהוּ גִּלְגּוּל דִּילֵיהּ, מִזִּמְנָא קַדְמָאָה מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד. וְאִם יִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא, חַכִּים יְהֵא, מִסִּטְרָא דְּיָמִינָא, בְּגִין דְּתַמָּן אִתְּמַר בָּהּ, הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים.

וְאִי לָא יִתְעַסַּק בְּאוֹרַיְיתָא, יְהֵא חַכִּים בְּמִלִּין דְּעָלְמָא, לְצַיֵּיר בִּידֵיהּ כַּמָּה צִיּוּרִין, דְּכַמָּה מְלָאכוֹת, אַף עַל גַּב דְּלָא אוֹלִיפוּ לֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא. דְּמַאן דְּלָא עָבִיד מִלּוּי מִלְּבוּי וּמִמַּחֲשַׁבְתֵּיהּ עַד דְּאוֹלִיפוּ לֵיהּ, הַאי לָאו אִיהוּ בְּגִלְגּוּלָא דָּא כְּלַל.

וְכַד גַּלְגַּל דְּעֵינָא אִתְהַפַּךְ לִשְׂמָאלָא בַּאֲדִימוּ, דְּשַׁלִּיט עַל גְּוָונִין אָחֲרָנִין, אִיהוּ מִזִּמְנָא תִּנְיָינָא גִּלְגּוּלָא דִּילֵיהּ. וְהַאי יְהֵא עָתִיר בְּלָא טוֹרַח וּבְלָא מַזָּל וַעֲלֵיהּ אִיתְּמַר הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין. וְיִתְקָרֵב בַּר נָשׁ לְגַבֵּיהּ, דְּוַותְּרָן יְהֵא בְּמָמוֹנֵיהּ, בְּגִין דְּלָא טָרַח בֵּיהּ, דְּהַהוּא דְּטָרַח בְּמָמוֹנֵיהּ לָא תִתְקְרֵיב לְגַבֵּיהּ, דְּקַמְצָן יְהֵא.

וְכַד גַּלְגַּל דְּעֵינָא אִתְהַפַּךְ לִירוֹקָא, דְּשַׁלִּיט עַל כָּל גְּוָונִין. דָּא אִיהוּ בְּגִלְגּוּלָא תְּלִיתָאָה. וְיהֵא

חַכִּים בְּאוֹרַיְיתָא, וְעָתִיר בְּמָמוֹנָא דְּלָא טָרַח בֵּיהּ. דָּא אִיהוּ שְׁלִים מִכֹּלָּא, מִסִּטְרָא דְיַעֲקֹב, דְּאִיתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר.

וּכְעָן צָרִיךְ לְפָרְשָׁא, מָאן אִיהוּ עַיִן דְּאִתְגַּלְגֵּל בְּגִלְגּוּלָא דִּתְלַת גְּוָונִין, אִלֵּין אָדָם קַדְמָאָה דְּסִטְרָא דַכְיָיא,דְּאִית אָדָם אוֹחֲרָא מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבוּ. וְלָא עוֹד, אֶלָּא תְּלַת אָדָם אִינוּן: אָדָם דִּבְרִיאָה, אָדָם דִּיצִירָה, אָדָם דַּעֲשִׂיָּה, מִסִּטְרָא דְדַכְיוּ. וְאִית אָחֲרָא מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבוּ, דְּאִיהוּ אָדָם בְּלִיַּעַל, אִישׁ אָוֶן, יֵצֶר הָרָע. אָדָם טוֹב, יֵצֶר הַטּוֹב. דְּהָכִי אוֹקְמוּהָ קַדְמָאִין, (קהלת ז יד) גַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים.

וּכְעָן צָרִיךְ לְפָרֵשׁ אָדָם דְּסִטְרָא דַכְיָא. תָּא חֲזֵי, כַּד (דף מב ע"א) אִתְלַבַּשׁ אָדָם דְּדַכְיוּ, בְּאַבְרָהָם, אִתְלַבֵּן בֵּיהּ. וּבְיִצְחָק אִצְטָרִיף. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (זכריה יג ט) וּצְרַפְתִּים כִּצְרֹף אֶת הַכֶּסֶף וּבְחַנְתִּים כִּבְחֹן אֶת הַזָּהָב. בְּיַעֲקֹב, אַחֲזֵי דְיוֹקְנֵיהּ, וְעָבִיד תּוֹלָדִין.

וְהַאי אַמַּאי. אֶלָּא לְיֵצֶר הַטּוֹב וּלְיֵצֶר הָרָע, דְּאִינּוּן אָדָם טוֹב אָדָם רָע, מַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּלַת פִּקּוּדִין. עֲבוֹדָה זָרָה. גִּלּוּי עֲרָיוֹת. וּשְׁפִיכוּת דָּמִים. עֲבוֹדָה זָרָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב טז) וַיְצַו ה' אֱלֹהִים עַל הָאָדָם לֵאמֹר. וְאָמְרוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין, לֵית צַו אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה. עַל הָאָדָם, זֶה שְׁפִיכוּת דָּמִים. לֵאמֹר, זֶה גִּלּוּי עֲרָיוֹת.

וּבְצִוּוּי דָּא הֲוֹוּ כַּחֲדָא יֵצֶר הַטּוֹב וְיֵצֶר הָרָע. לְבָתַר דַּעֲבַר יֵצֶר הָרָע עַל צִוּוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, גָּזַר עֲלֵיהּ מִיתָה. אָמַר, מָה אַעֲבֵד, אִם אֶנָּא אֵימוּת אִיהוּ נָטִיל עֶבֶד אָחֲרָא. דְּיֵצֶר הָרָע אִיהוּ עֶבֶד, וּבַת זוּגֵיהּ שִׁפְחָה, וְאַתְרֵיהּ יָרִית לֵיהּ הַהוּא עֶבֶד.

מָה עֲבַד, אָזַל אִיהוּ וְאִתְתֵיהּ, לְפַתָּאָה לְאָדָם וּלְאִתְתֵיהּ דְּסִטְרָא טָבָא. בַּת זוּגֵיהּ דְּיֵצֶר הָרָע לִילִית, פַּתִּי לְאָדָם דְּאִיהוּ יֵצֶר הַטּוֹב, וּבְגִינָהּ אִיתְמַר (שם ג יב) הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי הִיא נָתְנָה לִי מִן הָעֵץ. וְיֵצֶר הָרָע פַּתִּי לְחַוָּה, וְגָרְמוּ לוֹן מָוֶת.

בְּגִין דָּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפְּשִׁיט לְאָדָם דְּאִיהוּ יֵצֶר הַטּוֹב מִגּוּפֵיהּ בְּגַן עֵדֶן וּמִמַּלְבּוּשׁוֹי, לֵיהּ וּלְאִתְּתֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם ג ז) וַיֵּדְעוּ כִּי עֵרֻמִּים הֵם. וְגֵירַשׁ לוֹן מִגַּן עֵדֶן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם ג כד) וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם. אֶת, בַּת זוּגֵיהּ עִמֵּיהּ.

וְנָחִית לוֹן לְשֶׁבַע אַרְעִין, דְּאִינּוּן: גֵּיא. נְשִׁיָּה. צִיָּה. אַרְקָא. אֶרֶץ. אֲדָמָה. תֵּבֵל. עָבַד תְּיוּבְתָּא, הֲוָה מְצַפְּצֵף וְעוֹלֶה. וְעִם כָּל דָּא הֲוָה עָרוֹם בְּלֹא לְבוּשׁ הוּא וְאִתְּתֵיהּ.

מָה עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אַיְיתֵי לֵיהּ בְּגִלְגּוּלָא בְּאַבְרָהָם, וּלְאִנְתְּתֵיהּ בְּשָׂרָה. וקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוָה מְלַבֵּן לֵיהּ בְּכוּרָא דְּכַסְפָּא, דְּאִיהוּ מְעוֹרָב בַּאֲבָר, דְּאִיהוּ עוֹפֶרֶת, מִיָּד דְּאַרְמֵי לֵיהּ בְּנוּרָא, אִתְלַבְּנָא כַּסְפָּא, וַאֲפִיקַת זוּהֲמָא, דְּאִיהוּ עוֹפֶרֶת לְבַר, וּכְגַוְונָא דָא אִתְלַבֵּן אָדָם בְּאַבְרָהָם. וְאַפִּיק מִנֵּיהּ זוּהֲמָא לְבַר, וְדָא יִשְׁמָעֵאל, דְּאִיהוּ זוּהֲמָא דְּהִטִּיל חִיוָיָא בְּחַוָּה.

לְבָתַר אִתְגַּלְגַּל בְּיִצְחָק, בַּת זוּגֵיהּ דְּאָדָם, וְאִסְתַּמַּק בְּנוּרָא, וְאַפִּיק זוּהֲמָא לְבַר, וְדָא

עֵשָׂו. וְסוּמְקָא דִילֵיהּ כְּדָמָא דִשְׁחִיטָה. וּבְגִין דְּאִתְגַּלְגַּל נוּקְבָא בְּיִצְחָק, אִתְקְרֵי שְׁמוּאֵל נוּקְבָא.

לְבָתַר עָאלוּ תַּרְוַוּיְיהוּ בְּיַעֲקֹב וּבַת זוּגֵיהּ, וַאֲפִיקוּ מִנֵּיהּ זַרְעָא. וְגוֹוָנָא דִילֵיהּ הוּא יְרוֹקָא דִילֵיהּ דְּסַחֲרָא. וְדָא אִיהוּ (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר.

עַיְינִין אוּכְמִין חֲשׁוֹכִין, תַּמָּן לִילִית, דְּאִיהִי חֲשׁוֹכָא אֲפֵילָה, פְּתַיָּא אוּכְמָא. וְעַיְינִין אוּכְמִין עֲקִימִין, וַדַּאי תַּמָּן שַׁבְּתָאי, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי ג לג) מְאֵרַת ה' בְּבֵית רָשָׁע. דְּהַהוּא גַּוָּון חָשׁוּךְ, שַׁלִּיט עַל גּוֹוָנִין אָחֲרָנִין.

וּלְמַאן דְּאִסְתַּכַּל בֵּיהּ לִילִית אוֹ שַׁבְּתָאי בְּאִילֵּין עַיְינִין, מְאֵרָה וַעֲנִיוּתָא וְכַפְּנָא וּמוֹתָנָא יֵיתֵי. אִסְתַּמַּר מִנֵּיהּ, דְּרַגְלֵיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמֹכוּ. וְכָל מַשָּׂא וּמַתָּן דְּעָבִיד בַּר נָשׁ קָדָם מָארֵי דְּעַיְינִין אִלֵּין, אִתְאֲבֵיד.

וְצָרִיךְ בַּר נָשׁ דְּלָא יִשְׁתְּכַח בְּשָׁבְעָה קֶדֶמֵיהּ בְּיוֹמִין דְּחוֹל, אֶלָּא בְּשַׁבָּת, דְּלֵית לֵיהּ שָׁלְטָנוּתָא עֲלֵיהּ וְאִם אִשְׁתְּכַח בְּיוֹמִין דְּחוֹל בְּשָׁבְעָה

קֶדֶמֵיהּ, וְאִסְתַּכַּל בֵּיהּ בְּעֵינָא בִּישָׁא, לָא אִשְׁתְּזִיב מִנֵּיהּ מִמִּיתָה אוֹ מֵעוֹנִי. וְחוֹטְמָא וּפוּמָא וְאַנְפּוֹי דְּהַאי בַּר נָשׁ לָאו אִינּוּן עַל קַו הַיּוֹשֶׁר.

עַיְינִין אוּכְמִין שַׁפִּירָן, עַל קַו הַיּוֹשֶׁר, אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּשַׁבָּת, דְּאִיהִי בַּת עַיִן שַׁפִּירָא. עֲלָה אִיתְּמָר, (שה"ש א ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה. הַאי אִיהוּ בְּדִיוֹקְנָא דְּשַׁבָּת, דְּאִיהוּ שָׁקוּל לְאוֹרַיְיתָא כּוּלָּהּ.

וּבְשַׁבָּת צָרִיךְ לְאַחֲזָאָה שׁוֹבְעָה, בְּהִפּוּכָא דְּשִׁפְחָה לִילִית. וְצָרִיךְ בַּאֲתַר דַּעֲצִיבוּ דְּשַׁבְּתָאי, לְאַחֲזָאָה חֶדְוָה, בַּאֲתַר דַּחֲשׁוֹכָא. שְׂרַגָּא. בַּאֲתַר דְּעִינּוּי, עֹנֶג. לְמֶעְבַּד תַּמָּן שִׁינּוּי בְּכֹלָּא.

דְּלִילִית מָרָה אוּכְמָא, צִמָּאוֹן דְּלֵית בֵּיהּ מַיִם, דְּאִיהוּ (בראשית לז יד) הַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מַיִם, אֶבָל נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים יֵשׁ בּוֹ. וּנְחָשִׁין וְעַקְרַבִּין דִּילָהּ אִינּוּן עֵרֶב רַב. יוֹסֵף דְּאִיהוּ בְּגוּבָא, דָּא יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן בְּגָלוּתָא דִּילָהּ, בְּהַהוּא בּוֹר.

וּמַאן דְּאוֹקִיר שַׁבָּת, (קהלת ז כו) יִמָּלֵט מִמֶּנָּה. וְחוֹטֵא יִלָּכֶד בָּהּ. חוֹטֵא דְּמְחַלֵּל שַׁבָּת, יִלָּכֶד בָּהּ, דְּאִיהִי חִילּוּל שַׁבָּת וַדַּאי, חֲלָלָה זוֹנָה. דְּמַאן דְּנָטִיר

אוֹת שַׁבָּת אוֹ אוֹת בְּרִית, מִלְּחַלֵּל לֵיהּ, בֵּיהּ אִתְקְרֵי צַדִּיק, וְאִשְׁתְּזִיב מִינָּהּ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּסָלִיק לְמַלְכוּת, דְּאִיהִי שַׁבָּת וַדַּאי.

וְיוֹסֵף בְּגִין דְּנָטִיר בְּרִית, אִשְׁתְּזִיב מִן גּוּבָא, וּמִן נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים דִּילֵיהּ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּזָכָה לְמַלְכוּת. וְיִשְׂרָאֵל דְּנָטְרִין שַׁבָּת וְאוֹת בְּרִית מִילָה, אִתְּמַר בְּהוֹן כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים, וְאִלְמָלֵא נָטְרִין יִשְׂרָאֵל שַׁבָּת אֶחָד כְּהִלְכָתָהּ מִיָּד נִגְאָלִין.

וְכָל בַּר נָשׁ דְּאִיהוּ עַיְינִין אוּכְמִין עַל קַו הַיּוֹשֶׁר, דְּאִיהִי קַו הַמִּדָּה, עֹנֶג אִיהוּ וְחֶדְוָה וְשָׂבְעָא, וְוַתְּרָן, וְעַיְינָא טָבָא. וּבָעֵי לְאִתְפָּאֲרָא בִּלְבוּשִׁין שַׁפִּירִין. בְּגִין דְּאִיהוּ בֶּן דְּשַׁבָּת, בֶּן מַטְרוֹנִיתָא וַדַּאי. וּבְהִיפּוּכָא בֶּן לִילִית. עַד הָכָא רָזָא דְּעַיְינִין. וַדַּאי אִיהוּ רָזָא דְּאַנְשֵׁי חַיִל.

יִרְאֵי אֱלֹהִים בִּשְׁמִיעָה, דְּתַלְיָיא בְּאוּדְנִין, דְּתַמָּן יִרְאָה. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (חבקוק ג ב) ה' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי.

וּתְלַת צְלוֹתִין אִינוּן, חַד תַּלְיָיא בִּרְאִיָּה. וְתִנְיָינָא בְּרֵיחָא. וּתְלִיתָאָה בִּשְׁמִיעָה. פֶּה, אִיהוּ שַׁבָּת, כְּלוּלָה מִכֻּלְּהוּ. אִיהִי תְּפִלָּה לֶעָנִי, דְּאִיהוּ צַדִּיק, וְאִיהוּ יוֹם הַשַּׁבָּת.

וּצְלוֹתָא דְּפֶסַח, אִיהִי כּוּרְסְיָיא דְּרַחֲמֵי. וּצְלוֹתָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כּוּרְסְיָיא דְּדִין. וְתַמָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ דַיָּין, וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם קָיְימִין עֲלֵיהּ, מִיָּמִינָא וּמִשְּׂמָאלָא. כְּגַוְונָא דְּשַׁעֲרָא, דְּתַלְיָיא בָּתַר אוּדְנִין, מִיָּמִינָא וּמִשְּׂמָאלָא.

וְהָא אוֹקִימְנָא לְעֵיל, דְּצָרִיךְ לְבַעֲרָא לוֹן, אִם אִינוּן תְּחוֹת אוּדְנִין, לְאִתְגְּלָאָה אוּדְנִין, דְּאִינוּן תַּרְעִין דִּצְלוֹתָא. דְּכַמָּה מָאֲרֵי דְדִינִין סָתְמִין תַּרְעִין, בְּחוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל. וּצְלוֹתָא לְבַר, דְּלָא מַנִּיחִין לָהּ לְאַעֲלָאָה בְּהֵיכָלָא דִילֵיהּ, דְּאִיהוּ אדנ"י. וְאִיהִי קָרְאָה לְתַרְעִין דְּהֵיכָלָא דְּיִפְּתְּחִין לָהּ. וּבְנָהָא לְתַתָּא קָרָאן בִּיחוּדָא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, לְקָלָא דִּצְלוֹתָא דִילָךְ, דְּאִיהִי לְתַרְעָא דִילָךְ.

וְאִם מְבַעֲרִין שַׁעֲרִין דִּתְחוֹת אוּדְנִין, דְּאִינוּן מָאֲרֵי דְדִינִין, מִיָּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ

יִשְׂרָאֵל, דַּיָּין אֱמֶת, אַפְּתַח הֵיכָלָא דְּתֵיעוּל צְלוֹתֵיהּ. וְדָא אִיהוּ (תהלים נא יז) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח, פֶּתַח הֵיכָ"ל דְּאִיהוּ אדנ"י בְּחוּשְׁבַּן, וְיֵיעוֹל צְלוֹתָא.

וּצְלוֹתָא דְּיִשְׂרָאֵל לְעֵילָא, (דף מב ע"ב) אִיהִי מַלְכוּת, וְאִיהוּ תִּפְאֶרֶת. וּצְרִיכִין יִשְׂרָאֵל דְּלָא יְסַלְקִין לְהוֹ לְעֵילָא, עַד דְּיִתְבַּעֲרוּן דִּינִין מִתַּרְעָא, וִיהוֹן צָוְוחִין בָּהּ לְגַבֵּיהּ, בַּעֲשָׂרָה מַלְכֻיּוֹת, וּבַעֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת, וּבַעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת.

דִּצְלוֹתָא דְּמִנְחָה, אִיהִי דִּינָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וּבְגִין דָּא תְּקִינוּ עֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, דְּאִינוּן: קשר"ק, קש"ק, קר"ק. לְסַלְקָא לָהּ בַּעֲשָׂרָה, דְּלֵית שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָיא בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה. וּבְגִינַיְיהוּ אִיתְּמַר (בראשית יח לב) לֹא אַשְׁחִית בַּעֲבוּר הָעֲשָׂרָה.

בִּשְׁבָרִים, (שמות כג כד) שַׁבֵּר תְּשַׁבֵּר מַצֵּבוֹתֵיהֶם, דְּקַיְימִין קֶדֶם תַּרְעִין, דְּלָא מַנִּיחִין לַאֲעָלָא צְלוֹתָא. בִּתְרוּעָה, תָּפְסִין לוֹן בְּשַׁלְשְׁלָאִין. בִּתְקִיעָה, (במדבר כה לד) וְהוֹקַע אוֹתָם לַה' נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ. בְּגִין דְּלָא יָהֲבוּ יְקָרָא לְמַטְרוֹנִיתָא, לַאֲעָלָא בְּתַרְעִין דִּילָהּ.

וּבְשַׁעֲתָא דְּדִינִין פְּנוּיִן מִתַּרְעִין דְּהֵיכָלָא דְמַלְכָּא, סָלְקָא צְלוֹתָא בְּכַמָּה שִׁירִין וְתוּשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת דְּצְלוֹתָא. וְחֵיוָן כֻּלְּהוּ פָּתְחִין גַּדְפַּיְיהוּ, לְקַבְּלָא לָהּ בְּחֶדְוָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (יחזקאל א יא) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת. כֻּלְּהוּ פְּרוּדוֹת לְעֵילָא לְקַבְּלָא לָהּ.

וְאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם, בְּגִין דְּיִשְׁמַע מַלְכָּא, דְּמַטְרוֹנִיתָא קָא אַתְיָא, וְיִפְתַּח הֵיכָלָא לְגַבָּהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים נא יז) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח. מִיָּד אַפְתַּח מַלְכָּא הֵיכָלָא, וְקַבֵּיל לָהּ בְּחֶדְוָה, וְיֵיעוֹל עִמָּהּ בְּהֵיכָלֵיהּ. אֵימָתַי בְּצְלוֹתָא דַעֲמִידָה. מִיָּד אִיתְמַר בְּחֵיוָן, (יחזקאל א כה) בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶם.

בְּהַהוּא זִמְנָא, אִיהוּ יהו"ה בְּהֵיכָלֵיהּ, כְּגַוְונָא דָא יאהדונה"י. בְּהַהוּא זִמְנָא, מַאן דְּבָעֵי לְמִישְׁאַל שְׁאֵלְתֵּיהּ, יִשְׁאַל. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים לב ז) שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֵּדְךָ. (תהלים ב ח) שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאֶתְּנָה גוֹיִם נַחֲלָתֶךָ. וְהַכֵּן שׁוֹאֵל מֵאָבִיו, בְּאֶמְצָעִיּוֹת דְּצְלוֹתָא. בְּהַהוּא זִימְנָא דְּאִיהוּ יהו"ה בְּהֵיכָלֵיהּ, (ישעיה כח ט) אָז תִּקְרָא וַה' יַעֲנֶה.

וְאִית נִימִין דְּשַׂעֲרָא, דְּהַהוּא דְּאִיתְּמָר בֵּיהּ (דניאל ז ט) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב לְבוּשֵׁיהּ כִּתְלַג חִיוָּר וּשְׂעַר רֵישֵׁיהּ כַּעֲמַר נְקִי. וְכֻלְּהוּ רַחֲמֵי. לֵית נִימָא דְּלָא אִית לֵיהּ מַבּוּעָא, וְדָא י'. נִימָא אֲרִיכָא דָא ו'. קְמִיטָא ה' זְעִירָא. אֲרִיכָא וּקְמִיטָא לְתַתָּא, דָּא ה' עִילָּאָה, דְּאִית בָּהּ דִּינָא וְרַחֲמֵי. דְּקְמִיטָא וְלָא אֲרִיכָא, דָּא ה' תַּתָּאָה, דְּאִיהוּ כֻּלָּא דִּינָא.

וְכָל נִימָא וְנִימָא, אִיהוּ עָלְמָא שְׁלֵימָא, וַעֲלַיְיהוּ אִיתְּמָר (שה"ש ו ח) וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר. בְּגִין דָּא אָמְרוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ לוֹ עוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ. וְאִיהוּ נִימָא חָדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עָלְמָא שְׁלֵימָא. וּבְגִינָהּ אִתְּמָר, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים אֲפִילוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה.

וּצְלוֹתָא דְשַׁחֲרִית, כַּד סָלְקָא כָּל אִלֵּין מָאנֵי דְּדִינָא, כֻּלְּהוּ רַחֲמֵי, וְלָא מְעַכְּבִין לָהּ לְאַעֲלָא. שַׂעֲרָא יְרוֹקָא, לֵית תַּמָּן דִּינָא כְּלָל. כָּל נִימִין יְרוֹקִין שַׁפִּירִין, כְּלִילִין מֵחִוָּור וְסוּמָק, אִינוּן כֻּלְּהוּ רַחֲמֵי. וְכַד סָלְקָא צְלוֹתָא בְּהוֹן, כֻּלְּהוּ חַיָּלִין דְּנִימִין מְקַבְּלִין לָהּ בְּחֶדְוָה וּרְחִימוּ.

שַׁעֲרָא אוּכְמָא שַׁפִּירָא, כָּל נִימִין דִּילֵיהּ, אִתְקְרִיאוּ עוֹלָמוֹת דִּילֵיהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר, וְאִינּוּן חַיָּילִין דְּשַׁבָּת. וּצְלוֹתָא דְשַׁבָּת, אִיהִי שְׁקִילָא לְאוֹרַיְיתָא. וְכַמָּה תִּלֵּי תִּלִּים דְּתַלְיָין מִינָּהּ אִתְקְרִיאוּ קְוָצוֹתָיו תַּלְתַּלִּים.

שַׁעֲרָא חִוָּרָא מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד. סוּמְקָא, מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה. שַׁעֲרָא יְרוֹקָא, מִסִּטְרָא דְּתִפְאֶרֶת. אוּכְמָא, מִסִּטְרָא דְּמַלְכוּת. דְּאִיתְּמַר בֵּהּ (שה"ש א ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה. הֲרֵי אַרְבַּע תִּקּוּנִין דְּשַׁעֲרָא, דְּשַׁרְיָיא עֲלַיְיהוּ יהו"ה.

תְּלֵיסַר תִּיקּוּנִין וְאִינּוּן דְּתַלְיָין מִשַּׁעֲרָא, תְּלַת לְכָל סְטַר, לְאַרְבַּע סִטְרִין, וְאִינּוּן וא"ו. עֲלַיְיהוּ אִיתְּמָר (שם ה יא) קְוָצוֹתָיו תַּלְתַּלִּים. לְעֵילָא בְּרֵישָׁא, בְּפַלְגוּ דְרֵישָׁא, מִתְפַּלְגִין אוֹרְחִין בְּשַׁעֲרָא, לִתְלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין, בְּחוּשְׁבַּן יו"ד ה"א ה"א. וְכֻלְּהוּ שְׁבִילִין אִינּוּן בְּיַמָּא, דְּאִיהוּ מוֹחָא. וְאִלֵּין תִּיקּוּנִין אִינּוּן בְּרֵישָׁא דְּהַהוּא גּוּפָא דְּגַן עֵדֶן, וְכֻלְּהוּ תִּיקּוּנִין אִית בֵּיהּ, עַד הָכָא יִרְאֵי אֱלֹהִים.

אַנְשֵׁי אֱמֶת, בְּדִיוֹקְנָא דְּאַנְפִּין, בְּחוֹטְמָא, בְּשִׁרְטוּטִין דְּמִצְחָא, בְּדִיקְנָא דְּאַנְפִּין, בִּקְרִיצִין דְּעַל עַיְנִין.

תָּא חֲזֵי, תְּלַת שׁוּתָּפִין אִינּוּן, אָדָם דִּבְרִיאָה, אָדָם דִּיצִירָה, אָדָם דַּעֲשִׂיָּה. אָדָם דִּבְרִיאָה, אִיהִי נִשְׁמָתָא, בָּהּ חָשִׁיב בַּר נָשׁ, וְדָא עוֹלָם הַמַּחְשָׁבָה וַדַּאי אִתְקְרִיאַת. רוּחַ, אָדָם דִּיצִירָה, עוֹלָם הַדִּיבּוּר, כַּד אִתְלַבַּשׁ בֵּיהּ מַחְשָׁבָה, בָּהּ חָשִׁיב, וְצַיָּיר צִיּוּרִין דְּשִׁרְטוּטִין וּדְיוֹקְנִין. וְאַף עַל גַּב דְּחָשִׁיב לוֹן, לֵית רְשׁוּ לַאֲפָקָא לוֹן מֵהַהוּא חֵילָא דְּאִיתְמָר בֵּיהּ מֵהַכֹּחַ אֶל הַפּוֹעַל, עַד דְּאִתְלַבְּשׁוּ נִשְׁמָתָא וְרוּחָא בְּנַפְשָׁא, וּבָהּ אַפִּיקוּ כֹּלָּא לַפּוֹעַל. בְּגִין דְּנַפְשָׁא אִיהוּ עוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה.

וּבָהּ רוּחָא בָּטַשׁ בְּמִצְחָא וְעָבִיד שִׁרְטוּטִין. בָּטַשׁ בְּעַיְנִין, וְעָבִיד קְרִיצִין. בָּטַשׁ בְּעַיְנִין, וְעָבִיד גּוֹוָנִין. בָּטַשׁ בְּאַנְפּוֹי, וְעָבִיד גּוֹוָנִין וְתִיקּוּנִין. נָחִית לְתַתָּא, בָּטַשׁ בִּידִין, וְעָבִיד שִׁרְטוּטִין. בָּטַשׁ בָּאֵבָרִים כֻּלְּהוּ דְּגוּפָא, וְעָבִיד דְּיוֹקְנִין. וְלֵית חֵילָא לְמַחְשָׁבָה וְלָאו לְרוּחָא לַאֲפָקָא חֵילָא לְעוֹבָדָא, בְּלָא נַפְשָׁא.

וְעִם כָּל דָּא דְּתְלַת שׁוּתָּפִין אִלֵּין בְּכַר נָשׁ, לֵית מַחְשָׁבָה דְּאִית לָהּ חֵילָא לַחֲשׁוֹב בְּלָא שְׁכִינְתָּא עִילָּאָה, דְּתַמָּן חָכְמָה. וְלָא רוּחָא דְּאִית לֵיהּ רְשׁוּ לְצַיְּירָא בְּלָא תִּפְאֶרֶת, דְּאִיהוּ כָּלִיל שִׁית סְפִירָן. וְנַפְשָׁא לֵית לָהּ חֵילָא לְמֵיעֲבַד עוֹבָדָא בְּלָא מַלְכוּת, דְּאִיהוּ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, עֲלָה אִיתְּמָר (בראשית א כד) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה.

אֲבָל בְּרִיאָה בֵּאלֹהִים דְּאִיהִי בִּינָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם א א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. (שם א טז) וַיִּבְרָא (ויעש) אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים. (שם א כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. הוי"ה אִיהוּ בִּיצִירָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם א ג) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. יְהִי רָקִיעַ. בְּכָל אֲתַר וַיְהִי כֵּן, אִיהוּ תִּפְאֶרֶת כָּלִיל שִׁית סִטְרִין, הוּא טוֹב דְּכָל יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, וְהוּא צַיָּיר יֵצֶר הַטּוֹב, דְּאִיתְּמָר בֵּיהּ (שם ב ז) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים. בִּיצִירָה תִּשְׁכַּח יהו"ה.

מַאן דְּבָעֵי לְמִיפְעַל עֲשִׂיָּה, מֵאִלֵּין מַלְאָכִין דִּמְמַנָּן עַל צְלוֹתִין, לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְמֵיעֲבַד עוֹבָדָא בִּצְלוֹתָא, אֶלָּא בְּעוֹבָדִין טָבִין דְּתַלְיָין בְּמַעֲשֵׂה,

דִּבְהוֹן נָחִית שְׁכִינְתָּא עֲלֵיהּ, דְּאִיהִי עוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה, דְּאִיהוּ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, דְּאִיהוּ פּוֹעַל.

וּבִינָה כֹּחַ, כ"ח אַתְוָון דִּקְרָא קַדְמָאָה דִּבְרֵאשִׁית, כ"ח מָ"ה, דְּאִיהוּ חָכְמָה, מַחְשָׁבָה. יהו"ה אֱלֹהֵינוּ יהו"ה כוז"ו במוכס"ז כוז"ו. פְּעוּלָה דְּהַאי כֹּחַ לָאו אִיהִי, אֶלָּא בְּמַעֲשֶׂה, דְּאִיהִי פּוֹעַל אדנ"י וְדָא אִיהוּ מֵהַכֹּחַ אֶל הַפּוֹעַל. וְהַפּוֹעַל לֵית לֵיהּ חֵילָא לְמִיפְּעַל (דף מג ע"א) בְּלָא דִיבּוּר, דְּאִיהוּ יהו"ה תִּפְאֶרֶת, דְּכָלִיל כֹּלָּא.

הָכָא לֵית קִיצּוּץ וּפֵירוּד בְּמַחְשָׁבָה וְדִבּוּר וּמַעֲשֶׂה.תִּפְאֶרֶת כָּלִיל כֹּלָּא, וְהָכִי אִתְכְּלִיל כֹּלָּא בְּבִינָה. וְהָכִי אִתְכְּלִיל כֹּלָּא בְּמַלְכוּת.

מַחְשָׁבָה מִבִּינָה וּלְעֵילָא עַד אֵין סוֹף, וּמִינָהּ לְתַתָּאָה עַד אֵין תַּכְלִית. דִּבּוּר בְּתִפְאֶרֶת, מֵעֵילָא לְתַתָּא וּמִתַּתָּא לְעֵילָא. עֲשִׂיָּה בְּמַלְכוּת, מִתַּתָּא לְעֵילָא וּמֵעֵילָא לְתַתָּא.

מַחְשָׁבָה לְמֶהֱוֵי בָּהּ בַּר נָשׁ חָשִׁיב בְּבוֹרֵא עָלְמִין, לְיַחֲדָא שְׁמֵיהּ עַד אֵין סוֹף וְעַד אֵין תַּכְלִית, וְאִיהוּ בָּרָא בְּבִינָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מו כו) וְרָאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה. מִי וַדַּאי.

דִּבּוּר לְאִתְעַסְּקָא בֵּיהּ בְּאוֹרַיְיתָא, וּלְמִנְדַּע מִנֵּיהּ יוֹצֵר הַכֹּל, דַּעֲלֵיהּ אִיתְּמַר יוֹצֵר אוֹר. וְלֵית אוֹר אֶלָּא תּוֹרָה. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי ו כג) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר. וְדָא אִיהוּ יוֹצֵר, דְּצַיָּיר בֵּיהּ בְּכַר נָשׁ אַנְפִּין וְעַיְינִין וְאוּדְנִין וְחוֹטְמָא וּפוּמָא, לְאִתְעַסְּקָא בְּאוֹרַיְיתָא, וּלְמִנְדַּע לֵיהּ מִינָּהּ.

כְּגַוְונָא דָא צַיָּיר פּוּמָא, לְמַלָּלָא בְּאוֹרַיְיתָא. צַיָּיר עַיְינִין, לְאִסְתַּכָּלָא בִּנְהוֹרָא דְּאוֹרַיְיתָא. צַיָּיר בֵּיהּ אוּדְנִין, לְמִשְׁמַע בְּהוֹן פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא. אִלֵּין אִינוּן שִׁית סִטְרִין דְּכָלִיל תִּפְאֶרֶת, תְּרֵין עַיְינִין, תְּרֵין אוּדְנִין, פּוּמָא וְלָשׁוֹן.

צַיָּיר חוֹטְמָא, וּבָהּ (בראשית ב ז) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, לְמֶהֱוֵי חָשִׁיב בָּהּ בְּיִחוּדָא, כְּמָה דְּאִיתְּמַר, (ישעיה מד כד) אָנֹכִי ה' עֹשֵׂה כֹל, דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. מִנֵּיהּ יַהִיב בְּכַר נָשׁ נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית, לְמִנְדַּע מִינָּהּ בְּכָל עוֹבָדִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִינוּן פִּיקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, לְהַהוּא דְּאִתְקְרֵי עוֹשֵׂה כֹל.

וְאִינוּן תְּלַת קִטִירִין, דִּיהַיִב בְּכַר נָשׁ. נְשָׁמָה הַשִּׂכְלִית, לְמִנְדַּע בָּהּ לְעוֹשֵׂה כָּל עָלְמִין, דְּאִיהוּ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, מְדַבֵּר וּמְקַיֵּים, וְאִיהוּ בּוֹרֵא

יוֹצֵר וְעוֹשֶׂה. כֹּלָּא חַד. אִיהוּ מִלְּגָיוּ, אִיהוּ אַפִּיק כֹּלָּא מִכֹּחַ לַפּוֹעַל. וְאִיהוּ מְשַׁנֶּה עוֹבָדוֹי, וּבֵיהּ לֵית שִׁנּוּי.

וְאִיהוּ הוּא דִּמְסַדֵּר כָּל סְפִירָאן, וְאִית בִּסְפִירָן, מִנַּיְיהוּ, רַב וּבֵינוֹנִי וּזְעִיר, כָּל חַד עַל סִדּוּרוֹ, וּבֵיהּ לֵית סֵדֶר. וְאִיהוּ בָּרָא כֹּלָּא בְּבִינָה, וְלֵית מַאן דְּבָרָא לֵיהּ. אִיהוּ צַיָּיר וְיָצַר כֹּלָּא בְּתִפְאֶרֶת, וְלֵיהּ, לֵית צִיּוּר וְצַיָּיר. אִיהוּ עָבִיד כֹּלָּא בְּמַלְכוּת, וְלֵית מַאן דַּעֲבִיד לֵיהּ.

וּבְגִין דְּאִיהוּ בְּאִלֵּין עֶשֶׂר סְפִירָן מִלְּגַו, דִּבְהוֹן בְּרָא וְצַיָּיר וַעֲבַד כֹּלָּא, שַׁוֵּי תַּמָּן יִחוּדֵיהּ, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לֵיהּ תַּמָּן. וְכָל מַאן דְּאַפְּרִיד בְּשׁוּם סְפִירָה מֵחֲבֶרְתָּהּ מֵאִלֵּין עֶשֶׂר סְפִירָן, דְּאִתְקְרִיאוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כְּאִלּוּ אַפְּרִיד בֵּיהּ.

וְאִיהוּ דִּמְיַיחֵד י' בְּה' ו' בְּה', וְלָא אִתְקְרִיאוּ יהו"ה, אֶלָּא בֵּיהּ. וְכֵן אדנ"י. וְכֵן אהי"ה. וְכֵן אֱלֹהִי"ם. וּמִיָּד דְּאִסְתַּלַּק מִתַּמָּן, לֵית לֵיהּ שֵׁם יְדִיעַ. וְאִיהוּ דְּקָשִׁיר כָּל מֶרְכָּבוֹת דְּמַלְאָכַיָּיא, וְקָשִׁיר לוֹן כַּחֲדָא. וְסָבִיל עִילָּאִין וְתַתָּאִין. וְאִם הוּא אִסְתַּלַּק מִנַּיְיהוּ, לֵית לוֹן קִיּוּמָא, וְלָא יְדִיעָה, וְלָא

חַיִּים. לֵית אֲתַר דְּלָאו אִיהוּ תַּמָּן, לְעֵילָא עַד אֵין סוֹף, וּלְתַתָּא עַד אֵין תַּכְלִית, וּלְכָל סִטְרָא לֵית אֱלוֹהַּ בַּר מִנֵּיהּ.

אֲבָל עִם כָּל דָּא דְּאִיהוּ בְּכָל אֲתַר, בְּרִיאָה יְצִירָה וַעֲשִׂיָּה דִּילֵיהּ לָא שָׁוֵי, לָא בְּכוּרְסְיָיא, וְלָא בְּמַלְאָכַיָּא, וְלָא בִּשְׁמַיָּא, וְלָא בְּאַרְעָא וּבְיַמָּא, וְלָא בְּשׁוּם בְּרִיָּה בְּעָלְמָא. בְּגִין לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לֵיהּ כָּל בְּרִיָּין, אֶלָּא בִּסְפִירָן.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא כָּל בְּרִיָּין אִינּוּן, מִנַּיְיהוּ עַל יְדֵי בְּרִיאָה, וּמִנַּיְיהוּ עַל יְדֵי יְצִירָה, וּמִנַּיְיהוּ עַל יְדֵי עֲשִׂיָּה. וּסְפִירָאן, אַף עַל גַּב דְּכֹלָּא בְּרָא וְיָצַר וַעֲבַד בְּהוֹן, לָא אִתְקְרֵי בְּהוּ בְּרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה כְּתַתָּאי, אֶלָּא אִינּוּן בְּאוֹרַח אֲצִילוּת. וּבְגִין דָּא, כֶּתֶר וְחָכְמָה וּבִינָה וְדַעַת דִּשְׂאָר בְּרִיָּין, לָא דָּמֵי לוֹן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם מ כה) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה יֹאמַר קָדוֹשׁ. כְּגַוְונָא דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ג טו) יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חֲפָצֶיךָ לֹא יִשְׁוּוּ בָהּ, וּבוֹרֵא וְיוֹצֵר וְעוֹשֶׂה כֹּלָּא.

אַף עַל גַּב דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָא לִבְנֵי נָשָׁא בְּעֶשֶׂר סְפִירָאן, דְּאִינּוּן כֶּתֶר עֶלְיוֹן חָכְמָה וּבִינָה וכו',

אִתְּמָר בֵּיהּ, דְּאִיהוּ חַכִּים, וְלָא בְּחָכְמָה יְדִיעָא. מֵבִין, וְלָא בְּבִינָה יְדִיעָא. חָסִיד, וְלָא בְּחֶסֶד יְדִיעָא. גִּבּוֹר, וְלָא בִּגְבוּרָה יְדִיעָא. אִיהוּ פְּאֵר בְּכָל אֲתַר, וְלָא בַּאֲתַר יְדִיעָא. אִיהוּ הוֹד וְהָדָר בְּכָל אֲתַר, וְלָא בַּאֲתַר יְדִיעָא. אִיהוּ צַדִּיק, וְלָאו בַּאֲתַר יְדִיעָא. אִיהוּ מֶלֶךְ, וְלָאו בְּמַלְכוּתָא יְדִיעָא.

אִיהוּ אֶחָד, וְלָא בְּחוּשְׁבָּן. כְּגוֹן אֶחָד, דְּסָלִיק תְּלַת עֲשַׂר מְכִילָן. וְאַף עַל גַּב דְּלָאו אִיהוּ לְבַר מִכֹּלָא, אִיהוּ סָבִיל עִילָּאִין וְתַתָּאִין, וְסָבִיל כָּל עָלְמִין, עַד דְּלֵית סוֹף וְלֵית תַּכְלִית, וְלֵית מַאן דְּסָבִיל לֵיהּ.

כָּל מַחְשַׁבְתִּין לָאָן לְמֶחֱשַׁב בֵּיהּ, וְלֵית חַד מִנַּיְיהוּ דְּיָדַע לְאַשְׁגָּא לֵיהּ. וַאֲפִילוּ שְׁלֹמֹה דְּאִתְּמָר בֵּיהּ (מ"א ה יא) וַיֶּחְכַּם מִכָּל הָאָדָם, בָּעָא לְאַשְׁגָּא לֵיהּ בְּמַחְשַׁבְתֵּיהּ, וְלָא יָכִיל. וּבְגִין דָּא אָמַר, (קהלת ז כג) אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי.

לְמַאן דְּאִיהוּ מְחַיֶּה בְּיהו"ה, לֵית מַאן דְּקָטִיל לֵיהּ, וּלְמַאן דְּאִיהוּ מֵמִית בְּאדנ"י, לֵית מַאן דִּמְחַיֶּה לֵיהּ. וְאִלֵּין אַתְוָון לֵית בְּהוּ חַיֵּי וּמִיתָה.

בַּר מִנֵּיהּ. וְאַף עַל גַּב דִּבְהוֹן מִיתָה וְחַיֵּי, וְלֵית בְּהוֹן קְרִיבוּ וְיִיחוּדָא, בַּר מִינֵיהּ. שְׁמָא לָא אִתְקְרֵי שְׁלִים, אֶלָּא בֵּיהּ. וְלָא אַפִּיק פְּעוּלָה לַפּוֹעַל אֶלָּא בֵּיהּ.

וְסִטְרִין אָחֲרָנִין דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא אָחֲרָא, כֻּלְּהוּ בִּרְשׁוּתֵיהּ, לְמֶעְבַּד בְּהוֹן רְעוּתֵיהּ. וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמָר, (דניאל ד לה) וְכָל דָּיְרֵי אַרְעָא כְּלָה חֲשִׁיבִין וּכְמִצְבְּיֵהּ עָבֵד בְּחֵיל שְׁמַיָּא. וְלָא אִיתַי דִּי יְמַחֵא בִּידֵהּ וְיֵאמַר לֵהּ מָה עֲבַדְתְּ. הוּא תָּפֵים בְּכָל מַחֲשַׁבְתִּין, וְלֵית מַחֲשָׁבָה יְדִיעָא בֵּיהּ.

וְלָא צָרִיךְ לְרָשְׁמָא אֲתַר לְמֶחֱשַׁב בֵּיהּ, וְלָא לְמִנְדַּע בֵּיהּ. אֲבָל לְבִרְיָין, בְּגִין דְּלָא יָכִיל מַחֲשַׁבְתָּא דִּילְהוֹן לַאֲשַׁגָּא לֵיהּ בְּכָל אֲתַר, בְּגִין דְּאִית לֵיהּ עָלְמִין אֲפִילוּ לְעֵילָא מִן סְפִירָן. כְּנִימִין דְּשַׁעֲרָא דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבָּנָא. וּבְגִין דְּינְדְּעוּן לְמִקְרֵי לֵיהּ בַּאֲתַר יְדִיעַ, רְשִׁים לוֹן סְפִירָן לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לֵיהּ בְּהוֹן, בְּגִין דְּאִינּוּן קְשִׁירָן בְּעִילָּאִין וְתַתָּאִין, וּבְרָא בְהוֹן כָּל בְּרְיָין, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לֵיהּ בְּהוֹן.

וְאִיהוּ דְּצַיָּיר שִׁרְטוּטִין, וְהַכָּרַת אַנְפִּין. בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא צַיָּיר תְּרֵי אַפִּין, בִּתְרֵין יוּדִין

מִן וַיִּיצֶר. חוֹטְמָא בְּאוֹת ו' מִן וַיִּיצֶר, וְסָלִיק בְּהוֹן חוּשְׁבַּן יהו"ה. וְצַיָּיר לוֹן בְּהַאי שְׁמָא לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא מִנֵּיהּ לְיוֹצֵר עָלְמִין.

יהו"ה אִיהוּ תִּפְאֶרֶת, אִיהוּ נָהִיר בְּאַנְפִּין. תְּרֵין גְּוָונִין דְּאַנְפִּין עָבֵד לֵיהּ, דְּאִינּוּן חִוַּוּר וְסוּמָק, דְּאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, דְּאִינּוּן רָזָא וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּאַנְפִּין (דף מג ע"ב) (שמות לד ו) דְּוַיַּעֲבֹר ה' עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא. וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר לְגַבֵּי עֵילָא, (שם לג יא) וְדִבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים. פּוּמָא דִּילֵיהּ מַלְכוּת. תְּרֵין שִׂפְוָון, נֶצַח וְהוֹד. יְסוֹד, לְשׁוֹן לִמּוּדִים, עֲלָהּ אִתְּמַר (במדבר יב ח) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ.

שִׁרְטוּטִין דְּמִצְחָא, אִינּוּן כְּגַוְונָא דָא, = - = מִינַיְיהוּ חָמֵשׁ בְּפוּתְיָיא. בְּרָזָא דְּהַאי כּוֹכָבָא כְּגַוְונָא דָא, ∴ מִנַּיְיהוּ כְּגַוְונָא דָא ו"ו ו"ו אַרְבָּעָה. בְּרָזָא דְּהַאי כּוֹכָבָא ⋮ וְאִינּוּן בְּרָזָא דְּאָת ד'. מִינַיְיהוּ שִׁית כְּגַוְונָא דָא ⁞ בְּרָזָא דְּהַאי כּוֹכָבָא ∴ מִינַיְיהוּ שֶׁבַע בְּרָזָא דְּכוֹכָבָא כְּגַוְונָא דָא ∴⋮ מִינַיְיהוּ תְּמַנְיָיא כְּגַוְונָא דָא ⋮⋮ ווווווו וְדָא ח' לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית, וְדָא בִּינָה.

מַאן דְּרָשִׁים כֹּלָּא י"ו, דְּאִינּוּן קַו הַמִּדָּה דִּלְהוֹן. וּבְהוֹן סָלְקִין לִתְלָתִין וּתְרֵין. וְכֹלָּא אַרְבַּע כּוֹכְבַיָּא. וְאִית בְּהוֹן תְּלָתִין פִּיקּוּדִין, בְּחוּשְׁבַּן תְּלַת יוּדִין, דְּאִינּוּן י י י, וְאִלֵּין תְּלַת יוּדִין, אִינּוּן תְּלַת יְרָחִין דְּסִיהֲרָא. וּבְהוֹן (שמות ב ב) וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יְרָחִים. וְאִינּוּן תְּלַת יְרָחִין דְּסִיהֲרָא קַדִּישָׁא, תְּלַת אֲבָהָן אִינּוּן.

יַעֲקֹב, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם יט א) בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי. בֵּיהּ הַהוּא טוֹב גְּנִיז, וְהוּא אוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (תהלים קיט עב) טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ. (מלאכי ג כב) זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי.

וְעַל הַהוּא טוֹב, אִיתְּמַר לְגַבֵּי יַעֲקֹב, (בראשית לב לב) וַיִּוָּתֵר לוּ הַשָּׁמֶשׁ. וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר, (שמות יט טז) וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי קֹלוֹת וּבְרָקִים.

וּבְזִמְנָא דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, בְּסוֹף גָּלוּתָא בַּתְרָאָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כט ז) הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל, (שמות ב ג) וְלֹא יָכֹלָה עוֹד הַצְּפִינוּ וַתִּקַּח לוֹ תֵּבַת גֹּמֶא. כְּגַוְונָא דְּאָרוֹן דְּסֵפֶר תּוֹרָה. אוֹרַיְיתָא

וַדַּאי יְהֵא גְּנִיזוּ דִּילֵיהּ, בְּדָרָא בַּתְרָאָה. וּבָה אִתְטַמַּר, כְּגַוְונָא דְּנוֹחַ בַּתֵּיבָה, דַּהֲוָה אָזִיל עַל מַיָּא. הָכִי הַאי אָזִיל בֵּין עֵרֶב רַב, דְּאִינּוּן מַיִם הַזֵּדוֹנִים.

וּבְסוֹף גָּלוּתָא שַׁוֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה בְּהַהִיא תֵּיבָה, וְאַיְיתֵי לֵיהּ בְּגָלוּתָא. וּמִנָּא לָן דִּבְסוֹף גָּלוּתָא אַיְיתֵי לֵיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם) וַתָּשֶׂם בַּסּוּף. וְעַד הַהוּא סוֹף, כְּתִיב (דברים ד ל) וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ. וְעוֹד, וַתָּשֶׂם בַּסּוּף, דָּא אִיהוּ רָזָא (קהלת יב יג) דְּסוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע.

וַתַּחְמְרָה בַּחֵמָר וּבַזֶּפֶת (שמות שם), חֵמָר מִבִּפְנִים חִוָּור, וְזֶפֶת מִבַּחוּץ אוּכָם. הָכִי אוֹרַיְיתָא, חִוָּורָא מִלְּגָיוֹ, וְאוּכְמָא מִלְּבַר. חִוָּורָא מִסִּטְרָא דְאוֹר, דְּאִיהוּ אוֹר דְּאַבְרָהָם, דְּדַרְגֵּיהּ חֶסֶד. וְהַאי אִיהוּ אוֹר דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (בראשית א ד) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וְאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות ב) וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא. וְאֵין אוֹר אֶלָּא תּוֹרָה, דִּכְתִיב (משלי ו כג) וְתוֹרָה אוֹר. וְדָא אוֹר דְּאִתְיְיהִיב מִיָּמִינָא. אוּכְמָא מִלְּבַר, בְּהַהוּא חֹשֶׁךְ דְּיִצְחָק, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כז

א) וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְאִתְּמָר (שם א ה) וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה.

וַתָּשֶׂם בַּסּוּף, דָּא יַעֲקֹב. דְּאִתְּמָר בֵּיהּ, (שם מט לג) וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה. עַל שְׁפַת הַיְאוֹר, דָּא אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, בְּגִין דְּאִיהִי הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, קַבָּלָה לְמֹשֶׁה.

כַּד אָזְלַת לְגַבֵּיהּ, אִתְקְרִיאַת הֲלָכָה לְמֹשֶׁה. כַּד קַבֵּיל לָהּ בִּדְרוּעוֹי, אִתְקְרִיאַת קַבָּלָה לְמֹשֶׁה. כַּד שַׁרְיָיא בְּפוּמֵיהּ, (במדבר יב ח) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ. וַעֲתִידָא לְמֵיזַל לְגַבֵּיהּ בְּסוֹף יוֹמַיָּיא, וִיקַבֵּל לָהּ בִּדְרוּעוֹי. וּבָהּ בּוֹקֵעַ מַיִם דְּאוֹרַיְיתָא.

וְעוֹד וַתַּחְמְרָה, בְּקַלִּין וַחֲמוּרִין דְּאוֹרַיְיתָא. בַּחֲמָר וּבַזָּפֶת, בְּחוּמְרָא דְּפִיקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, דְּאִינּוּן מִצַּד אוֹר. וּמִפִּיקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה, דְּאִינּוּן חֹשֶׁךְ.

וְרָזָא דְּמִלָּה, (תהלים מב ט) יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי. בְּהַהוּא דְּאִתְּמָר בֵּיהּ (בראשית א ה) וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם, לְקַבְלֵיהּ אָמַר, יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ. וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה, לְקַבְלֵיהּ אָמַר, וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי.

וַתָּשֶׂם בַּסּוּף, בְּסוֹף אַרְבְּעִין שְׁנִין בַּתְּרָאִין דְּגָלוּתָא. לְקִבְלַיְיהוּ עָלוּ יִשְׂרָאֵל לְסוֹף אַרְבְּעִין שְׁנִין דְּאָזְלוּ בְּמַדְבְּרָא, לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. בְּהַהוּא זִמְנָא, (תהלים קלח ו) כִּי רָם ה' וְשָׁפָל יִרְאֶה.

וַתִּתַצֵּב אֲחֹתוֹ מֵרָחֹק (שמות ב ד), דָּא חָכְמָה דִילֵיהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ז ד) אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ. וַתִּתַצֵּב, בֵּיהּ (ש"א ג י) וַיָּבֹא ה' וַיִּתְיַצֵּב. מֵרָחוֹק, (משלי לא יד) מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ.

וְעוֹד וַתִּתַצֵּב אֲחֹתוֹ, דָּא חָכְמָה. מֵרָחֹק בְּהַהוּא זִמְנָא דְמִתְרַחֲקִין יִשְׂרָאֵל מֵחָכְמַת קַבָּלַת מֹשֶׁה, וְאִתְרַחֲקָא אִיהִי מִנַּיְיהוּ. וּבְהַהוּא זִמְנָא, (שמות ב ה) וַתֵּרֶד בַּת פַּרְעֹה לִרְחֹץ עַל הַיְאֹר, נָחֲתָא מִדַּת הַדִּין לְקַטְרְגָא עֲלֵיהוֹן, וּלְאִתְרַחֲצָא מִדָּמָא דְיִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן דָּמִים מָעוֹת דִּלְהוֹן, דְּאִינוּן חַיֵּיהוֹן. וְכֹלָּא עַל סִיבָּה דְהַהוּא אוֹר דְּאִתְמָר בֵּיהּ (בראשית א ד) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, עַל אוֹר דְאוֹרַיְיתָא, דְּהֲווּ מִתְרַחֲקִין מִינָהּ, אוֹר דְמֹשֶׁה וַדַּאי.

וְנַעֲרֹתֶיהָ הֹלְכֹת עַל יַד הַיְאֹר. אִלֵּין הָאוּמוֹת, דְּאִינוּן עֵרֶב רַב. וְכֵן כָּל אוּמִין

דְּעָלְמָא, מִתְיַיעֲטִין עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, לְאַעֲקָרָא לוֹן מִן עָלְמָא, וְכוּלָּא עַל סִיבָּה דְּהַהוּא אוֹר, וְזֶהוּ עַל יַד הַאי או"ר.

מרכבת יחזקאל

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר. רַבִּי שִׁמְעוֹן וְר' אֶלְעָזָר, וְר' אַבָּא, הֲווֹ יָתְבֵי. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אִי נִיחָא לֵיהּ לְאַבָּא, לֵימָא חַד מִלָּה בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה. אָמַר לֵיהּ, וְהָא תְּנַן, וְלֹא בַּמֶּרְכָּבָה בְּיָחִיד. אָמַר לֵיהּ, דַּעְתֵּיהּ דְּאַבָּא דְּאֵימָא מִלָּה דְּאוֹלִיפְנָא מִנֵּיהּ. נָפַק ר' אַבָּא. אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן לר' אַבָּא, אַנְתְּ בִּלְחוֹדָךְ תְּתַקֵּן פִּתוֹרָא, וְאֶלְעָזָר בַּהֲדָךְ (בַּהֲדֵי).

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (יחזקאל לא א) וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה בָּרְבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ וַאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה עַל נְהַר כְּבָר נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים. הַאי קְרָא לָא אִתְּמַר מַאן אֲמָרָהּ, אִי יְחֶזְקֵאל, הָא כְּתִיב אֲבַתְרֵיהּ, הָיֹה הָיָה דְּבַר ה' אֶל יְחֶזְקֵאל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן. וְהַאי קְרָא אִצְטְרִיךְ לְמִיקְדַּם בְּקַדְמִיתָא, דְּהָא בִּרְשׁוּתָא קָאֲמַר, וּלְבָתַר וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים.

אֶלָּא יְחֶזְקֵאל קָאָמַר לֵיהּ, וּבִרְשׁוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קָאָמַר כָּל מַה דְּקָאָמַר, וְגַלֵּי כָּל מַה דְּגַלֵּי. וְהַאי (דף מד ע"א) קְרָא אוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. אֲבָל נְבוּאָה דָא הֲוַות, בְּזִמְנָא דְּנָחֲתַת שְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, וּיקָרָא עִילָּאָה מְנַצְּצָא, סְתִימָא אִסְתַּכְּלוּתָא דְּהַהוּא דְּאִיקְּרֵי זֹהַר שְׁכִינְתָּא, דְּמֵהַהוּא זוֹהֲרָא אִתְּזָנַת, לָא אִזְדַּהֲרָא. וּשְׁכִינְתָּא עִילָּאָה אִסְתַּלְקַת מֵעַל בְּנִין, וְאִתְיְיהַב רְשׁוּ לְשִׁבְעִין שְׁנִין אָחֲרָנִין דְּמַלְכוּת בָּבֶל לְשַׁלְטָאָה.

אַדְהָכִי, נָחֲתַת אֶשָּׁא מִלְּעֵילָא, וְסָחֲרָא לוֹן, וַהֲווֹ שָׁמְעִין קָל מַשְׁרְיָין עִילָּאִין, מִגּוֹ אֶשָּׁא. חָדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר לֵיהּ פְּתַח פּוּמָךְ וִינַהֲרוּן מִלִּין.

פָּתַח וַאֲמַר, בָּרְבִיעִי: דָּא דָוִד מַלְכָּא דְּאִיהוּ סָמְכָא רְבִיעָאָה לְכוּרְסְיָיא עִילָּאָה, בַּהֲדֵי אִינּוּן תְּלַת סַמְכִין עִילָּאִין, דְּאִינּוּן רָזָא דְּשִׁלְשִׁים שָׁנָה, וְהַאי סָמְכָא רְבִיעָאָה, אִיהוּ בְּחִיבּוּרָא חָדָא עִמְּהוֹן. וּבְגִין דְּאִיהוּ עִמְּהוֹן בְּלָא פֵּירוּדָא, אִתְּמַר בָּרְבִיעִי. וְלֹא אֲמַר וּבָרְבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ, אִלֵּין

דַּרְגִּין לְתַתָּא, דְּאִינּוּן תִּיקּוּנָא דְּסִיהֲרָא, לְאִתְחַבְּרָא בְּהוּ.

וְלֵית לְכֻלְּהוּ דַּרְגִּין בְּאִסְתַּלְּקוּת שְׁכִינְתָּא עִילָּאָה מֵעַל בְּנִין, נַיְיחָא וּנְהוֹרָא. וּכְדֵין לָבְשׁוּ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׂק הוּשַׂם כְּסוּתָם. וּכְדֵין כְּתִיב, וַאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה, דְּהָא נָחֲתַת שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, וְאִתְגַּלְיָיא יְקָרָא עִילָּאָה, וְשִׁמְשָׁא אִתְחֲשַׁךְ.

וּכְמָה דִּבְזִמְנָא דָא, הַאי קְרָא דַּרְשִׁינָן לֵיהּ בְּצַעַר, הָכִי בְּזִמְנָא אוֹחֲרָא, (כָּל זִמְנָא) דְּקַיְימָא הַהוּא נְהוֹרָא לְאַנְהָרָא, וְכַרְסְוָון אִשְׁתַּלִּימוּ בִּנְהוֹרָא, דָּא בְדָא. כּוּרְסְיָיא עִילָּאָה קַדִּישָׁא, אַנְהִיר נְהִירוּ בַּאֲבָהָן בְּקַדְמִיתָא, וְכַד אִינּוּן נָהֲרִין מִגּוֹ הַהוּא נְהוֹרָא עִילָּאָה, כֻּלָּא נָהִיר. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים וגו' וַיְהִי מִקַּדְמַת דְּנָא.

וְהָכִי תַּנְיָא, (בראשית א ג) וַיְהִי אוֹר, וְהָיָה אוֹר לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא וַיְהִי אוֹר, שֶׁכְּבָר הָוָה. אוֹף הָכָא וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וְהָיָה לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא וַיְהִי, דְּהָא כְּבָר הָוָה. וְרָזָא דָא דִּכְתִיב, עַל נְהַר כְּבָר, עַל נְהוֹרָא דִּכְבָר הָוָה. בָּרְבִיעִי: דָּא דָוִד מַלְכָּא, כְּמָא דְּאִתְּמַר. וְאִיהוּ קָיְימָא בְּאַרְבַּע סְרֵי,

לְאַנְהָרָא. אִיהוּ רְבִיעָאָה וַדַּאי. בַּחֲמִשָּׁה: דָּא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, דְּאִיהוּ אַשְׁלִים לְכוּרְסְיָיא, דִּכְתִיב (דה"א כט כג) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה' לְמֶלֶךְ.

עַד כָּאן אִתְנְהֵיר נְהִירוּ בְּכֹלָּא, מִכָּאן וְאֵילָךְ, שְׁאָרֵי נְהִירוּ לְאִתְכַּסְיָיא, דִּכְתִיב וַאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה. רָזָא וַאֲנִי, קְרִיבַת לְאִתְחַשְׁכָא. דִּכְתִיב בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה, וְלָא כְתִיב בַּגּוֹלָה, אֶלָּא דַּהֲוָה קָרִיב לַגּוֹלָה, וְאִתְחַשְׁכָא וְאָזִיל עַד דְּאִתְחַשַּׁךְ, וְאִתְכַּסֵּי נְהוֹרָא.

אַמַּאי אִתְכַּסֵּי נְהוֹרָא, אַהֲדַר וַאֲמַר עַל נְהַר כְּבָר. עַל נְהוֹרָא דִּכְבָר הֲוָה, דְּאִסְתְּלַק הַשְׁתָּא וְאִתְפְּרַשׁ מִינָּהּ, וּבְגִין דְּאִתְפְּרַשׁ מִינָּהּ הַהוּא נְהוֹרָא דִּכְבָר הֲוָה, דְּאִיהוּ נְהוֹרָא קַדְמָאָה, נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם, בְּגִין כָּךְ נִפְתְּחוּ וַדַּאי.

דְּהָא בְּקַדְמִיתָא אִשְׁתְּכַח חִיבּוּרָא חָדָא בִּכְלָלָא חַד, דְּאִתְכְּלִיל יָמִינָא בִּשְׂמָאלָא, וּשְׂמָאלָא בְּיָמִינָא, וְאִתְעֲבִיד מִנֵּיהּ שָׁמַיִם דְּכָלֵיל תַּרְוַוּיְהוּ. כֵּיוָן דְּיָמִינָא אִתְהַדַּר לַאֲחוֹרָא, כְּמָא דִּכְתִיב, (איכה ב ג) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ, כְּדֵין וַדַּאי נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם, נִפְתְּחוּ מֵהַהוּא שְׁלִימוּ דְּחִבּוּרָא דַּהֲוָה בְּקַדְמִיתָא, וְאִתְכַּסֵּי קַדְרוּתָא בְּהַהוּא אֲתַר, דִּכְתִיב (ישעיה נ

ג) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, דַּחֲסַר מִנַּיְיהוּ נְהַר כְּבָר, הַהוּא נְהוֹרָא אוֹר קַדְמָאָה, דִּכְבָר הֲוָה. כִּבְיָכוֹל אִשְׁתְּכַח פֵּירוּדָא.

וְרָזָא דָּא (שם סג טז) כִּי אַבְרָהָם לֹא יְדָעָנוּ, וְכֵיוָן דְּאַבְרָהָם לֹא יְדָעָנוּ וְלָא נָהִיר לָן, וּכְדֵין וְיִשְׂרָאֵל לֹא יַכִּירֵנוּ, דְּהָא נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם, וְחִבּוּרָא לָא אִשְׁתְּכַח, וּנְהוֹרָא אִתְאֲבַד.

וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים, מַה דְּהֲווּ מִתְכַּסְיָין בְּקַדְמִיתָא בְּגוֹ נְהִירוּ עִילָּאָה, וְלָא אִתְגַּלְיָין, הַשְׁתָּא חָמֵינָא לוֹן בְּקַדְרוּ, צָוְוחִין לְבַר. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שם לג ז) הֵן אֶרְאֶלָּם וגו', חָמֵינָא לוֹן דְּיִצְעֲקוּ חוּצָה, וְנָחֲתוּ לְגָלוּתָא דְּאִיהוּ חוּצָה, לְבַר מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, לְבַר מִתְּחוּמָא דִּילְהוֹן.

וְצָוְוחִין תְּרֵין בְּכִיָּין, חַד, עַל דְּנָחֲתֵי בְּגָלוּתָא, לְבַר מִתְּחוּמָא דִּילְהוֹן. וְחַד, עַל דְּנִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם, וְשָׁלוֹם לָא אִשְׁתְּכַח, וְאִינוּן תְּרֵין בְּכִיָּין, הַדָּא הוּא דִכְתִיב, צָעֲקוּ חוּצָה, הָא בְּכִיָּיה חַד. מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם, אִינוּן דְּהֲווּ מִסְטָרָא דְּשָׁלוֹם, יִבְכּוּ עַל הַהוּא שָׁלוֹם, בְּגִין דְּחַסְרֵי נְהַר כְּבָר.

בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ הִיא הַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית לְגָלוּת הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָכִין, (יחזקאל א ב) **בַּחֲמִשָּׁה** לַחֹדֶשׁ, הָא אוֹקְמוּהָ. אֲבָל יוֹמָא דָא, יוֹמֵי דְשָׁבוּעוֹת הֲוָה, הַהוּא יוֹמָא דְקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְיתָא עַל טוּרָא דְסִינַי, וְשָׁמְעוּ (שמות כ ב) אָנֹכִי. וּכְדֵין אִתְקַיֵּים, (ישעיה מט טז) וְאָנֹכִי לֹא אֶשְׁכָּחֵךְ. וְאִדְכַּר לוֹן הַהוּא יוֹמָא, וְנָחֲתַת שְׁכִינְתָּא לְגָלוּתָא לְדַיְירָא עִמְּהוֹן דְיִשְׂרָאֵל.

בְּהַהוּא יוֹמָא דְאִיהוּ חֲמִשָּׁ"ה לַחֹדֶשׁ, יוֹמָא דְחַמְשִׁין תַּרְעִין, הֲוָה כַּד קַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְיתָא עַל טוּרָא דְסִינַי, וְנָחֲתוּ כַּמָּה רְתִיכִין, וְכַמָּה מַשְׁרְיָין דְסָחֲרִין כּוּרְסֵי יְקָרָא עִילָּאָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָתִיב עַל כּוּרְסְיָיא, גּוֹ יְקָרָא עִילָּאָה דְמַלְכָּא שַׁלִּיטָא בְּהִידּוּרָא. וְרָפִיד שְׁמַיָּא וּשְׁמֵי שְׁמַיָּא עַל טוּרָא דְסִינַי, וִיהֵיב אוֹרַיְיתָא.

וּכְדֵין אִשְׁתְּכַח חֶדְוָה קַמֵּיהּ, יוֹתֵר מִיּוֹמָא דְאִתְבְּרוּן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא. דְּהָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ עַל תְּנַאי אִתְבְּרִיאוּ, וְלָא אִתְקַיְּימוּ בְּקִיּוּמַיְיהוּ, עַד הַהוּא יוֹמָא דְאִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל. כֵּיוָן דְקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְיתָא עַל טוּרָא דְסִינַי, כְּדֵין

אִתְבַּסָּם עָלְמָא, וְאִתְקַיְּימוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא.

וּכְמָא דְּהַהוּא יוֹמָא הֲוָה חֶדְוָה קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָכִי נָמֵי הָכָא יוֹמָא דְּעַרְבּוּבְיָא וַעֲצִיבוּ הֲוָה, לְאִתְתָּרְכָא שְׁכִינְתָּא מִתְּחוּמָא קַדִּישָׁא, וְהוֹאִיל וְאִתְגַּלְיָיא נְבוּאָה דָּא, לָא אִתְגַּלְיָיא אֶלָּא בְּיוֹמָא דָּא, יוֹמָא דְּאִדְכַּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל הַהִיא קִיּוּמָא דְּטוּרָא דְּסִינַי, וְקַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא.

הָיוֹ הָיָה דְּבַר ה' אֶל יְחֶזְקֵאל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל נְהַר כְּבָר וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד ה'. מִכָּאן, דְּבִרְשׁוּתָא גַּלֵּי יְחֶזְקֵאל, וְאִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ עִילָּאָה, לְגַלָּאָה כָּל מַה דְּגַלֵּי.

הָיוֹ הָיָה: קִיּוּם עַל קִיּוּם, הֲוָה בְּקִיּוּמָא דְּהַהוּא מִלָּה, וְהַהוּא נְבוּאָה. שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְמְסַר לְמֹשֶׁה, הֲוֵי שְׁמָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה, וּשְׁמָא דָּא אִיהוּ לְאַגָּנָא עַל גָּלוּתָא, וְאִלְמָלֵי הֲוָה שְׁלָם בְּרָזָא דִּשְׁלִימוּ, לָא יִתְעַכְּבוּן כְּלַל בְּגָלוּתָא. אֲבָל אִסְתְּלַק מִשְׁמָא דָּא א', וְאִשְׁתָּאַר הָיוֹ. וּבְגִין דְּאִסְתְּלַק א'. אִתְכְּפַל הָיָה תְּרֵי זִמְנֵי, לְאַגָּנָא עֲלַיְיהוּ, וְאִיהוּ רָזָא חָדָא. דְּהָא בִּשְׁמָא דָּא

נָחֲתָת (דף מד ע"ב) שְׁכִינְתָּא לְגָלוּתָא, אֲבָל בְּאִסְתַּלָּקוּת אוֹר אָת א'.

וְאִתְגְּלֵי נְבוּאָה דָא לִיחֶזְקֵאל בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים, בְּחֶסְרוֹן אוֹת אָלֶ"ף מֵרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא. לְאַחֲזָאָה, דְּלָא הֲוָה אֶלָּא עַל נְהַר כְּבָר, עַל נָהָר דִּכְבָר הֲוָה, דְּאִסְתְּלַק מִשְׁמָא דָא.

וּבְגִין כָּךְ, וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד ה'. בְּקַדְמִיתָא דְּבַר ה', וּלְבָתַר יַד ה', וְכֹלָּא חַד, וְרָזָא חַד. אֶלָּא בְּקַדְמִיתָא לָאו בְּדִינָא, דְּהָא לָאו אַתְרֵיהּ אִיהוּ לְאִתְגַּלָּאָה עֲלוֹי שְׁכִינְתָּא. וְהַאי קְרָא, רוּחַ קוּדְשָׁא אֲמָרָהּ. דְּאַסְהִיד עֲלֵיהּ דִּיחֶזְקֵאל, דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ, וּבְרוּחַ נְבוּאָה אֲמַר כָּל מַה דַּאֲמַר. עַד כָּאן אִשְׁתָּעֵי קְרָא רָזָא דְעוֹבָדָא, מִכָּאן וּלְהַלְאָה שִׁירוּתָא דְּרָזִין עִילָּאִין.

וָאֵרָא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן וגו'. מִכָּאן שִׁירוּתָא לְגַלָּאָה רָזִין, וְלָא אִצְטְרִיכוּ לְגַלָּאָה, בַּר לְחַכִּימֵי לִיבָּא, דְּיִדְעִין לְמִדְרַשׁ בְּהוּ. וָאֵרָא, וְלָא כְתִיב וְאֶרְאֶה. אֶלָּא ה' עִילָּאָה אִסְתַּלַּק, וְלָא חָמָא, בַּמֶּה דְּלָא אִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ, וְלָא לְאָחֳרָא לְגַלָּאָה.

וְהוּא אִסְתַּכֵּל לְתַתָּא, בְּאִינּוּן מַרְאוֹת דְּאִתְגַּלְיָין יַתִּיר, וְתַמָּן כְּתִיב וָאֶרְאֶה. אֲבָל הָכָא, אַף עַל גַּב דְּקָא רָמִיז מִלִּין עִילָּאִין, כְּמַאן דְּאִסְתַּכֵּל בָּתַר כּוּתְלָא, בְּגִין כָּךְ אִסְתַּלַּק ה' מִתֵּיבָה דָא.

וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, הַאי אִיהוּ רָזָא דְּקָאַמְרָן, דְּאָתָא לְמִיתְבַּר קַמֵּי נְבוּכַדְנֶצַּר חַיָּיבָא, רֵישׁ מַלְכְּוָון. רוּחַ סְעָרָה, דְּקָא מַסְעַר כּוּלָּא.

וְהַיְינוּ רָזָא דְּקָא גַּלֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאֵלִיָּהוּ, דִּכְתִיב, (מ"א יט יא) וְרוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים וגו', לֹא בָּרוּחַ ה' וַדַּאי. וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ לֹא בָּרַעַשׁ ה'. וְהַיְינוּ עָנָן גָּדוֹל. דְּהַהוּא עֲנָנָא קָא מַרְעִישׁ וְאָזִיל, דְּאִיהוּ גָּדוֹל. וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ לֹא בָּאֵשׁ ה' וַדַּאי. וְהַיְינוּ אֵשׁ מִתְלַקַּחַת.

וְכָל אִינּוּן קְלִיפִּין לְמוֹחָא דְּסָחֲרָן, דָּא לְגוֹ מִן דָּא, וְדָא לְגוֹ מִן דָּא. וְהַהוּא אֵשׁ, אִיהוּ אָחִיד בְּגַוֵּיהּ הַהוּא נֹגַהּ, דִּכְתִיב וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב. הַאי אִיהוּ לְגוֹ מִן כּוּלָּא, וְדָא אִיהוּ דְּקָא מִתְאַחֵד בְּמוֹחָא.

הָכָא אִיהוּ רָזָא דְּאַרְבַּע מַלְכְּוָון, דְּסָחֲרָן כּוּלָּא. רוּחַ סְעָרָה, דָּא מַלְכוּת בָּבֶל. עָנָן גָּדוֹל, דָּא אִיהוּ מַלְכוּת מָדַי. וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, דָּא אִיהוּ מַלְכוּת

אֱדוֹם. וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב, דָּא אִיהוּ מַלְכוּת יָוָן, דְּסָחֲרָא לוֹן נֹגַהּ, וְלָא בְּהוּ נֹגַהּ, דִּכְתִיב בְּהוּ סָבִיב. בְּגִין דְּלֵית בְּכָל מַלְכְּוָון, דְּאִינוּן קְרֵבִין לְאוֹרַח מְהֵימְנוּתָא, כַּוָּותַיְיהוּ. אוֹף הָכָא בְּאִינוּן קְלִיפִּין, לָאו מַאן דְּקָרִיב לְמוֹחָא, כְּהַאי. וְהַאי סַחֲרָא לֵיהּ נוֹגַהּ, וְלָאו בֵּיהּ נֹגַהּ, נַפְקָא מִגּוֹ מוֹחָא, וְנָהִיר סְחוֹר סְחוֹר.

וְאִלֵּין אַרְבַּע מַלְכְּוָון מִתְחַלְּפִין, כַּד שָׁלְטָא הַאי עַל אִינוּן אָחֲרָנִין, אִתְדַּחְיָין כָּל אִלֵּין, וְעָאל הַהוּא דְּשָׁלְטָא לְקַבְּלָא מֵהַאי נוֹגַהּ, וּבֵיהּ שָׁלְטָא לְמֶהֱוֵי קָרִיב.

וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל, הָא אוֹקְמוּהָ, דְּאִינוּן חֵיָון אֶשָּׁא מְמַלְּלָן, וְאִינוּן זוֹהֲרָא דְּזָהֵיר, סָלְקָא וְנָחֲתָא, אֶשָּׁא דְּלָהִיט, קָאִים וְלָא קָאִים, דְּלֵית מַאן דְּיָכוֹל לְמֵיקַם בֵּיהּ בְּדוּכְתָּא חָדָא. וְעַיְינִין וְחֶזְוּוהִי לָא יָכְלִין לְשַׁלְטָאָה עָלֵיהּ. הָא אִיהוּ, וְהָא לָא אִיהוּ. הָא בְּדוּכְתָּא חָדָא, וְהָא בְּדוּכְתָּא אָחֲרָא. הָא סָלִיק, וְהָא נָחִית. וּבְחֵיזוּ דָא, אִתְטַמַּר מַה דְּאִתְטַמַּר, וְאִתְגְּנִיז מַה דְּאִתְגְּנִיז.

וְדָא אִיהוּ רָזָא, דְּאִקְרֵי חַשְׁמַל. דִּנְבִיאָה לְמִגּוֹ מִן דָּא אִצְטְרִיךְ לְמֵיחֲזֵי וּלְמִנְדַּע, וּלְאִסְתַּכְּלָא

בְּצָחוּתָא דְּלִיבָּא, וְעֵינָא אִיהוּ סְגִיר יַתִּיר מִכּוֹלָא, וּלְוַאי דְּיָכִיל לְקָיְמָא בֵּיהּ.

וְכָל מַה דְּאִסְתַּכֵּל לְמֶחֱמֵי וּלְמִנְדַּע, כָּל דָּא בְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נָהֲרָא. אֲבָל בְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּנָהֲרָא, לָא זָכָה נְבִיאָה לְאִסְתַּכָּלָא בַּר מֹשֶׁה נְבִיאָה מְהֵימְנָא, דְּכָל מַפְתְּחָן דְּבֵיתָא בִּידֵיהּ. שְׁאָר נְבִיאִים, כַּד הֲווֹ מָטָאן לְהַאי חַשְׁמַל לְאִסְתַּכָּלָא לְגוֹ עַיְינִין אִתְבְּהִילוּ, וְלִבָּא לָא שָׁכִיךְ, וְנָפְקוּ בֵּיהּ מִכָּל רַעֲיוֹנֵי גוּפָא, כְּדֵין חָמוּ לְגוֹ מַה דְּחָמוּ בִּלְחִישׁוּ.

הַאי חַשְׁמַל, גַּוְוֹן אֶשָּׁא מְלַהֲטָא מְנַצְּצָא, סָלְקָא וְנָחֲתָא, נָצִיץ וְלָהֵיט. מֵהַאי סִטְרָא, נָפְקָא נְצִיצוּ חַד, חֵיזוּ מְנַצְּצָא מְלַהֲטָא, הֲוֵי וְלָא הֲוֵי, קָאִים וְלָא קָאִים. וְחַד כְּגַוְוֹנָא דָּא מֵהַאי סִטְרָא, וְדָא מֵהַאי סִטְרָא, וְכֵן לְאַרְבַּע סִטְרִין.

מְמַלֵּל דָּא אֶל דָּא, וְדָא מְמַלֵּל אֶל דָּא, וְכֵן כֻּלְּהוּ, עַד דְּאִינּוּן חַד. כְּדֵין נָצְצָן נִיצִיצִין בִּנְצִיצוּ חַד. סָלְקָא וְנַחֲתָא, אָזְלָא וְקָיְמָא. אִתְחֲזֵי וְלָא אִתְחֲזֵי. הָא אִיהוּ, וְהָא לָאו אִיהוּ. לֵית מַאן דְּקָיְמָא בֵּיהּ. אִתְהַדְּרָן נְצִיצוּ בְּחֵיזוּ דְּחֵיוָן

כְּמִלְקַדְמִין. מְמַלְּלָא. רַעֲיוֹנִין מִתְבַּהֲלִין בֵּיהּ, וְלִבָּא לָא שָׁכֵיךְ וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּחַשְׁמַל.

לְגוֹ מִן דָּא אִיהוּ רָזָא בִּלְחִישׁוּ, רָזָא דְּקָיְימִין לְגוֹ בְּמוֹחָא. וְדָא אִיהוּ דִּכְתִיב, וּמִתּוֹכָהּ דְּמוּת אַרְבַּע חַיּוֹת וְזֶה מַרְאֵיהֶן, וּמִתּוֹכָהּ וגו', הַאי אִיהוּ רָזָא פְּנִימָאָה, בְּמוֹחָא קָיְימָא, גּוֹ רָזִין עִילָּאִין, בְּדִיוֹקְנָא עִילָּאָה, מִגּוֹ כָּל אִינּוּן קְלִיפִּין דְּסָחֲרִין לְמוֹחָא כִּדְקָאֲמָרָן.

וּמִתּוֹכָהּ, מִתּוֹכָהּ דְּמַאן. מִתּוֹךְ הַהוּא דְּאִקְרֵי חַשְׁמַל. וְאִי תֵּימָא, הָא כְתִיב חַשְׁמַל, וְהָא כְתִיב (יחזקאל ח ב) חַשְׁמְלָה, דְּמַשְׁמַע דְּחַשְׁמַל אִיהוּ דְּכַר, וְחַשְׁמְלָה אִיהִי נוּקְבָא, וְהָכָא כְּתִיב חַשְׁמַל, אַמַּאי כְּתִיב וּמִתּוֹכָהּ.

אֶלָּא כֻּלְּהוּ לְתַתָּא, נוּקְבֵי אִינּוּן. וְכָל מַאן דְּשַׁלִּיט דָּא עַל דָּא, הַאי דְּאִיהוּ לְתַתָּא, אִיקְרֵי נוּקְבָא, וְכָל אִינּוּן דִּלְעֵילָּא דּוּכְרִין אִינּוּן, וְדָא לְגוֹ מִן דָּא.

דְּמוּת אַרְבַּע חַיּוֹת, דְּמוּת דְּמַאן. דְּמוּת דְּאִינּוּן חֵיוָן עִילָּאִין, דְּהָא מֵאִלֵּין אִתְחַזּוּן אִינּוּן גְּנִיזִין דְּלָא אִתְחַזּוּן. הָכָא אִיקְרֵי דְּמוּת, וְאִיקְרֵי

צֶלֶם, דִּכְתִיב (בראשית א כו) בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וּכְתִיב (שם א טו) בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וּכְתִיב (שם ה א) בִּדְמוּת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ.

בְּגִין דְּהָכָא רָזָא עִילָּאָה אִיהוּ, דְּכַד הַהוּא נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, פָּרְחִין מִנֵּיהּ כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין, דְּאִינּוּן אִיבָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְנָטְלָא לוֹן מַאן דְּנָטְלָא לוֹן, בְּשַׁעֲתָא דְּנָפְקָא מִקַּמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כֻּלְּהוּ כָּל חַד עָאל בְּדִיוֹקְנָא לְאִצְטַיְירָא, בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִיקְרֵי דְּמוּת, וְאִינּוּן אַרְבַּע חֵיוָון.

וְתַמָּן מִצְטַיְירָא כָּל (דף מה ע"א) חַד וְחַד, בְּהַהוּא דְּיוֹקְנָא דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ. וּמִתַּמָּן נָפְקֵי כָּל אִינּוּן דְּיוֹקְנִין, מִצְטַיְירִין בִּדְיוֹקְנַיְיהוּ כָּל חַד בִּדְיוֹקְנֵיהּ, כְּמַאן דְּאָעֵיל בִּדְפוּם לְאִצְטַיְירָא. דְּמוּת דָּא, אַפִּיק דְּמוּת. וְצֶלֶם, אַפִּיק צֶלֶם. חַיּוֹת דְּנָפְקֵי מֵחֵילָא דְּחַיָּה דְּאִיהוּ דְּכַר.

וּבְגִין דְּאִינּוּן נוּקְבֵי, אִיקְרוּן חַיּוֹת אַרְבַּע, דְּאִינּוּן בְּאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, וּבְהוֹן כְּלִילָן כָּל אִינּוּן חֵילִין וּמַשְׁרְיָין. דְּמוּת בְּרָזָא דִּלְעֵילָא בְּרָזָא דִּלְתַתָּא, נָטְלֵי דְּיוֹקְנִין לְעֵילָא, נָטְלֵי דְּיוֹקְנִין לְתַתָּא,

וְאִינוּן דְּיוּקְנָא מַמָּשׁ דְּכָל סִטְרִין. וַאֲפִיקוּ דְּיוּקְנִין דְּכָל סִטְרִין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא.

כֵּיוָן דַּאֲמַר דְּמוּת, אַמַּאי לְבָתַר כְּתִיב וְזֶה מַרְאֵיהֶן. אֶלָּא דְּאָחֵית קַמֵּיהּ, וְאַחְזֵיהּ מִלָּה דְּלָא יְדִיעַ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (במדבר ח ד) וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה. (בראשית ו טו) וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה וגו', אוֹף הָכָא וְזֶה מַרְאֵיהֶן.

וְאִי תֵּימָא כָּל אִינוּן נְבִיאִים בַּר מִשֶּׁה נְבִיאָה מְהֵימְנָא, כֻּלְּהוּ מִתְעַרְבְּבֵי דַּעְתַּיְיהוּ כַּד מָטֵי לְגוֹ חַשְׁמַל, וְהוּא יָכִיל לְמֵיקַם עַל דָּא. אֶלָּא בְּגִין רוּחַ נְבוּאָה הֲוָה קָאֲמַר מִלִּין, וּבְגִין רְחִימוּ דְּיִשְׂרָאֵל אִיתְגְּלֵי כָּל חֶזְוָון דִּלְבַר. וְכֻלְּהוּ מִתְעַרְבְּבֵי, וְכֻלְּהוּ בְּעַרְבּוּבְיָא.

וְחֵיזוּ פְּנִימָאָה אִיהוּ חֵיזוּ בִּלְחִישׁוּ, כְּמָא דַּאֲמַר (מ"א יט יב) וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל דְּמָמָה דַקָּה. וְדָא אִיהוּ רָזָא, דִּדְיוּקְנָא דְּכָלִיל כָּל דְּיוּקְנִין בְּחֵיזוּ דִּלְעֵילָא, קוֹל עִילָּאָה, בִּלְחִישׁוּ דִּלְעֵילָא, דְּמִגֵּיהּ נָפְקֵי כָּל דְּיוּקְנִין. קוֹל לְתַתָּא, כְּהַהוּא קוֹל עִילָּאָה דְּנָקִיט בְּגַוֵּיהּ כָּל דְּיוּקְנִין. וּבְגִין דְּדָא אִיהוּ

בִּלְחִישׁוּ, כַּד נְבִיאָה מָטֵי לְגַבֵּיהּ, נָהִיר בֵּיהּ עַיְינִין, וְנָהֲרִין רַעְיוֹנִין.

וְזֶה מַרְאֵיהֶן, דְּהָא לֵית לוֹן חֵיזוּ, אֶלָּא מִגּוֹ רָזָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא לְעֵילָא, דְּאִיהוּ חֵיזוּ דִּילְהוֹן, וְחֶזְוָוא דְּכוּלָּא, וְכוּלָּא נָהֲרִין בְּהַהוּא נְהוֹרָא.

חַשְׁמַל, אִינּוּן אַרְבַּע נְצִיצִין, דְּלָהֲטִין וְנָצְצֵי וְעָאלִין דָּא בְּדָא, וְאִתְעֲבִיד מִנַּיְיהוּ חַד גּוּפָא, וְאִיקְרֵי חַשְׁמַל. אוֹף הָכָא אִלֵּין אַרְבַּע חַיּוֹת, כְּלִילָן דָּא בְּדָא.

בְּגִין דְּאִינּוּן לְאַרְבַּע סִטְרִין. הַהוּא דְּלִסְטַר מִזְרָח, אִתְכְּלִיל בִּסְטַר מַעֲרָב. וְהַהוּא דְּלִסְטַר מַעֲרָב, אִתְכְּלִיל בִּסְטַר מִזְרָח. וְהַהוּא דְּלִסְטַר צָפוֹן, אִתְכְּלִיל בִּסְטַר דָּרוֹם, וְהַהוּא דְּלִסְטַר דָּרוֹם, אִתְכְּלִיל בִּסְטַר צָפוֹן. וְכֵיוָן דְּאִתְכְּלִילוּ כּוּלְּהוּ דָּא בְּדָא, אִתְעֲבִיד מִנַּיְיהוּ חַד גּוּפָא, וְאִיהוּ רָזָא דְּאִקְרֵי אָדָם. וְאַף עַל גַּב דְּכָל אַנְפִּין מִשְׁתַּנִּין בְּסִטְרַיְיהוּ.

וּמִגּוֹ אִלֵּין דְּאִינּוּן רָזָא פְּנִימָאָה, לְגַבֵּי נְקוּדָה דְּקַיְימָא עֲלַיְיהוּ, נָפְקֵי כַּמָּה מַשְׁרְיָין לְזִינַיְיהוּ.

אָדָם דְּכַר וְנוּקְבָא. אָת דְּאִיהוּ רָזָא, דְּכַר אִיהוּ אָת ן'. רָזָא דְאָדָם בִּשְׁלִימוּ. וְאָת דָּא שָׁלְטָא בִּנְקוּדָה דָא דְּאִיהוּ אַרְבַּע, עַל אַרְבַּע חֵיוָן.

וּבְרָזָא דָא דְּאִיהוּ רָזָא פְּנִימָאָה דְּכֹלָּא, כָּל אִינּוּן מַשְׁרְיָין אָחֲרָנִין וְכָל אִינּוּן חֵילִין אִקְרוּן בִּשְׁמָא דָא, דִּכְתִיב, (תהלים סח יח) אַלְפֵי שִׁנְאָן. וְאַף עַל גַּב דְּאוֹקְמוּהָ, אֲבָל רָזָא דָא, בְּגִין דְּנָפְקֵי מִגּוֹ רָזָא דְמוֹחָא פְּנִימָאָה, בִּכְלָלָא דְּכֹלָּא, שִׁנְאָ"ן, רָזָא דְמוֹחָא, שׁוֹר נֶשֶׁר אַרְיֵה, אָדָם כָּלִיל לוֹן, אַכְלִיל עַלַיְיהוּ ן'. אִתְחַבֵּר מוֹחָא כֹּלָּא כַּחֲדָא, בְּרָזָא פְּנִימָאָה, וְאִינּוּן רָזָא שִׁנְאָ"ן, וְעַל דָּא אִקְרוּן אַלְפֵי שִׁנְאָן.

וְכַד לְפוּם שַׁעֲתָא מִסְתַּכְּלִין, כְּתִיב, וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. וּלְבָתַר מִתְפַּרְשָׁן דְּיוּקְנִין, כָּל חַד וְחַד לְסִטְרֵיהּ. וְכַד אִתְחַפְּיָין כֻּלְּהוּ, דְּלָא מִסְתַּכְּלִין לְעֵילָא, לְגוֹ רָזָא דַעֲלַיְיהוּ, לָא אִתְחֲזֵי דְּיוּקְנָא כְּלָל, בַּר דְּיוּקְנָא דְּאָדָם, דְּדָא אִיהוּ דְּיוּקְנָא דְּכָלִיל כָּל דְּיוּקְנִין. וְכֻלְּהוּ סְתִימִין קַמֵּי הַאי דְּיוּקְנָא. בְּגִין כָּךְ, כָּל דְּיוּקְנִין דְּעָלְמָא כַּד מִסְתַּכְּלָן לִדְיוּקְנָא דְּאָדָם, כֻּלְּהוּ דַּחֲלֵי וְזָעִין מִקַּמֵּי הַאי דְּיוּקְנָא.

דְּיוּקְנָא עִילָּאָה דְּנָפַק מִגּוֹ רָזָא עִילָּאָה, בְּגוֹ אַתְוָון רְשִׁימָן, אִיהִי רָזָא דְּאָדָם, וְכֹלָּא כָּלִיל בֵּיהּ. אָדָם כְּלָלָא דְכֹלָּא, בְּרָזָא (דברים ד לב) דְּמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם עַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם, וְאִיהוּ אֶמְצָעִיתָא, וְתַתָּא, וְעֵילָא, כֹּלָּא בִּכְלָלָא חָדָא. ם סְתִימָא, לְעֵילָא, דְּכָלִיל כֹּלָּא לְתַתָּא. אַרְבַּע לְתַתָּא, דְּכָלִיל כַּמָּה רְתִיכִין וּמַשְׁרְיָין כַּחֲדָא. א' רָזָא דְכֹלָּא, בְּאֶמְצָעִיתָא, דְּנָטִיל לְכָל סִטְרִין, בְּגִין כָּךְ, אָדָם, רָזָא דְכֹלָּא, מִסִּטְרָא חָד לְסִטְרָא חָד. בַּר רָזָא עִילָּאָה, דְּקָיְימָא בְּמַחֲשָׁבָה וּרְעוּ, עַד דְּסָלְקָא לְאֵין סוֹף.

וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה וגו' דָּא אִיהוּ רָזָא, לְבָתַר דְּקָאָמַר רָזִין דְּגוּפָא, אַהֲדַר וְנָחִית לְתַתָּא בְּרַגְלִין, וּטְלָפִין.

אֵלֶּין מָטוּ עַד נִיצוֹצֵי דְּחַשְׁמַל, הַאי אִיהוּ חַשְׁמַל דִּלְבַר. בְּגִין דְּמִהַאי חַשְׁמַל, נָפְקִין אָחֳרָנִין דְּאִיקְרוּן עַל שְׁמָא דָא, וְכֻלְּהוּ נָפְקֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּחַיּוֹת מְכַוְּוֹנֵי רַגְלַיְיהוּ. וּמָטוּ לְאִינּוּן נִיצוֹצִין דְּחַשְׁמַל, כְּדֵין מְלַהֲטִים אִינּוּן נִיצוֹצִין, סָלְקֵי וְנַחֲתֵי וְנָפְקֵי כָּל אִינּוּן דְּאִקְרוּן עַל שְׁמָא דָא.

חַשְׁמַל דָּא, מַקִּיף סְחוֹר סְחוֹר. נִצּוֹצִין דִּילֵיהּ נָחֲתִין לְתַתָּא, עַד הַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי קַרְקַע זְעִירָא. וְתַמָּן בְּהַהוּא קַרְקַע, רָהֲטֵי כָּל זִינֵי אַבְנִין דִּבְדוֹלְחָא, וּמַרְגְּלָאן נְצִיצִין, וְאַבְנִין דְּבָרֶקֶת.

וְכַד נָצִיץ וְלָהֵיט נְהִירוּ דְּחַשְׁמַל, וְסָלִיק וְנָחִית,וּמִתְגַּפְּפָן אִינּוּן אַרְבַּע סִטְרִין דָּא עִם דָּא, נָהִיר הַהוּא קַרְקַע זְעִירָא, וְרָהֲטֵי אַבְנִין, וּמַרְגְּלָאן סָלְקִין, עַד דְּמָטָן לְגַבֵּי תַּרְעָא דְדָרוֹם. וְתַמָּן אוֹצְרִין סְתִימִין, וּפִיתְחָאן אַרְבַּע מְאָה וְשִׁבְעִין, כְּחוּשְׁבַּן קַרְקַ"ע. וּגְלִיצוּ"ר מְמוּנֶה בְּהוּ.

בְּזִמְנָא דְהַאי חַשְׁמַל אַנְהִיר נִצּוֹצִין לְאַרְבַּע סִטְרִין, קָל חַד נָפִיק מִלְּעֵילָא, וְאִיתְעַר מִבֵּין גַּדְפִּין, כַּד אַקִּישׁוּ דָּא עִם דָּא אִינּוּן גַּדְפִּין דְּאַשְׁמִיעוּ קָלָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם כְּקוֹל מַיִם רַבִּים. וּכְדֵין הַאי קָלָא כְּלִילָא בְּאַרְבַּע קָלִין, כַּד נָפַק פָּגַע בְּאִינּוּן נִצּוֹצִין, וְאִתְפְּלִיג לְאַרְבַּע קָלִין.

קָל חַד אָזְלָא לִגְלִיצוּ"ר, וְאִיתְעַר בְּהַהוּא קָלָא נְהִירוּ דְּחַשְׁמַל, וְאִתְעֲבִיד מִגֵּיהּ דִּבּוּר חַד. וּבְהַהוּא דִּבּוּר אִיתְעַר דִּיבּוּרָא אָחֳרָא סְתִימוּ,

בִּלְחִישׁוּ. וְכַד מָטֵי הַאי לִגְלִיצוּ"ר, כְּדֵין אִתְגַּלְיָין לֵיהּ, מָאתָן וְאַרְבַּע סְרֵי רָזִין עִילָּאִין דְּאִתְגַּלְיָאן.

קָלָא תִּנְיָנָא, אָזְלָא לַעֲנָאֵ"ל, רַב מְמַנָּא עַל תְּמַנְסְרֵי אֶלֶף רִבּוֹא מַשְׁרְיָין, מְשַׁמְּשִׁין גּוֹ קַרְקַע אָחֳרָא, דְּאִיהוּ בִּנְהִירוּ דְּכָל גְּוָונִין, הַאי אִקְרֵי קַרְקַע דְּאַרְגְּוָנָא, נָהִיר בְּכָל זִינֵי נְהוֹרִין דְּנָפְקִי מֵהַאי חַשְׁמַל. וְתַמָּן בְּהַהוּא (דף מה ע"ב) קַרְקַע, שְׁקִיעָן תְּרֵיסַר אֶלֶף רִבּוֹא מַרְגְּלָאן (עִילָּאִין. וְכַד סָלְקִין נְצִיצִין דְּחַשְׁמַל, וְעָאלִין דָּא בְּדָא, סָלְקִין כָּל אִינּוּן מַרְגְּלָאן) דְּאִינּוּן שְׁקִיעָן בְּהַהוּא קַרְקַע, וּמָטוֹ לְגַבֵּי תַּרְעָא דְּמִזְרָח. וְתַמָּן שִׁית אֶלֶף אַלְפִּין תַּרְעִין פְּתִיחָן, וַעֲנָאֵ"ל רַב מְמַנָּא בְּהוּ.

וְהַהוּא קָלָא כַּד אִיתְעַר מִלְּעֵילָא, בָּטַשׁ נְהִירוּ דְּהַאי חַשְׁמַל בֵּיהּ, וְאִתְעֲבִיד מִנֵּיהּ דִּבּוּר, וּבְהַהוּא דִּבּוּר אִתְעַר דִּבּוּר אָחֳרָא סְתִימָא.

וְכַד מָטֵי הַאי לַעֲנָאֵ"ל מְמַנָּא, כְּדֵין אִתְגַּלְיָין תְּלַת מְאָה וְשִׁתִּין וְחָמֵשׁ רָזִין עִילָּאִין, דְּאִינּוּן שְׁקִיעִים בְּגוּשְׁפַּנְקָא חוֹתָם אֱמֶת. כְּדֵין בְּאֵימְתָא בְּחִיל בְּרֶתֶת בְּזִיעַ, סָלְקִין שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן לְמָארֵי כֹּלָּא. וּנְהִירוּ דְּרָשִׁים בְּשֵׁם הַמְּפוֹרָשׁ, בְּאַרְבְּעִין

וּתְרֵין אַתְוָון מְחַקְּקָן, נַפְקָא מֵהַהוּא רַב סְגָנִין עַל כָּל שְׁאָר מַשְׁרְיָין, וְסַנְדַּלְפוֹ"ן אִקְרֵי, וְהַהוּא נְהִירוּ חַפְיָא עַל אִינּוּן תְּרֵי קַרְקָעֵי, מִקַּרְקַע זְעִירָא וְעַד קַרְקַע דְּאַרְגְּוָונָא.

וְרָזָא דָא (מ"א ז ז) וְסָפוּן בָּאֶרֶז מֵהַקַּרְקַע וְעַד הַקַּרְקַע, סַנְדַּלְפוֹן אִקְרֵי הָכִי, בְּגִין דְּתַמָּן עָאלִין כָּל רָזֵי פָּנִים עִילָּאִין, וְאַנְעִילוּ בֵּיהּ, כְּהַאי סַנְדְּלָא, דְּאִיהוּ אָעֵיל בְּגַוֵּיהּ כָּל יְסוֹדָא וְשָׁרְשָׁא דְגוּפָא.

דָא רַב מְמַנָּא, מְשַׁמְּשָׁא לְאִינּוּן פָּנִים לְגוֹ. בְּהַאי חֲקִיקִין רָזִין דְּאַתְוָון רְשִׁימִין גְּלִיפִין, פָּלְטִין בְּהַהוּא נְהִירוּ דְּחַפְיָאן עַל אִינּוּן קַרְקָעֵי. כַּד הַאי קָשִׁיר כִּתְרִין לְמָאֲרֵיהּ, אִינּוּן אַתְוָון סָלְקִין בְּהַהוּא נְהִירוּ, וּמִתְעַטְּרָן בְּאִינּוּן כִּתְרִין וְהַדְּרָא הַהוּא נְהוֹרָא חַפְיָא בְּאַתְרֵיהּ, וְאַתְוָון סָלְקִין בְּאִינּוּן כִּתְרִין, בְּרָזָא דְשִׁמָּא קַדִּישָׁא.

וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה, מִתְחַבְּרָאן כַּחֲדָא, דְּאִינּוּן כַּחֲדָא, לְמֵהַךְ בְּאוֹרַח מֵישָׁר, בְּרִגְּשַׁת חֲבוּרָתָא בְּמֵישַׁר כַּחֲדָא, וְרַגְלֵיהֶן בְּמֵישַׁר. וְעַל דָּא, לְחֵיזוּ נְבִיאָה בְּדַרְגִּין יְדִיעָאן.

וְכֻלְּהוּ דַּרְגִּין אִיקָּרוּן רַגְלֵי הַחַיּוֹת אַרַע מִנַּיְיהוּ. וּלְהוֹ כְּחֵיזוּ רַגְלִין בְּגוּפָא, בְּסִדְרָא דְּקָא מְסַדְּרָא, וְאִיהוּ כֻּלָּא בְּשִׁיעוּרָא.

וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל, בְּחִיבּוּרָא דְּהַאי סִטְרָא. וְלֵית לוֹן אֶצְבְּעָן לְתַתָּא, בְּגִין דְּאֶצְבְּעָן לְתַתָּא אַחְזָיָין חֵילִין אָחֲרָנִין, בִּדְיוּקְנָא אוֹחֲרָא. וְעַל דָּא בַּר נָשׁ אַחֲזֵי בְּאֶצְבְּעָן חֵילִין אָחֲרָנִין לְעֵילָא בִּידִין, וְחֵילִין אָחֲרָנִין לְתַתָּא בְּרַגְלִין. וְאִלֵּין לָא רְשִׁימִין בְּגַוַּיְיהוּ חֵילִין אָחֲרָנִין דִּסְטַר אָחֲרָא, וְעַל דָּא אִקְרוּן רֶגֶל יְשָׁרָה, דְּסָתִים לְסִטְרָא דָא, וְאִינוּן כַּף אַחַת.

וְאַף עַל גַּב דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין בִּפְרִישׁוּ דְּאֶצְבְּעָן בְּחֵילִין אָחֲרָנִין דִּסְטַר אוֹחֲרָא, אִית בְּהוּ רְשִׁימוּ חַד, לְמֵיהַב דּוּכְתָּא לִסְטַר אָחֲרָא, וְאִתְחַזְיָין לְתַתָּא כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל, אֲבָל לָא כַּף לְאַסְטָאָה, אַף עַל גַּב דְּאִינוּן רֶגֶל עֵגֶל, יְשָׁרָה אִיהוּ, דְּלָא אַסְטֵי לְעָלְמִין.

בְּהַהוּא רִגְשָׁא, נְפַק נְצִיצוּ וְשַׁלְהוֹבָא לְסִטְרָא דָא לִשְׂמָאלָא, וְאִינוּן נְצִיצוּ וְשַׁלְהוֹבָא מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, וְנָצְצִין לְכָל עִיבַר, וְאִתְעֲבִיד

מִנַּיְיהוּ חֵיילִין וּמַשְׁרְיָין, וְכֻלְּהוּ אִיקָּרוּן רַגְלֵי הַחַיּוֹת, בְּגִין דְּנָפְקֵי מֵאִינּוּן רַגְלִין. וְכֻלְּהוּ אָזְלִין וְשָׁאטָן בִּשְׁלִיחוּתָא בְּעָלְמָא, לְאִתְלַבְּשָׁא בְּגוּפָא לְתַתָּא. וְאִתְחֲזוּן כְּאִינּוּן אָחֲרָנִין דְּאִיתְחֲזוּן וְעָבְדֵי שְׁלִיחוּתָא בְּעָלְמָא, וּמְהַדְּרָן בְּרַמְשָׁא וּבְפַנְיָא, וּמַקְדְּשֵׁי שְׁמָא דְּמָארֵיהוֹן.

וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, דְּמוּת הַהוּא דְּיוֹקְנָא לְעֵילָא, לְאִצְטַיְירָא בְּצִיּוּרָא גְנִיזָא. פָּנִים קְלִיטִין בְּקוֹלְפִין דַּקִּיקִין. דְּמוּת אַנְפִּין דִּלְגוֹ צִיּוּרָא דְּיוֹקְנָא דְּאָדָם, דְּנָצִיץ נְצִיצוּ דְּהַהוּא נְצִיצָא מִלַּהֲטָא מִלְּגוֹ דְּחַשְׁמַל פְּנִימָאָה, דְּטָמִיר וְגָנִיז, הֲוֵי וְלָא הֲוֵי.

אוֹר נָצִיץ, אֶשָּׁא לָהִיט, מִלַּהֲטָא בְּשַׁלְהוֹבֵי דְּנוּרָא. רוּחָא מְנַצְצָא אָחִיד בְּגוֹוָנֵי, קוּלְפָּא בְּסוּטְרָא, גּוֹ כְּלִילָא חָדָא. אָחִיד לְעֵילָא, אָחִיד לְתַתָּא. גְּוָונוֹי אֲחִידוּ לְכַמָּה סִטְרִין.

גַּוָּון אוֹר גְּנִיז, אָחִיד נָהִיר וְנָצִיץ בִּנְצִיצוּ, וְהַאי אוֹר אָחִיד וְתָפִים וְאָעֵיל לְגַבֵּיהּ נְהִירוּ דְּאֶשָּׁא מִלַּהֲטָא, וְשַׁלְהוֹבֵי נוּרָא, אִלֵּין תְּרֵין לָא מִתְיַשְּׁבָן כַּחֲדָא. וּמִגּוֹ מַרְגְּלָא דְּלָא אִתְגַּלְיָיא כְּלַל, נָפְקָא רוּחָא דְּבוּסְמָא, כְּלִילָא בִּתְרֵיסַר

בּוּסְמִין עִילָּאִין, וּמִגּוֹ הַהוּא סְלִיקוּ דְּאִינּוּן תְּרֵין דְּלָא מִתְיַשְּׁבָן כַּחֲדָא, אָחִיד בְּהוּ הַהוּא רוּחָא, וּמִתְיַשְּׁבָן בְּדוּכְתַּיְיהוּ.

וּכְדֵין, אִצְטַבַּע הַהוּא רוּחָא, מִגּוֹ הַהוּא נְהִירוּ דְּאוֹר גָּנִיז, וּנְהִירוּ דְּאֶשָּׁא מְלַהֲטָא, וְאִתְיַשְּׁבָן וְקָיְימָא בֵּיהּ, כְּדֵין אִצְטַיְּירוּ בֵּיהּ, צִיּוּרָא דִּפְנֵי אָדָם, דְּכָלֵיל כָּל דְּיוּקְנִין, וְהַאי אִיהוּ גַּוָּון דְּכָלֵיל כָּל גְּוָונִין. אַנְפִּין דְּכָלֵיל כָּל אַנְפִּין.

וְכַד אִינּוּן מִתְתַּקְנָן כִּדְקָא יָאוֹת, לְגוֹ כָּרְסְיָיא, כֻּלְּהוּ בִּדְיוּקְנָא חָדָא דְּאָדָם. וְרָזָא דָא, כַּד מִסְתַּכְּלִין לִסְטַר מִזְרָח, כֻּלְּהוּ אִינּוּן בִּדְיוּקְנָא חָדָא דְּאָדָם, בְּגִין דְּמִתַּמָּן אִיהוּ תְּקִיפוּ דְּרָזָא דְּאָדָם.

וְכַד מִסְתַּכְּלִין לִסְטַר דָּרוֹם, כָּל אַנְפִּין אִינּוּן בִּדְיוּקְנָא חָדָא, דְּיוּקְנָא דְּאַרְיֵה, דְּתַמָּן אִיהוּ חֵילָא וְתוּקְפָּא דְּכֹלָּא. וְכַד מִסְתַּכְּלִין לִסְטַר צָפוֹן, כָּל אַנְפִּין אִינּוּן בִּדְיוּקְנָא חָדָא, דְּיוּקְנָא דְשׁוֹר, דְּתַמָּן אִיהוּ נְגִיחוּ דְּדִינָא תַּקִּיפָא.

וְכַד מִסְתַּכְּלִין לִסְטַר מַעֲרָב, כָּל אַנְפִּין אִינּוּן בִּדְיוּקְנָא חָדָא, בִּדְיוּקְנָא דְנֶשֶׁר. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (משלי ל יט) דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. בְּגִין

דְּתַמָּן (דברים לב יא) נֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף. וְאוֹרַח דְּנֶשֶׁר, לְאִתְדַּבְּקָא תָּדִיר בַּשָּׁמַיִם, דְּתַמָּן אִיהוּ תֵּיאוֹבְתֵּיהּ לְאִסְתַּלָּקָא וּלְאִתְדַּבְּקָא. וּבְגִין כָּךְ אִיהוּ לִסְטַר מַעֲרָב.

וּבְגִין דְּכָל אַנְפִּין מִשְׁתַּנִּין, כְּפוּם הַהוּא אֲתַר דְּהַהוּא סִטְרָא דְּמִסְתַּכְּלָאן בֵּיהּ, כְּתִיב בְּכֻלְּהוּ בְּכָל דְּיוּקְנָא וּדְיוּקְנָא, לְאַרְבַּעְתָּם. פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה לְאַרְבַּעְתָּם פְּנֵי שׁוֹר לְאַרְבַּעְתָּן וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן.

הַאי כַּד מִתְתַּקְּנָן בְּכַרְסְיָיא, כְּמָא דְּכַרְסְיָיא פָּנִי לְמֵיזַל, הָכִי אִינּוּן אִתְחַזְיָין דְּיוּקְנַיְיהוּ, כְּפוּם הַהוּא סִטְרָא דְּאָזַל, כְּדִכְתִיב, אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלְכוּ.

וְכַד לָא אָזְלִין וְלָא מִתְתַּקְּנִין גַּבֵּי כַּרְסְיָיא, כְּדֵין כָּל חַד וְחַד אִתְפְּרַשׁ בִּדְיוּקְנֵיהּ דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ. וְעִם כָּל דָּא, כָּל חַד וְחַד אִתְדַּבַּק בִּדְיוּקְנָא דְּחַבְרֵיהּ, וְכֻלְּהוּ אִתְחַזְיָין דְּיוּקְנַיְיהוּ מִתְדַּבְּקוּ דָּא בְּדָא, וְדָא כָּלִיל בְּדָא, כָּל חַד כָּלִיל בְּחַבְרֵיהּ, וְחַבְרֵיהּ בֵּיהּ.

סִטְרָא חַד אוֹמֵר קָדוֹשׁ, וְסִטְרָא חַד אוֹמֵר קָדוֹשׁ, וְסִטְרָא חַד אוֹמֵר קָדוֹשׁ, וְסִטְרָא אוֹחֲרָא אוֹמֵר ה' צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ.

וִידֵי אָדָם (דף מו ע"א) מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, הַאי לְקַבְּלָא מָאֵרֵיהוֹן דִּתְיוּבְתָּא לְגַבֵּיהוּ, דְּהָא יָמִינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, פְּרִישָׁא לְקַבְּלָא כָּל אִינּוּן דְּתָיְיבִין לְגַבֵּיהּ. מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, אַמַּאי, בְּגִין צְנִיעוּ, דְּהָא מָאֵרֵיהוֹן דִּתְיוּבְתָּא צְנִיעוּ אִצְטְרִיךְ, דְּלָא לְמִנְדַּע בְּהוּ אַחֲרָא, כְּמָא דְאַתְּ אָמֵר (תהלים לב א) כְּסוּי חֲטָאָה.

רָזָא דָא, דְּלָא סָלְקִין יְדַיְיהוּ לְעֵילָא, כְּמָא דִּבְנֵי נָשָׁא דְּיָדַיְיהוּ סָלְקִין לְעֵילָא עַל רֵישַׁיְיהוּ, וְהַנֵּי לָאו הָכִי, דְּהָא מִתְּחוֹת גַּדְפַּיְיהוּ לָא נָפְקִי לְבַר, דְּהָא גַּדְפַּיְיהוּ וְאַנְפַּיְיהוּ פְּרִידָן אִינּוּן לְעֵילָא. כְּמָא דְאָמַר וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְּמַעְלָה. דְּאִתְפָּרְשָׁן כַּד לָא מִתְתַּקְנָן גּוֹ כּוּרְסַיָּא כִּדְקָא אֲמָרָן. וְאִלֵּין יָדַיִן לָא אִתְחַזְיָין כְּלַל לְסָלְקָא לְעֵילָא, מִגּוֹ דְּאִתְגַּלְיָין, וְעַל דָּא מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם כְּתִיב.

וְכַד אִלֵּין נָטְלִין, גַּדְפַּיְיהוּ מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, לְמֶהֱוֵי בְּאֹרַח מֵישָׁר, לְנַטְלָא דָא עִם דָּא כַּחֲדָא,

בְּשַׁעֲתָא חָדָא, בְּזִמְנָא חָדָא, וְכֻלְּהוּ כַּחֲדָא סָלְקִין לְכַרְסְיָיא לְעֵילָא.

וְאִינּוּן דְּלָא יָדְעֵי לְאָן אֲתַר וְלָא חָמָאן וְלָא מִסְתַּכְּלִין, (זְעָאן, וּמֵהַהוּא זִיעָא דִּלְהוֹן כַּד אִינּוּן נָטְלִין, וְסָלְקִין לְכוּרְסְיָיא קַדִּישָׁא, אִתְעֲבִיד) מֵהַהוּא זִיעָא נְהַר דִּינּוּר, נָגִיד וְנָפִיק.

וְהַהוּא זִיעָא כִּנְטִילוּ דְּנָטְלֵי אִיהוּ. טִפִּין מְנַטְּפִין מִאַרְבַּע גְּוָונֵי אֶשִּׁין. אֶשָּׁא חִוָּרָא, מְנַטְּפָא אֶשָּׁא סוּמְקָא, אֶשָּׁא יְרוֹקָא. אֶשָּׁא סוּמְקָא, מְנַטְּפָא אֶשָּׁא אוּכְמָא, אֶשָּׁא יְרוֹקָא. אֶשָּׁא יְרוֹקָא מְנַטְּפָא אֶשָּׁא סוּמְקָא, אֶשָּׁא חִוָּרָא. אֶשָּׁא אוּכְמָא, מְנַטְּפָא הַהוּא אֶשָּׁא סוּמְקָא.

חִיוָּרָא תִּנְיָינָא, לָאו אִיהוּ הַהוּא חִיוָּרָא קַדְמָאָה. וְהַהִיא אֶשָּׁא אוּכְמָא, לָאו אִיהִי הַהִיא אֶשָּׁא אוּכְמָא קַדְמָאָה. וְכֵן כָּל גְּוָונִין, לָאו אִלֵּין כְּאִלֵּין, קַדְמָאָה, וְתִנְיָינָא, וּתְלִיתָאָה, וְכֵן כֻּלְּהוּ.

בְּשַׁעֲתָא דְּנָטְפִין אִלֵּין אֶשִּׁין, וְאִתְכְּלִילוּ לְאִתְחַבְּרָא כַּחֲדָא, סָלְקִין שַׁלְהוֹבִין מִלַּהֲטָן, וּבָטְשֵׁי דָא בְּדָא, וּמֵהַהוּא בְּטִישׁוּ

דְּבָטְשׁוּ כַּחֲדָא, אִתְעֲבִידוּ כָּל אִינּוּן מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, דְּטָרְדֵי חַיָּיבַיָּא בַּגֵּיהִנֹּם. מֵאִינּוּן שַׁלְהוֹבִין אִתְעֲבִיד נוּרָא דְּגֵיהִנֹּם לְתַתָּא, דְּאִינּוּן שְׁלִיחָן דְּחַבָּלָה, אִתְמַנּוּן בְּאִינּוּן שַׁלְהוֹבִין, לְאוֹקְדָא חַיָּיבַיָּא תַּמָּן, דְּרָזָא דִּילְהוֹן תַּמָּן. דִּכְתִיב, (יחזקאל טו ז) מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם.

כַּד נָטְלִין, כֻּלְּהוּן נָטְלִין לָקָבֵל אַנְפּוֹי, דְּהַהוּא דְּאִתְמְנָא לְהַהוּא סִטְרָא. כַּד רוּחָא אִתְעַר לְמֵיהַךְ לְסִטְרָא דְּמִזְרָח, כֻּלֵּישׁ הַהוּא רוּחָא לְגַבֵּי אַנְפִּין דְּהַהוּא דְּקָיְימָא לְהַהוּא סִטְרָא, וְאִיהוּ נָטִיל בְּקַדְמִיתָא, וְכֻלְּהוּ עִמֵּיהּ כַּחֲדָא, דִּכְתִיב וְאִישׁ אֶל עֵבֶר פָּנָיו יֵלֵכוּ אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ.

הַאי רוּחַ, אִיהוּ רוּחַ מְמַלְלָא. רוּחַ דְּכָלִיל כָּל רוּחִין בְּגַוֵּיהּ. רוּחַ טָמִיר וְגָנִיז בְּגַוַּוּיְהוּ. רוּחַ דָּא, אִיהוּ רוּחַ דְּכָלִיל בְּרָזָא דִּלְתַתָּא, לָקָבֵל תְּלַת קִידּוּשִׁין דְּאִתְקַדַּשׁ בְּהוֹן כַּחֲדָא. וְאִינּוּן קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, לָקָבֵל תְּלַת זִימְנִין רוּחַ דִּכְתִיב הָכָא. אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ, חַד. עַל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁם הָרוּחַ, תְּרֵי. שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת, תְּלַת. בְּגִין, דְּרוּחַ

דָּא כְּלִיל מִתְּלַת רוּחִין, רָזָא דְּחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ עִילָּאִין, דְּאִינּוּן רָזָא דִּתְלַת קְדוּשָׁאן, דְּנָחֲתָא מֵהַהוּא קֹדֶשׁ עִילָּאָה, רוּחַ סְתִימָא, דְּכָל קְדוּשָׁאן מִנֵּיהּ תַּלְיָין.

וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ בֹּעֲרוֹת וגו'. וּדְמוּת, דְּיוּקְנָא דְּמִתְלַבְּשָׁן בְּחַד מִנַּיְיהוּ, דְּאִתְלַבַּשׁ בְּנוּרָא. וְאִיהוּ לָא חָזָא, אֶלָּא דְּיוּקְנָא חֵיזוּ שַׁמָּשֵׁי דְּגַחֲלֵי דְנוּרָא.

גַּחֲלֵי אֵשׁ, אִלֵּין אִינּוּן דְּאִיקְרוּן מַרְאֵיהֶם, חֵיזוּ דְּחַיָּוָן, דִּבְהוֹ אִסְתַּכְּלָן לְמֶיחֲמֵי בְּחֵיזוּ. כְּמַרְאֵה דְּאַחֲזֵי כָּל גְּוָונִין, הָכִי שְׂרָפִים, אִינּוּן כְּמַרְאֵה לְאַחֲזָאָה בְּהוֹן דְּיוּקְנִין דְּחַיָּוָן. בְּגִין דְּכוּלָּא אִתְלַבַּשׁ דָּא בְּדָא, וְדָא מַרְאֶה דְּדָא.

אֲבָל וּדְמוּת הַחַיּוֹת, לֹא אָמַר דְּיוּקְנָא דִּילְהוֹן, וְלָא אִיצְטְרִיךְ, דְּהָא בְּקַדְמִיתָא קָאָמַר כָּל דְּיוּקְנִין דִּילְהוֹן. וְהָכָא אָמַר מֵאִינּוּן דְּמוּת דִּילְהוֹן דְּאִינּוּן מַרְאוֹת דִּילְהוֹן.

כְּגַחֲלֵי אֵשׁ, מַאן גַּחֲלֵי אֵשׁ. אִלֵּין שְׂרָפִים. מַרְאֵיהֶם, אִינּוּן אוֹפַנִּים, דִּבְהוֹן אִתְלַבְּשָׁן, לְאַחֲזָאָה דְּיוּקְנִין, וְחֵיזוּ דִילְהוֹן.

וְנִצִּיצוּ דִּילְהוֹן, בְּאִינּוּן דְּאִיקָּרוּן לַפִּידִים. וּמַאן אִינּוּן חַשְׁמַלִּים תַּתָּאִין, דְּנָפְקֵי מֵהַהוּא חַשְׁמַל תַּתָּאָה. רָזָא דָא, כְּרָזָא עִילָּאָה לְעֵילָא, בְּהַהוּא חַשְׁמַל פְּנִימָאָה, בְּגִין דְּכֹלָּא גַּוְונָא חָדָא, מִתַּתָּא וְעֵילָא. עַד הָכָא רָזָא דְחַשְׁמַל, בְּגַוְונִין דְּלָא אִתְחַזּוֹן, אֶלָּא בְּחֵיזוּ. חֵיזוּ לְגוֹ מִן חֵיזוּ, חֵיזוּ דָא לְגוֹ מִן דָּא. כְּמָא דִכְתִיב, (שה"ש ח ו) מִמַּרְאֶה מָתְנָיו וּלְמַעְלָה וּמִמַּרְאֶה מָתְנָיו וּלְמַטָּה.

הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת, דְּאִתְיְיהִיבַת בֵּין תְּרֵין סִטְרִין, וְאִתְחֲקָקַת תַּמָּן בְּגִלּוּפָא וּדְיוּקְנָהָא. דִּכְתִיב שִׁימֵנִי כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ וגו'. וּמִגּוֹ דְּהַאי אֶבֶן טָבָא מַרְגָּלִיתָא, אָזְלָא בֵּין תְּרֵין סִטְרִין, אִית לָהּ נְהִירוּ לְאַנְהָרָא, וּלְסַלְקָא נְהוֹרָא. עַל כָּל שְׁאָר אַבְנִין מְנַצְּצָן.

וְנוֹגַהּ לָאֵשׁ, הַאי נוֹגַהּ אִיהוּ מִסִּטְרָא דְיָמִינָא, וְאִתְכְּלִיל בִּשְׂמָאלָא, וּשְׂמָאלָא בְּיָמִינָא, וְאֶשָּׁא מְלַהֲטָא מְנַצְּצָא. מֵהַהוּא נוֹגַהּ נָהִיר הַהוּא אַבְנָא, וְאִתְיְיהִיב בָּהּ חֵיזוּ, לְאִסְתַּכְּלָא בְּשׁוּפְרָהָא.

וְהַאי נוֹגַהּ אִיהוּ נְצִיצוּ דִּנְצִיצָן כְּאֶשָּׁא, וְנָהִיר סוּמְקָא דִילֵיהּ. וּמִגּוֹ דָא, בְּשַׁעֲתָא דְעָאל

וְנָקֵיב גּוֹ הַהוּא אַבְנָא, אִיהִי שַׁפִּירָא בְּחֵיזוּ.

בִּתְרֵין גְּוָונִין, אִתְחַזְיָא הַאי אַבְנָא וְאִצְטַבַּע, בְּגִין דְּאִיהוּ גַּוָּון חָשׁוּךְ בְּקַדְמִיתָא, כֵּיוָן דְּאִתְתַּקְנַת לְקַבְּלָא נְהוֹרָא, אִתְעַר נְהִירוּ מִסִּטְרָא דְיָמִינָא, וְאִתְנְהֵירַת בְּחִוָּורוֹ. כֵּיוָן דְּאַנְהִירַת בְּחִוָּורוֹ כְּאַבְנָא בְּדוֹלְחָא, עַד כְּעָן לֵית לָהּ חֵיזוּ בְּשַׁפִּירוּ לְאִסְתַּכְּלָא, עַד דְּאָתָא סִטְרָא דִשְׂמָאלָא דְּהַהוּא נוֹגַהּ, דְּסוּמְקָא, וְעָאל בְּגַוֵּיהּ הַהוּא סוּמְקָא בְּהַהוּא נוֹגַהּ, כְּדֵין אִיהִי שַׁפִּירָא בְּחֵיזוּ, שַׁפִּירָא בְּרֵיוָא, לְאִסְתַּכְּלָא.

אִיהִי אַבְנָא יַקִּירָא בִּשְׁלֵימוּ בִּגְוָונִין. כְּאִתְתָּא שַׁפִּירָא בְּחֵיזוּ, חִוָּור וְסוּמָק. וּכְדֵין אַתְוָון מְנַצְּצָן בְּגַוָּהּ, וְנָפִיק בְּגוֹ הַהוּא נְצִיצוּ בָּרָק מִבָּרְקֶת, נָהִיר לְפוּם שַׁעֲתָא, חִיוָּר וְסוּמָק, סוּמָק וְחִיוָּר.

רָזָא קַדִּישָׁא, לְאִצְטַבַּע שְׁאָר אַבְנִין מֵהַהוּא אַבְנָא טָבָא דְּאִקְרֵי בָּרְקֶת. בְּגִין דְּאִצְטַבַּע מֵהַהוּא נְהִירוּ דְּבָרָק, אִיקְרֵי עַל שְׁמֵיהּ בָּרְקֶת. בְּגִין דְּהַאי אַבְנָא טָבָא, מַרְגָּלִיתָא עִילָּאָה, אִצְטַבַּע בִּתְרֵיסַר גְּוָונִין, מְנַהֲרִין גּוֹ אִינּוּן תְּרֵין. וּמִגּוֹ נְצִיצוּ דְּנָצִיץ וְאַפִּיק, אִצְטַבְּעָן תְּרֵיסַר אַבְנִין דִּילָהּ, וְאִינּוּן תְּרֵין

סִדְרִין. וּכְפוּם דְּאִצְטַבְּעוּ (דף מו ע"ב) מִינָהּ, הָכִי אִקְרוּן עַל הַהוּא שְׁמָא מַמָּשׁ.

וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוּב, (יחזקאל א יד) נְהִירִין גְּנִיזִין גַּלְיָין, וּסְתָרִין קָיְימִין וְלָא קָיְימִין, נָהֲרִין וְלָא נָהֲרִין. זִמְנִין נָהֲרִין בְּהַאי גַּוָּון, וּלְפוּם שַׁעֲתָא גַּוָּון אָחֳרָא. הַשְׁתָּא שְׁמָא דָא, וּלְפוּם שַׁעֲתָא שְׁמָא אָחֳרָא. לֵית מַאן דְּיָכִיל לְקָיְימָא בְּאִלֵּין נְהוֹרִין.

יהו"ה, נְהִירוּ דְּאִסְתַּלַּק בִּשְׁמָא דָא, דְּכָלֵיל כָּל נְהוֹרִין בִּשְׁלִימוּ. וּלְפוּם שַׁעֲתָא, נָחִית וְאִתְהַדַּר נְהִירוּ בְּגַוָּון אוֹחֳרָא, וְאִסְתַּלַּק בִּשְׁמָא אָחֳרָא, אֱלֹהִי"ם. וּלְפוּם שַׁעֲתָא, אֵ"ל. וּלְפוּם שַׁעֲתָא, צְבָאו"ת. וּלְפוּם שַׁעֲתָא שַׁדַּ"י. וְהָכִי בְּכָל אִינּוּן שְׁמָהָן דְּאִיקְרֵי בְּהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וּבְגִין דְּאִית אֲתַר גָּנִיז דְּנַפְקֵי מִנַּיְיהוּ, וּכְפוּם דְּאִיהוּ נְבִיעַ מִגּוֹ מַבּוּעָא גָּנִיז דְּאִתְגְּנִיז בֵּיהּ, הָכִי אִתְחַזֵּי כָּל חַד. וְלֵית מַאן דְּיָקוּם בְּהוּ. וְרָזָא דָא מָנָא דְּמַיָּיא וְשִׁמְשָׁא, בְּכוֹתְלָא.

וּכְמָא דְּאִינּוּן רָצוֹא וָשׁוּב, אוֹף הָכִי בְּלִבָּא וְדַעְתָּא. בַּר נְבִיאֵי מְהֵימְנֵי, דְּמִסְתַּכְּלֵי מִגּוֹ

אִינּוּן דִּלְתַתָּא, דְּאִינּוּן בְּרָזָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נָהֲרָא, וּמִגּוֹ אִלֵּין הֲווֹ מִסְתַּכְּלִין כְּבָתַר כּוֹתְלָא. עַד הָכָא דְּמוּת מֵאִינּוּן רָזִין לְעֵילָא הַשְׁתָּא לְתַתָּא.

כְּתִיב וָאֶרְאֶה הַחַיּוֹת וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ וגו'. וָאֶרְאֶה הַחַיּוֹת, דָּא אִיהוּ אִסְתַּכְּלוּתָא בְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נָהֲרָא. וּמִגּוֹ דְּחָמָא אִלֵּין, אִסְתַּכֵּל בַּמֶּה דְּגָנִיז וְסָתִים.

וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ, דָּא מטטרו"ן, דְּאִיהוּ עִילָּאָה מִנַּיְיהוּ ת"ק שְׁנִין. מטטרו"ן, מיטטרו"ן, זְבוּל, עבד, זבוא"ל, (נ"א עבדיאל, זבוליאל) הָא חָמֵשׁ. וּכְפוּם שְׁלִיחוּ דְּמָאתַיִם, הָכִי אַסְגִּיאוּ שְׁמוֹי לְאַרְבַּע סִטְרוֹי, כְּאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא.

קָשִׁיר קְשָׁרִין לְמָאתַיִם, שַׁלִּיט בְּרָזִין דְּאַרְבַּע אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה נַהֲרֵי אֲפַרְסְמוֹנָא, דְּנָגְדִּין וְנָפְקִין מִגּוֹ תְּלֵיסַר אָחֲרָנִין גְּנִיזִין. וְאַרְבָּעָה אֶלֶף וְת"ק רִבּוֹא הֵיכָלִין, דְּאִינּוּן טְמִירִין בְּגוֹ אִינּוּן נְהוֹרִין, קָיְימִין קַמֵּיהּ, וְאִיהוּ מְמַנָּא עֲלַיְיהוּ.

כָּל זִמְנָא דְּעָאל וְנָפִיק, אֶלֶף וְת"ק רְקִיעִין זָעִין קַמֵּיהּ. תְּרֵיסַר אַלְפֵי רִבּוֹא מִיָּמִינֵיהּ, וּתְרֵיסַר אַלְפֵי רִבּוֹא מִשְּׂמָאלֵיהּ. תְּרֵיסַר אַלְפֵי רִבּוֹא קַמֵּיהּ,

תְּרֵיסַר אַלְפֵי רִבּוֹא מֵאַחוֹרֵיהּ. כָּל הַנֵּי מַשְׁרְיָין נָהֲרִין, מִגּוֹ שַׁלְהוֹבָא חַד מְנַצְּצָא. דְּנָפְקָא מִנֵּיהּ. וּבְהַהוּא שַׁלְהוֹבָא חֲקִיקָן אַתְוָון דְּשֵׁם הַמְּפוֹרָשׁ, נְצִיצִין מְלַהֲטִין מִגּוֹ הַהוּא שַׁלְהוֹבָא. וְכֻלְּהוּ כַּד מִסְתַּכְּלָאן בִּנְהִירוּ דְּאַתְוָון מְחַקְּקָן גְּלִיפָן, כֻּלְּהוּ זָעֲאִין וְדָחֲלִין, וְנָטְלִין לְגַבֵּי הַהוּא נְצִיצוּ דְּאַתְוָון.

וּמִגּוֹ שַׁלְהוֹבָא דָא, נָהֲרִין אוֹפַנִּים אוֹחֲרָנִין, דְּנָטְלֵי בִּרְתִיכִין אָחֲרָנִין לְתַתָּא, גּוֹ אִינּוּן הֵיכָלִין, דְּאִינּוּן מְשַׁלְּבָן דָּא בְּדָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפָן בְּתוֹךְ הָאוֹפָן, כְּלֵיל דָּא בְּדָא, וְעָאל דָּא בְּדָא, רֵישִׁין בְּרֵישִׁין, אִלֵּין בְּאִלֵּין. וְאַנְפִּין פְּרִישָׁן בְּסִטְרַיְיהוּ.

וְכֻלְּהוּ נָטְלִין לְגַבֵּי אַנְפִּין, בְּגוֹ נְהִירוּ דְּמִסְתַּכְּלָאן לְגַבֵּי אִינּוּן אַנְפִּין. כַּד מִסְתַּכְּלָאן לְמֵהַךְ, חָמָאן הַהוּא נְהִירוּ דְּנָהִיר, לְהַהוּא אֲתַר דְּנָהִיר, אָזְלִין וְנָטְלִין כֻּלְּהוּ. וְאַתְוָון דְּשְׁמָא קַדִּישָׁא מְחַקְּקָא, נָהִיר עַל כֹּלָּא. וְאִיהוּ נָטִיל כֻּלְּהוּ, גּוֹ הַהוּא רוּחָא עִילָּאָה, דְּנָטִיל כָּל מַשְׁרְיָין.

וּמטטרו"ן רַב מְמַנָּא, קָאִים בְּקִיּוּמָא דְּהַהוּא שְׁמָא קַדִּישָׁא, וְנָטִיל לְכָל מַשְׁרְיָין

בְּרָזָא דִּילֵיהּ, לְאַרְבַּע פָּנָיו, בְּאַרְבַּע דְּיוּקְנִין, גּוֹ אַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא. וְאִיהוּ כָּלִיל שְׁמָא דְּאִקְרֵי שַׁדַּ"י. וְכֻלְּהוּ קָרָאן שְׁמָא דָא, גַּבֵּי שְׁמָא עִילָּאָה קַדִּישָׁא.

בִּידָא דְּמטטרו"ן אִתְמַסְרוּ תְּרֵיסַר מַפְּתְּחִין עִילָּאִין, בְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. וְאַרְבַּע מַפְּתְּחָן מִנַּיְיהוּ, אִינּוּן אַרְבַּע רָזִין נְהוֹרִין דְּמִתְפָּרְשָׁן. מַפְּתְּחָא חָדָא, אִיקְרֵי אוֹר נָצִיץ, טָמִיר וְגָנִיז, לֵית לֵיהּ גָּוָון. וְהַהוּא נְצִיצוּ לָא קָיְימָא לְאִסְתַּכְּלָא, וְלָא אִתְחֲזֵי גָּוָון, אֶלָּא נָצִיץ נְצִיצוּ לְעַיְינִין, וְאִגְנִיז וְלָא אִתְיְידַע.

מַפְּתְּחָא תִּנְיָינָא, אוֹר נְהִירוּ חֵידוּ לְאִסְתַּכְּלָא. לְזִמְנִין אִיהוּ חִיוַר, לְזִמְנִין יָרוֹק, לְזִמְנִין לָא דָא וְלָא דָא.

מַפְּתְּחָא תְּלִיתָאָה, אִיקְרֵי אוֹר זוֹהֵר, דְּזָהֵיר וְנָהִיר, אִיהוּ זוֹהַר דְּנָהִיר לְכָל שְׁאָר נְהוֹרִין. הַאי מְרַקְמָא בְּכָל גְּוָונִין. הַאי אוֹר אִיהוּ מֵהַהוּא זוֹהַר דְּהוּא רָקִיעַ דְּעַל גַּבֵּי חֵיוָן, דִּכְתִיב (דניאל יב ג) כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. כָּלִיל גּוֹ עֶשֶׂר שְׁבִילִין, דְּנָפְקֵי מֵאִינּוּן ל"ב שְׁבִילִין גְּנִיזִין.

מַפְתְּחָא רְבִיעָאָה, אִיקָּרֵי אוֹר דְּסוּכְלְתָּנוּ, דְּיַהֲב סוּכְלְתָּנוּ בְּלִבָּא לְמִינְדַּע וּלְאִסְתַּכָּלָא וּלְקַיְּמָא עַל רָזִין עִילָּאִין. וְהַאי אוֹר דְּחָדֵי לִבָּא, יָהִיב נְהִירוּ דְּחָכְמְתָא וְסוּכְלְתָּנוּ, לְמִינְדַּע וּלְאִסְתַּכָּלָא.

וְאִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע מַפְתְּחָן עִילָּאִין, דְּכָל שְׁאָר מַפְתְּחָן כְּלִילָן בְּהוּ. וְכֻלְּהוּ אִתְמָסְרוּ בִּידָא דְּהַאי רַב מְמַנָּא, מטטרו"ן. מָאֵרֵי רַב כֻּלְּהוּ גּוֹ רָזִין דְּמָאֵרֵיהּ, בְּגִילּוּפִין דְּרָזִין דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא מְפוֹרָשׁ.

עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶן בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ וגו', עַל אַרְבַּעַת דְּאִינּוּן אַרְבַּע דִּתְחוֹתַיְיהוּ, וְאִינּוּן דִּתְחוֹתַיְיהוּ, אִיקָּרוּן רִבְעֵיהֶן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (עי' שמות כג ה בתרגום) רְבִיעַ תְּחוֹת טוֹעֲנֵיהּ, וְעַל אִינּוּן דִּרְבִיעִין תְּחוֹתַיְיהוּ, כַּד אִינּוּן בָּעָאן לְמֵיזַל אָזְלִין. דְּכָל חַד אִית לֵיהּ אַרְבַּע גַּלְגַּלֵּי אוֹפַנִּים, רְבִיעִין תְּחוֹתַיְיהוּ. וְעַל אִלֵּין רִבְעֵיהֶן אָמַר, בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ.

וְחַיָּינוּ דִּכְתִיב, וּבְלֶכֶת הַחַיּוֹת יֵלְכוּ הָאוֹפַנִּים אֶצְלָם, וּבְהִנָּשֵׂא הַחַיּוֹת וכו' יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים. וְאִי אוֹפַנִּים רִבְעֵיהֶם דְּחַיּוֹת, אִצְטְרִיךְ

לְמֵימַר וּבְלֶכֶת הָאוֹפַנִּים. אֶלָּא מִכָּאן דְּחַיּוֹת נָטְלִין לִדְנָטְלִין לוֹן, כְּגַוְונָא דָא אָרוֹן, נָטִיל לְמַאן דְּנָטִיל לֵיהּ.

וְכָרְסְיָיא קַדִּישָׁא נְטָלַת לַחַיּוֹת. וְאִי אִיהִי נְטֵילַת לוֹן, זֵיעָא דְחַיּוֹת מִמָּה אִתְעֲבִיד. אֶלָּא זֵיעָא דִילְהוֹן, בְּאִסְתַּכְּלוּתָא לְמִינְדַע וּלְאִסְתַּכְּלָא וּלְאַדְבְּקָא, בַּמֶּה דְּטָמִיר וְגָנִיז, וְלָא יָכְלִין לְמֵיקַם בֵּיהּ. וְעַל דָּא אִיהוּ זֵיעָא דִילְהוֹן. אֲבָל כָּל אִינּוּן דְּמִתְדַּבְּקָאן בִּקְדוּשָׁה עִילָּאָה, אִינּוּן נָטְלִין לְאִינּוּן דְּנָטְלִין לוֹן. וְרָזָא דָא, עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶן בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ.

וְגַבֵּיהֶן וְגֹבַהּ לָהֶם. וְגַבֵּיהֶם, רָזָא דִּגְוָונִין דְּגוּפָא, אִתְנְהִיר וְסָלְקָא בְּשִׁיעוּרָא (מֵרִישָׁא דְּבוּצִינָא לְרֵישָׁא דְּבוּצִינָא כְּשִׁיעוּרָא) דִלְתַתָּא. וְאִסְתַּחֲרָא בְּאַרְבַּע גְּוָונִין נְצִיצִין. גְּוָון נָהִיר בִּנְהִירוּ, בְּרָזָא דְּחַשְׁמַל לְעֵילָא, כַּד נָהִיר וְאִתְגְּנִיז גּוֹ גְּוָונוֹי. גְּוָון נָצִיץ, (דף מז ע"א) דְּנָצִיץ בִּנְצִיצֵי. גְּוָון זָהֵיר, בְּזַהֲרָא דִרְקִימוּ דִּרְקִיעָא דְּקָיְימָא עֲלַיְיהוּ. גְּוָון מְרַקְּמָא מִכָּל גְּוָונִין, וְאִתְכְּלִיל בְּכֻלְּהוּ, וְדָא אִיהוּ גּוּפָא מְצַיְירָא בְּצִיּוּרָא, לְאִתְכַּלְּלָא בִּכְלָלָא חָדָא.

וְגוֹבַהּ לָהֶם, מִסִּטְרָא דִלְעֵילָא. וְיִרְאָה לָהֶם, מִסִּטְרָא דִלְתַתָּא. וְגוֹבַהּ לָהֶם, גוֹבַהּ שָׁמַיִם. וְיִרְאָה לָהֶם, דְּחִילוּ דְּדָחֵיל וּמַבְעֵית וְאַרְעֵיש כּוּלָּא. דְּחִילוּ דְּסָחֲרָא דְּלָא לְקָרְבָא לְקוּדְשָׁא. וְאִיהוּ דְּסָחֲרָא לוֹן מִסִּטְרָא דִלְתַתָּא.

וְגוֹבַהּ לָהֶם, בִּסְלִיקוּ דְּחֵיזוּ דְּגַוְוּנֵי שָׁמַיִם. בְּגִין דְּגַוְוּנֵי שָׁמַיִם, הַהוּא רָזָא דִכְתִיב, גוֹבַהּ שָׁמַיִם. וּמַאן אִיהוּ. הַהוּא דְּנָטִיל כָּל גְּוָונִין, מִיָּמִינָא וּמִשְׂמָאלָא, וְכַד נָטִיל לוֹן לְגַבֵּיהּ, אִיקְרֵי גוֹבַהּ שָׁמַיִם.

וְיִרְאָה לָהֶם, בְּחֵיזוּ דְּהַהוּא יִרְאָה לְתַתָּא, בְּסִדּוּרָא דְּאִינּוּן גְּוָונִין לָהֲטִין וּמְהַפְּכִין חֵיזוּ דְּאֶשָּׁא דְּלָא דַקִּיק, כְּאֶשָּׁא דַקִּיק לְעֵילָא כְּחֶדְוָוהָא. וְהַאי אִיהוּ דְּקָא מַבְעֵית לְכוּלָּא. וּבְגִין כָּךְ, וְגוֹבַהּ לָהֶם, מִלְּעֵילָא. וְיִרְאָה לָהֶם, מִתַּתָּא.

וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם, לְאִסְתַּכְּלָא בְּכָל סִטְרִין. וְאַף עַל גַּב דְּאִית מָאנֵי דְעֵינַיִם בְּחֵיזוּ לְאִסְתַּכְּלָא אָחֲרָנִין לְתַתָּא, אִלֵּין בְּאִינּוּן עַיְינִין לְאִסְתַּכְּלָא אִלֵּין בְּאִלֵּין בְּסַחֲרָנוּ, לְקַמַּיְיהוּ וּבַאֲחוֹרָא, דְּעַיְינִין סָחֲרִין לְכָל סִטְרִין.

וּבְגִין כָּךְ חָמָאן הָכָא וְהָכָא, בְּסִטְרָא דָא וּבְסִטְרָא דָא, חָמָאן מַה דַּהֲוֵי, וּמַה דְּזַמִּין לְמֶהֱוֵי מִסִּטְרָא דַּאֲחוֹרָא. וְהַיְינוּ דִכְתִיב, סָבִיב. וְחָמָאן מִיָּמִינָא וְחָמָאן מִשְׂמָאלָא. חָמָאן מִיָּמִינָא, בְּכָל אֹרַח זְכוּ וּקְשׁוֹט. חָמָאן מִשְׂמָאלָא, בְּכָל אוֹרַח דְּלָא קְשׁוֹט וְלָא קָיְימָא בִּזְכוּ. וְעַל דָּא מִסְתַּכְּלָן בְּכָל סִטְרִין, וּבְדָא אִית לוֹן שׁוּלְטָנֵי וְסוּכְלְתָּנוּ עַל כּוּלָּא, לְאִסְתַּכְּלָא בְּכָל הַנֵּי סִטְרִין, מַה דְּלָא מִסְתַּכְּלִין הָכִי כָּל אִינּוּן אָחֲרָנִין.

וְעִם כָּל דָּא לָא יָכְלִין לְאִסְתַּכְּלָא לְעֵילָא, וְלָא אִתְיְיהִיב לוֹן רְשׁוּ לְאִסְתַּכְּלָא. וְכַד בָּעָאן לְאִסְתַּכְּלָא, כֻּלְּהוּ מְרַתְּתֵי בִּדְחִילוּ בְּאֵימְתָא בְּזִיעַ, וְכֻלְּהוּ קָרָאן בִּדְחִילוּ סַגִּי, בְּקָל רַב, (יחזקאל ג יב) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

וְגַבֵּיהֶם, וְלָא כְתִיב מַהוּ, כְּמָא דִכְתִיב, לְבָתַר, וְגַבֹּתָם מְלֵאֹת עֵינַיִם. אֶלָּא גּוּפָא דְסִטְרָא דְּמִסְתַּכְּלָא לְגוֹ, לְגַבֵּי נְקוּדָה סְתִימָא. מֵהַהוּא סִטְרָא אִית לוֹן גּוּבַהּ. וְכֻלְּהוּ מִסְתַּכְּלִין לְגוֹ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (מ"א ז כה) וְכָל אֲחֹרֵיהֶם בָּיְתָה.

אַבְרָהָם אִתְקְרִיב לְגַבֵּי רָזָא דְקַיְימָא, עַד דְּסָלִיק בְּרָזָא עִילָּאָה לְעֵילָא. וְעִם כָּל דָּא לָא זָכָה כְּיַעֲקֹב, דְּיַעֲקֹב אִיקְרֵי (בראשית כה כז) אִישׁ תָּם. מַהוּ אִישׁ תָּם, רָזָא דָא כְּמָא דְּאִתְּמַר, (דברים לג א) אִישׁ הָאֱלֹהִים, מָארֵיהּ דְּבֵיתָא. מֹשֶׁה אִקְרֵי אִישׁ הָאֱלֹהִים, יַעֲקֹב אִקְרֵי אִישׁ תָּם, וְכֹלָּא רָזָא חָדָא.

אוֹף הָכִי וְגַבּוֹתָם, הַהוּא דְקַיְימָא לְגוֹ. כֻּלְּהוּ מָלְיָין עַיְינִין לְאִסְתַּכְּלָא לְבַר. וְאַף עַל גַּב דְּלָא מִסְתַּכְּלָא לְגוֹ, גּוֹבַהּ לָהֶם, וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם.

וּבְלֶכֶת הַחַיּוֹת יֵלְכוּ הָאוֹפַנִּים אֶצְלָם וּבְהִנָּשֵׂא הַחַיּוֹת מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים, וְכֻלְּהוּ כְּפוּם הַהוּא רוּחָא, דְּאָזִיל וְשָׁלֵיט עֲלַיְיהוּ.

עַל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁם הָרוּחַ לָלֶכֶת, כְּתִיב אֶל אֲשֶׁר, וּכְתִיב עַל אֲשֶׁר. אֶלָּא רוּחַ דָּא דְּנָפִיק מִגּוֹ רוּחָא סְתִימָאָה, וְדָא אִיהוּ רוּחַ קַדִּישָׁא, כַּד נָפִיק מִגּוֹ הַהוּא טְמִירָא דְּכוּרְסְיָיא, וּבָטֵיש בְּהַהוּא דְּשָׁרֵי עָלוֹי, כְּדֵין כֻּלְּהוּ נָטְלִין כַּחֲדָא לְגַבֵּיהּ, וְהַיְינוּ עַל אֲשֶׁר. אֶל אֲשֶׁר, דְּבָטֵיש בֵּיהּ הַהוּא רוּחָא, וְלָא שָׁאֲרֵי, אֶלָּא דְּנָטִיל לְגַבֵּיהּ, וְנָטְלֵי כֻּלְּהוּ לְגַבֵּי הַהוּא סִטְרָא.

עַל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁם הָרוּחַ לָלֶכֶת, עַל הַהוּא אֲתַר טָמִיר וְגָנִיז. דְּהַהוּא רוּחָא עִילָּאָה שַׁרְיָא עֲלוֹי, כֻּלְּהוּ מִסְתַּכְּלָן לְגַבֵּיהּ, לְאִתּוֹסְפָּא זִיוָא. וּמֵהַהוּא זִיוָא, אִתּוֹסַף זִיוָא אִינּוּן קַרְנֵי הַחַיּוֹת. וְאִינּוּן זִיוָא דְּלָהֵיט וְנָצִיץ, לְפוּם אִסְתַּכְּלוּתָא דִּיקָרָא, דְּהַהוּא רוּחַ אָחֳרָא, דְּנָפִיק מֵהַאי רוּחַ קַדְמָאָה, דְּאִיהוּ טָמִיר וְגָנִיז בִּגְנִיזוּ יְקָרָא.

דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּכָלִיל בֵּיהּ שֵׁם אהי"ה, שְׁמָא רַבָּה וְשַׁלִּיטָא. מֵהַאי שְׁמָא, זָעִאין וְדָחֲלִין, וְנָטְלִין בְּאֵימָתָא בְּזִיעַ. וְדָא אִיהוּ שְׁמָא דְשַׁלִּיט עַל רְתִיכָא דָא, בִּרְשִׁימוּ דִתְלַת שְׁמָהָן דִכְלִילָן בֵּיהּ. בְּרָזָא דָא אִית שִׁבְעִין שְׁמָהָן מְפוֹרָשִׁין, שַׁלִּיטִין עַל כָּל רָזִין וּגְנִיזִין עִילָּאִין, דִּי כָּל חֵילִין וּמַשְׁרְיָין זָעָאן מִנַּיְיהוּ, וְנָטְלֵי בְּגִינַיְיהוּ. בְּרָזָא דָא, כְּלִילָן כ"ב אַתְוָון, וְכֻלְּהוּ שְׁבִילִין.

רוּחַ אָחֳרָא דְּנָפִיק מֵהַאי רוּחָא קַדְמָאָה, אִיהוּ דְּמִתַּמָּן רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא בְּכָל סִטְרִין. וְדָא אִיהוּ בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּכָלִיל וְרָשִׁים עֲלֵיהּ, שְׁמָא דְּאִקְרֵי יהו"ה, דְּנָפִיק וְאִתְרְשֵׁים מִגּוֹ שֵׁם אהי"ה. וְאַף עַל גַּב דְּכוּלָּא בְּרָזָא חָדָא, אֲבָל שֵׁם

יהו"ה בִּנְיַן אָב, דְּאִתְבְּנֵי מִשְׁמָא טְמִירָא אהי"ה. וְדָא אִיהוּ רָזָא, דְּנָפִיק מֵרוּחָא קַדְמָאָה.

רוּחָא אָחֳרָא תַּתָּאָה, דְּנָפִיק מִגּוֹ רוּחָא דָא, דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא כָּלִיל בֵּיהּ שֵׁם אדנ"י. שְׁמָא דָא שַׁלִּיט, עַל חַיּוֹת וְאוֹפַנִּים לְתַתָּא.

וְהָכִי אִיהוּ רָזָא עִילָּאָה וְתַתָּאָה. עִילָּאָה שֵׁם אהי"ה, שַׁלִּיט עַל אִינּוּן חֵיוָון עִילָּאִין, בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּקָאֲמָרָן. תַּתָּאָה שֵׁם אדנ"י, שַׁלִּיט עַל אִלֵּין חֵיוָון תַּתָּאִין לְתַתָּא.

וְאִינּוּן חַיּוֹת עִילָּאִין וְאוֹפַנִּים עִילָּאִין, וְחַיּוֹת תַּתָּאִין וְאוֹפַנִּים תַּתָּאִין. חַיּוֹת עִילָּאִין, דְּקָאֲמָרָן. אוֹפַנִּים עִילָּאִין, אִינּוּן רָזָא דִכְתִיב (שה"ש ה טו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וְאוֹפַנִּים תַּתָּאִין בְּרָזָא דִלְתַתָּא, כְּמָה דְּחַיּוֹת בְּרָזָא דִלְתַתָּא.

חַיּוֹת עִילָּאִין אַרְבַּע. אוֹפַנִּים אַרְבַּע. כַּד מִתְחַבְּרָא חַד בְּאִינּוּן רָזָא דְחַיּוֹת, כְּדֵין אִינּוּן וְאוֹפַנִּים בְּחִיבּוּרָא דְהַהוּא חַד, אִינּוּן אַרְבַּע. וְכֵן כְּגַוְונָא דָא לְתַתָּא, כֻּלְּהוּ בְּרָזָא דָא דְאַרְבַּע. חַיּוֹת אַרְבַּע. אוֹפַנִּים אַרְבַּע. וְאִתְפְּרְשָׁן לְתַתָּא בְּרָזָא דָא. וְהָכָא

בְּכֻלְּהוּ מִתְפָּרְשָׁאן רָזִין עֵילָא וְתַתָּא, וְעַל דָּא אִיקְרֵי מֶרְכָּבָה. וְאַף עַל גַּב דְּלָא חָמָא יְחֶזְקֵאל, אֶלָּא מִגּוֹ רָזָא דִּלְתַתָּא אִסְתְּכֵי בְּרָזָא עִילָּאָה.

עַל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁם הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, רָזָא אהי"ה, כְּלָלָא דְּכוֹלָּא, שַׁלִּיט עַל חַיּוֹת עִילָּאִין סְתִימִין. וּבְגִין כָּךְ אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת, רָזָא הוי"ה בִּנְיַן אָב. כִּי רוּחַ הַחַיָּה רָזָא אדנ"י, לְמֶהֱוֵי (דף מז ע"ב) סְתִימִין רָזִין גּוֹ סְתִימִין דִּרְתִיכָא דָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא כַּחֲדָא בְּרָזָא חָדָא.

בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ, בְּלֶכְתָּם דְּמַאן. אִי תֵימָא דְּחַיּוֹת, לָאו. אֶלָּא בְּרָזָא דְּאִלֵּין תְּלַת רוּחִין, תְּלַת שְׁמָהָן, כַּד נָצְצֵי, נָהֲרִין וְנָפְקִין אִלֵּין חֵיוָן עִילָּאִין וְתַתָּאִין. וּבְעָמְדָם יַעֲמוֹדוּ, כַּד אִינוּן בְּחִבּוּרָא חַד, בִּלְחִישׁוּ כֻּלְּהוּ קָיְמִין. כְּדֵין אִתְעֲבִידוּ תְּלַת רוּחִין חַד, תְּלַת שְׁמָהָן חַד, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיתְגָּאֵי בְּגֵיאוּתָא עַל כֹּלָּא.

וּבְהִנָּשְׂאָם מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים, בְּהִסְתַּלְּקוּת חַיּוֹת, בְּרָזָא דְּרוּחִין עִילָּאִין, מֵעַל הָאָרֶץ, מִלְּשַׁמָּשָׁא עַל רוּחָא תַּתָּאָה,

אִינּוּן אוֹפַנִּים מִסְתַּלְקִין עִמְּהוֹן, לְאַחֲזָאָה, דְּכֻלְּהוּ גּוּפָא חָדָא, וְרָזָא חָדָא, בְּלָא פֵּירוּדָא מֵעִמְּהוֹן.

כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים, רְעוּתָא דְּהַהִיא חַיָּה בָּאוֹפַנִּים. דְּאַף עַל גַּב דִּרְעוּתָא בְּאִינּוּן חַיּוֹת עִילָּאִין, רְעוּתָא יַתִּיר בְּאִינּוּן אוֹפַנִּים. תְּלָתָא, תְּרֵין גַּלְיָין. וְחַד גְּנִיז. וְאִלֵּין עָבְדִין עוֹבָדָא דִּרְעוּ בְּהַהִיא חַיָּה. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּעֵין תַּרְשִׁישׁ,כְּעֵין תְּרֵי שֵׁשׁ דָּא יָמִינָא וּשְׂמָאלָא, דְּאִלֵּין תְּרֵין מֵאִינּוּן שִׁית. וְעַל דָּא כְּעֵין: כְּגַוְונָא דִּילְהוֹן.

עַד הָכָא רָזָא דְחַיּוֹת בְּרָזָא עִילָּאָה, כְּגַוְונָא דָא לְתַתָּא, וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ. וּדְמוּת, דְּיוּקְנָא לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. דְּעַד הָכָא אִית רְשׁוּ לְפָרְשָׁא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה, מַאן דְּחָמֵי חָמֵי, דְּלָא אִית רְשׁוּ לְאִסְתַּכָּלָא. מֵהַאי רָקִיעַ וּלְתַתָּא, אִית רְשׁוּ לְמֵיחֲמָא, וּמֵהַאי רָקִיעַ וּלְתַתָּא, אִית רְשׁוּ לְאִסְתַּכָּלָא. מֵאֲתַר דְּאִסְתַּכְּלוּתָא וּלְעֵילָא, אִתְכַּסְיָין שְׁבִילִין וְאוֹרְחִין, לֵית עֵינָא דְּאִסְתַּכַּל בֵּיהּ, דְּכוּלָּא אִתְכַּסְיָיא.

רָאשֵׁי הַחַיָּה, אִינּוּן רְתִיכִין. אַרְבַּע רֵישֵׁי נְהוֹרִין לְאַרְבַּע זִיוָוִין. וְאִינּוּן תְּרֵיסַר יַרְחִין. וְאִינּוּן

תְּרֵיסַר מִכִּילָן, וְחַד דְּשָׁלְטָא עֲלַיְיהוּ, לְמֶהֱוֵי תְּלֵיסַר. וְאִלֵּין אִיקָּרוּן רָאשֵׁי שִׁלְטוֹנִין, שַׁלִּיטִין נְהִירִין לְכֹלָא. (ב' רְקִיעִין).

בְּחַד, אִית רָזָא דְּדִיוּקְנִין דְּלָא אִתְחַזּוּן. וּבְחַד, לֵית בֵּיהּ דְּיוּקְנִין, וְלָא גְוָונִין, וְלָא לְמִנְדַּע, וְלָא לְאִסְתַּכָּלָא, וְלֵית מַאן דְּיָקוּם בֵּיהּ. דָּא אִיהוּ רָקִיעַ עִילָּאָה טְמִירָא, דְּגָנִיז מַה דְּגָנִיז, וְיַהַב חֵידוּ וּקְיָימָא לְכֹלָא.

בְּרָזָא דְּשֵׁם אהי"ה, שְׁלִימוּ דְּכָל שְׁמָהָן. רָזָא דְּרִתִּיכָא קַדִּישָׁא, בְּרָזָא דְּאַרְבַּע זִיוָון דְּעָלְמָא עִילָּאָה. רָזָא דְּאַרְבַּע שְׁמָהָן דִּכְלִילָן בְּחַד. תְּלַת שְׁמָהָן עִילָּאִין, וְחַד דְּאִתְחַבַּר עִמְּהוֹן בִּכְלָלָא חַד.

י"ה, רָזָא טְמִירָא עִילָּאָה. כְּלָלָא דְּכֹלָּא, רָקִיעַ עִילָּאָה טָמִיר דְּקָיְימָא בִּגְנִיזוּ. וְחַד סְפִירָא גְּנִיזָא טְמִירָא דְּכֹלָּא עֲלֵיהּ. הַאי אִיתְאַחַד וְלָא אִתְאַחַד בַּמֶּה דְּלָא אִתְיְידַע, וְלָא קָיְימָא בְּסוּכְלְתָּנוּ. רָזָא דִּכְלָלָא. כְּלָלָא דְּכֹלָּא. בָּרוּךְ הוּא וּבְרִיךְ שְׁמֵיהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין. לְתַתָּא כַּד אִתְפַּשַּׁט שְׁמָא דָּא, אִיהוּ ו' בְּאַתְרֵיהּ דְּאַלְפָּא, בְּרָזָא חָדָא. כְּדֵין

אִיהוּ רָקִיעַ לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, וְחַד אֶבֶן סַפִּירָא לְעֵילָא עַל גַּבֵּי הַהוּא רְקִיעָא וְדָא אִיהוּ רָזָא ה' דְּאִתְפָּרְשָׁא שְׁמָא לְתַתָּא, בְּרָזָא יהו"ה.

וּלְזִמְנִין דְּאִתְחַבַּר בִּשְׁמָא דָא אָת ו'. וְאִיהוּ כְּלָלָא חָדָא, הוּא וּבֵית דִּינוֹ וְכֹלָּא חַד, רָזָא דְרָזִין גּוֹ שְׁמָהָן קַדִּישִׁין.

נָטוּי עַל רָאשֵׁיהֶם מִלְּמַעְלָה, רָקִיעַ פָּרִישׁ לְעֵילָא, דְּלָא יְכִילִין חַיּוֹת לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכָּלָא, דְּכֹלָּא אָחִיד דָּא בְּדָא, רָזָא דָא סִימָנָא בְּעָלְמָא, בַּר נָשׁ לָא יָכִיל לְמֶחֱמֵי לְרֵאשֵׁיהּ, וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ הוּא, כָּל שְׁכֵּן מַאן דְּסָתִים בֵּיהּ.

הַאי רְקִיעָא עִילָּאָה, לֵית בֵּיהּ דְּיוּקְנָא כְּלַל. לֵית מַאן דְּאִסְתַּכַּל מִתַּמָּן וּלְהַלְאָה, כּוּלָּא סָתִים וְחָתִים בְּגוּשְׁפַּנְקָא. רָקִיעַ פָּרִישׁ עַל גַּבֵּי רֵישֵׁי דְחֵיוָן לְעֵילָא, מְזוֹנָא דִילְהוֹן נָטֵיף מֵהַהוּא רְקִיעָא. וּלְתַתָּא כֻּלְּהוּ קָיְימִין בְּקִיּוּמָא, מִתְּחוֹת הַאי רָקִיעַ.

רָקִיעַ דָּא תַּלְיָין בֵּיהּ תְּלַת שְׁמָהָן לְעֵילָא, כְּמָא דְּמִתְפָּרְשָׁא לְתַתָּא, קָדוֹשׁ, רַחוּם, חַנּוּן, כְּנוּי שְׁמָהָן קַדִּישִׁין. סְתִימִין לְעֵילָא בְּרָזָא דִלְתַתָּא, כֹּלָּא כְּגַוְונָא דָא מִן דָּא.

אִלֵּין שְׁמָהָן, גּוֹ רָזֵי מְהֵימְנוּתָא רָזָא דִּילְהוֹן. כָּל אִינּוּן כִּנּוּי שְׁמָהָן, תַּלְיָין בְּרָזָא דִשְׁמָהָן קַדִּישִׁין אִלֵּין,דְּאִיקְרוֹן חֵיוָן טְמִירִין, מְחַפְּיָין עַל שְׁמָהָן דִּלְגָאוֹ, וּמְעַפְּפָן בְּאִלֵּין, וְאִתְחַפְּיָין בְּאִלֵּין. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיקְרֵי בְּהוּ. וְדָא אִיהוּ דִכְתִיב, (שה"ש ה ג) פָּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי, לְאִתְתַּקְנָא לְגַבָּה.

מֵהַאי רָקִיעַ וּלְתַתָּא, תַּלְיָין אִינּוּן כִּינּוּיִין, לְאִתְחַפְּיָא בְּהוּ רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא. מֵהַאי רָקִיעַ וּלְעֵילָא, לָא תַּלְיָין כִּינּוּיִין. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וְתַחַת הָרָקִיעַ כַּנְפֵיהֶם יְשָׁרוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ. בְּגִין לְאִתְחַפְּיָא בְּהוּ אִינּוּן טְמִירִין עִילָּאִין בְּרָזֵי שְׁמָהָן קַדִּישִׁין.

כְּנָפַיִם, כִּסּוּיִין לְאִתְכַּסָּאָה שְׁמָהָן בִּטְמִירוּ. וּלְזִמְנָא דְאָתֵי, לָא יִתְכַּסֶּה רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּכֻלְּהוּ זַכָּאָה קְשׁוֹט יִנְדְּעוּן בְּאִתְגַּלְיָיא, וְלָא מִגּוֹ כִּינּוּיִין. וְרָזָא דָא כְּתִיב (ישעיה ל כ) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ.

לְאִישׁ שְׁתַּיִם מְכַסּוֹת לָהֵנָּה. תְּרֵין אִינּוּן לְכָל חַד וְחַד לְאִתְכַּסְיָא בְּהוּ. הַהוּא דְיָמִינָא, אִית

לֵיהּ חַד דְּיָמִינָא וְחַד דִּשְׂמָאלָא. לְהַהוּא דִשְׂמָאלָא אִית לֵיהּ חַד דִּשְׂמָאלָא. וְחַד דְּיָמִינָא. וְכֵן כֻּלְּהוּ כְּלִילָן אִלֵּין בְּאִלֵּין לְאִתְחַפְיָא בְּהוּ.

גְּוִיתֵיהֶם, רָזִין דִּלְגָאו, בִּשְׂמָהָן קַדִּישִׁין. דְּמִנַּיְיהוּ רָזָא דְגוּפָא דִילְהוֹן. וְעִם כָּל דָּא, אִלֵּין כְּגַוְונָא דְאִלֵּין. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם כְּקוֹל: אֵל, אֱלֹהִים, יהוה. דְּכַנְפֵיהֶם: גָּדוֹל, גִּבּוֹר, וְנוֹרָא. הַאי בְּרָזָא דְרָזִין לְעֵילָא, לְאִטַּמְרָא כֹּלָּא בִּגְנִיזוּ. לְתַתָּא קָיְימִין בְּחֵיזוּ גַּדְפִּין, גּוֹ שִׁעוּרָא, בְּחַמֵּשׁ מְאָה פַּרְסֵי דְשִׁיעוּרָא. וְאִינוּן גַּדְפִּין בְּחֵיזָוָא.

הָכָא אִית חָמֵשׁ קוֹלוֹת, לָקָבֵל חָמֵשׁ עִילָּאִין סְתִימִין. דִּכְתִיב, וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם כְּקוֹל מַיִם רַבִּים כְּקוֹל שַׁדַּי בְּלֶכְתָּם קוֹל הֲמֻלָּה כְּקוֹל מַחֲנֶה. קוֹל כַּנְפֵיהֶם, דְּהָא בְּאִינוּן כִּינּוּיִין אִית שְׁמָא חַד, מֵהַהוּא שְׁמָא דְּאִיהוּ מֵאִינוּן שְׁמָהָן דִּלְגוֹ. וּמַאן אִיהוּ. אֵל. דְּהָא שְׁמָא דָא אָזַל בְּאִינוּן כִּינּוּיִין וְדָא אִיהוּ שְׁמָא, כִּשְׁמָא דְמַיִם רַבִּים. וּמֵהָכָא אִתְפְּרַשׁ שְׁמָא דָא לְתַתָּאי.

כְּקוֹל שַׁדַּי, אֱלֹהִים. דִּשְׁמָא אִתְכַּנֵּי בְּתַתָּאי, וְאִתְחַתִּים בְּתַתָּאי, אלק"י. קוֹל הֲמֻלָּ"ה, דָּא

שְׁמָא דְּאִקְרֵי אלו"ה, וּשְׁמָא דָא אִתְבְּנֵי בְּבֵי דִינָא לְתַתָּא, בַּאֲתַר (דף מח ע"א) דִּזְכוּתָא שַׁרְיָא. כְּקוֹל מַחֲנֶה, דָּא שְׁמָא דְיַעֲקֹב שַׁרְיָא בֵּיהּ. דִּכְתִיב, (בראשית לה ג) מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה.

תּוּ, קוֹל דָּא, מְחַפְּיָין חַד גּוּפָא, לְאַפְרָשָׁא דָא מִן דָּא, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא, וּלְאִתְחַבְּרָא גּוּפָא חַד הָכָא, וְגוּפָא חַד הָכָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר לְאִישׁ שְׁתַּיִם חוֹבְרוֹת אִישׁ. מְחַבְּרָן אִישׁ, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא וּלְאַפְרָשָׁא דָא מִן דָּא.

וּתְרֵין אָחֲרָנִין מְחַפְּיָין לַגּוּף, וּשְׁתַּיִם מְכַסּוֹת אֶת גְּוִיּוֹתֵיהֶנָּה. וְכֻלְּהוּ גְּלִיפִין מְחַקְּקָן, בְּאַתְוָון דְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, בְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון. תְּחוֹת תְּרֵין אַבְנִין עֵילָא וְתַתָּא, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁמֵיהּ בִּיקָרֵיהּ לְמֶהֱוֵי חַד.

אַרְבָּעִין וּתְמַנְיָא רְתִיכִין טְמִירִין בְּגַרְמַיְיהוּ, טְמִירִין בְּסִטְרָא דְהַהוּא אָדָם דְשַׁרְיָא עַל כָּרְסְיָא, בְּרָזָא דְאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָא אַתְוָון. וּמָאתָן אָחֲרָנִין גְּלִיפָן בְּגַרְמַיְיהוּ, לָקֶבֶל שַׁיְיפִין דְגוּפָא, וְכֻלְּהוּן שָׁלְטִין עַל כּוּרְסְיָא לְתַתָּא, כְּחוּשְׁבָּן פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, בְּרָזָא דְזָכוֹר.

הַהוּא אָדָם נָטִיל לְכָל הַנֵּי פִּקּוּדֵי, וּלְכָל הַנֵּי רָזִין דְּשַׁיְיפִין דְּגוּפָא, וְאוֹתִיב בְּרָזָא דִילְהוֹן לְגוֹ כָּרְסְיָיא קַדִּישָׁא. וּבְהוֹ אִסְתַּלְקַת כָּרְסְיָיא, בִּתְלַת מְאָה וְשִׁתִּין וְחַמְשָׁה פִּקּוּדִין אָחֲרָנִין בְּרָזָא דְשָׁמוּר.

כָּרְסְיָיא עִילָּאָה, אַפִּיק כָּל אִינּוּן, מִגּוֹ חַד מַבּוּעָא טְמִירָא גְּנִיזָא דְּאִתְגְּנִיז דְּשָׁלְטָא עֲלֵיהּ. הַהוּא מַבּוּעָא לֵית מַאן דְּיָדַע לֵיהּ וְלֵית מַאן דְּאִסְתַּכַּל בֵּיהּ. עֲלֵיהּ כְּתִיב (איוב כח כא) וְנֶעְלָמָה מֵעֵינֵי כָל חָי וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתָּרָה, (שם יג) לָא יָדַע אֱנִישׁ וגו'.

וּכְתִיב (מ"א י יט) שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, אִלֵּין שִׁית סִיטְרִין לְתַתָּא, כְּגַוְוּנָא דְשִׁית סִטְרִין לְעֵילָא. שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לְכָרְסְיָיא עִילָּאָה. שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לְכוּרְסְיָיא תַּתָּאָה. אִלֵּין וְאִלֵּין, לָא יָכְלִין לְאִסְתַּכָּלָא וּלְמִנְדַע, לִיקָרָא דְכָרְסְיָיא דַעֲלַיְיהוּ. כָּל שֶׁכֵּן לְמַאן דְשָׁרֵי עַל כָּרְסְיָיא. כֻּלְּהוּ בְּאֵימְתָא בִּדְחִילוּ, תְּחוֹת כָּרְסְיָיא קָיְימִין. נָטְלִין כָּרְסְיָיא עֲלַיְיהוּ, וְלָא יָדְעוּ, לְאָן אֲתַר מִתְחַבְּרָאן גּוּפִין, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, חוֹבְרוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ כַּנְפֵיהֶם, בְּגִין לְסָלְקָא לָהּ. וּכְדֵין כָּל אִינּוּן כִּינּוּיִין דִּמְכַסְיָין

לִשְׁמָהָן קַדִּישִׁין, שָׁלְטִין בִּשְׁמַיְיהוּ, וְאִקְּרֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכִנּוּיָיא.

וְכַד קָיְמָא כָּרְסְיָיא בְּכִינּוּיָיא דְּחֶדְוָה, בַּאֲתַר דְּאִצְטְרִיךְ, כְּדֵין אִינּוּן חֵיוָן תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶם, וְלָא שָׁלְטִין בְּאִינּוּן כִּינּוּיִין, וְחֶדְוָה דִילְהוֹן בְּהַהוּא זִמְנָא, דְּאִינּוּן כִּינּוּיִין תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶם. דְּהָא כְּדֵין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִקְּרֵי בְּהוֹן בִּשְׁמָהָן אָחֳרָנִין קַדִּישִׁין עִילָּאִין.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, בְּעָמְדָם, עַל קִיּוּמַיְיהוּ. בְּעָמְדָם, דְּלָא נָטְלִין. אֶלָּא דְּחָדָאן מֵחֶדְוָה דְּקִדּוּשָׁא. וְנָהֲרִין, מִגּוֹ נְהִירוּ דְּנָטְלִין מִכּוּרְסְיָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶן. וְשָׁלְטִין שְׁמָהָן אָחֳרָנִין עִילָּאִין קַדִּישִׁין, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיקְּרֵי בְּהוּ.

וָאֵרָא כְּעֵין חַשְׁמַל כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב וגו'. וָאֵרָא, דְּהָא אִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ הַהוּא חֵיזוּ, דְּחָמֵי לְפוּם שַׁעֲתָא. בְּגִין כָּךְ אָמַר וָאֵרָא, וְלֹא כְּתִיב וָאֶרְאֶה.

כְּעֵין חַשְׁמַל, וְלָא חַשְׁמַל. כְּעֵין: כְּגַוָּון מִלַּהֲטָא מְנַצְּצָא, סָלְקָא בִּגְוָונוֹי. כְּעֵין: כְּגוֹוָנָא דְּעֵינָא

דְּלָא יָכִיל לְאִסְתַּכְּלָא בְּאִסְתַּכְּלוּתָא, אֶלָּא סְתִים וּפְקִיחָא פְּקִיחָא וּסְתִים, הָכִי אִיהוּ חַשְׁמַל.

וְאִית חַשְׁמַל סָתִים, דְּלָא אִתְחֲזֵי כְּלַל, אֶלָּא מִגּוֹ מַרְאָה סְתִימָא, דְּלֵית מַאן דְּיָכִיל לְקָיְימָא בֵּיהּ, וּלְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בֵּיהּ כְּלַל. וְאִית חַשְׁמַל דְּקָיְימָא בִּגְוָונִין, גּוֹ נְצִיצוּ לְאַנְהָרָא וּלְאִסְתַּכְּלָא לְפוּם שַׁעֲתָא. וְדָא אִיהוּ לְתַתָּא, דְּהָא לְעֵילָא לָא כְתִיב וָאֵרֶא, אֶלָּא וָאֶרְאֶה. וְדָא חַשְׁמַל דְּאִתְחֲזֵי בִּגְוָונִין, גָּוֹן אַרְגְּוָונָא, יָרוֹק, אָדֹם, לָבָן. סָלְקָא דָא, וְנָחֲתָא דָא. נָצִיץ וְלָהֵיט, סָלְקָא וְנָחֲתָא.

וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, כְּעֵין חַשְׁמַל, וְלָא כְתִיב וָאֵרֶא חַשְׁמַל, וְלָא וָאֵרֶא הַחַשְׁמַל, דְּלָאו אִיהוּ חַשְׁמַל, אֶלָּא כִּגוֹוָנָא דִילֵיהּ. כְּגַוָּון דְּאִתְחֲזֵי, הָכִי גְּוָונוֹי. חַשְׁמַל דָּא אִיהוּ נְהִירוּ, דְּנָקִיט נְהִירוּ בְּגַוֵּיהּ, הַהוּא נְהִירוּ דְּאִתְחֲזֵי בְּאִינּוּן נְצִיצִין, נְהִירוּ אָחֳרָא דַּקִּיק, זָהֵיר וְנָצִיץ יַתִּיר אִית בְּגַוֵּיהּ, וְהַאי דְּקָאָמַר הָכָא, לָאו אִיהוּ חַשְׁמַל, אֶלָּא כְּעֵין חַשְׁמַל.

בְּחֵיזוּ דְּקַדְמָאָה מַה כְּתִיב. וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת וְנוֹגַהּ לוֹ סָבִיב, וּלְבָתַר, וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל. וְהָכָא בְּקַדְמִיתָא כְּעֵין חַשְׁמַל, וּלְבָתַר כְּמַרְאֵה אֵשׁ

בֵּית לָהּ סָבִיב, מֵאֶמְצָעִיתָא דְגוּפָא לְעֵילָא, וּמֵאֶמְצָעִיתָא דְגוּפָא לְתַתָּא.

וּתְלַת גְּוָונִין הָכָא, חַשְׁמַל בְּקַדְמִיתָא. וּלְבָתַר אֵשׁ לְגוֹ מִינָהּ. וּלְבָתַר נוּגַהּ. וְאִינּוּן רָזִין גְּלִיפִין גּוֹ שְׁמָא קַדִּישָׁא. אדנ"י בְּקַדְמִיתָא, כְּעֵין חַשְׁמַל. אֱלֹהִים לְבָתַר, כְּמַרְאֵה אֵשׁ בַּיִת לָהּ. יהו"ה לְגוֹ מִכּוֹלָא, וְנוּגַהּ לוֹ. וְכֻלְּהוּ תְּלַת גְּלִיפָאן, גּוֹ הַאי רָזָא, כְּלִילָן בְּחַד, לְמֶהֱוֵי כּוֹלָא חַד דָּא בְּדָא. וְעַל דָּא יְחֶזְקֵאל אִסְתַּכַּל לְעֵילָא, וְאִסְתַּכַּל לְתַתָּא, גּוֹ מְהֵימְנוּתָא, בְּרָזִין עִילָּאִין. מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וגו'.

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר. אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי בְּדִיבּוּרָא חָדָא וְהָא אוֹקִימְנָא, אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ בְּדִיבּוּרָא חָדָא אִתְּאֲמָרוּ.

וְכִי הַנִּי, וְתוּ לָא, אֶלָּא הַנֵּי כְּלָלָא דְּכֹלָּא, הַנֵּי כְּלָלָא דְּכָל אוֹרַיְיתָא וְהָכִי נָמֵי זָכוֹר וְשָׁמוֹר. וּבְגִין דְּזָכוֹר וְשָׁמוֹר אִינּוּן כְּלָלָא דְּכֹלָּא, נָקַט הַנֵּי דְּאִינּוּן כְּלָלָא. זָכוֹר וְשָׁמוֹר. אָנֹכִי, זָכוֹר. לֹא יִהְיֶה לְךָ, שָׁמוֹר. וְכֹלָּא בְּדִיבּוּרָא חָדָא.

מַאי בְּדִבּוּרָא חָדָא. הָכִי הוּא וַדַּאי, בְּדִיבּוּרָא חָדָא וְלָא בִּתְרֵין. בְּגִין דְּהַאי דִּבּוּר, אִיהוּ אִתְכְּלִיל מִכֻּלְּהוּ קָלֵי. וְאִיהוּ דַּהֲוָה אָמַר בְּתוֹקְפָּא וְחֵילָא דְּכֻלְּהוּ, דְּכָל חַד וְחַד הוּא בָּטַשׁ בֵּיהּ בִּלְחִישׁוּ, וְאִיהוּ הֲוָה אָמַר.

וּבְגִין דְּכֻלְּהוּ הֲווֹ בִּלְחִישׁוּ וְלָא אִשְׁתְּמָעוּ, כְּתִיב וְכָל הָעָם רוֹאִים, וְלָא כְתִיב וְכָל הָעָם שׁוֹמְעִים, בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּמָעוּ כְּלָל, אֶלָּא כֻּלְּהוּ הֲווֹ אַתְיָין, וְכָל חַד וְחַד נָשִׁיק לְהַאי דִּבּוּר בִּלְחִישׁוּ, כְּמַאן דְּנָשִׁיק בַּחֲבִיבוּ דִּרְחִימוּתָא, וּלְבָתַר הַאי דִּבּוּר פָּרִישׁ, וַאֲמַר מִלָּה, וְאַכְרֵיז לָהּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, דְּאִינּוּן כְּלָלָא דְּזָכוֹר וְשָׁמוֹר אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ. אָנֹכִי כְּלָלָא דְּכָל פִּיקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, דְּאִינּוּן בִּכְלַל זָכוֹר, וְאִיקְּרוּן מִצְוֹת עֲשֵׂה. אָנֹכִי כְּלָלָא דִּדְכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא.

וּמַאן דַּאֲמַר דְּאִיהוּ רָזָא דְּכוּרְסְיָא, לָאו אִיהוּ כּוּרְסְיָא בִּלְחוֹדוֹהִי, וְלָאו הָכִי, דְּהָא רָזָא דְּזָכוֹר אִיהוּ, וְאִיהוּ דְּכוּרָא. אֲבָל אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ דְּכוּרָא, כְּלָלָא דִּדְכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא אִיהוּ.

וְאַף עַל גַּב דְּכוּלָּא שַׁפִּיר, אֲבָל אֲנִי, דָּא רָזָא דִּבְרִית קַדִּישָׁא, יְסוֹדָא דְּעָלְמָא. כ' אִתְכְּלִיל בְּגַוָּיהּ, דָּא אִיהוּ רָזָא דְנוּקְבָא. וּבְכָל אֲתַר כ', דָּא אִיהִי נוּקְבָא דְּאִקְרֵי כֶּתֶר.

וּבְגִין כָּךְ (דף מח ע"ב) כּוּלָּא אִיהוּ כַּחֲדָא, רָזָא דִּדְכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא, וְכוּלָּא אִקְרֵי זָכוּר, דְּהָא דְּכַר לָאו אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי, וְנוּקְבָא אוֹף הָכִי לָאו אִיהִי בִּלְחוֹדָהָא, וּלְעָלְמִין לָא אִתְפַּרְשָׁן דָּא מִן דָּא. זָכוּר אַתְיָא בְּנוּקְבֵיהּ, שָׁמוֹר אַתְיָא אוֹף הָכִי בְּרָזָא דְּוא"ו, דְּאִיהוּ דְּכוּרָ"א. בְּגִין דְּלָא מִתְפָּרְשָׁן דָּא מִן דָּא.

אָנֹכִי כְּלָלָא דִּדְכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא, וְכוּלָּא אִיקְרֵי זָכוּר. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִיהוּ נָטִיל לְנוּקְבָא, וְאַכְלִיל לָהּ בְּגַוָּיהּ. וְעַל דָּא לָא אִידְכַּר אֶלָּא אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי. וְכַד אִיהִי אַמְשִׁיכַת לְבַעֲלָהּ כַּחֲדָהּ, וְאָתֵי אִיהוּ לְגַבָּהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שה"ש ג ד) עַד שֶׁהֲבֵאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי, כְּדֵין אִיהִי נָטְלָא שְׁמָא, וְכוּלָּא אִיקְרֵי שָׁמוֹר. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דְּאִיהִי אַמְשִׁיכַת לֵיהּ לְגַבָּהּ, וְנָטְלַת לֵיהּ. כְּדֵין כָּל בֵּיתָא קָיְמָא בִּרְשׁוּתָהָא, וְלָא אִדְכַּר אֶלָּא אִיהִי בִּלְחוֹדָהָא, וּלְעָלְמִין לָא מִתְפָּרְשִׁין דָּא מִן דָּא.

אָנֹכִי, רָזָא דְרָזִין לְיָדְעֵי חָכְמְתָא. בְּהַהוּא שַׁעֲתָא דְּאִלֵּין אַתְוָון נָפְקוּ בְּרָזָא דְּכָלִיל כַּחֲדָא, נָפְקָא בּוּצִינָא לְגָלְפָא מִשְׁחָתָא. מָדִיד בְּסִטְרָא דָא עֶשֶׂר אַמִּין, וְנָפְקוּ זִיקִין, בְּזִיקִין שִׁבְעִין וּתְרֵין. וְאִתְלַהֲטָן שְׁבִיבִין, נְצִיצִין סָלְקִין וְנָחֲתִין. לְבָתַר, אִשְׁתְּכָכוּ, וְקָאִימוּ בִּסְלִיקוּ לְעֵילָא לְעֵילָא. מָדִיד בְּסִטְרָא אָחֳרָא עֶשֶׂר אַמִּין, וּנְפָקוּ אוֹף הָכִי זִיקִין, בְּהַהוּא גּוֹוָנָא קַדְמָאָה, וְכֵן לְכָל סִטְרִין.

אִתְפַּשְׁטָא בּוּצִינָא וְסָחֲרָא סְחוֹר סְחוֹר, וְאִתְלְהִיטוּ שְׁבִיבִין נְצִיצִין, וּסְלִיקוּ לְעֵילָא לְעֵילָא, וְאִתְלְהִיטוּ שְׁמַיָּא. וְכָל חֵילִין עִילָּאִין כֻּלְּהוּ, אִתְלְהִיטוּ וְאִתְנְצִיצוּ כַּחֲדָא.

סַחֲרָא בּוּצִינָא לְבָתַר מִסִּטְרָא דְדָרוֹם וּמָדִיד וְסָחֲרָא מִתַּמָּן לְמִזְרָח, וּמִמִּזְרָח לְצָפוֹן, עַד דְּאַסְחַר וְתָב לְסִטְרָא דְדָרוֹם כִּדְבְקַדְמֵיתָא.

לְבָתַר מִתְגַּלְגְּלָא בּוּצִינָא לְאִסְתַּלָּקָא, וְזִיקִין וּשְׁבִיבִין אִשְׁתַּכָּכוּ, וּכְדֵין נָפְקוּ אִלֵּין אַתְוָון מְחָקְקָן מִתְלַהֲטָן נָצְצִין, כְּדַהֲבָא כַּד אִתְלַהֵיט בְּנִצִּיצוֹ. כְּהַאי אוּמָנָא כַּד מְצָרֵף כַּסְפָּא וְדַהֲבָא,

וְאַפִּיק לוֹן מִגּוֹ אֶשָּׁא מְלַהֲטָא, בָּרִיר וְצָרִיף כּוּלָּא. הָכִי נָמֵי נָפְקֵי אַתְוָון, צְרִיפָן בְּרִירָן מִגּוֹ מִשְׁחָתָא דְּבוּצִיצָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים יח כא) אִמְרַת ה' צְרוּפָה. כְּמַאן דְּמְצָרֵף כַּסְפָּא וְדַהֲבָא.

כַּד נָפְקוּ אִלֵּין אַתְוָון, נָפְקוּ כֻּלְּהוּ צְרִיפִין, מְחַקְּקָן, בְּרִירָן, נְצִיצִין, מְלַהֲטָן. וְיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ הֲווֹ חָמָאן לוֹן דְּהֲווּ פָּרְחֵי בַּאֲוִירָא, וְאָזְלִין לְכָל סִטְרִין, וְאָתוֹ וּמִתְחַקְּקָן עַל לוּחֵי אַבְנַיָּא.

וְתָא חֲזֵי כַּד הֲווֹ נָפְקֵי אִלֵּין אַתְוָון בְּרָזָא דִּכְלָלָא דִּדְכַר וְנוּקְבָא, בְּרִירָן מְחַקְּקָן. חַד אָת הֲוָה סָלִיק עֲלַיְיהוּ, דַּהֲוָה רָשִׁים וְגָלִיף לְהַנֵּי אַתְוָון, וּמְעַטֵּר לוֹן, וְהַהוּא אָת אָזִיל בְּכוּלְּהוּ, מֵרִישָׁא (נ"א מֵרָזָא) דְּבוּצִיצָא אִתְגְּלִיף. וְהַהוּא אָת אִיהוּ אוֹת ו', דְּהֲוָה סָלִיק עַל כָּל אַתְוָון אָחֳרָנִין, וְגָלִיף לוֹן עַל כֻּלָּא.

וְרָזָא דָא, וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶ"ת הַ"קּוֹלוֹת וְאֶ"ת הַ"לַּפִּידִים וְאֵת קוֹל הַשּׁוֹפָר. אֶת הַקּוֹלוֹת, אִלֵּין אִינוּן אַתְוָון אָחֳרָנִין, דְּהֲווּ נָפְקִין מֵאִינוּן קוֹלוֹת כִּדְקָאֲמָרָן, וְאִתְחַזּוּן בַּאֲוִירָא לְעֵינֵיהוֹן דְּכֹלָּא.

דִּכְתִיב אֶת הַקּוֹלוֹת, וְלָא כְּתִיב וְכָל הָעָם רוֹאִים הַקּוֹלוֹת, אֶלָּא אֶת הַקּוֹלוֹת, אִלֵּין אִינוּן

אַתְוָון דְּהֲווּ נָפְקֵי מִנַּיְיהוּ. וְאֶת קוֹל הַשּׁוֹפָר, דָּא אָת ו', דַּהֲוָה סָלִיק עַל כָּל אַתְוָון, וְגָלֵיף לוֹן, כְּמָא דְּאִיתְמַר. בְּגִין דְּרָזָא דְּאָת ו' אִיקְרֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב רוֹאִים. וְכַד שְׁמָעוּ לָא שְׁמָעוּ אֶלָּא קוֹל מִילּוֹלָא חָדָא, דִּכְתִיב (דברים ד יב) קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים, הַהוּא קוֹל דְּאִיקְרֵי דְּבָרִים, דְּהוּא הֲוָה אָמַר מִלָּה בִּלְחוֹדוֹי.

וְאַף עַל גַּב דְּכָל יִשְׂרָאֵל חָמוּ יְקָרֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא הֲווּ חָמָאן, אֶלָּא כְּמַאן דְּחָמֵי מִגּוֹ עֲשָׁשִׁיתָא, וַהֲווּ מִסְתַּכְּלָן לְמִנְדַּע חָכְמְתָא בְּאִינּוּן אַתְוָון דְּהֲווּ נָפְקֵי. וַהֲווּ חָמָאן נְהִירוּ דְּנָהִיר מִגּוֹ נְהִירוּ אָחֳרָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שם ד טו) כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה.

אָנֹכִי רָזָא דְּזָכוּר, רָזָא דְּדִכּוּרָא, דְּבָטַשׁ וְאַנְהִיר לְדִבּוּר, וְנָפְקֵי אִלֵּין אַתְוָון לְאִתְעַטְּרָא, וּבְאִלֵּין אַתְוָון הֲווּ חָמָאן, וַהֲווּ שָׁמְעִין מִלָּה דְּאִקְרֵי אָנֹכִי, דְּאִיהוּ אִסְתַּכְּלוּתָא הֲווּ חָמָאן מִנַּיְיהוּ. שְׁמִיעָה דְּתֵיבוּתָא דִילְהוֹן, הֲווּ שָׁמְעִין.

דִּכְתִיב קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים. הוּא שְׁמִיעָה, לְמֶעְבַּד דְּבָרִים, מֵאִינּוּן אַתְוָון דְּהֲווּ

חָמָאן. וְאַף עַל גַּב דְּקוֹל דְּבָרִים אִיהוּ, וְאִיהוּ הֲוָה מְמַלֵּל, לָא הֲוָה מְמַלֵּל אֶלָּא מִלָּה, דְּאִינוּן אַתְוָון, כְּמָא דְּאִיתְּמַר.

אָנֹכִי הָכָא אִיהוּ רָזָא כְּלַל. וּפְרַט, יהו"ה אֱלֹהֶיךָ. ה', רָזָא דְזָכוֹר. אֱלֹהֶיךָ, רָזָא דְשָׁמוֹר. וְעַל דָּא הָכָא כְּלַל וּפְרַט, וְאוֹרַיְיתָא בְּרָזָא דָא מִתְעַטְּרָא. בִּכְלַל וּפְרַט, כְּלָלָא דְכָל אוֹרַיְיתָא. וְכָל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא. בְּגִין דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְזָכוֹר וְשָׁמוֹר כַּחֲדָא.

כְּמָא דְּאוֹקִימְנָא בְּסִפְרָא דִשְׁלֹמֹה, בְּגִילוּפָא דְעִיטּוּרָא דְאַתְוָון. אָנֹכִי: א"י דְּכַר. נ"כ נוּקְבָא. וְשַׁפִּיר אִיהוּ, וְהָכִי קָאָמַר, אֲנִי דְּכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא, דְּהָא נו"ן כְּפוּפָה אִיהִי נוּקְבָא בְּכָל אֲתַר. אוֹף הָכָא אָנֹכִי כֻּלָּא כַּחֲדָא.

אַמַּאי נָקַט אָנֹכִי, וְלֹא אֲנִי. אֶלָּא נ"כ תְּרֵי נוּקְבֵי אִינוּן, וּתְנִינָן, כְּנַוְוּנָא דִשְׁכִינָה לְתַתָּא, אוֹף הָכִי שְׁכִינָה לְעֵילָא. וְכֻלָּא אִשְׁתְּכַח בְּמִלַּת אָנֹכִי, בְּחִיבּוּרָא חָדָא. אָנֹכִי כְּלָלָא דְזָכוֹר, רָזָא דְכָל מְהֵימְנוּתָא, כְּלָלָא דְעֵילָא וְתַתָּא. יו"ד: לְעֵילָא לְעֵילָא, רֵאשִׁיתָא דְכָל מְהֵימְנוּתָא. נ"כ:

תְּרֵין נוּקְבֵי, עִילָּאָה וְתַתָּאָה, תְּרֵין עָלְמִין עֵילָּא וְתַתָּא. א: רָזָא דְּקַו אֶמְצָעִיתָא, דְּנָטִיל מִכָּל סִטְרִין, מֵעֵילָּא וּמִסִּטְרוֹי. וְעַל דָּא הָכָא אִשְׁתְּכַח כָּל רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא.

וּבְגִין דְּהָכָא תַּלְיָא כֹּלָּא, בְּחִיבּוּרָא חָדָא, בִּכְלָלָא חָדָא, שָׁאֵרִי בְּהַאי מִלָּה, לְאַעֲטָרָא רָזָא דְּאוֹרַיְיתָא בְּמִלָּה דָא אָנֹכִי, כְּלָלָא דְּכֹלָּא. ה' אֱלֹהֶיךָ, פְּרָטָא דְּכֹלָּא, שְׁמָא שְׁלִים, דְּאִתְגְּלִיף עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל תָּדִיר.

תָּא חֲזֵי (בראשית ב ד) ה' אֱלֹהִים, שֵׁם מָלֵא, עַל עוֹלָם מָלֵא. דְּקַיְימָא אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי, וְאִתְעַטֵּיר בְּגַוֵּיהּ. בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּכַח בְּהַהוּא (דף מט ע"א) זִימְנָא עַמָּא וְלִישָׁן, עַל מַה דְּאִתְעַטַּר. וּבְגִין כָּךְ הֲוָה מִתְעַטֵּר בְּגַוֵּיהּ, וְאִקְרֵי ה' אֱלֹהִים.

כֵּיוָן דְּאָתוֹ יִשְׂרָאֵל, וְקָיְימוּ עַל טוּרָא דְּסִינַי, וְקַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא, כְּדֵין אִתְעַטַּר שְׁמָא שְׁלִים עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וְאִיקְרֵי אֱלֹהֶיךָ. וְכַד אָמַר מֹשֶׁה (דברים ו ד) ה' אֱלֹהֵינוּ, בְּגִין דְּאִיהוּ שִׁבְחָא דְּיִשְׂרָאֵל, וְעִמֵּיהּ אַהֲרֹן כַּהֲנָא רַבָּא, וּבְנוֹי דְּמֹשֶׁה

מִסִּטְרָא אוֹחֲרָא. בֵּיהּ הֲוָה מִתְעַטַּר שְׁמָא שְׁלִים יַתִּיר מִיִּשְׂרָאֵל, וְעַל דָּא הֲוָה אָמַר ה' אֱלֹהֵינוּ.

וְעַם כָּל דָּא אַכְלִיל עִמֵּיהּ לְכָל יִשְׂרָאֵל, דְּלָא כְּתִיב ה' אֱלֹהִים, אֶלָּא ה' אֱלֹהֵינוּ, כֹּלָּא כַּחֲדָא, לְאִתְעַטְּרָא עֲלַיְיהוּ. וְעַל דָּא אִתְעַטְּרָן יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי, לְמֶהֱוֵי שְׁמָא שְׁלִים מִתְעַטְּרָא עֲלַיְיהוּ כַּחֲדָא, דְּהָא מִקַּדְמַת דְּנָא לָא אִקְּרֵי ה' אֱלֹהֶיךָ, אֶלָּא ה' אֱלֹהִים.

כֵּיוָן דְּקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְיתָא, ם סְתִימָא דַּהֲוָה אַסְתִּים בְּגַוֵּיהּ, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְפַּתַּח, וְאִתְמַשַּׁךְ לְאַנְהָרָא לְתַתָּא, וּלְאִתְעַטְּרָא עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. וּמִן אוֹת ם אִתְפַּתַּח וְאִתְמַשַּׁךְ לְאַנְהָרָא לְתַתָּא, וְאִתְעֲבִיד ך.

וְעַל דָּא תָּנֵינָן בְּרָזָא דְּאַתְוָון, שִׁיעוּרָא דְּאָת ך, כְּשִׁיעוּרָא דִּסְתִימוּ דְּם' סְתִימָא. וּמְשִׁיכוּ דְּאָת נו"ן לְתַתָּא, כְּשִׁיעוּרָא דְּכַפֵּלְתָּא דְּנו"ן כְּפוּפָה. דְּהָא כֹּלָּא בְּרָזָא חָדָא. וְכֹלָּא הֲוָה נָפִיק מֵהַהוּא קוֹל דְּבָרִים דְּקָאֲמָרָן, דִּכְתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר.

סִתְרֵי תּוֹרָה

וּתְלַת דְּלָא עָבְרִין, הַאי אִיהוּ בְּאָת פ' וְאָת א', וְכֹלָּא פ"א בְּאַשְׁלָמוּתֵיהּ. אָת ר' לֵית בֵּיהּ כְּלָל.

שַׁעֲרוֹי אוּכְמִין, תַּלְיָין וְלָא שְׁעִיעָן. דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּשָׁתֵיק תָּדִיר. אֲבָל פְּקִיחָא אִיהוּ, מָאנֵי דְלִישְׁנָא בִישָׁא, מִלּוֹי בְּרוּגְזָא, פּוּם מְמַלֵּל רַבְרְבָן, אַצְלַח וְלָא אַצְלַח, מָאנֵי קְטָטָא בְּבֵיתֵיהּ, לָא חַיֵּישׁ לִיקָרָא דְּבַר נָשׁ, חַד בְּפוּמֵיהּ וְחַד בְּלִבֵּיהּ, הֲפַכְפָּךְ בְּלִישָׁנֵיהּ, וּבִינִין דִּילֵיהּ סוּמְקִין זְעִיר.

וְאִי קְמִיטָא תְּחוֹת עֵינֵיהּ רַב, וְאָזִיל עַד חוֹטְמָא מִסְטַר יָמִינָא, וּתְרֵין תְּחוֹתֵיהּ, חַד מִנַּיְיהוּ זְעִיר מֵאוֹחֲרָא, דָּא שָׁכִיב בְּנִדָּה מִיּוֹמִין זְעִירִין, וְחוֹבֵיהּ רְשִׁים בֵּיהּ רְשִׁימִין אִלֵּין.

בֵּין כְּתֵפּוֹי אִית לֵיהּ רוּשָׁם חַד, וְאַרְבַּע שַׁעֲרִין בֵּיהּ, חַד מִנַּיְיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא רַב וְתָלֵי, וּתְלַת אָחֳרָנִין זְעִירִין. וְעַד לָא הֲוָה עֲבִירָה דָּא, הֲווֹ תְּלַת זְעִירִין, וְחַד דְּאִתְרְשֵׁם בֵּיהּ דַּקִּיק וּזְעִיר מִכֻּלְּהוּ. הַהוּא רוּשָׁם הֲוָה בֵּיהּ מִקַּדְמַת דְּנָא אוּכָם, וְאִינוּן שַׁעֲרִין חִוְּורִין כֻּלְּהוּ. הַשְׁתָּא לָאו הָכִי, אֶלָּא רוּשָׁם

אוּכָם, וְחַד סוּמְקָא כִּרְשִׁימוּ דְּטוּלְפְּחָא בְּאֶמְצָעִיתָא. וְהוּא שַׁעֲרָא דְּאִתְרַבֵּי בֵּין אָחֲרָנִין, רֵישֵׁיהּ סוּמָק, וּדְאִשְׁתָּאַר חִיוָּר. אִי תָּב בִּתְיוּבְתָּא, תִּשְׁכַּח בְּעֵינֵיהּ יָמִינָא חַד חִיוָּרָא, חִיוָּר גּוֹ הַהוּא אוּכְמָא.

בְּמִצְחֵיהּ תְּלַת שִׁרְטוּטִין עָבְרִין, וּתְרֵין דְּלָא עָבְרִין. הַהוּא רוֹשֶׁם אוּכָם, וְסַחֲרָנֵיהּ חוּטָא סוּמָק, וּבְגוֹ הַהוּא חוּטָא, חַד שַׁעֲרָא דַּקִּיק זְעִיר, וּתְלַת שַׁעֲרִין בְּאִמְצָעִיתָא, כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא. זְעִירָא יֶחְכַּם בְּאוֹרַיְיתָא, יוֹלִיף, וְלָא יִצְלַח בְּעוֹבָדוֹי.

וְאִי יָרוֹקָא דְּעֵינָא לָא אִצְטַבַּע כָּל כָּךְ, וְעֵינוֹי אֶכְמִין, וְחַד חוּטָא סוּמָק זְעִיר, אַעֲבַר בֵּין אִינּוּן גְּוָונִין. כְּדֵין אִיהוּ בְּאָת פ' בִּשְׁלִימוּ, וּבְאָת ר' בִּלְחוֹדוֹי.

בְּמִצְחֵיהּ תִּשְׁכַּח שִׁית שִׁרְטוּטִין, תְּלַת עָבְרִין, וּתְלַת לָא עָבְרִין. שַׁעֲרֵיהּ תַּקִּיף וְלָא כָּל כָּךְ, תָּלֵי וְלָא תָּלֵי. הַאי אִיהוּ בִּשְׁלִימוּ לְכָל בַּר נָשׁ. קַמְצָן אִיהוּ, לֵית בֵּיהּ חֵידוּ, וַאֲפִילוּ בְּחֶדְוָה לָא אִתְחַזֵּי. בִּדְוֹנָא אִתְחַזֵּי.

אָטִים אוּדְנֵיהּ שְׂמָאלֵיהּ. בְּשִׁינּוּי אִית תְּלַת רַבְּרְבִין מִלְּעֵילָא, וְיַהֲבִין לוֹן דּוּכְתָּא אִינּוּן

דִּלְתַתָּא, מְהֵימְנָא אִיהוּ וְלָא כָּל כָּךְ.

אַנְפּוֹי אֲרִיכִין, וְלָא שַׁפִּירִין, קָלֵיהּ כְּאִיתְתָא, וּמִלּוֹי כְּאִיתְתָא, מְקַנַּח פּוּמֵיהּ בְּמִלּוֹי, אַפְּתַח אֶצְבְּעָאן דִּידוֹי בְּמִילּוֹלֵיהּ. כַּד אָזַל, אַקְדִּים לֵיהּ בְּלִיתָא דְּפַרְסָאי, דְּלָא יָחוּב בַּר נָשׁ לְגַבֵּיהּ, עֲלֵיהּ כְּתִיב, (דברים כד ד) כִּי תוֹעֵבָה הִיא לִפְנֵי ה'.

עַיְינִין יָרוֹקִין, וְאִלֵּין סִימָנִין בֵּיהּ, וְאַנְפּוֹי אֲרִיכִין שַׁפִּירָן, שַׁעֲרוֹי אוּכְמִין וּמְרִיטִין מִלְּעֵילָא בְּרֵישֵׁיהּ. רֵישֵׁיהּ רַב, כַּד אָזִיל כָּפֵיף רֵישֵׁיהּ, קְרִיצִין דְּעֵינוֹי כְּקַדְמָאָה, עֲלֵיהּ כְּתִיב (משלי א טו) מְנַע רַגְלְךָ מִנְּתִיבָתָם.

עַיְינִין רַבְרְבִין וִירוֹקִין, דָּא אִיהוּ בִּתְרֵין אַתְוָון, ר' פ"א, חַד יְחִידָא, וְחַד בִּשְׁלִימוּ. בְּמִצְחוֹי שִׁרְטוּטָא חָדָא, דְּאָזִיל וְעָבַר מִסִּטַר לִסְטַר, וּתְלַת אָחֲרָנִין אִית דְּלָא עָבְרִין. מִצְחֵיהּ רַב. קְרִיצִין דְּעַל עֵינוֹי לָאו רַבְרְבִין. בְּדִיקְנֵיהּ שַׁעֲרָא טְפֵי. דָּא בְּאַנְפּוֹי שַׁפִּירָן סוּמָק, שַׁעֲרֵיהּ שְׁעִיעַ וְלָא כָּל כָּךְ. דָּחִיל חַטָּאָה אִיהוּ, רְחִים אוֹרַיְיתָא אִיהוּ, רְחִים לְאִינוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בָּהּ, חָדֵי בְּכֹלָּא, עָבִיד טִיבוּ לְכֹלָּא,כְּדִיבָא לְתוּעַלְתֵּיהּ, מְהֵימְנָא אִיהוּ לְרָזִין

דְּאוֹרַיְיתָא, טַב אִיהוּ לְמִלִּין דְּעָלְמָא, מַאן דְּאִשְׁתַּתֵּף בַּהֲדֵיהּ לָא אַצְלַח, לֹא אִיהוּ, וְלָא אָחֳרָא. אַצְלַח אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹהִי, דְּהָא אָת ר' גָּרִים.

פָּגִים אִיהוּ בְּרֵישֵׁיהּ לְעֵילָא, רְשִׁימָא דְּחַד מַכְתְּשָׁא דַּהֲוָה לֵיהּ תַּמָּן, דְּעָבַד לֵיהּ חַד רַבְיָא בְּאַבְנָא, בְּלָא רְעוּ וְכַוָּונָה, וְאִיכְסֵי בְּשַׁעֲרָא. וְהַהוּא רִישׁוּמָא דְּמַכְתְּשָׁא, כְּגַוְונָא דְּגִימֶל יְוָנִי"ת. מְהֵימְנָא אִיהוּ לְגַבֵּי בְּנֵי נְשָׁא, וְסָלִיק לְמֶהֱוֵי רֵישָׁא דְעַמָּא, עַד הָכָא רָזָא דְעַיְינִין.

וְאִית רָזִין אָחֳרָנִין דְּעַיְינִין, דְּמִתְפָּרְשָׁן מִינַיְיהוּ. עַיְינָן דְּמְעַמְּקָן וְחָיְיכָן, דָּא אִיהוּ בִּשְׁלִימוּ דְּאַתְוָון, בַּר דְּקַדְמָאָה ר', וּלְבָתַר פ'. דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּאַצְלַח בְּעוֹבָדוֹי.

תְּלַת שִׁרְטוּטִין בְּמִצְחֵיהּ, מִצְחֵיהּ עָגֵיל, עֵינוֹי נְהִירִין, מְרַקְּמָן עוֹבַד צִיּוּר, דַּכְיָין, קַיְימִין עַל שְׁלִימוּ. שַׂנְאוֹי יִפְּלוּן תְּחוֹתֵיהּ, פְּקִיחָא אִיהוּ, אַצְלַח בְּכוּלָּא, בָּהִיל בְּעוֹבָדוֹי, טַב אִיהוּ עִם בְּנֵי נְשָׁא, מִלּוֹי בְּקַשְׁיוּ בְּלָא דְּחִילוּ, וַוּתְּרָן אִיהוּ, עָבִיד טִיבוּ, וְלֹא לִשְׁמָהּ.

שַׁעֲרֵיהּ שְׁעִיעַ וְתַלְיָא. (דף מט ע"ב) וְלִישָׁנֵיהּ כְּחַרְבָּא. תְּחוֹת עֵינוֹי קְמִיטִין, תְּלַת רַבְרְבִין וּתְלַת זְעִירָן, וְאִי אִית אַרְבַּע זְעִירִין וּתְלַת רַבְרְבִין, כְּדֵין תִּשְׁכַּח תְּרֵין שִׁרְטוּטִין בְּמִצְחֵיהּ, עָבְרִין מִסְטַר לִסְטַר, וּתְלַת דְּמָטוֹ וְלָא מָטוֹ.

תְּחוֹת טַבּוּרֵיהּ קָיְימָא רִישׁוּמָא חַד, צִיּוּרָא דְּרֵישָׁא דְּבַר נָשׁ, אוּכָּם וְחִיוָּור תְּרֵין שַׁעֲרִין תַּלְיָין בֵּיהּ. הַהוּא בַּר נָשׁ אִתְכְּשַׁל בְּאִיתַת גְּבַר מִיּוֹמִין רְחִיקִין, וְלָא תָּב מֵהַהוּא חוֹבָא. מַרְעִין רָדְפִין אֲבַתְרֵיהּ. וְעַל דָּא חַד מֵאִינּוּן מַרְעִין, דִּצְרִיךְ לְאוֹשְׁדָא שֶׁתֶּן וְלָא יָכִיל. דְּעַד כְּעָן הַהוּא חוֹבָא תַּלְיָיא בְּקַדְלֵיהּ דְּנָחָשׁ עֲקִימָא, וְשַׁלִּיט עֲלֵיהּ בְּדָא. וְדָא לְסוֹף יוֹמִין דְּסִיבוּ.

וְאִי תָּב בִּתְיוּבְתָּא, בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ בְּחֵילֵיהּ, הַהוּא רִשׁוּמָא אַזְעִירַת דְּיוּקְנָאָה, וְשַׁעֲרִין לָא תַּלְיָין בֵּיהּ כְּלָל. וְאִי תָּב בִּתְיוּבְתָּא בְּסוֹף יוֹמוֹי, כַּד מַרְעִין רָדְפִין אֲבַתְרֵיהּ, כְּדֵין הַהוּא רִשִׁימָא קָמִיט, וְשַׁעֲרִין תַּלְיָין בֵּיהּ, וְהַהוּא מַרְעָא לָא אַעֲדֵי מִנֵּיהּ, מִגּוֹ דְּתַלְיָיא בְּקַדְלֵיהּ דְּנָחָשׁ.

בְּגִין דְּהַהוּא נָחָשׁ, כֵּיוָן דְּאָחִיד הַהוּא חוֹבָא עַל קַדְלֵיהּ, לֵית מַאן דְּיַתִּיר קִשְׁרָא מִקַּדְלֵיהּ. בְּגִין דְּהַהוּא נָחָשׁ לֵית לֵיהּ רְשׁוּת בְּיוֹמֵי דְּעוּלֵימוּ דְּבַר נָשׁ לְקָשְׁרָא הַהוּא חוֹבָא עַל קַדְלֵיהּ. וְקָשְׁרִין לֵיהּ בְּקִשְׁרִין תַּקִּיפִין.

וְאִיהוּ רָדִיף אֲבַתְרֵיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ, וּמַלְקֵי לֵיהּ בְּהַהוּא בְּרִית דְּחָב בֵּיהּ. וְאַף עַל גַּב דְּתָב בִּתְיוּבְתָּא, יְצַוּוּח מִגּוֹ עָאקוּ דְּלָקוּתָא. הַהוּא חִוְיָא דָּלִיג וְעָאל בְּהַהוּא קִשְׁרָא לְשִׁיפּוּלֵי דְּתְהוֹמָא רַבָּא, כְּדֵין רָוַוח לֵיהּ לְבַר נָשׁ, וְהַהוּא נָחָשׁ לְבָתַר יוֹמִין נָפִיק וְעָבִיד דָּא.

וּבְזִמְנָא דְּמִית הַהוּא בַּר נָשׁ, תְּלַת מְאָה שׁוֹטְרֵי רָדְפִין אֲבַתְרֵיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ, וְתָפְסִין לֵיהּ וְעָיְלִין לֵיהּ קַמֵּי מַלְכָּא. וּמַלְכָּא קַדִּישָׁא מְתַבַּר אִינּוּן קִשְׁרִין, וְנָחִית הַהוּא חוֹבָה מֵעַל קַדְלֵיהּ.

וְעַל דָּזָא דָא כְּתִיב, (ישעיה כב יד) אִם יְכֻפַּר הֶעָוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד תְּמֻתוּן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שם כח יח) וְכֻפַּר בְּרִיתְכֶם אֶת מָוֶת. תָּבַר הַהוּא קְיָימָא דִּילְכוֹן. אֶת מָוֶת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (בראשית לב כא) כִּי

אָמַר אֲכַפְּרָה פָּנָיו בַּמִּנְחָה, אֲבַטֵּל רוּגְזֵיהּ. כְּדֵין הַהוּא בַּר נָשׁ אָזִיל לְהַהוּא עָלְמָא נָקִי מֵהַהוּא חוֹבָה, דְּהָא קַבֵּיל עָנְשֵׁיהּ בְּהַאי עָלְמָא.

וְכִי תֵימָא, הֵיכִי מַשְׁמַע דִּבְהַאי עָוֹן אֵשֶׁת אִישׁ מִשְׁתָּעֵי קְרָא. דִּכְתִיב הָכָא אִם יְכֻפַּר הֶעָוֹן הַזֶּה, וּכְתִיב הָתָם בְּאִיסּוּר אֵשֶׁת אִישׁ שֶׁזִּינְתָּה, (במדבר ה לא) וְנִקָּה הָאִישׁ מֵעָוֹן. וּכְתִיב גַּבֵּי אַבְנֵר (ש"ב ג ח) וְאִישׁ בֹּשֶׁת, וַתִּפְקֹד עָלַי עָוֹן הָאִשָּׁה הַיּוֹם. אִי נָמֵי, (ישעיה כב לז) וְהִנֵּה שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה הָרֹג בָּקָר וְשָׁחֹט צֹאן אָכוֹל וְשָׁתוֹ, וּכְתִיב הָתָם (משלי ל כ) אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ, וּכְתִיב (בראשית לט ו) כִּי אִם הַלֶּחֶם אֲשֶׁר הוּא אוֹכֵל.

וּכְתִיב (משלי טז יח) מִי פֶּתִי יָסֶר הֵנָּה וַחֲסַר לֵב וְאָמְרָה לוֹ. מַיִם גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ וְלֶחֶם סְתָרִים יִנְעָם. וְלֹא יָדַע כִּי רְפָאִים שָׁם בְּעֹמְקֵי שְׁאוֹל קְרֻאֶיהָ. זֶהוּ כַּד לָא קַבֵּיל עָנְשֵׁיהּ בְּהַאי עָלְמָא.

וְאִי אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ זְכוּת אָבוֹת, עוֹנְשֵׁיהּ בְּהַאי עָלְמָא בְּהַהוּא עָוֹן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים פט לג) וּפָקַדְתִּי בְשֵׁבֶט פִּשְׁעָם וּבִנְגָעִים עֲוֹנָם. וּפָקַדְתִּי זְעִיר זְעִיר, (איוב ל כד) אִם בְּפִידוֹ לָהֶן שׁוּעַ. (שמות כ

ה) פּוֹקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים. מַזְעִיר וְנוֹתֵן זְעִיר עַל דָּא, וּזְעִיר עַל דָּא, וְאִשְׁתְּזִיב הוּא וַאֲבוֹי מֵעוֹנְשָׁא דְּהַהוּא עָלְמָא, דְּהָא בְּרָא מְזַכֵּי אַבָּא.

עַיְינִין עֲקִימִין, דְּלָא מִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרַח קְשׁוֹט, דָּא בְּלָא אָת כְּלַל, פָּרְחִין מִנֵּיהּ כָּל אַתְוָון, בְּגִין דְּאִיהוּ מָארֵי דְּעֵינָא בִישָׁא, חֵיזוּ דִּילֵיהּ בְּהִיפּוּכָא, הַהוּא רַע עַיִן שַׁלִּיט עֲלֵיהּ.

וְאִי כָּשְׁרִין עוֹבָדוֹי דְּהַהוּא בַּר נָשׁ, לָא שַׁלִּיט אֶלָּא עַל עֵינוֹי. וְאִיצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְאִסְתַּמְּרָא מֵעֵינוֹי. בְּגִין דְּסִטְרָא אָחֲרָא שָׁלְטָא עֲלַיְיהוּ. אִינוּן עַיְינִין חָמָאן כָּל בִּישׁ, וְאִתְעֲבְדוּן סַרְסוּרִין לְגַבֵּיהּ, וְשַׁיְיפֵי גוּפָא נִצְחָן, אֲבָל שָׁלְטִין עֵינוֹי (אִי מִסְתַּכְּלִין).

מַאן דְּבָעֵי לְאִסְתַּמְּרָא מִנֵּיהּ, לִכְתּוֹב בִּידֵיהּ יָמִינָא יו"ד, וּבִידֵיהּ שְׂמָאלָא זַי"ן, וְלִיפְתַּח (פּוּמֵיהּ) קַמֵּיהּ וְלֵימָא, יו"ד בַּאֲפָכָא בְּאַתְוֵוי, וְאִשְׁתְּזִיב מִנַּיְיהוּ.

דָּא אִיהוּ דְּפָגִים לְשִׁימוּשָׁא דִּקְדוּשָׁה, בְּגִין כָּךְ לָא שַׁרְיָין בֵּיהּ אַתְוָון, וְהָא אִסְתַּלְּקוּ מִנֵּיהּ. דְּהָא אִיהוּ בְּרָזָא דְּהַהוּא קַו יָרוֹק דְּנָפִיק מִתּוֹהוּ בִּמְדִידוּ דְּבוּצִינָא. וְאִית לְאִסְתַּכְּלָא גּוֹ שִׁרְטוּטִין דִּיְדָא,

בִּימִינָא וּבִשְׂמָאלָא, וּבְרָזָא דְּאִינּוּן שִׁרְטוּטִין דְּיָדִין תִּשְׁכַּח דָּא.

מַאן דְּעֵינָא חַד אָטִים וְלָא כָּל כָּךְ, וְעֵינָא אָחֳרָא פְּקִיחָא, מוּמָא חַד מֵאִינּוּן מוּמִין אִית בֵּיהּ. דָּא אִיהוּ בְּאָת ר' בִּלְחוֹדוֹי בְּאַשְׁלָמוּתֵיהּ. וְאָת י' מָטֵי לְגַבֵּיהּ וְלָא מָטֵי.

בְּמִצְחֵיהּ תְּלַת שִׁרְטוּטִין עָבְרִין, וְחַד זְעִירָא דְּאַעֲבַר, אוֹף הָכִי רְשִׁימָא חָדָא סָלִיק מֵעֵינֵיהּ לָקֳבֵיל אוּדְנֵיהּ שַׂעֲרֵי תָּלֵי וְתַקִּיף. קְרִיצוּי רַבְרְבִין. אִית מוּמָא מִסִּטְרָא אָחֳרָא. אִימָּא דִּילֵיהּ אָזְלַת בְּחָרְשִׁין כַּד הֲוָה בִּמְעָהָא. וְנָפְקַת לְפָרְשָׁא דְּאוֹרְחִין בְּלֵילְיָא, כַּד דָּא אִתְיְלִיד. בְּגוֹ תְּרֵין שְׁנִין דִּילֵיהּ אִתְחַלָּשׁ עַד דְּאַזְעַר דְּיוֹקְנֵיהּ וְאִמֵּיהּ אָזְלַת בְּלֵילְיָא בַּהֲדֵיהּ, וְקָא עָבְדַת חַרְשִׁין עֲלֵיהּ.

הַאי חָדֵי בְּחֶדְוָא, וְלֵית בֵּיהּ מְהֵימְנוּתָא, מְשַׁבַּח גַּרְמֵיהּ בַּמֶּה דְּלֵית בֵּיהּ, גַּם רוּחַ, מְמַלֵּל בִּישִׁין וַעֲתִיקִין. וַוּתְרָן אִיהוּ, לֵית בֵּיהּ קַמְצָנוּ כְּלָל. מָארֵי דְּגַיְיפָּא. אַצְלַח וְלָא אַצְלַח, חֲדִידָא בְּלִישָׁנֵיהּ.

וְאִי חַד שִׁרְטוּטָא בְּמִצְחֵיהּ רַב וּתְרֵין זְעִירִין, דָּא אָזַל גּוֹ חָרְשִׁין, וְהָא אִימֵּיהּ עָבְדַת לְהוֹ. וּמִתְחַלְּפִין שִׁרְטוּטִין דְּקָא סָלְקִין מֵעֵינָא יָמִינָא לְעֵינָא שְׂמָאלָא. גַּם רוּחַ אִיהוּ, אֲבָל לֵית בֵּיהּ בִּישָׁא כְּלָל. קַמְצָן אִיהוּ, לֵית בֵּיהּ קְצַת גִּיוּפָא. חֲדִידָא בְּלִישָׁנֵיהּ אִיהוּ.

בְּשַׂפָּה דִּילֵיהּ אִית בֵּיהּ רוּשָׁם חַד סוּמָק טְפֵי, וְחַד שַׂעֲרָא בְּאֶמְצָעִיתָא. אֶצְבְּעָן דִּי בְרַגְלֵיהּ שְׂמָאלָא, קְמִיטִין זְקִיפִין מִתְפַּשְׁטִין, עַיְינִין זְבַלְגָּנִין, יָרוֹקִין, נָחֲתִין דִּמְעִין תָּדִיר. הַאי אִתְדַּבַּק בְּאָת פ', וְאָת ר' לָא אִתְיְשַׁב בֵּיהּ, הַאי אִית לֵיהּ אַרְבַּע שִׁרְטוּטִין בְּמִצְחֵיהּ, וְעָבְרִין כֻּלְּהוּ, וּתְרֵין זְעִירִין מֵעֵינֵיהּ וְעַד שַׂעֲרֵיהּ. תְּרֵין רְשִׁימִין, וּתְלַת זְעִירִין בֵּין קְרִיצֵי עֵינוֹי.

הַאי אִיהוּ בַּר נָשׁ, דְּאָזַל כָּפִיף רֵישָׁא. זִינָא חַד, מִתְּלַת מָאתֵי רְשִׁימִין דְּתוֹלְדוֹת מָאתֵי צָרַעַת, אִית בֵּיהּ בְּזִינֵיהּ. הַאי לָאו מְסָאֲבָא חֲזָה לְמִסְגַּר. חָדֵי אִיהוּ בְּכֹלָּא, וְחַיֵּיךְ תָּדִיר, וְכָל מִלּוֹי חָיְיכִין בְּהוּ בְּנֵי נָשָׁא. קַמְצָן אִיהוּ בְּבֵיתֵיהּ, בְּאָחֲרָנִין לָאו הָכִי. לֵית לֵיהּ כִּסּוּפָא בְּמִלּוֹי, בְּגִין דְּחָמֵי דְּכֹלָּא חָיְיכִין

בֵּיהּ. גַּיְיפָא (דף נ ע"א) אִיהוּ, שַׁעֲרוֹי סוּמְקִין זְעִיר, לָא שְׁעִיעִין וְלָא קְמִיטִין.

וְאִי בְּמִצְחוֹי תְּלַת שִׁרְטוּטִין דְּעָבְרִין, וּתְלַת זְעִירִין דְּלָא עָבְרִין, וְכָל שְׁאָר סִימָנִין בֵּיהּ. הַאי אִית לֵיהּ פְּגִימוּ, וְרוֹשֶׁם חַד בְּעֵינָא. דְּכַר נָשׁ דַּהֲוָה צָד צִפֳּרִין עָבַד לֵיהּ, בְּלָא כַּוָּונָה, בְּאָעָא דַּהֲוָה אוֹשִׁיט לַצִּפֳּרִין. וְאִיהוּ אִתְרְשֵׁים עַל עֵינֵיהּ שְׂמָאלָא, לְעֵילָא מִקַּרְצוֹי בְּאוֹרְכָּא.

הַהוּא דַּהֲוָה צָד צִפֳּרִין, אַגְזִים לֵיהּ בְּהַהוּא אָעָא, בְּגִין דַּהֲוָה אַפְּרַח צִפֳּרִים, וּמָחָא לֵיהּ בְּלָא כַּוָּונָה. הַאי אַצְלַח לִמְזוֹנֵיהּ וּלְבֵיתֵיהּ, וְלָא לְמִכְנַשׁ מָמוֹנָא סַגִּי. מְהֵימְנָא אִיהוּ, וְלָא כָּל כָּךְ. וְהַאי מְהֵימְנוּתָא בְּמִלִּין זְעִירִין, אֲבָל בְּרַבְרְבִין לָאו אִיהוּ מְהֵימְנָא. מָארֵי דְּלִישְׁנָא בִּישָׁא. וְכֹלָּא חָיְיכִין בְּמִלּוֹי.

פּוּמֵיהּ רַב, שִׁפְוָותֵיהּ רַבְרְבִין. מַאן דְּאִשְׁתַּתַּף בַּהֲדֵיהּ, אַצְלַח בְּכוֹלָּא. וְאִיהוּ אַצְלַח אוֹף הָכִי. טַב אִיהוּ לְכָל שִׁתּוּפָא.

רְשִׁימָא דְּהַהוּא מַכְתְּשָׁא עִמֵּיהּ, עֵינוֹהִי זְבָלְגִין, יָרוֹקִין, וְחַד רְשִׁימוּ אוּכָּם סַחֲרָא לוֹן.

הַאי אִיהוּ בְּאָת פ"א בִּשְׁלִימוּ דִּתְרֵין אַתְוָון, וְאָת ר' בִּלְחוֹדוֹי.

דָּא רֵישֵׁיהּ רַב, וְאַרְבַּע שִׁרְטוּטִין רַבְרְבִין בְּמִצְחֵיהּ. וּתְלַת זְעִירִין בֵּין קְרִיצוֹי. עַל חוֹטְמֵיהּ שַׁעֲרוֹי רַבְרְבִין. עַנְפּוֹי רַבְרְבִין. רֵישֵׁיהּ עָגִיל. וְחַד לְעֵילָא קְרִיעָא זְעִיר. הוּא גִּיבַּר חֵילָא, מָארֵי זְדוֹנָא בְּמִלִּין.

שַׁעֲרֵיהּ קָמִיט, גַּיְיפָא אִיהוּ. וּבְלֵילְיָא אִשְׁתַּתַּף אִיהוּ לְגִיוּפָא. לְזִמְנִין אִתְכְּשַׁל אִיהוּ בְּאִינְתּוּ אֲסוּרָה. דִּיקְנֵיהּ מַלְיָא בְּשַׁעֲרִין, הַאי אִית לֵיהּ בִּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא חַד רְשִׁימוּ דְּחַרְבָּא, דְּמָחָא לֵיהּ חַד גְּבַר, אִטַּר יָמִינָא, בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה דְשַׁבַּתָּא, כַּד בָּעָא שִׁמְשָׁא לְאִתְכַּנְּשָׁא. דְּהָא בְּהַהוּא יוֹמָא אִיתְעַר עֲלֵיהּ חַד חוּטָא דְּמַאְדִּים. הַהוּא חוּטָא דְּבִסְטַר שְׂמָאלָא, וְהַהוּא רְשִׁימָא עֲקִימָא בְּבִשְׂרֵיהּ בְּעִיגּוּלָא.

כַּד מָטָא לְיוֹמִין דְּסִיבוּ, נָפַל מֵאָתַר דְּרָכִיב בֵּיהּ, אוֹ סוּסְיָיא, אוֹ חַמְרָא, אוֹ נָפִיל מִן כּוֹתְלָא, וּמִנֵּיהּ יִתְחַלַּשׁ וִימוּת. דְּהָא חוֹבָא דְּחָב

בְּעוּלֵימוֹי בַּהֶבֶל רָדִיף אֲבַתְרֵיהּ. וְאִי הַהוּא גַּבְרָא תָּב בִּתְיוּבְתָּא בְּאֶמְצַע יוֹמוֹי, נָפִיל מִגּוֹ חוּלְשָׁא דְּבֵיהּ, וִימוּת.

וְאִי תָּב בְּעוּלֵימוֹי, כְּדֵין תִּשְׁכַּח שִׁרְטוּטִין דְּמִצְחֵיהּ, תְּלַת רַבְרְבִין וְאַרְבָּעָה זְעִירִין. וּתְרֵין תְּרֵין מִגּוֹ עֵינוֹי דְּסָלְקִין לְעֵילָא. הַאי בְּאוֹרַח כָּל אַרְעָא יְהֵא מַרְעֵיהּ. וְיִפּוֹל מֵעַרְסֵיהּ, וִימוּת. דְּהָא לְעָלְמִין אִית בֵּיהּ נְפִילָה לְבַסּוֹף.

עַיְינִין זְעִירִין דַּקִּיקִין, דְּלָא אִתְחַזְיָין גְּוָונִין דִּילְהוֹן לְפוּם שַׁעֲתָא, וְכַד מִסְתַּכְּלָאן בְּהוֹן, אִינוּן יָרוֹקִין וְאוּכְמִין. הַאי אִיהוּ שִׁפְוָון חַדִּין, וְאַפִּין אֲרִיכִין בַּחֲדִידוּ, כְּדֵין תִּשְׁכַּח בְּמִצְחֵיהּ תְּרֵין שִׁרְטוּטִין, וְחַד זְעִירָא בֵּינַיְיהוּ, הַאי אִיהוּ בְּאָת פ' בִּלְחוֹדוֹי, וּבְאָת ר' בִּלְחוֹדוֹי.

הַאי אִיהוּ, שַׁעֲרֵיהּ תַּלְיָא, וְלָא שְׁעִיעַ. אַצְלַח בְּעוֹבָדֵי יְדוֹי, וּבְאוֹרַיְיתָא אִי אִשְׁתַּדַּל. אוּף הָכִי זְעִירָא אִיהוּ בְּשַׁיְיפוּי, וְגַם בִּשְׂרָא לֵית בֵּיהּ. רוּחָא, מְמַלֵּל מִגּוֹ חוֹטְמוֹי, בְּגִין דִּנוּקְבִין דִּילְהוֹן דְּחִיקִין, וּבְגִין כָּךְ נָפִיק רוּחָא בִּדְחִיקוּ לִסְטַר שְׂמָאלָא.

בְּיַרְכָּא דִּילֵיהּ לְעֵילָא מֵאַרְכּוּבָא, רְשִׁימָא חַד דְּמָאנֵי חַבּוּרָה, דְּעָבַד לֵיהּ רַבְיָא חַד בְּסַכִּין, בְּיוֹמֵי עוּלֵימוּי, וְאִסְתַּכֵּן בֵּיהּ. מְקַנֵּא הוּא לְאִתְּתֵיהּ, עַד דִּבְנֵי נְשָׁא חָיְיכִין מִנֵּיהּ. בָּעֵי לְאִתְּתַקְּנָא בְּגוּבְרִין אָחֲרָנִין, וְלָא אִתְּתַקַּן, וְחָיְיכִין בֵּיהּ. הַאי לָא יִשְׁתַּתֵּף בַּר נָשׁ בַּהֲדֵיהּ, דְּלָא יִצְלַח. חַמְדָן אִיהוּ, אִשְׁתַּדַּל בַּמֶּה דְּלָא אִית לֵיהּ, חָשִׁיב גַּרְמֵיהּ דְּאִיהוּ גַּבְרָא רַבָּא, וְלָאו הָכִי. זָכֵי לְבָנוֹת, וְלָא לְבָנִים.

וְאִי מִתְחַלְּפָן שִׁרְטוּטִין, תְּרֵין זְעִירִין וְחַד רַבְרְבָא בְּמִצְחֵיהּ, וְאַנְפּוֹי סוּמְקִין. זָכֵי לִבְנִין, וְלִבְרַתָּא חָדָא, אוֹ דִּילֵדַת וְאִסְתַּלְקַת מֵעָלְמָא.

וְאִי אָת חַד אִית לֵיהּ בָּתַר אוּדְנֵיהּ יָמִינָא, רוּשָׁם דְּטְלוּפְחָא, וְחַד שַׂעֲרָא דְּתָלֵי בְּרֵישׁ אוּדְנֵיהּ. וְאֶצְבְּעָא זְעִירָא דִּי בִידָא שְׂמָאלָא כָּפִיף כְּדֵין תִּתְקַיֵּים וְתוֹלִיד בְּנִין וּבְנָן. אִי סִימָנִין אִלֵּין יְהוֹן לָהּ. בֵּין רַגְלָהָא יִכְרַע וְיִפּוֹל חַד בְּרָא, בֵּין אִינוּן דִּיהֵא מַבּוּעָא דִּנְבִיעַ בְּאוֹרַיְיתָא. הוּא מִקָּרֵב וּמַפִּיק מַבּוּעִין וְנַחֲלִין דְּאוֹרַיְיתָא, וּבִשְׁנִין זְעִירִין יִתְכְּנֵשׁ מֵעָלְמָא.

הַאי אִיהוּ מֵאִינּוּן אֶלֶף, דְּמִתְכַּנְּשִׁין מֵעָלְמָא מֵרֵישׁ שַׁתָּא וְעַד רֵישׁ שַׁתָּא. בְּיוֹמִין קַדְמָאִין. מִדְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, לָא אַשְׁכַּח בַּר שִׁתִּין חָסֵר חַד, וְאִלֵּין אִינּוּן דְּמִסְתַּלְּקֵי מֵעָלְמָא, כַּד יַהֲבֵי רֵיחָא, עַד לָא מָטָא זִמְנַיְיהוּ.

בְּגִין דְּכַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל לְאוֹלִיף אוֹרַיְיתָא, לְאִינּוּן יְנוּקִין דְּאִסְתַּלְּקוּ מֵעָלְמָא, כַּד יַהֲבֵי רֵיחָא, עַד לָא מָטָא זִמְנַיְיהוּ, אִינּוּן קַדְמָאֵי בְּאִינּוּן מִלִּין. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לֵיהּ לְהַהוּא מְמָנָא יוּפִיא"ל שְׁמֵיהּ, דְּקָאִים וְקָשִׁיר קִשְׁרִין דְּאוֹרַיְיתָא, מַאן הוּא דֵּין דְּאַקְדִּים לִי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב מא ג) מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם, וַאֲשַׁלֵּם וַדַּאי.

כְּדֵין קָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמטטרו"ן, דְּאִיהוּ קָיְימָא גּוֹ פְּרוֹכְתָּא דְּפָרְסָא, וְשִׁתִּין אֶלֶף רִבּוֹא מָאנֵי דְאוּלְפָּנָא דְאוֹרַיְיתָא סוֹחֲרָנֵיהּ, וְאִיהוּ מְקַשֵּׁר קִשְׁרִין לְמָאנֵיהּ. אָמַר לֵיהּ מַאן הַאי דְּאַקְדִּים לִי, מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם. אִיהוּ רְשִׁים גּוֹ מְתִיבְתָּךְ. אוֹ לֹא. אָמַר לֵיהּ מָאנֵי דְעָלְמָא, לָאו אִיהוּ בִּמְתִיבְתָּא דִילִי, גּוֹ מְתִיבְתָּךְ אִיהוּ. וְכָל אִינּוּן דְּקַדְמָי, תְּחוֹת כָּל שְׁמַיָּא דִילָךְ הוּא, הֲדָא הוּא

דִּכְתִיב, (שם) תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם לִי הוּא.

בְּגִין דִּתְרֵין מְתִיבְתִּין אִית לְעֵילָא. מְתִיבְתָּא דְּהַהוּא נַעַר מטטרו"ן. וּמְתִיבְתָּא עִילָּאָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְכָל אֲתַר דְּתָנִינָן מְתִיבְתָּא עִילָּאָה, דָּא הוּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מְתִיבְתָּא דִּרְקִיעַ, דָּא דְּמטטרו"ן.

כְּדֵין אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי הָכִי, לְקוֹט לֵיהּ גַּבָּאי. לָקִיט לֵיהּ, וְאָרַח לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שה"ש ו ב) דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם. דּוֹדִי, דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שם ב טז) דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים. יָרַד לְגַנּוֹ, דָּא גּוֹרָן דְּרָקִיעַ, דְּקָיְימֵי כְּגוֹרָן. לַעֲרוּגַת הַבּוֹשֶׂם, דָּא מְתִיבְתָּא דְּמטטרו"ן. לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים, לְעַיְינָא וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּאִינּוּן מְתִיבְתָּאן דִּילֵיהּ. מַאי וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים, אַל תִּקְרֵי שׁוֹשַׁנִּים אֶלָּא שֶׁשּׁוֹנִים. אִלֵּין אִינּוּן דִּמְקַדְּמֵי רֵיחָא בְּהַאי עָלְמָא, דְּמִתְלַקְּטֵי וּמִסְתַּלְּקֵי מֵהַאי עָלְמָא, עַד דְּלָא מָטָא זִמְנַיְיהוּ.

כְּדֵין קָאֵרֵי הַהוּא נַעַר מטטרו"ן לְגַבְרִיאֵל, דִּי קֶסֶת הַסּוֹפֵר בְּחַרְצוּי, וַאֲמַר לֵיהּ, כְּתוֹב

פִּתְקָא וְהַב לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת עַל פְּלוּנִי, דְּיִלְקוֹט לֵיהּ מֵעָלְמָא. וְאִתְלְקֵיט מִיָּד. וְסָלְקִין לֵיהּ בְּקַדְמִיתָא לִמְתִיבְתָּא (דף נ ע"ב) דְּמטטרו"ן, וְתַמָּן אָמַר תַּלְמוּדֵיהּ דְּאַיְיתֵי בִּידֵיהּ. וְאוֹלִיף תַּמָּן מַה דְּאוֹלִיף. לְבָתַר סָלְקִין לֵיהּ לִמְתִיבְתָּא עִילָּאָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּזְמִינָא לִמְתִיבְתָּא דִילֵיהּ. וְתַמָּן אִשְׁתַּעֲשַׁע בְּהוּ, בְּאִינּוּן יְנוּקִין דִילֵיהּ, וּבְרָזִין עִילָּאִין, וְטַעֲמֵי אוֹרַיְיתָא, דְּהַוּוּ סְתִימִין מִנֵּיהּ בְּהַאי עָלְמָא.

וְיוֹפִיא"ל רַב מְמַנָּא, אָזִיל מִגּוֹ מְתִיבְתָּא עִילָּאָה, וְחָתִים סִתְרִין וְרָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, מִגּוֹ תְּרֵין מְתִיבְתֵּי. כָּל מַה דְּאַקְשׁוּ בִּמְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא, אִינּוּן דִּמְתִיבְתָּא עִילָּאָה מְתַרְצִין. בִּמְתִיבְתָּא עִילָּאָה, לֵית תַּמָּן פִּרְכֵי וְקוּשְׁיָין, אֶלָּא בִּמְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא. וְחָתִים מִתְּרֵי מְתִיבְתֵּי מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא כִּדְקָא יָאוֹת. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים פד ח) יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חָיִל.

וּלְזִמְנָא דְּאָתֵי יִסְתַּלְקוּן פִּרְכֵי וְקוּשְׁיָין מִגּוֹ מְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא. דְּאִתְּמַר, יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חָיִל, וּכְתִיב (שם קכב ז) יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ. עַד הָכָא רָזִין דְּעַיְינִין, בְּגוֹ גְּוָונִין לְאִסְתַּכָּלָא.

דְּיוֹקְנִין דְּחוֹטְמָא, חוֹטְמָא אִיהוּ חוֹתָמָא וּפַרְצוּפָא דְּבַר נָשׁ לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא. חוֹטְמָא זְעִירָא עֲקִימָא, דְּלָא אִתְיַישְׁבָא כָּרָאוּי בְּאוֹרַח מֵישָׁר, דָּא אִיהוּ דְּאָבַד פַּרְצוּפָא דְּבַר נָשׁ, וְדָא אִיהוּ בְּאָת ה' בִּלְחוֹדוֹי, בְּלָא שְׁלִימוּ. דָּא אִיהוּ דְּאוֹרַח עִנְוָתָנוּתָא וּשְׁלִימָתָא אִתְעֲקַב (אִתְעֲבַר) מִינֵּיהּ, חֲצִיפָא אִיהוּ. שַׁעֲרֵיהּ בֵּין סוּמָק לְחִיוָּר.

תְּלַת רְשִׁימִין רַבְרְבִין עַל מִצְחֵיהּ, וּתְלַת אָחֳרָנִין דְּלָא אִתְחַזְיָין כָּל כָּךְ. תְּלַת שִׁרְטוּטִין אָחֳרָנִין מִסִּטְרָא דָּא לְסִטְרָא דָא, שִׁפְוָון דִּילֵיהּ רַבְרְבִין. בַּחֲצִיפוּתֵיהּ מְמַלֵּל בְּקַשְׁיוּ כָּל מַה דְּבָעֵי. דְּאוֹרַח עִנְוָתָנוּתָא אִתְעֲבַר מֵחוֹטְמֵיהּ, וּמֵעַל אַנְפּוֹי, דְּהָא כִּיסוּפָא וְעִנְוָתָנוּתָא מְיַישֵׁר חוֹטְמָא עַל אַנְפִּין. וְהַאי לֵית בֵּיהּ כְּלַל. וּבְגִין דְּאִיהוּ חֲצִיפָא, כָּדִיב וְחַיֵּיךְ בְּמִלּוֹי.

וְאִי מִתְעַבְּרִין שִׁרְטוּטִין מֵעַל מִצְחֵיהּ, וְאִינוּן תְּלַת רַבְרְבָן וּתְרֵין זְעִירִין, וְשַׁעֲרֵיהּ אוּכָּם, הָא אִיהוּ בֵּין תְּרֵין אַתְוָון בְּמַתְקְלָא. דָּא נָמוּךְ רֵישָׁא, וְחַיֵּיךְ בְּמִלּוֹי. שַׁעֲרֵיהּ שְׁעִיעַ וְלָא כָּל כָּךְ, צַעֲרִין רַבְרְבִין מִתְעָרִין עֲלוֹי, וְאִשְׁתְּזִיב מִכֻּלְּהוּ.

דָּא, זְכוּ זְעִירָא מֵאֲבוּי מֵגִין עֲלֵיהּ. וְהַהוּא זְכוּ אִתְרְשִׁים גּוֹ עַמּוּדָא דְּקָאִים בֵּיהּ הַהוּא נַעַר. וְאִיהוּ זָכֵי בְּחַד יַתְמָא. בְּגִין דְּכָל יְתָם וְאַרְמַלְתָּא, קָיְימִין בְּפִקְדּוֹנֵיהּ דְּמטטרו"ן, דְּקָיְימָא לְדַיְינָא בְּאִינּוּן שִׁבְעִין סַנְהֶדְרִין.

בְּהֵיכָלָא דִּזְכוּתָא, דַּיְינִין כָּל דִּינִין דְּעָלְמָא, בַּר מִתְּלַת, בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי. וְכֻלְּהוּ בִּקְרָאֵי כְּתִיבֵי. בָּנֵי, דִּכְתִיב (ש"א א יא) וַתִּתְפַּלֵּל עַל ה', עַל ה' דַּיְיקָא, לְעֵילָא לְעֵילָא. אַתְרָא דְּמַזָּלָא עִילָּאָה. חַיֵּי, דִּכְתִיב (ישעיה לח ה) הִנְנִי יוֹסִיף עַל יָמֶיךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, יוֹסִיף דַּיְיקָא. מְזוֹנֵי, דִּכְתִיב (תהלים נה כג) הַשְׁלֵךְ עַל ה' יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ, עַל דַּיְיקָא. וְתַמָּן דַּיְינִין בְּנֵי עָלְמָא.

וְיָהֲבִין פִּתְקָא לְמַלְאָךְ הַמָּוֶת לְקָטְלָא לוֹן, וּלְנַטְלָא רוּחֵיהוֹן, וְהוֹאִיל וּמַשְׁכּוֹנִין עִילָּאִין, וְטָבִין דִּבְנֵי נָשָׁא בִּידוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, פַּקִּיד לְמטטרו"ן, דִּיהוֹן בְּנוֹי דְּהַהוּא בַּר נָשׁ וְאִתְּתֵיהּ בְּפִקְדּוֹנָא דִּילֵיהּ. וּבְגִין דְּאָסוּר לְמַשְׁכְּנָא לוֹן, מַשְׁכּוֹנִין עַל מַשְׁכּוֹנִין, לָא יְקוּמוּן.

וְעַל דָּא, מַאן יְשֵׁיזֵיב לוֹן מֵעֵינוּי, הַהוּא זְכוּ אַגִּין עַל בְּנוֹי. וְהוּא, חַד מִנַּיְיהוּ דְּהַהוּא זְכוּ אַגִּין עֲלֵיהּ, בְּעִידָן עַקְתֵּיהּ.

לְדָא אִית לֵיהּ רוּשֵׁם בְּמִצְחֵיהּ. חַיָּיבָא, אוֹ גַּיָּפָא אִיהוּ. וְלָא אִתְחֲזֵי קַמֵּי בְּנֵי נָשָׁא, דְּלָא יָדְעִין בֵּיהּ. דָּא אַצְלַח. וּמַאן דְּאִתְחַבַּר בַּהֲדֵיהּ, יַצְלַח יַתִּיר מִנֵּיהּ.

חוּטְמָא עֲקִימָא, וּתְרֵין נוּקְבִין דִּילֵיהּ רַבְרְבִין, וְסָלְקִין לְבַר אִינּוּן פֻּתְחִין דִּנְחִירוֹי, וְחוֹטְמָא לָא סָלִיק. דָּא אִיהוּ בְּאָת ה' בִּשְׁלִימוּ.

אַרְבַּע שִׁרְטוּטִין בְּמִצְחֵיהּ רַבְרְבִין, וְשִׁית זְעִירִין. אוּדְנוֹי רַבְרְבִין. עֵינוֹי רַבְרְבָן. וּתְרֵין רְשִׁימִין אוּכְמִין דַּקִּיקִין בְּעֵינֵיהּ דְּיָמִינָא. שַׂעֲרֵיהּ, לָא אִתְתַּקַּן בְּמַזְיֵיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ רַב וְתַקִּיף. רוּשֵׁם מַכְתְּשָׁא בְּמִצְחֵיהּ.

דָּא שַׂרְפָּא, בְּכָל יוֹמָא זַמִּין כַּד אִתְרְעֵם. בְּרוּגְזֵיהּ, קָרִיר חוּטְמֵיהּ, וְאִתְחֲזֵי חִוָּור. תָּב מֵרוּגְזֵיהּ לִזְמַן רַב. מְהֵימְנָא אִיהוּ בְּמִלִּין רַבְרְבִין. וּבִזְעִירִין לָאו הָכִי. חַמְדָן אִיהוּ. גּוּפֵיהּ מָלֵי מַכְתְּשִׁין

וַאֲבַעְבּוּעִין בְּכָל יוֹמֵי שַׁתָּא, וּבַר זִמְנָא חַד זְעִיר בְּיוֹמֵי דְּסִתְוָוא, אִתְנַהֵיג בְּעִנְוָתָנוּתָא בְּבֵיתֵיהּ. תִּיאוּבְתֵּיא לְמֵיכַל בְּכָל אֲתַר, אַף עַל גַּב דְּלָא יְזַמְּנוּן לֵיהּ. אִי זָכֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְאוֹלִיף יְנוּקִין, זָכֵי בְּהוּ בְּשִׁי"ן תִּי"ו.

בִּידֵיהּ יָמִינָא, רוּשֵׁם עֲמִיקָא מִתּוֹלָדָה דְּאִתְיַלִּיד בֵּיהּ. תְּרֵין נָשִׁין אִזְדַּמְּנוּ לֵיהּ, קַדְמַיְיתָא תָּמִית עַל מַשְׁבְּרָא. תִּנְיָינָא תִּזְכֵּי לִתְרֵין בְּנִין, חַד יְמִית זְעִיר בַּחֲלָבָא דְּאִימֵּיהּ, וְחַד יְקוּם בְּעָלְמָא גְּיָיפָא, יַתִּיר מִבְּנֵי נָשָׁא אָחֲרָנִין, וְחַיִּין קָיְימִין בֵּיהּ, אֲבָל לֹא כָּל כָּךְ.

חוּטְמָא דְּאָזִיל בְּאוֹרַח מֵישָׁר, וּמִתְתַּקְּנָא עַל גַּבֵּי אַנְפִּין. הַאי אִיהוּ בְּאָת ה' בִּשְׁלִימוּ. דָּא אִתְגְּלֵי בְּמִצְחֵיהּ תְּרֵין שִׁרְטוּטִין רַבְרְבִין, וְחַמִּשָׁה זְעִירִין, וּתְרֵין מִסְטְרָא דְּיָמִינָא לְגַבֵּי שַׁעֲרֵיהּ. מֵישַׁר מִתַּתָּא לְעֵילָא. שַׁעֲרֵיהּ בֵּין אוּכָם לְסוּמָק, תַּלְיָא עַל אוּדְנוֹי. עֵינוֹי רַבְרְבִין יָרוֹקִין, וְחוּטָא סוּמְקָא סַחֲרָא לְגוֹ. אַנְפּוֹי אֲרִיכִין.

דָּא, אִיקָרֵי אַנְפֵּי נֶשֶׁר. דָּא, מִבְּנוֹי דְּסִיהֲרָא בְּאַשְׁלָמוּתָא. כַּד בָּעֵי לְאַזְעָרָא גַּרְמֵיהּ, טַב

אִיהוּ לְגַבֵּי מָאֲרֵיהּ. דַּחִיל חַטָּאָה אִיהוּ. בִּימֵי עוּלֵימוֹי אִיהוּ בְּלָא מַרְעִין, אָזִיל בִּבְרִיאוּתֵיהּ, כְּגִיבָּר בְּלָא דְחִילוּ. בְּיוֹמִין דְּסִיבוּ נָחִית בִּנְחִיתוּ דְּסִיהֲרָא, חֲלָשָׁא לֶהֱוֵי. מַרְעִין רָדְפִין אֲבַתְרֵיהּ, דָּא זַכָּאָה בְּמַרְעִין יִתְכַּפְּרוּן.

וְאִי מִתְחַלְּפִין סִימָנִין, בְּיוֹמֵי עוּלֵימוֹי לֶהֱוֵי בְּמַרְעִין. בְּגִין דְּאִיהוּ כְּסִיהֲרָא דְּבַעְיָא לְאַנְהָרָא. וְיהֵא הַהוּא גַּבְרָא בְּמִסְכְּנוּ. וּבְיוֹמִין דְּסִיבוּ, יֶהֱוֵי בְּלָא מַרְעִין, וּבְעוּתְרָא וִיקָר סַגְיָא. דְּהָא כְּדֵין אַנְהִירַת סִיהֲרָא וְקָיְימָא בְּאַשְׁלָמוּתָא. וְדָא אִיהוּ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ. וְדָא עִנְוָתָנוּתָא בֵּיהּ, רְחִים הוּא לְמָאֲרֵיהּ בְּכֹלָּא.

חוֹטְמָא אֲרִיכָא וְחַד, חִדּוּדָא כְּרִישָׁא דְּחוֹטְמָא דְּנִשְׁרָא. הַאי אִיהוּ (בְּלָא אָת כְּלָל). שַׁעֲרֵיהּ קָמִיט. שִׁרְטוּטִין דְּמִצְחֵיהּ תְּלַת. אַנְפּוֹי חֲדִידָן. עֵינוֹי זְעִירִין. הָאי אִיהוּ חַמְדָן בַּמֶּה דְּאִית לְהוֹ לְאַחֲרָנִין. כָּל עוֹבָדוֹי (דף נא ע"א) לָאו בִּדְחִילוּ דִּשְׁמַיָּא. סָאנֵי אוֹרַיְיתָא, וְסָאנֵי לְמַאן דְּלָעָאן בָּהּ. רְחִים לְפוּם שַׁעֲתָא לְמִשְׁמַע מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, וּלְפוּם שַׁעֲתָא פָּרְחִין מִנֵּיהּ.

בְּרַגְלֵיהּ שְׂמָאלָא תְּרֵין אֶצְבְּעָן קְמִיטִין דְּלָא מִתְפַּשְׁטִין וּבְרַגְלֵיהּ יָמִינָא חַד. הַאי אִיהוּ בְּחַטָּאָה דְּגַנְבָא, וְלָא יְתוּב מֵהַהוּא חוֹבָא לְעָלְמִין.

בֵּין כְּתֵפוֹי תַּלְיָין תְּרֵין שַׁעֲרִין רַבְרְבִין. בְּחָדוֹי אִית תְּלַת שַׁעֲרִין דְּתַלְיָין. אוֹמֵי אוֹמָאָה בְּכָל רִגְעָא וְשַׁעֲתָא, וְלָא אִתְהַנֵּי. תְּרֵין זִמְנִין בְּשַׁתָּא יִשְׁתַּתֵּף בַּר נָשׁ בַּהֲדֵיהּ. וְלָא יַתִּיר, וְיַצְלַח, וְהוּא מֵאָדָר עַד רֵישׁ נִיסָן. וּמֵאֱלוּל, עַד שִׁית יוֹמִין דְּחֶשְׁוָון, וְלָא יַתִּיר, וּבְיוֹמִין אִלֵּין, יִצְלַח מַאן דְּיִשְׁתַּתֵּף בַּהֲדֵיהּ, דְּהָא יוֹמִין אִלֵּין יוֹמִין דְּאַתְוָון אִינּוּן, וּמַאן דְּלֵית לֵיהּ אַתְוָון, אִתְאַחַד בְּהוּ.

בְּיוֹמִין אִלֵּין נָפְקִין נִשְׁמָתִין עַרְטֵלָאִין, וְאִינּוּן מִתְהַדְּרָן כְּמִלְקַדְמִין, וְלֵית לוֹן זִווּגִין. וּבְיוֹמִין אִלֵּין נָפְקִין עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון וְשָׁרָאן בְּהוּ, וּמִתְעַטְּרָן בְּהוּ, וּבְרַחֲמֵי יִשְׁתַּכְּחוּן זִווּגִין. וּבְיַרְחִין אָחֲרָנִין, וּבְיוֹמִין אָחֲרָנִין, לָאו.

דְּהָא מִשִּׁבְעָה בַּאֲדַר כָּטַשׁ בּוּצִינָא, וְאַפִּיק אַתְוָון זְעִירִין, וּבָקְעִין רְקִיעִין וְנָפְקִין לְעָלְמָא. בְּזִמְנָא דְּאִינּוּן נָפְקִין,כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין עַרְטֵלָאִין,

דְּהֲווּ זְמִינִין לְאִתְהַדְּרָא, נָפְקִין בַּהֲדַיְיהוּ, וְאִתְאַחֲדָן בְּאִינּוּן אַתְוָון.

וְנָפְקִין עַל יְדוֹי דְּפַרְוַוּנְקָא. בְּגִין דְּכָל בְּנֵי עָלְמָא, כַּד אִתְבְּנִין לְאִתְצַיְּירָא בְּהַאי עָלְמָא, כָּל צִיּוּרִין דְּאַתְוָון מִתְצַיְּירִין בְּהוּ, עַל יְדָא דְּאִינּוּן תְּלַת שׁוּתָּפִין, דְּקָא מִזְדַּוְּוג בִּנְיָינָא. וְהַשְׁתָּא אִלֵּין דְּקָא מִתְהַדְּרָן, כָּל אִינּוּן אַתְוָון קָא אִתְצַיְּירוּ בְּהוּ. אֲחָרָנִין לָא מִתְצַיְּירֵי בְּהוּ. דְּהָא אִינּוּן פַּרְוַוּנְקִין, לָא מְצַיְּירִין לוֹן בְּאַתְוָון, כְּמָה דְּאִתְצַיְּירוּ בְּקַדְמִיתָא, מִסִּטְרָא דְּאַבָּא וְאִימָּא.

וְאִלֵּין אַתְוָון אָזְלִין וּמְשַׁטְטִין בְּעָלְמָא, וְאִתְאַחֲדָאן בְּהוּ כָּל אִינּוּן דְּלֵית לְהוֹ אַתְוָון, עַד רֵישׁ יַרְחָא דְּסִיוָן. דְּהָא כְּדֵין אִתְטַמְּרָן אִלֵּין, וְאַתְוָון עִילָּאִין בָּעְיָין לְאִתְגַּלָּאָה.

וּמֵאֱלוּל אִתְטַמְּרוּ אִלֵּין עִילָּאִין. עַד שִׁיתָּא יוֹמִין בְּמַרְחֶשְׁוָון. עַד דִּיהַדְּרוּן בְּנֵי נָשָׁא מֵחוֹבַיְיהוּ, וְיִתְכַּפֶּר לוֹן, וּמִתְהַדְּרָן אַתְוָון כְּמִלְּקַדְמִין. וּבֵין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, אִינּוּן זְעִירִין נָפְקִין לְקַיְּימָא עָלְמָא, וְאִלֵּין אִתְאַחֲדִין בְּהוּ, בְּגִין דְּלֵית לוֹן אַתְוָון כְּלָל.

דְּהָא מֵאֶלּוּל קָיְימָא תְּשׁוּבָה, וְאַתְוָון סָלְקִין לְגַבָּהּ, וּבְנֵי עָלְמָא מִתְהַדְּרָן מֵחוֹבַיְיהוּ, וּמִתְהַדְּרָן לְאַתְוָון, וְקָיְימִין עַל עָלְמָא תְּרֵין יָרְחִין, וּמִסְתַּלְּקִין טֵבֵת וּשְׁבָט.

מֵז' בַּאֲדָר נָפְקִין אִלֵּין אָחֲרָנִין, כְּמָא דְּאִתְּמַר. וְאִלֵּין דְּמִתְאַחֲדָן בְּהוּ, מְקַדְּמֵי רַחֲמֵי בְּאִלֵּין יוֹמִין. וּתְרֵין יָרְחִין אָחֲרָנִין אִתְטַמְּרָן כֻּלְּהוּ, וְאִלֵּין תַּמּוּז וְאָב. וְנָפְקִין יְמֵי הָרָעָה בְּאַתְוָותַיְיהוּ וְשָׁלְטִין אִלֵּין עַל עָלְמָא, וְאָחֲרָנִין אִתְטַמָּרוּ. וּבְגִין כָּךְ, בְּאִינּוּן יוֹמִין, זַכָּאָה אִיהוּ מַאן דְּאִשְׁתְּזִיב מִנַּיְיהוּ.

וְכַד חוֹטְמָא אֲרִיכָא, רַב בְּפוּתְיָיא לְגַבֵּי רֵישָׁא. דָּא אִיהוּ בְּאָת ה', וּלְזִמְנִין אָת י' אִתְחַבַּר בַּהֲדֵיהּ. דָּא אִיהוּ בַּר נַשׁ דְּאַצְלַח.

אַנְפּוֹי קְמִיטִין, בְּתוֹלְדוֹת דַּאֲבַעְבּוּעִין. עֵינוֹי סוּמְקִין. דָּא אִיהוּ בֵּין אִינּוּן תּוֹלְדִין דִּסְגִירוּ. דְּעֵינוֹי לְזִמְנִין זָלְגִין דִּמְעִין.

קְמִיטִין דְּמִצְחֵיהּ אַרְבַּע וּתְרֵין עֲבָרִין רְשִׁימִין, כְּאָרִיחַ עַל גַּבֵּי לְבֵנָה. שַׁעֲרֵיהּ רַב. הַאי אַצְלַח, וּדְחִיל חַטָּאָה, שֶׁבַח גַּרְמֵיהּ בְּכֹלָּא, יַתִּיר

מִמַּה דְּאִית בֵּיהּ. וּבְזִמְנָא דְּאִתְנַעֲנַע, עֵינוֹי זָלְגִין דִּמְעִין. וּכְאֵבָא בְּחוּטְמֵיהּ, עַד דְּאוֹשִׁיד לֵיחָה יָרוֹקָה. וְדָא קַשְׁיָא מֵאִינּוּן זִינֵי דִּסְגִּירוּ. מַאן דְּאִשְׁתַּתַּף בַּהֲדֵיהּ אַצְלַח. מְהֵימְנָא אִיהוּ בְּכֹלָּא.

עַל כִּתְפֵּיהּ שְׂמָאלָא, אִית תְּלַת רְשִׁימִין. תְּרֵין סוּמְקִין, וְחַד אוּכָם. בְּרַם אוּכָם אִית לֵיהּ תּוֹעַלְתָּא. הַאי מָשִׁיךְ לְאִתְקְרָבָא בִּבְנֵי נָשָׁא, וְאָחִיד בְּהוּ, דְּלָא יַחְשְׁבוּן לֵיהּ כִּסְגִירָא.

מוּמָא אִתְיְלִיד בֵּיהּ בְּלֵילְיָא, בְּחַד יוֹמָא דְּסִתְוָוא, בְּיוֹמֵי דְּעוּלֵימוֹי, דְּאָכַל נוּנָא וְשָׁתָה מַיָּא, וּנְפַק לְבַר. וּבְהַהוּא שַׁעֲתָא הֲוָה שַׁלִּיט כּוֹכָב שַׁבְּתָאי בְּעָלְמָא, וְחַד עֲנָפָא דִילֵיהּ הֲוָה מָשִׁיךְ לְאִתְפַּשְׁטָא לְתַתָּא, וּנְפַק אִיהוּ בְּגִילוּיָא דְּרִישָׁא, וּמְחָה בֵּיהּ עַל יְדָא דְּקוּרְקַפְנ"י וְשִׁמְרִירוּ"ן תְּרֵין רוּחִין דְּשָׁלְטִין בְּהַהוּא עֲנָפָא. וְכָךְ אִתְמְחֵי הַאי בַּר נָשׁ, דְּשִׁמּוּ בֵּיהּ תְּרֵין רְשִׁימִין סוּמְקִין. וְהַהוּא עֲנָפָא רְשִׁים בֵּיהּ הַהוּא רְשִׁימוּ אוּכְמָא. דְּהָא מִילּוֹי דְּשַׁבְּתָאי בְּאוּכָם אִשְׁתַּמַּשׁ.

וְרָזָא דָּא שַׁלִּיט בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָאי וְלָא בְּעַמָּא קַדִּישָׁא. בְּגִין דְּעַמָּא קַדִּישָׁא לֵית לוֹן

חוּלָקָא וְאַחְסַנְתָּא בְּכוֹכָבַיָּיא וּמַזָּלֵי, אֶלָּא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי. וְאִצְטְרִיךְ לוֹן לְאַחֲזָאָה חֶדְוָה, וּמֵיכְלָא וּמִשְׁתְּיָיא, וּלְבוּשִׁין חִיוָּרִין, אוֹ דִּגְוָונִין שַׁפִּירִין, וּלְתַקְנָא בֵּיתָא וּפְתוֹרָא בְּיוֹמָא דָא.

דְּלָאו הָכִי אִינוּן דַּאֲחִידָן בְּכוֹכָבַיָּיא דְּשַׁבְּתָאי, דְּאִצְטְרִיךְ לוֹן לְאִתְעַנָּאָה, וּלְאַחֲזָאָה עֲצִיבוּ וּדְאָגָה, וְרוּגְזָא, וּלְמִלְבַּשׁ שְׁחוֹרִין, וּלְכַסָּאָה שְׁחוֹרִין, וְלָא לְמֵיכַל בִּשְׂרָא וְחַמְרָא וּמִשְׁחָא. וְלָא לְאִתְעַנְּגָא בְּעִינּוּגִין דְּעָלְמָא. אֶלָּא לְמֵיתַב בְּדִיוּרָא עֲצִיב, וּלְאִתְפְּרָשָׁא מִן בְּנֵי נָשָׁא. וּכְדֵין אִלֵּין רוּחִין קַרְקְפוּנ"י וְשִׁמְרִירוּ"ן אִתְמַשְׁכִּין עֲלֵיהּ, וְאוֹדְעִין לֵיהּ מִלִּין דְּעָלְמָא בְּאַמְשָׁכוּתָא דְּשַׁבְּתָאי.

חָזֵינָא בְּסִפְרָא דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, דְּאִית בְּנֵי נָשָׁא דְּאִתְיְלִידוּ כַּד שָׁלְטָא עֲנָפָא דָא, וְאִינוּן עֲצִיבִין תָּדִיר דְּלָא חָדָאן לְעָלְמִין. בַּר אִי לָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא, וְקָא אִתְאַחֲדָאן בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְעִם כָּל דָּא, אִי אִית בֵּיהּ בְּהַהוּא בַּר נָשׁ יְסוֹדִין וְשָׁרְשִׁין מִזְּכוּ דַּאֲבָהָן, עֲנָפָא דָא דְּנָפִיק מִשַّבְּתָאי, לְזִמְנִין נָצַח לֵיהּ, וְאָחִיד לֵיהּ, וְאִינוּן תְּרֵין

רוּחִין מִתְפַּשְׁטִין, וְאָזְלִין לְנוּקְבָא דְּטִינָרָא, דְּתַמָּן מִתְכַּנְּשִׁין כָּל רוּחִין עַרְטָלָאִין, דְּלָא עָאלָן לְגוֹ פַּרְגּוֹדָא דְּמַלְכָּא.

וְאִינוּן עַרְטָלָאִין בְּהַאי עָלְמָא, וְכַד נָפְקִי מֵהַאי עָלְמָא, מְשָׁטְטֵי לְאָעֲלָא בְּהַהוּא עָלְמָא, וְנָעֲלִין תַּרְעָא בְּאַנְפֵּיהוּ, בְּכָל סִטְרִין דְּעָלְמָא. וְלָא אַשְׁכְּחוּ נַיְיחָא, עַד דְּאִינוּן נָפְקִין וּמְשָׁטְטֵי בְּעָלְמָא, וְאִלֵּין אִיקְרוּן בִּשְׁמָהָן שֶׁכֵּנוֹת.

וּבְיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא, כַּד אִתְקַדַּשׁ יוֹמָא, וְאִינוּן לְאָן עָאלִין. לְגוֹ נוּקְבָא דְּחַד טִינָרָא, דְּאִיהוּ לְבַר מֵחוֹמוֹת גִּנְתָּא, בְּטוּרִין דְּלְבַר, וּמִשְׁתַּכְּחֵי תַּמָּן כָּל יוֹמָא דְשַׁבַּתָּא. וּלְבָתַר נָפְקִין וּמְשָׁטְטִין בְּעָלְמָא, וּמוֹדִיעִין בְּחֵיזוּ דְלֵילְיָא, מִלִּין לִבְנֵי נָשָׁא.

וְכָד נָצַח עֲנָפָא דָא לְהַהוּא בַּר נָשׁ. אִינוּן תְּרֵין רוּחִין אָזְלִין לְהַהוּא נוּקְבָא, וּמִתְעַכְּבִין תַּמָּן עַד דְּנָפִיק שַׁבַּתָּא. כֵּיוָן (דף נא ע"ב) דְּנָפִיק שַׁבַּתָּא, נָפְקִין אִינוּן נִשְׁמָתִין וְאִינוּן רוּחִין בַּהֲדַיְיהוּ, וּמִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא.

וְאַתְיָין אִינוּן תְּרֵין רוּחִין, וְחַד נִשְׁמָתָא דְּגִזְעָא דְּהַהוּא בַּר נָשׁ, שִׁבְעִין דַּרְגִּין לַאֲחוֹרָא,

וְשָׁאֲרָן עַל הַהוּא בַּר נָשׁ, רוּחָא בָּתַר רוּחָא, וְאוֹדְעֵי לֵיהּ מִלִּין בְּעָלְמָא, מִנַּיְיהוּ קְשׁוֹט וּמִנַּיְיהוּ לָאו קְשׁוֹט. מִנַּיְיהוּ קְשׁוֹט, מִסִּטְרָא דְּנִשְׁמְתָא עַרְטִילָאָה. דְּהָא אַשְׁכְּחַת תַּמָּן נַיְיחָא. וּמִנַּיְיהוּ לָאו קְשׁוֹט, מִסִּטְרָא דְּאִינּוּן רוּחִין. וּלְזִמְנִין, אִינּוּן רוּחִין אוֹדְעִין לֵיהּ מִילֵי קְשׁוֹט, לִזְמַן קָרִיב.

וְדָא אִיהִי נִשְׁמָתָא דְּלָא אַשְׁכְּחַת פֵּירוּקָא לְעָלְמָא, מֵשִׁבְעִין דַּרְגִּין לַאֲחוֹרָא. כְּדֵין, כּוֹכָב שַׁבְּתָאי מָשִׁיךְ לְהַאי עָלְמָא, אִינּוּן רוּחִין. וּבְגִינָהּ לָא דָּחִיל הַהוּא בַּר נָשׁ, כַּד שָׁרָאן עֲלוֹהִי, וְלָא אִזְדַּעְזַע. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמַאן דְּאִית לֵיהּ זְכוּ דַּאֲבָהָן, לְסַיְיעָא בְּכָל אִינּוּן עוֹבָדִין.

חוֹטְמָא עָקִים, וְהַהוּא עָקִימוּ סָטָא לִסְטַר יָמִינָא. דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ דִּרְשִׁים בְּאָת ה' וּלְזִמְנִין בְּאָת ר'. וְלָא מִתְחַבְּרִין כַּחֲדָא. דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ מְמַלֵּל רְכִיכִין.

בְּמִצְחֵיהּ שִׁרְטוּטָא חָדָא רַבְרְבָא, וְאַרְבַּע זְעִירִין, וְאִינּוּן דְּקִיקִין וְלָא כָּל כָּךְ, וְאִינּוּן מִתְהַפְּכָן לְסוּמְקָא. שַׁעֲרוֹי תַּלְיָין שְׁעִיעִין זְעִיר, שַׁלְשְׁלָאָה רַבְרְבָא הֲוָה לֵיהּ, וְתַלְיָיא מִנֵּיהּ. סִיוּעָא

אִית לֵיהּ, מְהֵימְנָא אִיהוּ. אַצְלַח בְּעוֹבָדוֹי. דָּא אִית לֵיהּ פְּגִימוּ דְּמוּמָא, דְּאִיהוּ סְרִים חַמָּה, אוֹ תַּלְיָיא בְּכִיסָא דְּבֵעוֹי חַד מִבֵּעוֹי, וְלָא אַפִּיק זַרְעָא כִּדְקָא יָאוֹת. בִּידָא שְׂמָאלָא אִית לֵיהּ אֶצְבַּע זְעִירָא, קָמִיט וְלָא אִתְפַּשַּׁט.

אָמַר אָדָם קַדְמָאָה, (תהלים קלט טו) לֹא נִכְחַד עָצְמִי מִמֶּךָּ אֲשֶׁר עֻשֵּׂיתִי בַּסֵּתֶר רֻקַּמְתִּי בְּתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ. מִכָּאן דְּמִזִּוּוּגָא דִּדְכַר וְנוּקְבָא, אַתְיָא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא. מִזִּיוּוּגָא דְּמַלְכָּא בְּמַטְרוֹנִיתָא. מַאי טַעְמָא. תַּחְתִּיּוֹת אָרֶץ. תְּרֵין תְּחוּמִין אִית לְהַהִיא דְּאִיתְקְרֵי אֶרֶץ חֵפֶץ. אַתְרָא דְּאִתְצַיְּירָא נִשְׁמָתָא דִּדְכוּרָא לְיָמִינָא. וְאַתְרָא דְּנִשְׁמָתָא דְּנוּקְבָא לִשְׂמָאלָא.

וְעַל דָּא בָּעֵי אִתְעָרוּתָא מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה מא כה) הַעִירוֹתִי מִצָּפוֹן וַיֵּאת. וּכְדֵין מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ קוֹרֵא בִשְׁמִי. זִוּוּגָא דְשִׁמְשָׁא בְּסִיהֲרָא, יַעֲקֹב בְּרָחֵל וְיָבֹא סְגָנִים כְּמוֹ חֹמֶר. אִלֵּין חַיָּילִין דְּעָלְמָא, דְּנָפְקוּ מֵאָדָ"ם קַדְמָאָה.

בָּתַר הָכִי, (תהלים קלט טז) גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ, כְּשֶׁהָיִיתִי מוּטָל גּוֹלֶם בְּלֹא צוּרָה, מִמִּזְרַח לַמַּעֲרָב. רָאוּ עֵינֶיךָ, הַדּוֹרוֹת הָעֲתִידוֹת לָצֵאת מִמֶּנִּי. כִּי

אַתָּה הוּא הַקּוֹרֵא הַדּוֹרוֹת מֵרֹאשׁ.

וְעַל סִפְרְךָ כּוּלָּם יִכָּתֵבוּ. (בראשית ה א) **זֶה** סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם לִדְיוֹקְנִין. דִּבְהַאי סִפְרָן שֶׁל צַדִּיקִים, הֲווֹ אִתְחַקְּקָן כָּל דְּיוֹקְנִין דְּעָלְמָא. בְּצֵירוּפָא דְאַתְוָון, זר"ה פס"ץ.

וְתַמָּן כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ, בְּצִיּוּרִין דִּקְמָטִין, בִּמְשִׁכָא דְאָדָם, כְּגַוְונָא דִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, דְּתַמָּן כּוֹכָבִים, (ישעיה מ כו) הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא. לְזַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל עַבְדִּי, יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךָ. דְּאִינוּן אִיקָּרוּן אָדָם, דִּכְתִיב (יחזקאל לד לא) וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם. וּבְגִינֵהוֹן אִתְבְּרֵי עָלְמָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ירמיה ב ג) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתוֹ. דְּאִינוּן עָאלוּ בַּמַּחֲשָׁבָה, עַד לָא אִתְבְּרֵי עָלְמָא. וְכֻלְּהוּ (תהלים קלט טז) וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ.

יָמִים יוּצָרוּ, לְכֻלְּהוּ יוֹמִין עִילָּאִין, כְּמִנְיַן (שמות יב כא) מִשְׁכ"ו וּקְחוּ לָכֶם. מִשְׁכוּ יוֹמִין עִילָּאִין, לְאַנְהָרָא לְיוֹמִין תַּתָּאִין. שס"ה וְרִביעַ יוֹם. וּמִקְצַת יוֹמָא כְּכוּלֵּי יוֹמָא, לְחוּשְׁבַּן מִשְׁכוּ. וּמַאן דְּמָשִׁיךְ מִתַּמָּן מָשִׁיךְ נְהִירוּ לְסִיהֲרָא לְקַדְּשָׁא לָה.

וְלֹא אֶחָד בָּהֶם, דָּא דָוִד מְשִׁיחָא. דְּלָא הֲווֹ לֵיהּ יוֹמִין לְאִתְנַהֲרָא, וְאִיהוּ מָשִׁיךְ לֵיהּ שִׁבְעִין שְׁנִין. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים לט ו) הִנֵּה טְפָחוֹת נָתַתָּ יָמַי. מַאי טְפָחוֹת, ט' פָּחוֹת. טַב הָכָא דְּפָחֵית לוֹן מִיּוֹמוֹי דְּאָדָם, לְמֵיהַב לְדָוִד, דַּהֲוָה טוֹב רוּאִי. טוֹב דִּילֵיהּ, מֵאָדָם קַדְמָאָה, דְּעָבַד עִמֵּיהּ צְדָקָה, בְּגִין דִּיהֵא מוּכָן דָּוִד, לַעֲשׂוֹת צְדָקָה לְיִשְׂרָאֵל. כְּגַוְונָא דְּקַבֵּיל דָּוִד עָנִי וְאֶבְיוֹן, הָכִי יָהִיב לְמִסְכְּנֵי. וְכֹלָּא בְּמִשְׁפָּט, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ש"ב ח טו) וַיְהִי דָוִד עֹשֶׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל עַמּוֹ.

וְאִתְעָרוּ, שׁוּפְרֵיהּ דְּיַעֲקֹב אָבִינוּ, מֵעֵין שׁוּפְרֵיהּ דְּאָדָם קַדְמָאָה. בְּגִין דְּיַעֲקֹב יוֹשֵׁב אוֹהָלִים, וְאוֹלִיף תַּמָּן, בְּבֵית שֵׁם וְעֵבֶר וְאַבְרָהָם וְיִצְחָק, לְמִפְלַח לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין דְּאִיהוּ בְּכוֹר, דִּכְתִיב (שמות ד כב) בְּנִי בְּכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וַעֲבוֹדָה בִּבְכוֹרוֹת הֲוָה.

וַדַּאי, סִפְרָא דְּאָדָם קַדְמָאָה, הֲוָה לֵיהּ לְיַעֲקֹב. וְסִפְרָא דַּחֲנוֹךְ. וְסֵפֶר יְצִירָה דְּאַבְרָהָם אָבִינוּ. וְהָא אִיתְרְעוּ, מַסֶּכֶת עֲבוֹדָה זָרָה דְּאַבְרָהָם אָבִינוּ, אַרְבַּע מְאָה פִּרְקֵי הַוְיָין. וּמִכָּל אִינּוּן סִפְרִין,

אוֹלִיף יַעֲקֹב אָבִינוּ אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים, חָכְמָתָא סַגִּיאָה, וַהֲוָה שׁוּפְרֵיהּ וְשִׁרְטוּטִין דְּיַעֲקֹב, כְּגַוְונָא דְשִׁרְטוּטִין דְּאָדָם קַדְמָאָה.

דְּהָא כְּגַוְונָא דְּאָדָם קַדְמָאָה, דְּאִיהוּ קֶדֶם לִיצִירָה, יְצִיר כַּפָּיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אוֹף יַעֲקֹב רִאשׁוֹן. לִשְׁלִימוּ, (ירמיה ב ג) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה, דַּהֲוָה עַרְסֵיהּ שְׁלִים.

מַה דְּלֵית הָכִי בְּאַבְרָהָם, דְּנָפִיק מִנֵּיהּ יִשְׁמָעֵאל וּבְנֵי קְטוּרָה, דְּאִינוּן סִיגֵי הַכֶּסֶף. וְאָדָם, דְּנָפַק מִנֵּיהּ קַיִן. וְנֹחַ, דְּנָפַק מִנֵּיהּ חָם. וְיִצְחָק, דְּנָפַק מִנֵּיהּ עֵשָׂו, סִיגֵי דַּהֲבָא. אֲבָל יַעֲקֹב עַרְסֵיהּ שְׁלֵימָא אִיהוּ. וְעַל דָּא בֵּיהּ בָּחַר ה' מִכָּל הָעַמִּים. דִּכְתִיב, (תהלים קלה ד) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ, וּכְתִיב (דברים לד ט) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

(עַד כָּאן סִתְרֵי תּוֹרָה).

פָּרָשַׁת תְּרוּמָה

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ אַקְדִּים בְּצַפְּרָא, וְאַנַּח תְּפִילִין בְּרֵישֵׁיהּ, וּתְפִילִין בִּרְשִׁימָא קַדִּישָׁא, בִּדְרוֹעֵיהּ, וְאִתְעַטַּף בְּעִיטוּפָא דְּמִצְוָה, וְאָתֵי לְנָפְקָא מִתַּרְעָא דְּבֵיתֵיהּ. אַרְבַּע מַלְאָכִין קַדִּישִׁין מִזְּדַוְּוגִין עִמֵּיהּ. (דף נב ע"א) וְנָפְקֵי עִמֵּיהּ מִן תַּרְעָא דְּבֵיתֵיהּ, וְאוֹזִיפוּ לֵיהּ לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, וּמַכְרִיזוּ קַמֵּיהּ, הָבוּ יְקָרָא לִדְיוּקְנָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, הָבוּ יְקָרָא לִבְרֵיהּ דְּמַלְכָּא, לְפַרְצוּפָא יַקִּירָא דְּמַלְכָּא. רוּחָא קַדִּישָׁא שַׁרְיָא עָלֵיהּ, אַכְרִיז וַאֲמַר, (ישעיה מט ג) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

בָּתַר הָכִי, אִית לֵיהּ לְמִקְרֵי פַּרְשָׁתָא דִּבְרֵאשִׁית עַד יוֹם אֶחָד, דְּאִיהוּ עִילּוּיָא וְתוּשְׁבַּחְתָּא דְּכֹלָּא. לְבָתַר יִתְעַסַּק בְּפָרָשַׁת קָרְבָּנוֹת, וְכָל אִינּוּן

לשון הקודש

פָּרָשַׁת תְּרוּמָה

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם מַקְדִּים בַּבֹּקֶר, וּמֵנִיחַ תְּפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ, וּתְפִלִּין עִם רֹשֶׁם קָדוֹשׁ בִּזְרוֹעוֹ, וּמִתְעַטֵּף בְּעִטּוּף שֶׁל מִצְוָה וּבָא לָצֵאת מִשַּׁעַר בֵּיתוֹ, אַרְבָּעָה מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים מִתְחַבְּרִים עִמּוֹ, וְיוֹצְאִים עִמּוֹ מִשַּׁעַר בֵּיתוֹ, וּמְלַוִּים אוֹתוֹ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וּמַכְרִיזִים לְפָנָיו: תְּנוּ כָבוֹד לִדְמוּת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, תְּנוּ כָבוֹד לְבֶן הַמֶּלֶךְ, לַפַּרְצוּף הַנִּכְבָּד שֶׁל הַמֶּלֶךְ! רוּחַ קָדֶשָׁה שׁוֹרָה עָלָיו, מַכְרִיזָה וְאוֹמֶרֶת: (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

אַחַר כָּךְ יֵשׁ לוֹ לִקְרֹא פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית עַד יוֹם אֶחָד, שֶׁהוּא הָעִלּוּי וְתִשְׁבַּחַת הַכֹּל. אַחַר כָּךְ יִתְעַסֵּק בְּפָרָשַׁת קָרְבָּנוֹת,

קָרְבָּנִין. וְכֵן יַעֲסוֹק לְכַפָּרָא עֲלוֹי. וְיֵימָא (ויקרא ו ב) צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה, בְּגִין לְכַפָּרָא עַל כָּל אִינּוּן הִרְהוּרִין וּמַחְשָׁבִין דְּלֵילְיָא. לְבָתַר יְשַׁבַּח בְּתוּשְׁבְּחָן דְּדָוִד מַלְכָּא. וּבְגִין כָּךְ עָאל בַּר נָשׁ, בְּתַרְעִין דְּבֵי כַּלָּה. וְאִיהִי אִתְתַּקְּנַת, וּמִתְתַּקְּנִין דַּרְגִּין בַּהֲדָהּ.

כֵּיוָן דְּמָטֵי לְיוֹצֵר אוֹר, דְּאִיהוּ שִׁירוּתָא דִצְלוֹתָא דְּמְיוּשָׁב, כְּדֵין כָּל אִינּוּן דַּרְגִּין פָּתְחִין תַּרְעִין, וּכְדֵין (שה"ש ג ו) כְּתִמְרוֹת עָשָׁן כְּתִיב, מַה תִּמְרוֹת עָשָׁן דִּקְטוֹרֶת סָלְקָא, וּמִתְחַבְּרִין דַּרְגִּין אִלֵּין בְּאִלֵּין, אוֹף הָכָא אִיהִי צְלוֹתָא כְּתִמְרַת עָשָׁן דִּקְטֹרֶת, סָלְקָא, וּמִתְחַבְּרָן דַּרְגִּין, וּמִתְקַשְּׁרָן אִלֵּין בְּאִלֵּין דְּהָא אִיהוּ מְקַשֵּׁר לוֹן.

וְאוֹמֵר כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים.

לשון הקודש

לְכַפֵּר עָלָיו. וְכָל אוֹתָם הַקָּרְבָּנוֹת. וְכֵן יַעֲסֹק לְכַפֵּר עָלָיו, וְיֹאמַר (ויקרא ו) צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה, כְּדֵי לְכַפֵּר עַל כָּל אוֹתָם הַהִרְהוּרִים וּמַחֲשָׁבוֹת שֶׁל הַלַּיְלָה. אַחַר כָּךְ יְשַׁבַּח בְּתִשְׁבְּחוֹתָיו שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וּמִשּׁוּם זֶה נִכְנָס אָדָם בַּשְּׁעָרִים שֶׁל בֵּית הַכַּלָּה, וְהִיא מִתְתַּקֶּנֶת, וּמִתְתַּקְּנוֹת הַדְּרָגוֹת עִמָּהּ.

כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעַ לְיוֹצֵר אוֹר, שֶׁהוּא רֵאשִׁית תְּפִלַּת מִישֶׁב, אָז כָּל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת פּוֹתְחוֹת שְׁעָרִים, וְאָז כָּתוּב כְּתִמְרוֹת עָשָׁן. מַה תִּמְרוֹת שֶׁל קְטֹרֶת עוֹלוֹת וּמִתְחַבְּרוֹת הַדְּרָגוֹת אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, אַף כָּאן הַתְּפִלָּה הִיא כְּמוֹ תִּמְרַת עָשָׁן שֶׁל קְטֹרֶת, עוֹלָה, וְהַדְּרָגוֹת מִתְחַבְּרוֹת וְנִקְשָׁרוֹת אֵלּוּ עִם אֵלּוּ, שֶׁהֲרֵי הוּא מְקַשֵּׁר אוֹתָן.

וְאוֹמֵר, כֻּלָּם אֲהוּבִים, כֻּלָּם בְּרוּרִים,

לְבָתַר אַהֲבָה רַבָּה, לְסָלְקָא וּלְאִתְקַשְׁרָא בִּימִינָא. וְיִחוּדָא דִשְׁמַע, וְאִינוּן פָּרְשִׁיָּין. וּכְדֵין אִיקְרֵי מִקְטֹרֶת מוֹר. לְבָתַר אֱמֶת וְיַצִּיב, דְּאִיהוּ וּלְבוֹנָה. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ דִידָהּ, כְּלָלָא אִיהוּ.

כֵּיוָן דַּאֲמַר אֱמֶת, אַמַּאי וְיַצִּיב, דְּאִיהוּ תַּרְגּוּם, וּמַה אִצְטְרִיכָא הָכָא, אֶלָּא וַדַּאי, כָּל אֱמֶת, דָּא יַעֲקֹב. וְיַצִּיב, דָּא יוֹסֵף. וְאִצְטְרִיךְ לְאִתְדַּבְּקָא בְּתַרְוַוּיְיהוּ. וּבְגִין דְּפָרָשַׁת צִיצִית רָזָא דְּכֹלָּה, אִצְטְרִיכַת לוֹן, מִיָּד אֲנַן אָמְרֵי תַּרְוַוּיְיהוּ, אֱמֶת וְיַצִּיב. וְעַל דָּא אֱמֶת דָּא יַעֲקֹב, וְיַצִּיב דָּא יוֹסֵף. אִי הָכִי, אַמַּאי תַּרְגּוּם. אֶלָּא בְּגִין דֶּאֱמֶת אֱמֶת לָא אַמְרִינָן, בְּגִין פְּגִימוּ. וְעַל דָּא אִיהוּ תַּרְגּוּם, וְלֵית פְּגִימוּ בְּתַרְוַוּיְיהוּ.

מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל, דָּא צְלוֹתָא דִמְעוּמָד. תְּלַת קַדְמָאי, דְּאִינוּן מָגֵן, וּמְחַיֶּה, וְאַתָּה קָדוֹשׁ.

לשון הקודש

כֻּלָּם גִּבּוֹרִים. אַחַר כָּךְ אַהֲבָה רַבָּה, לַעֲלוֹת וּלְהִקָּשֵׁר בִּימִין. וְהַיִּחוּד שֶׁל שְׁמַע, וְאוֹתָן פָּרָשִׁיּוֹת, וְאָז נִקְרֵאת מִקְטֹרֶת מוֹר. אַחַר כָּךְ אֱמֶת וְיַצִּיב, שֶׁהוּא וּלְבוֹנָה. וְאַף עַל גַּב שֶׁהוּא שֶׁלָּהּ, הוּא כְּלָל.

כֵּיוָן שֶׁאָמַר אֱמֶת, לָמָּה וְיַצִּיב, שֶׁהוּא תַּרְגּוּם? וּמַה צָּרִיךְ כָּאן? אֶלָּא וַדַּאי כָּל אֱמֶת זֶה יַעֲקֹב, וְיַצִּיב זֶה יוֹסֵף, וְצָרִיךְ לְהִדָּבֵק בִּשְׁנֵיהֶם. וּמִשּׁוּם שֶׁפָּרָשַׁת צִיצִית הִיא סוֹד הַכֹּלָּה, צְרִיכָה אוֹתָם, מִיָּד אָנוּ אוֹמְרִים אֶת שְׁנֵיהֶם – אֱמֶת וְיַצִּיב. וְעַל כֵּן אֱמֶת זֶה יַעֲקֹב, וְיַצִּיב זֶה יוֹסֵף. אִם כָּךְ, אָז לָמָּה תַּרְגּוּם? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁאֱמֶת אֱמֶת לֹא אוֹמְרִים בִּשְׁבִיל הַפְּגָם, וְלָכֵן הוּא תַּרְגּוּם, וְאֵין פְּגָם בִּשְׁנֵיהֶם.

מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל (שיר ג) – זוֹ תְּפִלַּת

מָגֵן, אִית בֵּיהּ אַרְבְּעִין וּתְרֵין תֵּיבִין. בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון. וְאִית לְאַכְלָלָא לֵיהּ בְּלִבָּא, וּלְאִתְקַשְׁרָא בֵּיהּ בְּרָזָא דָא, כְּשַׁלְהוֹבָא בְּגַחֶלֶת, בִּרְחִימוּ דְּמָאֲרֵיהּ. וְדָא אִיהִי בִּרְכְּתָא יְמִינָא.

מְחַיֶּה, אִית בֵּיהּ תִּשְׁעָה וְאַרְבְּעִין תֵּיבִין, בְּרָזָא דְּחַמְשִׁין תַּרְעִין חָסֵר חַד. וְאִית בֵּיהּ שְׁמָא, רָזָא דִגְבוּרוֹת ה'. וְאִיהוּ אַתְּ"ה גְּבוֹ"ר לְעוֹלָ"ם אֲדֹנָ"י. וְרָזָא דִילֵיהּ, אגל"א. וּבְרָזָא אָחֳרָא יגל"א. וְכוֹלָא רָזָא חָדָא, מִן גְּבוּרְתָּא דְּבִרְכָאן, (בראשית מט ח-י) "יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ. "גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה. "לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה. "אוֹסְרִי לַגֶּפֶן עִירֹה. בְּדָא אִיתְעַר יְהוּדָה בִּגְבוּרְתָּא קַדִּישָׁא, וְדָא אִיהִי בִּרְכְּתָא שְׁמָאלָא.

לשון הקודש

מֵעֶמֶד. שָׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת, שֶׁהֵן מָגֵן, וּמְחַיֶּה, וְאַתָּה קָדוֹשׁ. בְּמָגֵן יֵשׁ אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם תֵּבוֹת, בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת. וְיֵשׁ לְהַכְלִילוֹ בַּלֵּב, וּלְהִקָּשֵׁר בּוֹ בְּסוֹד זֶה, כְּשַׁלְהֶבֶת בְּגַחֶלֶת, בְּאַהֲבַת אֲדוֹנוֹ, וְזוֹ הִיא בִּרְכַּת הַיָּמִין.

בִּמְחַיֶּה יֵשׁ אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע תֵּבוֹת, בְּסוֹד חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים חָסֵר אֶחָד. וְיֵשׁ בּוֹ שֵׁם, הַסּוֹד שֶׁל גְּבוּרוֹת ה'. וְהוּא אַתְּ"ה גְּבוֹ"ר לְעוֹלָ"ם אֲדֹנָ"י. וְהַסּוֹד שֶׁלּוֹ אגל"א, וּבְסוֹד אַחֵר יגל"א. וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד, מִן הַגְּבוּרָה שֶׁל הַבְּרָכוֹת, (בראשית מט) "יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ. "גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה. "לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה. "אוֹסְרִי לַגֶּפֶן עִירֹה. בָּזֶה הִתְעוֹרֵר יְהוּדָה בִּגְבוּרָה קְדוֹשָׁה, וְזוֹ הִיא בִּרְכַּת הַשְּׁמֹאל.

קְדוּשָׁה, אִית בֵּיהּ אַרְבָּעָה עָשָׂר תֵּיבִין. עֶשֶׂר אֲמִירָן, וְאַרְבַּע אַתְוָון. וְדָא כָּלִיל לְכָל סִטְרִין, וְאָחִיד מִפְּיָיפֵי עָלְמָא עַד סְיָיפֵי עָלְמָא.

תְּלַת בַּתְרָאי, לָאו אִינוּן בְּחוּשְׁבַּן דָּא כְּתֵיבִין, וְאִינוּן רְצֵה וּמוֹדִים תָּמְכֵי אוֹרַיְיתָא, תְּרֵין עַמּוּדִים. שִׂים שָׁלוֹם, אִילָנָא דְחַיֵּי, דְּאִיהוּ שְׁלָמָא דְּבֵיתָא, שְׁלָמָא דְכוּלָּא. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ בְּאֶמְצָעִיתָא, אִינוּן בִּרְכָאן דִּתְקִינוּ קַדְמָאי, וְהָא אוֹקְמוּהָ. לְבָתַר דִּמְסַיֵּים צְלוֹתָא וְאוֹדֵי עַל חוֹבֵיהּ, **נְפִילַת אַפַּיִם**.

נְפִילַת אַנְפִּין מָה הִיא. הָא אוֹקְמוּהָ, דְּקָא עָבִיד כָּל מַה דַּעֲבִיד מִשֶּׁה, צְלוֹתָא וְתַחֲנוּנִים וּבָעוּתִין וּנְפִילַת אַפַּיִם, דִּכְתִיב (דברים ט יח) וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי ה'. אֲבָל בָּתַר דִּמְסַיֵּים צְלוֹתֵיהּ, וְעָאל בְּכָל

לשון הקודש

בִּקְדֻשָּׁה יֵשׁ אַרְבַּע עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת – עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת. וְזֶה כּוֹלֵל אֶת כָּל הַצְּדָדִים, וְאוֹחֵז מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם.

שְׁלֹשׁ הָאַחֲרוֹנוֹת אֵינָן בְּחֶשְׁבּוֹן זֶה כְּתוּבוֹת, וְהֵן רְצֵה וּמוֹדִים, תּוֹמְכֵי הַתּוֹרָה, שְׁנֵי עַמּוּדִים. שִׂים שָׁלוֹם – עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא שְׁלוֹם הַבַּיִת, הַשָּׁלוֹם שֶׁל הַכֹּל. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ בָּאֶמְצָע אוֹתָן הַבְּרָכוֹת שֶׁתִּקְּנוּ הַקַּדְמוֹנִים, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, אַחַר שֶׁמְּסַיֵּים הַתְּפִלָּה וּמוֹדֶה עַל חֲטָאָיו – **נְפִילַת אַפַּיִם**.

מַה הִיא נְפִילַת אַפַּיִם? הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁעוֹשֶׂה כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה מֹשֶׁה, תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּבַקָּשׁוֹת וּנְפִילַת אַפַּיִם, שֶׁכָּתוּב (דברים ט) וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי ה'. אֲבָל

אִינּוּן דַּרְגִּין עִילָּאִין, וְאִתְקַשְּׁרַת כֻּלָּה בְּכֻלְּהוּ, אִית לְנָחֲתָא לְתַתָּא, וְהוֹאִיל וְנָחִית לְתַתָּא, אִצְטְרִיךְ נְפִילַת אַנְפִּין, בְּאַלְפָּא בֵּיתָא.

מַאי טַעְמָא. בְּגִין דְּכֵיוָן דְּצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ, וְאוֹדֵי עַל חוֹבוֹי, מִכָּאן וּלְהָלְאָה, אַחֲזֵי גַּרְמֵיהּ, דְּמָסַר נַפְשֵׁיהּ לְמָארֵיהּ בִּרְחִימוּ. (תהלים כה א) לְדָוִד אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא. וְנִיחָא לֵיהּ לְהַהוּא סִטְרָא דְּשַׁרְיָיא בֵּיהּ מוֹתָא, וְעָבִיד לֵיהּ נַיְיחָא בְּדָא.

וְעִם כָּל דָּא, בְּאַלְפָּא בֵּיתָא, אִית רָזָא דְּרָזִין לְחַכִּימִין. בְּאַלְפָּא בֵּיתָא דָּא לֵית בֵּיהּ וא"ו, וְאִית בֵּיהּ פ"א בְּאַתְרֵיהּ, וְהַיְינוּ, פְּדֵה אֱלֹהִים אֶת יִשְׂרָאֵל. לְבָתַר ר' תְּרֵי זִמְנֵי נִינְהוּ. וְלֵית בֵּיהּ קו"ף.

מַאי טַעְמָא. בְּגִין דִּנְפִילָה דָּא, דְּאִתְמְסַר בַּר נָשׁ לְמוֹתָא, אִצְטְרִיךְ לְכַוְּונָא רְעוּתֵיהּ, וּלְמֶעְבַּד

לשון הקודש

אַחַר שֶׁמְּסַיֵּם תְּפִלָּתוֹ, וְנִכְנַס לְתוֹךְ אוֹתָן הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וְהַכֹּלָּה נִקְשֶׁרֶת בְּכֻלָּם, יֵשׁ לָרֶדֶת לְמַטָּה. וְהוֹאִיל וְיוֹרֵד לְמַטָּה, צָרִיךְ נְפִילַת אַפַּיִם בְּאַלְפָּא בֵּיתָא.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכֵּיוָן שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ וְהוֹדָה עַל חֶטְאוֹ, מִכָּאן וָהָלְאָה מַרְאֶה אֶת עַצְמוֹ שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ לַאֲדוֹנוֹ בְּאַהֲבָה. (תהלים כה) לְדָוִד אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא. וְנוֹחַ לוֹ לְאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁשּׁוֹרֶה בּוֹ הַמָּוֶת, וְעוֹשֶׂה לוֹ בָּזֶה נַחַת.

וְעִם כָּל זֶה, בְּאַלְפָּא בֵּיתָא יֵשׁ רַז הָרָזִים לַחֲכָמִים. בְּאַלְפָּא בֵּיתָא זוֹ אֵין וא"ו, וְיֵשׁ בָּהּ פֵּ"א בִּמְקוֹמוֹ, וְהַיְנוּ (שם) פְּדֵה אֱלֹהִים אֶת יִשְׂרָאֵל. אַחַר כָּךְ ר' פְּעָמִים הֵם, וְאֵין בָּהּ קו"ף.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁנִּפִּילָה הַזּוֹ, שֶׁנִּמְסָר אָדָם לָמוּת, צָרִיךְ לְכַוֵּן רְצוֹנוֹ, וְלַעֲשׂוֹת

נַחַת רוּחַ לְהַהוּא סִטְרָא דְּשַׁרְיָיא בֵּיהּ מוֹתָא, כְּמָה דְּעָבִיד קוֹף בְּחֶרְבוֹת וּבְהָרִים, אַחֲזֵי גַּרְמֵיהּ דְּמִית, וְאִתְחֲזֵי דְּמִית קַמֵּי חֵיוָתָא חָדָא דְּדָחֵיל מִינָּהּ. כֵּיוָן דְּהַהִיא חֵיוָתָא קָרִיב לְגַבֵּיהּ, וְחָשֵׁיב לְקָטְלָא לֵיהּ, וּלְנַשְׁכָא לֵיהּ, חָמָא לֵיהּ נְפִיל לְאַרְעָא כְּמֵת, וְחָשֵׁיב דְּאִיהוּ מֵת, כְּדֵין תָּב לַאֲחוֹרָא, וְלָא מְקַטְרֵג לֵיהּ. וְעַל דָּא אִסְתַּלְּקוּ אִלֵּין תְּרֵין אַתְוָון, דְּלָא יְדַע בְּהוּ בַּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי.

וְעַם כָּל דָּא, בִּרְעוּתָא דִלְבָּא יַשְׁוֵי גַּרְמֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּמְסַר לֵיהּ נַפְשֵׁיהּ בִּרְחִימוּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָשִׁיב עֲלוֹי, כְּאִלּוּ נָטִיל נִשְׁמָתֵיהּ מִנֵּיהּ. וְעַל דָּא צָרִיךְ לְמִנְפַּל בְּאַרְעָא כְּמֵת, בְּשַׁעֲתָא דְּיֵימַר נְפִילַת אַנְפִּין, בְּגִין דְּאִית חוֹבִין דְּעָבִיד בַּר נָשׁ, דְּלָא מִתְכַּפְּרִין אֶלָּא בְּמוֹתָא.

לשון הקודש

נַחַת רוּחַ לְאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁשּׁוֹרֶה בּוֹ הַמָּוֶת, כְּמוֹ שֶׁעוֹשֶׂה קוֹף בְּחָרְבוֹת וּבֶהָרִים, מַרְאֶה אֶת עַצְמוֹ שֶׁמֵּת, וְנִרְאֶה שֶׁמֵּת לִפְנֵי חַיָּה אַחַת שֶׁפּוֹחֵד מִמֶּנָּה. כֵּיוָן שֶׁאוֹתָהּ הַחַיָּה קְרֵבָה אֵלָיו, וְחוֹשֶׁבֶת לְהָרְגוֹ וְלִנְשֹׁךְ אוֹתוֹ, רוֹאֶה אוֹתוֹ נוֹפֵל לָאָרֶץ כְּמוֹ מֵת, וְחוֹשֶׁבֶת שֶׁהוּא מֵת, אָז שָׁבָה לַאֲחוֹרֶיהָ וְלֹא נִלְחֶמֶת בּוֹ. וְלָכֵן הִסְתַּלְּקוּ שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ, שֶׁאֵין מַכִּיר בָּהֶן רַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ. **וְעַם** כָּל זֶה, בִּרְצוֹן הַלֵּב יָשִׂים אֶת עַצְמוֹ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמָּסַר לוֹ אֶת נַפְשׁוֹ בְּאַהֲבָה. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַחֲשִׁיב עָלָיו כְּאִלּוּ נָטַל מִמֶּנּוּ אֶת נִשְׁמָתוֹ. וְלָכֵן צָרִיךְ לִפֹּל בָּאָרֶץ כְּמוֹ מֵת בְּשָׁעָה שֶׁיֹּאמַר נְפִילַת אַפַּיִם, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ חֲטָאִים שֶׁעוֹשֶׂה אָדָם שֶׁאֵין מִתְכַּפְּרִים אֶלָּא בְּמָוֶת, כַּכָּתוּב (ישעיה כב) אִם יְכֻפַּר הֶעָוֹן

כִּדְכְתִיב, (ישעיה כב יד) **אִם יְכֻפַּר הֶעָוֹן הַזֶּה וגו'. וְהַשְׁתָּא דְּאִתְחֲשִׁיב לֵיהּ דְּנָטַל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִשְׁמָתֵיהּ, וְאִיהוּ יָהִיב לָהּ בִּרְעוּתָא. הַהִיא שַׁעֲתָא קָיְימָא לְכַפָּרָא עַל חוֹבוֹי, וְאַשְׁלִים לְכָל סִטְרִין, וּלְהַהוּא סִטְרָא דְּאִתְמָר.**

וְעַל כָּל דָּא, צְלוֹתָא עוֹלָה, וְאִסְתַּלְקָא בֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין, בְּחִבּוּק דְּרְחִימוּ כִּדְקָא יָאוֹת. וְאִיהוּ מְקוּטֶרֶת מוֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל.

וַיְהִי מֹשֶׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה. הוּצְרַךְ מֹשֶׁה אַרְבָּעִים יוֹם לַתּוֹרָה שֶׁבַּעַל פֶּה לְלָמְדָהּ, בְּגִין דְּהַהוּא דַּרְגָּא אַרְבְּעִין אִקְרֵי. וּלְכָךְ אָמַר, וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה, דְּאִתְחַבְּרוּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבַּעַל פֶּה. וּלְכָךְ הוּצְרַךְ לְהַזְכִּיר וּלְפָרֵט אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה, דְּהָא בְּאַרְבָּעִים יוֹם הֲוָה סַגִּי.

לשון הקודש

הַזֶּה וְגוֹ'. וְכָעֵת, שֶׁנֶּחְשַׁב לוֹ שֶׁנִּטַּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת נִשְׁמָתוֹ, וְהוּא נָתַן אוֹתָהּ בְּרָצוֹן, אוֹתָהּ הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לְכַפֵּר עַל חֲטָאָיו, וּמַשְׁלִים אֶת כָּל הַצְּדָדִים, וְאֶת אוֹתוֹ הַצַּד שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וְעַל כָּל זֶה הַתְּפִלָּה עוֹלָה, וּמִסְתַּלֶּקֶת בֵּין שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, בְּחִבּוּק שֶׁל אַהֲבָה כָּרָאוּי, וְהִיא מְקֻטֶּרֶת מֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל.

וַיְהִי מֹשֶׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה. הֶצְרַךְ מֹשֶׁה אַרְבָּעִים יוֹם לַתּוֹרָה שֶׁבַּעַל פֶּה לְלָמְדָהּ, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ דַּרְגָּה נִקְרֵאת אַרְבָּעִים, וּלְכָךְ אָמַר (שמות לד) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה, שֶׁהִתְחַבְּרוּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבַּעַל פֶּה. וּלְכָךְ הֶצְרַךְ לְהַזְכִּיר וּלְפָרֵט אַרְבָּעִים

וּבְאַרְבָּעִים יוֹם אֲפִיקַת הַהִיא הוֹרָתָ"ם, (בְּתוֹרָה וּמִצְוָה). לְתוֹרָה וּמִצְוָה, לָקָבֵל אַרְבָּעִים יוֹם דִּיצִירַת הַוְלַד. דְּנָפִיק מִן הַכֹּחַ אֶל הַפּוֹעַל. וְאִתְרְשִׁימוּ אֵיבָרוֹי דְּהַהוּא דְכוּרָא, בְּאִינוּן אַרְבְּעִין יוֹמִין, דְּהָא אַרְבְּעִין יוֹמִין לְאַכְלָלָא בֵּיהּ נְהִירוּ דִּלְעֵילָא, וּלְאִתְבְּנָאָה תַּמָּן גּוּפֵיהּ מִנְּהִירוּ דִּלְעֵילָא. בְּגִין דְּיִתְחֲזֵי לְשַׁמָּשָׁא קַמֵּי מַלְכָּא, וּלְאַמְשָׁכָא עֲלֵיהּ רוּחַ (דף נב ע"ב) נְבוּאָה לְתַתָּא.

כְּגַוְונָא דְּאִשְׁתְּלִים בְּאַרְבָּעִים יוֹם בִּמְעֵי אִמֵּיהּ גּוּפָא דִּלְתַתָּא, הָכִי אִשְׁתְּלִים לְעֵילָא. וְעַל דָּא (במדבר יב ז) בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. דְּאִשְׁתַּכְלֵל לְעֵילָא בְּבֵיתָא דִילִי, כְּגַוְונָא דְבֵיתָא דִּלְתַתָּא.

וְעַל דָּא (שמות לד לה) קָרַן עוֹר פְּנֵי מֹשֶׁה, דְּהָא אִתְנְהִיר מִקֶּרֶן עִילָּאָה, וּמָשִׁיךְ שֶׁמֶן הַטּוֹב

לשון הקודש

יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, שֶׁהֵרֵי בְּאַרְבָּעִים יוֹם הָיָה מַסְפִּיק.

וּבְאַרְבָּעִים יוֹם הוֹצִיאָה אוֹתָהּ הוֹרָתָ"ם (בְּתוֹרָה וּמִצְוָה). לְתוֹרָה וּמִצְוָה, כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁל יְצִירַת הַוָּלָד, שֶׁיּוֹצֵא מִן הַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְנִרְשָׁמִים אֵיבָרָיו שֶׁל אוֹתוֹ הַזָּכָר בְּאוֹתָם אַרְבָּעִים יוֹם, שֶׁהֵרֵי אַרְבָּעִים יוֹם לְהַכְלִיל בּוֹ אֶת הָאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה, וְלִבְנוֹת שָׁם אֶת גּוּפוֹ מֵהָאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה, כְּדֵי שֶׁיֵּרָאֶה לְשַׁמֵּשׁ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וּלְהַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ נְבוּאָה לְמַטָּה.

כְּמוֹ שֶׁהִשְׁתַּלֵּם אַרְבָּעִים יוֹם בִּמְעֵי אִמּוֹ הַגּוּף שֶׁלְּמַטָּה, כָּךְ מִשְׁתַּלֵּם לְמַעְלָה. וְעַל כֵּן (במדבר יב) בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. שֶׁהִשְׁתַּכְלֵל לְמַעְלָה בְּבֵיתִי, כְּמוֹ הַבַּיִת שֶׁלְּמַטָּה.

וְעַל זֶה (שמות לד) קָרַן עוֹר פְּנֵי מֹשֶׁה, שֶׁהֵרֵי מֵאִיר מֵהַקֶּרֶן הָעֶלְיוֹנָה, וּמוֹשֵׁךְ אֶת הַשֶּׁמֶן

עַל רֵאשֵׁיהּ, וְאִשְׁתְּלִים כָּל חַד מֵאַרְבַּע יְסוֹדִין דִּילֵיהּ בְּעֶשֶׂר, הָא אַרְבְּעִין יוֹמִין וְאַרְבָּעִין לֵילָוָון, וְאַמְשֵׁיךְ שֶׁמֶן הַטּוֹב עַל רֵאשֵׁיהּ, וּכְדֵין אִתְנְהִיר.

וּלְבָתַר בָּא אַהֲרֹן, וְשָׁנָה לוֹ פִּרְקוֹ, דְּאָחֵית לֵיהּ הַהוּא נְהִירוּ עַל דִּיקְנֵיהּ, וְהַיְינוּ שְׁנֵי טִפֵּי מַרְגָּלִיּוֹת, דְּנָחֲתֵי עַל דִּיקְנָא דְּאַהֲרֹן. וּנְהִירִין נְהִירוּ סַגִּי, וְאִינוּן רֶמֶז לְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבַּעַל פֶּה, דְּאִתְחַבָּרוּ בְּדִיקְנָא דְּאַהֲרֹן, וְחִיבּוּרָא דִּילְהוֹן בְּמַזָּלָא עִילָּאָה תָּלֵי.

וּכְדֵין מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים. טּוֹב: דָּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְדָא צַדִּיק. נָעִים: דָּא זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיקְרֵי נָעִים, כַּד שָׁרָא עֲלֵיהּ נוֹעַם דִּלְעֵילָא, דְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְכוּלָּא עַל יְדָא דְּאַהֲרֹן, דְּחִבֵּר לוֹן כַּחֲדָא בְּקָרְבָּנָא.

לשון הקודש

הַטּוֹב עַל רֹאשׁוֹ, וְהִשְׁתַּלֵּם כָּל אֶחָד מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁלּוֹ בְּעֶשֶׂר, הֲרֵי אַרְבָּעִים יָמִים וְאַרְבָּעִים לֵילוֹת, וְהִמְשִׁיךְ הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל רֹאשׁוֹ, וְאָז מֵאִיר.

וְאַחַר כָּךְ בָּא אַהֲרֹן וְשָׁנָה לוֹ פִּרְקוֹ, שֶׁהוֹרִיד לוֹ אוֹתוֹ הָאוֹר עַל זְקָנוֹ, וְהַיְנוּ שְׁתֵּי טִפּוֹת מַרְגָּלִיּוֹת, שֶׁיּוֹרְדוֹת עַל זְקַן אַהֲרֹן וּמְאִירוֹת בְּאוֹר גָּדוֹל, וְהֵם רֶמֶז לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְלַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִתְחַבְּרוּ בִּזְקָנוֹ שֶׁל אַהֲרֹן, וְהַחִבּוּר שֶׁלָּהֶם תָּלוּי בַּמַּזָּל הָעֶלְיוֹן.

וְאָז (תהלים קלג) מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים. טּוֹב – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְזֶה צַדִּיק. נָעִים – זֶה זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּקְרָא נָעִים, כְּשֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו הַנֹּעַם שֶׁל מַעְלָה שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא. וְהַכֹּל עַל יַד אַהֲרֹן, שֶׁחִבֵּר אוֹתָם יַחַד בַּקָּרְבָּן.

וְעַל דָּא (מלאכי ב ה) **בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ, דָּא מַטְרוֹנִיתָא דִילִי, דַּהֲוָוֹת עִמֵּיהּ. הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם, חַיִּים, דְּאִימָּא עִילָּאָה. וְשָׁלוֹם, דָּא שַׂר שָׁלוֹם.**

וָאֶתְּנֵם לוֹ מוֹרָא וַיִּרְאֵנִי. יַהֲבִית לֵיהּ הַנְהוּ דַּרְגִּין, לְחַבָּרָא לוֹן אִינּוּן שְׁתֵּי טִפּוֹת מַרְגָּלִיּוֹת יַהֲבִית לֵיהּ. וְכַד אַעֲבַר מוֹרָה עַל דִּקְנֵיהּ, דְּהַיְינוּ כַּד הֲוָה מִסְתַּפֵּר, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שופטים יג ה) וּמוֹרָה לֹא יַעֲלֶה עַל רֹאשׁוֹ. וַיִּרְאֵנִי, דִּלְמָא מָעַל בְּהַהוּא שֶׁמֶן דְּנָגִיד לֵיהּ מִשְּׁמֵי עִילָּאָה, דְּאִיקְרֵי שֵׁם, דְּנָגִיד מִנֵּיהּ שֶׁמֶן הַטּוֹב. וְעַל דָּא, (מלאכי ב ה) **וּמִפְּנֵי שְׁמִי נְחַת הוּא.**

וְהוּא מַה עָבִיד. (שם ב ו) **בְּשָׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הָלַךְ אִתִּי. דְּחִבֵּר שָׁלוֹם בְּמִישׁוֹר. מַאן מִישׁוֹר. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר,** (דברים לב ד) **צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא. וּכְדֵין,**

לשון הקודש

וְעַל זֶה (מלאכי ב) בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ וְגוֹ' – זוֹ הַגְּבִירָה שֶׁלִּי שֶׁהָיְתָה עִמּוֹ, הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם – הַחַיִּים שֶׁל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְשָׁלוֹם זֶה שַׂר שָׁלוֹם.

וָאֶתְּנֵם לוֹ מוֹרָא וַיִּרְאֵנִי (שם), נָתַתִּי לוֹ הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ לְחַבְּרָן, אוֹתָן שְׁתֵּי טִפּוֹת מַרְגָּלִיּוֹת נָתַתִּי לוֹ. וּכְשֶׁעָבַר מוֹרָה עַל זְקָנוֹ, שֶׁהַיְנוּ כְּשֶׁהָיָה מִסְתַּפֵּר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שופטים יג) וּמוֹרָה לֹא יַעֲלֶה עַל רֹאשׁוֹ – וַיִּרְאֵנִי, אוּלַי מַעַל בְּאוֹתוֹ שֶׁמֶן שֶׁשּׁוֹפֵעַ לוֹ מֵהַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁנִּקְרָא שֵׁם, שֶׁשּׁוֹפֵעַ מִמֶּנּוּ הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב. וְעַל זֶה, וּמִפְּנֵי שְׁמִי נְחַת הוּא.

וְהוּא מֶה עָשָׂה? (שם) בְּשָׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הָלַךְ אִתִּי, שֶׁחִבֵּר שָׁלוֹם עִם מִישׁוֹר. מִי הַמִּישׁוֹר? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא.

וְרַבִּים הֵשִׁיב מֵעָוֹן, עַל יְדֵי דְּקָרְבָּנוֹי דְּקָרִיב לוֹן קַמֵּי מַלְכָּא. וּכְדֵין אִתְיְהֵב שָׁלוֹם בְּמִישׁוֹר. וְהָכָא תָּלֵי רָזֵי דְקָרְבָּנָא, דִּמְסַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַהֲרֹן. וּמִישׁוֹר אִיקְרֵי, עַל דְּאַמְשֵׁיךְ אוֹרַיְיתָא וּנְהִירוּ לְעָלְמָא תַּתָּאָה.

וּמִזְרָח אַנְהִיר לְדָרוֹם בְּקַדְמִיתָא, דִּכְתִיב (קהלת א ו) הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם. בְּגִין כָּךְ (שמות לד לא) וַיָּשׁוּבוּ אֵלָיו אַהֲרֹן וְכָל הַנְּשִׂאִים בָּעֵדָה. אַהֲרֹן, דָּא רָזָא דְאַהֲרֹן דְּאִתְנְהֵיר מִמִּשֶׁה. וְכָל הַנְּשִׂיאִים, דָּא נַחְשׁוֹן, דְּאִיהוּ רֵישָׁא דְכָל הַנְּשִׂיאִים. וְכֻלְּהוּ אִתְמָשְׁכוּ אֲבַתְרֵיהּ, וְקָיְימֵי לִשְׂמָאלָא דְמִשֶּׁה.

וְהָא אִיתְעָרוּ, (דברים ג כד) אֶת גָּדְלְךָ: דָּא אַהֲרֹן, מִיָּמִינָא. וְאֶת יָדְךָ הַחֲזָקָה: דָּא נַחְשׁוֹן, מִשְּׂמָאלָא. דִּלְבָתַר דְּאִתְנְהֵיר דָּרוֹם מֵאַסְפַּקְלַרְיָא

לשון הקודש

וְאָז, וְרַבִּים הֵשִׁיב מֵעָוֹן, עַל יְדֵי קָרְבְּנוֹתָיו שֶׁהִקְרִיב אוֹתָם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. וְאָז נִתָּן שָׁלוֹם עִם מִישׁוֹר. וְכָאן תְּלוּיִים סוֹדוֹת הַקָּרְבָּן שֶׁמָּסַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַהֲרֹן. וְנִקְרָא מִישׁוֹר, עַל שֶׁהִמְשִׁיךְ תּוֹרָה וְאוֹר לָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן.

וְהַמִּזְרָח מֵאִיר לַדָּרוֹם בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁכָּתוּב (קהלת א) הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם. מִשּׁוּם כָּךְ (שמות לד) וַיָּשֻׁבוּ אֵלָיו אַהֲרֹן וְכָל הַנְּשִׂאִים בָּעֵדָה. אַהֲרֹן – זֶה סוֹד אַהֲרֹן שֶׁהֵאִיר מִמֹּשֶׁה. וְכָל הַנְּשִׂאִים – זֶה נַחְשׁוֹן, שֶׁהוּא הָרֹאשׁ שֶׁל כָּל הַנְּשִׂיאִים. וְכֻלָּם נִמְשְׁכוּ אַחֲרָיו וְעָמְדוּ לִשְׂמֹאל שֶׁל מֹשֶׁה.

וַהֲרֵי הֵעִירוּ, (דברים ד) אֶת גָּדְלְךָ – זֶה אַהֲרֹן, מִיָּמִין. וְאֶת יָדְךָ הַחֲזָקָה – זֶה נַחְשׁוֹן, מִשְּׂמֹאל. שֶׁלְּאַחַר שֶׁהֵאִיר הַדָּרוֹם

דְּנַהֲרָא, יִתְנְהִיר צָפוֹן. דִּכְתִיב, הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן. דְּאַקִּיף לֵיהּ נְהִירוּ דְּרַחֲמֵי מִכָּל סִטְרִין, דְּלָא יִפּוֹק בְּשַׁלְהוֹבוֹי לְאוֹקְדָא עָלְמָא, וְיִתְבַּסֵּם דִּינָא בְּרַחֲמֵי. מַאן רַחֲמֵי, דָּא שִׁמְשָׁא, וְהַיְינוּ רוּחַ, דִּכְתִיב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ, דְּרַחֲמֵי אַקִּיף כֻּלָּא.

וְעַל סְבִיבוֹתָיו שָׁב הָרוּחַ, סְבִיבוֹתָיו דְּמַאן. סְבִיבוֹתָיו דְּהַהוּא מָקוֹם דִּכְתִיב לְעֵילָא, וְאֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף, וְדָא מַעֲרָב. וְעַד תַּמָּן שָׁב הָרוּחַ, לְאַנְהָרָא בְּאִינּוּן שִׁבְעִין שְׁנִין, דְּאִתְכְּלִיל מְקוֹמוֹ לְאַנְהָרָא לְעָלְמִין, וּלְאַנְהָרָא לְשִׁבְעִין רַבְּרְבִין מְמַנָּן דְּקַיְימִין סָחֲרָנֵיהּ דְּהַהוּא מְקוֹמוֹ דְּשִׁמְשָׁא דַּאֲמָרָן.

תָּא חֲזֵי, כְּגַוְונָא דָא מִשֶּׁה לְתַתָּא, אַנְהִיר לְאַהֲרֹן, סִטְרָא דְּדָרוֹם. וּלְבָתַר לַנְּשִׂיאִים,

לשון הקודש

מִן הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, יוֹאַר הַצָּפוֹן, שֶׁכָּתוּב הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן. שֶׁהִקִּיף אוֹתוֹ אוֹר שֶׁל רַחֲמִים מִכָּל הַצְּדָדִים, שֶׁלֹּא יֵצֵא עִם שַׁלְהֲבוֹתָיו לִשְׂרֹף אֶת הָעוֹלָם, וְיִתְבַּסֵּם הַדִּין עִם רַחֲמִים. מִי הָרַחֲמִים? זֶה הַשֶּׁמֶשׁ, וְהַיְנוּ הָרוּחַ, שֶׁכָּתוּב (קהלת א) סֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ, שֶׁהָרַחֲמִים מַקִּיפִים הַכֹּל.

וְעַל סְבִיבֹתָיו שָׁב הָרוּחַ (שם), סְבִיבוֹתָיו שֶׁל מִי? סְבִיבוֹתָיו שֶׁל אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁכָּתוּב לְמַעְלָה, וְאֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף, וְזֶה מַעֲרָב. וְעַד שָׁם שָׁב הָרוּחַ, לְהָאִיר בְּאוֹתָם שִׁבְעִים שָׁנִים, שֶׁנִּכְלָל מְקוֹמוֹ לְהָאִיר לְעוֹלָמִים, וּלְהָאִיר לְשִׁבְעִים גְּדוֹלִים מְמֻנִּים שֶׁעוֹמְדִים סְבִיב אוֹתוֹ מְקוֹמוֹ שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁאָמַרְנוּ.

בָּא וּרְאֵה, כְּמוֹ זֶה מִשֶּׁה לְמַטָּה, מֵאִיר לְאַהֲרֹן, צַד הַדָּרוֹם. וְאַחַר כָּךְ לַנְּשִׂיאִים,

סִטְרָא דְצָפוֹן. דִּכְתִיב, וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן, וְאַקִּיף לוֹן סַחֲרָנֵי מַדְבְּחָא. לְבָתַר (במדבר יא יז) וְאָצַלְתִּי מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשַׂמְתִּי עֲלֵיהֶם, וְדָא הִיא וְעַל סְבִיבוֹתָיו שָׁב הָרוּחַ.

תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא אִינּוּן שִׁבְעִים זְקֵנִים יָנְקִין מִמֹּשֶׁה, וְאִינּוּן (שם יא א) דְּבִקְצָה הַמַּחֲנֶה אִתְאֲכָלוּ בְּנוּרָא דְּדָלֵיק. וְהָא אִיתְעָרוּ, מַאן גָּרִים לוֹן. כֵּיוָן דְּחָזָא מֹשֶׁה דְּלָא יָכְלִין לְאִתְקַיְּימָא בְּלָא זְקֵנִים, בָּעָא סִיעָתָא לְאַנְהָרָא לְיִשְׂרָאֵל, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לֵיהּ, (שם יא טז) אֶסְפָה לִי שִׁבְעִים אִישׁ וגו', וְאָצַלְתִּי מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ, דָּא רוּחַ דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא בְּמֹשֶׁה שַׁרְיָא וְלָא בְּאָחֳרָא. בְּגִין כָּךְ אִצְטְרִיכוּ לְאִתְנַהֲרָא מִנֵּיהּ, וְדָא הוּא וְעַל סְבִיבוֹתָיו שָׁב הָרוּחַ, לְאַנְהָרָא כִּדְבִקַדְמֵיתָא.

לשון הקודש

הַצַּד שֶׁל הַצָּפוֹן, שֶׁכָּתוּב וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן, וְהִקִּיף אוֹתָם סָבִיב הַמִּזְבֵּחַ. אַחַר כָּךְ (במדבר יא) וְאָצַלְתִּי מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשַׂמְתִּי עֲלֵיהֶם. וְזֶהוּ עַל סְבִיבוֹתָיו שָׁב הָרוּחַ.

בֹּא וּרְאֵה, בָּרִאשׁוֹנָה אוֹתָם שִׁבְעִים זְקֵנִים יָנְקוּ מִמֹּשֶׁה, וְאוֹתָם שֶׁבִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה נֶאֱכְלוּ בָּאֵשׁ הַדּוֹלֶקֶת. וַהֲרֵי הֵעִירוּ, מִי גָּרַם לָהֶם? כֵּיוָן שֶׁרָאָה מֹשֶׁה שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לְהִתְקַיֵּם בְּלִי זְקֵנִים, רָצָה סִיּוּעַ לְהָאִיר לְיִשְׂרָאֵל, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ (שם) אֶסְפָה לִי שִׁבְעִים אִישׁ וְכוּ', וְאָצַלְתִּי מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ. זוֹ הָרוּחַ שֶׁל הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, בְּמֹשֶׁה הִיא שׁוֹרָה וְלֹא בְּאַחֵר. מִשּׁוּם כָּךְ הִצְטָרְכוּ לִהְיוֹת נְאוֹרִים מִמֶּנּוּ, וְזֶהוּ וְעַל סְבִיבוֹתָיו שָׁב הָרוּחַ, לְהָאִיר כִּבְרִאשׁוֹנָה.

כֵּיוָן דְּהָכָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דָא, אָמַר (קהלת א ב) הֲבֵל הֲבָלִים וגו', (שם א ה) וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ. בְּיוֹמוֹי דְמשֶׁה, דְּנָהִיר שִׁמְשָׁא לְיִשְׂרָאֵל אַרְבְּעִין שְׁנִין, לָקֳבֵל נְהִירוּ דִּלְעֵילָא, דְּקַבֵּיל בְּאִינּוּן אַרְבְּעִין יוֹמִין דַּהֲוָה בְהוּ, וּמִקְצַת שָׁנָה רִאשׁוֹנָה כְּכוּלָּה, דִּבְהוּ קַבֵּל נְהִירוּ דְּאַנְהִיר לְתַתָּא. וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, כַּד אִסְתַּלַּק מֵעָלְמָא. וְאֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (יחזקאל ג יב) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. וְדָא מָקוֹם עִילָּאָה, דְּנָהִיר לְמָקוֹם תַּתָּאָה.

דָּבָר אַחֵר, מְקוֹמוֹ תַּתָּאָה מַמָּשׁ. שׁוֹאֵף נְהִירוּ מִלְּעֵילָא, וְזוֹרֵחַ הוּא שָׁם, דְּנָהִיר תַּמָּן לְסִיהֲרָא, וְדָא יְהוֹשֻׁעַ, דְּאִתְנְהֵיר מִגֵּיהּ, דִּכְתִיב (במדבר כז כ) וְנָתַתָּ מֵהוֹדְךָ עָלָיו. וְאִתְעָרוּ, פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה וכו'. הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם, בְּקַדְמִיתָא כַּד הֲוָה

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁרָאָה אֶת זֶה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, אָמַר (קהלת א) הֲבֵל הֲבָלִים כו', וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ. בִּימֵי מֹשֶׁה, שֶׁהֵאִיר הַשֶּׁמֶשׁ לְיִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה, כְּנֶגֶד הָאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁקִּבֵּל בְּאוֹתָם אַרְבָּעִים הַיָּמִים שֶׁהָיָה בָהֶם, וּמִקְצָת שָׁנָה רִאשׁוֹנָה כְּכֻלָּהּ, שֶׁבָּהֶם קִבֵּל הָאוֹר שֶׁהֵאִיר לְמַטָּה. וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, כְּשֶׁהִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם. וְאֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. וְזֶה הַמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן שֶׁמֵּאִיר לַמָּקוֹם הַתַּחְתּוֹן.

דָּבָר אַחֵר, מְקוֹמוֹ הַתַּחְתּוֹן מַמָּשׁ. שׁוֹאֵף הָאוֹר מִלְּמַעְלָה וְזוֹרֵחַ הוּא שָׁם, שֶׁמֵּאִיר שָׁם לַלְּבָנָה, וְזֶה יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁהוּאַר מִמֶּנּוּ, שֶׁכָּתוּב (במדבר כז) וְנָתַתָּ מֵהוֹדְךָ עָלָיו. וְהֵעִירוּ, פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה וְכו'. הוֹלֵךְ

בְּעָלְמָא, כָּל סִטְרִין אִתְנְהִירוּ כִּדְאַמָּרָן. אֲבָל הַשְׁתָּא כַּד אִסְתַּלַּק, בִּמְקוֹמוֹ זוֹרֵחַ וְלָא יַתִּיר.

וּשְׁמָא דִּילֵיהּ אִיקְּרֵי זָהָב יְרַקְרַק, וְרָזָא דָא אוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, אֶסְתֵּר יְרַקְרֹקֶת הָיְתָה. גַּוְונָא אֶתְרוֹג, וְכוּלָּא חַד. זָהָב דָּא, אִיהוּ רֵישָׁא בִּסְתִימוּ, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ בְּאִתְגַּלְיָא לְגַבֵּי זָהָב עִילָּאָה. עַד דְּאִתְמַשְׁכָא וְשַׁרְיָא לְרֵישָׁא דְּגַבְרִיאֵל, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. וּבְגִין כָּךְ כֹּלָּא אִיהוּ בְּרָזָא עִילָּאָה, וְאִתְמַשְׁכָא הַהוּא רָזָא לְתַתָּא, כֹּלָּא כְּגַוְונָא חַד.

וְעָשִׂיתָ כַּפֹּרֶת זָהָב טָהוֹר (שמות כה יז), רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בְּכָל פָּרְשָׁתָא דָא אַשְׁכַּחְנָא דְּאִתְמְסַר עֲבִידְתָּא בִּידָא דְמשֶׁה, בַּר תְּרֵין. בְּכֻלְּהוּ כְּתִיב, וְעָשִׂיתָ. וּבָאָרוֹן וּבָאֵפוֹד כְּתִיב (שם כה י) וְעָשׂוּ אָרוֹן, (שם כח ו) וְעָשׂוּ אֶת הָאֵפוֹד, וְלָא כְתִיב וְעָשִׂיתָ.

לשון הקודש

אֶל דָּרוֹם – בָּרִאשׁוֹנָה, כְּשֶׁהָיָה בָּעוֹלָם, כָּל הַצְּדָדִים הֵאִירוּ, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. אֲבָל כָּעֵת, כְּשֶׁהִסְתַּלֵּק, בִּמְקוֹמוֹ זוֹרֵחַ וְלֹא יוֹתֵר.

וּשְׁמוֹ נִקְרָא זָהָב יְרַקְרַק, וְהַסּוֹד הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים, אֶסְתֵּר הָיְתָה יְרַקְרֹקֶת. צֶבַע אֶתְרוֹג, וְהַכֹּל אֶחָד. הַזָּהָב הַזֶּה הוּא רֹאשׁ בְּנִסְתָּר, אַף עַל גַּב שֶׁהוּא בְּנִגְלֶה אֶל הַזָּהָב הָעֶלְיוֹן, עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ וְשׁוֹרֶה לְרֹאשׁוֹ שֶׁל גַּבְרִיאֵל, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל הוּא בְּסוֹד עֶלְיוֹן, וְנִמְשָׁךְ אוֹתוֹ הַסּוֹד לְמַטָּה, הַכֹּל בְּגָוֶן אֶחָד.

וְעָשִׂיתָ כַּפֹּרֶת זָהָב טָהוֹר (שמות כה), רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בְּכָל הַפָּרָשָׁה הַזּוֹ מָצָאנוּ שֶׁנִּמְסְרָה הָעֲבוֹדָה בְּיַד מֹשֶׁה, פְּרָט לִשְׁנַיִם. בְּכֻלָּם כָּתוּב וְעָשִׂיתָ, וּבָאָרוֹן וּבָאֵפוֹד כָּתוּב (שם) וְעָשׂוּ אָרוֹן, (שם כח) וְעָשׂוּ אֶת הָאֵפוֹד, וְלֹא כָתוּב וְעָשִׂיתָ. מָה הַטַּעַם

מַאי טַעְמָא בָּאָרוֹן לָא כְתִיב וְעָשִׂיתָ, בְּגִין דְּאָרוֹן כָּלִיל לֵיהּ לְמֹשֶׁה בְּגַוֵּיהּ, לְאִתְנַהֲרָא מִגַּוֵּיהּ. וְאִצְטְרִיכוּ אָחֲרָנִין לְתַקָּנָא תִּיקוּנָא וְשַׁפִּירוּ דִּילֵיהּ, לְמֵיעַל הִיא לְגַבֵּיהּ.

בָּאֵפוֹד, לָאו דִּילֵיהּ הוּא, וְלָא לְאִשְׁתַּמָּשָׁא בֵּיהּ, וְלָא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ (דף נג ע"א) לְמֹשֶׁה לְמֶעְבַּד פּוּלְחָנָא דְאָחוֹי, דְּהָא מֹשֶׁה אִיהוּ מַלְכָּא, וְאַהֲרֹן שׁוֹשְׁבִינָא דְמַלְכָּא.

וְאִי תֵּימָא, וְהָא כְתִיב (שם כט ה) וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת אַהֲרֹן וכו', וְאָפַדְתָּ לוֹ. וְשַׂמְתָּ הַמִּצְנֶפֶת עַל רֹאשׁוֹ וגו'. הָא כּוּלֵּי הַאי פּוּלְחָנָא דְמֹשֶׁה, וּיקָרָא דְאַהֲרֹן אִיהוּ. לָאו הָכִי אֶלָּא יְקָרָא דְמֹשֶׁה אִיהוּ, דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא בָּעָא פּוּלְחָנָא דְאַהֲרֹן, אֶלָּא עַל יְדָא דְמֹשֶׁה. וְאַהֲרֹן לָא יָכִיל לְאִתְקַדָּשָׁא אֶלָּא

לשון הקודש

בָּאָרוֹן לֹא כָתוּב וְעָשִׂיתָ? מִשּׁוּם שֶׁהָאָרוֹן כּוֹלֵל אֶת מֹשֶׁה בְּתוֹכוֹ, לְהָאִיר מִמֶּנּוּ. וְהִצְטָרְכוּ אֲחֵרִים לְתַקֵּן אֶת הַתִּקּוּן וְהַיֹּפִי שֶׁלּוֹ, לְהַכְנִיס אוֹתוֹ לְתוֹכוֹ.

בָּאֵפוֹד, אֵינוֹ שֶׁלּוֹ, וְלֹא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, וְלֹא צָרִיךְ לוֹ לְמֹשֶׁה לַעֲשׂוֹת אֶת עֲבוֹדַת אָחִיו, שֶׁהֲרֵי מֹשֶׁה הוּא מֶלֶךְ, וְאַהֲרֹן שׁוֹשְׁבִין הַמֶּלֶךְ.

וְאִם תֹּאמַר, וַהֲרֵי כָּתוּב (שם כט) וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת אַהֲרֹן כו', וְאָפַדְתָּ לוֹ, וְשַׂמְתָּ הַמִּצְנֶפֶת עַל רֹאשׁוֹ וְגו'. הֲרֵי כָּל זֶה עֲבוֹדַת מֹשֶׁה, וְהַכָּבוֹד שֶׁל אַהֲרֹן הוּא? לֹא כָּךְ, אֶלָּא הַכָּבוֹד שֶׁל מֹשֶׁה הוּא, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא רָצָה אֶת עֲבוֹדַת אַהֲרֹן, אֶלָּא עַל יְדֵי מֹשֶׁה. וְאַהֲרֹן לֹא יָכֹל לְהִתְקַדֵּשׁ אֶלָּא עַל יְדֵי מֹשֶׁה.

עַל יְדָא דְמשֶׁה. וּבְכֹלָּא אִצְטְרִיךְ אַהֲרֹן לְמשֶׁה, וְכָל הַאי יְקָרָא דְמשֶׁה אִיהוּ.

וְעָשִׂיתָ כַּפֹּרֶת, תָּא חֲזֵי, כְּתִיב בְּפָרְשָׁתָא דָא עוֹבָדָא דְשָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְכָל אִינּוּן חֵילִין דְתַמָּן, דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא פַּקִּיד לְמֶעְבַּד מַשְׁכְּנָא, אֶלָּא כְּגַוְונָא דְעוֹבָדֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, לְמֶהֱוֵי דִיוֹרָא דִלְתַתָּא, כְּגַוְונָא דְדִיוֹרָא דִלְעֵילָא, וּלְאִתְחַבְּרָא דָא בְּדָא כְּגַוְונָא דְנִשְׁמָתָא וְגוּפָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד.

כְּתִיב (בראשית א א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. בְּרֵאשִׁית, הָא אוֹקְמוּהָ. אֲבָל רָזָא דְעוֹבָדָא דְכַפּוֹרְתָּא, הָכָא בִּרְמִיזוּ דִלְעֵילָא, שַׁלְשֶׁלָּא דְמטטרו"ן, גְּנִיזָא דְמַשְׁכְּנָא, לַאֲרָמָא אֲרָמוּת קוּדְשָׁא לְעֵילָא וְתַתָּא.

לשון הקודש

וּבְהַכֹּל הִצְטָרֵךְ אַהֲרֹן אֶת מֹשֶׁה, וְכָל זֶה הוּא כְּבוֹדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה.

וְעָשִׂיתָ כַּפֹּרֶת, בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב בַּפָּרָשָׁה הַזּוֹ מַעֲשֵׂי שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל אוֹתָם הַחֵילוֹת שֶׁשָּׁם, שֶׁהֵרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא צִוָּה לַעֲשׂוֹת מִשְׁכָּן, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁמַּעֲשֵׂי שָׁמַיִם וָאָרֶץ, לִהְיוֹת הַדִּיּוּר שֶׁלְּמַטָּה כְּמוֹ הַדִּיּוּר שֶׁלְּמַעְלָה, וּלְהִתְחַבֵּר זֶה עִם זֶה כְּמוֹ שֶׁהַנְּשָׁמָה וְהַגּוּף, שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל אֶחָד.

כָּתוּב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. בְּרֵאשִׁית, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. אֲבָל הַסּוֹד שֶׁל מַעֲשֵׂה הַכַּפֹּרֶת, כָּאן בָּרֶמֶז שֶׁלְּמַעְלָה, שַׁלְשֶׁלֶת שֶׁל מטטרו"ן, גְּנִיזַת הַמִּשְׁכָּן, לְהָרִים אֶת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ לְמַעְלָה וּמַטָּה.

בְּרֵאשִׁית, רֵאשִׁיתָא עִילָּאָה כַּפּוֹרְתָּא גְּנִיזָא טְמִירָא, דְּאִשְׁתַּכְּחָא מֵרָזָא דִּנְקוּדָא טְמִירוּ עִילָּאָה, וְאִתְפָּרַשׁ פְּרִישׁוּ, לְאִתְנְהָרָא גּוֹ נְהִירוּ, לְאִתְטַמְּרָא גּוֹ טְמִירוּ. טְמִירָא גּוֹ הַאי כַּפּוֹרְתָּא, מִיטְטְרוֹ"ן מִטְטְרוֹ"ן, דְּאִתְאַחֲדָא מִתַּתָּא לְעֵילָא.

מִגּוֹ דְּהִילוּ דְּאָזַל בְּקוּשְׁטָא בְּגוֹ אַרְעָא, הֲוָה מַשְׁכַּח נְהִירוּ דְּאָבִיד אָדָם קַדְמָאָה, דְּאִיטַּמַּר הַהוּא נְהִירוּ בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן. וְסָלְקָא לְעֵילָא, לָא אִתְיַישְׁבָא בְּדוּכְתֵּיהּ, דְּהָא לָא הֲוָה אִשְׁתְּלִים מִכָּל סִטְרִין, דְּהָא שְׁלִימוּ דִּלְתַתָּא הֲוָה גָּרַע, דְּהָא אִתְאֲבִיד בְּחוֹבָא דְּאָדָם קַדְמָאָה נָחַת לְתַתָּא, וְאִתְטַמַּר גּוֹ אִילָנֵי גִּנְתָּא, וְאִתְפַּשָּׁט תַּמָּן בְּכָל סִטְרֵי גִּנְתָּא, עַד דְּאִתְיְלִיד חֲנוֹךְ בֶּן יָרֶד.

לשון הקודש

בְּרֵאשִׁית, הָרֵאשִׁית הָעֶלְיוֹנָה הַכַּפֹּרֶת הַגְּנוּזָה הַטְּמִירָה, שֶׁנִּמְצֵאת מִסּוֹד הַנְּקֻדָּה הַנִּסְתֶּרֶת הָעֶלְיוֹנָה, וְהִתְפָּרְשָׁה פְּרִישׁוּת לְהָאִיר בְּתוֹךְ הָאוֹר, לְהִסְתַּתֵּר תּוֹךְ הֶסְתֵּר. הֶסְתֵּר בְּתוֹךְ הַכַּפֹּרֶת הַזּוֹ, מִיטְטְרוֹ"ן מִטְטְרוֹ"ן, שֶׁנֶּאֱחָז מִמַּטָּה לְמַעְלָה.

מִתּוֹךְ הַפַּחַד שֶׁהָלַךְ בֶּאֱמֶת בְּתוֹךְ הָאָרֶץ, הָיָה מוֹצֵא הָאוֹר שֶׁאִבֵּד אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁנִּטְמַן אוֹתוֹ הָאוֹר בְּגַן עֵדֶן. וְעָלָה לְמַעְלָה, לֹא הִתְיַשֵּׁב בִּמְקוֹמוֹ, שֶׁהֲרֵי לֹא הָיָה מֻשְׁלָם מִכָּל הַצְּדָדִים. שֶׁהֲרֵי הַשְּׁלֵמוּת שֶׁלְּמַטָּה הָיְתָה חֲסֵרָה, שֶׁהֲרֵי אָבְדָה בַּחֵטְא שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, יָרַד לְמַטָּה, וְנִטְמַן בְּתוֹךְ עֲצֵי הַגָּן, וְהִתְפַּשֵּׁט שָׁם בְּכָל צִדֵּי הַגָּן, עַד שֶׁנּוֹלַד חֲנוֹךְ בֶּן יָרֶד.

כֵּיוָן דְּאִתְיְלִיד הֲוָה אִשְׁתְּכַח סָמוּךְ לְגִנְתָּא, שָׁרִיאַת הַהִיא נְהִירוּ לְאַנְהָרָא בְּגַוֵּיהּ, וְאִתְרַבֵּי בִּרְבוּ קוּדְשָׁא, וְשַׁרְיָא עֲלֵיהּ נְהִירוּ דָא מִנַּצְצָא. עָאל לְגִנְתָּא דְעֵדֶן, אַשְׁכַּח תַּמָּן אִילָנָא דְחַיֵּי, וְעַנְפּוֹי וְאִנְבֵּי דְאִילָנָא, אָרַח בְּהוּ, וְאִתְיַישַׁב בְּגַוֵּיהּ הַהוּא רוּחָא דִּנְהִירוּ דְחַיֵּי.

אָתוֹ שְׁלִיחָן מַלְאֲכֵי עִילָּאֵי, וְאוֹלִיפוּ לֵיהּ חָכְמָתָא עִילָּאָה, וְיַהֲבוּ לֵיהּ סֵפֶר דַּהֲוָה טָמִיר גּוֹ אִילָנָא דְחַיֵּי, וְאוֹלִיף מִנֵּיהּ, וְיָדַע אוֹרְחוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִשְׁתַּדֵּל אֲבַתְרֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שם ה כג) וַיִּתְהַלֶּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים. עַד דְּהַהוּא נְהִירוּ, אִשְׁתְּלִים בְּגַוֵּיהּ.

כֵּיוָן דְּהַהוּא נְהִירוּ אִשְׁתְּלִים לְתַתָּא, בָּעָא לְסַלְקָא לְדוּכְתֵּיהּ. וּבְגִין לְאַחֲזָאָה הַהוּא שְׁלִימוּ בְּרָזָא

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁנּוֹלַד, הָיָה נִמְצָא סָמוּךְ לַגָּן, הִתְחִיל אוֹתוֹ הָאוֹר לְהָאִיר בְּתוֹכוֹ. הִתְגַּדֵּל בְּמִשְׁחַת קֹדֶשׁ, וְשָׁרָה עָלָיו הָאוֹר הַזֶּה הַנּוֹצֵץ. נִכְנַס לְגַן עֵדֶן, וּמָצָא שָׁם אֶת עֵץ הַחַיִּים, אֶת עֲנָפָיו וּפֵרוֹתָיו שֶׁל הָאִילָן. הֵרִיחַ בָּהֶם, וְהִתְיַשְּׁבָה בְּתוֹכוֹ אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁל אוֹר הַחַיִּים.

בָּאוּ שְׁלִיחִים, מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים, וְלִמְּדוּ אוֹתוֹ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה. נָתְנוּ לוֹ סֵפֶר שֶׁהָיָה נִסְתָּר בְּתוֹךְ עֵץ הַחַיִּים, וְלָמַד מִמֶּנּוּ, וְיָדַע אֶת דַּרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִשְׁתַּדֵּל אַחֲרָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ה) וַיִּתְהַלֶּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים. עַד שֶׁאוֹתוֹ הָאוֹר הִשְׁתַּלֵּם בְּתוֹכוֹ.

כֵּיוָן שֶׁאוֹתוֹ הָאוֹר הִשְׁתַּלֵּם לְמַטָּה, רָצָה לַעֲלוֹת לִמְקוֹמוֹ. וּכְדֵי לְהַרְאוֹת אוֹתָהּ

דַּחֲנוּכָּ. יוֹמָא חַד עָאל גּוֹ גִּנְתָּא דְּעֵדֶן, וְאַחְמוּ לֵיהּ טְמִירִין דְּגִנְתָּא, וַאֲנַח הַהוּא סֵפֶר, וְכָל מַה דְּחָמָא, לְבַר, וְאִיהוּ צָנִיעַ בְּגוֹ חַבְרַיָּיא.

לְבָתַר אִתְלַבַּשׁ הַהוּא נְהִירוּ, גּוֹ הַהוּא לְבוּשָׁא, לְאַחֲזָאָה לְעֵילָא, וּלְמֶהֱוֵי כִּיסּוּפָא בַּהֲדֵיהּ, לְכָל אִינּוּן דְּעָבְדוּ קִטְרוּגָא בְּמָאֲרֵיהוֹן, דְּלָא יִתְבְּרֵי בַּר נָשׁ בְּעָלְמָא.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים. וְאֵינֶנּוּ: בְּהַאי עָלְמָא. וְאֵינֶנּוּ: כִּדְקָא חֲזָה בְּהַאי עָלְמָא. כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים. לְדִיוּקְנָא אָחֳרָא. בְּהַאי, אִיהוּ נַעַר תָּדִיר. וְרָזָא דָא אוֹקִימְנָא, (משלי כב ו) חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ, לְאַנְהָגָא עָלְמִין כֻּלְּהוּ. גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּה, דְּהָא תָּדִיר אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ וְאִתְחַדַּר נָעַר.

לשון הקודש

הַשְּׁלֵמוּת בַּסּוֹד שֶׁל חֲנוּכָּ. יוֹם אֶחָד נִכְנַס לְתוֹךְ גַּן הָעֵדֶן, וְהֶרְאוּ לוֹ אֶת נִסְתָּרוֹת הַגָּן, וְהִנִּיחַ אוֹתוֹ סֵפֶר, וְכָל מַה שֶּׁרָאָה, לְבַחוּץ, וְהוּא מֻצְנָע בְּתוֹךְ הַחֲבֵרִים.

אַחַר כָּךְ הִתְלַבֵּשׁ אוֹתוֹ הָאוֹר בְּתוֹךְ אוֹתוֹ לְבוּשׁ, לְהַרְאוֹת לְמַעְלָה, וְשֶׁיִּתְכַּיְּשׁוּ אִתּוֹ, לְכָל אוֹתָם שֶׁעָשׂוּ קִטְרוּג עִם רִבּוֹנָם, שֶׁלֹּא יִבָּרֵא אָדָם בָּעוֹלָם.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים. וְאֵינֶנּוּ – בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאֵינֶנּוּ – כְּמוֹ שֶׁהָיָה בָּעוֹלָם הַזֶּה. כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים – לִדְמוּת אַחֶרֶת. בָּזֶה הוּא תָּמִיד נַעַר. וְסוֹד זֶה בֵּאַרְנוּ, (משלי כב) חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ, לְהַנְהִיג אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת. גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּה, שֶׁהֲרֵי תָּמִיד נִמְצָא בּוֹ וְחוֹזֵר הַנַּעַר.

בַּחֲנוֹךְ אִתְכְּלִיל דְּיוּקְנָא דְּעָלְמָא טְמִירָא. אִיהוּ כּוּרְסְיָיא דְמָארֵיהּ, עָבִיד שְׁלִיחָן בְּעָלְמָא. כַּד עָלְמָא בְּדִינָא, נְפַק וְאִיקְרֵי מטטרו"ן, רְבוֹן עַל כָּל חֵילִין עִילָּאִין. וְסָבָא אִיהוּ נָעַר. עָאל מֵעָלְמָא לְעָלְמָא, וְאִתְיַישְׁבָא רוּגְזָא.

דְּיוּקְנָא דָא אִתְפְּרַס בִּפְרִיסוּ כַּפּוֹרְתָּא, וְאִתְצַיְּירִין בֵּיהּ בְּהַהוּא פְּרִיסוּ תְּרֵין דְּיוּקְנִין, חַד דְּכַר, וְחַד נוּקְבָא. וְקָיְימָן תְּרֵי רַבְיָין עוּלֵמִין רְחִימִין, בִּרְחִימוּ דְּבִיקָאן דָּא בְּדָא.

וְרָזָא דָא (בראשית א א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, פְּרִיסוּ כַּפּוֹרְתָּא סְתִימָאָה. אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, תְּרֵין כְּרוּבִין קָיְימִין בִּדְבֵיקוּ דַּחֲבִיבוּתָא. שָׁמַיִם וָאָרֶץ לָא כְתִיב, אֶלָּא אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, לְאַסְגָּאָה תְּרֵין כְּרוּבִין כַּחֲדָא. כַּפֹּרֶת דָּא

לשון הקודש

בַּחֲנוֹךְ נִכְלֶלֶת הַדְּמוּת שֶׁל הָעוֹלָם הַנִּסְתָּר. הוּא הַכִּסֵּא שֶׁל אֲדוֹנוֹ, עוֹשֶׂה שְׁלִיחֻיּוֹת בָּעוֹלָם. כְּשֶׁהָעוֹלָם בְּדִין, יוֹצֵא וְנִקְרָא מטטרו"ן, רִבּוֹן עַל כָּל הַחֵילוֹת הָעֶלְיוֹנִים. וְהַזָּקֵן הוּא נַעַר. נִכְנָס מֵעוֹלָם לְעוֹלָם, וּמִתְיַשֵּׁב הָרוֹגֶז.

הַדְּמוּת הַזּוֹ נִפְרֶסֶת בִּפְרִיסַת הַכַּפֹּרֶת, וּמִצְטַיְּרִים בְּאוֹתָהּ הַפְּרִיסָה שְׁנֵי דְּיוֹקְנָאוֹת – אֶחָד זָכָר וְאֶחָד נְקֵבָה. וְעוֹמְדִים שְׁנֵי יְלָדִים עֲלֻמִּים אוֹהֲבִים, בְּאַהֲבָה דְּבֵקִים זֶה בָּזֶה.

וְזֶה סוֹד שֶׁל בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, פְּרִיסַת הַכַּפֹּרֶת הַנִּסְתֶּרֶת. אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, שְׁנֵי כְּרוּבִים עוֹמְדִים בִּדְבֵקוּת שֶׁל חֲבִיבוּת. לֹא כָתוּב שָׁמַיִם וָאָרֶץ, אֶלָּא אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ,

פְּרִיסָא לְגוֹ, בִּטְמִירוּ דְּהֵיכָלָא, וּבִתְרֵין סִטְרִין קָיְימִין תְּרֵין אִלֵּין.

בְּרֵאשִׁית סָלְקָא לְעֵילָא. רָזָא דִילֵיהּ, נָהֲתָא לְתַתָּא. כְּגַוְונָא דְּהַהוּא רָזָא דִבְרֵאשִׁית סָלְקָא לְעֵילָא, וְלָא אִתְרְשִׁים בִּרְשִׁימוּ, נָפְקָא רְשִׁימוּ לְתַתָּא (נ"א לבתר), וְאִתְעֲבִיד מִנֵּיהּ כַּפּוֹרְתָּא עִילָּאָה, רְשִׁימָא בִּרְשִׁימִין תְּלָתָא. בְּרָזָא יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה. מֵאִלֵּין תְּלַת, נָפְקוּ תְּלַת אָחֲרָנִין, וְאִינוּן שִׁית, וְהַיְינוּ בָּרָא שִׁי"ת.

אִתְפְּרַשׁ כַּפּוֹרְתָּא דָא לְסִטַר דָּרוֹם וּמַעֲרָב, וְאַפִּיק תְּרֵין כְּרוּבִים כַּחֲדָא, דְּכַר וְנוּקְבָא, דְּיִשְׁתַּכְּחוּן דָּא לָקְבֵל דָּא. דָּרוֹם, אִיהוּ רֹאשׁ, כֹּהֵן נוֹטֵל בָּרֹאשׁ. וְאִיהוּ בֶּן דְּכַר. מַעֲרָב אִיהוּ נוּקְבָא, בַּת יְחִידָה, בַּת הָיְתָה לְאַבְרָהָם וַדַּאי. וְהַיְינוּ

לשון הקודש

לְרַבּוֹת שְׁנֵי כְּרוּבִים כְּאֶחָד. הַכַּפֹּרֶת הַזּוֹ פְּרוּסָה לִפְנִים, בְּסֵתֶר הַהֵיכָל, וּבִשְׁנֵי צִדָּדִים עוֹמְדִים שְׁנֵי אֵלֶּה.

בְּרֵאשִׁית עוֹלֶה לְמַעְלָה. הַסּוֹד שֶׁלּוֹ יוֹרֵד לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ הַסּוֹד שֶׁל בְּרֵאשִׁית עוֹלֶה לְמַעְלָה וְלֹא נִרְשָׁם בִּרְשָׁם, יוֹצֵא הָרִשָּׁם לְמַטָּה (לְאַחַר), וְנַעֲשֵׂית מִמֶּנּוּ כַּפֹּרֶת עֶלְיוֹנָה, רְשׁוּמָה בִּשְׁלֹשָׁה רְשׁוּמִים, בְּסוֹד יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה. מֵאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה יָצְאוּ שְׁלֹשָׁה אֲחֵרִים, וְהֵם שִׁשָּׁה, וְהַיְנוּ בָּרָ"א שִׁי"ת.

נִפְרְסָה הַכַּפֹּרֶת הַזּוֹ לְצַד דָּרוֹם וּמַעֲרָב, וּמוֹצִיאָה שְׁנֵי כְּרוּבִים כְּאֶחָד, זָכָר וּנְקֵבָה, שֶׁיִּמָּצְאוּ זֶה כְּנֶגֶד זֶה. הַדָּרוֹם הוּא רֹאשׁ, כֹּהֵן נוֹטֵל בָּרֹאשׁ. וְהוּא בֶּן זָכָר. הַמַּעֲרָב הוּא נְקֵבָה, בַּת יְחִידָה, בַּת הָיְתָה

בְּרָזָא דָא, בְּרֵאשִׁית: ב"ת רֹא"ש. י' כַּפּוֹרְתָּא, דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדָע, עַד דְּאִתְפְּרַס בִּפְרִיסוּ, וְאַפִּיק תְּרֵין אִלֵּין. כְּגַוְונָא דָא ה'. וְעַל דָּא. בַּת, בַּת רֹאשׁ, בַּת לְאַבְרָהָם. י' כַּפּוֹרְתָּא לְאִתְפְּרָסָא.

אִתְהַדַּר כַּפּוֹרְתָּא מִמַּעֲרָב לְצָפוֹן, וְאִתְפְּרַס בִּפְרִיסוּ. וְאִתְגַּלְיָיא דְּכַר, דְּאִתְאַחֵיד בְּסִטְרָא דְּכַפּוֹרְתָּא. וְנוּקְבָא אִתְטַמְּרַת לְתַתָּא, וְאִתְעֲבִידַת בְּאֵשׁ דְּצָפוֹן. וְרָזָא דָא בְּרֵאשִׁית, בַּת אֵשׁ. י' כַּפּוֹרְתָּא. י' פְּרִיסוּ דְּאִתְפְּרַס, וְאַחֲזֵי חַד, וְלָא תְּרֵין, דְּהָא נוּקְבָא אִתְכַּפְיָיא לְתַתָּא. וְאִי תֵּימָא כּוּלָּא חַד פְּרִיסוּ עִילָּאָה וְתַתָּאָה. הָכִי הוּא. דְּלָא אִתְפְּרֵישׁ שְׁמָא דָא מִן דָּא, כֹּלָּא אִיהוּ אֱלֹהִים.

אִתְהַדַּר כַּפּוֹרְתָּא מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח, פָּרֵים פְּרִיסוּ בִּתְרֵין סִטְרִין, בְּסִטְרָא דְמִזְרָח, וּבְסִטְרָא

לשון הקודש

לְאַבְרָהָם וַדַּאי. וְהַיְנוּ בַּסּוֹד הַזֶּה, בְּרֵאשִׁית: בַּ"ת רֹא"ש. י' כַּפֹּרֶת שֶׁלֹּא נוֹדַעַת, עַד שֶׁנִּפְרֶסֶת בִּפְרִיסָה וּמוֹצִיאָה אֶת שְׁנֵי אֵלּוּ. כְּמוֹ כֵן ה'. וְעַל כֵּן, בַּת – בַּת רֹאשׁ, בַּת לְאַבְרָהָם. י' כַּפֹּרֶת לְהִפָּרֵס.

חוֹזֶרֶת הַכַּפֹּרֶת מִמַּעֲרָב לְצָפוֹן, וְנִפְרֶסֶת בִּפְרִיסָה, וּמִתְגַּלֶּה הַזָּכָר, שֶׁנֶּאֱחָז בְּצַד הַכַּפֹּרֶת. וְהַנְּקֵבָה נִסְתֶּרֶת לְמַטָּה, וְנַעֲשֵׂית בְּאֵשׁ הַצָּפוֹן. וְזֶה סוֹד בְּרֵאשִׁית, בַּת אֵשׁ. י' כַּפֹּרֶת, י' הַפְּרִיסָה שֶׁנִּפְרֶסָה, וּמַרְאֶה אֶחָד וְלֹא שְׁנַיִם, שֶׁהֲרֵי הַנְּקֵבָה נִכְנַעַת לְמַטָּה. וְאִם תֹּאמַר, הַכֹּל פְּרִיסָה אַחַת עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה? כָּךְ הוּא, שֶׁלֹּא נִפְרָד הַשֵּׁם זֶה מִזֶּה, הַכֹּל הוּא אֱלֹהִים.

חוֹזֶרֶת הַכַּפֹּרֶת מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח, פּוֹרֶסֶת

דְּמַעֲרָב. כֵּיוָן דְּכַפּוֹרְתָּא קָיְימָא בְּמִזְרָח וּמַעֲרָב, כְּדֵין חֶדְוָה אִשְׁתְּכַח, וְחִיבּוּרָא כִּדְקָא יָאוֹת, וְהַאי בַּת, אִתְכְּלִילַת בְּעִיטְּרָהָא כִּדְקָא יָאוֹת, וְקָיְימָא בְּאַשְׁלָמוּתָא. וּכְדֵין אִיהוּ בְּרָזָא דִּילֵיהּ בְּרֵאשִׁית, בְּלָא פֵּירוּדָא כְּלָל.

וְלָקְבֵל אִלֵּין תְּלַת זִימְנִין, סָלְקִין יִשְׂרָאֵל תְּלַת זִימְנִין לְמֵיחַג חַגֵּיהוּ. בְּפֶסַח אִתְהַדַּר כַּפּוֹרְתָּא בִּסְטַר דָּרוֹם וּמַעֲרָב, וּכְדֵין הַהִיא בַּת קָיְימָא בְּאַבְרָהָם, וְאִיהִי בַּ"ת רֹא"ש, וְתַמָּן הַלֵּל, וְלָאו (דף נג ע"ב) הַלֵּל גָּמוּר, דְּהָא תְּרֵין כְּרוּבִין אִלֵּין, לָאו אִינוּן בְּאַשְׁלָמוּתָא כִּדְקָא יָאוֹת, דְּהָא יִשְׁמָעֵאל נָפִיק וּמְקַטְרֵג.

מִיּוֹמָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹמָא (קַדְמָאָה) דְּסוּכּוֹת, אִתְהַדַּר כַּפּוֹרְתָּא מִצָּפוֹן לְמַעֲרָב, כְּדֵין

לשון הקודש

פְּרִיסָה בִּשְׁנֵי צְדָדִים – בְּצַד הַמִּזְרָח וּבְצַד הַמַּעֲרָב. כֵּיוָן שֶׁהַכַּפֹּרֶת עוֹמֶדֶת בַּמִּזְרָח וּבַמַּעֲרָב, אֲזַי נִמְצֵאת שִׂמְחָה וְחִבּוּר כָּרָאוּי, וְהַבַּת הַזּוֹ נִכְלֶלֶת בְּעִטְרוֹתֶיהָ כָּרָאוּי וְעוֹמֶדֶת בִּשְׁלֵמוּת. וְאָז הוּא בַּסּוֹד שֶׁלּוֹ בְּרֵאשִׁית, בְּלִי פֵּרוּד כְּלָל. **וּכְנֶגֶד** שְׁלֹשׁ הַפְּעָמִים הַלָּלוּ עוֹלִים יִשְׂרָאֵל שָׁלֹשׁ פְּעָמִים לָחוֹג אֶת חַגֵּיהֶם. בְּפֶסַח חוֹזֶרֶת הַכַּפֹּרֶת לְצַד דָּרוֹם וּמַעֲרָב, וְאָז אוֹתָהּ בַּת עוֹמֶדֶת בְּאַבְרָהָם, וְהִיא בַּ"ת רֹא"ש, וְשָׁם הַלֵּל, וְלֹא הַלֵּל גָּמוּר, שֶׁהֲרֵי שְׁנֵי הַכְּרוּבִים הַלָּלוּ אֵינָם בְּהַשְׁלָמָה כָּרָאוּי, שֶׁהֲרֵי יִשְׁמָעֵאל יוֹצֵא וּמְקַטְרֵג.

מִיּוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם (הָרִאשׁוֹן) שֶׁל סֻכּוֹת חוֹזֶרֶת הַכַּפֹּרֶת מִצָּפוֹן לְמַעֲרָב, וְאָז

הַהִיא בַּת אִתְכַּפְיָא, וְקָיְימָא בֵּיהּ בְּיִצְחָק, וְלָא בְּחֶדְוָה, וְאִיהִי בַּ"ת אֵ"שׁ, וְאִינוּן לָאו בְּאַשְׁלָמוּתָא, וְעַל דָּא לֵית תַּמָּן הַלֵּילָא כְּלַל, דְּהָא עֵשָׂו נָפִיק וּמְקַטְרֵג. בְּסוּכּוֹת, סָלְקָא הַאי בַּת. וְאִישְׁתַּלִּימַת בֵּיהּ בְּיַעֲקֹב (בְּיִצְחָק) בְּחֶדְוָה, וּמִתְחַבְּרָן דָּא בְּדָא, וּכְדֵין הַלֵּל גָּמוּר, עַל דְּאִשְׁתְּכִיךְ רוּגְזָא, וְחַבְרוּתָא אִשְׁתַּכַּח.

בְּשָׁבוּעוֹת דְּאִקְרֵי עֲצֶרֶת, אִתְהַדַּר כַּפּוֹרְתָּא בִּסְטַר מִזְרָח וּמַעֲרָב, כְּדֵין שְׁלִימוּ אִשְׁתְּכַּח, וַחֲבִיבוּ וּדְבֵיקוּתָא אִיהוּ בְּכָל סִטְרִין, וְחֶדְוָה דְּעִילָּאֵי וְתַתָּאֵי. וּכְדֵין (תהלים יט ח) תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ.

וּבְתֻלַת זִמְנִין אִלֵּין, כַּפּוֹרְתָּא אִתְהַדְּרַת בִּסְטַרָהָא, כְּדְקָא יָאוֹת, כַּפּוֹרְתָּא דָּא אִתְפָּרְסָא לְעֵילָא, גּוֹ הַהוּא נְקוּדָה טְמִירָא, בְּנְהִירוּ

לשון הקודש

אוֹתָהּ הַבַּת נִכְנַעַת, וְעוֹמֶדֶת בְּיִצְחָק, וְלֹא בְּשִׂמְחָה, וְהִיא בַּ"ת אֵ"שׁ, וְהֵם אֵינָם בִּשְׁלֵמוּת, וְעַל כֵּן אֵין שָׁם כְּלָל הַלֵּל, שֶׁהֲרֵי עֵשָׂו יוֹצֵא וּמְקַטְרֵג. בְּסֻכּוֹת עוֹלָה הַבַּת הַזּוֹ, וְנִשְׁלֶמֶת בּוֹ בְּיַעֲקֹב (בְּיִצְחָק) בְּשִׂמְחָה, וּמִתְחַבְּרִים זֶה עִם זֶה, וְאָז הַלֵּל גָּמוּר, עַל שֶׁשָּׁכַךְ הָרוֹגֶז, וְנִמְצֵאת חֲבֵרוּת. **בְּשָׁבוּעוֹת** שֶׁנִּקְרָא עֲצֶרֶת, מָחְזֶרֶת הַכַּפֹּרֶת בְּצַד מִזְרָח וּמַעֲרָב, וְאָז מְצוּיָה שְׁלֵמוּת, וַחֲבִיבוּת וּדְבֵקוּת הִיא בְּכָל הַצְּדָדִים, וְשִׂמְחַת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. וְאָז (תהלים יט) תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ.

וּבְשֵׁלֹשׁ הַפְּעָמִים הַלָּלוּ הַכַּפֹּרֶת מָחְזֶרֶת לְצִדֶּיהָ כָּרָאוּי. הַכַּפֹּרֶת הַזּוֹ נִפְרֶסֶת לְמַעְלָה, בְּתוֹךְ אוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה הַטְּמִירָה,

קַדְמָאָה דְּאִתְפָּרְסָא. לְבָתַר אִתְפְּרַס בִּשְׁלִימוּ. וְשַׁרְיָיא עַל הַהוּא פְּרִיסוּ, כַּד אִתְחַפְיָין גַּדְפֵי כְּרוּבִים עַל הַאי כַּפֹּרֶת, בְּגִין לְאִתְחַפְיָיא כַּפּוֹרְתָּא, וְלָא יְהֵא בְּאִתְגַּלְיָיא.

כַּפֹּרֶת. כַּפֹּרֶת כְּתִיב, דְּכַד אַתְיָא נְהִירוּ עִילָּאָה, אִינּוּן כְּרוּבִים בַּטְשֵׁי בְּגַדְפַיְיהוּ, וְסָלְקִין לוֹן לְעֵילָא, וְאָמְרִין שִׁירָתָא מִסְּגִיאוּ דְּהַהוּא חֶדְוָה דְּהַהוּא נְהִירוּ.

כְּגַוְונָא דָא לְתַתָּא, וְכַפּוֹרְתָּא אִתְהַדַּר, וּמֵאִינּוּן תְּלָתָא וְחַד הֲווֹ כְּרוּבִים יָמִינָא וּשְׂמָאלָא. יָמִינָא שַׁרְיָא בֵּיהּ רוּחָא דִלְעֵילָא, מֵהַהוּא סִטְרָא. וּשְׂמָאלָא דַּהֲוָה בְּמַעֲרָב בְּאִתְהַדְּרוּתָא דְּכַפּוֹרְתָּא, קָאִים לְגַבֵּיהּ בִּסְטַר שְׂמָאלָא, וְשַׁרְיָיא בֵּיהּ רוּחָא דְנוּקְבָא, וְאִתְחַבַּר דָּא בְּדָא בַּחֲבִיבוּ דִּדְכַר וְנוּקְבָא.

לשון הקודש

בָּאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּפְרַס. אַחַר כָּךְ נִפְרֶסֶת בִּשְׁלֵמוּת. וְשׁוֹרָה עַל אוֹתָהּ הַפְּרִיסָה, כְּשֶׁסּוֹכְכוֹת כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים עַל הַכַּפֹּרֶת הַזּוֹ, כְּדֵי לְסוֹכֵךְ עַל הַכַּפֹּרֶת, וְלֹא תִהְיֶה בְּגִלּוּי.

כַּפֹּרֶת, כַּפֹּרֶת כָּתוּב. כְּשֶׁבָּא הָאוֹר הָעֶלְיוֹן, אוֹתָם הַכְּרוּבִים מַכִּים בְּכַנְפֵיהֶם וּמַעֲלִים אוֹתָם לְמַעְלָה, וְאוֹמְרִים שִׁירָה מֵרֹב אוֹתָהּ הַשִּׂמְחָה שֶׁל אוֹתוֹ הָאוֹר.

כְּמוֹ כֵּן לְמַטָּה, וְהַכַּפֹּרֶת מָחְזֶרֶת, וּמֵאוֹתָם הַשְּׁלֹשָׁה הָיוּ כְּרוּבִים יָמִין וּשְׂמֹאל. בְּיָמִין שׁוֹרָה הָרוּחַ שֶׁלְּמַעְלָה, מֵאוֹתוֹ הַצַּד. וְהַשְּׂמֹאל שֶׁהָיָה בַּמַּעֲרָב בְּהַחְזָרַת הַכַּפֹּרֶת, עוֹמֵד אֶצְלוֹ בְּצַד הַשְּׂמֹאל, וְשׁוֹרָה בּוֹ רוּחַ שֶׁל נְקֵבָה, וּמִתְחַבֵּר זֶה עִם זֶה בַּחֲבִיבוּת שֶׁל זָכָר

וְכֵן לְכָל סִטְרִין בְּאִתְהַדְּרוּתָא דְּכַפּוֹרְתָּא. וּלְעוֹלָם תְּרֵין אִינּוּן, דְּכַר וְנוּקְבָא, לְתַתָּא בְּהַאי עָלְמָא אִינּוּן תְּרֵין וְלָא יַתִּיר.

וְאִי תֵימָא לְעֵילָא הוֹאִיל וְלָא אִצְטְרִיךְ דְּבֵקוּתָא בְּכַפּוֹרְתָּא, אֵיךְ אִתְהַדַּר כַּפּוֹרְתָּא. וַדַּאי בְּהַהוּא אִתְהַדְּרוּתָא, אִתְדַּבַּק דָּא בְּדָא, וְתָדִיר אִתְדַּבַּק בָּהּ.

כְּגַוְונָא דִּכְרוּבִים אִינּוּן לְעֵילָא, קָיְימִין עַל אָת וְנִיסָּא. וְהָא אוֹקִימְנָא רָזָא דִּכְתִיב, (שמות כה כ) פּוֹרְשֵׁי כְנָפַיִם סוֹכְכִים, וְלָא כְתִיב פְּרוּשֵׁי כְנָפַיִם סְכוּכִים בְּכַנְפֵיהֶם, אֶלָּא עַל אָת וְנִיסָּא הֲוֹ קָיְימִין. זִמְנִין יְדִיעָן הֲוֹ סָלְקָן גַּדְפַיְיהוּ, וּפָרְשֵׁי לוֹן לְעֵילָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, וַהֲוֹ מִתְהַדְּרָן וּמְחַפְּיָין עַל כַּפּוֹרְתָּא. וְעַל דָּא בְּאָת וְנִיסָּא הֲוֹ קָיְימִין.

לשון הקודש

וּנְקֵבָה. וְכֵן לְכָל הַצְּדָדִים בְּהַחְזָרַת הַכַּפֹּרֶת. וּלְעוֹלָם הֵם שְׁנַיִם, זָכָר וּנְקֵבָה, לְמַטָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה הֵם שְׁנַיִם וְלֹא יוֹתֵר.

וְאִם תֹּאמַר לְמַעְלָה, הוֹאִיל וְלֹא צָרִיךְ דְּבֵקוּת בַּכַּפֹּרֶת, אֵיךְ מָחְזֶרֶת הַכַּפֹּרֶת? וַדַּאי בְּאוֹתָהּ הַהַחְזָרָה נִדְבָּקִים זֶה עִם זֶה, וְתָמִיד הוּא נִדְבָּק בָּהּ.

כְּמוֹ שֶׁהַכְּרוּבִים הֵם לְמַעְלָה, עוֹמְדִים עַל אוֹת וְנֵס, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ סוֹד הַכָּתוּב (שמות כה) פּוֹרְשֵׁי כְנָפַיִם סוֹכְכִים, וְלֹא כָתוּב פְּרוּשֵׁי כְנָפַיִם סְכוּכִים בְּכַנְפֵיהֶם, אֶלָּא שֶׁעַל אוֹת וְנֵס הָיוּ עוֹמְדִים. בִּזְמַנִּים יְדוּעִים הָיוּ מַעֲלִים כַּנְפֵיהֶם, וּפוֹרְשִׂים אוֹתָם לְמַעְלָה בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וְהָיוּ מָחְזָרוֹת וּמְסוֹכְכוֹת עַל הַכַּפֹּרֶת. וְעַל כֵּן בְּאוֹת וְנֵס הָיוּ עוֹמְדִים.

בְּכָל אֲתַר דְּרוּחָא עִילָּאָה הֲוָה אָתֵי וְשַׁרְיָיא, וַדַּאי בְּהַהוּא אֲתַר דְּשַׁרְיָא, אִית בֵּיהּ מַמָּשׁוּ, וְקִיּוּמָא בְּאָת וְנִיסָּא. בַּר נָשׁ אִיהוּ מֵעַפְרָא, וְעַד לָא שְׁרָא עֲלֵיהּ נְצִיצוּ דְרוּחָא דִלְעֵילָא, לֵית בֵּיהּ מַמָּשׁוּ, כֵּיוָן דְּשַׁרְיָא עֲלֵיהּ, אִית בֵּיהּ מַמָּשׁוּ, וְקָיְימָא בְּקִיּוּמָא.

וְאִי תֵּימָא דָּא בִּלְחוֹדוֹי, תָּא חֲזֵי מֵחוּטְרָא דְאַהֲרֹן, דְּאִיהוּ אָעָא בְּלָא מַמָּשׁוּ כְּלַל, כֵּיוָן דְּשַׁדַּר בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זְעִירוּ דְרוּחָא, קָאִים בְּקִיּוּמָא, וְאִתְעֲבִיד לֵיהּ בְּרִיָּה וּמַמָּשׁוּ. וּמָה אָעָא דְּלָאו אוֹרְחֵיהּ בְּכָךְ, כֵּיוָן דְּשַׁדַּר בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד זְעִירוּ דְרוּחָא, קָאִים בְּקִיּוּמָא, וַהֲוָה בֵּיהּ מַמָּשׁוּ. כְּרוּבִים דְּאִינוּן קְדוֹשִׁין, וְקָיְימִין בִּקְדוּשָׁה בְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהָרוּחַ הָעֶלְיוֹנָה הָיְתָה בָּאָה וְשׁוֹרָה, וַדַּאי שֶׁבְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁשּׁוֹרָה יֵשׁ בּוֹ מַמָּשׁוּת וְקִיּוּם בְּאוֹת וְנֵס. הָאָדָם הוּא מֵעָפָר, וְטֶרֶם שֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו נִיצוּץ שֶׁל הָרוּחַ שֶׁלְּמַעְלָה, אֵין בּוֹ מַמָּשׁוּת. כֵּיוָן שֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו, יֵשׁ בּוֹ מַמָּשׁוּת, וְעוֹמֵד בְּקִיּוּם.

וְאִם תֹּאמַר, זֶה לְבַדּוֹ? בֹּא וּרְאֵה מִמַּטֵּה אַהֲרֹן, שֶׁהוּא עֵץ בְּלִי מַמָּשׁוּת כְּלָל, כֵּיוָן שֶׁשָּׁלַח בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְעַט רוּחַ, עָמַד בְּקִיּוּם, וְנַעֲשָׂה בּוֹ בְּרִיָּה וּמַמָּשׁוּת. וּמָה הָעֵץ שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ בְּכָךְ, כֵּיוָן שֶׁשָּׁלַח בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִקְצָת רוּחַ אֶחָד, עָמַד בְּקִיּוּם וְהָיְתָה בּוֹ מַמָּשׁוּת – הַכְּרוּבִים שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים, וְעוֹמְדִים בִּקְדֻשָּׁה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

בְּכָל זִימְנָא דְּיִשְׂרָאֵל הֲווֹ זַכָּאִין, כְּרוּבִים הֲווֹ דְּבֵיקִין בִּדְבִיקוּ אַפִּין בְּאַפִּין, כֵּיוָן דְּהֲווּ סָרְחָן, הֲווֹ מְהַדְּרָן אַנְפַּיְיהוּ דָּא מִן דָּא. מְנָא הֲווֹ יָדְעֵי, הָכָא אִתְפַּלְגוּן עַמּוּדִין דְּעָלְמָא. אֲבָל בִּתְנָנָא דְּקוּרְבָּנָא, וּבְקוּרְבָּנָא עַל גַּבֵּי מַזְבְּחָא, וּבְכַהֲנָא כַּד בְּרִיךְ יָת עַמָּא. בְּאִלֵּין תְּלָתָא הֲווֹ יָדְעֵי,דְּהָא כְּרוּבִים מְהַדְּרִין אַנְפִּין דָּא מִן דָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי תְּיוּבְתָּא דִּבְנוֹי.

תְּנָנָא דְּקוּרְבָּנָא, כַּד הֲווֹ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין, תְּנָנָא הֲוָה סָלִיק לְעֵילָא בְּאוֹרַח מֵישַׁר, כְּעִיטּוּרָא דְּקוֹלְפִּין, אִי לִסְטַר מִזְרָח, אִי לִסְטַר מַעֲרָב, אוֹ בְּכָל סְיָיפֵי עָלְמָא, בְּאוֹרַח מֵישַׁר הֲוָה סָלִיק. וְכַד לָא סָטָא לְיָמִינָא וְלִשְׂמָאלָא, כְּדֵין רְעוּתָא קָיְימָא לְעֵילָא וְתַתָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּעוֹבָדִין דְּיִשְׂרָאֵל בַּחֲבִיבוּ יַתִּיר.

לשון הקודש

בְּכָל פַּעַם שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ צַדִּיקִים, הַכְּרוּבִים הָיוּ דְּבֵקִים בִּדְבֵקוּת פָּנִים בְּפָנִים. כֵּיוָן שֶׁהָיוּ סוֹרְחִים, הָיוּ מַחֲזִירִים פְּנֵיהֶם זֶה מִזֶּה. מִנַּיִן הָיוּ יוֹדְעִים? כָּאן נֶחְלְקוּ עַמּוּדֵי הָעוֹלָם. אֲבָל בַּעֲשַׁן הַקְּרְבָּן, וּבְקָרְבָּן שֶׁעַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וּבְכֹהֵן כְּשֶׁבֵּרֵךְ אֶת הָעָם – בִּשְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה הָיוּ יוֹדְעִים, שֶׁהֲרֵי הַכְּרוּבִים מַחֲזִירִים פְּנֵיהֶם זֶה מִזֶּה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה אֶת תְּשׁוּבַת בָּנָיו.

עֲשַׁן הַקְּרְבָּן, כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל צַדִּיקִים, הֶעָשָׁן הָיָה עוֹלֶה לְמַעְלָה בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, כְּעִטּוּר שֶׁל מַקְלוֹת. אִם לְצַד מִזְרָח אִם לְצַד מַעֲרָב, אוֹ בְּכָל קְצוֹת הָעוֹלָם, בְּדֶרֶךְ יָשָׁר הָיָה עוֹלֶה. וּכְשֶׁלֹּא סָטָה יָמִין וּשְׂמֹאל, אִם הָרָצוֹן הָיָה קַיָּם לְמַעְלָה

בְּקָרְבָּנָא דְּעַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא. כַּד הֲווֹ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין, הֲוָה מִתְחַזֵּי עַל גַּבֵּי אֶשָּׁא דְּמַדְבְּחָא דְּיוּקְנָא דְּאַרְיֵה אָכִיל קוּרְבָּנָא עַל מַדְבְּחָא. וְכַד לָא הֲווֹ זַכָּאִין, הֲווֹ חָמָן דְּיוּקְנָא דְּכַלְבָּא רְבִיעַ עַל מַדְבְּחָא.

כַּהֲנָא כַּד בְּרִיךְ יַת עַמָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּזָקִיף יְדוֹי, כַּד הֲווֹ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין וְאִתְחַזּוּן לְבָרְכָא, יְדוֹי הֲווֹ זְקִיפִין בִּזְקִיפוּ, בְּלָא טוֹרַח כְּלַל, וְאִתְאֲרָמוּ בְּחֵידוּ וּבְרִעוּ. כְּדֵין שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ, וְאִזְדַּקְּפָן אִינּוּן מִגַּרְמַיְיהוּ, וּכְדֵין כַּהֲנָא הֲוָה יָדַע, דְּאִתְחַזּוּן יִשְׂרָאֵל לְבִרְכְּתָא, וּבָרֵיךְ לוֹן בִּרְעוּ דְּלִבָּא.

וְכַד יְדוֹי הֲווֹ יַקִּירִין וּבְטוֹרַח סַגִּי אִזְדַּקְּפוּ, וְלָא יָכִיל לַאֲרָמָא לוֹן, אֶלָּא בְּרוֹב טוֹרַח. כְּדֵין

לשון הקודש

וּלְמַטָּה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרֻצֶּה בְּמַעֲשֵׂי יִשְׂרָאֵל בַּחֲבִיבוּת יְתֵרָה.

בַּקָּרְבָּן שֶׁעַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל צַדִּיקִים, הָיָה נִרְאֶה עַל גַּבֵּי אֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ דְּמוּת שֶׁל אַרְיֵה שֶׁאוֹכֵל הַקָּרְבָּן עַל הַמִּזְבֵּחַ, וּכְשֶׁלֹּא הָיוּ צַדִּיקִים, הָיוּ רוֹאִים דְּמוּת שֶׁל כֶּלֶב רוֹבֵץ עַל הַמִּזְבֵּחַ.

כְּשֶׁהַכֹּהֵן הָיָה מְבָרֵךְ אֶת הָעָם, בְּשָׁעָה שֶׁהֵרִים יָדָיו – כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל צַדִּיקִים וּרְאוּיִים לִבְרָכָה, יָדָיו הָיוּ זְקוּפוֹת בִּזְקִיפוּת, בְּלִי טֹרַח כְּלָל, וְהוּרְמוּ בְּשִׂמְחָה וּבְרָצוֹן. אָז הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, וְנֶעֱמְדוּ הֵם מֵעַצְמָם, וְאָז הַכֹּהֵן הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁיִּשְׂרָאֵל רְאוּיִים לִבְרָכָה, וּבֵרַךְ אוֹתָם בִּרְצוֹן הַלֵּב.

וּכְשֶׁיָּדָיו הָיוּ כְּבֵדוֹת וּבְטֹרַח רַב הָיוּ

הֲוָה יָדַע, דְּהָא שְׁכִינְתָּא לָא שַׁרְיָיא עַל יְדוֹי. וְיִשְׂרָאֵל לָא אִתְחַזּוּן לִבְרָכָא.

בְּגִין דִּבְשַׁעֲתָא דִּשְׁכִינְתָּא הֲוָה אַתְיָיא לְשַׁרְיָיא עַל יְדוֹי, כָּל אִינּוּן אֶצְבְּעָן דְּאִינּוּן בִּדְיוּקְנָא עִילָּאָה, הֲוֹ חָדָאן בְּחֵידוּ, לְקַבְּלָא לָהּ לִשְׁכִינְתָּא עֲלַיְיהוּ, וּפָרְחֵי לְאִזְדַּקְּפָא לְעֵילָא. כְּמָא דְּהֲווּ חָדָאן כְּרוּבִין דְּהַאי עָלְמָא, וְכָל שְׁכֵּן לְעֵילָא, לְקַבְּלָא לָהּ לִשְׁכִינְתָּא עַל גַּבַּיְיהוּ.

וְרָזָא דָא, (שמות יז יב) וִידֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהַהִיא שַׁעֲתָא יִשְׂרָאֵל לָא הֲווֹ זַכָּאִין. וִידוֹי דְּמֹשֶׁה אִיתְיַיקָרוּ, וְלָא יָכִיל לְזַקְּפָא לוֹן לְעֵילָא. דִּכְתִיב לְעֵילָא, (שם יז ז) עַל רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נַסּוֹתָם אֶת ה'. וּכְדֵין וַיָּבֹא עֲמָלֵק, וְאִתְיַיקָרוּ יְדוֹי דְּמֹשֶׁה, וְלָא יָכִיל לְזַקְּפָא לוֹן, עַד דְּקַבִּיל עֲלֵיהּ

לשון הקודש

מִזְדַּקְּפוּת, וְלֹא יָכֹל לַהֲרִימָן אֶלָּא בִּטְרַח רַב, אָז הָיָה יוֹדֵעַ, שֶׁהֲרֵי הַשְׁכִינָה לֹא שׁוֹרָה עַל יָדָיו, וְיִשְׂרָאֵל לֹא רְאוּיִים לִבְרָכָה.

מִשּׁוּם שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהַשְׁכִינָה הָיְתָה בָּאָה לִשְׁרוֹת עַל יָדָיו, כָּל אוֹתָן הָאֶצְבָּעוֹת שֶׁהֵן בִּדְיוּקָן עֶלְיוֹן, הָיוּ שְׂמֵחִים בַּשִּׂמְחָה לְקַבֵּל אֶת הַשְׁכִינָה עֲלֵיהֶם, וּפוֹרְחוֹת לְהִזְדַּקֵּף לְמַעְלָה. כְּמוֹ שֶׁהָיוּ שְׂמֵחִים הַכְּרוּבִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְכָל שֶׁכֵּן לְמַעְלָה, לְקַבֵּל אֶת הַשְׁכִינָה עַל גַּבֵּיהֶן.

וְזֶה סוֹד (שמות יז) וִידֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה לֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל צַדִּיקִים, וִידֵי מֹשֶׁה כָּבְדוּ, וְלֹא יָכֹל לַהֲרִימָם לְמַעְלָה. שֶׁכָּתוּב לְמַעְלָה, עַל רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נַסּוֹתָם אֶת ה'. וְאָז וַיָּבֹא עֲמָלֵק, וִידֵי מֹשֶׁה כָּבְדוּ וְלֹא יָכֹל לַהֲרִימָם, עַד שֶׁקִּבֵּל עָלָיו עֹנֶשׁ, שֶׁכָּתוּב

עוֹנָשָׁא. דִּכְתִיב וַיִּקְחוּ אֶבֶן וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה וגו'. כְּגַוְונָא דָא לוּחֵי אַבְנַיָא, כְּגַוְונָא דְכַהֲנָא.

וְעַל דָא, כְּרוּבִים בְּהַהוּא זִמְנָא דְהֲווּ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין, הֲווֹ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, מִתְדַּבְּקִין דָא בְּדָא. וְכַד לָא הֲווֹ זַכָּאִין, הֲווֹ מְהַדְּרִין אַנְפַּיְיהוּ דָא מִן דָא. וְעַל רָזִין אִלֵּין, הֲווֹ יָדְעֵי, אִי יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין, אִי לָא.

כְּרוּבִים: רַבְּיָין. וְכֹלָּא בְּרָזָא חַד קָיְימֵי, דִּכְתִיב (הושע יא א) כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ. וּבְגִין כָּךְ כֹּלָּא בְּחַדְתּוּתָא דְסִיהֲרָא קָיְימָא, כְּמָה דְאִתְחַדֵּי דָא בְּחַדְתּוּתָא, הָכִי אִיהוּ כֹּלָּא. וּבְגִין נַעַר, אִינוּן נְעָרִים. וְרָזָא דָא (ישעיה נד ו) אֵשֶׁת נְעוּרִים, דְּקָיְימָא עַל תְּרֵין נְעָרִים, בְּחַדְתּוּתָא עִילָּאָה.

לשון הקודש

וַיִּקְחוּ אֶבֶן וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה וְגוֹ'. כְּמוֹ כֵן לוּחוֹת הָאֶבֶן, כְּמוֹ הַכֹּהֵן.

וְעַל כֵּן, כְּשֶׁיִשְׂרָאֵל הָיוּ צַדִּיקִים בְּאוֹתוֹ זְמַן, הַכְּרוּבִים הָיוּ פָּנִים בְּפָנִים, מְדֻבָּקִים זֶה עִם זֶה, וּכְשֶׁלֹּא הָיוּ צַדִּיקִים, הָיוּ מַחֲזִירִים פְּנֵיהֶם זֶה מִזֶּה. וְעַל הַסּוֹדוֹת הַלָּלוּ הָיוּ יוֹדְעִים אִם יִשְׂרָאֵל צַדִּיקִים אוֹ לֹא.

כְּרוּבִים – תִּינוֹקוֹת. וְהַכֹּל בְּסוֹד אֶחָד עוֹמְדִים, שֶׁכָּתוּב (הושע יא) כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל עוֹמֵד בְּהִתְחַדְּשׁוּת הַלְּבָנָה, כְּמוֹ זֶה מִתְחַדֶּשֶׁת בְּהִתְחַדְּשׁוּת, כָּךְ הוּא הַכֹּל. וּמִשּׁוּם הַנַּעַר, הֵם נְעָרִים. וְזֶה סוֹד (ישעיה נד) אֵשֶׁת נְעוּרִים, שֶׁעוֹמֶדֶת עַל שְׁנֵי נְעָרִים, בְּהִתְחַדְּשׁוּת עֶלְיוֹנָה.

כְּרוּבִים אַנְפֵּי רַבְרְבֵי, וְאַנְפֵּי זוּטְרֵי. וַדַּאי הָכִי אִינוּן אַנְפִּין טְמִירִין לְעֵילָא, דְּלָא אִתְגַּלְיָין. וּבְגִינַיְיהוּ, הֲוֵי (דף נד ע"א) חַדְתּוּתָא דְּסִיהֲרָא, וּמִלּוּי דִּילָהּ.

אַנְפֵּי זוּטְרֵי לְתַתָּא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא בְּכַפֹּרֶת, לְעֵילָא וְתַתָּא בְּרָזָא חָדָא קַיְימָא. אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, אִינוּן רָזָא דִּתְרֵין כְּרוּבִים, חַד דְּכַר, וְחַד נוּקְבָא, לְמֶהֱוֵי דְּבֵיקִין אִלֵּין בְּאִלֵּין בַּחֲבִיבוּתָא, כְּמָא דְּאִיתְּמַר. אֶת, לְאַסְגָּאָה עֵילָא וְתַתָּא כַּחֲדָא, לְמֶהֱוֵי רָזָא דִּכְרוּבִין כֹּלָּא בִּכְלָלָא חָדָא.

כְּתִיב (תהלים ק ב) עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה, הֶדְוָותָא דִּתְרֵין כְּרוּבִין. דְּהָא רַבְיָין, כָּל מַאן דְּשָׁאֲרֵי בְּגַוַּיְיהוּ, אִתְהַדַּר אַנְפּוֹי כְּרַבְיָיא, וְחָדֵי עִמְּהוֹן. וְרָזָא דָא, כֵּיוָן דְּשָׁאֲרֵי עֲלַיְיהוּ, מַאן

לשון הקודש

כְּרוּבִים – פָּנִים גְּדוֹלוֹת וּפָנִים קְטַנּוֹת. וַדַּאי כָּךְ הֵם הַפָּנִים הַנִּסְתָּרוֹת לְמַעְלָה, שֶׁלֹּא מִתְגַּלּוֹת. וּבִשְׁבִילָן הָיָה הִתְחַדְּשׁוּת הַלְּבָנָה וּמִלּוּיָהּ.

פָּנִים קְטַנּוֹת לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בַּכַּפֹּרֶת, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה עוֹמְדִים בְּסוֹד אֶחָד. (בראשית א) אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, הֵם סוֹד שְׁנֵי הַכְּרוּבִים, אֶחָד זָכָר וְאֶחָד נְקֵבָה, שֶׁיִּהְיוּ דְּבֵקִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ בַּחֲבִיבוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֵת, לְרַבּוֹת מַעְלָה וּמַטָּה כְּאֶחָד, שֶׁיִּהְיֶה סוֹד הַכְּרוּבִים הַכֹּל בִּכְלָל אֶחָד.

כָּתוּב (תהלים ק) עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה, הַשִּׂמְחָה שֶׁל שְׁנֵי הַכְּרוּבִים. שֶׁהֲרֵי תִּינוֹקוֹת, כָּל מִי שֶׁשּׁוֹרֶה בְּתוֹכָם, חוֹזְרוֹת פָּנָיו כְּתִינוֹק וְשָׂמֵחַ עִמָּם. וְסוֹד זֶה, כֵּיוָן

דְּשָׁאֲרֵי, אִתְהַדַּר נַעַר, בְּחֵידוּ דְּכֹלָּא, וּבִרְעוּתָא, וְאַף עַל גַּב דְּאַתְיָיא בְּדִינָא עַל עָלְמָא, כֵּיוָן דְּשָׁאֲרֵי עֲלַיְיהוּ, אִתְהַדַּר בְּחֶדְוָה, נַעַר קָטִיר בְּחֵידוּ. וְעָלְמָא אִתְהַדַּר בְּרַחֲמֵי.

מַאן דְּאִיהוּ בְּרוּגְזָא, יֵיתוּן לְגַבֵּיהּ נַעַר, וְיִשְׁתַּכַּךְ רוּגְזֵיהּ, וְיִתְהַדַּר בְּחֶדְוָה, וְשַׁוֵּי גַּרְמֵיהּ כְּרַבְיָיא, וּכְדֵין כֹּלָּא בְּחֵידוּ. וְעַל רָזָא דָּא כְּתִיב, (הושע יא א) כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ, לֵית רְחִימוּ וַחֲבִיבוּ בַּר בְּרַבְיָיא.

כְּתִיב (שמות לג יא) וְיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ. דַּהֲוָה קָאִים גּוֹ מַשְׁכְּנָא דְּמשֶׁה, בְּגִין דְּהַהוּא אוֹהֶל, אוֹהֶל דְּמשֶׁה הֲוָה. וּבְשַׁעָתָא דְּשְׁכִינְתָּא הֲוָה אַתְיָא, וְאַשְׁכַּח תַּמָּן לִיהוֹשֻׁעַ דְּאִיהוּ נַעַר, וּמִיָּד הֲוָה בְּחֵידוּ וּרְעוּ. דְּחֶדְוָה דִּיהוֹשֻׁעַ אַנְפּוֹי דְּסִיהֲרָא דְּכוֹלָּא, בְּכָל רָזִין דִּילֵיהּ הָכִי הֲוָה.

לשון הקודש

שֶׁשּׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם, מִי שֶׁשּׁוֹרֶה חוֹזֵר לִהְיוֹת נַעַר, בְּשִׂמְחַת הַכֹּל וּבְרָצוֹן. אַף עַל גַּב שֶׁבָּא בְּדִין עַל הָעוֹלָם, כֵּיוָן שֶׁשּׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם, חוֹזֵר לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, נַעַר קָשׁוּר בְּשִׂמְחָה, וְהָעוֹלָם חוֹזֵר לִהְיוֹת בְּרַחֲמִים. **מִי** שֶׁהוּא בְּרוּגְז, יָבִיאוּ אֵלָיו נַעַר וְיִשְׁכַּךְ רָגְזוֹ, וְיַחֲזֹר לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, וְשָׂם עַצְמוֹ כְּמוֹ תִינוֹק, וְאָז הַכֹּל בְּשִׂמְחָה. וְעַל הַסּוֹד הַזֶּה כָּתוּב כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ, אֵין אַהֲבָה וַחֲבִיבוּת פְּרָט לְתִינוֹק.

כָּתוּב (שמות לג) וְיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ. שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּתוֹךְ מִשְׁכַּן מֹשֶׁה, בִּשְׁבִיל שֶׁהָאֹהֶל הַהוּא הָיָה הָאֹהֶל שֶׁל מֹשֶׁה. וּבְשָׁעָה שֶׁהַשְּׁכִינָה הָיְתָה בָּאָה וּמוֹצֵאת שָׁם אֶת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהוּא נַעַר, מִיָּד הָיְתָה בְּשִׂמְחָה וּבְרָצוֹן, שֶׁשִּׂמְחַת יְהוֹשֻׁעַ

כֵּיוָן דְּמַשְׁכְּנָא אִתְבְּנֵי, לָא אִצְטְרִיךְ יְהוֹשֻׁעַ לְמֶהֱוֵי תַּמָּן, אֶלָּא כְּרוּבִים הֲווֹ תַּמָּן, וּמִשְׁתַּכְּחֵי בַּחֲבִיבוּ דָּא בְּדָא, אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, כְּרֶבְיָא בְּחֵידוּ. כֵּיוָן דְּשָׁאֲרֵי עֲלַיְיהוּ מִיָּד כּוּלָּא בְּחֵידוּ, וְדִינָא לָא אִשְׁתְּכַח כְּלָל. וּבְגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְעוּתֵיהּ בְּעַמָּא דְּיִשְׂרָאֵל, בָּעְיָין לְאַחֲזָאָה עוֹבָדָא לְתַתָּא, לְאִתְעָרָא רַחֲמֵי, וּלְאַעֲבָרָא דִינָא, דְּלָא יִשְׁלוֹט עֲלַיְיהוּ כְּלַל, וִיהוֹן תָּדִיר בְּחֶדְוָה עִמֵּיהּ. זַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

כְּתִיב (ש"א ג א) וְהַנַּעַר שְׁמוּאֵל מְשָׁרֵת, כְּתִיב נַעַר, וּכְתִיב (תהלים ד טו) וּשְׁמוּאֵל בְּקוֹרְאֵי שְׁמוֹ. וְתָנִינָן, שָׁקוּל הָיָה שְׁמוּאֵל כְּנֶגֶד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. אִי שָׁקוּל אִיהוּ כְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, אַמַּאי כְּתִיב נַעַר, דְּהָא בְּכַמָּה דַרְגִּין אִינּוּן, דְּלָא הֲוָה מָטָא אֲפִילוּ לְדַרְגָּא

לשון הקודש

פְּנֵי הַלְּבָנָה בַּכֹּל, בְּכָל סוֹדוֹתָיו כָּךְ הָיָה. **כֵּיוָן** שֶׁנִּבְנָה הַמִּשְׁכָּן, לֹא הִצְטָרֵךְ יְהוֹשֻׁעַ לִהְיוֹת שָׁם, אֶלָּא הַכְּרוּבִים הָיוּ שָׁם, וְנִמְצָאִים בַּחֲבִיבוּת זֶה עִם זֶה, פָּנִים בְּפָנִים, תִּינוֹקוֹת בְּשִׂמְחָה. כֵּיוָן שֶׁשָּׁרְתָה עֲלֵיהֶם, מִיָּד הַכֹּל בְּשִׂמְחָה, וְאֵין בַּנִּמְצָא הַדִּין כְּלָל. וּבִשְׁבִיל שֶׁרְצוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַם יִשְׂרָאֵל, צְרִיכִים לְהַרְאוֹת מַעֲשֶׂה לְמַטָּה, לְעוֹרֵר רַחֲמִים וּלְהַעֲבִיר הַדִּין, שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם כְּלָל, וְיִהְיוּ תָּמִיד עִמּוֹ בְּשִׂמְחָה. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

כָּתוּב (שמואל–א ג) וְהַנַּעַר שְׁמוּאֵל מְשָׁרֵת, כָּתוּב נַעַר, וְכָתוּב (תהלים צט) וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ. וְשָׁנִינוּ, שָׁקוּל הָיָה שְׁמוּאֵל כְּנֶגֶד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. אִם שָׁקוּל כְּמוֹ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, לָמָּה כָּתוּב נַעַר? שֶׁהֲרֵי בְּכַמָּה דְּרָגוֹת הֵם, שֶׁלֹּא הָיָה מַגִּיעַ אֲפִלּוּ לַדַּרְגָּה

זְעִירָא דְמשֶׁה, כָּל שֶׁכֵּן לְמֶהֱוֵי שָׁקוּל כְּתַרְוַוּיְיהוּ.

אֶלָּא הַאי קְרָא הָכִי הוּא, מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו, מֹשֶׁה אִיהוּ נְבִיאָה מְהֵימְנָא עִילָּאָה עַל כָּל שְׁאָר נְבִיאֵי. אַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו, אִיהוּ כַּהֲנָא עִילָּאָה עַל כָּל כַּהֲנֵי עָלְמָא, דְּלָא הֲוָה כַּהֲנָא רַבָּא דְּסָלִיק בְּדַרְגָּא עִילָּאָה כְּאַהֲרֹן. זָכָה אַהֲרֹן לִכְהוּנָה וּנְבוּאָה, נָבִיא וְכֹהֵן. מַה דְּלָא זָכָה כַּהֲנָא אָחֳרָא. וְאִי תֵּימָא, הָא זְכַרְיָה כֹּהֵן וְנָבִיא הָיָה, הַהִיא נְבוּאָה לְשַׁעֲתֵיהּ הֲוָה, דִּכְתִיב (דה"א כד כ) וְרוּחַ לָבְשָׁה אֶת זְכַרְיָה.

פָּרָשַׁת כִּי תִשָּׂא

מַאי כָּל הָעוֹבֵר עַל הַפִּקּוּדִים, אֶלָּא דָּא הוּא מַאן דְּעָבַר עַל פִּקּוּדִין דְּמָארֵיהּ, אִי בָּעֵי לְאִתְתַּקָּנָא קַמֵּי מָארֵיהּ, וְלָא יִשְׁלוֹט עֲלֵיהּ דִּינָא דִלְעֵילָא, זֶה יִתְּנוּ. זֶ"ה בָּעֵי לְמִיתַּן, לְקָרְבָא לֵיהּ

לשון הקודש

הַקְּטַנָּה שֶׁל מֹשֶׁה, כָּל שֶׁכֵּן לִהְיוֹת שָׁקוּל כְּנֶגֶד שְׁנֵיהֶם!

אֶלָּא הַפָּסוּק הַזֶּה הוּא כָּךְ: (שם) מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו, מֹשֶׁה הוּא נָבִיא נֶאֱמָן עֶלְיוֹן עַל כָּל שְׁאָר הַנְּבִיאִים. אַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו, הוּא הַכֹּהֵן הָעֶלְיוֹן עַל כָּל כֹּהֲנֵי הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא הָיָה כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁעָלָה בַּדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה כְּמוֹ אַהֲרֹן. זָכָה אַהֲרֹן לִכְהֻנָּה וּנְבוּאָה, נָבִיא וְכֹהֵן, מַה שֶּׁלֹּא זָכָה כֹּהֵן אַחֵר. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי זְכַרְיָה כֹּהֵן וְנָבִיא הָיָה? הַנְּבוּאָה הַהִיא לְשַׁעְתָּהּ הָיְתָה, שֶׁכָּתוּב (דה"ב כד) וְרוּחַ לָבְשָׁה אֶת זְכַרְיָה.

פָּרָשַׁת כִּי תִשָּׂא

מַה זֶה (שמות ל) כָּל הָעֹבֵר עַל הַפִּקֻּדִים? אֶלָּא זֶהוּ מִי שֶׁעוֹבֵר עַל מִצְוֹת רִבּוֹנוֹ, אִם רוֹצֶה לְהִתְתַּקֵּן לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, וְלֹא יִשְׁלֹט עָלָיו הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה – זֶה יִתְּנוּ. זֶ"ה צָרִיךְ

בְּזוֹא"ת, וּלְאַנְהָרָא לֵהּ בִּנְהִירוּ, בְּגִין דְּלָא תּוֹקִיד עַלְמָא בְּשַׁלְהוֹבוֹי. בְּגִין דְּמַאן דְּעָבַר עַל פִּקּוּדִין דְּמָארֵיהּ, אַפְּרֵיד זֶה מִזּוֹאת, כְּדֵין בָּעֵי לְאַתְקָנָא לְהַהוּא אֲתַר, וּלְאָרָמָא רֵישָׁא קַמֵּי דִינָא, וְלָא יִשְׁלוֹט דִינָא עֲלֵיהּ.

זֶה יִתְּנוּ. תָּא חֲזֵי, בֵּי דִינָא דִּלְעֵילָא, לָא מַעֲנִישִׁין לֵיהּ לְבַר נָשׁ עַד דְּאִיהוּ בַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהַהוּא זִמְנָא אִשְׁתַּלִּים בִּתְרֵין חוּלָקִין, בְּחוּלָקָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא, אִי הַהוּא זִמְנָא עָבַר עַל פִּיקּוּדָא, לְמַאן בָּעֵי לְמֵיחַב, בְּאַתְרָא דְּחָב גַּבֵּיהּ, וּלְמַאן בָּעֵי לְאַמְשָׁכָא. הָדַר וַאֲמַר מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל.

תָּא חֲזֵי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִיקְרוּן אֶחָד. וְכַד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא,

לשון הקודש

לָתֵת, לְקָרֵב אוֹתוֹ עִם זֹא"ת, וּלְהָאִיר לוֹ בְּאוֹר, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׂרֹף אֶת הָעוֹלָם בְּשַׁלְהֶבוֹתָיו, מִשּׁוּם שֶׁמִּי שֶׁעוֹבֵר עַל מִצְוֹת רִבּוֹנוֹ, מַפְרִיד זֶ"ה מִזּוֹא"ת, אָז צָרִיךְ לְתַקֵּן אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם וּלְהָרִים רֹאשׁוֹ לִפְנֵי הַדִּין, וְלֹא יִשְׁלֹט הַדִּין עָלָיו.

זֶה יִתְּנוּ, בֹּא וּרְאֵה, בֵּית הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה לֹא מַעֲנִישִׁים אֶת הָאָדָם עַד שֶׁהוּא בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הַזְּמַן הוּא הִשְׁתַּלֵּם בִּשְׁנֵי חֲלָקִים – בַּחֵלֶק שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן, אִם בְּאוֹתוֹ זְמַן עָבַר עַל מִצְוָה, לְמִי צָרִיךְ לָחוּב? לַמָּקוֹם שֶׁחָטָא אֵלָיו, וּלְמִי צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ? חָזַר וְאָמַר מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל.

בֹּא וּרְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת

לָא אִיקְרֵי אֶחָד. וְעַל דָּא מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, דְּהוּא עֶשֶׂר גֵּרָה, רָזָא דְיו"ד, בָּעֵי לְאַמְשָׁכָא וּלְאַנְהָרָא בְּאַתְרָא דְּפָגִים.

וְדָא הוּא כּוֹפֶר נַפְשׁוֹ וַדַּאי, דְּהָא נֶפֶשׁ וא"ו אִיהִי בֵּי דִינָא. בְּמַאי אִתְכַּפְּרָא וְאִסְתַּלֵּיק דִּינָא. בְּהַהוּא מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, וְדָא אִיהוּ טוֹב, דְּאַנְהַר לֵיהּ. וְכַד מִתְדַּבְּקִין תַּרְוַוְיְיהוּ כַּחֲדָא, טוֹב וְנֶפֶשׁ, כְּדֵין אִקְרֵי שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. וְאִיתְעַר כֶּסֶף יְמִינָא דְמַלְכָּא, לְגַבֵּי תְּרוּמַת ה'.

וְעַל דָּא בָּעָא מֹשֶׁה בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא, וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָ"י. יו"ד רַבְּתָא יִתְחַבַּר בַּהֲדָה, דְּאִקְרֵי מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל. וּבְאָן אֲתַר אִתְחַבַּר. בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. וְכַד תַּרְוַוְיְיהוּ מִתְחַבְּרִין, כָּל אִינּוּן בָּתֵּי דִינִין דְּבִתְרַע מַקְדְּשָׁא, מִסְתַּלְּקִין דְּלָא לְמֶעְבַּד דִּינָא, דְּהָא וַדַּאי כֹּפֶר נַפְשׁוֹ יָהַב.

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים אֶחָד, וּכְשֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, אֵינָם נִקְרָאִים אֶחָד. וְעַל כֵּן מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, שֶׁהוּא עֶשֶׂר גֵּרָה, הַסּוֹד שֶׁל יו"ד, צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר לַמָּקוֹם שֶׁפָּגַם.

וְזֶהוּ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי נֶפֶשׁ וא"ו הִיא בֵּית דִּין. כַּמָּה מִתְכַּפֵּר וּמִסְתַּלֵּק הַדִּין? בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל הַהִיא, וְזֶהוּ הַטּוֹב שֶׁמֵּאִיר לָהּ. וּכְשֶׁנִּדְבָּקִים שְׁנֵיהֶם יַחַד, טוֹב וְנֶפֶשׁ אֲזַי נִקְרָא שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, וּמִתְעוֹרֵר כֶּסֶף, יְמִין הַמֶּלֶךְ אֶל תְּרוּמַת ה'.

וְעַל כֵּן בְּקֵשׁ מֹשֶׁה בִּשְׁעַת הַדִּין (במדבר יד) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָ"י. יו"ד רַבָּתִי יִתְחַבֵּר עִמָּהּ, שֶׁנִּקְרֵאת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל. וּבְאֵיזֶה מָקוֹם מִתְחַבֵּר? בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ.

תָּא חֲזֵי הַאי כּוּפְּרָא, כְּדַאי הוּא לְכַפָּרָא עַל עֲשָׂרָה שְׁבָטִין, דְּזַבִּינוּ לְיוֹסֵף, וְאַפְּרִידוּ זֶ"ה מִזֹּא"ת, וְעָבְרוּ עַל פִּקּוּדַיָּא דְּמָאֲרֵיהוֹן. בְּגִין כָּךְ עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשָּׁקֶל, לָקֶבֶיל הַהוּא דְּגָר בְּאַרְעָא נוּכְרָאָה, דְּאִסְתַּלַּק מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, וְנִמְכַּר בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לָא אֲרִימוּ רֵישָׁא מֵהַהוּא שַׁעֲתָא, בְּהַהוּא חוֹבָא. אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, אִי אַתְּ בָּעֵי לַאֲרַמָּאָה רֵישֵׁיהוֹן לְעֵילָא, זֶה יִתְּנוּ, כָּ"ל.

תָּא חֲזֵי, הַהוּא צַדִּיק כָּל אִקְּרֵי, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עֲשִׂירָאָה דְּכֻלְּהוּ אִתְּכְּלִילַת בֵּיהּ אִתְּקָרְבוּ דָּא בְּדָא, כְּדֵין שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ אִקְרוּן, בְּגִין דְּאִיהוּ פְּלַג גּוּפָא, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל פְּלַג גּוּפָא, אִתְּחַבָּרוּ דָּא בְּדָא, גּוּפָא אִשְׁתְּלִים.

לשון הקודש

וּכְשֶׁשְּׁנֵיהֶם יַחַד מִתְחַבְּרִים, כָּל אוֹתָם בָּתֵּי הַדִּין שֶׁבְּשַׁעַר הַמִּקְדָּשׁ מִסְתַּלְּקִים שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת דִּין, שֶׁהֲרֵי וַדַּאי כֹּפֶר נַפְשׁוֹ נָתַן.

בֹּא וּרְאֵה, הַכֹּפֶר הַזֶּה, כְּדַאי הוּא לְכַפֵּר עַל עֲשָׂרָה שְׁבָטִים, שֶׁמָּכְרוּ אֶת יוֹסֵף, וְהִפְרִידוּ זֶ"ה מִזֹּא"ת, וְעָבְרוּ עַל מִצְוֹת רִבּוֹנָם. מִשּׁוּם כָּךְ, עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל, כְּנֶגֶד אוֹתוֹ שֶׁגָּר בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה, שֶׁהִסְתַּלֵּק מֵהָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה וְנִמְכַּר בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא הֵרִימוּ רֹאשׁ מֵאוֹתָהּ הַשָּׁעָה בְּאוֹתוֹ הַחֵטְא. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: אִם אַתָּה רוֹצֶה לְהָרִים אֶת רֹאשָׁם לְמַעְלָה – זֶה יִתְּנוּ, כָּ"ל.

בֹּא וּרְאֵה, הַצַּדִּיק הַהוּא נִקְרָא כֹּל, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הָעֲשִׂירִית שֶׁל כֻּלָּם נִכְלֶלֶת בּוֹ, הִתְקָרְבוּ זֶה עִם זֶה, וְאָז נִקְרָאִים שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. מִשּׁוּם שֶׁהוּא חֲצִי גּוּף וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל חֲצִי גּוּף, מִתְחַבְּרִים זֶה עִם זֶה, וְהַגּוּף מֻשְׁלָם.

וּתְרֵין עֲשַׂר שִׁבְטִין דִּתְחוֹת יַמָּא, יָנְקִין כָּל חַד מֵאֲתַר דִּילֵיהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, זֶה יִתְּנוּ. זֶ"ה, חוּשְׁבַּן תְּרֵין עֲשַׂר, דְּאִתְדַּבְּקֵי סַחֲרָנֵי מַשְׁכְּנָא עִילָּאָה. וּבְהַהוּא זִמְנָא יְהֵא לוֹן נְשִׂיאוּת רֵישָׁא, דְּאִתְדַּבַּק רֹאשׁ הַמַּטֶּה בְּאַתְרֵיהּ הַהוּא דְנָטִיר יו"ד. וְכַד אָזַל לְעַלְמָא דְאָתֵי, אִתּוֹסַף בֵּיהּ יו"ד, דִּכְתִיב (בראשית נ כו) וַיִּישָׂם בָּאָרוֹן בְּמִצְרָיִם.

וְעַל יְדוֹי דְּמֹשֶׁה דְּאִתְיַלִּיד בַּאֲדָר, אִסְתַּלַּק מִתַּמָּן, וַהֲוָה לוֹן לְיִשְׂרָאֵל נְשִׂיאַת רֹאשׁ. וּבְגִין כָּךְ בַּאֲדָר יָהֲבִין אִינּוּן שְׁקָלִים, לַאֲרָמָא רֵישֵׁיהוֹן לְעֵילָא, וּלְקָרְבָא קִידּוּשִׁין דְּמַלְכָּא לְאַתְרֵיהוּ, וְסִטְרָא דְיָמִינָא אִתְעַר בְּעָלְמָא, וְסָמְכֵי מַשְׁכְּנָא אִתְקַיְּימוּ עַל תִּיקּוּנֵיהוֹן. וְאַתְיָא זֹאת בִּרְשִׁימוּ דְּצַדִּיק דְּהוּא יו"ד, דְּאִתְדַּבַּק בָּהּ בְּכָל (דף נד ע"ב) קִידּוּשִׁין דִּלְעֵילָא, כַּד אִתְיְהִיב מַחֲצִית

לשון הקודש

וּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁתַּחַת הַיָּם יוֹנְקִים כָּל אֶחָד מִמְּקוֹמוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֶה יִתְּנוּ. זֶ"ה, חֶשְׁבּוֹן שְׁנֵים עָשָׂר, שֶׁנִּדְבָּקִים סְבִיב הַמִּשְׁכָּן הָעֶלְיוֹן. וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן תִּהְיֶה לָהֶם נְשִׂיאוּת רֹאשׁ, מִשּׁוּם שֶׁנִּדְבָּק רֹאשׁ הַמִּלָּה בִּמְקוֹמוֹ אוֹתוֹ שֶׁשָּׁמַר יו"ד. וּכְשֶׁהָלַךְ לָעוֹלָם הַבָּא, נוֹסְפָה בּוֹ יו"ד, שֶׁכָּתוּב (בראשית נ) וַיִּישָׂם בָּאָרוֹן בְּמִצְרָיִם.

וְעַל יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁנּוֹלַד בַּאֲדָר, הִתְעַלָּה מִשָּׁם, וְהָיְתָה לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל נְשִׂיאַת רֹאשׁ. וּמִשּׁוּם זֶה נוֹתְנִים בַּאֲדָר אוֹתָם הַשְּׁקָלִים, לְהָרִים אֶת רֹאשָׁם לְמַעְלָה וּלְקָרֵב אֶת קְדֻשּׁוֹת הַמֶּלֶךְ לִמְקוֹמָם, וְצַד הַיָּמִין מִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם, וְתוֹמְכֵי הַמִּשְׁכָּן עָמְדוּ עַל תִּקּוּנָם. וּבָאָה זֹאת בִּרְשֶׁם שֶׁל צַדִּיק שֶׁהוּא יו"ד, שֶׁנִּדְבָּק בָּהּ בְּכָל

הַשֶּׁקֶל, דְּאִיהוּ מָעִין דְּכַסְפִּין, דְּאִתְקַשְּׁרוּ דָּא בְּדָא. וְעַל דָּא קְטֹרֶת לְבַטָּלָא דִּינָא, וּלְבַטָּלָא מוֹתָנָא, בְּגִין דְּקָשִׁיר לָהּ בְּאַתְרָא דְּזֶה. וְתָא חֲזֵי, קְטֹרֶת וְכָל קָרְבָּנִין דִּמְקָרְבִין, מֵהַאי מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל אָתֵי, דְּיָהִיב כָּל חַד וְחַד מִיִּשְׂרָאֵל, וּכְדֵין תְּרוּמַת ה' וַדַּאי.

תָּא חֲזֵי, (משלי טז לא) כְּתִיב עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה וכו'. עֲטֶרֶת, דָּא תְּרוּמַת ה', דְּאִיהִי עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת. בְּגִין דְּהָא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, מְעַטְּרָא לְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, בְּגִין דְּאִיהִי אַתְרָא דְּאִתְגַּלְיָיא, לְגִלּוּיֵי סִתְרָהָא, וּלְפֵרוּשֵׁי תִּיקּוּנִין דִּילָהּ, עַל יְדָא דַּעֲטֶרֶת, דְּאִיהִי מַרְאָה, דְּכֻלְּהוּ אִתְגַּלְיָין בָּהּ. וְכִי תֵימָא הֵיאַךְ אִתְגַּלְיָין בָּהּ. בְּהַהוּא אָתַר דְּאִקְרֵי דֶּרֶ"ד צְדָקָ"ה. וּמַאן אִיהוּ דֶּרֶךְ

לשון הקודש

הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, כְּשֶׁנִּתְּנָה מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, שֶׁהֵם מָעוֹת שֶׁל כְּסָפִים שֶׁנִּקְשְׁרוּ זֶה בָּזֶה.

וְעַל כֵּן הַקְּטֹרֶת לְבַטֵּל אֶת הַדִּין וּלְבַטֵּל מַגֵּפָה, מִשּׁוּם שֶׁקּוֹשֵׁר אוֹתָהּ בְּמָקוֹם שֶׁל זֶה. וּבֹא רְאֵה, הַקְּטֹרֶת וְכָל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמַּקְרִיבִים, בָּאִים מִמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל הַזֶּה שֶׁנּוֹתֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וְאָז תְּרוּמַת ה' וַדַּאי.

בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב (משלי טז) עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה כוּ'. עֲטֶרֶת – זוֹ תְּרוּמַת ה', שֶׁהִיא עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת. מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מְעַטֶּרֶת אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מְקוֹם הַגִּלּוּי, לְגַלּוֹת סְתָרֶיהָ וּלְפָרֵשׁ אֶת תִּקּוּנֶיהָ עַל יַד הָעֲטֶרֶת, שֶׁהִיא הַמַּרְאָה, שֶׁכֻּלָּם מִתְגַּלִּים בָּהּ. וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ מִתְגַּלִּים בָּהּ? בַּמָּקוֹם הַהוּא שֶׁנִּקְרָא דֶּרֶ"ד צְדָקָ"ה. וּמִי הִיא דֶּרֶךְ

צְדָקָה. דָּא זֶה דְּאַנְהִיר לָהּ. וּכְדֵין תִּמְצֵ"א וַדַּאי נְהִירוּ דְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב.

וְעַל דָּא תְּרוּמַת ה' אִיקְרֵי, תְּרוּמַת וַדַּאי, דְּאָרִים דִּגְלֵיהּ עַל כּוּלָּא, הַהוּא דִּכְתִיב, בֵּיהּ, (תהלים מח ב) גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. אֵימָתַי אִיהוּ גָּדוֹל וְאִתְעַטַּר בְּעִטְרוֹי, בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. וּכְדֵין, נְהִירוּ דְּעַתִּיק יוֹמִין נָהִיר בִּזְעִיר אַנְפִּין, וְאִתְעַטַּר בְּגִין לְאִתְדַּבָּקָא בְּקַרְתָּא קַדִּישָׁא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׁיבָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמָּצֵא. וְנָגִיד לְהַהוּא אַתְרָא דְּאִקְרֵי (דאיהו דרך) צְדָקָה, וְאַנְהִיר חִוָּורָא לְסוּמְקָא.

וְנָהֲרִין מִגֵּיהּ שִׁתִּין גִּבּוֹרִין, וּתְרֵין עֲשַׂר שִׁבְטִין. בְּגִין כָּךְ שִׁשִּׁים עֶשְׂרוֹן בִּכְלִי אֶחָד נִבְלָלִין, דְּכֻלְּהוּ מִסִּטְרָא חָד. וּתְרֵין עֲשַׂר לָא

לשון הקודש

צְדָקָה? זֶהוּ זֶה שֶׁמֵּאִיר לָהּ, וְאָז תִּמְצֵ"א וַדַּאי אוֹר תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב.

וְעַל זֶה נִקְרֵאת תְּרוּמַת ה', וַדַּאי תְּרוּמַת, שֶׁמֵּרִים דִּגְלוֹ עַל הַכֹּל, הַהוּא שֶׁכָּתוּב בּוֹ (תהלים מח) גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. מָתַי הוּא גָּדוֹל וּמִתְעַטֵּר בְּעַטְרוֹתָיו? בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. וְאָז אוֹרוֹ שֶׁל עַתִּיק הַיָּמִים מֵאִיר בִּזְעֵיר אַנְפִּין, וּמִתְעַטֵּר כְּדֵי לְהִדָּבֵק בַּקְּרָיָה הַקְּדוֹשָׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמָּצֵא. וּמַשְׁפִּיעַ לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא (שֶׁהוּא דֶּרֶךְ) צְדָקָה, וּמֵאִיר הַלָּבָן לָאָדֹם.

וּמְאִירִים מִמֶּנּוּ שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים וּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים. מִשּׁוּם כָּךְ, שִׁשִּׁים עִשָּׂרוֹן בִּכְלִי אֶחָד נִבְלָלִים, שֶׁכֻּלָּם מִצַּד אֶחָד.

אִתְכַּלְלָן עִמְּהוֹן, דְּאִינוּן יַנְקִין נוּפָא דְּאִילָנָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, זֶה יִתְּנוּ, וַדַּאי יִתְּנוּ לְכוּלָּא, לְעַנְפֵי דְּסָחֲרָנֵי אִילָנָא. וְעַל דָּא כָּל אוּמִין מִתְכַּפְּרִין בְּקָרְבָּנָא דְיִשְׂרָאֵל.

וְיִשְׂרָאֵל יָנְקִין בְּקַדְמִיתָא מֵהַאי אֲתַר דְּאִקְרֵי סֶלַע. הַיְינוּ דִכְתִיב (דברים לב יג) וַיֵּנִיקֵהוּ דְּבַשׁ מִסֶּלַע. וּמַאי טַעְמָא דְּבַשׁ, בְּגִין דְּאִיהוּ תָּמָר, דִכְתִיב (שה"ש ז ח) זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר.

וּלְבָתַר, שֶׁמֶן מֵחַלְמִישׁ צוּר. דָּא אַתְרָא דִלְעֵילָא, אַתְרָא דְיִצְחָק שָׁרֵי. וְאַף עַל גַּב דְּשֶׁמֶן מִסִּטְרָא דְאַבְרָהָם, כַּד יִשְׂרָאֵל מְכַשְּׁרִין עוֹבָדַיְיהוּ, מְהַפְּכִין דִינָא לְרַחֲמֵי וְדָא הוּא דַּאֲמַר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַיֵּנִיקֵהוּ דְּבַשׁ מִסֶּלַע, דְּאִתְחַבְּרָן תָּמָר דְּכַר וְנוּקְבָא. וְשֶׁמֶן מֵחַלְמִישׁ צוּר, כּוּלְּהוֹ דַּרְגִין

לשון הקודש

וּשְׁנֵים עָשָׂר אֵין נִכְלָלִים עִמָּהֶם, שֶׁהֵם יוֹנְקִים נוּף הָאִילָן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֶה יִתְּנוּ, וַדַּאי יִתְּנוּ לַכֹּל, לָעֲנָפִים שֶׁסּוֹבְבִים אֶת הָאִילָן. וְעַל כֵּן כָּל הָאֻמּוֹת מִתְכַּפְּרוֹת בְּקָרְבָּנָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְיִשְׂרָאֵל יוֹנְקִים בָּרִאשׁוֹנָה מֵהַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא סֶלַע, וְהַיְנוּ מַה שֶׁכָּתוּב (דברים לב) וַיֵּנִקֵהוּ דְּבַשׁ מִסֶּלַע. וּמָה הַטַּעַם דְּבַשׁ? מִשּׁוּם שֶׁהוּא תָּמָר, שֶׁכָּתוּב (שיר ז) זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר.

וְאַחַר כָּךְ שֶׁמֶן מֵחַלְמִישׁ צוּר. זֶה הַמָּקוֹם שֶׁלְּמַעְלָה, הַמָּקוֹם שֶׁבּוֹ שָׁרוּי יִצְחָק. אַף עַל גַּב שֶׁשֶּׁמֶן מִצִּדּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם – כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל מַכְשִׁירִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם, מְהַפְּכִים אֶת הַדִּין לְרַחֲמִים. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וַיֵּנִקֵהוּ דְּבַשׁ מִסֶּלַע, שֶׁמִּתְחַבְּרִים הַתָּמָר, זָכָר וּנְקֵבָה. וְשֶׁמֶן מֵחַלְמִישׁ צוּר, כָּל הַדְּרָגוֹת שׁוֹפְעוֹת

נַגְדִּין שְׁמָן, וַאֲפִילוּ אֲתַר דְּאִיקְּרֵי צוּר. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (דברים לב ד) הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ. דְּאִתְהַדַּר צוּר לְמֶעְבַּד פָּעֳלוֹ דְּתָמִים. תָּמִים דָּא אַבְרָהָם, דִּכְתִיב (בראשית יז א) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. צוּר דָּא יִצְחָק, וְאוֹקְמוּהָ.

תָּא חֲזֵי, עַל דָּא תָּמַהּ מֹשֶׁה וַאֲמַר, (במדבר כ ו) הֲמִן הַסֶּלַע הַזֶּה נוֹצִיא לָכֶם מָיִם. כֵּיוָן דְּאַתּוּן לָא אָזְלִין בְּאוֹרַח מֵישַׁר, וְלָא מְבַסְּמִין אַתְרָא. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל עָבְדִין נִסּוּךְ הַמַּיִם בַּחַג, לְיָנְקָא הַאי מִזְבֵּחַ מִמַּיָּא דְּאַבְרָהָם, וּכְדֵין אִתְבָּרַךְ עָלְמָא.

וּבַר נָשׁ כַּד אִיהוּ מְבָרֵךְ עַל מְזוֹנָא בְּכַסָּא, אִיבָּעֵי לֵיהּ לְמֵיהַב בֵּיהּ מַיָּא, בְּבִרְכַּת הָאָרֶץ, לְבָרְכָא לְהַאי אֶרֶץ, דְּאִיקְּרֵי מִזְבֵּחַ, וְאִיקְּרֵי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, דְּכֻלְּהוּ בִּרְכָאן בֵּיהּ תַּלְיָין.

לשון הקודש

שְׁמָן, וַאֲפִלּוּ הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא צוּר. וְהַיְנוּ מַה שֶׁכָּתוּב (דברים לב) הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ. שֶׁחוֹזֵר הַצּוּר לַעֲשׂוֹת פָּעֳלוֹ שֶׁל תָּמִים. תָּמִים זֶה אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. צוּר זֶה יִצְחָק, וּפֵרְשׁוּהָ.

בָּא וּרְאֵה, עַל זֶה תָּמַהּ מֹשֶׁה וְאָמַר (במדבר כ) הֲמִן הַסֶּלַע הַזֶּה נוֹצִיא לָכֶם מָיִם. כֵּיוָן שֶׁאַתֶּם לֹא הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה וְלֹא מְבַשְּׂמִים הַמָּקוֹם. וְעַל זֶה יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים נִסּוּךְ הַמַּיִם בֶּחָג, לְהָנִיק אֶת הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה מֵהַמַּיִם שֶׁל אַבְרָהָם, וְאָז מִתְבָּרֵךְ הָעוֹלָם. **וּכְשֶׁאָדָם** מְבָרֵךְ עַל מָזוֹן בְּכוֹס, צָרִיךְ לוֹ לָתֵת בּוֹ מַיִם בְּבִרְכַּת הָאָרֶץ, לְבָרֵךְ אֶת הָאָרֶץ הַזּוֹ, שֶׁנִּקְרֵאת מִזְבֵּחַ, וְנִקְרֵאת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת תְּלוּיוֹת בָּהּ.

וְתָא חֲזֵי, כַּד יִשְׂרָאֵל מַכְשְׁרָן עוֹבָדַיְיהוּ, הַאי מִזְבֵּחַ, שַׁלְטָא בְּסִטְרָא דְיָמִינָא, וַהֲווֹ חַזְיָין כְּחֵיזוּ אַרְיֵה רְבִיעַ עֲלֵיהּ, עַל קָרְבָּנָא, וְאָכֵיל לֵיהּ. וְעַל דָּא מַדְבְּחָא אִיקְרֵי (ישעיה כא א) אֲרִיאֵל. קִרְיַת חָנָה דָוִד. וַדַּאי דְּחוּלָקֵיהּ דְּדָוִד הוּא, וְכָל יוֹמוֹי אִשְׁתַּדֵּל לְאַנְהָרָא לָהּ.

וְעַל דָּא (תהלים טז יא) תּוֹדִיעֵנִי אוֹרַח חַיִּים. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמות ב כה) וַיֵּדַע אֱלֹהִים. אוֹרַח חַיִּים, וּמַאן הוּא, שׂבַע שְׂמָחוֹת, הַהוּא דְּכָל שָׂבְעָא אִתְכְּלִיל בֵּיהּ, וְיַהֲדַר אַנְפּוֹי לָקָבְלֵי פָּנֶיךָ, דַּאֲנָא אָחִיד בְּהוֹן. וּכְדֵין נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, דְּשְׂמָאלָא אִתְכְּלִילַת בְּיָמִינָא, וְכַד אִתְכְּלִילַת, אִתְהַדַּר צוּר לְמֶעְבַּד פָּעֳלוֹ דְּתָמִים, וְעַל דָּא זֶה יִתְּנוּ.

פָּתַח וַאֲמַר, (דברים לב יז) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ, דָּא יוֹסֵף. הָדָר, דָּא יַעֲקֹב. דִּכְתִיב (בראשית לז ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת

לשון הקודש

וּבָא רְאֵה, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל מַכְשִׁירִים מַעֲשֵׂיהֶם, הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה שׁוֹלֵט בְּצַד הַיָּמִין, וְהָיוּ רוֹאִים כְּמוֹ מַרְאֶה שֶׁל אַרְיֵה רוֹבֵץ עָלָיו, עַל הַקָּרְבָּן, וְאוֹכֵל אוֹתוֹ. וְעַל כֵּן הַמִּזְבֵּחַ נִקְרָא אֲרִיאֵל. (ישעיה כט) קִרְיַת חָנָה דָוִד. וַדַּאי שֶׁחֶלְקוֹ שֶׁל דָּוִד הוּא, וְכָל יָמָיו הִשְׁתַּדֵּל לְהָאִיר לָהּ.

וְעַל זֶה (תהלים טז) תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ב) וַיֵּדַע אֱלֹהִים. אֹרַח חַיִּים, וּמִי הוּא? שֹׂבַע שְׂמָחוֹת, אוֹתוֹ שֶׁכָּל הַשֹּׂבַע נִכְלָל בּוֹ, וַיַּחֲזִיר פָּנָיו כְּנֶגֶד פָּנֶיךָ, שֶׁאֲנִי אָחוּז בָּהֶם. וְאָז נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, שֶׁהַשְּׂמֹאל נִכְלָל בְּיָמִין. וּכְשֶׁנִּכְלֶלֶת, חוֹזֵר הַצּוּר לַעֲשׂוֹת אֶת פָּעֳלוֹ שֶׁל תָּמִים, וְעַל כֵּן זֶה יִתְּנוּ.

פָּתַח וְאָמַר (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ, זֶה יוֹסֵף.

יַעֲקֹב יוֹסֵף. וּמְנָא לָן דְּאִקְּרֵי יַעֲקֹב הָדָר. דִּכְתִיב (שם לו לה) וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַר, וְאוֹקְמוּהָ בְּאִידְּרָא קַדִּישָׁא. וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו, אֵלּוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק. בָּהֶם עַמִּים יְנַגַּח יַחְדָּיו. מַהוּ יַחְדָּיו, אֶלָּא כַּד כֻּלְּהוּ אֲבָהָן כַּחֲדָא, לֵית דִּיקוּמוּן קַמַּיְיהוּ וּבְהַהוּא זִמְנָא, יִשְׂרָאֵל זָקְפִין רֵישָׁא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, כִּי תִשָּׂא.

וְתָא חֲזֵי, כַּד נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, בְּסִיעָא דַּאֲבָהָן נָפְקוּ, וַאֲרִימוּ רֵישָׁא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה. מַאן יָד רָמָה. דָּא אַבְרָהָם. יְדָא יָמִינָא, דְּבָעֵי לַאֲרָמָא לָהּ עַל שְׂמָאלָא.

וּמַה אַבְרָהָם, עָבַד לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נוּקְמִין בְּלֵילְיָא, אוֹף יִשְׂרָאֵל בְּיַד רָמָה נָפְקִין, וְסִיעָא דִילֵיהּ נָקְטוּ. וְנָטְרוּ יַד דִילֵיהּ, דְּאוֹמֵי

לשון הקודש

הָדָר – זֶה יַעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב (בראשית לז) אֵלֶּה תֹּלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁנִּקְרָא יַעֲקֹב הָדָר? שֶׁכָּתוּב (שם לו) וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַר, וּפֵרְשׁוּהוּ בָּאִדְּרָא הַקְּדוֹשָׁה. (דברים לג) וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו – אֵלּוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק, בָּהֶם עַמִּים יְנַגַּח יַחְדָּו. מַה זֶּה יַחְדָּו? אֶלָּא כְּשֶׁכָּל הָאָבוֹת כְּאֶחָד, אֵין מִי שֶׁיַּעַמְדוּ לִפְנֵיהֶם. וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן יִשְׂרָאֵל מְרִימִים רֹאשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי תִשָּׂא.

וּבֹא רְאֵה, כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, בְּסִיעַת הָאָבוֹת יָצְאוּ וְהֵרִימוּ רֹאשׁ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות יד) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֹצְאִים בְּיָד רָמָה. מִי הַיָּד הָרָמָה? זֶה אַבְרָהָם, יַד הַיָּמִין, שֶׁצָּרִיךְ לַהֲרִימָהּ עַל הַשְּׂמֹאל.

וּמָה אַבְרָהָם עָשָׂה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נְקָמוֹת בַּלַּיְלָה, אַף יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד

לַאֲבִימֶלֶךְ. וְעַל דָּא לְנַטְרָא הַהוּא יַד רָמָה (שם יג יז) וְלֹא נָחָם אֱלֹהִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים.

וּמָנוּ שֶׁבַע שְׁבוּעִין מִתַּתָּא לְעֵילָא לְסָלְקָא לְאַתְרֵיהּ, וּלְקַבְּלָא חֵירוּת מֵאִמָּא עִילָּאָה. וְכַד אִשְׁתְּלִימוּ, נָחֲתָא אוֹרַיְיתָא, וּפְתִיחוּ דִּילָהּ בְּאַבְרָהָם, אָנֹכִי לְקָבְלֵיהּ. לֹא יִהְיֶה, לְקָבְלֵיהּ דְּיִצְחָק.

וְתָא חֲזֵי, כַּד יַהִיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, רָשִׁים לָהּ בְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, וַאֲמַר (שם כ ב) אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ, בְּרָזָא דְחֶסֶד דְּאַבְרָהָם אָחִיד בָּהּ, וּלְקָבְלֵיהּ מִצְוַת עֲשֵׂה. וְרָזָא דָא, תַּפְקִידְתָּא קַמַּיְיתָא דְּפַקִּיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם, מִצְוַת עֲשֵׂה הֲוָה. דִּכְתִיב, (בראשית יב א) לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ. וּבְגִין כָּךְ מִצְוַת עֲשֵׂה מָאתַיִם וּשְׁמֹנֶה וְאַרְבָּעִים, כְּחוּשְׁבַּן אַבְרָהָם.

לשון הקודש

רָמָה, וְהַסִּיעַ שָׁלוֹ הֵם לָקְחוּ. וְשָׁמְרוּ אֶת יָדוֹ, שֶׁנִּשְׁבַּע לַאֲבִימֶלֶךְ. וְעַל כֵּן לִשְׁמֹר אֶת אוֹתָהּ יַד רָמָה, (שם יג) וְלֹא נָחָם אֱלֹהִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים.

וּמָנוּ שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת מִמַּטָּה לְמַעְלָה לַעֲלוֹת לִמְקוֹמוֹ, וּלְקַבֵּל חֵרוּת מִן הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. וּכְשֶׁנִּשְׁלְמוּ, יָרְדָה הַתּוֹרָה, וּפְתִיחָתָהּ בְּאַבְרָהָם, אָנֹכִי כְּנֶגְדּוֹ. וְלֹא יִהְיֶה – כְּנֶגֶד יִצְחָק.

וּבֹא רְאֵה, כְּשֶׁנָּתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, רָשַׁם אוֹתָהּ בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְאָמַר (שם כ) אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ, בְּסוֹד שֶׁחֶסֶד אַבְרָהָם אָחוּז בָּהּ, וּכְנֶגְדּוֹ מִצְוֹת עֲשֵׂה. וְזֶה הַסּוֹד שֶׁהַמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁצִּוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אַבְרָהָם הָיְתָה מִצְוַת עֲשֵׂה, שֶׁכָּתוּב

לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים. (שמות כ ג) בְּרָזָא דִגְבוּרָה, דְאָחִיד בָּהּ יִצְחָק. דְּכָל אִינּוּן אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְאִינּוּן סָרְכִין מְמַנָּן, מִסִּטְרֵיהּ יָנְקִין. וְכֵן עֵשָׂו, וְכָל אִינּוּן מְמַנָּן דִּילֵיהּ. דְּהָא יִצְחָק בְּמִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה אָחִיד, וְתַפְקִידְתָּא קַמַּיְיתָא דִילֵיהּ, מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה הֲוָה, דִּכְתִיב (בראשית כו ב) אַל תֵּרֵד מִצְרַיְמָה. וּמִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה מִסִּטְרָא דְדִינָא אָתֵי, דְּהָא מַעֲנִישִׁין לֵיהּ לְבַר נָשׁ כַּד עָבַר עֲלָהּ.

וּבְגִין כָּךְ, חוּשְׁבַּן מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה, בְּרָזָא דְדַרְגָּא דִילֵיהּ, בְּרָזָא דְשִׁלֹּשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים לָקֶבֶל יוֹמִין דְשִׁמְשָׁא, דְּנָהִיר מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שופטים ה לא) כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ.

לשון הקודש

(בראשית יב) לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ. וּמִשּׁוּם כָּךְ מִצְוֹת עֲשֵׂה מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה, כְּחֶשְׁבּוֹן אַבְרָהָם.

לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים (שמות כ), בְּסוֹד הַגְּבוּרָה, שֶׁאָחוּז בָּהּ יִצְחָק. שֶׁכָּל אוֹתָם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְאוֹתָם הַשָּׂרִים הַמְמֻנִּים יוֹנְקִים מִצִּדּוֹ, וְכֵן עֵשָׂו וְכָל אוֹתָם הַמְמֻנִּים שֶׁלּוֹ. שֶׁהֲרֵי יִצְחָק אָחוּז בְּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְהַמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁלּוֹ הָיְתָה מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁכָּתוּב (בראשית כו) אַל תֵּרֵד מִצְרָיְמָה. וּמִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה בָּאָה מִצַּד הַדִּין, שֶׁהֲרֵי מַעֲנִישִׁין אֶת הָאָדָם כְּשֶׁעוֹבֵר עָלֶיהָ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, חֶשְׁבּוֹן מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה בְּסוֹד הַדַּרְגָּה שֶׁלּוֹ, בְּסוֹד שֶׁל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ, כְּנֶגֶד יְמוֹת הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁמְּאִירָה מִצַּד הַגְּבוּרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שופטים ה) כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבֻרָתוֹ.

לֹא תִשָּׂא (שמות כ ז), בְּרָזָא דְּתִפְאֶרֶת, דְּאִקְרֵי אֱמֶת, דְּאָחִיד בָּהּ יַעֲקֹב שְׁלֵימָא, וְיָנִיק תְּרֵי חוּלָקִין, מִצְוַת עֲשֵׂה וּמִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה. דִּכְתִיב, (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים. וְעַל דְּאִיהוּ אַשְׁלִים לְכָל סִטְרִין, לְרַחֲמֵי וּלְדִינָא, לְמִצְוַת עֲשֵׂה וּלְמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, אִיקְרֵי שְׁלִים. וּלְקָבְלֵיהּ לֹא תִשָּׂא, בְּגִין דְּשִׁבוּעָה לִשְׁלָמָא אָתֵי. וְעַל דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. דִּכְמָא דְּאִיהִי לֹא תַעֲשֶׂה כַּד אִיהִי לְשִׁקְרָא, דִּכְתִיב לֹא תִשָּׂא. הָכִי (דף נה ע"א) אִיהִי מִצְוַת עֲשֵׂה, כַּד אִיהִי בֶּאֱמֶת, דִּכְתִיב (ירמיה ד ב) וְנִשְׁבַּעְתָּ חַי ה' בֶּאֱמֶת. וּכְתִיב (דברים ו יג) וּבִשְׁמוֹ תִשָּׁבֵעַ.

זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת (שמות כ ח), בְּרָזָא דִּבְרִית, דְּאִיהוּ יְסוֹד, דְּאָחִיד בֵּיהּ יוֹסֵף. וְעַל דָּא אִקְרֵי שַׁבָּת. דְּהָא יוֹסֵף כָּל אִקְרֵי, וְשַׁבָּת נָמֵי

לשון הקודש

לֹא תִשָּׂא, בְּסוֹד הַתִּפְאֶרֶת, שֶׁנִּקְרֵאת אֱמֶת, שֶׁאָחוּז בָּהּ יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם, וְיוֹנֵק שְׁנֵי חֲלָקִים – מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁכָּתוּב (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים. וְעַל שֶׁהוּא הִשְׁלִים אֶת כָּל הַצְּדָדִים, לְרַחֲמִים וּלְדִין, לְמִצְוֹת עֲשֵׂה וּלְמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, נִקְרָא שָׁלֵם. וּכְנֶגְדּוֹ לֹא תִשָּׂא, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁבוּעָה בָּאָה לְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן הוּא בְּסוֹד שֶׁל עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. שֶׁכְּמוֹ שֶׁהִיא לֹא תַעֲשֶׂה, כְּשֶׁהִיא לַשֶּׁקֶר, שֶׁכָּתוּב (שמות כ) לֹא תִשָּׂא, כָּךְ הִיא מִצְוַת עֲשֵׂה, כְּשֶׁהִיא בֶּאֱמֶת, שֶׁכָּתוּב (ירמיה יד) וְנִשְׁבַּעְתָּ חַי ה' בֶּאֱמֶת. וְכָתוּב (דברים ו) וּבִשְׁמוֹ תִשָּׁבֵעַ.

זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ (שמות כ), בְּסוֹד הַבְּרִית, שֶׁהוּא יְסוֹד, שֶׁאָחוּז בּוֹ

אִיקְרֵי כֹּל. בְּגִין דְּכָל עִינוּגָא וְתַפְנוּקָא נָפִיק מִנֵּיהּ, לְקַיְּימָא לְעָלְמִין כֻּלְּהוּ. וְעַל דָּא שַׁבָּת כְּלִילָא מֵעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. בְּגִין דְּיוֹסֵף נָמֵי בּוּכְרָא, דְּנָטִיל תְּרֵין חוּלָקִין.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב בַּדִּבְּרוֹת בְּמִשְׁנֶה תּוֹרָה, (דברים ה טו) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיְפַדְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה עַל כֵּן צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. הָכָא אוֹלִיף לָן אוֹרַיְיתָא רָזָא עִילָּאָה, דְּהָא הַהוּא צַדִּיקָא דְּאִזְדַּבַּן לְעַבְדָּא בְּמִצְרַיִם, וַאֲחִילוּ לֵיהּ. לְקָבְלֵיהּ אִיהוּ זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. וּבְגִין כָּךְ אָמַר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, בְּבָעוּ מִנְכוֹן הֲווֹ דְּכִירִין הַהוּא צַדִּיקָא דְּאִזְדַּבַּן עַל יְדֵיכוּ, וַהֲוָה לְעַבְדָּא בְּמִצְרַיִם, וּבְהַהוּא חוֹבָא אִתְגְּזַר עֲלַיְיכוּ לְאִשְׁתַּעְבְּדָא בְּמִצְרַיִם, וּלְכַפָּרָא הַהוּא חוֹבָה

לשון הקודש

יוֹסֵף. וְעַל כֵּן נִקְרָא שַׁבָּת. שֶׁהֲרֵי יוֹסֵף נִקְרָא כֹּל, וְגַם שַׁבָּת נִקְרֵאת כֹּל, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הָעֹנֶג וְהַתַּפְנוּק יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ, לְקַיֵּם אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְעַל כֵּן שַׁבָּת כְּלוּלָה מֵעֲשֵׂה וּמִלֹּא תַעֲשֶׂה, מִשּׁוּם שֶׁגַּם יוֹסֵף בְּכוֹר, שֶׁנּוֹטֵל שְׁנֵי חֲלָקִים.

בֹּא וּרְאֵה, כָּתוּב בַּדִּבְּרוֹת בְּמִשְׁנֵה תּוֹרָה, (דברים ה) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיְפַדְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה עַל כֵּן צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. כָּאן מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה סוֹד עֶלְיוֹן, שֶׁהֲרֵי הַצַּדִּיק הַהוּא שֶׁנִּמְכַּר לְעֶבֶד בְּמִצְרַיִם וְחִלְּלוּ אוֹתוֹ, כְּנֶגְדּוֹ הוּא זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: בְּבַקָּשָׁה מִכֶּם, תִּהְיוּ זוֹכְרִים אֶת

דְּזַבִּינְתּוּן לֵיהּ. נְטָרוּ יוֹמָא דְשַׁבַּתָּא, וְיִשְׁתְּבִיק לְכוֹן, דְּהָא יוֹמָא דְשַׁבַּתָּא לְקָבְלֵיהּ אִיהוּ.

כִּדְאוֹקִימְנָא בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא. יוֹמָא קַדְמָאָה, לְקָבְלֵיהּ דְּאַבְרָהָם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים נב ג) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. יוֹמָא תִנְיָינָא, לְקָבְלֵיהּ דְּיִצְחָק. וּבְגִין כָּךְ בֵּיהּ יְתֵיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִידַן עָלְמָא. יוֹמָא תְּלִיתָאָה לְקָבְלֵיהּ דְּיַעֲקֹב, דְּאִיהוּ קַו הָאֶמְצָעִי, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בֵּיהּ בְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, (בראשית א ט) יִקָּווּ הַמַּיִם.

יוֹמָא רְבִיעָאָה, לְקָבְלֵיהּ דְּדָוִד. דִכְתִיב בֵּיהּ, (שם א יד) יְהִי מְאֹרֹת. מְאֹרֹת חָסֵר, דְּהָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֵית לָהּ נְהוֹרָא מִדִּילָהּ, אֶלָּא מַה דְּאִתְיְהֵב לָהּ עַל יְדָא דְצַדִּיקָא. הָכִי נָמֵי דָּוִד, דִכְתִיב בֵּיהּ (תהלים פו א) עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי, וְלֵית לֵיהּ

לשון הקודש

הַצַּדִּיק הַהוּא שֶׁנִּמְכַּר עַל יֶדְכֶם, וְהָיָה עֶבֶד לְמִצְרַיִם, וּבַחֵטְא הַהוּא נִגְזַר עֲלֵיכֶם לְהִשְׁתַּעְבֵּד בְּמִצְרַיִם וּלְכַפֵּר עַל הַחֵטְא הַהוּא שֶׁמְּכַרְתֶּם אוֹתוֹ. שִׁמְרוּ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וְיִמָּחֵל לָכֶם, שֶׁהֲרֵי יוֹם הַשַּׁבָּת הוּא כְּנֶגְדּוֹ.

כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּסוֹד הָאֱמוּנָה: הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן הוּא כְּנֶגֶד אַבְרָהָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים נב) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. הַיּוֹם הַשֵּׁנִי כְּנֶגֶד יִצְחָק, וּמִשּׁוּם כָּךְ יוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָדוּן אֶת הָעוֹלָם. הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כְּנֶגֶד יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הַקַּו הָאֶמְצָעִי, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בּוֹ בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית (בראשית א) יִקָּווּ הַמַּיִם.

הַיּוֹם הָרְבִיעִי כְּנֶגֶד דָּוִד, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (שם) יְהִי מְאֹרֹת. מְאֹרֹת חָסֵר, שֶׁהֲרֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֵין לָהּ אוֹר מִשֶּׁלָּהּ, אֶלָּא מַה שֶּׁנִּתָּן לָהּ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק. כָּךְ גַּם דָּוִד,

חַיִּים, אֶלָּא מַה דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ מִיּוֹמֵי דְּאָדָם קַדְמָאָה, שִׁבְעִין שְׁנִין.

יוֹמָא חֲמִישָׁאָה, לְקָבְלֵיהּ דְּמִשֶּׁה. יוֹמָא שְׁתִיתָאָה, לְקָבְלֵיהּ דְּאַהֲרֹן. וְאִינּוּן שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית לְתַתָּא, לָקְבֵיל שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית דִּלְעֵילָא. וּמַאן אִינּוּן שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית לְעֵילָא. אִינּוּן דְּרָמִיזוּ בִּקְרָא, (דה"א כט יא) לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל וגו' לְךָ ה' הַמַּמְלָכָה. וְאִינּוּן חוּלְקֵהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא בְּרָזָא דָא, הַגְּדֻלָּה: דָּא אַבְרָהָם. הַגְּבוּרָה: יִצְחָק. הַתִּפְאֶרֶת: יַעֲקֹב. הַנֵּצַח: חוּלָקָא דְּמִשֶּׁה. הַהוֹד: חוּלָקָא דְּאַהֲרֹן. כִּי כֹל: לָקְבֵיל חוּלָקָא דְּיוֹסֵף. הַמַּמְלָכָה: חוּלָקָא דְּדָוִד. וְיוֹסֵף שַׁבָּת אִקְּרֵי לְתַתָּא, לָקְבֵיל צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, דְּאִקְּרֵי שַׁבָּת לְעֵילָא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (דברים ה טו) עַל כֵּן צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב בּוֹ (תהלים פו) עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי, וְאֵין לוֹ חַיִּים, אֶלָּא מַה שֶּׁנִּתַּן לוֹ מִימֵי אָדָם הָרִאשׁוֹן ע' שָׁנִים.

הַיּוֹם הַחֲמִישִׁי כְּנֶגֶד מֹשֶׁה. הַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי כְּנֶגֶד אַהֲרֹן. וְאוֹתָם שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית לְמַטָּה, כְּנֶגֶד שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁלְּמַעְלָה. וּמִי הֵם שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁלְּמַעְלָה? אוֹתָם הָרְמוּזִים בַּכָּתוּב (דה"א כט) לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל וְגוֹ', לְךָ ה' הַמַּמְלָכָה. וְהֵם חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים בַּסּוֹד הַזֶּה, הַגְּדֻלָּה – זֶה אַבְרָהָם. הַגְּבוּרָה – יִצְחָק. הַתִּפְאֶרֶת – יַעֲקֹב. הַנֵּצַח – חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. הַהוֹד – חֶלְקוֹ שֶׁל אַהֲרֹן. כִּי כֹל – כְּנֶגֶד חֶלְקוֹ שֶׁל יוֹסֵף. הַמַּמְלָכָה – חֶלְקוֹ שֶׁל דָּוִד. וְיוֹסֵף נִקְרָא שַׁבָּת לְמַטָּה, כְּנֶגֶד

תָּא חֲזֵי, כַּד בְּעוֹ יִשְׂרָאֵל לְמִכְבַּשׁ לְאַרְעָא דִכְנָעַן, אֲקִיפוּ לָהּ שִׁיתָּא יוֹמִין, זִמְנָא חָדָא בְּכָל יוֹמָא, לָקֳבֵיל אִינּוּן שִׁית זַכָּאֵי קְשׁוֹט דַּעֲלֵיהוֹן מִתְקַיֵּים עָלְמָא. וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה שְׁבַע זִמְנִין, לָקֳבֵיל יוֹמָא דְשַׁבַּתָּא, דְּאִיהוּ לָקֳבֵיל צַדִּיק, דְּאִיהוּ זָן לְכוּלְּהוֹ, וּמְקַיֵּים לְהוֹן, דִּכְתִיב (משלי ט א) חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה. וּכְתִיב (שם י כה) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. אִיהוּ יְסוֹדָא וְעִיקָּרָא דְכָל אִינּוּן זַכָּאִין, דְּאִי לָא זְכוּתְהוֹן דְּצַדִּיקָיָא, לָא הֲווֹ יָכְלִין לְמִכְבְּשָׁהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים ט ה) לֹא בְצִדְקָתְךָ וּבְיֹשֶׁר לְבָבְךָ אַתָּה בָא לָרֶשֶׁת וכו', וּלְמַעַן הָקִים אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם וכו'.

כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ (שמות כ יב), בְּרָזָא דְנֶצַח, דְּאָחִיד בָּהּ מֹשֶׁה, וְיַנִּיק לָהּ, דְּהָא מֹשֶׁה הֲוָה אוֹקִיר לֵיהּ

לשון הקודש

צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, שֶׁנִּקְרָא שַׁבָּת לְמַעְלָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב (דברים ה) עַל כֵּן צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁרָצוּ יִשְׂרָאֵל לִכְבֹּשׁ אֶת אֶרֶץ כְּנַעַן, הִקִּיפוּ אוֹתָהּ שִׁשָּׁה יָמִים, פַּעַם אַחַת בְּכָל יוֹם, כְּנֶגֶד אוֹתָם שִׁשָּׁה צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעֲלֵיהֶם הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם. וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבַע פְּעָמִים, כְּנֶגֶד יוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד צַדִּיק, שֶׁהוּא זָן אֶת כֻּלָּם וּמְקַיֵּם אוֹתָם, שֶׁכָּתוּב (משלי ט) חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה. וְכָתוּב (שם ו) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. הוּא הַיְסוֹד וְהָעִקָּר שֶׁל כָּל אוֹתָם צַדִּיקִים, וְאִם לֹא זְכוּתָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים – לֹא יָכְלוּ לְכָבְשָׁהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ט) לֹא בְצִדְקָתְךָ וּבְיֹשֶׁר לְבָבְךָ אַתָּה בָא לָרֶשֶׁת כו', וּלְמַעַן הָקִים אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם כו'.

כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ (שמות כ), בְּסוֹד הַנֵּצַח,

לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאוֹרַיְיתָא. תָּא חֲזֵי, אִי לָאו אוֹרַיְיתָא דְּאִתְיַיהֲבַת עַל יְדוֹי דְמשֶׁה נְבִיאָה רַבָּא, לָא הֲווֹ יָדְעִין בְּנֵי נָשָׁא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא הֲווֹ מוֹקְרִין לֵיהּ, דְּהָא עַל יְדָא דְאוֹרַיְיתָא אוֹלִיף בַּר נָשׁ פּוּלְחָנָא דְמָארֵיהּ, וְאוֹקִיר לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין כָּךְ כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ, לָקָבֵיל דְּמשֶׁה אִיהוּ.

דָּבָר אַחֵר, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ, זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְאֶת אִמֶּךָ, דָּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. דִּכְמָא דְאַבָּא יָהִיב שֶׁפַע לְאִימָּא, הָכִי נָמֵי יָהִיב שֶׁפַע תּוֹרָה שֶׁבִּכְתַב לְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

לֹא תִרְצָח (שם כ יג), לָקָבֵיל דַּרְגָּא דְהוֹד, דְּאָחִיד בָּהּ אַהֲרֹן. וּבְגִין כָּךְ לֹא תִרְצָח. בְּגִין דְּכַד קָטְלִין לֵיהּ לְבַר נָשׁ, הַהוּא זִיוָא וְהוֹד עִילָּאָה דַּעֲלֵיהּ,

לשון הקודש

שֶׁאָחוּז בָּהּ מֹשֶׁה, וּמֵינִיק אוֹתָהּ, שֶׁהֲרֵי מֹשֶׁה הָיָה מוֹקִיר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּתּוֹרָה. בֹּא וּרְאֵה, אִם הַתּוֹרָה לֹא הָיְתָה נִתֶּנֶת עַל יְדֵי מֹשֶׁה, הַנָּבִיא הַגָּדוֹל, לֹא הָיוּ בְּנֵי אָדָם מַכִּירִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא הָיוּ מוֹקִירִים אוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה לוֹמֵד אָדָם אֶת עֲבוֹדַת רִבּוֹנוֹ, וּמוֹקִיר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוּם כָּךְ כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ, הוּא כְּנֶגֶד מֹשֶׁה.

דָּבָר אַחֵר, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְאֶת אִמֶּךָ – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. שֶׁכְּמוֹ שֶׁהָאָב נוֹתֵן שֶׁפַע לָאֵם, כָּךְ גַּם הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב נוֹתֶנֶת שֶׁפַע לַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

לֹא תִרְצָח (שם), כְּנֶגֶד דַּרְגַּת הַהוֹד, שֶׁאָחוּז בָּהּ אַהֲרֹן. וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא תִרְצָח. מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר הוֹרְגִים אֶת הָאָדָם, נוֹטְלִים

נָטְלִין מִנֵּיהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דניאל י ח) וְהוֹדִי נֶהְפַּךְ עָלַי לְמַשְׁחִית. וּבְגִין כָּךְ אַזְהֵיר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִבְנֵי נָשָׁא, דְּהַהוּא שׁוּפְרָא עִילָּאָה דְּיִהַב לוֹן, דְּלָא יִטְלוּן לֵיהּ מִנְּהוֹן. וְאִית (ואיהו) נָמֵי רָזָא דִשְׁלָמָא, וּבְגִין כָּךְ קָאִים אַהֲרֹן לְכַפָּרָא, לְנִכְסָא נִכְסַת קוּדְשִׁין. וְעַל פּוּמֵיהּ (הוה אמר) (דברים כא ח) כַּפֵּר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פָּדִיתָ.

לֹא תִנְאָף (שמות כ יד), בְּרָזָא דְמַלְכוּת (נ"א דצדיק).

דְּאָחִיד בָּהּ מַאן דְּאָחִיד. וְאִיהוּ רָזָא דְּחָכְמְתָא, דְּהָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לָא אִתְחַבְּרַת אֶלָּא בְּהַהוּא דְּחָזֵי לָהּ, דְּאִיהוּ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. דָּבָר אַחֵר, הָכִי אוֹלִיפְנָא בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא. כַּבֵּד, לָקְבֵל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. לֹא תִרְצָח, לָקְבֵל דַּרְגָּא דְּנֶצַח. לֹא תִנְאָף, לָקְבֵל דַּרְגָּא דְּהוֹד.

לשון הקודש

מִמֶּנּוּ הַזִּיו וְהַהוֹד הָעֶלְיוֹן הַהוּא שֶׁעָלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דניאל י) וְהוֹדִי נֶהְפַּךְ עָלַי לְמַשְׁחִית. וּמִשּׁוּם כָּךְ הִזְהִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת בְּנֵי הָאָדָם, שֶׁאוֹתוֹ הַיֹּפִי הָעֶלְיוֹן שֶׁנָּתַן לָהֶם, שֶׁלֹּא יִטְלוּ אוֹתוֹ מֵהֶם. וְיֵשׁ (וְהוּא) גַּם סוֹד הַשָּׁלוֹם, וּמִשּׁוּם כָּךְ עוֹמֵד אַהֲרֹן לְכַפֵּר, לִשְׁחֹט זֶבַח קָדָשִׁים, וְעַל פִּיו (הָיָה אוֹמֵר) (דברים כ) כַּפֵּר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פָּדִיתָ.

לֹא תִנְאָף (שמות כ), בְּסוֹד הַמַּלְכוּת (שֶׁל הַצַּדִּיק), שֶׁאָחוּז בָּהּ מִי שֶׁאָחוּז. וְהוּא סוֹד הַחָכְמָה, שֶׁהֲרֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֵין מִתְחַבֶּרֶת אֶלָּא בְּאוֹתוֹ שֶׁרָאוּי לָהּ, שֶׁהוּא צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. דָּבָר אַחֵר, כָּךְ לָמַדְנוּ בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, כַּבֵּד – כְּנֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. לֹא תִרְצָח – כְּנֶגֶד דַּרְגַּת הַנֵּצַח. לֹא תִנְאָף – כְּנֶגֶד דַּרְגַּת הַהוֹד.

דָּבָר אַחֵר, כַּבֵּד, לָקָבֵיל (בראשית א יד) יְהִי מְאוֹרֹת, דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. לֹא תִרְצָח, לָקָבֵל (שם א כ) יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. בְּגִין כָּךְ נֶפֶשׁ חַיָּה לָא תִקְטוֹל. לֹא תִנְאָף, לָקָבֵיל (שם א כד) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. בְּגִין כָּךְ, לֹא תִנְאָף בְּאִיתְּתָא דְּלָאו מִינָךְ, דְּלָאו אִיהִי בַּת זוּגָךְ.

לֹא תִגְנֹב, לֹא תַעֲנֶה, לֹא תַחְמֹד. דָּא הוּא סִיּוּמָא דְּעֶשֶׂר אֲמִירָן דְּאוֹרַיְיתָא, לָקָבֵל עַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין, רֵאשִׁיתָא דְּכֹלָּא לְאַחֲדָא סוֹפָא בְּרֵישָׁא, וְלִמְהֱוֵי כֹּלָּא חַד. וְהַאי דְּלָא שָׁאֲרֵי בְּהוּ בְּקַדְמִיתָא. לְאוֹלָפָא רָזָא עִילָּאָה, עַד אָן אֲתַר אִתְיְיהִיב רְשׁוּתָא לְמֹשֶׁה לְאִסְתַּכְּלָא, וּמֵאָן אֲתַר קַבֵּיל אוֹרַיְיתָא, דְּהוּא מִזְּעֵיר אַנְפִּין.

וּבְגִין כָּךְ אֲמַר שֶׁבַע אֲמִירָן, לָקָבֵל שֶׁבַע דַּרְגִּין עִילָּאִין, דִּרְמִיזִין בִּקְרָא (דה"א כט יא) דִּלְךָ ה'

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר, כַּבֵּד – כְּנֶגֶד יְהִי מְאוֹרֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. לֹא תִרְצָח – כְּנֶגֶד (בראשית א) יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. מִשּׁוּם כָּךְ, נֶפֶשׁ חַיָּה אַל תַּהֲרֹג. לֹא תִנְאָף – כְּנֶגֶד (שם) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. מִשּׁוּם כָּךְ, לֹא תִנְאָף בְּאִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ מִינְךָ, שֶׁאֵינָהּ בַּת זוּגְךָ.

לֹא תִגְנֹב, לֹא תַעֲנֶה, לֹא תַחְמֹד – זֶהוּ סִיּוּמָם שֶׁל עֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, כְּנֶגֶד עַתִּיק הָעַתִּיקִים, הָרֵאשִׁית שֶׁל הַכֹּל, לְאַחֵז הַסּוֹף בָּרֹאשׁ, וְשֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל אֶחָד. וְזֶה שֶׁאֵין מַתְחִיל בָּהֶם בָּרִאשׁוֹנָה, לְלַמֵּד סוֹד עֶלְיוֹן עַד לְאֵיזֶה מָקוֹם נִתְּנָה רְשׁוּת לְמֹשֶׁה לְהִתְבּוֹנֵן, וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם קִבֵּל תּוֹרָה, שֶׁהִיא מִזְּעֵיר אַנְפִּין.

וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר שֶׁבַע אֲמִירוֹת, כְּנֶגֶד

הַגְּדֻלָּה וכו'. וְעַד הַהוּא אֲתַר אִסְתַּכַּל מֹשֶׁה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים ה ד) פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם.

פָּנִים, דָּא בְּרָא קַדִּישָׁא, בְּפָנִים, דָּא בְּרַתָּא.

פָּנִים, דָּא בְּרִית. בְּפָנִים, דָּא אָרוֹן. וְכֵיוָן דְּאִתְחַבָּרוּ, דִּבֶּר ה'. וּמַאי נִיהוּ. שֶׁבַע אֲמִירָן, בְּאִינּוּן תְּלָתָא דַּרְגִּין עִילָּאִין דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, אִתְאֲמָרוּ לְקִבְלֵיהוֹן תְּלָתָא אֲמִירָן בַּתְרָאִין, וּסְלִיקוּ מִתַּתָּא לְעֵילָא.

וְאָמַר לֹא תִגְנֹב, לָקֶבֶל אִימָּא עִילָּאָה, בִּינָה, דְּיָנְקָא מֵחָכְמָה. וּמַאן דְּאִית בֵּיהּ בִּינָה, אִיקְרֵי מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר. כְּמַאן דְּגָנִיב (דף נה ע"ב) וְנָסִיב מַה דְּאִית בְּלִבָּא דְּחָכָם, דְּאוֹלִיף לֵיהּ חָכְמָתָא, וְאוֹלִיף לֵיהּ אוֹרַיְיתָא. וְאַף עַל גַּב דְּאִשְׁתְּרִי לְגַבֵּיהּ בִּינָה לְיָנְקָא מֵחָכְמָתָא. גְּנִיבָא אִית מִסִּטְרָא אָחֳרָא דְּאָסִיר, וַאֲמַר לֹא תִגְנֹב סְתָם.

לשון הקודש

שֶׁבַע דַּרְגּוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁרְמוּזוֹת בַּכָּתוּב שֶׁל לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְגוֹ'. וְעַד אוֹתוֹ הַמָּקוֹם הִתְבּוֹנֵן מֹשֶׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ה) פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם. פָּנִים – זֶה הַבֵּן הַקָּדוֹשׁ. בְּפָנִים – זוֹ הַבַּת.

פָּנִים – זֶה הַבְּרִית. בְּפָנִים – זֶה הָאָרוֹן. וְכֵיוָן שֶׁהִתְחַבְּרוּ, דִּבֶּר ה'. וּמִי הוּא? שֶׁבַע אֲמִירוֹת, עִם אוֹתָם שָׁלֹשׁ דַּרְגּוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁל הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ, נֶאֱמְרוּ כְּנֶגְדָּם שָׁלֹשׁ אֲמִירוֹת אַחֲרוֹנוֹת, וְעָלוּ מִמַּטָּה לְמַעְלָה. **וְאָמַר** (שמות כ) לֹא תִגְנֹב, כְּנֶגֶד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, בִּינָה, שֶׁיּוֹנֶקֶת מֵחָכְמָה. וּמִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בִּינָה, נִקְרָא מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר. כְּמִי שֶׁגּוֹנֵב וְלוֹקֵחַ מַה שֶׁיֵּשׁ בְּלֵב הֶחָכָם, שֶׁמְּלַמְּדוֹ חָכְמָה וּמְלַמְּדוֹ תוֹרָה. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֻתְּרָה לוֹ בִּינָה לִינַק

לֹא תַעֲנֶה, לָקְבֵיל דַּרְגָּא עִילָּאָה דְּחָכְמְתָא. דְּהָא בַּר נָשׁ לָא יָכִיל לַאֲתָבָא פִּתְגָּם, אֶלָּא בְּגִין דַּרְגָּא דְּרוּחָא עִילָּאָה דְּחָכְמְתָא דְּאִית בֵּיהּ. דִּכְתִיב, (איוב טו ב) הֶחָכָם יַעֲנֶה דַעַת רוּחַ. וְאַף עַל גַּב דְּהַאי עֲנִיָּיה דְּאִיהוּ עָנִי, אִית בֵּיהּ קִיּוּמָא דְעָלְמָא, וְאִית לֵיהּ בָּהּ סִיּוּעַ עִילָּאָה, לְמִנְדַּע לְמָארֵיהּ, וְאִיהִי בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא. אִית עֲנִיָּיה מִסִּטְרָא אָחֳרָא דְּאָסִיר, דִּכְתִיב (שמות כ טז) לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר.

לֹא תַחְמֹד (שם כ יז), לָקְבֵל דַּרְגָּא סִתִּימָאָה עִילָּאָה, דְּכָל מַחְשַׁבְתָּן בֵּיהּ תַּלְיָין, וְלֵית בְּעָלְמָא דְּיִנְדַּע הַהוּא דַרְגָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ סִתִּימָאָה דִּסְתִימִין. וְכַד סָלִיק בְּמַחֲשָׁבָה עִילָּאָה, לְמִיבְרָא, עָלְמָא עִילָּאָה וְעָלְמָא תַתָּאָה, כּוּלָּא הֲווֹ בְּרִגְעָא חָדָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מח יג) יַעַמְדוּ יַחְדָּו. וְהַהוּא מַחֲשָׁבָה סְתִימָא.

לשון הקודש

מֵהַחָכְמָה – גְּנֵבָה יֵשׁ מִצַּד אַחֵר שֶׁאָסוּר, וְאָמַר לֹא תִגְנֹב סְתָם.

לֹא תַעֲנֶה (שם), כְּנֶגֶד דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה שֶׁל חָכְמָה. שֶׁהֲרֵי אֵין יָכוֹל אָדָם לְהָשִׁיב דָּבָר, אֶלָּא מִשּׁוּם הַדַּרְגָּה שֶׁל רוּחַ עֶלְיוֹנָה שֶׁל חָכְמָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, שֶׁכָּתוּב (איוב טו) הֶחָכָם יַעֲנֶה דַעַת רוּחַ. וְאַף עַל גַּב שֶׁהָעֲנִיָּה הַזוֹ שֶׁהוּא עוֹנֶה יֵשׁ בָּהּ קִיּוּם הָעוֹלָם, וְיֵשׁ לוֹ בָּהּ סִיּוּעַ עֶלְיוֹן לְהַכִּיר אֶת רִבּוֹנוֹ, וְהִיא בְּסוֹד הָאֱמוּנָה – יֵשׁ עֲנִיָּה מִצַּד אַחֵר שֶׁאֲסוּרָה, שֶׁכָּתוּב (שמות כ) לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר.

לֹא תַחְמֹד (שם), כְּנֶגֶד הַדַּרְגָּה הַנִּסְתֶּרֶת הָעֶלְיוֹנָה שֶׁכָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת תְּלוּיוֹת בָּהּ, וְאֵין בָּעוֹלָם מִי שֶׁיַּכִּיר הַדַּרְגָּה הַזוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא נִסְתֶּרֶת הַנִּסְתָּרִים. וּכְשֶׁעָלָה

וּבַר נָשׁ לְתַתָּא, אִית לֵיהּ מַחֲשָׁבָה סְתִימָאָה, דְּלֵית דְּיָדַע בָּהּ, בַּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי. וְיַהֲבָה לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְמֶחְשַׁב מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, מִלִּין דְּמִצְוָה. בְּגִין דְּהַהִיא מַחֲשָׁבָה עִילָּאָה, נַגְדָּא מַבּוּעִין דִּילָהּ, לְאַתְרָא דְּחָכְמְתָא, וְלָא אִתְפְּרַשׁ כְּלָל. וּמֵהַהִיא חָכְמְתָא עִילָּאָה נָפְקָא תּוֹרָה. וְנָגִיד שַׁקְיוּתָא עַד הַהוּא אֲתַר דְּחָכְמָה תַּתָּאָה, דְּאִיקְרֵי מִצְוָה.

וְעַל דָּא מַאן דְּחָשִׁיב לְמֶעְבַּד מִצְוָה, כְּאִלּוּ עֲשָׂאָהּ. בְּגִין דְּגָרִים לְמֵיתֵי סִיפּוּקָא דְּבִרְכָאן, מֵהַהוּא מַחֲשָׁבָה עִילָּאָה, לַאֲתַר דְּאִקְרֵי מִצְוָה. וּכְאִלּוּ עֲשָׂאָהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (במדבר טו לט) **וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם. מַחֲשָׁבָה וַדַּאי רֵישָׁא דְּכוּלָּא. וְאַף עַל גַּב דְּבִסְטְרָא דְּמַחֲשָׁבָה עִילָּאָה אִתְיְיהַב לֵיהּ רְשׁוּתָא**

לשון הקודש

בַּמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה לִבְרֹא הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, הַכֹּל הָיוּ בְּרֶגַע אֶחָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מח) יַעַמְדוּ יַחְדָּו. וְאוֹתָהּ הַמַּחֲשָׁבָה נִסְתֶּרֶת.

וּבֶן אָדָם לְמַטָּה יֵשׁ לוֹ מַחֲשָׁבָה נִסְתֶּרֶת, שֶׁאֵין מִי שֶׁמַּכִּיר אוֹתָהּ פְּרָט לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ, וּנְתָנָהּ לָאָדָם לַחְשֹׁב דִּבְרֵי תוֹרָה וְדִבְרֵי מִצְוָה, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה עֶלְיוֹנָה מַשְׁפִּיעָה מַעְיְנוֹתֶיהָ לִמְקוֹם הַחָכְמָה, וְאֵין נִפְרָדִים כְּלָל. וּמֵאוֹתָהּ הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה יָצְאָה תּוֹרָה, וְשׁוֹפַעַת הַשְׁקָאָה עַד אוֹתוֹ מְקוֹם הַחָכְמָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁנִּקְרֵאת מִצְוָה.

וְעַל כֵּן, מִי שֶׁחוֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת מִצְוָה, כְּאִלּוּ עֲשָׂאָהּ, מִשּׁוּם שֶׁגּוֹרֵם לְהָבִיא הַנָּאַת הַבְּרָכוֹת מֵאוֹתָהּ הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה לְמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא מִצְוָה. וּכְאִלּוּ עֲשָׂאָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם. הַמַּחֲשָׁבָה וַדַּאי

לְמֶחְשַׁב. מִלִּין דְּמִצְוָה מוּתָּר, מִלִּין דְּלָאו מִצְוָה, אֲסִירָן, דִּכְתִיב לֹא תַחְמֹד.

וְתָא חֲזֵי, מַאי טַעְמָא כֻּלְּהוּ אֲמִירָאן, לָקֳבֵל כָּל כִּתְרָא, מִצְוַת עֲשֵׂה בְּאַתְרָא דְּחָזֵי לֵיהּ, מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה בְּאַתְרָא דְּחָזֵי לֵיהּ. וְאִינּוּן תְּלָתָא כַּתְרָאי, אִינּוּן לֹא תַעֲשֶׂה, מִכְּלַל דַּעֲשֵׂה, כִּדְאוֹקִימְנָא בְּכוּלָּא, אַף עַל גַּב דְּהַאי שָׁרֵי, הַאי אָסוּר. דִּבְגִין דְּאִינּוּן לָקֳבֵל עַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין, דְּחֶסֶד וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים בֵּיהּ שָׁרְיָין, וְלָא אִתְחָזֵי אֶלָּא לְמִצְוַת עֲשֵׂה. בְּגִינֵי כָּךְ דַּיֵּיק מִנַּיְיהוּ, דְּלָא יִתְפְּנֵי בַּר נָשׁ לְסִטְרָא אָחֳרָא, וְרָשִׁים לְהוֹ בְּמִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה.

וְאַזְהֵיר לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא בְּלָאו, עַל הַאי אֲמִירָה בַּתְרָאָה, דְּאִיהוּ כְּלָלָא בַּתְרָאָה

לשון הקודש

רֹאשׁ לַכֹּל. וְאַף עַל גַּב שֶׁבְּצַד הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה נִתְּנָה הָרְשׁוּת לַחְשֹׁב – דִּבְרֵי מִצְוָה מֻתָּר, דְּבָרִים שֶׁאֵינָם מִצְוָה אֲסוּרִים, שֶׁכָּתוּב לֹא תַחְמֹד.

וּבֹא רְאֵה, מָה הַטַּעַם כָּל הָאֲמִירוֹת כְּנֶגֶד כָּל כֶּתֶר – מִצְוַת עֲשֵׂה בְּמָקוֹם הָרָאוּי לָהּ, מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה בְּמָקוֹם הָרָאוּי לָהּ. וְאוֹתָן שְׁלֹשׁ הָאַחֲרוֹנוֹת, הֵן לֹא תַעֲשֶׂה, מִכְּלַל שֶׁל עֲשֵׂה, כְּשֶׁבֵּאַרְנוּ בַּכֹּל. אַף עַל גַּב שֶׁזֶּה מֻתָּר – זֶה אָסוּר. שֶׁמִּשּׁוּם שֶׁהֵם כְּנֶגֶד עַתִּיק הָעַתִּיקִים, שֶׁחֶסֶד וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים שְׁרוּיִים בּוֹ, וְאֵין נִרְאֶה אֶלָּא לְמִצְוַת עֲשֵׂה, מִשּׁוּם כָּךְ דַּיֵּק מֵהֶם, שֶׁלֹּא יִתְפַּנֶּה אָדָם לַצַּד הָאַחֵר, וְרָשַׁם אוֹתָם בְּמִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה.

וְהִזְהִיר אֶת בְּנֵי הָאָדָם בְּלָאו עַל

דְּאוֹרַיְיתָא, וּמַאן דְּעָבַר עַל הַאי, כְּאִלּוּ עָבַר עַל כָּל אוֹרַיְיתָא. בְּגִין דְּאִיהוּ לְעֵילָא, רֵאשִׁיתָא דְּכֹלָּא, כְּלָלָא דְּכֹלָּא. וְאִי בַּר נָשׁ עָבַר עַל הַאי, וְאַסְטֵי מַחְשַׁבְתֵּיהּ מִן אוֹרְחִין דְּאוֹרַיְיתָא, כְּדֵין אִתְדַּבַּק בְּסִטְרָא אָחֲרָא, בְּסִטְרָא דְשֶׁקֶר, וּכְדֵין אָתֵי לִידֵי לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר. כִּדְאַשְׁכַּחְנָא בְּאַחְאָב, דְּחָמִיד כַּרְמָא דְּנָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי, וּכְדֵין אַסְהִידוּ עֲלֵיהּ שִׁקְרָא, וּמֵהַאי אָתֵי בַּר נָשׁ לְמֶעֱבַר עַל כֻּלְּהוּ אֲמִירָן.

אֲבָל כַּד אִיהוּ אָזִיל בְּאוֹרְחִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְחָשִׁיב בְּפִקּוּדוֹי, כְּדֵין אִתְפַּשְׁטָא הַהִיא מַחֲשָׁבָה בְּכֻלְּהוּ דַּרְגִּין, מִסִּטְרָא דֶאֱמֶת, סִטְרָא דִמְהֵימְנוּתָא עִילָּאָה.

וְתָא חֲזֵי, דְּהָא נְעִיצִין כֻּלְּהוּ אֲמִירָן, סוֹפָא בְּרֵישָׁא, וְרֵישָׁא בְּסוֹפָא. רֵישָׁא לְמִנְדַּע

לשון הקודש

הָאֲמִירָה הָאַחֲרוֹנָה הַזּוֹ, שֶׁהוּא הַכְּלָל הָאַחֲרוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה. וּמִי שֶׁעוֹבֵר עַל זֶה, כְּאִלּוּ עָבַר עַל כָּל הַתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא לְמַעְלָה, הָרֵאשִׁית שֶׁל הַכֹּל, הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל. וְאִם אָדָם עוֹבֵר עַל זֶה וּמַטֶּה מַחֲשַׁבְתּוֹ מִדַּרְכֵי הַתּוֹרָה, אָז נִדְבָּק בַּצַּד הָאַחֵר, בְּצַד הַשֶּׁקֶר, וְאָז בָּא לִידֵי (שמות כ) לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר. כְּפִי שֶׁמָּצָאנוּ בְּאַחְאָב, שֶׁחָמַד אֶת כֶּרֶם נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי, וְאָז הֵעִידוּ עָלָיו שֶׁקֶר, וּמִזֶּה בָּא אָדָם לַעֲבֹר עַל כָּל הָאֲמִירוֹת.

אֲבָל כְּשֶׁהוּא הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְחוֹשֵׁב בְּמִצְוֹתָיו, אֲזַי מִתְפַּשֶּׁטֶת אוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה בְּכָל הַדַּרְגּוֹת מִצַּד הָאֱמֶת, הַצַּד שֶׁל הָאֲמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה.

וּבָא רְאֵה, הֲרֵי כָּל הָאֲמִירוֹת נְעוּצוֹת –

לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַחֲשַׁבְתֵּיהּ. סוֹפָא דְּלָא לְאַסְטָאָה מַחֲשַׁבְתֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ לְסִטְרָא אָחֲרָא. וְכַד בַּר נָשׁ מִתְדַּבֵּק בְּהַאי, כְּדֵין כֻּלְּהוּ עָלְמִין מִתְמַלְּאָן בִּרְכָאן עִילָּאִין דְּנָגְדִין מִן עַתִּיקָא סְתִימָא דְּכֹלָּא.

וְכַד נָחֲתוּ, כֻּלְּהוּ אִתְקַשְּׁרוּ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, וְדָא יַעֲקֹב. בְּגִין כָּךְ שְׁבִיעָאָה לְקָבְלֵיהּ, דְּכֻלְּהוּ שִׁבְעָה אִתְקַשְּׁרָן בֵּיהּ. וְכֵיוָן דְּהַאי אֶרֶץ, בִּנְהִירוּ עִם בְּנָהָא, דְּכֻלְּהוּ שִׁבְעָה אִתְקַשְּׁרָן לְאַנְהָרָא, וּכְדֵין אַרְבָּעָה כּוֹסוֹת, אַרְבָּעָה גְּאוּלּוֹת.

קִידּוּשׁ עַל הַיַּיִן, לְקָבְלֵיהּ דְּדָוִד. הַגָּדָה, לְקָבְלֵיהּ דְּיַעֲקֹב. בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, לְקָבְלֵיהּ דְּיִצְחָק. הַלֵּל הַגָּדוֹל, לְקָבְלֵיהּ דְּאַבְרָהָם.

מִתַּתָּא לְעֵילָּא סָלִיק כְּגַוְונָא דָא, מַצָּה, לְקָבְלֵיהּ דְּדָוִד. שָׁבוּעוֹת, לְקָבְלֵיהּ דְּיַעֲקֹב. רֹאשׁ

לשון הקודש

סוֹף בָּרֹאשׁ, וְרֹאשׁ בַּסּוֹף. הָרֹאשׁ – לְהַכִּיר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ. הַסּוֹף – שֶׁלֹּא לְהַטּוֹת מַחֲשַׁבְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ לַצַּד הָאַחֵר. וּכְשֶׁאָדָם נִדְבָּק בָּזֶה, אֲזַי כָּל הָעוֹלָמוֹת מִתְמַלְּאִים בִּבְרָכוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁשּׁוֹפְעוֹת מֵהָעַתִּיק הַנִּסְתָּר שֶׁל הַכֹּל.

וּכְשֶׁיּוֹרְדוֹת, כֻּלָּן מִתְקַשְּׁרוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, וְזֶה יַעֲקֹב. מִשּׁוּם כָּךְ הַשְּׁבִיעִי כְּנֶגְדּוֹ, שֶׁכָּל הַשִּׁבְעָה נִקְשָׁרִים בּוֹ. וְכֵיוָן שֶׁהָאָרֶץ הַזּוֹ, בְּאוֹר עִם בָּנֶיהָ, שֶׁכָּל הַשִּׁבְעָה נִקְשָׁרִים לְהָאִיר, וְאָז אַרְבַּע כּוֹסוֹת, אַרְבַּע הַגְּאֻלּוֹת.

קִדּוּשׁ עַל הַיַּיִן – כְּנֶגֶד דָּוִד. הַגָּדָה – כְּנֶגֶד יַעֲקֹב. בִּרְכַּת הַמָּזוֹן – כְּנֶגֶד יִצְחָק. הַלֵּל הַגָּדוֹל – כְּנֶגֶד אַבְרָהָם.

מִמַּטָּה לְמַעְלָה עוֹלֶה כְּמוֹ זֶה. מַצָּה – כְּנֶגֶד דָּוִד. שָׁבוּעוֹת – כְּנֶגֶד יַעֲקֹב. רֹאשׁ

הַשָּׁנָה, לְקָבְלֵיהּ דְּיִצְחָק. סוּכּוֹת, לְקָבְלֵיהּ דְּאַבְרָהָם. וְאַף עַל גַּב דְּאוֹקִימְנָא לְקָבְלֵיהּ דְּאַהֲרֹן, כֹּלָּא חַד. וְכֵיוָן דְּמָטוּ לְאַתְרָא שְׁלֵימָא דְּיַעֲקֹב, אָמְרוּ הַלֵּל הַגָּדוֹל.

דָּבָר אַחֵר זֶה יִתְּנוּ, כַּמָּה אִית לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא לְאִסְתַּמְּרָא בְּאוֹרְחַיְיהוּ, דְּכַד הַהוּא זַכָּאָה אִזְדַּבַּן, כֻּלְּהוּ עֶשֶׂר דַּרְגִּין אַסְתִּימוּ נְהוֹרַיְיהוּ, דְּהָא לָא נָגֵיד נְהִירוּ דְּעַתִּיקָא, אֶלָּא בְּגִינֵיהּ לְתוֹעֲלְתָּא עַל אַרְעָא. וּמַאן דְּעָבַר עַל דָּא, עָבַר עַל כָּל פִּיקוּדַיָּיא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּרְחִימוּ סַגְיָא, יְהַב שַׁבָּת לְנַטְרָא לְקָבְלֵיהּ, דְּשָׁקִיל כְּכָל פִּיקוּדַיָּיא.

וְעַל דָּא עֶשֶׂר גֵּרָה, דְּאַהֲדַר לְאַתְרֵיהּ, אִיהוּ כּוֹפֶר נֶפֶשׁ, וְנָהֲרִין לְאַתְרָא דְּאִיקְרֵי נֶפֶשׁ, מֵאַתְרָא דְּיִשְׂרָאֵ"ל. וְשָׁמַיִם נְהִירִין לְהַאי אֶרֶץ, וְיָהֲבִין לָהּ

לשון הקודש

הַשָּׁנָה – כְּנֶגֶד יִצְחָק. סֻכּוֹת – כְּנֶגֶד אַבְרָהָם. וְאַף עַל גַּב שֶׁבְּאַרְנוּ כְּנֶגֶד אַהֲרֹן – הַכֹּל אֶחָד. וְכֵיוָן שֶׁהִגִּיעוּ לַמָּקוֹם הַשָּׁלֵם שֶׁל יַעֲקֹב, אָמְרוּ הַלֵּל הַגָּדוֹל.

דָּבָר אַחֵר זֶה יִתְּנוּ, כַּמָּה יֵשׁ לִבְנֵי אָדָם לְהִשָּׁמֵר בְּדַרְכֵיהֶם, שֶׁכַּאֲשֶׁר הַצַּדִּיק הַהוּא נִמְכַּר, כָּל עֶשֶׂר הַדְּרָגוֹת הִסְתִּירוּ אוֹרוֹתֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי אֵין שׁוֹפֵעַ אוֹר הָעַתִּיק אֶלָּא בִּשְׁבִילוֹ, לְתוֹעֶלֶת עַל הָאָרֶץ, וּמִי שֶׁעָבַר עַל זֶה, עָבַר עַל כָּל הַמִּצְוֹת. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאַהֲבָה רַבָּה נָתַן הַשַּׁבָּת לְשָׁמְרָהּ כְּנֶגְדּוֹ, שֶׁשְּׁקוּלָה לְכָל הַמִּצְוֹת.

וְעַל כֵּן עֶשְׂרִים גֵּרָה, שֶׁהֶחֱזִיר לִמְקוֹמָם, הוּא כֹּפֶר נֶפֶשׁ, וּמְאִירִים לַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא נֶפֶשׁ, מֵהַמָּקוֹם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהַשָּׁמַיִם

כָּל תִּקּוּנָהָא לְאִתְחַבְּרָא לְעֵילָא.

וְתָא חֲזֵי, (תהלים יט ב) כְּתִיב הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל. מַאן שָׁמַיִם.שְׁמַיָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מְסַפְּרִים לְאַתְרָא דְּאִיקְּרֵי כְּבוֹד אֵל. מַאן כְּבוֹד אֵל. בְּרַתֵּיהּ דְּאַבְרָהָם, דְּאִיקְּרֵי אֵל. אֵל, דָּא אַבְרָהָם. מַאי מְסַפְּרִים. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (איוב כח כז) אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ. מַאי וַיְסַפְּרָהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שם כח ו) מְקוֹם סַפִּיר אֲבָנֶיהָ. וְאִינוּן שְׁמַיָּא, מְתַקְּנִין לָהּ בְּכָל תִּיקּוּנָהָא, לְהַאי כְּבוֹד אֵל.

וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, מַיְיתִין לָהּ נְהִירוּ בִּלְחִישׁוּ, מִמַּבּוּעָא דִּלְעֵילָא, וְאוֹמְרִין בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

וַאֲתַר דְּאִיקְּרֵי שָׁמַיִם אַסְהִיד בְּהוֹן. וְעַל דָּא עַי"ן וְדָלֵי"ת אִינוּן רַבְּרְבִין, לְמֶהֱוֵי סַהֲדִין.

לשון הקודש

מְאִירִים לָאָרֶץ הַזּוֹ, וְנוֹתְנִים לָהּ כָּל תִּקּוּנֶיהָ לְהִתְחַבֵּר לְמַעְלָה.

וּבָא וּרְאֵה, כָּתוּב (תהלים יט) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל. מִי הַשָּׁמַיִם? הַשָּׁמַיִם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מְסַפְּרִים לַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא כְּבוֹד אֵל. מִי זֶה כְּבוֹד אֵל? בִּתּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁנִּקְרֵאת אֵל. אֵל זֶה אַבְרָהָם. מַה מְסַפְּרִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כח) אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ. מַה זֶּה וַיְסַפְּרָהּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) מְקוֹם סַפִּיר אֲבָנֶיהָ. וְאוֹתָם הַשָּׁמַיִם מְתַקְּנִים אוֹתָהּ בְּכָל תִּקּוּנֶיהָ, אֶת כְּבוֹד הָאֵל הַזּוֹ.

וְעַל זֶה יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה מְבִיאִים לָהּ הֶאָרָה בִּלְחִישָׁה, מִמָּקוֹר שֶׁלְּמַעְלָה, וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

וְהַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם מֵעִיד בָּהֶם. וְעַל

שָׁמַיִם, דִּכְתִיב (דברים ל יט) הַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם, דָּא יַעֲקֹב, אַתְרָא דְשָׁמָיִם. וּמְנָא לָן דְּאִיהִי אַסְהִידַת. דִּכְתִיב וְאֶת הָאָרֶץ. וּכְתִיב (תהלים פט לח) כְּיָרֵחַ יִכּוֹן עוֹלָם וְעֵד בַּשַּׁחַק נֶאֱמָן.

וְכַד יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלִימוּ כֵּדְהַוּוּ (כִּדְחָזֵי), סַהֲדִין שְׁלֵימִין סַהֲדִין בְּהוּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּבְהַהוּא זִמְנָא נָגִיד טַלָּא דִּלְעֵילָא, מֵאַתְרָא דְעַתִּיקָא. אֵימָתַי, כַּד אִינּוּן בְּיִחוּדָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שה"ש ה ב) שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל. חוּשְׁבַּן (דף נו ע"א) טָ"ל: יהו"ה אֶחָ"ד. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. דִּבְהַהוּא שַׁעֲתָא אִתְחַזּוּן יִשְׂרָאֵל לְטַלָּא.

וְיִשְׂרָאֵל דְּיָדְעִין בְּהוּן, אִינּוּן מְיַחֲדִין לוֹן תְּרֵי זִמְנֵי בְּיוֹמָא. חַד בְּסִטְרָא דִּימָמָא, וְחַד בְּסִטְרָא דְּלֵילְיָא.

לשון הקודש

כֵּן עַי"ן וְדָלֶ"ת גְּדוֹלוֹת, לִהְיוֹת עֵדִים. שָׁמַיִם, שֶׁכָּתוּב (דברים ל) הַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם, זֶה יַעֲקֹב, מְקוֹם הַשָּׁמַיִם. וּמִנַּיִן שֶׁהִיא מְעִידָה? שֶׁכָּתוּב וְאֶת הָאָרֶץ. וְכָתוּב (תהלים פט) כְּיָרֵחַ יִכּוֹן עוֹלָם וְעֵד בַּשַּׁחַק נֶאֱמָן.

וְכַאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת כְּמוֹ שֶׁהָיוּ (כְּרָאוּי), עֵדִים שְׁלֵמִים מְעִידִים בָּהֶם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן שׁוֹפֵעַ הַטַּל שֶׁלְּמַעְלָה מִמְּקוֹם הָעַתִּיק. מָתַי? כְּשֶׁהֵם בְּיִחוּד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ה) שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל. חֶשְׁבּוֹן טַל: יהו"ה אֶחָ"ד. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. שֶׁבְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה יִהְיוּ רְאוּיִים יִשְׂרָאֵל לְטַל.

וְיִשְׂרָאֵל שֶׁמַּכִּירִים אוֹתָם, הֵם מְיַחֲדִים אוֹתָם פַּעֲמַיִם בְּיוֹם – אֶחָד בְּצַד הַיּוֹם, וְאֶחָד בְּצַד הַלַּיְלָה.

וּמֵהַהוּא טַלָּא, זְמִינִין מֵיתַיָּיא לְאַחְיָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דניאל יב ב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ. מִיְּשֵׁנֵי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שה"ש ה ב) אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר וכו', אַתְרָא דְּלִבִּי. קוֹל דּוֹדִי, אַתְרָא דְּאִיקְרֵי קוֹל, וְדָא יַעֲקֹב. שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל, הַיְינוּ בִּרְכוֹת שָׁמַיִם, דְּאַתְיָין מִלְּעֵילָא לְהַאי אַתְרָא דְּאִיקְרֵי שָׁמַיִם, כַּד אִיחוּ בְּיִיחוּדָא עִם נוּקְבָא, וְתִיקוּם מֵעַפְרָא.

וְיִצְחָק כַּד בָּרִיךְ לֵיהּ לְיַעֲקֹב, אָמַר, (בראשית כז כח) וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם. בְּגִין דְּחָזָא דְיַעֲקֹב יָרִית הַהוּא אַתְרָא. הָאֱלֹהִים, דָּא אִימָּא עִילָּאָה. דְּעַטְרָא לֵיהּ בְּעִיטְרִין עִילָּאִין, לְאִזְדַּוְּוגָא בְּמַטְרוֹנִיתָא.

וְכַד מָטֵי הַאי טַלָּא לִזְעִירָא, מִסִּטְרָא דְּצָפוֹן אִגְלִיד. וּמִסִּטְרָא דְּדָרוֹם נָגִיד. עַד דְּמָטֵי

לשון הקודש

וּמֵהַהוּא טַל הַהוּא עֲתִידִים הַמֵּתִים לְהֵחָיוֹת לָעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ. מִיְּשֵׁנֵי – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ה) אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר וְכוּ', הַמָּקוֹם שֶׁל לִבִּי. קוֹל דּוֹדִי – הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קוֹל, וְזֶה יַעֲקֹב. שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל – הַיְנוּ בִּרְכוֹת שָׁמַיִם, שֶׁבָּאִים לַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, כְּשֶׁהוּא בְּיִחוּד עִם הַנּוּקְבָה, וְתָקוּם מִן הֶעָפָר.

וְכַאֲשֶׁר יִצְחָק בֵּרַךְ אֶת יַעֲקֹב, אָמַר (בראשית כז) וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם, מִשּׁוּם שֶׁרָאָה שֶׁיַּעֲקֹב יוֹרֵשׁ אֶת הַמָּקוֹם הַהוּא. הָאֱלֹהִים – זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. שֶׁמְּעַטֶּרֶת אוֹתוֹ בַּעֲטָרוֹת עֶלְיוֹנוֹת, לְהִתְחַבֵּר עִם הַנּוּבִירָה.

וּכְשֶׁמַּגִּיעַ הַטַּל הַזֶּה לַזְּעִיר, מִצַּד הַצָּפוֹן

לְכִסֵּא הַכָּבוֹד. וְכַד מָטֵי לְכִסֵּא הַכָּבוֹד, אַתְרָא דְּאִיקְרֵי אֶרֶץ, כְּדֵין סִטְרָא דְּצָפוֹן דְּאָחִיד בֵּיהּ, אִגְלִיד וְיִתְעַבִּיד שֶׁלֶג, וּבֵיהּ אִתְכְּרֵי עָלְמָא. וְעַל דָּא אִיתְעָרוּ כַּמָּאי, עוֹלָם מֵהֵיכָן אִתְכְּרֵי, מִשֶּׁלֶג שֶׁתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד.

וְעַל דָּא בְּדִינָא לָא קָאִים עָלְמָא, עַד דְּאִתְעָרוּ רַחֲמֵי. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים יט ב) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ. דָּא רָקִיעַ, דְּבֵיהּ תַּלְיָין כָּל נְהוֹרִין וְכוֹכְבַיָּא. וְדָא צַדִּיק, דְּאַנְגִיד לוֹן לְהַאי אֲתַר דְּכָבוֹד.

יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר, מַאן יוֹם לְיוֹם, דָּא שְׁמַיָּא וְרָקִיעַ. וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָעַת, הַאי אַתְרָא דְּאִיקְרֵי לַיְלָה אַנְגִיד לְגַבְרִיאֵל דְּאִיקְרֵי לַיְלָה. מַאי דְּקַבֵּיל מֵאַתְרָא דְּאִיקְרֵי דַעַת. וְהוּא הוֹן יָקָר וְנָעִים,

לשון הקודש

נִקְרָשׁ, וּמִצַּד הַדָּרוֹם שׁוֹפֵעַ, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְכִסֵּא הַכָּבוֹד. וּכְשֶׁמַּגִּיעַ לְכִסֵּא הַכָּבוֹד, הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֶרֶץ, אֲזַי צַד הַצָּפוֹן שֶׁאוֹחֵז בּוֹ נִקְדָּשׁ וְנַעֲשֶׂה שֶׁלֶג, וּבוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם. וְעַל זֶה הִתְעוֹרְרוּ הָרִאשׁוֹנִים, מֵהֵיכָן הָעוֹלָם נִבְרָא? מִשֶּׁלֶג שֶׁתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד.

וְעַל כָּךְ הָעוֹלָם אֵינוֹ עוֹמֵד בְּדִין, עַד שֶׁמִּתְעוֹרְרִים רַחֲמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים ט) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ. זֶה הָרָקִיעַ שֶׁבּוֹ תְּלוּיִים כָּל הָאוֹרוֹת וְהַכּוֹכָבִים, וְזֶה צַדִּיק שֶׁמַּשְׁפִּיעַ אוֹתָם לַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁל כָּבוֹד.

יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר (שם), מִי זֶה יוֹם לְיוֹם? זֶה הַשָּׁמַיִם וְהָרָקִיעַ. וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָעַת – הַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא לַיְלָה, מַשְׁפִּיעַ לְגַבְרִיאֵל שֶׁנִּקְרָא לַיְלָה, מַה שֶׁקִּבֵּל מֵהַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא דַעַת, וְהוּא (משלי

דְּגָנִיז דַּעְתֵּיהּ, בְּהַאי אַתְרָא דְּלֵילָה. וְגַבְרִיאֵל קַבֵּיל מִתַּמָּן, וְהוּא דְּאִקְרֵי לֵילָה, וְאַנְגִּיד לְתַתָּאי רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת ה'.

אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים, בְּגִין דְּכֹלָּא בִּלְחִישׁוּ. בְּכָל הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם, דָּא קַו הָאֶמְצָעִי, דְּאַנְגִּיד לְהַאי אֶרֶץ. הָדַר פָּרֵישׁ מַאן שָׁמַיִם, דָּא שֶׁמֶשׁ. וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ, דָּא עֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ.

יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אוֹרַח, לְאַנְהָרָא לְסִיהֲרָא, מַהוּ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר. בְּגִין דְּסִטְרָא דִּגְבוּרָה אִיתְעַר בְּהַהוּא זִמְנָא. מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ, דָּא רֵישָׁא דְּכוֹלָּא. וּתְקוּפָתוֹ עַל קְצוֹתָם, בְּגִין דְּהוּא מַקִּיף לְכוֹלָּא, מַבְרִיחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה.

לשון הקודש

כד) הוֹן יָקָר וְנָעִים, שֶׁגָּנַז דַּעְתּוֹ בִּמְקוֹם הַלַּיְלָה. וְגַבְרִיאֵל קִבֵּל מִשָּׁם, וְהוּא שֶׁנִּקְרָא לַיְלָה, וּמַשְׁפִּיעַ לַתַּחְתּוֹנִים (ישעיה יא) רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת ה'.

אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים (תהלים יט) – מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל בְּלַחַשׁ. בְּכָל הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם – זֶה הַקַּו הָאֶמְצָעִי שֶׁמַּשְׁפִּיעַ לָאָרֶץ הַזּוֹ. חָזַר פֵּרֵשׁ מִי הַשָּׁמַיִם? זֶה הַשֶּׁמֶשׁ. וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ – זוֹ (שיר ג) הָעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ.

יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח (תהלים יט) לְהָאִיר לַלְּבָנָה. מַה זֶּה יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר? מִשּׁוּם שֶׁצַּד הַגְּבִירָה מִתְעוֹרֵר בַּצַּד הַהוּא. (שם) מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ – זֶה הָרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל. וּתְקוּפָתוֹ עַל קְצוֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מַקִּיף לַכֹּל, (שמות כו) מַבְרִיחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה.

וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ, הַיְינוּ דִּכְתִיב (ירמיה כג כד) **אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים. תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר** (בראשית כה כז) **וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. מְשִׁיבַת נָפֶשׁ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר** (ירמיה נא יא) **נִשְׁבַּע ה' צְבָאוֹת בְּנַפְשׁוֹ. בְּגִין דְּהוּא אַתְקִין לָהּ עַל תִּיקוּנָהָא, וִיתֵיב בְּבֵיתָא דִילָהּ, וְזָן לָהּ בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיכָא, וְעַל דָּא מְשִׁיבַת נָפֶשׁ.**

עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה, דָּא אַתְרָא דְיוֹסֵף, דְּאִקְרֵי עֵדוּת. אַמַּאי נֶאֱמָנָה. בְּגִין דְּהוּא אַתְרָא דְנַהֲרָא, דְּלָא יְכַזְּבוּן מֵימוֹי. מַחְכִּימַת פֶּתִי, אַתְרָא דְּלֵית לֵיהּ דַּעְתָּא הוּא מַחְכִּים לָהּ, בְּהַהוּא חָכְמָה זְעִירָא דְּקַבִּילִית מִנֵּיהּ וְאוֹקְמוּהָ, וּמַנִּי לָהּ לְפַרְנְסָא עָלְמָא. וַיַּהֲבָא לְמַאן דְּלֵית לֵיהּ זְכוּתָא מִדִּילֵיהּ.

לשון הקודש

וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ (תהלים יט) – הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה כג) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים. תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. מְשִׁיבַת נָפֶשׁ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה נא) נִשְׁבַּע ה' צְבָאוֹת בְּנַפְשׁוֹ. מִשּׁוּם שֶׁהוּא הִתְקִין אוֹתָהּ עַל תִּקּוּנֶיהָ, וְיָשַׁב בְּבֵיתָהּ, וְזָן אוֹתָהּ בְּכָל מַה שֶּׁהִצְטָרְכָה, וְעַל כֵּן מְשִׁיבַת נָפֶשׁ.

עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה (תהלים יט) – זֶה מְקוֹמוֹ שֶׁל יוֹסֵף, שֶׁנִּקְרָא עֵדוּת. לָמָּה נֶאֱמָנָה? מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַמָּקוֹם שֶׁמֵּאִיר, שֶׁלֹּא יְכַזְּבוּ מֵימָיו. מַחְכִּימַת פֶּתִי – הַמָּקוֹם שֶׁאֵין לוֹ דַּעַת, הוּא מַחְכִּים אוֹתָהּ בְּאוֹתָהּ חָכְמָה קְטַנָּה שֶׁקִּבְּלָה מִמֶּנּוּ, וּפֵרְשׁוּהָ, וּמִנָּה אוֹתָהּ לְפַרְנֵס אֶת הָעוֹלָם, וְנוֹתֶנֶת לְמִי שֶׁאֵין לוֹ זְכוּת מִשֶּׁלּוֹ.

פִּקּוּדֵי ה', אִינּוּן דְּתַלְיָין מֵהַהִיא דְּאִתְפַּקְּדָן בְּיָדָהּ כָּל גְּנִיזִין דְּמַלְכָּא, וְעַל דָּא יְשָׁרִים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (דברים לב ד) צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא, וְצָדֵק אִיקָּרֵי הָכִי. מְשַׂמְּחֵי לֵב, שִׂמְחָה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְאִימָתַי הִיא בְּחֶדְוָה. בְּזִמְנָא דְּאִתְחַבְּרַת בְּלֵב הַשָּׁמַיִם.

מִצְוַת ה' בָּרָה, כְּדֵין אִתְעֲבִידַת מִצְוָה בָּרָה. בְּקַדְמִיתָא אִקְּרֵי מִצְוָה, הַשְׁתָּא דְּשַׁרְיָא עֲלָהּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, אִקְּרֵי מִצְוָה בָּרָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שה"ש ו י) בָּרָה כַּחַמָּה. וְצַדִּיק וְצָדֵק בְּשִׁיקּוּלָא חָדָא.

מְאִירַת עֵינָיִם. (זכריה ד י) עֵינֵי ה' הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים. מַאי טַעְמָא מְאִירַת. בְּקַדְמִיתָא מְאֹרֹת, דִּכְתִיב (בראשית א יד) יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְכַד הַאי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם אַנְהִיר לָהּ, אִיהִי מְאִירַת, דְּיוּ"ד

לשון הקודש

פִּקּוּדֵי ה' (שם) – אוֹתָם הַתְּלוּיִים מֵאוֹתָהּ שֶׁבְּיָדָהּ הֻפְקְדוּ כָּל גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ, וְעַל כֵּן יְשָׁרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא. וְצָדֵק נִקְרָא כָּךְ. מְשַׂמְּחֵי לֵב – שִׂמְחָה זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּמָתַי הִיא בְּשִׂמְחָה? בִּזְמַן שֶׁמִּתְחַבֶּרֶת עִם לֵב הַשָּׁמַיִם.

מִצְוַת ה' בָּרָה – אֲזַי נַעֲשֵׂית מִצְוָה בָּרָה. בָּרִאשׁוֹנָה נִקְרֵאת מִצְוָה, וְכָעֵת שֶׁשּׁוֹרָה עָלֶיהָ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, נִקְרֵאת מִצְוָה בָּרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ו) בָּרָה כַּחַמָּה, וְצַדִּיק וְצָדֵק בְּשִׁקּוּל אֶחָד.

מְאִירַת עֵינָיִם – (זכריה ד) עֵינֵי ה' הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים. מָה הַטַּעַם מְאִירַת? בָּרִאשׁוֹנָה מְאֹרֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. וּכְשֶׁרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם הַזֶּה

אִיתּוֹסַף בָּהּ נְהִירוּ דְּצַדִּיק, וּפְרִישׁוּ דִּשְׁלָמָא דִּילֵיהּ, כְּדֵין הוּא בִּרְבוּ סַגְיָיא. וְאֵימָתַי הִיא בָּרָה, כַּד אִתְכְּלִילַת דְּכַר וְנוּקְבָא.

יִרְאַת ה' טְהוֹרָה, שִׁבְחָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי בְּדַכְיוּ. כַּד אִיהוּ אַנְהִירוּ לָהּ אַנְפִּין. עוֹמֶדֶת לָעַד, דְּקָיְימָא תָּדִיר שׁוּר רָם וְתַקִּיף עַל בְּנָהָא. אֵימָתַי, כַּד מִשְׁפְּטֵי ה' מֵאָתַר דֶּאֱמֶת נָהֲרִין בָּהּ. וְהַאי דִּכְתִיב, צָדְקוּ יַחְדָּו, כַּד אִינּוּן כַּחֲדָא בְּהַאי צֶדֶק, וְנָטְלִין שְׁמָא דִילָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, צָדְקוּ יַחְדָּו. וְאִיהִי שְׁמָא דִילֵיהוֹן, מִצְוַת ה'.

דְּבָר אַחֵר פִּקּוּדֵי ה', נָצַח וְהוֹד, דְּאִינּוּן לְמוּדֵי ה', מְשַׂמְּחֵי לֵב, דָּא אֶתְרוֹג, דְּדַמְיָא לַלֵּב. מִצְוַת ה', דָּא אֶתְרוֹג. יִרְאַת ה', כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (משלי לא ל) אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִתְהַלָּל. מַאי טַעְמָא, בְּגִין

לשון הקודש

מֵאִיר לָהּ, הִיא מְאִירָה, שֶׁנּוֹסְפָה בָּהּ יו"ד, אוֹרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק וּפְרִישַׁת שְׁלוֹמוֹ, וְאָז הוּא בְּגֹדֶל רַב. וּמָתַי הִיא בָּרָה? כְּשֶׁנִּכְלֶלֶת הַזָּכָר עִם הַנְּקֵבָה.

יִרְאַת ה' טְהוֹרָה (תהלים יט) – הַשֶּׁבַח שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בִּטְהָרָה, כְּשֶׁהוּא מֵאִיר לָהּ פָּנִים. עוֹמֶדֶת לָעַד – שֶׁעוֹמֶדֶת תָּמִיד חוֹמָה רָמָה וַחֲזָקָה עַל בָּנֶיהָ. מָתַי? כְּשֶׁמִּשְׁפְּטֵי ה' מִמָּקוֹם שֶׁל אֱמֶת מְאִירִים בָּהּ. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) צָדְקוּ יַחְדָּו, כְּשֶׁהֵם יַחַד בַּצֶּדֶק הַזֶּה וְנוֹטְלִים אֶת שְׁמָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) צָדְקוּ יַחְדָּו, וְהִיא הַשֵּׁם שֶׁלָּהֶם, מִצְוַת ה'.

דְּבָר אַחֵר פִּקּוּדֵי ה' – נֵצַח וְהוֹד, שֶׁהֵם לְמוּדֵי ה'. מְשַׂמְּחֵי לֵב – זֶה הָאֶתְרוֹג שֶׁדּוֹמֶה לַלֵּב. מִצְוַת ה' – זֶה הָאֶתְרוֹג. יִרְאַת ה' – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי לא) אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִתְהַלָּל. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם

דְּאִיהִי טְהוֹרָה. מִשְׁפְּטֵי ה' אֱמֶת, אִלֵּין שִׁית בְּנִין, דִּכְלִילָן בְּיַעֲקֹב, דְּאִקְרֵי מִשְׁפָּט, וְהוּא אֱמֶת. צָדְקוּ יַחְדָּו, בְּיִחוּדָא שְׁלֵימָא בְּיִרְאַת ה', דְּהִיא טְהוֹרָה.

הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב, מִסִּטְרָא דְזָהָב, דָּא שִׁבְחָא דְיִצְחָק, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שה"ש ח ג) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. וּמִפַּז, דָּא אַבְרָהָם, וְדָא יְמִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. רָב, דָּא יַעֲקֹב. וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ, דְּבַשׁ דָּא תָּמָר, דְּכָלִיל דְּכַר וְנוּקְבָא. בְּגִין כָּךְ אֵימָתַי אֵינוּן מְתוּקִים. כַּד אִתְחַבָּרוּ, וּנְפִיק מִנַּיְיהוּ דְבַשׁ.

וְנוֹפֶת צוּפִים, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שם ד יא) נוֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ כַּלָּה. צוּפִים, בְּגִין דְּכָל מַאן דְּבָעֵי לְמִצְפֵּי וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּהַאי מַרְאָה, מִסְתַּכֵּל. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (יחזקאל לג ז) צוֹפֶה נְתַתִּיךָ

לשון הקודש

שֶׁהִיא טְהוֹרָה. מִשְׁפְּטֵי ה' אֱמֶת – אֵלּוּ שֵׁשֶׁת הַבָּנִים שֶׁכְּלוּלִים בְּיַעֲקֹב, שֶׁנִּקְרָא מִשְׁפָּט, וְהוּא אֱמֶת. צָדְקוּ יַחְדָּו – בְּיִחוּד שָׁלֵם בְּיִרְאַת ה', שֶׁהִיא טְהוֹרָה.

הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רַב (תהלים יט) מִצַּד הַזָּהָב, זֶה שִׁבְחוֹ שֶׁל יִצְחָק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ח) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. וּמִפַּז – זֶה אַבְרָהָם, וְזֶה יְמִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. רָב – זֶה יַעֲקֹב. וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ – דְּבַשׁ זֶה תָּמָר, שֶׁכָּלוּל זָכָר וּנְקֵבָה. וּמִשּׁוּם זֶה, מָתַי הֵם מְתוּקִים? כַּאֲשֶׁר נִתְחַבְּרוּ וְיָצָא מֵהֶם דְּבַשׁ.

וְנֹפֶת צוּפִים – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ד) נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ כַּלָּה. צוּפִים – מִשּׁוּם שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לִצְפּוֹת וּלְהִתְבּוֹנֵן בַּמַּרְאָה הַזּוֹ, מִסְתַּכֵּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל

לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַעְתָּ מִפִּי דָּבָר. וַדַּאי הַאי אַתְרָא, אִקְרֵי פִּתְחָא דִּמְהֵימְנוּתָא. וּכְתִיב, (שם א א) וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים. מִכָּאן וּלְעֵילָא לֵית רְשׁוּ לְאִסְתַּכָּלָא. וְעַל דָּא מִינָּהּ יַנְקִין אִינּוּן לְמוּדֵי ה', דְּאִיקְרוּן צוֹפִים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וְנוֹפֶת צוּפִים.

דָּבָר אַחֵר צוּפִים, אִלֵּין לְמוּדֵי ה', דְּנָהֲרִין בָּהּ, וּמִתַּמָּן יַנְקִין נְבִיאִין. בַּר מִמִּשֶׁה דְּאִסְתַּלַּק לְעֵילָא. וּבְהַהוּא זִמְנָא דִּכְלִילָן כֻּלְּהוּ בְּחַד, אִינּוּן נֶחְמָדִים.

דָּבָר אַחֵר יִרְאַת ה' טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד. תָּא חֲזֵי, אִי בַּר נָשׁ אִשְׁתַּדַּל בְּקַדְמִיתָא בְּהַאי אַתְרָא דְּאִיקְרֵי יִרְאַת ה', כְּדֵין אוֹרַיְיתֵיהּ עוֹמֶדֶת לָעַד. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּיֵעוֹל מִכָּאן לִמְהֵימְנוּתָא, מֵהַאי פִּתְחָא דְּכוּלָּא. וְכַד דָּחֵיל מֵהַאי אַתְרָא,

לשון הקודש

לג) צוֹפֶה נִתַּתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַעְתָּ מִפִּי דָּבָר. וַדַּאי הַמָּקוֹם הַזֶּה נִקְרָא פֶּתַח הָאֱמוּנָה. וְכָתוּב (שם) וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים. מִכָּאן וָמַעְלָה אֵין רְשׁוּת לְהִסְתַּכֵּל. וְעַל כֵּן מִמֶּנָּה יוֹנְקִים אוֹתָם לְמוּדֵי ה', שֶׁנִּקְרָאִים צוֹפִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר נֹפֶת צוּפִים.

דָּבָר אַחֵר צוּפִים – אֵלּוּ לְמוּדֵי ה', שֶׁמְּאִירִים בָּהּ, וּמִשָּׁם יוֹנְקִים הַנְּבִיאִים, פְּרָט לְמֹשֶׁה שֶׁהִתְעַלָּה לְמַעְלָה. וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁכְּלוּלִים כֻּלָּם בְּאֶחָד, הֵם נֶחֱמָדִים. דָּבָר אַחֵר יִרְאַת ה' טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד, בֹּא וּרְאֵה, אִם אָדָם מִשְׁתַּדֵּל בָּרִאשׁוֹנָה בַּמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא יִרְאַת ה', אֲזַי תּוֹרָתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד. מָה הַטַּעַם? כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס מִכָּאן לָאֱמוּנָה, מֵהַפֶּתַח הַזֶּה שֶׁל הַכֹּל.

אִתְרַבְּרָא הַאי אַתְרָא, וְיָתְבָא בִּנְהִירוּ עִם מַלְכָּא, בְּגִין דַּאֲפִיקַת בְּרָא טָבָא לְעָלְמָא.

וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה, (קהלת יב יג) סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא. הַאי סוֹף, סוֹף דְּדַרְגִּין. סַמַ"ךְ רַבְּתָא, דְּהַאי אֲתַר סַמַ"ךְ אִקְרֵי. מִדְּאָתַת אִתְּתָא, אָתָא סַמַ"ךְ, דִּכְתִיב (בראשית ב כא) וַיִּסְגֹּ"ר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה. וְאֵימָתַי הִיא בִּשְׁלִימוּ וּבִרְבוּ (דף נו ע"ב) סַגִּי. כַּד בַּר נָשׁ דָּחִיל מִינָּהּ בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר עָבִיד פִּקּוּדֵי אֲבוּי.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (קהלת יב יג) אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ויקרא ט ג) אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ. אַקְדִּים אִימָּא בִּירְאָה בְּקַדְמִיתָא. וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר, מִצְוַת ה'. מַאן עָבִיד שְׁמָא קַדִּישָׁא לְעֵילָא. מַאן דְּעָבִיד דָּא. הֲדָא

לשון הקודש

וּכְשֶׁפּוֹחֵד מִן הַמָּקוֹם הַזֶּה, מִתְגַּדֵּל הַמָּקוֹם הַזֶּה וְיוֹשֵׁב בְּאוֹר עִם הַמֶּלֶךְ, מִשּׁוּם שֶׁהוֹצִיאָה בֵּן טוֹב לָעוֹלָם.

וְעַל כֵּן אָמַר שְׁלֹמֹה (קהלת יב) סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא. הַסּוֹף הַזֶּה, סוֹף הַדְּרָגוֹת. סָמֶ"ךְ רַבָּתִי, שֶׁהַמָּקוֹם הַזֶּה נִקְרָא סָמֶ"ךְ. מִשֶּׁבָּאָה הָאִשָּׁה, בָּא סָמֶ"ךְ, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וַיִּסְגֹּ"ר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה. וּמָתַי הִיא בִּשְׁלֵמוּת וּבְגֹדֶל רַב? כְּשֶׁאָדָם פּוֹחֵד מִמֶּנָּה בַּהַתְחָלָה, וְאַחַר כָּךְ עוֹשֶׂה אֶת מִצְוֹות אָבִיו.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (קהלת יב) אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמֹר. וְעַל זֶה כָּתוּב (ויקרא יט) אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ. הִקְדִּים הָאֵם בְּיִרְאָה רִאשׁוֹנָה. וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמֹר – מִצְוַת ה'. מִי עוֹשֶׂה הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לְמַעְלָה?

הוּא דִּכְתִיב, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם, וּכְדֵין אִשְׁתְּלִים הָאָדָם לְעֵילָא.

פָּתַח וַאֲמַר, (משלי כד כא) יְרָא אֶת ה' בְּנִי וָמֶלֶךְ. יְרָא אֶת ה', לְחַבְּרָא יִרְאָה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּנִי וָמֶלֶךְ, לְאַמְשָׁכָא נְהִירוּ מֵאִימָּא עִילָּאָה, דְּאִיקְרֵי מֶלֶךְ. לְהַאי בְּרָא בּוּכְרָא, לְמֵיעַל מִתַּתָּא לְעֵילָא. דָּבָר אַחֵר בְּנִי וָמֶלֶךְ, תַּמְשִׁיךְ נְהִירוּ מִבְּרָא לִבְרַתָּא, דְּאִיקְרֵית מֶלֶךְ.

וְעִם שׁוֹנִים אַל תִּתְעָרָב, דְּלָא יְשַׁנֶּה מִסִּדְרָא דִּמְהֵימְנוּתָא. דְּהָא בְּקַדְמִיתָא בָּעֵי לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּהַאי יִרְאָה, דְּאִיהִי פִּתְחָא דְּכוּלָּא. וּלְבָתַר בְּתוֹרָה דְּבִכְתָב, דְּאִיהִי לְעֵילָא. בְּגִין דְּכָל בַּר נָשׁ דְּלָא דָּחִיל חַטָּאָה, לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְמֵיעַל לְהַאי פִּתְחָא דִּמְהֵימְנוּתָא. כֵּיוָן דִּמְהַאי פִּתְחָא

לשון הקודש

מִי שֶׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי זֶה כָּל הָאָדָם, וְאָז נִשְׁלָם הָאָדָם לְמַעְלָה.

פָּתַח וְאָמַר, (משלי כד) יְרָא אֶת ה' בְּנִי וָמֶלֶךְ. יְרָא אֶת ה' – לְחַבֵּר הַיִּרְאָה בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בְּנִי וָמֶלֶךְ – לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר מֵהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁנִּקְרֵאת מֶלֶךְ, לַבֵּן הַבְּכוֹר הַזֶּה, לְהִכָּנֵס מִמַּטָּה לְמַעְלָה. דָּבָר אַחֵר בְּנִי וָמֶלֶךְ – תַּמְשִׁיךְ הָאוֹר מֵהַבֵּן לַבַּת, שֶׁנִּקְרֵאת מֶלֶךְ.

וְעִם שׁוֹנִים אַל תִּתְעָרָב (שם) – שֶׁלֹּא יְשַׁנֶּה מִסֵּדֶר הָאֱמוּנָה. שֶׁהֲרֵי בַּהַתְחָלָה צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל בַּיִּרְאָה הַזּוֹ, שֶׁהִיא הַפֶּתַח לַכֹּל, וְאַחַר בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהִיא לְמַעְלָה. מִשּׁוּם שֶׁכָּל אָדָם שֶׁאֵינוֹ יָרֵא חֵטְא, אֵין לוֹ רְשׁוּת לְהִכָּנֵס לְפֶתַח הָאֱמוּנָה הַזֶּה. כֵּיוָן שֶׁמֵּהַפֶּתַח הַזֶּה דּוֹחִים אוֹתוֹ – מֵהַכֹּל

דַּחְיָין לֵיהּ, מִכֹּלָּא דַּחְיָין לֵיהּ, דְּלֵית לֵיהּ בְּמַאי דְּיֵעוֹל לְכוֹלָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קיח כ) זֶה הַשַּׁעַר לַה'.

וְעַל דָּא אִיתְעָרוּ קַדְמָאֵי, כָּל שֶׁיִּרְאַת חֶטְאוֹ קוֹדֶמֶת לְחָכְמָתוֹ חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת. דְּיָתְבָא חָכְמָה עַל כַּנָּה אֲשֶׁר נָטְעָה יְמִינֶךָ, דְּאִקְרֵי כְּבוֹד אֵל.

וְאִם בַּר נָשׁ לָא דָּחִיל מִינָּהּ, אִיהִי מְיַסֶּרֶת לֵיהּ, דְּאִתְמַנַּת לְיִסְרָא בְּנֵי נָשָׁא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ו כג) וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר. מַאן הוּא דֶּרֶךְ לְאִילָנָא דְּחַיָּיא. הַהוּא דְּאִתְמַנָּא עַל עָלְמָא, לְיִסְרָא בְּנֵי נָשָׁא דְּלָא יִטְעַיָּין מֵאוֹרְחֵיהּ.

וְעִם כָּל דָּא, בָּעֵי לְקָשְׁרָא לָהּ לְעֵילָא, בְּגִין דְּאִתְקַרְיָא גוּפָא, וּבַעִיתוּ (וּבְעָיָא) נִשְׁמָתָא. וְנָדָב וַאֲבִיהוּ, עַל דְּלָא קְשִׁירוּ לָהּ, וּנְטָלוּ מִינָּהּ נִשְׁמָתָא,

לשון הקודש

דוֹחִים אוֹתוֹ, שֶׁאֵין לוֹ בְּמַה שֶׁיִּכָּנֵס לַכֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לַה'.

וְעַל זֶה הֵעִירוּ הַקַּדְמוֹנִים, כֹּל שֶׁיִּרְאַת חֶטְאוֹ קוֹדֶמֶת לְחָכְמָתוֹ, חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת. שֶׁיּוֹשֶׁבֶת הַחָכְמָה עַל (תהלים פ) כַּנָּה אֲשֶׁר נָטְעָה יְמִינֶךָ, שֶׁנִּקְרֵאת כְּבוֹד אֵל.

וְאִם אֵין אָדָם יָרֵא מִמֶּנָּה, הִיא מְיַסֶּרֶת אוֹתוֹ, שֶׁהִתְמַנְּתָה לְיַסֵּר אֶת בְּנֵי הָאָדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ו) וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר. מִי הוּא הַדֶּרֶךְ לְעֵץ הַחַיִּים? הַהוּא שֶׁהִתְמַנָּה עַל הָעוֹלָם לְיַסֵּר אֶת בְּנֵי הָאָדָם שֶׁלֹּא יִטְעוּ מִדַּרְכּוֹ.

וְעִם כָּל זֶה צָרִיךְ לְקָשְׁרָהּ לְמַעְלָה, מִשּׁוּם שֶׁנִּקְרֵאת גּוּף, וּצְרִיכִים (וּצְרִיכָה) נְשָׁמָה. וְנָדָב וַאֲבִיהוּא, עַל שֶׁלֹּא קָשְׁרוּ אוֹתָהּ,

נְטָלַת נִשְׁמַתְהוֹן, וְגוּפָא דִּילְהוֹן קַיָּים, כְּגַוְונָא דַּעֲבָדוּ. וַיָּשִׂימוּ עָלֶיהָ קְטֹרֶת.

כְּגִין דְּלֵית לָהּ מִדִּילָהּ חַיִּים כְּלוּם. וְעֵץ הַחַיִּים יָהִיב בָּהּ חַיִּים. כְּגִין כָּךְ אִיהִי גּוּפָא. יַעֲקֹב, נִשְׁמָתָא. עַתִּיקָא, נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא.

וּפִנְחָס דִּיהַב שָׁלוֹם בָּאָרֶץ. חַיִּים בָּאָרֶץ. אִיתּוֹסַף לֵיהּ נִשְׁמָתָא, וְנָהֲרָא לֵיהּ אַנְפָּהָא, כְּגִין דְּאִתְעַר חַיִּים לְקִבְלָהּ, וְעַל דָּא (שם טז טו) **בְּאוֹר פְּנֵי** מֶלֶךְ חַיִּים. כַּד הַאי מֶלֶךְ דִּלְתַתָּא, נְהִירָא אַנְפָּהָא, חַיִּים אִתְדַּבְּקוּ בָּהּ.

דָּבָר אַחֵר בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים, דָּא יַעֲקֹב, חַיִּים, דְּאַתְיָין לֵיהּ מֵאִימָּא. וּבְגִין פִּינְחָס אִתְקַיַּים עָלְמָא, דְּהוּא חִיבֵּר בְּרִית בַּלַּיְלָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ירמיה לג כה) **אִם לֹא** בְּרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה. מַאי טַעְמָא

לשון הקודש

וְנָטְלוּ מִמֶּנָּה הַנִּשְׁמָה, לָקְחָה אֶת נִשְׁמָתָם, וְגוּפָם קַיָּם, כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ. (ויקרא י) וַיָּשִׂימוּ עָלֶיהָ קְטֹרֶת.

מִשּׁוּם שֶׁאֵין לָהּ מִשֶּׁלָּהּ חַיִּים כְּלוּם, וְעֵץ הַחַיִּים נוֹתֵן בָּהּ חַיִּים, מִשּׁוּם כָּךְ הִיא גוּף. יַעֲקֹב – הַנִּשְׁמָה. הָעַתִּיק – נְשָׁמָה לַנִּשְׁמָה.

וּפִנְחָס שֶׁנָּתַן שָׁלוֹם בָּאָרֶץ, חַיִּים בָּאָרֶץ, נוֹסְפָה לוֹ נְשָׁמָה וְהֵאִירָה לוֹ פָּנֶיהָ, מִשּׁוּם שֶׁעוֹרֵר חַיִּים כְּנֶגְדָּהּ, וְעַל זֶה בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים. כְּשֶׁהַמֶּלֶךְ הַזֶּה שֶׁלְּמַטָּה, פָּנֶיהָ מְאִירִים, חַיִּים נִדְבָּקִים בָּהּ.

דָּבָר אַחֵר בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים, זֶה יַעֲקֹב, חַיִּים, שֶׁבָּאִים לוֹ מֵהָאֵם. וּמִשּׁוּם פִּנְחָס הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם, שֶׁחִבֵּר בְּרִית בַּלַּיְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם

יוֹמָם. דְּהָא אִתְחַבְּרַת מ"ם סְתוּמָה בַּיּוֹם, וְנָהִיר בַּלַּיְלָה. וְאִלְמָלֵא הַאי. חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי, אִלֵּין חוּקּוֹת דִּקְבִיעִין בְּהַאי חוּקּוֹת הַתּוֹרָה לֹא יִתְקַיְּימוּ. וְאֵימָתַי יִתְקַיְּימוּ, כַּד צָדְקוּ יַחְדָּו.

גַּם עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם, מִלְּמִיטְעֵי מִתִּיקּוּנֵי דְמַלְכָּא. דְּהָא בְּכָל לֵילְיָא אִשְׁתַּדַּל בְּהוּ, לְחַבְּרָא לוֹן כַּחֲדָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קיט סב) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לְךָ. עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ, דְּמִשְׁפָּטִים דְּאִינוּן נֶחְמָדִים, וּכְלִילָן מִכּוּלָּם, יִתְחַבְּרוּן בְּהַאי צֶדֶק.

וּכְדֵין כַּד מִזְדַּוְּוגִין, אִינוּן נָטְרִין דְּלָא יִתְקְרַב לַמִּקְדָּשׁ עָרֵל וְטָמֵא. וְכַד אִינוּן נָטְרִין לָהּ לְהַאי שְׁמִירָה סוֹפָא דְדַרְגִּין דְּאִיהוּ עָקֵב, כְּדֵין אִיהִי רַב אִתְחַבְּרַת לְעֵילָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (משלי כב ד) עֵקֶב

לשון הקודש

וָלַיְלָה. מָה הַטַּעַם יוֹמָם? שֶׁהִתְחַבְּרָה מֵ"ם סְתוּמָה בַּיּוֹם, וּמְאִירָה בַּלַּיְלָה. וְאִלְמָלֵא זֶה, חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי, אֵלּוּ חֻקּוֹת שֶׁקְּבוּעִים בָּזֶה, חֻקּוֹת הַתּוֹרָה לֹא יִתְקַיְּמוּ. וּמָתַי יִתְקַיְּמוּ? כְּשֶׁצָּדְקוּ יַחְדָּו.

גַּם עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם, מִלִּטְעוֹת בְּתִקּוּנֵי הַמֶּלֶךְ. שֶׁהֲרֵי בְּכָל לַיְלָה מִשְׁתַּדֵּל בָּהֶם לְחַבְּרָם יַחַד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ. עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ – שֶׁמִּשְׁפָּטִים שֶׁהֵם נֶחְמָדִים, וּכְלוּלִים מִכֻּלָּם, יִתְחַבְּרוּ בַּצֶּדֶק הַזֶּה.

וְאָז, כַּאֲשֶׁר מִתְחַבְּרִים, הֵם שׁוֹמְרִים שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב לַמִּקְדָּשׁ עָרֵל וְטָמֵא. וּכְשֶׁהֵם שׁוֹמְרִים אוֹתָהּ הַשְּׁמִירָה, שֶׁהִיא סוֹף הַדַּרְגּוֹת שֶׁהוּא עָקֵב, אֲזַי הִיא רַב שֶׁמִּתְחַבֶּרֶת לְמַעְלָה. וְעַל זֶה כָּתוּב (משלי כב)

עֲנָוָה יִרְאַת ה'. עֵקֶב עֲנָוָה, יָהֲבָה יִרְאַת ה'. עֲנָוָה: כְּמָא דְּאִתְּמַר (במדבר יב ג) וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד. וְאִיקְּרֵי (דברים לג א) אִישׁ הָאֱלֹהִים. וּכְתִיב (תהלים לח ו) וְעַנְוָתְךָ תַרְבֵּנִי.

וּכְתִיב, (שם קיא י) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה'. בְּגִין דִּבְרֵישָׁא בָּעֵי לְמִדְחַל מִינָהּ, וּלְבָתַר לְסַלְקָא בְּחָכְמָה. דָּבָר אַחֵר רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה', דָּא יִרְאָה עִילָּאָה. וּבְגִין דְּהִיא רֵישָׁא לְתַתָּאי נָקְטָא שְׁמָא דְּעִילָּאָה. וְעַל דָּא אִקְּרֵי עֲטָרֶת, בִּשְׁמָא דְּכִתְרָא עִילָּאָה, טְמִירָא דְּכוּלָּא, לְיַחֲדָא רֵישָׁא בְּסוֹפָא, וּבְחַד שְׁמָא אִתְכְּלִילַת.

דָּבָר אַחֵר בְּשָׁמְרָם עֵקֶב רָב, אִינּוּן מִשְׁפָּטִים נָטְרִין לְהַאי עֵקֶב רָב, דְּהָא יַעֲקֹב, מָאֲרֵיהּ דְּבֵיתָא, נָטִיר בֵּיתֵיהּ. וְהָא

לשון הקודש

עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה'. עֵקֶב עֲנָוָה נָתְנָה יִרְאַת ה'. עֲנָוָה – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יב) וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד, וְנִקְרָא (דברים לג) אִישׁ הָאֱלֹהִים, וְכָתוּב (תהלים יח) וְעַנְוָתְךָ תַרְבֵּנִי.

וְכָתוּב רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה', מִשּׁוּם שֶׁבָּרֹאשׁ צָרִיךְ לִירָא מִמֶּנָּה, וְאַחַר כָּךְ לַעֲלוֹת בַּחָכְמָה. דָּבָר אַחֵר, רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה' – זוֹ הַיִּרְאָה הָעֶלְיוֹנָה, וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא רֹאשׁ לַתַּחְתּוֹנִים לָקְחָה שֵׁם הָעֶלְיוֹן. וְעַל זֶה נִקְרֵאת עֲטֶרֶת, בְּשֵׁם הַכֶּתֶר הָעֶלְיוֹן, הַטָּמִיר מֵהַכֹּל, לְיַחֵד הָרֹאשׁ עִם הַסּוֹף, וּבְשֵׁם אֶחָד נִכְלֶלֶת.

דָּבָר אַחֵר (תהלים יט) בְּשָׁמְרָם עֵקֶב רָב – אוֹתָם מִשְׁפָּטִים שׁוֹמְרִים אֶת הָעֵקֶב רָב הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי יַעֲקֹב, בַּעַל הַבַּיִת, שׁוֹמֵר

אִיתְעָרוּ בְּהַהוּא (עקב) דְּנָסִיב אוּמָנוּתָא דְּיַעֲקֹב, דְּכָרַע שֶׁבַע כְּרִיעָן, לְבַטָּלָא שֶׁבַע רֵישֵׁי דְּחִוְיָא, דְּלָא יִקְרַב לְמַקְדְּשָׁא.

גַּם מִזֵּדִים חֲשׂוֹךְ עַבְדֶּךָ, זֵדִים: דָּא נָחָשׁ דְּרָכִיב עֲלֵיהּ (סמא"ל). חֲשׂוֹךְ עַבְדֶּךָ, כְּגוֹן הַהוּא עַבְדָּא דְּכָל מַפְתְּחָן דְּמָאֲרֵיהּ בִּידֵיהּ, אָמַר דְּהִיא בַּחֲשׂוֹכָא וְטָלֵימוּתָא, כְּגִין אִינּוּן זֵדִים דְּשָׁלְטוּ בְּעָלְמָא, וְגָרְמוּ מִיתָה. וְזִמְנִין פְּגִימָא סִיהֲרָא, וְשַׁלִּיט חִוְיָא.

וְדָוִד הֲוָה בָּעֵי רַחֲמִין עַל דָּא, וְאָמַר אַל יִמְשְׁלוּ בִי אָז אֵיתָם, דְּלָא יִשְׁלוֹט בְּאַתְרֵיהּ. לְנַטְרָא הַהוּא עֵקֶב, עַל יְדָא דְּיַעֲקֹב, דְּאִקְרֵי רַב, בְּרָא בּוּכְרָא. דְּלֵית לָךְ בְּעָלְמָא דְּאִתְגַּבַּר לְקָבְלֵיהּ דְּהַאי נָחָשׁ, כַּוָּוֹתֵיהּ דְּיַעֲקֹב, וְאַעֲדֵי יָתֵיהּ מֵאַחְסַנְתֵּיהּ, כְּגִין דְּהוּא מָאֲרֵיהּ דְּבֵיתָא, דְּלָא יִסְאַב בֵּיתֵיהּ.

לשון הקודש

בֵּיתוֹ. וַהֲרֵי הֵעִירוּ עַל אוֹתוֹ (עקב) שֶׁנָּטַל אָמָּנוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁכָּרַע שֶׁבַע כְּרִיעוֹת, לְבַטֵּל שִׁבְעָה רָאשֵׁי הַנָּחָשׁ, שֶׁלֹּא יִקְרַב לַמִּקְדָּשׁ.

גַּם מִזֵּדִים חֲשׂוֹךְ עַבְדֶּךָ, זֵדִים – זֶה הַנָּחָשׁ שֶׁרוֹכֵב עָלָיו (סמא"ל). חֲשׂוֹךְ עַבְדֶּךָ – כְּמוֹ אוֹתוֹ הָעֶבֶד שֶׁכָּל מַפְתְּחוֹת אֲדוֹנוֹ בְּיָדוֹ, אָמַר שֶׁהִיא בַּחֲשֵׁכָה וְצַלְמָוֶת, בִּשְׁבִיל אוֹתָם זֵדִים שֶׁשָּׁלְטוּ בָּעוֹלָם וְגָרְמוּ מִיתָה, וְלִפְעָמִים פְּגוּמָה הַלְּבָנָה, וְשׁוֹלֵט הַנָּחָשׁ.

וְדָוִד הָיָה מְבַקֵּשׁ עַל זֶה רַחֲמִים, וְאָמַר אַל יִמְשְׁלוּ בִי אָז אֵיתָם, שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בִּמְקוֹמוֹ. לִשְׁמֹר אוֹתוֹ הֶעָקֵב עַל יַד יַעֲקֹב, שֶׁנִּקְרָא גָּדוֹל, בֵּן בְּכוֹר. שֶׁאֵין לְךָ בָּעוֹלָם שֶׁהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד הַנָּחָשׁ הַזֶּה כְּמוֹ יַעֲקֹב, וְהֵסִירוֹ מִנַּחֲלָתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא בַּעַל הַבַּיִת, שֶׁלֹּא יִטַּמֵּא בֵּיתוֹ.

כֵּיוָן דְּלָא יִשְׁלוֹט, כְּדֵין, אָז אֵיתָם. אָז: אל"ף, נְהִירוּ דְּעַתִּיקָא. זי"ן, שֶׁבַע דַּרְגִּין דִּכְלִילָן בְּיַעֲקֹב. כֵּיוָן דְּכָל הַאי אִתְחַבַּר, כְּדֵין אֶהְיֶה תָּם. דְּהָכִי אִקְּרֵי מִכְתָּם, מָךְ וְתָם. מָךְ: בְּגִין דְּלֵית לָהּ נְהוֹרָא מִדִּילָהּ. תָּם: כַּד סִיהֲרָא בְּאַשְׁלָמוּתָא, וְנָהֲרָא בִּנְהִירִין עִילָּאִין, כְּדֵין תָּם. וְעַל דָּא (שם טז א) מִכְתָּם לְדָוִד.

אֵימָתַי. כַּד אִתְנְטִירַת סִיהֲרָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ. מַאי חָסִיתִי, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שם נז ב) חָסָיָה נַפְשִׁי".

מַאי טַעְמָא שָׁמְרֵנִי אֵל. סִטְרָא דְאַבְרָהָם בָּעָא לְאִתְעָרָא, דְּיַנְהִיר חֶסֶד עִילָּאָה, לְחַסְדֵּי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם קג יז) וְחֶסֶד ה' מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם. חֶסֶד: דָּא אַבְרָהָם. דְּנָקִיט מֵעוֹלָם עִילָּאָה נְהִירוּ וְחַיִּים, וְיָהִיב לְעוֹלָם בַּתְרָאָה,

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט, אָז אֵיתָם. אָז: אָל"ף, אוֹר הָעַתִּיק. זַי"ן, שֶׁבַע דְּרָגוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בְּיַעֲקֹב. כֵּיוָן שֶׁכָּל זֶה הִתְחַבֵּר, אָז אֶהְיֶה תָּם. שֶׁכָּךְ נִקְרָא מִכְתָּם – מָךְ וְתָם. מָךְ – מִשּׁוּם שֶׁאֵין לָהּ אוֹר מִשֶּׁלָּהּ. תָּם – כְּשֶׁהַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּת וּמְאִירָה בְּאוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים, אֲזַי תָּם, וְעַל זֶה מִכְתָּם לְדָוִד. **מָתַי?** כְּשֶׁנִּשְׁמֶרֶת הַלְּבָנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים טז) שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי. מַה זֶּה חָסִיתִי? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם נז) חָסָיָה נַפְשִׁי". **מָה** הַטַּעַם שָׁמְרֵנִי אֵל? צִדּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁצָּרִיךְ לְעוֹרֵר, שֶׁיָּאִיר חֶסֶד עֶלְיוֹן לְחַסְדֵּי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים. זֶה שֶׁכָּתוּב (שם קג) וְחֶסֶד ה' מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם. חֶסֶד – זֶה אַבְרָהָם, שֶׁלָּקַח מֵהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן אוֹר וְחַיִּים וְנָתַן לָעוֹלָם הָאַחֲרוֹן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְעַד עוֹלָם עַל

הַדָּא הוּא דִכְתִיב, וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו. הוּא עוֹלָם בַּתְרָאָה דְתַלְיָיא בֵּיהּ יִרְאָה.

וּכְדֵין, וְצִדְקָתוֹ דָּא עוֹלָם בַּתְרָאָה, דְאִקְרֵי צֶדֶק. לִבְנֵי בָנִים, דְיָנְקָא לְמַשְׁרִיתָא דְאִיקְרוּן בְּנֵי בָנִים. דְהָא שִׁית עִילָּאִין דְנָהֲרִין לָהּ, אִיקְרוּן בָּנִים. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שה"ש א ו) בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי. וּכְתִיב (תהלים קיג ט) אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה. וְאִלֵּין דְסָחֲרֵי הַאי עוֹלָם בַּתְרָאָה, אִיקְרוּן בְּנֵי בָנִים. אֵימָתַי, כַּד נָטְרֵי קִיּוּמֵיהּ. הַדָּא הוּא דִכְתִיב, (שם קג יח) לְשֹׁמְרֵי בְרִיתוֹ.

תָּא חֲזֵי, בְּגִין דְהַנֵּי בְּנֵי בָנִים, לָא נָטְרוּ קִיּוּמֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, וְזַבִּינוּ לֵיהּ לְאַרְעָא נוּכְרָאָה, אִתְגְּזַר עֲלֵיהוֹן עוֹנָשָׁא.

וְדָא בָּעָא מֹשֶׁה, כַּד חָמָא דְיִתְעָבִיד דִינָא בְּאִינּוּן עֲשָׂרָה חֲרוּגֵי מַלְכוּת. וְמָאן (וְאָן) הוּא אוֹרַיְיתָא

לשון הקודש

יְרֵאָיו. הוּא הָעוֹלָם הָאַחֲרוֹן שֶׁתְּלוּיָה בּוֹ הַיִּרְאָה.

וְאָז, וְצִדְקָתוֹ – זֶה הָעוֹלָם הָאַחֲרוֹן שֶׁנִּקְרָא צֶדֶק. לִבְנֵי בָנִים – שֶׁמְּנִיקָה אֶת הַמַּחֲנוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ בְּנֵי בָנִים, שֶׁהֲרֵי שִׁשָּׁה הָעֶלְיוֹנִים שֶׁמְּאִירִים לָהּ נִקְרְאוּ בָנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר א) בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי, וְכָתוּב (תהלים קיג) אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה. וְאֵלּוּ שֶׁמַּקִּיפִים אֶת הָעוֹלָם הָאַחֲרוֹן הַזֶּה נִקְרָאִים בְּנֵי בָנִים. וּמָתַי? כְּשֶׁשּׁוֹמְרִים אֶת בְּרִיתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם קג) לְשֹׁמְרֵי בְרִיתוֹ.

בָּא וּרְאֵה, מִשּׁוּם שֶׁבְּנֵי הַבָּנִים הַלָּלוּ לֹא שָׁמְרוּ אֶת בְּרִיתוֹ כְּבָרִאשׁוֹנָה, וּמָכְרוּ אוֹתוֹ לְאֶרֶץ נָכְרִיָּה, נִגְזַר עֲלֵיהֶם עֹנֶשׁ.

וְזֶה שֶׁבִּקֵּשׁ מֹשֶׁה, כְּשֶׁרָאָה שֶׁיַּעֲשֶׂה דִּין

דִּילְהוֹן. אָמַר לֵיהּ, חֲזוֹר לַאֲחוֹרֶךָ, לְאִינוּן דְּשָׁרְאָן אֲחוֹרֵי מַשְׁכְּנָא, דְּזַבִּינוּ לְהַאי צַדִּיק. אָמַר לֵיהּ, (דף נז ע"א) וּמַאי שְׁנָא בְּאִלֵּין גּוּפִין. אָמַר לֵיהּ, כָּךְ עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה, וְלֵית דְּיָכוֹל לְאַדְבְּקָא.

וְעַל דָּא אִשְׁתַּדַּל דָּוִד, לְבָרְכָא לְהַאי אַתְרָא, דְּאָתֵי מִנֵּיהּ נְהִירוּ. וַאֲמַר (תהלים קטו יב) ה' זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ, דָּא צַדִּיק. יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, הַאי צַדִּיק יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל. יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן, סִטְרָא דְּחֶסֶד דְּאִית בָּהּ, דְּאִקְּרֵי בֵּית אַהֲרֹן, כַּד אִתְחַבְּרַת לְחֶסֶד. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות ו כג) וַיִּקַּח אַהֲרֹן אֶת אֱלִישֶׁבַ"ע בַּת עֲמִינָדָב, דְּאִתְחַבְּרַת לְאֵל.

יְבָרֵךְ יִרְאֵי ה', אִלֵּין יַתְבֵי מַשְׁכְּנָא, דְּשָׁארָן בְּהַאי יִרְאָה. הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדוֹלִים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים קד כה) חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. חַיּוֹת

לשון הקודש

בְּאוֹתָם עֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת: וּמַה (וְאִיפּוּ) הִיא תּוֹרָתָם? אָמַר לוֹ: חֲזוֹר לַאֲחוֹרֶיךָ, לְאוֹתָם שֶׁשּׁוֹרִים אֲחוֹרֵי הַמִּשְׁכָּן, שֶׁמָּכְרוּ אֶת הַצַּדִּיק הַזֶּה. אָמַר לוֹ: וּמַה שּׁוּנָה בַּגּוּפִים הַלָּלוּ? אָמַר לוֹ: כָּךְ עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה, וְאֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לְהַשִּׂיג!

וְעַל זֶה הִשְׁתַּדֵּל דָּוִד לְבָרֵךְ אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה, שֶׁבָּא מִמֶּנּוּ אוֹר. וְאָמַר, (תהלים קטו) ה' זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ – זֶה צַדִּיק. יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל – הַצַּדִּיק הַזֶּה יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל. יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן – צַד הַחֶסֶד שֶׁיֵּשׁ בָּהּ, שֶׁנִּקְרָא בֵּית אַהֲרֹן, כְּשֶׁמִּתְחַבֶּרֶת לְחֶסֶד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ו) וַיִּקַּח אַהֲרֹן אֶת אֱלִישֶׁבַ"ע בַּת עַמִּינָדָב, שֶׁהִתְחַבְּרָה לְאֵל.

יְבָרֵךְ יִרְאֵי ה' – אֵלּוּ יוֹשְׁבֵי הַמִּשְׁכָּן, שֶׁשּׁוֹרִים בַּיִּרְאָה הַזּוֹ. הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדוֹלִים – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) חַיּוֹת

קְטַנּוֹת, כָּל אִינּוּן רַבְרְבָן דְּנָפְקוּ מֵאִינּוּן בְּנֵי בָנִים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (במדבר ב ט) כָּל הַפְּקֻדִים לְמַחֲנֵה יְהוּדָה. עִם גְּדוֹלוֹת, אִינּוּן שְׁבָטִין.

וְעַל דָּא, כָּל דַּעֲבַר עַל פִּקּוּדַיָּא, יָהִיב אַגְרָא בֶּקַע לַגֻּלְגֹּלֶת, לְמֶחֱוֵי כּוֹפֶר לְהַהוּא נֶפֶשׁ, וְיִתְפַּשַּׁט מִנָּהּ נְהִירוּ, כַּד אִתְחַבַּר יָמִינָא כֶּסֶף לְגַבָּהּ. וְעַל דָּא יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן, כַּד אִתּוֹסַף בָּהּ בִּרְכָתָא, וְאִתְעַר יָמִינָא לְגַבָּהּ, בְּהַהוּא כֶּסֶף, כְּדֵין בִּרְכָתָא דִּילָהּ נָגִיד בְּאִינּוּן דְּדָחֲלִין מִינָהּ.

תָּא חֲזֵי, כָּל בַּר נָשׁ דְּתָב בִּתְיוּבְתָּא קַמֵּי מָארֵיהּ, וְדָחִיל כָּל יוֹמָא מֵהַהוּא חוֹבָה דְּעָבַד. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָחִיל לֵיהּ, וְלָא גָּבֵי מִנֵּיהּ. דְּהָא אֲחוֹי דְּיוֹסֵף, דְּחִילוּ סַגִּי נְפַל עֲלַיְהוּ, כַּד חֲזוֹ דְּאִסְתַּלַּק אֲבוּהוֹן לְעֵילָא, וַחֲזוֹ גַּרְמַיְיהוּ בְּגָלוּתָא עַל הַהוּא

לשון הקודש

קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. חַיּוֹת קְטַנּוֹת – כָּל אוֹתָם גְּדוֹלִים שֶׁיָּצְאוּ מֵאוֹתָם בְּנֵי בָנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ב) כָּל הַפְּקֻדִים לְמַחֲנֵה יְהוּדָה. עִם גְּדוֹלוֹת – אוֹתָם שְׁבָטִים.

וְעַל כֵּן, כָּל הָעוֹבֵר עַל הַפִּקּוּדִים נוֹתֵן שֶׁקֶר, בֶּקַע לַגֻּלְגֹּלֶת, לְהָיוֹת כֹּפֶר לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ. וְיִתְפַּשֵּׁט מִמֶּנָּה הָאוֹר, כְּשֶׁמִּתְחַבֵּר הַיָּמִין, הַכֶּסֶף, אֵלֶיהָ. וְעַל זֶה יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן, כְּשֶׁנּוֹסְפָה בָּהּ בְּרָכָה, וּמִתְעוֹרֵר אֵלֶיהָ הַיָּמִין, בְּאוֹתוֹ הַכֶּסֶף, אָז בִּרְכָתָהּ שׁוֹפַעַת בְּאוֹתָם הַיְּרֵאִים מִמֶּנָּה.

בָּא וּרְאֵה, כָּל אָדָם שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ וּפוֹחֵד כָּל יוֹם מֵאוֹתוֹ חֵטְא שֶׁעָשָׂה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹחֵל לוֹ וְלֹא גּוֹבֶה מִמֶּנּוּ, שֶׁהֲרֵי אֲחֵי יוֹסֵף, פַּחַד רַב נָפַל עֲלֵיהֶם, כְּשֶׁרָאוּ שֶׁהִסְתַּלֵּק אֲבִיהֶם

חוֹבָא, עַד דַּאֲמַר לְהוֹ יוֹסֵף, (בראשית נ יט) אַל תִּירָאוּ. לָא תִדְחֲלוּ וַדַּאי מֵעוֹנָשָׁא בְּהַאי זִמְנָא, כִּי הֲתַחַת אֱלֹהִים אָנִי. וַדַּאי אִסְתַּלַּקְנָא לְעֵילָא מֵהַהוּא אַתְרָא. וְדַרְגָּא דִּילִי יַנְהִיר, לְסִטְרָא (לְסִטַר) בֵּי דִינָא, לְאַנְהָרָא לְכוֹ, דְּאַתּוּן תְּחוֹת הַהוּא אַתְרָא.

כַּד חָמָא דָוִד לְמָארֵיהּ דְּבֵיתָא דַּאֲמַר כָּךְ. אָמַר (תהלים קטו יב) ה' זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ, הַהוּא דְּיָתִיב בְּעָלְמָא דִּדְכוּרָא. ה', לְעֵילָא לְעֵילָא, יְבָרֵךְ יָתֵיהּ בְּעִטְּרִין עִילָּאִין. דְּהָא כֻּלְּהוּ שְׁבָטִין בַּר מִיּוֹסֵף, בְּעָלְמָא דְּנוּקְבָא יָתְבִין, וּמִתְבָּרְכִין מִנֵּיהּ.

הַהוּא אַתְרָא, יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וַדַּאי, בֵּיתוֹ דְּדָוִד. יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן, דְּיִתְעַר סִטְרָא דְּחֶסֶד דִּילֵהּ. יְבָרֵךְ יִרְאֵי ה' הַקְּטַנִּים. בְּגִין כָּךְ יוֹסֵף ה' עֲלֵיכֶם, מִסִּטְרָא דְּיוֹסֵף, דְּהוּא עֲלֵיכֶם, אִיתְעַר

לשון הקודש

לְמַעְלָה, וְרָאוּ עַצְמָם בַּגָּלוּת עַל אוֹתוֹ הַחֵטְא, עַד שֶׁאָמַר לָהֶם יוֹסֵף (בראשית נ) אַל תִּירָאוּ. אַל תִּפַּחֲדוּ וַדַּאי מֵעֹנֶשׁ בַּזְּמַן הַזֶּה, כִּי הֲתַחַת אֱלֹהִים אָנִי? וַדַּאי הִסְתַּלַּקְתִּי לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם הַהוּא. וְדַרְגָּתִי תָּאִיר לְצַד בֵּית הַדִּין, לְהָאִיר לָכֶם, שֶׁאַתֶּם תַּחַת אוֹתוֹ הַמָּקוֹם.

כְּשֶׁרָאָה דָוִד שֶׁבַּעַל הַבַּיִת שֶׁאָמַר כָּךְ, אָמַר (תהלים קטו) ה' זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ. אוֹתוֹ שֶׁיּוֹשֵׁב בְּעוֹלָם הַזָּכָר, ה' – לְמַעְלָה לְמַעְלָה – יְבָרֵךְ אוֹתוֹ בַּעֲטָרוֹת עֶלְיוֹנוֹת. שֶׁהֲרֵי כָּל הַשְּׁבָטִים, פְּרָט לְיוֹסֵף, יוֹשְׁבִים בְּעוֹלָם הַנְּקֵבָה, וּמִתְבָּרְכִים מִמֶּנּוּ.

אוֹתוֹ הַמָּקוֹם, יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וַדַּאי, בֵּיתוֹ שֶׁל דָּוִד. יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן, שֶׁיִּתְעוֹרֵר צַד הַחֶסֶד שֶׁלָּהּ. יְבָרֵךְ יִרְאֵי ה' הַקְּטַנִּים. מִשּׁוּם כָּךְ יוֹסֵף ה' עֲלֵיכֶם, מֵהַצַּד שֶׁל יוֹסֵף, שֶׁהוּא עֲלֵיכֶם,

בְּרַחֲמֵי עֲלֵיכוֹן. דְּהָא (הַהוּא) חוֹבָא יוֹסֵף מָחִיל לְתַתָּא, וַאֲמַר (בראשית נ כא) אָנֹכִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאֶת טַפְּכֶם. בְּגִין כָּךְ עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם, וְיָגֵין זְכוּתֵיהּ עֲלֵיכוֹן, וְעַל בְּנֵיכוֹן, וְלָא יִתְפְּשׁוּן בְּחוֹבֵיכוֹן, וְלָא יִשְׁלוֹט עֲלֵיכוֹן הַהוּא חִוְיָא.

בְּגִין כָּךְ (תהלים יט יד) אַל יִמְשְׁלוּ בִי אָז אֵיתָם, וְאִתְעַטַּר הַהוּא אַתְרָא בְּעִטְרוֹי, כְּגַוְונָא דְּאִתְעַטַּר כַּד עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל יַמָּא, וְאָמְרוּ אָז יָשִׁיר, כַּד חָמוּ דְּאִשְׁתְּלִימַת סִיהֲרָא. וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב, דָּא חוֹבָא דִּשְׁבָטִין, דַּהֲוָה רָב.

וְעַל כּוּלָּא בָּעָא רַחֲמִין, (שם יט טו) יִהְיוּ לְרָצוֹן קַמֵּי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא. אִמְרֵי פִּי, דָּא פֶּה דִּילֵיהּ. וְהֶגְיוֹן לִבִּי, דָּא לֵב הַשָּׁמַיִם. לְפָנֶיךָ, אִלֵּין פָּנִים עִילָּאִין, דִּמְטַמְּרִין וְאִתְגַּלְיָין בְּעֵת רָצוֹן. ה', דָּא

לשון הקודש

מִתְעוֹרֵר בְּרַחֲמִים עֲלֵיכֶם. שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ הַחֵטְא יוֹסֵף מָחַל לְמַטָּה, וְאָמַר (בראשית נ) אָנֹכִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאֶת טַפְּכֶם. מִשּׁוּם כָּךְ עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם, וְתָגֵן זְכוּתוֹ עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם, שֶׁלֹּא יִתָּפְסוּ בַּחֲטָאֵיכֶם, וְלֹא יִשְׁלֹט עֲלֵיכֶם אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ.

מִשּׁוּם כָּךְ, אַל יִמְשְׁלוּ בִי אָז אֵיתָם, וְהִתְעַטֵּר אוֹתוֹ הַמָּקוֹם בְּעַטְרוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁהִתְעַטֵּר כְּשֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּם וְאָמְרוּ אָז יָשִׁיר, כְּשֶׁרָאוּ שֶׁנִּשְׁלְמָה הַלְּבָנָה. (תהלים יט) וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב – זֶהוּ חֵטְא הַשְּׁבָטִים שֶׁהָיָה רַב.

וְעַל הַכֹּל בִּקֵּשׁ רַחֲמִים. (שם) יִהְיוּ לְרָצוֹן – לִפְנֵי הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ. אִמְרֵי פִּי – זֶה הַפֶּה שֶׁלּוֹ. וְהֶגְיוֹן לִבִּי – זֶה לֵב הַשָּׁמַיִם. לְפָנֶיךָ – אֵלּוּ הַפָּנִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁנֶּחְבָּאִים

יָמִינָא. צוּרִי, דָּא שְׂמָאלָא. וְגוֹאֲלִי, דָּא אֶמְצָעִיתָא.

דְּבָר אַחֵר, ה', דָּא אֶמְצָעִיתָא, דָּא יַעֲקֹב. צוּרִי, דָּא שְׂמָאלָא. וְגוֹאֲלִי, דָּא יָמִינָא, דְּאִקְּרֵי גוֹאֵל, קָרוֹב, וַדַּאי. וְזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַאֲרָמָא יְמִינָא דִּילֵיהּ, וּלְמִיפְּדֵי לִבְנוֹי, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם קיח טז) יְמִין ה' רוֹמֵמָה יְמִין ה' עוֹשָׂה חָיִל.

פָּרָשַׁת צַו

וּבְסִטְרָא שְׂמָאלָא, קָיְמָא דַּרְגָּא אָחֳרָא, דְּבִסְטַר מְסָאֲבָא, דְּאִקְּרֵי אוֹף הָכִי מַחֲשָׁבָה, וְאִקְּרֵי מַחֲשָׁבָה רָעָה. בְּגִין דְּדַרְגָּא דַּעֲלָהּ אִיהוּ רַע, וּבְגִין כָּךְ אִיקְּרֵי מַחֲשָׁבָה רָעָה.

הָכָא קָיְמָא כָּל רְעוּתִין בִּישִׁין, וְכָל הִרְהוּרִין בִּישִׁין, וְכָל בִּישִׁין דְּעָלְמָא. וְאִיהִי קָיְמָא לְכָל רְעוּתִין אִלֵּין, דְּיִסְתָּאֵב בַּר נָשׁ בְּהוּ. בְּהַאי

לשון הקודש

וּמִתְגַּלִּים בְּעֵת רָצוֹן. ה' – זֶה הַיָּמִין. צוּרִי – זֶה הַשְּׂמֹאל. וְגֹאֲלִי – זֶה הָאֶמְצָעִי.

דָּבָר אַחֵר, ה' – זֶה הָאֶמְצַע, זֶה יַעֲקֹב. צוּרִי – זֶה הַשְּׂמֹאל. וְגֹאֲלִי – זֶה הַיָּמִין, שֶׁנִּקְרָא גּוֹאֵל, קָרוֹב וַדַּאי, וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָרִים אֶת יְמִינוֹ וְלִפְדּוֹת אֶת בָּנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם קיח) יְמִין ה' רוֹמֵמָה יְמִין ה' עֹשָׂה חָיִל.

פָּרָשַׁת צַו

וּבְצַד שְׂמֹאל עוֹמֶדֶת דַּרְגָּה אַחֶרֶת, שֶׁבְּצַד הַטֻּמְאָה, שֶׁנִּקְרֵאת אַף כָּךְ מַחֲשָׁבָה, וְנִקְרֵאת מַחֲשָׁבָה רָעָה. מִשּׁוּם שֶׁהַדַּרְגָּה שֶׁעָלֶיהָ הִיא רָעָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרֵאת מַחֲשָׁבָה רָעָה.

כָּאן עוֹמְדִים כָּל הָרְצוֹנוֹת הָרָעִים, וְכָל הַהִרְהוּרִים רָעִים, וְכָל רָעוֹת הָעוֹלָם. וְהִיא

מַחֲשָׁבָה רָעָה קַיְימָא כַּמָּה דַּרְגִּין מִסָּאֲבִין, וְכֻלְּהוּ קָיְימִין לְסָאֲבָא לְבַר נָשׁ, בְּאִינּוּן רְעוּתִין וְהִרְהוּרִין דְּמַחֲשָׁבָה רָעָה, וּכְדֵין אִסְתְּאַב בַּר נָשׁ בְּהוּ, וְאִתְדַּבַּק בְּהַהוּא סִטְרָא.

וְעַל דָּא בָּעֵי לְקָרְבָא עוֹלָה לְאִתְדָּכָּאָה, וְכַד קָרִיב לָהּ, בָּעֵי לְאַסְטָאָה רְעוּתֵיהּ לְגַבֵּי מַחֲשָׁבָה קַדִּישָׁא. (וכד) סָלִיק תְּנָנָא מֵאִינּוּן חֲלָבִין וְאֵמוּרִין, וּמֵאִינּוּן אֵיבָרִין, לְהַהִיא מַחֲשָׁבָה רָעָה סָלְקָא בְּקַדְמִיתָא, וְכֻלְּהוּ נְטִילַת לָהּ, וּמִתְּזְנָא מִינַיְיהוּ.

וּלְבָתַר סָלִיק תְּנָנָא אָחֳרָא דַּקִּיק. וְכָל אִינּוּן עִילָּאִין, מִינַיְיהוּ מָאֵרֵיהוֹן דְּדִינָא, מִתְכַּנְּשֵׁי וְעַיְילוּ לְגוֹ לְגוֹ, עַד דְּאִתְכְּנַשׁ דָּא לְגוֹ דָּא, וְדָא לְגוֹ דָא, עַד דְּאִסְתַּלִּיקוּ כּוּלְּהוֹ לְאִתְכְּלָלָא כֹּלָּא

לשון הקודש

עוֹמֶדֶת עַל כָּל הָרְצוֹנוֹת הַלָּלוּ שֶׁיִּטְמָא בָּהֶם בֶּן אָדָם. בַּמַּחֲשָׁבָה הָרָעָה הַזוֹ עוֹמְדוֹת כַּמָּה דְרָגוֹת טְמֵאוֹת, וְכֻלָּן עוֹמְדוֹת לְטַמֵּא אֶת הָאָדָם, בְּאוֹתָם רְצוֹנוֹת וְהִרְהוּרִים שֶׁל מַחֲשָׁבָה רָעָה, וְאָז נִטְמָא בָּהֶם הָאָדָם, וְנִדְבָּק בְּאוֹתוֹ הַצַּד.

וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַקְרִיב עוֹלָה לְהִטָּהֵר, וּכְשֶׁמַּקְרִיב אוֹתָהּ, צָרִיךְ לְהַטּוֹת רְצוֹנוֹ לַמַּחֲשָׁבָה הַקְּדוֹשָׁה, וּכְשֶׁעוֹלֶה עָשָׁן מֵאוֹתָם חֲלָבִים וְאֵמוּרִים וּמֵאוֹתָם אֵבָרִים, לְאוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה רָעָה עוֹלָה בָּרִאשׁוֹנָה, וְאֶת כֻּלָּם נוֹטֶלֶת לָהּ, וְנִזּוֹנִית מֵהֶם.

וְאַחַר כָּךְ עוֹלֶה הֶעָשָׁן הָאַחֵר הַדַּק, וְכָל אוֹתָם עֶלְיוֹנִים, מֵהֶם בַּעֲלֵי הַדִּין, מִתְכַּנְּסִים וְנִכְנָסִים לִפְנֵי וְלִפְנִים, עַד שֶׁמִּתְכַּנְּסִים זֶה לְתוֹךְ זֶה וְזֶה לְתוֹךְ זֶה, עַד שֶׁכֻּלָּם עוֹלִים לְהִכָּלֵל הַכֹּל זֶה עִם זֶה,

דָּא עִם דָּא, וּלְאִשְׁתַּלְּמָא דָּא עִם דָּא, וְגוּפָא אִתְקַשַּׁר בְּגוּפָא.

כְּדֵין אִיעֲטַר הַהוּא בַּר נָשׁ רְעוּתֵיהּ, בִּרְעוּתֵיהּ דְּהַהִיא מַחֲשָׁבָה טְהוֹרָה. וּכְדֵין כַּהֲנָא מִסִּטְרָא דְּיָמִינָא, וְלֵיוָאֵי מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא, מְקַשְּׁרֵי שַׁיְיפִין בְּשַׁיְיפִין, עַד דְּאִסְתַּלְּקָא הַאי מַחֲשָׁבָה טְהוֹרָה בֵּין יָמִינָא לִשְׂמָאלָא, וְאִתְחַבָּרוּ דָּא עִם דָּא, וְאִתְקַשָּׁרוּ דָּא עִם דָּא, וַהֲווֹ חַד. וּכְדֵין אִקְרֵי נִיחוֹחַ, נַיְחָא וּרְעוּתָא, לְאִתְחַבְּרָא וּלְאַעֲלָא דָּא בְּדָא.

וְכַד כֻּלָּא אִתְקַשְּׁרוּ דָּא בְּדָא, עָלְמָא דְּאָתֵי אַפִּיק כָּל נְהִירוּ, לְאִתְנַהֲרָא כּוּלְּהוֹ כַּחֲדָא. וְכָל חֵידוּ אִשְׁתְּכַח, וְכָל אַנְפִּין נְהִירִין, וְכֻלָּא אִיהוּ בִּבְסִימוּ. וְאִתְפְּרַשׁ בַּר נָשׁ מִגּוֹ מַחֲשָׁבָה רָעָה, וְאִתְדַּבַּק בְּמַחֲשָׁבָה טְהוֹרָה, עַד דְּאִתְדַּבַּק כֻּלָּא בְּגוֹ

לשון הקודש

וּלְהַשְׁלִים זֶה עִם זֶה, וְגוּף נִקְשָׁר בְּגוּף.

אָז מְעַטֵּר אוֹתָם אָדָם אֶת רְצוֹנוֹ בִּרְצוֹנָהּ שֶׁל אוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה טְהוֹרָה. וְאָז הַכֹּהֲנִים מִצַּד הַיָּמִין, וְהַלְוִיִּם מִצַּד הַשְּׂמֹאל, מְקַשְּׁרִים אֵיבָרִים בְּאֵיבָרִים, עַד שֶׁמִּתְעַלֶּה הַמַּחֲשָׁבָה הַטְּהוֹרָה הַזּוֹ בֵּין יָמִין לִשְׂמֹאל, וּמִתְחַבְּרִים זֶה עִם זֶה וְנִקְשָׁרִים זֶה לָזֶה, וְנִהְיִים לְאֶחָד. וְאָז נִקְרָא נִיחוֹחַ, נַחַת וְרָצוֹן, לְהִתְחַבֵּר וּלְהִכָּנֵס זֶה עִם זֶה.

וּכְשֶׁהַכֹּל נִקְשָׁרִים זֶה עִם זֶה, הָעוֹלָם הַבָּא מוֹצִיא אֶת כָּל הָאוֹר, שֶׁיֵּאוֹרוּ כֻּלָּם יַחַד. וְכָל הַשִּׂמְחָה נִמְצֵאת, וְכָל הַפָּנִים מְאִירוֹת, הַכֹּל בְּבִשּׂוּם. וְנִפְרָד אָדָם מִתּוֹךְ מַחֲשָׁבָה רָעָה, וְנִדְבָּק בְּמַחֲשָׁבָה טְהוֹרָה, עַד שֶׁנִּדְבָּק הַכֹּל בְּתוֹךְ הַמַּחֲשָׁבָה

מַחֲשָׁבָה סְתִימָאָה עִילָּאָה דְּכוֹלָּא, וַהֲוֵי כּוֹלָּא חַד.

וּמַאי דְּאִשְׁתָּאַר מִן קָרְבָּנָא, בָּעְיָא לְאִתּוֹקְדָא וּלְאִתְאַכָּלָא בְּלֵילְיָא, דְּלָא יִתְהַנֵּי מִינֵּיהּ בַּר נָשׁ. מַאי טַעְמָא דְּהַאי עוֹלָה, קָרְבָּן דְּעִלָּוָון, לֵית רְשׁוּ לְבַר נָשׁ בְּעָלְמָא לְאִתְהַנָּאָה מִינֵּיהּ. בְּגִין דְּהַהוּא קָרְבָּנָא לָא אִתְקְרֵיב, אֶלָּא מִגּוֹ דְּאִתְמַשְׁכָא בְּמַחֲשָׁבָה רָעָה, סִטְרָא דְּמְסָאֲבָא. וּדְלָא יִתְפַּשַּׁט וְלָא יִסְטֵי הַאי סִטְרָא, כּוֹלָּא אִתְהַדַּר לְגוֹ אֶשָּׁא לְאִתְאַכָּלָא, וְלָא יִתְהַנֵּי מֵהַהוּא קָרְבָּנָא בַּר נָשׁ בְּעָלְמָא.

בְּלֵילְיָא אִתְאַכָּל כָּל מַאי דְּאִשְׁתָּאַר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה. דְּכַד עָאל לֵילְיָא, כָּל אִינּוּן גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין מִשְׁתַּכְּחִין, וְאָזְלִין וְשָׁלְטִין בְּכָל אִינּוּן אֵמוּרִין (דף נז

לשון הקודש

הַנִּסְתֶּרֶת הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הַכֹּל, וְנִהְיָה הַכֹּל אֶחָד.

וּמַה שֶׁנִּשְׁאָר מִן הַקָּרְבָּן, צָרִיךְ לְהִשָּׂרֵף וּלְהִתְאַכֵּל בַּלַּיְלָה, שֶׁלֹּא יֵהָנֶה מִמֶּנּוּ אָדָם. מָה הַטַּעַם שֶׁהָעוֹלָה הַזּוֹ, הַקָּרְבָּן שֶׁל הָעוֹלוֹת, אֵין רְשׁוּת לְאָדָם בָּעוֹלָם לֵהָנוֹת מִמֶּנָּה? מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ קָרְבָּן אֵין נִקְרָב אֶלָּא מִתּוֹךְ שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּמַחֲשָׁבָה רָעָה, הַצַּד שֶׁל הַטֻּמְאָה. וְשֶׁלֹּא יִתְפַּשֵּׁט וְלֹא יִסְטֶה הַצַּד הַזֶּה, הַכֹּל חוֹזֵר לְתוֹךְ הָאֵשׁ לְהִתְאַכֵּל, וְלֹא יֵהָנֶה מֵאוֹתוֹ הַקָּרְבָּן אָדָם בָּעוֹלָם.

בַּלַּיְלָה מִתְאַכֵּל כָּל מַה שֶׁנִּשְׁאָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ו) עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה. כְּשֶׁנִּכְנָס הַלַּיְלָה, כָּל אוֹתָם שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים נִמְצָאִים, וְהוֹלְכִים

ע"ב) וּפְדָרִין, וְכֻלְּהוּ מִתְאַכְּלֵי, וּמִנְּהוֹן אִתְּזְנוּן כָּל אִינּוּן גַּרְדִּינֵי נְמוּסִין, וְאִינּוּן חוּלָקָא דִּילְהוֹן לְאִיתְּזָנָא, בְּגִין דְּלָא יִשְׁלְטוּן, וְלָא יִתְקָרְבוּן לְגוֹ קוּדְשָׁא. וְיִתְפְּרַשׁ בַּר נָשׁ מֵהַהוּא סִטְרָא, וְיִתְדַּבַּק בִּרְעוּתָא עִילָּאָה, וּכְדֵין שָׁבִיק לֵיהּ מָארֵיהּ לְהַהוּא בַּר נָשׁ, וְכַהֲנָא מְכַפֵּר עֲלֵיהּ, דִּכְתִיב (ויקרא ד כו) וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן מֵחַטָּאתוֹ.

פָּרָשַׁת אַחֲרֵי

מדרש הנעלם

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְבְּרִיאוּ אִתְלַבָּשׁוּ בִּדְיוּקְנָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה דְּנְהוֹרָא, בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן דִּלְעֵילָא. וּבִדְיוּקְנָא קַדִּישָׁא אָחֳרָא, בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן דִּלְתַתָּא. וְיָהֲבוּן לוֹן אַחְסַנְתָּא עִילָּאָה. וְיָהֲבוּ לְהוֹן חוּלָקָא עִילָּאָה. וּבָתַר דְּיָהֲבִין לְהוֹן דָּא, אָמַר לְהוֹן מַלְאָכָא, אָתָא זִימְנָא דְּתִיפְקוּ, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

וְשׁוֹלְטִים בְּכָל אוֹתָם אֲמוּרִים וּפְדָרִים, וְכֻלָּם מִתְאַכְּלִים, וּמֵהֶם נִזּוֹנִים כָּל אוֹתָם שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים, וְהֵם חֶלְקָם לְהִזּוֹן מֵהֶם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ וְלֹא יִתְקָרְבוּ לְתוֹךְ הַקֹּדֶשׁ. וְיִפָּרֵד אָדָם מֵאוֹתוֹ הַצַּד, וְיִדְבַּק בְּרָצוֹן עֶלְיוֹן, וְאָז יִסְלַח לוֹ אֲדוֹנוֹ לְאוֹתוֹ אָדָם, וְהַכֹּהֵן מְכַפֵּר עָלָיו, שֶׁכָּתוּב (שם ד) וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן מֵחַטָּאתוֹ.

פָּרָשַׁת אַחֲרֵי
מִדְרָשׁ הַנֶּעְלָם

בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁנִּבְרְאוּ, הִתְלַבְּשׁוּ בִּדְיוּקָן קָדוֹשׁ עֶלְיוֹן שֶׁל אוֹר, בְּגַן הָעֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה, וּבִדְיוּקָן קָדוֹשׁ אַחֵר בְּגַן הָעֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה, וְנָתְנוּ לָהֶם נַחֲלָה הָעֶלְיוֹנָה. וְנָתְנוּ לָהֶם חֵלֶק עֶלְיוֹן. וְאַחַר שֶׁנָּתְנוּ לָהֶם אֶת זֶה, אָמַר לָהֶם הַמַּלְאָךְ: בָּא הַזְּמַן

אֲמַר דִּי תִּפְקוּן מִכָּאן.

תְּוַוהוּ, וַאֲמָרוּ לְאָן. אָמְרוּ לוֹן תְּרֵין מַלְאָכִין, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲמַר (בראשית יב א) לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ. מֵאַרְצְךָ: דָּא גִּנְתָּא דְּעֵדֶן דִּלְתַתָּא. וּמִבֵּית אָבִיךָ: דָּא גִּנְתָּא דְּעֵדֶן דִּלְעֵילָא. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ: דָּא אַרְעָא חֲשׁוֹכָא וּשְׁפָלָה.

וְאַחֲזִיאוּ לֵיהּ כָּל גִּנְתָּא דְּעֵדֶן. וְאַחֲזִיאוּ לֵיהּ הֵיכָלִין וּבֵיתִין, מָדוֹרִין עִילָּאִין וְכַמָּה הֵיכָלִין דִּכְסִיפִין, וְכַמָּה בֵּיתִין, וְכַמָּה מָדוֹרִין, וְכַמָּה דַּרְגִּין, וְכָל חֵלֶק וְחֵלֶק שֶׁיֵּשׁ לוֹ לַצַּדִּיק בִּפְנֵי עַצְמוֹ.

אֲמַר מָה אִינוּן הֵיכָלִין, אֲמָרוּ לֵיהּ תְּרֵין מַלְאָכִין, אַרְבָּעִין וּתְרֵין הֵיכָלִין אִינוּן מְרַקְּמָן מִכַּמָּה גְּוָונִין נָאִים, וְכָל אֵינַשׁ דְּקָרֵי קְרִיָּת שְׁמַע שְׁמָא

לשון הקודש

שֶׁתֵּצְאוּ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר שֶׁתֵּצְאוּ מִכָּאן.

תָּמְהוּ, וְאָמְרוּ: לְאָן? אָמְרוּ לָהֶם שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים: הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר (בראשית יב) לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ. מֵאַרְצְךָ – זֶה גַּן הָעֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה. וּמִבֵּית אָבִיךָ – זֶה גַּן הָעֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ – זוֹ הָאָרֶץ הַחֲשׁוּכָה הַשְּׁפָלָה.

וְהֶרְאוּ לוֹ כָּל גַּן הָעֵדֶן, וְהֶרְאוּ לוֹ הֵיכָלוֹת וּבָתִּים, מְדוֹרִים עֶלְיוֹנִים, וְכַמָּה הֵיכָלוֹת נִכְסָפִים, וְכַמָּה בָּתִּים, וְכַמָּה מְדוֹרִים, וְכַמָּה דְּרָגוֹת, וְכָל חֵלֶק וְחֵלֶק שֶׁיֵּשׁ לוֹ לַצַּדִּיק בִּפְנֵי עַצְמוֹ.

אָמַר: מָה הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ? אָמְרוּ לוֹ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים: אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם הֵיכָלוֹת הֵם

דְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן כִּדְקָא יָאוֹת, יִרַת לוֹן. עָאלוּ לֵיהּ לְשִׁבְעִין דַּרְגִּין, וּבְהוֹן שִׁבְעִין וּתְרֵין חַלּוֹנוֹת, וּמְרַקְּמָן בְּכַמָּה גְוָונִין. אֲמַר לְמָאן אִינוּן. אֲמָרוּ לֵיהּ, כָּל אֵינַשׁ דְּקָרֵי קְרִיָּת שְׁמַע שְׁמָא דְּשִׁבְעִין וּתְרֵין תֵּיבִין כִּדְקָא יָאוֹת, יִרַת דָּא.

עָאלוּ לֵיהּ לְהַלָּן, וְאַחֲזוּ לֵיהּ חַמְשִׁין מְדוֹרִין אָחֲרָנִין, מְרַקְּמָן בְּכַמָּה גְוָונִין. אֲמַר לְמָאן אִינוּן. אֲמָרֵי לֵיהּ, לְכָל בַּר נָשׁ דְּקָרֵי קְרִיָּת שְׁמַע שְׁמָא דְּחַמְשִׁין תֵּיבִין כִּדְקָא יָאוֹת, יִרַת דָּא.

עָאלוּ לֵיהּ לְהַלָּן, אַחֲזֵי לֵיהּ שִׁבְעִין וּתְרֵין מְדוֹרִין אָחֲרָנִין מְרַקְּמָן בְּכַמָּה גְוָונִין. אֲמַר לְמָאן אִינוּן, אָמַר לֵיהּ, לְכָל בַּר נָשׁ דְּקָרֵי קְרִיָּת שְׁמַע שְׁמָא דְּשִׁבְעִין וּתְרֵין תֵּיבִין דְּאִית בְּפָרָשָׁתָא רְבִיעָאָה.

לשון הקודש

מְרֻקָּמִים מִכַּמָּה גְוָנִים נָאִים, וְכָל אָדָם שֶׁקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע שֵׁם שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת כָּרָאוּי, יִירַשׁ אוֹתָם. הֶעֱלוּ אוֹתוֹ לְשִׁבְעִים מַדְרֵגוֹת, וּבָהֶן שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם חַלּוֹנוֹת, וּמְרֻקָּמִים בְּכַמָּה גְוָנִים. אָמַר, לְמִי אֵלּוּ? אָמְרוּ לוֹ, כָּל אִישׁ שֶׁקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע שֵׁם שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם תֵּבוֹת כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, יִירַשׁ אֶת זֶה.

הִכְנִיסוּ אוֹתוֹ הָלְאָה, וְהֶרְאוּ לוֹ חֲמִשִּׁים מְדוֹרִים אֲחֵרִים, מְרֻקָּמִים בְּכַמָּה גְוָנִים. אָמַר, לְמִי אֵלּוּ? אָמְרוּ לוֹ, לְכָל אָדָם שֶׁקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע שֵׁם שֶׁל חֲמִשִּׁים תֵּבוֹת כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, יִירַשׁ אֶת זֶה.

הִכְנִיסוּ אוֹתוֹ הָלְאָה, הֶרְאָה לוֹ שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם מְדוֹרִים אֲחֵרִים מְרֻקָּמִים בְּכַמָּה גְוָנִים. אָמַר, לְמִי הֵם? אָמַר לוֹ: לְכָל אָדָם שֶׁקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע שֵׁם שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם תֵּבוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּפָּרָשָׁה הָרְבִיעִית.

אָמַר לְהוֹן, וּבַמֶּה אֲנָא אַרְוַוח דָּא. אֲמָרוּ לֵיהּ, (שם ג יז) בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה. אָמַר לְהוֹן וּמַהוּ הָעִצָּבוֹן. אֲמָרוּ לֵיהּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. עֲשִׂיָּיה, בְּעוֹבָדִין טָבִין. וּשְׁמִיעָה, בְּאוֹרַיְיתָא.

אֲפִיקוּ לֵיהּ מִגִּנְתָּא דְּעֵדֶן, וַאֲזָלוּ עִמֵּיהּ לַגֵּיהִנֹּם, וְעַמּוּדָא דַּעֲנָנָא לְמֵהַךְ בְּהוּ בִּימָמָא עַל רֵישֵׁיהּ, וְעַמּוּדָא דְּאֶשְׁתָּא לְמֵיהַךְ בְּהוּ בְּלֵילְיָא. אֲמָרוּ לֵיהּ, תָּא חֲזֵי, אַתְרָא דָּא אִיהוּ חֲשׁוֹכָא בִּימָמָא וּבְלֵילְיָא. אַחֲזִיאוּ לֵיהּ כָּל מָדוֹרִין דְּגֵיהִנֹּם וְאַחֲזִיאוּ לֵיהּ לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. וְאַחֲזִיאוּ לֵיהּ (ישעיה נו יא) הַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה.

אָמַר לוֹן, מָאן אִינוּן. אֲמָרוּ לֵיהּ, אִינוּן אַרְבְּעִין וּתְרֵין הֵיכָלִין חֲשׁוּכִין. וְכַמָּה גּוּבְרִין בְּשַׁלְשִׁלִין בְּצַוָּארֵיהוֹן, וַאֲסוּרִין מִן יְדֵיהוֹן וּמִן

לשון הקודש

אָמַר לָהֶם: וּבַמֶּה אֲנִי אַרְוִיחַ זֶה? אָמְרוּ לוֹ: (בראשית ג) בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה. אָמַר לָהֶם: וּמַהוּ הָעִצָּבוֹן? אָמְרוּ לוֹ: נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. עֲשִׂיָּה – בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וּשְׁמִיעָה – בַּתּוֹרָה.

הוֹצִיאוּ אוֹתוֹ מִגַּן עֵדֶן, וְהָלְכוּ עִמּוֹ לַגֵּיהִנֹּם, וְעַמּוּד הֶעָנָן לָלֶכֶת עִמּוֹ בַּיּוֹם עַל רֹאשׁוֹ, וְעַמּוּד הָאֵשׁ לָלֶכֶת עִמּוֹ בַּלַּיְלָה.

אָמְרוּ לוֹ: בֹּא תִרְאֶה, הַמָּקוֹם הַזֶּה הוּא חָשׁוּךְ בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה. הֶרְאוּ לוֹ אֶת כָּל מְדוֹרֵי הַגֵּיהִנֹּם, וְהֶרְאוּ לוֹ אֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, וְהֶרְאוּ לוֹ (ישעיה נ) הַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה.

אָמַר לָהֶם: מִי הֵם? אָמְרוּ לוֹ: אוֹתָם אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם הֵיכָלוֹת חֲשׁוּכִים. וְכַמָּה גְּבָרִים עִם שַׁלְשְׁלָאוֹת בְּצַוָּארָם, וַאֲסוּרִים

רַגְלֵיהוֹן, וְאִינוּן צָוְוחִין וְאָמְרִין וַוי וַוי. וַוי לָנָא דַּאֲזִילְנָא בְּהַבְלֵי עָלְמָא, וְלָא אֲזִילְנָא לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת, וְלָא קָרֵינָא שְׁמָא דְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן, דְּלָא אוֹלִיפְנָא לֵיהּ. וַוי לָנָא, וַוי לְנַפְשָׁנָא, וּבַעַל הָאֲסוּרִין מְמוּנֶּה עֲלֵיהֶם.

עָאלוּ לֵיהּ לְהַלָּן, אַחֲזִיאוּ לֵיהּ שִׁבְעִין וּתְרֵין חַלּוֹנִין חֲשׁוּכִין, וּבְהוֹן הֲווֹ עָאלִין הַשַּׁלְשֶׁלָּאִין מִן צַוָּארֵיהוֹן. עָאלוּ לֵיהּ לְהַלָּן, וְאַחֲזִיאוּ לֵיהּ חַמְשִׁין שְׁעָרִין, וְכֻלְּהוּ נוּקְבִין, וְרַגְלֵיהוֹן מִן חַיָּיבַיָּא הֲווֹ עָאלִין בְּאִינוּן נוּקְבִין, וְאִינוּן צָוְוחִין וְאָמְרִין, וַוי לְרַגְלָנָא דַּאֲזִילוּ בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם, וְלָא אֲזִילְנָא לְבֵית הַכְּנֶסֶת. וְלָא לָמַדְנָא שְׁמָא דְּחַמְשִׁין תֵּיבִין מִן קְרִיאַת שְׁמַע.

לשון הקודש

מִידֵיהֶם וּמֵרַגְלֵיהֶם, וְהֵם צוֹוְחִים וְאוֹמְרִים: וַי וַי לָנוּ שֶׁהָלַכְנוּ בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם, וְלֹא הָלַכְנוּ לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת, וְלֹא קָרִינוּ הַשֵּׁם שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם שֵׁמוֹת, שֶׁלֹּא לָמַדְנוּ אוֹתוֹ. אוֹי לָנוּ, אוֹי לְנַפְשֵׁנוּ!

וּבַעַל הָאֲסוּרִים מְמֻנֶּה עֲלֵיהֶם.

הִכְנִיסוּ אוֹתוֹ הָלְאָה, הֶרְאוּ לוֹ שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם חַלּוֹנוֹת חֲשׁוּכִים, וּבָהֶם הָיוּ מַכְנִיסִים הַשַּׁלְשֶׁלָאוֹת מִצַּוָּארָם. הִכְנִיסוּ אוֹתוֹ לְהַלָּן, וְהֶרְאוּ לוֹ חֲמִשִּׁים שְׂעָרִים, וְכֻלָּם נְקָבִים. וְרַגְלֵי הָרְשָׁעִים הָיוּ מַכְנִיסִים בְּאוֹתָם הַנְּקָבִים, וְהֵם צוֹוְחִים וְאוֹמְרִים: אוֹי לְרַגְלֵינוּ שֶׁהָלַכְנוּ בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם, וְלֹא הָלַכְנוּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְלֹא לָמַדְנוּ הַשֵּׁם שֶׁל חֲמִשִּׁים תֵּבוֹת מִקְּרִיאַת שְׁמַע!

עָאלוּ לֵיהּ לְהַלָּן, אַחֲזִיאוּ לֵיהּ שִׁבְעִין וּתְרֵין, וִידֵיהוֹן אֲסִירִין בְּנוּקְבִין מִן מְזוּזְיָין דְּמִן בֵּיתָא, וְאִינוּן אָמְרִין וַוי לָנָא, וַוי לִידָנָא, דְּלָא אַקְשָׁרוּ תְּפִילִין (בְּרֵישָׁא) וּבִידָנָא.

עָאלוּ לֵיהּ לְהַלָּן, וְאַחֲזִיאוּ לֵיהּ כָּל מְדוֹרִין דְּגֵיהִנֹּם, אָמְרוּ, כָּל בַּר נָשׁ דְּעָלְמָא, יֵיעוֹל בְּאַתְרָא דֵין. וַאֲפִילוּ מַאן דְּאִיהוּ חָפְשִׁי. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב ג יט) קָטֹן וְגָדוֹל שָׁם הוּא וְעֶבֶד חָפְשִׁי מֵאֲדֹנָיו, וְלֵית חָפְשִׁי אֶלָּא כָּל גְּבַר דְּיָדַע שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כִּדְקָא יָאוֹת. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים צא יד) אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ.

תָּא חֲזֵי, כָּל גַּבְרָא דַּעֲבִיד עוֹבָדִין טָבִין, דְּאִינוּן מִצְוֹת עֲשֵׂה. כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה דְּיַעֲבִיד, אִסְתַּלַּק לְעֵילָא, וְקָיְימָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

לשון הקודש

הִכְנִיסוּ אוֹתוֹ הָלְאָה, שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם מְדוֹרִים, וִידֵיהֶם אֲסוּרִים בַּנְּקָבִים מִן הַמְּזוּזוֹת שֶׁמִּן הַבַּיִת, וְהֵם אוֹמְרִים: וַי לָנוּ, וַי לְיָדֵינוּ, שֶׁלֹּא קָשְׁרוּ תְּפִלִּין (בְּרֹאשׁ) וּבַיָּד! **הִכְנִיסוּ** אוֹתוֹ הָלְאָה, וְהֶרְאוּ לוֹ אֶת כָּל מְדוּרֵי הַגֵּיהִנֹּם. אָמְרוּ: כָּל אָדָם שֶׁל הָעוֹלָם יִכָּנֵס לַמָּקוֹם הַזֶּה, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא חָפְשִׁי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב ג) קָטֹן וְגָדוֹל שָׁם הוּא וְעֶבֶד חָפְשִׁי מֵאֲדֹנָיו, וְאֵין חָפְשִׁי אֶלָּא כָּל אִישׁ שֶׁמַּכִּיר אֶת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּרָאוּי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים צא) אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ.

בֹּא וּרְאֵה, כָּל אִישׁ שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים, שֶׁהֵם מִצְוֹת עֲשֵׂה – כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁיַּעֲשֶׂה, מִתְעַלֶּה לְמַעְלָה, וְעוֹמֶדֶת

וַאֲמַר אֲנָא מִפְּלַנְיָיא דַּעֲבֵד לִי, וִיהַב לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַלְאָךְ אֶחָד, דְּיַעַזְרִינֵיהּ בַּאֲתַר חֲשׁוֹכָא דְּגֵיהִנֹּם דְּאִתְקְרֵי לֵילְיָא דְּאִיהוּ בְּאַתְרָא הָדֵין.

וְכָל פִּתְגָּמָא דְּאוֹרַיְיתָא דְּשָׁמַע, עַל כָּל מִלָּה וּמִלָּה, יְהַב לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַלְאָךְ אֶחָד, לְכָל מִלָּה וּמִלָּה דְּיַעַזְרוּנֵיהּ. וְעַל דָּא (יהושע א ח) וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל הַכָּתוּב בּוֹ כִּי אָז תַּצְלִיחַ אֶת דְּרָכֶיךָ וְאָז תַּשְׂכִּיל. וְאִם אַתְּ תַּעֲבִיד מָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פַּקְדָּךְ דְּתִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא בִּימָמָא וּבְלֵילְיָא, וְתִיטַר וְתַעֲבִיד כָּל מַה דְּאִית בָּהּ, לָא תִּדְחַל מֵאַתְרָא דָּא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם א יט) הֲלֹא צִוִּיתִיךָ חֲזַק וֶאֱמָץ אַל תַּעֲרֹץ וְאַל תֵּחָת וגו'. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהֵא עִמָּךְ בְּשַׁעֲתָא דְּתִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא בִּימָמָא

לשון הקודש

לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאוֹמֶרֶת: אֲנִי מִפְּלוֹנִי שֶׁעָשָׂה אוֹתִי, וְנָתַן לִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַלְאָךְ אֶחָד שֶׁיַּעְזֹר אוֹתוֹ בַּמָּקוֹם הֶחָשׁוּךְ שֶׁל הַגֵּיהִנֹּם שֶׁנִּקְרָא לַיְלָה, שֶׁהוּא בַּמָּקוֹם הַזֶּה.

וְכָל דְּבַר תּוֹרָה שֶׁשָּׁמַע, עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר, נוֹתֵן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַלְאָךְ אֶחָד לְכָל דָּבָר וְדָבָר שֶׁיַּעַזְרוּ לוֹ. וְעַל זֶה (יהושע א, ח) וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל הַכָּתוּב בּוֹ כִּי אָז תַּצְלִיחַ אֶת דְּרָכֶךָ וְאָז תַּשְׂכִּיל. וְאִם אַתָּה תַּעֲשֶׂה אֶת זֶה, מַה שֶּׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה אוֹתְךָ שֶׁתִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, וְתִשְׁמֹר וְתַעֲשֶׂה כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ בָּהּ – לֹא תִּפַּחֵד מֵהַמָּקוֹם הַזֶּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הֲלֹא צִוִּיתִיךָ חֲזַק וֶאֱמָץ אַל תַּעֲרֹץ וְאַל תֵּחָת וְגוֹ'. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִהְיֶה עִמְּךָ בְּשָׁעָה שֶׁתִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה.

וּבְלֵילְיָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהֵא עִמָּךְ בְּשַׁעֲתָא דְּתִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל הַכָּתוּב בּוֹ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהֵא עִמָּךְ בְּשַׁעֲתָא דְּתִתְפַּטֵּר מֵעָלְמָא, וְתֵיעוֹל הָכָא. וְאִי לָא תַעֲסוֹק בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא תִיטַר וְלָא תַעֲבִיד פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִסְתַּלַּק מִנָּךְ. וּמַלְאָכָיו לָא יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ויקרא כו כא-כד) וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קֶרִי וגו' וְהָלַכְתִּי אַף אֲנִי עִמָּכֶם בְּקֶרִי.

בָּתַר דְּאַחֲזִיאוּ לֵיהּ כָּל דָּא, וְיֵימָא לֵיהּ כָּל דָּא, אָמַר לֵיהּ מַלְאָכָא חַד מִן הַתְּרִין, דְּאִיהוּ יֵצֶר הַטּוֹב, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לִי דְּנֵיזִיל עִמָּךְ, אֲנָא וְיֵצֶר הָרָע. אוֹמֵי לִי דִּתְקַיֵּים אוֹרַיְיתָא כֻּלָּא, לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד וְלִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת. (דף נח ע"א) אוֹמֵי לֵיהּ. וּבָתַר כֵּן אָמַר, לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, לְגוּף שָׁפֵל, כְּמָא דַּאֲמַרְנָא.

לשון הקודש

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִהְיֶה עִמְּךָ בְּשָׁעָה שֶׁתִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל הַכָּתוּב בּוֹ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִהְיֶה עִמְּךָ בְּשָׁעָה שֶׁתִּתְפַּטֵּר מִן הָעוֹלָם, וְתִכָּנֵס לְכָאן.

וְאִם לֹא תַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְלֹא תִשְׁמֹר וְלֹא תַעֲשֶׂה מִצְוֹת הַתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִסְתַּלֵּק מִמְּךָ, וּמַלְאָכָיו לֹא יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קֶרִי וְגוֹ' וְהָלַכְתִּי אַף אֲנִי עִמָּכֶם בְּקֶרִי.

אַחַר שֶׁהֶרְאוּ לוֹ כָּל זֶה וְיֹאמַר לוֹ כָּל זֶה, אוֹמֵר לוֹ מַלְאָךְ אֶחָד מִן הַשְּׁנַיִם, שֶׁהוּא יֵצֶר הַטּוֹב: הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לִי שֶׁאֵלֵךְ עִמְּךָ, אֲנִי וְיֵצֶר הָרָע. הִשָּׁבַע לִי שֶׁתְּקַיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה, לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת. נִשְׁבָּע לוֹ. אַחַר כָּךְ

וּבְשַׁעֲתָא דְּיִפּוֹק מִבֶּטֶן אִמֵּיהּ, יַתְקִיף מַלְאָךְ בִּידֵיהּ בְּצַוָּארֵיהּ, וְיַשְׁכַּח לֵיהּ אוֹרַיְיתָא, וְרָשִׁים לֵיהּ בְּאֶצְבָּעֵיהּ עַל פּוּמֵיהּ, לָא תִשְׁכַּח הַשְׁבוּעָה דְּנִשְׁבַּעְתָּ לִי. וְאִם גַּבְרָא יַעֲבִיד, וְיְקַיֵּים הַשְׁבוּעָה, יַהֲבוּ לֵיהּ כָּל מַה דְּאַחֲזִיאוּ לֵיהּ. וְאִם יוֹתֵר יַרְוִיחַ, יוֹתֵר יִתְּנוּ. הֲדָא הוּא דִּתְנַן, לְמוֹד תּוֹרָה הַרְבֵּה וְיִתְּנוּ לְךָ שָׂכָר הַרְבֵּה.

וְאִם לָאו, תָּא חֲזֵי, בְּבַר נָשׁ אִית בֵּיהּ שֵׁם יהו"ה. י"ה, הָעוֹלָם הַבָּא. ו"ה, הָעוֹלָם הַזֶּה. י"ה אִתְלַבַּשׁ בִּדְיוּקְנָא עִילָּאָה, מִן גִּינְתָּא דְּעֵדֶן דִּלְעֵילָא. ו"ה אִתְלַבַּשׁ בִּדְיוּקְנָא דְּעֵדֶן דִּלְתַתָּא. וְאִינּוּן כְּדוּגְמָא דָא, י', אֱלִימֶלֶךְ. ה', נָעֳמִי. ו', מַחְלוֹן. ה', רוּת.

וְאִם הַהוּא גַּבְרָא אָזִיל בְּאָרְחִין טָבִין, וִיקַיֵּים

לשון הקודש

אוֹמֵר: לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, לְגוּף שָׁפָל, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

וּבְשָׁעָה שֶׁיֵּצֵא מִבֶּטֶן אִמּוֹ, יַחֲזִיק מַלְאָךְ בְּיָדוֹ בְּצַוָּארוֹ, וּמְשַׁכֵּחַ לוֹ אֶת הַתּוֹרָה, וְרוֹשֵׁם לוֹ בְּאֶצְבָּעוֹ עַל פִּיו: אַל תִּשְׁכַּח הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּעְתִּי לִי! וְאִם הָאָדָם יַעֲשֶׂה וִיקַיֵּם הַשְּׁבוּעָה, נוֹתְנִים לוֹ כָּל מַה שֶּׁהֶרְאוּ לוֹ. וְאִם יוֹתֵר יַרְוִיחַ – יוֹתֵר יִתְּנוּ. זֶהוּ שֶׁשָּׁנִינוּ, לְמוֹד תּוֹרָה הַרְבֵּה וְיִתְּנוּ לְךָ שָׂכָר הַרְבֵּה.

וְאִם לֹא – בֹּא וּרְאֵה, בָּאָדָם יֵשׁ בּוֹ אֶת שֵׁם הוי"ה. י"ה – הָעוֹלָם הַבָּא, ו"ה – הָעוֹלָם הַזֶּה. י"ה הִתְלַבְּשָׁה בִּדְיוּקָן עֶלְיוֹן מִן גַּן הָעֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה, ו"ה הִתְלַבְּשָׁה בִּדְיוּקַן הָעֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה. וְהֵם כְּדֻגְמָא זוֹ: י' – אֱלִימֶלֶךְ, ה' – נָעֳמִי, ו' – מַחְלוֹן, ה' – רוּת.

וְאִם אוֹתוֹ הָאִישׁ הוֹלֵךְ בִּדְרָכִים טוֹבוֹת

הָאוֹמָאָה דְּאוֹמֵי, יַהֲבוּ לֵיהּ כָּל טִיבוּ דְּאַחֲזִיאוּ לֵיהּ, וְכָל מַה דְּרָוַוח בְּעָלְמָא דֵּין. וְאִם לָאו, מָה אָמְרַת נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, (איוב א כא) עָרֹם יָצָאתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרֹם אָשׁוּב שָׁמָּה. וּמַאי אִיהוּ (ערם, מ) שְׁמָא קַדִּישָׁא יהו"ה דַּאֲמִינָא.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּאָתֵי (דאזיל) בַּר נָשׁ לְעָלְמָא, יְהַב בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמֵיהּ בְּבַר נָשׁ. וּשְׁמָא אָחְרָא מִן שֵׁד יְהוּדָאי, דְּאִיתְקְרֵי חוֹל. וּשְׁמָא אָחְרָא, דְּאִתְקְרֵי חֹשֶׁךְ.

הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים ל ט) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע. הַחַיִּים: דָּא שֵׁם יהו"ה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֶת הַטּוֹב: זֶה הַשֵּׁד יְהוּדָאי, דְּיִהַב לֵיהּ עוֹשֶׁר בְּעָלְמָא דֵּין. וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע: אִלֵּין תְּרֵין מְקַטְרְגִין רְשָׁעִים טְמֵאִים, מִסִּטְרָא דְּסמא"ל וְנָחָשׁ, מִן שָׁרוֹ שֶׁל יִשְׁמָעֵאל וְעֵשָׂו.

לשון הקודש

וּיקַיֵּם הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּע, נוֹתְנִים לוֹ כָּל הַטּוֹב שֶׁהֶרְאוּ לוֹ, וְכָל מַה שֶׁהִרְוִיחַ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאִם לֹא, מָה אוֹמֶרֶת הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה? עָרֹם יָצָתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרֹם אָשׁוּב שָׁמָּה (איוב א). וּמַה הוּא (ערם מ) שֵׁם הַקָּדוֹשׁ הוי"ה שֶׁאָמַרְנוּ.

בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁבָּא (שֶׁהוֹלֵךְ) אָדָם לָעוֹלָם, נוֹתֵן בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת שְׁמוֹ בָּאָדָם, וְשֵׁם אַחֵר מִשֵּׁד יְהוּדִי, שֶׁנִּקְרָא חוֹל, וְשֵׁם אַחֵר, שֶׁנִּקְרָא חֹשֶׁךְ. **זֶהוּ** שֶׁכָּתוּב (דברים ל) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע. הַחַיִּים – זֶה שֵׁם יהו"ה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאֶת הַטּוֹב – זֶה הַשֵּׁד

אִם בַּר נָשׁ יְקַיֵּים הָאוֹמָאָה דְּאוֹמֵי, טוֹב. וְאִם לָאו, יִסְתַּלֵּק מִנֵּיהּ י"ו, אִשְׁתְּאָרַת ה' ה'. וּבְהַאי שַׁעֲתָא, ה' עִילָּאָה מָה אָמְרַת. (יחזקאל לג יא) שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִדַּרְכֵּיכֶם הָרָעִים, שֶׁהֵם הָרְשָׁעִים שֶׁאָמַרְנוּ.

וְאִם תָּבוּ הֲרֵי טַב. וְאִם לָאו, יִסְתַּלֵּק ה' עִילָּאָה עִם ו"י, וְאִתְעֲבִיד הו"י. וּמַה הִיא אוֹמֶרֶת. (ישעיה א ד) הוֹי גּוֹי חוֹטֵא וגו'. וְאִם תָּבוּ מִדְּאִשְׁתְּאָרַת בֵּיהּ ה' תַּתָּאָה, הֲרֵי טַב. וְאִם לָאו, יִתְעֲבִיד הוי"ה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איכה ב ג) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב. וְיִתְעַבִּידוּ הָרְשָׁעִים יַחַד (שֵׁר) עֲלֵיהֶם.

וּבְהַהוּא זִמְנָא, יִתְעַבִּידוּ הָרְשָׁעִים אֲדוֹנִים לְהוֹן, וּמִתְעַלֶּה הַטָּמֵא דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דְּשָׁרוֹ

לשון הקודש

הַיְּהוּדִי, שֶׁנּוֹתֵן לוֹ עֹשֶׁר בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע – אֵלּוּ שְׁנֵי מְקַטְרְגִים רְשָׁעִים טְמֵאִים, מִצִּדּוֹ שֶׁל סמא"ל וְנָחָשׁ, מִן שָׁרוֹ שֶׁל יִשְׂמָעֵאל וְעֵשָׂו.

אִם הָאָדָם יְקַיֵּם הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּע – טוֹב, וְאִם לָאו – יִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ י"ו. נִשְׁאֲרוּ ה' ה'. וּבַשָּׁעָה הַזּוֹ, ה' הָעֶלְיוֹנָה מַה הִיא אוֹמֶרֶת? (יחזקאל לג) שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים, שֶׁהֵם הָרְשָׁעִים שֶׁאָמַרְנוּ.

וְאִם שָׁבוּ – הֲרֵי טוֹב, וְאִם לָאו – תִּסְתַּלֵּק ה' הָעֶלְיוֹנָה עִם ו"י, וְנַעֲשֵׂית הו"י. וּמַה הִיא אוֹמֶרֶת? (ישעיה א) הוֹי גּוֹי חוֹטֵא וְגוֹ'. וְאִם שָׁבוּ מִשֶּׁנִּשְׁאֲרָה בּוֹ ה' הַתַּחְתּוֹנָה – הֲרֵי טוֹב, וְאִם לָאו – יֵעָשֶׂה הוי"ה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איכה ב) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב. וְיֵעָשׂוּ הָרְשָׁעִים יַחַד (שֵׁר) עֲלֵיהֶם.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן יֵעָשׂוּ הָרְשָׁעִים אֲדוֹנִים

שֶׁל עֵשָׂו, עַל אֱלִימֶלֶךְ וְנָעֳמִי. וְשָׁרוֹ שֶׁל יִשְׂמָעֵאל, עַל מַחְלוֹן וְרוּת. וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא אָמְרוּ, (ישעיה כו יג) ה' אֱלֹהֵינוּ בְּעָלוּנוּ אֲדוֹנִים זוּלָתֶךָ.

וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא, (בראשית כו א) וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ. הָאָרֶץ, דָּא גּוּפָא. וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא, אִם יִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה חֲרֵי טַב. וְאִם לָאו, יֵיתֵי סמא"ל רָכִיב עַל נָחָשׁ, לֶאֱלִימֶלֶךְ. (שם לב כו) וַיַּרְא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכוֹ. אָזִיל לְאִתְּתָא נָעֳמִי, יַהֲפֹךְ לָהּ, וְיַעֲבִיד לָהּ דְּתֵיחוֹב, וּתְהֵא בִּישָׁא.

אִם אָדָם אִתְּפְּרַשׁ מִינָּהּ, חֲרֵי טַב. כְּמָא דַּאֲמַר אִיּוֹב, (איוב ב י) כְּדַבֵּר אַחַת הַנְּבָלוֹת תְּדַבֵּרִי גַּם אֶת הַטּוֹב נְקַבֵּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים וְהָרָע לֹא נְקַבֵּל. הָעֵצָה דִּיהַב לָךְ הַטָּמֵא, לֹא נְקַבֵּל. וְאִם יָקוּם עֵצַת הַחֵטְא כְּמוֹ שֶׁאָמְרָה הִיא, וְיִגְנוֹב אוֹ יַעֲשֶׂה כָּל

לשון הקודש

לָהֶם, וּמִתְעַלֶּה הַטָּמֵא, שֶׁהוּא מִצַּד שָׁרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, עַל אֱלִימֶלֶךְ וְנָעֳמִי, וְשָׁרוֹ שֶׁל יִשְׂמָעֵאל עַל מַחְלוֹן וְרוּת. וּבְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה אָמְרוּ, (ישעיה כו) ה' אֱלֹהֵינוּ בְּעָלוּנוּ אֲדוֹנִים זוּלָתֶךָ.

וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה, וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ. הָאָרֶץ זֶה הַגּוּף. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה, אִם יִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה – חֲרֵי טוֹב, וְאִם לֹא – יָבֹא סמא"ל רָכוּב עַל נָחָשׁ לֶאֱלִימֶלֶךְ. (בראשית לב) וַיַּרְא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכוֹ. הוֹלֵךְ לְאִשָּׁה נָעֳמִי, יַהֲפֹךְ אוֹתָהּ, וְיַעֲשֶׂה אוֹתָהּ שֶׁתֶּחֱטָא, וְתִהְיֶה רָעָה.

אִם אָדָם נִפְרָד מִמֶּנָּה – חֲרֵי טוֹב, כְּמוֹ שֶׁאָמַר אִיּוֹב (איוב ב) כְּדַבֵּר אַחַת הַנְּבָלוֹת תְּדַבֵּרִי גַּם אֶת הַטּוֹב נְקַבֵּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים וְהָרָע לֹא נְקַבֵּל. הָעֵצָה שֶׁנָּתַן לָךְ

הָעֲבֵירוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, אַחַר כָּךְ יִתְלוּהוּ עַל הָעֵץ וְיָמוּת. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (רות א ה) וַיָּמוּתוּ גַּם שְׁנֵיהֶם מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן. וְנִשְׁאֲרוּ ה"ה אַלְמָנוֹת.

וַתֹּאמֶר נָעֳמִי, וּמַה הִיא אוֹמֶרֶת. וַ"י וַ"י וַ"ה. וְעִם כָּל זֶה נָעֳמִי אוֹמֶרֶת, (שם א יא) שֹׁבְנָה בְנוֹתַי, שׁוּבוּ שׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה, הַעוֹד לִי בָנִים בְּמֵעַי וְהָיוּ לָכֶם לַאֲנָשִׁים, י"ו דְּאִסְתַּלָּקוּ. עָרְפָּה מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבוּ, תָּשׁוּב אֶל עַמָּהּ וְאֶל אֱלֹהֶיהָ. וְרוּת דָּבְקָה עִם נָעֳמִי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם א טז) אֶל אֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ.

וְאִם תָּבוּ בִּתְיוּבְתָּא, יֵיתֵי אֱלִימֶלֶךְ, וְיֵיתֵי מַחְלוֹן. וְאִם תָּבוּ כּוּלְּהוֹ, יֵיתֵי שְׁמָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה. וְאִם לָא, יָמוּתוּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם א ז) וַתֵּצֵא מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיְתָה שָׁמָּה וּשְׁתֵּי כַלּוֹתֶיהָ עִמָּהּ, נָפְקוּ מִגּוּפָא.

לשון הקודש

הַטָּמֵא, לֹא נִקַּבֵּל. וְאִם יָקוּם עֲצַת הַחֵטְא כְּמוֹ שֶׁאָמְרָה הִיא, וְיִגְנֹב אוֹ יַעֲשֶׂה כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, אַחַר כָּךְ יִתְלוּהוּ עַל הָעֵ"ץ וְיָמוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (רות א) וַיָּמֻתוּ גַּם שְׁנֵיהֶם מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן. וְנִשְׁאֲרוּ ה"ה אַלְמָנוֹת.

וַתֹּאמֶר נָעֳמִי. וּמַה הִיא אוֹמֶרֶת? וַ"י וַ"י וַ"ה. וְעִם כָּל זֶה נָעֳמִי אוֹמֶרֶת, (שם) שֹׁבְנָה בְנוֹתַי, שׁוּבוּ שׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה, הַעוֹד לִי בָנִים בְּמֵעַי וְהָיוּ לָכֶם לַאֲנָשִׁים, י"ו שֶׁהִסְתַּלְּקוּ. עָרְפָּה מִצַּד הַטֻּמְאָה תָּשׁוּב אֶל עַמָּהּ וְאֶל אֱלֹהֶיהָ. וְרוּת דָּבְקָה עִם נָעֳמִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) אֶל אֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ.

וְאִם שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה – יָבֹא אֱלִימֶלֶךְ וְיָבֹא מַחְלוֹן. וְאִם שָׁבוּ כֻּלָּם – יָבֹא הַשֵּׁם

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִיהִי אָזְלַת לְנָטְרֵי גַּן עֵדֶן, תֵּיעוּל מִינָּה בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, דְּחַיִּין לָהּ לְבַר, וְאָזְלַת בַּאֲתַר דַּחֲשׁוֹכָא. (שם ב יט) וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן וַתֹּאמַרְנָה הַזֹּאת נָעֳמִי. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אֲמָרַת, (שם א כא) אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי ה', שְׁמָא קַדִּישָׁא דַּהֲוָה בִּי. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) וַה' עָנָה בִי, שְׁמָא קַדִּישָׁא דְיהו"ה, אַסְהִיד בִּי כָּל חוֹבִין דַּעֲבִידְנָא.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא יֵיתֵי נָחָשׁ וְנָסֵיב לָהּ לְשִׁפְחָה. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אֲמָרַת, (ישעיה א כא) אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה קִרְיָה נֶאֱמָנָה מְלֵאָתִי מִשְׁפָּט צֶדֶק יָלִין בָּהּ וְעַתָּה מְרַצְּחִים.

י"ן נִשְׁאֲרוּ (שם ט ט) עָנִי וְדָל, עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר. דַּל, עָלֵיהּ אִתְּמָר (תהלים מא ב) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, וְאִם לֹא – יָמוּתוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וַתֵּצֵא מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיְתָה שָׁמָּה וּשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ עִמָּהּ, יָצְאוּ מֵהַגּוּף.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִיא הוֹלֶכֶת לְשׁוֹמְרֵי גַּן הָעֵדֶן, לְהַכְנֵס לְגַן הָעֵדֶן. הֵם דּוֹחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה, וְהוֹלֶכֶת בִּמְקוֹם הַחֹשֶׁךְ. (שם) וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן וַתֹּאמַרְנָה הַזֹּאת נָעֳמִי. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אוֹמֶרֶת, אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי ה', הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁהָיָה בִּי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וַה' עָנָה בִי, הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יהו"ה הֵעִיד בִּי כָּל הַחֲטָאִים שֶׁעָשִׂיתִי.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יָבֹא הַנָּחָשׁ וְיִקַּח אוֹתָהּ לְשִׁפְחָה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אוֹמֶרֶת, (ישעיה א) אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה קִרְיָה נֶאֱמָנָה מְלֵאָתִי מִשְׁפָּט צֶדֶק יָלִין בָּהּ וְעַתָּה מְרַצְּחִים.

י"ן נִשְׁאֲרוּ עָנִי וָדַל, (זכריה ט) עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר. דַּל, עָלָיו נֶאֱמַר (תהלים מא) אַשְׁרֵי

דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה'. אִם יִשָּׁאֵר לוֹ בֵּן דְּאָזִיל בְּאָרְחוֹהִי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְעַסַּק בְּאוֹרַיְיתָא, אַפִּיק לוֹ מִן רָעָה. שֶׁהֵם מִתְפָּרְדִים בְּאַרְבַּע פִּנּוֹת הָעוֹלָם.

כְּתִיב (ישעיה כט כב) כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם. יַעֲקֹב לֹא הָיָה בְּעָלְמָא, וְאַתְּ אָמֵר אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם.

אֶלָּא תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּאַפִּילוּ לְאַבְרָהָם בְּנוּרָא יָקִידְתָּא, בְּקַדְמִיתָא הֲווֹ דַּיְינִין לֵיהּ לְעֵילָא, אֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּרְסְיָא דִילִי, זִילִי וְשֵׁזֵיבִי לְאַבְרָהָם מִן אוּר כַּשְׂדִּים, שֶׁבִּשְׁבִיל כְּבוֹדִי עָבִיד מַה דְּעָבִיד.

אָמְרוּ לֵיהּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, גַּבְרָא דְּיִפּוֹק מִינֵיהּ יִשְׁמָעֵאל, דְּיַעַבְדוּן

לשון הקודש

מִשְׁכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה'. אִם יִשָּׁאֵר לוֹ בֵּן שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, מוֹצִיאוֹ מִן הָרָעָה, שֶׁהֵם מִתְפָּרְדִים בְּאַרְבַּע פִּנּוֹת הָעוֹלָם.

כָּתוּב (ישעיה כט) כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם. יַעֲקֹב לֹא הָיָה בָּעוֹלָם, וְאַתָּה אוֹמֵר אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם?

אֶלָּא בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהִפִּילוּ אֶת אַבְרָהָם בָּאֵשׁ הַיּוֹקֶדֶת, בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ דָּנִים אוֹתוֹ לְמַעְלָה. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: כִּסֵּא שֶׁלִּי, לְכִי וְהַצִּילִי אֶת אַבְרָהָם מֵאוּר כַּשְׂדִּים, שֶׁבִּשְׁבִיל כְּבוֹדִי עָשָׂה מַה שֶׁעָשָׂה.

אָמְרוּ לוֹ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הָאִישׁ שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ יִשְׁמָעֵאל,

לְהוֹ לְיִשְׂרָאֵל מַה דְּיַעַבְדוּן. אֲמַר לְהוֹ כֵּן יִפּוֹק מִינֵיהּ יִצְחָק, דְּיוֹשִׁיט קַדְלֵיהּ עַל גָּבֵי מַדְבְּחָא. אֲמָרוּ לֵיהּ, הָא עֵשָׂו דְּנָפִיק מִינֵיהּ דְּיַחֲרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא. אֲמַר, הָא נָפִיק מִינֵיהּ יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ כּוּרְסְיָא שְׁלִימָא. אֲמָרוּ, הָא וַדַּאי בִּזְכוּתָא דְּיַעֲקֹב יִשְׁתְּזֵיב. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם.

וּבְשַׁעֲתָא דִּכְפִיתוּ לַחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה, לְמִרְמֵי לְגוֹ אַתּוּן נוּרָא יָקִידְתָּא, פָּתַח חֲנַנְיָה וַאֲמַר, (תהלים קיח ו) ה' לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם. ה' לִי בְּעוֹזְרָי וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשׂוֹנְאָי. פָּתַח מִישָׁאֵל וַאֲמַר, כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ כִּי בִרְאוֹתוֹ יְלָדָיו מַעֲשֵׂה יָדַי וגו'.

לשון הקודש

שֶׁיַּעֲשוּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל מַה שֶׁיַּעֲשוּ? אָמַר לָהֶם: כֵּן יֵצֵא מִמֶּנּוּ יִצְחָק, שֶׁיּוֹשִׁיט צַוָּארוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. אָמְרוּ לוֹ: הֲרֵי עֵשָׂו שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ יַחֲרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. אָמַר: הֲרֵי יֵצֵא מִמֶּנּוּ יַעֲקֹב, שֶׁהוּא כִּסֵּא שָׁלֵם. אָמְרוּ: הֲרֵי וַדַּאי בִּזְכוּת יַעֲקֹב יִנָּצֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם.

וּבְשָׁעָה שֶׁכָּפְתוּ אֶת חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה לִזְרֹק אוֹתָם לְתוֹךְ כִּבְשַׁן הָאֵשׁ הַיּוֹקֶדֶת, פָּתַח חֲנַנְיָה וְאָמַר (תהלים קיח) ה' לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם. ה' לִי בְּעוֹזְרָי וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשׂוֹנְאָי. פָּתַח מִישָׁאֵל וְאָמַר (ישעיה כט) כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ כִּי בִרְאוֹתוֹ יְלָדָיו מַעֲשֵׂה יָדַי וְגוֹ'.

וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא דָּנוּ דִּינֵיהוֹן לְעֵילָא, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (ישעיה מד ה) זֶה יֹאמַר לַה' אָנִי, זֶה חֲנַנְיָה, שֶׁאָמַר ה' לִי בְּעוֹזְרִי וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשׂוֹנְאָי. וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב, זֶה מִישָׁאֵל, שֶׁאָמַר כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב וגו'. וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכַנֶּה, זֶה עֲזַרְיָה, שֶׁאָמַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דַּאֲמַר מִישָׁאֵל, כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם, עֲבָדוּ לֵיצָנוּת בְּלִישָׁנֵיהוֹן. אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כּוּרְסְיָיא דִּילִי, הַהוּא לֵיצָנוּתָא דַּעֲבָדוּ, שֵׁזִיב לוֹן בְּדַרְגָּא דָא, כְּמָה דְּשֵׁזִיבַת לְאַבְרָהָם. וְלֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב (דף נח ע"ב) וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, כָּל אִינּוּן דִּכְפִיתוּ לוֹן, קָטַל לוֹן שְׁבִיבָא דְּנוּרָא.

לשון הקודש

וּבְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה דָּנוּ דִּינוֹ לְמַעְלָה. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: (ישעיה מד) זֶה יֹאמַר לַה' אָנִי – זֶה חֲנַנְיָה, שֶׁאָמַר ה' לִי בְּעוֹזְרִי וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשׂוֹנְאָי. וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב – זֶה מִישָׁאֵל, שֶׁאָמַר כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב וְגוֹ'. וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכַנֶּה – זֶה עֲזַרְיָה שֶׁאָמַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.

בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר מִישָׁאֵל כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם, עָשׂוּ לֵיצָנוּת בִּלְשׁוֹנָם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הַכִּסֵּא שֶׁלִּי, אוֹתָהּ הַלֵּיצָנוּת שֶׁעָשׂוּ תַּצִּיל אוֹתָם בַּדַּרְגָּה הַזּוֹ, כְּמוֹ שֶׁהִצַּלְתִּי אֶת אַבְרָהָם. וְלֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ. בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה, כָּל אוֹתָם שֶׁכָּפְתוּ אוֹתָם, הָרַג אוֹתָם שְׁבִיב אֵשׁ.

דָּנִיֵּאל אַמַּאי לָא הֲוָה עִמְּהוֹן. אֲמַר בְּלִבֵּיהּ, הָא עֲבָדוּ מִינֵיהּ צַלְמָא. וּמַלְכָּא אֲמַר, שְׁמֵיהּ כְּשֵׁם אֱלוֹהַּ דִּילֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (דניאל ד ה) דִּי שְׁמֵיהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר כְּשֵׁם אֱלָהִי. וּכְתִיב (דברים ז כה) פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ, וְעַל דָּא אִתְכַּסֵּי מִינַיְיהוּ. וְכִי אָדָם יִבְרַח מִן הַמַּלְכוּת, אֶלָּא מַלְאָכִין הֲווֹ מְכַסִּין לֵיהּ.

מַה רָאוּ חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה דְּיַהֲבוּ גַּרְמַיְיהוּ לְנוּרָא. אֶלָּא תָּא חֲזֵי, יוֹמָא חַד הֲוָה דָּוִד נָחִית לְהָנִיחַ גּוּפוֹ לִפְנֵי הַנָּהָר. וַהֲוָה אָמַר, (תהלים פו ב) שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי. אֲמָרוּ לֵיהּ, וְאַתָּה חָסִיד. אֲמַר לְהוֹ, וְלֹא חָסִיד אָנִי, שֶׁיָּדַי מְלוּכְלָכוֹת בִּשְׁפִיר וּבְשִׁלְיָא, וּמְטַהֵר אֶת הַטָּהוֹר, וּמְטַמֵּא אֶת הַטָּמֵא. וַאֲנִי קָם בְּחֶדְוָה בִּשְׁלֹשָׁה מִשְׁמָרוֹת, כְּמָה

לשון הקודש

לָמָּה דָּנִיֵּאל לֹא הָיָה עִמָּהֶם? אָמַר בְּלִבּוֹ: הֲרֵי עָשׂוּ מִמֶּנּוּ צֶלֶם, וְהַמֶּלֶךְ אָמַר שְׁמוֹ כְּשֵׁם הָאֱלוֹהַּ שֶׁלּוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דניאל ד) דִּי שְׁמֵהּ בֶּלְטְשַׁאצַּר כְּשֵׁם אֱלָהִי. וְכָתוּב (דברים ז) פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ. וְעַל כֵּן הִתְכַּסָּה מֵהֶם. וְכִי אָדָם יִבְרַח מִן הַמַּלְכוּת? אֶלָּא מַלְאָכִים הָיוּ מְכַסִּים אוֹתוֹ.

מָה רָאוּ חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה שֶׁנָּתְנוּ עַצְמָם לָאֵשׁ? אֶלָּא בֹּא תִרְאֶה, יוֹם אֶחָד הָיָה דָּוִד יוֹרֵד לְהָנִיחַ גּוּפוֹ לִפְנֵי הַנָּהָר, וְהָיָה אוֹמֵר (תהלים פו) שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי. אָמְרוּ לוֹ: וְאַתָּה חָסִיד? אָמַר לָהֶם: וְלֹא חָסִיד אָנִי, שֶׁיָּדַי מְלֻכְלָכוֹת בְּשָׁפִיר וּבְשִׁלְיָה, וּמְטַהֵר אֶת הַטָּהוֹר, וּמְטַמֵּא אֶת הַטָּמֵא. וַאֲנִי קָם בְּשִׂמְחָה בְּשָׁלֹשׁ

דְּאַתְּ אָמֵר (שם קיט סב) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ. וַאֲנָא נָאִים כְּסוּסְיָא בְּהֶבֶל א'.

וּבַחֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה. וּבְמִשְׁמָרָה שְׁלִישִׁית, אֲנִי מְנַגֵּן עִם הַמַּלְאָכִים לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב לח ז) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מָאן אִינוּן, מַלְאָכִין קַדִּישִׁין דַּאֲמָרָן שִׁירָה עִמִּי בַּלַּיְלָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים מב ה) וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי.

אֲמָרוּ הַצְּפַרְדְּעִים, אֲנַחְנָא עֲבִידְנָא יַתִּיר מִינָּךְ בְּדִיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲמַר לוֹן דָּוִד, וּמָה עֲבַדְתּוּן אַתּוּן יַתִּיר מִינִּי. אָמְרוּ לֵיהּ, דַּהֲוֵינָן מוֹקְדִין גּוּפָנָא בְּנוּרָא בְּתַנּוּרָא בְּמִצְרַיִם. וּבְשַׁעֲתָא דְּהָווּ מְכַפְּתִין חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה, אָמְרוּ בְּלִבַּיְיהוּ דְּנַעֲבִיד כַּצְּפַרְדְּעִים.

לשון הקודש

מִשְׁמָרוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ. וַאֲנִי נָם כְּמוֹ סוּס בְּהֶבֶל אֶחָד.

וּבַחֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, וּבְמִשְׁמָרָה שְׁלִישִׁית אֲנִי מְנַגֵּן עִם הַמַּלְאָכִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מִי הֵם? הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁאוֹמְרִים שִׁירָה עִמִּי בַּלַּיְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים מב) וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי.

אָמְרוּ הַצְּפַרְדְּעִים: אֲנַחְנוּ עָשִׂינוּ יוֹתֵר מִמְּךָ בִּשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמַר לָהֶם דָּוִד: וּמָה אַתֶּם עֲשִׂיתֶם יוֹתֵר מִמֶּנִּי? אָמְרוּ לוֹ: שֶׁהָיִינוּ שׂוֹרְפוֹת אֶת גּוּפֵנוּ בָּאֵשׁ בַּתַּנּוּר בְּמִצְרַיִם. וּבְשָׁעָה שֶׁהָיוּ כּוֹפְתִים

תַּנְיָא, שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת הֲוֵי הַלַּיְלָה, וְעַל כָּל מִשְׁמָר וּמִשְׁמָר יוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹאֵג כָּאֲרִי. תָּא חֲזֵי, שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת אִינּוּן תְּרֵיסַר שַׁעֲתֵי, וְאִתְפַּלְגּוּן אַרְבַּע לְכָל מִשְׁמָר. וּבְכָל מִשְׁמָר יוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹאֵג כָּאֲרִי, וְאוֹמֵר אוֹי שֶׁהֶחֱרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי וכו'.

תָּא חֲזֵי, כְּדוּגְמָא דְּאִית מִשְׁמָרוֹת בִּרְקִיעָא, כָּךְ אִית מִשְׁמָרוֹת בְּאַרְעָא. וּמָאן אִינּוּן. מִשְׁמָרָה שְׁנִיָּה, כְּלָבִים צוֹעֲקִים. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ל טו) **לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב.** (ישעיה נו יא) **וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה. רִאשׁוֹנָה, חֲמוֹר נוֹעֵר. הֲדָא הוּא דִכְתִיב,** (דברים כב י) **לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו.**

לשון הקודש

אֶת חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה, אָמְרוּ בְּלִבָּם, נַעֲשֶׂה כְּמוֹ הַצִּפַּרְדְּעִים.

שָׁנִינוּ, שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת הוּא הַלַּיְלָה, וְעַל כָּל מִשְׁמָר וּמִשְׁמָר יוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹאֵג כַּאֲרִי. בֹּא וּרְאֵה, שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת הֵם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת, וְנֶחֱלָקוֹת אַרְבַּע לְכָל מִשְׁמָר. וּבְכָל מִשְׁמָר יוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹאֵג כַּאֲרִי, וְאוֹמֵר: אוֹי שֶׁהֶחֱרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי וְכוּ'.

בֹּא וּרְאֵה, כַּדֻּגְמָא שֶׁיֵּשׁ מִשְׁמָרוֹת בָּרָקִיעַ, כָּךְ יֵשׁ מִשְׁמָרוֹת בָּאָרֶץ. וּמִי הֵם? מִשְׁמָרָה שְׁנִיָּה, כְּלָבִים צוֹעֲקִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ל) לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב. (ישעיה נו) וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה. רִאשׁוֹנָה – חֲמוֹר נוֹעֵר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים כב) לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו.

וְעַל דָּא בִּלְעָם בָּזֶה הַחֲמוֹר וּבְאִשְׁתּוֹ, הָיָה מִתְנַבֵּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם לד י) **וְלֹא** קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה. אֲבָל בְּאֻמּוֹת הָעוֹלָם קָם. וְכִי מְטוּנָּף מִן הַטִּנּוֹפֶת, אַתָּה מַזְכִּיר עִם הַטָּהוֹר. אֶלָּא מֹשֶׁה בַּטָּהֲרָה. וּבִלְעָם בַּטּוּמְאָה. וְעַל זֶה הָיָה עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה אִישׁוּת עִם הָאָתוֹן.

כְּתִיב (שם כב ו) כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ וגו', תָּא חֲזֵי, קַן: דָּא הוּא גּוּפָא. בַּדֶּרֶךְ: דְּאָזִיל בְּאוֹרְחִין טָבִין. בְּכָל עֵץ: דָּא תּוֹרָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. אוֹ עַל הָאָרֶץ: אִלֵּין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאִתְקְרוּן אֶרֶץ, דִּמְלַמֵּד לְהוֹן אוֹרַיְיתָא. אֶפְרוֹחִים: אִלֵּין אִינּוּן נְעָרִים גְּדוֹלִים, דְּיִתְעַסְּקוּן בְּאוֹרַיְיתָא. אוֹ בֵּיצִים: אִלֵּין זְעִירִין, דְּיוֹלִיף לוֹן אל"ף בי"ת.

לשון הקודש

וְעַל זֶה בִּלְעָם בְּזֶה הַחֲמוֹר וּבְאִשְׁתּוֹ הָיָה מִתְנַבֵּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם לד) **וְלֹא** קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה, אֲבָל בְּאֻמּוֹת הָעוֹלָם קָם. וְכִי מְטֻנָּף מִן הַטִּנּוֹפֶת אַתָּה מַזְכִּיר עִם הַטָּהוֹר? אֶלָּא מֹשֶׁה בְּטָהֲרָה, וּבִלְעָם בְּטֻמְאָה. וְעַל זֶה הָיָה עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה אִישׁוּת עִם הָאָתוֹן.

כָּתוּב (שם כב) כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ וְגוֹ'. בֹּא וּרְאֵה, קַן – זֶה הוּא הַגּוּף. בַּדֶּרֶךְ – שֶׁהוֹלֵךְ בְּדְרָכִים טוֹבוֹת. בְּכָל עֵץ – זוֹ הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. אוֹ עַל הָאָרֶץ – אֵלּוּ הֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאוּ אֶרֶץ, שֶׁמְּלַמֵּד אוֹתָם תּוֹרָה. אֶפְרוֹחִים – אֵלּוּ הֵם נְעָרִים גְּדוֹלִים שֶׁיִּתְעַסְּקוּ בַּתּוֹרָה. אוֹ בֵּיצִים – אֵלּוּ הַקְּטַנִּים שֶׁיְּלַמֵּד אוֹתָם אָלֶ"ף בֵּי"ת.

וְהָאֵם רוֹבֶצֶת, אֵין אֵם אֶלָּא תּוֹרָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם א ח) **וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ. אִם תִּרְצֶה שֶׁתִּקַּח הַבָּנִים, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, וְאַחַר כַּךְ וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים.**

דָּבָר אַחֵר כִּי יִקָּרֵא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ויקרא כו כא) **וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קֶרִי, וְהָלַכְתִּי אַף אֲנִי עִמָּכֶם בְּקֶרִי. וְסַפְּתִּי לְיַסְּרָה אֶתְכֶם שֶׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם. מַאן אִיהִי שֶׁבַע, דָּא שְׁכִינְתָּא.**

בַּדֶּרֶךְ: דָּא קְבוּרַת רָחֵל, דְּאִיהִי קָיְמָא בְּפָרָשַׁת דְּרָכִים, וִיבַשֵּׁר לָהּ וִינַחֵם לָהּ וְלָא צְבִיאַת לְקַבְּלָא תַּנְחוּמִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ירמיה לא יד) **מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ. וּבִשְׁבִיל דַּאֲזָלוּ עִמּוֹ בְּקֶרִי, גָּלָה לְהוֹן, וּשְׁכִינְתָּא גָּלְתָה עִמְּהוֹן.**

בְּכָל עֵץ: דָּא יְרִיחוֹ. אוֹ עַל הָאָרֶץ: דָּא יְרוּשָׁלֵם. אֶפְרוֹחִים: אִלֵּין כְּרוּבִים דִּלְעֵילָא. אוֹ בֵיצִים:

לשון הקודש

וְהָאֵם רֹבֶצֶת – אֵין אֵם אֶלָּא תּוֹרָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם א) וְאַל תִּטּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ. אִם תִּרְצֶה שֶׁתִּקַּח הַבָּנִים, (דברים כב) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, וְאַחַר כָּךְ אֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים.

דָּבָר אַחֵר כִּי יִקָּרֵא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כו) וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קֶרִי, וְהָלַכְתִּי אַף אֲנִי עִמָּכֶם בְּקֶרִי. וְסַפְּתִּי לְיַסְּרָה אֶתְכֶם שֶׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם. מִי הִיא שֶׁבַע? זוֹ הַשְּׁכִינָה.

בַּדֶּרֶךְ – זוֹ קְבוּרַת רָחֵל, שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּפָרָשַׁת דְּרָכִים. וַיְבַשֵּׁר לָהּ וַיְנַחֵם אוֹתָהּ, וְלֹא רוֹצָה לְקַבֵּל תַּנְחוּמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה לו) מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ. וּבִשְׁבִיל שֶׁהָלְכוּ עִמּוֹ בְּקֶרִי, הִגְלָה אוֹתָם, וּשְׁכִינָה גָּלְתָה עִמָּהֶם.

בְּכָל עֵץ – זֶה יְרִיחוֹ. אוֹ עַל הָאָרֶץ – זוֹ

אִלֵּין כְּרוּבִים דִּלְתַתָּא. אַנְפֵּי רַבְרְבֵי, וְאַנְפֵּי זוּטְרֵי.

וְהָאֵם רוֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים לֹא תִּקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים, בִּשְׁבִיל דְּאִימָּא אָזְלָא וּמְנַדְּדָא מִגּוֹזְלָהּ וּמִקִּינָּהּ. וְדָא גָּרִים לָךְ אֲרִיכוּ דְּאַנְפִּין, שִׁית יוֹמִין דִּלְעֵילָא,דִּירַחֲמוּ עַל עָלְמָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות לד ו) ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת. וְאָרִיךְ רוּגְזָא מִן אַפִּין דְּאִסְתַּלָּקוּ בְּחוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם לג כג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ.

דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרֻגוֹת הַבֹּשֶׂם לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים (שה"ש ו ב). תָּא חֲזֵי, כָּל

לשון הקודש

יְרוּשָׁלַיִם. אֶפְרֹחִים – אֵלּוּ הַכְּרוּבִים שֶׁלְּמַעְלָה. אוֹ בֵיצִים – אֵלּוּ הַכְּרוּבִים שֶׁלְּמַטָּה. פָּנִים גְּדוֹלוֹת וּפָנִים קְטַנּוֹת.

וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים לֹא תִּקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים, בִּשְׁבִיל שֶׁהָאֵם הוֹלֶכֶת וְנוֹדֶדֶת מִגּוֹזְלָהּ וּמִקִּנָּהּ. וְזֶה גּוֹרֵם לְךָ אֲרִיכוּת אַפַּיִם, שֵׁשֶׁת הַיָּמִים שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁיִּרְחֲמוּ עַל הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות לד) ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת. וּמַאֲרִיךְ הָרוּגְז מֵהַפָּנִים, שֶׁהִסְתַּלְּקוּ בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם לג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ.

דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרֻגוֹת הַבֹּשֶׂם לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים (שיר ו). בֹּא וּרְאֵה,

הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ, וְשִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְשַׁבַּחַת לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאוֹמֶרֶת דּוֹדִי. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם ה י) דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דִּיהֵא פַּלְגוּת לֵילְיָא. אִתְעַר שַׁלְהוֹבָא חָדָא, וְיֵעוֹל תְּחוֹת גַּדְפֵּי דְתַרְנְגוֹלָא, וְקָאֲרֵי. וּבְהַהוּא שַׁעֲתָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָרַד אֶל גַּנּוֹ, דְּאִיהוּ גַּן עֵדֶן עִילָּאָה, דְּאִית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְעַר תַּרְנְגוֹלָא דִּלְעֵילָא, וַאֲמַר, קוּמוּ כָּל אִינּוּן דְּשֵׁינְתָּא בְּחוֹרֵיהוֹן, הָא שַׁעֲתָא אִיהִי לְאִתְחַבְּרָא אַיְלְתָּא בְּבַעֲלָהּ. וַכְּאָה אִיהוּ כָּל בַּר נָשׁ דִּיקוּם בְּפַלְגוּת לֵילְיָא לְאִתְעַסְּקָא בְּאוֹרַיְיתָא. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל צַדִּיקַיָּא אֲצִיתוּ לְקָלֵיהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם ח יג) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי.

לשון הקודש

כָּל הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ, וְשִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְשַׁבַּחַת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאוֹמֶרֶת דּוֹדִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ה) דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם.

בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁמַּגִּיעַ חֲצוֹת הַלַּיְלָה, מִתְעוֹרֶרֶת שַׁלְהֶבֶת אַחַת וְנִכְנֶסֶת תַּחַת כַּנְפֵי הַתַּרְנְגוֹל, וְקוֹרֵא. וּבְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָרַד אֶל גַּנּוֹ, שֶׁהִיא גַּן הָעֵדֶן הָעֶלְיוֹן שֶׁיֵּשׁ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה מִתְעוֹרֵר הַתַּרְנְגוֹל שֶׁל מַעְלָה, וְאוֹמֵר: קוּמוּ כָּל אוֹתָם שֶׁשֵּׁנָה בְּחוֹרֵיהֶם, הִנֵּה הַשָּׁעָה הִיא לְחַבֵּר הָאַיֶּלֶת עִם בַּעְלָהּ. אַשְׁרָיו כָּל אָדָם שֶׁיָּקוּם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכָל הַצַּדִּיקִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי (שם ח).

וּבְהַאי שַׁעֲתָא, מַאן דְּאִתְעַסַּק בְּאוֹרַיְיתָא, אִיתְּרַק עֲלֵיהּ חַד חוּטָא דְּחֶסֶד. וּבְהַאי שַׁעֲתָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָרַד לְגַנּוֹ. לְמִי יָרַד, לַעֲרוּגוֹת הַבּוֹשֶׂם. וּמַאן אִינּוּן עֲרוּגוֹת הַבּוֹשֶׂם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות ל כג) בְּשָׂמִים רֹאשׁ. וּמַאן אִינּוּן, צַדִּיקִים.

לִרְעוֹת בַּגַּנִּים, בְּגַן עֵדֶן דִּלְעֵילָא, וְגַן עֵדֶן דִּלְתַתָּא, דְּאִיקְּרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהָעוֹלָם הַבָּא. לִלְקוֹט שׁוֹשַׁנִּים, מַאן אִינּוּן שׁוֹשַׁנִּים. אִלֵּין צַדִּיקַיָּיא דְּאִתְעַסְּקוּ בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִינּוּן דִּמְרַחְשָׁן אוֹרַיְיתָא בְּשִׂפְוָתַיְיהוּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, שׁוֹשַׁנִּים, אַל תִּקְרֵי שׁוֹשַׁנִּים, אֶלָּא שֶׁשּׁוֹנִים, שֶׁאֲפִילוּ בַּקֶּבֶר רוֹחֲשׁוֹת תּוֹרָה.

אָמַר לֵיהּ, וְכִי לְאִינּוּן דְּאִתְעַסְּקוּן בְּאוֹרַיְיתָא קָטִיל לוֹן קוּדֶם זְמַנָּם, וְאִינּוּן צַדִּיקִים דְּלָא

לשון הקודש

וּבַשָּׁעָה הַזּוֹ, מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, מוֹרִיק עָלָיו חוּט אֶחָד שֶׁל חֶסֶד. וּבַשָּׁעָה הַזּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָרַד לְגַנּוֹ. לְמִי יָרַד? לַעֲרֻגוֹת הַבֹּשֶׂם. וּמִי הֵם עֲרוּגוֹת הַבֹּשֶׂם? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ל) בְּשָׂמִים רֹאשׁ. וּמִי הֵם? צַדִּיקִים.

לִרְעוֹת בַּגַּנִּים – בְּגַן הָעֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה וְגַן הָעֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁנִּקְרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא. לִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים, מִי הֵם הַשּׁוֹשַׁנִּים? אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁהִתְעַסְּקוּ בַּתּוֹרָה, וְאוֹתָם שֶׁמְּרַחֲשִׁים תּוֹרָה בִּשְׂפָתוֹתֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שׁוֹשַׁנִּים, אַל תִּקְרֵי שׁוֹשַׁנִּים אֶלָּא שֶׁשּׁוֹנִים, שֶׁאֲפִלּוּ בַּקֶּבֶר רוֹחֲשׁוֹת תּוֹרָה.

אָמַר לוֹ: וְכִי לְאוֹתָם שֶׁמִּתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה הוֹרֵג אוֹתָם קֹדֶם זְמַנָּם, וְהֵם צַדִּיקִים שֶׁלֹּא

חָבוֹ. תָּא חֲזֵי, יָרְבְעָם בְּשַׁעֲתָא דַּהֲוָה יְנוּקָא, הֲוָה זַכַּאי, וְלָא הֲוָה לֵיהּ חוֹבָה, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת, זִיל וְאַיְיתֵי לְיָרְבְעָם בֶּן נְבָט.

בְּהַהוּא שַׁעֲתָא אָמְרוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, (תהלים ח יב) ה' אֲדוֹנֵנוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. מָה דְּאִיהוּ שִׁמְךָ אִיהוּ אַדִּיר בֵּיהּ, וְהוּא צַדִּיק, אֲנַח לֵיהּ, וְעַל זְכוּתָא דִּילֵיהּ יֵיתֵי שֶׁפַע לָנָא. אֲמַר לְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי רַעֲוָא דִּילְכוֹן דְּאֶשְׁבּוֹק לֵיהּ, אֲנָא שָׁבִיק לֵיהּ.

וּבָתַר כֵּן נְפַק לְתַרְבּוּת רָעָה, וְעָבִיד תְּרֵי עֶגְלֵי דְּדַהֲבָא, וְחָטָא וְהֶחֱטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל. (דף נט ע"א) אֲמַר לְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲרֵי כָּל שֶׁפַע דַּהֲוָה יָהִיב לְכוֹן, אִתְהַפַּךְ לְכוֹן בְּזוּהֲמָא, לָא הֲוָה טַב לְכוֹן דְּתֵיתִי לֵיהּ הָכָא בְּשַׁעֲתָא דַּהֲוָה זַכַּאי,

לשון הקודש

חָטְאוּ? בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁיָּרְבְעָם הָיָה תִּינוֹק, הָיָה זַכַּאי, וְלֹא הָיָה לוֹ חֵטְא. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת: לֵךְ וְתָבִיא אֶת יָרְבְעָם בֶּן נְבָט.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמְרוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, (תהלים ח) ה' אֲדוֹנֵנוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. מַה שֶּׁשִּׁמְךָ הוּא אַדִּיר בּוֹ, וְהוּא צַדִּיק – הַנַּח לוֹ, וְעַל זְכוּתוֹ יָבוֹא לָנוּ שֶׁפַע. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אִם רְצוֹנְכֶם שֶׁאֶעֱזֹב אוֹתוֹ, אֲנִי עוֹזֵב אוֹתוֹ.

וְאַחַר כָּךְ יָצָא לְתַרְבּוּת רָעָה, וְעָשָׂה שְׁנֵי עֶגְלֵי זָהָב, וְחָטָא וְהֶחֱטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הֲרֵי כָּל הַשֶּׁפַע שֶׁהָיָה נוֹתֵן לָכֶם, הִתְהַפֵּךְ לָכֶם לְזֻהֲמָא. לֹא הָיָה טוֹב לָכֶם שֶׁהֲבֵאתִיו לְכָאן בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה זַכַּאי, וְהָיָה מְלַמֵּד

וַהֲוָה אוֹלִיף לֵיהּ מטטרו"ן אוֹרַיְיתָא. בְּשַׁעֲתָא הַהִיא, פָּתְחוּ כֻּלְּהוּ וַאֲמָרוּ, (תהלים קיט קלז) **צַדִּיק אַתָּה ה' וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ. וְעַל דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָרַד לְגַנּוֹ לִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים.**

פָּתַח יָנוּקָא וַאֲמַר, (מיכה ו ג) **עַמִּי מֶה עָשִׂיתִי לְךָ וּמָה הֶלְאֵתִיךָ עֲנֵה בִי. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּחֲבִיבוּתָא דְּאִית לֵיהּ עִם יִשְׂרָאֵל, קָרָא לְהוֹן עַמִּי. מֶה עָשִׂיתִי לְךָ, לָמָּה עָשִׂיתִי לְךָ. אֶלָּא דְּתֵזְלוּן לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּלְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, וְתַסְהִידוּ בִּי דַּאֲנָא אֶחָד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב,** (דברים ו ד) **ה' אֶחָד. הֲדָא הוּא דִכְתִיב עֲנֵה בִי.**

תַּסְהִידוּ דַּאֲנָא חַד, וּמִתְעַלֶּה עַל שְׁמָא דְּמ"ב תֵּיבִין, דְּאִינוּן בְּפָרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע, מִן וְאָהַבְתָּ עַד וְהָיָה. וְתַעֲבִידוּ לְיַחֲדָא שְׁמִי עֲלַיְיכוּ. וְאִיהוּ שְׁמָא כְּדוּגְמָא שְׁמָא דְּמ"ב שְׁמָהָן.

לשון הקודש

אוֹתוֹ מטטרו"ן תּוֹרָה?! בְּאוֹתָהּ שָׁעָה פָּתְחוּ כֻּלָּם וְאָמְרוּ, (תהלים קיט) צַדִּיק אַתָּה ה' וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ. וְעַל זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָרַד לְגַנּוֹ לִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים.

פָּתַח הַתִּינוֹק וְאָמַר, (מיכה ו) עַמִּי מֶה עָשִׂיתִי לְךָ וּמָה הֶלְאֵתִיךָ עֲנֵה בִי. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בַּחֲבִיבוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ עִם יִשְׂרָאֵל, קָרָא לָהֶם: עַמִּי, מֶה עָשִׂיתִי לְךָ? לָמָּה עָשִׂיתִי לְךָ? אֶלָּא שֶׁתֵּלְכוּ לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּלְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, וְתָעִידוּ בִּי שֶׁאֲנִי אֶחָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ו) ה' אֶחָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֲנֵה בִי.

תָּעִידוּ שֶׁאֲנִי אֶחָד, וּמִתְעַלֶּה עַל הַשֵּׁם שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם תֵּבוֹת, שֶׁהֵם בְּפָרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע מִן וְאָהַבְתָּ עַד וְהָיָה, וְתַעֲשׂוּ לְיַחֵד שְׁמִי עֲלֵיכֶם. וְהוּא

וּבִשְׁמָא דְּשִׁבְעִין וּתְרֵין תֵּיבִין, דְּאִית בְּפָרָשַׁת קְרִיָּת שְׁמַע, מִן וְהָיָה עַד וְשַׂמְתֶּם. וּבִשְׁמָא דַּחֲמִשִּׁין תֵּיבִין, מִן וְשַׂמְתֶּם עַד סוֹף פָּרָשָׁתָא, כְּחוּשְׁבַּן שַׁעֲרֵי בִינָה. וּבִשְׁמָא דְּשִׁבְעִין וּתְרֵין, מִן וַיֹּאמֶר עַד סוֹף הַפָּרָשָׁה.

וְאִינּוּן אַרְבַּע פָּרָשִׁיָּן, עִם תְּרֵיסַר תֵּיבִין דְּאִית בִּקְרִיאַת שְׁמַע, (תְּרֵין יְחוּדִין) עִילָּאִין, יִתְעָבִידוּ כֻּלְּהוּ מָאתָן וְאַרְבָּעִין וּתְמַנְיָא, כְּחוּשְׁבַּן מָאתַיִם וּשְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים אֵבָרִים. וְכָל אֵינַשׁ דְּיִקְרֵי קְרִיָּת שְׁמַע כִּדְקָא יָאוֹת, כָּל תֵּיבָה וְתֵיבָה מַשְׁפִּיעַ בְּכָל אֵבָר וְאֵבָר דִּילֵיהּ. וְאִי אֵינַשׁ לָא יִקְרֵי קְרִיָּת שְׁמַע בִּימָמָא וּבְלֵילְיָא, כָּל אֵבָר וְאֵבָר דִּילֵיהּ יִתְמְלֵי מִן רוּחַ רָעָה, וּמִכָּל מִלִּין וּמַרְעִין בִּישִׁין דְּעָלְמָא.

לשון הקודש

הַשֵּׁם בְּדֶגְמַת הַשֵּׁם שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת.

וּבַשֵּׁם שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם תֵּבוֹת יֵשׁ בְּפָרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע מִן וְהָיָה עַד וְשַׂמְתֶּם. וּבַשֵּׁם שֶׁל חֲמִשִּׁים תֵּבוֹת מִן וְשַׂמְתֶּם עַד סוֹף הַפָּרָשָׁה, כְּחֶשְׁבּוֹן שַׁעֲרֵי בִינָה. וּבַשֵּׁם שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם מִן וַיֹּאמֶר עַד סוֹף הַפָּרָשָׁה.

וְאוֹתָן אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת עִם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּקְּרִיאַת שְׁמַע, (שְׁנֵי יְחוּדִים) עֶלְיוֹנִים, יֵעָשׂוּ כֻּלָּם מָאתַיִם וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה, כְּחֶשְׁבּוֹן מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה אֵיבָרִים. וְכָל אִישׁ שֶׁיִּקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע כָּרָאוּי, כָּל תֵּבָה וְתֵבָה מַשְׁפִּיעָה בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁלּוֹ. וְאִם הָאִישׁ לֹא יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁלּוֹ יִתְמַלֵּא מֵרוּחַ רָעָה, וּמִכָּל דְּבָרִים וּמַחֲלוֹת רָעוֹת שֶׁל הָעוֹלָם.

אָמַר יְנוּקָא, תְּלַת תֵּיבִין אִינּוּן, דְּחַסְרִין מִן קְרִיָּת שְׁמַע, מִן רמ"ח תֵּיבִין, וּבַמֶּה אִשְׁתְּלִימוּ. אֲמַר, אֲנָא שְׁמַעְנָא מֵאַבָּא, עִם ה' אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת.

פְּתַח סָבָא דִּינוּקָא וַאֲמַר, (קהלת ט יד) עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט וגו', וּמָצָא בָהּ יֶלֶד מִסְכֵּן חָכָם וגו'. תָּא חֲזֵי, עִיר קְטַנָּה, דָּא תֵּיבַת נֹחַ. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט, אֵלּוּ אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וּנְשֵׁי בָנָיו, וְחַיּוֹת וְעוֹפוֹת וּבְהֵמוֹת. וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אוֹתָהּ, זֶה יֵצֶר הָרָע. וּמָצָא בָהּ אִישׁ מִסְכֵּן וְחָכָם, דָּא נֹחַ. וּמִלַּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ.

סִתְרֵי תּוֹרָה:

סְעוּדָתֵי דְשַׁבָּת בְּכָל אִינּוּן אוּכְלוּסִין עִילָּאִין. (שמות טז כה) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלוּהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַיהוה. הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה. תְּלַת זִמְנִין הַיּוֹם, כְּחוּשְׁבַּן תְּלַת סְעוּדָתֵי,

לשון הקודש

אָמַר הַתִּינוֹק: שָׁלֹשׁ תֵּבוֹת הֵן שֶׁחֲסֵרוֹת מִן מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה הַתֵּבוֹת, וּבַמֶּה נִשְׁלְמוֹת? אָמַר: אֲנִי שָׁמַעְתִּי מֵאַבָּא, עִם ה' אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת.

פְּתַח הַסַּבָּא שֶׁל הַתִּינוֹק וְאָמַר: (קהלת ט) עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט וְגוֹ', וּמָצָא בָהּ יֶלֶד מִסְכֵּן וְחָכָם וְגוֹ'. בֹּא וּרְאֵה, עִיר קְטַנָּה – זוֹ תֵּבַת נֹחַ. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט – אֵלּוּ אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וּנְשֵׁי בָנָיו, וְחַיּוֹת וְעוֹפוֹת וּבְהֵמוֹת. וּבָא אֵלֶיךָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אוֹתָהּ – זֶה יֵצֶר הָרָע. וּמָצָא בָהּ אִישׁ מִסְכֵּן וְחָכָם – זֶה נֹחַ. וּמִלַּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ.

סִתְרֵי תּוֹרָה

סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת, בְּכָל אוֹתָם הַהֲמוֹנִים הָעֶלְיוֹנִים. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלֻהוּ הַיּוֹם כִּי

דְּאִתְקְרִיאוּ עֹנֶג. וּמַהוּ עֹנֶג. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה נח יג) וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶ"ג. (בראשית ב י) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וּבְחוּשְׁבַּן תְּלַת גָּלוּיוֹת, שֶׁאָמַר מֹשֶׁה כְּנֶגְדָּן אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה תְּלַת זְמִנִין.

אֲנָא אֶהְיֶה עִמְּכוֹן בְּגָלוּתָא קַדְמָאָה, הֲדָא הוּא דַּאֲמָרוּ, גָּלוּ לְמִצְרַיִם שְׁכִינָה עִמָּהֶם. וַאֲנָא אֶהְיֶה עִמְּכוֹן בְּגָלוּתָא תִּנְיָינָא, הֲדָא הוּא דַּאֲמָרוּ, גָּלוּ לְבָבֶל שְׁכִינָה עִמָּהֶם. וַאֲנָא אֶהְיֶה עִמְּכוֹן בְּגָלוּתָא תְּלִיתָאָה, הֲדָא הוּא דַּאֲמָרוּ, גָּלוּ לְיָוָן שְׁכִינָה עִמָּהֶם. אֶהְיֶה רְבִיעָאָה לָא גִּילָה לְהוֹן, אֶלָּא (ישעיה ס כב) אֲנִי ה' בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה. זָכוּ אֲחִישֶׁנָּה, לֹא זָכוּ בְּעִתָּהּ.

(אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנַסּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל וכו').

לשון הקודש

שַׁבָּת הַיּוֹם לַה'. הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֶהוּ בַּשָּׂדֶה. שָׁלֹשׁ פְּעָמִים הַיּוֹם, כְּחֶשְׁבּוֹן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת, שֶׁנִּקְרְאוּ עֹנֶג. וּמַהוּ עֹנֶג? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נח) וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶ"ג. (בראשית ב) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וּבְחֶשְׁבּוֹן שָׁלֹשׁ גָּלְיוֹת שֶׁאָמַר מֹשֶׁה כְּנֶגְדָּן אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים.

אֲנִי אֶהְיֶה עִמָּכֶם בַּגָּלוּת הָרִאשׁוֹנָה, זֶהוּ שֶׁאָמְרוּ, גָּלוּ לְמִצְרַיִם – שְׁכִינָה עִמָּהֶם. וַאֲנִי אֶהְיֶה עִמָּכֶם בַּגָּלוּת הַשְּׁנִיָּה, זֶהוּ שֶׁאָמְרוּ, גָּלוּ לְבָבֶל – שְׁכִינָה עִמָּהֶם. וַאֲנִי אֶהְיֶה עִמָּכֶם בַּגָּלוּת הַשְּׁלִישִׁית, זֶהוּ שֶׁאָמְרוּ, גָּלוּ לְיָוָן – שְׁכִינָה עִמָּהֶם. אֶהְיֶה רְבִיעִי לֹא גִּלָּה לָהֶם, אֶלָּא (ישעיה ס) אֲנִי ה' בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה. זָכוּ – אֲחִישֶׁנָּה, לֹא זָכוּ – בְּעִתָּהּ.

(אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנַסּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל וְכו'.)

תָּא חֲזֵי, אִם יָשִׁיבוּ לֹא נִשְׁאֲרוּ בַּגָּלוּת יוֹם אֶחָד שָׁלֵם. אָמַר לֵיהּ בַּחֲשַׁאי, מַהוּ יוֹם אֶחָד, זֶהוּ שֶׁאָמַר (בראשית כט ז) **הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל לֹא עֵת הֵאָסֵף הַמִּקְנֶה וגו'. אִם תָּבוּ בִּתְיוּבְתָּא, יֵצְאוּ לִזְמַן הַיּוֹם שֶׁאָמַר הַנָּבִיא. וְאִם לָאו לֹא עֵת הֵאָסֵף הַמִּקְנֶה, הַשְׁקוּ הַצֹּאן וּלְכוּ רְעוּ. בְּסִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, אִם לָא תָּבוּ בִּתְיוּבְתָּא, לָא יִפְּקוּן עַד דְּיִשְׁתְּלִים שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יהו"ה.**

דָּבָר אַחֵר, יִשְׂרָאֵל נִמְשְׁלוּ לְיוֹנָה, וְהַכְּנָפַיִם לְמִצְוֹת, כְּמוֹ בְּשָׁעָה שֶׁהַיּוֹנָה יֵשׁ לָהּ כְּנָפַיִם, וְהַכְּנָפַיִם שְׁלֵימִים, לֹא יֵשׁ עוֹף בָּעוֹלָם שֶׁיִּקָּחֶהָ. כָּךְ יִשְׂרָאֵל, בְּשָׁעָה שֶׁהֵם שְׁלֵמִים בְּמִצְוֹת, לֹא יֵשׁ בְּכָל הָעוֹלָם מִי שֶׁיּוּכַל לָהֶם. כְּמוֹ שֶׁהוּא כָּתוּב בְּפָרָשַׁת בִּלְעָם (במדבר כג ח) **מָה אֶקֹּב לֹא קַבֹּה אֵל וּמָה אֶזְעֹם**

לשון הקודש

בֹּא וּרְאֵה, אִם יָשׁוּבוּ, לֹא נִשְׁאֲרוּ בַּגָּלוּת יוֹם אֶחָד שָׁלֵם. אָמַר לוֹ בַּחֲשַׁאי, מַהוּ יוֹם אֶחָד? זֶהוּ שֶׁאָמַר (בראשית כט) הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל לֹא עֵת הֵאָסֵף הַמִּקְנֶה וְגוֹ'. אִם שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה, יֵצְאוּ לִזְמַן הַיּוֹם שֶׁאָמַר הַנָּבִיא. וְאִם לֹא עֵת הֵאָסֵף הַמִּקְנֶה, הַשְׁקוּ הַצֹּאן וּלְכוּ רְעוּ. בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא, אִם לֹא שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה, לֹא יֵצְאוּ עַד שֶׁיִּשְׁתַּלֵּם שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יהו"ה.

דָּבָר אַחֵר, יִשְׂרָאֵל נִמְשְׁלוּ לְיוֹנָה, וְהַכְּנָפַיִם לְמִצְוֹת. כְּמוֹ בְּשָׁעָה שֶׁהַיּוֹנָה יֵשׁ לָהּ כְּנָפַיִם וְהַכְּנָפַיִם שְׁלֵמִים, לֹא יֵשׁ עוֹף בָּעוֹלָם שֶׁיִּקָּחֶהָ – כָּךְ יִשְׂרָאֵל, בְּשָׁעָה שֶׁהֵם שְׁלֵמִים בְּמִצְוֹת, לֹא יֵשׁ בְּכָל הָעוֹלָם מִי שֶׁיּוּכַל לָהֶם. כְּמוֹ שֶׁהוּא כָּתוּב בְּפָרָשַׁת בִּלְעָם (במדבר כג) מָה אֶקֹּב לֹא קַבֹּה אֵל וּמָה אֶזְעֹם לֹא זָעַם ה'. וְאַחַר כָּךְ זָנוּ

לֹא זָעַם ה'. וְאַחַר כַּךְ זָנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם, וַיִּחַר אַף ה' בָּהֶם.

וְעַל דָּא (במדבר טו לט) **וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם.** וּמַהוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם. זֶהוּ (בראשית ו ה) רַק רַע כָּל הַיּוֹם, (משלי כ יד) וְזֶהוּ רַע רַע יֹאמַר וגו'.

וְעַל דָּא (שמות לג כג) **וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי. הֲדָא הוּא דִכְתִיב,** (איכה ב ג) **הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ.** וּכְתִיב (דברים לב כ) **אַסְתִּירָה פָּנַי מֵהֶם אֶרְאֶה מָה אַחֲרִיתָם וגו'. וְעַל דָּא בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ בְּלֵב שָׁלֵם לִפְנֵי ה', מֶה הָיָה.** (דברים ה ד) **פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה'.** (וְאִם לָאו, בְּסִטְרָא דְּאַחוֹרַיִים). **וְזֶהוּ הָעֲרָיוֹת. הֲדָא הוּא דִכְתִיב,** (ויקרא יח ז) **עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה. וְיֵשׁ אָחוֹר מִן קְדוּשָׁה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב,** (הושע יא י) **אַחֲרֵי ה' יֵלְכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג. וְאִתְקְרֵי**

לשון הקודש

אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם, וַיִּחַר אַף ה' בָּהֶם.

וְעַל זֶה (במדבר טו) **וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם.** וּמַהוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם? זֶהוּ (בראשית ו) רַק רַע כָּל הַיּוֹם, וְזֶהוּ (משלי כ) רַע רַע יֹאמַר וְגוֹ'.

וְעַל זֶה (שמות לג) **וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי.** זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איכה ב) **הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ.** וְכָתוּב (דברים לב) **אַסְתִּירָה פָּנַי מֵהֶם אֶרְאֶה מָה אַחֲרִיתָם** וְגוֹ'. וְעַל זֶה בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ בְּלֵב שָׁלֵם לִפְנֵי ה', מֶה הָיָה? (דברים ה) **פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה'.** (וְאִם לֹא – בְּצַד הָאַחוֹרִים) **וְזֶה הָעֲרָיוֹת.** זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא יח) **עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה.**

וְיֵשׁ אָחוֹר מִן קְדֻשָּׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (הושע יא) **אַחֲרֵי ה' יֵלְכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג. וְנִקְרָא פָּנִים**

פָּנִים לְגַבֵּי מַטָּה, וְאָחוֹר לְגַבֵּי מַעְלָה. וְאִתְקְרֵי חוֹל לְגַבֵּי מַעְלָה, וְקוֹדֶשׁ לְגַבֵּי מַטָּה.

וְזֶה בִּקֵּשׁ מֹשֶׁה לֵידַע, זֶה שֶׁהָיָה פָּנִים לְגַבֵּי מַעְלָה. וְאָמַר לֵיהּ, (שמות לג כ) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי. וְאַחַר כָּךְ בִּקֵּשׁ שֶׁיִּתֵּן נְשָׁמָה לְיִשְׂרָאֵל מִן הַפָּנִים שֶׁהֵם לְמַטָּה, וְנִקְרְאוּ אֲחוֹרַיִם לְגַבֵּי מַעְלָה. וְאָמַר לֵיהּ, (שם כג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי. אַתָּה תִּרְאֶה וְהֵם לֹא יִרְאוּ. הֲרֵי תָּבִין שֶׁהָיָה לְגַבֵּיהּ אָחוֹר, וּלְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל פָּנִים. וְעַל זֶה אָמַר לֹא יֵרָאוּ, וְלֹא אָמַר לֹא תִּרְאֶה.

תָּא חֲזֵי, בְּחוֹבָא דְּאָדָם קַדְמָאָה, אָבְדוּ הַפָּנִים עִילָּאִין. וּבְחוֹבָא דְּעֵגֶל, פָּנִים תַּתָּאִין, דְּאִתְקְרֵי אָחוֹר לְגַבֵּי עֵילָא. וּבְכָל גָּלוּת וְגָלוּת אָבָדוּ. וְאִיהוּ רָזָא רַבְּרָבָא, וְכָל דָּא נִרְמַז בְּשֵׁם יהו"ה. י', פָּנִים

לשון הקודש

כְּלַפֵּי מַטָּה, וְאָחוֹר כְּלַפֵּי מַעְלָה. וְנִקְרָא חֹל כְּלַפֵּי מַעְלָה, וְקֹדֶשׁ כְּלַפֵּי מַטָּה.

וְזֶה בִּקֵּשׁ מֹשֶׁה לֵידַע, זֶה שֶׁהָיָה פָּנִים לְגַבֵּי מַעְלָה, וְאָמַר לוֹ, (שמות לג) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי. וְאַחַר כָּךְ בִּקֵּשׁ שֶׁיִּתֵּן נְשָׁמָה לְיִשְׂרָאֵל מִן הַפָּנִים שֶׁהֵם לְמַטָּה, וְנִקְרְאוּ אֲחוֹרַיִם לְגַבֵּי מַעְלָה. וְאָמַר לוֹ וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי. אַתָּה תִּרְאֶה וְהֵם לֹא יִרְאוּ. הֲרֵי תָּבִין שֶׁהָיָה לְגַבָּיו אָחוֹר, וּלְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל פָּנִים. וְעַל זֶה אָמַר לֹא יֵרָאוּ, וְלֹא אָמַר לֹא תִּרְאֶה.

בֹּא וּרְאֵה, בְּחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן אָבְדוּ הַפָּנִים הָעֶלְיוֹנִים, וּבְחֵטְא הָעֵגֶל הַפָּנִים הַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁנִּקְרָאִים אָחוֹר כְּלַפֵּי מַעְלָה. וּבְכָל גָּלוּת וְגָלוּת אָבְדוּ. וְהוּא סוֹד גָּדוֹל, וְכָל זֶה נִרְמָז בְּשֵׁם יהו"ה. י' – פָּנִים

עִילָּאִין. ה', אָחוֹר לְגַבֵּי י', וּפָנִים לְגַבֵּי ו'. ו', אָחוֹר לְגַבֵּי ה' עִילָּאָה, וּפָנִים לְגַבֵּי ה' תַּתָּאָה. ה', אָחוֹר לְגַבֵּי ו', וּפָנִים לְגַבֵּי רָזָא דִלְתַתָּא.

וּמַאי אִיהוּ יהו"ה, דְּאִתְקְרֵי אָחוֹר לְגַבֵּי יהו"ה דִלְעֵילָא, וְדָא הַמַּבְדִּיל (דף נט ע"ב) בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. יהו"ה דִלְעֵילָא, אָדָם עִילָּאָה. יהו"ה דִלְתַתָּא, אָדָם תִּנְיָינָא. וְאִית אָדָם דְּאִיהוּ תְּלִיתָאָה, דְּאִקְרֵי אָחוֹר, לְגַבֵּי שְׁמָא תִּנְיָינָא. וּשְׁמָא תִּנְיָינָא אִיהוּ פָּנִים לְגַבֵּי דָא. וְדָא הוּא הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל. וְאִינוּן תְּלַת, בְּחוּשְׁבַּן אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה תְּלַת זִמְנִין.

דָּבָר אַחֵר וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלוּהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַה' הַיּוֹם לֹא תִמְצָאוּהוּ בַּשָּׂדֶה. הַאי קְרָא אוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּא, תְּחוֹת כַּפְּתוֹר עִילָּאָה, כַּפְּתוֹר

לשון הקודש

עֶלְיוֹנִים. ה' – אָחוֹר לְגַבֵּי י', וּפָנִים לְגַבֵּי ו'. ו' אָחוֹר לְגַבֵּי ה' הָעֶלְיוֹנָה, וּפָנִים לְגַבֵּי ה' הַתַּחְתּוֹנָה. ה' אָחוֹר לְגַבֵּי ו', וּפָנִים לְגַבֵּי הַסּוֹד שֶׁלְּמַטָּה.

וּמַהוּ יהו"ה, שֶׁנִּקְרָא אָחוֹר לְגַבֵּי יהו"ה שֶׁלְּמַעְלָה, וְזֶה הַמַּבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. יהו"ה שֶׁלְּמַעְלָה – אָדָם הָעֶלְיוֹן. יהו"ה שֶׁלְּמַטָּה – אָדָם שֵׁנִי. וְיֵשׁ אָדָם שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי, שֶׁנִּקְרָא אָחוֹר לְגַבֵּי הַשֵּׁם הַשֵּׁנִי, וְהַשֵּׁם הַשֵּׁנִי הוּא פָּנִים לְגַבֵּי זֶה. וְזֶהוּ הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל. וְהֵם שָׁלֹשׁ בְּחֶשְׁבּוֹן אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים.

דָּבָר אַחֵר, (שמות טז) וַיֹּאמֶר ה' אִכְלֻהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַה' הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה. הַפָּסוּק הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים,

דִּי מְמַנָּא בְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון. בְּעִיזְקָא דִּלְעֵילָא, לָקְטִין תְּרֵין סִטְרִין, חַד עִיזְקָא. וְהַהוּא עִיזְקָא אִיהוּ בְּרִיבּוּעָא לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא.

אֲחִידָן הַאי עִיזְקָא מֵהַאי סִטְרָא וּמֵהַאי סִטְרָא, דָּא לְיָמִינָא, וְדָא לִשְׂמָאלָא. הַהוּא דְּיָמִינָא סָלְקָא בְּרֵישָׁא, וְכַד אִיהוּ זָקְפָא, נָטִיל עִמֵּיהּ שִׁית מְאָה אֶלֶף גּוּבְרִין גִּבָּרִין, אֲחִידָן סְיָיפִין עַל יְרֵכִין. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות יב לז) כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי הַגְּבָרִים לְבַד מִטָּף. וְהַהוּא דִּשְׂמָאלָא סָלְקָא לְבָתַר כֵּן, וְכַד אִיהוּ זָקְפָא, נָטִיל עִמֵּיהּ שִׁית מְאָה אֶלֶף מָאנֵי דְּנַדְפִין, אַנְפִּין דְּרַחֲמֵי. וּמִתְחַלְּפִין דְּיָמִינָא בִּשְׂמָאלָא, וְדִשְׂמָאלָא בְּיָמִינָא.

זָקְפָאן לְעֵילָא, עַד דְּמַאטוּ לְחַד כַּהֲנָא, דְּגָלֵי מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא. כַּד מָטוֹ תַּמָּן,

לשון הקודש

תַּחַת כַּפְתּוֹר הָעֶלְיוֹן, הַכַּפְתּוֹר שֶׁמְּמֻנֶּה בְּכ"ב הָאוֹתִיּוֹת. בַּטַּבַּעַת שֶׁלְּמַעְלָה לוֹקְטִים שְׁנֵי צְדָדִים, אַחַת טַבַּעַת. וְאוֹתָהּ הַטַּבַּעַת הִיא בְּרִבּוּעַ לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם.

אוֹחֲזִים הַטַּבַּעַת הַזוֹ מֵהַצַּד הַזֶּה וּמֵהַצַּד הַזֶּה, זֶה לְיָמִין וְזֶה לִשְׂמֹאל. אוֹתוֹ שֶׁל הַיָּמִין עוֹלֶה בָּרֹאשׁ, וּכְשֶׁהוּא זוֹקֵף, נוֹטֵל עִמּוֹ שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף גְּבָרִים גִּבּוֹרִים, אֲחוּזֵי חֲרָבוֹת עַל הַיְרֵכַיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות יב) כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי הַגְּבָרִים לְבַד מִטָּף. וְאוֹתוֹ שֶׁל הַשְּׂמֹאל עוֹלֶה אַחַר כָּךְ, וּכְשֶׁהוּא זוֹקֵף, נוֹטֵל עִמּוֹ שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף בַּעֲלֵי כְנָפַיִם, פְּנֵי הָרַחֲמִים. וּמִתְחַלְּפִים שֶׁל הַיָּמִין בִּשְׂמֹאל, וְשֶׁל הַשְּׂמֹאל בְּיָמִין.

זוֹקְפִים לְמַעְלָה, עַד שֶׁמַּגִּיעִים לְכֹהֵן אֶחָד, שֶׁגָּלָה מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

נָפִיק הַהוּא כַּהֲנָא רַבָּא, וְקָא מְבָרֵךְ לְהַהוּא כַּפְּתּוֹר. כֵּיוָן דְּקָא מִתְבָּרְכָא מִתַּמָּן, מִגּוֹ עַתִּיקָא סָבָא דְּסָבִין סִיבָּתָא דְּכָל סִיבָּתִין, נָפִיק טַלָּא דִּבְדוֹלְחָא, וְנָגִיד לְהַהוּא רֹאשׁ דְּכַהֲנָא, וְאִיהוּ אִמְּלֵי לְהַאי כַּפְּתּוֹר, כֵּיוָן דְּאִתְמַלְיָיא, אִתְמַלְיָיא בְּשִׁית סִטְרִין, לְשִׁית יוֹמִין דְּשַׁבַּתָּא.

כַּד נָחִית מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְאַקְרִישׁ לְהַהוּא בְּדוֹלְחָא, וְאִתְעֲבִיד כְּגַוְונָא דִבְדוֹלְחָא דְּאֶבֶן טָבָא. וְכֻלְּהוּ אוּכְלוּסִין אִתְזְנוּ מִנֵּיהּ בְּכָל יוֹמָא, וּמִנְּהוֹן בְּלֵילְיָא. אִינּוּן דִּימָמָא אָכְלֵי בְּגַוְונָא חַד, וְאִינּוּן דְּלֵילְיָא אָכְלֵי בְּגַוְונָא אָחֳרָא. אִינּוּן דְּלֵילְיָא אִקְּרוּן מְתַבְּרֵי טוּרִין וְטִנָּרִין, אִלֵּין לָקְטִין מִפַּלְגוּת דְּלֵילְיָא עַד דְּיִתְתַּקַּף שִׁמְשָׁא, כֵּיוָן דְּאָתָא שִׁמְשָׁא לָא לָקְטֵי. אִינּוּן דִּימָמָא, אִקְּרוּן יְלִידֵי בֵּיתָא, טְמִירֵי

לשון הקודש

כְּשֶׁמַּגִּיעִים לְשָׁם, יוֹצֵא אוֹתוֹ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וּמְבָרֵךְ אֶת הַכַּפְּתּוֹר הַהוּא. כֵּיוָן שֶׁמִּתְבָּרֵךְ מִשָּׁם מִתּוֹךְ הָעַתִּיק הַסָּבָא שֶׁל הַסָּבִים, סִבַּת כָּל הַסִּבּוֹת, יוֹצֵא טַל שֶׁל בְּדֹלַח, וּמַשְׁפִּיעַ לְרֹאשׁ הַהוּא שֶׁל הַכֹּהֵן, וְהוּא מְמַלֵּא אֶת הַכַּפְּתּוֹר הַזֶּה. כֵּיוָן שֶׁמִּתְמַלֵּא, מִתְמַלֵּא בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים, לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַשַּׁבָּת.

כְּשֶׁיָּרַד מִצַּד הַשְּׂמֹאל וְהִקְרִישׁ אוֹתוֹ הַבְּדֹלַח, נַעֲשָׂה כְּמוֹ הַבְּדֹלַח שֶׁל אֶבֶן טוֹבָה, וְכָל הַהֲמוֹנִים נִזּוֹנוּ מִמֶּנּוּ בְּכָל יוֹם, וּמֵהֶם בַּלַּיְלָה. אוֹתָם שֶׁל הַיּוֹם אוֹכְלִים בְּגָוֵן אֶחָד, וְאוֹתָם שֶׁל הַלַּיְלָה אוֹכְלִים בְּגָוֵן אַחֵר. אוֹתָם שֶׁל הַלַּיְלָה נִקְרָאִים מְשַׁבְּרֵי הָרִים וּסְלָעִים. אֵלּוּ לוֹקְטִים מֵחֲצוֹת הַלַּיְלָה עַד שֶׁמִּתְחַזֵּק הַשֶּׁמֶשׁ. כֵּיוָן שֶׁבָּא הַשֶּׁמֶשׁ, אֵין לוֹקְטִים. אוֹתָם שֶׁל הַיּוֹם נִקְרָאִים יְלִידֵי הַבַּיִת, שְׁמוּרֵי

הֵיכָלָא. לָא לָקְטֵי אֶלָּא בְּצִפְּרָא. כֵּיוָן דְּאָתֵי צִפְּרָא, לָקְטֵי כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. אָחֲרָנִין אִית דְּלָקְטֵי לְעִידַן רַמְשָׁא, וְכָל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ.

אִינּוּן דְּלֵילְיָא, עֲלַיְיהוּ כְּתִיב (שם טז יג) וּבַבֹּקֶר הָיְתָה שִׁכְבַת הַטָּל. אִלֵּין אִינּוּן נָזְלֵי טַלָּא דְּמַנָּא לְתַתָּאי, מְחוּלְקָא דִּילְהוֹן. הַאי מַנָּא לָא הֲוָה לֵיהּ גַּוָּון, וְלָא אִגְלִיד. אִינּוּן דְּצִפְּרָא, עֲלַיְיהוּ כְּתִיב (קהלת יא ו) בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת זַרְעֶךָ. אִלֵּין הֲווּ נָזְלֵי טַלָּא דְּמַנָּא לְתַתָּאי, וַיַּהֲבֵי גַּוָּון לְהַהוּא מַנָּא, וּמִתְקָא וְדוּבְשָׁא.

אִינּוּן דְּרַמְשָׁא, עֲלַיְיהוּ כְּתִיב (שמות טז ו) עֶרֶב וִידַעְתֶּם. וְאִינּוּן דְּלֵילְיָא, הֲווּ נָזְלֵי בְּזִמְנָא חָדָא מִסִּטְרָא דְּאִלֵּין. מַאן דְּאַשְׁאַר מִנֵּיהּ עַד צִפְּרָא, כְּתִיב, (שם כ) וַיָּרֶם תּוֹלָעִים וַיִּבְאַשׁ.

לשון הקודש

הַהֵיכָל. אֵין לוֹקְטִים אֶלָּא בַּבֹּקֶר. כֵּיוָן שֶׁבָּא הַבֹּקֶר, לוֹקְטִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ. אֲחֵרִים יֵשׁ שֶׁלּוֹקְטִים לְעֵת עֶרֶב, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ.

אוֹתָם שֶׁל הַלַּיְלָה כָּתוּב עֲלֵיהֶם (שמות טז) וּבַבֹּקֶר הָיְתָה שִׁכְבַת הַטָּל. אֵלּוּ הֵם הַמַּזִּילִים הַטַּל שֶׁל הַמָּן לַתַּחְתּוֹנִים, מֵהַחֵלֶק שֶׁלָּהֶם. לַמָּן הַזֶּה לֹא הָיָה גָּוָן, וְלֹא נִקְרַשׁ. אוֹתָם שֶׁל הַבֹּקֶר כָּתוּב עֲלֵיהֶם (קהלת יא) בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת זַרְעֶךָ. אֵלּוּ הָיוּ מַזִּילִים טַל שֶׁל הַמָּן לַתַּחְתּוֹנִים, וְנוֹתְנִים גָּוָן לְאוֹתוֹ הַמָּן וּמְתִיקוּת וּדְבַשׁ.

אוֹתָם שֶׁל הָעֶרֶב כָּתוּב עֲלֵיהֶם (שמות טז) עֶרֶב וִידַעְתֶּם. וְאוֹתָם שֶׁל הַלַּיְלָה הָיוּ מַזִּילִים בְּפַעַם אַחַת מֵהַצַּד שֶׁל אֵלּוּ. מִי שֶׁהִשְׁאִיר מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר, כָּתוּב (שם) וַיָּרֶם תּוֹלָעִים וַיִּבְאַשׁ.

תְּלַת סִטְרִין גְּלִיפִין הָכָא, לָקְבֵיל תְּלַת, הַיּוֹ"ם הַיּוֹ"ם הַיּוֹ"ם. תְּלַת הֵהִי"ן, ה' ה' ה', וּלְכֻלְּהוּ הֵהִי"ן, תְּלַת תְּלַת אַתְוָון, וְאִתְעֲבִידוּ תְּרֵין עֲשַׂר, כְּחוּשְׁבַּן תְּרֵי עֲשַׂר שַׁעְתֵּי דִּימָמָא, וְכֻלְּהוּ חַד, וְכֻלְּהוּ יוֹם. תְּלַת שַׁבַּתֵּי אִינּוּן, כֻּלְּהוּן יוֹמָא חַד, שַׁבַּתָּא דְּלֵילְיָא, שַׁבַּתָּא דִּימָמָא, שַׁבַּתָּא דְּרַמְשָׁא. לְקִבְלֵהוֹן תְּלַת סְעוּדָתֵי, סְעוּדָתָא דְּלֵילְיָא, סְעוּדָתָא דִּימָמָא, סְעוּדָתָא דְּרַמְשָׁא.

סְעוּדָתָא דְּלֵילְיָא, עַד לָא אִתְקַדַּשׁ יוֹמָא, מִתְתַּקְּנֵי אוּכְלוּסִין כֻּלְּהוּ תְּלַת קְשִׁירִין, עָאלִין גּוֹ נַהֲרֵי דַּאֲפַרְסְמוֹנָא, אִתְסַחְיָין בִּתְסִירוּ דִּוְוָרְדֵי גְּלִיפָן, מִתְעֲבְרָן גּוֹ נְהַר דִּינוּר, וְסָלְקִין מִתַּמָּן בְּקוֹמֵי. כֵּיוָן דְּסָלְקִין לִסְטַר חִוָּרָא, אִתְסַחְיָין אִינּוּן וְוָרְדִין. סָהֲדוּ סָהֲדִין דְּשַׁבָּת בְּרֵאשִׁית. כֻּלְּהוּן דְּלֵילְיָא קַדִּישִׁין. לִסְטַר חַד לְשִׁית שִׁית סִטְרִין.

לשון הקודש

שְׁלֹשָׁה צְדָדִים חֲקוּקִים כָּאן, כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ הַיּוֹ"ם הַיּוֹ"ם הַיּוֹ"ם. שָׁלֹשׁ הֵהִי"ן ה' ה' ה', וּלְכָל הֵהִי"ן שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת, וְנַעֲשׂוּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה, כְּחֶשְׁבּוֹן שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שְׁעוֹת הַיּוֹם, וְכֻלָּם אֶחָד, וְכֻלָּם יוֹם. שָׁלֹשׁ שַׁבָּתוֹת הֵן, כֻּלָּן יוֹם אֶחָד: הַשַּׁבָּת שֶׁל הַלַּיְלָה, הַשַּׁבָּת שֶׁל הַיּוֹם, וְהַשַּׁבָּת שֶׁל הָעֶרֶב. כְּנֶגְדָּן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת: סְעוּדַת הַלַּיְלָה, סְעוּדַת הַיּוֹם, וּסְעוּדַת הָעֶרֶב. **סְעוּדַת** הַלַּיְלָה, בְּטֶרֶם הִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם, מִתְתַּקְּנִים הָאוּכְלוּסִים כֻּלָּם שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים, נִכְנָסִים לְתוֹךְ נַהֲרוֹת אֲפַרְסְמוֹן, רוֹחֲצִים בְּאוֹצָר שֶׁל שׁוֹשַׁנִּים חֲקוּקוֹת, מָעֲבָרִים בִּנְהַר דִּינוּר, וְעוֹלִים מִשָּׁם בְּקִימָה. כֵּיוָן שֶׁעוֹלִים לַצַּד הַלָּבָן, רוֹחֲצוֹת אוֹתָן הַשּׁוֹשַׁנִּים, מְעִידוֹת עֵדוּת שֶׁל שַׁבָּת

כַּד בָּעָא יוֹמָא לְאִתְקַדְּשָׁא, קָל שׁוֹפָרָא אִתְנְגִיד מִלְּעֵילָא לְתַתָּא, וְהַהוּא קָלָא חוּלְקָא דְּעַמָּא דְּיִשְׂרָאֵל אִיהוּ. בְּגִין דְּלֵית קִדּוּשָׁא בַּר כַּד אִשְׁתְּמַע הַהוּא קָלָא. וּכְדֵין יְדִיעַ דְּאִתְקַדַּשׁ יוֹמָא.

סַנְדַּלְפּוֹן נְזִירָא פְּרִישָׁא, אִתְעַטְּרָא בְּעִטְּרוֹי גְּלִיפִּין, רְשִׁימָאן בְּאַתְוָון דְּאִקְּרֵי גְּלְגּוּלָא דְּחַד וּתְרֵין וּתְלַת אַרְבַּע וְחָמֵשׁ וְשִׁית, וְאִינוּן אַתְוָון אי"ק בכ"ר גל"ש דמ"ת הנ"ך וכו'.

כְּדֵין בוא"ל, רַב אַסְוָון דְּאִקְּרֵי רְפָאֵל, (במדבר יב יג) אֵל נָא רְפָא נָא, בָּעוּתָא דְּקָאָמַר מְהֵימְנָא דְּמָארוֹי, וַאֲתַר דָּא אַסִּי לְמִרְיָם. נ"א נ"א הוּא בוא"ל, בְּאַתְוָון רְשִׁימָאן דְּאָלֶ"ף דָּלֶ"ת נו"ן יו"ד. בֵּי"ת וָא"ו אָלֶ"ף לָמֶ"ד, דָּא הוּא בוא"ל. הַאי רַב אַסְוָון אַסִּי לְכֻלְּהוּ אוּכְלוּסֵי, וּמַעֲבַר מִנַּיְיהוּ זִיוָא

לשון הקודש

בְּרֵאשִׁית. כָּל אֵלּוּ שֶׁל הַלַּיְלָה קְדוֹשִׁים. לְצַד אֶחָד, לְשִׁשָּׁה לְשִׁשָּׁה צְדָדִים.

כְּשֶׁצָּרִיךְ לְהִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם, קוֹל שׁוֹפָר נִמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וְאוֹתוֹ הַקּוֹל, הַחֵלֶק שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל הוּא, מִשּׁוּם שֶׁאֵין קִדּוּשׁ, רַק כְּשֶׁנִּשְׁמַע אוֹתוֹ הַקּוֹל, וְאָז יָדוּעַ שֶׁהִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם.

סַנְדַּלְפּוֹן הַנָּזִיר הַפָּרוּשׁ מִתְעַטֵּר בְּעַטְּרוֹתָיו הַחֲקוּקוֹת, רְשׁוּמוֹת בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת גִּלְגּוּל שֶׁל אַחַת וּשְׁתַּיִם וְשָׁלֹשׁ וְאַרְבַּע וְחָמֵשׁ וְשֵׁשׁ, וְהֵן אוֹתִיּוֹת אי"ק בכ"ר גל"ש דמ"ת הנ"ך וְכוּ'.

וְאָז בוא"ל, גְּדוֹל הָרוֹפְּאִים שֶׁנִּקְרָא רְפָאֵל, (במדבר יב) אֵל נָא רְפָא נָא, הַבַּקָּשָׁה שֶׁאָמַר הַנֶּאֱמָן שֶׁל אֲדוֹנוֹ, וּבַמָּקוֹם הַזֶּה רִפֵּא אֶת מִרְיָם. נ"א נ"א הוּא בוא"ל, בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת שֶׁל אָלֶ"ף דָּלֶ"ת נו"ן יו"ד. בֵּי"ת וָא"ו אָלֶ"ף לָמֶ"ד, זֶהוּ בוא"ל.

דַּחֲשׁוֹכָא, דַּהֲוָה מְקַרְבָא גַּבַּיְיהוּ שְׁאָר יוֹמֵי.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא מִתְעָרֵי תְּרֵין רוּחִין עִילָּאִין, חַד מִסִּטְרָא דְּאוֹר וְחַד מִסִּטְרָא דְּחֹשֶׁךְ. וְאִינוּן מִיכָאֵל גַּבְרִיאֵ"ל, מִתְגַּלְפָּאן לְשִׁתִּין רִבּוֹא אוּכְלוּסִין, דְּשָׁלְטָן בְּהַהוּא לֵילְיָא. וְאִתְעַתְּדָן חַד לְיָמִינָא וְחַד לִשְׂמָאלָא, לְכָל חַד וְחַד פָּתוֹרֵי אִתְתַּקְּנָן. בָּתַר דְּאִתְחַזּוּן כָּל פָּתוֹרֵי דִּלְתַתָּא בְּהֵיכָלָא יְדִיעָא.

כָּל אוּכְלוּסִין דִּלְעֵילָּא, אִית לוֹן דּוּכְתִּין פְּרִישָׁן בְּהַאי לֵילְיָא. וְכָל חַד רַב וְיַקִּירָא בְּדוּכְתֵּיהּ, עַל כָּל שְׁאָר חֵילוֹי, וְאִינוּן חַיָּילִין מְמַנָּן תְּחוֹת יְדוֹי. מֵאִינוּן חֵילוֹי, מִתְפָּרְשָׁן תְּרֵין עִילָּאִין דִּי בְהוּ, וְנָטְלֵי פָּתוֹרָא חַד מִיָּמִינָא וְחַד מִשְׂמָאלָא, וְכָל פָּתוֹרָא דְּלָא אִתְקְרַב בֵּין תְּרֵין אִלֵּין, לָאו אִיהוּ פָּתוֹרָא

לשון הקודש

גְּדוֹל הָרוֹפְּאִים הַזֶּה מְרַפֵּא אֶת כָּל הָאוּכְלוּסִים, וּמַעֲבִיר מֵהֶם אֶת זִיו הַחֹשֶׁךְ,

שֶׁשְּׁאָר הַיָּמִים הָיוּ מְקָרְבִים לָהֶם.

בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה מִתְעוֹרְרוֹת שְׁתֵּי רוּחוֹת עֶלְיוֹנוֹת, אַחַת מִצַּד הָאוֹר, וְאַחַת מִצַּד הַחֹשֶׁךְ, וְהֵם מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל, מְחֻקָּקִים לְשִׁשִּׁים רִבּוֹא אוּכְלוּסִים, שֶׁשּׁוֹלְטִים בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה, וְנוֹעֲדִים אֶחָד לְיָמִין לְאֶחָד לִשְׂמֹאל, לְכָל אֶחָד וְאֶחָד שֻׁלְחָנוֹת מְתֻקָּנִים, אַחַר שֶׁנִּרְאִים כָּל הַשֻּׁלְחָנוֹת לְמַטָּה בְּהֵיכָל יָדוּעַ.

כָּל הָאוּכְלוּסִים שֶׁלְּמַעְלָה יֵשׁ לָהֶם מְקוֹמוֹת נִפְרָדִים בַּלַּיְלָה הַזֶּה, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נִכְבָּד וְגָדוֹל בִּמְקוֹמוֹ עַל כָּל שְׁאָר הַצְּבָאוֹת שֶׁלּוֹ, וְאוֹתָם הַצְּבָאוֹת מְמֻנִּים תַּחַת יָדוֹ. מֵאוֹתָם הַצְּבָאוֹת נִפְרָדִים שְׁנֵי עֶלְיוֹנִים שֶׁבָּהֶם, וְנוֹטְלִים שֻׁלְחָן אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמֹאל, וְכָל שֻׁלְחָן שֶׁלֹּא

דְּשַׁבַּתָּא, וְלָאו אִיהוּ פָּתוֹרָא דְּקַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא.

וְכַד אִינוּן אִתְּתָא וּבַעֲלָהּ בְּחֶדְוָוה, כְּדֵין הַהוּא פָּתוֹרָא מִתְעַטְּרָא. כַּד אִתְקְרֵיב הַהוּא פָּתוֹרָא, בְּשִׁית נַהֲמֵי דְּהַהוּא מַנָּא בְּהַהוּא סִטְרָא. וְשִׁית נַהֲמֵי דְּהַהוּא מַנָּא בְּהַאי סִטְרָא. דָּא אִיהוּ פָּתוֹרָא דְּמִתְעַטְּרָא בְּעִטְּרוֹי.

אִינוּן תְּרֵין דְּנָטְלִין פָּתוֹרָא, אִצְטְרִיכוּ לְנַטְרָא פָּתוֹרָא, דְּלָא יִתְעָרְבוּ נַהֲמֵי שִׁית דְּהַאי סִטְרָא, וְשִׁית דְּהַאי סִטְרָא. כֵּיוָן דְּהַאי פָּתוֹרָא, אִתְקְרֵיב קַמֵּי הַהוּא רַב וְעִילָּאָה מִינַּיְיהוּ, כְּדֵין נָטִיל חַד מֵהַאי סִטְרָא, וְחַד מֵהַאי סִטְרָא, וְקָא מְבָרְכָא עֲלַיְיהוּ. כָּל חַד אָמַר לְאוּכְלְסוֹי, (יחזקאל מא כב) זֶה הַשּׁוּלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'. הֵכִין זֶ"ה תְּרֵין עֲשַׂר.

לשון הקודש

נִקְרָב בֵּין שְׁנֵי אֵלֶּה, אֵינוֹ שֻׁלְחַן שַׁבָּת, וְאֵינוֹ שֻׁלְחָן שֶׁלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

וּכְשֶׁאִשָּׁה וּבַעְלָהּ בְּשִׂמְחָה, אָז אוֹתוֹ שֻׁלְחָן מִתְעַטֵּר. כְּשֶׁנִּקְרָב אוֹתוֹ הַשֻּׁלְחָן בְּשִׁשָּׁה לְחָמִים שֶׁל אוֹתוֹ הַמָּן בְּאוֹתוֹ הַצַּד, וְשִׁשָּׁה לְחָמִים שֶׁל אוֹתוֹ הַמָּן בַּצַּד הַזֶּה – זֶהוּ הַשֻּׁלְחָן שֶׁמִּתְעַטֵּר בְּעִטְּרוֹתָיו. **אוֹתָם** הַשְּׁנַיִם שֶׁנּוֹטְלִים אֶת הַשֻּׁלְחָן, צְרִיכִים לִשְׁמֹר אֶת הַשֻּׁלְחָן, שֶׁלֹּא יִתְעָרְבוּ שֵׁשֶׁת הַלְּחָמִים שֶׁל הַצַּד הַזֶּה וְשֵׁשׁ שֶׁל הַצַּד הַזֶּה. כֵּיוָן שֶׁהַשֻּׁלְחָן הַזֶּה נִקְרָב לִפְנֵי אוֹתוֹ גָּדוֹל וְעֶלְיוֹן מֵהֶם, אָז נוֹטֵל אֶחָד מִצַּד זֶה וְאֶחָד מִצַּד זֶה, וּמְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם. כָּל אֶחָד אוֹמֵר לְאוּכְלוֹסָיו, (יחזקאל מא) זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'. הֵכִין זֶ"ה שְׁנֵים עָשָׂר.

עַל כָּל פָּתוֹרָא וּפָתוֹרָא, אִתְמַנָּן תְּלַת סַרְכִּין, וְרוּחָא עִילָּאָה עֲלַיְיהוּ, וְהַהוּא רוּחָא חָדֵי בְּהַהוּא חֶדְוָה, וְהוּא אוּרִיאֵ"ל. וְעִם כָּל אוּכְלוּסִין (דף ס ע"א) דִּילֵיהּ אָזִיל, עַל כָּל אִינּוּן פָּתוֹרִין.

וְשִׁתִּין מְמַנָּן, טָעֲמִין טַעֲמָא עַל כָּל חַד וְחַד, וְאוֹמֵר הַמּוֹצִיא, וּמְבָרֵךְ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמַאן דְּטָעֵים בְּתֵיאוּבְתָּא, הָכִי אִיתּוֹסַף חֵילָא בְּתֵיאוּבְתָּא עִילָּאָה. הַהוּא רוּחָא דְקָא שָׁלְטָא עֲלַיְיהוּ, (שִׁתִּין אוּכְלוּסִין דְקָא מְסַדְּרָן פָּתוֹרִין בְּהַהוּא לֵילְיָא הַהוּא רוּחָא דְקָא שָׁלְטָא עֲלַיְיהוּ. בנ"א ל"ג) שֶׁסָּלְקָא נְהִירוּ בְּחֶדְוָה.

וְתָא חֲזֵי, כְּדוּגְמָא דְּאִינּוּן מַלְאָכִים, דְּאִינּוּן שֵׁדִין יְהוּדָאִין, דְּאָכְלִין בְּדוּגְמָא דְּבַר נָשׁ. כָּךְ אִית אָחֲרָנִין עִילָּאָה לְעֵילָא לְעֵילָא, וְאִינּוּן אָכְלִין וְשָׁתִין מֵאוֹר דִּשְׁכִינְתָּא דְּאִינּוּן נֶהֱנִין. וְדָא הוּא דְּאָמְרוּ,

לשון הקודש

עַל כָּל שֻׁלְחָן וְשֻׁלְחָן הִתְמַנּוּ שְׁלֹשָׁה שָׂרִים, וְרוּחַ עֶלְיוֹנָה עֲלֵיהֶם, וְאוֹתָהּ הָרוּחַ שְׂמֵחָה בְּאוֹתָהּ שִׂמְחָה, וְהוּא אוּרִיאֵ"ל. וְהוֹלֵךְ עִם כָּל אוּכְלוּסָיו, עַל כָּל אוֹתָם הַשֻּׁלְחָנוֹת.

שִׁשִּׁים מְמֻנִּים טוֹעֲמִים טַעַם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְאוֹמֵר הַמּוֹצִיא, וּמְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמִי שֶׁטּוֹעֵם בְּתַאֲוָה, כָּךְ נוֹסֵף כֹּחַ בַּתְּשׁוּקָה שֶׁלְּמַעְלָה. אוֹתָהּ הָרוּחַ הַשּׁוֹלֶטֶת עֲלֵיהֶם, (שִׁשִּׁים אוּכְלוּסִים שֶׁכְּשֶׁמְּסַדְּרִים שֻׁלְחָנוֹת בְּאוֹתוֹ לַיְלָה, אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עֲלֵיהֶם) שֶׁמַּעֲלָה אֶת הָאוֹר בְּשִׂמְחָה.

וּבָא רְאֵה, כְּדֶגְמַת אוֹתָם הַמַּלְאָכִים, שֶׁהֵם שֵׁדִים יְהוּדִים, שֶׁאוֹכְלִים כְּדֶגְמָתוֹ שֶׁל בֶּן אָדָם, כָּךְ יֵשׁ אֲחֵרִים עֶלְיוֹנָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְהֵם אוֹכְלִים וְשׁוֹתִים

צַדִּיקִים יוֹשְׁבִין וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶן, וְנֶהֱנִין מֵאוֹר הַשְּׁכִינָה. וְדָא הָאֲכִילָה וַדָּאִית.

חַד אָת נָהִיר לְעֵילָא לְעֵילָא, וְאִיהִי אָת י'. הַאי אָת נָהִיר, וְאַנְהִיר כָּל אוּכְלוּסִין, וְאִיהִי לָא יְדִיעַ, וְלָא אִתְגַּלְיָיא. תְּחוֹת הַאי, אִתְנַהֲרָן חָמֵשׁ אַתְוָון, וּפְרִישָׁן עַל כֻּלְּהוּ אוּכְלוּסִין, וְאִינוּן אֱלֹהִי"ם. אִתְגַּלְגְּלָא אָת א', וְשַׁרְיָיא עַל אוּכְלֻסָא חַד. וְכֵן כּוּלָּם.

וְתָא חֲזֵי, בְּיוֹמָא דָא דְּשַׁבַּתָּא, כָּעֵי בַּר נָשׁ לְמֶחֱדֵי בִּימָמָא וּבְלֵילְיָיא, וּכְעֵי לְתַקָּנָא פָּתוֹרָא, וַיַּעֲבִיד חֵידוּ לְעִילָּאִין וְתַתָּאִין.

וְתָא חֲזֵי, כַּד אָתֵי בַּר נָשׁ מִבֵּי כְּנִישְׁתָּא, יָהֲכוֹן עִמֵּיהּ מַלְאָכִין קַדִּישִׁין מֵהַאי גִּיסָא, וּמַלְאָכִין מֵהַאי גִּיסָא, וּשְׁכִינְתָּא עַל כֻּלְּהוּן, כְּאִימָּא עַל בְּנִין.

לשון הקודש

מֵאוֹר הַשְּׁכִינָה שֶׁהֵם נֶהֱנִים. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם וְנֶהֱנִים מֵאוֹר הַשְּׁכִינָה, וְזוֹ הָאֲכִילָה הַוַּדָּאִית.

אוֹת אַחַת מְאִירָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְהִיא הָאוֹת י'. הָאוֹת הַזוֹ מְאִירָה, וּמְאִירָה כָּל הָאוּכְלוּסִים, וְהִיא אֵינָהּ יְדוּעָה, וְלֹא הִתְגַּלְּתָה. תַּחַת זוֹ מְאִירוֹת חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, וּפְרוּשׁוֹת עַל כָּל הָאוּכְלוּסִים, וְהֵם אֱלֹהִי"ם. מִתְגַּלְגֶּלֶת הָאוֹת א' וְשׁוֹרָה עַל כָּל מַחֲנֶה אֶחָד, וְכֵן כֻּלָּם.

וּבָא רְאֵה, בַּיּוֹם הַזֶּה שֶׁל הַשַּׁבָּת צָרִיךְ הָאָדָם לִשְׂמֹחַ בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, וְצָרִיךְ לְהַתְקִין שֻׁלְחָן, וַיַּעֲשֶׂה שִׂמְחָה לָעֶלְיוֹנִים וְלַתַּחְתּוֹנִים.

וּבָא רְאֵה, כְּשֶׁבָּא אָדָם מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, הוֹלְכִים עִמּוֹ מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים מִצַּד זֶה, וּמַלְאָכִים מִצַּד זֶה, וְהַשְּׁכִינָה עַל כֻּלָּם,

וּבְהַאי שַׁעֲתָא, (תהלים צא ז-י) **יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ וגו', רַק בְּעֵינֶיךָ תַּבִּיט וגו', כִּי אַתָּה ה' מַחְסִי וגו', לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וגו'.**

כָּל דָּא, אִם אִישׁ יֵעוֹל לְבֵיתֵיהּ בְּחֶדְוָוא, וִיקַבֵּל אוֹשְׁפִּיזִין בְּחֶדְוָוא. וְכַד אָתֵי שְׁכִינְתָּא וּמַלְאָכִין, וְיֶחֱזוּ שְׁרַגָּא נָהֲרָא, וּפָתוֹרָא מִתְתַּקְּנָא, וְאִינִישׁ וְאִיתְתֵיהּ בְּחֶדְוָה, בְּהַאי שַׁעֲתָא שְׁכִינְתָּא אָמְרַת, זֶה שֶׁלִּי הוּא, (ישעיה מט ג) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. (דף ס ע"א).

וְאִם לָאו, שְׁכִינְתָּא אָזְלַת, וּמַלְאָכִין עִמָּהּ, וְיֵיתֵי יֵצֶר הָרָע עִם חֵילֵיהּ, וְאִתְחַבָּרוּ עִמְּהוֹן, וְיֹאמַר זֶה שֶׁלִּי הוּא, וּמִן חֵילִין דִּילִי. וּמִיָּד שׁוֹרָה עָלָיו וּמְטַמְּאָתוֹ, וְיִסְתַּלֵּק י"ה, מִן אִישׁ וְאִשָּׁה,

לשון הקודש

כְּאֵם עַל הַבָּנִים. וּבַשָּׁעָה הַזּוֹ (תהלים צא) יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ וְגוֹ', רַק בְּעֵינֶיךָ תַּבִּיט וְגוֹ', כִּי אַתָּה ה' מַחְסִי וְגוֹ', לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְגוֹ'.

כָּל זֶה, אִם הָאִישׁ יִכָּנֵס לְבֵיתוֹ בְּשִׂמְחָה וִיקַבֵּל אוֹרְחִים בְּשִׂמְחָה. וּכְשֶׁבָּאָה הַשְּׁכִינָה וְהַמַּלְאָכִים, וְיִרְאוּ נֵר מֵאִיר וְשֻׁלְחָן מְתֻקָּן, וְאִישׁ וְאִשְׁתּוֹ בְּשִׂמְחָה – בַּשָּׁעָה הַזּוֹ אוֹמֶרֶת הַשְּׁכִינָה: זֶה שֶׁלִּי הוּא! (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

וְאִם לֹא – הַשְּׁכִינָה הוֹלֶכֶת, וְעִמָּהּ הַמַּלְאָכִים, וְיָבֹא יֵצֶר הָרָע עִם צִבְאוֹתָיו, וּמִתְחַבְּרִים עִמָּם, וְיֹאמַר: זֶה שֶׁלִּי הוּא, וּמֵהַצְּבָאוֹת שֶׁלִּי! וּמִיָּד שׁוֹרָה עָלָיו וּמְטַמְּאָתוֹ, וְיִסְתַּלֵּק י"ה מִן אִישׁ וְאִשָּׁה,

וְיִשְׁתָּאַר אֶשָּׁא עִם אֶשָּׁא. וּמַאֲכָלוֹ טָמֵא. וְעַל דָּא, (משלי כג ו) וְאַל תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו שֶׁל רַע עַיִן. וַדַּאי פָּתוּרָא דִּילֵיהּ הִיא מְלֵאָה קִי"א צוֹאָ"ה. וְאֵין צוֹאָה, אֶלָּא יֵצֶר הָרָע, שֶׁהוּא טָמֵא.

וְעַל דָּא הַבָּא לִיטַּהֵר מְסַיְּעִין אוֹתוֹ. בָּא לִטָּמֵא פָּתְחִין לוֹ. וְתָא חֲזֵי, מַלְאָכִין קַדִּישִׁין, וּמַלְאָכִין מְסָאֲבִין, אָזְלִין עִם בַּר נָשׁ בְּכָל אֲתַר דְּאָזִיל. אִם בַּר נָשׁ זַכָּאָה הוּא, אִזְדַּוְּוגוּ לֵיהּ מַלְאָכִין קַדִּישִׁין, וְיִנְטְרוּן לֵיהּ בְּכָל אַתְרָא דְּאָזִיל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים צא יא) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ.

וְאִם לָאו, יִסְתַּלְּקוּן מִנֵּיהּ מַלְאָכִין קַדִּישִׁין, וְיִשְׁלְטוּן עֲלֵיהּ מַלְאָכִין מְסָאֲבִין, וְאַנְהִיגוּ לֵיהּ לַגֵּיהִנֹּם. וּבְהַאי שַׁעֲתָא, (ישעיה נ ב) קָרָאתִי וְאֵין

לשון הקודש

וְיִשָּׁאֵר אֵשׁ עִם אֵשׁ. וּמַאֲכָלוֹ טָמֵא. וְעַל זֶה (משלי כג) וְאַל תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו שֶׁל רַע עַיִן. וַדַּאי שֶׁשֻּׁלְחָנוֹ הִיא מְלֵאָה קִי"א צוֹאָ"ה. וְאֵין צוֹאָה אֶלָּא יֵצֶר הָרָע, שֶׁהוּא טָמֵא.

וְעַל זֶה הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִים אוֹתוֹ. בָּא לִטָּמֵא פּוֹתְחִים לוֹ. וּבֹא תִרְאֶה, מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים וּמַלְאָכִים טְמֵאִים הוֹלְכִים עִם אָדָם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוֹלֵךְ. אִם אָדָם הוּא צַדִּיק, מִתְחַבְּרִים לוֹ מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים, וְיִשְׁמְרוּ אוֹתוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוֹלֵךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים צא) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ.

וְאִם לֹא – יִסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים, וְיִשְׁלְטוּ עָלָיו מַלְאָכִים טְמֵאִים, וּמַנְהִיגִים אוֹתוֹ לַגֵּיהִנֹּם. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה,

עוֹנֶה בִּשְׁעַת דָּחֲקוֹ. וּבְשַׁעֲתָא דְּשָׁלִיט עֲלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא, אוֹ מַרְעִין, אוֹ שָׁלְטִין עֲלֵיהּ אוּמּוֹת הָעוֹלָם, (איכה ג) סַכּוֹתָה בֶעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה. (משלי כח ט) וְגַם תְּפִלָּתוֹ תוֹעֵבָה.

דָּבָר אַחֵר (תהלים מא ב) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה', (ישעיה כז ה) אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעֻזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. תָּא חֲזֵי, דַּל אִתְקְרֵי, גַּבְרָא דְּלֵית לֵיהּ מִדִּילֵיהּ כְּלוּם, וְלָא שָׁאֵיל פְּרוּטָה מִשּׁוּם גַּבְרָא, וְאִיהוּ נִסְתָּר, דְּלָא גָּלֵי דּוּחֲקָא דִילֵיהּ לְשׁוּם גַּבְרָא. וּבִשְׁעַת דּוּחֲקָא דִילֵיהּ, הוּא יַעֲשֶׂה מְרִיבָה כְּלַפֵּי מַעְלָה, וַאֲמַר, יוֹתֵר חַיָּיבָא אֲנָא מִכָּל שְׁאָר גּוּבְרִין דְּעָלְמָא, לְגַבְרָא חַד עוּתְרָא סַגִּי, בֵּיתָא דִילֵיהּ מַלְיָיא מִן דַּהֲבָא, מִן כַּסְפָּא, וְלָא אִית לִי שׁוּם פְּרוּטָה בָּעוֹלָם, וְלָא אִית לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל

לשון הקודש

(ישעיה נ) קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה, בִּשְׁעַת דָּחְקוֹ. וּבְשָׁעָה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עָלָיו רוּחַ הַטֻּמְאָה, אוֹ מַחֲלוֹת, אוֹ שׁוֹלְטִים עָלָיו אֻמּוֹת הָעוֹלָם, (איכה ג) סַכּוֹתָה בֶעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה. וְגַם תְּפִלָּתוֹ תוֹעֵבָה.

דָּבָר אַחֵר, אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה', (ישעיה כז) אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעֻזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. בֹּא וּרְאֵה, דַּל נִקְרָא אָדָם שֶׁאֵין לוֹ מִשֶּׁלּוֹ כְּלוּם, וְלֹא שׁוֹאֵל פְּרוּטָה מִשּׁוּם אָדָם, וְהוּא נִסְתָּר, שֶׁלֹּא מְגַלֶּה דָּחְקוֹ לְשׁוּם אָדָם. וּבִשְׁעַת דָּחְקוֹ, הוּא יַעֲשֶׂה מְרִיבָה כְּלַפֵּי מַעְלָה, וְאוֹמֵר: יוֹתֵר רָשָׁע אֲנִי מִכָּל שְׁאָר הָאֲנָשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם. לְאִישׁ אֶחָד עָשִׁיר רַב, בֵּיתוֹ מָלֵא מִזָּהָב, מִכֶּסֶף, וְלִי אֵין שׁוּם פְּרוּטָה בָּעוֹלָם, וְאֵין לִי לֶחֶם

וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ, עַד דְּיֵחוֹב קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכָל אִינִישׁ דְּיַחֲזֵק בְּמָעָוֹהִי, וִיהֵיב לֵיהּ צְדָקָה, יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי.

וְתָא חֲזֵי, כָּל אִינִישׁ דְּאִיחוּ דַּל וְחָב קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא חָשִׁיב לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חוֹבָה, בְּגִין דְּלָאו אִיהוּ בְּדַעְתֵּיהּ. וּמְנָא לוֹן, מֵאִיּוֹב, בְּשַׁעָתָא דַּאֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַשָּׂטָן (איוב ב ג) מֵאַיִן תָּבֹא וכו', הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ אֶל עַבְדִּי אִיּוֹב. אָמַר לֵיהּ הַשָּׂטָן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִית בַּר נָשׁ בְּעָלְמָא, דְּיָהִיב לֵיהּ מָאנֵיהּ כַּסְפָּא וְדַהֲבָא וּמַרְגָּלִיּוֹת וּבָנִים וְכָל טוּבָא דְּעָלְמָא, וִיהֵא בִּישׁ.

אָמַר לֵיהּ, (שם א יב) הִנֵּה כָּל אֲשֶׁר לוֹ בְּיָדְךָ רַק אֵלָיו אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ. יָהַב לֵיהּ בִּידוֹי, וְקָטִיל בְּנוֹי, וְלָא נִשְׁאַר בִּידוֹי כְּלוּם. לְבָתַר הָדַר

לשון הקודש

לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ. עַד שֶׁיֵּחָטֵא לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְכָל אִישׁ שֶׁיְּחַזֵּק בְּמָעָוֹ וְיִתֵּן לוֹ צְדָקָה, יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי.

וּבֹא רְאֵה, כָּל אִישׁ שֶׁהוּא דַל וְחוֹטֵא לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא מַחְשִׁיב לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חֵטְא, מִשּׁוּם שֶׁאֵינוֹ בְּדַעְתּוֹ. וּמִנַּיִן לָנוּ? מֵאִיּוֹב. בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַשָּׂטָן (איוב א) מֵאַיִן תָּבֹא כו', (איוב ב) הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ אֶל עַבְדִּי אִיּוֹב, אָמַר לוֹ הַשָּׂטָן לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: יֵשׁ אָדָם בָּעוֹלָם שֶׁנּוֹתֵן לוֹ אֲדוֹנוֹ כֶּסֶף וְזָהָב וּמַרְגָּלִיּוֹת וּבָנִים וְכָל טוּב הָעוֹלָם, וְיִהְיֶה רַע?

אָמַר לוֹ: הִנֵּה כָּל אֲשֶׁר לוֹ בְּיָדְךָ, רַק אֵלָיו אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ. נָתַן אוֹתוֹ בְּיָדוֹ,

וַאֲמַר, (שם ב ה) **וְגַע אֶל עַצְמוֹ וְאֶל בְּשָׂרוֹ. עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲמַר לֵיהּ,** (שם ו) **הִנּוֹ בְיָדֶךָ אַךְ אֶת נַפְשׁוֹ שְׁמֹר.**

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא נְפַק אִיּוֹב מִדַּעְתֵּיהּ, וַאֲמַר הָכִי, (שם י ג) **הֲטוֹב לְךָ כִּי תַעֲשֹׁק. הֲטוֹב זֶה הָעוֹשֶׁק שֶׁתַּעֲשֶׂה לִי. אָבִי וְאִמִּי עָשׂוּ הַגּוּף. וְאַתָּה הִתְחַבַּרְתָּ עִמָּהֶם בְּשׁוּתָּפוּת, וְנָתַתָּ בִּי נֶפֶשׁ וּנְשָׁמָה. הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא שֶׁלְּךָ, אָמַרְתָּ אַךְ אֶת נַפְשׁוֹ שְׁמוֹר, וְהַגּוּף שֶׁעָשׂוּ לִי אָבִי וְאִמִּי, אָמַרְתָּ עֲשֵׂה בוֹ כָּל מַה שֶּׁתִּרְצֶה, וְכִי הוּא טוֹב זֶה הָעוֹשֶׁק שֶׁתַּעֲשֶׂה לִי.**

דָּבָר אַחֵר אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל, מַהוּ דָּל. אָדָם שֶׁיָּמוּת בְּלֹא בָנִים. יָצְאָה נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ, בִּשְׁעַת פְּטִירָתוֹ מִן הָעוֹלָם, רְאֵה מַה אָמַר עָלָיו

לשון הקודש

וְהָרַג אֶת בָּנָיו, וְלֹא נִשְׁאַר בְּיָדוֹ כְּלוּם. אַחַר כָּךְ חָזַר וְאָמַר: (שם) וְגַע אֶל עַצְמוֹ וְאֶל בְּשָׂרוֹ. עַד שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: (שם) הִנּוֹ בְיָדֶךָ אַךְ אֶת נַפְשׁוֹ שְׁמֹר. **בְּאוֹתָהּ** שָׁעָה יָצָא אִיּוֹב מִדַּעְתּוֹ, וְאָמַר כָּךְ: (שם י) הֲטוֹב לְךָ כִּי תַעֲשֹׁק?! הֲטוֹב זֶה הָעֹשֶׁק שֶׁתַּעֲשֶׂה לִי?! אָבִי וְאִמִּי עָשׂוּ הַגּוּף, וְאַתָּה הִתְחַבַּרְתָּ עִמָּהֶם בְּשֻׁתָּפוּת, וְנָתַתָּ בִּי נֶפֶשׁ הִיא שֶׁלְּךָ, אָמַרְתָּ אַךְ אֶת נַפְשׁוֹ שְׁמֹר, וְהַגּוּף שֶׁעָשׂוּ לִי אָבִי וְאִמִּי, אָמַרְתָּ עֲשֵׂה בוֹ כָּל מַה שֶּׁתִּרְצֶה – וְכִי הוּא טוֹב זֶה הָעֹשֶׁק שֶׁתַּעֲשֶׂה לִי?!

דָּבָר אַחֵר, (תהלים מא) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל. מַה זֶּה דָּל? אָדָם שֶׁיָּמוּת בְּלֹא בָנִים. יָצְאָה נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ, בִּשְׁעַת פְּטִירָתוֹ מִן

הַפָּסוּק, (משלי יא כא) יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע. וְאִם נִשְׁאָר לוֹ בֵּן בָּעוֹלָם, אִם יַחֲזִיק בּוֹ, וִילַמְּדֶנּוּ תּוֹרָה, יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי. וּבְיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה'.

וְתָא חֲזֵי, גַּבְרָא חַד אָזִיל לְבֵי טוּרֵי קַרְדּוּנְיָיא, הוּא וּתְרֵין עִמֵּיהּ, וְחָמָא גּוּמִין בְּקִיעִין דְּאֶשָׁא, וּתְנָנָא נָפִיק מִן גּוּמִין. וְשָׁמַע גַּבְרָא חַד דַּאֲמַר וַוי וַוי. אֲמַר, וַדַּאי אֲתַר חַד מִן דּוּכְתֵּי דְּגֵיהִנֹּם הָכָא.

אַדְמוּךְ וְחָזָא בְּחֶלְמֵיהּ לְאֵינַשׁ חַד, וַהֲדָא גְּדִישָׁא מִן קוֹצִין עַל כִּתְפּוֹי, וּתְרֵין מְמוּנִין מִן גֵּיהִנֹּם עָאלִין נוּרָא תְּחוֹת גְּדִישָׁא דְּמִן קוֹצִין, וְאִיתּוֹקַד. וַהֲוָה צָעֵיק. וַהֲווֹ אָמְרִין לֵיהּ תְּרֵין מַלְאָכִין קַדִּישִׁין, שְׁלִיחִין מִן הַשּׁוֹפֵט דִּלְעֵילָא דְּדָן לֵיהּ, אַתְּ שָׁבַקְתְּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּלְמַלְאָכִין

לשון הקודש

הָעוֹלָם רְאֵה מָה אָמַר עָלָיו הַפָּסוּק – (משלי יא) יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע. וְאִם נִשְׁאָר לוֹ בֵּן בָּעוֹלָם, אִם יַחֲזִיק בּוֹ אֶחָד וִילַמְּדֶנּוּ תּוֹרָה – יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, וּבְיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה'. **וּבָא** רְאֵה, אִם אֶחָד הָלַךְ לְבֵין הָרֵי אֲרָרָט, הוּא וּשְׁנַיִם עִמּוֹ, וְרָאָה גֻּמּוֹת וּבְקָעִים שֶׁל אֵשׁ, וְעָשָׁן יוֹצֵא מֵהַגֻּמּוֹת, וְשָׁמַע אִישׁ אֶחָד שֶׁאוֹמֵר וַי! וַי! – אָמַר, וַדַּאי מָקוֹם אֶחָד מִמְּקוֹמוֹת הַגֵּיהִנֹּם כָּאן. **נִרְדַּם** וְרָאָה בַּחֲלוֹמוֹ אִישׁ אֶחָד, וְגָדִישׁ זֶה שֶׁל קוֹצִים עַל כְּתֵפָיו, וּשְׁנֵי מְמֻנִּים מֵהַגֵּיהִנֹּם מַכְנִיסִים אֵשׁ תַּחַת הַגָּדִישׁ שֶׁל הַקּוֹצִים, וְנִשְׂרַף, וְהָיָה צוֹעֵק. וְהָיוּ אוֹמְרִים לוֹ שְׁנֵי מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים, שְׁלוּחִים מֵהַשּׁוֹפֵט שֶׁל מַעְלָה שֶׁדָּן אוֹתוֹ: אַתָּה עָזַבְתָּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאֶת

דִּילֵיהּ, דְּהַוּוּ נָטְרִין לָךְ בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, וְאַתְּ עָבַדְתְּ רַעֲוָוא דְּקוֹצִין, דְּאִינּוּן רְשָׁעִים, דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דְּסמא"ל וְנָחָשׁ. הַקּוֹצִין יִשְׂרְפוּ אוֹתְךָ.

אָמַר לֵיהּ הַהוּא יוּדָאי לְהַהוּא חַיָּיבָא דְּגֵיהִנֹּם, מַאן אַנְתְּ. אֲמַר יוּדָאי חַיָּיבָא אֲנָא, וּמְמוּנִין דְּגֵיהִנֹּם לָא מַדְכְּרִין לִי שְׁמִי. וּתְלַת זִמְנִין דַּיְינִין לִי בְּיוֹמָא, וּתְרֵין בְּלֵילְיָא. אֲמַר לֵיהּ שְׁמָא דְּדוּכְתָּךְ יָדְעִית. אֲמַר לֵיהּ, גְּלִילָא עִילָּאָה. אֲמַר לֵיהּ וְשַׁבַּקְתְּ בַּר בְּעָלְמָא.

אָמַר יְנוּקָא שַׁבַּקְנָא. וַאֲנָא קַצָּבָא הֲוֵינָא. וּמִן בִּישִׁין (דף ס ע"ב) סַגִּיאִין דַּעֲבִידְנָא בְּקַדְמִיתָא, הֲווּ דָיְינִין לִי מִפִּי, וּמֵרַגְלַי, וּמִיָּדַי. וּמַלְאָךְ שֶׁהוּא מְמוּנֶה עַל הַקְּבָרוֹת, אֲמַר לִי בְּשַׁעֲתָא דְּדָיְינִין לִי, אוֹי לְמִי שֶׁנִּשְׁבַּע לְקַיֵּים אֶת הַתּוֹרָה, וְנִשְׁבַּע עַל

לשון הקודש

מַלְאָכָיו, שֶׁהָיוּ שׁוֹמְרִים אוֹתְךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וְאַתָּה עָשִׂיתָ הָרָצוֹן שֶׁל הַקּוֹצִים, שֶׁהֵם הָרְשָׁעִים, שֶׁהֵם מִצִּדּוֹ שֶׁל סמא"ל וְנָחָשׁ – הַקּוֹצִים יִשְׂרְפוּ אוֹתְךָ.

אָמַר לוֹ אוֹתוֹ יְהוּדִי לְאוֹתוֹ הָרָשָׁע שֶׁל הַגֵּיהִנֹּם: מִי אַתָּה? אָמַר: יְהוּדִי רָשָׁע אֲנִי, וְהַמְּמֻנִּים שֶׁל הַגֵּיהִנֹּם לֹא מַזְכִּירִים אֶת שְׁמִי, וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים דָּנִים אוֹתִי בַּיּוֹם, וּפַעֲמַיִם בַּלַּיְלָה. אָמַר לוֹ: אֶת שֵׁם מְקוֹמְךָ יָדַעְתָּ? אָמַר לוֹ: הַגְּלִיל הָעֶלְיוֹן. – וְהִשְׁאַרְתָּ בֵּן בָּעוֹלָם?

אָמַר: תִּינוֹק הִשְׁאַרְתִּי, וַאֲנִי הָיִיתִי קַצָּב, וּמֵהָרָעוֹת הָרַבּוֹת שֶׁעָשִׂיתִי בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ דָנִים אוֹתִי מִפִּי, וּמֵרַגְלַי וּמִיָּדַי. וְהַמַּלְאָךְ שֶׁהוּא מְמֻנֶּה עַל הַקְּבָרוֹת אוֹמֵר לִי בְּשָׁעָה שֶׁדָּנִים אוֹתִי: אוֹי לְמִי שֶׁנִּשְׁבַּע לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, וְנִשְׁבַּע עַל שֶׁקֶר! אוֹי

שָׁקֶר. וַוי לְקַרְקַפְתָּא דְּלָא מַנְחָא תְּפִלִּין מֵעוֹלָם. וְאוֹי לַיָּדַיִם שֶׁשִּׁמְּשׁוּ בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם. וְאוֹי לָרַגְלַיִם שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם.

בְּשַׁעֲתָא שֶׁהָיוּ מַלְקִין אוֹתִי מַכּוֹת מַרְדּוּת, אָמַרְתִּי כָּל מַה שֶׁעָשִׂיתִי. וּבָאָה נִשְׁמָתִי, וְהַמַּלְאָךְ שֶׁהָיָה מְמוּנֶה עַל נִשְׁמָתִי, וְכָתְבוּ כְּתַב אֶחָד מִכָּל מַה שֶׁעָשִׂיתִי. וְנִשְׁמָתִי עָשְׂתָה עֵדוּת עִם הַמַּלְאָךְ, וְאָמְרוּ (דברים יז ו) עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים יוּמַת הַמֵּת. וְעַל דָּא (מיכה ז ה) מִשְּׁכֶבֶת חֵיקֵךְ שְׁמֹר פִּתְחֵי פִיךָ. וּמַאן אִיהִי. דָּא נִשְׁמָתָא, דְּהִיא מְעִידָה עַל בַּר נַשׁ בִּשְׁעַת מִיתָתוֹ.

אִיתְעַר מִשִּׁינְתֵּיהּ הַהוּא גַּבְרָא, אָזִיל לְגָלִילָא עִילָּאָה, וַאֲמַר לְגַבְרָא חַד, חָזִיתָא לִינוּקָא דְּאִיהוּ בֶּן קַצָּבָא, דְּמִית בִּזְמַן פְּלוֹנִי. אָמַר לֵיהּ יְנוּקָא דָּא דְּאַתְּ שְׁאֵיל עֲלֵיהּ, אִיהוּ אָזִיל בְּבֵי

לשון הקודש

לַקַּרְקֶפֶת שֶׁלֹּא הֵנִיחָה תְּפִלִּין מֵעוֹלָם! וְאוֹי לַיָּדַיִם שֶׁשִּׁמְּשׁוּ בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם! וְאוֹי לָרַגְלַיִם שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם!

בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ מַלְקִים אוֹתִי מַכּוֹת מַרְדּוּת, אָמַרְתִּי כָּל מַה שֶׁעָשִׂיתִי. וּבָאָה נִשְׁמָתִי, וְהַמַّלְאָךְ שֶׁהָיָה מְמֻנֶּה עַל נִשְׁמָתִי, וְנָתְנוּ כְּתָב אֶחָד מִכָּל מַה שֶׁעָשִׂיתִי. וְנִשְׁמָתִי עָשְׂתָה עֵדוּת עִם הַמַּלְאָךְ, וְאָמְרוּ: (דברים יז) עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים יוּמַת הַמֵּת. וְעַל זֶה (מיכה ז) מִשְּׁכֶבֶת חֵיקֵךְ שְׁמֹר פִּתְחֵי פִיךָ. וּמִי הוּא? זוֹ הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא מְעִידָה עַל אָדָם בִּשְׁעַת מִיתָתוֹ.

הִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ אוֹתוֹ אִישׁ, הָלַךְ לַגְּלִיל הָעֶלְיוֹן, וְאָמַר לְאִישׁ אֶחָד: רָאִיתָ תִּינוֹק שֶׁהוּא בֶּן שֶׁל קַצָּב, שֶׁמֵּת בִּזְמַן פְּלוֹנִי? אָמַר לוֹ: הַתִּינוֹק הַזֶּה שֶׁאַתָּה שׁוֹאֵל עָלָיו,

מִטְבָּחַיָּא, וְאִיהוּ רָשָׁע כַּאֲבוּהִי, כָּךְ וְכָךְ יְהֵא לֵיהּ, וְלַאֲבוּהָ, וּלְמֵינִיקְתָּא דְּיַנִיקָא לֵיהּ. אָזִיל לְמִדְרְשָׁא חַד, שָׁמַע לִינוּקָא דַּהֲוָה אָמַר, (משלי ב ד) אִם תְּבַקְּשֶׁנָּה כַּכָּסֶף וגו'.

אָזַל לְבֵי מִטְבָּחַיָּא, וְחָזָא לִינוּקָא דַּהֲוָה מְשַׂחֵק עִם הַנְּעָרִים בְּבֵי מִטְבָּחַיָּא, אָמַר לֵיהּ, בְּרִי, זִיל עִמִּי, וְאָזַל עִמֵּיהּ, וְאַלְבֵּישׁ יָתֵיהּ, וִיהַב לֵיהּ לְרַב חַד דַּהֲוָה אוֹלִיף לֵיהּ אוֹרַיְיתָא, עַד דְּרָבָא רַבְיָא וְקָרָא. וַעֲבַד לֵיהּ, דְּיֵימַר הַפְּטָרָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וַעֲבַד לֵיהּ דְּיִתְפַּלֵּל. עַד דְּקָרָא וְשָׁנָה וְאִתְחַכֵּם יוֹתֵר, עַד דְּקָרוּ לֵיהּ רַבִּי.

הַהוּא בַּר נָשׁ מִית דְּהוּא אֲבוּהִי דִינוּקָא, דְּהֲוּוּ דָיְינִין לֵיהּ, אָתָא בְּחֶלְמָא לְחָכָם דָּא וַאֲמַר לֵיהּ, רַבִּי, כְּמָה דְּנִחַמְתְּ לִי, יְנַחֵם לָךְ

לשון הקודש

הוּא הוֹלֵךְ לְבֵית הַמִּטְבָּחַיִם, וְהוּא רָשָׁע כְּמוֹ אָבִיו. כָּךְ וְכָךְ יִהְיֶה לוֹ, וּלְאָבִיו, וְלַמֵּינֶקֶת שֶׁהֵינִיקָה אוֹתוֹ. הָלַךְ לְבֵית מִדְרָשׁ אֶחָד, שָׁמַע תִּינוֹק שֶׁהָיָה אוֹמֵר, (משלי ב) אִם תְּבַקְּשֶׁנָּה כַּכָּסֶף וְגוֹ'.

הָלַךְ לְבֵית הַמִּטְבָּחַיִם, וְרָאָה תִּינוֹק שֶׁהָיָה מְשַׂחֵק עִם הַנְּעָרִים בְּבֵית הַמִּטְבָּחַיִם. אָמַר לוֹ: בְּנִי, לֵךְ עִמִּי. וְהָלַךְ עִמּוֹ, וְהִלְבִּישׁ אוֹתוֹ, וְנָתַן אוֹתוֹ לְרַב אֶחָד שֶׁהָיָה מְלַמֵּד אוֹתוֹ תּוֹרָה, עַד שֶׁגָּדַל הַתִּינוֹק וְקָרָא. וְעָשָׂה אוֹתוֹ שֶׁיֹּאמַר הַפְּטָרָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְעָשָׂה אוֹתוֹ שֶׁיִּתְפַּלֵּל. עַד שֶׁקָּרָא וְשָׁנָה וְהִתְחַכֵּם יוֹתֵר, עַד שֶׁקָּרְאוּ לוֹ רַבִּי.

אוֹתוֹ הָאִישׁ הַמֵּת שֶׁהוּא אֲבִי הַיֶּלֶד, שֶׁהָיוּ דָנִים אוֹתוֹ, בָּא בַּחֲלוֹם לְחָכָם זֶה

קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּשַׁעֲתָא דַּאֲמַר בְּנֵי הַהַפְטָרָה בַּקָּהָל, אַפְקְעֵי לִי מִן דִּינָא. בְּשַׁעֲתָא דַּעֲבַר לִתְפִלָּה, וַאֲמַר קַדִּישׁ, קָרְעוּ לִי גְּזַר דִּין מִכֹּל וָכֹל. וּבְשַׁעֲתָא דְּאִתְחַכַּם, יַהֲבוּ לִי חוּלָקָא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וְדָא הוּא חֵלֶק, דְּאָמְרֵי חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, חֵלֶק שֶׁיֵּשׁ לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְעָאלוּ לִי עִם הַצַּדִּיקִים בִּישִׁיבָה דִּילְהוֹן.

וּבְשַׁעֲתָא דְּאִתְחַכַּם יוֹתֵר, וּקְרוֹ לֵיהּ רַבִּי, אַעֲטָרוּ לִי בְּכִתְרָא, דְּצַדִּיקַיָּא מִתְעַטְּרִין בֵּיהּ. וְיַהֲבוּ לִי אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, מֵהַהוּא תַּעֲנוּג שֶׁנֶּהֱנִין מִזִּיו הַשְּׁכִינָה. וְדָא הוּא דְּאָמְרֵי, צַדִּיקִים יוֹשְׁבִין וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם וְנֶהֱנִין מִזִּיו הַשְּׁכִינָה. וְכָל גַּבְרָא דְּנֶהֱנֶה מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, כְּאִלּוּ אָכַל וְשָׁתָה. וּבִשְׁבִילְךָ רַבִּי, זָכִינָא לְכָל הַאי יְקָר. זַכָּאָה חוּלָקָךְ,

לשון הקודש

וְאָמַר לוֹ: רַבִּי, כְּמוֹ שֶׁנִּחַמְתָּ אוֹתִי, יְנַחֵם אוֹתְךָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר בְּנֵי הַהַפְטָרָה בַּקָּהָל, הִפְקִיעוּ אוֹתִי מִן הַדִּין. בְּשָׁעָה שֶׁעָבַר לַתְּפִלָּה וְאָמַר קַדִּישׁ, קָרְעוּ לִי גְּזַר הַדִּין מִכֹּל וָכֹל. וּבְשָׁעָה שֶׁהִתְחַכֵּם, נָתְנוּ לִי חֵלֶק בְּגַן עֵדֶן, וְזֶהוּ הַחֵלֶק שֶׁאוֹמְרִים חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, הַחֵלֶק שֶׁיֵּשׁ לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְהִכְנִיסוּ אוֹתִי עִם הַצַּדִּיקִים לַיְשִׁיבָה שֶׁלָּהֶם.

וּבְשָׁעָה שֶׁהִתְחַכֵּם יוֹתֵר, וְקָרְאוּ לוֹ רַבִּי, עִטְּרוּ אוֹתִי בְּכֶתֶר שֶׁהַצַּדִּיקִים מִתְעַטְּרִים בּוֹ, וְנָתְנוּ לִי אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה מֵאוֹתוֹ תַּעֲנוּג שֶׁנֶּהֱנִים מִזִּיו הַשְּׁכִינָה. וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים, צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם וְנֶהֱנִים מִזִּיו הַשְּׁכִינָה. וְכָל אִישׁ שֶׁנֶּהֱנֶה מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, כְּאִלּוּ אָכַל וְשָׁתָה. וּבִשְׁבִילְךָ, רַבִּי, זָכִיתִי לְכָל הַכָּבוֹד הַזֶּה.

שֶׁבִּשְׁבִיל דָּא אִית לָךְ חוּלָקָא עִילָּאָה יַתִּיר, בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְזַכָּאָה אִיהוּ, מַאן דְּזָכֵי דְּיִשְׁבּוֹק בְּרָא בְּעָלְמָא.

עִנְיַן י"ח אֶלֶף עוֹלָמוֹת:

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, עַד שֶׁלֹּא בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, הֲוָה הוּא וּשְׁמֵיהּ סָתִים בְּגַוֵּיהּ. סָלִיק בִּרְעוּתָא לְמִבְרֵי עָלְמָא, כֵּיוָן דְּסָלִיק בִּרְעוּתָא, אַסְחַר נְקוּדָה דְּסָתִים, וְאַסְחַר תְּחוּמֵיהּ בְּהֵיכָלֵיהּ. וּפָשִׁיט פְּשִׁיטוּ לִתְלַת סִטְרִין וְלָא יַתִּיר.

מִגּוֹ דִּנְקוּדָה דָא, נָפְקוּ כַּחֲדָא תְּלַת נְקוּדִין, וְאִתְיַישְׁרוּ תְּרֵין בְּחַד גַּוְונָא, וְחַד לְתַתָּא. וְאִיהִי נְקוּדָה דְּאַפִּיק אִלֵּין תְּלַת, עָאל וְאִתְטַמַּר בְּאֶמְצָעִיתָא, וְעַד דְּלָא עָאל, סָלִיק וְאִיגְנִיז.

לשון הקודש

אַשְׁרֵי חֶלְקֵךְ, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה יֵשׁ לְךָ חֵלֶק יוֹתֵר עֶלְיוֹן בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. וְאַשְׁרָיו מִי שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיַּשְׁאִיר בֵּן בָּעוֹלָם.

עִנְיַן י"ח אֶלֶף עוֹלָמוֹת

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, עַד שֶׁלֹּא בָּאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, הָיָה הוּא וּשְׁמוֹ נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ. עָלָה בְּרָצוֹן לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם, כֵּיוָן שֶׁעָלָה בְּרָצוֹן, הִקִּיף נְקֻדָּה הַסְּתוּמָה, וְהִקִּיף תְּחוּמָהּ בְּהֵיכָלוֹ, וּפָשַׁט הִתְפַּשְּׁטוּת לִשְׁלֹשָׁה צְדָדִים וְלֹא יוֹתֵר.

מִתּוֹךְ הַנְּקֻדָּה הַזוֹ יָצְאוּ כְּאֶחָד שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת, וְהִתְיַשְּׁרוּ שְׁתַּיִם בְּגֶוֶן אֶחָד, וְאֶחָד לְמַטָּה. וְהִיא הַנְּקֻדָּה שֶׁמּוֹצִיאָה שְׁלֹשֶׁת אֵלּוּ, הִיא נִכְנֶסֶת וְנִטְמֶנֶת בָּאֶמְצַע, וְטֶרֶם נִכְנְסָה, עוֹלָה וְנִגְנֶזֶת.

בְּשַׁעֲתָא דְּנָפְקוּ אִלֵּין תְּלַת נְקוּדִין, וְדָלִיגוּ מִגַּוָּוהִי, נְפַק מִגּוֹ סְתִימָא דְּסָתִים, חַד בּוּצִינָא יְדִיעַ וְלָא יְדִיעַ, טָמִיר וְלָא טָמִיר, וּמָדֵיד מִשְׁחָתָא סְתִימָא, מִנְּקוּדָא דָא לִנְקוּדָא דָא. וְאִתְפַּשְׁטוּ נְקוּדִין גּוֹ חֵילָא דְּבוּצִינָא, וּמָדֵיד אֶלֶף עָלְמִין סְתִימִין, דְּעַיִן לֹא רָאָתָה, מִן דָּא נְקוּדָה לְדָא נְקוּדָה. וְאִתְאַחִידוּ תְּרֵין נְקוּדִין כַּחֲדָא. וּבֵין נְקוּדָה לִנְקוּדָה, אֶלֶף עָלְמִין. מָדֵיד אֶלֶף מִגּוֹ נְקוּדָה תִּנְיָינָא, עַד נְקוּדָה דִּלְתַתָּא, וְעָבַד מִשְׁחָתָא בִּפְשִׁיטוּ דְּאֶלֶף עָלְמִין אָחֲרָנִין. וְכֻלְּהוּ עָלְמִין סְתִימִין.

וְאִלֵּין, אִינּוּן תְּרֵין אַלְפִּין שְׁנִין דְּקָיְימָא אוֹרַיְיתָא, עַד לָא אִבְרֵי עָלְמָא. כְּדֵין עָאל אוֹרַיְיתָא, נְקוּדָה סְתִימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאַשְׁלִים לְהַאי סִטְרָא, וּלְהַאי סִטְרָא. וְאִשְׁתַּכָּחוּ לְהַאי סִטְרָא תְּלַת נְקוּדִין, וּלְהַאי סִטְרָא תְּלַת נְקוּדִין.

לשון הקודש

בְּשָׁעָה שֶׁיָּצְאוּ שְׁלֹשׁ הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ וְדִלְגוּ מִתּוֹכָהּ, יָצָא מִתּוֹךְ הַסֵּתֶר הַנִּסְתָּר מָאוֹר אֶחָד, יָדוּעַ וְלֹא יָדוּעַ, טָמוּן וְלֹא טָמוּן, וּמָדַד מִדָּה נִסְתֶּרֶת מֵהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ לַנְּקֻדָּה הַזּוֹ. וְנִתְפַּשְׁטוּ אֵלּוּ הַנְּקֻדּוֹת מִכֹּחַ הַנֵּר הֶחָזָק, וּמוֹדֵד אֶלֶף עוֹלָמוֹת סְתוּמִים שֶׁעַיִן לֹא רָאָתָה מִנְּקֻדָּה זוֹ לִנְקֻדָּה זוֹ. וְנֶאֱחֲזוּ שְׁתֵּי הַנְּקֻדּוֹת כְּאֶחָד. וּבֵין נְקֻדָּה לִנְקֻדָּה אֶלֶף עוֹלָמוֹת. מוֹדֵד אֶחָד מִתּוֹךְ הַנְּקֻדָּה הַשְּׁנִיָּה, עַד הַנְּקֻדָּה שֶׁלְּמַטָּה, וְעָשָׂה מְדִידָה בִּפְשִׁיטוּת שֶׁל אֶלֶף עוֹלָמוֹת אֲחֵרִים. וְכָל הָעוֹלָמוֹת נִסְתָּרִים. **וְאֵלּוּ** הֵם אַלְפַּיִם הַשָּׁנִים שֶׁעָמְדָה תּוֹרָה טֶרֶם נִבְרָא הָעוֹלָם. וְאָז נִכְנְסָה הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הַנְּקֻדָּה הַנִּסְתֶּרֶת בָּאֶמְצַע, וּמַשְׁלִימָה אֶת הַצַּד הַזֶּה וְאֶת הַצַּד הַזֶּה.

כֵּיוָן דְּאִתְעֲבִיד דָּא, אִתְפַּשְׁטוּ נְקוּדִין מֵהַאי נְקוּדָה לְהַאי נְקוּדָה אָחֳרָא, נְהוֹרָא דְּנָהִיר, וְאִתְלַבֵּשׁ נְקוּדָה דָא בִּנְקוּדָא דָא. דְּלֵיג מֵהַאי נְקוּדָא אָחֳרָא סְתִימָא, נְקוּדָא (נ"א נהורא) אָחֳרָא, וְאִתְלַבַּשׁ דָּא בְּדָא.

נְקוּדָה סְתִימָא דִּבְרָא כֻּלָּא, בָּטַשׁ, וּבְגִין דְּקַיְּימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, אַפִּיק נְקוּדָה (נהורא) אָחֳרָא, עַמּוּדָא דְּקַיְּימָא בְּאֶמְצָעִיתָא בֵּין אִינּוּן נְקוּדִין דְּנָפְקוּ, דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין לְהַנֵּי סְתִימִין.

עַד הָכָא תְּרֵין נְקוּדִין סְתִימִין, דְּאִתְפַּשְׁטוּ וְאִיבְּרוּ מִגּוֹ נְקוּדָה סְתִימָא, עָבְדוּ אוּמָּנוּת דָּא, בְּהַהִיא נְקוּדָה סְתִימָא. הַהוּא נְקוּדָה דִּלְתַתָּא, דְּאַסְחַר בֵּין (נ"א דאתאחד על) אִינּוּן תְּרֵין, אַפִּיק בִּנְקוּדָא דִּלְעֵילָא, תְּרֵין נְקוּדִין לְתַתָּא. וּמֵאִינּוּן נְקוּדִין לְבוּשִׁין דְּקָא אָמְרָן.

לשון הקודש

וְנִמְצָאוּ לַצַּד הַזֶּה שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת, וְלַצַּד הַזֶּה שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת.

כֵּיוָן שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה, הִתְפַּשְׁטוּ הַנְּקֻדּוֹת מֵהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ לִנְקֻדָּה אַחֶרֶת, הָאוֹר הַמֵּאִיר, וְהִתְלַבְּשָׁה הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ בַּנְּקֻדָּה הַזּוֹ. דִּלֵּג מִנְּקֻדָּה אַחֶרֶת הַנִּסְתֶּרֶת, נְקֻדָּה (אור) אַחֶרֶת, וְהִתְלַבְּשׁוּ זֶה בָּזֶה.

הַנְּקֻדָּה הַנִּסְתֶּרֶת שֶׁבְּרִאָה הַכֹּל, הִכְּתָה, וּמִשּׁוּם שֶׁעוֹמֶדֶת בָּאֶמְצַע, הוֹצִיאָה נְקֻדָּה (אור) אַחֶרֶת, הָעַמּוּד שֶׁעוֹמֵד בָּאֶמְצַע בֵּין אוֹתָן הַנְּקֻדּוֹת שֶׁיָּצְאוּ, שֶׁהֵם לְבוּשִׁים לַנִּסְתָּרִים הַלָּלוּ.

עַד כָּאן שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת נִסְתָּרוֹת שֶׁהִתְפַּשְׁטוּ וְנִבְרְאוּ מִתּוֹךְ נְקֻדָּה נִסְתֶּרֶת, עָשׂוּ אֶת הָאֻמָּנוּת הַזּוֹ בַּנְּקֻדָּה הַנִּסְתֶּרֶת הַהִיא. אוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁסּוֹבֶבֶת בֵּין

וְהַהִיא נְקוּדָה עִיקָּרָא דְּכֹלָּא, אַפִּיק וְדָלֵיג מִגֵּיהּ נְקוּדָה אָחֳרָא, דְּקַיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, בֵּין תְּרֵין נְקוּדִין אִלֵּין דִּלְתַתָּא.

עַד הָכָא, אִינּוּן נְקוּדִין לְבוּשִׁין לִנְקוּדִין עִילָּאִין כִּדְקָא חָזֵי. וְאִינּוּן שִׁית נְקוּדִין, דְּנָפְקוּ מִגּוֹ תְּלַת נְקוּדִין סְתִימִין, דְּאִינּוּן שִׁית בִּנְקוּדָא עִיקָּרָא דְּכֹלָּא, דְּאַשְׁלִים לְכָל סְטַר.

אִלֵּין נְקוּדִין לְבוּשִׁין, דְּאִינּוּן שִׁית, כָּל חַד אַפִּיק תְּרֵין, וְאִיהוּ עָאל בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִתְלַבַּשׁ בִּתְרֵין נְקוּדִין אִלֵּין, וְאִתְעֲבִידוּ לְבוּשִׁין לְהַאי נְקוּדָה דְּנָפְקוּ מִתַּמָּן.

וְאַף עַל גַּב דַּאֲמָרָן דְּאִינּוּן שִׁית, אַרְבַּע נְקוּדִין מִנַּיְיהוּ הֲווֹ, דַּאֲפִיקוּ כָּל חַד וְחַד תְּרֵין

לשון הקודש

(שֶׁנֶּאֱחֶזֶת עַל) אוֹתָם הַשְּׁנַיִם, הוֹצִיאָה כְּמוֹ הַנְּקֻדָּה שֶׁלְּמַעְלָה שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת לְמַטָּה, וּמֵאוֹתָן הַנְּקֻדּוֹת הַלְּבוּשִׁים שֶׁאָמַרְנוּ.

וְאוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה, הָעִקָּר שֶׁל הַכֹּל, הוֹצִיאָה וְדִלְּגָה מִמֶּנָּה נְקֻדָּה אַחֶרֶת, שֶׁעוֹמֶדֶת בָּאֶמְצַע, בֵּין שְׁתֵּי הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ שֶׁלְּמַטָּה.

עַד כָּאן אוֹתָן הַנְּקֻדּוֹת הַלְּבוּשִׁים לַנְּקֻדּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת כָּרָאוּי. וְהֵם שֵׁשׁ נְקֻדּוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת מִתּוֹךְ שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת נִסְתָּרוֹת, שֶׁהֵם שֵׁשׁ בַּנְּקֻדָּה שֶׁהִיא הָעִקָּר שֶׁל הַכֹּל, שֶׁמַּשְׁלִימָה לְכָל צַד.

אֵלּוּ הַנְּקֻדּוֹת, הַלְּבוּשִׁים, שֶׁהֵם שֵׁשׁ, כָּל אַחַת הוֹצִיאָה שְׁנַיִם, וְהִיא נִכְנֶסֶת בָּאֶמְצַע, וּמִתְלַבֶּשֶׁת בִּשְׁתֵּי הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ, וְנַעֲשׂוּ לְבוּשִׁים לַנְּקֻדָּה הַזּוֹ שֶׁיָּצְאוּ מִשָּׁם.

וְאַף עַל גַּב שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁהֵם שֵׁשׁ – אַרְבַּע

נְקוּדִין, לְאִתְכַּסָּאָה וּלְאִתְלַבְּשָׁא בְּהוּ, וְאִתְעֲבִידוּ תְּמַנְיָיא נְקוּדִין, דְּאִינוּן לְבוּשִׁין לְאַרְבַּע נְקוּדִין. לְבוּשִׁין לְאִינוּן עִילָּאִין סְתִימִין. עַד הָכָא נְקוּדִין דְּצִיּוּרָא דְּעָלְמָא עִילָּאָה.

כֵּיוָן דְּאִצְטַיָּירוּ נְקוּדִין, נְפַק בּוּצִינָא, וְעָבַד מִשְׁחָתָא, וּמָדֵיד אֶלֶף בֵּין נְקוּדָא לִנְקוּדָא. וּבֵין כָּל נְקוּדָא וּנְקוּדָא אִשְׁתַּכָּחוּ, מְדִידוּ וּמִשְׁחָתָא דְּבוּצִינָא. בְּאִלֵּין נְקוּדִין תְּמַנְיָיא אֶלֶף עָלְמִין מִתְפַּשְׁטִין. תְּמַנְיָא נְקוּדִין דְּאִתְאַחֲדָן בְּהוּ אִלֵּין מָשְׁחָתֵי, אִקְרוּן תְּמַנְיָיא אֶלֶף עָלְמִין גְּנִיזִין, אִשְׁתַּכָּחוּ מָשְׁחָתֵי בְּאִתְגַּלְיָיא, וּנְקוּדֵי דְּאִתְכַּסְיָין, שִׁיתְּסַר אֶלֶף (דף סא ע"א) עָלְמִין.

וּמִן שִׁית נְקוּדִין לְבוּשִׁין אִלֵּין, אִשְׁתַּכָּחוּ תְּרֵין דְּאִינוּן בְּאֶמְצָעִיתָא דְּנְקוּדִין, עַל כָּל חַד אֶלֶף

לשון הקודש

נְקֻדּוֹת מֵהֶם הָיוּ שֶׁהוֹצִיאוּ כָּל אַחַת וְאַחַת שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת לְהִתְכַּסּוֹת וּלְהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, וְנַעֲשׂוּ שְׁמוֹנֶה נְקֻדּוֹת, שֶׁהֵם לְבוּשִׁים לְאַרְבַּע נְקֻדּוֹת, הַלְּבוּשִׁים לְאוֹתָם הָעֶלְיוֹנִים הַנִּסְתָּרִים. עַד כָּאן הַנְּקֻדּוֹת שֶׁל הַצִּיּוּר שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן.

כֵּיוָן שֶׁהִצְטַיְּרוּ הַנְּקֻדּוֹת, יָצָא מָאוֹר, וְעָשָׂה מְדִידָה, וּמָדַד אֶלֶף בֵּין נְקֻדָּה לִנְקֻדָּה. וּבֵין כָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה נִמְצְאוּ מְדִידָה וּמִדָּה שֶׁל הַמָּאוֹר. בַּנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ מִתְפַּשְׁטִים שְׁמוֹנַת אֲלָפִים עוֹלָמוֹת. שְׁמוֹנֶה נְקֻדּוֹת שֶׁאֲחוּזוֹת בָּהֶם אֵלּוּ הַמִּדּוֹת, נִקְרָאִים שְׁמוֹנַת אֲלָפִים עוֹלָמוֹת גְּנוּזִים. נִמְצְאוּ הַמִּדּוֹת בְּהִתְגַּלּוּת, וּנְקֻדּוֹת בְּהִתְכַּסּוּת – שִׁשָּׁה עָשָׂר אֶלֶף עוֹלָמוֹת. **וּמִשֵּׁשׁ** הַנְּקֻדּוֹת הַלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ,

עָלְמִין, אִשְׁתַּכָּחוּ תְּמַנְיֵסַר אֶלֶף עָלְמִין, דְּאָזִיל בְּהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל יוֹמָא. וְכָל עָלְמָא וְעָלְמָא גָּנִיז וְסָתִים מִן דָּא. וְעַל כֻּלְּהוּ כְּתִיב (קהלת ה י) כִּי גָּבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם. וּכְתִיב (ישעיה סד ג) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ.

פָּרָשַׁת בְּהַר

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח (משלי ח כא) לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאוֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא. מַאי אֹהֲבַי, דָּא אַבְרָהָם, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה מא ח) זֶרַע אַבְרָהָם אֹהֲבִי. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא אַבָּא, וְהָא יִשְׁמָעֵאל וּבְנֵי קְטוּרָה מִנֵּיהּ קָא אַתְיָין.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא תָּמַהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, אַדְּהָכִי אָתָא אֵלִיָּהוּ. אָמַר לֵיהּ, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא שְׁרַגָּא עִילָּאָה, שַׁפִּיר קָאָמַר ר' אֶלְעָזָר, דְּלֵית אֹהֲבִי אֶלָּא

לשון הקודש

נִמְצָאִים שְׁנַיִם שֶׁהֵם בְּאֶמְצַע הַנְּקֻדּוֹת, עַל כָּל אֶחָד אֶלֶף עוֹלָמוֹת. נִמְצָאוּ שְׁמוֹנֶה עָשָׂר אֶלֶף עוֹלָמוֹת שֶׁהוֹלֵךְ בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם. וְכָל עוֹלָם וְעוֹלָם גָּנוּז וְנִסְתָּר מִזֶּה. וְעַל כֻּלָּם כָּתוּב (קהלת ה) כִּי גָּבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם. וְכָתוּב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ.

פָּרָשַׁת בְּהַר

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (משלי ח) לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאוֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא. מִי אוֹהֲבַי? זֶה אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (ישעיה מא) זֶרַע אַבְרָהָם אֹהֲבִי. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא אַבָּא, וַהֲרֵי יִשְׁמָעֵאל וּבְנֵי קְטוּרָה מִמֶּנּוּ הֵם בָּאִים?

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה תָּמַהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן. בֵּינְתַּיִם בָּא אֵלִיָּהוּ. אָמַר לוֹ: הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הַנֵּר הָעֶלְיוֹן, יָפֶה אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שֶׁאֵין

זַרְעָא דְיַעֲקֹב. דִּכְתִיב (מלאכי א ב) וָאֹהַב אֶת יַעֲקֹב. בָּדַח ר' שִׁמְעוֹן וּנְשָׁקֵיהּ לְר' אֶלְעָזָר עַל רֵישֵׁיהּ, אָמַר לֵיהּ, (משלי כג טו) בְּנִי, אִם חָכָם לִבְּךָ יִשְׂמַח לִבִּי גַּם אָנִי. קוּם בְּרִי וְיִתְגְּלֵי רָזָא דְהַאי קְרָא, אִזְדַּעֲזַע, וְקָם עַל רַגְלוֹי.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵ"שׁ, מַאי יֵשׁ, דָּא רָזָא דְיוֹבֵל וּשְׁמִטָּה, דְּלָא מְסַר יַתְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִשְׁאָר עַמִּין, אֶלָּא לְעַמָּא קַדִּישָׁא. וּבְשַׁעֲתָא דְיִשְׂרָאֵל נָטְרִין שַׁתָּא דִּשְׁמִטָּה כִּדְקָא יָאוֹת, נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא מִשְׁתַּעְשְׁעָן בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וְאִתְהַדָּרוּ חַדְתִּין. וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר, (ישעיה מ לא) וְקַוֵּי ה' יַחֲלִיפוּ כֹחַ.

וְתוּ, כֻּלְּהוּ נִשְׁמָתִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טָבִיל לוֹן בְּנַהֲרָא דְּחַמְשִׁין, דִּבְגִנְתָּא דְעֵדֶן דִּלְעֵילָא, וְאִתְקְרֵי נְהַר דִּינוּר.

לשון הקודש

אֹהֲבִי אֶלָּא זַרְעוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב (מלאכי א) וָאֹהַב אֶת יַעֲקֹב. צָחַק רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְנִשֵּׁק אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר עַל רֹאשׁוֹ. אָמַר לוֹ: (משלי כג) בְּנִי, אִם חָכָם לִבְּךָ יִשְׂמַח לִבִּי גַּם אָנִי. קוּם בְּנִי, וְיִתְגַּלֶּה סוֹד הַפָּסוּק הַזֶּה. הִזְדַּעֲזַע, וְקָם עַל רַגְלָיו.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵ"שׁ, מַה זֶּה יֵשׁ? זֶהוּ סוֹד יוֹבֵל וּשְׁמִטָּה, שֶׁלֹּא מָסַר אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁאָר הָעַמִּים, אֶלָּא לָעָם הַקָּדוֹשׁ. וּבְשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל שׁוֹמְרִים אֶת שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה כָּרָאוּי, נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים מִשְׁתַּעְשְׁעוֹת בְּגַן הָעֵדֶן, וְחוֹזְרוֹת חֲדָשׁוֹת. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (ישעיה מ) וְקַוֵּי ה' יַחֲלִיפוּ כֹחַ.

וְעוֹד, אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַטְבִּיל אוֹתָן בַּנָּהָר הַחֲמִשִּׁים שֶׁבְּגַן

וּבְרָזָא דִּשְׁמִטָּה וְיוֹבֵל, קַבֵּל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא צְלוֹתָא, דְּשָׁרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְזִלְפָּה וּבִלְהָה. דְּהָא כּוּלְּהוֹ אִתְּרְשִׁימוּ בְּהֵ"א. דְּהֵ"א, הִיא שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל.

וּבְגִין דְּחָזַת רָחֵל דְּאִתְּרְמִיז שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל בִּשְׁמָא דְּלֵאָה, וְהִיא לֵית לָהּ רְשִׁימוּ דְּהֵ"א, מִיָּד אָמְרָה (בראשית ל ג) הִנֵּה אֲמָתִי בִּלְהָה דְּאִית בָּהּ תְּרֵי. סוֹפֵיהּ דְּיוֹבֵ"ל, בְּרֵישָׁא דִּשְׁמָא דְּלֵאָה, וּבְסֵיפָא דִּשְׁמָא דְּרָחֵל.

וְכִי בְּכָל עֵת יָכִיל בַּר נָשׁ לְמֶעְבַּד צְדָקָה, אִי הָכִי תְּרֵיסַר שַׁעֲתֵי בִּימָמָא מַאן יָכִיל. אֶלָּא הָכִי אוֹלִיפְנָא, מַאן דְּעָבִיד צְדָקָה, בְּכָל עֵת עָבִיד. מַאי בְּכָל עֵת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ויקרא טז ב) וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְאוֹקְמוּהָ.

לשון הקודש

הָעֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה, וְנִקְרָא נְהַר דִּינוּר.

וּבְסוֹד הַשְּׁמִטָּה וְהַיּוֹבֵל קִבֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת תְּפִלַּת שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְזִלְפָּה וּבִלְהָה. שֶׁהֲרֵי כֻּלָּן נִרְשְׁמוּ בְּהֵ"א ה"א, שֶׁהִיא שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל.

וּמִשּׁוּם שֶׁרָאֲתָה רָחֵל שֶׁשְּׁמִטָּה וְיוֹבֵל נִרְמְזוּ בַּשֵּׁם לֵאָה, וְהִיא אֵין לָהּ הָרֶשֶׁם שֶׁל ה"א, מִיָּד אָמְרָה (בראשית ל) הִנֵּה אֲמָתִי בִּלְהָה, שֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁנַיִם. סוֹפוֹ שֶׁל הַיּוֹבֵ"ל בְּרֵאשׁ הַשֵּׁם לֵאָה, וּבְסוֹף הַשֵּׁם שֶׁל רָחֵל.

וְכִי בְּכָל עֵת יָכוֹל אָדָם לַעֲשׂוֹת צְדָקָה? אִם כָּךְ, שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת בַּיּוֹם מִי יָכוֹל? אֶלָּא כָּךְ לָמַדְנוּ, מִי שֶׁעוֹשֶׂה צְדָקָה, עוֹשֶׂה בְּכָל עֵת. מַה זֶּה בְּכָל עֵת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא טז) וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, וּפֵרְשׁוּהָ.

וְלָא תֵּימָא בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדוֹי, דְּאִיהִי עֵת רַעֲוָא קַדִּישָׁא דְּצַדִּיק, אֶלָּא אֲפִילוּ בְּכָל עֵת דִּלְתַתָּא, אַסְגֵּי צְדָקָה עֲלַיְיהוּ, וְאִתְעַר צְדָקָה בְּכוּלְהוּ בְּעִילָּאֵי וּבְתַתָּאֵי. וּבְגִין כָּךְ יִשַּׁוֵּי בַּר נָשׁ לְבֵיהּ וּרְעוּתֵיהּ, וְיִדְבַּק בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

כֵּיוָן דְּמָטוּ קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, סָחוּ לֵיהּ עוֹבָדָא. אֲמַר, וּמַה דָּא בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא כָּל מַאן דְּאָחִיד בְּאִילָּנָא דְחַיֵּי, יִשְׁתֵּיזֵיב בְּהַאי עָלְמָא, וַאֲפִילוּ מִן מוֹתָא דְּעָלְמָא מִשְׁאָר בְּנֵי נְשָׁא, כָּל שֶׁכֵּן מִמּוֹתָא אָחֳרָא.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּכוּלְהוּ אִיתְעַר צְדָקָה אִילָּנָא דְחַיֵּי. וְהַאי אִיהוּ אֲתַר דִּמְזוֹנָא לְכוּלֵּי עָלְמָא. תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַאי עֲבִידְתַּיְיהוּ, דְּהָא אִינּוּן בִּצְדָקָה אֲחִידָן, וְכָל בְּנֵי עָלְמָא בִּזְכוּתַיְיהוּ נִיזּוֹנִין

לשון הקודש

וְאַל תֹּאמַר בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְבַדָּהּ, שֶׁהִיא עֵת רָצוֹן הַקָּדוֹשׁ שֶׁל צַדִּיק, אֶלָּא אֲפִלּוּ בְּכָל עֵת שֶׁלְּמַטָּה מַרְבֶּה עֲלֵיהֶם צְדָקָה, וּמִתְעוֹרֶרֶת צְדָקָה בְּכֻלָּם, בְּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ יָשִׂים אָדָם לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ, וְיִדְבַּק בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעוּ לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, סִפְּרוּ לוֹ הַמַּעֲשֶׂה. אָמַר, וּמַה זֶּה לְבַדּוֹ? אֶלָּא כָּל מִי שֶׁאוֹחֵז בְּעֵץ הַחַיִּים, יִנָּצֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה, וַאֲפִלּוּ מִן הַמָּוֶת שֶׁל הָעוֹלָם מִשְּׁאָר בְּנֵי אָדָם, כָּל שֶׁכֵּן מִמָּוֶת אַחֵר.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּכֻלָּם מְעוֹרֶרֶת צְדָקָה אֶת עֵץ הַחַיִּים, וְזֶהוּ הַמָּקוֹם שֶׁל הַמָּזוֹן לְכָל הָעוֹלָם. תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַה מַּעֲשֵׂיהֶם? שֶׁהֲרֵי הֵם אֲחוּזִים בִּצְדָקָה, וְכָל

בְּהוּ מַמָּשׁ, וְאִינוּן לָא יָכְלִין לְאִתְּזָן בְּהוּ מַמָּשׁ. בְּגִין דְּאִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וּמַאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, אִשְׁתַּדַּל בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי דְּכָל בְּנֵי עָלְמָא נִזּוֹנִין מִנֵּיהּ. אִשְׁתְּכַח דְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים מִתְעָרֵי מְזוֹנֵי לְעָלְמָא וּשְׁלָמָא. אִי לְכָל בְּנֵי עָלְמָא מִתְעָרֵי מְזוֹנָא, לוֹן אַמַּאי לָא מִתְעָרֵי.

אֶלָּא, תַּלְמִיד חָכָם הוּא אִילָנָא דְּחַיֵּי מַמָּשׁ, וְאִילָנָא דְּחַיֵּי לָא מִתְּזַן, אֶלָּא מִן הָעוֹלָם הַבָּא, וְהָעוֹלָם הַבָּא לָא אִשְׁתַּכַּח בְּהַאי עָלְמָא. אֶלָּא בָּתַר דְּעָאל לְהַהוּא עָלְמָא, כְּדֵין אִתְּזָן בֵּיהּ, וְאִתְנַטְעָן שָׁרְשׁוֹי עֲלֵיהּ.

הַשְׁתָּא אָכְלֵי מֵאִיבָּא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי. וּמַאן אִיהוּ, הַהוּא אֲתַר דְּאִשְׁתַּכַּח לְגַבֵּי מִסְכֵּינָא, וְאִיהוּ אִקְרֵי (בראשית ג ג) פְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן. וְעַל דָּא אָכְלֵי מֵהַהוּא פְּרִי בְּהַאי עָלְמָא.

לשון הקודש

הָעוֹלָם נִזּוֹנִים בִּזְכוּתָם, בְּהֶם מַמָּשׁ, וְהֵם לֹא יְכוֹלִים לְהִזּוֹן בָּהֶם מַמָּשׁ, מִשּׁוּם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, מִשְׁתַּדֵּל בְּעֵץ הַחַיִּים שֶׁכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם נִזּוֹנִים מִמֶּנּוּ. נִמְצָא שֶׁתַּלְמִידֵי חֲכָמִים מְעוֹרְרִים מָזוֹן לָעוֹלָם וְשָׁלוֹם. אִם לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם מְעוֹרְרִים מָזוֹן, לָמָּה לָהֶם לֹא מְעוֹרְרִים?

אֶלָּא תַּלְמִיד חָכָם הוּא מַמָּשׁ עֵץ הַחַיִּים, וְעֵץ הַחַיִּים לֹא נִזּוֹן אֶלָּא מִן הָעוֹלָם הַבָּא, וְהָעוֹלָם הַבָּא לֹא נִמְצָא בָּעוֹלָם הַזֶּה, אֶלָּא אַחַר שֶׁנִּכְנָס לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְאָז נִזּוֹן בּוֹ, וְנִנְטָעִים שָׁרָשָׁיו עָלָיו.

כָּעֵת אוֹכְלִים מִפְּרִי עֵץ הַחַיִּים, וּמִי הוּא? אוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁנִּמְצָא אֵצֶל הֶעָנִי, וְהוּא נִקְרָא (בראשית ג) פְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן.

וְעַל דָּא תְּנֵינָן, הֵם נִיזּוֹנִין בִּזְרוֹעַ. מַאי זְרוֹעַ. גְּבוּרָה. וְאִינוּן זְמִינִין לָעוֹלָם הַבָּא. דִּמְזוֹנָא דְּעוֹלָם הַבָּא לָאו אִיהוּ בְּהַאי עָלְמָא, אֶלָּא צִמְצוּמָא זְעִירָא, דְּחִילָא דִּילֵיהּ אִשְׁתַּכַּח בִּמְתִיקוּ דְּאוֹרַיְיתָא. וְדָא טַעֲמֵי עַל הַהוּא אִיבָּא דְּאִילָנָא תַּתָּאָה, וְדָא הוּא חֶדְוָותָא וּמְזוֹנָא דִּילְהוֹן.

כֵּיוָן דְּעָבְרִין מֵהַאי עָלְמָא, כַּמָּה נַחֲלִין עִילָּאִין דְּעוֹלָם הַבָּא, סָחֲרִין לְדוּכְתַּיְיהוּ, וְיִשְׁתַּרְשׁוּן בֵּיהּ, וְיִסְתַּלְקוּן לְעֵילָא לְעֵילָא, כְּדֵין (ישעיה סד ג) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. מַאן יַעֲשֶׂה. דָּא יוֹבְלָא, הַהוּא דְּאִקְרֵי הָעוֹלָם הַבָּא. לִמְחַכֵּה לוֹ, וַדַּאי דְּלָא בָּעְיָין מְזוֹנָא בְּעָלְמָא דָּא, עַד דְּיִתְתַּקְנוּ לִמְזוֹנָא דִּילְהוֹן וְהַאי מְזוֹנָא דִּילְהוֹן בָּעוֹלָם הַבָּא. וְעַל דָּא זַכָּאִין אִינוּן בְּכוּלָּא,

לשון הקודש

וְעַל כֵּן אוֹכְלִים מֵאוֹתוֹ הַפְּרִי בָּעוֹלָם הַזֶּה. **וְעַל** זֶה שֶׁנִּינוּ, הֵם נִזּוֹנִים בִּזְרוֹעַ. מַה זֶּה זְרוֹעַ? גְּבוּרָה. וְהֵם מְזֻמָּנִים לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁמְּזוֹן הָעוֹלָם הַבָּא אֵינוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, אֶלָּא צִמְצוּם קָטָן, שֶׁכֹּחוֹ נִמְצָא בִּמְתִיקוּת הַתּוֹרָה. וְאֶת זֶה הֵם טוֹעֲמִים עַל אוֹתוֹ פְּרִי שֶׁל הָאִילָן הַתַּחְתּוֹן, וְזוֹהִי הַשִּׂמְחָה וְהַמָּזוֹן שֶׁלָּהֶם.

כֵּיוָן שֶׁעוֹבְרִים מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, כַּמָּה נְחָלִים עֶלְיוֹנִים שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא סוֹבְבִים אֶת מְקוֹמָם, וְיִשְׁתָּרְשׁוּ בּוֹ, וְיַעֲלוּ לְמַעְלָה לְמַעְלָה, אָז (ישעיה סד) עַיִן רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. מִי יַעֲשֶׂה? זֶה הַיּוֹבֵל, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא הָעוֹלָם הַבָּא. לִמְחַכֵּה לוֹ, וַדַּאי שֶׁלֹּא רוֹצִים מָזוֹן בָּעוֹלָם הַזֶּה, עַד שֶׁיִּתַּקְּנוּ אֶת מְזוֹנָם וְזֶה מְזוֹנָם בָּעוֹלָם הַבָּא. וְעַל כֵּן צַדִּיקִים הֵם בַּכֹּל, שֶׁעֲלֵיהֶם כָּתוּב עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים

דַּעֲלַיְיהוּ כְּתִיב עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֶּה לוֹ.

פָּרָשַׁת נָשֹׂא

תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּבַר נָשׁ אִשְׁתְּלִימוּ שַׁיְיפּוּי, בְּהַהוּא זִימְנָא אִתְתַּקַּן כָּל שַׁיְיפָא כִּדְקָא יָאוֹת. כְּגַוְונָא דָא, כֵּיוָן דִּשְׁכִינְתָּא אַקְדִּימַת לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, בָּעְיָין עֲשָׂרָה דְּיִשְׁתַּכְּחוּן תַּמָּן כַּחֲדָא, וְיִשְׁתְּלִים מַה דְּיִשְׁתְּלִים, לְבָתַר דְּיִתְתַּקַּן כֹּלָּא.וּבַמֶּה הוּא תִּיקּוּנָא דְּכֹלָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (משלי יד כח) בְּרָב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ, וְעַל דָּא עַמָּא דְּאַתְיָא לְבָתַר כֵּן, כֻּלְּהוּ תִּיקּוּנָא דְּגוּפָא.

וְכַד אָתַת וְאַקְדִּימַת שְׁכִינְתָּא, וּבְנֵי נָשָׁא לָא אַתְיָין כַּחֲדָא כִּדְקָא יָאוֹת, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאֵרֵי, (ישעיה נ ב) מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ. מַאי וְאֵין

לשון הקודש

זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֶּה לוֹ.

פָּרָשַׁת נָשֹׂא

בֹּא וּרְאֵה, כֵּיוָן שֶׁבְּנֵי אָדָם נִשְׁלְמוּ אֵיבָרָיו, בְּאוֹתוֹ זְמַן הִתְתַּקֵּן כָּל אֵיבָר כָּרָאוּי. כְּמוֹ כֵן, כֵּיוָן שֶׁשְּׁכִינָה מַקְדִּימָה לְבֵית הַכְּנֶסֶת, צְרִיכִים לְהִמָּצֵא שָׁם עֲשָׂרָה יַחַד, וְיִשְׁתַּלֵּם מַה שֶּׁיִּשְׁתַּלֵּם, אַחַר שֶׁיִּתְקַן הַכֹּל. וּבַמֶּה הוּא הַתִּקּוּן שֶׁל הַכֹּל? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יד) בְּרָב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ, וְעַל כֵּן הָעָם שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ, כֻּלָּם תִּקּוּן הַגּוּף.

וּכְשֶׁבָּאָה הַשְּׁכִינָה וּמַקְדִּימָה, וּבְנֵי אָדָם לֹא בָּאִים יַחַד כָּרָאוּי, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹרֵא (ישעיה נ) מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ. מַה

אִישׁ. דְּלָא מִתְתַּקְּנֵי שַׁיְיפֵי, וְלָא אִשְׁתְּלִים, אֵין אִישׁ וַדַּאי, וּבְגִין דָּא (דף סא ע"ב) וְאֵין אִישׁ דַּיְיקָא.

וְתָא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּגוּפָא אִשְׁתְּלִים לְתַתָּא, קְדוּשָׁה עִילָּאָה אַתְיָא, וְעָאל בְּהַאי גּוּפָא, וְאִתְעֲבִיד תַּתָּאָה כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא מַמָּשׁ. וּכְדֵין כֻּלְּהוּ בָּעְיָין דְּלָא יִפְתְּחוּן פּוּמָא בְּמִילֵי דְעָלְמָא, בְּגִין דְּהָא קָיְימֵי יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלִימוּ עִילָּאָה, וּמִתְקַדְּשֵׁי בִּקְדוּשָׁה עִילָּאָה. זַכָּאָה חוּלְקֵהוֹן.

וַיְדַבֵּר ה' וכו', כֹּה תְבָרְכוּ. תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּשָׁלִיחַ צִיבּוּר סִיֵּים צְלוֹתֵיהּ, וְאָתָא לְבָרְכָא בִּרְכָתָא דְּכַהֲנֵי, אִצְטְרִיךְ וַדַּאי לְכַוְונָא בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא, לְבָרְכָא לֵיהּ לְעַמָּא קַדִּישָׁא. דִּי בְּעוּבָדָא וּבְמִילוּלָא, קָשִׁיר קִשּׁוּרָא דְּיִיחוּדָא. וְיִשְׁתַּכַּח דְּעַל יָדֵיהּ מִתְבָּרְכִין עִילָּאִין וְתַתָּאִין.

לשון הקודש

זֶה וְאֵין אִישׁ? שֶׁלֹּא מִתְקָנִים הָאֵיבָרִים, וְלֹא מִשְׁתַּלֵּם. אֵין אִישׁ וַדַּאי, וּמִשּׁוּם זֶה וְאֵין אִישׁ דַּוְקָא.

וּבֹא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַגּוּף נִשְׁלָם לְמַטָּה, הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה בָּאָה וְנִכְנֶסֶת בַּגּוּף הַזֶּה, וְנַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ הָעֶלְיוֹן מַמָּשׁ. וְאָז כֻּלָּם צְרִיכִים שֶׁלֹּא יִפְתְּחוּ פֶּה בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי עוֹמְדִים יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת עֶלְיוֹנָה, וּמִתְקַדְּשִׁים בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה. אַשְׁרֵי חֶלְקָם!

וַיְדַבֵּר ה' כוּ', (במדבר ו) כֹּה תְבָרְכוּ. בֹּא וּרְאֵה, כֵּיוָן שֶׁשַּׁ"ץ סִיֵּם תְּפִלָּתוֹ וּבָא לְבָרֵךְ בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, צָרִיךְ וַדַּאי לְכַוֵּן בִּרְצוֹן הַלֵּב לְבָרֵךְ אֶת הָעָם הַקָּדוֹשׁ. שֶׁבְּמַעֲשֶׂה וּבְדִבּוּר קוֹשֵׁר אֶת קֶשֶׁר הַיִּחוּד, וְיִמָּצֵא שֶׁעַל יָדוֹ מִתְבָּרְכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

וּכְדֵין בָּעֵי לֵיהּ שָׁלִיחַ צִיבּוּר לְמֵימַר, יְבָרֶכְךָ ה' כְּלַפֵּי הַהֵיכָל. וְיִשְׁמְרֶךָ, לְאִסְתַּכָּלָא לְסִטְרָא דְיָמִינָא דִּילֵיהּ, לְאַמְשָׁכָא חוּטָא דְחֶסֶד עַל עַמָּא קַדִּישָׁא בְּקַדְמִיתָא. וּלְבָתַר יֹאמַר יָאֵר ה', כְּלַפֵּי הַהֵיכָל. פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ, וְיִסְתַּכֵּל לְסִטְרָא דִשְׂמָאלָא דִּילֵיהּ, לְיַחֲדָא בְּיָמִינָא. בְּגִין דִּמְקוֹרָא דְּבִרְכָתָא מִסִּטְרָא דְיָמִינָא הוּא. וּכְדֵין כָּל סִטְרָא דִשְׂמָאלָא אִסְתַּלַּק, וְלָא הַוְיָא נִזְקָא כְּלָל. וּכְדֵין, יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם, וְדָא הוּא צְלוֹתָא שְׁלִים.

וַוי לֵיהּ, לְמַאן דְּאָתָא לְמִפְתֵּי לְמָארֵיהּ, בְּלִבָּא רְחִיקָא, וְלָא בִּרְעוּתָא שְׁלִימָתָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים עח לו) **וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יְכַזְּבוּ לוֹ וְלִבָּם לֹא נָכוֹן עִמּוֹ. וְדָא הוּא שְׁלִיחָא דְצִיבּוּרָא, דְּיִסְתַּכֵּל בְּקַדְמִיתָא בְּסִטְרָא דִשְׂמָאלָא דִּילֵיהּ, בְּגִין**

לשון הקודש

וְאָז צָרִיךְ לוֹ הַשַּׁ"ץ לוֹמַר יְבָרֶכְךָ ה' – כְּלַפֵּי הַהֵיכָל, וְיִשְׁמְרֶךָ – לְהִסְתַּכֵּל לְצַד יְמִינוֹ, לְהַמְשִׁיךְ חוּט שֶׁל חֶסֶד עַל הָעָם הַקָּדוֹשׁ בָּרִאשׁוֹנָה. וְאַחַר כָּךְ יֹאמַר יָאֵר ה' כְּלַפֵּי הַהֵיכָל. פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ, וְיִסְתַּכֵּל לְצַד שְׂמֹאלוֹ, לְיַחֵד בְּיָמִין, מִשּׁוּם שֶׁמְּקוֹר הַבְּרָכָה הוּא מִצַּד הַיָּמִין. וְאָז כָּל הַצַּד שֶׁל שְׂמֹאל מִסְתַּלֵּק, וְאֵין נֵזֶק כְּלָל. וְאָז, יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם, וְזוֹהִי תְּפִלָּה שְׁלֵמָה.

אוֹי לוֹ לְמִי שֶׁבָּא לְפַתּוֹת אֶת אֲדוֹנוֹ בְּלֵב רָחוֹק וְלֹא בְּרָצוֹן שָׁלֵם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים עח) וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יְכַזְּבוּ לוֹ וְלִבָּם לֹא נָכוֹן עִמּוֹ. וְזֶהוּ שְׁלִיחַ הַצִּבּוּר,

דְּיִתְעוֹרֵר סִטְרָא דְּדִינָא בְּקַדְמִיתָא, וְעַל יְדֵיהּ הֲוֵי פֵּירוּדָא, וְלָא קִישׁוּרָא.

דְּיִחוּדָא דִּצְלוֹתָא וּבִרְכְתָא, תַּלְיָיא בְּדִיבּוּרָא וּבְמִילוּלָא דְּפוּמָא, וְכוּלָּא תַּלְיָיא בְּעִיקָּרָא דְּעוֹבָדָא. וּמַאן דְּלָא יָדַע עִיקָּרָא דְּעוֹבָדָא, לָאו עֲבִידְתֵּיהּ עֲבוֹדָה. וְאִי פָּגִים עוֹבָדָא מִילוּלָא, לָא אַשְׁכַּח אֲתַר לְשַׁרְיָיא בֵּיהּ בִּרְכְתָא. וְלָאו אִיהוּ צְלוֹתֵיהּ צְלוֹתָא. וְאִתְפְּגִים הַהוּא בַּר נָשׁ לְעֵילָא וְתַתָּא. וַוי לְהַהוּא בַּר נָשׁ דְּפָגִים צְלוֹתֵיהּ פּוּלְחָנָא דְּמָארֵיהּ. עֲלֵיהּ כְּתִיב, (ישעיה א יב-טו) כִּי תָבֹאוּ לֵרָאוֹת וכו', רְמֹס חֲצֵרִי לֹא תוֹסִיפוּ הָבִיא וגו' לֹא אוּכַל אָוֶן וַעֲצָרָה.

פָּרָשַׁת חֻקַּת

וַיִּסְעוּ מֵהֹר הָהָר דֶּרֶךְ יַם סוּף. הָא אִתְעָרוּ חַבְרַיָּיא, דִּנְטָלוּ מִלְּאוֹלָפָא תַּלְמוּדָא,

לשון הקודש

שֶׁיִּתְבּוֹנֵן בָּרִאשׁוֹנָה בְּצַד שְׂמֹאלוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר צַד הַדִּין בָּרִאשׁוֹנָה, וְעַל יָדוֹ יֵשׁ פֵּרוּד וְלֹא קִשּׁוּר.

שֶׁהַיִּחוּד שֶׁל תְּפִלָּה וּבְרָכָה תָּלוּי בַּדִּבּוּר וּבְדִבֵּר הַפֶּה, וְהַכֹּל תָּלוּי בְּעִקַּר הַמַּעֲשֶׂה. וּמִי שֶׁלֹּא מַכִּיר אֶת עִקַּר הַמַּעֲשֶׂה, אֵין עֲבוֹדָתוֹ עֲבוֹדָה. וְאִם פּוֹגֵם הַמַּעֲשֶׂה בַּדִּבּוּר, לֹא נִמְצָא מָקוֹם לְהַשְׁרוֹת בּוֹ בְּרָכָה, וְאֵין תְּפִלָּתוֹ תְּפִלָּה, וְנִפְגָּם אוֹתוֹ הָאִישׁ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. אוֹי לְאוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁפּוֹגֵם תְּפִלָּתוֹ, עֲבוֹדַת רִבּוֹנוֹ. עָלָיו כָּתוּב (ישעיה א) כִּי תָבֹאוּ לֵרָאוֹת כו', רְמֹס חֲצֵרִי לֹא תוֹסִיפוּ הָבִיא וְגו', לֹא אוּכַל אָוֶן וַעֲצָרָה.

פָּרָשַׁת חֻקַּת

וַיִּסְעוּ מֵהֹר הָהָר דֶּרֶךְ יַם סוּף (במדבר כא).

דְּאִקְרֵי הֹר הָהָר. אַמַּאי אִקְרֵי הֹר הָהָר, בְּגִין דִּמְתַמָּן נָפִיק הוֹרָאָה לְעָלְמָא. דִּכְתִיב (שמות כד יב) אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרֹתָ"ם, וְדָא אִיהִי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

אֲבָל תָּא חֲזֵי, רָזָא דְּחָכְמְתָא אִית הָכָא. הַאי אַתְרָא דְּאִקְרֵי הֹר הָהָר, אוֹרְחָא הוּא לְיַמָּא דְסוּף, סוֹפָא דְדַרְגִין,דַּהֲוַת מֵדַבְּרָא קֶדְמֵיהוֹן בְּמַדְבְּרָא, וּמְאַלְפָא לְהוֹן אוֹרְחִין דְּחַיִּין, בְּגִין דְּאִיהִי אוֹרְחָא, לְמֵיעַל לְעָלְמָא דְאָתֵי.

וְאִינוּן נְטָלוּ מִבַּתְרָהּ וּמֵאוֹרְחָהּ, וְאָזְלוּן בָּתַר אֹרַח חִוְיָא עֲקִימָא, דְּשַׁלִּיט בְּאֶרֶץ אֱדוֹם, כְּדֵין וַתִּקְצַר נֶפֶשׁ הָעָם בַּדָּרֶךְ, בְּגִין דְּטָעוּ מֵאָרְחָא דְחַיֵּי. כְּדֵין, וַיְדַבֵּר הָעָם בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה. בְּכֹלָּא אִיתְרַעֲמוּ, בְּתוֹרָה שֶׁבַּעַל פֶּה, וּבְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. כִּי

לשון הקודש

הֲרֵי הֵעִירוּ הַחֲבֵרִים, שֶׁנָּסְעוּ מִלִּלְמֹד תַּלְמוּד, שֶׁנִּקְרָא הֹר הָהָר. לָמָּה נִקְרָא הֹר הָהָר? מִשּׁוּם שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵאת הוֹרָאָה לָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (שמות כד) אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרֹתָ"ם, וְזוֹהִי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

אֲבָל בֹּא וּרְאֵה, סוֹד הַחָכְמָה יֵשׁ כָּאן. הַמָּקוֹם נִקְרָא הֹר הָהָר, דֶּרֶךְ הוּא לְיַם סוּף, סוֹף הַדְּרָגוֹת, שֶׁהָיְתָה מַנְהִיגָה לִפְנֵיהֶם בַּמִּדְבָּר וּמְלַמֶּדֶת אוֹתָם דַּרְכֵי הַחַיִּים, מִשּׁוּם שֶׁהִיא הַדֶּרֶךְ לְהִכָּנֵס לָעוֹלָם הַבָּא.

וְהֵם נָסְעוּ מֵאַחֲרֶיהָ וּמִדַּרְכָּהּ, וְהָלְכוּ אַחַר דֶּרֶךְ הַנָּחָשׁ הָעֲקַלְתּוֹן, שֶׁשּׁוֹלֵט בְּאֶרֶץ אֱדוֹם, וְאָז (במדבר כא) וַתִּקְצַר נֶפֶשׁ הָעָם בַּדָּרֶךְ, מִשּׁוּם שֶׁטָּעוּ מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים. אָז, (שם) וַיְדַבֵּר הָעָם בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה. בַּכֹּל

אֵין לֶחֶם, דָּא תּוֹרָה שֶׁבַּעַל פֶּה. וְאֵין מַיִם, דָּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְהוּא לֶחֶם הַקְּלִקֵּל, דִּקְלִילָא הֲוָה בְּעֵינֵיהוֹן מִלְּתָא דְּאוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה.

תָּא חֲזֵי, אַהֲרֹן יְמִינָא דְּמַלְכָּא, אִסְתַּלַּק, וְאִסְתַּלְּקוּ שִׁבְעָה עֲנָנִים מִנְּהוֹן, כְּדֵין אִתְחַזָּרוּ לְבַתְרֵיהוֹן שְׁבַע דַּרְגִּין. כַּד נְטָלוּ מֵהַאי בֵּירָא דְּמַיִין נָבְעִין, דַּהֲוָה מְנַסְכָא עֲלַיְיהוּ לְקַבָּלָא עוֹל מַלְכוּתָא דִּשְׁמַיָּא. דְּהָא בְּקַדְמֵיתָא הֲווֹ סָלְקִין בְּאִינּוּן דַּרְגִּין מִתַּתָּא לְעֵילָא. לְבָתַר, אִתְחַזָּרוּ לַאֲחוֹרֵיהוֹן, וְאִתְדַּבְּקוּ בְּחִוְיָא עֲקִימָא, דְּשָׁאט בְּיַמָּא, דְּהָא נָפְקוּ מֵרְשׁוּתָא עִילָּאָה, בְּאִינּוּן שִׁבְעָה דַּרְגִּין דְּחָבוּ בְּהוֹן, וְאִסְתַּלָּקוּ מִנְּהוֹן. כְּדֵין הֲוָה לֵיהּ רְשׁוּתָא לְחִוְיָא תַּתָּאָה לְשָׁלְטָא בְּהוֹ, וְאִיהוּ, עֲמָלֵק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב. אִי לָאו דְּאַהֲדְּרוּ בִּתְיוּבְתָּא, וְאִתְדַּבְּקוּ בְּקוֹל

לשון הקודש

הֵם הִתְרַעֲמוּ – בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וּבַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. כִּי אֵין לֶחֶם – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְאֵין מַיִם – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְהוּא לֶחֶם הַקְּלִקֵּל, שֶׁקַּל הָיָה בְּעֵינֵיהֶם דְּבַר הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

בֹּא וּרְאֵה, אַהֲרֹן יְמִינוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, הִסְתַּלֵּק, וְהִסְתַּלְּקוּ שִׁבְעָה הָעֲנָנִים מֵהֶם, אָז חָזְרוּ לְאַחֲרֵיהֶם שֶׁבַע דַּרְגּוֹת, כְּשֶׁנִּסְעוּ מִבְּאֵר הַמַּיִם הַנּוֹבְעִים הַזּוֹ, שֶׁהָיְתָה מְנַסֶּכֶת לְקַבֵּל עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם. שֶׁהֲרֵי בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ עוֹלִים בְּאוֹתָן דַּרְגּוֹת מִמַּטָּה לְמַעְלָה. אַחַר כָּךְ חָזְרוּ לַאֲחוֹרֵיהֶם, וְנִדְבְּקוּ בַּנָּחָשׁ הָעֲקַלְּתוֹן שֶׁשָּׁט בַּיָּם, שֶׁהֲרֵי יָצְאוּ מֵהָרְשׁוּת הָעֶלְיוֹנָה בְּאוֹתָן שֶׁבַע דַּרְגּוֹת שֶׁחָטְאוּ בָּהֶן, וְהִסְתַּלְּקוּ מֵהֶן. וְאָז הָיְתָה לוֹ רְשׁוּת לַנָּחָשׁ הַתַּחְתּוֹן לִשְׁלֹט בָּהֶם, וְהוּא (שם יג) עֲמָלֵק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב, אִם לֹא שֶׁחָזְרוּ

יַעֲקֹב, וּכְדֵין שְׁלִיטוּ בְּהַהוּא חִוְיָא וְאִתְמְסַר בִּידַיְיהוּ.

וּלְבָתַר אִתְהַדְּרוּ לְסוּרְחָנַיְיהוּ, וְחָבוּ בְּאַתְרָא דְּתוֹרָה וּמִצְוָה, וְאִתְהַדְּרוּ לְאָחוֹרָא שֶׁבַע דַּרְגִּין. כְּדֵין אִיתְעַר חִוְיָא עִילָּאָה לְשַׁלְטָאָה עֲלַיְיהוּ, דִּכְתִיב, וַיְשַׁלַּח ה' בָּעָם אֵת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים. מַאי שְׂרָפִים. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה נ ב) שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ. תְּרֵי הֲווֹ, חַד אִתְחֲזָרוּ, תַּנִּינָם כְּתִיב חָסֵר.

וְכַמָּה נְחָשִׁים נָפְקוּ מֵהַהוּא חִוְיָא עִילָּאָה, וְאִזְדַּוְּוגוּ בְּהוּ. כְּדֵין אַהֲדָרוּ בִּתְיוּבְתָּא שְׁלֵימְתָּא, וְאִתְדַּבְּקוּ בְּסִטְרָא דְרַחֲמֵי, לְנַחֲתָא רַחֲמֵי, לְבַסְמָא עָלְמָא, וְאִתְעַדֵּי חִוְיָא, וְאִתְבַּסְּמוּ כֻּלְּהוּ עָלְמִין.

תָּא חֲזֵי, כַּד חָבוּ, כְּתִיב, וַיְדַבֵּר הָעָם בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה. כַּד אַהֲדָרוּ בִּתְיוּבְתָּא כְּתִיב כִּי

לשון הקודש

בִּתְשׁוּבָה וְנִדְבְּקוּ בְּקוֹל יַעֲקֹב, וְאָז שָׁלְטוּ בְּאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ, וְנִמְסַר בִּידֵיהֶם.

וְאַחַר כָּךְ חָזְרוּ לְסִרְחוֹנָם, וְחָטְאוּ בַּמָּקוֹם שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹת, וְחָזְרוּ לְאָחוֹר שֶׁבַע דְּרָגוֹת. אָז הִתְעוֹרֵר הַנָּחָשׁ הָעֶלְיוֹן לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם, שֶׁכָּתוּב (שם כא) וַיְשַׁלַּח ה' בָּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים. מַה זֶּה שְׂרָפִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ו) שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ. שְׁנַיִם הָיוּ, וְחָזְרוּ לִהְיוֹת אֶחָד, תַּנִּינִם כָּתוּב חָסֵר.

וְכַמָּה נְחָשִׁים יָצְאוּ מֵאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הָעֶלְיוֹן וְהִתְחַבְּרוּ בָהֶם. אָז חָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְנִדְבְּקוּ בְּצַד הָרַחֲמִים, לְהוֹרִיד רַחֲמִים, לְבַשֵּׂם אֶת הָעוֹלָם, וְהוּסַר הַנָּחָשׁ, וְהִתְבַּשְּׂמוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת.

בָּא וּרְאֵה, כְּשֶׁחָטְאוּ, כָּתוּב וַיְדַבֵּר הָעָם

דִּבַּרְנוּ בַּה' וָבָךְ. אֶלָּא בָּעוּ לְאַהֲדָרָא מַיָּא מִמָּקוֹרָא עִילָּאָה לְאַתְרַיְיהוּ, מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לְתוֹרָה שֶׁבַּעַל פֶּה, וְאִתְדַּבָּקוּ בְּאַתְרָא עִילָּאָה, דְּבֵיהּ תַּלְיָיא כּוּלָּא לְבַסְמָא אַתְרָא, וּלְאִנְגְּדָא מַיִין עִילָּאִין לְאַתְרָא דְשַׁרְיָיא עֲלַיְיהוּ, בְּגִין כָּךְ כִּי דִּבַּרְנוּ בַּה' וָבָךְ.

תָּא חֲזֵי, כַּד בַּר נָשׁ חָב בְּאַתְרָא דְדִינָא, כְּאִלּוּ חָב בְּאַתְרָא דְדִינָא עִילָּאָה. כָּל שֶׁכֵּן הָכָא, דִּבְכוּלָּא חָבוּ, בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה. וּמַאי טַעְמָא אָתָא עֲלַיְיהוּ נָחָשׁ. בְּגִין דְּאִינּוּן נְחִישׁוּ, וַאֲמָרוּ, אִי לָא יֵיתֵי עֲלַיְיהוּ דִינָא, לֵית לוֹן לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִי אָתֵי נִשְׁתַּדֵּל בָּהּ.

עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף (דף סב ע"א), כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר שְׂרָפִים עוֹמְדִים. בְּגִין דְּכֵיוָן דְּתָבוּ בִּתְיוּבְתָּא עִילָּאָה, הָא אִינּוּן בְּהֵיכָלִי, כְּשָׂרָפִים עִילָּאִין

לשון הקודש

בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה. כְּשֶׁחָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה, כָּתוּב (במדבר כא) כִּי דִּבַּרְנוּ בַּה' וָבָךְ. אֶלָּא רָצוּ לְהַחֲזִיר הַמַּיִם מֵהַמָּקוֹר הָעֶלְיוֹן לִמְקוֹמָם, מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְנִדְבְּקוּ בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן שֶׁבּוֹ הַכֹּל תָּלוּי לְבַשֵּׂם אֶת הַמָּקוֹם, וּלְהַשְׁפִּיעַ מַיִם עֶלְיוֹנִים לַמָּקוֹם שֶׁשּׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם כָּךְ כִּי דִּבַּרְנוּ בַּה' וָבָךְ.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא בִּמְקוֹם הַדִּין, כְּאִלּוּ חָטָא בִּמְקוֹם הַדִּין הָעֶלְיוֹן. כָּל שֶׁכֵּן כָּאן, שֶׁבַּכֹּל הֵם חָטְאוּ, בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה. וּמָה הַטַּעַם בָּא עֲלֵיהֶם הַנָּחָשׁ? מִשּׁוּם שֶׁהֵם נִחֲשׁוּ וְאָמְרוּ, אִם לֹא יָבֹא עָלֵינוּ הַדִּין – אֵין לָנוּ לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, וְאִם יָבֹא – נִשְׁתַּדֵּל בָּהּ.

עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף (שם), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ו) שְׂרָפִים עֹמְדִים. מִשּׁוּם שֶׁכֵּיוָן שֶׁשָּׁבוּ בִּתְשׁוּבָה עֶלְיוֹנָה, הֲרֵי הֵם בְּהֵיכָלִי, כְּמוֹ

דִּמְשַׁמְּשִׁים קֳדָמַי. וְשִׂים אוֹתוֹ עַל גַּם, לְאַגְבָּהָא לוֹן לְעֵילָא, דְּחַפְּיָא לוֹן אֲתַר דְּמַדְבְּחָא עִילָּאָה בְּגַדְפָּהָא לְשֵׁזָבוּתְהוֹן מֵחִוְיָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמות יז ב) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ ה' נִסִּי, וְעַל דָּא וְשִׂים אוֹתוֹ עַל גַּם וַדַּאי.

תָּא חֲזֵי, (בראשית כב א) וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם, דְּאָרִים דִּגְלֵיהּ עַל כֻּלָּא. אוֹף הָכָא אָרִים דִּגְלָא דִּילְהוֹן עַל כּוּלָּא. וּמַאי טַעְמָא עָבְדֵיהּ מִנְּחֹשֶׁת. בְּגִין דִּנְחֹשֶׁת בְּאַתְרָא דְּחַיִּים תַּלְיָיא, אַתְרָא דְיַעֲקֹב שְׁרֵי תַּמָּן, בְּגִין כָּךְ וָחָי, וָחָי וַדַּאי.

וְתָא חֲזֵי, כַּמָּה הִיא עִילָּאָה חֵילָא דִתְיוּבְתָּא עַל כֻּלָּא. בְּגִין דְּכַד בַּר נָשׁ תָּב קַמֵּי מָארֵיהּ, כְּדֵין בְּאֵר מַיִם חַיִּים אִתְמְלֵי, וְנָפְקִין מַבּוּעוֹי לְכָל סִטְרִין, וּלְכָל שִׁבְטָא וְשִׁבְטָא נָגִיד לֵיהּ בִּתְרֵי עֲשַׂר תַּרְעֵי, לְאַשְׁקָאָה חֵיוָן זְעִירָן עִם רַבְּרְבָן.

לשון הקודש

שֹׁרָפִים עֶלְיוֹנִים שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים לְפָנַי. וְשִׂים אֹתוֹ עַל גַּם, לְהַגְבִּיהַּ אוֹתָם לְמַעְלָה, שֶׁמֵּנִיק אוֹתָם מִקּוֹם מִזְּבֵחַ הָעֶלְיוֹן בִּכְנָפֶיהָ לְהַצִּילָם מֵהַנָּחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יז) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ ה' נִסִּי, וְלָכֵן וְשִׂים אֹתוֹ עַל גַּם וַדַּאי.

בֹּא וּרְאֵה, (בראשית כב) וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם, שֶׁהֵרִים אֶת דִּגְלוֹ עַל הַכֹּל. אַף כָּאן הֵרִים אֶת דִּגְלָם עַל הַכֹּל. וּמָה הַטַּעַם עָשָׂה אוֹתוֹ מִנְּחֹשֶׁת? מִשּׁוּם שֶׁנְּחֹשֶׁת בִּמְקוֹם הַחַיִּים תְּלוּיָה, הַמָּקוֹם שֶׁיַּעֲקֹב שָׁרוּי שָׁם. מִשּׁוּם כָּךְ וָחָי, וָחָי וַדַּאי.

וּבֹא רְאֵה כַּמָּה הוּא עֶלְיוֹן כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה עַל הַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁאָדָם שָׁב לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, אָז מִתְמַלֵּאת בְּאֵר מַיִם חַיִּים, וְיוֹצְאִים מַעְיְנוֹתֶיהָ לְכָל הַצְּדָדִים,

יִשְׂרָאֵל כַּד תָּבוּ בִּתְיוּבְתָּא, כְּדֵין אָמְרוּ שִׁירָתָא.
וְאִינוּן שְׁבַע דַּרְגִּין דְּתָבוּ מִבַּתְרֵיהוֹן,
אַהֲדָרוּ לוֹן בְּשִׁירָתָא דִּילְהוֹן, וּסְלִיקוּ בֵּירָא עִילָּאָה
לְעֵילָא, דְּאִתְפְּרַשׁ חִוְיָא מֵעָלְמָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב,
אָז יָשִׁיר יִשְׂרָאֵל וגו', עֲלִי בְּאֵר עֱנוּ לָהּ, דְּסָלְקָא
לְעֵילָא לְעֵילָא, וְאִתְחַבְּרָא אִמָּא תַּתָּאָה בְּעִילָּאָה.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים, דָּא
אַבָּא וְאִמָּא, דְּאוֹלִידוּ לָהּ. כָּרוּהָ נְדִיבֵי
הָעָם, אִלֵּין אֲבָהָן. מַאי כָּרוּהָ, כְּמָה דְּאַתְּ
אָמַר (הושע ג ב) וָאֶכְרֶה לִי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר כֶּסֶף. אִלֵּין
אֲבָהָן. וְזַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל דְּאִתְחַבָּרוּ בָּהּ, בְּט"ו
בְּנִיסָן, וְאִתְעָרָא יַד רָמָה דְּאִקְּרֵי כֶּסֶף, יְמִינָא
דְּמַלְכָּא עֲלַיְיהוּ.

לשון הקודש

וּמַשְׁפִּיעַ לְכָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט, בִּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁעָרִים, לְהַשְׁקוֹת חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת.

כְּשֶׁשָּׁבוּ יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה, אֲזַי אָמְרוּ שִׁירָה. וְאוֹתָן שֶׁבַע הַדְּרָגוֹת שֶׁשָּׁבוּ מֵאַחֲרֵיהֶן, הֶחֱזִירוּ אוֹתָן בַּשִּׁירָה שֶׁלָּהֶם, וְהֶעֱלוּ אֶת הַבְּאֵר הָעֶלְיוֹנָה לְמַעְלָה, שֶׁנִּפְרַד הַנָּחָשׁ מִן הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר כא) אָז יָשִׁיר יִשְׂרָאֵל וְגוֹ', עֲלִי בְּאֵר עֱנוּ לָהּ, שֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה,

וּמִתְחַבֶּרֶת הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה בָּעֶלְיוֹנָה.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים – זֶהוּ הָאָב וְהָאֵם שֶׁהוֹלִידוּ אוֹתָהּ. כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם – אֵלּוּ הָאָבוֹת. מִי כָּרוּהָ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ג) וָאֶכְרֶה לִי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר כֶּסֶף. אֵלּוּ הָאָבוֹת. וְזֶרַע יִשְׂרָאֵל שֶׁהִתְחַבְּרוּ עִמָּהּ, בְּט"ו בְּנִיסָן, וְהִתְעוֹרְרָה יַד רָמָה, שֶׁנִּקְרֵאת כֶּסֶף, יְמִין הַמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם.

בִּמְחוֹקֵק בְּמִשְׁעֲנוֹתָם, עַל יְדָא דְמֹשֶׁה, דְּאִיהוּ מְחוֹקֵק, וְאִתְחַבְּרָא בִּתְרֵי עֲשַׂר שִׁבְטִין, דְּאִינוּן בְּנִין דִּילָהּ דְשָׁרָאן סַחְרָנָהָא. מַאי בְּמִשְׁעֲנוֹתָם, תָּא חֲזֵי, כַּד יִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְיְיהִיבָת עַל יְדָא דִמְחוֹקֵק, כְּדֵין סָמְכִין לָהּ לִשְׁכִינְתָּא אִינוּן תְּרֵיסַר סָמְכִין דִּלְעֵילָא, וְעַל דָּא בְּמִשְׁעֲנוֹתָם, דְּאִיהִי נִשְׁעֶנֶת עֲלַיְיהוּ.

וְתָא חֲזֵי, תְּרֵיסַר תַּרְעִין אִית לָהּ לְהַאי בֵּירָא קַדִּישָׁא, קַרְתָּא קַדִּישָׁא, דְּאִקְּרֵי יְרוּשָׁלַיִם. וּמִן אִינוּן תַּרְעִין נָפְקִין לְעָלְמָא תְּרֵיסַר מַתְּנָן עִילָּאִין: טוֹבָה. וְשִׂמְחָה. בְּרָכָה. וְשָׁלוֹם. עֶזְרָה. כַּפָּרָה. תּוֹרָה. חָכְמָה. וְחַיִּים. וְרָצוֹן. וְעוֹשֶׁר. וְכָבוֹד. וְכָל שִׁבְטָא וְשִׁבְטָא, יַנִּיקוּ מַתְּנָה עִילָּאָה לֵיהּ.

לשון הקודש

בִּמְחוֹקֵק בְּמִשְׁעֲנוֹתָם (במדבר כא) – עַל יַד מֹשֶׁה, שֶׁהוּא מְחוֹקֵק, הִתְחַבְּרָה עִם שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, שֶׁהֵם בָּנֶיהָ שֶׁשּׁוֹרִים סְבִיבָהּ. מַה זֶּה בְּמִשְׁעֲנוֹתָם? בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, שֶׁנִּתְּנָה עַל יַד הַמְחוֹקֵק, אָז תּוֹמְכִים בַּשְּׁכִינָה אוֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר עַמּוּדִים שֶׁלְּמַעְלָה, וְעַל זֶה בְּמִשְׁעֲנוֹתָם, שֶׁהִיא נִשְׁעֶנֶת עֲלֵיהֶם.

וּבֹא רְאֵה, שְׁנֵים עָשָׂר שְׁעָרִים יֵשׁ לַבְּאֵר הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ, הַקְּרִיָּה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁנִּקְרֵאת יְרוּשָׁלַיִם. וּמֵאוֹתָם הַשְּׁעָרִים יוֹצְאוֹת לָעוֹלָם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה מַתָּנוֹת עֶלְיוֹנוֹת: טוֹבָה וְשִׂמְחָה, בְּרָכָה וְשָׁלוֹם, עֶזְרָה, כַּפָּרָה, תּוֹרָה, חָכְמָה, וְחַיִּים וְרָצוֹן וְעֹשֶׁר וְכָבוֹד. וְכָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט יָנְקוּ לוֹ מַתָּנָה עֶלְיוֹנָה.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שה"ש ד ג) וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה. מַאי מִדְבָּר. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, וּמִדְבָּרֵךְ נָאוָה. מֵהַהוּא מִדְבָּר אַתְיָין לוֹן מַתָּנָה עִילָּאָה. בְּהַאי זִמְנָא כַּד אִינוּן לָא מִתְפָּרְשָׁאן מִלְּאַסְמָכָא לָהּ.

וְעַל דָּא אִתְעָרוּ חַבְרַיָּיא, דְּכַד בַּר נָשׁ נְסִיב אִיתְּתָא, אִתְדַּבַּק בִּשְׁכִינְתָּא. דְּהָא עַד לָא אִנְסִיב, לָא שַׁרְיָא עֲלֵיהּ. דְּלֵית שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא עַל אַתְרָא פְּגִימָא. וְכַד לָא שַׁרְיָא עֲלֵיהּ, אִיהִי אִתְמְנָעוּ מִנֵּיהּ תְּרֵיסַר מַתָּנָן עִילָּאִין.

וְעַל דָּא אִתְעָרוּ חַבְרַיָּיא, כָּל הַשָּׁרוּי בְּלֹא אִשָּׁה, שָׁרוּי בְּלֹא טוֹבָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (בראשית ב יח) לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ. בְּלֹא שִׂמְחָה, דִּכְתִיב (דברים יד כו) וְשָׂמַחְתָּ אַתָּה וּבֵיתֶךָ. בְּלֹא בְּרָכָה, דִּכְתִיב (יחזקאל מד ל) לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ. בְּלֹא

לשון הקודש

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה. מַה זֶּה מִדְבָּר? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ד) וּמִדְבָּרֵךְ נָאוָה. מֵאוֹתוֹ הַמִּדְבָּר בָּאָה לָהֶם מַתָּנָה עֶלְיוֹנָה, בַּזְּמַן הַזֶּה כְּשֶׁאֵינָם פּוֹרְשִׁים מִלִּתְמֹךְ בָּהּ. וְעַל זֶה הֵעִירוּ הַחֲבֵרִים, שֶׁכְּשֶׁאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה, נִדְבָּק בַּשְּׁכִינָה. שֶׁהֲרֵי טֶרֶם שֶׁנִּשָּׂא, אֵין שׁוֹרָה עָלָיו, שֶׁאֵין שְׁכִינָה שׁוֹרָה עַל מָקוֹם פָּגוּם. וּכְשֶׁאֵינָהּ שׁוֹרָה עָלָיו, הִיא מוֹנַעַת מִמֶּנּוּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה מַתָּנוֹת עֶלְיוֹנוֹת.

וְעַל זֶה הֵעִירוּ הַחֲבֵרִים, כָּל הַשָּׁרוּי בְּלֹא אִשָּׁה, שָׁרוּי בְּלֹא טוֹבָה. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ. בְּלֹא שִׂמְחָה – שֶׁכָּתוּב (דברים יד) וְשָׂמַחְתָּ אַתָּה וּבֵיתֶךָ. בְּלֹא בְּרָכָה – שֶׁכָּתוּב (יחזקאל מד) לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ. בְּלֹא שָׁלוֹם –

שָׁלוֹם, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (איוב ה כד) **וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ. בְּלֹא עֶזְרָה, דִּכְתִיב** (בראשית ב יח) **אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. בְּלֹא כַּפָּרָה, דִּכְתִיב** (ויקרא טז ו) **וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ. בְּלֹא תוֹרָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר** (איוב ו יג) **הַאִם אֵין עֶזְרָתִי בִי וְתֻשִׁיָּה נִדְּחָה מִמֶּנִּי. בְּלֹא חָכְמָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר** (משלי יד א) **חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ. בְּלֹא חַיִּים, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר** (קהלת ט כב) **רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ. בְּלֹא רָצוֹן, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵה'. בְּלֹא עוֹשֶׁר, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר** (משלי לא יא) **בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר. בְּלֹא כָבוֹד, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר** (שם יא טז) **אֵשֶׁת חֵן תִּתְמֹךְ כָּבוֹד.**

בְּגִין דְּהַאי אֵשֶׁת חַיִל, יִרְאַת ה' אִקְרֵי. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים יט י) **יִרְאַת ה' טְהוֹרָה. וְכַד אִנְסִיב**

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ה) וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ. בְּלֹא עֶזְרָה – שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. בְּלֹא כַּפָּרָה – שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ. בְּלֹא תוֹרָה – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ו) הַאִם אֵין עֶזְרָתִי בִי וְתֻשִׁיָּה נִדְּחָה מִמֶּנִּי. בְּלֹא חָכְמָה – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יד) חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ. בְּלֹא חַיִּים – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ. בְּלֹא רָצוֹן – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יח) מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵה'. בְּלֹא עֹשֶׁר – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם לא) בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר. בְּלֹא כָבוֹד – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם לא) אֵשֶׁת חֵן תִּתְמֹךְ כָּבוֹד.

מִשּׁוּם שֶׁהָאֵשֶׁת חַיִל הַזּוֹ נִקְרֵאת יִרְאַת

בַּר נָשׁ, כֻּלְּהוּ תְּרֵיסַר תַּרְעִין אִתְפַּתְּחָן, לְאוֹסָפָא בִּרְכָאן עַל רֵישֵׁיהּ. בְּגִין דִּיתֵיב בְּסִתְרָא דְּמַטְרוֹנִיתָא, וְאִשְׁתְּלִים כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא.

וְעַל דָּא, וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה, וּמִמַּתָּנָה נַחֲלִיאֵ"ל. נַחֲלִין דְּאֵל נָגְדִּין עֲלֵיהּ. וּמִנַּחֲלִיאֵל בָּמוֹת. מַאי בָּמוֹת, אִסְתַּלָּקוּת, דְּאִסְתַּלֵּיק וְיתֵיב בְּרוּמֵי עָלְמָא, וְאִשְׁתַּדֵּל בְּמִלִּין עִילָּאִין דְּאוֹרַיְיתָא.

וּמִבָּמוֹת הַגַּיְא, אוֹקְמוּהָ. אֲבָל תָּא חֲזֵי, כַּד בַּר נָשׁ אִתְדַּבַּק בְּאוֹרַיְיתָא, וְיתֵיב בְּרוּמֵי עָלְמָא, אִיבָּעֵי לֵיהּ לְאַשְׁפָּלָא גַּרְמֵיהּ, בְּגִין דְּיִצְרָא בִּישָׁא קַטֵּיגוֹרָא דִּמְקַטְרֵג עָלוֹי, לָא יִשְׁלוֹט עָלוֹי לְאַסְטָאָה לֵיהּ. וְעַל דָּא, וּמִבָּמוֹת הַגַּיְא, אִיבָּעֵי לֵיהּ לְמֶעְבַּד כְּגַיְא בְּגִין דְּיִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ הַהוּא דִּיתֵיב בִּשְׁדֵה מוֹאָב, וַדַּאי, יִצְרָא בִּישָׁא דְּאִקְרֵי לוֹט,

לשון הקודש

ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יט) יִרְאַת ה' טְהוֹרָה. וּכְשֶׁנִּשָּׂא הָאִישׁ, כָּל שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁעָרִים נִפְתָּחִים, לְהוֹסִיף בְּרָכוֹת עַל רֹאשׁוֹ, כְּדֵי שֶׁיֵּשֵׁב בְּסֵתֶר הַגְּבִירָה, וְיִשְׁתַּלֵּם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

וְעַל זֶה (במדבר כא) וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה, וּמִמַּתָּנָה נַחֲלִיאֵ"ל. הַנְּחָלִים שֶׁל אֵל שׁוֹפְעִים עָלָיו. וּמִנַּחֲלִיאֵל בָּמוֹת. מַה זֶּה בָּמוֹת? הִסְתַּלְּקוּת, שֶׁהִסְתַּלֵּק וְיָשַׁב בְּרוּמֵי הָעוֹלָם, וְהִשְׁתַּדֵּל בִּדְבָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁל הַתּוֹרָה.

וּמִבָּמוֹת הַגַּיְא, פֵּרְשׁוּהָ. אֲבָל בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁאָדָם נִדְבָּק בַּתּוֹרָה וְיוֹשֵׁב בְּרוּמֵי הָעוֹלָם, צָרִיךְ לוֹ לְהַשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ, כְּדֵי שֶׁיֵּצֵר הָרָע, הַקָּטֵגוֹר שֶׁמְּקַטְרֵג עָלָיו, לֹא יִשְׁלֹט עָלָיו לַהֲסִיטוֹ. וְעַל זֶה וּמִבָּמוֹת הַגַּיְא – צָרִיךְ לוֹ לַעֲשׂוֹת כְּמוֹ גַּיְא, כְּדֵי שֶׁיִּפָּרֵד מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ שֶׁיּוֹשֵׁב בִּשְׂדֵה מוֹאָב,

וְשַׁרְיָא בְּמוֹאָב, בְּגִין דְּאִתְדַּבְּקוּתֵיהּ בְּקַדְמִיתָא לַאֲפָקָא פֵּירָא דְּעוֹבָדוֹי בִּישִׁין בְּעָלְמָא, בְּמוֹאָב הֲוָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית יט לז) וַתֵּלֶד הַבְּכִירָה בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מוֹאָב.

וְאִי בַּר נָשׁ אִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ, סָלִיק לְמֶהֱוֵי רֹאשׁ, וּלְמִשְׁרֵי בַּפִּסְגָּה. מַאי פִּסְגָּה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים מח יד) פַּסְגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ. וְנִשְׁקָפָה. דְּאִסְתַּכְּלוּתָא דִּלְעֵילָא בֵּיהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר עַל פְּנֵי הַיְשִׁימוֹן, דָּא עָלְמָא דְּאָתֵי, דְּאִקְרֵי יְשִׁימוֹן, דְּאִסְתַּכַּל בָּהּ בְּהַאי פִּסְגָּה, קַרְתָּא קַדִּישָׁא יְרוּשָׁלַיִם.

דָּבָר אַחֵר, כַּד יִשְׂרָאֵל אֲהַדְּרוּ בִּתְיוּבְתָּא, וּסְלִיקוּ לְבֵירָא לְעֵילָא, אִתְיְהִיבַת לוֹן בְּמַתָּנָה. וְכַד תָּבוּ לְאוֹרַח בִּישָׁא, כְּדֵין וּמִבָּמוֹת הַגַּיְא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (דברים ג כט) וַנֵּשֶׁב בַּגַּיְא מוּל בֵּית פְּעוֹר. עַל הַהוּא

לשון הקודש

וַהֲאי, הַיְצֶר הָרָע שֶׁנִּקְרָא לוּט, וְשָׁרוּי בְּמוֹאָב, בִּשְׁבִיל שֶׁהִתְדַּבְּקוּת שֶׁלּוֹ בָּרִאשׁוֹנָה לְהוֹצִיא אֶת פְּרִי הַמַּעֲשִׂים הָרָעִים בָּעוֹלָם הָיָה בְּמוֹאָב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יט) וַתֵּלֶד הַבְּכִירָה בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מוֹאָב.

וְאִם אָדָם נִפְרָד מִמֶּנּוּ, הוּא עוֹלֶה לִהְיוֹת רֹאשׁ, וְלִשְׁרוֹת בַּפִּסְגָּה. מַה זֶּה פִּסְגָּה? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מח) פַּסְגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ. וְנִשְׁקָפָה (במדבר כא) – שֶׁהִסְתַּכְּלוּת שֶׁלְּמַעְלָה בּוֹ. עַל פְּנֵי הַיְשִׁימוֹן – זֶה הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנִּקְרָא יְשִׁימוֹן, שֶׁמִּסְתַּכֵּל בַּפִּסְגָּה הַזּוֹ, הַקִּרְיָה הַקְּדוֹשָׁה יְרוּשָׁלַיִם.

דָּבָר אַחֵר, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל חָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה וְהֶעֱלוּ אֶת הַבְּאֵר לְמַעְלָה, נִתְּנָה לָהֶם בְּמַתָּנָה, וּכְשֶׁשָּׁבוּ לְדֶרֶךְ רָעָה, אָז וּמִבָּמוֹת הַגַּיְא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ג) וַנֵּשֶׁב בַּגַּיְא מוּל בֵּית פְּעוֹר. עַל אוֹתוֹ הַחֵטְא

חוֹבָה, יָתְבוּ לְתַתָּא בַּגֵּיא. אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה מוֹאָב, בְּגִין דְּסִטְרָא דְמוֹאָב גָּרִים לוֹן.

וּלְבָתַר דְּקַבִּילוּ עוֹנְשַׁיְיהוּ, סְלִיקוּ לְרֵישָׁא, וַאֲרִימוּ דִּגְלֵיהוֹן עַל כֹּלָּא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (במדבר כה יט) וַיְהִי אַחֲרֵי הַמַּגֵּפָה וכו', (שם כו ב) שְׂאוּ אֶת רֹאשׁ. לַאֲרָמָא דִּגְלֵיהוֹן עַל כֹּלָּא.

תָּא חֲזֵי, הַאי בֵּירָא מִנְחָה אִקְרֵי, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית מג יא) וְהוֹרִידוּ לָאִישׁ מִנְחָה. תְּחַבְּרוּן מִנְחָה בְּבַעֲלָהּ, דְּגָרְמָתוּן דְּיִסְתַּלֵּק מִינָּהּ, כַּד נָחֲתוּ הַהוּא צַדִּיק לְמִצְרַיִם.

וְדָא הִיא תּוֹרָה שֶׁבַּעַל פֶּה, וְאִקְרֵי בְּאֵר, דִּכְתִיב (דברים א ה) הוֹאִיל מֹשֶׁה בֵּאֵר. וְאִית בָּהּ שִׁית סִדְרִין. בְּגִין כָּךְ שִׁית דַּרְגִּין יִסְתַּלֵּיק, מַאן דְּיִתְעַסֵּק בָּהּ.

לשון הקודש

יָשְׁבוּ לְמַטָּה בַּגֵּיא. אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה מוֹאָב – מִשּׁוּם שֶׁהַצַּד שֶׁל מוֹאָב גָּרַם לָהֶם.

וְאַחַר שֶׁקִּבְּלוּ אֶת עָנְשָׁם, עָלוּ לָרֹאשׁ, וְהֵרִימוּ דִּגְלֵיהֶם עַל הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כה) וַיְהִי אַחַר הַמַּגֵּפָה וְכוּ', שְׂאוּ אֶת רֹאשׁ. לְהָרִים דִּגְלָם עַל הַכֹּל.

בֹּא וּרְאֵה, הַבְּאֵר הַזוֹ נִקְרֵאת מִנְחָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מג) וְהוֹרִידוּ לָאִישׁ מִנְחָה. תְּחַבְּרוּ מִנְחָה לְבַעְלָהּ, שֶׁגְּרַמְתֶּם שֶׁיִּסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה, כְּשֶׁהוֹרִידוּ אֶת הַצַּדִּיק הַהוּא לְמִצְרַיִם.

וְזוֹהִי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְנִקְרֵאת בְּאֵר, שֶׁכָּתוּב (דברים א) הוֹאִיל מֹשֶׁה בֵּאֵר. וְיֵשׁ בָּהּ שִׁשָּׁה סִדְרִים. מִשּׁוּם כָּךְ תַּעֲלֶה שֵׁשׁ דְּרָגוֹת מִי שֶׁיִּתְעַסֵּק בָּהּ.

הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה. מַאי מִדְבָּר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שה"ש ד ג) וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה. מַתָּנָה, גָּרִים לַצַּדִּיק, דְּיָהִיב לֵיהּ מַתָּנָה. וּמִמַּתָּנָה נַחֲלִיאֵל, אִלֵּין נַחֲלִין עִילָּאִין, נֶצַח וְהוֹד. וּמִנַּחֲלִיאֵל בָּמוֹת, דָּא אִסְתַּלְקוּתָא לְאַתְרָא דְּמַלְכָּא שָׁאֵרִי. וּמִבָּמוֹת הַגַּיְא אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה מוֹאָב, דָּא יִצְחָק, דִּיתֵיב בְּהַהוּא שָׂדֶה. דִּכְתִיב (בראשית כד סג) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה. וּמֵהַהוּא שָׂדֶה אִיתְעַר עֲלֵיהוֹן דִּינָא, עַד דְּיָתְבוּ בַּגַּיְא. רֹאשׁ הַפִּסְגָּה, דָּא אַבְרָהָם, רֵישָׁא דְעָלְמָא.

וְתָא חֲזֵי, כַּד נָחַת יוֹסֵף לְמִצְרַיִם, חָזָא (דף סב ע"ב) יַעֲקֹב בְּחָכְמָה, וְרָמַז לוֹן דְּיַחֲתוּן תַּמָּן לְמִנְחָה, דְּתֶהֱוֵי מְגִינָה עֲלֵיהוֹן בְּגָלוּתָא. וּבְהַאי מִנְחָה, שִׁית סִטְרִין כְּלִילָן. מְעַט צָרִי וּמְעַט דְּבַשׁ.

לשון הקודש

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה. מַה זֶּה מִדְבָּר? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה. מַתָּנָה, גּוֹרֵם לַצַּדִּיק שֶׁנּוֹתֵן לוֹ מַתָּנָה. וּמִמַּתָּנָה נַחֲלִיאֵל – אֵלּוּ הַנְּחָלִים הָעֶלְיוֹנִים, נֵצַח וְהוֹד. וּמִנַּחֲלִיאֵל בָּמוֹת – זוֹ הַהִסְתַּלְקוּת לַמָּקוֹם שֶׁהַמֶּלֶךְ שׁוֹרֶה. וּמִבָּמוֹת הַגַּיְא אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה מוֹאָב – זֶה יִצְחָק שֶׁיּוֹשֵׁב בְּאוֹתוֹ שָׂדֶה, שֶׁכָּתוּב (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה. וּמֵאוֹתוֹ שָׂדֶה הִתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם הַדִּין, עַד שֶׁיָּשְׁבוּ בַּגַּיְא. רֹאשׁ הַפִּסְגָּה – זֶה אַבְרָהָם, הָרֹאשׁ שֶׁל כֻּלָּם.

וּבָא רְאֵה, כְּשֶׁיָּרַד יוֹסֵף לְמִצְרַיִם, רָאָה יַעֲקֹב בְּחָכְמָה, וְרָמַז לָהֶם שֶׁיּוֹרִידוּ לְשָׁם הַמִּנְחָה, שֶׁתִּהְיֶה מְגִנָּה עֲלֵיהֶם בַּגָּלוּת. וּבַמִּנְחָה הַזּוֹ שִׁשָּׁה צְדָדִים כְּלוּלִים. מְעַט צָרִי וּמְעַט דְּבַשׁ.

מַאי טַעְמָא מִעַט מִעָט. תָּא חֲזֵי, כַּד בְּנֵי נְשָׁא לֹא אִתְכַּשְׁרוּן עוֹבָדֵיהוֹן לְעֵילָא, כְּדֵין סִטְרָא דְיָמִינָא אִתְרַפְיָא, וְשַׁלִּיט שְׂמָאלָא, וְעַל דָּא מִעַט צָרֵי וּמִעַט דְּבַשׁ, (דאתמר) דָּא תָּמָר, דְּאִסְתַּלַּק דְּכוּרָא מִן נוּקְבָא, וּכְדֵין מִעַט דְּבַשׁ. נְכֹאת, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (מ"ב ב יג) וַיַּרְאֵם אֶת כָּל בֵּית נְכֹתֹה. וָלֹט בָּטְנִים וּשְׁקֵדִים, הָא שִׁיתָּא דַּרְגִּין הָכָא, דִּכְלִילָן בְּהַאי מִנְחָה.

וְעִם כָּל דָּא אַף עַל גַּב דְּנָחֲתָא, מִעַט צָרֵי אָתֵי מִשּׁוּם דְּיָתְבָא בְּגָלוּתָא. וְכַד תַּעַבְדוּן הַאי מִנְחָה, כְּדֵין (בראשית מג יד) וְאֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים. אֵל: דָּא אַבְרָהָם. שַׁדַּי: דָּא יִצְחָק. יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים: דָּא יַעֲקֹב. לִפְנֵי הָאִישׁ: דָּא יוֹסֵף. כָּל אִלֵּין דַּרְגִּין יִתְחַבָּרוּ. וַאֲנִי כַּאֲשֶׁר שָׁכֹלְתִּי שָׁכָלְתִּי. שָׁכֹלְתִּי בְּמִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן. שָׁכָלְתִּי בְּמִקְדָּשׁ שֵׁנִי.

לשון הקודש

מָה הַטַּעַם מִעַט מִעַט? בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁבְּנֵי אָדָם אֵין מַעֲשֵׂיהֶם כְּשֵׁרִים לְמַעְלָה, אָז צַד הַיָּמִין מִתְרַפֶּה, וְשׁוֹלֵט הַשְּׂמֹאל, וְעַל זֶה (בראשית מג) מְעַט צָרִי וּמְעַט דְּבַשׁ, זֶה תָּמָר, שֶׁמִּסְתַּלֵּק הַזָּכָר מֵהַנְּקֵבָה, וְאָז מְעַט מְעַט. נְכֹאת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מ"ב ב) וַיַּרְאֵם אֶת כָּל בֵּית נְכֹתֹה. (בראשית מג) וָלֹט בָּטְנִים וּשְׁקֵדִים – הֲרֵי שֵׁשׁ דַּרְגּוֹת כָּאן שֶׁכְּלוּלוֹת בַּמִּנְחָה הַזּוֹ.

וְעִם כָּל זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁיָּרְדָה, מְעַט צָרִי בָּא מִשּׁוּם שֶׁיּוֹשֶׁבֶת בַּגָּלוּת, וּכְשֶׁתַּעֲשׂוּ אֶת הַמִּנְחָה הַזּוֹ, אָז (שם) וְאֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים. אֵל – זֶה אַבְרָהָם. שַׁדַּי – זֶה יִצְחָק. יִתֵּן לָהֶם רַחֲמִים – זֶה יַעֲקֹב. לִפְנֵי הָאִישׁ – זֶה יוֹסֵף. כָּל הַדַּרְגּוֹת הַלָּלוּ יִתְחַבְּרוּ. וַאֲנִי כַּאֲשֶׁר שָׁכֹלְתִּי שָׁכָלְתִּי.

לֹא אֶשְׁכַּל עוֹד. וְכָל דָּא בְּחוֹבָא דְּהַהוּא זַכָּאָה, דְּנָחֵתוּ לְמִצְרַיִם.

וְתָא חֲזֵי, תְּרֵיסַר שְׁנִין יָתִיב הַהוּא צַדִּיק בְּבֵית הָאֲסוּרִים. בְּגִין כָּךְ תְּרֵיסַר שְׁבָטִין בְּגָלוּתָא דֶּאֱדוֹם. בְּגִין מְאָה בִּרְכָאן דִּמְנָעוּ מִכָּל יוֹמָא.

וְשַׁתָּא חָדָא לְחוּד יָתִיב בְּבֵית פּוֹטִיפַר. דִּכְתִיב, (בראשית לט ה) וַיְהִי בִּרְכַּת ה' בְּכָל אֲשֶׁר יֶשׁ לוֹ בַּבַּיִת וּבַשָּׂדֶה. בַּבַּיִת, דָּא פַּלְגוּת שַׁתָּא דִּקְרִירוּ נָחִית לְעָלְמָא. וּבַשָּׂדֶה, דָּא פַּלְגוּת שַׁתָּא דְּבַר נָשׁ יָתִיב בְּעוֹבָדוֹי בְּחַקְלָא. יִשְׁתָּאֲרוּ תְּרֵיסַר שְׁנִין דְּיָתִיב בְּהַהוּא בּוֹר. כְּדֵין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַר עֲלֵיהוֹן בּוֹר דְּהַהוּא נָחָשׁ, גָּלוּתָא דְּעֵשָׂו. וְעַל דָּא וְהוֹרִידוּ לָאִישׁ מִנְחָה, וּבְסוֹף גָּלוּתָא, בְּגִין דְּאִינוּן יָהֲבוּ מִנְחָה, אִתְקַיֵּים בְּהוּ (ישעיה סו כ) וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַה'.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (בראשית לט) וַיְהִי בִּרְכַּת ה' בְּכָל אֲשֶׁר יֶשׁ לוֹ בַּבַּיִת וּבַשָּׂדֶה. בַּבַּיִת – זוֹ חֲצִי שָׁנָה שֶׁקֹּר יוֹרֵד לָעוֹלָם. וּבַשָּׂדֶה – זוֹ חֲצִי שָׁנָה שֶׁאָדָם יוֹשֵׁב בַּעֲבוֹדָתוֹ בַּשָּׂדֶה. נִשְׁאֲרוּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנִים שֶׁיָּשַׁב בַּבּוֹר הַהוּא. אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹרֵר עֲלֵיהֶם הַבּוֹר שֶׁל אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ, גָּלוּת עֵשָׂו. וְעַל זֶה וְהוֹרִידוּ לָאִישׁ מִנְחָה. וּבְסוֹף הַגָּלוּת,

שֶׁכָּלִתִי – בְּמִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן, שֶׁכָּלִתִי – בְּמִקְדָּשׁ שֵׁנִי. לֹא אֶשְׁכַּל עוֹד. וְכָל זֶה בְּחֵטְא אוֹתוֹ צַדִּיק שֶׁהוֹרִידוּ לְמִצְרַיִם.

וּבָא רְאֵה, שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנִים יָשַׁב הַצַּדִּיק הַהוּא בְּבֵית הָאֲסוּרִים. מִשּׁוּם כָּךְ שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים בְּגָלוּת אֱדוֹם, בִּשְׁבִיל מֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁמָּנְעוּ מִכָּל יוֹם.

וְשָׁנָה אַחַת לְחוּד יָשַׁב בְּבֵית פּוֹטִיפַר,

וְתָא חֲזֵי, הַאי מִנְחָה אַרְעָא קַדִּישָׁא אִתְקַרְיָית, וְאִשְׁתַּבְּחָת בְּשִׁבְעָה פֵּירִין עִילָּאִין דְּאִית בָּהּ, כַּד אִיהִי בְּאִתְחַבְּרוּתָא לְעֵילָא. וְעַל דָּא פַּקִּיד לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד יֵעָלוּן לְאַרְעָא קַדִּישָׁא, דְּיִתְחַבְּרוּן אִתְּתָא בְּבַעֲלָהּ.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים כו ב) וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרִי הָאֲדָמָה. אָדָם, דָּא יַעֲקֹב, כַּד אִתְחַבַּר בֵּיהּ אִימָא עִילָּאָה, דְּאִתְקַרְיָא ה', וְאַעֲטָרַת לֵיהּ, כְּדֵין יָהִיב פְּרִי הַהוּא אִילָנָא רַבְּרָבָא, וְאִיקְרֵי בִּשְׁלִימוּ אֲדָמָ"ה.

וְשַׂמְתָּ בַּטֶּנָא, דָּא מַטְרוֹנִיתָא, דְּאָתֵי לָהּ נְהִירוּ מִנֵּיהּ, וְשַׁוֵּי בָּהּ נְהִירוּ עִילָּאָה דְּאָתֵי לֵיהּ מֵרֵאשִׁית. וּכְדֵין, וְהָלַכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם. וּמַאן הוּא פְּרִי דְּאָדָם דְּעֵילָא, דָּא יוֹסֵף, דְּאִקְרֵי צַדִּיק, פְּרִי

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁהֵם נָתְנוּ מִנְחָה, הִתְקַיֵּם בָּהֶם (ישעיה סו) וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אַחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַה'.

וּבֹא רְאֵה, הַמִּנְחָה הַזּוֹ נִקְרֵאת אֶרֶץ קְדוֹשָׁה, וּמִשְׁתַּבַּחַת בְּשִׁבְעָה פֵּרוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁיֵּשׁ בָּהּ, כְּשֶׁהִיא בְּהִתְחַבְּרוּת לְמַעְלָה. וְעַל כֵּן צִוָּה אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּשֶׁיִּכָּנְסוּ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁיִּחַבְּרוּ אִשָּׁה עִם בַּעְלָהּ.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים כו) וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרִי הָאֲדָמָה. אָדָם – זֶה יַעֲקֹב. כְּשֶׁמִּתְחַבֶּרֶת בּוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁנִּקְרֵאת ה', וּמְעַטֶּרֶת אוֹתוֹ, אָז אוֹתוֹ הָעֵץ הַגָּדוֹל נוֹתֵן פְּרִי, וְנִקְרָא בִּשְׁלֵמוּת אֲדָמָ"ה.

וְשַׂמְתָּ בַּטֶּנָא – זוֹ הַגְּבִירָה, שֶׁבָּא לָהּ אוֹר מִמֶּנּוּ, וְשָׂם בָּהּ אוֹר עֶלְיוֹן שֶׁבָּא לוֹ מֵהָרֵאשִׁית. וְאָז, וְהָלַכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם. וּמִי

מֵהַהוּא עֵץ חַיִּים. וְהַהוּא פְּרִי תְּחַבֵּר בַּטֶּנָא. וְאִי לָא תֵּיזֵל עִם הַאי פְּרִי, אִסְתַּמַּר מִלְּמֵיזַל לְהַהוּא אַתְרָא, דְּלָא תּוֹקִיד לָךְ בְּשַׁלְהוֹבְהָא.

כָּךְ אָמַר יַעֲקֹב לִבְנוֹי, אִסְתַּמָּרוּ מִלְּמֵיחַת לְמִצְרַיִם, אִי לָא תַּחֲתוּן לָאִישׁ הַהוּא מִנְחָה. וְכַד תַּחֲתוּן, תִּתְפַּיְּסוּן כַּחֲדָא, וְכָל עָלְמָא בְּחֶדְוָה.

וְתָא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, וַיָּכִינוּ אֶת הַמִּנְחָה עַד בֹּא יוֹסֵף. דְּהַאי מִנְחָה אִתְתַּקְּנַת בִּתְרֵיסַר סַמְכִין דִּילָהּ, עַד דְּאָתָא בַּעֲלָהּ לְאִתְחַבְּרָא בָּהּ בַּצָּהֲרַיִם. וּבְהַהוּא זִמְנָא אִינּוּן יֵיכְלוּן לַחֲמָא תַּמָּן, וְסַמָּא דְחַיֵּי אִתְעַר עֲלַיְיהוּ.

פָּתַח וַאֲמַר, (תהלים י יב) קוּמָה ה' אֵל נְשָׂא יָדֶךָ. לְאַגְבָּרָא יְמִינָא עַל כֹּלָּא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שמות ו ח) נָשָׂאתִי אֶת יָדִי. וְדָא יְמִינָא עִילָּאָה,

לשון הקודש

הוּא פְּרִי הָאָדָם שֶׁלְּמַעְלָה? זֶה יוֹסֵף, שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק, פְּרִי מֵאוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים. וְאוֹתוֹ הַפְּרִי תְּחַבֵּר בַּטֶּנָא. וְאִם לֹא תֵּלֵךְ עִם הַפְּרִי הַזֶּה, הִשָּׁמֵר מִלָּלֶכֶת לְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם, שֶׁלֹּא תִשְׂרֹף אוֹתְךָ בְּשַׁלְהַבְתָּהּ.

כָּךְ אָמַר יַעֲקֹב לְבָנָיו, הִשָּׁמְרוּ מִלָּרֶדֶת לְמִצְרַיִם אִם לֹא תוֹרִידוּ לָאִישׁ אֶת הַמִּנְחָה הַהִיא. וּכְשֶׁתֵּרְדוּ, תִּתְפַּיְּסוּ כְּאֶחָד, וְכָל הָעוֹלָם בְּשִׂמְחָה.

וּבֹא רְאֵה מַה כָּתוּב, (בראשית מג) וַיָּכִינוּ אֶת הַמִּנְחָה עַד בֹּא יוֹסֵף. שֶׁהַמִּנְחָה הַזּוֹ הִתְתַּקְּנָה בִּשְׁנֵים עָשָׂר הָעַמּוּדִים שֶׁלָּהּ, עַד שֶׁבָּא בַּעְלָהּ לְהִתְחַבֵּר עִמָּהּ בַּצָּהֳרַיִם. וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן הֵם יֹאכְלוּ שָׁם לֶחֶם, וְסַם הַחַיִּים יִתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים י) קוּמָה ה' אֵל נְשָׂא יָדֶךָ. לְהַגְבִּיר אֶת הַיָּמִין עַל הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ו) נָשָׂאתִי אֶת יָדִי. וְזוֹ הַיָּמִין

דְּאִקְרֵי אֵל, דַּאֲרִימַת דִּגְלָא לְעֵילָא. וְעַל דָּא, (דברים כו ג) וּבָאתָ אֶל הַכֹּהֵן, וְדָא סִטְרָא דְיָמִינָא, דְּאִתְעַר בְּעָלְמָא, וְהוּא יְקַבֵּל מִינָךְ הַהוּא מִנְחָה, וִיקַבֵּל לָהּ בְּיָמִינָא.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (דה"א כט יא) לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה. מַה טַּעַם, מִשּׁוּם דִּכְתִיב כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם. וְאִתְחַבַּר בָּאָרֶץ הַאי רֵאשִׁית פְּרִי, וְכָל כִּתְרִין.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קלד ב) שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ, קַבִּילוּ לְהַהוּא מִנְחָה דְּאִקְרֵי יֶדְכֶם דְּיָמִינָא, וְתִשְׂאוּ יָתָהּ לְאַתְרָא דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ, דְּהַיְינוּ שַׁבָּת, תִּשְׂאוּ יָתָהּ לֵיהּ. וּכְדֵין וּבָרְכוּ אֶת ה', וְאִיהִי אִתְבָּרְכַת מִכֹּלָא, עַל יְדוֹי דְּכַהֲנָא דְּאִתְלַבַּשׁ בְּבַד, דְּאִיהוּ עֲנָפָא דְּאִילָנָא עִילָּאָה, דְּאִקְרֵי חָכְמָה עִילָּאָה דְּאִתְלַבְּשַׁת בֵּיהּ. וּמֵהַהוּא עֲנָפָא, נָפְקִין כָּל בִּרְכָאן בְּעָלְמָא.

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁנִּקְרֵאת אֵל, שֶׁהֵרִימָה דִּגְלָהּ לְמַעְלָה. וְעַל זֶה (דברים כו) וּבָאתָ אֶל הַכֹּהֵן, וְזֶהוּ צַד הַיָּמִין שֶׁהִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם, וְהוּא יְקַבֵּל מִמְּךָ אוֹתָהּ הַמִּנְחָה, וִיקַבֵּל אוֹתָהּ בְּיָמִין.

וְעַל זֶה כָּתוּב (דה"א כט) לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם. וְהִתְחַבֵּר בָּאָרֶץ רֵאשִׁית הַפְּרִי הַזֶּה, וְכָל הַכִּתְרִים.

וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים קלד) שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ. קַבְּלוּ אוֹתָהּ מִנְחָה שֶׁנִּקְרֵאת יֶדְכֶם שֶׁל הַיָּמִין, וְתִשְׂאוּ אוֹתָהּ לַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ, שֶׁהַיְנוּ שַׁבָּת, תִּשְׂאוּ אוֹתָהּ לָהּ. וְאָז וּבָרְכוּ אֶת ה', וְהִיא מִתְבָּרֶכֶת מִן הַכֹּל עַל יְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בְּבַד, שֶׁהוּא עֲנַף הָאִילָן הָעֶלְיוֹן, שֶׁנִּקְרָא חָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה

וְחוּשְׁבְּנָא דְּהַאי כֹּהֵן שִׁבְעִין וְחָמֵשׁ. שִׁבְעִין וּתְרֵין, לָקְבֵיל שִׁבְעִין וּתְרֵין סִטְרִין, רְשִׁימִין בְּסִטְרָא דְחֶסֶד. וּתְלָתָא דְּאִישְׁתָּאֲרוּ, לָקְבֵיל תְּלָתָא דַּרְגִּין עִילָּאִין, דְּאִתְלַבַּשׁ בְּהוֹן. וְלָא בָּעֵי כַּהֲנָא לְמִיפְסַק, בֵּין הַהוּא לְבוּשׁ עִילָּאָה דְּאִתְלַבַּשׁ בֵּיהּ, דְּלָא לְאַחֲזָאָה פֵּרוּדָא בְּאַתְרָא עִילָּאָה. וּכְדֵין אִתְבָּרְכָן עִילָּאִין וְתַתָּאִין עַל יָדֵיהּ.

וְתָא חֲזֵי, אִלְמָלֵא הַהוּא מִנְחָה דְּנַחֲתָא עִמְּהוֹן, וּבָעְיָת עֲלֵיהוֹן רַחֲמִין, לָא נַפְקֵי מִתַּמָּן. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות ב כג) וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבוֹדָה. הָאֱלֹהִים: דָּא אִימָּא עִילָּאָה. מִן הָעֲבוֹדָה: דָּא מִנְחָה, דְּאִיהִי עֲבוֹדָה וְאִיהִי מְצַלְּאָה עַל בְּנָהָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים קט ד) וַאֲנִי תְפִלָּה. וְאִקְרֵי עֲבוֹדָה, בְּגִין דְּהִיא גַּן עֵדֶן, וְאִצְטְרִיךְ לְמִפְלְחָה.

לשון הקודש

שֶׁהִתְלַבְּשָׁה בּוֹ. וּמֵאוֹתוֹ הָעוֹף יוֹצְאוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת לָעוֹלָם.

וְחֶשְׁבּוֹן הַכֹּהֵן הַזֶּה שִׁבְעִים וְחָמֵשׁ. שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, כְּנֶגֶד שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם צְדָדִים, רְשׁוּמִים בְּצַד הַחֶסֶד. וּשְׁלֹשָׁה שֶׁנִּשְׁאֲרוּ כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ דַּרְגּוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶן. וְלֹא צָרִיךְ הַכֹּהֵן לְהַפְסִיק בֵּין אוֹתוֹ הַלְּבוּשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ, שֶׁלֹּא לְהַרְאוֹת פֵּרוּד בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן. וְאָז מִתְבָּרְכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים עַל יָדוֹ.

וּבֹא רְאֵה, אִלְמָלֵא אוֹתָהּ הַמִּנְחָה שֶׁיָּרְדָה עִמָּהֶם וּמְבַקֶּשֶׁת עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, לֹא יָצְאוּ מִשָּׁם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ב) וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבֹדָה. הָאֱלֹהִים – זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. מִן הָעֲבֹדָה – זוֹ מִנְחָה, שֶׁהִיא עֲבוֹדָה, וְהִיא מִתְפַּלֶּלֶת עַל בָּנֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קט) וַאֲנִי תְפִלָּה. וְנִקְרֵאת עֲבוֹדָה, מִשּׁוּם

וְאִיהִי קִיּוּמָא דְּעָלְמָא. וְעַל דָּא אִיתְעָרוּ חַבְרַיָּיא, עַל תְּלַת מִלִּין עַלְמָא מִתְקַיֵּים, עַל הַתּוֹרָה, דָּא יַעֲקֹב. עַל הָעֲבוֹדָה, דָּא תּוֹרָה שֶׁבַּעַל פֶּה. וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים, דָּא אַבְרָהָם. דָּבָר אַחֵר, עֲבוֹדָה, דָּא יִצְחָק, וְכוּלָּא חַד.

וְכַד אִיתְעַר הַאי כֹּהֵן, לְהַאי עֲבוֹדָה, כְּדֵין נָחִית לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם לְהַאי אֶרֶץ, וְזָן לְיָתְבָהָא. וּמַאי לֶחֶם. דָּא לֶחֶם, דְּאִסְתַּלַּק לְעֵילָא, וּמְזוֹנֵי בְּמַזְּלָא תַּלְיָין. וּמִטַּלָּא דְּנָחִית בְּשַׁבָּת יָהִיב מְזוֹנֵי. כֵּיוָן דְּאִיהִי קִיּוּמָא דִּלְעֵילָא. בְּגִין דְּהוּא עָלְמָא דְּאָתֵי, וְעָלְמָא דְּאָתֵי אַפִּיק נְהִירוּ לְעֵילָא.

וְעַל דָּא, (שמות טז כה) הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה, בְּגִין דְּהַאי יוֹמָא, קַבֵּילַת הַאי שָׂדֶה, שַׁקִּיו לְגַרְמָהּ. אֲבָל לְעָלְמָא דְּאָתֵי, תִּשְׁכְּחוּן הַהוּא יוֹמָא טָבָא, דָּא הוּא שָׂדֶה, דְּנָהִיר בִּנְהִירוּ דְּשִׁמְשָׂא.

לשון הקודש

שֶׁהִיא גַּן עֵדֶן, וְצָרִיךְ לַעֲבֹד אוֹתָהּ.

וְהִיא קִיּוּם הָעוֹלָם. וְעַל זֶה הֵעִירוּ הַחֲבֵרִים, עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד: עַל הַתּוֹרָה – זֶה יַעֲקֹב, עַל הָעֲבוֹדָה – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים – זֶה אַבְרָהָם. דָּבָר אַחֵר, עֲבוֹדָה – זֶה יִצְחָק, וְהַכֹּל אֶחָד.

וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֵר הַכֹּהֵן הַזֶּה לָעֲבוֹדָה הַזוֹ, אֲזַי יוֹרֵד לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם לָאָרֶץ הַזוֹ, וְזָן אֶת יוֹשְׁבֶיהָ. וּמָה הַלֶּחֶם? זֶה הַלֶּחֶם שֶׁהִתְעַלָּה לְמַעְלָה, וְהַמָּזוֹן בְּמַזָּל תְּלוּיִים. וּמִטַּל הַיּוֹרֵד בְּשַׁבָּת נוֹתֵן מְזוֹנוֹת, כֵּיוָן שֶׁהִיא הַקִּיּוּם שֶׁל מַעְלָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַבָּא, וְהָעוֹלָם הַבָּא מוֹצִיא אוֹר לְמַעְלָה.

וְעַל זֶה, (שם) הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה, מִשּׁוּם שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה מְקַבֶּלֶת הַשָּׂדֶה הַזוֹ

וְתָא חֲזֵי, הַאי שַׁבָּת כָּ"ל אִיקְרֵי. בְּגִין דְּחַמְשִׁין תַּרְעִין בֵּיהּ אִתְפַּתְּחוּן וְאִיתְעַר. וְכַד הַאי כָּל אִתְעַר לְכַלָּה, כְּדֵין אִימָא עִילָּאָה אַלְבֵּישַׁת לֵיהּ גְּבוּרָן עִילָּאִין, וְאִיתְעָרוּ רַחֲמִין בְּעָלְמִין, וְתִיקוּנָא עִילָּאָה אִתְתַּקַּן.

וְהוּא, הַהוּא אַפִּרְיוֹן. וְעַל דָּא כְּתִיב (שה"ש ג ט) אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. דָּא תִּיקוּנִין דְּעָלְמָא. (שם י) עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף, דָּא אַבְרָהָם. רְפִידָתוֹ זָהָב, דָּא יִצְחָק. מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן, דָּא יַעֲקֹב, כָּלִיל תְּרֵין סִטְרִין. דְּרָכִיב עַל כּוּרְסַיָּיא, דְּאִקְרֵי אַהֲבָה זוּטָא.

דָּבָר אַחֵר, תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה, דָּא אַהֲבָה רַבָּה, דְּאִיהִי פְּנִימָאָה. מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, כַּד אַתְקִינוּ לְהַאי מִנְחָה, דְּאַנְהִיר לָהּ שִׁמְשָׁא.

לשון הקודש

הַשְּׁקָאָה לְעַצְמָהּ, אֲבָל לָעוֹלָם הַבָּא תִּמְצְאוּ אֶת אוֹתוֹ יוֹם טוֹב, זֶהוּ שָׂדֶה, שֶׁמֵּאִיר בְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ.

וּבֹא רְאֵה, הַשַּׁבָּת הַזוֹ נִקְרֵאת כ"ל, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בָּהּ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים נִפְתָּחִים, וְהִתְעוֹרֵר. וּכְשֶׁהַכֹּל הַזֶּה מִתְעוֹרֵר לַכַּלָּה, אֲזַי הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה מַלְבִּישָׁה אוֹתוֹ גְּבוּרוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים בָּעוֹלָמוֹת, וְהַתִּקּוּן הָעֶלְיוֹן מִתְתַּקֵּן.

וְהוּא אוֹתוֹ הָאַפִּרְיוֹן. וְעַל זֶה כָּתוּב (שיר ג) אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. אֵלּוּ תִּקּוּנֵי הָעוֹלָם. עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף – זֶה אַבְרָהָם. רְפִידָתוֹ זָהָב – זֶה יִצְחָק. מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן – זֶה יַעֲקֹב, כּוֹלֵל שְׁנֵי הַצְּדָדִים, שֶׁרוֹכֵב עַל הַכִּסֵּא, שֶׁנִּקְרָא אַהֲבָה קְטַנָּה.

דָּבָר אַחֵר, תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה – זוֹ אַהֲבָה רַבָּה, שֶׁהִיא פְּנִימִית. מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, כְּשֶׁהִתְקִינוּ אֶת הַמִּנְחָה הַזוֹ, שֶׁמֵּאִיר לָהּ הַשֶּׁמֶשׁ.

וְעַל דָּא וַיָּכִינוּ אֶת הַמִּנְחָה, כְּדֵין (דף סג ע"א) (בראשית מג לד) וַיִּשָּׂא מַשְׂאֹת, פָּלִיג לוֹן חוּלַקְהוֹן. וּמֵאָן אֲתַר יָהִיב לוֹן, מֵאֵת פָּנָיו, (דָּא) הַאי כּוּרְסַיָּיא, דִּמְזוֹנָא דְּכוֹלָא בֵּיהּ.

וַתֵּרֶב מַשְׂאַת בִּנְיָמִן, מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּשִׁכִּינְתָּא בְּחוּלָקֵיהּ. מִמַּשְׂאֹת כֻּלָּם חָמֵשׁ יָדוֹת, תָּא חֲזֵי, הַאי ה' בַּתְרָאָה, אִקְרֵי כַּלָּה, כַּד אִתְחַבַּר כָּ"ל עִמָּהּ, וְלָא אִתְיַיְשְׁבוּ אֶלָּא בְּחוּלָקָא דְּבִנְיָמִין. וְעַל דָּא חָמֵשׁ יָדוֹת קַבִּיל, כַּד קַבִּיל הַאי ה' דְּאִקְרֵי מִנְחָה בְּחוּלָקֵיהּ. וְכָל חַמְשִׁין בִּרְכָאן, דְּאַתְיָין מִכָּ"ל לְהַאי כַּלָּ"ה, קַבִּיל בִּנְיָמִין. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִיהוּ זְעִירָא דְּכֻלְּהוּ.

מַשְׂאַת כֻּלְּהוּ שִׁבְטִין עֲשָׂרָה, מַשְׂאַת בִּנְיָמִין, אִתְרַבֵּי, חָמֵשׁ זִמְנִין עֲשָׂרָה. הָא חַמְשִׁין.

לשון הקודש

וְעַל זֶה (בראשית מג) וַיָּכִינוּ אֶת הַמִּנְחָה, אָז וַיִּשָּׂא מַשְׂאֹת, חִלֵּק לָהֶם חֶלְקָם. וּמֵאֵיזֶהוּ מָקוֹם נָתַן לָהֶם? מֵאֵת פָּנָיו, זֶהוּ הַכִּסֵּא, שֶׁמְּזוֹן הַכֹּל בּוֹ.

וַתֵּרֶב מַשְׂאַת בִּנְיָמִן (שם). מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה בְּחֶלְקוֹ. מִמַּשְׂאֹת כֻּלָּם חָמֵשׁ יָדוֹת – בֹּא וּרְאֵה, ה' הָאַחֲרוֹנָה הַזוֹ נִקְרֵאת כַּלָּה, כְּשֶׁמְּחַבֵּר עִמָּהּ כֹּל, וְאֵין מִתְיַשְּׁבוֹת אֶלָּא בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין. וְעַל זֶה חָמֵשׁ יָדוֹת הוּא קִבֵּל, כְּשֶׁקִּבֵּל אֶת הַה' הַזּוֹ, שֶׁנִּקְרֵאת מִנְחָה, בְּחֶלְקוֹ. וְכָל חֲמִשִּׁים הַבְּרָכוֹת שֶׁבָּאוֹת מִכֹּל לַכַּלָּה הַזּוֹ, קִבֵּל בִּנְיָמִין. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַקָּטָן מִכֻּלָּם.

מַשְׂאַת כָּל הַשְּׁבָטִים עֲשָׂרָה, מַשְׂאַת בִּנְיָמִין הִתְגַּדְּלָה ה' פְּעָמִים עֲשָׂרָה. הֲרֵי

וְכוּלָּא בְּגִין הַאי ה' דְּשַׁרְיָא בְּחוּלָקֵיהּ. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִיהִי זְעֵירָא, וְאִיהוּ זְעֵיר, אִתְרְעִיאַת בֵּיהּ, לְשַׁוָּאָה מְדוֹרָה עִמֵּיהּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (שה"ש א ד) הֲבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, דָּא בִּנְיָמִין, דְּאָעֵיל לֵיהּ יוֹסֵף בְּאִידְרֵיהּ. נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה, אָגִילָה מִבָּעֵי לֵיהּ, מַאי נָגִילָה. דְּכֻלְּהוּ אָעֵיל לוֹן בְּגִינֵיהּ דְּבִנְיָמִין. בָּךְ, מַאי בָּךְ. דָּא כְּלָלָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְקַיֵּים כַּד נָטִיר אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ. נַזְכִּירָה דוֹדֶיךָ מִיָּין, דִּכְתִיב וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ.

וְעַל דָּא כְּתִיב, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, דְּמָשִׁיךְ לוֹן לַאֲחוֹי תַּמָּן. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (הושע יא ד) בְּחַבְלֵי אָדָם אֶמְשְׁכֵם בַּעֲבֹתוֹת אַהֲבָה, דָּא אַהֲבָה דְּנַחֲתָא עִמְּהוֹן לְדַיְירָא תַּמָּן, וְחָדוֹ תַּמָּן בְּמַלְכָּא עִילָּאָה,

לשון הקודש

חֲמִשִּׁים. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַה' הַזּוֹ שֶׁשּׁוֹרָה בְּחֶלְקוֹ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִיא קְטַנָּה וְהוּא קָטָן, הִתְרַצְּתָה בּוֹ לָשִׁים מְדוֹרָה עִמּוֹ.

וְעַל זֶה כָּתוּב (שיר א) הֲבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, זֶה בִּנְיָמִין, שֶׁהִכְנִיס אוֹתוֹ יוֹסֵף לְחַדְרוֹ. נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה, הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת אָגִילָה, לָמָּה זֶה נָגִילָה? שֶׁכֻּלָּם הִכְנִיסָם בִּשְׁבִילוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין. בָּךְ, מַה זֶּה בָּךְ? זֶה כְּלָל שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהִתְקַיֵּם כְּשֶׁשָּׁמַר אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ. נַזְכִּירָה דוֹדֶיךָ מִיָּין, שֶׁכָּתוּב (בראשית מג) וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ.

וְעַל זֶה כָּתוּב (שם) מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, שֶׁמָּשַׁךְ אֶת אֶחָיו לְשָׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יא) בְּחַבְלֵי אָדָם אֶמְשְׁכֵם בַּעֲבֹתוֹת אַהֲבָה. זוֹ הָאַהֲבָה שֶׁיָּרְדָה עִמָּם לָדוּר שָׁם, וְשָׂמְחוּ

דְּאִתְחַבַּר עִם יוֹסֵף תַּמָּן, בְּגִין דְּנָטַר בְּרִית קֹדֶשׁ דְּאִתְיְיהִיב לִתְמַנְיָא יוֹמִין.

וְעַל דָּא כְּתִיב, מֵישָׁרִים אָהֵבוּךָ. מַאי מֵישָׁרִים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים צט ד) אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים. וּמַאן אִינּוּן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, מִשְׁפָּט וּצְדָקָה. אִלֵּין אִיקָרוֹן מֵישָׁרִים וַדַּאי. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (דברים לב ד) צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא. וְאִתְכְּלִיל דְּכוּרָא עִם נוּקְבָא, מִשְׁפָּט אִתְכְּלִיל בְּצֶדֶק, וּצְדָקָה אִתְעָרַת בְּעָלְמִין כֻּלְּהוּ. וְעַל דָּא מֵישָׁרִים אָהֵבוּךָ וַדַּאי.

וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בָּנָיו. (בראשית לז ג) יִשְׂרָאֵל מִבָּעֵי לֵיהּ, מַאי וְיִשְׂרָאֵל. לְאַכְלָלָא עִמֵּיהּ שְׁכִינְתָּא, דְּרְחִימָא לֵיהּ לְיוֹסֵף. כְּגַוְונָא דָא תָּנֵינָן וַה', הוּא וּבֵית דִּינוֹ.

לשון הקודש

שָׁם בַּמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהִתְחַבֵּר עִם יוֹסֵף שָׁם, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁמַר בְּרִית קֹדֶשׁ שֶׁנִּתְּנָה לִשְׁמוֹנָה יָמִים.

וְעַל זֶה כָּתוּב (שיר א) מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ. מַה זֶּה מֵישָׁרִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צט) אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים. וּמִי הֵם? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) מִשְׁפָּט וּצְדָקָה. אֵלֶּה נִקְרָאִים מֵישָׁרִים וַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא. וְנִכְלָל הַזָּכָר עִם הַנְּקֵבָה, הַמִּשְׁפָּט נִכְלָל בְּצֶדֶק, וּצְדָקָה מִתְעוֹרֶרֶת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְעַל זֶה מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ וַדַּאי.

וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בָּנָיו (בראשית לז). יִשְׂרָאֵל הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת, מַה זֶּה וְיִשְׂרָאֵל? לְהַכְלִיל עִמּוֹ שְׁכִינָה, שֶׁאָהֲבָה אֶת יוֹסֵף. כְּמוֹ כֵּן שָׁנִינוּ וַה' – הוּא וּבֵית דִּינוֹ.

וְכֻלְּהוּ שִׁבְטִין אוֹדוּ לֵיהּ, עַל דְּאִתְרְחֵים מֵאַבָּא וְאִימָּא. וּבְרִיכוּ לֵיהּ בִּרְכַּת עָלְמִין כֻּלְּהוּ, לְאִתְיַישְׁבָא בְּדוּכְתֵּיהּ כִּדְקָא חָזֵי.

וּמְנָא לָן דַּאֲפִילוּ אֲחוֹי רְחִימוּ לֵיהּ. דִּכְתִיב (שה"ש א ג) **עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ. מַאי עֲלָמוֹת כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר** (מ"א ז כה) **עֹמֵד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר. וְאִינוּן בְּעַלְמָא דְּנוּקְבָא, וְאִינוּן אִיקְרוּן עֲלָמוֹת.**

בָּתַר דְּאִסְתַּלֵּיק יוֹסֵף לְעֵילָא, מַה כְּתִיב, (שה"ש א ה) **שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, בְּגִין דְּאִתְתַּקִּיף גָּלוּתָא עֲלַיְיהוּ. וְעִם כָּל דָּא וְנָאוָה, דְּלָא אִתְעַרְבֵי בְּהוּ. כְּאָהֳלֵי קֵדָר, אִתְקַדְּרִית בֵּינַיְיהוּ, דְּגָזְרוּ עָלַי כַּמָּה גְּזֵרִין בִּישִׁין, וְעִם כָּל דָּא אֲנָא אִיהִי כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, בְּעוֹבָדִין טָבִין. בְּגִין דְּשִׁבְטֵי יָהּ עָאלוּ, וְשִׁבְטֵי יָהּ נָפְקוּ.**

לשון הקודש

וְכָל הַשְּׁבָטִים הוֹדוּ לוֹ עַל שֶׁנֶּאֱהַב מֵאָב וָאֵם, וּבֵרְכוּ אוֹתוֹ בִּרְכַּת עוֹלָמִים כֻּלָּם, שֶׁיִּתְיַשֵּׁב בִּמְקוֹמוֹ כָּרָאוּי.

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁאֲפִלּוּ אֶחָיו אָהֲבוּ אוֹתוֹ? שֶׁכָּתוּב (שיר א) עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ. מַה זֶּה עֲלָמוֹת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים א) עֹמֵד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר. וְהֵם בְּעוֹלַם הַנּוּקְבָא, וְהֵם נִקְרָאִים עֲלָמוֹת.

אַחַר שֶׁהִסְתַּלֵּק יוֹסֵף לְמַעְלָה, מַה כָּתוּב? (שיר א) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, מִשּׁוּם שֶׁהִתְחַזְּקָה עֲלֵיהֶם הַגָּלוּת, וְעִם כָּל זֶה – וְנָאוָה, שֶׁלֹּא הִתְעָרְבוּ בָהֶם. כְּאָהֳלֵי קֵדָר, נִשְׁחַרְתִּי בֵּינֵיהֶם, שֶׁגָּזְרוּ עָלַי כַּמָּה גְּזֵרוֹת רָעוֹת, וְעִם כָּל זֶה אֲנִי הִיא כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, מִשּׁוּם שֶׁשִּׁבְטֵי יָהּ נִכְנְסוּ, וְשִׁבְטֵי יָהּ יָצְאוּ.

אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, בְּגִין דְּשִׁמְשָׁא אִסְתְּלִיק. וְכָל דָּא בְּנֵי אִמִּי גָּרְמוּ. מַאן בְּנֵי אִמִּי. דָּא בְּנוֹי דְּיַעֲקֹב, דְּזַבִּינוּ לְיוֹסֵף הָכָא. וְאִינוּן גָּרְמוּ לִי וְלִשְׁכִינְתָּא דְּאִתְגַּלְיָיא עִמִּי הָכָא.

עַל דָּא אָמְרוּ וַיֵּאָנְחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. כַּד חָמוּ פּוּלְחָנָא קַשְׁיָא, עַד דְּהִיא דְּכִירָת לְהוֹן קְיָימָא עִילָּאָה וְאִתְעָרַת בְּרַחֲמִין עַל בְּנָהָא, אִימָּא עִילָּאָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות ב כג) וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאֱלֹהִים, דָּא אִימָּא עִילָּאָה, דְּכָל חֵירוּ בִּידָהָא, וּפָתְחָה לוֹן פִּתְחִין עִילָּאִין, חַמְשִׁין תַּרְעִין, וַאֲפִיקַת לוֹן מִתַּמָּן. וְאִתְמַלְיָיא אִימָּא תַּתָּאָה רַחֲמִין עֲלַיְיהוּ. וּמֹשֶׁה נְפַק לְעַלְמָא, מְמַנָּא אַבוֹי רְעֵי לְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת (שם), מִשּׁוּם שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ הִסְתַּלֵּק. וְכָל זֶה בְּנֵי אִמִּי גָּרְמוּ. מִי הֵם בְּנֵי אִמִּי? אֵלּוּ בְּנֵי יַעֲקֹב, שֶׁמָּכְרוּ כָּאן אֶת יוֹסֵף, וְהֵם גָּרְמוּ לִי וְלַשְׁכִינָה שֶׁגָּלְתָה עִמִּי כָּאן.

עַל זֶה אָמַר (שמות ב) וַיֵּאָנְחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁרָאוּ עֲבוֹדָה קָשָׁה, עַד שֶׁהָיָה זוֹכֵר לָהֶם הַבְּרִית הָעֶלְיוֹן, וְהִתְעוֹרְרָה בְּרַחֲמִים עַל בָּנֶיהָ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאֱלֹהִים. זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁכָּל הַחֵרוּת בְּיָדֶיהָ, וּפָתְחָה לָהֶם פְּתָחִים עֶלְיוֹנִים, חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, וְהוֹצִיאָה אוֹתָם מִשָּׁם, וְהִתְמַלְּאָה הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה רַחֲמִים עֲלֵיהֶם. וּמֹשֶׁה יָצָא לָעוֹלָם מְמֻנֶּה אָבִיו לִרְעוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל בַּתּוֹרָה.

תָּא חֲזֵי, דָּוִד רָמַז לֵיהּ לְהַאי תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּשִׁיר הַשִּׁירִים קוּדְשָׁ קוּדְשַׁיָּיא, עַל יְדָא דִבְנֵי קֹרַח, אֶלָּא דְּלָא מָטָא זִמְנָא דְּיִתְאַמַּר. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב, (תהלים מ ה) לַמְנַצֵּחַ עַל שׁוֹשַׁנִּים לִבְנֵי קֹרַח מַשְׂכִּיל שִׁיר יְדִידֹת. עַל שׁוֹשַׁנִּים, אִלֵּין (שה"ש א ב) נְשִׁיקוֹת פִּיהוּ, דְּאִיקָרוּן שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים.

דָּבָר אַחֵר, שׁוֹשַׁנִּים, אִלֵּין שִׁית שְׁנִין, דְּאִתְחַבְּרוּן בְּהַאי שׁוֹשַׁנָּה סוּמְקָא, דְּאִיהִי שְׁבִיעָאָה דְּכֹלָּא. מַשְׂכִּיל, דָּא נְגִידוּ דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, דְּנָגִיד לוֹן בְּהַאי שַׁעֲתָא, דְּיָתְבֵי יַחַד וְלָא מִתְפָּרְשִׁין. בְּגִין אִינוּן נְשִׁיקִין בִּדְבֵיקוּתָא דְרוּחָא, וְלָא מִתְפָּרְשִׁין.

שִׁיר יְדִידֹת, רֶמֶז לְהַאי שִׁירָתָא, דְּאִקְרֵי שִׁיר כָּפוּל. הָכָא שִׁיר הַשִּׁירִים, וְהָכָא שִׁיר יְדִידֹת, וְכוּלָּא חַד. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,

---

לשון הקודש

בא וּרְאֵה, דָּוִד רָמַז לוֹ אֶת הַתִּשְׁבַּחַת הַזּוֹ שֶׁל שִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ קָדָשִׁים עַל יַד בְּנֵי קֹרַח, אֶלָּא שֶׁלֹּא הִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁנֶּאֱמַר. מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב (תהלים מה) לַמְנַצֵּחַ עַל שׁוֹשַׁנִּים לִבְנֵי קֹרַח מַשְׂכִּיל שִׁיר יְדִידֹת. עַל שׁוֹשַׁנִּים – אֵלּוּ נְשִׁיקוֹת פִּיהוּ, שֶׁנִּקְרָאוֹת שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים.

דָּבָר אַחֵר, שׁוֹשַׁנִּים אֵלּוּ שֵׁשׁ שָׁנִים שֶׁהִתְחַבְּרוּ בַּשּׁוֹשַׁנָּה הָאֲדֻמָּה הַזּוֹ, שֶׁהִיא הַשְּׁבִיעִית שֶׁל הַכֹּל. מַשְׂכִּיל – זֶה שֶׁפַּע שֶׁל הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ שֶׁמַּשְׁפִּיעַ לָהֶם בַּשָּׁעָה הַזּוֹ, שֶׁיּוֹשְׁבִים יַחַד וְלֹא נִפְרָדִים, מִשּׁוּם אוֹתָם נְשִׁיקוֹת בִּדְבֵקוּת הָרוּחַ, וְלֹא נִפְרָדִים.

שִׁיר יְדִידֹת – רֶמֶז לַשִּׁירָה הַזּוֹ, שֶׁנִּקְרֵאת שִׁיר כָּפוּל. כָּאן שִׁיר הַשִּׁירִים, וְכָאן שִׁיר

אִיקָרוּן דּוֹדִים. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שה"ש ה א) שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים. בְּגִין כָּךְ שִׁיר יְדִידוֹת, דְּאִינוּן דּוֹדִים, דָּא מְשַׁבְּחָא לְדָא, וְדָא מְשַׁבְּחָא לְדָא. וּכְמָא דְהָתָם, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁרִיאַת בְּתוּשְׁבַּחְתָּא, דְּהָכִי אִתְחֲזֵי, דִּכְתִיב יִשָּׁקֵנִי. אוֹף הָכָא, הִיא שְׁרִיאַת לְשַׁבְּחָא לְמַלְכָּא.

רָחַשׁ לִבִּי דָּבָר טוֹב. רָחַשׁ לִבִּי, דָּא חַיָּיתָא, דְּרָחִישׁ בְּלֵילְיָא, דְּאִקְרֵי לִבִּי. דָּבָר טוֹב, דִּסְלִיקַת בִּרְעוּתָהּ דְּיִתְחַבַּר מַלְכָּא עִמָּהּ, דְּאִקְרֵי טוֹב.

דָּבָר אַחֵר, בְּגִין דְּלָא אִתְיְיהִיב לֵיהּ רְשׁוּ לְגַלָּאָה, אָמַר רָחַשׁ בְּגִין דִּמְרַחֲשָׁא לֵיהּ הַאי מִלָּה בְּלִבֵּיהּ, וַאֲפִילוּ בְּשִׁפְוָותֵיהּ לָא אִתְיְיהִיב לֵיהּ רְשׁוּ לְרַחֲשָׁא, אֶלָּא בְּלִבֵּיהּ.

לשון הקודש

יְדִידוֹת, וְהַכֹּל אֶחָד. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים דּוֹדִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ה) שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים. מִשּׁוּם כָּךְ שִׁיר יְדִידוֹת, שֶׁהֵם דּוֹדִים. וְזֶה מְשַׁבֵּחַ אֶת זֶה, וְזֶה מְשַׁבֵּחַ אֶת זֶה. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִתְחִילָה הַתְּשְׁבַּחַת, שֶׁכָּךְ רָאוּי, שֶׁכָּתוּב יִשָּׁקֵנִי, אַף כָּאן הִיא הִתְחִילָה לְשַׁבֵּחַ אֶת הַמֶּלֶךְ.

רָחַשׁ לִבִּי דָּבָר טוֹב (תהלים מה). רָחַשׁ לִבִּי – זוֹ הַחַיָּה שֶׁרוֹחֶשֶׁת בַּלַּיְלָה, שֶׁנִּקְרֵאת לִבִּי. דָּבָר טוֹב – שֶׁעוֹלֶה בִּרְצוֹנָהּ שֶׁהַמֶּלֶךְ יִתְחַבֵּר עִמָּהּ, שֶׁנִּקְרָא טוֹב.

דָּבָר אַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְגַלּוֹת, אָמַר רָחַשׁ, מִשּׁוּם שֶׁמַּרְחִישָׁה לוֹ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה בְּלִבּוֹ, וַאֲפִלּוּ בְּשִׂפְתוֹתָיו לֹא נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְרַחֵשׁ, אֶלָּא בְּלִבּוֹ.

דָּבָר אַחֵר, מַאי טַעְמָא רָחַשׁ לִבִּי. בְּגִין דְּדִבּוּר בְּלָא קוֹל, לָא יָכִיל לְמַלָּלָא. וְהַאי לִבִּ"י דְּאִקְּרֵי דִּבּוּר, עַד הַשְׁתָּא לָא אִשְׁתַּלֵּימַת, עַד דְּאָתָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, וּבְנָא לָהּ בֵּיתָא, וְאִשְׁתַּלֵּימַת סִיהֲרָא בִּרְבוּ יַתִּיר עַל כּוּלָּא. בְּגִין דְּקוֹל אִתְחַבַּר עִמָּהּ.

וְהַהִיא שַׁעֲתָא, אִתְיְיהִיב רְשׁוּ לְמַלָּלָא, דְּהָא אִשְׁתְּלֵימַת בְּקָלָא. וְיָתְבָא בִּשְׁלִימוּ עִם מַלְכָּא. בְּגִין דַּאֲפִיקַת בְּרָא חַכִּימָא לְעָלְמָא, וְאַתְקִינַת בֵּיתָא לְמַלְכָּא. כְּדֵין מַלְכָּא שַׁוֵּי מִדּוֹרֵיהּ עִמָּהּ, וְשָׁרַאת לְמַלָּלָא, וַאֲמָרַת יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ.

אֲבָל הַשְׁתָּא בְּיוֹמֵי דְּדָוִד, עַד כְּדֵין לָא יָתְבָא בְּאִשְׁתַּלְּמוּתָא, בְּגִין כָּךְ רָחַשׁ לִבִּי וַדַּאי הַהוּא דָּבָר טוֹב. הַשְׁתָּא טוֹב, וְלֹא טוֹבִים. כֵּיוָן דְּאִתְחַבַּר קוֹל עִמָּהּ, כְּדֵין טוֹבִים וַדַּאי בְּכוּלָּא.

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר, מָה הַטַּעַם רָחַשׁ לִבִּי? מִשּׁוּם שֶׁדִּבּוּר בְּלֹא קוֹל לֹא יָכוֹל לְדַבֵּר, וְהַלִּבִּ"י הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא דִּבּוּר, עַד כָּאן לֹא נִשְׁלְמָה, עַד שֶׁבָּא שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ וּבָנָה לָהּ בַּיִת, וְהַלְּבָנָה נִשְׁלְמָה בְּגֹדֶל יָתֵר עַל הַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁהִתְחַבֵּר עִמָּהּ הַקּוֹל.

וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה נִתְּנָה רְשׁוּת לְדַבֵּר, שֶׁהֲרֵי נִשְׁלְמָה בַּקּוֹל. וְיָשְׁבָה בִּשְׁלֵמוּת עִם הַמֶּלֶךְ, מִשּׁוּם שֶׁהוֹצִיאָה בֵּן חָכָם לָעוֹלָם, וְהִתְקִינָה בַּיִת לַמֶּלֶךְ. אָז הַמֶּלֶךְ שָׂם מְדוֹרוֹ עִמָּהּ, וְהִתְחִילָה לְדַבֵּר, וְאָמְרָה יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ.

אֲבָל כָּעֵת בִּימֵי דָוִד, עַד אָז לֹא יָשְׁבָה בִּשְׁלֵמוּת. מִשּׁוּם כָּךְ רָחַשׁ לִבִּי וַדַּאי הַדָּבָר הַטּוֹב הַהוּא. כָּעֵת טוֹב, וְלֹא טוֹבִים. כֵּיוָן שֶׁהִתְחַבֵּר עִמָּהּ קוֹל, אָז וַדַּאי

צַדִּיק טוֹב אִקְּרֵי, דִּכְתִיב, (ישעיה ג י) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. אוֹף אִיהִי אִתְקְרִיאַת טוֹבָה, (קהלת ז יא) טוֹבָה חָכְמָה. וְכַד אִיתְקְרִיבוּ וְאִתְחַבָּרוּ כַּחֲדָא בְּאִינּוּן נְשִׁיקִין, כְּדֵין כִּי טוֹבִים דּוֹדֶיךָ מִיָּין טוֹבִים וַדַּאי, אִינּוּן דּוֹדִים תַּרְוַוּיְיהוּ כַּחֲדָא.

הָכָא דּוֹדִים, וְהָכָא יְדִידוֹת. וְאֵימָתַי אִינּוּן טוֹבִים. מִיָּין. כַּד אִשְׁתַּקְיָין מִנֵּיהּ דְּהַהוּא יַיִן דְּמִנְטְרָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, שִׁתּוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים. דְּהָא נְטִיעָן שַׁקְיוּ בָּעְיָין מִנַּהֲרָא עֲמִיקָא, אִימָּא (דף סג ע"ב) עִילָּאָה, דְּאִיהִי אַשְׁקְיַאת לוֹן בְּקַדְמִיתָא מֵהַהוּא יַיִן.

הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם ב ה) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי, וּלְבָתַר לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. וְדָא הוּא מִשְׁחָא טָבָא, דְּנָגִיד לֵיהּ מֵאִימָּא.

לשון הקודש

טוֹבִים בַּכֹּל. הַצַּדִּיק נִקְרָא טוֹב, שֶׁכָּתוּב (ישעיה א) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. אַף הִיא נִקְרֵאת טוֹבָה, (קהלת ז) טוֹבָה חָכְמָה. וּכְשֶׁנִּקְרְבוּ, הִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד בְּאוֹתָן נְשִׁיקוֹת, אָז (שיר א) כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן, הֵם דּוֹדִים שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד.

כָּאן דּוֹדִים, וְכָאן יְדִידוֹת. וּמָתַי הֵם טוֹבִים? מִיָּיִן, כְּשֶׁנִּשְׁקִים מִמֶּנּוּ שֶׁל הַיַּיִן הַמִּשְׁמָר הַהוּא. וְעַל זֶה כָּתוּב (שם ה) שִׁתּוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים. שֶׁהֲרֵי הַנִּטִּיעוֹת צְרִיכוֹת הַשְׁקָאָה מִן הַנָּהָר הָעָמֹק, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא הִשְׁקְתָה אוֹתָם בָּרִאשׁוֹנָה מֵהַיַּיִן הַהוּא.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי, וְאַחַר כָּךְ לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. וְזֶהוּ הַשֶּׁמֶן

הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קלג ב) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן. דָּא כַּהֲנָא רַבָּא לְעֵילָא, יָמִינָא דְּמַלְכָּא, כֹּהֵן לְעוֹלָם. וְכַד מָטָא הַהוּא מִשְׁחָא אֶל דִּיקְנֵיהּ דְּאַהֲרֹן, כְּדֵין שְׁמָנֶיךָ וַדַּאי אִיקְרוּן, מִסִּטְרָא דְּאִימָּא וּמִסִּטְרָא דְּאַבְרָהָם, וּכְדֵין שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים.

מַאי טַעְמָא נְגִיד הַהוּא מִשְׁחָא טָבָא לְאַבְרָהָם. מִשּׁוּם דְּפָשִׁיט יָמִינָא, לְאַנְהָרָא לְסִיהֲרָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שם א) הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד. מַה טּוֹב, דָּא נְהוֹרָא קַדְמָאָה. יוֹמָא קַדְמָאָה דִּכְתִיב (בראשית א ד) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וּמַה נָּעִים, דָּא נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל. יוֹמָא רְבִיעָאָה, סִיהֲרָא.

וְתָא חֲזֵי, כְּמָה דִּנְהוֹרָא דְּאִתְבְּרֵי בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, יָהִיב שְׁלִימוּ, וְנָגִיד מִנֵּיהּ נְהִירוּ, לִנְהוֹרָא

לשון הקודש

הַטּוֹב, שֶׁשּׁוֹפֵעַ לוֹ מֵהָאֵם.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קלג) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן. זֶה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְמַעְלָה, יְמִין הַמֶּלֶךְ, כֹּהֵן לְעוֹלָם. וּכְשֶׁמַּגִּיעַ אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶן לַזָּקָן שֶׁל אַהֲרֹן, אָז וַדַּאי נִקְרָאִים שְׁמָנֶיךָ, מִצַּד הָאֵם וּמִצַּד שֶׁל אַבְרָהָם, וְאָז שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים.

מָה הַטַּעַם שׁוֹפֵעַ אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב שֶׁל אַבְרָהָם? מִשּׁוּם שֶׁפָּשַׁט הַיָּמִין לְהָאִיר לַלְּבָנָה, וְעַל זֶה כָּתוּב (שם) הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד. מַה טּוֹב – זֶה הָאוֹר הָרִאשׁוֹן, יוֹם הָרִאשׁוֹן, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וּמַה נָּעִים – זֶה נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל. הַיּוֹם הָרְבִיעִי, הַלְּבָנָה.

וּבֹא רְאֵה, כְּמוֹ שֶׁהָאוֹר שֶׁנִּבְרָא בַּיּוֹם

דְּהַאי עָלְמָא אִתְנְהֵיג בֵּיהּ. אוֹף הָכִי אַבְרָהָם, נְהוֹרָא קַדְמָאָה, יַהִיב נְהִירוּ לְהַאי בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא, יוֹמָא רְבִיעָאָה, דְּעַל יָדָהּ אִתְנְהֵיג הַאי עָלְמָא. וְעַל דָּא חוּט שֶׁל חֶסֶד מָשׁוּךְ עֲלֵיהּ, לְאַנְהָרָא מִן נְהוֹרֵיהּ. וְכַד אִתְחַבְּרַת עִמֵּיהּ וְיָתְבָא לְיָמִינָא, אִתְגַּדֵּל אִיהוּ בְּכוֹלָא.

וְתָא חֲזֵי, אַבְרָהָם כַּד אָתָא לְעָלְמָא, מַה כְּתִיב בֵּיהּ, (שם יב ב) וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ. מַאי הִיא, דְּאוֹסִיף בֵּיהּ הֵ"א. וְהַאי אַתְרָא, בֵּיהּ אִתְגַּדֵּל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים מח ב) גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. אֵימָתַי אִיהוּ גָּדוֹל כַּד הַאי קַרְתָּא קַדִּישָׁא, דְּאִקְּרֵי ה' תַּתָּאָה, אַהֲבָה זוּטָא אִתְדַּבְּקַת בֵּיהּ, וְשָׁרֵי בְּגַוָּהּ, שְׁמֵיהּ יִתְגַּדֵּל עַל כּוֹלָא.

לשון הקודש

הָרִאשׁוֹן נָתַן שְׁלֵמוּת, וְשָׁפַע מִמֶּנּוּ אוֹר לָאוֹר שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה מִתְנַהֵג בּוֹ – אַף אַבְרָהָם, הָאוֹר הָרִאשׁוֹן נָתַן אוֹר לַבַּת הַזּוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, הַיּוֹם הָרְבִיעִי, שֶׁעַל יָדָהּ מִתְנַהֵג הָעוֹלָם הַזֶּה. וְעַל כֵּן חוּט שֶׁל חֶסֶד מָשׁוּךְ עָלָיו, לְהָאִיר מֵאוֹרוֹ. וְכַאֲשֶׁר מִתְחַבֶּרֶת עִמּוֹ וְיוֹשֶׁבֶת לְיָמִין, הוּא מִתְגַּדֵּל בַּכֹּל.

וּבֹא רְאֵה, כְּשֶׁבָּא אַבְרָהָם לָעוֹלָם, מַה כָּתוּב בּוֹ? (בראשית יב) וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ. מַה הִיא? שֶׁהוֹסִיף בּוֹ ה"א. וְהַמָּקוֹם הַזֶּה, בּוֹ הִתְגַּדֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים מח) גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. כַּאֲשֶׁר הַקְּרִיָּה הַזּוֹ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁנִּקְרֵאת ה' תַּחְתּוֹנָה, אַהֲבָה קְטַנָּה מִתְדַּבֶּקֶת בּוֹ, וְשׁוֹרָה בְּתוֹכָהּ, אָז שְׁמָן יִתְגַּדֵּל עַל הַכֹּל.

וְתָא חֲזֵי, כְּתִיב (שם קמה יז) צַדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו. בְּגִין דִּבְהַאי דַּרְגָּא יָהִיב בַּיָּם דַּרְךָ. וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו, בְּהַהוּא דַּרְגָּא, יָמִינָא דְּמַלְכָּא אִתְעֲבִיד בְּעָלְמָא. וְעַל דָּא, אַבְרָהָם בְּהַאי יָמִינָא, עָבִיד לֵיהּ בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, וְאִתְחַדֵּשׁ מַזָּלָא דִילֵיהּ לְאוֹלָדָא, וְאִתְגַּדֵּל עַל כּוֹלָא. וְעַל דָּא, (בראשית כד א) וַי"י בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכּ"ל בְּהַאי בַּכּ"ל, בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא דְּאִתְיְיהִיבַת לֵיהּ.

וּמַאי בִּרְכָתָא. מִשְׁחָא טָבָא דְּנַחִית עַל רֵאשֵׁיהּ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קלג א) מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים. וַדַּאי. כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב, שֶׁמֶן שַׁרְיָא בֵּיהּ בִּרְכָתָא, דְּאַתְרָא גָּרִים. וְעַל דָּא, (בראשית כד לה) וַה' בֵּרַךְ אֶת אֲדוֹנִי מְאֹד, וַיִּגְדָּל כְּמָא דִּכְתִיב, (שם יב ב) וַאֲגַדְּלָה. שְׁמֶךָ, כְּמָא דִּכְתִיב, (שה"ש א ג) שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ.

לשון הקודש

וּבָא רְאֵה, כָּתוּב (שם קמה) צַדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו. מִשּׁוּם שֶׁבַּדַּרְגָּה הַזּוֹ נוֹתֵן בַּיָּם דָּרֶךְ. וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו, בְּאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה, יְמִין הַמֶּלֶךְ נַעֲשֵׂית בָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן אַבְרָהָם בַּיָּמִין הַזֶּה עָשָׂה אוֹתוֹ בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, וְהִתְחַדֵּשׁ מַזָּלוֹ לְהוֹלִיד, וְהִתְגַּדֵּל עַל הַכֹּל. וְעַל זֶה (בראשית כד) וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכּ"ל, בַּכּ"ל הַזּוֹ, בַּת הַמֶּלֶךְ שֶׁנִּתְּנָה לוֹ.

וּמַהִי הַבְּרָכָה? הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב שֶׁיּוֹרֵד עַל רֹאשׁוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קלג) מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים. וַדַּאי. כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב, הַשֶּׁמֶן שׁוֹרֶה בּוֹ בְּרָכָה, שֶׁהַמָּקוֹם גּוֹרֵם. וְעַל זֶה, וַה' בֵּרַךְ אֶת אֲדֹנִי מְאֹד. וַיִּגְדָּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית יב) וַאֲגַדְּלָה. שְׁמֶךָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שיר א) שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ.

תָּא חֲזֵי, כַּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לַאֲרָמָא יְמִינֵיהּ עַל כּוֹלָא, בְּיוֹמֵי דִּמְשִׁיחָא, בְּהַאי מִשְׁחָא טָבָא. מַאי כְּתִיב. (עמוס ט יא) בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנּוֹפֶלֶת. הַאי יוֹם הַהוּא לָא יְדַעְנָא מַאן הוּא. אֶלָּא דָּא יוֹמָא קַדְמָאָה, יְמִינָא דְּאַבְרָהָם, דְּזַמִּין לְאַתְעָרָא לְאַקְמָא לָהּ מֵעַפְרָא.

וְעַל דָּא בַּיּוֹם הַהוּא, יוֹמָא קַדְמָאָה דְּכֹלָּא. נְאוּם ה', דָּא אַבְרָהָם, דְּאִתְמַר עֲלוֹי נְאוּם ה' מִקַּמֵּי כּוֹלָא. דִּכְתִיב, (בראשית כב טז) כִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם ה'. וְהָכָא אִתְרְמִיז שְׁמָא דְעַתִּיקָא, דְּאוֹמֵי בֵּיהּ זְעִיר אַנְפִּין לְאַבְרָהָם. וְעַל דָּא הַהוּא יוֹמָא, לָא יוֹם וְלָא לַיְלָה אִקְרֵי, דִּבְעַתִּיקָא תַּלְיָא, דְּבָעֵי לְאוֹקִיר דִּיקְנֵיהּ. בְּהַהוּא יוֹמָא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנּוֹפֶלֶת.

לשון הקודש

בּא וּרְאֵה, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָתִיד לְהָרִים יְמִינוֹ עַל הַכֹּל בִּימוֹת הַמָּשִׁיחַ, כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב הַזֶּה, מַה כָּתוּב? (עמוס ט) בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנּוֹפֶלֶת. הַיּוֹם הַהוּא אֵינֶנּוּ יוֹדְעִים מִי הוּא! אֶלָּא זֶה הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן, הַיָּמִין שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁעָתִיד לְעוֹרֵר לַהֲקִימָהּ מֵהֶעָפָר.

וְעַל זֶה בַּיּוֹם הַהוּא, הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל. נְאֻם ה' – זֶה אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו נְאֻם ה' מִלִּפְנֵי הַכֹּל, שֶׁכָּתוּב (בראשית כב) כִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם ה'. וְכָאן נִרְמָז הַשֵּׁם שֶׁל הָעַתִּיק, שֶׁנִּשְׁבַּע בּוֹ הַזְּעִיר אַנְפִּין לְאַבְרָהָם. וְעַל זֶה אוֹתוֹ הַיּוֹם (זכריה יד) נִקְרָא לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה. שֶׁבָּעַתִּיק תָּלוּי, שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹקִיר זְקָנוֹ. בַּיּוֹם הַהוּא (עמוס ט) אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנּוֹפֶלֶת.

מִשֶּׁה, חָמָא כָּל אִינּוּן עַקְתִּין דְּזַמִּינִין לְמֵיתֵי לְעָלְמָא, כַּד הַאי סְכָּה נוֹפֶלֶת. דִּכְתִיב, (ויקרא כו כד-כח) **וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם אָנִי, אַף אֲנָא עִמְּכוֹן בְּגָלוּתָא. וְכַד אִשְׁתַּלִּימוּ אִינּוּן חוֹבִין מַאי כְּתִיב,** (שם יב) **וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר. סָמַךְ אַרְעָא קַדִּישָׁא, סוּכַּת דָּוִד, לְאַבְרָהָם, לְאָקִמָא לָהּ בִּימִינָא, וְתֵיתִיב בִּשְׁלִימוּ.**

מַאן בְּרִיתִי. דָּא אַבְרָהָם. דִּכְתִיב, (בראשית יז ד) **הִנֵּה בְרִיתִי אִתָּךְ וְהָיִיתָ לְאַב הֲמוֹן גּוֹיִם. וְכַד הַאי בְּרִית דְּאִיהִי ה' עִמָּךְ, תִּשְׁתַּלֵּים בְּכוּלָּא. וְעַל דָּא אִיתְעָרוּ חַבְרַיָּיא, מַאן דְּקָרֵי לֵיהּ אַבְרָם, פָּגִים אַתְרָא דְּאִקְרֵי עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. בְּגִין דִּבְהַאי ה', אִשְׁתְּלֵים בִּמְהֵימְנוּתָא.**

לשון הקודש

מִשֶּׁה רָאָה אֶת כָּל אוֹתָן הַצָּרוֹת שֶׁעֲתִידוֹת לָבֹא לָעוֹלָם, כְּשֶׁהַסֻּכָּה הַזּוֹ נוֹפֶלֶת, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם אָנִי, אַף אֲנִי עִמָּכֶם בַּגָּלוּת. וּכְשֶׁנִּשְׁלְמוּ אוֹתָם חֲטָאִים, מַה כָּתוּב? (שם) וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר. סָמַךְ אֶת הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, סֻכַּת דָּוִד, לְאַבְרָהָם, לַהֲקִימָהּ בִּימִין, וְשֶׁתָּשׁוּב בִּשְׁלֵמוּת.

מִי הִיא בְּרִיתִי? זֶה אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית יז) הִנֵּה בְרִיתִי אִתָּךְ וְהָיִיתָ לְאַב הֲמוֹן גּוֹיִם. וּכְשֶׁהַבְּרִית הַזּוֹ, שֶׁהִיא ה' עִמָּךְ, תִּשְׁתַּלֵּם בַּכֹּל. וְעַל זֶה הֵעִירוּ הַחֲבֵרִים, מִי שֶׁקּוֹרֵא לוֹ אַבְרָם, פּוֹגֵם הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, מִשּׁוּם שֶׁבַּה' הַזּוֹ הִשְׁתַּלֵּם בֶּאֱמוּנָה.

וְכַד תִּסְתַּלֵּיק ה' בִּימִינָא דְּאִימָּא, בְּרַתָּא תְּקַבֵּל מֵאִימָּא עִילָּאָה, הַהוּא טוּבָה דְּלָא אִתְּפְּסַק לְעָלְמִין, וּכְדֵין עָבְדַת נוֹקְמִין לִשְׁאָר עַמִּין. וְעַל דָּא כְּתִיב, (דניאל ב מה) דִּי מִטּוּרָא אִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן דִּי לָא בִידַיִן. מִטּוּרָא: דָּא אַבְרָהָם, טוּרָא עִילָּאָה. אִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן. דָּא אִיהוּ אֶבֶן אַחַת, דַּעֲלָהּ שִׁבְעָה עַיְינִין. וַעֲבָדַת דִּינִין בְּכֻלְּהוּ דְּהַדִּיקוּ בְּנָהָא בֵּין רַגְלִין, הַדִּיקַת לוֹן בְּכוּלָּא. וּכְתִיב (שם לה) הָוַת לְטוּר רַב וּמְלָאת כָּל אַרְעָא, בְּגִין דְּאִתְדַּבְּקַת בִּימִינָא, (ישעיה ל כו) אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה.

וְתָא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא כַּד אָתָא אַבְרָהָם לְעָלְמָא, אִתְנְהִירַת סִיהֲרָא. וְשָׁרַאת לְאַנְהָרָא, עַד דְּאִשְׁתְּלִימַת בְּדַרְגָּהָא, בְּיוֹמוֹי דִשְׁלֹמֹה, דְּאִתְגַּדֵּל עַל כֹּלָּא. דִּכְתִיב, (מ"א א מז) וַיְגַדֵּל אֶת כִּסְאוֹ מִכִּסְאֶךָ. וְעַל דָּא, (הושע ג ב) וָאֶכְּרֶהָ לִּי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר כֶּסֶף, אֵינוּן

לשון הקודש

וּכְשֶׁתִּסְתַּלֵּק ה' בִּימִין שֶׁל הָאֵם, הַבַּת תְּקַבֵּל מֵהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה אוֹתָהּ הַטּוֹבָה שֶׁלֹּא תִּפָּסֵק לְעוֹלָמִים, וְאָז עוֹשָׂה נְקָמוֹת לִשְׁאָר הָעַמִּים. וְעַל זֶה כָּתוּב (דניאל ב) שֶׁמֵּהָהָר נִגְזֶרֶת אֶבֶן שֶׁלֹּא בַּיָּדַיִם. מֵהָהָר – זֶה אַבְרָהָם, הָהָר הָעֶלְיוֹן. נִגְזֶרֶת אֶבֶן – זוֹהִי אֶבֶן אַחַת שֶׁעָלֶיהָ שִׁבְעָה עֵינַיִם. וְעוֹשָׂה דִּינִים בְּכָל אֵלּוּ שֶׁהִדְּקוּ אֶת בָּנֶיהָ בֵּין הָרַגְלַיִם, הִדְּקָה אוֹתָם בַּכֹּל. וְכָתוּב (שם) הָיְתָה לְהַר גָּדוֹל וּמְלֵאָה אֶת כָּל הָאָרֶץ, מִשּׁוּם שֶׁנִּדְבְּקָה בַּיָּמִין, (ישעיה ל) אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה.

וּבָא רְאֵה, בָּרִאשׁוֹנָה כְּשֶׁבָּא אַבְרָהָם לָעוֹלָם, הוּאֲרָה הַלְּבָנָה. וְהִתְחִילָה לְהָאִיר, עַד שֶׁהִשְׁתַּלְּמָה בְּדַרְגָּתָהּ בִּימֵי שְׁלֹמֹה, שֶׁהִתְגַּדֵּל עַל הַכֹּל, שֶׁכָּתוּב (מ"א א)

חֲמִשָּׁה עָשָׂר זַבָּאִין עַד שְׁלֹמֹה. וְעַל דָּא עַל יָדוֹ אִתְיְיהִיבַת הַאי תּוּשְׁבַּחְתָּא עִילָּאָה, בְּגִין דְּיִתְגַּדֵּל בָּהּ. אֲבָל דָּוִד בִּלְחִישׁוּ אִתְאֲמַר, וְלָא אִתְיְיהִיב לֵיהּ רְשׁוּ לְגַלָּאָה.

אוֹמֵר אָנִי מַעֲשַׂי לְמֶלֶךְ, לְאַתְעָרָא מֶלֶךְ עִילָּאָה. וּמַאי אִינוּן מַעֲשַׂי, מַאן דְּלָא תָּלֵי בֵּיהּ עוֹבָדָא מַאי עָבִיד, דְּהָא מַעֲשֶׂה לְעֵילָא תָּלֵי. אֶלָּא, מַאי מַעֲשַׂי אִלֵּין אִינוּן לְשׁוֹנִי עֵט סוֹפֵר מָהִיר. בְּגִין דְּשַׁבַּחַת בְּפַלְגוּ לֵילְיָא לְמַלְכָּא עִילָּאָה. שִׁיר יְדִידוֹת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר שִׁיר הַשִּׁירִים, דְּשַׁבְּחָת מַטְרוֹנִיתָא לְמַלְכָּא, אוֹף הָכָא מַטְרוֹנִיתָא שַׁבַּחַת לֵיהּ.

יָפְיָפִיתָ מִבְּנֵי אָדָם, הָא אוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּיא בְּאַבְרָהָם. נִתְיַפֵּיתָ בָּעֶלְיוֹנִים, (בראשית טו א) אָנֹכִי מָגֵן לָךְ. נִתְיַפֵּיתָ בַּתַּחְתּוֹנִים, (שם כג ו) נְשִׂיא

לשון הקודש

וּיגַדֵּל אֶת כִּסְאוֹ מִכִּסְאֶךָ. וְעַל זֶה (הושע ג) וָאֶכְרֶהָ לִּי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר כָּסֶף, אוֹתָם הַחֲמִשָּׁה עָשָׂר צַדִּיקִים שֶׁעַד שְׁלֹמֹה. וְעַל זֶה עַל יָדוֹ נִתְּנָה הַתִּשְׁבַּחַת הָעֶלְיוֹנָה הַזּוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּדֵּל בָּהּ. אֲבָל דָּוִד נֶאֱמַר בְּלַחַשׁ, וְלֹא נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְגַלּוֹת.

אֹמֵר אָנִי מַעֲשַׂי לְמֶלֶךְ (תהלים מה), לְעוֹרֵר אֶת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. וּמִי הֵם מַעֲשַׂי? מִי שֶׁלֹּא תָּלוּי בּוֹ מַעֲשֶׂה, מָה עוֹשֶׂה? שֶׁהֲרֵי הַמַּעֲשֶׂה תָּלוּי לְמַעְלָה! אֶלָּא מִי הֵם מַעֲשַׂי? אֵלּוּ הֵם (שם) לְשׁוֹנִי עֵט סוֹפֵר מָהִיר. מִשּׁוּם שֶׁמְּשַׁבַּחַת בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. שִׁיר יְדִידוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שִׁיר הַשִּׁירִים. שֶׁמְּשַׁבַּחַת הַגְּבִירָה אֶת הַמֶּלֶךְ. אַף כָּאן הַגְּבִירָה מְשַׁבַּחַת אוֹתוֹ.

יָפְיָפִיתָ מִבְּנֵי אָדָם (שם), הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים בְּאַבְרָהָם: נִתְיַפֵּיתָ בָּעֶלְיוֹנִים – (בראשית טו) אָנֹכִי מָגֵן לָךְ. נִתְיַפֵּיתָ

אֱלֹהִים אַתָּה. לְכָךְ יָפְיָפִיתָ, תְּרֵין תּוּשְׁבְּחָן כְּלִילָן. הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתֶיךָ, (שם יח לא) הִנֵּה נָא הוֹאַלְתִּי. עַל כֵּן בֵּרַכְךָ אֱלֹהִים לְעוֹלָם, (שם כד א) וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל.

אֲבָל תָּא חֲזֵי, הַאי קְרָא, רָזָא עִילָּאָה אִית בֵּיהּ. לָקְבֵיל מַלְכָּא עִילָּאָה, אֲמָרֵית לֵיהּ יָפְיָפִיתָ לְעֵילָא בְּמִשַּׁרְיָין עִילָּאִין, דְּאִינּוּן מְשַׁבְּחָן קַמָּךְ. וּלְתַתָּא, בְּאִינּוּן זַכָּאֵי קְשׁוֹט, דְּקָיְימִין בְּפַלְגוּת לֵילְיָא. הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתֶיךָ, בְּשַׁעֲתָא דְּאַתְּ קָרֵי וּמַקִּישׁ לִתְרַע הֵיכָלִי, (שה"ש ה ב) פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי. עַל כֵּן בֵּרַכְךָ אֱלֹהִים. אִמָּא עִילָּאָה אִעַטְּרָא לָךְ בְּעִטְּרִין עִילָּאִין. לְעוֹלָם, בְּגִין הַהוּא עוֹלָם בַּתְרָאָה, וּבְגִינָהּ קָאָמַר, דְּאִיהוּ אַנְהִיר לָהּ.

לשון הקודש

בַּתַּחְתּוֹנִים (שם כג) נְשִׁיא אֱלֹהִים אַתָּה. לְכָךְ יָפְיָפִיתָ, שְׁתֵּי תִשְׁבָּחוֹת כְּלוּלוֹת. הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתֶיךָ – (שם יח) הִנֵּה נָא הוֹאַלְתִּי. עַל כֵּן בֵּרַכְךָ אֱלֹהִים לְעוֹלָם – (שם כד) וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל.

אֲבָל בֹּא וּרְאֵה, הַפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ בּוֹ סוֹד עֶלְיוֹן, כְּנֶגֶד הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. אָמַרְתִּי לוֹ, יָפְיָפִיתָ לְמַעְלָה בַּמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁמְּשַׁבְּחִים לְפָנֶיךָ. וּלְמַטָּה בְּאוֹתָם צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעוֹמְדִים בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה. הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתֶיךָ, בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה קוֹרֵא וּמַקִּישׁ בְּשַׁעֲרֵי הֵיכָלִי (שיר ה) פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי – (תהלים מה) עַל כֵּן בֵּרַכְךָ אֱלֹהִים. הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה מְעַטֶּרֶת אוֹתְךָ בַּעֲטָרוֹת עֶלְיוֹנוֹת. לְעוֹלָם, מִשּׁוּם אוֹתוֹ הָעוֹלָם הָאַחֲרוֹן, וּבִשְׁבִילָהּ אָמַר שֶׁהוּא מֵאִיר לָהּ.

דָּבָר אַחֵר. לְעוֹלָם, דָּא יָמִינָא לְעֵילָא. דִּכְתִיב, (תהלים קי ד) אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם. וְכָל בִּרְכָאן וּמִשְׁחָא טָבָא שַׁרְיָין בֵּיהּ, וְאוֹקִימְנָא לֵיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב עַל כֵּן, כַּד הַאי כֵּן אִתְחַבְּרַת לְעֵילָא. אֲבָל בְּזִימְנָא דְּאִתְרַחֲקָא מִנֵּיהּ הַאי עוֹלָם, (דף סד ע"א) מַאי כְּתִיב (ירמיה כה ל) שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ, דָּא מַטְרוֹנִיתָא, בְּגִין דְּאִתְמְנָעוּ מִנֵּיהּ בִּרְכָאן, דְּלָא שַׁרְיָין בֵּיהּ, אֶלָּא כַּד הַאי נָוֵהוּ אִתְחַבְּרַת בֵּיהּ. וְהַדָּא הוּא דִּכְתִיב, שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ. לָקְבֵיל דָּא כְּתִיב, כִּי טוֹבִים דּוֹדֶיךָ מִיָּיִן לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּבֵרַכְךָ אֱלֹהִים לְעוֹלָם.

מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, לָקְבָל דָּא כְּתִיב, חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר. דָּא (ישעיה לד ו) חֶרֶב לַה' מָלְאָה דָם. לְאִתְפְּרָעָא מֵחַיָּיבַיָּא, דְּגָרְמִין לָהּ

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר לְעוֹלָם, זוֹ יָמִין לְמַעְלָה שֶׁכָּתוּב (תהלים קי) אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם. וְכָל הַבִּרְכוֹת וְהַשֶּׁמֶן הַטּוֹב שׁוֹרִים בּוֹ, וּבֵאַרְנוּ אוֹתוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב עַל כֵּן, כְּשֶׁהַכֵּן הַזֶּה מִתְחַבֶּרֶת לְמַעְלָה. אֲבָל בִּזְמַן שֶׁמִּתְרַחֶקֶת מִמֶּנּוּ זֶה הָעוֹלָם, מַה כָּתוּב? שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ, זוֹ הַגְּבִירָה, מִשּׁוּם שֶׁנִּמְנְעוּ מִמֶּנּוּ בִּרְכוֹת, שֶׁלֹּא שׁוֹרִים בּוֹ, אֶלָּא כַּאֲשֶׁר נָוֵהוּ הַזּוֹ מִתְחַבֶּרֶת עִמּוֹ. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה כה) שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ? כְּנֶגֶד זֶה כָּתוּב (שיר א) כִּי טוֹבִים דּוֹדֶיךָ מִיָּיִן לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁבֵּרַכְךָ אֱלֹהִים לְעוֹלָם.

מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה (שם), כְּנֶגֶד זֶה כָּתוּב (תהלים מה) חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר. זוֹ (ישעיה לד) חֶרֶב לַה' מָלְאָה דָם, לְהִפָּרַע

פִּרוּדָא מִלְּעֵילָא. קָרְבִית יָתָהּ לְגַבָּךְ לְרַחֲמָא עָלְמָא, וְתִתְבַּסְּמוּן כַּחֲדָא.

וְכַד אִתְקְרִיבַת בֵּיהּ, אִתְלַבֵּשׁ בְּהוֹד וְהָדָר. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קד ב) הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ. וּמַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְגַּדֵּל בְּגִין דְּאִתְחַבַּר בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. וְעַל דָּא כְתִיב, גָּדַלְתָּ מְאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ. בְּאִינּוּן לְבוּשִׁין דִּיקָר, דְּפָרְשַׁת עֲלֵיהּ אִימָא עִילָּאָה. בְּגִין כָּךְ (בראשית לו לט) הֲדַר וְשֵׁם עִירוֹ פָּעוּ, אֵימָתַי, כַּד אִתְחַבְּרַת בֵּיהּ מְהֵיטַבְאֵל בַּת מַטְרֵד. וְעַל דָּא הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ וַדַּאי. כְּגַוְונָא דָא, נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ נַזְכִּירָה דּוֹדֶיךָ מִיַּיִן, נְגִידוּ דְּאִימָא, דְּאַשְׁקֵי לָךְ וּלְכֹלָּא. וְדָא הֲוֵי הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ וַדַּאי.

לשון הקודש

מִן הָרְשָׁעִים, שֶׁגּוֹרְמִים לָהּ פִּרוּד מִלְּמַעְלָה. קֵרַבְתָּ אוֹתָהּ אֵלֶיךָ לְרַחֵם עַל הָעוֹלָם, וְתִתְבַּשְּׂמוּ כְּאֶחָד.

וּכְשֶׁמִּתְקָרֶבֶת עִמּוֹ, מִתְלַבֵּשׁ בְּהוֹד וְהָדָר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ. וּמָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ שָׁעָה הִתְגַּדֵּל מִשּׁוּם שֶׁהִתְחַבֵּר בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. וְעַל זֶה כָּתוּב (שם) גָּדַלְתָּ מְאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ, בְּאוֹתָם לְבוּשִׁים שֶׁל כָּבוֹד, שֶׁפָּרְשָׁה עָלָיו הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. מִשּׁוּם כָּךְ (בראשית לו) הֲדַר וְשֵׁם עִירוֹ פָּעוּ. מָתַי? כְּשֶׁמִּתְחַבֶּרֶת עִמּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת מַטְרֵד. וְעַל זֶה, הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ וַדַּאי. כְּמוֹ כֵן (שיר א) נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיַּיִן. הַשֶּׁפַע שֶׁל הָאֵם שֶׁמַּשְׁקָה אוֹתְךָ וְאֶת הַכֹּל, וְזֶה הוּא הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ וַדַּאי.

וַהֲדָרְךָ צְלַח רְכַב עַל דְּבַר אֱמֶת וְעַנְוָה צֶדֶק, לָקָבֵיל דָּא, שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה. בְּקַדְמִיתָא כַּד אִתְקְרִיאַת חֶרֶב לְמֵידַן עָלְמָא, אִיתְקְרֵי שְׁחוֹרָה וַדַּאי. וְהַשְׁתָּא כַּד אִתְקְרֵיבַת לְעֵילָא בַּעֲנָוָה, אִתְקְרֵי נָאוָה. נָאוָה וַדַּאי בְּכוֹלָא. בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, אִינוּן תְּרֵיסַר חִיוָן עִילָּאִין רַבְרְבָן דְּאִקְרוּן הָכִי, וְכֻלְּהוּ בִּשְׁלִימוּ. עַל דְּהָווּ עַד הַשְׁתָּא בְּגָלוּתָא כְּאָהֳלֵי קֵדָר, אִתְהַדְּרוּ אִינוּן הַשְׁתָּא כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה וַדַּאי.

וְתָא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּהַהִיא חַרְבָּא אִסְתַּחֲרַת מִדִּין דַּהֲוָה בָהּ, דְּאַכְשְׁרוּ בְּנֵי עָלְמָא עוֹבָדַיְיהוּ. אִתְעֲבִידַת דָּבָר, דְּבַר אֱמֶת, וְאִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת. וֶאֱמֶת בַּעֲנָוָה. וּכְדֵין צֶדֶק בְּכֹלָא וְכוֹלָא חַד.

סוֹפָא בְּרֵישָׁא דְּבַר אֱמֶת. אֱמֶת בְּרֵישָׁא, דִּכְתִיב (תהלים קיט קס) **רֹאשׁ** דְּבָרְךָ אֱמֶת. רֵישָׁא

לשון הקודש

וַהֲדָרְךָ צְלַח רְכַב עַל דְּבַר אֱמֶת וְעַנְוָה צֶדֶק (תהלים מה), כְּנֶגֶד זֶה שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה. בָּרִאשׁוֹנָה, כְּשֶׁנִּקְרֵאת חֶרֶב לָדוּן אֶת הָעוֹלָם, נִקְרֵאת וַדַּאי שְׁחוֹרָה. וְכָעַת, כְּשֶׁנִּקְרֶבֶת לְמַעְלָה בַּעֲנָוָה, נִקְרֵאת נָאוָה. נָאוָה וַדַּאי בַּכֹּל. בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם – אֵלּוּ שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה חַיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת כָּךְ, וְכֻלָּן בִּשְׁלֵמוּת. עַל שֶׁהָיוּ כָּעֵת בַּגָּלוּת כְּאָהֳלֵי קֵדָר, חָזְרוּ הֵן כָּעֵת כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה וַדַּאי.

וּבָא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁהַחֶרֶב הַהִיא הָחְזְרָה מֵהַדִּין שֶׁהָיָה בָהּ, שֶׁהִכְשִׁירוּ בְּנֵי הָעוֹלָם אֶת מַעֲשֵׂיהֶם, נֶעֱשְׂתָה דָּבָר, דְּבַר אֱמֶת, וְהִתְחַבְּרָה עִם אֱמֶת. וֶאֱמֶת בַּעֲנָוָה. וַאֲזַי צֶדֶק בַּכֹּל, וְהַכֹּל אֶחָד.

הַסּוֹף בְּרֵאשׁ דְּבַר אֱמֶת. אֱמֶת בָּרֵאשׁ,

דְּהַהוּא דְּאִקְרֵי דְּבָרְךָ, סֵיפָא דְּדַרְגִּין, אֱמֶת אִקְרֵי. רֵישָׁא בְּסוֹפָא, עֲנָוָה צֶדֶק בְּלָא פֵּירוּדָא, אִתְכְּלִילוּ וְאִתְחַבָּרוּ בְּכוּלָא. עֲנָוָה רֵישָׁא, צֶדֶק סוֹפָא, (משלי כב ד) עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה'.

וְתוֹרָךְ נוֹרָאוֹת יְמִינֶךָ, דָּא יַעֲקֹב, דְּנָטִיל תְּרֵין חוּלָקִין בְּגִין דְּאִתְדַּבַּק בְּיָמִינָא לְעָלְמִין, דִּכְתִיב (בראשית ל לז) מַחְשֹׁף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת.

וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא, כּוּלָּא אִתְהַדַּר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה. בְּגִין דְּסִטְרָא דְיָמִינָא אִיתְעַר בְּעָלְמָא, וִידָא יְמִינָא פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל לִדְתָיְיבִין בִּתְיוּבְתָּא. דְּהָא עַד הַשְׁתָּא אִתְקַדָּרוּ בְּחוֹבַיְיהוּ כְּאָהֳלֵי קֵדָר, וְהַשְׁתָּא דְּהַדְרִין בִּתְיוּבְתָּא אִינוּן כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, בְּגִין דְּאַבְרָהָם אִיתְעַר בְּעָלְמָא, יָמִינָא דְמַלְכָּא.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (תהלים קיט) רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת. הָרֹאשׁ שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא דְּבָרְךָ, סוֹף הַדְּרָגוֹת, נִקְרָא אֱמֶת. הָרֹאשׁ בַּסּוֹף, עֲנָוָה צֶדֶק בְּלֹא פֵּרוּד, נִכְלְלוּ וְהִתְחַבְּרוּ בַּכֹּל. עֲנָוָה הָרֹאשׁ, צֶדֶק הַסּוֹף, (משלי כב) עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה'.

וְתוֹרָךְ נוֹרָאוֹת יְמִינֶךָ (תהלים מה) – זֶה יַעֲקֹב, שֶׁנָּטַל שְׁנֵי חֲלָקִים, מִשּׁוּם שֶׁנִּדְבָּק בַּיָּמִין לְעוֹלָמִים, שֶׁכָּתוּב (בראשית ל) מַחְשֹׁף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת.

וּבַשָּׁעָה הַהִיא הַכֹּל הָחְזַר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, מִשּׁוּם שֶׁצַּד הַיָּמִין הִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם, וְיַד הַיָּמִין פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל אֶת הַשָּׁבִים בִּתְשׁוּבָה. שֶׁהֲרֵי עַד עַתָּה הִתְקַדְּרוּ בַּחֲטָאֵיהֶם כְּאָהֳלֵי קֵדָר, וְכָעֵת שֶׁחוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה, הֵם כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, מִשּׁוּם שֶׁאַבְרָהָם הִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם, יְמִינוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

חִצָּיִךְ שְׁנוּנִים, אוֹקְמוּהָ עַל אַבְרָהָם, כַּד רָדַף בָּתַר כָּל אִינּוּן מַלְכִין בְּלֵילְיָא, כַּד אִתְפַּלְגוּ רַחֲמִין מִדִּינָא, וְקָטַל אִינּוּן מַלְכִין. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מא ב) כְּקַשׁ נִדָּף קַשְׁתּוֹ יִרְדְּפֵם יַעֲבוֹר שָׁלוֹם. וְנָפְלוּ כֻּלְּהוּ בִּידֵיהּ.

אֲבָל תָּא חֲזֵי, רָזָא דְמִלָּה. חִצָּיִךְ שְׁנוּנִים, אִלֵּין חִצִּים וְאַבְנֵי בְּלִיסְטְרָאוֹת. דְּדָנַת עָלְמִין, בְּאִינּוּן מָאנֵי קְרָבָא, דְּמַלְכָּא דְּאַפְקִיד בִּידָא דְּמַטְרוֹנִיתָא. וְאִינּוּן חִצִּים דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁנוּנִים וַדַּאי בְּכוֹלָא, מִסִּטְרָא דְּיוֹמָא תְּנְיָינָא, סִטְרָא דְּיִצְחָק, בְּגִין דְּמִגֵּיהּ נָפַק דִּינָא לְחַיָּיבַיָּא לְמֵידַן יַתְהוֹן.

וְעַל דָּא עַמִּים תַּחְתֶּיךָ יִפְּלוּ בְּלֵ"ב. וּמַאן הוּא דַרְגָּא דְּאַפִּיל לוֹן, דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי ל"ב,

לשון הקודש

חִצָּיִךְ שְׁנוּנִים, פֵּרְשׁוּהָ עַל אַבְרָהָם, כְּשֶׁרָדַף אַחַר כָּל אוֹתָם הַמְּלָכִים בַּלַּיְלָה, כְּשֶׁנֶּחְלְקוּ הָרַחֲמִים מִן הַדִּין, וְהָרַג אוֹתָם הַמְּלָכִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מא) כְּקַשׁ נִדָּף קַשְׁתּוֹ יִרְדְּפֵם יַעֲבוֹר שָׁלוֹם. וְכֻלָּם נָפְלוּ בְּיָדָיו.

אֲבָל בֹּא וּרְאֵה אֶת סוֹד הַדָּבָר. חִצָּיִךְ שְׁנוּנִים – אֵלּוּ חִצִּים וְאַבְנֵי בַּלִּיסְטְרָאוֹת. שֶׁדָּנָה אֶת הָעוֹלָמוֹת בְּאוֹתָם כְּלֵי הַקְּרָב שֶׁהַמֶּלֶךְ הִפְקִיד בִּידֵי הַגְּבִירָה. וְאוֹתָם חִצִּים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַדַּאי שְׁנוּנִים בַּכֹּל, מִצִּדּוֹ שֶׁל הַיּוֹם הַשֵּׁנִי, צִדּוֹ שֶׁל יִצְחָק, מִשּׁוּם שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצֵא דִּין לָרְשָׁעִים לָדוּן אוֹתָם.

וְעַל זֶה (תהלים מה) עַמִּים תַּחְתֶּיךָ יִפְּלוּ בְּלֵ"ב. וּמִי הַדַּרְגָּה שֶׁמַּפִּילָה אוֹתָם?

דְּאִתְמַנָּא עַל עוֹבָדִין דְּעָלְמָא, וְדָנַת לוֹן עַל דְּאִינוּן אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ.

לָקְבֵיל דָּא אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִתְלַבַּשְׁנָא בְּדִינָא לְמֵידַן עָלְמָא. וַאֲמָרַת לִבְנָהָא דִּקְרִיבִין לָהּ גּוֹ בֵיתָא, אַל תִּרְאוּנִי. וַדַּאי, אִי אִשְׁתַּדְּלִתּוּן בְּאוֹרַיְיתָא דְּיַהֲבִית לְכוֹן, לָא תִדְחֲלוּן. וְאִי לָא תִּשְׁתַּדְּלִתּוּן, תִּגְּרְמוּן לִי, דִּבְנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי, לְמִיטַר לְאוּמִין דְּעָלְמָא בְּגִינֵיכוֹן דְּתִתְבַּדְּרוּן תַּמָּן. וְעַל דָּא אִיתְעָרוּ, אִי דִינָא אִיתְגְּזַר עַל יִשְׂרָאֵל, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית לֵיהּ עַל שְׁאָר אוּמִין, כַּד הַדְּרָן יִשְׂרָאֵל בִּתְיוּבְתָּא. וְאִי לָא הַדְּרָן, נַחֲתִין בֵּין שְׁאָר אוּמִין, וְאָכְלִין לוֹן גְּרָמָא וּבְשָׂרָא.

דָּבָר אַחֵר, בְּלֵב אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ, דָּא אַבְרָהָם, דְּאִתְמַנָּא מַלְכָּא עַל עָלְמָא, וְכָל אוּמִין

לשון הקודש

הַדַּרְגָּה שֶׁנִּקְרֵאת ל"ב, שֶׁהִתְמַנְּתָה עַל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם, וְדָנָה אוֹתָם עַל שֶׁהֵם אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ.

כְּנֶגֶד זֶה (שיר א) אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִתְלַבַּשְׁתִּי בְדִין לָדוּן אֶת הָעוֹלָם. וְאוֹמֶרֶת לְבָנֶיהָ שֶׁקְּרֵבִים אֵלֶיהָ בְּתוֹךְ הַבַּיִת, אַל תִּרְאֻנִי. וַדַּאי, אִם הִשְׁתַּדַּלְתֶּם בַּתּוֹרָה שֶׁנָּתַתִּי לָכֶם, לֹא תִפָּחֵדוּ. וְאִם לֹא תִשְׁתַּדְּלוּ, תִּגְּרְמוּ לִי שֶׁבְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי, לִשְׁמֹר אֶת אֻמּוֹת הָעוֹלָם בִּשְׁבִילְכֶם שֶׁתִּתְפַּזְּרוּ שָׁם. וְעַל זֶה הֵעִירוּ, אִם נִגְזַר הַדִּין עַל יִשְׂרָאֵל, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹרִיד אוֹתוֹ עַל שְׁאָר הָאֻמּוֹת, כְּשֶׁחוֹזְרִים יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה. וְאִם לֹא חוֹזְרִים, יוֹרְדִים בֵּין שְׁאָר הָאֻמּוֹת, וְאוֹכְלִים אוֹתָם עֶצֶם וּבָשָׂר.

דָּבָר אַחֵר (תהלים מה) בְּלֵב אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ –

אִסְתַּכְּמוּ עֲלוֹי לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עֲלֵיהוֹן, בְּעֵמֶק שָׁוֵה. וְכָל שַׂנְאוֹי לֵילִיָּא קְטֵילַת לוֹן.

דְּבָר אַחֵר חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים, דְּאִינוּן זְמִינִין לְמֵיעְבַּד דִּינָא. עַמִּים תַּחְתֶּיךָ יִפְּלוּ, אִלֵּין דְּאָתוֹ מִסִּטְרָא דִּשְׂאָר עַמִּין, תַּחְתֶּיךָ יִפְּלוּ, סִטְרָא דְּנָחָשׁ, כַּד הַהוּא שַׁלְהוֹבָא דְּסִטְרָא דְצָפוֹן אִתְעַר עֲלֵיהּ, אִיהוּ נָפִיל בְּעֵמֶק יַמָּא עִילָּאָה, וְאִתְבַּר חֵילֵיהּ. וְכַד חֵילֵיהּ אִתְבַּר, חֵילָא דִּשְׂאָר עַמִּין אִתְבַּר, בְּגִין דְּאִינוּן אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ. מַאי מֶלֶךְ, דָּא יִשְׂרָאֵל, מַלְכָּא בְּכוּלָּא.

כִּסְאֲךָ אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד, עֲלָהּ קָאָמַר הָכִי, כְּאִתְּתָא דְּאִתְעֲרָא לְבַעְלָהּ, וַאֲמָרַת אִינְתְּתָךְ בַּעְיָא לְאִתְחַבְּרָא בָךְ, דְּהָא אִינוּן חַיָּבִין דְּאַפְּרִידוּ זִוּוּגָא דִילָן, אִתְאֲבִידוּ מֵעָלְמָא, וַעֲבִידַת

לשון הקודש

זֶה אַבְרָהָם, שֶׁהִתְמַנָּה מֶלֶךְ עַל הָעוֹלָם, וְכָל הָאֻמּוֹת הִסְכִּימוּ עָלָיו לִהְיוֹת מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם, בְּעֵמֶק שָׁוֵה. וְכָל שׂוֹנְאָיו, הַלַּיְלָה הָרַג אוֹתָם.

דְּבָר אַחֵר חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים – שֶׁהֵם עֲתִידִים לַעֲשׂוֹת דִּין. עַמִּים תַּחְתֶּיךָ יִפְּלוּ – אֵלּוּ שֶׁבָּאוּ מִצַּד שְׁאָר הָעַמִּים, תַּחְתֶּיךָ יִפְּלוּ, צַד הַנָּחָשׁ. כְּשֶׁאוֹתָהּ הַשַּׁלְהֶבֶת שֶׁל צַד צָפוֹן הִתְעוֹרְרָה עָלָיו, הוּא נוֹפֵל בְּעֵמֶק הַיָּם הָעֶלְיוֹן, וְנִשְׁבָּר כֹּחוֹ. וּכְשֶׁכֹּחוֹ נִשְׁבָּר, הַכֹּחַ שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים נִשְׁבָּר, מִשּׁוּם שֶׁהֵם אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ. מִי הַמֶּלֶךְ? זֶה יִשְׂרָאֵל, הַמֶּלֶךְ בַּכֹּל.

כִּסְאֲךָ אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד (שם) – עָלֶיהָ אָמַר כָּךְ, כְּאִשָּׁה שֶׁהִתְעוֹרְרָה לְבַעְלָהּ, וְאוֹמֶרֶת אִשְׁתְּךָ רוֹצָה לְהִתְחַבֵּר עִמָּךְ. שֶׁהֲרֵי אוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁהִפְרִידוּ אֶת זִוּוּגֵנוּ אָבְדוּ מִן הָעוֹלָם, וְעָשִׂיתִי בָהֶם דִּין. וְכָעֵת

בְּהוּ דִּינָא. וְהַשְׁתָּא בָּעֵינָא, דְּיִתְחַבַּר עוֹלָם בַּתְרָאָה, בְּאַתְרָא דְּאִיקְרֵי וָעֶד. בְּגִין דְּשַׁבָּט מִישׁוֹר שַׁבָּט מַלְכוּתֶךָ, דְּהַהוּא דִּינָא דַּעֲבָדַת כִּסְאֲךָ בְּחַיָּיבֵי עָלְמָא, דִּינָא דִּקְשׁוֹט הוּא, דְּנָפִיק מֵאַתְרָא דְּאִקְרֵי יָשָׁר. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (דברים לב ד) צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא. וְכוּרְסְיָיא אִקְרֵי יָשָׁר, וְעַל דָּא דְּנָפִיק מִינֵיהּ שַׁבָּט מִישׁוֹר אִיקְרֵי.

דָּבָר אַחֵר שַׁבָּט מִישׁוֹר, דָּא מַלְכָּא מְשִׁיחָא, דְּאִיקְרֵי שַׁבָּט לְאוֹכָחָא חַיָּיבֵי עָלְמָא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית מט י) לֹא יָסוּר שַׁבָּט מִיהוּדָה וּכְתִיב (במדבר כד יז) וָקָם שַׁבָּט מִיִּשְׂרָאֵל. מִישׁוֹר (ישעיה יא ד), וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר לְעַנְוֵי אָרֶץ. שַׁבָּט מַלְכוּתֶךָ, עַל דָּא כְתִיב, וָקָם שַׁבָּט מִיִּשְׂרָאֵל לְאַתְעָרָא בְּעָלְמָא. מַאי טַעְמָא, דְּהָא אֲפִיקַת לָךְ בְּרָא טָבָא חַכִּימָא לְעָלְמָא. וְהַאי שִׁבְחָא מְשַׁבַּחַת מַטְרוֹנִיתָא לְמַלְכָּא

לשון הקודש

רוֹצֶה שֶׁיִּתְחַבֵּר הָעוֹלָם הָאַחֲרוֹן עִם הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא וָעֶד, מִשּׁוּם שֶׁשַּׁבָּט מִישׁוֹר שַׁבָּט מַלְכוּתֶךָ, שֶׁאוֹתוֹ הַדִּין שֶׁעָשָׂה כִּסְאֲךָ בְּרִשְׁעֵי הָעוֹלָם, הוּא דִּין אֱמֶת, שֶׁיּוֹצֵא מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא יָשָׁר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא. וְהַכִּסֵּא נִקְרָא יָשָׁר, וְעַל זֶה שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ שַׁבָּט מִישׁוֹר זֶה נִקְרָא.

דָּבָר אַחֵר שַׁבָּט מִישׁוֹר – זֶה הַמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁנִּקְרָא שַׁבָּט לְהוֹכִיחַ אֶת רִשְׁעֵי הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מט) לֹא יָסוּר שַׁבָּט מִיהוּדָה, וְכָתוּב וָקָם שַׁבָּט מִיִּשְׂרָאֵל. מִישׁוֹר – (ישעיה יא) וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר לְעַנְוֵי אָרֶץ. שַׁבָּט מַלְכוּתֶךָ – עַל זֶה כָּתוּב (במדבר כד) וָקָם שַׁבָּט בְּיִשְׂרָאֵל, לְעוֹרֵר בָּעוֹלָם. מָה הַטַּעַם? שֶׁהֲרֵי הוֹצִיאָה

לַאֲרָמָא רֵישָׁא דְיִשְׂרָאֵל עַל כּוּלָּא. לֹא יָסוּר שֵׁבֶט, בְּגִין דִּכְתִיב (תהלים פט לז) כִּסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי.

אָהֲבָתְךָ צֶדֶק, בְּגִין דְּהַאי צֶדֶק, אַהֲבָה דִידָךְ, הִיא אַהֲבָה זוּטָא. דִּבְאִתְחַבְּרוּתָה לְעֵילָא אִיתְעֲבִידָא רַבְּרְבָא. וְאוֹף אִיהוּ נָמֵי בְּאִתְחַבְּרוּתֵיהּ עִמָּהּ, אִיהוּ גָּדוֹל. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שם מח ב) גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. וְעַל (דף סד ע"ב) דָּא מָשְׁכָא לֵיהּ מַטְרוֹנִיתָא, בְּמִלִּין אִלֵּין דִּרְחִימוּ.

לָקֶבֶל דָּא, הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי. אַנְתְּ, דְּכָל רְחִימוּ דְּנַפְשָׁאי בָּךְ, אִי לָא תִתְחַבַּר בִּי, אֵיכָה תִּרְעֶה עָלְמָא, אֵיךְ תָּזוּן נַפְשְׁךָ מֵעוֹמְקָא עִילָּאָה, לָךְ, וּלְאַחֲרִינֵי, דְּהָא בִּרְכָאן דִּלְעֵילָא לָא שַׁרְיָין, אֶלָּא בְּאַתְרָא דִּדְכַר וְנוּקְבָא.

לשון הקודש

לְךָ בֵּן טוֹב חָכָם לָעוֹלָם. וְהַשֶּׁבַח הַזֶּה מְשַׁבַּחַת הַגְּבִירָה לַמֶּלֶךְ לְהָרִים הָרֹאשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל הַכֹּל. לֹא יָסוּר שֵׁבֶט – מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (תהלים פט) כִּסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי.

אָהֲבָתְךָ צֶדֶק (שם מח) – מִשּׁוּם שֶׁהַצֶּדֶק הַזֶּה, אַהֲבָתְךָ, הִיא אַהֲבָה קְטַנָּה, שֶׁבְּהִתְחַבְּרוּת לְמַעְלָה נַעֲשֵׂית גְּדוֹלָה. וְאַף הוּא גַּם בְּהִתְחַבְּרוּתָהּ עִמָּהּ הוּא גָּדוֹל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם מח) גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. וְעַל זֶה מוֹשֶׁכֶת אוֹתוֹ הַגְּבִירָה בְּדִבְרֵי הָאַהֲבָה הַלָּלוּ.

כְּנֶגֶד זֶה – (שיר א) הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי. אַתָּה שֶׁכָּל אַהֲבַת נַפְשִׁי בְּךָ. אִם לֹא תִתְחַבֵּר עִמִּי, אֵיךְ תִּרְעֶה אֶת הָעוֹלָם? אֵיךְ תָּזוּן אֶת נַפְשְׁךָ מֵהָעֹמֶק הָעֶלְיוֹן, אוֹתְךָ וְאֶת הָאֲחֵרִים? שֶׁהֲרֵי אֵין שׁוֹרוֹת הַבְּרָכוֹת שֶׁלְּמַעְלָה אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה.

שַׁלְמָה אֶהְיֶה כְּעִטְיָה. אֵיכְדֵין אֶהֱא בְּכִסּוּפָא, כַּד תָּבְעִין מִינִי מְזוֹנָא בְּנֵי אֲבָהָן, דְּאִינוּן עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ, עֵדֶר ה' מַמָּשׁ. בְּגִין כָּךְ אָהַבְתָּ צֶדֶק, דָּא כּוּרְסְיָיא דִּילָךְ. וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע, דָּא סִטְרָא דְּשִׂפְחָה, דְּכָל מִילָּהָא בְּחִיּוּבָא, וְקָיְימָא לְחִיּוּבָא עַל עָלְמָא.

דָּבָר אַחֵר, אַף עַל גַּב דְּכֹלָּא חַד, אָהַבְתָּ צֶדֶק, אִלֵּין יִשְׂרָאֵל דַּאֲחִידָן בְּהַאי צֶדֶק, וְאִיהִי חוּלַקְהוֹן, דִּכְתִיב (מלאכי א ב) אָהַבְתִּי אֶתְכֶם וכו', וָאֹהַב אֶת יַעֲקֹב. לְאַסְגָּאָה דַּרְגָּא דְּצֶדֶק, דְּאָחִיד בָּהּ בְּשַׁעֲתָא דְּאִיקְרֵי יַעֲקֹב. וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע, דָּא עֵשָׂו, דְּכָל עוֹבָדוֹי בְּחִיּוּבָא, וְסִטְרָא דִילֵיהּ סִטְרָא דְּרָשָׁע, חִוְיָא עֲקִימָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם ג) וְאֶת עֵשָׂו שָׂנֵאתִי.

לשון הקודש

שַׁלְמָה אֶהְיֶה כְּעִטְיָה (שם). אֵיךְ אֶהְיֶה בְּבוּשָׁה, כְּשֶׁתּוֹבְעִים מִמֶּנִּי מְזוֹן בְּנֵי הָאָבוֹת, שֶׁהֵם עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ, עֵדֶר ה' מַמָּשׁ. מִשּׁוּם כָּךְ אָהַבְתָּ צֶדֶק – זֶה הַכִּסֵּא שֶׁלְּךָ. וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע – זֶה צַד הַשִּׁפְחָה, שֶׁכָּל דְּבָרֶיהָ בְּחוֹבָה, וְעוֹמֶדֶת לְחַיֵּב עַל הָעוֹלָם.

דָּבָר אַחֵר, אַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל אֶחָד – אָהַבְתָּ צֶדֶק, אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁאֲחוּזִים בַּצֶּדֶק הַזֶּה, וְהִיא חֶלְקָם, שֶׁכָּתוּב (מלאכי א) אָהַבְתִּי אֶתְכֶם וְכוּ', וָאֹהַב אֶת יַעֲקֹב. לְרַבּוֹת הַדַּרְגָּה שֶׁל צֶדֶק, שֶׁאוֹחֵז בָּהּ בְּשָׁעָה שֶׁנִּקְרָא יַעֲקֹב. וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע – זֶה עֵשָׂו, שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו בְּחוֹבָה, וְצִדּוֹ צַד שֶׁל רָשָׁע, נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וְאֶת עֵשָׂו שָׂנֵאתִי.

עַל כֵּן מִשְׁחָךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן, דָּא מִשְׁחָא טָבָא, דְּנָגִיד עַל רֵישָׁךְ מִסִּטְרָא עִילָּאָה, דְּאִקְרֵי הָכִי. מַאי עַל כֵּן. בְּגִין דְּאָהַבְתָּ צֶדֶק.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קלג א) הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד. שֶׁבֶת אַחִים, אִתְחַבְּרוּתָא דְּאָח בְּצֶדֶק. גַּם, לְאַסְגָּאָה לְיִשְׂרָאֵל. בְּגִין כָּךְ אֲמָרַת לֵיהּ, אֵיכָה תִּרְעֶה לְגַרְמָךְ. אֵיכָה תַּרְבִּיץ, אִינּוּן עֲדָרִין קַדִּישִׁין דְּיַעֲקֹב. מֵחֲבֵרֶיךָ, אִלֵּין אֲבָהָן עִילָּאִין, דְּאִתְחַבָּרוּ בָּךְ בְּקַדְמִיתָא.

דָּבָר אַחֵר, יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן אַחִים וְרֵעִים לֵיהּ, נַגְדִּין לְהַאי שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן עַל רֵישֵׁיהּ, בִּצְלוֹתְהוֹן. שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן, אִלֵּין תְּרֵיסַר נַהֲרֵי אֲפַרְסְמוֹנָא דַכְיָיא, דְּנָהֲרִין בָּהּ. וּכְדֵין חֶדְוָה

לשון הקודש

עַל כֵּן מִשְׁחָךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן (תהלים מה) – זֶה הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב שֶׁשּׁוֹפֵעַ עַל רֹאשְׁךָ מֵהַצַּד הָעֶלְיוֹן, שֶׁנִּקְרָא כָּךְ. מַה זֶּה עַל כֵּן? מִשּׁוּם שֶׁאָהַבְתָּ צֶדֶק.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם קלג) הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד. שֶׁבֶת אַחִים – הִתְחַבְּרוּת שֶׁל אָח בְּצֶדֶק. גַּם – לְרַבּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל. מִשּׁוּם כָּךְ אָמְרָה לוֹ: אֵיכָה תִּרְעֶה – לְעַצְמְךָ, אֵיכָה תַּרְבִּיץ – אוֹתָם הָעֲדָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל יַעֲקֹב. מֵחֲבֵרֶךָ – אֵלּוּ הָאָבוֹת הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁהִתְחַבְּרוּ עִמְּךָ בָּרִאשׁוֹנָה.

דָּבָר אַחֵר, יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם אַחִים וְרֵעִים לוֹ, מַשְׁפִּיעִים אֶת הַשֶּׁמֶן שָׂשׂוֹן הַזֶּה עַל רֹאשׁוֹ בִּתְפִלָּתָם. שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן – אֵלּוּ שְׁנֵים עָשָׂר נַהֲרוֹת אֲפַרְסְמוֹן זַךְ, שֶׁמְּאִירִים בָּהּ. וְאָז

בְּעָלְמִין, רָצוֹן בְּעָלְמִין, וְרוּגְזָא אִסְתַּלַּק מֵעָלְמָא.

מֹר וַאֲהָלוֹת, מֹר: דָּא אַבְרָהָם, דְּאִקְרֵי הַר הַמֹּר.

וַאֲהָלוֹת: דָּא יַעֲקֹב. קְצִיעוֹת: דָּא יִצְחָק. כָּל בִּגְדוֹתֶיךָ: בְּאִלֵּין תְּלַת גְּוָונִין, חִיוַו"ר וְסוּמָ"ק וְיָרוֹ"ק, אִשְׁתַּלִּימוּ אִינּוּן לְבוּשֵׁי דְּאַרְגְּוָונָא.

מִן הֵיכְלֵי שֵׁן, אִלֵּין שִׁבְעָה הֵיכָלִין עִילָּאִין, דְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא חָדָאן בְּהוּ קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּכְדֵין חֶדְוָה קַמֵּיהּ. וְאַמַּאי אִיקְרוּן הֵיכְלֵי שֵׁן, בְּגִין דְּזָכוּ בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִתְתַּקְּפ"וּ בָּהּ, זָכוּ לְהַאי שֵׁ"ן.

מִנִּי שִׂמְחוּךָ, בְּמַאי עָסְקִין אִינּוּן נִשְׁמָתִין. אִינּוּן עָסְקִין בְּתֶשְׁבְּחָאן דִּידֵי קַמָּךְ. וּכְדֵין חֶדְוָה קַמָּךְ אִשְׁתַּלִּימַת, דְּלֵית חֶדְוָה קַמֵּיהּ מִכָּל רְתִיכִין דִּילֵיהּ, כְּחֶדְוָה דְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא דְּאִינּוּן קְרִיבִין לֵיהּ.

לשון הקודש

יֵשׁ שִׂמְחָה בָּעוֹלָמוֹת, רָצוֹן בָּעוֹלָמוֹת, וְהָרוּגְז מִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם.

מֹר וַאֲהָלוֹת (שם מא), מֹר – זֶה אַבְרָהָם, שֶׁנִּקְרָא הַר הַמֹּר. וַאֲהָלוֹת – זֶה יַעֲקֹב. קְצִיעוֹת – זֶה יִצְחָק. כָּל בִּגְדֹתֶיךָ – בְּשִׁלְשֶׁת הַצְּבָעִים הַלָּלוּ, לָבָ"ן אָד"ם וְיָר"ק, הִשְׁתַּלְּמוּ אוֹתָם לְבוּשֵׁי הָאַרְגָּמָן.

מִן הֵיכְלֵי שֵׁן (שם) – אֵלּוּ שִׁבְעָה הֵיכָלוֹת עֶלְיוֹנִים, שֶׁנִּשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שְׂמֵחוֹת בָּהֶם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָז שִׂמְחָה לְפָנָיו. וְלָמָּה נִקְרְאוּ הֵיכְלֵי שֵׁן? מִשּׁוּם שֶׁזָּכוּ בַּתּוֹרָה וְהִתְחַזְּקוּ בָּהּ, זָכוּ לַשֵּׁ"ן הַזּוֹ.

מִנִּי שִׂמְחוּךָ (שם), בַּמָּה עוֹסְקוֹת הַנְּשָׁמוֹת הַלָּלוּ? הֵן עֲסוּקוֹת בַּתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ, וְאָז מֻשְׁלֶמֶת הַשִּׂמְחָה לְפָנֶיךָ, שֶׁאֵין שִׂמְחָה לְפָנָיו מִכָּל מַרְכְּבוֹתָיו,

דָּבָר אַחֵר, מִנִּי שִׁמְחוּךָ, וַדַּאי דְּלֵית חֶדְוָה קַמֵּיהּ, בְּזִמְנָא דְּעָבַד שְׁלֹמֹה שִׁיר הַשִּׁירִים. וְשַׁבַּח תּוּשְׁבְּחָאן דְּמַטְרוֹנִיתָא לְמַלְכָּא.

וּמַאי אָמְרִין. בְּנוֹת מְלָכִים בִּיקְרוֹתֶיךָ. בְּנוֹת מְלָכִים: אִלֵּין נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין, דְּאִקְרוּן וַדַּאי בְּנוֹת מְלָכִים,דְּהָא מִזִּוּוּגָא דְּמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא הֲווֹ אִינּוּן. בִּיקְרוֹתֶיךָ: דָּא גַּן עֵדֶן, דְּיַקִּיר מִכָּל מַה דִּבְרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַאי עָלְמָא דְּאִינּוּן נְטִיעָן דִּידוֹי.

נִצְבָה שֵׁגַל לִימִינְךָ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שם קי א) נְאֻם ה' לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי. בְּגִין כָּךְ לְתַתָּא, בְּאַבְרָהָם אִתְדַּבְּקַת, וּבְגִין כָּךְ אִיקְרֵי אַבְרָהָם אוֹהֲבִי, דְּאִתְדַּבְּקַת בֵּיהּ אַהֲבָה דִילִי. וְאוֹדַע דִּינִי

לשון הקודש

בְּשִׁמְחַת נִשְׁמוֹתָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם קְרוֹבִים לוֹ.

דָּבָר אַחֵר מִנִּי שִׁמְחוּךָ, וַדַּאי שֶׁאֵין שִׂמְחָה לְפָנָיו כְּמוֹ הַזְּמַן שֶׁעָשָׂה שְׁלֹמֹה אֶת שִׁיר הַשִּׁירִים, וְשִׁבַּח אֶת תִּשְׁבַּחַת הַגְּבִירָה אֶל הַמֶּלֶךְ.

וּמָה אוֹמְרִים? בְּנוֹת מְלָכִים בִּיקְרוֹתֶיךָ. בְּנוֹת מְלָכִים – אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, שֶׁוַּדַּאי נִקְרָאוֹת בְּנוֹת מְלָכִים, שֶׁהֲרֵי הֵם הָיוּ מִזִּוּוּג שֶׁל הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה. בִּיקְרוֹתֶיךָ – זֶה גַּן עֵדֶן שֶׁנִּכְבָּד מִכָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהֵם נְטִיעוֹת יָדָיו.

נִצְבָה שֵׁגַל לִימִינְךָ (שם), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קי) נְאֻם ה' לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי. מִשּׁוּם כָּךְ לְמַטָּה, נִדְבְּקָה בְּאַבְרָהָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא אַבְרָהָם אוֹהֲבִי, שֶׁנִּדְבְּקָה בּוֹ אַהֲבָתִי וְהוֹדִיעַ אֶת דִּינִי לָעוֹלָם,

לְעָלְמָא, וּבְגִינָהּ זָכָה לְבֵן, דְּהָא ה"א אִיתּוֹסְפַת עֲלוֹי מִקַּדְמַת דְּנָא.

בְּכֶתֶם אוֹפִיר, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה יג יב) וְאָדָם מִכֶּתֶם אוֹפִיר, וְאֵימָתַי הוּא בְּכֶתֶם אוֹפִיר. כַּד אִזְדַּוְּוּגָא בְּמַלְכָּא, כַּד נָחִית כִּתְרָא בְּדִלּוּגִין, דְּאַנְהִיר מִסִּטְרָא דְּאִימָּא עִילָּאָה, וְשַׁרְיָא עַל רֵישָׁא דְּמַטְרוֹנִיתָא, וּכְדֵין (שם מג יד) תִּתְפָּאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת. דְּהָא בֵּיתָא דְּהַאי עָלְמָא, עַל יָדָהּ אִתְנְהִיגַת.

בְּגִין כָּךְ אָמְרָה לֵיהּ, אִם לֹא תִתְחַבֵּר בִּי, אֵכְדֵין אֶהֱוֵי בְּצַחוּתָא עַל אִינּוּן עֲדָרִין קַדִּישִׁין, דְּסָמְכִין עַל פָּתוּרִי. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, שַׁלָּמָה אֶהְיֶה כְּעוֹטִיָּה עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ.

קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָה אָתֵיב לָהּ, שִׁמְעִי בַת וּרְאִי. לָקָבֵיל דָּא, אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ

לשון הקודש

וּבִשְׁבִילָהּ זָכָה לְבֵן, שֶׁהֲרֵי ה"א נוֹסֶפָה עָלָיו מִקֶּדֶם לָבֵן.

בְּכֶתֶם אוֹפִיר (שם מה), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יג) וְאָדָם מִכֶּתֶם אוֹפִיר. וּמָתַי הִיא בְּכֶתֶם אוֹפִיר? כְּשֶׁמִּזְדַּוֶּגֶת עִם הַמֶּלֶךְ, כְּשֶׁיּוֹרֵד הַכֶּתֶר בְּדִלּוּגִים, שֶׁמֵּאִיר מִצַּד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְשׁוֹרֶה עַל רֹאשׁ הַגְּבִירָה. וְאָז (שם מד) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת. שֶׁהֲרֵי הַבַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה מִתְנַהֵג עַל יָדָהּ.

מִשּׁוּם כָּךְ אָמְרָה לוֹ, אִם לֹא תִתְחַבֵּר עִמִּי, אֵיךְ אֶהְיֶה בְּצִמָּאוֹן עַל אוֹתָם עֲדָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁסְּמוּכִים עַל שֶׁלְּחָנִי? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר א) שַׁלָּמָה אֶהְיֶה כְּעֹטִיָּה עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ.

מַה מֵּשִׁיב לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? (תהלים מה) שִׁמְעִי בַת וּרְאִי. כְּנֶגֶד זֶה, (שיר א) אִם

הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי לָךְ בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת גְּדִיּוֹתַיִךְ. אָמַר לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא עֵיטָא עִילָּאָה לָךְ, צְאִי לָךְ בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן, אִלֵּין זַכָּאִין שְׁלֵימִין דְּאִתְעַטְּרַת בְּהוּ קֶדְמַי, וּרְעִי אֶת גְּדִיּוֹתַיִךְ אִינּוּן דְּאִתְמַשְּׁכִין אֲבַתְרָךְ.

וְאִינּוּן חַיָּבֵי דָרָא, יִתְמַשְּׁכְּנוּן בְּחוֹבַיְיהוּ, וְאַלְקֵי יַתְהוֹן בִּרְצוּעָא, וְלָא יוֹסִפוּן לְמֶחֱטֵי. וְתִטְרֵי בְּנָיִךְ דְּאָזְלִין אֲבַתְרָיִךְ, דְּלָא יִתְמַשְּׁכְּנוּן עֲלֵיהוֹן, וְכוֹלָא בְּדִינָא דִקְשׁוֹט. מַאי טַעְמָא. דְּכָל הַנְּשָׁמוֹת קֶדְמַי אִינּוּן, וְעַל דָּא (יחזקאל יח כ) בֵּן לֹא יִשָּׂא בַּעֲוֹן הָאָב וְאָב לֹא יִשָּׂא בַּעֲוֹן הַבֵּן.

כְּגַוְונָא דָא שִׁמְעִי בַת וּרְאִי. שִׁמְעִי, דְּבָךְ תַּלְיָא שְׁמִיעָה, כַּד יִשְׂרָאֵל אֲהַדְּרִין בִּתְיוּבְתָּא קַמָּאי, שִׁמְעִי, אָעֵיל צְלוֹתְהוֹן קֶדְמַי, דְּפִתְחָא דְּכֹלָּא

לשון הקודש

לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי לָךְ בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הִנֵּה לָךְ עֵצָה עֶלְיוֹנָה, צְאִי לָךְ בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן – אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים שֶׁהִתְעַטַּרְתְּ בָּהֶם לְפָנַי, וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ – אוֹתָם שֶׁנִּמְשָׁכִים אַחֲרַיִךְ. **וְאוֹתָם** רִשְׁעֵי הַדּוֹר יִתְמַשְּׁכְּנוּ בַּחֲטָאֵיהֶם, אַלְקֵה אוֹתָם בִּרְצוּעָה, וְלֹא יוֹסִיפוּ לַחֲטֹא. וְתִשְׁמְרִי בָּנַיִךְ שֶׁהוֹלְכִים אַחֲרַיִךְ, שֶׁלֹּא יִתְמַשְּׁכְּנוּ עֲלֵיהֶם, וְהַכֹּל בְּדִין וֶאֱמֶת. מָה הַטַּעַם? שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת הֵן לְפָנַי, וְעַל זֶה (יחזקאל יח) בֵּן לֹא יִשָּׂא בַּעֲוֹן הָאָב וְאָב לֹא יִשָּׂא בַּעֲוֹן הַבֵּן.

כְּמוֹ זֶה, שִׁמְעִי בַת וּרְאִי. שִׁמְעִי, שֶׁבָּךְ תְּלוּיָה הַשְּׁמִיעָה, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה לְפָנַי – שִׁמְעִי, הַכְנִיסִי

בָּךְ הוּא, כּוּלָּא מְסָרִית בִּידָךְ לְאַנְהָגָא עַלְמָא תַּתָּאָה. וְעַל דָּא שִׁמְעִי בַת וְרִאִי, בְּגִין דְּאַתְּ חֵיזוּ דְּכוּלָּא, אַתְּ אִתְקְרִיאַת בְּאֵר לַחַי רוֹאִי. בְּגִין כָּךְ אִית לָךְ לְעַיְּנָא כָּל יוֹמָא בְּעוֹבָדֵיהוֹן דְּעָלְמָא, לְמֵיהַב לְבַר נָשׁ כְּפִי עוֹבָדוֹי.

תָּא חֲזֵי, כַּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, מַנִּי הֵיכָלֵיהּ בִּידָא דְּמַטְרוֹנִיתָא לְעַיְּנָא עַל עָלְמָא. וְכַד בְּנֵי עָלְמָא זַכָּאִין, חֶדְוָה אִתּוֹסִיף לְעֵילָא.

וְהַטִּי אָזְנֶךָ, לָקֶבֶל צְלוֹתָא דְּכוּלָּא. וְכֵן עֲבָדַת אוֹף אִיהִי מִכָּל צְלוֹתִין, לְקָרְבָא עֲטָרָה לַצַּדִּיק. בְּגִין דְּהָא כָּל צְלוֹתִין, לְקָרְבָא עֲטָרָה לַצַּדִּיק הוּא.

וְשִׁכְחִי עַמֵּךְ, דְּכַד בָּנַי לָא אָזְלִין בְּאוֹרַח מֵישָׁר, אִית לָךְ לְאַיְתָאָה עֲלֵיהוֹן מָחָאן. כְּמָה

לשון הקודש

תְּפִלּוֹתֵיהֶן לְפָנַי, שֶׁהַפֶּתַח שֶׁל הַכֹּל הוּא בָּךְ, הַכֹּל מָסַרְתִּי בְיָדֵךְ לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וְעַל כֵּן שִׁמְעִי בַת וְרִאִי, מִשּׁוּם שֶׁאַתְּ הַמַּרְאֶה שֶׁל הַכֹּל, אַתְּ נִקְרֵאת בְּאֵר לַחַי רוֹאִי. מִשּׁוּם כָּךְ יֵשׁ לָךְ לְעַיֵּן כָּל יוֹם בְּמַעֲשֵׂי הָעוֹלָם, לָתֵת לָאָדָם כְּפִי מַעֲשָׂיו.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הִפְקִיד אֶת הֵיכָלוֹ בְּיַד הַגְּבִירָה לְעַיֵּן עַל הָעוֹלָם, וּכְשֶׁבְּנֵי הָעוֹלָם צַדִּיקִים, נוֹסֶפֶת שִׂמְחָה לְמַעְלָה.

וְהַטִּי אָזְנֶךָ (תהלים מה), כְּנֶגֶד תְּפִלַּת הַכֹּל. וְכֵן עָשְׂתָה אַף הִיא מִכָּל הַתְּפִלּוֹת, לְקָרֵב עֲטָרָה לַצַּדִּיק. מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי כָּל הַתְּפִלּוֹת הֵן לְקָרֵב הָעֲטָרָה לַצַּדִּיק.

וְשִׁכְחִי עַמֵּךְ (שם), שֶׁכְּשֶׁבָּנַי לֹא הוֹלְכִים

דְּאַתְּ אָמֵר, (ויקרא כו כד) וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם אָנִי שֶׁבַע. וְעַל דָּא וְשִׁכְחִי עַמֵּךְ, עָבִיד יַתְהוֹן כְּאִלּוּ הֵם שְׁכוּחִין מֵעָלְמָא, עַד דִּיתוּבוּן בִּתְיוּבְתָּא קַמָּאי. וּבֵית אָבִיךָ, דָּא אַבְרָהָם, דְּאִיהִי בְּרַתֵּיהּ, וּבַכֹּל שְׁמָהּ.

וְיִתְאָו הַמֶּלֶךְ יָפְיֵךְ, דָּא מַלְכָּא עִילָּאָה, דְּרָחִים לְאִתְדַּבְּקָא בָּךְ, וּלְאִזְדַּוְּוגָ בָּךְ זִוּוּג עָלְמִין. אֵימַת, בְּשַׁעֲתָא דְּכָל בְּנֵי הֵיכָלָא דְּמַלְכָּא זַכָּאִין. בְּשַׁעֲתָא דְּיָסַרְתְּ לוֹן, וְדַכַּרְתְּ לוֹן לִרְעוּתָא דְּמַלְכָּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי לא א) מַשָּׂא אֲשֶׁר יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ. וְדָא בַּת שֶׁבַע אֵם שְׁלֹמֹה, דְּדַכְּרַת לֵיהּ לִרְעוּתָא דְּמַלְכָּא.

כִּי הוּא אֲדֹנַיִךְ, כָּל חֵילָא דִידָךְ (דף סה ע"א) מִגֵּיהּ הוּא. סִיהֲרָא לָא אִתְנְהֵירַת אֶלָּא מִשִּׁמְשָׁא. שְׁמָהּ דִּילָהּ אדנ"י, סִימָנָא נָקְטַת מִבֵּי מַלְכָּא. א'

לשון הקודש

בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, יֵשׁ לָךְ לְהָבִיא עֲלֵיהֶם מַכּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כו) וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם אָנִי שֶׁבַע. וְעַל כֵּן וְשִׁכְחִי עַמֵּךְ, עֲשִׂי אוֹתָם כְּאִלּוּ הֵם שְׁכוּחִים מִן הָעוֹלָם, עַד שֶׁיָּשׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה לְפָנַי. וּבֵית אָבִיךָ, שֶׁהוּא אַבְרָהָם, שֶׁהִיא בִּתּוֹ, וּשְׁמָהּ בַּכֹּל. **וְיִתְאָו** הַמֶּלֶךְ יָפְיֵךְ (תהלים מה) – זֶה הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן שֶׁאוֹהֵב לִדְבֹּק בָּךְ וּלְהִזְדַּוֵּג עִמָּךְ זִוּוּג עוֹלָמִים. וּמָתַי? בְּשָׁעָה שֶׁכָּל בְּנֵי הֵיכַל הַמֶּלֶךְ צַדִּיקִים, בְּשָׁעָה שֶׁיִּסַּרְתָּ אוֹתָם וְהִנְהַגְתָּ אוֹתָם לִרְצוֹן הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי לא) מַשָּׂא אֲשֶׁר יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ. וְזוֹ בַּת שֶׁבַע אֵם שְׁלֹמֹה, שֶׁהִנְהִיגָה אוֹתוֹ לִרְצוֹן הַמֶּלֶךְ.

כִּי הוּא אֲדֹנַיִךְ (תהלים מה) – כָּל כֹּחֵךְ הוּא מִמֶּנּוּ. אֵין הַלְּבָנָה מְאִירָה אֶלָּא מִן

מֵרִישָׁא דְּכוּלָּא לְאִתְנַהֲגָא בָּהּ. וְי' רֵישָׁא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, חָכְמָה עִילָּאָה.

וְהִשְׁתַּחֲוִי לוֹ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (מ"א א לא) וַתִּקֹּד בַּת שֶׁבַע. וּכְדֵין מַלְכָּא עָבִיד כָּל רְעוּתָהּ. וְיִשְׂרָאֵל מִתְגַּבְּרִין לְעֵילָא לְעֵילָא. וּמְדוֹרַיְיהוּ עִם מַלְכָּא וְעִם מַטְרוֹנִיתָא.

כְּדֵין שְׁאָר עַמִּין אִתְכַּפְיָין תְּחוֹתַיְיהוּ, וְכֻלְּהוּ אִתְהַדְּרוּן לְעָבְדִין לוֹן, כְּגִין דְּאִינוּן בְּנֵי מַלְכָּא. כְּגִין כָּךְ וּבַת צוֹר בְּמִנְחָה פָּנַיִךְ יְחַלּוּ עֲשִׁירֵי עָם.

לָקָבֵיל דָּא, לְסָסָתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב בְּלִבֵּיהּ לְמֵיעַל בַּתְרַיְיהוּ לְיַמָּא, כְּגִין דְּיִשְׁכְּעוּן יִשְׂרָאֵל מִמָּמוֹנֵיהוֹן, דְּאוֹבִילוּ עִמְּהוֹן תַּמָּן. וְכוּלָּא

לשון הקודש

הַשֶּׁמֶשׁ. שְׁמָהּ אדנ"י, סִימָן לוֹקַחַת מִבֵּית הַמֶּלֶךְ. א' מֵרֹאשׁ הַכֹּל לְהִתְנַהֵג בָּהּ, וְי' הָרֹאשׁ שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה.

וְהִשְׁתַּחֲוִי לוֹ (שם), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מ"א א) וַתִּקֹּד בַּת שֶׁבַע. וְאָז הַמֶּלֶךְ עוֹשֶׂה כָּל רְצוֹנָהּ. וְיִשְׂרָאֵל מִתְגַּבְּרִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וּמְדוֹרָם עִם הַמֶּלֶךְ וְעִם הַגְּבִירָה.

וְאָז שְׁאָר הָעַמִּים נִכְנָעִים תַּחְתֵּיהֶם, וְכֻלָּם חוֹזְרִים לַעֲבֹד אוֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם בְּנֵי הַמֶּלֶךְ. מִשּׁוּם כָּךְ (תהלים מה) וּבַת צֹר בְּמִנְחָה פָּנַיִךְ יְחַלּוּ עֲשִׁירֵי עָם.

כְּנֶגֶד זֶה, (שיר א) לְסָסָתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי. שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן בְּלִבּוֹ לְהִכָּנֵס אַחֲרֵיהֶם לַיָּם, כְּדֵי שֶׁיִּשְׂבְּעוּ יִשְׂרָאֵל מִמָּמוֹנָם שֶׁהוֹבִילוּ לְשָׁם עִמָּהֶם.

נָטְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּיַמָּא, אַגְּרָא דְּהַהוּא עֲבִידְתָּא דַּעֲבָדוּ עִמְּהוֹן.

כְּגַוְונָא דָא לְזִמְנָא דְּאָתָא, וּבַת צוֹר, דָּא סִטְרָא דְּעֵשָׂו וּשְׁאָר עַמִּין דְּאָעְקוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְעַד הַשְׁתָּא הֲווֹ אָעְקִין לוֹן בְּחוֹבַיְיהוּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה נט יט) כִּי יָבוֹא כַּנָּהָר צָר רוּחַ ה' נֹסָה בוֹ.

כְּדֵין, יִשְׂרָאֵל יְהַדְּרוּן בִּתְיוּבְתָּא שְׁלֵימְתָּא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְחֲזֵי בְּאִינּוּן עָקְתִין סַגִּיאִין דְּאַתְיָין עֲלַיְיהוּ, כְּמַאן דְּאִשְׁתַּכַּח דּוּכְרָנֵיהוֹן לְעֵילָא. וְכַד אִינּוּן הַדְּרָן בִּתְיוּבְתָּא בְּלִבָּא שְׁלֵימָא, כְּגַוְונָא דִּכְתִיב (דברים ד ל) בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ וגו', וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ. וְיָשׁוּב מַלְכָּא לְבֵי מַטְרוֹנִיתָא לְפַיְיסָא לָהּ. וְעַל דָּא (ישעיה נט כ) וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵ"ל, דָּא מַלְכָּא דְּאָתֵי לְבֵי מַטְרוֹנִיתָא. בְּגִין דְּבֵיתָהּ כֻּלְּהוּ שְׁלֵמִין קַמָּהּ, אָתֵי לְאַקְמָא לָהּ מֵעַפְרָא.

לשון הקודש

וְהַכֹּל נָטְלוּ יִשְׂרָאֵל בַּיָּם שֶׁכַּר אוֹתָהּ הָעֲבוֹדָה שֶׁעָבְדוּ עִמָּם.

כְּמוֹ כֵן לֶעָתִיד לָבֹא, וּבַת צֹר – זֶה צִדּוֹ שֶׁל עֵשָׂו וּשְׁאָר הָעַמִּים שֶׁהֵצִיקוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְעַד עַתָּה הָיוּ מְצִיקִים לָהֶם בַּחֲטָאֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נט) כִּי יָבוֹא כַּנָּהָר צָר רוּחַ ה' נֹסָה בוֹ.

אָז יִשְׂרָאֵל יַחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנִּרְאָה בְּאוֹתָם צָרוֹת רַבּוֹת שֶׁבָּאוֹת עֲלֵיהֶם כְּמִי שֶׁנִּשְׁכַּח זִכְרוֹנָם לְמַעְלָה. וּכְשֵׁם חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה בְּלֵב שָׁלֵם, כַּכָּתוּב (דברים ד) בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ וְגוֹ', וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ. וְיָשׁוּב הַמֶּלֶךְ לְבֵית הַגְּבִירָה לְפַיְּסָהּ. וְעַל זֶה (ישעיה נט) וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵ"ל, זֶה הַמֶּלֶךְ שֶׁבָּא לְבֵית הַגְּבִירָה. מִשּׁוּם שֶׁבֵּיתָהּ כֻּלָּם

בְּמִנְחָה פָּנַיִךְ יְחַלּוּ עֲשִׁירֵי עָם, בְּגִין דְּאַתְּ כְּבוּדָה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה. וּמַאי כְּבוּדָה. כְּבוֹד ה'. וְדָא בַּת מֵהַהוּא מֶלֶךְ דְּאִיהִי פְּנִימָה וַדַּאי. וְדָא אִימָא עִילָּאָה, דְּאִיהִי פְּנִימָה דְּכֹלָּא, וְאִיהִי אִתְעָרַת חֵירוּ וְנַיְיחָא עַל בְּנָאָה.

מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ, לָקְבִיל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה, נָאוּ לְחָיַיִךְ בַּתּוֹרִים צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים. לְחָיַיִךְ תְּרֵין. לְזִמְנָא הַהוּא, וּלְזִמְנָא דְּאָתֵי. בַּתּוֹרִים תְּרֵין תּוֹרִים וַדַּאי. בְּגִין דִּבְיוֹמָא דִּמְשִׁיחָא תִּתְחַדֵּשׁ דַּעְתָּא בְּעָלְמָא, וְתִתְנְהִיר אוֹרַיְיתָא קַמֵּי כּוֹלָא. בְּגִין דִּכְתִיב, (ירמיה לא לג) כִּי כוּלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם. וְעַל דָּא, מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ, דָּא סִיטְרָא דְצָפוֹן, דְּאִתְלְבִישַׁת בָּהּ לְמֶעְבַּד נוּקְבִין, בְּאִינּוּן דְּאָעְקִין

לשון הקודש

שְׁלֵמִים לְפָנֶיהָ, בָּא לַהֲקִימָהּ מֵהֶעָפָר. **בְּמִנְחָה** פָּנַיִךְ יְחַלּוּ עֲשִׁירֵי עָם, מִשּׁוּם שֶׁאַתְּ (תהלים מה) כְּבוּדָה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה. וּמַהוּ כְּבוּדָה? כְּבוֹד ה'. וְזוֹ הַבַּת מֵאוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ שֶׁהִיא פְּנִימָה וַדַּאי. וְזוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא הַפְּנִים שֶׁל הַכֹּל, וְהִיא מְעוֹרֶרֶת חֵרוּת וּמְנוּחָה עַל בָּנֶיהָ.

מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ (שם), כְּנֶגֶד זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה (שיר א) נָאוּ לְחָיַיִךְ בַּתּוֹרִים צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים. לְחָיַיִךְ – פַּעֲמַיִם, לַזְּמַן הַהוּא וְלֶעָתִיד לָבֹא. בַּתּוֹרִים – שְׁנֵי תּוֹרִים וַדַּאי. מִשּׁוּם שֶׁבִּימֵי הַמָּשִׁיחַ תִּתְחַדֵּשׁ דַּעַת בָּעוֹלָם, וְתוֹאַר הַתּוֹרָה לִפְנֵי הַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (ירמיה לא) כִּי כוּלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם. וְעַל זֶה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ, זֶה צַד הַצָּפוֹן, שֶׁהִתְלַבְּשָׁה בּוֹ לַעֲשׂוֹת נְקָבוֹת בְּאוֹתָם שֶׁהֵצִיקוּ לְבָנֶיהָ. וְעַל זֶה קוֹרְאִים לוֹ מֶלֶךְ

לִבְנָהָא. וְעַל דָּא קָרִינָן לֵיהּ מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, וְדָוִד וַדַּאי הוּא. וּכְדֵין אִיתְעַר בְּעָלְמָא.

מַה כְּתִיב לְעֵיל. (תהלים מד כו) כִּי שָׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ וכו' קוּמָה עֶזְרָתָה לָנוּ. מַאי קוּמָה. בְּגִין דְּעַד הַשְׁתָּא אִיהִי נוֹפֶלֶת, הַשְׁתָּא קוּמָה עֶזְרָתָה לָנוּ, דְּאִתְדַּבַּק מַלְכָּא בְּמַטְרוֹנִיתָא. וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ. דָּא אַבְרָהָם, יָמִינָא, דְּלָא תֶהֱוֵי לַאֲחוֹרָא. דְּבְגִין כָּךְ אָמַר, (שם ס ז) הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי. בְּגִין כָּךְ, מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ.

לִרְקָמוֹת: אִלֵּין לְבוּשִׁין דִּיקָר, דְּאִינוּן מְרוּקָמִין לְמַקְדְּשָׁא. וְכָל מָנוּי דְּזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִלְבַּשׁ, לְמֵיהַב נוּקְמְתָא בֶּאֱדוֹם. תּוּבַל לַמֶּלֶךְ, דָּא כַּלָּה אַלְבִּישַׁת לֵיהּ. מַאן גָּרַם כָּל דָּא. בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל לָא אִתְעָרְבוּ בְּסִטְרָא דְעֵשָׂו, כָּל אִינוּן זְמִינִין לְמֶחֱמֵי בִּיקָרָא דְצִיּוֹן.

לשון הקודש

הַמָּשִׁיחַ, וְדָוִד וַדַּאי הוּא. וְאָז מִתְעוֹרֵר בָּעוֹלָם.

מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? (תהלים מד) כִּי שָׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ כו', קוּמָה עֶזְרָתָה לָנוּ. מַה זֶּה קוּמָה? מִשּׁוּם שֶׁעַד עַתָּה הִיא נוֹפֶלֶת. כָּעֵת קוּמָה עֶזְרָתָה לָנוּ, שֶׁנִּדְבָּק הַמֶּלֶךְ עִם הַגְּבִירָה. וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ – זֶה אַבְרָהָם, הַיָּמִין, שֶׁלֹּא תִהְיֶה לְאָחוֹר. שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ אָמַר (תהלים י) הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי. מִשּׁוּם כָּךְ, מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ. **לִרְקָמוֹת** – אֵלּוּ לְבוּשֵׁי כָבוֹד, שֶׁהֵם רְקוּמִים לַמִּקְדָּשׁ. וְכָל הַבְּגָדִים שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִלְבֹּשׁ, לָתֵת נְקָמָה בֶּאֱדוֹם. תּוּבַל לַמֶּלֶךְ – זוֹ הַכַּלָּה הַמַּלְבִּישָׁה אוֹתוֹ. מִי גָּרַם כָּל זֶה? מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא הִתְעָרְבוּ בַּצַּד שֶׁל עֵשָׂו, כָּל

לָקָבֵיל דָּא תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ. תּוֹרֵי, תְּרֵין. רֶמֶז לְאוֹרַיְיתָא דְּאִתְיְיהִיב בִּימֵי פַּרְעֹה. וְרֶמֶז לְדַעְתָּא דְּתִתְחַדֵּשׁ בְּיוֹמוֹי דְּמְשִׁיחָא. עִם נְקוּדוֹת הַכֶּסֶף. הָתָם, (הושע ג ב) בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר כֶּסֶף. וְהָכָא, (שה"ש ח ט) אִם חוֹמָה הִיא נִבְנֶה עָלֶיהָ טִירַת כֶּסֶף, וַדַּאי מִסִּטְרָא דְּאַבְרָהָם אַתְיָא לוֹן הַאי. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (ויקרא כו מב) וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר.

תּוּבַלְנָה בִּשְׂמָחוֹת וָגִיל, תְּרֵין חֶדְוָון, לְעֵילָא וּלְתַתָּא. לְעֵילָא, דִּשְׂמָא קַדִּישָׁא וְכוּרְסְיָיא אִשְׁתְּלִים, כַּד אִתְאַבִּיד יוֹדֵעַ צַיִּד מֵעָלְמָא, וְדוּכְרָנֵיהּ לְעָלְמִין לָא אִידְכַּר. לְתַתָּא, יִשְׂרָאֵל בְּנוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּרַחֲמִין עִילָּאִין אָרִים דִּגְלֵיהוֹן עַל כּוּלָּא. וְעַל דָּא מוּבָאוֹת לָךְ. כְּמָה דְּאַתְּ

לשון הקודש

אֵלּוּ עֲתִידִים לִרְאוֹת בַּכָּבוֹד שֶׁל צִיּוֹן.

כְּנֶגֶד זֶה, תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ. תּוֹרֵי – שְׁנַיִם. רֶמֶז לַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בִּימֵי פַּרְעֹה, וְרֶמֶז לַדַּעַת שֶׁתִּתְחַדֵּשׁ בִּימוֹת הַמָּשִׁיחַ. עִם נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף – שָׁם (הושע ג) בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר כֶּסֶף, וְכָאן (שיר ח) אִם חוֹמָה הִיא נִבְנֶה עָלֶיהָ טִירַת כֶּסֶף. וַדַּאי שֶׁמִּצַּד שֶׁל אַבְרָהָם בָּאָה זוֹ לָהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר.

תּוּבַלְנָה בִּשְׂמָחוֹת וָגִיל (תהלים מה) – שְׁתֵּי שְׂמָחוֹת, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. לְמַעְלָה – שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְהַכִּסֵּא נִשְׁלָמִים, כְּשֶׁיֹּאבַד יוֹדֵעַ צַיִּד מִן הָעוֹלָם וְזִכְרוֹנוֹ לֹא יִזָּכֵר לְעוֹלָמִים. לְמַטָּה – יִשְׂרָאֵל בְּנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּרַחֲמִים עֶלְיוֹנִים מֵרִים דִּגְלָם עַל הַכֹּל. וְעַל זֶה מוּבָאוֹת לָךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סו) וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל

אָמַר, (ישעיה סו כ) וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אַחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַה'. וְעַל דָּא כְּתִיב תְּבֹאֶינָה בְּהֵיכַל מֶלֶךְ.

תַּחַת אֲבוֹתֶיךָ יִהְיוּ בָנֶיךָ. אָמַר לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, תַּחַת אֲבוֹתֶיךָ, אֵינוּן אֲבָהָן עִילָּאִין, דְּאוֹדִיעוּ לָךְ בְּעָלְמָא, וְאַתְקִינוּ לָךְ, עַל כּוּלָּא יִהְיוּ בָנֶיךָ. תְּשִׁיתֵמוֹ לְשָׂרִים, דְּאִינוּן אֲבָהָן עִילָּאִין, דִּכְתִיב בְּהוּ (במדבר כא יח) בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים, דְּאַתְקִינוּ לָהּ בְּכוּלָּא וְכוּלָּא לְהַאי בְּאֵר. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְקְרֵי.

דָּבָר אַחֵר, תַּחַת אֲבוֹתֶיךָ יִהְיוּ בָנֶיךָ. דְּכֻלְּהוּ בִּרְחִימוּ, כְּאִינוּן דָּרָא דְּמַדְבְּרָא, כְּאִינוּן דְּאִיקְרוּן דּוֹר דֵּעָה. יִהְיוּ בָנֶיךָ, דְּכֻלְּהוּ בִּרְחִימוּ יִתְגַּבְּרוּן עַל אוֹרַיְיתָא. לָקָבֵל דָּא כְּתִיב, עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. דְּאַקְדִּימוּ עֲשִׂיָּה לִשְׁמִיעָה.

לשון הקודש

אַחֵיכֶם מִן הַגּוֹיִם מִנְחָה לַה'. וְעַל זֶה כָּתוּב תְּבֹאֶינָה בְּהֵיכַל מֶלֶךְ.

תַּחַת אֲבֹתֶיךָ יִהְיוּ בָנֶיךָ (תהלים מה). אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל: תַּחַת אֲבֹתֶיךָ, אוֹתָם הָאָבוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁהוֹדִיעוּ אוֹתְךָ בָּעוֹלָם וְתִקְּנוּ אוֹתְךָ – עַל הַכֹּל יִהְיוּ בָנֶיךָ. תְּשִׁיתֵמוֹ לְשָׂרִים, אֶת אוֹתָם הָאָבוֹת הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (במדבר כא) בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים, שֶׁתִּקְּנוּ אוֹתְךָ בַּכֹּל, וְהַכֹּל לַבְּאֵר הַזּוֹ. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת.

דָּבָר אַחֵר, (תהלים מה) תַּחַת אֲבֹתֶיךָ יִהְיוּ בָנֶיךָ – שֶׁכֻּלָּם בְּאַהֲבָה, כְּאוֹתָם דּוֹר הַמִּדְבָּר, כְּאוֹתָם שֶׁנִּקְרָאִים דּוֹר דֵּעָה. יִהְיוּ בָנֶיךָ – שֶׁכֻּלָּם בְּאַהֲבָה יִתְגַּבְּרוּ עַל הַתּוֹרָה. כְּנֶגֶד זֶה כָּתוּב (שיר א) עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ

אוֹף הָכָא בָּנֶיךָ יִשְׁתַּלְּמוּן כְּוָותְהוֹן.

אַזְכִּירָה שִׁמְךָ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. מִדָּרָא עִילָּאָה, דְּתַלְיָיא בֵּיהּ דְּרוֹר וְחֵירוּ לְכֹלָּא. בְּזִמְנָא דְּהַהוּא שׁוֹפָר גָּדוֹל, יַפִּיק כּוּלָּא לְחֵירוּ, כְּדֵין עַמִּים יְהוֹדוּךָ לְעוֹלָם וָעֶד, דְּלָא יִתְפְּרַשׁ עוֹלָם מִזָּעֶד, וּזָעֶד מֵעוֹלָם. לָקָבֵיל דָּא, צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין.

עַד הָכָא אִתְיְיהֵב לֵיהּ רְשׁוּ לְגַלָּאָה. אָתָא שְׁלֹמֹה, וְאִשְׁתְּלִים בְּכֹלָּא, וְאַשְׁלִים כֹּלָּא, וְאַכְלִיל בְּהַנְהוּ תּוּשְׁבְּחָן חָכְמָתָא עִילָּאָה, קִיּוּמָא דְּכָל עָלְמִין, דְּזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַלָּאָה לָהּ לִבְנוֹי, בְּזִמְנָא דְּיִתְעַר דַּעְתָּא בְּעָלְמָא. דְּכָל חַד וְחַד מִיִּשְׂרָאֵל יַדְבִּיק אַדְבְּקוּתָא בְּחָכְמָתָא עִילָּאָה, רָזָא דִשְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְדָא אִיהוּ טִיבוּ, דְּלֵית לֵיהּ פְּסִיקוּ כְּלַל, לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין. (דף סה ע"ב).

לשון הקודש

בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. שֶׁהִקְדִּימוּ עֲשִׂיָּה לִשְׁמִיעָה, אַף כָּאן בָּנֶיךָ יִשְׁתַּלְּמוּ כְּמוֹתָם. **אַזְכִּירָה** שִׁמְךָ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר (תהלים מה), מֵהַדּוֹר הָעֶלְיוֹן, שֶׁהַדְּרוֹר וְהַחֵרוּת תְּלוּיִים בּוֹ לַכֹּל. בַּזְּמַן שֶׁהַשּׁוֹפָר הַגָּדוֹל הַהוּא יוֹצִיא הַכֹּל לְחֵרוּת, אֲזַי עַמִּים יְהוֹדוּךָ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁלֹּא יִפָּרֵד עוֹלָם מִזָּעֶד, וּזָעֶד מֵעוֹלָם. כְּנֶגֶד זֶה, צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין.

עַד כָּאן נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְגַלּוֹת. בָּא שְׁלֹמֹה וְהִשְׁתַּלֵּם בַּכֹּל, וְהִשְׁלִים הַכֹּל, וְהִכְלִיל בְּאוֹתָן הַתִּשְׁבָּחוֹת חָכְמָה עֶלְיוֹנָה, הַקִּיּוּם שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְגַלּוֹתָהּ לְבָנָיו בִּזְמַן שֶׁתִּתְעוֹרֵר הַדַּעַת בָּעוֹלָם. כְּשֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יַשִּׂיג דְּבֵקוּת בַּחָכְמָה

פָּרָשַׁת בָּלָק

אֱמוּנָה אוֹמֶן, תְּרֵי דְּאִינּוּן חַד. חַד גַּן, וְחַד נָהָר. דָּא נָפִיק מֵעֵדֶן, וְדָא אִתְּשַׁקֵּי מִגֵּיהּ. הָא הָכָא כָּל רָזָא סְתִימָא דִּמְהֵימְנוּתָא.

וְאוֹלִיפְנָא, הַאי מַאן דְּאִיתְעַר בְּלֵילְיָא, בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל בְּגִנְתָּא, לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא בְּצַדִּיקַיָּא, בָּעֵי לְמֵימַר פְּסוּקָא דָא, בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא, וּלְכַוְּונָא רְעוּתָא בֵּיהּ. (ישעיה כה א) **ה' אֱלֹהַי אַתָּה אֲרוֹמִמְךָ אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא עֵצוֹת מֵרָחֹק אֱמוּנָה אֹמֶן. וּבָתַר כֵּן יֹאמַר,** (תהלים קלט יד) **אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ וְנַפְשִׁי יֹדַעַת מְאֹד. לְבָתַר,** (בראשית ב י) **וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן וגו'. וְהַיְינוּ שִׁבְחָא דַּחֲסִידֵי קַדְמָאי, כַּד**

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנָה, סוֹד שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְזֶהוּ הַטּוֹב שֶׁאֵין לוֹ הַפְסָקָה כְּלָל, לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

פָּרָשַׁת בָּלָק

אֱמוּנָה אֹמֶן (ישעיה כה), שְׁנַיִם שֶׁהֵם אֶחָד. אֶחָד גַּן, וְאֶחָד נָהָר. זֶה יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְזֶה מֶשְׁקֶה מִמֶּנּוּ. הִנֵּה כָּאן כָּל הַסּוֹד הַנִּסְתָּר שֶׁל הָאֱמוּנָה.

וְלָמַדְנוּ, זֶה מִי שֶׁמִּתְעוֹרֵר בַּלַּיְלָה, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס לַגָּן לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים, צָרִיךְ לוֹמַר פָּסוּק זֶה בִּרְצוֹן הַלֵּב, וּלְכַוֵּן בּוֹ בְּרָצוֹן: ה' אֱלֹהַי אַתָּה אֲרוֹמִמְךָ אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא עֵצוֹת מֵרָחֹק אֱמוּנָה אֹמֶן. וְאַחַר כֵּן יֹאמַר, (תהלים קלט) אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ וְנַפְשִׁי יֹדַעַת מְאֹד. אַחַר כָּךְ, וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן וְגוֹ'. וְהַיְינוּ הַשֶּׁבַח שֶׁל הַחֲסִידִים

מִתְעָרוֹ בְּפַלְגוּת לֵילְיָא. וּלְבָתַר מְסַדְּרֵי שִׁבְחַיְיהוּ, וְלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא.

שַׁעֲשׁוּעָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַאי הִיא. אֶלָּא, כָּל צַדִּיקַיָּא קָיְימִין בִּדְיוּקְנַיְיהוּ, וּמִתְלַבְּשִׁין בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, וְאִתְסְחָן בְּטַלָּא, דְּזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַאֲחָיָא מֵיתַיָּיא. וְעָאלִין כֻּלְּהוּ לְגַבֵּי מָשִׁיחַ, וְשָׁאֲלִין מַה דְּשָׁאֲלִין, וְהָא אִיתְעָרוֹ חַבְרַיָּיא.

לְבָתַר מִתְכַּנְּשִׁין, וּמִשְׁתַּדְּלִין כֻּלְּהוּ בְּדַעְתָּא עִילָּאָה, בְּכֻלְּהוּ מְתִיבָתֵי דְּתַמָּן. וַעֲלַיְיהוּ כַּמָּה מְמַנָּן. וּמִתְחַדְּשִׁין תַּמָּן כַּמָּה חִידּוּשִׁין בְּאוֹרַיְיתָא. לְבָתַר נָפְקֵי כֻּלְּהוּ, וְחָמָאן, כַּד אָתֵי אֵלִיָּהוּ לְגַבֵּי אֲבָהָן. אִיהוּ נָפַק, וְאִינְהוּ עָאלִין וְקָיְימִין קַמֵּי אֲבָהָן, וְחָדוֹ בְּהוּ, בְּכַמָּה בְּנִין קַדִּישִׁין דִּי בְּסַחֲרַנַיְיהוּ, וְחָדָאן כֻּלְּהוּ.

לשון הקודש

הָרְאשׁוֹנִים כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, וְאַחַר כָּךְ מְסַדְּרִים שִׁבְחֵיהֶם וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה.

מַה הוּא שַׁעֲשׁוּעוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? אֶלָּא כָּל הַצַּדִּיקִים עוֹמְדִים בִּדְיוּקְנֵיהֶם, וּמִתְלַבְּשִׁים בְּגַן עֵדֶן, בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וְרוֹחֲצִים בַּטַּל שֶׁבּוֹ עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת מֵתִים, וְכֻלָּם נִכְנָסִים אֶל הַמָּשִׁיחַ, וְשׁוֹאֲלִים מַה שֶּׁשּׁוֹאֲלִים, וַהֲרֵי הֵעִירוּ הַחֲבֵרִים.

אַחַר כָּךְ מִתְכַּנְּסִים, וּמִתְעַסְּקִים כֻּלָּם בַּדַּעַת הָעֶלְיוֹנָה, בְּכָל הַיְשִׁיבוֹת שֶׁל שָׁם. וַעֲלֵיהֶם כַּמָּה מְמֻנִּים. וּמִתְחַדְּשִׁים שָׁם כַּמָּה חִדּוּשִׁים בַּתּוֹרָה. אַחַר כָּךְ יוֹצְאִים כֻּלָּם, וְרוֹאִים כְּשֶׁבָּא אֵלִיָּהוּ אֶל הָאָבוֹת. הוּא יוֹצֵא – וְהֵם נִכְנָסִים וְעוֹמְדִים לִפְנֵי

וְכַד עָיֵיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּפַלְגוּ לֵילְיָא, כֻּלְּהוּ קָיְימִין מִתְתַּקְּנִין כִּדְקָא יָאוֹת, וְכָל אִשְׁתַּדְּלוּתָא בַּמֶּה דְּאִשְׁתַּדְּלוּ כָּל הַהוּא יוֹמָא בְּחִידּוּשֵׁי אוֹרַיְיתָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תֵּיאוּבְתֵּיהּ בְּאִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דַּחֲדִישׁוּ בָּהּ מִלִּין. וְאִשְׁתַּעְשַׁע בְּהוּ, וְאִשְׁתַּעְשַׁע בְּאִלֵּין מִלִּין. וְכָל בְּכָל צַדִּיקָא וְצַדִּיקָא.

לְבָתַר, כֻּלְּהוּ מִתְתַּקְּנִין דְּכַר וְנוּקְבָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּתַר דְּאָרַח וְאִשְׁתַּעְשַׁע בְּהוּ, וּבְכָל אִלֵּין רָזִין דְּחָכְמְתָא דִּילְהוֹן, אִתְגְּלֵי עֲלַיְיהוּ, וְאִינּוּן חָמָאן בְּהַהוּא נוֹעַם ה'. כְּדֵין כֻּלְּהוּ חָדָאן בְּחֶדְוָה סַגְיָיא, עַד דְּמִתְפַּשְׁטֵי זִיוָא וּנְהוֹרָא דִּילְהוֹן. וּמֵהַהוּא מְשִׁיכוּ דְּזִיוָא וּנְהוֹרָא דְּחֶדְוָה דִּילְהוֹן, עָבְדִין פֵּירִין וְאִיבִּין לְעָלְמָא דָא, וְהַהוּא אִיבָּא עָאל תְּחוֹת גַּדְפּוֹי דִּשְׁכִינְתָּא, עַד זִימְנָא דְּאִצְטְרִיךְ.

לשון הקודש

הָאָבוֹת, וּשְׂמֵחִים בָּהֶם בְּכַמָּה בָנִים קְדוֹשִׁים שֶׁסְּבִיבָם, וְכֻלָּם שְׂמֵחִים.

כְּשֶׁנִּכְנָס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, כֻּלָּם עוֹמְדִים מְתֻקָּנִים כָּרָאוּי, וְכָל הַהִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם בְּחִדּוּשֵׁי תוֹרָה. וּתְשׁוּקָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָם הַצַּדִּיקִים, שֶׁחִדְּשׁוּ בָהּ דְּבָרִים. וְהִשְׁתַּעֲשְׁעוּ בָהֶם, וְהִשְׁתַּעֲשַׁע בְּאוֹתָם דְּבָרִים. וְכֵן בְּכָל צַדִּיק וְצַדִּיק.

אַחַר כָּךְ כֻּלָּם מִתְתַּקְּנִים זָכָר וּנְקֵבָה. וְאַחַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵרִיחַ וְהִשְׁתַּעֲשַׁע בָּהֶם, וּבְכָל הַסּוֹדוֹת הַלָּלוּ שֶׁל הַחָכְמָה שֶׁלָּהֶם, מִתְגַּלֶּה עֲלֵיהֶם, וְהֵם רוֹאִים אֶת אוֹתוֹ נֹעַם ה'. אָז כֻּלָּם שְׂמֵחִים בְּשִׂמְחָה רַבָּה, עַד שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים הַזִּיו וְהָאוֹר שֶׁלָּהֶם. וּמֵאוֹתָהּ הַמְשָׁכָה שֶׁל זִיו וְאוֹר שֶׁל הַשִּׂמְחָה שֶׁלָּהֶם, עוֹשִׂים פֵּרוֹת וְתוֹלְדוֹת לָעוֹלָם הַזֶּה, וְאוֹתוֹ הַפְּרִי נִכְנָס

וְכָךְ מִשְׁתַּעְשַׁע בְּכָל צַדִּיק וְצַדִּיק, וְאָמַר, זַכָּאָה מַלְכָּא דִּבְנִין אִלֵּין אִתְבָּרְרוּ לְחוּלָקֵיהּ וְעַדְבֵיהּ. וְקָלָא אִיתְעַר, מֵאֶמְצָעוּת גִּינְתָּא דְרָקִיעַ, וְקוֹרֵא בְּקָל תַּקִּיף וַאֲמַר, (תהלים קלז ז) **זְכֹר ה' לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלַם הָאוֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ. כְּדֵין עַרְטִידוּ וְקַרְקוּרָא דִּילֵיהּ. וְכָל צַדִּיקַיָּא דְתַמָּן אִתְעָרוּ בִּבְכִיָּה.**

וְקָלָא אִיתְעַר מֵאֶמְצָעוּת גִּנְתָּא דְרָקִיעָא, דְּאִשְׁתְּמַע בִּתְלַת מְאָה וְתִשְׁעִין רְקִיעִין. בְּגִין דְּלֵית חֶדְוָה וְשַׁעֲשׁוּעָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּקָאִים בַּחֲדֵי צַדִּיקַיָּא דְתַמָּן. וּבְגִין דָּא אוֹמֵי וַאֲמַר, (שם ו) **אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי תִּדְבַּק וגו', אִם לֹא אַעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי. בְּכָל אֲתַר דְּאִית חֶדְוָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קָלָא דָא נָפִיק וְקָאֵרֵי.**

לשון הקודש

תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה עַד הַזְּמַן שֶׁצָּרִיךְ.

וְכֵן מִשְׁתַּעְשַׁע בְּכָל צַדִּיק וְצַדִּיק, וְאוֹמֵר: אַשְׁרֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁהַבָּנִים הַלָּלוּ נִבְחַרוּ לְחֶלְקוֹ וְגוֹרָלוֹ. וְקוֹל מִתְעוֹרֵר מֵאֶמְצַע הַגָּן שֶׁל הָרָקִיעַ, וְקוֹרֵא בְקוֹל חָזָק וְאוֹמֵר, (שם קלז) זְכֹר ה' לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָם הָאוֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ. וְאָז הַיְלָלוֹת וְהַצְעָקוֹת שֶׁלּוֹ. וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁשָּׁם מִתְעוֹרְרִים בִּבְכִיָּה.

וְקוֹל מִתְעוֹרֵר בְּאֶמְצַע הַגָּן שֶׁל הָרָקִיעַ, שֶׁנִּשְׁמָע בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים רְקִיעִים, מִשּׁוּם שֶׁאֵין שִׂמְחָה וְשַׁעֲשׁוּעַ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמֵד עִם הַצַּדִּיקִים שֶׁשָּׁם. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִשְׁבָּע וְאוֹמֵר, (שם) אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָם תִּשְׁכַּח יְמִינִי תִּדְבַּק וְגוֹ', אִם לֹא אַעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם עַל

כְּדֵין נָפִיק מִתַּמָּן, וְסָלִיק וּבָטַשׁ בִּרְקִיעִין, וְשָׁאִיג שְׁאוֹגִין, עַד דְּכָל חֵילֵי שְׁמַיָּיא כְּלְהוּ בְּעַרְבּוּבְיָא. (נ"א בערטורא) **כְּדֵין נָשְׁבָא רוּחָא, וּבָטַשׁ בְּטַרְפִּין דְּהַהוּא אִילָנָא רַבְּרָבָא, וְכָל עַנְפִּין דִּילֵיהּ בָּטְשִׁין דָּא בְּדָא. וְקָלָא אִיתְעַר מִגּוֹ נוּפָא דְּאִילָנָא וְקָרֵי,** (שם קה ח-ט) **זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק. כֵּיוָן דְּקָלָא דָא אִתְעַר, שָׁמַע אַבְרָהָם סָבָא וְאִתְעַר, כְּדֵין אִיהוּ רַעֲוָוא לְמַלְכָּא, וְאִתְנַחֵם בַּהֲדֵיהּ.**

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, אִתְעַר רוּחָא חָדָא מִסִּטְרָא דְּדָרוֹם, וְכָל רְעוּ וְחֶדְוָותָא וְאַסְוָותָא אִתְעַר בְּעָלְמָא. וּכְדֵין סָלִיק צַפְרָא, וְרַעֲוָוא אִשְׁתְּכַח, וְנַיְיחָא אִיהוּ לְכָל אֲסִירֵי מַלְכָּא דְּאִינוּן בְּבֵי מַרְעַיְיהוּ. זַכָּאָה עַמָּא, דְּיָכְלִין לְמִנְדַּע מֵרָזִין

לשון הקודש

רֹאשׁ שִׂמְחָתִי. בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שִׂמְחָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, קוֹל זֶה יוֹצֵא וְקוֹרֵא. **אָז** יוֹצֵא מִשָּׁם, וְעוֹלֶה וּמַכֶּה בָּרְקִיעִים, וְשׁוֹאֵג שְׁאָגוֹת, עַד שֶׁכָּל צִבְאוֹת הַשָּׁמַיִם כֻּלָּם בְּעַרְבּוּבְיָה. אָז נוֹשֶׁבֶת רוּחַ וּמַכָּה בֶּעָלִים שֶׁל אוֹתוֹ הָעֵץ הַגָּדוֹל, וְכָל הָעֲנָפִים שֶׁלּוֹ מַכִּים זֶה בָּזֶה. וְקוֹל מִתְעוֹרֵר מִתּוֹךְ נוֹף הָעֵץ וְקוֹרֵא, (שם קה) זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק. כֵּיוָן שֶׁקּוֹל זֶה מִתְעוֹרֵר, שׁוֹמֵעַ אַבְרָהָם הַזָּקֵן וּמִתְעוֹרֵר, וְאָז הוּא רְצוֹן הַמֶּלֶךְ, וּמִתְנַחֵם עִמּוֹ.

בַּשָּׁעָה הַהִיא מִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ אַחַת מִצַּד דָּרוֹם, וְכָל הָרָצוֹן וְהַשִּׂמְחָה וְהָרְפוּאָה מִתְעוֹרְרִים בָּעוֹלָם. וְאָז עוֹלֶה הַבֹּקֶר, וְעֵת רָצוֹן נִמְצֵאת, וְנַחַת הִיא לְכָל אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁהֵם בְּבֵית חָלְיָם. אַשְׁרֵי הָעָם

טְמִירִין, סְתִימִין דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, יוֹמָא חָדָא הֲוֵינָא אָזְלֵי בְּמַדְבְּרָא, אֲנָא וְרַבִּי יְהוּדָה דְּמִן עַכּוֹ בַּהֲדִי, וְאָעֵילְנָא בִּמְעַרְתָּא חָדָא, וְאַשְׁכַּחְנָא תַּמָּן סִפְרָא חָדָא עַתִּיקָא מִיּוֹמִין קַדְמָאִין. אַפְּתַחְנָא לֵיהּ, וְאַשְׁכַּחְנָא דַּהֲוָה כְּתִיב בְּרֵישׁ מִלּוֹי, (ישעיה מב ט) הָרִאשֹׁנוֹת הִנֵּה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד. וְאוֹקִים קְרָא בִּנְשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, מִן יוֹמָא דְּסָלִיק בִּרְעוּתָא דְּמַחְשָׁבָה לְמִבְרֵי עָלְמָא.

דְּעַד לָא אִתְבְּרֵי עָלְמָא, כָּל רוּחִין דְּצַדִּיקַיָּא הֲווֹ גְנִיזִין בַּמַּחֲשָׁבָה קַמֵּיהּ, כָּל חַד וְחַד בִּדְיוּקְנֵיהּ. כֵּיוָן דְּצַיֵּיר עָלְמָא, אִתְגַּלְיָין כֻּלְּהוּ, וְקָיְימֵי בִּדְיוּקְנַיְיהוּ קַמֵּיהּ, תַּמָּן בְּרוּמֵי רְקִיעִין (נ"א מרומים). לְבָתַר יָהִיב לוֹן בְּאוֹצַר חַד, בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן לְעֵילָא.

לשון הקודש

שֶׁיְּכוֹלִים לָדַעַת מֵהַסּוֹדוֹת הַטְּמִירִים, הַנִּסְתָּרִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, יוֹם אֶחָד הָיִינוּ הוֹלְכִים בַּמִּדְבָּר, אֲנִי וְרַבִּי יְהוּדָה שֶׁמִּן עַכּוֹ עִמִּי, וְנִכְנַסְנוּ לִמְעָרָה אַחַת, וּמָצָאנוּ שָׁם סֵפֶר עַתִּיק אֶחָד מֵהַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים. פָּתַחְנוּ אוֹתוֹ, וּמָצָאנוּ שֶׁהָיָה כָּתוּב בְּרֹאשׁ דְּבָרָיו, (ישעיה מב) הָרִאשֹׁנוֹת הִנֵּה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד. וּבֵאֵר הַפָּסוּק בִּנְשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, מִיּוֹם שֶׁעָלָה בִּרְצוֹן הַמַּחֲשָׁבָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם.

שֶׁטֶּרֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, כָּל רוּחוֹת הַצַּדִּיקִים הָיוּ גְנוּזִים בַּמַּחֲשָׁבָה לְפָנָיו, כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּדְמוּתוֹ. כֵּיוָן שֶׁצִּיֵּר הָעוֹלָם, כֻּלָּם הִתְגַּלּוּ, וְעוֹמְדִים בִּדְיוּקְנֵיהֶם לְפָנָיו, שָׁם בְּרוּמֵי הָרְקִיעִים (מְרוֹמִים). אַחַר כָּךְ נָתַן

וְהַהוּא אוֹצָר לָא מַלְיָיא לְעָלְמִין, וְתָדִיר קָרֵי, הָרִאשׁוֹנוֹת הִנֵּה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד. מַאי אֲנִי מַגִּיד. אֶלָּא כֻּלְּהוּ בִּשְׁמָהָן וְלֵית תֵּאוּבְתָּא וְכִיסוּפָא לְהַהוּא אוֹצָר, אֶלָּא לַאֲרָקָא בֵּיהּ נִשְׁמָתִין.

כְּמָה דְּגֵיהִנֹּם, לֵית לֵיהּ תֵּאוּבְתָּא וְכִיסוּפָא, אֶלָּא לְקַבְּלָא נִשְׁמָתִין בֵּיהּ לְאִתְדַּכָּאָה, תַּמָּן, וְכָל יוֹמֵי קָרֵי, הַב הַב. מַאי הַב הַב, אֶלָּא אוֹקִיד אוֹקִיד.

וְהַהוּא אוֹצָר נָטִיר כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין, עַד זִימְנָא דְּאַלְבֵּישׁ לוֹן, וְנָחֵתוּ לְהַאי עָלְמָא. וּמִגּוֹ חוֹבָא דְּאָדָם קַדְמָאָה, דְּאַחְשִׁיךְ עַלְמָא, וְאַמְשִׁיךְ סִטְרָא אָחֳרָא בִּישָׁא לְעַלְמָא, אִצְטְרִיכוּ לְאִתְלַבְּשָׁא אִינּוּן נִשְׁמָתִין. בִּלְבוּשָׁא דָא, דְּהָא לְבוּשָׁא אָחֳרָא זַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְאַלְבָּשָׁא לְאִינּוּן נִשְׁמָתִין. וַהֲוָה אָמַר בְּהַהוּא

לשון הקודש

אוֹתָם בְּאוֹצָר אֶחָד בְּגַן הָעֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה. וְהָאוֹצָר הַהוּא אֵינוֹ מָלֵא לְעוֹלָמִים, וְתָמִיד קוֹרֵא: הָרִאשׁוֹנוֹת הִנֵּה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד. מַה זֶּה אֲנִי מַגִּיד? אֶלָּא כֻּלָּם בְּשֵׁמוֹת, וְאֵין תְּשׁוּקָה וְכִסּוּף לְאוֹתוֹ הָאוֹצָר אֶלָּא לְהָרִיק בּוֹ נְשָׁמוֹת.

כְּמוֹ שֶׁהַגֵּיהִנֹּם אֵין לוֹ תְּשׁוּקָה וְכִסּוּף אֶלָּא לְקַבֵּל בּוֹ נְשָׁמוֹת לְהִטָּהֵר שָׁם, וְכָל הַיָּמִים קוֹרֵא הַב הַב. מַה זֶּה הַב הַב? אֶלָּא אֶשְׂרֹף אֶשְׂרֹף.

וְאוֹתוֹ הָאוֹצָר שׁוֹמֵר כָּל אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת, עַד הַזְּמַן שֶׁמַּלְבִּישׁ אוֹתָן, וְיוֹרְדוֹת לָעוֹלָם הַזֶּה. וּמִתּוֹךְ חֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהֶחְשִׁיךְ אֶת הָעוֹלָם, וְהִמְשִׁיךְ הַצַּד הָאַחֵר הָרָע לָעוֹלָם, הִצְטְרְכוּ לְהִתְלַבֵּשׁ אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת בַּלְּבוּשׁ הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי לְבוּשׁ אַחֵר עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַלְבִּישׁ אֶת אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת. וְהָיָה אוֹמֵר בְּאוֹתוֹ

סִפְרָא, עַד הָכָא, שְׁתִיקוּ. וְחָמֵינָא מִכָּאן וָהָלְאָה, מִלִּין מְתִיקָן דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדְעָאן.

וּלְבָתַר חָמֵינָא לוֹן בְּחֶלְמָא. וַאֲמָרוּ לִי שְׁתוֹק, וְלָא תְגַלֵּי אֶלָּא לְטִינָרָא תַּקִּיפָא, וְכָךְ עֲבִידְנָא. וְאַשְׁכַּחְנָא בֵּיה, וְאִיתֵימָא, לְבוּשָׁא אָחֳרָא זַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַלְבָּשָׁא לְאִילֵּין נִשְׁמָתִין לְעַלְמָא (לזמנא) דְּאָתֵי, אִם כֵּן מֵיתַיָּא דְּאַחְיָא יְחֶזְקֵאל, מַאי טַעְמָא לָא עָבַד לוֹן הַהוּא לְבוּשָׁא.

אֶלָּא, בְּגִין (דף סו ע"א) דְּלָא מָטָא זִמְנָא, לְאַעֲבָרָא בְּעַלְמָא הַהוּא אֲוִירָא דַכְיָיא, דְּעָבִיד לְבוּשִׁין. וּבְגִין כָּךְ לָא אַלְבֵּישׁ לוֹן, אֶלָּא כְּמָה דְּהַוּוּ. וְכָךְ יְהֵא לִתְחִיַּת הַמֵּתִים, בַּר דְּזוּהֲמָא דְּקַדְמֵיתָא לָא אִשְׁתַּכְּחַת תַּמָּן.

וְכַד בַּר נָשׁ נָפִיק מֵהַאי עָלְמָא, כֻּלְּהוּ, בֵּין צַדִּיקִים, בֵּין חֲסִידִים וּתְמִימִין, וְחַיָּיבִין

לשון הקודש

הַסֵּפֶר עַד כָּאן. שָׁתְקוּ. וְרָאִיתִי מִכָּאן וָהָלְאָה דְּבָרִים מְתוּקִים שֶׁאֵין מֻכָּרִים.

וְאַחַר כָּךְ רָאִיתִי אוֹתָם בַּחֲלוֹם, וְאָמְרוּ לִי שְׁתֹק, וְאַל תְּגַלֶּה אֶלָּא לַסֶּלַע הֶחָזָק. וְכָךְ עָשִׂיתִי. וּמְצָאתִי בוֹ, וְאִם תֹּאמַר, לְבוּשׁ אַחֵר עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַלְבִּישׁ אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת לָעוֹלָם הַבָּא, אִם כֵּן, הַמֵּתִים שֶׁהֶחֱיָה יְחֶזְקֵאל, לָמָּה לֹא עָשָׂה לָהֶם אוֹתוֹ הַלְּבוּשׁ?

אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁטֶּרֶם הִגִּיעַ הַזְּמַן לְהַעֲבִיר בָּעוֹלָם אוֹתוֹ הָאֲוִיר הַזַּךְ שֶׁעוֹשֶׂה לְבוּשִׁים, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא הִלְבִּישׁ אוֹתָם, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁהָיוּ. וְכָךְ יִהְיֶה לִתְחִיַּת הַמֵּתִים, רַק שֶׁהַזֻּהֲמָה שֶׁלָּרִאשׁוֹנָה לֹא מְצוּיָה שָׁם.

וּכְשֶׁאָדָם יוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, כֻּלָּם, בֵּין

וּרְשָׁעִים, כֻּלְּהוּ עָבְרִין בְּאוֹרְחָא דָא לְמֵיחֲמֵי לֵיהּ לְאָדָם קַדְמָאָה, לְכָל בְּנֵי עָלְמָא. וְתַמָּן נָטְלֵי אוֹרְחָא, אוֹ לַגַּן עֵדֶן, אוֹ לַגֵּיהִנֹּם.

כָּל אִינּוּן דְּאוֹרְחַיְיהוּ לְגַן עֵדֶן, מִתְקָרְבִין לְגַבֵּי חוֹמָה דִּלְבַר, מֵאִינּוּן תְּלַת חוֹמוֹת דְּתַמָּן. כְּדֵין נָפֵק חַד מְמַנָּא, וְאִתְעַר קַמַּיְיהוּ וְקָאֲרֵי וַאֲמַר, זַכָּאִין אַתּוּן צַדִּיקַיָּיא בְּעָלְמִין כֻּלְּהוּ. וְהַהוּא מְמַנָּא יעזריא"ל שְׁמֵיהּ. אוֹלִיף לוֹן אוֹרְחָא, וְאָזְלִין קַמֵּיהּ, עַד תַּרְעָא חָדָא דְּגֵיהִנֹּם, וְהַאי מְמַנָּא קָרֵי בְּחֵילָא, צַנּוּן תְּנָנָא צַנּוּן יָקִידְתָּא. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, בִּבְהִילוּ מְצַנְּנָן לֵיהּ, וְעָאלִין כֻּלְּהוּ וְטָבְלִין וְעָבְרִין. וְכֻלְּהוּ חַיָּיבַיָּא, אִתְמַסְרָן בִּידָא דְּדוּמָה, וְאָעֲלִין בַּגֵּיהִנֹּם, וְכָל אִינּוּן זַכָּאִין לָא אִתְמַסְרָן בִּידוֹי, אֶלָּא בִּידוֹי דְּהַהוּא מְמַנָּא.

לשון הקודש

צַדִּיקִים, וּבֵין חֲסִידִים וּתְמִימִים, וְחַיָּבִים וּרְשָׁעִים, כֻּלָּם עוֹבְרִים בַּדֶּרֶךְ הַזּוֹ לִרְאוֹת אוֹתוֹ, אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן, לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם. וְשָׁם נוֹטְלִים דֶּרֶךְ אוֹ לְגַן עֵדֶן אוֹ לְגֵיהִנֹּם.

כָּל אוֹתָם שֶׁדַּרְכָּם לְגַן עֵדֶן, מִתְקָרְבִים לַחוֹמָה הַחִיצוֹנָה מֵאוֹתָן שְׁלֹשׁ הַחוֹמוֹת שֶׁשָּׁם. וְאָז יוֹצֵא מְמֻנֶּה אֶחָד וּמִתְעוֹרֵר לִפְנֵיהֶם וְקוֹרֵא וְאוֹמֵר: אַשְׁרֵיכֶם הַצַּדִּיקִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְאוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה שֶׁשְּׁמוֹ יעזריא"ל, מַרְאֶה לָהֶם הַדֶּרֶךְ, וְהוֹלְכִים לְפָנָיו עַד שַׁעַר אֶחָד שֶׁל גֵּיהִנֹּם, וּמְמֻנֶּה אֶחָד קוֹרֵא בְּכֹחַ: צַנְּנוּ הֶעָשָׁן, צַנְּנוּ הַדְּלֵקָה. בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה מְצַנְּנִים אוֹתוֹ בִּבְהִילוּת, וְכֻלָּם נִכְנָסִים וְטוֹבְלִים וְעוֹבְרִים, וְכָל הָרְשָׁעִים נִמְסָרִים בִּידֵי דוּמָה, וְנִכְנָסִים לַגֵּיהִנֹּם, וְכָל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים אֵין נִמְסָרִים בְּיָדוֹ, אֶלָּא בִּידֵי אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה.

כֵּיוָן דְּטָבְלִין וְעָבְרִין, הַהוּא מְמַנָּא אָזִיל קַמַּיְיהוּ, עַד דְּמָטוֹן לְשׁוּר חוֹמָה דְּגִינְתָּא דְעֵדֶן. וְהַהוּא מְמַנָּא קָאֵרֵי לְפִתְחָא וַאֲמַר, (ישעיה כח ב) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי צַדִּיק שׁוֹמֵר אֱמֻנִים. כְּדֵין פָּתְחִין פִּתְחָא, וְאָעֵיל לוֹן לְגַאו, וְכֵן לְכָל פִּתְחָא וּפִתְחָא. כֵּיוָן דְּעָאלוּ לְגַאו, לַאֲתַר דְּצַדִּיקַיָּיא אָחֲרָנִין קָיְימִין, כַּמָּה חֶדְוָה עַל חֶדְוָה, וְכַמָּה חֵידוּ עַל חֵידוּ עַל צַדִּיקַיָּא, וְכָל בְּנֵי מְתִיבְתָּא חָדָאן. לְסוֹף תְּלָתָא יוֹמִין, דְּאִתְטַמְּרָן בְּהֵיכָלִין יְדִיעָאן, נָפְקִין, וַאֲוִירִין נָשְׁבִין, וּמִצְטַיְּירִין כֻּלְּהוּ בִּדְיוּקְנַיְיהוּ. וּמִכָּאן לְהָלְאָה, יַרְתֵּי אַחְסָנַת יְרוּתָא, כִּדְקָא חָזֵי לְכָל חַד וְחַד.

חֵיזְוָוא דְּאִתְחַזְיָא בְּגַן עֵדֶן, מֵהֵיזוּ יְקָרָא דְּיוּקְנָא דְּכָל דְּיוּקְנִין, וְגַוָּון דְּכָל גְּוָונִין, דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, לָא אִתְגְּלֵי בְּהֵיכָלָא, וְלָא בַּאֲתַר חַד, אֶלָּא

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁטּוֹבְלִים וְעוֹבְרִים, אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם, עַד שֶׁמַּגִּיעִים לְגֶדֶר חוֹמַת גַּן הָעֵדֶן. וְאוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה קוֹרֵא לַפֶּתַח וְאוֹמֵר: (שם כו) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי צַדִּיק שׁוֹמֵר אֱמֻנִים. אָז פּוֹתְחִים פֶּתַח, וּמַכְנִיס אוֹתָם לִפְנִים, וְכֵן לְכָל פֶּתַח וּפֶתַח.

כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסוּ לִפְנִים, לַמָּקוֹם שֶׁצַּדִּיקִים אֲחֵרִים עוֹמְדִים, כַּמָּה חֶדְוָה עַל חֶדְוָה, וְכַמָּה שִׂמְחָה עַל שִׂמְחָה עַל הַצַּדִּיקִים, וְכָל בְּנֵי הַיְשִׁיבוֹת שְׂמֵחִים. לְסוֹף שְׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁנִּטְמְנוּ בְּהֵיכָלוֹת יְדוּעִים, יוֹצְאִים, וְהָאֲוִירִים נוֹשְׁבִים, וְכֻלָּם מִצְטַיְּרִים בִּדְיוּקְנֵיהֶם. מִכָּאן וָהָלְאָה יוֹרְשִׁים אֲחֻזַּת נַחֲלָה כָּרָאוּי לְכָל אֶחָד וְאֶחָד.

הַמַּרְאֶה שֶׁנִּרְאָה בְּגַן עֵדֶן מִמַּרְאֵה כְּבוֹד דְּמוּת כָּל הַדְּיוּקְנָאוֹת, וְהַגָּוֶן שֶׁל כָּל

אִתְפַּתַּח רְקִיעָא מִרַקְמָא עַל גַּבֵּי גִּנְתָּא, לְאַרְבָּע סִטְרִין, וְאִתְמַלְיָא מִזִּיוָא יַקִּירָא קַדִּישָׁא, וְאִתְחֲזוּ תַּמָּן, וְאִתְנַהֲרוּן כֻּלְּהוּ צַדִּיקַיָּא. מַאן חָמָא חֶדְוָוא דָא, וְכִסּוּפָא דָא, דְּהַהוּא נוֹעַם ה'.

עַד כָּאן הֲוָה לִי רְשׁוּ לְמֶחֱמֵי בְּהַהוּא סִפְרָא. אַדְּמַקִּיפְנָא לְמֵיחֱמֵי יַתִּיר, פָּרַח מִן יָדִי, וְלָא חָמֵינָא לֵיהּ, וְאִשְׁתָּאַרְנָא עָצִיב, וּבָכִינָא. דְּמִיכְנָא תַּמָּן בְּהַהוּא מְעַרְתָּא, וְחָמֵינָא לֵיהּ לְהַהוּא דְּלָבֵישׁ מַדָּא, אָמַר לֵיהּ, רַבִּי, מַה לָּךְ לְמִבְכֵּי, לָא תִתְעַצֵּיב. מִמַּאן דַּהֲוָה הַהוּא סִפְרָא, פְּרַח לְגַבֵּיהּ, וּנְטָלֵיהּ. וְעַד דְּלָא נְפַק מֵהַאי עָלְמָא, גְּנִיז לֵיהּ בְּהַהוּא מְעַרְתָּא דְּמַדְבְּרָא דָא, וְהַשְׁתָּא דַּהֲוָה מִתְגַּלֵּי לְחַיָּיא, פְּרַח בַּאֲוִירָא וּנְטָלֵיהּ.

לשון הקודש

הַגְּוָנִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, לֹא מִתְגַּלֶּה בַּהֵיכָל וְלֹא בְּמָקוֹם אֶחָד, אֶלָּא נִפְתָּח רָקִיעַ מְרֻקָּם עַל גַּבֵּי הַגָּן לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, וּמִתְמַלֵּא מִזִּיו הַכָּבוֹד הַקָּדוֹשׁ, וְנִרְאִים שָׁם, וּמְאִירִים כָּל הַצַּדִּיקִים. מִי רָאָה הַשִּׂמְחָה הַזּוֹ וְהַתְּשׁוּקָה הַזּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ נֹעַם ה'.

עַד כָּאן הָיָה לִי רְשׁוּת בְּאוֹתוֹ סֵפֶר. כְּשֶׁהִסְתּוֹבַבְתִּי לִרְאוֹת יוֹתֵר, פָּרַח מִיָּדִי וְלֹא רְאִיתִיהוּ, וְנִשְׁאַרְתִּי עָצוּב וּבָכִיתִי. יָשַׁנְתִּי שָׁם בְּאוֹתָהּ הַמְּעָרָה, וְרָאִיתִי אוֹתוֹ לְבוּשׁ הַבְּדִים. אָמַר לִי: רַבִּי, מַה לְּךָ לִבְכּוֹת? אַל תִּתְעַצֵּב. מִמִּי שֶׁהָיָה הַסֵּפֶר הַהוּא, פָּרַח אֵלָיו, וּנְטָלוֹ. וְטֶרֶם יָצָא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, גָּנַז אוֹתוֹ בְּאוֹתָהּ הַמְּעָרָה בַּמִּדְבָּר הַזֶּה, וְעַכְשָׁו שֶׁהִתְגַּלָּה לַחַיִּים, פָּרַח בָּאֲוִיר וּנְטָלוֹ.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה, זִיל לָךְ לְאוֹרְחָךְ. וּמֵהַהוּא יוֹמָא עַד הָכָא. לָא אִתְגְּלֵי לִי, וְלָא זָכֵינָא לְמִשְׁמַע מִמַּאן הוּא. וּבְכָל זִמְנָא דַּאֲנָא דָּכִירְנָא, אִשְׁתָּאַרְנָא עָצִיב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר דִּילְמָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרֵיהּ, דְּלָא יִתְגְּלֵי בְּעָלְמָא.

עַד דְּהָווּ יָתְבֵי וְלָעָאן בְּמִלִּין יַקִּירִין וְעִילָּאִין אִלֵּין, נְהַר יְמָמָא. קָמוּ וַאֲזָלוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַשְׁתָּא עִידַן רַעֲוָוא הוּא קַמֵּי מַלְכָּא, נֵימָא מִילֵּי דְּאוֹרַיְיתָא, וְנִתְעַסֵּק בָּהּ, וְנִשְׁתַּתֵּף בִּשְׁכִינְתָּא.

לֵאמֹר הִנֵּה עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם. אִי תֵּימָא, דְּהָא צָרִיךְ לְנַטְלָא פִּיפּוֹסִין וְיוּחֲסִין דִּילְהוֹן, לָא אִצְטְרִיךְ, אֶלָּא אוֹרַח כְּלַל. דִּכְתִיב (שם א ט) הִנֵּה עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם. מַאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּהָכִי קָאֲרֵי לוֹן פַּטְרוֹנָא דִּילְהוֹן כַּמָּה זִימְנִין, וְעַל דָּא לָא תִּטְעֶה, דִּכְתִיב שַׁלַּח אֶת עַמִּי בְּכָל זִמְנָא.

לשון הקודש

מִכָּאן וָהָלְאָה, לֵךְ לְךָ לְדַרְכְּךָ. וּמֵאוֹתוֹ יוֹם עַד כָּאן לֹא הִתְגַּלָּה לִי, וְלֹא זָכִיתִי לִשְׁמֹעַ מִמִּי הוּא. וּבְכָל פַּעַם שֶׁאֲנִי נִזְכָּר, אֲנִי נִשְׁאָר עָצוּב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אוּלַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בִּכְבוֹדוֹ שֶׁלֹּא יִתְגַּלֶּה בָּעוֹלָם.

בְּעוֹד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים וְעוֹסְקִים בַּדְּבָרִים הַנִּכְבָּדִים וְהָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ, הֵאִיר הַיּוֹם. קָמוּ וְהָלְכוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּעֵת עֵת רָצוֹן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, נֹאמַר דִּבְרֵי תוֹרָה וְנִתְעַסֵּק בָּהּ, וְנִשְׁתַּתֵּף עִם הַשְּׁכִינָה.

לֵאמֹר הִנֵּה עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם (במדבר כב). אִם תֹּאמַר, שֶׁהֲרֵי צָרִיךְ לִטֹּל הַשֵּׁמוֹת וְהַיּוּחֲסִין שֶׁלָּהֶם – לֹא צָרִיךְ, אֶלָּא דֶּרֶךְ כְּלָל, שֶׁכָּתוּב הִנֵּה עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּךְ קוֹרֵא לָהֶם פַּטְרוֹנָם

וְעוֹד, כַּד אִתְנַטְלַת עֵיטָא עֲלַיְיהוּ עִם פַּרְעֹה, בְּלִישָׁנָא דָּא יָכְלֵי לְהוּ, דִּכְתִיב הִנֵּה עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעָצוּם מִמֶּנּוּ. אוֹף הַשְׁתָּא דִּכְתִיב, הִנֵּה עַם יָצָ"א מִמִּצְרַיִם, דְּלָא אַפִּיק לוֹן אַחֲרָא, אֶלָּא אִיהוּ מִגַּרְמֵיהּ נְפַק, וּבְגִין כָּךְ תֵּיכוֹל לְאַבְאָשָׁא לוֹן.

הִנֵּה כִסָּה אֶת עֵין הָאָרֶץ, אִית דְּאָמְרֵי, סִיחוֹן וְעוֹג, דְּקַטְלֵי לוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּהֲווּ עֵינָא דְּאַרְעָא. אֶלָּא כַּד אַיְיתֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַרְבֶּה עַל אַרְעָא דְּמִצְרַיִם, מַה כְּתִיב, (שם יג טו) וַיְכַס אֶת עֵין כָּל הָאָרֶץ וַתֶּחְשַׁךְ הָאָרֶץ. אַמַּאי, בְּגִין דְּכָל חָרָשִׁין וְקוֹסְמִין דְּעָלְמָא, לָא יָכְלִין לְמֶעְבַּד חָרָשִׁין, אֶלָּא מִלָּה חָדָא, בְּדַרְגָּא חָדָא, בְּזִמְנָא חָדָא. וּלְעַמָּא דָא אַיְיתֵי אַרְבֶּה, מְבוּלְבָּל בְּכַמָּה זִינֵי מְבוּלְבָּלִים אִלֵּין בְּאִלֵּין, עַד דְּלָא יָכִילוּ כָּל חָרָשִׁין וְכָל קוֹסְמִין,

לשון הקודש

כַּמָּה פְּעָמִים, וְעַל זֶה לֹא תִטְעֶה, שֶׁכָּתוּב (שמות ה) שַׁלַּח אֶת עַמִּי, בְּכָל זְמַן.

וְעוֹד, כְּשֶׁנִּטְלָה עֵצָה עֲלֵיהֶם עִם פַּרְעֹה, בְּלָשׁוֹן זוֹ יָכְלוּ לָהֶם, שֶׁכָּתוּב (שם א) הִנֵּה עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעָצוּם מִמֶּנּוּ. אַף כָּאן שֶׁכָּתוּב הִנֵּה עַם יָצָ"א מִמִּצְרַיִם, שֶׁלֹּא הוֹצִיא אוֹתָם אַחֵר, אֶלָּא הוּא מֵעַצְמוֹ יָצָא מִשָּׁם, וּמִשּׁוּם כָּךְ תּוּכַל לְהָרַע לָהֶם.

הִנֵּה כִסָּה אֶת עֵין הָאָרֶץ (במדבר כב), יֵשׁ אוֹמְרִים, סִיחוֹן וְעוֹג, שֶׁהָרְגוּ אוֹתָם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיוּ עֵין הָאָרֶץ. אֶלָּא כְּשֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַרְבֶּה עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם, מַה כָּתוּב? (שמות י) וַיְכַס אֶת עֵין כָּל הָאָרֶץ וַתֶּחְשַׁךְ הָאָרֶץ. לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַמְכַשְּׁפִים וְהַקּוֹסְמִים שֶׁל הָעוֹלָם לֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת כְּשָׁפִים, אֶלָּא דָּבָר אֶחָד בְּדַרְגָּה אַחַת, בְּפַעַם אַחַת. וְלָעָם הַזֶּה הֵבִיא אַרְבֶּה, מְבֻלְבָּל מִכַּמָּה מִינִים

לְמִיקַם קַמַיְיהוּ. וְדָא הוּא וַיְכַס אֶת עֵין כָּל הָאָרֶץ. וְהָכָא כְּתִיב, הִנֵּה כִסָּה אֶת עֵין הָאָרֶץ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, בֹּא וּרְאֵה, בָּלָק וּבִלְעָם לָא הֲווֹ בְּעָלְמָא חָרָשִׁין וְקוֹסְמִין כַּוָּוּתַיְיהוּ. בִּלְעָם, חֵילֵיהּ וְתוֹקְפֵיהּ הֲוָה בְּפוּמָא וּבְעַיְינִין. בָּלָק, חֵילֵיהּ וְתוֹקְפֵיהּ בְּעוֹבָדָא דְיָדַיִן. וְדָא אִצְטְרִיךְ לְדָא. דְּהָא כָּל זִינֵי חָרָשִׁין דְּעָלְמָא בְּפוּמָא וְעוֹבָדָא הֲווֹ, וּבְהוּ תַּלְיָין. בִּלְעָם הֲווֹ לֵיהּ לִישָׁן, וְלָא יָדַיִן. בָּלָק הֲוָה לֵיהּ יָדַיִן וְלָא לִישָׁן.

אֲזָלוּ חַבְרַיָיא, וְשִׁמְשָׁא הֲוָה תַּקִּיף לַחֲדָא, חָמוּ הַהוּא בֵּי חֲקַל בְּשַׁפִּירוּ דַּעֲשָׂבִין, וּמַיִין נָפְקִין לְכָל סְטַר, וְאִילָנֵי חַקְלָא סַגִּיאִין, יַתְבֵי תַּמָּן. אֲמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כַּמָּה יָאוֹת אֲתַר דָּא לְנַיְיחָא בֵּיהּ.

לשון הקודש

מְבֻלְבָּלִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, עַד שֶׁלֹּא יָכְלוּ כָּל הַמְכַשְּׁפִים וְכָל הַקּוֹסְמִים לַעֲמֹד לִפְנֵיהֶם. וְזֶהוּ וַיְכַס אֶת עֵין כָּל הָאָרֶץ. וְכָאן כָּתוּב, הִנֵּה כִסָּה אֶת עֵין הָאָרֶץ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בֹּא וּרְאֵה, בָּלָק וּבִלְעָם לֹא הָיוּ בָּעוֹלָם מְכַשְּׁפִים וְקוֹסְמִים כְּמוֹתָם. בִּלְעָם, כֹּחוֹ וְתָקְפּוֹ הָיָה בַּפֶּה וּבָעֵינַיִם. בָּלָק, כֹּחוֹ וְתָקְפּוֹ בְּמַעֲשֵׂה הַיָּדַיִם. וְזֶה הִצְטָרֵךְ אֶת זֶה. שֶׁהֲרֵי כָּל מִינֵי כְשָׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם בְּפֶה וּמַעֲשֶׂה הָיוּ, וּבָהֶם תְּלוּיִים. לְבִלְעָם הָיָה לוֹ לָשׁוֹן, וְלֹא יָדַיִם. לְבָלָק הָיוּ לוֹ יָדַיִם, וְלֹא לָשׁוֹן. **הָלְכוּ** הַחֲבֵרִים, וְהַשֶּׁמֶשׁ הָיְתָה מְאֹד חֲזָקָה. רָאוּ אוֹתוֹ שָׂדֶה בִּיפִי שֶׁל עֲשָׂבִים, וּמַיִם יוֹצְאִים לְכָל צַד, וְעֵצִים שֶׁל שָׂדֶה רַבִּים. יָשְׁבוּ שָׁם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: כַּמָּה נָאֶה מָקוֹם זֶה לָנוּחַ בּוֹ.

אַדְהָוֹו יָתְבֵי, הָא חִיוָיָא רַבְּרְבָא אָתֵי, בְּתוֹקְפָּא דְשִׁמְשָׁא, אַעֲבַר קַמַיְיהוּ. אָמַר לֵיהּ ר' אֶלְעָזָר, חִיוָיָא חִיוָיָא, סְטֵי לָךְ מֵאוֹרְחָךְ, דְּהָא הַהוּא גַּבְרָא תָּב, וְאִתְנָחֲם עַל מַה דַּעֲבַד, וְלָא יוֹסִיף לְמֶעְבַּד הַהוּא מִלָּה. תַּוְוהוּ חַבְרַיָיא, אֲמַר רַבִּי אַבָּא, מַאי הַאי. אֲמַר לוֹן שְׁתִיקוּ.

אָמַר ר' אֶלְעָזָר, חִיוָיָא חִיוָיָא, לְבָתַר דְּלְחִישׁוּ לָךְ מִן שְׁמַיָּא, אִתְנַחֵם הַהוּא גַּבְרָא, וְשָׁוֵי בִּרְעוּתֵיהּ, דְּלָא יְתוּב לְהַאי חוֹבָא לְעָלְמִין, סְטֵי לָךְ מֵאוֹרְחָךְ. קָם חִיוָיָא בְּקִיוּמֵיהּ, וְלָא נְטֵיל הָכָא וְהָכָא. תָּב כְּמִלְקַדְמִין, וְאָמַר לֵיהּ, חִיוָיָא חִיוָיָא, יְדַעְנָא מָה אַתְּ בָּעֵי, תּוּב מֵאוֹרְחָךְ, דְּהָא גּוֹי חַיָּיבָא אָתֵי, דְּעָבִיד בִּישׁ (דף סו ע"ב) לְחַד יוּדָאי, וְהָא הוּא נָאִים בִּמְעַרְתָּא דִילָךְ, זִיל וְקַטְלֵיהּ. מִיַּד אַהֲדַר הַהוּא חִיוָיָא, וְדִלֵּג דִילוּגִין קַמַיְיהוּ.

לשון הקודש

בְּעוֹד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, הִנֵּה נָחָשׁ גָּדוֹל בָּא, בְּחֹזֶק הַשֶּׁמֶשׁ. עָבַר לִפְנֵיהֶם. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: נָחָשׁ נָחָשׁ, סְטֵה לְךָ מִדַּרְכְּךָ, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ הָאִישׁ שָׁב וְהִתְנַחֵם עַל מַה שֶּׁעָשָׂה, וְלֹא יוֹסִיף לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ דָּבָר. תָּמְהוּ הַחֲבֵרִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא: מַה זֶּה? אָמַר לָהֶם: שִׁתְקוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: נָחָשׁ נָחָשׁ, אָמַר שֶׁלְּחַשׁוּ לְךָ מִשָּׁמַיִם, הִתְנַחֵם אוֹתוֹ הָאִישׁ, וְשָׂם בִּרְצוֹנוֹ שֶׁלֹּא יָשׁוּב לַחֵטְא הַזֶּה לְעוֹלָמִים, סְטֵה לְךָ מִדַּרְכְּךָ! קָם הַנָּחָשׁ בְּקִיוּמוֹ, וְלֹא נָסַע לְכָאן וּלְכָאן. שָׁב כְּמוֹ מִקֶּדֶם, וְאָמַר לוֹ: נָחָשׁ נָחָשׁ, יָדַעְתִּי מַה שֶּׁאַתָּה רוֹצֶה. שׁוּב מִדַּרְכְּךָ, שֶׁהֲרֵי גּוֹי רָשָׁע בָּא, שֶׁעָשָׂה רַע לִיהוּדִי אֶחָד, וְהִנֵּה הוּא יָשֵׁן בִּמְעָרָתְךָ. לֵךְ וַהֲרֹג אוֹתוֹ! מִיָּד

אֲמַר ר' אֶלְעָזָר, חַבְרַיָּיא, אִי לָא הֲוֵינָא הָכָא, כַּמָּה בִּישִׁין הֲוָה עָבִיד הַהוּא חִיוְיָא. דְּהָא בַּר נָשׁ חַד יוּדָאי, עָבַד עוֹבָדָא דְּחוֹבָה, וְעַד דְּלָא תָּב בִּתְיוּבְתָּא, לְחִישׁוּ לֵיהּ לְהַאי חִיוְיָא, לְקַטְלָא לֵיהּ. וְאִמְּלַךְ הַהוּא בַּר נָשׁ בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, וְאִתְנַחֵם מֵחוֹבֵיהּ, וַאֲמַר דְּלָא יְתוּב לְעָלְמִין לְהַאי חֶטְאָה, וְעַל דָּא אִשְׁתֵּיזִיב מִן דִּינָא.

אֲמָרוּ חַבְרַיָּיא לְרַבִּי אֶלְעָזָר, בַּמֶּה יָדַעְתָּ. אֲמַר לוֹן, סִימָנָא יְהַב לִי אַבָּא וַאֲנָא אִשְׁתְּמוֹדַעְנָא בֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ, תֵּינַח חִיוְיָא, דְּאִשְׁתְּמוֹדַעְתְּ בֵּיהּ. הַהוּא דְּאִתְנַחֵם וְתָב מֵחוֹבֵיהּ, בַּמֶּה יְדַעְתְּ. אֲמַר לוֹן, כַּד הֲוָה אָזִיל הַהוּא חִיוְיָא, קַשְׁקַשׁוֹי הֲווֹ סָלְקִין, וּזְנָבֵיהּ זָקִיף, וְאִיהוּ דְּאָזַל בִּבְהִילוּ. רוּחָא אַחְרָא הֲוָה אָזִיל לְקָבְלֵיהּ, וַהֲוָה קָאֲרֵי קַמֵּיהּ, תּוּב מֵאוֹרְחָךְ, דְּהָא תָּב מֵחוֹבֵיהּ

לשון הקודש

חָזַר אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ, וְדִלֵּג דִּלּוּגִים לִפְנֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: חֲבֵרִים, אִם לֹא הָיִיתִי כָּאן, כַּמָּה רָעוֹת הָיָה עוֹשֶׂה אוֹתוֹ נָחָשׁ, שֶׁהֲרֵי אִישׁ אֶחָד יְהוּדִי עָשָׂה מַעֲשֶׂה שֶׁל חֵטְא, וְטֶרֶם שָׁב בִּתְשׁוּבָה, לָחֲשׁוּ לַנָּחָשׁ הַזֶּה לַהֲרֹג אוֹתוֹ, וְנִמְלַךְ אוֹתוֹ הָאִישׁ בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, וְהִתְנַחֵם מֵחֶטְאוֹ, וְאָמַר שֶׁלֹּא יָשׁוּב לְעוֹלָמִים לַחֵטְא הַזֶּה, וְעַל זֶה נִצַּל מִן הַדִּין.

אָמְרוּ הַחֲבֵרִים לְרַבִּי אֶלְעָזָר: בַּמֶּה יָדַעְתָּ? אָמַר לָהֶם: סִימָן נָתַן לִי אַבָּא, וַאֲנִי מַכִּיר בּוֹ. אָמְרוּ לוֹ: מֵילָא הַנָּחָשׁ שֶׁהִכַּרְתָּ בּוֹ, אוֹתוֹ שֶׁהִתְנַחֵם וְשָׁב מֵחֶטְאוֹ בַּמֶּה יָדַעְתָּ? אָמַר לָהֶם: כְּשֶׁהָיָה הוֹלֵךְ אוֹתוֹ נָחָשׁ, קַשְׁקַשָּׁיו הָיוּ עוֹלִים וּזְנָבוֹ זָקוּף, וְהוּא שֶׁהָלַךְ בְּבֶהָלָה. רוּחַ אַחֵר הָיָה

וְאִתְנַחֵם הַהוּא בַּר נָשׁ. וְהַהוּא חִיוְיָא בִּישָׁא לָא הֲוָה אָצֵית, עַד דְּיִתְנוּן לֵיהּ כּוֹפֶר בְּאַתְרֵיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ דְּאִתְחַיָּיב קְטִילָא וְתָב מֵאוֹרְחֵיהּ וְאִתְנַחֵם. דְּכָךְ אוֹרְחוֹי דְּחֵיוְיָא עֵילָא וְתַתָּא, כֵּיוָן דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ, לָא תָּב, עַד דְּאַשְׁלִים הַהוּא דִּינָא בִּישָׁא דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ לְמֶעְבַּד, אוֹ דְּיִתְנוּן לֵיהּ בְּאַתְרֵיהּ חַיָּיבָא אָחֳרָא בְּכוֹפְרָא, דְּהָא בְּרֵיקַנְיָיא לָא יִפּוֹק, כֵּיוָן דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ.

אָמְרוּ לֵיהּ, תֵּינַח כָּל דָּא, הַהוּא גּוֹי דַּאֲמַרְתְּ דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ כּוֹפְרָא בַּמֶּה יְדַעְתְּ. אֲמַר לוֹן, כֵּיוָן דְּמַלֵּילַת לְחִיוְיָא, הַהוּא רוּחָא דַּהֲוָה אָזִיל לְקָבְלֵיהּ, וְלָחִישׁ לֵיהּ דִּיתִיב לְאוֹרְחֵיהּ דְּהָא אִתְנַחֵם הַהוּא בַּר נָשׁ, הוּא דָּלֵיג עַל אוּדְנִי, וַאֲמַר לִי.

תַּוְוּהוּ חַבְרַיָּיא, אֲמַר ר' אֶלְעָזָר, חַבְרַיָּיא, נְהַךְ

לשון הקודש

הוֹלֵךְ כְּנֶגְדּוֹ, וְהָיָה קוֹרֵא לְפָנָיו: שׁוּב מִדַּרְכְּךָ, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ הָאִישׁ שָׁב מֵחֶטְאוֹ וְהִתְנַחֵם. וְאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הָרָע לֹא הָיָה מַקְשִׁיב, עַד שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ כֹּפֶר בִּמְקוֹם אוֹתוֹ אִישׁ שֶׁהִתְחַיֵּב הֲרִיגָה, וְשָׁב מִדַּרְכּוֹ וְהִתְנַחֵם. שֶׁכָּךְ דֶּרֶךְ הַנָּחָשׁ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה – כֵּיוָן שֶׁנִּתְּנָה לוֹ רְשׁוּת, לֹא שָׁב, עַד שֶׁמַּשְׁלִים אוֹתוֹ הַדִּין הָרָע שֶׁנִּתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לַעֲשׂוֹת, אוֹ שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ בִּמְקוֹמוֹ רָשָׁע אַחֵר כְּכֹפֶר, שֶׁהֲרֵי לֹא יָצָא רֵיקָם, כֵּיוָן שֶׁנִּתְּנָה לוֹ רְשׁוּת.

אָמַר לוֹ: מֵילָא כָּל זֶה, אוֹתוֹ גּוֹי שֶׁאָמַרְתָּ שֶׁנִּתַּן לוֹ כֹּפֶר בַּמֶּה יָדַעְתָּ? אָמַר לָהֶם: כֵּיוָן שֶׁדִּבַּרְתָּ לַנָּחָשׁ, אוֹתוֹ הָרוּחַ שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ כְּנֶגְדּוֹ וְלָחַשׁ לוֹ שֶׁיָּשׁוּב לְדַרְכּוֹ, שֶׁהֲרֵי הִתְנַחֵם אוֹתוֹ הָאִישׁ, הוּא דִּלֵּג עַל אָזְנִי וְאָמַר לִי.

תָּמְהוּ הַחֲבֵרִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר:

וְנֶחֱמֵי, דְּהָא חִיוְיָא כְּבָר עֲבַד מַה דַּעֲבַד. קָמוּ וּקְרִיבוּ לְגַבֵּי חַד טִינָרָא בְּהַהוּא בֵּי חֲקַל, אַשְׁכָּחוּ לְהַהוּא גּוֹי דְּמֵת, וְהַהוּא נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עִקְּבֵיהּ, וְלָא הֲוָה אִבְדִּיל מִנֵּיהּ. לְבָתַר אִתְפְּרַשׁ מֵעִקְּבֵיהּ, וְסָלִיק עַל גְּרוֹנֵיהּ, וְאִכְרִיךְ תַּמָּן. וּמִתַּמָּן נָחִית עַל עִקְּבֵיהּ, וְלָא הֲוָה מִתְפָּרְשָׁא מִנֵּיהּ.

אַשְׁכָּחוּ לֵיהּ אַרְנָקִי חַד מַלְיָיא דִינָרִין, דְּגָזַל לְחַד יוּדָאי בְּאוֹרְחָא, וּמְחָא לֵיהּ. נָטַל רַבִּי אֶלְעָזָר אֶת הָאַרְנָקִי, וַאֲמַר, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא, דִּבְכוֹלָא עָבִיד שְׁלִיחוּתָא. תָּבוּ לְהַהוּא אֲתַר דְּהֲווּ.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וַאֲמַר, (ישעיה מג ד) מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ בְעֵינַי נִכְבַּדְתָּ וַאֲנִי אֲהַבְתִּיךָ וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ וּלְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ. מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ, יָקָר מִבָּעֵי לֵיהּ, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ, מֵאֲשֶׁר אַתָּה יָקָר בְּעֵינַי,

לשון הקודש

חֲבֵרִים, גִּלֵּךְ וְנִרְאֶה, שֶׁהֲרֵי הַנָּחָשׁ כְּבָר עָשָׂה אֶת מַה שֶּׁעָשָׂה. קָמוּ וְקָרְבוּ לְסֶלַע אֶחָד בְּאוֹתוֹ הַשָּׂדֶה. מָצְאוּ אוֹתוֹ הַגּוֹי מֵת, וְאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ, וְלֹא הָיָה נִבְדָּל מִמֶּנּוּ. לְאַחַר נִפְרַד מֵעֲקֵבוֹ, וְעָלָה עַל גְּרוֹנוֹ, וְנִכְרַךְ שָׁם. וּמִשָּׁם יָרַד עַל עֲקֵבוֹ, וְלֹא הָיָה נִפְרָד מִמֶּנּוּ.

מָצְאוּ לוֹ אַרְנָק אֶחָד מָלֵא דִינָרִים, שֶׁגָּזַל לִיהוּדִי אֶחָד בַּדֶּרֶךְ וְהִכָּה אוֹתוֹ. נָטַל רַבִּי אֶלְעָזָר אֶת הָאַרְנָק, וְאָמַר: בָּרוּךְ הָרַחֲמָן, שֶׁבַּכֹּל הוּא עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּת. שָׁבוּ לְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁהָיוּ.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה מג) מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ בְעֵינַי נִכְבַּדְתָּ וַאֲנִי אֲהַבְתִּיךָ וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ וּלְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ. מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ?! יָקָר הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת,

מַהוּ יָקַרְתָּ, מִכְּלַל דְּאִיהוּ מִגַּרְמֵיהּ אִתְיַקַּר. אֶלָּא הָכִי הוּא וַדַּאי, דְּכָל בַּר נָשׁ דְּאִיהוּ בְּחִיּוּבָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּקַדְמִיתָא הוּא מְזַלְזְלָא. וְתוּעֵבָה אִיהוּ קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבָתַר דְּאִמְלַךְ וְתָב מֵחוֹבֵיהּ, הַשְׁתָּא אִתְיַקַּר אִיהוּ מִגַּרְמֵיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָארֵי עֲלֵיהּ וַאֲמַר, מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ, אַתְּ מִגַּרְמֵךְ יָקַרְתָּ.

בְּעֵינַי נִכְבַּדְתָּ וַאֲנִי אֲהַבְתִּיךָ, דְּהָא לֵית רְחִימוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּחֲדֵי בַּר נָשׁ בְּעָלְמָא, אֶלָּא לְמַאן דְּתָב מֵחוֹבֵיהּ, וְעַל דָּא וַאֲנִי אֲהַבְתִּיךָ. אֲבָל מָה אַעֲבִיד, דְּהָא יְהִיבַת רְשׁוּ לְחִוְיָא לְנַזְקָא. דָּא הוּא עֵיטָא, וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ. מַאי אִיהוּ אָדָם דְּיַהֲב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כּוֹפֶר תְּחוֹתֵיהּ. הַהוּא אָדָם דְּאָתֵי מֵעַמָּא דְּסִטְרָא בִישָׁא, דְּהַהוּא חִיוְיָא מִדִּילֵיהּ

לשון הקודש

וְכָךְ צָרִיךְ: מֵאֲשֶׁר אַתָּה יָקָר בְּעֵינַי. מַה זֶּה יָקַרְתָּ? מִכְּלַל שֶׁהוּא מֵעַצְמוֹ הִתְכַּבֵּד. כָּךְ הוּא וַדַּאי, שֶׁכָּל אָדָם שֶׁהוּא בְּחוֹבָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בָּרִאשׁוֹנָה הוּא מְזַלְזֵל. וְהוּא תוֹעֵבָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאַחַר שֶׁנִּמְלָךְ וְשָׁב מֵחֶטְאוֹ, כָּעֵת הוּא הִתְכַּבֵּד מֵעַצְמוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹרֵא עָלָיו וְאוֹמֵר, מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ – אַתָּה מֵעַצְמְךָ יָקַרְתָּ.

בְּעֵינַי נִכְבַּדְתָּ וַאֲנִי אֲהַבְתִּיךָ, שֶׁהֲרֵי אֵין אַהֲבָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם אָדָם בָּעוֹלָם, אֶלָּא לְמִי שֶׁשָּׁב מֵחֶטְאוֹ, וְעַל זֶה וַאֲנִי אֲהַבְתִּיךָ. אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה, שֶׁהֲרֵי נָתַתָּ רְשׁוּת לַנָּחָשׁ לְהַזִּיק. זוֹהִי עֵצָה – וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ. מִיהוּ הָאָדָם שֶׁנָּתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כֹּפֶר תַּחְתָּיו? אוֹתוֹ הָאָדָם שֶׁבָּא מֵהָעָם שֶׁל הַצַּד הָרָע, שֶׁאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ יֹאכַל מִשֶּׁלּוֹ, שֶׁכָּתוּב וְאֶתֵּן

יֵיכוֹל. דִּכְתִיב וְאֶתֵּן אָדָם, אַל תִּקְרֵי אָדָם, אֶלָּא אֱדוֹם. וּלְאֻמִּים, דָּא הוּא (בראשית כה כג) **וּלְאֹם מִלְּאֹם יֵאֻמָּץ, וְדָא זַרְעָא דְעֵשָׂו, דְּיִהֵיב תַּחַת נַפְשֵׁיהּ.**

אַדְהָווֹ יָתְבֵי, הָא הַהוּא יוּדָאי, דְּגָזַל לֵיהּ הַהוּא גּוֹי, דְּקַטְלֵיהּ חִוְיָא, אָתֵי מֵאוֹרְחָא וְלָאֵי. וּמִגּוֹ תּוֹקְפָא דְשִׁמְשָׁא, עָאל בְּהַהוּא חֲקַל, וִיתֵיב תְּחוֹת אִילָנָא חַד, וְהֲוָה מִתְרָעֵם לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמַצְדִּיק עֲלֵיהּ דִּינָא, וַאֲמַר, מָאנֵי דְעָלְמָא, גָּלוּי וְיָדוּעַ קַמָּךְ, דַּאֲנָא לָא חַיַּישְׁנָא עָלַי, וְעַל גּוּפָאי, וְעַל מָמוֹנִי כְּלוּם, דְּהָא בְּדִינָא אִתְעֲבִיד כָּל מַה דְּאִתְעֲבִיד. אֲבָל אַבָּא וְאִמָּא סָבִין אִית לִי, דְּלֵית לִי בַּמֶּה דַּאֲפַרְנֵס לוֹן, וְעַל דָּא חַיַּישְׁנָא.

וְתוּ, עַל כָּל דָּא, צְרוֹרָא חָדָא דְדִינָרִין דַּהֲוָה בְּהַהוּא אַרְנָקָא, דְּחַד מִסְכֵּינָא לְמֶעְבַּד חוּפָּה

לשון הקודש

אָדָם, אַל תִּקְרֵי אָדָם אֶלָּא אֱדוֹם. וּלְאֻמִּים, זֶה הוּא (בראשית כה) וּלְאֹם מִלְּאֹם יֵאֻמָּץ, וְזֶה זַרְעוֹ שֶׁל עֵשָׂו שֶׁנִּתַּן תַּחַת נַפְשׁוֹ.

בְּעוֹד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, הִנֵּה אוֹתוֹ הַיְּהוּדִי שֶׁגָּזַל אוֹתוֹ הַגּוֹי הַהוּא, שֶׁהָרַג אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ, בָּא מֵהַדֶּרֶךְ וְעָיֵף. וּמִתּוֹךְ חֹזֶק הַשֶּׁמֶשׁ נִכְנַס לְאוֹתוֹ שָׂדֶה וְיָשַׁב תַּחַת עֵץ אֶחָד, וְהוּא מִתְרַעֵם לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמַצְדִּיק עָלָיו הַדִּין, וְאוֹמֵר: רִבּוֹן הָעוֹלָם, גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ שֶׁאֲנִי לֹא חָשַׁשְׁתִּי עָלַי וְעַל גּוּפִי וְעַל מָמוֹנִי כְּלוּם, שֶׁהֲרֵי בְּדִין נַעֲשָׂה כָּל מַה שֶׁנַּעֲשָׂה, אֲבָל אָב וָאֵם זְקֵנִים יֵשׁ לִי, שֶׁאֵין לִי בַּמֶּה אֲפַרְנֵס אוֹתָם, וְעַל זֶה חָשַׁשְׁתִּי.

וְעוֹד עַל כָּל זֶה – צְרוֹר אֶחָד שֶׁל דִּינָרִים

לִבְרַתֵּיהּ עֲנִיָּיא, מָה יַעֲבִיד. מָאֲרֵיהּ דְּעָלְמָא, עַל דָּא כָּאִיבְנָא בְּלִבָּאי יַתִּיר.

בָּכָה וַאֲמַר, (תהלים יט י) מִשְׁפְּטֵי ה' אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו. דִּינִין דְּמָאֲרֵי עַלְמָא קְשׁוֹט אִינּוּן. אַמַּאי אִינּוּן קְשׁוֹט. בְּגִין דְּצַדְּקוּ יַחְדָּו. דְּהָא בְּשַׁעָתָא דְּדִינָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְמֶעְבַּד דִּינָא, כַּמָּה מָאֲרֵי תְּרֵיסִין קָיְימִין מֵהַאי סְטַר וּמֵהַאי סְטַר וּמַגִּיחִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, וּמַצְדִּיקִין אִלֵּין בְּאִלֵּין. כֵּיוָן דְּצַדְּקוּ אִלֵּין בְּאִלֵּין וְאִסְתַּכְּמוּ כַּחֲדָא, כְּדֵין מִשְׁפְּטֵי ה' אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו. אֵימָתַי צָדְקוּ יַחְדָּו, כַּד מַצְדִּיקִין כָּל בְּנֵי דִינָא דִלְעֵילָא. וַאֲנָא מָאֲרֵי דְּעָלְמָא, עַל דָּא אֲנָא כָּכִינָא, וְלָא עַל דִּידִי.

שָׁמַע רִבִּי אֶלְעָזָר וְחַבְרַיָּיא, וְקָמוּ לְגַבֵּיהּ, חָמוּ יָתֵיהּ דַּהֲוָה יָתִיב תְּחוֹת הַהוּא אִילָנָא.

לשון הקודש

שֶׁהָיָה בְּאוֹתוֹ הָאַרְנָק, שֶׁל עָנִי אֶחָד לַעֲשׂוֹת חֶפֶּה לְבִתּוֹ הָעֲנִיָּה, מַה יַּעֲשֶׂה? רִבּוֹן הָעוֹלָם, עַל זֶה כּוֹאֲבַנִי בְּלִבִּי יוֹתֵר. **בָּכָה** וְאָמַר, (תהלים יט) מִשְׁפְּטֵי ה' אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו. דִּינָיו שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם הֵם אֱמֶת. לָמָּה הֵם אֱמֶת, מִשּׁוּם שֶׁצָּדְקוּ יַחְדָּו? שֶׁהֲרֵי בִּשְׁעַת הַדִּין, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת דִּין, כַּמָּה בַּעֲלֵי מָגִנִּים עוֹמְדִים מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, וְנִלְחָמִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, וּמַצְדִּיקִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ. כֵּיוָן שֶׁהִצְדִּיקוּ אֵלּוּ בְּאֵלּוּ וְהִסְכִּימוּ יַחַד, אָז מִשְׁפְּטֵי ה' אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו. אֵימָתַי צָדְקוּ יַחְדָּו? כְּשֶׁמַּצְדִּיקִים כָּל בְּנֵי הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה. וַאֲנִי, רִבּוֹן הָעוֹלָם, עַל זֶה אֲנִי בּוֹכֶה, וְלֹא עַל שֶׁלִּי!

שָׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבֵרִים, וְקָמוּ אֵלָיו.

וְאַתְקִיפוּ בֵּיהּ, וּנְטָלוּ יָתֵיהּ לְגַבֵּיהוֹן, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לָא תִּדְחַל זַכָּאָה קְשׁוֹט, דְּאִי לָאו זַכָּאָה אַנְתְּ, לָא יַרְחִישׁ לָךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִיסָא רַבְּרְבָא כְּמָה דַּעֲבַד. וּבְקַדְמֵיתָא טוֹל אַרְנָקִי דְּדִינָרִין דִּילָךְ, וְתֶחֱמֵי מַה דַּעֲבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינָךְ.

אָזַל בַּהֲדַיְיהוּ, וְחָמָא הַהוּא גּוֹי מֵת, וְחִוְיָא הֲוָה עָבִיד בֵּיהּ נוּקְמִין. וַהֲוָה כָּרִיךְ עַל קָדְלוֹי כִּדְבְקַדְמֵיתָא. אִשְׁתַּטַּח הַהוּא יוּדָאי בְּעַפְרָא, וְאוֹדֵי וְשַׁבַּח לְמָארֵיהּ דְּעָלְמָא. וְקָם וּנְשַׁק יְדוֹי דְּרִבִּי אֶלְעָזָר וְחַבְרַיָיא, אֲמַר לוֹן, הַשְׁתָּא יְדַעְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַרְחִישׁ נִיסָא דָא בְּגִינַיְיכוּ.

אֲבָל רַבָּנָן, עַל אַבָּא וְאִימָּא סָבִין דְּאִית לִי בָּכִינָא, וְעַל חַד מִסְכֵּינָא דְּיַהֲב לִי צְרוֹרָא

לשון הקודש

רָאוּ אוֹתוֹ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב תַּחַת אוֹתוֹ הָעֵץ, וְהֶחֱזִיקוּ בוֹ, וְנָטְלוּ אוֹתוֹ אֲלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַל תִּפַּחֵד צַדִּיק אֱמֶת, שֶׁאִם אֵינְךָ צַדִּיק שֶׁל אֱמֶת, לֹא יַרְחִישׁ לְךָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נֵס גָּדוֹל כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה. וּבָרִאשׁוֹנָה טֹל אַרְנַק הַדִּינָרִים שֶׁלְּךָ, וְתִרְאֶה מַה שֶּׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁבִילְךָ.

הָלַךְ עִמָּם, וְרָאָה אוֹתוֹ הַגּוֹי מֵת, וְהַנָּחָשׁ הָיָה עוֹשֶׂה בּוֹ נְקָמוֹת, וְהָיָה כָּרוּךְ עַל צַוָּארוֹ כְּבָרִאשׁוֹנָה. הִשְׁתַּטַּח אוֹתוֹ הַיְּהוּדִי בֶּעָפָר, וְהוֹדָה וְשִׁבַּח אֶת רִבּוֹן הָעוֹלָם, וְקָם וְנָשַׁק יְדֵי רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבֵרִים. אָמַר לָהֶם: כָּעֵת יָדַעְתִּי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִרְחִישׁ גֵּם זֶה בִּגְלַלְכֶם.

אֲבָל רַבָּנָן, עַל הָאָב וְהָאֵם הַזְּקֵנִים שֶׁיֵּשׁ לִי אֲנִי בּוֹכֶה, וְעַל עָנִי אֶחָד שֶׁנָּתַן לִי

דָא. פָּתַח הָאַרְנָקִי, וְאַחְמֵי לוֹן הַצְּרוֹרָא, וְכֵן אַחְמֵי לוֹן מְחָאָה, דְּעָבַד לֵיהּ הַהוּא גּוֹי. צַלֵּי עֲלֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְאִיתְּסִי.

קְרִיבוּ לְגַבֵּי הַהוּא גּוֹי כְּמִלְקַדְמִין, וְחָמוּ הַהוּא חִוְיָא דְּהַוָּה עָבִיד בֵּיהּ נוּקְמִין כִּדְבִקַדְמֵיתָא. אֲמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, חִוְיָא חִוְיָא, כָּל מַה דַּעֲבַדְתְּ, יָאוֹת עָבַדְתְּ. וְתוּ דְּאַחְמֵית חֵילָךְ וּגְבוּרְתָּךְ בֵּיהּ. וְעָבַדְתְּ נוּקְמִין סַגִּיאִין. וְהָא חָמֵינַן תְּלַת זִמְנִין, וְאַחְמֵית כָּל מַה דַּעֲבַדְתְּ. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, זִיל וְאִתְטַמַּר בִּמְעָרָתָךְ, וְגוֹזְרָנָא עָלָךְ, דְּלָא תַּנְזִיק לִבְרִיָּיתָא בְּעָלְמָא. אִתְפְּרַשׁ הַהוּא חִוְיָא, וְכָפֵיף רֵישֵׁיהּ, וַאֲזַל לֵיהּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לְהַהוּא יוּדָאי, טוֹל עֲדָאָה דְּשַׂנְאָךְ, דְּהָא כִּיסָא דְּדִינָרִין (דף סז

לשון הקודש

צְרוֹר זֶה. פָּתַח הָאַרְנָק, וְהֶרְאָה לָהֶם אֶת הַצְּרוֹר, וְכֵן הֶרְאָה לָהֶם מַכָּה שֶׁעָשָׂה לוֹ אוֹתוֹ הַגּוֹי. הִתְפַּלֵּל עָלָיו רַבִּי אֶלְעָזָר, וְנִרְפָּא.

קָרְבוּ לְאוֹתוֹ הַגּוֹי כְּמוֹ מִקֹּדֶם, וְרָאוּ אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בּוֹ נְקָמוֹת כְּבָרִאשׁוֹנָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: נָחָשׁ נָחָשׁ, כָּל מַה שֶׁעָשִׂיתָ – נָאֶה עָשִׂיתָ, וְעוֹד, שֶׁהֶרְאֵיתָ כֹּחֲךָ וּגְבוּרָתְךָ בּוֹ וְעָשִׂיתָ נְקָמוֹת רַבּוֹת, וַהֲרֵי רָאִינוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, וְהֶרְאֵיתָ כָּל מַה שֶׁעָשִׂיתָ. מִכָּאן וָהָלְאָה לֵךְ וְהִתְחַבֵּא בִּמְעָרָתְךָ, וְגוֹזַרְנִי עָלֶיךָ, שֶׁלֹּא תַזִּיק לִבְרִיָּה בָּעוֹלָם. נִפְרַד אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ, וְכָפַף רֹאשׁוֹ וְהָלַךְ לוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְאוֹתוֹ הַיְּהוּדִי: טֹל אֶת תַּכְשִׁיט שׂוֹנַאֲךָ, שֶׁהֲרֵי כִּיס דִּינָרִים שֶׁל

ע"א) דְּדַהֲבָא אִית לֵיהּ לְגַבֵּיהּ. וּשְׁבוֹק לֵיהּ מָאנוֹי, וְלָא תִטּוֹל מִדִּילֵיהּ כְּלוּם. וְזִיל לְגַבֵּי גַּבְרָא דְּדוּךְ פְּלַן, וְתִשְׁכַּח דְּמִיתַת אִתְּתֵיהּ, זִיל לְגַבֵּיהּ, וְהַב לֵיהּ כִּיסָא דְּדִינָרִין דָּא, בְּגִין דְּהַהוּא גַּבְרָא אִית לֵיהּ בְּרָא חָדָא, וְשִׁמְעוֹן שְׁמֵיהּ, וַהֲוָה אָזִיל בִּסְחוֹרָתָא עַל יַמָּא, וְאִינוּן בְּאַרְבָּא,וּבְרֵיהּ דְּהַאי גּוֹי גָּנַב לֵיהּ לְהַהוּא כִּיסָא, וִיהַב לֵיהּ לְהַהוּא רָשָׁע. וְאֵימָא לְהַהוּא יוּדָאי, דִּיסַלֵּק כִּיסָא דָא לִבְרֵיהּ, דְּלַעֲגָל יֵיתֵי לְגַבֵּיהּ, וְיוֹדֵי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאַחְזַר אֲבֵידְתָּא לְמָארֵיהּ. וְכָךְ עָבִיד, נָטַל כִּיסָא, וְאַסְגִּיד לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, וּנְשַׁק יְדוֹי, תַּוְוּהוּ חַבְרַיָּיא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּכָל אָרְחָא דָא, אִית תְּוָוהוֹ, בְּכָל מַה דַּחֲמִינָן בָּךְ, וְהַשְׁתָּא אִיהוּ תְּוָוהָא עַל תְּוָוהָא. מַהוּ דֵּין. אָמַר לֵיהּ, מִלָּה דָא לָאו בְּסִימָנָא אִיהוּ, וְלָא בְּחָכְמָתָא, אֶלָּא רוּחָא דִילִי

לשון הקודש

זָהָב יֵשׁ לוֹ אֶצְלוֹ, וַעֲזֹב לוֹ אֶת בְּגָדָיו, וְאַל תִּטֹּל מִשֶּׁלּוֹ כְּלוּם. וְלֵךְ לָאִישׁ שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, וְתִמְצָא שֶׁמֵּתָה אִשְׁתּוֹ. לֵךְ אֵלָיו, וְתֵן לוֹ כִּיס הַדִּינָרִים הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁלְּאוֹתוֹ הָאִישׁ יֵשׁ בֵּן אֶחָד, וּשְׁמוֹ שִׁמְעוֹן, וְהָיָה הוֹלֵךְ עִם סְחוֹרָה עַל הַיָּם, וְהֵם בַּסְּפִינָה, וּבְנוֹ שֶׁל הַגּוֹי הַזֶּה גָּנַב לוֹ אוֹתוֹ הַכִּיס, וְנָתַן אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ רָשָׁע. וֶאֱמֹר לְאוֹתוֹ הַיְּהוּדִי, שֶׁיַּעֲלֶה כִּיס זֶה לִבְנוֹ, שֶׁבְּקָרוֹב יָבֹא אֵלָיו, וְיוֹדֶה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהֶחֱזִיר הָאֲבֵדָה לִבְעָלֶיהָ. וְכָךְ עָשָׂה. נָטַל הַכִּיס, וְהִשְׁתַּחֲוָה לִפְנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר, וְנָשַׁק יָדוֹ. תָּמְהוּ הַחֲבֵרִים.

אָמַר רַבִּי אַבָּא: בְּכָל הַדֶּרֶךְ הַזּוֹ יֵשׁ תְּמִיהָה בְּכָל מַה שֶּׁרָאִינוּ בְּךָ, וְכָעֵת הִיא תְּמִיהָה עַל תְּמִיהָה, מַה זֶּה? אָמַר לוֹ:

אִסְתַּכַּל, וַאֲנָא חָמִינָא, כְּאִלּוּ בְּעֵינָא חָמִינָא. תַּוְוּהוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּיא. וַאֲזָלוּ כֻּלְּהוּ, וְהַהוּא יוּדָאי בַּהֲדַיְיהוּ. עַד דְּמָטוּ לְגַבֵּי חָמוֹי. כֵּיוָן דְּמָטוּ תַּמָּן, אַשְׁכְּחוּהוּ לְחָמוֹי דַּהֲוֵי יָתִיב עַל גַּבֵּי עַרְסוֹי וְלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, בְּרִיךְ בִּרְכְתָא רַבִּי אֶלְעָזָר, וּבְרִיכוּ חַבְרַיָּיא, וְאִיהוּ חָדֵי בַּהֲדַיְיהוּ.

פָּתַח וַאֲמַר, (ירמיה יז יד) רְפָאֵנִי ה' וְאֵרָפֵא וכו', כֵּיוָן דַּאֲמַר רְפָאֵנִי, מַהוּ וְאֵרָפֵא. כֵּיוָן דַּאֲמַר הוֹשִׁיעֵנִי, מַהוּ וְאִוָּשֵׁעָה. כֵּיוָן דְּאַסְיָא מַסֵּי, מַאן הוּא דְּמָחֵי.

אֶלָּא כָּל אַסְוָותָא דְּעָלְמָא, בִּידָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֲבָל אִית מִנְהוֹן, עַל יְדָא דְשְׁלִיחָא. וְאִית מִנְהוֹן, דְּלָא אִתְמַסְּרוּ בִּידָא דְשְׁלִיחָא. וְאִינוּן דְּאִתְמַסְּרוּ בִּידָא דְשְׁלִיחָא, אַסְוָותָא אִינוּן, אֲבָל לְזִמְנָא מִתְהַדְּרִין. אֲבָל אִינוּן דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

דָּבָר אֵינוֹ בִּסִימָן, וְלֹא בְּחָכְמָה, אֶלָּא שֶׁרוּחִי מִסְתַּכֵּל, וַאֲנִי רָאִיתִי כְּאִלּוּ בְּעַיִן רָאִיתִי. תָּמְהוּ כָּל הַחֲבֵרִים. וְכֻלָּם הָלְכוּ, וְאוֹתוֹ הַיְּהוּדִי עִמָּהֶם, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְחָמִיו. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעוּ לְשָׁם, מָצְאוּ אֶת חָמִיו שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עַל גַּבֵּי מִטָּתוֹ וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה. בֵּרַךְ בְּרָכָה רַבִּי אֶלְעָזָר, וּבֵרְכוּ הַחֲבֵרִים, וְהוּא שָׂמֵח עִמָּם.

פָּתַח וְאָמַר, (ירמיה יז) רְפָאֵנִי ה' וְאֵרָפֵא וְגוֹ'. כֵּיוָן שֶׁאָמַר רְפָאֵנִי, מַהוּ וְאֵרָפֵא? כֵּיוָן שֶׁאָמַר הוֹשִׁיעֵנִי, מַהוּ וְאִוָּשֵׁעָה? כֵּיוָן שֶׁהָרוֹפֵא מְרַפֵּא, מִי הוּא שֶׁיַּכֶּה?

אֶלָּא כָּל רְפוּאָה שֶׁבָּעוֹלָם בְּיַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲבָל יֵשׁ מֵהֶם עַל יְדֵי שָׁלִיחַ, וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁלֹּא נִמְסְרוּ בְּיַד שָׁלִיחַ. וְאוֹתָם שֶׁנִּמְסְרוּ בְּיַד שָׁלִיחַ הֵם רְפוּאָה, אֲבָל

מַסֵּי, הַהוּא מַרְעָא לָא אִתְהַדַּר לְעָלְמִין. וְעַל דָּא, אַסְוָותָא דִילֵיהּ, אִיהִי אַסְוָותָא, דְּלֵית בָּהּ מַרְעָא כְּלָל. וּבְגִין כָּךְ, רְפָאֵנִי ה' וְאֵרָפֵא, וַדַּאי, בְּלָא קִטְרוּגָא כְּלָל. וְהַשְׁתָּא חַבְרַיָּיא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַהִיב לִי אַסְוָותָא, וְעָשַׁק לִי וְעָרַב לִי.

סָחוּ לֵיהּ כָּל הַהוּא עוּבְדָא, תְּוָוהּ, וּבְכָה וְחָדֵי. וַאֲמַר, חַבְרַיָּיא, נָדַרְנָא, דְּאֵיהַךְ לְגַבֵּיהּ, וְאֶתְחַבַּר בַּהֲדֵיהּ, וְנוֹדֶה וּנְשַׁבֵּחַ לְמָארֵי עָלְמָא. חָדֵי בַּהֲדַיְיהוּ.

אָמְרוּ לֵיהּ, בְּמַאי הֲוִית מִתְעַסֵּק. אֲמַר לוֹן, הֲוֵינָא מִשְׁתַּדֵּל בְּפָרָשַׁת בָּלָק, וְחָמִינָא, דְּחָכְמְתָא דִילֵיהּ, הֲוָה תַּקִּיף וְיַתִּיר מֵחָכְמְתָא דְּבִלְעָם. חָכְמְתָא דְּבִלְעָם רִגְעָא חָדָא, חָכְמְתָא דְּבָלָק בְּכָל זִמְנָא. אֲבָל מַפְתְּחָן דְּכֻלְּהוּ, בִּידוֹי דְּבִלְעָם הֲווֹ. בְּגִין

לשון הקודש

לִפְעָמִים חוֹזְרִים. אֲבָל אוֹתָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרַפֵּא, אוֹתָהּ הַמַּחֲלָה לֹא חוֹזֶרֶת לְעוֹלָמִים, וְעַל זֶה רְפוּאָתוֹ הִיא רְפוּאָה, שֶׁאֵין בָּהּ מַחֲלָה כְּלָל. וּמִשּׁוּם כָּךְ, רְפָאֵנִי ה' וְאֵרָפֵא, וַדַּאי, בְּלִי קִטְרוּג כְּלָל. וְכָעֵת, חֲבֵרִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לִי רְפוּאָה, וְעָשַׁק לִי וְעָרַב לִי.

סִפְּרוּ לוֹ כָּל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה. תָּמַהּ וּבָכָה וְשָׂמַח. וְאָמַר: חֲבֵרִים, נָדַרְתִּי שֶׁאֵלֵךְ אֵלָיו וְאֶתְחַבֵּר עִמּוֹ, וְנוֹדֶה וּנְשַׁבֵּח לְרִבּוֹן הָעוֹלָם. שָׂמַח עִמָּם.

אָמְרוּ לוֹ: בַּמָּה הָיִיתָ מִתְעַסֵּק? אָמַר לָהֶם: הָיִיתִי מִתְעַסֵּק בְּפָרָשַׁת בָּלָק, וְרָאִיתִי שֶׁחָכְמָתוֹ הָיְתָה חֲזָקָה וְיוֹתֵר מֵחָכְמָתוֹ שֶׁל בִּלְעָם. חָכְמַת בִּלְעָם פַּעַם אַחַת – וְחָכְמַת בָּלָק בְּכָל זְמַן. אֲבָל כָּל

דְּאִיהוּ הֲוָה אַשְׁלִים בְּפוּמָא. בָּלָק הֲוָה יָדַע לְמֶעְבַּד חָרָשׁוּי, וְלָא יָדַע לְאַשְׁלָמָא בְּפוּמָא.

פָּתַח וַאֲמַר, (שם מו כח) וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וכו'. הַאי קְרָא אוֹקְמוּהָ. אֲבָל אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב, מֵחָרָשֵׁי דְּבִלְעָם. וְאַל תֵּחָת, מִקִּסְמוּי דְּבָלָק.

תָּא חֲזֵי, הֵיאַךְ הֲווֹ תַּרְוַוְיֵיהוּ דָּא בְּדָא בְּעֵיטָא בִּישָׁא לָקְבֵיל יִשְׂרָאֵל. אֲמַר בִּלְעָם, יַעֲקֹב בְּבֵיתָא דְּלָבָן אֲבִי אַבָּא הֲוָה, וּנְחַשׁ נְחָשִׁין לְקָבְלֵיהּ, וְיָכִיל לֵיהּ. אֲנָא אֲסַדֵּר נְחָשִׁין לְקָבְלֵיהּ. אֲמַר בָּלָק, וַאֲנָא אֲסַדֵּר קוֹסְמִין לִשְׁמָא דְּאִיקְרֵי יִשְׂרָאֵל.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, נְפַק רוּחָא חָדָא מִסִּטְרָא דְּיוֹסֵף, מִגּוֹ עַנְפֵּי אִילָנָא, וְנָשֵׁיב בְּאִינּוּן נְחָשִׁין, וּבַטִּיל לוֹן. וְהַיְינוּ דַּאֲמַר יוֹסֵף, (בראשית מד טו) כִּי נַחֵשׁ

לשון הקודש

הַמַּפְתְּחוֹת הָיוּ בִּידֵי בִלְעָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָיָה מַשְׁלִים בַּפֶּה. בָּלָק הָיָה יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת בִּשְׂפָתָיו, וְלֹא יָדַע לְהַשְׁלִים בַּפֶּה.

פָּתַח וְאָמַר, (שם מו) וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב כו'. הַפָּסוּק הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ. אֲבָל אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב – מֵהַכְּשָׁפִים שֶׁל בִּלְעָם. וְאַל תֵּחַת – מֵהַקְּסָמִים שֶׁל בָּלָק.

בָּא וּרְאֵה אֵיךְ הָיוּ שְׁנֵיהֶם זֶה עִם זֶה בְּעֵצָה רָעָה כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל. אָמַר בִּלְעָם: יַעֲקֹב הָיָה בְּבֵית לָבָן אֲבִי אַבָּא, וְנִחֵשׁ נְחָשִׁים כְּנֶגְדּוֹ, וְיָכֹל לוֹ. אֲנִי אֲסַדֵּר נְחָשִׁים כְּנֶגְדּוֹ. אָמַר בָּלָק: וַאֲנִי אֲסַדֵּר קְסָמִים לַשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא יִשְׂרָאֵל.

בַּשָּׁעָה הַהִיא יָצְאָה רוּחַ אַחַת מִצִּדּוֹ שֶׁל יוֹסֵף מִתּוֹךְ עַנְפֵי הָאִילָן, וְנָשְׁבָה בְּאוֹתָם נְחָשִׁים וּבִטְּלָה אוֹתָם. וְהַיְינוּ שֶׁאָמַר יוֹסֵף,

יְנַחֵשׁ אִישׁ אֲשֶׁר כָּמוֹנִי. מַאי אִישׁ אֲשֶׁר כָּמוֹנִי. בְּגִינִי אִית אִישׁ דִּנְחָשִׁים יְבַטֵּל לִבְנַיְיכוּ. בְּגִינִי אִיהוּ לְעֵילָא, וְהַיְינוּ אִישׁ אֲשֶׁר כָּמוֹנִי. כָּמוֹנִי אִית אִישׁ לְעֵילָא, נָפַק (דְּאַפִּיק) רוּחָא אָחֲרָא, מִגּוֹ אִילָנָא דִלְתַתָּא, וְנָשֵׁיב בְּהַהוּא קֶסֶם, וּבַטִּיל לֵיהּ.

וְהַיְינוּ (משלי טז ו) קֶסֶם עַל שִׂפְתֵי מֶלֶךְ. מַאן מֶלֶךְ, דָּא אִילָנָא דִלְתַתָּא. כְּדֵין אָתֵיב בִּלְעָם וַאֲמַר, כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל. וְתַרְוַוייְהוּ הֲווֹ מִתְּרִין סִטְרִין אִלֵּין.

כִּי אִתְּךָ אָנִי. לָא הֲווֹ יוֹמִין מִן יוֹמָא דְאִתְבְּרֵי עָלְמָא, דְּאִצְטְרִיךְ הָכִי לְמֶהֱוֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּהֲדַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, כְּהַהוּא זִימְנָא, דְּבָעָא בִּלְעָם לְשֵׁיצָאָה לְשַׂנְאֵיהוֹן דְיִשְׂרָאֵל מֵעָלְמָא. וְעַל דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּלְעָם בָּעָא לְשֵׁיצָאָה לְכוֹ

לשון הקודש

(בראשית מד) כִּי נַחֵשׁ יְנַחֵשׁ אִישׁ אֲשֶׁר כָּמֹנִי. מַה זֶּה אִישׁ אֲשֶׁר כָּמֹנִי? בִּשְׁבִילִי יֵשׁ אִישׁ שֶׁיְּבַטֵּל הַנְּחָשִׁים לִבְנֵיכֶם. בִּשְׁבִילִי הוּא לְמַעְלָה, וְהַיְנוּ אִישׁ אֲשֶׁר כָּמֹנִי. כָּמוֹנִי יֵשׁ אִישׁ לְמַעְלָה, יָצָא (שֶׁמּוֹצִיא) רוּחַ אַחֶרֶת מִתּוֹךְ הָעֵץ שֶׁלְּמַטָּה, וְנָשַׁב בְּאוֹתוֹ הַקֶּסֶם וּבִטֵּל אוֹתוֹ.

וְהַיְנוּ (משלי טז) קֶסֶם עַל שִׂפְתֵי מֶלֶךְ. מִי הַמֶּלֶךְ? זֶה הָעֵץ שֶׁלְּמַטָּה. אֲזַי הֵשִׁיב בִּלְעָם וְאָמַר, (במדבר כג) כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל. וּשְׁנֵיהֶם הָיוּ מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ.

כִּי אִתְּךָ אָנִי. לֹא הָיוּ יָמִים מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהִצְטָרֵךְ לִהְיוֹת כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל, כְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁרָצָה בִּלְעָם לְכַלּוֹת אֶת שׂוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם. וְעַל זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בִּלְעָם רָצָה לְהַשְׁמִידְכֶם מִן הָעוֹלָם, אֲבָל

מֵעָלְמָא, אֲבָל אֲנָא לָא אַעֲבִיד הָכִי, אֶלָּא כִּי אֶעֱשֶׂה כָּלָה בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדַּחְתִּיךָ שָׁמָּה וְאֹתְךָ לֹא אֶעֱשֶׂה כָּלָה.

דְּאִלּוּ יֵיתוֹן כָּל עַמִּין דְּעָלְמָא, לָא יָכְלִין לְשֵׁיצָאָה לְכוֹן מֵעָלְמָא. אָתָא לָבָן בְּקַדְמִיתָא, וּבָעָא לְאַעֲקָרָא לֵיהּ לְיַעֲקֹב בִּלְחוֹדוֹי מֵעָלְמָא, אָתָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָגֵין עֲלֵיהּ. דִּכְתִיב, (בראשית לא כד) הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תְּדַבֵּר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד רָע. אָתָא פַּרְעֹה, וּבָעָא לְשֵׁיצָאָה לוֹן מֵעָלְמָא, אָתָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאָגֵין עֲלֵיהוֹן, דִּכְתִיב, (שמות א יב) וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אֹתוֹ וגו'. אָתָא הָמָן וּבָעָא לְשֵׁיצָאָה לוֹן מֵעָלְמָא, אָתָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַאֲתֵיב כּוּלָּא עַל רֵישֵׁיהּ. וְכֵן בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָגֵין עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל תָּדִיר.

לשון הקודש

אֲנִי לֹא אֶעֱשֶׂה כָּךְ, אֶלָּא (ירמיה מו) כִּי אֶעֱשֶׂה כָּלָה בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדַּחְתִּיךָ שָׁמָּה וְאֹתְךָ לֹא אֶעֱשֶׂה כָּלָה.

שֶׁאִלּוּ יָבֹאוּ כָּל עַמֵּי הָעוֹלָם, לֹא יְכוֹלִים לְהַשְׁמִידְכֶם מִן הָעוֹלָם. בָּא לָבָן בָּרִאשׁוֹנָה וְרָצָה לַעֲקֹר אֶת יַעֲקֹב לְבַדּוֹ מִן הָעוֹלָם – בָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהֵגֵן עָלָיו, שֶׁכָּתוּב (בראשית לא) הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תְּדַבֵּר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד רָע. בָּא פַּרְעֹה וְרָצָה לְהַשְׁמִידָם מִן הָעוֹלָם – בָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהֵגֵן עֲלֵיהֶם, שֶׁכָּתוּב (שמות א) וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אֹתוֹ וְגוֹ'. בָּא הָמָן וְרָצָה לְהַשְׁמִידָם מִן הָעוֹלָם – בָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהֵשִׁיב הַכֹּל עַל רֹאשׁוֹ. וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תָּמִיד הֵגֵן עַל יִשְׂרָאֵל.

וְיִשְׂרָאֵל אָמְרֵי, (איכה ג כב) חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ. כִּי לֹא תָמוּ מִבָּעֵי לֵיהּ. אֶלָּא חַסְדֵי ה', בְּכָל דָּרָא וְדָרָא הֲוֹוּ בְּסַעֲדָן. כִּי לֹא תָמְנוּ, דְּלָא אִשְׁתֵּיצִינָא. מַאי טַעְמָא, מִשּׁוּם דְּלָא אִתְמְנָעוּ רַחֲמוֹי מִינָּן. דִּכְתִיב, כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא, וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל בִּלְעָם. וּלְבָתַר וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְיָן, הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר וַיֵּלְכוּ הַמַּלְאָכִים, מַאי טַעְמָא קָא שָׁנֵי מִלָּה מִמַּאי דְּקָאָמַר בְּקַדְמִיתָא.

אֶלָּא הַהוּא רָשָׁע דְּבָלָק, חַכִּים הֲוָה בְּכָל דַּרְגִּין דִּלְעֵילָא, אִינּוּן דְּקָשְׁרִין קִשְׁרִין, לְמֶעְבַּד בְּהוּ חָרָשִׁין וְקוֹסְמִין. וְכָל אִינּוּן דַּרְגִּין עִילָּאִין מִינַיְיהוּ, דִּבְהוֹ כַּפְיָין לְדַרְגִּין תַּתָּאִין.

לשון הקודש

וְיִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים, (איכה ג) חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ. כִּי לֹא תָמוּ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת. אֶלָּא חַסְדֵי ה' בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הָיוּ בְּסַעֲדֵנוּ כִּי לֹא תָמְנוּ, שֶׁלֹּא הֶשְׁמַדְנוּ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִמְנְעוּ רַחֲמָיו מֵעָמָנוּ, שֶׁכָּתוּב (שם) כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו.

בָּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב בָּרִאשׁוֹנָה, (במדבר כב) וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל בִּלְעָם, וְאַחַר כָּךְ וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְיָן. הָיָה לוֹ לוֹמַר וַיֵּלְכוּ הַמַּלְאָכִים, מָה הַטַּעַם שִׁנָּה הַדָּבָר מִמַּה שֶׁאָמַר בָּרִאשׁוֹנָה?

אֶלָּא, אוֹתוֹ בָּלָק הָרָשָׁע הָיָה חָכָם בְּכָל הַדַּרְגּוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, אוֹתָן שֶׁקּוֹשְׁרוֹת קְשָׁרִים לַעֲשׂוֹת בָּהֶן כְּשָׁפִים וּקְסָמִים, וְכָל אוֹתָן דַּרְגּוֹת יוֹתֵר עֶלְיוֹנוֹת מֵהֶם, שֶׁבָּהֶן כּוֹפִים אֶת הַדַּרְגּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת.

אָמַר לֵיהּ, בְּכָל זִמְנָא דַּאֲנַן חָרָשִׁין וְקָסְמִין וְנָחֲשִׁין, אִית לָן דַּרְגִּין וּמַלְאָכִים יְדִיעָן, וְאִשְׁתְּמוֹדְעָן לְגַבֵּי חָרָשִׁין וְקוֹסְמִין, אֲבָל מִכָּאן וּלְהָלְאָה, אִית לָךְ לְעַיְּינָא בַּאֲתַר אָחֳרָא עִילָּאָה.

כָּתַב לֵיהּ שְׁמָהָן אָחֳרָנִין, בְּאִינּוּן דַּרְגִּין קַדִּישִׁין. וְהָכִי אוֹרְחַיְיהוּ דְּקוֹסְמִין וְחָרָשִׁין, דְּיָדְעֵי אִינּוּן דַּרְגִּין דְּהַהוּא קֶסֶם שַׁרְיָיא בְּהוּ, וְעָבְדִין חָרָשַׁיְיהוּ, וְאוֹמֵי לְהוֹן בְּדַרְגִּין אָחֳרָנִין עִילָּאִין מִינַיְיהוּ, וְעָבְדֵי מַה דְּעָבְדֵי.

שַׁלַּח לֵיהּ הָכִי. עַמָּא דָא, לָאו קִשְׁרָא דִילְהוֹן כִּשְׁאָר עַמִּין דְּעָלְמָא, אֲבָל קִשְׁרָא דִילְהוֹן בַּאֲתַר אָחֳרָא עִילָּאָה, מִתְקַשְׁרָא. לְעֵילָא מִכָּל דַּרְגִּין.

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, בְּכָל פַּעַם שֶׁאָנוּ מְכַשְּׁפִים וְקוֹסְמִים וּמְנַחֲשִׁים, יֵשׁ לָנוּ דְּרָגוֹת וּמַלְאָכִים יְדוּעִים, וְנוֹדָעִים לַמְּכַשְּׁפִים וְלַקוֹסְמִים, אֲבָל מִכָּאן וָהָלְאָה יֵשׁ לְךָ לְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר עֶלְיוֹן.

כָּתַב לוֹ שֵׁמוֹת אֲחֵרִים בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת קְדוֹשׁוֹת. וְכָךְ דַּרְכֵּי הַקּוֹסְמִים וְהַמְּכַשְּׁפִים, שֶׁיּוֹדְעִים אוֹתָן דְּרָגוֹת שֶׁאוֹתוֹ קֶסֶם שׁוֹרֶה בָּהֶם, וְעוֹשִׂים כִּשְׁפֵיהֶם, וּמַשְׁבִּיעִים אוֹתָן בִּדְרָגוֹת אֲחֵרוֹת עֶלְיוֹנוֹת מֵהֶם, וְעוֹשִׂים מַה שֶּׁעוֹשִׂים.

שָׁלַח לוֹ כָּךְ: הָעָם הַזֶּה, אֵין הַקֶּשֶׁר שֶׁלָּהֶם כִּשְׁאָר עַמֵּי הָעוֹלָם, אֲבָל הַקֶּשֶׁר שֶׁלָּהֶם בְּמָקוֹם אַחֵר עֶלְיוֹן, נִקְשָׁר מֵעַל לְכָל הַדְּרָגוֹת.

כְּתַב וְשַׁלַּח לֵיהּ, פִּיפּוֹסָא וּפַטְרוֹנָא דִּתְרֵיסַר נִצּוֹצִין, דְּסָחֲרָן גַּלְגְּלֵי רְתִיכָא דְּכוּרְסְיָיא קַדִּישָׁא, וְאָמַר לֵיהּ, אִי תִּסְתַּכֵּל בְּהַנֵּי, בְּהַנֵּי תִּסְתַּכֵּל, בְּגִין דְּהַנֵּי תְּרֵיסַר מִתְקַשְּׁרָן בְּתְרֵיסַר שְׁבָטִים. וְאִי בְּהַנֵּי תַּעֲבִיד חָרָשִׁין, בְּדִיוֹקְנָא דִּילְהוֹן לְתַתָּא, דְּאִינּוּן תְּרֵיסַר שְׁבָטִים, וְתְרֵיסַר דִּגְלִין פְּרִישָׁן, נֵיכוֹל (דף סז ע"ב) לוֹן, וְנִיגַּח בְּהוֹן קְרָבָא, וּנְעַקֵּר לוֹן מֵעָלְמָא.

וְהַיְינוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים, מַלְאָכִים וַדַּאי. וּקְסָמִים בְּיָדָם, פִּיפּוּסִים דְּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין, הֲווֹ אַתְיָין בִּידַיְיהוּ. וְאִיהוּ לָא יָדַע, דְּכָל דַּרְגִּין עִילָּאִין, בִּידָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִינּוּן. מַה חָשִׁיב בָּלָק. חָשִׁיב, דְּעַמָּא דְּיִשְׂרָאֵל אִתְמַסְרוּ לְמַלְאָכִין, כְּשְׁאָר עַמִּין דְּעָלְמָא. וְעַל דָּא כָּתַב שְׁמָהָן דְּאִלֵּין מַלְאָכִים תְּרֵיסַר, וּשְׁלַח לֵיהּ, וְהַיְינוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים.

לשון הקודש

כָּתַב וְשָׁלַח לוֹ הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת וְהָאֲבָהוּת שֶׁל שְׁנֵים עָשָׂר נִיצוֹצוֹת, שֶׁסּוֹבְבִים גַּלְגַּלֵּי הַמֶּרְכָּבָה שֶׁל הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ, וְאָמַר לוֹ: אִם תִּסְתַּכֵּל בְּאֵלּוּ, תִּסְתַּכֵּל בְּאֵלּוּ, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁנֵים עָשָׂר הַלָּלוּ נִקְשָׁרִים בִּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים. וְאִם בְּאֵלֶּה תַּעֲשֶׂה כְּשָׁפִים, בַּדִּיוֹקָן שֶׁלָּהֶם לְמַטָּה, שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים וּשְׁנֵים עָשָׂר דְּגָלִים פְּרוּשִׁים, נוּכַל לָהֶם, וְנִלָּחֵם בָּהֶם בִּקְרָב, וְנַעֲקֹר אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.

וְהַיְינוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים, מַלְאָכִים וַדַּאי. וּקְסָמִים בְּיָדָם – הִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁל מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים הָיוּ מְבִיאִים בִּידֵיהֶם. וְהוּא לֹא יָדַע שֶׁכָּל הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הֵן בִּידֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מֶה חָשַׁב בָּלָק? חָשַׁב שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל נִמְסְרוּ לַמַּלְאָכִים

אָמַר לֵיהּ תָּא חֲזֵי, כָּל דַּרְגִּין דְּאִינּוּן מִקַּשְׁרָן קְשָׁרִין, לְתַבְרָא עַמָּא דָא, מִסִּטְרָא דְצָפוֹן אִינּוּן. וּמִסִּטְרָא דְצָפוֹן זְמִינִין לְמִנְפַּל. שׁוּלְטָנוּ דְּחָרְשִׁין דִּילָן, מִסִּטְרָא דְצָפוֹן אִינּוּן. הַשְׁתָּא נֵיכוֹל לַאֲגָחָא בְּהוֹן קְרָבָא, דְּהָא תְּרֵיסַר אִלֵּין דְּאִינּוּן מִתְקַשְׁרָאן בְּהוּ, מִסִּטְרָא דְצָפוֹן שַׁרְיָין לְמִימְנֵי.

וְהוֹאִיל וּמִשְׁמָאלָא שַׁרְיָין תּוּקְפָּא דִילְהוֹן, אִתְחַלָּשׁ וְאִתְבַּר, בְּגִין דְּכָל תּוּקְפָּא דִילְהוֹן לְהַהוּא סִטְרָא אִיהוּ. מַהוּ, דִּכְתִיב, (מ"א ז כה) עוֹמֵד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פֹנִים צָפוֹנָה. מִצָּפוֹן שָׁאֲרֵי לְמִמְנֵי. אֲמַר, הָא תּוּקְפָּא דִילָן מִצָּפוֹן אִיהוּ, וְאִינּוּן אַרְבְּעִין חָסֵר חַד דַּרְגִּין, תַּקִּיפִין מִפַּרְזְלָא וּנְחָשָׁא. וּתְחוֹתַיְיהוּ לֵית לוֹן חוּשְׁבָּנָא. וְעַל דָּא נֵיכוֹל לַאֲגָחָא בְּהוֹן קְרָבָא, וּלְאִיתְגָּרֵי בְּהוּ.

לשון הקודש

בִּשְׁאָר הָעַמִּים שֶׁל הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן כָּתַב שְׁמוֹת שֶׁל שְׁנֵים עָשָׂר הַמַּלְאָכִים הַלָּלוּ וְשָׁלַח לוֹ, וְהֵינוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים.

אָמַר לוֹ: בֹּא וּרְאֵה, כָּל הַדְּרָגוֹת שֶׁקּוֹשְׁרוֹת קְשָׁרִים לִשְׁבֹּר אֶת הָעָם הַזֶּה, הֵן מִצַּד הַצָּפוֹן, וּמִצַּד הַצָּפוֹן עֲתִידוֹת לִפֹּל. שִׁלְטוֹן הַמְכַשְּׁפִים שֶׁלָּנוּ הֵם מִצַּד הַצָּפוֹן. עַכְשָׁו נוּכַל לְהִלָּחֵם בָּהֶם בַּקְּרָב, שֶׁהֲרֵי שְׁנֵים עָשָׂר הַלָּלוּ שֶׁהֵם קְשׁוּרִים בָּהֶם, מִצַּד הַצָּפוֹן מַתְחִילִים לְהִמָּנוֹת.

וְהוֹאִיל וּמִשְּׁמֹאל מַתְחִיל הַתֹּקֶף שֶׁלָּהֶם, נֶחֱלַשׁ וְנִשְׁבַּר, מִשּׁוּם שֶׁכָּל תָּקְפָּם הוּא לְאוֹתוֹ הַצַּד. מַהוּ? שֶׁכָּתוּב (מ"א ז) עֹמֵד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פֹנִים צָפוֹנָה. מִצָּפוֹן מַתְחִיל לִמְנוֹת. אָמַר, הִנֵּה הַתֹּקֶף שֶׁלָּנוּ הוּא מִצָּפוֹן, וְהֵם אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת דְּרָגוֹת, חֲזָקִים מִבַּרְזֶל וּנְחֹשֶׁת. וְתַחְתֵּיהֶם אֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, וְעַל כֵּן נוּכַל

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא עָבִיד הָכִי, דְּלָא שָׁבִיק לוֹן לַמַּלְאָכִין, וְלָא לְחֵילֵי שְׁמַיָּא, אֶלָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי. וְכָל אִלֵּין רַבְרְבִין וְשׁוּלְטָנִין, פָּלַג עַל כָּל שְׁאָר עַמִּין. וְכַד אָתוֹ יִשְׂרָאֵל, נָטִיל לוֹן אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי, וְאַחְסִין לוֹן בְּתוֹקְפָא דְּנוּפָא דְּאִילָנָא, וְלָא שָׁבִיק לוֹן בִּידָא דְּמַלְאָכִין, וְלֹא בִידָא דְּמְמַנָּא וְרַבְרְבִין דְּעָלְמָא. דִּכְתִיב, (דברים לב ח) בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם וגו'. וְאִלֵּין תְּרֵיסַר תְּחוּמִין, מִתְתַּחֲמָן בְּאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, לְבָתַר דְּבַדַּר עֲנָפִין וְטַרְפִּין, נָטַל לְיִשְׂרָאֵל וְאַחְסִין לוֹן בְּתוֹקְפָא דְּנוּפָא דְּאִילָנָא. דִּכְתִיב, (שם ט) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כַּמָּה יָאוֹת וְשַׁפִּיר הַאי דַּאֲמַרְתְּ, זַכָּאָה אוֹרְחָא דִילָן, דְּכַמָּה מִלִּין

לשון הקודש

לַעֲרֹךְ בָּהֶם קְרָב וּלְהִתְגָּרוֹת בָּהֶם. **וְהַקָּדוֹשׁ** בָּרוּךְ הוּא לֹא עָשָׂה כָּךְ, שֶׁלֹּא הִשְׁאִיר אוֹתָם לַמַּלְאָכִים וְלֹא לְצִבְאוֹת הַשָּׁמַיִם, אֶלָּא לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ. וְכָל אֵלּוּ הַגְּדוֹלִים וְהַשַּׁלִּיטִים חִלֵּק אוֹתָם עַל כָּל שְׁאָר הָעַמִּים. וּכְשֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל, נָטַל אוֹתָם הוּא לְבַדּוֹ, וְהִנְחִיל אוֹתָם בְּתֹקֶף נוֹף הָאִילָן, וְלֹא הִשְׁאִיר אוֹתָם בְּיַד הַמַּלְאָכִים, וְלֹא בְּיַד מְמֻנֶּה וּגְדוֹלֵי הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם וְגוֹ'. וְאֵלּוּ שְׁנֵים עָשָׂר תְּחוּמִים, מִתְחַמִּים בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, אַחַר שֶׁפִּזֵּר עֲנָפִים וְעָלִים, נָטַל אֶת יִשְׂרָאֵל וְהִנְחִיל אוֹתָם בְּתֹקֶף נוֹף הָאִילָן, שֶׁכָּתוּב (שם) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ. **אָמַר** רַבִּי אֶלְעָזָר: כַּמָּה יָפֶה וְנָאֶה זֶה

עִילָּאִין קַדִּישִׁין רַוּוחָנָא לוֹן וְחָמֵינָא. וְהַהוּא יוּדָאי הֲוָה תַּמָּן לְקַמֵּיהוּ. אֲמַר לוֹן, רַבָּנָן, כָּל מִלִּין אִלֵּין, כַּמָּה טָבָאן, וּמִלִּין עִילָּאִין קַדִּישִׁין נִינְהוּ. מַהוּ דִכְתִיב, בַּתְרֵיהּ, (שם י) יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וכו'.

אֲמַר לֵיהּ, אִי יְדַעְתְּ בֵּיהּ מִלָּה, אִימָא. דְּהָא מִלָּה דָא אוֹקְמוּהָ בְּאַבְרָהָם, דְּאַשְׁכַּח לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא דְּפָלְחֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וְלָא הֲווּ יָדְעֵי בִּמְהֵימְנוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא כֻּלְּהוּ הֲווֹ טָעָאן בָּתַר עֲבוֹדָה זָרָה, וְקָם אַבְרָהָם, וּפָרַח בֵּינַיְיהוּ עַנְפָּא חָדָא שְׁלִים, קָדָם מָארֵי דְעָלְמָא, וְאַשְׁכַּח לֵיהּ תַּמָּן.

מָה עֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, נְטַל לֵיהּ לְהַהוּא עֲנָפָא, וּנְטַע לֵיהּ, וְאַשְׁקֵי לֵיהּ, וְאִשְׁתַּדֵּל עֲלֵיהּ, וְאַעֲקַר לֵיהּ מִתַּמָּן, וְאַשְׁתִּיל לֵיהּ בְּאַרְעָא

לשון הקודש

שֶׁאָמַרְתָּ, אַשְׁרֵי דַּרְכֵּנוּ, שֶׁכַּמָּה דְבָרִים עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים הִרְוַחְנוּ אוֹתָם וְרָאִיתִי. וְאוֹתוֹ יְהוּדִי הָיָה שָׁם לִפְנֵיהֶם. אָמַר לָהֶם: חֲכָמִים, כָּל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ כַּמָּה טוֹבִים, וּדְבָרִים עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים הֵם. מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב אַחֲרָיו (שם) יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וְכוּ'?

אָמַר לוֹ: אִם יָדַעְתָּ בּוֹ דָּבָר – אֱמֹר, שֶׁהֲרֵי הַדָּבָר הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ בְּאַבְרָהָם, שֶׁמָּצָא אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאֶרֶץ שֶׁעוֹבְדִים עֲבוֹדָה זָרָה, וְאֵין מַכִּירִים אֶת אֱמוּנַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֶלָּא כֻּלָּם הָיוּ טוֹעִים אַחַר עֲבוֹדָה זָרָה, וְקָם אַבְרָהָם, וְהִפְרִיחַ בֵּינֵיהֶם עָנָף אֶחָד שָׁלֵם לִפְנֵי רִבּוֹן הָעוֹלָם, וּמָצָא אוֹתוֹ שָׁם.

מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? נָטַל אֶת אוֹתוֹ הֶעָנָף, וְנָטַע אוֹתוֹ וְהִשְׁקָה אוֹתוֹ, וְהִשְׁתַּדֵּל עָלָיו, וְעָקַר אוֹתוֹ מִשָּׁם, וְשָׁתַל

אָחֲרָא. דִּכְתִיב, (בראשית יב א) לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ. וְעָבַד מִנֵּיהּ עַמָּא קַדִּישָׁא, וְדָא הִיא מְצִיאָה דְּאַשְׁכַּח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא, דְּלָא מְהֵימְנָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא יָדְעֵי מַאן אִיהוּ.

אָמַר הַהוּא יוּדָאי, וַדַּאי שַׁפִּיר הוּא, וְיָאוֹת כֹּלָּא. אֲבָל אִית לְשָׁאֲלָה, אִי אַבְרָהָם הֲוָה דְיוֹקְנָא (דרגא עילאה כולה הוא דיוקנא ואיצטריך למהוי דיוקנא דהא אברהם מאתר הוה ונפק ואברהם לתתא הכי איצטריך) דְּאִצְטְרִיךְ. וְתוּ דְּהָא קְרָא לָא אוֹכַח עַל אַבְרָהָם כְּלַל, וְלָא אִדְכַּר לְאַבְרָהָם, וְלָא לְיִצְחָק, אֶלָּא לְיַעֲקֹב בִּלְחוֹדוֹי. דִּכְתִיב, כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ, וּכְתִיב בַּתְרֵיהּ יִמְצָאֵהוּ.

לשון הקודש

אוֹתוֹ בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת, שֶׁכָּתוּב (בראשית יב) לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ. וְעָשָׂה מִמֶּנּוּ עַם קָדוֹשׁ, וְזוֹ הַמְּצִיאָה שֶׁמָּצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ שֶׁלֹּא הֶאֱמִינוּ בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא יָדְעוּ מִי הוּא.

אָמַר אוֹתוֹ יְהוּדִי: וַדַּאי יָפֶה הוּא, וְהַכֹּל נָאֶה. אֲבָל יֵשׁ לִשְׁאֹל, אִם אַבְרָהָם הָיָה דְיוֹקָן (דַּרְגָּה עֲלִיּוֹנָה כֻּלָּהּ הִיא דְּמוּת, וּצְרִיכָה לִהְיוֹת דְּמוּת, שֶׁהֲרֵי אַבְרָהָם מִמָּקוֹם הָיָה, וְיָצָא, וְאַבְרָהָם לְמַשָּׁה כָּךְ צָרִיךְ) שֶׁהִצְטָרֵךְ, וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי הַכָּתוּב לֹא מוֹכִיחַ עַל אַבְרָהָם כְּלָל, וְלֹא הִזְכִּיר אֶת אַבְרָהָם, וְלֹא אֶת יִצְחָק, אֶלָּא אֶת יַעֲקֹב לְבַדּוֹ, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ, וְכָתוּב אַחֲרָיו יִמְצָאֵהוּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, עִם כָּל זֶה לָא קַשְׁיָא הָכָא, דְּהָא אַבְרָהָם אַשְׁכָּחָן דְּנָפַק מִגּוֹ פַּלְחֵי עֲבוֹדָה זָרָה. וְהָכָא אַף עַל גַּב דְּיַעֲקֹב אִדְּכַּר, הוּא קָאי עַל אַבְרָהָם, וְלֵית פִּירוּקָא כְּלַל בַּמִּלָּה. אֲבָל אִי יְדַעְתְּ מִילָּה אוֹ חִידוּשָׁא, אִימָּא.

פָּתַח הַהוּא יוּדָאי וַאֲמַר, (שם א ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, מַאן אֶרֶץ. הַהִיא דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָא עֵילָא וְתַתָּא. הָיְתָה תֹהוּ, מַאי תֹהוּ, דָּא קַו יָרוֹק, דְּאַקִּיף כָּל עָלְמָא. וְאִיקְרֵי קַו תֹהוּ, דִּכְתִיב, (ישעיה לד יא) וְנָטָה עָלֶיהָ קַו תֹהוּ וְאַבְנֵי בֹהוּ. כְּמָה דְתָנִינָן, אַבְנִין מְפוּלְמוֹת דְּמִשְׁתַּקְעִין גּוֹ תְּהוֹמֵי, וּמִנְּהוֹן נָפְקִין מַיִין.

הַשְׁתָּא אִית לְמִנְדַּע, תֹהוּ דְּאִיהוּ קַו יָרוֹק, מַאי הוּא קַו יָרוֹק, אֶלָּא אַשְׁכְּחָן בְּסִפְרָא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: עִם כָּל זֶה לֹא קָשֶׁה כָּאן, שֶׁהֲרֵי אַבְרָהָם מָצָאנוּ שֶׁיָּצָא מִתּוֹךְ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וְכָאן – אַף עַל גַּב שֶׁיַּעֲקֹב נִזְכָּר, הוּא מְדַבֵּר עַל אַבְרָהָם, וְאֵין כְּלָל קֶשְׁיָה בַּדָּבָר. אֲבָל אִם יָדַעְתָּ דָּבָר אוֹ חִדּוּשׁ – אֱמֹר.

פָּתַח אוֹתוֹ יְהוּדִי וְאָמַר, (בראשית א) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ – מִי הָאָרֶץ? אוֹתָהּ הַנּוֹדַעַת לְמַעְלָה וּמַטָּה. הָיְתָה תֹהוּ, מַה זֶּה תֹהוּ? זֶה קַו יָרָק שֶׁמַּקִּיף אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְנִקְרָא קַו תֹהוּ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה לד) וְנָטָה עָלֶיהָ קַו תֹהוּ וְאַבְנֵי בֹהוּ. כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, אֲבָנִים מְפֻלָּמוֹת שֶׁמִּשְׁקָעוֹת בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת, וּמֵהֶם יוֹצְאִים מַיִם.

עַכְשָׁו יֵשׁ לָדַעַת, תֹהוּ, שֶׁהוּא קַו יָרָק, מַהוּ קַו יָרָק? אֶלָּא מָצָאנוּ בְּסֵפֶר הָרוֹפֵא

דְּאַסְיָא קַרְטִינָא, וְיוּדָן דְּקַסָּרִי שְׁמֵיהּ, וְקָרָאן שְׁמֵיהּ קַרְטִינָא אַסְיָא, בְּגִין דְּאִיהוּ רַב עַל כָּל אַסְיָין, וְיַקִּירָא בְּחָכְמְתָא. וְהָכִי בְּלָשׁוֹן פַּרְסִי, לְבַר נָשׁ יַקִּירָא, קָרָאן לֵיהּ קַרְטִינָא. רַב וְיַקִּירָא בְּחָכְמְתָא. וַהֲוָה אֲמַר, וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ, מַאי תֹהוּ. אִיהוּ קַו יָרוֹק, דְּאַסְחַר כָּל עָלְמָא. וּמַאן אִיהוּ, קְלִיפָּה דְּאֶגוֹזָא. וְדָא אִיהוּ קְלִיפָּה דִּלְבַר, דְּאִיהוּ יָרוֹק.

לְגוֹ מִנֵּיהּ, בֹּהוּ. אִינּוּן אֲבָנִין מְפוּלָמוֹת דְּמִנְּהוֹן נָפְקֵי מַיָּא. מִן תֹּהוּ אִתְמְשֵׁיךְ עוֹר וּבָשָׂר. מִן בֹּהוּ אִתְמַשְּׁכוּ גַּרְמֵי.

לְגוֹ מִנֵּיהּ וְחֹשֶׁךְ. דָּא חֲשִׁיכוּ דְּאִתְמְשַׁךְ מִנֵּיהּ עַמָּא דְעֵשָׂו. וְאִיתֵימָא מִן תֹּהוּ. הָכִי הוּא וַדַּאי, דְּהָא חֹשֶׁךְ מִנֵּיהּ תַּלְיָיא תֹהוּ. אֶלָּא אִינּוּן אַבְנִין מְפוּלָמוֹת, עָאלוּ בְּאֶמְצָעִיתָא, דְּמִנֵּיהּ אִתְמַשְּׁכָן

לשון הקודש

קִירְטִינָא, וְיוּדָן שֶׁל קֵסָרִי שְׁמוֹ, וְקוֹרְאִים אֶת שְׁמוֹ הָרוֹפֵא קִירְטִינָא, מִשּׁוּם שֶׁהוּא גָּדוֹל כָּל הָרוֹפְאִים וְנִכְבָּד בְּחָכְמָה. וְכָךְ בְּלָשׁוֹן פַּרְסִי קוֹרְאִים לְאָדָם נִכְבָּד קוֹרְאִים לוֹ קִירְטִינָא, גָּדוֹל וְנִכְבָּד בְּחָכְמָה. וְהָיָה אוֹמֵר, וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ, מַה זֶּה תֹהוּ? הוּא קַו יָרֹק שֶׁמַּקִּיף כָּל הָעוֹלָם, וּמִי הוּא? קְלִפַּת הָאֱגוֹז, וְזוֹהִי הַקְּלִפָּה הַחִיצוֹנָה, שֶׁהִיא יְרֻקָּה.

לִפְנִים מִמֶּנּוּ – בֹּהוּ. אוֹתָן אֲבָנִים מְפֻלָּמוֹת שֶׁמֵּהֶן יוֹצְאִים מַיִם. מִתֹּהוּ נִמְשָׁךְ עוֹר וּבָשָׂר. מִן בֹּהוּ נִמְשָׁכוֹת הָעֲצָמוֹת.

לִפְנִים מִמֶּנּוּ – וְחֹשֶׁךְ. זוֹ הַחֲשֵׁכָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ הָעָם שֶׁל עֵשָׂו. וְאִם תֹּאמַר מִן תֹּהוּ – כָּךְ זֶה וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי מֵהַחֹשֶׁךְ תָּלוּי תֹהוּ. אֶלָּא אוֹתָם אֲבָנִים מְפֻלָּמוֹת נִכְנְסוּ בָּאֶמְצַע, שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁכוֹת

גַּרְמִין, כְּמָא דְּאִיתְּמַר. וְחִשָּׁךְ מְשִׁיכוּ דַּקִּיק, דְּמִנֵּיהּ אִתְמְשַׁךְ עֵשָׂו.

וְרוּחַ אֱלֹהִים, דָּא מוֹחָא דֶּאֱגוֹזָא, דְּמִתַּמָּן אִיתְמְשַׁךְ יַעֲקֹב שְׁלֵימָא, כְּגַוְונָא דֶּאֱגוֹזָא דָּא, (כגוונא דא רזא) דִּכְתִיב, (יחזקאל א ד) וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, לְקָבְלֵיהּ דְּתוֹהוּ. לְגוֹ מִנֵּיהּ עָנָן גָּדוֹל, לְקָבְלֵיהּ דְּבוֹהוּ. לְגוֹ מִנֵּיהּ וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, לְקָבְלֵיהּ דְּחִשָּׁךְ. לְגוֹ מִנֵּיהּ וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב, לְקָבְלֵיהּ דְּרוּחַ אֱלֹהִים.

וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל, לְגוֹ מִכֹּלָּא. דִּלְקָבְלֵיהּ, מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. דָּא רוּחַ דְּאִימָּא עִילָּאָה, דְּקָא מְרַחֲפָא עַל כֹּלָּא. וְיַעֲקֹב שְׁלֵימָא, אִיהוּ וַדַּאי מוֹחָא דֶּאֱגוֹזָא. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וַדַּאי. לְבָתַר עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכָל אִינּוּן קְלִיפִּין דִּלְהוֹן, דִּיהוֹן כֻּלְּהוּן מִשְׁתַּעְבְּדִין לֵיהּ.

לשון הקודש

הָעֲצָמוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְהַחֹשֶׁךְ מְשִׁיכָה דַּקָּה, שֶׁמִּמֶּנָּה נִמְשַׁךְ עֵשָׂו.

וְרוּחַ אֱלֹהִים – זֶה מֹחַ הָאֱגוֹז, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשַׁךְ יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם, כְּמוֹ הָאֱגוֹז הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, כְּנֶגֶד הַתֹּהוּ. לִפְנִים מִמֶּנּוּ – עָנָן גָּדוֹל, כְּנֶגֶד הַבֹּהוּ. לִפְנִים מִמֶּנּוּ – וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, כְּנֶגֶד הַחֹשֶׁךְ. לִפְנִים מִמֶּנּוּ – וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב, כְּנֶגֶד שֶׁל וְרוּחַ אֱלֹהִים.

וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל – לִפְנִים מֵהַכֹּל, שֶׁכְּנֶגְדּוֹ מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. זוֹ רוּחַ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁמְּרַחֶפֶת עַל הַכֹּל. וְיַעֲקֹב הַשָּׁלֵם הוּא וַדַּאי מֹחַ הָאֱגוֹז, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וַדַּאי.

אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עַתָּה אֲשׁוּרֶנּוּ וְלֹא קָרוֹב דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל וגו'. אֶרְאֶנּוּ, לְמִלָּה דְּפוּרְקָנָא דָּא, דְּאִיהוּ רְבִיעָאָה. וְלֹא עַתָּה, אֶלָּא לְסוֹף יוֹמַיָּא.

שִׁית יוֹמִין הֲווֹ בְּעָלְמָא, בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה חָמֵינָא, דְּנְהוֹרִין דְּהֲווּ בֵּיהּ, מִסְתַּלְּקִי וּמִתְדַּעֲכִי. שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא וְכוֹכָבַיָּא וּמַזָּלֵי אִתְגְּנִיזוּ בֵּיהּ. הַנֵּי אִתְהֲווֹ בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וּבֵיהּ אִסְתַּלָּקוּ בְּיוֹמָא דְּאֶלֶף רְבִיעָאָה.

בְּכָה רַבִּי שִׁמְעוֹן וַאֲמַר, וַוי דְּגָלוּתָא אִתְמְשַׁךְ, וּמַאן יָכִיל לְמִסְבַּל לֵיהּ. (דף סח ע"א) **אֲמַר לֵיהּ, אִי רַבִּי אִי רַבִּי, אִלּוּ הֲוִית יָדַע כַּמָּה עִרְטוּרָא וּבִלְבּוּלָא, עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכֻלְּהוּ רְקִיעִין, בְּשַׁעֲתָא דְּגָזַר וּמְסַר לוֹן לְיִשְׂרָאֵל בִּידָא דְּהַהִיא**

לשון הקודש

אַחַר כָּךְ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כָּל אוֹתָן הַקְּלִפּוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ מְשֻׁעְבָּדִים לוֹ.

אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עַתָּה אֲשׁוּרֶנּוּ וְלֹא קָרוֹב דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל וְגו' (במדבר כד). אֶרְאֶנּוּ – אֶת הַגְּאֻלָּה הַזּוֹ, שֶׁהִיא רְבִיעִית. וְלֹא עַתָּה – אֶלָּא לְסוֹף הַיָּמִים.

שִׁשָּׁה יָמִים הָיוּ בָּעוֹלָם. בַּיּוֹם הָרְבִיעִי רָאִינוּ, שֶׁהָאוֹרוֹת שֶׁהָיוּ בוֹ, מִסְתַּלְּקִים וְדוֹעֲכִים. הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה וְהַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת נִגְנְזוּ בוֹ. אֵלּוּ הִתְהַווּ בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וּבוֹ הִסְתַּלְּקוּ בַּיּוֹם שֶׁל הָאֶלֶף הָרְבִיעִי.

בָּכָה רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: אוֹי שֶׁהַגָּלוּת נִמְשֶׁכֶת, וּמִי יָכוֹל לְסְבֹל אוֹתָהּ. אָמַר לוֹ: אִי רַבִּי, אִי רַבִּי, אִלּוּ הָיִיתָ יוֹדֵעַ כַּמָּה בֶּהָלָה וּבִלְבּוּל עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

שִׁפְחָה, וּלְאִשְׁתַּעְבָּדָא תְּחוֹת יְדָא דֶאֱדוֹם.

בְּשַׁעֲתָא דְּהַוּוּ כָּתְבֵי פִּתְקִין בִּרְקִיעָא, עַד דְּלָא אַחְתִּימוּ, בְּגוּשְׁפַּנְקָא דְּחוֹתְמָא דְּמַלְכָּא, קְרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכָל חֵילֵי שְׁמַיָּיא, וּקְרָא לְגַבְרִיאֵל דְּקֶסֶת הַסּוֹפֵר בְּחַרְצוֹי, וַאֲמַר לֵיהּ, אִיעַכַּב פִּתְקִין עַד דְּלָא אַחְתִּימוּ, וְאֶבְכֶּה עַל בָּנַי, וְאַעֲבִיד לְהוֹן מִסְפְּדָא וְאֶבְלָא. בְּאוֹמָאָה עֲלַיְיכוּ, כָּל חֵילָא דִשְׁמַיָּא, דְּתִשְׁבְּקוּן לִי, וְלָא תִתְקְפוּן לְנַחֲמָא לִי. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה כב ד) עַל כֵּן אָמַרְתִּי שְׁעוּ מִנִּי אֲמָרֵר בַּבֶּכִי אַל תָּאִיצוּ לְנַחֲמֵנִי עַל שֹׁד בַּת עַמִּי.

בְּעַט בְּעִיטִין בִּרְקִיעָא דַעֲרָבוֹת, וַעֲבַד בֵּיהּ בְּקוּעִין וְחַלּוֹנִין פְּתִיחִין. פָּתַח וַאֲמַר, בָּנַי, בָּנַי רְחִימוּ דְּמֵעַיי, רִבִּיתִי לְכוֹן, וּנְטָלִית לְכוֹן, כְּאַבָּא דְּנְטֵיל לִבְרֵיהּ, אוֹלִיפְנָא לְכוֹ דַּחַלְתִּי, אַשְׁלֵטִית לְכוֹ עַל כָּל

לשון הקודש

בְּכָל הָרְקִיעִים בְּשָׁעָה שֶׁגָּזַר וּמָסַר אוֹתָם לְיִשְׂרָאֵל בְּיַד אוֹתָהּ הַשִּׁפְחָה, וּלְהִשְׁתַּעְבֵּד תַּחַת הַיָּד שֶׁל אֱדוֹם.

בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ כוֹתְבִים פְּסָקִים בָּרָקִיעַ, טֶרֶם נֶחְתְּמוּ בְּחוֹתֶמֶת בְּחוֹתָם הַמֶּלֶךְ, קָרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְכָל צִבְאוֹת הַשָּׁמַיִם, וְקָרָא לְגַבְרִיאֵל, שֶׁקֶּסֶת הַסּוֹפֵר בְּמָתְנָיו, וְאָמַר לוֹ: עַכֵּב אֶת הַפְּסָקִים שֶׁטֶּרֶם נֶחְתְּמוּ, וְאֶבְכֶּה עַל בָּנַי, וְאֶעֱשֶׂה לָהֶם מִסְפֵּד וְאֵבֶל. בִּשְׁבוּעָה עֲלֵיכֶם, כָּל צִבְאוֹת הַשָּׁמַיִם, שֶׁתַּעַזְבוּ אוֹתִי וְלֹא תִתְחַזְּקוּ לְנַחֲמֵנִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כב) עַל כֵּן אָמַרְתִּי שְׁעוּ מִנִּי אֲמָרֵר בַּבֶּכִי אַל תָּאִיצוּ לְנַחֲמֵנִי עַל שֹׁד בַּת עַמִּי.

בָּעַט בִּעִיטוֹת בָּרָקִיעַ שֶׁל עֲרָבוֹת, וְעָשָׂה בוֹ בְּקִיעִים וְחַלּוֹנוֹת פְּתוּחִים. פָּתַח וְאָמַר: בָּנַי, בָּנַי אֲהוּבֵי מֵעַי, גִּדַּלְתִּי אֶתְכֶם וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם כְּמוֹ אָב שֶׁנּוֹטֵל אֶת בְּנוֹ,

אוּמִּין דְּעָלְמָא. חַבְתּוּן קַמָּאי בְּכַמָּה חוֹבִין, עָבַרְנָא עֲלַיְיכוּ, בְּגִין דִּבְנִין יַקִּירִין רְחִימִין הֲוֵיתוּן קַמָּאי.

בָּנַי בָּנַי, אֶקְרָא לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, וְאוֹמֵינָא לְהוֹ עֲלַיְיכוּ. מִזְרָח מִזְרָח, בְּאוֹמָאָה עָלָךְ, אִי בָּנַי יִתְבַּדְּרוּן בֵּינָךְ, דְּתִסְתַּכֵּל בְּתוֹאֲרָא וּדְיוֹקְנָא דִילְהוֹן, הֵיךְ אִשְׁתַּנֵּי וְאִשְׁתַּחַר בְּעִנּוּיִין דְּיַעֲבְדוּן לוֹן בְּנַוָּוךְ, וְתִבְכֶּה וְתִסְפֹּד עֲלֵיהוֹן וְתִנְטַר לוֹן.

בָּנַי בָּנַי, כַּד הֲוֵיתוּן בְּבֵיתָאי, בְּתוּקְפָּא דְּאִמְּכוֹן, בְּעִידּוּנִין בְּעִינּוּגִין, לָא אַשְׁגַּחְתּוּן עָלַי. בָּנַי בָּנַי, מָה אַעֲבִיד לְכוֹן, גְּזֵרָא גָּזַרְנָא בְּאוֹמָאָה, אֶלָּא אֲנָא וְאַתּוּן נִגְלֵי.

מִשֶּׁה רַעְיָא מְהֵימְנָא, אֵיךְ לָא תַשְׁגַּח עַל בָּנַי, עָנָא קַדִּישָׁא דִּמְסָרִית בִּידָךְ. מִזְרָח מִזְרָח,

לשון הקודש

לִמַּדְתִּי אֶתְכֶם אֶת יִרְאָתִי, הִשְׁלַטְתִּי אֶתְכֶם עַל כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם. חָטָאתֶם לְפָנַי בְּכַמָּה חֲטָאִים, עָבַרְתִּי עֲלֵיכֶם, מִשּׁוּם שֶׁבָּנִים נִכְבָּדִים אֲהוּבִים הֱיִיתֶם לְפָנַי.

בָּנַי בָּנַי, אֶקְרָא לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְאַשְׁבִּיעַ אוֹתָם עֲלֵיכֶם. מִזְרָח מִזְרָח, בִּשְׁבוּעָה עָלֶיךָ, אִם בָּנַי יִתְפַּזְּרוּ בֵּינְךָ, שֶׁתִּסְתַּכֵּל בַּתֹּאַר וּבַדְּיוֹקָן שֶׁלָּהֶם אֵיךְ הִשְׁתַּנּוּ וְהֶשְׁחֲרוּ בָּעִנּוּיִים שֶׁעוֹשִׂים לָהֶם בְּתוֹכְךָ, וְתִבְכֶּה וְתִסְפֹּד עֲלֵיהֶם וְתִשְׁמֹר אוֹתָם.

בָּנַי בָּנַי, כְּשֶׁהֱיִיתֶם בְּבֵיתִי, בְּחֵיק אִמְּכֶם, בְּעִדּוּנִים וּבְעִנּוּגִים, לֹא הִשְׁגַּחְתֶּם עָלַי. בָּנַי בָּנַי, מָה אֶעֱשֶׂה לָכֶם, גְּזֵרָה גָּזַרְתִּי בִּשְׁבוּעָה, אֶלָּא אֲנִי וְאַתֶּם נִגְלֶה.

מֹשֶׁה, הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, אֵיךְ לֹא תַשְׁגִּיחַ עַל בָּנַי, הַצֹּאן הַקָּדוֹשׁ שֶׁמָּסַרְתִּי בְּיָדְךָ?

אִתְעָרֵי לְגַבֵּי מֹשֶׁה, וְתִבְכּוּן וְתִסְפְּדוּן עַל בָּנַי, אֶבְלָא וּמִסְפְּדָא אַשְׁמָעוּ כַּחֲדָא, עַד דַּאֲנָא אֶשְׁמַע וְאֶתְרַוֵּי עִמְּכוֹן.

בָּנַי בָּנַי, רְחִימִין דְּנַפְשָׁאי, הֵיךְ תֶּהֱכוּן בְּשַׁלְשְׁלָאִין תַּקִּיפִין, יֶדְכוֹן מְהַדְּקָן לַאֲחוֹרָא. בְּנִין דְּאִתְרַבִּיאוּ בְּעִידּוּנִין, בְּנִין דְּהֲווּ יַקִּירִין מִפָּז וְסַפִּירִין. בָּנַי בָּנַי, חֲסִידִין קַדִּישִׁין, הֵיךְ תִּתְּפְּלוּן בִּידֵי נוּכְרָאִין, דְּלָא רַחֲמִין כְּלָל. בִּשְׂרָא קַדִּישָׁא דְּגוּפֵיכוֹן, אִיתְרַמֵּי וְאִתְחַלֵּל בַּשְׁוָקִים וּבְרְחוֹבוֹת. בָּנַי בָּנַי, וַוי עֲלֵיכוֹן וְעָלַי. כְּדֵין בָּזַע פּוּרְפִּירָא דִּילֵיהּ. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (איכה ב יז) בִּצַּע אִמְרָתוֹ.

דָּרוֹם דָּרוֹם, בְּאוֹמָאָה עֲלָךְ, כַּד יִתְבַּדְּרוּן בָּנַי בְּגַוָּוךְ, דְּתִסְתַּכֵּל בְּהוּ הֵיךְ מְשַׁחֲרָא דְּיוֹקְנֵיהוֹן, וּימִינְהוֹן תְּבִירִין בֵּינֵי עַמְּמַיָּא. דָּרוֹם

לשון הקודש

מִזֶּרַח מִזֶּרַח, הִתְעוֹרֵר אֶל מֹשֶׁה, וְתִבְכּוּ וְתִסְפְּדוּ עַל בָּנַי. אֵבֶל וּמִסְפֵּד הַשְּׁמִיעוּ כְּאֶחָד, עַד שֶׁאֲנִי אֶשְׁמַע וְאֶדְאַב עִמָּכֶם.

בָּנַי בָּנַי, אֲהוּבֵי נַפְשִׁי, אֵיךְ תֵּלְכוּ בְּשַׁלְשְׁלָאוֹת חֲזָקוֹת, יְדֵיכֶם מְהֻדָּקִים לְאָחוֹר. בָּנִים שֶׁגְּדְלוּ בְּעִדּוּנִים, בָּנִים שֶׁהָיוּ יְקָרִים מִפָּז וְסַפִּירִים. בָּנַי בָּנַי, חֲסִידִים קְדוֹשִׁים, אֵיךְ תִּתְּפְּלוּ בִּידֵי נָכְרִים, שֶׁאֵין מְרַחֲמִים כְּלָל. הַבָּשָׂר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל גּוּפְכֶם נִזְרָק וְנִתְחַלֵּל בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחוֹבוֹת. בָּנַי בָּנַי, וַי עֲלֵיכֶם וְעָלַי. אָז קָרַע לְבוּשׁ הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ. וְהַיְנוּ מַה שֶּׁכָּתוּב בִּצַּע אִמְרָתוֹ.

דָּרוֹם דָּרוֹם, בִּשְׁבוּעָה עָלֶיךָ, כְּשֶׁיִּתְפַּזְּרוּ בָּנַי בְּתוֹכְךָ, שֶׁתִּסְתַּכֵּל בָּהֶם אֵיךְ מְשֻׁחָר דְּיוֹקְנָם, וּימִינָם שְׁבוּרָה בֵּין הָעַמִּים. דָּרוֹם

דָּרוֹם, בְּאוֹמָאָה עֲלָךְ, אִתְעַר לְגַבֵּי אַבְרָהָם רְחִימָאי, וְאֵימָא לֵיהּ אֵיךְ נָפְלוּ בְּנוֹי, וְאִתְבַּדְּרוּ בֵּין שַׂנְאֵיהוֹן, וְתִבְכּוּן וְתִסְפְּדוּן עֲלֵיהוֹן. דָּרוֹם דָּרוֹם, בְּאוֹמָאָה עֲלָךְ, דְּתִנְטַר בָּנֵי רְחִימוּ דְּנַפְשָׁאי, כַּד יִתְבַּדְּרוּן בְּגַוָּוךְ.

צָפוֹן צָפוֹן, אִתְעַר בְּקוֹל בְּכִיָּה וּמִסְפֵּד וְאֶבְלָא וְיִגּוֹנָא לְגַבֵּי בָּנַי. וְאֵימָא לֵיהּ לַעֲקֵידָא דְּמִדְבְּחִי, הֵיךְ אָזְלִין בְּנוֹי, וְהֵיךְ נָפְלוּן בְּחַרְבָּא. לָא תֵימְרוּן דָּא, וְלָא תְהוֹדְעוּן דָּא לְיַעֲקֹב אֲבוּהוֹן. דְּלָא יֵהָפֵךְ עַלְמָא בְּרִיגְעָא.

מַעֲרָב מַעֲרָב, אִתְעַר לְגַבֵּי נַאֲקַת חֲלָלִין, וּקְרָבִין תַּקִּיפִין דְּבָנַי. אִיתְעַר לְגַבֵּי רְחִימָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי, הֵיךְ אָזְלִין בְּנָהָא. וְהֵיךְ מִתְבַּדְּרִין בְּכַמָּה סִטְרִין.

לשון הקודש

דָּרוֹם, בִּשְׁבוּעָה עָלֶיךָ, הִתְעוֹרֵר לְאַבְרָהָם אֲהוּבִי, וֶאֱמֹר לוֹ אֵיךְ נָפְלוּ בָּנָיו וְהִתְפַּזְּרוּ בֵּין שׂוֹנְאֵיהֶם, וְתִבְכּוּ וְתִסְפְּדוּ עֲלֵיהֶם. דָּרוֹם דָּרוֹם, בִּשְׁבוּעָה עָלֶיךָ, שֶׁתִּשְׁמֹר בָּנַי אֲהוּבִי נַפְשִׁי, כְּשֶׁיִּתְפַּזְּרוּ בְּתוֹכֶךָ.

צָפוֹן צָפוֹן, הִתְעוֹרֵר בְּקוֹל בְּכִיָּה וּמִסְפֵּד וְאֵבֶל וְיָגוֹן אֶל בָּנַי, וֶאֱמֹר אֶל הֶעָקוּד שֶׁל מִזְבְּחִי אֵיךְ הוֹלְכִים בָּנָיו וְאֵיךְ נָפְלוּ בַּחֶרֶב. אַל תֹּאמְרוּ זֶה וְאַל תּוֹדִיעוּ זֶה לְיַעֲקֹב אֲבִיהֶם, שֶׁלֹּא יִתְהַפֵּךְ הָעוֹלָם בְּרֶגַע.

מַעֲרָב מַעֲרָב, הִתְעוֹרֵר לְנַאֲקַת הַחֲלָלִים וְהַמִּלְחָמוֹת הַחֲזָקוֹת שֶׁל בָּנַי. הִתְעוֹרֵר אֶל אֲהוּבָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי, אֵיךְ הוֹלְכִים בָּנֶיהָ, וְאֵיךְ מִתְפַּזְּרִים בְּכַמָּה צְדָדִים.

אֲחוֹתִי בְּרַתִּי רַעְיָתִי רַעְיָא דִּילִי, רְחֵימְתָּא דְנַפְשָׁאי, מַה נֶּעֱבִיד מִן בְּנָנָא מַה יַעַבְדוּן אִינּוּן. אֲבָל רְחִימָתִי אֲחוֹתִי, אִימָא לָךְ, אִי בִּרְעוּ סַלְקָא עֲלָךְ, אַנְתְּ מְרוּבַּעַת, וְגַדְפִּין דִּילָךְ פְּרִישָׁן לְאַרְבַּע סִטְרִין, בְּאוֹמָאָה עֲלָךְ בְּרַתִּי יְחִידָתִי, דְּתֵהַךְ בַּהֲדַיְיהוּ, וְלָא תִשְׁבּוֹק לוֹן, וְתֶחֱפֵי עֲלַיְיהוּ בְּאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא. וְאִי לָא, יִתְאַבְּדוּן מֵעָלְמָא.

מָה אִימָא לָךְ ר', בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שָׁמְעַת דָּא, אֲרִימַת קָלָא, וְאִזְדַּעְזְעוּ תְּמַנְיַסַר אֶלֶף עָלְמִין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּהֲדָהּ. וּכְדֵין (ירמיה לא יד) קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדֵין, (ישעיה כב יב) וַיִּקְרָא אֲדֹנָי יְהוָה צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לִבְכִי וּלְמִסְפֵּד.

לשון הקודש

אֲחוֹתִי בִּתִּי רַעְיָתִי, הָרוֹעָה שֶׁלִּי, אֲהוּבַת נַפְשִׁי, מַה נַּעֲשֶׂה מִבָּנֵינוּ, מַה הֵם יַעֲשׂוּ? אֲבָל אֲהוּבָתִי אֲחוֹתִי, אֹמַר לָךְ, אִם בִּרְצוֹן עוֹלֶה עָלַיִךְ, אַתְּ מְרֻבַּעַת, וְהַכְּנָפַיִם שֶׁלָּךְ פְּרוּשׂוֹת לְאַרְבָּעָה צְדָדִים. בִּשְׁבוּעָה עָלַיִךְ, בִּתִּי יְחִידָתִי, שֶׁתֵּלְכִי עִמָּהֶם וְלֹא תַעַזְבִי אוֹתָם, וּתְכַסִּי עֲלֵיהֶם בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. וְאִם לֹא, יֹאבְדוּ מִן הָעוֹלָם.

מָה אֹמַר לְךָ, רַבִּי. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שׁוֹמַעַת אֶת זֶה, מְרִימָה קוֹל, וּמִזְדַּעְזְעִים שְׁמוֹנֶה עָשָׂר אֶלֶף עוֹלָמוֹת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמָּהּ. וְאָז (ירמיה לא) קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ. וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (ישעיה כב) וַיִּקְרָא אֲדֹנָי יְהוָה צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לִבְכִי וּלְמִסְפֵּד.

מַאן חָמָא עִרְטוּרָא בְּכֻלְּהוּ רְקִיעִין. מַאן חָמָא בִּלְבוּלָא וּמִסְפֵּידָא דְּתַמָּן. עַד דְּכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא חֲשִׁיבוּ, דְּכָל עָלְמִין יִתְהַפְּכוּן.

אָמַר לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בְּרַתִּי יְחִידָתִי דִּילִי, תְּהַךְ לְחַפְּיָא עֲלַיְיהוּ, וּלְדַיְירָא עִם בְּנָנָן. אֲמָרָה לֵיהּ, מָארֵי דְּעָלְמָא, לָא אֵיהַךְ. בָּתַר דְּרָבִית לוֹן, וּתְקִינִית לוֹן, וּגְדִילִית לוֹן. אֶהֱוֵי חָמִית לְשַׂנְאֵיהוֹן דְּאָכְלֵי לוֹן, וְתִינְשֵׁי לָנָא תַּמָּן. כְּדֵין אוֹמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָהּ, לַאֲקָמָא לָהּ, וּלְמִפְרַק לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, וְלַאֲפָקָא לוֹן מִגָּלוּתָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ירמיה לא טו) כֹּה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וגו', וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ וכו', וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם.

וְעַל דָּא נָפְקַת מִקַּמֵּיהּ. כֵּיוָן דְּנָפְקַת מִקַּמֵּיהּ, פָּתַח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כָּל חֵילֵי

לשון הקודש

מִי רָאָה אֶת הַבֶּהָלָה בְּכָל הָרְקִיעִים? מִי רָאָה הַבִּלְבּוּל וְהַמִּסְפֵּד שֶׁשָּׁם, עַד שֶׁכָּל צִבְאוֹת הַשָּׁמַיִם חָשְׁבוּ שֶׁיִּתְהַפְּכוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת?

אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל: בִּתִּי יְחִידָתִי שֶׁלִּי, תֵּלְכִי לְכַסּוֹת עֲלֵיהֶם וְלָדוּר עִם בָּנֵינוּ. אָמְרָה לוֹ: רִבּוֹן הָעוֹלָם, לֹא אֵלֵךְ! אַחַר שֶׁרִבִּיתָ אוֹתָם וְתִקַּנְתָּ אוֹתָם וְגִדַּלְתָּ אוֹתָם, אֶהְיֶה רוֹאָה לְשׂוֹנְאֵיהֶם שֶׁאוֹכְלִים אוֹתָם, וְתִשְׁכַּח אוֹתָם שָׁם?! אָז נִשְׁבַּע לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַהֲקִימָהּ וְלִגְאֹל אֶת יִשְׂרָאֵל וּלְהוֹצִיאָם מִן הַגָּלוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לא) כֹּה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וגו', וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ כו', וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם. **וְעַל** זֶה יָצְאָה מִלְּפָנָיו. כֵּיוָן שֶׁיָּצְאָה

שְׁמַיָּא וַאֲמַר (איכה ד א) אֵיכָה יוּעַם זָהָב, וְכָל הַהוּא קִינָה דְּאַלְפָּא בֵיתָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי אֲמַר לָהּ, לְבָתַר קְשַׁר רְחִימִין בְּהַהוּא אַלְיָיא וְחָתְמוּ פִּתְקִין.

וְהַשְׁתָּא אַהֲדַרְנָא לְפַרְשָׁתָא, דְּוַדַּאי גָּלוּתָא אִתְמְשַׁךְ. אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עַתָּה, לְמַאן קָאָמַר אֶרְאֶנּוּ. לְהַהוּא דְּאִיתְּמָר עֲלוֹי כִּי אֵינֶנּוּ. כַּד יֵיתֵי לְפָקְדָא לַאֲיַילְתָּא. וְלֹא עַתָּה, וְלֹא לִזְמַן קָרוֹב. אֶשּׁוּרֶנּוּ וְלֹא קָרוֹב, אִסְתַּכַּלְנָא בֵּיהּ, אֲבָל לָאו כְּעַן, אֶלָּא לִזְמַן רָחוֹק.

דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב, רַבִּי רַבִּי, כַּמָּה רָזִין סְתִימִין כְּלִילָן הָכָא. פְּתַח וְאָמַר, (בראשית ב כא) וַיַּפֵּל ה' אֱלֹהִים תַּרְדֵּמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן. כַּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם קַדְמָאָה, דּוּ פַּרְצוּפִין בְּרָאוֹ, וַהֲוָוֹ

לשון הקודש

מִלְּפָנָיו, פְּתַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כָּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם, וְאָמַר אֵיכָה יוּעַם זָהָב. וְכָל אוֹתָהּ הַקִּינָה שֶׁל אַלְפָּא בֵּיתָא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ אָמַר אוֹתָהּ, אַחַר כָּךְ קָשַׁר אַהֲבָה בְּקִינָה הַהִיא וְחָתְמוּ הַפִּתְקִים.

וְכָעֵת נַחֲזֹר לַפָּרָשָׁה, שֶׁוַּדַּאי הַגָּלוּת נִמְשֶׁכֶת. (במדבר כד) אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עַתָּה. לְמִי אָמַר אֶרְאֶנּוּ? לְאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו כִּי אֵינֶנּוּ, כְּשֶׁיָּבֹא לִפְקֹד אֶת הָאַיֶּלֶת. וְלֹא עַתָּה – וְלֹא לִזְמַן קָרוֹב. אֶשּׁוּרֶנּוּ וְלֹא קָרוֹב – הִסְתַּכַּלְתִּי בּוֹ, אֲבָל לֹא כָּעֵת, אֶלָּא לִזְמַן רָחוֹק.

דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב. רַבִּי רַבִּי, כַּמָּה נִסְתָּרוֹת כְּלוּלִים כָּאן. פְּתַח וְאָמַר, (בראשית ב) וַיַּפֵּל ה' אֱלֹהִים תַּרְדֵּמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן. כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן, בָּרָא אוֹתוֹ דּוּ פַּרְצוּפִים,

מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא בְּלָא פֵּירוּדָא. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דִּכְתִיב, (שם ה ב) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם, בְּלָא פֵּירוּדָא, וְלָא כְתִיב בְּרָאוֹ, אֶלָּא בְּרָאָם.

כֵּיוָן דְּאִתְבְּרִיאוּ, הֲווֹ כַּחֲדָא דָּא עִם דָּא, בְּשִׁיקוּלָא. מָה עֲבַד לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. נְסַר לֵיהּ נְסִירוּ, וּנְטַל לְנוּקְבָא מִנֵּיהּ, וְאַתְקִין לָהּ בְּכַמָּה תִּיקוּנִין, וְקִשְׁטָהּ בְּכַמָּה קִישׁוּטִין, וְאַלְבֵּישׁ לָהּ בְּכַמָּה לְבוּשִׁין.

בְּאָן אֲתַר, בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן אַתְקִין לָהּ. כַּמָּה קִישׁוּטִין קְשַׁט לָהּ. שִׁבְעִין. וְאִינוּן שִׁבְעִים פָּנִים דְּאוֹרַיְיתָא. כַּמָּה תִּיקוּנִין תַּקִּין לָהּ. תְּלֵיסַר תִּיקוּנִין. אִינוּן תְּלֵיסַר מְכִילִין, דְּאוֹרַיְיתָא נִדְרֶשֶׁת בְּהוּ. כַּמָּה לְבוּשִׁין אַלְבֵּישׁ לָהּ. שִׁית לְבוּשִׁין. וְאִינוּן שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה, בְּשִׁית אַנְפִּין.

לשון הקודש

וְהָיוּ מְחֻבָּרִים יַחַד בְּלִי פֵּרוּד. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (שם ה) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם, בְּלִי פֵּרוּד, וְלֹא כָתוּב בְּרָאוֹ, אֶלָּא בְּרָאָם. **כֵּיוָן** שֶׁנִּבְרְאוּ, הָיוּ יַחַד זֶה עִם זֶה בְּשָׁוֶה. מֶה עָשָׂה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? נִסֵּר אוֹתוֹ נְסִירָה, וְנָטַל מִמֶּנּוּ אֶת הַנְּקֵבָה, וְהִתְקִין אוֹתָהּ בְּכַמָּה תִּקּוּנִים, וְקִשֵּׁט אוֹתָהּ בְּכַמָּה קִשּׁוּטִים, וְהִלְבִּישׁ אוֹתָהּ בְּכַמָּה לְבוּשִׁים.

בְּאֵיזֶה מָקוֹם? בְּגַן עֵדֶן הִתְקִין אוֹתָהּ. כַּמָּה קִשּׁוּטִים קִשֵּׁט אוֹתָהּ? שִׁבְעִים. וְהֵם שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה. כַּמָּה תִּקּוּנִים תִּקֵּן לָהּ? שְׁלֹשָׁה עָשָׂר תִּקּוּנִים. הֵם שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן. כַּמָּה לְבוּשִׁים הִלְבִּישׁ אוֹתָהּ? שִׁשָּׁה לְבוּשִׁים. וְהֵם שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, בְּשֵׁשׁ פָּנִים.

כָּל הַנֵּי תִּיקּוּנִין, וְכָל הַנֵּי קִישׁוּטִין, וְכָל הַנֵּי לְבוּשִׁין, עֲבַד לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תַּמָּן בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, וּלְבָתַר (שם ב כב) וַיְבִיאֶהָ אֶל הָאָדָם. וְאָדָם הֵיכָן הֲוָה. בַּאֲתַר דִּנְקוּדָה דְּצִיּוֹן, דְּבֵי מַקְדְּשָׁא תַּמָּן. (דף סח ע"ב) וּמִתַּמָּן נְטֵיל לוֹן, וְאָעֵיל לוֹן בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, וּבָרֵיךְ לוֹן בִּרְכַּת חֲתָנִים.

וְרָזָא דָא, דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב. דָּרַךְ וְקַשֵּׁיט וְתַקֵּין הַהוּא כּוֹכָב, דְּאִתְנְטֵיל מִיַּעֲקֹב. דִּבְגִין כָּךְ, בְּגִינָהּ יִתְגְּלֵי, מַאן דְּיִתְגְּלֵי. בְּגִין דְּעַל דָּא הֲוָה אָתֵי לְגַבָּהּ, וְאִתְמְשַׁךְ מֵעֵילָא לְתַתָּא. וְקָם שֵׁבֶט מִישְׂרָאֵל, דָּא אִילָנָא דְחַיֵּי. וְקָם: כְּמָא דְאַתְּ אָמֵר, (שם ו יח) וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי.

וְכַד יְהֵא דָא, וּמָחַץ פַּאֲתֵי מוֹאָב וגו'. כָּל אִינּוּן סִטְרִין דְּאִתְאַחֲדָן בְּאִילָנָא תַּתָּאָה,

לשון הקודש

כָּל הַתִּקּוּנִים הַלָּלוּ, וְכָל הַקִּשּׁוּטִים הַלָּלוּ, וְכָל הַלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ, עָשָׂה לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁם בְּגַן עֵדֶן, וְאַחַר כָּךְ (בראשית ב) וַיְבִיאֶהָ אֶל הָאָדָם. וְאָדָם הֵיכָן הָיָה? בִּמְקוֹם הַנְּקֻדָּה שֶׁל צִיּוֹן, שֶׁשָּׁם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וּמִשָּׁם נָטַל אוֹתָם וְהִכְנִיסָם לְגַן עֵדֶן, וּבֵרַךְ אוֹתָם בִּרְכַּת חֲתָנִים.

וְזֶה סוֹד (במדבר כד) דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב. דָּרַךְ וְקִשֵּׁט וְתִקֵּן אוֹתוֹ הַכּוֹכָב שֶׁנִּטַּל מִיַּעֲקֹב. שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ, בִּשְׁבִילָהּ יִתְגַּלֶּה מִי שֶׁיִּתְגַּלֶּה. מִשּׁוּם שֶׁעַל זֶה הָיָה בָּא אֵלֶיהָ, וְנִמְשַׁךְ מִמַּעְלָה לְמַטָּה. וְקָם שֵׁבֶט מִישְׂרָאֵל – זֶה עֵץ הַחַיִּים. וְקָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ו) וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי.

וּכְשֶׁזֶּה יִהְיֶה – וּמָחַץ פַּאֲתֵי מוֹאָב וְגוֹ'. כָּל אוֹתָם הַצְּדָדִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בָּעֵץ

יִתְעַבְּרוּן וְיִתְעֲדוּן מִנֵּיהּ. כְּדֵין, (שם ב כג) וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפַּעַם. דָּא זִמְנָא דְּעִדּוּנִין וְעִנּוּגִין, לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא כַּחֲדָא וְלָא כִּשְׁאָר זִמְנִין דְּסִטְרָא בִּישָׁא אִתְאַחֲדַת בֵּינָנָא. אֲבָל הַשְׁתָּא לֵית עִרְבּוּבְיָא דְּסִטְרָא אָחֳרָא עִמָּנָא, אֶלָּא עֶצֶם מֵעֲצָמַי, וְלָא שִׁיתּוּפָא אָחֳרָא דְּבִישׁ.

עֶצֶם מֵעֲצָמַי, נְהִירוּ דְּאַסְפַּקְלַרְיָיא דְּנַהֲרָא מַמָּשׁ. וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, מַלְבּוּשָׁא מֵהַהוּא מַלְבּוּשָׁא דְּאִתְלַבַּשׁ בֵּיהּ נְהוֹרָא עִילָּאָה דִּילִי. לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה, בְּשָׁלְטָנוּתָא עִילָּאָה עַל כָּל עָלְמָא, דְּלָא תַעֲדֵי לְעָלַם. כְּדֵין תַּדִּיק וְתָסִיף כָּל מַלְכְּוָתָא וְהִיא תְּקוּם לְעָלְמַיָּא.

אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עַתָּה, רְאִיָּיה דָּא דַּאֲנָא חָמֵינָא, זְמִינָא לְמֶחֱמֵי לֵיהּ, וּלְאִתְקְרָבָא כַּחֲדָא.

לשון הקודש

הַתַּחְתּוֹן, יָעָבְרוּ וְיוּסְרוּ מִמֶּנּוּ. וְאָז, (שם ב) וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפַּעַם. זֶה זְמַן הָעִדּוּנִים וְהָעִנּוּגִים לְהִשְׁתַּעְשֵׁעַ יַחַד, וְלֹא כִּשְׁאָר הַפְּעָמִים שֶׁהַצַּד הָרָע נֶאֱחָז בֵּינֵינוּ. אֲבָל כְּעֵת אֵין בִּלְבּוּל שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר עִמָּנוּ, אֶלָּא עֶצֶם מֵעֲצָמַי, וְלֹא שִׁתּוּף אַחֵר שֶׁל רַע.

עֶצֶם מֵעֲצָמַי – אוֹר הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה מַמָּשׁ. וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי – מַלְבּוּשׁ מֵאוֹתוֹ מַלְבּוּשׁ שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ הָאוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁלִּי. לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה – בְּשִׁלְטוֹן עֶלְיוֹן עַל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא תָסוּר לְעוֹלָם. אָז (דניאל ב) תָּדֵק וְתָסֵף כָּל אֵלּוּ הַמַּלְכֻיּוֹת, וְהִיא תָקוּם לְעוֹלָמִים.

אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עַתָּה – הָרְאִיָּה הַזּוֹ שֶׁאֲנִי רוֹאֶה, עָתִיד אֲנִי לִרְאוֹתוֹ וּלְהִתְקָרֵב יַחַד.

וְלֹא עַתָּה, בְּגָלוּתָא דְּבָבֶל, בְּהַהוּא בֵּיתָא דִּבְנוֹ עוֹלֵי גוֹלָה. אֲשׁוּרֶנּוּ, אֲנָא זַמִּינָא לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. וְלֹא קָרוֹב, אֶלָּא בְּהַהוּא בֵּיתָא בַּתְרַיְיתָא. דְּבֵין בְּהַאי וּבֵין בְּהַאי, לָא הֲוָה נַיְיחָא, וְלָא קוּרְבָּא וְאַחְדוּתָא כִּדְקָא יָאוֹת.

אִי רַבִּי אִי רַבִּי, כַּמָּה קַשְׁיָא מִלָּה, כַּמָּה אָרִיךְ זִמְנָא, כַּמָּה עָאקוּ עַל עָאקוּ, זַמִּינִין לְשַׁנְאֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, וְכַמָּה יִשְׁלְטוּן חֵיוָותָא, וְכַמָּה יִשְׁאֲגוּן לְמִיטְרַף טַרְפִּין דְּיִשְׂרָאֵל, בְּכָל זִמְנָא וְזִמְנָא עַד סוֹף יוֹמַיָּא.

לְסוֹף יוֹמַיָּא, כְּפוּם שַׁעֲתָא דְּיוֹמָא, בְּעִידָן דִּי זָרַח שִׁמְשָׁא, מִן יוֹמָא שְׁתִיתָאָה, בְּשַׁעֲתָא דְּיִזְדַּמְּנוּן לְפוּם מִנְיַן שְׁנִין, דְּיוֹבֵל וּשְׁמִטָּה כַּחֲדָא, דְּאִיהוּ רע"ד (נ"ל שפ"ד) מִן יוֹמָא שְׁתִיתָאָה. זְמִינָא קָלָא חָדָא לְאִתְעָרָא מֵרוּם רוֹמֵי רְקִיעִין, קָלָא עָצִיב

לשון הקודש

וְלֹא עַתָּה – בְּגָלוּת בָּבֶל, בְּאוֹתוֹ הַבַּיִת שֶׁבָּנוּ עוֹלֵי גוֹלָה. אֲשׁוּרֶנּוּ – אֲנִי עָתִיד לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ פָּנִים בְּפָנִים. וְלֹא קָרוֹב – אֶלָּא בְּאוֹתוֹ הַבַּיִת הָאַחֲרוֹן. שֶׁבֵּין זֶה וּבֵין זֶה לֹא הָיָה נַחַת, וְלֹא קִרְבָה וְאַחְדוּת כָּרָאוּי.

אִי רַבִּי אִי רַבִּי, כַּמָּה קָשֶׁה הַדָּבָר, כַּמָּה אָרֹךְ הַזְּמַן, כַּמָּה צָרוֹת עַל צָרוֹת מְזֻמָּנִים לְשׂוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, וְכַמָּה חַיּוֹת יִשְׁלְטוּ, וְכַמָּה יִשְׁאֲגוּ לִטְרֹף טֶרֶף שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּכָל זְמַן וּזְמַן עַד סוֹף הַיָּמִים.

לְסוֹף הַיָּמִים, כְּפִי שָׁעָה שֶׁל יוֹם, בִּזְמַן שֶׁזּוֹרֵחַ הַשֶּׁמֶשׁ, מֵהַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי, בְּשָׁעָה שֶׁיִּזְדַּמְּנוּ לְפִי מִנְיַן הַשָּׁנִים שֶׁל יוֹבֵל וּשְׁמִטָּה יַחַד, שֶׁהוּא רע"ד מֵהַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי. עָתִיד קוֹל אֶחָד לְהִתְעוֹרֵר מֵרוּם רוֹמֵי

בִּמְרִירוּ, מַה דְּלָא הֲוָה הָכִי מִן יוֹמָא דְּאִתְבְּרוּן עָלְמִין.

וְהַהוּא קָלָא יֶהֱוֵי דַּקִּיק, בַּחֲשַׁאי, בִּמְרִירוּ, וַעֲצִיבוּ, נְחֵית וּסְלֵיק, סְלֵיק וּנְחֵית, וְכֵן אָמַר, אַיֶּלֶת רְחִימִין הֲוַת לִי מִן יוֹמִין קַדְמָאִין, וְאִתְנְשִׁיאַת מִינָּאי. רְחוּמִין קַיָּימִין הֲוֵי לִי בַּהֲדָהּ, אַדְכַּרְנָא דְּחוֹתְמָא דְּדִיוֹקְנָה הֲוָה חָתִים עַל לִבִּי, וַהֲוָה חָתִים עַל דְּרוֹעָאי, וַהֲוָה תַּקִּיף בְּגַוָּוי רְחִימוּ דִּילָהּ, וְרִשְׁפֵּי שַׁלְהוֹבָה מוֹקְדִין בְּגַוָּואי.

בְּהַהוּא שַׁעֲתָא גָּעֵי תְּלַת גּוֹעִין, דָּא בָּתַר דָּא, וְיִזְדַּעְזְעוּן רְקִיעִין, וְיִזְדַּעְזְעוּן עָלְמִין כֻּלְּהוּ, עַד דְּיִשְׁתַּמְּעוּ קָלִין תְּלַת, לְגוֹ נוּנָא תַּנִּינָא, וְיֵעָרוֹק אַרְבַּע מְאָה אֶלֶף פַּרְסֵי גּוֹ נוּנָא חַד דְּיַמָּא. וְתַמָּן יוֹשִׁיט מְצוּדִין וְיַפְרִישׁ רִשְׁתִּין, וְיַמְשִׁיךְ לֵיהּ מִן יַמָּא, וְיָעֵיל לֵיהּ גּוֹ מְתִיבְתָּא דְּרָקִיעַ, וְיֶחֱמוּן מִנֵּיהּ כָּל

לשון הקודש

הָרְקִיעִים, קוֹל עָצוּב בִּמְרִירוּת, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה כָּךְ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרְאוּ הָעוֹלָמוֹת.

וְהַקּוֹל הַהוּא יִהְיֶה דַק, בַּחֲשַׁאי, בִּמְרִירוּת וְעַצְבוּת, יוֹרֵד וְעוֹלֶה, עוֹלֶה וְיוֹרֵד, וְכֵן אוֹמֵר: אַיֶּלֶת אֲהָבִים הָיִית לִי מִיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים וְנִשְׁכַּחַתְּ מִמֶּנִּי. אֲהָבוֹת קַיָּמוֹת הָיוּ לִי עִמָּהּ. אֲנִי נִזְכָּר שֶׁחוֹתָם דְּיוֹקְנָהּ הָיָה חָתוּם עַל לִבִּי, וְהָיָה חָתוּם עַל זְרוֹעִי, וְהָיְתָה חֲזָקָה בְּתוֹכִי אַהֲבָתָהּ, וְרִשְׁפֵּי שַׁלְהֶבֶתָּהּ בּוֹעֲרִים בְּתוֹכִי.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה צוֹעֵק שָׁלֹשׁ צְעָקוֹת זוֹ אַחַר זוֹ, וְיִזְדַּעְזְעוּ הָרְקִיעִים, וְיִזְדַּעְזְעוּ כָּל הָעוֹלָמִים, עַד שֶׁיִּשָּׁמְעוּ שְׁלֹשָׁה קוֹלוֹת לְתוֹךְ דַּג הַתַּנִּין, וְיִבְרַח אַרְבַּע מֵאוֹת אֶלֶף פַּרְסוֹת לְתוֹךְ דָּג אֶחָד שֶׁל הַיָּם. וְשָׁם יוֹשִׁיט מְצוּדוֹת וְיִפְרֹשׂ רְשָׁתוֹת, וְיִמְשֹׁךְ אוֹתוֹ מִן הַיָּם, וְיַכְנִיס אוֹתוֹ לְתוֹךְ יְשִׁיבַת

אִינּוּן קוֹשִׁין וְכָל אִינּוּן פְּלוּגְתִּין דְּאַקְשֵׁי תַּמָּן. וִיהֵא תָּפִים תַּמָּן מְאָה וְחַמְשִׁין יוֹמִין.

וְהַהוּא זִמְנָא, יִכְנוֹשׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּא, וְכָל בְּנֵי מְתִיבְתָּא דִּילֵיהּ, וְהוּא לְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ, וְאַיְתוּן קַמֵּיהּ הַהוּא תַּנִּינָא, וְיִקְשׁוֹר תְּלַת קִשְׁרִין בְּקוֹדְלֵיהּ, וְיִטְלוּ אִינּוּן תְּלַת רְחִימִין, וִיהַדְּרוּן לֵיהּ לַאֲתַר דַּהֲוָה תָּפִים תַּמָּן. וְאִינּוּן רְחִימִין יֵעָלוּ בְּהֵיכָלָא חָדָא דְּאִיקְרֵי אַהֲבָה, וִיהוֹן גְּנִיזִין תַּמָּן.

וְאוֹמֵי לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְכָל אִינּוּן חַיָּילִין, וְלִתְרֵי מְתִיבְתֵּי, לְמֵהַךְ כֻּלְּהוּ, וּלְמִשְׁמַע קָלָא דִּרְחִימוּתָא, דְּאִיהוּ תָּאֵיב לְמִשְׁמַע קָלָה בַּהֲדַיְיהוּ. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא יִתְעַר עַל עַמָּא קַדִּישָׁא עָאקִין, אִלֵּין עַל אִלֵּין, בִּדְחִיקוּ סַגִּי, וְאִינּוּן צָוְוחִין

לשון הקודש

הָרָקִיעַ, וְיִירְאוּ מִמֶּנּוּ כָּל אוֹתָן הַקְּשִׁיּוֹת וְכָל אוֹתָן הַמַּחְלוֹקוֹת שֶׁהִקְשׁוּ שָׁם, וְיִהְיֶה תָּפוּס שָׁם מֵאָה וַחֲמִשִּׁים יוֹם.

וְאוֹתוֹ זְמַן יִכְנֹס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל צִבְאוֹת הַשָּׁמַיִם, וְכָל בְּנֵי יְשִׁיבָתוֹ, וְהוּא מֵעַל כֻּלָּם, וּמְבִיאִים לְפָנָיו אוֹתוֹ תַּנִּין, וְיִקְשֹׁר שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים בְּצַוָּארוֹ, וְיִטְלוּ אוֹתָם שְׁלֹשֶׁת הָאוֹהֲבִים, וַיַּחֲזִירוּהוּ לְמָקוֹם שֶׁהָיָה תָּפוּס שָׁם. וְאוֹתָם הָאוֹהֲבִים יִכָּנְסוּ לְהֵיכָל אֶחָד שֶׁנִּקְרָא אַהֲבָה, וְיִהְיוּ גְּנוּזִים שָׁם.

וְנִשְׁבַּע לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְכָל אוֹתָם הַצְּבָאוֹת, וְלִשְׁתֵּי הַיְשִׁיבוֹת, לָלֶכֶת כֻּלָּם וְלִשְׁמֹעַ אֶת קוֹל הָאַהוּבָה, שֶׁהוּא מִתְאַוֶּה לִשְׁמֹעַ קוֹלָהּ עִמָּם. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יִתְעוֹרְרוּ עַל הָעָם הַקָּדוֹשׁ צָרוֹת אֵלּוּ עַל

צְוָוחָה בָּתַר צְוָוחָה, דִּמְעִין בָּתַר דִּמְעִין, וְיִתְעָרוּן לָהּ. אִיהִי אַשְׁמָעַת קָלָא עַל בְּנָהָא.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאֲרֵי וַאֲמַר, דָּא הִיא אַיָּילָתִי, חֲבֵירָתִי, יוֹנָתִי, שְׁלֵימָתִי הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים, דְּלָא הֲוַת יָתְבָא אֶלָּא בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה פְּנִימָאָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים מה יד) כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה, וְהַשְׁתָּא בַּגַּנִּים, בַּחֲצִיפוּ, כְּאִימָּא דְּאָזְלָא בָּתַר בְּרָהּ, בַּשְׁוָוקִים וּבְפוּתְיֵי קַרְתָּא, מִדְּחִילוּ דְּלָא יַבְאִישׁוּן לֵיהּ.

אַיָּילָתִי חֲבֵירָתִי חֲמִי, הָא חַבְרַיָּיא כֻּלְּהוּ דִּתְרֵי מְתִיבְתֵּי הָכָא. חֲבֵרִים דְּאִינוּן מְתִיבְתֵּי, מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי, דְּתֵיאוּבְתִּי לְמִשְׁמַע לְקָלָךְ.

כַּמָּה זְמִנִּין אִיהוּ דְּלָא שְׁמַעְנָא לְקָלָךְ, וְלָא יְדַעְנָא לָךְ. כְּדֵין כָּל עַלְמָא בְּעַרְבּוּבְיָיא, עַמִּין

לשון הקודש

אֵלּוּ, בְּדַחַק רַב, וְהֵם צוֹעֲקִים צְעָקָה אַחַר צְעָקָה, דְּמָעוֹת אַחַר דְּמָעוֹת, וִיעוֹרְרוּ אוֹתָהּ, וְהִיא מַשְׁמִיעָה קוֹל עַל בָּנֶיהָ.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹרֵא וְאוֹמֵר: זוֹהִי אַיָּלְתִּי, חֲבֵרְתִּי, יוֹנָתִי, שְׁלֵמָתִי הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים, שֶׁלֹּא הָיְתָה יוֹשֶׁבֶת אֶלָּא בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה הַפְּנִימִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מא) כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה. וְכָעֵת בַּגַּנִּים, בְּחֻצְפָּה, כְּאֵם שֶׁהָלְכָה אַחַר בְּנָהּ בַּשְׁוָקִים וּבִרְחוֹבוֹת הַקִּרְיָה מִפַּחַד שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ לוֹ.

אַיָּלְתִּי חֲבֵרְתִּי רְאִי, הֲרֵי כָּל הַחֲבֵרִים שֶׁל שְׁתֵּי הַיְשִׁיבוֹת כָּאן, הַחֲבֵרִים שֶׁהֵם בְּנֵי הַיְשִׁיבוֹת מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי, שֶׁתְּשׁוּקָתִי לִשְׁמֹעַ לְקוֹלֵךְ.

כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁלֹּא שָׁמַעְתִּי אֶת קוֹלֵךְ וְלֹא

בְּעַמִּין אוּמִּין בְּאוּמִּין. וּמַאן דְּלָא אִתְחַזֵּי לְמַלְכָּא, יֵיתוּן לֵיהּ לְמִישְׁלַט. וְיֵיתוּן עִמֵּיהּ עַמִּין נוּכְרָאִין, וְלִישָׁנִין אוֹחֲרָנִין, דְּלָא יִשְׁתְּמוֹדְעִין דִּינָא, וְלָא נִימוּסֵי מַלְכוּתָא. וְכַמָּה קְרָבִין יַחְשְׁבוּן לְמֶעְבַּד.

וּבְגוֹ שָׁפָה רַפְיָא, וּמַמְלַל רָכִיךְ, יַעֲבִיד כִּרְעוּתֵיהּ, וְיִשְׁלוֹט. וְיַחְשׁוֹב כַּמָּה מַחְשְׁבִין לְאַבְאָשָׁא. וְעַל עַמָּא יְחִידָאָה יַעֲבִיד נִימוּסִין בִּישִׁין. כְּדֵין יְהֵא עָאקוּ עַל עָאקוּ, עַל הַהוּא עַמָּא יְחִידָאָה. בֵּיהּ זִימְנָא יִתְתַּקַּף קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וִיפַיֵּים לְאַיְלְתֵּיהּ בְּכַמָּה פִּיּוּסִין, וַיַתְקִיף בָּהּ, וִיקִים לָהּ מֵעַפְרָא, אִיהוּ וְלָא אָחֳרָא. וּתְרֵי מְתִיבְתֵּי יִשְׁתָּאֲרוּן בַּהֲדָהּ.

תְּלַת מַלְכִין יִשְׁתָּאֲרוּן, וְיִתְעָרוֹן בִּתְלַת סִטְרִין דְּעָלְמָא, עַל עַמָּא דָא. וְהַהוּא מַלְכָּא דַּהֲוָה שָׁלֵיט בְּפוּם רַכִּיךְ, יִשְׁלוֹט בִּרְגַז סַגְיָא, וְגֵם וְתוֹקְפָּא עַל עַמָּא קַדִּישָׁא.

לשון הקודש

יָדַעְתִּי אוֹתָךְ, אָז הָיָה כָּל הָעוֹלָם בְּעִרְבּוּבְיָה, עַמִּים בְּעַמִּים, אֻמּוֹת בְּאֻמּוֹת. וּמִי שֶׁלֹּא נִרְאָה לַמֶּלֶךְ, יָבִיאוּ אוֹתוֹ לִשְׁלֹט. וְיָבִיאוּ עִמּוֹ עַמִּים זָרִים, וּלְשׁוֹנוֹת אֲחֵרִים, שֶׁלֹּא מַכִּירִים הַדִּין וְלֹא נִימוּסֵי הַמַּלְכוּת. וְכַמָּה קְרָבוֹת יַחְשְׁבוּ לַעֲשׂוֹת.

וְתוֹךְ שָׁפָה רָפָה וְדִבּוּר רַךְ יַעֲשֶׂה כִּרְצוֹנוֹ וְיִשְׁלֹט. וְיַחְשֹׁב כַּמָּה מַחֲשָׁבוֹת לְהָרַע. וְעַל הָעָם הַיָּחִיד יַעֲשֶׂה נְהָגִים רָעִים. אָז תִּהְיֶה צָרָה עַל צָרָה עַל אוֹתוֹ הָעָם הַיְחִידִי. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן יִתְחַזֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וִיפַיֵּס אֶת אַיַּלְתּוֹ בְּכַמָּה פִּיּוּסִים, וְיַחֲזִיק בָּהּ, וִיקִימָהּ מִן הֶעָפָר, הוּא וְלֹא אַחֵר. וּשְׁתֵּי יְשִׁיבוֹת יִשָּׁאֲרוּ עִמָּהּ.

שְׁלֹשָׁה מְלָכִים יִשָּׁאֲרוּ, וְיִתְעוֹרְרוּ בִּשְׁלֹשָׁה צִדְדֵי הָעוֹלָם עַל הָעָם הַזֶּה.

וּבְיַרְחָא תְּלִיתָאֵי, בְּאַרְבַּע לְיַרְחָא, בְּתֵשַׁע שַׁעָתֵי וּפַלְגָא, יֵהָכוּן כָּל בְּנֵי מְתִיבְתֵּי בַּהֲדָה דְּאַיְלְתָּא, לְגוֹ קִבְרֵיהּ דְּרַעְיָא, מְהֵימְנָא דְּבֵיתָא, וְתֵיהַב תְּלַת קָלִין עֲלֵיהּ. בְּשַׁעֲתָא דְּשִׁמְשָׁא יִתְכְּנֵיש מֵעָלְמָא, וְקִבְרֵיהּ יִתְפַּתַּח, וְיִבְעוּן בְּנֵי מְתִיבְתֵּי לַעֲאָלָא לְתַמָּן, וְלָא יִתְיְהֵיב לוֹן רְשׁוּתָא, וְיִסְתַּלְּקוּן כֻּלְּהוּ לְאַתְרַיְיהוּ. וְהִיא תֵּיעוֹל, וּמִגַּוֵּיהּ יִפּוֹק מַה דְּיִפּוֹק. וְתִשְׁכַּח לְמֹשֶׁה יָתִיב וְלָעֵי, וּבוּצִינָא דָּלִיק קַמֵּיהּ, וְכַמָּה רֵיחִין וּבוּסְמִין סַחֲרָנֵיהּ.

כֵּיוָן דְּחָאמֵי לָהּ דְּעָאלַת, יָקוּם, וְיִתְחַבְּרוּן כַּחֲדָא דָּא עִם דָּא, וְקָלְיָא יִתְעָרוּן בְּרוּם רוּמֵי רְקִיעִין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִשְׁמַע, וְיֵיעוֹל לְגוֹ הֵיכָלָא דְּאַהֲבָה, וְיִטּוֹל מִתַּמָּן תְּלַת רְחִימִין, וְיִפְתַּח לוֹן מְעַרְתֵּיהּ. כְּדֵין יִתְעַר מָשִׁיחַ בְּהַהוּא (דף סט

לשון הקודש

וְאוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה שׁוֹלֵט בְּפֶה רַךְ, יִשְׁלֹט בְּרֹגֶז רַב וְזַעַף וְתֹקֶף עַל הָעָם הַקָּדוֹשׁ.

וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי, בְּאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ, בְּתֵשַׁע שָׁעוֹת וָחֵצִי, יֵלְכוּ כָּל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה עִם הָאֵילֶת לְתוֹךְ קֶבֶר הָרוֹעֶה, נֶאֱמַן הַבַּיִת, וְתִתֵּן עָלָיו שְׁלֹשָׁה קוֹלוֹת. בְּשָׁעָה שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ יִתְכַּנֵּס מִן הָעוֹלָם, וְקִבְרוֹ יִפָּתַח, וְיִרְצוּ בְּנֵי הַיְשִׁיבָה לְהִכָּנֵס לְשָׁם, וְלֹא תִנָּתֵן לָהֶם רְשׁוּת, וְיַעֲלוּ כֻּלָּם לִמְקוֹמָם. וְהִיא תִכָּנֵס, וּמִתּוֹכוֹ יֵצֵא מַה שֶּׁיֵּצֵא. וְתִמְצָא אֶת מֹשֶׁה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק, וְנֵר דּוֹלֵק לְפָנָיו, וְכַמָּה רֵיחוֹת וּבְשָׂמִים סְבִיבוֹ.

כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה אוֹתָהּ נִכְנֶסֶת, יָקוּם וְיִתְחַבְּרוּ יַחַד זֶה עִם זֶה, וְקוֹלוֹת יִתְעוֹרְרוּ בְּרוּם רוּמֵי הָרְקִיעִים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׁמַע, וְיִכָּנֵס לְתוֹךְ הֵיכַל הָאַהֲבָה, וְיִטֹּל מִשָּׁם שְׁלֹשָׁה אוֹהֲבִים, וְיִפְתַּח לָהֶם

ע"א) לֵילְיָא, וְיִשְׁתַּכַּח תַּמָּן בַּהֲדֵיהוּ, וִיהַדְּרוּן רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, בְּכָל הַהוּא לֵילְיָיא, בִּמְעַרְתָּא דְמִשֶּׁה.

וְכַד סָלִיק עַמּוּדָא דְצַפְרָא, יִתְגְּנֵיז מָשִׁיחַ וְיִשְׁתָּאֲרוּן מִשֶּׁה וּשְׁכִינְתָּא בְּהַהוּא יוֹמָא, כְּיוֹמָא דְּשָׁבוּעוֹת. וְסַלְקָא שְׁכִינְתָּא עַל הַהוּא טוּרָא, וְתִשְׁתְּמַע תְּלַת קָלִין, חַד לָקְבֵיל אַבְרָהָם, וְחַד לָקְבֵיל יִצְחָק, וְחַד לָקְבֵיל מִשֶּׁה וְיַעֲקֹב. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מ ט) עַל הַר גָּבֹהַּ עֲלִי לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן הָרִימִי בַכֹּחַ קוֹלֵךְ וגו' הָרִימִי אַל תִּירָאִי אִמְרִי וכו'.

הָרִימִי, הָרִימִי, דָּא תְּרוּעָה וּתְקִיעָה וּתְרוּעָה כַּחֲדָא. הָרִימִי הָא תְּרוּעָה. הָרִימִי אַל תִּירָאִי, תְּקִיעָה. אִמְרִי, הָא תְּרוּעָה תְּקִיעָה וּתְרוּעָה כַּחֲדָא. וְדָא אִיקְרָא שׁוֹפָר תְּרוּעָה. שׁוֹפָר מֵהַהוּא תְּרוּעָה דִלְעֵילָא.

לשון הקודש

מְעָרָתוֹ. אָז יִתְעוֹרֵר הַמָּשִׁיחַ בַּלַּיְלָה הַהוּא וְיִמָּצֵא שָׁם עִמָּם, וְיַחֲזְרוּ עַל סוֹדוֹת הַתּוֹרָה בְּכָל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה בִּמְעָרַת מֹשֶׁה. **וּכְשֶׁעוֹלֶה** עַמּוּד הַבֹּקֶר, יִגָּנֵז הַמָּשִׁיחַ, וְיִשָּׁאֲרוּ מֹשֶׁה וּשְׁכִינָה בַּיּוֹם הַהוּא, כְּיוֹם הַשָּׁבוּעוֹת. וְעוֹלָה הַשְּׁכִינָה עַל אוֹתוֹ הָהָר, וְתִשְׁמַעְנָה שְׁלֹשָׁה קוֹלוֹת, אֶחָד כְּנֶגֶד אַבְרָהָם וְאֶחָד כְּנֶגֶד יִצְחָק, וְאֶחָד כְּנֶגֶד מֹשֶׁה וְיַעֲקֹב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ) עַל הַר גָּבֹהַּ עֲלִי לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן הָרִימִי בַכֹּחַ קוֹלֵךְ וְגוֹ', הָרִימִי אַל תִּירָאִי אִמְרִי וְכוּ'. **הָרִימִי,** הָרִימִי – זוֹ תְּרוּעָה וּתְקִיעָה וּתְרוּעָה כְּאַחַת. הָרִימִי – זוֹ תְּרוּעָה. הָרִימִי אַל תִּירָאִי – תְּקִיעָה. אִמְרִי – הִנֵּה תְּרוּעָה תְּקִיעָה וּתְרוּעָה כְּאַחַת. וְזֶה נִקְרָא שׁוֹפַר תְּרוּעָה, שׁוֹפָר מֵאוֹתָהּ הַתְּרוּעָה שֶׁלְּמַעְלָה.

שׁוֹפָר זְעִירָא, בְּגִין דְּאִית אָחֳרָא דְּאִקְרֵי שׁוֹפָר גָּדוֹל. שׁוֹפָר זְעִירָא דָּא, אִקְרֵי שׁוֹפָר הוֹלֵךְ גּוֹ תְּנוּעָה דְּבוּצִינָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות יט יט) וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ. בְּגִין דְּאָחֳרָא אִיהוּ שׁוֹפָר גָּנִיז וְטָמִיר, וְלָא הוֹלֵךְ. אֲבָל דָּא זְעִירָא, אִיהוּ לְהָכָא בְּיוֹמָא דְשַׁבּוּעוֹת, וְהַאי אִיהוּ דְּאִיתְעַר בְּיוֹמָא דְאוֹרַיְיתָא, בְּיוֹמָא דְשַׁבּוּעוֹת.

בְּאִתְעָרוּ דְּהַאי שׁוֹפָר, דְּאִיתְעַר בִּתְרוּעָה וּתְקִיעָה וּתְרוּעָה, יִתְעָרוּן אֲבָהָן מִגּוֹ מְעַרְתָּא, וְיִסְתַּלְּקוּן בְּרוּחָא, וְיֵיתוּן לְגַבָּה. וּמֵהַהוּא קָלָא, כַּמָּה חַיָּיבִין בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא יְמוּתוּן, וְיִסְתַּלְּקוּן מֵעָלְמָא. בְּהַהוּא יוֹמָא, סָלְקִין צְלוֹתִין דְּיִשְׂרָאֵל בְּכָל אֲתַר, דְּאִינוּן קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא. וַאֲבָהָן יֵיתוּן כַּחֲדָא, וִיהוֹן בְּהַהוּא טוּרָא. וּמִשָּׁה סָלִיק בַּהֲדַיְיהוּ. וְתַמָּן יִסְתַּכֵּל בַּאֲבָהָן, וְאִינוּן בֵּיהּ. וְיֵיעָלוּן כֻּלְּהוּ גּוֹ

לשון הקודש

שׁוֹפָר קָטָן, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ אַחֵר שֶׁנִּקְרָא שׁוֹפָר גָּדוֹל. שׁוֹפָר קָטָן זֶה נִקְרָא שׁוֹפָר הוֹלֵךְ תּוֹךְ תְּנוּעַת הַמָּאוֹר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות יט) וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ. מִשּׁוּם שֶׁאַחֵר הוּא שׁוֹפָר גָּנוּז וְטָמִיר, וְלֹא הוֹלֵךְ. אֲבָל זֶה הַקָּטָן, הוּא כָּאן בְּיוֹם הַשָּׁבוּעוֹת, וְזֶהוּ שֶׁמִּתְעוֹרֵר בַּיּוֹם שֶׁל הַתּוֹרָה, בְּיוֹם הַשָּׁבוּעוֹת.

בְּהִתְעוֹרְרוּת הַשּׁוֹפָר הַזֶּה, שֶׁמִּתְעוֹרֵר בִּתְרוּעָה וּתְקִיעָה וּתְרוּעָה, יִתְעוֹרְרוּ הָאָבוֹת מִתּוֹךְ הַמְּעָרָה, וְיִתְעַלּוּ בְּרוּחַ, וְיָבֹאוּ אֵלֶיהָ. וּמֵאוֹתוֹ הַקּוֹל כַּמָּה רְשָׁעִים בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה יָמוּתוּ, וְיִסְתַּלְּקוּ מִן הָעוֹלָם. בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם עוֹלוֹת הַתְּפִלּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּכָל מָקוֹם, שֶׁהֵם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. וְהָאָבוֹת יָבֹאוּ יַחַד, וְיִהְיוּ בְּאוֹתוֹ

מְעַרְתָּא דְמשֶׁה. וּמָשִׁיחַ יִתְעַר לְגַבַּיְיהוּ, וְיִתְחַבְּרוּן כֻּלְּהוּן בְּהַאי יוֹמָא.

וּבְהַאי יוֹמָא, יִתְעָרוּן עֲשַׂר שִׁבְטִין, לַאֲגָחָא קְרָבִין לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, בַּהֲדֵי מְשִׁיחָא דְּאִתְמְשַׁח עֲלַיְיהוּ, וְיִקַּבֵּל מְשִׁיחוּ עַל יְדָא דְּחַד כֹּהֵן צֶדֶק, וְשִׁבְעָה רוֹעִים מְהֵימְנָן עִמֵּיהּ.

וּמְשִׁיחָא דָא מִשִּׁבְטָא דְאֶפְרַיִם הוּא, וּמִזַּרְעָא דְיָרָבְעָם בֶּן נְבָט הֲוֵי בְּרֵיהּ דַּאֲבִיָּה, דִּבְעוּלֵימוּי מֵת, וְהַהוּא יוֹמָא דְמֵת, אִתְיְלִיד לֵיהּ בַּר, וְאִתְנְטִיל מִבֵּי יָרָבְעָם לְמַדְבְּרָא. וּלְתַמָּן נְטָלוּ מְאָה וְשִׁבְעִין גִּבָּרִין, כֻּלְּהוּ זַכָּאִין מִשִּׁבְטָא דְאֶפְרַיִם, דְּלָא אִשְׁתַּכְּחוּ בְּחוֹבָא דְיָרָבְעָם.

וּמֵהַאי בְּרֵיהּ דַּאֲבִיָּה, נְפִיק הַאי מְשִׁיחָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (מ"א יד יג) וְסָפְדוּ לוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

הָהָר. וּמשֶׁה עוֹלֶה עִמָּם, וְשָׁם יִסְתַּכֵּל בָּאָבוֹת, וְהֵם בּוֹ, וְכֻלָּם יִכָּנְסוּ לִמְעָרַת משֶׁה. וְהַמָּשִׁיחַ יִתְעוֹרֵר אֲלֵיהֶם, וְיִתְחַבְּרוּ כֻּלָּם בַּיּוֹם הַזֶּה.

וּבַיּוֹם הַזֶּה יִתְעוֹרְרוּ עֲשָׂרָה שְׁבָטִים לַעֲרֹךְ מִלְחָמוֹת לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, יַחַד עִם הַמָּשִׁיחַ שֶׁנִּמְשַׁח עֲלֵיהֶם, וִיקַבֵּל מְשִׁיחָה עַל יַד כֹּהֵן צֶדֶק אֶחָד, וְשִׁבְעָה רוֹעִים נֶאֱמָנִים עִמּוֹ.

וְהַמָּשִׁיחַ הַזֶּה הוּא מִשֵּׁבֶט אֶפְרַיִם, וּמִזַּרְעוֹ שֶׁל יָרָבְעָם בֶּן נְבָט הָיָה בְּנוֹ שֶׁל אֲבִיָּה, שֶׁמֵּת בַּעֲלוּמָיו, וְהַיּוֹם הַהוּא שֶׁמֵּת, נוֹלַד לוֹ בֵּן, וְנִטַּל מִבֵּית יָרָבְעָם לַמִּדְבָּר. וּלְשָׁם נְטָלוּהוּ מֵאָה וְשִׁבְעִים גִּבּוֹרִים, כֻּלָּם צַדִּיקִים מִשֵּׁבֶט אֶפְרַיִם, שֶׁלֹּא נִמְצְאוּ בְּחֵטְא יָרָבְעָם.

וּמִבְּנוֹ הַזֶּה אֲבִיָּה יָצָא הַמָּשִׁיחַ הַזֶּה. וְעַל זֶה כָּתוּב (מ"א יד) וְסָפְדוּ לוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל

וְקָבְרוּ אֹתוֹ. סְתִים הַאי נְבוּאָה לְשַׁעֲתָא, וּנְבוּאָה לֶעָתִיד, כִּי זֶה לְבַדּוֹ יָבֹא לְיַרְבְּעָם אֶל קָבֶר יַעַן נִמְצָא בוֹ דָּבָר טוֹב אֶל ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּבֵית יַרְבְּעָם. דָּא הַאי מְשִׁיחָא, דְּאִיהוּ דָּבָר טוֹב אֶל ה'.

כֵּיוָן דְּיִנְדְּעוּן אֲבָהָן, דְּפַקִּיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַיְלְתֵּיהּ וּלְעַמֵּיהּ, כַּמָּה חֵידוּ עַל חֵידוּ בְּהַאי יוֹמָא. בְּאַרְעָא דְּצָפוֹן מַלְכוּתָא דְתֵימָן, כַּמָּה עָאקוֹ עַל עָאקוֹ יִתְעָרוּן בְּהַאי יוֹמָא עַל עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל, וְתִתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן בְּרַעֲוָא. וּבְפַנְיָא דְּהַאי יוֹמָא, תֶּהֱדַר שְׁכִינְתָּא לְגוֹ בֵיתָא, וּמָשִׁיחַ לְאַתְרֵיהּ, וַאֲבָהָן לְגוֹ מְעַרְתָּא דִילְהוֹן.

שְׁכִינְתָּא תְּהַךְ וְתֶהֱדַר לְגַבֵּי מֹשֶׁה, שִׁבְעִין יוֹמִין. לְסוֹף שִׁבְעִין יוֹמִין, סָלִיק נְאָקוֹ דְיִשְׂרָאֵל לְקַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, דִּיהוֹן

לשון הקודש

וְקָבְרוּ אוֹתוֹ. נִסְתְּמָה הַנְּבוּאָה הַזוֹ לְשַׁעָתָהּ, וּנְבוּאָה לֶעָתִיד – (שם) כִּי זֶה לְבַדּוֹ יָבֹא לְיַרְבְּעָם אֶל קָבֶר יַעַן נִמְצָא בוֹ דָּבָר טוֹב אֶל ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּבֵית יַרְבְּעָם. זֶה הַמָּשִׁיחַ הַזֶּה, שֶׁהוּא דָּבָר טוֹב אֶל ה'.

כֵּיוָן שֶׁיָּדְעוּ הָאָבוֹת שֶׁצִּוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אַיְלְתּוֹ וְאֶת עַמּוֹ, כַּמָּה שִׂמְחָה עַל שִׂמְחָה בַּיּוֹם הַזֶּה. בְּאֶרֶץ הַצָּפוֹן מַלְכוּת תֵּימָן, כַּמָּה צָרוֹת עַל צָרוֹת יִתְעוֹרְרוּ בַּיּוֹם הַזֶּה עַל עַם יִשְׂרָאֵל, וְתִתְקַבֵּל תְּפִלָּתָם בְּרָצוֹן. וּבְעֶרֶב הַיּוֹם הַזֶּה תַּחֲזֹר שְׁכִינָה לְתוֹךְ בֵּיתָהּ, וּמָשִׁיחַ לִמְקוֹמוֹ, וְהָאָבוֹת לְתוֹךְ הַמְּעָרָה שֶׁלָּהֶם.

הַשְּׁכִינָה תֵּלֵךְ וְתַחֲזֹר לְמֹשֶׁה שִׁבְעִים יָמִים. לְסוֹף שִׁבְעִים יָמִים עוֹלָה נַאֲקַת בְּנֵי

מְעִיקִין לוֹן בְּכָל סִטְרִין דְּעָלְמָא. וּכְנִישְׁתָּא חָדָא לְצַד דָּרוֹמָא יִתְאַבֵּיד וְיִתְחֲרֵיב. וַחֲמִשָּׁה זַכָּאֵי קְשׁוֹט יִתְקַטְּלוּן בֵּינַיְיהוּ.

כְּדֵין לְסוֹף תְּלָתִין וּתְרֵין יוֹמִין דְּיִקְטְלוּן לִכְנִישְׁתָּא הַהִיא, יִלְבַּשׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קִנְאָה לְהַהוּא שׁוֹפָר זְעִירָא. וְהַהוּא מָשִׁיחַ בְּרֵיהּ דְּאֶפְרַיִם יִפְרוֹשׁ פְּרִישָׁא כְּחַד תּוֹר דְּקַרְנוֹי סָלְקִין כְּקַרְנוֹי דְּרְאֵם.

וְהַהוּא שׁוֹפָר זְעִירָא, יִתְקַע תְּרוּעָה תְּקִיעָה וּתְרוּעָה, תְּלַת זִמְנִין בְּרֵישׁ טוּרָא כְּמִלְקַדְמִין, כְּדֵין נָטְלִין דְּגָלִין דְּהַהוּא מָשִׁיחַ, וְיִפּוֹל רַעֲשָׁא עַל עָלְמָא, בְּאִינּוּן קָלִין דְּשׁוֹפָרָא. וְכָל אִינּוּן בְּנֵי עָלְמָא יִשְׁמְעוּן וְיֶחֱמוּן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה יח ג) כָּל יֹשְׁבֵי תֵבֵל וְשֹׁכְנֵי אָרֶץ כִּנְשֹׂא נֵס הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקֹעַ שׁוֹפָר תִּשְׁמָעוּ.

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁיִּהְיוּ מְצִיקִים לָהֶם בְּכָל צִדְדֵי הָעוֹלָם. וּכְנֶסֶת אַחַת לְצַד דָּרוֹם תֹּאבַד וְתֶחֱרַב, וַחֲמִשָּׁה צַדִּיקֵי אֱמֶת יֵהָרְגוּ בֵּינֵיהֶם.

וְאָז, לְסוֹף שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם יָמִים שֶׁיַּהַרְגוּ אֶת הַכְּנֶסֶת הַהִיא, יִלְבַּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קִנְאָה לְאוֹתוֹ שׁוֹפָר קָטָן, וְאוֹתוֹ מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם יִפְרֹשׁ פְּרִישָׁה כְּמוֹ שׁוֹר אֶחָד שֶׁקַּרְנָיו עוֹלִים כְּקַרְנֵי רְאֵם. **וְאוֹתוֹ** שׁוֹפָר קָטָן יִתְקַע תְּרוּעָה תְּקִיעָה וּתְרוּעָה, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּרֹאשׁ הָהָר כְּמוֹ מִקֹּדֶם, אָז נוֹסְעִים הַדְּגָלִים שֶׁל אוֹתוֹ הַמָּשִׁיחַ, וְיִפֹּל רַעַשׁ עַל הָעוֹלָם בְּאוֹתָם קוֹלוֹת הַשּׁוֹפָר. וְכָל אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם יִשְׁמְעוּ וְיִרְאוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יח) כָּל יֹשְׁבֵי תֵבֵל וְשֹׁכְנֵי אָרֶץ כִּנְשֹׂא נֵס הָרִים

וּכְדֵין יִתְבַּעֲרוּן גִּלּוּלִין מִן אַרְעָא קַדִּישָׁא. וּתְלַת קְרָבִין יַעַבְדוּן בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל בַּהֲדֵי מָשִׁיחַ דָּא. וְאִינּוּן יֵתִין וְיִסְגְּדוּן לְמָאנֵי עָלְמָא בְּטוּרָא דְקוּדְשָׁא בִּירוּשָׁלַיִם. וְאִילֵּין קְרָבִין יְהוֹן בְּאֶלֶף שְׁתִיתָאָה.

וּבְיַרְחָא דְבוּל, יִפּוֹלוּ שַׂנְאֵיהוֹן, וְיִתְעַבְּרוּן כָּל אִינּוּן גִּלּוּלִין דְּיִשְׁתָּאֲרוּן בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא. וּמִתַּמָּן יַהֲכוּן וְיִתְעָרוּן קְרָבִין עַל עָלְמָא. וּבְעוֹד דְּאִינּוּן יַגִּיחוּן קְרָבִין עִם כָּל בְּנֵי עָלְמָא, יִתְכַּנְּשׁוּן בְּנוֹי דֶּאֱדוֹם עַל אַרְעָא קַדִּישָׁא, וְיִתְפְּסוּן לָהּ, וְיִשְׁלְטוּן עֲלָהּ תְּרֵיסַר יַרְחֵי.

לְסוֹף תְּרֵיסַר יַרְחִין, יִתְגַּעַשׁ וְיִרְעַשׁ כָּל עָלְמָא. וּבֵין זִמְנִין אִלֵּין, דְּשְׁכִינְתָּא תֵּהַךְ וְתֶהֱדַר לְגַבֵּי מְעַרְתָּא דְמִשָּׁה, יַתְטַמַּר מַלְכָּא מְשִׁיחָא תִּשְׁעָה

לשון הקודש

תִּרְאוּ וְכִתְקַע שׁוֹפָר תִּשְׁמָעוּ.

וְאָז יִתְבַּעֲרוּ הַגִּלּוּלִים מֵהָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וּשְׁלֹשָׁה קְרָבוֹת יַעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל עִם הַמָּשִׁיחַ הַזֶּה, וְהֵם יָבֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְרִבּוֹן הָעוֹלָם בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם. וְאֵלּוּ הַקְּרָבוֹת יִהְיוּ בָּאֶלֶף הַשִּׁשִּׁי.

וּבְחֹדֶשׁ חֶשְׁוָן יִפְּלוּ שׂוֹנְאֵיהֶם, וְיַעַבְרוּ כָּל אוֹתָם גִּלּוּלִים שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה. וּמִשָּׁם יֵלְכוּ וְיעוֹרְרוּ קְרָבוֹת עַל הָעוֹלָם. וּבְעוֹד שֶׁהֵם יַעַרְכוּ קְרָבוֹת עִם כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, יִתְכַּנְּסוּ בְּנֵי אֱדוֹם עַל הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְיִתְפְּסוּ אוֹתָהּ, וְיִשְׁלְטוּ עָלֶיהָ שְׁנֵים עָשָׂר יְרָחִים.

לְסוֹף שְׁנֵים עָשָׂר יְרָחִים יִתְגַּעֵשׁ וְיִרְעַשׁ כָּל הָעוֹלָם. וּבֵין הַזְּמַנִּים הַלָּלוּ הַשְּׁכִינָה תֵּלֵךְ וְתַחֲזֹר לְגַבֵּי הַמְּעָרָה שֶׁל מֹשֶׁה. יִטָּמֵן

יַרְחִין, כְּיַרְחִין דְּיוֹלֵדָה, וְאִינוּן תִּשְׁעָה יַרְחִין, כַּמָּה צִירִין וַחֲבָלִים יִטּוֹל עַל גַּרְמֵיהּ.

וּבֵין כָּךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַסְגֵּי צַעֲרֵיהּ, וְיֵעוֹל לְגוֹ שְׁבִילִין דְּאִילָנָא חָדָא, דְּאִית לֵיהּ אִילָנָא קַדִּישָׁא רַבְּרְבָא וְתַקִּיף. וְתַמָּן בְּשִׁבְעִין עַנְפִּין, יִטּוֹל מְכִילָן דַּאֲלַכְסוֹנִין, וְיִטּוֹל לְשִׁבְעִין מִמַּנָּן, דְּסַחֲרָאן לְשִׁבְעִין עַנְפִּין דְּאִילָנָא, גּוֹ אִינוּן אוּכְלוּסִין מְכִילָן אֲלַכְסוֹנִין, וְיִשְׁתַּכְּחוּן אֲסוּרִין חַד תַּקְלָא דִּמְכִילָא וּפַלְגוּ. כְּדֵין יָחֵית לוֹן מִכָּל עֲנָפָא וַעֲנָפָא.

וְכַמָּה עַנְפִּין זְעִירִין וּדְלָא זְעִירִין יִתְּבְרוּן בְּמֵיחַתְהוֹן מִתַּמָּן, בְּגִין דְּאִתְאַחֲדָאן גּוֹ עַנְפִּין, וּבְמֵיחַתְהוֹן יִתְּבְרוּ. כְּדֵין כַּמָּה סַגִּיאִין מֵעַמָּא קַדִּישָׁא יִתְּבְרוּן בֵּין רַגְלִין דִּשְׁאָר עַמִּין. וְכָל אִינוּן מִמַּנָּן, יַעַבְרוּן לוֹן גּוֹ נְהַר דִּינוּר, וְיִתְעַבְּרוּן מִשּׁוּלְטָנֵיהוֹן.

לשון הקודש

הַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ תִּשְׁעָה חֳדָשִׁים, כְּיַרְחֵי הַיּוֹלֶדֶת. וְאוֹתָם תִּשְׁעָה יְרָחִים, כַּמָּה צִירִים וַחֲבָלִים יִטֹּל עַל עַצְמוֹ.

וּבֵינְתַיִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַגְדִּיל צַעֲרוֹ, וְיִכָּנֵס לְתוֹךְ הַשְּׁבִילִים שֶׁל אִילָן אֶחָד, שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִילָן קָדוֹשׁ גָּדוֹל וְתַקִּיף. וְשָׁם בְּשִׁבְעִים עֲנָפִים יִטֹּל הַמִּדּוֹת שֶׁל הָאֲלַכְסוֹנִים, וְיִטֹּל אֶת שִׁבְעִים הַמְמֻנִּים שֶׁמַּקִּיפִים אֶת שִׁבְעִים עַנְפֵי הָאִילָן, תּוֹךְ אוֹתָם הָאוּכְלוּסִים מִדּוֹת הָאֲלַכְסוֹנִים, וְיִמָּצְאוּ אֲסוּרִים בְּמִשְׁקָל אֶחָד שֶׁל מִדָּה וָחֵצִי. אָז יוֹרִיד אוֹתָם מִכָּל עָנָף וְעָנָף.

וְכַמָּה עֲנָפִים קְטַנִּים וְשֶׁלֹּא קְטַנִּים יִשָּׁבְרוּ בְּהוֹרְדָתָם מִשָּׁם, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱחָזִים תּוֹךְ הָעֲנָפִים, וּבְהוֹרְדָתָם יִשָּׁבְרוּ. וְאָז כַּמָּה גְּדוֹלִים מֵהָעָם הַקָּדוֹשׁ יִשָּׁבְרוּ בֵּין רַגְלֵי

וּבֵין כָּךְ מָשִׁיחַ צִירִין וַחֲבָלִין יְהוֹן לֵיהּ כְּיוֹלֵדָה. וְעַל הַהוּא זְמְנָא כְּתִיב, (תהלים כ ב) יַעַנְךָ ה' בְּיוֹם צָרָה. דְּאִינוּן תֵּשַׁע פְּסוּקִים כְּיַרְחִין דְּיוֹלֵדָה. וְשִׁבְעִין תֵּיבִין, דְּהָא לְשִׁבְעִין שְׁנִין בְּאֶלֶף שְׁתִיתָאָה, יוֹלִיד וְיִשְׁלוֹט עַל כָּל עָלְמָא. וּבְגִין כָּךְ בְּאִינוּן תִּשְׁעָה יַרְחִין, יִתְחַזּוּן בְּכָל לֵילְיָא, מִפַּלְגוּ וָאֵילָךְ, רֶכֶב אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ לְבַר מֵרְקִיעָא, מְגִיהָן קְרָבִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, עַד דְּינְהַר צַפְרָא.

לְבָתַר דְּאִינוּן תִּשְׁעָה יַרְחִין יַעַבְרוּן, כְּדֵין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְעַר לְמָשִׁיחַ דָּא, וְיַפֵּיק לֵיהּ מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן. וְהַהוּא יוֹמָא דְיִפּוֹק, יִזְדַּעְזַע כָּל עָלְמָא, דְּיַחְשְׁבוּ כָּל בְּנֵי עָלְמָא דִּימוּתוּן.

לשון הקודש

שְׁאָר הָעַמִּים. וְכָל אוֹתָם הַמְמֻנִּים יַעֲבִירוּ אוֹתָם בְּתוֹךְ נְהַר דִּינוּר, וְיָעָבְרוּ מִשִּׁלְטוֹנָם.

וּבֵין כָּךְ יִהְיוּ לַמָּשִׁיחַ צִירִים וַחֲבָלִים כַּיּוֹלֵדָה. וְעַל הַזְּמַן הַהוּא כָּתוּב, (תהלים כ) יַעַנְךָ ה' בְּיוֹם צָרָה. שֶׁאוֹתָם תִּשְׁעָה פְּסוּקִים, כְּיַרְחֵי הַיּוֹלֵדָה. וְשִׁבְעִים תֵּבוֹת, שֶׁהֲרֵי לְשִׁבְעִים שָׁנִים בָּאֶלֶף הַשִּׁשִּׁי יוֹלִיד וְיִשְׁלֹט עַל כָּל הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ בְּאוֹתָם תִּשְׁעָה יְרָחִים יִרְאוּ בְּכָל לַיְלָה, מֵחֲצוֹת וְאֵילָךְ, רֶכֶב אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ מִחוּץ לָרָקִיעַ, עוֹרְכִים קְרָבוֹת אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, עַד שֶׁיָּאִיר הַבֹּקֶר.

אַחַר שֶׁיַּעַבְרוּ אוֹתָם תִּשְׁעָה יְרָחִים, אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָעִיר אֶת הַמָּשִׁיחַ הַזֶּה, וְיוֹצִיא אוֹתוֹ מִגַּן הָעֵדֶן. וְהַיּוֹם הַהוּא שֶׁיֵּצֵא, יִזְדַּעְזַע כָּל הָעוֹלָם, שֶׁיַּחְשְׁבוּ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁיָּמוּתוּ.

וְעַל הַהוּא יוֹמָא כְּתִיב, (ישעיה ב יט) **וּבָאוּ בִּמְעָרוֹת צוּרִים וּבִמְחִילוֹת עָפָר מִפְּנֵי פַּחַד ה'. דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּתֵירוֹם מֵהַהוּא זִימְנָא** (דף סט ע"ב) **וָאֵילָךְ, וּמָשִׁיחַ בַּהֲדָהּ. וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ, דָּא מָשִׁיחַ. בְּקוּמוֹ לַעֲרֹץ הָאָרֶץ. כְּדֵין** (שם יא יב) **וְאָסַף נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל וּנְפֻצוֹת יְהוּדָה יְקַבֵּץ וגו'. דָּא בְּשִׁתִּין שְׁנִין דְּאֶלֶף שְׁתִיתָאָה, וְיֵהָכוּן לְבָתַר דְּיַעֲבִיד לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּמָּה נִסִּין.** (חסר כאן תשלום הענין).

פָּרָשַׁת מַטּוֹת

וְכֹל הַטַּף בַּנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר. תַּמָּן תְּנִינָן, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אֵין הָעוֹלָם מִתְנַהֵג אֶלָּא בִּתְרֵין גְּוָונִין, דְּאָתוֹ מִסְטַר אִתְּתָא, דְּאִשְׁתַּכְּחַת חַכִּימַת לִבָּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות לה כה) **וְכָל אִשָּׁה חַכְמַת לֵב בְּיָדֶיהָ טָווּ וַיָּבִיאוּ מַטְוֶה אֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאַרְגָּמָן. וּמַאי מַתְיָין. אֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת**

לשון הקודש

וְעַל הַיּוֹם הַהוּא כָּתוּב, (ישעיה ב) **וּבָאוּ בִּמְעָרוֹת צֻרִים וּבִמְחִלּוֹת עָפָר מִפְּנֵי פַּחַד ה'.** זוֹ הַשְּׁכִינָה, שֶׁתָּרוּם מֵאוֹתוֹ זְמַן וְאֵילָךְ, וּמָשִׁיחַ עִמָּהּ. וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ – זֶה מָשִׁיחַ – בְּקוּמוֹ לַעֲרֹץ הָאָרֶץ. אָז (שם יא) וְאָסַף נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל וּנְפֻצוֹת יְהוּדָה יְקַבֵּץ וְגו'. זֶה בְּשִׁשִּׁים שָׁנָה שֶׁל הָאֶלֶף הַשִּׁשִּׁי, וְיֵלְכוּ אַחַר שֶׁיַּעֲשֶׂה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כַּמָּה נִסִּים.

פָּרָשַׁת מַטּוֹת

וְכֹל הַטַּף בַּנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר (במדבר לא). שָׁם שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין הָעוֹלָם מִתְנַהֵג אֶלָּא בִּשְׁנֵי גְוָנִים שֶׁבָּאוּ מִצַּד הָאִשָּׁה, שֶׁנִּמְצְאָה חַכְמַת לֵב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות לה) וְכָל אִשָּׁה חַכְמַת לֵב בְּיָדֶיהָ טָווּ וַיָּבִיאוּ מַטְוֶה אֶת

הָאַרְגָּמָן, גְּוָונִין דִּכְלִילָן בְּגוֹ גְּוָונֵי.

הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי לא יג) דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפֶּיהָ. וּכְתִיב בְּיָדֶיהָ טָווּ. מַאי טָווּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, טָווּ בְּדִינָא, טָווּ בְּרַחֲמֵי, אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אַמַּאי אִתְקְרִיָא אִשָּׁה. אָמַר לֵיהּ, דִּכְלִילָא בְּדִינָא, וּכְלִילָא בְּרַחֲמֵי. תָּא חֲזֵי, דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כָּל אִתְּתָא בְּדִינָא אִתְקְרִיאַת, עַד דְּאַטְעֵמַת טַעֲמָא דְּרַחֲמֵי. דְּתַנְיָא, מִסִּטְרָא דְּבַר נָשׁ אָתֵי חִוָּורָא, וּמִסִּטְרָא דְּאִתְּתָא אָתֵי סוּמְקָא, טַעֲמָא אִתְּתָא מֵחִוָּורָא, חִוָּורָא עָדִיף.

וְתָא חֲזֵי, אַמַּאי אֲסִירָן נְשָׁא שְׁאָר עַמִּין דְּיָדְעֵי מִשְׁכְּבֵי דְכוּרָא. מִשּׁוּם דְּתָנִינָן, אִית יָמִינָא, וְאִית שְׂמָאלָא. יִשְׂרָאֵל, וּשְׁאָר עַמִּין. גַּן עֵדֶן, וְגֵיהִנֹּם. עָלְמָא דָא, וְעָלְמָא דְאָתֵי. יִשְׂרָאֵל לְקִבְלֵי

לשון הקודש

הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאַרְגָּמָן. וּמָה הֵבִיאוּ? אֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאַרְגָּמָן, הַגְּוָנִים שֶׁכְּלוּלִים בְּתוֹךְ הַגְּוָנִים.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי לא) דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפֶּיהָ. וְכָתוּב בְּיָדֶיהָ טָווּ. מַה טָווּ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, טָווּ בְּדִין, טָווּ בְּרַחֲמִים. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לָמָּה נִקְרָאָה אִשָּׁה? אָמַר לוֹ, שֶׁכְּלוּלָה בְּדִין וּכְלוּלָה בְּרַחֲמִים. בֹּא וּרְאֵה שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל אִשָּׁה נִקְרֵאת בְּדִין, עַד שֶׁטּוֹעֶמֶת טַעַם הָרַחֲמִים. שֶׁלָּמַדְנוּ, מִצַּד שֶׁל הָאִישׁ בָּא הַלֹּבָן, וּמִצַּד הָאִשָּׁה בָּא הָאֹדֶם. טַעַם אִשָּׁה מִלֹּבָן, הַלֹּבָן עָדִיף.

וּבֹא רְאֵה, לָמָּה אֲסוּרוֹת נְשׁוֹת שְׁאָר עַמִּים שֶׁיּוֹדְעוֹת מִשְׁכַּב זָכָר? מִשּׁוּם שֶׁשְּׁנֵינוּ, יֵשׁ יָמִין וְיֵשׁ שְׂמֹאל, יִשְׂרָאֵל וּשְׁאָר הָעַמִּים, גַּן עֵדֶן וְגֵיהִנֹּם, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא. יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הָרַחֲמִים,

דְּרַחֲמֵי, וּשְׁאָר עַמִּין לְקִבְלֵי דְּדִינָא. וּתְנַן, אִתְּתָא דְּאַטְעֵמַת טַעֲמָא דְּרַחֲמֵי, רַחֲמִין נָצְחָא. אִתְּתָא דְּטָעֲמָא טַעֲמָא דְּדִינָא, דִּינָא בְּדִינָא אִתְּדַבְּקַת. וַעֲלַיְיהוּ אִתְּקְרֵי, (ישעיה נו יא) וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה.

וְעַל דָּא תָּנֵינָן, הַנִּבְעֶלֶת לְגוֹי, קְשׁוּרָה בּוֹ כְּכֶלֶב. מַה כַּלְבָּא תַּקִּיפָא בְּרוּחֵיהּ, חֲצִיפָא. אוֹף הָכִי דִּינָא בְּדִינָא תַּקִּיפָא, חֲצִיפָא בְּכוּלָּא.

בְּתוּלָה הַנִּבְעֶלֶת לְיִשְׂרָאֵל, תָּנֵינָן, כְּתִיב, (דברים ד ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. מַאי טַעְמָא, מִשּׁוּם דְּנִשְׁמָתָא דְּיִשְׂרָאֵל, אַתְיָיא מֵרוּחָא דֵּאלֹהִים חַיִּים. דִּכְתִיב, (ישעיה נז טז) כִּי רוּחַ מִלְּפָנַי יַעֲטוֹף. מַשְׁמַע דִּכְתִיב מִלְּפָנַי. וּבְגִין כָּךְ אִתְּתָא דְּהִיא בְּתוּלְתָּא, דְּלָא אִתְּדַבְּקַת בְּדִינָא קַשְׁיָא דִּשְׁאָר עַמִּין, וְאִתְּדַבְּקַת בְּיִשְׂרָאֵל, רַחֲמִין נָצְחָא וְאִתְּכַשְׁרַת.

לשון הקודש

וּשְׁאָר הָעַמִּים כְּנֶגֶד הַדִּין. וְשָׁנִינוּ, אִשָּׁה שֶׁטָּעֲמָה טַעַם הָרַחֲמִים, הָרַחֲמִים מְנַצְּחִים. אִשָּׁה שֶׁטּוֹעֶמֶת טַעַם הַדִּין, הַדִּין בְּדִין נִדְבָּק. וַעֲלֵיהֶם נִקְרָא (ישעיה נו) וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, הַנִּבְעֶלֶת לְגוֹי, קְשׁוּרָה בּוֹ כְּכֶלֶב. מָה הַכֶּלֶב תַּקִּיף בְּרוּחוֹ, חָצוּף – אַף כָּאן דִּין בְּדִין תַּקִּיף, חֲצוּפָה בַּכֹּל.

בְּתוּלָה הַנִּבְעֶלֶת לְיִשְׂרָאֵל, שָׁנִינוּ, כָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁמַת יִשְׂרָאֵל בָּאָה מֵרוּחַ אֱלֹהִים חַיִּים, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נז) כִּי רוּחַ מִלְּפָנַי יַעֲטוֹף. מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב מִלְּפָנַי. וּמִשּׁוּם כָּךְ, אִשָּׁה שֶׁהִיא

וְתָא חֲזֵי, כְּתִיב (תהלים פט ג) **כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. מַאי חֶסֶד. הוּא חַד מִכִּתְרֵי עִילָּאִי דְּמַלְכָּא. דְּנִשְׁמָתָא דְּיִשְׂרָאֵל קָרָא לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֶסֶד, עַל תְּנַאי דְּיִתְבְּנֵי, וְלָא יִשְׁתֵּיצֵי חֶסֶד מֵעָלְמָא, מַשְׁמַע דִּכְתִיב יִבָּנֶה.**

בְּגִין כָּךְ תָּנִינָן, מַאן דְּשַׁצֵּי חֶסֶד מֵעָלְמָא, אִשְׁתֵּיצֵי הוּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְעַל דָּא כְּתִיב, (דברים כה ה) **לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה, בְּגִין לְמֵיעְבַּד חֶסֶד עִם מִיתָא, וְאִתְעֲבִיד בִּנְיָנָא, דִּכְתִיב** (תהלים פט ג) **עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה.**

לשון הקודש

בְּתוּלָה, שֶׁלֹּא נִדְבְּקָה בַּדִּין הַקָּשֶׁה שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים, וְנִדְבְּקָה בְּיִשְׂרָאֵל – הָרַחֲמִים מְנַצְּחִים, וְהִיא כְּשֵׁרָה.

וּבָא רְאֵה, כָּתוּב (תהלים פט) כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. מַה זֶּה חֶסֶד? הוּא אֶחָד מֵהַכְּתָרִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ. שֶׁנִּשְׁמַת יִשְׂרָאֵל קָרָא לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חֶסֶד עַל תְּנַאי שֶׁתִּבָּנֶה, וְלֹא יִכְלֶה חֶסֶד מִן הָעוֹלָם, מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב יִבָּנֶה.

מִשּׁוּם כָּךְ שָׁנִינוּ, מִי שֶׁמְּכַלֶּה חֶסֶד מִן הָעוֹלָם, יִכְלֶה הוּא לָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל זֶה כָּתוּב (דברים כה) לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם הַמֵּת, וְנַעֲשֶׂה הַבִּנְיָן, שֶׁכָּתוּב עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה.

פָּרָשַׁת וָאֶתְחַנַּן – מַאֲמָר קַו הַמִּדָּה.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, עַד הָכָא לָא הֲווֹ חַבְרַיָּיא יָדְעֵי רָזָא דְּגוֹ יְהוּדָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כָּל קְרָאִין דְּאוֹרַיְיתָא רָזִין סְתִימִין עִילָּאִין אִינוּן, וְהַאי קְרָא מַאי אִיהוּ.

פָּתַח וַאֲמַר, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. הַאי קְרָא, אַף עַל גַּב דְּכַמָּה סִטְרִין דָּרִישְׁנָא בֵּיהּ, רָזָא דְּיִיחוּדָא דְּבֵיהּ סְתִימָא מֵעָיְינִין, לִבָּא אָטֵים הוּא מִנֵּיהּ, דְּכַמָּה חַכִּימִין טְרִישִׁין דְּלִבָּא לָעָאן, וְלָא יָדְעִין, וְלָא אִדְבָּקִין. סְתִים מֵחֵיזוּ עֵינֵיהוֹן, וּמִסּוּכְלְתָּנוּ לִבֵּיהוֹן. תָּא חֲזֵי, בְּרָזָא דְּיִיחוּדָא אַתְוָון טְמִירִין, שׁוּרִין וְתֵיבִין גְּלִיפִין בְּקִיּוּמַיְיהוּ.

שְׁמַע, שְׁמָא דְּרָזָא דְּיִיחוּדָא, גּוֹ טְמִירָא עִילָּאָה סְתִים, וְגַלְיָא גּוֹ גְּלִיפֵי טְמִירִין, לְסַלְקָא בְּדַרְגּוֹי לְאִשְׁתַּלְמָא לְעֵילָא. שְׁמַע, בֵּיהּ תַּלְיָא שֵׁ"ם, בֵּיהּ תַּלְיָא שְׁמִיעָה. שֵׁם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ש"ב ו ב) אֲשֶׁר נִקְרָא שֵׁם. ע', אַשְׁגָּחוּתָא דְּרֵישׁ שַׁתָּא וְעַד סְיָיפָא שַׁתָּא.

ע' טוֹבָה לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ. בְּגִין דְּאִית עַיִן טוֹבָה וְעַיִן רָעָה. עַיִן טוֹבָה, מִסִּטְרָא דְּיָמִינָא. עַיִן רָעָה מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא. עַיִן טוֹבָה, הַיְינוּ רָזָא דִּרְשִׁים בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָבָא. וְאוֹקְמוּהָ, דְּהָכָא יִשְׂרָאֵל סָבָא.

וּמַאן דַּאֲמַר יִשְׂרָאֵל זוּטָא, כֹּלָּא חַד. יִשְׂרָאֵל זוּטָא שַׁפִּיר, דְּעַיִן סְמִיךְ בֵּיהּ. וּמַאן אִיהוּ. דִּכְתִיב לֹא יִגָּרַע מִצַּדִּיק עֵינָיו. וְדָא ו' זְעִירָא. ו' עִילָּאָה, ו' זְעִירָא כֹּלָּא חַד. ו' זְעִירָא, מַבּוּעָא דְּבֵירָא דְּלָא אַפְסִיק מִנֵּיהּ לְעָלְמִין.

עַד הָכָא אִתְפָּרְשׁוּ אוֹרְחִין וְגִלִּיפִין בְּרָזָא דָא. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, רָזֵי דְרָזִין דְּיִיחוּדָא שְׁלִים, כִּדְקָא חָזֵי שִׁיעוּרָא דְּלֵיהּ שִׁיעוּרָא לְמֶיעְבַּד מִדִּידִין וְשִׁיעוּרִין לְסִטְרִין כֻּלְּהוּ.

יהוה אֱלֹהֵינוּ יהוה. רָזָא דְּאַרְבֵּיסַר אַתְוָון. תְּלַת שְׁמָהָן פְּנִימָאִין, כְּלָלָא דְּכֹלָּא. רָזָא חָדָא, עֵילָא אֶמְצָעִיתָא וְתַתָּא. הָכָא כְּלָלָא דְּכָל סִטְרִין, מֵאַתַר דְּלֵית בֵּיהּ שִׁיעוּרָא דְּאִקְרֵי אֵין סוֹף, עַד סְיָיפֵי סִטְרָא בַּתְרָאָה תַּתָּאָה לְכָל דַּרְגִּין.

חַד לְעֵילָא, אֲתַר דְּשִׁירוּתָא, דְּמִתַּמָּן נָפְקִין שְׁבִילִין לְכָל סִטְרִין. חַד בְּאֶמְצָעִיתָא רָזָא דְמִשֶּׁה אַכְלִיל גַּרְמֵיהּ בֵּיהּ בְּגוֹ אַבְרָהָם וְיִצְחָק. חַד כְּלָלָא דְּדָוִד מַלְכָּא. תִּיקוּנָא וְסַמְכָא חַד לְכֻלְּהוּ.

וְכַד מִתְחַבְּרָן אַתְוָון דִּמְהֵימְנוּתָא, אִתְגַּלְיָין בְּחִבּוּרָא וְקִישׁוּרָא דְּכֹלָּא. תְּרֵין עָלְמִין, עִילָּאָה וְתַתָּאָה. עִילָּאָה סָלְקָא עַד דְּלֵית שִׁיעוּרָא (דף ע ע"א) וְאֵין סוֹף. תַּתָּאָה נָחֲתָא. בְּשִׁעוּרָא עַד סוֹף דְּכָל דַּרְגִּין.

עָלְמָא עִילָּאָה דְּמִתְקַשְּׁרָא וְסָלְקָא עַד אֵין סוֹף, פָּלֵיג אַתְוָוי בְּדַרְגּוֹי, שְׁבַע אַתְוָון, יהו"ה אל"ה. עַד כָּאן רָזָא דְעָלְמָא עִילָּאָה, דְּמִתְקַשְּׁרָא וְסָלְקָא עַד אֵין סוֹף, וְאִתְפְּלִיג בְּאַתְוָוי שִׁבְעָה. עָלְמָא תַּתָּאָה, דְּמִתְקַשְּׁרָא בֵּיהּ, וְנָחֲתָא עַד סוֹף דְּכָל דַּרְגִּין, פָּלֵיג אַתְוָוי בְּדַרְגּוֹי שְׁבַע אַתְוָון, יג"ו יהו"ה. תְּלַת אַתְוָון עִילָּאִין, בְּאַרְבַּע אִלֵּין, רָזָא חָדָא, חִבּוּרָא וְקִשׁוּרָא חָדָא, דְּלֵית בְּהוּ פֵּירוּדָא. וּבְגִין כָּךְ לְאַרְבֵּיסַר אַתְוָון שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה, וְכֹלָּא חָד.

אֶחָד, וְאוֹקְמוּהָ דלי"ת עִילָּאָה וְרַב עַל שְׁאָר אַתְוָון. וְכֵן רי"ש דְּאֵל אַחֵר. לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא, דְּלָא לְאַחְלָפָא רָזָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה, וּלְאַכְלָלָא סִטְרָא אֲחָרָא בַּהֲדֵיהּ.

סִימָן עי"ן דל"ת דְּאִינוּן רַבְּרְבִין, ע"ד, לְאַסְהָדָא סַהֲדוּתָא דְּרָזֵי דְרָזִין, לַאֲפָקָא מִשְׁחָתָא חָדָא, לִמְשִׁיחוּ דְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא. וּמַאן דְּיָדַע רָזָא דָא, יָדַע רָזָא דְמָאֲרֵיהּ וְאַחְסִין תְּרֵין עָלְמִין, עַלְמָא דָא וְעַלְמָא דְאָתֵי. וּמִשְׁחָתָא אִקְרֵי קַו הַמִּדָּה.

וְדָא אִתְיְהִיב לְחַכִּימֵי עֶלְיוֹנִים קַדִּישִׁין, דְּיָדְעִין רָזָא דְמָאֲרֵיהוֹן וּמִשְׁתַּדְּלֵי בִּיקָרֵיהּ. וְלָא אִתְיְהִיב לְחַיָּבֵי עָלְמָא, דְּלָא יָדְעֵי וְלָא חַיְשֵׁי לִיקָרָא דְמָאֲרֵיהוֹן. וְאִינוּן זַכָּאֵי קְשׁוֹט דִּי בְהוֹ רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא עִילָּאָה, לְהוֹ אִתְיְהִיב לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכָּלָא, בְּגִין דְּלָא סָטָאן יָמִינָא וּשְׂמָאלָא.

קַו הַמִּדָּה, אוֹרֶךְ וְרוֹחַב. קַו הַמִּדָּה, עוֹמְקָא וְרוּמָא. קַו הַמִּדָּה, עִיגּוּלָא וְרִיבּוּעָא. בִּתְלֵיסַר תַּרְעִין קָיְמָא לְמִנְדַּע. וְאִינוּן שִׁיתָּא וְעֶשְׂרִין לִתְרֵין סִטְרִין, כַּד מִתְגַּלְפֵי בְּגִילוּפַיְיהוּ. כֹּלָּא חַד בְּמִשְׁחָתָא

דָא. קַו הַמִּדָּה סָלְקָא וְנָחֲתָא, אִתְגְּלִיף בִּגְלִיפוֹי לְכָל סִטְרִין.

נְהוֹרָא דְּלָא קָיְימָא בִּנְהוֹרָא, גָּלֵיף, וּנְפֵיק נְצִיצוּ דְכָל נִצּוֹצִין, וּבָטַשׁ גּוֹ רַעֲוָא דְּרַעֲוָון, וְאִתְטַמַּר בֵּיהּ, וְלָא יְדִיעַ.

בְּזִמְנָא דְּרַעֲוָא דָא בָּעָא לְאִתְפַּשְׁטָא, נְפֵיק הַאי נְצִיצוּ דְּטָמִיר גּוֹ הַאי רְעוּתָא, בְּגִין דְּאִתְחֲזֵי, וְלָא אִתְחֲזֵי לְאִתְקַיְימָא כְּגַוְונָא דָא.

כַּד אִתְפַּשַּׁט רְעוּתָא דָא, בָּטַשׁ הַאי נְצִיצוּ, דְּאַחֲזֵי גַּוָון וְלָא גַוָון, וְעָאל בְּהַהוּא אִתְפַּשְׁטוּתָא, וּנְפַק בִּגְוָונוֹי, וְסָלְקָא, וְקָיְימָא בִּסְלִיקוּ גּוֹ רְעוּתָא וְאִתְפַּשְׁטוּתָא.

בָּטַשׁ רַעֲוָא אִתְפַּשְׁטוּתָא דִילֵיהּ, בִּסְתִימוּ דְּלָא אִתְיְידַע, וְאַפִּיק נְהוֹרִין דַּקִּיקִין צְלִילִין כְּלִילִין כַּחֲדָא. כַּד בָּעָאן לְנָפְקָא הַאי נְצִיצוּ, דְּבֵיהּ גְּוָונִין. בָּטַשׁ בְּהַהוּא אִתְפַּשְׁטוּתָא, וְאִתְדְּחֵיק. וּמִגּוֹ דְּחִיקוּ, נָפְקִין אִינּוּן נְהוֹרִין דַּקִּיקִין, וְאִשְׁתַּמְּעוּ כַּחֲדָא. כְּדֵין הַאי נְצִיצוּ אַחֲזֵי בְּהוֹ גַּוְונֵי, וְאִצְטַבַּע

כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא, חִיוַר וְסוּמָק וְיָרוֹק וְאוּכָם. וְאִתְעַכַּב בֵּיהּ תְּרֵיסַר יַרְחִין. וּלְבָתַר אִתְעַקְּרוּ מִתַּמָּן, וְאִשְׁתִּילוּ בַּאֲתַר אָחֳרָא.

וְהַאי נְצִיצוּ, סָלְקָא וְנָחֲתָא. וְהַאי אִיקְרֵי בּוּצִיצָא דְּקַרְדִּינוּתָא. הַאי אַתְקִין וּבָטַשׁ בְּכָל נְטִיעָן נְהוֹרִין, וְאוֹמֵר לוֹ גְּדַל. כְּדֵין אַפִּיק מַבּוּעִין הַהוּא אִתְפַּשְׁטוּתָא עִילָּאָה קַדְמָאָה, וְאַשְׁקֵי וְנָהִיר לְכֻלְּהוּ, וְאִתְרַבִּיאוּ.

בְּהַאי בּוּצִיצָא דְּקַרְדִּינוּתָא, נָהִיר מַאן דְּנָהִיר, וְסָלְקָא וְנָחֲתָא, וְאִתְפְּשַׁט לְכָל סִטְרִין, וּכְדֵין אִיקְרֵי קַו הַמִּדָּה. וְקָיְמָא מִשְׁחֲתָא לְעֵילָּא וְתַתָּא. קַו הַמִּדָּה בּוּצִיצָא דְּקַרְדִּינוּתָא סְתִימָא דְּכָל סְתִימָן, מִשְׁחֲתָא נְהִירָא דְּאַתְקִין שַׁפִּירוּ לְכֹלָּא. הַהוּא שַׁפִּירוּ דְּנְפִיק מִפְּשִׁיטוּ קַדְמָאָה, אִיהוּ אַתְקִין לוֹן. בֵּיהּ קָיְמִין לְמִשְׁחֲתָא לְעֵילָּא וְתַתָּא. מַאן דְּזָכֵי בְּהַאי, וְיָדַע בֵּיהּ, זָכָה לְמִנְדַּע בְּחָכְמְתָא דְּמָארֵיהּ, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

דָּא מִשְׁחֲתָא לְרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, קַו הַמִּדָּה אוֹרְכָא וּפוּתְיָא בְּשִׁיעוּרָא. עוֹמְקָא וְרוֹמָא בְּשִׁיעוּרָא. עִיגּוּלָא וְרִבּוּעָא בְּשִׁיעוּרָא. כֹּלָּא סַחֲרָא

מִשְׁחָתָא חָדָא. כָּל נְהוֹרִין, וְכָל רָזִין, לָא סָלְקִין, וְלָא נָחֲתִין, וְלָא מִתְפַּשְׁטִין, אֶלָּא בְּמִשְׁחָתָא דָא. בַּר לְעֵילָא לְעֵילָא, דְּלֵית שִׁיעוּרָא, וְלָא קָיְימָא בְּהַאי לְאִסְתַּכָּלָא וּלְמִנְדַּע.

כָּל שִׁיעוּרִין וְכָל מִשְׁחָתִין הוּא כָּלִיל לוֹן, וְכוּלָּא אִתְכְּלִיל בֵּיהּ. קַו הַמִּדָּה, אִינוּן גְּוָונִין דְּאִצְטַבְּעוּ בֵּיהּ, וְקָיְימִין בֵּיהּ, אִתְפַּשְׁטוּ. וְכַד אִתְרַבְּיאוּ, סָלְקָן וּמִתְפַּשְׁטָן לְאוֹרְכָּא וּלְפוּתְיָא וְעוֹמְקָא וְרוֹמָא. וְאִיהוּ סָלְקָא וּמַדִּיד לְכֹלָּא בְּמִשְׁחָתָא חָדָא. שְׁאָרֵי מִלְּעֵילָא מֵאַתַר דְּשָׁאֲרֵי שִׁיעוּרָא, עַד סוֹף דַּרְגֵּי מְהֵימְנוּתָא.

תַּרְעָא קַדְמָאָה, שִׁירוּתָא דְּשָׁאֲרֵי טְמִירָא דְּטְמִירוּ, וְהַאי נְצִיצוּ אִתְרַבֵּי וְנָצִיץ, דְּלָא אִתְגַּלְיָא וְלָא אִתְיְדַע, עַד דְּמָטֵי לְרַעֲוָא דְרַעֲוִין, וּמִתַּמָּן אִתְגַּלְיָא וְלָא אִתְגַּלְיָא, עַד דְּקָשִׁיר קִשְׁרִין לְמִשְׁחָתָא, כְּגַוְונָא דְאִיהוּ מָדִּיד, הָכִי אִתְרַבְּיאוּ וְסָלְקָן לְכָל סְטַר, קִשְׁרָא דְּנָעִיץ מִתַּמָּן, וְשָׁרָאן קִשְׁרִין.

הַהוּא קִשְׁרָא קַדְמָאָה, תְּלָתָא אַלְפֵי עָלְמִין קִשִׁירִין בֵּיהּ. חַד עַלְמָא סַלְקָא לְעֵילָא,

וְחַד נַחֲתָא לְגַבֵּיהּ, וְחַד נַחֲתָא לְתַתָּא מִנֵּיהּ, דְּאִיהוּ דַּקִּיקָא מִכֻּלְּהוּ. בֵּין עָלְמָא וְעָלְמָא אֶלֶף עָלְמִין. עָלְמָא תַּתָּאָה מִכֻּלְּהוּ, אָרְכֵּיהּ אֶלֶף אַמִּין.

וַחֲמֵשׁ זַרְתִּין אִתְכְּלִילוּ בְּהַאי קִשְׁרָא. וְהַאי קִשְׁרָא, אוֹרְכֵּיהּ תְּלָתָא אַלְפֵי עָלְמִין וַחֲמֵשׁ אֶצְבְּעָאן. פּוּתְיֵיהּ, תְּלַת אַלְפֵי עָלְמִין.

וְכֹלָּא אִתְקַשַּׁר בְּעִיגּוּלָא. עִיגּוּלָא דְּסָלְקָא וְנָחֲתָא. בְּעִיגּוּלָא חָדָא שִׁית אַלְפִין עָלְמִין לְגוֹ מֵעִיגּוּלָא חַד. וְהַאי קִשְׁרָא כָּלִיל כֹּלָּא. הַאי קִשְׁרָא קַדְמָאָה, קִיּוּמָא נָעִיץ מֵהָכָא, וְאִתְפַּשְׁטוּ קִשָּׁרִין וּמְדִידִין.

מֵהַאי קִשְׁרָא, שָׁאֲרֵי קַו הַמִּדָּה לְאִתְפַּשְׁטָא, מָדֵיד אֶלֶף דְּאִיהוּ עִיזְקָא חָדָא, וְאֶלֶף דְּאִיהוּ עִיזְקָא חָדָא, לְאִתְאַחֲדָא דָּא בְּדָא. וְאִלֵּין עִיזְקָן אִינּוּן מָאתָן אֶלֶף עָלְמִין, דִּכְסִיף בְּהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִלֵּין עִיזְקָן אִתְאַחֲדָן דָּא בְּדָא.

בֵּין עִיזְקָא וְעִיזְקָא, חָמֵשׁ מְאָה אֶלֶף עָלְמִין. וְאִלֵּין דְּפָתְחֵי תַּרְעִין לְכָל סְטַר. בֵּין עָלְמָא וְעָלְמָא טֶפַח. עִיזְקָא תִּנְיָינָא, רַב מֵחֲבִירְתָּהּ בְּמִשְׁחֲתָא דְּקִשְׁרָא קַדְמָאָה דְּכֹלָּא.

מֵהָכָא אִתְפַּשַּׁט לְתַתָּא, וּמָדִיד קַו הַמִּדָּה תְּלַת זַרְתִּין פְּשִׁיטִין בְּלָא קִשְׁרָא. (אָרְבָּא) אָתְרָא דְּהַהוּא זֶרֶת שִׁתִּין רִבּוֹא עָלְמִין.

בְּהַאי זֶרֶת אִתְתַּקְנוּ שָׁמַיִם, בְּרָזָא דְשִׁתִּין רִבּוֹא עָלְמִין. וְכָל עָלְמָא וְעָלְמָא כְּלִילָא בְּאַרְבַּע אַלְפִּין עַלְמִין אָחֲרָנִין. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מ יב) וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן. אִתְפַּשַּׁט קַ"ו הַמִּדָּ"ה, וְאִתְתַּקַּן בִּמְדִידוּ תְּרֵין זַרְתִּין, וּפַלְגָּא, וּפְלַג פַּלְגָּא, בְּלָא קִשְׁרָא.

כָּל מִשְׁחָתִין אִלֵּין דְּהַאי (דף ע ע"ב) סִטְרָא, דְּקָיְמָא בְּקַו הַמִּדָּה, מִשְׁחָתָא חָדָא לְרִיבּוּעָא כֹּלָּא, וְלָאו הָכָא לְעִיגּוּלָא. וּמִשְׁחָתָא דְּקָיְמָא בְּקַ"ו הַמִּדָּ"ה, אִיקְרֵי מִשְׁחָתָא דְּרִיבּוּעָא. בְּהַאי מִשְׁחָתָא קָיְמָא כֹּלָּא וְאִתְקַיָּים.

עוֹמְקָא דְּרִיבּוּעָא דָא, חַמְשִׁין זַרְתִּין, לְאִתְפַּתְּחָא לַחֲמֵשׁ סִטְרִין. רוֹמָא חָמֵשׁ. וְעַד הָכָא קָיְמָא מִשְׁחָתָא דְּרִיבּוּעָא. וְהָכָא קָיְמָא קִשְׁרָא לְקִיּוּמָא, קִשְׁרָא קַדְמָאָה, דְּאִיהוּ שִׁירוּתָא דְהַאי, אִיהוּ קִיּוּמָא (סִיּוּמָא). קָיְמָא קַו הַמִּדָּה בִּמְדִידוּ דְּמִשְׁחָתָא, וְעַד הָכָא תַּרְעָא קַדְמָאָה לְקִיּוּמָא.

אִשְׁתַּכַּח קַו הַמִּדָּה, בְּמִשְׁחָתָא דָא דְּרִיבּוּעָא בְּכָל סִטְרוֹי, שְׁבַע מְאָה אֶלֶף עָלְמִין, וְשִׁבְעָה טְפָחִים, וַחֲמֵשׁ זַרְתִּים, וּפַלְגָּא, וּפְלַג פַּלְגָּא. עוֹמְקָא וְרוֹמָא חַמְשִׁין וַחֲמֵשׁ זַרְתִּין.

הָכָא אִשְׁתַּכְלְלוּ קַו הַמִּדָּה בְּמִשְׁחָתָא חָדָא. מִשֵּׁירוּתָא דְּקִשְׁרָא קַדְמָאָה, עַד סִיּוּמָא דְּמִשְׁחָתָא דְנָא דְּרִיבּוּעָא. הָכָא מִשְׁחָתָא חָדָא לְקִיּוּמָא חַד. וְהַאי אִיקְרֵי מִשְׁחָתָא עִילָּאָה, קִיּוּמָא סְתִימָאָה, קִשְׁרָא קַדְמָאָה, וְרִיבּוּעָא דָא קִיּוּמָא דְרָזָא יהו"ה, שְׁמָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה, כְּלָלָא דְקִשְׁרָא קַדְמָאָה, וּמִשְׁחָתָא דְּרִיבּוּעָא דְסָלְקֵי גּוֹ מִשְׁחָתָא, בִּרְעוּתָא דִּסְתִימוּ עַד אֵין סוֹף.

וְעַד הָכָא קִיּוּמָא חָדָא עִילָּאָה סְתִימָאָה. מֵהָכָא אִתְפַּשַּׁט קַו הַמִּדָּה, וּמָדֵיד גּוֹ גְוָונִין דְּקָיְימִין בְּקִישׁוּרָא חָדָא, כְּלִילָא חָדָא. קַו הַמִּדָּה אִתְגַּלְיָיא, וְקָיְימָא בִּנְצִיצוּ דְּנָהִיר, וְכָל גְּוָונֵי קָיְימִין בֵּיהּ.

קִשְׁרָא תִּנְיָינָא. קַו הַמִּדָּה שָׁאֲרֵי, וְאִתְגַּלְיָיא בְּתְרֵיסָר קִשְׁרִין עִילָּאִין, וּמָאתָן וּתְלָתִין וְשִׁית קִשְׁרִין אָחֲרָנִין דַּקִּיקִין. אִלֵּין תְּרֵיסָר קִשְׁרִין עִילָּאִין, קָיְימִין גּוֹ קִשְׁרָא קַדְמָאָה סְתִימָא וְרִבּוּעָא,

וּמִתְקַשְּׁרָאן וְאִתְאַחְדָּאן בְּהוּ. וּמִתְאַחְדָּאן וּמִתְקַשְּׁרִין בְּאִלֵּין אָחֲרָנִין. וְכַד מִסְתַּכְּלִין מִלִּין, כּוּלָּא אִיהוּ מִשְׁחָתָא חָדָא.

וְקִשְׁרָא קַדְמָאָה מֵאִינּוּן תְּרֵיסָר, אִלֵּין אִינּוּן דְּקָיְימִין בְּמִשְׁחָתָא, בְּגִין דְּמִתְפַּשְּׁטֵי יַתִּיר. וְכָל אִינּוּן אָחֲרָנִין, מִתְפַּשְּׁטִין הָכִי, אֶלָּא אִילֵּין דְּבְקִין דָּא עִם דָּא, וּכְלִילָן דָּא עִם דָּא. וּבְקַו הַמִּדָּה, קָיְימֵי כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא, כְּלָלָא חָדָא, לִמְשִׁיחָא חָדָא.

הַאי קִשְׁרָא, כְּגַוְונָא דְקִשְׁרָא קַדְמָאָה אִיהוּ, וְשִׁיעוּרָא דִילֵיהּ, וְאוֹרְכֵיהּ וּפוּתְיֵיהּ, כְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ, בַּר דְּהַאי בְּאִתְגַּלְיָיא, וְהַהוּא קַדְמָאָה נָעִיץ דְּלָא אִתְגַּלְיָיא.

קִשְׁרָא תְּלִיתָאָה, קִשְׁרָא דָא אִיהוּ קַדְמָאָה, וְדָא מִשַּׁנְיָיא מִכָּל אִינּוּן גְּוָונִין, וְדָא אִיהוּ קִשְׁרָא וְגַוָּון יַתִּיר, דְּהָא וְאִיהוּ קָאִים לְמִשְׁחָתָא לְאִתְפַּשְּׁטָא.

שָׁאֲרֵי קַו הַמִּדָּה, וּמָדִיד בְּאִלֵּין תְּרֵיסַר קִשְׁרִין. תְּלַת קִשְׁרִין מִינַיְיהוּ עִילָּאִין, דְּקָיְימִין

לְמִשְׁחַתָּא בְּהַהוּא מְדִידוּ דְּמָדִיד, וְאַסְגֵּי אָרְכָּאן דְּיוֹמִין בְּכוּלָּא. וְסִימָן דָּא חוֹ"ל. רָזָא דִּכְתִיב, (איוב כט יח) וְכַחוֹל אַרְבֶּה יָמִים. וְהָא אוֹקִימְנָא.

מָדִיד אֶלֶף, וְשָׁאֲרֵי מֵרִישָׁא דְּעִזְקָא דִלְעֵילָא, דְּיוֹקְנָא רָזָא דְאָדָם. מָדִיד בְּרִישָׁא, לְאִתְפַּשְׁטָא לְתַתָּא בְּאוּרְכָּא.

הַהוּא רִישָׁא שָׁאֲרֵי מִלְּעֵילָא, וּמָדִיד בְּעִיגּוּלָא, לְתְרֵין סִטְרִין. סִטְרָא חָדָא תְּלַת מְאָה זַרְתִּין, וּפַלְגָּא, וְחַד שְׁלִישׁ. סִטְרָא דָא קָיְימָא בַּחֲמֵשׁ מַזְלְגִין, דְּעַיְילֵי לְסִטְרָא תִּנְיָינָא, וּמִתְדַּבְּקָן אִלֵּין בְּאִלֵּין. וּמִשְׁחַתָּא דְּאִלֵּין מַזְלְגִין דְּעַיְילֵי דָא בְּדָא, תְּלַת מְאָה טְפָחִים, וְחַד זַרְתָּא וּפַלְגָּא. מִתְדַּבְּקָן אִלֵּין בְּאִלֵּין, לְקַשְׁרָא סִטְרָא דָא בְּסִטְרָא תִּנְיָינָא.

סִטְרָא תִּנְיָינָא, מָדִיד בּוּצִינָא בְּאִתְפַּשְׁטוּתָא, וְאִתְעֲבִיד מִשְׁחַתָּא תְּלַת מְאָה זַרְתִּין, וּפַלְגָּא, וְחַד שְׁלִישׁ, כְּהַהוּא סִטְרָא קַדְמָאָה. אִשְׁתַּכַּח עִיגּוּלָא דְּרִישָׁא דָא, שִׁית מְאָה וְחַד זַרְתִּין, וּתְרֵין שְׁלִישִׁים. מִשְׁחָתָא דְּאִינּוּן מַזְלְגִין, שִׁית מְאָה טְפָחִים וּתְלַת זַרְתִּין.

דָּא הוּא עִיגּוּלָא דְּרִישָׁא, דְּאִיתְפַּשַּׁט בּוּצִינָא וּמָדִיד לְתַתָּא, לְאוֹרְכָּא אִשְׁתַּכַּח בְּהַהוּא בּוּצִינָא בִּמְדִידוּ, (נ"א בוציצא בהאי מדידו) שִׁית מְאָה אַלְפִין עָלְמִין, וְשִׁתִּין רִבּוֹא אָחֲרָנִין. דָּא אִיהוּ אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּבוּצִינָא, לְמֶיעֱבַד מִשְׁחָתִין לְעִיגּוּלָא וְאוֹרְכָּא. וְהָכָא אִיהוּ קִשְׁרָא חָדָא לְתַתָּא, וְקִשְׁרָא לְעֵילָא.

קַו הַמִּדָּה, מָדִיד אֶלֶף. וְשָׁאֲרֵי מֵעוֹמְקָא דְגוּפָא לְגוֹ, וְאִתְפַּשַּׁט בּוּצִינָא, וּמָדִיד לְאוֹרְכָּא בְּעוֹמְקָא. וּקְשַׁר חֲמֵשׁ מְאָה אַלְפִין עָלְמִין בִּמְעוֹי לְגוֹ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שה"ש ה יד) מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן מְעֻלֶּפֶת סַפִּירִים.

מְעֻלֶּפֶת, דָּא הִיא בּוּצִינָא, עַד דְּלָא אִתְפַּשְׁטַת, דְּאִיהִי מְעֻלֶּפֶת לְאִתְפַּשְׁטָא, וּלְמֶיעֱבַד מִדִּידוּ, וְדָא אִיהוּ מִדִּידוּ דְּבוּצִינָא בְּהַאי סִטְרָא, רוּמָא וּפוּתְיָיא. בְּרָזָא דְּנְפִיק מִבּוּצִינָא אִתְפַּשְׁטוּתָא חָדָא, דְּאִיהוּ רוּמָא וּפוּתְיָיא, תְּלַת מְאָה אַלְפִין זַרְתִּין, לְאִתְפַּשְׁטָא בִּתְלַת מְאָה עָלְמִין. וּבֵין עָלְמָא וְעָלְמָא, תְּלַת מְאָה אֶלֶף טְפָחִים. וְכֻלְּהוּ קָיְימֵי בְּרוּמָא וּפוּתְיָיא, בְּרָזָא דְּבוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא. וְקָיְימָא הַאי בְּשִׁית סִטְרִין, אִלֵּין שִׁית סִטְרִין

דְּעָלְמָא, דְּכֻלְּהוּ קָיְימִין בְּהַאי בּוּצִינָא, בְּאִתְפַּשְׁטוּתָא דָא.

וְהָכָא אִתְקַשַּׁר קִשְׁרָא חָדָא לְתַתָּא, וְקִשְׁרָא חָדָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְקִשְׁרָא חָדָא לְעֵילָא. אִתְקַשְּׁרוּ אִלֵּין תְּלָתָא קִשְׁרִין, בַּאֲתַר דָּא בְּבוּצִינָא. אִשְׁתַּכַּח בּוּצִינָא דָא, בְּרָזָא דִּלְעֵילָא וְאֶמְצָעִיתָא וְתַתָּא, לְמֶיעְבַּד מִשְׁחָתָא.

תְּלַת קִשִּׁירִין אִלֵּין אִתְקַשְּׁרִין בְּבוּצִינָא, וְקָיְימָא אִלֵּין תְּלָתָא בְּסִטְרָא דְּאוֹרְכָּא, וְאִלֵּין עָבְדִין תְּלָתָא אָחֲרָנִין, בְּסִטְרָא דְּאוֹרְכָּא.

אִלֵּין תְּלַת קַדְמָאי, קָיְימֵי גוֹ מִשְׁחָתָא, כָּל קִשְׁרָא וְקִשְׁרָא, קָאִים בְּמִשְׁחָתָא, שִׁית מְאָה אֶלֶף עָלְמִין, וְשִׁית זַרְתִּין, וְשִׁית טְפָחִים. וְכֻלְּהוּ קָיְימִין בְּקִיּוּמָא.

אִשְׁתַּכָּחוּ תְּלַת קִשְׁרִין קַדְמָאי, דְּאִינּוּן תְּמַנֵּי סְרֵי מְאָה אַלְפֵי עָלְמִין, וּתְמַנֵּי סְרֵי זַרְתִּין, וּתְמַנֵּי סְרֵי טְפָחִים. וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּבוּצִינָא בְּסִטְרָא דָא. וְכֵן כְּגַוְונָא דָא קָיְימִין תְּלַת קִשְׁרִין אָחֲרָנִין.

וְכֹלָּא קָיְימָא בִּרְעוּתָא דְּמִשְׁחָתָא דְּבוּצִינָא, דְּסָלְקָא עַד אֵין סוֹף. מִשְׁחָתָא דְּבוּצִינָא אִתְפַּשְׁטַת מִקִּשְׁרִין אִלֵּין, וְסָלִיק וְקָשִׁיר כֹּלָּא בְּקִישׁוּרָא חָדָא גּוֹ מִשְׁחָתָא בִּשְׁלִימוּ חָדָא. אִתְהַדְּרַת אִתְפַּשְׁטוּתָא, וְקַיָּים גּוֹ רוּמָא וְעִיגּוּלָא וְרִבּוּעָא, וְסָלִיק וְקָשִׁיר לְעֵילָא חַד (דף עא ע"א) קִשְׁרָא. לְבָתַר נָחִית וְקָשִׁיר לְתַתָּא קִשְׁרָא חָדָא, וְקַיָּים כֹּלָּא.

אִשְׁתַּכַּח רָזָא דְּבוּצִינָא, בְּכָל הַנֵּי קִשְׁרִין, וּבְכָל הַנֵּי מְדִידִין, מִשְׁחָתָא חָדָא, וְקִשְׁרָא חָדָא. וְהַהוּא קִשְׁרָא כַּד סָלְקָא וְקָשִׁיר חַד קִשְׁרָא, עָבִיד מִשְׁחָתָא, וְקָאִים בְּקִיּוּמָא, וְנָעֵיץ נְעִיצוּ דְּמְהֵימְנוּתָא. כַּד נָחִית וְקָשִׁיר חַד קִשְׁרָא עָבִיד מִשְׁחָתָא וְקָאִים בְּקִיּוּמָא וְנָעֵיץ נְעִיצוּ דְּמְהֵימְנוּתָא.

רִבּוּעָא קָיְימָא עַל עִיגּוּלָא, וְעִיגּוּלָא עַל אוֹרְכָּא, וְאוֹרְכָּא עַל עוֹמְקָא, וְעוֹמְקָא עַל רוּמָא, וְרוּמָא עַל פּוּתְיָא. וְכֹלָּא בְּרָזָא דְּבוּצִינָא, לְמֶיעְבַּד מְדִידוּ.

קָיְימָא בּוּצִינָא, וְאַהֲדַר לְאִתְפַּשְׁטָא כְּמִלְּקַדְמִין, כַּד קָשִׁיר קִיּוּמָא זִמְנָא חָדָא אִיהוּ מְעוּלֶּפֶת, בִּזְמַן דְּאִיהִי מְעוּלֶּפֶת, כְּדֵין רָשִׁים כָּל

גְּוָונִין בְּאִינּוּן אַתְרִין דְּאִתְחַזְיָין, חִיוַּר וְסוּמַק וְיָרוֹק וְאוּכָם. וְאִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע גְּוָונִין, דְּאַתְקִינַת בּוּצִיצָא, וְאַנְהִירַת בִּנְהִירָא דְּנָעֵיץ וְנָפְקָא, וְדָא הוּא מְעוּלֶּפֶת סַפִּירִים, סַפִּירִים דִּנְהִירִין.

אֲהַדְּרַת בּוּצִיצָא וְאִתְפַּשְׁטַת כְּמִלְקַדְמִין, וְנָטָה קָו וְעָבִיד מִדָּה. וּמָדֵיד אֶלֶף לִסְטַר דָּא, וְאֶלֶף לִסְטַר דָּא, וְכֵן לְאַרְבַּע סִטְרִין. לָקֶבֶל קִיּוּמָא דְּאַתְוָון יהו"ה, דְּאִינּוּן אַרְבַּע אַתְוָון. אִתְפַּשְׁטַת בּוּצִיצָא, וּמָדֵיד גּוֹ גְּוָונִין לְקִיּוּמָא, בִּנְצִיצוּ, לְאוֹרְכָּא וּלְרוֹמָא וּלְעוֹמְקָא וּלְפוּתְיָיא. נְצִיצוּ דְּיַמִּינָא בְּגַוָּון חִיוַּר, בְּרָזָא דְּבוּצִיצָא בְּמִשְׁחֲתָא.

כְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ דִּגְוָונִין, קָיְימָאן בִּמְדִידוּ לְאוֹרְכָּא, לְעֵילָא, וְתַתָּא, שְׁבַע מְאָה אֶלֶף עָלְמִין, וְשִׁית מְאָה וּתְלֵיסַר זַרְתִּין. וְכֵן בְּכָל אִינּוּן סִטְרִין, בְּכָל אִינּוּן גְּוָונִין.

כַּד מְדִידוּ דְּהַהוּא גַּוָון אוּכָם, דְּקָיְימָא בִּגְרִיעוּתָא, לְאִתְחַבְּרָא בְּגַוָּון חִיוַּר, וְכַד מִתְחַבְּרָן אִלֵּין תְּרֵין גְּוָונִין כַּחֲדָא, כְּדֵין אִינּוּן מִשְׁחֲתָא חָדָא. אִשְׁתַּכְּחוּ אִלֵּין גְּוָונִין בִּמְדִידוּ דְּמִשְׁחֲתָא, לְאַרְבָּעָה

סִטְרִין דִּגְוָונִין, תְּמַנְיָא וְעֶשְׂרִין אֶלֶף עָלְמִין, וְאֶלֶף וּמָאתָן וְאֶלֶף וּמָאתָן, מֵהַאי סִטְרָא וּמֵהַאי סִטְרָא, וּתְרֵיסַר זַרְתִּין.

עַד הָכָא פְּשִׁיטוּ דְּרָזָא דְּבוּצִינָא לְעֵילָא, בִּמְדִידוּ בְּכָל סִטְרִין, לְאוֹרְכָּא וּפוּתְיָיא, לְעוֹמְקָא וְרוֹמָא. בְּהַנֵּי אַרְבַּע, קָיְימִין כָּל מִשְׁחֲתִין, בְּרָזָא דְּבוּצִינָא, וְאִתַּקְנָא לְקָיְימָא תָּדִיר בְּקִיּוּמָא, גּוֹ רְעוּתָא, וְאִתְפַּשְׁטוּתָא דְּלִבָּא, וּמוֹחָא, וְרוּחָא. מַאן דְּבָעֵי לְמֶיעְבַּד מִדִּידוּ בְּשִׁיעוּרָא דָא, וּלְנַטְלָא בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא בִּידֵיהּ, וּלְאִתְפַּשְׁטָא בֵּיהּ בְּכָל הַנֵּי סִטְרִין, וְעָבִיד מִשְׁחֲתָא דָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, דְּכָל רָז לָא אָנֵים לֵיהּ, וְכָל מִלָּה דְּחָכְמְתָא עִילָּאָה לָא יִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ. עַד הָכָא קָיְימָא בּוּצִינָא בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא עִילָּאָה.

אִלֵּין קִשְׁרִין עִילָּאִין דְּקָיְימִין בְּבוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, אִינוּן שִׁבְסָרֵי קִשְׁרִין. בְּאִלֵּין שִׁבְסָרֵי קִשְׁרִין, קָיְימָא רָזָא דְּמִשְׁחֲתָא, וּלְנַטְלָא מַטְלָנִין, וְאִתְפַּשְׁטוּתָא דְּבוּצִינָא, בֵּין קִשְׁרָא וְקִשְׁרָא, לְסִטְרָא דָא וּלְסִטְרָא דָא. וְכֻלְּהוּ שִׁבְסְרֵי קִשְׁרֵי, כֻּלְּהוּ קָיְימִין בְּכָל מִשְׁחֲתִין, דְּאוֹרְכָּא וּפוּתְיָיא

וְעוֹמְקָא וְרוֹמָא. מִקִּשְׁרָא דָא לְקִשְׁרָא דָא, קָיְימִין כֻּלְּהוּ רָזִין בְּכָל מִשְׁחֲתִין.

וְאִינוּן קִשְׁרִין תְּלִיסַר, וְכָל אִינוּן אָחֲרָנִין, כֻּלְּהוּ קָיְימִין בִּכְלָלָא חָדָא (דא), וְכֻלְּהוּ בְּרָזָא חָדָא (דא), לָקְבֵיל אַרְבַּע אִלֵּין דְּקָאַמְרִי, וְלָקְבֵיל אַרְבַּע גְּוָונִין, וְלָקְבֵיל רָזָא דְאַרְבַּע אַתְוָון.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה אִתְפַּשַּׁט בּוּצִיצָא, וְקָיְימִין קִשְׁרִין אַחֲרָנִין בְּבוּצִיצָא, לְמֶעְבַּד מִשְׁחֲתִין אָחֲרָנִין, בְּרָזָא דִתְלַת שְׁמָהָן. וּמִנַּיְיהוּ קָיְימִין תְּרֵי שְׁמָהָן לְבוּצִיצָא גּוֹ מִשְׁחֲתָא. וְאִינוּן תְּלַת שְׁמָהָן דְּקָאָמְרָן, אִינוּן יהו"ה אֱלֹהֵינוּ יהו"ה. אִשְׁתָּאֲרוּ תְּרֵין שְׁמָהָן לְבוּצִיצָא, וְאִינוּן יהו"ה אֱלֹהֵינוּ.

הַשְׁתָּא בְּבוּצִיצָא דָא, אִיהוּ מִשְׁחֲתָא דְּלָא עָמִיק גּוֹ עוֹמְקָא, וְקָיְימָא רָז דָא בְּאֶמְצָעִיתָא. הַשְׁתָּא בּוּצִיצָא דְּהַהִיא מְעוּלֶּפֶת, אִתְפַּשְׁטַת בִּתְלַת סִטְרֵי דְרָזָא, לְמֶעְבַּד מִשְׁחֲתִין. הָכָא קָיְימָא בּוּצִיצָא וְאִתְתַּקְּנַת. בְּגִין דְּהָכָא אִיהוּ מִשְׁחֲתָא אָחֲרָא, בַּר מֵאִינוּן מִשְׁחֲתִין.

תִּיקוּנָא דְּבוּצִיצָא דְּאִתְתַּקְּנַת, עַד לָא אִתְפַּשְׁטַת, אִתְתַּקְּנַת מִגּוֹ טְמִירוּ דְּאֵין סוֹף, סַלְקָא

וְנַחֲתָא, וְאִתְגְּנִיז בֵּיהּ מַה דְּאִתְגְּנִיז, וּפַשִׁיט לָהּ (נ"א בה), תְּלַת אַרְגְּוָונִין בֵּיהּ אִתְחַזְיָין, וְאִינוּן הֲווֹ תִּיקוּנָא לְאִתְפַּשְׁטָא, וּלְמֶיעְבַּד מִשְׁחָתָא.

אִתְתַּקָּנַת בִּגְנִיזוּ דְּגָנֵיז, בְּגַוָּון אָחֳרָא. לְמֶיעְבַּד שַׁפִּירוּ וְתִיקוּנָא דְּאָדָם. לְאַתְקָנָא גּוֹ מִשְׁחָתָא, בְּשַׁפִּירוּ, בְּתִיקוּנָא, לְאִתְחַפְיָיא מַה דְּטָמִיר לְגוֹ.

שָׁאֲרֵי בּוּצִיצָא לְאִתְפַּשְׁטָא, וְאִתְעֲבִיד (נ"א ועביד) חַד קִשְׁרָא לְעֵילָא, הַהוּא קִשְׁרָא אִסְתַּלַּק גּוֹ הַהִיא אִתְפַּשְׁטוּתָא, מִגּוֹ דְּהַהוּא מְעוּלָּפָת. כַּד שָׁאֲרֵי וְאִתְפַּשְׁטַת, קָשִׁיר קִשְׁרָא חָדָא, וְהַהוּא קִשְׁרָא אֶלֶף אַמִּין בֵּיהּ. מֵהַהוּא קִשְׁרָא אִתְפַּשְׁטַת בּוּצִיצָא חַד זַרְתָּא וּפַלְגָא, וּמָדֵיד מִדִּידוּ לְאוֹרְכָּא, אֶלֶף וְשִׁית מְאָה עָלְמִין.

הַהוּא אוֹרְכָּא, קִשְׁרָא מִכָּאן, וְקִשְׁרָא מִכָּאן. וּנְטִיל הַהוּא אוֹרְכָּא, גּוֹ הַהוּא טְמִירוּ דְּאֵין סוֹף, עַד דְּמָטוֹ לְחַד מִגְּדְלָא דְּפָרְחָא בַּאֲוִירָא. כֵּיוָן דְּמָטָא הָתָם, אִתְפַּשְׁטַת בּוּצִיצָא, וְקָיְימָא לַאֲנָחָא הַהוּא מִשְׁחָתָא, בִּקְשִׁירוּ דָא, וְאִתְעֲבִידַת בּוּצִיצָא דְּלָא אִתְיְדַע, עַד דְּאִתְמְשַׁח הַאי מִשְׁחָתָא, דְּהַאי

אִתְגְּנֵיז בְּגוֹ הַהוּא גְּנִיזוּ. לְבָתַר בָּטַשׁ לֵיהּ לְבַר, כַּד נַפְקָא, אִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ אֶלֶף אַלְפִּין, וְאַרְבַּע מֵאוֹת רִבּוֹא עָלְמִין, וְכַמָּה רָזִין אָחֲרָנִין, כֻּלְּהוּ קָיְימִין בְּהַאי מִשְׁחֲתָא.

לְבָתַר אִתְפַּשְׁטַת מֵהַאי אֲתַר, וּמָדֵיד בְּרִיבּוּעָא חָמֵשׁ קִשְׁרִין. וְכָל קִשְׁרָא וְקִשְׁרָא, אִית בֵּיהּ חֲמֵשׁ מְאָה אֶלֶף עָלְמִין. כָּל קִשְׁרָא וְקִשְׁרָא קָיְימָא, בְּרָזָא דְּהַהוּא גְּנִיזוּ. קִשְׁרָא קַדְמָאָה שָׁאֵרִי, וְאִתְפְּשַׁט בּוּצִיצָא עַד קִשְׁרָא תִּנְיָינָא, בְּגוֹ רִיבּוּעָא אֶלֶף אַמִּין. מֵהַאי קִשְׁרָא אִתְפַּשְׁטַת בּוּצִיצָא עַד קִשְׁרָא תְּלִיתָאָה, אֶלֶף אַמִּין אָחֲרָנִין. מֵהַאי קִשְׁרָא עַד קִשְׁרָא רְבִיעָאָה לְעוֹמְקָא, אֶלֶף אַמִּין. מֵהַאי קִשְׁרָא לְעוֹמְקָא דִּלְתַתָּא, אֶלֶף אַמִּין. אִשְׁתַּכָּחוּ אִלֵּין קִשְׁרִין בְּאִלֵּין מִשְׁחֲתִין תְּמַנְיָא אֶלֶף עָלְמִין.

וְהָכָא בְּמִשְׁחֲתָא דָא, אִתְעֲבִיד דָּא כּוּרְסְיָיא לְמִשְׁחֲתָא עִילָּאָה קַדְמֵיתָא דְּקָאֲמָרָן. וְהָכָא קָיְימָא וְאִתְיַישְׁבָא מִשְׁחֲתָא קַדְמָאָה, דְּאִתְעֲבִיד בְּבוּצִיצָא לְקִיּוּמָא לְאַשְׁרָאָה בָהּ. דָּא מִשְׁחֲתָא (דף עא ע"א) דְּאֶמְצָעִיתָא, דִּלְגוֹ (נ"א דלאו) אִיהוּ גְּנִיזָא כְּקַדְמָאָה.

בְּהַאי מִשְׁחָתָא דְּרָזָא דְּאָדָם דְּקָאַמְרָן, בּוּצִינָא קָיְימָא וַעֲבִיד מִשְׁחָתָא בְּגוֹ אִתְפַּשְׁטוּתָא דָא, וַעֲבִיד (נ"א ומדיד) מְדִידוּ דְּקִשְׁרָא דְּקַיְימָא, דְּלָא נָטִיל לְעָלְמִין. וְקִשְׁרָא דָא קַיְימָא לְתַתָּא, וַעֲבִיד בְּהַאי קִשְׁרָא מִשְׁחָתָא, לְהַהוּא מְדִידוּ דְּקָיְימָא בְּשַׁפִּירוּ, וְאַתְקִין וּמָדֵיד מִשְׁחָתִין, מִגּוֹ רְעוּ דְּגָנֵיז. וּמָשִׁיךְ הַהוּא מְדִידוּ לְתַתָּא.

וְעַל דָּא אַחְסִין מִשֶּׁה יְרוּתָא דְּאִתְכְּלִיל בְּגוֹ רָזָא דְּאִתְמַשְׁכוּתָא דָא, דְּאִתְמְשַׁךְ לְתַתָּא. וְעַל דָּא אַכְלִיל גַּרְמֵיהּ בְּמִשְׁחָתָא דָא, דְּהִיא קַיְימָא בִּמְשִׁיכוּ דְּאֶמְצָעִיתָא. מִשְׁחָתָא דָא קָיְימָא בְּקִיּוּמָא, עַד קְיָימָא קַדִּישָׁא דְּקָאַמְרָן, וְתַמָּן אִשְׁתַּכָּחוּ מִשְׁחָתִין בְּרָזָא דְּבוּצִינָא, כְּמִשְׁחָתָא דִּלְעֵילָא.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה אִתְפַּשְׁטוּ בְּרָזָא דְּמְהֵימְנוּתָא, לְאִשְׁתַּכָּחָא וּלְמֶהֱוֵי קִיּוּמָא דְּכֹלָּא, לְכָל אִינּוּן רְתִיכִין עִילָּאִין וְתַתָּאִין.

עַד כָּאן רָזָא דְּבוּצִינָא, קַו הַמִּדָּה, גּוֹ רָזָא דְּעָלְמָא עִילָּאָה, לְאִשְׁתַּכָּחָא קִיּוּמָא בְּכָל אִינּוּן קִיּוּמִין וְרָזִין עִילָּאִין. זַכָּאָה חוּלַקְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא דֵּין

וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, דְּאִינּוּן יָכְלֵי לְאִתְדַּבְּקָא בְּרָזָא דְמָאֲרֵיהוֹן כִּדְקָא חָזֵי.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה, שְׁאָרֵי בּוּצִיצָא לְאִתְפַּשְׁטָא גּוֹ רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא. וְהַהוּא פְּשִׁיטוּ קַדְמָאָה דְּמִשְׁחֲתָא, אִגְנִיז וְאִסְתַּלַּק. אִתְנְהִיר וְאִתְנְצֵיץ.

כֹּלָּא מִגּוֹ רָזָא דְּבוּצִיצָא, מֵהַהוּא מִשְׁחֲתָא. אֲוִירָא חָדָא נָפְקָא מִגּוֹ בּוּצִיצָא. וְהַהוּא אֲוִירָא סָלְקָא וְנָחֲתָא, וַעֲבִיד חַד פְּשִׁיטוּ אָחֳרָא, מְשַׁנְיָיא מִקַּדְמָאָה, וְהַהוּא פְּשִׁיטוּ אִיהוּ דְּנָפְקָא מִגּוֹ הַהוּא אֲוִירָא.

בְּרָזָא דְּבוּצִיצָא דְּקָיְימָא וְלָא קָיְימָא, נָפְקָא חַד פְּשִׁיטוּ דְּהַהוּא בּוּצִיצָא, דְּנָפְקָא, וּמָשִׁיךְ לְאִתְעַטְּרָא לְתַתָּא הַהוּא מִשְׁחֲתָא. בְּגִין דְּהָכָא לְתַתָּא, קָיְימָא מִשְׁחֲתָא לְאִתְעַטְּרָא וּלְאִתְקַיְימָא.

בּוּצִיצָא נָפְקָא וְאִתְפַּשְׁטַת, בְּרָזָא דְהַהוּא אֲוִירָא דְּנָפְקָא, וּמָדִיד מִגּוֹ תְּלַת מְאָה וְשִׁתִּין וְחָמֵשׁ גְּוָונִין, בְּסוֹסְפִיתָא דְדַהֲבָא כַּסְפָּא נְחָשָׁא וּפַרְזְלָא. וְנָפְקָא מִגּוֹ קִשְׁרָא חָדָא, דְּקָיְימָא לְחַבְּרָא בֵּין עֵילָא וְתַתָּא. וְהַהוּא קִשְׁרָא אַפִּיק כָּל גְּוָונִין. בְּרָזָא דְמִשְׁחֲתָא דְשַׁרְבִּיטָא.

מֵהַאי קִשְׁרָא וּלְתַתָּא, אִתְפָּרְשָׁן מִשְׁחֲתִין לְכַמָּה סִטְרִין. וְהַהוּא פְּשִׁיטוּ דְּנָפַק מִגּוֹ הַהוּא קִשְׁרָא, מְחַבֵּר לוֹן כַּחֲדָא.

קִשְׁרָא דָּא אִתְקַשַּׁר לְעֵילָא, בְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ דְּמִשְׁחֲתָא עִילָּאָה דְּטָמִיר וְגָנִיז, וְאִתְקַיַּים בְּקִיּוּמֵיהּ דְּבוּצִינָא דְּנָהִיר וְקַיָּים. כּוּלָּא אִתְקַשַּׁר לְתַתָּא, בְּהַהוּא נְהוֹרָא דְּלָא נָהִיר, דְּקָיְימָא לְאַנְהָרָא בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, לְאִתְחַבְּרָא דָּא בְּדָא. הַאי קִשְׁרָא קָאֵי בֵּין עֵילָא וְתַתָּא.

שְׁבַע אַלְפֵּי עָלְמִין, קָיְימִין בִּנְהִירוּ דְּמִשְׁחֲתָא, בְּהַהוּא קִשְׁרָא. הַאי קִשְׁרָא נָהִיר בְּאִינּוּן גְּוָונִין, לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. אִינּוּן גְּוָונִין נָהֲרִין מִגּוֹ הַהוּא קִשְׁרָא, וְקָיְימִין כֻּלְּהוּ בִּמְדִידוּ דְּמִשְׁחֲתָא, בְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ דְּאִתְפְּשַׁט, וְאִתְקָיְימִן כֻּלְּהוּ בְּקִיּוּמָא בִּשְׁלִימוּ לְאִתְעַטָּרָא. הַאי פְּשִׁיטוּ כַּד אִתְפְּשַׁט וּמָדִיד, כּוּלָּא אִתְתַּקַּן לְאִתְחַבְּרָא דָּא בְּדָא.

אִתְפְּשַׁט פְּשִׁיטוּ דְּנָפְקָא מִגּוֹ בּוּצִינָא, וַעֲבִיד מִשְׁחֲתָא, (נ"א מדידו) לְיָמִינָא וּשְׂמָאלָא, לְעוֹמְקָא וְרוֹמָא, לְאוֹרְכָא וּפוּתְיָיא. מִשְׁחֲתָא קַדְמָאָה לְיָמִינָא בְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ. הַהוּא דְּנָפְקָא מִגּוֹ קִשְׁרָא

הַהוּא דְּקָאַמְרָן. וְהַהוּא פְּשִׁיטוּ אִיקְרֵי בּוּצִינָא זְעִירָא, וְקָיְימָא לְמִשְׁחַתָּא דְּכַמָּה שַׁיְיפִין, לְחַבְּרָא לוֹן כַּחֲדָא, וּלְקָשְׁרָא לוֹן בְּקִישׁוּרָא חָדָא בְּהַהִיא מִשְׁחָתָא דִּלְעֵילָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא בְּרָזָא דְּמִשְׁחָתָא חָדָא.

אִתְפְּשַׁט הַהוּא פְּשִׁיטוּ לְיָמִינָא, וַעֲבִיד מִשְׁחָתָא. שָׁאֲרֵי גּוֹ עִיגּוּלָא, מָדֵיד אֶלֶף בְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ. הַהוּא פְּשִׁיטוּ מָדֵיד בְּעִיגּוּלָא, וַעֲבִיד קִשְׁרָא מֵהַהוּא קִשְׁרָא דִּלְעֵילָא, עַד הַאי פְּשִׁיטוּ, תְּרֵי אַלְפֵי אַמִּין לִסְטַר יָמִינָא, וּתְרֵי אַלְפֵי אַמִּין לִסְטַר שְׂמָאלָא, וּתְרֵי אַלְפֵי אַמִּין לְכָל סְטַר.

עִיגּוּלָא דְּשָׁאֲרֵי מָדֵיד, וַעֲבִיד קִשְׁרָא כִּדְקָאַמְרָן, בִּתְחוּם תְּרֵי אַלְפֵי אַמִּין, גּוֹ מִשְׁחָתָא, מִתְפַּשֵּׁט מִגּוֹ נְקוּדָה דְּקָיְימָא בֵּין שְׁאָר חַיָּילִין, וּמָדֵיד תְּרֵי אַלְפֵי מִילִין לְכָל סְטַר. שָׁאֲרֵי בְּהַהוּא עִיגּוּלָא, אֶלֶף וּתְשַׁע מְאָה זַרְתִּין וּפַלְגָּא.

בְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ, שָׁאֲרֵי וּמָדֵיד בְּעִיגּוּלָא, וַעֲבִיד תְּרֵין קִשְׁרִין, מִשֵּׁירוּתָא דָא, עַד סוֹפָא דְּהַאי מְדִידוּ. בְּגִין דַּאֲתַר דָּא לָא קָיְימָא בְּרִבּוּעָא, יהו"ה, דָּא מִשְׁחָתָא דִּפְשִׁיטוּ דְּנָפְקָא מִגּוֹ קִשְׁרָא

עִילָּאָה, בְּרָזָא דְבוּצִינָא. שָׁאֲרֵי בְּעִיגּוּלָא, וּמָשִׁיךְ וְנָטֵי לְתַתָּא, עַד סִטְרָא דְקִשְׁרָא לְתַתָּא.

אַחֲדַר וּמָדֵיד מִסִּטְרָא דָא לְסִטְרָא דָא, בְּגוֹ עוֹמְקָא דְהַהוּא עִיגּוּלָא, וְלֹא קָשִׁיר קִשְׁרָא. וּמָדֵיד בִּמְשִׁיכוּ לְתַתָּא, מִשְׁחֲתָא דְהַאי מֵשִׁירוּתָא דְעִיגּוּלָא, אֶלֶף אַמִּין וּתְרֵיסַר אַלְפִּין זַרְתִּין.

שָׁאֲרֵי וּמָדֵיד, מִגּוֹ רוֹמָא וְעוֹמְקָא וְאוֹרְכָּא וּפוּתְיָיא, בְּרָזָא דִדְיוֹקְנָא דְאָדָם, בְּשַׁפִּירוּ חֵיזוּ דְנוּקְבָא, וּמָדֵיד בְּעִיגּוּלָא דְרֵישָׁא, בְּסִטְרָא חָדָא בְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ. הַהוּא פְּשִׁיטוּ אִתְפַּשַּׁט וּמָדֵיד בְּעִיגּוּלָא דְרֵישָׁא, בְּלָא פַּלְגוּ כְּלָל.

וּמָדֵיד בְּסִטְרָא דְרוּמָא בְּעִיגּוּלָא. וְאִתְפַּשַּׁט וּמָשִׁיךְ לְתַתָּא, וְקָשִׁיר קִשְׁרָא. מָדֵיד מֵרֵישָׁא בְּעִיגּוּלָא, בְּשִׁיעוּרָא דִתְלַת אֶלֶף אַמִּין (נ"א עלמין) כְּלִילָן כַּחֲדָא. וְאִתְמְשַׁךְ וְאִתְפַּשַּׁט לְתַתָּא, בְּלָא קִשִּׁירוּ. וְהַהוּא שִׁיעוּרָא, שִׁית אֶלֶף סִטְרִין דְעָלְמִין, וְשִׁית אֶלֶף טְפָחִים, בְּעִיגּוּלָא.

גּוֹ פְּשִׁיטוּ דְבוּצִינָא דְנָפְקָא, אִתְפַּשְׁטַת הַאי דְנָפַק מִגּוֹ הַאי קִשְׁרָא עִילָּאָה, דְרָזָא דְבוּצִינָא, וּמָדֵיד

בְּעִיגּוּלָא לְסִטְרָא רְבִיעָאָה, וַעֲבִיד מִשְׁחָתָא, וּמָדֵיד אֶלֶף לְסִטְרָא יְמִינָא. מִשְׁחָתָא דְּהַאי סִטְרָא דְּיָמִינָא, לִתְרַע דָּרוֹמָא, מָדֵיד אֶלֶף וְאֶלֶף וְאֶלֶף וְאֶלֶף, בְּהַהוּא סִטְרָא, לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, אִשְׁתַּכָּחוּ אַרְבַּע אֶלֶף. וְכֵן אִתְפַּשַּׁט הַאי פְּשִׁיטוּ לְכָל סִטְרִין.

בִּתְרַע מִזְרָח, קָיְימָא פְּשִׁיטוּ אָחֳרָא, דְּנָפְקָא מֵהַאי פְּשִׁיטוּ דְּמָדֵיד מִשְׁחָתָא, וְקָיְימָא הַהוּא פְּשִׁיטוּ אָחֳרָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וּמָדֵיד אֶלֶף, בְּהַהוּא סִטְרָא בְּאֶמְצָעִיתָא.

וְעָמֵיק בְּעוֹמְקָא, וּמָדֵיד מִדִּידוּ בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, בְּרָזָא דְּשִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה. וְאִלֵּין שִׁית סִדְרִין, קָיְימִין בְּהַהוּא עוֹמְקָא דְּרָזָא דְּבוּצִינָא, דְּהַהוּא (דף עב ע"א) פְּשִׁיטוּ. אִלֵּין שִׁית סִדְרִין, קָיְימִין גּוֹ מִדִּידוּ דְּשָׁנָה. שָׁנָ"ה, אִיהוּ סִימָן, בְּרָזָא דְּאִינּוּן שִׁית סִדְרִין דְּמִשְׁנָה, דְּקָאָמְרָן.

הַאי פְּשִׁיטוּ קַדְמָאָה, דְּנָחֲתָא וּנְפִיק מִגּוֹ הַהוּא קִשְׁרָא דְּקָאָמְרָן, אוֹרְכָא דִּילֵיהּ לְמֶיעְבַּד מִשְׁחָתָא. בֵּיהּ, אִיהוּ אַלְפֵי אַלְפִין רִבְוָון אַמִּין (עָלְמִין), עַד הַהוּא נְצִיצוּ בַּתְרָאָה, דְּלֵית בֵּיהּ נְהוֹרָא כְּלָל. וְרָזָא דָא לִבְנֵי מְהֵימְנוּתָא לְמֶיעְבַּד

מִשְׁחָתָא. אִיהוּ רָזָא דִכְתִיב, (דניאל ז י) אֶלֶף אַלְפִין יְשַׁמְּשׁוּנֵיהּ וְרִבּוֹ רִבְוָון קָדָמוֹהִי יְקוּמוּן. בְּהַאי אִיהוּ רָזָא לְמִשְׁחָתָא, כִּדְקָאָמְרָן.

פְּשִׁיטוּ תִּנְיָינָא דְּקָאָמְרָן, דְּנַחְתָּא וּנְפִיק מִגּוֹ הַאי פְּשִׁיטוּ קַדְמָאָה, וְאִיהוּ קָיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, אוֹרְכָא דִילֵיהּ, לְמֶיעְבַּד בֵּיהּ מִשְׁחָתָא בְּהַהוּא סִטְרָא, אֶלֶף רִבּוֹא עָלְמִין, וּשְׁבַע מְאָה אֶלֶף וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִין. וְסִימָנָךְ, (שמות לח כח) וְאֶת הָאֶלֶף וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים עָשָׂה וָוִים לָעַמּוּדִים.

זַכָּאִין אִינּוּן דְּיָדְעִין לַאֲפָקָא רָזִין עִילָּאִין גּוֹ מְהֵימְנוּתָא, וְיָדְעֵי לְמֵיעַל לְיָמִינָא וְלִשְׂמָאלָא כִּדְקָא יָאוֹת בְּלָא כִסּוּפָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (דניאל יב ג) וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ.

בּוּצִיצָא דְּקַרְדִינוּתָא, כַּד עָבִיד מִשְׁחָתָא, אִתְכְּנַשׁ לְגַוֵּיהּ, וְקָיְימָא בְּכָל דַּרְגָּא וַדַרְגָּא, בְּהַהוּא כְּנִישׁוּ וְקַיָּים לוֹן. לְבָתַר, קָיְימָא וְסָלְקָא מְעוּלָּפָת, עַד דְּסָלְקִין וְאִתְגְּנִיז, וְאִתְטַמַּר וְלָא אִתְיְידַע. וְכֹלָּא אִשְׁתָּאַר בְּקִיּוּמָא, כְּדֵין נָהִיר

מַה דְּנָהִיר, וְאַפִּיק נַחֲלִין וּמַיִין, לְרַוָּוָאָה כּוּלָּא. עַד הָכָא רָזָא דְּבוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, לְאַחְדָּא בָּהּ בְּכָל סִטְרֵי מְהֵימְנוּתָא.

בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, קָיְימָא גּוֹ טְמִירִין, וְסָלְקָא וְנָחֲתָא. מַאן דְּיָדַע רָזָא דְּחָכְמְתָא, יָכִיל לְאַדְבְּקָא וּלְמֶיעְבַּד מִשְׁחֲתִין בְּכֻלְּהוּ סִטְרִין, עַד דְּיָדַע בְּרָזִין עִילָּאִין, בְּרָזִין דְּמָארֵיהּ, בְּרָזִין דְּחָכְמְתָא, בְּגִין לְמִנְדַּע וּלְאַדְבְּקָא. מַאן דְּיָדַע וְאִסְתַּכַּל, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. בְּגִין דְּהָא כְּלָלָא דָא, יְתַקֵּן רַגְלוֹי דְּבַר נָשׁ, לְעָאלָא בְּפַרְגּוֹדָא, וּלְמֵיהַךְ בְּאוֹרַח מֵישַׁר, זַכָּאָה אִיהוּ בְּעָלְמָא דֵין, וְזַכָּאָה אִיהוּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. (עַד כָּאן קָו הַמִּדָּה).

פָּרָשַׁת כִּי תֵצֵא

כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֶיךָ. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (הושע ח ג) **זָנַח יִשְׂרָאֵל טוֹב אוֹיֵב יִרְדְּפוּ. מַאי זָנַח יִשְׂרָאֵל טוֹב, דָּא יֵצֶר הַטּוֹב, דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא קְרָיֵיהּ טוֹב. דִּכְתִיב,** (קהלת ד יג) **טוֹב יֶלֶד מִסְּכֵּן וְחָכָם. אוֹיֵב יִרְדְּפוּ, דָּא יֵצֶר הָרָע, דְּאִיהוּ שַׂנְאֵיהּ דְּבַר נָשׁ, דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא קְרָיֵיהּ שׂוֹנֵא. דְּסַגִּיאִין שְׁמָהָן אִית לֵיהּ, דִּכְתִיב,** (משלי כה כא) **אִם רָעֵב שׂוֹנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם. וְדָא הִיא אוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר,** (שם ט ה) **לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי.**

וְעַל דָּא בָּעֵי בַּר נָשׁ לְשַׁוָּאָה מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא עֲלֵיהּ, בְּגִין דִּיהֵא תְּבִירָא בֵּיהּ, דְּלֵית לֵיהּ קִטְרוּגָא לְיֵצֶר הָרָע, בַּר מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (דברים ו ו) **וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ. עַל תְּרֵי יְצָרֶיךָ.**

לשון הקודש

פָּרָשַׁת כִּי תֵצֵא

כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֶיךָ (דברים כא). רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (הושע ח) זָנַח יִשְׂרָאֵל טוֹב אוֹיֵב יִרְדְּפוּ. מַה זֶּה זָנַח יִשְׂרָאֵל טוֹב? זֶה יֵצֶר הַטּוֹב, שֶׁשְּׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ קְרָאוֹ טוֹב, שֶׁכָּתוּב (קהלת ד) טוֹב יֶלֶד מִסְּכֵּן וְחָכָם. אוֹיֵב יִרְדְּפוּ – זֶה יֵצֶר הָרָע, שֶׁהוּא שׂוֹנְאוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁשְּׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ קְרָאוֹ שׂוֹנֵא. שֶׁשֵּׁמוֹת רַבִּים יֵשׁ לוֹ, שֶׁכָּתוּב (משלי כה) אִם רָעֵב שֹׂנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם. וְזוֹהִי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט) לְכוּ לַחֲמִי בְלַחְמִי.

וְעַל זֶה צָרִיךְ אָדָם לָשִׂים עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שָׁבוּר בּוֹ, שֶׁאֵין קִטְרוּג לַיֵּצֶר הָרָע, פְּרָט לְדִבְרֵי תוֹרָה. וְעַל זֶה כָּתוּב (דברים ה) וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר

אָמַר לֵיהּ רַבִּי יְהוּדָה, יֵצֶר הַטּוֹב מַאי בָּעֵי מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר לֵיהּ, יֵצֶר הַטּוֹב אִתְעַטַּר בְּהוּ, וְיֵצֶר הָרָע אִתְכְּנַע בְּהוּ.

וְעַל דָּא כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֶיךָ דָּא אִיהוּ יֵצֶר הָרָע. דַּאֲנַן צְרִיכִין לְמֵיפַּק לְקָבְלֵיהּ בְּמִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, וּלְקַטְרְגָא לֵיהּ, וּכְדֵין יִתְמְסַר בִּידָא דְּבַר נָשׁ. כְּמָה דְּאִתְּמַר, וּנְתָנוֹ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּיָדֶךָ וְשָׁבִיתָ שִׁבְיוֹ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, וַוי עַל דָּא, וַוי עַל דָּא, (משלי ל כב) תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע לָחֶם. דְּהָא יֵצֶר הַטּוֹב אִשְׁתַּכָּאי בִּידֵיהּ, וְאִיהוּ מֶלֶךְ עֲלֵיהּ.

אֵשֶׁת יְפַת תֹּאַר, דָּא הִיא נִשְׁמָתָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שם לא ל) אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִתְהַלָּל. דְּהָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, אִינוּן סִיעָן וּמַנְהִיגִין

לשון הקודש

אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ – עַל שְׁנֵי יְצָרֶיךָ.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, יֵצֶר הַטּוֹב מַה צָּרִיךְ דִּבְרֵי תוֹרָה? אָמַר לוֹ, יֵצֶר הַטּוֹב מִתְעַטֵּר בָּהֶם, וְיֵצֶר הָרָע נִכְנָע בָּהֶם.

וְעַל כֵּן, כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֶיךָ – זֶהוּ יֵצֶר הָרָע, שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לָצֵאת כְּנֶגְדּוֹ בְּדִבְרֵי תוֹרָה, וּלְקַטְרֵג עָלָיו, וְאָז יִמָּסֵר בִּידֵי הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּנְתָנוֹ ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁבִיתָ שִׁבְיוֹ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַי עַל זֶה! וַי עַל זֶה! (משלי ל) תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע לָחֶם. שֶׁהֲרֵי יֵצֶר הַטּוֹב נִשְׁבָּה בְּיָדוֹ, וְהוּא מֶלֶךְ עָלָיו.

אֵשֶׁת יְפַת תֹּאַר – זוֹהִי הַנִּשְׁמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם לא) אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא

דְּנִשְׁמָתִין, וְאִינּוּן סִיעָן וּמַנְהִיגִין דְּיֵצֶר הָרָע, אִינּוּן בְּקִטְרוּגָא תְּדִירָא, מְקַטְרְגִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְכָל שַׁיְיפִין דְּגוּפָא בְּצַעֲרָא בֵּינַיְיהוּ, בֵּין נִשְׁמָתָא וּבֵין יֵצֶר הָרָע.

וַהֲבֵאתָהּ אֶל תּוֹךְ בֵּיתֶךָ, דְּאִתְתַּרְכַּת מִתַּמָּן. (שם ל כג) **וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ. וּכְבָר אוֹקִימְנָא מִלִּין. וְגִלְּחָה אֶת רֹאשָׁהּ וְעָשְׂתָה אֶת צִפָּרְנֶיהָ, וְתִדְכֵּי מֵהַהוּא זוּהֲמָא דְּאַטִּיל בָּהּ נָחָשׁ.**

וְהֵסִירָה אֶת שִׂמְלַת שִׁבְיָהּ, מֵאִינּוּן כְּסוּ דִּמְסָאֲבָא וְזִינִין בִּישִׁין מֵחוֹבָא דְּעֶגְלָא. דְּהָא בְּקַדְמִיתָא הַוְיָא לְהוֹ לְבוּשֵׁי קוּדְשָׁא, דְּקַבִּילוּ בְּטוּרָא דְּסִינַי. וְכַד עֲבָדוּ יַת עֶגְלָא, אַעֲדוּ מִנַּיְיהוּ אִינּוּן לְבוּשֵׁי יְקָר, דִּכְתִיב (שמות לג ז) **וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב.**

לשון הקודש

תִּתְהַלֵּל. שֶׁהֲרֵי בְּכָל יוֹם וָיוֹם, אוֹתָם הַסִּיעוֹת וְהַמַּנְהִיגִים שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת, וְאוֹתָם הַסִּיעוֹת וְהַמַּנְהִיגִים שֶׁל יֵצֶר הָרָע, הֵם בְּקִטְרוּג תָּמִיד, מְקַטְרְגִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, וְכָל אֵיבְרֵי הַגּוּף בְּצַעַר בֵּינֵיהֶם, בֵּין הַנְּשָׁמָה וּבֵין יֵצֶר הָרָע.

וַהֲבֵאתָהּ אֶל תּוֹךְ בֵּיתֶךָ, שֶׁגֹּרְשָׁה מִשָּׁם. (שם ל) וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ, וּכְבָר בֵּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים. וְגִלְּחָה אֶת רֹאשָׁהּ וְעָשְׂתָה אֶת צִפָּרְנֶיהָ, וְתִטְהַר מֵאוֹתָהּ זֻהֲמָה שֶׁהִטִּיל בָּהּ הַנָּחָשׁ.

וְהֵסִירָה אֶת שִׂמְלַת שִׁבְיָהּ, מֵאוֹתָם כְּסוּת שֶׁל טֻמְאָה וּמִינִים רָעִים מֵחֵטְא הָעֵגֶל. שֶׁהֲרֵי בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ לָהֶם לְבוּשֵׁי קֹדֶשׁ שֶׁקִּבְּלוּ בְּהַר סִינַי, וּכְשֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל, הוֹסְרוּ מֵהֶם אוֹתָם לְבוּשֵׁי כָבוֹד, שֶׁכָּתוּב (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב.

וּבָכְתָּה אֶת אָבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יָרֵחַ יָמִים, דָּא הִיא יַרְחָא דְּאֱלוּל, דְּבֵיהּ סָלִיק מֹשֶׁה לְטוּרָא, לְמִבְעֵי רַחֲמִין קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּיִשְׁתְּבִיק לְיִשְׂרָאֵל עַל (חוֹבָא) דְּעֶגְלָא. וּבְגִין דָּא וּבָכְתָּה אֶת אָבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יָרֵחַ יָמִים, בְּגִין דְּגַלֵּי עֶרְיָיתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְעֶרְיָיתָא דְּאוֹרַיְיתָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ויקרא יח ז) עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה. וְעַל דָּא אָמַר דָּוִד, (תהלים קיט קלו) פַּלְגֵי מַיִם יָרְדוּ עֵינָי עַל לֹא שָׁמְרוּ תוֹרָתֶךָ.

וַהֲווֹ יִשְׂרָאֵל רְחִיקִין מִמַּלְכָּא כָּל הַהוּא זִמְנָא, עַד יוֹמָא דְּכִפּוּרֵי, דְּנָחִית מֹשֶׁה מִן טוּרָא, וַהֲווֹ יִשְׂרָאֵל בְּתַעֲנִיתָא כָּל הַהוּא יוֹמָא. וּכְדֵין אִתְדַּבַּק מַלְכָּא בְּמַטְרוֹנִיתָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, וְאַחַר כֵּן תָּבוֹא אֵלֶיהָ וּבְעַלְתָּהּ וְהָיְתָה לְךָ לְאִשָּׁה.

לשון הקודש

וּבָכְתָּה אֶת אָבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יָרֵחַ יָמִים – זֶהוּ חֹדֶשׁ אֱלוּל, שֶׁבּוֹ עָלָה מֹשֶׁה לָהָר לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּמְחַל לְיִשְׂרָאֵל עַל (חֵטְא) הָעֵגֶל. וּמִשּׁוּם זֶה, וּבָכְתָּה אֶת אָבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יָרֵחַ יָמִים, מִשּׁוּם שֶׁגִּלָּה אֶת עֶרְוַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעֶרְוַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יח) עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה. וְעַל זֶה אָמַר (תהלים קיט) פַּלְגֵי מַיִם יָרְדוּ עֵינָי עַל לֹא שָׁמְרוּ תוֹרָתֶךָ.

וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל רְחוֹקִים מֵהַמֶּלֶךְ כָּל הַזְּמַן הַהוּא, עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁיָּרַד מֹשֶׁה מֵהָהָר, וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּתַעֲנִית כָּל הַיּוֹם הַהוּא. וְאָז נִדְבַּק הַמֶּלֶךְ בַּגְּבִירָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כא) וְאַחַר כֵּן תָּבוֹא אֵלֶיהָ וּבְעַלְתָּהּ וְהָיְתָה לְךָ לְאִשָּׁה.

וְגָזְרוּ קַיָּמָא עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא יִפְלְחוּן עוֹד פּוּלְחַן נוּכְרָאָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שמות לד יד) **הִנֵּה אָנֹכִי כּוֹרֵת בְּרִית נֶגֶד כָּל עַמְּךָ וגו'. וּכְתִיב** (שם יז) **תַּמָּן, אֱלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ. וְעַל דָּא וּמָכֹר לֹא תִמְכְּרֶנָּה בַּכֶּסֶף, לָא תְשַׁקֵּר בְּנִשְׁמָתְךָ, בְּגִין דַּחֲלָן דִּכְסַף. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר,** (שם כ כג) **לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי זָהָב לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם.**

זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גְּזַר עֲלֵיהוֹן תַּעֲנִיתָא בְּיוֹמָא דֵין. דִּכְתִיב, (ויקרא כג כט) **כִּי כָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא תְעֻנֶּה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמֶּיהָ. בְּגִין דְּיִתְכַּפֵּר לְהוֹן כָּל חוֹבֵיהוֹן. דִּכְתִיב,** (שם טז ל) **כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ. עַד כָּאן.** (דף עב ע"ב).

לשון הקודש

וְכָרְתוּ בְּרִית עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יַעַבְדוּ עוֹד עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לד) הִנֵּה אָנֹכִי כּוֹרֵת בְּרִית נֶגֶד כָּל עַמְּךָ וְגו'. וְכָתוּב שָׁם (שם) אֱלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ. וְעַל זֶה, וּמָכֹר לֹא תִמְכְּרֶנָּה בַּכֶּסֶף, אַל תְּשַׁקֵּר בְּנִשְׁמָתְךָ בִּשְׁבִיל אֱלֹהֵי כֶסֶף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כ) לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי זָהָב לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם.

אַשְׁרֵי הֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּזַר עֲלֵיהֶם תַּעֲנִית בַּיּוֹם הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כג) כִּי כָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא תְעֻנֶּה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמֶּיהָ. כְּדֵי שֶׁיִּתְכַּפְּרוּ לָכֶם כָּל חֲטָאֵיהֶם. שֶׁכָּתוּב (שם טז) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ. עַד כָּאן.

מִדְרָשׁ הַנֶּעְלָם

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, נַפְשָׁא, דְּהִיא מִשְׁפְּעָא דִּיסוֹדָא עִילָּאָה, כַּד אִיהִי חָבַת, אֶשָּׁא דִּלְעֵילָא שָׁלְטָא עֲלֵיהּ. זִינָא בְּזִינֵיהּ. וּבְגוּפָא שָׁלְטָא אֶשָּׁא דִּלְרַע. וּשְׁלָמָא עַל כָּל יִשְׂרָאֵל.

וּמַאן דַּאֲמַר, דְּמַאן דְּאָזִיל מֵהַאי עָלְמָא בְּלָא בְּנִין, דְּאָתֵי זִימְנָא אַחֲרִיתֵי לְעָלְמָא הָדֵין, אֲמַר קְשׁוֹט.

וְעוֹד. אִינּוּן חַיָּיבַיָּא דְּשָׁאטִין בַּאֲוִירָא, עַד דִּמְרַצוּ חוֹבַיְיהוּ, וּבָתַר נִכְנָסִין פַּעַם שְׁנִיָּה בַּגּוּף, כְּדֵי לְצָרֵף אוֹתוֹ, וְאִם יִצְדַּק, שׁוּב אֵינוֹ נִכְנָס פַּעַם אַחֶרֶת. וְאִם לָאו, פַּעַם שְׁלִישִׁית. שֶׁנֶּאֱמַר, (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר. וְאִם חַס וְשָׁלוֹם לֹא יִצְדַּק בְּאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה פְּעָמִים, שׁוּב אֵין לוֹ תַּקָּנָה, וְזֶהוּ (במדבר טו לא) הִכָּרֵת תִּכָּרֵת. וְעַל

לשון הקודש

מִדְרָשׁ הַנֶּעְלָם

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהִיא מִשֶּׁפַע הַיְסוֹד הָעֶלְיוֹן, כְּשֶׁהִיא חוֹטֵאת, הָאֵם שֶׁלְּמַעְלָה שׁוֹלֶטֶת עָלֶיהָ. מִין בְּמִינוֹ. וּבַגּוּף שׁוֹלֶטֶת הָאֵשׁ שֶׁלְּמַטָּה. וְשָׁלוֹם עַל כָּל יִשְׂרָאֵל.

וּמִי שֶׁאוֹמֵר, שֶׁמִּי שֶׁהוֹלֵךְ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה בְּלִי בָנִים, שֶׁבָּא פַּעַם אַחֶרֶת לָעוֹלָם הַזֶּה – אָמַר אֱמֶת.

וְעוֹד, אוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁשָּׁטִים בָּאֲוִיר, עַד שֶׁמְּרַצִּים אֶת חֶטְאָם, וְאַחַר כָּךְ נִכְנָסִים פַּעַם שְׁנִיָּה לְגוּף, כְּדֵי לְצָרֵף אוֹתוֹ, וְאִם יִצְדַּק, שׁוּב אֵינוֹ נִכְנָס פַּעַם אַחֶרֶת. וְאִם לֹא – פַּעַם שְׁלִישִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לג) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר. וְאִם חַס וְשָׁלוֹם לֹא יִצְדַּק

דָּא בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאִזְדַּהֲרָא בְּנַפְשֵׁיהּ, דִּילְמָא אָתָא זִימְנָא אָחֳרָא.

וְאִית לָנָא רְאָיָה מִנָּדָב וַאֲבִיהוּא, כִּדְכָתִיבְנָא, דְּמִיתוּ פַּלְגֵי גוּפָא (הֲווֹ בְּגִין) דְּלָא אִנְסִיבוּ. וְעוֹד אִית לָנָא סֻמָּךְ, מֵעִנְיַן יְבָמָה יָבֹא עָלֶיהָ. בְּגִין דְּלָא יִשְׁתַּרֵשׁ זַרְעֵיהּ, וְלָא יִצְטְרִיךְ לְמֵיתֵי זִימְנָא אָחֳרָא בַּגּוּף. וְתוּ אוֹלִיפְנָא מֵאוֹנָן, דַּאֲמַר הַכָּתוּב בֵּיהּ, (בראשית לח ט) לְבִלְתִּי נְתָן זֶרַע לְאָחִיו.

וְעוֹד רְאָיָה אָחֳרָא, (רות ד יז) יֻלַּד בֵּן לְנָעֳמִי. וְכִי לְנָעֳמִי יֻלַּד, וַהֲלֹא רוּת יְלָדַתּוּ. אֶלָּא לְלַמֵּד, שֶׁזֶּה עוֹבֵד הוּא הָיָה מַחְלוֹן, וּמִית בְּלָא בְּנִין (ויש אומרים מחלון לבדו היה).

וּבְגִין כָּךְ תֶּחֱמֵי, בַּר נָשׁ צַדִּיק וְרַע לוֹ. דִּילְמָא זִימְנָא אַחֲרִיתֵי אָתָא לְעָלְמָא, וְלָא הֲוָה

לשון הקודש

בְּאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה פְּעָמִים, שׁוּב אֵין לוֹ תַּקָּנָה, וְזֶהוּ הִכָּרֵת תִּכָּרֵת. וְעַל כֵּן צָרִיךְ אָדָם לְהִזָּהֵר בְּנַפְשׁוֹ, אוּלַי יָבֹא פַּעַם אַחֶרֶת.

וְיֵשׁ לָנוּ רְאָיָה מִנָּדָב וַאֲבִיהוּא, כְּפִי שֶׁכָּתַבְנוּ, שֶׁמֵּתוּ חֲצָאֵי גוּף (הָיוּ מִשּׁוּם) שֶׁלֹּא נִשְּׂאוּ. וְעוֹד יֵשׁ לָנוּ סֻמָּךְ מֵעִנְיַן יְבָמָה יָבֹא עָלֶיהָ. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁתָּרֵשׁ זַרְעוֹ, וְלֹא יִצְטָרֵךְ לָבֹא פַּעַם אַחֶרֶת בְּגוּף. וְעוֹד לָמַדְנוּ מֵאוֹנָן, שֶׁאָמַר בּוֹ הַכָּתוּב (בראשית לח) לְבִלְתִּי נְתָן זֶרַע לְאָחִיו.

וְעוֹד רְאָיָה אַחֶרֶת, (רות ד) יֻלַּד בֵּן לְנָעֳמִי. וְכִי לְנָעֳמִי יֻלַּד, וַהֲלֹא רוּת יְלָדַתּוּ? אֶלָּא לְלַמֵּד, שֶׁזֶּה עוֹבֵד הוּא הָיָה מַחְלוֹן, וּמֵת בְּלֹא בָנִים (וְיֵשׁ אוֹמְרִים מַחְלוֹן לְבַדּוֹ הָיָה).

וּמִשּׁוּם כָּךְ תִּרְאֶה אָדָם צַדִּיק וְרַע לוֹ,

זַכָּאי כָּל כָּךְ, וּמֵת בְּעִנְיַן זֶה, וּכְדוֹ הַשְׁתָּא כַּד עָאל לְהַאי עָלְמָא, מְנֻכָּה חוֹבֵיהּ, וְהָדֵין הוּא צַדִּיק וְרַע לוֹ.

וּכְמוֹ כֵן רָשָׁע וְטוֹב לוֹ. דִּילְמָא אֲתָא זִימְנָא אָחֳרָא, וּמֵת בְּלָא בְנִין, וַהֲוָה זַכָּאי וְלָא גָּמוּר, וְהַשְׁתָּא מְשֻׁלָּם לֵיהּ מִזְּכוּתֵיהּ בְּעָלְמָא דֵּין. וְדָא הוּא (הושע יד י) **כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם.**

וְהָא דַּאֲמָרָן כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים, שֶׁיַּכִּירוּ בְּלִבָּם שֶׁהֵם אַחִים. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים כט י) **וַיֵּשֶׁב ה' מֶלֶךְ לְעוֹלָם. בַּמֶּה דְּאִשְׁתְּמוֹדְעִין דְּהוּא מַלְכָּא עַל כּוֹלָא.**

וּמֵת אֶחָד מֵהֶם וּבֵן אֵין לוֹ, הָא אִם הֲווֹ לֵיהּ בְּנִין, לָא אִצְטְרִיךְ. רַבִּי תַּנְחוּם אָמַר רַבִּי

לשון הקודש

אוּלַי פַּעַם אַחֶרֶת בָּא לָעוֹלָם, וְלֹא הָיָה כָּל כָּךְ צַדִּיק, וּמֵת בָּעִנְיָן הַזֶּה, וְלָכֵן כָּעֵת, כְּשֶׁנִּכְנָס לָעוֹלָם הַזֶּה, מְנֻכָּה חֶטְאוֹ, וְזֶהוּ צַדִּיק וְרַע לוֹ.

וּכְמוֹ כֵן רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, אוּלַי בָּא פַּעַם אַחֶרֶת וּמֵת בְּלִי בָנִים, וְהָיָה צַדִּיק וְלֹא גָּמוּר, וְכָעֵת מְשֻׁלָּם לוֹ מִזְּכוּתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶהוּ (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַרְנוּ, (שם) כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים – שֶׁיַּכִּירוּ בְּלִבָּם שֶׁהֵם אַחִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כט) וַיֵּשֶׁב ה' מֶלֶךְ לְעוֹלָם. בְּמַה שֶׁנּוֹדָעִים שֶׁהוּא מֶלֶךְ עַל הַכֹּל.

וּמֵת אֶחָד מֵהֶם וּבֵן אֵין לוֹ (דברים כה), הֲרֵי אִם הָיוּ לוֹ בָּנִים – לֹא צָרִיךְ. רַבִּי תַּנְחוּם

יוֹסִי, יְבָמָה יָבֹא עָלֶיהָ, לְמַאי אִצְטְרִיךְ. דְּלָא לְאַמְעוּטֵי מִדִּמְיוֹנָא דְּכָלִיל כָּל דִּמְיוֹנִין.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (קהלת ד ח) יֵשׁ אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי גַּם בֵּן וְאָח אֵין לוֹ. יֵשׁ אֶחָד, דֵּין הוּא בַּר נָשׁ דְּיִתְפַּטַּר מֵעַלְמָא הָדֵין חֲסַר מִן טַבְתָּא, דְּהוּא חַד, וְלֵית לֵיהּ זְכוּתָא לְמֶעְבַּד תִּנְיָין. דְּתַנְיָא, אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַאי מַאן דְּאִתְפַּטַּר מִן עַלְמָא הָדֵין יָחִיד בְּלָא תִּנְיָין, אִיתְמְעִיט וְיִשְׁתֵּיצֵי מִדִּמְיוֹנָא דְּכָלִיל כָּל דִּמְיוֹנִין.

טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד (שם ט). מַאי טַעְמָא, מִשּׁוּם דִּכְתִיב אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם שָׂכָר טוֹב בַּעֲמָלָם. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, תָּא חֲזֵי, דִּכְתִיב קְרָא, (שם י) כִּי אִם יִפֹּלוּ הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ, בְּהַהוּא דִּמְיוֹנָא. וְאִילוּ הָאֶחָד שֶׁיִּפּוֹל, וְאֵין שֵׁנִי לַהֲקִימוֹ.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, יְבָמָה יָבֹא עָלֶיהָ – לָמָה צָרִיךְ? שֶׁלֹּא לְמַעֵט מֵהַדִּמְיוֹן שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַדִּמְיוֹנוֹת.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (קהלת ד) יֵשׁ אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי גַּם בֵּן וָאָח אֵין לוֹ. יֵשׁ אֶחָד – זֶהוּ אָדָם שֶׁנִּפְטַר מֵהָעוֹלָם הַזֶּה חָסֵר מִטּוֹב, שֶׁהוּא אֶחָד, וְאֵין לוֹ זְכוּת לַעֲשׂוֹת שֵׁנִי. שֶׁלְּמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, זֶה מִי שֶׁנִּפְטָר מִן הָעוֹלָם הַזֶּה יָחִיד בְּלִי שֵׁנִי, הִתְמַעֵט וְהִתְכַּלֶּה מֵהַדִּמְיוֹן שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַדִּמְיוֹנוֹת.

טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד (שם), מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם שָׂכָר טוֹב בַּעֲמָלָם. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה, שֶׁכָּתַב הַפָּסוּק (שם) כִּי אִם יִפֹּלוּ הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ, בַּדִּמְיוֹן הַהוּא. וְאִילוּ הָאֶחָד שֶׁיִּפּוֹל – וְאֵין שֵׁנִי לַהֲקִימוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה שְׁלַח לֵיהּ לְר' אַבָּא, אֲמַר, אַתּוּן דְּקַיְּימְתּוּן קַמֵּי מָארֵיהוֹן דְּמַתְנִיתִין, מַאי טַעְמָא יְבָמָה יָבֹא עָלֶיהָ לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת, וְלֹא בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת.

שְׁלַח לֵיהּ, (ירמיה ב כד) פֵּ"ר לִמֵּד מִדְּבָר בְּאַוַּת נַפְשָׁהּ שָׁאֲפָה רוּחַ. אִיתְרְגֵּישׁ רַבִּי יְהוּדָה, וַאֲמַר, וַדַּאי דָּא הִיא רָזָא דְּחָכְמְתָא, מַשְׁמַע דַּאֲמַר שָׁאֲפָה רוּחַ, רוּחַ מַמָּשׁ.

וְאָזְלָא הָא כְּהַאי דְּאָמַר רִבִּי יוֹסִי דִּכְתִיב, (קהלת ח ט) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ. וָבָאוּ מַמָּשׁ. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וּמִתְפַּרֵשׁ מִלָּה, בְּמַאי דִּכְתִיב, בְּאַוַּת נַפְשָׁהּ דְּמַשְׁמַע דַּאֲפִילוּ אֲרוּסָה, וַאֲפִילוּ בְּעוּלָה אַתְיָין בְּתוּעַלְתָּא דְּהַאי מִלָּה.

וְהָיָה הַבְּכוֹר אֲשֶׁר תֵּלֵד יָקוּם וכו'. וּמַאי טַעְמָא הַבְּכוֹר, וְלֹא הַשֵּׁנִי וְלֹא הַשְּׁלִישִׁי. אָמַר רִבִּי

לשון הקודש

רַבִּי יְהוּדָה שָׁלַח לוֹ רַבִּי אַבָּא. אָמַר, אַתֶּם שֶׁעוֹמְדִים לִפְנֵי בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, מָה הַטַּעַם יְבָמָה יָבֹא עָלֶיהָ לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת, וְלֹא בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת?

שָׁלַח לוֹ, (ירמיה ב) פֵּ"ר לִמֵּד מִדְּבָר בְּאַוַּת נַפְשָׁהּ שָׁאֲפָה רוּחַ. הִתְרַגֵּשׁ רַבִּי יְהוּדָה, וְאָמַר, וַדַּאי זֶהוּ סוֹד הַחָכְמָה, מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב שָׁאֲפָה רוּחַ, רוּחַ מַמָּשׁ.

וְזֶה הוֹלֵךְ כְּמוֹ מַה שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שֶׁכָּתוּב (קהלת ח) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ. וָבָאוּ מַמָּשׁ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְהַדָּבָר מִתְפָּרֵשׁ בְּמַה שֶׁכָּתוּב בְּאַוַּת נַפְשָׁהּ, שֶׁמַּשְׁמָע שֶׁאֲפִלּוּ אֲרוּסָה, וַאֲפִלּוּ בְּעוּלָה בָּאוֹת בְּתוֹעֶלֶת הַדָּבָר הַזֶּה.

וְהָיָה הַבְּכוֹר אֲשֶׁר תֵּלֵד יָקוּם וְכוּ' (דברים כה). וּמָה הַטַּעַם הַבְּכוֹר, וְלֹא הַשֵּׁנִי וְלֹא

יוּדָן, הַבְּכוֹר וְהָרִאשׁוֹן עַל כָּל פָּנִים שֶׁל מֵת הוּא, וְדַעְתַּיְיהוּ דְּתַרְוֵיהוֹן בְּזִוּוּגָא קַדְמָאָה בְּמִיתָא.

תַּנְיָא, אָמַר רִבִּי יוֹסִי, וְעָלְתָה יְבִמְתוֹ הַשַּׁעֲרָה אֶל הַזְּקֵנִים, הַאי מִלָּה חוּצְפָּא אִתְחֲזֵי. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, חַס וְשָׁלוֹם דְּחוּצְפָּא הוּא, אֶלָּא לְאִתְחֲזָאָה טִיבוּ דְּבָעְיָא לְמֶעְבַּד עִם מִיתָא, וְאִיהוּ לָא בָעֵי, וּלְפִיכָךְ עָבְדִית לֵיהּ קְלָנָא קַמֵּי כּוֹלָא.

מַאי קְלָנָא עָבְדִית לֵיהּ. דִּכְתִיב, וְיָרְקָה בְּפָנָיו, לְהִכָּלֵם בִּפְנֵי הַכֹּל, אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אָחִיו. וּקְרָא כְּתִיב, וְיָרְקָה וְאָמְרָה כָּכָה וכו'. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (במדבר יב יד) וְאָבִיהָ יָרֹק יָרַק בְּפָנֶיהָ הֲלֹא תִכָּלֵם.

רַבִּי אַבָּהוּ אֲמַר ר' יוֹחָנָן, צָהֲבָה (וְיָרְקָה) רוֹקָא, דְּמִתְחֲזֵי לְכוֹלָא דְּאִיהוּ רוֹקָא, וְלָא מַיִם, וְלָא דְּאִתְכַּסֵּי בְּעַפְרָא.

לשון הקודש

הַשְּׁלִישִׁי? אָמַר רַבִּי יוּדָן, הַבְּכוֹר וְהָרִאשׁוֹן עַל כָּל פָּנִים שֶׁל מֵת הוּא, וְדַעַת שְׁנֵיהֶם בַּזִּוּוּג הָרִאשׁוֹן בְּמֵת.

לָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, (שם) וְעָלְתָה יְבִמְתוֹ הַשַּׁעֲרָה אֶל הַזְּקֵנִים – דָּבָר זֶה נִרְאֶה חֻצְפָּה! אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁזּוֹ חֻצְפָּה, אֶלָּא לְהַרְאוֹת הַטּוֹב שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת עִם הַמֵּת, וְהוּא לֹא רוֹצֶה, וּלְפִיכָךְ עוֹשִׂים לוֹ קָלוֹן לִפְנֵי כֻּלָּם.

אֵיזֶה קָלוֹן עוֹשִׂים לוֹ? שֶׁכָּתוּב וְיָרְקָה בְּפָנָיו, לְהִכָּלֵם בִּפְנֵי הַכֹּל, אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אָחִיו. וְהַפָּסוּק כּוֹתֵב, וְיָרְקָה וְאָמְרָה כָּכָה כוּ', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יב) וְאָבִיהָ יָרֹק יָרַק בְּפָנֶיהָ הֲלֹא תִכָּלֵם.

רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּעֲסָה (וְיָרְקָה) רֹק, שֶׁנִּרְאֶה שֶׁהוּא רֹק, וְלֹא מַיִם, וְלֹא

הַהִיא אִיתְתָא, דְּאָתַת לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְרָמַת רוֹקָא, וַחֲזֵי בָּהּ דְּאָכְלַת בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, וְלָא הֲוֵי מִתְחַזֵּי רוֹקָא, וְלָא אִתְעֲבִידַת הַהוּא יוֹמָא, וּלְבָתַר אִמְּלְכוּ וְאִזְדַּוְּוגוּ דָּא עִם דָּא.

וּמִי עֲבִיד ר' שִׁמְעוֹן הָכִי, וְהָתְנַן אִי אִמְּלְכוּ קוֹדֶם דְּתִסְתַּלֵּק קַמֵּי דַּיְּינָא יָאוֹת, וּמִדְּתִשְׁרֵי סִינֵיהּ קַמֵּי דַּיְּינָא לָא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, שְׁאֵנֵי הַהִיא אִיתְתָא, דְּעַד לָא עֲבָדוּ דָּא עִם דָּא, אֶלָּא דְּאַרְמֵית רוֹקָא לְמֶחֱזֵי, וְלָא הֲוָה כַּשְׁרָא וַאֲזָלוּ וְאִזְדַּוְּוגוּ דָּא עִם דָּא לְבָתַר.

וְחָלְצָה נַעֲלוֹ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (הושע ה ח) חָלַץ מֵהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כְּתִיב, (שמות ג ה) אַל תִּקְרַב הֲלֹם שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל

לשון הקודש

שֶׁהִתְכַּסָּה בֶּעָפָר.

הָאִשָּׁה הַהִיא, שֶׁבָּאָה לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן וְזָרְקָה רֹק, וְרָאָה בָּהּ שֶׁאָכְלָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, וְלֹא הָיָה נִרְאֶה רֹק, וְלֹא נֶעֱשְׂתָה בַּיּוֹם הַהוּא, וְאַחַר כָּךְ נִמְלְכוּ, וְהִזְדַּוְּגוּ זֶה עִם זֶה.

וְהַאִם רַבִּי שִׁמְעוֹן עָשָׂה כָּךְ? וַהֲרֵי לָמַדְנוּ, אִם נִמְלְכוּ קֹדֶם שֶׁתַּעֲלֶה לִפְנֵי הַדַּיָּן – נָאֶה! וּמִשֶּׁהִתִּירָה אֶת נַעֲלוֹ לִפְנֵי הַדַּיָּן – לֹא!

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שׁוֹנָה אוֹתָהּ הָאִשָּׁה, שֶׁטֶּרֶם שֶׁעָשׂוּ זֶה עִם זֶה, אֶלָּא שֶׁזָּרְקָה רֹק לִרְאוֹת, וְלֹא הָיָה כָּשֵׁר, וְהָלְכוּ וְהִזְדַּוְּגוּ זֶה עִם זֶה אַחַר כָּךְ.

וְחָלְצָה נַעֲלוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ה) חָלַץ מֵהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כָּתוּב

רַגְלֶיךָ, וְכִי מִנְעָל מְטַהֵר אֶת הַמָּקוֹם, אוֹ מְטַמֵּא אֶת הַמָּקוֹם. אֶלָּא אָמַר רִבִּי אַבָּא, מְלַמֵּד שֶׁצִּוָּה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּדֶרֶךְ כָּבוֹד לְהִתְפָּרֵשׁ מֵאִשְׁתּוֹ מִכֹּל וָכֹל. בְּמִשֶּׁה כְּתִיב נְעָלֶיךָ, וּבִיהוֹשֻׁעַ כְּתִיב (יהושע ה טו) נַעֲלֶךָ, שֶׁלֹּא יִתְפָּרֵשׁ מֵאִשְׁתּוֹ מִכֹּל וָכֹל, אֶלָּא לְעִתִּים מְזוּמָנִים.

כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו. (שמות ג ה) מָקוֹם יֵשׁ לְךָ בְּמַעֲלָה גְּדוֹלָה מִשְּׁאָר בְּנֵי אָדָם, מַדְרֵגָה הַנִּקְרֵאת קוֹדֶשׁ. וְעַל כֵּן נִצְטַוָּה לְהִתְפָּרֵשׁ מֵאִשְׁתּוֹ בְּדֶרֶךְ נַעַל. אַף כָּאן נָמֵי הַאי נַעַל פְּרִישׁוּת אִשָּׁה. (דף עג ע"א)

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, צָרִיךְ הָאָדָם לִבְטוֹחַ בְּקוֹנוֹ, וְלִיקַּח אִשָּׁה, וּלְהוֹלִיד בָּנִים, שֶׁלֹּא יֵלֵךְ עֲרִירִי לָעוֹלָם הַבָּא. דִּתְנַן, מַאי דִּכְתִיב, (ויקרא כ

לשון הקודש

(שמות ג) אַל תִּקְרַב הֲלוֹם שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, וְכִי מִנְעָל מְטַהֵר אֶת הַמָּקוֹם אוֹ מְטַמֵּא אֶת הַמָּקוֹם? אֶלָּא אָמַר רַבִּי אַבָּא, מְלַמֵּד שֶׁצִּוָּה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּדֶרֶךְ כָּבוֹד לְהִתְפָּרֵשׁ מֵאִשְׁתּוֹ מִכֹּל וָכֹל. בְּמִשֶּׁה כָּתוּב נְעָלֶיךָ, וּבִיהוֹשֻׁעַ כָּתוּב נַעֲלֶךָ, שֶׁלֹּא יִפְרֹשׁ מֵאִשְׁתּוֹ מִכֹּל וָכֹל, אֶלָּא לְעִתִּים מְזֻמָּנִים.

כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו. מָקוֹם יֵשׁ לְךָ בְּמַעֲלָה גְּדוֹלָה מִשְּׁאָר בְּנֵי אָדָם, מַדְרֵגָה הַנִּקְרֵאת קֹדֶשׁ. וְעַל כֵּן נִצְטַוָּה לְהִתְפָּרֵשׁ מֵאִשְׁתּוֹ בְּדֶרֶךְ נַעַל. אַף כָּאן גַּם הַנַּעַל הַזּוֹ פְּרִישׁוּת אִשָּׁה.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, צָרִיךְ אָדָם לִבְטֹחַ בְּקוֹנוֹ, וְלִקַּח אִשָּׁה, וּלְהוֹלִיד בָּנִים, שֶׁלֹּא יֵלֵךְ עֲרִירִי לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁשָּׁנִינוּ, מַהוּ

כא) עֲרִירִים יָמוּתוּ, דְּכָל מִי שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא כְּאִלּוּ לֹא נִבְרָא וְלֹא הָיָה, וְנִקְרָא עֲרִירִי מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא.

דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, מֵאַחַר שֶׁהָאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה, וּמוֹלִיד בָּנִים. נִקְרָא עֶבֶד ה', וְנוֹחֵל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהָעוֹלָם הַבָּא. דִּכְתִיב, (יחזקאל מד ל) לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ.

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה. לְמֶלֶךְ שֶׁנָּתַן פִּקָּדוֹן לִשְׁלֹשָׁה בְּנֵי אָדָם, הָאֶחָד שָׁמַר אֶת הַפִּקָּדוֹן. הַשֵּׁנִי אָבַד אֶת הַפִּקָּדוֹן לְגַמְרֵי. הַשְּׁלִישִׁי טִנֵּף אֶת הַפִּקָּדוֹן, וְנָתַן מִמֶּנּוּ לְאַחֵר לְשָׁמְרוֹ. לְיָמִים, בָּא הַמֶּלֶךְ לִתְבּוֹעַ פִּקְדוֹנוֹ. אוֹתוֹ שֶׁשָּׁמַר הַפִּקָּדוֹן, שִׁבְּחוֹ הַמֶּלֶךְ וַעֲשָׂאוֹ נֶאֱמָן בֵּיתוֹ. הַשֵּׁנִי שֶׁאָבַד אֶת הַפִּקָּדוֹן, הֶאֱבִידוֹ מִן הָעוֹלָם, וְצִוָּה שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (ויקרא כ) עֲרִירִים יָמוּתוּ? שֶׁכָּל מִי שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא כְּאִלּוּ לֹא נִבְרָא וְלֹא הָיָה, וְנִקְרָא עֲרִירִי מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא.

שֶׁאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, מֵאַחַר שֶׁהָאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה וּמוֹלִיד בָּנִים, נִקְרָא עֶבֶד ה', וְנוֹחֵל הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל מד) לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ.

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמֶלֶךְ שֶׁנָּתַן פִּקָּדוֹן לִשְׁלֹשָׁה בְּנֵי אָדָם. הָאֶחָד שָׁמַר אֶת הַפִּקָּדוֹן; הַשֵּׁנִי אִבֵּד אֶת הַפִּקָּדוֹן לְגַמְרֵי; הַשְּׁלִישִׁי טִנֵּף אֶת הַפִּקָּדוֹן, וְנָתַן מִמֶּנּוּ לְאַחֵר לְשָׁמְרוֹ. לְיָמִים בָּא הַמֶּלֶךְ לִתְבּוֹעַ פִּקְדוֹנוֹ. אוֹתוֹ שֶׁשָּׁמַר הַפִּקָּדוֹן, שִׁבְּחוֹ הַמֶּלֶךְ וַעֲשָׂאוֹ נֶאֱמָן בֵּיתוֹ. הַשֵּׁנִי שֶׁאִבֵּד אֶת הַפִּקָּדוֹן, הֶאֱבִידוֹ מִן הָעוֹלָם,

שֵׁם וּשְׁאֵרִית. הַשְּׁלִישִׁי שֶׁטִּנֵּף אֶת הַפִּקָּדוֹן, וְהִנִּיחַ מִמֶּנּוּ לְאַחֵר, אָמַר הַמֶּלֶךְ, הַנִּיחוּ לָזֶה עַד שֶׁנִּרְאֶה הָאַחֵר, הֵיאַךְ יַעֲשֶׂה מִמַּה שֶׁהִנִּיחַ זֶה בְּיָדוֹ, וּבֵין כָּךְ לֹא יֵצֵא מִבֵּית הַמֶּלֶךְ.

זָכָה הָאַחֵר, יֵצֵא זֶה לַחֵירוּת. לֹא זָכָה, אָמַר הַמֶּלֶךְ, תְּנוּ לָזֶה עוֹנֶשׁ עַל שֶׁטִּנֵּף אֶת הַפִּקָּדוֹן, וְיִשָּׁאֵר הַפִּקָּדוֹן שֶׁלּוֹ. רַב הוּנָא אָמַר, כֵּיוָן דְּעָאל עָאל.

וְאִי טִנֵּף אֶת הַפִּקָּדוֹן וְלֹא הִנִּיחַ בְּיַד אַחֵר לְשָׁמְרוֹ, מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, עַד שֶׁיָּבֹא אַחֵר וִיתַקֵּן מַה שֶׁטִּנֵּף זֶה, וְהַפִּקָּדוֹן מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוֹ שֶׁל זֶה, וְנוֹתְנִין אוֹתוֹ לָזֶה שֶׁתִּיקְּנוֹ.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, כְּתִיב (בראשית ב ז) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. כֵּיוָן

לשון הקודש

וְצִוָּה שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שֵׁם וּשְׁאֵרִית. הַשְּׁלִישִׁי שֶׁטִּנֵּף אֶת הַפִּקָּדוֹן וְהִנִּיחַ מִמֶּנּוּ לְאַחֵר – אָמַר הַמֶּלֶךְ: הַנִּיחוּ לָזֶה עַד שֶׁנִּרְאֶה הָאַחֵר הֵיאַךְ יַעֲשֶׂה מִמַּה שֶׁהִנִּיחַ זֶה בְּיָדוֹ, וּבֵין כָּךְ לֹא יֵצֵא מִבֵּית הַמֶּלֶךְ. **זָכָה** הָאַחֵר – יֵצֵא זֶה לַחֵרוּת. לֹא זָכָה – אָמַר הַמֶּלֶךְ: תְּנוּ לָזֶה עֹנֶשׁ עַל שֶׁטִּנֵּף אֶת הַפִּקָּדוֹן, וְיִשָּׁאֵר הַפִּקָּדוֹן שֶׁלּוֹ. רַב הוּנָא אָמַר, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנָס – נִכְנָס.

וְאִם טִנֵּף אֶת הַפִּקָּדוֹן וְלֹא הִנִּיחַ בְּיַד אַחֵר לְשָׁמְרוֹ, מוֹצִיאִים אוֹתוֹ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, עַד שֶׁיָּבֹא אַחֵר וִיתַקֵּן מַה שֶׁטִּנֵּף זֶה, וְהַפִּקָּדוֹן מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוֹ שֶׁל זֶה, וְנוֹתְנִים אוֹתוֹ לָזֶה שֶׁתִּקְּנוֹ.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, כָּתוּב (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ

דַּאֲמַר נִשְׁמַת חַיִּים, אַמַּאי וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. אֶלָּא, עַל מְנָת כֵּן נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נְשָׁמָה בָּאָדָם, שֶׁיִּהְיֶה לְנֶפֶשׁ חַיָּה. בְּמַעֲרָבָא קוֹרִין לְיוֹלֶדֶת, חַיָּה.

וְתוּ, אֱלֹהִים אַפִּיק זִינִין לְזִינֵיהּ, וְהִיא הַנְּשָׁמָה. וְהַנְּשָׁמָה מִתְחַלֶּקֶת וּמִתְרַבָּה בַּגּוּף, בְּעוֹד שֶׁהִיא בַּגּוּף, וְכֵיוָן שֶׁיּוֹצְאָה מֵהַגּוּף, מִתְרַבָּה בְּיוֹתֵר, וּמַשֶּׂגֶת מַה שֶּׁלֹּא תוּכַל לְהַשִּׂיג בְּעוֹדָהּ בַּגּוּף.

וְתֵיכֶף שֶׁנִּפְרֶדֶת מֵהַגּוּף, רוֹצָה לְהִדָּבֵק בֵּאלֹהִים, וּבְגִין דְּלָא אֲפִיקַת גּוּפָא, דְּהוּא זִינֵיהּ, כְּמָה דַּאֲפִיק אֱלֹהִים נִשְׁמָתָא דְּהוּא זִינֵיהּ, לֹא מִתְקַבְּלַת, וְחוֹזֶרֶת וְשׁוֹאֶפֶת עַד שֶׁתִּכָּנֵס בְּגוּף אַחֵר, כְּדֵי לְקַיֵּים זֶרַע וְלָשׁוּב לְהִדָּבֵק בַּגּוּף הַטָּהוֹר וְהַזַּךְ וְהַנָּקִי. וּמִי שֶׁלֹּא הִנִּיחַ בָּנִים, לָא מִזְדַּקֵּק לֵיהּ. הָדָא

לשון הקודש

חַיָּה. כֵּיוָן שֶׁאָמַר נִשְׁמַת חַיִּים, לָמָּה וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה? אֶלָּא עַל מְנָת כֵּן נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נְשָׁמָה בָּאָדָם, שֶׁיִּהְיֶה לְנֶפֶשׁ חַיָּה. בַּמַּעֲרָב קוֹרְאִים לְיוֹלֶדֶת חַיָּה. **וְעוֹד,** אֱלֹהִים הוֹצִיא מִינִים לְמִינוֹ, וְהִיא הַנְּשָׁמָה, וְהַנְּשָׁמָה מִתְחַלֶּקֶת וּמִתְרַבָּה בַּגּוּף, בְּעוֹד שֶׁהִיא בַּגּוּף, וְכֵיוָן שֶׁיּוֹצְאָה מֵהַגּוּף, מִתְרַבָּה בְּיוֹתֵר, וּמַשֶּׂגֶת מַה שֶּׁלֹּא תוּכַל לְהַשִּׂיג בְּעוֹדָהּ בַּגּוּף.

וְתֵיכֶף שֶׁנִּפְרֶדֶת מֵהַגּוּף, רוֹצָה לְהֵדָּבֵק בֵּאלֹהִים, וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא הוֹצִיאָה גּוּף, שֶׁהוּא מִינוֹ, כְּמוֹ שֶׁהוֹצִיא אֱלֹהִים נְשָׁמָה שֶׁהִיא מִינוֹ – לֹא מִתְקַבֶּלֶת, וְחוֹזֶרֶת וְשׁוֹאֶפֶת עַד שֶׁתִּכָּנֵס בְּגוּף אַחֵר, כְּדֵי לְקַיֵּם זֶרַע לָשׁוּב לְהִדָּבֵק בַּגּוּף הַטָּהוֹר וְהַזַּךְ וְהַנָּקִי. וּמִי שֶׁלֹּא הִנִּיחַ בָּנִים, לֹא

הוּא דִּכְתִיב, (ירמיה ב כד) בְּאַוַּת נַפְשָׁהּ שָׁאֲפָה רוּחַ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הַאי מַאן דְּלָא אִשְׁתָּאַר בַּתְרֵיהּ גִּזְעִין לְשָׁרְשָׁא, נִשְׁמָתֵיהּ אִשְׁתֵּיצִי מִן הַהוּא דִּמְיוּנָא דְּכָלֵיל כָּל דִּמְיוּנִין, עַד דְּמִתְגַּלְגְּלָא, וְאִיתוֹרָקַת מִמָּאנָא לְמָאנָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שם מח יא) וְלֹא הוּרַק מִכְּלִי אֶל כֶּלִי. מַאי תַּקְנְתֵּיהּ. כְּתִיב, (ויקרא כה כה) וּבָא גֹאֲלוֹ הַקָּרֹב אֵלָיו וְגָאַל אֵת מִמְכַּר אָחִיו.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִתְגַּלְגֶּלֶת עַד דִּי תִשְׁכַּח מָאנָא דְּכַשְׁרָא לְאִתְתַּקָּנָא. וְאִי הַהוּא פָּרוֹקָא לָא הֲוֵי, קוּזְטִיפָּא דְּבוּדִיטָא אִתְבַּר. וְעַל הַאי אִתְקְרֵי, (דברים ז י) וּמְשַׁלֵּם לְשׂוֹנְאָיו אֶל פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ. וּכְתִיב (שם ה י) וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָי.

לשון הקודש

מִזְדַּקֵּק לוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה ב) בְּאַוַּת נַפְשָׁהּ שָׁאֲפָה רוּחַ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, מִי שֶׁלֹּא הִשְׁאִיר אַחֲרָיו גִּזְעִים לַשֹּׁרֶשׁ, נִשְׁמָתוֹ כָּלָה מִן אוֹתוֹ הַדִּמְיוֹן שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַדִּמְיוֹנוֹת, עַד שֶׁמִּתְגַּלְגֶּלֶת וּמוּרֶקֶת מִכְּלִי לִכְלִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ח) וְלֹא הוּרַק מִכְּלִי אֶל כֶּלִי. מַה תַּקָּנָתוֹ? כָּתוּב (ויקרא כה) וּבָא גֹאֲלוֹ הַקָּרֹב אֵלָיו וְגָאַל אֵת מִמְכַּר אָחִיו.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִתְגַּלְגֶּלֶת עַד שֶׁתִּמְצָא כְּלִי כָּשֵׁר לְהִתְתַּקֵּן. וְאִם אוֹתוֹ הַגּוֹאֵל אֵינֶנּוּ, נִשְׁבָּר הַכְּלִי הַיָּקָר, וְעַל זֶה נִקְרָא (דברים ז) וּמְשַׁלֵּם לְשֹׂנְאָיו אֶל פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ. וְכָתוּב (שם ה) וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָי.

הֵילְכָךְ אָמַר רִבִּי אַבָּא, כְּתִיב (בראשית ט ו) בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. מַה שֶׁמָּא דָא אַפִּיק זִינִין לְזִינֵיהּ, כָּךְ בָּעֵי בַּר נָשׁ לַאֲפָקָא זִינִין לְזִינֵיהּ.

פָּרָשַׁת כִּי תָבֹא

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, אָזַל לֵיהּ וַעֲרַק לְמַדְבְּרָא דְלוּד, וְאִתְגְּנֵיז בְּחַד מְעַרְתָּא, הוּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ. אִתְרְחֵישׁ לוֹן נִיסָּא, וּנְפַק לְהוֹ חַד חֲרוּבָא, וְחַד מַעְיָינָא דְמַיָּיא. אָכְלֵי מֵהַהוּא חֲרוּבָא, וְשָׁתָאן מֵאִינוּן מַיִין. הֲוָה אֵלִיָּהוּ זָכוּר לַטּוֹב, אָתֵי לוֹן בְּכָל יוֹמָא תְּרֵי זִמְנֵי, וְאוֹלִיף לוֹן. וְלָא יָדַע אֵינַשׁ בְּהוּ.

יוֹמָא חַד הֲווֹ חַכִּימַיָּיא בְּבֵי מִדְרְשָׁא שׁוֹאֲלִין, וְאָמְרִין, קְלָלוֹת שֶׁבְּתוֹרַת כֹּהֲנִים, אִינוּן כְּנֶגֶד בַּיִת רִאשׁוֹן. קְלָלוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֵה תוֹרָה כְּנֶגֶד

לשון הקודש

לָכֵן אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּתוּב (בראשית ט) בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. מַה שֵּׁם זֶה הוֹצִיא מִינִים לְמִינוֹ, כָּךְ צָרִיךְ אָדָם לְהוֹצִיא מִינִים לְמִינוֹ.

פָּרָשַׁת כִּי תָבֹא

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי הָלַךְ לוֹ וּבָרַח לְמִדְבַּר לוּד, וְנִגְנַז בִּמְעָרָה אַחַת, הוּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ. הִתְרַחֵשׁ לָהֶם נֵס, וְיָצָא לָהֶם חָרוּב אֶחָד וּמַעְיָן מַיִם אֶחָד. אָכְלוּ מֵאוֹתוֹ חָרוּב, וְשָׁתוּ מֵאוֹתָם מַיִם. הָיָה אֵלִיָּהוּ, זָכוּר לַטּוֹב, בָּא אֲלֵיהֶם כָּל יוֹם פַּעֲמַיִם, וּמְלַמֵּד אוֹתָם. וְלֹא יָדַע אִישׁ עֲלֵיהֶם.

יוֹם אֶחָד הָיוּ שׁוֹאֲלִים הַחֲכָמִים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְאוֹמְרִים קְלָלוֹת שֶׁבְּתוֹרַת כֹּהֲנִים, הֵן כְּנֶגֶד בַּיִת רִאשׁוֹן. קְלָלוֹת

בַּיִת שֵׁנִי וְגָלוּת אַחֲרוֹן. בַּקְּלָלוֹת שֶׁבְּתוֹרַת כֹּהֲנִים, אִית בְּהוּ הַבְטָחוֹת, וַחֲבִיבוּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב, (ויקרא כו מב) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וגו'. וּכְתִיב (שם כו מד) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם. קְלָלוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֵה תוֹרָה, לֵית בְּהוּ הַבְטָחוֹת, וְלֵית בְּהוּ נֶחָמָה כְּלָל, כְּמָא דִכְתִיב, בַּקְּלָלוֹת קַדְמָאִין. וְלָא הֲווֹ יָדְעֵי.

קָם רַבִּי יְהוּדָה בַּר אִלְעָאי וַאֲמַר, חֲבָל עַל גְּרִיעוּתָא דְּבַר יוֹחָאי, וְלֵית מַאן דְּיָדַע מִגֵּיהּ. וְאִלּוּ יָדְעֵי, לֵית רְשׁוּ לְגַלָּאָה לֵיהּ.

ר' יוֹסִי בְּרִבִּי יְהוּדָה, קָם יוֹמָא חַד בְּצַפְּרָא, חָמֵי כָּל אִינּוּן עוֹפִין דְּאִינּוּן הֲווֹ טָאסָן, וְשַׁפְּנִינָא חָדָא אָזְלָא בַּתְרַיְיהוּ. קָם עַל רַגְלוֹי וַאֲמַר, שַׁפְּנִינָא, שַׁפְּנִינָא מְהֵימְנָא, מִיּוֹמָא טוֹפָנָא דְּיוֹקְנָא דְּעַמָּא קַדִּישָׁא, לְךָ יָאוֹת וּלְךָ נָאֶה, זִיל וַעֲבִיד לִי

לשון הקודש

שֶׁבְּמִשְׁנֵה תוֹרָה כְּנֶגֶד בַּיִת שֵׁנִי וְגָלוּת אַחֲרוֹן. הַקְּלָלוֹת שֶׁבְּתוֹרַת כֹּהֲנִים יֵשׁ בָּהֶן הַבְטָחוֹת וַחֲבִיבוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְגו'. וְכָתוּב, וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם. הַקְּלָלוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֵה תוֹרָה אֵין בָּהֶן הַבְטָחוֹת, וְאֵין בָּהֶן נֶחָמָה כְּלָל, כַּכָּתוּב בַּקְּלָלוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִים.

קָם רַבִּי יְהוּדָה בַּר אִלְעַאי וְאָמַר, חֲבָל עַל חֶסְרוֹנוֹ שֶׁל בַּר יוֹחַאי, וְאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ עָלָיו. וְאִלּוּ יָדְעוּ, אֵין רְשׁוּת לְגַלּוֹת אוֹתוֹ. **רַבִּי** יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה קָם יוֹם אֶחָד בַּבֹּקֶר, רָאָה אֶת כָּל אוֹתָם עוֹפוֹת שֶׁהֵם הָיוּ טָסִים, וְיוֹנָה אַחַת הוֹלֶכֶת בֵּינֵיהֶם. קָם עַל רַגְלָיו וְאָמַר: יוֹנָה, יוֹנָה נֶאֱמָנָה, מִיּוֹם

שְׁלִיחוּתָא חָדָא לְבַר יוֹחָאי, בַּאֲתַר דְּאִיהוּ תַּמָּן.

אִסְתַּחֲרָא הַהוּא שַׁפְנִינָא וְקָמַת קַמֵּיהּ. כְּתַב פִּתְקָא חָדָא, וַאֲמַר מָה דַּאֲמַר. וְקָמַת שַׁפְנִינָא וּנְטָלַת בְּפוּמָהּ, וַאֲזָלַת לְגַבֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְשַׁוְיָאַת לֵיהּ בִּכְנָפָא. אִסְתַּכַּל בְּהַהוּא פִּתְקָא, וּבְכָה, הוּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ. וַאֲמַר, בָּכֵינָא עַל פְּרִישׁוּתָנָא מִן חַבְרַיָּא, וּבָכֵינָא עַל מִלִּין אִלֵּין, דְּלָא אִתְגַּלְיָין לְהוֹ, מַה יַּעַבְדּוּן דָּרֵי בַּתְרָאי, אִי יַשְׁגִּיחוּן בְּהַאי.

אַדְהָכִי, אָתָא אֵלִיָּהוּ זָכוּר לַטּוֹב, חֲמֵי דִּבְכֵי, אָמַר בִּשְׁלִיחוּתָא אָחֳרָא הֲוֵינָא זַמִּין, הַשְׁתָּא, וְשַׁדְּרַנִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשַׁכְּכָא דְּמָעֵיךְ. אִי רַבִּי, אִי רַבִּי, לָא הֲוָה אִצְטְרִיךְ הַשְׁתָּא לְגַלָּאָה לְצַדִּיקַיָּא מִלִּין אִלֵּין.

לשון הקודש

הַמַּבּוּל דְּמוּת הָעָם הַקָּדוֹשׁ לָךְ יָפֶה וְלָךְ נָאֶה. לְכִי וַעֲשִׂי לִי שְׁלִיחוּת אַחַת לְבַר יוֹחַאי, בַּמָּקוֹם שֶׁהוּא שָׁם.

הִסְתּוֹבְבָה אוֹתָהּ הַיּוֹנָה וְעָמְדָה לְפָנָיו. כָּתַב פֶּתֶק אֶחָד, וְאָמַר מַה שֶּׁאָמַר. וְעָמְדָה הַיּוֹנָה וְלָקְחָה אוֹתוֹ בְּפִיהָ, וְהָלְכָה אֶל רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְשָׂמָה אוֹתוֹ בִּכְנָפֶיהָ. הִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ הַפֶּתֶק וּבָכָה, הוּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, וְאָמַר: אֲנִי בּוֹכֶה עַל הַפְּרִידָה מִן הַחֲבֵרִים, וַאֲנִי בּוֹכֶה עַל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ שֶׁלֹּא הִתְגַּלּוּ לָהֶם, מַה יַּעֲשׂוּ הַדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים אִם יַשְׁגִּיחוּ בָּזֶה?

בֵּינְתַּיִם בָּא אֵלִיָּהוּ, זָכוּר לַטּוֹב, וְרוֹאֶה שֶׁבּוֹכֶה. אָמַר, הָיִיתִי מְזֻמָּן לִשְׁלִיחוּת אַחֶרֶת כָּעֵת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁלַח אוֹתִי לְשַׁכֵּךְ אֶת דִּמְעוֹתֶיךָ. אִי רַבִּי, אִי רַבִּי, לֹא הָיָה צָרִיךְ כָּעֵת לְגַלּוֹת לַצַּדִּיקִים הַדְּבָרִים הַלָּלוּ.

אֲבָל כָּךְ אֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּקְלָלוֹת קַדְמָאִין אִית תְּלָתִין וּתְרֵין קְרָאֵי, וְכֻלְּהוּ לָקֶבֵיל שְׁבִילֵי דְאוֹרַיְיתָא. בִּקְלָלוֹת בַּתְרָאי אִית בְּהוּ חַמְשִׁין וּתְלַת קְרָאֵי, לָקֶבֵיל פָּרְשִׁיָּין וְאוֹרְחִין דְּאוֹרַיְיתָא.

בְּגָלוּת קַדְמָאָה דְּבַית רִאשׁוֹן, עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אִינוּן שְׁבִילִין סְתִימִין דְּסִתְרָא, אִתְגְּלֵי חוֹבַיְיהוּ, וְאִתְגְּלֵי קִיצָא דִילְהוֹן, וְנֶחָמָתָא וְאַבְטָחוּתָא דִילְהוֹן. בְּגָלוּת בַּתְרָאָה דְּבַית שֵׁנִי, עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל חַמְשִׁין וּתְלַת פָּרָשִׁיוֹת אוֹרְחִין דְּאִתְגַּלְיָין, אִסְתִּים חוֹבַיְיהוּ, וְאִסְתִּים קִיצַיְיהוּ, וְלָא כְתִיב בְּהוּ הַבְטָחוֹת וְנֶחָמוֹת (דף עג ע"ב)◆

אַדְהָכִי, עֲבַר חַד רוּחָא, וְאַפְּרֵישׁ לוֹן, וְסָלִיק אֵלִיָּהוּ גּוֹ גַּלְגַּלָּא דְנוּרָא, וְאִשְׁתָּאַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וּבְכֵי, וְאַדְמוּךְ אַפֵּיתְחָא דְמְעַרְתָּא. אַדְהָכִי,

לשון הקודש

אֲבָל כָּךְ אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בַּקְּלָלוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת יֵשׁ שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם פְּסוּקִים, וְכֻלָּם כְּנֶגֶד דַּרְכֵּי הַתּוֹרָה. בַּקְּלָלוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת יֵשׁ בָּהֶן חֲמִשִּׁים וּשְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים, כְּנֶגֶד פָּרָשִׁיוֹת וְדַרְכֵּי הַתּוֹרָה.

בְּגָלוּת רִאשׁוֹנָה שֶׁל בַּית רִאשׁוֹן עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אוֹתָם שְׁבִילִים נִסְתָּרִים שֶׁל הַסֵּתֶר, הִתְגַּלָּה חֶטְאָם, וְהִתְגַּלָּה קִצָּם, וְהַנֶּחָמָה וְהַבְטָחָה שֶׁלָּהֶם. בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל בַּית שֵׁנִי עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וְשָׁלֹשׁ פָּרָשִׁיוֹת וּדְרָכִים שֶׁנִּגְלוּ, נִסְתָּם חֶטְאָם וְנִסְתַּר קִצָּם, וְלֹא כָתוּב בָּהֶם הַבְטָחוֹת וְנֶחָמוֹת.

בֵּינְתַּיִם עָבְרָה רוּחַ אַחַת וְהִפְרִידָה אוֹתָם, וְעָלָה אֵלִיָּהוּ בְּתוֹךְ גַּלְגַּל שֶׁל אֵשׁ,

אֲתָא אֵלִיָּהוּ זָכוּר לַטּוֹב, אֲמַר, קוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן אִתְעַר מִשְׁנָתָךְ, זַכָּאָה חוּלָקָךְ, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרָךְ. כָּל הַבְטָחוֹת וְנֶחָמוֹת דְּיִשְׂרָאֵל, בְּהַנֵּי קְלָלוֹת כְּתִיבֵי.

פּוֹק וַחֲזֵי, מַלְכָּא דִּרְחִים לִבְרֵיהּ, וְאַף עַל גַּב דְּלַטְיֵיהּ וְאַלְקְיֵיהּ, רְחִימוּ דִּמְעוֹי עֲלֵיהּ. כַּד אַחֲזֵי רוּגְזָא תַּקִּיף, כְּדֵין רַחֲמָנוּתָא עֲלֵיהּ. כָּךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַף עַל גַּב דְּלַיֵּיט, מִלּוֹי בִּרְחִימוּ. אִתְחַזְיָין בְּאִתְגַּלְיָיא לְוָוטִין, וְאִינוּן טַבְוָון סַגִּיאָן, בְּגִין דְּאִלֵּין קְלָלוֹת בִּרְחִימוּ הֲוֹוּ. מַה דְּלָא הֲוָה כֵּן בְּאִינוּן קַדְמָאִין, דְּכֻלְּהוּ הֲוֹוּ בְּדִינָא תַּקִּיף.

בְּאִלֵּין אִית דִּינָא וּרְחִימוּ, כְּאַבָּא דִּרְחִים עַל בְּרֵיהּ, וּרְצוּעָה דְּמַלְקִיוּתָא נָקִיט בִּידֵיהּ,

לשון הקודש

וְנִשְׁאָר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וּבָכָה וְנִרְדַּם עַל פֶּתַח הַמְּעָרָה. בֵּינְתַיִם בָּא אֵלִיָּהוּ, זָכוּר לַטּוֹב, וְאָמַר: קוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְהִתְעוֹרֵר מִשְׁנָתְךָ. אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בִּכְבוֹדְךָ. כָּל הַהַבְטָחוֹת וְהַנֶּחָמוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּתוּבוֹת בַּקְּלָלוֹת הַלָּלוּ.

בֹּא וּרְאֵה, מֶלֶךְ שֶׁאוֹהֵב אֶת בְּנוֹ, וְאַף עַל גַּב שֶׁקִּלֵּל אוֹתוֹ וְהִלְקָה אוֹתוֹ, אַהֲבַת מֵעָיו עָלָיו. כְּמַרְאֶה רֹגֶז חָזָק, אָז רַחֲמָנוּתוֹ עָלָיו. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – אַף עַל גַּב שֶׁקִּלֵּל, דְּבָרָיו הֵם בְּאַהֲבָה. נִרְאִים בַּגָּלוּי כִּקְלָלוֹת, וְהֵם טוֹבוֹת גְּדוֹלוֹת, מִשּׁוּם שֶׁאֵלּוּ הַקְּלָלוֹת הָיוּ בְּאַהֲבָה, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה כֵּן בְּאוֹתָן הָרִאשׁוֹנוֹת, שֶׁכֻּלָּן הָיוּ בַּדִּין הַקָּשֶׁה.

בְּאֵלּוּ יֵשׁ דִּין וְאַהֲבָה, כְּאָב הָאוֹהֵב אֶת

עֲבִיד נְהִימוּ סַגְיָא, וְקָלִין רַבְרְבִין. וּמַלְקִיוּתָא כְּלִילִין בְּרַחֲמֵי.

וְקַשְׁיָא מִכָּל אִינּוּן קְלָלוֹת, דָּא הוּא דִּכְתִיב, גַּם כָּל חֳלִי וְכָל מַכָּה אֲשֶׁר לֹא כָתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה יַעֲלֵם ה' עָלֶיךָ עַד הִשָּׁמְדֶךָ. הָכָא אִינּוּן הַבְטָחוֹת דְּאַבָּא עַל בְּרֵיהּ, בִּרְחִימוּ סַגִּי. יַעֲלֶה לָא כְּתִיב, אֶלָּא יַעְלֵם, יַכְבֵּשׁ לוֹן, וִיכַסֵּי לוֹן בְּנוּקְבָא דְּדוּכְתַּיְיהוּ, דְּלָא יִפְקוּן לְבַר, וִיהוֹן כְּבוּשִׁין וּמְכוּסִין בְּנוּקְבַיְיהוּ.

עַד הִשָּׁמְדֶךָ, מַה דְּלָא יְהֵי לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא, דְּהָא אוּמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא יְשֵׁיצֵי יַת יִשְׂרָאֵל לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין, וְדוּכְרָנֵיהוֹן יְהֵי קַיָּים תְּדִירָא. דִּכְתִיב, (ישעיה סו כב) כֵּן יַעֲמֹד זַרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם. וּכְתִיב, (ירמיה לא לו) כֹּה אָמַר ה' אִם יִמַּדּוּ שָׁמַיִם מִלְּמַעְלָה וכו'.

לשון הקודש

בְּנוֹ וּרְצוּעַת הַמַּלְקוֹת לָקַח בְּיָדוֹ, עָשָׂה נְהִימָה גְּדוֹלָה וְקוֹלוֹת גְּדוֹלִים. וְהַמַּלְקִיּוֹת כְּלוּלוֹת בְּרַחֲמִים.

וְקָשֶׁה מִכָּל אוֹתָן הַקְּלָלוֹת – זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים כח) גַּם כָּל חֳלִי וְכָל מַכָּה אֲשֶׁר לֹא כָתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה יַעֲלֵם ה' עָלֶיךָ עַד הִשָּׁמְדֶךָ. כָּאן הֵן הַהַבְטָחוֹת שֶׁל הָאָב עַל בְּנָיו, בְּאַהֲבָה רַבָּה. לֹא כָתוּב יַעֲלֶה, אֶלָּא יַעְלֵם, יִכְבֹּשׁ אוֹתָם וְיַכְסֶה אוֹתָם בַּנֶּקֶב שֶׁל מְקוֹמָם, שֶׁלֹּא יֵצְאוּ הַחוּצָה, וְיִהְיוּ כְּבוּשִׁים וּמְכֻסִּים בְּנִקְבֵּיהֶם.

עַד הִשָּׁמְדֶךָ – מַה שֶּׁלֹּא יִהְיֶה לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים, שֶׁהֲרֵי נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יַשְׁמִיד אֶת יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים, וְזִכְרוֹנָם יִהְיֶה קַיָּם תָּמִיד, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) כֵּן יַעֲמֹד

וְהוֹאִיל וּבְאוֹמָאָה אִיהוּ דְּלָא יִשְׂתֵּיצוּן יִשְׂרָאֵל, זְמִינָא דִּיהוֹן כָּל מַכְתְּשִׁין וּמַרְעִין טְמִירִין וּמְכוּסִין, דְּלָא יִפְקוּן לְבַר לְאַבְאָשָׁא לוֹן, עַד זִימְנָא דְּיִשְׂתֵּיצוּן מִן עָלְמָא, מַה דְּלָא יְהֵא לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין.

סוֹפָא דְכוּלְהוֹן וְסִיוּמָא דִילְהוֹן, וֶהֱשִׁיבְךָ ה' מִצְרַיִם בָּאֳנִיּוֹת בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְךָ לֹא תֹסִיף עוֹד לִרְאֹתָהּ וְהִתְמַכַּרְתֶּם שָׁם לְאֹיְבֶיךָ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת וְאֵין קֹנֶה. הָכָא הַבְטָחוֹת וְנֶחָמוֹת, דְּזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד לְיִשְׂרָאֵל בְּסוֹף יוֹמַיָא. וֶהֱשִׁיבְךָ ה' מִצְרַיִם בָּאֳנִיּוֹת, אַבְטָחוּתָא לַאֲתָבָא וּלְמֶעְבַּד נִסִּין וְאָתִין דַּעֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, בְּיוֹמִין קַדְמָאִין. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (מיכה ז טו) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

לשון הקודש

זַרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם, וְכָתוּב (ירמיה לא) כֹּה אָמַר ה' אִם יִמַּדּוּ שָׁמַיִם מִלְּמַעְלָה כו'.

וְהוֹאִיל וּבִשְׁבוּעָה הוּא שֶׁלֹּא יֶשְׁמְדוּ יִשְׂרָאֵל, עֲתִידִים שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַמַּכּוֹת וְהַחֲטָאִים טְמִירִים וּמְכֻסִּים, שֶׁלֹּא יֵצְאוּ הַחוּצָה לְהָרַע לְיִשְׂרָאֵל עַד הַזְּמַן שֶׁיִּכְלוּ מִן הָעוֹלָם, מַה שֶּׁלֹּא יִהְיֶה לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

הַסּוֹף שֶׁל כֻּלָּם וְהַסִּיּוּם שֶׁל כֻּלָּם – (דברים כח) וֶהֱשִׁיבְךָ ה' מִצְרַיִם בָּאֳנִיּוֹת בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְךָ לֹא תֹסִיף עוֹד לִרְאֹתָהּ וְהִתְמַכַּרְתֶּם שָׁם לְאֹיְבֶיךָ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת וְאֵין קֹנֶה. כָּאן הַבְטָחוֹת וְנֶחָמוֹת שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לְיִשְׂרָאֵל בְּסוֹף הַיָּמִים. וֶהֱשִׁיבְךָ ה' מִצְרַיִם בָּאֳנִיּוֹת – הַהַבְטָחָה לָשׁוּב

בָּאָנִיּוֹת, הָכָא אִיהוּ, כְּמָה דַּאֲמַרְתְּ, דְּאַתְּ דָּרֵישׁ בַּעֲנִיּוּת, שֶׁתִּכְלֶה פְּרוּטָה מִן הַכִּים. אֲבָל, זְמִינִין כָּל בְּנֵי עָלְמָא לְמֵיתֵי עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל עַל סְפִינָן דְּיַמָּא, וְיַחְשְׁבוּן לְשֵׁיצָאָה לוֹן מִן עָלְמָא, וְכֻלְּהוּ טְבִיעִין גּוֹ יַמָּא, כְּמָה דַּעֲבַד בְּיוֹמִין קַדְמָאִין.

וְתַמָּן אִיהוּ חֶדְוָה סַגִּיאָה. כְּתִיב הָכָא בָּאָנִיּוֹת, וּכְתִיב הָתָם (ישעיה מג יד) **בָּאֳנִיּוֹת רִנָּתָם. מַה לְּהַלָּן רִנָּה אַף כָּאן רִנָּה.**

בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְךָ. מִן יוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, לָא גַּלֵּי גְּבוּרָתֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְחַזָּאָה בְּעָלְמָא, וְשַׁעֲתָא דִּרְעוּתָא, אֶלָּא בְּהַהוּא דֶּרֶךְ. כִּי כַּאֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם, בְּאוֹתוֹ דֶּרֶךְ, וּבְהַהוּא גַּוְונָא יַעֲבִיד לָךְ.

לשון הקודש

וְלַעֲשׂוֹת נִסִּים וְאוֹתוֹת שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם בַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

בָּאָנִיּוֹת – כָּאן הוּא, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְתָּ, שֶׁאַתָּה דּוֹרֵשׁ בַּעֲנִיּוּת, שֶׁתִּכְלֶה הַפְּרוּטָה מִן הַכִּים. אֲבָל עֲתִידִים כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לָבֹא עַל יִשְׂרָאֵל עַל סְפִינוֹת הַיָּם, וְיַחְשְׁבוּ לְהַשְׁמִיד אוֹתָם מִן הָעוֹלָם, וְכֻלָּם יִטְבְּעוּ בְּתוֹךְ הַיָּם, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה בַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים.

וְשָׁם הִיא שִׂמְחָה גְּדוֹלָה. כָּתוּב כָּאן בָּאָנִיּוֹת, וְכָתוּב שָׁם (ישעיה מג) בָּאֳנִיּוֹת רִנָּתָם. מַה לְּהַלָּן רִנָּה – אַף כָּאן רִנָּה.

בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְךָ. מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם לֹא גִּלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת גְּבוּרָתוֹ לְהַרְאוֹתָהּ בָּעוֹלָם וּשְׁעַת רָצוֹן, אֶלָּא בְּאוֹתָהּ דֶּרֶךְ. כִּי כַּאֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם – בְּאוֹתוֹ דֶּרֶךְ, וּבְאוֹתוֹ גָּוֵן יַעֲשֶׂה לְךָ.

דְּהָא לְבָתַר מִכָּל שְׁאָר סִטְרִין יִתְכַּנְּשׁוּן עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וְיַחְשְׁבוּן יִשְׂרָאֵל, דִּבְזִמְנָא דָא יִתְאַבְּדוּן, וְאִינוּן זְבִינִין לְבַעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וְהִתְמַכַּרְתֶּם שָׁם, וְנִמְכַּרְתֶּם לָא כְתִיב, אֶלָּא וְהִתְמַכַּרְתֶּם, בִּלְבַבְכֶם תַּחְשְׁבוּן דְּאַתּוּן זְבִינִין, וְלָאו הָכִי, דְּהָא וְאֵין קוֹנֶה כְּתִיב, וְלֵית מַאן דְּיָכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלַיְיהוּ.

וְכָל דָּא, לְסוֹף יוֹמַיָּא. וְתַלְיָיא כּוּלָּא בִּתְיוּבְתָּא. וְכוּלָּא סְתִים. כְּמָא דִכְתִיב, לְמַעַן תַּשְׁכִּילוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן. מַאן דְּאִית לֵיהּ לִבָּא, יִסְתַּכַּל וִידַע לַאֲתָבָא לְמָארֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ ר' שִׁמְעוֹן, בְּאָן אֲתַר אִתְגַּלְיָיא פּוּרְקָנָא דְּיִשְׂרָאֵל בְּהַנֵּי קְלָלוֹת. אָמַר, אַשְׁגַּח וְדַיְיק, דּוּכְתָּא בִּישָׁא מִכֻּלְּהוּ, תַּמָּן הֲוֵי.

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי לְאַחַר מִכָּל שְׁאָר הַצְּדָדִים יִתְכַּנְּסוּ עַל יִשְׂרָאֵל, וְיַחְשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁבַּזְּמַן הַזֶּה יֹאבְדוּ, וְהֵם מְכוּרִים לִירִיבֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים כח) וְהִתְמַכַּרְתֶּם שָׁם. לֹא כָתוּב וְנִמְכַּרְתֶּם, אֶלָּא וְהִתְמַכַּרְתֶּם, בִּלְבַבְכֶם תַּחְשְׁבוּ שֶׁאַתֶּם מְכוּרִים, וְאֵין זֶה כָּךְ, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וְאֵין קֹנֶה, וְאֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם.

וְכָל זֶה לְסוֹף הַיָּמִים, וְהַכֹּל תָּלוּי בִּתְשׁוּבָה, וְהַכֹּל נִסְתָּר, כַּכָּתוּב (שם כט) לְמַעַן תַּשְׂכִּילוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב, יִסְתַּכֵּל וְיֵדַע לָשׁוּב לְרִבּוֹנוֹ. **אָמַר** לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּאֵיזֶה מָקוֹם הִתְגַּלְּתָה גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל בַּקְּלָלוֹת הַלָּלוּ? אָמַר, הַשְׁגַּח וְדַיֵּק, מָקוֹם רַע מִכֻּלָּם, שָׁם זֶה יֶשְׁנוֹ.

אַשְׁגַּח וְדַיֵּיק וְאַשְׁכַּח, דִּכְתִיב, וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלֻאִים לְךָ מִנֶּגֶד וּפָחַדְתָּ לַיְלָה וְיוֹמָם וְלֹא תַאֲמִין בְּחַיֶּיךָ. וְאַף עַל גַּב דְּיָדְעֵי חַבְרַיָּא זְמַן, אִינּוּן חַיִּים, תְּלוּיִן קַמָּן וּסְפֵיקָן. וְעִיקָּרָא אִיהוּ וְיַצִּיבָן מִלִּין.

כְּתַב פִּתְקָא לְעִידָן רַמְשָׁא, וְשַׁוֵּיהּ בְּפוּם שַׁפְּנִינָא, וַאֲזָלַת לְגַבֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹסִי, דַּהֲוָה בְּדוּכְתֵּיהּ, וְעֵינוֹי מְחַכָּאן. כֵּיוָן דַּחֲמָא לָהּ, אֲמַר, שַׁפְּנִינָא. כַּמָּא אַתְּ מְהֵימְנָא מִכָּל עוֹפָא דִשְׁמַיָּא, קָרָא עָלֵיהּ, (בראשית ח יא) וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ.

נְטַל פִּתְקָא, וְעָאל לְגַבֵּי חַבְרַיָּא, וְאַחְמֵי לוֹן. וְסָחֵי לוֹן עוֹבָדָא, תְּוַוהוּ. בְּכָה רַבִּי יְהוּדָה וַאֲמַר, וַוי, אַף עַל גַּב דְּלָא יַדְעִינָן לֵיהּ, (קהלת יא ג) מִקּוֹם שֶׁיִּפּוֹל הָעֵץ שָׁם יְהוּא. אֲתַר דְּבַר יוֹחָאי

לשון הקודש

הִשְׁגִּיחַ וְדַיֵּק, וּמְצָא שֶׁכָּתוּב (שם כח) וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלֻאִים לְךָ מִנֶּגֶד וּפָחַדְתָּ לַיְלָה וְיוֹמָם וְלֹא תַאֲמִין בְּחַיֶּיךָ. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַחֲבֵרִים יוֹדְעִים הַזְּמַן, אוֹתָם חַיִּים תְּלוּיִים לְפָנֵינוּ וּמְסֻפָּקִים, וְזֶהוּ עִקָּר, וְהַדְּבָרִים יַצִּיבִים.

כָּתַב פֶּתֶק לְעֵת עֶרֶב, וְשָׂם אוֹתוֹ בְּפִי הַיּוֹנָה, וְהָלְכָה אֶל רַבִּי יוֹסֵי, שֶׁהָיָה בִּמְקוֹמוֹ וְעֵינָיו מְצַפּוֹת. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתָהּ, אָמַר: יוֹנָה, כַּמָּה אַתְּ נֶאֱמָנָה מִכָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם. קָרָא עָלֶיהָ, (בראשית ח) וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ.

נָטַל הַפֶּתֶק, וְנִכְנַס לַחֲבֵרִים וְהֶרְאָה לָהֶם, וְסִפֵּר לָהֶם הַמַּעֲשֶׂה. תָּמְהוּ. בָּכָה רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר: וַי! אַף עַל גַּב שֶׁאֵינֶנּוּ

תַּמָּן, חַבְרַיָּיא בַּהֲדֵיהּ, וּמִתְעָרִין מִנֵּיהּ וְאוֹלְפִין מִנֵּיהּ.

זַכָּאָה נַפְשֵׁיהּ דְּרַבִּי יוֹחָאי, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבִיד עִמֵּיהּ נִסִּין, וְאִיהוּ גָּזִיר, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקַיֵּים. וַעֲתִיד לְמֶהֱוֵי רֵישָׁא לְצַדִּיקַיָּיא, דְּיַתְבֵי בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. וִיקַבֵּל אַפֵּי שְׁכִינְתָּא, וְיֶחֱמֵי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיִשְׁתַּעְשַׁע עִם צַדִּיקַיָּיא, וְיֵימָא לְהוֹן, (תהלים צה ו) **בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי ה' עוֹשֵׂנוּ.**

כִּי יִנָּצוּ אֲנָשִׁים (דברים כה יא), אִלֵּין מִיכָאֵ"ל וְסמא"ל. **וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה,** דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל **וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ בַּגָּלוּת.** עָנוֹשׁ יֵעָנֵשׁ, דָּא סמא"ל. **כַּאֲשֶׁר יָשִׁית עָלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה,** דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

יוֹסֵף, מִדִּילֵיהּ יַהֲבוּ לֵיהּ. פּוּמָא דְּלָא נְשַׁק **לַעֲבֵרָה,** (בראשית מא מ) **וְעַל פִּיךָ יִשַּׁק כָּל עַמִּי.**

לשון הקודש

יוֹדְעִים עָלָיו – (קהלת יא) מְקוֹם שֶׁיִּפּוֹל הָעֵץ שָׁם יְהוּא. הַמָּקוֹם שֶׁשָּׁם בַּר יוֹחַאי, הַחֲבֵרִים עִמּוֹ, וּמִתְעוֹרְרִים מִמֶּנּוּ וְלוֹמְדִים מִמֶּנּוּ.

אַשְׁרֵי נַפְשׁוֹ שֶׁל בַּר יוֹחַאי, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה עִמּוֹ נִסִּים, וְהוּא גוֹזֵר – וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם, וְעָתִיד לִהְיוֹת רֹאשׁ לַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹשְׁבִים בְּגַן עֵדֶן. וִיקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה, וְיִרְאֶה אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיִשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצַּדִּיקִים, וְיֹאמַר לָהֶם: בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי ה' עֹשֵׂנוּ.

כִּי יִנָּצוּ אֲנָשִׁים – אֵלּוּ מִיכָאֵל וְסמאל. (שמות כה) וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ – בַּגָּלוּת. עָנוֹשׁ יֵעָנֵשׁ – זֶה סמאל. כַּאֲשֶׁר יָשִׁית עָלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

יוֹסֵף, מִשֶּׁלּוֹ נָתְנוּ לוֹ. הַפֶּה שֶׁלֹּא נָשַׁק

וְרָזָא דְּמִלָּה, מִנֵּיהּ אִתְּזַן כָּל עָלְמָא, וּמִנֵּיהּ פָּרְחִין נִשְׁמָתִין לְכוּלָּא.

הַצַּוָּאר שֶׁלֹּא הִרְכִּין לַעֲבִירָה, (שם מא מב) וַיָּשֶׂם רִבֹּד הַזָּהָב עַל צַוָּארוֹ. וְרָזָא דְּמִלָּה, שִׁית דַּרְגִּין דְּאִינּוּן לְעֵילָּא מִנֵּיהּ, וְכוּלְּהוֹ נָגְדִין לֵיהּ נְגִידוּ טָבָא מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא.

וְדָא הוּא רָזָא דְּזָהָ"ב דְּאִיהוּ אַרְבֵּיסַר דְּכָל חָדָא וְחָדָא, מֵאִינּוּן שִׁבְעָה דַּרְגִּין, כְּלִילָא מֵרַחֲמֵי וְדִינָא. וְדָא הוּא רָזָא, דַּאֲמָרוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין, סוּכָּה שֶׁהִיא גְּבוֹהָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה פְּסוּלָה. בְּגִין דְּכָל חָדָא וְחָדָא, כְּלִילָא מֵרַחֲמֵי וְדִינָא, וְאִם הִיא לְתַתָּא מֵעֲשָׂרָה פְּסוּלָה, בְּגִין (דף עד ע"א) דְּלָאו אִיהִי כְּלִילָא מֵרַחֲמֵי וְדִינָא.

הַגּוּף שֶׁלֹּא הִרְכִּין לַעֲבִירָה, (שם שם) וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ בִּגְדֵי שֵׁשׁ. הַיְינוּ רָזָא דְּוו"ו דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא.

לשון הקודש

לָעֲבֵרָה – (בראשית מא) וְעַל פִּיךָ יִשַּׁק כָּל עַמִּי. וְסוֹד הַדָּבָר, מִמֶּנּוּ נִזּוֹן כָּל הָעוֹלָם, וּמִמֶּנּוּ פּוֹרְחוֹת הַנְּשָׁמוֹת לַכֹּל.

הַצַּוָּאר שֶׁלֹּא הִרְכִּין לָעֲבֵרָה – וַיָּשֶׂם רִבֹּד הַזָּהָב עַל צַוָּארוֹ. וְסוֹד הַדָּבָר, שֵׁשׁ דַּרְגּוֹת שֶׁהֵן לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, וְכֻלָּם מַשְׁפִּיעִים לוֹ שֶׁפַע טוֹב מֵהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ. **וְזֶהוּ** סוֹד שֶׁל זָהָ"ב, שֶׁהִיא אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שֶׁל כָּל אַחַת וְאַחַת מֵאוֹתָן שֶׁבַע דְּרָגוֹת, כְּלוּל מֵרַחֲמִים וְדִין. וְזֶהוּ סוֹד שֶׁאָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, סֻכָּה שֶׁהִיא גְּבוֹהָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה – פְּסוּלָה. מִשּׁוּם שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּלוּל מֵרַחֲמִים וְדִין, וְאִם הִיא לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה – פְּסוּלָה, מִשּׁוּם שֶׁאֵינָהּ כְּלוּלָה מֵרַחֲמִים וְדִין.

הַגּוּף שֶׁלֹּא הִרְכִּין לָעֲבֵרָה – (שם) וַיַּלְבֵּשׁ

הָרַגְלַיִם שֶׁלֹּא הָלְכוּ לִדְבַר עֲבֵירָה, (שם פסוק מג) וַיַּרְכֵּב אֹתוֹ בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה. בְּגִין דְּאִית רְתִיכָא עִילָּאָה, וּרְתִיכָא תַּתָּאָה, וְיוֹסֵף זְכֵי לְתַרְוַוּיְיהוּ, בְּגִין דְּנָטַר בְּרִית קַיָּמָא קַדִּישָׁא.

שַׁבָּת, ש' בַּת. בִּזְמַן שֶׁיִּתְחַבְּרוּ שְׁלֹשָׁה אָבוֹת עִם הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא בַּ"ת, תִּקָּרֵא שַׁבָּת.

וַיִּטַּע אֵשֶׁל בִּבְאֵר שָׁבַע (שם כא לג), הַקִּיצּוּץ שֶׁקָּצַץ אָדָם הָרִאשׁוֹן, תִּקְּנוֹ אַבְרָהָם, וְהוּא בִּבְאֵר שָׁבַע, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת. דְּ"א אֵשֶׁ"ל, גְּוָוֹנֵי מִדּוֹת, שֶׁהֵם חג"ת "אָדוֹם "שָׁחוֹר "לָבָן הִמְשִׁיךְ לָהּ מֵהֶם, בְּסוֹד (שם כט ב) שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רוֹבְצִים עָלֶיהָ.

יַעֲקֹב שִׁמֵּשׁ בְּבֵית שֵׁם וְעֵבֶר, אַרְבָּעָה עָשָׂר שָׁנָה. לְתִקּוּן יוֹבֵל וּשְׁמִטָּה, שֶׁהֵם לֵאָה וְרָחֵל.

לשון הקודש

אֹתוֹ בִּגְדֵי שֵׁשׁ. הַיְנוּ סוֹד שֶׁל ו"ו שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. הָרַגְלַיִם שֶׁלֹּא הָלְכוּ לִדְבַר עֲבֵרָה – וַיַּרְכֵּב אֹתוֹ בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ מֶרְכָּבָה עֶלְיוֹנָה וּמֶרְכָּבָה תַּחְתּוֹנָה, וְיוֹסֵף זָכָה לִשְׁתֵּיהֶן, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁמַר עַל הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ.

שַׁבָּת, ש' בַּת. בִּזְמַן שֶׁיִּתְחַבְּרוּ שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת עִם הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא בַּ"ת, תִּקָּרֵא שַׁבָּת.

וַיִּטַּע אֵשֶׁל בִּבְאֵר שָׁבַע. הַקִּצּוּץ שֶׁקִּצֵּץ אָדָם הָרִאשׁוֹן, תִּקְּנוֹ אַבְרָהָם, וְהוּא בִּבְאֵר שָׁבַע, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת. ז"ה אֵשֶׁ"ל, צִבְעֵי מִדּוֹת, שֶׁהֵם חג"ת "אָדֹם "שָׁחֹר "לָבָן, הִמְשִׁיךְ לָהּ מֵהֶם, בְּסוֹד (בראשית כט) שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ.

יַעֲקֹב שִׁמֵּשׁ בְּבֵית שֵׁם וְעֵבֶר אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה, לְתִקּוּן יוֹבֵל וּשְׁמִטָּה, שֶׁהֵם לֵאָה וְרָחֵל.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דַּאֲפִיק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם, אֲפִיק לוֹן בְּרָזָא דִּשְׁמָא דְּמ"ב אַתְוָון, כְּגַוְונָא דִּבְרָא בֵּיהּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא.

וּבְגִין דָּא, כַּד נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם, נְטָלוּ תְּרֵיסַר מַטְלָנִין, עַד דְּמָטוּ לְטוּרָא דְּסִינַי. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות יט א) **בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינַי. וּבְעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּתְלָתִין מַטְלָנִין אוֹחֲרָנִין, דִּלְהֱוֵוּ אָזְלִין יַתְהוֹן בִּתְלָתָא יוֹמִין. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב,** (במדבר י לג) **וַיִּסְעוּ מֵהַר ה' דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים. עֲשָׂרָה מַטְלָנִין בְּכָל יוֹמָא.**

וּבְגִין דְּחָבוּ, גָּרְמוּ דִּלְהֱוֵוּ נָטְלִין יַתְהוֹן בִּתְלֵיסַר קַדְמָאִין. וּבְגִין דָּא לָא עָלוּ לְאַרְעָא, עַד דְּנָטְלוּ תְּלָתִין מַטְלָנִין אוֹחֲרָנִין, וְאִשְׁתְּלִים רָזָא דִּשְׁמָא דְּמ"ב אַתְוָון, כְּגַוְונָא דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית.

לשון הקודש

בא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, הוֹצִיאָם בְּסוֹד הַשֵּׁם שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁבָּרָא בּוֹ שָׁמַיִם וָאָרֶץ.

וּמִשּׁוּם זֶה, כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, נָסְעוּ שְׁנֵים עָשָׂר מַסָּעוֹת עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְהַר סִינַי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינַי. וְרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁשְּׁלֹשִׁים מַסָּעוֹת אֲחֵרִים, שֶׁיִּהְיוּ הוֹלְכִים אוֹתָם בִּשְׁלֹשָׁה יָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר י) וַיִּסְעוּ מֵהַר ה' דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים. עֲשָׂרָה מַסָּעוֹת בְּכָל יוֹם.

וּמִשּׁוּם שֶׁחָטְאוּ, גָּרְמוּ שֶׁיִּהְיוּ נוֹסְעִים אוֹתָם בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר הָרִאשׁוֹנִים, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא נִכְנְסוּ לָאָרֶץ, עַד שֶׁנָּסְעוּ שְׁלֹשִׁים מַסָּעוֹת אֲחֵרִים, וְהִשְׁתַּלֵּם סוֹד הַשֵּׁם שֶׁל

וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן (בראשית ג ג), **דָּא הוּא אֲתַר דְּרוּחֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא גְּנִיזִין. וְדָא הוּא אֲתַר דְּאִיקְרֵי אוֹצַר הַנְּשָׁמוֹת. וְהוּא גַּבֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַאֲמַר לוֹן, לָא תִשְׁתַּדְּלוּן לְמִנְדַּע, הָאֵיךְ רוּחֵיהוֹן מִתְפָּרְשִׁין מִזִּוּוּגָא דִּיקָרָא דִּילִי.**

וְעַל דָּא תָּנֵינָן (ויקרא יב ב) **אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ** (וְיָלְדָה זָכָר כְּתִיב, וְלָא כָּלִיל) **דְּכַר וְנוּקְבָא כְּפוּם אוֹרְחוֹי דְּעָלְמָא, דְּלָא מִתְחַבְּרָאן כְּמָה דְּנָפְקוּ מִלְּעֵילָא זוּגוֹת זוּגוֹת. בְּגִין, דְּאָדָם קַדְמָאָה וְזִוּגָא דִּילֵיהּ, חָבוּ קַמֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא, מִתְפָּרְשִׁין כַּד נָפְקִין מִלְּעֵילָא. עַד דְּיֵהֵא רַעֲוָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אִי זָכָה בַּר נָשׁ, יַהֲבִין לֵיהּ זוּגֵיהּ, וְאִי לָא, מַפְּרְשִׁין לָהּ מִנֵּיהּ, וְיַהֲבִין לָהּ אוּחֲרָא, וּמוֹלִידִין בְּנִין דְּלָא כִּדְקָא יָאוֹת.**

לשון הקודש

אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁמַּעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.

וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן (בראשית ג) – זֶהוּ מָקוֹם שֶׁרוּחוֹת בְּנֵי הָאָדָם גְּנוּזוֹת, וְזֶה הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא אוֹצַר הַנְּשָׁמוֹת. וְהוּא אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָמַר לָהֶם: אַל תִּשְׁתַּדְּלוּ לָדַעַת אֵיךְ הָרוּחוֹת נִפְרָדוֹת מֵהַזִּוּוּג הַנִּכְבָּד שֶׁלִּי.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, (ויקרא יב) אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ (וְיָלְדָה זָכָר כָּתוּב, וְלֹא כּוֹלֵל) זָכָר וּנְקֵבָה כְּפִי דַּרְכֵּי הָעוֹלָם, שֶׁאֵין מִתְחַבְּרִים כְּמוֹ שֶׁיָּצְאוּ מִלְּמַעְלָה זוּגוֹת זוּגוֹת.

מִשּׁוּם שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן וְזִוּוּגוֹ חָטְאוּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעַל כֵּן נִפְרָדִים כְּשֶׁיּוֹצְאִים מִלְּמַעְלָה, עַד שֶׁיְּהִי רָצוֹן מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אִם אָדָם זָכָה – נוֹתֵן לוֹ זוּגוֹ, וְאִם לֹא – מַפְרִידִים אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ, וְנוֹתֵן לוֹ אֲחֵרִים, וּמוֹלִידִים בָּנִים שֶׁאֵינָם כְּרָאוּי.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית ו ג) **לֹא יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעוֹלָם. מַאי רוּחִי, רוּחוֹ מִבָּעֵי לֵיהּ. אֶלָּא אִינוּן תְּרֵין רוּחִי, דְּנָפְקֵי זוּגוֹת, לָא יִדּוֹנִין כַּחֲדָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, וְיָלְדָה זָכָר וְלָא כָלֵיל דְּכַר וּנְוֹקְבָא, כְּפוּם אוֹרְחוֹי דְּעָלְמָא. דְּאִינוּן גָּרְמוֹ.**

שִׁיר הַשִּׁירִים – מִדְרָשׁ הַנֶּעְלָם

רַבִּי רְחוּמָאי פָּתַח, (ישעיה יא ב) **וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה' רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת ה', הָא הָכָא אַרְבַּע רוּחוֹת, וְלֹא זָכָה בָּהֶם אָדָם, זוּלָתִי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בִּלְבָד.**

וְהָכְתִיב (יחזקאל לו ט) **מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ. אַרְבַּע לָא כְּתִיב, אֶלָּא מֵאַרְבַּע רוּחוֹת. זֶהוּ רוּחַ שָׁלֵם.**

לשון הקודש

וְעַל זֶה כָּתוּב (בראשית ו) **לֹא יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעוֹלָם.** מַה זֶּה רוּחִי? הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת רוּחוֹ? אֶלָּא שְׁתֵּי רוּחוֹת הֵן, שֶׁיּוֹצְאוֹת זוּגוֹת, לֹא יִדּוֹנוּ כְּאַחַת. וְעַל זֶה כָּתוּב וְיָלְדָה זָכָר, וְלֹא כוֹלֵל זָכָר וּנְקֵבָה, כְּפִי דַּרְכֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֵם גָּרְמוּ.

שִׁיר הַשִּׁירִים מִדְרָשׁ הַנֶּעְלָם

רַבִּי רְחוּמַאי פָּתַח, (ישעיה יא) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה' רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת ה'. הִנֵּה כָּאן אַרְבַּע רוּחוֹת, וְלֹא זָכָה בָּהֶם אָדָם, זוּלָתִי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בִּלְבָד.

וַהֲרֵי כָּתוּב (יחזקאל לז) מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ! לֹא כָּתוּב אַרְבַּע, אֶלָּא מֵאַרְבַּע רוּחוֹת. זֶהוּ רוּחַ שָׁלֵם.

אָמַר לֵיהּ הֵיאַךְ. אָמַר לֵיהּ, זֶה הַבָּא מִתּוֹךְ אַהֲבַת נְשִׁיקָה. הֵיאַךְ נְשִׁיקָה מֵאַהֲבָה אֵינוֹ אֶלָּא בַּפֶּה, וּמִתְחַבְּרָן רוּחַ בְּרוּחַ, וְכָל אֶחָד מֵהֶם כָּלוּל מִשְּׁתֵּי רוּחוֹת, רוּחוֹ וְרוּחַ חֲבֵירוֹ, נִמְצָאוּ שְׁנֵיהֶם בְּאַרְבַּע רוּחוֹת. וְכָל שֶׁכֵּן הַזָּכָר וְהַנְּקֵבָה בְּהִתְחַבְּרָם, שֶׁם אַרְבַּע רוּחוֹת יַחַד. וְהַבֵּן הַבָּא מֵהֶם, זֶהוּ רוּחַ הַבָּא מֵאַרְבַּע רוּחוֹת. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, וְזֶהוּ רוּחַ שָׁלֵם.

רַבִּי בֶּרֶכְיָה אָמַר, יְתֵיב הֲוֵינָא עַל פִּילֵי דְרוֹמִי רַבָּתָא, וַחֲמֵינָא חַד בַּר נָשׁ דַּהֲוָה אָתֵי. נְפַקְנָא לְגַבֵּיהּ, אָעֵילְנָא לֵיהּ בְּגוֹ בֵּיתָאי. בָּדִיקְנָא לֵיהּ, בְּמִקְרָא בְּמִשְׁנָה בְּתוֹסֶפְתָּא וּבְהַגָּדָה, וְלָא אַשְׁכַּחְנָא בֵּיהּ. נָזִיפְנָא בֵּיהּ, וְלָא אָתֵיב לִי מִידִי. אַפֵּיל גַּרְמֵיהּ אָחוֹרֵי דַשָּׂא, וּדְמָךְ. אָמֵינָא, הוּא וְכַלְבָּא יֵיכְלוּן כַּחֲדָא.

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, הֵיאַךְ? אָמַר לוֹ, זֶה הַבָּא מִתּוֹךְ אַהֲבַת נְשִׁיקָה. הֵיאַךְ נְשִׁיקָה מֵאַהֲבָה אֵינוֹ אֶלָּא בַּפֶּה, וּמִתְחַבְּרוֹת רוּחַ בְּרוּחַ, וְכָל אֶחָד מֵהֶם כָּלוּל מִשְּׁתֵּי רוּחוֹת – רוּחוֹ וְרוּחַ חֲבֵרוֹ. נִמְצָאוּ שְׁנֵיהֶם בְּאַרְבַּע רוּחוֹת. וְכָל שֶׁכֵּן הַזָּכָר וְהַנְּקֵבָה בְּהִתְחַבְּרָם, שֶׁם אַרְבַּע רוּחוֹת יַחַד. וְהַבֵּן הַבָּא מֵהֶם זוֹהִי רוּחַ הַבָּאָה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, וְזֶהוּ רוּחַ שָׁלֵם.

רַבִּי בֶּרֶכְיָה אָמַר, יוֹשֵׁב הָיִיתִי עַל שַׁעֲרֵי רוֹמִי רַבָּתִי, וְרָאִיתִי אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא. יָצָאתִי אֵלָיו, הִכְנַסְתִּיהוּ לְתוֹךְ בֵּיתִי, בָּדַקְתִּי אוֹתוֹ בַּמִּקְרָא, בַּמִּשְׁנָה, בַּתּוֹסֶפְתָּא וּבַהַגָּדָה, וְלֹא מָצָאתִי בוֹ. נָזַפְתִּי בוֹ, וְלֹא הֵשִׁיב לִי דָּבָר. הִפִּיל עַצְמוֹ

דְּהָכִי אָמַר רִבִּי מִנְיוֹמִי סָבָא דְּגוּשׁ חַלְבָּא, מַהוּ (ישעיה נו יא) וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה וְהֵמָּה רֹעִים וגו'. לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה, אֵלּוּ עַמֵּי הָאָרֶץ, שֶׁהֵם עַזֵּי פָּנִים כַּכֶּלֶב, עַזֵּי נֶפֶשׁ בְּכוֹלָא. מַאי טַעְמָא. מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יָדְעוּ הָבִין. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אַשְׁרֵי קְדוּשָׁתֵיהּ בְּגַוַּוּיְהוּ, וְעַל דָּא אִינּוּן עַזֵּי נֶפֶשׁ. וּבְגִין כָּךְ הוּא וְכַלְבָּא יֵיכְלוּן כַּחֲדָא.

כַּד אִיתְעַר, קָם וּקְרֵיב לְגַבֵּי פָּתוֹרָא, מָאִיךְ רֵישׁוֹי וְלָא אֲמַר מִידִי. חָמֵינָא וְאִסְתַּכַּלְנָא בְּעֵינוֹי, דְּחַיְיכָן. אֲמַר לִי, וַדַּאי מֵאוֹרְחוֹי דְּמָרָךְ (דף עד ע"ב) אִתְרַחַקְתְּ, דְּהוּא תַּקִּין פָּתוֹרָא עַד דְּלָא יֵיתֵי אָדָם, וְעַד דְּלָא יִפְקוֹד לֵיהּ, וְיִבְדּוֹק לֵיהּ. אִי תּוֹסִיף לְמֵהַךְ בְּאוֹרְחָא דָא, לָא יִתְקַיְּימוּן לָךְ בְּנִין. מִיַּד אַהֲדַר וַאֲמַר, יֵיחוֹן לָךְ, וְיִתְקַיְּימוּן לָךְ.

לשון הקודש

אַחוֹרֵי הַדֶּלֶת, וְנִרְדַּם. אָמַרְתִּי, הוּא וְהַכֶּלֶב יֹאכְלוּ יַחַד.

שֶׁכָּךְ אָמַר רַבִּי מִנְיוֹמִי הַזָּקֵן שֶׁל גּוּשׁ חָלֵב, מַהוּ (ישעיה נו) וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה וְהֵמָּה רֹעִים וְגו'? לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה – אֵלּוּ עַמֵּי הָאָרֶץ, שֶׁהֵם עַזֵּי פָּנִים כַּכֶּלֶב, עַזֵּי נֶפֶשׁ בַּכֹּל. מָה הַטַּעַם? מִפְּנֵי (שם) שֶׁלֹּא יָדְעוּ הָבִין. שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁרֶה קְדֻשָּׁתוֹ בְּתוֹכָם, וְעַל זֶה הֵם עַזֵּי נֶפֶשׁ, וּמִשּׁוּם כָּךְ הוּא וְהַכֶּלֶב יֹאכְלוּ יַחַד.

כְּשֶׁהִתְעוֹרֵר, קָם וְקָרַב לַשֻּׁלְחָן, הִנְמִיךְ רֹאשׁוֹ וְלֹא אָמַר דָּבָר. רָאִיתִי וְהִסְתַּכַּלְתִּי בְּעֵינָיו שֶׁצּוֹחֲקוֹת. אָמַר לִי: וַדַּאי מִדַּרְכֵי רִבּוֹנְךָ הִתְרַחַקְתָּ, שֶׁהוּא תִּקֵּן שֻׁלְחָן טֶרֶם יָבֹא אָדָם, וְטֶרֶם שֶׁצִּוָּה אוֹתוֹ וְיִבְדֹּק אוֹתוֹ. אִם תּוֹסִיף לָלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ הַזּוֹ, לֹא יִתְקַיְּמוּ לְךָ בָּנִים. מִיַּד חָזַר וְאָמַר: יִחְיוּ לְךָ, וְיִתְקַיְּמוּ לְךָ.

אֲמֵינָא לֵיהּ אַמַּאי אֲהַדְּרַת מִלָּה וְאִתְנָחַמְתְּ. אֲמַר לִי, אָסוּר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמֵילֵיט גַּרְמֵיהּ וְכָל שֶׁכֵּן אָחֳרָא, בְּגִין דְּקִלְלַת חָכָם אֲפִילוּ עַל תְּנַאי יִתְקַיֵּים. אֲמֵינָא, הָכִי הוּא וַדַּאי, דִּכְתִיב (בראשית לא לב) עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת אֱלֹהֶיךָ לֹא יִחְיֶה, וְאִתְקַיֵּים. וְאַנְתְּ בָּדִיקְנָא בָךְ, וּלְוָוטָךְ לָאו כְּלוּם.

פְּתַח וְאָמַר, (שמות לב לב) וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ. קְלָלָא דָא עַל תְּנַאי, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָחִיל לְחוֹבֵיהוֹן בְּגִינֵיהּ דְּמשֶׁה, וְאַף עַל פִּי כֵּן אִתְמְחֵי מִפָּרְשָׁתָא מַעֲלַיְיתָא בְּאוֹרַיְיתָא, בְּפִיקוּדָא דְּעוֹבָדָא דְּמַשְׁכְּנָא, וְאִיהִי פָּרָשַׁת וְאַתָּה תְּצַוֶּה. דַּהֲוָה לֵיהּ לְמִיכְתַּב שְׁמֵיהּ דְּמשֶׁה בְּכָל מִלָּה וּמִלָּה, וּבְכָל פִּיקוּדָא וּפִיקוּדָא דְּתַמָּן, וְאִתְמְחֵי מִכָּל הַהִיא

לשון הקודש

אָמַרְתִּי לוֹ: לָמָּה חָזַרְתָּ בִּדְבָר וְהִתְנַחַמְתָּ? אָמַר לִי: אָסוּר לָאָדָם לְקַלֵּל עַצְמוֹ, כָּל שֶׁכֵּן אַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁקִּלְלַת חָכָם אֲפִלּוּ עַל תְּנַאי מִתְקַיֶּמֶת. אָמַרְתִּי: כֵּן הוּא וַדַּאי, שֶׁכָּתוּב (בראשית לא) עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת אֱלֹהֶיךָ לֹא יִחְיֶה, וְהִתְקַיֵּים. וַאֲנִי בָּדַקְתִּי בְךָ, וְקִלְלוֹתֶיךָ אֵינָן כְּלוּם.

פְּתַח וְאָמַר, (שמות לב) וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִّפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ. קְלָלָה זוֹ עַל תְּנַאי, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָחַל לַחֲטָאֵיהֶם בִּשְׁבִיל מֹשֶׁה, וְאַף עַל פִּי כֵּן נִמְחָה מִפָּרָשָׁה מְעֻלָּה בַּתּוֹרָה, בַּמִּצְוָה שֶׁל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן, וְהִיא פָּרָשַׁת וְאַתָּה תְּצַוֶּה. שֶׁהָיָה לוֹ לִכְתֹּב שְׁמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה בְּכָל דָּבָר וְדָבָר, וּבְכָל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁשָּׁם, וְנִמְחָה מִכָּל הַפָּרָשָׁה הַהִיא, שֶׁלֹּא

פָּרְשָׁתָא, דְּלָא אִדְכַּר תַּמָּן. הֲוֵי קִלְלַת חָכָם אֲפִילוּ עַל תְּנַאי, אִתְקַיֵּים.

כֵּיוָן דְּאַרְגֵּישְׁנָא בֵּיהּ, קַמְנָא וְאוֹתִיבְנָא לֵיהּ בְּרֵישָׁא דְּפָתוֹרָא. אֲמֵינָא, וְהָא לְבָתַר וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֲמַר מֹשֶׁה הַאי מִלָּה. אָמַר לִי, אֵין מוּקְדָּם וּמְאוּחָר בַּתּוֹרָה.

שָׁאֵילְנָא לֵיהּ בְּמִקְרָא בְּמִשְׁנָה וּבְתוֹסֶפְתָּא וּבְהַגָּדָה, וַהֲוָה בָּקִי בְּכוּלָּא. אֲמֵינָא אַמַּאי בְּקַדְמִיתָא לָא אֲתֵיבַת לִי, כַּד בָּדִיקְנָא בָּךְ. אָמַר, שֵׁינְתָא אָנֵים לִי. תְּרֵין יוֹמִין הֲווֹ דְּלָא דָּמִיכְנָא. וְהַשְׁתָּא דְּשֵׁינְתָא אֲתָא לְעֵינַי, לָא אָתֵיבְנָא לָךְ.

לְבָתַר דְּאָכַל וְשָׁתָה, פָּתַח וְאָמַר, שִׁיר הַשִּׁירִים.

ש רַבְּרְבָא, וְהִיא תִּנְיָינָא מִסּוֹפָא דְּאַתְוָוֵי דְּאַלְפָא בֵּיתָא. ב דְּבְרֵאשִׁית רַבְּרְבָא, וְהִיא תִּנְיָינָא מִשֵּׁירוּתָא דְּאַלְפָא בֵּיתָא, מַאי טַעְמָא.

לשון הקודש

נִזְכַּר שָׁם. הֲוֵה אוֹמֵר, קִלְלַת חָכָם אֲפִלּוּ עַל תְּנַאי מִתְקַיֶּמֶת.

כֵּיוָן שֶׁהִרְגַּשְׁתִּי בּוֹ, קַמְתִּי וְהוֹשַׁבְתִּיהוּ בְּרֹאשׁ הַשֻּׁלְחָן. אָמַרְתִּי: וַהֲרֵי לְאַחַר וְאַתָּה תְּצַוֶּה אָמַר מֹשֶׁה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה. אָמַר לִי: אֵין מֻקְדָּם וּמְאֻחָר בַּתּוֹרָה.

שָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ בַּמִּקְרָא, בַּמִּשְׁנָה וּבַתּוֹסֶפְתָּא וּבַהַגָּדָה, וְהָיָה בָּקִי בַּכֹּל. אָמַרְתִּי: לָמָּה בָּרִאשׁוֹנָה לֹא הֵשַׁבְתָּ לִי, כְּשֶׁבָּדַקְתִּי אוֹתְךָ? אָמַר: הַשֵּׁנָה אָנְסָה אוֹתִי. הָיוּ יוֹמַיִם שֶׁלֹּא יָשַׁנְתִּי. וְכָעֵת שֶׁהַשֵּׁנָה בָּאָה לְעֵינַי, לֹא הֵשַׁבְתִּי לְךָ.

אַחַר שֶׁאָכַל וְשָׁתָה, פָּתַח וְאָמַר, שִׁיר הַשִּׁירִים. ש׳ גְּדוֹלָה, וְהִיא הַשְּׁנִיָּה מִסּוֹף

בְּגִין דְּשִׁי"ן רָזָא דִּרְתִיכָא עִילָּאָה, וְעַל דָּא אִיהִי בִּתְלַת סַמְכִין, דְּהָא אֲבָהָן אִינּוּן רְתִיכָא. וְכָל שִׁיר הַשִּׁירִים רָזָא דִּרְתִיכָא עִילָּאָה אִיהִי, וּבְגִין כָּךְ שִׁירוּתָא דִּילֵיהּ בְּשִׁי"ן. ב, אִיהִי בֵּיתָא דְּעָלְמָא, דְּעוֹבָדָא דְּעָלְמָא אִיהִי.

וְעַל דָּא אַתְוָון דְּקַיְימִין בְּשִׁירוּתָא דְּסִפְרִין אַרְבַּע אִינּוּן. דְּהָא כְּגַוְונָא דְּאִיתְעֲבִידוּ, וּכְהַהוּא רָזָא דִּילְהוֹן, הָכִי אַתְוָון רְשִׁימִין בְּרֵישָׁא. וְאִינּוּן אַתְוָון רַבְרְבָן, דְּסָלְקָן עַל כָּל שְׁאָר אַתְוָון. וְהַהוּא אָת רָזָא וְסִתְרָא דְּכָל סִפְרָא.

וְאִלֵּין אִינּוּן: א דְּדִבְרֵי הַיָּמִים. ב דְּבְרֵאשִׁית. מ דְּמִשְׁלֵי. ש דְּשִׁיר הַשִּׁירִים. אִלֵּין אַרְבַּע אַתְוָון בְּרֵישׁ סִפְרִין, אִינּוּן אַתְוָון רַבְרְבָן. וּמַאן דְּיָדַע

לשון הקודש

הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הָאַלְפָּא בֵּיתָא. ב שֶׁל בְּרֵאשִׁית גְּדוֹלָה, וְהִיא הַשְּׁנִיָּה מֵרֵאשִׁית הָאַלְפָּא בֵּיתָא. מָה הַטַּעַם?

מִשּׁוּם שֶׁשִּׁי"ן סוֹד הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה, וְעַל כֵּן הִיא בִּשְׁלֹשָׁה עַמּוּדִים, שֶׁהֲרֵי הָאָבוֹת הֵם מֶרְכָּבָה, וְכָל שִׁיר הַשִּׁירִים סוֹד הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה הוּא, וּמִשּׁוּם כָּךְ רֵאשִׁיתוֹ בְּשִׁי"ן. ב' הִיא בֵּית הָעוֹלָם, שֶׁהִיא מַעֲשֵׂה הָעוֹלָם.

וְעַל זֶה הָאוֹתִיּוֹת הַקַּיָּמוֹת בָּרֵאשִׁית שֶׁל הַסְּפָרִים, אַרְבַּע הֵן. שֶׁהֲרֵי כְּמוֹ שֶׁנַּעֲשׂוּ, וּבְאוֹתוֹ הַסּוֹד שֶׁלָּהֶם, כָּךְ הָאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת בְּרֹאשׁ. וְאוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁעוֹלוֹת עַל כָּל שְׁאָר הָאוֹתִיּוֹת. וְאוֹתָהּ הָאוֹת הַסּוֹד וְהַסֵּתֶר שֶׁל כָּל הַסֵּפֶר.

וְאֵלּוּ הֵם: א שֶׁל דִּבְרֵי הַיָּמִים, ב שֶׁל בְּרֵאשִׁית. מ שֶׁל מִשְׁלֵי. ש שֶׁל שִׁיר הַשִּׁירִים. אֵלּוּ אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבְּרֹאשׁ הַסְּפָרִים, הֵן אוֹתִיּוֹת גְּדוֹלוֹת. וּמִי שֶׁמַּכִּיר

בְּהוּ, יוֹדֵעַ רָזָא דְּכָל סִפְרָא. וְהַהוּא אָת אוֹלִיף רָזָא דְּכָל סִפְרָא.

א תִּיקוּנָא דִּילֵיהּ, דְּיוֹקְנָא וְסִתְרָא דְּאָדָם בִּתְרֵין גְּוָונִין. רֵישָׁא דִּלְעֵילָא, אִיהוּ נְקוּדָה קַדְמָאָה דְּשָׁלְטָא עַל כֹּלָּא, בְּגִלְיפוּ, דְּאִתְעַטַּר לְאִתְפַּשְׁטָא תְּחוֹתֵיהּ. וא"ו דְּאִיהוּ רָזָא וּדְיוֹקְנָא דְּאָדָם. הוּא, וּבַת זוּגֵיהּ דל"ת דִּלְתַתָּא, דְּאִתְאַחֲדַת מִסִּטְרוֹי. וְדָא אִיהוּ שְׁלִימוּ דְּאָדָם.

בְּגַוְונָא אָחֳרָא, בְּאֶמְצָעִיתָא דְּיוֹקְנָא דְּאָדָם, וְאִתְאַחִידָא בֵּיהּ מִתְּרֵין סִטְרִין, כְּגַוְונָא דִּדְרוֹעִין, מִסִּטְרָא דָא וּמִסִּטְרָא דָא. וְדָא א, דְּיוֹקְנָא וְרָזָא דִּילֵיהּ, אָדָם אִיהוּ. וְעַל דָּא רְשִׁימָא אל"ף, בְּרֵישׁ סִפְרָא דְּדִבְרֵי הַיָּמִים, דְּהָא לָא אָתָא הַהוּא סִפְרָא אֶלָּא לְאַשְׁלָמָא אָדָם בְּסִתְרוֹי וְדַרְגּוֹי, בְּאִינּוּן תּוֹלָדִין דִּילֵיהּ, לְמֶהֱוֵי כּוֹלָּא חַד אָדָם שְׁלִים.

לשון הקודש

אוֹתָן, יוֹדֵעַ אֶת הַסּוֹד שֶׁל כָּל הַסֵּפֶר, וְהָאוֹת הַהִיא מְלַמֶּדֶת אֶת הַסּוֹד שֶׁל כָּל הַסֵּפֶר.

א הַתִּקּוּן שֶׁלּוֹ, הַדְּיוֹקָן וְהַסֵּתֶר שֶׁל אָדָם בִּשְׁנֵי גְוָנִים. הָרֹאשׁ שֶׁלְּמַעְלָה הוּא נְקֻדָּה רִאשׁוֹנָה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הַכֹּל, בַּחֲקִיקָה שֶׁהִתְעַטְּרָה לְהִתְפַּשֵּׁט תַּחְתָּיו. וא"ו שֶׁהוּא הַסּוֹד וּדְיוֹקָן שֶׁל אָדָם, הוּא וּבַת זוּגוֹ דָּלֶת שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁנֶּאֱחֶזֶת מִצִּדּוֹ. וְזוֹהִי הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל אָדָם.

בְּגָוֶן אַחֵר, בָּאֶמְצַע הַדְּיוֹקָן שֶׁל אָדָם. וְנֶאֱחָזָה בּוֹ מִשְּׁנֵי צְדָדִים, כְּמוֹ שֶׁהַזְּרוֹעוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה. וְזוֹ א, הַדְּיוֹקָן וְהַסּוֹד שֶׁלּוֹ, אָדָם הוּא. וְעַל כֵּן רְשׁוּמָה אָל"ף בְּרֹאשׁ הַסֵּפֶר שֶׁל דִּבְרֵי הַיָּמִים, שֶׁהֲרֵי לֹא בָּא אוֹתוֹ סֵפֶר אֶלָּא לְהַשְׁלִים אָדָם

ב אִיהִי בֵּיתָא דְּכָל עָלְמָא, מְסַחֲרָא לִתְלַת סִטְרִין, עֵילָא וְתַתָּא וְכָל עוֹבָדִין כְּלִילָן בְּגַוָּוהּ, סַחֲרָא תְּלַת סִטְרִין דְּכָל עָלְמָא, וְאִשְׁתָּאַר סִטְרָא דְצָפוֹן דְּלָא אִתְבְּנֵי, דְּאִיהוּ מָדוֹרָא בִּישָׁא, דְּתַמָּן שָׁרַת רָעָה דְּכָל עָלְמָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ירמיה א יד) מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה.

וְעַל דָּא, ב' אִיהִי בֵּיתָא וּבִנְיָינָא דְּכָל עָלְמָא, אִיהִי בְּרֵישׁ אוֹרַיְיתָא, רַבְּרְבָא רְשִׁימָא, לְאַחֲזָאָה עַל כָּל סִפְּרָא.

וְסִפְּרָא דָּא כְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, אִתְעֲבִיד, בְּרָזָא דִשְׁמָא דְאַרְבְּעִין וּתְרֵין, כָּלִיל בְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית. וְעַל דָּא רָזָא דְסִפְּרָא בְּרֵישָׁא ב. סִיּוּמָא דְסִפְּרָא ם. בְּרָזָא דְאַרְבָּעִין וּתְרֵין אַתְוָון אִסְתַּלַּק.

לשון הקודש

בִּסְתָרָיו וְדַרְגָּתוֹ, בְּאוֹתָם תּוֹלְדוֹתָיו, לִהְיוֹת הַכֹּל אָדָם שָׁלֵם אֶחָד.

ב הִיא הַבַּיִת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, מַקִּיפָה לִשְׁלֹשָׁה צְדָדִים, מַעְלָה וּמַטָּה, וְכָל הַמַּעֲשִׂים כְּלוּלִים בְּתוֹכָהּ, סוֹבֶבֶת שְׁלֹשָׁה צְדָדִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, וְנִשְׁאָר צַד שֶׁל צָפוֹן שֶׁלֹּא נִבְנָה, שֶׁהוּא הַמָּדוֹר הָרָע, שֶׁשָּׁם שׁוֹרֶה הָרָע שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה א) מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה.

וְעַל זֶה ב', הִיא הַבַּיִת וְהַבִּנְיָן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, הִיא בְּרֹאשׁ הַתּוֹרָה רֹשֶׁם גָּדוֹל, לְהַרְאוֹת עַל כָּל הַסֵּפֶר.

וְהַסֵּפֶר הַזֶּה כְּמוֹ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית נַעֲשָׂה, בְּסוֹד שֶׁל הַשֵּׁם שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם, כָּלוּל בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וְעַל זֶה סוֹד הַסֵּפֶר בָּרֹאשׁ ב. סִיּוּם הַסֵּפֶר ם. בְּסוֹד שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הִתְעַלָּה.

מ׳ פִּתִּיחָא, רָזָא דְנוּקְבָא שְׁלֵימָתָא, אֵשֶׁת חַיִל מִתְעַטְּרָא בְּעִטְּרָהָא. וְעַל דָּא, כָּל סִפְּרָא דְמִשְׁלֵי, לָאו אִיהִי אֶלָּא תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּהַאי אֵשֶׁת חַיִל, וּלְמֵיתַב דַּעְתָּא דִבְנֵי נָשָׁא, לְאִסְתַּמְּרָא מֵאִשָּׁה רָעָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (משלי ז ה) **לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה רָעָה, וּלְאִתְקָרְבָא לְהַאי אֵשֶׁת חַיִל, בְּפוּלְחָנָא עִילָּאָה. וְעַל דָּא מִ רַבְּרְבָא בְּרֵישׁ סִפְּרָא, עַל הַהוּא רָזָא אָזְלָא.**

ש, דָּא אִיהִי מִתְיַיחֲדָא בְּרָזָא דִרְתִיכָא עִילָּאָה. דַּאֲבָהָן אִינּוּן רְתִיכָא עִילָּאָה. וְאַבְרָהָם וְיִצְחָק אֲחִידָן דָּא בְּדָא, וּכְלִילָן דָּא בְּדָא. וְיַעֲקֹב עָאל בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאַסְכִּים לִתְרֵין סִטְרִין. וְעַל דָּא מִתְיַיחֲדָאן כּוּלְּהוּ, בְּרָזָא דְעַלְמָא עִילָּאָה.

וּבְגִין כָּךְ, תּוּשְׁבַּחְתָּא דָּא, בְּרָזָא דִרְתִיכָא עִילָּאָה אִיהִי, דְּאִתְיַחֲדָא בְּמַלְכָּא דִשְׁלָמָא כּוּלָּא

לשון הקודש

מ׳ פִּתּוּחָה, סוֹד הַנְּקֵבָה הַשְּׁלֵמָה, אֵשֶׁת חַיִל מִתְעַטֶּרֶת בְּעַטְרוֹתֶיהָ. וְעַל זֶה כָּל סֵפֶר מִשְׁלֵי אֵינוֹ אֶלָּא תִּשְׁבַּחַת שֶׁל אֵשֶׁת חַיִל הַזֹּאת, וּלְהָשִׁיב דַּעַת בְּנֵי הָאָדָם לְהִשָּׁמֵר מֵאִשָּׁה רָעָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה רָעָה, וּלְהִתְקָרֵב לָאֵשֶׁת חַיִל הַזּוֹ בַּעֲבוֹדָה עֶלְיוֹנָה. וְעַל זֶה מִ׳ גְּדוֹלָה בְּרֹאשׁ הַסֵּפֶר, הוֹלֶכֶת עַל אוֹתוֹ הַסּוֹד.

ש, זוֹ מִתְיַחֶדֶת בְּסוֹד הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה. שֶׁהָאָבוֹת הֵם מֶרְכָּבָה עֶלְיוֹנָה. וְאַבְרָהָם וְיִצְחָק אֲחוּזִים זֶה בָּזֶה וּכְלוּלִים זֶה בָּזֶה. וְיַעֲקֹב נִכְנַס בָּאֶמְצַע, וּמַסְכִּים עִם שְׁנֵי הַצְּדָדִים. וְעַל זֶה מִתְיַחֲדִים כֻּלָּם, בְּסוֹד הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן.

מִשּׁוּם כָּךְ הַתִּשְׁבַּחַת הַזּוֹ הִיא בְּסוֹד

דִּילֵיהּ, וּבְגִין כָּךְ אִיהִי רַבְּרְבָא. וּבְגִין כָּךְ אִתְיַיחֲדַת בְּרֵישׁ סִפְרָא, לְאַחֲזָאָה, דְּכָל סִפְרָא עַל רָזָא דָא אָזְלָא וְאִתְתַּקַּן. וְעַל דָּא, אָת דָּא אִתְחַזְיָאת שִׁבְחָא דְּכָל סִפְרָא. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא קַמְּנָא וְנָשִׁיקְנָא לֵיהּ, וְתָבַעְנָא מִנֵּיהּ דְּיִמְחוֹל לִי, וּמָחַל לִי.

פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ה ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ וְאַל תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ כִּי שְׁגָגָה הִיא לָמָּה יִקְצֹף הָאֱלֹהִים עַל קוֹלֶךָ וְחִבֵּל אֶת מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ. כַּמָּה אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּמְּרָא בְּהַאי עָלְמָא. הַאי קְרָא אִתְיִבוֹן לְחַבְרַיָּיא, דְּהָכִי אִצְטְרִיךְ לְמִיכְתַּב, אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת נַפְשֶׁךָ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ויקרא ד ב) נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא, וְלָא אַשְׁכְּחָן קְרָא דִּכְתִיב וּבָשָׂר כִּי יֶחֱטָא, וְיָאוֹת הוּא.

לשון הקודש

הַמֻּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁמִּתְיַחֶדֶת בַּמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם כֻּלּוֹ שֶׁלּוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ הִיא גְּדוֹלָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ מִתְיַחֶדֶת בְּרֹאשׁ הַסֵּפֶר, לְהַרְאוֹת שֶׁכָּל הַסֵּפֶר הוֹלֵךְ עַל הַסּוֹד הַזֶּה וּמִתְתַּקֵּן. וְעַל זֶה הָאוֹת הַזּוֹ נִרְאֵית הַשֶּׁבַח שֶׁל כָּל הַסֵּפֶר. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה קַמְתִּי וְנִשַּׁקְתִּי אוֹתוֹ, וּבִקַּשְׁתִּי מִמֶּנּוּ שֶׁיִּמְחֹל לִי, וּמָחַל לִי.

פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ וְאַל תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ כִּי שְׁגָגָה הִיא לָמָּה יִקְצֹף הָאֱלֹהִים עַל קוֹלֶךָ וְחִבֵּל אֶת מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ. כַּמָּה יֵשׁ לָאָדָם לְהִשָּׁמֵר בָּעוֹלָם הַזֶּה. הַפָּסוּק הַזֶּה הֵשִׁיבוּ לַחֲבֵרִים שֶׁכָּךְ צָרִיךְ לִכְתֹּב: אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת נַפְשֶׁךָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יד) נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא, וְלֹא מָצָאנוּ פָּסוּק שֶׁכָּתוּב בָּשָׂר כִּי יֶחֱטָא, וְיָפֶה הוּא.

אֶלָּא הָכִי מַסְקָנָא, דְּאָסוּר לֵיהּ לְבַר נַשׁ לְמִשְׁתָּעֵי מִלֵּי דִזְנוּתָא אֲפִילוּ בְּאִיתְתֵּיהּ, בְּגִין דְּיִתְקַשֵּׁי, וְיֵיתֵי לְהִרְהוּרִין בִּישִׁין אָחֲרָנִין, וִיהֵא דָּשׁ בְּאִידְרֵיהּ, וְיִזְרַע חִטִּין אָחֲרָנִין.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ. דָּא בְּשַׂר קֹדֶשׁ דִּכְתִיב וְהָיְתָה בְרִיתִי בִּבְשַׂרְכֶם. וְאַל תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ, הַהוֹלֵךְ לִימִינוֹ שֶׁל אָדָם, אַל תֹּאמַר דְּבָרִים שֶׁאֵינָן כְּהוֹגֶן, אֶלָּא כָּל דְּבָרֶיךָ בְּנַחַת וּבְמִשְׁקָל. מַאי טַעְמָא. מִפְּנֵי כִּי שְׁגָגָה הִיא. וְחַיָּיב עַל זֶה קָרְבַּן שְׁגָגָה.

וְעוֹד. שֶׁעַל זֶה, לָמָּה יִקְצֹף הָאֱלֹהִים עַל קוֹלֶךָ. מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל יוֹלִיךְ אוֹתוֹ עוֹף הַשָּׁמַיִם, וּמַעֲמִיד אוֹתוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (דף עה ע"א).

לשון הקודש

אֶלָּא כָּךְ הִסְקְנוּ, שֶׁאָסוּר לָאָדָם לְדַבֵּר דִּבְרֵי זְנוּת אֲפִלּוּ עִם אִשְׁתּוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּתְקַשֶּׁה, וְיָבֹא לְהִרְהוּרִים רָעִים אֲחֵרִים, וְיִהְיֶה דָּשׁ בְּחַדְרוֹ, וְיִזְרַע חִטִּים אֲחֵרִים.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ. זֶהוּ בְּשַׂר קֹדֶשׁ, שֶׁכָּתוּב (בראשית יז) וְהָיְתָה בְרִיתִי בִּבְשַׂרְכֶם. וְאַל תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ, הַהוֹלֵךְ לִימִינוֹ שֶׁל אָדָם, אַל תֹּאמַר דְּבָרִים שֶׁאֵינָן כַּהוֹגֶן, אֶלָּא כָּל דְּבָרֶיךָ בְּנַחַת וּבְמִשְׁקָל. מָה הַטַּעַם? מִפְּנֵי כִּי שְׁגָגָה הִיא, וְחַיָּב עַל זֶה קָרְבַּן שְׁגָגָה.

וְעוֹד, שֶׁעַל זֶה, לָמָּה יִקְצֹף הָאֱלֹהִים עַל קוֹלֶךָ. מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל יוֹלִיךְ אוֹתוֹ עוֹף הַשָּׁמַיִם, וּמַעֲמִיד אוֹתוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְחִבֵּל אֶת מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ, עַל חֵטְא הַבָּשָׂר. מַאי טַעְמָא. מִפְּנֵי שֶׁכָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּרִית קֹדֶשׁ, אֵין יְכוֹלִים אוֹתָם הַשּׁוֹלְטִים בַּגֵּיהִנֹּם לְהַכְנִיסוֹ שָׁם. וּבִלְבָד שֶׁיִּשְׁמוֹר אוֹתוֹ. וְאִם לֹא שָׁמַר אוֹתוֹ, מַעֲבִירִים מִמֶּנּוּ, וּמַשְׁחִיתִים וּמְחַבְּלִים אוֹתוֹ. שֶׁזֶּהוּ מַעֲשֵׂה יָדָיו שֶׁל אָדָם. וְאַחַר כָּךְ מַכְנִיסִים אוֹתוֹ בַּגֵּיהִנֹּם, וְאֵין לָהֶם עַל מַה שֶּׁיִּסְמוֹכוּ. הַשְׁתָּא בְּרִי, הֱוֵי זָהִיר בִּכְבוֹד חֲבֵירְךָ יוֹתֵר מִגּוּפְךָ.

פָּתַח רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְאָמַר, (תהלים פד ד) גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ ה' צְבָאוֹת מַלְכִּי וֵאלֹהָי. גַּם צִפּוֹר, תַּמָּן תְּנֵינָן, עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא, אַתְרִין וְדוּכְתִּין קַדִּישִׁין, עִילָּאִין יַתִּיר מִשְּׁאָר דּוּכְתֵּי יְשׁוּבָא.

לשון הקודש

וְחִבֵּל אֶת מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ – עַל חֵטְא הַבָּשָׂר. מָה הַטַּעַם? מִפְּנֵי שֶׁכָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּרִית קֹדֶשׁ, אֵין יְכוֹלִים אוֹתָם הַשּׁוֹלְטִים בַּגֵּיהִנֹּם לְהַכְנִיסוֹ שָׁם, וּבִלְבַד שֶׁיִּשְׁמֹר אוֹתוֹ. וְאִם לֹא שָׁמַר אוֹתוֹ, מַעֲבִירִים מִמֶּנּוּ, וּמַשְׁחִיתִים וּמְחַבְּלִים אוֹתוֹ, שֶׁזֶּהוּ מַעֲשֵׂה יָדָיו שֶׁל אָדָם. וְאַחַר כָּךְ מַכְנִיסִים אוֹתוֹ בַּגֵּיהִנֹּם, וְאֵין לָהֶם עַל מַה שֶּׁיִּסְמֹכוּ. עַכְשָׁו, בְּנִי, תִּהְיֶה זָהִיר בִּכְבוֹד חֲבֵרְךָ יוֹתֵר מִגּוּפְךָ.

פָּתַח רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְאָמַר, (תהלים פד) גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ ה' צְבָאוֹת מַלְכִּי וֵאלֹהָי. גַּם צִפּוֹר – שָׁם שָׁנִינוּ, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ אֲתָרִים וּמְקוֹמוֹת קְדוֹשִׁים יוֹתֵר עֶלְיוֹנִים מִשְּׁאָר מְקוֹמוֹת הַיִּשּׁוּב.

וְכֹלָּא כְּגַוְונָא דִּיצִירָה דְּבַר נָשׁ. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרֵיר הַהוּא זַרְעָא, וּמְנַפֵּץ אוֹתוֹ, כְּהַאי דִּמְבָרֵיר וּמְנַפֵּץ חִטִּין, תַּבְנָא לְחוּד, וְקַשׁ לְחוּד, עַד דְּבָרֵיר חִטִּין עַל דּוּכְתַּיְיהוּ.

כָּךְ נְטַל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תַּלְגָּא מִתְּחוֹת כּוּרְסֵי יְקָרֵיהּ, וְהַהוּא תַּלְגָּא מִתְחַמְּמָא בְּכַמָּה גְוָונִין, וְאַטִּיל לָהּ בְּגוֹ מַיָּא דְּאִיתְתָּא. מֵהָכָא, דְּאִתְתָּא לָא מִתְעַבְּרָא עַד דְּתוֹשִׁיד מַיָּא, וּבְאִינּוּן מַיִין אַטִּיל דְּכוּרָא תַּלְגָּא, דָּא הוּא זַרְעָא דְּאִיהוּ מְחוּבָּר כַּחֲדָא, יַתִּיר מֵהַהוּא דְּאִתְתָּא, כְּגַוְונָא דְּתַלְגָּא לָקְבֵיל מַיָּא.

לְבָתַר דְּאַטִּיל לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גּוֹ מַיָּא, בָּרֵיר לֵיהּ וְנָפֵיץ לֵיהּ, וַעֲבַד בְּקַדְמִיתָא טִיבּוּרָא, דְּאִיהוּ נְקוּדָה חָדָא מִגּוֹ בְּרִירוּ דְּתַלְגָּא, וְהַהוּא טִיבּוּרָא, אִיהוּ נְקוּדָא דְּצִיּוֹן.

לשון הקודש

וְהַכֹּל כְּמוֹ יְצִירַת הָאָדָם. שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּחַר אוֹתוֹ הַזֶּרַע וּמְנַפֵּץ אוֹתוֹ, כְּמוֹ זֶה שֶׁמְּבָרֵר וּמְנַפֵּץ חִטִּים, תֶּבֶן לְחוּד וְקַשׁ לְחוּד, עַד שֶׁמְּבָרֵר אֶת הַחִטִּים עַל מְקוֹמָם.

כָּךְ נָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֶג מִתַּחַת כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ, וְאוֹתוֹ הַשֶּׁלֶג מִתְחַמֵּם בְּכַמָּה גְוָנִים, וְהִטִּיל אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הַמַּיִם שֶׁל הָאִשָּׁה. מִכָּאן שֶׁאִשָּׁה לֹא מִתְעַבֶּרֶת עַד שֶׁתִּשְׁפֹּךְ מַיִם, וּבְאוֹתָם הַמַּיִם מַטִּיל הַזָּכָר שֶׁלֶג, זֶהוּ הַזֶּרַע שֶׁהוּא מְחֻבָּר יַחַד, יוֹתֵר מֵאוֹתוֹ שֶׁל הָאִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁהַשֶּׁלֶג כְּנֶגֶד הַמַּיִם.

לְאַחַר שֶׁהִטִּיל אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְתוֹךְ הַמַּיִם, בֵּרֵר אוֹתוֹ וְנִפֵּץ אוֹתוֹ, וְעָשָׂה בַּהַתְחָלָה טִבּוּר, שֶׁהִיא נְקֻדָּה אַחַת מִתּוֹךְ הַבְּחִירָה שֶׁל הַשֶּׁלֶג, וְאוֹתוֹ טִבּוּר הוּא נְקֻדָּה שֶׁל צִיּוֹן.

וּמִתַּמָּן אִתְפַּשְׁטוּ אַרְבַּע חוּטִין, לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, מִזְרָח וּמַעֲרָב צָפוֹן וְדָרוֹם. מֵהַהוּא חוּטָא דְּאִתְמְשַׁךְ מִסִּטְרָא דְמִזְרָח, אִתְעֲבִיד מִנֵּיהּ גּוּפָא. שְׁאָרֵי בְּמִזְרָח, וְסַיֵּים בְּמַעֲרָב. גּוּפָא אִיהוּ אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. אִתְרְשֵׁים בְּאַתְוֵוי אדנ"י. אָדוֹן וְרִבּוֹן כָּל עָלְמָא.

מֵהַהוּא חוּטָא דְּאִתְמְשַׁךְ מִסִּטְרָא דְדָרוֹם, דְּאִיהוּ בְּרִירוּ דְּכָל תַּלְגָּא וְתוּקְפֵּיהּ, אִתְעֲבִיד מִנֵּיהּ דְּרוֹעָא יָמִינָא, וְאִיהוּ בְּרִירוּ דְּעִינּוּגָא. וְדָא גַּן עֵדֶן, דְּעָאל בֵּיהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְאִיהוּ לְעִינּוּגָא דְּנִשְׁמָתִין, וְדָא טָמִיר וְגָנִיז, יָמִינָא דְּכָל עָלְמָא.

מֵהַהוּא חוּטָא דְּאִתְמְשַׁךְ מִסִּטְרָא דְצָפוֹן, אִתְעֲבִיד מִנֵּיהּ וְאִתְבְּרֵי דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא. וְדָא גֵּיהִנֹּם. מֵהַהוּא פְּסוֹלֶת דְּתַלְגָּא. וְאִיהוּ לְעוֹנָשָׁא דְּנִשְׁמָתִין דְּחַיָּיבַיָּא.

לשון הקודש

וּמִשָּׁם הִתְפַּשְׁטוּ אַרְבָּעָה חוּטִים לְאַרְבָּעָה צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם – מִזְרָח וּמַעֲרָב צָפוֹן וְדָרוֹם. מֵאוֹתוֹ הַחוּט שֶׁנִּמְשָׁךְ מִצַּד הַמִּזְרָח, מִמֶּנּוּ נַעֲשָׂה גּוּף. מַתְחִיל בַּמִּזְרָח, וּמְסַיֵּם בַּמַּעֲרָב. הַגּוּף הוּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. נִרְשָׁם בְּאוֹתִיּוֹת אדנ"י. אָדוֹן וְרִבּוֹן כָּל הָעוֹלָם.

מֵאוֹתוֹ הַחוּט שֶׁנִּמְשָׁךְ מִצַּד הַדָּרוֹם, שֶׁהוּא הַבְּרוּר שֶׁל כָּל הַשֶּׁלֶג וְתָקְפּוֹ, מִמֶּנּוּ נֶעֱשְׂתָה זְרוֹעַ יָמִין, וְהוּא בְּחִירַת הָעֹנֶג. וְזֶה גַּן עֵדֶן שֶׁנִּכְנַס בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְהוּא לְעֹנֶג הַנְּשָׁמוֹת, וְזֶה טָמִיר וְגָנוּז, הַיָּמִין שֶׁל כָּל הָעוֹלָם.

מֵאוֹתוֹ הַחוּט שֶׁנִּמְשָׁךְ מִצַּד הַצָּפוֹן, מִמֶּנּוּ נַעֲשֵׂית וְנִבְרֵאת זְרוֹעַ שְׂמֹאל. וְזֶה הַגֵּיהִנֹּם. מֵאוֹתָהּ פְּסֹלֶת שֶׁל הַשֶּׁלֶג. וְהוּא

מִתַּמָּן אִתְפַּשְׁטוּ אַרְבַּע חוּטִין, לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, מִזְרָח וּמַעֲרָב צָפוֹן וְדָרוֹם. מֵהַהוּא חוּטָא דְּאִתְמְשַׁךְ מִסִּטְרָא דְמִזְרָח, אִתְעֲבִיד מִנֵּיהּ גּוּפָא. שְׁאָרֵי בְּמִזְרָח, וְסַיֵּים בְּמַעֲרָב. גּוּפָא אִיהוּ אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. אִתְרְשֵׁים בְּאַתְוֵוי אדנ"י. אָדוֹן וְרִבּוֹן כָּל עָלְמָא.

מֵהַהוּא חוּטָא דְּאִתְמְשַׁךְ מִסִּטְרָא דְדָרוֹם, דְּאִיהוּ בְּרִירוּ דְּכָל תַּלְגָּא וְתוּקְפֵּיהּ, אִתְעֲבִיד מִנֵּיהּ דְּרוֹעָא יָמִינָא, וְאִיהוּ בְּרִירוּ דְּעִינּוּגָא. וְדָא גַּן עֵדֶן, דְּעָאל בֵּיהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְאִיהוּ לְעִינּוּגָא דְּנִשְׁמָתִין, וְדָא טָמִיר וְגָנִיז, יָמִינָא דְּכָל עָלְמָא.

מֵהַהוּא חוּטָא דְּאִתְמְשַׁךְ מִסִּטְרָא דְצָפוֹן, אִתְעֲבִיד מִנֵּיהּ וְאִתְבְּרֵי דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא. וְדָא גֵּיהִנֹּם. מֵהַהוּא פְּסוֹלֶת דְּתַלְגָּא. וְאִיהוּ לְעוֹנָשָׁא דְּנִשְׁמָתִין דְּחַיָּיבַיָּא.

רֵישָׁא אִיהוּ בִּשְׁמַיָּא אִתְתַּקַּן. וַהֲוָה עָלְמָא בְּלָא רֵישָׁא, עַד דְּאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא. כַּד אִיתְּקַם מַשְׁכְּנָא, אִיתְּקַם רֵישָׁא.

פּוּמָא דְּכָל עָלְמָא דְּאִתְתַּקַּן בְּרֵישָׁא, סִינַי. וְהוּא רְשִׁים הַאי פּוּמָא גּוֹ מַיָּא, מִבְּרִירוּ דְּתַלְגָּא. יַרְכִּין וְכָל שְׁאָר אֵיבָרִים, בְּכָל שְׁאָר אַרְעָא. **וּכְשֵׁם** שֶׁהָאִשָּׁה יֵשׁ לָהּ צִירִים וַחֲבָלִים בִּשְׁעַת הַלֵּידָה. כֵּן כְּשֶׁבִּקֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא הָאָרֶץ לְאוֹר הָעוֹלָם, הָיוּ הַמַּיִם עוֹלִים וְיוֹרְדִים, (תהלים קד ח) יַעֲלוּ הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת. מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הוֹצִיא מִן הַקַּרְקַע רְעָמִים וּזְוָעוֹת, וְנָסוּ הַמַּיִם. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שם קד ז) מִן גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן מִן קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן. וְיָצְאָה הָאָרֶץ. וְנִשְׁאֲרָה נְמוּכָה מְלוּכְלֶכֶת, כַּוְלַד הַזֶּה, שֶׁיּוֹצֵא, נָמוּךְ כַּמֵּת, וּמְלוּכְלָךְ מֵהַלֵּידָה.

לשון הקודש

לָעֹנֶשׁ שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הָרְשָׁעִים.

הָרֹאשׁ נִתְתַּקֵּן בַּשָּׁמַיִם. וְהָיָה הָעוֹלָם בְּלִי רֹאשׁ, עַד שֶׁנִּבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. כְּשֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן, הוּקַם בָּרֹאשׁ.

הַפֶּה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁהִתְתַּקֵּן בָּרֹאשׁ, סִינַי. וְהוּא רָשַׁם אֶת הַפֶּה הַזֶּה תּוֹךְ הַמַּיִם, מֵהַבְּרוּר שֶׁל הַשֶּׁלֶג. הַיְרֵכַיִם וְכָל שְׁאָר הָאֵיבָרִים, בְּכָל שְׁאָר הָאָרֶץ.

וּכְשֵׁם שֶׁלָּאִשָּׁה יֵשׁ צִירִים וַחֲבָלִים בִּשְׁעַת הַלֵּדָה, כֵּן כְּשֶׁבִּקֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא הָאָרֶץ לְאוֹר הָעוֹלָם, הָיוּ הַמַּיִם עוֹלִים וְיוֹרְדִים, יַעֲלוּ הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת. מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? הוֹצִיא מִן הַקַּרְקַע רְעָמִים וּזְוָעוֹת, וְנָסוּ הַמַּיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) מִן גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן מִן קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן. וְיָצְאָה

וּכְשֵׁם שֶׁמְּפַעְפְּעִין אֶת הַוְּלַד עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר, וְנוֹתְנִים אֵשׁ וְנֵר לְגַבּוֹ, לְחַמְּמוֹ, וּמַרְאָה לְהָאִיר. כָּךְ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ, כְּשֶׁיָּצְאָה מִתּוֹךְ הַמַּיִם. וְכוּלָּא בְּחַד קְרָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם עז יט) קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל הֵאִירוּ בְרָקִים תֵּבֵל מִיָּד רָגְזָה וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ.

עַד כָּאן נִסְתַּם הַפֶּה, עַד שֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל, וְהַפֶּה נִפְתַּח בְּרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם, וְזֶה סִינַי שֶׁנִּתְּנָה בּוֹ הַתּוֹרָה, וְשָׁם נִתְתַּקֵּן הַדִּבּוּר.

וּכְשֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ, נִסְתַּם הַפָּתוּחַ. וְנִפְתַּח הַסָּתוּם. נִסְתַּם הַפֶּה, שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ הַדִּיבּוּר, (מִשֶּׁנִּסְתַּלֵּק מִשָּׁה). הֵפֶךְ מִן הָאָדָם. נִפְתַּח הַטַּבּוּר, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וּמִשָּׁם אוֹכֵל מַה שֶּׁאִמּוֹ אוֹכֶלֶת, וְשׁוֹתֶה מִמַּה שֶּׁאִמּוֹ שׁוֹתָה. וְכָל הָעוֹלָם נִזּוֹן מִתַּמְצִית אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

הָאָרֶץ, וְנִשְׁאֲרָה נְמוּכָה וּמְלֻכְלֶכֶת, כַּוְּלָד הַזֶּה שֶׁיּוֹצֵא נָמוּךְ כַּמֵּת וּמְלֻכְלָךְ מֵהַלֵּדָה. **וּכְשֵׁם** שֶׁמְּפַעְפְּעִין אֶת הַוְּלָד עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר, וְנוֹתְנִים אֵשׁ וְנֵר לְגַבּוֹ לְחַמְּמוֹ, וּמַרְאָה לְהָאִיר – כָּךְ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ, כְּשֶׁיָּצְאָה מִתּוֹךְ הַמַּיִם. וְהַכֹּל בְּפָסוּק אֶחָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם עז) קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל הֵאִירוּ בְרָקִים תֵּבֵל, מִיָּד – רָגְזָה וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ.

עַד כָּאן נִסְתַּם הַפֶּה, עַד שֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל, וְהַפֶּה נִפְתַּח בְּרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם, וְזֶה סִינַי שֶׁנִּתְּנָה בּוֹ הַתּוֹרָה, וְשָׁם נִתְתַּקֵּן הַדִּבּוּר. **וּכְשֶׁנִּכְנְסוּ** לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, נִסְתַּם הַפָּתוּחַ, וְנִפְתַּח הַסָּתוּם. נִסְתַּם הַפֶּה – שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ הַדִּבּוּר (מִשֶּׁנִּסְתַּלֵּק מִשָּׁה). הֵפֶךְ מִן הָאָדָם. נִפְתַּח הַטַּבּוּר – בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וּבְגִין כָּךְ, דּוּכְתִּין וְאַתְרִין אִינּוּן בְּעָלְמָא, בְּשִׁבְחָא אִלֵּין עַל אִלֵּין. גַּן עֵדֶן דְּאִיהוּ דְּרוֹעָא יָמִינָא דְּכָל עָלְמָא, אִית בֵּיהּ דּוּכְתִּין וְאַתְרִין, לְשִׁבְחָא אִלֵּין עַל אִלֵּין, וְתַמָּן הוּא עֵץ הַחַיִּים וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע.

וּבְחַד הֵיכָלָא מִינַיְיהוּ, אִית אֲתַר טָמִיר וְגָנִיז מִכּוֹלָא, וְלֵית מַאן דְּיָדַע בְּהַהוּא אֲתַר, בַּר חַד צִפּוֹר, דְּאָתֵי בְּכָל יוֹמָא תְּלַת זִמְנִין, וּמְצַפְצְפָא בְּגוֹ אִילָנֵי דְּגִנְתָּא, (וַאֲמַר גַּם צִפּוֹר וגו').

וּבְהַהוּא צִפּוֹר יָדְעִין נִשְׁמָתִין סִימָנַיְיהוּ, בְּזִימְנָא דְּאוֹדָן וּמְשַׁבְּחָן, וּבְזִמְנָא דְּמִשְׁתַּדְּלָן בְּחָכְמְתָא לְמִנְדַּע, וְהַהוּא צִפּוֹר עָאל בְּהַהוּא הֵיכָלָא, וְאִיטָמַר וְאִגְנֵיז וְלָא יְדִיעַ. וּדְרוֹר, דָּא הִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, דְּסָלְקָא לְעֵילָא וְהִיא בַּת חוֹרִין.

לשון הקודש

וּמִשָּׁם אוֹכֵל מַה שֶּׁאִמּוֹ אוֹכֶלֶת, וְשׁוֹתֶה מִמַּה שֶּׁאִמּוֹ שׁוֹתָה. וְכָל הָעוֹלָם נִזּוֹן מִתַּמְצִית אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, מְקוֹמוֹת וַאֲתָרִים הֵם בָּעוֹלָם, בְּשֶׁבַח שֶׁל אֵלּוּ עַל אֵלּוּ. גַּן הָעֵדֶן, שֶׁהוּא זְרוֹעַ הַיָּמִין שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, יֵשׁ בּוֹ מְקוֹמוֹת וַאֲתָרִים לְשֶׁבַח אֵלּוּ עַל אֵלּוּ, וְשָׁם הוּא עֵץ הַחַיִּים, וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע.

וּבְהֵיכָל אֶחָד מֵהֶם יֵשׁ מָקוֹם טָמִיר וְגָנוּז מִן הַכֹּל, וְאֵין מִי שֶׁמַּכִּיר אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם פְּרָט לְצִפּוֹר אַחַת, שֶׁבָּאָה בְּכָל יוֹם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וּמְצַפְצֶפֶת בְּתוֹךְ עֲצֵי הַגָּן (וְאוֹמֶרֶת גַּם צִפּוֹר וְגוֹ').

וּבְאוֹתָהּ הַצִּפּוֹר יוֹדְעוֹת הַנְּשָׁמוֹת אֶת סִימָנֵיהֶן, בִּזְמַן שֶׁמּוֹדוֹת וּמְשַׁבְּחוֹת, וּבִזְמַן שֶׁמִּשְׁתַּדְּלוֹת לָדַעַת בַּחָכְמָה. וְאוֹתָהּ הַצִּפּוֹר נִכְנֶסֶת לְאוֹתוֹ הֵיכָל, וְנִטְמֶנֶת וְנִגְנֶזֶת וְלֹא נוֹדַעַת. וּדְרוֹר – זוֹ הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה, וְהִיא בַּת חוֹרִין.

דָּבָר אַחֵר וּדְרוֹר קֵן לָהּ, דָּא יוֹבְלָא, דִּכְתִיב (ויקרא כה י) וּקְרָאתֶם דְּרוֹר. קֵן לָהּ בְּחָכְמְתָא עִילָּאָה. צִפּוֹר וּדְרוֹר, דָּא לְעֵילָא, וְדָא לְתַתָּא. אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ, מַאן. הַאי דְּרוֹר, שְׁנַת הַחֲמִישִׁים, דַּאֲפִיקַת מִינָהּ שִׁית אֶפְרוֹחִין, וְהַאי צִפּוֹר.

אִינּוּן אֶפְרוֹחִין, תֵּיאוּבְתָּא דִּילְהוֹן, לְגוֹ תְּרֵי מַדְבְּחָן, מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי, וּמִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. נְטָלוּ מִמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי, וְיַהֲבוּ לְמִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. מַלְכִּי וֵאלֹהָי, מַלְכִּי: דָּא מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. וֵאלֹהָי: דָּא מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי.

מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, תֵּיאוּבְתֵּיהּ תָּדִיר לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי, וּלְעוֹלָם לָא שָׁכִיךְ מִלְּזַמְּרָא בְּשִׁירִין וְתוּשְׁבְּחִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה.

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר, (שם פד) וּדְרוֹר קֵן לָהּ – זֶה הַיּוֹבֵל, שֶׁכָּתוּב וּקְרָאתֶם דְּרוֹר. קֵן לָהּ – בַּחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה. צִפּוֹר וּדְרוֹר, זֶה לְמַעְלָה וְזֶה לְמַטָּה. אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ, מִי? הַדְּרוֹר הַזֶּה שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים, שֶׁמּוֹצִיאָה מִמֶּנָּה שִׁשָּׁה אֶפְרוֹחִים וְהַצִּפּוֹר הַזֶּה.

אוֹתָם הָאֶפְרוֹחִים, תְּשׁוּקָתָם לְתוֹךְ שְׁנֵי הַמִּזְבְּחוֹת, הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי וְהַמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. נָטְלוּ מִן הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי וְנָתְנוּ לַמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. מַלְכִּי וֵאלֹהָי, מַלְכִּי – זֶה הַמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, וֵאלֹהָי – זֶה הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי.

הַמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן תָּמִיד תְּשׁוּקָתוֹ לַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי, וּלְעוֹלָם אֵינוֹ שׁוֹכֵךְ מִלְּזַמֵּר בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה.

כָּל זְמַן שֶׁהַנֵּר דּוֹלֵק עַל הַפִּתִּילָה, וְהַפִּתִּילָה כְּתִיקוּנָהּ, הָאוֹר מֵאִיר וְצַח, וְהַכֹּל נֶהֱנִין מִמֶּנּוּ. וְכָל זְמַן שֶׁהַפִּתִּילָה נֶעְדֶּרֶת, וְהַשֶּׁמֶן חָסֵר מִן הַפִּתִּילָה, הָאוֹר נִסְתַּלֵּק, וְאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בְּאוֹתוֹ אוֹר כְּלוּם.

כָּךְ, כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ מְתוּקָנִים וּמְסוּרְגָּלִים כִּפִּתִּילָה זוֹ, אוֹר שֶׁל מַעְלָה הָיְתָה דּוֹלֶקֶת עֲלֵיהֶם, וְאוֹמֶרֶת שִׁירָה, וְאֵינוֹ מִשְׁתַּכֵּךְ לְעוֹלָם. כְּדוּגְמַת הָאוֹר עַל הַפִּתִּילָה, שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּכֵּךְ לְעוֹלָם, לְנֶגֶד מַעְלָה. וְאוֹתוֹ הַשִּׁיר הוּא הַמְעוּלֶּה שֶׁבַּשִּׁירִים, קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. נֶעְדַּר הַפִּתִּילָה, כִּבְיָכוֹל נֶעְדַּר הָאוֹר, וְנִסְתַּלֵּק, וְאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בּוֹ.

וּשְׁלֹמֹה צִוֶּה וְאוֹמֵר, (קהלת יב א-ז) **וּזְכֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְּחוּרֹתֶיךָ**. הֱיֵה מִתְתַּקֵּן וּמְסַרְגֵּל

לשון הקודש

כָּל זְמַן שֶׁהַנֵּר דּוֹלֵק עַל הַפִּתִּילָה, וְהַפִּתִּילָה כְּתִקוּנָהּ, הָאוֹר מֵאִיר וְצַח, וְהַכֹּל נֶהֱנִים מִמֶּנּוּ. וְכָל זְמַן שֶׁהַפִּתִּילָה נֶעְדֶּרֶת וְהַשֶּׁמֶן חָסֵר מִן הַפִּתִּילָה, הָאוֹר נִסְתַּלֵּק, וְאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בְּאוֹתוֹ הָאוֹר כְּלוּם.

כָּךְ, כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ מְתֻקָּנִים וּמְסֻרְגָּלִים כִּפִּתִּילָה זוֹ, אוֹר שֶׁל מַעְלָה הָיְתָה דּוֹלֶקֶת עֲלֵיהֶם, וְאוֹמֶרֶת שִׁירָה, וְאֵינוֹ מִשְׁתַּכֵּךְ לְעוֹלָם, כְּדֻגְמַת הָאוֹר עַל הַפִּתִּילָה שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּכֵּךְ לְעוֹלָם לְנֶגֶד מַעְלָה. וְאוֹתוֹ הַשִּׁיר הוּא הַמְעֻלֶּה שֶׁבַּשִּׁירִים, קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. נֶעְדַּר הַפִּתִּילָה – נֶעְדַּר הָאוֹר וְנִסְתַּלֵּק, וְאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בּוֹ.

וּשְׁלֹמֹה צִוֶּה וְאוֹמֵר, (קהלת יב) **וּזְכֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְּחוּרֹתֶיךָ**. הֱיֵה מִתְתַּקֵּן וּמְסַרְגֵּל עַצְמְךָ בְּמִצְוֹת וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים

עַצְמְךָ בְּמִצְוֹת וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, בִּימֵי בְּחוּרוֹתֶיךָ, בִּזְמַן שֶׁהַמָּאוֹר הַהוּא לוֹהֵב בַּפִּתִילָה.

דָּבָר אַחֵר עַל הָאוֹר הַהוּא בִּזְמַן שֶׁהַפִּתִילָה מְתוּקָנֶת אָמַר לְנֶגֶד אוֹתוֹ הָאוֹר, וּזְכֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ. הִתְעוֹרֵר (דף עה ע"ב) לְנֶגֶד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשִׁיר וּתְעוֹרֵר הָאַהֲבָה.

עַד אֲשֶׁר לֹא יָבוֹאוּ יְמֵי הָרָעָה, בִּזְמַן שֶׁהַלְּבָנָה מִתְמַעֶטֶת, וְתִשְׁלוֹט הָרָעָה, וְהַיָּמִים שֶׁלָּהּ הֵם יָמִים שֶׁאֵין בָּהֶם חֵפֶץ. עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ, זֶה נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, דִּכְתִיב (בראשית ב י) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן. דִּכְתִיב בּוֹ, (איוב יד יא) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. וְהָאוֹר, זֶה הָאוֹר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנִתְעַטֵּף בּוֹ, וְהוּא יְמִינוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איכה ב ג) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ.

לשון הקודש

בִּימֵי בְּחוּרוֹתֶיךָ, בִּזְמַן שֶׁהַמָּאוֹר הַהוּא לוֹהֵב בַּפִּתִילָה.

דָּבָר אַחֵר, עַל הָאוֹר הַהוּא בִּזְמַן שֶׁהַפִּתִילָה מְתֻקֶּנֶת, אָמַר לְנֶגֶד אוֹתוֹ הָאוֹר וּזְכֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ. הִתְעוֹרֵר לְנֶגֶד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשִׁיר וּתְעוֹרֵר הָאַהֲבָה.

עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה (שם) – בִּזְמַן שֶׁהַלְּבָנָה מִתְמַעֶטֶת וְתִשְׁלֹט הָרָעָה, וְהַיָּמִים שֶׁלָּהּ הֵם יָמִים שֶׁאֵין בָּהֶם חֵפֶץ. עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ – זֶה נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (איוב יד) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. וְהָאוֹר – זֶה הָאוֹר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנִתְעַטֵּף בּוֹ, וְהוּא יְמִינוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איכה ב) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ.

וְהַיָּרֵחַ, הוּא הַיָּם הַמִּתְמַלֵּא מֵאוֹתוֹ נָהָר. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב יד יא) **אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ.** וְהַכּוֹכָבִים, אֵלּוּ שְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת הַיְדוּעִים לָהּ. וְשָׁבוּ הֶעָבִים, אֵלּוּ שָׂרֵי אוּמּוֹת הָעוֹלָם. אַחַר הַגָּשֶׁם, אַחַר בְּכִיָּתָן שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת. דִכְתִיב, (ישעיה לג ז) **מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן.**

בַּיּוֹם שֶׁיָּזֵעוּ שֹׁמְרֵי הַבַּיִת, אֵלּוּ שׁוֹמְרֵי הַחוֹמוֹת. דִכְתִיב (שם סב ו) **עַל חוֹמוֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַיִם הִפְקַדְתִּי שׁוֹמְרִים.** וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל, אֵלּוּ הֵם שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ. וּבָטְלוּ הַטַּחֲנוֹת, אֵלּוּ הֵם אוֹכְלֵי הַקָּרְבָּנוֹת. כִּי מִעֲטוּ כַּנְפֵי הַחַיּוֹת. וְחָשְׁכוּ הָרֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת, אֵלּוּ הֵם (זכריה ד י) **עֵינֵי ה' הַמְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ, וְהֵם שִׁבְעָה עֵינֵי ה'.**

לשון הקודש

וְהַיָּרֵחַ – הוּא הַיָּם הַמִּתְמַלֵּא מֵאוֹתוֹ נָהָר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב יד) אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. וְהַכּוֹכָבִים – אֵלּוּ שְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת הַיְדוּעִים לָהּ. וְשָׁבוּ הֶעָבִים – אֵלּוּ שָׂרֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם. אַחַר הַגָּשֶׁם – אַחַר בְּכִיָּתָן שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שֶׁכָּתוּב מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן.

בַּיּוֹם שֶׁיָּזֵעוּ שֹׁמְרֵי הַבַּיִת (קהלת יב) – אֵלּוּ שׁוֹמְרֵי הַחוֹמוֹת, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סב) עַל חוֹמוֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַיִם הִפְקַדְתִּי שׁוֹמְרִים. וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל – אֵלּוּ הֵם שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ. וּבָטְלוּ הַטַּחֲנוֹת – אֵלּוּ הֵם אוֹכְלֵי הַקָּרְבָּנוֹת. כִּי מִעֲטוּ – כַּנְפֵי הַחַיּוֹת. וְחָשְׁכוּ הָרֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת – אֵלּוּ הֵם (זכריה ד) עֵינֵי ה' הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ, וְהֵם שֶׁבַע עֵינֵי ה'.

וְסָגְרוּ דְּלָתַיִם בַּשּׁוּק, אֵלּוּ הֵם הַשְּׁעָרִים שֶׁכּוּלָּם נִנְעֲלוּ, זוּלָתִי שַׁעֲרֵי דְּמָעוֹת שֶׁלֹּא נִנְעֲלוּ. בִּשְׁפַל קוֹל הַטַּחֲנָה, סוּכַּת דָּוִד, שֶׁנִּפְלָה וְנִשְׁפְּלָה לֶעָפָר, וְקוֹלָהּ שֶׁהָיְתָה מְשׁוֹרֶרֶת תָּמִיד בְּשִׁיר הָאַהֲבָה שָׁפַל. וְיִשַּׁחוּ כָּל בְּנוֹת הַשִּׁיר, הֵם הַמַּלְאָכִים הַנֶּחֱלָקִים בְּמִשְׁמְרוֹתָם עַל הַשִּׁיר, מֵהֶם, מְשׁוֹרְרִים בַּיּוֹם, וּמֵהֶם מִשְׁמָרוֹת מְשׁוֹרְרִים בַּלַּיְלָה.

גַּם מִגָּבֹהַּ יִירָאוּ, כִּי גָּבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר. וְשׁוֹמֵר זֶה מִזֶּה, וּמְקַבֵּל זֶה מִזֶּה, בִּנְעִימָה וּבִקְדוּשָׁה. וּבְחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, יָצְתָה מְאֵרָה, וְדִין חָזָק מָצוּי לְפָנָיו. וְגָבוֹהַּ יִירָא מִגָּבוֹהַּ וּמִדִּינוֹ.

וְחַתְחַתִּים בַּדֶּרֶךְ, כְּתִיב (ישעיה מג טז) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה. וּבְאוֹתוֹ דֶּרֶךְ, הָיָה יוֹרֵד וּבָא הַטַּל מֵרֹאשׁוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ

לשון הקודש

וְסָגְרוּ דְּלָתַיִם בַּשּׁוּק – אֵלּוּ הֵם הַשְּׁעָרִים שֶׁכֻּלָּם נִנְעֲלוּ, זוּלָתִי שַׁעֲרֵי דְּמָעוֹת שֶׁלֹּא נִנְעֲלוּ. בִּשְׁפַל קוֹל הַטַּחֲנָה – סֻכַּת דָּוִד, שֶׁנִּפְלָה וְנִשְׁפְּלָה לֶעָפָר, וְקוֹלָהּ שֶׁהָיְתָה מְשׁוֹרֶרֶת תָּמִיד בְּשִׁיר הָאַהֲבָה – שָׁפַל. וְיִשַּׁחוּ כָּל בְּנוֹת הַשִּׁיר – הֵם הַמַּלְאָכִים הַנֶּחֱלָקִים בְּמִשְׁמְרוֹתָם עַל הַשִּׁיר. מֵהֶם מְשׁוֹרְרִים בַּיּוֹם, וּמֵהֶם מִשְׁמָרוֹת מְשׁוֹרְרִים בַּלַּיְלָה.

גַּם מִגָּבֹהַּ יִירָאוּ, (קהלת ה) כִּי גָּבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר. וְשׁוֹמֵר זֶה מִזֶּה, וּמְקַבֵּל זֶה מִזֶּה בִּנְעִימָה וּבִקְדֻשָּׁה. וּבְחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ יָצְתָה מְאֵרָה, וְדִין חָזָק מָצוּי לְפָנָיו. וְגָבֹהַּ יִירָא מִגָּבֹהַּ וּמִדִּינוֹ.

וְחַתְחַתִּים בַּדֶּרֶךְ, כָּתוּב (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה. וּבְאוֹתוֹ

בָּרוּךְ הוּא, וְכָל שִׂמְחָה, וְכָל טוּב, וְכָל רָצוֹן, בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ הָיָה בָּא. וּבְחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, תְּבִירוּ עַל תְּבִירוּ בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ נִמְצָא, וְכָל רוּגְזָא וְאֵימְתָנֵי וְתַקִּיפָא וְדִינָא, בְּהַהוּא דֶּרֶךְ הֲווֹ.

וְיָנֵאץ הַשָּׁקֵד, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (דניאל ט יד) וַיִּשְׁקֹד ה' עַל הָרָעָה. וּכְתִיב (ירמיה א יא) מַקֵּל שָׁקֵד אֲנִי רוֹאֶה. וּצְמִיחַת הַשָּׁקֵד אֶחָד וְעֶשְׂרִים יוֹם. כָּךְ מִשִּׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז, עַד תִּשְׁעָה בְּאָב. וּמִיּוֹם שֶׁהַשָּׁקֵד מֵצִיץ, הַפֶּרַח אֵין מוֹצִיא פְּרִי, עַד עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם.

וְיִסְתַּבֵּל הֶחָגָב, יוּתַן הַסֶּבֶל עַל שִׁכְמוֹ שֶׁל בֵּית דָּוִד. וְתָפֵר הָאַבִּיּוֹנָה, זוֹ עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה. וּצְוָוחִין בְּנֵי נָשָׁא, וְלָא מִתְעַנּוּן. מַאי טַעְמָא, כִּי הוֹלֵךְ הָאָדָם אֶל בֵּית עוֹלָמוֹ,

לשון הקודש

דֶּרֶךְ הָיָה יוֹרֵד, וּבָא הַטַּל מֵרֹאשׁוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכָל שִׂמְחָה וְכָל טוּב וְכָל רָצוֹן, בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ הָיָה בָּא. וּבְחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁבֶר עַל שֶׁבֶר בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ נִמְצָא, וְכָל רֹגֶז וְאֵימוֹת וְתֹקֶף וְדִין הָיוּ בְּאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ.

וְיָנֵאץ הַשָּׁקֵד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ט) וַיִּשְׁקֹד ה' עַל הָרָעָה. וְכָתוּב (ירמיה א) מַקֵּל שָׁקֵד אֲנִי רוֹאֶה. וּצְמִיחַת הַשָּׁקֵד אֶחָד וְעֶשְׂרִים יוֹם. כָּךְ מִשִּׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז עַד תִּשְׁעָה בְּאָב. וּמִיּוֹם שֶׁהַשָּׁקֵד מֵצִיץ, הַפֶּרַח אֵין מוֹצִיא פְּרִי, עַד עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם.

וְיִסְתַּבֵּל הֶחָגָב – יֻתַּן הַסֶּבֶל עַל שִׁכְמוֹ שֶׁל בֵּית דָּוִד. וְתָפֵר הָאַבִּיּוֹנָה – זוֹ עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה. וְצוֹוְחִים בְּנֵי הָאָדָם וְאֵינָם נַעֲנִים. מָה הַטַּעַם? כִּי הֹלֵךְ הָאָדָם אֶל בֵּית עוֹלָמוֹ. מִסְתַּלֵּק הַכָּבוֹד לְמַעְלָה

מִסְתַּלֵּק הַכָּבוֹד לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְאִינוּן צְוָוחִין וְלֵית מַאן דְּיַשְׁגַּח בְּהוּ. בְּגִין דְּאִיהוּ אִסְתַּלַּק לְבֵית עוֹלָמוֹ דְּנָפַק מִינֵיהּ. וְעַל דָּא אִשְׁתַּכַּח מְאֵרָה, וּבִיּוּשׁ, וּמָוֶת, וּמְאוֹרָעוֹת רָעוֹת בָּעוֹלָם. וְסָפְדִין וּצְוָוחִין בְּכָל יוֹמָא. דִּכְתִיב, (ירמיה ט כ) כִּי עָלָה מָוֶת בַּחַלֹּנֵינוּ.

עַד אֲשֶׁר לֹא יֵרָתֵק חֶבֶל הַכֶּסֶף, חוּט שֶׁל חֶסֶד שֶׁנִּמְשַׁךְ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. וְתָרֵץ גֻּלַּת הַזָּהָב, דְּאִיהִי נַחֲתָא בְּהַהוּא חוּט. נִשְׁבַּר הַחוּט, נָפַל הַגּוּלָה. וְתִשָּׁבֶר כַּד עַל הַמַּבּוּעַ, שֶׁהַתּוֹרָה נִשְׁתַּכְּחָה בְּגָלוּתָא, וְאוֹתוֹ הַמַּשְׁאֵב, יוֹפִיאֵ"ל (וי"א יפיפי"ה) הַשַּׁר, לֹא שָׁאַב מִמַּעְיַן הַתּוֹרָה, וּבְנֵי אָדָם נְבוֹכִים בָּהּ.

וְנָרֵץ הַגַּלְגַּל אֶל הַבּוֹר, וּמַלְאָךְ הַמַּשְׁחִית נִיתַּן לוֹ רְשׁוּת לְחַבֵּל בְּכָל יוֹם. וְיָשֹׁב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה, וְיִכְלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת, וְהָעוֹלָם יִכְלֶה,

לשון הקודש

לְמַעְלָה, וְהֵם צוֹוְחִים וְאֵין מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ בָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הִסְתַּלֵּק לְבֵית עוֹלָמוֹ שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצָא. וְעַל זֶה נִמְצֵאת הַמְּאֵרָה, וְרַע, וּמָוֶת, וּמְאוֹרָעוֹת רָעוֹת בָּעוֹלָם, וְסוֹפְדִים וְצוֹוְחִים בְּכָל יוֹם, שֶׁכָּתוּב (שם ט) כִּי עָלָה מָוֶת בַּחַלֹּנֵינוּ.

עַד אֲשֶׁר לֹא יֵרָתֵק חֶבֶל הַכֶּסֶף (קהלת יב) – חוּט שֶׁל חֶסֶד שֶׁנִּמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. וְתָרֵץ גֻּלַּת הַזָּהָב – שֶׁהִיא יוֹרֶדֶת בְּאוֹתוֹ הַחוּט. נִשְׁבַּר הַחוּט, נָפַל הַגָּלָה. וְתִשָּׁבֶר כַּד עַל הַמַּבּוּעַ – שֶׁהַתּוֹרָה נִשְׁתַּכְּחָה בַּגָּלוּת, וְאוֹתוֹ הַמַּשְׁאֵב, יוֹפִיאֵ"ל (וי"א יפיפי"ה) הַשַּׁר, לֹא שָׁאַב מִמַּעְיַן הַתּוֹרָה, וּבְנֵי אָדָם נְבוֹכִים בָּהּ.

וְנָרֵץ הַגַּלְגַּל אֶל הַבּוֹר, וּמַלְאָךְ הַמַּשְׁחִית נִתָּן לוֹ רְשׁוּת לְחַבֵּל בְּכָל יוֹם. וְיָשֹׁב

וְהֶעָפָר שֶׁהַכֹּל נִהְיָה מִמֶּנּוּ, יָשׁוּב כְּבַתְּחִלָּה, וְיִהְיֶה הָעוֹלָם חָרֵב כְּשֶׁהָיָה. וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ, וְיִתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם כְּבַתְּחִלָּה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן כְּתִיב, (דניאל יב ב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ. אֲתָא ר' עֲזַרְיָה וְרַבִּי מְרוֹנוֹם, וּנְשָׁקוּהוּ בְּרֵישֵׁיהּ. קָרָא עֲלֵיהּ, (משלי יח טו) לֵב נָבוֹן יִקְנֶה דָּעַת וְאֹזֶן חֲכָמִים תְּבַקֵּשׁ דָּעַת.

פָּתַח וְאָמַר שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, זַכָּאָה דָּרָא דִּי חָכְמְתָא דִּלְעֵילָא שַׁרְיָא בְּגַוֵּיהּ. בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָיֵי בָּעֵי לְגַלָּאָה בְּאַרְעָא, מַה דְּלָא אִתְגְּלֵי לְמַלְאֲכֵי עִילָּאֵי. וּמַאי אִיהוּ, רָזִין דְּחָכְמְתָא דִּשְׁמָא גְּלִיפָא עִילָּאָה. דִּשְׁמָהָן קַדִּישִׁין לָא אִתְמַסְּרוּ לוֹן, וְאִתְמַסְּרוּ לְחַכִּימִין בְּאַרְעָא. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, מִשַּׁבְּחָן וְאָמְרִין, (תהלים ח

לשון הקודש

הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה, וְיִכְלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת, וְהָעוֹלָם יִכְלֶה. וְהֶעָפָר, שֶׁהַכֹּל נִהְיָה מִמֶּנּוּ, יָשׁוּב כְּבַתְּחִלָּה, וְיִהְיֶה הָעוֹלָם חָרֵב כְּשֶׁהָיָה. וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ, וְיִתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם כְּבַתְּחִלָּה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן כָּתוּב (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ. בָּא רַבִּי עֲזַרְיָה וְרַבִּי מְרוֹנוֹם, וּנְשָׁקוּהוּ בְּרֹאשׁוֹ. קָרָא עָלָיו, (משלי יח) לֵב נָבוֹן יִקְנֶה דָּעַת וְאֹזֶן חֲכָמִים תְּבַקֵּשׁ דָּעַת.

פָּתַח וְאָמַר, שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, אַשְׁרֵי הַדּוֹר שֶׁהַחָכְמָה שֶׁל מַעְלָה שׁוֹרָה בְּתוֹכוֹ, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה רוֹצֶה לְגַלּוֹת בָּאָרֶץ מַה שֶּׁלֹּא הִתְגַּלָּה לַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים. וּמַה הוּא? סוֹדוֹת הַחָכְמָה שֶׁל הַשֵּׁם הֶחָקוּק הָעֶלְיוֹן. שֶׁהַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים לֹא נִמְסְרוּ לָהֶם, וְנִמְסְרוּ לַחֲכָמִים שֶׁבָּאָרֶץ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה

ב) ה' אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמָיִם.

מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ, אִילֵּין רָזִין גְּלִיפִּין דִּשְׁמָהָן קַדִּישִׁין, דְּאִתְגַּלְיָין בְּאַרְעָא, וְתוּשְׁבַּחְתָּא דְהַאי, עַל הַשָּׁמָיִם. דְּכָל אִינּוּן אוֹכְלוּסִין אוֹדָן וּמְשַׁבְּחָן עוֹבָדָא דָא, דְּאִתְגְּלֵי בְּאַרְעָא מַה דְּלָא אִתְגְּלֵי לוֹן.

הָא הָכָא רָזִין דִּרְתִיכָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה, דְּאַרְבַּע שְׁמָהָן גְּלִיפָן, וְהָא אִיהוּ רָזָא דְרָזִין רְתִיכָא עִילָּאָה דִשְׁמָהָן: אדנ"י. צְבָאו"ת. יהו"ה. אהי"ה. רָזָא דְאַרְבָּע שְׁמָהָן גְּלִיפָן, דְּאַרְבַּע זְהוֹרִין. וְכָל זָהָרָא וְזָהָרָא אִתְכְּלִיל חַד בְּחַבְרֵיהּ, וְתֵיאוּבְתָּא דְהַאי לְעָאלָא בְּהַאי, וּלְאִתְכְּלָלָא הַאי בְּהַאי.

לשון הקודש

מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים (תהלים ח) ה' אֲדֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמָיִם.

מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ – אֵלּוּ הַסּוֹדוֹת הַחֲקוּקִים שֶׁל הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהִתְגַּלּוּ בָּאָרֶץ, וְהַתְּשִׁבַּחַת שֶׁל זֶה עַל הַשָּׁמַיִם. שֶׁכָּל אוֹתָם הַהֲמוֹנִים מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה, שֶׁהִתְגַּלָּה בָּאָרֶץ מַה שֶּׁלֹּא הִתְגַּלָּה לָהֶם.

הֲרֵי כָּאן סוֹדוֹת הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל אַרְבָּעָה שֵׁמוֹת חֲקוּקִים, וְזֶהוּ סוֹד הַסּוֹדוֹת שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁמוֹת: אדנ"י, צְבָאו"ת, יהו"ה, אהי"ה. הַסּוֹד שֶׁל אַרְבָּעָה שֵׁמוֹת חֲקוּקִים, שֶׁל אַרְבָּעָה זְהָרִים, וְכָל זֹהַר וְזֹהַר נִכְלָל אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ, וּתְשׁוּקָתוֹ שֶׁל זֶה לְהִכָּנֵס לָזֶה, וּלְהִכָּלֵל זֶה בָּזֶה.

וְאִלֵּין אַרְבַּע זְהוֹרִין, אִתְפָּרְשָׁן בִּשְׁמָהָן יְדִיעָן: חַד אִקְרֵי זוֹהַ"ר חָשׁוּךְ וְלָא חָשׁוּךְ. בְּאִסְתַּכְּלוּתָא דִילֵיהּ, מִיָּד אָרֵים חָשׁוּךְ. מִסְתַּכְּלָאן בֵּיהּ יַתִּיר, נָצִיץ וְלָהֵיט בִּנְהִירוּ, וְשַׁפִּירוּ עִילָּאָה. וּנְהוֹרֵיהּ קָמִיט בְּגַוֵּיהּ, עַד דְּבָטַשׁ בֵּיהּ נְהוֹרָא אָחֳרָא, דְּכָרֵי בְּהַאי נְהוֹרָא, וְאַנְקִיב לָהּ, כְּדֵין אִתְמַלְיָא מֵהַהוּא זָהֳרָא, וְנָצִיץ לְכָל סִטְרִין (דף עו ע"א).

זָהֳרָא דָא, אִתְגְּלִיף בְּשִׁבְעִין וּתְרֵין נְצִיצִין, דְּאִינוּן שִׁבְעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן גְּלִיפָן, דְּשִׁבְעִין סַנְהֶדְרִין וּתְרֵין סַהֲדִין. כְּדֵין הַאי זוֹהֲרָא כְּלִילָא בִּשְׁתֵּי שְׁמָהָן, וּמִתְעַטְּרָא בִּשְׁמָא דָא אדנ"י.

כְּדֵין אִיהוּ שַׁר דְּכָל עָלְמִין, וְכָל חֵילִין וְכָל מַשְׁרְיָין דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין, כֻּלְּהוּ אָמְרֵי תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּהַאי (קְרָא) דְּקָא מְשַׁבְּחָן לֵיהּ, וְאָמְרִין

לשון הקודש

וְאַרְבָּעָה הַזְּהָרִים הַלָּלוּ נִפְרָדִים בְּשֵׁמוֹת יְדוּעִים. אֶחָד נִקְרָא זֹהַ"ר חָשׁוּךְ וְלֹא חָשׁוּךְ. בַּהִסְתַּכְּלוּת שֶׁלּוֹ, מִיָּד מֵרִים חָשׁוּךְ. מִסְתַּכְּלִים בּוֹ יוֹתֵר, נוֹצֵץ וְלוֹהֵט בָּאוֹר, וְיָפִי עֶלְיוֹן. וְאוֹרוֹ קָמוּט בְּתוֹכוֹ, עַד שֶׁמַּכֶּה בּוֹ אוֹר אַחֵר, שֶׁכּוֹרֵה בָּאוֹר הַזֶּה וְנוֹקֵב אוֹתוֹ, אָז מִתְמַלֵּא מֵאוֹתוֹ הַזֹּהַר, וְנוֹצֵץ לְכָל צַד.

הַזֹּהַר הַזֶּה נֶחְקָק בְּשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם נִיצוֹצוֹת, שֶׁהֵם שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת חֲקוּקִים שֶׁל שִׁבְעִים סַנְהֶדְרִין וּשְׁנֵי עֵדִים. אָז הַזֹּהַר הַזֶּה כָּלוּל בִּשְׁנֵי שֵׁמוֹת, וּמִתְעַטֵּר בַּשֵּׁם הַזֶּה אדנ"י.

וְאָז אוֹתוֹ הַשַּׂר שֶׁל כָּל הָעוֹלָמִים, וְכָל הַצְּבָאוֹת וְכָל הַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, כֻּלָּם אוֹמְרִים הַתִּשְׁבַּחַת שֶׁל

תּוּשְׁבַּחְתָּא, (נ"א דכלהו) וּמְשַׁבְּחִים לְעֵילָא. וְדָא זָהֲרָא כַּד אִשְׁתְּלִים, אִיהוּ שי"ר. אָדוֹן, שַׁר, רִבּוֹן. י שְׁלִימוּ דְּאִשְׁתַּלִּימוּ מִכּוּלָּא, שִׁי"ר הַמַּעֲלוֹת, רִבּוֹן מְמַנָּא עַל כָּל חֵילִין וּמַשִּׁרְיָין דַּרְגִּין דִּלְתַתָּא.

זָהֲרָא תִּנְיָינָא, הוּא זוֹהַר דְּכָל עַיְינִין עִילָּאִין סְתִימִין, (עאלין) כָּנֵיש לְגַבֵּיהּ. וְהוּא זוֹהַר נָצִיץ לְעַיְינִין, דְּלָא יָכִילוּ לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ, וְהַאי אִיקְרֵי זוֹהַר חַי. וּבְגִין דְּאִיהוּ חַי, נָטִיל כָּל זְהִירִין עִלָּאִין סְתִימִין, וְזָרֵיק זְהִירִין נְצִיצִין לְתַתָּא, וַעֲבִיד פֵּירִין וְאִיבִּין לִזְנֵיהּ.

וְדָא זוֹהַר חַי, אִיקְרֵי חַי הָעוֹלָמִים. וְדָא אִיהוּ כְּלָלָא דְּעִילָּאֵי וְתַתָּאֵי, וְעַל דַּאֲפִיק זָהֲרִין נְצִיצִין, וַעֲבִיד אִיבִּין לִזְנֵיהּ, אִיקְרֵי הַאי זוֹהַר צְבָאוֹ"ת. וְדָא אִיהוּ דְּתִיאוּבְתֵּיהּ תָּדִיר, לְשַׁבָּחָא

לשון הקודש

(הַכָּתוּב) הַזֶּה שֶׁמְּשַׁבְּחִים אוֹתוֹ, וְאוֹמְרִים תִּשְׁבַּחַת (שֶׁל כֻּלָּם) וּמְשַׁבְּחִים לְמַעְלָה. וְהַזֹּהַר הַזֶּה, כְּשֶׁנִּשְׁלָם, הוּא שִׁי"ר. אָדוֹן, שַׁר, רִבּוֹן. י' הַשְּׁלֵמוּת שֶׁהִשְׁתַּלְּמוּ מִן הַכֹּל. שִׁי"ר הַמַּעֲלוֹת, הָרִבּוֹן הַמְמֻנֶּה עַל כָּל הַצְּבָאוֹת וְהַמַּחֲנוֹת וְהַדְּרָגוֹת שֶׁלְּמַטָּה. **הַזֹּהַר** הַשֵּׁנִי הוּא זֹהַר שֶׁכָּל הָעֵינַיִם הָעֶלְיוֹנִים הַנִּסְתָּרִים (נִכְנָסִים) כּוֹנֵס אֵלָיו. וְהוּא זֹהַר נוֹצֵץ לָעֵינַיִם שֶׁאֵין יְכוֹלוֹת לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, וְזֶה נִקְרָא זֹהַר חַי. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא חַי, נוֹטֵל כָּל הַזְּהָרִים הָעֶלְיוֹנִים הַנִּסְתָּרִים, וְזוֹרֵק זְהָרִים נוֹצְצִים לְמַטָּה, וְעוֹשֶׂה פֵּרוֹת וְתוֹלָדוֹת לְמִינוֹ.

וְהַזֹּהַר הַחַי הַזֶּה נִקְרָא חַי הָעוֹלָמִים, וְזֶהוּ הַכְּלָל שֶׁל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְעַל שֶׁמּוֹצִיא זְהָרִים נוֹצְצִים וְעוֹשֶׂה תוֹלָדוֹת לְמִינוֹ, נִקְרָא הַזֹּהַר הַזֶּה צְבָאו"ת. וְזֶהוּ שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ תָּמִיד לְשַׁבֵּחַ תָּמִיד בַּזֹּהַר

תְּדִירָא, בְּהַאי זוֹהַר קַדְמָאָה דְּאִקְרֵי שִׁיר. וְכַד כְּלִילָן כַּחֲדָא בְּחִבּוּרָא חָדָא בְּלָא פֵּירוּדָא, גּוֹ תֵּיאוּבְתָּא שְׁלֵימָא, כְּדֵין אִקְרֵי כֹּלָּא שִׁיר הַשִּׁירִים.

וַאֲפִילוּ אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹהִי, דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְּכֹלָּא, אִקְרֵי כְּלָלָא דְּסַגִּיאִין, כְּלָלָא דְּכָל זָהֲרִין עִילָּאִין וְתַתָּאִין. כָּל קָרִינָן לֵיהּ, כְּלָלָא דְּכוּלָּא. חַיִּי"ם אִיהוּ. עֲלֵיהּ כְּתִיב (בראשית ב ט) וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן. כָּל חַיִּים בֵּיהּ תַּלְיָין. מִינֵיהּ פָּרְחִין חַיִּין וּזְהוֹרִין לְכָל סְטַר.

הַאי שִׁיר דְּקָאֲמָרָן, אִקְרֵי בְּאֵ"ר, וְאִינּוּן חַיִּים עִילָּאִין עָאלִין בְּגַוֵּיהּ. וְהַהוּא זָהֲרָא דְּאִקְרֵי חַיִּים, נָבְעִין בֵּיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, בְּאֵר מַיִם חַיִּים. וּכְתִיב (במדבר כא יח) בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים. עַל שְׁמָא דְּאִינּוּן רַבְרְבִין עִילָּאִין, זָהֲרִין טְמִירִין, דְּאִתְכַּנְּשׁוּ בְּהַאי זָהֲרָא. וְאִינּוּן לָא חֲפָרוּהָ, אֶלָּא עַל יְדָא דְּדָא.

לשון הקודש

הָרִאשׁוֹן הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא שִׁיר. וּכְשֶׁכְּלוּלִים יַחַד בְּחִבּוּר אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד תּוֹךְ תְּשׁוּקָה שְׁלֵמָה, אָז הַכֹּל נִקְרָא שִׁיר הַשִּׁירִים.

וַאֲפִילוּ הוּא לְבַדּוֹ, שֶׁהוּא כְּלָל שֶׁל הַכֹּל, נִקְרָא כְּלָל שֶׁל רַבִּים, הַכְּלָל שֶׁל כָּל הַזָּהָרִים הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. קוֹרְאִים לוֹ כֹּל, הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל. הוּא חַיִּי"ם. עָלָיו כָּתוּב (בראשית ב) וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן. כָּל הַחַיִּים תְּלוּיִים בּוֹ. מִמֶּנּוּ פּוֹרְחִים חַיִּים וּזְהָרִים לְכָל צַד.

הַשִּׁיר הַזֶּה שֶׁאָמַרְנוּ נִקְרָא בְּאֵ"ר, וְאוֹתָם הַחַיִּים הָעֶלְיוֹנִים נִכְנָסִים לְתוֹכוֹ. וְאוֹתוֹ הַזֹּהַר שֶׁנִּקְרָא חַיִּים, נוֹבְעִים בּוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב בְּאֵר מַיִם חַיִּים. וְכָתוּב בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים, עַל שֵׁם שֶׁאוֹתָם גְּדוֹלִים עֶלְיוֹנִים, זָהָרִים טְמִירִים, שֶׁהִתְכַּנְּסוּ לַזֹּהַר

זְהַר"א תְּלִיתָאָה, הַאי אִיהוּ זְהָרָא כְּלָלָא דִּתְלַת זְהָרִין, רָזָא דִתְלַת אַתְוָון. בְּהַאי זְהָרָא אֲבָהָן אִתְדַּבָּקוּ.

הַאי אִיהוּ רָצוֹא וָשׁוֹב, לֵית מַאן דְּיָכִיל לְאִתְיַשְׁבָא בִּנְצִיצוּ דִילֵיהּ. עַל הַאי כְּתִיב, (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב. דָּא יְרֵית אַחְסַנְתָּא יְרוּתָא דְּזָהָרִין טְמִירִין, דְּלָא אִתְגַּלְיָין. וְרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא דִתְלַת אַתְוָון תַּלְיָין בְּהוּ, יה"ו. מִכָּאן, אָת ה' רְבִיעָאָה לָקִיט וְנָקִיט. וְהָכִי אִתְסַדַּר בְּסִידוּרָא שְׁלִים.

דָּא זִיהַר"א אִיהוּ רָצוֹא וָשׁוֹב, בְּרָזָא דְאָת ו', וְאִיהוּ קָאִים בְּאֶמְצָעִיתָא, בֵּין עֵילָא וְתַתָּא. אָת ה' מִסִּטְרָא דָא לְעֵילָא. וְאָת ה' מִסִּטְרָא דָא לְתַתָּא. וְהַחַיּוֹת דְּאִינוּן ו' בְּאֶמְצָעִיתָא. וְעַל דָּא רָצוֹא וָשׁוֹב, רָצוֹא לְגַבֵּי ה' עִילָאָה, לְאִסְתַּלָּקָא

לשון הקודש

הַזֶּה. וְהֵם לֹא חֻפְּרוּהָ אֶלָּא עַל יְדֵי זֶה. **הַזֹּהַ"ר** הַשְּׁלִישִׁי, הַזֹּהַר הַזֶּה הוּא כְּלָל שֶׁל שְׁלֹשָׁה זְהָרִים, הַסּוֹד שֶׁל שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת. בַּזֹּהַר הַזֶּה נִדְבְּקוּ הָאָבוֹת. **זֶהוּ** רָצוֹא וָשׁוֹב, אֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לְהִתְיַשֵּׁב בַּנִּיצוּץ שֶׁלּוֹ. עַל זֶה כָּתוּב (יחזקאל א) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב. זֶה יוֹרֵשׁ יְרֻשָּׁה שֶׁל זְהָרִים טְמִירִים שֶׁלֹּא הִתְגַּלּוּ. וְסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת תְּלוּיוֹת בָּהֶם, יה"ו. מִכָּאן, הָאוֹת ה' רְבִיעִית לוֹקֶטֶת וְלוֹקַחַת. וְכָךְ מִסְתַּדֵּר בְּסִדּוּר שָׁלֵם. **הַזֹּהַ"ר** הַזֶּה הוּא רָצוֹא וָשׁוֹב, בַּסּוֹד שֶׁל הָאוֹת ו', וְהוּא עוֹמֵד בָּאֶמְצַע, בֵּין מַעְלָה וּמַטָּה. הָאוֹת ה' מִצַּד זֶה לְמַעְלָה, וְהָאוֹת ה' מִצַּד הַזֶּה לְמַטָּה. וְהַחַיּוֹת שֶׁהֵן ו' בָּאֶמְצַע. וְעַל זֶה רָצוֹא וָשׁוֹב, רָצוֹא – אֶל

לְגַבָּהּ בְּתֵאוֹבְתָּא שְׁלִים. וְשׁוּב לְגַבֵּי ה' תַּתָּאָה, לְמֵיהַב לָהּ, כְּמָא דְּלָקֵיט מִלְּעֵילָא.

זְהָרָא דָּא אִיהוּ כְּגַלְגַּלָּא דְעֵינָא, בְּאוֹרַח סָתִים, דְּזְהָרָא דִילֵיהּ רָצוֹא וָשׁוּב, תֵּיאוֹבְתֵּיהּ לְאִסְתַּלְקָא לְעֵילָא, וּמִיָּד אַהֲדַר. וְרָזָא דָא אֲשֶׁר, קָאִים הָכָא וְהָכָא.

זְהָר"א רְבִיעָאָה (אהי"ה). הַאי אִיהוּ זְהָרָא סָתִים, דְּלָא אִתְחֲזֵי כְּלָל. דְּהָא מֵהַאי זְהָרָא סְתִימָא נָפְקוּ שְׁאָר זְהִירִין, וְאִתְפַּשְׁטָן וְאִתְכְּלִילָן חַד בְּחַבְרֵיהּ. הַאי זְהָרָא לָא אִתְגְּלֵי כְּלַל, אֲבָל קָאִים בְּסוֹכְלְתָנוּ דְּלִבָּא. דְּלִבָּא יְדַע וְאִסְתַּכַּל בֵּיהּ, אַף עַל גַּב דְּלָא אִתְחֲזֵי כְּלָל.

וְדָא, בְּגִין דְּכָל אִינּוּן זְהָרִין, נָפְקָא מִגֵּיהּ תֵּיאוֹבְתָּא דְזְהָרָא תַּתָּאָה, לְשַׁבָּחָא שִׁבְחָא,

לשון הקודש

הה' הָעֶלְיוֹנָה, לְהִתְעַלּוֹת אֵלֶיהָ בִּתְשׁוּקָה שְׁלֵמָה. וָשׁוּב – אֶל הה' הַתַּחְתּוֹנָה, לָתֵת לָהּ, כְּמוֹ שֶׁלָּקַט מִלְּמַעְלָה.

הַזֹּהַר הַזֶּה הוּא כְּמוֹ גַּלְגַּל הָעַיִן, בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר, שֶׁהַזֹּהַר הַזֶּה רָצוֹא וָשׁוּב, תְּשׁוּקָתוֹ לְהִתְעַלּוֹת לְמַעְלָה, וּמִיָּד חוֹזֵר. וְזֶה סוֹד אֲשֶׁר, עוֹמֵד כָּאן וְכָאן.

הַזֹּהַר הָרְבִיעִי (אהי"ה). זֶהוּ זֹהַר נִסְתָּר שֶׁלֹּא נִרְאָה כְּלָל. שֶׁהֲרֵי מִן הַזֹּהַר הַזֶּה הַנִּסְתָּר יָצְאוּ שְׁאָר הַזְּהָרִים, וּמִתְפַּשְׁטִים וְנִכְלָלִים הָאֶחָד בַּחֲבֵרוֹ. הַזֹּהַר הַזֶּה לֹא הִתְגַּלָּה כְּלָל, אֲבָל עוֹמֵד בִּתְבוּנַת הַלֵּב, שֶׁהַלֵּב יוֹדֵעַ וּמִסְתַּכֵּל בּוֹ, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא נִרְאָה כְּלָל.

וְזֶה מִשּׁוּם שֶׁכָּל אוֹתָם הַזְּהָרִים יוֹצֵא מִמֶּנּוּ תְּשׁוּקָה שֶׁל הַזֹּהַר הַתַּחְתּוֹן, לְשַׁבֵּחַ

לְאִסְתַּכָּלָא בְּגוֹ אִינּוּן זְהִירִין, לְאִתְכְּלָלָא בְּגַוַּיְיהוּ, לְאִסְתַּלָּקָא לְמֶחֱמֵי בְּהַהוּא נוֹעַם עִילָּאָה. וְעַל דָּא אֲמַר דָּוִד מַלְכָּא, (תהלים כז ד) אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת ה' אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שִׁבְתִּי בְּבֵית ה' כָּל יְמֵי חַיַּי לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ. וְרָזָא דָא לִשְׁלֹמֹה, לְמַלְכָּא דִּשְׁלָמָא כֹּלָּא דִּילֵיהּ.

כְּתִיב (זכריה ד ב) רָאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב כֻּלָּהּ וְגֻלָּהּ עַל רֹאשָׁהּ וְשִׁבְעָה נֵרֹתֶיהָ עָלֶיהָ שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת לַנֵּרוֹת אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁהּ. זְכַרְיָה אִתְגְּלֵי לֵיהּ רָזָא דִּמְנַרְתֵּי דַכְיָין. חַד מִתְסַדְּרָא. וְחַד דְּנָהֲרָא.

רָאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת, דָּא מְנַרְתָּא מִתְסַדְּרָא בְּשִׁבְחֵי דִּגְוָונִין גְּלִיפָאן, בִּשְׁמָא אדנ"י. בִּשְׁמָא דָא מְנַהֲרָא לְתַתָּאי, וְזָן וּמְפַרְנֵס לוֹן כִּדְקָא יָאוֹת.

לשון הקודש

שֶׁבַח, לְהִסְתַּכֵּל בְּתוֹךְ אוֹתָם הַזְּהָרִים, לְהִכָּלֵל בְּתוֹכָם, לְהִתְעַלּוֹת לִרְאוֹת בְּאוֹתוֹ הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן. וְעַל זֶה אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ (תהלים כז) אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת ה' אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שִׁבְתִּי בְּבֵית ה' כָּל יְמֵי חַיַּי לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ. וְזֶה סוֹד לִשְׁלֹמֹה, לַמֶּלֶךְ שֶׁכָּל הַשָּׁלוֹם הוּא שֶׁלּוֹ.

כָּתוּב (זכריה ד) רָאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב כֻּלָּהּ וְגֻלָּהּ עַל רֹאשָׁהּ וְשִׁבְעָה נֵרֹתֶיהָ עָלֶיהָ שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת לַנֵּרוֹת אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁהּ. לִזְכַרְיָה הִתְגַּלָּה הַסּוֹד שֶׁל הַמְּנוֹרוֹת הַטְּהוֹרוֹת. אַחַת מְסֻדֶּרֶת, וְאַחַת מְאִירָה.

רָאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת – זוֹ מְנוֹרָה הַמְסֻדֶּרֶת בְּשִׁבְחֵי הַגְּוָנִים הַחֲקוּקִים בַּשֵּׁם אדנ"י. בְּשֵׁם זֶה מֵאִיר לַתַּחְתּוֹנִים, וְזָן

זָהָב, רָזָא דְּבֵי דִינָא בִּשְׁמָא אֱלֹהִי"ם, לְמֵידַן כָּל עָלְמָא, דְּהָא בְּדִינָא קָאֵי, וְעַל שְׁמָא דָא אִתְּבְּרֵי. וְכֹלָּא בְּרָזָא דִשְׁמָאלָא.

כֻּלָּהּ, כַּד אִשְׁתְּלֵים בְּסִטְרָא דְיָמִינָא, דְּאַתְקִיף בָּהּ בְּרָזָא דִשְׁמָא יהו"ה, דְּהָא כְּדֵין אִיהִי כַּלָּה בַּחוּפָּה, דְּעָלְמִין כּוּלְּהוּ בְּרַחֲמֵי בְּחֶדְוָה בִּרְחִימוּ בְּחִבּוּרָא חָדָא. דְּהָא כְּדֵין וְגִלָּהּ עַל רֹאשָׁהּ. כְּתִיב גִּלָּהּ, דָּא אִיהוּ מְקוֹרָא דְצַדִּיק, דְּאִתְעֲבִיד, נָהָר פְּלָגָיו דְּחַדְדָן עִיר אֱלֹהִים, וַעֲבִיד פֵּירִין וְאִיבִּין, בִּשְׁמָא דְאִתְקְרֵי צְבָאו"ת. מִתְחַמְּמָא בִּתְרֵיסַר תְּחוּמִין, לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא.

וְשִׁבְעָה גֵּרוֹתֶיהָ עָלֶיהָ, דָּא רָזָא דִשְׁמָא עִילָּאָה גְּלִיפָא, בְּרָזָא דְשִׁבְעִין שְׁמָהָן, דְּאִתְקְרֵי בְּהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִינוּן שִׁבְעָה קַיָּימִין, דְּעַלְמָא קָאִים עֲלַיְיהוּ.

לשון הקודש

ומְפַרְנֵס אוֹתָם כָּרָאוּי.

זָהָב – סוֹד בֵּית הַדִּין בַּשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִי"ם, לָדוּן אֶת כָּל הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי בְּדִין בָּא, וְעַל הַשֵּׁם הַזֶּה נִבְרָא, וְהַכֹּל בְּסוֹד הַשְּׂמֹאל.

כֻּלָּהּ – כְּשֶׁמִּשְׁלֶמֶת בְּצַד הַיָּמִין, שֶׁמַּחֲזִיק בָּהּ בַּסּוֹד שֶׁל הַשֵּׁם יהו"ה, שֶׁהֲרֵי אָז הִיא כַּלָּה בְּחֻפָּה, שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת בְּרַחֲמִים בְּחֶדְוָה בְּאַהֲבָה וּבְחִבּוּר אֶחָד. שֶׁהֲרֵי אָז, וְגִלָּהּ עַל רֹאשָׁהּ. כָּתוּב גִּלָּהּ, זֶהוּ מְקוֹר הַצַּדִּיק, שֶׁנַּעֲשָׂה נָהָר פְּלָגָיו, שֶׁמְּשַׂמְּחִים עִיר אֱלֹהִים, וְעוֹשֶׂה פֵּרוֹת וְתוֹלְדוֹת בַּשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא צְבָאו"ת. מִתְחַם בִּשְׁנֵים עָשָׂר תְּחוּמִים לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם.

וְשִׁבְעָה גֵּרוֹתֶיהָ עָלֶיהָ – זֶה הַסּוֹד שֶׁל הַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן הֶחָקוּק בְּסוֹד שֶׁל שִׁבְעִים שֵׁמוֹת, שֶׁבָּהֶם נִקְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא,

שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה, אִלֵּין תַּתָּאֵי, דְּקָיְימִין לְקִבְלֵיהוֹן דְּעִלָּאֵי, וְכֻלְּהוּ אָחִיד לַגֵּרוֹת אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁהּ. שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת, אִלֵּין שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים, אִלֵּין עִילָּאֵי וְאִלֵּין תַּתָּאֵי. דְּמִתְחַבְּרָאן כַּחֲדָא.

תּוּ. שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה כּוּלְּהוּ לְעֵילָא, בְּגִין דְּכָלִיל כָּל חַד בְּחַבְרֵיהּ. וְאִי תֵּימָא, שִׁיתָּא, אִיהוּ שַׁפִּיר דְּכָלִיל חַד בְּחַבְרֵיהּ, חַד דְּאִשְׁתָּאַר בְּמַאן אִתְכְּלִיל.

אֶלָּא כַּד סָלְקִין כֻּלְּהוּ לִתְרֵיסַר, הַהוּא דְּקָאִים עֲלַיְיהוּ, דְּאַשְׁלִים תְּלֵיסַר, אִתְכְּלִיל בְּחַד דְּקָיְימָא עֲלֵיהּ, דְּאִיהוּ דַרְגָּא דְּכֻלְּהוּ כְּלִילָן בֵּיהּ, וְדָא אִיהוּ נְקוּדָה עִילָּאָה,דְּכֻלְּהוּ נָפְקוּ מִינֵיהּ.

תּוּ. תְּרֵין דַּרְגִּין אִינוּן, וְכָל חַד אִיקְרֵי שִׁבְעָה. חַד אִיהוּ עַלְמָא דְּאָתֵי, דְּאִיהוּ שִׁבְעָה, וְאִקְרֵי

לשון הקודש

וְהֵם שִׁבְעָה עַמּוּדִים שֶׁעֲלֵיהֶם עוֹמֵד הָעוֹלָם.

שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה – אֵלּוּ הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁעוֹמְדִים כְּנֶגְדָּם שֶׁל הָעֶלְיוֹנִים, וְכֻלָּם אוֹחֵז לַגֵּרוֹת אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁהּ. שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת – אֵלּוּ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים, אֵלּוּ עֶלְיוֹנִים וְאֵלּוּ תַּחְתּוֹנִים, שֶׁמִּתְחַבְּרִים יַחַד.

עוֹד, שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה כֻּלָּם לְמַעְלָה, מִשּׁוּם שֶׁכָּל אֶחָד כָּלוּל בַּחֲבֵרוֹ. וְאִם תֹּאמַר שֵׁשׁ? הוּא יָפֶה, שֶׁכּוֹלֵל אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ. הָאֶחָד שֶׁנִּשְׁאָר בְּמִי נִכְלָל?

אֶלָּא כְּשֶׁכֻּלָּם עוֹלִים לִשְׁנֵים עָשָׂר, אוֹתוֹ שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם, שֶׁמַּשְׁלִים שְׁלֹשָׁה עָשָׂר, נִכְלָל בָּאֶחָד שֶׁעוֹמֵד עָלָיו, שֶׁהוּא הַדַּרְגָּה שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בָּהּ, וְזוֹ הִיא הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁכֻּלָּם יָצְאוּ מִמֶּנָּה.

עוֹד, שְׁתֵּי דְּרָגוֹת הֵן, וְכָל אַחַת נִקְרֵאת

שִׁבְעָה, דִּכְתִיב (מ"א ו לח) וַיִּבְנֵהוּ שֶׁבַע (דף עו ע"ב) שָׁנִים. וְחַד אִיהוּ צַדִּיק, דְּאִקְּרֵי שִׁבְעָה, וְאִיהוּ שֶׁבַע דִּכְתִיב (משלי כד טז) כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם.

וְאִלֵּין תְּרֵין כְּתָרִין, מוּצָקוֹת לַגֵּרוֹת. חַד מִסִּטְרָא דָא, וְחַד מִסִּטְרָא דָא. וְאַף עַל גַּב דְּאִינוּן בְּמִנְיָנָא דְּאִינוּן גֵּרוֹת, וְעִם כָּל דָּא, שִׁבְחָא מֵאִלֵּין, תְּרֵין, דְּאִינוּן שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה (לְמוּצָקוֹת), דְּמוּצָקוֹת לְגַבַּיְיהוּ. דְּאִינוּן גֵּרוֹת דְּקָא נָהֲרִין עַל רֵישָׁא דְּהַהוּא מְנוֹרָה, וְהַהוּא מְנוֹרָא קָא מְנַהֲרָא מֵחֵילָא דִּילְהוֹן, לְסַלְקָא לְגַבֵּיהּ עֵילָא. וְכַד סָלְקָא, סָלְקָא מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, וּמִכְּתָרָא לְכִתְרָא, עַד דְּאִתְאַחֲדָא כֹּלָּא לְעֵילָא, וְרָזָא דָא, שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה.

שִׁיר הַשִּׁירִים, עַל פּוּמָא דְּאֵלֵּיהוּ אִתְגְּזַר, בִּרְשׁוּ עִילָּאָה. שִׁיר הַשִּׁירִים, שִׁבְחָא דְּשִׁבְחִין,

לשון הקודש

שִׁבְעָה. אֶחָד הוּא הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא שִׁבְעָה, וְנִקְרָא שִׁבְעָה, שֶׁכָּתוּב וַיִּבְנֵהוּ שֶׁבַע שָׁנִים. וְאֶחָד הוּא צַדִּיק, שֶׁנִּקְרָא שִׁבְעָה, וְהוּא שֶׁבַע, שֶׁכָּתוּב (משלי כד) כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם.

וּשְׁנֵי הַכְּתָרִים הֵלָּלוּ מוּצָקוֹת לַגֵּרוֹת, אֶחָד מִצַּד זֶה וְאֶחָד מִצַּד זֶה. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם בַּמִּנְיָן שֶׁל אוֹתָם הַגֵּרוֹת, וְעִם כָּל זֶה, הַשֶּׁבַח מֵאֵלּוּ הַשְּׁנַיִם, שֶׁהֵם שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה (לְמוּצָקוֹת), שֶׁמּוּצָקוֹת אֵלֵיהֶם. שֶׁאוֹתָם הַגֵּרוֹת שֶׁמְּאִירִים עַל רֹאשׁ אוֹתָהּ הַמְּנוֹרָה, וְאוֹתָהּ מְנוֹרָה מְאִירָה מִכֹּחָם, לַעֲלוֹת אֵלָיו לְמַעְלָה. וּכְשֶׁעוֹלָה, עוֹלָה מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה וּמִכֶּתֶר לְכֶתֶר, עַד שֶׁהַכֹּל מִתְאַחֵד לְמַעְלָה, וְזֶה סוֹד שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה.

שִׁיר הַשִּׁירִים, עַל פִּי שֶׁל אֵלֵּיהוּ נִגְזַר, בִּרְשׁוּת עֶלְיוֹנָה. שִׁיר הַשִּׁירִים, הַשֶּׁבַח

לְמַלְכָּא דִּשְׁלָמָא דִּילֵיהּ. בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתַר דְּבָעֵי חֶדְוָה, דְּלָא אִית תַּמָּן רוּגְזָא וְדִינָא. דְּהָא עַלְמָא דְּאָתֵי, כּוּלָּא אִיהוּ חֶדְוָה, וְאִיהוּ חָדֵי לְכוּלָּא. וּבְגִין כָּךְ מְשַׁדַּר חֵדוּ וְחֶדְוָה לְכָל דַּרְגִּין.

כְּמָא דְּאִצְטְרִיךְ אִתְעָרוּ דְּחֶדְוָה לְאִתְעָרָא מֵהַאי עַלְמָא לְעֵילָא. הָכִי אִצְטְרִיךְ לְאִתְעָרָא חֶדְוָה וְחֵידוּ, מֵעַלְמָא דְסִיהֲרָא, לְגַבֵּי עַלְמָא עִילָּאָה. וּבְגִין כָּךְ עָלְמִין קָיְימִין בְּדוּגְמָא חָדָא, וְאִתְעָרוּ לָא סַלְקָא אֶלָּא מִתַּתָּא לְעֵילָא.

שִׁיר תתר"ו סִימָן, בְּאַתְוָון גְּלִיפָּאן דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, זָעוֹ וְרֶתֶ"ת דְּכָל עָלְמִין, וְכָל נוּקְבִין דִּתְהוֹמָא רַבָּא, עַד דְּהַאי פְּשִׁיטוּ דְרוּחָא, אִתְעַר (נ"א עָאל) לְגַבֵּי תַּרְעָא קַדְמָאָה דְּלִסְטַר מִזְרָח. הַהוּא מָאתֵי דְעַיְינִין, בְּחַמֵּשׁ מְאָה מַפְתֵּחָאן דְּהֵיכָלִין, וְהָא אִיהוּ בְּגִלִּיפוּ

לשון הקודש

שֶׁל הַשְּׁבָחִים, לַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. מִשּׁוּם שֶׁהוּא מָקוֹם שֶׁרוֹצֶה שִׂמְחָה, שֶׁאֵין שָׁם רֹגֶז וְדִין. שֶׁהֲרֵי הָעוֹלָם הַבָּא, הַכֹּל הוּא שִׂמְחָה, וְהוּא מְשַׁמֵּחַ אֶת הַכֹּל, וּמִשּׁוּם כָּךְ שׁוֹלֵחַ חֶדְוָה וְשִׂמְחָה לְכָל הַדְּרָגוֹת.

כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל שִׂמְחָה לְהָעִיר מֵהָעוֹלָם הַזֶּה לְמַעְלָה, כָּךְ צָרִיךְ לְעוֹרֵר שִׂמְחָה וְחֶדְוָה מֵעוֹלָמָה שֶׁל הַלְּבָנָה אֶל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. וּמִשּׁוּם כָּךְ הָעוֹלָמוֹת עוֹמְדִים בְּדֻגְמָא אַחַת, וְאֵין הִתְעוֹרְרוּת עוֹלֶה אֶלָּא מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה.

שִׁיר תתר"ו סִימָן, בְּאוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, זַעֲה וְרֶתֶ"ת שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְכָל נִקְבֵי תְהוֹם רַבָּה, עַד שֶׁהִתְפַּשְּׁטוּת הָרוּחַ הַזּוֹ מִתְעוֹרֶרֶת (נִכְנֶסֶת) לַשַּׁעַר הָרִאשׁוֹן שֶׁלְּצַד מִזְרָח. אוֹתוֹ בַּעַל הָעֵינַיִם עִם חֲמֵשׁ מֵאוֹת מַפְתְּחוֹת שֶׁל

דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דִּתְרֵיסַר אַתְוָון, דְּטָאסִין בֵּיהּ תְּשַׁע סְרֵי מַשְׁרְיָין מְלַהֲטָן דְּנוּרָא.

וְהַהוּא מָאנֵי דְעַיְינִין, לָקִיט גּוּמְרִין דְּאֶשָּׁא, שַׁיְיפֵי דְנוּרָא, וְעָאלִין גּוֹ הַהוּא הֵיכָלָא דְּאִתְקְרֵי זְבוּל, הֵיכָל דְּתַמָּן כָּל שְׁבָחִין אִתְסַדְּרָן לְסַלְקָא לְעֵילָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (מ"א ח יג) בָּנֹה בָּנִיתִי בֵּית זְבֻל לָךְ. וְאִיהוּ הֵיכָלָא, דְּאִית בֵּהּ תתר"ו דַּרְגִּין, דְּסָלְקָן בְּשִׁבְחֵי דְתוּשְׁבַּחְתָּא, וּבְגוֹ כּוּלְּהוּ אִית חַד דַּרְגָּא פְּנִימָאָה מִכּוּלְּהוּ, דְּאִתְבְּרֵיר רְחִימוּ דְהַאי תוּשְׁבַּחְתָּא, בְּרִירוּ דִנְקוּדָא תַּתָּאָה. וְכַד אִתְבְּרֵיר מִגּוֹ כּוּלְּהוּ, סָלְקָא לְעֵילָא בְּרָזָא דְשִׁיר, וְאִיקְרֵי שִׁיר הַשִּׁירִים, וְסָלְקָא מִכָּל אִינּוּן שִׁבְחִין, וְאִתְבְּרֵיר מִכּוּלְּהוּ.

לשון הקודש

הֵיכָלוֹת, וַהֲרֵי הוּא בַּחֲקִיקַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת שֶׁטָּסִים בּוֹ תִּשְׁעָה עָשָׂר מַחֲנוֹת לוֹהֲטִים שֶׁל אֵשׁ. **וְאוֹתוֹ** בַּעַל הָעֵינַיִם לוֹקֵט גַּחֲלֵי אֵשׁ, אֵיבְרֵי הָאֵשׁ, וְנִכְנָסִים לְתוֹךְ אוֹתוֹ הַהֵיכָל שֶׁנִּקְרָא זְבוּל, הַהֵיכָל שֶׁשָּׁם מִסְתַּדְּרִים כָּל הַשְּׁבָחִים לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, וְעַל זֶה כָּתוּב (מלכים–א ח) בָּנֹה בָּנִיתִי בֵּית זְבֻל לָךְ. וְהוּא הַהֵיכָל, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תתר"ו דְּרָגוֹת שֶׁעוֹלוֹת בְּשִׁבְחֵי הַתִּשְׁבַּחַת. וּבְתוֹךְ כֻּלָּם יֵשׁ דַּרְגָּה פְּנִימִית אַחַת מִכֻּלָּן, שֶׁשָּׁם נִבְחֶרֶת אַהֲבַת הַתִּשְׁבַּחַת הַזּוֹ, בְּחִירַת הַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. וּכְשֶׁנִּבְרָר מִתּוֹךְ כֻּלָּם, עוֹלָה לְמַעְלָה בְּסוֹד הַשִּׁיר, וְנִקְרָא שִׁיר הַשִּׁירִים, וְעוֹלֶה מִכָּל אוֹתָם הַשְּׁבָחִים, וְנִבְחָר מִכֻּלָּם.

כְּתִיב (שם ו ז) וְהַבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה וגו', וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ, כַּד הֲווֹ דְּכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא מִתְחַבְּרָא, כְּדֵין אֶבֶן שְׁלֵמָה, אִשְׁתְּלִימַת כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ. וְלָא אִשְׁתְּלִימַת, עַד דַּהֲוַת מַסָּע, דְּנָסַע (נ"א דְּנָסַר) לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַתְקִין לָהּ, וְקַשֵּׁיט לָהּ, וְאַיְתֵי לָהּ לְגַבֵּי דְּאָדָם, וּכְדֵין נִבְנָה, וְאִשְׁתְּלִימַת מִכּוֹלָא.

וְכַד אִתְחַבְּרוּ דָּא עִם דָּא, כָּל רוּחִין אוֹחֲרָנִין, וְכָל זִינִין בִּישִׁין, אִתְעֲבָרוּ מִתַּמָּן, וְלָא אִתְקְרִיבוּ לְמַקְדְּשָׁא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם שם) וּמַקָּבוֹת וְהַגַּרְזֶן כָּל כְּלִי בַרְזֶל לֹא נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ. דְּהָא כּוּלְּהוּ עָאלוּ גּוֹ נוּקְבָא דְּתְהוֹמָא רַבָּא. כֵּיוָן דְּאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא לְתַתָּא, וְאִתְתַּקַּן הֵיכָלָא עַל בּוּרְיֵיהּ, כְּדֵין אִתְגְּלֵי שִׁיר הַשִּׁירִים, דְּאִצְטְרִיךְ לְאִתְחַבְּרָא מַקְדְּשָׁא בְּמַקְדְּשָׁא.

לשון הקודש

כָּתוּב (שם ו) וְהַבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה וגו'. וְהַבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ, כְּשֶׁהָיוּ זָכָר וּנְקֵבָה יַחַד מְחֻבָּרִים, אֲזַי הָאֶבֶן הַשְּׁלֵמָה נִשְׁלֶמֶת כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. וְלֹא נִשְׁלֶמֶת, עַד שֶׁהָיָה מַסָּע, שֶׁהִסִּיעַ (שֶׁנִּסַּר) אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְתִקֵּן אוֹתָהּ וְקִשֵּׁט אוֹתָהּ, וְהֵבִיא אוֹתָהּ אֶל הָאָדָם, וְאָז נִבְנָה, וְנִשְׁלֶמֶת מֵהַכֹּל.

וּכְשֶׁהִתְחַבְּרוּ זֶה עִם זֶה, כָּל הָרוּחוֹת הָאֲחֵרוֹת וְכָל הַמִּינִים הָרָעִים עָבְרוּ מִשָּׁם, וְלֹא קָרְבוּ לַמִּקְדָּשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וּמַקָּבוֹת וְהַגַּרְזֶן כָּל כְּלִי בַרְזֶל לֹא נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ. שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם נִכְנְסוּ לְתוֹךְ נֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה. כֵּיוָן שֶׁנִּבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה וְנִתְתַּקֵּן הַהֵיכָל עַל בֶּרְיוֹ, אָז הִתְגַּלָּה שִׁיר הַשִּׁירִים, שֶׁהִצְטָרֵךְ

כַּד הֲוָה מֹשֶׁה בְּמַדְבְּרָא, בְּגִין חוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, זִוּוּגָא דְּמֹשֶׁה הֲוַת מִתְחַבְּרָא בֵּיהּ, בַּאֲחוֹרָא דְּהוֹד (דְּהַוּ) דְּכַר וְנוּקְבָא מִתְחַבְּרָאן כַּחֲדָא. כְּדֵין, וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ, זְעִיר זְעִיר.

כַּד עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל יַת יַרְדְּנָא, וּמֹשֶׁה אִתְכְּנִישׁ, נְהַר (נ"א נְסַר) לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַתְקִין לָהּ בְּמִשְׁכַּן שִׁילֹה, עַד דְּאִשְׁתְּלִימַת בְּנֵי עָלְמִין, וְאִתְחַבְּרַת בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, וַהֲווֹ עָלְמִין אַפִּין בְּאַפִּין. כְּדֵין, אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה. מַסָּע: דְּלָא הֲוַת בַּאֲתַר חָד קְבִיעַ, אֶלָּא אִתְעַקַּר וְאִשְׁתֵּיל, וּכְדֵין נִבְנָה כִּדְקָא יָאוֹת.

וְכָל זַיְינִין בִּישִׁין, וְכָל רוּחִין בִּישִׁין, כְּדֵין אִתְעֲבָרוּ מֵעַלְמָא, וְלָא שַׁלִּיטוּ כְּלָל, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, וּמַקְּבוֹת וְהַגַּרְזֶן כָּל כְּלִי בַרְזֶל לֹא נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ.

לשון הקודש

לְהִתְחַבֵּר מִקֹּדֶשׁ בְּמִקְדָּשׁ.

כְּשֶׁהָיָה מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר, מִשּׁוּם חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל, הַזִּוּוּג שֶׁל מֹשֶׁה הָיְתָה מִתְחַבֶּרֶת בּוֹ, בָּאָחוֹר שֶׁל הַהוֹד (שֶׁהָיוּ) זָכָר וּנְקֵבָה מְחֻבָּרִים יַחַד. אָז, וְהַבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ, מְעַט מְעַט.

כְּשֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיַּרְדֵּן וּמֹשֶׁה הִתְכַּנֵּס, הֵאִיר (נִסַּר) אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִתְקִין אוֹתָהּ בְּמִשְׁכַּן שִׁילֹה, עַד שֶׁהִשְׁתַּלְּמָה בְּבֵית עוֹלָמִים וְהִתְחַבְּרָה בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, וְהָיוּ הָעוֹלָמוֹת פָּנִים בְּפָנִים. אָז, אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה. מַסָּע – שֶׁלֹּא הָיְתָה בְּמָקוֹם אֶחָד קָבוּעַ, אֶלָּא נֶעֱקַר וְנִשְׁתַּל, וְאָז נִבְנָה כָּרָאוּי.

וְכָל הַמִּינִים הָרָעִים, וְכָל הָרוּחוֹת הָרָעוֹת, אָז עָבְרוּ מִן הָעוֹלָם וְלֹא שָׁלְטוּ כְּלָל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וּמַקָּבוֹת וְהַגַּרְזֶן כָּל כְּלִי בַרְזֶל לֹא נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, כַּד אִתְעֲבָרוּ כּוּלָּא מֵעָלְמָא, וְאִשְׁתְּאָרַת אִתְּתָא בְּבַעֲלָהּ אַפִּין בְּאַפִּין, כְּדֵין אִתְגְּלֵי שִׁיר הַשִּׁירִים. וְדָא אִיהוּ שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, בְּלָא עִרְבּוּבְיָא כְּלָל. אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, אַפִּין בְּאַפִּין. אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, דְּאִתְעַקַּר וְאִשְׁתֵּיל בַּאֲתַר דִּשְׁלָמָא כּוּלָּא דִּילֵיהּ.

חֲדֵי ר' שִׁמְעוֹן. אֲמַר לֵיהּ אֵלִיָּהוּ, רַבִּי אִימָּא מִילָּךְ, וַאֲנָא אֲבַתְּרָךְ, דְּהָא מִינִי וּמִינָּךְ תִּסְתַּיֵּים מִלְּתָא. וּרְשׁוּ אִתְיְהִיב לָן מֵעַם עַתִּיקָא דְּכוּלָּא, דְּיִתְגַּלּוּ רָזִין אִלֵּין מִתַּתָּא וּמֵעֵילָא. אַנְתְּ לְקַבֵּיל תַּתָּאֵי. וַאֲנָא לְקַבֵּיל עִילָּאֵי.

וּבְחַיָּיךְ רַבִּי, רְבוּ יַתִּיר אִית לָךְ, דְּכָל מִילָּךְ יִכָּתְבוּן לְעֵילָא קַמֵּי עַתִּיק יוֹמִין, וּמִילַּיי לָא יִכָּתְבוּן לְעֵילָא, אֶלָּא בְּהַאי עָלְמָא יִכָּתְבוּן

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה, כְּשֶׁכֻּלָּם עָבְרוּ מִן הָעוֹלָם וְנִשְׁאֲרָה הָאִשָּׁה עִם בַּעְלָהּ פָּנִים בְּפָנִים, אָז הִתְגַּלָּה שִׁיר הַשִּׁירִים, וְזֶהוּ שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, בְּלִי עִרְבּוּבְיָא כְּלָל. אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, פָּנִים בְּפָנִים. אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, שֶׁנֶּעֱקַר וְנִשְׁתַּל בַּמָּקוֹם שֶׁהַשָּׁלוֹם כֻּלּוֹ שֶׁלּוֹ.

שָׂמַח רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ אֵלִיָּהוּ: רַבִּי, אֱמֹר דָּבָר, וַאֲנִי אַחֲרֶיךָ, שֶׁהֲרֵי מִמֶּנִּי וּמִמְּךָ יִתְבָּרֵר הַדָּבָר, וְנִתְּנָה לָנוּ רְשׁוּת מֵעַם הָעַתִּיק שֶׁל הַכֹּל שֶׁיִּתְגַּלּוּ הַסּוֹדוֹת הַלָּלוּ מִמַּטָּה וּמִמַּעְלָה. אַתָּה כְּנֶגֶד הַתַּחְתּוֹנִים – וַאֲנִי כְּנֶגֶד הָעֶלְיוֹנִים.

וּבְחַיֶּיךָ, רַבִּי, חֲשִׁיבוּת יְתֵרָה יֵשׁ לְךָ, שֶׁכָּל דְּבָרֶיךָ יִכָּתְבוּ לְמַעְלָה לִפְנֵי עַתִּיק הַיָּמִים, וּדְבָרַי לֹא יִכָּתְבוּ לְמַעְלָה, אֶלָּא

מִילַיי, עַל יָדָךְ. מִילָךְ יְהוֹן כְּתִיבִין לְעֵילָא, וּמִילַיי כְּתִיבִין לְתַתָּא. זַכָּאִין אַתּוּן צַדִּיקַיָּיא בְּהַאי עָלְמָא, וְזַכָּאִין אַתּוּן בְּעַלְמָא דְאָתֵי.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה. כְּתִיב (תהלים קכו ו) הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע וגו'. כְּכַמָּה זִמְנִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹכַח לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, לְאַהֲדָרָא לוֹן בִּתְיוּבְתָּא לְגַבֵּיהּ, לְמֵהַךְ בְּאוֹרַח מֵישַׁר, בְּגִין לְאִסְתַּלְקָא בְּגַוָּיְיהוּ. דְּהָא כַּד יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין, וְאָזְלִין בְּאוֹרַח מֵישַׁר, כִּבְיָכוֹל, סִילוּקָא אִיהוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִמָּהוֹן, בְּכָל עַמִּין דְּעָלְמָא. כַּד יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין, וְאָזְלִין בְּאוֹרַח מִישׁוֹר, סָלִיק לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא, וְכוּלְּהוּ אוֹדָן וּמְשַׁבְּחָן לֵיהּ, וְלָאו אִינוּן בִּלְחוּדַיְיהוּ, אֶלָּא אֲפִילוּ עִילָּאִין לְעֵילָא,

לשון הקודש

בָּעוֹלָם הַזֶּה יִכָּתְבוּ דְּבָרַי עַל יָדֶךָ. דְּבָרֶיךָ יִהְיוּ כְּתוּבִים לְמַעְלָה, וּדְבָרַי יִהְיוּ כְּתוּבִים לְמַטָּה. אַשְׁרֵיכֶם הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאַשְׁרֵיכֶם לָעוֹלָם הַבָּא.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה. כָּתוּב (תהלים קכו) הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע וְגוֹ'. כַּמָּה פְּעָמִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל לְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה אֵלָיו, לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, כְּדֵי לְהִתְעַלּוֹת בְּתוֹכָם. שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל צַדִּיקִים וְהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, כִּבְיָכוֹל זוֹ עֲלִיָּה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמָּהֶם עִם כָּל הָעַמִּים שֶׁל הָעוֹלָם. כַּאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל צַדִּיקִים וְהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, מַעֲלֶה אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְכֻלָּם מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ, וְלֹא הֵם בִּלְבַדָּם, אֶלָּא אֲפִלּוּ הָעֶלְיוֹנִים לְמַעְלָה, כֻּלָּם מוֹדִים לוֹ בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל.

כּוּלְּהוּ אוֹדָן לֵיהּ בְּגִינַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. וְלָא דָא בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא אִיהוּ אִסְתַּלֵּק בִּיקָרֵיהּ, בְּגִינַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ. וְלָא דָא בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא אֲפִילוּ יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ, מִסְתַּלְּקֵי בִּיקָרֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא וְתַתָּא.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּיִשְׂרָאֵל זַכָּאִין, כּוּרְסָא יְקָרָא דִּלְעֵילָא אִסְתְּלִיק לְעֵילָא לְעֵילָא, בְּכַמָּה חֶדְוָון, בְּכַמָּה רְחִימוּ, וּמִתְחַבְּרָן עָלְמִין בְּחֶדְוָוא, וְכוּלְּהוּ אִתְבָּרְכָן מֵעֲמִיקָא דְּנַחֲלִין, וְעַלְמִין כּוּלְּהוּ אִשְׁתַּקְיָין, וְאִתְבָּרְכָאן וְאִתְקַדְּשָׁאן (דף עז ע"א) בְּכַמָּה בִּרְכָאן, בְּכַמָּה קִדּוּשִׁין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָדֵי עִמְּהוֹן, בְּחֶדְוָא בִּשְׁלִימוּ.

וּבְשַׁעֲתָא דְּיִשְׂרָאֵל לָאו אִינוּן זַכָּאִין, כּוּלָּא אִיהוּ בְּהִפּוּכָא. וְעִם כָּל דָּא רְחִימוּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִתְמְנַע מִנַּיְיהוּ, וְכוּרְסְיָיא דִּילֵיהּ

לשון הקודש

וְלֹא זֶה בִּלְבַדּוֹ, אֶלָּא שֶׁהוּא מִתְעַלֶּה בִּכְבוֹדוֹ בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ. וְלֹא זֶה בִּלְבַדּוֹ, אֶלָּא אֲפִלּוּ יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ מִתְעַלִּים בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל צַדִּיקִים, כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁלְּמַעְלָה מִתְעַלֶּה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, בְּכַמָּה שְׂמָחוֹת, בְּכַמָּה אַהֲבָה, וּמִתְחַבְּרִים הָעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה, וְכֻלָּם מִתְבָּרְכִים מֵעֹמֶק הַנְּחָלִים, וְכָל הָעוֹלָמִים נִשְׁקִים וּמִתְבָּרְכִים וּמִתְקַדְּשִׁים בְּכַמָּה בְּרָכוֹת, בְּכַמָּה קִדּוּשִׁים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂמֵחַ עִמָּהֶם בְּשִׂמְחָה בִּשְׁלֵמוּת.

וּבְשָׁעָה שֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל צַדִּיקִים, הַכֹּל הוּא בְּהִפּוּךְ. וְעִם כָּל זֶה, אַהֲבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא נִמְנַעַת מֵהֶם, וְכִסְאוֹ יוֹשֵׁב

יָתְבָא עֲלַיְיהוּ, כְּאִמָּא עַל בְּנִין, וְלָא אִתְמְנָעַת מִלְּמִתְבַּע עֲלַיְיהוּ רַחֲמֵי.

וּבְהַאי קָלָא סָלְקָא לְעֵילָא, בְּגִין דִּרְעוּתָא דִּילֵיהּ מַאן דְּאוֹלִיף סַנֵּיגוֹרְיָא עַל בְּנוֹי. מְנָא לָן, מִמֹּשֶׁה, דְּאִסְתַּלַּק בִּסְלִיקוּ עַל דְּאוֹלִיף זְכוּ עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות לד סט) וּמֹשֶׁה לֹא יָדַע כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו. אֵימָתַי אִסְתְּלֵיק לִיקָרָא דָא. כַּד חָאבוּ יִשְׂרָאֵל, וְאוֹלִיף עֲלַיְיהוּ זְכוּ.

כְּגַוְונָא דָא כְּתִיב, (תהלים קכו ו) הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה, עַל חוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. מַאי נוֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע. דָּא רָזָא דְכוּרְסְיָיא דִיקָרָא, דְּאִיהוּ נָטִיל מְשִׁיכוּ דְּזֶרַע קוּדְשָׁא עִילָּאָה, לְמֶיעְבַּד פֵּירִין וְאִיבִּין בְּהַאי עָלְמָא.

וְכַד אִסְתַּלִּיקַת בְּקָלָא דְיִשְׂרָאֵל, אַף עַל גַּב דְּלָאו אִינוּן זַכָּאִין, עִם כָּל דָּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

עֲלֵיהֶם כְּאֵם עַל הַבָּנִים, וְאֵין נִמְנַעַת מִלְּבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים.

וּבְקוֹל הַזֶּה עוֹלָה לְמַעְלָה, מִשּׁוּם שֶׁרְצוֹנוֹ מִי שֶׁמְּלַמֵּד סָנֵגוֹרְיָה עַל בָּנָיו. מִנַּיִן לָנוּ? מִמֹּשֶׁה שֶׁהִתְעַלָּה בַּעֲלִיָּה עַל שֶׁלִּמֵּד זְכוּת עַל יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות לד) וּמֹשֶׁה לֹא יָדַע כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו. מָתַי הִתְעַלָּה לַכָּבוֹד הַזֶּה? כְּשֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, וְלִמֵּד עֲלֵיהֶם זְכוּת.

כְּמוֹ כֵּן כָּתוּב הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה, עַל חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל. מַה זֶּה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע? זֶהוּ סוֹד כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁנּוֹטֵל מְשִׁיכָה שֶׁל זֶרַע קֹדֶשׁ עֶלְיוֹן לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת וְתוֹלְדוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה.

וּכְשֶׁמִּתְעַלִּית בַּקּוֹל שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אַף עַל גַּב שֶׁאֵינָם צַדִּיקִים, עִם כָּל זֶה הַקָּדוֹשׁ

אַעֲלֵי לָהּ, וְאַשְׁקֵי לָהּ, מִשַּׁקְיוּ דְּנַחֲלָא עֲמִיקָא, וְאִשְׁתְּלִים מִכָּל סִטְרִין. כְּדֵין, בֹּא יָבֹא בְּרִנָּה, מִגּוֹ דְּהַהוּא שְׁלִימוּ וּבִרְכָאן וְקִדּוּשִׁין דְּאִשְׁתְּלִימַת. בְּקַדְמִיתָא, הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה, עַל חוֹבֵייהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. כַּד תָּבוּ, בֹּא יָבֹא בְּרִנָּה.

בְּשַׁעֲתָא דְּבָנָה שְׁלֹמֹה בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְאִשְׁתְּלִים עַלְמָא תַּתָּאָה כְּגַוְונָא דְּעַלְמָא עִילָּאָה, יִשְׂרָאֵל כּוּלְהוֹן הֲווֹ זַכָּאִין, וְאִסְתַּלָּקוּ בְּכַמָּה דַרְגִּין עִילָּאִין, וּכְדֵין אִסְתְּלַק כּוּרְסְיָיא דִּיקָרָא בְּחֶדְוָה, בְּכַמָּה חֶדְוָון, בְּכַמָּה עִילוּיִין.

וּכְדֵין שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, סְלִיקוּ בְּחֶדְוָא, וּנְחִיתוּ בְּחֶדְוָא. עָלְמִין כּוּלְהוּ בְּחֶדְוָא. וְחִיבּוּרָא בְּחֶדְוָה. שִׁיר, לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הַשִּׁירִים, לְעִילָּאִין וְתַתָּאִין. אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, חִבּוּרָא

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא מַעֲלֶה אוֹתָהּ, וּמַשְׁקֶה אוֹתָהּ מֵהַשְׁקָאַת הַנַּחַל הָעָמֹק, וְנִשְׁתַּלֵּם מִכָּל הַצְּדָדִים. אֲזַי, בֹּא יָבֹא בְּרִנָּה, מִתּוֹךְ אוֹתָהּ שְׁלֵמוּת וּבְרָכוֹת וּקְדֻשּׁוֹת שֶׁנִּשְׁתַּלְּמָה. בָּרִאשׁוֹנָה – הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה, עַל חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁשָּׁבוּ – בֹּא יָבֹא בְּרִנָּה.

בְּשָׁעָה שֶׁבָּנָה שְׁלֹמֹה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהִשְׁתַּלֵּם הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ שֶׁהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, כָּל יִשְׂרָאֵל הָיוּ צַדִּיקִים וְהִתְעַלּוּ בְּכַמָּה דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וְאָז הִתְעַלָּה כִּסֵּא הַכָּבוֹד בְּשִׂמְחָה, בְּכַמָּה שְׂמָחוֹת וּבְכַמָּה עִלּוּיִים.

וְאָז שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, עָלִיָּה בְּשִׂמְחָה וּיְרִידָה בְּשִׂמְחָה. כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה, וְהַחִבּוּר בְּשִׂמְחָה. שִׁיר – לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הַשִּׁירִים – לָעֶלְיוֹנִים וְלַתַּחְתּוֹנִים. אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה – הַחִבּוּר שֶׁל

דְּעָלְמִין כּוּלְּהוּ בְּחֶדְוָא, לְמַלְכָּא דִּשְׁלָמָא כֻּלָּא דִּילֵיהּ. עַל פּוּמָא דְּאֵלְיָהוּ אִתְּגְּזַר.

שִׁיר הַשִּׁירִים, כְּתִיב (דברים כח יב) יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב וגו'. בְּשַׁעֲתָא דִּבְרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא, בְּרָא בְּקַדְמִיתָא, שִׁיתִּין עִילָּאִין, דְּאִינּוּן מִקּוֹרֵי, לְנַהֲתָא בְּהוֹן גִּשְׁמַיָּא דְּבִרְכָן, וְקִדּוּשִׁין עִילָּאִין דִּלְעֵילָא. וְאִינּוּן נְטָלוֹ בְּקַדְמִיתָא מִמְּקוֹרָא דְּחַיֵּי, מֵאֲתַר עִילָּאָה דִּנְפָקוֹ מִתַּמָּן.

דְּהָא בְּקַדְמֵיתָא עַד לָא אִתְּבְּרֵי עָלְמָא, סָלִיק וְאִתְּגְּלֵי חַד רְעוּתָא, דְּאִיקְרֵי מַחֲשָׁבָה סְתִימָא, וְשַׁוֵּי כּוּלָּא בְּהַהִיא מַחֲשָׁבָה סְתִימָא, וְכָל מַאי דַּהֲוָה וִיהֲוֵי. וּמֵהַהוּא מַחֲשָׁבָה סָלִיק רְעוּתָא לְמִבְרֵי עָלְמָא, וּנְפַק נְבִיעוּ דַּקִּיק, כָּלִיל סְתִימוּ דְּמַחֲשָׁבָה, וְדָא לָא אִשְׁתְּמַע לְבַר, וְלָא אִתְּגַּלְיָא.

לשון הקודש

כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה, לַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם כֻּלּוֹ שֶׁלּוֹ. עַל פִּי אֵלִיָּהוּ נִגְזַר.

שִׁיר הַשִּׁירִים, כָּתוּב (דברים כח) יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב וְגוֹ'. בְּשָׁעָה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, בָּרָא בָּרִאשׁוֹנָה שִׁיתִּים עֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵם מְקוֹרוֹת, לְהוֹרִיד בָּהֶם גִּשְׁמֵי בְּרָכוֹת, וְהַקְּדֻשּׁוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁלְּמַעְלָה. וְהֵם נוֹטְלִים בָּרִאשׁוֹנָה מִמְּקוֹר הַחַיִּים, מֵהַמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן שֶׁיָּצְאוּ מִשָּׁם.

שֶׁהֲרֵי בָּרִאשׁוֹנָה, טֶרֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, עָלָה וְהִתְגַּלָּה רָצוֹן אֶחָד, שֶׁנִּקְרָא מַחֲשָׁבָה נִסְתֶּרֶת, וְשָׂם אֶת הַכֹּל בַּמַּחֲשָׁבָה הַנִּסְתֶּרֶת הַהִיא, וְכָל מַה שֶּׁהָיָה וְיִהְיֶה. וּמֵאוֹתָהּ הַמַּחֲשָׁבָה עָלָה רָצוֹן לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם, וְיָצָא מַעְיָן דַּק שֶׁכּוֹלֵל סֵתֶר הַמַּחֲשָׁבָה, וְזֶה אֵין נִשְׁמָע בַּחוּץ וְלֹא הִתְגַּלָּה. וְיֵשׁ בּוֹ הִסְתַּכְּלוּת שֶׁל

וְאִית בֵּיהּ אִסְתַּכְּלוּתָא דְּחָכְמְתָא, לְחַכִּימֵי לִבָּא אִתְמְסַר, בְּגִין דְּלָא אִתְגַּלְיָא לְבַר.

מֵהַהוּא (מֵהַאי) נְבִיעוּ נָפְקֵי חָמֵשׁ מְקוֹרִין, וְחַד סְתִימָא, וְחַד דְּכָנֵישׁ כּוּלָּא. וְאִינוּן מְקוֹרִין הֲווֹ, כַּד אִתְבְּרֵי עָלְמָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (בראשית א א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. בְּרֵאשִׁית: בָּרָ"א שִׁי"ת. דָּא שִׁית, מְקוֹרָא דְּכָנֵישׁ כָּל מְקוֹרִין, לְמֵיזַן עָלְמִין.

אֶת הַשָּׁמַיִם, אִלֵּין אִינוּן שִׁית מְקוֹרִין עִילָּאִין דִּלְעֵילָא, (ס"א דעליהו) לְמֵיהַב לְהַאי שִׁית. מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, עַד דְּאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא, הֲווֹ סְתִימִין, וְלָא אִתְפַּתְּחוּ כְּלָל.

וְאִי תֵימָא אַבְרָהָם הֲוָה בְּעָלְמָא. הָא כְּתִיב (שם יב י) וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ. יִצְחָק, (שם כו א) וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ מִלְּבַד הָרָעָב וגו'. וְיַעֲקֹב, הָא כְּתִיב (שם מא

לשון הקודש

חָכְמָה, לְחַכְמֵי הַלֵּב נִמְסַר, כִּי לֹא הִתְגַּלָּה בַּחוּץ.

מֵהַהוּא (מִזֶּה) יוֹצְאִים חֲמִשָּׁה מְקוֹרוֹת, וְאֶחָד נִסְתָּר, וְאֶחָד שֶׁמְּכַנֵּס הַכֹּל. וְאוֹתָם הַמְּקוֹרוֹת הָיוּ כְּשֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. בְּרֵאשִׁית: בָּרָ"א שִׁי"ת. זֶה שִׁית, הַמָּקוֹר שֶׁכּוֹנֵס אֶת כָּל הַמְּקוֹרוֹת לָזוּן הָעוֹלָמוֹת.

אֵת הַשָּׁמַיִם – אֵלֶּה הֵם שִׁשָּׁה מְקוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁלְּמַעְלָה, (שֶׁעֲלֵיהֶם) לָתֵת לַשִּׁית הַזֶּה. מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם וְעַד שֶׁנִּבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ סְתוּמִים, וְלֹא נִפְתְּחוּ כְּלָל.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁאַבְרָהָם הָיָה בָּעוֹלָם – הֲרֵי כָּתוּב (בראשית ב) וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ. יִצְחָק – וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ מִלְּבַד הָרָעָב וְגוֹ'. וְיַעֲקֹב

נד) וַיְהִי רָעָב בְּכָל הָאֲרָצוֹת. מֹשֶׁה, הָא בְּכַמָּה דוּכְתִּין כְּתִיב (במדבר א ד) מִי יַאֲכִילֵנוּ. (שמות טז ג) לְהָמִית אֶת כָּל הַקָּהָל הַזֶּה בָּרָעָב. (שם יח ג) וַיִּצְמָא שָׁם הָעָם לַמָּיִם. (במדבר כ ב) וְלֹא הָיָה מַיִם לָעֵדָה.

יְהוֹשֻׁעַ, אַף עַל גַּב דְּעָאלוּ לְאַרְעָא, כְּתִיב (יהושע ה יב) וַיִּשְׁבֹּת הַמָּן מִמָּחֳרָת בְּאָכְלָם מֵעֲבוּר הָאָרֶץ. בִּימֵי שׁוֹפְטִים כְּתִיב, (רות א א) וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ. בְּדָוִד כְּתִיב (ש"ב כא א) וַיְהִי רָעָב בִּימֵי דָוִד.

מַאי טַעְמָא כָּל דָּא. בְּגִין דְּאִינּוּן שִׁיתִּין לָא אִתְפַּתְּחוּ, וְעַלְמָא אִתְּזַן מִתַּמְצִיתָא דְּחֵיק, בְּלָא פְּתִיחָא כְּלַל, אֶלָּא כְּזִיעַ דְּזִיעַ מִגּוֹ אִילָנָא, וְנָחִית לְתַתָּא, אוֹ מִגּוֹ אַבְנָא.

לשון הקודש

– הֲרֵי כָּתוּב (שם מא) וַיְהִי רָעָב בְּכָל הָאֲרָצוֹת. מֹשֶׁה – הֲרֵי בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת כָּתוּב, מִי יַאֲכִילֵנוּ. לְהָמִית אֶת כָּל הַקָּהָל הַזֶּה בָּרָעָב. (שמות יז) וַיִּצְמָא שָׁם הָעָם לַמָּיִם. (במדבר כ) וְלֹא הָיָה מַיִם לָעֵדָה.

יְהוֹשֻׁעַ – אַף עַל גַּב שֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ, כָּתוּב (יהושע ה) וַיִּשְׁבֹּת הַמָּן מִמָּחֳרָת בְּאָכְלָם מֵעֲבוּר הָאָרֶץ. בִּימֵי הַשּׁוֹפְטִים כָּתוּב (רות א) וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ. בְּדָוִד כָּתוּב (שמואל–ב כא) וַיְהִי רָעָב בִּימֵי דָוִד.

מָה הַטַּעַם שֶׁל כָּל זֶה? מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם הַשִּׁיתִּים לֹא נִפְתְּחוּ, וְהָעוֹלָם נִזּוֹן מִתַּמְצִית דְּחוּקָה, בְּלִי פְּתִיחָה כְּלָל, אֶלָּא כְּמוֹ זֵעָה הַמַּזִּיעָה מִתּוֹךְ הָעֵץ וְיוֹרֶדֶת לְמַטָּה, אוֹ מִתּוֹךְ אֶבֶן.

בְּשַׁעֲתָא דַּאֲתָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, וְאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא, וַהֲווֹ עַלְמִין כּוּלְּהוּ בְּשִׁיקּוּלָא חָדָא עֵילָא וְתַתָּא. כְּדֵין, הַהוּא שִׁית דִּמְקַבֵּל וְכָנֵיש לְכָל אִינּוּן שִׁיתִּין עִילָּאִין, אִתְפַּתַּח.

אֵימָתַי אִתְפַּתַּח, בְּשַׁעֲתָא דְּאִינּוּן שִׁיתִּין עִילָּאִין אִתְפַּתְּחוּ. כֵּיוָן דְּאִתְפַּתַּח הַאי שִׁית, נְפָקוּ בִּרְכָאן לְעָלְמָא. אֵימָתַי אִתְפַּתַּח, כַּד אַעֲדִיאוּ מִגֵּיהּ, חַד עֲקִימָא דִּיתֵיב לְרַגְלֵיהּ. וְכֵיוָן דְּהַהוּא אִתְעֲבַר, (שִׁית) אִתְעֲבִיד שִׁיר, וְאִתְפַּתַּח אוֹצָר הַטּוֹב. בְּחֵילָא דְּמַאן, אֶת הַשָּׁמַיִם, אִינּוּן שְׁאָר שִׁיתִּין, וְהַיְינוּ הַשִּׁירִים, דְּכוּלְּהוּ אִתְפַּתְּחוּ, וְאַתְקִינוּ לְמֵיהַב מְזוֹנָא לְכָל עָלְמִין.

כְּדֵין כְּתִיב (מ"א ה ה) וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לָבֶטַח אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ. וּכְתִיב (שם ד כ) אוֹכְלִים וְשׁוֹתִים וּשְׂמֵחִים. דְּהָא שִׁית וְשִׁיתִּין

לשון הקודש

בְּשָׁעָה שֶׁבָּא שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, וְנִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהָיוּ הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם בְּמִשְׁקָל אֶחָד מַעְלָה וּמַטָּה, אָז אוֹתוֹ הַשִּׁית שֶׁמְּקַבֵּל וְכוֹנֵס אֶת כָּל אֵלּוּ הַשִּׁיתִים הָעֶלְיוֹנִים נִפְתָּח.

מָתַי נִפְתַּח? בְּשָׁעָה שֶׁאוֹתָם הַשִּׁיתִים הָעֶלְיוֹנִים נִפְתְּחוּ. כֵּיוָן שֶׁנִּפְתָּח הַשִּׁית הַזֶּה, יָצְאוּ בְּרָכוֹת לָעוֹלָם. מָתַי נִפְתַּח? כְּשֶׁהֵזִיזוּ מִמֶּנּוּ עֲקַלָּתוֹן אֶחָד שֶׁיָּשַׁב לְרַגְלוֹ. וְכֵיוָן שֶׁהַהוּא הָעֲבַר, (הַשִּׁית) נַעֲשָׂה שִׁיר, וְנִפְתַּח הָאוֹצָר הַטּוֹב. בַּכֹּחַ שֶׁל מִי? אֵת הַשָּׁמַיִם, אֵלּוּ שְׁאָר הַשִּׁיתִים, וְהַיְנוּ הַשִּׁירִים, שֶׁכֻּלָּם נִפְתְּחוּ, וְתִקְּנוּ לָתֵת מָזוֹן לְכָל הָעוֹלָמוֹת.

אָז כָּתוּב (מלכים–א ה) וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לָבֶטַח אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ.

אִתְפַּתְּחוּ. וְכָל עִידּוּנִין עִילָּאִין הֲווֹ נַחֲתִין לְעָלְמִין כּוּלְּהוּ. וְכֻלְּהוּ הֲווֹ חָדָאן לְסָלְקָא לְגַבֵּי עָלְמָא עִילָּאָה, לְמִלְקַט בִּרְכָאן וְעִדּוּנִין לְעָלְמִין. כְּדֵין, חֲבִיבוּ אִתְעַר מִנַּיְיהוּ לְגַבֵּי מַלְכָּא עִילָּאָה, לְמֶהֱוֵי כּוּלָּא חַד בְּלָא פֵּירוּדָא. כְּדֵין שִׁבְחָא דְּסָלְקָא עַל כָּל שִׁבְחִין, לְמַלְכָּא דִּשְׁלָמָא כֹּלָּא דִּילֵיהּ, לְמֶהֱוֵי כּוּלָּא בְּחֶדְוָה עֵילָּא וְתַתָּא.

כְּתִיב (תהלים סה א-ב) שִׁיר, וּכְתִיב לְךָ דֻמִיָּה תְּהִלָּה וגו'. דָּוִד מַלְכָּא הֲוָה יָדַע בְּרוּחַ קוּדְשָׁא, דְּאִזְדַּמַּן שִׁיר דָּא, לְאִתְגַּלְיָא בְּעָלְמָא. וַאֲמַר, שִׁיר דְּאִזְדַּמָּן לְאִתְגַּלְיָי, לְךָ דוּמִיָּה. אִיהוּ בַּחֲשַׁאי, דְּלֵית רְשׁוּ לְאִתְגַּלְיָיא תּוּשְׁבַּחְתָּא דָּא, אֶלָּא תּוּשְׁבַּחְתָּא וּתְהִלָּה דָּא אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן, כַּד אִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא, דְּאִיהוּ לָקְבֵיל מַקְדְּשָׁא עִילָּאָה, כְּדֵין לְךָ יְשׁוּלַּם נֶדֶר.

לשון הקודש

וְכָתוּב (שם ד) אוֹכְלִים וְשׂוֹתִים וּשְׂמֵחִים. שֶׁהֲרֵי הַשִּׁית וְהַשִּׂיתִים נִפְתְּחוּ, וְכָל הָעִדּוּנִים הָעֶלְיוֹנִים הָיוּ יוֹרְדִים לְכָל הָעוֹלָמוֹת. וְכֻלָּם הָיוּ שְׂמֵחִים לַעֲלוֹת לָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, לְלַקֵּט בְּרָכוֹת וְעִדּוּנִים לָעוֹלָמוֹת. אָז הִתְעוֹרְרָה מֵהֶם חֲבִיבוּת לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד. אָז הַשֶּׁבַח שֶׁעוֹלֶה עַל כָּל הַשְּׁבָחִים, לַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם כֻּלּוֹ שֶׁלּוֹ, שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל בְּשִׂמְחָה מַעְלָה וּמַטָּה.

כָּתוּב שִׁיר (תהלים סה), וְכָתוּב (שם) לְךָ דֻמִיָּה תְּהִלָּה וגו'. דָּוִד הַמֶּלֶךְ הָיָה יוֹדֵעַ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהִזְדַּמֵּן הַשִּׁיר הַזֶּה לְהִתְגַּלּוֹת בָּעוֹלָם, וְאָמַר, הַשִּׁיר שֶׁעָתִיד לְהִתְגַּלּוֹת – לְךָ דוּמִיָּה. הוּא בַּחֲשַׁאי, שֶׁאֵין רְשׁוּת לְגַלּוֹת הַתִּשְׁבַּחַת הַזּוֹ, אֶלָּא

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (במדבר כא טז) **אָז יָשִׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת.** (שמות טו א) **אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת. הָתָם תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּנוּקְבָא. הָכָא תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּסָלִיק לְעַלְמָא דִּדְכוּרָא אִיהוּ.**

הָכָא אִיהוּ רָזָא, דְּגוּפָא וְרוּחָא מִתְחַבְּרָאן כַּחֲדָא, גּוּפָא בְּגוּפָא, וְרוּחָא בְּרוּחָא. שִׁיר הַשִּׁירִים, אִתְדַּבְּקוּתָא דְּגוּפָא בְּגוּפָא. יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ, אִתְדַּבְּקוּתָא דְּרוּחָא בְּרוּחָא. וְכֻלָּא אִיהוּ בְּרָזָא דִּרְחִימוּ עִילָּאָה, לְמֶהֱוֵי כּוּלָּא חַד, בְּיִחוּדָא חָדָא. **וְרָזָא** דְּיִחוּדָא הָכָא. שִׁיר דָּא אִיהוּ יִשְׂרָאֵל, דְּמִמַּנָּא בְּסַהֲדוּתָא דְּיִחוּדָא. הַשִּׁירִים, ה' (דף עז ע"ב) אֱלֹהֵינוּ ה'. וְכוּלָּא חָד, בְּיִחוּדָא חָד. וְאוֹקִימְנָא יִחוּדָא דָא, וְהָכָא יִחוּדָא דְּעַלְמִין כֻּלְּהוּ. אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, רָזָא דְּאֶחָד.

לשון הקודש

הַתְּשְׁבַּחַת וְהַתְּהִלָּה זֶה אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן, כְּשֶׁנִּבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הַמִּקְדָּשׁ הָעֶלְיוֹן, וְאָז לְךָ יְשֻׁלַּם נֶדֶר.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (במדבר כא) אָז יָשִׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת. (שמות טו) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת. שָׁם תִּשְׁבַּחַת הַנְּקֵבָה, וְכָאן הַתְּשְׁבַּחַת שֶׁעוֹלָה לָעוֹלָם שֶׁהוּא זָכָר.

כָּאן הוּא הַסּוֹד שֶׁגּוּף וְרוּחַ מִתְחַבְּרִים יַחַד גּוּף בְּגוּף, וְרוּחַ בְּרוּחַ. שִׁיר הַשִּׁירִים (שיר א) – הִתְדַּבְּקוּת שֶׁל גּוּף בְּגוּף. יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ – הִתְדַּבְּקוּת שֶׁל רוּחַ בְּרוּחַ. וְהַכֹּל הוּא בְּסוֹד הָאַהֲבָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל אֶחָד, בְּיִחוּד אֶחָד.

וְסוֹד הַיִּחוּד כָּאן, שִׁיר – זֶה הוּא יִשְׂרָאֵל, שֶׁמְּמֻנֶּה בָּעֵדוּת שֶׁל הַיִּחוּד. הַשִּׁירִים – ה'

וְדָא אִיהוּ דְּאִצְטְרִיךְ שְׁלֹמֹה מַלְכָּא לְיַיחֲדָא, בְּרָזָא דְרוּחַ קוּדְשָׁא. לְאִתְחַבְּרָא כּוּלָּא בְּיִיחוּדָא חָדָא, בִּרְעוּתָא, לְאִתְדַּבְּקָא דָּא בְּדָא, לְמֶהֱוֵי כּוּלָּא חַד. דְּהָא שְׁלֹמֹה אִיהוּ מַלְכָּא דִּשְׁלָמָא כּוּלָּא דִּילֵיהּ.

מַאי כּוּלָּא הָכָא, וְכִי סַגִּיאִין שְׁלָמִין נִינְהוּ. אֶלָּא חַד שְׁלָמָא אִיהוּ, וּתְרֵין נִינְהוּ. חַד שְׁלָמָא אִיהוּ, דְּאִיהוּ שְׁלָמָה דְּבֵיתָא, דִּבְגִינֵיהּ אִשְׁתְּמוֹדַע דְּכוּרָא דְּכַר. וְחַד שְׁלָמָא אָחֳרָא, דְּאִיהוּ שְׁלָמָא דִּתְרֵין סִטְרִין, חַד דְּעָאל בְּאֶמְצָעִיתָא בְּאִינּוּן תְּרֵין סִטְרִין, וַעֲבִיד שְׁלָמָא בֵּינַיְיהוּ, אִיהוּ שָׁלוֹם אָחֳרָא.

אֲבָל שָׁלוֹם דִּדְכוּרָא אִשְׁתְּמוֹדַע דָּכָר בְּגִינֵיהּ, אִיהוּ צַדִּיק. דְּאִקְּרֵי (וְאִקְּרֵי) מַלְכָּא עִילָּאָה

לשון הקודש

אֱלֹהֵינוּ ה׳. וְהַכֹּל אֶחָד, בְּיִחוּד אֶחָד. וּבֵאַרְנוּ אֶת הַיִּחוּד הַזֶּה, וְכָאן הַיִּחוּד שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת. אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה – הַסּוֹד שֶׁל אֶחָד.

וְזֶהוּ שֶׁצָּרִיךְ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ לְיַחֵד, בַּסּוֹד שֶׁל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, לְחַבֵּר הַכֹּל בְּיִחוּד אֶחָד, בְּרָצוֹן, לְדַבֵּק זֶה עִם זֶה, לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד, שֶׁהֲרֵי שְׁלֹמֹה הוּא הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם כֻּלּוֹ שֶׁלּוֹ.

מַה זֶּה הַכֹּל שֶׁלּוֹ כָּאן, וְכִי רַבִּים הֵם הַשְּׁלוֹמוֹת? אֶלָּא שָׁלוֹם אֶחָד הוּא, וּשְׁנַיִם הֵם. שָׁלוֹם אֶחָד הוּא, שֶׁהוּא שְׁלוֹם הַבַּיִת, שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נוֹדָע הַזָּכָר זָכָר. וְאֶחָד שָׁלוֹם אַחֵר, שֶׁהוּא הַשָּׁלוֹם שֶׁל שְׁנֵי צְדָדִים. אֶחָד שֶׁנִּכְנָס בָּאֶמְצַע בְּאוֹתָם שְׁנֵי הַצְּדָדִים וְעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, הוּא שָׁלוֹם אַחֵר.

אֲבָל הַשָּׁלוֹם שֶׁהַזָּכָר נוֹדָע זָכָר בִּשְׁבִילוֹ

בְּגִינֵיהּ, מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. וּבְגִין כָּךְ, כָּל תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּשִׁיר הַשִּׁירִים, לְמַלְכָּא דְּשִׁלְמָא כּוּלָּא דִּילֵיהּ, וְיִיחוּדָא דְקָא מִתְיַיחֵד כּוּלָּא, בַּאֲתַר דָּא אִיהוּ. בְּגִין דְּאִיהוּ נָטִיל כָּל תֵּיאוּבְתָּא דְּכָל שַׁיְיפִין, וְכָל עִינּוּגִין, וְכָל כִּיסּוּפִין עִילָּאִין, וְכָנֵיש כּוּלָּא לְגַוֵּיהּ.

וְעַל דָּא אִיקְרֵי אִיהוּ אֶחָד, שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בְּרָזָא דְּרוּחַ קוּדְשָׁא. כַּד שְׁרָא עֲלֵיהּ הַהוּא רוּחַ קוּדְשָׁא, בָּעָא לְחַבְּרָא כּוּלָּה בִּרְעוּתָא שְׁלִים כִּדְקָא יָאוֹת, וּלְיַיחֲדָא כּוּלָּא בַּחֲבִיבוּ בִּרְעוּתָא, לְמֶהֱוֵי חַד עֵילָא וְתַתָּא. וְעַל דָּא אָמַר קְרָא, (זכריה יד טו) יִהְיֶה ה' אֶחָ"ד וּשְׁמ"וֹ אֶחָ"ד.

יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ וגו'. כְּתִיב (יחזקאל טו א) וָאֵרֶא הַחַיּוֹת וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ אֵצֶל הַחַיּוֹת לְאַרְבַּעַת פָּנָיו. הַאי קְרָא בְּקִיטּוּרָא דְּרַבִּי

לשון הקודש

הוּא הַצַּדִּיק. שֶׁנִּקְרָא (ונקרא) הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן בִּשְׁבִילוֹ, מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כָּל הַתִּשְׁבַּחַת שֶׁל שִׁיר הַשִּׁירִים, לַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם כֻּלּוֹ שֶׁלּוֹ, וְהַיִּחוּד שֶׁהַכֹּל מִתְיַחֵד הוּא בַּמָּקוֹם הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נוֹטֵל כָּל תְּשׁוּקַת כָּל הָאֵיבָרִים וְכָל הָעִנּוּגִים וְכָל הַכִּסּוּפִים הָעֶלְיוֹנִים, וּמְכַנֵּס הַכֹּל לְתוֹכוֹ.

וְעַל זֶה הוּא נִקְרָא אֶחָד, שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בַּסּוֹד שֶׁל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. כְּשֶׁשּׁוֹרָה עָלָיו אוֹתָהּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, רָצָה לְחַבֵּר הַכֹּל בִּרְצוֹן שָׁלֵם כָּרָאוּי וּלְיַחֵד הַכֹּל בַּחֲבִיבוּת בִּרְצוֹן, לִהְיוֹת אֶחָד לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְעַל זֶה אָמַר הַכָּתוּב (זכריה יד) יִהְיֶה ה' אֶחָ"ד וּשְׁמ"וֹ אֶחָ"ד.

יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ וְגוֹ' (שיר א). כְּתוּב (יחזקאל א) וָאֵרֶא הַחַיּוֹת וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ אֵצֶל הַחַיּוֹת לְאַרְבַּעַת פָּנָיו.

אֶלְעָזָר אִתְּמַר. וָאֵרָא הַחַיּוֹת, רָזָא דְיִשְׂרָאֵל סָבָא, קַפְּטִירָא בִּגְלִיפּוּי בְּיָמִינָא וּבִשְׂמָאלָא.

תְּלַת רְשִׁימִין קְטוּרִין דָּא עִם דָּא, דָּרוֹם מִזְרָח וְצָפוֹן, יה"ו, אַפִּין סְתִימִין, לָא שָׁלֵיט עֵינָא לְמֶחֱמֵי, וְהָכָא אָמַר וָאֵרָא.

אֶלָּא, הֲוָה מִסְתַּכֵּל מִגּוֹ נְהוֹרָא דְּלָא נָהֲרָא, כְּמַאן דְּחָמֵי בַּעֲשָׁשִׁיתָא, גּוֹ עַיְינִין סְתִימִין, כַּד מְנַצְּצָן גּוֹ הַהוּא עֲשָׁשִׁיתָא. לָהֵיט לְהִיטוּ לְפוּם שַׁעֲתָא, וְלָא קָאִים בְּקִיּוּמָא.

מִתְגַּלְגְּלִין נָצְצִין לְפוּם הַאי שַׁעֲתָא, וְעָאל נְצִיצוּ דָּא בְּדָא. חַד סָלִיק וְנָחִית, וְאִתְּתַקַּף בִּסְטַר דָּרוֹם, בְּרָזָא דְאָת יו"ד. אִתְּתַקַּף וְעָאל בְּסִטְרָא דְצָפוֹן, וּמִתְגַּלְגֵּל בְּקוֹטְרוֹי, וְעָאל וְסָלִיק בְּרָזָא דְאָת ט', וְאִתְּגְנֵיז. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית א

לשון הקודש

הַפָּסוּק הַזֶּה נֶאֱמַר בַּקֶּשֶׁר שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר. וָאֵרָא הַחַיּוֹת – הַסּוֹד שֶׁל יִשְׂרָאֵל סָבָא, הַחֻבָּל בַּחֲקִיקוֹתָיו בְּיָמִין וּבִשְׂמֹאל. **שְׁלֹשָׁה** רְשׁוּמִים קְשׁוּרִים זֶה עִם זֶה – דָּרוֹם מִזְרָח וְצָפוֹן, יה"ו, פָּנִים נִסְתָּרִים, לֹא שׁוֹלֶטֶת הָעַיִן לִרְאוֹת, וְכָאן אוֹמֵר וָאֵרָא?

אֶלָּא הָיָה מִסְתַּכֵּל מִתּוֹךְ הָאוֹר שֶׁלֹּא מֵאִיר כְּמוֹ מִי שֶׁרוֹאֶה בַּעֲשָׁשִׁית בְּתוֹךְ הָעֵינַיִם הַנִּסְתָּרִים, כְּשֶׁמְּנַצְנְצִים בְּתוֹךְ אוֹתָהּ הָעֲשָׁשִׁית. לוֹהֵט לַהַט לְפִי שָׁעָה, וְלֹא עוֹמֵד בְּקִיּוּם.

מִתְגַּלְגְּלִים נוֹצְצִים לְפִי הַשָּׁעָה הַזּוֹ, וְנִכְנָס הַנִּיצוֹץ זֶה בָּזֶה. אֶחָד עוֹלֶה וְיוֹרֵד, וּמִתְחַזֵּק בְּצַד הַדָּרוֹם, בַּסּוֹד שֶׁל הָאוֹת יו"ד. מִתְחַזֵּק וְנִכְנָס בְּצַד הַצָּפוֹן וּמִתְגַּלְגֵּל

ד) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. דְּנָצִיץ וְלָהֵיט בִּגְלִיפִין בְּאָת ט', וְגָנֵיז לֵיהּ.

רָזָא דְּאָת דָּא סְתִימָא בִּסְתִימוּ, נָפִיק מִינֵּיהּ כָּל נְצִיצוּת וְזָהֲרָא, דְּנָהִיר וְנָצִיץ. זַכָּאָה אִיהוּ מַאן דְּחָמֵי לָהּ בְּחֶלְמֵיהּ, דָּא אַכְסַדְרָה דְּמִינָהּ נָצְצִין נְצִיצִין, פָּשִׁיט וְכָנִיש.

וְחַד סָלִיק וְנָחִית, וְאִתְתַּקַּף בִּסְטַר מִזְרָח, בְּרָזָא דְּאָת ט' וְאָת יו"ד. אִתְפַּשֵּׁיט מִתְּרֵין סִטְרִין, וּמִתְגַּלְגְּלָא בְּאַרְבַּע, תְּרֵין לְעֵילָא, כִּירוּתָא דְּאַבָּא וְאִימָּא. וְאִית תְּרֵין מִתְּרֵין סִיטְרִין, מִסְטַר דָּרוֹם וְצָפוֹן, מִתְיַישְׁבָא בְּכוּלְּהוּ. וְאִיהוּ רְתִיכָא עִילָּאָה, בְּאַרְבַּע סִטְרִין. (יחזקאל א טו) **אוֹפַן** אֶחָד בָּאָרֶץ אֵצֶל הַחַיּוֹת, דָּא אִיהוּ רְתִיכָא תַּתָּאָה, כְּלִילָא בְּאַרְבַּע סִטְרִין.

לשון הקודש

בִּקְשָׁרָיו, וְנִכְנָס וְעוֹלֶה בַּסּוֹד שֶׁל הָאוֹת ט', וְנִגְנָז. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, שֶׁנּוֹצֵץ וְלוֹהֵט בַּחֲקִיקוֹת בָּאוֹת ט', וְגוֹנֵז אוֹתוֹ.

הַסּוֹד שֶׁל הָאוֹת הַזּוֹ נִסְתָּר בַּסֵּתֶר, יוֹצֵא מִמֶּנּוּ כָּל הַנִּיצוּץ וְהַזֹּהַר שֶׁמֵּאִיר וְנוֹצֵץ. אַשְׁרֵי מִי שֶׁרוֹאֶה אוֹתָהּ בַּחֲלוֹמוֹ, זוֹ הָאַכְסַדְרָה שֶׁמִּמֶּנָּה נוֹצְצִים הַנִּיצוֹצוֹת, מִתְפַּשֵּׁט וּמִתְכַּנֵּס.

וְאֶחָד עוֹלֶה וְיוֹרֵד, וּמִתְחַזֵּק בְּצַד מִזְרָח, בְּסוֹד הָאוֹת ט' וְהָאוֹת יו"ד. מִתְפַּשֵּׁט מִשְּׁנֵי צְדָדִים, וּמִתְגַּלְגֵּל בְּאַרְבָּעָה, שְׁנַיִם לְמַעְלָה, כְּמוֹ הַיְרֻשָּׁה שֶׁל אָב וָאֵם. וְיֵשׁ שְׁנַיִם מִשְּׁנֵי צְדָדִים, מִצַּד דָּרוֹם וְצָפוֹן, מִתְיַשֵּׁב בְּכֻלָּם. וְהוּא הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה, בְּאַרְבָּעָה צְדָדִים. אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ אֵצֶל הַחַיּוֹת – זוֹהִי הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה, הַכְּלוּלָה בְּאַרְבָּעָה צְדָדִים.

רְתִיכָא עִילָּאָה, דְּאִיהוּ רָזָא דְּאַרְבַּע סִטְרִין, פָּשִׁיט נְהִירוּ מִתְּלַת סִטְרִין, חַד דִּילֵיהּ דְּאִתְחַבָּרוּ בֵּיהּ יְרוּתָא דְּאַבָּא וְאִימָּא, דְּהֲווּ תְּרֵין, וּמִתְחַבְּרָן לְחַד. וּתְרֵין מִתְּרֵין סִטְרִין.

פָּשִׁיט נְהִירוּ דְּמִזְרָח, הַאי רְתִיכָא תַּתָּאָה גְּלִיפָן חַד, לְגַבֵּי דְּהַהוּא נְהִירוּ, וּמְקַבְּלָא לֵיהּ, וְאִתְנְהֵיר מִינֵיהּ. וְכַד אִתְנְהֵיר הַהוּא פֶּן מֵהַהוּא נְהִירוּ, כְּדֵין הַהוּא פֶּן אִיקָרֵי אדנ"י. וְאִיהוּ שַׁלִּיט וְרִבּוֹן בְּשָׁלְטָנוֹ דִּנְהִירוּ רַב. וְהַהוּא פֶּן כֵּיוָן דְּמִקַּבֵּל הַהוּא נְהִירוּ, אִתְעַבִּיד לֵיהּ (בְּהֵיכָלֵיהּ) הֵיכָלָא, וְגָנֵיז לֵיהּ בְּגַוֵּיהּ, וּבְגִינֵיהּ אִתְעֲבִיד אָדוֹן רִבּוֹן וְשַׁלִּיט.

פָּשִׁיט זְהִירוּ דְּדָרוֹם, הַאי רְתִיכָא תַּתָּאָה גַּלֵּי פֶּן חַד לְגַבֵּי דְּהַהוּא נְהִירוּ, וּמְקַבְּלָה לֵיהּ וְאִתְנְהֵיר מִנֵּיהּ. וְכַד אִתְנְהֵיר הַהוּא פֶּן מֵהַהוּא

לשון הקודש

הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא הַסּוֹד שֶׁל אַרְבָּעָה צְדָדִים, פּוֹשֶׁטֶת אוֹר מִשְּׁלֹשָׁה צְדָדִים. אֶחָד שֶׁלּוֹ שֶׁהִתְחַבְּרוּ בּוֹ יְרֻשַּׁת הָאָב וְהָאֵם, שֶׁהָיוּ שְׁנַיִם וּמִתְחַבְּרִים לְאֶחָד, וּשְׁנַיִם מִשְּׁנֵי צְדָדִים.

מִתְפַּשֵּׁט אוֹר הַמִּזְרָח, הַמֶּרְכָּבָה הַתַּחְתּוֹנָה הַזּוֹ מְגַלָּה פֶּן אֶחָד לְאוֹתוֹ הָאוֹר, וּמְקַבֶּלֶת אוֹתוֹ, וּמְאִירָה מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁמֵּאִיר אוֹתוֹ הַפֶּן מֵאוֹתוֹ הָאוֹר, אֲזַי אוֹתוֹ הַפֶּן נִקְרָא אדנ"י. וְהוּא שׁוֹלֵט וְרִבּוֹן בְּשִׁלְטוֹן שֶׁל אוֹר גָּדוֹל. וְאוֹתוֹ הַפֶּן, כֵּיוָן שֶׁמְּקַבֵּל אוֹתוֹ הָאוֹר, נַעֲשָׂה לוֹ (בְּהֵיכָלוֹ) הֵיכָל, וְגוֹנֵז אוֹתוֹ בְּתוֹכוֹ, וּבִשְׁבִילוֹ נַעֲשָׂה אָדוֹן רִבּוֹן וְשַׁלִּיט.

מִתְפַּשֵּׁט זֹהַר הַדָּרוֹם, הַמֶּרְכָּבָה הַתַּחְתּוֹנָה הַזּוֹ מְגַלָּה פֶּן אֶחָד לְאוֹתוֹ

נְהִירוּ, כְּדֵין הַהִיא פֶּן אִקְרֵי אֵל. וְאִיהוּ שַׁלִּיט לְאוֹטָבָא לְעַלְמָא בְּרַחֲמֵי. וּלְמֵיהַב מְזוֹנָא לְכָל חַד וְחַד כִּדְקָא יָאוֹת.

פָּשִׁיט נְהִירוּ דְצָפוֹן, הַאי רְתִיכָא תַּתָּאָה גַּלֵּי פֶּן חַד לְגַבֵּי דְּהַהוּא נְהִירוּ, וּמְקַבְּלָא לֵיהּ, וְאַנְהִיר מִגֵּיהּ. וְכַד הַהוּא פֶּן אִתְנְהִיר מִגֵּיהּ, כְּדֵין הַהוּא פֶּן אִיקְרֵי אֱלֹהִים. וְאִיהוּ שַׁלִּיט, רִבּוֹן, לְמֵידַן עַלְמָא בְּדִינָא, וּלְמֵיהַב דִּינָא לְכָל מַאן דְּאִצְטְרִיךְ, וּלְאִתְנַהֲגָא כּוּלָּא בְּדִינָא.

עַד הָכָא, אַנְפִּין עִילָּאִין וְאַנְפִּין תַּתָּאִין, בְּרָזָא דִּתְלַת בִּתְלַת מִתְחַבְּרָאן, וְאִתְכְּלִילוּ אִלֵּין בְּאִלֵּין. פֶּן חַד דְּאִשְׁתָּאַר מֵרְתִיכָא תַּתָּאָה, כּוּלָּא שָׁאֲלִין עֲלֵיהּ אוֹפַן, אָן אִיהוּ פֶּן חַד דְּאִשְׁתָּאַר.

לשון הקודש

הָאוֹר, וּמְקַבֶּלֶת אוֹתוֹ וּמְאִירָה מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁאוֹתוֹ הַפֶּן מֵאִיר מֵהָאוֹר הַהוּא, אָז אוֹתוֹ הַפֶּן נִקְרָא אֵל, וְהוּא שׁוֹלֵט לְהֵיטִיב לָעוֹלָם בְּרַחֲמִים, וְלָתֵת מְזוֹנוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי.

מִתְפַּשֵּׁט אוֹר הַצָּפוֹן, הַמֶּרְכָּבָה הַתַּחְתּוֹנָה הַזוֹ מְגַלָּה פֶּן אֶחָד לְאוֹתוֹ הָאוֹר, וּמְקַבֶּלֶת אוֹתוֹ וּמְאִירָה מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁאוֹתוֹ הַפֶּן מֵאִיר מִמֶּנּוּ, אָז אוֹתוֹ הַפֶּן נִקְרָא אֱלֹהִים. וְהוּא שַׁלִּיט, רִבּוֹן, לָדוּן אֶת הָעוֹלָם בְּדִין, וְלָתֵת דִּין לְכָל מִי שֶׁצָּרִיךְ, וּלְהַנְהִיג הַכֹּל בְּדִין.

עַד כָּאן פָּנִים עֶלְיוֹנִים וּפָנִים תַּחְתּוֹנִים, בְּסוֹד שֶׁל שָׁלֹשׁ בְּשָׁלֹשׁ מִתְחַבְּרִים, וְאֵלּוּ בְּאֵלּוּ נִכְלָלִים. פֶּן אֶחָד שֶׁנִּשְׁאָר מֵהַמֶּרְכָּבָה הַתַּחְתּוֹנָה, כֻּלָּם שׁוֹאֲלִים עָלָיו אוֹפַן, אַיֵּה הוּא הַפֶּן הָאֶחָד שֶׁנִּשְׁאָר?

הָדַר וַאֲמַר בְּאָן אֲתַר הוּא, בָּאָרֶץ. בְּגִין דְּלָא יִשְׁתָּאֲרוּן תַּתָּאִין בְּלָא אַשְׁגָּחוּתָא אֲפִילוּ רִגְעָא חָדָא. הַהוּא פֶּן, כַּד אִתְכְּלִילוּ כּוּלְהוּ תְּלָתָא אָחֲרָנִין, הַאי פֶּן נָטִיל מִכּוּלְהוּ, וְאִתְכְּלִילוּ בְּכֻלְּהוּ, וְאִיהוּ בְּלַחוֹדוֹי בְּכֻלְּהוּ, בְּגִין לְאַשְׁגָּחָא בְּטִיבוּ עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא.

וְהַאי פֶּן מְשַׁבֵּחַ תָּדִיר, וְאִתְעָרַת אִתְעָרוּ לְגַבֵּי אִינּוּן דִּלְעֵילָא דַּעֲלֵה. וְאִינּוּן דִּלְעֵילָא דַּעֲלֵה, מִתְעָרֵי לְגַבֵּי אִינּוּן עִילָּאִין דִּלְעֵילָא. וְאִינּוּן עִילָּאִין דִּלְעֵילָא, מִתְעָרִין לְגַבֵּי עֵילָא, וְאִתְקַשְּׁרֵי דָּא בְּדָא עַד אֵין סוֹף.

וְהַאי כַּד אִתְעַר בְּאִתְעָרוּ דְּאִינּוּן פָּנִים, בְּאִינּוּן נְשִׁיקִין עִילָּאִין, לְמֶהֱוֵי דְּבִיקֵי בְּרָזָא עִילָּאָה, וּלְאַשְׁלָמָא וּלְמִיזַן כָּל עָלְמִין, לְמֶהֱוֵי כָּל עָלְמִין

לשון הקודש

חָזַר וְאָמַר, בְּאֵיזֶה מָקוֹם הוּא? בָּאָרֶץ. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשָּׁאֲרוּ הַתַּחְתּוֹנִים בְּלִי הַשְּׁגָחָה אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד. אוֹתוֹ הַפֶּן, כְּשֶׁנִּכְלְלוּ כָּל שְׁלֹשֶׁת הָאֲחֵרִים, הַפֶּן הַזֶּה נוֹטֵל מִכֻּלָּם, וְנִכְלָלִים בְּכֻלָּם, וְהוּא לְבַדּוֹ בְּכֻלָּם, כְּדֵי לְהַשְׁגִּיחַ בְּטוּב עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

וְהַפֶּן הַזֶּה מְשַׁבֵּחַ תָּמִיד, וּמְעוֹרֵר הִתְעוֹרְרוּת אֶל אוֹתָם שֶׁלְּמַעְלָה מֵעָלָיו. וְאוֹתָם שֶׁלְּמַעְלָה מֵעָלָיו מְעוֹרְרִים אֶל אוֹתָם הָעֶלְיוֹנִים שֶׁלְּמַעְלָה. וְאוֹתָם הָעֶלְיוֹנִים שֶׁלְּמַעְלָה מְעוֹרְרִים אֶל מַעְלָה, וְנִקְשָׁרִים זֶה עִם זֶה עַד אֵין סוֹף.

וּכְשֶׁזֶּה מִתְעוֹרֵר בַּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל אוֹתָם הַפָּנִים, בְּאוֹתָן נְשִׁיקוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, לִהְיוֹת דְּבוּקִים בְּסוֹד עֶלְיוֹן, וּלְהַשְׁלִים וְלָזוּן אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת יִהְיוּ

כּוּלְּהוּ בְּחֶדְוָא. כְּמָא דְאַתְּ אָמֵר, יְשָׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן.

יְשָׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. עַל פּוּמָא דְאֵלִיָּהוּ אִתְגַּזַּר. כְּתִיב (בראשית ד א) וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן וגו'. וְהָאָדָם, דָּא אָדָם קַדְמָאָה, טַפְסִירָא (טסירא), בִּגְלִיפּוּי דַּקִּיקִין עִילָּאִין. יָדַע, מַה דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדַע בָּהּ מִקַּדְמַת דְּנָא. יָדַע לְמֶהֱוֵי אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. כַּד אִסְתַּכְּלָן אַנְפִּין בְּאַנְפִּין לְשִׁימּוּשָׁא, כְּדֵין כְּתִיב יָדַע. יָדַע לְאַשְׁקָאָה לָהּ, לְמִיזְרַע בָּהּ זַרְעָא, לְמֶעְבַּד תּוֹלָדִין. הַאי לְטַב, בְּאִתְעָרוּ דְאַשְׁגָּחוּתָא לְתַתָּא.

מִדַּאֲתָא נָחָשׁ עַל חַוָּה, (דף עח ע"א) אֲטִיל בָּהּ זוּהֲמָא, וְקַיִן מֵהַהוּא זוּהֲמָא נָפִיק. וְאִי תֵּימָא אֵיךְ נָפִיק מִתַּמָּן, וְהָא כְּתִיב וְהָאָדָם יָדַע אֶת

לשון הקודש

בְּשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, יְשָׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן.

יְשָׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ – עַל פִּיו שֶׁל אֵלִיָּהוּ נִגְזַר. כָּתוּב (בראשית ד) וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן וְגוֹ'. וְהָאָדָם – זֶה אָדָם הָרִאשׁוֹן, הַשַּׂר הַמְמֻנֶּה (דִּפּוּס), בַּחֲקִיקוֹתָיו הַדַּקִּים הָעֶלְיוֹנִים. יָדַע מַה שֶּׁלֹּא הִכִּיר בָּהּ מִקֹּדֶם לָכֵן. יָדַע לִהְיוֹת פָּנִים בְּפָנִים. כְּשֶׁמִּסְתַּכְּלִים פָּנִים בְּפָנִים לְשִׁמּוּשׁ, אָז כָּתוּב יָדַע. יָדַע לְהַשְׁקוֹתָהּ, לִזְרֹעַ בָּהּ זֶרַע, לַעֲשׂוֹת תּוֹלָדוֹת. זֶה לְטוֹב, בַּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל הַהַשְׁגָּחָה לְמַטָּה.

מִשֶּׁבָּא נָחָשׁ עַל חַוָּה, הִטִּיל בָּהּ זֻהֲמָה, וְקַיִן יָצָא מֵאוֹתָהּ זֻהֲמָה. וְאִם תֹּאמַר אֵיךְ יָצָא מִשָּׁם, וַהֲרֵי כָּתוּב וְהָאָדָם יָדַע אֶת

חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, דְּמַשְׁמַע דְּמֵאָדָם הֲוָה, וְלָא מִסִּטְרָא אָחֲרָא, וְאַתְּ אֲמַרְתְּ דַּאֲטִיל נָחָשׁ בָּהּ זוּהֲמָא וּנְפֵיק מִינֵּיהּ קַיִן.

אֶלָּא, וַדַּאי הַהוּא נָחָשׁ אֲטִיל בָּהּ זוּהֲמָא, וּמֵהַהוּא זוּהֲמָא אִישְׁתָּאִיב בָּהּ הַהוּא רוּחַ בִּישָׁא, וְהַהוּא הֲוָה מְכַשְׁכְּשָׁא בִּמְעָהָא, וְלָא הֲוָה לֵיהּ גּוּפָא לְאִתְכְּלָלָא בֵּיהּ, וּלְמֵיפַק לְעָלְמָא. וְכֵיוָן דַּאֲתָא אָדָם, בְּאִתְעָרוּ דְּהַהוּא זוּהֲמָא, וְאִתְחַבַּר בְּאִתְּתֵיהּ, עֲבַד לֵיהּ גּוּפָא לְהַהוּא רוּחָא בִּישָׁא דַּהֲוָה בִּמְעָהָא, וְאִתְכְּלִיל בְּגַוֵּיהּ, וּנְפַק לְעָלְמָא בְּדִיוֹקְנָא מֵעֵילָא וְתַתָּא.

וְחַוָּה אַשְׁגָּחַת בְּהַאי, וַאֲמָרַת קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה'. עִם ה'. וּבְגִין כָּךְ, כָּל עוֹבָדוֹי דְּקַיִן, הֲווֹ מֵהַהוּא סִטְרָא אָחֲרָא בִּישָׁא. וְכַד אַיְיתֵי קוּרְבָּנֵיהּ,

לשון הקודש

חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן? שֶׁמַּשְׁמָע שֶׁהָיָה מֵאָדָם, וְלֹא מִצַּד הָאַחֵר, וְאַתָּה אָמַרְתָּ שֶׁהַנָּחָשׁ הִטִּיל בְּחַוָּה זֻהֲמָה וְיָצָא מִמֶּנּוּ קַיִן?

אֶלָּא וַדַּאי שֶׁאוֹתוֹ נָחָשׁ הִטִּיל בָּהּ זֻהֲמָה, וּמֵאוֹתָהּ זֻהֲמָה נִשְׁאַב בָּהּ אוֹתָהּ רוּחַ רָעָה, וְהוּא הָיָה מְכַשְׁכֵּשׁ בְּמֵעֶיהָ, וְלֹא הָיָה לוֹ גּוּף לְהִכָּלֵל בָּהּ וְלָצֵאת לָעוֹלָם. וְכֵיוָן שֶׁבָּא אָדָם, בַּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל אוֹתָהּ זֻהֲמָה, וְהִתְחַבֵּר עִם אִשְׁתּוֹ, עָשָׂה גּוּף אֶל אוֹתָהּ הָרוּחַ הָרָעָה שֶׁהָיְתָה בְּמֵעֶיהָ, וְנִכְלַל בְּתוֹכוֹ, וְיָצָא לָעוֹלָם בִּדְיוֹקָן מִמַּעְלָה וּמִטָּה.

וְחַוָּה הִשְׁגִּיחָה בָּזֶה, וְאָמְרָה קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה', עִם ה'. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כָּל מַעֲשֵׂי קַיִן הָיוּ מֵאוֹתוֹ הַצַּד הָרָע הָאַחֵר. וּכְשֶׁהֵבִיא

מֵהַהוּא סִטְרָא בִּישָׁא אַיְיתֵי לֵיהּ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם ד ג) וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים, וְלָא כְתִיב וַיְהִי מִקֵּץ יָמִין.

וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל (שם פסוק ב). דְּוַדַּאי הַהוּא רוּחָא בִּישָׁא אִתְתַּקַּף וְאִתְגַּבַּר בְּעוֹבָדָא דְקַיִן, וְאִתְבַּר חֵילָא וְתוּקְפָּא בְּהֶבֶל, וְלָא הֲוָה לְגַבֵּיהּ כְּלוּם. עַד הָכָא הֲוָה בְּסִטְרָא דְזוּהֲמָא כּוּלָּא.

כַּיָּן דַּאֲתָא לְבָתַר וְאִתְיְילִיד שֵׁת, אִתְבַּסֵּם עָלְמָא, בְּצַדִּיקֵי וַחֲסִידֵי דְּהַוּוּ לְבָתַר בְּעָלְמָא. שֵׁ"ת: דָּא אִיהוּ סִיּוּמָא דְאַלְפָּא בֵּיתָא. וְאַף עַל גַּב דְּאִתְבַּסַּם, לָא אַעֲדִיאוּ עֲקִימוּ בִּישָׁא מֵעָלְמָא, אֶלָּא אִתְכַּפְיָא מִקַּמֵּי סִטְרָא דִמְהֵימְנוּתָא, סִיּוּמָא דְאַתְוָון. **דְּהָא** עַד הָכָא אִתְבְּרֵי עָלְמָא בְּאַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא אִשְׁתַּלִּימוּ אַתְוָון, עַד דְּאִתְיְילִיד שֵׁת.

לשון הקודש

קָרְבָּנוֹ, מֵאוֹתוֹ צַד הָרָע הֵבִיא אוֹתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים, וְלֹא כָתוּב וַיְהִי מִקֵּץ יָמִין.

וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל (שם). שֶׁוַּדַּאי אוֹתָהּ רוּחַ רָעָה הִתְחַזְּקָה וְהִתְגַּבְּרָה בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁל קַיִן, וְנִשְׁבָּר הַכֹּחַ וְהַתֹּקֶף שֶׁל הֶבֶל, וְלֹא הָיָה אֵלָיו כְּלוּם. עַד כָּאן הָיָה בַּצַּד שֶׁל כָּל הַזֻּהֲמָה.

כַּיָּן שֶׁבָּא לְאַחַר כָּךְ וְנוֹלַד שֵׁת, הִתְבַּסֵּם הָעוֹלָם בְּצַדִּיקִים וַחֲסִידִים שֶׁהָיוּ אַחַר כָּךְ בָּעוֹלָם. שֵׁת, זֶהוּ סִיּוּם שֶׁל אַלְפָּא בֵּיתָא. וְאַף עַל גַּב שֶׁהִתְבַּסֵּם, לֹא הֵסִירוּ הָעַקְלְתּוֹן הָרָע מִן הָעוֹלָם, אֶלָּא נִכְנָע מִלִּפְנֵי צַד הָאֱמוּנָה, הַסִּיּוּם שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת. **שֶׁהֲרֵי** עַד כָּאן נִבְרָא הָעוֹלָם בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְלֹא נִשְׁלְמוּ הָאוֹתִיּוֹת עַד שֶׁנּוֹלַד

כֵּיוָן דְּאִתְיְלִיד שֵׁת, אִשְׁתַּלִּימוּ כָּל עוֹבָדִין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, בְּרָזָא דְּאַתְוָון. כְּדֵין אִתְכַּסַּם עָלְמָא, דְּאִשְׁתְּלִים תִּיקּוּנוֹי. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, שָׁאֲרֵי עָלְמָא לְאִתְנַהֲגָא כְּפוּם מֵישַׁר אוֹרְחוֹי.

שִׁירוּתָא דְּקָא שָׁאֲרֵי, מֵאִינּוּן אַתְוָון דְּאִשְׁתְּבָקוּ בְּקַדְמִיתָא. אָדָם, שָׁאֲרֵי בְּאָלֶ"ף, וְסַיֵּים בְּמֶ"ם. וּלְבָתַר דְּסַיֵּים אַלְפָּא בֵּיתָא בְּשֵׁת, אִתְהַדְּרוּ אַתְוָון אֶנּוֹ"שׁ, אָלֶ"ף כְּמִלְּקַדְמִין, נ' דְּאִיהוּ בָּתַר מ' דְּאִשְׁתְּבִיק מֵאָדָם. ש', שִׁירוּתָא דְּאַתְוָון דְּשֵׁ"ת. נָטִיל אַתְוָון מֵהַאי וּמֵהַאי. ו' דְּיוֹקְנָא דְּאָדָם, לְאִתְחֲזָאָה, דְּהָא מִשֵּׁת אִתְיַחֲסוּ דָרִין בְּעָלְמָא בְּאוֹרַח מֵישַׁר, כִּדְקָא יָאוֹת.

וּבְרָזָא דְּאַתְוָון אִתְבְּנֵי כּוּלָּא. וַאֲזָלוּ תְּלָתִין וּתְרֵין אַלְפָּא בֵּיתוֹת, עַד דְּקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

שֵׁת. כֵּיוָן שֶׁנּוֹלַד שֵׁת, נִשְׁלְמוּ כָּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת. אָז הִתְכַּסֵּם הָעוֹלָם, שֶׁהִשְׁתַּלְּמוּ תִּקּוּנָיו. מִכָּאן וָהָלְאָה הִתְחִיל הָעוֹלָם לְהִתְנַהֵג כְּפִי יֹשֶׁר דְּרָכָיו.

הָרֵאשִׁית שֶׁהִתְחִיל, מֵאוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בָּרִאשׁוֹנָה. אָדָם מַתְחִיל בְּאָלֶ"ף וּמְסַיֵּים בְּמֵ"ם. וְאַחַר שֶׁסִּיֵּם אַלְפָּא בֵּיתָא בְּשֵׁת, הָחְזְרוּ אוֹתִיּוֹת אֶנּוֹ"שׁ, אָלֶ"ף כְּבַתְּחִלָּה, נ' שֶׁהִיא אַחַר מ' שֶׁנִּשְׁאֲרָה מֵאָדָם. ש' הָרִאשִׁית שֶׁל אוֹתִיּוֹת שֵׁ"ת. נָטַל אוֹתִיּוֹת זֶה וּמִזֶּה. ו' דְּיוֹקָן שֶׁל אָדָם, לְהַרְאוֹת שֶׁהֲרֵי מִשֵּׁת הִתְיַחֲסוּ הַדּוֹרוֹת בָּעוֹלָם בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה כָּרָאוּי.

וּבְסוֹד הָאוֹתִיּוֹת הַכֹּל נִבְנָה. וְהָלְכוּ שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם אַלְפָּא בֵּיתוֹת, עַד

עַל טוּרָא דְסִינַי. כֵּיוָן דְקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי, אִתְכְּנִישׁוּ אַתְוָון, וְאַסְתִּימוּ בְּהִפּוּכָא דְאַלְפָּא בֵּיתוֹת, וּנְפָקַאת אוֹרַיְיתָא, כְּלִילָא בִּתְלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין דְּרָזָא דְּחָכְמְתָא עִילָּאָה, וְאִתְרְשִׁימַת אַלְפָּא בֵּיתָא, בִּתְרֵיסַר תְּחוּמִין, תְּרֵיסַר שְׁבָטִין. כַּר תְּרֵין דְּאִסְתַּלָּקוּ מִנְּהוֹן, וְאִינוּן ח"ט, דְּלָא אִתְחֲזוּ בְּהוּ כְּלָל.

עַד דְּאָעֱלוּ לְאַרְעָא בְּשִׁירוּתָא, וַהֲוָה חֵרֶם בֵּינַיְיהוּ בְּחוֹבָא דְעָכָן, וּכְדֵין אִתְהַדְּרוּ אִינוּן תְּרֵין אַתְוָון, דְּהֲווּ מִסְתַּלְּקֵי מִנַּיְיהוּ, וְאִינוּן מַכְרְזֵי וְאָמְרֵי חָטָא יִשְׂרָאֵל. וְאִלֵּין אַתְוָון לָא אִסְתַּלָּקוּ מִנַּיְיהוּ, אַף עַל גַּב דְּהֲווּ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, בְּכָל דָּרָא וְדָרָא.

עַד דַּאֲתָא שְׁלֹמֹה, וּבָנָה בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְאִתְיַישְׁבוּ עָלְמִין, עִילָּא וְתַתָּא בְּדִיוֹקְנָא חָדָא. כְּדֵין

לשון הקודש

שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי. כֵּיוָן שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, הִתְכַּנְּסוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְנִסְתְּרוּ בְּהִפּוּךְ הָאַלְפָּא בֵּיתוֹת, וְיָצְאָה הַתּוֹרָה כְּלוּלָה בִּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים שֶׁל סוֹד הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, וְנִרְשְׁמָה אַלְפָּא בֵּיתָא בִּשְׁנֵים עָשָׂר תְּחוּמִים, שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, פְּרָט לִשְׁנַיִם שֶׁהִסְתַּלְּקוּ מֵהֶם, וְהֵם ח"ט, שֶׁאֵין נִרְאִים בָּהֶם כְּלָל.

עַד שֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ בַּתְּחִלָּה, וְהָיָה חֵרֶם בֵּינֵיהֶם בְּחֶטְאוֹ שֶׁל עָכָן, וְאָז חָזְרוּ אוֹתָן שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שֶׁהָיוּ מִסְתַּלְּקוֹת מֵהֶם, וְהֵם מַכְרִיזוֹת וְאוֹמְרוֹת: חָטָא יִשְׂרָאֵל. וְהָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ לֹא הִסְתַּלְּקוּ מֵהֶם, אַף עַל גַּב שֶׁהָיוּ בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר.

עַד שֶׁבָּא שְׁלֹמֹה וּבָנָה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ

אִתְיַישְׁרוּ אַתְוָון כּוּלְהוּ, וְאִינוּן תְּרֵין אַתְוָון דְּהֲווּ רְשִׁימִין בֵּינַיְיהוּ לְבִישׁ, אִתְהַפְּכוּ לְטַב, אִתְהַדְּרוּ טַח, דִּכְתִיב (מ"א ה ה) וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לָבֶטַ"ח.

כּוּלְהוּ אַתְוָון הֲווֹ שְׁלָמִין בֵּינַיְיהוּ בְּלָא קִטְרוּגָא כְּלַל, וְאַתְוָון דְּאַלְפָּא בֵּיתָא כּוּלְהוּ, הֲווֹ שְׁלֵימֵי עֵילָא וְתַתָּא. אַתְוָון עִילָּאִין הֲווֹ שְׁלֵימִין לְעֵילָא. אַתְוָון דַּקִּיקִין הֲווֹ שְׁלֵימִין לְתַתָּא.

בְּשַׁעֲתָא דִּכְרוּבִים הֲווֹ פַּרְסֵי גַּדְפַּיְיהוּ מִתַּתָּא לְעֵילָא, אַתְוָון פָּרְחִין מִתַּתָּא לְעֵילָא, וְאַתְוָון מֵעֵילָא לְתַתָּא, וְעָאלִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְאִתְכְּלִילוּ אִלֵּין בְּאִלֵּין, בִּנְשִׁיקִין דִּרְחִימוּ.

כֵּיוָן דְּאַתְוָון מִתְחַבְּרָן, כָּל דַּרְגִּין תַּתָּאִין, וְדַרְגִּין עִילָּאִין, וְעָלְמִין כּוּלְהוּ, מִתְחַבְּרָאן כַּחֲדָא,

לשון הקודש

וְהִתְיַשְּׁבוּ הָעוֹלָמוֹת מַעְלָה וּמַטָּה בִּדְיוּקָן אֶחָד, אָז הִתְיַשְּׁרוּ כָּל הָאוֹתִיּוֹת, וְאוֹתָן שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהָיוּ רְשׁוּמוֹת בֵּינֵיהֶם לְרַע, הִתְהַפְּכוּ לְטוֹב, הָפְכוּ לְטַח, שֶׁכָּתוּב וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לָבֶטַ"ח.

בֵּין כָּל הָאוֹתִיּוֹת הָיוּ שְׁלוֹמוֹת בְּלִי מְרִיבָה כְּלָל, וְכָל אוֹתִיּוֹת הָאַלְפָּא בֵּיתָא הָיוּ שְׁלֵמוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. הָאוֹתִיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הָיוּ שְׁלֵמוֹת לְמַעְלָה, וְהָאוֹתִיּוֹת הַדַּקּוֹת הָיוּ שְׁלֵמוֹת לְמַטָּה.

בְּשָׁעָה שֶׁהַכְּרוּבִים הָיוּ פּוֹרְסִים כַּנְפֵיהֶם מִמַּטָּה לְמַעְלָה, אוֹתִיּוֹת פּוֹרְחוֹת מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְאוֹתִיּוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה, וְנִכְנָסִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, וְנִכְלָלִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, בִּנְשִׁיקוֹת שֶׁל אַהֲבָה.

כֵּיוָן שֶׁהָאוֹתִיּוֹת מִתְחַבְּרוֹת, כָּל הַדְּרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת וְהַדְּרָגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְכָל הָעוֹלָמוֹת מִתְחַבְּרִים יַחַד, וְנוֹשְׁקִים אֵלּוּ

וְנַשִּׁקֵי אִלֵּין בְּאִלֵּין, בִּנְשִׁיקוּ דִּרְחִימוּ, עַד דְּהֲווּ כּוּלְּהוּ חַד, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד, בְּלָא פֵּירוּדָא כְּלָל.

כָּל נְשִׁיקִין דִּרְחִימוּ, לָאו אִינּוּן אֶלָּא לְמֶהֱוֵי כְּלָלָא חָדָא, לְאִתְכְּלָלָא דָא בְּדָא בְּלָא פֵּירוּדָא. וּבְגִין כָּךְ נְשִׁיקִין אִלֵּין בְּכוּלָּא, אִינּוּן, לְמֶהֱוֵי כּוּלָּא חַד בִּכְלָלָא חָדָא, אַתְוָון בְּאַתְוָון, עָלְמִין בְּעָלְמִין, דַּרְגִּין בְּדַרְגִּין, אִתְּתָא בְּבַעֲלָהּ, לְמֶהֱוֵי כּוּלָּא חַד.

פִּיהוּ, אַמַּאי פִּיהוּ, פִּיו מִיבָּעֵי לֵיהּ. אֶלָּא לְאַכְלָלָא תַּרְוַיְיהוּ כַּחֲדָא. פִּיהוּ, לְאִתְחַזָּאָה דְּהָא אִיהִי זְמִינִית לְגַבֵּיהּ, כְּאִתְּתָא דְּתַקִּינַת פּוּמָהּ, לְקַבְּלָה נְשִׁיקוּ מִבַּעֲלָהּ. בְּגִין כָּךְ אִתְחֲזֵי זְמִינוּ דְּפוּמָהּ.

פִּיהוּ, הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, אִי תֵּימָא דִּנְשִׁיקִין אִינּוּן לְעֵילָא לְעֵילָא בְּאֵין סוֹף, בְּגִין דַּאֲמַר

לשון הקודש

בְּאֵלּוּ בִּנְשִׁיקוֹת שֶׁל אַהֲבָה, עַד שֶׁכֻּלָּם נִהְיוּ לְאֶחָד, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד כְּלָל.

כָּל נְשִׁיקוֹת הָאַהֲבָה אֵינָן אֶלָּא לִהְיוֹת כְּלָל אֶחָד, לְהִכָּלֵל זֶה בָּזֶה בְּלִי פֵּרוּד, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַנְּשִׁיקוֹת הַלָּלוּ בַּכֹּל הֵן, לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד, בִּכְלָל אֶחָד, אוֹתִיּוֹת עִם אוֹתִיּוֹת, עוֹלָמוֹת עִם עוֹלָמוֹת, דְּרָגוֹת עִם דְּרָגוֹת, אִשָּׁה עִם בַּעְלָהּ, לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד.

פִּיהוּ, לָמָּה פִּיהוּ? הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת פִּיו! אֶלָּא לְהַכְלִיל אֶת שְׁנֵיהֶם יַחַד. פִּיהוּ, לְהַרְאוֹת שֶׁהִיא הֲרֵי זְמִינָה אֵלָיו, כְּאִשָּׁה שֶׁמַּתְקִינָה פִּיהָ לְקַבֵּל נְשִׁיקוֹת מִבַּעְלָהּ, מִשּׁוּם כָּךְ נִרְאֵית הַזְּמִינוּת שֶׁל פִּיהָ.

פִּיהוּ, כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, אִם תֹּאמַר

בְּאוֹרַח סְתִים יִשָּׁקֵנִי פִּיהוּ. וּלְבָתַר אַהֲדַר בְּאִתְגַּלְיָא דּוֹדֶיךָ. לָאו הָכִי, דְּהָא נְשִׁיקִין לָא תַּלְיָין תַּמָּן לְעֵילָא, אֶלָּא אִתְתָּא בְּבַעֲלָהּ. אֶלָּא עַד לָא אִתְקְרִיבוּ דָּא בְּדָא, אֲמַר בְּאוֹרַח סְתִים. כֵּיוָן דְּאִתְקְרִיבוּ וְאִתְנְשִׁיקוּ בִּדְבֵיקוּ דִּרְחִימוּ דָּא בְּדָא, אִיהִי אָמְרָה בְּאִתְגַּלְיָא, דּוֹדֶיךָ, וְלָא כְּתִיב דּוֹדָיו, דְּהָא כְּלִילָן כַּחֲדָא בִּרְחִימוּ, בְּחִבּוּרָא חָדָא, בְּלָא פֵּירוּדָא כְּלָל.

כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן, טוֹב לָאו אִיהוּ, אֶלָּא מִסִּטְרָא דְּאוֹר קַדְמָאָה, דִּכְתִיב (בראשית א ד) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וְהַשְׁתָּא דְּאָת בִּשְׁלִימוּ, דְּאִתְכְּלִיל יְמִינָא בִּשְׂמָאלָא. טוֹבִים דּוֹדֶיךָ מִיָּיִן, דָּא יֵינָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהוּ חֶדְוָה, טוֹבִים מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא.

לשון הקודש

שֶׁהַנְּשִׁיקוֹת הֵן לְמַעְלָה בְּאֵין סוֹף, מִשּׁוּם שֶׁאָמַר בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר יִשָּׁקֵנִי, פִּיהוּ, וְאַחַר כָּךְ בְּגִלּוּי – דֹּדֶיךָ? לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי הַנְּשִׁיקוֹת אֵינָן תְּלוּיוֹת שָׁם לְמַעְלָה, אֶלָּא אִשָּׁה עִם בַּעְלָהּ, אֶלָּא שֶׁטֶּרֶם הִתְקָרְבוּ זֶה עִם זֶה אָמַר בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר. כֵּיוָן שֶׁהִתְקָרְבוּ וְהִתְנַשְּׁקוּ בִּדְבֵקוּת שֶׁל אַהֲבָה זֶה עִם זֶה, הִיא אָמְרָה בְּגָלוּי דּוֹדֶיךָ, וְלֹא כָּתוּב דּוֹדָיו, שֶׁהֲרֵי כְּלוּלִים יַחַד בְּאַהֲבָה, בְּחִבּוּר אֶחָד, בְּלִי פֵּרוּד כְּלָל.

כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן, הַטּוֹב אֵינוֹ אֶלָּא מִצַּד הָאוֹר הָרִאשׁוֹן, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וְכָאן שֶׁהָאוֹת בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁנִּכְלָל הַיָּמִין בַּשְּׂמֹאל. טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן – זֶהוּ יֵין הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא חֶדְוָה, טוֹבִים מִצַּד שֶׁל הַשְּׂמֹאל.

חָדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן וַאֲמַר, וַדַּאי דָּא אִיהוּ חֶדְוָא, דְּזָכִינָא בְּכָל הַנֵּי מִלִּין עִילָּאִין. אָמַר לֵיהּ אֱלִיָּהוּ, רַבִּי, אַפְּתַח פּוּמָךְ, דְּמִילָּךְ כְּתִיבִין לְעֵילָא, וּמִילַּיי כְּתִיבִין לְתַתָּא. זַכָּאִין אַתּוּן צַדִּיקַיָּא קַמֵּי עַתִּיק יוֹמִין, בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן. אוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה, הֲוָה אָמְרָה (דף עח ע"ב) לְגַבֵּי אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, דְּאִיהִי אָזְלַת בָּתַר אִינּוּן נְשִׁיקִין דְּתוֹרָה דְּבִכְתָב, בָּתַר מִתִּיקוּ דִּילָהּ, לְאִתְחַבָּרָא דָּא עִם דָּא בְּאִינּוּן נְשִׁיקִין. וְכַד (וּכְדֵין) אִיהִי בִּפְלוּגְתָּא בְּעוּלֵימְתָהָא, לְאִתְתַּקְנָא בַּהֲדָהּ, לְמֶהֱוֵי כּוּלְּהוּ קְשִׁיטִין לְגַבֵּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב.

וְכַד אִתְחַבְּרַת וְאִתְכְּלִילַת בְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּחֶדְוָה, בְּחִבּוּרָא חָדָא, דְּנָשֵׁיק דָּא בְּדָא בִּרְחִימוּ,

לשון הקודש

שָׁמַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, וַדַּאי זוֹהִי שִׂמְחָה שֶׁזָּכִיתִי בְּכָל הַדְּבָרִים הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ. אָמַר לוֹ אֵלִיָּהוּ, רַבִּי, פְּתַח פִּיךָ, שֶׁדְּבָרֶיךָ כְּתוּבִים לְמַעְלָה, וּדְבָרַי כְּתוּבִים לְמַטָּה. אַשְׁרֵיכֶם הַצַּדִּיקִים לִפְנֵי עַתִּיק הַיָּמִים, בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן. תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הָיְתָה אוֹמֶרֶת לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהִיא הוֹלֶכֶת אַחַר אוֹתָן הַנְּשִׁיקוֹת שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אַחַר הַמְּתִיקוּת שֶׁלָּהּ, לְהִתְחַבֵּר זֶה עִם זֶה בְּאוֹתָן הַנְּשִׁיקוֹת. וְכַאֲשֶׁר (וְאָז) הִיא בְּמַחֲלֹקֶת עִם עַלְמוֹתֶיהָ, לְהִתְתַּקֵּן עִמָּהּ, שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ קְשׁוּטִים לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב.

וּכְשֶׁמִּתְחַבֶּרֶת וְנִכְלֶלֶת בַּתּוֹרָה

אַתְקָפַת בֵּיהּ, וַאֲמָרָה לֵיהּ בַּחֲבִיבוּ, כַּמָּה יַקִּירִין חֲבִיבוּתֵיךְ, מֵחַמְרָא דִּילָךְ, דְּאַתְקִיף בִּי רְחִימוּ דִּילָךְ, עַד דְּרָוֵי לִי חֲמַר דִּרְחִימוּ, לְאִתְתַּקְפָּא בָּךְ, קִישׁוּטָא דְּאִתְקַשְׁטַת אוֹרַיְיתָא דְּעַל פֶּה בְּעוּלֵימְתָהָא, לְאִתְחַבְּרָא בְּאוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב.

מִשְׁנָה אִיהִי שֵׁרוּתָא דְּרֵישָׁא, בְּרָזָא דְּתִיקוּנָא דְּאִתְחֲזֵי לָהּ, בָּרַיְיתָא אִיהִי בְּרָזָא דְּתִיקוּנָא יַרְכִּין וְרַגְלִין. גּוּפָא בְּתִיקוּנָא דְּאִתְחֲזֵי (לָהּ).

אָתָאן עוּלֵימְתָהָא, מְקָרְבִין לָהּ, לְתַקָּנָא לָהּ. דָּא אָמַר מוּתָּר, וְדָא אָמַר אָסוּר, דְּדָא אִיהוּ קִישׁוּטָא דְּכַלָּה, כַּד מְקַשְׁטֵי לָהּ. דָּא אָמַר כַּד מְקַשְׁטֵי, הָכִי אָזְלָא קִישׁוּטָא דָא. וְדָא אָמַר לָאו הָכִי. דָּא אָמְרָה קִישׁוּטָא דְּרֵישָׁא הָכִי אָסִיר

לשון הקודש

שֶׁבִּכְתָב בְּשִׁמְחָה, בְּחִבּוּר אֶחָד, שֶׁנּוֹשְׁקִים זֶה בָּזֶה בְּאַהֲבָה, מַחֲזִיקָה בּוֹ וְאוֹמֶרֶת לוֹ בַּחֲבִיבוּת: כַּמָּה יְקָרִים חֲבִיבוּתֶיךָ מֵהַיַּיִן שֶׁלְּךָ שֶׁמַּחֲזִיק בִּי אֶת אַהֲבָתְךָ, עַד שֶׁמַּרְוֶה אוֹתִי הַיַּיִן שֶׁל הָאַהֲבָה לְהַחֲזִיק בְּךָ, הַקִּשּׁוּט שֶׁהִתְקַשְּׁטָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּעַלְמוֹתֶיהָ, כְּדֵי לְהִתְחַבֵּר בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב.

הַמִּשְׁנָה הִיא רֵאשִׁית הָרֹאשׁ, בְּסוֹד הַתִּקּוּן שֶׁרָאוּי לָהּ. הַבָּרַיְתָא הִיא בְּסוֹד הַתִּקּוּן שֶׁל יְרֵכַיִם וְרַגְלַיִם. הַגּוּף בַּתִּקּוּן שֶׁרָאוּי (לָהּ).

בָּאוֹת עַלְמוֹתֶיהָ, מְקָרְבִים אוֹתָהּ לְתַקֵּן אוֹתָהּ. זֶה אוֹמֵר מֻתָּר, וְזֶה אוֹמֵר אָסוּר, שֶׁזֶּהוּ הַקִּשּׁוּט שֶׁל הַכַּלָּה כְּשֶׁמְּקַשְּׁטִים אוֹתָהּ. זֶה אוֹמֵר כְּשֶׁמְּקַשְּׁטִים, כָּךְ הוֹלֵךְ הַקִּשּׁוּט הַזֶּה. וְזֶה אוֹמֵר לֹא כָּךְ. זוֹ אוֹמֶרֶת שֶׁקִּשּׁוּט הָרֹאשׁ כָּךְ אָסוּר וּמְהֻדָּק. וְזוֹ

וּמְהַדַּק. וְדָא אֲמָרָה כִּיפָּה דְּרֵישָׁא מוּתָּר בְּסִטְרָא דָא, וְאָסִיר וּמְהַדַּק בְּסִטְרָא דָא.

דָּא אֲמָרָה, קִישׁוּטָא דְּדַהֲבָא דָא, בִּלְבוּשָׁא דָא, אִיהוּ פָּסוּל לְמֶהֱוֵי קִישׁוּטָא לְגַבֵּי דָא. וְדָא אֲמַר, כָּשֵׁר וְיָאוֹת הוּא לְאִתְחַזָּאָה דָא בְּדָא. וְכָל דָּא אִיהוּ תִּיקוּנָא וְקִישׁוּטָא דְכַלָּה.

וְעִם כָּל דָּא, בְּעוֹד דְּאִינוּן מְקַשְּׁטָן, וְרַמְיָא קַטְרוּגָא בְּקִישׁוּטָא, הִיא אוֹסִיפַת חֵילָא וְנוּי וְגַוָּון, וְתִיקוּן בְּהוּ וְיַתְבָא בִּיקָרָא בֵּינַיְיהוּ, וְאִתְחַשְּׁבַת בְּנַפְשָׁהּ יַתִּיר מִכַּמָּה דַּהֲוַת מְאָה זִמְנִין.

כֵּיוָן דְּאִתְקַשְּׁטַת בְּהוּ, כּוּלְּהוּ אַחֲדִין לָהּ בְּקִישׁוּטָהָא, וּבְתִיקוּנֵי שְׁפִירָתָא, וְעָאלִין לָהּ לְגַבֵּי מַלְכָּא, אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב.

לשון הקודש

אוֹמֶרֶת כִּסּוּי הָרֹאשׁ מֻתָּר בְּצַד זֶה, וְאָסוּר וּמְהֻדָּק בְּצַד זֶה.

זוֹ אוֹמֶרֶת, קִשּׁוּט הַזָּהָב הַזֶּה עִם הַלְּבוּשׁ הַזֶּה הוּא פָּסוּל לִהְיוֹת קִשּׁוּט לָזֶה. וְזֶה אוֹמֵר, כָּשֵׁר וְרָאוּי הוּא לְהֵרָאוֹת זֶה עִם זֶה, וְכָל זֶה הוּא תִּקּוּן וְקִשּׁוּט הַכַּלָּה.

וְעִם כָּל זֶה, בְּעוֹד שֶׁהֵם מְקַשְּׁטִים וּמַטִּילִים קִטְרוּג בַּקִּשּׁוּט, הִיא מוֹסִיפָה כֹּחַ וְנוּי וְגָוֶן וְתִקּוּן בָּהֶם, וְיוֹשֶׁבֶת בְּכָבוֹד בֵּינֵיהֶם, וּמַחֲשִׁיבָה אֶת נַפְשָׁהּ יוֹתֵר מִכְּמוֹ שֶׁהָיְתָה מֵאָה פְּעָמִים.

כֵּיוָן שֶׁהִתְקַשְּׁטָה בָּהֶם, כֻּלָּם אוֹחֲזִים אוֹתָהּ בְּקִשּׁוּטֶיהָ וּבְתִקּוּנֵי יָפְיָהּ, וּמַכְנִיסִים אוֹתָהּ אֶל הַמֶּלֶךְ, הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב.

כַּד יָתְבָא מַטְרוֹנִיתָא בְּמַלְכָּא, בְּתִיקוּן שַׁפִּירָא, וּמַלְכָּא חָזֵי לָהּ מִתְקַשְׁטָא בְּשַׁפִּירוּ, הַהוּא קִישׁוּטָא מַכְרִיז וַאֲמַר לְמַלְכָּא, לְנַשְׁקָא לָהּ, דְּדָא אִיהוּ דְּבֵקוּתָא דִּרְחִימוּ, לְאִתְכְּלָלָא דָא בְּדָא. מַאן גָּרִים בְּאִינוּן נְשִׁיקִין וּבְהַהוּא רְחִימוּ, אִינוּן עוּלֵמְתָּאן דְּקַשִּׁיטוּ לָהּ.

כַּד בָּעְיָא לְאוֹטָבָא לְעוּלֵימְתָּהָא, הִיא וּמַלְכָּא לְמֵיהַב לוֹן נְבַזְבְּזָן, לְכוּלְהוּ יָהִיב כַּחֲדָא. לְכוּלְהוּ דְּהַוּוּ מְקַטְרְגֵי דָא בְּדָא עַל קִישׁוּטָהָא, יַהֲבֵי מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא נְבַזְבְּזָן וּמַתְּנָן בִּרְעוּ בַּחֲבִיבוּ, לְמֵיחְסַן לוֹן יְרוּתָא בְּאֶלֶף עָלְמִין דִּכְסִיפִין לְעַלְמָא דְּאָתֵי. וְכָל שְׁכֵן אִינוּן דְּיָדְעֵי בְּרָזִין דְּחָכְמְתָא, לְקַשְׁטָא קִישׁוּטָהָא, דְּלֵית שִׁיעוּרָא לְאַחְסָנַת יְרוּתָא דִּלְהוֹן בְּעַלְמָא דְּאָתֵי. עֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (משלי כא ח) **לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵ"שׁ וגו'.**

לשון הקודש

כְּשֶׁיּוֹשֶׁבֶת הַגְּבִירָה עִם הַמֶּלֶךְ בְּתִקּוּן יָפֶה, וְהַמֶּלֶךְ רוֹאֶה אוֹתָהּ מְקֻשֶּׁטֶת בְּיֹפִי, אוֹתוֹ הַקִּשּׁוּט מַכְרִיז וְאוֹמֵר לַמֶּלֶךְ לְנַשֵּׁק אוֹתָהּ, שֶׁזֹּהִי דְּבֵקוּת שֶׁל אַהֲבָה לְהִכָּלֵל זֶה עִם זֶה. מִי גּוֹרֵם בְּאוֹתָן הַנְּשִׁיקוֹת וּבְאוֹתָהּ הָאַהֲבָה? אוֹתָן הָעֲלָמוֹת שֶׁקִּשְׁטוּ אוֹתָהּ.

כְּשֶׁרוֹצֶה לְהֵיטִיב לְעַלְמוֹתֶיהָ, הִיא וְהַמֶּלֶךְ לָתֵת לָהֶם מַתָּנוֹת, לְכֻלָּן נוֹתֵן יַחַד. לְכָל מִי שֶׁהָיוּ רָבוֹת זוֹ עִם זוֹ עַל קִשּׁוּטֶיהָ, נוֹתְנִים הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה מְנָחוֹת וּמַתָּנוֹת בְּרָצוֹן וַחֲבִיבוּת, לְהוֹרִישׁ לָהֶן יְרֻשָּׁה בְּאֶלֶף עוֹלָמוֹת הַנִּכְסָפִים לָעוֹלָם הַבָּא. וְכָל שֶׁכֵּן אוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים בְּסוֹדוֹת הַחָכְמָה, לְקַשֵּׁט קִשּׁוּטֶיהָ, שֶׁאֵין שִׁעוּר לְנַחֲלַת הַיְרֻשָּׁה שֶׁלָּהֶם בָּעוֹלָם הַבָּא.

יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן. הָא הָכָא שִׁבְעָה תֵּיבִין, לָקֳבֵיל שִׁבְעָה דַּרְגִּין דַּעֲלָהּ. וּלְקִבְלַיְיהוּ שִׁבְעָה הַנְּעָרוֹת הָרְאוּיוֹת לָתֶת לָהּ, דְּקָא מְקַשְּׁטֵי לָהּ, לַאֲעָלָא לָהּ לְגַבֵּי מַלְכָּא.

יִשָּׁקֵנִי, לְגַבֵּי חַי הָעוֹלָמִים. מִנְּשִׁיקוֹת, לְגַבֵּי חַסְדֵּי דָּוִד. פִּיהוּ, לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל סָבָא. כִּי טוֹבִים, לְגַבֵּי אוֹר קַדְמָאָה. דֹּדֶיךָ, לְגַבֵּי יִצְחָק יְדִיד מִבֶּטֶן. מִיָּיִן, לְגַבֵּי יַיִן עִילָּאָה דְּמִנְטְרָא תָּדִיר.

שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאוּיוֹת לָתֶת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ (אסתר ב ט), אִינוּן: מִיכָאֵ"ל. גַּבְרִיאֵ"ל. רְפָאֵ"ל. אוּרִיאֵ"ל. צִדְקִיאֵ"ל. יוֹפִיאֵ"ל. רָזִיאֵ"ל. וְכַמָּה אֶלֶף וְרִבּוֹא מַשְׁרְיָין עִמְּהוֹן. כְּמָא דְּאַתְּ אָמֵר, וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר.

לשון הקודש

עֲלֵיהֶם כָּתוּב (משלי כא) לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵ"שׁ וְגוֹ'.

יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן – הֲרֵי כָּאן שִׁבְעָה תֵבוֹת, כְּנֶגֶד שֶׁבַע דְּרָגוֹת שֶׁעָלֶיהָ, וּכְנֶגְדָּם שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאוּיוֹת לָתֶת לָהּ, שֶׁמְּקַשְּׁטוֹת אוֹתָהּ לְהַכְנִיסָהּ אֶל הַמֶּלֶךְ.

יִשָּׁקֵנִי (שיר א) – לְחַי הָעוֹלָמִים. מִנְּשִׁיקוֹת – לְחַסְדֵי דָוִד. פִּיהוּ – לְיִשְׂרָאֵל סָבָא. כִּי טוֹבִים – לָאוֹר הָרִאשׁוֹן. דֹּדֶיךָ – לְיִצְחָק, יָדִיד מִבֶּטֶן. מִיָּיִן – אֶל הַיַּיִן הָעֶלְיוֹן הַמִּשְׁמָר תָּמִיד.

שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאוּיוֹת לָתֶת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ הֵם: מִיכָאֵ"ל, גַּבְרִיאֵ"ל, רְפָאֵ"ל, אוּרִיאֵ"ל, צִדְקִיאֵ"ל, יוֹפִיאֵ"ל, רָזִיאֵ"ל. וְכַמָּה אֶלֶף וְרִבּוֹא מַחֲנוֹת עִמָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר.

תְּלַת קְרָאֵי אִינּוּן הָכָא, דְּכוּלְּהוּ בְּחוּשְׁבְּנָא עַל רָזִין דִּלְהוֹן. חַד, שִׁיר הַשִּׁירִים, דְּאִיהוּ רָזָא דִּרְתִיכָא, כְּמָא דְּאִתְּמַר. תְּרֵין, יִשָּׁקֵנִי, דְּאִיהוּ רָזָא דְשֶׁבַע תֵּיבִין, בְּז' דַּרְגִּין, כְּמָא דְּאִתְּמַר. תְּלַת, לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, דְּאִיהוּ רָזָא דְעֶשֶׂר תֵּיבִין, עֶשֶׂר אֲמִירָן. וְדָא אִיהוּ רָזָא דְתוּשְׁבַּחְתָּא דָא, לְכָלְלָא חָדָא כַּדְמָאָה. וְעַל רָזָא דָא תּוּשְׁבַּחְתָּא דְשַׁבָּת מִתְיַיסְדָא. בַּר תְּרֵיסַר בַּתְרָאי, דְּאִינּוּן בְּתוּשְׁבַּחְתָּא אָחֳרָא.

הָכָא, בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, בִּקְרָא, גְּרַ"ד וְכַרְכֹּם וגו'. שֶׁבַע נְשִׁיקִין אִינּוּן, בְּשֶׁבַע דַּרְגִּין דְּהַאי קְרָא. דִּנְשִׁיקִין שֶׁבַע אִינּוּן, מִכָּל דַּרְגָּא חַד נְשִׁיקָה. וְכֵן נְשִׁיקִין דְּיַעֲקֹב, בְּשֶׁבַע תֵּיבִין כָּלִיל נְשִׁיקוּי, דִּכְתִיב, (בראשית כט יא) וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל וַיִּשָּׂא אֶת קוֹלוֹ

לשון הקודש

שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים הֵם כָּאן, שֶׁכֻּלָּם בְּחֶשְׁבּוֹן עַל הַסּוֹדוֹת שֶׁלָּהֶם. אֶחָד – שִׁיר הַשִּׁירִים, שֶׁהוּא סוֹד הַמֶּרְכָּבָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. שְׁנַיִם – יִשָּׁקֵנִי, שֶׁהוּא סוֹד שֶׁל שֶׁבַע תֵּבוֹת, בְּשֶׁבַע דְּרָגוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. שָׁלֹשׁ – לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, שֶׁהוּא סוֹד שֶׁל עֶשֶׂר תֵּבוֹת, עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל הַתִּשְׁבַּחַת הַזּוֹ, לִכְלֹל אֶחָד הָרִאשׁוֹן, וְעַל הַסּוֹד הַזֶּה מְיֻסֶּדֶת הַתִּשְׁבַּחַת שֶׁל הַשַּׁבָּת, פְּרָט לִשְׁנֵים עָשָׂר הָאַחֲרוֹנִים שֶׁהֵם בְּתִשְׁבַּחַת אַחֶרֶת.

כָּאן, בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, בַּכָּתוּב (שיר ד) גְּרַ"דְ וְכַרְכֹּם וְגוֹ', שֶׁבַע נְשִׁיקוֹת הֵן בְּשֶׁבַע דְּרָגוֹת שֶׁל הַפָּסוּק הַזֶּה. שֶׁהַנְּשִׁיקוֹת הֵן שֶׁבַע, מִכָּל דַּרְגָּה נְשִׁיקָה אַחַת. וְכֵן הַנְּשִׁיקוֹת שֶׁל יַעֲקֹב, בְּשֶׁבַע תֵּבוֹת כָּלַל אֶת נְשִׁיקוֹתָיו, שֶׁכָּתוּב וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל וַיִּשָּׂא אֶת קוֹלוֹ וַיֵּבְךְּ. בְּכִיָּה שֶׁל שִׂמְחָה

וַיֵּבֶךְ. בְּכִיָּה דְּחֶדְוָה דְּרַחִימוּ, לָקֶבֶל תֵּיבַת מִצָּיִן. דְּאִיהוּ רַחִימוּ דְּחֶדְוָה.

לְאִתְחַזָּאָה, דִּנְשִׁיקִין בְּרָזָא דְשֶׁבַע אִינּוּן. כְּמָא דְאִיהִי בַּת שֶׁבַע, הָכִי כָּל מִילּוֹי בְּשֶׁבַע. וְעַל דָּא (תהלים טז יא) שׂוֹבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ וגו', אַל תִּקְרֵי שׂוֹבַע, אֶלָּא שֶׁבַע, שֶׁבַע שְׂמָחוֹת.

בְּכָל נְשִׁיקִין דִּרַחִימוּ, לֵית נְשִׁיקִין כְּאִינּוּן דְּאִתְעָרָא הָכָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. אַף עַל גַּב דְּאִינּוּן שֶׁבַע נְשִׁיקִין כְּמָא דְאִתְּמַר, תְּלַת נְשִׁיקִין אִתְחֲזוֹן הָכָא, וְהַנֵּי תְּלַת נְשִׁיקֵי דְּאִתְחֲזוֹן בִּקְרָא. יִשָּׁקֵנִי חַד, מִנְּשִׁיקוֹת דְּאִינּוּן תְּרֵין, הָא תְּלַת.

וְהַשְּׁתָּא אִיהִי תְּבָעַת מֵאִינּוּן נְשִׁיקוֹת, וּמַה דַּאֲמַרְתְּ מִנְּשִׁיקוֹת, דְּמַשְׁמַע חַד נְשִׁיקָא,

לשון הקודש

שֶׁל אַהֲבָה, כְּנֶגֶד תֵּבַת מִצָּיִן, שֶׁהִיא אַהֲבָה שֶׁל שִׂמְחָה.

לְהַרְאוֹת שֶׁהַנְּשִׁיקוֹת הֵן בְּסוֹד שֶׁל שֶׁבַע. כְּמוֹ שֶׁהִיא בַּת שֶׁבַע, כָּךְ כָּל דְּבָרֶיהָ הֵן בְּשֶׁבַע. וְעַל זֶה (תהלים טז) שׂוֹבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ וְגוֹ'. אַל תִּקְרֵי שׂוֹבַע אֶלָּא שֶׁבַע, שֶׁבַע שְׂמָחוֹת.

בְּכָל הַנְּשִׁיקוֹת שֶׁל הָאַהֲבָה, אֵין נְשִׁיקוֹת כְּאוֹתָן שֶׁעוֹרְרָה כָּאן כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. אַף עַל גַּב שֶׁהֵן שֶׁבַע נְשִׁיקוֹת כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, שָׁלֹשׁ נְשִׁיקוֹת נִרְאוֹת כָּאן, וּשְׁלֹשׁ הַנְּשִׁיקוֹת הַלָּלוּ שֶׁנִּרְאוּ בַּכָּתוּב. יִשָּׁקֵנִי – אֶחָד, מִנְּשִׁיקוֹת – שֶׁהֵן שְׁתַּיִם, הִנֵּה שָׁלֹשׁ.

וְכָעֵת הִיא מְבַקֶּשֶׁת מֵהַנְּשִׁיקוֹת הַלָּלוּ, וּמַה שֶּׁאָמַרְתְּ מִנְּשִׁיקוֹת, שֶׁמַּשְׁמַע נְשִׁיקָה

דִּכְתִיב מִנְּשִׁיקוֹת, וְלָא כְּתִיב נְשִׁיקוֹת, דְּהָא נְשִׁיקוֹת דְּאִינוּן תְּרֵין, מֵאִינוּן נְשִׁיקוֹת לָאו אִיהוּ אֶלָּא חָדָא. וַדַּאי אִצְטְרִיךְ, מַאן דְּשָׁאֵיל, לָא אִצְטְרִיךְ לְשָׁאֲלָה סַגִּי, אֶלָּא זְעִיר, דְּהָא כֵּיוָן דְּשָׁאֲרֵי, יִטּוֹל מַאן דְּיִטּוֹל. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שָׁאֲלִין לֵיהּ זְעִיר, וְהוּא יָהִיב סַגִּי. אַבְרָהָם שָׁאַל זְעִיר, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהַב לֵיהּ סַגִּי. הוּא שָׁאַל בְּרָא חֲדָא, מַה כְּתִיב, (בראשית כב יז) וְהַרְבָּה אַרְבֶּה אֶת זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחוֹל אֲשֶׁר עַל שְׂפַת הַיָּם וגו'. בְּגִין דְּכָךְ אוֹרְחוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל דָּא אֲמַרְתִּ מִנְּשִׁיקוֹת, וְלָא נְשִׁיקוֹת.

יִשָּׁקֵנִי, דְּבֵיקוּ דִּרְחִימוּ, רוּחַ בְּרוּחַ. דְּהָא אַרְבַּע רוּחִין מִתְחַבְּרָן, וְאִתְעֲבִידוּ כַּחֲדָא. דָּא יָהִיב רוּחָא לְחַבְרֵיהּ. וְנָטִיל הַהוּא רוּחַ דְּחַבְרֵיהּ, דְּאִתְדַּבַּק בֵּיהּ. אִשְׁתַּכַּח, רוּחָא דִּילֵיהּ וְרוּחָא

לשון הקודש

אַחַת, שֶׁכָּתוּב מִנְּשִׁיקוֹת וְלֹא כָּתוּב נְשִׁיקוֹת, שֶׁהֲרֵי נְשִׁיקוֹת הֵן שְׁתַּיִם, מֵאוֹתָן נְשִׁיקוֹת אֵינָן אֶלָּא אַחַת – וַדַּאי שֶׁצָּרִיךְ. מִי שֶׁשּׁוֹאֵל לֹא צָרִיךְ לִשְׁאֹל הַרְבֵּה, אֶלָּא מְעַט, שֶׁהֲרֵי כֵּיוָן שֶׁהִתְחִיל – יִטֹּל מִי שֶׁיִּטֹּל. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבַקְּשִׁים מִמֶּנּוּ מְעַט – וְהוּא נוֹתֵן הַרְבֵּה. אַבְרָהָם בִּקֵּשׁ מְעַט – וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לוֹ הַרְבֵּה. הוּא בִּקֵּשׁ בֵּן אֶחָד – מַה כָּתוּב? (בראשית כב) וְהַרְבָּה אַרְבֶּה אֶת זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחוֹל אֲשֶׁר עַל שְׂפַת הַיָּם וְגוֹ', מִשּׁוּם שֶׁכָּךְ דַּרְכֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעַל זֶה אָמַרְתָּ מִנְּשִׁיקוֹת וְלֹא נְשִׁיקוֹת.

יִשָּׁקֵנִי – דְּבֵקוּת שֶׁל אַהֲבָה, רוּחַ בְּרוּחַ. שֶׁהֲרֵי אַרְבַּע רוּחוֹת מִתְחַבְּרוֹת וְנַעֲשׂוֹת כְּאֶחָד. זֶה נוֹתֵן רוּחַ לַחֲבֵרוֹ, וְנוֹטֵל אוֹתָהּ

דְּחַבְרֵיהּ, הָא תְּרֵין. אוֹף הָכִי חַבְרֵיהּ. אִשְׁתַּכְּחֵי, אַרְבַּע רוּחִין דְּמִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, בְּאִינּוּן נְשִׁיקִין.

מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ, מֵאִינּוּן נְשִׁיקִין עִילָּאִין, דְּקָא הֲוָה נָשֵׁיק מִקַּדְמַת דְּנָא. דְּהָא רְחִימוּ דְּחֶדְוָא לָאו אִיהוּ, אֶלָּא מִגּוֹ נְשִׁיקִין דְּרוּחָא עִילָּאָה בְּתַתָּאָה.

פִּיהוּ, וְלָא כְתִיב פִּיו, מַאי פִּיהוּ. (דף עט ע"א) אֶלָּא זְמִינוּ דְּעָלְמָא דְּאָתֵי, מֶלֶךְ דְּשָׁלְמָא כּוּלָּא דִּילֵיהּ. וְדָא אִיהוּ תּוֹסֶפֶת ה', דְּאִתּוֹסַף עַל דָּא. בְּגִין דְּכָל רְחִימוּ דְּעָלְמָא תַּתָּאָה, לָאו אִיהוּ אֶלָּא לְאִתְחַבְּרָא בְּעָלְמָא עִילָּאָה, עָלְמָא דְּאָתֵי. וְעַל דָּא, כָּל תּוּשְׁבְּחָן אִתְעַר עָלְמָא תַּתָּאָה, לְגַבֵּי עָלְמָא עִילָּאָה.

לשון הקודש

רוּחַ שֶׁל חֲבֵרוֹ שֶׁנִּדְבָּק בּוֹ. נִמְצָא שֶׁרוּחוֹ וְרוּחַ חֲבֵרוֹ הִנֵּה שְׁנַיִם. אַף כָּךְ חֲבֵרוֹ. נִמְצָאִים אַרְבַּע רוּחוֹת שֶׁמְּחֻבָּרוֹת יַחַד בְּאוֹתָן הַנְּשִׁיקוֹת.

מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ – מֵאוֹתָן הַנְּשִׁיקוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁהָיָה מְנַשֵּׁק מִקֹּדֶם לָכֵן. שֶׁהֲרֵי אַהֲבָה שֶׁל שִׂמְחָה אֵינָהּ, אֶלָּא מִתּוֹךְ הַנְּשִׁיקוֹת שֶׁל הָרוּחַ הָעֶלְיוֹנָה בַּתַּחְתּוֹנָה.

פִּיהוּ, וְלֹא כָתוּב פִּיו. מַה זֶּה פִּיהוּ? אֶלָּא זְמוּן שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם כֻּלּוֹ שֶׁלּוֹ. וְזוֹהִי תּוֹסֶפֶת ה' שֶׁנּוֹסְפָה עַל זֶה. מִשּׁוּם שֶׁכָּל הָאַהֲבָה שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן אֵינָהּ אֶלָּא לְהִתְחַבֵּר בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, הָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל כֵּן כָּל הַתִּשְׁבָּחוֹת מְעוֹרֵר הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן אֶל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן.

כִּי טוֹבִים, דְּלִיקוּ וּנְצִיצוּ דְּבוּצִינִין עִילָּאִין, וְכָל שְׁרַגִּין מִתְתַּקְנָן וְדָלְקִין וְנָהֲרִין כִּדְקָא יָאוֹת וְדָא אִיהוּ דּוֹדֶיךָ, אִינּוּן בּוּצִינִין קַדִּישִׁין רְחִימִין עִילָּאִין, כּוּלְּהוּ נָהֲרִין וְנָצְצִין בִּנְהִירוּ בִּנְצִיצוּ, כִּדְקָא יָאוֹת. מַיִין, מֵחֶדְוָה דְּחַמְרָא טָבָא עִילָּאָה, דְּנָהִיר אַנְפִּין, וִיהֵיב חֶדְוָה לְלִבָּא, וְכָל עָמִין (עָלְמִין) בְּחוּלְקֵהוֹן, חָדָאן בְּהַהוּא חֶדְוָה.

תָּא חֲזֵי, יִשְׂרָאֵל נָטְלִין חוּלְקֵהוֹן, וְחָדָאן בְּהַהוּא חֶדְוָה, מֵחֲמַר טַב דְּנָהִיר, וְזַכִּיךְ, וְשַׁכִּיךְ, וְקָיְמָא עַל דּוּרְדַּיָּיא. שְׁאָר עַמִּין כּוּלְּהוּ, לָא נָטְלֵי אֶלָּא מִגּוֹ אִינּוּן שְׁמָרִים דִּתְחוֹת חַמְרָא.

וְעַל דָּא, זַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד לוֹן מִשְׁתֶּה שְׁמָרִים. דְּהָא אִינּוּן שְׁמָרִים דּוּרְדַּיָּין כּוּלְּהוּ, חוּלָקָא דִּשְׁאָר עַמִּין. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל חֶדְוָה

לשון הקודש

כִּי טוֹבִים – הַהַדְלָקָה וְהַנִּיצוּץ שֶׁל הַמְּאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְכָל הַנֵּרוֹת מִתְתַּקְּנִים וְדוֹלְקִים וּמְאִירִים כָּרָאוּי, וְזֶהוּ דֹּדֶיךָ. אוֹתָם מְאוֹרוֹת קְדוֹשִׁים אֲהוּבִים עֶלְיוֹנִים, כֻּלָּם מְאִירִים וְנוֹצְצִים בָּאוֹר בְּנִיצוּץ כָּרָאוּי. הַמַּיִם, מִשִּׁמְחַת הַיַּיִן הַטּוֹב הָעֶלְיוֹן שֶׁמֵּאִיר פָּנִים וְנוֹתֵן שִׂמְחָה לַלֵּב, וְכָל הָעַמִּים (הָעוֹלָמוֹת) בְּחֶלְקָם שְׂמֵחִים בְּאוֹתָהּ שִׂמְחָה.

בָּא וּרְאֵה, יִשְׂרָאֵל נוֹטְלִים חֶלְקָם וּשְׂמֵחִים בְּאוֹתָהּ שִׂמְחָה מֵהַיַּיִן הַטּוֹב שֶׁמֵּאִיר וּמְזַכֵּךְ וְשׁוֹכֵךְ, וְעוֹמֵד עַל הַשְּׁמָרִים שֶׁלּוֹ. כָּל שְׁאָר הָעַמִּים לֹא נוֹטְלִים, אֶלָּא מִתּוֹךְ אוֹתָם הַשְּׁמָרִים שֶׁתַּחַת הַיַּיִן.

וְעַל זֶה עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לָהֶם מִשְׁתֵּה שְׁמָרִים. שֶׁהֲרֵי אוֹתָם שְׁמָרִים, הַשְּׁמָרִים כֻּלָּם, חֶלְקָם שֶׁל שְׁאָר

דִּילְהוֹן בְּהַהוּא יַיִן דְּמִנְטְרָא, וְנַפְקָא מֵעָלְמָא דְּאָתֵי, וּמִנְטְרָא בְּעִנְבוֹי.

תְּנַן, מַאן דְּחָמֵי עִנְבִין בְּחֶלְמָא, אִי חִוָּוְרָאן אִינּוּן, סִימָן טַב לֵיהּ. וְאִי אוּכְמֵי, בַּעְיָין רַחֲמֵי. דְּהָא וַדַּאי בְּדִינָא קָיְימָא. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִינּוּן עִנְבִין חִוָּוְרִאין, אִינּוּן עִנְבֵי דְּנַטְרֵי הַהוּא חַמְרָא עִילָּאָה, וְאִינּוּן גַּוָּון חִיוַּור רַחֲמֵי. וְאִינּוּן עִנְבִין סוּמְקִי"ן, אִינּוּן סְטַר דִּינָא גַּוָּון סוּמָק.

אֲכָלָן, כְּדַאי אִיהוּ לְעַלְמָא דְּאָתֵי. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דַּעֲבַר עַל דִּינָא, וְיָכִיל לְשֵׁצָאָה לֵיהּ. וְחַמְרָא טָבָא דְּעַלְמָא דְּאָתֵי, אִית לֵיהּ בֵּיהּ חוּלָקָא. שָׁתֵי חַמְרָא חִיוָּרָא, סִימָן טַב לֵיהּ, וְחֶדְוָה. סוּמְקָא, אִיהוּ דִינָא דְּשַׁרְיָא עֲלֵיהּ.

לשון הקודש

הָעִמִּים. וְעַל כֵּן שִׂמְחָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ יַיִן הַמְשֻׁמָּר, וְיוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַבָּא, וּמְשֻׁמָּר בַּעֲנָבָיו.

שָׁנִינוּ, מִי שֶׁרוֹאֶה עֲנָבִים בַּחֲלוֹם, אִם הֵם לְבָנִים – סִימָן טוֹב לוֹ, וְאִם שְׁחוֹרִים – צְרִיכִים רַחֲמִים, שֶׁהֲרֵי וַדַּאי עוֹמֵד בְּדִין. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם עֲנָבִים לְבָנִים, הֵם עֲנָבִים שֶׁשּׁוֹמְרִים אֶת אוֹתוֹ הַיַּיִן הָעֶלְיוֹן, וְאוֹתָם צֶבַע לָבָן רַחֲמִים. וְאוֹתָם הָעֲנָבִים הָאֲדֻמִּים הֵם צַד הַדִּין, הַגָּוֶן הָאָדֹם.

אָכַל אוֹתָם – כְּדַאי הוּא לָעוֹלָם הַבָּא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁעָבַר עַל הַדִּין וְיָכוֹל לְהַשְׁמִידוֹ. וְהַיַּיִן הַטּוֹב שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא יֵשׁ לוֹ בּוֹ חֵלֶק. שְׁתָה יַיִן לָבָן – סִימָן טוֹב לוֹ, וְשִׂמְחָה. אָדֹם – הַדִּין הוּא הַשּׁוֹרֶה עָלָיו.

יַעֲקֹב, כַּד קָרִיב לְגַבֵּי יִצְחָק אֲבוּהִי, יְהַב לֵיהּ מֵהַהוּא חַמְרָא טָבָא דְּמִנְטַר מֵעַלְמָא דְּאָתֵי, דְּחֶדְוָה וּרְחִימוּ לָאו אִיהוּ, אֶלָּא כַּד אִתְעַר מִגּוֹ חַמְרָא טָבָא.

וְעַל דָּא יִצְחָק, דַּהֲוָה מִסִּטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא, אִצְטְרִיךְ לְמֶחֱדֵי לֵיהּ בְּהַהוּא חַמְרָא טָבָא, דְּאָתֵי מֵרָחוֹק. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם כז כה) וַיָּבֵא ל"ו יַיִן מֵרָחוֹק, מִדּוּכְתָּא עִילָּאָה, מָשִׁיךְ עֲלֵיהּ מֵהַהוּא חֶדְוָה לְמֶחֱדֵי לֵיהּ, כְּדֵין אִתְכַּסֵּם רוּגְזָא, וְדִינָא תַּקִּיפָא אִתְכְּלִיל בְּרַחֲמֵי, לְמֶהֱוֵי כּוּלָּא כִּדְקָא יָאוֹת.

וּבְגִין כָּךְ אִינּוּן דּוֹדִים, רְחִימִין עִילָּאִין, בּוּצִינִין קַדִּישִׁין, לָא נָהֲרִין אֶלָּא מִגּוֹ הַהוּא יַי"ן, וּמַאן אִיהוּ, דָּא שְׁמָא גְּלִיפָא מְפָרַשׁ דְּשִׁבְעִין אַתְוָון. דְּאִינּוּן בּוּצִינִין קַדִּישִׁין, שְׁמָא גְּלִיפָא קַדִּישָׁא

לשון הקודש

כְּשֶׁקָּרַב יַעֲקֹב לְיִצְחָק אָבִיו, נָתַן לוֹ מֵאוֹתוֹ הַיַּיִן הַטּוֹב הַמְשֻׁמָּר מֵהָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁשִּׂמְחָה וְאַהֲבָה אֵינָם אֶלָּא כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים מִתּוֹךְ הַיַּיִן הַטּוֹב.

וְעַל כֵּן יִצְחָק, שֶׁהָיָה מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה, הִצְטָרֵךְ לְשַׂמֵּחַ אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הַיַּיִן הַטּוֹב, שֶׁבָּא מֵרָחוֹק. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּבֵא ל"ו יַיִן מֵרָחוֹק, מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן, מוֹשֵׁךְ עָלָיו מֵאוֹתָהּ שִׂמְחָה לְשַׂמֵּחַ אוֹתוֹ, אֲזַי הִתְכַּסֵּם הָרוֹגֶז, וְהַדִּין הַקָּשֶׁה נִכְלָל בְּרַחֲמִים, שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל כָּרָאוּי.

וּמִשּׁוּם כָּךְ אוֹתָם דּוֹדִים, הָאֲהוּבִים הָעֶלְיוֹנִים, הַמְּאוֹרוֹת הַקְּדוֹשִׁים, אֵינָם מְאִירִים אֶלָּא מִתּוֹךְ אוֹתוֹ הַיַּי"ן, וּמִיהוּ?

דְּשִׁבְעִין שִׁמָּהָן, דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְּאִינּוּן עִנְבִין, דְּנַטְרִין יַיִן עִילָּאָה, כְּלָלָא דְּאִינּוּן שִׁבְעִין.

וּבְגִין כָּךְ, חֶדְוָה וּרְעוּ בְּאִינּוּן נְשִׁיקִין, לְאַתְעָרָא רְחִימוּ, מִיַּיִן עִילָּאָה אִיהִי. וְעַל דָּא, בּוּצִינִין נָהֲרִין וְנָצְצִין מֵהַהוּא יַיִן, דִּכְתִיב כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן.

לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הַאי קְרָא אִסְתַּכְּלְנָא בֵּיהּ, וְאִיהוּ סָתִים בְּרָזָא עִילָּאָה. רֵיחַ, אִית רֵיחַ וְאִית רֵיחַ, וְכַמָּה רֵיחִין אִינּוּן. אִית רֵיחַ דְּסָלִיק מִתַּתָּא לְעֵילָא, כְּגוֹן רֵיחָא דְּקוּרְבָּנָא, דְּהַאי אִיהוּ רֵיחָא, דְּסָלִיק, וְקָשַׁר קִשְׁרִין דָּא בְּגוֹ דָּא, וּמִשְׁתַּלְשֵׁל דָּא בְּדָא, עַד דְּאִתְעֲבִיד כּוּלָּא קִשְׁרָא חָדָא, וּנְהִירוּ חַד.

לשון הקודש

זֶה הַשֵּׁם הֶחָקוּק הַמְפֹרָשׁ שֶׁל שִׁבְעִים אוֹתִיּוֹת. שֶׁל אוֹתָם מְאוֹרוֹת קְדוֹשִׁים, הַשֵּׁם הֶחָקוּק הַקָּדוֹשׁ שֶׁל שִׁבְעִים הַשֵּׁמוֹת, זֶהוּ בַּסּוֹד שֶׁל אוֹתָם הָעֲנָבִים שֶׁשּׁוֹמְרִים אֶת הַיַּיִן הָעֶלְיוֹן, הַכְּלָל שֶׁל אוֹתָם שִׁבְעִים.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, הַשִּׂמְחָה וְהָרָצוֹן בְּאוֹתָן הַנְּשִׁיקוֹת לְעוֹרֵר אַהֲבָה הֵם מֵהַיַּיִן הָעֶלְיוֹן. וְעַל כֵּן הַמְּאוֹרוֹת מְאִירִים וְנוֹצְצִים מֵאוֹתוֹ הַיַּיִן, שֶׁכָּתוּב כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן.

לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים (שיר א). אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בַּפָּסוּק הַזֶּה הִסְתַּכַּלְתִּי, וְהוּא נִסְתָּר בְּסוֹד עֶלְיוֹן. רֵיחַ – יֵשׁ רֵיחַ וְיֵשׁ רֵיחַ. וְכַמָּה רֵיחוֹת הֵם. יֵשׁ רֵיחַ שֶׁעוֹלֶה מִמַּטָּה לְמַעְלָה, כְּמוֹ רֵיחַ הַקָּרְבָּן, שֶׁזֶּהוּ רֵיחַ שֶׁעוֹלֶה וְקוֹשֵׁר קְשָׁרִים זֶה בְּתוֹךְ זֶה, וּמִשְׁתַּלְשֵׁל זֶה עִם זֶה, עַד שֶׁהַכֹּל נַעֲשֶׂה קֶשֶׁר אֶחָד וְאוֹר אֶחָד.

אִית רֵיחַ אָחֳרָא וְדָא אִיהוּ מַלְכָּא מְשִׁיחָא, דְּאִקְרֵי רֵיחַ. דִּכְתִיב, (ישעיה א ג) וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה'. וְדָא אִקְרֵי רֵיחַ. וּמִתְקַשְׁרָא בְּרָזָא דְּרֵיחַ קוּרְבָּנָא.

וְרָזָא דָא (ויקרא א ט) אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַה', אִשֶּׁה לְבַר קִישׁוּרָא, וּמְזוֹנָא וּנְהִירוּ דְּחֵילִין וּמַשְׁרְיָין דְּאֶשָּׁא,בְּטַהֲרוֹנָא קְמִיטִין. רֵיחַ לְגוֹ מִינֵיהּ, וְדָא אִיהוּ דְּאִתְקַשַּׁר לְגוֹ, וְנָהִיר בְּרָזָא דִּבְרִית קַדִּישָׁא. וְדָא אִתְקְרֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, דְּאִיהוּ רֵיחַ מֵאִינּוּן בּוּסְמִין עִילָּאִין, דִּכְתִיב כְּרֵיחַ בְּשָׂמִים.

נִיחוֹחַ, נְהִירוּ דְּכָל גְּוָונִין עִילָּאִין, תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל, וְשַׁפִּירוּ דְּכוּלָּא. וְדָא אִיהוּ נַיְיחָא דְּרוּחָא עִילָּאָה, דְּשַׁרְיָא עֲלֵיהּ, וְנָהִיר לְגַבֵּיהּ. לַה', לְמַלְכָּא דְּכוּלָּא, וְכוּלָּא אִתְקַשַּׁר דָּא בְדָא, וְאַנְהִיר דָּא בְדָא, לְמֶהֱוֵי חַד בְּחֶדְוָה דְּכוּלָּא, בְּרָזָא דְּקוּרְבָּנָא.

לשון הקודש

יֵשׁ רֵיחַ אַחֵר, וְזֶהוּ מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁנִּקְרָא רֵיחַ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה א) וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה'. וְזֶה נִקְרָא רֵיחַ. וְנִקְשָׁר בַּסּוֹד שֶׁל רֵיחַ הַקָּרְבָּן.

וְזֶה סוֹד (ויקרא א) אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַה'. אִשֶּׁה – מִחוּץ לַקֶּשֶׁר, וְהַמָּזוֹן וְהָאוֹר שֶׁל צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת שֶׁל אֵשׁ, נִקְבְּצוּ בַּצָּהֳרַיִם. הָרֵיחַ לִפְנִים מִמֶּנּוּ, וְזֶהוּ שֶׁנִּקְשָׁר פְּנִימָה וּמֵאִיר בְּסוֹד הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה. וְזֶה נִקְרָא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁהוּא רֵיחַ מֵאוֹתָם הַבְּשָׂמִים הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁכָּתוּב כְּרֵיחַ בְּשָׂמִים.

נִיחֹחַ – הָאוֹר שֶׁל כָּל הַגְּוָנִים הָעֶלְיוֹנִים, תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל, וְהַיֹּפִי שֶׁל הַכֹּל. וְזוֹהִי נַחַת הָרוּחַ הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁשּׁוֹרָה עָלָיו וּמְאִירָה אֵלָיו. לַה' – לַמֶּלֶךְ שֶׁל הַכֹּל,

וְאִי תֵּימָא, הָא אֶשָּׁא דְּאִיהוּ לְבַר בִּקְמִיטוֹן, דָּא אִיהוּ אִשָּׁה, דִּמְהַהוּא אֶשָּׁא מִתְקַמְטָן כַּמָּה חַיָּילִין, וְכַמָּה מַשְׁרְיָין, אִלֵּין בְּאִלֵּין מְלַהֲטָן, בְּכַמָּה זַיְנִין, לְכַמָּה סִטְרִין. וְכוּלְּהוּ בְּרָזָא דְּקוּרְבָּנָא אִתְקְמִיטוּ, וְתָאבוּ וְעָאלוּ בְּהַאי אֶשָּׁא.

בְּגִין דְּכוּלְּהוּ מָארֵי תְּרֵיסִין, מָארֵי דְּדִינִין. וְכַד תָּבִין, כְּמָא דְּתָב רוּגְזָא דְּנָפִיק מִנְּחִירִין, כַּד הֲוֵי נַיְיחָא, לְדוּכְתֵּיהּ. כְּמָא דְּאִלֵּין חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין מְלַהֲטָן קְמָטִין בְּאַתְרַיְיהוּ, הָכִי נָמֵי חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין עִילָּאִין כַּדִּישִׁין, מָארֵי דְּנַיְיחָא וּרְעוּ, נָהֲרִין וְתָבִין בִּנְהִירוּ לְאִתְקַשְׁרָא, גּוֹ הַאי ה', וְכֻלְּהוּ אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְדָא בְּדָא בְּחִבּוּרָא חָדָא, אִקְרֵי אִשָּׁה, רָזָא דְּנַיְיחָא, וּמְזוֹנָא, וּנְהִירוּ דְּכָל סִטְרִין.

לשון הקודש

וְהַכֹּל נִקְשָׁר זֶה עִם זֶה, וּמֵאִיר זֶה בָּזֶה, לִהְיוֹת אֶחָד בְּשִׁמְחַת הַכֹּל בְּסוֹד הַקָּרְבָּן. **וְאִם** תֹּאמַר, הֲרֵי הָאֵשׁ שֶׁהוּא מִחוּץ לַמָּקוֹם הַמִּקְבָּץ, זֶהוּ הָאִשָּׁה, שֶׁמֵּאוֹתָהּ הָאֵשׁ מִתְקַבְּצִים כַּמָּה צְבָאוֹת וְכַמָּה מַחֲנוֹת, אֵלּוּ בְּאֵלּוּ לוֹהֲטִים בְּכַמָּה מִינִים, לְכַמָּה צְדָדִים. וְכֻלָּם הִתְקַבְּצוּ בְּסוֹד הַקָּרְבָּן, וְשָׁבוּ וְנִכְנְסוּ לָאֵשׁ הַזּוֹ.

מִשּׁוּם שֶׁכָּל בַּעֲלֵי הַמָּגִנִּים, בַּעֲלֵי דִּינִים. וּכְשֶׁשָּׁבִים, כְּמוֹ שֶׁשָּׁב הָרוֹגֶז שֶׁיּוֹצֵא מִן הַנְּחִירַיִם, כְּשֶׁיֵּשׁ מְנוּחָה, לִמְקוֹמוֹ. כְּמוֹ שֶׁהַצְּבָאוֹת וְהַמַּחֲנוֹת הַלָּלוּ מְלַהֲטִים קְמָטִים בִּמְקוֹמָם, כָּךְ גַּם הַצְּבָאוֹת וְהַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים הַקְּדוֹשִׁים, בַּעֲלֵי הַמְּנוּחָה וְהָרָצוֹן, מְאִירִים וְשָׁבִים בָּאוֹר לְהִתְקַשֵּׁר תּוֹךְ הַה' הַזּוֹ, וְכֻלָּם אֵלֶּה עִם אֵלֶּה, וְזֶה עִם זֶה בְּחִבּוּר אֶחָד נִקְרָא אִשָּׁה, הַסּוֹד שֶׁל מְנוּחָה וּמָזוֹן, וְהָאוֹר שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים.

רֵיחַ, נְקוּדָה דִּלְגוֹ. רָזָא דִּבְרִית קַדִּישָׁא. אַמַּאי אִקְרֵי רֵיחַ, בְּגִין דְּאִיהוּ רֵיחָא דְבוּסְמִין עִילָּאִין קַדִּישִׁין, טְמִירִין, דְּלָא אִתְגַּלְיָין. וְכַד שַׁרְיָין, אָרַח לוֹן, כְּהַאי מַאן דְּאָרַח רֵיחַ בַּהֲדַם, אִיהוּ רֵיחַ נָפִיק מֵהֲדַם, וְדָא נְקוּדָה אִקְרֵי רֵיחַ דְּנָפִיק מֵהֲדַם. נִיחוֹחַ, אֲתַר דְּנָחַת רוּחַ עִילָּאָה, וְשָׁרַאת עֲלֵיהּ לְמֶהֱוֵי רְתִיכָא עִילָּאָה, בְּרָזָא דְּשִׁבְעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן. וּרְתִיכָא עִילָּאָה כֻּלָּא קִישׁוּרָא חָדָא. לַה', לְמֶהֱוֵי כּוּלָּא בִּנְהִירוּ חָדָא. וְעַל דָּא אִית רֵיחַ וְאִית רֵיחַ (וְעַל דָּא אִקְרֵי רֵיחַ נִיחוֹחַ).

וּבְכָל אֲתַר, רֵיחַ, מִסְלִיקוּ דְּקָאִים עַל דַּרְגָּא אָחֳרָא תַּתָּאָה מִנֵּיהּ, וְהַאי אִיהוּ רֵיחַ מֵהַהוּא עִילָּאָה. לְרֵיחַ, דָּא אִיהוּ נְקוּדָא עִילָּאָה, דְּקַיְּימָא בִּסְתִימוּ, מִגּוֹ הַהוּא דְּסָתִים בְּכָל סְתִימוּ דְּכָל סְתִימִין, דְּלָא אִתְיְדַע כְּלָל. וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי

לשון הקודש

הָרֵיחַ – הַנְּקֻדָּה שֶׁלִּפְנִים, הַסּוֹד שֶׁל הַבְּרִית הַקֹּדֶשׁ. לָמָּה נִקְרָא רֵיחַ? מִשּׁוּם שֶׁהוּא רֵיחַ הַבְּשָׂמִים הָעֶלְיוֹנִים הַקְּדוֹשִׁים, הַטְּמִירִים, שֶׁלֹּא הִתְגַּלּוּ. וּכְשֶׁשּׁוֹרִים, מֵרִיחַ אוֹתָם, כְּמוֹ מִי שֶׁמֵּרִיחַ רֵיחַ בַּהֲדַם, הוּא הָרֵיחַ שֶׁיּוֹצֵא מֵהַהֲדַם, וְזוֹ הַנְּקֻדָּה שֶׁנִּקְרֵאת רֵיחַ הַיּוֹצֵא מֵהַהֲדַם.

נִיחוֹחַ – הַמָּקוֹם שֶׁיּוֹרֶדֶת הָרוּחַ הָעֶלְיוֹנָה וְשׁוֹרָה עָלָיו לִהְיוֹת מֶרְכָּבָה עֶלְיוֹנָה, בְּסוֹד שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת. וְהַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה כֻּלָּהּ קֶשֶׁר אֶחָד. לַה' – שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל בְּאוֹר אֶחָד וְעַל כֵּן יֵשׁ רֵיחַ וְיֵשׁ רֵיחַ (וְעַל כֵּן נִקְרָא רֵיחַ נִיחוֹחַ).

וּבְכָל מָקוֹם, רֵיחַ – מֵעֲלִיָּה שֶׁעוֹמֶדֶת עַל דַּרְגָּה אַחֶרֶת תַּחְתּוֹנָה מִמֶּנָּה. וְזֶהוּ הָרֵיחַ מֵאוֹתוֹ הָעֶלְיוֹן. לְרֵיחַ – זוֹ נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה

רֵיחַ מֵהַהוּא סְתִימָא דְכוּלָּא. וּבְגִין הַאי רֵיחַ, כָּל אִינּוּן שְׁמָנִין וּבוּסְמִין, כּוּלְּהוּ נְהִירִין וְאִקְרוּן טוֹבִים, בְּגִין דְּהַאי קַיָּים לוֹן, לְמֶהֱוֵי כּוּלְּהוּ חַד (דף עט ע"ב) קִישׁוּרָא, נָהִיר כַּחֲדָא.

וְאִי לָאו, לָא אִקְרוּן טוֹבִים. בְּגִין דְּכַד הַאי רֵיחַ עִילָּאָה, עָאל בִּסְתִימוּ לְגוֹ נַחֲלָא עֲמִיקָא, וְאִמְלֵי לֵיהּ כִּדְקָא יָאוֹת, כּוּלְּהוּ דַּרְגִּין אִקְרוּן טוֹבִים מָאִי טוֹבִים נָהִירִין.

רַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר הָכִי, אִלֵּין אִינּוּן יָמִים דְּאִקְרוּן טוֹבִים. וְאִינּוּן תְּפִילִין דְּרֵישָׁא, דְּאִינּוּן תְּפִילִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַנַּח לוֹן, וְעַל דָּא אִקְרוּן טוֹבִים, בְּגִין דְּאִינּוּן נַהֲרִין בְּרֵישָׁא דְקוּדְשָׁא עִילָּאָה.

לשון הקודש

שֶׁעוֹמֶדֶת בַּסֵּתֶר מִתּוֹךְ אוֹתוֹ הַנִּסְתָּר שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים, שֶׁאֵינוֹ נוֹדָע כְּלָל. וְהַנְּקֻדָּה הַזוֹ הִיא רֵיחַ מֵאוֹתוֹ הַנִּסְתָּר שֶׁל הַכֹּל. וּבִשְׁבִיל הָרֵיחַ הַזֶּה, כָּל אוֹתָם שְׁמָנִים וּבְשָׂמִים, כֻּלָּם מְאִירִים וְנִקְרָאִים טוֹבִים, מִשּׁוּם שֶׁזֶּה מְקַיֵּם אוֹתָם, שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם קֶשֶׁר אֶחָד, מֵאִיר כְּאֶחָד. **וְאִם** לֹא – לֹא נִקְרָאִים טוֹבִים. מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁהָרֵיחַ הָעֶלְיוֹן נִכְנָס בַּסֵּתֶר לְתוֹךְ הַנַּחַל הֶעָמֹק וּמְמַלֵּא אוֹתוֹ כָּרָאוּי, כָּל הַדַּרְגּוֹת נִקְרָאוֹת טוֹבִים. מַהוּ טוֹבִים? מְאִירִים.

רַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר כָּךְ: אֵלּוּ הֵם יָמִים שֶׁנִּקְרָאִים טוֹבִים. וְהֵם תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהֵן הַתְּפִלִּין שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵנִיחַ אוֹתָן, וְעַל כֵּן נִקְרָאוֹת טוֹבִים, מִשּׁוּם שֶׁהֵן מְאִירוֹת בָּרֹאשׁ הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן.

וּבְכָל אֲתַר, יָמִים טוֹבִים אִינוּן תְּפִילִין דְּרֵישָׁא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַנַּח לוֹן. חוּלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, דְּלָא אִקְרֵי יוֹם טוֹב, אִלֵּין תְּפִילִין דִּדְרוֹעָא, דְּהָא לֵית לָהּ לְסִיהֲרָא מִגַּרְמָהּ כְּלוּם, אֶלָּא מִנְּהִירוּ דְּיוֹם טוֹב.

תְּפִילִין דִּדְרוֹעָא דְּאִיהִי תְּפִלָּה שֶׁל יַד, לָא נְהִירָא אֶלָּא מִגּוֹ נְהִירוּ דִּתְפִילִין שֶׁל רֹאשׁ. תְּפִלָּה דְּרֵישָׁא, יָמִים טוֹבִים. תְּפִלָּה דִּדְרוֹעָא, חוּלוֹ שֶׁל מוֹעֵד. וְשַׁפִּיר קָאָמַר, וְהָכִי הוּא.

וְעַל דָּא, חוּלוֹ שֶׁל מוֹעֵד אִיהוּ לְעִנְיַן עֲבִידְתָּא, כְּגַוְונָא דְּיוֹם טוֹב. וְאִצְטְרִיךְ חֶדְוָה כְּגַוְונָא דִּילֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ, בְּאִלֵּין יוֹמִין דְּאִינוּן תְּפִילִין דְּמָארֵי עָלְמָא, אָסוּר לַאֲנָחָא שְׁאָר תְּפִילִין, דְּהָא אִלֵּין יוֹמִין, דְּאִינוּן תְּפִילִין עִילָּאִין שַׁרְיָין עַל רֵישֵׁיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין.

לשון הקודש

וּבְכָל מָקוֹם, יָמִים טוֹבִים הֵם תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵנִיחַ אוֹתָן. חֻלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד, שֶׁלֹּא נִקְרָא יוֹם טוֹב, אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁל הַזְּרוֹעַ, שֶׁהֲרֵי אֵין לַלְּבָנָה מֵעַצְמָהּ כְּלוּם, אֶלָּא מֵאוֹר שֶׁל יוֹם טוֹב. **תְּפִלִּין** שֶׁל זְרוֹעַ, שֶׁהִיא תְּפִלָּה שֶׁל יָד, אֵין מְאִירָה אֶלָּא מִתּוֹךְ הָאוֹר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ – יָמִים טוֹבִים. תְּפִלִּין שֶׁל זְרוֹעַ – חֻלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד. וְיָפֶה אָמַר, וְכָךְ הוּא.

וְעַל זֶה, חֻלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד הוּא לְעִנְיַן עֲבוֹדָה, כְּמוֹ שֶׁיּוֹם טוֹב. וְצָרִיךְ שִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁלּוֹ. וּמִשּׁוּם כָּךְ, בַּיָּמִים הַלָּלוּ, שֶׁהֵם תְּפִלִּין שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם, אָסוּר לְהָנִיחַ שְׁאָר הַתְּפִלִּין, שֶׁהֲרֵי הַיָּמִים הַלָּלוּ, שֶׁהֵם תְּפִלִּין עֶלְיוֹנִים, שׁוֹרִים עַל רָאשֵׁיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאֵיל לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּי, אָמַר לֵיהּ, תֵּינַח תְּפִילִין דְּרֵישָׁא, דְּשָׁרְיָין עַל רֵישֵׁיהוֹן דְּעַמָּא קַדִּישָׁא בְּיוֹם טוֹב. תְּפִילִין שֶׁל יַד, דְּאִיהִי חוּלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, אֵיךְ אֲנַן אֲחָדִין לָהּ.

אָמַר לֵיהּ, בְּגִין דַּאֲנַן אֲחָדִין לָהּ, וְאִיהִי י"ד כֵּהָה, אָסוּר לְמֶעְבַּד עֲבִידְתָּא בְּסִטְרָא דִילָהּ, וְאִצְטְרִיךְ לְמֶעְבַּד חֶדְוָה, בְּסִטְרָא דִתְפִילִין דְּרֵישָׁא.

וְעַמָּא קַדִּישָׁא אַחֲדִין תְּפִילִין דְּמָארֵי עַלְמָא וְשַׁרְיָין עֲלַיְיהוּ בְּיוֹם טוֹב. וּבְחוּלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, וְאָסוּר לְאַעֲבָרָא תְּפִילִין דְּמָארֵי עַלְמָא מֵעַל רֵישֵׁיהוֹן, לַאֲנַחָא תְּפִילִין אָחֲרָנִין, דְּאִינוּן דּוּגְמָא וּדְיוֹקְנָא לְתַתָּא.

לְמַלְכָּא דְּבָעֵי לְנַטְרָא לֵיהּ לְעַבְדֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ **עָבִיד** (חוֹתָמָא) כִּדְיוֹקְנָא דְחוֹתָמָא דִילִי, כָּל

לשון הקודש

הַקְּדוֹשִׁים.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו. אָמַר לוֹ, מֵילָא תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁשּׁוֹרִים עַל רָאשֵׁיהֶם שֶׁל הָעָם הַקָּדוֹשׁ בְּיוֹם טוֹב. תְּפִלִּין שֶׁל יָד, שֶׁהִיא חֻלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד, אֵיךְ אָנוּ אוֹחֲזִים אוֹתָהּ?

אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁאָנוּ אוֹחֲזִים אוֹתָהּ, וְהִיא י"ד כֵּהָה, אָסוּר לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדָה בַּצַּד שֶׁלָּהּ, וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת שִׂמְחָה בְּצַד הַתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ.

וְהָעָם הַקָּדוֹשׁ אוֹחֲזִים אֶת הַתְּפִלִּין שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם, וְשׁוֹרִים עֲלֵיהֶם בְּיוֹם טוֹב וּבְחֻלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד, וְאָסוּר לְהַעֲבִיר אֶת הַתְּפִלִּין שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם מֵעַל רָאשֵׁיהֶם לְהָנִיחַ תְּפִלִּין אֲחֵרוֹת, שֶׁהֵם דֻּגְמָא וּדְיוֹקָן לְמַטָּה.

לְמֶלֶךְ שֶׁרָצָה לִשְׁמֹר אֶת עַבְדּוֹ, אָמַר לוֹ, עֲשֵׂה (חוֹתָם) כְּמוֹ דְּיוֹקַן הַחוֹתָם שֶׁלִּי. כָּל זְמַן

זִמְנָא דְּהַהוּא דְּיוֹקְנָא יִתְחַזֵּי עֲלָךְ, כֹּלָּא יְזוּעוּן וִידַחֲלוּן מִינָךְ. לְבָתַר מִגּוֹ רְחִימוּ עִילָּאָה, דְּקָא רָחֵים לֵיהּ מַלְכָּא, יְהַב בִּידֵיהּ חוֹתָמָא דְּגוּשְׁפַּנְקָא עִילָּאָה דִּילֵיהּ, כֵּיוָן דְּאָחִיד חוֹתָמָא עִילָּאָה דְּמַלְכָּא בִּידֵיהּ, שָׁבִיק מִנֵּיהּ הַהוּא דְּיוֹקְנָא דְּאִיהוּ עָבַד.

אִי הַהוּא עָבֵד, דָּחֵי חוֹתָמָא עִילָּאָה דְּמַלְכָּא, בְּגִין הַהוּא חוֹתָמָא דְּאִיהוּ עָבִיד, וַדַּאי בַּר קָטוֹלָא אִיהוּ הַהוּא עַבְדָּא, בְּגִין דַּעֲבִיד קְלָנָא בְּחוֹתָמָא דְּמַלְכָּא, וְלָא חָיֵיש לִיקָרֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ, אָסוּר לְעַמָּא קַדִּישָׁא לְדַחְיָא חוֹתָמָא דְּמַלְכָּא עִילָּאָה דְּשָׁרֵי עָלָן, בְּגִין דְּיוֹקְנָא דָא דְּאִינוּן עֲבָדִים (דַּאֲנַן עָבְדִין).

הַאי בְּמוֹעֵד וּבְחוּלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, וְכָל שֶׁכֵּן בְּשַׁבָּת, דְּכֹלָּא שַׁרְיָא עָלָן, שַׁבָּת דְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא, תְּפִלָּה שֶׁל יַד. שַׁבָּת דְּיוֹמָא, תְּפִילִין דְּרֵישָׁא.

לשון הקודש

שֶׁאוֹתוֹ דְּיוֹקֶן יֵרָאֶה עָלֶיךָ, כֻּלָּם יָזוּעוּ וִיפַחֲדוּ מִמְּךָ. אַחַר כָּךְ מִתּוֹךְ אַהֲבָה עֶלְיוֹנָה שֶׁאוֹהֵב אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ, נָתַן בְּיָדוֹ חוֹתָם שֶׁל הַחוֹתֶמֶת הָעֶלְיוֹנָה שֶׁלּוֹ. כֵּיוָן שֶׁאָחַז הַחוֹתָם הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַמֶּלֶךְ בְּיָדוֹ, נָטַל מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ הַדְּיוֹקֶן שֶׁהוּא עָשָׂה.

אִם אוֹתוֹ הָעֶבֶד דּוֹחֶה אֶת הַחוֹתָם הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַמֶּלֶךְ בִּשְׁבִיל אוֹתוֹ הַחוֹתָם שֶׁהוּא עָשָׂה, וַדַּאי בֶּן–מָוֶת הוּא אוֹתוֹ הָעֶבֶד, מִשּׁוּם שֶׁעָשָׂה קָלוֹן בְּחוֹתַם הַמֶּלֶךְ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לִכְבוֹדוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ אָסוּר לָעָם הַקָּדוֹשׁ לִדְחוֹת אֶת חוֹתַם הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן שֶׁשּׁוֹרֶה עָלֵינוּ, מִשּׁוּם הַדְּיוֹקֶן הַזֶּה שֶׁהֵם עֲבָדִים (שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים).

זֶה בְּמוֹעֵד וּבְחֻלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד, וְכָל שֶׁכֵּן בְּשַׁבָּת, שֶׁהַכֹּל שׁוֹרֶה עָלֵינוּ. שַׁבָּת שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת – תְּפִלָּה שֶׁל יָד. שַׁבָּת שֶׁל הַיּוֹם – תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ.

וְהָכִי קָא מְסַדֵּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעַמָּא קַדִּישָׁא רְחִימָא דִּילֵיהּ, בַּחוֹל אִינוּן תְּפִילִין דְּעָבְדוּ דְּיוֹקְנָא דְּחוֹתָמָא דְמַלְכָּא, לְמֶהֱוֵי נְטִירִין בְּכָל סִטְרִין. בְּשַׁבָּת וּמוֹעֵד דְּאִינוּן יוֹמִין טָבִין, וּתְפִילִין דְּמָארֵי עַלְמָא מַמָּשׁ. מְעַבְּרָן הַהִיא דְּיוֹקְנָא, וּמַנְחֵי תְּפִילִין דְּמָארֵי עָלְמָא. זַכָּאִין עַמָּא דָא, דִּבְיָדָן חוֹתָמָא עִילָּאָה דְמַלְכָּא.

מַאן דְּמַנַּח תְּפִילִין, אִצְטְרִיךְ לְמֶחֱדֵי. וְעַל דָּא כְּתִיב, (דברים טז יד) וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ. בִּתְפִילִין דְּמָארֵי עַלְמָא אִצְטְרִיךְ לְמֶחֱדֵי. וְחֶדְוָה דָא, בְּמוֹעֵד וּבְחוֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, בִּתְפִילִין דְּרֵישָׁא, וּבִתְפִילִין דִּדְרוֹעָא.

בְּיוֹם טוֹב מֵהַהוּא רֵיחָא עִילָּאָה, שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, תְּפִילִין דְּרֵישָׁא. בְּחוֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, שֶׁמֶן

לשון הקודש

וְכָךְ מְסַדֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעָם הַקָּדוֹשׁ הָאָהוּב שֶׁלּוֹ, בַּחֹל – אוֹתָם תְּפִלִּין שֶׁעָשׂוּ בִּדְיוּקַן הַחוֹתָם שֶׁל הַמֶּלֶךְ, לִהְיוֹת שְׁמוּרִים בְּכָל הַצְּדָדִים. בְּשַׁבָּת וּמוֹעֵד, שֶׁהֵם יָמִים טוֹבִים, וְהַתְּפִלִּין שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם מַמָּשׁ – מַעֲבִירִים אוֹתוֹ דְּיוֹקָן, וּמְנִיחִים אֶת הַתְּפִלִּין שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם. אַשְׁרֵי הָעָם הַזֶּה, שֶׁבְּיָדָם הַחוֹתָם הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

מִי שֶׁמֵּנִיחַ תְּפִלִּין צָרִיךְ לִשְׂמֹחַ, וְעַל זֶה כָּתוּב וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ. בַּתְּפִלִּין שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם צָרִיךְ לִשְׂמֹחַ, וְהַשִּׂמְחָה הַזּוֹ בְּמוֹעֵד וּבְחֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, בַּתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וּבַתְּפִלִּין שֶׁל הַזְּרוֹעַ.

בְּיוֹם טוֹב, מֵאוֹתוֹ הָרֵיחַ הָעֶלְיוֹן – שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. בְּחֹלוֹ

תּוּרַק שְׁמֶךָ, תְּפִלָּה שֶׁל יַד, דְּקָא סַלְקָא לְאִתְאַחֲדָא בְּאוֹרַח סָתִים בִּתְפִילִין דְּרֵישָׁא.

עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ, בְּיוֹם טוֹב בַּתְּרָאָה דְּחַג, דְּהָא תְּפִלָּה שֶׁל יַד אִשְׁתְּלִים וְאִתְנְהִיר בִּשְׁלִימוּ. וּלְפַלְגָא חוּלָקָא לְכוּלָּא, לְכָל אִינּוּן מַשְׁרְיָין וְחֵילִין דִּלְעֵילָא, וּלְכָל אִינּוּן מַשְׁרְיָין וְחֵילִין דִּלְתַתָּא. וְעַל דָּא עֲלָמוֹת (אֲהֵבוּךָ, אִינּוּן) מַשְׁרְיָין וְחֵילִין דִּלְעֵילָא, עוֹלָמוֹת וּמַשְׁרְיָין וְחַיָּילִין דִּלְתַתָּא.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וַאֲמַר, כְּתִיב (בראשית כז כז) וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ וגו', מַה חָמָא יִצְחָק, דְּאַף עַל גַּב דְּהַהוּא מֵיכְלָא וּמִשְׁתַּיָא קָא אַיְיתֵי לֵיהּ יַעֲקֹב, לָא בָרְכֵיהּ, עַד זִמְנָא דְּאָרַח בְּאִינּוּן לְבוּשִׁין.

לשון הקודש

שֶׁל מוֹעֵד – שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ, תְּפִלָּה שֶׁל יָד, שֶׁעוֹלָה לְהֵאָחֵז בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר בִּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ.

עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ – בְּיוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל חַג, שֶׁהֲרֵי תְּפִלָּה שֶׁל יָד נִשְׁלֶמֶת וּמוּאֶרֶת בִּשְׁלֵמוּת, וּלְחַלֵּק חֵלֶק לַכֹּל, לְכָל אוֹתָם מַחֲנוֹת וּצְבָאוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, וּלְכָל אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת וְהַצְּבָאוֹת שֶׁלְּמַטָּה. וְעַל כֵּן עֲלָמוֹת (אֲהֵבוּךָ, אוֹתָם) הַמַּחֲנוֹת וְהַצְּבָאוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, הָעוֹלָמוֹת וְהַמַּחֲנוֹת וְהַצְּבָאוֹת שֶׁלְּמַטָּה.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, כָּתוּב (בראשית כז) וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ וְגוֹ'. מָה רָאָה יִצְחָק, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁאוֹתוֹ מַאֲכָל וּמַשְׁקֶה שֶׁהֵבִיא לוֹ יַעֲקֹב, לֹא בֵּרַךְ אוֹתוֹ עַד הַזְּמַן שֶׁהֵרִיחַ אֶת אוֹתָם לְבוּשִׁים?

הָכָא אִית לְאִסְתַּכָּלָא, דְּהָא אִינּוּן לְבוּשִׁין לָא הֲווֹ דִּידֵיהּ דְּיַעֲקֹב, דְּהָא אוֹרַיְיתָא אַסְהִידַת, דִּכְתִיב (שם פסוק טו) אֶת בִּגְדֵי עֵשָׂו בְּנָהּ הַגָּדֹל, וְהָכָא כְּתִיב אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו, וְכִי בְּגָדָיו הֲווֹ, רֵיחַ הַבְּגָדִים מִיבָּעֵי לֵיהּ, מַאי בְּגָדָיו.

אֶלָּא, בְּגָדָיו וַדַּאי הֲווֹ אִינּוּן לְבוּשִׁין מַמָּשׁ, וְלָאו דְּעֵשָׂו. וְאַף עַל גַּב דִּכְתִיב בִּגְדֵי עֵשָׂו, בְּטוֹפְסָא הֲווֹ גַּבֵּיהּ. כְּגַוְונָא דָא הַהוּא בְּאֵר דִּיתֵיב עָלֵיהּ יַעֲקֹב, וִיתֵיב עָלֵיהּ מֹשֶׁה, בְּטוֹפְסָא הֲוָה לְגַבֵּי אָחֲרָנִין, כֵּיוָן דַּאֲתָא יַעֲקֹב אִשְׁתְּמוֹדַע בֵּירָא לְמָארֵיהּ, וּסְלִיקוּ מַיָּא לְגַבֵּיהּ, וְכֵן לְגַבֵּי מֹשֶׁה.

כְּגַוְונָא דָא, אִינּוּן לְבוּשִׁין, בְּטוֹפְסָא הֲווֹ לְגַבֵּי עֵשָׂו, כֵּיוָן דְּאַלְבֵּישׁ לוֹן יַעֲקֹב, אִשְׁתְּמוֹדְעוּ מָאנִין לְמָארֵיהוֹן. מִיּוֹמָא דַּעֲבִיד לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, שֶׁהֲרֵי אוֹתָם לְבוּשִׁים לֹא הָיוּ שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה מְעִידָה, שֶׁכָּתוּב (שם) אֶת בִּגְדֵי עֵשָׂו בְּנָהּ הַגָּדֹל, וְכָאן כָּתוּב אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו, וְכִי בְּגָדָיו הָיוּ? רֵיחַ הַבְּגָדִים הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת. מַה זֶּה בְּגָדָיו?

אֶלָּא בְּגָדָיו וַדַּאי הָיוּ אוֹתָם הַלְּבוּשִׁים מַמָּשׁ, וְלֹא שֶׁל עֵשָׂו, וְאַף עַל גַּב שֶׁכָּתוּב בִּגְדֵי עֵשָׂו – בִּתְפִיסָה הָיוּ אֶצְלוֹ. כְּמוֹ כֵן אוֹתָהּ הַבְּאֵר שֶׁעָלֶיהָ יָשַׁב יַעֲקֹב וְיָשַׁב עָלֶיהָ מֹשֶׁה – בִּתְפִיסָה הָיְתָה לַאֲחֵרִים. כֵּיוָן שֶׁבָּא יַעֲקֹב, נוֹדְעָה הַבְּאֵר לַאֲדוֹנָהּ, וְעָלוּ הַמַּיִם אֵלָיו, וְכֵן לְמֹשֶׁה.

כְּמוֹ כֵן אוֹתָם הַלְּבוּשִׁים הָיוּ בִּתְפִיסָה אֵצֶל עֵשָׂו. כֵּיוָן שֶׁלְּבָשָׁם יַעֲקֹב, נוֹדְעוּ הַבְּגָדִים לְבַעְלֵיהֶם, מִיּוֹם שֶׁעָשָׂה אוֹתָם

הוּא, לָא סְלִיקוּ רֵיחִין דִּילְהוֹן, עַד זִמְנָא דָא דְּלָבֵישׁ לוֹן יַעֲקֹב, דְּהָא אֲהַדְּרוּ לְבוּשִׁין לִדְיוֹקְנַיְיהוּ. יַעֲקֹב דְּיוֹקְנָא דְּאָדָם וַדַּאי הֲוָה, וְשַׁפִּירוּ דִּילֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְּחָמוּ לְבוּשִׁין דְּיוֹקְנָא דְּאָדָם, סְלִיקוּ רֵיחָא.

תְּלַת רֵיחִין אִסְתַּלָּקוּ הָכָא, חַד, רֵיחַ בְּגָדָיו. ב', רֵיחַ בְּנִי. ג', רֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ ה'. וְכוּלְּהוּ תְּלַת, סְלִיקוּ לְגַבֵּי דְּיִצְחָק, בְּשַׁעֲתָא דְּעָאל יַעֲקֹב לְגַבֵּיהּ.

וְכוּלְּהוּ כְּתִיב בְּהַאי קְרָא, רֵיחַ בְּגָדָיו, הַיְינוּ עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ. רֵיחַ בְּנִי, הַיְינוּ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים. רֵיחַ שָׂדֶה, הַיְינוּ שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ. וַדַּאי כּוּלָּא קִישׁוּרָא חָדָא. וְרָזָא דְּקוּרְבָּנָא דְּקָא אִתְעַרְנָא בֵּיהּ, כְּמָא דְּאִתְּמַר אִשֶּׁה, דְּהַיְינוּ עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ, וְכֹלָּא רָזָא חָדָא. רֵיחַ, שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא הֶעֱלוּ הָרֵיחוֹת שֶׁלָּהֶם עַד הַזְּמַן הַזֶּה שֶׁלָּבַשׁ אוֹתָם יַעֲקֹב, שֶׁהֵרֵי חָזְרוּ לִדְיוֹקְנָם. יַעֲקֹב הָיָה וַדַּאי דְּמוּת שֶׁל אָדָם וְיָפְיוֹ. בְּשָׁעָה שֶׁרָאוּ הַלְּבוּשִׁים אֶת דְּמוּתוֹ שֶׁל אָדָם, הֶעֱלוּ רֵיחַ.

שָׁלֹשׁ רֵיחוֹת עָלוּ כָּאן, אֶחָד – רֵיחַ בְּגָדָיו. ב' – רֵיחַ בְּנִי. ג' – רֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ ה'. וְכָל הַשָּׁלֹשׁ עָלוּ לְיִצְחָק בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנַס אֵלָיו יַעֲקֹב.

וְכֻלָּם כְּתוּבִים בַּפָּסוּק הַזֶּה. רֵיחַ בְּגָדָיו, הַיְינוּ עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ. רֵיחַ בְּנִי, הַיְינוּ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים. רֵיחַ שָׂדֶה, הַיְינוּ שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ. וַדַּאי הַכֹּל קֶשֶׁר אֶחָד, וְסוֹד הַקָּרְבָּן שֶׁהֵעַרְנוּ בוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִשֶּׁה, שֶׁהַיְינוּ עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ, וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד. רֵיחַ –

נִיחוֹחַ, שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, וְכוּלָּא חַד. לַה', הַיְינוּ לְרֵיחַ. וְכוּלָּא מִלָּה חָדָא, וְרָזָא חָדָא, בְּקִישׁוּרָא חָדָא, כְּמָא דְּאִתְּמַר.

מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. כְּתִיב, (ויקרא כו יא) **וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם וגו'. תָּא חֲזֵי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהַב שְׁכִינְתֵּיהּ בֵּינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, לְמֶהֱוֵי רְבִיעָא עֲלַיְיהוּ, כְּאִימָּא עַל בְּנִין, וְלַאֲגָנָא עֲלַיְיהוּ בְּכָל סִטְרִין.**

וְכָל זִמְנָא דְּהַהִיא אִימָּא קַדִּישָׁא (דף פ ע"א) **יָתְבָא עֲלַיְיהוּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתֵי לְדַיְירָא עִמְּהוֹן. בְּגִין דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שָׁבִיק לָהּ לְעָלְמִין, וְכָל חֲבִיבוּ דִּלְעֵילָא עֲלָהּ אִיהוּ.**

וּבְגִין כָּךְ, יְהַב לָהּ מַשְׁכּוֹנָא בְּגַוַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, לְמִנְדַּע דְּלָא יִנְשֵׁי לוֹן, וְלָא יִשְׁבּוֹק לוֹן

לשון הקודש

שֶׁמֶן תּוּרַק שִׁמְךָ. נִיחוֹחַ – שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים. וְהַכֹּל אֶחָד לַה', הַיְנוּ לְרֵיחַ, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד, וְסוֹד אֶחָד, בְּקֶשֶׁר אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה (שיר א). כָּתוּב **וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם וְגוֹ'.** בֹּא וּרְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן שְׁכִינָתוֹ בֵּין יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת רְבוּצָה עֲלֵיהֶם כְּאֵם עַל הַבָּנִים, וּלְהָגֵן עֲלֵיהֶם בְּכָל הַצְּדָדִים.

וְכָל זְמַן שֶׁאוֹתָהּ אֵם קְדוֹשָׁה יוֹשֶׁבֶת עֲלֵיהֶם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא לָדוּר עִמָּם, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזֵב אוֹתָהּ לְעוֹלָמִים, וְכָל הַחֲבִיבוּת שֶׁלְּמַעְלָה הִיא עָלֶיהָ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ נָתַן אוֹתָהּ מַשְׁכּוֹן בְּתוֹכָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, לָדַעַת שֶׁלֹּא יִשְׁכָּחֵם, וְלֹא

לְעָלְמִין. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהַהוּא מַשְׁכּוֹנָא בְּגַוַיְיהוּ. וְהִיא אָמְרַת, מַשְׁכּוֹנָא הֲוִיתִי בְּתַתָּאי, אֱהֵא מַשְׁכּוֹנָא לְגַבָּךְ, וּלְסָלְקָא לְקִבְלָךְ, וַאֲנָא וּבְנִי אַחֲרֵיךָ נָרוּצָה.

מָשְׁכֵנִי, אַהֲדַרְנָא לְקִישׁוּרָא דְּמִילִין קַדְמָאִין, עַל הַהוּא רָזָא אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ. דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דִּרְעוּתָא סָלִיק מִתַּתָּא בְּרָזָא דְקוּרְבָּנָא, אִיהִי סָלְקַת וְאָמְרָה לְגַבֵּי רְחִימָא דִּילָהּ, מָשְׁכֵנִי: אוֹשִׁיט יְמִינָךְ לְגַבָּאי, לְקַבְּלָא לִי, וּלְסַלְקָא לִי, בְּסִטְרָא דְּאִתְעָרוּתָא דִּשְׂמָאלָא. וִימִינָא לְחַבְּקָא לִי, וְדָא אִיהִי מָשְׁכֵנִי.

וְדָא אִשֶּׁה אֲמָרָהּ לְגַבֵּי רֵיחַ, רֵיחַ לְגַבֵּי נִיחוֹחַ, נִיחוֹחַ לַה'. וּכְדֵין, אַחֲרֵיךָ נָרוּצָה. מַאי נָרוּצָה, נְהֵא בִּרְעוּתָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שם א ד) **וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו. וְדָא אִיהִי דִּכְתִיב,** (בראשית

לשון הקודש

יַעֲזֹב אוֹתָם לְעוֹלָמִים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם אוֹתוֹ הַמַּשְׁכּוֹן שֶׁבְּתוֹכָם. וְהִיא אוֹמֶרֶת, מַשְׁכּוֹן הָיִיתִי בַּתַּחְתּוֹנִים, אֶהְיֶה מַשְׁכּוֹן אֵצְלְךָ, וְלַעֲלוֹת כְּנֶגְדְּךָ, וַאֲנִי וּבְנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה.

מָשְׁכֵנִי, חָזַרְנוּ לְקִשֵּׁר הַדְּבָרִים הָרִאשׁוֹנִים עַל אוֹתוֹ סוֹד אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ. שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁעוֹלֶה הָרָצוֹן מִמַּטָּה בְּסוֹד הַקָּרְבָּן, הִיא עוֹלָה וְאוֹמֶרֶת לַאֲהוּבָהּ: מָשְׁכֵנִי, הוֹשֵׁט יְמִינְךָ אֵלַי לְקַבֵּל אוֹתִי וּלְהַעֲלוֹת אוֹתִי, בַּצַּד שֶׁל הִתְעוֹרְרוּת הַשְּׂמֹאל, וְהַיָּמִין לְחַבֵּק אוֹתִי, וְזֶהוּ מָשְׁכֵנִי.

וְהָאִשֶּׁה הַזֶּה אֲמָרָהּ לְגַבֵּי רֵיחַ, רֵיחַ לְגַבֵּי נִיחוֹחַ, נִיחוֹחַ לַה'. וְאָז, אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. מַה זֶּה נָרוּצָה? נִהְיֶה בְּרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא א) וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו. וְזוֹהִי שֶׁכָּתוּב (בראשית מא) וַיָּרִיצֻהוּ מִן הַבּוֹר. מַה

מא יד) **וַיְרִיצוּהוּ מִן הַבּוֹר. מַאי וַיְרִיצוּהוּ. דְּאַרְצוּ לֵיהּ בְּמִלִּין טָבִין, בְּמִלִּין דְּרַעֲוָא טָבָא, דַּהֲוָה עָצֵיב מֵהַהוּא בּוֹר. וְעַל דָּא נָרוּצָה: נְהֵא בְּרַעֲוָא, בִּרְעוּתָא שְׁלִים כִּדְקָא יָאוֹת.**

אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, טוֹל אַת רַעֲוָא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר דְּתִטּוֹל אַנְתְּ, אֲנָא, וְכָל אִינּוּן עוּלֵימָתָאי, נְהֵא בְּרַעֲוָא. וְעַל דָּא מָשְׁכֵנִי.

מִכָּאן, דְּרַעֲוָאן וּבִרְכָאן לָא אִשְׁתַּכָּחוּ אֶלָּא בַּאֲתַר דְּדְכַר וְנוּקְבָא אִתְחַבָּרוּ כַּחֲדָא. וּבְגִין כָּךְ, מָשְׁכֵנִי לְגַבָּךְ בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין דְּתִקַּבֵּל רַעֲוָא, מֵאַתַר דְּכָל רַעֲוִין אִשְׁתַּכָּחוּ. וּלְבָתַר, אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, נְהֵא בְּרַעֲוָא. וְאִי לָא תִּמְשְׁכֵנִי לְגַבָּךְ, רְעוּתָא, וְרַעֲוָא עִילָּאָה לָא יִשְׁרוֹן עָלָךְ, דְּהָא דְּכַר בְּלָא נוּקְבָא, לָא שַׁרְיָין בֵּיהּ בִּרְכָאן.

לשון הקודש

זֶה וַיְרִיצֻהוּ? שֶׁהֶרְצוּ אוֹתוֹ בִּדְבָרִים טוֹבִים, בְּמִלִּים שֶׁל רָצוֹן טוֹב, שֶׁהָיָה עָצוּב מֵאוֹתוֹ הַבּוֹר. וְעַל זֶה נָרוּצָה – נִהְיֶה בְּרָצוֹן, בִּרְצוֹן שָׁלֵם כָּרָאוּי.

אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, טֹל עַתָּה רָצוֹן בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר שֶׁאַתָּה תִּטֹּל – אֲנִי וְכָל אוֹתָן עַלְמוֹתַי נִהְיֶה בְּרָצוֹן, וְעַל כֵּן מָשְׁכֵנִי.

מִכָּאן שֶׁרְצוֹנוֹת וּבְרָכוֹת אֵין נִמְצָאִים אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁזָּכָר וּנְקֵבָה הִתְחַבְּרוּ יַחַד. וּמִשּׁוּם כָּךְ, מָשְׁכֵנִי אֵלֶיךָ בָּרִאשׁוֹנָה, כְּדֵי שֶׁאֵקַבֵּל רָצוֹן מִמָּקוֹם שֶׁכָּל הָרְצוֹנוֹת נִמְצָאִים, וְאַחַר כָּךְ אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, נִהְיֶה בְּרָצוֹן. וְאִם לֹא תִּמְשְׁכֵנִי אֵלֶיךָ, הָרָצוֹן וְהָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן לֹא יִשְׁרוּ עָלֶיךָ, שֶׁהֲרֵי זָכָר בִּלְי נְקֵבָה אֵין שׁוֹרִים בּוֹ בְּרָכוֹת.

וְכָל דָּא, בְּדִיוֹקְנָא דְּקָא אִתְעַרְנָא בְּרָזָא דְאָלֶף. דְּהָא תַּמָּן אִשְׁתַּכָּחוּ רָזִין אִלֵּין, אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'. וְאִיהוּ רָזָא דִלְעֵילָא וְתַתָּא, וְכָל רָזָא דִמְהֵימְנוּתָא בֵּיהּ תַּלְיָא, וְעַל דָּא סָלְקָא בְּהּ' (נ"א בְּאֶחָד). וְכֹלָּא אִיהוּ א.

בְּשַׁעֲתָא דְּאָת דָּא פָּרַח בַּאֲוִירָא, אִסְתַּלִּיקוּ אֶלֶף וּמְאָה עָלְמִין, וְאִתְכְּלִילוּ בְּגַוֵּיהּ. וְאִתְרְשִׁימוּ אַתְוָון אָחֲרָנִין, וְאִתְגְּלִיפוּ אֲבַתְרֵיהּ. וְאִיהוּ אִתְעַטַּר בְּעִטּוּרָא גְלִיפָא, דְּכָלִיל כָּל עָלְמִין.

וְאִיהִי חַד א, אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'. אִשֶּׁה, דָּא קוֹצָא דְתַלְיָא לְתַתָּא, רָזָא דְכָל חַיָּילִין וּמַשִּׁירְיָין אִלֵּין וְאִלֵּין. רֵיחַ, רָזָא דְעַל הַהוּא קוֹצָא דְאִתְאַחֲדָא בְּאֶמְצָעִיתָא. נִיחוֹחַ, רְתִיכָא דִפְשִׁיטוּ דְאֶמְצָעִיתָא, דְשַׁרְיָא עֲלֵיהּ רוּחַ עִילָּאָה. לַה', נְקוּדָה

לשון הקודש

וְכָל זֶה בַּדִּיוֹקָן שֶׁהֵעַרְנוּ בַּסּוֹד שֶׁל אָלֶף, שֶׁהֲרֵי שָׁם נִמְצָאִים הַסּוֹדוֹת הַלָּלוּ, אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'. וְהוּא הַסּוֹד שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה, וְכָל סוֹד הָאֱמוּנָה בּוֹ תָּלוּי, וְעַל כֵּן עוֹלֶה בְּהּ' (בְּאֶחָד). וְהַכֹּל הוּא א.

בְּשָׁעָה שֶׁהָאוֹת הַזּוֹ פּוֹרַחַת בָּאֲוִיר, מִתְעַלִּים אֶלֶף וּמֵאָה עוֹלָמוֹת וְנִכְלָלִים בְּתוֹכוֹ. וְנִרְשְׁמוּ אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת, וְנֶחְקְקוּ אַחֲרָיו. וְהוּא מִתְעַטֵּר בְּעִטּוּר חָקוּק, שֶׁכּוֹלֵל אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת.

וְא' הִיא אַחַת, אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'. אִשֶּׁה – זֶה הַקּוֹץ הַתָּלוּי לְמַטָּה, הַסּוֹד שֶׁל כָּל הַצְּבָאוֹת וְהַמַּחֲנוֹת אֵלּוּ וְאֵלּוּ. הָרֵיחַ – סוֹד שֶׁעַל אוֹתוֹ הַקּוֹץ שֶׁנֶּאֱחָז בָּאֶמְצַע. נִיחוֹחַ – הַמֶּרְכָּבָה שֶׁל הִתְפַּשְּׁטוּת הָאֶמְצַע, שֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו רוּחַ עֶלְיוֹנָה. לַה' –

עִילָּאָה דְּעַל גַּבֵּי אֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ מְקַיֵּים כּוּלָּא. וְכוּלָּא קִישׁוּרָא חָדָא.

וְדָא דַּאֲחוֹרֵי אֶמְצָעִיתָא, אָמַר, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ, לְאִתְחַבְּרָא עִמָּךְ, לִיטּוֹל בִּרְכָאן, מֵעֵם נְקוּדָה עִילָּאָה דַּעֲלָךְ. וְכַד נְהֵא דְּכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא, כֵּיוָן דְּתִטּוֹל בִּרְכָאן וְרַעֲוָא, אֲנָא וְקוֹצָא דְּתַלְיָא לְתַתָּא מִינִי, אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, נִתְרְעֵי אֲבַתְרָךְ, לְמֶהֱוֵי חַד שְׁלִימוּ עֵילָא וְתַתָּא. וּלְמֶהֱוֵי א' כָּל אֶחָד (כלא חד) בִּשְׁלִימוּ דִּילֵיהּ.

הֶבִיאָנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו וגו'. בְּכָה רַבִּי שִׁמְעוֹן כְּמִלְקַדְּמִין וַאֲמַר. הַלְוַאי יְהֵא בְּיָדָן לְגַלָּאָה רָזִין עִילָּאִין, חֶדְוָא אִיהוּ, הוֹאִיל וּרְעוּתֵיהּ לְגַלָּאָה רָזִין עִילָּאִין בְּדָרָא דָא.

אִית לְמִנְדַּע, דְּהָא קִישׁוּרָא דְּמִלִּין לָא אִשְׁתַּכָּחוּ בִּקְרָא, דְּכֵיוָן דַּאֲמַר מָשְׁכֵנִי, מַהוּ הֶבִיאָנִי

לשון הקודש

נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁעַל גַּב הָאֶמְצַע, שֶׁהוּא מְקַיֵּים אֶת הַכֹּל. וְהַכֹּל קֶשֶׁר אֶחָד.

וְזֶה שֶׁל אַחוֹרֵי הָאֶמְצַע, אָמַר מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ. לְהִתְחַבֵּר עִמָּךְ, לִטֹּל בְּרָכוֹת מֵעֵם הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁעָלֶיךָ. וּכְשֶׁנִּהְיֶה זָכָר וּנְקֵבָה יַחַד, כֵּיוָן שֶׁתִּטֹּל בְּרָכוֹת וְרָצוֹן, אֲנִי וְהַקּוֹץ שֶׁתָּלוּי לְמַטָּה מִמֶּנִּי – אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, נִתְרַצֶּה אַחֲרֶיךָ, לִהְיוֹת שְׁלֵמוּת אַחַת מַעְלָה וּמַטָּה, וְלִהְיוֹת א כָּל אֶחָד (הַכֹּל אֶחָד) בִּשְׁלֵמוּתוֹ.

הֶבִיאָנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו וְגוֹ' (שיר א). בָּכָה רַבִּי שִׁמְעוֹן כְּמוֹ מִקֶּדֶם, וְאָמַר, הַלְוַאי יִהְיֶה בְּיָדֵינוּ לְגַלּוֹת סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, שִׂמְחָה הִיא, הוֹאִיל וּרְצוֹנוֹ לְגַלּוֹת סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים בַּדּוֹר הַזֶּה.

יֵשׁ לָדַעַת, שֶׁהַרֵי קֶשֶׁר הַדְּבָרִים לֹא

הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, תְּבִיאֵנִי לַחֲדָרֶיךָ מִבָּעֵי לֵיהּ. וְעַל דָּא נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ.

אֶלָּא בְּרָזָא דְּאַתְוָון, תַּלְיָין עִילָּאִין וְתַתָּאִין, וְעָלְמִין כּוּלְּהוּ. וְקִישׁוּרָא דְּמִלִּין הָכִי הוּא, קִישׁוּרָא דְּתוּשְׁבַּחְתָּא לְגַבֵּי נְהוֹרָא, דַּעֲלָה אָמְרָה לְגַבֵּי בַּעֲלָהּ, אֶמְצָעִיתָא דְּאָלֶ"ף, מָשְׁכֵנִי עִמָּךְ, כְּמָה דְּאִתְּמַר, וְאַף עַל גַּב דַּאֲמַרְתְּ דָּא, בָּעָאת לְאִשְׁתַּבָּחָא לְגַבֵּיהּ, דְּאַף עַל גַּב דְּאִיהִי תְּחוֹתוֹי בְּשַׁחוּתָא לְגַבֵּי אֶמְצָעִיתָא דְּאָלֶ"ף, וּשְׁכִיבַת תְּחוֹתֵיהּ, אֲמָרַת לָאו אֲנָא בְּכָךְ, וְאַף עַל גַּב דַּאֲנָא לְגַבָּךְ הָכִי, הֲבִיאֵנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, אֲנָא בְּעִילּוּיָא וַחֲבִיבוּ לְגַבֵּי מַלְכָּא עִילָּאָה, בְּלָא שַׁחוּתָא.

דְּהָא הֲבִיאֵנִי חֲדָרָיו. בְּאָן אֲתַר, בְּאָת ה', דְּהָא אִתְּפַּשְׁטוּתָא דִּלְעֵילָא, רָזָא דְּמַלְכָּא עִילָּאָה,

לשון הקודש

נִמְצָאוּ בַּכָּתוּב, שֶׁבֵּינָן שֶׁאָמַר מָשְׁכֵנִי, מַה זֶּה הֲבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו? הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת תְּבִיאֵנִי לַחֲדָרֶיךָ, וְעַל זֶה נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ!

אֶלָּא בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת תְּלוּיִים הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים וְכָל הָעוֹלָמוֹת. וְקֶשֶׁר הַדְּבָרִים כָּךְ הוּא, קֶשֶׁר שֶׁל תִּשְׁבַּחַת לָאוֹר, שֶׁעָלֶיהָ אָמְרָה לְבַעְלָהּ, אֶמְצַע הָאָלֶ"ף, מָשְׁכֵנִי עִמָּךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְאַף עַל גַּב שֶׁאָמַרְתָּ זֶה, רָצִיתָה לְהִשְׁתַּבֵּחַ אֵלָיו, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהִיא תַּחְתָּיו בְּשַׁחוּת לְאֶמְצַע שֶׁל הָאָלֶ"ף וְשׁוֹכֶבֶת תַּחְתָּיו, אָמְרָה, אֵינִי בְּכָךְ. וְאַף עַל גַּב שֶׁאֲנִי אֵלֶיךָ כָּךְ, הֲבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, אֲנִי בְּעִלּוּי וַחֲבִיבוּת לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, בְּלִי שַׁחוּת.

שֶׁהֲרֵי הֲבִיאַנִי חֲדָרָיו, בְּאֵיזֶה מָקוֹם?

אָת הֵ"א אִיהוּ. וְהַהוּא דְּעָאל לְגַבֵּיהּ, אֲנָא אִיהִי. וּבְגִין כָּךְ, אֲנָא בְּתוּשְׁבַּחְתָּא סַגִּי, וּבְעִילוּיָא יַקִּירָא, אַף עַל גַּב דַּאֲנָא בְּשַׁחוּתָא לְגַבָּךְ.

וַאֲנָא לָא חַיִּישְׁנָא, אֶלָּא לְמֶהֱוֵי גַּבָּךְ בְּשַׁחוּתָא. וְאַתְּ דְּתִשְׁלוֹט עָלַי. וְעַל דָּא, אַף עַל גַּב דְּאֶהֱא יַתִּיר בְּשַׁחוּתָא לְגַבָּךְ, אֲנָא וְחַיָּילַי נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, חֶדְוָא וְרַעֲוָא אִית לָן לְמֶהֱוֵי לְגַבָּךְ, וְלָא לְאִתְפָּרְשָׁא מִינָךְ, דְּהָא כָּל חֶדְוָא וְרַעֲוָא לָאו אִיהִי אֶלָּא בָךְ, דְּהָא לֵית חֶדְוָא וּרְעוּ לְאִתְתָּא אֶלָּא בְּבַעֲלָהּ, וְלָא בְּאִמָּא וַאֲבוּהָ. הֶבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, וְלָא קַבִּילְנָא חֶדְוָא וּרְעוּ אֶלָּא בָךְ.

הֶבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, אִלֵּין אִינּוּן חַדְרֵי גַּן עֵדֶן. וְאִם תֹּאמַר חַדְרֵי גַּן עֵדֶן, אִיהִי גַּן עֵדֶן,

לשון הקודש

בְּאוֹת ה׳, שֶׁהֲרֵי הַהִתְפַּשְׁטוּת שֶׁל מַעְלָה, סוֹד הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, הִיא הָאוֹת ה"א. וְאוֹתוֹ שֶׁנִּכְנַס אֵלָיו, אֲנִי הִיא. וּמִשּׁוּם כָּךְ אֲנִי בְּתִשְׁבַּחַת רַבָּה וּבְעִלּוּי נִכְבָּד, אַף עַל גַּב שֶׁאֲנִי בְּשַׁחוּת אֵלֶיךָ.

וַאֲנִי לֹא חוֹשֶׁשֶׁת אֶלָּא לִהְיוֹת אֵלֶיךָ בְּשַׁחוּת, וְאַתָּה שֶׁתִּשְׁלֹט עָלַי. וְעַל זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁאֶהְיֶה יוֹתֵר בְּשַׁחוּת אֵלֶיךָ, אֲנִי וְצִבְאוֹתַי נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ. שִׂמְחָה וְרָצוֹן יֵשׁ לָנוּ לִהְיוֹת אֶצְלְךָ וְלֹא לְהִפָּרֵד מִמְּךָ, שֶׁהֲרֵי כָּל הַשִּׂמְחָה וְהָרָצוֹן אֵינָם אֶלָּא בְּךָ, שֶׁהֲרֵי אֵין שִׂמְחָה וְרָצוֹן לָאִשָּׁה אֶלָּא עִם בַּעְלָהּ, וְלֹא בְּאִמָּהּ וְאָבִיהָ. הֶבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, וְלֹא קִבַּלְתִּי שִׂמְחָה וְרָצוֹן אֶלָּא בְּךָ.

הֶבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו – אֵלּוּ הֵם חַדְרֵי

וְאִיהִי אָמְרַת הָכִי. אֶלָּא, אִינּוּן חֲדָרִים דְּגַן עֵדֶן אִתְזָנַת מִנַּיְיהוּ, וְאִתְקְרֵי בְּהוּ.

חֲדָרָא קַדְמָאָה, י"ה, דָּא חֲדָרָא, וְאִידְרָא עִילָּאָה דְּלֵית בֵּיהּ חֵיזוּ, וְלָא גַּוָּון כְּלָל, אֶלָּא כְּמָא דְּאִצְטַבַּע לְפוּם שַׁעֲתָא בִּמְדִידוּ דְּבוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, וְהָדַר סַלְקָא לְאֵין סוֹף, בִּסְתִירוּ דְּגָנֵיז.

הַאי חֲדָרָא קַדְמָאָה כַּד סַלְקָא מִשְׁחֲתָא, אִתְעֲבָרָא צְבִיעוּ דְגַוְונָא וְאִתְטַמַּר, וְלָא אִתְחֲזֵי בֵּיהּ גַּוָּון כְּלָל. כְּדֵין בְּאַרְבַּע סִטְרִין, אִתְחַזְיָין בִּטְמִירוּ, וְאִתְכַּסְיָין בְּאִתְגַּלְיָא, אַרְבַּע אַתְוָון, אִינּוּן: אָהְיֶ"ה (אֲשֶׁר אֶהְיֶה).

עַל מָה אִתְקְרֵי הָכִי דְּזַמִּין לְאִתְגַּלְיָיא מִגּוֹ רֵיחָא דַּעֲלָהּ. וּבְגִין דְּעַד לָא אִתְמְלִיאַת לְאַנְהָרָא לְתַתָּא, אִתְקְרֵי אָהְיֶ"ה.

לשון הקודש

גַּן עֵדֶן. וְאִם תֹּאמַר, חַדְרֵי גַּן עֵדֶן הִיא גַּן עֵדֶן, וְהִיא אוֹמֶרֶת כָּךְ? אֶלָּא אוֹתָם חֲדָרִים שֶׁגַּן עֵדֶן נִזּוֹן מֵהֶם וְנִקְרָא בָהֶם.

הַחֶדֶר הָרִאשׁוֹן, י"ה, זֶה חֶדֶר, וְחֶדֶר עֶלְיוֹן שֶׁאֵין בּוֹ מַרְאֶה וְלֹא גָּוֶן כְּלָל, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁנִּצְבָּע לְפִי שָׁעָה בְּמִדִּידַת הַנִּיצוֹץ הַקָּשֶׁה, וְחוֹזֵר עוֹלֶה לְאֵין סוֹף, בַּסֵּתֶר שֶׁגּוּנֵז.

הַחֶדֶר הָרִאשׁוֹן הַזֶּה, כְּשֶׁעוֹלָה הַמִּדָּה, עוֹבֵר הַצֶּבַע שֶׁל הַגָּוֶן וְנִטְמָן, וְלֹא נִרְאֶה בּוֹ גָּוֶן כְּלָל. אָז בְּאַרְבָּעָה צְדָדִים, נִרְאִים בַּסֵּתֶר וְנִכְסִים בַּגָּלוּי אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, וְהֵם: אָהְיֶה (אֲשֶׁר אֶהְיֶה).

עַל מַה נִּקְרָא כָּךְ? שֶׁעָתִיד לְהִתְגַּלּוֹת מִתּוֹךְ הָרֵיחַ שֶׁעָלֶיהָ. וּמִשּׁוּם שֶׁטֶּרֶם הִתְמַלְּאָה לְהָאִיר לְמַטָּה, נִקְרֵאת אָהְיֶ"ה.

וְסִימָנָא דָּא שִׁירוּתָא דִּנְבוּאָה דְּמֹשֶׁה, דְּעַד כָּאן לָא נָפְקַת סִיהֲרָא מִכִּסּוּיָהּ, לְאִתְנַהֲרָא מִגּוֹ שִׁמְשָׁא. וְכֵיוָן דְּסִיהֲרָא הֲוַת בַּחֲשׁוֹכָא, עַד כְּעָן שִׁמְשָׁא לָא נָהִיר לְגַבָּהּ, וְאִידְּרָא עִילָּאָה דָּא לָא אִתְגַּלְיָיא לְאַנְהָרָא, דְּהָא הַהוּא רֵיחָא עִילָּאָה, סָלְקָא לְגוֹ סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, דְּלָא אִתְיְדַע כְּלָל, וּכְדֵין אֶהְיֶ"ה.

וְכַד תָּב לְאַתְרֵיהּ, כְּדֵין קָיְימָא וַדַּאי לְאַנְהָרָא לְכוּלָּא, וּכְדֵין אֲשֶׁר, אֶהְיֶה, דְּהָא כְּדֵין אִתְתַּקְנָן לְאִתְמַלְיָא, מִגּוֹ שְׁבִיל חַד דַּקִּיק, (דף פ ע"ב) דְּעַיֵּיל בֵּיהּ בִּסְתִימוּ. וְעִם כָּל דָּא, בִּשְׁמָהָן אִלֵּין, עַד כְּעָן לָא אִתְגַּלְיָיא לְאַנְהָרָא בּוּצִינִין.

לְבָתַר אֶהְיֶה תְּלִיתָאָה, דְּהָא זְמִינַת לְאִתְגַּלְיָא, וּלְאַפְּשָׁטָא נְהוֹרִין לְכָל סְטַר, וְדָא אִיהוּ אֶהְיֶ"ה, הָא אֲנָא זַמִּין לְאִתְגַּלְיָיא.

לשון הקודש

וְסִימָן זֶה רֵאשִׁית נְבוּאַת מֹשֶׁה, שֶׁעַד כָּאן לֹא יָצְאָה הַלְּבָנָה מִכִּסּוּיָהּ לִהְיוֹת מוּאֶרֶת מִתּוֹךְ הַשֶּׁמֶשׁ. וְכֵיוָן שֶׁהַלְּבָנָה הָיְתָה בַּחֲשֵׁכָה, עַד עַכְשָׁו הַשֶּׁמֶשׁ לֹא מֵאִיר לָהּ, וְהַחֵדֶר הָעֶלְיוֹן הַזֶּה לֹא הִתְגַּלָּה לְהָאִיר, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ רֵיחַ עֶלְיוֹן עוֹלֶה לְתוֹךְ נִסְתָּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, שֶׁאֵין נוֹדָע כְּלָל, וְאָז אֶהְיֶ"ה.

וּכְשֶׁשָּׁב לִמְקוֹמוֹ, אָז וַדַּאי עוֹמֵד לְהָאִיר לַכֹּל, וְאָז אֲשֶׁר אֶהְיֶה, שֶׁהֲרֵי אָז הִתְתַּקְּנוּ לְהִתְמַלֵּא מִתּוֹךְ שְׁבִיל דַּק אֶחָד שֶׁנִּכְנָס בּוֹ בַּסֵּתֶר. וְעִם כָּל זֶה, בַּשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ, עַד עַכְשָׁו לֹא הִתְגַּלָּה לְהָאִיר הַמְּנוֹרוֹת.

אַחַר כָּךְ אֶהְיֶה הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהֲרֵי עֲתִידָה לְהִתְגַּלּוֹת וּלְהַפְשִׁיט אוֹרוֹת לְכָל צַד, וְזֶהוּ אֶהְיֶ"ה, הֲרֵינִי עָתִיד לְהִתְגַּלּוֹת.

וְדָא תְּלִיתָאָה, תִּיקוּנָא דְשׁוֹפָר לַאֲפָקָא קָלָא. וְכֵיוָן דְּנָפַק הַהוּא קָלָא בִּתְקִיפוּ דְשִׁירוּתָא דְקָלָא, נְפֵיק בְּתוֹקְפָא דְהַהוּא דְתָקַע לֵיהּ, הַהוּא שִׁירוּתָא דְקָלָא אִיקְרֵי יהו"ה. בְּגִין דְהַהוּא תוֹקְפָא דְשִׁירוּתָא תָּב לְאַתְרֵיהּ, וְלָא (אִתְגַּלְיָא) כִּשְׁאָר שְׁמָהָן. לְבָתַר כַּד אִתְפַּשַּׁט קָלָא בִּפְשִׁיטוּ דְנַיְיחָא, כְּדֵין אִיקְרֵי יהו"ה, שְׁמָא דְאִתְגַּלְיָא.

הָכָא רָזָא דְרָזִין, לְיִדְעֵי חָכְמְתָא עִילָּאָה. וּזְעִירִין אִינוּן (דְּיָדְעִין) שְׁמָא דָא. וְאַף עַל גַּב דְּהָא אוֹקִימְנָא בְּרָזָא דְאַתְוָון, וְהָכִי אִיהוּ. אֲבָל נְקוּדֵי וְטַעֲמֵי, קַבָּלָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, בְּאוֹרַח סָתִים, לְחַכִּימֵי לִבָּא.

וְרָזָא דָא, (שמות לא ו) וּבְלֵב כָּל חֲכַם לֵב נָתַתִּי חָכְמָה. דְּהָא מֵרָזָא דִנְקוּדֵי וּתְנוּעֵי דְטַעֲמֵי, הֲווֹ יָדְעִין לְאַנְהָרָא צִיּוּרִין דִּלְעֵילָא. דְּהָא נְקוּדֵי

לשון הקודש

וְזֶה הַשְּׁלִישִׁי, תִּקּוּן הַשּׁוֹפָר לְהוֹצִיא קוֹל. וְכֵיוָן שֶׁיָּצָא אוֹתוֹ הַקּוֹל בַּחֹזֶק שֶׁל רֵאשִׁית הַקּוֹל, יוֹצֵא בַּתֹּקֶף שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁתָּקַע אוֹתוֹ. אוֹתוֹ רֵאשִׁית הַקּוֹל נִקְרָא יהו"ה, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הַחֹזֶק שֶׁל הָרֵאשִׁית שָׁב לִמְקוֹמוֹ, וְלֹא (הִתְגַּלָּה) כִּשְׁאָר הַשֵּׁמוֹת. אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהִתְפַּשֵּׁט הַקּוֹל בְּהִתְפַּשְּׁטוּת שֶׁל מְנוּחָה, אָז נִקְרָא יהו"ה, הַשֵּׁם שֶׁהִתְגַּלָּה.

כָּאן סוֹד הַסּוֹדוֹת לְיוֹדְעֵי הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, וּמְעַטִּים הֵם (שֶׁיּוֹדְעִים) שֵׁם זֶה. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵרֵי בֵּאַרְנוּ בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת, וְכָךְ הוּא. אֲבָל נְקֻדּוֹת וּטְעָמִים קַבָּלָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר, לְחַכְמֵי הַלֵּב.

וְזֶה סוֹד (שמות לא) וּבְלֵב כָּל חֲכַם לֵב נָתַתִּי חָכְמָה. שֶׁהֵרֵי מִסּוֹד הַנְּקֻדּוֹת וְהַתְּנוּעוֹת שֶׁל הַטְּעָמִים הָיוּ יוֹדְעִים לְהָאִיר הַצִּיּוּרִים

דְּאַתְוָון מִתְנַהֲרָן (מִתְנַהֲגָן) בְּהוּ הֲווֹ יָדְעִין, וּבְרָזָא דִילְהוֹן הֲווֹ יָדְעִין וְאִשְׁתְּמוֹדְעָן לְקַיְּימָא הַהוּא צִיּוּרָא בְּרָזָא עִילָּאָה.

בְּגִין דְּכַוָּונָה וּרְעוּתָא אִיצְטְרִיךְ לְכָל אִינּוּן עוֹבָדִין וְצִיּוּרִין עִילָּאִין דִּלְעֵילָא. וְאִינּוּן הֲווֹ יָדְעֵי מִגּוֹ רָזָא דְצִיּוּרָא דִּנְקוּדֵי, לְשַׁוָּואָה רְעוּתָא וְלִבָּא בְּכָל עוֹבָדָא וְעוֹבָדָא.

כָּל אִינּוּן צִיּוּרִין דְּמַשְׁכְּנָא, לָא הַוְיָן אֶלָּא רָזָא דְּאַתְוָון דַּקִּיקִין. בְּגִין דְּאִית אַתְוָון עִילָּאִין רַבְרְבִין, וְאִית אַתְוָון זְעִירִין דַּקִּיקִין. אַתְוָון זְעִירִין דַּקִּיקִין, אִינּוּן עוֹבָדָא דְמַשְׁכְּנָא. אַתְוָון עִילָּאִין רַבְרְבִין, עוֹבָדָא דְּבֵי מַקְדְּשָׁא דְּבַית רִאשׁוֹן, וְהַנֵּי לָא אִתְעֲבִידוּ לְאִתְקַדְּשָׁא לְעֵילָא, אֶלָּא בְּצִיּוּרָא דָא.

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה. שֶׁהֲרֵי הַנְּקֻדּוֹת שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת מְאִירִים (מִתְנַהֲגִים) בָּהֶם הָיוּ יוֹדְעִים, וּבְסוֹד שֶׁלָּהֶם הָיוּ יוֹדְעִים וּמַכִּירִים לְקַיֵּם אוֹתוֹ הַצִּיּוּר בְּסוֹד עֶלְיוֹן.

מִשּׁוּם שֶׁכַּוָּנָה וְרָצוֹן צָרִיךְ לְכָל אוֹתָם הַמַּעֲשִׂים וְהַצִּיּוּרִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁל מַעְלָה, וְהֵם הָיוּ יוֹדְעִים מִתּוֹךְ סוֹד הַצִּיּוּר שֶׁל הַנְּקֻדּוֹת לְשִׂים רָצוֹן וְלֵב בְּכָל מַעֲשֶׂה וּמַעֲשֶׂה.

כָּל אוֹתָם צִיּוּרֵי הַמִּשְׁכָּן לֹא הָיוּ אֶלָּא סוֹד הָאוֹתִיּוֹת הַקְּטַנּוֹת, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ אוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת גְּדוֹלוֹת, וְיֵשׁ אוֹתִיּוֹת קְטַנּוֹת דַּקּוֹת. הָאוֹתִיּוֹת הַקְּטַנּוֹת הַדַּקּוֹת הָיוּ מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן. הָאוֹתִיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הַגְּדוֹלוֹת – מַעֲשֵׂה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל בַּיִת רִאשׁוֹן, וְאֵלּוּ לֹא נַעֲשׂוּ לְהִתְקַדֵּשׁ לְמַעְלָה אֶלָּא בַּצִּיּוּר הַזֶּה.

דְּרָזָא דִּנְקוּדֵי דְּאַתְוָון דַּקִּיקִין, אִינּוּן מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא. וּנְקוּדֵי דְּאַתְוָון עִילָּאִין רַבְּרְבִין, אִינּוּן מִסִּטְרָא דְיָמִינָא. וְאִלֵּין כְּגַוְונָא דְאִלֵּין אִתְנַשֵּׁי מֵעָלְמָא, בַּר דְּאָתוֹ חַכִּימֵי, דְּקַבִּילוּ נְהִירוּ דְּחָכְמְתָא מִקַּדְמָאי, וַאֲקִימוּ לוֹן עַל אַתְוָון, לְנַטְלָא אַתְוָון מַטְלָנֵהוֹן בְּגִינַיְיהוּ. וְעַל דָּא עֲבִידְתָּא דְמַשְׁכְּנָא, וַעֲבִידְתָּא דְּבֵי מַקְדְּשָׁא, בְּצִיּוּרָא נְקוּדֵי הֲווֹ שְׁלֵמִין בִּרְעוּתָא וְכַוָּנָה.

תְּנוּעֵי דְּטַעֲמֵי קַיְימוּ כּוּלָּא עַל יְדָא דְמשֶׁה. וְעַל דָּא, (שם לט לג) וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה, דְּאִיהוּ קַיֵּים כּוּלָּא בְּרָזָא דִלְהוֹן.

בִּתְנוּעֵי דְטַעֲמֵי, אִית בְּהוּ תְּנוּעֵי בְּרָזָא דִלְתַתָּא, לְאַנְהָגָא וּלְקַיְימָא עוֹבָדָא דְמַשְׁכְּנָא. וְאִית בְּהוּ תְּנוּעֵי בְּרָזָא דִלְעֵילָא, לְאַנְהָגָא וּלְקַיְימָא עוֹבָדָא דְבֵי מַקְדְּשָׁא.

לשון הקודש

שֶׁסּוֹד הַנִּקֻּדּוֹת שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הַדַּקּוֹת הֵן מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְהַנִּקֻּדּוֹת שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הַגְּדוֹלוֹת הֵן מִצַּד הַיָּמִין. וְאֵלּוּ כְּמוֹ אֵלּוּ נִשְׁכְּחוּ מֵהָעוֹלָם, רַק שֶׁבָּאוּ חֲכָמִים, שֶׁקִּבְּלוּ אֶת אוֹר הַחָכְמָה מֵהָרִאשׁוֹנִים, וּבֵאֲרוּ אוֹתָם עַל הָאוֹתִיּוֹת, לִנְסֹעַ הָאוֹתִיּוֹת מַסְעֵיהֶם בִּשְׁבִילָם. וְעַל כֵּן עֲבוֹדַת הַמִּשְׁכָּן וַעֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בַּצִּיּוּר שֶׁל הַנִּקֻּדּוֹת הָיוּ שְׁלֵמִים בְּרָצוֹן וּבְכַוָּנָה.

תְּנוּעוֹת הַטְּעָמִים קָמוּ כֻּלָּן עַל יַד מֹשֶׁה. וְעַל כֵּן (שמות לט) וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה, שֶׁהוּא הֶעֱמִיד הַכֹּל בְּסוֹד שֶׁלָּהֶם.

בַּתְּנוּעוֹת שֶׁל הַטְּעָמִים, יֵשׁ בָּהֶן תְּנוּעוֹת בְּסוֹד שֶׁלְּמַטָּה, לְהַנְהִיג וּלְקַיֵּם אֶת מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן. וְיֵשׁ בָּהֶן תְּנוּעוֹת בְּסוֹד

שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, לָא אִצְטְרִיךְ לִנְקוּדֵי וּלְטַעֲמֵי, אֶלָּא אִינּוּן הֲווֹ אַתְיָין בִּסְתִימוּ וּלְחִישׁוּ, וּמִתְצַיְּירִין בִּגְלִיפוּ (נ"א בִּגְלִיפוּי) צִיּוּרֵי מַקְדְּשָׁא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (מ"א ו ז) וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ, וַדַּאי, אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה. אֶבֶן שְׁלֵמָה, וְלֹא חָסְרָה בְּאַתְוָון דַּקִּיקִין, כְּעוֹבָדָא דְּמַשְׁכְּנָא. וּמַקָּבוֹת וְהַגַּרְזֶן כָּל כְּלִי בַרְזֶל לֹא נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ. לֹא נִשְׁמַע וַדַּאי, דְּהָא אַתְרֵיהּ גָּרַם דְּאִיהוּ בִּלְחִישׁוּ.

וְעַל דָּא, סֵפֶר תּוֹרָה דְּאִיהוּ דְּיוֹקְנָא דְּבֵי מַקְדְּשָׁא, לֵית בֵּיהּ דְּיוֹקְנָא דְּטַעֲמֵי וּנְקוּדֵי, דְּכוּלָּא סָתִים בְּגַוְוֵיהּ, כְּגַוְוֵנָא דִּדְיוֹקְנָא דְּרָזָא דְּבֵי מַקְדְּשָׁא קַדְמָאָה, דְּטַעֲמֵי וּנְקוּדֵי הֲווֹ סְתִימִין בְּגַוְוֵיהּ.

וּדְחִיקוּ דְּתוֹקְפָּא דְּשִׁירוּתָא דְּקָלָא, אַהֲדַר לְאַתְרֵיהּ, וּנְקוּדֵי דִילֵיהּ בְּאַתְוָון

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה, לְהַנְהִיג וּלְקַיֵּם מַעֲשֵׂה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ לֹא הִצְטָרֵךְ לַנְּקֻדּוֹת וְלַטְּעָמִים, אֶלָּא הֵם הָיוּ בָּאִים בְּסֵתֶר וְלַחַשׁ, וּמִצְטַיְּרִים בַּחֲקִיקַת (בַּחֲקִיקוֹת) צִיּוּרֵי הַמִּקְדָּשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ו) וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ, וַדַּאי, אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה. אֶבֶן שְׁלֵמָה, וְלֹא חָסְרָה בְּאוֹתִיּוֹת דַּקּוֹת, כְּמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן. וּמַקָּבוֹת וְהַגַּרְזֶן כָּל כְּלִי בַרְזֶל לֹא נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ, לֹא נִשְׁמַע וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי מְקוֹמוֹ גָּרַם שֶׁהוּא בְּלַחַשׁ.

וְעַל כֵּן סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁהוּא דְּיוֹקָן שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אֵין בּוֹ דְּיוֹקָן שֶׁל טְעָמִים וּנְקֻדּוֹת, שֶׁהַכֹּל נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ, כְּמוֹ שֶׁהַדְּיוֹקָן שֶׁל סוֹד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָרִאשׁוֹן, שֶׁטְּעָמִים וּנְקֻדּוֹת הָיוּ נִסְתָּרִים בְּתוֹכוֹ.

וְהַדְּחַק שֶׁל תֹּקֶף הָרֵאשִׁית שֶׁל הַקּוֹל

יהו"ה (אינון, בְּרָזָא דִשְׁמָא אֱלֹהִים). וּבְגִינַיְיהוּ אִיקָרֵי בִּשְׁמָא דָא, לְאִתְגַּלְיָא אֱלֹהִים חַיִּים. וְעַל דָּא נְקוּדֵי מִתַּתָּא לְעֵילָא וּמֵעֵילָא לְתַתָּא כָּנֵיש וְנָטִיל, וְאַהֲדַר לְאַתְרֵיהּ.

לְבָתַר אִתְפַּשֵּׁיט בִּפְשִׁיטוּ דְּנַיְיחָא, וְאִתְהַדְּרוּ נְקוּדֵי, כְּגַוְונָא דְרָזָא עִילָּאָה, לְמֶהֱוֵי כּוּלָּא רָזָא חָדָא כִּדְקָא יָאוֹת. אַתְוָון וּנְקוּדֵי כְּגַוְונָא חָדָא. נְקוּדֵי בִּתְלַת אַתְוָון קַדְמָאִין. ה בַּתְרָאָה, לֵית לָהּ נְהוֹרָא מִגַּרְמָהּ כְּלוּם. י אִיהוּ אִתְנְהִיר בֵּיהּ נְהִירוּ דִּנְקוּדָה בְּהַהוּא גַוְונָא מַמָּשׁ, וְהַהוּא דְיוֹקְנָא מַמָּשׁ. ה, נְהִירוּ דִּנְקוּדָה בְּהַהוּא גַוְונָא, וְרָזָא חָדָא. ו דְּאִיהוּ אֶמְצָעִיתָא, בְּרָזָא דִילֵיהּ לְמֶהֱוֵי כּוּלָּא גּוּפָא וְרוּחָא, בְּדִיוֹקְנָא וּנְהִירוּ שְׁלִים, כִּדְקָא יָאוֹת.

וְעַל דָּא, שְׁמָא דָא שְׁמָא דְרַחֲמֵי, דְּאַתְוָון וּנְקוּדֵי בְּדִיוֹקְנָא וְרָזָא חָדָא, בְּאוֹרַח מֵישַׁר. כַּד

לשון הקודש

חוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ, וּנְקֻדּוֹתָיו בְּאוֹתִיּוֹת יֶהוֹ"ה (הֵם בַּסּוֹד שֶׁל שֵׁם אֱלֹהִים). וּבִשְׁבִילָם נִקְרָא בַּשֵּׁם הַזֶּה, לְגַלּוֹת אֱלֹהִים חַיִּים, וְעַל זֶה נְקֻדּוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה מְכַנֵּס וְנוֹסֵעַ, וְחוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ.

אַחַר כָּךְ מִתְפַּשֵּׁט בְּהִתְפַּשְׁטוּת שֶׁל מְנוּחָה, וְחוֹזְרוֹת הַנְּקֻדּוֹת, כְּמוֹ הַסּוֹד הָעֶלְיוֹן, שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה בְּסוֹד אֶחָד כָּרָאוּי. הָאוֹתִיּוֹת וְהַנְּקֻדּוֹת בְּגֶוֶן אֶחָד.

הַנְּקֻדּוֹת בְּשָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת. ה' אַחֲרוֹנָה, אֵין לָהּ אוֹר מֵעַצְמָהּ כְּלוּם. י' הוּא מֵאִיר בּוֹ אוֹ שֶׁל נְקֻדָּה בְּאוֹתוֹ גֶוֶן מַמָּשׁ וְאוֹתוֹ דְיוֹקָן מַמָּשׁ. ה' הָאוֹר שֶׁל הַנְּקֻדָּה בְּאוֹתוֹ הַגֶּוֶן וְסוֹד אֶחָד. ו' שֶׁהוּא בָּאֶמְצַע, בַּסּוֹד שֶׁלּוֹ שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל, גּוּף וְרוּחַ, בְּדִיוֹקָן וְאוֹר שָׁלֵם כָּרָאוּי.

וְעַל זֶה (שמות יד) שֵׁם זֶה הוּא שֵׁם הָרַחֲמִים, שֶׁהָאוֹתִיּוֹת וְהַנְּקֻדּוֹת בְּדִיוֹקָן וְסוֹד אֶחָד,

אַתְוָון וּנְקוּדֵי בַּעֲקִימוּ דָּא מִן דָּא, כְּדֵין לָאו אִיהוּ בְּאוֹרַח דְּרַחֲמֵי, דְּהָא בְּהִפּוּכָא קַיְימָא.

וְרָזָא דָא, (שמות יד כ) וַיָּבֹא בֵּין מַחֲנֵה מִצְרַיִם וכו', בְּרָזָא דְּאַתְוָון גְּלִיפִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִתְחֲזֵי בְּאִינּוּן תְּלַת סִטְרִין. וְהַהוּא דְּהִפּוּכָא, לָאו אִיהוּ בְּאוֹרַח דְּרַחֲמֵי, בְּגִין דְּמִתְהַפְּכָן אַתְוָון. וְכָל שְׁכֵּן אַתְוָון דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא אָחֳרָא.

ה' בַּתְרָאָה, לֵית לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם. וּבְגִין כָּךְ לֵית לָהּ נְקוּדָה מִגַּרְמָהּ, בַּר כַּד עָבְדָא שְׁלִיחוּתָא, דְּאוֹזְפִין לָהּ חַד נְקוּדָה, לְאָעָלָא וּלְמֶעְבַּד חֵילִין וְתוֹקְפָא. כְּמָה דְּאוֹזְפִין לָהּ נְקוּדָה לַאֲעָלָא, אוֹף הָכִי אוֹזְפִין לָהּ אַתְוָון, דְּאִינּוּן רָזָא עִילָּאָה לְאַשְׁלָמָא בְּהַהוּא שְׁלִיחוּתָא.

לשון הקודש

בְּדֶרֶךְ יָשָׁר. כְּשֶׁהָאוֹתִיּוֹת וְהַנִּקֻּדּוֹת בַּעֲקִימוּת זֶה מִזֶּה, אָז אֵינוֹ בְּדֶרֶךְ שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁהֲרֵי עוֹמֵד בְּהֵפֶךְ.

וְזֶה סוֹד וַיָּבֹא בֵּין מַחֲנֵה מִצְרַיִם וְכוּ', בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת הַחֲקוּקוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִרְאֶה בְּאוֹתָם שְׁלֹשָׁה צְדָדִים. וְאוֹתוֹ שֶׁל הַהִפּוּךְ אֵינוֹ בְּדֶרֶךְ הָרַחֲמִים, מִשּׁוּם שֶׁהָאוֹתִיּוֹת מִתְהַפְּכוֹת, וְכָל שֶׁכֵּן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן כְּגָוֶן אַחֵר.

לַה"א הָאַחֲרוֹנָה אֵין לָהּ מֵעַצְמָהּ כְּלוּם. וּמִשּׁוּם כָּךְ אֵין לָהּ נְקֻדָּה מֵעַצְמָהּ, רַק כְּשֶׁעוֹשָׂה שְׁלִיחוּת, שֶׁמְּלַוִּים אוֹתָהּ נְקֻדָּה אַחַת לְהִכָּנֵס וְלַעֲשׂוֹת חַיִל וְתֹקֶף. כְּמוֹ שֶׁמְּלַוִּים אוֹתָהּ נְקֻדָּה לְהִכָּנֵס, אַף כָּךְ מְלַוִּים אוֹתָהּ הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם סוֹד עֶלְיוֹן לְהַשְׁלִים אֶת אוֹתָהּ שְׁלִיחוּת.

חַדְרָא תִּנְיָינָא, אֵ"ל. דָּא חַדְרָא וְאִדְּרָא דְּיָמִינָא,דְּאִית בֵּיהּ חֵיזוּ, דְּאִתְטַמַּר וְאִתְגְּנֵיז. כֵּיוָן דְּנָפִיק וְנָהִיר לְפוּם שַׁעֲתָא, מִיָּד אִתְגְּנֵיז.

אֵ"ל, אַמַּאי אִיקְּרֵי הָכִי. א, אִיהוּ רָזָא דִּנְהוֹרָא קַדְמָאָה, דְּכָלִיל בִּתְרֵין נְהוֹרִין, וְעַל דָּא א' אִיהוּ חַד. מִתַּמָּן שִׁירוּתָא לְאִתְנַהֲרָא וּלְאִתְפַּשְׁטָא נְהוֹרִין לְכָל סְטַר, וְעַל דָּא אִיהוּ קַדְמָאָה לְכָל אַתְוָון, שִׁירוּתָא דְכֻלְּהוּ.

כְּלָלָא דִתְלַת, דְּאִינוּן חַד. תְּלַת (וּתְלָתִין) נְהוֹרִין אִינוּן כְּלִילִין בְּאוֹת א'. בִּדְרוֹעָא חָדָא בְּחַד סִטְרָא. וּדְרוֹעָא חָדָא בְּחַד סִטְרָא. ו בְּאֶמְצָעִיתָא, דְּכָלִיל תְּרֵין דְּרוֹעִין,דְּתְרֵין סִטְרִין.

וְאִצְטְרִיךְ שִׁיעוּרָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בִּתְרֵין דְּרוֹעִין דְּתְרֵין סִטְרִין. בְּגִין דְּאִיהוּ נָטִיל לוֹן,

לשון הקודש

חֶדֶר שֵׁנִי – אֵל. זֶה חֶדֶר וְאִדְּרָא שֶׁל יָמִין, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַרְאֶה שֶׁנִּטְמָן וְנִגְנָז. כֵּיוָן שֶׁיּוֹצֵא וּמֵאִיר לְפִי שָׁעָה, מִיָּד נִגְנָז.

אֵל, לָמָּה נִקְרָא כָּךְ? א – הוּא סוֹד הָאוֹר הָרִאשׁוֹן, שֶׁכָּלוּל בִּשְׁנֵי אוֹרוֹת, וְעַל זֶה א' הוּא אֶחָד. מִשָּׁם הָרֵאשִׁית לְהָאִיר וְשֶׁיִּתְפַּשְׁטוּ אוֹרוֹת לְכָל צַד, וְעַל כֵּן הוּא רִאשׁוֹן לְכָל הָאוֹתִיּוֹת, הָרֵאשִׁית שֶׁל כֻּלָּם.

הַכְּלָל שֶׁל שָׁלֹשׁ, שֶׁהֵם אֶחָד, שְׁלֹשָׁה (וּשְׁלֹשִׁים) אוֹרוֹת כְּלוּלִים בָּאוֹת א', בִּזְרוֹעַ אַחַת בְּצַד אֶחָד, וּבִזְרוֹעַ אַחַת בְּצַד אֶחָד. ו' בָּאֶמְצַע, שֶׁכּוֹלֶלֶת שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת שֶׁל שְׁנֵי צְדָדִים.

וְצָרִיךְ הַשִּׁעוּר שֶׁל הָאֶמְצַע בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת שֶׁל שְׁנֵי צְדָדִים, מִשּׁוּם שֶׁהוּא

וְאִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי בְּתַרְוַיְיהוּ. א, אֵשׁ מִסִּטְרָא דָא. מַיִם מִסִּטְרָא דָא. רוּחַ פְּסִיק בְּאֶמְצָעִיתָא, וְנָטִיל בִּתְרֵין סִטְרִין, וְכוּלָּא אִינּוּן חַד.

תּוּ, א' דָא, אִתְפַּשַּׁט וְאִתְכְּלִיל בִּכְלָלָא דְּכֻלְּהוּ, וְכֵיוָן דְּאִיהוּ כָּלִיל בִּשְׁלִימוּ דִּתְרֵין סִטְרִין, דְּאִתְעָרוּ דִּתְלָתָא (דִּלְתָתָא), אִתְעַר לְגַבֵּי נוּקְבֵיהּ, וְאִתְהַפַּךְ א בְּרָזָא (דף פא ע"א) אָחֳרָא. וְנָטִיל נוּקְבֵיהּ לְתַתָּא מִינֵיהּ, וּמִתְחַבְּרָאן כַּחֲדָא, וּכְדֵין נְקוּדָה עִילָּאָה שַׁרְיָא עֲלֵיהּ, לְאַחֲזָאָה דִּנְהוֹרָא עִילָּאָה, נְקוּדָה קַמַּיְיתָא, בְּרָזָא דִשְׁכִינְתָּא עִילָּאָה, לָא שַׁרְיָא אֶלָּא בַּאֲתַר דְּאִיהוּ דְּכַר וְנוּקְבָא מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת (בראשית א א), הָא הָכָא אַרְבַּע אַלְפִּין, מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא דְּכַר וְנוּקְבָא, בְּאַרְבַּע תֵּיבִין, בְּכָל תֵּיבָה וְתֵיבָה א' דְּאִיהוּ

לשון הקודש

נוֹטֵל אוֹתָם, וְהוּא לְבַדּוֹ בִּשְׁנֵיהֶם. א – אֵשׁ מִצַּד זֶה, מַיִם מִצַּד זֶה. הָרוּחַ מַפְסִיקָה בָּאֶמְצַע, וְנוֹסַעַת בִּשְׁנֵי צְדָדִים, וְהַכֹּל הֵם אֶחָד.

עוֹד, א' הַזּוֹ מִתְפַּשֶּׁטֶת וְנִכְלֶלֶת בַּכְּלָל שֶׁל כֻּלָּם, וְכֵיוָן שֶׁהוּא כּוֹלֵל בִּשְׁלֵמוּת שֶׁל שְׁנֵי צְדָדִים, שֶׁהֵעִירוּ שְׁלֹשָׁה (שֶׁלְּמַטָּה), מִתְעוֹרֵר לִנְקֵבָתוֹ, וּמִתְהַפֵּךְ א' בְּסוֹד אַחֵר. וְנוֹטֵל נְקֵבָתוֹ לְמַטָּה מִמֶּנּוּ, וּמִתְחַבְּרִים יַחַד, וְאָז הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שׁוֹרָה עָלָיו, לְהַרְאוֹת שֶׁהָאוֹר הָעֶלְיוֹן, הַנְּקֻדָּה הָרִאשׁוֹנָה, בְּסוֹד הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, אֵין שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁזָּכָר וּנְקֵבָה מְחֻבָּרִים יַחַד.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת – הֲרֵי כָּאן אַרְבַּע אָלְפֵי"ם, מְחֻבָּרִים יַחַד זָכָר וּנְקֵבָה

דְכַר. וּבְכָל תֵּיבָה וְתֵיבָה, אָת חַד דְּאִיהוּ נוּקְבָא.

וּבְסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, בְּרֵאשִׁית, אָדָם וְאִתְּתֵיהּ. בָּרָא, אַבְרָהָם וְנוּקְבֵיהּ. אֱלֹהִים, יִצְחָק וְנוּקְבֵיהּ. אֵת, יַעֲקֹב וְנוּקְבֵיהּ.

וְאִי תֵּימָא אָת נוּקְבָא בְּכָל אֲתַר. תָּא חֲזֵי, א דְכַר, ת נוּקְבָא כְּלִילָן תַּרְוַיְיהוּ כַּחֲדָא, וְנוּקְבָא אִתְחֲזֵי בִּשְׁלִימוּ, כְּלִילָא בְּרָזָא דְכָל אַתְוָון. וּבְגִין כָּךְ (אֶת), אַף עַל גַּב דְּנוּקְבָא אִיהוּ, אֲבָל אִיהִי בְּרָזָא דִכְלָלָא דִדְכוּרָא.

וְעַל דָא אַרְבָּעָא זִווּגִין אִינוּן הָכָא. וּבְכָל אֲתַר א דְכַר, דְּמִתְחַבְּרָא בְּנוּקְבָא בְּאָת אָחֲרָא, קִרְיַת אַרְבַּע, עַל דְּאִתְחַבְּרוּ אַרְבַּע רַבְּרְבָן מְמַנָּן דְּעָלְמָא תַּמָּן.

לשון הקודש

בְּאַרְבַּע תֵּבוֹת, בְּכָל תֵּבָה וְתֵבָה א' שֶׁהוּא זָכָר, וּבְכָל תֵּבָה וְתֵבָה אוֹת אַחַת שֶׁהִיא נְקֵבָה.

וּבְסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא, בְּרֵאשִׁית – אָדָם וְאִשְׁתּוֹ. בָּרָא – אַבְרָהָם וּנְקֵבָתוֹ. אֱלֹהִים – יִצְחָק וּנְקֵבָתוֹ. אֵת – יַעֲקֹב וּנְקֵבָתוֹ.

וְאִם תֹּאמַר אֶת נְקֵבָה בְּכָל מָקוֹם – בֹּא וּרְאֵה, א' זָכָר, ת' נְקֵבָה, כְּלוּלִים שְׁנֵיהֶם יַחַד. וְהַנְּקֵבָה נִרְאֵית בִּשְׁלֵמוּת, כְּלוּלָה בַּסּוֹד שֶׁל כָּל הָאוֹתִיּוֹת. וּמִשּׁוּם כָּךְ (אֶת), אַף עַל גַּב שֶׁהִיא נְקֵבָה, אֲבָל הִיא בַּסּוֹד שֶׁל הַכְּלָל שֶׁל הַזָּכָר.

וְעַל כֵּן אַרְבָּעָה זִווּגִים הֵם כָּאן, וּבְכָל מָקוֹם א זָכָר, שֶׁמִּתְחַבֵּר עִם הַנְּקֵבָה בְּאוֹת אַחֶרֶת. קִרְיַת אַרְבַּע, עַל שֶׁהִתְחַבְּרוּ אַרְבָּעָה גְּדוֹלִים מְמֻנִּים שֶׁל הָעוֹלָם שָׁם.

ל, דָּא מִגְּדָל דְּפָרַח בַּאֲוִירָא, דְּאִיהוּ מֶלֶךְ גָּדוֹל. וּבְגִין כָּךְ אִיקְרֵי אֵל עִילָּאָה (ס"א עֵילָא) וְאֶמְצָעִיתָא כַּחֲדָא. עֵילָא וְרֵישָׁא דְּאַשְׁגָּחוּתָא, רֵישָׁא דְּכָל אַתְוָון, כַּחֲדָא. אֵל: נָטִיל אָלֶ"ף סִיוּעָא דְּהַהוּא מִגְּדָלָא דְּפָרַח בַּאֲוִירָא לְגַבֵּיהּ, וַעֲלֵיהּ סָלִיק בִּשְׁמָא.

תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין אִינּוּן דְּנָפְקֵי מֵאוֹרַיְיתָא, וְאִינּוּן רָזָא דְּעֶשֶׂר אֲמִירָן, וְעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא. וְכֻלְּהוּ נָפְקֵי מֵרָזָא דִּנְקוּדָה עִילָּאָה. עֶשֶׂר אֲמִירָן, כֻּלְּהוּ כְּלִילָן בְּרָזָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהוּ מֶלֶךְ עִילָּאָה, רָזָא דְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, עַלְמָא דְּאָתֵי.

וְעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, מִתְפַּשְׁטִין, וְשָׁרְיָין לְאִתְנַהֲרָא מֵרֵישָׁא דִּנְהוֹרָא קַדְמָאָה, בְּרָזָא דִּיחוּדָא, דְּתַמָּן אַתְוָון לְאִתְגַּלְיָא, וּמִתַּמָּן

לשון הקודש

ל, זֶה מִגְּדָל הַפּוֹרֵחַ בָּאֲוִיר, שֶׁהוּא מֶלֶךְ גָּדוֹל, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא אֵל עֶלְיוֹן (מַעְלָה) וְאֶמְצָעִי יַחַד. הַמַּעְלָה וָרֹאשׁ שֶׁל הַהַשְׁגָּחָה, רֹאשׁ שֶׁל כָּל הָאוֹתִיּוֹת יַחַד. אֵל – נוֹטֵל אָלֶ"ף סִיּוּעַ שֶׁל אוֹתוֹ הַמִּגְדָּל הַפּוֹרֵחַ בָּאֲוִיר אֵלָיו, וְעָלָיו עוֹלֶה בַּשֵּׁם.

שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים הֵם שֶׁיּוֹצְאִים מִן הַתּוֹרָה, וְהֵם הַסּוֹד שֶׁל עֶשֶׂר אֲמִירוֹת וְעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, וְכֻלָּם יוֹצְאִים מִסּוֹד הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. כָּל הָעֶשֶׂר אֲמִירוֹת כְּלוּלוֹת בְּסוֹד הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, הַסּוֹד שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, הָעוֹלָם הַבָּא.

וְעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת מִתְפַּשְׁטוֹת, וּמַתְחִילוֹת לְהָאִיר מֵרֹאשׁ הָאוֹר הָרִאשׁוֹן בְּסוֹד הַיִּחוּד, שֶׁשָּׁם הָאוֹתִיּוֹת לְהִתְגַּלּוֹת,

נָהֲרִין אַתְוָון וְסָלְקִין, א' רָזָא דְּכָל אַתְוָון בְּרָזָא דְּאֶחָד.

חַדְרָא תְּלִיתָאָה, אֱלֹהִים. דָּא אִיהוּ זְהָרָא סוּמְקָא, נָצִיץ כְּדַהֲבָא. זְהָרָא, דִּלְזִמְנִין נָהִיר וְטַב, וּלְזִמְנִין אִתְחַשַּׁךְ בַּחֲשׁוֹכָא, וְ(לֵית לֵיהּ) נְצִיצוּ כְּמָה דַּהֲוָה (דַּהֲבָא).

אֱלֹהִים, רָזָא דְּאִתְעָרוּתָא לְגַבֵּי נוּקְבָא, בְּהַהוּא סִטְרָא. דִּשְׂמָאלָא דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְּרָזִין לְיִדְעֵי חָכְמְתָא, דִּשְׂמָאלָא דָּא אִיהוּ דְּכַר, וְאִתְעָרוּ לְגַבֵּי נוּקְבָא בִּשְׂמָאלָא דָּא, כֹּלָּא אִתְעַר.

וְאִלְמָלֵא אִתְעָרוּ דִּשְׂמָאלָא דָּא, צַדִּי"ק לָא אִיתְעַר. וְאַף עַל גַּב דְּכוּלָּא אִיהוּ דִּינָא, וְצַדִּיק מִסִּטְרָא דְּיָמִינָא אִיהוּ, אֲבָל אִתְעָרוּ דִּילֵיהּ, לָאו אִיהוּ אֶלָּא מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא.

לשון הקודש

וּמִשָּׁם מְאִירוֹת הָאוֹתִיּוֹת וְעוֹלוֹת. א' הַסּוֹד שֶׁל כָּל הָאוֹתִיּוֹת בְּסוֹד אֶחָד.

הַחֶדֶר הַשְּׁלִישִׁי – אֱלֹהִים. זֶהוּ זֹהַר אָדֹם, נוֹצֵץ כְּמוֹ זָהָב. זֹהַר שֶׁלִּפְעָמִים מֵאִיר וְטוֹב, וְלִפְעָמִים נֶחְשָׁךְ בַּחֲשֵׁכָה, וְ(אֵין לוֹ) נִיצוּץ כְּמוֹ שֶׁהָיָה (זָהָב).

אֱלֹהִים, הַסּוֹד שֶׁל הַהִתְעוֹרְרוּת לַנְּקֵבָה, בְּאוֹתוֹ הַצַּד. שֶׁהַשֵּׁם הַזֶּה הוּא בְּסוֹד הַסּוֹדוֹת לְיוֹדְעֵי הַחָכְמָה, שֶׁשֵּׁם זֶה הוּא זָכָר, וְהַהִתְעוֹרְרוּת לַנְּקֵבָה בַּשֵּׁם הַזֶּה מֵעִיר הַכֹּל.

וְאִלְמָלֵא הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל הַשֵּׁם הַזֶּה, צַדִּי"ק לֹא מִתְעוֹרֵר. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל הוּא דִּין, וְהַצַּדִּיק הוּא מִצַּד הַיָּמִין, אֲבָל הִתְעוֹרְרוּתוֹ אֵינָהּ אֶלָּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל.

אָדָם שָׁבַק סִטְרָא דָא, וְאִתְעַר בְּהַהוּא טוּפְסָרָא דְּדַהֲבָא, דְּנָפִיק מִלְּכְלוּכָא דְּהִתּוּכָא דִּילֵיהּ.

אֱלֹהִים, אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים, אִתְעֲרוּתָא דְּצַדִּי"ק, וְאִיהוּ מִילָּ"ה בִּפְרִיעוּ, בְּלָא סִטַּר עָרְלָה כְּלַל. וְדָא אִיהוּ כַּד אִדְכַּר שְׁמָא דָא לְטַב, כְּגוֹן (שמות ב כד) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ, דְּאִתְעַר בְּרִית. בְּרָזָא דָא, (בראשית נ כד) וֵאלֹהִים פָּקֹד יִפְקֹד.

בְּסִטְרָא אָחֳרָא, אוֹרַיְיתָא אַסְהִידַת עַל דִּינוֹי, דְּהָא מִתַּמָּן עָרְלָה נָפְקַת. לְזִמְנִין שְׁמָע דָא נוּקְבָא יָרְתָא לֵיהּ, בְּגִין לְאִתְדָּנָא עָלְמָא בְּהַהוּא רָזָא דְעָרְלָה. כַּד אִתְתַּקַּף הַאי אֱלֹהִים לְעֵילָא, וְאִתְקַשֵּׁי הַהוּא עָרְלָה, וּפְרִיעָה לָא אִשְׁתְּכַח.

וְעַל דָּא, לְטַב בִּפְרִיעוּ אִיהוּ, דְּהָא אִתְפְּרַע עָרְלָה וְאִתְעֲבַר, וְאִתְגַּלְיָא רָזָא דִבְרִית קַדִּישָׁא.

לשון הקודש

אָדָם עָזַב אֶת הַצַּד הַזֶּה, וְהִתְעוֹרֵר בִּפְסֹלֶת הַזָּהָב הַהִיא, שֶׁיּוֹצֵאת מֵהַלְּכְלוּךְ שֶׁל הַהִתּוּךְ שֶׁלּוֹ.

אֱלֹהִים, אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים – הִתְעוֹרְרוּת הַצַּדִּיק. וְהוּא מִילָה בִּפְרִיעָה, בְּלִי צַד עָרְלָה כְּלָל. וְזֶהוּ כְּשֶׁנִּזְכַּר הַשֵּׁם הַזֶּה לְטוֹב, כְּמוֹ וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ, שֶׁהִתְעוֹרְרָה הַבְּרִית בְּסוֹד זֶה, וֵאלֹהִים פָּקֹד יִפְקֹד.

בְּצַד אַחֵר הַתּוֹרָה מְעִידָה עַל דִּינוֹ, שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם יוֹצֵאת הָעָרְלָה. לִפְעָמִים הַשֹּׁמֵעַ הַזֶּה, הַנְּקֵבָה יוֹרֶשֶׁת אוֹתוֹ, כְּדֵי שֶׁיָּדוּן אֶת הָעוֹלָם בְּאוֹתוֹ סוֹד הָעָרְלָה. כְּשֶׁמִּתְחַזֵּק אֱלֹהִים הַזֶּה לְמַעְלָה, וּמִתְקַשֶּׁה אוֹתָהּ הָעָרְלָה, וְאֵין נִמְצֵאת פְּרִיעָה.

וְעַל כֵּן, לְטוֹב הוּא בִּפְרִיעָה, שֶׁהֲרֵי

וְכוּלָּא בְּרָזָא דֵאלֹהִים אִיהוּ. דְּהָא גַּוָּון דָּא אִתְהַפַּךְ לְכַמָּה גְוָונִין, לְזִמְנִין הָכִי, וּלְזִמְנִין הָכִי, וְדָא אִיהוּ בְּרָזָא דֵאלֹהִים.

אֱלֹהִים, תְּלַת שְׁמָהָן אִינּוּן. חָדָא, אֱלֹהִים חַיִּים, דְּאִיהוּ אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם. אֱלֹהִים, דְּפַחַד יִצְחָק. אֱלֹהִים בַּתְרָאָה. וְתַמָּן מִתְפַּשְׁטִין אֱלֹהִים דְּפַחַד יִצְחָק.

אַשְׁגָּחוּתָא דִילֵיהּ, (זכריה יד ח) חֶצְיוֹ אֶל הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי דַיְיקָא. וְחֶצְיוֹ אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן. אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן דַיְיקָא. דְּאִתְקְרֵי בִּשְׁמָא דָא.

וּבְגִין דְּנָפִיק מִלְּעֵילָא, אִית לֵיהּ רְשׁוּ לְאַכְלָלָא יְמִינָא בְּגַוֵּיהּ. וְכַד אִתְכְּלִילָא יְמִינָא בְּגַוֵּיהּ, כְּדֵין אִיהִי בְּחֶדְוָא, וְאָחִיד בְּגוֹ יַמָּא תַּתָּאָה תְּחוֹת

לשון הקודש

נִפְרַעַת הָעֲרֵלָה וּמָעֲבֶרֶת, וּמִתְגַּלֶּה סוֹד בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, וְהַכֹּל הוּא בְּסוֹד שֶׁל אֱלֹהִים. שֶׁהֲרֵי גָּוֵן זֶה מִתְהַפֵּךְ לְכַמָּה גְוָנִים, לִפְעָמִים כָּךְ וְלִפְעָמִים כָּךְ, וְזֶהוּ בְּסוֹד שֶׁל אֱלֹהִים.

אֱלֹהִים, שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת הֵם. אֶחָד – אֱלֹהִים חַיִּים, שֶׁהוּא אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם. אֱלֹהִים שֶׁל פַּחַד יִצְחָק. אֱלֹהִים הָאַחֲרוֹן. וְשָׁם מִתְפַּשְׁטִים אֱלֹהִים שֶׁל פַּחַד יִצְחָק.

הַהַשְׁגָּחָה שֶׁלּוֹ, חֶצְיוֹ אֶל הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי דַּוְקָא, וְחֶצְיוֹ אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן. אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן דַּוְקָא. שֶׁנִּקְרָא בַּשֵּׁם הַזֶּה.

וּמִשּׁוּם שֶׁיּוֹצֵא מִלְּמַעְלָה, יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְהַכְלִיל הַיָּמִין בְּתוֹכוֹ. וּכְשֶׁנִּכְלָל הַיָּמִין בְּתוֹכוֹ, אָז הִיא בְּשִׂמְחָה, וְאוֹחֵז בְּתוֹךְ

רֵישָׁא. דִּכְתִיב שְׁמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי, כְּדֵין אִתְקְרֵי אֱלֹהִי"ם, דְּהָא אָזִיל אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן. וְדָא אִיהוּ חַדְרָא תְּלִיתָאָה, (מֵהַהוּא) מֶלֶךְ עִילָּאָה.

חַדְרָא רְבִיעָאָה, דְּיוֹקְנָא דְיַעֲקֹב סָבָא, בְּרָזָא יה"ו, דְּנָטִיל יְרוּתָא דְאַבָּא וְאִמָּא, וְאִיהוּ אִתְרַבֵּי בְּגַוְוּיְהוּ, וַאֲזֵל לְקַמַּיְיהוּ.

אוֹרַח דִּצְנִיעוּ דְּכָל עָלְמָא, הָכִי אִתְחֲזֵי, כְּגַוְונָא דְסִידּוּרָא דְאַתְוָון דְּמָארֵי כּוֹלָּא, כְּמָא דְאִינוּן מִסְתַּדְּרָן יהו"ה. אוֹרְחֵיהּ דְּדִכּוּרָא, לְשַׁוָּאָה תָּדִיר נוּקְבֵיהּ לְקַמֵּיהּ, לְאַשְׁגָּחָא בָּהּ, וּלְאִסְתַּלָּקָא מִינָהּ חֲשָׁדָא וְקִנְאָה, וְלָא יַהִיב עֵינוֹי בְּאִנְתּוֹ אָחֳרָא. י' דְּכַר, ה' נוּקְבָא. י"ה, הָא נוּקְבָא לְקַמֵּי דְּכוּרָא, כְּגִין לְאִסְתַּכְּלָא בָּהּ תָּדִיר. כְּרָא אָזִיל לְקַמֵּיהּ אִמֵּיהּ, לְחַפְיָא לָהּ מֵעֵינָא. כְּגִין יִקָּרָא דִילֵיהּ וִיקָרָא דַאֲבוֹי. וְסִימָנָךְ (בראשית מט כב) בֵּן פֹּרָת

לשון הקודש

הַיָּם הַתַּחְתּוֹן תַּחַת הָרֹאשׁ, שֶׁכָּתוּב (שיר ב) שְׁמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. אָז נִקְרָא אֱלֹהִי"ם, שֶׁהֲרֵי הוֹלֵךְ אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן. וְזֶהוּ הַחֶדֶר הַשְּׁלִישִׁי (מאותו) הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן.

בַּחֶדֶר הָרְבִיעִי, הַדְּמוּת שֶׁל יַעֲקֹב הַזָּקֵן, בְּסוֹד יְהוּ, שֶׁנּוֹטֵל יְרֻשָּׁה שֶׁל אָב וָאֵם, וְהוּא מִתְגַּדֵּל בְּתוֹכָם וְהוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם.

דֶּרֶךְ צְנִיעוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כָּךְ נִרְאֶה, כְּמוֹ שֶׁסִּדּוּר הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל רִבּוֹן הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁהֵם מִסְתַּדְּרִים יהו"ה, דֶּרֶךְ הַזָּכָר לָשִׂים תָּמִיד נְקֵבָתוֹ לְפָנָיו, לְהַשְׁגִּיחַ בָּהּ, וּלְסַלֵּק מִמֶּנָּה חֲשָׁד וְקִנְאָה, וְאֵין נוֹתֵן עֵינוֹ בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת. י' זָכָר, ה' נְקֵבָה. י"ה, הִנֵּה נְקֵבָה לִפְנֵי הַזָּכָר כְּדֵי לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ תָּמִיד. הַבֵּן הוֹלֵךְ לִפְנֵי אִמּוֹ, לְכַסּוֹתָהּ מִן הָעַיִן, בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ וּכְבוֹד אָבִיו. וְסִימָנָךְ –

יוֹסֵף. דִּכְתִיב, (שם לג טז) וְאַחַר נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל, יוֹסֵף לְקַמֵּי אִמֵּיהּ.

יַעֲקֹב נָטִיל נוּקְבֵיהּ, וְשַׁוֵּי לָהּ לְקַמֵּיהּ, לְאַשְׁגָּחָא בָהּ (תָּדִיר) וְלָא בְּאָחֳרָא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים יא יב) תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ, דְּלָא תִסְתַּלֵּק מֵעֵינָא רִגְעָא חָדָא. וְדָא אִיהוּ סִדְרָא דְּאַתְוָון קַדִּישִׁין, לְמֶהֱוֵי סִידוּרָא דָא עֵילָא וְתַתָּא.

אַתְוָון אִלֵּין אִתְרְשִׁימוּ בִּרְשִׁימוּ דִּלְהוֹן, כַּד נָפְקוּ לְבַר מֵחֵילָא וְתוֹקְפָא דְשׁוּפָר. כְּדֵין בְּשַׁעֲתָא דְּנָפְקֵי מֵחֵילָא וְתוֹקְפָא דְשׁוּפָר, מִגּוֹ דְחִיקוּ, דְּאִתְעֲבִיד קָלָא כְּלִילָא מֵאֵשׁ וְרוּחַ וּמַיִם, אַתְוָון אִתְגְּלִימוּ, וְאִתְרְשִׁימוּ בְּפַרְצוּפִין דִּלְהוֹן, כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לוֹן, וְאִתְיַישְׁרוּ בְּדוּכְתַּיְיהוּ.

גְּנִיזִין הֲווֹ אַתְוָון גּוֹ שׁוּפָר, כְּלָא רְשִׁימוּ דְּאִתְחֲזֵי כְּלַל, כֵּיוָן דְּנָפְקֵי, אִתְגְּלִימוּ כּוּלְּהוּ,

לשון הקודש

(בראשית מט) בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף. שֶׁכָּתוּב (שם לג) וְאַחַר נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל, יוֹסֵף לִפְנֵי אִמּוֹ.

יַעֲקֹב נָטַל נְקֵבָתוֹ וְשָׂם אוֹתָהּ לְפָנָיו, לְהַשְׁגִּיחַ בָּהּ (תָּמִיד) וְלֹא בְּאַחֶרֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים יא) תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ, שֶׁאֵין מִסְתַּלֶּקֶת מֵהָעַיִן רֶגַע אֶחָד. וְזֶהוּ סוֹד הָאוֹתִיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, שֶׁיִּהְיֶה הַסִּדּוּר הַזֶּה מַעְלָה וּמַטָּה.

הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ נִרְשְׁמוּ בָּרֹשֶׁם שֶׁלָּהֶן, כְּשֶׁיָּצְאוּ הַחוּצָה מִכֹּחַ וְתֹקֶף הַשּׁוֹפָר, אָז בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצְאוֹת מִכֹּחַ וְתֹקֶף הַשּׁוֹפָר מִתּוֹךְ הַחַק, שֶׁהַקּוֹל נַעֲשָׂה כָּלוּל מֵאֵשׁ רוּחַ וּמַיִם, הָאוֹתִיּוֹת הִתְגַּלְּמוּ, וְנִרְשְׁמוּ בַּפַּרְצוּפִים שֶׁלָּהֶם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לָהֶם, וְהִתְיַשְּׁרוּ בִּמְקוֹמָם.

הָאוֹתִיּוֹת הָיוּ גְּנוּזוֹת בְּתוֹךְ הַשּׁוֹפָר, בְּלִי

וְאִתְרְשִׁימוּ בִּדְיוּקְנַיְיהוּ, כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, כְּמָא דְּאִתְחֲזֵי (דף פא ע"ב) גּוֹ רָזָא דִּנְקוּדִין.

חֲדָרָיו, חֲדָרִין טְמִירִין. הֲבִיאָנִי, גּוֹ אִינּוּן אַתְוָון, לְמֶהֱוֵי בֵּינַיְיהוּ גּוּפְטְרָא בְּחִבּוּרָא חָדָא. וְכָל דָּא לָמָּה. נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, כְּגִין דִּיהֵא לָן חֶדְוָוא בָּךְ.

עַל פּוּמָא דְּאֵלֵּיהוּ אִתְגְּזַר. מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. כְּתִיב (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וכו'. כַּד בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם, כְּמָא דַּאֲמָרוּ חַבְרַיָּיא זַכָּאִין אִינּוּן, דּוּ פַּרְצוּפִין אִתְבְּרִיאוּ בְּאַתְוָון עִילָּאִין רַבְּרְבִין. וּבְאַתְוָון זְעִירִין תַּתָּאִין.

אַתְוָון עִילָּאִין רַבְּרְבִין, הֲווֹ בְּאוֹרַח מִישׁוֹר לְגַבֵּי דְכַר. אַתְוָון זְעִירִין תַּתָּאִין, הֲווֹ בְּהִיפּוּכָא

לשון הקודש

רֹשֶׁם שֶׁנִּרְאֶה כְּלָל. כֵּיוָן שֶׁיָּצְאוּ, כֻּלָּם הִתְגַּלְּמוּ, וְנִרְשְׁמוּ בִּדְיוּקָנָם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, כְּמוֹ שֶׁנִּרְאֶה תּוֹךְ סוֹד הַנִּקֻּדּוֹת.

חֲדָרָיו – חֲדָרִים טְמִירִים. הֲבִיאָנִי – תּוֹךְ אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת לִהְיוֹת בֵּינֵיהֶם בְּהִתְנַשְּׂאוּת בְּחִבּוּר אֶחָד. וְכָל זֶה לָמָּה? (שיר א) נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה לָנוּ שִׂמְחָה בָךְ.

עַל פִּיו שֶׁל אֵלֵּיהוּ נִגְזַר. (שם) מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. כָּתוּב (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְכוּ'. כַּאֲשֶׁר בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ הַחֲבֵרִים, אַשְׁרֵיהֶם: דּוּ פַּרְצוּפִים נִבְרְאוּ, בְּאוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת גְּדוֹלוֹת, וּבְאוֹתִיּוֹת קְטַנּוֹת תַּחְתּוֹנוֹת.

הָאוֹתִיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הַגְּדוֹלוֹת הָיוּ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר לְגַבֵּי הַזָּכָר. הָאוֹתִיּוֹת הַקְּטַנּוֹת

לְגַבֵּי נוּקְבָא. אַתְוָון עִילָּאִין רַבְּרְבִין, הֲווֹ בְּאוֹרַח מֵישַׁר לְגַבֵּי דָּכָר, א"ב ג"ד, וְכֵן כּוּלְּהוּ, כְּמָה דְּאִתְחֲזֵי לְמֵיהַךְ אַתְוָון בְּאוֹרַח מֵישַׁר לְגַבֵּי דְּכוּרָא. אַתְוָון זְעִירִין תַּתָּאִין, הֲווֹ בְּהִפּוּכָא לְמִפְּרַע גּוֹ נוּקְבָא, תשר"ק, וְכֵן כּוּלְּהוּ, כְּמָא דְּאִתְחֲזֵי גַּבֵּי נוּקְבָא, דַּהֲוָות מֵאָחוֹרָא, קֶשֶׁר דִּתְפִילִין דְּאִיקְרֵי אָחוֹר.

כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים קלט ה) אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי, אָחוֹר, לְגַבֵּי נוּקְבָא. וָקֶדֶם, לְגַבֵּי דְּכוּרָא. וְדָא אִיהוּ דִּכְתִיב, (שמות לג כג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי, דָּא נוּקְבָא דַּהֲוָות מֵאָחוֹרָא.

וְכַד אִתְקַשְּׁטַת נוּקְבָא, דְּקַשִּׁיט לָהּ מַלְכָּא עִילָּאָה, לְאִתְיַישְׁבָא אַתְוָון בְּדוּכְתַּיְיהוּ כִּדְקָא חָזֵי, אָעֵיל לוֹן לְאִדְרוֹי לְאִתְתַּקְנָא, וְאִתְתַּקְנוּ אַתְוָון.

לשון הקודש

הַתַּחְתּוֹנוֹת הָיוּ בְּהִפּוּךְ לַנְּקֵבָה. הָאוֹתִיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הַגְּדוֹלוֹת הָיוּ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר לַזָּכָר, אב גד, וְכֵן כֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁרָאוּי שֶׁיֵּלְכוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּדֶרֶךְ יָשָׁר אֶל הַזָּכָר. הָאוֹתִיּוֹת הַקְּטַנּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת הָיוּ בְּהִפּוּךְ לְמַפְּרֵעַ תּוֹךְ הַנְּקֵבָה, תשרק, וְכֵן כֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לַנְּקֵבָה, שֶׁהָיְתָה מֵאָחוֹר, קֶשֶׁר הַתְּפִלִּין שֶׁנִּקְרָא אָחוֹר.

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קלט) אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי. אָחוֹר לַנְּקֵבָה, וָקֶדֶם לַזָּכָר. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות לג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי, זוֹ הַנְּקֵבָה שֶׁהָיְתָה מֵאָחוֹר.

וּכְשֶׁמִּתְקַשֶּׁטֶת הַנְּקֵבָה, שֶׁמְּקַשֵּׁט אוֹתָהּ הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, שֶׁיִּתְיַשְּׁבוּ הָאוֹתִיּוֹת בִּמְקוֹמָן כָּרָאוּי, מַכְנִיס אוֹתָן לַחֲדָרָיו לְהִתְתַּקֵּן, וּמִתְתַּקְּנוֹת הָאוֹתִיּוֹת.

וְכָל אָת דְּנוּקְבָא, קָרֵי לְכָל אָת דִּדְכוּרָא, וְאִתְתַּקְּנוּ כָּל אָת וְאָת דְּכַר וְנוּקְבָא. וְכָל אָת קָרֵי וַאֲמַר, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה.

כַּד אִתְתַּקְּנוּ לְאִתְחַבְּרָא, בְּרָזָא דְּא"ת ב"ש אִתְתַּקְּנוּ. וְאִתְיַישְׁבוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. וְנוּקְבָא כַּד בָּעָא לְאִתְחַזָּאָה לְגַבֵּיהּ, הִיא אוֹמֶרֶת, דְּהָא אִתְקַשְׁטָא בִּרְעוּ דְּאִימָּא, וְכָל אַתְוָון אִתְתַּקְּנוּ. וְעַל דָּא הֶבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, לְאִתְתַּקָּנָא וּלְאִתְקַשְׁטָא כִּדְקָא יָאוֹת.

וְכָל דָּא בְּגִין דְּנַגִּילָה וְנִשְׂמְחָה בָּ"ךְ. עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון רְשִׁימִין עִילָּאִין. וְדָא אִיהוּ בָּ"ךְ. (שם לב יג) **וְרָזָא דָא אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ.**

נַזְכִּירָה דוֹדֶיךָ מִיַּיִן, כֵּיוָן דְּנִתְחַבַּר כַּחֲדָא, בְּהַהוּא חֶדְוָא דִילָן, נֵיהַב חֶלְקָא לְכָל חַד וְחַד

לשון הקודש

וְכָל אוֹת שֶׁל נְקֵבָה קוֹרֵאת לְכָל אוֹת שֶׁל הַזָּכָר, וּמִתְתַּקְּנוֹת כָּל אוֹת וְאוֹת זָכָר וּנְקֵבָה, וְכָל אוֹת קוֹרֵאת וְאוֹמֶרֶת, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה.

כְּשֶׁהִתְתַּקְּנוּ לְהִתְחַבֵּר, בְּסוֹד שֶׁל א"ת ב"ש הֵם הִתְתַּקְּנוּ, וְהִתְיַשְּׁבוּ פָּנִים בְּפָנִים. וּנְקֵבָה כְּשֶׁרָצְתָה לְהֵרָאוֹת לְפָנָיו, הִיא אוֹמֶרֶת, שֶׁהֲרֵי הִתְקַשְּׁטָה בִּרְצוֹן הָאֵם, וְכָל הָאוֹתִיּוֹת הִתְתַּקְּנוּ. וְעַל זֶה הֶבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, לְהִתְתַּקֵּן וּלְהִתְקַשֵּׁט כָּרָאוּי.

וְכָל זֶה כְּדֵי שֶׁנָּגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּ"ךְ. עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם הָאוֹתִיּוֹת הָרְשׁוּמוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת. וְזֶהוּ בָּ"ךְ, וְזֶהוּ הַסּוֹד אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ.

נַזְכִּירָה דּוֹדֶיךָ מִיַּיִן, כֵּיוָן שֶׁנִּתְחַבֵּר יַחַד,

מֵהַהוּא חֶדְוָא דִילָן, וְנַרְוֵוי לוֹן. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים כ ד) יִזְכֹּר כָּל מִנְחֹתֶיךָ. מִיַּין: מֵחֶדְוָא דִילָן, מִסִּטְרָא דְהַהוּא יַיִן דְחָדִי כּוּלָּא.

מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ, מֵישָׁרִים: אִינּוּן שְׁאָר אַתְוָון דְאִשְׁתְּאָרוּ. וּמָאן אִינּוּן. מנצפ"ך. דְּלֵית בְּכָל אַתְוָון דְאִיקְרוֹן מֵישָׁרִים, בַּר אִלֵּין. וְאִינּוּן דְאִתְכַּפְּלוּ מֵישָׁרִים אִלֵּין בְּאִלֵּין, מ' בְּם', נ' בְּן', צ' בְּץ', פ' בְּף', כ' בְּך'. אִלֵּין מֵישָׁרִים אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְדָא בְּדָא.

דְהָא עֶשְׂרִים וּתְרֵין אַתְוָון כְּלִילָן בָּ"ד, אִינּוּן דְאִשְׁתְּאָרוּ דְאִינּוּן מֵישָׁרִים, אַהֲבוּךָ לְאִתְכְּלָלָא עִמָּךְ, בְּאִינּוּן עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון.

אִילֵּין מֵישָׁרִים, אִינּוּן אַתְוָון טְמִירִין גְּנִיזִין גּוֹ עַלְמָא עִילָּאָה. וְכַד אִתְגְּנֵיז אוֹר קַדְמָאָה,

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ הַשִּׂמְחָה שֶׁלָּנוּ, נִתֵּן חֵלֶק לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵאוֹתָהּ הַשִּׂמְחָה שֶׁלָּנוּ וְנִרְוֶה אוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יִזְכֹּר כָּל מִנְחֹתֶיךָ. מִיַּין – מִשִּׂמְחָתֵנוּ, מִצַּד שֶׁל אוֹתוֹ הַיַּיִן שֶׁמְּשַׂמֵּחַ הַכֹּל.

מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ. מֵישָׁרִים – אוֹתָן שְׁאָר הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּשְׁאֲרוּ. וּמִי הֵם? מנצפ"ך. שֶׁאֵין בְּכָל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ מֵישָׁרִים פְּרָט לְאֵלֶּה. וְאֵלּוּ שֶׁנִּכְפְּלוּ מֵישָׁרִים, אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, מ' בְּם', נ' בְּן', צ' בְּץ', פ' בְּף', כ' בְּך'. אֵלּוּ מֵישָׁרִים אֵלּוּ עִם אֵלּוּ, וְזֶה עִם זֶה.

שֶׁהֲרֵי עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת כְּלוּלוֹת בָּ"ד. אוֹתָם שֶׁנִּשְׁאֲרוּ, שֶׁהֵם מֵישָׁרִים, אֲהֵבוּךָ לְהִכָּלֵל עִמָּךְ בְּאוֹתָם עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת.

הַמֵּישָׁרִים הַלָּלוּ הֵם אוֹתִיּוֹת טְמִירוֹת גְּנוּזוֹת בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וּכְשֶׁנִּגְנַז

אִתְּגְּנִיזוּ אַתְוָון אִלֵּין. וַהֲוָה יָדַע לוֹן אָדָם. בָּתַר דְּחָטָא אָדָם, אִתְּגְּנִיזוּ כְּמִלְּקַדְמִין. עַד דַּאֲתָא אַבְרָהָם וְיָדַע לוֹן בְּרוּחַ קוּדְשָׁא דְּשַׁרַאת עֲלֵיהּ.

לְבָתַר אוֹרִית לוֹן לְיִצְחָק, דִּכְתִיב, (בראשית כה ה) וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק. יִצְחָק אוֹרִית לוֹן לְיַעֲקֹב. יַעֲקֹב אוֹרִית לוֹן לְיוֹסֵף. כֵּיוָן דְּמִית יוֹסֵף, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הֲווֹ בְּגָלוּתָא, אִתְּגְּנִיזוּ אַתְוָון, וְאִסְתַּלְּקוּ כְּמִלְּקַדְמִין.

עַד דְּקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי, וְאִתְמָסְרַת אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, וְאִתְגַּלּוּ אַתְוָון, וַהֲווֹ יִשְׂרָאֵל יָדְעִין לוֹ עַל בְּרִירוּ דְלְהוֹן, בְּרָזָא דְשְׁמָהָן גְּלִיפִין. עַד דְּחָטְאוּ. כֵּיוָן דְּחָטְאוּ, כְּתִיב (שמות לג ו) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם. וַהֲוָה יָדַע לוֹן מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וְשִׁבְעִים זְקֵנִים, וּבְהוֹ עָאלוּ לְאַרְעָא.

לשון הקודש

הָאוֹר הָרִאשׁוֹן, נִגְנְזוּ הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ. וְהָיָה מַכִּיר אוֹתָן אָדָם. אַחַר שֶׁאָדָם חָטָא, נִגְנְזוּ כְּמוֹ מִקֹּדֶם, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְהִכִּירָן בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁשָּׁרְתָה עָלָיו.

אַחַר כָּךְ הוֹרִישָׁן לְיִצְחָק, שֶׁכָּתוּב (בראשית כה) וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק. יִצְחָק הוֹרִישָׁן לְיַעֲקֹב, יַעֲקֹב הוֹרִישָׁן לְיוֹסֵף. כֵּיוָן שֶׁמֵּת יוֹסֵף וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ בַּגָּלוּת, נִגְנְזוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְהִסְתַּלְּקוּ כְּמוֹ מִקֹּדֶם.

עַד שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי וְנִמְסְרָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הִתְגַּלּוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְיִשְׂרָאֵל הָיוּ מַכִּירִים אוֹתָן עַל בֶּרְיָן, בְּסוֹד הַשֵּׁמוֹת הַחֲקוּקִים, עַד שֶׁחָטְאוּ. כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ, כָּתוּב (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם. וְהָיָה מַכִּיר אוֹתָם מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וְשִׁבְעִים זְקֵנִים, וּבָהֶם נִכְנְסוּ לָאָרֶץ.

כֵּיוָן דְּאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְאִתְגְּלֵי שִׁיר דָּא, אִתְגְּלִיפוּ אִלֵּין אַתְוָון, בְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, רָזָא בְּ"ד, וְהַיְינוּ מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ.

וּכְתִיב, (תהלים צט ד) אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים. וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים. כֻּלְּהוּ בְּרָזָא דְּאִלֵּין אַתְוָון, אִינוּן דְּאִקְרוּן מֵישָׁרִים. וְאִלֵּין אַתְוָון, כִּתְרִין גְּנִיזִין גּוֹ עַלְמָא דְּאָתֵי אִינוּן. וְכוּלְּהוּ נְבִיעוּ בָּתַר נְבִיעוּ גּוֹ מַחֲשָׁבָה, בִּגְלִיפוּ דְּרָזִין דִּשְׁמָהָן קַדִּישִׁין, בִּגְלִיפוּ דְּכַר וְנוּקְבָא, לְאִסְתַּכְּמָא כַּחֲדָא, דְּהָא לֵית בְּכָל אַתְוָון אַסְכָּמוּתָא אִלֵּין בְּאִלֵּין לְמֶהֱוֵי דָּא בְּדָא, בַּר אִלֵּין.

תּוּ. מֵישָׁרִים, אִלֵּין י"ה, דְּרַחִימוּ דִּלְהוֹן לְגַבֵּי ו', וְאִינוּן אַסְכָּמוּתָא דְּכֹלָּא, וּבִרְעוּתָא חָדָא לְגַבֵּי ו. וְעַל דָּא, מָשְׁכֵנִי לְגַבֵּיךָ, לְמֶהֱוֵי עִמָּךְ, דְּהָא אַתְוָון

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁנִּבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהִתְגַּלָּה הַשִּׁיר הַזֶּה, נֶחְקְקוּ הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ בְּעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, סוֹד בְּ"ד, וְהַיְנוּ מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ.

וְכָתוּב (תהלים צט) אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים. (שיר ז) וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים. כֻּלָּם בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ, אוֹתָם שֶׁנִּקְרָאִים מֵישָׁרִים. וְהָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ הֵם כְּתָרִים גְּנוּזִים בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא, וְכֻלָּם נְבִיעָה אַחַר נְבִיעָה תּוֹךְ הַמַּחֲשָׁבָה בַּחֲקִיקַת הַסּוֹדוֹת שֶׁל הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים, בַּחֲקִיקַת זָכָר וּנְקֵבָה לְהַסְכִּים יַחַד, שֶׁהֲרֵי אֵין בְּכָל הָאוֹתִיּוֹת הַסְכָּמָה אֵלּוּ עִם אֵלּוּ לִהְיוֹת זֶה עִם זֶה, פְּרָט לְאֵלּוּ. **עוֹד** מֵישָׁרִים, אֵלּוּ יה, שֶׁאַהֲבָתָם לַו', וְהֵם הַסְכָּמַת הַכֹּל, וּבְרָצוֹן אֶחָד לַו'. וְעַל

קַדִּישִׁין עִילָּאִין אִינּוּן י"ה, אִתְחַבַּר עִמָּהוֹן ו', וְאִיהוּ שְׁמָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה. ה' דְּיַתְבָא תְּחוֹתֵיהּ, וְלֵית לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם, תֵּיאוּבְתָּה דִּידָהּ לְסָלְקָא לְגַבֵּיהּ, לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ, וְלָא סָלְקָא אֶלָּא בִּרְשׁוּ, וְאִיהִי אוֹמֶרֶת מָשְׁכֵנִי, לְמֶהֱוֵי בַּהֲדָךְ בְּחִיבּוּרָא חָדָא.

הֲבִיאָנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, וְאַתְקִין לִי בְּכָל זִינֵי תִּיקוּנִין, בְּשַׁפִּירוּ עִילָּאָה, בְּגִין לְמֶהֱוֵי לְגַבָּךְ. וְעַל דָּא נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, אֲנָא וְכָל תִּיקוּנַי, כַּד אֶהֱא לְגַבָּךְ בְּחִיבּוּרָא חָדָא.

נַזְכִּירָה דוֹדֶיךָ, כְּמָה דְּאִיתְּמַר, נַרְוֵוי לְכָל חַד וְחַד, וְנַחְדֵּי לוֹן מֵהַהוּא יַיִן דְּחָדֵי כּוּלָּא, וְלָא נִפְסוֹק מִלְּמֶחֱדֵי לוֹן, דְּהָא מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ. וְלָא יִפְסְקוּן לְמִיתַּן לָךְ, הוֹאִיל וְהֵם אֲהֵבוּךָ, לְמִיתַּן לָךְ, וְלַאֲרָקָא בָךְ, וּלְאַנְהָרָא לָךְ.

לשון הקודש

זֶה מָשְׁכֵנִי לְגַבֶּיךָ, לִהְיוֹת עִמְּךָ, שֶׁהֲרֵי הָאוֹתִיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הֵן יה. מִתְחַבֵּר עִמָּהֶם ו', וְהוּא הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן. ה' שֶׁיּוֹשֶׁבֶת תַּחְתָּיו, וְאֵין לָהּ מֵעַצְמָהּ כְּלוּם, תְּשׁוּקָתָהּ לַעֲלוֹת אֵלָיו, לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ. וְאֵין עוֹלָה אֶלָּא בִּרְשׁוּת, וְהִיא אוֹמֶרֶת מָשְׁכֵנִי, לִהְיוֹת עִמְּךָ בְּחִבּוּר אֶחָד.

הֲבִיאָנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, וְהִתְקִין אוֹתִי בְּכָל מִינֵי תִּקּוּנִים, בְּיִפְיִי עֶלְיוֹן, כְּדֵי לִהְיוֹת אֶצְלְךָ. וְעַל זֶה נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, אֲנִי וְכָל תִּקּוּנַי, כְּשֶׁאֶהְיֶה אֶצְלְךָ בְּחִבּוּר אֶחָד.

נַזְכִּירָה דֹּדֶיךָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, נַרְוֶה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וּנְשַׂמֵּחַ אוֹתָם מֵאוֹתוֹ הַיַּיִן שֶׁמְּשַׂמֵּחַ אֶת הַכֹּל, וְלֹא נַפְסִיק מִלְּשַׂמֵּחַ אוֹתָם, שֶׁהֲרֵי מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ. וְלֹא יַפְסִיקוּ לָתֵת לְךָ, הוֹאִיל וְהֵם אֲהֵבוּךָ, לָתֵת לְךָ, וּלְהָרִיק בְּךָ, וּלְהָאִיר לְךָ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִי נִיחָא קַמֵּי דְמַר, הָא כְתִיב, אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים. אִי אִינוּן י"ה, מַאן יָכִיל לְאִתְתַּקָּנָא לוֹן, בַּר עַתִּיקָא דְכָל עַתִּיקִין, דְּלָא יְדִיעַ כְּלַל, וְהַהוּא דְּלָא אִתְיְדִיעַ, טָמִיר וְגָנִיז, לָא אִקְרֵי אַתָּה, וְהֵיכִי קָאָמַר וּכְתִיב אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים.

אָמַר לֵיהּ, הָא אִתְּמַר דְּלֵית דְּיוֹקְנָא לְאַתְוָון בִּגְלִימוּ דִּלְהוֹן, עַד דְּנָפְקֵי לְבַר, כֵּיוָן דְּנָפְקֵי, אִתְגְּלִימוּ וְאִתְתַּקָּנוּ, לְאִתְקְרֵי בְּהוּ בְּאִינוּן אַתְוָון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין כָּךְ, אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים. כֵּיוָן דְּמָטוֹ לְהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי אַתָּה, כְּדֵין אִתְתַּקָּנוּ מֵישָׁרִים.

וְעַל דָּא תֵּיאוֹבְתָּא לְאִתְחַבְּרָא בְּאִינוּן אַתְוָון, לְמֶהֱוֵי כּוּלָּא שְׁמָא שְׁלִים, וְעַד דְּאִתְתַּקְּנוּ

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִם נוֹחַ לִפְנֵי מָר, הֲרֵי כָּתוּב (תהלים צט) אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים. אִם הֵם יה, מִי יָכוֹל לְתַקֵּן אוֹתָם פְּרָט לְעַתִּיק כָּל הָעַתִּיקִים שֶׁאֵינוֹ יָדוּעַ כְּלָל, וְהַהוּא שֶׁלֹּא נוֹדָע, טָמִיר וְגָנוּז, לֹא נִקְרָא אַתָּה, וְאֵיךְ אָמַר וְכָתוּב אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים?

אָמַר לוֹ, הֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁאֵין דְּיוֹקָן לָאוֹתִיּוֹת בַּהִתְגַּלְּמוּת שֶׁלָּהֶם, עַד שֶׁיּוֹצְאוֹת הַחוּצָה. כֵּיוָן שֶׁיָּצְאוּ, הִתְגַּלְּמוּ וְנִתְקְנוּ לְהִקָּרֵא בָהֶם בְּאוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוּם כָּךְ, אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים. כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעִים לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא אַתָּה, אֲזַי הִתְתַּקְּנוּ מֵישָׁרִים.

וְעַל זֶה הַתְּשׁוּקָה לְהִתְחַבֵּר עִם אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל שֵׁם שָׁלֵם, וְעַד

אִינוּן סִטְרִין דִּילָהּ, לָא אִתְחַבָּרַת עִם שְׁאָר אַתְוָון, לְמֶהֱוֵי כּוּלָּא שְׁמָא (דף פב ע"א) שְׁלִים.

וְעַל דָּא אִיהִי אֲמָרַת בְּתִיקּוּנֵי שַׁפִּירָהָא, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, הָא אִיהִי וְסִטְרָהָא. הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה, הָא הִיא וְסִטְרָהָא.

בְּגִין דְּאִיהִי אִתְתַּקְּנַת בְּשַׁפִּירוּ תִּיקּוּנָהָא, לְאִתְחַבְּרָא, לְמֶהֱוֵי שְׁמָא שְׁלִים בְּחִיבּוּרָא חָדָא. דְּכַד סָלְקָא, כְּדֵין אִיהוּ שְׁמָא שְׁלִים, רָזָא דִשְׁמָא יהו"ה אֱלֹהִים.

וְאִי תֵּימָא, הָא כַּד סָלְקָא לְאִתְחַבְּרָא, כְּדֵין הוּא שְׁמָא שְׁלִים יהו"ה, וְלָא יַתִּיר, אָן הוּא רָזָא דֵאלֹהִים. אֶלָּא כַּד הֲוֵי שְׁמָא בִּשְׁלִימוּ, כְּדֵין אִתְכְּלִילַת עֵילָא וְתַתָּא, עֵילָא בִּשְׁמָא דַיהו"ה. לְתַתָּא בִּשְׁמָא דֵאלֹהִים. וּכְדֵין אִשְׁתְּלִימַת בְּכוּלָּא.

לשון הקודש

שֶׁהִתְתַּקְּנוּ הַצְּדָדִים הַלָּלוּ שֶׁלָּהּ, אֵינָהּ מִתְחַבֶּרֶת עִם שְׁאָר הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל שֵׁם שָׁלֵם.

וְעַל זֶה הִיא אוֹמֶרֶת בִּיפִּי תִקּוּנֶיהָ, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, הֲרֵי הִיא וְצִדֶּיהָ. הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה, הֲרֵי הִיא וְצִדֶּיהָ.

מִשּׁוּם שֶׁהִיא הִתְתַּקְּנָה בִּיפִי תִקּוּנֶיהָ לְהִתְחַבֵּר, לִהְיוֹת שֵׁם שָׁלֵם בְּחִבּוּר אֶחָד. שֶׁכְּשֶׁעוֹלָה, אָז הוּא שֵׁם שָׁלֵם, סוֹד הַשֵּׁם יהו"ה אֱלֹהִים.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כְּשֶׁעוֹלָה לְהִתְחַבֵּר, אֲזַי הִיא שֵׁם שָׁלֵם יהו"ה, וְלֹא יוֹתֵר, אֵיפֹה הוּא הַסּוֹד שֶׁל אֱלֹהִים? אֶלָּא כְּשֶׁהַשֵּׁם בִּשְׁלֵמוּת, אָז נִכְלֶלֶת מַעְלָה וּמַטָּה. לְמַעְלָה בַּשֵּׁם שֶׁל יהו"ה, וּלְמַטָּה בַּשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים, וְאָז נִשְׁלֶמֶת בַּכֹּל.

כְּתִיב, (מ"א ב מה) **וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ. אַמַּאי אִיקְרֵי הָכִי. אֶלָּא וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, מַלְכָּא דִּשְׁלָמָה דִּילֵיהּ. דְּהָא בְּכַמָּה אַתְרֵי כְּתִיב הַמֶּלֶךְ סְתָם, וְלָא כְּתִיב הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. אֶלָּא הַמֶּלֶךְ סְתָם, עַל בֵּית דָּוִד קָאָמַר. הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, עַל מַלְכָּא דִּשְׁלָמָא דִּילֵיהּ קָאָמַר.**

בָּרוּךְ, דְּהָא כְּדֵין נְבִיעוּ דְּבִרְכָאן לָא הֲווֹ פָּסְקִין עֵילָּא וְתַתָּא. בָּרוּךְ, דְּכָל בִּרְכָאן נָבְעִין מִתַּמָּן, לְאִתְבָּרְכָא כָּל עָלְמִין, וְכָל אַתְוָון אִתְנַהֲרִין, כֻּלְּהוּ בְּחִבּוּרָא חָדָא, בִּשְׁלִימוּ חַד.

וּכְדֵין, יָדְעָא שְׁמָא דָא, אָת בַּתְרָאָה דְּבִשְׁמָא קַדִּישָׁא, לְאִתְקְרֵי אוֹף הָכִי בָּרוּךְ. דִּכְתִיב, (שם ח טו) **בָּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי וכו' דָּוִד אָבִי.**

לשון הקודש

כָּתוּב (מלכים–א ב) **וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ.** לָמָּה נִקְרָא כָּךְ? אֶלָּא וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה – הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. שֶׁהֲרֵי בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת כָּתוּב סְתָם הַמֶּלֶךְ, וְלֹא כָּתוּב הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. אֶלָּא הַמֶּלֶךְ סְתָם, עַל בֵּית דָּוִד הוּא אָמַר. הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה – עַל הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ הוּא אָמַר.

בָּרוּךְ – שֶׁהֲרֵי אָז נְבִיעַת הַבְּרָכוֹת לֹא הָיוּ פוֹסְקִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. בָּרוּךְ – שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת נוֹבְעוֹת מִשָּׁם שֶׁיִּתְבָּרְכוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְכָל הָאוֹתִיּוֹת מְאִירוֹת כֻּלָּן בְּחִבּוּר אֶחָד, בִּשְׁלֵמוּת אַחַת.

וְאָז יוֹרֵשׁ הַשֵּׁם הַזֶּה אֶת הָאוֹת הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לְהִקָּרֵא אַף כָּךְ בָּרוּךְ, שֶׁכָּתוּב (שם ה) בָּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי וְכוּ' דָּוִד אָבִי.

דְּכַד אִתְקְרֵי בָּרוּךְ, כְּדֵין כּוּלָּא אִיהוּ שְׁמָא שְׁלִים כִּדְקָא יָאוֹת, וְכָל עָלְמִין אִתְבָּרְכָאן מִגּוֹ מְקוֹרָא דְּחַיֵּי. וּשְׁמָא דָא, אִיהוּ עֵילָא וְתַתָּא. לְזִמְנִין לְעֵילָא, לְזִמְנִין לְתַתָּא. זַכָּאִין אַתּוּן עַמָּא קַדִּישָׁא, דְּרָזִין קַדִּישִׁין עִילָּאִין אִתְגַּלְיָין לְכוֹ.

כַּד מִתְחַבְּרָן אַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, כְּדֵין ו' נָחִית לְאַמְשָׁכָא ה', מִתַּתָּא לְעֵילָא, לְמֶהֱוֵי חִיבּוּרָא חָדָא, וּכְדֵין אַתְוָון דְּאַלְפָּא בֵּיתָא נָחֲתִין וְסָלְקִין. א' נָחֲתָא לְגַבֵּי ת', לְאַמְשָׁכָא לָהּ לְגַבֵּיהּ, לְאִתְחַבְּרָא אִלֵּין גּוֹ אִלֵּין. ב' סָלְקָא לְגַבֵּי ש', מִתַּתָּא לְעֵילָא, דְּהָא אִתְמַשְׁכַת מִתַּתָּא, וּבַעְיָא לְאִתְעַטְּרָא בְּבַעֲלָהּ.

א רָזָא דְּאָת ו', דְּבָעֵי לְאִקְּמָא לְכַלָּה, בְּאִלֵּין שִׁירִין דְּאִיהִי אִתְעָרַת מִתַּתָּא, כַּד אִיהִי מִתְקַשְּׁטַת. וְיָהִיב לָהּ יָדָא לְאַמְשָׁכָא לָהּ לְגַבֵּיהּ,

לשון הקודש

שֶׁכַּאֲשֶׁר נִקְרָא בָּרוּךְ, אָז הַכֹּל הוּא שֵׁם שָׁלֵם כָּרָאוּי, וְכָל הָעוֹלָמוֹת מִתְבָּרְכִים מִתּוֹךְ מְקוֹר הַחַיִּים. וְהַשֵּׁם הַזֶּה הוּא מַעְלָה וּמַטָּה. לִפְעָמִים לְמַעְלָה, וְלִפְעָמִים לְמַטָּה. אַשְׁרֵיכֶם הָעָם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁסּוֹדוֹת קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים הִתְגַּלּוּ לָכֶם.

כַּאֲשֶׁר מִתְחַבְּרוֹת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, אֲזַי ו' יוֹרֶדֶת לְהַמְשִׁיךְ אֶת ה' מִמַּטָּה לְמַעְלָה, לִהְיוֹת חִבּוּר אֶחָד, וְאָז הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל אַלְפָּא בֵּיתָא יוֹרְדוֹת וְעוֹלוֹת. א' יוֹרֶדֶת אֶל ת' לְהַמְשִׁיכָהּ אֵלֶיהָ, שֶׁיִּתְחַבְּרוּ אֵלּוּ תּוֹךְ אֵלּוּ. ב' עוֹלָה לְש' מִמַּטָּה לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי נִמְשְׁכָה מִמַּטָּה, וְרוֹצָה לְהִתְחַבֵּר עִם בַּעְלָהּ.

א' הַסּוֹד שֶׁל הָאוֹת ו', שֶׁרוֹצָה לְהָקִים אֶת הַכַּלָּה בַּשִּׁירִים הַלָּלוּ שֶׁהִיא מְעוֹרֶרֶת

וְאַתְוָון חָדָאן דָּא לְגַבֵּי דָא. בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהִי אֲמָרַת לְגַבֵּיהּ מָשְׁכֵנִי, כְּדֵין א' דְּאִיהוּ ו', נָחִית לְגַבֵּי ת', לְאַמְשָׁכָא לָהּ לְגַבֵּיהּ.

וּבְשַׁעֲתָא דְּאִיהִי אֲמָרַת אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, סָלְקָא ב', וּמְרַהֲטָא בָּתַר ש', דְּאִיהוּ ו'. וּכְדֵין עַיְילָא אִיהִי גּוֹ חַדְרֵי מַלְכָּא, דְּאִינוּן תְּלַת נְקוּדִין, וַחֲדָרִין, וְאַכְסַדְּרִין לְגוֹ חֲדָרִין, דָּא אִיהִי אוֹת ש', תְּלַת נְקוּדִין, וְאַכְסַדְּרִין לְגוֹ.

וּבְשַׁעֲתָא דַּאֲמַרְתְּ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, אַתְיָא ג' לְאִתְדַּבְּקָא בְּאָת ר', דְּהָא כְּדֵין חֶדְוָוא וְרַעֲוָא בְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, דְּאִשְׁתַּלִּימוּ בְּאָת ג'. וְאָת ר אִתְפְּרָעָא לְגַבֵּיהּ, לְנַטְלָא מִנֵּיהּ בְּלָא כִּיסּוּפָא כְּלַל. וְאִיהוּ לְאִתְדַּבְּקָא בָּהּ, וְלַאֲרָקָא בָּהּ בְּרַעֲוָא.

לשון הקודש

מִמַּטָּה, כְּשֶׁהִיא מִתְקַשֶּׁטֶת, וְנוֹתֵן לָהּ יָד לְהַמְשִׁיכָהּ אֵלָיו, וְהָאוֹתִיּוֹת שְׂמֵחוֹת זוֹ לָזוֹ. בְּשָׁעָה שֶׁהִיא אוֹמֶרֶת אֵלָיו מָשְׁכֵנִי, אֲזַי א' שֶׁהוּא ו', יוֹרֶדֶת אֶל הַת' לְהַמְשִׁיכָהּ אֵלֶיהָ.

וּבְשָׁעָה שֶׁהִיא אוֹמֶרֶת אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, עוֹלָה ב', וְרָצָה אַחַר ש', שֶׁהִיא ו'. וְאָז הִיא נִכְנֶסֶת לְתוֹךְ חַדְרֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת, וְהַחֲדָרִים, וְהָאַכְסַדְּרוֹת לְתוֹךְ הַחֲדָרִים, זוֹ הִיא הָאוֹת ש', שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת וְהָאַכְסַדְּרוֹת לִפְנִים.

וּבְשָׁעָה שֶׁאוֹמֶרֶת נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, בָּאָה ג' לְהִתְדַּבֵּק בָּאוֹת ר', שֶׁהֲרֵי אָז שִׂמְחָה וְרָצוֹן בְּעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, שֶׁנִּשְׁתַּלְּמוּ בָּאוֹת ג', וְהָאוֹת ר' מִתְגַּלֵּית אֵלָיו, לִטֹּל מִמֶּנּוּ בְּלִי בּוּשָׁה כְּלָל. וְהוּא לְהִדָּבֵק בָּהּ וּלְהָרִיק בָּהּ בְּרָצוֹן.

בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהִי אֲמָרַת נַזְכִּירָה דּוֹדֶיךָ מִיָּיִן, אִידַכְּרַת דְּהָא עָרְלָה אַתְיָא גּוֹ אִינּוּן אוּכְלוּסִין, לְעַרְבָּבָא חֶדְוָהָא, בְּגִין לְמֵיטַל חוּלָקָא בְּחֶדְוָוא דְּקוּדְשָׁא. וְכַד אִיהִי חָמַת לֵיהּ, דְּאָחִיד מְסָאֲבָא בְּשִׁיפּוּלֵי מַקְדְּשָׁא, כְּדֵין אִיהִי אַזְעִירַת גַּרְמָהּ, בְּגִין לְמֵיהַב לֵיהּ תַּמְצִית דָּחִיק וְסָתִים, כְּמָה דְּנְבִיעַ מִגּוֹ אַבְנָא. וּכְדֵין ד' יָהִיב לְאָת ק', וְאָת ק' אִתְפַּשַּׁט בְּחֶדְוָוא, לְנַטְלָא חוּלָקָא מִגּוֹ מַקְדְּשָׁא.

וְעַל דְּכַלָּה דָּא קַדִּישָׁא אִיהִי, לִמְסָאֲבוּ לֵית לָהּ לְמֵיהַב, עֲבִידַת גַּרְמָהּ ד', כְּמַאן דְּלָא נָטִיל בְּגַוָּוהּ כָּל כָּךְ, וְאִיהִי מִסְכֵּנָא, וְהָכִי אִצְטְרִיךְ. וְסִימָנֵיךְ, (בראשית מב א) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִתְרָאוּ. דְּאַתּוּן בְּשָׂבְעָא וּבְעוּתְרָא, הָא חַיָּיבֵי אַרְעָא גַּבַּיְיכוּ, אַחֲזוּ גַּרְמַיְיכוּ מִסְכֵּנִין וְכָפִינִין. וְעַל דָּא אַחְזִיאַת גַּרְמָהּ בְּחֶדְוָה, ד'.

לשון הקודש

בְּשָׁעָה שֶׁהִיא אוֹמֶרֶת נַזְכִּירָה דֹּדֶיךָ מִיַּיִן, נִזְכֶּרֶת שֶׁהֲרֵי הָעָרְלָה בָּאָה לְתוֹךְ אוֹתָם הַהֲמוֹנִים לְעַרְבֵּב שִׂמְחָתָהּ, כְּדֵי לִטֹּל חֵלֶק בְּשִׂמְחַת הַקֹּדֶשׁ. וּכְשֶׁהִיא רוֹאָה אוֹתוֹ, שֶׁאוֹחֵז הַטֻּמְאָה בְּשִׁפּוּלֵי הַמִּקְדָּשׁ, אֲזַי הִיא מַקְטִינָה אֶת עַצְמָהּ, כְּדֵי לָתֵת לוֹ תַּמְצִית דְּחוּקָה וְנִסְתֶּרֶת, כְּמוֹ שֶׁנּוֹבֵעַ מִתּוֹךְ הָאֶבֶן. וְאָז ד' נוֹתֶנֶת לָאוֹת ק', וְהָאוֹת ק' מִתְפַּשֶּׁטֶת בְּשִׂמְחָה, לִטֹּל חֵלֶק מִתּוֹךְ הַמִּקְדָּשׁ.

וְעַל שֶׁהַכַּלָּה הַזּוֹ הִיא קְדוֹשָׁה, לַטֻּמְאָה אֵין לָהּ לָתֵת, עוֹשָׂה עַצְמָהּ ד', כְּמִי שֶׁלֹּא נוֹטֵל בְּתוֹכָהּ כָּל כָּךְ, וְהִיא עֲנִיָּה, וְכָךְ צָרִיךְ. וְסִימָנְךָ – (בראשית מב) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִתְרָאוּ. שֶׁאַתֶּם בְּשֹׂבַע וּבְעֹשֶׁר, הֲרֵי רִשְׁעֵי הָאָרֶץ אֶצְלְכֶם. הַרְאוּ

כַּד חָמַת, חַיָּיבָא דָּא אָת ק', דְּאִתְפַּשְׁטָא כְּנָחָשׁ דְּפָשִׁיט זְנָבֵיהּ, וְאַתְקִיף לֵיהּ בְּחֶדְוָא, לְיַנְקָא מִן מַקְדְּשָׁא,דִּכְדֵין אִיהוּ אִזְדַּמַּן לְעַרְבָּבָא חֶדְוָוה, בְּכָל אֲתַר דְּחָמֵי לָהּ.

וְעַל דָּא, בְּכָל אֲתַר דְּחֶדְוָא, אִית לְאַסְגָּאָה חֵילִין, בְּדִיל דְּלָא יָכִיל לְקַטְרְגָא. וְכָל בְּכָל אֲתַר דְּאֶבְלָא, אִית לְאַסְגָּאָה חֵילִין, דְּהָא אִיהוּ תַּמָּן, דְּלָא יָכִיל לְקַטְרְגָא, וְיִתְבְּרוֹן חֵילֵיהּ.

בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהִי, אֲמָרַת מֵישָׁרִים, וְאַדְכָּרַת אָת חַד מֵאִינּוּן מֵישָׁרִים. כְּדֵין נָפְקַת אָת תַּקִּיף זְנָבָא פָּשִׁיט לְתַתָּא, חַמְשִׁין אַמִּין. כְּגַוְונָא דְּהַהוּא אֲתַר, דְּהָמָן אִזְדַּקַּף בֵּיהּ, וְדָא אִיהִי אָת ץ'. כֵּיוָן דְּזָקִיף הַאי נָחָשׁ עֵינוֹי, וַחֲמָא לְהַאי זְקָפָא דְּאָתֵי, כְּדֵין אִתְפְּרַשׁ מִגּוֹ מַקְדְּשָׁא, וְעָרִיק.

לשון הקודש

עַצְמְכֶם עֲנִיִּים וּרְעֵבִים. וְעַל זֶה מַרְאָה עַצְמָהּ בְּשִׂמְחָה, ד'.

כְּשֶׁרוֹאָה, רָשָׁע זֶה הָאוֹת ק', שֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת כְּמוֹ שֶׁנָּחָשׁ פּוֹשֵׁט אֶת זְנָבוֹ, וּמַחֲזִיק אוֹתָהּ בְּשִׂמְחָה, לִינֹק מִן הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁאָז הוּא מִזְדַּמֵּן לְעַרְבֵּב אֶת הַשִּׂמְחָה בְּכָל מָקוֹם שֶׁרוֹאֶה אוֹתָהּ.

וְעַל כֵּן, בְּכָל מָקוֹם שֶׁל שִׂמְחָה יֵשׁ לְהַרְבּוֹת צְבָאוֹת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכַל לְקַטְרֵג, וְכָךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁל אֵבֶל יֵשׁ לְהַרְבּוֹת צְבָאוֹת, שֶׁהֲרֵי הוּא שָׁם, שֶׁאֵין יָכוֹל לְקַטְרֵג, וְיִשָּׁבְרוּ כֹּחוֹ.

בַּשָּׁעָה הַזוֹ אוֹמֶרֶת מֵישָׁרִים, וּמַזְכִּירָה אוֹת אַחַת מֵאוֹתָם מֵישָׁרִים. אָז יוֹצֵאת אוֹת הַזָּנָב הֶחָזָק שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט לְמַטָּה חֲמִשִּׁים אַמָּה. כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁהָמָן נִתְלָה בּוֹ, וְזוֹ הִיא הָאוֹת ץ'. כֵּיוָן שֶׁהַנָּחָשׁ הַזֶּה זוֹקֵף עֵינָיו, וְרוֹאֶה אֶת אוֹתָהּ הַתְּלִיָּה שֶׁבָּאָה, אָז נִפְרָד מִתּוֹךְ הַמִּקְדָּשׁ, וּבוֹרֵחַ.

וְכַלָּה נָפְקַת לְגַבֵּיהּ דִּרְחִימָה, וְאִתְעֲבָרַת מֵאָת ד', וְעַיְלָא בְּאָת ה', וְנָפְקַת לְגַבֵּיהּ, וְחֶדְוָה אִשְׁתְּלֵים מִכָּל סִטְרִין, בְּלָא קִטְרוּגָא אָחֲרָא, וּבְלָא עִרְבּוּבְיָא.

הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, בְּשַׁעֲתָא דַּאֲמָרַת מָשְׁכֵנִי, אִיהוּ א', וְאִיהִי ת'. וּבְשַׁעֲתָא דַּאֲמָרַת אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, אִיהִי ב', וְאִיהוּ ש'. וּבְשַׁעֲתָא דַּאֲמָרַת נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, אִיהוּ ג', וְאִיהִי ר'. וּבְשַׁעֲתָא דְּאַתְיָא נָחָשׁ, כַּד אָמְרָה נַזְכִּירָה דוֹדֶיךָ מִיַּיִן, אִיהִי ד', וְהַהוּא מִקַּטְרְגָא ק'. כָּל דָּא, אַמַּאי מִתְחַלְּפֵי אַתְוָון מֵאַתַר לְאַתַר, אִיהוּ אִתְחַלַּף בְּאַתְוָון אָחֲרָנִין, וְאִיהִי אִתְחַלְּפַת בְּאַתְוָון אָחֲרָנִין.

אֶלָּא, בְּשַׁעֲתָא דַּאֲמָרַת מָשְׁכֵנִי, לֵית אָת דְּאַמְשִׁיךְ לָהּ, בַּר דָּא א'. דְּאִיהִי אָת

לשון הקודש

וְהַכַּלָּה יוֹצֵאת אֶל אַהוּבָהּ, וּמְעֻבֶּרֶת מֵהָאוֹת ד', וְנִכְנֶסֶת לָאוֹת ה' וְיוֹצֵאת אֵלָיו, וְהַשִּׂמְחָה נִשְׁלֶמֶת מִכָּל הַצְּדָדִים, בְּלִי קִטְרוּג אַחֵר וּבְלִי עִרְבּוּבִיָּה.

כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמֶרֶת מָשְׁכֵנִי, הוּא א', וְהִיא ת'. וּבְשָׁעָה שֶׁאוֹמֶרֶת אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, הִיא ב' וְהוּא ש'. וּבְשָׁעָה שֶׁאוֹמֶרֶת נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, הוּא ג' וְהִיא ר'. וּבְשָׁעָה שֶׁבָּא הַנָּחָשׁ, כְּשֶׁאוֹמֶרֶת נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיַּיִן, הִיא ד', וְאוֹתוֹ הַמְּקַטְרֵג ק'. כָּל זֶה לָמָּה מִתְחַלְּפוֹת הָאוֹתִיּוֹת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם? הוּא מִתְחַלֵּף בְּאוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת, וְהִיא מִתְחַלֶּפֶת בְּאוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת?

אֶלָּא, בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמֶרֶת מָשְׁכֵנִי, אֵין אוֹת שֶׁמּוֹשֶׁכֶת אוֹתָהּ פְּרָט לְזוֹ א'. שֶׁהִיא

דְּנָהֲרָא בְּסִטְרָא דְּאוֹר קַדְמָאָה, רָזָא דְּיַמִּינָא, דְּהָא יַמִּינָא מְקָרֵב תָּדִיר, וְאַתְקִיף בָּהּ, לְאַמְשָׁכָא לָהּ לְעֵילָא. וּבְגִין כָּךְ אִיהוּ א', וְאִיהִי ת', דְּאִיהִי מִתְקַשְּׁטָא בְּכָל סִטְרִין, בְּגִין לְסָלְקָא לְעֵילָא, מְשַׁבַּחַת וּמְהַדְּרַת לְאִתְעָרָא לְעֵילָא.

וּבְשַׁעֲתָא דַּאֲמָרַת אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, הָא כָּל אִינּוּן אוּכְלוּסִין (דף פב ע"ב) פְּנִימָאן דִּילָהּ, דְּאִינּוּן גּוּפָא, נָטְלָה לְגַבָּהּ, וְאִיהִי בֵּיתָא לְקַבְּלָא אוּכְלוּסָהָא, וּלְעָאֲלָא לוֹן לְגַבֵּי מַלְכָּא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים מה טו) בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ וגו'. וְעַל דָּא אִיהִי ב'. וְאִיהוּ אִתְעַטַּר בְּשי"ן, וּפָתַח הֵיכָלִין דְּאִינּוּן חַדְרֵי מַלְכָּא, לְקַבְּלָא לָהּ וּלְאַעֲלָא לָהּ לְגַבַּיְיהוּ.

וּבְשַׁעֲתָא דַּאֲמָרַת נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, הָא חֶדְוָא דְּצַדִּיקַיָּא, דְּאִזְדַּמַּן לְמֶחֱדֵי לָהּ. וְעַל

לשון הקודש

הָאוֹת שֶׁמְּאִירָה בְּצַד הָאוֹר הָרִאשׁוֹן, סוֹד הַיָּמִין, שֶׁהֲרֵי הַיָּמִין תָּמִיד מְקָרֶבֶת, וּמַחֲזִיק בָּהּ לְהַמְשִׁיכָהּ לְמַעְלָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ הוּא א' וְהִיא ת', שֶׁהִיא מִתְקַשֶּׁטֶת בְּכָל הַצְּדָדִים, כְּדֵי לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, מְשַׁבַּחַת וְחוֹזֶרֶת לְהִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה.

וּבְשָׁעָה שֶׁאוֹמֶרֶת אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, הֲרֵי כָּל אוֹתָם הַהֲמוֹנִים הַפְּנִימִיִּים שֶׁלָּהּ, שֶׁהֵם הַגּוּף, לוֹקַחַת אֵלֶיהָ, וְהִיא הַבַּיִת לְקַבֵּל אֶת אוּכְלוּסֶיהָ וּלְהַכְנִיסָם לַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מה) בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ וְגוֹ'. וְעַל זֶה הִיא ב'. וְהוּא מִתְעַטֵּר בְּשִׁי"ן, וּפוֹתֵחַ הַהֵיכָלוֹת שֶׁל אוֹתָם חַדְרֵי הַמֶּלֶךְ, לְקַבֵּל אוֹתָהּ וּלְהַכְנִיסָהּ אֲלֵיהֶם.

וּבְשָׁעָה שֶׁאוֹמֶרֶת נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, הֲרֵי שִׂמְחַת הַצַּדִּיקִים שֶׁהִזְדַּמֵּן לְשַׂמֵּחַ

דָּא אִיהוּ ג', וְאִיהִי ר', אִתְתַּקָּנַת אִיהִי בִּלְחוֹדָהָא, וְאִתְפָּרְעָא לְגַבֵּיהּ, לְנַטְלָא חֶדְוָוה דְּהַהוּא אֲתַר, כְּאִתְתָּא דְּאִתְפָּרְעָא לְאִשְׁתַּמְּשָׁא בְּבַעֲלָהּ.

וּבְשַׁעֲתָא דַּאֲמָרַת נַזְכִּירָה דּוֹדֶיךָ מִיָּין, אִתְקְרֵיב הַהוּא מְקַטְרְגָא, וְכֵיוָן דְּחָמַת לֵיהּ, אִתְעֲבִידַת מִסְכֵּנָא, בְּרָזָא דְּאָת ד', בְּגִין דְּלָא יִסְתָּאַב מַקְדְּשָׁא. וְהַהוּא מְקַטְרְגָא פָּשִׁיט זְנָבֵיהּ בְּחֵידוּ, לְקַבְּלָא מֵעִינּוּגֵי דְּחֶדְוָא, וְעַל דָּא ק'.

עַד דַּאֲמָרַת מֵישָׁרִים, וְאִתְגַּלְיָיא ץ', וְהַהוּא מְקַטְרְגָא עָרַק. וְאִיהִי אַתְיָיא וּמִתְעַבְּרָא מֵאָת ד', וְעָיְילַת בְּאָת ה'. וּכְדֵין אִתְגַּלְיָין מֵישָׁרִים. ה"ץ, הָא מֵישָׁרִים. ו"ף, הָא מֵישָׁרִים.

וְעַל דָּא, מִתְחַלְּפֵי אַתְוָון, מֵאַתַר לַאֲתַר, וּמִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, וְכוּלָּא בְּרָזָא דְּאַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

אוֹתָהּ. וְעַל זֶה הוּא ג' וְהִיא ר'. הִתְתַּקְּנָה הִיא לְבַדָּהּ, וְנִתְגַּלְּתָה אֵלָיו, לִטֹּל שִׂמְחָה בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם, כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁמִּתְגַּלֵּית לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּבַעְלָהּ.

וּבְשָׁעָה שֶׁאוֹמֶרֶת נַזְכִּירָה דֹּדֶיךָ מִיָּין, מִתְקָרֵב אוֹתוֹ הַמְקַטְרֵג. וְכֵיוָן שֶׁרוֹאָה אוֹתוֹ, נַעֲשֵׂית עֲנִיָּה, בְּסוֹד הָאוֹת ד', כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטָּמֵא הַמִּקְדָּשׁ. וְאוֹתוֹ הַמְקַטְרֵג פּוֹשֵׁט זְנָבוֹ בְּשִׂמְחָה לְקַבֵּל מֵעִנּוּגֵי הַשִּׂמְחָה, וְעַל זֶה ק'.

עַד שֶׁאוֹמֶרֶת מֵישָׁרִים, וּמִתְגַּלֶּה ץ', וְהַמְקַטְרֵג הַהוּא בּוֹרֵחַ. וְהִיא בָּאָה וּמִתְעַבֶּרֶת מֵהָאוֹת ד', וְנִכְנֶסֶת לָאוֹת ה', וְאָז מִתְגַּלִּים הַמֵּישָׁרִים. ה"ץ הִנֵּה מֵישָׁרִים, ו"ף הִנֵּה מֵישָׁרִים.

וְעַל זֶה מִתְחַלְּפוֹת הָאוֹתִיּוֹת מִמָּקוֹם

זַבָּאִין עַמָּא קַדִּישָׁא, דְּאִינּוּן מִתְדַּבְּקֵי בְּמַלְכָּא עִילָּאָה, וְכוּלָּא אִתְתַּקַּן בְּגִינַיְיהוּ.

חָדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ אֵלִיָּהוּ, רַבִּי, אַפְּתַח פּוּמָךְ, וְינַהֲרוּן מִילָּךְ קַמֵּי עַתִּיק יוֹמִין. פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וַאֲמַר, אִי נִיחָא קַמֵּי דְּמַר דְּאֶשְׁאַל מִינֵּיהּ חַד שְׁאֵילְתָּא. אָמַר לֵיהּ, רַבִּי, קוּטְרָא דְּהוּרְמְנוּתָא בִּגְלִיפִּין טְהִירִין מַהוּ.

אָמַר לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. דְּהָא בַּאֲתַר דְּהוּרְמְנוּתָא דְּמַלְכָּא עִילָּאָה אָזִיל, תַּמָּן אָזְלֵי כּוּלְּהוֹ וְאִתְמַשְׁכָּן אֲבַתְרֵיהּ. הַשְׁתָּא רַבִּי, אִימָּא מִילָּךְ וּסְדַר זַיְינָךְ.

פָּתַח וְאָמַר, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו. כְּתִיב, (שם סג א) **מִזְמוֹר לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה. תָּא חֲזֵי. דָּוִד מַלְכָּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ**

לשון הקודש

לְמָקוֹם וּמִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה, וְהַכֹּל בַּסּוֹד שֶׁל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. אַשְׁרֵי הָעָם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהֵם נִדְבָּקִים בַּמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, וְהַכֹּל הִתְתַּקֵּן בִּשְׁבִילָם.

שָׂמַח רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ אֵלִיָּהוּ, רַבִּי, פְּתַח פִּיךָ וְיָאִירוּ דְּבָרֶיךָ לִפְנֵי עַתִּיק הַיָּמִים. פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, אִם נוֹחַ לִפְנֵי מָר שֶׁאֶשְׁאַל מִמֶּנּוּ שְׁאֵלָה? אָמַר לוֹ, רַבִּי, הַקֶּשֶׁר שֶׁל הַשִּׁלְטוֹן בַּחֲקִיקוֹת הָאוֹרוֹת מַהוּ?

אָמַר לוֹ: זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, שֶׁהֲרֵי בְּמָקוֹם שֶׁהוֹלֵךְ הַשִּׁלְטוֹן שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, שָׁם כֻּלָּם הוֹלְכִים וְנִמְשָׁכִים אַחֲרָיו. כָּעֵת, רַבִּי, אֱמֹר דְּבָרֶיךָ וְסַדֵּר אֶת כְּלֵי זֵינֶךָ.

פָּתַח וְאָמַר, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו. כָּתוּב (תהלים סג) מִזְמוֹר לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה. בֹּא

הוּא אִתְרְעֵי בֵּיהּ יַתִּיר מִכָּל מַלְכִין דְּעָלְמָא, כְּמָה דְּאִתְּמַר, (מ"א ח טז) וָאֶבְחַר בְּדָוִד לִהְיוֹת עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל. מַאי טַעְמָא.

בְּגִין דְּדָוִד, מִן יוֹמָא דַּהֲוָה אָזִיל בָּתַר עָאנָא בְּמַדְבְּרָא, הֲוָה מִסְתַּכֵּל הָתָם בְּמַדְבְּרָא עוֹבַד אוּמָנוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַהֲוָה מְשַׁבַּח וַאֲמַר, (תהלים ח ד) כִּי אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה אֶצְבְּעוֹתֶיךָ וגו'.

מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהָא בְּלֵילְיָא, כָּל בְּנֵי עָלְמָא שָׁכְבֵי נַיְימִין עַל עַרְסַיְיהוּ, וְאִיהוּ הֲוָה יָתִיב בְּמַדְבְּרָא, וַהֲוָה אִסְתַּכֵּל בִּשְׁמַיָּא, בְּסִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא וּבְמַזָּלֵי, וּבְעוֹבָדֵי דִשְׁמַיָּא, וַהֲוָה אָמַר כִּי אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ וגו'. וּכְתִיב (שם פסוק י) ה' אֲדוֹנֵנוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ וגו'. וְתָדִיר הֲוָה דָחֵיל, וּמְשַׁבַּח וּמְרוֹמֵם לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

וּרְאֵה, דָּוִד הַמֶּלֶךְ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בּוֹ יוֹתֵר מִכָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א ח) וָאֶבְחַר בְּדָוִד לִהְיוֹת עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל. מָה הַטַּעַם?

מִשּׁוּם שֶׁדָּוִד, מִיּוֹם שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ אַחַר הַצֹּאן בַּמִּדְבָּר, הָיָה מִסְתַּכֵּל שָׁם בַּמִּדְבָּר אֶת מַעֲשֵׂה הָאָמָנוּת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהָיָה מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר (תהלים ח) כִּי אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה אֶצְבְּעוֹתֶיךָ וְגוֹ'.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי בַּלַּיְלָה כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם שׁוֹכְבִים יְשֵׁנִים עַל מִטּוֹתֵיהֶם, וְהוּא הָיָה יוֹשֵׁב בַּמִּדְבָּר, וְהָיָה מִסְתַּכֵּל בַּשָּׁמַיִם, בַּלְּבָנָה וּבַכּוֹכָבִים וּבַמַּזָּלוֹת וּבְמַעֲשֵׂה הַשָּׁמַיִם, וְהָיָה אוֹמֵר כִּי אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ וְגוֹ'. וְכָתוּב (שם) ה' אֲדוֹנֵנוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ וְגוֹ'. וְתָמִיד הָיָה פּוֹחֵד, וּמְשַׁבֵּחַ וּמְרוֹמֵם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

לְבָתַר הֲוָה עָרִיק מִקַּמֵּי חֲמוֹי, וּבְכָל עָאקוֹ דַּהֲוָה לֵיהּ, הֲוָה מְשַׁבֵּחַ וּמַצְלֵי קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהַשְׁתָּא בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה, דַּהֲוָה שָׁאוּל מַלְכָּא רָדֵיף בַּתְרֵיהּ, הֲוָה אָמַר שִׁירָה. דִּכְתִיב, מִזְמוֹר לְדָוִד (וְכֵן בְּאַבְשָׁלוֹם כְּתִיב (שם ג) מִזְמוֹר לְדָוִד בִּבְרֹחוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ, הֲוָה אָמַר, וְהַשְׁתָּא אָמַר שִׁירָה) בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה, בַּאֲתַר דַּהֲוָה רָדְפִין אֲבַתְרֵיהּ.

וּמַה אָמַר, (שם סג ב) אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָּ וגו'. אֱלֹהִים, אֵלִי, אַתָּה, תְּלַת שְׁמָהָן אִינּוּן. אֱלֹהִים, דָּא אִיהוּ דַּרְגָּא דִּילֵיהּ, כִּתְרָא דְּמַלְכוּתָא. אֵלִי, דָּא רֵישָׁא, דְּכִתְרָא דָּא דְּקַיְימָא עֲלֵיהּ, וְאִיהוּ חַד עַמּוּדָא דְּכָל עָלְמָא עֲלֵיהּ קָיְימָא. דִּכְתִיב, (משלי י כה) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. אַתָּה, דָּא יְמִינָא עִילָּאָה. דִּכְתִיב, (תהלים קי ד) אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם. וְעַל דָּא, תְּלַת

לשון הקודש

אַחַר כָּךְ הָיָה בּוֹרֵחַ מִלִּפְנֵי חָמיו, וּבְכָל צָרָה שֶׁהָיְתָה לוֹ, הָיָה מְשַׁבֵּחַ וּמִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְכָעֵת, בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה, שֶׁהָיָה שָׁאוּל רוֹדֵף אַחֲרָיו, הָיָה אוֹמֵר שִׁירָה, שֶׁכָּתוּב (תהלים סג) מִזְמוֹר לְדָוִד (וְכֵן בְּאַבְשָׁלוֹם כְּתוּב (שם ג) מִזְמוֹר לְדָוִד בִּבְרֹחוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ, הָיָה אוֹמֵר, וְעַכְשָׁו אָמַר שִׁירָה) בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה, בַּמָּקוֹם שֶׁהָיוּ רוֹדְפִים אַחֲרָיו.

וּמָה אָמַר? אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָּ וְגו'. אֱלֹהִים, אֵלִי, אַתָּה – שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת הֵם. אֱלֹהִים – זוֹהִי דַּרְגָּתוֹ, כֶּתֶר הַמַּלְכוּת. אֵלִי – זֶה הָרֹאשׁ שֶׁהַכֶּתֶר הַזֶּה שֶׁעוֹמֵד עָלָיו, וְהוּא עַמּוּד אֶחָד שֶׁכָּל הָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו, שֶׁכָּתוּב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. אַתָּה – זֶה הַיָּמִין הָעֶלְיוֹן, שֶׁכָּתוּב (תהלים קי)

דַּרְגִּין הָכָא, אֱלֹהִי"ם, אֵלִ"י, אַתָּ"ה. אֲשַׁחֲרֶךָ, וַאֲבַקֵּר לְגַבָּךְ בְּכָל יוֹמָא תָּדִיר.

צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי, כְּמַאן דְּצָחֵי לְמִשְׁתֵּי, אוֹף הָכִי אֲנָא, צָחֵי נַפְשִׁי לְגַבָּךְ, תְּאִיבָא לְגַבָּךְ בִּשְׂרָא דִילִי, לְמֶהֱוֵי נַפְשָׂא וּבִשְׂרָא דָּבְקָא לְגַבָּךְ. בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי מָיִם, מַאי בְּלִי מָיִם. דְּלֵית תַּמָּן נְהִירוּ דְאוֹרַיְיתָא, נְהִירוּ דִּנְהוֹרָא עִילָּאָה.

כֵּן בַּקֹּדֶשׁ חֲזִיתִיךָ, מַאי טַעְמָא. אֶלָּא כֵּן בַּקֹּדֶשׁ חֲזִיתִיךָ, אַף עַל גַּב דַּאֲנָא בְּמַדְבְּרָא דָא, בַּאֲתַר דְּאִיהוּ הָכִי, אֲנָא חָמֵי לָךְ, לְאִתְדַּבְּקָא בָּךְ, וְתָאֵיב אֲבַתְרָךְ לְמֶחֱמֵי עוּזָּךְ וּכְבוֹדָךְ. וְדָא אִיהוּ כְּמָא דִכְתִיב, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, בְּזִמְנָא דְּתִמְשְׁכֵנִי אֲבַתְרָךְ, כֻּלָּא נִתְרְעֵי עִמָּךְ.

לשון הקודש

אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם. וְעַל זֶה שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת כָּאן – אֱלֹהִי"ם, אֵלִ"י, אַתָּ"ה. אֲשַׁחֲרֶךָ, וַאֲבַקֵּר אֶצְלְךָ בְּכָל יוֹם תָּמִיד.

צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי (שם סג), כְּמִי שֶׁצָּמֵא לִשְׁתּוֹת. אַף כָּאן אֲנִי, צָמְאָה נַפְשִׁי אֵלֶיךָ, תָּאֵב אֵלֶיךָ בְּשָׂרִי, שֶׁיִּהְיוּ הַנֶּפֶשׁ וְהַבָּשָׂר דְּבֵקִים אֵלֶיךָ. בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי מָיִם, מַה זֶּה בְּלִי מָיִם? שֶׁאֵין שָׁם אוֹר הַתּוֹרָה, הָאוֹר שֶׁל הַמָּאוֹר הָעֶלְיוֹן.

כֵּן בַּקֹּדֶשׁ חֲזִיתִךָ (שם), מָה הַטַּעַם? אֶלָּא כֵּן בַּקֹּדֶשׁ חֲזִיתִךָ, אַף עַל גַּב שֶׁאֲנִי בַּמִּדְבָּר הַזֶּה, בְּמָקוֹם שֶׁהוּא כָּךְ – אֲנִי רוֹאֶה אוֹתְךָ לְהִדָּבֵק בְּךָ, וּמִשְׁתּוֹקֵק אַחֲרֶיךָ לִרְאוֹת עֻזְּךָ וּכְבוֹדֶךָ. וְזֶה הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם) מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. בִּזְמַן שֶׁתִּמְשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ, הַכֹּל נִתְרַצָּה עִמְּךָ.

הֲבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, אֵלֵּין חַדְרֵי דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן. דְּתָנִינָן, כַּד בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, מֵעַפְרָא דְּבֵי מַקְדְּשָׁא נָטִיל, וּמִתַּמָּן אִתְבְּרֵי. וּנְפַח בְּאַנְפּוֹי נִשְׁמָתָא דְּחַיֵּי, וּמִתַּמָּן פָּתַח לֵיהּ פִּתְחָא דְגַן עֵדֶן, וְעַיֵּיל לֵיהּ בְּשִׁבְעִין אִדְּרִין הֵיכָלִין קַדִּישִׁין, וַעֲבַד לֵיהּ עֶשֶׂר חוּפּוֹת. כְּגַוְונָא דְּאִינּוּן חוּפּוֹת דְּזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד לְצַדִּיקַיָּא בְּגַן עֵדֶן. וּמַלְאֲכֵי עִילָּאֵי הֲווֹ מְרַקְּדָן קַמֵּיהּ, וַהֲוָה חָדֵי תַּמָּן.

וְתַמָּן אַעֲבַר קַמֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל אִינּוּן רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, דְּזַמִּינִין וּמִתְעַתְּדָן לְמֶהֱוֵי בִּבְנֵי נָשָׁא, דְּיִפְקוּן מִינֵּיהּ.

כֵּיוָן דְּמָטָא לַמֶּלֶךְ דָּוִד, חֲמָא לֵיהּ דְּלָא הֲוֵי לֵיהּ חַיִּין כְּלָל. אֲמַר קַמֵּיהּ רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם,

לשון הקודש

הֲבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו – אֵלּוּ חַדְרֵי גַּן הָעֵדֶן. שֶׁשָּׁנִינוּ, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן, מֵעֲפָרוֹ שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נָטַל, וּמִשָּׁם נִבְרָא. וְנָפַח בּוֹ נִשְׁמַת חַיִּים, וּמִשָּׁם פָּתַח לוֹ פֶּתַח שֶׁל גַּן עֵדֶן, וְהִכְנִיס אוֹתוֹ לְשִׁבְעִים חֲדָרִים הֵיכָלוֹת קְדוֹשִׁים, וְעָשָׂה לוֹ עֶשֶׂר חֲפּוֹת, כְּמוֹ אוֹתָן הַחֲפּוֹת שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן. וּמַלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים הָיוּ מְרַקְּדִים לְפָנָיו, וְהָיָה שָׂמֵחַ שָׁם.

וְשָׁם הֶעֱבִיר לְפָנָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל אוֹתָן רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת שֶׁעֲתִידוֹת וּמְזֻמָּנוֹת לִהְיוֹת בִּבְנֵי אָדָם שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ.

כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ לְדָוִד הַמֶּלֶךְ, רָאָה אוֹתוֹ שֶׁלֹּא הָיוּ לוֹ חַיִּים כְּלָל. אָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ

מַאן הוּא דְּנָא, דְּלָא חָמֵינָא לֵיהּ חַיִּין, עַד דַּאֲמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דָּוִד מַלְכָּא אִיהוּ. כֵּיוָן דַּחֲמָא אָדָם הָרִאשׁוֹן כָּךְ, יַהִיב לֵיהּ מִשְּׁנוֹי שִׁבְעִין שְׁנִין, וְאִינוּן שִׁבְעִין שְׁנִין דְּחַיֵּי דָּוִד מַלְכָּא. וְכָל שַׁיְיפָא וְשַׁיְיפָא מִכָּל שַׁיְיפוֹי, יְהַב לֵיהּ מִדִּילֵיהּ, וְחָסְרוּ מֵאָדָם קַדְמָאָה שִׁבְעִין שְׁנִין, מֵאִינוּן אֶלֶף שְׁנִין דִּילֵיהּ.

כְּתִיב, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, אַתְוָון דְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, הֲווֹ גְּלִיפִין עֵילָא וְתַתָּא. בְּשַׁעֲתָא דְּאִינוּן אַתְוָון בָּלְטִין וְסָלְקִין לְגַבֵּי אַתְוָון אָחֲרָנִין, כָּל אִינוּן מַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין, נָטְלִין בְּמַטְלָנוֹן בְּאֵימָתָא וְכִסּוּפָא. בְּגִין דְּלֵית תַּקִּיפוּ לְעִילָּאֵי.

מֵהָכָא, כָּל אִינוּן בְּנֵי עָלְמָא דְּלֵית בְּהוּ כִּיסּוּפָא, לֵית לְהוּ חוּלָקָא לְעַלְמָא דְּאָתֵי. כָּל

לשון הקודש

של עולם, מי הוא זה שלא ראיתי לו חיים? עד שאמר לו הקדוש ברוך הוא: זה דוד המלך. כיון שראה אדם הראשון כך, נתן לו משנותיו שבעים שנים, והם שבעים השנים של חיי דוד המלך. וכל איבר ואיבר מכל איבריו נתן לו משלו. וחסרו מאדם הראשון שבעים שנה מאותן אלף השנים שלו.

כתוב משכני אחריך נרוצה, אותיות הסוד של השם הקדוש היו חקוקות מעלה ומטה. בשעה שאותן אותיות בולטות ועולות לאותיות האחרות, כל אותם המחנות הקדושים נוסעים במסעיהם באימה ובושה, משום שאין תקיפות לעליונים.

מכאן, כל אותם בני העולם שאין להם

אינון תַּקִּיפֵי מִצְחָא דַּהֲוֵי בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, כַּד הֲווֹ מִסְתַּכְּלִין בְּאַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, בְּצִיצָא נִזְרָא דְּקוּדְשָׁא דְּכֹהֵן גָּדוֹל, הֲווֹ מְתַבְּרֵי לְבַיְיהוּ, וּמִסְתַּכְּלֵי בְּעוֹבָדֵיהוֹן, בְּגִין דְּצִיץ עַל אָת הֲוָה קָאִים, דְּכָל מַאן דְּאִסְתַּכַּל בֵּיהּ, הֲוָה מַכְסִיף מֵעוֹבָדוֹי.

אַתְוָון דְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּיהו"ה, דַּהֲוָה גָּלֵיף עַל צִיצָא, הֲווֹ נָהֲרִין וּבָלְטִין וְנָצְצִין, כָּל מַאן דְּאִסְתַּכַּל בְּהַהוּא נְצִיצוּ, הֲוָה חָמֵי אַתְוָון בָּלְטִין, וְאַנְפּוֹי נָפְלִין מֵאֵימָתָא דְּמָארֵיהּ, וְתָבַר לְבֵיהּ לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

כְּגַוְונָא דָּא קְטוֹרֶת, כָּל מַאן דְּאָרַח בְּהַהוּא תְּנָנָא, כַּד סָלִיק הַהוּא עַמּוּדָא, מֵהַהוּא (דף פג ע"א) מַעֲלֶה עָשָׁן, הֲוָה מְבָרֵר לְבֵיהּ בִּבְרִירוּ וּנְהִירוּ, בְּחֶדְוָוא וּרְעוּתָא, לְמִפְּלַח לְמָארֵיהּ,

לשון הקודש

בּוּשָׁה, אֵין לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. כָּל אוֹתָם עַזֵּי הַמֵּצַח שֶׁהָיוּ בְּיִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהָיוּ מִסְתַּכְּלִים בְּאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, בְּצִיץ נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, הָיוּ מְשַׁבְּרִים אֶת לִבָּם וּמִסְתַּכְּלִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהַצִּיץ הָיָה עוֹמֵד עַל אוֹת, שֶׁכָּל מִי שֶׁהִסְתַּכֵּל בּוֹ, הָיָה מִתְבַּיֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו.

הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ יהו"ה, שֶׁהָיוּ חֲקוּקִים עַל הַצִּיץ, הָיוּ מְאִירִים וּבוֹלְטִים וְנוֹצְצִים. כָּל מִי שֶׁהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ נִיצוּץ, הָיָה רוֹאֶה אוֹתִיּוֹת בּוֹלְטוֹת, וּפָנָיו נוֹפְלִים מֵאֵימָה שֶׁל רִבּוֹנוֹ, וְשָׁבַר לִבּוֹ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

כְּמוֹ זוֹ הַקְּטֹרֶת, כָּל מִי שֶׁמַּרִיחַ בְּאוֹתוֹ הָעָשָׁן, כְּשֶׁעוֹלֶה אוֹתוֹ הָעַמּוּד מֵאוֹתוֹ מַעֲלֶה עָשָׁן, הָיָה מְבָרֵר לִבּוֹ בְּבִרּוּר וְאוֹר,

וְאַעֲבַר מִנַּיְהוּ זוּהֲמָא וְטִנּוּפָא דְּיֵצֶר הָרָע, וְלָא הֲוָה לֵיהּ אֶלָּא לִבָּא חָדָא, לְקַבֵּל אֲבוּי דְּבִשְׁמַיָּא.

בְּגִין דִּקְטוֹרֶת תְּבִירוּ דְּיֵצֶר הָרָע אִיהוּ וַדַּאי בְּכָל סִטְרִין. וּכְמָא דְּצִיץ הֲוָה קָאִים עַל נִיסָּא, אוֹף הָכִי קְטוֹרֶת. דְּלֵית לָךְ מִלָּה בְּעָלְמָא, דִּמְתַבַּר לֵיהּ לְסִטְרָא אָחֳרָא, בַּר קְטוֹרֶת.

תָּא חֲזֵי, דְּהָא אוֹקְמוּהָ, דִּכְתִיב, (במדבר יז יא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וגו', דְּהָא תְּבִירוּ דְּסִטְרָא אָחֳרָא לָאו אִיהוּ אֶלָּא קְטוֹרֶת. בְּגִין דְּהָא לֵית חֶדְוָה וַחֲבִיבוּ קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כִּקְטוֹרֶת. וְקָיְימָא לְבַטָּלָא חָרָשִׁין וּמִילִין בִּישָׁא מִבֵּיתָא. רֵיחָא וַעֲשָׁנָא דִקְטוֹרֶת, דְּעָבְדֵי בְּנֵי נָשָׁא לְהַהוּא עוֹבָדָא אִיהוּ מְבַטֵּל. כָּל שְׁבֵן קְטוֹרֶת.

לשון הקודש

בְּשִׁמְחָה וְרָצוֹן, לַעֲבֹד אֶת אֲדוֹנוֹ, וּמַעֲבִיר מִמֶּנּוּ זֻהֲמַת וְטִנּוּף הַיֵּצֶר הָרָע, וְלֹא הָיָה לוֹ אֶלָּא לֵב אֶחָד כְּנֶגֶד אָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם.

מִשּׁוּם שֶׁקְּטֹרֶת הִיא שִׁבְרוֹן לַיֵּצֶר הָרָע וַדַּאי בְּכָל הַצְּדָדִים. וּכְמוֹ שֶׁהַצִּיץ הָיָה עוֹמֵד עַל נֵס, אַף כָּךְ הַקְּטֹרֶת. שֶׁאֵין לְךָ דָּבָר בָּעוֹלָם שֶׁמְּשַׁבֵּר אֶת הַצַּד הָאַחֵר פְּרָט לַקְּטֹרֶת.

בֹּא וּרְאֵה, שֶׁהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְגוֹ', שֶׁהֲרֵי הַשֶּׁבֶר שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר אֵינוֹ אֶלָּא קְטֹרֶת. מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי אֵין שִׂמְחָה וַחֲבִיבוּת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ הַקְּטֹרֶת, וְעוֹמֶדֶת לְבַטֵּל כְּשָׁפִים וּדְבָרִים רָעִים מִן הַבַּיִת. רֵיחַ וַעֲשַׁן הַקְּטֹרֶת שֶׁעוֹשִׂים בְּנֵי אָדָם לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה הוּא מְבַטֵּל, כָּל שֶׁכֵּן הַקְּטֹרֶת.

מִלָּה דָא אִיהוּ גְּזֵירַת קַיָּימָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכָל מַאן דְּאִסְתַּכַּל וְקָרֵי בְּכָל יוֹמָא עוֹבָדָא דִקְטוֹרֶת, אִשְׁתְּזִיב מִכָּל מִלִּין דַּחֲרָשִׁין דְּעָלְמָא, וּמִכָּל פְּגָעִין בִּישִׁין, וּמֵהַרְהוֹרָא בִּישָׁא, וּמִדִּינָא בִּישָׁא, וּמִמּוֹתָנָא. וְלָא יִתְזַק כָּל הַהוּא יוֹמָא, דְּלָא יָכִיל סִטְרָא אָחֲרָא לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ, וְאִצְטְרִיךְ דִּיכַוִּין בֵּיהּ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִי בְּנֵי נָשָׁא הֲווֹ יָדְעֵי כַּמָּה עִילָּאָה הוּא עוֹבָדָא דִקְטוֹרֶת קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲווֹ נָטְלֵי כָּל מִלָּה וּמִלָּה מִנֵּיהּ, וְסַלְקֵי לָהּ עֲטָרָא עַל רֵישַׁיְיהוּ, כִּכְתָרָא דְדַהֲבָא. וּמַאן דְּיִשְׁתַּדֵּל בֵּיהּ, לְאִסְתַּכָּלָא בְּעוֹבָדָא דִקְטוֹרֶת,וּלְכַוִּין בֵּיהּ בְּכָל יוֹמָא, אִית לֵיהּ חוּלָקָא בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, וְיִסַּלֵּק מִוֹתָנָא מִינֵּיהּ וּמִכָּל עָלְמָא, וְיִשְׁתְּזֵיב מִכָּל דִּינִין דְּהַאי עָלְמָא, וּמִסִּטְרִין בִּישִׁין,

לשון הקודש

דָּבָר זֶה הוּא גְּזֵרַת קִיּוּם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל וְקוֹרֵא בְּכָל יוֹם אֶת מַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת, נִצּוֹל מִכָּל דִּבְרֵי כְּשָׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם, וּמִכָּל הַפְּגָעִים הָרָעִים, וּמֵהִרְהוּר רַע, וּמִדִּין רַע וּמִמַּגֵּפָה, וְלֹא יִנָּזֵק כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם, שֶׁאֵין יָכוֹל הַצַּד הָאַחֵר לִשְׁלֹט עָלָיו, וְצָרִיךְ שֶׁיְּכַוֵּן בּוֹ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִם בְּנֵי אָדָם הָיוּ יוֹדְעִים כַּמָּה עֶלְיוֹן הוּא מַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הָיוּ נוֹטְלִים כָּל מִלָּה וּמִלָּה מִמֶּנָּה, וּמַעֲלִים אוֹתָהּ עֲטָרָה עַל רֹאשָׁם כְּמוֹ כֶּתֶר שֶׁל זָהָב. וּמִי שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל בּוֹ, לְהִסְתַּכֵּל בְּמַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת וּלְכַוֵּן בּוֹ בְּכָל יוֹם, יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וִיסַלֵּק מַגֵּפָה מִמֶּנּוּ וּמִכָּל הָעוֹלָם, וְיִנָּצֵל מִכָּל דִּינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה,

וּמְדִינֵי דְּגֵיהִנֹּם, וּמִדִּינָא דְּמַלְכוּ אָחֳרָא.

בְּהַהוּא קְטוֹרֶת, כַּד הֲוָה סָלִיק תְּנָנָא בְּעַמּוּדָא, כַּהֲנָא הֲוָה חָמֵי אַתְוָון דְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא פְּרִישָׁן בַּאֲוִירָא, וְסָלְקִין לְעֵילָא בְּהַהוּא עַמּוּדָא. לְבָתַר, כַּמָּה רְתִיכִין קַדִּישִׁין הֲווֹ סָחֲרִין לֵיהּ מִכָּל סִטְרִין, עַד דְּסָלִיק וְחָדֵי לְמַאן דְּחָדֵי. וּבְהַהוּא קְטוֹרֶת הֲוָה מִתְקַשְּׁרֵי קִשּׁוּרִין עִילָּאִין. וְשַׁיְיפִין נָחֲתִין לְאַמְשָׁכָא לְדַרְגָּא דִלְתַתָּא לְעֵילָא. וּכְדֵין אִיהִי אָמְרַת, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. בְּגִין דִּקְטוֹרֶת אִיהִי מְקַשֵּׁר קִשְׁרִין עֵילָא וְתַתָּא.

פָּתַח וַאֲמַר, (שמות ל א) וְעָשִׂיתָ מִזְבֵּחַ מִקְטַר קְטֹרֶת וגו'. הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ. בְּגִין דִּתְרֵין מִדְבְּחִין הֲווֹ, מִדְבְּחָא דַּעֲלָוָון, וּמִדְבְּחָא דִּקְטוֹרֶת בּוּסְמִין. דָּא לְבַר, וְדָא לְגַאו. הַאי מִדְבְּחָא דִּקְטוֹרֶת, אִיהוּ פְּנִימָאָה.

לשון הקודש

וּמִצְּדָדִים רָעִים, וּמִדִּינֵי גֵיהִנֹּם, וּמִדִּין שֶׁל מַלְכוּת אַחֶרֶת.

בְּאוֹתָהּ הַקְּטֹרֶת, כְּשֶׁהָיָה עוֹלֶה עַמּוּד הֶעָשָׁן, הַכֹּהֵן הָיָה רוֹאֶה אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ פְּרוּשׁוֹת בָּאֲוִיר, וְעוֹלוֹת לְמַעְלָה בְּאוֹתוֹ הָעַמּוּד. אַחַר כָּךְ, כַּמָּה מֶרְכָּבוֹת קְדוֹשׁוֹת הָיוּ מַקִּיפוֹת אוֹתוֹ מִכָּל הַצְּדָדִים, עַד שֶׁעוֹלֶה וּמְשַׂמֵּחַ אֶת מִי שֶׁמְּשַׂמֵּחַ. וּבְאוֹתָהּ הַקְּטֹרֶת הָיוּ נִקְשָׁרִים קְשָׁרִים עֶלְיוֹנִים, וְהָאֵיבָרִים יוֹרְדִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַדַּרְגָּה שֶׁלְּמַטָּה לְמַעְלָה. וְאָז הִיא אוֹמֶרֶת, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, מִשּׁוּם שֶׁקְּטֹרֶת קוֹשֶׁרֶת קְשָׁרִים מַעְלָה וּמַטָּה.

פָּתַח וְאָמַר, (שמות ל) וְעָשִׂיתָ מִזְבֵּחַ מִקְטַר קְטֹרֶת וְגו'. הַפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ שְׁנֵי מִזְבְּחוֹת – מִזְבֵּח

אַמַּאי אִיקְּרֵי מִזְבֵּחַ, וְהָא לָא דַּבְּחִין בֵּיהּ דִּבְחִין, וּמִזְבֵּחַ עַל דָּא אִיקְּרֵי. אֶלָּא בְּגִין דְּבַטִּיל וְכָפֵית לְכַמָּה סִטְרִין בִּישִׁין. וְהַהוּא סִטְרָא אָחֳרָא הֲוָה כָּפִית, כְּעֻגְלָא דְּכָפֵית לְדַבָּחָא, אוֹף הָכִי סִטְרָא אָחֳרָא הֲוָה כָּפִית, דְּלָא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה, וְלָא לְמֶהֱוֵי מְקַטְרְגָא, וְעַל דָּא אִיקְּרֵי מִזְבֵּחַ.

כַּד הַהוּא סִטְרָא אָחֳרָא הֲוָה חָמֵי עַמּוּדָא דַּעֲשָׁנָא דִּקְטוֹרֶת סָלִיק, הֲוָה אִתְכַּפְיָיא וְעָרַק, וְלָא יָכִיל לְקָרְבָא לְמַשְׁכְּנָא. וּבְגִין דָּא אִתְדַּכֵּי, וְלָא אִתְעָרַב אָחֳרָא בְּהַהוּא חֶדְוָוא דִּלְעֵילָא, בַּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי.

וְלֵית סִטְרָא אָחֳרָא דְּאִתְהַנֵּי מִינֵיהּ, וְלֵית לֵיהּ חוּלָקָא בְּבִשְׁאָר קוּרְבָּנִין וְעִלָּוָון. בְּגִין דְּבִשְׁאָר קוּרְבָּנִין, לְכוֹלָּא אִית חוּלָקָא וּקְרִיבוּ

לשון הקודש

הָעוֹלוֹת, וּמִזְבַּח קְטֹרֶת הַבְּשָׂמִים. זֶה בַּחוּץ וְזֶה בִּפְנִים. מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת הַזֶּה הוּא פְּנִימִי.

לָמָּה נִקְרָא מִזְבֵּחַ, וַהֲרֵי אֵין זוֹבְחִים בּוֹ זְבָחִים, וּמִזְבֵּחַ עַל זֶה הוּא נִקְרָא? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁמְּבַטֵּל וְכוֹפֵת אֶת כַּמָּה צְדָדִים רָעִים. וְאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר הָיָה כָּפוּת כְּמוֹ עֵגֶל שֶׁכָּפוּת לִזְבִיחָה. אַף כָּךְ הַצַּד הָאַחֵר הָיָה כָּפוּת, שֶׁאֵין יָכוֹל לִשְׁלֹט, וְלֹא לִהְיוֹת מְקַטְרֵג, וְעַל כֵּן נִקְרָא מִזְבֵּחַ.

כְּשֶׁאוֹתוֹ הַמִּזְבֵּחַ הָאַחֵר הָיָה רוֹאֶה עַמּוּד הֶעָשָׁן שֶׁל הַקְּטֹרֶת עוֹלֶה, הָיָה נִכְנָע וּבוֹרֵחַ וְלֹא יָכוֹל לִקְרַב לַמִּשְׁכָּן. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִטְהָר, וְלֹא מִתְעָרֵב אַחֵר בְּאוֹתָהּ שִׂמְחָה שֶׁלְּמַעְלָה, פְּרָט לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ.

וְאֵין צַד אַחֵר שֶׁנֶּהֱנֶה מִמֶּנּוּ, וְאֵין לַצַּד הָאַחֵר בָּהּ חֵלֶק כְּמוֹ בִּשְׁאָר הַקָּרְבָּנוֹת

בְּהַהוּא קָרְבָּן. בִּקְטוֹרֶת, לָא מִתְקַשֵּׁר וּמִתְקָרֵב בַּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, וְכָל סִטְרִין בִּישִׁין עָרְקִין, וְסִטְרִין קַדִּישִׁין מִתְקָרְבִין, וּמִתְקַשְּׁרִין שַׁיְיפָּא בְּשַׁיְיפָּא, דָּא בְּדָא, כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ.

וּבְגִין דַּחֲבִיבָא כָּל כָּךְ, לָא קָאִים הַהוּא מִזְבֵּחַ פְּנִימָאָה אֶלָּא לְגוֹ. דְּהַאי אִיהוּ מִזְבֵּחַ דְּבִרְכָאן אִשְׁתַּכָּחוּ בֵּיהּ, וְעַל דָּא סָתִים מֵעֵינָא.

מַה כְּתִיב בְּאַהֲרֹן, (במדבר יז יג) וַיַּעֲמֹד בֵּין הַמֵּתִים וגו'. דְּכָפֵית לֵיהּ לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת, דְּלָא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה כְּלַל, וְלָא לְמֶעְבַּד דִּינָא. סִימָנָא דָא אִתְמְסַר בִּידָנָא, דִּבְכָל אֲתַר דְּאָמְרֵי בְּכַוָּנָה וּבִרְעוּתָא דְּלִבָּא עוֹבָדָא דִּקְטוֹרֶת, דְּלָא שָׁלְטָא מוֹתָנָא בְּהַהוּא אֲתַר, וְלָא יִתְזְקוּ, וְלָא יָכְלִין

לשון הקודש

וְהָעוֹלוֹת. מִשּׁוּם שֶׁבִּשְׁאָר הַקָּרְבָּנוֹת, יֵשׁ חֵלֶק לַכֹּל וּקְרִיבָה בְּאוֹתוֹ הַקָּרְבָּן. בַּקְּטֹרֶת לֹא מִתְקַשֵּׁר וּמִתְעָרֵב, אֶלָּא רַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ, וְכָל הַצְּדָדִים הָרָעִים בּוֹרְחִים, וְהַצְּדָדִים הַקְּדוֹשִׁים מִתְקָרְבִים, וְנִקְשָׁרִים אֵיבָר עִם אֵיבָר זֶה עִם זֶה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ.

וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא כָּל כָּךְ חֲבִיבָה, אֵין עוֹמֵד אוֹתוֹ הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי אֶלָּא בִּפְנִים, שֶׁזֶּהוּ הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהַבְּרָכוֹת נִמְצָאוֹת בּוֹ, וְעַל כֵּן הוּא נִסְתָּר מִן הָעַיִן.

מַה כָּתוּב בְּאַהֲרֹן? (במדבר יז) וַיַּעֲמֹד בֵּין הַמֵּתִים וְגוֹ'. שֶׁכָּפַת אֶת מַלְאַךְ הַמָּוֶת שֶׁאֵין יָכוֹל לִשְׁלֹט כְּלָל, וְלֹא לַעֲשׂוֹת דִּין. סִימָן זֶה נִמְסָר בְּיָדֵינוּ – שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁאוֹמְרִים בְּכַוָּנָה וּבִרְצוֹן הַלֵּב אֶת מַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת, שֶׁלֹּא תִשְׁלֹט מַגֵּפָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם וְלֹא יִנָּזְקוּ, וְלֹא יְכוֹלִים עוֹבְדֵי

עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְלָא שְׁאָר דַּרְגִּין אָחֲרָנִין לְאִתְקָרְבָא בַּהֲדַיְיהוּ.

מַה כְּתִיב בְּיַעֲקֹב, (בראשית ל מ) וַיָּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבַדּוֹ. מִכָּאן, דְּבֵירַר פְּסוֹלֶת מִן מַקְדְּשָׁא, וְשַׁוֵּי חוּלָקֵיהּ בִּלְחוֹדוֹי, וְכָל אִינּוּן רְתִיכִין דְּאִתְחַזּוֹן לֵיהּ לְרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא קַדִּישָׁא. וְלָא שָׂתָם עַל צֹאן לָבָן, דְּשַׁוֵּי חוּלַק שְׁאָר עַמִּין בִּלְחוֹדַיְיהוּ, דְּלָא יִתְעָרְבוּן בַּהֲדֵי מְהֵימְנוּתָא קַדִּישָׁא. (שם מ א) הַצֹּאן הַמְקוּשָּׁרוֹת, אִינּוּן דְּמִתְקַשְּׁרֵי בְּקִישׁוּרָא חָדָא, דְּלָא מִתְעָרְבֵי בַּהֲדֵי שְׁאָר עַמִּין, דְּלָא מִתְקַשְּׁרִין בַּהֲדַיְיהוּ לְעָלְמִין.

כְּגַוְונָא דָּא קְטוֹרֶת, דְּהָא בְּהַהוּא קְטוֹרֶת, כָּל רְתִיכִין קַדִּישִׁין דְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, הֲווֹ מִתְקַשְּׁרָן, וְכָל שַׁיְיפִין עִילָּאִין וְתַתָּאִין, כּוּלְּהוּ

לשון הקודש

גְּלוּלִים וְלֹא שְׁאָר הַדַּרְגּוֹת הָאֲחֵרוֹת לְהִתְקָרֵב עִמָּם.

מַה כָּתוּב בְּיַעֲקֹב? (בראשית ל) וַיָּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבַדּוֹ. מִכָּאן שֶׁבֵּרֵר הַפְּסֹלֶת מִן הַמִּקְדָּשׁ, וְשָׂם חֶלְקוֹ לְבַדּוֹ, וְכָל אוֹתָן הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁנִּרְאוּ לוֹ לְסוֹד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וְלֹא שָׂתָם עַל צֹאן לָבָן – שֶׁשָּׂם אֶת חֵלֶק שְׁאָר הָעַמִּים לְבַדָּם, שֶׁלֹּא יִתְעָרְבוּ עִם הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. הַצֹּאן הַמְקֻשָּׁרוֹת – אוֹתָם שֶׁמִּתְקַשְּׁרִים בְּקֶשֶׁר אֶחָד, שֶׁאֵין מִתְעָרְבִים עִם שְׁאָר הָעַמִּים, שֶׁלֹּא נִקְשָׁרִים אִתָּם לְעוֹלָם.

כְּמוֹ כֵּן הַקְּטֹרֶת, שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתָהּ הַקְּטֹרֶת, כָּל הַמֶּרְכָּבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל סוֹד הָאֱמוּנָה הָיוּ נִקְשָׁרוֹת, וְכָל הָאֵיבָרִים הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, כֻּלָּם נִקְשָׁרִים

מִתְקַשְּׁרִין אִלֵּין בְּאִלֵּין. דְּהָא רְתִיכִין קַדִּישִׁין דִּלְתַתָּא, הֲווֹ מִתְקָרְבִין וּמִתְקַשְּׁרִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, לְמֶהֱוֵי כּוּלְּהוּ בְּיִחוּדָא חָדָא, לְסַלְקָא בְּיִחוּדָא כִּדְקָא חָזֵי.

וְכָל אִינּוּן מַשְׁרְיָין דִּשְׁאָר עַמִּין, כּוּלְּהוּ מִתְכַּדְּרֵי, וּמִתְפַּלְּגֵי דָּא מִן דָּא, וְעַל דָּא אִיקְרוּן יִשְׂרָאֵל (ש"ב ז כג) גּוֹי אֶחָד, דְּאִינּוּן בְּיִחוּדָא וְקִישׁוּרָא חָדָא. וְעַל דָּא אִיקְרוּן הַצֹּאן הַמְּקוּשָּׁרוֹת, מַה דְּלֵית הָכִי לִשְׁאָר עַמִּין.

קְטוֹרֶת אָסוּר לְאַקְטָרָא בַּאֲתַר אָחֳרָא בַּר בַּמִּזְבֵּחַ, וְלָא בְּמָנָא אָחֳרָא, בַּר בְּמַחְתָּה. הַאי מַאן דְּדִינָא רָדִיף אֲבַתְרֵיהּ, אִצְטְרִיךְ לְהַאי קְטוֹרֶת, וְלַאֲתָבָא לְקַמֵּי מָארֵיהּ, דְּהָא סִיּוּעָא אִיהוּ לְסַלְקָא דִּינִין מֵעֲלֵיהּ.

לשון הקודש

אֵלֶּה עִם אֵלֶּה. שֶׁהֲרֵי הַמֶּרְכָּבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁלְּמַטָּה הָיוּ מִתְקָרְבוֹת וְנִקְשָׁרוֹת אֵלֶּה עִם אֵלֶּה, שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ בְּיִחוּד אֶחָד, לַעֲלוֹת בְּיִחוּד כָּרָאוּי.

וְכָל אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים, כֻּלָּם מִתְפַּזְּרִים וְנֶחֱלָקִים זֶה מִזֶּה, וְעַל כֵּן נִקְרָאִים יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד, שֶׁהֵם בְּיִחוּד וְקֶשֶׁר אֶחָד, וְעַל כֵּן נִקְרָאִים הַצֹּאן הַמְקֻשָּׁרוֹת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לִשְׁאָר הָעַמִּים.

הַקְּטֹרֶת אָסוּר לְהַקְטִירָהּ בְּמָקוֹם אַחֵר, רַק בַּמִּזְבֵּחַ, וְלֹא בִּכְלִי אַחֵר, פְּרָט לַמַּחְתָּה. מִי שֶׁהַדִּין רוֹדֵף אַחֲרָיו, צָרִיךְ אֶת הַקְּטֹרֶת הַזּוֹ, וְלָשׁוּב לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, שֶׁהֲרֵי זֶהוּ סִיּוּעַ לְסַלֵּק אֶת הַדִּינִים מֵעָלָיו.

וּבְהַאי וַדַּאי מִסְתַּלְּקִין דִּינִין מֵעָלֶיהָ, אִי הוּא רָגִיל בְּהַאי, לְאַדְכָּרָא לֵיהּ תְּרֵין זִמְנִין בְּכָל יוֹמָא, בְּצַפְּרָא וּבְרַמְשָׁא, דִּכְתִיב (שמות ל ז) וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר. וּכְתִיב (שם ח) וּבְהַעֲלוֹת אַהֲרֹן וגו'. וְדָא אִיהוּ קִיּוּמָא דְּעַלְמָא דִּלְתַתָּא, וְקִיּוּמָא דְעַלְמָא דִּלְעֵילָא דִּכְתִיב, קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי ה'.

בְּהַהוּא אֲתַר דְּלָא אִידְכַּר בְּכָל יוֹמָא עוֹבָדָא דִּקְטוֹרֶת, דִּינִין דִּלְעֵילָא שַׁרְיָין עֲלֵיהּ, וּמוֹתָנָא סַגִּיאָה בֵּיהּ, וְעַמִּין אָחֲרָנִין שָׁלְטִין עֲלֵיהּ, בְּגִין דִּכְתִיב, קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי ה' לְדֹרֹתֵיכֶם. תָּדִיר אִיהוּ קָיְימָא לִפְנֵי ה', יַתִּיר מִכָּל פּוּלְחָנִין אָחֲרָנִין.

מָשְׁכֵנִי, בְּאַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. כַּד מִתְחַבְּרָן תְּרֵין שְׁמָהָן כַּחֲדָא, דְּאִינּוּן שְׁמָא

לשון הקודש

וּבָזֶה בְּוַדַּאי מִסְתַּלְּקִים הַדִּינִים מֵעָלָיו, אִם הוּא רָגִיל בָּזֶה, לְהַזְכִּירָהּ פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם, בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, שֶׁכָּתוּב (שמות ל) וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר. וְכָתוּב (שם) וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן וְגוֹ'. וְזֶהוּ הַקִּיּוּם שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה, וְקִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי ה'.

בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁאֵין נִזְכָּר בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת, הַדִּינִים שֶׁלְּמַעְלָה שׁוֹרִים עָלָיו, וּמַגֵּפָה רַבָּה בּוֹ, וְעַמִּים אֲחֵרִים שׁוֹלְטִים עָלָיו, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (שם) קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי ה' לְדֹרֹתֵיכֶם. הוּא תָּמִיד עוֹמֵד לִפְנֵי ה' יוֹתֵר מִכָּל הָעֲבוֹדוֹת הָאֲחֵרוֹת.

מָשְׁכֵנִי – בְּאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ,

שְׁלִים, יהו"ה אֱלֹהִים. שְׁמָא קַדְמָאָה, מָשִׁיךְ לְגַבֵּיהּ שְׁמָא אָחֳרָא.

וּמַה דַּאֲמַר (דף פג ע"ב) אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, וְלָא כְּתִיב אָרוּצָה. בְּגִין דִּשְׁמָא דָא דְּאִיקְרֵי אֱלֹהִי"ם, כַּמָּה רְתִיכִין, וְכַמָּה בֵּי דִינִין, כּוּלְהוּ כְּלִילָן וּמִתְחַבְּרָן בֵּיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה.

סַגִּיאִין אִינּוּן דִּכְלִילָן בְּהַאי שְׁמָא, וְאִיהוּ כּוּלָּא שְׁמָא חָדָא. דְּכֵיוָן דִּשְׁמָא קַדְמָאָה מָשִׁיךְ לִשְׁמָא אָחֳרָא, כְּדֵין כֹּלָּא הוּא חִבּוּרָא חָדָא, וְעִילָּאִין וְתַתָּאִין כּוּלְהוּ דַּרְגִּין מִתְקַשְּׁרִין הָא בְּהָא, לְמֶהֱוֵי כּוּלְהוּ קִשּׁוּרָא חַד, וְחִיבּוּרָא חַד, וְיִיחוּדָא חַד.

הֶבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, דָּא מַלְכָּא קַדִּישָׁא עִילָּאָה. חֲדָרָיו, אִלֵּין חֲדָרִין עִילָּאִין, וְאִידְּרִין קַדִּישִׁין דִּרְתִיכִין עִילָּאִין.

לשון הקודש

כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים שְׁנֵי שֵׁמוֹת יַחַד, שֶׁהֵם שֵׁם שָׁלֵם, יהו"ה אֱלֹהִים. הַשֵּׁם הָרִאשׁוֹן מוֹשֵׁךְ אֵלָיו הַשֵּׁם הָאַחֵר.

וּמַה שֶׁאָמַר אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, וְלֹא כָתוּב אָרוּצָה, מִשּׁוּם שֶׁהַשֵּׁם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִי"ם, כַּמָּה מֶרְכָּבוֹת וְכַמָּה בָּתֵּי דִינִים, כֻּלָּם כְּלוּלִים וּמִתְחַבְּרִים בּוֹ, וְעַל כֵּן כָּתוּב אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה.

רַבִּים הֵם שֶׁכְּלוּלִים בַּשֵּׁם הַזֶּה, וְהַכֹּל הוּא שֵׁם אֶחָד. שֶׁכֵּיוָן שֶׁהַשֵּׁם הָרִאשׁוֹן מוֹשֵׁךְ אֶת הַשֵּׁם הָאַחֵר, אֲזַי הַכֹּל הוּא חִבּוּר אֶחָד, וְהָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, כָּל הַדְּרָגוֹת נִקְשָׁרוֹת זוֹ בָּזוֹ, שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ קֶשֶׁר אֶחָד וְחִבּוּר אֶחָד וְיִחוּד אֶחָד.

הֶבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו (שיר א). זֶה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן. חֲדָרָיו – אֵלּוּ הַחֲדָרִים הָעֶלְיוֹנִים, וְהַחֲדָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַמֶּרְכָּבוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת.

חַדְרָא קַדְמָאָה, אִיהוּ נְהִירוּ דְּנָהִיר מִסִּטְרָא דְיָמִינָא, נְהִירוּ דְּנָהִיר מִסְּיָיפֵי עַלְמָא וְעַד סְיָיפֵי עַלְמָא. נְהִירוּ דְּכָל נְהוֹרִין כְּלִילָן בֵּיהּ. נְהִירוּ דְּאַרְבַּע גְּוָונִין, גְּלִיפִין בְּאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, וְאִיקְרֵי אֵל גָּדוֹל. נְהִירוּ דְּנָטִיל בְּרֵישָׁא, אִדְּרָא וְחַדְרָא קַדְמָאָה. וְדָא אִיהוּ נְהוֹרָא דְּאִתְאַחֲדָא בְּרֵישָׁא בְּרָזָא דְּאִיקְרֵי יהו"ה.

חַדְרָא תִּנְיָינָא, נְהִירוּ דַּחֲשׁוֹכָא, דְּקָא נָפְקָא מִסִּטְרָא דְּנְהִירוּ קַדְמָאָה. וְדָא אִיהוּ נְהִירוּ סוּמְקָא, דְּחָשִׁיךְ. וְדָא אִיהוּ דְּאִתְקְרֵי אֱלֹהִים, דְּבִסְטַר שְׂמָאלָא, לְאִתְקַשְּׁרָא בִּנְהִירוּ קַדְמָאָה.

תְּרֵין אִדְּרִין דְּמִתְקַשְּׁרָן וּמִתְחַבְּרָן דָּא בְּדָא. דְּהָא בְּאִלֵּין אִדְּרִין, הַהִיא דִּלְתַתָּא אִתְאַחֲדָא, וְאָעֵיל לָהּ מַלְכָּא עִילָּאָה לְאִלֵּין חֲדָרִין קַדִּישִׁין.

לשון הקודש

הַחֶדֶר הָרִאשׁוֹן הוּא אוֹר שֶׁמֵּאִיר מִצַּד הַיָּמִין, הָאוֹר שֶׁמֵּאִיר מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם. הָאוֹר שֶׁכָּל הָאוֹרוֹת כְּלוּלִים בּוֹ. הָאוֹר שֶׁל אַרְבָּעָה גְוָנִים הַחֲקוּקִים בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְנִקְרָא אֵל גָּדוֹל. הָאוֹר שֶׁנּוֹסֵעַ בָּרֹאשׁ, הָאִדְּרָא וְהַחֶדֶר הָרִאשׁוֹן. וְזֶהוּ הָאוֹר שֶׁנֶּאֱחָז בָּרֹאשׁ בַּסּוֹד שֶׁנִּקְרָא יהו"ה.

הַחֶדֶר הַשֵּׁנִי, הָאוֹר שֶׁל הַחֲשֵׁכָה, שֶׁיּוֹצֵא מִן הַצַּד שֶׁל הָאוֹר הָרִאשׁוֹן. וְזֶהוּ אוֹר אָדֹם, שֶׁחָשׁוּךְ. וְזֶהוּ שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִים, שֶׁבְּצַד שְׂמֹאל, לְהִקָּשֵׁר בָּאוֹר הָרִאשׁוֹן. **שְׁנֵי** חֲדָרִים שֶׁנִּקְשָׁרִים וּמִתְחַבְּרִים זֶה עִם זֶה. שֶׁהֲרֵי בַּחֲדָרִים הַלָּלוּ, אוֹתָהּ שֶׁלְּמַטָּה נֶאֱחֶזֶת, וּמַכְנִיס אוֹתָהּ הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן לַחֲדָרִים הַקְּדוֹשִׁים הַלָּלוּ. וַאֲנִי

וַאֲנָא וְכוּלְּהוּ, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְקַשַּׁרְנָא כַּחֲדָא בְּקִישׁוּרָא חָדָא, נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ. נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בְּאִינּוּן כ"ב אַתְוָון אַלְפָא בֵיתָא, דְּאִקְּרֵי בָ"ך. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שם לב יג) אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ. (בראשית מח כ) בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל.

א"ב ג"ד ה"ו ז"ח ט"י כ"ל מ"נ ס"ע פ"צ ק"ר ש"ת אִלֵּין אִינּוּן עֶשְׂרִים וּתְרֵין אַתְוָון דְּאַלְפָא בֵיתָא, וּמִתְחַלְּפֵי לְעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַלְפָא בֵיתוֹת, בְּרָזָא דִּשְׁמָהָן קַדִּישִׁין גְּלִיפִין בִּשְׁמָהָן דִּלְהוֹן, וְאִינּוּן אִיקְרוּן ב"ך.

נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, בָּךְ וַדַּאי, דְּהָא כָּל אַתְוָון נָטִיל הַאי קְיָימָא קַדִּישָׁא, רָזָא בָּךְ: **א"ב** ג"ד ה"ו ז"ח ט"י כ"ל מ"נ ס"ע פ"צ ק"ר ש"ת.

לשון הקודש

וְכֻלָּם, בְּשָׁעָה שֶׁאָנוּ מִתְקַשְּׁרִים יַחַד בְּקֶשֶׁר אֶחָד, נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ. נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בְּאוֹתָן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁל אַלְפָא בֵיתָא, שֶׁנִּקְרָא בָ"ךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ, בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל.

אב גד הו זח טי כל מנ סע פצ קר שת – אֵלֶּה הֵם עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁל אַלְפָא בֵיתָא, וּמִתְחַלְּפוֹת לְעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אַלְפָא בֵיתוֹת, בְּסוֹד הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים הַחֲקוּקִים בַּשֵּׁמוֹת שֶׁלָּהֶם, וְהֵם נִקְרָאִים בָ"ךְ.

נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, בָּךְ וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי כָּל הָאוֹתִיּוֹת נוֹטֵל הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, הַסּוֹד שֶׁל בָּךְ: אב גד הו זח טי כל מנ סע פצ קר שת.

אש"ב גת"ד הק"ו זר"ח טפ"י כצ"ל מס"ן עז"ר אכתריא"ל י"ה צְבָאוֹת יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא. וְכָל גְּדוּדֵי שָׂרֵי צִבְאוֹת מַעְלָה, מִימִינוֹ חַיִּים מִשְּׂמֹאלוֹ מָוֶת. וְהַכִּסֵּא עוֹמֵד עַל אַרְבָּעָה עַמּוּדִים. עַמּוּד הַיְמִינִי, בְּאַרְבַּע שַׁלְהוּבֵי מְלַהֲטָן דְּאַתְוָון.

בש"א דת"ג וק"ה חר"ז יפ"ט לצ"כ נס"מ עז"ר יה"ו, דָּא אִיהוּ רָזָא וְסִתְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, מֵאִינוּן אַרְבַּע עַמּוּדִין, דְּהַהוּא כִּסֵּא סַמְכָא עֲלַיְיהוּ, בְּרָזָא דְּאַתְוָון דְּאַלְפָּא בֵּיתָא. וְאִינוּן תְּרֵיסַר בְּכָל עַמּוּדָא וְעַמּוּדָא, לְאִתְקַיְּימָא כָּל חַד מִנַּיְיהוּ עַל תְּרֵיסַר עַמּוּדִין סָמְכִין, לְאִתְקַיְּימָא כּוּרְסְיָיא עֲלַיְיהוּ.

עַמּוּד הַשְּׂמָאלִי, אִיהוּ בְּרָזָא אָחֳרָא, תא"ש רב"ק צג"פ עד"ס נה"ם לו"ך כז"י טח"י הו"י דָּא

לשון הקודש

אשב גתד הקו זרח טפי כצל מסן עזר אכתריאל יָה צְבָאוֹת יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא. וְכָל גְּדוּדֵי שָׂרֵי צִבְאוֹת מַעְלָה, מִימִינוֹ חַיִּים, מִשְּׂמֹאלוֹ מָוֶת. וְהַכִּסֵּא עוֹמֵד עַל אַרְבָּעָה עַמּוּדִים, הָעַמּוּד הַיְמִינִי, בְּאַרְבַּע שַׁלְהָבוֹת לוֹהֲטוֹת שֶׁל אוֹתִיּוֹת.

בשא דתג וקה חרז יפט לצכ נסמ עזר יהו, זֶהוּ סוֹד וְסֵתֶר שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מֵאוֹתָם אַרְבָּעָה עַמּוּדִים שֶׁאוֹתוֹ הַכִּסֵּא סָמוּךְ עֲלֵיהֶם, בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל אַלְפָּא בֵּיתָא. וְהֵם שְׁנֵים עָשָׂר בְּכָל עַמּוּד וְעַמּוּד, שֶׁיִּתְקַיֵּם כָּל אֶחָד מֵהֶם עַל שְׁנֵים עָשָׂר עַמּוּדִים תּוֹמְכִים שֶׁיִּתְקַיֵּם עֲלֵיהֶם הַכִּסֵּא. **הָעַמּוּד** הַשְּׂמָאלִי הוּא בְּסוֹד אַחֵר: תא"ש רב"ק צג"פ עד"ס נה"ם לו"ך כז"י

אִיהוּ רָזָא וְסִתְרָא דְּעַמּוּדָא דִשְׂמָאלָא. וְכוּרְסְיָיא מִתְתַּקְּנָא עֲלַיְיהוּ, בְּרָזָא וְסִתְרָא דִּתְרֵיסַר סָמְכִין.

וְהָא תִּשְׁעָה הֲוּוֹ. אֶלָּא, תְּלַת (דף פד ע"א) אַתְוָון מִצְטָרְפִין גּוֹ צֵירוּפָא חָדָא בְּהַאי סִטְרָא, וּבְהַאי סִטְרָא, לִתְלַת תֵּיבִין. סָלְקִין וְנָחֲתִין, וְאִינוּן טְמִירִין בְּרָזָא יה"ו, גְּלִיפוּ דִשְׂמָא קַדִּישָׁא מְחַקְּקָא יה"ו יה"ו יה"ו (ס"א גריס בזה האופן יהוי יהו יוהי) אִלֵּין גְּנִיזִין בְּעַמּוּדָא קַדְמָאָה, דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דִימִינָא. יה"ו יו"ה הי"ו, אִלֵּין גְּנִיזִין בְּעַמּוּדָא דִשְׂמָאלָא. לְמֶהֱוֵי כּוּרְסְיָיא שְׁלִימָא בְּרָזָא דְעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון דְּאַלְפָא בֵּיתָא, דְּהַהוּא קְיָם קַדִּישָׁא כְּנִישׁ וְנָטִיל בְּגַוָּיהּ בְּרָזָא בָּךְ, וְעַל דָּא נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ.

נַזְכִּירָה דֹּדֶיךָ מִיַּיִן, מִיַּיְנָהּ שֶׁל תּוֹרָה. דּוֹדֶיךָ, אִלֵּין שִׁבְעִין מְמַנָּן דְּסָחֲרִין כּוּרְסְיָיא

לשון הקודש

טח"י הו"י. זֶהוּ הַסּוֹד וְהַסֵּתֶר שֶׁל עַמּוּד הַשְּׂמֹאל, וְהַכִּסֵּא מִתְתַּקֵּן עֲלֵיהֶם בְּסוֹד וְסֵתֶר שֶׁל שְׁנַיִם עָשָׂר עַמּוּדִים.

וַהֲרֵי תֵּשַׁע הָיוּ? אֶלָּא, שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת מִצְטָרְפוֹת תּוֹךְ צֵרוּף אֶחָד בַּצַּד הַזֶּה, וּבַצַּד הַזֶּה, לְשָׁלֹשׁ תֵּבוֹת. עוֹלִים וְיוֹרְדִים, וְהֵם טְמוּנִים בַּסּוֹד שֶׁל יה"ו, הַחֲקִיקָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ חֲקוּקָה יה"ו יה"ו יה"ו. אֵלּוּ גְּנוּזִים בָּעַמּוּד הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא עַמּוּד הַיָּמִין. יה"ו יו"ה הי"ו (ס"א גריס בזה האופן יהוי יהו יוהי), אֵלּוּ גְּנוּזִים בָּעַמּוּד שֶׁל הַשְּׂמֹאל, לִהְיוֹת כִּסֵּא שָׁלֵם בְּסוֹד שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁל הָאַלְפָא בֵּיתָא, שֶׁאוֹתוֹ בְּרִית קֹדֶשׁ כּוֹנֵס וְנוֹטֵל בְּתוֹכוֹ בַּסּוֹד שֶׁל בָּךְ, וְעַל זֶה נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ. **נַזְכִּירָה** דֹּדֶיךָ מִיַּיִן – מִיַּיְנָהּ שֶׁל תּוֹרָה.

קַדִּישָׁא. וְאִינוּן רַבְרְבִין שָׁלְטִין, וְנָטְלִין דִּינָא מֵהַהוּא יַיִן. וְעַל דָּא כְּתִיב, אַשְׁקֶךָ מִיַּיִן הָרֶקַח. וְאִינוּן דּוֹדִים שִׁבְעִין.

וְאֵלֶּין אִינוּן: מִיכָאֵל. גַּבְרִיאֵל. רְפָאֵל. נוּרִיאֵל. קְדוּמִיאֵל. מַלְכִּיאֵל. צַדְקִיאֵל. פְּדַאֵל. תּוֹמִיאֵל. חַסְדִּיאֵל. צוּרִיאֵל. רְמָאֵל. (נ"א רזיאל) יוֹפִיאֵל. סטוריה. גַּזְרִיאֵל. להמיאל. חזקיאל. רהטיאל. קדשיאל. שבניאל. גדהסיאל. ומיאל. קדמיאל. חכמיאל. רמאל. קדשיאל. עניאל. עזריאל. פוריאל. חכמיאל. מבניאל. קניאל. גדיאל. צורטק. עופפיאל. רחמיאל. סנסניה. ודרגזריה. ודרגויה. רסיאל. רומיאל. סניה. טהריאל. עזריאל. גדיה. שמיאל. עינאל. תסוריה. דנאל. צוריה. כסיסיה. עיריאל. סמכיאל. מרוניה. כמניה. ירויאל. טטרוסיה. חוניאל.

לשון הקודש

דֶּיךָ – אֵלּוּ שִׁבְעִים מְמֻנִּים שֶׁמַּקִּיפִים אֶת הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ, וְאוֹתָם גְּדוֹלִים שׁוֹלְטִים וְנוֹטְלִים דִּין מֵאוֹתוֹ יַיִן. וְעַל זֶה כָּתוּב אַשְׁקֶךָ מִיַּיִן הָרֶקַח. וְאוֹתָם דּוֹדִים שִׁבְעִים.

וְאֵלּוּ הֵם: מִיכָאֵל. גַּבְרִיאֵל. רְפָאֵל. נוּרִיאֵל. קְדוּמִיאֵל. מַלְכִּיאֵל. צַדְקִיאֵל. פְּדַאֵל. תּוֹמִיאֵל. חַסְדִּיאֵל. צוּרִיאֵל. רְמָאֵל. (רְזִיאֵל) יוֹפִיאֵל. סטוריה. גַּזְרִיאֵל. להמיאל. חזקיאל. רהטיאל. קדשיאל. שבניאל. גדהסיאל. ומיאל. קדמיאל. חכמיאל. רמאל. קדשיאל. עניאל. עזריאל. פוריאל. חכמיאל. מבניאל. קניאל. גדיאל. צורטק. עופפיאל. רחמיאל. סנסניה. ודרגזריה. ודרגויה. רסיאל. רומיאל. סניה. טהריאל. עזריאל. גדיה. שמיאל. עינאל. תסוריה. דנאל. צוריה. כסיסיה. עיריאל. סמכיאל. מרוניה. כמניה. ירויאל. טטרוסיה. חוניאל. זכריאל. ועריאל. דטיאל. גדיאל.

זכריאל. ועריאל. דטיאל. גדיאל. בראל.
אהינאל. (אֵין בֵּין כּוּלָּם רק ס"ה).

בִּסְפָרִים אֲחֵרִים כָּתוּב כַּסֵּדֶר הַזֶּה: מִיכָאֵל.
גַּבְרִיאֵל. רְפָאֵל. נוֹרִיאֵל. קְדוּמִיאֵל.
מַלְכִּיאֵל. צַדְקִיאֵל. פדאל. תומיאל. חסדיאל.
צוריאל. רמאל. יופיאל. סטוריאל. גזריאל.
ודריאל. להריאל. חזקיאל. רהמיאל. קדשיאל.
שבניאל. ברקיאל. אהיאל. חניאל. לעריאל.
מלכיאל. שבניאל. רהסיאל. רומיאל. קדומיאל.
קדמאל. חכמיאל. רמאל. קדשיאל. עניאל.
עזריאל. חכמיאל. מחניאל. קניאל. גדיאל.
צורטק. עופפיאל. רחמיאל. סנסניה. ודרגזיה.
רססיאל. דומיאל. סניה. טהריאל. יעזריאל. נריה.
סמכיאל. עינאל. תסיריה. רנאל. צוריה. פסיסיה.

לשון הקודש

בראל. אהינאל. (אֵין בֵּין כֻּלָּם, רַק ס"ה).
בִּסְפָרִים אֲחֵרִים כָּתוּב כַּסֵּדֶר הַזֶּה:
מִיכָאֵל. גַּבְרִיאֵל. רְפָאֵל. נוֹרִיאֵל.
קְדוּמִיאֵל. מַלְכִּיאֵל. צַדְקִיאֵל. פדאל.
תומיאל. חסדיאל. צוריאל. רמאל.
יופיאל. סטוריאל. גזריאל. ודריאל.
להריאל. חזקיאל. רהמיאל. קדשיאל.
שבניאל. ברקיאל. אהיאל. חניאל.
לעריאל. מלכיאל. שבניאל. רהסיאל.
רומיאל. קדומיאל. קדמאל. חכמיאל.
רמאל. קדשיאל. עניאל. עזריאל.
חכמיאל. מחניאל. קניאל. גדיאל.
צורטק. עופפיאל. רחמיאל. סנסניה.
ודרגזיה. רססיאל. דומיאל. סניה.
טהריאל. יעזריאל. נריה. סמכיאל.
עינאל. תסיריה. רנאל. צוריה. פסיסיה.

עיריאל. סמכיאל. מרוניה. קנוניה. ירואל. טטרוסיה. חוניאל. זכריאל. ועריאל. דניאל. גדיאל. בריאל. אהניאל.

הֵם שִׁבְעִין אִילֵּין, אִינּוּן דְּסָחֲרִין כּוּרְסְיָיא קַדִּישָׁא, דְּאִקְּרוּן הוֹדִים. וְנָהֲרִין וְנָצְצִין, מֵאִינּוּן הוֹדִים עִילָּאִין, דְּנָהֲרִין וְנָצְצִין בִּטְמִירוּ וּגְנִיזוּ עִלָּאָה. וַעֲלַיְיהוּ כְּתִיב, כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן. הוֹדֶךָ, אִלֵּין כּוּלְּהוֹן בִּכְלָלָא חָדָא, תַּתָּאִין מִגּוֹ עִילָּאִין, וְכוּלְּהוּ נְהִירִין וּנְצִיצִין מִגּוֹ הַהוּא יַיִן דְּמִנְטְרָא.

עִילָּאִין טְמִירִין, אִינּוּן אִיקְּרוּן חַיּוֹת טְמִירִין, דְּאִינּוּן רָצוֹא וָשׁוֹב. וְאִינּוּן נָהֲרִין מִגּוֹ עַלְמָא עִילָּאָה, עַלְמָא דְּאָתֵי. וְאִלֵּין תַּתָּאִין, נָהֲרִין וּנְצִיצִין מִגּוֹ הַהוּא נְהִירוּ טָמִיר וְגָנִיז, דְּאִלֵּין נְצִיצִין.

לשון הקודש

עיריאל. סמכיאל. מרוניה. קנוניה. ירואל. טטרוסיה. חוניאל. זכריאל. ועריאל. דניאל. גדיאל. בריאל. אהניאל. **הֵם** הַשִּׁבְעִים הָאֵלּוּ, אוֹתָם הַמַּקִּיפִים אֶת הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ, שֶׁנִּקְרָאִים הוֹדִים. וּמְאִירִים וְנוֹצְצִים מֵאוֹתָם הַהוֹדִים הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁמְּאִירִים וְנוֹצְצִים בְּסֵתֶר וּגְנִיזָה עֶלְיוֹנָה, וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב (שיר א) כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן. הוֹדֶךָ – אֵלֶּה כֻּלָּם בִּכְלָל אֶחָד, הַתַּחְתּוֹנִים מִתּוֹךְ הָעֶלְיוֹנִים, וְכֻלָּם מְאִירִים וְנוֹצְצִים מִתּוֹךְ אוֹתוֹ הַיַּיִן הַמְשֻׁמָּר.

הָעֶלְיוֹנִים הַטְּמִירִים, הֵם נִקְרָאִים חַיּוֹת הַטְּמִירוֹת, שֶׁהֵן רָצוֹא וָשׁוֹב. וְהֵם מְאִירִים מִתּוֹךְ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, הָעוֹלָם הַבָּא. וְאֵלּוּ הַתַּחְתּוֹנִים מְאִירִים וְנוֹצְצִים מִתּוֹךְ אוֹתוֹ הָאוֹר הַטָּמִיר וְהַגָּנוּז שֶׁל אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת.

וְכֻלְּהוּ מִיַּיִן, מֵאִינּוּן שִׁבְעִין שְׁמָהָן, דְּאִינּוּן נְהִירִין טְמִירִין. דְּהָא אִינּוּן שִׁבְעִין דְּסָחֲרִין כּוּרְסְיָא קַדִּישָׁא לְתַתָּא, מֵאִינּוּן שִׁבְעִין פְּנִימָאִין נְהִירִין כֻּלְּהוּ וְנָצְצֵי. וְדָא הוּא מִיַּיִן, מֵאִינּוּן נַהֲרִין עִילָּאִין, יֵינָא דְאוֹרַיְיתָא. וְאִינּוּן בּוּצִינִין עִילָּאִין דְּנָהֲרִין אַנְפִּין, וּבוּצִינִין. וְאִינּוּן שִׁבְעִין שְׁמָהָן דְּאִתְקְרֵי בְּהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (דף פד ע"א).

בְּרָזָא וְסִתְרָא דְאַלְפָּא בֵּיתָא, דְּאִינּוּן כ"ב אַתְוָון, אִית מִנַּיְיהוּ עֶשֶׂר עִילָּאִין, א"ב ג"ד ה"ו ז"ח ט"י. וּתְרֵיסַר אָחֲרָנִין, דְּמִתְהַפְּכִין לְכַמָּה גְוָונִין, וּמִתְגַּלְגְּלִין בְּאַתְוָון, וּלְעוֹלָם לָא מְשַׁנְיָין. דְּהָא יֵינָא דְאוֹרַיְיתָא מֵהָכָא מִתְפָּרֵשׁ. לָא דְּנַפְקָא מֵאִלֵּין אַתְוָון, אֶלָּא מִטְּמִירוּ דִלְהוֹן.

לשון הקודש

וְכֻלָּם מִיַּיִן, מֵאוֹתָם שִׁבְעִים שֵׁמוֹת שֶׁהֵם מְאִירִים טְמִירִים. שֶׁהֲרֵי אוֹתָם שִׁבְעִים מַקִּיפִים אֶת הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ לְמַטָּה, מֵאוֹתָם שִׁבְעִים פְּנִימִיִּים מְאִירִים כֻּלָּם וְנוֹצְצִים. וְזֶהוּ מִיַּיִן, מֵאוֹתָם נְהָרוֹת הָעֶלְיוֹנִים, הַיַּיִן שֶׁל הַתּוֹרָה. וְאוֹתָם הַמְּאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁמְּאִירִים פָּנִים, וּמְאוֹרוֹת. וְהֵם שִׁבְעִים הַשֵּׁמוֹת שֶׁבָּהֶם נִקְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

בְּסוֹד וְסֵתֶר הָאַלְפָּא בֵּיתָא, שֶׁאוֹתָן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, יֵשׁ בָּהֶם עֶשֶׂר עֶלְיוֹנוֹת – א"ב ג"ד ה"ו ז"ח ט"י. וּשְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה אֲחֵרוֹת, שֶׁמִּתְהַפְּכוֹת לְכַמָּה גְוָנִים, וּמִתְגַּלְגְּלוֹת בָּאוֹתִיּוֹת, וּלְעוֹלָם לֹא מִשְׁתַּנּוֹת. שֶׁהֲרֵי יֵינָהּ שֶׁל הַתּוֹרָה מִכָּאן מִתְפָּרֵשׁ, לֹא שֶׁיּוֹצֵא מֵהָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ, אֶלָּא מֵהַסֵּתֶר שֶׁלָּהֶם.

בְּגִין דְּאַתְוָון כּוּלְּהוּ נָפְקוּ מִגּוֹ נְקוּדָה עִילָּאָה, טְמִירָא וּסְתִימָא, רָזָא וּכְלָלָא דְאוֹרַיְיתָא, וְלָא הֲווֹ רְשִׁימִין אַתְוָון בֵּיהּ, עַד דְּעָלוּ לְגוֹ הֵיכָלָא טְמִירָא, וְנָפְקוּ אַתְוָון, וְלַחִים הֲווֹ, וְאִתְקְרִישׁוּ.

וּכְדֵין אִתְגְּלִיף שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּרָזָא דְאַתְוָון. בְּגוֹ אַתְוָון דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּהוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא. שְׁמָא גְּלִיפָא עִילָּאָה בְּרָזָא דְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון.

כֵּיוָן דְּקָיְימוּ אַתְוָון עַל תִּיקּוּנַיְיהוּ, וְאִתְקַיַּים עַלְמָא. כְּדֵין אִתְתַּקָּנוּ אַתְוָון בְּשִׁבְעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן, דְּאִיקְרוּן יַיִן, שִׁבְעִין שְׁמָהָן דְּאִתְקְרֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהוּ. וְאִלֵּין אִינּוּן יַי"ן.

וה"ו. יל"י. סי"ט. על"ם. מה"ש. לל"ה. אכ"א. כה"ת. הז"י. אל"ד. לא"ו. הה"ע. יז"ל. מב"ה. הר"י. הק"ם. לא"ו. כל"י. לו"ו. פה"ל. נל"ך.

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁכָּל הָאוֹתִיּוֹת יוֹצְאוֹת מִתּוֹךְ נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה, טְמִירָה וְנִסְתֶּרֶת, הַסּוֹד וְהַכְּלָל שֶׁל הַתּוֹרָה, וְלֹא הָיוּ בוֹ רְשׁוּמִים אוֹתִיּוֹת, עַד שֶׁנִּכְנְסוּ לְתוֹךְ הֵיכָל טָמִיר, וְיָצְאוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְהָיוּ לַחוֹת וְנִקְפְּאוּ.

וְאָז נֶחְקַק הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת, בְּתוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, הַשֵּׁם הֶחָקוּק הָעֶלְיוֹן בְּסוֹד שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת.

כֵּיוָן שֶׁעָמְדוּ הָאוֹתִיּוֹת עַל תִּקּוּנָן וְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם, אָז הִתְתַּקְּנוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ יַיִן, שִׁבְעִים הַשֵּׁמוֹת שֶׁבָּהֶם נִקְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאֵלּוּ הֵם יַי"ן.

וה"ו. יל"י סי"ט. על"ם. מה"ש. לל"ה. אכ"א. כה"ת. הז"י. אל"ד. לא"ו. הה"ע.

יי"י. מל"ה. הה"ו. נת"ה. הא"א. יר"ת. שא"ה. רי"י. או"ם. לכ"ב. וש"ר. יח"ו. לה"ח. כו"ק. מנ"ד. אנ"י. חע"ם. רה"ע. יי"ז. הה"ה. מי"ך. וו"ל. יל"ה. סא"ל. ער"י. עש"ל. מי"ה. וה"ו. דנ"י. הח"ש. עמ"ם. נג"א. ני"ת. מב"ה. פו"י. נמ"ם. יי"ל. הר"ח. מצ"ר. ומ"ב. יה"ה. ענ"ו. מח"י. דמ"ב. מנ"ק. אי"ע. חב"ו. רא"ה. יב"ם. הי"י. מו"ם.

שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, בּוּצִינָא דְּמַעֲרָב, כַּד שָׁלְטָא וְקָיְימָא לְגַבֵּי בּוּצִינָא דְּמִזְרָח, דָּא אוּכְמָא, וְדָא חִיוָּרָא. כַּמָּה הוּא יָאָה, בְּהַהוּא נְהִירוּ חִוָּרָא.

נְהִירוּ דְּבוּצִינָא, תְּרֵין נְהוֹרִין מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא. תַּתָּאָה אוּכְמָא, (דף פד ע"ב) **עִילָּאָה חִיוָּרָא. דָּא שָׁלְטָא עַל דָּא, נְהוֹרָא חִיוָּרָא עַל אוּכְמָא. וְעִם כָּל דָּא, כַּמָּה אִיהִי יָאָה.**

לשון הקודש

יז"ל. מב"ה. הר"י. הק"ם. לא"ו. כל"י. לו"ו. פה"ל. נל"ך. יי"י. מל"ה. הה"ו. נת"ה. הא"א. יר"ת. שא"ה. רי"י. או"ם. לכ"ב. וש"ר. יח"ו. לה"ח. כו"ק. מנ"ד. אנ"י. חע"ם. רה"ע. יי"ז. הה"ה. מי"ך. וו"ל. סא"ל. ער"י. עש"ל. מי"ה. וה"ו. דנ"י. הח"ש. עמ"ם. נג"א. ני"ת. מב"ה. פו"י. נמ"ם. יי"ל. הר"ח. מצ"ר. ומ"ב. יה"ה. ענ"ו. מח"י. דמ"ב. מנ"ק. אי"ע. חב"ו. רא"ה. יב"ם. הי"י. מו"ם.

שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה (שיר א). נֵר הַמַּעֲרָב, כְּשֶׁשּׁוֹלֵט וְעוֹמֵד אֶל נֵר הַמִּזְרָח, זֶה שָׁחוֹר וְזֶה לָבָן. כַּמָּה הוּא יָאֶה בְּאוֹתוֹ הָאוֹר הַלָּבָן.

הָאוֹר שֶׁל הַמָּאוֹר, שְׁנֵי אוֹרוֹת מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד. הַתַּחְתּוֹן שָׁחוֹר, וְהָעֶלְיוֹן

בְּתִיקוּנָא דִּתְחוֹתָהּ, כַּמָּה תִּיקוּנִין קָיְימִין תְּחוֹתָהּ, פְּתִילָה וּשְׁרַגָּא וּמִשְׁחָא. וְאִיהִי קָיְימָא בִּרְבוּ עִילָּאָה, יָאָה בְּהַהוּא נְהוֹרָא חִיוָּרָא. כָּךְ בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, אִלֵּין תִּקּוּנִין דִּלְתַתָּא, דְּקָיְימִין תְּחוֹתָהּ בְּנוּי דִילָהּ. כְּאָהֳלֵי קֵדָר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה. דָּא אוּכְמָא, וְדָא חִיוָּרָא.

שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, כְּתִיב (משלי כב ו) חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּה. כַּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאָדָם, בָּרָא לֵיהּ בְּדִיוֹקְנָא עִילָּאָה, אֵבָרוֹי וְשַׁיְיפּוֹי כֻּלְּהוּ בְּרָזָא עִילָּאָה. נָחִית לֵיהּ לְאַרְעָא גּוֹ גִּינְתָּא דְעֵדֶן, דִּבְרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא בַּאֲתַר טָמִיר וְגָנִיז, דְּאִיהוּ בִּדְיוֹקְנָא וְצִיוּרָא דִלְעֵילָא. דִּכְתִיב, (בראשית ב טו) וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּנִּחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן

לשון הקודש

לָבָן. זֶה שׁוֹלֵט עַל זֶה, הָאוֹר הַלָּבָן עַל הַשָּׁחֹר. וְעִם כָּל זֶה, כַּמָּה הוּא יָאֶה.

בַּתִּקּוּן שֶׁתַּחְתֶּיהָ, כַּמָּה תִּקּוּנִים עוֹמְדִים תַּחְתֶּיהָ, פְּתִילָה וְנֵר וְשֶׁמֶן. וְהִיא עוֹמֶדֶת בְּגֹדֶל עֶלְיוֹן, נָאָה בְּאוֹתוֹ הָאוֹר הַלָּבָן. כָּךְ בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים שֶׁלְּמַטָּה שֶׁעוֹמְדִים תַּחְתֶּיהָ בַּנּוּי שֶׁלָּהּ. כְּאָהֳלֵי קֵדָר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה. זֶה שָׁחֹר וְזֶה לָבָן.

שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, כָּתוּב (משלי כב) חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּה. כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, בָּרָא אוֹתוֹ בִּדְיוֹקָן עֶלְיוֹן, אֵיבָרָיו וּפְרָקָיו כֻּלָּם בְּסוֹד עֶלְיוֹן. הוֹרִיד אוֹתוֹ לָאָרֶץ לְתוֹךְ גַּן הָעֵדֶן, שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ בְּמָקוֹם טָמִיר וְגָנוּז, שֶׁהוּא בִּדְיוֹקָן וְצִיּוּר שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב

לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ. וַיַּנִּחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן סְתָם, דְּכוּלָּא בְּרָזָא חָדָא.

וְאִי תֵּימָא, בְּגַן עֵדֶן עִילָּאָה, כַּמָּה תְּחוּמִין, וְכַמָּה שׁוּרִין מִתְּתַחֲמָן סְחוֹר סְחוֹר לֵיהּ, מִכַּמָּה מַשְׁרְיָין עִילָּאִין וְרוּחִין קַדִּישִׁין, וְהָכָא בְּהַאי גִּנְתָּא דְּעֵדֶן דְּאַרְעָא, לָא מִתְּתַחֲמָא הָכִי. דְּאִי תֵּימָא, הוֹאִיל וְאִיהוּ בְּדִיוֹקְנָא עִילָּאָה, אַתְקִין לֵיהּ בְּכַמָּה רוּחִין וְנִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּיא. אִי הָכִי, עַד לָא הֲווֹ צַדִּיקַיָּיא בְּעָלְמָא, לָא הֲוָה בְּדִיוֹקְנָא עִילָּאָה הַאי גִּנְתָּא דְּעֵדֶן דִּלְתַתָּא.

אֶלָּא, וַדַּאי בְּדוּגְמָא וּדְיוֹקְנָא עִילָּאָה אִיהוּ מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא. וְעַד לָא אִתְבְּרֵי אָדָם, הֲווֹ כַּמָּה שׁוּרִין תְּחוּמִין דְּמַלְאָכִין עִילָּאִין סָחֲרִין לֵיהּ, דְּלָא הֲוָה בְּלָא נְטִירוּ, בְּגִין דִּבְכָל אִינּוּן הֵיכָלִין

לשון הקודש

(בראשית ב) וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּנִּחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ. וַיַּנִּחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן סְתָם, שֶׁהַכֹּל בְּסוֹד אֶחָד.

וְאִם תֹּאמַר, בְּגַן עֵדֶן הָעֶלְיוֹן, כַּמָּה תְּחוּמִים וְכַמָּה חוֹמוֹת מִתֻּחָמִים סָבִיב סָבִיב לוֹ, מִכַּמָּה מַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים וְרוּחוֹת קְדוֹשׁוֹת, וְכָאן בְּגַן הָעֵדֶן הַזֶּה שֶׁל הָאָרֶץ אֵין מִתֻּחָם כָּךְ. שֶׁאִם תֹּאמַר, הוֹאִיל וְהוּא בְּדִיוֹקָן עֶלְיוֹן, הִתְקִין אוֹתוֹ בְּכַמָּה רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת שֶׁל צַדִּיקִים. אִם כָּךְ, טֶרֶם שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים בָּעוֹלָם, לֹא הָיָה בִּדְיוֹקָן עֶלְיוֹן גַּן הָעֵדֶן הַזֶּה שֶׁלְּמַטָּה?

אֶלָּא, וַדַּאי בְּדֻגְמָא וּדְיוֹקָן עֶלְיוֹן הוּא מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְטֶרֶם שֶׁנִּבְרָא הָאָדָם הָיוּ כַּמָּה חוֹמוֹת תְּחוּמִים שֶׁמַּלְאָכִים עֶלְיוֹנִים סוֹבְבִים אוֹתוֹ, שֶׁלֹּא

דְּתַמָּן, אִית שׁוּלְטָנִין נָטְרִין לֵיהּ. עַד דְּאִינּוּן רוּחִין אִתְכְּלִילָן לְמֵיתֵי בְּהַאי עָלְמָא, כָּל רוּחִין וְנִשְׁמָתִין דְּהֲווּ זְמִינִין לַאֲעָלָא בְּהַאי עָלְמָא, כֻּלְּהוּ הֲווֹ תַּמָּן עַד לָא אִתְבְּרֵי אָדָם.

וְעַד יוֹמָא עַד לָא יֵיתוּן לַאֲעָלָא בְּהַאי עָלְמָא, אִינּוּן רוּחִין דְּזַמִּינִין לְאִתְיַיהֲבָא בְּהַאי עָלְמָא, כֻּלְּהוּ הֲווֹ תַּמָּן. וְאִלֵּין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין סָלְקִין וְנַחֲתִין, נָפְקוּ מִגַּן עֵדֶן דִּלְעֵילָא, וְנָחֲתֵי בְּגַן עֵדֶן דִּלְתַתָּא, וּמִתְלַבְּשָׁן תַּמָּן בִּלְבוּשִׁין, כְּגַוְונָא דְּגוּפֵי דְּהַאי עָלְמָא.

וְאִתְעַסְּקָן בְּאוֹרַיְיתָא, לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכָּלָא בְּהַהוּא לְבוּשָׁא בִּיקָרָא דְּמָאֵרֵיהוֹן, כָּל חַד וְחַד, כְּמָה דְּאִזְדַּמַּן לְמֶהֱוֵי בְּהַאי עָלְמָא.

לשון הקודש

הָיָה לְלֹא שְׁמִירָה, מִשּׁוּם שֶׁבְּכָל אוֹתָם הַהֵיכָלוֹת שֶׁשָּׁם יֵשׁ שַׁלִּיטִים שֶׁשּׁוֹמְרִים אוֹתוֹ. עַד שֶׁאוֹתָם רוּחוֹת נִכְלָלִים לָבֹא לָעוֹלָם הַזֶּה, כָּל הָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ עֲתִידוֹת לְהִכָּנֵס לָעוֹלָם הַזֶּה, כֻּלָּם הָיוּ שָׁם טֶרֶם נִבְרָא אָדָם.

וְעַד הַיּוֹם טֶרֶם יָבֹאוּ לְהִכָּנֵס לָעוֹלָם הַזֶּה. אוֹתָן הָרוּחוֹת שֶׁעֲתִידוֹת לְהִנָּתֵן בָּעוֹלָם הַזֶּה, כֻּלָּם הָיוּ שָׁם, וְהָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת הַלָּלוּ עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת, יָצְאוּ מִגַּן הָעֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה, וְיוֹרְדוֹת בְּגַן הָעֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה, וּמִתְלַבְּשִׁים שָׁם בִּלְבוּשִׁים כְּמוֹ גּוּפֵי הָעוֹלָם הַזֶּה.

וּמִתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה לָדַעַת וּלְהַכִּיר אֶת אוֹתוֹ הַלְּבוּשׁ בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כְּמוֹ שֶׁעֲתִידִים לִהְיוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה.

וְהַהוּא דְּתִיקּוּנֵיהּ שַׁפִּיר וְיָאוֹת בְּהַהוּא לְבוּשָׁא, וְאִי אִשְׁתַּדְּלוּתֵיהּ כִּדְקָא יָאוֹת, סָלְקִין לֵיהּ לְעֵילָא לְקַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, בְּהַאי לְבוּשָׁא כְּגַוְונָא דְּהַאי עָלְמָא, וְקָאִים קַמֵּיהּ, וְחָדֵי בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (מ"ב ה טז) חַי ה' אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו. עַד לָא נָפְקִית לְעָלְמָא.

אִית לְבוּשִׁין דְּמִתְלַבְּשִׁין בְּהוֹן רוּחִין, כְּגַוְונָא דְגוּפָא דְּהַאי עָלְמָא. וְאִי הַאי גּוּפָא אִזְדַּמַּן לְמִשְׁבַּק רוּחָא קַדִּישָׁא, וּלְאַסְטָאָה בָּתַר רוּחָא בִּישָׁא, הַהוּא רוּחָא קַדִּישָׁא פָּרַח מִגּוֹ הַהוּא לְבוּשָׁא, וְהַהוּא לְבוּשָׁא אִתְמְשַׁךְ לְבַר מִגַּן עֵדֶן.

בְּגִין דִּבְכָל יוֹמָא תְּנַיְינָא וּבְכָל יוֹמָא רְבִיעָאָה, רוּחָא בִּישָׁא דְּאֵשֶׁת זְנוּנִים, אָזְלָא סָחֲרָנֵיהּ דְּגִנְתָּא. וְאִית לְבוּשִׁין דְּאִתְמַשְׁכָן אֲבַתְרֵיהּ דְּהַהוּא

לשון הקודש

וְהַהוּא שֶׁתִּקּוּנוֹ יָפֶה וְנָאֶה בְּאוֹתוֹ הַלְּבוּשׁ, וְאִם הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ כָּרָאוּי, מַעֲלִים אוֹתוֹ לְמַעְלָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ בַּלְּבוּשׁ הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְעוֹמֵד לְפָנָיו, וְשָׂמֵחַ בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלכים–ב ה) חַי ה' אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו. טֶרֶם שֶׁיָּצָאתִי לָעוֹלָם.

יֵשׁ לְבוּשִׁים שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים בָּהֶם רוּחוֹת, כְּמוֹ שֶׁהַגּוּף שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. וְאִם הַגּוּף הַזֶּה עָתִיד לַעֲזֹב אֶת הָרוּחַ הַקְּדוֹשָׁה וְלִסְטוֹת אַחֲרֵי רוּחַ רָעָה, אוֹתָהּ רוּחַ קְדוֹשָׁה פּוֹרַחַת מִתּוֹךְ אוֹתוֹ הַלְּבוּשׁ, וְאוֹתוֹ הַלְּבוּשׁ נִמְשָׁךְ מִחוּץ לְגַן עֵדֶן.

מִשּׁוּם שֶׁבְּכָל יוֹם שֵׁנִי וּבְכָל יוֹם רְבִיעִי, רוּחַ רָעָה שֶׁל אֵשֶׁת זְנוּנִים הוֹלֶכֶת סְבִיב הַגָּן. וְיֵשׁ לְבוּשִׁים שֶׁנִּמְשָׁכִים אַחֲרֵי אוֹתָהּ

רוּחָא בִּישָׁא, וְתֵיאוֹבְתֵּיהּ דְּהַהוּא רוּחָא בִּישָׁא בְּהוּ. וְכֵיוָן דְּרוּחָא קוּדְשָׁא נָחִית וְאִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ, לָא אִתְיַשְׁבָא בְּגַוֵּיהּ, וּפָרַח מִגֵּיהּ, וְסָלִיק לְעֵילָא.

וְהַהוּא לְבוּשָׁא, אִתְמְשַׁךְ בָּתַר הַהוּא רוּחָא בִּישָׁא,וּמַפְקֵי לֵיהּ לְבַר, וְיָתְבָא תַּמָּן עַד דְּאָתֵי הַהוּא בַּר נָשׁ, וְאִתְלַבַּשׁ בֵּיהּ, וְנָחִית לֵיהּ לְגֵיהִנֹּם, וְאִתְדָּן בֵּיהּ בְּכָל יוֹמָא.

וְהַהוּא רוּחָא דְקוּדְשָׁא, דְּקָא פָרַח מֵהַהוּא לְבוּשָׁא, סָלִיק לְעֵילָא, וְאָעֵל בְּחַד אוֹצָר, עַד דְּנָפִיק מֵהַהוּא חַיָּיבָא בְּרָא, אוֹ זַרְעָא, דְּיֵיחוֹת הַהוּא רוּחָא קַדִּישָׁא, וְאִשְׁתְּלִים בֵּיהּ כִּדְקָא יָאוֹת. וְהַהוּא חַיָּיבָא אִית לֵיהּ נַיְיחָא לְבָתַר, וּמְצַפְּצְפָא וְסָלִיק, וְאִתְלַבַּשׁ בִּלְבוּשָׁא אָחֳרָא.

וְקָאי אֲפִתְחָא דְּגַן עֵדֶן, וְחָמֵי לְהַהוּא רוּחָא קַדִּישָׁא דְּאִיהוּ שָׁבַק, כְּבַמָּה יְקָר, וּכְבַמָּה

לשון הקודש

רוּחַ רָעָה, וּתְשׁוּקָתָהּ שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ רָעָה בָּהֶם. וְכֵיוָן שֶׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ יוֹרֶדֶת לְהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ, אֵין מִתְיַשֶּׁבֶת בְּתוֹכוֹ, וּפוֹרַחַת מִמֶּנּוּ וְעוֹלָה לְמַעְלָה.

וְאוֹתוֹ הַלְּבוּשׁ נִמְשָׁךְ אַחַר אוֹתָהּ רוּחַ רָעָה, וּמוֹצִיאִים אוֹתוֹ הַחוּצָה, וְיוֹשֵׁב שָׁם עַד שֶׁבָּא אוֹתוֹ הָאָדָם, וּמִתְלַבֵּשׁ בּוֹ, וּמוֹרִידוֹ לַגֵּיהִנֹּם, וְנִדּוֹן בּוֹ בְּכָל יוֹם.

וְאוֹתָהּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁפּוֹרַחַת מֵאוֹתוֹ הַלְּבוּשׁ, עוֹלָה לְמַעְלָה, וְנִכְנֶסֶת לְאוֹצָר אֶחָד עַד שֶׁמּוֹצִיא אוֹתוֹ רָשָׁע בֵּן אוֹ זֶרַע, שֶׁיּוֹרִיד אוֹתָהּ רוּחַ קֹדֶשׁ, וְנִשְׁתַּלֵּם בָּהּ כָּרָאוּי. וּלְאוֹתוֹ הָרָשָׁע יֵשׁ לוֹ מְנוּחָה אַחַר כָּךְ, וּמְצַפְצֵף וְעוֹלֶה וּמִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשׁ אַחֵר.

וְעוֹמֵד עַל פֶּתַח גַּן הָעֵדֶן, וְרוֹאֶה אוֹתָהּ

נְהִירוּ, וְאַכְסִיף בֵּיהּ. וְכֵן אַשְׁגַּח בְּהַהוּא יְקָר דִּשְׁאָר צַדִּיקַיָּא, וְאַכְסִיף וּבְכֵי עַל עוֹבָדוֹי.

וְכַד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, אָעֵיל לֵיהּ בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן בְּחַד לְבוּשׁ יְקָר דִּנְהוֹרָא דְּגַן עֵדֶן, וְאִשְׁתְּלִים בֵּיהּ בְּרוּחַ וּנְשָׁמָה קַדִּישָׁא, לְמֶהֱוֵי שְׁלִים בְּכוֹלָּא.

הוּא וְאִתְּתֵיהּ הָיוּ מְטַיְּילִין בְּגַן עֵדֶן, וּמַלְאֲכֵי עִילָּאֵי סַחֲרָנַיְיהוּ, מְעַנְּגֵי לוֹן בְּכַמָּה עִדּוּנִין וְעִינּוּגִין. וּפָתַח לֵיהּ חַד אוֹצָר, וְאַחְמֵי לֵיהּ כָּל אִינּוּן דָּרִין בַּתְרָאִין, כָּל דָּרָא וְדָרָא. וַהֲוָה חָמֵי דְּיוֹקְנִין עִילָּאִין, וּדְיוֹקְנִין תַּתָּאִין, בִּנְהִירוּ דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּנָהֲרָא עֲלַיְיהוּ.

נָחֲתָא אֵשֶׁת זְנוּנִים, וְהַהוּא דְּרָכִיב וְשָׁלִיט עֲלָהּ, הַהוּא חֲסַר לֵב, דְּאַסְטֵי כּוֹלָּא. וְחָמוֹ

לשון הקודש

רוּחַ קֹדֶשׁ שֶׁהִשְׁאִיר בְּכַמָּה כָּבוֹד, וּבְכַמָּה אוֹר, וּמִתְבַּיֵּשׁ בּוֹ. וְכֵן מַשְׁגִּיחַ בְּאוֹתוֹ כָּבוֹד שֶׁל שְׁאָר הַצַּדִּיקִים, וּמִתְבַּיֵּשׁ וּבוֹכֶה עַל מַעֲשָׂיו.

וּכְשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן, הִכְנִיס אוֹתוֹ לְגַן עֵדֶן בִּלְבוּשׁ כָּבוֹד אֶחָד שֶׁל אוֹר גַּן הָעֵדֶן, וְנִשְׁתַּלֵּם בְּרוּחַ וּנְשָׁמָה קְדוֹשָׁה לִהְיוֹת שָׁלֵם בַּכֹּל.

הוּא וְאִשְׁתּוֹ הָיוּ מִטַּיְּלִים בְּגַן עֵדֶן, וְהַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים סְבִיבָם, מְעַנְּגִים אוֹתָם בְּכַמָּה עִדּוּנִים וְעִנּוּגִים. וּפָתַח לוֹ אוֹצָר אֶחָד, וְהֵרְאָה לוֹ כָּל אוֹתָם הַדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים, כָּל דּוֹר וָדוֹר. וְהָיָה רוֹאֶה דְּיוֹקְנָאוֹת עֶלְיוֹנִים וּדְיוֹקְנָאוֹת תַּחְתּוֹנִים בָּאוֹר שֶׁל הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה עֲלֵיהֶם.

יָרְדָה אֵשֶׁת זְנוּנִים, וְאוֹתוֹ שֶׁרוֹכֵב וְשׁוֹלֵט

הַהוּא יְקָר עִילָּאָה דַּהֲוָה בֵּיהּ אָדָם וְאִתְּתֵיהּ. אִתְּתְקָפַת אֵשֶׁת זְנוּנִים, בְּחֵילָא וְתוֹקְפָּא דְּהַהוּא דְּשָׁלִיט עֲלָהּ, וּקְרֵיבַת אֵצֶל חַוָּה, וּשְׁרִיאַת לְמִפְּתֵּי לָהּ בְּכַמָּה פִּתּוּיִם, וּבְכַמָּה מְתִיקוּ דְּלִישָׁנָא, עַד דְּאִתְפַּתְּיאַת. כְּדֵין, וְאַפְּתָּת לְבָתַר אָדָם, וּפָרְחוּ אִינּוּן לְבוּשִׁין מִינֵּיהּ, וּסְלִיקָא נִשְׁמָתָא זָהֲרָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דִּלְעֵילָא מִינֵּיהּ, וְאִשְׁתָּאַר עָרוֹם מִכֹּלָּא, הוּא וְאִתְּתֵיהּ.

כֵּיוָן דַּחֲשֵׁיב תְּשׁוּבָה, לְבָתַר דְּאִתְתָּרַךְ מִגַּן עֵדֶן, וְאִתְקַיָּים לְבַר. חָס עֲלֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַעֲבַד לֵיהּ לְבוּשִׁין אָחֲרָנִין, כְּגַוְונָא דְּאִצְטְרִיךְ לְאִשְׁתַּמָּשָׁא בְּהַאי עָלְמָא. וּלְבָתַר אִשְׁתַּמַּשׁ לְבַר, וְאוֹלִיד בְּנִין.

וְהַהוּא זָהֲרָא דְּנִשְׁמָתָא עִילָּאָה דְּפָרְחָה מִנֵּיהּ, סְלִיקַת לְעֵילָא, וַהֲוַת גְּנִיזָא בְּחַד אוֹצָר,

לשון הקודש

עָלֶיהָ, אוֹתוֹ חֶסֶר לֵב, שֶׁמִּסִּית אֶת כֻּלָּם. וְרָאוּ אוֹתוֹ כָּבוֹד עֶלְיוֹן שֶׁהָיָה בּוֹ אָדָם וְאִשְׁתּוֹ. הִתְחַזְּקָה אֵשֶׁת זְנוּנִים בְּכֹחַ וְתֹקֶף שֶׁל אוֹתוֹ הַשּׁוֹלֵט עָלֶיהָ, וְקָרְבָה אֵצֶל חַוָּה, וְהִתְחִילָה לְפַתּוֹתָהּ בְּכַמָּה פִּתּוּיִם, וּבְכַמָּה מֶתֶק לָשׁוֹן, עַד שֶׁהִתְפַּתְּתָה. וְאָז הִתְפַּתָּה אַחַר כָּךְ אָדָם, וּפָרְחוּ מִמֶּנּוּ אוֹתָם לְבוּשִׁים. וְהִסְתַּלְּקָה הַנְּשָׁמָה, הַזֹּהַר שֶׁל הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ, וְנִשְׁאָר עָרֹם מִכֹּל הוּא וְאִשְׁתּוֹ.

כֵּיוָן שֶׁחָשַׁב תְּשׁוּבָה, אַחַר שֶׁגֹּרַשׁ מִגַּן עֵדֶן, וְעָמַד בַּחוּץ, חָס עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעָשָׂה לוֹ לְבוּשִׁים אֲחֵרִים, כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאַחַר כָּךְ הִשְׁתַּמֵּשׁ בַּחוּץ, וְהוֹלִיד בָּנִים.

וְאוֹתוֹ זֹהַר הַנְּשָׁמָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁפָּרְחָה

דְּאִיהוּ גּוּף. עַד דְּאוֹלִיד בְּנִין, וּנְפַק חֲנוֹךְ לְעָלְמָא. כֵּיוָן דְּאָתָא חֲנוֹךְ, הַהוּא זְהָרָא עִילָּאָה נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא נָחֲתַת בֵּיהּ, וַהֲוָה חֲנוֹךְ בְּהַהוּא רְבוּ עִילָּאָה דְּשָׁבַק מִנֵּיהּ אָדָם. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ה כד) וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים וגו'.

לְבָתַר, אִצְטְרִיךְ לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַטְלָא לֵיהּ מֵהַאי עָלְמָא, וּלְאִתְכְּלָלָא רוּחָא קַדִּישָׁא, מִתַּתָּא וּמִלְּעֵילָא, וְאִתְכְּלִיל כּוּלָּא (דף פה ע"א) בְּהַהוּא רוּחָא קַדִּישָׁא. וְהַהוּא רוּחָא קַדִּישָׁא אִתְכְּלִיל מִתַּתָּא וּמִלְּעֵילָא, לְאִתְמַשְׁכָא כָּל עָלְמָא זִינָא בָּתַר זִינֵיהּ.

כֵּיוָן דְּאִתְכְּלִיל, אִתְעֲבִיד מְמַנָּא בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דִלְעֵילָא. בְּהַאי עָלְמָא, מִסִּטְרָא דְּהַהוּא כְּלִילוּ דְּאִתְכְּלִיל מֵהַאי עָלְמָא, וּבְעָלְמָא דִלְעֵילָא, מִסְּטַר דְּהַהוּא כְּלִילוּ דְּאִתְכְּלִיל מִלְּעֵילָא.

לשון הקודש

מְמֻנוּ, עָלְתָה לְמַעְלָה, וְהָיְתָה גְּנוּזָה בְּאוֹצָר אֶחָד שֶׁהוּא גּוּף. עַד שֶׁהוֹלִיד בָּנִים, וְיָצָא חֲנוֹךְ לָעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁבָּא חֲנוֹךְ, אוֹתוֹ הַזֹּהַר הָעֶלְיוֹן, הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה יָרְדָה בּוֹ, וְהָיָה חֲנוֹךְ בְּאוֹתָהּ גַּדְלוּת עֶלְיוֹנָה שֶׁהִשְׁאִיר מִמֶּנּוּ אָדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ה) וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים וְגוֹ'.

אַחַר כָּךְ הִצְטָרֵךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִטֹּל אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וְלִכְלֹל רוּחַ קְדוֹשָׁה מִמַּטָּה וּמִלְּמַעְלָה, וְהַכֹּל נִכְלָל בְּאוֹתָהּ רוּחַ קְדוֹשָׁה. וְאוֹתָהּ רוּחַ קְדוֹשָׁה נִכְלְלָה מִמַּטָּה וּמִמַּעְלָה, לְהִמָּשֵׁךְ כָּל הָעוֹלָם מִין אַחַר מִינוֹ.

כֵּיוָן שֶׁנִּכְלָל, נַעֲשָׂה מְמֻנֶּה בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה. בָּעוֹלָם הַזֶּה – מִצַּד אוֹתוֹ הַכְּלָלָה שֶׁנִּכְלָל מֵהָעוֹלָם הַזֶּה.

וּבְכָל זִמְנָא וְזִמְנָא דְּצַדִּיקֵי וַחֲסִידֵי אִית בְּעָלְמָא, אִתְחַדֵּשׁ הַהוּא כְּלִילוּ דְּאִתְכְּלִיל מִתַּתָּא מִסִּטְרָא דַּחֲנוֹךְ, כְּדֵין אִיהוּ נַעַר, בְּרָזָא דְּחַדְתּוּתָא דְּסִיהֲרָא. וְרָזָא דָא, (משלי כב י) חֲנוֹ"ךְ לַנַּע"ר עַל פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּה. מַאי עַל פִּי דַרְכּוֹ. עַל פִּי דַרְכּוֹ דַּחֲנוֹךְ. לְמֵיזַל בְּהַהוּא דֶּרֶךְ קְשׁוֹט, בְּאוֹרַח מֵישָׁר וּשְׁלִים.

גַּם כִּי יַזְקִין הַהוּא דְּיוֹקְנָא דַּחֲנוֹךְ, מֵהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְכְּלִיל בְּהַהוּא קוּדְשָׁא, לָא תֵּימָא דְּהָא סִיב מִכַּמָּה יוֹמִין וְאִתְעַדֵּי מֵהַהוּא אֲתַר, לָאו הָכִי, אֶלָּא בְּכָל זִמְנָא וְזִמְנָא דְּצַדִּיקֵי וַחֲסִידֵי אִית בְּעָלְמָא, הַהוּא כְּלִילוּ דְּהַהוּא סִטְרָא אִתְחַדַּשׁ, וְאִתְחֲזֵי הַהוּא דְּיוֹקְנָא מַמָּשׁ נַעַר, וְלָא אִתְעַדֵּי מִתַּמָּן. וּבְגִין הַהוּא כְּלִילוּ, יַרְתֵּי תַּתָּאֵי

לשון הקודש

וּבָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה – מִצַּד אוֹתָהּ הַכְּלָלָה שֶׁנִּכְלָל מִלְּמַעְלָה.

וּבְכָל פַּעַם וּפַעַם שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים וַחֲסִידִים בָּעוֹלָם, מִתְחַדֶּשֶׁת אוֹתָהּ הַכְּלָלָה שֶׁנִּכְלָל מִמַּטָּה מֵהַצַּד שֶׁל חֲנוֹךְ. אָז הוּא נַעַר, בְּסוֹד הִתְחַדְּשׁוּת הַלְּבָנָה. וְזֶה סוֹד (משלי כב) חֲנ"ךְ לַנַּע"ר עַל פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּה. מַה זֶּה עַל פִּי דַרְכּוֹ? עַל פִּי דַרְכּוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ. לָלֶכֶת בְּאוֹתוֹ דֶּרֶךְ אֱמֶת, בְּדֶרֶךְ יָשָׁר וְשָׁלֵם.

גַּם כִּי יַזְקִין אוֹתוֹ הַדְּיוֹקָן שֶׁל חֲנוֹךְ מֵאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁנִּכְלָל בְּאוֹתוֹ הַקֹּדֶשׁ, אַל תֹּאמַר שֶׁהֲרֵי זָקֵן מִכַּמָּה יָמִים וְהוּסַר מֵאוֹתוֹ הַמָּקוֹם. לֹא כָּךְ, אֶלָּא בְּכָל פַּעַם וּפַעַם שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים וַחֲסִידִים בָּעוֹלָם, אוֹתָהּ הַהַכְלָלָה שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד הִתְחַדְּשָׁה, וְנִרְאֶה אוֹתוֹ דְּיוֹקָן מַמָּשׁ נַעַר, וְלֹא זָז מִשָּׁם. וּבִגְלַל אוֹתָהּ הַהַכְלָלָה יוֹרְשִׁים

מִטַּלָּא דְּשַׁקְיוּ עִילָּאָה, וְנָחֲתָא יְרוּתָא דְּרִבּוּ קַדִּישָׁא לְעָלְמָא.

וְעַל דָּא שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, שְׁחוֹרָה אֲנִי מִסִּטְרָא דִלְתַתָּא, וְנָאוָה אֲנִי מִסִּטְרָא דִכְלִילוּ דִלְעֵילָא.

שְׁחוֹרָה אֲנִי, כַּד חָזֵינָא כַּמָּה חַיָּבִין דְּמַרְגִּיזִין לְמָארֵי כוּלָּא, וַאֲנָא זָן לוֹן בְּסִטְרָא דְהַהוּא כְּלִילוּ דִלְתַתָּא דְּבִי. וְנָאוָה, מִסִּטְרָא דִלְעֵילָא.

בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, אַף עַל גַּב דִּירוּשָׁלַיִם וּבֵי מַקְדְּשָׁא כוּלָּא חָדָא, בֵּי מַקְדְּשָׁא אִיהוּ יַתִּיר, בְּכַמָּה קִדּוּשִׁין, בְּכַמָּה עִילוּיִין. בֵּי מַקְדְּשָׁא חַד, וִירוּשָׁלַיִם חַד, וּבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים לְגוֹ מִינַיְיהוּ, דְּהוּא פְּנִימָאָה מִכּוּלְּהוּ.

לשון הקודש

הַתַּחְתּוֹנִים מִטַּל הַהַשְׁקָאָה הָעֶלְיוֹנָה, וְיוֹרֶדֶת יְרֻשָּׁה שֶׁל גְּדֻלּוֹת הַקְּדֻשָּׁה לָעוֹלָם.

וְעַל זֶה (שיר א) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה. שְׁחוֹרָה אֲנִי מִצַּד שֶׁלְּמַטָּה, וְנָאוָה אֲנִי מִצַּד הַהַכְלָלָה שֶׁלְּמַעְלָה.

שְׁחוֹרָה אֲנִי – כְּשֶׁרָאִיתִי כַּמָּה רְשָׁעִים שֶׁמַּרְגִּיזִים אֶת רִבּוֹן הַכֹּל, וַאֲנִי זָן אוֹתָם בַּצַּד שֶׁל אוֹתָהּ הַהַכְלָלָה שֶׁלְּמַטָּה שֶׁבִּי, וְנָאוָה מֵהַצַּד שֶׁלְּמַעְלָה.

בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם – אַף עַל גַּב שֶׁיְּרוּשָׁלַיִם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הַכֹּל אֶחָד, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא יֶתֶר בְּכַמָּה קִדּוּשִׁים וּבְכַמָּה עִלּוּיִים. בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֶחָד, וִירוּשָׁלַיִם אַחַת, וּבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים לִפְנִים מֵהֶם, שֶׁהוּא הַפְּנִימִי מִכֻּלָּם.

וְהַאי בְּשַׁעֲתָא דְּמַטְרוֹנִיתָא אִתְקַשְּׁטַת, וּבַעְיָא לְאִתְקָרְבָא בְּבַעֲלָהּ, וְהִיא אִתְקַשְּׁטָא, אִיהִי אָמְרַת לְאוּכְלוּסֶיהָ, שְׁחוֹרָה אֲנִי, מִסִּטְרָא דִלְתַתָּא. וְנָאוָה, בִּכְלִילוּ דְּסִטְרָא דִלְעֵילָא יַתִּיר, (נ"א ונאוה בסטרא דכלילו דלתתא תליא) בְּגִין דִּכְתִיב, (דברים ב ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם. יִשְׂרָאֵל דְּבֵקִים בַּה', בְּהַהוּא תִּיקוּנָא יַתִּיר מִכּוּלָּא.

שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, אָמַר לֵיהּ אֵלִיָּהוּ, רַבִּי, כָּל אִלֵּין מִלִּין אִינוּן רְשִׁימִין לְעֵילָא עַד לָא תֵיתֵי לְעַלְמָא מִן שְׁמָךְ. וְהַשְׁתָּא בְּחַדְתוּתָא קָיְימֵי כּוּלְּהוּ כְּמִלְקַדְמִין. וּבְחוֹתָמָא דְגוּשְׁפַּנְקָא דְמַלְכָּא כּוּלְּהוּ חַתִּימִין.

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית א יד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, הַאי קְרָא אִתְּמַר. וְחַבְרַיָּא אִתְעָרוּ בֵּיהּ, וְהָכִי אִיהוּ. אֶלָּא אַמַּאי כְּתִיב דָּא

לשון הקודש

וְזֶה בְּשָׁעָה שֶׁהַגְּבִירָה הִתְקַשְּׁטָה וְרוֹצָה לְהִתְקָרֵב לְבַעְלָהּ, וּמִתְקַשֶּׁטֶת וְאוֹמֶרֶת לַהֲמוֹנֶיהָ, שְׁחוֹרָה אֲנִי – מֵהַצַּד שֶׁלְּמַטָּה, וְנָאוָה – בְּהַכְלָלָה, שֶׁל הַצַּד שֶׁלְּמַעְלָה יוֹתֵר, (וְנָאוָה – בְּצַד הַהַכְלָלָה שֶׁלְּמַטָּה תְּלוּיָה) מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם. יִשְׂרָאֵל דְּבֵקִים בַּה' בְּאוֹתוֹ הַתִּקּוּן יוֹתֵר מֵהַכֹּל.

שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, אָמַר לוֹ אֵלִיָּהוּ: רַבִּי, כָּל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ רְשׁוּמִים לְמַעְלָה טֶרֶם שֶׁתָּבֹא לָעוֹלָם מִשִּׁמְךָ, וְכָעֵת כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּהִתְחַדְּשׁוּת כְּמוֹ מִקֶּדֶם. וּבְחוֹתַם הַטַּבַּעַת שֶׁל הַמֶּלֶךְ כֻּלָּם נִסְתָּרִים.

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. הַפָּסוּק הַזֶּה

בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה, דְּהָא מִיּוֹם שֵׁנִי אִתְחַזֵּי לְמֶהֱוֵי סִיהֲרָא חַסְרָא, דִּבְיוֹם שֵׁנִי אִתְבְּרֵי בֵּיהּ גֵּיהִנֹּם, וְהוֹאִיל וְאִתְבְּרֵי בֵּיהּ, סִיהֲרָא אִיהִי חֲסֵרָה בְּגִינֵיהּ, אַמַּאי אִיהוּ כְּתִיב בָּרְבִיעִי.

תּוּ אִית לְשָׁאֲלָא, אִי גִּרְעוֹנָא דְּסִיהֲרָא אִיהוּ בָּרְבִיעִי, הָא תָּנֵינָן, דְּנִישׁוּאֵי בְּתוּלָה לָאו אִיהוּ אֶלָּא בָּרְבִיעִי, יוֹמָא דְּגִרְעוֹנָא דִּבְתוּלַת יִשְׂרָאֵל, לָא אִתְחַזֵּי לְמֶהֱוֵי בְּתוּלָה אָחֳרָא בִּשְׁלִימוּ, דְּהָא לֵית שְׁלִימוּ לְאִתְתָּא אֶלָּא בְּבַעֲלָהּ.

אֲבָל בְּיוֹם שֵׁנִי דְּאִתְבְּרֵי בֵּיהּ גֵּיהִנֹּם, עַד לָא קָיְימָא בְּקִיּוּמָא. דְּהָא נְפַק מִיּוֹם שֵׁנִי דְּהוּא חֹשֶׁךְ, וּכְדֵין אִתְבְּרֵי מִנֵּיהּ. דִּכְתִיב, (איוב כח ג) **קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וגו', וְאָרְחֵיהּ דְּהַהוּא קֵץ, לְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר, אֵימָתַי. לְבָתַר דְּקָיְימָא בְּקִיּוּמָהּ.**

לשון הקודש

נִתְבָּאֵר, וְהַחֲבֵרִים הִתְעוֹרְרוּ בּוֹ, וְכָךְ הוּא. אֶלָּא לָמָּה זֶה כָּתוּב בַּיּוֹם הָרְבִיעִי? שֶׁהֲרֵי מִיּוֹם שֵׁנִי רָאוּי שֶׁתִּהְיֶה הַלְּבָנָה חֲסֵרָה, שֶׁבְּיוֹם שֵׁנִי נִבְרָא בּוֹ גֵּיהִנֹּם, וְהוֹאִיל וְנִבְרָא בּוֹ, הַלְּבָנָה חֲסֵרָה בִּגְלָלוֹ, לָמָּה הוּא כָּתוּב בָּרְבִיעִי?

עוֹד יֵשׁ לִשְׁאֹל, אִם חֶסְרוֹן הַלְּבָנָה הוּא בָּרְבִיעִי, הֲרֵי שָׁנִינוּ, שֶׁנִּשּׂוּאֵי בְּתוּלָה אֵינוֹ אֶלָּא בָּרְבִיעִי, הַיּוֹם שֶׁל חֶסְרוֹנָהּ שֶׁל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, לֹא רָאוּי שֶׁתִּהְיֶה בְּתוּלָה אַחֶרֶת בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁהֲרֵי אֵין שְׁלֵמוּת לָאִשָּׁה אֶלָּא עִם בַּעְלָהּ?

אֲבָל בְּיוֹם שֵׁנִי שֶׁבּוֹ נִבְרָא גֵּיהִנֹּם, טֶרֶם עָמַד בְּקִיּוּמוֹ, שֶׁהֲרֵי יָצָא מִיּוֹם שֵׁנִי שֶׁהוּא חֹשֶׁךְ, וְאָז נִבְרָא מִמֶּנּוּ, שֶׁכָּתוּב (איוב כח) קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וְגוֹ', וְדַרְכּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַקֵּץ לְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר, מָתַי? אַחַר שֶׁעוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ.

וְלָא קָיְימַת בְּקִיּוּמָהּ, עַד דַּאַזְעִירַת סִיהֲרָא בָּרְבִיעִי, דְּהָא סִיהֲרָא רַגְלָא רְבִיעָאָה אִיהוּ בְּכוּרְסְיָיא עִילָּאָה. וּבְגִין דְּאִיהִי יוֹמָא רְבִיעָאָה גַּבֵּי תְּלַת קָיְימִין אָחֲרָנִין, אִתְּמַר בִּרְבִיעָאָה עוֹבָדָא דִילָהּ, דְּהָא אַזְעִירַת גַּרְמָהּ, וְאַחְשֵׁיךְ נְהוֹרָאָהּ. וְעַל דָּא בְּתוּלָה אִית לָהּ קִיּוּמָא בִּרְבִיעָאָה, לְאַחֲזָאָה (סִיּוּמָא) קִיּוּמָא בְּסִיהֲרָא.

וְהַהוּא יוֹמָא דִּבְתוּלָה נִשֵּׁאת בָּרְבִיעִי, וְאִית לָהּ קִיּוּמָא לְתַתָּא. כָּרוֹזָא קָיְימָא לְעֵילָא וְקָרֵי, (מיכה ז ח) אַל תִּשְׂמְחִי אֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי קָמְתִּי. וְעַל דָּא, בְּיוֹמָא דִנְפִילָה קִימָה מַשְׁמַע, דִּכְתִיב כִּי נָפַלְתִּי קַמְתִּי.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת (בראשית א יד), חָסֵר, בְּגִין דְּאִתְיְהִיב דּוּכְתָּא לְסִטְרָא אָחֲרָא לְשַׁלְטָאָה. וְחַפְיָא נְהוֹרָא דְסִיהֲרָא, כְּהַאי אֱגוֹזָא,

לשון הקודש

וְאֵין עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ עַד שֶׁהַלְּבָנָה מִתְמַעֶטֶת בָּרְבִיעִי, שֶׁהֲרֵי הַלְּבָנָה הִיא רֶגֶל רְבִיעִית בַּכִּסֵּא הָעֶלְיוֹן, וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא יוֹם רְבִיעִי לִשְׁלֹשֶׁת הָעַמּוּדִים הָאֲחֵרִים, נֶאֱמַר בָּרְבִיעִי אֶת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁלָּהּ, שֶׁהֲרֵי הִקְטִינָה אֶת עַצְמָהּ וְנֶחְשַׁךְ אוֹרָהּ, וְעַל זֶה לִבְתוּלָה יֵשׁ קִיּוּם בָּרְבִיעִי, לְהַרְאוֹת (סִיּוּם) קִיּוּם בַּלְּבָנָה.

וְהַיּוֹם הַהוּא שֶׁבְּתוּלָה נִשֵּׂאת בָּרְבִיעִי וְיֵשׁ לָהּ קִיּוּם לְמַטָּה, הַכָּרוֹז עוֹמֵד לְמַעְלָה וְקוֹרֵא: (מיכה ז) אַל תִּשְׂמְחִי אֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי קָמְתִּי. וְעַל זֶה, בְּיוֹם הַנְּפִילָה קִימָה מַשְׁמַע, שֶׁכָּתוּב כִּי נָפַלְתִּי קָמְתִּי.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת – חָסֵר, מִשּׁוּם שֶׁנִּתַּן מָקוֹם לַצַּד הָאַחֵר לִשְׁלֹט. וּמְכַסֶּה אֶת אוֹר הַלְּבָנָה, כְּמוֹ הָאֱגוֹז הַזֶּה,

דִּקְלִיפָּה חַפְיָא עַל מוֹחָא בְּכָל סִטְרִין, וְאִתְתַּקְפַּת קְלִיפָּא לְבַר, וּכְעָרְלָה עַל בְּרִית. וּבְגִין כָּךְ אִתְחַשְׁכַת נְהוֹרָא דִּלְעֵילָא.

וְהִיא אָמְרַת שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, לְגַבֵּי אִינּוּן אוּכְלוּסִין דְּלָא הֲווֹ בְּקִשּׁוּטָהָא בְּאִינּוּן פְּנִימָאֵי. לִפְנִימָאֵי דְּקַשִּׁיטוּ לָהּ, לָא אָמְרַת הַאי. אֶלָּא כַּד נָפְקַת לְבַר, לְגַבֵּי שְׁאָר אוּכְלוּסִין אָמְרַת הַאי.

לִפְנִימָאֵי דְּיָדְעֵי קִישּׁוּטָהָא, וְקַשִּׁיטוּ לָהּ בְּכַמָּה קִישּׁוּטִין עִילָּאִין, הִיא אָמְרַת לוֹן יְשָׁקְנִי. כַּמָּה אֲנָא מִתְתַּקְּנַת יָאוֹת, לְקַבֵּל נְשִׁיקִין מִמַּלְכָּא. לְאִינּוּן דִּלְבַר דְּלָא יָדְעֵי בְּקִישּׁוּטָהָא, אָמְרַת דְּאִיהִי שְׁחוֹרָה, מִסִּטְרָא דְּתַתָּאֵי, מִסִּטְרָא דִּכְלִילוּ דִּלְתַתָּא, בְּגִין דְּלָא יִשְׁגְּחוּן בְּעֵינָא בִּישָׁא לְקַטְרָגָא לְתַתָּאֵי.

לשון הקודש

שֶׁהַקְּלִפָּה מְכַסָּה עַל הַמֹּחַ בְּכָל הַצְּדָדִים, וּמִתְחַזֶּקֶת הַקְּלִפָּה בַּחוּץ, וּכְעָרְלָה עַל הַבְּרִית. וּמִשּׁוּם כָּךְ נֶחְשָׁךְ הָאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה.

וְהִיא אוֹמֶרֶת, שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם. אֶל אוֹתָם הָאוּכְלוּסִים שֶׁלֹּא הָיוּ בְּקִשּׁוּטֶיהָ בְּאוֹתָם הַפְּנִימִיִּים. לַפְּנִימִיִּים שֶׁקִּשְׁטוּ אוֹתָהּ אֵינָהּ אוֹמֶרֶת אֶת זֶה. אֶלָּא כְּשֶׁיּוֹצֵאת הַחוּצָה, לִשְׁאָר הָאוּכְלוּסִים הִיא אוֹמֶרֶת אֶת זֶה.

לַפְּנִימִיִּים שֶׁיּוֹדְעִים קִשּׁוּטֶיהָ, וְקִשְּׁטוּ אוֹתָהּ בְּכַמָּה קִשּׁוּטִים עֶלְיוֹנִים, הִיא אוֹמֶרֶת לָהֶם יְשָׁקְנִי, כַּמָּה אֲנִי מִתְקֶנֶת יָפֶה לְקַבֵּל נְשִׁיקוֹת מִן הַמֶּלֶךְ. לְאוֹתָם שֶׁבַּחוּץ שֶׁאֵינָם מַכִּירִים בְּקִשּׁוּטֶיהָ אוֹמֶרֶת שֶׁהִיא שְׁחוֹרָה, מֵהַצַּד שֶׁל

דְּהָא לֵית לוֹן קִנְאָה אֶלָּא בְּתַתָּאֵי, דְּכַד תַּתָּאֵי אִינוּן בְּעִילוּיָא, אִינוּן מְקַנְּאָן לוֹן יַתִּיר מִכּוֹלָא. וְאִי תֵּימָא, דְּלֵית בְּהוּ קִנְאָה. בֵּינַיְיהוּ לֵית קִנְאָה, אֲבָל עַל אָחֲרָנִין אִית לְהוּ קִנְאָה.

וּבְגִין דְּאִיהִי כְּאִימָּא עַל בְּנָהָא עַל יִשְׂרָאֵל, הַהוּא תִּיקוּנָא שַׁפִּירָא וְיָאָה מִכּוֹלָא, דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דִּכְלִילוּ דִּלְתַתָּא, דִּבְגִינֵיהּ סָלְקָא לְעֵילָא, מְחַכְּדָא לֵיהּ לְגַבֵּי אוּכְלוּסָהָא דִּלְבַר, בְּגִין דְּלָא יְקַנְּאוּן וְלָא יְקַטְרְגוּ עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. וּבְגִין כָּךְ, אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת, לָא תִּסְתַּכְּלוּן בְּהַאי תִּיקוּנָא, בְּגִין שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת.

וּבְכָל תִּיקוּנִין דִּילָהּ, לֵית תִּיקוּנָא שַׁפִּירָא וְיָאָה בְּעִילוּיָא, לְסָלְקָא לְקוּדְשָׁא, בַּר הַהוּא

לשון הקודש

הַתַּחְתּוֹנִים, מִצַּד הַהַכְלָלָה שֶׁלְּמַטָּה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַשְׂגִּיחוּ בְּעַיִן רָעָה לְקַטְרֵג לַתַּחְתּוֹנִים.

שֶׁחֲרֵי אֵין לָהֶם קִנְאָה אֶלָּא בַּתַּחְתּוֹנִים. כְּשֶׁהַתַּחְתּוֹנִים הֵם בְּעִלּוּי, הֵם מְקַנְּאִים לָהֶם יוֹתֵר מֵהַכֹּל. וְאִם תֹּאמַר שֶׁאֵין בָּהֶם קִנְאָה – בֵּינֵיהֶם אֵין קִנְאָה, אֲבָל עַל אֲחֵרִים יֵשׁ לָהֶם קִנְאָה.

וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא כְּמוֹ אֵם עַל בָּנֶיהָ עַל יִשְׂרָאֵל, אוֹתוֹ הַתִּקּוּן יָפֶה וְנָאֶה מֵהַכֹּל, שֶׁהוּא מִצַּד שֶׁל הַהַכְלָלָה שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁבִּשְׁבִילוֹ עוֹלָה לְמַעְלָה, מַעֲלִימָה אוֹתוֹ לְאוּכְלוּסֶיהָ שֶׁבַּחוּץ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַנְּאוּ וְלֹא יְקַטְרְגוּ עַל יִשְׂרָאֵל. וּמִשּׁוּם כָּךְ, אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, אַל תִּסְתַּכְּלוּ בַּתִּקּוּן הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת.

וּבְכָל הַתִּקּוּנִים שֶׁלָּהּ, אֵין תִּקּוּן יָפֶה וְנָאֶה בָּעִלּוּי לַעֲלוֹת לַקֹּדֶשׁ, פְּרָט לְאוֹתוֹ

תִּקּוּנָא מִסִּטְרָא דִּכְלִילוּ דִּלְתַתָּא. וְכָל דָּא אֲמָרַת לְגַבֵּיהּ אוּכְלוּסָהָא, וְלָא לְגַבֵּי רְחִימָהּ. וְעַל דָּא אֲמָרַת לוֹן, שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה.

תו. שְׁחוֹרָה אֲנִי מִסִּטְרָא דִּלְתַתָּא, וְנָאוָה מִסִּטְרָא דִּילְכוֹן, אַתּוּן בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, הָא תִּיקּוּנָא דִּילִי בְּכוֹן אִיהִי, דְּאַתּוּן אוּכְלוּסִין קַדִּישִׁין. וּבְגִין כָּךְ לָא תִסְתַּכְּלוּן בְּהַהוּא תִּיקּוּנָא דִּסְטַר תַּתָּאֵי.

וְכֹלָּא אִיהוּ כְּאִמָּא עַל בְּנִין, דְּכַמָּה מְקַטְרְגִין אִינוּן דְּקָיְימֵי הָתָם, וְאִי יִסְתַּכְּלוּ בְּהַהוּא תִּיקּוּנָא דִּכְלִילוּ דִּלְתַתָּא, כַּמָּה אִיהוּ יָאָה וְכַמָּה אִיהִי שַׁפִּירָא לְסָלְקָא בֵּיהּ לְעֵילָא, יֵיתוּן לְקַטְרְגָא וּלְאַדְכָּרָא חוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. (דף פה ע"ב) וּמְקַטְרְגֵי לְהוֹ, וּמְעַכְּבֵי לָהּ לְסָלְקָא לְעֵילָא, וּלְאִתְחַבְּרָא בְּבַעֲלָהּ.

לשון הקודש

תִּקּוּן מִצַּד הַהַכְלָלָה שֶׁלְּמַטָּה. וְכָל זֶה הִיא אוֹמֶרֶת אֶל אוּכְלוּסֶיהָ, וְלֹא אֶל אֲהוּבָהּ. וְעַל זֶה אוֹמֶרֶת לָהֶם שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה.

עוֹד, שְׁחוֹרָה אֲנִי מִן הַצַּד שֶׁלְּמַטָּה, וְנָאוָה מִן הַצַּד שֶׁלָּכֶם, אַתֶּן בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, הֲרֵי הַתִּקּוּן שֶׁלִּי בָּכֶם הוּא, שֶׁאַתֶּם אוּכְלוּסִים קְדוֹשִׁים, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא תִסְתַּכְּלוּ בְּאוֹתוֹ הַתִּקּוּן שֶׁל צַד הַתַּחְתּוֹנִים.

וְהַכֹּל הוּא כְּמוֹ אֵם עַל הַבָּנִים, שֶׁכַּמָּה מְקַטְרְגִים הֵם שֶׁעוֹמְדִים שָׁם, וְאִם יִסְתַּכְּלוּ בְּאוֹתוֹ הַתִּקּוּן שֶׁל הַהַכְלָלָה שֶׁלְּמַטָּה, כַּמָּה הוּא נָאֶה וְכַמָּה הִיא יָפָה לַעֲלוֹת בּוֹ לְמַעְלָה, יָבֹאוּ לְקַטְרֵג וּלְהַזְכִּיר אֶת חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל. וּמְקַטְרְגִים לָהֶם, וּמְעַכְּבִים אוֹתָהּ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה וּלְהִתְחַבֵּר עִם בַּעְלָהּ.

וְעַל דָּא, כְּאָהֳלֵי קֵדָר, מִסִּטְרָא דְּתַתָּאֵי. כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, מִסִּטְרָא דִּילְכוֹן. וּבְגִין כָּךְ, אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת. לָא תִּסְתַּכְּלוּן בִּי כְּלַל, בִּשְׁבִיל אִינּוּן תִּיקּוּנֵי דִּילִי, דְּאִינּוּן בְּסִטְרָא דְּתַתָּאֵי, דְּהָא בְּגִינֵיהוֹן נָזֵיף בִּי שִׁמְשָׁא. וְלָאו אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי, אֲבָהָן דְּעָלְמָא, כַּד חָמוּ קַדְרוּתָא דִּילִי מִסִּטְרָא דְּתַתָּאֵי.

וְאִי תֵּימָא יָאוֹת הוּא לְמֵימַר הָכִי. אֵין. דְּהָא מִתְּרֵין סִטְרִין יָאוֹת הוּא. חַד, בְּגִין אוֹרַח שְׁלִים, דְּלָא יְקַטְרְגוּן עַל יִשְׂרָאֵל בְּנָהָא. וְחַד, דְּלָא יְעַכְּבוּן עֲלָהּ מִלְּסָלְקָא לְאִתְחַבְּרָא בְּבַעֲלָהּ, וּלְמִנְקַט נַיְיחָא. דְּהָא כֹּלָּא בְּסִיהֲרָא.

דִּבְזִמְנָא דְּאִיהִי חַפְיָא נְהוֹרָא דְּסִיהֲרָא, שִׁמְשָׁא לָא אִתְקְרַב בַּהֲדָהּ. בַּר חוּטָא חָדָא

לשון הקודש

וְעַל זֶה כְּאָהֳלֵי קֵדָר – מִצַּד הַתַּחְתּוֹנִים, כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה – מֵהַצַּד שֶׁלָּכֶם. וּמִשּׁוּם כָּךְ, אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, אַל תִּסְתַּכְּלוּ בִי כְּלָל, בִּשְׁבִיל אוֹתָם הַתִּקּוּנִים שֶׁלִּי, שֶׁהֵם בַּצַּד שֶׁל הַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁהֲרֵי בִּגְלָלָם נוֹזֵף בִּי הַשֶּׁמֶשׁ, וְאֵינוֹ בִּלְבַדּוֹ, אֶלָּא בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי, אֲבוֹת הָעוֹלָם, כְּשֶׁרָאוּ אֶת קַדְרוּתִי שֶׁמִּצַּד הַתַּחְתּוֹנִים.

וְאִם תֹּאמַר, נָאֶה הוּא לוֹמַר כָּךְ? כֵּן, שֶׁהֲרֵי מִשְּׁנֵי צְדָדִים יָפֶה הוּא. אֶחָד בִּשְׁבִיל דַּרְכֵי שָׁלוֹם, שֶׁלֹּא יְקַטְרְגוּ עַל יִשְׂרָאֵל בָּנֶיהָ, וְאֶחָד שֶׁלֹּא יְעַכְּבוּ עָלֶיהָ מִלַּעֲלוֹת לְהִתְחַבֵּר עִם בַּעְלָהּ וְלָקַחַת נַחַת, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל בַּלְּבָנָה.

בִּזְמַן שֶׁהִיא מְכַסָּה אוֹר הַלְּבָנָה, הַשֶּׁמֶשׁ

דְּחֶסֶד עִילָּאָה דְּאִתְמְשֵׁיךְ עֲלָהּ, וְהַאי כָּרֵי בְּהַהוּא קְלִיפָּה וְתָבַר חֵילָהּ, וִיהֵיב לָהּ נוּי וְשַׁפִּירוּ. וְאִיהִי אָמְרַת, שְׁחוֹרָה אֲנִי מִסִּטְרָא דְעָרְלָה. וְנָאוָה מִסִּטְרָא דְּהַהוּא חוּטָא דְּאִתְמְשַׁךְ עָלַי.

תּוּ, שְׁחוֹרָה, מִסִּטְרָא דְחֹשֶׁךְ עִילָּאָה כַּד אִתְתַּקַּף. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה ס ב) כִּי הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה אֶרֶץ. וְנָאוָה, מִסִּטְרָא דְאוֹר קַדְמָאָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (מיכה ז ח) כִּי אֵשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ, מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא. ה' אוֹר לִי, מִסִּטְרָא דְיָמִינָא.

אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת. הִיא אָמְרַת לְאוּכְלוּסָהָא, כַּמָּה עֵרְבוּבָא דָּא לְכוֹן, דְּאַל תִּרְאוּנִי, בְּזִמְנָא דְּחַפְיָא עָלַי הַהִיא סִטְרָא, וְלָא תֵּיכְלוּן לְאִתְנַהֲרָא מִנִּי, וּלְאִסְתַּכְּלָא בִּנְהוֹרִי כְּלַל.

לשון הקודש

לֹא קְרֻבָה אֵלֶיהָ, פְּרָט לְחוּט אֶחָד שֶׁל חֶסֶד עֶלְיוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלֶיהָ, וְזֶה כּוֹרֶה בְּאוֹתָהּ קְלִפָּה וְשׁוֹבֵר כֹּחָהּ, וְנוֹתֵן לָהּ נוֹי וְיֹפִי. וְהִיא אוֹמֶרֶת, שְׁחוֹרָה אֲנִי – מִצַּד שֶׁל הָעָרְלָה, וְנָאוָה – מִן הַצַּד שֶׁל אוֹתוֹ הַחוּט שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלַי.

עוֹד, שְׁחוֹרָה – מִצַּד שֶׁל הַחֹשֶׁךְ הָעֶלְיוֹן כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ס) כִּי הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה אֶרֶץ. וְנָאוָה – מִצַּד הָאוֹר הַקַּדְמוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מיכה ז) כִּי אֵשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ – מִצַּד הַשְּׂמֹאל, ה' אוֹר לִי – מִצַּד הַיָּמִין.

אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת (שיר א). הִיא אוֹמֶרֶת לְאוּכְלוּסֶיהָ, כַּמָּה עֵרְבוּב זֶה לָכֶם, שֶׁאַל תִּרְאוּנִי בִּזְמַן שֶׁמְּכַסֶּה עָלַי אוֹתוֹ הַצַּד, וְלֹא תוּכְלוּ לִהְיוֹת מוּאָרִים

בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי, דְּהָא אִסְתַּלַּק לְעֵילָא שִׁמְשָׁא אִתְכְּנִישׁ, וּבְנֵי אִמִּי אִסְתָּלָקוּ לְעֵילָא, וּבְגִין כָּךְ שָׁלְטָא עָרְלָה, וְאַתּוּן אַל תִּרְאוּנִי, לָא תֵּיכְלוּן לְמֶחֱמֵי וּלְאִסְתַּכָּלָא בִּנְהוֹרִי כְּלָל. שָׁמוּנִי נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים, דְּהוּאִיל וְהָעָרְלָה לְגַבֵּי, וְהִיא יָנְקָא מִמֶּנִּי לְמֵיהַב לְאוּכְלְסִין דִּילָהּ, וּלְאִינּוּן מַשְׁרְיָין דִּשְׁאָר עַמִּין. כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי, אִלֵּין אוּכְלְסִין קַדִּישִׁין דִּילִי, דְּלָא יָכִילְנָא בְּהַהוּא סִטְרָא לְמֵיזַן לוֹן.

הַשְׁתָּא אִית לְאִסְתַּכָּלָא. מַאן דְּאִתְעַסֵּק בְּשִׁיר, אֵיךְ אָמַר תַּרְעוֹמִין וְקִנְטוּרִין, בְּשִׁירוּתָא דְתוּשְׁבַּחְתָּא. אֶלָּא וַדַּאי טַעְמָא קַדְמָאָה אִיהוּ רָזָא דְתוּשְׁבַּחְתָּא, וְכֹלָּא אִיהוּ בִּקְרָא. עַל פּוּמָא דְּאֵלִיָּהוּ אִתְגְּזַר.

לשון הקודש

מִמֶּנִּי וּלְהִסְתַּכֵּל כְּלָל בָּאוֹר שֶׁלִּי.

בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי, שֶׁהֲרֵי הִסְתַּלֵּק הַשֶּׁמֶשׁ לְמַעְלָה וְהִתְכַּנֵּס, וּבְנֵי אִמִּי הִסְתַּלְּקוּ לְמַעְלָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ שׁוֹלֶטֶת הָעָרְלָה, וְאַתֶּם אַל תִּרְאֻנִי, לֹא תוּכְלוּ לִרְאוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל בָּאוֹר שֶׁלִּי כְּלָל. שָׁמֻנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים – הוֹאִיל וְהָעָרְלָה אֶצְלִי, וְהִיא יוֹנֶקֶת מִמֶּנִּי לָתֵת לְאוּכְלוֹסֶיהָ, וּלְאוֹתָם הַמַּחֲנוֹת שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים. כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי – אֵלֶּה אוּכְלוֹסֵי הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁלֹּא יָכֹלְתִּי בְּאוֹתוֹ הַצַּד לָזוּן אוֹתָם.

עַכְשָׁו יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בְּשִׁיר, אֵיךְ אוֹמֵר תַּרְעוֹמוֹת וְקִנְטוּרִים בְּרֵאשִׁית הַתִּשְׁבַּחַת? אֶלָּא וַדַּאי טַעַם קַדְמוֹן הוּא סוֹד הַתִּשְׁבַּחַת, וְהַכֹּל הוּא בַּכָּתוּב. עַל פִּי אֵלִיָּהוּ נִגְזַר.

שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה וגו', כְּתִיב, (תהלים מח ג) יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ וגו', יְפֵה נוֹף, שַׁפִּירוּ דְּנוּפָּא, דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, בְּרָזָא דִּכְלִילוּ דְּכָל אַתְוָון.

דְּכַד אַתְוָון מִתְחַקְּקָן, וְאִתְרְשִׁימוּ בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, סָלְקָן אַתְוָון כּוּלְּהוּ, וְאִתְרַשְׁמוּ בְּחַד אָת, וְאִתְכְּלִילוּ בְּהַהוּא אָת. וְכֵיוָן דְּאִתְכְּלִילוּ בֵּיהּ, כּוּלְּהוּ אַפִּיק לוֹן לְבָתַר.

וְהַהוּא אָת, אִיהוּ שִׁבְחָא דְּכוּלְּהוּ. הַאי אָת, לָא עָבִיד רְשִׁימוּ אָחֳרָא, לְבַר מִינָּהּ, בְּגִין דְּאִיהִי אִתְכְּלִילַת בְּגַוָּהּ, וְלָא עָבִיד רְשִׁימוּ בַּר טְמִירוּ וּגְנִיזוּ. וּמַאן אִיהִי. אָת י'.

דְּאִיהִי נְקוּדָא חָדָא, בְּלָא רְשִׁימוּ אָחֳרָא. כָּל אַתְוָון אִית לוֹן רְשִׁימוּ אָחֳרָא, עַל גַּבֵּי אַתְרֵיהּ דִּכְתִיב תַּמָּן, וְהַהוּא רְשִׁימוּ, אִשְׁתָּאַר

לשון הקודש

שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה וְגו' (שם). כָּתוּב (תהלים מח) יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ וְגו'. יְפֵה נוֹף – יְפִי הַנּוֹף שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, בְּסוֹד הַהַכְלָלָה שֶׁל כָּל הָאוֹתִיּוֹת.

שֶׁכַּאֲשֶׁר נֶחְקָקוֹת הָאוֹתִיּוֹת וְנִרְשָׁמוֹת בְּעֵץ הַחַיִּים, עוֹלוֹת כָּל הָאוֹתִיּוֹת וְנִרְשָׁמוֹת בְּאוֹת אַחַת, וְנִכְלָלוֹת בְּאוֹתָהּ אוֹת. וְכֵיוָן שֶׁנִּכְלְלוּ בוֹ, אֶת כֻּלָּן הוּא מוֹצִיא אַחַר כָּךְ.

וְאוֹתָהּ הָאוֹת הִיא הַשֶּׁבַח שֶׁל כֻּלָּם. הָאוֹת הַזוֹ לֹא עוֹשָׂה רֹשֶׁם אַחֵר חוּץ מִמֶּנָּה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא נִכְלֶלֶת בְּתוֹכָהּ, וְלֹא עוֹשָׂה רֹשֶׁם, רַק טְמִירוּת וּגְנִיזוּת. וּמִי זוֹ? זוֹ הָאוֹת י'.

שֶׁהִיא נְקֻדָּה אַחַת, בְּלִי רֹשֶׁם אַחֵר. לְכָל הָאוֹתִיּוֹת יֵשׁ רֹשֶׁם אַחֵר עַל גַּבֵּי מְקוֹמוֹ

בְּחִוָּורוֹ דְּהַהוּא אָת, בַּר י' דְּאִיהִי נְקוּדָה חָדָא, בְּלָא חִוָּורוֹ דַּאֲתַר אָחֳרָא.

וְהַאי נְקוּדָה, יָרְתָא כַּלָּה דָּא בְּתִיקוּנָהָא. וְאִיהִי נְקוּדָה חָדָא גּוֹ חֵילָהָא וּמַשְׁרְיָיאָה, וְאִתְקְרֵי י', נְקוּדָה חָדָא.

וְכֵיוָן דְּסָלְקָא בִּשְׁמָא דָא, וְאִתְקְרֵי י', הָא אִתְקַשְׁטַת בְּתִיקוּנָא עִילָּאָה, וְאָמְרַת שְׁחוֹרָה אֲנִי, לֵית לִי אַתְרָא לְאִתְכְּלָלָא אָחֳרָנִין בְּגַוָּואי בְּזִמְנָא דָא. דְּהָא בִּשְׁמָא דְּי' אִתְקָרֵינָא, לְסָלְקָא לְעֵילָא.

וְעַל דָּא, שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, בְּתִיקוּנָא דִלְעֵילָא, רֵישׁ כָּל דַּרְגִּין. בְּהַאי אִתְכְּלִילְנָא בְּגַוָּוי לְסָלְקָא לְעֵילָא, וְלֵית לִי הַשְׁתָּא אֲתַר פְּשִׁיטוּ אָחֳרָא לְאִתְגַּלְיָא. הָא אִתְכַּסֵּינָא בְּלָא חֵיזוּ אָחֳרָא, בְּרָזָא דִנְקוּדָה חָדָא, לְסָלְקָא נְקוּדָה לִנְקוּדָה.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְאוֹתוֹ הָרִשֶׁם נִשְׁאָר בַּלֹּבֶן שֶׁל אוֹתָהּ הָאוֹת, פְּרָט לַי' שֶׁהִיא נְקֻדָּה אַחַת, בְּלִי הַלֹּבֶן שֶׁל מָקוֹם אַחֵר.

וְהַנְּקֻדָּה הַזוֹ יָרְשָׁה הַכַּלָּה הַזוֹ בְּתִקּוּנֶיהָ, וְהִיא נְקֻדָּה אַחַת תּוֹךְ צִבְאוֹתֶיהָ וּמַחֲנוֹתֶיהָ, וְנִקְרֵאת י', נְקֻדָּה אַחַת.

וְכֵיוָן שֶׁעוֹלָה בַּשֵּׁם הַזֶּה וְנִקְרֵאת י', הֲרֵי שֶׁהִתְקַשְּׁטָה בְּתִקּוּן עֶלְיוֹן, וְאוֹמֶרֶת שְׁחוֹרָה אֲנִי, אֵין לִי מָקוֹם לְהַכְלִיל אֲחֵרִים בְּתוֹכִי בַּזְּמַן הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי בַּשֵּׁם שֶׁל י' נִקְרֵאתִי לַעֲלוֹת לְמַעְלָה.

וְעַל כֵּן שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, כְּמוֹ הַתִּקּוּן שֶׁלְּמַעְלָה, הָרֹאשׁ שֶׁל כָּל הַדַּרְגּוֹת. בָּזֶה הִתְכַּלַּלְתִּי בְּתוֹכִי לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, וְאֵין לִי כָּעֵת מָקוֹם שֶׁל הִתְפַּשְּׁטוּת אַחֶרֶת לְהִתְגַּלּוֹת. הֲרֵי הִתְכַּסֵּיתִי בְּלִי מַרְאֶה

וּבְגִין דַּאֲנָא שְׁחוֹרָה בְּלָא פְּשִׁיטוּ דַּאֲתַר אָחֳרָא, אַל תִּרְאוּנִי, לֵית לְכוֹ רְשׁוּ לְמֶחֱזֵי לִי כְּלַל, לָא תֵּיכְלוּן לְמֶחֱזֵי בִּי, דְּהָא אֲנָא בִּטְמִירוּ וּגְנִיזוּ, בְּרָזָא דְּחַד נְקוּדָה, דְּלָא אִתְיְדַע בָּהּ אֲתַר כְּלָל.

דְּכָל אַתְוָון אִית לוֹן דּוּכְתָּא אָחֳרָא בְּחִוָּורוֹ, בַּר י', דְּלֵית לָהּ פְּשִׁיטוּ לְאִתְחַזָּאָה כְּלָל. וְדָא הוּא אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת, בְּכָל סִטְרִין לֵית בִּי אֲתַר חִוָּורוֹ, וְדוּכְתָּא אָחֳרָא לְאִתְכְּלָלָא בִּי אָחֳרָנִין. כְּאָהֳלֵי קֵדָר, דִּטְמִירִין גּוֹ טִינָרֵי, וְלָא נָפְקֵי לְבַר. כָּךְ הוּא יוֹנָתִי תַּמָּתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע, נְקוּדָה גּוֹ אוּכְלוּסָהָא.

כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, יְרִיעוֹת שְׁלֹמֹה אִינּוּן כְּלִילָן כַּחֲדָא בְּאָת חַד, וּבְהַהוּא אָת לָא אִתְחֲזוּן בֵּיהּ כְּלָל. וְאִינּוּן שִׁית, וְאִינּוּן חָמֵשׁ. וְרָזָא

לשון הקודש

אַחֵר, בְּסוֹד שֶׁל נְקֻדָּה אַחַת, לַעֲלוֹת נְקֻדָּה לִנְקֻדָּה.

וּמִשּׁוּם שֶׁאֲנִי שְׁחוֹרָה בְּלִי הִתְפַּשְּׁטוּת שֶׁל מָקוֹם אַחֵר – אַל תִּרְאֻנִי, אֵין לָכֶם רְשׁוּת לִרְאוֹתֵנִי כְּלָל, לֹא תוּכְלוּ לִרְאוֹת בִּי, שֶׁהֲרֵי אֲנִי בִּטְמִירוּת וּגְנִיזוּת, בְּסוֹד שֶׁל נְקֻדָּה אַחַת, שֶׁאֵין נוֹדָע בָּהּ כְּלָל מָקוֹם.

שֶׁלְּכָל הָאוֹתִיּוֹת יֵשׁ מָקוֹם אַחֵר בַּלֵּבֶן, פְּרָט לַי', שֶׁאֵין לָהּ הִתְפַּשְּׁטוּת לְהֵרָאוֹת כְּלָל, וְזוֹהִי אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, בְּכָל הַצְּדָדִים, אֵין בִּי מְקוֹם לֹבֶן וּמָקוֹם אַחֵר לִכְלֹל בִּי אֲחֵרִים. כְּאָהֳלֵי קֵדָר, שֶׁטְּמִירִים תּוֹךְ הַסְּלָעִים וְלֹא יוֹצְאִים הַחוּצָה. כָּךְ הוּא יוֹנָתִי תַּמָּתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע, נְקֻדָּה בְּתוֹךְ אוּכְלוּסָיְהָ.

כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, יְרִיעוֹת שְׁלֹמֹה הֵם כְּלוּלִים יַחַד בְּאוֹת אַחַת, וּבְאוֹתָהּ הָאוֹת

דָא, (שמות כו ג) **חֲמֵשׁ הַיְרִיעוֹת תִּהְיֶיךָ חוֹבְרוֹת, בְּלָא פֵּירוּדָא כְּלָל. וְחַד דְּכָלִיל לוֹן, דְּאִיהוּ טָמִיר וְגָנִיז. וְאִיהוּ אָת חַד, דְּלֵית בֵּיהּ חִיוָּרוֹ דַּאֲתַר אָחֳרָא.**

וְדָא אִיהוּ אָת ו', דְּלֵית בָּהּ אֲתַר לְאִתְחַזָּאָה בָּהּ כְּלָלָא אָחֳרָא, אֶלָּא כֹּלָּא סְתִים בְּגַוֵּיהּ. כָּךְ הַאי נְקוּדָה, הִיא בְּלָא חִוָּורוֹ דַּאֲתַר אָחֳרָא, וְכֹלָּא כָּלִיל בְּגַוֵּיהּ. וּמַאן כָּלִיל בְּגַוֵּיהּ. שִׁית סִטְרִין אָחֳרָנִין.

כְּאָהֳלֵי קֵדָר, דָּא אָת אָחֳרָא, דְּאִית בָּהּ כָּל דַּרְגִּין אָחֳרָנִין, דְּלֵית לָהּ חִוָּורוֹ דַּאֲתַר אָחֳרָא, וְכוּלָּא כָּלִיל בְּגַוֵּיהּ, וְדָא אִיהוּ אָת ז'.

אָת דָּא, אִיהִי אָהֳלֵי קֵדָר. יְרִיעוֹת שְׁלֹמֹה, דָּא אָת ו'. וְעַל דָּא ז' אִיהוּ, דִּבְנֵי קֵדָר כּוּלְּהוּ מַגִּיחֵי קְרָבָא תָּדִיר, מִכָּל שְׁאָר אוּמִין וּזְמִינִין לַאֲגָחָא קְרָבָא בְּסוֹף יוֹמִין, בְּכָל אוּמִין דְּעָלְמָא.

לשון הקודש

לֹא נִרְאִים בּוֹ כְּלָל, וְהֵם שֵׁשׁ, וְהֵם חָמֵשׁ, וְזֶה סוֹד חֲמֵשׁ הַיְרִיעוֹת תִּהְיֶיךָ חוֹבְרוֹת, בְּלִי פֵּרוּד כְּלָל. וְאֶחָד שֶׁכּוֹלֵל אוֹתָם, שֶׁהוּא טָמִיר וְגָנוּז. וְהוּא אוֹת אַחַת, שֶׁאֵין בָּהּ לֹבֶן שֶׁל מָקוֹם אַחֵר.

וְזוֹהִי הָאוֹת ו', שֶׁאֵין בָּהּ מָקוֹם לְהֵרָאוֹת בָּהּ כְּלָל אַחֵר, אֶלָּא הַכֹּל נִסְתָּר בְּתוֹכָהּ. כָּךְ הַנְּקֻדָּה הַזוֹ, הִיא בְּלִי לֹבֶן שֶׁל מָקוֹם אַחֵר, וְהַכֹּל כָּלוּל בְּתוֹכָהּ. וּמִי הַכּוֹלֵל בְּתוֹכוֹ? שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים.

כְּאָהֳלֵי קֵדָר, זוֹ אוֹת אַחֶרֶת, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ כָּל הַדַּרְגּוֹת הָאֲחֵרוֹת, שֶׁאֵין לָהּ לֹבֶן שֶׁל מָקוֹם אַחֵר, וְהַכֹּל כָּלוּל בְּתוֹכוֹ, וְזוֹהִי הָאוֹת ז'.

הָאוֹת הַזוֹ הִיא אָהֳלֵי קֵדָר. יְרִיעוֹת שְׁלֹמֹה – זוֹ הָאוֹת ו', וְעַל זֶה ז' הוּא, שֶׁבְּנֵי קֵדָר כֻּלָּם עוֹרְכִים תָּמִיד קְרָבוֹת מִכָּל שְׁאָר הָאֻמּוֹת, וַעֲתִידִים לַעֲרֹךְ קְרָב בְּסוֹף

וְעַל דָּא, שְׁחוֹרָה אֲנִי, דָּא יו"ד. כְּמָה דְּאִתְּמַר, דְּלֵית בֵּיהּ חִוָּורָא דַּאֲתַר אָחֳרָא, וְכוּלָּא כָּלִיל בְּגַוֵּיהּ. כְּאָהֳלֵי קֵדָר, דָּא אָת ז', דְּהָכִי אִיהוּ, דְּלֵית בֵּיהּ חִוָּורָא דַּאֲתַר אָחֳרָא, וְכוּלָּא כָּלִיל בְּגַוֵּיהּ. כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, אָת ו', דְּלֵית בֵּיהּ חִוָּורוֹ דַּאֲתַר אָחֳרָא, וְכוּלָּא כָּלִיל בְּגַוֵּיהּ.

וְעִם כָּל דָּא, אַף עַל גַּב דִּתְרֵין אִלֵּין, אָהֳלֵי קֵדָר וִירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, אִינוּן סְתִימִין, וְלֵית בְּהוּ חִוָּורוֹ אָחֳרָא, לֵית סָתִים וְגָנִיז כְּאָת י'. וּבְגִין כָּךְ, אַל תִּרְאוּנִי, כְּמָא דְּאִתְּמַר.

וְאִי תֵּימָא, אָת ן'. הַאי, נָפְקָא מֵאָת ו', דְּאִתְפְּשַׁט מִכְּלָלוֹ דְּכַר וְנוּקְבָא. וּבְגִין דְּנָפְקַת מֵאָת ו', לָאו אִיהוּ חוּשְׁבְּנָא בְּגַרְמָהּ.

לשון הקודש

הַיָּמִים עִם כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם.

וְעַל זֶה שְׁחוֹרָה אֲנִי, זוֹ יו"ד. כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, שֶׁאֵין בּוֹ הַלֹּבֶן שֶׁל מָקוֹם אַחֵר, וְהַכֹּל כּוֹלֵל בְּתוֹכוֹ. כְּאָהֳלֵי קֵדָר, זוֹ הָאוֹת ז', שֶׁכָּךְ הוּא, שֶׁאֵין בּוֹ הַלֹּבֶן שֶׁל מָקוֹם אַחֵר. וְהַכֹּל כּוֹלֵל בְּתוֹכוֹ. כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, הָאוֹת ו', שֶׁאֵין בָּהּ לֹבֶן שֶׁל מָקוֹם אַחֵר, וְהַכֹּל כּוֹלֵל בְּתוֹכוֹ.

וְעִם כָּל זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁשְּׁנַיִם הַלָּלוּ, אָהֳלֵי קֵדָר וִירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, הֵם נִסְתָּרִים, וְאֵין בָּהֶם לֹבֶן אַחֵר, אֵין נִסְתֶּרֶת וּגְנוּזָה כְּמוֹ הָאוֹת י'. וּמִשּׁוּם כָּךְ אַל תִּרְאֻנִי, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וְאִם תֹּאמַר, הָאוֹת ן'? זוֹ יוֹצֵאת מֵהָאוֹת ו' שֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת מִכְּלָלוּת זָכָר וּנְקֵבָה. וּמִשּׁוּם שֶׁיּוֹצֵאת מֵהָאוֹת ו', אֵינָהּ בְּחֶשְׁבּוֹן בְּעַצְמָהּ.

וְעַל דָּא, תְּרֵין אִלֵּין, אִינּוּן שְׁחוֹרוֹת (דף פו ע"א) בְּגַרְמַיְיהוּ, וּכְלָלָא דְּאִינּוּן פְּנִימָאִין, קְרֵבִין דִּלְהוֹן. וְלֵית בְּהוּ חִוָּורוֹ דַּאֲתַר אָחֳרָא, לְאִתְחַזָּאָה. אָהֳלֵי קֵדָר וִירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, וּבְכָל אַתְוָון, לֵית בְּהוּ כְּאָת י', דְּאִיהִי סָתִים מִכָּל סִטְרוֹי.

יְפֵה נוֹף, דָּא נוֹפָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, דְּנָפִיק מֵאָת ו'. וּלְבָתַר אִתְכְּלִיל בְּאָת י'. כֵּיוָן דַּאֲרִיק כָּל אִינּוּן בִּרְכָאן בְּחִבּוּרָא חָדָא, אִתְכְּלִיל בְּאָת י', וַהֲוֵי כּוּלָּא נְקוּדָה חָדָא. וְדָא אִיהוּ מְשׁוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ. לְבָתַר דְּאִתְכְּלִיל בְּהַהוּא נְקוּדָה, כֹּלָּא אִיהוּ הַר צִיּוֹן. כֹּלָּא נְקוּדָה חָדָא אִיהִי.

אַף עַל גַּב דְּאִיהִי זְעִירָא, וְלָא אִתְחַזְיָאת בָּהּ פְּשִׁיטוּ אָחֳרָא, וְחִוָּורוֹ, לְאִתְכְּלָלָא בָּהּ אָחֳרָנִין, קְרֵית מֶלֶךְ רַב אִיהִי. וְהַהוּא מֶלֶךְ רַב, עִילָּאָה

לשון הקודש

וְעַל זֶה שְׁנֵי אֵלּוּ הֵן שְׁחוֹרוֹת בְּעַצְמָן, וְהַכְּלָל שֶׁל אוֹתָם הַפְּנִימִיִּים, הַקְּרוֹבִים שֶׁלָּהֶם. וְאֵין בָּהֶם הַלֶּבֶן שֶׁל מָקוֹם אַחֵר, לְהֵרָאוֹת. אָהֳלֵי קֵדָר וִירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, וּבְכָל הָאוֹתִיּוֹת אֵין בָּהֶן כְּמוֹ הָאוֹת י' שֶׁנִּסְתֶּרֶת בְּכָל צְדָדֶיהָ.

יְפֵה נוֹף (תהלים מח) – זֶהוּ הַנּוֹף שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, שֶׁיּוֹצֵא מִן הָאוֹת ו'. וְאַחַר כָּךְ נִכְלָל בָּאוֹת י'. כֵּיוָן שֶׁמֵּרִיק אֶת כָּל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת בְּחִבּוּר אֶחָד, נִכְלָל בָּאוֹת י', וְהַכֹּל נִהְיָה נְקֻדָּה אַחַת. וְזֶהוּ מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ. אַחַר שֶׁנִּכְלָל בְּאוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה, הַכֹּל הוּא הַר צִיּוֹן, הַכֹּל נְקֻדָּה אַחַת הִיא.

אַף עַל גַּב שֶׁהִיא קְטַנָּה, וְלֹא נִרְאֵית בָּהּ הִתְפַּשְׁטוּת אַחֵרֶת וְלֻבָּן לִכְלֹל בָּהּ אֲחֵרִים, הִיא קְרֵית מֶלֶךְ רָב. וְאוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ

וְשַׁלִּיטָא בְּכָל אוּכְלֻסִּין דִּילֵיהּ, כּוּלְּהוֹן עָאלִין גּוֹ הַאי נְקוּדָה דְּאִיהִי י׳.

וְדָא אִיהִי (קהלת ט יד) עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט, דְּלֵית בָּהּ חִוָּורוֹ דַּאֲתַר אָחֳרָא לְאִתְכְּלָלָא וּלְאַעֲלָא אָחֳרָנִין בְּגַוָּהּ. וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל, דָּא אָת ל׳, דְּאִיהִי מִגְּדָלָא דְּפָרַח בַּאֲוִירָא דַּכְיָא דְּאִתְפַּס. בְּגִין דְּאִית אֲוִירָא אָחֳרָא דְּלָא אִתְפַּס כְּלַל, וְלָא יְדִיעַ.

וְהַאי, אַף עַל גַּב דְּאָת דָּא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אַתְוָון, עַיֵּיל בְּגַוָּהּ, וְאִיהִי אָת זְעִירָא שְׁחוֹרָה דְּלֵית בָּהּ חִוָּורוֹ דַּאֲתַר אָחֳרָא. כָּנֵיש לֵיהּ בְּגַוָּהּ, וְכָלַל לֵיהּ. וְסָבַב אוֹתָהּ בְּאָת חַד דְּאִיהִי ט׳. ט׳ ל׳ הֲוַת, וּבְהַהוּא סִיבּוּבָא דְּקָא מְסַבֵּב סְחוֹר סְחוֹר, אִתְעֲבִיד בְּעִגּוּלָא ט׳.

לשון הקודש

רַב, עֶלְיוֹן וְשׁוֹלֵט בְּכָל אוּכְלוּסָיו, כֻּלָּם נִכְנָסִים לְתוֹךְ הַנְּקֻדָּה הַזוֹ שֶׁהִיא י׳.

וְזוֹהִי (קהלת ט) עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט, שֶׁאֵין בָּהּ הַלֹּבֶן שֶׁל מָקוֹם אַחֵר, לְהִכָּלֵל וּלְהַכְנִיס אֲחֵרִים לְתוֹכָהּ. וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל – זוֹ הָאוֹת ל׳, שֶׁהִיא מִגְּדָל שֶׁפּוֹרֵחַ בַּאֲוִיר טָהוֹר שֶׁנִּתְפָּס, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ אֲוִיר אַחֵר שֶׁאֵינוֹ נִתְפָּס כְּלָל, וְלֹא יָדוּעַ.

זֶה אַף עַל גַּב שֶׁהָאוֹת הַזוֹ, מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל הָאוֹתִיּוֹת נִכְנָס בְּתוֹכָהּ, וְהִיא אוֹת קְטַנָּה שְׁחוֹרָה שֶׁאֵין בָּהּ לֹבֶן שֶׁל מָקוֹם אַחֵר. כּוֹנֵס אוֹתוֹ בְּתוֹכָהּ, וְכוֹלֵל אוֹתוֹ, וְסָבַב אוֹתָהּ עִם אוֹת אַחַת שֶׁהִיא ט׳. ט׳ הָיְתָה ל׳, וּבְאוֹתוֹ הַסִּבּוּב שֶׁסּוֹבֵב סָבִיב סָבִיב, נֶעֱשְׂתָה בְּעִגּוּל ט׳.

וּבְנָה עָלֶיהָ מְצוּדִים גְּדוֹלִים, לְאִתְּפְּשָׂא וּלְמִנְקַט מַאן דְּבָעְיָא בִּתְפִיסוּ דִילָהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שם ז כו) אֲשֶׁר הִיא מְצוּדִים וַחֲרָמִים. וּבְנָה עָלֶיהָ, עָלֶיהָ וַדַּאי, בְּגִינָהּ, בְּגִין יְקָרָהּ, לְמֵיהַב לָהּ שָׁלְטָנוּתָא עַל בְּנֵי חַיָּיבֵי כַּמָּה מִיתוֹת בֵּית דִּין, כַּמָּה קְנָסִין, כַּמָּה עוֹנָשִׁין, מַאן דְּיֵעוֹל לְגַבֵּי הַהוּא נְקוּדָה, קְנָסָא יְתֵירָא קָנֵים, עַל נְקוּדָה דָא.

בְּגִין נְקוּדָה דָא, אַפְּסִיד שְׁלֹמֹה מַלְכָּא מַלְכוּתֵיהּ, וְאִתְקְרַע, וְאִתְיְהַב לְאָחֲרָנִין. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהִי זְעִירָא מִכָּל אַתְוָון, וְאִיהִי נְקוּדָה חָדָא בִּלְחוֹדָאָה.

דְּהָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא סָלִיק י' קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, אָמְרָה קַמֵּיהּ, הָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא עָבַד לִי פַּלְסְתֵּר. מַאן י'. י' (דברים יז יז) דְּלֹא יַ"רְבֶּה לוֹ סוּסִים.

לשון הקודש

וּבְנָה עָלֶיהָ מְצוּדִים גְּדוֹלִים, לְהִתְפֹּס וְלָקַחַת מִי שֶׁצָּרִיךְ בַּתְּפִיסָה שֶׁלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ז) אֲשֶׁר הִיא מְצוּדִים וַחֲרָמִים. וּבְנָה עָלֶיהָ, עָלֶיהָ וַדַּאי, בִּשְׁבִילָהּ, בִּשְׁבִיל כְּבוֹדָהּ, לָתֵת לָהּ שִׁלִּיטָה עַל הַבָּנִים שֶׁחַיָּבִים כַּמָּה מִיתוֹת בֵּית דִּין, כַּמָּה קְנָסוֹת, כַּמָּה עֲנָשִׁים. מִי שֶׁיִּכָּנֵס לְאוֹתָהּ נְקֻדָּה, יִקָּנֵס קְנָס יָתֵר עַל נְקֻדָּה זוֹ.

בִּגְלַל הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ הִפְסִיד שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אֶת מַלְכוּתוֹ, וְנִקְרְעָה וְנִתְּנָה לַאֲחֵרִים. וְאַף עַל גַּב שֶׁהִיא קְטַנָּה מִכָּל הָאוֹתִיּוֹת, וְהִיא נְקֻדָּה אַחַת לְבַדָּהּ.

שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עָלְתָה י' לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָמְרָה לְפָנָיו: הִנֵּה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָשָׂה אוֹתִי פְּלַסְתֵּר. מִי הַי'? הַי' שֶׁל (דברים יז) לֹא יַ"רְבֶּה לוֹ סוּסִים. וְלֹא

וְלֹא יַ"רְבֶּה לוֹ נָשִׁים. וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא יַ"רְבֶּה לוֹ מְאֹד. אֲמַר לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁלֹמֹה יִתְאַבֵּד, וְאֶלֶף אֲחֵרָנִין, וְאַתְּ לָא תִתְעַקַּר מִגּוֹ אַתְרָךְ.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, נָפְקַת קוּף מִקַּמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְתָרֵיךְ לֵיהּ מִמַּלְכוּתֵיהּ, וַאֲזַל הֲדְיוֹטָא בְּעָלְמָא, וְהוּא אַכְרֵיז וַאֲמַר בְּאָת ק', (קהלת א יב) אֲנִי קֹהֶלֶת הָיִיתִי מֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלָיִם.

וְעַל דָּא (שם ט יד) וּבָנָה עָלֶי"הָ מְצוֹדִים גְּדוֹלִים, לְאִתְּפְסָא בְּגִינָ"ה בְּנֵי עָלְמָא בְּחוֹבֵיהוֹן. וְאִם לִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא הֲוָה הָכִי, וְאִתְּפַּס בְּאִינּוּן מְצוֹדִין, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא. וּבְגִין כָּךְ אִיהִי אָמְרַת, שְׁחוֹרָה אֲנִי, כְּמָה דְאִתְּמָר. וְעַל דָּא, אַל תִּרְאוּנִי, לָא תֵיכְלוּן לְאִסְתַּכְּלָא בִּי וּלְעָאלָא בְּגַוָּאי, בְּגִין שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת, כֹּלָּא כְּמָה דְאִתְּמָר.

לשון הקודש

יַ"רְבֶּה לוֹ נָשִׁים. וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא יַ"רְבֶּה לוֹ מְאֹד. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: שְׁלֹמֹה יֵאָבֵד וְאֶלֶף אֲחֵרִים, וְאַתְּ לֹא תֵעָקְרִי מִתּוֹךְ מְקוֹמֵךְ.

בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה יָצְאָה קוֹף מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְגֵרְשָׁהּ אוֹתוֹ מִמַּלְכוּתוֹ, וְהָלַךְ כְּהֶדְיוֹט בָּעוֹלָם, וְהוּא מַכְרִיז וְאוֹמֵר בְּאוֹת ק', (קהלת א) אֲנִי קֹהֶלֶת הָיִיתִי מֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלָיִם.

וְעַל זֶה (שם ט) וּבָנָה עָלֶי"הָ מְצוֹדִים גְּדוֹלִים, לִתְפֹּס בִּשְׁבִילָהּ בְּנֵי הָעוֹלָם בַּחֲטָאֵיהֶם. וְאִם לִשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ הָיָה כָּךְ, וְנִתְפַּס בְּאוֹתָם מְצוֹדִים – כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שְׁאָר בְּנֵי הָאָדָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ הִיא אוֹמֶרֶת שְׁחוֹרָה אֲנִי, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְעַל זֶה אַל תִּרְאֻנִי, לֹא תוּכְלוּ לְהִסְתַּכֵּל בִּי וּלְהִכָּנֵס בְּתוֹכִי, מִשּׁוּם שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי, אָעִיקוּ לִי בְּהַאי נְקוּדָה, דְּלָא לְאַעֲלָא אָחֲרָא בְּגַוָּואי. אִינּוּן אִתְפְּשִׁיטוּ וְאִתְתַּקְּנוּ בְּתִיקוּנֵיהוֹן כִּדְקָא יָאוֹת. אִתְתַּקְּנוּ וְאִתְפַּשְׁטוּ בְּאָת ו', דְּנָפְקָא מִגּוֹ נְקוּדָה עִילָּאָה, וְאִתְתַּקְּנוּ בְּתִקוּנֵיהוֹן כִּדְקָא יָאוֹת. אִתְתַּקְּנוּ וְאִתְפַּשְׁטוּ וְאִתְגְּלִיפוּ בְּאָת ש', דְּנָפְקָא מִתַּמָּן.

אִתְתַּקְּנוּ וְאִתְגְּלִיפוּ וְאִתְפַּשְׁטוּ, בְּאָת ן'. אִתְתַּקְּנוּ וְאִתְגְּלִיפוּ וְאִתְפַּשְׁטוּ בְּאָת צ'. וַאֲנָא לֵית לִי פְּשִׁיטוּ לְסִטְרָא בְּעָלְמָא, וְלָא שַׁבְקוּ לִי אֲתַר אָחֲרָא לְאַכְלָלָא לְכוֹ.

שָׁמוּנִי נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים, דַּאֲנָא נְקוּדָה חַד, דְּנָטִיר לִשְׁאָר אַתְוָון דְּאִתְנְקִידוּ בִי, וְאַנְטַרְנָא לוֹן, דְּהָא אֲנָא אָזִיל בְּכָל אַתְוָון, וְאִתְפַּשְׁטוּ בִי, כּוּלְּהוּ בִי אִתְפַּשְׁטוּ.

לשון הקודש

בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי (שיר א), הֵצִיקוּ לִי בַּנְּקֻדָּה הַזּוֹ, שֶׁלֹּא לְהַכְנִיס אַחֵר בְּתוֹכִי. הֵם הִתְפַּשְּׁטוּ וְהִתְתַּקְּנוּ בְּתִקּוּנֵיהֶם כָּרָאוּי, הִתְתַּקְּנוּ וְהִתְפַּשְּׁטוּ בָּאוֹת ו', שֶׁיּוֹצֵאת מִתּוֹךְ הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, וְהִתְתַּקְּנוּ בְּתִקּוּנֵיהֶם כָּרָאוּי. הִתְתַּקְּנוּ וְהִתְפַּשְּׁטוּ וְנֶחְקְקוּ בָּאוֹת ש' שֶׁיָּצְאָה מִשָּׁם.

הִתְתַּקְּנוּ וְנֶחְקְקוּ וְהִתְפַּשְּׁטוּ בָּאוֹת ן'. הִתְתַּקְּנוּ וְנֶחְקְקוּ וְהִתְפַּשְּׁטוּ בָּאוֹת צ'. וַאֲנִי אֵין לִי הִתְפַּשְּׁטוּת לְצַד בָּעוֹלָם, וְלֹא הִשְׁאִירוּ לִי מָקוֹם אַחֵר לְהַכְלִיל אֶתְכֶם.

שָׁמֻנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים, שֶׁאֲנִי נְקֻדָּה אַחַת שֶׁשּׁוֹמֶרֶת אֶת שְׁאָר הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּנְקְדוּ בִי, וְשׁוֹמֶרֶת אוֹתָם, שֶׁהֲרֵי אֲנִי הוֹלֶכֶת בְּכָל הָאוֹתִיּוֹת, וְהֵן הִתְפַּשְּׁטוּ בִי, כֻּלָּם הִתְפַּשְּׁטוּ בִי.

כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי, דַּאֲנָא לֵית לִי פְּשִׁיטוּ, וְלָא עֲנָפָא, לְסִטְרָא דָא, וְלָא לְסִטְרָא דָא. דְּאִלְמָלֵי פָּשִׁיטְנָא עַנְפִּין, כָּלִילְנָא לְכוֹן בְּגַוָּאי. אֲבָל לֹא נָטָרְתִּי, לָא אוֹשִׁיטְנָא עַנְפִּין לְסִטְרָא בְּעָלְמָא. נָטָרְתִּי, נָטַר עַנְפָּא.

אָת דָּא, בֵּית יִשְׂרָאֵל אִיהִי, דְּיָרִית לָהּ מִגּוֹ נְקוּדָה עִילָּאָה. דִּכְתִיב, (ישעיה ה ז) כִּי כֶּרֶם ה' צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא, כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי, דְּלָא אוֹשִׁיטְנָא עַנְפִּין לְסִטְרָא בְּעַלְמָא, לְאַחֲדָא לְכוֹ.

וַאֲנָא נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים, מְשַׁלֵּחַ וּפַשֵּׁיט עַנְפִּין לְכָל אַתְוָון, וּמִגַּוָּאי אִתְתַּקָּנוּ. וְאוֹת שֶׁלִּי לָא אוֹשִׁיטְנָא בֵּיהּ עַנְפִּין, וּבְגִין כָּךְ אַל תִּרְאוּנִי, לָא תוּכְלוּן לְאִסְתַּכָּלָא בִּי, וּלְאַעֲלָא בְּגַוָּאי.

לשון הקודש

כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי, שֶׁאֲנִי אֵין לִי הִתְפַּשְׁטוּת, וְלֹא עָנָף לְצַד הַזֶּה, וְלֹא לְצַד הַזֶּה. שֶׁאִלְמָלֵא פָּשַׁטְתִּי עֲנָפִים, הָיִיתִי כוֹלֶלֶת אֶתְכֶם בְּתוֹכִי. אֲבָל לֹא נָטַרְתִּי, לֹא הוֹשַׁטְתִּי עֲנָפִים לְצַד שֶׁל הָעוֹלָם.

נָטָרְתִּי – שָׁמַר אֶת הֶעָנָף.

הָאוֹת הַזוֹ הִיא בֵּית יִשְׂרָאֵל, שֶׁיָּרַשׁ אוֹתָהּ מִתּוֹךְ הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ה) כִּי כֶּרֶם ה' צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל.

וְעַל זֶה, כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי, שֶׁלֹּא הוֹשַׁטְתִּי עֲנָפִים לְצַד שֶׁבָּעוֹלָם, לֶאֱחֹז אֶתְכֶם.

וַאֲנִי נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים, מְשַׁלֵּחַ וּפוֹשֵׁט עֲנָפִים לְכָל הָאוֹתִיּוֹת, וּמִתּוֹכִי הִתְתַּקְּנוּ. וְהָאוֹת שֶׁלִּי לֹא הוֹשַׁטְתִּי בָהּ עֲנָפִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ אַל תִּרְאֻנִי, לֹא תוּכְלוּ לְהִסְתַּכֵּל בִּי וּלְהִכָּנֵס לְתוֹכִי.

וְכָל דָּא, בְּגִין דְּאִיהִי ה"א אִתְכְּלִילָא בְּיִחוּדָהָא לְסַלְקָא לְעֵילָא, וְלָא אִצְטְרִיכָא לְאַעָלָא וּלְאַכְלָלָא בְּגַוָּהּ.

בַּר אִיהִי בְּיִחוּדָא דִּילָהּ, נְקוּדָה פְּנִימָאָה גּוֹ אוּכְלוּסָהָא. וְכָל אוּכְלוּסָהָא בְּתֵיאוּבְתָּא לְאִתְקָרָבָא לְגַבָּהּ. וְכֵיוָן דְּאִיהִי אָמְרַת דָּא, אִיהִי סָלְקָא וְאִתְטַמְּרָא מִנַּיְיהוּ, לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא לְעֵילָא. כֵּיוָן דְּסָלְקָא, וְשָׁבְקוּ לָהּ אוּכְלוּסָהָא.

דְּהָא דָּא קַשְׁיָא לָהּ, בְּגִין דְּלָא שָׁבְקוּ לָהּ אוּכְלוּסָהָא, וַאֲפִילוּ רִגְעָא חָדָא. וְכַד אִיהִי בְּאָת דָּא, אִתְכְּלִילַת בְּגַוָּהּ בְּיִחוּדָא, וַאֲמַרַת דָּא, כְּדֵין אוּכְלוּסָהָא שַׁבְקִין לָהּ בְּעַל כָּרְחַיְיהוּ, וְאִיהִי אִשְׁתְּמִיטַת מִנַּיְיהוּ, וְסָלְקָא לְעֵילָא. כֵּיוָן דְּסָלְקָא לְעֵילָא, אָמְרַת לְגַבֵּי רְחִימָהּ, הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי וגו'.

לשון הקודש

וְכָל זֶה, מִשּׁוּם שֶׁהַה"א נִכְלְלָה בְּיִחוּדֶיהָ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, וְלֹא הִצְטָרְכָה לְהִכָּנֵס וּלְהִכָּלֵל לְתוֹכָהּ.

רַק שֶׁהִיא בַּיִּחוּד שֶׁלָּהּ, נְקֻדָּה פְּנִימִית בְּתוֹךְ אוּכְלוּסֶיהָ. וְכָל אוּכְלוּסֶיהָ בִּתְשׁוּקָה לְהִתְקָרֵב אֵלֶיהָ. וְכֵיוָן שֶׁהִיא אוֹמֶרֶת אֶת זֶה, הִיא עוֹלָה וּמִסְתַּתֶּרֶת מֵהֶם לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ לְמַעְלָה. כֵּיוָן שֶׁעוֹלָה, וְעוֹזְבִים אוֹתָהּ אוּכְלוּסֶיהָ.

שֶׁהֲרֵי זֶה קָשֶׁה לָהּ, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא עָזְבוּ אוֹתָהּ אוּכְלוּסֶיהָ וַאֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד. וּכְשֶׁהִיא עִם הָאוֹת הַזּוֹ, נִכְלֶלֶת בְּתוֹכָהּ בְּיִחוּד וְאוֹמֶרֶת אֶת זֶה. אֲזַי אוּכְלוּסֶיהָ עוֹזְבִים אוֹתָהּ בְּעַל כָּרְחָם, וְהִיא מִתְחַמֶּקֶת מֵהֶם וְעוֹלָה לְמַעְלָה. וְכֵיוָן שֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה, אוֹמֶרֶת לַאֲהוּבָהּ, (שיר א)

חָדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר אִי נִיחָא לֵיהּ לְמַר, מַאן דְּשָׁרֵי מִלָּה, לִיסַּיִּים. דְּהוּאִיל וְחֶדְוָה דִילִי בְּמִלִּין דְּמַר, בְּמַאי דְּשָׁרֵי לִיסַּיִּים. אָמַר לֵיהּ, ר', מִלֶּיךָ דְּמִתְחַקְּקִין וּמִתְגַּלְּפִין לְעֵילָא, חֲוֵי אִימָּא בְּקַדְמִיתָא. מִילַי דְּמִתְחַקְּקִין וּמִתְגַּלְּפִין לְתַתָּא, אִימָּא לְבָתַר, וְאַתְּ פְּתַח פּוּמָךְ וְיִנְהֲרוּן מִילָּךְ.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וַאֲמַר, הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי וגו'. הָא אִתְעַרְנָא, בְּכָל אֲתַר דִּכְתִיב הַגֵּד, הִגִּיד, וַיַּגֵּד, כּוּלְּהוּ מִלֵּי דְּאַגָּדָה אִינּוּן, וְאִית לְאִסְתַּכָּלָא בְּהוּ. וְהָכָא כְּתִיב הַגִּידָה לִי, רָזָא דְּחָכְמְתָא אִיהוּ.

וְאִי תֵּימָא הָא סַגִּיאִין אִינּוּן בְּאוֹרַיְיתָא, דְּלֵית בְּהוּ רָזָא דְּחָכְמְתָא, כְּגַוְונָא דִכְתִיב, (ש"א י טז) הַגֵּד הִגִּיד לָנוּ כִּי נִמְצְאוּ הָאֲתוֹנוֹת וְאֶת דְּבַר הַמְּלוּכָה לֹא

לשון הקודש

הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי וְגוֹ'.

שָׁמַח רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר, אִם נוֹחַ לוֹ לְמַר, מִי שֶׁהִתְחִיל הַדָּבָר – שֶׁיְּסַיֵּם. שֶׁהוּאִיל וְשִׂמְחָה שֶׁלִּי בִּדְבָרֵי מַר, בְּמַה שֶׁהִתְחִיל – שֶׁיְּסַיֵּם. אָמַר לוֹ, רַבִּי, דְּבָרֶיךָ שֶׁנֶּחְקָקִים וְנִגְלָפִים לְמַעְלָה, הֱוֵה אוֹמֵר בָּרִאשׁוֹנָה. דְּבָרַי שֶׁנֶּחְקָקִים וְנִגְלָפִים לְמַטָּה, אֹמַר לְאַחַר מִכֵּן, וְאַתָּה פְּתַח פִּיךָ וְיָאִירוּ דְּבָרֶיךָ.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי וְגוֹ'. הֲרֵי הֵעַרְנוּ, בְּכָל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב הַגֵּד, הִגִּיד, וַיַּגֵּד – כֻּלָּם הֵם דִּבְרֵי אַגָּדָה, וְיֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם. וְכָאן כָּתוּב הַגִּידָה לִי, זֶהוּ סוֹד שֶׁל הַחָכְמָה.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי רַבִּים הֵם בַּתּוֹרָה שֶׁאֵין בָּהֶם סוֹד שֶׁל חָכְמָה, כַּכָּתוּב (שמואל–א י)

הִגִּיד לוֹ. אֲפִילוּ הַנֵּי בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא הֲוֹוּ, דְּאִלְּמָלֵא הֲוֹוּ בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא, מְנָא יָדַע שְׁמוּאֵל אִי אִשְׁתַּכְּחָן אִי לָא. דְּבַר הַמְּלוּכָה, חָכְמְתָא עִילָּאָה הִיא לְעֵילָא וְתַתָּא, וְרָזִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (דף פו ע"ב)

הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי. כְּתִיב, (בראשית א ט) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וכו', כַּד סָלִיק בִּרְעוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרָא אַרְעָא, נְטִיל מִתַּלְגָּא דִּתְחוֹת כּוּרְסְיָיא יְקָרֵיה, וַאֲרָמֵיה לְגוֹ מַיָּא, וְאַקְפְּיֵיהּ תַּמָּן, וַהֲוַת אַרְעָא גְּלִידָא גּוֹ מַיָּא, וְאִתְטַמְּרַת תַּמָּן, וַהֲוַת גּוֹ חֲשׁוֹכָא בִּקְרִירוּ.

בְּשַׁעֲתָא דַּאֲמַר יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד, דְּהָא אִינּוּן מְקוֹרִין אוֹשִׁיטוּ וְאַנְגִּידוּ מַיִן מֵעֵילָא, לַאֲתַר דִּיסוֹדָא דְּמַלְכָּא

לשון הקודש

הַגֵּד הִגִּיד לָנוּ כִּי נִמְצְאוּ הָאֻתֹּנוֹת וְאֶת דְּבַר הַמְּלוּכָה לֹא הִגִּיד לוֹ – אֲפִלּוּ אֵלֶּה הָיוּ בְּסוֹד הַחָכְמָה. שֶׁאִלְּמָלֵא הָיוּ בְּסוֹד הַחָכְמָה, מֵאֵיפֹה יָדַע שְׁמוּאֵל אִם נִמְצְאוּ וְאִם לֹא? דְּבַר הַמְּלוּכָה – חָכְמָה עֶלְיוֹנָה הִיא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, הַסּוֹדוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי. כָּתוּב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וְכוּ'. כְּשֶׁעָלָה בִּרְצוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אֶרֶץ, לָקַח מֵהַשֶּׁלֶג שֶׁתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְזָרַק אוֹתוֹ לְתוֹךְ הַמַּיִם, וְהִקִּפִּיא אוֹתוֹ שָׁם, וְהָיְתָה הָאָרֶץ קְפוּאָה בְּתוֹךְ הַמַּיִם וּטְמוּנָה שָׁם, וְהָיְתָה תּוֹךְ חֲשֵׁכָה בִּקְרִירוּת.

בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד, שֶׁהֵרֵי אוֹתָם הַמְּקוֹרוֹת הוֹשִׁיטוּ וְהִשְׁפִּיעוּ מַיִם מִלְּמַעְלָה, לַמָּקוֹם

עִילָּאָה. כְּדֵין אַרְעָא דַּהֲוָות טְמִירָא גּוֹ תַּתָּא, אִתְקַשְּׁטַת וְאִתְתַּקְּנַת לְאִתְחֲזָאָה. דְּאִי לָא אִתְתַּקַּן הַאי אֲתַר, אַרְעָא לָא אִתְחֲזִיאַת. דְּהַאי אֲתַר לָא אִתְתַּקַּן בִּנְגִידוּ דְּמַיִין עִילָּאִין, בַּר לְמִיתַּן לְנוּקְבָא.

וְכַד אִיהוּ אִתְתַּקַּן לְגַבָּהּ, כְּדֵין וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, וְתֵרָאֶה בְּקִישׁוּטָהָא. מִכָּאן דְּלָא תִתְחַזֵּי אִתְתָּא בְּקִישׁוּטָהָא וּבְתִיקוּנָהָא, בַּר כַּד אִיהִי בְּבַעֲלָהּ, אֲזַי תֵּרָאֶה וְתִתְתַּקַּן כִּדְקָא יָאוֹת.

כְּדֵין וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ (בראשית א ו), יַבָּשָׁה הַדָּה בְּקַדְמִיתָא, דְּלֵית לָהּ חֵיזוּ וּדְיוֹקְנָא לְמֶעְבַּד פֵּירִין וְאִיבִּין, כֵּיוָן דְּאִתְתַּקְּנַת בְּבַעֲלָהּ, מִיָּד נִקְרֵאת אֶרֶץ, אֲתַר מִתְתַּקְּנַת לְמֶעְבַּד פֵּירִין וְאִיבִּין.

בְּשַׁעֲתָא דַּאֲמַר יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וַדַּאי, כְּדֵין כָּל חֶדְוָה וְכָל

לשון הקודש

שֶׁל יְסוֹד הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, אֲזַי הָאָרֶץ שֶׁהָיְתָה טְמִירָה בְּתוֹךְ מַטָּה, הִתְקַשְּׁטָה וְהִתְתַּקְּנָה לְהֵרָאוֹת. שֶׁאִם לֹא הִתְתַּקֵּן הַמָּקוֹם הַזֶּה, הָאָרֶץ לֹא הָיְתָה נִרְאֵית. שֶׁהַמָּקוֹם הַזֶּה לֹא הִתְתַּקֵּן בַּשֶּׁפַע שֶׁל הַמַּיִם הָעֶלְיוֹנִים, רַק לָתֵת לַנְּקֵבָה.

וּכְשֶׁהוּא הִתְתַּקֵּן אֵלֶיהָ, אֲזַי וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, וְתֵרָאֶה בְּקִשּׁוּטֶיהָ. מִכָּאן שֶׁלֹּא תִתְרָאֶה אִשָּׁה בְּקִשּׁוּטֶיהָ וּבְתִקּוּנֶיהָ, רַק כְּשֶׁהִיא עִם בַּעְלָהּ, אֲזַי תֵּרָאֶה וְתִתְתַּקֵּן כָּרָאוּי.

אָז (שם) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ. יַבָּשָׁה הָיְתָה בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁאֵין לָהּ מַרְאֶה וּדְמוּת לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת וְתוֹלְדוֹת, כֵּיוָן שֶׁהִתְתַּקְּנָה עִם בַּעְלָהּ, מִיָּד נִקְרֵאת אֶרֶץ, מָקוֹם הַמִּתְקָן לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת וְתוֹלְדוֹת.

בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וַדַּאי, אֲזַי כָּל חֶדְוָה וְכָל

חֵידוּ וְכָל תִּיקוּנָא אִתְתַּקַּן. כֵּיוָן דְּכָל תִּיקוּנָא אִתְתַּקַּן, כְּדֵין סָלְקָא לְגַבֵּי דְכוּרָא, וְאִיהִי אָמְרַת הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם. אֵיכָה אֵיכָה תְּרֵין זִמְנִין, רֶמֶז עַל שְׁנֵי חֳרְבָּנִין, חֳרְבַּן בַּית רִאשׁוֹן וְחָרְבַּן בַּית שֵׁנִי.

וּבְגִין כָּךְ, אֵיכָה תִּרְעֶה, בְּחָרְבַּן קַדְמָאָה. אֵיכָה תַּרְבִּיץ, בְּחָרְבַּן תִּנְיָינָא. דְּהָא חֶדְוָה דִילָן טַב וְיָאוֹת, וּבְגוֹ חֶדְוָה דָא אִית לִי לְבָכְיָיא עַל תְּרֵי מִקְדְּשֵׁי, חַד מִקְדְּשָׁא עִלָּאָה, וְחַד מִקְדְּשָׁא תַּתָּאָה.

שַׁלְמָה אֶהְיֶה כְּעֹטִיָּה, אִי לָאו הַנֵּי תְּרֵי זִמְנֵי דַּאֲנָא זְמִינָא לְמִקְרֵי אֵיכָה. שַׁלְמָה אֶהְיֶה, בִּשְׁלָם אֶהֱא בְּלָא גָלוּתָא כְּלָל. בִּשְׁלָם עַל בָּנַי לְתַתָּא. כְּעֹטִיָּה, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ש"א כח יד) וְהוּא עֹטֶה מְעִיל. אֶהֱא אִתְעַטְּפָא בְּעִיטּוּפָא דְקוּדְשָׁא עִילָּאָה,

לשון הקודש

שִׂמְחָה וְכָל תִּקּוּן הִתְתַּקֵּן. כֵּיוָן שֶׁכָּל תִּקּוּן הִתְתַּקֵּן, אֲזַי עוֹלָה לַזָּכָר, וְהִיא אוֹמֶרֶת הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם. אֵיכָה אֵיכָה פַּעֲמַיִם, רֶמֶז עַל שְׁנֵי חֳרְבָּנוֹת, חָרְבַּן בַּית רִאשׁוֹן וְחָרְבַּן בַּית שֵׁנִי.

וּמִשּׁוּם כָּךְ אֵיכָה תִּרְעֶה – בַּחָרְבָּן הָרִאשׁוֹן. אֵיכָה תַּרְבִּיץ – בַּחָרְבָּן הַשֵּׁנִי. שֶׁהִנֵּה שִׂמְחָתֵנוּ טוֹבָה וְיָפָה, וּבְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה הַזוֹ יֵשׁ לִי לִבְכּוֹת עַל שְׁנֵי הַמִּקְדָּשִׁים – אֶחָד הַמִּקְדָּשׁ הָעֶלְיוֹן, וְאֶחָד הַמִּקְדָּשׁ הַתַּחְתּוֹן.

שַׁלְמָה אֶהְיֶה כְּעֹטִיָּה (שיר א) – אִם לֹא הַפַּעֲמַיִם הַלָּלוּ שֶׁאֲנִי עֲתִידָה לִקְרֹא אֵיכָה. שַׁלְמָה אֶהְיֶה – בְּשָׁלוֹם אֶהְיֶה בְּלִי גָלוּת כְּלָל. בְּשָׁלוֹם עִם בָּנַי לְמַטָּה. כְּעֹטִיָּה

דְּאִיהוּ שְׁמָא קַדִּישָׁא י"ה. שַׁלָּמָה אֶהְיֶה, בִּשְׁלָם אֶהֱוֵא בְּכָל שְׁלִימוּ דִּלְעֵילָא. כְּעוֹטֶה: כְּעוֹטֶה יָ"ה, לְמֶהֱוֵוי בְּכָל שְׁלִימוּ עִילָּאָה. עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ, אִלֵּין דַּרְגִּין קַדִּישִׁין דְּכוּלְּהוּ, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא.

כְּדֵין אִיהוּ אָתֵיב לְגַבָּהּ, וְשָׁרֵי מִן מִלָּה דָא, דְּאִיהוּ בַּתְרָאָה מִן הַאי שִׁבְחָא, וְאָמַר, אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, אִם אַתְּ לָא יָדַעְתְּ תְּרֵין אֵיכָה אֵיכָה לְמַאי נִינְהוּ. צְאִי לָךְ, פּוּקִי וַחֲמִי בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן, עַל מָה יְהֵא חוּרְבַּן בַּית רִאשׁוֹן וּבַית שֵׁנִי. תִּנְדַּע עַל מַה. עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים, דְּהָא זְמִינִין לְבַטָּלָא אוֹרַיְיתָא, בְּבַית רִאשׁוֹן וּבְבַית שֵׁנִי.

הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי, אַתְּ רְחִימָא דְנַפְשָׁאי, הַגִּידָה לִי בְּרָזָא דְחָכְמְתָא, אֵיכָה תִּרְעֶה,

לשון הקודש

– כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–א כח) וְהוּא עֹטֶה מְעִיל. אֶהְיֶה מְעֻטֶּפֶת בְּעִטּוּף שֶׁל הַקָּדֵשׁ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ י"ה. שַׁלָּמָה אֶהְיֶה – בְּשָׁלוֹם אֶהְיֶה בְּכָל הַשְּׁלֵמוּת הָעֶלְיוֹנָה. כְּעוֹטֶה – כְּעוֹטֶה יָ"ה, לִהְיוֹת בְּכָל הַשְּׁלֵמוּת הָעֶלְיוֹנָה. עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ – אֵלּוּ הַדְּרָגוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל כֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

אֲזַי הוּא מֵשִׁיב אֵלֶיהָ, וּמַתְחִיל מֵהַדָּבָר הַזֶּה, שֶׁהוּא הָאַחֲרוֹן מִן הַשֶּׁבַח הַזֶּה, וְאוֹמֵר, אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים. אִם אַתְּ לֹא יוֹדַעַת פַּעֲמַיִם אֵיכָה אֵיכָה לְמַה הֵם? – צְאִי לָךְ, צְאִי וּרְאִי בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן, עַל מָה יִהְיֶה חֻרְבַּן בַּית רִאשׁוֹן וּבַית שֵׁנִי. תִּדַּע עַל מָה – עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים, שֶׁהֲרֵי עֲתִידִים לְבַטֵּל תּוֹרָה בְּבַית רִאשׁוֹן וּבְבַית שֵׁנִי.

הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי – אַתְּ אֲהוּבַת

אִי כְּדֵין תִּרְעֵי אַנְתְּ לְקַבְלִי, לְמֶהֱוֵי אֲנָא גַּבָּךְ בְּחֶדְוָה, וּלְמֶהֱוֵי עִמָּךְ. דְּהָא בְּזִמְנָא דֶּאֱהֵא עִמָּךְ, שַׁלָּמָה אֶהְיֶה, בִּשְׁלָם אֶהֵא, כְּמוֹחָא דֶּאֱגוֹזָא, דְּאִיהִי מִתְעַטְּפָא עַל כָּל אִינּוּן הֵיכָלִין דִּבְגַוָּוהִי, דִּכְתִיב, (דברים ד לט) וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד.

זַכָּאִין כָּל אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, לְמִנְדַּע בְּחָכְמְתָא דְּמָאֲרֵיהוֹן, וְאִינּוּן יָדְעֵי וּמִסְתַּכְּלִין בְּרָזִין עִילָּאִין. בְּגִין דְּכַד בַּר נָשׁ נָפִיק מֵהַאי עָלְמָא, בְּהָא אִסְתַּלְּקוּ מִנֵּיהּ כָּל דִּינִין דְּעָלְמָא. וְלָא עוֹד, אֶלָּא דְּפָתְחִין לֵיהּ תְּלֵיסַר תַּרְעֵי דְּרָזֵי דַּאֲפַרְסְמוֹנָא דַכְיָא, דְּחָכְמְתָא עִילָּאָה תַּלְיָיא בְּהוּ.

לשון הקודש

נַפְשִׁי, הַגִּידָה לִי בְּסוֹד הַחָכְמָה אֵיכָה תִּרְעֶה, אִם אָז אַתְּ תִּרְעִי כְּנֶגְדִּי, לִהְיוֹת אֲנִי אֵלַיִךְ בְּשִׂמְחָה, וְלִהְיוֹת עִמָּךְ. שֶׁהֲרֵי בִּזְמַן שֶׁאֶהְיֶה עִמָּךְ – שַׁלָּמָה אֶהְיֶה, בְּשָׁלוֹם אֶהְיֶה, כְּמוֹ מֹחַ הָאֱגוֹז, שֶׁהִיא מִתְעַטֶּפֶת עַל כָּל אוֹתָם הַהֵיכָלוֹת שֶׁבְּתוֹכָהּ, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד.

אַשְׁרֵיהֶם כָּל אֵלּוּ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, לָדַעַת אֶת חָכְמַת רִבּוֹנָם, וְהֵם יוֹדְעִים וּמִסְתַּכְּלִים בַּסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים. מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁאָדָם יוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, בָּזֶה מִסְתַּלְּקִים מִמֶּנּוּ כָּל דִּינֵי הָעוֹלָם. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁפּוֹתְחִים לוֹ שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שְׁעָרִים שֶׁל סוֹדוֹת אֲפַרְסְמוֹן זַךְ, שֶׁהַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה תְּלוּיָה בָּהֶם.

וְלָא עוֹד, אֶלָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָקִיק לֵיהּ בְּהַהוּא פּוּרְפִּירָא, דְּכָל דְּיוֹקְנִין גְּלִיפִין תַּמָּן. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתַּעְשַׁעָא בֵּיהּ בְּגַן עֵדֶן, וְאַחְסִין תְּרֵין עָלְמִין, עַלְמָא דָא וְעַלְמָא דְּאָתֵי.

חָכְמָתָא דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ. חַד, לְמִנְדַּע לְאִסְתַּכָּלָא בְּרָזָא דְּמָארֵיהּ. וְחַד, לְמִנְדַּע לֵיהּ לְגוּפֵיהּ, וּלְאִשְׁתְּמוֹדָע מָאן אִיהוּ. וְאֵיךְ אִתְבְּרֵי, וּמֵאָן אָתֵי. וּלְאָן יְהַךְ. וְתִיקוּנָא דְגוּפָא, הֵיאַךְ אִתְתַּקַּן. וְהֵיאַךְ אִיהוּ זַמִּין לְמֵיעַל בְּדִינָא קַמֵּי מַלְכָּא דְכוּלָּא.

וְחַד, לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכָּלָא בְּרָזִין דְּנִשְׁמָתֵיהּ. מַאי הִיא הַאי נֶפֶשׁ דְּבֵיהּ, וּמֵאָן אַתְיָא, וְעַל מָה אָתֵי בְּהַאי גּוּפָא טִפָּה סְרוּחָה, דְּהַיּוֹם כָּאן וּמָחָר בַּקֶּבֶר. וְחַד לְאִסְתַּכָּלָא בְּהַאי עָלְמָא, וּלְמִנְדַּע

לשון הקודש

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חוֹקֵק אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ לְבוּשׁ מַלְכוּת, שֶׁכָּל הַדְּיוֹקְנָאוֹת חֲקוּקִים שָׁם. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִמּוֹ בְּגַן עֵדֶן, וְיוֹרֵשׁ שְׁנֵי עוֹלָמוֹת – הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא.

חָכְמָה שֶׁצָּרִיךְ לוֹ לָאָדָם, אֶחָד – לָדַעַת לְהִסְתַּכֵּל בְּסוֹד רִבּוֹנוֹ. וְאֶחָד – לָדַעַת וּלְהַכִּיר אֶת גּוּפוֹ, וּלְהִוָּדַע מִי הוּא, וְאֵיךְ נִבְרָא, וּמֵאֵיפֹה בָּא, וּלְאֵיפֹה הוֹלֵךְ. וְהַתִּקּוּן שֶׁל הַגּוּף אֵיךְ מִתְתַּקֵּן, וְאֵיךְ הוּא עָתִיד לְהִכָּנֵס לַדִּין לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁל הַכֹּל. **וְאֶחָד** – לָדַעַת וּלְהִסְתַּכֵּל בְּסוֹדוֹת נִשְׁמָתוֹ, מַה הִיא הַנֶּפֶשׁ הַזּוֹ שֶׁבּוֹ, וּמֵאֵיפֹה בָּאָה, וְעַל מָה בָּא בַּגּוּף הַזֶּה שֶׁל טִפָּה סְרוּחָה, שֶׁהַיּוֹם כָּאן וּמָחָר בַּקֶּבֶר. וְאֶחָד – לְהִסְתַּכֵּל בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלָדַעַת

עַלְמָא דְּאִיהוּ בֵּיהּ, וְעַל מַה יִתְתַּקַּן. וּלְבָתַר, בְּרָזִין עִילָּאִין דְּעָלְמָא דִלְעֵילָא, לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא לְמָארֵיהּ. וְכָל דָּא יִסְתַּכַּל בַּר נָשׁ מִגּוֹ רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא.

תָּא חֲזֵי, כָּל מַאן דְּאָזִיל לְהַהוּא עָלְמָא בְּלָא יְדִיעָה, אֲפִילוּ אִית בֵּיהּ עוֹבָדִין טָבִין סַגִּיאִין, מַפְקִין לֵיהּ מִכָּל תַּרְעֵי דְּהַהוּא עָלְמָא.

פּוּק חֲמִי מַאי כְּתִיב הָכָא, הַגִּידָה לִי, אִמָּא לִי רָזִין דְּחָכְמְתָא עִילָּאָה, אֵיךְ אַנְתְּ רָעֵי וְאַנְהִיגַת בְּהַהוּא עָלְמָא עִילָּאָה. אוֹלִיף לִי רָזִין דְּחָכְמְתָא, דְּלָא יָדַעְנָא, וְלָא אוֹלִיפְנָא עַד הָכָא. בְּגִין דְּלָא אֶהֱוֵי בְּכִיסּוּפָא, בְּגוֹ אִינּוּן דַּרְגִּין עִילָּאִין, דַּאֲנָא עָאל בֵּינַיְיהוּ, דְּהָא עַד הָכָא לָא אִסְתַּכַּלְנָא בְּהוּ.

לשון הקודש

אֶת הָעוֹלָם שֶׁהוּא בּוֹ, וְעַל מָה יִתְתַּקֵּן. וְאַחַר כָּךְ בַּסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה, לְהִוָּדַע לְרִבּוֹנוֹ. וְכָל זֶה יִתְבּוֹנֵן אָדָם מִתּוֹךְ סוֹדוֹת הַתּוֹרָה.

בֹּא וּרְאֵה, כָּל מִי שֶׁהוֹלֵךְ לָעוֹלָם הַהוּא בְּלִי יְדִיעָה, אֲפִלּוּ יֵשׁ בּוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים רַבִּים, מוֹצִיאִים אוֹתוֹ מִכָּל הַשְּׁעָרִים שֶׁל הָעוֹלָם הַהוּא.

צֵא וּרְאֵה מַה כָּתוּב כָּאן, הַגִּידָה לִי, אֱמֹר לִי סוֹדוֹת הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, אֵיךְ אַתָּה רוֹעֶה וּמַנְהִיג אֶת אוֹתוֹ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, לַמֵּד אוֹתִי סוֹדוֹת הַחָכְמָה שֶׁלֹּא יָדַעְתִּי וְלֹא לָמַדְתִּי עַד כָּאן, כְּדֵי שֶׁלֹּא אֶהְיֶה בְּבוּשָׁה בְּתוֹךְ אוֹתָן הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁאֲנִי נִכְנָס בֵּינֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי עַד כָּאן לֹא הִסְתַּכַּלְתִּי בָּהֶם.

תָּא חֲזֵי, מַאי כְּתִיב, אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, אִם אַנְתְּ אַתְיָא בְּלָא יְדִיעָה, וְלָא אִסְתַּכְּלַת בְּחָכְמְתָא, עַד דְּלָא תֵּיעוֹל הָכָא, וְלָא יְדַעְתְּ בְּרָזִין דְּעַלְמָא עִילָּאָה, צְאִי לָךְ, לֵית אַנְתְּ כְּדַי לְמֵיעַל הָכָא בְּלָא יְדִיעָה, צְאִי לָךְ בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן, וֶהֱוֵי יְדַעְתְּ גּוֹ אִינּוּן עִקְּבֵי הַצֹּאן, אִלֵּין אִינּוּן דִּבְנֵי נָשָׁא דְּדָשִׁין לוֹ בְּעָקֵב, וְיָדְעִין רָזִין עִילָּאִין דְּמָארֵיהוֹן, וּבְהוֹ תִּנְדַע לְאִסְתַּכָּלָא וּלְמִנְדַע.

וּרְעִי אֶת גְּדִיּוֹתַיִךְ, אִלֵּין אִינּוּן תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן. יְנוּקֵי דְּאִינּוּן בְּבֵי מִדְרְשָׁא, וְאוֹלְפִין אוֹרַיְיתָא. עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים, עַל אִינּוּן בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, דְּתַמָּן אוֹלְפִין חָכְמְתָא עִילָּאָה. אַף עַל גַּב דְּאִינּוּן לָא יָדְעֵי, אַנְתְּ תִּנְדַע מִגּוֹ אִלֵּין מִלִּין דְּחָכְמְתָא דְקָאַמְרֵי.

לשון הקודש

בא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, (שיר א) אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים. אִם אַתָּה בָּא בְּלֹא יְדִיעָה וְלֹא הִסְתַּכַּלְתָּ בַּחָכְמָה, טֶרֶם תִּכָּנֵס לְכָאן, וְלֹא הִכַּרְתָּ אֶת סוֹדוֹת הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן – צְאִי לָךְ, אֵינְךָ כְּדַאי לְהִכָּנֵס לְכָאן בְּלִי יְדִיעָה, צְאִי לָךְ בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן, וְתִהְיֶה יוֹדֵעַ תּוֹךְ אוֹתָם עִקְּבֵי הַצֹּאן, אֵלּוּ הֵם שֶׁבְּנֵי אָדָם דָּשִׁים אוֹתָם בֶּעָקֵב, וְיוֹדְעִים סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁל רִבּוֹנָם, וּבָהֶם תֵּדַע לְהִסְתַּכֵּל וְלָדַעַת.

וּרְעִי אֶת גְּדִיּוֹתַיִךְ – אֵלּוּ הֵם תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, הַתִּינוֹקוֹת שֶׁהֵם בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ וְלוֹמְדִים תּוֹרָה. עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים – עַל אוֹתָם בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, שֶׁשָּׁם לוֹמְדִים אֶת הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה. אַף עַל גַּב שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים, אַתָּה תֵּדַע מִתּוֹךְ דִּבְרֵי הַחָכְמָה הַלָּלוּ שֶׁאוֹמְרִים.

כְּתִיב, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים וכו׳, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים, בְּקַדְמִיתָא תְּרֵין נְהוֹרִין הֲוֹ שְׁקוּלִין דָּא לְקָבֵיל דָּא, כְּמָא דְאוֹקְמוּהָ חֲבֵרִין. וְאוֹקִימְנָא, דְּאִינוּן תְּרֵין נְהוֹרִין הֲוֹ בְּרָזָא חָדָא, דְּבוּקִים כַּחֲדָא, (דף פז ע"א) וַהֲוֹ בְּשִׁיקוּלָא חָדָא, לְאִתְקְרֵי תַּרְוַוּיְיהוּ גְּדוֹלִים, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא.

לַאו דַּהֲוַת סִיהֲרָא בְּקַדְמִיתָא רַב וְעִילָּאָה, אֶלָּא דִּבְכָל זִימְנָא דְסִיהֲרָא קָיְימַת בְּשִׁמְשָׁא בְּרָזָא חָדָא, בְּגִינֵיהּ, אִיהִי אִתְקְרִיאַת בַּהֲדֵיהּ גְּדוֹלִים. זְנָבָא דְּאַרְיָה, אַרְיֵה אִיהוּ, וְאַרְיֵה אִתְקְרֵי.

אָמְרָה סִיהֲרָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶפְשָׁר לְמַלְכָּא חָדָא דְּלִשְׁתַּמֵּשׁ בִּתְרֵין כִּתְרִין כַּחֲדָא. אֶלָּא דָּא בִּלְחוֹדוֹהִי, וְדָא בִּלְחוֹדוֹהִי.

אֲמַר לָהּ, חָמֵינָא בָּךְ, דִּרְעוּתָךְ לְמֶהֱוֵי רֹאשׁ

לשון הקודש

כָּתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים וכו׳. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים, בַּהַתְחָלָה שְׁנֵי אוֹרוֹת הָיוּ שְׁקוּלִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרוּהָ הַחֲבֵרִים. וּבֵאַרְנוּ, שֶׁאוֹתָם שְׁנֵי הָאוֹרוֹת הָיוּ בְּסוֹד אֶחָד, דְּבוּקִים יַחַד, וְהָיוּ בְּהַשְׁוָאָה אַחַת, שֶׁשְּׁנֵיהֶם יִקָּרְאוּ גְּדוֹלִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

לֹא שֶׁהָיְתָה הַלְּבָנָה בָּרִאשׁוֹנָה גְּדוֹלָה וְעֶלְיוֹנָה, אֶלָּא שֶׁבְּכָל זְמַן שֶׁהַלְּבָנָה עוֹמֶדֶת עִם הַשֶּׁמֶשׁ בְּסוֹד אֶחָד, בִּשְׁבִילוֹ, הִיא נִקְרֵאת עִמּוֹ גְּדוֹלִים. זְנַב הָאַרְיֵה הוּא אַרְיֵה, וְנִקְרָא אַרְיֵה.

אָמְרָה הַלְּבָנָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אֶפְשָׁר שֶׁמֶּלֶךְ אֶחָד יִשְׁתַּמֵּשׁ בִּשְׁנֵי כְּתָרִים יַחַד? אֶלָּא זֶה לְבַדּוֹ וְזֶה לְבַדּוֹ.

אָמַר לָהּ: רָאִיתִי אוֹתָךְ שֶׁרְצוֹנֵךְ לִהְיוֹת

לְשׁוּעָלִים. זִילִי וְאַזְעִירִי גַּרְמֵיךְ, דְּהָא אַף עַל גַּב דְּאַתְּ תֶּהֱוֵי רֵישָׁא לְהוֹן, אַזְעִירוּ אִית לָךְ מִכְּמָה דַּהֲוִית.

וְדָא אִיהוּ דַּאֲמָרַת סִיהֲרָא, הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעֶה, אֵיכְדֵין אֶפְשָׁר לָךְ לְאַנְהָגָא עָלְמָא, בִּתְרֵין כִּתְרִין כַּחֲדָא. אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם, דְּהָא סִיהֲרָא לֵית הִיא כְּדַאי לְאַנְהָרָא, וְאִי אֶפְשָׁר לָךְ לְאַנְהָגָא בִּתְרֵין כִּתְרִין כַּחֲדָא, בְּשִׁמְשָׁא וּבְסִיהֲרָא, דְּהָא סִיהֲרָא מַה נְּהוֹרָא אִית לָהּ בַּצָּהֳרָיִם. בְּגִין כָּךְ, אִי אֶפְשָׁר לָךְ לְאִשְׁתַּמְּשָׁא בִּתְרֵין כִּתְרִין כַּחֲדָא.

שַׁלְמָה אֶהְיֶה כְּעֹטִיָּה, אֵיכְדֵין אֶהֱא אֲנָא מִתְעַטְּפָא בַּצָּהֳרָיִם, כַּד נְהִירוּ וְתוֹקְפָא דְּשִׁמְשָׁא לֶהֱוֵי אָזִיל וְאַתְקִיף. הָא אֲנָא מִתְעַטְּפָא בְּכִיסּוּפָא קַמֵּיהּ, וְלָא אֵיכוּל לְשַׁמְּשָׁא קַמָּךְ.

לשון הקודש

רֹאשׁ לַשּׁוּעָלִים. לְכִי וְהַקְטִינִי אֶת עַצְמֵךְ. שֶׁהֲרֵי אַף עַל גַּב שֶׁאַתְּ תִּהְיִי רֹאשׁ לָהֶם, הַקְטָנָה תִּהְיֶה לָךְ מִכְּמוֹ שֶׁהָיִית.

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרָה הַלְּבָנָה, הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעֶה. אֵיךְ זֶה אֶפְשָׁר לְךָ לְהַנְהִיג הָעוֹלָם בִּשְׁנֵי כִּתְרִים יַחַד. אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם, שֶׁהֲרֵי לַלְּבָנָה לֹא כְּדַאי לְהָאִיר, וְאִי אֶפְשָׁר לָךְ לְהַנְהִיג בִּשְׁנֵי כִּתְרִים יַחַד, בַּשֶּׁמֶשׁ וּבַלְּבָנָה, שֶׁהֲרֵי הַלְּבָנָה אֵיזֶה אוֹר יֵשׁ לָהּ בַּצָּהֳרַיִם? מִשּׁוּם כָּךְ אִי אֶפְשָׁר לְךָ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּשְׁנֵי כִּתְרִים יַחַד.

שַׁלְמָה אֶהְיֶה כְּעֹטִיָּה, אֵיךְ זֶה שֶׁאֲנִי אֶהְיֶה מְעֻטֶּפֶת בַּצָּהֳרַיִם, כְּשֶׁאוֹר וְחֹזֶק הַשֶּׁמֶשׁ הוֹלֵךְ וּמִתְחַזֵּק. הֲרֵינִי מְעֻטֶּפֶת בְּבוּשָׁה לְפָנָיו, וְלֹא אוּכַל לְשַׁמֵּשׁ לְפָנֶיךָ,

וְאַנְתְּ אֵיךְ תֵּיכוּל לְאַנְהָגָא וּלְאִשְׁתַּמְּשָׁא בִּתְרֵין כִּתְרִין כַּחֲדָא.

אֲמַר לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא יְדַעְנָא בִּיךְ, זִילִי וְאַזְעִירִי גַּרְמֵיךְ. אִם לֹא תֵּדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, דַּאֲמַרְתְּ, דְּאִי אֶפְשָׁר לִי לְאַנְהָגָא עַלְמָא בִּתְרֵין כִּתְרִין כַּחֲדָא, זִילִי וְאַזְעִירִי גַּרְמֵיךְ, וְתֶהֱוֵי רֵישָׁא לְשׁוּעָלִים.

צְאִי לָךְ בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן, פּוּקִי וַהֲוִי רֵישָׁא לְאִינּוּן אוּכְלוּסִין וַחֲיָילִין דִּלְתַתָּא. וּרְעִי לוֹן, וְאַנְהִיגִי לוֹן, וֶהֱוֵי מַלְכָּא דְּכוּלְּהוּ תַּתָּאֵי, וְאַנְהִיגִי לְכָל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. וֶהֱוֵי שָׁלְטָא בְּלֵילְיָא. וַדַּאי פּוּקִי, וְאַזְעִירִי גַּרְמֵיךְ, וְהָכִי אִתְחֲזֵי לָךְ.

אֲמַר לֵיהּ אֵלִיָּהוּ, רַבִּי, זַכָּאָה חוּלָקָךְ, דְּסִתְרִין דְּמָארָךְ נְהִירִין קַמָּךְ כִּנְהוֹרָא דְּשִׁמְשָׁא.

לשון הקודש

וְאֵיךְ אַתָּה תוּכַל לְהַנְהִיג וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּשְׁנֵי כִּתָּרִים יַחַד?

אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הֲרֵי יָדַעְתִּי בָךְ, לְכִי וְהַקְטִינִי עַצְמֵךְ. (שם) אִם לֹא תֵּדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, שֶׁאָמַרְתְּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִי לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם עִם שְׁנֵי כִּתָּרִים יַחַד, לְכִי וְהַקְטִינִי אֶת עַצְמֵךְ, וְתִהְיִי רֹאשׁ לַשּׁוּעָלִים.

צְאִי לָךְ בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן, צְאִי וְתִהְיִי רֹאשׁ לְאוֹתָם הָאוּכְלוּסִים וְהַצְּבָאוֹת שֶׁלְּמַטָּה, וּרְעִי אוֹתָם וְהַנְהִיגִי אוֹתָם, וֶהֱיִי מֶלֶךְ שֶׁל כָּל הַתַּחְתּוֹנִים, וְהַנְהִיגִי אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, וֶהֱיִי שׁוֹלֶטֶת בַּלַּיְלָה. וַדַּאי צְאִי וְהַקְטִינִי עַצְמֵךְ, וְכָךְ רָאוּי לָךְ.

אָמַר לוֹ אֵלִיָּהוּ: רַבִּי, אַשְׁרֵי חֶלְקֵךְ, שֶׁנִּסְתְּרוֹת רִבּוֹנֵךְ מְאִירִים לְפָנֶיךָ כְּאוֹר

וּבְגִין כָּךְ, כָּל אִינּוּן מִילִין דְּפוּמָךְ, כֻּלְּהוּ חֲקִיקִין לְעֵילָא. וְחָדֵינָא דַּאֲנָא שְׁמַעְנָא לוֹן מִפּוּמָךְ. זַכָּאָה אַנְתְּ בְּהַאי עָלְמָא, וְזַכָּאָה אַנְתְּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. מִלָּה דָא הֲוָה תַּלְיָא קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, דְּלָא אִתְגְּלֵי לְכָל חֵילִין דִּלְעֵילָא. מַאן אִיהוּ דְּגָלֵי לֵיהּ בְּהַאי קְרָא הַשְׁתָּא, אַנְתְּ הוּא, דְּזַכָּאָה חוּלָקָךְ בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

עַל פּוּמָא דְּאֵלִיָּהוּ אִתְגְּזַר, הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי, כֵּיוָן דְּאִיהִי סָלְקַת לְעֵילָא, וְאִשְׁתְּמִיטַת מִגּוֹ חֵילָהָא, וְכָל אִינּוּן אוּכְלוּסָהָא, בְּרָזָא דְּאָת י׳, אִיהִי אָמְרַת, הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי, אַנְתְּ דְּאִיהוּ רְחִימָא דְּנַפְשָׁאי, אֵיכָה תִּרְעֶה, הוֹאִיל וַאֲנָא נְקוּדָה חָדָא בְּלָא פְּשִׁיטוּ כְּלַל, דְּהָא אֲנָא כְּלִילָא בְּגַרְמָאי, וְלָא יָכִילְנָא לְמִלְקַט וּלְמֵיהַב.

לשון הקודש

הַשֶּׁמֶשׁ, וּמִשּׁוּם כָּךְ, כָּל אוֹתָם דִּבְרֵי פִּיךָ, כֻּלָּם חֲקוּקִים לְמַעְלָה, וְשָׂמֵחַ אֲנִי שֶׁאֲנִי שׁוֹמֵעַ אוֹתָם מִפִּיךָ. אַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם הַבָּא. הַדָּבָר הַזֶּה הָיָה תָּלוּי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה לְכָל הַצְּבָאוֹת שֶׁלְּמַעְלָה. מִי הוּא שֶׁגִּלָּה לוֹ בַּפָּסוּק הַזֶּה כָּעֵת? אַתָּה הוּא! שֶׁאַשְׁרֵי חֶלְקְךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

עַל פִּי אֵלִיָּהוּ נִגְזַר, (שם) הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי. כֵּיוָן שֶׁהִיא עוֹלָה לְמַעְלָה, וְנִשְׁמֶטֶת מִתּוֹךְ צִבְאוֹתֶיהָ וְכָל אוֹתָם אוּכְלוּסֶיהָ, בַּסּוֹד שֶׁל הָאוֹת י׳, הִיא אוֹמֶרֶת: הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי. אַתְּ שֶׁהִיא אֲהוּבַת נַפְשִׁי, אֵיכָה תִּרְעֶה, הוֹאִיל וַאֲנִי נְקֻדָּה אַחַת בְּלִי הִתְפַּשְּׁטוּת כְּלָל, שֶׁהֲרֵי אֲנִי כְּלוּלָה בְּעַצְמִי, וְאֵינִי יְכוֹלָה לִלְקֹט וְלָתֵת.

וְדָא אִיהִי אָמִרָה לְגַבֵּי רְחִימָהּ, בְּגִין דְּאִיהִי יָתְבָא קְמוּטָא בְּגַרְמָהּ, בִּנְקוּדָה חָדָא, וְאִיהוּ בָּעֵי לְאָעָלָא בְּגַוָּהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (קהלת ט יד) וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל, אַף עַל גַּב דְּאִיהִי אָת זְעִירָא, מִכָּל אַתְוָון.

וְעַל דָּא, מִיּוֹמָא דְּאִתְחֲרֵיב בֵּי מַקְדְּשָׁא, אוֹמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא יֵיעוֹל לְגַבָּהּ לְעֵילָא, עַד דְּיֵיעֲלוּן יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא. דִּכְתִיב (הושע יא ט) בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר. כְּתִיב הָכָא בְּעִיר, וּכְתִיב הָתָם עִיר קְטַנָּה. דְּהָא אִיהִי אָת י' זְעִירָא מִכֻּלְּהוּ.

שַׁלְמָה אֶהְיֶה כְּעֹטְיָה, כְּלִילָא בְּגַוָּאי, דְּלֵית לִי פְּשִׁיטוּ מִכָּל סִטְרִין כְּלַל. בְּגִין דְּאִיהִי סְתִימָא מִכָּל סִטְרִין יַתִּיר מִכָּל שְׁאָר אַתְוָון.

לשון הקודש

וְזֶה הִיא אוֹמֶרֶת לַאֲהוּבָהּ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת מְקֻבֶּצֶת בְּעַצְמָהּ, בִּנְקֻדָּה אַחַת, וְהִיא רוֹצָה לְהַכְנִיס אוֹתוֹ לְתוֹכָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל, אַף עַל גַּב שֶׁהִיא אוֹת קְטַנָּה מִכָּל הָאוֹתִיּוֹת.

וְעַל זֶה, מִיּוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יִכָּנֵס אֵלֶיהָ לְמַעְלָה, עַד שֶׁיִּכָּנְסוּ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב (הושע יא) בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר. כָּתוּב כָּאן בְּעִיר, וְכָתוּב שָׁם (קהלת ט) עִיר קְטַנָּה, שֶׁהֲרֵי הָאוֹת י' הִיא הַקְּטַנָּה מִכֻּלָּן.

שַׁלְמָה אֶהְיֶה כְּעֹטְיָה, כְּלוּלָה בְּתוֹכִי, שֶׁאֵין לִי הִתְפַּשְּׁטוּת מִכָּל הַצְּדָדִים כְּלָל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִסְתָּר מִכָּל הַצְּדָדִים יוֹתֵר מִכָּל שְׁאָר הָאוֹתִיּוֹת.

אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ וגו׳, צְאִי לָךְ, פְּשִׁיטִי גַּרְמֵיךְ בְּכָל סִטְרִין, וּלְקִיטִי עִדּוּנִין וְכִיסּוּפִין, בְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ. וּמַאי אִיהוּ הַהוּא פְּשִׁיטוּ. דְּאִתְעֲבִיד כְּחַד סֻכָּה דְּאִינּוּן נְטוּרֵי עֶדְרֵי דְעָנָא. וְדָא אִיהוּ אָת ה׳.

וְדָא אִיהוּ צְאִי לָךְ. צְאִי לָא כְתִיב, אֶלָּא צְאִי לָךְ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיה נד ב) הַרְחִיבִי מְקוֹם אָהֳלֵךְ וִירִיעוֹת מִשְׁכְּנוֹתַיִךְ וכו׳. דְּהָא בְּקַדְמִיתָא לָא הֲוִית אֶלָּא נְקוּדָה חָדָא שְׁחוֹרָה, דְּלֵית בָּהּ אֲתַר אָחֳרָא, אֶלָּא אִיהִי סְתִימָא בְּגַוָּהּ, הַשְׁתָּא דְּסָלְקָא וְאִיהִי מִתְחַבְּרָא בְּבַעֲלָהּ, אִיהוּ אָמַר לָהּ, צְאִי לָךְ. הַרְחִיבִי מְקוֹם אָהֳלֵךְ, פְּשִׁיטִי גַּרְמֵיךְ, וּכְדֵין וּרְעִי אֶת גְּדִיּוֹתַיִךְ, תּוּכְלִי לְמִלְקַט עִדּוּנִין וְכִיסּוּפִין.

דְּהָא בְּשַׁעְתָּא דְּאִיהִי נְקוּדָה חָדָא, וְסַלְקָא לְעֵילָא, וְהַהוּא מַלְכָּא עִילָּאָה נָחִית לְגַבָּהּ

לשון הקודש

אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ וְגוֹ׳, צְאִי לָךְ, פַּשְׁטִי עַצְמֵךְ בְּכָל הַצְּדָדִים, וְלַקְּטִי עִדּוּנִים וְכִסּוּפִים בְּאוֹתָהּ הַהִתְפַּשְׁטוּת. וּמַהִי אוֹתָהּ הַהִתְפַּשְׁטוּת? שֶׁנַּעֲשֵׂית כְּסֻכָּה אַחַת שֶׁל אוֹתָם שׁוֹמְרֵי עֶדְרֵי הַצֹּאן. וְזוֹהִי הָאוֹת ה׳.

וְזֶה הוּא צְאִי לָךְ. לֹא כָתוּב צְאִי, אֶלָּא צְאִי לָךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נד) הַרְחִיבִי מְקוֹם אָהֳלֵךְ וִירִיעוֹת מִשְׁכְּנוֹתַיִךְ וְכוֹ׳. שֶׁהֲרֵי בָּרִאשׁוֹנָה לֹא הָיִית אֶלָּא נְקֻדָּה אַחַת שְׁחוֹרָה, שֶׁאֵין בָּהּ מָקוֹם אַחֵר, אֶלָּא הִיא נִסְתֶּרֶת בְּתוֹכָהּ. כָּעֵת שֶׁעוֹלָה וְהִיא מִתְחַבֶּרֶת עִם בַּעְלָהּ, הוּא אוֹמֵר לָהּ צְאִי לָךְ, הַרְחִיבִי מְקוֹם אָהֳלֵךְ, פַּשְׁטִי אֶת עַצְמֵךְ, וְאָז וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ, תּוּכְלִי לִלְקֹט עִדּוּנִים וְכִסּוּפִים.

שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁהִיא נְקֻדָּה אַחַת וְעוֹלָה לְמַעְלָה, וְאוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן יוֹרֵד אֵלֶיהָ

לְמֵיעַל בָּהּ, בָּטַשׁ בְּהַהוּא נְקוּדָה, וְאִתְפַּשַּׁט בְּכָל סִטְרִין, וְאִתְעֲבִיד הַהוּא נְקוּדָה אָת ה', וְאִשְׁתְּלִימַת מִכָּל סִטְרִין, וְלָקְטָא עִדּוּנִין וְכִסּוּפִין. כְּדֵין אֲמַר לָהּ, וּרְעִי אֶת גְּדִיּוֹתַיִךְ, זִילִי, וֶהֱוֵי זָן וּמְפַרְנֵס לְכָל אוּכְלוּסַיִךְ, זְעִירִין וְרַבְּרְבִין.

הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, נְקוּדָה חָדָא גּוֹ אַתְוָון, לֵית שַׁפִּירוּ לְכָל אַתְוָון כַּר אָת י'. בִּנְקוּדָה דָא מִתְתַּקְנָן כָּל אַתְוָון, וְאִיהִי שַׁפִּירָא דְּכֻלְּהוּ, וְלֵית אָת דְּאָזִיל בְּלָא נְקוּדָה דָא. הִיא בְּכֻלְּהוּ, וְכֻלְּהוּ בָּהּ. וְהִיא יָפָה וְשַׁפִּירוּ דְּכוֹלָא, דְּהָא מֵאָתַר סְתִימָא עִילָּאָה קָא אָתַת, רֵישׁ כָּל דַּרְגִּין עִילָּאִין. וּבָהּ אִיהוּ רֵישׁ כָּל דַּרְגִּין תַּתָּאִין דִּלְתַתָּא. בְּגִין כָּךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, שַׁפִּירוּ דְּכוֹלָא.

לשון הקודש

לְהִכָּנֵס בָּהּ, מַכֶּה בְּאוֹתָהּ נְקֻדָּה, וּמִתְפַּשֵּׁט בְּכָל הַצְּדָדִים, וְנַעֲשֵׂית אוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה הָאוֹת ה', וְנִשְׁלֶמֶת בְּכָל הַצְּדָדִים וְלוֹקֶטֶת עִדּוּנִים וְכִסּוּפִים. אָז אוֹמֵר לָהּ, וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ, לְכִי וּתְפַרְנְסִי אֶת כָּל אוּכְלוּסַיִךְ, קְטַנִּים וּגְדוֹלִים.

הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, נְקֻדָּה אַחַת בְּתוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת, אֵין יֹפִי לְכָל הָאוֹתִיּוֹת פְּרָט לָאוֹת י'. בַּנְּקֻדָּה הַזּוֹ מִתְתַּקְּנוֹת כָּל הָאוֹתִיּוֹת, וְהִיא הַיָּפָה שֶׁל כֻּלָּן, וְאֵין אוֹת שֶׁהוֹלֶכֶת בְּלִי הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ. הִיא בְּכֻלָּן וְכֻלָּן בָּהּ. וְהִיא יָפָה וְהַיֹּפִי שֶׁל הַכֹּל, שֶׁהֲרֵי מִמָּקוֹם נִסְתָּר עֶלְיוֹן הִיא בָּאָה, רֹאשׁ לְכָל הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וּבָהּ הוּא הָרֹאשׁ לְכָל הַדַּרְגּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁלְּמַטָּה. מִשּׁוּם כָּךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, הַיֹּפִי שֶׁל הַכֹּל.

וְתוּ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, כְּתִיב בַּנָּשִׁים, בְּאִינּוּן אַתְוָון דְּאִינּוּן נוּקְבֵי. וּמַאי אִיהוּ. אָת ה'. דְּהָא כְּדֵין אִיהִי פְּשִׁיטוּ, וְשַׁפִּירוּ דְּכוּלָּא, לְמִרְעֵי, וּלְמִפְּלְגָא חוּלָקִין לְכָל אוּכְלוּסִין עִילָּאִין דִּילָהּ. וְעַל דָּא, צְאִי לָךְ מֵהַאי סְתִימוּ, דְּאָת כְּלִילָא וּסְתִימָא בְּגַוָּוךְ. לָךְ, לְגַרְמָךְ וּלְתוֹעַלְתָּךְ. וְכוּלָּא בְּרָזָא דְּאַתְוָון אִיהוּ.

כְּתִיב, (תהלים מח ד) **אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב. דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דְּהַהוּא מֶלֶךְ גָּדוֹל אָתֵי לְגַבָּהּ, וְאַמְשִׁיךְ לָהּ לְעֵילָא לְמֵיעַל בָּהּ, וּבָטַשׁ בָּהּ בְּהַהוּא נְקוּדָה. כֵּיוָן דְּבָטַשׁ בְּהַהוּא נְקוּדָה, אִתְפַּשְׁטַת וְאִתְפַּתְחַת לְכָל סִטְרִין, וְאִתְעֲבִידַת אָת ה', פִּתְחָא דְּהֵיכָלִין לְכָל סְטַר, לְמֵיעַל הַהוּא מֶלֶךְ גָּדוֹל, וּכְדֵין אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ בְּאִינּוּן פְּתִיחוּ דְּהֵיכָלִין, בְּאָת ה' אִשְׁתְּמוֹדָע.**

לשון הקודש

וְעוֹד הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, כָּתוּב בַּנָּשִׁים, בְּאוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן נְקֵבוֹת. וּמַה הוּא? הָאוֹת ה'. שֶׁהֲרֵי אָז הִיא הַהִתְפַּשְׁטוּת וְהַיֹּפִי שֶׁל הַכֹּל, לִרְעוֹת וּלְחַלֵּק חֲלָקִים לְכָל הָאוּכְלוּסִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁלָּהּ. וְעַל זֶה, צְאִי לָךְ מִן הַסֵּתֶר הַזֶּה, שֶׁאַתְּ כְּלוּלָה וְנִסְתֶּרֶת בְּתוֹכֵךְ. לָךְ, לְעַצְמֵךְ וּלְתוֹעַלְתֵּךְ. וְהַכֹּל הוּא בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת.

כָּתוּב (תהלים מח) אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב. שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁאוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל בָּא אֵלֶיהָ, וּמוֹשֵׁךְ אוֹתָהּ לְמַעְלָה לְהִכָּנֵס בָּהּ, וּמַכֶּה בָּהּ בְּאוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה. כֵּיוָן שֶׁמַּכֶּה בְּאוֹתָהּ נְקֻדָּה, מִתְפַּשֶּׁטֶת וְנִפְתַּחַת לְכָל הַצְּדָדִים, וְנַעֲשֵׂית הָאוֹת ה', פֶּתַח שֶׁל הַהֵיכָלוֹת לְכָל צַד, לְהַכְנִיס אוֹתוֹ מֶלֶךְ גָּדוֹל, וְאָז אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ, בְּאוֹתָם פְּתִיחַת הַהֵיכָלוֹת, בָּאוֹת ה' הוּא נוֹדַע.

הַהוּא אֱלֹהִים חַיִּים, נָטְלָא הַהוּא שְׁמָא, לְמֵיזַן וּלְמִפְלְגָא חוּלָקִין לְכוֹלָא. וּכְדֵין נוֹדַע לְמִשְׁגָּב, לְמֶהֱוֵי מִשְׁגָּב לְתַתָּאי, וְלַאֲרָקָא בִּרְכָאן לְכוֹלָא, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא.

בְּשַׁעֲתָא דְּבָעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי עָלְמָא, סְלִיקוּ כָּל מִלִּין (דף פז ע"ב) דְּעָלְמָא, וְכָל דַּרְגִּין עִילָּאִין וְתַתָּאִין, כֻּלְּהוּ בְּמַחֲשָׁבָה. אַמַּאי אִקְרֵי מַחֲשָׁבָה. אֶלָּא דָּא אִיהִי נְקוּדָה חָדָא סְתִימָא, דְּקַיְימָא בְּמַחֲשָׁבָה. דְּהָא נְקוּדָה חָדָא, לָא אִתְיְדַע לְאָן אֲתַר אִתְפַּשְׁטַת, וּמַה יֶּהֱוֵי מִינָהּ, וּלְאָן אֲתַר יִסְטֵי אוֹרְחָא. וּנְקוּדָה דָא, אִיהִי רֵישָׁא דְּכָל רְעוּתִין וְכָל מַחְשָׁבִין דְּעָלְמָא.

וַהֲוָה כֹּלָּא סָתִים בְּגַוָּוהִי, וְלָא אִתְיְדִיעַ, עַד דְּאִתְפַּשַּׁט הַאי מַחֲשָׁבָה, וְאִתְעֲבִיד חַד

לשון הקודש

אותו אֱלֹהִים חַיִּים נוֹטֵל אוֹתוֹ הַשֵּׁם לָזוּן וּלְחַלֵּק חֲלָקִים לַכֹּל, וְאָז נוֹדַע לְמִשְׁגָּב, לִהְיוֹת מִשְׁגָּב לַתַּחְתּוֹנִים, וּלְהָרִיק בְּרָכוֹת לַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

בְּשָׁעָה שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם, עָלוּ כָּל דִּבְרֵי הָעוֹלָם, וְכָל הַדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְהַתַּחְתּוֹנוֹת כֻּלָּן בְּמַחֲשָׁבָה. לָמָּה נִקְרֵאת מַחֲשָׁבָה? אֶלָּא זוֹהִי נְקֻדָּה אַחַת נִסְתֶּרֶת, שֶׁעוֹמֶדֶת בְּמַחֲשָׁבָה. שֶׁהֲרֵי נְקֻדָּה אַחַת לֹא יָדוּעַ לְאֵיזֶה מָקוֹם מִתְפַּשֶּׁטֶת, וּמַה יִּהְיֶה מִמֶּנָּה, וּלְאֵיזֶה מָקוֹם יִסְטֶה הַדֶּרֶךְ. וְהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ הִיא הָרֹאשׁ שֶׁל כָּל הָרְצוֹנוֹת וְכָל מַחְשְׁבוֹת הָעוֹלָם.

וְהָיָה הַכֹּל נִסְתָּר בְּתוֹכָהּ, וְלֹא נוֹדַע, עַד שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה הַמַּחֲשָׁבָה הַזּוֹ, וְנֶעֱשְׂתָה

פְּשִׁיטוּ, לְסִטְרָא דָא וּלְסִטְרָא דָא. כֵּיוָן דְּהַאי נְקוּדָה אִתְפַּשַּׁט בְּהַאי פְּשִׁיטוּ, אִתְגְּלֵי יַתִּיר כָּל מַה דַּהֲוָה סָתִים.

לָא דְּאִתְגְּלֵי לְמִנְדַּע, אֶלָּא אִתְגְּלֵי הַהוּא סְתִימוּ, לְאָן אֲתַר סָטֵי אוֹרְחָא. וְנָפְקָא מֵרָזָא דְמַחֲשָׁבָה, דְּהָא לָא קָיְימָא בַּמַּחֲשָׁבָה, וְלָא סָלְקָא בִּשְׁמָא דָא, אֶלָּא קָיְימָא בִּשְׁמָא לְאִתְגַּלְיָיא. וְאִתְעֲבִיד חַד קוֹל בְּלַחַשׁ, וּמַאי אִיהוּ. דָּא אָת ה'. דְּהוּא מִגּוֹ לַאֲפָקָא כָּל אִינּוּן מִלִּין סְתִימִין דַּהֲווֹ גּוֹ מַחֲשָׁבָה.

הָכָא אִיהוּ בְּהִיפּוּכָא מִגַּוְונָא דִלְתַתָּא. לְתַתָּא, מַאן דְּבָטַשׁ בְּהַהִיא נְקוּדָה דִלְתַתָּא, כַּד אִיהִי סְתִימָא, וְאָתֵי לְגַבָּהּ הַהוּא מֶלֶךְ גָּדוֹל, דְּאִיהוּ בְּרָזָא דְּאָת ו' דְּנָפִיק מֵהַהוּא ה' עִילָּאָה. הַהוּא ו'

לשון הקודש

הִתְפַּשְׁטוּת אַחַת, לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה. כֵּיוָן שֶׁהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ הִתְפַּשְׁטָה בַּהִתְפַּשְׁטוּת הַזּוֹ, הִתְגַּלָּה יוֹתֵר כָּל מַה שֶׁהָיָה נִסְתָּר.

לֹא שֶׁהִתְגַּלָּה לָדַעַת, אֶלָּא הִתְגַּלָּה אוֹתוֹ הַסֵּתֶר לְאֵיזֶה מָקוֹם סוֹטֶה הַדֶּרֶךְ. וְיוֹצֵא מִסּוֹד הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהֲרֵי אֵין עוֹמֵד בַּמַּחֲשָׁבָה, וְלֹא עוֹלֶה בַּשֵּׁם הַזֶּה, אֶלָּא עוֹמֵד בַּשֵּׁם לְהִתְגַּלּוֹת. וְנַעֲשָׂה קוֹל אֶחָד בְּלַחַשׁ, וּמַה הוּא? זוֹ הָאוֹת ה', שֶׁהִיא כְּלִי לְהוֹצִיא אֶת כָּל אוֹתָם הַדְּבָרִים הַנִּסְתָּרִים שֶׁהָיוּ בְּתוֹךְ הַמַּחֲשָׁבָה.

כָּאן הוּא בְּהִפּוּךְ מֵהַגְּוָן שֶׁלְּמַטָּה. לְמַטָּה, מִי שֶׁמַּכֶּה בְּאוֹתָהּ נְקֻדָּה שֶׁלְּמַטָּה, כְּשֶׁהִיא נִסְתֶּרֶת, וּבָא אֵלֶיהָ אוֹתוֹ מֶלֶךְ גָּדוֹל, שֶׁהוּא בְּסוֹד הָאוֹת ו' שֶׁיּוֹצֵאת מֵאוֹתָהּ ה' הָעֶלְיוֹנָה. אוֹתָהּ הַו' שֶׁיּוֹרֶדֶת

דְּנָחִית מִגַּוֵּיהּ, בָּטַשׁ בְּהַאי נְקוּדָה, וְאַפִּיק מִגַּוָּוהּ כָּל מַה דְּלָקִיט מִלְּעֵילָא, וְאִתְפַּשְׁטַת וְאִתְפַּתְּחַת לְכָל סִטְרִין, וְאִתְעֲבִיד אָת ה'.

לְעֵילָא, מַאן דְּבָטַשׁ בְּאָת ה' עִילָּאָה, אִיהִי נְקוּדָה חָדָא עִילָּאָה סְתִימָא, כֵּיוָן דְּבָטַשׁ בָּהּ, אַפִּיק לְבַר, וְאִתְגַּלְיָין כָּל אִינּוּן מִלִּין סְתִימִין דְּהַוּוּ תַּמָּן, וְנָפְקֵי לְבַר, הָא אִתְיְדַע הַהוּא מַחֲשָׁבָה דַּהֲוָה סָתִים וְלָא יְדִיעַ.

כְּגַוְונָא דָא, כַּד בָּטַשׁ ו' בִּנְקוּדָה דָא לְתַתָּא, כְּדֵין אַפִּיק בְּגַוָּוהּ, (נ"א נגדין לגווה) כָּל אִינּוּן חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין וְאוּכְלוּסִין וּנְהוֹרִין וְנָחֲלִין עֲמִיקִין דִּלְעֵילָא.

וּכְדֵין אָמְרֵי לָהּ, וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים. טוֹל נְהוֹרִין וּמְזוֹנִין, וּפַלְגֵי לְכָל אִינּוּן חַיָּילִין וְהָבֵי לוֹן. עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים,

לשון הקודש

מִתּוֹכָהּ, מַכָּה בַּנְּקֻדָּה הַזּוֹ, וּמוֹצִיאָה מִתּוֹכָהּ כָּל מַה שֶּׁלָּקְטָה מִלְּמַעְלָה, וּמִתְפַּשֶּׁטֶת וְנִפְתַּחַת לְכָל הַצְּדָדִים, וְנַעֲשֵׂית הָאוֹת ה'.

לְמַעְלָה, מִי שֶׁמַּכָּה בָּאוֹת ה' הָעֶלְיוֹנָה, הִיא נְקֻדָּה אַחַת נִסְתֶּרֶת עֶלְיוֹנָה, כֵּיוָן שֶׁמַּכָּה בָּהּ, מוֹצִיאָה הַחוּצָה, וּמִתְגַּלִּים כָּל אוֹתָם הַדְּבָרִים הַנִּסְתָּרִים שֶׁהָיוּ שָׁם, וְיוֹצְאִים הַחוּצָה. הֲרֵי נוֹדְעָה אוֹתָהּ הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהָיְתָה נִסְתֶּרֶת וְלֹא יְדוּעָה.

כְּמוֹ כֵּן, כְּשֶׁמַּכָּה ו' בַּנְּקֻדָּה הַזּוֹ לְמַטָּה, אָז מוֹצִיאָה בְּתוֹכָהּ (מַשְׁפִּיעִים לְתוֹכָהּ) כָּל אוֹתָם הַצְּבָאוֹת וְהַמַּחֲנוֹת וְהָאוּכְלוּסִים וְהַמְּאוֹרוֹת וְהַנְּחָלִים הָעֲמֻקִּים שֶׁלְּמַעְלָה.

וְאָז אוֹמְרִים לָהּ, (שיר א) וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים. טְלִי אוֹרוֹת וּמְזוֹנוֹת,

אִינּוּן רוֹעִים דְּהֵן מְנַהֲגֵי עָלְמָא, לְמֵיהַב לוֹן שׁוּלְטָנוּ וְתוֹקְפָּא, כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. וְכָל דָּא, בְּאִתְפַּשְׁטוּ דְּהַהִיא נְקוּדָא דַּהֲוַת סְתִימָא מִן קַדְמַת דְּנָא.

חָדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַאֲמַר, בְּקַדְמִיתָא עַד לָא אִתְאֲמַרוּ וְלָא אִתְגָּלוּ מִלִּין אִלֵּין דְּשִׁיר הַשִּׁירִים, בְּכֵינָא וַעֲצִיבְנָא. וְהַשְׁתָּא דְּמִלִּין אִלֵּין אִתְגַּלְיָין, חָדֵינָא, וַאֲמִינָא, דְּזַכָּאָה חוּלָקִי דַּהֲוֵינָא בְּדָא. וְתוּ, דְּמִלִּין עִילָּאִין דִּלְעֵילָא, אִתְגַּלְיָין הָכָא עַל יְדָא דְמַר.

לְסוּסָתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי, רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (שמות יד ז) וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר וכו׳, תָּא חֲזֵי, חָכְמְתָא דְּמִצְרַיִם, דְּכָל מַה דַּעֲבָדוּ, לְגַבֵּי רָזָא דְחָכְמְתָא דִּלְעֵילָא

לשון הקודש

וְחַלְּקִי לְכָל אוֹתָם הַצְּבָאוֹת וּתְנִי לָהֶם. עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים – אוֹתָם הָרוֹעִים שֶׁהֵם מַנְהִיגֵי הָעוֹלָם, לָתֵת לָהֶם שִׁלְטוֹן וְתֹקֶף, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ. וְכָל זֶה בַּהִתְפַּשְּׁטוּת שֶׁל הַנְּקֻדָּה הַהִיא שֶׁהָיְתָה נִסְתֶּרֶת מִקֹּדֶם לָכֵן.

שָׂמַח רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר, בָּרִאשׁוֹנָה כְּשֶׁטֶּרֶם נֶאֱמְרוּ וְלֹא נִתְגַּלּוּ הַדְּבָרִים הַלָּלוּ שֶׁל שִׁיר הַשִּׁירִים, בָּכִיתִי וְהִתְעַצַּבְתִּי. וְכָעֵת שֶׁהַדְּבָרִים הַלָּלוּ הִתְגַּלּוּ, שָׂמַחְתִּי, וְאָמַרְתִּי שֶׁאַשְׁרֵי חֶלְקִי שֶׁהָיִיתִי בָּזֶה. וְעוֹד, שֶׁדְּבָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁלְּמַעְלָה הִתְגַּלּוּ כָּאן עַל יְדֵי מַר.

לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר וְכוּ׳, בֹּא וּרְאֵה, חָכְמַת מִצְרַיִם, שֶׁכָּל מַה שֶּׁעָשׂוּ – לְסוֹד הַחָכְמָה שֶׁלְּמַעְלָה הֵם עָשׂוּ. וּפַרְעֹה הָיָה יוֹתֵר

עֲבָדוּ. וּפַרְעֹה חַכִּים הֲוָה יַתִּיר, דְּהָא לָא מוֹקְמֵי מַלְכָּא בְּמִצְרַיִם אִי לָא יְהֵא חַכִּים מִכֻּלְּהוּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב וַיִּקַּח, אִיהוּ נְטֵיל כּוּלָּא בְּחָכְמָה, נְטֵיל עִיטָא דְּחָכְמְתָא לְגַבֵּיהּ. אָמַר, עַמָּא דָא שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף אִינּוּן, עָאל לְאִידְרוֹי, וַהֲפַךְ בְּכָל זִינֵי חֲרָשִׁין דִּילֵיהּ, וַעֲבַד פְּגִימִין פְּסִיסִין, (נ"א פספסין) וַחֲרַשׁ חֲרָשִׁין, וּנְטֵיל שִׁית מְאָה רֶכֶב בְּרִירָן. בָּחוּר: בְּרִירָן בַּחֲרָשִׁין, טְעוּנִין בְּכָל זִינֵי קִסְמִין וַחֲרָשִׁין כְּרָזָא דִלְעֵילָא, דְּהַהוּא מְמַנָּא דְּאִתְמַנָּא עֲלַיְיהוּ.

וַהֲוָה נְטֵיל טָעִין בְּקִסְמִין וַחֲרָשִׁין, שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר, דְּהֲווּ בְּרִירָן לְקִבְלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. וְכֹל רֶכֶב מִצְרַיִם, כָּל חַד וְחַד טָעִין בְּחַרְשׁוֹי וְקוֹסְמוֹי. לָא הֲווֹ חַכִּימִין בְּמִצְרַיִם, דְּלָא טָעִין טְעוּנִין דְּקִסְמִין וַחֲרָשִׁין.

לשון הקודש

חָכָם, שֶׁהֲרֵי אֵין מַעֲמִידִים מֶלֶךְ בְּמִצְרַיִם, אִם לֹא יִהְיֶה הֶחָכָם מִכֻּלָּם.

וְעַל זֶה כָּתוּב וַיִּקַּח, הוּא נָטַל הַכֹּל בְּחָכְמָה, נָטַל עֵצָה שֶׁל חָכְמָה אֵלָיו. אָמַר, הָעָם הַזֶּה הֵם שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף. נִכְנַס לְחַדְרוֹ, וְהָפַךְ בְּכָל מִינֵי כְּשָׁפִים שֶׁלּוֹ, וְעָשָׂה פְּגִימוֹת וּפִסִּים, וְכִשֵּׁף כְּשָׁפִים, וְנָטַל שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב נִבְחָרִים. בָּחוּר – נִבְחָרִים בִּכְשָׁפִים טְעוּנִים בְּכָל מִינֵי קְסָמִים וּכְשָׁפִים בַּסּוֹד שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁל אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה שֶׁהִתְמַנָּה עֲלֵיהֶם.

וְהָיָה נוֹסֵעַ טָעוּן בִּקְסָמִים וּכְשָׁפִים, שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר, שֶׁהָיוּ נִבְחָרִים כְּנֶגְדָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְכֹל רֶכֶב מִצְרַיִם – כָּל אֶחָד וְאֶחָד טָעוּן בִּכְשָׁפָיו וּקְסָמָיו. לֹא הָיוּ חֲכָמִים בְּמִצְרַיִם שֶׁלֹּא טְעוּנִים בְּמִטְעָנִים שֶׁל קְסָמִים וּכְשָׁפִים.

וְשָׁלִשׁ עַל כֻּלּוֹ, מַאי וְשָׁלִישִׁים. אֶלָּא זִינִין דַּחֲרָשִׁין לֵיהּ גְּלִיפָן בִּתְלַת תְּלַת. וּשְׁמָהָן דִּמְסָאֲבוּ הֲווֹ בְּאַתְוָון דִּתְלַת תְּלַת. כֻּלְּהוּ גְּלִיפֵי בִּקְסִירִין מְזַיְּינָן, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, לְמֶהֱוֵי לֵיהּ זִיוּנִין קַסִּירִין לְגַבַּיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל.

עַל כַּלָּה כְּתִיב, דְּהָא עִיטָא נָטַל עַל כַּלָּה, וּבְגִין לְשֵׁיצָאָה לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. וְכֻלְּהוּ הֲווֹ זִינֵי מַשְׁרְיָין עַל כַּלָּה, דַּהֲוַת נָטְלָא קַמַּיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל.

מִיָּד (שם פסוק ח) וַיְחַזֵּק ה' אֶת לֵב פַּרְעֹה וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה. מִיָּד רָמָה לָא כְתִיב, אֶלָּא בְּיָד רָמָה. אִיהִי יָד דִּכְתִיב בֵּיהּ (שם לא), וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה, הַהִיא יָד הַגְּדוֹלָה אִיהִי יָד רָמָה.

לשון הקודש

וְשָׁלִשׁ עַל כֻּלּוֹ – מַה זֶּה וְשָׁלִשׁ? אֶלָּא מִינֵי כְשָׁפִים לוֹ חֲקוּקִים בְּשָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ. וְשֵׁמוֹת שֶׁל טֻמְאָה הָיוּ בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁל שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ. כֻּלָּם חֲקוּקִים בִּקְשָׁרִים מְזֻיָּנִים, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, לִהְיוֹת לוֹ כְּלֵי זַיִן קְשׁוּרִים לְיִשְׂרָאֵל.

עַל הַכַּלָּה כָּתוּב, שֶׁהֲרֵי עֵצָה נָטַל עַל כַּלָּה, וּכְדֵי לְהַשְׁמִיד אֶת יִשְׂרָאֵל. וְכֻלָּם הָיוּ מִינֵי מַחֲנוֹת עַל כַּלָּה, שֶׁהָיְתָה נוֹסַעַת לִפְנֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

מִיָּד – (שמות יד) וַיְחַזֵּק ה' אֶת לֵב פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּרְדֹּף אַחַר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֹצְאִים בְּיָד רָמָה. מִיָּד רָמָה לֹא כָתוּב, אֶלָּא בְּיָד רָמָה. הִיא הַיָּד שֶׁכָּתוּב בָּהּ (שם) וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה. אוֹתָהּ הַיָּד הַגְּדוֹלָה הִיא יָד רָמָה.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, חָקִיק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַאי יָד, כָּל דְּיוֹקְנִין, וְכָל חַיָּילִין וְתוֹקְפִין דְּמִצְרָאֵי, כְּגַוְונָא דְּאִינוּן חַרְשִׁין וְקַסְמִין דַּעֲבָדוּ, בְּשַׁעֲתָא דְּהֲווּ אַתְיָין בַּחַרְשָׁא דָא. הַהִיא יַד, הֲוָה חָקִיק בֵּיהּ לְקָבְלֵיהּ דְּהַהוּא חַרְשָׁאֵי, וְאִתַּבְּרַת קַמֵּיהּ דְּהַהוּא דְּיוֹקְנָא דַּהֲוָה חָקִיק בְּהַהוּא יָד. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם טו ו) יְמִינְךָ יי' נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ יי' תִּרְעַץ אוֹיֵב. וּבְגִין הַאי דִּמִיתִיךְ, דְּיוֹקְנִין וְצִיּוּרִין חֲקִיקְנָא בִּיךְ, כְּגַוְונָא דְּסוּסְוָותָא דְּפַרְעֹה. עַד הָכָא.

אֲבָל בְּקִישׁוּרָא דְּמִלִּין, לָא אִתְקַשְּׁרוּ. דְּאִי הָכִי, מַאי הַאי לְגַבֵּי קְרָא דִלְעֵילָא, וּבְרָזָא דִּרְחִימוּ וְחֶדְוָה דְתֶשְׁבַּחְתָּא דָא. מַאי בָּעָאן הָכָא רְתִיכִין דְּפַרְעֹה. וּמַאי קָא אָתֵיב לְגַבָּהּ.

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה חָקַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּיָּד הַזוֹ כָּל הַדְּיוֹקְנָאוֹת וְכָל הַצְּבָאוֹת וְהַחֲזָקִים שֶׁל הַמִּצְרִים, כְּמוֹ שֶׁאוֹתָם הַכְּשָׁפִים וְהַקְּסָמִים שֶׁעָשׂוּ, בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ בָּאִים בַּכִּשּׁוּף הַזֶּה. אוֹתָהּ הַיָּד הָיָה חָקוּק בָּהּ כְּנֶגֶד אוֹתָם הַמְכַשְּׁפִים, וְנִשְׁבְּרָה לִפְנֵי אוֹתוֹ הַדְּיוֹקָן שֶׁהָיָה חָקוּק בְּאוֹתָהּ הַיָּד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם טו) יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב. וּמִשּׁוּם זֶה דִּמִיתִיךָ, דְּיוֹקְנָאוֹת וְצִיּוּרִים חָקַקְתִּי בָּךְ, כְּמוֹ הַסּוּסִים שֶׁל פַּרְעֹה. עַד כָּאן.

אֲבָל בְּקֶשֶׁר הַדְּבָרִים לֹא נִקְשְׁרוּ. שֶׁאִם כָּךְ, מַה זֶּה לְגַבֵּי הַפָּסוּק שֶׁלְּמַעְלָה, וּבַסּוֹד שֶׁל אַהֲבָה וְשִׂמְחָה שֶׁל הַתִּשְׁבַּחַת הַזוֹ? מָה רוֹצִים כָּאן מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה, וּמַה הוּא הֵשִׁיב לָהּ?

אֶלָּא וַדַּאי כּוּלָּא בְּקִישׁוּרָא דְּרָזָא חָדָא אִיהוּ. לְסוּסָתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה. אַהֲדַרְנָא לְמִלָּה קַדְמָאָה. דְּכַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַנִּי לָהּ עַל כָּל אִינּוּן אוּכְלֵסִין וּמַשִּׁירְיָין דִּלְתַתָּא לְמֶהֱוֵי רֵישָׁא דִּלְהוֹן. מֵהַהוּא זִמְנָא אִיהִי מְשַׁבַּחַת תָּדִיר, וְלָא שְׁכִיכַת, וְכָל אוּכְלוּסִין דִּילָהּ מְשַׁבְּחָן תָּדִיר, וְלָא שְׁכִיכוּ לְעָלְמִין.

וְתוּשְׁבַּחְתָּא דִּרְחִימוּ דָא, הֲוֵי שִׁירוּתָא, כַּד נָפְקַת מִמִּצְרַיִם, וְכָל אוּכְלוּסִין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא הֲווֹ קַמָּהּ, וּכְדֵין שִׁרְיָאַת רְחִימוּ דְּתוּשְׁבַּחְתָּא לְגַבֵּי עֵילָא. וְסוּסָוָון דְּפַרְעֹה וּרְתִיכוֹי הֲווֹ נָטְלָן אֲבַתְרַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, אִיהִי שִׁרְיָאַת בְּתוּשְׁבַּחְתָּא דִּרְחִימוּ לְגַבֵּי עֵילָא.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא בָּעֵי בְּתוּשְׁבַּחְתָּא בְּהַהוּא

לשון הקודש

אֶלָּא וַדַּאי שֶׁהַכֹּל בְּקֶשֶׁר שֶׁל סוֹד אֶחָד הוּא, לְסֻסָּתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה. חָזַרְנוּ לַדָּבָר הָרִאשׁוֹן. שֶׁכַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִנָּה אוֹתָם עַל כָּל אוֹתָם הָאוּכְלוּסִים וְהַמַּחֲנוֹת שֶׁלְּמַטָּה לִהְיוֹת הָרֹאשׁ שֶׁלָּהֶם, מֵאוֹתוֹ הַזְּמַן הִיא מְשַׁבַּחַת תָּמִיד, וְלֹא שׁוֹכֶבֶת, וְכָל אוּכְלוּסֶיהָ מְשַׁבְּחִים תָּמִיד, וְלֹא שׁוֹכְבִים לְעוֹלָמִים.

וְהַתְּשְׁבַּחַת שֶׁל הָאַהֲבָה הַזּוֹ הָיְתָה הָרִאשׁוֹנִית, כְּשֶׁיָּצְאָה מִמִּצְרַיִם, וְכָל הָאוּכְלוּסִים שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה הָיוּ לְפָנֶיהָ, וְאָז הִתְחִילָה אַהֲבַת הַתְּשְׁבַּחַת לְמַעְלָה. וְסוּסֵי פַּרְעֹה וּמַרְכְּבוֹתָיו הָיוּ נוֹסְעִים אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל, הִיא הִתְחִילָה בַּתְּשְׁבָּחוֹת שֶׁל אַהֲבָה אֶל מַעְלָה.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא רָצָה בַּתְּשְׁבָּחוֹת

זִמְנָא, כְּמָא דְתָנִינָן דִּכְתִיב (שם יד כ) וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה. וְאִיהוּ אִשְׁתִּיק לָהּ מִגּוֹ תּוּשְׁבַּחְתָּא דִּרְחִימוּ דְשָׁרֵיאַת.

פּוּק חֲזֵי, כַּלָּה דְקַיְימָא בִּרְחִימוּ לְמֶחֱמֵי לְבַעֲלָהּ, כַּד חָמַאת לֵיהּ, אִתְעָרַת רְחִימוּ לְגַבֵּיהּ, וְשָׁרֵיאַת לְשַׁבְּחָא לְגַבֵּיהּ. וְאִי אִיהוּ לָא בָעֵי בְּתוּשְׁבַּחְתָּא, מְשַׁתְּקָה בִּשְׁתִיקוּ מֵאִתְעָרוּתָא דִּרְחִימוּ דְשָׁרֵיאַת. אֵיךְ שָׁכֵיךְ לִבָּהּ וּרְעוּתָהּ.

כֵּיוָן דְּטָבְעֵי כָּל אִינּוּן סוּסָוָון וּרְתִיכִין דְּפַרְעֹה בְּיַמָּא, וְחָמוֹ יִשְׂרָאֵל כָּל אִינּוּן גְּבוּרָאן וְנִיסִין דַּעֲבַד לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שַׁבְּחוּ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא תּוּשְׁבַּחְתָּא בְּגִינָהּ, וְקַבֵּיל לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (שם טו א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי (דף פח ע"א) יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיְיָ'. לְבָתַר כַּד

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ (שמות יד) וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה. וְהוּא הִשְׁתִּיק אוֹתָהּ מִתּוֹךְ תִּשְׁבְּחוֹת הָאַהֲבָה שֶׁהִתְחִילָה.

צא וּרְאֵה, כַּלָּה שֶׁעוֹמֶדֶת בְּאַהֲבָה לִרְאוֹת בַּעְלָהּ, כְּשֶׁרוֹאָה אוֹתוֹ, מִתְעוֹרֶרֶת אַהֲבָה אֵלָיו, וּמַתְחִילָה לְשַׁבֵּחַ לוֹ. וְאִם הוּא לֹא רוֹצֶה בַּתִּשְׁבָּחוֹת, מַשְׁתִּיקָה בִּשְׁתִיקָה מֵהִתְעוֹרְרוּת הָאַהֲבָה שֶׁהִתְחִילָה. אֵיךְ שׁוֹכֵךְ לִבָּהּ וּרְצוֹנָהּ?

כֵּיוָן שֶׁטָּבְעוּ כָּל אוֹתָם הַסּוּסִים וְהַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁל פַּרְעֹה בַּיָּם, וְרָאוּ יִשְׂרָאֵל כָּל אוֹתָם גְּבוּרוֹת וְנִסִּים שֶׁעָשָׂה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שִׁבְּחוּ יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ תִּשְׁבַּחַת בִּשְׁבִילָהּ. וְקִבֵּל אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (שמות טו) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה'. אַחַר כָּךְ כְּשֶׁחָזְרָה הַבְּאֵר, שִׁבְּחוּ יִשְׂרָאֵל

אַהֲדַר בֵּירָא, שַׁבְּחוּ יִשְׂרָאֵל תּוּשְׁבַּחְתָּא בְּגִינָהּ. דִּכְתִיב, אָז יָשִׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת. אֲתָא יְהוֹשֻׁעַ וְשַׁבַּח תּוּשְׁבַּחְתָּא בְּגִינָהּ. אֲתוֹ דְּבוֹרָה וּבָרָק וְשַׁבַּחוּ תּוּשְׁבַּחְתָּא בְּגִינָהּ.

כֵּיוָן דְּבָנָה שְׁלֹמֹה בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְעָלְמִין הֲוֹוּ כֻּלְּהוּ בְּשִׁיקוֹלָא חָדָא, כְּדֵין אִיהִי אִתְעָרַת רְחִימוּ וְתוּשְׁבַּחְתָּא עִילָּאָה, וַאֲמָרַת מִילִין עִילָּאִין אִילֵּין דְּתוּשְׁבַּחְתָּא וּרְחִימוּ לְגַבֵּיהּ.

כְּדֵין אִיהוּ, מִגּוֹ רְחִימוּ וְתִיאוּבְתָּא דְּכַלָּה, בָּעָא לְאַדְכּוּרֵי לָהּ הַהוּא שְׁתִיקוּ דַּעֲבַד לָהּ לְמִשְׁתַּק, וְלָא בָעָא בְּתוּשְׁבַּחְתָּא, פָּתַח וְאָמַר, לְסֶסָתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה, כַּד אִינּוּן סוּסָוָן וּרְתִיכִין דְּפַרְעֹה הֲוֹוּ אַתְיָין וְרָדְפִין אֲבַתְרַיְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּמִיתִיךְ רַעְיָתִי, אַשְׁתֵּיקִית לָךְ בְּאִשְׁתּוֹקָא. דְּמִיתִיךְ:

לשון הקודש

תִּשְׁבַּחַת בִּשְׁבִילָהּ, שֶׁכָּתוּב אָז יָשִׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת. בָּא יְהוֹשֻׁעַ וְשִׁבַּח תִּשְׁבַּחַת בִּשְׁבִילָהּ. בָּאוּ דְבוֹרָה וּבָרָק וְשִׁבְּחוּ תִּשְׁבַּחַת בִּשְׁבִילָהּ.

כֵּיוָן שֶׁבָּנָה שְׁלֹמֹה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְכָל הָעוֹלָמוֹת הָיוּ בְּמִשְׁקָל אֶחָד, אָז הִיא עוֹרְרָה אַהֲבָה וְתִשְׁבַּחַת עֶלְיוֹנָה, וְאָמְרָה דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים אֵלּוּ שֶׁל תִּשְׁבַּחַת וְאַהֲבָה אֵלָיו.

אָז הוּא, מִתּוֹךְ אַהֲבָה וּתְשׁוּקַת הַכַּלָּה, רָצָה לְהַזְכִּיר לָהּ אוֹתָהּ שְׁתִיקָה שֶׁעָשָׂה לָהּ לִשְׁתֹּק, וְלֹא רָצָה בַּתִּשְׁבַּחַת. פָּתַח וְאָמַר, (שיר א) לְסֶסָתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה. כְּשֶׁאוֹתָם הַסּוּסִים וְהַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁל פַּרְעֹה הָיוּ בָּאִים וְרוֹדְפִים אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל – דְּמִיתִיךְ רַעְיָתִי, הִשְׁתַּקְתִּי אוֹתָךְ

כְּמָא דְּאִתְּמַר, (ויקרא י ג) וַיִּדֹּם אַהֲרֹן. (יהושע י ב) שֶׁמֶשׁ בְּגִבְעוֹן דּוֹם.

וְעִם כָּל דָּא, הָכִי אִצְטְרִיךְ, דְּהָא בְּהַהוּא זִמְנָא עַד כְּעָן, בְּנִין וְאָכְלוּסִין דְּאַרְעָא, וְכָל תִּיקוּנִין דִּילָךְ, לָא הֲווֹ שְׁלֵמִין כִּדְקָא יָאוֹת, וְאַתְּ לָא הֲוִית מִתְעַטְּרָא בְּהוּ כִּדְקָא יָאוֹת בְּתִיקוּנַיְךָ.

אֲבָל הַשְׁתָּא נָאוּ לְחָיַיְךָ בַּתּוֹרִים, כַּמָּא יָאִין כָּל תִּיקוּנִין דִּילָךְ, וְכַמָּה שַׁפִּירִין אִינוּן בַּתּוֹרִים, דִּכְבָר קַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְאִתְעַטְּרַת בְּהוּ. מַה דְּלָא הֲוִית מִקַּדְמַת דְּנָא.

וּבְגִין כָּךְ דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי, וְלָא בָעֵינָא בְּתוּשְׁבַּחְתִּיךְ, וְאִתְעָרוֹ דִּרְחִימוּ דִּילָךְ, בְּגִין דְּאַתְּ עֵרוֹם וְעֶרְיָה, וְלָא הֲוִית מִתְתַּקְּנָא בְּתִיקוּנִין. וְהַשְׁתָּא כַּמָּא יָאַיָּן תִּיקוּנִין דִּילָךְ, וּרְעוּתָא דִּילִי כָּךְ,

לשון הקודש

בְּהַשְׁתָּקָה. דִּמִּיתִיךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּדֹּם אַהֲרֹן. שֶׁמֶשׁ בְּגִבְעוֹן דּוֹם.

וְעִם כָּל זֶה כָּךְ צָרִיךְ, שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתוֹ זְמַן עַד עַתָּה, הַבָּנִים וְהָאוּכְלוּסִים שֶׁבָּאָרֶץ וְכָל הַתִּקּוּנִים שֶׁלָּךְ לֹא הָיוּ שְׁלֵמִים כָּרָאוּי, וְאַתְּ לֹא הָיִית מִתְעַטֶּרֶת בָּהֶם כָּרָאוּי בְּתִקּוּנַיִךְ.

אֲבָל עַכְשָׁו נָאוּ לְחָיַיִךְ בַּתּוֹרִים, כַּמָּה נָאִים כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁלָּךְ, וְכַמָּה יָפִים הֵם בַּתּוֹרִים, שֶׁכְּבָר קִבְּלוּ תּוֹרָה, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְהִתְעַטְּרָה בָהֶם מַה שֶּׁלֹּא הָיִית מִקֹּדֶם לָכֵן.

וּמִשּׁוּם כָּךְ דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי, וְלֹא רָצִיתִי בְּתִשְׁבְּחוֹתַיִךְ וְהִתְעוֹרְרוּת אַהֲבָתֵךְ, מִשּׁוּם שֶׁאַתְּ עֵרוֹם וְעֶרְיָה, וְלֹא הָיִית מִתְקֶנֶת בְּתִקּוּנִים. וְכָעֵת כַּמָּה נָאִים

וּבְמִילֵי תּוּשְׁבַּחְתֵּיךְ. צַוָּארֵךְ, הָא אִית לָךְ בֵּי מַקְדְּשָׁא בְּאַרְעָא, בְּגַוְונָא דְּכֻלְּהוּ צִיּוּרִין עִילָּאִין וְכַמָּה צַדִּיקִים וַחֲסִידִים עָאלִין בְּגַוֵּיהּ.

וְהַשְׁתָּא דְּאַתְּ מִתְעַטְּרָא בְּתִיקוּנֵיךְ, וּבִשְׁלִימוּ דִּלְהוֹן, הָא כָּל מְקוֹרִין עִילָּאִין, וְכָל דַּרְגִּין וְשַׁיְיפִין הָא אִינוּן לְגַבָּךְ, לְקַבְּלָא לָךְ, וּלְאַתְקָנָא לָךְ בְּתִיקוּנִין עִילָּאִין.

וְעַל דָּא תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ, נַעֲשֶׂה וַדַּאי, אֶעֱשֶׂה לָא כְּתִיב, אֶלָּא נַעֲשֶׂה, מֵרֵישָׁא דִּנְקוּדָה עִילָּאָה, עַד יְסוֹדָא תַּתָּאָה, נְתַקֵּן לָךְ, וְנַעֲבִיד לָךְ מִסִּטְרָא דְּזָהָב, דְּתַמָּן אִתְעָרוּ דִּרְחִימוּ. עִם נְקוּדוֹת הַכֶּסֶף, מִסִּטְרָא דְּיָמִינָא.

לְאַחֲזָאָה, דְּהָא אִתְעָרוּ דִּלְעֵילָא, לָא אִתְעַר וְלָא אִתְתַּקַּן לְגַבָּהּ, אֶלָּא כַּד אִתְתַּקְּנָא

לשון הקודש

הַתִּקּוּנִים שֶׁלָּךְ, וּרְצוֹנִי בָּךְ, וּבְדִבְרֵי תִּשְׁבַּחְתֵּךְ. צַוָּארֵךְ – הֲרֵי יֵשׁ לָךְ בֵּית מִקְדָּשׁ בָּאָרֶץ, בַּגָּוֶן שֶׁל כָּל הַצִּיּוּרִים הָעֶלְיוֹנִים, וְכַמָּה צַדִּיקִים וַחֲסִידִים נִכְנָסִים לְתוֹכוֹ.

וְעַכְשָׁו שֶׁאַתְּ מִתְעַטֶּרֶת בְּתִקּוּנַיִךְ וּבִשְׁלֵמוּת שֶׁלָּהֶם, הֲרֵי כָּל הַמְּקוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְכָל הַדַּרָגוֹת וְהָאֵיבָרִים הֲרֵי הֵם אֵלַיִךְ, לְקַבְּלֵךְ, וּלְתַקֵּן אוֹתָךְ בְּתִקּוּנִים עֶלְיוֹנִים.

וְעַל זֶה (שיר א) תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ. נַעֲשֶׂה וַדַּאי. לֹא כָתוּב אֶעֱשֶׂה, אֶלָּא נַעֲשֶׂה, מֵרֹאשׁ הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה עַד הַיְסוֹד הַתַּחְתּוֹן נְתַקֵּן אוֹתָךְ, וְנַעֲשֶׂה לָךְ מִן הַצַּד שֶׁל זָהָב, שֶׁשָּׁם הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל אַהֲבָה.

עִם נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף – מִצַּד הַיָּמִין.

לְהַרְאוֹת, שֶׁהֲרֵי הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל מַעְלָה אֵין מִתְעוֹרֶרֶת וְאֵין מִתְתַּקֶּנֶת אֵלֶיהָ, אֶלָּא

אִיהוּ בְּקַדְמִיתָא בְּתִיקּוּנֵי דְּהַאי עָלְמָא. כֵּיוָן דְּתִיקּוּנִין דְּהַאי עָלְמָא אִתְתַּקְּנוּ בָּהּ כִּדְקָא יָאוֹת, כְּדֵין תִּיקּוּנֵי דִּלְעֵילָא מִתְתַּקְּנֵי בָּהּ, וְיַהֲבֵי לָהּ תּוֹרֵי זָהָב עִם נְקוּדוֹת הַכֶּסֶף. תּוֹרֵי, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (אסתר ב טו) תּוֹר אֶסְתֵּר בַּת אֲבִיחַיִל.

וְעַל דָּא, כַּד רָדְפִין סוּסָוָן דְּרִכְבֵי פַּרְעֹה, דִּמְיתִיךְ, דְּלָא תְשַׁבַּח וְלָא תִתְעָר רְחִימוּ לְגַבָּאי. בְּגִין דְּתִיקּוּנִין דִּילָךְ לְתַתָּא לָא הַוְיָין. וְהַשְׁתָּא יָאוֹת הוּא, דְּהָא נָאוּ לְחָיַיךְ בַּתּוֹרִים וגו', וַדַּאי תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ וגו', וְנִתְתַּקֵּן לָךְ כִּדְקָא יָאוֹת. וְכָל חַד וְחַד כְּפוּם אוֹרְחוֹי, וּמִלִּין הָכִי מִתְקַשְּׁרָן.

לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה וגו', כְּתִיב (שמות יג כא) וַה' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן וגו'.

לשון הקודש

כְּשֶׁהוּא מִתְתַּקֵּן בָּרִאשׁוֹנָה בְּתִקּוּנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. כֵּיוָן שֶׁנִּתְתַּקְּנוּ בָּהּ תִּקּוּנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה כָּרָאוּי, אֲזַי הַתִּקּוּנִים שֶׁלְּמַעְלָה מִתְתַּקְּנִים בָּהּ, וְנוֹתְנִים לָהּ תּוֹרֵי זָהָב עִם נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף. תּוֹרֵי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (אסתר ב) תּוֹר אֶסְתֵּר בַּת אֲבִיחַיִל.

וְעַל זֶה, כְּשֶׁרוֹדְפִים הַסּוּסִים שֶׁל רִכְבֵי פַּרְעֹה – דִּמְיתִיךְ, שֶׁלֹּא תְשַׁבַּח וְלֹא תָעִיר אַהֲבָה אֵלַי, מִשּׁוּם הַתִּקּוּנִים שֶׁלָּךְ שֶׁלְּמַטָּה אֵינָם. וְכָעֵת נָאָה הוּא, שֶׁהֲרֵי נָאוּ לְחָיַיךְ בַּתּוֹרִים וְגוֹ', וַדַּאי תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ וְגוֹ', וּנְתַקֵּן אוֹתָךְ כָּרָאוּי, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי דַּרְכּוֹ, וְהַדְּבָרִים הַלָּלוּ נִקְשָׁרִים.

לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה וְגוֹ' (שיר א). כָּתוּב (שמות יג) וַה' הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן

בְּשַׁעֲתָא דַּאֲפִיק לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לָא הֲווֹ בָּעָאן לְמֵיזַל בְּמַדְבְּרָא בְּאוֹרַח נְגִיבוּ. דְּהֲווּ רְגִילִין בְּמִצְרַיִם, דְּהַוְיָא כְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (בראשית יג י) כְּגַן ה' כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. דְּהֲווּ אָזְלִין בַּאֲתַר נְגִיבוּ בְּאוֹרְחָא, בְּחוּרְבָּא בְּלָא יִישׁוּבָא.

מָה עֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שָׁדַר קָדָמַיְיהוּ שְׁכִינְתָּא, דַּהֲוַת אָזְלַת בְּכָל גְּוָונִין דְּזַהֲרָא, בְּכָל גְּוָונִין דְּתֵיאוּבְתָּא, וַהֲווּ רְהִיטֵי אֲבַתְרָהּ לְמֶחֱמֵי בְּתֵיאוּבְתָּא. וּבְגִין כָּךְ הֲווּ רְהִיטִין אֲבַתְרָהּ, וְאָזְלֵי, וְלָא הֲווּ מִתְעַכְּבֵי. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לוֹן הָכִי, כִּי הֵיכֵי דְּלָא יִתְעַכֵּב קִדּוּשָׁא דִּשְׁמָא עַל יַמָּא, דְּאִיהוּ (נ"א בְּגִין דְּלָא יִתְעַכַּב יַקִּירוּ דִּשְׁמֵיהּ בְּעָלְמָא אִיהוּ) הֲוָה בָּעֵי לְאִתְיַקְּרָא בְּגוֹ כָּל עַמְּמִין דְּאַרְעָא.

לשון הקודש

וגו'. בְּשָׁעָה שֶׁהוֹצִיא אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לֹא הָיוּ רוֹצִים לָלֶכֶת בַּמִּדְבָּר בְּדֶרֶךְ יְבֵשָׁה, שֶׁהָיוּ רְגִילִים בְּמִצְרַיִם שֶׁהָיְתָה כְּמוֹ גַּן עֵדֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כְּגַן ה' כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים בְּמָקוֹם יָבֵשׁ בַּדֶּרֶךְ, בְּחֹרֶב בְּלִי יִשּׁוּב.

מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? שָׁלַח לִפְנֵיהֶם שְׁכִינָה, שֶׁהָיְתָה הוֹלֶכֶת בְּכָל הַגְּוָנִים שֶׁל זֹהַר, בְּכָל הַגְּוָנִים שֶׁל תְּשׁוּקָה, וְהָיוּ רָצִים אַחֲרֶיהָ לִרְאוֹת בַּתְּשׁוּקָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ הָיוּ רָצִים אַחֲרֶיהָ, וְהוֹלְכִים, וְלֹא הָיוּ מִתְעַכְּבִים. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה לָהֶם כָּךְ, כָּךְ שֶׁלֹּא יִתְעַכֵּב קִדּוּשׁ הַשֵּׁם עַל הַיָּם, שֶׁהוּא (כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעַכֵּב כְּבוֹד שְׁמוֹ בָּעוֹלָם הוּא) הָיָה רוֹצֶה לְהִתְכַּבֵּד בְּתוֹךְ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ.

כְּגַוְונָא דְּאִלֵּין אָזְלִין בִּבְהִילוּ, אוֹף הָכִי עֲבַד פַּרְעֹה בִּרְתִיכוּי וְסוּסָוָון דִּילֵיהּ, בְּגִין לְמִרְדַּף בִּבְהִילוּ, דְּלָא יִתְעַכְּבוּן רְתִיכוּי בְּאוֹרְחָא. מָה עֲבַד. נָטַל סוּסָוָון נוּקְבֵי וְסוּסָוָון דְּכוּרֵי, וְשַׁוֵּי נוּקְבֵי לְקַמַּיְיהוּ וּדְכוּרֵי מֵאֲחוֹרָא, דְּכוּרֵי הֲווֹ רָהֲטֵי בָּתַר נוּקְבֵי, וְנוּקְבֵי הֲווֹ רָהֲטֵי מִקַּמֵּי דְכוּרֵי, וְאִלֵּין הֲווֹ רָהֲטֵי בִּבְהִילוּ. וְדָא עֲבַד פַּרְעֹה בְּחָכְמְתָא, לְמִרְדַּף בִּבְהִילוּ אֲבַתְרַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל.

כֵּיוָן דְּאַדְבֵּיק לוֹן, וּבְעָא לַאֲגָחָא קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל, נָטַל נוּקְבֵי וְחָגַר לוֹן לַאֲחוֹרָא, וּדְכוּרֵי לְקַמַּיְיהוּ, בְּגִין לְיַאֲשָׁא רְתִיכוּי. כָּךְ בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, וַה' הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם, וּלְבָתַר כְּתִיב, (שמות יד יט) וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם. וַיִּסַּע, בְּגִין דְּיִתְיָאֲשׁוּן יִשְׂרָאֵל, וִיהוֹן

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁאֵלֶּה הָלְכוּ בְּחִפָּזוֹן, אַף כָּךְ עָשָׂה פַּרְעֹה בַּמֶּרְכָּבוֹת וְהַסּוּסִים שֶׁלּוֹ, כְּדֵי לִרְדֹּף בְּחִפָּזוֹן, שֶׁלֹּא יִתְעַכְּבוּ מַרְכְּבוֹתָיו בַּדֶּרֶךְ. מָה עָשָׂה? נָטַל סוּסוֹת נְקֵבוֹת וְסוּסִים זְכָרִים, וְשָׂם הַנְּקֵבוֹת לִפְנֵיהֶם וְהַזְּכָרִים מֵאָחוֹר. הַזְּכָרִים הָיוּ רָצִים אַחַר הַנְּקֵבוֹת, וְהַנְּקֵבוֹת הָיוּ רָצוֹת מִלִּפְנֵי הַזְּכָרִים, וְאֵלּוּ וָאֵלּוּ הָיוּ רָצִים בְּחִפָּזָה, וְזֶה פַּרְעֹה עָשָׂה בְּחָכְמָה, לִרְדֹּף בְּחִפָּזוֹן אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל.

כֵּיוָן שֶׁהִשִּׂיג אוֹתָם, וְרָצָה לַעֲרֹךְ קְרָב עִם יִשְׂרָאֵל, נָטַל הַנְּקֵבוֹת וְחָגַר אוֹתָן לְאָחוֹר, וְהַזְּכָרִים לִפְנֵיהֶם, כְּדֵי לְזָרֵז אֶת מַרְכְּבוֹתָיו. כָּךְ בָּרִאשׁוֹנָה כָּתוּב וַה' הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם, וְאַחַר כָּךְ כָּתוּב (שם יד) וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה

נְטִירִין. וְכָל אִינּוּן גִּירִין, וּבְלִסְטְרָאִין, וְאַבְנִין, וְקוֹלְפִּין, דַּהֲווֹ רָמָאן לְגַבַּיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, לָא מָטוּ לוֹן. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (שם יד יג) הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ, וּבְגִין כָּךְ דִּמִיתִיךְ, בְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ.

כֵּיוָן דְּאִינּוּן אוּכְלוּסִין אִתְעֲבָרוּ, וְחָמוּ כָּל אִינּוּן נִסִּין וּגְבוּרָן דַּעֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל יַמָּא, כְּדֵין נָאוּו לְהָיַיךְ בַּתּוֹרִים, אִתְתַּקְּנוּ יִשְׂרָאֵל בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, דִּכְתִיב (שם יד לא) וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ. וְקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְיתָא עַל טוּרָא דְסִינַי, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּכְדֵין אִתְתְּקָנוּ כּוּלָּא, עֵילָּא וְתַתָּא כִּדְקָא יָאוֹת.

נָאוּו לְהָיַיךְ בַּתּוֹרִים, תָּא חֲזֵי, כָּל גְּוָונִין דִּלְגוֹ, וְכָל מַחְשְׁבִין וּרְעוּתִין דְּעָלְמָא דְּאִינּוּן גּוֹ לִבָּא, כּוּלְּהוּ אִתְחֲזוֹן בְּאַנְפִּין. וּבְאַנְפִּין אִשְׁתְּמוֹדְעָא בַּר נָשׁ

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם. וַיִּסַּע, כְּדֵי שֶׁיִּזְדָּרְזוּ יִשְׂרָאֵל וְיִהְיוּ שְׁמוּרִים, וְכָל אוֹתָם חִצִּים וּבַלִּיסְטְרָאוֹת וַאֲבָנִים וּמַקְלוֹת שֶׁהָיוּ זוֹרְקִים עַל יִשְׂרָאֵל, לֹא הִגִּיעוּ אֲלֵיהֶם. וְהַיְנוּ מַה שֶּׁכָּתוּב הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ דִּמִיתִיךְ, בְּאוֹתוֹ גָּוֵן מַמָּשׁ.

כֵּיוָן שֶׁאוֹתָם הָאוּכְלוּסִים עָבְרוּ, וְרָאוּ כָּל אוֹתָם נִסִּים וּגְבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַיָּם, אֲזַי נָאוּו לְהָיַיךְ בַּתּוֹרִים, הִתְתַּקְּנוּ יִשְׂרָאֵל בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, שֶׁכָּתוּב (שם) וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ. וְקִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה עַל הַר סִינַי, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְאָז הַכֹּל הִתְתַּקְּנוּ, מַעְלָה וּמַטָּה כָּרָאוּי.

נָאוּו לְהָיַיךְ בַּתּוֹרִים (שיר א). בֹּא וּרְאֵה, כָּל הַגְּוָונִים שֶׁבִּפְנִים, וְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהָרְצוֹנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהֵם בְּתוֹךְ הַלֵּב,

מַאן אִיהוּ. אִי עוֹבָדוֹי לְטַב, אִי עוֹבָדוֹי לְבִישׁ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה ג ט) הַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנְתָה בָם. וְהַשְׁתָּא דְּתִיקוּנִין דְּכֹלָּא כֻּלְּהוּ כִּדְקָא יָאוֹת, בְּתִיקוּנִין דְּכָשְׁרָאן, בְּתִיקוּנִין דְּעוֹבָדִין טָבִין, מִיָּד נָאוּוּ לְחַיָּיךְ בְּלָא כִיסוּפָא כְּלָל.

וְכָל דָּא הֲוֵי בְּזִמְנָא דְּאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְעָלְמִין כּוּלְּהוֹן בְּחֶדְוָא, עֵילָא וְתַתָּא, וּכְדֵין אִתְתַּקְּנוּ אַנְפִּין כִּדְקָא חָזֵי. אִתְחַבְּרוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין כִּדְקָא חָזֵי.

לְחַיָּיךְ, וְלָא כְתִיב פָּנַיִךְ, בְּגִין דְּכוּלָּא חַד, אֲבָל לְחַיִּים, אִינוּן מִתַּקְּנָן צִפְּצוּפָא וּמִילוּלָא לְאִסְתַּכָּלָא בְּהוּ. וּבְגִין כָּךְ, שִׁירָתָא דָא (דף פח ע"ב) אִתְתַּקְּנָא הַשְׁתָּא, יַתִּיר מִשְּׁאָר זִמְנִין דְּעָלְמָא.

לשון הקודש

כֻּלָּם נִרְאִים בַּפָּנִים. וּבַפָּנִים נוֹדָע מִיהוּ הָאָדָם, אִם מַעֲשָׂיו לְטוֹב וְאִם מַעֲשָׂיו לְרַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנְתָה בָם. וְעַכְשָׁו שֶׁהַתִּקּוּנִים שֶׁל הַכֹּל כֻּלָּם כְּרָאוּי, בְּתִקּוּנִים כְּשֵׁרִים, בְּתִקּוּנִים שֶׁל מַעֲשִׂים טוֹבִים, מִיָּד נָאוּוּ לְחַיָּיךְ, בְּלֹא בּוּשָׁה כְּלָל.

וְכָל זֶה הָיָה בִּזְמַן שֶׁנִּבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְכָל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה, מַעְלָה וּמַטָּה, וְאָז הִתְתַּקְּנוּ הַפָּנִים כָּרָאוּי, הִתְחַבְּרוּ פָּנִים בְּפָנִים כָּרָאוּי.

לְחַיָּיךְ, וְלֹא כָתוּב פָּנַיִךְ, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל אֶחָד, אֲבָל לְחַיִּים, הֵם מִתַּקְּנִים צִפְּצוּף וְדִבּוּר לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַשִּׁירָה הַזּוֹ הִתְתַּקְּנָה עַכְשָׁו יוֹתֵר מִשְּׁאָר הַזְּמַנִּים שֶׁל הָעוֹלָם.

כְּתִיב, (בראשית טו ד) **וְהִנֵּה דְבַר ה' אֵלָיו לֵאמֹר לֹא יִירָשְׁךָ זֶה כִּי אִם אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֵּעֶיךָ הוּא יִירָשֶׁךָ.** וְכִי אַבְרָהָם דַּהֲוָה אָזִיל בִּשְׁלִימוּ לְגַבֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, אֵיךְ לֹא הֶאֱמִין בְּמַאֲמָר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּכַמָּה זִימְנִין דְּאֲמַר לֵיהּ דְּלֶהֱוֵוּן לֵיהּ בְּנִין, דִּכְתִיב (שם ה) **וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה,** (שם יב ז) **לְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת.** וּלְבָתַר אִיהוּ אֲמַר, **וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי.**

שְׁפִיל לְרִישֵׁיהּ דִּקְרָא, מַה כְּתִיב, (שם ב) **וְאָנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי. וּכְתִיב** (שם ג) **הֵן לִי לֹא נָתַתָּה זֶרַע וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי.** אֶלָּא בְּקַדְמִיתָא אַבְרָהָם הֲוָה הֵימִין בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַהֲוָה מִסְתַּכֵּל בְּכוֹכְבַיָּא וּבְהַנֵּי מַזָּלַיָּא, וַהֲוָה חָזֵי דְּלָא יְהֵא לֵיהּ בַּר. בְּגִין דְּעַד כְּעָן לָא הֲוָה דָּבֵיק בִּדְבִיקוּ דְּמָאֲרֵיהּ.

לשון הקודש

כָּתוּב (בראשית טו) **וְהִנֵּה דְבַר ה' אֵלָיו לֵאמֹר לֹא יִירָשְׁךָ זֶה כִּי אִם אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֵּעֶיךָ הוּא יִירָשֶׁךָ.** וְכִי אַבְרָהָם שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בִּשְׁלֵמוּת אֵצֶל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, אֵיךְ לֹא הֶאֱמִין בְּמַאֲמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכַמָּה פְּעָמִים שֶׁאָמַר לוֹ שֶׁיִּהְיוּ לוֹ בָּנִים, שֶׁכָּתוּב (שם ה) **וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה,** (שם יב) **לְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת,** וְאַחַר כָּךְ הוּא אוֹמֵר **וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי?** **הַבֵּט** לְרֹאשׁ הַפָּסוּק, מַה כָּתוּב? (שם) **וְאָנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי. וְכָתוּב** (שם) **הֵן לִי לֹא נָתַתָּה זֶרַע וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי.** אֶלָּא בָּרִאשׁוֹנָה אַבְרָהָם הָיָה מַאֲמִין בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהָיָה מִסְתַּכֵּל בַּכּוֹכָבִים וּבַמַּזָּלוֹת הַלָּלוּ, וְהָיָה רוֹאֶה שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ בֵּן, מִשּׁוּם שֶׁעַד עַתָּה לֹא הָיָה דָּבֵק

כֵּיוָן דִּכְתִיב וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה, **אַפִּיק** לֵיהּ מֵהַהוּא אוֹרַח, וְקָרִיב לֵיהּ לְגַבֵּיהּ לְפוּלְחָנֵיהּ, לְמִנְדַּע אוֹרְחִין אֲחָרְנִין דְּחָכְמְתָא, וְ**אַפִּיק** לֵיהּ מֵהַהוּא טִיּוּרֵי דְּמַזָּלֵי, וַאֲמַר לֵיהּ, **אַבְרָם** אֵינוֹ מוֹלִיד, **אַבְרָהָם** מוֹלִיד. וְדָא (שם יז ה) **וְלֹא** יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם כִּי אַב הֲמוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ.

מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּלֵית בְּכָל אַתְוָון אָת דְּמִתְתַּקְּנָא לְאוֹלָדָא, בַּר אָת ה'. הַאי אָת, אִיהִי מִתְתַּקְּנָא לְמֶעְבַּד פֵּירִין וְאִיבִּין יַתִּיר מִכָּל שְׁאָר אַתְוָון. וּבְגִין כָּךְ אִיהִי פְּתִיחָא מִכָּל סִטְרִין. **וְאִי** תֵּימָא, אָת דָּא לָא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְאַבְרָהָם לְאִתּוֹסְפָא לֵיהּ, דְּהָא לָאו דִּילֵיהּ הוּא, ה' אִיהִי נוּקְבָא בְּכָל אֲתַר, וְתֵינַח לְשָׁרָה לְמֶהֱוֵי אָת דָּא רְשִׁימָא בְּגַוָּוהּ.

לשון הקודש

בַּדִּבְּקוּת שֶׁל רִבּוֹנוֹ.

כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה, הוֹצִיא אוֹתוֹ מִן אוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ, וְקֵרְבוֹ אֵלָיו לַעֲבוֹדָתוֹ, לָדַעַת דְּרָכִים אֲחֵרוֹת שֶׁל חָכְמָה, וְהוֹצִיאוֹ מֵאוֹתָם הַנְּחוּשִׁים שֶׁל הַמַּזָּלוֹת, וְאָמַר לוֹ: אַבְרָם אֵינוֹ מוֹלִיד, אַבְרָהָם מוֹלִיד. וְזֶה וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם כִּי אַב הֲמוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאֵין בְּכָל הָאוֹתִיּוֹת אוֹת שֶׁמִּתְקֶנֶת לְהוֹלִיד, פְּרָט לָאוֹת ה'. הָאוֹת הַזּוֹ הִיא מִתְקֶנֶת לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת וְתוֹלְדוֹת יוֹתֵר מִכָּל שְׁאָר הָאוֹתִיּוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ הִיא פְּתוּחָה מִכָּל הַצְּדָדִים. **וְאִם** תֹּאמַר, הָאוֹת הַזּוֹ לֹא צָרִיךְ לוֹ לְאַבְרָהָם לְהִתּוֹסֵף לוֹ, שֶׁהֲרֵי אֵינָהּ שֶׁלּוֹ

אֶלָּא תְּרֵי הֲהִי"ן אִינּוּן, חַד עִילָּאָה, וְחַד תַּתָּאָה. חַד עַלְמָא דִּדְכוּרָא, וְחַד עַלְמָא תַּתָּאָה, דְּאִיהוּ עַלְמָא דְּנוּקְבָא. כֵּיוָן דְּאִתּוֹסַף ה' בְּאַבְרָהָם, אוֹר קַדְמָאָה דַּהֲוָה הַאי ה' מִתְעַטֵּף בֵּיהּ, נָפִיק וַעֲבַד אִיבִּין. וְאִתְרְשִׁים אַבְרָהָם בְּהַהוּא דַּרְגָּא עִילָּאָה דִּילֵיהּ, בְּחֵילָא דְּהַאי ה' עִילָּאָה, דְּהָא לֵית חֵילָא וְתוֹקְפָא לְהַהוּא אוֹר קַדְמָאָה, בַּר ה'. וּבְגִין כָּךְ נָטִיל הַהוּא אוֹר קַדְמָאָה, אָת ה' עִמֵּיהּ, וְאִתְיַשֵּׁב בְּדַרְגֵּיהּ, דְּהָא סָלִיק לְמֶהֱוֵי עָבִיד תּוֹלָדִין.

תְּרֵין אַתְוָון רְשִׁימִין הָכָא, דְּאִינּוּן סְלִיקוּ לְעַלְמָא עִילָּאָה, וְאִינּוּן ה"ם. אָת ם' מֵעַלְמָא עִילָּאָה אִיהִי. מַאי בֵּינַיְיהוּ בֵּין אָת ם' וּבֵין אָת ה', דְּהָא תַּרְוַיְיהוּ מֵעַלְמָא עִילָּאָה אִינּוּן.

לשון הקודש

הִיא, ה' הִיא נְקֵבָה בְּכָל מָקוֹם, וְתִהְיֶה נוֹחָה לְשָׁרָה לִהְיוֹת הָאוֹת הַזּוֹ רְשׁוּמָה בְּתוֹכָהּ.

אֶלָּא שְׁתֵּי הֵהִי"ן הֵן, אַחַת עֶלְיוֹנָה וְאַחַת תַּחְתּוֹנָה. הָאַחַת – עוֹלַם הַזָּכָר, וְהָאַחַת עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן – עוֹלָם שֶׁל הַנְּקֵבָה. כֵּיוָן שֶׁנּוֹסְפָה ה' בְּאַבְרָהָם, הָאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁהַה' הַזּוֹ מִתְעַטֶּפֶת בּוֹ, יָצָא וְעָשָׂה פֵּרוֹת. וְנִרְשַׁם אַבְרָהָם בְּאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁלּוֹ, בַּכֹּחַ שֶׁל הַה' הָעֶלְיוֹנָה הַזּוֹ, שֶׁהֲרֵי אֵין כֹּחַ וְתֹקֶף לְאוֹתוֹ הָאוֹר הָרִאשׁוֹן, פְּרָט לַה'. וּמִשּׁוּם כָּךְ נוֹטֵל אוֹתוֹ הָאוֹר הָרִאשׁוֹן הָאוֹת ה' עִמּוֹ, וּמִתְיַשֵּׁב בְּדַרְגָּתוֹ, שֶׁהֲרֵי עוֹלָה לִהְיוֹת עוֹשָׂה תּוֹלָדוֹת.

שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת כָּאן, שֶׁהֵם עֲלִיָּה לָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְהֵם ה"ם. הָאוֹת ם' הִיא מִן הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. מַה בֵּינֵיהֶם בֵּין הָאוֹת ם' וּבֵין הָאוֹת ה', שֶׁהֲרֵי שְׁתֵּיהֶן מִן הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן?

אֶלָּא כַּד סָתִים כּוּלָּא גּוֹ מַחְשָׁבָה עִילָּאָה, וְהַאי נְקוּדָה לָא אִתְפַּשְׁטָא, וְאַסְתִּים לְגוֹ. כָּל אִינּוּן שְׁבִילִין עִילָּאִין, וְאַתְוָון סְתִימִין, אַסְתִּים כּוּלָּא בְּאָת ם'. וַהֲווֹ כָּל אִינּוּן שְׁבִילִין וְאַתְוָון עִילָּאִין סְתִימִין כְּלִילָן בְּאָת דָּא. כֵּיוָן דְּסָלִיק בִּרְעוּ לְאִתְגַּלָּאָה, וְלַאֲפָקָא תּוֹלָדִין, הַאי אָת ם' אִתְפַּתַּח, וְאִתְעֲבִיד אָת ה'.

לָא אִשְׁתַּנּוֹ דָּא מִדָּא, אֶלָּא דְּאִתְפַּתַּח לַאֲפָקָא תּוֹלָדִין וּלְאִתְגַּלְיָיא בִּלְחִישׁוּ. דְּהָא אָת דָּא לָא אִתְגַּלְיָיא אֶלָּא בְּפוּם גַּלֵּי. וְלָא אִדְכַּר. אַף עַל גַּב דְּאִיהִי בִּלְחִישׁוּ, הוּא בְּפוּם גַּלֵּי. וּבְגִין כָּךְ, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְגַּלֵּי וְאִתְפַּתַּח, כְּדֵין זַמִּין לְאוֹלָדָא.

דְּהָא בְּעוֹד דְּלָא קָיְימָא בִּפְתִיחוּ דְה', כּוּלָּא סָתִים

לשון הקודש

אֶלָּא כְּשֶׁנִּסְתָּר הַכֹּל בְּתוֹךְ הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה, וְהַנְּקֻדָּה הַהִיא לֹא הִתְפַּשְׁטָה, וְהִסְתִּיר לִפְנִים. כָּל אוֹתָם הַשְּׁבִילִים הָעֶלְיוֹנִים וְהָאוֹתִיּוֹת הַנִּסְתָּרוֹת, הִסְתִּיר הַכֹּל בָּאוֹת ם'. וְהָיוּ כָּל אוֹתָם שְׁבִילִים וְאוֹתִיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת נִסְתָּרוֹת כְּלוּלוֹת בָּאוֹת הַזּוֹ. כֵּיוָן שֶׁעָלָה בְּרָצוֹן לְהִתְגַּלּוֹת וּלְהוֹצִיא תּוֹלָדוֹת, הָאוֹת ם' הַזּוֹ נִפְתַּחַת, וְנַעֲשֵׂית הָאוֹת ה'.

לֹא הִשְׁתַּנּוּ זֶה מִזֶּה, אֶלָּא שֶׁנִּפְתָּח לְהוֹצִיא תּוֹלָדוֹת וּלְהִתְגַּלּוֹת בְּלַחַשׁ, שֶׁהֲרֵי הָאוֹת הַזּוֹ לֹא הִתְגַּלְּתָה אֶלָּא בְּפֶה גָּלוּי, וְלֹא נִזְכְּרָה. וְאַף עַל גַּב שֶׁהִיא בְּלַחַשׁ, הוּא בַּפֶּה גָּלוּי. וּמִשּׁוּם כָּךְ, בְּשָׁעָה שֶׁהִתְגַּלָּה וְנִפְתַּח, אֲזַי עָתִיד לְהוֹלִיד.

שֶׁהֲרֵי שֶׁבְּטֶרֶם עוֹמֵד בַּפְּתִיחוּת שֶׁל ה', הַכֹּל נִסְתָּר בְּתוֹכָהּ בָּאוֹת ם'. אַחַר

בְּגַוָּוהּ בְּאָת ם׳. לְבָתַר דְּאִתְפַּתַּח, עֲבִיד תּוֹלָדִין בְּאוֹת ה׳.

וְאִינוּן תּוֹלָדִין לָא נַפְקִי לְבַר, בַּר בְּחַד אֵבָר, שַׁיְיפָא קַדִּישָׁא דְּאִתְתַּקַּן (נ"א דְּאִתְתַּקְּף) גַּבֵּיהּ, וְעָאל בְּאָת ה׳ בַּתְרַיְיתָא. מֵאָת ה׳ נָפִיק, וּבְאָת ה׳ עַיֵּיל, בְּהַהוּא אֵבָר דְּאִתְתַּקַּן גַּבֵּי ה׳ בַּתְרַיְיתָא.

וּבְשַׁעֲתָא דְּאִתְפַּתַּח, וְאִתּוֹסַף אָת דָּא, ה׳ עִילָּאָה, כְּדֵין אִתְתַּקַּן בְּתֵיאוּבְתָּא, וְהַאי אֵבָר צַדִּיקָא דְּעַלְמָא אִתְתַּקַּן עֲלֵיהּ. וְעַל דָּא, כַּד אִתְתַּקַּן הַאי אֵבָר בְּתֵיאוּבְתָּא, (וְהַוָּה טָמִיר וְגָנִיז גָּרַע ה׳) אִתּוֹסַף בֵּיהּ ה׳. וְכַד אֵבָר דָּא לָא הֲוֵי בְּתֵיאוּבְתָּא, וַהֲוָה ם׳ בִּלְחוֹדוֹי, לְאִתְחַזָּאָה דְּהָא לָא קָיְימָא לְאוֹלָדָא.

וְרָזָא דָּא אַבְרָם, אב"ר ם׳, דָּא אֵינוֹ מוֹלִיד, דְּהָא ם׳ סְתִימָא אִיהִי, וְלָא קָיְימָא לְאוֹלָדָא. כַּד

לשון הקודש

שֶׁנִּפְתְּחָה, עוֹשָׂה תּוֹלָדוֹת בָּאוֹת ה׳.

וְאוֹתָם תּוֹלָדוֹת לֹא יוֹצְאוֹת הַחוּצָה, רַק בְּאֵיבָר אֶחָד, אֵיבָר קָדוֹשׁ שֶׁהִתְתַּקֵּן (שֶׁהִתְחַזֵּק) אֶצְלוֹ וְנִכְנַס בָּאוֹת ה׳ הָאַחֲרוֹנָה. מֵאוֹת ה׳ יוֹצֵא, וּבָאוֹת ה׳ נִכְנָס, בְּאוֹתוֹ אֵיבָר שֶׁהִתְתַּקֵּן אֵצֶל ה׳ הָאַחֲרוֹנָה.

וּבְשָׁעָה שֶׁנִּפְתַּח וְנוֹסְפָה הָאוֹת הַזּוֹ, ה׳ הָעֶלְיוֹנָה, אָז הִתְתַּקֵּן בִּתְשׁוּקָה, וְהָאֵיבָר הַזֶּה הַצַּדִּיק שֶׁל הָעוֹלָם הִתְתַּקֵּן עָלָיו. וְעַל זֶה, כְּשֶׁהִתְתַּקֵּן הָאֵיבָר הַזֶּה בִּתְשׁוּקָה, נוֹסְפָה בּוֹ ה׳. וּכְשֶׁהָאֵיבָר הַזֶּה אֵינוֹ בִּתְשׁוּקָה, וְהָיְתָה ם׳ לְבַדָּהּ, לְהַרְאוֹת שֶׁהֲרֵי אֵין עוֹמֶדֶת לְהוֹלִיד.

וְזֶה סוֹד אַבְרָם, אב"ר ם׳, זֶה אֵינוֹ מוֹלִיד,

אִתּוֹסַף ה', הַהוּא ם' אִתְפַּתַּח, וְאִתּוֹסַף ה', וְקָיְימָא בְּהַהוּא אֵבָר לְמֶעְבַּד תּוֹלָדִין. וְרָזָא דָא אַבְרָהָם, אב"ר ה"ם, דָּא, מוֹלִיד וַעֲבִיד אִיבִּין.

וּבְגִין כָּךְ אַבְרָם אֵינוֹ מוֹלִיד, אַבְרָהָם מוֹלִיד. בְּגִין דְּהַהוּא אֵבָר לָא אִתְתַּקַּן עַד דַּאֲתֵי ה'. וּבְכָל אֲתַר ה"א קָיְימָא לְתוֹלָדִין וְאִיבִּין, וְעַל דָּא שְׁמָא גָּרִים.

וּמְנָא לָן דְּהַהוּא אֵבָר לָא אִתְתַּקַּן אֶלָּא בְּגִין ה'. דְּהָא בְּזִמְנָא דַּהֲוָה שְׁמֵיהּ אַבְרָם, לָא אִתְגְּזַר הַהוּא אֵבָר, וְלָא אִתְתַּקַּן. כָּתַר דַּאֲתָא ה', אִתְתַּקַּן הַהוּא אֵבָר, וְאִתְגְּזַר, לְמֶעְבַּד אִיבִּין בְּהַהוּא ה' בַּתְרָאָה. וּבְעוֹד דְּאִיהוּ עַלְמָא עִילָּאָה סָתוּם בְּאָת ם', הַהוּא אֵבָר לָא אִתְתַּקַּן, וְקָיְימָא עָרְלָה בְּלָא גְזִירוּ.

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי ם' הִיא סְתוּמָה, וְלֹא עוֹמֶדֶת לְהוֹלִיד. כְּשֶׁנּוֹסְפָה ה', אוֹתוֹ הַם' נִפְתְּחָה, וְנוֹסְפָה ה', וְעוֹמֶדֶת בְּאוֹתוֹ הָאֵיבָר לַעֲשׂוֹת תּוֹלָדוֹת. וְזֶה סוֹד אַבְרָהָם, אב"ר ה"ם, זֶה מוֹלִיד וְעוֹשֶׂה פֵּרוֹת.

וּמִשּׁוּם כָּךְ אַבְרָם אֵינוֹ מוֹלִיד – אַבְרָהָם מוֹלִיד, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הָאֵיבָר לֹא הִתְתַּקֵּן עַד שֶׁבָּאָה ה'. וּבְכָל מָקוֹם ה"א עוֹמֶדֶת לְתוֹלָדוֹת וּפֵרוֹת, וְעַל כֵּן הַשֵּׁם גּוֹרֵם.

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁאוֹתוֹ הָאֵיבָר לֹא נִתְתַּקֵּן אֶלָּא בִּשְׁבִיל ה'? שֶׁהֲרֵי בַּזְּמַן שֶׁהָיָה שְׁמוֹ אַבְרָם, לֹא נִגְזַר נִמּוֹל אוֹתוֹ הָאֵיבָר וְלֹא הִתְתַּקֵּן. אַחַר שֶׁבָּאָה ה', הִתְתַּקֵּן אוֹתוֹ הָאֵיבָר, וְנִמּוֹל, לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת בְּאוֹתָהּ ה' הָאַחֲרוֹנָה. וּבְעוֹד שֶׁהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הוּא סָתוּם בָּאוֹת ם', אוֹתוֹ הָאֵיבָר לֹא הִתְתַּקֵּן, וְהָעָרְלָה עוֹמֶדֶת לְלֹא מִילָה.

וְדַרְגָּא תַּתָּאָה קָיְימָא מִגּוֹ עָרְלָה, בְּאָת ד', גּוֹ מִסְּכֵּנוּ. כַּד עַלְמָא עִילָּאָה גּוֹ סְתִימוּ בְּרָזָא דְּאָת מ', עַלְמָא תַּתָּאָה בְּמִסְכֵּנוּ בְּרָזָא דְּאָת ד' (נ"א ם).

כַּד אִתְפַּתַּח עַלְמָא עִילָּאָה מֵאָת ם', וְאִתְעֲבִידַת ה', כְּדֵין, אִתְתַּקַּן בְּרִית, וְאִתְעֲבַר עָרְלָה. וְכֵיוָן דְּאִתְתַּקַּן הַאי בְּרִית, נָפְקִין אִלֵּין תְּרֵין אַתְוָון, וְעַיְילֵי אַתְוָון אוֹחֲרָנִין. נַפְקִין תְּרֵין אִלֵּין ד"ם.

וְכָל גְּזִירוּ דְּלָא נָפִיק מִינֵיהּ דָּם, לָאו אִיהוּ גְּזִירוּ. דְּהָא אִלֵּין מִתְעַבְּרָן וְעַיְילִין תְּרֵין אָחֲרָנִין. בַּאֲתַר דְּאָת ם', עַיְיל ה'. בַּאֲתַר דְּאָת ד', עַיְיל ה'. כְּדֵין כּוּלָּא קָיְימָא לְאוֹלָדָא.

וְרָזָא דָּא (ישעיה ה ו) לְסַ"רְבֵּה הַמִּשְׂרָה וּלְשָׁלוֹם אֵין קֵץ עַל כִּסֵּא דָוִד וְעַל מַמְלַכְתּוֹ לְהָכִין אֹתָהּ

לשון הקודש

וְהַדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה עוֹמֶדֶת מִתּוֹךְ הָעָרְלָה, בָּאוֹת ד', תּוֹךְ עֲנִיּוּת. כְּשֶׁהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן תּוֹךְ הֶסְתֵּר בְּסוֹד הָאוֹת מ', הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּעֹנִי בְּסוֹד הָאוֹת ד' (ם). **כְּשֶׁנִּפְתַּח** הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן מֵהָאוֹת ם', וְנַעֲשָׂה ה', אָז נִתְתַּקֵּן הַבְּרִית, וְהָעָרְלָה מָעֲבֶרֶת. וְכֵיוָן שֶׁנִּתְתַּקְּנָה הַבְּרִית הַזּוֹ, יוֹצְאוֹת שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ, וְנִכְנָסוֹת אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת. יוֹצְאוֹת שְׁתֵּי אֵלּוּ ד"ם. **וְכָל** מִילָה שֶׁלֹּא יוֹצֵאת מִמֶּנָּה דָּם אֵינָהּ מִילָה, שֶׁהֲרֵי אֵלֶּה מָעֲבָרוֹת, וְנִכְנָסוֹת שְׁתֵּי אֲחֵרוֹת. בִּמְקוֹם הָאוֹת ם' נִכְנֶסֶת ה'. בִּמְקוֹם הָאוֹת ד' נִכְנֶסֶת ה'. וְאָז הַכֹּל עוֹמֵד לְהוֹלִיד.

וְזֶה סוֹד (ישעיה ט) לְסַ"רְבֵּה הַמִּשְׂרָה וּלְשָׁלוֹם אֵין קֵץ עַל כִּסֵּא דָוִד וְעַל

וּלְסַעֲדָהּ. ם' רַבָּה, לְמַרְבֵּה. רָזָא דָא, כַּד לְאָת ם' רַבָּה הַמִּשְׁרָה, דְּאַסְגִּיאוּ רְבוּ עִילָּאָה, דְּאִתְפַּתַּח וְאִתְעֲבִיד ה', כְּדֵין וּלְשָׁלוֹם אֵין קֵץ. מַאי וּלְשָׁלוֹם. אֶלָּא וּלְשָׁלוֹם, דָּא הַהוּא אֵבָר יְסוֹדָא דְּעָלְמָא, דְּאִתְעֲבַר מִנֵּיהּ עָרְלָה, הַהוּא דְּאִקְרֵי (שם ו יג) קֵץ כָּל בָּשָׂר, וַדַּאי וּלְשָׁלוֹם אֵין קֵץ, דְּהָא אִתְעֲבַר. וְיִתֵּיב שָׁלוֹם עַל כִּסֵּא (דף פט ע"א) דָּוִד, וְעַל מַמְלַכְתּוֹ, לְהָכִין אֹתָהּ וּלְסַעֲדָהּ בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה.

וְכָל דָּא, כַּד אִתְעֲבַר ם' וְאִתְפַּתַּח, כְּדֵין אִתְעֲבַר עָרְלָה, וְאִתְעֲבַר ד', כְּמָא דְּאִתְּמַר. וְרָזָא דָא, (שמות כד ח) הִנֵּה דַם הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת ה'. דְּאִצְטְרִיךְ לַאֲפָקָא מִינֵּיהּ דַּ"ם בְּרִית, תְּרֵין אַתְוָון אִלֵּין.

וְעַל רָזָא דָא, אַבְרָהָם אֵבָר ה' דְּאִתְפַּתַּח אָת ם', בְּגִין לְשַׁמָּשָׁא הַאי אֵבָר בְּעַלְמָא דִלְתַתָּא.

לשון הקודש

מַמְלַכְתּוֹ לְהָכִין אֹתָהּ וּלְסַעֲדָהּ. ם' רַבָּה, לְמַרְבֵּה. סוֹד זֶה, כְּשֶׁלָּאוֹת ם' רַבָּה הַמִּשְׁרָה, שֶׁמַּרְבִּים גֹּדֶל עֶלְיוֹן, שֶׁנִּפְתַּח וְנַעֲשָׂה ה', אָז וּלְשָׁלוֹם אֵין קֵץ. מַה זֶּה וּלְשָׁלוֹם? אֶלָּא וּלְשָׁלוֹם, זֶהוּ אֵיבָר הַהוּא הַיְסוֹד שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁנֶּעְבְּרָה מִמֶּנָּה הָעָרְלָה, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא קֵץ כָּל בָּשָׂר, וַדַּאי וּלְשָׁלוֹם אֵין קֵץ, שֶׁהֲרֵי נֶעֱבָר. וְיוֹשֵׁב שָׁלוֹם עַל כִּסֵּא דָוִד, וְעַל מַמְלַכְתּוֹ, לְהָכִין אֹתָהּ וּלְסַעֲדָהּ בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה.

וְכָל זֶה, כְּשֶׁעוֹבֶרֶת ם' וְנִפְתַּחַת, אָז עוֹבֶרֶת הָעָרְלָה, וּמָעֲבֶרֶת ד', כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְזֶה סוֹד (שמות כד) הִנֵּה דַם הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת ה'. שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ דַּ"ם בְּרִית. שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ.

וְעַל הַסּוֹד הַזֶּה, אַבְרָהָם אֵבָר ה',

וּבְגִין הַאי, יִצְחָק לָא נָפִיק, עַד דְּאִתְעֲבַר עָרְלָה מֵהַהוּא אֵבָר קַדִּישָׁא עִילָּאָה. וּבְגִין כָּךְ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל מַה דַּעֲבַד בְּאַרְעָא, כּוּלָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְשִׁימוּשָׁא כְּגַוְונָא עִילָּאָה, לְאַחֲזָאָה דְּהָא אַפִּיק שְׁמָהָן כּוּלְּהוּ בְּחָכְמְתָא עִילָּאָה, כְּגַוְונָא דְרָזָא דִלְעֵילָא,כֻּלָּא כִּדְקָא יָאוֹת.

וְהִנֵּה דְּבַר ה' אֵלָיו לֵאמֹר לֹא יִירָשְׁךָ זֶה (בראשית טו ד). מַאי טַעְמָא, בְּגִין דַּהֲוָה עֶבֶד מַשְׂכִּיל. וּכְדֵין אָמַר, (שם יד ג) הֵן לִי לֹא נָתַתָּ זֶרַע וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי וכו'. בְּגִין דְּהָא אִיהוּ הֲוָה מִסְתַּכֵּל וְחָמֵי בְּטִיּוּרֵי דְּלָא יוֹלִיד. וּבְשַׁעֲתָא דְאִתְגְּזַר אַבְרָהָם, אִשְׁתְּלִים בְּכוּלָּא בְּאָת הֵ"א, דְּאִתְפַּתַּח מֵאָת ם' וְאָת ד' אוֹף הָכִי. כְּדֵין עָאל אַבְרָהָם בְּאוֹרַח דְּחָכְמְתָא, וְאִתְעֲבַר מֵהַהוּא אוֹרְחָא אָחֳרָא דְּכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי.

לשון הקודש

שֶׁנִּפְתַּחַת הָאוֹת ם', כְּדֵי לְשַׁמֵּשׁ הָאֵיבָר הַזֶּה בָּעוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה. וּבִשְׁבִיל זֶה יִצְחָק לֹא יָצָא, עַד שֶׁהָעֲבְרָה הָעָרְלָה מֵאוֹתוֹ הָאֵיבָר הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן. וּמִשּׁוּם כָּךְ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה בָּאָרֶץ, הַכֹּל הוּא בְּסוֹד הַשִּׁמּוּשׁ כְּמוֹ לְמַעְלָה, לְהַרְאוֹת שֶׁהֵרֵי הוֹצִיא כָּל הַשֵּׁמוֹת בְּחָכְמָה עֶלְיוֹנָה, כְּמוֹ הַסּוֹד שֶׁלְּמַעְלָה, הַכֹּל כָּרָאוּי.

וְהִנֵּה דְּבַר ה' אֵלָיו לֵאמֹר לֹא יִירָשְׁךָ זֶה (בראשית טו). מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהָיָה עֶבֶד מַשְׂכִּיל. וְאָז אָמַר, הֵן לִי לֹא נָתַתָּה זֶרַע וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי כו'. מִשּׁוּם שֶׁזֶּה הוּא הָיָה מִסְתַּכֵּל וְרוֹאֶה בַּנִּחוּשִׁים שֶׁלֹּא יוֹלִיד. וּבְשָׁעָה שֶׁנִּמּוֹל אַבְרָהָם, נִשְׁתַּלֵּם בַּכֹּל בָּאוֹת ה"א, שֶׁנִּפְתְּחָה מִן הָאוֹת ם' וְהָאוֹת ד' אַף כָּךְ. אָז נִכְנַס אַבְרָהָם בְּדֶרֶךְ שֶׁל חָכְמָה, וְהָעֲבַר מֵאוֹתָהּ דֶּרֶךְ אַחֶרֶת שֶׁל כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דַּהֲוָה בֵּיהּ עָרְלָה, דְּלָא אִתְגְּזַר, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִתְגְּלֵי לֵיהּ אֶלָּא בַּמַּחֲזֶה. בְּגִין דְּעַלְמָא עִילָּאָה הֲוָה סָתוּם בְּאָת ם', וְעַלְמָא תַּתָּאָה הֲוָה בְּמִסְכֵּנוּ בְּאָת ד'. כֵּיוָן דְּעַלְמָא עִילָּאָה אִתְפַּתַּח בְּאָת ה', וְאַבְרָהָם אַעֲבַר הַהוּא עָרְלָה, וְאִתְעֲבַר עַלְמָא תַּתָּאָה מֵהַהוּא ד', כְּדֵין כְּתִיב, (שם יח א) וַיֵּרָא אֵלָיו ה', כְּדֵין אִתְגְּלֵי כּוּלָּא, וְאִתְפַּתַּח מַאי דְּלָא הֲוָה מִקַּדְמַת דְּנָא כְּדֵין.

כְּהַאי גַּוְונָא מַמָּשׁ, כָּל זִמְנָא דְּצַדִּיקֵי וַחֲסִידֵי אַסְגִּיאוּ בְּעָלְמָא, כְּדֵין כּוּלָּא אִתְגַּלְיָא וְאִתְפַּתַּח. בְּזִמְנָא דְּשִׁלֹּמֹה מַלְכָּא בָּנָה בֵּי מַקְדְּשָׁא, וַהֲווֹ יִשְׂרָאֵל כּוּלְּהוּ צַדִּיקֵי וַחֲסִידֵי, שָׁקְטֵי כְּחַמְרָא עַל דּוּרְדַּיָּיהּ, כְּדֵין אִתְפַּתַּח כּוּלָּא, וְאִתְגַּלֵּי שִׁירָתָא דָּא עֵילָּא וְתַתָּא.

לשון הקודש

בא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהָיְתָה בּוֹ עָרְלָה, שֶׁלֹּא נִמּוֹל, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא הִתְגַּלָּה לוֹ אֶלָּא בְּמַחֲזֶה, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הָיָה סָתוּם בָּאוֹת ם', וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הָיָה בְּעֹנִי בָּאוֹת ד'. כֵּיוָן שֶׁהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן נִפְתַּח בָּאוֹת ה', וְאַבְרָהָם הֶעֱבִיר אוֹתָהּ הָעָרְלָה, וְהָעֲבַר הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן מֵאוֹתָהּ ד', אָז כָּתוּב וַיֵּרָא אֵלָיו ה', אָז הִתְגַּלָּה הַכֹּל, וְנִפְתַּח מַה שֶּׁלֹּא הָיָה אָז מִקֶּדֶם לָכֵן.

כְּגוֹן זֶה מַמָּשׁ, כָּל פַּעַם שֶׁצַּדִּיקִים וַחֲסִידִים מִתְרַבִּים בָּעוֹלָם, אָז הַכֹּל מִתְגַּלֶּה וְנִפְתָּח. בִּזְמַן שֶׁשְּׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בָּנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים וַחֲסִידִים, שׁוֹקְטִים כְּיַיִן עַל שְׁמָרָיו, אָז הַכֹּל נִפְתַּח, וְנִתְגַּלְּתָה הַשִּׁירָה הַזּוֹ מַעְלָה וּמַטָּה.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא כְּתִיב, לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה דִּמְיתִיךְ רַעְיָתִי. מַה סוּסְוָותָא דִּרְתִיכִין דְּפַרְעֹה הֲווֹ מְזוּיָנִין בְּכָל זִינֵי קְרָבָא, אוֹף הָכִי אַנְתְּ הֲוִית מִתְלַבְּשָׁא בְּכַמָּה זִינֵי קְרָבָא, לַאֲגָחָא קְרָבָא. וּמַה סוּסָוָון דְּפַרְעֹה הֲווֹ טְעוּנִין בְּכַמָּה מָאנֵי זִינֵי קְרָבִין, אַבְנִין, גִּירִין, בְּלִסְטְרָאִין, קִסּוּרִין, כּוּלְּהוּ טְעוּנִין לַאֲגָחָא קְרָבָא, אוֹף הָכִי אֲנָא בָךְ טָעֵינְנָא כָּל זִינֵי קְרָבִין, לַאֲגָחָא קְרָבִין, לְאִתְקַדְּשָׁא בָךְ לְעֵינֵיהוֹן דְּכוֹלָּא, וְלַאֲגָחָא קְרָבָא בְּהוֹן.

וְהַשְׁתָּא חָמֵינָא לָךְ בְּגַוְונָא אָחֳרָא, בְּכַמָּה תִּיקוּנִין יָאִין, בְּכַמָּה תִּיקוּנִין שַׁפִּירִין. נָאוּ לְחָיַיִךְ בַּתּוֹרִים, בִּתְרֵי הֵהִי"ן, דְּהָא כּוּלָּא אִתְפַּתַּח לְגַבָּיךְ וְאִתְגַּלְיָיא. ה' עִילָּאָה חָדֵי בָךְ, וְיָאֵי לְקַבְּלָךְ, וְאִתְפַּתַּח. וְאַתְּ אִתְעַבְרַת מֵאֵת ד', וְעַיְילַת

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כָּתוּב (שיר א) לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה דִּמְיתִיךְ רַעְיָתִי. מָה הַסּוּסִים שֶׁל מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה הָיוּ מְזֻיָּנִים בְּכָל מִינֵי קְרָב – אַף כָּךְ אַתְּ הָיִית מְלֻבֶּשֶׁת בְּכַמָּה מִינֵי קְרָב, לַעֲרֹךְ קְרָב. וּמָה סוּסֵי פַּרְעֹה הָיוּ טְעוּנִים בְּכַמָּה כְּלֵי זַיִן שֶׁל קְרָבוֹת, אֲבָנִים, חִצִּים, בַּלִּיסְטְרָאוֹת, כְּלֵי הַרִיגָה, כֻּלָּם טְעוּנִים לַעֲרֹךְ קְרָב – אַף כָּךְ אֲנִי טָעַנְתִּי בָךְ כָּל מִינֵי קְרָבוֹת, לַעֲרֹךְ קְרָבוֹת, לְהִתְקַדֵּשׁ בָּךְ לְעֵינֵי כֹל, וְלַעֲרֹךְ בָּהֶם קְרָב.

וְכָעֵת רָאִיתִי אוֹתְךָ בְּגָוֵן אַחֵר, בְּכַמָּה תִּקּוּנִים נָאִים, בְּכַמָּה תִּקּוּנִים יָפִים. נָאוּ לְחָיַיִךְ בַּתּוֹרִים, בִּשְׁתֵּי הֵהִי"ן, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל נִפְתַּח אֵלַיִךְ וְהִתְגַּלָּה. ה' הָעֶלְיוֹנָה שְׂמֵחָה בָּךְ, וְנָאֶה לְקַבְּלֵךְ, וְנִפְתַּחַת. וְאַתְּ עוֹבֶרֶת

בְּאָת ה'. וְאִלֵּין תְּרֵין, נָאוּ וְאִתְתַּקָּנוּ לְגַבָּךְ, דְּאִינוּן תְּרֵין הֵהִי"ן, אִינוּן תּוֹרִים, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים תִּיקוּנִין עִילָּאִין, דְּכָל מְקוֹרִין דְּאִתְתַּקָּנוּ לְגַבָּךְ.

וְדָא אִיהוּ דְּאִיהוּ דְּכִיר לְגַבָּהּ בַּחֲבִיבוּ וּרְחִימוּ סַגִּי, בְּגִין דְּתֵיאוּבְתֵּיהּ לְגַבָּהּ, וּלְנַחֲמָהּ וּלְמַלָּלָא עַל לִבָּהּ, וּלְאַחֲזָאָה לָהּ רְחִימוּ סַגִּי. וְעַל דָּא אָמַר לְגַבָּהּ, תּוֹרֵי זָהָב וגו', מִכָּאן וָאֵילָךְ אִית לְאוֹסָפָא לָךְ שַׁפִּירוּ עַל שַׁפִּירוּ, תִּיקוּנִין עַל תִּיקוּנִין.

כְּתִיב, (שמות כד יב) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲלֵה אֵלַי הָהָרָה וֶהְיֵה שָׁם וְאֶתְּנָה לְךָ אֶת לֻחֹת הָאֶבֶן וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרֹתָם. הַאי קְרָא אוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. אֲבָל עֲלֵה אֵלַי הָהָרָה, זַכָּאָה חוּלָקָא דְּעַבְדָּא, דְּמָרֵיהּ סָלִיק לֵיהּ לְגַבֵּיהּ בִּרְתִיכֵיהּ.

לשון הקודש

מֵהָאוֹת ד', וְנִכְנֶסֶת לָאוֹת ה'. וְאֵלּוּ הַשְּׁנַיִם נָאוּ וְהִתְתַּקְּנוּ אֵלַיִךְ, שֶׁאוֹתָן שְׁתֵּי הֵהִי"ן הֵן תּוֹרִים, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים – תִּקּוּנִים עֶלְיוֹנִים, שֶׁל כָּל הַמְּקוֹרוֹת שֶׁהִתְתַּקְּנוּ אֵלַיִךְ.

וְזֶהוּ שֶׁהוּא זוֹכֵר אֶצְלָהּ בַּחֲבִיבוּת וְאַהֲבָה רַבָּה, מִשּׁוּם שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ אֵלֶיהָ, וּלְנַחֲמָהּ וּלְדַבֵּר עַל לִבָּהּ, וּלְהַרְאוֹת לָהּ אַהֲבָה רַבָּה. וְעַל זֶה אָמַר לָהּ, תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ וגו', מִכָּאן וְאֵילָךְ יֵשׁ לְהוֹסִיף לָךְ יֹפִי עַל יֹפִי, תִּקּוּנִים עַל תִּקּוּנִים.

כָּתוּב (שמות יד) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲלֵה אֵלַי הָהָרָה וֶהְיֵה שָׁם וְאֶתְּנָה לְךָ אֶת לֻחֹת הָאֶבֶן וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרֹתָם. הַפָּסוּק הַזֶּה פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים. אֲבָל עֲלֵה אֵלַי הָהָרָה, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל הָעֶבֶד, שֶׁרִבּוֹנוֹ הֶעֱלָה אוֹתוֹ אֵלָיו

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, עֲלֵה אֵלַי הָהָרָה, הָהָרָה וַדַּאי. דְּהָא הָהָר מִבָּעֵי לֵיהּ.

וֶהְיֵ"ה שָׁם, הָכָא אִתְמְסַר לֵיהּ לְמֹשֶׁה, מַה דְּלָא אִתְמְסַר לֵיהּ מִקַּדְמַת דְּנָא. דְּהָא הַהוּא שְׁמָא דִּרְתִיכָא קַדִּישָׁא, אִתְמְסַר לֵיהּ בִּידֵיהּ.

וְאִי תֵּימָא הָא כְתִיב (שם ג ה) שֶׁל נְעָלֶיךָ. וַדַּאי פַּקִּיד לֵיהּ לְאִתְפְּרָשָׁא מֵאִתְּתֵיהּ מִכֹּל וָכֹל, אֲבָל זִווּגָא אָחֳרָא לָא אִתְמְסַר לֵיהּ עַד הַשְׁתָּא. בְּשַׁעֲתָא דַּאֲמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וֶהְיֵ"ה שָׁם, כְּדֵין מְסַר לֵיהּ שְׁמָא גְלִיפָא, וַחֲקִיק לֵיהּ לְגַבֵּי מֹשֶׁה בְּאַרְעָא.

בְּקַדְמִיתָא כַּד הֲוָה בְּמִצְרַיִם, חָקַק בֵּיהּ שְׁמָא דֵּאלֹהִים, דִּכְתִיב (שם ז א) רְאֵה נְתַתִּיךָ אֱלֹהִים לְפַרְעֹה. שְׁמָא דָא וַדַּאי אִתְחֲקַק בֵּיהּ

לשון הקודש

לְמֶרְכַּבְתּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֲלֵה אֵלַי הָהָרָה, הָהָרָה וַדַּאי. שֶׁהֲרֵי הָהָר צָרִיךְ לוֹ.

וֶהְיֵה שָׁם, כָּאן נִמְסַר לוֹ לְמֹשֶׁה מַה שֶּׁלֹּא נִמְסַר לוֹ מִקֹּדֶם לָכֵן, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ הַשֵּׁם שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה נִמְסַר לוֹ בְּיָדוֹ.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב (שם ג) שֶׁל נְעָלֶיךָ. וַדַּאי צִוָּה אוֹתוֹ לְהִפָּרֵד מֵאִשְׁתּוֹ מִכֹּל וָכֹל, אֲבָל זִווּג אַחֵר לֹא נִמְסַר לוֹ עַד עַתָּה. בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וֶהְיֵ"ה שָׁם, אָז מָסַר לוֹ שֵׁם הֶחָקוּק, וְחָקַק אוֹתוֹ לְמֹשֶׁה בָּאָרֶץ.

בָּרִאשׁוֹנָה כְּשֶׁהָיָה בְּמִצְרַיִם, חָקַק בּוֹ שֵׁם שֶׁל אֱלֹהִים, שֶׁכָּתוּב (שם ז) רְאֵה נְתַתִּיךָ אֱלֹהִים לְפַרְעֹה. הַשֵּׁם הַזֶּה וַדַּאי

בְּשִׁירוּתָא דִּנְבִיאוּתֵיהּ. כֵּיוָן דְּאִסְתַּלַּק בְּעִילוּיָא אָחֳרָא, חֲקִיק בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמֵיהּ מַמָּשׁ, בְּגִין לְאִסְתַּלָּקָא עַל שְׁמָא דֵּאלֹהִים דַּהֲוָה בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא. וְהַשְׁתָּא חָקִיק בֵּיהּ שְׁמָא קַדִּישָׁא דִּילֵיהּ, בְּגִין לְאִזְדַּוְוגָא בֵּיהּ בִּשְׁמָא קַדְמָאָה, וּלְמֶהֱוֵי בְּאַרְעָא שְׁמָא שְׁלִים, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, יהו"ה אלהי"ם, דְּהוּא שְׁמָא שְׁלִים.

וּשְׁמָא שְׁלִים הֲוָה בְּיוֹמֵי דְמשֶׁה בְּאַרְעָא. אֱלֹהִים, הַהוּא זְוּוגָא דִּילֵיהּ. יהו"ה, שְׁמָא קַדִּישָׁא בֵּיהּ. וְעַד דְּלָא אִתְגְּלִיף בֵּיהּ בְּמשֶׁה שְׁמָא דָא, לָא אִזְדַּוּג בֵּיהּ שְׁמָא דֵּאלֹהִים. כֵּיוָן דִּכְתִיב עֲלֵה אֵלַי הָהָרָה, אִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ לְמֵיתַב עַל כּוּרְסְיָיא דְמַלְכָּא. כְּדֵין כַּד מַלְכָּא יָהִיב לֵיהּ כּוּרְסְיֵיהּ, יָהִיב לֵיהּ שְׁמֵיהּ מַמָּשׁ, דִּכְתִיב וֶהְיֵ"ה שָׁם, אֲנַח לֵיהּ בְּאַתְרֵיהּ בְּכוּלָּא.

לשון הקודש

נֶחְקַק בּוֹ בְּרֵאשִׁית נְבוּאָתוֹ. כֵּיוָן שֶׁהִתְעַלָּה בְּעִלּוּי אַחֵר, חָקַק בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁמוֹ מַמָּשׁ, כְּדֵי לְהִתְעַלּוֹת עַל הַשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים שֶׁהָיָה בּוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה. וְכָעֵת חָקַק בּוֹ שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ, כְּדֵי לְהִזְדַּוֵּג בּוֹ בַּשֵּׁם הָרִאשׁוֹן, וְלִהְיוֹת בָּאָרֶץ שֵׁם שָׁלֵם, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, יהו"ה אלהי"ם, שֶׁהוּא שֵׁם שָׁלֵם.

וְשֵׁם שָׁלֵם הָיָה בִּימֵי מֹשֶׁה בָּאָרֶץ. אֱלֹהִים, אוֹתוֹ הַזִּוּוּג שֶׁלּוֹ. יהו"ה, הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בּוֹ. וְטֶרֶם שֶׁנֶּחְקַק בְּמֹשֶׁה הַשֵּׁם הַזֶּה, לֹא הִזְדַּוֵּג בּוֹ הַשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב עֲלֵה אֵלַי הָהָרָה, נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לָשֶׁבֶת עַל כִּסֵּא הַמֶּלֶךְ. אַזַי, כְּשֶׁהַמֶּלֶךְ נָתַן לוֹ כִּסְאוֹ, נָתַן לוֹ שְׁמוֹ מַמָּשׁ, שֶׁכָּתוּב וֶהְיֵ"ה שָׁם, הִנִּיחַ אוֹתוֹ בִּמְקוֹמוֹ בַּכֹּל.

בִּתְרֵין דַּרְגִּין סָלִיק מֹשֶׁה בְּהַהוּא זִמְנָא, מַה דְּלָא אִסְתַּלִּיק הָכִי בַּר נָשׁ בְּעָלְמָא. אִתְיְהִיב לֵיהּ כּוּרְסְיָיא דְּמַלְכָּא, וּמַלְכָּא מְסַר לֵיהּ שְׁמֵיהּ, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמֹשֶׁה.

וְאֶתְּנָה לְךָ אֶת לֻחֹ"ת הָאֶבֶן, וְהָא אוֹקְמוּהָ לֻחוֹת הָאֶבֶן כְּמַשְׁמָעָן. אֶלָּא כָּל מַפְּתְּחָן אִתְמָסְרוּ לֵיהּ לְמֹשֶׁה. מַשְׁמַע דִּכְתִיב וְאֶתְּנָה לְךָ, לְ"ךָ וַדַּאי. דְּהָא כַּד אִסְתַּלַּק בִּשְׁמָא דָא וֶהְיֵ"ה שָׁם, וְאִתְמְסַר לֵיהּ כּוּרְסְיָיא דְּמַלְכָּא, כְּדֵין אַעֲטַר לֵיהּ בְּכוֹלָא, לְמֶהֱוֵי תִּיקוּנָא שְׁלִים, תִּיקוּנָא עִילָּאָה.

וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה, אִלֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין, מִסִּטְרָא דָא, וּמִסִּטְרָא דָא. אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי, אִלֵּין תְּרֵין יַרְכִּין. לְהוֹרוֹתָם, דָּא אִיהוּ דַּרְגָּא יְסוֹדָא חָדָא, דְּמִינֵיהּ נָפְקִין כָּל טַעֲמִין, לְאַעֲנָאָה לְתַתָּא, וְכֹלָּא

לשון הקודש

בִּשְׁתֵּי דַּרְגּוֹת הִתְעַלָּה מֹשֶׁה בְּאוֹתוֹ זְמַן מַה שֶּׁלֹּא הִתְעַלָּה כָּךְ אִישׁ בָּעוֹלָם. נָתַן לוֹ כִּסֵּא הַמֶּלֶךְ, וְהַמֶּלֶךְ מָסַר לוֹ אֶת שְׁמוֹ. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה.

וְאֶתְּנָה לְךָ אֶת לֻחֹ"ת הָאֶבֶן, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ לוּחוֹת הָאֶבֶן כְּמַשְׁמָעָן. אֶלָּא כָּל הַמַּפְּתְּחוֹת נִמְסְרוּ לוֹ לְמֹשֶׁה. מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב וְאֶתְּנָה לְךָ, לְ"ךָ וַדַּאי. שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁהִתְעַלָּה בַּשֵּׁם הַזֶּה וֶהְיֵ"ה שָׁם, וְנִמְסַר לוֹ הַכִּסֵּא שֶׁל הַמֶּלֶךְ, אֲזַי עִטֵּר אוֹתוֹ בַּכֹּל, שֶׁיִּהְיֶה תִּקּוּן שָׁלֵם, תִּקּוּן עֶלְיוֹן.

וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה – אֵלּוּ שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה. אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי – אֵלּוּ שְׁתֵּי הַיְרֵכַיִם. לְהוֹרֹתָם – זוֹהִי דַּרְגַּת הַיְסוֹד הָאַחַת, שֶׁמִּמֶּנָּה יוֹצְאִים כָּל הַטְּעָמִים לְהוֹרוֹת לְמַטָּה, וְהַכֹּל נִמְסַר

אִתְמְסַר לֵיהּ לְמֹשֶׁה, בְּגִין לְאַעֲטָרָא לֵיהּ בְּרָזָא עִילָּאָה, לְמֶהֱוֵי תְּרֵין שְׁמָהָן (דף פט ע"ב) גְּלִיפָן, דְּאִינּוּן שְׁמָא שְׁלִים בְּאַרְעָא.

וְעַל דָּא אָמַר דָּוִד מַלְכָּא, (תהלים מו ט) לְכוּ חֲזוּ מִפְּעֻלּוֹת אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. אַל תִּקְרֵי שַׁמּוֹת, אֶלָּא שֵׁמוֹת. אִינּוּן תְּרֵין שְׁמָהָן, דְּאִינּוּן שְׁמָהָן גְּלִיפָן, וְסָלְקָן לִשְׁמָא שְׁלִים, לְמֶהֱוֵי שְׁמָא שְׁלִים בְּאַרְעָא, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא.

כֵּיוָן דְּאָתָא שְׁלֹמֹה, וְאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא, מַה כְּתִיב. (דה"א כט כג) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא יהו"ה לְמֶלֶךְ. כְּדֵין הַאי כִּסֵּא אִתְעַטְּרַת עֵילָא וְתַתָּא, וְסָלְקָא בְּתוּשְׁבַּחְתָּא לְגַבֵּי עֵילָא.

כֵּיוָן דְּסָלְקָא בְּתוּשְׁבַּחְתָּא, אוֹשִׁיט לָהּ מַלְכָּא יָמִינָא, לְקַבְּלָא לָהּ. וְקַבֵּיל לָהּ בֵּין דְּרוֹעוֹי,

לשון הקודש

לְמֹשֶׁה, כְּדֵי לְעַטֵּר אוֹתוֹ בְּסוֹד עֶלְיוֹן, לִהְיוֹת שְׁנֵי שֵׁמוֹת חֲקוּקִים, שֶׁהֵם שֵׁם שָׁלֵם בָּאָרֶץ.

וְעַל זֶה אָמַר הַמֶּלֶךְ דָּוִד, (תהלים מו) לְכוּ חֲזוּ מִפְּעֻלּוֹת אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. אַל תִּקְרֵי שַׁמּוֹת אֶלָּא שֵׁמוֹת. אוֹתָם שְׁנֵי שֵׁמוֹת שֶׁהֵם שֵׁמוֹת חֲקוּקִים, וְעוֹלִים לְשֵׁם שָׁלֵם, שֶׁיִּהְיֶה הַשֵּׁם שָׁלֵם בָּאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

כֵּיוָן שֶׁבָּא שְׁלֹמֹה וְנִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, מַה כָּתוּב? (דברי הימים–א כט) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא יהו"ה לְמֶלֶךְ. אֲזַי הַכִּסֵּא הַזֶּה הִתְעַטֵּר מַעְלָה וּמַטָּה, וְעָלָה בְּתִשְׁבַּחַת לְמַעְלָה.

כֵּיוָן שֶׁעָלָה בְּתִשְׁבַּחַת, הוֹשִׁיט לָהּ הַמֶּלֶךְ אֶת הַיָּמִין לְקַבֵּל אוֹתָהּ, וְקִבֵּל אוֹתָהּ בֵּין

וַאֲמַר לָהּ מִילֵי דִרְחִימוּ, וּפַקִּיד לְמֵיהַב לָהּ מַתְּנָן וּנְבַזְבְּזָן וִיקָר סַגִּי, וַאֲמַר תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ עִם נְקוּדוֹת הַכֶּסֶף. תּוֹרֵי זָהָב, אִינּוּן פִּסּוּקֵי טַעֲמֵי. בְּגִין דְּאִינּוּן אוֹלְפִין אוֹרַח לְאַעֲנָאָה, אִי לְיָמִינָא וְאִי לִשְׂמָאלָא.

וְעַל מָה אִקְרוּן תּוֹרֵי. בְּגִין דְּכַד מָטָא תּוֹר וְזִמְנָא דְהַאי דַרְגָּא, לְמֵיהַב לָהּ עַל יְדָא דְהַהוּא יְסוֹדָא. עָבִיד בָּהּ רְשִׁימוּ לְאַעֲנָאָה, וּלְמֵהַךְ בְּהַהוּא אוֹרַח דְּבָעֵי לְמֵהַךְ. וְכֵן כַּד דַּרְגָּא אָחֳרָא, מָטָא תּוֹר וְזִמְנָא לְמֵיהַב בָּהּ, עָבִיד בָּהּ רְשִׁימוּ בְּגַוְונָא אָחֳרָא, לְאַעֲנָאָה וּלְמֵהַךְ בְּהַהוּא אוֹרַח מַמָּשׁ. וְעַל רָזָא דָא, (הושע יד י) יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה'. אִלֵּין אִינּוּן תְּנוּעֵי דְטַעֲמֵי, כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ.

תּוֹרֵי זָהָב, בְּגִין דְּטַעֲמֵי הָכִי תַּלְיָין עַל אַתְוָון, כְּמָא דְתַלְיָין נְזוּרִין דְּנִזְמִין עַל גַּבֵּי אוּדְנִין.

לשון הקודש

זְרוּעוֹתָיו, וְאָמַר לָהּ דִּבְרֵי אַהֲבָה, וְצִוָּה לָתֵת לָהּ מַתָּנוֹת וְאוֹצָרוֹת וְכָבוֹד רַב. וְאָמַר (שיר א) תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ עִם נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף. תּוֹרֵי זָהָב – הֵם פִּסּוּקֵי הַטְּעָמִים, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מְלַמְּדִים דֶּרֶךְ לְהוֹרוֹת, אִם לְיָמִין וְאִם לִשְׂמֹאל.

וְעַל מָה נִקְרָאִים תּוֹרֵי? מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁמַּגִּיעַ הַתּוֹר וְהַזְּמַן שֶׁל הַדַּרְגָּה הַזּוֹ לָתֵת לָהּ עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַיְסוֹד, עוֹשֶׂה בָּהּ רֹשֶׁם לְהוֹרוֹת וְלָלֶכֶת בְּאוֹתָהּ דֶּרֶךְ שֶׁרוֹצֶה לָלֶכֶת. וְכֵן כְּשֶׁדַּרְגָּה אַחֶרֶת מַגִּיעַ הַתּוֹר וְהַזְּמַן לָתֵת בָּהּ, עוֹשֶׂה בָּהּ רֹשֶׁם בְּגָוֵן אַחֵר לְהוֹרוֹת וְלָלֶכֶת בְּאוֹתוֹ דֶּרֶךְ מַמָּשׁ. וְעַל זֶה הַסּוֹד (הושע יד) יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה'. אֵלּוּ הֵן הַתְּנוּעוֹת שֶׁל הַטְּעָמִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ.

תּוֹרֵי זָהָב, מִשּׁוּם שֶׁהַטְּעָמִים כָּךְ תְּלוּיִים

כְּגוֹן תַּלְשָׁא, וּשְׁאָר תְּנוּעֵי דְּאִינּוּן נִזְמִין וְנָזוּרֵי, דְּתִיקּוּנִין דְּאַתְוָון.

תֵּיבִין בְּלָא טַעֲמֵי, וְלָא אִית בְּהוּ תְּנוּעֵי, הָכִי אִינּוּן כְּאוּדְנִין דְּכַלָּה, בְּלָא נְזוּרִין וַעֲגוּלִין, וּשְׁלִילָא מִתְּקוּנָא. תֵּיבִין בְּלָא נְקוּדֵי, אִינּוּן כְּאִתְּתָא בְּלָא לְבוּשִׁין, דְּלָא יָכְלָא לְמֵיהַךְ לַאֲתַר דְּעָלְמָא. כְּגִין כָּךְ תִּיקּוּנֵי דְּאַתְוָון, אִינּוּן טַעֲמֵי וּתְנוּעֵי. אִלֵּין וְאִלֵּין תִּיקּוּנִין וּמַלְבּוּשִׁין אִינּוּן לְאַתְוָון. וְעַל דָּא תּוֹרֵי זָהָב, אִינּוּן תְּנוּעֵי דְּטַעֲמֵי.

וּמַה דַּאֲמַר זָהָב, כְּגִין דְּאִינּוּן אַתְיָין מֵרֵישָׁא דְּמַלְכָּא, לְמֵיהַב דַּעְתָּא וְסֻכְלְתָּנוּ לְאַתְוָון כֻּלְּהוּ. כְּגִין כָּךְ כּוּלְּהוּ כְּרָזָא חָדָא קָיְימִין.

נְקוּדֵי וְטַעֲמֵי, תְּרֵין דַּרְגִּין אִינּוּן, אִלֵּין וְאִלֵּין אִצְטְרִיכוּ לְאִתְתַּקְּנָא בְּהוּ אַתְוָון. אַתְוָון

לשון הקודש

עַל הָאוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁתְּלוּיִים נִזְרֵי הַנִּזְמִים עַל הָאָזְנַיִם. כְּמוֹ תַּלְשָׁא, וּשְׁאָר הַתְּנוּעוֹת שֶׁהֵם נִזְמִים וּנְזָרִים שֶׁל הַתִּקּוּנִים שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת.

תֵּבוֹת בְּלִי טְעָמִים וְשֶׁאֵין בָּהֶן תְּנוּעוֹת, כָּךְ הֵם כְּמוֹ אָזְנֵי הַכַּלָּה בְּלִי נְזָרִים וַעֲגִילִים, שֶׁהֵם מְשֻׁלָּלִים מִתִּקּוּן. תֵּבוֹת בְּלִי נְקֻדּוֹת הֵן כְּאִשָּׁה בְּלִי לְבוּשִׁים, שֶׁאֵין יְכוֹלָה לָלֶכֶת לְשׁוּם מָקוֹם בָּעוֹלָם. מִשּׁוּם כָּךְ תִּקּוּנֵי הָאוֹתִיּוֹת הֵם טְעָמִים וּתְנוּעוֹת. אֵלּוּ וָאֵלּוּ תִּקּוּנִים וּמַלְבּוּשִׁים הֵם לָאוֹתִיּוֹת. וְעַל זֶה תּוֹרֵי זָהָב, אוֹתָם הַתְּנוּעוֹת שֶׁל הַטְּעָמִים.

וּמַה שֶׁאָמַר זָהָב, מִשּׁוּם שֶׁהֵם בָּאִים מֵרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ, לָתֵת דַּעַת וְהַשְׂכֵּל לְכָל הָאוֹתִיּוֹת. מִשּׁוּם כָּךְ כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּסוֹד אֶחָד.

הַנְּקֻדּוֹת וְהַטְּעָמִים הֵם שְׁתֵּי דְּרָגוֹת. אֵלּוּ

אִינּוּן רְשִׁימִין בְּרָזִין עִילָּאִין, דְּהָא כּוּלְּהוּ נַפְקָן מֵרָזָא דְּחָכְמְתָא עִילָּאָה, בְּאִינּוּן תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין דְּנָפְקָא מֵחָכְמְתָא.

וְאַתְוָון כּוּלְּהוּ חֲקִיקִין לְתַתָּא, וְיָרְתָא לוֹן תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְכַד כּוּלְּהוּ אַתְיָין לְאִתַּקְּנָא לָהּ בְּרָזָא דְּאִינּוּן אַתְוָון, עַבְדֵי בָהּ נְקוּדֵי וְטַעֲמֵי, כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְעַל דָּא תּוֹרֵי זָהָב וכו'.

וְהָכָא רָזִין עִילָּאִין, לְאִינּוּן דְּיָדְעֵי מִדִּין. אַתְוָון כּוּלְּהוּ רְשִׁימִין בְּרָזָא, וְאִקְרוּן גּוּפֵי תּוֹרָה, דְּקָיְימִין לְמֵילַף וּלְמִנְדַּע בְּרָזִין עִילָּאִין.

נְקוּדִין אִינּוּן נָפְקִין מֵרָזָא דְּמוֹחָא, לְקָיְימָא אַתְוָון עַל תִּיקּוּנַיְיהוּ, וּבִנְקוּדָה חָדָא אִשְׁתַּנֵּי תֵּיבָה, וְאַעֲבַר לְהַהִיא תֵּיבָה מִקִּיּוּמָהּ, בְּגַוְונָא אָחֳרָא.

לשון הקודש

וְאֵלּוּ הִצְטָרְכוּ לְהִתְתַּקֵּן בָּהֶם הָאוֹתִיּוֹת. הָאוֹתִיּוֹת הֵן רְשׁוּמוֹת בְּסוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵרֵי כֻּלָּם יוֹצְאִים מִסּוֹד הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, בְּאוֹתָם שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם שְׁבִילִים שֶׁיּוֹצְאִים מִן הַחָכְמָה.

וְכָל הָאוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת לְמַטָּה, וְיוֹרֶשֶׁת אוֹתָם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וּכְשֶׁכֻּלָּן בָּאוֹת לְתַקֵּן אוֹתָהּ בְּסוֹד אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת, עוֹשִׂים בָּהּ נְקֻדּוֹת וּטְעָמִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְעַל זֶה תּוֹרֵי זָהָב וְכוּ'.

וְכָאן סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים לְאוֹתָם יוֹדְעֵי דִּין, כָּל הָאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת בְּסוֹד, וְנִקְרָאוֹת גּוּפֵי תּוֹרָה, שֶׁעוֹמְדִים לִלְמֹד וְלָדַעַת אֶת הַסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים.

הַנְּקֻדּוֹת הֵן יוֹצְאוֹת מִסּוֹד הַמֹּחַ, לְקַיֵּם אֶת הָאוֹתִיּוֹת עַל תִּקּוּנָן, וּבְנְקֻדָּה אַחַת מִשְׁתַּנָּה הַתֵּבָה, וּמַעֲבִירָה אֶת אוֹתָהּ הַתֵּבָה מִקִּיּוּמָהּ בְּגָוֵן אַחֵר.

בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, כַּד בָּטַשׁ הַהוּא אֲוִירָא דַּכְיָא בְּמוֹחָא, בָּטַשׁ וְלָא בָּטַשׁ, מָטָא לְגַבֵּיהּ דְּהַהוּא מוֹחָא, וְאִסְתַּלֵּיק מִנֵּיהּ, מָטָא וְלָא מָטָא. כְּדֵין הַהוּא בְּטִישׁוּ נָפִיק לְגַבֵּי אַתְוָון מִגּוֹ מוֹחָא, וְאַתְוָון אִתְנְקִידוּ.

וְאִי תֵּימָא נְקוּדֵי תִּיקוּן סוֹפְרִים הוּא. חַס וְשָׁלוֹם. דַּאֲפִילוּ כָּל נְבִיאֵי דְּעָלְמָא יְהוֹן כְּמֹשֶׁה, דְּקַבֵּיל אוֹרַיְיתָא מִטּוּרָא דְסִינַי, לֵית לוֹן רְשׁוּ לְחַדְתָּא אֲפִילוּ חָדָא נְקוּדָה זְעִירָא בְּאָת חַד, אֲפִילוּ אָת זְעִירָא דְּאוֹרַיְיתָא.

כֵּיוָן דְּהַהוּא בְּטִישׁוּ אִתְיַישֵׁב בְּמוֹחָא, מִגּוֹ אֲוִירָא דַּכְיָא דְּאִתְפַּס, בְּגִין דְּאִית אֲוִירָא דַּכְיָא דְּלָא אִתְפַּס כְּלָל. וְהַאי דְּאִתְפַּס כַּד אִתְיַישֵׁב בְּהַאי מוֹחָא, הַהוּא בְּטִישׁוּ עִילָּאָה. כְּדֵין נָפְקֵי כָּל תְּנוּעֵי

לשון הקודש

הַנִּיצוּץ הַקָּשֶׁה, כְּשֶׁהִכָּה אוֹתוֹ הָאֲוִיר הַטָּהוֹר בַּמֹּחַ, הִכָּה וְלֹא הִכָּה, מַגִּיעַ אֶל אוֹתוֹ הַמֹּחַ, וּמִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ. מַגִּיעַ וְלֹא מַגִּיעַ. אֲזַי אוֹתָהּ הַהַכָּאָה יוֹצֵאת לָאוֹתִיּוֹת מִתּוֹךְ הַמֹּחַ, וְהָאוֹתִיּוֹת מִתְנַקְּדוֹת.

וְאִם תֹּאמַר, הַנְּקֻדּוֹת הוּא תִּקּוּן סוֹפְרִים – חַס וְשָׁלוֹם! שֶׁאֲפִלּוּ כָּל נְבִיאֵי הָעוֹלָם יִהְיוּ כְּמוֹ מֹשֶׁה, שֶׁקִּבֵּל תּוֹרָה מֵהַר סִינַי, אֵין לָהֶם רְשׁוּת לְחַדֵּשׁ אֲפִלּוּ נְקֻדָּה קְטַנָּה בְּאוֹת אַחַת, אֲפִלּוּ אוֹת קְטַנָּה שֶׁל הַתּוֹרָה.

כֵּיוָן שֶׁאוֹתָהּ הַהַכָּאָה הִתְיַשְּׁבָה בַּמֹּחַ מִתּוֹךְ הָאֲוִיר הַטָּהוֹר שֶׁנִּתְפַּס, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ אֲוִיר טָהוֹר שֶׁאֵין נִתְפָּס כְּלָל. וְזֶה שֶׁנִּתְפַּס, כְּשֶׁהִתְיַשֵּׁב בַּמֹּחַ הַזֶּה, אוֹתָהּ הַהַכָּאָה הָעֶלְיוֹנָה. אָז יוֹצְאִים כָּל

דְּטַעֲמֵי, וְאִינּוּן טַעֲמֵי כְּמָתָג לְסוּסְיָא, לְמֵהַךְ בְּאוֹרַח מֵישַׁר, לְיָמִינָא, וְלִשְׂמָאלָא, לְכָל רְעוּתָא דְּטַעֲמֵי אָזְלֵי, וּפָסְקֵי, וְתָבֵי, וּמְרַהֲטֵי, אָזְלֵי בְּגַאֲוָתָא, וּבְשִׁפְלֵי, וְלֵית רְשׁוּ לְכָל אַתְוָון לְמֵהַךְ לְסִטְרָא דָא וּלְסִטְרָא דָא, בַּר בִּרְשׁוּ, כְּמָה דְטַעֲמֵי מְדַבְּרֵי לוֹן. וּמִלָּה בְּגִינֵיהוֹן אִשְׁתְּמַע, בְּגִין לְמֵהַךְ בְּאוֹרַח מֵישַׁר.

וְעַל דָּא, אַתְוָון כֻּלְּהוּ אַתְיָין לְמֵיהַךְ בְּרָזָא דְהַנֵּי תְּרֵין. בִּנְקוּדֵי וְטַעֲמֵי כַּחֲדָא. וְרָזָא דָא, (משלי כה יא) תַּפּוּחֵי זָהָב בְּמַשְׂכִּיּוֹת כֶּסֶף דָּבָר דָּבֻר עַל אָפְנָיו. תַּפּוּחֵי זָהָב, אִינּוּן טַעֲמֵי וּתְנוּעֵי. בְּמַשְׂכִּיּוֹת כֶּסֶף, אִלֵּין נְקוּדֵי. דָּבָר דָּבֻר עַל אָפְנָיו, דְּהָא לֵית מִלָּה כִּדְקָא יָאוֹת, לְבַר בִּתְרֵין אִלֵּין. וּבְגִין כָּךְ, תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ.

לשון הקודש

הַתְּנוּעוֹת וְהַטְּעָמִים, וְהַטְּעָמִים הֵם כְּמוֹ מֶתֶג לְסוּס לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, לְכָל רָצוֹן שֶׁהוֹלְכִים הַטְּעָמִים, וּפוֹסְקִים וְשָׁבִים, וְרָצִים וְהוֹלְכִים בְּגַאֲוָה וּבְשִׁפְלוּת, וְאֵין רְשׁוּת לְכָל הָאוֹתִיּוֹת לָלֶכֶת לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה, רַק בִּרְשׁוּת, כְּמוֹ שֶׁהַטְּעָמִים מַנְהִיגִים אוֹתָם, וְהַדָּבָר נִשְׁמָע בִּשְׁבִילָם, כְּדֵי לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה.

וְעַל כֵּן, כָּל הָאוֹתִיּוֹת בָּאוֹת לָלֶכֶת בְּסוֹד שְׁנֵי אֵלֶּה, עִם נְקֻדּוֹת וּטְעָמִים יַחַד. וְזֶה סוֹד תַּפּוּחֵי זָהָב בְּמַשְׂכִּיּוֹת כֶּסֶף דָּבָר דָּבֻר עַל אָפְנָיו. תַּפּוּחֵי זָהָב – הֵם טְעָמִים וּתְנוּעוֹת. בְּמַשְׂכִּיּוֹת כֶּסֶף – אֵלּוּ הַנְּקֻדּוֹת. דָּבָר דָּבֻר עַל אָפְנָיו, שֶׁהֲרֵי אֵין דִּבּוּר כָּרָאוּי, פְּרָט בִּשְׁנֵי אֵלֶּה, וּמִשּׁוּם כָּךְ תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ.

כְּתִיב (בראשית א כו) **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְיִרְדּוּ וגו'. הַאי קְרָא אִתְעָרוּ בֵּיהּ חַבְרַיָּיא, וַדַּאי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר דָּא, לְמַשְׁרְיָין עִילָּאִין, וְאִתְיְיעַט בְּהוּ לְמִבְרֵי אָדָם כְּמַלְכָּא גּוֹ חֵילוֹי.**

אֲבָל אִית לְאִסְתַּכָּלָא, אִי בְּרָזָא דִלְעֵילָא הֲוָה, דְּהַאי אֱלֹהִים אִיהוּ אֱלֹהִים חַיִּים, רָזָא דְעָלְמָא עִילָּאָה. וְאִי אִיהוּ אֱלֹהִים רָזָא דְעַלְמָא תַּתָּאָה. אֵיךְ אִתְתַּקַּן נַעֲשֶׂה לְהַאי סִטְרָא וּלְהַאי סִטְרָא.

אֶלָּא וַדַּאי, כּוּלָּא אִיהוּ כְּגַוְונָא חָדָא, וּבְרָזָא חָדָא. אָדָם כָּלִיל בְּכָל סִטְרִין, רָזָא דִילֵיהּ אִיהוּ בְּכוּלָּא, וּמֵרָזָא דֵאלֹהִים אִשְׁתַּכַּח אָדָם. וְלָא אִשְׁתַּכַּח מֵרָזָא דִשְׁאָר שְׁמָהָן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שם

לשון הקודש

כָּתוּב (בראשית א) **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְיִרְדּוּ וְגוֹ'.** הַפָּסוּק הַזֶּה הֵעִירוּ בוֹ הַחֲבֵרִים, וַדַּאי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר אֶת זֶה לַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְהִתְיָעֵץ בָּהֶם לִבְרֹא אָדָם כְּמוֹ מֶלֶךְ בְּתוֹךְ צִבְאוֹתָיו.

אֲבָל יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, אִם בַּסּוֹד שֶׁלְּמַעְלָה הָיָה, שֶׁאֱלֹהִים הַזֶּה הוּא אֱלֹהִים חַיִּים, הַסּוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. וְאִם הוּא אֱלֹהִים סוֹד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, אֵיךְ הִתְתַּקֵּן נַעֲשֶׂה לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה?

אֶלָּא וַדַּאי, הַכֹּל כְּמוֹ אֶחָד, וּבַסּוֹד שֶׁל אֶחָד. אָדָם כָּלוּל בְּכָל הַצְּדָדִים, הַסּוֹד שֶׁלּוֹ הוּא בַּכֹּל, וּמִסּוֹד שֶׁל אֱלֹהִים נִמְצָא אָדָם, וְלֹא נִמְצָא מֵהַסּוֹד שֶׁל שְׁאָר הַשֵּׁמוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) **וַיִּבְרָא**

כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים. בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם, תְּרֵין צַלְמִין אַמַּאי אִינוּן. אֶלָּא חַד לִדְכוּרָא, וְחַד לְנוּקְבָא.

תְּרֵין אֱלֹהִים הָכָא, חַד דְּכַר, וְחַד נוּקְבָא. בְּצַלְמוֹ, דְּכַר. בְּצֶלֶם אֱלֹהִים, נוּקְבָא. וְעַל דָּא וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, דָּא עַלְמָא עִילָּאָה. בְּצֶלֶם אֱלֹהִים, דָּא עַלְמָא תַּתָּאָה. וְרָזָא דָא נַעֲשֶׂה, כְּלָלָא חָדָא. כִּדְקָא אֲמָרָן.

בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְבְּרֵי אָדָם, אַתְוָון כֻּלְּהוּ אִתְבְּרִיאוּ, אִתְגְּלִימוּ, וְאִצְטַיְּירוּ. בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְנְשֵׁיב בֵּיהּ רוּחָא, נָפְקוּ נְקוּדֵי וְאִתְיַישְׁבוּ בְּאַתְוָון. בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְתַּקַּן בְּסוּכְלְתָנוּ וּבְמַדָּע, נָפְקוּ תְּנוּעֵי דְּטַעֲמֵי וְאִתְיַישְׁבוּ עַל נְקוּדֵי וְאַתְוָון. וְכָל תִּיקוּנָא דְּרָזָא דְאָדָם הָכִי אִיהוּ, בְּכָל סִטְרִין דְּעָלְמָא. בְּרָזָא

לשון הקודש

אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים. בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם – לָמָּה הֵם שְׁנֵי צְלָמִים? אֶלָּא אֶחָד לְזָכָר וְאֶחָד לִנְקֵבָה.

שְׁנֵי אֱלֹהִים כָּאן, אֶחָד זָכָר וְאֶחָד נְקֵבָה. בְּצַלְמוֹ – זָכָר. בְּצֶלֶם אֱלֹהִים – נְקֵבָה. וְעַל זֶה, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ – זֶה הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. בְּצֶלֶם אֱלֹהִים – זֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וְזֶה סוֹד שֶׁל נַעֲשֶׂה, כְּלָל אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

בְּשָׁעָה שֶׁנִּבְרָא אָדָם, כָּל הָאוֹתִיּוֹת נִבְרְאוּ, נִגְלְמוּ וְהִצְטַיְּרוּ. בְּשָׁעָה שֶׁנִּנְשְׁבָה בּוֹ הָרוּחַ, יָצְאוּ הַנְּקֻדּוֹת וְהִתְיַשְּׁבוּ בָּאוֹתִיּוֹת. בְּשָׁעָה שֶׁהִתְתַּקֵּן בְּהַשְׂכֵּל וּמַדָּע, יָצְאוּ הַתְּנוּעוֹת שֶׁל הַטְּעָמִים וְהִתְיַשְּׁבוּ עַל הַנְּקֻדּוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת. וְכָל הַתִּקּוּן שֶׁל סוֹד שֶׁל אָדָם כָּךְ הוּא בְּכָל

דְּאָדָם, אִתְיַישֵׁב כּוּלָּא כְּמָא דְּאִתְּמַר. וְלֵית אָדָם, בַּר בְּכָל הַנֵּי תִּיקוּנִין.

אָמַר לֵיהּ אֵלִיָּהוּ, ר', אַפְּתַח פּוּמָךְ, וְינַהֲרָן מִילָּךְ. דִּרְשׁוּ דְּלְעֵילָא אִתְמְסַר בִּידָךְ. פָּתַח וְאָמַר, (בראשית א א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. הַאי קְרָא אוֹקִימְנָא לֵיהּ בְּכַמָּה דוּכְתֵּי. אֲבָל תָּא חֲזֵי, עַל רָזָא דְּעִיקָּרָא דָּא (דף צ ע"א) כִּדְקָא אֲמָרָן, דְּהָא אִי לֵיתוּן כָּל נְבִיאֵי מְהֵימְנֵי דְּעָלְמָא, וְיִסְתַּלְּקוּן בִּנְבוּאַתְהוֹן בִּסְלִיקוּ דִּנְבוּאָה דְּמשֶׁה, לָא יָכְלִין לְחַדְּתָא אֲפִילוּ חָדָא נְקוּדָה דְּאוֹרַיְיתָא.

מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאַתְוָון כּוּלְּהוּ לָא נָפְקוּ אֶלָּא מִגּוֹ נְקוּדָה זְעִירָא, וְאַתְוָון אִינוּן כְּלָלָא דְּאוֹרַיְיתָא. וְהָא לֵית לְכָל אַתְוָון רְשׁוּ לְנַטְלָא לְהַאי סִטְרָא וּלְהַאי סִטְרָא, בַּר בִּנְקוּדֵי.

לשון הקודש

צִדְדֵי הָעוֹלָם. בְּסוֹד שֶׁל אָדָם הַכֹּל הִתְיַשֵּׁב, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְאֵין אָדָם, רַק בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַלָּלוּ.

אָמַר לוֹ אֵלִיָּהוּ, רַבִּי, פְּתַח פִּיךָ וְיָאִירוּ דְּבָרֶיךָ, שֶׁהָרְשׁוּת שֶׁלְּמַעְלָה נִמְסְרָה בְּיָדְךָ. פָּתַח וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאַרְנוּהוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. אֲבָל בֹּא וּרְאֵה, עַל הַסּוֹד שֶׁל הָעִקָּר הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהֲרֵי אִם יָבֹאוּ כָּל הַנְּבִיאִים הַנֶּאֱמָנִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְיִתְעַלּוּ בִּנְבוּאָתָם בַּעֲלִיַּת הַנְּבוּאָה שֶׁל מֹשֶׁה, לֹא יְכוֹלִים לְחַדֵּשׁ אֲפִלּוּ נְקֻדָּה אַחַת שֶׁל הַתּוֹרָה.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּל הָאוֹתִיּוֹת לֹא יָצְאוּ אֶלָּא מִתּוֹךְ נְקֻדָּה קְטַנָּה, וְהָאוֹתִיּוֹת הֵן הַכְּלָל שֶׁל הַתּוֹרָה. וַהֲרֵי אֵין רְשׁוּת לְכָל הָאוֹתִיּוֹת לִנְסֹעַ לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה, רַק עִם נְקֻדּוֹת.

אַתְוָון כּוּלְּהוּ, כְּגוּפָא בְּלָא נַפְשָׁא. כַּד אַתְיָין נְקוּדֵי, הָא גוּפָא אִתְקַיַּים בְּקִיּוּמֵיהּ, וּכְדֵין (שם ב ז) וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה כְּתִיב. וְכֻלְּהוּ מֵרָזָא דְּחַד נְקוּדָה נָפְקִי.

בְּשַׁעֲתָא דְּאַתְוָון נָפְקוּ מִגּוֹ עַלְמָא דְּאָתֵי, כּוּלְּהוּ אַגְלִימוּ בְּרָזָא דְּאָדָם, וַהֲווֹ גוּפָא בְּלָא נַפְשָׁא.

עַד דְּאִתְעַר הַאי נְקוּדָה עִילָּאָה, וְעָאל בִּטְמִירוּ גּוֹ עַלְמָא דְּאָתֵי. וְנָפְקוּ נְקוּדֵי כּוּלְּהוּ, מִגּוֹ הַאי נְקוּדָה, לְקַיְּימָא אַתְוָון עַל קִיּוּמַיְּיהוּ. וְדָא אִיהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, רֵאשִׁית דָּא נְקוּדָה עִילָּאָה, דְּבָהּ בָּרָא אֱלֹהִים, וְאַתְקִין כָּל נְקוּדֵי תִּיקּוּנֵי דְּאַתְוָון, דְּאִינּוּן רָזָא דְּשָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְאִי לָא הַאי רֵאשִׁית, רָזָא דִּנְקוּדָה עִילָּאָה, לָא אִתְנְקִידוּ אַתְוָון, וְלָא הֲוָה בְּהוּ קִיּוּמָא.

לשון הקודש

כָּל הָאוֹתִיּוֹת כְּגוּף בְּלִי נֶפֶשׁ. כְּשֶׁבָּאוֹת הַנִּקֻּדּוֹת, הֲרֵי הַגּוּף מִתְקַיֵּם בְּקִיּוּמוֹ, וְאָז (שם ב) וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה כָּתוּב. וְכֻלָּן יוֹצְאוֹת מִסּוֹד שֶׁל נְקֻדָּה אַחַת.

בְּשָׁעָה שֶׁהָאוֹתִיּוֹת יָצְאוּ מִן הָעוֹלָם הַבָּא, כֻּלָּם הִתְגַּלְּמוּ בְּסוֹד שֶׁל אָדָם, וְהָיוּ גוּף בְּלִי נֶפֶשׁ.

עַד שֶׁהִתְעוֹרְרָה הַנִּקֻּדָּה הָעֶלְיוֹנָה הַזּוֹ, וְנִכְנְסָה בַּסֵּתֶר לְתוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא. וְכָל הַנִּקֻּדּוֹת יָצְאוּ מִתּוֹךְ הַנִּקֻּדָּה הַזּוֹ, לְקַיֵּם אֶת הָאוֹתִיּוֹת עַל קִיּוּמָן. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. רֵאשִׁית זוֹ הַנִּקֻּדָּה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁבָּהּ בָּרָא אֱלֹהִים, וְהִתְקִין אֶת כָּל הַנִּקֻּדּוֹת, תִּקּוּנֵי הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם סוֹד שֶׁל שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְאִם לֹא הָרֵאשִׁית הַזּוֹ, סוֹד הַנִּקֻּדָּה הָעֶלְיוֹנָה, לֹא הִתְנַקְּדוּ הָאוֹתִיּוֹת,

דְּבָר אַחֵר בְּרֵאשִׁית, בְּהַאי רֵאשִׁית רָזָא דִּנְקוּדָא עִילָּאָה, בָּרָא אֱלֹהִים, בְּחֵילָא דְהַאי נְקוּדָה, נָפְקוּ אַתְוָון, וְאִצְטַיְירוּ בְּתִיקוּנֵיהוּ, לְמֶהֱוֵי רָזָא דְגוּפָא בְּשַׁיְיפִין יְדִיעָן, בְּלָא נַפְשָׁא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בָּרָא, בְּגִין דְּלָא נָפַק נַפְשָׁא לְגוּפָא לְקַיְימָא בְּקִיּוּמֵיהּ.

כֵּיוָן דְּאִתְעַר נְקוּדָה עִילָּאָה, גּוֹ עַלְמָא דְאָתֵי, לַאֲפָקָא נְקוּדֵי נַפְשָׁא, כְּדֵין כְּתִיב, (שם א ד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, אִתְנְהִירוּ אַתְוָון בִּנְקוּדֵי, דְּאִינּוּן נַפְשָׁא.

אוֹר, דָּא נְקוּדָה קַדְמָאָה, דְּנָהִיר מִגּוֹ הַהִיא נְקוּדָה עִילָּאָה סְתִימָא, דְּסָתִים וְלָא יְדִיעַ. נְקוּדָה דָא, דְּנָהִיר מִגּוֹ הַהִיא סְתִימָא דָא, נְקוּדָה דְאִיקְרֵי חוֹלָם, דְּנָהִיר לְעֵילָא עַל כָּל אַתְוָון, בְּגִין יְקָרָא דִּנְקוּדָה סְתִימָא.

לשון הקודש

וְלֹא הָיָה בָּהֶם קִיּוּם.

דְּבָר אַחֵר בְּרֵאשִׁית, בָּרֵאשִׁית הַזּוֹ סוֹד הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. בָּרָא אֱלֹהִים, בְּכֹחַ הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ יָצְאוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהִצְטַיְּרוּ בְּתִקּוּנָם, לִהְיוֹת סוֹד הַגּוּף בְּאֵיבָרִים יְדוּעִים, בְּלִי נֶפֶשׁ. וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בָּרָא, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יָצְאָה נֶפֶשׁ לַגּוּף לַעֲמֹד בְּקִיּוּמוֹ.

כֵּיוָן שֶׁהִתְעוֹרְרָה הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה לְתוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא, לְהוֹצִיא אֶת הַנְּקֻדּוֹת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ, אָז כָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, הוּאֲרוּ הָאוֹתִיּוֹת בַּנְּקֻדּוֹת, שֶׁהֵן הַנֶּפֶשׁ.

אוֹר, זוֹ הַנְּקֻדָּה הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁמְּאִירָה מִתּוֹךְ הַנְּקֻדָּה הַהִיא הַסְּתוּמָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁנִּסְתֶּרֶת וְלֹא יְדוּעָה. הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ מְאִירָה מִתּוֹךְ הַסְּתוּמָה הַזּוֹ, הַנְּקֻדָּה שֶׁנִּקְרֵאת

וּבְגִין דְּאַתְוָון כּוּלְּהוּ, אִתְכְּנָשׁוּ בַּחֲמֵשׁ מְאָה פַּרְסֵי דְעַלְמָא דְּאָתֵי, נָהִיר נְקוּדָה דָא חָמֵשׁ זִמְנִין. וְרָזָא דָא, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וַיְהִי אוֹר. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם.

יְהִי אוֹר דָּא נְקוּדָה חוֹלָם וּ. וַיְהִי אוֹר, דָּא נְקוּדָה אָחֳרָא דְּאִקְּרֵי שֻׁרֶק. וּבְגִין דִּנְקוּדָה קַדְמָאָה דְּאִיקְּרֵי חוֹלָם, נָהִיר לְעֵילָא, וְעַד דְּלָא אִתְמְשַׁךְ לְאַנְהָרָא לְתַתָּא, הֲוָה סָתִים. כֵּיוָן דְּאִתְמְשַׁךְ נָהִיר גּוֹ אֶמְצָעִיתָא, בְּרָזָא דְשֻׁרֶק וּ. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, דָּא חִרְק. כַּד נָהִיר לְתַתָּא.

בְּזִמְנָא דְּנָפְקוּ נְקוּדִין לְאַנְהָרָא לְגוּפָא, אוֹר קַדְמָאָה דְּאִיהוּ חוֹלָם, נָהִיר לְעֵילָא,

לשון הקודש

חוֹלָם, שֶׁמְּאִירָה לְמַעְלָה עַל כָּל הָאוֹתִיּוֹת, בִּשְׁבִיל הַכָּבוֹד שֶׁל הַנְּקֻדָּה הַסְּתוּמָה.

וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל הָאוֹתִיּוֹת הִתְכַּנְּסוּ בַּחֲמֵשׁ מֵאוֹת פַּרְסָאוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, מְאִירָה הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ חָמֵשׁ פְּעָמִים. וְזֶה סוֹד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וַיְהִי אוֹר. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם.

יְהִי אוֹר – זוֹ נְקֻדָּה חוֹלָם וּ'. וַיְהִי אוֹר – זוֹ נְקֻדָּה אַחֶרֶת שֶׁנִּקְרֵאת שׁוּרֶק. מִשּׁוּם שֶׁהַנְּקֻדָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת חוֹלָם מְאִירָה לְמַעְלָה, וְטֶרֶם שֶׁנִּמְשְׁכָה לְהָאִיר לְמַטָּה, הָיְתָה סְתוּמָה. כֵּיוָן שֶׁנִּמְשְׁכָה, מְאִירָה תּוֹךְ הָאֶמְצַע, בְּסוֹד שֶׁל שׁוּרֶק וּ. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב – זוֹ חִרְק, כְּשֶׁמְּאִירָה לְמַטָּה.

בְּזִמַּן שֶׁיָּצְאוּ הַנְּקֻדּוֹת לְהָאִיר לַגּוּף, הָאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא חוֹלָם מֵאִיר לְמַעְלָה, וְהִתְיַשֵּׁב בְּרֹאשׁ הַגּוּף, וְנָתַן אוֹר

וְאִתְיַישֵׁב בְּרֵישָׁא דְגוּפָא, וְיָהִיב נְהִירוּ לְכָל רֵישָׁא: לְאַנְפִּין. לְעַיְינִין. לִנְהִירוּ דְרֵישָׁא, לְכָל תִּיקּוּנֵי רֵישָׁא.

וְשֶׁרֶק שָׁאֲרֵי בְּאֶמְצָעִיתָא, וְזָהֵיר נָהִירוּ לְקִיּוּמָא דְגוּפָא מִמַּרְאֶה מָתְנָיו וּלְמַעְלָה, בְּכָל רָזִין דִּילֵיהּ.

חִרֵק שָׁאֲרֵי לְתַתָּא, וְיָהִיב נְהִירוּ וְקִיּוּמָא מִמַּרְאֶה מָתְנָיו וּלְמַטָּה, בְּכָל תִּיקּוּנִין וְרָזִין דִּילֵיהּ. כְּדֵין וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב.

כַּד אִתְתַּקַּן גּוּפָא דְאַתְוָון בְּאִלֵּין נְקוּדִין, כְּדֵין כְּתִיב, (שם) וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. לְעוֹלָם הַבְדָּלָה בִּדְרוֹעָא דִשְׂמָאלָא, דְּאִית בֵּיהּ חֹשֶׁךְ. וְאַנְהִיר בִּנְקוּדַת סָגוֹל, לְאַנְהָרָא מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא לְלֵוָאי.

לשון הקודש

לְכָל הָרֹאשׁ: לַפָּנִים, לָעֵינַיִם. לְאוֹר הָרֹאשׁ, לְכָל תִּקּוּנֵי הָרֹאשׁ.

וְשׁוּרֶק שְׁרוּיָה בָּאֶמְצַע, וְזוֹהֵר הָאוֹר לְקִיּוּם הַגּוּף מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַעְלָה, בְּכָל הַסּוֹדוֹת שֶׁלּוֹ.

חִרֵק מַתְחִיל לְמַטָּה, וְנוֹתֵן אוֹר וְקִיּוּם מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה, בְּכָל הַתִּקּוּנִים וְהַסּוֹדוֹת שֶׁלּוֹ. אָז וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב.

כְּשֶׁהִתְתַּקֵּן הַגּוּף שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ בַּנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ, אֲזַי כָּתוּב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. לְעוֹלָם הַבְדָּלָה בִּזְרוֹעַ שְׂמֹאל, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֹשֶׁךְ. וּמֵאִיר בִּנְקֻדַּת סָגוֹל, לְהָאִיר מִתּוֹךְ הַחֲשֵׁכָה לַלְוִים.

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם, דָּא נְקוּדַת צֵרֵי, דְּאַנְהִיר וְאִתְיַשֵּׁב בִּדְרוֹעָא יָמִינָא, וְאַתְקִין לֵיהּ בְּכָל תִּיקוּנוֹי.

וְכַד נוּקְבָא אִתְדַּבְּקַת בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, וְאִתְיְהִיבַת בֵּינַיְיהוּ, אִתְדַּבְּקוּ בָּהּ תְּרֵין נְקוּדִין אִלֵּין צֵרֵ"י וְסֶגוֹל. בְּקִיּוּמָא וְהִפּוּכָא אָחֳרָא, דְּלָא מִתְיַישְׁבָן בָּהּ הָכִי. צֵרֵי אִתְהַפֵּךְ וְאַנְהִיר בָּהּ בְּדִיוֹקְנָא אָחֳרָא, בְּלָא יִישׁוּבָא כִּדְכוּרָא, וְאִיהוּ שְׁבָא. וְסֶגוֹל אִתְהַפֵּךְ וְאַנְהִיר בָּהּ בְּדִיוֹקְנָא אָחֳרָא, וְאִיהוּ שֶׁרֶק דִּתְלַת נְקוּדִין. וּלְאַחֲזָאָה חֲבִיבוּ דִּדְכוּרָא לְגַבֵּי נוּקְבָא, אִיהוּ וְאִיהִי כּוּלָּא חַד, לְזִמְנִין דְּאַנְהִיר בְּהוּ דְּכוּרָא. מֵהָכָא אִתְפַּשְׁטוּ נְקוּדֵי לְכָל שְׁאָר שַׁיְיפִין דְּאַתְוָון בְּגוּפָא.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם (שם ו), דָּא נְקוּדָת פַּתָּח. פְּשִׁיטוּ דְּנְהִירוּ דְּאַנְהִיר

לשון הקודש

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם – זוֹ נְקֻדַּת צֵרֵי, שֶׁמְּאִירָה וּמִתְיַשֶּׁבֶת בִּזְרוֹעַ יָמִין, וּמַתְקִינָה אוֹתוֹ בְּכָל תִּקּוּנָיו.

וּכְשֶׁהַנּוּקְבָה נִדְבֶּקֶת בְּיָמִין וּבִשְׂמֹאל וְנִתֶּנֶת בֵּינֵיהֶן, נִדְבְּקִים בָּהּ שְׁתֵּי הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ צֵרֵ"י וְסֶגוֹל, בְּקִיּוּם וְהִפּוּךְ אַחֵר, שֶׁאֵין מִתְיַשְּׁבִים בָּהּ כָּךְ. צֵרֵי מִתְהַפֵּךְ וּמֵאִיר בָּהּ בִּדְיוֹקָן אַחֵר, בְּלִי יִשּׁוּב כְּמוֹ הַזָּכָר, וְהוּא שְׁבָא. וְסֶגוֹל מִתְהַפֵּךְ וּמֵאִיר בָּהּ בִּדְיוֹקָן אַחֵר, וְהוּא שׁוּרֶק שֶׁל שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת. וּלְהַרְאוֹת אֶת חֲבִיבוּת הַזָּכָר לַנֻּקְבָה – הוּא וְהִיא הַכֹּל אֶחָד, לִפְעָמִים שֶׁמֵּאִיר בָּהֶם הַזָּכָר. מִכָּאן הִתְפַּשְּׁטוּ הַנְּקֻדּוֹת לְכָל שְׁאָר הָאֵיבָרִים שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת בַּגּוּף.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם –

בְּסִטְרָא דִדְכוּרָא, בִּסְטַר שְׂמָאלָא, וְאַנְהִיר לְהַהוּא סִטְרָא, וְהַשְׁתָּא אִתְחַלִּיפוּ, וְאִתְכְּלִלוּ יָמִינָא בִּשְׂמָאלָא, וּשְׂמָאלָא בְּיָמִינָא.

מַיִם אִיהוּ לְיָמִינָא, בְּרָזָא דְהַהִיא נְקוּדָה דְּאַנְהִיר בָּהּ צֵרֵי, בְּסִטְרָא דָא דְיָמִינָא, אִתְפְּלִיגוּ תְּרֵין מִיָּמִין, וְהָא אוֹקִימְנָא. וּבְגִין כָּךְ, צֵרֵי, תְּרֵין נְקוּדִין מִתְיַישְׁבָן לָקְבֵיל תְּרֵין מֵימִין, חַד לְעֵילָא וְחַד לְתַתָּא, כְּמָה דְּאִתְחֲזֵי בִּנְקוּדַת שְׁבָ"א.

לְבָתַר, כֵּיוָן דְּאִתְנְהִיר הַאי רָקִיעַ, דְּאִיהוּ נְקוּדָה דְּאִיקְרֵי פַּתָּח, עָאל הַאי נְקוּדָה בֵּין נְקוּדָה לִנְקוּדָה דְּצֵרֵי, בֵּין מַיִם לָמָיִם, וְאַפְרֵישׁ בֵּינַיְיהוּ, וְנָטִיל לוֹן לְגַבֵּיהּ. וּכְדֵין מַיִם לִסְטַר שְׂמָאלָא בִּנְקוּדַת פַּתָּח. וְעַל רָזָא דָא, (דברים כח יב) יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב וכו', לָתֵת מְטַר וכו', דְּהָא מַיִם מִסִּטְרָא דְּפַתָּח אִינוּן.

לשון הקודש

זוֹ הַנְּקֻדָּה פַּתָּח. הִתְפַּשְׁטוּת הָאוֹר שֶׁמֵּאִיר בְּצַד הַזָּכָר, בְּצַד הַשְּׂמֹאל, וּמֵאִיר לְאוֹתוֹ הַצַּד, וְכָעֵת הִתְחַלְּפוּ וְנִכְלְלוּ הַיָּמִין בַּשְּׂמֹאל, וְהַשְּׂמֹאל בַּיָּמִין.

הַמַּיִם הֵם לְיָמִין, בְּסוֹד אוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה שֶׁמֵּאִיר בָּהּ צֵרֵי, בְּצַד זֶה שֶׁל הַיָּמִין, נֶחְלְקוּ שְׁנֵי סוּגֵי מֵימוֹת, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ, צֵרֵי, שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת מִתְיַשְּׁבִים מִיָּמִין, כְּנֶגֶד שְׁנַיִם, אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנִּרְאֶה בִּנְקֻדַּת שְׁבָ"א.

אַחַר כָּךְ, כֵּיוָן שֶׁהֵאִיר הָרָקִיעַ הַזֶּה, שֶׁהִיא הַנְּקֻדָּה שֶׁנִּקְרֵאת פַּתָּח, נִכְנֶסֶת הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ בֵּין נְקֻדָּה לִנְקֻדַּת הַצֵּרֵי, בֵּין מַיִם לָמָיִם, וּמַפְרִידָה בֵּינֵיהֶם, וְנוֹטֶלֶת אוֹתָם אֵלֶיהָ. וְאָז הַמַּיִם לְצַד הַשְּׂמֹאל בִּנְקֻדַּת פַּתָּח. וְעַל הַסּוֹד הַזֶּה (דברים כח

תּוּ אִתְפַּשַּׁט רָקִיעַ מִסִּטְרָא דְיָמִינָא, וְעָאל בְּסִטַּר שְׂמָאלָא, בֵּין נְקוּדַת סָגוֹל וְאִתְעֲבִיד קָמַץ. וְעָאל כְּדֵין שְׂמָאלָא בְּיָמִינָא, וְאִתְכְּלִיל דָּא בְּדָא, יָמִינָא בִּשְׂמָאלָא וּשְׂמָאלָא בְּיָמִינָא.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם (בראשית א ט), **לְעֵילָא כְּתִיב מַיִם חָמֵשׁ זִמְנִין. יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם. וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָּיִם. וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם וכו'. וּבֵין הַמַּיִם. הָא חָמֵשׁ זִמְנִין מַיִם, לָקָבֵיל תְּרֵין נְקוּדִין דְּאִינוּן חָמֵשׁ, צֵרֵי וְסָגוֹל. צֵרֵי תְּרֵין, וְסָגוֹל תְּלָתָא, הָא חָמֵשׁ אִלֵּין מִתְיַישְׁבָן בְּיָמִינָא וּשְׂמָאלָא.**

נוּקְבָא עָאלַת בֵּין יָמִינָא וּשְׂמָאלָא, וּמְקַבְּלָא לְאִלֵּין נְקוּדִין, לְמֵיהַב לָהּ דַּעְתָּא בִּשְׁלִימוּ. וְלָא מִתְיַישְׁבָן בֵּיהּ הָכִי, וּמִתְהַפְּכָן בֵּיהּ

לשון הקודש

יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב וְכוּ', לָתֵת מָטָר וְכוּ', שֶׁהֲרֵי הַמַּיִם הֵם מִצַּד שֶׁל פַּתָּח.

עוֹד הִתְפַּשֵּׁט רָקִיעַ מִצַּד הַיָּמִין, וְנִכְנַס בְּצַד שְׂמֹאל בֵּין נְקֻדַּת סָגוֹל, וְנַעֲשָׂה קָמַץ. וְאָז נִכְנַס הַשְּׂמֹאל בַּיָּמִין, וְנִכְלָלִים זֶה עִם זֶה – הַיָּמִין בַּשְּׂמֹאל, וְהַשְּׂמֹאל בַּיָּמִין.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם. לְמַעְלָה כָּתוּב מַיִם חָמֵשׁ פְּעָמִים: יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם. וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָּיִם. וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם כוּ'. וּבֵין הַמַּיִם. הִנֵּה חָמֵשׁ פְּעָמִים מַיִם, כְּנֶגֶד שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת שֶׁהֵן חָמֵשׁ, צֵרֵי וְסָגוֹל. צֵרֵי שְׁתַּיִם, וְסָגוֹל שָׁלֹשׁ. הִנֵּה חָמֵשׁ אֵלֶּה מִתְיַשְּׁבוֹת בְּיָמִין וּבִשְׂמֹאל.

הַנֻּקְבָה נִכְנֶסֶת בֵּין הַיָּמִין וְהַשְּׂמֹאל, וּמְקַבֶּלֶת הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ, לָתֵת לָהּ דַּעַת בִּשְׁלֵמוּת. וְלֹא מִתְיַשְּׁבִים בּוֹ כָּךְ,

בְּאוֹרַח קָלִיל. צֵרֵי, אִתְהַפַּךְ בָּהּ לִנְקוּדָה שְׁבָא, בְּאוֹרַח קָלִיל. סֶגוֹל, אִתְהַפַּךְ בָּהּ לִנְקוּדָה שׁוּרֶק בְּאוֹרַח קָלִיל. (דף צ ע"ב)

וּלְעוֹלָם אִתְּתָא דַעְתָּהּ קָלִיל עֲלָהּ, דְּהָא לָא יָכִילוּ לְאִתְיַשְׁבָא בָּהּ לְמֶחֱוֵי בָּהּ דַעְתָּהּ שְׁלִים, כְּמָה דְאִינוּן לְעֵילָא. אֶלָּא אַהֲדָרוּ בָּהּ בְּאוֹרַח קָלִיל, וְאִשְׁתְּכַח דַעְתָּהּ קַלָּה עֲלָהּ. כְּמָה דְאִינוּן תְּרֵין נְקוּדֵי צֵרֵי סֶגוֹל אִינוּן חָמֵשׁ, אוֹף הָכִי בָּהּ שְׁבָא שֶׁרֶק אִינוּן חָמֵשׁ, אֲבָל בְּלָא יִשׁוּבָא כְּלָל.

יְקָווּ הַמַּיִם, אִינוּן חָמֵשׁ כּוּלְּהוּ, אָזְלִין לִנְקוּדָה חָדָא, דְּאִיהִי נְקוּדַת שׁוּרֶק, דְּקָיְימָא תְּחוֹת רָקִיעַ, קָמַץ. כָּל אִינוּן מַיִין דְּהַאי סִטְרָא, וְהַאי סִטְרָא, וְכָל אִינוּן חָמֵשׁ נְקוּדִין מִתְיַישְׁבָן בְּהַאי נְקוּדָה. וְדָא אִתְיַישְׁבַת, וְנָהִיר לִבְרִית קַדִּישָׁא

לשון הקודש

וּמִתְהַפְּכִים בּוֹ בְּדֶרֶךְ קַלָּה. הַצֵּרֵי מִתְהַפֵּךְ בָּהּ לִנְקֻדָּה שְׁבָא בְּדֶרֶךְ קַלָּה. הַסֶּגוֹל מִתְהַפֵּךְ בָּהּ לִנְקֻדָּה שׁוּרֶק בְּדֶרֶךְ קַלָּה.

וּלְעוֹלָם אִשָּׁה דַעְתָּהּ קַלָּה עָלֶיהָ, שֶׁהֲרֵי לֹא יָכְלוּ לְהִתְיַשֵּׁב בָּהּ, שֶׁתִּהְיֶה בָּהּ דַעְתָּהּ שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁהֵם לְמַעְלָה. אֶלָּא חָזְרוּ בָהּ בְּדֶרֶךְ קַלָּה, וְנִמְצֵאת דַעְתָּהּ קַלָּה עָלֶיהָ. כְּמוֹ שֶׁאוֹתָן שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת צֵרֵי וְסֶגוֹל הֵן חָמֵשׁ, אַף כָּךְ בָּהּ שְׁבָא שׁוּרֶק הֵן חָמֵשׁ, אֲבָל בְּלִי יִשּׁוּב כְּלָל.

יִקָּווּ הַמַּיִם, כָּל אוֹתָן הֶחָמֵשׁ, לִנְקֻדָּה אַחַת, שֶׁהִיא נְקֻדַּת שׁוּרֶק, שֶׁעוֹמֶדֶת תַּחַת הָרָקִיעַ, קָמַץ. כָּל אוֹתָם הַמַּיִם שֶׁל הַצַּד הַזֶּה, וְהַצַּד הַזֶּה, כָּל אוֹתָן חֲמֵשׁ הַנְּקֻדּוֹת מִתְיַשְּׁבוֹת בַּנְּקֻדָּה הַזּוֹ. וְזוֹ מִתְיַשֶּׁבֶת וּמְאִירָה לַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה שֶׁבַּזָּכָר, וְאֶת

דְּבִדְכוּרָא. וְכָל נְהוֹרָא דַּחֲמֵשׁ נְקוּדִין כּוּלְּהוּ יָרִית דָּא.

כֵּיוָן דְּהַאי יָרִית כּוּלְּהוּ, כְּדֵין אִתְנְהִירַת נוּקְבָא, לְמֶעְבַּד פֵּירִין וְאִיבִּין. דִּכְתִיב, (שם יא) תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא וגו'. בְּחֵילָא דְּהַאי נְקוּדָה דְּקָיְימָא לְתַתָּא, דְּעָבִיד בָּהּ פֵּירִין וְאִיבִּין.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם (שם יד), דָּא נְקוּדַת חֲטָף קָמַץ, דְּנָהִיר נְהִירוּ, כְּגַוְונָא דְּהַהוּא אוֹר קַדְמָאָה, נְקוּדַת חֹלָם. וְעַל דְּלָא אַנְהִיר בְּיִשּׁוּבָא, כְּגַוְונָא דִּילֵיהּ, אִיהוּ מְאֹרֹת חָסֵר, דְּלָא נָהִיר בְּיִשּׁוּבָא, כְּגַוְונָא דְּחֹלָם אַף עַל גַּב דְּקָיְימָא כְּגַוְונָא דִּילֵיהּ.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה (שם כ), דָּא אִיהוּ, בְּרָזָא דִּנְקוּדַת שְׁבָ"א סָגוֹ"ל. דְּהָא סָגוֹ"ל אִתְכְּלִיל מַיִן בְּאֶשָּׁא. רַחֲשִׁין רְחִישׁוּ

לשון הקודש

כָּל הָאוֹר שֶׁל כָּל חֲמֵשׁ הַנְּקֻדּוֹת זֶה יוֹרֵשׁ. כֵּיוָן שֶׁזֶּה יוֹרֵשׁ אֶת כֻּלָּם, אָז מְאִירָה הַנְּקֵבָה לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת וְתוֹלְדוֹת, שֶׁכָּתוּב תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא וְגוֹ'. בְּכֹחַ הַנְּקֻדָּה הַזוֹ שֶׁעוֹמֶדֶת לְמַטָּה, שֶׁעוֹשָׂה בָּהּ פֵּרוֹת וְתוֹלְדוֹת.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם – זוֹ נְקֻדַּת חֲטַף קָמַץ, שֶׁמְּאִירָה אוֹר כְּמוֹ אוֹתוֹ הָאוֹר הָרִאשׁוֹן, נְקֻדַּת הַחוֹלָם. וְעַל שֶׁלֹּא מֵאִיר בַּיִּשּׁוּב כָּמוֹהוּ, מְאֹרֹת חָסֵר הוּא, שֶׁלֹּא מֵאִיר בַּיִּשּׁוּב כְּמוֹ שֶׁהַחוֹלָם, אַף עַל גַּב שֶׁעוֹמֶדֶת בַּגָּוֶן שֶׁלּוֹ. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה – זֶהוּ בַּסּוֹד שֶׁל נְקֻדַּת שְׁבָ"א סָגוֹ"ל,

דְּהַהוּא נֶפֶשׁ חַיָּה, הַהוּא דַּעְתָּא דְּאִתְיְהִיב לָהּ מִתְּרֵין סִטְרִין, אִיהוּ קַלָּה עֲלָהּ, וְדָא אִקְרֵי שֶׁרֶץ דְּנֶפֶשׁ חַיָּה, רְחִישׁוּ דְּרָחֵישׁ וְאָזִיל בְּכָל נְקוּדֵי.

וְתָא חֲזֵי, שְׁבָ"א אִיקְרֵי (ישעיה טז ה) מָהִיר צֶדֶק, וְהָכִי אִיהוּ. וּבְגִין כָּךְ אִיקְרֵי נֶפֶשׁ דְּהַהִיא חַיָּה, שֶׁרֶק דִּתְלַת נְקוּדִין. בְּשַׁעֲתָא דְּאָת ו' אִסְתַּלַּק מִינָהּ, אֲפִיקַת דַּעְתָּא וְהַהִיא דְּנָטְלָה מִגּוֹ עֵילָא, כְּמָא דְּאִתְּמַר, וּבְאַתְרֵיהּ דְּאָת ו', אַפִּיק שֶׁרֶק, וְהָכִי אִיהוּ בְּכָל אֲתַר.

וְעַל דָּא, נְקוּדֵי כּוּלְּהוּ קָיְימִין לְאַנְהָרָא לְאַתְוָון, בְּעוֹבָדָא דִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְכָל עָלְמִין כּוּלְּהוּ. וְלֵית קִיּוּמָא וּנְהִירוּ לְכָל אַתְוָון, בַּר בִּנְהִירוּ דִּנְקוּדֵי, וְכוֹלָּא אִתְמְסַר בְּרָזָא דְאוֹרַיְיתָא בְּסִינַי. וְהָכִי אִיהוּ בְּרָזָא דִלְעֵילָא, וְכֹלָּא תִּיקוּנָא דְאָדָם, כְּמָה דְאִתְּמַר.

לשון הקודש

שֶׁהֵרֵי סֵגוֹ"ל נִכְלָלִים הַמַּיִם בָּאֵשׁ. שׁוֹרְצִים שֶׁרֶץ שֶׁל אוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה, אוֹתָהּ הַדַּעַת שֶׁנִּתְּנָה לָהּ מִשְּׁנֵי צְדָדִים, הִיא קַלָּה עָלֶיהָ, וְזֶה נִקְרָא שֶׁרֶץ שֶׁל נֶפֶשׁ חַיָּה, הַשֶּׁרֶץ שֶׁשּׁוֹרֵץ וְיוֹצֵא וְהוֹלֵךְ בְּכָל הַנִּקֻּדּוֹת.

וּבָא רְאֵה, שְׁבָ"א נִקְרָא מָהִיר צֶדֶק, וְכָךְ הוּא. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַהִיא שׁוֹרֶק שֶׁל שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת. בְּשָׁעָה שֶׁהָאוֹת ו' מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנָּה, מוֹצִיאָה דַּעַת אוֹתָהּ שֶׁנִּטְלָה מִתּוֹךְ לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וּבִמְקוֹמָהּ שֶׁל הָאוֹת ו' מוֹצִיא שׁוֹרֶק, וְכָךְ הוּא בְּכָל מָקוֹם.

וְעַל זֶה כָּל הַנִּקֻּדּוֹת עוֹמְדוֹת לְהָאִיר לָאוֹתִיּוֹת, כְּמַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם. וְאֵין קִיּוּם וְאוֹר לְכָל הָאוֹתִיּוֹת, רַק בְּאוֹר הַנִּקֻּדּוֹת, וְהַכֹּל נִמְסַר בַּסּוֹד שֶׁל הַתּוֹרָה בְּסִינַי. וְכָךְ הוּא בַּסּוֹד

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ (בראשית א כו), **כְּתִיב** (תהלים לז כג) **מֵה' מִצְעֲדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ. תָּא חֲזֵי, כַּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא עִילָּאָה וְעַלְמָא תַּתָּאָה, כּוּלָּא בְּדִיוֹקְנָא חָדָא הֲוָה, לְמֶהֱוֵי דָא כְּגַוְונָא דְדָא. בְּשַׁעֲתָא דְּבָעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי אָדָם לְתַתָּא, בָּעָא לְמֶעְבַּד לֵיהּ כְּגַוְונָא דִתְרֵין עָלְמִין.**

וְכָל רָזִין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, כֻּלָּא אִיהוּ בְּאָדָם. גּוּלְגַּלְתָּא דְּרֵישָׁא דְּקָיְימָא עַל גּוּפָא, אִיהוּ בְּרָזָא דְעַלְמָא עִילָּאָה, בְּאִינּוּן תִּיקּוּנִין דְּרֵישָׁא. גּוּפָא אִיהוּ בְּרָזָא דְגוּפָא, דְּקָיְימִין דַּרְגִּין בְּשַׁיְיפִין יְדִיעָן תְּחוֹת הַאי רֵישָׁא. יַרְכִּין וְרַגְלִין, כּוּלָּא בְּדַרְגִּין דִּלְתַתָּא, כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ לְמֶהֱוֵי כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. כָּל דְּיוֹקְנִין עִילָּאִין וְתַתָּאִין, כּוּלְּהוּ חֲקִיק קוּדְשָׁא

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה, וְהַכֹּל תִּקּוּן שֶׁל אָדָם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ (בראשית א). **כָּתוּב** (תהלים לז) מֵה' מִצְעֲדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ. בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, הַכֹּל הָיָה בְּדִיוֹקָן אֶחָד, שֶׁיִּהְיֶה זֶה כְּמוֹ זֶה. בְּשָׁעָה שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אָדָם לְמַטָּה, רָצָה לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ כְּמוֹ שְׁנֵי הָעוֹלָמִים.

וְכָל הַסּוֹדוֹת שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה, הַכֹּל הוּא בָּאָדָם. הַגֻּלְגֹּלֶת שֶׁל הָרֹאשׁ שֶׁעוֹמֶדֶת עַל הַגּוּף הִיא בְּסוֹד הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, עִם אוֹתָם הַתִּקּוּנִים שֶׁל הָרֹאשׁ. הַגּוּף הוּא בְּסוֹד שֶׁל גּוּף, שֶׁהַדַּרְגּוֹת עוֹמְדוֹת בְּאֵיבָרִים יְדוּעִים תַּחַת הָרֹאשׁ הַזֶּה. הַיְרֵכַיִם וְהָרַגְלַיִם, הַכֹּל בַּדַּרְגּוֹת שֶׁלְּמַטָּה, כָּרָאוּי לוֹ לִהְיוֹת כְּמוֹ

בְּרִיךְ הוּא בְּאָדָם, לְמֶהֱוֵי אִיהוּ שְׁלִים בְּכוּלָּא.

תָּא חֲזֵי, מֵה' מִצְעָדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ, כַּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בֵּיהּ בְּבַר נַשׁ, כָּל צַעֲדוֹי וְכָל אוֹרְחוֹי אִינְהוּ מִתְתַּקְּנָן קַמֵּיהּ, וְאִיהוּ מְתַקֵּן לְהוֹ כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא יָאוֹת. וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ, אֲפִילוּ בְּמִילֵי דְעָלְמָא.

תּוּ. מֵה' מִצְעָדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ, אִי בַּר נַשׁ יְשַׁוֵּי דַעְתֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ וְלִבֵּיהּ לְגַבֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, לְמֵהַךְ בָּתַר אוֹרְחֵיהּ דְּאִיהוּ עָבִיד. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בֵּיהּ, כְּאִילּוּ הוּא דִּילֵיהּ מַמָּשׁ.

בְּשַׁעֲתָא דְּנָפְקוּ אַתְוָון מִגּוֹ רָזָא עִילָּאָה, כְּמָא דְּאִתְּמַר, וְאִתְגְּלִימוּ, וְאִצְטַיְּירוּ בְּדִיוֹקְנָא דְאָדָם. לְבָתַר נָפְקוּ נְקוּדֵי, וְאַנְשִׁיב בְּהוּ רוּחָא דְחַיֵּי, וְאִתְקַיְּימוּ אַתְוָון,כְּבַר נָשׁ דְּקָאִים עַל רַגְלוֹי בְּקִיּוּמָא דְרוּחָא.

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה. כָּל הַדְּמִיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְהַתַּחְתּוֹנוֹת, אֶת כֻּלָּם חָקַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָדָם, שֶׁיִּהְיֶה הוּא שָׁלֵם בַּכֹּל.

בֵּא וּרְאֵה, מֵה' מִצְעָדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרֻצֶּה מֵהָאָדָם, כָּל צְעָדָיו וְכָל דְּרָכָיו הֵם מְתֻקָּנִים לְפָנָיו, וְהוּא מְתַקֵּן אוֹתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי. וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ, אֲפִלּוּ בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם.

עוֹד, מֵה' מִצְעָדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ – אִם אָדָם יָשִׂים דַּעְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ וְלִבּוֹ לַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, לָלֶכֶת אַחַר דְּרָכָיו שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרֻצֶּה בּוֹ, כְּאִלּוּ הוּא שֶׁלּוֹ מַמָּשׁ.

בְּשָׁעָה שֶׁיָּצְאוּ הָאוֹתִיּוֹת מִתּוֹךְ הַסּוֹד הָעֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְהִתְגַּלְּמוּ וְהִצְטַיְּרוּ בִּדְמוּת שֶׁל אָדָם, אַחַר כָּךְ יָצְאוּ

לְבָתַר דִּנְקוּדֵי אִתְקַיְּימוּ עַל אַתְוָון, וְיָהֲבוּ בְּהוּ נַפְשָׁא, אִצְטְרִיךְ לְמֶהֱוֵי בְּדַעְתָּא וְסוּכְלְתָנוּ, וּלְנַטְלָא בְּמַטְלָנוֹי, וּלְמֵיהַב מְזוֹנָא וְתוֹקְפָא לְאַחֲרָא. וְדָא אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. כְּמָא דְאוֹקִימְנָא, בְּצַלְמֵנוּ דָא רָזָא דְעַלְמָא עִילָּאָה. כִּדְמוּתֵנוּ דָא רָזָא דְעַלְמָא תַּתָּאָה.

דָּבָר אַחֵר, בְּצַלְמֵנוּ: אִלֵּין תְּנוּעֵי דְטַעֲמֵי, דְּאִינוּן תִּיקוּנָא וּשְׁלִימוּ, בְּדַעְתָּא וְסוּכְלְתָנוּ, לְמִנְדַע יְדִיעָה לְאִסְתַּכְּלָא לְעֵילָא, כְּמָה דְאִיהוּ סָתִים וְלָא אִתְגַּלְיָיא.

כְּמַלְכָּא דְּאִיהוּ חַכִּים בְּסוּכְלְתָנוּ בְּחָכְמְתָא, וְלָא נָטִיל לְסִטְרָא דָא אוֹ לְסִטְרָא דָא, כַּר בְּחָכְמְתָא וּבְסוּכְלְתָנוּ וּבְמִנְדַע. אוֹף הָכִי, כְּגַוְונָא דָא, תְּנוּעֵי דְטַעֲמֵי, כּוּלְּהוּ מַטְלָנֵיהוֹן

לשון הקודש

הַנִּקֻּדוֹת, וְנִשַּׁב בָּהֶן רוּחַ חַיִּים, וְהִתְקַיְּמוּ הָאוֹתִיּוֹת, כְּאָדָם שֶׁעוֹמֵד עַל רַגְלָיו בְּקִיּוּם שֶׁל הָרוּחַ.

אַחַר שֶׁהַנִּקֻּדוֹת הִתְקַיְּמוּ עַל הָאוֹתִיּוֹת וְנָתְנוּ בָהֶן נֶפֶשׁ, הִצְטָרֵךְ לִהְיוֹת בְּדַעַת וּבְהַשְׂכֵּל, וְלִנְסֹעַ בְּמַסְעוֹתָיו, וְלָתֵת מָזוֹן וְתֹקֶף לְאַחֵר. וְזֶהוּ בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, בְּצַלְמֵנוּ – זֶה סוֹד הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. כִּדְמוּתֵנוּ – זֶה סוֹד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן.

דָּבָר אַחֵר, בְּצַלְמֵנוּ – אֵלּוּ הַתְּנוּעוֹת שֶׁל הַטְּעָמִים, שֶׁהֵם תִּקּוּן וּשְׁלֵמוּת, בְּדַעַת וּבְהַשְׂכֵּל, לָדַעַת יְדִיעָה לְהִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁהוּא נִסְתָּר וְלֹא הִתְגַּלָּה.

כְּמוֹ מֶלֶךְ שֶׁהוּא חָכָם בְּהַשְׂכֵּל בְּחָכְמָה, וְאֵינוֹ נוֹסֵעַ לְצַד זֶה אוֹ לְצַד זֶה, רַק בְּחָכְמָה וּבְהַשְׂכֵּל וּבְמַדָּע. אַף כָּךְ, כְּמוֹ זֶה הַתְּנוּעוֹת שֶׁל הַטְּעָמִים, כָּל מַסְעֵיהֶם

בְּחָכְמְתָא וּבְסָכְלְתָנוּ וּבְמִנְדַע, כְּמָה דְאִתְחֲזֵי. וְדָא אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ.

כִּדְמוּתֵנוּ, אִלֵּין רָזִין דִּנְקוּדֵי, דְּאִינוּן נָפְקוּ מִגּוֹ דְּיוֹקְנָא חָדָא דִּנְקוּדָה עִילָּאָה, מֵהַהוּא דְּיוֹקְנָא סְתִימָא דְּלָא אִתְחֲזֵי, וּמִגּוֹ דְּנָפְקֵי מִגּוֹ נְקוּדָה חָדָא אִקְרוּן נְקוּדֵי דְמוּת, דְּיוֹקְנָא דִּנְקוּדָה עִילָּאָה.

דְּאִי תֵימָא אַתְוָון. לָאו הָכִי, דְּהָא דְּיוֹקְנָא, לָאו אִיהוּ לְעֵילָא, וְלָא תַּלְיָא תַּמָּן דְּיוֹקְנָא, דְּהָא לְבָתַר דְּנָפְקֵי מֵרָזָא דְעַלְמָא עִילָּאָה, אַגְלִימוּ וְאִצְטַיְירוּ כּוּלְהוּ, מַה דְּלָא הֲוַת מִקַּדְמַת דְּנָא, דְּלָאו אִית דְּיוֹקְנָא וְצִיּוּרָא לְעֵילָא כְּלַל, וְעַל דָּא לָא יְדִיעַ, וְלֵית מַאן דְּיָדַע בֵּיהּ כְּלוּם.

רֵאשִׁיתָא סְתִימָא דְאִתְגַּלְיָא, וְלָא יְדִיעַ, חַד נְקוּדָה סְתִימָא אִיהוּ. וְהַהוּא נְקוּדָה,

---

לשון הקודש

בְּחָכְמָה וּבְהַשְׂכֵּל וּבְמַדָּע, כְּמוֹ שֶׁרָאוּי, וְזֶהוּ בְּצַלְמֵנוּ.

כִּדְמוּתֵנוּ – אֵלּוּ סוֹדוֹת שֶׁל הַנְּקֻדּוֹת, שֶׁהֵם יָצְאוּ מִתּוֹךְ דְּיוֹקָן אֶחָד שֶׁל נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה, מֵאוֹתוֹ דְּיוֹקָן נִסְתָּר שֶׁלֹּא נִרְאֶה. וּמִתּוֹךְ שֶׁיּוֹצְאִים מִתּוֹךְ נְקֻדָּה אַחַת, נִקְרָאוֹת הַנְּקֻדּוֹת דְּמוּת, הַדְּיוֹקָן שֶׁל הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה.

שֶׁאִם תֹּאמַר הָאוֹתִיּוֹת – לֹא כָּךְ! שֶׁהֲרֵי הַדְּיוֹקָן אֵינוֹ לְמַעְלָה, וְלֹא תָּלוּי שָׁם דְּיוֹקָן, שֶׁהֲרֵי לְאַחַר שֶׁיּוֹצְאִים מִסּוֹד הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, כֻּלָּם מִתְגַּלְּמִים וּמִצְטַיְּרִים מַה שֶּׁלֹּא הָיָה מִקֹּדֶם לָכֵן, שֶׁאֵין דְּיוֹקָן וְצִיּוּר לְמַעְלָה כְּלָל, וְעַל כֵּן לֹא יָדוּעַ, וְאֵין מִי שֶׁמַּכִּיר בּוֹ כְּלוּם.

הָרֵאשִׁית הַסְּתוּמָה שֶׁנִּגְלְתָה, וְלֹא

לָא יְדִיעַ, וְלָא אִתְגַּלְיָא, וְלֵית מַאן דְּיָדַע בָּהּ. אֲבָל אַתְוָון, לָא בָּהּ אִתְצַיְּירָן, וְלָא תַּלְיָין לְעֵילָא, דְּהָא לֵית תַּמָּן דְּיוֹקְנָא כְּלַל. וְעַל דָּא, כִּדְמוּתֵנוּ אִלֵּין נְקוּדֵי. בְּצַלְמֵינוּ, אִלֵּין תְּנוּעֵי, דְּאִיהוּ שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא.

רָזָא הָכָא לְיָדְעֵי מִדִּין. תְּנוּעֵי דְּאִיהוּ שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא, אָן אִינוּן בְּבַר נָשׁ. אֶלָּא רָזָא דָּא בְּצַלְמֵנוּ, הָא אִיהוּ צוּלְמֵי דְּבַר נַשׁ מִלְּגוֹ וּלְבַר. לְגוֹ, סוּכְלְתָּנוּ וּמַדַּע וְחָכְמָה. לְבַר, הַהוּא צוּלְמָא דְּאָזְלָא עֲלֵיהּ, וּמְדַבְּרָא לֵיהּ לְבַר נַשׁ בִּנְטִירוּ, לְמֶהֱוֵי נָטִיר מִכֹּלָּא. בְּעוֹד דְּהַנֵּי תְּנוּעֵי אִינוּן בְּבַר נָשׁ, בַּר נָשׁ אִיהוּ שְׁלִים בְּכֹלָּא. כְּגַוְונָא דָּא בְּכָל אִינוּן רָזִין עִילָּאִין דִּלְעֵילָא.

וְרָזָא דָּא, מֵה' מִצְעָדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ, לְמֵיטַל בְּמַטְלָנוֹי, בְּאִינוּן תְּנוּעִין דְּטַעֲמֵי. וְדַרְכּוֹ

לשון הקודש

יְדוּעָה, הִיא נְקֻדָּה אַחַת סְתוּמָה. וְאוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה לֹא יְדוּעָה וְלֹא גְּלוּיָה, וְאֵין מִי שֶׁמַּכִּיר אוֹתָהּ. אֲבָל הָאוֹתִיּוֹת לֹא הִצְטַיְּרוּ בָהּ, וְאֵין תְּלוּיוֹת לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי אֵין שָׁם כְּלָל דְּיוֹקָן. וְעַל כֵּן, כִּדְמוּתֵנוּ – אֵלּוּ הַנְּקֻדּוֹת. בְּצַלְמֵנוּ – אֵלּוּ הַתְּנוּעוֹת, שֶׁהוּא הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל הַכֹּל.

כָּאן הַסּוֹד לְיוֹדְעֵי דִּין. הַתְּנוּעוֹת שֶׁהֵן שְׁלֵמוּת הַכֹּל, אֵיפֹה הֵן בָּאָדָם? אֶלָּא זֶה סוֹד בְּצַלְמֵנוּ, אֵלּוּ הֵם הַצְּלָמִים שֶׁל הָאָדָם מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ. לִפְנִים – הַשֵּׂכֶל וּמַדָּע וְחָכְמָה, וּמִבַּחוּץ – אוֹתוֹ הַצֶּלֶם שֶׁהוֹלֵךְ עָלָיו, וּמַנְהִיג אֶת הָאָדָם בִּשְׁמִירָה, שֶׁיִּהְיֶה שָׁמוּר מִן הַכֹּל. בְּעוֹד שֶׁהַתְּנוּעוֹת הַלָּלוּ הֵן בָּאָדָם, הָאָדָם הוּא שָׁלֵם בַּכֹּל, כְּמוֹ כֵן בְּכָל אוֹתָם הַסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁלְּמַעְלָה.

וְזֶה סוֹד מֵה' מִצְעָדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ, לִנְסֹעַ

יֶחְפָּץ, בְּאִינּוּן נְקוּדֵי. מֵה', מִינֵיהּ (דף צא ע"א) אִתְנְטִיל רָזָא דָא, לְמֶהֱוֵי לְתַתָּא כֹּלָּא כְּגַוְונָא חָדָא וְרָזָא חָדָא.

מֵה' מִצְעָדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ, כְּגוֹן אַזְלָא מַקְפָּא מִקַּמֵּי שׁוֹפָר הוֹלֵךְ, דְּאִינּוּן מִצְעָדֵי גֶּבֶר, דְּמִתְתַּקְּנָן כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, וְדָא אִיהוּ כּוֹנָנוּ. וּשְׁאָר תְּנוּעֵי, אִינּוּן דִּכְתִיב, וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ, הֵן בִּזְקִיפוּ, הֵן לְמֵיזַל, הֵן לְמִיפְּסַק, הֵן לְנַגְנָא בְּחֶדְוָוא, הֵן לְמִשְׁתַּק, הֵן לְמֵיהַב דִּינָא. כֹּלָּא אִיהוּ מִנְדַּע וְסוּכְלְתָנוּ לְמֵיטַל בְּמַטְלָנוֹי כִּדְקָא יָאוֹת.

זַרְקָא, דָּא אִיהוּ נִיגּוּנָא בְּחֶדְוָה, כַּד אָתֵי בּוּצִינָא דְּקַרְדִינוּתָא, בְּהַהוּא בְּטִישׁוּ דְּגוֹ אֲוִירָא דַּכְיָא דְּלָא אִתְפַּס, יָהִיב חֲדוּ וְחֶדְוָה, וְזָרִיק מֵרָחוֹק, לְנַגְנָא בְּחֶדְוָה, לְמַאן דְּלָא יְדִיעַ וְלָא אִתְפַּס כְּלָל,

לשון הקודש

בְּמַסְעוֹתָיו, בְּאוֹתָן הַתְּנוּעוֹת שֶׁל הַטְּעָמִים. וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ, בְּאוֹתָן הַנְּקֻדּוֹת. מֵה', מִמֶּנּוּ נִטַּל הַסּוֹד הַזֶּה, שֶׁיִּהְיֶה לְמַטָּה הַכֹּל כְּגֶוֶן אֶחָד וְסוֹד אֶחָד.

מֵה' מִצְעָדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ, כְּמוֹ אַזְלָא מַקְפָּא לִפְנֵי שׁוֹפָר הוֹלֵךְ, שֶׁהֵם מִצְעָדֵי גֶּבֶר, שֶׁמִּתְקָנִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, וְזֶהוּ כּוֹנָנוּ. וּשְׁאָר הַתְּנוּעוֹת, הֵן שֶׁכָּתוּב וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ, הֵן בַּעֲמִידָה, הֵן לָלֶכֶת, הֵן לְהַפְסִיק, הֵן לְנַגֵּן בְּשִׂמְחָה, הֵן לִשְׁתֹּק, הֵן לָתֵת דִּין – הַכֹּל הוּא מַדָּע וְהַשְׂכֵּל לִנְסֹעַ בַּמַּסָּעוֹת כָּרָאוּי.

זַרְקָא, זֶהוּ נִגּוּן בְּשִׂמְחָה. כְּשֶׁבָּא הַנִּיצוֹץ הַקָּשֶׁה בְּאוֹתָהּ הַכָּאָה שֶׁל תּוֹךְ הָאֲוִיר הַזַּךְ שֶׁלֹּא נִתְפָּס, נוֹתֵן שִׂמְחָה וְחֶדְוָה, וְזוֹרֵק מֵרָחוֹק, לְנַגֵּן בְּשִׂמְחָה לְמִי שֶׁלֹּא

וְקָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ, וְלָא אִתְיַשַּׁב לְמִנְדַּע, עַד דְּקָרִיב בְּסֶכְלְתָּנוּ יַתִּיר. וְכֵן תְּנוּעֵי כּוּלְּהוּ, כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא יָאוֹת.

וְעַד לָא מָטוּ אִלֵּין תְּנוּעֵי, כָּל אִינּוּן שַׁיְיפִין דְּגוּפָא, לָא יָכְלִין לְנַטְלָא בְּמַטְלָנִין. דְּהָא כָּל שַׁיְיפִין דְּגוּפָא בְּהוּ נָטְלִין אִתְפַּלְגוּ בְּאַתְוָון, דְּאִינּוּן עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, דְּאִתְגְּלְמוּ בְּפִרְקִין וְשַׁיְיפִין.

תְּרֵיסַר שַׁיְיפִין, אִינּוּן פָּרְקִין דְּנָטְלִין. וְאִלֵּין תְּרֵיסַר לָא נָטְלִין בְּמַטְלָנִין כִּדְקָא יָאוֹת, בַּר בְּרָזָא דִתְרֵיסַר תְּנוּעֵי, דְּכוּלְּהוּ עָבְדִין לְהַנֵּי פִּרְקִין לְנַטְלָא לוֹן. וְאִית תְּנוּעֵי אָחֲרָנִין, לְמֵיהַב סוּכְלְתָּנוּ וְחָכְמָה וּמַדָּע לְכָל גּוּפָא, וּלְנַטְלָא כָּל גּוּפָא, וּלְמֵיהַב חֶדְוָה לְעֵילָא וְתַתָּא כּוּלָּא כִּדְקָא חָזֵי.

לשון הקודש

יָדוּעַ וְלֹא נִתְפָּס כְּלָל, וְעוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ, וְלֹא מִתְיַשֵּׁב לָדַעַת, עַד שֶׁקָּרֵב בְּיוֹתֵר הַשֵּׂכֶל. וְכֵן כָּל הַתְּנוּעוֹת, כָּל אַחַת וְאַחַת כָּרָאוּי. **וְטֶרֶם** שֶׁהִגִּיעוּ הַתְּנוּעוֹת הַלָּלוּ, כָּל אוֹתָם אֵיבְרֵי הַגּוּף לֹא יְכוֹלִים לִנְסֹעַ בַּמַּסָּעוֹת. שֶׁהֲרֵי כָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף בָּהֶם נוֹטְלִים הִתְחַלְּקוּת בָּאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁהִתְגַּלְּמוּ בַּפְּרָקִים וּבָאֵיבָרִים. **שְׁנֵים** עָשָׂר אֵיבָרִים, הֵם פְּרָקִים שֶׁנּוֹסְעִים. וְהַשְּׁנֵים עָשָׂר הַלָּלוּ לֹא נוֹסְעִים בַּמַּסָּעוֹת כָּרָאוּי, רַק בַּסּוֹד שֶׁל שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה תְּנוּעוֹת, שֶׁכֻּלָּם עוֹשִׂים אֶת הַפְּרָקִים הַלָּלוּ לְהַסִּיעַ אוֹתָם. וְיֵשׁ תְּנוּעוֹת אֲחֵרוֹת, לָתֵת הַשֵּׂכֶל וְחָכְמָה וּמַדָּע לְכָל הַגּוּף וּלְהַסִּיעַ כָּל הַגּוּף, וְלָתֵת חֶדְוָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה הַכֹּל כָּרָאוּי.

עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, אִינּוּן כְּלָלָא דְרָזָא דְגוּפָא. וְכֻלְּהוּ אִתְפַּלְגוּ בְּשַׁיְיפִין דְגוּפָא. וּמֵרָזָא דְאַתְוָון, גּוּפָא אִשְׁתְּלִים. אִשְׁתָּאֲרוּ אַתְוָון אָחֲרָנִין, דְּאִינּוּן עֶשֶׂר. תְּרֵיסַר אַתְוָון אִינּוּן קַדְמָאֵי, דְּאִינּוּן שַׁיְיפִין קִיּוּמָא דְכָל גּוּפָא, לְמֶהֱוֵי כָּל שַׁיְיפָא וְשַׁיְיפָא עַל תִּיקוּנֵיהּ.

וְאַף עַל גַּב דְּאִית בְּהוּ בְּאַתְוָון, אַתְוָון דְּאִתְחֲזוּן בִּדְכוּרָא, וְאַתְוָון דְּאִתְחֲזוּן בְּנוּקְבָא. כְּגוֹן א' דְכוּרָא, ב' נוּקְבָא. ג' דְכוּרָא, ד' נוּקְבָא. ה' נוּקְבָא, ו' דְכוּרָא. וְכֵן אַתְוָון כּוּלְּהוּ אָחֲרָנִין, מִנְּהוֹן כְּלִילָן בִּדְכוּרָא, וּמִנְּהוֹן כְּלִילָן בְּנוּקְבָא. וְאִי תֵּימָא, אִי הָכִי, אֵיךְ אִתְבְּנֵי אָדָם בְּרָזָא דְעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, דְּהָא כַּד אִסְתַּכְּלָן, וְאִתְבְּרִירוּ אַתְוָון דְּאִצְטְרִיכוּ וְאִתְחֲזוּן לִדְכוּרָא, לֵית בַּר תְּרֵיסַר, לָקְבֵיל תְּרֵיסַר שַׁיְיפִין.

לשון הקודש

עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הֵם הַכְּלָל שֶׁל סוֹד הַגּוּף, וְכֻלָּם הִתְחַלְּקוּ בְּאֵיבְרֵי הַגּוּף. וּמִסּוֹד הָאוֹתִיּוֹת הַגּוּף נִשְׁלָם. נִשְׁאֲרוּ אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת, שֶׁהֵן עֶשֶׂר. שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת הֵן רִאשׁוֹנוֹת, שֶׁאוֹתָם הָאֵיבָרִים קִיּוּמוֹ שֶׁל כָּל הַגּוּף, שֶׁיִּהְיֶה כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר עַל תִּקּוּנוֹ.

וְאַף עַל גַּב שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם בָּאוֹתִיּוֹת אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּרְאוֹת בִּזְכָר, וְאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּרְאוֹת בִּנְקֵבָה. כְּמוֹ א' זָכָר, ב' נְקֵבָה. ג' זָכָר, ד' נְקֵבָה. ה' נְקֵבָה, ו' זָכָר. וְכֵן כָּל הָאוֹתִיּוֹת הָאַחֵרוֹת, מֵהֶן כְּלוּלוֹת בְּזָכָר, וּמֵהֶן כְּלוּלוֹת בִּנְקֵבָה. וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ, אֵיךְ נִבְנָה אָדָם בְּסוֹד שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת? שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁמִּסְתַּכְּלִים, וְנִבְחֲרוּ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהִצְטָרְכוּ וּרְאוּיוֹת הָיוּ לְזָכָר –

אֶלָּא וַדַּאי, אַתְוָון כּוּלְּהוּ כְּלִילָן בְּרָזָא דִּדְכוּרָא, וְאִינוּן עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, אַתְוָון דְּכוּרֵי וְאַתְוָון נוּקְבֵי. בְּגִין דְּשַׁיְיפִין כּוּלְּהוּ, אִית שַׁיְיפָא בְּאִינוּן פִּרְקִין, דְּאִינוּן כְּלִילָן דָּא בְּדָא, וְעַיְּילִין דָּא בְּדָא. מַאן דְּעַיְּיל אִיהוּ דְּכַר, הַהוּא דִּמְקַבֵּל לֵיהּ בְּגַוֵּיהּ, אִיהִי נוּקְבָא.

בְּכָל שַׁיְיפִין אִית דְּכַר וְנוּקְבָא. וְעַיְּיל דָּא בְּדָא, כִּדְכוּרָא בְּנוּקְבָא. וּבְגִין כָּךְ, כֻּלְּהוּ אַתְוָון סָלְקִין בְּרָזָא דִּדְכוּרָא וְנוּקְבָא. וְאַתְוָון כּוּלְּהוּ אִצְטְרִיךְ אִלֵּין לְאִלֵּין, וּלְאִתְחַבְּרָא אִלֵּין בְּאִלֵּין. (נ"א א"ב ג"ד ה"ו חַד דְּכַר, וְחַד נוּקְבָא) **אָעֵיל** דָּא בְּדָא, כִּדְכוּרָא בְּנוּקְבָא.

עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון אָחֲרָנִין כְּלִילָן בְּנוּקְבָא לְתַתָּא, וְאִינוּן אַתְוָון זְעִירִין. דְּהָא כַּד

לשון הקודש

אֵין, רַק שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה, כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר אֵיבָרִים!

אֶלָּא וַדַּאי, כָּל הָאוֹתִיּוֹת כְּלוּלוֹת בְּסוֹד שֶׁל זָכָר, וְאוֹתָם עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת – אוֹתִיּוֹת זְכָרִיּוֹת וְאוֹתִיּוֹת נְקֵבִיּוֹת. מִשּׁוּם שֶׁכָּל הָאֵיבָרִים, יֵשׁ אֵיבָר בְּאוֹתָם פְּרָקִים, שֶׁהֵם כְּלוּלִים זֶה עִם זֶה וְנִכְנָסִים זֶה בָּזֶה. מִי שֶׁנִּכְנָס הוּא זָכָר, הַהוּא שֶׁמְּקַבֵּל אוֹתוֹ בְּתוֹכוֹ הִיא הַנְּקֵבָה.

בְּכָל הָאֵיבָרִים יֵשׁ זָכָר וּנְקֵבָה, וְנִכְנָסִים זֶה בָּזֶה כְּזָכָר בִּנְקֵבָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ, כָּל הָאוֹתִיּוֹת עוֹלוֹת בְּסוֹד שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה. וְכָל הָאוֹתִיּוֹת צְרִיכוֹת אֵלּוּ אֶת אֵלּוּ, וּלְהִתְחַבֵּר אֵלּוּ בְּאֵלּוּ. (א"ב ג"ד ה"ו, אֶחָד זָכָר וְאֶחָד נְקֵבָה) נִכְנָס זֶה לָזֶה כְּמוֹ זָכָר בִּנְקֵבָה.

עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת כְּלוּלוֹת

אִתְחַבַּר דְּכַר בְּנוּקְבָא, בְּתֵיאוּבְתָּא דִּבְכָל אַתְוָון דְּשַׁיְיפִין כּוּלְּהוּ, לְגַבֵּי נוּקְבָא, אַטִּיל בָּהּ רָזָא דְּאַתְוָון, בְּאִינּוּן מַיִין דִּילָהּ, וּלְבָתַר אַקְרִימוּ (נ"א אקרישו) שָׁמַיִם דְּאַגְלִימוּ אַתְוָון, וְנָפְקֵי אַתְוָון אָחֲרָנִין כְּגַוְונָא דְּאִלֵּין. וְעַל דָּא אִית אַלְפָּא בֵיתָא דְּאַתְוָון עִילָּאִין רַבְּרְבִין. וְאִית אַלְפָּא בֵיתָא דְּאַתְוָון דַּקִּיקִין.

א' אִיהוּ חַד, וְרָזָא דְחַד, נָפִיק וְאַגְלִים בְּרָזָא דִלְתַתָּא, שַׁיְיפִין עִילָּאִין דְּאִתְחַבְּרָן בְּחַד, וְאִינּוּן חַד. וְעִם כָּל דָּא, לָאו אִיהוּ אֶלָּא שַׁיְיפָא חָד.

בְּגִין דְּכַד נָפְקָא א', וְאִתְיְהִיבַת בְּרֹאשׁ, נָפְקָא בְּהַהוּא דְיוֹקְנָא דְּהַנְהוּ אָחֲרָנִין דְּאִצְטְרִיכוּ לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ, וְכַד נָפַק א', אַחֲזֵי לִתְרֵין דַּרְגִּין אָחֲרָנִין, דְּאִצְטְרִיכוּ לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ, דְּאִינּוּן

לשון הקודש

בַּנְּקֵבָה לְמַטָּה, וְהֵן אוֹתִיּוֹת קְטַנּוֹת. שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁמִּתְחַבֵּר הַזָּכָר בַּנְּקֵבָה, בַּתְּשׁוּקָה שֶׁבְּכָל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל כָּל הָאֵיבָרִים. אֶל הַנְּקֵבָה מַטִּיל בָּהּ סוֹד הָאוֹתִיּוֹת, בְּאוֹתָם הַמַּיִם שֶׁלָּהּ, וְאַחַר כָּךְ הִקְרִימוּ (קָפְאוּ) שָׁמַיִם שֶׁהִתְגַּלְּמוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְיוֹצְאוֹת אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת כְּמוֹ אֵלּוּ. וְעַל זֶה יֵשׁ אַלְפָּא בֵיתָא שֶׁל אוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת גְּדוֹלוֹת, וְיֵשׁ אַלְפָּא בֵיתָא שֶׁל אוֹתִיּוֹת קְטַנּוֹת.

א' הוּא אֶחָד, וְסוֹד שֶׁל אֶחָד, יוֹצֵא וּמִתְגַּלֵּם בְּסוֹד שֶׁלְּמַטָּה, הָאֵיבָרִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁמִּתְחַבְּרִים בְּאֶחָד, וְהֵם אֶחָד.

וְעִם כָּל זֶה אֵינוֹ אֶלָּא אֵיבָר אֶחָד.

מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁיּוֹצֵאת א' וְנִתֶּנֶת בְּרֹאשׁ, יוֹצֵאת בְּאוֹתוֹ הַדְּיוֹקָן שֶׁל הָאַחֵרִים הַלָּלוּ שֶׁהִצְטָרְכוּ לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ, וּכְשֶׁיּוֹצֵאת א', מַרְאָה לִשְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת הָאַחֵרוֹת

שְׁמָאלָא וְאֶמְצָעִיתָא, וְכוּלְּהוּ אִתְּאַחֲדוּ כַּחֲדָא, וְאִתְחַזּוּן בְּדִיוֹקְנָא דִּילֵיהּ. כֵּיוָן דְּאִשְׁתַּכָּחוּ וְאִתְיַישְׁבוּ בְּדוּכְתַּיְיהוּ אִינּוּן תְּרֵין שַׁיְיפִין אָחֲרָנִין, אִתְּהֲדַר א' וְאִתְיַישֵׁב בְּדוּכְתֵּיהּ בָּרֹאשׁ, בְּסִטְרָא דְּיָמִינָא.

הֵיךְ עֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כַּד אַתְוָון נָפְקוּ, אָת קַדְמָאָה דְּנָפִיק, רֵישׁ לְכָל אַתְוָון, אִיהִי א'. מָה עֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אִתְעַטַּף בְּהַהוּא אָת, וּבְרָא שָׁמַיִם. וְאָת דָּא בְּרָא בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רָזָא דְּיִיחוּדָא, דְּאִינּוּן תְּלַת דַּרְגִּין, וְאִינּוּן שָׁמַיִם, רָזָא חַד. כְּמָא דְּאוֹקִימְנָא, וְהָא אִתְּמַר. כֵּיוָן דְּאִתְבְּרוּ שָׁמַיִם בְּרָזָא דָא, עַד לָא הֲווֹ קְרִישׁוּ וְלָא גְלִידוּ שָׁמַיִם, דְּהָא טְמִירִין הֲווֹ גּוֹ מַיָּיא, רָזָא דְּאָת א', דְּאִיהוּ לְיָמִינָא.

לשון הקודש

שֶׁהִצְטָרְכוּ לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ, שֶׁהֵם הַשְּׂמֹאל וְהָאֶמְצַע, וְכֻלָּם נֶאֱחָזִים יַחַד, וְנִרְאִים בַּדְּיוֹקָן שֶׁלּוֹ. כֵּיוָן שֶׁנִּמְצְאוּ וְהִתְיַשְּׁבוּ בִּמְקוֹמָם אוֹתָם שְׁנֵי הָאֵיבָרִים הָאֲחֵרִים, חוֹזֶרֶת א' וּמִתְיַשֶּׁבֶת בִּמְקוֹמָהּ בָּרֹאשׁ, בְּצַד הַיָּמִין.

אֵיךְ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? כְּשֶׁיָּצְאוּ הָאוֹתִיּוֹת, הָאוֹת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁיָּצְאָה, הָרֹאשׁ לְכָל הָאוֹתִיּוֹת, הִיא א'. מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? הִתְעַטֵּף בְּאוֹתָהּ הָאוֹת וּבָרָא שָׁמַיִם. וּבָאוֹת הַזּוֹ בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת סוֹד הַיִּחוּד, שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת, וְהֵם שָׁמַיִם, סוֹד אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, וַהֲרֵי זֶה נִתְבָּאֵר. כֵּיוָן שֶׁנִּבְרְאוּ שָׁמַיִם בַּסּוֹד הַזֶּה, טֶרֶם שֶׁנִּקְרְשׁוּ וְלֹא הִגְלִידוּ הַשָּׁמַיִם, שֶׁהֲרֵי הָיוּ טְמִירִים בְּתוֹךְ הַמַּיִם, הַסּוֹד שֶׁל הָאוֹת א', שֶׁהִיא לְיָמִין.

לְבָתַר דְּאַקְרִישׁוּ מִגּוֹ מַיָּיא, נָפְקַת אָת ו', מִתְצַיְּירָא בְּצִיּוּרָא, דְּגְלִימוּ בְּדִיוֹקְנָא דְאָדָם. וְעִם כָּל דָּא לָא חָסַר מֵהַהוּא דְּיוֹקְנָא דְּאָת א' כְּלוּם, וְאִתְהַדַּר וְאִתְיַישַׁב בְּדוּכְתֵּיהּ.

שְׁאָרֵי נְהִירוּ דְהַאי אָת לְאַנְהָרָא מֵרֵישָׁא דְעַלְמָא לִסְיָיפֵי עַלְמָא. גָּנֵיז לֵיהּ נְהוֹרֵיהּ בְּאָת אָחֳרָא, וַעֲבִיד לְהַאי אָת בַּי"ת חָד, לְאַגְנָזָא נְהוֹרֵיהּ בְּגַוֵּיהּ, וְאִתְגְּנֵיז הַהוּא אוֹר בְּגַוֵּיהּ.

וּמֵהַהִיא שַׁעֲתָא, אִתְגְּנֵיז וְאִיטְמַר, וְלָא נָפִיק לְעָלְמָא, בַּר בְּחַד שְׁבִיל דַּקִּיק, דְּאִמְשַׁךְ חַד חוּטָא מִינֵיהּ, וּמִינֵיהּ אִתְּזָן עָלְמָא, וְקָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ.

מֵהַאי אָת אִתְבְּנֵי כּוּלָּא. מֵהַאי אָת אִתְּזַן כּוּלָּא. וּבְאָת דָּא נָטִיר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

לְאַחַר שֶׁנִּקְרְשׁוּ מִתּוֹךְ הַמַּיִם, יָצְאָה הָאוֹת ו', מְצֻיֶּרֶת בְּצִיּוּר שֶׁל הִתְגַּלְּמוּת בִּדְיוֹקָן שֶׁל אָדָם. וְעִם כָּל זֶה לֹא נֶחְסַר מֵאוֹתוֹ דְּיוֹקָן שֶׁל הָאוֹת א' כְּלוּם, וְחָזְרָה וְהִתְיַשְּׁבָה בִּמְקוֹמָהּ.

הִתְחִיל הָאוֹר שֶׁל הָאוֹת הַזּוֹ לְהָאִיר מֵרֹאשׁ הָעוֹלָם לְסוֹף הָעוֹלָם. גָּנַז אֶת אוֹרוֹ בְּאוֹת אַחֶרֶת, וְעָשָׂה לָאוֹת הַזּוֹ בַּי"ת אֶחָד, לִגְנֹז אוֹרוֹ בְּתוֹכוֹ, וְנִגְנַז אוֹתוֹ אוֹר בְּתוֹכוֹ.

וּמֵהַשָּׁעָה הַהִיא נִגְנַז וְנִטְמַן, וְלֹא יָצָא לָעוֹלָם, פְּרָט לִשְׁבִיל דַּק אֶחָד, שֶׁנִּמְשָׁךְ חוּט אֶחָד מִמֶּנּוּ, וּמִמֶּנּוּ נִזּוֹן הָעוֹלָם וְעוֹמֵד בִּמְקוֹמוֹ.

מִן הָאוֹת הַזּוֹ נִבְנָה הַכֹּל. מֵהָאוֹת הַזּוֹ נִזּוֹן הַכֹּל. בָּאוֹת הַזּוֹ שָׁמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

לְיִשְׂרָאֵל, וְאִתְּבַר שַׂנְאֵיהוֹן קַמַּיְיהוּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות טו ו) יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב. בְּשַׁעֲתָא דְּגָרְמוּ חוֹבִין, מַה כְּתִיב. (איכה ב ג) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ. כְּדֵין בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּגְּלוּן יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא, וְשָׁלְטוּ בְּהוֹן שׂוֹנְאֵיהוֹן.

א' אִתְיַישֵׁב בִּדְרוֹעָא, בְּרָזָא וְתוּקְפָּא וְחֵילָא, דְּאִינוּן תְּרֵין סִטְרִין אָחֲרָנִין דְּאִתְתַּקְּפוּ בֵּיהּ, וְאִיהוּ דְרוֹעָא דְיָמִינָא. ב' אִתְכְּלִיל בְּגַוָּהּ, וְכָנֵיש לֵיהּ לְקָבְלֵיהּ, כְּנוּקְבָא דְעַיֵּיל בְּגַוָּהּ דְכוּרָא. בְּגִין כָּךְ אַתְוָון כּוּלְּהוּ, חַד דְּכַר, וְחַד נוּקְבָא.

א', אִתְפַּשַּׁט לְאַתְוָון אָחֲרָנִין, וְאִשְׁתְּלִימוּ בִּשְׁלִימוּ, לְנַטְלָא תְּרֵין דַּרְגִּין אָחֲרָנִין אָלֶף, לְמֶהֱוֵי שְׁלִימוּ דִילֵיהּ. וְרָזָא דָא (במדבר ב ה) וְהַחוֹנִים עָלָיו מַטֵּה פְּלוֹנִי. וְהַחוֹנִים עָלָיו, תְּרֵי דַרְגִּין בְּחַד.

לשון הקודש

אֶת יִשְׂרָאֵל וְשָׁבַר אֶת שׂוֹנְאֵיהֶם לִפְנֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות טו) יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב. בְּשָׁעָה שֶׁגָּרְמוּ הַחֲטָאִים, מַה כָּתוּב? (איכה ב) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ. אָז בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן גָּלוּ יִשְׂרָאֵל מִן הָאָרֶץ, וְשָׁלְטוּ בָּהֶם שׂוֹנְאֵיהֶם.

א' הִתְיַשְּׁבָה בַּזְּרוֹעַ, בְּסוֹד וְתֹקֶף וְכֹחַ, שֶׁהֵם שְׁנֵי צְדָדִים אֲחֵרִים שֶׁהֶחֱזִיקוּ בוֹ, וְהִיא זְרוֹעַ הַיָּמִין. ב' נִכְלְלָה בְּתוֹכָהּ, וְכוֹנֶסֶת אוֹתָהּ בְּנֶגְדָּהּ, כִּנְקֵבָה שֶׁנִּכְנָס לְתוֹכָהּ זָכָר. מִשּׁוּם כָּךְ כָּל הָאוֹתִיּוֹת, אַחַת זָכָר וְאַחַת נְקֵבָה.

א' הִתְפַּשְּׁטָה לְאוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת, וְנִשְׁלְמוּ בִּשְׁלֵמוּת, לִטֹּל שְׁתֵּי דְרָגוֹת אֲחֵרוֹת אָלֶף, לִהְיוֹת הַשְּׁלֵמוּת שֶׁלּוֹ. וְזֶה סוֹד וְהַחוֹנִים עָלָיו מַטֵּה פְּלוֹנִי. וְהַחוֹנִים עָלָיו – שְׁתֵּי דְרָגוֹת בְּאַחַת.

עַד דְּסָלְקִין אַתְוָון, לְשִׁתִּין רִבּוֹא, כְּחוּשְׁבַּן שִׁבְטֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן תְּרֵיסַר, וְסָלְקִין לְשִׁתִּין רִבּוֹא. אוֹף הָכִי אַתְוָון, כַּד אִתְמָלוֹ סָלְקִין לְשִׁתִּין. (דף צא ע"ב) אָלֶף בֵּית גִּימֶל דָּלֶת הֵא וָו זַיִן חֵית טֵת יוּד כָּף לָמֶד מֵם נוּן סָמֶךְ עַיִן פֵּא צַדִּי קוּף רֵישׁ שִׁין תָּו. אִלֵּין אִינוּן סְלִיקוּ דְּאַתְוָון, לְשִׁיתִּין רִבּוֹא. בְּגִין לְמֶהֱוֵי שְׁלִימוּ בְּרָזָא דְּאַתְוָון, בְּשַׁיְיפֵי כּוּלְּהוּ.

אִשְׁתָּאֲרוּ תּוּ תְּרֵיסַר אַתְוָון, וְאִינוּן מֵם סְתִימָא, צַדִּי אֲרִיכָא, נוּן, פֵּא, כָּף, וְאִינוּן אַתְוָון אָחֲרָנִין כְּפוּלִים, מנצפ"ך. וְאִינוּן סָלְקֵי לִתְרֵיסַר אַתְוָון. וְכַד אַתְוָון כּוּלְּהוּ אִשְׁתַּלִּימוּ, סָלְקִין לְשִׁבְעִין וּתְרֵין אַתְוָון, רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְקְרֵי בְּהוּ.

לשון הקודש

עַד שֶׁעוֹלוֹת הָאוֹתִיּוֹת לְשִׁשִּׁים רִבּוֹא, כְּחֶשְׁבּוֹן שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר, וְעוֹלִים לְשִׁשִּׁים רִבּוֹא. אַף כָּךְ הָאוֹתִיּוֹת, כְּשֶׁהִתְמַלְּאוּ עוֹלִים לְשִׁשִּׁים. אָלֶף בֵּית גִּימֶל דָּלֶת הֵא וָו זַיִן חֵית טֵת יוּד כָּף לָמֶד מֵם נוּן סָמֶךְ עַיִן פֵּא צַדִּי קוּף רֵישׁ שִׁין תָּו. אֵלּוּ הֵם עֲלִיַּת הָאוֹתִיּוֹת לְשִׁשִּׁים רִבּוֹא, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה שְׁלֵמוּת בְּסוֹד הָאוֹתִיּוֹת בְּכָל הָאִיבָרִים.

נִשְׁאֲרוּ עֲדַיִן שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת, וְהֵן מֵם הַסְּתוּמָה, צַדִּי אֲרֻכָּה, נוּן, פֵּא, כָּף, וְהֵן הָאוֹתִיּוֹת הָאַחֵרוֹת הַכְּפוּלוֹת מנצפ"ך. וְהֵן עוֹלוֹת לִשְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת. וּכְשֶׁכָּל הָאוֹתִיּוֹת נִשְׁלְמוּ, עוֹלוֹת לְשִׁבְעִים אוֹתִיּוֹת אוֹתִיּוֹת, סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא בָּהֶן.

חוּשְׁבָּן יִשְׂרָאֵל שִׁבְעִים נֶפֶשׁ, וּתְרֵין אַתְוָון דְּאִינּוּן סָהֲדֵי בְּגַוַיְיהוּ, וְאִתְכְּלִילוּ בְּהוּ, וְאִינּוּן י"ה. דִּכְתִיב, (תהלים קכב ד) שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָ"ה עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל. וְעַל רָזָא דָא, הָרְאוּבֵנִי הַשִּׁמְעוֹנִי. וְהָא אוֹקְמוּהָ, וְכֻלְּהוּ סָלְקוּ לְשִׁבְעִין וּתְרֵין.

כְּגַוְונָא דָא אַלְפָּ"א בֵּיתָ"א, דְּסָלְקָא אַתְוָון כּוּלְּהוּ לְרָזָא דְשִׁבְעִין וּתְרֵין אַתְוָון, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא רָזָא דְגוּפָא שְׁלִים, רָזָא דְאָדָם. רָזָא דִּרְתִיכָא עִילָּאָה. רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא גְּלִיפָא.

כְּגִין כָּךְ אַתְוָון כֻּלְּהוּ סָלְקִין בִּסְלִיקוּ דִּרְתִיכָא עִילָּאָה, בִּדְיוֹקְנַיְיהוּ וְגוּפַיְיהוּ, לְמֶהֱוֵי כּוּלָּא רָזָא חָדָא כִּדְקָא יָאוֹת. אַתְוָון כּוּלְּהוּ, כַּד מִתְחַבְּרָן וְאִתְגְּלִיפוּ בְּגִלּוּפַיְיהוּ, בְּרָזָא דְע"ב אַתְוָון גְּלִיפִין, אִתְעֲבִידוּ כֻּלְּהוּ גּוּפָא חָדָא.

לשון הקודש

חֶשְׁבּוֹן יִשְׂרָאֵל שִׁבְעִים נֶפֶשׁ, וּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם עֵדִים בְּתוֹכָם, וְנִכְלָלוֹת בָּהֶם, וְהֵן י"ה, שֶׁכָּתוּב (תהלים קכב) שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָ"ה עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה הַסּוֹד, הָרְאוּבֵנִי הַשִּׁמְעוֹנִי. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, וְכֻלָּן עוֹלוֹת לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם.

כְּמוֹ כֵּן אַלְפָּ"א בֵּיתָ"א, שֶׁכָּל הָאוֹתִיּוֹת עוֹלוֹת לַסּוֹד שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה סוֹד שֶׁל גּוּף שָׁלֵם, הַסּוֹד שֶׁל אָדָם, סוֹד הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה, סוֹד הַשֵּׁם הֶחָקוּק.

מִשּׁוּם כָּךְ כָּל הָאוֹתִיּוֹת עוֹלוֹת בַּעֲלִיַּת הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה בִּדְיוֹקְנָם וְגוּפָם, שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה סוֹד אֶחָד כָּרָאוּי. כָּל הָאוֹתִיּוֹת, כְּשֶׁמִּתְחַבְּרוֹת וְנֶחְקָקוֹת בַּחֲקִיקוֹתֵיהֶן בְּסוֹד שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת, נַעֲשׂוֹת כֻּלָּן גּוּף אֶחָד.

מִדְרָשׁ רוּת

וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים. רַבָּנָן פָּתְרֵי קְרָא דִּכְתִיב, (איוב לח ז) **בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מַאי כּוֹכְבֵי בֹקֶר. אִינּוּן מַלְאָכִין קַדִּישִׁין דְּשָׁלְטִין בִּימָמָא. מַאן בְּנֵי אֱלֹהִים. אִינּוּן מַלְאָכִין קַדִּישִׁין דְּשָׁלְטִין בְּלֵילְיָא.**

בֹּא וּרְאֵה, **כָּל מַה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, לֹא בָּרָא אֶלָּא לִיקָרָא דִּילֵיהּ. שֶׁנֶּאֱמַר,** (ישעיה ג ז) **כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא בַּר נָשׁ בְּעַלְמָא, וְיָהִיב בֵּיהּ שְׁמֵיהּ יהו"ה. ה', נֶפֶשׁ. ו', רוּחַ. ה', נִקְרֵאת נִשְׁמָתָא. י', נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא. וּקְרָאָם, י"ה, אָב וָאֵם. ו"ה, בֵּן וּבַת.**

לשון הקודש

מִדְרַשׁ רוּת

וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים (רות א). רַבּוֹתֵינוּ פּוֹתְרִים הַמִּקְרָא שֶׁכָּתוּב (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מִי הֵם כּוֹכְבֵי הַבֹּקֶר? אוֹתָם הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁשּׁוֹלְטִים בַּיּוֹם. מִי הֵם בְּנֵי אֱלֹהִים? אוֹתָם הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁשּׁוֹלְטִים בַּלַּיְלָה.

בֹּא וּרְאֵה, כָּל מַה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, לֹא בָּרָא אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מג) כֹּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אָדָם בָּעוֹלָם, וְנָתַן בּוֹ אֶת שְׁמוֹ יהו"ה. ה' – נֶפֶשׁ. ו' – רוּחַ. ה' – נִקְרֵאת נְשָׁמָה. י' – נְשָׁמָה לִנְשָׁמָה. וּקְרָאָם י"ה – אָב וָאֵם. ו"ה – בֵּן וּבַת.

דּוּגְמָא דְּבָרָא רוּחַ וְנַפְשָׁא דְּקַדִּישָׁא, כָּךְ בָּרָא רוּחַ וְנַפְשָׁא מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא.

וּבְדוּגְמָא דְּהוּא הַיַּיִן עַל שְׁמָרָיו, כָּךְ הוּא הָרוּחַ וְהַנֶּפֶשׁ הַשִּׂכְלִית, עַל רוּחַ וְנֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית. וְלָמָּה נִקְרֵאת בַּהֲמִית. שֶׁהוּא מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא דְּסמא"ל וְנָחָשׁ, דְּאִינוּן דְּכַר וְנוּקְבָא. וְעַל דָּא אֲמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בְּחָכְמָה, (קהלת ג כא) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ.

וּלְסִטְרָא דִּמְסָאֲבוּ, לָא יַהִיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמָא דִּילֵיהּ. שֶׁנֶּאֱמַר, (ישעיה מב ח) אֲנִי יי' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים. אֲנִי, רֶמֶז כְּמוֹ (ויקרא כו כח) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אָנִי. ה', רֶמֶז לְמִדַּת הָרַחֲמִים. לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, רֶמֶז לְאֵל אַחֵר, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לד יד) לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר, דְּהוּא בְּסִטְרָא דִּמְסָאֲבָא.

לשון הקודש

הַדּוּגְמָא שֶׁבָּרָא רוּחַ וְנֶפֶשׁ שֶׁל קְדֻשָּׁה, כָּךְ בָּרָא רוּחַ וְנֶפֶשׁ מִצַּד הַשְּׂמֹאל. וּבַדּוּגְמָא שֶׁל אוֹתוֹ הַיַּיִן עַל שְׁמָרָיו, כָּךְ הוּא הָרוּחַ וְהַנֶּפֶשׁ הַשִּׂכְלִית עַל רוּחַ וְנֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית. וְלָמָּה נִקְרֵאת בַּהֲמִית? עַל שֶׁהִיא מִצַּד הַשְּׂמֹאל שֶׁל סמא"ל וְנָחָשׁ, שֶׁהֵם זָכָר וּנְקֵבָה. וְעַל כֵּן אָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בְּחָכְמָתוֹ, (קהלת ג) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ.

וּלְצַד הַטֻּמְאָה לֹא נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת שְׁמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים. אֲנִי – רֶמֶז כְּמוֹ וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם

פָּתַח רַבִּי וְאָמַר, בְּרָזָא דְּיהוָה. י' אִקְרֵי בְּדוּגְמָא, דָּא אֱלִימֶלֶךְ. ה' אִתְקְרֵי בְּדוּגְמָא, דָּא נָעֳמִי. וְלָמָּה נִקְרֵאת שְׁמָהּ נָעֳמִי, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צא יז) וִיהִי נֹעַם ה' אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וגו'. ו"ה דּוּגְמָא, דָּא רוּת וּבַעֲלָהּ.

רוּת הָפְכָה לִשְׁמָהּ תּוֹר. שֶׁנֶּאֱמַר, (בראשית טו ט) וְתוֹר וְגוֹזָל. (שה"ש ב יד) יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעִינִי אֶת קוֹלֵךְ כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵךְ נָאוֶה.

פָּתַח וְאָמַר, וּמַה וּמַעֲשֶׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. דָּא עוֹבָדָא דְּיַעֲבַד בַּר נָשׁ. אִי אִינוּן עוֹבָדִין טָבִין, יִשְׁכּוֹן עֲלֵיהּ הוּיה. וְאִי לָא, יִסְתַּלֵּק מִינָּהּ. שֶׁנֶּאֱמַר, (משלי יד א) חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִוֶּלֶת

לשון הקודש

אַף אָנִי. ה' – רֶמֶז לְמִדַּת הָרַחֲמִים. לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן – רֶמֶז לְאֵל אַחֵר, שֶׁנֶּאֱמַר לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר, שֶׁהוּא בְּצַד הַטֻּמְאָה.

פָּתַח רַבִּי וְאָמַר, בְּסוֹד שֶׁל יהוה. י' נִקְרָא בְּדֶגְמָא, זֶה אֱלִימֶלֶךְ. ה' נִקְרָא בְּדֶגְמָא, זוֹ נָעֳמִי. וְלָמָּה נִקְרֵאת שְׁמָהּ נָעֳמִי? שֶׁנֶּאֱמַר וִיהִי נֹעַם ה' אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וְגוֹ'. ו"ה דֶּגְמָא, זוֹ רוּת וּבַעְלָהּ.

רוּת הָפְכָה שְׁמָהּ לְתוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית טו) וְתוֹר וְגוֹזָל. (שיר ב) יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלֵךְ כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵיךְ נָאוֶה.

פָּתַח וְאָמַר, וּמַה זֶּה וּמַעֲשֶׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ? זֶה הַמַּעֲשֶׂה שֶׁיַּעֲשֶׂה הָאָדָם. אִם הֵם מַעֲשִׂים טוֹבִים – יִשְׁכֹּן עָלָיו הוּיה, וְאִם לֹא – יִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יד)

בִּידֵיהָ תֶּהֱרְסֶנּוּ. חַכְמוֹת נָשִׁים: דָּא נִשְׁמָתָא וְנַפְשָׁא. וְאִוֶּלֶת, נַפְשָׁא דִּשְׁמָאלָא שֶׁנִּקְרֵאת עָרְפָּה.

פָּתַח וְאָמַר, מַה הוּא דְּאָמַר, (שה"ש א יד) **הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ. כַּד יִתְעַבִּיד בַּר נַשׁ מִטִּיפָּה, בִּשְׁלִיָּיתָא דְּאִמֵּיהּ, כְּמָה דְּאִתְרַבֵּי,** (נ"א בתר ארבעין יומין דאתברי) **אָעִיל בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זְעִיר זְעִיר רוּחָא וְנַפְשָׁא. וְנֵר יְהֵיבַת עַל רֵישֵׁיהּ בְּלֵילְיָא. שֶׁנֶּאֱמַר,** (איוב כט ג) **בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עֲלֵי רֹאשִׁי. וְעַמּוּדָא דְּנְהוֹרָא בִּימָמָא, שֶׁנֶּאֱמַר** (שמות יג כא) **וַיִּסַּע עַמּוּד הֶעָנָן וגו', וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ וכו' לָלֶכֶת יוֹמָם וָלָיְלָה. וְנֶאֱמַר,** (משלי ו כג) **כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר.**

וְאוֹלְפֵי לֵיהּ כָּל אוֹרַיְיתָא. וְאוֹלְפֵי לֵיהּ כָּל פִּיקוּדֵי. וְיֵמְרוּן לֵיהּ, חֲזֵי, דְּדֵין הוּא דֶּרֶךְ עֲקַלָּתוֹן, דְּאִיתְקְרֵי לַיְלָה. וּבְאַתְרָא הָדֵין יַעֲלוּן כָּל

לשון הקודש

חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִוֶּלֶת בִּידֵיהָ תֶּהֱרְסֶנּוּ. חַכְמוֹת נָשִׁים – זוֹ הַנִּשְׁמָה וְהַנֶּפֶשׁ. וְאִוֶּלֶת – זוֹ נֶפֶשׁ הַשְּׂמֹאלִית שֶׁנִּקְרֵאת עָרְפָּה.

פָּתַח וְאָמַר, מַה זֶּה שֶׁאָמַר (שיר ב) הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ? כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה אָדָם מִטִּפָּה בְּשְׁלִיַּת אִמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁמִּתְגַּדֵּל (אַחַר אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁנִּבְרָא) – מַכְנִיס בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְעַט מְעַט רוּחַ וְנֶפֶשׁ, וְנֵר נִתָּן עַל רֹאשׁוֹ בַּלַּיְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כט) בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עֲלֵי רֹאשִׁי. וְעַמּוּד אוֹר בַּיּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יד) וַיִּסַּע עַמּוּד הֶעָנָן וְגוֹ', (שם יג) וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ כוֹ' לָלֶכֶת יוֹמָם וָלָיְלָה. וְנֶאֱמַר (משלי ו) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר.

וּמְלַמְּדִים אוֹתוֹ אֶת כָּל הַתּוֹרָה, וּמְלַמְּדִים אוֹתוֹ אֶת כָּל הַמִּצְוֹת, וְאוֹמְרִים

נַפְשָׁתָא דְּאֵינָשָׁא. שֶׁנֶּאֱמַר, (איוב ג יט) קָטָן וְגָדוֹל שָׁם הוּא וְעֶבֶד חָפְשִׁי מֵאֲדוֹנָיו.

וְאַחֲזָיָין לֵיהּ, בְּעַמּוּדָא דְּאִישָׁתָא, דְּהִיא עַל רֵישֵׁיהּ, כַּמָּה דוּכִּין וּנְמֵרִין וַאֲרָיָין וּמַלְאֲכֵי חַבָּלָה דְּיָתְבִין תַּמָּן. וְכַלְבָּא תַּמָּן, וְעַל דָּא אָמַר דָּוִד, (תהלים כב כא) הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי. וְדֵין אַתְרָא הוּא חֹשֶׁךְ, וּמַלְאֲכֵי חַבָּלָה קָרוֹן לְהוֹן לֵילוֹת. וְעַל דָּא אָמַר, (שה"ש ג ח) מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת. לֵילוֹת מַמָּשׁ אִקְרוּן.

וְיִמְרוּן לֵיהּ, אִם תִּזְכֶּה לְמִצְוֹת, כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, יַעַבְדוּן לָךְ מִינָהּ מַלְאַךְ טוֹב. וּבְעִידָן דְּתֵיעוֹל בְּאַתְרָא הָדֵין, וְתִזְכֶּה לְמִצְוֹת, יֵימְרוּן, (ישעיה נז יד) סֹלּוּ סֹלּוּ פַּנּוּ דֶּרֶךְ הָרִימוּ מִכְשׁוֹל מִדֶּרֶךְ פְּלוּנִי דָּא, וְלָא יִשְׁלְטוּן עָלֶיךָ (מַלְאֲכֵי חַבָּלָה).

לשון הקודש

לוֹ: רְאֵה, שֶׁזּוֹהִי דֶּרֶךְ עֲקַלְּתוֹן, שֶׁנִּקְרֵאת לַיְלָה. וּבַמָּקוֹם הַזֶּה יַכְנִיסוּ כָּל נֶפֶשׁ שֶׁל הָאִישׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ג) קָטָן וְגָדוֹל שָׁם הוּא וְעֶבֶד חָפְשִׁי מֵאֲדוֹנָיו.

וּמַרְאִים לוֹ בְּעַמּוּד שֶׁל אֵשׁ, שֶׁהוּא עַל רֹאשׁוֹ, כַּמָּה דֻבִּים וּנְמֵרִים וַאֲרָיוֹת וּמַלְאֲכֵי חַבָּלָה שֶׁיּוֹשְׁבִים שָׁם. וְשָׁם הַכֶּלֶב. וְעַל זֶה אָמַר דָּוִד (תהלים כב) הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי. וְהַמָּקוֹם הַזֶּה הוּא חֹשֶׁךְ, וּמַלְאֲכֵי הַחַבָּלָה קוֹרְאִים אוֹתָם לֵילוֹת. וְעַל זֶה אָמַר מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת. לֵילוֹת מַמָּשׁ נִקְרָאוּ.

וְאוֹמְרִים לוֹ: אִם תִּזְכֶּה לְמִצְוֹות, כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה יַעֲשׂוּ לְךָ מִמֶּנָּה מַלְאָךְ טוֹב. וּבִזְמַן שֶׁתִּכָּנֵס לַמָּקוֹם הַזֶּה וְתִזְכֶּה לְמִצְוֹות, יֹאמְרוּ: סֹלּוּ סֹלּוּ פַּנּוּ דֶּרֶךְ הָרִימוּ מִכְשׁוֹל מִדֶּרֶךְ פְּלוֹנִי זֶה, וְלֹא יִשְׁלְטוּ עָלֶיךָ (מַלְאֲכֵי חַבָּלָה).

וּבְדוּגְמָא דָא בִּימָמָא, יֵימְרוּן, אִם תִּזְכֶּה בְּאוֹרַיְיתָא, כָּל אוֹת וְאוֹת יִהְיֶה מַלְאָךְ, דְּיַעֲזֶרְךָ בְּאַתְרָא הָדֵין. וְאוֹרַיְיתָא דְּאִקְרֵי אוֹרְחָא, יְהַךְ בְּאוֹרְחָא הָדֵין, דְּלָא יִשְׁלְטוּן עָלָךְ. וְעַל דָּא אָמַר, (שמות יג כא) לַנְחוֹתָם הַדֶּרֶךְ. וּבָתַר דֵּין יַחֲזוּן לֵיהּ גִּינְתָא דְעֵדֶן, וְכָל חֵלֶק וְחֵלֶק שֶׁיֵּשׁ לַצַּדִּיק בִּפְנֵי עַצְמוֹ. וּמַשְׁבִּיעִין לֵיהּ שֶׁיְּקַיֵּים כָּל הַתּוֹרָה.

וּבָתַר כֵּן יֵימְרוּן לֵיהּ, (בראשית יב א) וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֶךְ לְךָ וגו' וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וגו'. וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם, דָּא נִשְׁמָתָא, דְּהִיא אָב לַרוּחַ, וְרָם לַגּוּף. לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ, דָּא גִּנְתָא דְעֵדֶן. וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, דָּא בֶּטֶן דְּאִימָּא, שֶׁל בָּשָׂר וָדָם. וּמִבֵּית, דָּא שְׁכִינְתָא. אָבִיךָ, דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. שֶׁאֵין (דף צב ע"ב) אָבִיו, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאֵין אִמּוֹ, אֶלָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אֶל הָאָרֶץ, זֶה הָעוֹלָם

לשון הקודש

וּבְזוֹ הַדֻּגְמָא בַּיּוֹם, יֹאמְרוּ: אִם תִּזְכֶּה בַּתּוֹרָה, כָּל אוֹת וְאוֹת תִּהְיֶה מַלְאָךְ, שֶׁיַּעֲזֶרְךָ בַּמָּקוֹם הַזֶּה. וְהַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת דֶּרֶךְ, תֵּלֵךְ בַּדֶּרֶךְ הַזוֹ, שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עָלֶיךָ. וְעַל כֵּן אָמַר לַנְחוֹתָם הַדֶּרֶךְ. וְאַחַר זֶה יַרְאוּ לוֹ גַּן הָעֵדֶן, וְכָל חֵלֶק וְחֵלֶק שֶׁיֵּשׁ לַצַּדִּיק בִּפְנֵי עַצְמוֹ. וּמַשְׁבִּיעִים אוֹתוֹ שֶׁיְּקַיֵּם כָּל הַתּוֹרָה.

וְאַחַר כֵּן יֹאמְרוּ לוֹ, (בראשית יב) וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֶךְ לְךָ וְגוֹ', (שם) וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְגוֹ'. וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם – זוֹ הַנִּשְׁמָה, שֶׁהִיא אָב לָרוּחַ וְרָם לַגּוּף. לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ – זֶה גַּן הָעֵדֶן. וּמִמּוֹלַדְתְּךָ – זוֹ בֶּטֶן הָאֵם, שֶׁל בָּשָׂר וָדָם. וּמִבֵּית – זוֹ הַשְּׁכִינָה. אָבִיךָ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁאֵין אָבִיו אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאֵין

הַשָּׁפֵל. וְיַהֲבוּ לֵיהּ שֶׁבַע בִּרְכָאן דַּאֲמִירָן לְעֵיל, מִוְּאֶעֱשֶׂךָ וגו' עַד כָּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה וגו'.

אִם בַּר נַשׁ יִזְכֶּה, וְיִהְיֶה צַדִּיק, וְהוּא יָדַע שְׁמָא דְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַה יֵּימְרוּן לֵיהּ כַּד אִסְתַּלַּק מֵעָלְמָא. (תהלים צא ה) לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה וגו', עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן תִּגּוֹף בָּאֶבֶן. מִן הָאֶבֶן שֶׁל דֶּרֶךְ עֲקַלָּתוֹן, רַגְלֶךָ וכו' עַד כִּי יָדַע שְׁמִי.

וְאִם בַּר נָשׁ לָא יִזְכֶּה בְּאוֹרַיְיתָא, וּלְעוֹבָדִין טָבָן, כַּד יִסְתַּלַּק מֵעָלְמָא, יֵעוֹל בְּאוֹרְחָא חֲשׁוֹכָא דַּאֲמַרְנָא, וְאִזְדַּעְזְעוּ כָּל מַאן דְּאִית בְּהַהוּא אֲתַר, וְיֵימְרוּן הַזֹּאת נָעֲמִי, דְּאָזְלַת בְּאַתְרָא הָדֵין מַלְיָיא כָּל טוּבָא, מַלְיָיא מֵאוֹרַיְיתָא. עַמּוּד הֶעָנָן דְּנָהַר לָהּ בְּאַתְרָא הָדֵין לְמֵיהַךְ בִּימָמָא. וְעַמּוּדָא דְּאֵישָׁתָא

לשון הקודש

אִמּוֹ אֶלָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אֶל הָאָרֶץ – זֶה הָעוֹלָם הַשָּׁפָל. וְנוֹתְנִים לוֹ שֶׁבַע בְּרָכוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ לְעֵיל, מִוְּאֶעֱשֶׂךָ וְגוּ', עַד כָּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה וְגוּ'.

אִם הָאָדָם יִזְכֶּה, וְיִהְיֶה צַדִּיק, וּמַכִּיר אֶת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – מָה אוֹמְרִים לוֹ כְּשֶׁמִּסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם? (תהלים צא) לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה וְגוּ', (שם) עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן תִּגּוֹף בָּאֶבֶן. מִן הָאֶבֶן שֶׁל דֶּרֶךְ עֲקַלָּתוֹן. רַגְלֶךָ כוּ', עַד כִּי יָדַע שְׁמִי.

וְאִם אָדָם לֹא יִזְכֶּה לַתּוֹרָה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים – כְּשֶׁיִּסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, יִכָּנֵס לַדֶּרֶךְ הַחֲשׁוֹכָה שֶׁאָמַרְנוּ, וּמִזְדַּעְזְעִים כָּל מִי שֶׁיֶּשְׁנוֹ בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם, וְיֹאמְרוּ: הַזֹּאת נָעֲמִי, שֶׁהָלְכָה בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה מְלֵאָה כָּל טוּב, מְלֵאָה מִתּוֹרָה?! עַמּוּד הֶעָנָן שֶׁהֵאִיר לָהּ

לְאַנְהָרָא לָהּ לְמֵיזַל בְּאַתְרָא הָדֵין בְּלֵילְיָא. וְעִם בַּעֲלָהּ נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמְתָא.

אֲתִיבָא אִיהִי וְאָמְרָה, אַל תִּקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי קְרֶאן לִי מָרָא כִּי הֵמַר שַׁדַּי לִי מְאֹד. דְּהַנְעֵל לִי בְּגוּפָא בִּישָׁא. אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי בְּאַתְרָא הָדֵין, וְרִיקָם הֱשִׁיבַנִי ה'.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אָמְרָה, שֹׁבְנָה בְּנֹתַי וגו'. שֶׁנֶּאֱמַר, וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לְכַלֹּתֶיהָ שֹׁבְנָה בְּנֹתַי. אֲתֵיבַת רוּת נַפְשָׁתָא קַדִּישָׁא וַאֲמָרַת, אַל תִּפְגְּעִי בִי לְעָזְבֵךְ לָשׁוּב מֵאַחֲרָיִךְ כִּי בַאֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין וכו'.

אֲבָל עָרְפָּה, נַפְשָׁתָא דְּהִיא סִטְרָא דִשְׂמָאלָא, אָזְלָא לְגוּפָא, וְאִתְאַבְּלַת עָלֶיהָ. שֶׁנֶּאֱמַר, (איוב יד כב) אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו

לשון הקודש

בַּמָּקוֹם הַזֶּה לָלֶכֶת בַּיּוֹם, וְעַמּוּד הָאֵשׁ לְהָאִיר לָהּ לָלֶכֶת בַּמָּקוֹם הַזֶּה בַּלַּיְלָה, וְעִם בַּעְלָהּ, נִשְׁמָה לִנְשָׁמָה?!

הִיא מְשִׁיבָה וְאוֹמֶרֶת, (רות א) אַל תִּקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי, קְרֶאן לִי מָרָה, כִּי הֵמַר שַׁדַּי לִי מְאֹד. שֶׁהִנְעִיל אוֹתִי בְּגוּף רַע. אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי בַּמָּקוֹם הַזֶּה, וְרִיקָם הֱשִׁיבַנִי ה'.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִיא אוֹמֶרֶת, שֹׁבְנָה בְּנֹתַי וְגוּ', שֶׁנֶּאֱמַר וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לְכַלֹּתֶיהָ שֹׁבְנָה בְּנֹתַי. מְשִׁיבָה רוּת הַנֶּפֶשׁ הַקְּדוֹשָׁה וְאוֹמֶרֶת, אַל תִּפְגְּעִי בִי לְעָזְבֵךְ לָשׁוּב מֵאַחֲרָיִךְ כִּי אֶל אֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין וְכוּ'.

אֲבָל עָרְפָּה, הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא צַד הַשְּׂמֹאל, הוֹלֶכֶת לַגּוּף וּמִתְאַבֶּלֶת עָלָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב יד) אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו

תֶּאֱבָל. וְכָל זְמַן דְּאִתְאַבֵּל עֲלֵיהּ, אָמַר הַגּוּף לַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית, בִּשְׁבִיל הָאֲכִילָה וְהַשְׁתִיָּה שֶׁנָּתַתָּ לִי, הַנְּשָׁמָה בְּצַעַר גָּדוֹל, וּבְלֹא תוֹרָה וּבְלֹא מִצְוֹת. טוֹל מַה שֶׁנָּתַתָּ לִי. וְנִבְקַע הַגּוּף.

אָמַר רַבִּי, כְּתִיב (תהלים מא ב) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל וגו'. מַהוּ דָּל. אִישׁ נִסְתָּר. וַיֹּאמֶר מַה תִּתֶּן לִי, וְכִי יוֹתֵר רָשָׁע אֲנִי מִכָּל הָאָדָם שֶׁבָּעוֹלָם. וְיַעֲשֶׂה מְרִיבָה עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אַשְׁרָיו מַאן דְּמַשְׂכִּיל לֵיהּ. דִּכְתִיב, (ישעיה כז ה) אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעֻזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי.

דְּאָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, מַהוּ דִּכְתִיב (ישעיה כז ה) אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעֻזִּי וגו'. וְכִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא בַּעַל הַשָּׁלוֹם, עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו, צָרִיךְ לְמִי שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ שָׁלוֹם, וַהֲלֹא הַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ.

לשון הקודש

תֶּאֱבָל. וְכָל זְמַן שֶׁמִּתְאַבֵּל עָלָיו, אוֹמֵר הַגּוּף לַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית: בִּשְׁבִיל הָאֲכִילָה וְהַשְׁתִיָּה שֶׁנָּתַתָּ לִי, הַנְּשָׁמָה בְּצַעַר גָּדוֹל, וּבְלֹא תוֹרָה וּבְלֹא מִצְוֹת. טֹל מַה שֶׁנָּתַתָּ לִי. וְנִבְקַע הַגּוּף.

אָמַר רַבִּי, כָּתוּב (תהלים מא) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל וְגוֹ'. מַהוּ דַּל? אִישׁ נִסְתָּר. וַיֹּאמֶר מַה תִּתֶּן לִי, וְכִי יוֹתֵר רָשָׁע אֲנִי מִכָּל הָאָדָם שֶׁבָּעוֹלָם? וְיַעֲשֶׂה מְרִיבָה עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּשְׂכִּיל לוֹ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כז) אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעֻזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי.

שֶׁאָמַר רַבִּי נְהוֹרַאי, מַה שֶׁאָמַר אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעֻזִּי וְגוֹ', וְכִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא בַּעַל הַשָּׁלוֹם, עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו, צָרִיךְ לְמִי שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ שָׁלוֹם? וַהֲלֹא הַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ!

אֶלָּא, הֶעָנִי בְּשָׁעָה שֶׁרוֹאֶה אֶת עַצְמוֹ בְּדוֹחַק, הוּא עוֹשֶׂה מְרִיבָה כְּלַפֵּי מַעְלָה. וְהַמַּחֲזִיק בְּיָדוֹ שֶׁל עָנִי, וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ צְדָקָה, כִּבְיָכוֹל, עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה שָׁלוֹם. לְפִי שֶׁגּוֹרֵם לֶעָנִי, שֶׁמְּבַקֵּשׁ מִתְּחִילָּה מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ, עַל שֶׁהֵטִיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה, וְאָז עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. מִי גָּרַם לוֹ לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם. זֶה הַנּוֹתֵן צְדָקָה לֶעָנִי, וְהֶחֱזִיק בְּיָדוֹ, דִּכְתִיב אוֹ יַחֲזִיק בְּמָעֻזִּי וגו', וְזֶהוּ הַדַּל. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַהוּ אוֹמֵר. אֵין דָּנִין אֶת הָאָדָם לְפִי צַעֲרוֹ.

וְהָכִי נָמֵי בְּאִיּוֹב, דְּאָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, אָמַר אִיּוֹב לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (איוב כג ב-ג) מִי יִתֵּן יָדַעְתִּי וְאֶמְצָאֵהוּ וכו' אֶעֱרְכָה לְפָנָיו מִשְׁפָּט. עַד שֶׁהֵטִיחַ אִיּוֹב דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה.

לשון הקודש

אֶלָּא הֶעָנִי, בְּשָׁעָה שֶׁרוֹאֶה אֶת עַצְמוֹ בְּדוֹחַק, הוּא עוֹשֶׂה מְרִיבָה כְּלַפֵּי מַעְלָה. וְהַמַּחֲזִיק בְּיָדוֹ שֶׁל עָנִי וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ צְדָקָה, כִּבְיָכוֹל עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה שָׁלוֹם, לְפִי שֶׁגּוֹרֵם לֶעָנִי שֶׁמְּבַקֵּשׁ מִתְּחִילָּה מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁהֵטִיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה, וְאָז עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. מִי גָּרַם לוֹ לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם? זֶה הַנּוֹתֵן צְדָקָה לֶעָנִי, וְהַמַּחֲזִיק בְּיָדוֹ, שֶׁכָּתוּב אוֹ יַחֲזִיק בְּמָעֻזִּי וְגוֹ', וְזֶהוּ הַדַּל. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַהוּ אוֹמֵר? אֵין דָּנִים אֶת הָאָדָם לְפִי צַעֲרוֹ.

וְכָךְ גַּם בְּאִיּוֹב. שֶׁאָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, אָמַר אִיּוֹב לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (איוב כג) מִי יִתֵּן יָדַעְתִּי וְאֶמְצָאֵהוּ כוּ' אֶעֱרְכָה לְפָנָיו מִשְׁפָּט. עַד שֶׁהֵטִיחַ אִיּוֹב דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה.

וְתוּ לֹא. וַהֲלֹא בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת כָּפַר בִּתְחִיַּית הַמֵּתִים, וְהֵטִיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה, וְסָקַל אִיקּוּנִין שֶׁל מֶלֶךְ.

אֶלָּא אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אָמַר הַמְקַטְרֵג לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִיּוֹב שֶׁאָמַרְתָּ עָלָיו (שם א א) אִישׁ תָּם וְיָשָׁר וִירֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע, הֲרֵי כָּפַר בִּתְחִיַּית הַמֵּתִים, וְהֵטִיחַ דְּבָרִים, וְסָקַל אִיקּוּנִין שֶׁל מֶלֶךְ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (שם לד לה) אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר.

בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְוַוכֵּחַ אִיּוֹב עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַה הוּא אוֹמֵר, (שם י ג) הֲטוֹב לְךָ כִּי תַעֲשֹׁק כִּי תִמְאַס יְגִיעַ כַּפֶּיךָ וגו'. וְכִי הוּא טוֹב זֶה הָעוֹשֶׁק שֶׁתַּעֲשֶׂה לִי, אָבִי וְאִמִּי עָשׂוּ לִי הַגּוּף, וְאַתְּ אִתְעֲבִידַת אָרִים עִמְּהוֹן, וִיהַבְתְּ בִּי נִשְׁמָתָא. וַאֲמַרְתְּ

לשון הקודש

וְיוֹתֵר לֹא? וַהֲלֹא כָּפַר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בִּתְחִיַּית הַמֵּתִים, וְהֵטִיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה, וְסָקַל אִיקּוּנִין שֶׁל מֶלֶךְ?!

אֶלָּא, אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה אָמַר הַמְקַטְרֵג לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אִיּוֹב שֶׁאָמַרְתָּ עָלָיו אִישׁ תָּם וְיָשָׁר וִירֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע, הֲרֵי כָּפַר בִּתְחִיַּית הַמֵּתִים, וְהֵטִיחַ דְּבָרִים, וְסָקַל אִיקּוּנִין שֶׁל מֶלֶךְ! אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר!

בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְוַוכֵּחַ אִיּוֹב עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַה הוּא אוֹמֵר? (שם י) הֲטוֹב לְךָ כִּי תַעֲשֹׁק כִּי תִמְאַס יְגִיעַ כַּפֶּיךָ וגו'. וְכִי הוּא טוֹב זֶה הָעֹשֶׁק שֶׁתַּעֲשֶׂה לִי?! אָבִי וְאִמִּי עָשׂוּ לִי אֶת הַגּוּף, וְאַתָּה נַעֲשֵׂיתָ שֻׁתָּף עִמָּהֶם, וְנָתַתָּ בִּי נְשָׁמָה, וְאָמַרְתָּ לַמְקַטְרֵג

לַמְקַטְרֵג (שם ב ו), אַךְ אֶת נַפְשׁוֹ שְׁמוֹר. מַה דִּידָךְ נָטַרְתְּ, מַה דְּאָבִי וְאִמִּי, אֲמַרְתְּ הִנּוֹ בְיָדֶךָ. וְכִי הוּא טוֹב זֶה הָעוֹשֶׂק שֶׁתַּעֲשֶׂה לִי, כִּי תִמְאָס יְגִיעַ כַּפֶּיךָ. שֶׁהַנֶּפֶשׁ מְאוּסָה מִצַּד יִסּוּרֵי הַגּוּף. (שם י ג) וְעַל עֲצַת רְשָׁעִים הוֹפָעְתָּ, סָקַל אִיקּוּנִין שֶׁל מֶלֶךְ.

וְהַמְקַטְרֵג קִטְרֵג עַל כָּל זֶה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר, וְאֵינוֹ נִתְפַּס עַל צַעֲרוֹ. וְכֵיוָן שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנִתְוַוכֵּחַ עִמּוֹ, חָזַר בּוֹ וְאָמַר, (שם מ ה) אַחַת דִּבַּרְתִּי וְלֹא אֶעֱנֶה וּשְׁתַּיִם וְלֹא אוֹסִיף, אַסְכֵּר פּוּמֵיהּ קַמֵּי דַּיָּינָא.

רַבִּי פְּדָת אָמַר, (שם מב ז) כִּי לֹא דִּבַּרְתֶּם נְכוֹנָה בְּעַבְדִּי אִיּוֹב לֹא כְתִיב, אֶלָּא כִּי לֹא דִּבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה. אֵלַי לֹא דִּבַּרְתֶּם נְכוֹנָה, הוּא עָמַד

לשון הקודש

רַק אֶת נַפְשׁוֹ שְׁמוֹר. מַה שֶּׁלְּךָ – שָׁמַרְתָּ, מַה שֶּׁל אָבִי וְאִמִּי – אָמַרְתָּ הִנּוֹ בְיָדֶךָ. וְכִי הוּא טוֹב זֶה הָעֹשֶׂק שֶׁתַּעֲשֶׂה לִי, כִּי תִמְאַס יְגִיעַ כַּפֶּיךָ, שֶׁהַנֶּפֶשׁ מְאוּסָה מִצַּד יִסּוּרֵי הַגּוּף?! וְעַל עֲצַת רְשָׁעִים הוֹפָעְתָּ, סָקַל אִיקּוּנִין שֶׁל מֶלֶךְ?!

וְהַמְקַטְרֵג קִטְרֵג עַל כָּל זֶה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר, וְאֵינוֹ נִתְפָּס עַל צַעֲרוֹ. וְכֵיוָן שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנִתְוַכֵּחַ עִמּוֹ, חָזַר בּוֹ וְאָמַר, (שם מ) אַחַת דִּבַּרְתִּי וְלֹא אֶעֱנֶה וּשְׁתַּיִם וְלֹא אוֹסִיף. סָגַר פִּיו לִפְנֵי הַדַּיָּן.

רַבִּי פְּדָת אָמַר, לֹא כָתוּב כִּי לֹא דִּבַּרְתֶּם נְכוֹנָה בְּעַבְדִּי אִיּוֹב, אֶלָּא (שם מב) כִּי לֹא דִּבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה. אֵלַי לֹא דִּבַּרְתֶּם

וְהִצְדִּיק אֶת הַדִּין, וּבִקֵּשׁ עַל עַצְמוֹ עַל מַה שֶּׁאָמַר. וְהֵם לֹא בִּקְּשׁוּ עַל עַצְמָם, עַל מַה שֶּׁהִטְעוּהוּ בְּמַעֲנֶה לְשׁוֹנָם.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּסִכְנִין בְּשֵׁם רַבִּי יוּדָא אָמַר, כָּל הַחוֹשֵׁד בִּכְשֵׁרִים, רָאוּי לִלְקוֹת בְּצָרַעַת. דִּכְתִיב, (במדבר יב יא) אֲשֶׁר נוֹאַלְנוּ וַאֲשֶׁר חָטָאנוּ. וּכְתִיב, (שם י ב) אַל נָא תְּהִי כַּמֵּת. חֲבֵרָיו שֶׁל אִיּוֹב חַשָּׁדוּהוּ בַּמֶּה שֶׁלֹּא הָיָה בוֹ, וְלֹא בִּקְּשׁוּ מִמֶּנּוּ מִחִילָה, וְלֹא בִּקְּשׁוּ עַל נַפְשָׁם, עַד שֶׁבִּיקֵּשׁ אִיּוֹב עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹדִיעַ לָהֶם, שֶׁחָטְאוּ בַּמֶּה שֶׁחַשָּׁדוּהוּ. וּלְפִיכָךְ, (איוב מב ח) וְעַבְדִּי אִיּוֹב יִתְפַּלֵּל בַּעַדְכֶם.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן קִסְמָא, מַהוּ דִּכְתִיב כִּי אִם פָּנָיו אֶשָּׂא לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת עִמָּכֶם נְבָלָה.

לשון הקודש

נְבוֹנָה. הוּא עָמַד וְהִצְדִּיק אֶת הַדִּין, וּבִקֵּשׁ עַל עַצְמוֹ עַל מַה שֶּׁאָמַר, וְהֵם לֹא בִּקְּשׁוּ עַל עַצְמָם, עַל מַה שֶּׁהִטְעוּהוּ בְּמַעֲנֶה לְשׁוֹנָם.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁמִּסִּכְנִין בְּשֵׁם רַבִּי יוּדָא אָמַר, כָּל הַחוֹשֵׁד בִּכְשֵׁרִים רָאוּי לִלְקוֹת בְּצָרַעַת, שֶׁכָּתוּב (במדבר יב) אֲשֶׁר נוֹאַלְנוּ וַאֲשֶׁר חָטָאנוּ. וְכָתוּב (שם) אַל נָא תְּהִי כַּמֵּת. חֲבֵרָיו שֶׁל אִיּוֹב חַשָּׁדוּהוּ בְּמַה שֶׁלֹּא הָיָה בוֹ, וְלֹא בִּקְּשׁוּ מִמֶּנּוּ מְחִילָה, וְלֹא בִּקְּשׁוּ עַל נַפְשָׁם, עַד שֶׁבִּקֵּשׁ אִיּוֹב עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹדִיעַ לָהֶם, שֶׁחָטְאוּ בְּמַה שֶׁחַשָּׁדוּהוּ. וּלְפִיכָךְ, וְעַבְדִּי אִיּוֹב יִתְפַּלֵּל בַּעַדְכֶם.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִסְמָא, מַה שֶּׁאָמַר (איוב מב) כִּי אִם פָּנָיו אֶשָּׂא לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת

מַאי נְבָלָה, זוֹ צָרַעַת. דִּכְתִיב, (במדבר יב יד) וְאָבִיהָ יָרֹק יָרַק בְּפָנֶיהָ, וְתִרְגֵּם רַבִּי יוֹסִי וְאָבִיהָ מְנַבֵּל יְנַבֵּל בְּאַפֶּיהָ.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁנִּגְלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶל אִיּוֹב, מַה כְּתִיב. (איוב לח א) וַיַּעַן ה' אֶת אִיּוֹב מִן הַסְּעָרָה וַיֹּאמַר. רַבִּי יוֹסִי בַּר חֲלַפְתָּא אָמַר, הֵשִׁיב לוֹ עַל מַה שֶׁאָמַר, (שם ט יז) אֲשֶׁר בִּשְׂעָרָה יְשׁוּפֵנִי, אָמַר אִיּוֹב, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁמָּא רוּחַ סְעָרָה עָבְרָה לְפָנֶיךָ, וְנִתְחַלֵּף לְךָ שְׁמִי אִיּוֹב, בְּאוֹיֵב. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם יג כד) וַתַּחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לָךְ. לְפִיכָךְ הֵשִׁיבוֹ מִן הַסְּעָרָה.

רַבָּנָן אָמְרֵי, סְעָרָה שֶׁל שָׂטָן, שֶׁהִסְעִיר גּוּפוֹ שֶׁל אִיּוֹב. וּמְנָלָן דְּאִיקְרֵי סְעָרָה. דִּכְתִיב, (תהלים קמח ח) רוּחַ סְעָרָה עוֹשָׂה דְבָרוֹ. שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת

לשון הקודש

עִמָּכֶם נְבָלָה. מַה זֶּה נְבָלָה? זוֹ צָרַעַת, שֶׁכָּתוּב (במדבר יב) וְאָבִיהָ יָרֹק יָרַק בְּפָנֶיהָ. וְתִרְגֵּם רַבִּי יוֹסֵי, וְאָבִיהָ מְנַבֵּל יְנַבֵּל בְּאַפֶּיהָ.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁנִּגְלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶל אִיּוֹב, מַה כָּתוּב? (איוב לח) וַיַּעַן ה' אֶת אִיּוֹב מִן הַסְּעָרָה וַיֹּאמַר. רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲלַפְתָּא אָמַר, הֵשִׁיב לוֹ עַל מַה שֶׁאָמַר (שם ט) אֲשֶׁר בִּשְׂעָרָה יְשׁוּפֵנִי. אָמַר אִיּוֹב: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁמָּא רוּחַ סְעָרָה עָבְרָה לְפָנֶיךָ, וְנִתְחַלֵּף לְךָ שְׁמִי אִיּוֹב בְּאוֹיֵב? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם יג) וַתַּחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לָךְ. לְפִיכָךְ הֵשִׁיבוֹ מִן הַסְּעָרָה.

רַבּוֹתֵינוּ אוֹמְרִים, סְעָרָה שֶׁל שָׂטָן, שֶׁהִסְעִיר גּוּפוֹ שֶׁל אִיּוֹב. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁנִּקְרֵאת סְעָרָה? שֶׁכָּתוּב (תהלים קמח) רוּחַ

לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר, אֶלָּא בְּמַאֲמָרוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

רַבִּי בּוֹן אוֹמֵר, כְּתִיב בְּשִׂי"ן, דִּכְתִיב אֲשֶׁר בִּשְׂעָרָה יְשׁוּפֵנִי. וּכְתִיב בְּסַמֶךְ, דִּכְתִיב מִן הַסְּעָרָה. כְּתִיב הָכָא אֲשֶׁר בִּשְׂעָרָה, וּכְתִיב הָתָם (ויקרא יז ז) לַשְּׂעִירִים אֲשֶׁר הֵם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם.

וְהַאי דִּכְתִיב, בִּשְׂעָרָה. רַבִּי רְחוּמָאי אָמַר, פַּעַם אַחַת זָכָר, וּפַעַם אַחַת נְקֵבָה. פַּעַם אַחַת זָכָר, דִּכְתִיב (שם טז כב) וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו. וּכְתִיב, (בראשית כז יא) הֵן עֵשָׂו אָחִי אִישׁ שָׂעִיר. פַּעַם אַחַת נְקֵבָה, דִּכְתִיב (דף צג ע"א) (שם לג טז) וַיָּשָׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֵשָׂו לְדַרְכּוֹ שֵׂעִירָה,וּכְתִיב בְּסַמֶךְ דִּכְתִיב מִן הַסְּעָרָה. מַאי טַעְמָא. שֶׁמַּסְעִיר גּוּפוֹ שֶׁל אָדָם.

לשון הקודש

סְעָרָה עוֹשָׂה דְּבָרוֹ. שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר, אֶלָּא בְּמַאֲמָרוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

רַבִּי בּוֹן אוֹמֵר, כָּתוּב בְּשִׂי"ן, שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר בִּשְׂעָרָה יְשׁוּפֵנִי. וְכָתוּב בְּסָמֶךְ, שֶׁכָּתוּב מִן הַסְּעָרָה. כָּתוּב כָּאן אֲשֶׁר בִּשְׂעָרָה, וְכָתוּב שָׁם (ויקרא יז) לַשְּׂעִירִים אֲשֶׁר הֵם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם.

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בִּשְׂעָרָה. רַבִּי רְחוּמַאי אָמַר, פַּעַם אַחַת זָכָר, וּפַעַם אַחַת נְקֵבָה. פַּעַם אַחַת זָכָר – שֶׁכָּתוּב (שם טז) וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו. וְכָתוּב (בראשית כז) הֵן עֵשָׂו אָחִי אִישׁ שָׂעִיר. פַּעַם אַחַת נְקֵבָה – שֶׁכָּתוּב (שם לג) וַיָּשָׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֵשָׂו לְדַרְכּוֹ שֵׂעִירָה, וְכָתוּב בְּסָמֶךְ, שֶׁכָּתוּב מִן הַסְּעָרָה. מָה הַטַּעַם? שֶׁמַּסְעִיר גּוּפוֹ שֶׁל אָדָם.

וְהָא כְּתִיב, (מ"ב ב יא) וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם. רַבִּי נְחֶמְיָה וְרַבִּי יְהוּדָה אָמְרֵי, כְּשֶׁהֶעֱלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵלִיָּהוּ לָרָקִיעַ, עָמַד מַלְאַךְ הַמָּוֶת כְּנֶגְדּוֹ.

אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַל מְנָת כֵּן בָּרָאתִי שָׁמַיִם, שֶׁיַּעֲלֶה אֵלִיָּהוּ לְשָׁם. אָמַר לֵיהּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַכְשָׁיו יִהְיֶה פִּתְחוֹן פֶּה לַבְּרִיּוֹת. אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵין זֶה כִּשְׁאָר בְּרִיּוֹת, וְיָכוֹל הוּא לְהַעֲבִיר אוֹתְךָ מִן הָעוֹלָם, וְאֵינְךָ יוֹדֵעַ כֹּחוֹ. אָמַר לֵיהּ, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תֵּן לִי רְשׁוּת, וְאֵרֵד אֵלָיו. אָמַר לֵיהּ רֵד, מִיָּד יָרַד. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתוֹ אֵלִיָּהוּ, הִכְרִיחוֹ תַּחַת רַגְלָיו, וּבִקֵּשׁ לְהַעֲבִירוֹ מִן הָעוֹלָם, וְלֹא נָתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רְשׁוּת. מִיָּד כָּפַף אוֹתוֹ תַּחְתָּיו, וְעָלָה לַשָּׁמַיִם. דִּכְתִיב וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם.

לשון הקודש

וְהָרֵי כָּתוּב (מלכים–ב ב) וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם. רַבִּי נְחֶמְיָה וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִים, כְּשֶׁהֶעֱלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵלִיָּהוּ לָרָקִיעַ, עָמַד מַלְאַךְ הַמָּוֶת כְּנֶגְדּוֹ.

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: עַל מְנָת כֵּן בָּרָאתִי שָׁמַיִם, שֶׁיַּעֲלֶה אֵלִיָּהוּ לְשָׁם. אָמַר לוֹ מַלְאַךְ הַמָּוֶת: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַכְשָׁו יִהְיֶה פִּתְחוֹן פֶּה לַבְּרִיּוֹת. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אֵין זֶה כִּשְׁאָר בְּרִיּוֹת, וְיָכוֹל הוּא לְהַעֲבִיר אוֹתְךָ מִן הָעוֹלָם, וְאֵינְךָ יוֹדֵעַ כֹּחוֹ. אָמַר לוֹ: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תֵּן לִי רְשׁוּת וְאֵרֵד אֵלָיו. אָמַר לוֹ רֵד. מִיָּד יָרַד. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתוֹ אֵלִיָּהוּ, הִכְרִיחוֹ תַּחַת רַגְלָיו, וּבִקֵּשׁ לְהַעֲבִירוֹ מִן הָעוֹלָם, וְלֹא נָתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רְשׁוּת. מִיָּד כָּפַף אוֹתוֹ תַּחְתָּיו, וְעָלָה לַשָּׁמַיִם, שֶׁכָּתוּב

כֵּיוָן שֶׁנִּגְלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאִיּוֹב, בְּהַהוּא סְעָרָה נִגְלָה אֵלָיו. דִּכְתִיב, מִן הַסְּעָרָה, הַנּו"ן כְּפוּפָה, וְלֹא פְּשׁוּטָה. כָּפַף אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּנָחָשׁ הוֹלֵךְ עַל גָּחוֹן, וְדִבֵּר עִמּוֹ. מַה אָמַר לֵיהּ לְאִיּוֹב. (איוב לח ד) אֵיפֹה הָיִיתָ בְּיָסְדִי אָרֶץ. מִיָּד שָׁתַק, וְלֹא יָכוֹל לַעֲמוֹד בְּתוֹכַחְתּוֹ. לְהוֹרוֹת שֶׁמַּעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֶּאֱמֶת.

רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרִי פָּתַח וְאָמַר, (שם פסוק ז) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר, כּוֹכָבִים שֶׁבַּמָּרוֹם שׁוֹלְטִים בַּלַּיְלָה, חוּץ מֵאוֹתָן שֶׁשּׁוֹלְטִין בַּבֹּקֶר. וְכֻלָּן מְשַׁבְּחִין וּמְפָאֲרִין וּמְיַיחֲדִין שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר, וְלֹא כּוֹכְבֵי לַיְלָה אַף עַל פִּי שֶׁמֶּמְשַׁלְתָּן כְּרֶגַע.

לשון הקודש

וַיַּעַל אֵלֵיהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם.

כֵּיוָן שֶׁנִּגְלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאִיּוֹב, בְּאוֹתָהּ סְעָרָה נִגְלָה אֵלָיו, שֶׁכָּתוּב מִן הַסְּעָרָה. הַנּו"ן כְּפוּפָה, וְלֹא פְּשׁוּטָה. כָּפַף אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּנָחָשׁ הוֹלֵךְ עַל גָּחוֹן, וְדִבֵּר עִמּוֹ. מָה אָמַר לְאִיּוֹב? (איוב לח) אֵיפֹה הָיִיתָ בְּיָסְדִי אָרֶץ. מִיָּד שָׁתַק, וְלֹא יָכֹל לַעֲמֹד בְּתוֹכַחְתּוֹ. לְהוֹרוֹת שֶׁמַּעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֶּאֱמֶת.

רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרִי פָּתַח וְאָמַר, (שם) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר, כּוֹכָבִים שֶׁבַּמָּרוֹם שׁוֹלְטִים בַּלַּיְלָה, חוּץ מֵאוֹתָם שֶׁשּׁוֹלְטִים בַּבֹּקֶר. וְכֻלָּם מְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמְיַיחֲדִים שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר, וְלֹא כּוֹכְבֵי לַיְלָה, אַף עַל פִּי שֶׁמֶּמְשַׁלְתָּם כְּרֶגַע.

וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, אַמַּאי וַיָּרִיעוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרִי, בְּשָׁעָה שֶׁעוֹלֶה עַמּוּד הַשַּׁחַר, אוֹתָן בְּנֵי אֱלֹהִים מְרִיעִין בִּתְרוּעָה, וְכָל אוֹתָן הַמַּלְאָכִים וְהַכּוֹכָבִים הַמְּמוּנִים בַּלַּיְלָה, מַעֲבִירִין אוֹתָם מִמְּקוֹמָם, וְשׁוֹלְטִים מַלְאָכִים אֲחֵרִים בִּמְקוֹמָם, לִהְיוֹתָם מְמוּנִים בַּיּוֹם.

רַבִּי חִסְדָּאי אוֹמֵר, כּוֹכָב אֶחָד יֵשׁ בַּמָּרוֹם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹצִיאוֹ מִמְּקוֹמוֹ, וִילוֹן שְׁמוֹ. וְהוּא מְמוּנֶה לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא שְׁאָר הַכּוֹכָבִים, וּמְשַׁמֵּשׁ כָּל הַלַּיְלָה, כֵּיוָן שֶׁאוֹתָן כּוֹכְבֵי בוֹקֶר שׁוֹלְטִין, נִגְנַז וְנִבְלַע בִּמְקוֹמוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל, כְּתִיב (שם ט ו) **הַמַּרְגִּיז אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן. כַּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְמִירְגַּז כָּל עָלְמָא, וּלְאַרְגָּשָׁא**

לשון הקודש

וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים (שם), לָמָּה וַיָּרִיעוּ? אָמַר רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרִי, בְּשָׁעָה שֶׁעוֹלֶה עַמּוּד הַשַּׁחַר, אוֹתָם בְּנֵי אֱלֹהִים מְרִיעִים בִּתְרוּעָה, וְכָל אוֹתָם הַמַּלְאָכִים וְהַכּוֹכָבִים הַמְּמֻנִּים בַּלַּיְלָה מַעֲבִירִים אוֹתָם מִמְּקוֹמָם, וְשׁוֹלְטִים מַלְאָכִים אֲחֵרִים בִּמְקוֹמָם לִהְיוֹתָם מְמֻנִּים בַּיּוֹם.

רַבִּי חִסְדַּאי אוֹמֵר, כּוֹכָב אֶחָד יֵשׁ בַּמָּרוֹם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹצִיאוֹ מִמְּקוֹמוֹ, וִילוֹן שְׁמוֹ. וְהוּא מְמֻנֶּה לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא שְׁאָר הַכּוֹכָבִים, וּמְשַׁמֵּשׁ כָּל הַלַּיְלָה. כֵּיוָן שֶׁאוֹתָם כּוֹכְבֵי בֹּקֶר שׁוֹלְטִים, נִגְנַז וְנִבְלַע בִּמְקוֹמוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל, כָּתוּב (שם ט) הַמַּרְגִּיז אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן. כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהַרְגִּיז כָּל

וּלְאַרְעָשָׁא סַמְכוּהִי, לָא אַרְעֵישׁ לֵיהּ אֶלָּא מִמְּקוֹמוֹ. מַאן מְקוֹמוֹ. דָּא נְקוּדָה דְּצִיּוֹן.

רַבִּי רְחוּמָאי אוֹמֵר, מִצִּיּוֹן הוּשְׁתַּת הָעוֹלָם. דִּכְתִיב, (תהלים נ א) מִזְמוֹר לְאָסָף אֵל אֱלֹהִים ה' דִּבֶּר וַיִּקְרָא אֶרֶץ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ. וּכְתִיב בַּתְרֵיהּ, מִצִּיּוֹן מִכְלַל יוֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ.

וְאָמַר רַבִּי שִׁמְלָאי, כַּד בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, אָעֵיל נְהוֹרָא בִּנְהוֹרָא, וְאַלְבֵּישׁ דָּא בְדָא, וּבָרָא שָׁמַיִם. דִּכְתִיב, (שם קד ב) עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה.

וְהַאי אוֹר, אִקְרֵי אוֹר לְבוּשׁוֹ. אוֹר קַדְמָאָה, דְּאִתְלַבֵּשׁ בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהַהוּא אוֹר אִתְפַּשַּׁט בְּהוֹד וְהָדָר, וְאִיבְּרֵי עָלְמָא. דִּכְתִיב, הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ וכו' נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה.

לשון הקודש

הָעוֹלָם, וּלְרַגֵּשׁ וּלְהַרְעִישׁ אֶת עַמּוּדָיו, לֹא מַרְעִישׁ אוֹתוֹ אֶלָּא מִמְּקוֹמוֹ. מִי הוּא מְקוֹמוֹ? זוֹ הַנְּקֻדָּה שֶׁל צִיּוֹן.

רַבִּי רְחוּמַאי אוֹמֵר, מִצִּיּוֹן הֻשְׁתַּת הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (תהלים נ) מִזְמוֹר לְאָסָף אֵל אֱלֹהִים ה' דִּבֶּר וַיִּקְרָא אֶרֶץ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ. וְכָתוּב אַחֲרָיו, מִצִּיּוֹן מִכְלַל יֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ.

וְאָמַר רַבִּי שִׁמְלַאי, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הִכְנִיס אוֹר בְּאוֹר, וְהִלְבִּישׁ זֶה בָּזֶה, וּבָרָא שָׁמַיִם, שֶׁכָּתוּב (שם קד) עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה.

וְהָאוֹר הַזֶּה נִקְרָא אוֹר לְבוּשׁוֹ. הָאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאוֹתוֹ הָאוֹר הִתְפַּשֵּׁט בְּהוֹד וְהָדָר, וְנִבְרָא

רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, כְּשֶׁנָּטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַשֶּׁלֶג, וְזָרַק לְתוֹךְ הַמַּיִם, מִתַּחַת כִּסֵּא כְבוֹדוֹ, נָטַל כְּשִׁיעוּר שֶׁעָלוּ, דִּכְתִיב, (ישעיה מ יב) מִי מָדַד בְּשַׁעֲלוֹ מַיִם.

רַבִּי יוּדָאי אָמַר, כְּשִׁיעוּר שְׁלִישׁ זֶרֶת נָטַל, וְזָרַק לְתוֹךְ הַמַּיִם. דִּכְתִיב, וְכָל בַּשָּׁלִשׁ עֲפַר הָאָרֶץ. וּכְתִיב, (איוב לז ו) כִּי לַשֶּׁלֶג יֹאמַר הֱוֵא אָרֶץ.

וּמִתַּחַת הַמַּיִם, נִקְפָּא מָקוֹם אֶחָד בַּתְּחִילָה, בְּאֶמְצַע הַתְּהוֹם, וְנַעֲשֵׂית מִשָּׁם אֶבֶן אַחַת מְשׁוּקַעַת בְּאֶמְצַע תְּהוֹם, וְעָלְתָה לְמַעְלָה וְנִרְאֵית בְּצִיּוֹן. וְהִיא נְקוּדַת הָעוֹלָם.

רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, סְגַלְגַּל וּסְגוֹלְגַּלְתָּא לָא (מְמַתְקֵי) מִתְמוֹקְמֵי (נ"א הַגַּלְגַּל סְגַלְגַּלוּתֵיה לָא מַסְחַר), אֶלָּא מִגּוֹ חַד נְקוּדָה, בְּאֶמְצַע, וְהַהִיא נְקוּדָה אִיהִי מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם,

לשון הקודש

הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ כו' נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה.

רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, כְּשֶׁנָּטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַשֶּׁלֶג וְזָרַק לְתוֹךְ הַמַּיִם, מִתַּחַת כִּסֵּא כְבוֹדוֹ, נָטַל כְּשִׁעוּר שֶׁעָלוּ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ) מִי מָדַד בְּשַׁעֲלוֹ מַיִם.

רַבִּי יוּדַאי אָמַר, כְּשִׁעוּר שְׁלִישׁ זֶרֶת נָטַל, וְזָרַק לְתוֹךְ הַמַּיִם, שֶׁכָּתוּב (שם) וְכָל בַּשָּׁלִשׁ עֲפַר הָאָרֶץ. וְכָתוּב (איוב לז) כִּי לַשֶּׁלֶג יֹאמַר הֱוֵא אָרֶץ.

וּמִתַּחַת הַמַּיִם נִקְפָּא מָקוֹם אֶחָד בַּתְּחִלָּה, בְּאֶמְצַע הַתְּהוֹם, וְנַעֲשֵׂית מִשָּׁם אֶבֶן אַחַת מְשֻׁקַּעַת בְּאֶמְצַע תְּהוֹם, וְעָלְתָה לְמַעְלָה וְנִרְאֵית בְּצִיּוֹן, וְהִיא נְקֻדַּת הָעוֹלָם.

רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, הֶעָגֹל וְהַכַּדּוּר אֵין (מְמַתְּקִים) מוּקָמִים (הַגַּלְגַּל וַחֲלָקָיו לא מִסְתּוֹבְבִים) אֶלָּא מִתּוֹךְ נְקֻדָּה אַחַת בָּאֶמְצַע, וְאוֹתָהּ

וּמִשָּׁם נִתְפַּשְּׁטָה הָאָרֶץ לְכָל רוּחוֹתֶיהָ. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, כְּעֵין בְּרִיָּתוֹ שֶׁל אָדָם.

בְּשָׁעָה שֶׁנִּקְפְּאָה הָאָרֶץ מִתַּחַת הַמַּיִם, מַה כְּתִיב, (בראשית א ט) יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. כֵּיוָן שֶׁרָאוּ הַמַּיִם הַיַּבָּשָׁה, הָיוּ עוֹלִים וְנִגְבָּהִים לְכַסּוֹתָהּ כְּבָרִאשׁוֹנָה, עַד שֶׁגָּעַר בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנָסוּ, דִּכְתִיב (תהלים קד ז) מִן גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן.

וְאַף עַל פִּי שֶׁהָיוּ נָסִין, לֹא הָיוּ מִשְׁתַּכְּכִין. מַאי טַעְמָא. מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ מְכַסִּין עָלֶיהָ בַּתְּחִילָּה, וְעַכְשָׁיו נָסִין מִפָּנֶיהָ. מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. נָטַל כְּמִין צְרוֹר שֶׁל חֶרֶשׁ, וְחָקַק בּוֹ שְׁמוֹ שֶׁל ע"ב שֵׁמוֹת, וְהִשְׁלִיךְ לְתוֹךְ הַמַּיִם, וְעָמְדוּ מִיָּד, וְנִשְׁתַּכְּכוּ.

לשון הקודש

הַנִּקְדָּה הִיא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמִשָּׁם נִתְפַּשְּׁטָה הָאָרֶץ לְכָל רוּחוֹתֶיהָ. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, כְּעֵין בְּרִיָּתוֹ שֶׁל אָדָם.

בְּשָׁעָה שֶׁנִּקְפְּאָה הָאָרֶץ מִתַּחַת הַמַּיִם, מַה כָּתוּב? (בראשית א) יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. כֵּיוָן שֶׁרָאוּ הַמַּיִם יַבָּשָׁה, הָיוּ עוֹלִים וְנִגְבָּהִים לְכַסּוֹתָהּ כְּבָרִאשׁוֹנָה, עַד שֶׁגָּעַר בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנָסוּ, שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) מִן גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן.

וְאַף עַל פִּי שֶׁהָיוּ נָסִים, לֹא הָיוּ מִשְׁתַּכְּכִים. מָה הַטַּעַם? מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ מְכַסִּים עָלֶיהָ בַּתְּחִלָּה, וְעַכְשָׁו נָסִים מִפָּנֶיהָ. מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? נָטַל כְּמִין צְרוֹר שֶׁל חֶרֶשׁ, וְחָקַק בּוֹ שְׁמוֹ שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת וְהִשְׁלִיךְ לְתוֹךְ הַמַּיִם, וְעָמְדוּ מִיָּד וְנִשְׁתַּכְּכוּ.

וּבְאֵיזֶה מָקוֹם עָמְדוּ. בְּצִיּוֹן. דִּכְתִיב, (שם נ ב) מִצִּיּוֹן מִכְלַל יוֹפִי, זֶה שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּכְשֶׁהָאָרֶץ מִתְמוֹטֶטֶת, אֵינָהּ מִתְמוֹטֶטֶת אֶלָּא מִמָּקוֹם זֶה, שֶׁהוּא מְקוֹם הָעוֹלָם.

רַבִּי פְּדָת אוֹמֵר, הַנִּשְׁבַּע בֶּאֱמֶת בִּשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, צְרוֹר זֶה שֶׁחָתוּם בּוֹ שְׁמוֹ, מִסְתַּלֵּק לְמַעְלָה בְּחֶדְוָה, וּמִתְקַיֵּים בּוֹ, וְהָעוֹלָם מִתְקַיֵּים. וְהַנִּשְׁבַּע לַשֶּׁקֶר, אוֹתוֹ צְרוֹר עוֹלֶה וּמִסְתַּלֵּק, וְרוֹאֶה שֶׁהוּא שָׁוְא, וְאָז הָעוֹלָם מִתְמוֹטֵט, וְרוֹצֶה לַחֲזוֹר לְתוֹהוּ וָבוֹהוּ. שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּים, אֶלָּא עַל שְׁמוֹ הַחָתוּם בֶּאֱמֶת. וְעַל דָּא כְתִיב, (שמות כ ז) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא.

רַבִּי חִזְקִיָּה אוֹמֵר, מְקוֹם כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, הִיא נְקוּדָה אַחַת, אֲשֶׁר עָלֶיהָ עוֹמֵד הַכֹּל. וְהַכָּבוֹד

לשון הקודש

וּבְאֵיזֶה מָקוֹם עָמְדוּ? בְּצִיּוֹן, שֶׁכָּתוּב (שם נ) מִצִּיּוֹן מִכְלַל יֹפִי, זֶה שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּכְשֶׁהָאָרֶץ מִתְמוֹטֶטֶת, אֵינָהּ מִתְמוֹטֶטֶת אֶלָּא מִמָּקוֹם זֶה, שֶׁהוּא מְקוֹם הָעוֹלָם.

רַבִּי פְּדָת אוֹמֵר, הַנִּשְׁבַּע בֶּאֱמֶת בִּשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, צְרוֹר זֶה שֶׁחָתוּם בּוֹ שְׁמוֹ, מִסְתַּלֵּק לְמַעְלָה בְּחֶדְוָה, וּמִתְקַיֵּים בּוֹ, וְהָעוֹלָם מִתְקַיֵּים. וְהַנִּשְׁבַּע לַשֶּׁקֶר, אוֹתוֹ צְרוֹר עוֹלֶה וּמִסְתַּלֵּק, וְרוֹאֶה שֶׁהוּא שָׁוְא, וְאָז הָעוֹלָם מִתְמוֹטֵט, וְרוֹצֶה לַחֲזוֹר לְתוֹהוּ וָבוֹהוּ, שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּים אֶלָּא עַל שְׁמוֹ הֶחָתוּם בֶּאֱמֶת. וְעַל זֶה כָּתוּב (שמות כ) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא.

רַבִּי חִזְקִיָּה אוֹמֵר, מְקוֹם כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ

אֵינוֹ בָּרוּךְ אֶלָּא מִמְּקוֹמוֹ. דִּכְתִיב, (יחזקאל ג יב) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

מַאי וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן. רַבִּי פְּרַחְיָא אוֹמֵר, אֵלּוּ עַמּוּדִים סַמְּכִין יְסוֹדָא, וְקִיּוּמָא דְעַלְמָא עֲלַיְיהוּ. וְכַמָּה אִינּוּן. שִׁבְעָה. דִּכְתִיב, (משלי ט א) חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה. יְסוֹד דְּאִינּוּן סָמְכִין, צַדִּיק אֶחָד. דִּכְתִיב, (שם י כה) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. עַמּוּד לָא כְתִיב, אֶלָּא יְסוֹד, יְסוֹדָא דְכוֹלָא קָיְימִין עֲלֵיהּ.

כְּנֶגֶד זֶה, שִׁבְעָה רְקִיעִין הֵן. וְשִׁבְעָה כּוֹכָבִים רָצִין וְחוֹזְרִין הֵן. שִׁבְעָה אֲרָצוֹת. שִׁבְעָה יַמִּים. שִׁבְעָה תְּהוֹמוֹת. וְכוּלָּם תְּלוּיִים בַּמַּאֲמָר הַהוּא. שֶׁנֶּאֱמַר, (עמוס ט ו) הַבּוֹנֶה בַשָּׁמַיִם מַעֲלוֹתָו. הֵם שִׁבְעָה סְפִירוֹת, מַעֲלוֹת גְּדוֹלוֹת, עַמּוּדִים חֲקוּקִים בִּשְׁמוֹ הַגָּדוֹל, וְכֻלָּם תְּלוּיִים בְּמַאֲמָר אֶחָד, וְהֵם שָׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים.

לשון הקודש

הִיא נְקֻדָּה אַחַת, אֲשֶׁר עָלֶיהָ עוֹמֵד הַכֹּל. וְהַכָּבוֹד אֵינוֹ בָּרוּךְ אֶלָּא מִמְּקוֹמוֹ, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

מַה זֶּה וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן (איוב ט)? רַבִּי פְּרַחְיָא אוֹמֵר, אֵלּוּ הָעַמּוּדִים הַתּוֹמְכִים הַיְסוֹד, וְקִיּוּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם עֲלֵיהֶם. וְכַמָּה הֵם? ז', שֶׁכָּתוּב (משלי ט) חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה. הַיְסוֹד שֶׁל אוֹתָם הַתּוֹמְכִים צַדִּיק אֶחָד, שֶׁכָּתוּב (שם י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. עַמּוּד לֹא כָתוּב, אֶלָּא יְסוֹד, הַיְסוֹד שֶׁהַכֹּל עוֹמְדִים עָלָיו.

כְּנֶגֶד זֶה שִׁבְעָה רְקִיעִים הֵם, וְשִׁבְעָה כּוֹכָבִים רָצִים וְחוֹזְרִים הֵם. שֶׁבַע אֲרָצוֹת. שִׁבְעָה יַמִּים. שִׁבְעָה תְּהוֹמוֹת. וְכֻלָּם תְּלוּיִים בַּמַּאֲמָר הַהוּא, שֶׁנֶּאֱמַר הַבּוֹנֶה בַשָּׁמַיִם מַעֲלוֹתָו. הֵם שֶׁבַע סְפִירוֹת,

וְשֶׁבַע אֲרָצוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁמִּזְדַּוְּגִין עִמָּהֶן. וְלָא אִית בְּהוֹן פֵּירוּדָא. שֶׁנֶּאֱמַר, (בראשית א ה) **וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. יוֹם שֵׁנִי, יוֹם שְׁלִישִׁי. יוֹם רְבִיעִי. יוֹם חֲמִישִׁי. יוֹם הַשִּׁשִּׁי. עַד יוֹם הַשְּׁבִיעִי.** (שמות כ יא) **כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה'.**

וּכְנֶגְדָּם שִׁבְעָה עַמּוּדִים חֲקוּקִים, שֶׁהֵם תְּלוּיִם בַּשָּׁמַיִם. וְאִינוּן שְׁנֵי עָשָׂר שְׁבָטִים, דְּאִינוּן (דף צג ע"ב) תְּלוּיִין בְּמִדַּת יַעֲקֹב, הַנִּקְרָא שָׁמָיִם. שֶׁנֶּאֱמַר, (מ"א ח לט) **וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתֶּךָ, וּכְתִיב** (דברים ו ד) **שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וגו'.**

רַבִּי רְחוּמָאי אוֹמֵר, הַשִּׁבְעָה עֶלְיוֹנִים, הֵם שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וַאֲגָדָתוֹ, מַאי אֲגָדָתוֹ. הֵם שֶׁבַע מַעֲלוֹת לְמַטָּה מֵהֶם, שֶׁעוֹמְדִים עַל הָעוֹלָם, וּמַנְהִיגִים אוֹתוֹ. עַל אֶרֶץ, זוֹ אֶרֶץ

לשון הקודש

מַעֲלוֹת גְּדוֹלוֹת, עַמּוּדִים חֲקוּקִים בִּשְׁמוֹ הַגָּדוֹל, וְכֻלָּם תְּלוּיִים בְּמַאֲמָר אֶחָד, וְהֵם שָׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים.

וְשֶׁבַע אֲרָצוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁמִּזְדַּוְּגִים עִמָּהֶם, וְאֵין בָּהֶם פֵּרוּד, שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. יוֹם שֵׁנִי. יוֹם שְׁלִישִׁי. יוֹם רְבִיעִי. יוֹם חֲמִישִׁי. יוֹם הַשִּׁשִּׁי. עַד יוֹם הַשְּׁבִיעִי. (שמות כ) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה'.

וּכְנֶגְדָּם שִׁבְעָה עַמּוּדִים חֲקוּקִים, שֶׁהֵם תְּלוּיִים בַּשָּׁמַיִם. וְהֵם שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, שֶׁהֵם תְּלוּיִים בְּמִדַּת יַעֲקֹב הַנִּקְרָא שָׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתֶּךָ, וְכָתוּב (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגו'.

רַבִּי רְחוּמַאי אוֹמֵר, הַשִּׁבְעָה הָעֶלְיוֹנִים הֵם שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. (עמוס ט) וַאֲגָדָתוֹ – מַה זֶּה אֲגָדָתוֹ? הֵם שֶׁבַע

הַתַּחְתּוֹנָה. יְסָדָהּ, זוֹ אֶרֶץ הָעֶלְיוֹנָה הַנִּקְרֵאת בִּינָה, וְהִיא תְּלוּיָה בְּחָכְמָה. וּמַאי אִיהוּ, תֵּבֵל. שֶׁנֶּאֱמַר, (ירמיה יב ח) מֵכִין תֵּבֵל בְּחָכְמָתוֹ.

הַקּוֹרֵא לְמֵי הַיָּם, (עמוס ט ו) יָם אֶחָד, וְהֵן שִׁבְעָה. רַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי אוֹמֵר, הֲלֹא יַם אֶחָד בָּעוֹלָם הוּא. אָמַר רִבִּי רְחוּמָאי, יַמִּים כְּתִיב. דִּכְתִיב, (בראשית א י) וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים.

וְכוּלָּן נִכְנָסִין לַיָּם הַגָּדוֹל, וְהֵם שִׁבְעָה, וְכֻלָּם נִכְנָסִים בּוֹ, זֶה לְמַטָּה מִזֶּה, עַד הַתְּהוֹם, עַד שֶׁתִּמְצָא יַם הַגָּדוֹל שִׁבְעָה זֶה עַל זֶה, וְכוּלָּם תְּלוּיִם בְּמַאֲמַר אֶחָד.

אָמַר רַבִּי שִׁמְלָאי, אֵימָתַי הָעוֹלָם מִתְמוֹטֵט. בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַבִּיט וְרוֹאֶה

לשון הקודש

מַעֲלוֹת לְמַטָּה מֵהֶם, שֶׁעוֹמְדִים עַל הָעוֹלָם וּמַנְהִיגִים אוֹתוֹ. עַל אֶרֶץ – זוֹ אֶרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה. יְסָדָהּ – זוֹ אֶרֶץ הָעֶלְיוֹנָה הַנִּקְרֵאת בִּינָה, וְהִיא תְּלוּיָה בְּחָכְמָה. וּמַה הוּא? תֵּבֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה י) מֵכִין תֵּבֵל בְּחָכְמָתוֹ.

הַקּוֹרֵא לְמֵי הַיָּם (עמוס ט), יָם אֶחָד, וְהֵם שִׁבְעָה. רַבִּי כְּרוּסְפְּדַאי אוֹמֵר, הֲלֹא יָם אֶחָד בָּעוֹלָם הוּא? אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, יַמִּים כָּתוּב, שֶׁכָּתוּב וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים.

וְכֻלָּם נִכְנָסִים לַיָּם הַגָּדוֹל, וְהֵם שִׁבְעָה, וְכֻלָּם נִכְנָסִים בּוֹ, זֶה לְמַטָּה מִזֶּה, עַד הַתְּהוֹם, עַד שֶׁתִּמְצָא יָם הַגָּדוֹל שִׁבְעָה זֶה עַל זֶה, וְכֻלָּם תְּלוּיִים בְּמַאֲמַר אֶחָד.

אָמַר רַבִּי שִׁמְלַאי, אֵימָתַי הָעוֹלָם מִתְמוֹטֵט? בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַבִּיט וְרוֹאֶה בּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יד) ה'

בוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר, (תהלים יד ב) ה' מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם וגו'.

רַבִּי נְהוֹרָאי וְרַבִּי יִצְחָק קָמוּ בִּנְהוֹרָא, כַּד נְהַר יְמָמָא, לְמֵיהַךְ בְּאוֹרְחָא. עַד לָא נָפְקֵי, זְקַף עֵינוֹהִי רַבִּי נְהוֹרָאי, חָמָא בְּכוֹכְבֵי בֹּקֶר דְּקָא מְרַתְּתֵי. אֲמַר לֵיהּ ר' יִצְחָק, חֲזֵי אִינּוּן כּוֹכְבַיָּא דְּקָא מְרַתְּתֵי בִּדְחִילָא דְּמָרֵיהוֹן, הַשְׁתָּא מָטֵי זִמְנַיְיהוּ לְזַמְּרָא.

בְּגִין, דְּאִינּוּן בְּנֵי אֱלֹהִים, קַיְימוּ עֲלַיְיהוּ. וְכַד מְסַיְימוּ שְׁאָר חַיָּילִין דְּקָא מְשַׁבְּחִין בְּלֵילְיָא, אִינּוּן בְּנֵי אֱלֹהִים תּוֹקְעִין תְּרוּעָה, וּמִתְכַּנְסִין כָּל מַשְׁרְיָין דְּשָׁלְטִין בְּלֵילְיָא לְאַתְרַיְיהוּ.

כְּדֵין אִינּוּן כּוֹכְבַיָּא דְּשָׁלְטִין בִּימָמָא, בְּצַפְרָא, מְרַתְּתִין וְדָחֲלֵי וְסָלְקֵי שִׁירָתָא. וְהַשְׁתָּא מָטָא זִמְנַיְיהוּ, לְשַׁבְּחָא לְמָרַיְיהוּ, בְּזִמְנָא דָא

לשון הקודש

מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם וְגוֹ'.

רַבִּי נְהוֹרַאי וְרַבִּי יִצְחָק קָמוּ בָּאוֹר, כְּשֶׁהֵאִיר הַיּוֹם, לָלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ. בְּטֶרֶם שֶׁיָּצְאוּ, הֵרִים עֵינָיו רַבִּי נְהוֹרַאי, רָאָה שֶׁכּוֹכְבֵי הַבֹּקֶר מְרַתְּתִים. אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק: תִּרְאֶה אוֹתָם הַכּוֹכָבִים שֶׁמְּרַתְּתִים בְּיִרְאַת אֲדוֹנָם, כְּעֵת מַגִּיעַ זְמַנָּם לְזַמֵּר.

מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם בְּנֵי אֱלֹהִים עוֹמְדִים עֲלֵיהֶם. וּכְשֶׁמְּסַיְּמִים שְׁאָר הַצְּבָאוֹת שֶׁמְּשַׁבְּחִים בַּלַּיְלָה, אוֹתָם בְּנֵי אֱלֹהִים תּוֹקְעִים תְּרוּעָה, וּמִתְכַּנְּסִים כָּל הַמַּחֲנוֹת שֶׁשּׁוֹלְטִים בַּלַּיְלָה לִמְקוֹמָם.

וְאָז אוֹתָם הַכּוֹכָבִים שֶׁשּׁוֹלְטִים בַּיּוֹם, בַּבֹּקֶר, מְרַתְּתִים וִירֵאִים וּמַעֲלִים שִׁירָה.

דְּשָׁמְעִין הַהִיא תְּרוּעָה. דִּכְתִיב, (איוב לח ז) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

אַקְדִּימוּ וַאֲזָלוּ, וַהֲוָה נָהִיר יְמָמָא. כַּד נְפַק שִׁמְשָׁא וְאִתְגְּלֵי לְעַלְמָא, אֲמַר לֵיהּ רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי נְהוֹרָאי, תְּוַוהְנָא כַּד אִסְתַּכַּלְנָא בְּשִׁמְשָׁא, דְּכִי נָפַק, נָפִיק סוּמְקָא, וּלְבָתַר הָכִי אִתְהַדַּר חִוְּורָא. אַמַּאי.

וַדַּאי אִדְכַּרְנָא מִלָּה, דַּאֲמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן שָׁלוֹם, אֲמַר רַבִּי יִצְחָק בֶּן יְהוּדָא, שִׁמְשָׁא כַּד נָפִיק, נָפִיק בְּתוֹקְפָא, כִּגְבַר תַּקִּיף. וּבָקַע תְּלֵיסַר מַשְׁקוֹפֵי חַלּוֹנֵי דִּרְקִיעָא.

וְלֵית בְּכָל אִינּוּן כּוֹכְבֵי שְׁמַיָּא וּמַזָּלֵי דְּאִיקְרֵי גִּבּוֹר, בַּר מִשִּׁמְשָׁא. מַה גְּבוּרָה עָבִיד. אֶלָּא כַּד אִסְתַּיֵּים יְמָמָא וְעָאל לֵילְיָא, אִסְתַּתְּמָן כָּל אִינּוּן

לשון הקודש

וְכָעֵת מַגִּיעַ זְמַנָּם לְשַׁבֵּחַ אֶת רִבּוֹנָם, בַּזְּמַן הַזֶּה שֶׁשּׁוֹמְעִים אוֹתָהּ הַתְּרוּעָה, שֶׁכָּתוּב (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

הִקְדִּימוּ וְהָלְכוּ, וְהָיָה מֵאִיר הַיּוֹם. כְּשֶׁיָּצָא הַשֶּׁמֶשׁ וְהִתְגַּלָּה לָעוֹלָם, אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי נְהוֹרַאי: תְּמֵהַנִי כְּשֶׁהִסְתַּכַּלְתִּי בַּשֶּׁמֶשׁ. שֶׁכְּשֶׁיָּצָא, יָצָא אָדֹם, וְאַחַר כָּךְ חָזַר לְלָבָן. לָמָּה?

וַדַּאי נִזְכַּרְתִּי בַּדָּבָר שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן שָׁלוֹם אָמַר רַבִּי יִצְחָק בֶּן יְהוּדָא: כְּשֶׁיּוֹצֵא הַשֶּׁמֶשׁ, יוֹצֵא בְּתֹקֶף, כְּגֶבֶר תַּקִּיף, וּבוֹקֵעַ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מַשְׁקוֹפִים שֶׁל חַלּוֹנֵי רָקִיעַ.

וְאֵין בְּכָל אוֹתָם כּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְהַמַּזָּלוֹת שֶׁנִּקְרָא גִּבּוֹר, פְּרָט לַשֶּׁמֶשׁ. אֵיזוֹ גְּבוּרָה עוֹשֶׂה? אֶלָּא כְּשֶׁמִּסְתַּיֵּים הַיּוֹם וְנִכְנָס

כֵּוִין וּמַשְׁקוֹפִין דִּרְקִיעָא. בְּשַׁעֲתָא דְּאָתֵי יְמָמָא וְשִׁמְשָׁא נְפַק, אִתְעַטַּר וְאִתְגְּלִיף בְּאַתְוָון דְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, וּבְתוֹקְפָא וּבְחֵילָא דִּילֵיהּ, כָּנֵים בְּכָל אִינּוּן רְקִיעִין, וּבָקַע בְּכָל אִינּוּן חַלּוֹנִין, וְאִתּוֹקְדוּן בְּשַׁלְהוֹבוֹי, וּפְתַח לוֹן וּנְפַק לְבַר.

וּמְנָא לָן דְּאִתְקְרֵי גִּבּוֹר. דִּכְתִיב, (תהלים יט ו) יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אוֹרַח. וּכְתִיב, (שופטים ה לא) כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ. כְּגִבּוֹר שֶׁנִּכְנַס לַמִּלְחָמָה וְנוֹצֵחַ, הוּא אָדוֹם. כְּשֶׁנִּצַּח חוֹזֵר לִגְוָונוֹ הָרִאשׁוֹן. כָּךְ הַשֶּׁמֶשׁ, כְּשֶׁיּוֹצֵא, נִדְלָקִים בּוֹ שַׁלְהֲבוֹתָיו, וְהוּא אָדוֹם מֵרוֹב גְּבוּרָתוֹ, וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר לַגָּוָון הָרִאשׁוֹן.

אֲזָלוּ, כַּד מָטוּ בֵּי חֲקַל, אֲמַר רַבִּי יִצְחָק, לֵימָא מַר מֵאִינּוּן מִילִין דְּמַעֲלְיָיתָא דְּבִקְרִיאַת שְׁמַע. פְּתַח וְאָמַר, (דברים ו ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה'

לשון הקודש

הַלַּיְלָה, מִסְתַּתְּמִים כָּל אוֹתָם הַחַלּוֹנוֹת וְהַמַּשְׁקוֹפִים שֶׁל הָרָקִיעַ. בְּשָׁעָה שֶׁבָּא הַיּוֹם וְהַשֶּׁמֶשׁ יוֹצֵא, מִתְעַטֵּר וְנֶחְקָק בָּאוֹתִיּוֹת שֶׁל סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וּבַתֹּקֶף וּבַכֹּחַ שֶׁלּוֹ הוּא כּוֹנֵס אֶת כָּל אוֹתָם הָרְקִיעִים, וּבוֹקֵעַ אֶת כָּל אוֹתָם הַחַלּוֹנוֹת, וְנִשְׂרָפִים בְּשַׁלְהֲבוֹתָיו, וּפוֹתֵחַ אוֹתָם וְיוֹצֵא הַחוּצָה.

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁנִּקְרָא גִּבּוֹר? שֶׁכָּתוּב (תהלים יט) יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח. וְכָתוּב (שופטים ה) כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבֻרָתוֹ. כְּגִבּוֹר שֶׁנִּכְנַס לַמִּלְחָמָה וְנוֹצֵחַ, הוּא אָדֹם. כְּשֶׁנִּצַּח, חוֹזֵר לְגוֹנוֹ הָרִאשׁוֹן. כָּךְ הַשֶּׁמֶשׁ, כְּשֶׁיּוֹצֵא, נִדְלָקִים בּוֹ שַׁלְהֲבוֹתָיו, וְהוּא אָדֹם מֵרֹב גְּבוּרָתוֹ, וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר לַגָּוֶן הָרִאשׁוֹן.

הָלְכוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְשָׂדֶה אֶחָד, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, יֹאמַר מַר מֵאוֹתָם הַדְּבָרִים הַמְּעֻלִּים שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע. פָּתַח וְאָמַר,

אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. הַאי קְרָא, תֵּינַח בְּשַׁעֲתָא דַּאֲמָרוּ בְּנִין דְּיַעֲקֹב לַאֲבוּהוֹן, אוֹ מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל הַשְׁתָּא, כֻּלָּא עַלְמָא אָמְרֵי שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, לְמַאן יִשְׂרָאֵל אָמְרִין.

אֶלָּא הָא תָּנִינָא, יַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא מֵת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָתִים לֵיהּ גּוֹ כּוּרְסָא יְקָרֵיהּ, לְמֶהֱוֵי תָּדִיר סַהֲדָא עַל בְּנוֹי, דְּקָא מְיַחֲדֵי שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כִּדְחָזֵי, בְּכָל יוֹמָא תְּרֵין זִמְנֵי, וְכַד אִינוּן מְיַחֲדִין שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָמְרֵי שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הֲוֵי סָהֵיד עֲלָן, דַּאֲנַן מְיַחֲדֵי שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כִּדְקָא חָזֵי.

בְּהַהוּא שַׁעֲתָא, נָטְלֵי לֵיהּ לְיַעֲקֹב בְּאַרְבַּע גַּדְפִּין, פְּרִישָׁן לְאַרְבַּע סִיטְרֵי עָלְמָא, וְסָלְקֵי לֵיהּ לְקַמֵּי קַדִּישָׁא עִילָּאָה, וּמְבָרַךְ לֵיהּ בְּשֶׁבַע בִּרְכָאן.

לשון הקודש

(דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. הַפָּסוּק הַזֶּה נוֹחַ בְּשָׁעָה שֶׁאָמְרוּ בְּנֵי יַעֲקֹב לַאֲבִיהֶם, אוֹ מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל עַכְשָׁו, כָּל הָעוֹלָם אוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. לְאֵיזֶה יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים?

אֶלָּא, הִנֵּה שָׁנִינוּ, יַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא מֵת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָתַם אוֹתוֹ בְּתוֹךְ כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ לִהְיוֹת תָּמִיד עֵד עַל בָּנָיו, שֶׁמְּיַחֲדִים שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּרָאוּי בְּכָל יוֹם פַּעֲמַיִם. וּכְשֶׁהֵם מְיַחֲדִים אֶת שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, תְּהִיֶה מֵעִיד עָלֵינוּ, שֶׁאָנוּ מְיַחֲדִים אֶת שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּרָאוּי.

בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה נוֹטְלִים אֶת יַעֲקֹב בְּאַרְבָּעָה כְּנָפַיִם, פְּרוּשִׁים לְאַרְבַּעַת

פְּתַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וַאֲמַר, זַכָּאָה אִיהוּ אַבָּא, דְּזַרְעָא דָּא אוֹלִיד בְּאַרְעָא. זַכָּאִין אִינּוּן בְּנִין, דְּקָא מְעַטְּרִין לַאֲבוּהוֹן הָכִי. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, כָּל אִינּוּן חֵילֵי דִשְׁמַיָּא, פָּתְחֵי וְאָמְרֵי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

וְיַעֲקֹב מִתְעַטֵּר בִּתְלֵיסַר נַהֲרֵי אֲפַרְסְמוֹנָא דַכְיָא, וְקָאִים תָּדִיר כְּקַרְתָּא מְקָפָּא שׁוּר עַל בְּנוֹי קַמֵּיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא שָׁבַק דִּינָא תַּקִּיפָא לְשַׁלְטָא עֲלַיְיהוּ, וְכָל בְּנֵי עַלְמָא לָא יָכְלִין לְשֵׁצָאָה לְהוֹן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מד ב) **אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב.**

פָּתַח רַבִּי יְהוּדָאי וַאֲמַר, בְּדוּגְמָא דְּאִית תְּרֵיסַר שְׁבָטִים לְתַתָּא, דְּאִינּוּן בְּנֵי יַעֲקֹב, כָּךְ אִית יַעֲקֹב עִילָּאָה בִּשְׁמַיָּא, וּתְרֵין עֲשַׂר שְׁבָטִין עִילָּאִין.

לשון הקודש

צִדְדֵי הָעוֹלָם, וּמַעֲלִים אוֹתוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, וּמְבָרֵךְ אוֹתוֹ בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת. פּוֹתֵחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאוֹמֵר: אַשְׁרֵי הָאָב שֶׁהוֹלִיד אֶת הַזֶּרַע הַזֶּה בָּאָרֶץ! אַשְׁרֵי הַבָּנִים שֶׁמְּעַטְּרִים אֶת אֲבִיהֶם כָּךְ! בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה כָּל צִבְאוֹת הַשָּׁמַיִם פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

וְיַעֲקֹב מִתְעַטֵּר בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר נַהֲרוֹת אֲפַרְסְמוֹן זַךְ, וְעוֹמֵד תָּמִיד כְּקִרְיָה מֻקֶּפֶת חוֹמָה עַל בָּנָיו לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא נוֹתֵן לַדִּין הַקָּשֶׁה לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם אֵין יְכוֹלִים לְהַשְׁמִידָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מד) אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב.

פָּתַח רַבִּי יְהוּדַאי וְאָמַר, בַּדֶּגְמָא שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים לְמַטָּה, שֶׁהֵם בְּנֵי

וּבְדוּגְמָא דִּמְיַיחֲדֵי שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, כָּךְ מְיַיחֲדֵי מַלְאֲכֵי קַדִּישִׁין לְעֵילָא. וְכוּלָּא בְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא.

פָּתַח רַבִּי נְהוֹרָאי וְאָמַר, (שם כט כב) לָכֵן כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ. וְכִי יַעֲקֹב פָּדָה אֶת אַבְרָהָם, וְיַעֲקֹב לָא אִבְרֵי בְּעָלְמָא.

אֶלָּא תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּהֲווּ מַפְּלֵי לְאַבְרָהָם בְּאוּר כַּשְׂדִּים, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַכְנִיס לְפַמְלְיָא דִילֵיהּ, וַאֲמַר שְׁזִיבוּ לְאַבְרָהָם מִגּוֹ יְקִידָא דִילֵיהּ, דְּאִיהוּ רְחִימָאי.

אֲמָרוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא יִפּוֹק מִינֵיהּ יִשְׂמָעֵאל. אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא יִפּוֹק מִינֵיהּ יִצְחָק. אָמְרוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הָא

לשון הקודש

יַעֲקֹב, כָּךְ יֵשׁ יַעֲקֹב הָעֶלְיוֹן בַּשָּׁמַיִם, וּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים עֶלְיוֹנִים. וּבַדֻּגְמָא שֶׁמְּיַיחֲדִים שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, כָּךְ מְיַחֲדִים הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים לְמַעְלָה, וְהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

פָּתַח רַבִּי נְהוֹרַאי וְאָמַר, (שם כט) לָכֵן כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ. וְכִי יַעֲקֹב פָּדָה אֶת אַבְרָהָם? וְיַעֲקֹב טֶרֶם נִבְרָא בָּעוֹלָם!

אֶלָּא בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ מַפִּילִים אֶת אַבְרָהָם בְּאוּר כַּשְׂדִּים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּנֵּס אֶת הַפַּמְלְיָא שֶׁלּוֹ וְאָמַר: הַצִּילוּ אֶת אַבְרָהָם מִתּוֹךְ הַשְּׂרֵפָה שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא אֲהוּבִי.

אָמְרוּ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הֲרֵי יֵצֵא מִמֶּנּוּ יִשְׂמָעֵאל! אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הֲרֵי יֵצֵא מִמֶּנּוּ יִצְחָק! אָמְרוּ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא:

יִפּוֹק מִינֵיהּ עֵשָׂו. אֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא יִפּוֹק מִינֵיהּ יַעֲקֹב. אֲמָרוּ, הָא וַדַּאי בִּזְכוּת יַעֲקֹב יִשְׁתְּזֵיב. וְעַל דָּא אֲמַר, אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם, דְּבִזְכוּתֵיהּ אִישְׁתְּזֵיב אַבְרָהָם.

אָמַר רַבִּי, בְּשָׁעָה דִּכְפִיתוּ לַחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה, דְּיִפְּלוּן לוֹן בְּגוֹ אַתּוּן נוּרָא יְקִידְתָּא. חֲנַנְיָה אֲמַר, (תהלים קיח ו) ה' לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם. מִישָׁאֵל אֲמַר, (ירמיה כ ז-ח) וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְאַל תֵּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי אִתְּךָ אָנִי נְאֻם ה'. עֲזַרְיָה אֲמַר, (דברים ו ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וגו'.

אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (ישעיה מ ד) זֶה יֹאמַר לַה' אָנִי, זֶה חֲנַנְיָה, שֶׁאָמַר ה' לִי לֹא אִירָא. וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב, זֶה מִישָׁאֵל, שֶׁאָמַר וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב. וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכַנֶּה, זֶה עֲזַרְיָה,

לשון הקודש

הֲרֵי יֵצֵא מִמֶּנּוּ עֵשָׂו! אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הֲרֵי יֵצֵא מִמֶּנּוּ יַעֲקֹב! אָמְרוּ: הֲרֵי וַדַּאי שֶׁבִּזְכוּת יַעֲקֹב יִנָּצֵל. וְעַל זֶה אָמַר, אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם, שֶׁבִּזְכוּתוֹ נִצּוֹל אַבְרָהָם.

אָמַר רַבִּי, בְּשָׁעָה שֶׁכָּפְתוּ אֶת חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה שֶׁיַּפִּילוּ אוֹתָם לְתוֹךְ כִּבְשַׁן הָאֵשׁ הַיּוֹקֶדֶת, חֲנַנְיָה אָמַר (תהלים קיח) ה' לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם. מִישָׁאֵל אָמַר (ירמיה ל) וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְאַל תֵּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי אִתְּךָ אָנִי נְאֻם ה'. עֲזַרְיָה אָמַר, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'.

אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (ישעיה מד) זֶה יֹאמַר לַה' אָנִי – זֶה חֲנַנְיָה, שֶׁאָמַר ה' לִי לֹא אִירָא. וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב – זֶה מִישָׁאֵל, שֶׁאָמַר וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב. וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכַנֶּה – זֶה עֲזַרְיָה,

שֶׁאָמַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וכו'. לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ.

וְלָמָּה לָא הֲוָה דָּנִיֵּאל עִמְּהוֹן. אֶלָּא דָּנִיֵּאל אָמַר, אֲנִי נִקְרָא בֵּלְטְשַׁצַּר, כְּשֵׁם אֱלִיל שֶׁלּוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר, (דניאל ד ה) בֵּלְטְשַׁאצַּר כְּשֶׁם אֱלָהִי וכו', וּכְתִיב, (שם ב מו) בֵּאדَיִן מַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר (דף צד ע"א) נְפַל עַל אַנְפּוֹהִי וּלְדָנִיֵּאל סְגִד. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר, (דברים ז כה) פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ, אֲזַל וְלָא הֲוָה עִמְּהוֹן.

מָה רָאוּ חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה דְּנָפְלוּ בְּנוּרָא. אֶלָּא אָמְרוּ, צְפַרְדְּעִים אֲפִילוּ גּוּפְהוֹן בְּנוּרָא, בִּשְׁבִיל לְאַבְאֵישׁ לְמִצְרָאֵי, כְּמַאֲמָר דְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אֲנַחְנָא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בִּשְׁבִיל יְקָרָא דְּמָארָנָא.

לשון הקודש

שֶׁאָמַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ.

וְלָמָּה לֹא הָיָה דָּנִיֵּאל עִמָּהֶם? אֶלָּא דָּנִיֵּאל אָמַר, אֲנִי נִקְרָא בֵּלְטְשַׁאצַּר, כְּשֵׁם הָאֱלִיל שֶׁלּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ד) בֵּלְטְשַׁאצַּר כְּשֶׁם אֱלָהִי כוּ', וְכָתוּב (שם ב) אָז הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶצַּר נָפַל עַל פָּנָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה לְדָנִיֵּאל. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר, פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ. הָלַךְ וְלֹא הָיָה עִמָּהֶם.

מָה רָאוּ חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה שֶׁנָּפְלוּ לָאֵשׁ? אֶלָּא אָמְרוּ, הַצְּפַרְדְּעִים הִפִּילוּ אֶת גּוּפָם בָּאֵשׁ כְּדֵי לְהָרַע לְמִצְרַיִם, כְּמַאֲמָרוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – אֲנַחְנוּ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בִּשְׁבִיל כְּבוֹד רִבּוֹנֵנוּ.

אֲזָלוּ וְאִתְעַסְּקוּ בְּאוֹרַיְיתָא, אַדְּהָכִי רָמַשׁ שִׁמְשָׁא.
אֲמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, נְעִבַר מֵאָרְחָא, וּנְסַלֵּק לְטוּרָא, וְנִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא נִדְמוּךְ.

עַד דְּהֲווּ יַתְבֵי וּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא דָא עִם דָּא,
שְׁמָעוּ חַד קָלָא דַּהֲוָה אָמַר, עִילָּאִין קוּמוּ.
תַּתָּאִין דְּמִיכִין, דְּשִׁנְתָּא בְּחוֹרֵיהוֹן, אִיתְעָרוּ. הָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְמִרְגַּז עָלְמָא, וְאִינּוּן סָמְכִין קַיְּימִין, דְּעָלְמָא סָמִיךְ עֲלֵיהוֹן, מְרַתְּתֵי. קָל בִּכְיָיא, דְּחַד אוּזִילָא דְּאַיַּלְתָּא, דְּקָא בָּכְיָיא עַל חַד אִרְיָיא,
דְּאִיתְרְשֵׁים תְּדִירָא בְּכוּרְסְיָיא קַדִּישָׁא.

אֲמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי לְרַבִּי יִצְחָק, שָׁמְעַת מִידִּי. אֲמַר לֵיהּ, שְׁמַעְנָא, וְעַל דָּא אֲמִינָא, (חבקוק ג
טז) שָׁמַעְתִּי וַתִּרְגַּז בִּטְנִי. אֲמַר ר' נְהוֹרָאִי, וַדַּאי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְמֵידַן עָלְמָא דִּילֵיהּ, וְעַד

לשון הקודש

הָלְכוּ וְהִתְעַסְּקוּ בַּתּוֹרָה. בֵּינְתַּיִם יָרַד הַשֶּׁמֶשׁ. אָמַר רַבִּי נְהוֹרַאי, נַעֲבֹר מֵהַדֶּרֶךְ וְנַעֲלֶה לָהָר, וְנִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, וְלֹא נִישַׁן.
בְּעוֹדָם יוֹשְׁבִים וּמִתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה זֶה עִם זֶה, שָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד שֶׁהָיָה אוֹמֵר: קוּמוּ עֶלְיוֹנִים. הַתַּחְתּוֹנִים הַיְשֵׁנִים, שֶׁשֵּׁנָה בִּנְחִירֵיהֶם, הִתְעוֹרְרוּ! הִנֵּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהַרְגִּיז אֶת הָעוֹלָם, וְאוֹתָם הָעֲמוּדִים הַקַּיָּמִים, שֶׁהָעוֹלָם סָמוּךְ עֲלֵיהֶם, מְרַתְּתִים. קוֹל בְּכִיָּה שֶׁל עֹפֶר אַיָּלִים, שֶׁבּוֹכֶה עַל אַרְיֵה אֶחָד, שֶׁרָשׁוּם תָּמִיד בַּכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ.
אָמַר רַבִּי נְהוֹרַאי לְרַבִּי יִצְחָק, שָׁמַעְתָּ דָּבָר? אָמַר לוֹ, שָׁמַעְתִּי, וְעַל זֶה אָמַרְתִּי, שָׁמַעְתִּי וַתִּרְגַּז בִּטְנִי. אָמַר רַבִּי נְהוֹרַאי, וַדַּאי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לָדוּן אֶת

לָא יִתְעַבֵּד דִּינָא, הָא קָלָא אִיתְעַר, וְאַכְרֵיז תָּדִיר בְּעַלְמָא. וַדַּאי רָמֵי דְּרָמִין יִסְתַּלְקוּן הַשְׁתָּא בְּעַלְמָא. וְכוּלָּא בָּרִיר לָן, בַּר הַאי דַּאֲמַר, קָל בִּכְיָיא דְּחַד אוּזִילָא דְּאַיַּלְתָּא, דְּקָא בָכֵי עַל חַד אִרְיָיא, לָא יָדַעְנָא מַאי אִיהוּ.

אָמַר רַבִּי נְחֶמְיָה, לָא יָדְעוּ בְּהַאי לְפוּם שַׁעֲתָא, לְיוֹמִין זְעִירִין אִיתְגְּלֵי בְּעָלְמָא, וּמַאי אִיהוּ בִּכְיָיא. דָּא בִּכְיָיא דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן אֱלִישָׁע כֹּהֵן גָּדוֹל, דִּבְכָה עַל רֵישֵׁיהּ דְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. דְּהַהִיא בִּכְיָיא לָא אִתְעֲבַר מִכּוּרְסָא דְּמַלְכָּא, עַד דְּיַעֲבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נוּקְמִין בִּשְׁאָר עַמִּין.

אָמַר רַבִּי רְחוּמָאי, בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת הָעוֹלָם, לְמִי דָּן תְּחִלָּה, לִגְדוֹלֵי הַדּוֹר דָּן תְּחִלָּה, וְאַחַר כַּךְ דָּן אֶת הָעוֹלָם.

לשון הקודש

הָעוֹלָם שֶׁלּוֹ, וְטֶרֶם שֶׁיַּעֲשֶׂה הַדִּין, הִנֵּה קוֹל מִתְעוֹרֵר, וּמַכְרִיז תָּמִיד בָּעוֹלָם. וַדַּאי הָרָמִים שֶׁל הָרָמִים עַכְשָׁו יִסְתַּלְקוּ בָּעוֹלָם. וְהַכֹּל בָּרוּר לָנוּ, פְּרָט לְזֶה שֶׁאָמַר קוֹל בְּכִיָּה שֶׁל עֹפֶר אַיָּלִים שֶׁבּוֹכֶה עַל אַרְיֵה אֶחָד, לֹא יָדַעְתִּי מַה הוּא.

אָמַר רַבִּי נְחֶמְיָה, לֹא יָדְעוּ בָּזֶה לְפִי שָׁעָה. לְיָמִים מוּעָטִים הִתְגַּלָּה בָּעוֹלָם. וּמַהִי הַבְּכִיָּה? זוֹ הַבְּכִיָּה שֶׁל רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן אֱלִישָׁע כֹּהֵן גָּדוֹל, שֶׁבָּכָה עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. שֶׁאוֹתָהּ הַבְּכִיָּה לֹא עָבְרָה מִכִּסֵּא שֶׁל הַמֶּלֶךְ, עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נְקָמוֹת בִּשְׁאָר הָעַמִּים.

אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת הָעוֹלָם, אֶת מִי דָּן תְּחִלָּה? אֶת גְּדוֹלֵי הַדּוֹר דָּן תְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ דָּן אֶת הָעוֹלָם. מִנַּיִן לָנוּ? מִכָּאן,

מִנָּלָן. מֵהָכָא, דִּכְתִיב, וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים, שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים תְּחִלָּה, וְאַחַר כַּךְ וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ. רַבִּי יוֹסִי בַּר יְהוּדָה אָמַר, מֵהָכָא, (מ"א ח כט) **לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ תְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ מִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.**

וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבָּנָן דְּאָמְרֵי, בִּזְמַן שֶׁהַדִּין בָּא לָעִיר, יְסַלֵּק אָדָם עַצְמוֹ מֵאוֹתָהּ עִיר, שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּיתַּן רְשׁוּת לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת, אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לְכָל אָדָם, וְאִישׁ שֶׁפָּגַע בּוֹ, יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְהַזִּיקוֹ.

כֵּיוָן שֶׁרָאָה אֱלִימֶלֶךְ, שֶׁהַדִּין בָּא לָעוֹלָם, מִיָּד בָּרַח לְהִסְתַּלֵּק מִן הַדִּין, וְעִם כָּל דָּא לֹא נִיצוֹל מִמֶּנּוּ. רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין אָמְרֵי, אֱלִימֶלֶךְ גְּדוֹל הַדּוֹר הָיָה, וְהָיָה נִיכָּר לְמַעְלָה, וְכָל מִי שֶׁהוּא נִיכָּר לְמַעְלָה, הוּא נִתְפַּס תְּחִלָּה.

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים. שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים תְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ. רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אָמַר, מִכָּאן (מלכים–א ח) לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ תְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ מִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה (רות א). רַבִּי יְהוּדָה וְרַבָּנָן שֶׁאוֹמְרִים, בִּזְמַן שֶׁהַדִּין בָּא לָעִיר, יְסַלֵּק אָדָם עַצְמוֹ מֵאוֹתָהּ עִיר, שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּתַּן רְשׁוּת לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת, אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לְכָל אָדָם, וְאִישׁ שֶׁפָּגַע בּוֹ, יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְהַזִּיקוֹ.

כֵּיוָן שֶׁרָאָה אֱלִימֶלֶךְ שֶׁהַדִּין בָּא לָעוֹלָם, מִיָּד בָּרַח לְהִסְתַּלֵּק מִן הַדִּין, וְעִם כָּל זֶה לֹא נִצּוֹל מִמֶּנּוּ. חֲכָמִים שֶׁל קֵיסָרִין אוֹמְרִים, אֱלִימֶלֶךְ גְּדוֹל הַדּוֹר הָיָה, וְהָיָה

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, מַה כְּתִיב בַּשּׁוּנַמִּית. (מ"ב ד יג) וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יוֹשָׁבֶת. מִכָּאן, שֶׁצָּרִיךְ לְהַכְנִיס רֹאשׁוֹ לְתוֹךְ רַבִּים, וְלֹא יְהֵא נִרְשָׁם לְבַד.

מַה כְּתִיב בַּתְּחִלָּה. וַיֵּלֶךְ אִישׁ סְתָם, רָצָה לְהַחְבִּיא וּלְהַסְתִּיר עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יַכִּירוּ בוֹ. מִי הִזְכִּירוֹ. מִדַּת הַדִּין. וְאָמַר, וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ, אָדָם נִכָּר וְנִרְשָׁם הוּא, אֵינוֹ רָאוּי, לְהַחְבִּיא וּלְהִסָּתֵר. וְלָא אִיהוּ דָא אֱלִימֶלֶךְ, פַּרְנָסָא דְעַמָּא. וְלָא אִיהוּ דָא אֱלִימֶלֶךְ, דַּהֲוָה סְתִים עֵינוֹי מֵעוֹבְדֵי עַמָּא.

רַבִּי פְּרַחְיָא אָמַר, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת הָעוֹלָם, וּבֵית דִּין שֶׁלְּמַעְלָה עוֹמֵד, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה מַסְתִּירוֹ וְאוֹמֵר, וַיֵּלֶךְ אִישׁ סְתָם. עָמְדָה מִדַּת הַדִּין וְהִזְכִּירוֹ, וְשֵׁם

לשון הקודש

נִכָּר לְמַעְלָה, וְכָל מִי שֶׁהוּא נִכָּר לְמַעְלָה, הוּא נִתְפָּס תְּחִלָּה.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, מַה כָּתוּב בַּשּׁוּנַמִּית? (מלכים–ב ד) וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יוֹשָׁבֶת. מִכָּאן שֶׁצָּרִיךְ לְהַכְנִיס רֹאשׁוֹ לְתוֹךְ רַבִּים, וְלֹא יְהֵא נִרְשָׁם לְבַד.

מַה כָּתוּב בַּתְּחִלָּה? וַיֵּלֶךְ אִישׁ סְתָם, רָצָה לְהַחְבִּיא וּלְהַסְתִּיר עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יַכִּירוּ בוֹ. מִי הִזְכִּירוֹ? מִדַּת הַדִּין. וְאָמַר, וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ, אָדָם נִכָּר וְנִרְשָׁם הוּא, אֵינוֹ רָאוּי לְהַחְבִּיא וּלְהִסָּתֵר. וְהַאֵין זֶה אֱלִימֶלֶךְ, פַּרְנַס הָעָם?! וְהַאֵין זֶה אֱלִימֶלֶךְ שֶׁהָיָה סוֹתֵם עֵינָיו מִמַּעֲשֵׂי הָעָם?!

רַבִּי פְּרַחְיָא אָמַר, בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה הָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת הָעוֹלָם, וּבֵית הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה עוֹמֵד, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה מַסְתִּירוֹ וְאוֹמֵר, וַיֵּלֶךְ אִישׁ, סְתָם. עָמְדָה מִדַּת הַדִּין וְהִזְכִּירוֹ, וְשֵׁם הָאִישׁ

הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ. מִיָּד נִגְזַר עָלָיו הַדִּין, וְעַל בָּנָיו. כִּדְכְתִיב, וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ וגו'.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֱלִימֶלֶךְ, מִי לָא הֲוָה יָדַע דְּהוּא אֱלִימֶלֶךְ. אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁהַדּוֹר מְבַזִּין בִּגְדוֹלִים, אָמַר וַדַּאי אֵלֵךְ מִכָּאן, וְלֹא אֶהְיֶה נִתְפָּס בְּתוֹכָם. וֶאֱלִימֶלֶךְ גְּדוֹל הַדּוֹר הָיָה, וְהָיָה יְכוֹלֶת בְּיָדוֹ לִמְחוֹת, וְלֹא מִיחָה. וְהָלַךְ מִשָּׁם וּבָרַח, וּלְפִיכָךְ נִזְכָּר שְׁמוֹ וְנֶעֱנָשׁ.

וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי בִּימֵי, לָשׁוֹן צַעַר הוּא. אֱלִימֶלֶךְ, הוּא הָיָה כְּדוּגְמַת מֶלֶךְ. כֵּיוָן שֶׁהִכִּיר בַּדָּבָר, הִשְׁמִיט עַצְמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל, וְהָלַךְ לָגוּר בֵּין הָאוּמּוֹת, דְּסָבַר שֶׁלֹּא יְהֵא נִידּוֹן בֵּינֵיהוֹן. עָמְדָה מִדַּת הַדִּין וְהִזְכִּירוֹ, וְנִתְפַּשׂ.

לשון הקודש

אֱלִימֶלֶךְ. מִיָּד נִגְזַר עָלָיו הַדִּין וְעַל בָּנָיו, כִּדְכְתִיב וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ וְגוֹ'.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֱלִימֶלֶךְ, מִי הוּא שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ מִי זֶה אֱלִימֶלֶךְ הַזֶּה? אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁהַדּוֹר מְבַזִּים בִּגְדוֹלִים, אָמַר, וַדַּאי אֵלֵךְ מִכָּאן, וְלֹא אֶהְיֶה נִתְפָּס בְּתוֹכָם. וֶאֱלִימֶלֶךְ גְּדוֹל הַדּוֹר הָיָה, וְהָיָה יְכֹלֶת בְּיָדוֹ לִמְחוֹת, וְלֹא מִחָה. וְהָלַךְ מִשָּׁם וּבָרַח, וּלְפִיכָךְ נִזְכַּר שְׁמוֹ וְנֶעֱנַשׁ.

וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים (רוּת א). רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי בִּימֵי, לָשׁוֹן צַעַר הוּא. אֱלִימֶלֶךְ הוּא הָיָה כְּדֻגְמַת מֶלֶךְ. כֵּיוָן שֶׁהִכִּיר בַּדָּבָר, הִשְׁמִיט עַצְמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל, וְהָלַךְ לָגוּר בֵּין הָאֻמּוֹת, שֶׁסָּבַר שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִדּוֹן בֵּינֵיהֶם. עָמְדָה מִדַּת הַדִּין וְהִזְכִּירוֹ, וְנִתְפַּשׂ.

וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים, רַבִּי חִלְקִיָּה בַּר אֶלִיעֶזֶר פָּתַח קְרָא דִּכְתִיב, (ירמיה לא ב) **מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי וגו'. כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר עִם הַנְּבִיאִים, אֵינוֹ נִגְלָה אֲלֵיהֶם אֶלָּא מֵרָחוֹק. וְעַל כֵּן רוֹאִים דְּמוּת דְּבָרִים, כְּאָדָם הָעוֹמֵד מִמֶּרְחָק, חוּץ מִמִּשָּׁה.**

דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, כָּל הַנְּבִיאִים כּוּלָּם לֹא נִתְנַבְּאוּ אֶלָּא מִתּוֹךְ אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, מֹשֶׁה מִתּוֹךְ אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה. שְׁאָר הַנְּבִיאִים מֵרָחוֹק, וּמֹשֶׁה מִקָּרוֹב. שֶׁנֶּאֱמַר, (במדבר יב ז) **לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. מְהֵימְנָא בְּבֵית מַלְכָּא, קָרִיב הוּא לְמַלְכָּא.**

וְאִי תֵּימָא, כֵּיוָן דְּכָל הַנְּבִיאִים נִתְנַבְּאוּ מֵרָחוֹק, אֵין אַהֲבָתוֹ שֶׁל מָקוֹם עֲלֵיהֶם. וְהָא כְּתִיב,

לשון הקודש

וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים. רַבִּי חִלְקִיָּה בַּר אֶלִיעֶזֶר פָּתַח בִּפְסוּק שֶׁכָּתוּב (ירמיה לא) מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי וְגו'. כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר עִם הַנְּבִיאִים, אֵינוֹ נִגְלָה אֲלֵיהֶם אֶלָּא מֵרָחוֹק. וְעַל כֵּן רוֹאִים דְּמוּת דְּבָרִים, כְּאָדָם הָעוֹמֵד מִמֶּרְחָק, חוּץ מִמִּשָּׁה.

שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, כָּל הַנְּבִיאִים כֻּלָּם לֹא נִתְנַבְּאוּ אֶלָּא מִתּוֹךְ אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה – מֹשֶׁה מִתּוֹךְ אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה. שְׁאָר הַנְּבִיאִים מֵרָחוֹק – וּמֹשֶׁה מִקָּרוֹב, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יב) לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא.

נֶאֱמָן בְּבֵית הַמֶּלֶךְ, קָרוֹב הוּא לַמֶּלֶךְ.

וְאִם תֹּאמַר, כֵּיוָן שֶׁכָּל הַנְּבִיאִים נִתְנַבְּאוּ מֵרָחוֹק, אֵין אַהֲבָתוֹ שֶׁל מָקוֹם עֲלֵיהֶם –

מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד.

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, יֵשׁ רָחוֹק וְנִתְקָרֵב, וְקָרוֹב וְנִתְרַחֵק. יֵשׁ רָחוֹק וְנִתְקָרֵב, דִּכְתִיב, מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ. קָרוֹב וְנִתְרַחֵק, דִּכְתִיב, מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי. זֶה קָרוֹב לַנְּבִיאִים. וְזֶה רָחוֹק לַמַּלְכוּת. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, אִיפְּכָא, קָרוֹב לַמַּלְכוּת. וְרָחוֹק לַנְּבִיאִים. שֶׁרוֹאִין דִּמְיוֹנוֹת שֶׁל מַעְלָה כְּמִין גּוּף.

רַבִּי חִלְקִיָּה אָמַר, כְּשֶׁרוֹאִין הַנְּבִיאִים בְּצִיחְצוּחַ, בְּיָדוּעַ שֶׁהָעוֹלָם נִידּוֹן לְמֵיטַב. וּכְשֶׁרוֹאִים בַּחֲשֵׁיכָה, נִידּוֹן לְפֻרְעָנִיּוֹת. וַאֲזַי פָּתַח קְרָא, וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים וגו'.

וַיְהִי בִּימֵי. רַבִּי בּוֹן, כָּל יוֹמוֹי הֲוָה בְּקֵסָרִין, יוֹמָא חַד חָמָא עַמָּא דְּסָרְחֵי, דְּהֲווּ מִסְכְּנֵי אָזְלֵי,

לשון הקודש

כָּתוּב (ירמיה לא) מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד.

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, יֵשׁ רָחוֹק וְנִתְקָרֵב, וְקָרוֹב וְנִתְרַחֵק. יֵשׁ רָחוֹק וְנִתְקָרֵב, שֶׁכָּתוּב (משלי לא) מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ. קָרוֹב וְנִתְרַחֵק, שֶׁכָּתוּב מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי. זֶה קָרוֹב לַנְּבִיאִים, וְזֶה רָחוֹק לַמַּלְכוּת. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר הָפוּךְ – קָרוֹב לַמַּלְכוּת, וְרָחוֹק לַנְּבִיאִים. שֶׁרוֹאִים הַדִּמְיוֹנוֹת שֶׁל מַעְלָה כְּמִין גּוּף.

רַבִּי חִלְקִיָּה אָמַר, כְּשֶׁרוֹאִים הַנְּבִיאִים בְּצִחְצוּחַ, בְּיָדוּעַ שֶׁהָעוֹלָם נִדּוֹן לְמֵיטַב. וּכְשֶׁרוֹאִים בַּחֲשֵׁכָה, נִדּוֹן לְפֻרְעָנִיּוֹת. וַאֲזַי פָּתַח הַפָּסוּק וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים וגו'.

וַיְהִי בִּימֵי. רַבִּי בּוֹן כָּל יָמָיו הָיָה

וְלָא מַשְׁגִּיחִין עֲלַיְיהוּ. אָמַר, וַדַּאי דִּינָא אִתְחַזֵּי הָכָא, קָם וַאֲזֵיל לֵיהּ.

יוֹמָא חַד חָלִישׁ דַּעְתֵּיהּ, פָּגַע בִּכְפַּר סִיכְנִין בְּרִמּוֹן, וְאַדְמוּךְ. שָׁמַע חַד קָלָא, לְחַד תַּנָּא דְּלָעֵי בִּרְנָנָא דְּאוֹרַיְיתָא דַּאֲמַר, (דברים כב ו) כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ וכו'. קַן, זֶה תְּשׁוּבָה. בַּדֶּרֶךְ, זֶה רָחֵל. שֶׁנֶּאֱמַר, (משלי ד יח) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם. וְצַדִּיקִים, תְּרֵין בְּנִין, יוֹסֵף וּבִנְיָמִין. וְהִיא נִקְרֵאת לְבָנָה, הוֹלֶכֶת כָּל הַלַּיְלָה, וּמֵאִיר לָהֶם, עַד נְכוֹן הַיּוֹם, שֶׁהוּא יַעֲקֹב.

בְּכָל עֵץ, כָּל, דָּא צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים. עֵץ, דָּא שְׁכִינָה. שֶׁנֶּאֱמַר, (שם ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. עַל הָאָרֶץ, דָּא אֶרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה. אֶפְרוֹחִים, דָּא שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים דִּלְעֵילָא. אוֹ

לשון הקודש

בְּקֵיסָרִין. יוֹם אֶחָד רָאָה אֶת הָעָם שֶׁסּוֹרְחִים, שֶׁהָיוּ הָעֲנִיִּים הוֹלְכִים, וְאֵין מַשְׁגִּיחִים עֲלֵיהֶם. אָמַר, וַדַּאי הַדִּין רָאוּי לְכָאן. קָם וְהָלַךְ לוֹ.

יוֹם אֶחָד חָלְשָׁה דַעְתּוֹ. פָּגַע בִּכְפַּר סִיכְנִין בְּרִמּוֹן, וְנִרְדַּם. שָׁמַע קוֹל אֶחָד שֶׁל תַּנָּא אֶחָד שֶׁעוֹסֵק בְּרִנַּת הַתּוֹרָה שֶׁאוֹמֵר, (דברים כב) כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ וְכוּ'. קַן – זוֹ תְּשׁוּבָה. בַּדֶּרֶךְ – זוֹ רָחֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם. וְצַדִּיקִים, שְׁנֵי בָנִים, יוֹסֵף וּבִנְיָמִין. וְהִיא נִקְרֵאת לְבָנָה, הוֹלֶכֶת כָּל הַלַּיְלָה, וּמֵאִיר לָהֶם עַד נְכוֹן הַיּוֹם, שֶׁהוּא יַעֲקֹב.

בְּכָל עֵץ – כָּל זֶה צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים. עֵץ זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. עַל הָאָרֶץ – זוֹ אֶרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה. אֶפְרוֹחִים – זֶה שְׁנֵים עָשָׂר

בֵּצִים, דָּא יִשְׂרָאֵל דִּלְתַתָּא, דְּאִינּוּן כְּמַלְבּוּשָׁא דְּגוּפָא. וְהָאֵם רוֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים וכו', שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח (דף צד ע"ב) אֶת הָאֵם, שֶׁנֶּאֱמַר, (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.

וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ. אַרְכִּין רַבִּי בּוֹן אוּדְנוֹי, וּשְׁמַע הַהוּא קָלָא דַּאֲמַר, חָם עַל דָּא, לָא אֲמַר וְלָא כְּלוּם. מַאן דְּחָם, שְׁבַק אִימָּא וּבְנָהָא וְאָזִיל לֵיהּ. וּמַה דְּאִימָּא מִתָּרְכָא מִן הַקֵּן, מַה הִיא אוֹמֶרֶת. אוֹי שֶׁהֶחֱרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי, וְשָׂרַפְתִּי אֶת הֵיכָלִי, וְהִגְלֵיתִי אֶת בָּנַי לְבֵין הָאוּמּוֹת. וְעַל דָּא יְרַחֵם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא רַחֲמָנָא לָא אִשְׁתַּכַּח אֶלָּא הָכָא.

וְעַל דָּא שְׁכִינָה צוֹעֶקֶת עַל בָּנֶיהָ. הָא כְּתִיב, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, תְּרֵין שִׁלּוּחִין, דְּאִינּוּן בַּיִת רִאשׁוֹן

לשון הקודש

שִׁבְטִים שֶׁלְּמַעְלָה. אוֹ בֵּיצִים – זֶה יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁהֵם כְּמַלְבּוּשׁ שֶׁלַּגּוּף. וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים וְכו', שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.

וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ. הִרְכִּין רַבִּי בּוֹן אָזְנָיו, וְשָׁמַע אֶת הַקּוֹל שֶׁאוֹמֵר: חֲבָל עַל זֶה, לֹא אָמַר וְלֹא כְּלוּם. מִי שֶׁחָס, מַשְׁאִיר הָאֵם וּבָנֶיהָ וְהוֹלֵךְ לוֹ. וּמַה שֶּׁהָאֵם מְגֹרֶשֶׁת מִן הַקֵּן, מַה הִיא אוֹמֶרֶת? אוֹי שֶׁהֶחֱרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי וְשָׂרַפְתִּי אֶת הֵיכָלִי וְהִגְלֵיתִי בָּנַי לְבֵין הָאֻמּוֹת. וְעַל זֶה יְרַחֵם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי הָרַחֲמָן אֵין נִמְצָא אֶלָּא כָּאן.

וְעַל זֶה שְׁכִינָה צוֹעֶקֶת עַל בָּנֶיהָ. הִנֵּה כָּתוּב שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, שְׁנֵי שִׁלּוּחִים, שֶׁהֵם

וּבַית שֵׁנִי. שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֲפִילוּ מְאָה זִימְנִין דְּאִי אַהֲדַר עַל גּוֹזָלֵיהּ גּוֹ רְחִימוּ דִּבְנָהָא, שַׁלֵּחַ אֲפִילוּ כַּמָּה זִמְנִין, עַד דַּאֲזַל לֵיהּ וְסָתַר קַן שֶׁלָּהּ, וְיִטּוֹל בְּנִין טְמִירִין דְּקוּנְטְרָא, לְמֵיטַל אִגְּרָא, הָא רַחֲמָנָא לָא אִשְׁתְּכַח אֶלָּא הָכִי. וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים, שֶׁיַּאֲרִיךְ רוֹגֶז מִן שִׁשֶּׁת יָמִים, שֶׁנִּקְרְאוּ בָּנִים. (שמות לד ו) ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וגו'.

אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה אֲמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן קִיסְמָא אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל, כַּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, בְּרָא לֵיהּ בִּתְלַת קִיטְרִין, וְאִינּוּן חָכְמָה וּתְבוּנָה וָדָעַת. דִּכְתִיב, (משלי ג יט) ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ.

וְכֻלְּהוּ קִיטְרִין בְּבַר נָשׁ. וְקִיטְרָא דִּתְבוּנָה דְּפָקַע מִינַיְיהוּ, אִתְפַּשַּׁט בִּשְׁאָר בְּרִיָּין וּבְכוּלְּהוּ

לשון הקודש

בַּית רִאשׁוֹן וּבַית שֵׁנִי. שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח – אֲפִלּוּ ק' פְּעָמִים, שֶׁאִם חוֹזֶרֶת עַל גּוֹזָלֶיהָ תּוֹךְ אַהֲבַת בָּנֶיהָ, שַׁלֵּחַ אֲפִלּוּ כַּמָּה פְּעָמִים, עַד שֶׁהוֹלֵךְ לוֹ וְסוֹתֵר אֶת הַקֵּן שֶׁלָּהּ, וְיִטֹּל הַבָּנִים הַנִּסְתָּרִים בַּקֵּן, לְהַטִּילָם לַגַּג, הֲרֵי הָרַחֲמָן אֵין נִמְצָא אֶלָּא כָּךְ. וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים – שֶׁיַּאֲרִיךְ רֹגֶז מִן שִׁשֶּׁת יָמִים, שֶׁנִּקְרְאוּ בָּנִים. ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן קִיסְמָא אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, בָּרָא אוֹתוֹ בִּשְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים, וְהֵם חָכְמָה וּתְבוּנָה וָדַעַת, שֶׁכָּתוּב (משלי ג) ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ.

וְכָל הַקְּשָׁרִים בָּאָדָם. וְקֶשֶׁר הַתְּבוּנָה שֶׁפָּקַע מֵהֶם, הִתְפַּשֵּׁט בִּשְׁאָר הַבְּרִיּוֹת,

אִית סוּכְלְתָּנוּ לְפוּם אוֹרְחֵיהּ.

הַאי עוֹפָא כַּד פָּרַח מִגּוֹזָלֵיהּ, וְאִשְׁתַּלַּח מֵעַל בְּנָהָא, מְצַפְּצְפָא וְאָזְלָא, וְלָא יָדְעָה לְאָן אֲתַר אָזְלָא, מְנַדְּדָא לְמֵיבַד גַּרְמָהּ. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּכְתִיב בֵּיהּ (תהלים קמה ט) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, אֲפִילוּ עַל יִתּוּשָׁא זְעִירָא בְּעָלְמָא, רַחֲמִין דִּילֵיהּ עַל כֹּלָּא. הַהוּא דִּמְמַנָּא עַל עוֹפָא, אִיתְעַר לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַר עַל בְּנוּי, כְּדֵין קָלָא נָפְקָא קַמֵּיהּ, וְאָמְרָה, (משלי כז ח) כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ. כְּדֵין אִיהוּ אִתְעַר רַחֲמֵי, עַל כָּל אִינּוּן דְּאָזְלֵי מְנַדְּדֵי מֵאֲתַר לַאֲתַר, וּמִדּוּךְ לְדוּךְ אָחֲרָא. תְּבִירֵי לִבָּא, תְּבִירֵי חֵילָא. וְאִיתְעַר רַחֲמֵי עַל כָּל עָלְמִין, וְחָס עֲלַיְיהוּ,

לשון הקודש

וּבְכֻלָּם יֵשׁ הַשְׂכֵּל לְפִי דַּרְכּוֹ.

הָעוֹף הַזֶּה, כְּשֶׁפּוֹרֵחַ מִגּוֹזָלָיו וְנִשְׁלָח מֵעַל בָּנָיו, מְצַפְצֵף וְהוֹלֵךְ, וְלֹא יוֹדֵעַ לְאֵיזֶה מָקוֹם הוֹלֵךְ, נוֹדֵד לְאַבֵּד אֶת עַצְמוֹ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁכָּתוּב בּוֹ (תהלים קמה) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, אֲפִלּוּ עַל יַתּוּשׁ קָטָן בָּעוֹלָם, רַחֲמָיו עַל הַכֹּל. אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה עַל הָעוֹף מִתְעוֹרֵר אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעוֹרֵר עַל בָּנָיו. אָז קוֹל יוֹצֵא לְפָנָיו וְאוֹמֵר: כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ. אָז הוּא מְעוֹרֵר רַחֲמִים עַל כָּל אוֹתָם הַהוֹלְכִים וְנוֹדְדִים מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וּמֵאַתַר לַאֲתַר אַחֵר. שְׁבוּרֵי לֵב, שְׁבוּרֵי כֹּחַ. וּמְעוֹרֵר רַחֲמִים עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת וְחָס עֲלֵיהֶם,

וְשָׁבִיק חוֹבֵי דִּמְנַדְּדָן מֵאַתְרַיְיהוּ, וְחָם עֲלַיְיהוּ וְעַל כָּל עַלְמָא.

וְעַל דָּא אֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַשְׁרֵי צִפּוֹרָא לְבַר, וְהִיא אִיתְעָרַת רַחֲמִין עַל כָּל עָלְמָא, מַאן גָּרִים לְמֵיחַם עַל עַלְמָא וּלְאִיתְעַר רַחֲמִין עֲלַיְיהוּ. הַהוּא בַּר נָשׁ דְּשָׁלַח הַהוּא צִיפּוֹר לְצַעֲרָה בִּתְרֵין גְּוָונִין, הָכִי אִתְעַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְמְלֵי רַחֲמִין עַל כָּל אִינּוּן מָאתֵי דְּצַעֲרָא, וְעַל כָּל אִינּוּן דִּמְנַדְּדֵי מִדּוּכְתַּיְיהוּ. וּבְגִין כָּךְ, אַגְרֵיהּ דְּהַאי בַּר נָשׁ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ. לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים.

קָם רַבִּי בּוֹן עַל רַגְלוֹהִי, וְחָדֵי, וַאֲמַר, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּשַׁמַעְנָא לְהַאי קָלָא, וְאִלְמָלֵא לָא אֲתֵינָא לְעַלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא, דַּיִּי.

לשון הקודש

וְעוֹזֵב אֶת חֲטָאֵי הַנּוֹדְדִים מִמְּקוֹמָם, וְחָם עֲלֵיהֶם וְעַל כָּל הָעוֹלָם.

וְעַל כֵּן אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַשְׁרֵי הַצִּפּוֹר בַּחוּץ. וְהִיא מְעוֹרֶרֶת רַחֲמִים עַל כָּל הָעוֹלָם. מִי גָּרַם לָחוּס עַל הָעוֹלָם וּלְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם רַחֲמִים? אוֹתוֹ הָאָדָם שֶׁשּׁוֹלֵחַ אוֹתָהּ הַצִּפּוֹר לְצַעֲרָהּ בִּשְׁנֵי גְוָנִים, כָּךְ מִתְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמִתְמַלֵּא רַחֲמִים עַל כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי הַצַּעַר, וְעַל כָּל אוֹתָם שֶׁנּוֹדְדִים מִמְּקוֹמָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ, שְׂכָרוֹ שֶׁל הָאָדָם הַזֶּה, מַה כָּתוּב בּוֹ? (דברים כב) לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים.

קָם רַבִּי בּוֹן עַל רַגְלָיו, וְשָׂמַח וְאָמַר: בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁשָּׁמַעְתִּי אֶת הַקּוֹל הַזֶּה, וְאִלְמָלֵא לֹא בָאתִי לָעוֹלָם אֶלָּא לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה – דַּי לִי!

אַהֲדַר הַהוּא קָלָא כְּמִלְּקַדְמִין, פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קד כד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ וגו'. כָּל עַלְמָא לָא אִיתוֹן אֶלָּא בְּחָכְמָה. וּבַר נַשׁ אִתְמְלֵי בְּכוּלָּא. שְׁאָר בְּרִיָּין, בְּטוּפְסָא (נ"א בְּתוֹסֶפֶתָא) דְּחָכְמְתָא, דְּאִשְׁתָּאַר בְּבַר נָשׁ.

וְאַף עַל גַּב דְּכוּלְּהוֹ בְּרִיָּין הָכִי, לָא הֲוָה בְּרִיָּה קָלִיל לְמִירְדַּף בָּתַר עוֹבָדָא דְּבַר נָשׁ, כְּעוֹפָא. בַּר נָשׁ בָּנֵי בִּנְיָין לְדִיוּרֵיהּ, עוֹפָא בְּנֵי בִּנְיָין לְדִיוּרֵיהּ. בַּר נָשׁ אַתְיָא מְזוֹנֵי לִבְרֵיהּ, עוֹפָא אַתְיָא מְזוֹנֵי לְבָנֵיהָ. בַּר נָשׁ אַסֵּי לְמַרְעִין בְּעִשְׁבָּא, עוֹפָא בְּעִשְׁבָּא מַסֵּי לְמַרְעִין. בַּר נָשׁ אוּמָנָא וְעָבִיד אַרְבִּין בְּיַמָּא, עוֹפָא נָטַל גּוּזָלֵיהּ וְאַתְקִין לֵיהּ עַל כֵּיף יַמָּא.

בַּר נָשׁ מְשַׁבַּח וּמְרוֹמֵם לְמַלְכָּא עִילָּאָה, עוֹפָא מְצַפְצְפָא וּמְשַׁבְּחָא לְמָרֵיהּ, דְּהוּא אֱלָהָא

לשון הקודש

חָזַר אוֹתוֹ הַקּוֹל כְּמוֹ מִקֹּדֶם, פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ וְגו'. כָּל הָעוֹלָם לֹא בָּאִים אֶלָּא בְּחָכְמָה, וְהָאָדָם הִתְמַלֵּא בַּכֹּל. שְׁאָר הַבְּרִיּוֹת, בְּצִיּוּר (בְּתוֹסֶפֶת) שֶׁל חָכְמָה שֶׁנִּשְׁאֲרָה בָּאָדָם.

וְאַף עַל גַּב שֶׁכָּל הַבְּרִיּוֹת כָּךְ, לֹא הָיְתָה בְּרִיָּה קַלָּה לִרְדֹּף אַחַר מַעֲשֵׂה הָאָדָם כְּמוֹ הָעוֹף. אָדָם בּוֹנֶה בִּנְיָן לְדִיּוּרוֹ, וְהָעוֹף בּוֹנֶה בִּנְיָן לְדִיּוּרוֹ. אָדָם מֵבִיא מָזוֹן לִבְנוֹ, הָעוֹף מֵבִיא מָזוֹן לְבָנָיו. אָדָם מְרַפֵּא אֶת הַמַּחֲלוֹת בְּעֵשֶׂב, וְהָעוֹף מְרַפֵּא אֶת הַמַּחֲלוֹת בְּעֵשֶׂב. אָדָם אֻמָּן וְעוֹשֶׂה אֳנִיּוֹת בַּיָּם, וְהָעוֹף נוֹטֵל גּוּזָלָיו וּמַתְקִינָם עַל חוֹף הַיָּם.

אָדָם מְשַׁבֵּחַ וּמְרוֹמֵם אֶת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן,

עִילָּאָה. וּבְגִין כָּךְ, לְמַעַן יִיטַב לָךְ, אֵיטִיב לָךְ לָא כְתִיב, אֶלָּא יִיטַב לָךְ. הַהוּא שִׁלּוּחָא דְּצִיפּוֹרָא דְּמִשַּׁלַּח, דְּאִתְעַר עַל עַלְמָא לְאוֹטִיב לָךְ.

רַבִּי בּוֹן קָם וַאֲזַיִל גַּבֵּיהּ, וְאַשְׁכַּח דְּהוּא רַבִּי יַנַּאי סָבָא, מִן חַבְרַיָּיא. עָאל גַּבּוֹי, וּנְשִׁיק לֵיהּ בְּרֵישָׁא. אֲמַר, כְּמָה דְּמְנַחֲמְתְּ לִבָּאי, כָּךְ יְנַחֵם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָךְ. יְתִיבוּ כַּחֲדָא.

פָּתַח הַהוּא סָבָא וְאָמַר, וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ. בִּזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת הָעוֹלָם, לְמִי הוּא דָן תְּחִלָּה. לְאוֹתָם שֶׁהֵם דָּנִין אֶת הָעוֹלָם, הֵם דָּנִין אֶת הָעוֹלָם, מִי דָן אוֹתָם. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מִפְּנֵי קִלְקוּל הַדִּין, רָעָב בָּא לָעוֹלָם.

לשון הקודש

וְהָעוֹף מְצַפְּצֵף וּמְשַׁבֵּחַ אֶת רִבּוֹנוֹ, שֶׁהוּא הָאֱלוֹהַּ הָעֶלְיוֹן. וּמִשּׁוּם כָּךְ, לְמַעַן יִיטַב לָךְ. לֹא כָתוּב אֵיטִיב לָךְ, אֶלָּא יִיטַב לָךְ. אוֹתוֹ הַשְּׁלוּחַ שֶׁל הַצִּפּוֹר שֶׁמְּשַׁלֵּחַ, שֶׁמְּעוֹרֵר עַל הָעוֹלָם לְהֵיטִיב לָךְ.

רַבִּי בּוֹן קָם וְהָלַךְ אֵלָיו, וּמָצָא שֶׁהוּא רַבִּי יַנַּאי הַזָּקֵן, מִן הַחֲבֵרִים. נִכְנַס אֶצְלוֹ וּנְשָׁקוֹ בָּרֹאשׁ. אָמַר, כְּמוֹ שֶׁנִּחַמְתָּ אֶת לִבִּי, כָּךְ יְנַחֵם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתְךָ. יָשְׁבוּ יַחַד.

פָּתַח אוֹתוֹ הַזָּקֵן וְאָמַר, (רות א) וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ. בִּזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת הָעוֹלָם, אֶת מִי הוּא דָן תְּחִלָּה? אֶת אוֹתָם שֶׁהֵם דָּנִים אֶת הָעוֹלָם. הֵם דָּנִים אֶת הָעוֹלָם, מִי דָן אוֹתָם? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מִפְּנֵי קִלְקוּל הַדִּין רָעָב בָּא לָעוֹלָם.

בְּכָל זְמַן אֵינוֹ בָּא, אֶלָּא בַּעֲוֹן רָאשֵׁי הָעָם. כִּי הָא דְּאָמַר רַבִּי יוּדָאי, מַאי דִּכְתִיב, (משלי יג כג) רָב אֹכֶל נִיר רָאשִׁים וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. כְּשֶׁיֵּשׁ סִיפּוּק אוֹכֶל בָּעוֹלָם, נִיר רָאשִׁים, הֵם זוֹרְעִים וְאוֹכְלִים לָשׂוֹבַע. וּכְשֶׁאֵין אוֹכֶל בָּעוֹלָם, יֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט, יֵשׁ מִי שֶׁעוֹמֵד בְּשַׁלְוָה, וְנִסְפֶּה מִן הָעוֹלָם. עַל אֵיזֶה עָוֹן. עַל עָוֹן שֶׁמְּקַלְקְלִים אֶת הַדִּין וְאֶת הַמִּשְׁפָּט, וּמְעַוְּתִין אוֹתוֹ.

וְאִי תֵימָא, אִם הַגְּדוֹלִים חוֹטְאִים בְּלֹא מִשְׁפָּט, שֶׁלֹּא עָשׂוּ מִשְׁפָּט בָּעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא לַהֲרוֹג הָעֲנִיִּים בִּשְׁבִילָם. אֶלָּא, הָעֲנִיִּים הֵם כֵּלָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהֵם קְרוֹבִים אֵלָיו, וּכְשֶׁהָרָעָב בָּא לָעוֹלָם, הֵם צוֹעֲקִים אֵלָיו, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ לָהֶם, וּמְעַיֵּן עַל הָעוֹלָם, וְדָן

לשון הקודש

בְּכָל זְמַן אֵינוֹ בָּא, אֶלָּא בַּעֲוֹן רָאשֵׁי הָעָם. כְּמוֹ זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי יוּדַאי, מַה שֶׁכָּתוּב (משלי יג) רָב אֹכֶל נִיר רָאשִׁים וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט – כְּשֶׁיֵּשׁ סִפּוּק אֹכֶל בָּעוֹלָם, נִיר רָאשִׁים, הֵם זוֹרְעִים וְאוֹכְלִים לָשׂבַע. וּכְשֶׁאֵין אֹכֶל בָּעוֹלָם, יֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט, יֵשׁ מִי שֶׁעוֹמֵד בְּשַׁלְוָה, וְנִסְפֶּה מִן הָעוֹלָם. עַל אֵיזֶה עָוֹן? עַל עָוֹן שֶׁמְּקַלְקְלִים אֶת הַדִּין וְאֶת הַמִּשְׁפָּט וּמְעַוְּתִים אוֹתוֹ.

וְאִם תֹּאמַר, אִם הַגְּדוֹלִים חוֹטְאִים בְּלֹא מִשְׁפָּט, שֶׁלֹּא עָשׂוּ מִשְׁפָּט בָּעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא לַהֲרֹג הָעֲנִיִּים בִּשְׁבִילָם? אֶלָּא הָעֲנִיִּים הֵם כֵּלָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהֵם קְרוֹבִים אֵלָיו. וּכְשֶׁהָרָעָב בָּא לָעוֹלָם, הֵם צוֹעֲקִים אֵלָיו, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

לְאוֹתָן שֶׁגָּרְמוּ צַעַר זֶה עַל הָעֲנִיִּים, וְנִסְפִּים מִן הָעוֹלָם קוֹדֶם זְמַנָּם. כִּדְכְתִיב, (שמות כב ו) אִם צָעֹק יִצְעַק אֵלַי וגו' וְשָׁמַעְתִּי כִּי חַנּוּן אָנִי. וְאוֹמֵר, וְחָרָה אַפִּי וְהָרַגְתִּי אֶתְכֶם בֶּחָרֶב וגו'.

בְּוַדַּאי, בְּאוֹתוֹ זְמַן, יֵשׁ נִסְפֶּה וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, קוֹדֶם זְמַנּוֹ, בְּלֹא מִשְׁפָּט, עַל שֶׁלֹּא הוֹצִיאוּ הַמִּשְׁפָּט לְאוֹרָה, וְעַל שֶׁעָוְתוּ וְקִילְקְלוּ הַמִּשְׁפָּט. דְּאָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל דַּיָּן שֶׁאֵינוֹ מַחְמִיר אֶת הַדִּין, אֵין מַחְמִירִין דִּינוֹ מִלְּמַעְלָה, וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם קוֹדֶם זְמַנּוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, יֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט.

יֵשׁ מִי שֶׁדָּן אֶת הַדִּין לַאֲמִיתוֹ, וּמְקַבֵּל שָׂכָר עָלָיו מֵאֵת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְיֵשׁ מִי שֶׁדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִיתוֹ, וְנִתְפַּשׂ. כְּגוֹן דַּיָּן שֶׁמְּדַקְדֵּק

לשון הקודש

הוּא שׁוֹמֵעַ לָהֶם, וּמְעַיֵּן עַל הָעוֹלָם, וְדָן אֶת אוֹתָם שֶׁגָּרְמוּ הַצַּעַר הַזֶּה עַל הָעֲנִיִּים, וְנִסְפִּים מִן הָעוֹלָם קֹדֶם זְמַנָּם, שֶׁכָּתוּב (שמות כב) אִם צָעֹק יִצְעַק אֵלַי וגו' וְשָׁמַעְתִּי כִּי חַנּוּן אָנִי. וְאוֹמֵר, (שם) וְחָרָה אַפִּי וְהָרַגְתִּי אֶתְכֶם בֶּחָרֶב וגו'.

בְּוַדַּאי בְּאוֹתוֹ זְמַן, יֵשׁ נִסְפֶּה וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם קֹדֶם זְמַנּוֹ, בְּלֹא מִשְׁפָּט – עַל שֶׁלֹּא הוֹצִיאוּ הַמִּשְׁפָּט לְאוֹרָה, וְעַל שֶׁעָוְתוּ וְקִלְקְלוּ הַמִּשְׁפָּט. שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל דַּיָּן שֶׁאֵינוֹ מַחְמִיר אֶת הַדִּין, אֵין מַחְמִירִין דִּינוֹ מִלְּמַעְלָה, וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם קֹדֶם זְמַנּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי יג) יֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט.

יֵשׁ מִי שֶׁדָּן אֶת הַדִּין לַאֲמִתּוֹ, וּמְקַבֵּל שָׂכָר עָלָיו מֵאֵת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְיֵשׁ

דִּקְדּוּקִים לְזַכּוֹת לְרָשָׁע, דְּתַנְיָא, בֵּית דִּין מַכִּין וְעוֹנְשִׁין שֶׁלֹּא מִן הַתּוֹרָה, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת סְיָיג לַתּוֹרָה. אוֹ מִפְּנֵי שֶׁהַזְּמַן גּוֹרֵם, וְהַדַּיָּן מְסַלֵּק עַצְמוֹ מִן הַדִּין, וּמִלְּהַעֲנִישׁוֹ, וּמְדַקְדֵּק בְּעִנְיַן הַדִּין, לִמְצוֹא פֶּתַח לְזַכּוֹת אוֹתוֹ מִן הַדִּין מַמָּשׁ, וְהוּא דִּין אֱמֶת, אֲפִילוּ הֲכִי כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת הָעוֹלָם, אוֹתוֹ הַדַּיָּן נִתְפַּס עָלָיו, וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם קוֹדֶם זְמַנּוֹ. וְאִם לָאו, עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר, (איוב יח יט) לֹא נִין לוֹ וְלֹא נֶכֶד בְּעַמּוֹ. כְּשֶׁעַצְמוֹ אֵינוֹ נִתְפַּס, נִתְפַּס זַרְעוֹ.

יֵשׁ מִי שֶׁאֵינוֹ (דף צה ע"א) דָּן אֶת הַדִּין לַאֲמִתּוֹ, וּמְקַבֵּל עָלָיו שָׂכָר. כְּגוֹן אַבָּא, שֶׁרָאָה אֶחָד מְחַבֵּק לְאֵשֶׁת אִישׁ, וּמְנַשְּׁקָהּ, אַפִּיק לוֹן לְקוֹלְפִּין, וְקָטִיל לוֹן. לָאו דִּבְנֵי הֲרִיגָה נִינְהוּ, אֶלָּא לַעֲשׂוֹת

לשון הקודש

מִי שֶׁדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְנִתְפָּשׂ, כְּגוֹן דַּיָּן שֶׁמְּדַקְדֵּק דִּקְדּוּקִים לְזַכּוֹת לְרָשָׁע. שֶׁלָּמַדְנוּ, בֵּית דִּין מַכִּין וְעוֹנְשִׁין שֶׁלֹּא מִן הַתּוֹרָה, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת סְיָג לַתּוֹרָה, אוֹ מִפְּנֵי שֶׁהַזְּמַן גּוֹרֵם, וְהַדַּיָּן מְסַלֵּק עַצְמוֹ מִן הַדִּין וּמִלְּהַעֲנִישׁוֹ, וּמְדַקְדֵּק בְּעִנְיַן הַדִּין לִמְצֹא פֶּתַח לְזַכּוֹת אוֹתוֹ מִן הַדִּין מַמָּשׁ, וְהוּא דִּין אֱמֶת. אֲפִלּוּ כָּךְ, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת הָעוֹלָם, אוֹתוֹ הַדַּיָּן נִתְפָּס עָלָיו, וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם קֹדֶם זְמַנּוֹ. וְאִם לֹא, עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר (איוב יח) לֹא נִין לוֹ וְלֹא נֶכֶד בְּעַמּוֹ. כְּשֶׁעַצְמוֹ אֵינוֹ נִתְפָּס – נִתְפָּס זַרְעוֹ.

יֵשׁ מִי שֶׁאֵינוֹ דָּן אֶת הַדִּין לַאֲמִתּוֹ, וּמְקַבֵּל עָלָיו שָׂכָר. כְּגוֹן אַבָּא, שֶׁרָאָה אֶחָד מְחַבֵּק לְאֵשֶׁת אִישׁ וּמְנַשְּׁקָהּ, הוֹצִיא אוֹתָם לְמַלְקוּת, וַהֲרָגָם. לֹא שֶׁהֵם בְּנֵי הֲרִיגָה, אֶלָּא לַעֲשׂוֹת סְיָג לַתּוֹרָה, שֶׁלֹּא

סְיָיג לַתּוֹרָה, דְּלָא יֵימְרוּן, דַּיְינָא אַפִּיק לוֹן מִדִּין תּוֹרָה, דְּלָא מִתְחַיְיבֵי קְטוֹל, אֶלָּא וַעֲשׂוּ סְיָיג לַתּוֹרָה. וְדַיְינָא דְּלָא עָבִיד סְיָיג לַתּוֹרָה, לֵית לֵיהּ סְיָיג בְּעַלְמָא דֵּין, שֶׁל נִין וְנֶכֶד וְיִהְיֶה עָצוּר וְעָזוּב. וּבָעוֹלָם הַבָּא מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ אוֹתָם מַעֲשִׂים טוֹבִים, שֶׁהֵם סְיָיג לָאָדָם לָעוֹלָם הַבָּא. כִּי הָא דְּאָמַר רַבִּי נוּרִי, עֲשׂוּ סְיָיג לַתּוֹרָה, בְּגִין דְּתוֹרְכוּן חַיִּים בְּהַאי עַלְמָא וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ, בְּכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר אִישׁ, צַדִּיק גָּדוֹל הוּא בְּדוֹרוֹ, שֶׁיּוּכַל לַעֲמוֹד עַל עַצְמוֹ, וְעַל אֲחֵרִים. כְּעִנְיַן זֶה לִגְנַאי, (בראשית כה כז) אִישׁ יוֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה, רָשָׁע בְּרִשְׁעוֹ קָטִיל, וּמְקַפֵּחַ בְּנֵי נָשָׁא וְלָא דָחִיל.

אֱלִימֶלֶךְ גְּדוֹל הַדּוֹר הָיָה, וְרָאוּי לַעֲמוֹד עַל עַצְמוֹ, וְעַל אֲחֵרִים. כֵּיוָן שֶׁרָאָה הָרָעָב,

לשון הקודש

יֹאמְרוּ, הַדַּיָּן הוֹצִיאָם מִדִּין תּוֹרָה, שֶׁלֹּא מְחַיְּבִים הֲרֵג, אֶלָּא וַעֲשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה. וְהַדַּיָּן שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה סְיָג לַתּוֹרָה, אֵין לוֹ סְיָג בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁל נִין וְנֶכֶד וְיִהְיֶה עָצוּר וְעָזוּב. וּבָעוֹלָם הַבָּא מַעֲבִירִים מִמֶּנּוּ אוֹתָם מַעֲשִׂים טוֹבִים, שֶׁהֵם סְיָג לָאָדָם לָעוֹלָם הַבָּא. כְּמוֹ זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי נוּרִי, עֲשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁתַּאֲרִיכוּ יָמִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ – בְּכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר אִישׁ, צַדִּיק גָּדוֹל בְּדוֹרוֹ הוּא, שֶׁיּוּכַל לַעֲמֹד עַל עַצְמוֹ וְעַל אֲחֵרִים. כְּעִנְיַן זֶה – אִישׁ יוֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה, רָשָׁע בְּרִשְׁעוֹ הוֹרֵג, וּמְקַפֵּחַ בְּנֵי אָדָם וְלֹא פּוֹחֵד.

אֱלִימֶלֶךְ גָּדוֹל בְּדוֹרוֹ רָאוּי לַעֲמֹד עַל עַצְמוֹ וְעַל אֲחֵרִים. כֵּיוָן שֶׁרָאָה הָרָעָב,

מִיָּד בָּרַח. לְפִיכָךְ נֶעֱנָשׁ. מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה, מִמָּקוֹם סַנְהֶדְרֵי גְדוֹלָה, מִנְּבִיעוּ דְּאוֹרַיְיתָא דְּתַמָּן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ש"ב כג טו) מִי יַשְׁקֵנִי מַיִם מִבּוֹר בֵּית לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר.

וְדָא עָקַר רַגְלוֹי מִנְּבִיעוּ דְּאוֹרַיְיתָא דְּבֵית לֶחֶם יְהוּדָה, לָגוּר בִּשְׂדֵי מוֹאָב, וּבְגִין כָּךְ אִתְעָנָשׁוּ. וְאַנְתְּ רַבִּי, גְּלִית גַּרְמָךְ בַּאֲתַר דְּנָבְעִין חַבְרַיָּיא מַבּוּעֵי דְּאוֹרַיְיתָא הָכָא. אֲמַר, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּשַׁדְּרַנִּי הָכָא, לְמִשְׁמַע מִילָּךְ.

רַבִּי בּוֹן, הֲוָה אָזִיל יוֹמָא חַד בְּאוֹרְחָא, פָּגַע בֵּיהּ חַד יְנוּקָא. אָמַר לֵיהּ, רַבִּי, תִּבְעֵי דְּאֵיתַךְ עִמָּךְ בְּאוֹרְחָךְ, וַאֲשַׁמֵּשׁ קַמָּךְ בְּהַאי אוֹרְחָא. אָמַר לֵיהּ, זִיל. אָזַל אֲבַתְרֵיהּ.

עַד דַּהֲוָה אָזִיל, פָּגְעוּ בֵּיהּ, ר' חִיָּיא וְרַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יוּדָא וְר' יוֹסִי, אֲמָרוּ לֵיהּ, אַתְּ בִּלְחוֹדָךְ,

לשון הקודש

מִיָּד בָּרַח. לְפִיכָךְ נֶעֱנַשׁ. מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה – מִמְּקוֹם סַנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה, מֵהַנְּבִיעָה שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–ב כג) מִי יַשְׁקֵנִי מַיִם מִבּוֹר בֵּית לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר.

וְזֶה עָקַר רַגְלָיו מִנְּבִיעַת הַתּוֹרָה שֶׁל בֵּית לֶחֶם יְהוּדָה, לָגוּר בִּשְׂדֵי מוֹאָב, וּמִשּׁוּם כָּךְ נֶעֱנַשׁוּ. וְאַתָּה רַבִּי, גִּלִּיתָ עַצְמְךָ בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹבְעִים הַחֲבֵרִים מַעְיְנוֹת שֶׁל תּוֹרָה כָּאן? אָמַר, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁשְּׁלָחַנִי לְכָאן לִשְׁמֹעַ אֶת דְּבָרֶיךָ.

רַבִּי בּוֹן הָיָה הוֹלֵךְ יוֹם אֶחָד בַּדֶּרֶךְ. פָּגַשׁ בּוֹ תִּינוֹק אֶחָד. אָמַר לוֹ: רַבִּי, הַתִּרְצֶה שֶׁאֵלֵךְ עִמְּךָ בַּדֶּרֶךְ, וַאֲשַׁמֵּשׁ לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ הַזּוֹ? אָמַר לוֹ: לֵךְ. הָלַךְ אַחֲרָיו.

עַד שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ, פָּגְשׁוּ בּוֹ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי

וְלֵית מַאן דְּטָעִין בַּתְרָךְ. אֲמַר לוֹן, חַד יְנוּקָא הָכָא דְּאָזִיל אֲבַתְרָאי. אֲמַר רַבִּי חִיָּיא, כְּדַאי הֲוִית לָחוֹב בְּעַצְמָךְ, דְּלֵית עִמָּךְ עִם מַאן דְּתִשְׁתָּעֵי בְּמִילֵי דְאוֹרַיְיתָא. יָתְבוּ בְּחַקְלָא תְּחוֹת אִילָן חַד.

פְּתַח ר' חִיָּיא וְאָמַר, (משלי ד יח) **וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם. הַהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת עִמּוֹ, מִי שֶׁיְּדַבֵּר עִמּוֹ בְּדִבְרֵי תוֹרָה. וְכָךְ דַּרְכָּן שֶׁל צַדִּיקִים, הוֹלֵךְ וָאוֹר, הוֹלֵךְ, וְעִמּוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה. דִּכְתִיב,** (שם ו כג) **וְתוֹרָה אוֹר. עַד נְכוֹ"ן הַיּוֹם, עַד שֶׁתִּשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ הַשְּׁכִינָה, וְלֹא תָזוּז מִמֶּנּוּ. דְּתָנִינָן, בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ דִּבְרֵי תוֹרָה, שְׁכִינָה שָׁם. שֶׁנֶּאֱמַר,** (שם כ כד) **בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי וכו'.**

לשון הקודש

אַבָּא וְרַבִּי יוּדָא וְרַבִּי יוֹסֵי. אָמְרוּ לוֹ: אַתָּה לְבַדְּךָ, וְאֵין מִי שֶׁיִּטְעֹן אַחֲרֶיךָ? אָמַר לָהֶם: תִּינוֹק אֶחָד כָּאן שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרַי. אָמַר רַבִּי חִיָּיא: כְּדַאי הָיִיתָ שֶׁתִּתְחַיֵּב בְּנַפְשְׁךָ, שֶׁאֵין עִמְּךָ עִם מִי שֶׁתִּתְדַּבֵּר בְּדִבְרֵי תוֹרָה. יָשְׁבוּ בְּשָׂדֶה תַּחַת אִילָן אֶחָד.

פְּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (משלי ד) **וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם. הַהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת עִמּוֹ מִי שֶׁיְּדַבֵּר בְּדִבְרֵי תוֹרָה. וְכֵן דַּרְכָּן שֶׁל צַדִּיקִים, הוֹלֵךְ וָאוֹר, הוֹלֵךְ וְעִמּוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה, שֶׁכָּתוּב** (שם ו) **וְתוֹרָה אוֹר. עַד נְכוֹ"ן הַיּוֹם, עַד שֶׁתִּשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ הַשְּׁכִינָה וְלֹא תָזוּז מִמֶּנּוּ. שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ דִּבְרֵי תוֹרָה, שְׁכִינָה שָׁם, שֶׁנֶּאֱמַר** (שמות כ) **בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי וְכוּ'.**

פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (משלי ג ח) רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וגו'. הַתּוֹרָה הִיא רְפוּאָה לָאָדָם, לַגּוּף וְלָעֲצָמוֹת, בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. דְּאָמַר רַבִּי נְחֶמְיָה אָמַר רִבִּי נְהוֹרָאִי, אַסְוָותָא לְבַר נָשׁ בְּהַאי עַלְמָא בְּכָל יוֹמָא, מַאן דְּקָרֵי קְרִיָּת שְׁמַע עַל תִּיקוּנֵיהּ.

וְאָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, בִּקְרִיָּת שְׁמַע יֵשׁ מָאתַיִם וּשְׁמֹנָה וְאַרְבָּעִים תֵּיבוֹת, כְּמִנְיַן מָאתַיִם וּשְׁמֹנָה וְאַרְבָּעִים אֵבָרִים שֶׁל אָדָם. וְהַקּוֹרֵא קְרִיָּת שְׁמַע כְּתִיקוּנָהּ, כָּל אֵבָר וְאֵבָר נוֹטֵל תֵּיבָה אַחַת לְעַצְמוֹ, וּמִתְרַפֵּא בּוֹ. וְדָא אִיהוּ רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וְשִׁיקוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ.

אַדְהָכִי, מָטָא הַהוּא יְנוּקָא, לָאֵי מֵאוֹרְחָא, וִיתֵיב קַמַּיְיהוּ. שָׁמַע אִלֵּין מִלִּין, קָם עַל

לשון הקודש

פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (משלי ג) רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וגו'. הַתּוֹרָה הִיא רְפוּאָה לָאָדָם, לַגּוּף וְלָעֲצָמוֹת, בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁאָמַר רַבִּי נְחֶמְיָה אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, הָרְפוּאָה לָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּכָל יוֹם – מִי שֶׁקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע עַל תִּקּוּנָהּ.

וְאָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, בִּקְרִיאַת שְׁמַע יֵשׁ מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה תֵּבוֹת, כְּמִנְיַן מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה אֵיבָרִים שֶׁל אָדָם. וְהַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע כְּתִקּוּנָהּ, כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר נוֹטֵל תֵּבָה אַחַת לְעַצְמוֹ, וּמִתְרַפֵּא בּוֹ. וְזֶה רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ.

בֵּינְתַיִם הִגִּיעַ אוֹתוֹ הַתִּינוֹק עָיֵף מֵהַדֶּרֶךְ, וְיָשַׁב לִפְנֵיהֶם. שָׁמַע אֶת

רַגְלוֹהִי וַאֲמַר, וַהֲלֹא בִּקְרִיאַת שְׁמַע אֵין שָׁם אֶלָּא מָאתַיִם וְאַרְבָּעִים וְחֲמִשָּׁה תֵּיבוֹת. אָמַר לֵיהּ רַבִּי חִיָּיא, תֵּיב בְּנִי, יְתִיב, אֲמַר, בְּנִי שָׁמַעְתְּ בְּהַאי מִידִי.

אָמַר לֵיהּ, כָּךְ שָׁמַעְתִּי מֵאַבָּא, דְּבִקְרִיאַת שְׁמַע יֵשׁ מָאתַיִם וּשְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים תֵּיבוֹת חָסֵר תְּלַת, לְמִנְיַן אֵיבָרָיו שֶׁל אָדָם. מַאי תַּקַּנְתֵּיהּ. תְּקִינוּ, דְּשָׁלִיחַ צִיבּוּר חוֹזֵר שְׁלֹשָׁה תֵּיבוֹת אֵלּוּ. וּמַאי נִינְהוּ. ה' אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת. כְּדֵי לְהַשְׁלִים מָאתַיִם וּשְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים תֵּיבוֹת עַל הַקָּהָל. וּכְדֵי שֶׁלֹּא יַפְסִיק לֶאֱמֶת, לֹא פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה, וְלֹא יוֹתֵר מִשְּׁלֹשָׁה.

אַדְהָכִי אָתֵי רַבִּי יוּדָא בְּרֵיהּ דְּר' פִּנְחָס, וִיתֵיב לְגַבֵּיהוּ, וַאֲמַר לְהוּ, בְּמַאי עַסְקִיתוּ. אָמְרוּ לֵיהּ, בְּמִילֵי דִקְרִיאַת שְׁמַע, וְהָכִי אָמַר הַאי

לשון הקודש

הַדְּבָרִים הַלָּלוּ, קָם עַל רַגְלָיו וְאָמַר: וַהֲלֹא בִּקְרִיאַת שְׁמַע אֵין שָׁם אֶלָּא מָאתַיִם אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ תֵּבוֹת? אָמַר לוֹ רַבִּי חִיָּיא: שֵׁב בְּנִי. יָשַׁב. אָמַר: הֲשָׁמַעְתָּ בְּנִי בָּזֶה דָּבָר?

אָמַר לוֹ: כָּךְ שָׁמַעְתִּי מֵאַבָּא, שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע יֵשׁ מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה תֵּבוֹת חָסֵר שָׁלֹשׁ לְמִנְיַן אֵיבָרָיו שֶׁל אָדָם. מַה תַּקָּנָתוֹ? תִּקְנוּ שֶׁהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר חוֹזֵר עַל שְׁלֹשׁ הַתֵּבוֹת הַלָּלוּ, וּמָהֵן? ה' אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת. כְּדֵי לְהַשְׁלִים מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה תֵּבוֹת עַל הַקָּהָל, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יַפְסִיק לֶאֱמֶת, לֹא פָּחוֹת מִשָּׁלֹשׁ, וְלֹא יוֹתֵר מִשָּׁלֹשׁ.

בֵּינְתַּיִם בָּא רַבִּי יוּדָא בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי פִּנְחָס, וְיָשַׁב אֶצְלָם, וְאָמַר לָהֶם: בַּמָּה

יְנוּקָא. אָמַר, וַדַּאי הָכִי הוּא, וְהָכִי אָמַר ר' יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן דּוּרְמַסְקִית, מִשְּׁמֵיהּ דְּר' עֲקִיבָא, חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים תִּקְּנוּ קְרִיאַת שְׁמַע כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת. וּכְנֶגֶד מִנְיַן אֵיבָרָיו שֶׁל אָדָם. וְהָא חָסְרוּ מֵהֶם שְׁלֹשָׁה. תִּקְּנוּ שֶׁיְּהֵא שָׁלִיחַ צִיבּוּר חוֹזֵר וּמַשְׁלִים אוֹתָם. וּמַאי נִינְהוּ. ה' אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת.

בִּתְפִלָּה תִּקְּנוּ, שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת רִאשׁוֹנוֹת, וְשָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת אַחֲרוֹנוֹת. בִּקְרִיאַת שְׁמַע, שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת בָּרִאשׁוֹנָה, ה' אֱלֹהֵינוּ ה', וּשְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת בָּאַחֲרוֹנָה, ה' אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת. וְכָל הַקּוֹרֵא קְרִיַּת שְׁמַע כְּהַאי גַּוְונָא, בְּיָדוּעַ שֶׁאֵינוֹ נִיזּוֹק בְּאוֹתוֹ יוֹם.

וְכָל הָאוֹמֵר קְרִיַּת שְׁמַע שֶׁלֹּא עִם הַצִּבּוּר אֵינוֹ מַשְׁלִים אֵיבָרָיו, מִפְּנֵי שֶׁחִיסֵּר הַשְּׁלֹשָׁה

לשון הקודש

עֲסַקְתֶּם? אָמְרוּ לוֹ: בְּדִבְרֵי קְרִיאַת שְׁמַע, וְכָךְ אָמַר הַתִּינוֹק הַזֶּה. אָמַר: וַדַּאי שֶׁכָּךְ הוּא, וְכָךְ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן דּוּרְמַסְקִית מִשְּׁמוֹ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא, חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים תִּקְּנוּ קְרִיאַת שְׁמַע כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, וּכְנֶגֶד מִנְיַן אֵיבָרָיו שֶׁל אָדָם. וַהֲרֵי חָסְרוּ מֵהֶן שָׁלֹשׁ? תִּקְּנוּ שֶׁיִּהְיֶה שְׁלִיחַ צִבּוּר חוֹזֵר וּמַשְׁלִים אוֹתָן. וּמָהֶן? ה' אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת.

בַּתְּפִלָּה תִּקְּנוּ שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת רִאשׁוֹנוֹת וְשָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת אַחֲרוֹנוֹת. בִּקְרִיאַת שְׁמַע – שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת בָּרִאשׁוֹנָה, ה' אֱלֹהֵינוּ ה', וּשְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת בָּאַחֲרוֹנָה – ה' אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת. וְכָל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע כְּמוֹ זֶה, בְּיָדוּעַ שֶׁאֵינוֹ נִזּוֹק בְּאוֹתוֹ יוֹם.

וְכָל הָאוֹמֵר קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁלֹּא עִם

תֵּיבוֹת שֶׁשָּׁלִיחַ צִיבּוּר חוֹזֵר. מַאי תַּקְּנְתֵּיהּ. יְכַוֵּון בְּחַמִּשָּׁה עֲשַׂר וָוי"ן דֶּאֱמֶת וְיַצִּיב.

וְעַם כָּל זֶה הָיָה קוֹרֵא עָלָיו אַבָּא, (קהלת א טו) מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקֹן וגו'. אוֹתָן שְׁלֹשָׁה תֵּיבוֹת שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁשָּׁלִיחַ צִיבּוּר חוֹזֵר אוֹתָם, לֹא יָכוֹל לְהִימָּנוֹת אוֹתָם לְתַשְׁלוּם מָאתַיִם וּשְׁמוֹנֶה וְאַרְבָּעִים כִּשְׁאָר הַצִּיבּוּר. אָמַר לְהַהוּא יְנוּקָא, אִימָא קְרָאָךְ. פְּתַח וְאָמַר, (שם ט יד) עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט.

רַבִּי בּוֹן, טָעֵין יוֹמָא חַד, אֲבַתְרוֹי דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, בִּסְלִיקוּ דְּחַד טִינָרָא, בְּרָמָאָה דְטוּרָא, חָמוּ חַד צִפּוֹרָא מְנַדְּדָא מִגּוֹזְלָא, וְאַתְיָין אָחֲרָנִין, וְאִמְרְטוּן אַגְפָּהָא, וַאֲמַר הַאי קְרָא עֲלָהּ, (שם כז ח) כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ.

לשון הקודש

הַצִּבּוּר, אֵינוּ מַשְׁלִים אֵיבָרָיו, מִפְּנֵי שֶׁחָסֵר הַשָּׁלֹשׁ תֵּבוֹת שֶׁשְּׁלִיחַ צִבּוּר חוֹזֵר. מַה תַּקָּנָתוֹ? יְכַוֵּן בַּחֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה וָוי"ם שֶׁל אֱמֶת וְיַצִּיב.

וְעַם כָּל זֶה הָיָה קוֹרֵא עָלָיו אַבָּא, (קהלת א) מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקֹן וְגוֹ'. אוֹתָן שָׁלֹשׁ תֵּבוֹת שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁשְּׁלִיחַ צִבּוּר חוֹזֵר אוֹתָן, לֹא יוּכַל לְהִמָּנוֹת אוֹתָם לְתַשְׁלוּם מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה כִּשְׁאָר הַצִּבּוּר. אָמַר לְאוֹתוֹ הַתִּינוֹק, פְּסֹק פְּסוּקְךָ! פְּתַח וְאָמַר, (שם ט) עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט.

רַבִּי בּוֹן הִטְעִין יוֹם אֶחָד אַחֲרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי בַּעֲלִיַּת סֶלַע אֶחָד, בְּרוּם הָהָר. רָאוּ צִפּוֹר אַחַת נוֹדֶדֶת מִגּוֹזְלֶיהָ, וַאֲחֵרִים בָּאִים, וּמְרָטוּ אֶת כְּנָפֶיהָ, וְעָלֶיהָ אָמַר אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה, (משלי כג) כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ.

עַד דְּהֲווּ אָזְלוּ, חָמוּ חַד חִוְיָא, דְּקָטִיל בַּר נַשׁ, וַאֲזִיל לֵיהּ. וְחָמוּ אַרְיָא, דְּטָרִיף אוּדְנָא, וְאָכִיל. אֲמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מַאי אַהֲנֵי לְהַאי חִיוְיָא, דְּטָרִיף לְמַגְּנָא.

פָּתַח וְאָמַר, (איוב ט יז) אֲשֶׁר בִּשְׂעָרָה יְשׁוּפֵנִי וְהִרְבָּה פְּצָעַי חִנָּם. אֲשֶׁר בִּשְׂעָרָה, דָּא שָׂטָן, דְּאוֹרְחֵיהּ כְּחִיוְיָא, טָרִיף וְקָטִיל לְמַגְּנָא, וְלָא אִתְהַנֵּי מִינֵיהּ. יְשׁוּפֵנִי, כְּתִיב הָכָא יְשׁוּפֵנִי, וּכְתִיב הָתָם (בראשית ג טו) הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ. וּבְגִין דְּבִשְׂעָרָה יְשׁוּפֵנִי, הִרְבָּה פְּצָעַי חִנָּם, דְּאוֹרְחֵיהּ לְאַבְאָשָׁא חִנָּם, וְטָרַף טַרְפָּא לְמַגְּנָא.

וְאִי תֵּימָא בְּלָא רְשׁוּת קָא עָבִיד. וְהָכְתִיב, (תהלים קמח ח) רוּחַ סְעָרָה עוֹשָׂה דְּבָרוֹ. וּכְתִיב, (קהלת י יא) אִם יִשֹּׁךְ הַנָּחָשׁ בְּלָא לָחַשׁ. (דף צה ע"ב) חִיוְיָא לָא נָשַׁךְ, עַד דְּלָחֲשִׁין לֵיהּ מִלְּעֵילָא. דַּאֲמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן,

לשון הקודש

בְּעוֹד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ נָחָשׁ אֶחָד שֶׁהוֹרֵג אָדָם וְהוֹלֵךְ לוֹ, וְרָאוּ אַרְיֵה שֶׁטּוֹרֵף אֹזֶן וְאוֹכֵל. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מַה תּוֹעֶלֶת לוֹ לַנָּחָשׁ הַזֶּה שֶׁטּוֹרֵף לְחִנָּם?

פָּתַח וְאָמַר, (איוב ט) אֲשֶׁר בִּשְׂעָרָה יְשׁוּפֵנִי וְהִרְבָּה פְּצָעַי חִנָּם. אֲשֶׁר בִּשְׂעָרָה – זֶה הַשָּׂטָן, שֶׁדַּרְכּוֹ כְּנָחָשׁ, טוֹרֵף וְהוֹרֵג לְחִנָּם וְלֹא מוֹעִיל לוֹ. יְשׁוּפֵנִי – כָּתוּב כָּאן יְשׁוּפֵנִי, וְכָתוּב שָׁם הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ. וּמִשּׁוּם שֶׁבִּשְׂעָרָה יְשׁוּפֵנִי, הִרְבָּה פְּצָעַי חִנָּם. שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַזִּיק חִנָּם, וְטוֹרֵף טֶרֶף לְחִנָּם.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁעוֹשֶׂה בְּלִי רְשׁוּת – וְהִנֵּה כָּתוּב רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְּבָרוֹ? וְכָתוּב (קהלת י) אִם יִשֹּׁךְ הַנָּחָשׁ בְּלוֹא לָחַשׁ. נָחָשׁ אֵינוֹ נוֹשֵׁךְ עַד שֶׁלּוֹחֲשִׁים לוֹ מִלְּמַעְלָה.

אִית דְּלָחֲשִׁין לֵיהּ מִלְּעֵילָא, וְלָא אִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבֵּיהּ הַהוּא חִוְיָא, וְקָטִיל לֵיהּ לְאַחֲרָא. זַכָּאָה מַאן דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדַע גַּבֵּיהּ, וְלָא אִתְרְשִׁים קַמֵּיהּ.

מַה כְּתִיב בֶּאֱלִימֶלֶךְ. וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ, כֵּיוָן דְּאִתְרְשִׁים לְגַבֵּיהּ, אַסְטִין בְּדִינָא עֲלוֹהִי, עַד דְּקָטַל לֵיהּ. דִּכְתִיב, וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ. כֵּיוָן דְּשָׁרֵי בֵּיהּ שָׁאֲרֵי בִּבְנוֹי וְכוּלָּא בְּעוֹנָשָׁא דְּדַיָּינָא, דְּלֵית עָנְשָׁא כְּעָנְשָׁא דְּדִינָא. דִּי לָא יֵימָא דַּיָּינָא דְּאִיהוּ אִתְעָנַשׁ בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא אִיהוּ וּבְנוֹי וְכָל בֵּיתֵיהּ יִתְפְּסוּן בְּחוֹבָא דְּדִינָא.

דַּיָּינָא, אִית לֵיהּ לְמִירְדַּף וּלְמֵדַע בָּתַר עוֹבָדֵי דִּבְנֵי מָתָא, דְּאִיהוּ אִיתְפַּס בְּחוֹבַיְיהוּ. דְּלָא יֵימָא דַּיָּינָא, אֲנָא לְמֵידַן דִּינָא בֵּין גַּבְרָא לְחַבְרֵיהּ, וְלָא יַתִּיר. אֶלָּא כָּל עוֹבָדֵי מָתָא תְּלוּיִין עַל

לשון הקודש

שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, יֵשׁ שֶׁלּוֹחֲשִׁים לוֹ מִלְּמַעְלָה, וְלֹא נוֹדָע אֵלָיו אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ, וְהוֹרֵג אֶת מִישֶׁהוּ אַחֵר. אַשְׁרֵי מִי שֶׁלֹּא נוֹדָע אֵלָיו וְלֹא נִרְשָׁם לְפָנָיו.

מַה כָּתוּב בֶּאֱלִימֶלֶךְ? (רות א) וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ. כֵּיוָן שֶׁנִּרְשַׁם אֶצְלוֹ, הִסְטִין בַּדִּין עָלָיו, עַד שֶׁהָרַג אוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ. כֵּיוָן שֶׁהִתְחִיל בּוֹ, הִתְחִיל בְּבָנָיו, וְהַכֹּל בָּעֹנֶשׁ שֶׁל הַדַּיָּן, שֶׁאֵין עֹנֶשׁ כָּעֹנֶשׁ שֶׁל הַדִּין. שֶׁלֹּא יֹאמַר הַדַּיָּן שֶׁהוּא נֶעֱנָשׁ לְבַדּוֹ, אֶלָּא הוּא וּבָנָיו וְכָל בֵּיתוֹ יִתָּפְסוּ בְּחֵטְא הַדִּין.

הַדַּיָּן יֵשׁ לוֹ לִרְדֹּף וְלָדַעַת אַחֲרֵי מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָעִיר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִתְפָּס בַּחֲטָאֵיהֶם. שֶׁלֹּא יֹאמַר הַדַּיָּן, אֲנִי כְּדֵי לָדוּן דִּין בֵּין אִישׁ לַחֲבֵרוֹ, וְלֹא יוֹתֵר. אֶלָּא כָּל מַעֲשֵׂי

קוֹדְלֵיהּ. וְאִי אָטִים עֵינוֹי מֵעוֹבָדֵי מָתָא, אִיהוּ אִתְּפִים בְּחוֹבַיְיהוּ.

אֱלִימֶלֶךְ יָכִיל הֲוֵי לְמֵיקַם וּלְאַגָּנָא עַל דָּרֵיהּ, וְזַכָּאָה הֲוָה. בְּשַׁעֲתָא דְּאִיתְעַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדִינָא עַל עַלְמָא, אַשְׁגַּח בְּרָאשֵׁיהֶן דְּעַמָּא, וּבָעָא לְחַפְיָא עַל אֱלִימֶלֶךְ. בְּקַדְמִיתָא מַה כְּתִיב. אִישׁ סְתָם, וְלָא כְּתִיב מַאן הוּא. מִיָּד קָם מִקַּטְרְגָא וַאֲמַר, וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ, דְּאִתְרְשִׁים אִיהוּ וְאִשְׁתְּמוֹדַע הוּא וְכָל בֵּיתֵיהּ.

מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, דְּלֵית דַּיְינָא בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, דְּלָא אִתְרְשִׁים וְאִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבֵּיהּ עֵילָא. וּבְשַׁעֲתָא דְּאִתְעַר דִּינָא עַל עַלְמָא, אִיהוּ אִיתְדָּן בְּקַדְמִיתָא, דִּכְתִיב שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים.

וְשֵׁם שְׁנֵי בָנָיו מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן. רַבִּי פְּדָת וְרַבִּי פְּרַחְיָא אָמְרוּ, מַחְלוֹן: שֶׁמָּחַל לוֹ הַקָּדוֹשׁ

לשון הקודש

בְּנֵי הָעִיר תְּלוּיִים עַל צַוָּארוֹ. וְאִם אוֹטֵם עֵינָיו מִמַּעֲשֵׂי הָעִיר, הוּא נִתְפָּס בַּחֲטָאֵיהֶם.

אֱלִימֶלֶךְ יָכוֹל הָיָה לַעֲמֹד וּלְהָגֵן עַל דּוֹרוֹ, וְצַדִּיק הָיָה. בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְעוֹרֵר בְּדִין עַל הָעוֹלָם, הוּא מַשְׁגִּיחַ בְּרָאשֵׁי הָעָם, וְרָצָה לְכַסּוֹת עַל אֱלִימֶלֶךְ. בָּרִאשׁוֹנָה מַה כָּתוּב? אִישׁ סְתָם, וְלֹא כָּתוּב מִי הוּא. מִיָּד קָם הַמְקַטְרֵג וְאָמַר, וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ, שֶׁהוּא נִרְשָׁם וְנוֹדָע הוּא וְכָל בֵּיתוֹ.

מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁאֵין דַּיָּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁלֹּא נִרְשָׁם וְנוֹדָע אֶצְלוֹ לְמַעְלָה. וּבְשָׁעָה שֶׁמִּתְעוֹרֵר הַדִּין עַל הָעוֹלָם, הוּא נִדּוֹן בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁכָּתוּב שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים.

וְשֵׁם שְׁנֵי בָנָיו מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן. רַבִּי פְּדָת

בָּרוּךְ הוּא לְאַחַר זְמַן, עַל שֶׁהָיָה מוֹחֶה בְּיָדוֹ שֶׁל אָבִיו, וּמִשְׁתַּדֵּל בּוֹ עַל הַמִּשְׁפָּטִים. כִּלְיוֹן: עַל שֶׁנִּכְלָה מִן הָעוֹלָם.

ר' יוֹסִי בֶּן קִיסְמָא אָמַר, כְּשֵׁם שֶׁהָיוּ הֵם, כָּךְ הָיוּ נְשׁוֹתֵיהֶם. עָרְפָּה, עַל שְׁמָהּ נִידוֹנֶת, קְשַׁת קְדַל, דְּלָא בָּעֵאת לְמֵיהֱוֵי לָהּ חוּלָקָא עִם יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ דְּאַתְּ אָמֵר, (ירמיה ב כז) כִּי פָנוּ אֵלַי עוֹרֶף וְלָא פָּנִים. רַבָּנָן אָמְרֵי, לְפִי שֶׁהֶחֱזִירָה עוֹרֶף לַחֲמוֹתָהּ.

רוּת: עַל שֵׁם תּוֹר, שֶׁהוּא כָּשֵׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ. כָּךְ רוּת, כְּשֵׁירָה לָבֹא בַּקָּהָל, שֶׁעָלֶיהָ נִתְקַיְּמָה הֲלָכָה, עַמּוֹנִי וְלֹא עַמּוֹנִית, מוֹאָבִי וְלֹא מוֹאָבִית. רוּת: שֶׁיָּצָא מִמֶּנָּה בֵּן, שֶׁרִיוָּוה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת.

לשון הקודש

וְרַבִּי פְּרַחְיָא אָמְרוּ, מַחְלוֹן – שֶׁמָּחַל לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַחַר זְמַן, עַל שֶׁהָיָה מוֹחֶה בְּיָדוֹ שֶׁל אָבִיו, וּמִשְׁתַּדֵּל בּוֹ עַל הַמִּשְׁפָּטִים. כִּלְיוֹן – עַל שֶׁנִּכְלָה מִן הָעוֹלָם.

רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִיסְמָא אָמַר, כְּשֵׁם שֶׁהָיוּ הֵם – כָּךְ הָיוּ נְשׁוֹתֵיהֶם. עָרְפָּה – עַל שְׁמָהּ נִדּוֹנִית, קְשַׁת עֹרֶף, שֶׁלֹּא רָצְתָה שֶׁיִּהְיֶה לָהּ חֵלֶק עִם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי פָנוּ אֵלַי עֹרֶף וְלֹא פָנִים. רַבָּנָן אוֹמְרִים, לְפִי שֶׁהֶחֱזִירָה עֹרֶף לַחֲמוֹתָהּ.

רוּת – עַל שֵׁם תּוֹר, שֶׁהוּא כָּשֵׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ. כָּךְ רוּת כְּשֵׁרָה לָבֹא בַּקָּהָל, שֶׁעָלֶיהָ נִתְקַיְּמָה הֲלָכָה: עַמּוֹנִי וְלֹא עַמּוֹנִית, מוֹאָבִי וְלֹא מוֹאָבִית. רוּת – שֶׁיָּצָא מִמֶּנָּה בֵּן שֶׁרִיוָּוה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת.

רוּת אֵשֶׁת מַחְלוֹן, בָּאתָה בַּקָּהָל. מַחְלוֹן, שֶׁמָּחַל לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לִהְיוֹת שְׁמוֹ נִזְכָּר. עָרְפָּה אֵשֶׁת כִּלְיוֹן, לֹא בָאתָה בַּקָּהָל, שֶׁכִּילָּה אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּלְיוֹן לֹא נִזְכַּר שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל.

וְעַל תִּיקוּנָא דָא. נָעֳמִי, נִשְׁמָה. אֱלִימֶלֶךְ, נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא. מַחְלוֹן, רוּחַ הַשִּׂכְלִית. רוּת, נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית. כִּלְיוֹן, רוּחַ הַבַּהֲמִית. וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה, (קהלת ג כא) וּמִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ. רוּחַ הָאָדָם, דָּא מַחְלוֹן. רוּחַ הַבְּהֵמָה, דָּא כִּלְיוֹן, שֶׁהוּא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא. נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית, דָּא עָרְפָּה, שֶׁהִיא מַקְשֵׁת קְדַל, וְהִיא מִסִּיטְרָא דִשְׂמָאלָא. וְעַל דָּא, כִּלְיוֹן לֹא נִזְכַּר שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

רוּת אֵשֶׁת מַחְלוֹן, בָּאתָה בַּקָּהָל. מַחְלוֹן, שֶׁמָּחַל לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִהְיוֹת שְׁמוֹ נִזְכָּר. עָרְפָּה אֵשֶׁת כִּלְיוֹן, לֹא בָאתָה בַּקָּהָל, שֶׁכִּילָּה אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כִּלְיוֹן לֹא נִזְכַּר שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל.

וְעַל הַתִּקּוּן הַזֶּה, נָעֳמִי – נִשְׁמָה. אֱלִימֶלֶךְ – נִשְׁמָה לְנִשְׁמָה. מַחְלוֹן – רוּחַ הַשִּׂכְלִית. רוּת – נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית. כִּלְיוֹן – רוּחַ הַבַּהֲמִית. וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה, (קהלת ג) וּמִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ. רוּחַ הָאָדָם – זֶה מַחְלוֹן. רוּחַ הַבְּהֵמָה – זֶה כִּלְיוֹן, שֶׁהוּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל. נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית – זוֹ עָרְפָּה, שֶׁהִיא מַקְשֵׁת עֹרֶף, וְהִיא מִצַּד הַשְּׂמֹאל. וְעַל כֵּן כִּלְיוֹן לֹא נִזְכַּר שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל.

וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מוֹאֲבִיּוֹת, אָמַר רִבִּי רְחוּמָאִי, בְּנוֹת עֶגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב הָיוּ. וּמִפְּנֵי מָה זָכָה עֶגְלוֹן לְכָךְ. אָמַר רִבִּי רְחוּמָאִי, כְּשֶׁבָּא אֵהוּד וְאָמַר, (שופטים ג כ) דְּבַר אֱלֹהִים לִי אֵלֶיךָ וַיָּקָם מֵעַל הַכִּסֵּא. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַתָּה קַמְתָּ מִכִּסְאֲךָ בִּשְׁבִיל כְּבוֹדִי, חַיֶּיךָ, מִמְּךָ יֵצֵא מִי שֶׁיֵּשֵׁב עַל כִּסְאִי. שֶׁנֶּאֱמַר, (דה"א כט כג) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה'.

רַבִּי בּוֹן אָמַר, אִלְמָלֵא הֲוֵינָא הָתָם, כַּד אִתְקַיְּימָא הֲלָכָה, מוֹאָבִי וְלֹא מוֹאָבִית, פְּלִיגְנָא עָלָיו, וַאֲמִינָא, מוֹאָבִית וְלֹא מוֹאָבִי. וּמָה מָאן דִּכְתִיב בְּהוּ, (במדבר כה א) וַיָּחֶל הָעָם לִזְנוֹת אֶל בְּנוֹת מוֹאָב וַתִּקְרֶאנָה לָעָם לְזִבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן. וּכְתִיב, (שם לא טז) הֵן הֵנָּה הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּדְבַר בִּלְעָם וַתְּהִי הַמַּגֵּפָה

לשון הקודש

וַיִּקְחוּ לֶם נָשִׁים מֹאֲבִיּוֹת. אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, בְּנוֹת עֶגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב הָיוּ. וּמִפְּנֵי מָה זָכָה עֶגְלוֹן לְכָךְ? אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, כְּשֶׁבָּא אֵהוּד וְאָמַר (שופטים ג) דְּבַר אֱלֹהִים לִי אֵלֶיךָ וַיָּקָם מֵעַל הַכִּסֵּא, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אַתָּה קַמְתָּ מִכִּסְאֲךָ בִּשְׁבִיל כְּבוֹדִי – חַיֶּיךָ, מִמְּךָ יֵצֵא מִי שֶׁיֵּשֵׁב עַל כִּסְאִי, שֶׁנֶּאֱמַר (דברי הימים–א כט)

וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה'.

רַבִּי בּוֹן אָמַר, אִלְמָלֵא הָיִיתִי שָׁם, כְּשֶׁהִתְקַיְּמָה הַהֲלָכָה מוֹאָבִי וְלֹא מוֹאָבִית – הָיִיתִי חוֹלֵק עָלָיו וְאוֹמֵר, מוֹאָבִית וְלֹא מוֹאָבִי. וּמַה מִי שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (במדבר כח) וַיָּחֶל הָעָם לִזְנוֹת אֶל בְּנוֹת מוֹאָב וַתִּקְרֶאנָה לָעָם לְזִבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן, וְכָתוּב (שם לא) הֵן הֵנָּה הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּדְבַר בִּלְעָם

בַּעֲדַת ה'. אִינוּן גָּרְמִין כּוּלֵּי הַאי, וְגוּבְרִין אֲסִירֵי וְאִינוּן שָׁרְיָין.

וּמִיָּד אָמַר, הַדְּרֵי בִי. וּמַה, מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר קִבְּלוּן. דִּכְתִיב, (שם יח) אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר הַחֲיוּ לָכֶם. מַאי טַעְמָא. דִּבְהֶכְרַח עָמְדוּ בְּנוֹת מוֹאָב בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, דְּאָמַר רִבִּי חִלְקִיָּה אָמַר רַבִּי אַסְיָא בֶּן גּוּרְיוֹן, הָאֲנָשִׁים בָּאִין וּמְבִיאִין אוֹתָן בְּעַל כָּרְחָן, וְהַהִיא שֶׁלֹּא קִבְּלָה, הוֹרְגִין אוֹתָהּ. עַד שֶׁנִּמְצְאוּ מוֹאֲבִיּוֹת כּוּלָּן שָׁם בְּהֶכְרַח. וְעַל דָּא וַדַּאי הָאֲנָשִׁים אֲסוּרִים, וְהַנָּשִׁים מוּתָּרוֹת. וְעוֹד, כְּתִיב בְּאוֹרַיְיתָא תְּרֵי טַעֲמֵי, (דברים כג ה) עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קִדְּמוּ אֶתְכֶם בַּלֶּחֶם וּבַמַּיִם, וַאֲשֶׁר שָׂכַר עָלֶיךָ בִּלְעָם, עִיקָּרָא דְּמִילְתָא גּוּבְרִין הֲווֹ.

לשון הקודש

וַתְּהִי הַמַּגֵּפָה בַּעֲדַת ה'. הֵם גָּרְמוּ לְכָל זֶה, וְהַגְּבָרִים אֲסוּרִים וְהֵן מֻתָּרוֹת?!

וּמִיָּד אָמַר, חָזַרְתִּי בִּי! וּמָה מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר קִבְּלוּ אוֹתָן, שֶׁכָּתוּב (שם) אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר הַחֲיוּ לָכֶם. מָה הַטַּעַם? שֶׁבְּהֶכְרֵחַ עָמְדוּ בְּנוֹת מוֹאָב בְּאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה. שֶׁאָמַר רַבִּי חִלְקִיָּה אָמַר רַבִּי אַסְיָא בֶּן גּוּרְיוֹן, הָאֲנָשִׁים בָּאִים וּמְבִיאִים אוֹתָן בְּעַל כָּרְחָן, וְהַהִיא שֶׁלֹּא קִבְּלָה – הוֹרְגִים אוֹתָהּ. עַד שֶׁנִּמְצְאוּ מוֹאֲבִיּוֹת כֻּלָּן שָׁם בְּהֶכְרֵחַ. וְעַל כֵּן וַדַּאי הָאֲנָשִׁים אֲסוּרִים, וְהַנָּשִׁים מֻתָּרוֹת. וְעוֹד, כָּתוּב בַּתּוֹרָה שְׁנֵי טְעָמִים – עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קִדְּמוּ אֶתְכֶם בַּלֶּחֶם וּבַמַּיִם, וַאֲשֶׁר שָׂכַר עָלֶיךָ אֶת בִּלְעָם, שֶׁעִקַּר הַדָּבָר גְּבָרִים הָיוּ.

אָמַר רַבִּי חִיסְדָּאי, וְהָא תָּנֵינָן, דְּנַחַל שִׁיטִּים מְגַדֵּל הַנִּיאוּף דְּנָשִׁים הוּא, וְאַתְּ אָמַרְתְּ בְּעַל כָּרְחָן עָמְדוּ שָׁם. וְאָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא, מַאי דִּכְתִיב, (יואל ד יח) וּמַעְיָן מִבֵּית ה' יֵצֵא וְהִשְׁקָה אֶת נַחַל הַשִּׁטִּים, שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְרַפְּאוֹת אֶת כָּל הָעוֹלָם, וּמִפְּנֵי שֶׁנַּחַל שִׁטִּים מַרְבֶּה נִיאוּף, יֵצֵא מַעְיָן מִבֵּית ה' לְרַפְּאוֹת אוֹתוֹ הַנַּחַל. אִם כֵּן הֲרֵי לְךָ כִּי בִּשְׁבִיל הַנִּיאוּף הֵן בָּאוֹת מֵעַצְמָן.

אָמַר רִבִּי מְנַסְיָא, חַם וְשָׁלוֹם. גָּלוּי וְיָדוּעַ, דִּבְמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵיהֶם וַאֲבִיהֶם שָׁם, שֶׁאֵינָן בָּאוֹת מֵעַצְמָן בְּפַרְהֶסְיָא, אֶלָּא הֵם הִפְקִירוּ אוֹתָן בְּעַל כָּרְחָן בַּעֲצַת בִּלְעָם.

אָמַר רִבִּי יוֹסִי בֶּן קִסְמָא, תָּמֵיהַּ אֲנִי, אִם מְגִלָּה זוֹ לֹא בָאָה אֶלָּא כְּדֵי לְיַחֵס זֶרַע דָּוִד, שֶׁבָּא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי חִסְדָּאי, וַהֲרֵי שָׁנִינוּ, שֶׁנַּחַל שִׁטִּים מְגַדֵּל הַנִּאוּף שֶׁל נָשִׁים הוּא, וְאַתָּה אָמַרְתָּ שֶׁבְּעַל כָּרְחָן הָיוּ שָׁם?! וְאָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא, מַה שֶּׁכָּתוּב (יואל ד) וּמַעְיָן מִבֵּית ה' יֵצֵא וְהִשְׁקָה אֶת נַחַל הַשִּׁטִּים, שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְרַפֹּאת אֶת כָּל הָעוֹלָם, וּמִפְּנֵי שֶׁנַּחַל שִׁטִּים מַרְבֶּה נִאוּף, יֵצֵא מַעְיָן מִבֵּית ה' לְרַפֹּאת אוֹתוֹ הַנַּחַל. אִם כֵּן, הֲרֵי לְךָ כִּי בִּשְׁבִיל הַנִּאוּף הֵן בָּאוֹת מֵעַצְמָן.

אָמַר רַבִּי מְנַסְיָא, חַס וְשָׁלוֹם! גָּלוּי וְיָדוּעַ, שֶׁבִּמְקוֹם שֶׁבַּעֲלֵיהֶן וַאֲבִיהֶן שָׁם, שֶׁאֵינָן בָּאוֹת מֵעַצְמָן בְּפַרְהֶסְיָה, אֶלָּא הֵם הִפְקִירוּ אוֹתָן בְּעַל כָּרְחָן בַּעֲצַת בִּלְעָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן קִסְמָא, תָּמֵהַּ אֲנִי אִם מְגִלָּה זוֹ לֹא בָאָה אֶלָּא כְּדֵי לְיַחֵס זֶרַע

מֵרוּת הַמּוֹאֲבִיָּה, לֹא יְסַפֵּר יוֹתֵר, וְלָמָּה לִי כּוּלֵּי הַאי, לִיכְתּוֹב יוֹחֲסָא מִבּוֹעַז, כְּשֶׁנָּשָׂא אֶת רוּת, וְיֹאמַר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פֶּרֶץ, עַד וְיִשַׁי הוֹלִיד אֶת דָּוִד. אֶלָּא כּוּלָּא אִיצְטְרִיךְ, בְּגִין צַדֶּקֶת זוֹ, שֶׁבָּאָה לְהִתְגַּיֵּר, וְלַחֲסוֹת תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, וּלְהוֹדִיעַ עִנְוְתָנוּתָהּ וּצְנִיעוּת שֶׁבָּהּ וְצִדְקוּתָהּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר בְּר' יוֹסִי אָמַר, לְהוֹדִיעַ זֶרַע דָּוִד, שֶׁהוּא (תהלים יב ז) כֶּסֶף צָרוּף בַּעֲלִיל לָאָרֶץ. דְּהָא פֶּרֶץ וְעוֹבֵד כֶּסֶף צָרוּף הוּא, כְּכֶסֶף זֶה שֶׁנִּצְרַף פַּעַם וּשְׁתַּיִם.

וְאִם תֹּאמַר, מִפְּנֵי מָה בָּאוּ מִן הָאִמָּהוֹת בְּעִנְיַן זֶה. אֶלָּא כֶּסֶף מְזוּקָק מִתּוֹךְ סִגִּים שֶׁבָּהּ. וְזֶרַע דָּוִד צָרוּף מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה. דִּכְתִיב, (דברים ו ה) וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וגו', בִּשְׁנֵי

לשון הקודש

דָּוִד שֶׁבָּא מֵרוּת הַמּוֹאֲבִיָּה – לֹא יְסַפֵּר יוֹתֵר, וְלָמָּה לִי כָּל זֶה? לִכְתּוֹב הַיַּחַס מִבֹּעַז, כְּשֶׁנָּשָׂא אֶת רוּת, וְיֹאמַר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פֶּרֶץ, עַד וְיִשַׁי הוֹלִיד אֶת דָּוִד. אֶלָּא הַכֹּל הִצְטָרֵךְ בִּשְׁבִיל הַצַּדֶּקֶת הַזּוֹ, שֶׁבָּאָה לְהִתְגַּיֵּר וְלַחֲסוֹת תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, וּלְהוֹדִיעַ עִנְוְתָנוּתָהּ וּצְנִיעוּת שֶׁבָּהּ וְצִדְקוּתָהּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסִי אָמַר, לְהוֹדִיעַ זֶרַע דָּוִד, שֶׁהוּא (תהלים יב) כֶּסֶף צָרוּף בַּעֲלִיל לָאָרֶץ. שֶׁהֲרֵי פֶּרֶץ וְעוֹבֵד כֶּסֶף צָרוּף הוּא, כַּכֶּסֶף הַזֶּה שֶׁנִּצְרַף פַּעַם וּשְׁתַּיִם.

וְאִם תֹּאמַר, מִפְּנֵי מָה בָּאוּ מִן הָאִמָּהוֹת בְּעִנְיַן זֶה? אֶלָּא כֶּסֶף מְזֻקָּק מִתּוֹךְ סִגִּים שֶׁבָּהּ. וְזֶרַע דָּוִד צָרוּף מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, שֶׁכָּתוּב (דברים ו) וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ

יִצְרֶיךָ, בְּיֵצֶר הַטּוֹב וּבְיֵצֶר הָרָע. הַכֹּל צָרִיךְ כְּאֶחָד. וְזֶרַע דָּוִד אִיצְטְרִיךְ הָכִי (דף צו ע"א)•

פְּתַח רַבִּי וַאֲמַר, הָכִי אָדָם הָרִאשׁוֹן, נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא. חַוָּה, נִשְׁמָתָא. קַיִן וְהֶבֶל, הֶבֶל, מִזִּינָא חָדָא עִם אָדָם וְחַוָּה, וְאִתְקְרֵי רוּחַ דְּקוּדְשָׁא. קַיִן, רוּחַ דְּטוּמְאָה דְשִׂמְאָלָא, אִתְקְרֵי כִּלְאַיִם. וַהֲוֵי עִירְבּוּבְיָא, דְּלָא אִצְטְרִיךְ. סִטְרָא אָחֳרָא, דְּלָא מִזִּינָא דְּאָדָם וְחַוָּה. וְעַל דָּא, (דברים כב י) **לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּיו. וְעַל דָּא, לֹא תֵיעוֹל בְּרִית דְּקוּדְשָׁא בִּרְשׁוּת אַחֲרִיתִּי,** (שמות כ יג) **לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי.**

וְאָדָם הוּא דוּגְמָא שֶׁל מַעְלָה. אֱלֹהִים אֲחֵרִים, דָּא חֲמוֹר וְאָתוֹן. זָכָר וּנְקֵבָה. וְעַל דָּא, מַאן דְּעָאֵיל בְּרִית קַדִּישָׁא בִּרְשׁוּת אָחֳרָא, כְּתִיב

לשון הקודש

בְּכָל לְבָבְךָ וְגוֹ', בִּשְׁנֵי יִצְרֶיךָ, בְּיֵצֶר הַטּוֹב וּבְיֵצֶר הָרָע. הַכֹּל צָרִיךְ כְּאֶחָד. וְזֶרַע דָּוִד צָרִיךְ כָּךְ.

פְּתַח רַבִּי וְאָמַר, כָּךְ אָדָם הָרִאשׁוֹן – נִשְׁמָה לְנִשְׁמָה. חַוָּה – נִשְׁמָה. קַיִן וְהֶבֶל – הֶבֶל מִמִּין אֶחָד עִם אָדָם וְחַוָּה, וְנִקְרָא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. קַיִן רוּחַ שֶׁל טֻמְאָה שֶׁל הַשְּׂמֹאל, נִקְרָא כִּלְאַיִם. וְהָיָה עִרְבּוּבְיָה שֶׁלֹּא צָרִיךְ. הַצַּד הָאַחֵר, שֶׁלֹּא מֵהַמִּין שֶׁל אָדָם וְחַוָּה. וְעַל זֶה, לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו. וְעַל זֶה אַל תַּכְנִיס בְּרִית הַקֹּדֶשׁ בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת, לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי.

וְאָדָם הוּא דֻּגְמָא שֶׁל מַעְלָה. אֱלֹהִים אֲחֵרִים – זֶה חֲמוֹר וְאָתוֹן, זָכָר וּנְקֵבָה. וְעַל זֶה, מִי שֶׁמַּכְנִיס בְּרִית קֹדֶשׁ בִּרְשׁוּת

בֵּיהּ, (הושע ה ז) בַּה' בָּגָדוּ כִּי בָנִים זָרִים יָלָדוּ. וְלֵית קִנְאָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בַּר מִן דָּא דִּבְרִית קַדִּישָׁא.

בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאֵינַשׁ י"ה ו"ה, דְּהוּא שְׁמָא קַדִּישָׁא דִּילֵיהּ, נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא, וְדָא נִקְרֵאת אָדָם, וּמִתְפַּשְׁטִין נְהוֹרִין בְּתִשְׁעָה נְהוֹרִין, וְהֵם מִשְׁתַּלְשְׁלִין מִן י', וְהוּא אוֹר אֶחָד בְּלָא פֵּירוּדָא. וְעַל דָּא, גּוּפָא דְּאֵינַשׁ, אִתְקְרֵי לְבוּשָׁא דְּאָדָם.

ה' נִקְרֵאת נְשָׁמָה, וְתִזְדַּוֵּג עִם י', וְאִתְפַּשֵּׁיט לְכַמָּה נְהוֹרִין, וְהוּא חַד. י"ה בְּלִי פֵּירוּדָא. וְעַל דָּא, (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ, זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאָם וכו', וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם.

לשון הקודש

אַחֶרֶת, כָּתוּב בּוֹ (הושע ה) בַּה' בָּגָדוּ כִּי בָנִים זָרִים יָלָדוּ. וְאֵין קִנְאָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פְּרָט לָזֶה שֶׁל בְּרִית הַקֹּדֶשׁ.

בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָדָם י"ה ו"ה, שֶׁהוּא שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ, נְשָׁמָה לִנְשָׁמָה, וְזֶה נִקְרֵאת אָדָם, וּמִתְפַּשְׁטִים הָאוֹרוֹת בְּתִשְׁעָה אוֹרוֹת, וְהֵם מִשְׁתַּלְשְׁלִים מִן י', וְהוּא אוֹר אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד. וְעַל זֶה גּוּף הָאָדָם נִקְרָא הַלְּבוּשׁ שֶׁל אָדָם.

ה' נִקְרֵאת נְשָׁמָה, וְתִזְדַּוֵּג עִם י', וּמִתְפַּשֶּׁטֶת לְכַמָּה אוֹרוֹת, וְהוּא אֶחָד. י"ה בְּלִי פֵּרוּד. וְעַל זֶה, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ, זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם כו', וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם.

ו' נִקְרֵאת רוּחַ, וְאִתְקְרֵי בֶּן י"ה. ה', אִתְקְרִיאַת נַפְשָׁא, וְאִתְקְרִיאַת בַּת. וְעַל דָּא, אָב וָאֵם בֵּן וּבַת. וְרָזָא דְמִלָּה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אִיקְרֵי אָדָ"ם. וְאִתְפַּשַּׁט נְהוֹרָא דִילֵיהּ, לַחֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים נְהוֹרִין, וְדָא הוּא חוּשְׁבַּן אָדָם מ"ה.

וְהַשֵּׁם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וכו'. **וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם. וְאַחַר כַּךְ יָצַר הַגּוּף, דִּכְתִיב** (שם ב ז) **וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים.**

מַאי אִית בֵּין אָדָם לְאָדָם, הֲרֵי יהו"ה נִקְרָא אָדָם, וְגוּפָא נִקְרָא אָדָם, מַאי בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא, בַּאֲתַר דְּאִקְרֵי (שם א כז) **וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, הוּא יהו"ה. וּבַאֲתַר דְּלָא אִקְרֵי בְּצַלְמוֹ הוּא גּוּף.**

לשון הקודש

ו' נִקְרֵאת רוּחַ, וְנִקְרָא בֶּן י"ה. ה' נִקְרֵאת נֶפֶשׁ, וְנִקְרֵאת בַּת. וְעַל זֶה, אָב וָאֵם בֵּן וּבַת. וְסוֹד הַדָּבָר יו"ד ה"א וא"ו ה"א, נִקְרָא אָדָ"ם. וּמִתְפַּשֵּׁט אוֹרוֹ לַחֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אוֹרוֹת, וְזֶהוּ חֶשְׁבּוֹן אָדָם מ"ה. **וְהַשֵּׁם** יו"ד ה"א וא"ו ה"א, זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם כו'. וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם. וְאַחַר כָּךְ יָצַר הַגּוּף, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים.

מַה יֵשׁ בֵּין אָדָם לְאָדָם, הֲרֵי יהו"ה נִקְרָא אָדָם, וְהַגּוּף נִקְרָא אָדָם, מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא, בְּמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא (שם א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, הוּא יהו"ה. וּבְמָקוֹם שֶׁלֹּא נִקְרָא בְּצַלְמוֹ, הוּא גּוּף.

וּבָתַר דַּאֲמַר וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים. שֶׁיָּצַר לָאָדָם, עֲשָׂאוֹ. דִּכְתִיב (שם ג כא) **וַיַּעַשׂ** ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם. בָּרִאשׁוֹנָה כָּתְנוֹת אוֹר, בִּדוּגְמָא שֶׁל מַעְלָה, וּבָתַר דְּחָבוּ כָּתְנוֹת עוֹר.

וְעַל דָּא אָמַר, (ישעיה מג ז) כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו. בְּרָאתִיו, דָּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א. יְצַרְתִּיו, דָּא כָּתְנוֹת אוֹר. אַ"ף עֲשִׂיתִיו, דָּא כָּתְנוֹת עוֹר. מִשּׁוּם דְּהָאַף סִבֵּב זֶה.

וּלְמַאן יִתְקְרֵי רָע. דָּא יֵצֶר הָרָע, וְדָא נָחָשׁ, דַּעֲבַד וְסִבֵּב דְּאִתְגְּזַר עַל אָדָם וְחַוָּה מוֹתָא, וְעַל כָּל אֵינַשׁ.

וּבְדוּגְמָא דְּאִיתָא שֵׁם דְּקוּדְשָׁא, הָכִי אִית שֵׁם דִּמְסָאֲבוּ, שֶׁהוּא טָמֵא. וְעַל דָּא, לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי. וְכָל הַפּוֹגֵם אֶחָד

לשון הקודש

וְאַחַר שֶׁאָמַר וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים, שֶׁיָּצַר אֶת הָאָדָם, עֲשָׂאוֹ, שֶׁכָּתוּב (שם ג) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם. בָּרִאשׁוֹנָה כָּתְנוֹת אוֹר, בִּדְגְמָא שֶׁל מַעְלָה, וְאַחַר שֶׁחָטְאוּ – כָּתְנוֹת עוֹר.

וְעַל זֶה אָמַר, (ישעיה מג) כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו. בְּרָאתִיו – זֶה יו"ד ה"א וא"ו ה"א. יְצַרְתִּיו – זֶה כָּתְנוֹת אוֹר. אַ"ף עֲשִׂיתִיו – זֶה כָּתְנוֹת עוֹר, מִשּׁוּם שֶׁהָאַף סִבֵּב זֶה.

וּלְמִי יִקְרָא רָע? זֶה יֵצֶר הָרָע, וְזֶה הַנָּחָשׁ, שֶׁעָשָׂה וְסָבַב שֶׁנִּגְזַר עַל אָדָם וְחַוָּה מָוֶת, וְעַל כָּל אִישׁ.

וּבְדִגְמָא שֶׁיֵּשׁ שֵׁם שֶׁל קֹדֶשׁ, כָּךְ יֵשׁ שֵׁם שֶׁל טֻמְאָה, שֶׁהוּא טָמֵא. וְעַל זֶה, לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי. וְכָל הַפּוֹגֵם

מֵאֵיבָרָיו מִלְּמַטָּה, כְּאִלּוּ פּוּגֵם מִלְּמַעְלָה.

וְעַל דָּא, חֵרֶב בָּא לָעוֹלָם, וְכַפְּנָא וּמוֹתָא אָתֵי לְעָלְמָא. וְעַל דָּא (שם כב כג) וְהָיוּ נְשֵׁיכֶם אַלְמָנוֹת וגו'. לְמַאן דְּעָאֵיל בְּרִית קַדִּישָׁא בִּרְשׁוּ אָחֳרָא. וְעַל דָּא, (ויקרא יט יט) שַׁעַטְנֵז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ. (דברים כב י) לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּו. וְעַל דָּא אֲמַר, (שם כז כא) אָרוּר שׁוֹכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה. מַאן הִיא בְּהֵמָה. דָּא כּוּתִית. גּוּף שֶׁהִיא מִסִּטְרָא דִּבְהֵמָה אָחֳרָא דִּלְעֵילָא, מִסָּאֲבָא.

וְעַל דָּא אֲמַר, (שם ל טו) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע. אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב, דָּא יהו"ה. וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע, דָּא שְׁמֵיהּ דְּסמא"ל, נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וּנְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא,

לשון הקודש

אֶחָד מֵאֵיבָרָיו מִלְּמַטָּה, כְּאִלּוּ פּוּגֵם מִלְּמַעְלָה.

וְעַל זֶה חֶרֶב בָּא לָעוֹלָם, וְרָעָב וּמָוֶת בָּאִים לָעוֹלָם, וְעַל זֶה (שמות כב) וְהָיוּ נְשֵׁיכֶם אַלְמָנוֹת וְגוֹ', לְמִי שֶׁמַּכְנִיס בְּרִית הַקֹּדֶשׁ לִרְשׁוּת אַחֶרֶת. וְעַל זֶה (ויקרא יט) שַׁעַטְנֵז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ. (דברים כב) לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּו. וְעַל זֶה אָמַר, (שם כז) אָרוּר שֹׁכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה. מִי הִיא הַבְּהֵמָה? זוֹ כּוּתִית, גּוּף שֶׁהִיא מִצַּד הַבְּהֵמָה הָאַחֶרֶת שֶׁלְּמַעְלָה, טְמֵאָה.

וְעַל זֶה אָמַר, (שם ל) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע. אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב – זֶה יהו"ה. וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע – זֶה שְׁמוֹ שֶׁל סמא"ל, נְשָׁמָה לִנְשָׁמָה מִצַּד

שֶׁהִיא בְּגוּפָא, דְּאָדָם שֶׁהוּא מִשְּׁאָר עַמִּין דְּלָא אִקְרוּן אָדָם. וּמַה אָמַר. וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים.

וְעַל דָּא אִית שֵׁידִין יְהוּדָאִין. וְלָא אֲתָא פְּסוּקָא, דַּאֲמַר (שמות כ ג) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים, אֶלָּא לְיִשְׁמָעֵאל וּלְעֵשָׂו. וֵאלֹהִים אֲחֵרִים מִן יִשְׁמָעֵאל וְעֵשָׂו מֵאָן אֲתַר נָפְקוּ. מִן הַשְּׁמָרִים שֶׁל שֵׁדִים יְהוּדָאִין. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה יד כט) כִּי מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע. וְעַל דָּא, אִם אָמַר לְךָ יֵצֶר הָרָע, חֲטֵא, וּשְׁכַב עִם הַבְּהֵמָה, אַל תַּאֲמֵן בּוֹ.

וְעַל דָּא, אִית שֵׁדִין יְהוּדָאִין וְיִשְׁמְעֵאלִים וְנוֹצְרִים, וְהַגְּדוֹלָה לִבְנֵי עֵשָׂו וְיִשְׁמְעֵאלִים. וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם הִיא. מִן הַגּוּפוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם אַחִים עִמָּנוּ מִן הַגּוּף, וְלֹא מִנְּשָׁמָה, וְלֹא מִן רוּחַ, וְלֹא מִנֶּפֶשׁ, וְלֹא מִנִּשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא.

לשון הקודש

הַשְּׁמֹאל, וּנְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ מִצַּד הַשְּׁמֹאל, שֶׁהִיא בַּגּוּף, שֶׁאָדָם שֶׁהוּא מִשְּׁאָר עַמִּים שֶׁלֹּא נִקְרָאִים אָדָם. וּמָה אָמַר? וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים.

וְעַל זֶה יֵשׁ שֵׁדִים יְהוּדִים, וְלֹא בָא הַפָּסוּק שֶׁאָמַר לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים, אֶלָּא לְיִשְׁמָעֵאל וּלְעֵשָׂו. וֵאלֹהִים אֲחֵרִים מִיִּשְׁמָעֵאל וּמֵעֵשָׂו מֵאֵיזֶה מָקוֹם יָצְאוּ? מִן הַשְּׁמָרִים שֶׁל הַשֵּׁדִים הַיְּהוּדִים, וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה יד) כִּי מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע. וְעַל כֵּן, אִם אָמַר לְךָ יֵצֶר הָרָע חֲטֹא וּשְׁכַב עִם בְּהֵמָה – אַל תַּאֲמֵן בּוֹ.

וְעַל זֶה יֵשׁ שֵׁדִים יְהוּדִים וְיִשְׁמְעֵאלִים וְנוֹצְרִים, וְהַגְּדוֹלָה לִבְנֵי עֵשָׂו וְיִשְׁמְעֵאלִים. וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם הִיא? מִן הַגּוּפוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם אַחִים עִמָּנוּ מִן הַגּוּף, וְלֹא מִנְּשָׁמָה, וְלֹא מִן רוּחַ, וְלֹא מִנֶּפֶשׁ, וְלֹא מִנְּשָׁמָה לִנְשָׁמָה.

וַאֲנִי פּוֹתֵחַ לְךָ פֶּתַח גָּדוֹל. כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם מִשְׁתַּחֲוִים לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וֵאלֹהִים שֶׁל בְּנֵי עֵשָׂו, הוּא יִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם. מְנָלָן. דְּמֵז שֶׁאָמַר הַכָּתוּב, (במדבר כב כ) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה, אֱלֹהִים שֶׁלּוֹ יִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ, וַיָּבֹא עַד בֵּיתוֹ, וַיְדַבֵּר עִמּוֹ בִּלְעָם מִן הַחַלּוֹן (נ"א הַחֲלוֹם) שֶׁלּוֹ. וְזֶה לָמָּה. בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַגּוּף, שֶׁהוּא עִיקָּר שֶׁלָּהֶם.

וְעַל דָּא, כָּל גּוֹי שֶׁיַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה, וְיִתְפְּרַשׁ מֵעֲבוֹדָה זָרָה וּמֵעֲבֵירָה, יֵעוֹל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ רוּחַ קַדִּישָׁא וְנַפְשָׁא קַדִּישָׁא. וְעַל דָּא יֵשׁ לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. וְלֹא עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא חֵלֶק בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְעוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ.

וְכָל זֶה לָמָּה. בִּשְׁבִיל הַשְּׁמָרִים שֶׁיֵּשׁ בְּגוּפוֹ, שֶׁהֵם מִן הַטּוּמְאָה. וְהָרוּחַ הַקְּדוֹשָׁה, וְנֶפֶשׁ

לשון הקודש

וַאֲנִי פּוֹתֵחַ לְךָ פֶּתַח גָּדוֹל. כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם מִשְׁתַּחֲוִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וֵאלֹהִים שֶׁל בְּנֵי עֵשָׂו, הוּא יִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם. מִנַּיִן לָנוּ? דְּמֵז שֶׁאָמַר הַכָּתוּב, וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה. אֱלֹהִים שֶׁלּוֹ יִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ. (במדבר כב) וַיָּבֹא – עַד בֵּיתוֹ, וַיְדַבֵּר עִמּוֹ בִּלְעָם מִן הַחַלּוֹן שֶׁלּוֹ. (נ"א הַחֲלוֹם) וְזֶה לָמָּה? בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַגּוּף, שֶׁהוּא עִקָּר שֶׁלָּהֶם.

וְעַל זֶה, כָּל גּוֹי שֶׁיַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה וְיִפָּרֵד מֵעֲבוֹדָה זָרָה וּמֵעֲבֵרָה, יַכְנִיס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹ רוּחַ קְדוֹשָׁה וְנֶפֶשׁ קְדוֹשָׁה. וְעַל זֶה יֵשׁ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא וְלֹא עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא חֵלֶק בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְעוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ.

וְכָל זֶה לָמָּה? בִּשְׁבִיל הַשְּׁמָרִים שֶׁיֵּשׁ

הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁיָּשְׁבוּ עַל הַשְּׁמָרִים, בְּחָזְקָה גְּדוֹלָה יָבִיאוּ לָהּ לָזֶה הַגּוּף, כְּמוֹ הָאָדָם הַדָּר בְּאַשְׁפָּה. וּמִשֶּׁיָּמוּת נֶאֱבָדִים הַשְּׁמָרִים שֶׁלּוֹ.

וְעַל דָּא אָמְרוּ, הַגּוּף מִן הַכּוּתִי, בְּחַיָּיו טָמֵא, וּבְמוֹתוֹ טָהוֹר. לָמָּה. בִּשְׁבִיל שֶׁתִּתְאַבֵּד נִשְׁמָתָא דִּילֵיהּ, וְהַגּוּף יָשׁוּב אֶל הֶעָפָר כְּשֶׁהָיָה. הַיְּהוּדִי, בְּחַיָּיו טָהוֹר, וּבְמוֹתוֹ טָמֵא. בִּשְׁבִיל שֶׁנִּשְׁמָתוֹ עוֹלָה לְמָקוֹם גָּבוֹהַּ, וְנִשְׁאָר נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית בַּגּוּף. וְעַל דָּא, זֶה נִקְרָא טָמֵא בְּמוֹתוֹ. וְהַכּוּתִי טָהוֹר.

לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לִתְרֵין אִילָנִין, חַד קַדִּישָׁא, וְחַד מְסָאֲבָא. מָאן הֲוֵי קַדִּישָׁא, וּמָאן הֲוֵי מְסָאֲבָא. מַאן דַּעֲבִיד אִיבָּא, הֲוֵי קַדִּישָׁא. וּמַאן דְּלָא עֲבִיד אִיבָּא, הֲוֵי מְסָאֲבָא. וְדֵין הוּא דְּיַעֲבִיד

לשון הקודש

בְּגוּפוֹ, שֶׁהֵם מִן הַטֻּמְאָה. וְהָרוּחַ הַקְּדוֹשָׁה, וְנֶפֶשׁ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁיָּשְׁבוּ עַל הַשְּׁמָרִים, בְּחָזְקָה גְּדוֹלָה יָבִיאוּ אוֹתָהּ לְזֶה הַגּוּף, כְּמוֹ הָאָדָם הַדָּר בְּאַשְׁפָּה. וּמִשֶּׁיָּמוּת, נֶאֱבָדִים הַשְּׁמָרִים שֶׁלּוֹ.

וְעַל זֶה אָמְרוּ, הַגּוּף מִן הַכּוּתִי – בְּחַיָּיו טָמֵא, וּבְמוֹתוֹ טָהוֹר. לָמָּה? בִּשְׁבִיל שֶׁתֹּאבַד נִשְׁמָתוֹ, וְהַגּוּף יָשׁוּב אֶל הֶעָפָר כְּשֶׁהָיָה. הַיְּהוּדִי – בְּחַיָּיו טָהוֹר, וּבְמוֹתוֹ טָמֵא, בִּשְׁבִיל שֶׁנִּשְׁמָתוֹ עוֹלָה לְמָקוֹם גָּבוֹהַּ, וְנִשְׁאָר נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית בַּגּוּף. וְעַל זֶה, זֶה נִקְרָא טָמֵא בְּמוֹתוֹ, וְהַכּוּתִי טָהוֹר.

לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לִשְׁנֵי אִילָנוֹת, אֶחָד קָדוֹשׁ וְאֶחָד טָמֵא. מִי הוּא הַקָּדוֹשׁ, וּמִי הוּא הַטָּמֵא? מִי שֶׁעוֹשֶׂה פְּרִי הוּא הַקָּדוֹשׁ, וּמִי שֶׁאֵין עוֹשֶׂה פְּרִי הוּא הַטָּמֵא.

צֵל לַעֲבוֹדָה זָרָה. וְעִם כָּל דָּא הֵם נְטוּעִים בָּאָרֶץ, וּלְחַד אִילָנָא אִית מַיִין, וּלְאִילָנָא אַחֲרִינָא לֵית (נ"א אִית) מַיִין, וְעִם כָּל דָּא, אִילָנָא חַד יַעֲבִיד אִיבָּא, וְאִילָנָא חַד לָא יַעֲבִיד אִיבָּא.

בְּדוּגְמָא דָּא, אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, וּבְנֵי אוּמוֹת. תְּרֵי אִילָנִין, דְּאִינּוּן נְטִיעִין בְּאַרְעָא. רוּחָא דְּקַדִּישָׁא, וְרוּחָא דְּמְסָאֲבָא, דָּא הוּא הָאִילָנוֹת, וְאִינּוּן בְּאַרְעָא חָדָא, דְּאִינּוּן מִן גּוּפָא, אֲחוּנָא עִמָּנָא. (דף צו ע"ב) וּלְחַד אִית מַיִין וַעֲבִיד אִיבָּא,דָּא אִיהִי אוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּמְשְׁלָה לְמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נה א) הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם, וְאֵין מַיִם אֶלָּא תּוֹרָה.

וְעַל גּוּפָא דְּיִשְׂרָאֵל אֲמַר, (בראשית א יא) וְעֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ וגו'. וְיָרִית גִּינְתָא דְעֵדֶן. וְיָרִית גּוּפָא קַדִּישָׁא דְלְעֵילָא. וְנֶהֱנִית נִשְׁמָתוֹ מֵאוֹר הַשְּׁכִינָה.

לשון הקודש

וְזֶהוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה צֵל לַעֲבוֹדָה זָרָה. וְעִם כָּל זֶה הֵם נְטוּעִים בָּאָרֶץ, וּלְעֵץ אֶחָד יֵשׁ מַיִם, וְלָעֵץ הָאַחֵר אֵין (יֵשׁ) מַיִם. וְעִם כָּל זֶה, עֵץ אֶחָד יַעֲשֶׂה פְּרִי, וְעֵץ אֶחָד לֹא יַעֲשֶׂה פְּרִי. **בַּדֻּגְמָא** הַזּוֹ הֵם יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי הָאֻמּוֹת. שְׁנֵי אִילָנוֹת, שֶׁהֵם נְטוּעִים בָּאָרֶץ. רוּחַ שֶׁל קְדֻשָּׁה, וְרוּחַ שֶׁל טֻמְאָה. זֶהוּ הָאִילָנוֹת, וְהֵם בְּאֶרֶץ אַחַת, שֶׁהֵן מִן הַגּוּף, אַחֵינוּ עִמָּנוּ. וּלְאֶחָד יֵשׁ מַיִם וְעוֹשֶׂה פְּרִי, זוֹ הִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשְׁלָה לְמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נה) הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם, וְאֵין מַיִם אֶלָּא תּוֹרָה. **וְעַל** הַגּוּף שֶׁל יִשְׂרָאֵל אָמַר, וְעֵץ עֹשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ וְגו'. וְיוֹרֵשׁ

וְאִי תֵּימָא אֲמַרְתְּ, דְּלֵית אִיבָּא בְּאִילָנָא דִּמְסָאֲבָא, לָמָּה הַפָּסוּק אָמַר עֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ. אֵין בְּאִיבָּא דְּאִילָנָא, דְּיַעֲבִיד צֵל לַעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁיֹּאמְרוּ עָלָיו דְּיַעֲבִיד אִיבָּא, דְּלָא אָכְלִין מִינֵיהּ, וְיִדְפָּנוּ הָרוּחַ. וְעַל זֶה אָמַר, (תהלים א ד) **לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֹּוץ וגו'.**

וְאִית לְאִילָנָא דָא דִּמְסָאֲבָא מַיִין, וְלָא יַעֲבֵד אִיבָּא, אֶלָּא כְּמָא דַּאֲמַרְנָא, כַּמּוֹ"ץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ. דָּא אוֹרַיְיתָא דִּלְהוֹן, דִּכְתִיב לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֹּוץ כו'. מָה שֶׁאֵין כֵּן בְּיִשְׂרָאֵל, מַה כְּתִיב. (שם ג) **וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם.**

רַבִּי אוֹשַׁעְיָא אָמַר, בֹּא וּרְאֵה מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, זֶרַע דָּוִד כְּהַאי גַּוְונָא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. טוֹב מִצַּד הָאָבוֹת. וְרַע מִצַּד הָאִמָּהוֹת, שֶׁהָיוּ

לשון הקודש

גַּן הָעֵדֶן, וְיוֹרֵשׁ גּוּף קָדוֹשׁ שֶׁלְּמַעְלָה, וְנֶהֱנֵית נִשְׁמָתוֹ מֵאוֹר הַשְּׁכִינָה.

וְאִם תֹּאמַר, אָמַרְתָּ, שֶׁאֵין פְּרִי בְּאִילַן הַטֻּמְאָה, לָמָּה הַפָּסוּק אָמַר עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ? אֵין בִּפְרִי הָעֵץ שֶׁיַּעֲשֶׂה צֵל לַעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁיֹּאמְרוּ עָלָיו שֶׁיַּעֲשֶׂה פְּרִי, שֶׁלֹּא אוֹכְלִים מִמֶּנּוּ, וְיִדְּפֶנּוּ הָרוּחַ. וְעַל זֶה אָמַר, לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֹּץ וְגו'.

וְיֵשׁ לָאִילָן הַזֶּה שֶׁל הַטֻּמְאָה מַיִם, וְלֹא יַעֲשֶׂה פְּרִי, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, כַּמ"ץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ. זוֹ הַתּוֹרָה שֶׁלָּהֶם, שֶׁכָּתוּב (תהלים א) לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֹּץ כו'. מַה שֶׁאֵין כֵּן בְּיִשְׂרָאֵל, מַה כָּתוּב? וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם.

רַבִּי אוֹשַׁעְיָא אָמַר, בֹּא וּרְאֵה, מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, זֶרַע דָּוִד כְּמוֹ זֶה, עֵץ

מִן הָאוּמּוֹת. וְעִם כָּל זֶה, לָאו מֵהַצִּיפּוּת דִּלְהוֹן הֲוַוּת. כֵּיוָן שֶׁשָּׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר יוֹסִי דָּא בָּא וּנְשָׁקוֹ בְּרֹאשׁוֹ.

אָמַר רַבִּי חַסְדָּאי, רוּת מִצְּנִיעוּת שֶׁבָּהֶם הָיְתָה, וְנִכְנְסָה תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, וְיָצָא מִמֶּנָּה דָּוִד. וְהַמְּלָכִים הִתְחַיְּבוּ לִהְיוֹת מִזֶּרַע דָּוִד, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ רַחֲמָנִים וְאַכְזָרִים. רַחֲמָנִים מִצַּד הָאָב. וְאַכְזָרִים מִצַּד הָאֵם. וְזֶה וְזֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת כְּאֶחָד. וּלְפִיכָךְ, זֶרַע דָּוִד, נוֹקֵם וְנוֹטֵר כְּנָחָשׁ לָאוּמּוֹת וְרַחֲמָן לַיִשְׂרָאֵלִים.

אָמַר רַבִּי חֲלַפְתָּא, כְּשׁוּשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים, נוֹתֶנֶת רֵיחַ טוֹב, כָּךְ רוּת מִזֶּרַע הָאוּמּוֹת, נָתְנָה רֵיחַ טוֹב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כְּשׁוּשַׁנָּה שֶׁהֶעֱלָתָה רֵיחַ טוֹב, כָּךְ רוּת, מִמַּעֲשֶׂיהָ הַטּוֹבִים נִכְנְסָה תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה.

לשון הקודש

הַדַּעַת טוֹב וָרָע. טוֹב – מִצַּד הָאָבוֹת, וָרָע – מִצַּד הָאִמָּהוֹת, שֶׁהָיוּ מִן הָאֻמּוֹת. וְעִם כָּל זֶה, לֹא מֵהַחֲצִיפּוּת שֶׁלָּהֶם זֶה הָיָה. כֵּיוָן שֶׁשָּׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר יוֹסִי אֶת זֶה, בָּא וּנְשָׁקוֹ בְּרֹאשׁוֹ.

אָמַר רַבִּי חִסְדַּאי, רוּת מִצְּנִיעוּת שֶׁבָּהֶם הָיְתָה, וְנִכְנְסָה תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, וְיָצָא מִמֶּנָּה דָּוִד. וְהַמְּלָכִים הִתְחַיְּבוּ לִהְיוֹת מִזֶּרַע דָּוִד, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ רַחֲמָנִים וְאַכְזָרִים. רַחֲמָנִים מִצַּד הָאָב, וְאַכְזָרִים מִצַּד הָאֵם. וְזֶה וְזֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת כְּאֶחָד. וּלְפִיכָךְ זֶרַע דָּוִד נוֹקֵם וְנוֹטֵר כְּנָחָשׁ לָאֻמּוֹת, וְרַחֲמָן לַיִשְׂרָאֵלִים.

אָמַר רַבִּי חֲלַפְתָּא, כְּשׁוּשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים נוֹתֶנֶת רֵיחַ טוֹב – כָּךְ רוּת מִזֶּרַע הָאֻמּוֹת נָתְנָה רֵיחַ טוֹב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

שָׁאַל רַבִּי פְּדָת, לִבְרֵיהּ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי אִישׁ סוֹכוֹ. רוּת, כֵּיוָן שֶׁנִּתְגַּיְּרָה, מִפְּנֵי מָה לֹא קְרָאוּהָ בְּשֵׁם אַחֵר. אָמַר לֵיהּ, כָּךְ שָׁמַעְתִּי, דְּשֵׁם אַחֵר הָיָה לָהּ, וּכְשֶׁנִּשֵּׂאת לְמַחְלוֹן, קָרְאוּ שְׁמָהּ רוּת. וּמִשָּׁם עָלְתָה בְּשֵׁם זֶה. דְּהָא כְּשֶׁנִּשֵּׂאת לְמַחְלוֹן נִתְגַּיְּרָה, וְלֹא לְאַחַר זְמַן.

אָמַר לוֹ, וְהָכְתִיב אַחַר כָּךְ, בַּאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין וֵאלֹהַיִךְ אֱלֹהָי וכו', הַרְבֵּה הַתְּרָאוֹת עָשְׂתָה נָעֳמִי, כְּדִתְנִינָן, וְכוּלָּן קִבְּלָה עָלֶיהָ. וְאִם נִתְגַּיְּרָה קוֹדֶם, לָמָּה לָהּ הַשְׁתָּא כּוּלֵּי הַאי.

אָמַר לוֹ, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁנִּשָּׂאָה מַחְלוֹן, וְהִיא גוֹיָה, אֶלָּא כְּשֶׁנִּשָּׂאָה נִתְגַּיְּרָה, וּבְחֶזְקַת אֵימַת בַּעֲלָהּ עָמְדָה הִיא וְעָרְפָּה, בְּעִנְיַן זֶה. כֵּיוָן שֶׁמֵּתוּ

לשון הקודש

כְּשׁוֹשַׁנָּה שֶׁהֶעֱלְתָה רֵיחַ טוֹב – כָּךְ רוּת מִמַּעֲשֶׂיהָ הַטּוֹבִים נִכְנְסָה תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה.

שָׁאַל רַבִּי פְּדָת אֶת בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי אִישׁ סוֹכוֹ, רוּת, כֵּיוָן שֶׁנִּתְגַּיְּרָה, מִפְּנֵי מָה לֹא קְרָאוּהָ בְּשֵׁם אַחֵר? אָמַר לוֹ, כָּךְ שָׁמַעְתִּי, שֶׁשֵּׁם אַחֵר הָיָה לָהּ, וּכְשֶׁנִּשֵּׂאת לְמַחְלוֹן, קָרְאוּ שְׁמָהּ רוּת, וּמִשָּׁם עָלְתָה בְּשֵׁם זֶה. שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁנִּשֵּׂאת לְמַחְלוֹן נִתְגַּיְּרָה, וְלֹא לְאַחַר זְמַן.

אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי כָּתוּב אַחַר כָּךְ, (רוּת א) בַּאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין וֵאלֹהַיִךְ אֱלֹהָי וְכוּ'. הַרְבֵּה הַתְּרָאוֹת עָשְׂתָה נָעֳמִי, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, וְכֻלָּן קִבְּלָה עָלֶיהָ. וְאִם נִתְגַּיְּרָה קֹדֶם, לָמָּה לָהּ כָּעֵת כָּל זֶה?

אָמַר לוֹ, חַס וְחָלִילָה שֶׁנִּשָּׂאָה מַחְלוֹן וְהִיא גוֹיָה, אֶלָּא כְּשֶׁנִּשָּׂאָה נִתְגַּיְּרָה, וּבְחֶזְקַת אֵימַת בַּעֲלָהּ עָמְדָה הִיא וְעָרְפָּה

בַּעֲלֵיהֶן, עָרְפָּה חָזְרָה לְסוּרְחָנָהּ, וְרוּת עָמְדָה בְּטַעֲמָהּ. דִּכְתִיב, הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ אֶל עַמָּהּ וְאֶל אֱלֹהֶיהָ וְרוּת דָּבְקָה בָהּ, כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה בַּתְּחִילָּה. כֵּיוָן שֶׁמֵּת בַּעֲלָהּ, בִּרְצוֹנָהּ דָּבְקָה בַּתּוֹרָה.

אָמַר לוֹ, שָׁמַעְתָּ מַה שְּׁמָהּ בַּתְּחִילָּה. אָמַר לֵיהּ, (ס"א פלוניתא) גִּילִית שְׁמָהּ. כְּשֶׁנִּשְׂאָהּ מַחְלוֹן, קָרָא לִשְׁמָהּ רוּת. עָרְפָּה, הָרָפָה שְׁמָהּ, וְחָזְרָה לְסִרְחוֹנָהּ, וְלִשְׁמָהּ, וּלְעַמָּהּ, וְלֵאלֹהֶיהָ, דִּכְתִיב הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ אֶל עַמָּהּ וְאֶל אֱלֹהֶיהָ. אֶל עַמָּהּ, לְהִקָּרֵא בַּשֵּׁם הָרִאשׁוֹן. וְאֶל אֱלֹהֶיהָ, לַעֲבוֹד עֲבוֹדָה זָרָה.

רַבִּי רְחוּמָאי, וְרַבִּי קִיסְמִי בֶּן גֵּירֵי, הֲווֹ שְׁכִיחֵי בַּהֲדֵי הֲדָדֵי בְּאוֹנוֹ, מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת. יוֹמָא חַד הֲווֹ יַתְבֵי, וְרַבִּי רְחוּמָאי הֲוָה יָתִיב וְדָרַשׁ, וְעַמָּא

לשון הקודש

בְּעִנְיַן זֶה. כֵּיוָן שֶׁמֵּתוּ בַּעֲלֵיהֶן, עָרְפָּה חָזְרָה לְסוּרְחָנָהּ, וְרוּת עָמְדָה בְּטַעֲמָהּ, שֶׁכָּתוּב, הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ אֶל עַמָּהּ וְאֶל אֱלֹהֶיהָ, וְרוּת דָּבְקָה בָהּ, כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה בַּתְּחִלָּה. כֵּיוָן שֶׁמֵּת בַּעְלָהּ, בִּרְצוֹנָהּ דָּבְקָה בַּתּוֹרָה.

אָמַר לוֹ, שָׁמַעְתָּ מַה שְּׁמָהּ בַּתְּחִלָּה? אָמַר לוֹ, (פְּלוֹנִית) גִּילִית שְׁמָהּ. כְּשֶׁנִּשָּׂאָהּ מַחְלוֹן, קָרָא לִשְׁמָהּ רוּת. עָרְפָּה, הָרָפָה שְׁמָהּ, וְחָזְרָה לְסִרְחוֹנָהּ, וְלִשְׁמָהּ, וּלְעַמָּהּ, וְלֵאלֹהֶיהָ, שֶׁכָּתוּב (שם) הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ אֶל עַמָּהּ וְאֶל אֱלֹהֶיהָ. אֶל עַמָּהּ – לְהִקָּרֵא בַּשֵּׁם הָרִאשׁוֹן. וְאֶל אֱלֹהֶיהָ – לַעֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה.

רַבִּי רְחוּמַאי וְרַבִּי קִיסְמִי בֶּן גֵּרִים הָיוּ מְצוּיִים יַחַד בְּאוֹנוֹ מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת. יוֹם

יָתְבֵי קַמֵּיהּ. פְּתַח וַאֲמַר, (ישעיה כד טו) עַל כֵּן בָּאֵרִים כַּבְּדוּ ה'. מַאי בְּאוּרִים. אֵלּוּ אוּרִים וְתוּמִים.

דָּבָר אַחֵר. בְּאוּרִים: בִּשְׁתֵּי אִישׁוּת, שֶׁהֵם בְּצִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַיִם. דִּכְתִיב, (שם לא ט) נְאֻם ה' אֲשֶׁר אוֹר לוֹ בְּצִיּוֹן וְתַנּוּר לוֹ בִּירוּשָׁלִָם. וְאֵין בְּנֵי אָדָם יוֹדְעִים בָּהֶם.

בְּצִיּוֹן וּבִירוּשָׁלָיִם לְבַד סַלְקָא דַעְתָּךְ. אֶלָּא, כְּמוֹ דְּצִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם דָּא עִם דָּא, הָכָא נָמֵי אִלֵּין דָּא עִם דָּא, וְהֵם כְּעֵין זָכָר וּנְקֵבָה. וְהוּא אֵשׁ שֶׁל זָכָר, חָלוּשׁ. וְשֶׁל נְקֵבָה, חָזָק. זֶה אֵצֶל צִיּוֹן, וְזֶה אֵצֶל יְרוּשָׁלָיִם.

וְאֵין לְךָ אָדָם בָּעוֹלָם, שֶׁאֵין לוֹ שְׁתֵּי אִישׁוּת אֵלּוּ, וְהֵם נִקְרָאִים יֵצֶר הָרָע וְיֵצֶר הַטּוֹב. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נְתָנָם לִבְנֵי אָדָם, כְּדֵי לְנַסּוֹתָם בָּהֶם.

לשון הקודש

אֶחָד הָיוּ יוֹשְׁבִים, וְרַבִּי רְחוּמַאי הָיָה יוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ, וְהָעָם יוֹשֵׁב לְפָנָיו. פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כד) עַל כֵּן בָּאֵרִים כַּבְּדוּ ה'.

מַה זֶּה בָּאֵרִים? אֵלּוּ אוּרִים וְתֻמִּים.

דָּבָר אַחֵר, בָּאֵרִים – בִּשְׁתֵּי אִשּׁוּת, שֶׁהֵם בְּצִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַיִם, שֶׁכָּתוּב (שם לא) נְאֻם ה' אֲשֶׁר אוֹר לוֹ בְּצִיּוֹן וְתַנּוּר לוֹ בִּירוּשָׁלִָם.

וְאֵין בְּנֵי אָדָם יוֹדְעִים בָּהֶם.

בְּצִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַיִם לְבַד עוֹלֶה עַל דַּעְתְּךָ? אֶלָּא, כְּמוֹ שֶׁצִּיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם זֶה עִם זֶה, כָּךְ גַּם אֵלּוּ זֶה עִם זֶה, וְהֵם כְּעֵין זָכָר וּנְקֵבָה. וְהוּא אֵשׁ שֶׁל זָכָר חָלוּשׁ, וְשֶׁל נְקֵבָה חָזָק.

זֶה אֵצֶל צִיּוֹן, וְזֶה אֵצֶל יְרוּשָׁלַיִם.

וְאֵין לְךָ אָדָם בָּעוֹלָם שֶׁאֵין לוֹ שְׁתֵּי אִשּׁוּת אֵלּוּ, וְהֵם נִקְרָאִים יֵצֶר הָרָע וְיֵצֶר הַטּוֹב. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נְתָנָם לִבְנֵי

וְהַכָּתוּב אָמַר, עַל כֵּן בְּאוּרִים כַּבְּדוּ ה', בָּהֶם הָאָדָם מְכַבֵּד לְקוֹנוֹ.

שַׁעַר אֶחָד יֵשׁ תַּחַת צִיּוֹן, וְהוּא תַּחַת הָאָרֶץ אַלְפַּיִם אַמּוֹת עַל אַלְפַּיִם אַמּוֹת, וְהַתְּחָלַת הָאֵשׁ, הוּא דַּק וְחָלוּשׁ. וְהַשַּׁעַר הַהוּא נִקְרֵאת צְפוֹנִית, וּמִשָּׁם הוֹלֵךְ וּמִתְפַּשֵּׁט עַד יְרוּשָׁלַיִם, מְקוֹם הַר הַבַּיִת, עַד מָקוֹם שֶׁעוֹמֵד כָּל זָכָר לְהֵרָאוֹת אֶת פְּנֵי הָאָדוֹן ה' צְבָאוֹת.

מַאי טַעְמָא. מִפְּנֵי שֶׁשָּׁם תַּחַת הַר הַבַּיִת, שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי הָעֲזָרָה, מִתַּחְתָּיו, שִׁיעוּר שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה אַמּוֹת כִּפְלַיִם הָאֵשׁ. אֲבָל לְמַעְלָה, הָאֵשׁ אֵינוֹ בוֹעֵר כְּתַנּוּר חָזָק. וּלְמַטָּה, הָאֵשׁ דּוּגְמַת הָעָרְלָה, הַחוֹפֶפֶת עַל הַבְּרִית, וְהִיא לְמַטָּה.

לשון הקודש

אָדָם כְּדֵי לְנַסּוֹתָם בָּהֶם, וְהַכָּתוּב אָמַר, עַל כֵּן בָּאֵרִים כַּבְּדוּ ה', בָּהֶם הָאָדָם מְכַבֵּד לְקוֹנוֹ.

שַׁעַר אֶחָד יֵשׁ תַּחַת צִיּוֹן, וְהוּא תַּחַת הָאָרֶץ אַלְפַּיִם אַמּוֹת עַל אַלְפַּיִם אַמּוֹת, וְהַתְּחָלַת הָאֵשׁ הוּא דַּק וְחָלוּשׁ. וְהַשַּׁעַר הַהוּא נִקְרֵאת צְפוֹנִית, וּמִשָּׁם הוֹלֵךְ וּמִתְפַּשֵּׁט עַד יְרוּשָׁלַיִם, מְקוֹם הַר הַבַּיִת, עַד מָקוֹם שֶׁעוֹמֵד כָּל זָכָר לְהֵרָאוֹת אֶת פְּנֵי הָאָדוֹן ה' צְבָאוֹת.

מָה הַטַּעַם? מִפְּנֵי שֶׁשָּׁם תַּחַת הַר הַבַּיִת, שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי הָעֲזָרָה, מִתַּחְתָּיו שִׁעוּר שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה אַמּוֹת כִּפְלַיִם הָאֵשׁ. אֲבָל לְמַעְלָה, הָאֵשׁ אֵינוֹ בוֹעֵר כְּתַנּוּר חָזָק. וּלְמַטָּה, הָאֵשׁ דֻּגְמַת הָעָרְלָה הַחוֹפֶפֶת עַל הַבְּרִית, וְהִיא לְמַטָּה.

וְעַל כֵּן כָּל זָכָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּרִית נִרְשָׁם, עוֹמֵד עָלָיו לִפְנֵי הָאָדוֹן ה'. וּמִפְּנֵי כָּךְ, עַל כֵּן בְּאוּרֵי"ם כַּבְּדוּ ה'. בְּאוּר שֶׁל צִיּוֹן, וְאוּר שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם.

שַׁעַר הַתַּנּוּר הֶחָזָק, נִקְרָא עָרֵל. וּכְשֶׁהַזְּכָרִים עוֹמְדִים עָלָיו, נִשְׁקַע אוֹתוֹ הָאֵשׁ עַד תְּהוֹם רַבָּה. וְהוּא אֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנֹּם.

וְיֵשׁ לוֹ שִׁבְעָה שֵׁמוֹת לַיֵּצֶר הָרָע, וְאֵלּוּ הֵן: רָע. טָמֵא. שָׂטָן. שׂוֹנֵא. אֶבֶן מִכְשׁוֹל. עָרֵל. צְפוּנִי. וְשִׁבְעָה שֵׁמוֹת לַגֵּיהִנֹּם, וְאֵלּוּ הֵם: בּוֹר. שַׁחַת. דּוּמָה. טִיט הַיָּוֵן. שְׁאוֹל. צַלְמָוֶת. אֶרֶץ תַּחְתִּית. שִׁבְעָה פְּתָחִים יֵשׁ לַגֵּיהִנֹּם, כְּנֶגֶד שִׁבְעָה שֵׁמוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ. שִׁבְעָה מָדוֹרוֹת הֵן זוֹ עַל זוֹ, וְכוּלָּן מָדוֹרוֹת מְזוּמָּנִים לָרְשָׁעִים לִידוֹן שָׁם. גּוּפָן כָּלָה בַּקֶּבֶר, וְנִשְׁמָתָן נִשְׂרֶפֶת, וְהָאֵשׁ אוֹכַלְתָּן.

לשון הקודש

וְעַל כֵּן, כָּל זָכָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּרִית נִרְשָׁם, עוֹמֵד עָלָיו לִפְנֵי הָאָדוֹן ה'. וּמִפְּנֵי כָּךְ, עַל כֵּן בָּאֲרֵי"ם כַּבְּדוּ ה'. בְּאוּר שֶׁל צִיּוֹן, וְאוּר שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם.

שַׁעַר הַתַּנּוּר הֶחָזָק נִקְרָא עָרֵל, וּכְשֶׁהַזְּכָרִים עוֹמְדִים עָלָיו, נִשְׁקָע אוֹתוֹ הָאֵשׁ עַד תְּהוֹם רַבָּה, וְהוּא אֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנֹּם.

וְיֵשׁ לוֹ שִׁבְעָה שֵׁמוֹת לַיֵּצֶר הָרָע, וְאֵלּוּ הֵם: רָע, טָמֵא, שָׂטָן, שׂוֹנֵא, אֶבֶן מִכְשׁוֹל, עָרֵל, צְפוּנִי. וְשִׁבְעָה שֵׁמוֹת לַגֵּיהִנֹּם, וְאֵלּוּ הֵם: בּוֹר, שַׁחַת, דּוּמָה, טִיט הַיָּוֵן, שְׁאוֹל, צַלְמָוֶת, אֶרֶץ תַּחְתִּית. שִׁבְעָה פְּתָחִים יֵשׁ לַגֵּיהִנֹּם, כְּנֶגֶד שִׁבְעָה שֵׁמוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ. שֶׁבַע מָדוֹרוֹת הֵן זוֹ עַל זוֹ, וְכֻלָּם מָדוֹרוֹת מְזֻמָּנִים לָרְשָׁעִים לִדּוֹן שָׁם. גּוּפָם כָּלָה בַּקֶּבֶר, וְנִשְׁמָתָם נִשְׂרֶפֶת, וְהָאֵשׁ אוֹכַלְתָּם.

מָדוֹר הָרִאשׁוֹן בּוֹר. וְהוּא מָדוֹר הָעֶלְיוֹן, וְשָׁם כַּמָּה כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, כְּעֵין הַבּוֹר אֲשֶׁר אֵין בּוֹ מַיִם, אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים יֵשׁ בּוֹ. כָּךְ הַמָּדוֹר הַזֶּה נִקְרָא בּוֹר,בּוֹ כַּמָּה כִּיתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, כְּעֵין נְחָשִׁים הַשְּׂרָפִים, אֲשֶׁר אֵין לָהֶם לָחַשׁ.

וּשְׁלֹשָׁה מְמוּנִים שׁוֹלְטִים בַּגֵּיהִנֹּם, מִתַּחַת יְדֵי דוּמָה. וְהֵם: מַשְׁחִית, אַף, וְחֵימָה. וְכָל הָאֲחֵרִים מְמוּנִים תַּחְתָּם. וְכָל אוֹתָם הַמְּמוּנִים רָצִים וְשָׁבִים, וְדָנִין בָּם נַפְשׁוֹתָן שֶׁל רְשָׁעִים.

וְכָל אוֹתָם כִּתּוֹת (דף צז ע"א) שֶׁל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, כּוּלָּם מַרְעִישִׁים גֵּיהִנֹּם, וְנִשְׁמַע קוֹלָם בָּרָקִיעַ. וְקוֹל הָרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם, צָוְוחִין וְאוֹמְרִים, וַוי וַוי, וְאֵין מְרַחֵם עֲלֵיהֶם.

לשון הקודש

מָדוֹר הָרִאשׁוֹן – בּוֹר, וְהוּא מָדוֹר הָעֶלְיוֹן, וְשָׁם כַּמָּה כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, כְּעֵין הַבּוֹר אֲשֶׁר אֵין בּוֹ מַיִם, אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים יֵשׁ בּוֹ. כָּךְ הַמָּדוֹר הַזֶּה נִקְרָא בּוֹר, בּוֹ כַּמָּה כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, כְּעֵין נְחָשִׁים הַשְּׂרָפִים, אֲשֶׁר אֵין לָהֶם לַחַשׁ.

וּשְׁלֹשָׁה מְמֻנִּים שׁוֹלְטִים בַּגֵּיהִנֹּם מִתַּחַת יְדֵי דוּמָה. וְהֵם: מַשְׁחִית, אַף, חֵמָה. וְכָל הָאֲחֵרִים מְמֻנִּים תַּחְתָּם. וְכָל אוֹתָם הַמְּמֻנִּים רָצִים וְשָׁבִים, וְדָנִים בָּם נַפְשׁוֹתָם שֶׁל רְשָׁעִים.

וְכָל אוֹתָם כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, כֻּלָּם מַרְעִישִׁים גֵּיהִנֹּם, וְנִשְׁמָע קוֹלָם בָּרָקִיעַ. וְקוֹל הָרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם צוֹוְחִים וְאוֹמְרִים: וַי וַי! וְאֵין מְרַחֵם עֲלֵיהֶם.

וְעַל כָּל אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה מְמוּנִים, עִם שְׁאָר כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, שֶׁמַּרְעִישִׁים גֵּיהִנֹּם, אָמַר קְרָא עֲלֵיהוּ, (ישעיה סו ו) קוֹל שָׁאוֹן מֵעִיר קוֹל מֵהֵיכָל קוֹל ה' מְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאוֹיְבָיו.

כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה מַשְׁחִיתִים הַלָּלוּ, שֶׁשּׁוֹלְטִים כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ. מִזְּמַן תְּפִלַּת עַרְבִית, כָּל הַלַּיְלָה, דָּנִין לְאוֹתָן אֲשֶׁר הָיָה בְּמַחְשָׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם וגו', וּמְהַרְהֲרִים הִרְהוּרִים עַל מִשְׁכְּבוֹתָם. וַעֲלֵיהֶם אָמַר הַכָּתוּב, (שם כט טו) וְהָיָה בְמַחְשָׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם וגו'. (איכה ב א) הוֹי חֹשְׁבֵי אָוֶן וּפֹעֲלֵי רָע עַל מִשְׁכְּבוֹתָם וגו'. וְכֵיוָן שֶׁהִתְחִילוּ, גּוֹמְרִים בַּיּוֹם עַל כּוּלָּם. אֲבָל הַתְּחָלַת הַדִּין בָּרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם, מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ הַלַּיְלָה. וְעַל זֶה נִקְרָאִים לֵילוֹת. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שה"ש ג ח) מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת. וְאָמַר רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרַאי, מִפַּחְדָּה שֶׁל גֵּיהִנֹּם.

לשון הקודש

וְעַל כָּל אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה מְמֻנִּים, עִם שְׁאָר כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, שֶׁמַּרְעִישִׁים גֵּיהִנֹּם, אָמַר עֲלֵיהֶם הַכָּתוּב (ישעיה סו) קוֹל שָׁאוֹן מֵעִיר קוֹל מֵהֵיכָל קוֹל ה' מְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאוֹיְבָיו.

כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה מַשְׁחִיתִים הַלָּלוּ, שֶׁשּׁוֹלְטִים כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ. מִזְּמַן תְּפִלַּת עַרְבִית, כָּל הַלַּיְלָה, דָּנִים לְאוֹתָם אֲשֶׁר (שם כט) הָיָה בְמַחְשָׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם וְגוֹ', וּמְהַרְהֲרִים הִרְהוּרִים עַל מִשְׁכְּבוֹתָם. וַעֲלֵיהֶם אָמַר הַכָּתוּב (שם) וְהָיָה בְמַחְשָׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם וְגוֹ'. (מיכה ב) הוֹי חֹשְׁבֵי אָוֶן וּפֹעֲלֵי רָע עַל מִשְׁכְּבוֹתָם וְגוֹ'. וְכֵיוָן שֶׁהִתְחִילוּ, גּוֹמְרִים בַּיּוֹם עַל כֻּלָּם. אֲבָל הַתְּחָלַת הַדִּין בָּרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ הַלַּיְלָה. וְעַל זֶה נִקְרָאִים לֵילוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ג)

וּלְפִיכָךְ תִּקְּנוּ בִּתְפִלַּת עַרְבִית, כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, (תהלים עח לח) **וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן.** עַל כִּי מֵאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁתֶּחְשַׁךְ, דָּנִין אֶת הָרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם, עַל יְדֵי הַמַּשְׁחִיתִים, שֶׁהֵם מַשְׁחִית אַף וְחֵימָה. וְכוּלָּם נִכְלָלִים בְּהַאי דְּוְהוּא רַחוּם. מַשְׁחִית, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, וְלֹא יַשְׁחִית. אַף, דִּכְתִיב וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ. חֵמָה, דִּכְתִיב וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ.

וּלְפִיכָךְ תִּקְּנוּ, לוֹמַר וְהוּא רַחוּם בִּימֵי הַחוֹל וְלֹא בְּשַׁבָּת. שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּכְנַס שַׁבָּת, מִסְתַּלֵּק הַדִּין מִן הָעוֹלָם, וְהָרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם יֵשׁ לָהֶם מְנוּחָה, וּמַלְאֲכֵי חַבָּלָה אֵינָם שׁוֹלְטִין עֲלֵיהֶם מִשָּׁעָה שֶׁקִּדַּשׁ הַיּוֹם.

וְעַל כֵּן אֵין אוֹמְרִים בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְהוּא רַחוּם, שֶׁלֹּא יִתְעוֹרְרוּ מַלְאֲכֵי חַבָּלָה. **וּלְפִיכָךְ** הוּא

לשון הקודש

מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת. וְאָמַר רַבִּי אֲלֶכְסַנְדְּרַאי, מִפַּחְדָּהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם.

וּלְפִיכָךְ תִּקְּנוּ בִּתְפִלַּת עַרְבִית כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן. עַל כִּי מֵאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁתֶּחְשַׁךְ, דָּנִים אֶת הָרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם עַל יְדֵי הַמַּשְׁחִיתִים, שֶׁהֵם מַשְׁחִית אַף וְחֵמָה. וְכֻלָּם נִכְלָלִים בָּזֶה שֶׁל וְהוּא רַחוּם. מַשְׁחִית, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים עח) וְלֹא יַשְׁחִית. אַף, שֶׁכָּתוּב וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ. חֵמָה, שֶׁכָּתוּב וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ.

וּלְפִיכָךְ תִּקְּנוּ לוֹמַר וְהוּא רַחוּם בִּימֵי הַחֹל וְלֹא בְּשַׁבָּת. שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּכְנַס שַׁבָּת, מִסְתַּלֵּק הַדִּין מִן הָעוֹלָם, וְהָרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם יֵשׁ לָהֶם מְנוּחָה, וּמַלְאֲכֵי חַבָּלָה אֵינָם שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם מִשָּׁעָה שֶׁקִּדַּשׁ הַיּוֹם.

וְעַל כֵּן אֵין אוֹמְרִים בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְהוּא

אָסוּר מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ שֶׁל מֶלֶךְ, הַמֵּגִין עַל הָרְשָׁעִים בְּשַׁבָּת, לְהוֹרוֹת שֶׁכְּבָר נִסְתַּלֵּק הַדִּין מִן הָעוֹלָם, וּכְבָר אֵין רְשׁוּת לַמְחַבְּלִים לְחַבֵּל.

לְסַנְטָרָא, דַּהֲוָה מַלְכֵי לְחַיָּיבָא. אֲתָא מַלְכָּא לַאֲגָנָא עֲלוֹי, וְשַׁוְיֵיהּ קַמֵּיהּ. כֵּיוָן דְּקָאִים קַמֵּי מַלְכָּא, מַאן דְּאַגְזֵים לֵיהּ בְּמַלְכִּיוּתָא, לָאו קְלָנָא שֶׁל מֶלֶךְ הוּא. כָּךְ מַלְכָּא אִיהוּ שַׁבָּת, נָטִיל לְחַיָּיבֵי דְּגֵיהִנֹּם קַמֵּיהּ, וְאַגֵּין עֲלַיְיהוּ. וְכָל סַנְטֵירִין מִתְעַבְּרִין מִקַּמֵּי מַלְכָּא. מַאן דְּנָטֵל רְצוּעָה קַמֵּי מַלְכָּא וְאַגְזֵים לְהוֹ, לָאו קְלָנָא דְּמַלְכָּא הוּא. וְהוּא הַדִּין שֶׁאֵין לוֹמַר שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.

בְּהַאי מָדוֹר, דָּנִין לְאוֹתָן (איוב ל ד) שֶׁקּוֹטְפִין מַלּוּחַ עֲלֵי שִׂיחַ, הַמַּפְסִיקִים דְּבָרִים שֶׁנִּתְּנוּ בַּלּוּחוֹת, עֲלֵי שִׂיחָה בְּטֵילָה. וְאוֹתָם שֶׁאֵינָן נוֹהֲגִין

לשון הקודש

רַחוּם, שֶׁלֹּא יִתְעוֹרְרוּ מַלְאֲכֵי חַבָּלָה. וּלְפִיכָךְ הוּא אָסוּר מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמֵּגֵן עַל הָרְשָׁעִים בְּשַׁבָּת, לְהוֹרוֹת שֶׁכְּבָר נִסְתַּלֵּק הַדִּין מִן הָעוֹלָם, וּכְבָר אֵין רְשׁוּת לַמְחַבְּלִים לְחַבֵּל.

לְשׁוֹמֵר שֶׁהָיָה מַלְקֶה אֶת הָרְשָׁעִים. בָּא הַמֶּלֶךְ לְהָגֵן עֲלֵיהֶם, וְשָׂם אוֹתוֹ לְפָנָיו. כֵּיוָן שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, מִי שֶׁמַּפְחִידָם בַּמַּלְכוּת, הַאֵין זֶה קְלוֹנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ? כָּךְ הַמֶּלֶךְ הוּא הַשַּׁבָּת, נוֹטֵל אֶת רִשְׁעֵי הַגֵּיהִנֹּם לְפָנָיו, וּמֵגֵן עֲלֵיהֶם, וְכָל הַשּׁוֹמְרִים מָעֲבָרִים מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ. מִי שֶׁנּוֹטֵל רְצוּעָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וּמַפְחִיד אוֹתָם, הַאֵין הוּא קְלוֹנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ? וְהוּא הַדִּין שֶׁאֵין לוֹמַר שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.

בַּמָּדוֹר הַזֶּה דָּנִים לְאוֹתָם שֶׁקּוֹטְפִים מַלּוּחַ עֲלֵי שִׂיחַ, הַמַּפְסִיקִים דְּבָרִים שֶׁנִּתְּנוּ בַּלּוּחוֹת עֲלֵי שִׂיחָה בְּטֵלָה, וְאוֹתָם

כָּבוֹד בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים, וְאֵין דָּנִין בַּמָּקוֹם הַזֶּה לִמְבַזֶּה תַּלְמִיד חָכָם, כִּי דָנִין אוֹתוֹ בְּטִיט הַיָּוֵן.

וּבַמָּדוֹר הָרִאשׁוֹן מוֹרִידִין וְדָנִין הַמְּבַזֶּה תַּלְמִיד חָכָם בְּלִבּוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁכִּבְּדוּם לִפְנֵי אֲחֵרִים. וְהַמְקַלֵּל חֵרֵשׁ, וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם. וְהָעוֹבֵר אַחוֹרֵי בֵית הַכְּנֶסֶת, בְּשָׁעָה שֶׁהַצִּיבּוּר מִתְפַּלְּלִים. וְהַמְסַפֵּר שֶׁבַח חֲבֵרוֹ בִּפְנֵי מִי שֶׁשּׂוֹנְאִים אוֹתוֹ לְרָעָה. (ס"א וְעַל אָבֵק לָשׁוֹן הָרָע) וְכָל אֵלּוּ, וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם, נִידּוֹנִין בַּמָּדוֹר הָרִאשׁוֹן.

הַמָּדוֹר הַשֵּׁנִי, הוּא נִקְרָא שַׁחַת. וְהוּא אֵשׁ יְרוּקָה. וְאֵין שָׁם כִּי אִם חוֹשֶׁךְ, וְאֵין שָׁם רַחֲמִים כְּלָל. וְשָׁם דָּנִין, כָּל הַמְסַפְּרִין אַחַר מִטָּתָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים. וְהַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים. וַאֲפִילוּ בַּהֲלָכָה, שֶׁלֹּא לִלְמוֹד מִמֶּנּוּ. וְהַמִּתְגָּאֶה

לשון הקודש

שֶׁאֵינָם נוֹהֲגִים כָּבוֹד בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים. וְאֵין דָּנִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה לִמְבַזֶּה תַּלְמִיד חָכָם, כִּי דָנִים אוֹתוֹ בְּטִיט הַיָּוֵן.

וּבַמָּדוֹר הָרִאשׁוֹן מוֹרִידִים וְדָנִים הַמְּבַזֶּה תַּלְמִיד חָכָם בְּלִבּוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁכִּבְּדוּם לִפְנֵי אֲחֵרִים. וְהַמְקַלֵּל חֵרֵשׁ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם. וְהָעוֹבֵר אֲחוֹרֵי בֵית הַכְּנֶסֶת בְּשָׁעָה שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִים. וְהַמְסַפֵּר שֶׁבַח חֲבֵרוֹ בִּפְנֵי שֶׁשּׂוֹנְאִים אוֹתוֹ לְרָעָה. (וְעַל אֵבֵק לָשׁוֹן הָרָע) וְכָל אֵלּוּ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם נִדּוֹנִים בַּמָּדוֹר הָרִאשׁוֹן.

הַמָּדוֹר הַשֵּׁנִי הוּא נִקְרָא שַׁחַת, וְהוּא אֵשׁ יְרֻקָּה. וְאֵין שָׁם כִּי אִם חֹשֶׁךְ, וְאֵין שָׁם רַחֲמִים כְּלָל. וְשָׁם דָּנִים כָּל הַמְסַפְּרִים אַחַת מִטָּתָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים. וְהַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים, וַאֲפִלּוּ

שֶׁלֹּא לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְהַמִּתְכַּבֵּד בַּקָּלוֹן שֶׁל חֲבֵירוֹ. וְהַיּוֹדֵעַ בַּחֲבֵרוֹ שֶׁיִּכָּשֵׁל בִּדְבָרִים אוֹ בַּהֲלָכָה אַחַת, וְהֵם בְּעִיר אַחַת, וְאֵינוֹ מוֹדִיעוֹ קוֹדֶם שֶׁיִּכָּשֵׁל, וְיִשְׁמַח הוּא אוֹ אֲחֵרִים. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּעִירוֹ וְאֵינוֹ נִכְנָס בָּהּ לְהִתְפַּלֵּל. וּמִי שֶׁאֵינוֹ נוֹחַ לַחֲבֵירוֹ בַּהֲלָכָה. וְהָאוֹכֵל מִסְּעוּדָה שֶׁאֵינָהּ מַסְפֶּקֶת לִבְעָלֶיהָ. וְהַמַּגְבִּיהַּ יָדוֹ עַל חֲבֵירוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִכָּהוּ. וּמִי שֶׁמְּקַלֵּל בִּשְׂחוֹק לַחֲבֵרוֹ, בְּעִנְיָן שֶׁיַּגִּיעַ לוֹ בּוּשֶׁת. כָּל אֵלּוּ נִדּוּנִים שָׁם בְּמָדוֹר זֶה, וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּהֶם.

הַמָּדוֹר הַשְּׁלִישִׁי, הוּא נִקְרָא דּוּמָה. וְשָׁם נִדּוּנִים כָּל אוֹתָן גַּסֵּי הָרוּחַ, הַמִּתְגָּאִים בְּלִבָּם בַּהֲלָכָה לִפְנֵי הָעָם, שֶׁלֹּא לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְהַמְסַפְּרִים לָשׁוֹן הָרָע. וְהַמֵּגִים לִבּוֹ בְּהוֹרָאָה. וְהַדָּן אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף חוֹבָה. וְהַמַּלְוֶה לַחֲבֵרוֹ בְּרִבִּית. וְהַמְּגַלֶּה פָּנִים

לשון הקודש

בַּהֲלָכָה שֶׁלֹּא לִלְמֹד מִמֶּנּוּ. וְהַמִּתְגָּאֶה שֶׁלֹּא לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְהַמִּתְכַּבֵּד בַּקָּלוֹן שֶׁל חֲבֵרוֹ. וְהַיּוֹדֵעַ בַּחֲבֵרוֹ שֶׁיִּכָּשֵׁל בִּדְבָרִים אוֹ בַּהֲלָכָה אַחַת, וְהֵם בְּעִיר אַחַת, וְאֵינוֹ מוֹדִיעוֹ קֹדֶם שֶׁיִּכָּשֵׁל, וְיִשְׁמַח הוּא אוֹ אֲחֵרִים. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּעִירוֹ וְאֵינוֹ נִכְנָס בָּהּ לְהִתְפַּלֵּל. וּמִי שֶׁאֵינוֹ נוֹחַ לַחֲבֵרוֹ בַּהֲלָכָה. וְהָאוֹכֵל מִסְּעוּדָה שֶׁאֵינָהּ מַסְפֶּקֶת לִבְעָלֶיהָ. וְהַמַּגְבִּיהַּ יָדוֹ עַל חֲבֵרוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִכָּהוּ. וּמִי שֶׁמְּקַלֵּל בִּשְׂחוֹק לַחֲבֵרוֹ בְּעִנְיָן שֶׁיַּגִּיעַ לוֹ בּוּשֶׁת. כָּל אֵלּוּ נִדּוּנִים שָׁם בְּמָדוֹר זֶה, וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּהֶם.

הַמָּדוֹר הַשְּׁלִישִׁי הוּא נִקְרָא דּוּמָה, וְשָׁם נִדּוּנִים כָּל אוֹתָם גַּסֵּי הָרוּחַ הַמִּתְגָּאִים בְּלִבָּם בַּהֲלָכָה לִפְנֵי הָעָם שֶׁלֹּא לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְהַמְסַפְּרִים לָשׁוֹן הָרָע. וְהַמֵּגִים

בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה. וּמִי שֶׁאֵינוֹ עוֹנֶה אָמֵן אַחַר הַמְבָרֵךְ. וּמִי שֶׁעוֹשֶׂה תְּפִלָּתוֹ פִּיסְקֵי פִּיסְקֵי. כְּגוֹן הַמְסַפֵּר בִּתְפִלָּתוֹ, וְחוֹזֵר וְאוֹמֵר דָּבָר אַחֵר, וְחוֹזֵר וּמַפְסִיק, וְהוּא נִקְרָא פִּיסְקֵי פִּיסְקֵי. וְהַמִּתְלוֹצֵץ עַל חֲבֵרוֹ, וְעַל הַזָּקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ. וְהָרוֹאֶה דְּבַר עֶרְוָה בַּחֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ מוֹדִיעוֹ בֵּינוֹ לְבֵינוֹ. כָּל אֵלֶּה נִדּוּנִין שָׁם, וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּהֶם.

הַמָּדוֹר הָרְבִיעִי, נִקְרָא טִיט הַיָּוֵן. וְשָׁם נִידּוּנִין, כָּל אוֹתָן גַּסֵּי הָרוּחַ. וְכָל אוֹתָן הָעוֹנִין עַזּוּת לַעֲנִיִּים וּמְדוּכָּאִין. וְהָרוֹאֶה לֶעָנִי בְּדוֹחַק וְאֵינוֹ מַלְוֵוהוּ, עַד שֶׁמְּבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ הֲנָאָתוֹ. וְכָל אוֹתָם הַיּוֹדְעִים עֵדוּת לֶעָנִי וְאֵינָם מוֹדִיעִים. וְהָעוֹשֵׂק שְׂכַר שָׂכִיר. וְהַמּוֹצִיא זֶרַע לְבַטָּלָה. וְהַבָּא עַל גּוּיָה וְנִדָּה. וְהַמְּמַשְׁכֵּן לֶעָנִי וְאֵינוֹ מַחְזִיר לוֹ מַשְׁכּוֹנוֹתָיו כְּשֶׁאֵין

לשון הקודש

לִבּוֹ בְּהוֹרָאָה. וְהַדָּן אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף חוֹבָה. וְהַמַּלְוֶה לַחֲבֵרוֹ בְּרִבִּית. וְהַמְגַלֶּה פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה. וּמִי שֶׁאֵינוֹ עוֹנֶה אָמֵן אַחַר הַמְבָרֵךְ. וּמִי שֶׁעוֹשֶׂה תְּפִלָּתוֹ פְּסָקוֹת פְּסָקוֹת, כְּגוֹן הַמְסַפֵּר בִּתְפִלָּתוֹ וְחוֹזֵר וְאוֹמֵר דָּבָר אַחֵר, וְחוֹזֵר וּמַפְסִיק, וְהוּא נִקְרָא פִּסְקֵי פִּסְקֵי. וְהַמִּתְלוֹצֵץ עַל חֲבֵרוֹ וְעַל הַזָּקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ. וְהָרוֹאֶה דְּבַר עֶרְוָה בַּחֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ מוֹדִיעוֹ בֵּינוֹ לְבֵינוֹ. כָּל אֵלֶּה נִדּוּנִים שָׁם, וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּהֶם.

הַמָּדוֹר הָרְבִיעִי נִקְרָא טִיט הַיָּוֵן, וְשָׁם נִדּוּנִים כָּל אוֹתָם גַּסֵּי הָרוּחַ, וְכָל אוֹתָם הָעוֹנִים עַזּוּת לַעֲנִיִּים וּמְדֻכָּאִים. וְהָרוֹאֶה לֶעָנִי בְּדֹחַק וְאֵינוֹ מַלְוֵהוּ, עַד שֶׁמְּבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ הֲנָאָתוֹ. וְכָל אוֹתָם הַיּוֹדְעִים עֵדוּת לֶעָנִי וְאֵינָם מוֹדִיעִים. וְהָעוֹשֵׂק שְׂכַר שָׂכִיר. וְהַמּוֹצִיא זֶרַע לְבַטָּלָה. וְהַבָּא עַל

לוֹ דָּבָר אַחֵר. וְהַמַּטֶּה מִשְׁפָּט. וְהַלּוֹקֵחַ שׁוֹחַד. כּוּלָּם נִידּוֹנִים בַּמָּדוֹר הַזֶּה.

הַמָּדוֹר הַחֲמִישִׁי, נִקְרָא שְׁאוֹל. וְשָׁם נִידּוֹנִים הַמִּינִים, וְהַמּוֹסְרִים, וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים, וְהַכּוֹפְרִים בַּתּוֹרָה, וְהַכּוֹפְרִים בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים. עַל אֵלֶּה נֶאֱמַר, (שם ז ט) כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה. וְעַל שְׁאָר הַחוֹטְאִים כְּתִיב, (ש"א ב ו) ה' מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל.

הַמָּדוֹר הַשִּׁשִּׁי, נִקְרָא צַלְמָוֶת. וְשָׁם נִידּוֹנִין, כָּל אוֹתָן שֶׁשִּׁכְּבוּ עִם אִמּוֹתָן, וְנִדָּה וְעִם גּוֹיָה. הַמָּדוֹר הַשְּׁבִיעִי, נִקְרָא אֶרֶץ תַּחְתִּית, הַיּוֹרֵד לְשָׁם, שׁוּב אֵינוֹ עוֹלֶה. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, (מלאכי ג כא) וְעַסּוֹתָם רְשָׁעִים וגו'.

לשון הקודש

גּוֹיָה וְנִדָּה. וְהַמְמַשְּׁכֵן לְעָנִי וְאֵינוֹ מַחֲזִיר לוֹ מַשְׁכּוֹנוֹתָיו כְּשֶׁאֵין לוֹ דָּבָר אַחֵר. וְהַמַּטֶּה מִשְׁפָּט. וְהַלּוֹקֵחַ שֹׁחַד. כֻּלָּם נִדּוֹנִים בַּמָּדוֹר הַזֶּה.

הַמָּדוֹר הַחֲמִישִׁי נִקְרָא שְׁאוֹל, וְשָׁם נִדּוֹנִים הַמִּינִים, וְהַמּוֹסְרִים, וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים, וְהַכּוֹפְרִים בַּתּוֹרָה, וְהַכּוֹפְרִים בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים. עַל אֵלֶּה נֶאֱמַר (איוב ז) כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה. וְעַל שְׁאָר הַחוֹטְאִים כָּתוּב (שמואל–ב ב) ה' מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל.

הַמָּדוֹר הַשִּׁשִּׁי נִקְרָא צַלְמָוֶת, וְשָׁם נִדּוֹנִים כָּל אוֹתָם שֶׁשָּׁכְבוּ עִם אִמּוֹתָם וְנִדָּה וְעִם גּוֹיָה. הַמָּדוֹר הַשְּׁבִיעִי נִקְרָא אֶרֶץ תַּחְתִּית. הַיּוֹרֵד לְשָׁם שׁוּב אֵינוֹ עוֹלֶה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (מלאכי ג) וְעַסּוֹתָם רְשָׁעִים וְגו'.

וְכָל אֵלּוּ הַמָּדוֹרוֹת, אֵשׁ אוֹכְלָה דּוֹלֶקֶת לַיְלָה וָיוֹם לְנַפְשׁוֹתָם שֶׁל רְשָׁעִים. יֵשׁ מִי שֶׁנִּקְרָא רָשָׁע, וְנִידּוֹן בַּגֵּיהִנֹּם שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ. וְיֵשׁ רָשָׁע גָּמוּר שֶׁאֵין לוֹ הִרְהוּר תְּשׁוּבָה, אֵין לוֹ תַּקָּנָה, וְנִידּוֹן לְעוֹלָם בַּגֵּיהִנֹּם. רַבָּנָן אָמְרֵי, (דף צז ע"ב) **רָשָׁע נִידּוֹן בַּגֵּיהִנֹּם שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים. רָשָׁע גָּמוּר, שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ. וְהַנֵּי מִילֵּי כְּשֶׁהִרְהֲרוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, וּמֵתוּ. אֲבָל אִם לֹא הִרְהֲרוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, וְלֹא עָשׂוּ תְּשׁוּבָה, עֲלֵיהֶם הַפָּסוּק אָמַר,** (ישעיה סו כד) **וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי וגו'.**

וְאָמַר רַבִּי רְחוּמָאי, כְּשֶׁגֵּירַשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָדָם הָרִאשׁוֹן מִגַּן עֵדֶן, נִתְיָרֵא מִמָּדוֹר זֶה הַנִּקְרָא אֶרֶץ תַּחְתִּית, מִפְּנֵי שֶׁאֵין לוֹ שִׁיעוּר. וְעַל זֶה נֶאֱמַר, (איוב י כב) **אֶרֶץ עֲפָתָה כְּמוֹ אֹפֶל צַלְמָוֶת וְלֹא סְדָרִים וַתֹּפַע כְּמוֹ אֹפֶל.**

לשון הקודש

וְכָל אֵלּוּ הַמָּדוֹרוֹת, אֵשׁ אוֹכְלָה דּוֹלֶקֶת לַיְלָה וָיוֹם לְנַפְשׁוֹתָם שֶׁל רְשָׁעִים. יֵשׁ מִי שֶׁנִּקְרָא רָשָׁע וְנִידּוֹן בַּגֵּיהִנֹּם שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ. וְיֵשׁ רָשָׁע גָּמוּר שֶׁאֵין לוֹ הִרְהוּר תְּשׁוּבָה, אֵין לוֹ תַּקָּנָה, וְנִידּוֹן לְעוֹלָם בַּגֵּיהִנֹּם. חֲכָמִים אוֹמְרִים, רָשָׁע נִידּוֹן בַּגֵּיהִנֹּם שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים. רָשָׁע גָּמוּר – שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ. וּדְבָרִים אֵלּוּ כְּשֶׁהִרְהֲרוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וּמֵתוּ. אֲבָל אִם לֹא הִרְהֲרוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְלֹא עָשׂוּ תְּשׁוּבָה, עֲלֵיהֶם הַפָּסוּק אָמַר (ישעיה סו) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי וגו'.

וְאָמַר רַבִּי רְחוּמָאי, כְּשֶׁגֵּרַשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן מִגַּן עֵדֶן, נִתְיָרֵא מִמָּדוֹר זֶה הַנִּקְרָא אֶרֶץ תַּחְתִּית, מִפְּנֵי שֶׁאֵין לוֹ שִׁעוּר, וְעַל זֶה נֶאֱמַר (איוב י)

מֶה עָשָׂה. עָשָׂה תְּשׁוּבָה, וְנִכְנַס בְּמֵי גִיחוֹן עַד צַוָּארוֹ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עָלָיו, וְסִלְקוֹ לְמָקוֹם הַנִּקְרָא אֲדָמָה. שֶׁהִיא אַחַת מִשִּׁבְעָה אֲרָצוֹת, וְשָׁם הוֹלִיד אֶת קַיִן וְהֶבֶל.

כְּשֶׁהָרַג קַיִן אֶת הֶבֶל, גָּזַר עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִהְיוֹת נָע וָנָד בָּאָרֶץ. מַה כְּתִיב. (בראשית ד יד) הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וגו', וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קִבְּלוֹ בִּתְשׁוּבָה, וְסִילְקוֹ לְאַרְקָא.

כְּשֶׁנּוֹלַד שֵׁת, סִילְקוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן לְמַעְלָה מִכָּל הָאֲרָצוֹת, לְתֵבֵל. בְּמָקוֹם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחֶבְרוֹן. וְשָׁם הָצַב לוֹ קֶבֶר, וְעָשָׂה מְעָרָה לִפְנִים מִמְּעָרָה, סָמוּךְ לַגַּן עֵדֶן. וְשָׁם הָיְתָה קְבוּרָתוֹ. וּקְבוּרַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, וְהָאִמָּהוֹת.

לשון הקודש

אֶרֶץ עֵפָתָה כְּמוֹ אֹפֶל צַלְמָוֶת וְלֹא סְדָרִים וַתּוֹפַע כְּמוֹ אֹפֶל.

מֶה עָשָׂה? עָשָׂה תְּשׁוּבָה וְנִכְנַס בְּמֵי גִיחוֹן עַד צַוָּארוֹ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עָלָיו וְסִלְקוֹ לְמָקוֹם הַנִּקְרָא אֲדָמָה, שֶׁהִיא אַחַת מִשִּׁבְעָה אֲרָצוֹת, וְשָׁם הוֹלִיד אֶת קַיִן וְהֶבֶל.

כְּשֶׁהָרַג קַיִן אֶת הֶבֶל, גָּזַר עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִהְיוֹת נָע וָנָד בָּאָרֶץ. מַה כָּתוּב? (בראשית ד) הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְגוֹ', וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קִבְּלוֹ בִּתְשׁוּבָה, וְסִלְקוֹ לְאַרְקָא.

כְּשֶׁנּוֹלַד שֵׁת, סִלְקוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן לְמַעְלָה מִכָּל הָאֲרָצוֹת, לְתֵבֵל. בִּמְקוֹם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחֶבְרוֹן.

רַבִּי קִיסְמָא אָמַר, מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, סָמוּךְ לְפֶתַח גַּן עֵדֶן. בְּשָׁעָה שֶׁמֵּתָה חַוָּה, בָּא אָדָם לְקָבְרָהּ שָׁם. וְשָׁם הֵרִיחַ, מֵרֵיחוֹת גַּן עֵדֶן, בְּאוֹתוֹ הָרֵיחַ שֶׁהָיָה שָׁם. רָצָה לַחְצוֹב יוֹתֵר, יָצְתָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה דַּיֶּיךָ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עָמַד, וְלֹא חָצַב יוֹתֵר, וְשָׁם נִקְבַּר. מִי נִתְעַסֵּק בּוֹ. שֵׁת בְּנוֹ, שֶׁהוּא הָיָה בִּדְמוּתוֹ וּבְצַלְמוֹ.

אָמַר רַבִּי רְחוּמָאי, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִתְעַסֵּק בּוֹ בְּשֶׁנּוֹצָר, וְנִתְעַסֵּק בּוֹ בְּשֶׁמֵּת. וְלֹא הָיָה מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בּוֹ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְנִכְנַס לְשָׁם, וְרָאָה אוֹתוֹ, וְהֵרִיחַ רֵיחַ בְּשָׂמִים שֶׁל גַּן עֵדֶן, וְשָׁמַע קוֹל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אוֹמְרִים, אָדָם הָרִאשׁוֹן קָבוּר שָׁם, וְאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב מוּכָנִים

לשון הקודש

וְשָׁם חָצַב לוֹ קֶבֶר, וְעָשָׂה מְעָרָה לִפְנִים מִמְּעָרָה סָמוּךְ לְגַן עֵדֶן, וְשָׁם הָיְתָה קְבוּרָתוֹ, וּקְבוּרַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְהָאִמָּהוֹת.

רַבִּי קִיסְמָא אָמַר, מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה סָמוּךְ לְפֶתַח גַּן עֵדֶן. בְּשָׁעָה שֶׁמֵּתָה חַוָּה בָּא אָדָם לְקָבְרָהּ שָׁם, וְשָׁם הֵרִיחַ מֵרֵיחוֹת גַּן עֵדֶן, בְּאוֹתוֹ הָרֵיחַ שֶׁהָיָה שָׁם. רָצָה לַחְצֹב יוֹתֵר, יָצְאָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה: דַּיֶּיךָ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עָמַד, וְלֹא חָצַב יוֹתֵר, וְשָׁם נִקְבַּר. מִי נִתְעַסֵּק בּוֹ? שֵׁת בְּנוֹ, שֶׁהוּא הָיָה בִּדְמוּתוֹ וּבְצַלְמוֹ.

אָמַר רַבִּי רְחוּמָאי, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִתְעַסֵּק בּוֹ בְּשֶׁנּוֹצַר, וְנִתְעַסֵּק בּוֹ בְּשֶׁמֵּת. וְלֹא הָיָה מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בּוֹ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְנִכְנַס לְשָׁם, וְרָאָה אוֹתוֹ, וְהֵרִיחַ רֵיחַ בְּשָׂמִים שֶׁל גַּן עֵדֶן, וְשָׁמַע קוֹל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אוֹמְרִים: אָדָם הָרִאשׁוֹן קָבוּר שָׁם, וְאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב מוּכָנִים יִהְיוּ לַמָּקוֹם הַזֶּה. רָאָה הַגֵּר דּוֹלֵק

יִהְיוּ לַמָּקוֹם הַזֶּה. רָאָה הַנֵּר הוֹלֵךְ, וְיָצָא. מִיָּד הָיְתָה תַּאֲוָתוֹ עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה.

אָמַר רַב הוּנָא, קוֹדֶם שֶׁבָּא אַבְרָהָם, רַבִּים הָיוּ מְבַקְּשִׁים לִיקָּבֵר שָׁם, וּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הָיוּ שׁוֹמְרִים הַמָּקוֹם, וְרוֹאִים אֵשׁ הוֹלֶקֶת שָׁם, וְלֹא יָכְלוּ לִכְנוֹס, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְנִכְנַס, וְקָנָה אֶת הַמָּקוֹם.

רַבִּי נְחֶמְיָה פָּתַח, (שם ב ח) וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וגו'. כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָדָם הָרִאשׁוֹן, מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּרָאוֹ, וּמֵעֲפַר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נָטַל, וּבָרָא אוֹתוֹ. כֵּיוָן שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ, וְעָמַד עַל רַגְלָיו, בָּאוּ כָּל הַבְּרִיּוֹת לְהִשְׁתַּחֲוּוֹת לוֹ.

מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. נְטָלוֹ מִשָּׁם, וְהִכְנִיסוֹ לַגַּן עֵדֶן, וְעָשָׂה לוֹ עֶשֶׂר חוּפּוֹת, כְּדוּגְמַת עֶשֶׂר חוּפּוֹת שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

לשון הקודש

– וְיָצָא. מִיָּד הָיְתָה תַּאֲוָתוֹ עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה.

אָמַר רַב הוּנָא, קוֹדֶם שֶׁבָּא אַבְרָהָם, רַבִּים הָיוּ מְבַקְּשִׁים לִקָּבֵר שָׁם, וּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הָיוּ שׁוֹמְרִים הַמָּקוֹם, וְרוֹאִים אֵשׁ הוֹלֶקֶת שָׁם, וְלֹא יָכְלוּ לִכְנוֹס. עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְנִכְנַס, וְקָנָה אֶת הַמָּקוֹם.

רַבִּי נְחֶמְיָה פָּתַח, (בראשית ב) וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וְגוֹ'. כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן, מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּרָאוֹ, וּמֵעֲפַר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נָטַל וּבָרָא אוֹתוֹ. כֵּיוָן שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ וְעָמַד עַל רַגְלָיו, בָּאוּ כָּל הַבְּרִיּוֹת לְהִשְׁתַּחֲוּוֹת לוֹ.

מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? נְטָלוֹ מִשָּׁם, וְהִכְנִיסוֹ לְגַן עֵדֶן, וְעָשָׂה לוֹ עֶשֶׂר חֻפּוֹת,

לַעֲשׂוֹת לַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן לֶעָתִיד לָבֹא. וּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הָיוּ יוֹרְדִין וְעוֹלִין, וְעוֹשִׂים שִׂמְחָה לְפָנָיו, וְנָתַן לוֹ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה.

וּכְשֶׁיָּרַד סמא"ל מִשְׁמֵי מָרוֹם, רָאָה מַעֲלָתוֹ שֶׁל אָדָם, וּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְשַׁמְּשִׁין לְפָנָיו בְּחוּפָּתוֹ, וַיֵּרַע בְּעֵינָיו. מֶה עָשָׂה. נָטַל נָחָשׁ כְּמִין גַּמָּל, וְרָכַב עָלָיו, וְיָרַד וּפִתָּה אוֹתוֹ, עַד שֶׁעָבַר מַאֲמַר יוֹצְרוֹ.

וּמַהוּ שֶׁעָבַר. רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרִי אָמַר, רוּחַ זְנוּנִים נִכְנַס בְּתוֹכוֹ. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, רוּחַ הַטּוּמְאָה הָיְתָה בוֹ, וְעָבַר מַאֲמַר יוֹצְרוֹ. כֵּיוָן שֶׁעָבַר, נִגְלָה עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְגֵרְשׁוֹ מִגַּן עֵדֶן, וְגָזַר עָלָיו עֶשֶׂר גְּזֵירוֹת, וְעַל חַוָּה עֶשֶׂר גְּזֵירוֹת, וְעַל הַנָּחָשׁ עֶשֶׂר, וְעַל הָאֲדָמָה תִּשְׁעָה גְּזֵירוֹת. נִמְצָאוּ

לשון הקודש

כְּדֶגְמַת עֶשֶׂר חֲפוֹת שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן לֶעָתִיד לָבֹא. וּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הָיוּ יוֹרְדִים וְעוֹלִים וְעוֹשִׂים שִׂמְחָה לְפָנָיו, וְנָתַן לוֹ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה.

וּכְשֶׁיָּרַד סמא"ל מִשְׁמֵי מָרוֹם, רָאָה מַעֲלָתוֹ שֶׁל אָדָם, וּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְשַׁמְּשִׁים לְפָנָיו בְּחֻפָּתוֹ, וַיֵּרַע בְּעֵינָיו. מֶה עָשָׂה? נָטַל נָחָשׁ כְּמִין גָּמָל וְרָכַב עָלָיו, וְיָרַד וּפִתָּה אוֹתוֹ, עַד שֶׁעָבַר מַאֲמַר יוֹצְרוֹ. **וּמַהוּ** שֶׁעָבַר? רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרִי אָמַר, רוּחַ זְנוּנִים נִכְנַס בְּתוֹכוֹ. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, רוּחַ הַטֻּמְאָה הָיְתָה בוֹ, וְעָבַר מַאֲמַר יוֹצְרוֹ. כֵּיוָן שֶׁעָבַר, נִגְלָה עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְגֵרְשׁוֹ מִגַּן עֵדֶן, וְגָזַר עָלָיו עֶשֶׂר גְּזֵרוֹת, וְעַל חַוָּה עֶשֶׂר גְּזֵרוֹת, וְעַל הַנָּחָשׁ

אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת, כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים מַלְקִיּוֹת שֶׁנִּתְחַיֵּיב הָרָשָׁע בְּבֵית דִּין.

לַסּוֹף עָשָׂה תְּשׁוּבָה, וְקִבְּלוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא. דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר שָׁלוֹם, מַאי דִּכְתִיב, (תהלים לט יג) שִׁמְעָה תְּפִלָּתִי ה' וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ כִּי גֵר אָנֹכִי עִמָּךְ. דָּוִד מַלְכָּא אֲמַר דָּא. דְּאָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר חָמָא, אָמַר דָּוִד, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ קָרִיב לְכָל אִינּוּן דְּקָרָאן לֵיהּ.

פָּתַח וַאֲמַר הַאי קְרָא, (שם קמה יח) קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת. דְּהָא כָּל אִינּוּן דְּקָרָאן בֶּאֱמֶת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרִיב לוֹן, וּמְקַבֵּל לוֹן, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִבָּא בָּעֵי.

לשון הקודש

עֶשֶׂר, וְעַל הָאֲדָמָה תֵּשַׁע גְּזֵרוֹת. נִמְצְאוּ אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת, כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים מַלְקִיּוֹת שֶׁנִּתְחַיֵּיב הָרָשָׁע בְּבֵית דִּין.

לַסּוֹף עָשָׂה תְּשׁוּבָה, וְקִבְּלוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר שָׁלוֹם, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לט) שִׁמְעָה תְּפִלָּה ה' וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ כִּי גֵר אָנֹכִי עִמָּךְ? דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת זֶה. שֶׁאָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר חָמָא, אָמַר דָּוִד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא קָרוֹב לְכָל אוֹתָם שֶׁקּוֹרְאִים לוֹ.

פָּתַח וְאָמַר הַפָּסוּק הַזֶּה, (שם קמה) קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת. שֶׁהֲרֵי כָּל אוֹתָם שֶׁקּוֹרְאִים בֶּאֱמֶת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקָרֵב אוֹתָם וּמְקַבֵּל אוֹתָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבַקֵּשׁ אֶת הַלֵּב.

וּרְעוּתָא דְּבַר נָשׁ, חָשִׁיב קַמֵּיהּ מִכָּל קָרְבָּנִין וְעִלַּוָּון דְּכָל עַלְמָא. כֵּיוָן דְּבַר נָשׁ שַׁוֵּי רְעוּתֵיהּ בִּתְשׁוּבָה, לֵית תַּרְעָא בְּכָל אִינּוּן רְקִיעִין, דְּלָא פָּתַח לְגַבֵּיהּ. קָרְבָּנָא דְּבַר נָשׁ, בְּלִבָּא וּרְעוּתָא תַּלְיָא. דִּכְתִיב, (ויקרא ה ה) וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ. (שם טז כא) וְהִתְוַדָּה עָלָיו. וְכוּלָּא בְּלִבָּא תַּלְיָיא.

רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקָּנָה אָמַר לַחֲכָמִים. בָּנַי, חַיֵּיכֶם, אֵין קָרוֹב לִפְנֵי הַמָּקוֹם, כְּלִבּוֹ שֶׁל אָדָם, וְנִיחָא קַמֵּיהּ יוֹתֵר מִכָּל קָרְבָּנִין וְעִלַּוָּון דְּכָל עָלְמָא.

מַאן דִּיתֵיב בְּתַעֲנִיתָא, וּיְשַׁוֵּי לִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ, אִיהוּ מַקְרִיב קָרְבַּן שָׁלֵם, דְּנִיחָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּמַקְרִיב קַמֵּיהּ תַּרְבֵּיהּ וְדָמֵיהּ וְגוּפֵיהּ, וּמַקְרִיב קַמֵּיהּ אִישָׁא וְרֵיחָא דְּפוּמֵיהּ, וְלִבָּא וּרְעוּתָא אִתְקְרֵי מִזְבֵּחַ כַּפָּרָה.

לשון הקודש

וּרְצוֹנוֹ שֶׁל אָדָם חָשׁוּב לְפָנָיו מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת וְהָעוֹלוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁהָאָדָם שָׂם רְצוֹנוֹ בִּתְשׁוּבָה, אֵין שַׁעַר בְּכָל אוֹתָם הָרְקִיעִים שֶׁלֹּא פּוֹתֵחַ אֵלָיו. קָרְבָּנוֹ שֶׁל אָדָם תָּלוּי בְּלֵב וְרָצוֹן, שֶׁכָּתוּב וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ. וְהִתְוַדָּה עָלָיו. וְהַכֹּל תָּלוּי בַּלֵּב.

רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקָּנָה אָמַר לַחֲכָמִים: בָּנַי, חַיֵּיכֶם, אֵין קָרוֹב לִפְנֵי הַמָּקוֹם כְּלִבּוֹ שֶׁל אָדָם, וְנוֹחַ לְפָנָיו מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת וְהָעוֹלוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם.

מִי שֶׁיּוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית, וְיָשִׂים לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ, הוּא מַקְרִיב קָרְבָּן שָׁלֵם, שֶׁנּוֹחַ לוֹ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמַּקְרִיב לְפָנָיו חֶלְבּוֹ וְדָמוֹ וְגוּפוֹ, וּמַקְרִיב לְפָנָיו הָאֵשׁ וְהָרֵיחַ שֶׁל פִּיו. וְהַלֵּב וְהָרָצוֹן נִקְרָאִים מִזְבַּח כַּפָּרָה.

קָרְבָּן אִתְפְּלַג לְכַמָּה סִטְרִין, לְכַמָּה חוּלָקִין. תַּעֲנִית דְּבַר נַשׁ אִתְפְּלִיג לְכַמָּה סִטְרִין, לְכַמָּה חוּלָקִין. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָא נָטַל מִכּוּלָּא, אֶלָּא לִבָּא וּרְעוּתָא.

וּתְלָתָא מְלָכִין אִינוּן בְּגוּפָא: מוֹחָא. וְלִבָּא. וְכַבְדָּא. מוֹחָא, אָכִיל מִן כּוּלָּא, וִיהֵיב לְלִבָּא. לִבָּא אָכַל מִן כּוּלָּא, וִיהֵיב לְכַבְדָּא. הַכָּבֵד הוּא יַהִיב לְכוּלָּא. שֶׁנֶּאֱמַר, (קהלת א ז) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא. וְהוּא בְּדוּגְמַת יָם. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקַבְּלָן.

לֵית לָךְ בְּכָל עָלְמָא, דְּקַיְימֵי קַמֵּיהּ, אֶלָּא תְּשׁוּבָה וּצְלוֹתָא דְּבַר נָשׁ. וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תְּלַת זִינֵי תְּשׁוּבָה הָכָא בְּהַאי קְרָא. תְּפִלָּה. שַׁוְעָה. דִּמְעָה. וְכֻלְּהוּ בְּהַאי קְרָא כְּתִיבִי, (תהלים לט יג) שִׁמְעָה תְּפִלָּתִי ה' וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ.

לשון הקודש

הַקָּרְבָּן נֶחֱלָק לְכַמָּה צְדָדִים, לְכַמָּה חֲלָקִים. הַתַּעֲנִית שֶׁל אָדָם נֶחֱלֶקֶת לְכַמָּה צְדָדִים, לְכַמָּה חֲלָקִים. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא נוֹטֵל מֵהַכֹּל אֶלָּא הַלֵּב וְהָרָצוֹן.

וּשְׁלֹשָׁה מְלָכִים הֵם בַּגּוּף: מֹחַ, וְלֵב, וְכָבֵד. הַמֹּחַ אוֹכֵל מֵהַכֹּל וְנוֹתֵן לַלֵּב. הַלֵּב אוֹכֵל מֵהַכֹּל וְנוֹתֵן לַכָּבֵד. הַכָּבֵד נוֹתֵן לַכֹּל, שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶת הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא. וְהוּא בְּדֶגֶמַת יָם. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַבְּלָן.

אֵין לְךָ בְּכָל הָעוֹלָם שֶׁעוֹמְדִים לְפָנָיו, אֶלָּא תְּשׁוּבָה וּתְפִלָּה שֶׁל אָדָם. וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁלֹשָׁה מִינֵי תְּשׁוּבָה כָּאן בַּפָּסוּק הַזֶּה: תְּפִלָּה, שַׁוְעָה, דִּמְעָה. וְכֻלָּם

כֻּלְּהוּ תְּלָתָא חֲשִׁיבִי לִפְנֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמִכּוּלְּהוּ לָא חָשִׁיב מִנַּיְיהוּ, בַּר דִּמְעָה. דְּהָא בְּדִמְעִין אָזְלָא לִבָּא וּרְעוּתָא וְכָל גּוּפָא. תְּלֵיסַר תַּרְעִין עָאלִין קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תְּפִלָּה, דִּכְתִיב בֵּיהּ שְׁמִיעָה, דִּכְתִיב שִׁמְעָה תְּפִלָּתִי ה׳. שַׁוְעָה, דִּכְתִיב וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה. דִּמְעָה, לָאו כְּהַנֵּי, אֶלָּא (דף צח ע"א) יַתִּיר מִכּוּלָּא, דִּכְתִיב אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ.

מַאי בֵּין הַאי לְהַאי. רַבָּנִין דְּקֵיסָרֵי, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בַּר יוֹסִי אָמַר, תְּפִלָּה, לְזִמְנִין דְּבַר נַשׁ צַלֵּי צְלוֹתֵיהּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ, אֲבָל לָא בָּעֵי לְמֶעְבַּד שְׁאִילְתֵּיהּ, וְשָׁתֵיק מִנֵּיהּ, וְלָא אַשְׁגַּח בֵּיהּ, דְּהָא לָא כְתִיב בֵּיהּ אֶלָּא שִׁמִיעָה.

לשון הקודש

כְּתוּבִים בַּפָּסוּק הַזֶּה, (תהלים לט) שִׁמְעָה תְּפִלָּתִי ה׳ וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ.

כָּל הַשְּׁלֹשָׁה חֲשׁוּבִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִכֻּלָּם אֵין חֲשׁוּבָה מֵהֶם, רַק הַדִּמְעָה. שֶׁהֲרֵי בַּדִּמָּעוֹת הוֹלֵךְ הַלֵּב וּרְצוֹן כָּל הַגּוּף. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שְׁעָרִים נִכְנָסִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

תְּפִלָּה – שֶׁכָּתוּב בּוֹ שְׁמִיעָה, שֶׁכָּתוּב שִׁמְעָה תְּפִלָּה ה׳. שַׁוְעָה – שֶׁכָּתוּב וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה. דִּמְעָה – לֹא כְּאֵלֶּה, אֶלָּא יוֹתֵר מֵהַכֹּל, שֶׁכָּתוּב אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ.

מַה בֵּין זֶה לָזֶה? הָרַבָּנִים שֶׁל קֵיסָרִי, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בַּר יוֹסֵף אָמַר, תְּפִלָּה – לִפְעָמִים שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ, אֲבָל לֹא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת בַּקָּשָׁתוֹ, וְשׁוֹתֵק מִמֶּנּוּ וְלֹא מַשְׁגִּיחַ בּוֹ, שֶׁהֲרֵי אֵין כָּתוּב אֶלָּא שִׁמִיעָה.

שַׁוְעָה אִיהוּ יַתִּיר מִתְּפִלָּה, דְּצַוָּוח בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא לְקַמֵּיהּ מָרֵיהּ. וּבְגִין דְּשַׁוֵּי רְעוּתָא יַתִּיר, כְּתִיב בֵּיהּ הַאֲזִינָה, כְּמַאן דְּאַרְכִּין אוּדְנֵיהּ גַּבֵּי הַהִיא מִלָּה, וְעִם כָּל דָּא שָׁתִיק, וְלָא בָּעֵי לְמֶיעְבַּד רְעוּתֵיהּ. אֲבָל דִּמְעָה, אִיהִי בְּלִבָּא וּבִרְעוּתָא דְּכָל גּוּפָא, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בֵּיהּ, אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ.

וְרַבָּנָן אָמְרֵי, לָאו כָּל דִּמְעִין עָאלִין קַמֵּיהּ מַלְכָּא. דִּמְעִין דְּרוּגְזָא, וְדִמְעִין דְּמוֹסֵר דִּין עַל חֲבֵירוֹ לָא עָאלִין קַמֵּיהּ דְּמַלְכָּא. אֶלָּא דִּמְעִין דִּצְלוֹתָא וְדִתְשׁוּבָה,וּדְבָעַיָּין בָּעוּתָא מִגּוֹ עַקְתָּא. כֻּלְּהוּ בָּקְעִין רְקִיעִין, וּפָתְחֵי תַּרְעִין, וְעָאלִין קַמֵּיהּ דְּמַלְכָּא.

דְּתָנִינָן, בְּיוֹמָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, כָּל תַּרְעִין נִנְעֲלוּ, וְתַרְעִין דְּדִמְעִין לָא נִנְעֲלוּ. מַה

לשון הקודש

הַשַּׁוְעָה הִיא יוֹתֵר מִתְּפִלָּה, שֶׁצּוֹוֵחַ בִּרְצוֹן הַלֵּב לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ. וּמִשּׁוּם שֶׁשָּׂם רְצוֹנוֹ יוֹתֵר, כָּתוּב בּוֹ הַאֲזִינָה, כְּמִי שֶׁמַּרְכִּין אָזְנוֹ אֶל אוֹתוֹ הַדִּבּוּר, וְעִם כָּל זֶה שׁוֹתֵק, וְלֹא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ. אֲבָל דִּמְעָה הִיא בַּלֵּב וּבְרָצוֹן שֶׁל כָּל הַגּוּף, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בּוֹ אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ.

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, לֹא כָּל הַדְּמָעוֹת נִכְנָסוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. דְּמָעוֹת שֶׁל רֹגֶז, וּדְמָעוֹת שֶׁל מוּסַר דִּין לַחֲבֵרוֹ, לֹא נִכְנָסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. אֶלָּא דְּמָעוֹת שֶׁל תְּפִלָּה וְשֶׁל תְּשׁוּבָה, וְשֶׁמְּבַקְּשִׁים בַּקָּשָׁה מִתּוֹךְ צָרָתָם, כֻּלָּם בּוֹקְעִים רְקִיעִים, וּפוֹתְחִים שְׁעָרִים, וְנִכְנָסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ.

שֶׁשָּׁנִינוּ, בַּיּוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ,

כְּתִיב בְּחִזְקִיָּהוּ, (ישעיה לח ה) שָׁמַעְתִּי אֶת תְּפִלָּתֶךָ רָאִיתִי אֶת דִּמְעָתֶךָ. רְאִיָּיה מַמָּשׁ מִגּוֹ דִּמְעִין.

וּלְזִמְנָא דְּאָתֵי מַה כְּתִיב. (שם כה ח) וּמָחָה אֲדֹנָי יֱהוֹה דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים. אִית דִּמְעִין לְטַב, וְאִית דִּמְעִין לְבִישׁ. לְטַב, דְּיֵצֶר הַטּוֹב. דְּבִישׁ, דְּיֵצֶר הָרָע. עַל הַנֵּי דִּמְעִין דְּעָקוּ, וְדִמְעִין דִּצְלוֹתָא, כְּתִיב, (ירמיה לא ח) בִּבְכִי יָבוֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם.

רַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי חָלַשׁ, עָאל לְגַבֵּיהּ ר' יוֹסִי בֶּן קִסְמָא וְרַבָּנָן, הַהוּא יוֹמָא, יוֹמָא דְשַׁבַּתָּא הֲוָה. חֲמוּנֵיהּ דַּהֲוָה בָּכֵי, וּלְבָתַר חַיֵּיךְ, אַדְהָכִי דָּמִיךְ. אֲמָרוּ יוֹם שַׁבָּת הוּא, וְאָסוּר לְטַלְטְלוֹ, וְטִרְחָא אוֹחֲרָא לָא אִצְטְרִיךְ, שַׁבְקוּהוּ.

קָם ר' יוֹחָנָן וְדָרִישׁ, וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ אִישׁ נָעֳמִי וַתִּשָּׁאֵר הִיא וּשְׁנֵי בָנֶיהָ. מֵת אֱלִימֶלֶךְ,

לשון הקודש

כָּל הַשְּׁעָרִים נִגְעָלוּ, וְשַׁעֲרֵי דְמָעוֹת לֹא נִגְעָלוּ. מַה כָּתוּב בְּחִזְקִיָּהוּ? (ישעיה לח) שָׁמַעְתִּי אֶת תְּפִלָּתֶךָ רָאִיתִי אֶת דִּמְעָתֶךָ. רְאִיָּה מַמָּשׁ מִתּוֹךְ דְּמָעוֹת.

וְלֶעָתִיד לָבֹא מַה כָּתוּב? (שם כה) וּמָחָה אֲדֹנָי יֱהוֹה דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים. יֵשׁ דְּמָעוֹת לְטוֹב, וְיֵשׁ דְּמָעוֹת לְרַע. לְטוֹב – שֶׁל יֵצֶר הַטּוֹב. שֶׁל רַע – שֶׁל יֵצֶר הָרָע. עַל הַדְּמָעוֹת הַלָּלוּ שֶׁל צָרָה וּדְמָעוֹת שֶׁל תְּפִלָּה כָּתוּב, (ירמיה לא) בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם.

רַבִּי כְּרוּסְפְּדַאי חָלָה. נִכְנְסוּ אֵלָיו רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִסְמָא וַחֲכָמִים. אוֹתוֹ הַיּוֹם, יוֹם הַשַּׁבָּת הָיָה. רָאוּ אוֹתוֹ שֶׁהָיָה בוֹכֶה, וְאַחַר כָּךְ צָחַק. בֵּינְתַּיִם נִרְדַּם. אָמְרוּ, יוֹם הַשַּׁבָּת הוּא, וְאָסוּר לְטַלְטְלוֹ, וְטִרְחָה אַחֶרֶת לֹא צָרִיךְ. הִשְׁאִירוּהוּ.

קָם רַבִּי יוֹחָנָן וְדָרַשׁ, (רות א) וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ

נִשְׁאֲרוּ בָּנֶיהָ, לְאִתְנַחֲמָא בְּהוֹן, דְּאִשְׁתָּאֲרוּ תְּרֵין בְּנוֹי, לְאַשְׁלָמָא דוּכְתָּא דֶּאֱלִימֶלֶךְ, דַּהֲוָה נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא.

לְבָתַר מַה כְּתִיב, וַיָּמוּתוּ גַּם שְׁנֵיהֶם מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן, רוּחַ דְּקוּדְשָׁא, וְרוּחַ דִּמְסָאֲבָא. הַשְׁתָּא הוּא תְּבִירוּ עַל תְּבִירוּ. נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא דְּקוּדְשָׁא שֶׁהוּא י', וְרוּחַ הַשִּׂכְלִית שֶׁהוּא וא"ו, לֹא יְמוּתוּן, אֶלָּא אָדָם יוֹרֵד מִגְּדוּלָּתוֹ נִקְרָא מֵת.

אוֹף הָכָא, כַּד מִית רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, נֶחֱמָתָא בְּרַבָּנָן דְּאִשְׁתָּאֲרוּ, וְאִינוּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וַחֲבֵרָיו. מִיתוּ רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וַחֲבֵרָיו, אִשְׁתָּאַר ר' כְּרוּסְפְּדָאי. וְהַשְׁתָּא חַבְרָנָא רַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי דְּמִית הַשְׁתָּא הוּא תְּבִירוּ עַל תְּבִירוּ.

לשון הקודש

אִישׁ נָעֳמִי וַתִּשָּׁאֵר הִיא וּשְׁנֵי בָנֶיהָ. מֵת אֱלִימֶלֶךְ – נִשְׁאֲרוּ בָנֶיהָ לְהִתְנַחֵם בָּהֶם, שֶׁנִּשְׁאֲרוּ שְׁנֵי בָנָיו לְהַשְׁלִים אֶת מְקוֹם אֱלִימֶלֶךְ, שֶׁהָיָה נִשְׁמָה לִנְשָׁמָה.

אַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב? וַיָּמוּתוּ גַּם שְׁנֵיהֶם מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְרוּחַ הַטֻּמְאָה. עַכְשָׁו הוּא שֶׁבֶר עַל שֶׁבֶר. הַנִּשְׁמָה לִנְשָׁמָה שֶׁל הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא י', וְהָרוּחַ הַשִּׂכְלִית שֶׁהִיא וא"ו, לֹא יָמוּתוּ, אֶלָּא אָדָם יוֹרֵד מִגְּדֻלָּתוֹ נִקְרָא מֵת.

אַף כָּאן, כְּשֶׁמֵּת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הַנֶּחָמָה בַּחֲכָמִים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ, וְהֵם רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וַחֲבֵרָיו. מֵתוּ רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וַחֲבֵרָיו – נִשְׁאַר רַבִּי כְּרוּסְפְּדַאי. וְכָעֵת חֲבֵרֵנוּ רַבִּי כְּרוּסְפְּדַאי שֶׁמֵּת עַכְשָׁו, הוּא שֶׁבֶר עַל שֶׁבֶר.

עַד דְּהֲווּ יָתְבֵי. רַבִּי חִלְקִיָּה דַּהֲוָה גַּבֵּיהּ, חָמָא לֵיהּ דְּאַהַדְּרוּ דִּמְעִין עַל אַנְפּוֹי, וְחוּכָא בְּפוּמֵיהּ. קָרָא לֵיהּ לְרַבִּי יוֹחָנָן וּלְחַבְרַיָּיא, חֲמוּנֵיהּ בְּדִמְעִין עַל אַנְפּוֹי, וְחוּכָא בְּפוּמֵיהּ, אֲמָרוּ וַדַּאי לָא מִית.

יָתְבוּ, וְלָא שָׁבְקוּ בַּר נַשׁ לְמִקְרַב גַּבֵּיהּ. בְּרַמְשָׁא אַפְּתַח עֵינוֹי, שָׁאַל מַיָּא לְמִשְׁתֵּי, קְרִיבוּן לְגַבֵּיהּ רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבָּנָן. אָמַר לוֹן, רַבּוֹתַי, זִילוּ לְשָׁלוֹם, לְמָחָר תּוּבוּ לְגַבָּאי, וְאֵימָא לְכוֹן מַאי דְּחָמֵינָא, וּפַקִּידוּ לִי לְהוֹדִיעַ לְחַבְרַיָּיא.

דְּהַשְׁתָּא אִצְטָרִיכְנָא לְאַתְקָנָא כָּל מִלִּין דְּחָמִינָא, וּבְהַאי לֵילְיָא דַּהֲוֵינָא תַּמָּן, עַלְמָא אָחֳרָא חָמִינָא, וְלָא יְדַעְנָא מַאי הֲוֵי. אֲמָרוּ לְבֵיתִי דְּלָא יִקְרְבוּן לְגַבָּאי, וְלָא יְהֵא בַּר נַשׁ הָכָא. אֲזָלוּ כֻּלְּהוּ. וְרַבִּי יוֹחָנָן אִשְׁתָּאַר תַּמָּן, וְלָא קָרִיב גַּבֵּיהּ כָּל הַהוּא לֵילְיָא.

לשון הקודש

בְּעוֹדָם יוֹשְׁבִים, רַבִּי חִלְקִיָּה שֶׁהָיָה אֶצְלוֹ, רָאָה אוֹתוֹ שֶׁחוֹזְרוֹת הַדְּמָעוֹת עַל פָּנָיו, וּצְחוֹק בְּפִיו. קָרָא לְרַבִּי יוֹחָנָן וְלַחֲבֵרִים, וְרָאוּ אוֹתוֹ עִם דְּמָעוֹת עַל פָּנָיו, וּצְחוֹק בְּפִיו. אָמְרוּ שֶׁוַּדַּאי לֹא מֵת.

יָשְׁבוּ, וְלֹא עָזְבוּ אָדָם לִקְרַב אֵלָיו. בָּעֶרֶב פָּתַח עֵינָיו, בִּקֵּשׁ מַיִם לִשְׁתּוֹת. קָרְבוּ אֵלָיו רַבִּי יוֹחָנָן וַחֲכָמִים. אָמַר לָהֶם: רַבּוֹתַי, לְכוּ לְשָׁלוֹם. לְמָחָר שׁוּבוּ אֵלַי וְאֹמַר לָכֶם מַה שֶּׁרָאִיתִי, וְצִוּוּ אוֹתִי לְהוֹדִיעַ לַחֲבֵרִים.

שֶׁעַכְשָׁו הִצְטָרַכְתִּי לְתַקֵּן כָּל הַדְּבָרִים שֶׁרָאִיתִי, וּבַלַּיְלָה הַזֶּה שֶׁהָיִיתִי שָׁם, עוֹלָם אַחֵר רָאִיתִי, וְלֹא יָדַעְתִּי מַה הוּא. אִמְרוּ לִבְנֵי בֵיתִי שֶׁלֹּא יִקְרְבוּ אֵלַי, וְלֹא יִהְיֶה אָדָם כָּאן. כֻּלָּם הָלְכוּ. וְרַבִּי יוֹחָנָן נִשְׁאַר

כַּד הֲוָה נָהִיר יוֹמָא, חֲמוּנֵיהּ דַּהֲוָה מִשְׁתָּעֵי, וּבְכֵי. וְלָא יָדְעֵי מִידִי. קָם וִיתֵיב, וְקָרָא לֵיהּ לְרַבִּי יוֹחָנָן. אֲמַר לֵיהּ, מַאי חָמֵית. אֲמַר, מֵעַלְמָא אַחֲרִינָא אֲתֵינָא, וְאָעֵילְנָא תַּמָּן וְלָא יַהֲבֵי לִי רְשׁוּתָא לְגַלָּאָה מִידִי, אֶלָּא לָךְ וּלְחַבְרָךְ. וַאֲמַר לוֹן מַאי דְּחָמָא.

אֲמַר לֵיהּ לְרַבִּי יוֹחָנָן, אַתְקִין מִילָּךְ, וְזִיל לְכוּרְסָךְ דְּאַתְקִינוּ לָךְ, דְּהָא תְּרֵיסַר מִן חַבְרַיָּיא יֵיתוּן בְּגִינָּךְ. וַאֲנָא חָמִינָא, מַה דְּלָא יָהֲבוּ לִי רְשׁוּ לְגַלָּאָה.

וְחָמֵינָא מֵאִינּוּן חַבְרַיָּיא, דְּאִתְקַיֵּים תַּלְמוּדַיְיהוּ בִּידַיְיהוּ. וַחֲמִית בְּהַהוּא אֲתַר דְּמַלְכָּא מְשִׁיחָא תַּמָּן. וְשָׁמַעְנָא כָּרוֹזָא כָּרֵיז בְּכָל יוֹמָא, זַכָּאִין אִינּוּן חַבְרַיָּיא דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא,

לשון הקודש

שָׁם, וְלֹא קָרַב אֵלָיו כָּל אוֹתוֹ לַיְלָה.

כְּשֶׁהָיָה מֵאִיר הַיּוֹם, רָאוּ אוֹתוֹ שֶׁהָיָה מְדַבֵּר וּבוֹכֶה. וְלֹא יָדְעוּ דָּבָר. קָם וְיָשַׁב, וְקָרָא לְרַבִּי יוֹחָנָן. אָמַר לוֹ: מָה רָאִיתָ? אָמַר: מֵעוֹלָם אַחֵר בָּאתִי, וְנִכְנַסְתִּי לְשָׁם, וְלֹא נָתְנוּ לִי רְשׁוּת לְגַלּוֹת דָּבָר, אֶלָּא לְךָ וְלַחֲבֵרְךָ. וְאָמַר לָהֶם מַה שֶּׁרָאָה.

אָמַר לוֹ לְרַבִּי יוֹחָנָן: הַתְקֵן דְּבָרֶיךָ, וְלֵךְ לְכִסְאֲךָ שֶׁתִּקְּנוּ לְךָ, שֶׁהֲרֵי שְׁנֵים עָשָׂר מֵהַחֲבֵרִים יָבֹאוּ בִּשְׁבִילְךָ, וַאֲנִי רָאִיתִי מַה שֶּׁלֹּא נָתְנוּ לִי רְשׁוּת לְגַלּוֹת.

וְרָאִיתִי מֵאוֹתָם הַחֲבֵרִים שֶׁהִתְקַיֵּם תַּלְמוּדָם בְּיָדָם. וְרָאִיתִי אֶת אוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁל מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ שָׁם. וְשָׁמַעְתִּי כָּרוֹז מַכְרִיז בְּכָל יוֹם: אַשְׁרֵיהֶם הַחֲבֵרִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, וְאוֹתָם שֶׁמְּזַכִּים בָּהּ

וְאִינוּן דִּמְזַבְּאִין לָהּ לְאָחֲרָנִין, וְאִינוּן דְּמַעֲבִירִין עַל מִדּוֹתַיְיהוּ.

חֲמִיתוּן, כַּד הֲוֵינָא בָּכֵי וְחַיֵּיךְ. רְשׁוּתָא אִתְיְהִיב לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת לְאַיְיתֵי יָתִי. וְחָמֵינָא שְׁכִינְתָּא לְגַבִּי, וְלָא שַׁבְקִי לֵיהּ. וְעַל דָּא, בָּכִינָא מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת. וְחַיְיכִית, כַּד חָמִינָא שְׁכִינְתָּא דְּלָא שַׁבְקִי לֵיהּ.

וְחָמִינָא עַד דְּנָטְלָן לִי לְבֵי דִינָא דְתַמָּן, וְחָמִינָא כַּמָּה חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין, תַּמָּן כּוּלְּהוֹ מִתְעַסְּקִין בְּדִינִין דְּעַלְמָא, וּבְרָאשֵׁיהֶן סנדלפו"ן מָאַרְיָה דְּאַנְפִּין, דְּמִקַּשֵּׁר קִשְׁרִין לְמָאַרְיָה. וְחַד פָּרוֹכְתָּא פְּרִיסָא עֲלוֹי, וְכָל חֵילֵיהּ דְּשְׁמַיָּא תְּחוֹת יְדוֹי, וְלָא אִתְיְהִיב לִי רְשׁוּתָא לְמִיקְרַב לְמֵיחֲמֵיהּ.

וְחָמִינָא בֵּי דִינָא, וְכַמָּה סָרְכִין מְמַנָּן קַמַּיְיהוּ, מִנְהוֹן סַנֵּיגוֹרִין עַל בְּנֵי עָלְמָא, וּמִנְהוֹן

לשון הקודש

אֶת הָאֲחֵרִים, וְאוֹתָם הַמַּעֲבִירִים עַל מִדּוֹתֵיהֶם.

רְאִיתֶם, כְּשֶׁהָיִיתִי בּוֹכֶה וְצוֹחֵק, הָרְשׁוּת נִתְּנָה לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת לְהָבִיא אוֹתִי, וְרָאִיתִי הַשְּׁכִינָה אֶצְלִי, וְלֹא נָתְנוּ לוֹ. וְעַל כֵּן בָּכִיתִי מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, וְצָחַקְתִּי כְּשֶׁרָאִיתִי הַשְּׁכִינָה שֶׁלֹּא נוֹתֶנֶת לוֹ.

וְרָאִיתִי עַד שֶׁנּוֹטְלִים אוֹתִי לְבֵית הַדִּין שֶׁשָּׁם, וְרָאִיתִי כַּמָּה צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת, שָׁם כֻּלָּם מִתְעַסְּקִים בְּדִינֵי הָעוֹלָם, וּבְרָאשֵׁיהֶם סנדלפו"ן בַּעַל הַפָּנִים, שֶׁקּוֹשֵׁר קְשָׁרִים לַאֲדוֹנוֹ, וּפָרֹכֶת אַחַת פְּרוּסָה עָלָיו, וְכָל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם שֶׁתַּחַת יָדוֹ, וְלֹא נִתְּנָה רְשׁוּת לִקְרַב לִרְאוֹתוֹ.

וְרָאִיתִי בֵּית דִּין, וְכַמָּה שָׂרִים מְמֻנִּים לִפְנֵיהֶם, מֵהֶם סָנֵגוֹרִים עַל בְּנֵי הָעוֹלָם,

קַטִּיגוֹרִין, נְטָלוּ וְקָרִיבוּ לִי גַּבַּיְיהוּ. וְחָמִינָא תַּמָּן סַגִּיאִין מִן חַבְרַיָּיא.

אָמְרוּ לֵיהּ לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת, מַה דֵּין מִן בְּנֵי עַלְמָא גַּבָּךְ. אֲמַר לְהוֹ, דִּי לָא שְׁבִיקִי לְמֵימַת יָתֵיהּ וְקָרִיבְנָא לֵיהּ לְדִינָא. (אָמַר לֵהוּ דַּיְינוּ דַּיְינֵי שְׁבִיקוּ לִי לְמֵיתַב וְקַרִיבוּ לִי לְדִינָא קַמֵּי תְּלַת סַנְהֶדְרִין דְּלְדָיְינוּ דִּינִי וְשָׁמְעִית).

דְּקָמוֹ תְּלַת סַהֲדִין, וַאֲמָרוּ תְּלַת זִמְנָא, מָצָאנוּ כוֹפֶר, מָצָאנוּ כוֹפֶר, וְאַסְהִידוּ עָלַי דְּאַעֲבַרְנָא תָּדִיר עַל מִדּוֹתַי. אִתְעַסְּקוּ בְּדִינִי כָּל הַהוּא יוֹמָא, דַּהֲמִיתוּן דְּדָמִיכְנָא, וַעֲבָדוּ חֶשְׁבּוֹן יוֹמִין וּשְׁנִין דִּילִי, וְאִשְׁתַּכָּחוּ תָּדִיר שְׁלֵימִין.

וְעַל דְּאַעֲבַרְנָא עַל מִדּוֹתַי תָּדִיר, שַׁבְקוּ דִּינָא, וְלָא יָכְלוּ לִי לְמֵידַן בְּהַאי, עַד דִּסְלִיקוּ דִּינָאי לַאֲתַר אָחֲרָא, וְלָא יְדַעְנָא לְאָן אֲתַר.

לשון הקודש

וּמֵהֶם קָטֵגוֹרִים. נָטְלוּ וְקֵרְבוּ אוֹתִי אֲלֵיהֶם. וְרָאִיתִי שָׁם רַבִּים מִן הַחֲבֵרִים.

אָמְרוּ לוֹ לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת: מַה זֶּה מִבְּנֵי הָעוֹלָם אֶצְלְךָ? אָמַר לָהֶם: שֶׁלֹּא נוֹתְנִים לִי לְהָמִית אוֹתוֹ, וְקֵרַבְתִּיו לַדִּין. (אָמַר לָהֶם, דּוּנוּ דִּינוֹ! וְהַנִּיחוּ אוֹתִי לְשֶׁבֶת וְקֵרְבוּ אוֹתִי לַדִּין לִפְנֵי שְׁלֹשָׁה סַנְהֶדְרִין שֶׁיָּדוּנוּ דִּינִי, וְשָׁמַעְתִּי).

שֶׁקָּמוּ שְׁלֹשָׁה עֵדִים, וְאָמְרוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים מָצָאנוּ כֹּפֶר, מָצָאנוּ כֹּפֶר, וְהֵעִידוּ עָלַי שֶׁהֶעֱבַרְתִּי תָּמִיד עַל מִדּוֹתַי. הִתְעַסְּקוּ בְּדִינִי כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם, שֶׁרְאִיתֶם שֶׁיָּשַׁנְתִּי, וְעָשׂוּ חֶשְׁבּוֹן שֶׁל יָמִים וְשָׁנִים שֶׁלִּי, וְנִמְצְאוּ תָּמִיד שְׁלֵמִים.

וְעַל שֶׁהֶעֱבַרְתִּי תָּמִיד עַל מִדּוֹתַי, עָזְבוּ אֶת הַדִּין, וְלֹא יָכְלוּ לָדוּן בָּזֶה, עַד שֶׁהֶעֱלוּ אֶת דִּינִי לְמָקוֹם אַחֵר, וְלֹא יָדַעְתִּי לְאֵיזֶה מָקוֹם.

וְאַתְיָא מִן דִּינָא, לְשַׁבְקָא לִי, וּלְמֵיהַב לִי זִימְנָא, לְאַשְׁלָמָא תַּלְמוּדָאי בְּהַאי עַלְמָא, דַּעֲדַיִן לָא גָּמִירְנָא לֵיהּ, וְלָא שָׁבִיק לִי מַלְאַךְ הַמָּוֶת, עַד דְּיַהֲבוּ לֵיהּ בְּאַתְרִי רַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי סָבָא דְּמִלְקַדְמִין, בֵּאדַיִן שָׁבַק לִי.

כַּד חֲמֵיתוּן דִּמְעִין בְּאַנְפָּאי, וְחוּכָא בְּפוּמָאי. אִינוּן דִּמְעִין, דְּקָא בָּכֵינָא מִדְּחִילוּ דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְחַיְיכִינָא מֵחֶדְוָה דִּשְׁכִינְתָּא. וְעַל דְּאוֹרִיכוּ לִי עַד זִמְנָא אָחֳרָא, בְּגִין לְאוֹדָעָא לִי מַה דְּנַלֵּינָא לְכוֹן. וְלָא דָּמִיכְנָא עַל יַד מַלְאַךְ הַמָּוֶת, אֶלָּא שָׁבְקוּ בַּהֲדָאי לְרַבִּי אוֹשַׁעְיָא, וְעִמֵּיהּ אָזְלֵינָא תַּמָּן.

תְּמָהוּ חַבְרַיָּיא, וְקָרוּ עֲלֵיהּ, (תהלים פד ז) עֹבְרֵי בְּעֵמֶק הַבָּכָא מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ גַּם בְּרָכוֹת יַעְטֶה מוֹרֶה. עוֹבְרֵי בְּעֵמֶק הַבָּכָא,דָּא ר' כְּרוּסְפְּדָאי, דַּעֲבַר

לשון הקודש

וּבָא מִן הַדִּין לַעֲזֹר אוֹתִי, וְלָתֵת לִי זְמַן לְהַשְׁלִים תַּלְמוּדִי בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁעֲדַיִן לֹא גָּמַרְתִּי אוֹתוֹ, וְלֹא עָזַב אוֹתִי מַלְאַךְ הַמָּוֶת, עַד שֶׁנָּתְנוּ לוֹ בִּמְקוֹמִי אֶת רַבִּי כְּרוּסְפְּדַאי הַזָּקֵן שֶׁל מִקֶּדֶם, וְאָז עָזַב אוֹתִי.

כְּשֶׁרְאִיתֶם הַדְּמָעוֹת בְּפָנַי וּצְחוֹק בַּפֶּה, אוֹתָם הַדְּמָעוֹת – שֶׁבָּכִיתִי מִפַּחְדּוֹ שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְצָחַקְתִּי – מִשִּׂמְחַת הַשְּׁכִינָה, וְעַל שֶׁחִכּוּ לִי עַד זְמַן אַחֵר כְּדֵי לְהוֹדִיעַ לִי מַה שֶּׁגִּלִּיתִי לָכֶם. וְלֹא יָשַׁנְתִּי עַל יַד מַלְאַךְ הַמָּוֶת, אֶלָּא הִשְׁאִירוּ עִמִּי אֶת רַבִּי אוֹשַׁעְיָא, וְעִמּוֹ הוֹלֵךְ אֲנִי לְשָׁם.

תָּמְהוּ הַחֲבֵרִים, וְקָרְאוּ עָלָיו, (תהלים פד) עֹבְרֵי בְּעֵמֶק הַבָּכָא מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ גַּם בְּרָכוֹת יַעְטֶה מוֹרֶה. עֹבְרֵי בְּעֵמֶק הַבָּכָא

עַל דָּא דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת, דְּאִיהוּ עֵמֶק הַבָּכָא. דְּאִיהוּ גָּרִים (דף צח ע"ב) בְּכִיָּה לְכוּלֵי עָלְמָא. מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ, דְּהִנִּיחוּהוּ לְמִיגְמַר תַּלְמוּדֵיהּ, וּלְמֶהֱוֵי מְעַיֵּין בְּאוֹרַיְיתָא. לְפִיכָךְ, גַּם בְּרָכוֹת יַעְטֶה מוֹרֶה. אִי אוֹרַיְיתָא גָּרִים לֵיהּ חַיִּים, כָּל שֶׁכֵּן מַאן דְּגָרִים לֵיהּ גִּרְסָא וְאוֹלִיף לֵיהּ.

קָרָא עֲלֵיהּ ר' יוֹחָנָן, (שם קיב ד) זָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹר לַיְשָׁרִים חַנּוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק. זָרַח בַּחֹשֶׁךְ, מַהוּ חוֹשֶׁךְ. דָּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת, דְּאַחְשִׁיךְ אַנְפֵּי עָלְמָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (בראשית א ב) וְחוֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. אוֹר לַיְשָׁרִים דְּאַנְהִיר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצַדִּיק דָּא, רַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי, נְהִירוּ דְּאוֹרַיְיתָא. וּמַאן עָבַד דָּא. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיקְרֵי (תהלים קיב ד) חַנּוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק.

לשון הקודש

– זֶה רַבִּי כְּרוּסְפְּדַאי, שֶׁעָבַר עַל זֶה שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת, שֶׁהוּא עֵמֶק הַבָּכָא, שֶׁהוּא גָּרַם בְּכִיָּה לְכָל הָעוֹלָם. מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ – שֶׁהִנִּיחוּהוּ לִגְמֹר אֶת תַּלְמוּדוֹ, וְלִהְיוֹת מְעַיֵּין בַּתּוֹרָה. לְפִיכָךְ, גַּם בְּרָכוֹת יַעְטֶה מוֹרֶה. אִם הַתּוֹרָה גּוֹרֶמֶת לוֹ חַיִּים, כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁגּוֹרֵס אוֹתָהּ גִּרְסָה וְלוֹמֵד אוֹתָהּ. **קָרָא** עָלָיו רַבִּי יוֹחָנָן, (תהלים קיב) זָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹר לַיְשָׁרִים חַנּוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק. זָרַח בַּחֹשֶׁךְ, מַהוּ חֹשֶׁךְ? זֶהוּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת, שֶׁמַּחְשִׁיךְ אֶת פְּנֵי הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. אוֹר לַיְשָׁרִים שֶׁמֵּאִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַצַּדִּיק הַזֶּה, רַבִּי כְּרוּסְפְּדַאי, אֶת אוֹר הַתּוֹרָה. וּמִי עוֹשֶׂה אֶת זֶה? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנִּקְרָא חַנּוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק.

וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לְכַלּוֹתֶיהָ וגו', כִּי שָׁמְעָה בִּשְׂדֵי מוֹאָב כִּי פָקַד ה' אֶת עַמּוֹ לָתֵת לָהֶם לָחֶם. אָמַר רִבִּי בֶּרֶכְיָה אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה, מִי שֶׁמַּעֲלִים עֵינָיו מֵעֲנִיִּים בִּשְׁנֵי בַּצּוֹרֶת, הֵם יִרְאוּ בְּנֶחָמוֹת הָעוֹלָם וְלֹא יָמוּתוּ, עַד שֶׁיּוּפְקְדוּ לְטוֹבָה, וְהוּא לֹא יִזְכֶּה לִרְאוֹתָהּ. אֱלִימֶלֶךְ עָשִׁיר הָיָה, כֵּיוָן שֶׁרָאָה הָרָעָב, הֶעֱלִים עֵינָיו מִן הַצְּדָקָה, וּבָרַח לִשְׂדֵי מוֹאָב.

אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה, וְכִי לֹא דַּרְכָּן שֶׁל צַדִּיקִים לִבְרוֹחַ מִפְּנֵי הָרָעָב, וַהֲרֵי גְּדוֹלִים מֵאֱלִימֶלֶךְ אַבְרָהָם יִצְחָק עֲשִׁירִים מִמֶּנּוּ, וְהָלַךְ זֶה לְמִצְרַיִם מִפְּנֵי הָרָעָב, וְזֶה לְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים.

אָמַר רִבִּי בֶּרֶכְיָה אָמַר ר' יִצְחָק, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּרַם לָהֶם לַצַּדִּיקִים הַלָּלוּ לָצֵאת

לשון הקודש

וַתֹּאמֶר נָעֳמִי [לִשְׁתֵּי] כַלֹּתֶיהָ וְגו' (רות א), כִּי שָׁמְעָה בִּשְׂדֵה מוֹאָב כִּי פָקַד ה' אֶת עַמּוֹ לָתֵת לָהֶם לָחֶם. אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה, מִי שֶׁמַּעֲלִים עֵינָיו מֵעֲנִיִּים בִּשְׁנֵי בַּצּוֹרֶת, הֵם יִרְאוּ בְּנֶחָמוֹת הָעוֹלָם וְלֹא יָמוּתוּ, עַד שֶׁיִּפְקְדוּ לְטוֹבָה, וְהוּא לֹא יִזְכֶּה לִרְאוֹתָהּ. אֱלִימֶלֶךְ עָשִׁיר הָיָה. כֵּיוָן שֶׁרָאָה הָרָעָב, הֶעֱלִים עֵינָיו מִן הַצְּדָקָה, וּבָרַח לִשְׂדֵה מוֹאָב.

אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה, וְכִי לֹא דַּרְכָּן שֶׁל צַדִּיקִים לִבְרֹחַ מִפְּנֵי הָרָעָב, וַהֲרֵי גְּדוֹלִים מֵאֱלִימֶלֶךְ, אַבְרָהָם וְיִצְחָק, עֲשִׁירִים מִמֶּנּוּ, וְהָלַךְ זֶה לְמִצְרַיִם מִפְּנֵי הָרָעָב, וְזֶה לְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים?

אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּרַם לָהֶם לַצַּדִּיקִים

מִתּוֹךְ הָרְשָׁעִים, וּלְהוֹדִיעַ טִבְעָם בָּעוֹלָם, וּלְפִיכָךְ הֵבִיא הָרָעָב.

אֲבָל אֱלִימֶלֶךְ, בְּמָקוֹם צַדִּיקִים הָיָה יָתִיב,בְּמָקוֹם תּוֹרָה וּבְעוּתְרָא סַגִּי. וּכְשֶׁבָּא הָרָעָב, עֲנִיִּים הָיוּ בָּאִים אֵלָיו, וְהֶעֱלִים עֵינוֹ מֵהֶם, וּבָרַח. וְעוֹד, שֶׁרָאָה הַדִּין חָל עַל הָעוֹלָם, וּבָרַח וְהָלַךְ בֵּין הָאוּמוֹת.

רַבִּי חַסְדָּאי פָּתַח, (קהלת ט יד) עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט. עִיר קְטַנָּה, כָּךְ אָמַר רַבִּי יוֹסִי מִשְׁמֵיהּ דְּרַבִּי יִצְחָק, עִיר קְטַנָּה, דָּא גּוּפוֹ שֶׁל אָדָם. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט, אֵלּוּ הָאֵבָרִים. וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל, זֶה יֵצֶר הָרָע. שֶׁהוּא מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל וּבְנֵי אָדָם גַּם כֵּן מְשׁוּעְבָּדִים תַּחְתָּיו, וְהוּא מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם. וּמָצָא בָּהּ אִישׁ מִסְכֵּן וְחָכָם, זֶה יֵצֶר טוֹב, שֶׁהוּא מִסְכֵּן, וְאֵין

לשון הקודש

הַלָּלוּ לָצֵאת מִתּוֹךְ הָרְשָׁעִים וּלְהוֹדִיעַ טִבְעָם בָּעוֹלָם, וּלְפִיכָךְ הֵבִיא הָרָעָב.

אֲבָל אֱלִימֶלֶךְ, בְּמָקוֹם שֶׁל צַדִּיקִים הָיָה יוֹשֵׁב, בְּמָקוֹם שֶׁל תּוֹרָה, וּבְעֹשֶׁר רַב. וּכְשֶׁבָּא הָרָעָב, הָעֲנִיִּים הָיוּ בָּאִים אֵלָיו, וְהֶעֱלִים עֵינוֹ מֵהֶם, וּבָרַח. וְעוֹד, שֶׁרָאָה הַדִּין חָל עַל הָעוֹלָם, וּבָרַח וְהָלַךְ בֵּין הָאֻמּוֹת.

רַבִּי חַסְדַּאי פָּתַח, (קהלת ט) עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט. עִיר קְטַנָּה, כָּךְ אָמַר רַבִּי יוֹסֵי מִשְׁמוֹ שֶׁל רַבִּי יִצְחָק, עִיר קְטַנָּה – זֶה גּוּפוֹ שֶׁל אָדָם. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט – אֵלּוּ הָאֵיבָרִים. וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל – זֶה יֵצֶר הָרָע, שֶׁהוּא מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל, וּבְנֵי אָדָם גַּם כֵּן מְשֻׁעְבָּדִים תַּחְתָּיו, וְהוּא מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם. וּמָצָא בָּהּ אִישׁ מִסְכֵּן חָכָם – זֶה

מַאֲזִין לוֹ. חָכָם, שֶׁהוּא מַחְכִּים לַמַּאֲזִין לוֹ, לְהִנָּצֵל מֵעוֹנְשָׁהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם.

וּמְלַט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ, זוֹ נִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁלֹּא תֶחֱטָא לִפְנֵי בּוֹרְאָהּ. וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ הַמִּסְכֵּן הַהוּא. אֵין זוֹכֵר אוֹתוֹ, וְיָשׁוּב הָאָדָם לַחֲטוֹא, בְּהַהוּא יֵצֶר הָרָע.

אָמַר רַבִּי בּוֹן, הַהוּא יְנוּקָא דַּהֲוָה יָתִיב לְגַבָּן, מַאי אָמַר בְּהַאי קְרָא. אֶלָּא הָכִי פָּתַח, עִיר קְטַנָּה, זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּקְרֵאת עִיר הַקֹּדֶשׁ, קַרְתָּא קַדִּישָׁא לְגַבֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כְּדְאַמְרִינָן. (שה"ש ח ח) אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה. שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כט טז) וְשֵׁם הַקְּטַנָּה רָחֵל. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט, אֵלּוּ הָאָבוֹת.

לשון הקודש

יֵצֶר טוֹב, שֶׁהוּא מִסְכֵּן, וְאֵין מַאֲזִין לוֹ. חָכָם, שֶׁהוּא מַחְכִּים לַמַּאֲזִין לוֹ, לְהִנָּצֵל מֵעָנְשָׁהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם.

וּמְלַט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ – זוֹ נִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁלֹּא תֶחֱטָא לִפְנֵי בּוֹרְאָהּ. וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ הַמִּסְכֵּן הַהוּא. אֵין זוֹכֵר אוֹתוֹ, וְיָשׁוּב הָאָדָם לַחֲטֹא בְּאוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע.

אָמַר רַבִּי בּוֹן, אוֹתוֹ הַתִּינוֹק שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב אֶצְלֵנוּ, מָה אָמַר בַּפָּסוּק הַזֶּה? אֶלָּא כָּךְ פָּתַח: עִיר קְטַנָּה – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּקְרֵאת עִיר הַקֹּדֶשׁ, קִרְיָה קְדוֹשָׁה אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ (שיר השירים ח) אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כט) וְשֵׁם הַקְּטַנָּה רָחֵל. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט – אֵלּוּ הָאָבוֹת.

בָּא אָדָם הָרִאשׁוֹן, יָרְדָה עִמּוֹ שְׁכִינָה, וְשָׁרְתָה בְּתוֹכוֹ. חָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְנִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ. בָּא נֹחַ, וְהוֹרִידָהּ לָאָרֶץ. חָטְאוּ דּוֹר הַמַּבּוּל, וְנִסְתַּלְּקָה מִן הָעוֹלָם. בָּא אַבְרָהָם, וְהוֹרִידָהּ. בָּאוּ אַנְשֵׁי סְדוֹם, וְנִסְתַּלְּקָה. לְפִיכָךְ וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט לְהִתְקַיֵּים עִמָּהּ בָּעוֹלָם. זְמַן מוּעָט הָיוּ, וְלֹא נִתְקַיְּימוּ בָּהּ הַרְבֵּה.

וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אוֹתָהּ, דָּא פְּלוֹנִי. וּמָצָא בָהּ אִישׁ מִסְכֵּן חָכָם, דָּא יַעֲקֹב, שֶׁבְּמִסְכֵּנוּת הָיָה בִּזְמַן שֶׁחָטְאוּ בָּנָיו בְּיוֹסֵף, וְנִמְנַע הַשֶּׁפַע מִמֶּנּוּ, וְנִתְפָּרְשָׁה מַטְרוּנִיתָא מִמֶּנּוּ. וּמִלַּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ, דָּא מֹשֶׁה. מַהוּ וְסָבַב אוֹתָהּ. שֶׁמִּתְעַסֵּק פְּלוֹנִי שֶׁיֶּחֱטְאוּ יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, בִּשְׁבִיל לְהִתְעַכֵּב הַמַּטְרוּנִיתָא בַּגָּלוּת, דִּכְתִיב (תהלים צא טו) עִמּוֹ אָנֹכִי וגו'.

לשון הקודש

בָּא אָדָם הָרִאשׁוֹן – יָרְדָה עִמּוֹ שְׁכִינָה וְשָׁרְתָה בְּתוֹכוֹ. חָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְנִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ. בָּא נֹחַ, וְהוֹרִידָהּ לָאָרֶץ. חָטְאוּ דּוֹר הַמַּבּוּל, וְנִסְתַּלְּקָה מִן הָעוֹלָם. בָּא אַבְרָהָם וְהוֹרִידָהּ. בָּאוּ אַנְשֵׁי סְדוֹם, וְנִסְתַּלְּקָה. לְפִיכָךְ וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט לְהִתְקַיֵּים עִמָּהּ בָּעוֹלָם. זְמַן מוּעָט הָיוּ, וְלֹא נִתְקַיְּמוּ בָּהּ הַרְבֵּה.

וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אוֹתָהּ – זֶה פְּלוֹנִי. וּמָצָא בָהּ אִישׁ מִסְכֵּן חָכָם – זֶה יַעֲקֹב. שֶׁבְּמִסְכֵּנוּת הָיָה בִּזְמַן שֶׁחָטְאוּ בָּנָיו בְּיוֹסֵף, וְנִמְנַע הַשֶּׁפַע מִמֶּנּוּ, וְנִפְרְדָה הַגְּבִירָה מִמֶּנּוּ. וּמִלַּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ – זֶה מֹשֶׁה. מַהוּ וְסָבַב אוֹתָהּ? שֶׁמִּתְעַסֵּק פְּלוֹנִי שֶׁיֶּחֱטְאוּ יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, בִּשְׁבִיל לְהִתְעַכֵּב הַגְּבִירָה בַּגָּלוּת,

דָּבָר אַחֵר, עִיר קְטַנָּה, דָּא צִיּוֹן. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט, אֵלּוּ שִׁשָּׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית. וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אוֹתָהּ, דָּא פְּלוֹנִי. וּמָצָא בָהּ אִישׁ מִסְכֵּן, דָּא מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, (זכריה ט ט) עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר וְנֶאֱמַר (ישעיה נז א) הַצַּדִּיק אָבַד. כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יָבֹא עָלָיו הַשֶּׁפַע. וְעָלָיו נֶאֱמַר, (שם ט ה) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ.

חֲמוֹר, דָּא סמא"ל. חָכָם, דָּא מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. וְעָלָיו נֶאֱמַר, וּמְלַט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ. שֶׁיִּהְיֶה גּוֹאֵל מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, וְדָא הוּא פְּרוֹקָא מִלְּעֵילָא.

דָּבָר אַחֵר, עִיר קְטַנָּה, זוֹ תֵּיבַת נֹחַ. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט, אֵלּוּ נֹחַ וְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו. וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל, דָּא יֵצֶר הָרָע, שֶׁסִּיבֵּב לָהּ. וּמָצָא בָהּ אִישׁ

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (תהלים צא) עִמּוֹ אָנֹכִי וְגוֹ'.

דָּבָר אַחֵר, (קהלת ט) עִיר קְטַנָּה – זוֹ צִיּוֹן. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט – אֵלּוּ שִׁשָּׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית. וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אֹתָהּ – זֶה פְּלוֹנִי. וּמָצָא בָהּ אִישׁ מִסְכֵּן – זֶה מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (זכריה ט) עָנִי וְרֹכֵב עַל חֲמוֹר, וְנֶאֱמַר (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבַד. כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יָבֹא עָלָיו הַשֶּׁפַע. וְעָלָיו נֶאֱמַר (שם יט) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ.

חֲמוֹר – זֶה סמא"ל. חָכָם – זֶה מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. וְעָלָיו נֶאֱמַר וּמְלַט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ. שֶׁיִּהְיֶה גּוֹאֵל מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, וְזוֹהִי הַגְּאֻלָּה מִלְּמַעְלָה.

דָּבָר אַחֵר, (קהלת ט) עִיר קְטַנָּה – זוֹ תֵּבַת נֹחַ. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט – אֵלּוּ נֹחַ וְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו. וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל – זֶה יֵצֶר

מִסְכֵּן חָכָם, דָּא נֹחַ. וּמִלַּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ, דָּא אַבְרָהָם, שֶׁבַּעֲבוּר אַבְרָהָם שֶׁעָתִיד לָבֹא, מִילַּט אֶת הַתֵּיבָה בְּחָכְמָתוֹ, וּמָלְטוּ נֹחַ וּבָנָיו.

דָּבָר אַחֵר, עִיר קְטַנָּה זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהִיא בַּזְּמַן הַזֶּה קְטַנָּה וַחֲרֵיבָה. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט, מְעַטִּים הֵם הַיְּהוּדִים שֶׁיֵּשׁ בָּהּ. וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אֹתָהּ, דָּא הוּא מַלְכָּא מִבְּנֵי עֵשָׂו, דְּאִתְּמַר עֲלֵיהּ בְּדָנִיֵּאל, (דניאל ב לג) שָׁקוֹהִי דִּי פַרְזֶל. דִּי מְרָעַע כָּל אִלֵּין תַּדִּק וְתֵרֹעַ. דִּי מַלְכַיָּא וגו'. תַּדִּק וְתָסֵף כָּל אִלֵּין מַלְכְוָתָא. וּבַזְּמַן שֶׁהוּא סִיבֵּב בִּירוּשָׁלַיִם, מָצָא בָהּ אִישׁ מִסְכֵּן וְחָכָם, דָּא מָשִׁיחַ רִאשׁוֹן, וּמִלַּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ, דָּא מָשִׁיחַ אַחֲרוֹן.

לשון הקודש

הָרָע, שֶׁסִּבֵּב לָהּ. וּמָצָא בָהּ אִישׁ מִסְכֵּן חָכָם – זֶה נֹחַ. וּמִלַּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ – זֶה אַבְרָהָם, שֶׁבַּעֲבוּר אַבְרָהָם שֶׁעָתִיד לָבֹא, מִלַּט אֶת הַתֵּבָה בְּחָכְמָתוֹ, וּמָלְטוּ נֹחַ וּבָנָיו.

דָּבָר אַחֵר, עִיר קְטַנָּה – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהִיא בַּזְּמַן הַזֶּה קְטַנָּה וַחֲרֵבָה. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט – מְעַטִּים הֵם הַיְּהוּדִים שֶׁיֵּשׁ בָּהּ. וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אֹתָהּ – זֶה מֶלֶךְ מִבְּנֵי עֵשָׂו, שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו בְּדָנִיֵּאל, (דניאל ב) שׁוֹקָיו מִבַּרְזֶל. שֶׁמְּרוֹעֵעַ כָּל אֵלּוּ, תַּעֲשֵׂם דַּק וְתֵרוֹעַ. שֶׁהַמְּלָכִים וְגוֹ' תַּעֲשֵׂם דַּק וְתָבִיא סוֹף לְכָל אֵלּוּ הַמַּלְכֻיּוֹת. וּבַזְּמַן שֶׁהוּא סִבֵּב בִּירוּשָׁלַיִם, מָצָא בָהּ אִישׁ מִסְכֵּן חָכָם – זֶה מָשִׁיחַ רִאשׁוֹן, וּמִלַּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ – זֶה מָשִׁיחַ אַחֲרוֹן.

דָּבָר אַחֵר, עִיר קְטַנָּה דָּא אוֹרַיְיתָא. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט. וְלָמָּה הִיא קְטַנָּה, וְהָכְתִיב (איוב יא ט) אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּהּ וגו', אֶלָּא מִשּׁוּם דַּאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט הֵם.

וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב וכו', דָּא סַמָּא דְמוֹתָא, דְּסָבַב לָהּ, וּמָצָא בָהּ אִישׁ מִסְכֵּן, דָּא דָּוִד. חָכָם, דָּא שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, דְּאַתְקִין לָהּ שִׁרְגָּא, וְאַנְהִיר לָהּ בִּנְהִירוּ, בִּמְשָׁלָיו וּסְפָרָיו. וּמְלַט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ, מִידָא דְּאֶפִּיקוֹרְסִים וּמִינִים, דְּאִיהוּ אַתְקִין אָזְנַיִם לַתּוֹרָה.

דְּתָנִינָן, עַד לָא אֲתָא שְׁלֹמֹה, הֲוַת אוֹרַיְיתָא כְּקַלַּחַת דְּלֵית לָהּ אָזְנַיִם, וּמַאן דְּקָרַב בַּהֲדָהּ אִיתוֹקַד. כֵּיוָן דַּאֲתָא שְׁלֹמֹה, וְעָבַד לָהּ אָזְנַיִם, וְאִשְׁתֵּיזְבוּן בְּנֵי עָלְמָא בַּעֲצָתֵיהּ. יְהַב בְּהַהִיא עִיר כִּבְיָכוֹל שְׁזֵיבוּתָא. וּבַמֶּה, בְּחָכְמָתוֹ.

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר, עִיר קְטַנָּה – זוֹ הַתּוֹרָה. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט. וְלָמָּה הִיא קְטַנָּה? וַהֲרֵי כָּתוּב (איוב יא) אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּהּ וְגוֹ'? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט הֵם.

וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב כו' – זֶה סַם הַמָּוֶת, שֶׁסָּבַב אוֹתָהּ. וּמָצָא בָהּ אִישׁ מִסְכֵּן – זֶה דָּוִד. חָכָם – זֶה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהִתְקִין לָהּ נֵר, וְהֵאִיר לָהּ בְּאוֹר, בִּמְשָׁלָיו וּסְפָרָיו. וּמִלַּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ, מִיַּד הָאֶפִּיקוֹרְסִים וְהַמִּינִים, שֶׁהוּא תִּקֵּן אָזְנַיִם לַתּוֹרָה.

שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּטֶרֶם שֶׁבָּא שְׁלֹמֹה, הָיְתָה הַתּוֹרָה כְּקַלַּחַת שֶׁאֵין לָהּ אָזְנַיִם, וּמִי שֶׁקָּרַב אֵלֶיהָ נִשְׂרַף. כֵּיוָן שֶׁבָּא שְׁלֹמֹה

וְכָל דָּא בְּגִין תִּיקוּנָא דְּאַתְקִין, וְאִשְׁתַּדְּלוּתָא דְּאִשְׁתַּדֵּל אֲבַתְרָהּ הַהוּא מִסְכֵּן, דְּאִיהוּ דָּוִד. דְּלָאו אִית בַּר נָשׁ דְּאִשְׁתַּדֵּל אֲבַתְרָהּ, כְּדָוִד מַלְכָּא.

וְתָנִינָן, יָאוֹת הֲוָה דָּוִד מַלְכָּא, לְאִתְקַיְּימָא בְּעַלְמָא מְאָה שְׁנִין. דְּאִלְמָלֵא אִתְקַיֵּים אִיהוּ מְאָה שְׁנִין, אִיהוּ הֲוָה מִתַּקֵּן לְבוּצִינָא, תִּקּוּנָא תַּקִּיף, דְּלָא תִתְעֲדֵי לְעָלְמִין, וְלָא אִתְחֲרֵיב בֵּי מַקְדְּשָׁא. אֲבָל כַּמָּה גְּרִיעוּ אִינוּן שְׁנִין דְּלָא אִתְקַיְּימוּ.

וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ הַמִּסְכֵּן הַהוּא, זֶה אָדָם הָרִאשׁוֹן, דְּיָהִיב לֵיהּ מִשְׁנוֹי רַק שִׁבְעִין שְׁנִין. וְאָדָם לֹא זָכַר לֵיהּ בְּשָׁעָה שֶׁבָּא ס"מ (דף צט ע"א) וְרָכִיב עַל גָּמָל, וְסָבַב אוֹתוֹ שֶׁחָטָא, לֹא זָכַר

לשון הקודש

וְעָשָׂה לָהּ אָזְנַיִם, וְנִצְּלוּ בְּנֵי הָעוֹלָם בַּעֲצָתוֹ, נָתַן בְּאוֹתָהּ הָעִיר כִּבְיָכוֹל הַצָּלָה. וּבַמֶּה? בְּחָכְמָתוֹ.

וְכָל זֶה מִשּׁוּם הַתִּקּוּן שֶׁהִתְקִין, וְהַהִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁהִשְׁתַּדֵּל אַחֲרֶיהָ אוֹתוֹ הַמִּסְכֵּן, שֶׁהוּא דָּוִד, שֶׁאֵין אִישׁ שֶׁהִשְׁתַּדֵּל אַחֲרֶיהָ כְּמוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ.

וְשָׁנִינוּ, רָאוּי הָיָה דָּוִד הַמֶּלֶךְ לְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם מֵאָה שָׁנִים. שֶׁאִלְמָלֵא הוּא הִתְקַיֵּם מֵאָה שָׁנִים, הוּא הָיָה מְתַקֵּן אֶת הַמָּאוֹר תִּקּוּן חָזָק שֶׁלֹּא יָסוּר לְעוֹלָמִים, וְלֹא הָיָה נֶחֱרָב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. אֲבָל כַּמָּה גָּרְמוּ אוֹתָן הַשָּׁנִים שֶׁלֹּא הִתְקַיְּמוּ.

וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ הַמִּסְכֵּן הַהוּא, זֶה אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁנָּתַן לוֹ מִשְׁנוֹתָיו רַק שִׁבְעִים שָׁנִים. וְאָדָם לֹא זָכַר אוֹתוֹ בְּשָׁעָה שֶׁבָּא ס"מ וְרוֹכֵב עַל גָּמָל, וְסָבַב אוֹתוֹ שֶׁחָטָא, לֹא זָכַר אֶת דָּוִד, שֶׁבְּעֹנִי יִהְיֶה עַל

אֶת דָּוִד, שֶׁבְּמִסְכֵּנוּתָא לֶהֱוֵי עַל זֶה הֶעָוֹן, שֶׁנָּחָשׁ סִבֵּב לְחַוָּה, וּסמא"ל לְאָדָם הָרִאשׁוֹן.

וּסמא"ל לָא הֲוָה לֵיהּ כֹּחַ דְּיַהֲפוּךְ לְאָדָם, עַד שֶׁבָּא נָחָשׁ וְהָפַךְ לִבָּהּ דְּחַוָּה, וְחַוָּה הָפְכָה לִבּוֹ שֶׁל אָדָם, וְחָטְאוּ שְׁנֵיהֶם. וְעַל דָּא אָמַר, (בראשית ג יב) הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִוא נָתְנָה לִי מִן הָעֵץ וָאֹכֵל. וּסמא"ל לָא הֲוָה לֵיהּ רְשׁוּת דְּיַהֲפֹךְ לִבֵּיהּ דְּאָדָם, עַד שֶׁבָּאָה חַוָּה, וְגָרְמָה לֵיהּ דְּאָכֵיל מִינֵיהּ, וְעַל דָּא אִתְּתָא הִיא אִתְעֲנַשַׁת (הֲדָא הוּא דְּאַמְרִינָן, בְּכָל מָקוֹם שֶׁגָּלוּ שְׁכִינָה עִמָּהֶם. גָּלוּ לְבָבֶל שְׁכִינָה עִמָּהֶם. גָּלוּ לֶאֱדוֹם שְׁכִינָה עִמָּהֶם וְלֹא אַחַת מִן הַמִּדּוֹת).

אָדָם הָרִאשׁוֹן כָּד יָהִיב לֵיהּ מִשְׁנוֹי אִינוּן שִׁבְעִין שְׁנִין, לָא אִידְכַּר מִינֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, דְּאִלְמָלֵי אִידְכַּר מִינֵיהּ, מְאָה שְׁנִין יַשְׁאִיר לֵיהּ מִשְׁנוֹי, כְּמָה דְּאִתְחֲזוּ לֵיהּ, בְּגִין לְאִתְתַּקְפָּא בְּעַלְמָא, וִיתַקֵּן

לשון הקודש

הֶעָוֹן הַזֶּה. שֶׁהַנָּחָשׁ סִבֵּב לְחַוָּה, וְסמא"ל לְאָדָם הָרִאשׁוֹן.

וְסמא"ל לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ שֶׁיַּהֲפֹךְ אֶת הָאָדָם, עַד שֶׁבָּא הַנָּחָשׁ וְהָפַךְ אֶת לֵב חַוָּה, וְחַוָּה הָפְכָה אֶת לִבּוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְחָטְאוּ שְׁנֵיהֶם. וְעַל זֶה אָמַר, (בראשית ג) הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִוא נָתְנָה לִי מִן הָעֵץ וָאֹכֵל. וּלְסמא"ל לֹא הָיְתָה הָרְשׁוּת שֶׁיַּהֲפֹךְ אֶת לֵב הָאָדָם, עַד שֶׁבָּאָה חַוָּה, וְגָרְמָה לוֹ שֶׁאָכַל מִמֶּנּוּ, וְעַל כֵּן הָאִשָּׁה נֶעֱנְשָׁה. (הֲדָא הוּא דְּאַמְרִינָן, בְּכָל מָקוֹם שֶׁגָּלוּ שְׁכִינָה עִמָּהֶם. גָּלוּ לְבָבֶל שְׁכִינָה עִמָּהֶם. גָּלוּ לֶאֱדוֹם שְׁכִינָה עִמָּהֶם וְלֹא אַחַת מִן הַמִּדּוֹת)

כְּשֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן נָתַן לוֹ מִשְׁנוֹתָיו אוֹתָן שִׁבְעִים שָׁנָה, לֹא זָכַר מִמֶּנּוּ בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁאִלְמָלֵא נִזְכַּר מִמֶּנּוּ, מֵאָה שָׁנָה יַשְׁאִיר לוֹ מִשְׁנוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁרְאוּיִים לוֹ, כְּדֵי לְהִתְחַזֵּק בָּעוֹלָם, וִיתַקֵּן אֶת תִּקּוּן הַמָּאוֹר.

תִּקּוּנָא דְּבוּצִינָא. אֶלָּא לָא אִידְּכַּר מִינֵּיהּ, בַּר שִׁבְעִין שְׁנִין, וְלָא יַתִּיר.

תְּלָתִין שְׁנִין הֲווֹ, דַּהֲוָה אָזֵל מִנְּהוֹן בְּמַדְבְּרָא, וּמִנְּהוֹן בְּעָנָא. וּבְהַהִיא זִמְנָא, (קהלת ט טז) וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה. וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים מִקַּמֵּי שָׁאוּל מַלְכָּא. הָא דְּלָא אִשְׁתָּאֲרוּ בֵּיהּ אֶלָּא אַרְבְּעִין חָסֵר אַחַת, דְּהָא שַׁתָּא חָדָא הֲוָה עָרִיק מִקַּמֵּי בְּרֵיהּ אַבְשָׁלוֹם. וּבְגִין כָּךְ נְחָתַת תִּקּוּנָא דִּשְׁרַגָּא, עַד דַּהֲוָה (ש"א כ כג) כְּפֶשַׁע בֵּינוֹ וּבֵין הַמָּוֶת.

וְכָל דָּא, מִקַּמֵּי דְּאָדָם לָא אִידְּכַּר מִינֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא, לְאוֹסָפָא לֵיהּ אִינּוּן תְּלָתִין שְׁנִין לְתַתָּא, לְאַשְׁלָמָא לֵיהּ לְמֵאָה. וְאִתְּפְּגִימוּ תְּלָתִין שְׁנִין לְתַתָּא, מֵאִינּוּן שִׁבְעִין שְׁנִין, דַּהֲוָה חָכְמָתוֹ בְּזוּיָה וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִין.

לשון הקודש

אֶלָּא לֹא נִזְכַּר מִמֶּנּוּ, רַק שִׁבְעִים שָׁנָה, וְלֹא יוֹתֵר.

שְׁלֹשִׁים שָׁנָה הָיוּ, שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ מֵהֶם בַּמִּדְבָּר, וּמֵהֶם בַּצֹּאן. וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן – וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה, וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים מִלִּפְנֵי שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ. זֶה שֶׁלֹּא נִשְׁאֲרוּ בוֹ אֶלָּא אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת, שֶׁהֲרֵי שָׁנָה אַחַת הָיָה בּוֹרֵחַ מִלִּפְנֵי בְּנוֹ אַבְשָׁלוֹם. וּמִשּׁוּם כָּךְ יָרַד תִּקּוּן הַנֵּר, עַד שֶׁהָיָה כְּפֶשַׁע בֵּינוֹ וּבֵין הַמָּוֶת.

וְכָל זֶה, מִפְּנֵי שֶׁאָדָם לֹא נִזְכַּר מִמֶּנּוּ בָּרִאשׁוֹנָה לְהוֹסִיף לוֹ אוֹתָם שְׁלֹשִׁים שָׁנִים לְמַטָּה, לְהַשְׁלִים לוֹ לְמֵאָה. וְנִפְגְּמוּ שְׁלֹשִׁים שָׁנִים לְמַטָּה, מֵאוֹתָם שִׁבְעִים הַשָּׁנִים שֶׁהָיְתָה חָכְמָתוֹ בְּזוּיָה וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים.

וְדָא הוּא, דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא כָּל כָּךְ מְשַׁבַּח גַּרְמֵיהּ, וְקָרָא אִיהוּ עַל נַפְשֵׁיהּ חָכָם. אֶלָּא בְּגִין כָּךְ אָמַר אִיהוּ בְּקַדְמִיתָא, (קהלת ט יג) וּגְדוֹלָה הִיא אֵלַי. מִלָּה דָּא רַבְרְבָא דַּאֲנָא אָתֵי לְשַׁבָּחָא גַּרְמָאי. אֶלָּא הוֹאִיל וְלָא אִיתָא אָחֳרָא דְּיֵימָא לֵיהּ. אֲתוֹ חַבְרַיָּיא וּנְשָׁקוּהוּ, קָרוֹ עֲלֵיהּ, (ישעיה נד יג) וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ.

אָמַר רַבִּי רְחוּמָאי, דָּוִד מַלְכָּא, תְּלַת שְׁנִין הֲוָה כַּפְּנָא בְּיוֹמוֹהִי. מַאי טַעְמָא, בְּגִין לְאוֹדָעָא לֵיהּ דְּעַל דִּינָא תַּלְיָא מִלְּתָא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (ש"ב כא א) וַיְהִי רָעָב בִּימֵי דָוִד שָׁלֹשׁ שָׁנִים וַיְבַקֵּשׁ וגו'. עַד דְּאִשְׁתְּלִים דִּינָא, כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּלִים, מִיָּד (שם יד) וַיֵּעָתֵר אֱלֹהִים לָאָרֶץ וכו'.

דְּתָנֵי רַבִּי חִיָּיא, כָּל עַלְמָא לָא שַׁתְיָין, אֶלָּא מִתַּמְצִית אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כַּד אִתְפַּקִּיד

לשון הקודש

וְזֶהוּ, שֶׁשְּׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ כָּל כָּךְ מְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ, וְהוּא קוֹרֵא עַל עַצְמוֹ חָכָם. אֶלָּא מִשּׁוּם כָּךְ הוּא אָמַר בָּרִאשׁוֹנָה, (קהלת ט) וּגְדוֹלָה הִיא אֵלַי. דָּבָר זֶה גָּדוֹל שֶׁאֲנִי בָּא לְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמִי, אֶלָּא הוֹאִיל וְאֵין אַחֵר שֶׁיֹּאמַר לוֹ. בָּאוּ הַחֲבֵרִים וּנְשָׁקוּהוּ, וְקָרְאוּ עָלָיו (ישעיה נד) וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ.

אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שָׁלֹשׁ שָׁנִים הָיָה רָעָב בְּיָמָיו. מָה הַטַּעַם? כְּדֵי לְהוֹדִיעַ לוֹ שֶׁעַל הַדִּין תָּלוּי הַדָּבָר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמואל-ב כא) וַיְהִי רָעָב בִּימֵי דָוִד שָׁלֹשׁ שָׁנִים וַיְבַקֵּשׁ וְגוֹ'. עַד שֶׁנִּשְׁלַם הַדִּין. כֵּיוָן שֶׁנִּשְׁלַם, מִיָּד (שם) וַיֵּעָתֵר אֱלֹהִים לָאָרֶץ וְכוּ'.

שֶׁשָּׁנָה רַבִּי חִיָּיא, כָּל הָעוֹלָם אֵין שׁוֹתִים

עַלְמָא, אִיהִי אִתְפַּקְדַת בְּקַדְמִיתָא. בְּגִין דְּלָא אִשְׁתַּכַּח מַאן דִּישַׁזִּיב לָהּ וְיָגֵין עֲלֵיהּ.

בְּקַדְמִיתָא אֱלִימֶלֶךְ זַכָּאָה הֲוָה, וְיָכוֹל לַאֲגָנָא עַל דָּרֵי עַלְמָא, וְעָרִיק לֵיהּ בֵּין שְׁאָר אוּמִין. וּבְגִין כָּךְ אִתְעֲנַשׁ, מֵת אִיהוּ, וּמִיתוּ בְּנוֹי, עַל דְּנִסִיבוּ נָשִׁין נוּכְרָיָין, וְאִתְעֲנָשׁוּ.

רַבִּי נְחֶמְיָה פָּתַח, (בראשית ו ב) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבֹת הֵנָּה וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכֹּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ. וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים, עז"א וַעזא"ל, תְּרֵין מַלְאָכִין הֲווֹ, דְּקִטְרְגוּ לְמָארֵיהוֹן, וְאַפֵּיל לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֵאַתַר קַדִּישָׁא (נ"א מִקְדוֹשָׁה) דִּלְעֵילָא. וְכַד נָחֲתוּ, אִתְגְּלִימוּ בַּאֲוִירָא, וְאִתְעַבִּידוּ כִּבְנֵי אֱנָשָׁא.

לשון הקודש

אֶלָּא מִתַּמְצִיתָהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁנִּפְקַד הָעוֹלָם, הִיא נִפְקֶדֶת בַּתְּחִלָּה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִמְצָא מִי שֶׁיַּציל אוֹתָהּ וְיָגֵן עָלֶיהָ.

בַּתְּחִילָּה אֱלִימֶלֶךְ הָיָה צַדִּיק, וְיָכֹל לְהָגֵן עַל הַדָּרִים שֶׁל הָעוֹלָם, וּבָרַח לוֹ בֵּין שְׁאָר הָאֻמּוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ נֶעֱנַשׁ. הוּא מֵת, וּמֵתוּ בָּנָיו עַל וְנָשְׂאוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת מֵאֻמּוֹת אֲחֵרוֹת, וְנֶעֱנְשׁוּ.

רַבִּי נְחֶמְיָה פָּתַח, (בראשית ו) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבֹת הֵנָּה וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכֹּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ. וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים – עז"א וַעזא"ל, שְׁנֵי מַלְאָכִים הָיוּ, שֶׁקִּטְרְגוּ לְרִבּוֹנָם, וְהִפִּילָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמָּקוֹם קָדוֹשׁ שֶׁל מַעְלָה. וּכְשֶׁיָּרְדוּ, נִתְגַּלְּמוּ בָּאֲוִיר, וְנַעֲשׂוּ כִּבְנֵי אֱנוֹשׁ.

וְלֵית לָךְ בְּכָל אִינּוּן מַלְאָכִין, דְּאַשְׁלִימוּ לְאִתְעַרְבָּא גּוֹ בְּנֵי נָשָׁא, כְּאִינּוּן דְּאִקְרוּן אִישִׁים. וּכְאִינּוּן דְּאִיקְרוּן בְּנֵי אֱלֹהִים. כֵּיוָן דְּאַפִּיל לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִתְגְּלִימוּ מִכָּל אִינּוּן יְסוֹדֵי דִּבְנֵי נָשָׁא, וְאִתְלְבִּישׁוּ בְּהוֹן.

שְׁאָר מַלְאָכִין, כַּד נָחֲתֵי, וְאִינּוּן זְמִינִין לַאֲתָבָא לְדוּכְתַּיְיהוּ, אִתְגְּלִימוּ בַּאֲוִירָא (דְּעָלְמָא, וְנָטְלֵי קְטוֹרָא דְּאִנְשֵׁי בַּהֲדַיְיהוּ, וְלָא יַתִּיר. וּבְגִין כָּךְ אִתְחֲזִיאוּ לְפוּם שַׁעֲתָא, וְלָא יַתִּיר, זִימְנָא בְּיוֹמָא, אוֹ תְּרֵין זִימְנִין, אוֹ בְּכָל יוֹמָא זִימְנָא חָדָא אוֹ תְּרֵין, וּלְבָתַר פָּרְחֵי בַּאֲוִירָא) **וּמִתְפַּשְׁטִין מִינֵיהּ, וְאַהֲדָרוּ לְדוּכְתַּיְיהוּ.**

רַבִּי קִיסְמָא בַּר רַבִּי יַנַּאי פָּתַח, (תהלים קד ד) **עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט. אִית מַלְאָכִין דְּאִינּוּן מֵרוּחַ, וְאִית מַלְאָכִין דְּאִינּוּן מֵאֶשָׁא, דָּא יָהִיב מִדִּילֵיהּ לְחַבְרֵיהּ, בְּגִין דְּאִית שְׁלָמָא**

לשון הקודש

וְאֵין לְךָ בְּכָל אוֹתָם הַמַּלְאָכִים שֶׁיִּגְרְמוּ לְהִתְעָרֵב בְּתוֹךְ בְּנֵי אֱנוֹשׁ כְּאוֹתָם שֶׁנִּקְרָאוּ אִישִׁים, וּכְאוֹתָם שֶׁנִּקְרָאִים בְּנֵי אֱלֹהִים. כֵּיוָן שֶׁהִפִּילָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הִתְגַּלְמוּ מִכָּל אוֹתָם יְסוֹדוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם, וּמִתְלַבְּשִׁים בָּהֶם.

שְׁאָר הַמַּלְאָכִים, כְּשֶׁיָּרְדוּ, וְהֵם עֲתִידִים לָשׁוּב לִמְקוֹמוֹתֵיהֶם, הִתְגַּלְמוּ בַּאֲוִיר (הָעוֹלָם, וְנוֹטְלִים צוּרַת אֲנָשִׁים עִמָּהֶם, וְלֹא יוֹתֵר. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִרְאִים לְפִי שָׁעָה, וְלֹא יוֹתֵר. פַּעַם בְּיוֹם, אוֹ פַּעֲמַיִם, אוֹ בְּכָל יוֹם פַּעַם אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם, וְאַחַר כָּךְ פּוֹרְחִים בָּאֲוִיר) **וּמִתְפַּשְׁטִים** מִמֶּנּוּ, וְחוֹזְרִים לִמְקוֹמָם.

רַבִּי קִיסְמָא בַּר רַבִּי יַנַּאי פָּתַח, (תהלים קד) עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט. יֵשׁ מַלְאָכִים שֶׁהֵם מֵרוּחַ, וְיֵשׁ מַלְאָכִים שֶׁהֵם מֵאֵשׁ, זֶה נוֹתֵן מִשֶּׁלּוֹ לַחֲבֵרוֹ, מִשּׁוּם

בֵּינַיְיהוּ. וְעַל דָּא, אִינּוּן דְּנָחֲתִין, מִתְּרֵי יְסוֹדֵי אִילֵּין נָחֲתִין. כַּד נָחֲתֵי מִתְלַבְּשִׁין יַתִּיר בַּאֲוִירָא דְּהַאי עָלְמָא, וְאִתְגְּלִימוּ.

אִינּוּן דְּאִתְעַרְבוּ בְּהַאי עָלְמָא, מִתְלַבְּשָׁן בִּיסוֹדֵי דְּהַאי עָלְמָא, וְלָא יָכִילוּ לְפָרְחָא וְלַאֲתָבָא לְאַתְרַיְיהוּ, וּמִתְעַכְּבוּ הָכָא. כֵּיוָן דְּשָׁבַע יוֹמִין אִתְעַכָּבוּ הָכָא, דָּא בָּתַר דָּא, לָא אִתְהַדְּרוּ תַּמָּן.

וְעַל דָּא וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וגו'. מַאי כִּי טֹבֹת הֵנָּה. דַּהֲוָה נָהִיר שַׁפִּירוּ דִּלְהוֹן, כִּנְהִירוּ עִילָּאָה.

כֵּיוָן דְּאוֹלִידוּ בְּנִין, נָטַל לְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָעֵל לוֹן בְּטוּרָא דַּחֲשׁוֹכָא, דְּאִיקְרוּן הַרְרֵי קֶדֶם. (נ"א וּקְטִיר) וְכַפָּת לוֹן בְּשַׁלְשְׁלָאוֹת שֶׁל בַּרְזֶל,

לשון הקודש

שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם. וְעַל זֶה, אוֹתָם שֶׁיּוֹרְדִים, מִשְּׁנֵי הַיְסוֹדוֹת הָאֵלֶּה יוֹרְדִים. כְּשֶׁיּוֹרְדִים, מִתְלַבְּשִׁים יוֹתֵר בַּאֲוִיר הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִתְגַּלְּמִים.

אוֹתָם שֶׁהִתְעָרְבוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, מִתְלַבְּשִׁים בִּיסוֹדוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא יְכוֹלִים לִפְרֹחַ וְלָשׁוּב לִמְקוֹמָם, וּמִתְעַכְּבִים כָּאן. כֵּיוָן שֶׁמִּתְעַכְּבִים כָּאן שִׁבְעָה יָמִים זֶה אַחַר זֶה, לֹא חוֹזְרִים לְשָׁם.

וְעַל זֶה וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וְגוֹ'. מַה זֶּה כִּי טֹבֹת הֵנָּה? שֶׁהָיָה מֵאִיר הַיּוֹפִי שֶׁלָּהֶן כְּמוֹ אוֹר עֶלְיוֹן.

כֵּיוָן שֶׁהוֹלִידוּ בָנִים, לָקַח אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהִכְנִיס אוֹתָם בְּהָרֵי הַחֹשֶׁךְ, שֶׁנִּקְרָאִים הַרְרֵי קֶדֶם, וְקָשַׁר אוֹתָם

וְאִינּוּן שַׁלְשְׁלָאִין מְשׁוּקָעִין עַד גּוֹ תְּהוֹמָא רַבָּא. וְתַמָּן אוֹלְפִין חֲרָשִׁין לִבְנֵי נָשָׁא.

בְּלְעָם, מִתַּמָּן נָטִיל חֲרָשׁוּי, וְאוֹלִיף מִינַיְיהוּ, בְּאִינּוּן טוּרִין. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר כג ז) מִן אֲרָם יַנְחֵנִי בָלָק מֶלֶךְ מוֹאָב מִהַרְרֵי קֶדֶם. וּמִתַּמָּן אִתְעַטְּרוּ כָּל יָדְעֵי חֲרָשִׁין דִּבְעָלְמָא.

וּמִגּוֹ דְּהַוּוּ מְקַטְרְגֵי דְּמָרֵיהוֹן בְּקַדְמִיתָא, וְעַד הַאי יוֹמָא, אִינּוּן מְקַטְרְגִין לְמָרֵיהוֹן בְּמָה, בְּאִינּוּן חֲרָשִׁין, דְּמַכְּחִישִׁין פַּמַלְיָא דִלְעֵילָא. וְאִלְמָלֵא אִינּוּן שַׁלְשְׁלָאִין דִּמְשׁוּקָעִין גּוֹ תְּהוֹמָא רַבָּא, וַאֲחִידָן בְּהוּ בִּתְפִיסוּ סַגִּי מְטַשְׁטְשֵׁי עַלְמָא הֲווֹ, וְעַלְמָא לָא יָכִיל לְמִיסְבַּל.

וְתַמָּן בְּאִינּוּן טוּרִין דַּחֲשׁוֹכָא, יַנְקִין מִסִּיטְרָא

לשון הקודש

בְּשַׁלְשְׁלָאוֹת שֶׁל בַּרְזֶל. וְאוֹתָן הַשַּׁלְשְׁלָאוֹת מְשֻׁקָּעוֹת עַד לְתוֹךְ הַתְּהוֹם הַגְּדוֹלָה, וְשָׁם מְלַמְּדִים כְּשָׁפִים לִבְנֵי הָאָדָם.

בִּלְעָם נָטַל מִשָּׁם אֶת כְּשָׁפָיו, וְלָמַד מֵהֶם, בְּאוֹתָם הֶהָרִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר כג) מִן אֲרָם יַנְחֵנוּ בָלָק מֶלֶךְ מוֹאָב מֵהַרְרֵי קֶדֶם. וּמִשָּׁם הִתְעַטְּרוּ כָּל יוֹדְעֵי הַכְּשָׁפִים שֶׁבָּעוֹלָם.

וּמִתּוֹךְ שֶׁהָיוּ מְקַטְרְגִים עַל רִבּוֹנָם בָּרִאשׁוֹנָה וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה, הֵם מְקַטְרְגִים לְרִבּוֹנָם בַּמָּה? בְּאוֹתָם הַכְּשָׁפִים, שֶׁמַּכְחִישִׁים פָּמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה. וְאִלְמָלֵא אוֹתָן הַשַּׁלְשְׁלָאוֹת הַמְשֻׁקָּעוֹת בְּתוֹךְ הַתְּהוֹם הַגְּדוֹלָה וַאֲחוּזִים בָּהֶם בִּתְפִיסָה רַבָּה, הָיוּ מַחֲרִיבִים אֶת הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָם אֵינוֹ יָכוֹל לִסְבֹּל.

וְשָׁם, בְּאוֹתָם הָרֵי הַחֹשֶׁךְ, יוֹנְקִים מִצַּד

דְּצָפוֹן, דְּהָא מֵהַהוּא סִיטְרָא, כָּל אִינּוּן זַיְינֵי מִתְעָרִין בְּעָלְמָא.

אָמַר רַבִּי נְחֶמְיָה אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נַעֲמָה הָיְתָה בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְכָל הָעוֹלָם טוֹעִים אַחֲרֶיהָ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אִמָּא שֶׁל שֵׁדִים הָיְתָה. כֵּיוָן שֶׁרָאוּ אוֹתָהּ בְּנֵי אֱלֹהִים, טָעוּ אַחֲרֶיהָ.

לְאַחַר כֵּן רָאוּ בְּנוֹת הָאָדָם הוֹלְכוֹת עֲרוּמוֹת, וּבָאוּ לָהֶן, וְיָלְדוּ מֵהֶם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ו ח) וְגַם אַחֲרֵי כֵן אֲשֶׁר יָבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים וגו'. אַנְשֵׁי שֵׁם, מַאי אַנְשֵׁי שֵׁם וגו'. אִלֵּין נְפִילִין דְּאוֹלִיפוּ בְּעָלְמָא, שֵׁם בְּכָל מִלָּה וּמִלָּה, לְאַשְׁלָמָא חֲדָשַׁיְיהוּ. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי אָמְרוּ, אַנְשֵׁי שֵׁם מַמָּשׁ. כְּמָא דְּאַתְּ אָמֵר, (שה"ש ג ז) שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי יִצְחָק, מִגִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל כְּתִיב. (דף צט ע"ב).

לשון הקודש

הַצָּפוֹן, שֶׁהֲרֵי מֵאוֹתוֹ הַצַּד כָּל אוֹתָם הַמִּינִים מִתְעוֹרְרִים בָּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי נְחֶמְיָה אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נַעֲמָה הָיְתָה בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְכָל הָעוֹלָם טוֹעִים אַחֲרֶיהָ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אִמָּא שֶׁל שֵׁדִים הָיְתָה. כֵּיוָן שֶׁרָאוּ אוֹתָהּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים, טָעוּ אַחֲרֶיהָ.

לְאַחַר כֵּן רָאוּ בְּנוֹת הָאָדָם הוֹלְכוֹת עֲרֻמוֹת, וּבָאוּ לָהֶן, וְיָלְדוּ מֵהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ו) וְגַם אַחֲרֵי כֵן כַּאֲשֶׁר יָבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים וְגוֹ'. אַנְשֵׁי שֵׁם, מַה זֶּה אַנְשֵׁי שֵׁם וְגוֹ'? אֵלּוּ הַנְּפִילִים שֶׁלָּמְדוּ בָּעוֹלָם שֵׁם בְּכָל דָּבָר וְדָבָר, לְהַשְׁלִים אֶת כִּשְׁפֵיהֶם. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי אָמְרוּ, אַנְשֵׁי שֵׁם מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ג) שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ. אָמַר לוֹ רַבִּי

רַבִּי עֲזַרְיָה שָׁאַל לְרַבִּי יוֹסִי אִישׁ כְּפַר אוֹנוֹ, מַאי טַעְמָא חֲרָשִׁין אִינּוּן יַתִּיר בִּנְשַׁיָּיא, וְלָא בְּגַבְרַיָּיא. דִּכְתִיב (שמות כב טז) **מְכַשֵּׁפָה לֹא תְחַיֶּה, וְלָא כְתִיב מְכַשֵּׁף.**

אָמַר לֵיהּ, **כְּתִיב** (תהלים צא י) **לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה. רָע לָא כְתִיב, אֶלָּא רָעָה. דָּא סִטְרָא דְנוּקְבָא וַדַּאי הוּא. וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ, דָּא הוּא דְּכוּרָא. וּמִן נוּקְבָא כָּל זִינִין דְּחֲרָשִׁין, וְכָל עִיסְקִין בִּישִׁין אַתְיָין לְעָלְמָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב,** (קהלת ו כו) **וּמוֹצֶא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה וגו'.**

וּמַאי אֲסוּרִים יָדֶיהָ. ר' יַנַּאי וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעָיָא. חַד אָמַר, כָּל הַנּוֹגֵעַ בְּאִשָּׁה, אוֹ מְקַבֵּל מִמֶּנָּה מִיָּדָהּ לְיָדוֹ, לֹא יִנָּקֶה מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם.

לשון הקודש

יִצְחָק, כָּתוּב מִגִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל.

רַבִּי עֲזַרְיָה שָׁאַל אֶת רַבִּי יוֹסֵי אִישׁ כְּפַר אוֹנוֹ, מָה הַטַּעַם הַכְּשָׁפִים הֵם יוֹתֵר בַּנָּשִׁים, וְלֹא בַּגְּבָרִים, שֶׁכָּתוּב (שמות כב) מְכַשֵּׁפָה לֹא תְחַיֶּה, וְלֹא כָתוּב מְכַשֵּׁף?

אָמַר לוֹ, כָּתוּב (תהלים צא) לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה. לֹא כָתוּב רָע, אֶלָּא רָעָה. זֶהוּ צַד הַנְּקֵבָה וַדַּאי. וְנֶגַע לֹא יִקְרַב לְאָהֳלֶךָ – זֶהוּ הַזָּכָר. וּמִן הַנְּקֵבָה כָּל סוּגֵי הַכְּשָׁפִים, וְכָל הָעֲסָקִים הָרָעִים בָּאִים לָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (קהלת ז) וּמוֹצֶא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה וְגוֹ'.

וּמַה זֶה אֲסוּרִים יָדֶיהָ? רַבִּי יַנַּאי וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעָיָא. אֶחָד אוֹמֵר, כָּל הַנּוֹגֵעַ בָּאִשָּׁה,

שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יא כא) יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, אֲסוּרִים יָדֶיהָ. וַדַּאי.

וְחַד אָמַר, מִן הַנְּקִיבוֹת בָּאוֹת כָּל מִינֵי נַחַשׁ וְכִישׁוּף, וְכָל הִרְהוּרִים רָעִים, וְאִלְמָלֵא שֶׁאֲסוּרִים יָדֶיהָ, דְּלָא שָׁבְקִין אוֹתָהּ מִן שְׁמַיָּא, הָיוּ הוֹרְגִים וּמֵמִיתִין כָּל הָעוֹלָם בְּכָל עֵת וּזְמַן.

וְלָא אִתְתַּקְפַּת נוּקְבָא, אֶלָּא בְּחֵילָא דִדְכוּרָא. דְּהִיא שָׁאֲרַת בְּעוּמְקִין דִּילֵיהּ, שֶׁהִיא יוֹדַעַת לְאוֹמָאָה לְבַר נָשׁ, לְאַשְׁלָמָא רְעוּתָהּ. (נ"א שֶׁהִיא יוֹדַעַת בְּכָל מִינֵי כִישׁוּף וּלְבַר נָשׁ אִיצְטְרִיךְ לְמִשְׁלַם רְעוּתָהּ) וּבַמֶּה. בַּשֵּׁם, וּבְמִילִין עֲמִיקִין, בִּשְׁמָא דִּמְסָאֲבָא. וְעַל דָּא עוֹבְדֵי בָּהּ תַּלְיָין, וּמִלִּין בִּדְכוּרָא. וְתַרְוַיְיהוּ מִנּוּקְבָא מִתְעָרֵי. וּבְגִין כָּךְ, זִינֵי חֲדָשִׁין מִשְׁתַּכְּחִין בְּנוּקְבָא, וְלָא בִּדְכוּרָא.

לשון הקודש

אוֹ מְקַבֵּל מִמֶּנָּה מִיָּדָהּ לְיָדוֹ, לֹא יִנָּקֶה מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, שֶׁנֶּאֱמַר יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲסוּרִים יָדֶיהָ, וַדַּאי.

וְאֶחָד אוֹמֵר, מִן הַנְּקֵבָה בָּאוֹת כָּל מִינֵי נַחַשׁ וְכִשּׁוּף וְכָל הִרְהוּרִים רָעִים. וְאִלְמָלֵא שֶׁאֲסוּרִים יָדֶיהָ, שֶׁלֹּא נוֹתְנִים לָהּ מִן הַשָּׁמַיִם, הָיוּ הוֹרְגִים וּמְמִיתִים כָּל הָעוֹלָם בְּכָל עֵת וּזְמַן.

וְאֵין מִתְגַּבֶּרֶת הַנְּקֵבָה אֶלָּא בַּכֹּחַ שֶׁל הַזָּכָר, שֶׁהִיא שׁוֹרָה בָּעֲמָקִים שֶׁלּוֹ, שֶׁהִיא יוֹדַעַת לְהַשְׁבִּיעַ אֶת הָאָדָם לְהַשְׁלִים אֶת רְצוֹנָהּ. (שֶׁהִיא יוֹדַעַת בְּכָל מִינֵי כִישׁוּף וְהָאָדָם צָרִיךְ לְהַשְׁלִים רְצוֹנָהּ) וּבַמֶּה? בַּשֵּׁם, וּבִדְבָרִים עֲמֻקִּים, בְּשֵׁם שֶׁל טֻמְאָה. וְעַל בֵּן הַמַּעֲשִׂים תְּלוּיִים בָּהּ, וְהַדְּבָרִים בַּזָּכָר. וּשְׁנֵיהֶם מִתְעוֹרְרִים מֵהַנְּקֵבָה. וּמִשּׁוּם כָּךְ מִינֵי הַכִּשָּׁפִים נִמְצָאִים בַּנְּקֵבָה, וְלֹא בַּזָּכָר.

תְּנַן, הָעוֹבֵר בֵּין שְׁתֵּי נָשִׁים, אִם נִדּוֹת הֵן, נִכְפֶּה. וְלֹא תָזוּז מִגּוּפוֹ, אִם לֹא יַעֲשׂוּ לוֹ מִידִּי. סַכָּנַת דָּם אוֹ הֲרִיגָה מְזוּמֶנֶת לוֹ. וְאִם אֵינָן נִדּוֹת, עַיִן הָרָע שׁוֹלֵט בּוֹ בְּגוּפוֹ, אוֹ בְּמָמוֹנוֹ.

כִּי הָא דְּר' נָחוּם בְּרַבִּי שִׁמְלָאי, זִמְנָא חָדָא הֲוָה בִּכְרַךְ קֵסָרִין, אַעֲבַר בֵּין שְׁתֵּי נָשִׁים. אִסְתַּכְּלוּ בֵּיהּ, וְאִיסְתַּכֵּן מִיָּד בְּגוּפֵיהּ וּבְמָמוֹנֵיהּ. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דְּהַהוּא רוּחָא בִּישָׁא שָׁרַאת עֲלוֹן, וְיָכִיל לְנַזְקָא.

מַאי תַּקַּנְתֵּיהּ. לֵימָא הָכִי, זִיל זִיל, דּוֹמִי דּוֹמִי, אַעֲדֵי קְטוֹר דְּקִטְרָא, לָא לָךְ וְלָא לִי. וּלְבָתַר יַתְחִיל בְּאֵל, וִיסַיֵּים בְּאֵל. יַתְחִיל בְּאֵל, דִּכְתִיב, (במדבר כג כב) **אֵל מוֹצִיאוֹ מִמִּצְרַיִם. וִיסַיֵּים בְּאֵל,** (שם כג כג) **כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וגו', עַד מַה פָּעַל אֵל. וְיֵזִיל לֵיהּ, וְלָא יַשְׁגַּח אֲבַתְרֵיהּ.**

לשון הקודש

שֶׁנִּינוּ, הָעוֹבֵר בֵּין שְׁתֵּי נָשִׁים, אִם נִדּוֹת הֵן – נִכְפֶּה. וְלֹא תָזוּז מִגּוּפוֹ אִם לֹא יַעֲשׂוּ לוֹ דָּבָר, סַכָּנַת דָּם אוֹ הֲרִיגָה מְזֻמֶּנֶת לוֹ. וְאִם אֵינָן נִדּוֹת – עַיִן הָרָע שׁוֹלֵט בּוֹ בְּגוּפוֹ אוֹ בְּמָמוֹנוֹ.

כְּמוֹ זֶה שֶׁל רַבִּי נָחוּם בְּרַבִּי שִׁמְלַאי, פַּעַם אַחַת הָיָה בִּכְרַךְ שֶׁל קֵסָרִין. עָבַר בֵּין שְׁתֵּי נָשִׁים. הִסְתַּכְּלוּ בּוֹ, וְהִסְתַּכֵּן מִיָּד בְּגוּפוֹ וּבְמָמוֹנוֹ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ רוּחַ רָעָה שָׁרְתָה עֲלֵיהֶן, וִיכוֹלָה לְהַזִּיק.

מַה תַּקָּנָתוֹ? יֹאמַר כָּךְ: לְכִי לְכִי, דּוֹמִי דּוֹמִי, הָסִירִי אֶת קְשִׁירַת הַקֶּשֶׁר, לֹא וְלֹא לִי. וְאַחַר כָּךְ יַתְחִיל בְּאֵל וִיסַיֵּים בְּאֵל. יַתְחִיל בְּאֵל, שֶׁכָּתוּב (במדבר כג) אֵל מוֹצִיאוֹ מִמִּצְרַיִם. וִיסַיֵּים בְּאֵל, (שם) כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְגוֹ', עַד מַה פָּעַל אֵל. וְיֵלֵךְ לוֹ, וְלֹא

רַב הוּנָא הֲוָה סָלִיק מִבָּבֶל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וַהֲוָה סָלִיק לְהָתָם, אִיעֲרַע בְּחַד כְּפַר, חָמָא הַהִיא אִתְּתָא דַּהֲוָה אַתְיָא אֲבַתְרֵיהּ, אֲרָמַאת מִיּין אֲכִתְפּוֹי, וּנְטָלַת עַפְרָא מֵרַגְלוֹי. אַהֲדַר רֵישֵׁיהּ וַאֲמַר לָהּ, עֲבִידִי וְטוֹל בַּתְרָאי, דְּהָא לָא כְּלוּם גַּבָּאי, אֶבָל גּוֹזְרַנִי עָלַיִךְ בִּלְבוּלָא בְּדַעְתָּךְ.

לְבָתַר אֲמַר, לָא בְּגִינִי אֶלָּא בְּגִין דְּלָא תִּיקְטְלִי בְּנֵי אֱנָשָׁא אוֹחֲרָנִין. וְכֵן הֲוָה, אִיתְבַּלְבֵּל דַּעְתָּהּ, וְלָא יָדְעָה מִידִי, וּמֵתָה. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים צא י) לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ.

תָּנֵי ר' חִיָּיא, (קהלת ז כו) טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים יִמָּלֵט מִמֶּנָּה. מִמַּאן. מֵהַהִיא אִשָּׁה דִּכְתִיב בָּהּ, אֲשֶׁר הִיא מְצוֹדִים וַחֲרָמִים וכו'. וְחוֹטֵא יִלָּכֶד בָּהּ, הַהוּא דַּאֲזַל בָּתַר יֵצֶר הָרָע.

לשון הקודש

יַשְׂגִּיחַ אַחֲרָיו.

רַב הוּנָא הָיָה עוֹלֶה מִבָּבֶל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהָיָה עוֹלֶה לְשָׁם. נִקְלַע לִכְפָר אֶחָד, רָאָה אוֹתָהּ אִשָּׁה שֶׁהָיְתָה הוֹלֶכֶת אַחֲרָיו. זָרְקָה מַיִם עַל כְּתֵפָיו, וְנָטְלָה עָפָר מֵרַגְלָיו. הֶחֱזִיר רֹאשׁוֹ וְאָמַר לָהּ: עֲשִׂי וּקְחִי אַחֲרַי, שֶׁהֲרֵי אֵין כְּלוּם אֶצְלִי, אֲבָל אֲנִי גּוֹזֵר עָלַיִךְ בִּלְבוּל בְּדַעְתֵּךְ.

אַחַר כָּךְ אָמַר: לֹא בִּשְׁבִילִי, אֶלָּא בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תַהַרְגִי בְּנֵי אָדָם אֲחֵרִים. וְכֵן הָיָה. הִתְבַּלְבְּלָה דַּעְתָּהּ, וְלֹא יָדְעָה דָּבָר, וּמֵתָה. וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים צא) לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ. **שָׁנָה** רַבִּי חִיָּיא, (קהלת ז) טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים יִמָּלֵט מִמֶּנָּה. מִמִּי? מֵאוֹתָהּ הָאִשָּׁה שֶׁכָּתוּב בָּהּ, אֲשֶׁר הִיא מְצוֹדִים

בֹּא וּרְאֵה, בִּזְמַן שֶׁהָרָעָב בָּעִיר, לֹא יַרְאֶה אָדָם אֶת עַצְמוֹ, וְלֹא יֵלֵךְ יְחִידִי בָּעִיר, מִפְּנֵי שֶׁמַּלְאַךְ הַמָּוֶת נִמְצָא שָׁם, וְיֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְחַבֵּל. וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית מב א) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִתְרָאוּ. כֵּיוֹצֵא בוֹ, בִּזְמַן שֶׁהַדֶּבֶר בָּעִיר, יִסְגּוֹר אָדָם עַצְמוֹ, וְלֹא יִתְרָאֶה בַּשּׁוּק. דְּכֵיוָן שֶׁנִּתַּן רְשׁוּת לַמְחַבֵּל, מִי שֶׁפּוּגֵעַ בּוֹ, נִיזּוֹק. וְאִיהוּ מִתְחַיֵּיב בְּנַפְשׁוֹ.

בֹּא וּרְאֵה, עֶשֶׂר שָׁנִים הָיְתָה נָעֳמִי בִּשְׂדֵה מוֹאָב, לַסּוֹף, כִּי שָׁמְעָה בִּשְׂדֵי מוֹאָב וכו'. מִפְּנֵי מָה נֶעֱנְשׁוּ מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן. מִפְּנֵי שֶׁנָּשְׂאוּ נָשִׁים מוֹאָבִיּוֹת.

אֵין לְךָ בָּעוֹלָם, נָשִׁים מִתְעַסְּקוֹת בְּנַחַשׁ וּבְכִישׁוּף, כְּמוֹ מוֹאָבִיּוֹת. מִמַּאי, דִּכְתִיב, (במדבר כה ב) וַיֹּאכַל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לֵאלֹהֵיהֶן. כֵּיוָן דְּהַוּוּ אָכְלֵי

לשון הקודש

וַחֲרָמִים וְכוּ'. וְחוֹטֵא יִלָּכֶד בָּהּ – אוֹתוֹ שֶׁהוֹלֵךְ אַחַר יֵצֶר הָרָע.

בֹּא וּרְאֵה, בִּזְמַן שֶׁהָרָעָב בָּעִיר, לֹא יַרְאֶה אָדָם אֶת עַצְמוֹ, וְלֹא יֵלֵךְ יְחִידִי בָּעִיר, מִפְּנֵי שֶׁמַּלְאַךְ הַמָּוֶת נִמְצָא שָׁם, וְיֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְחַבֵּל. וְעַל כֵּן כָּתוּב (בראשית מב) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִתְרָאוּ. כֵּיוֹצֵא בוֹ, בִּזְמַן שֶׁדֶּבֶר בָּעִיר, יִסְגּוֹר אָדָם עַצְמוֹ וְלֹא יִתְרָאֶה בַּשּׁוּק. שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּתַּן רְשׁוּת לַמְחַבֵּל – מִי שֶׁפּוּגֵעַ בּוֹ נִזּוֹק, וְהוּא מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ.

בֹּא וּרְאֵה, עֶשֶׂר שָׁנִים הָיְתָה נָעֳמִי בִּשְׂדֵה מוֹאָב, לַסּוֹף – כִּי שָׁמְעָה בִּשְׂדֵה מוֹאָב כוּ'. מִפְּנֵי מָה נֶעֱנְשׁוּ מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן? מִפְּנֵי שֶׁנָּשְׂאוּ נָשִׁים מוֹאָבִיּוֹת.

אֵין לְךָ בָּעוֹלָם נָשִׁים מִתְעַסְּקוֹת בְּנַחַשׁ וּבְכִשּׁוּף כְּמוֹ מוֹאָבִיּוֹת. מִמָּה? שֶׁכָּתוּב (במדבר כה) וַיֹּאכַל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לֵאלֹהֵיהֶן.

מִידִי בַּחֲרָשַׁיְיהוּ, מִיָּד הֲווֹ סָגְדִין לְטַעֲוָותְהוֹן, (שם כה ג) וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, כְּהַנֵּי צְמִידִין תַּכְשִׁיטִין, הָכִי הֲווֹ מִתְחַבְּרִים בְּבַעַל פְּעוֹר.

בַּחֲרָשַׁיְיהוֹן דִּנְשַׁיָּא. מִנָּלָן, דִּכְתִיב, (שם לא טז) הֵן הֵנָּה הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּדְבַר בִּלְעָם. בַּעֲצַת בִּלְעָם לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא בִּדְבַר בִּלְעָם. אוֹלֵיף לוֹן מִילִין בְּפוּמָא. דְּהָא לְמֶעְבַּד חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין, לָא הֲווֹ בְּעַלְמָא כַּוָּתַיְיהוּ, אֲבָל מִילִין בְּפוּמָא לְאַשְׁלָמָא חֲרָשַׁיְיהוּ לָא הֲווֹ יָדְעֵי. וְעַל דָּא, בִּדְבַר בִּלְעָם עֲבָדוּ, וְאַשְׁלִים חֲרָשַׁיְיהוּ, וְיָכְלוּ לְהוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, כְּשֵׁירָה הָיְתָה רוּת.

וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לִשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ לֵכְנָה שֹׁבְנָה אִשָּׁה לְבֵית אִמָּהּ יַעַשׂ ה', יַעֲשֶׂה כְתִיב. אָמְרָה

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁהָיוּ אוֹכְלִים דָּבָר בְּכִשְׁפֵּיהֶם, מִיָּד הָיוּ מִשְׁתַּחֲוִים לְגִלּוּלֵיהֶם. (שם) וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, כְּמוֹ הַצְּמִידִים הַתַּכְשִׁיטִים, כָּךְ הָיוּ מִתְחַבְּרִים לְבַעַל פְּעוֹר.

בְּכִשְׁפֵּיהֶן שֶׁל הַנָּשִׁים, מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (שם לא) הֵן הֵנָּה הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּדְבַר בִּלְעָם. בַּעֲצַת בִּלְעָם לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא בִּדְבַר בִּלְעָם. לִמֵּד אוֹתָם דְּבָרִים בַּפֶּה, שֶׁהֲרֵי לַעֲשׂוֹת כְּשָׁפִים וּקְסָמִים לֹא הָיוּ כְּמוֹתָם בָּעוֹלָם, אֲבָל הַדְּבָרִים שֶׁל הַפֶּה לְהַשְׁלִים כִּשְׁפֵּיהֶם לֹא הָיוּ יוֹדְעִים. וְעַל זֶה בִּדְבַר בִּלְעָם עָשׂוּ, וְהִשְׁלִים כִּשְׁפֵּיהֶם, וְיָכֹל לָהֶם. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, כְּשֵׁרָה הָיְתָה רוּת.

וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לִשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ לֵכְנָה שֹׁבְנָה אִשָּׁה לְבֵית אִמָּהּ יַעַשׂ ה' (רוּת א), יַעֲשֶׂה כָּתוּב. אָמְרָה לָהֶם: אִם תִּזְכּוּ לִכָּנֵס תַּחַת

לְהוֹן, אִם תִּזְכּוּ לִיכָּנֵס תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, יַעֲשֶׂה. וְאִם לָאו, יַעַשׂ, חָסֵר ה'.

כִּי מַר לִי מְאֹד מִכֶּם. עֲלֵיכֶם מִבְּעֵי לֵיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ש"ב א כו) צַר לִי עָלֶיךָ, מַאי מִכֶּם. אָמַר רִבִּי קְרוֹנְיָא אָמַר רַב כַּהֲנָא, עָאקוּ בְּלִבָּאי מִכֶּם, דְּאַתּוּן גְּרַמְתּוּן לְבָנַיי דִּימוּתוּ, כְּמַאן דְּמִתְרַעֵם מֵאָחֳרָא.

וַתִּשַּׁק עָרְפָּה לַחֲמוֹתָהּ. עָרְפָּה, הָרָפָה שְׁמָהּ. לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ עָרְפָּה. עַל שֶׁהֶחֱזִירָה עוֹרֶף לַחֲמוֹתָהּ, וְחָזְרָה לִשְׂדֵה מוֹאָב. זָנְתָה, וְלֹא קִבְּלוּהָ, וְהָלְכָה לְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים. וְהַכֹּל דָּשִׁים בָּהּ כְּהָרִיפוֹת, שֶׁהִפְקִירָה עַצְמָהּ לִזְנוּת.

וְיָלְדָה מִזְּנוּת שִׁשָּׁה בָנִים. וְכוּלָּם נָפְלוּ בְּיַד דָּוִד וַאֲנָשָׁיו, שֶׁהָיָה בֶּן בְּנָהּ שֶׁל רוּת.

לשון הקודש

כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה – יַעֲשֶׂה, וְאִם לֹא – יַעַשׂ, חָסֵר ה'.

כִּי מַר לִי מְאֹד מִכֶּם, עֲלֵיכֶם צָרִיךְ לוֹ לִהְיוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–ב א) צַר לִי עָלֶיךָ. מַה זֶּה מִכֶּם? אָמַר רַבִּי קְרוֹנְיָא אָמַר רַב כַּהֲנָא, צָרָה בְּלִבִּי מִכֶּם, שֶׁאַתֶּן גְּרַמְתֶּן לְבָנַי שֶׁיָּמוּתוּ, וּכְמִי שֶׁמִּתְרַעֵם עַל אַחֵר.

וַתִּשַּׁק עָרְפָּה לַחֲמוֹתָהּ. עָרְפָּה – הָרָפָה שְׁמָהּ. לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ עָרְפָּה? עַל שֶׁהֶחֱזִירָה עֹרֶף לַחֲמוֹתָהּ, וְחָזְרָה לִמְקוֹמָהּ לִשְׂדֵה מוֹאָב. זָנְתָה, וְלֹא קִבְּלוּהָ, וְהָלְכָה לְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים. וְהַכֹּל דָּשִׁים בָּהּ כְּהָרִיפוֹת, שֶׁהִפְקִירָה עַצְמָהּ לִזְנוּת.

וְיָלְדָה מִזְּנוּת שִׁשָּׁה בָנִים, וְכֻלָּם נָפְלוּ בְּיַד דָּוִד וַאֲנָשָׁיו, שֶׁהָיָה בֶּן בְּנָהּ שֶׁל רוּת,

שֶׁנֶּאֱמַר, (שם כא טז) וְיִשְׁבִּי בְּנֹב אֲשֶׁר בִּילִידֵי הָרָפָה. וְכִי מִי נָתַן אוֹתָם בְּנוֹב. וַהֲלֹא נוֹב סָמוּךְ לִירוּשָׁלַיִם הוּא, בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהוּא בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים.

אֶלָּא הָכִי אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, מְלַמֵּד, שֶׁבָּא עַל עִסְקֵי נוֹב, מִפְּנֵי שֶׁגָּרַם עִנְיַן נוֹב עִיר הַכֹּהֲנִים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים אֲפִילוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, דָּוִד, אַתָּה גָּרַמְתָּ כָּל כָּךְ בְּנוֹב עִיר הַכֹּהֲנִים, חַיֶּיךָ, אוֹ הַדִּין יָחוּל עַל עַצְמְךָ, אוֹ עַל זַרְעֶךָ, וְלֹא יִשָּׁאֵר אֶלָּא אֶחָד.

תָּנֵי ר' חִיָּיא, כְּתִיב, (ש"א כב כ) וַיִּמָּלֵט בֵּן אֶחָד לַאֲחִימֶלֶךְ וגו'. שֶׁלֹּא נִשְׁאָר לַאֲחִימֶלֶךְ מִכָּל בֵּית אָבִיו, זוּלָתִי אֶבְיָתָר לְבַדּוֹ, וְעַל עָוֹן זֶה מֵת שָׁאוּל וּבָנָיו, וְכַמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, וְנִגְזַר עַל דָּוִד לָמוּת.

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר (שם כא) וְיִשְׁבִּי בְּנֹב אֲשֶׁר בִּילִידֵי הָרָפָה. וְכִי מִי נָתַן אוֹתָם בְּנוֹב? וַהֲלֹא נֹב סְמוּכָה לִירוּשָׁלַיִם הִיא, בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהוּא בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים?

אֶלָּא כָּךְ אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, מְלַמֵּד שֶׁבָּא עַל עִסְקֵי נֹב, מִפְּנֵי שֶׁגָּרַם עִנְיַן נֹב עִיר הַכֹּהֲנִים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: דָּוִד, גָּרַמְתָּ כָּל כָּךְ בְּנֹב עִיר הַכֹּהֲנִים, חַיֶּיךָ, אוֹ הַדִּין יָחוּל עַל עַצְמְךָ, אוֹ עַל זַרְעֶךָ, וְלֹא יִשָּׁאֵר אֶלָּא אֶחָד.

שָׁנָה רַבִּי חִיָּיא, כָּתוּב (שמואל–א כב) וַיִּמָּלֵט בֵּן אֶחָד לַאֲחִימֶלֶךְ וְגוֹ'. שֶׁלֹּא נִשְׁאַר לַאֲחִימֶלֶךְ מִכָּל בֵּית אָבִיו זוּלָתִי אֶבְיָתָר לְבַדּוֹ, וְעַל עָוֹן זֶה מֵת שָׁאוּל וּבָנָיו, וְכַמָּה

כֵּיוָן שֶׁהָלַךְ לְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים, רָאֲתָה אוֹתוֹ הָרָפָה, אָמְרָה לִבְנָהּ, הַאי מָאן דְּקָטִיל לְאָחוּךְ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, הִגִּיעַ זְמַן מִדַּת הַדִּין לְהִנָּקֵם מִדָּוִד, עַל (דף ק ע"א) עִסְקֵי נוֹב. וְזִימֵּן לְיִשְׁבִּי לְהוֹרְגוֹ. מִיָּד, (ש"ב כא טז) וְיִשְׁבִּי בְּנוֹב, שֶׁבָּא עַל עִסְקֵי נוֹב. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּךְ אָמַר דָּוִד, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, זַרְעִי יִהְיֶה נָכוֹן לְפָנֶיךָ, וַהֲרֵינִי מְקַבֵּל עָלַי אֶת הַדִּין.

מֶה עָשָׂה. נְטָלוֹ יִשְׁבִּי, וְהִגְרִים אֶת עַצְמוֹ עָלָיו, וְעַל הַמַּטָּה, אָמַר לֵיהּ, לָאו יְקָרָא דִילִי. נְטָלוֹ וְאַרְמֵי לֵיהּ לַאֲוִירָא, וְשַׁוֵּי סַיְיפָא דִּיתְקְטֵל בָּהּ דָּוִד. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וְהוּא חָגוּר חֶרֶב חֲדָשָׁה וַיֹּאמֶר לְהַכּוֹת אֶת דָּוִד. מִיָּד הִזְכִּיר אֲבִישַׁי שֵׁם הַמְּפוֹרָשׁ, וְעָמַד בָּאֲוִיר, וְסוּסוֹ מִיָּד נִשְׁמַט, וְהָלַךְ לִירוּשָׁלַיִם.

לשון הקודש

אֲלָפִים וּרְבָבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, וְנִגְזַר עַל דָּוִד לָמוּת.

כֵּיוָן שֶׁהָלַךְ לְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים, רָאֲתָה אוֹתוֹ הָרָפָה. אָמְרָה לִבְנָהּ: זֶה שֶׁהָרַג אָחִיךָ. בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה הִגִּיעַ זְמַן מִדַּת הַדִּין לְהִנָּקֵם מִדָּוִד עַל עִסְקֵי נֹב, וְזִמֵּן אֶת יִשְׁבִּי לְהָרְגוֹ. מִיָּד – וְיִשְׁבִּי בְּנֹב, שֶׁבָּא עַל עִסְקֵי נֹב. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּךְ אָמַר דָּוִד: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, זַרְעִי יִהְיֶה נָכוֹן לְפָנֶיךָ, וַהֲרֵינִי מְקַבֵּל עָלַי אֶת הַדִּין.

מֶה עָשָׂה? נְטָלוֹ יִשְׁבִּי, וְהִגְרִים אֶת עַצְמוֹ עָלָיו וְעַל הַמַּטָּה. אָמַר לוֹ: אֵין כְּבוֹדִי. נְטָלוֹ וּזְרָקוֹ בָּאֲוִיר, וְשָׂם הַסַּיִף שֶׁיֵּהָרֵג בּוֹ דָּוִד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב כא) וְהוּא חָגוּר חֶרֶב חֲדָשָׁה וַיֹּאמֶר לְהַכּוֹת אֶת דָּוִד. מִיָּד הִזְכִּיר אֲבִישַׁי שֵׁם הַמְּפֹרָשׁ, וְעָמַד בָּאֲוִיר, וְסוּסוֹ מִיָּד נִשְׁמַט, וְהָלַךְ לִירוּשָׁלַיִם.

הָלַךְ אֲבִישַׁי וּבָא לַסַּנְהֶדְרִין וְאָמַר, מַהוּ לִרְכּוֹב עַל סוּסוֹ שֶׁל מֶלֶךְ בִּשְׁעַת הַדְּחַק, וְהִתִּירוּהוּ. מְצָאוֹ לְדָוִד עוֹמֵד בָּאֲוִיר, אָמַר לֵיהּ חֲזוֹר מִתְּפִלָּתָךְ.

אָמַר לֵיהּ, (תהלים קטז יב) מָה אָשִׁיב לַה' כָּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי. שֶׁכָּךְ מְקוּבְּלַנִי מִבֵּית דִּינוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל הָרָמָתִי, שֶׁאֲפִילוּ חֶרֶב חַדָּה מוּנַּחַת עַל צַוָּארוֹ שֶׁל אָדָם אַל יִמְנַע עַצְמוֹ מִן הָרַחֲמִים. מִיָּד חָזַר מִתְּפִלָּתוֹ, וְקִבֵּל הַדִּין עַל זַרְעוֹ. דִּכְתִיב, וַיַּעֲזֹר לוֹ אֲבִישַׁי בֶּן צְרוּיָה וַיַּךְ אֶת הַפְּלִשְׁתִּי וגו'.

מַה כְּתִיב. (מ"ב יא א) וַעֲתַלְיָה אֵם אֲחַזְיָהוּ רָאֲתָה כִּי מֵת בְּנָהּ וַתָּקָם וַתְּאַבֵּד אֵת כָּל זֶרַע הַמַּמְלָכָה. כְּתִיב וַתְּאַבֵּד, וּכְתִיב (דה"ב כב י) וַתְּדַבֵּר אֶת כָּל זֶרַע וכו'. מַהוּ וַתְּדַבֵּר. אָמְרָה שֶׁעֲתִידִין זַרְעוֹ שֶׁל דָּוִד לִיאָבֵד מִן הָעוֹלָם.

לשון הקודש

הָלַךְ אֲבִישַׁי וּבָא לַסַּנְהֶדְרִין וְאָמַר, מַהוּ לִרְכּוֹב עַל סוּסוֹ שֶׁל מֶלֶךְ בִּשְׁעַת הַדְּחַק? וְהִתִּירוּהוּ. מְצָאוֹ לְדָוִד עוֹמֵד בָּאֲוִיר. אָמַר לוֹ, חֲזוֹר מִתְּפִלָּתְךָ.

אָמַר לוֹ, (תהלים קטז) מָה אָשִׁיב לַה' כָּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי. שֶׁכָּךְ מְקֻבְּלַנִי מִבֵּית דִּינוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל הָרָמָתִי, שֶׁאֲפִלּוּ חֶרֶב חַדָּה מֻנַּחַת עַל צַוָּארוֹ שֶׁל אָדָם אַל יִמְנַע עַצְמוֹ מִן הָרַחֲמִים. מִיָּד חָזַר מִתְּפִלָּתוֹ, וְקִבֵּל הַדִּין עַל זַרְעוֹ, שֶׁכָּתוּב (שמואל–ב כא) וַיַּעֲזֹר לוֹ אֲבִישַׁי בֶּן צְרוּיָה וַיַּךְ אֶת הַפְּלִשְׁתִּי וְגוֹ'.

מַה כָּתוּב? (שמואל–א יא) וַעֲתַלְיָה אֵם אֲחַזְיָהוּ רָאֲתָה כִּי מֵת בְּנָהּ וַתָּקָם, (דברי הימים–ב כב) וַתְּאַבֵּד אֵת כָּל זֶרַע הַמַּמְלָכָה. כָּתוּב וַתְּאַבֵּד, וְכָתוּב וַתְּדַבֵּר אֶת כָּל זֶרַע כו'. מַהוּ וַתְּדַבֵּר? אָמְרָה, שֶׁעֲתִידִין זַרְעוֹ

וַתִּקַּח יְהוֹשֶׁבַע בַּת הַמֶּלֶךְ יוֹרָם וכו', אֶת יוֹאָשׁ וכו'. (מ"ב יא ב) מְלַמֵּד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה. וְעִם כָּל זֶה, אַף עַל פִּי שֶׁנִּגְזְרָה גְּזֵירָה זוֹ, וְנִיתַּן רְשׁוּת לְמִדַּת הַדִּין, עַל זֶה כְּתִיב, (ישעיה י לב) עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לַעֲמֹד. שֶׁעֲדַיִין מִדַּת הַדִּין בְּנוֹב עוֹמֶדֶת וְתוֹבַעַת דִּין מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמַה בְּצַדִּיקִים מְדַקְדֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּךְ, בִּרְשָׁעִים עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וַתֹּאמֶר הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ אֶל עַמָּהּ וְאֶל אֱלֹהֶיהָ. אָמַר ר' נָחוּם אָמַר ר' יְהוּדָה, מִדְּקָאָמַר שָׁבָה, מְלַמֵּד שֶׁגִּיּוֹרֶת הָיְתָה בַּתְּחִלָּה. וּכְתִיב וְאֶל אֱלֹהֶיהָ, דְּהָא אֱלוֹהַּ אֶחָד הָיָה לָהּ עִם נָעֳמִי, וְעַכְשָׁיו חָזְרָה לְסִרְחוֹנָהּ הָרִאשׁוֹן, וְטָעֲתָה אַחַר עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהּ.

לשון הקודש

שֶׁל דָּוִד לֵאָבֵד מִן הָעוֹלָם.

וַתִּקַּח יְהוֹשֶׁבַע בַּת הַמֶּלֶךְ יוֹרָם כו', אֶת יוֹאָשׁ כו'. מְלַמֵּד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה. וְעַל כָּל זֶה, אַף עַל פִּי שֶׁנִּגְזְרָה גְּזֵרָה זוֹ וְנִתַּן רְשׁוּת לְמִדַּת הַדִּין, עַל זֶה כָּתוּב (ישעיה י) עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לַעֲמֹד. עֲדַיִן מִדַּת הַדִּין בְּנֹב עוֹמֶדֶת וְתוֹבַעַת דִּין מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמָה בְּצַדִּיקִים מְדַקְדֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּךְ – בִּרְשָׁעִים עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וַתֹּאמֶר הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ אֶל עַמָּהּ וְאֶל אֱלֹהֶיהָ (רות א). אָמַר רַבִּי נַחוּם אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִזֶּה שֶׁאָמַר שָׁבָה, מְלַמֵּד שֶׁגִּיּוֹרֶת הָיְתָה בַּתְּחִלָּה. וְכָתוּב וְאֶל אֱלֹהֶיהָ, שֶׁהֲרֵי אֱלוֹהַּ אֶחָד הָיָה לָהּ עִם נָעֳמִי, וְעַכְשָׁו חָזְרָה לְסִרְחוֹנָהּ הָרִאשׁוֹן, וְטָעֲתָה אַחַר עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהּ.

וְרוּת דָּבְקָה בָּהּ, כְּמָה שֶׁקִּבְּלָה עָלֶיהָ בְּחַיֵּי בַּעֲלָהּ, דָּבְקָה בֶּאֱמוּנָתָהּ. בֹּא וּרְאֵה שִׁבְחָהּ שֶׁל רוּת, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵימַת בַּעֲלָהּ לֹא הָיְתָה עָלֶיהָ, דָּבְקָה בֶּאֱמוּנָתָהּ. וְעַל כָּל זֶה, נָעֲמִי חִידְּשָׁה לָהּ כְּמִתְּחִלָּה, וְהִתְּרָתָה בָּהּ הַתְּרָאוֹת, וְכֻלָּן קִבַּלְתָּן עָלֶיהָ.

רַבִּי בְּרוֹקָא אָמַר, כְּתִיב (בראשית כא יד) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח לֶחֶם וְחֵמַת מַיִם וַיִּתֵּן אֶל הָגָר שָׂם עַל שִׁכְמָהּ וְאֶת הַיֶּלֶד. כֵּיוָן דִּכְתִיב אֶל הָגָר, מַהוּ שָׂם עַל שִׁכְמָהּ. אֶלָּא מְלַמֵּד, שֶׁהִזְהִירָהּ עַל עוֹל הָאֱמוּנָה, וְלַעֲמוֹד בְּמָה שֶׁהָיְתָה רְגִילָה בַּתְּחִלָּה עִמּוֹ. כְּתִיב הָכָא שָׂם עַל שִׁכְמָהּ, וּכְתִיב הָתָם (שמות טו כד) שָׂם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט. מַה לְּהַלָּן עוֹל שְׁכִינָה, אַף כָּאן עוֹל שְׁכִינָה.

לשון הקודש

וְרוּת דָּבְקָה בָּהּ (שם), כְּמוֹ שֶׁקִּבְּלָה עָלֶיהָ בְּחַיֵּי בַּעֲלָהּ, דָּבְקָה בֶּאֱמוּנָתָהּ. בֹּא וּרְאֵה שִׁבְחָהּ שֶׁל רוּת, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵימַת בַּעֲלָהּ לֹא הָיְתָה עָלֶיהָ, דָּבְקָה בֶּאֱמוּנָתָהּ. וְעַל כָּל זֶה, נָעֲמִי חִדְּשָׁה לָהּ כְּמִתְּחִלָּה, וְהִתְּרָתָה בָּהּ הַתְּרָאוֹת, וְכֻלָּן קִבַּלְתָּן עָלֶיהָ.

רַבִּי בְּרוֹקָא אָמַר, כָּתוּב (בראשית כא) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח לֶחֶם וְחֵמַת מַיִם וַיִּתֵּן אֶל הָגָר שָׂם עַל שִׁכְמָהּ וְאֶת הַיֶּלֶד. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב אֶל הָגָר, מַהוּ שָׂם עַל שִׁכְמָהּ? אֶלָּא מְלַמֵּד, שֶׁהִזְהִירָהּ עַל עֹל הָאֱמוּנָה, וְלַעֲמֹד בְּמַה שֶׁהָיְתָה רְגִילָה בַּתְּחִלָּה עִמּוֹ. כָּתוּב כָּאן שָׂם עַל שִׁכְמָהּ, וְכָתוּב שָׂם (שמות טו) שָׂם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט. מַה לְּמַטָּה עֹל שְׁכִינָה – אַף כָּאן עֹל שְׁכִינָה.

מָה עָשִׂתָה, כֵּיוָן שֶׁרָאֲתָה עַצְמָהּ יוֹצֵאת מִתַּחַת רְשׁוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, חָזְרָה לְקִלְקוּלָהּ. מַה כְּתִיב, (בראשית כא יד) **וַתֵּלֶךְ וַתֵּתַע. אַחֲרֵי עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּלֵי בֵּית אָבִיהָ. וּכְתִיב** (ירמיה י טו) **הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים.**

רַבִּי חִידְקָא וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹסִי, הֲווֹ קָאָזְלֵי בְּאוֹרְחָא, אֲמַר ר' שִׁמְעוֹן לְרַבִּי חִידְקָא, הָא תְּנִינָן, נָכְרִי וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, כְּכֹהֵן גָּדוֹל הֲוֵי. מַאי טַעְמָא שְׁקָלוֹ לְכֹהֵן גָּדוֹל. וְהָכְתִיב, (תהלים עה ה) **וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב וְתוֹרָה שָׂם בְּיִשְׂרָאֵל. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהֲבָהּ לְיִשְׂרָאֵל, לְקַבֵּל עֲלֵיהּ אַגְּרָא לְעַלְמָא דְּאָתֵי, וּמִי שֶׁלֹּא קִבְּלוּהָ, לָא מְקַבְּלֵי עֲלַיְיהוּ אַגְּרָא בְּעַלְמָא דְּאָתֵי.**

דְּהָכִי אָמַר ר' עֲקִיבָא, יִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי, מְקַבְּלִין עָלֶיהָ שָׂכָר. גּוֹיִם שֶׁלֹּא עָמְדוּ

לשון הקודש

מָה עָשִׂתָה? כֵּיוָן שֶׁרָאֲתָה עַצְמָהּ יוֹצֵאת מִתַּחַת רְשׁוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, חָזְרָה לְקִלְקוּלָהּ. מַה כָּתוּב? וַתֵּלֶךְ וַתֵּתַ"ע, אַחֲרֵי עֲבוֹדַת גִּלּוּלִים וְגִלּוּלֵי בֵּית אָבִיהָ. וְכָתוּב הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִי"ם.

רַבִּי חִידְקָא וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבִּי חִידְקָא, הֲרֵי שָׁנִינוּ, נָכְרִי וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה הוּא כְּמוֹ כֹּהֵן גָּדוֹל. מָה הַטַּעַם שָׁקַל אוֹתוֹ לְכֹהֵן גָּדוֹל, וַהֲרֵי כָּתוּב (תהלים עח) וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב וְתוֹרָה שָׂם בְּיִשְׂרָאֵל. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן אוֹתָהּ לְיִשְׂרָאֵל, לְקַבֵּל עָלֶיהָ שָׂכָר לָעוֹלָם הַבָּא. וּמִי שֶׁלֹּא קִבְּלוּהָ, לֹא מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם שָׂכָר בָּעוֹלָם הַבָּא.

שֶׁכָּךְ אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, יִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ

עַל הַר סִינַי, אֵין מְקַבְּלִין עָלֶיהָ שָׂכָר. וְאַתְּ אֲמַרְתְּ, נָכְרִי וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה חֲרֵי הוּא כְּכֹהֵן גָּדוֹל.

אָמַר לֵיהּ, כְּכֹהֵן גָּדוֹל עַם הָאָרֶץ תָּנִינָא וַדַּאי. דַּאֲמַר רַבִּי יוֹסִי בַּר יוּדָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מַאי דִּכְתִיב, (משלי ג טו) יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חֲפָצֶיךָ לֹא יִשְׁווּ בָהּ. אֲפִילּוּ מַמְזֵר תַּלְמִיד חָכָם, עָדִיף מִכֹּהֵן גָּדוֹל עַם הָאָרֶץ הַמְשַׁמֵּשׁ לִפְנֵי וְלִפְנִים. הוֹאִיל וְאֵינוֹ קוֹרֵא בַּתּוֹרָה, אֵין עֲבוֹדָתוֹ עֲבוֹדָה, וְאֵינוֹ מְקַבֵּל עָלֶיהָ שָׂכָר, וְעָלָיו כְּתִיב, (שם יט ב) גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב. כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ עִיקַּר שֶׁל עֲבוֹדָה, אֵין עֲבוֹדָתוֹ עֲבוֹדָה.

וְאָמַר רַבִּי יוּדָא, מִנַּיִן שֶׁכֹּהֵן גָּדוֹל צָרִיךְ לִהְיוֹת תַּלְמִיד חָכָם. דִּכְתִיב, (מלאכי ב ז) כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ. וְאִם הוּא

לשון הקודש

עַל הַר סִינַי, מְקַבְּלִים עָלֶיהָ שָׂכָר. נָכְרִים שֶׁלֹּא עָמְדוּ עַל הַר סִינַי, אֵין מְקַבְּלִים עָלֶיהָ שָׂכָר. וְאַתָּה אָמַרְתָּ, נָכְרִי וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה חֲרֵי הוּא כְּמוֹ כֹּהֵן גָּדוֹל?!

אָמַר לוֹ, כְּמוֹ כֹּהֵן גָּדוֹל עַם הָאָרֶץ שָׁנִינוּ וַדַּאי. שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר יוּדָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מַה שֶּׁכָּתוּב (משלי ג) יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חֲפָצֶיךָ לֹא יִשְׁווּ בָהּ – אֲפִלּוּ מַמְזֵר תַּלְמִיד חָכָם עָדִיף מִכֹּהֵן גָּדוֹל עַם הָאָרֶץ הַמְשַׁמֵּשׁ לִפְנֵי וְלִפְנִים. וְהוֹאִיל וְאֵינוֹ קוֹרֵא בַתּוֹרָה, אֵין עֲבוֹדָתוֹ עֲבוֹדָה, וְאֵינוֹ מְקַבֵּל עָלֶיהָ שָׂכָר, וְעָלָיו כָּתוּב (שם יט) גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב. כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ עִקַּר שֶׁל עֲבוֹדָה, אֵין עֲבוֹדָתוֹ עֲבוֹדָה.

וְאָמַר רַבִּי יוּדָא, מִנַּיִן שֶׁכֹּהֵן גָּדוֹל צָרִיךְ לִהְיוֹת תַּלְמִיד חָכָם? שֶׁכָּתוּב (מלאכי ב) כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יְבַקְּשׁוּ

עַם הָאָרֶץ, אֵין מְקַבֵּל עָלֶיהָ שָׂכָר. כָּךְ גּוֹי הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הוֹאִיל וְהוּא גּוֹי, אֵין עִסְקוֹ בַּתּוֹרָה עֵסֶק, וְאֵינוֹ מְקַבֵּל שָׂכָר.

פָּתַח וְאָמַר (ויקרא ו ב) צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר. אַהֲרֹן וּבָנָיו מְצוּוִים, וּשְׁאָר כֹּהֲנִים אֵינָם מְצוּוִים.

אֶלָּא, כָּל כֹּהֵן שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ עִיקַּר הָעֲבוֹדָה, כְּאַהֲרֹן וּבָנָיו, אֵינוֹ מְצוּוֶה. וְאִם עוֹבֵד, אֵין עֲבוֹדָתוֹ עֲבוֹדָה. דְּהָא בְּמַאי מְכַוְּנִין, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ עִיקַּר הָעֲבוֹדָה כְּאַהֲרֹן וּבָנָיו.

וְהָכִי אָמַר רִבִּי חִיָּא אָמַר ר' יִצְחָק, כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים מְעַכְּבִין אֶת הַקָּרְבָּן. עִיקָּרָא דְּקָרְבַּן כֹּהֵן, דְּאִצְטְרִיךְ לְכַוְּנָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, וּלְסַדְּרָא דַּרְגִּין עִילָּאִין, וּלְיַיחֲדָא כֹּלָּא

לשון הקודש

מִפִּיהוּ. וְאִם הוּא עַם הָאָרֶץ, אֵין מְקַבֵּל עָלֶיהָ שָׂכָר. כָּךְ גּוֹי הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה – הוֹאִיל וְהוּא גּוֹי, אֵין עִסְקוֹ בַּתּוֹרָה עֵסֶק, וְאֵינוֹ מְקַבֵּל שָׂכָר.

פָּתַח וְאָמַר, (ויקרא ו) צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר. אַהֲרֹן וּבָנָיו מְצוּוִים, וּשְׁאָר כֹּהֲנִים אֵינָם מְצוּוִים.

אֶלָּא, כָּל כֹּהֵן שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ עִקַּר הָעֲבוֹדָה כְּאַהֲרֹן וּבָנָיו, אֵינוֹ מְצוּוֶה. וְאִם עוֹבֵד, אֵין עֲבוֹדָתוֹ עֲבוֹדָה. שֶׁהֲרֵי בַּמֶּה מְכַוְּנִין, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ עִקַּר הָעֲבוֹדָה כְּאַהֲרֹן וּבָנָיו?

וְכָךְ אָמַר רַבִּי חִיָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים מְעַכְּבִים אֶת הַקָּרְבָּן. עִקַּר הַקָּרְבָּן הַכֹּהֵן, שֶׁצָּרִיךְ לְכַוֵּן אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וּלְסַדֵּר הַדְּרָגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וּלְיַחֵד הַכֹּל בְּיִחוּד שָׁלֵם,

בִּיחוּדָא שְׁלִים, וּלְמֶחֱדֵי עִילָּאִין וְתַתָּאִין, בִּרְעוּתָא וְכַוָּנָה דִּילֵיהּ.

וְהָכִי אָמַר רִבִּי חִיָּיא אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מַאי דִּכְתִיב, (שם א ט) אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'. אֶלָּא, לְקֻבֵּל תְּלָתָא דַרְגִּין אִלֵּין, אִשֶּׁה, לְקֻבֵּל דָּא לְוִיִּים, דִּמְמַנִּין עַל הַשִּׁיר, וּלְאַרְמָא קָלָא, וְהוּא מִסִּיטְרָא דְּאִשֵּׁה, וּמְכַוְּנֵי בִּנְעִימוּתָא בְּנִגּוּנָא וְחֶדְוָה וְשִׁיר.

וּמִגּוֹ כָּךְ, כָּל זִמְנָא דַּהֲוָה סָלִיק עַל הַדּוּכָן, בְּעוֹד דְּאִיהוּ גִּיבָּר, וְשַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא תַּקִּיף בֵּיהּ, לַאֲרָמָא קָלָא בִּנְעִימוּתָא דְּנִיגּוּנָא, אִיהוּ כָּשֵׁר לָעֲבוֹדָה. כֵּיוָן דְּאִיתְחַלַּשׁ שַׁלְהוֹבָא דְּבַחֲרוּתָא דִּילֵיהּ, וְגוֹמְרִין דְּנוּרָא מִתְדַּעֲכִין בְּגַוֵּיהּ, הָא אִתְחַלַּשׁ תּוֹקְפֵּיהּ, וְקָלָא שָׁאֵרִי לְאִתְתַּבְּרָא. כְּדֵין כְּתִיב, (במדבר ח כה) וּמִבֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה יָשׁוּב מִצְּבָא הָעֲבֹדָה וְלֹא

לשון הקודש

וּלְשַׁמֵּחַ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּרָצוֹן וּבְכַוָּנָה שֶׁלּוֹ.

וְכָךְ אָמַר רַבִּי חִיָּיא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (שם א) אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'? אֶלָּא, לְעֻמַּת שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת אֵלּוּ – אִשֶּׁה. כְּנֶגֶד זֶה הַלְּוִיִּים הַמְמֻנִּים עַל הַשִּׁיר וְלַהֲרָמַת הַקּוֹל, וְהוּא מִצַּד שֶׁל אִשֶּׁה, וּמְכַוְּנִים בְּנֹעַם הַנִּגּוּן וְהַחֶדְוָה וְהַשִּׁיר.

וּמִתּוֹךְ כָּךְ, כָּל פַּעַם שֶׁהָיָה עוֹלֶה עַל הַדּוּכָן בְּעוֹד שֶׁהוּא גֶּבֶר, וְשַׁלְהֶבֶת הָאֵשׁ חֲזָקָה בּוֹ לְהָרִים קוֹל בִּנְעִימוּת הַנִּגּוּן, הוּא כָּשֵׁר לָעֲבוֹדָה. כֵּיוָן שֶׁנֶּחְלְשָׁה שַׁלְהֶבֶת בַּחֲרוּתוֹ, וְגַחֲלֵי הָאֵשׁ דּוֹעֲכִים בְּתוֹכוֹ, הִנֵּה נֶחֱלָשׁ כֹּחוֹ, וְהַקּוֹל מַתְחִיל לְהִשָּׁבֵר. אָז כָּתוּב (במדבר ח) וּמִבֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה יָשׁוּב מִצְּבָא הָעֲבֹדָה וְלֹא יַעֲבֹד עוֹד. וּפָסוּל

יַעֲבֹד עוֹד. וּפָסוּל לָעֲבוֹדָה. מִכָּאן וָהָלְאָה, (שם כו) וְשֵׁרֵת אֶת אֶחָיו וַעֲבֹדָה לֹא יַעֲבֹד עוֹד.

מִשְׁמָרוֹת דִּרְקִיעָא, אוֹף הָכִי נָמֵי דְּמִבְּיָנָן דְּמָטוּן לְנַגְנָא קַמֵּי דְּמָרֵיהוֹן, אִיקְרוּן אִישִׁים. וְהָכִי שְׁמַעְנָא מִשְׁמֵיהּ דְּרַבִּי (דף ק ע"ב) שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דַּרְגִּין אִלֵּין, אִית מִנְהוֹן דִּמְמַנָּן עַל תַּרְעִין לְבַר, וּמִינַיְיהוּ עַל תַּרְעִין פְּנִימָאִין לְגוֹ.

אִינּוּן פְּנִימָאִין אָמְרִין שִׁירָתָא, וְסָלְקִין וְעָאלִין בְּהַאי שִׁירָתָא, חֲמִשָּׁה דַרְגִּין, עַד חַמְשִׁין. לָקֳבֵל חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּיוֹבְלָא. כֵּיוָן דְּסָלְקִין תַּמָּן, נְטֵיל לוֹן רוּחָא דְּאֶשָּׁא מְלַהֲטָא, וְתָבַר תּוּקְפַּיְיהוּ. כֵּיוָן דְּאִתְבַּר תּוּקְפַּיְיהוּ, דַּחְיָין לְהוֹן, וְנָחֲתִין מֵאִינּוּן דַּרְגִּין.

לשון הקודש

לָעֲבוֹדָה. מִכָּאן וָהָלְאָה, (שם) וְשֵׁרֵת אֶת אֶחָיו וְגו', וַעֲבֹדָה לֹא יַעֲבֹד.

מִשְׁמָרוֹת הָרָקִיעַ, אַף כָּךְ גַּם, שֶׁמִּבֵּינָן שֶׁבָּאִים לְנַגֵּן לִפְנֵי רִבּוֹנָם, נִקְרָאִים אִישִׁים. וְכָךְ שָׁמַעְתִּי מִשְּׁמוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, שֶׁאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ, יֵשׁ מֵהֶן שֶׁמְּמֻנּוֹת עַל הַשְּׁעָרִים בַּחוּץ, וּמֵהֶן עַל הַשְּׁעָרִים הַפְּנִימִיִּים שֶׁלְּפָנִים.

אוֹתָם הַפְּנִימִיִּים אוֹמְרִים שִׁירָה, וְעוֹלִים וְנִכְנָסִים בַּשִּׁירָה הַזּוֹ חָמֵשׁ דְּרָגוֹת, עַד חֲמִשִּׁים, כְּנֶגֶד חֲמִשִּׁים הַשְּׁעָרִים שֶׁל הַיּוֹבֵל. כֵּיוָן שֶׁעוֹלִים לְשָׁם, נוֹטֶלֶת אוֹתָם רוּחַ שֶׁל אֵשׁ לוֹהֶטֶת וְשׁוֹבֶרֶת כֹּחָם. כֵּיוָן שֶׁנִּשְׁבַּר כֹּחָם, דּוֹחִים אוֹתָם, וְיוֹרְדִים מֵאוֹתָן הַדְּרָגוֹת.

וְקָיְימִין לְבַר, מָמוּנִין עַל תַּרְעִין דִּלְבַר, וְאִלֵּין נָטְלִין חוּלָקֵיהוֹן מִתְּנָנָא דְּאֶשָּׁא דְקוּרְבָּנָא, בַּר מֵאִינּוּן דְּנָטְלֵי לְגוֹ. וּבְכָל יוֹם וָיוֹם מִתְחַדְּשִׁין דְּמְמַנָּן עַל שִׁירָתָא. וְזֶהוּ אִשָּׁה.

רֵיחַ, לָקֶבֶל יִשְׂרָאֵל, דְּקָא מַצְלוּ צְלוֹתָא, דַּחֲשִׁיבָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּרֵיחַ בּוּסְמִין דִּבְגִנְתָּא דְעֵדֶן. נִיחוֹחַ, דְּאִיהוּ נַחַת רוּחַ לְגָבוֹהַּ. לָקֶבֶל דָּא כֹּהֵן, דְּאִיהוּ מְכַוֵּין כַּוָּנָה, כְּגַוְונָא דִּרְעוּתָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, וּמְיַיחֵד יִחוּדָא בְּאַתְוָון רְשִׁימִין, וְכָל דַּרְגִּין נָהֲרִין, וּמִתְלַהֲטִין, וְנָצְצֵי בְּנִיצוֹצָא עִילָּאָה, מִגּוֹ דְּעוֹמְקָא עִילָּאָה טְמִירָתָא.

וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ כַּהֲנָא לְמֶהֱוֵי חַכִּימָא (נ"א וּלְאִתְקַשְּׁטָא) בְּחָכְמָה, וְיָאָה בְּסוּכְלְתָנוּ, וְשַׁפִּיר בִּנְהִירוּ דְּאוֹרַיְיתָא, וְזָרִיז, וּפִקֵּחַ יַתִּיר מִכָּל עַלְמָא. וְאִם

לשון הקודש

וְעוֹמְדִים בַּחוּץ הַמְמֻנִּים עַל הַשְּׁעָרִים בַּחוּץ, וְאֵלּוּ נוֹטְלִים חֶלְקָם מֵעֵשֶׁן הָאֵשׁ שֶׁל הַקָּרְבָּן, חוּץ מֵאוֹתָם שֶׁנּוֹטְלִים בִּפְנִים. וּבְכָל יוֹם וָיוֹם מִתְחַדְּשִׁים הַמְמֻנִּים עַל הַשִּׁירָה, וְזֶהוּ אִשָּׁה.

הָרֵיחַ כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּתְפַּלְּלִים תְּפִלָּה, שֶׁחֲשׁוּבָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ רֵיחַ בְּשָׂמִים שֶׁל גַּן עֵדֶן. נִיחוֹחַ, שֶׁהוּא נַחַת רוּחַ לְגָבוֹהַּ. כְּנֶגֶד זֶה הַכֹּהֵן, שֶׁהוּא מְכַוֵּן כַּוָּנָה, כְּמוֹ שֶׁהָרָצוֹן שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וּמְיַחֵד יִחוּד בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, וְכָל הַדְּרָגוֹת מְאִירוֹת וְלוֹהֲטוֹת, וְנוֹצְצוֹת בְּנִיצוּץ עֶלְיוֹן מִתּוֹךְ הָעֹמֶק הָעֶלְיוֹן הַטָּמִיר.

וְעַל כֵּן צָרִיךְ הַכֹּהֵן לִהְיוֹת חָכָם (וּלְהִתְקַשֵּׁט) בְּחָכְמָה, וְנָאֶה בְּהַשְׂכֵּל, וְיָפֶה בְּאוֹר

עַם הָאָרֶץ הוּא, עֲבוֹדָתוֹ לָאו עֲבוֹדָה, וַעֲלֵיהּ כְּתִיב (תהלים ה ו) לֹא יִתְיַצְּבוּ הוֹלְלִים לְנֶגֶד עֵינֶיךָ.

תָּא חֲזֵי, זוּהֲמָא דְכוּתִי, אַף עַל גַּב דְּאִגַּיֵּיר, קָשֶׁה לִפְרוֹשׁ מִינֵיהּ זוּהֲמָא עַד תְּלָתָא דָרִין, כָּל שֶׁכֵּן בְּעוֹד שֶׁהוּא כּוּתִי. כְּשֵׁרָה דִּבְהוֹן, רוּת, וְלָא אַשְׁכְּחָן בָּהּ שׁוּם דּוֹפִי כְּלָל. וְדָא הִיא נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית. עָרְפָּה, שֶׁהִיא נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית, מִיָּד חָזְרָה לְסִרְחוֹנָהּ וּלְקִלְקוּלָהּ. אָתָא רַבִּי חִידְקָא וּנְשָׁקֵיהּ. אָמַר, וַדַּאי דִּזְעִירִין אִינּוּן דְּמִתְעַבְּרָן זוּהֲמוּתַיְיהוּ מִינַיְיהוּ.

רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר, כְּתִיב (מ"א ב יט) וַיָּשֶׁם כִּסֵּא לְאֵם הַמֶּלֶךְ, זוֹ רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה, דְּזָכְתָּה וְרָאֲתָה לְמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה עַל כִּסְאוֹ.

לשון הקודש

הַתּוֹרָה, וְזָרִיז, וּפִקֵּחַ יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. וְאִם הוּא עַם הָאָרֶץ, אֵין עֲבוֹדָתוֹ עֲבוֹדָה, וְעָלָיו כָּתוּב (תהלים ה) לֹא יִתְיַצְּבוּ הוֹלְלִים לְנֶגֶד עֵינֶיךָ.

בֹּא וּרְאֵה, הַזֻּהֲמָה שֶׁל הַכּוּתִי, אַף עַל גַּב שֶׁהִתְגַּיֵּר, קָשֶׁה לִפְרֹשׁ מִמֶּנּוּ הַזֻּהֲמָה עַד שְׁלֹשָׁה דּוֹרוֹת, כָּל שֶׁכֵּן בְּעוֹד שֶׁהוּא כּוּתִי. הַכְּשֵׁרָה שֶׁבָּהֶם רוּת, וְלֹא מָצָאנוּ בָּהּ שׁוּם דּוֹפִי כְּלָל. וְזוֹהִי הַנֶּפֶשׁ הַשִּׂכְלִית. עָרְפָּה, שֶׁהִיא הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית, מִיָּד חָזְרָה לְסִרְחוֹנָהּ וּלְקִלְקוּלָהּ. בָּא רַבִּי חִידְקָא וּנְשָׁקוֹ. אָמַר, וַדַּאי מְעַטִּים הֵם שֶׁעוֹבֶרֶת זֻהֲמָתָם מֵהֶם.

רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר, כָּתוּב (מלכים-א ב) וַיָּשֶׁם כִּסֵּא לְאֵם הַמֶּלֶךְ. זוֹ רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה, שֶׁזָּכְתָּה וְרָאֲתָה לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה עַל כִּסְאוֹ.

כְּשֵׁם שֶׁלִּבָּהּ הָיָה שָׁלֵם, כָּךְ הִשְׁלִים יָמֶיהָ וּשְׁנוֹתֶיהָ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וּתְהִי מַשְׁכֻּרְתֵּךְ שְׁלֵמָה. שְׁלֵמָה כְּתִיב, וְקָרִינָן שְׁלֵימָה. מְלַמֵּד, שֶׁרָאָתָה לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה עַל כִּסְאוֹ, וְרָאָתָה שְׁכָרָהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

וַתֵּצֵא מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיְתָה שָׁמָּה וּשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ עִמָּהּ כו'. וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לִשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ לֵכְנָה שׁוּבְנָה כו'. וַתֹּאמַרְנָה לָהּ כִּי אִתָּךְ נָשׁוּב לְעַמֵּךְ. וַתֹּאמֶר נָעֳמִי שׁוּבְנָה בְּנֹתַי וכו' וַתֹּאמֶר הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ אֶל עַמָּהּ וכו'. עָרְפָּה תָּבַת אֶל עַמָּהּ וְאֶל אֱלֹהֶיהָ. וַתֹּאמֶר רוּת אַל תִּפְגְּעִי בִי לְעָזְבֵךְ לָשׁוּב מֵאַחֲרָיִךְ. כָּךְ בּוֹדְקִין לְגֵר, בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְקַיֵּים תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה כְּרוּת, בְּלֵבָב שָׁלֵם.

לשון הקודש

כְּשֵׁם שֶׁלִּבָּהּ הָיָה שָׁלֵם, כָּךְ הִשְׁלִים יָמֶיהָ וּשְׁנוֹתֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (רות ב) וּתְהִי מַשְׁכֻּרְתֵּךְ שְׁלֵמָה. כָּתוּב שְׁלֵמָה, וְקוֹרְאִים שְׁלֵימָה. מְלַמֵּד שֶׁרָאָתָה אֶת הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה עַל כִּסְאוֹ, וְרָאָתָה שְׁכָרָהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

וַתֵּצֵא מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיְתָה שָׁמָּה וּשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ עִמָּהּ כו'. וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לִשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ לֵכְנָה שׁוּבְנָה כו'. וַתֹּאמַרְנָה לָהּ כִּי אִתָּךְ נָשׁוּב לְעַמֵּךְ. וַתֹּאמֶר נָעֳמִי שׁוּבְנָה בְּנֹתַי כו'. וַתֹּאמֶר הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ אֶל עַמָּהּ כו'. עָרְפָּה שָׁבָה אֶל עַמָּהּ וְאֶל אֱלֹהֶיהָ. וַתֹּאמֶר רוּת אַל תִּפְגְּעִי בִי לְעָזְבֵךְ לָשׁוּב מֵאַחֲרָיִךְ. כָּךְ בּוֹדְקִים לְגֵר בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְקַיֵּים תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה כְּרוּת, בְּלֵבָב שָׁלֵם.

רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרִי פָּתַח, (מ"ב ד א) **וְאִשָּׁה אַחַת מִנְּשֵׁי בְנֵי הַנְּבִיאִים צָעֲקָה אֶל אֱלִישָׁע וגו'. תַּמָּן תְּנִינָן, דָּא אֵשֶׁת עוֹבַדְיָהוּ. וּמְמוּנָּה הָיָה עַל בֵּית אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. וּבְשָׁעָה שֶׁהָלַךְ עוֹבַדְיָהוּ אֵצֶל אֵלִיָּהוּ, הִכִּיר בּוֹ אֱלִישָׁע.**

וְאִי תֵּימָא, אֱלִישָׁע לֹא שִׁמֵּשׁ לְפָנָיו עֲדַיִן. כְּבָר הָיָה מְשַׁמֵּשׁ. וְאֵין מוּקְדָּם וּמְאוּחָר. וְעַל כֵּן כְּתִיב, (מ"ב ב א) **וְאַתָּה יָדַעְתָּ כִּי עַבְדְּךָ הָיָה יָרֵא אֶת ה', דְּוַדַּאי הִכִּיר בּוֹ אֱלִישָׁע מֵאוֹתָהּ שָׁעָה.**

צָעֲקָה אֶל אֱלִישָׁע. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁמֵּת עוֹבַדְיָהוּ, מֵת אַחְאָב. וּמֶלֶךְ יְהוֹרָם בָּא לָקַחַת אֶת שְׁנֵי יְלָדָיו. מָה עָשְׂתָה. הָלְכָה גוֹעָה צוֹעֶקֶת וּבוֹכָה לְבֵית הַקְּבָרוֹת. עָמְדָה עַל קִבְרוֹ וְצָעֲקָה, יְרֵא אֱלֹהִים, כָּךְ וְכָךְ עוֹשִׂים לִיתוֹמֶיךָ.

לשון הקודש

רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרִי פָּתַח, (מלכים-ב ו) וְאִשָּׁה אַחַת מִנְּשֵׁי בְנֵי הַנְּבִיאִים צָעֲקָה אֶל אֱלִישָׁע וְגו'. שָׁם שָׁנִינוּ, זוֹ אֵשֶׁת עוֹבַדְיָהוּ, וּמְמֻנָּה הָיָה עַל בֵּית אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. וּבְשָׁעָה שֶׁהָלַךְ עוֹבַדְיָהוּ אֵצֶל אֵלִיָּהוּ, הִכִּיר בּוֹ אֱלִישָׁע.

וְאִם תֹּאמַר, אֱלִישָׁע לֹא שִׁמֵּשׁ לְפָנָיו עֲדַיִן – כְּבָר הָיָה מְשַׁמֵּשׁ, וְאֵין מֻקְדָּם וּמְאֻחָר. וְעַל כֵּן כָּתוּב, וְאַתָּה יָדַעְתָּ כִּי עַבְדְּךָ הָיָה יָרֵא אֶת ה', שֶׁוַּדַּאי הִכִּיר בּוֹ אֱלִישָׁע מֵאוֹתָהּ שָׁעָה.

צָעֲקָה אֶל אֱלִישָׁע. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁמֵּת עוֹבַדְיָהוּ, מֵת אַחְאָב. וּמֶלֶךְ יְהוֹרָם בָּא לָקַחַת אֶת שְׁנֵי יְלָדָיו. מָה עָשְׂתָה? הָלְכָה גוֹעָה וְצוֹעֶקֶת וּבוֹכָה לְבֵית הַקְּבָרוֹת. עָמְדָה עַל קִבְרוֹ וְצָעֲקָה: יְרֵא אֱלֹהִים, כָּךְ וְכָךְ עוֹשִׂים לִיתוֹמֶיךָ!

אָמְרוּ לֵיהּ לְעוֹבַדְיָהוּ, הֲרֵי אִשְׁתָּךְ עוֹמֶדֶת וְצוֹעֶקֶת וּבוֹכָה עַל קִבְרְךָ. מֶה עָשָׂה. הָלַךְ לוֹ אֵצֶל חִזְקִיָּהוּ, אָמַר לֵיהּ דַּיְּיָ בָּעוֹלָם הַזֶּה. הָלַךְ לוֹ אֵצֶל הָאָבוֹת, אָמַר כָּךְ וְכָךְ יֵשׁ לִי. אָמְרוּ לוֹ, כְּבָר שָׁמַעְנוּ צַעֲקוֹתֶיהָ, לֵךְ אֵצֶל אֱלִישָׁע הַנָּבִיא.

אַדְּהָכִי, חָזְרָה גוֹעָה וְצוֹעֶקֶת עַל קִבְרוֹ, אָמַר לָהּ אִי עֲנִיָּיה, לְכִי אֵצֶל אֱלִישָׁע, וְהוּא יִתֵּן לָךְ עֵצָה. מִיָּד הָלְכָה אֵצֶל אֱלִישָׁע.

אָמַר רַבִּי, בֹּא וּרְאֵה הֵיאַךְ מְסַפְּרִים הַמֵּתִים בְּקִבְרוֹתָם זֶה עִם זֶה, וַהֲלֹא נַפְשׁוֹתָם בְּמָקוֹם אַחֵר עוֹמֶדֶת. (תהלים כה יד) סוֹד ה' לִירֵאָיו וכו'. נִזְדַּמֵּן לֵיהּ רַבִּי בּוֹן, אָמַר, אִי קַשְׁיָא הָכִי קַיְּימָא, וְהַשְׁתָּא מִלָּה בִּתְרֵין, מִשְׁתּוֹקָא לָא כְּלוּם.

לשון הקודש

אָמְרוּ לְעוֹבַדְיָהוּ: הֲרֵי אִשְׁתְּךָ עוֹמֶדֶת וְצוֹעֶקֶת עַל קִבְרְךָ. מֶה עָשָׂה? הָלַךְ לוֹ אֵצֶל חִזְקִיָּהוּ, אָמַר לוֹ: דַּיְּיָ בָּעוֹלָם הַזֶּה. הָלַךְ לוֹ אֵצֶל הָאָבוֹת, אָמַר: כָּךְ וְכָךְ יֵשׁ לִי. אָמְרוּ לוֹ: כְּבָר שָׁמַעְנוּ צַעֲקוֹתֶיהָ, לֵךְ אֵצֶל אֱלִישָׁע הַנָּבִיא.

בֵּינְתַּיִם חָזְרָה גוֹעָה וְצוֹעֶקֶת עַל קִבְרוֹ. אָמַר לָהּ: אֵי עֲנִיָּה, לְכִי אֵצֶל אֱלִישָׁע, וְהוּא יִתֵּן לָךְ עֵצָה. מִיָּד הָלְכָה אֵצֶל אֱלִישָׁע.

אָמַר רַבִּי, בֹּא וּרְאֵה הֵיאַךְ מְסַפְּרִים הַמֵּתִים בְּקִבְרוֹתָם זֶה עִם זֶה, וַהֲלֹא נַפְשׁוֹתָם בְּמָקוֹם אַחֵר עוֹמֶדֶת. (תהלים כה) סוֹד ה' לִירֵאָיו וְכוּ'. נִזְדַּמֵּן לוֹ רַבִּי בּוֹן. אָמַר: אִם יֶשְׁנָהּ קֻשְׁיָה – כָּךְ עוֹמֶדֶת, וְכָעֵת דִּבּוּר בִּשְׁנַיִם וּשְׁתִיקָה בְּלִי כְּלוּם.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כו ט) **נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ בַּלַּיְלָה אַף רוּחִי בְקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ. נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ, תְּרֵין קִטְרִין טָבִין יַהִיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּבַר נָשׁ, לְשַׁמָּשָׁא בְּהַאי עָלְמָא, וְאִינּוּן נַפְשָׁא וְרוּחָא. נֶפֶשׁ, לְקִיּוּמָא דְגוּפָא, בְּמִצְוֹת דְּיִתְעַר מִנֵּיהּ. רוּחַ, לְאִיתְעָרָא לֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא, וּלְאַנְהָגָא לֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא. וְאִי זָכוּ נֶפֶשׁ בְּמִצְוֹת, וְרוּחַ לְאִתְעַסָּקָא בְּאוֹרַיְיתָא. כְּדֵין נָחֲתוּ עֲלֵיהּ רְבוּ יַתִּיר מִלְּעֵילָא, כְּפוּם אוֹרְחוֹי.**

וּבִתְרֵין כִּתְרִין אִלֵּין, אָזִיל בַּר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא, לְשַׁמָּשָׁא בְּהוּ. דְּהַהוּא נֶפֶשׁ לָא אִתְקַיֵּים בְּגוּפָא, אֶלָּא בְּאִתְעָרוּ דְּרוּחַ דְּשַׁרְיָא עֲלֵיהּ.

כַּד עָיֵיל בַּר נָשׁ לְשַׁמָּשָׁא וּלְמִפְּלַח לְמָארֵיהּ בְּאִלֵּין תְּרֵין. אִיתְעַר עֲלֵיהּ מִלְּעֵילָא אִתְעָרוּ

לשון הקודש

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כו) **נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ בַּלַּיְלָה אַף רוּחִי בְקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ. נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ,** שְׁנֵי קְשָׁרִים טוֹבִים נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָדָם לְשַׁמֵּשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהֵם נֶפֶשׁ וְרוּחַ. הַנֶּפֶשׁ – לְקִיּוּם הַגּוּף, בַּמִּצְוֹת שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ מִמֶּנּוּ, וְהָרוּחַ – לְעוֹרֵר אוֹתוֹ בַּתּוֹרָה וּלְהַנְהִיגוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאִם זָכוּ, הַנֶּפֶשׁ בַּמִּצְוֹות, וְהָרוּחַ לְהִתְקַיֵּם בַּתּוֹרָה, אָז מוֹרִידִים עָלָיו גְּדְלוּת יְתֵרָה מִלְּמַעְלָה, כְּפִי דְּרָכָיו.

וּבִשְׁנַיִם הַלָּלוּ הוֹלֵךְ הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה לְשַׁמֵּשׁ בָּהֶם, שֶׁאוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ לֹא מִתְקַיֶּמֶת בַּגּוּף, אֶלָּא בַּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל הָרוּחַ שֶׁשּׁוֹרָה עָלָיו.

כְּשֶׁנִּכְנָס אָדָם לְשַׁמֵּשׁ וְלַעֲבֹד אֶת רִבּוֹנוֹ בִּשְׁנֵי אֵלּוּ, מִתְעוֹרֶרֶת עָלָיו מִלְּמַעְלָה

קַדִּישָׁא, וְשַׁרְיָא עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, וְסָחֲרָא לֵיהּ מִכָּל סִטְרִין. וְאִיתְעַר בֵּיהּ בְּחָכְמְתָא עִילָּאָה, לְמִזְכֵּי וּלְמֶהֱוֵי בְּהֵיכָלָא דְמַלְכָּא.

וְהַהוּא אִתְעָרוּ דְּשַׁרְיָא עֲלֵיהּ, מֵאָתַר עִילָּאָה הוּא. וּמַאי שְׁמֵיהּ. נְשָׁמָה. וּמִינֵיהּ יִתְעַר לְבַר נַשׁ תְּשׁוּבָה, וְעוֹבָדִין טָבִין. וְאִיהוּ חֵילָא עִילָּאָה, חֵילָא דִּתְשׁוּבָה, אִימָּא לְרוּחַ, וְרוּחַ בֵּן לָהּ.

וְעַל נִשְׁמָתָא, אִית לָהּ מְרַחֲמָא עִילָּאָה. וּמַאי שְׁמָהּ. נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא. וְאִיהוּ אִיקְרֵי אַב לְרוּחַ. מִינֵיהּ יִתְעַר לְבַר נָשׁ, יִרְאָה, וְאַהֲבָה, תּוֹרָה, וּמִצְוָה. וְאִינוּן מֵאָב וְאֵם בֵּן וּבַת. יו"ד אָב. ה"א אֵם. וא"ו בֵּן. ה"א בַּת. וְדָא יהו"ה מָלֵא.

בְּדוּגְמָא דְּאִית רוּחָא וְנַפְשָׁא דְּיָמִינָא, דְּיֵצֶר הַטּוֹב, כָּךְ אִית רוּחָא וְנַפְשָׁא דִּשְׂמָאלָא,

לשון הקודש

הִתְעוֹרְרוּת קְדֻשָּׁה, וְשׁוֹרָה עַל הָאָדָם, וּמַקִּיפָה אוֹתוֹ מִכָּל הַצְּדָדִים. וּמִתְעוֹרֶרֶת בּוֹ בְּחָכְמָה עֶלְיוֹנָה, לִזְכּוֹת וְלִהְיוֹת בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ.

וְאוֹתָהּ הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁשּׁוֹרָה עָלָיו הִיא מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן. וּמַה שְּׁמָהּ? נְשָׁמָה. וּמִמֶּנָּה תִּתְעוֹרֵר לָאָדָם תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. וְהוּא כֹּחַ עֶלְיוֹן, כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה, הָאֵם לָרוּחַ, וְהָרוּחַ בֵּן לָהּ.

וְעַל הַנְּשָׁמָה יֵשׁ לָהּ אוֹהֵב עֶלְיוֹן. וּמַה שְּׁמוֹ? נְשָׁמָה לִנְשָׁמָה. וְהוּא נִקְרָא אָב לָרוּחַ. מִמֶּנּוּ תִּתְעוֹרֵר לָאָדָם יִרְאָה וְאַהֲבָה, תּוֹרָה וּמִצְוָה. וְהֵם מֵאָב וָאֵם בֵּן וּבַת. יו"ד אָב. ה"א אֵם. וא"ו בֵּן. ה"א בַּת. וְזֶה יהו"ה מָלֵא.

בַּדֻּגְמָא שֶׁיֵּשׁ רוּחַ וְנֶפֶשׁ שֶׁל הַיָּמִין, שֶׁל

יְצֵר הָרָע. וְעַל דָּא אָמַר, (דברים ל טו) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת (דף קא ע"א) הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע. אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב, דִּקְדוּשָׁה. וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע, דִּשְׂמָאלָא, דְּיֵצֶר הָרָע. וְעַל דָּא רָמַז, (בראשית ב יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, מִן הַטּוֹב אֶכוֹל, וּמִן הָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ.

וְעַל ה"א עִילָּאָה שֶׁהִיא נִשְׁמָתָא אֵם. וְעַל ה"א תַּתָּאָה שֶׁהִיא בַּת. אִיתְקְרֵי הַאי קְרָא, (משלי יד א) חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ. וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ, דָּא נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית דְּיֵצֶר הָרָע. בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ, הַגּוּף דְּקוּדְשָׁא, דְּיָהִיב לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשַׁמָּשָׁא בְּהַאי עָלְמָא, וּנְשָׁמָה לְאִתְעָרָא לְשִׁמּוּשָׁא דִּלְעֵילָא.

לשון הקודש

יֵצֶר הַטּוֹב, כָּךְ יֵשׁ רוּחַ וְנֶפֶשׁ שֶׁל הַשְּׂמֹאל, שֶׁל יֵצֶר הָרָע. וְעַל זֶה אָמַר, (דברים ל) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע. אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב – שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה. וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע – שֶׁל הַשְּׂמֹאל, שֶׁל יֵצֶר הָרָע. וְעַל זֶה רָמַז, וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, מִן הַטּוֹב אֶכֹל, וּמִן הָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ.

וְעַל הַה"א הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה הָאֵם, וְעַל ה"א הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא הַבַּת, נִקְרָא הַפָּסוּק הַזֶּה (משלי יד) חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ. וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ – זוֹ הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית שֶׁל יֵצֶר הָרָע. בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ – הַגּוּף שֶׁל הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּתַּן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְשַׁמֵּשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּנְשָׁמָה לְהָעִיר לַשִּׁמּוּשׁ שֶׁלְּמַעְלָה.

כַּד בַּר נַשׁ בְּהַאי עַלְמָא נָאֵים בְּעַרְסֵיהּ, רוּחֵיהּ מְשַׁטְטָא וְאָזְלָא וּרְעוּתֵיהּ לְסַלְקָא בְּכָל לֵילְיָא. וְכַמָּה מְמַנִּין תְּרֵיסִין קָיְימִין בְּכָל רָקִיעַ וְרָקִיעַ.

דְּאָמַר רַבִּי נְחוּנְיָא, סָח לִי בֶּן גֵּאִים, כְּשֶׁעָלִיתִי לָרָקִיעַ, בָּרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן מָצָאתִי מַלְאָכִים שְׂרָפִים, כּוּלָּם כְּמַרְאֵה הַלַּפִּידִים, וְגַלְגַּלֵּי אֵשׁ סוֹבְבִים אוֹתָם, וְגַבּוֹתָם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ, וְשִׁינֵיהֶם וְעֵינֵיהֶם שְׁבִיבִין דְּנוּר, כְּסוּתֵם אֵשׁ לוֹהֶטֶת, וַעֲלֵיהֶם מְמוּנֶּה אֶחָד, הַדּוֹמִיעַם שְׁמוֹ.

כְּשֶׁרָאוּ אוֹתִי שָׁם, אָמְרוּ מִי נָתַן יְלוּד אִשָּׁה בֵּינֵינוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה, פָּחַדְתִּי מִמֶּנּוּ, וְהִזְכַּרְתִּי אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, כְּשֶׁרָאִיתִי שֶׁמְּבַקְּשִׁים לִשְׂרוֹף אוֹתִי בְּהֶבֶל פִּיהֶם, וְעָמְדוּ כוּלָּם. אָמַר לִי אוֹתוֹ הַשַּׂר הַגָּדוֹל הַמְמוּנֶּה עֲלֵיהֶם, מִי אַתָּה. אָמַרְתִּי לוֹ שְׁמִי.

לשון הקודש

כְּשֶׁאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה יָשֵׁן בְּמִטָּתוֹ, רוּחוֹ מְשׁוֹטֶטֶת וְהוֹלֶכֶת, וּרְצוֹנוֹ לַעֲלוֹת בְּכָל לַיְלָה. וְכַמָּה מְמֻנִּים מָגִנִּים עוֹמְדִים בְּכָל רָקִיעַ וְרָקִיעַ.

שֶׁאָמַר רַבִּי נְחוּנְיָא, סָח לִי בֶּן גֵּאִים, כְּשֶׁעָלִיתִי לָרָקִיעַ, בָּרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן מָצָאתִי מַלְאָכִים שְׂרָפִים, כֻּלָּם כְּמַרְאֵה הַלַּפִּידִים, וְגַלְגַּלֵּי אֵשׁ סוֹבְבִים אוֹתָם, וְגַבּוֹתָם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ, וְשִׁנֵּיהֶם וְעֵינֵיהֶם שְׁבִיבִים שֶׁל אֵשׁ, הַכְּסוּת שֶׁלָּהֶם אֵשׁ לוֹהֶטֶת, וַעֲלֵיהֶם מְמֻנֶּה אֶחָד, הדומיעם שְׁמוֹ.

כְּשֶׁרָאוּ אוֹתִי שָׁם, אָמְרוּ: מִי נָתַן יְלוּד אִשָּׁה בֵּינֵינוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה? פָּחַדְתִּי מִמֶּנּוּ, וְהִזְכַּרְתִּי אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, כְּשֶׁרָאִיתִי שֶׁמְּבַקְּשִׁים לִשְׂרוֹף אוֹתִי בְּהֶבֶל פִּיהֶם, וְעָמְדוּ כֻּלָּם. אָמַר לִי אוֹתוֹ הַשַּׂר הַגָּדוֹל

אָמַר לִי, אִי יְדִיד. כָּל בָּאֵי עוֹלָם עוֹבְרִים עַל יַדִּי בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, בְּשָׁעָה שֶׁבָּאִים לִשְׁכַּב עַל מִטּוֹתֵיהֶם, וּמַפְקִידִים רוּחָם בְּיַד אֲדוֹן עוֹלָם. מִיָּד פּוֹרְחִים מֵהֶם, וְעוֹלִים לְפָנָיו.

וְכָל הָרוּחוֹת לְפָנַי, וְלֹא נָתַן לִי רְשׁוּת לְהַכְנִים, אֶלָּא אוֹתָם הַכְּתוּבִים לְפָנַי. חוּץ מֵאוֹתָם שֶׁעָשׂוּ מִצְוֹת לְפָנָיו בַּיּוֹם, עֲדַיִן אָנוּ מְבַקְּשִׁים וּמְחַפְּשִׂים אַחֲרֵיהֶם.

נָשָׂאתִי עֵינַי, רָאִיתִי שם"ה הֵיכָלוֹת, כְּמִנְיַן יְמוֹת הַחַמָּה. וְכוּלָּן לְצַד מִזְרָח, וְאַרְבַּע שְׁעָרִים בְּכָל הֵיכָל וְהֵיכָל, וְכַמָּה מְמוּנִים וּמְשָׁרְתִים עֲלֵיהֶם, וְכוּלָּם דְּמוּת אַחַת לָהֶם, וְקוֹרְאִים לָהֶם מְשָׁרְתֵי מִזְרָח. וְכֵן לְצַד דָּרוֹם.

לשון הקודש

הַמְמֻנֶּה עֲלֵיהֶם: מִי אַתָּה? אָמַרְתִּי לוֹ שְׁמִי.

אָמַר לִי: אִי יָדִיד, כָּל בָּאֵי עוֹלָם עוֹבְרִים עַל יָדִי בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, בְּשָׁעָה שֶׁבָּאִים לִשְׁכַּב עַל מִטּוֹתֵיהֶם, וּמַפְקִידִים רוּחָם בְּיַד אֲדוֹן עוֹלָם. מִיָּד פּוֹרְחִים מֵהֶם, וְעוֹלִים לְפָנָיו.

וְכָל הָרוּחוֹת לְפָנַי, וְלֹא נָתַן לִי רְשׁוּת לְהַכְנִים אֶלָּא אוֹתָם הַכְּתוּבִים לְפָנַי. חוּץ מֵאוֹתָם שֶׁעָשׂוּ מִצְוֹת לְפָנָיו בַּיּוֹם, עֲדַיִן אָנוּ מְבַקְּשִׁים וּמְחַפְּשִׂים אַחֲרֵיהֶם.

נָשָׂאתִי עֵינַי, רָאִיתִי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה הֵיכָלוֹת, כְּמִנְיַן יְמוֹת הַחַמָּה. וְכֻלָּם לְצַד מִזְרָח, וְאַרְבָּעָה שְׁעָרִים בְּכָל הֵיכָל וְהֵיכָל, וְכַמָּה מְמֻנִּים וּמְשָׁרְתִים עֲלֵיהֶם, וְכֻלָּם דְּמוּת אַחַת לָהֶם, וְקוֹרְאִים לָהֶם מְשָׁרְתֵי מִזְרָח. וְכֵן לְצַד דָּרוֹם.

חוּץ מִמַּה שֶׁרָאִיתִי לְאוֹתוֹ צַד, שַׁעַר גָּבוֹהַּ עַד מְאוֹד מִכָּל הַשְּׁעָרִים. שָׁאַלְתִּי עַל הַשַּׁעַר הַהוּא. אָמַר לִי אִי יְדִיד. בַּשַּׁעַר הַזֶּה עוֹבְרִים כָּל בַּעֲלֵי צַעַר, וְכָל בַּעֲלֵי דִמְעָה, מִצַּעַר אוּמּוֹת הָעוֹלָם. וְכָל אוֹתָם בַּעֲלֵי תְשׁוּבָה, כּוּלָּם נִכְנָסִים בְּשַׁעַר זֶה.

לְמַעְלָה מִזֶּה הַשַּׁעַר, נִגְלָה לְפָנַי שַׁעַר גָּדוֹל, וְעֲשָׂרָה שְׁעָרִים סְבִיבָיו, שָׁאַלְתִּי עָלָיו. אָמַר לִי, הַשַּׁעַר הַזֶּה אֵין לִי רְשׁוּת עָלָיו, וְלֹא נִפְתָּח אֶלָּא בְּרָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן כְּשֶׁנִּכְנָס שַׁבָּת, אוֹ רֹאשׁ חֹדֶשׁ, אוֹ מוֹעֵד, קוֹל מִתְפּוֹצֵץ בְּכָל הַנֵּי רְקִיעִים, וְאוֹמֵר, (ישעיה כו ב) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי צַדִּיק שֹׁמֵר אֱמֻנִים.

מִפְּנֵי שֶׁכָּל הָרוּחוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן שֶׁבָּאָרֶץ כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ עוֹמְדוֹת שָׁם, וּמְטַיְּלוֹת בְּתוֹכוֹ.

לשון הקודש

חוּץ מִמַּה שֶׁרָאִיתִי לְאוֹתוֹ צַד שַׁעַר גָּבוֹהַּ עַד מְאֹד מִכָּל הַשְּׁעָרִים. שָׁאַלְתִּי עַל הַשַּׁעַר הַהוּא. אָמַר לִי: אֵי יָדִיד, בַּשַּׁעַר הַזֶּה עוֹבְרִים כָּל בַּעֲלֵי צַעַר, וְכָל בַּעֲלֵי דִמְעָה, מִצַּעַר אֻמּוֹת הָעוֹלָם. וְכָל אוֹתָם בַּעֲלֵי תְשׁוּבָה, כֻּלָּם נִכְנָסִים בְּשַׁעַר זֶה.

לְמַעְלָה מִזֶּה הַשַּׁעַר נִגְלָה לְפָנַי שַׁעַר גָּדוֹל, וַעֲשָׂרָה שְׁעָרִים סְבִיבָיו. שָׁאַלְתִּי עָלָיו. אָמַר לִי, הַשַּׁעַר הַזֶּה אֵין לִי רְשׁוּת עָלָיו, וְלֹא נִפְתָּח אֶלָּא בְּרָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן, כְּשֶׁנִּכְנָס שַׁבָּת, אוֹ רֹאשׁ חֹדֶשׁ, אוֹ מוֹעֵד, קוֹל מִתְפּוֹצֵץ בְּכָל אוֹתָם רְקִיעִים, וְאוֹמֵר, (ישעיה כו) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי צַדִּיק שֹׁמֵר אֱמֻנִים.

מִפְּנֵי שֶׁכָּל הָרוּחוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן שֶׁבָּאָרֶץ,

וּבְאוֹתוֹ זְמַן וּבְאוֹתוֹ רָקִיעַ שֶׁעַל גַּבֵּי גַּן עֵדֶן שֶׁבָּאָרֶץ, שֶׁבְּאוֹתָן שְׁעָרִים נִפְתָּחוֹת אַרְבַּע חַלּוֹנוֹת, רְשׁוּמוֹת בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם הַמְּפוֹרָשׁ, הוּא הַמְיוּחָד בְּגִנְזֵי מְרוֹמִים, וְכָל אוֹתָם הָרוּחוֹת מִתְלַבְּשׁוֹת בִּלְבוּשׁ יָקָר, בְּאוֹתוֹ גַּן עֵדֶן, כִּדְמוּת אוֹתוֹ עוֹלָם שֶׁהָיוּ עוֹמְדוֹת בְּמַלְבּוּשׁ בָּשָׂר מִטִּפָּה סְרוּחָה.

וּבְשָׁעָה שֶׁהַחַלּוֹנוֹת נִפְתָּחִים, כּוּלָּם פּוֹשְׁטִין מַלְבּוּשֵׁיהֶם, וּפוֹרְחִים לְמַעְלָה בְּאוֹתָן חַלּוֹנוֹת, וְעוֹלוֹת בַּמָּקוֹם הַזֶּה. וְשִׁשָּׁה בַּעֲלֵי כְנָפַיִם, וְכַמָּה מְמוּנִים עִמָּהֶם, פּוֹתְחִים הַשַּׁעַר הַזֶּה. וְכָל אֵלּוּ הָעֲשָׂרָה שְׁעָרִים, הָרוּחוֹת נִכְנָסוֹת לְשָׁם בְּחֶדְוָה וְעוֹלוֹת לְמַעְלָה. וְכֵן כָּל רָקִיעַ וְרָקִיעַ בְּדֶרֶךְ זֶה, בְּשָׁלוֹם וּבְשִׂמְחָה רַבָּה.

לשון הקודש

כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ עוֹמְדוֹת שָׁם, וּמְטַיְּלוֹת בְּתוֹכוֹ. וּבְאוֹתוֹ זְמַן וּבְאוֹתוֹ רָקִיעַ שֶׁעַל גַּבֵּי גַּן עֵדֶן שֶׁבָּאָרֶץ, שֶׁבְּאוֹתָם שְׁעָרִים נִפְתָּחוֹת ד' חַלּוֹנוֹת, רְשׁוּמוֹת בְּד' אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַמְּפֹרָשׁ, הוּא הַמְיֻחָד בְּגִנְזֵי מְרוֹמִים, וְכָל אוֹתָם הָרוּחוֹת מִתְלַבְּשׁוֹת בִּלְבוּשׁ יָקָר בְּאוֹתוֹ גַּן עֵדֶן, כִּדְמוּת אוֹתוֹ עוֹלָם שֶׁהָיוּ עוֹמְדוֹת בְּמַלְבּוּשׁ בָּשָׂר מִטִּפָּה סְרוּחָה.

וּבְשָׁעָה שֶׁהַחַלּוֹנוֹת נִפְתָּחִים, כֻּלָּם פּוֹשְׁטִים מַלְבּוּשֵׁיהֶם, וּפוֹרְחִים לְמַעְלָה בְּאוֹתָם חַלּוֹנוֹת, וְעוֹלוֹת בַּמָּקוֹם הַזֶּה. וְשִׁשָּׁה בַּעֲלֵי כְנָפַיִם, וְכַמָּה מְמֻנִּים עִמָּהֶם, פּוֹתְחִים הַשַּׁעַר הַזֶּה. וְכָל אֵלּוּ הָעֲשָׂרָה שְׁעָרִים, הָרוּחוֹת נִכְנָסוֹת לְשָׁם בְּחֶדְוָה וְעוֹלוֹת לְמַעְלָה. וְכֵן כָּל רָקִיעַ וְרָקִיעַ בְּדֶרֶךְ זֶה, בְּשָׁלוֹם וּבְשִׂמְחָה רַבָּה.

בְּשָׁעָה שֶׁאֵלּוּ הָרוּחוֹת עוֹלוֹת, רוּחוֹת אֲחֵרוֹת יוֹרְדוֹת, שֶׁנִּיתוֹסְפוּ בֵּין הַחַיִּים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם. אֵלּוּ עוֹלוֹת, וְאֵלּוּ יוֹרְדוֹת. בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁיָּרְדוּ אֵלּוּ מִשָּׁם, שָׁם חוֹנוֹת הָאֲחֵרוֹת, וְאֵין הַמָּקוֹם נִשְׁאָר פָּנוּי.

בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִים (תהלים צ יז) וִיהִי נֹעַם ה' אֱלֹהֵינוּ וכו', אוֹתָם הָרוּחוֹת שֶׁיָּרְדוּ לָהֶם בְּשַׁבָּת, עוֹלוֹת. אֵלּוּ עוֹלוֹת, וְאֵלּוּ יוֹרְדוֹת. אֵלּוּ עוֹלוֹת בִּמְקוֹמָן. וְאֵלּוּ יוֹרְדוֹת לִמְקוֹמָן. וְכֵן תָּמִיד בְּעִנְיַן זֶה.

אָמַר רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרִי, בְּשָׁעָה שֶׁנִּפְטַר הָאָדָם מִן הָעוֹלָם, הַנְּשָׁמָה וְהַנֶּפֶשׁ אָזְלִין כַּחֲדָא. שֶׁנֶּאֱמַר, וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם עַד בּוֹאָנָה בֵּית לָחֶם.

וַיְהִי כְּבוֹאָנָה בֵּית לֶחֶם וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן וַתֹּאמַרְנָה הֲזֹאת נָעֳמִי. דַּאֲזָלַת מֵאַתַר הָדֵין,

לשון הקודש

בְּשָׁעָה שֶׁאֵלּוּ הָרוּחוֹת עוֹלוֹת, רוּחוֹת אֲחֵרוֹת יוֹרְדוֹת, שֶׁנִּתּוֹסְפוּ בֵּין הַחַיִּים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם. אֵלּוּ עוֹלוֹת, וְאֵלּוּ יוֹרְדוֹת. בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁיָּרְדוּ אֵלּוּ מִשָּׁם, שָׁם חוֹנוֹת הָאֲחֵרוֹת, וְאֵין הַמָּקוֹם נִשְׁאָר פָּנוּי. **בְּמוֹצָאֵי** שַׁבָּת, בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִים וִיהִי נֹעַם ה' אֱלֹהֵינוּ כו', אוֹתָם הָרוּחוֹת שֶׁיָּרְדוּ לָהֶם בְּשַׁבָּת, עוֹלוֹת. אֵלּוּ עוֹלוֹת בִּמְקוֹמָן, וְאֵלּוּ יוֹרְדוֹת לִמְקוֹמָן. וְכֵן תָּמִיד בְּעִנְיַן זֶה. **אָמַר** רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרִי, בְּשָׁעָה שֶׁנִּפְטַר הָאָדָם מִן הָעוֹלָם, הַנְּשָׁמָה וְהַנֶּפֶשׁ הוֹלְכוֹת יַחַד, שֶׁנֶּאֱמַר (רות א) וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם עַד בּוֹאָנָה בֵּית לָחֶם. **וַיְהִי** כְּבוֹאָנָה בֵּית לֶחֶם וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן וַתֹּאמַרְנָה הֲזֹאת נָעֳמִי. שֶׁהָלְכָה מִן

מַלְיָא מִכָּל טָבָא, מַלְיָא מִן אוֹרַיְיתָא. עַמּוּדָא דַּעֲנָנָא בְּרֵישָׁא בִּימָמָא, וְעַמּוּדָא דְּאֶשָׁתָא בְּלֵילְיָא. וּשְׁרַגָּא נָהִיר קָדָמָהּ. וְיֶחֱמוּן לָהּ גִּינְתָא דְּעֵדֶן, אֲתַר אַגְרֵיהוֹן טַב דְּצַדִּיקַיָּיא. וְיֶחֱמוּן לָהּ גֵּיהִנֹּם, אֲתַר פּוּרְעָנְתְּהוֹן דְּרַשִּׁיעַיָּא. דְּנִידּוֹנִין בֵּיהּ עַל חוֹבֵיהוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כט ג) בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עֲלֵי רֹאשִׁי.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, אָמְרָה הַנְּשָׁמָה, אַל תִּקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי קְרֶאן לִי מָרָא וגו', אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי כְּמָה דַאֲמַרְתּוּן, וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי ה'. כַּד הֲוֵינָא בְּאַתְרָא הָדֵין, הֲוֵינָא מַלְיָא מִן אוֹרַיְיתָא, מַלְיָא מִכָּל טָבָא. וּכְעָן רֵיקָם הֱשִׁיבַנִי ה', לָזֶה הָעוֹלָם.

לָמָּה תִקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי וַה' עָנָה בִי וְשַׁדַּי הֵרַע לִי. דְּעָאל בִּי יֵצֶר הָרָע, רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת וְנֶפֶשׁ הַבַּהֲמִיּוּת, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר (משלי יד א) חַכְמוֹת

לשון הקודש

הַמָּקוֹם הַזֶּה מְלֵאָה מִכָּל טוּב, מְלֵאָה מִן הַתּוֹרָה, עַמּוּד הֶעָנָן בְּרֹאשָׁהּ בַּיּוֹם, וְעַמּוּד הָאֵשׁ בַּלַּיְלָה, וְנֵר מֵאִיר לְפָנֶיהָ. וְיִרְאוּ לָהּ גַּן הָעֵדֶן, מְקוֹם שְׂכָרָם הַטּוֹב שֶׁל הַצַּדִּיקִים. וְיִרְאוּ לָהּ גֵּיהִנֹּם, מְקוֹם פֻּרְעָנוּתָם שֶׁל הָרְשָׁעִים, שֶׁנִּדּוֹנִים בּוֹ עַל חֲטָאֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עַל רֹאשִׁי.

בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה אוֹמֶרֶת הַנְּשָׁמָה, אַל תִּקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי, קְרֶאן לִי מָרָא וְגוֹ', אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְתֶּם, וְכָעֵת רֵיקָם הֱשִׁיבַנִי ה'. כְּשֶׁהָיִיתִי בַּמָּקוֹם הַזֶּה, הָיִיתִי מְלֵאָה מִתּוֹרָה, מְלֵאָה מִכָּל טוּב, וְכָעֵת רֵיקָם הֱשִׁיבַנִי ה', לָעוֹלָם הַזֶּה.

לָמָּה תִקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי וַה' עָנָה בִי וְשַׁדַּי הֵרַע לִי (רות א). שֶׁנִּכְנַס בִּי יֵצֶר הָרָע, רוּחַ הַבַּהֲמִית וְנֶפֶשׁ הַבַּהֲמִיּוּת, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר

נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ. חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ, דָּא נִשְׁמָה וְנֶפֶשׁ דְּקוּדְשָׁא. וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ, דָּא נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִיּוּת, שֶׁתַּהֲרוֹס בִּנְיַן הַגּוּף בְּאִוַּלְתָּהּ. וְדָא הִיא שֶׁנִּשְׁאֶרֶת בַּגּוּף, שֶׁנֶּאֱמַר, (איוב יד כב) אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל, דְּאִשְׁתַּתְּפוּ בְּיַחַד.

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְמַלְכָּא דְּמִינָה בְּגִינְתָּא דִּילֵיהּ תְּרֵין שׁוֹמְרִין, הָאֶחָד פִּיסֵּחַ, וְהָאֶחָד סוּמָא. אָמַר לְהוֹן, אִסְתַּמְּרוּן דְּלָא תֵיכְלוּן מֵאִיבָּא דְּגִינְתָּא הָדָא, דַּאֲנָא יְדַעְנָא כָּל אִיבָּא דְּאִית בֵּיהּ.

מָה עֲבָדוּ. הַפִּיסֵּחַ אָמַר לַסּוּמָא, הָא רְעוּתָן דְּנֵיכְלוּן מֵאִיבָּא דְּאִילָנִין אִלֵּין. אָמַר הַסּוּמָא, אֲנָא לָא חָזֵי. וְהַפִּיסֵּחַ אָמַר, וְהָא לֵית אֲנָא יָכִיל לְמֵיזַל. מָה עֲבָדוּ. רָכַב הַפִּסֵּחַ עַל הַסּוּמָא וַאֲכָלוּ.

לשון הקודש

(משלי יד) חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ. חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ – זוֹ הַנִּשְׁמָה וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ. וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ – זוֹ נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִיּוּת, שֶׁתַּהֲרוֹס בִּנְיַן הַגּוּף בְּאִוַּלְתָּהּ. וְזוֹהִי שֶׁנִּשְׁאֶרֶת בַּגּוּף, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב יד) אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל, שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ בְּיַחַד.

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמֶלֶךְ שֶׁמִּנָּה בַּגָּן שֶׁלּוֹ שְׁנֵי שׁוֹמְרִים, הָאֶחָד פִּסֵּחַ, וְהָאֶחָד סוּמָא. אָמַר לָהֶם: הִשָּׁמְרוּ שֶׁלֹּא תֹאכְלוּ מִפְּרִי הַגָּן הַזֶּה, שֶׁאֲנִי מַכִּיר כָּל פְּרִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ.

מָה עָשׂוּ? הַפִּסֵּחַ אָמַר לַסּוּמָא: הֲרֵי רְצוֹנֵנוּ שֶׁנֹּאכַל מִפְּרִי הָאִילָנוֹת הַלָּלוּ. אָמַר הַסּוּמָא: אֲנִי לֹא רוֹאֶה. וְהַפִּסֵּחַ אָמַר: וַהֲרֵי אֵינִי יָכוֹל לָלֶכֶת. מָה עָשׂוּ? רָכַב הַפִּסֵּחַ עַל הַסּוּמָא וְאָכְלוּ.

וַאֲתָא מַלְכָּא, וַחֲזָא דַּאֲכָלוּ מֵאִיבָּא דְּאִילָנָא. אֲמַר לְהוֹן, מַאן אָכַל מֵאִיבָּא דְּאִילָנָא. הַסּוּמָא אָמַר, אֲנָא לָא חָזֵי. אֲמַר הַפִּיסֵּחַ, הָא אֲנָא לָא יָכִיל לְמֵיזַל. מָה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ, (דף קא ע"ב) אָמַר, כְּמָה דַּעֲבַדְתּוּן וַאֲכַלְתּוּן מֵאִיבָּא דְּאִילָנָא, כֵּן יִתְעֲבִיד לְכוֹן. מָה עֲבַד מַלְכָּא. אָמַר לַעֲבָדָיו, אַרְכִּיבוּ הַפִּיסֵּחַ עַל הַסּוּמָא, וְיַהֲבוּן לְהוֹן שִׁתִּין פּוּלְסִין בְּאַתְרָא הָדֵין.

כָּךְ נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית מִן יֵצֶר הָרָע, עִם הַגּוּף. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָהֶם חִבּוּר אֶחָד, הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית עִם הַגּוּף, וּמַעֲנִישָׁן יַחַד. וְכֵן אִם הָיָה צַדִּיק, מְחַבְּרָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמְקַבְּלִים שָׂכָר טוֹב יַחַד.

רַבִּי עֲזַרְיָה וְרַבִּי חִזְקִיָּה, הֲוֵי סָלְקוּ לְרֶגֶל, הֲוָה עִמְּהוֹן הַהוּא טַיְיעָא, דַּהֲוָה טָעִין אֲבַתְרַיְיהוּ.

לשון הקודש

וּבָא הַמֶּלֶךְ, וְרָאָה שֶׁאָכְלוּ מִפְּרִי הָאִילָן. אָמַר לָהֶם: מִי אָכַל מִפְּרִי הָאִילָן? הַסּוּמָא אָמַר: אֲנִי לֹא רוֹאֶה. אָמַר הַפִּסֵּחַ: הֲרֵי אֵינִי יָכוֹל לָלֶכֶת. מָה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ? אָמַר: כְּמוֹ שֶׁעֲשִׂיתֶם וַאֲכַלְתֶּם מִפְּרִי הָאִילָן – כָּךְ יֵעָשֶׂה לָכֶם. מָה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ? אָמַר לַעֲבָדָיו: הַרְכִּיבוּ הַפִּסֵּחַ עַל הַסּוּמָא, וּתְנוּ לָהֶם שִׁשִּׁים מַכּוֹת בַּמָּקוֹם הַזֶּה.

כָּךְ הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית מִן יֵצֶר הָרָע, עִם הַגּוּף. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָהֶם חִבּוּר אֶחָד, הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית עִם הַגּוּף, וּמַעֲנִישָׁן יַחַד. וְכֵן אִם הָיָה צַדִּיק, מְחַבְּרָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמְקַבְּלִים שָׂכָר טוֹב יַחַד.

רַבִּי עֲזַרְיָה וְרַבִּי חִזְקִיָּה הָיוּ עוֹלִים לָרֶגֶל. הָיָה עִמָּהֶם אוֹתוֹ הַסּוֹחֵר, שֶׁהָיָה מְחַמֵּר

אֲמַר ר' עֲזַרְיָה לְרַבִּי חִזְקִיָּה, מִידִי שָׁמְעַת בְּהַהוּא קְרָא דִּכְתִיב, (שה"ש ו יא) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל. דִּבְרֵי הַתּוֹרָה נִמְשָׁלִים לֶאֱגוֹז, הֵיאַךְ.

אֲמַר לֵיהּ, מָה אֱגוֹז אִית לֵיהּ קְלִיפָּה לְבַר, וּמוֹחָא לְגוֹ. אַף דִּבְרֵי תוֹרָה, אִית בָּהּ מַעֲשֶׂה, מִדְרָשׁ, וְהַגָּדָה, וְסוֹד, כֹּלָּא דָּא לְגוֹ מִן דָּא.

אֲמַר לֵיהּ, הָכִי שְׁמַעְנָא לְהַאי. בְּהַהוּא זִימְנָא דְּהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה גַּלֵּי שִׁיר הַשִּׁירִים, זוּהֲמָא דְּהַהוּא נָחָשׁ קַדְמָאָה דְּאַטִּיל בְּאָדָם וְחַוָּה, אִתְפְּסַק מֵעַלְמָא, בְּגִין דְּכַד נָפְקוּ תוֹלָדִין לְעַלְמָא מֵאָדָם וְחַוָּה, מֵהַהוּא זוּהֲמָא נָפְקֵי.

וְהָכִי שָׁמַעְתִּי מֵרַבּוֹתַי, וְאִינוּן שְׁמָעוּ עַד פּוּמֵיהּ דְּאֵלִיָּהוּ. דַּאֲמַר הָכִי, מַאי דִּכְתִיב, (בראשית ד א) וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת

לשון הקודש

אַחֲרֵיהֶם. אָמַר רַבִּי עֲזַרְיָה לְרַבִּי חִזְקִיָּה, הַאִם שָׁמַעְתָּ דָּבָר בְּאוֹתוֹ הַפָּסוּק שֶׁכָּתוּב אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל? דִּבְרֵי הַתּוֹרָה נִמְשָׁלִים לֶאֱגוֹז, הֵיאַךְ? **אָמַר** לוֹ, מָה הָאֱגוֹז יֵשׁ לוֹ קְלִפָּה בַּחוּץ וּמֹחַ בִּפְנִים, אַף דִּבְרֵי תוֹרָה יֵשׁ בָּהּ מַעֲשֶׂה, מִדְרָשׁ, וְהַגָּדָה, וְסוֹד, הַכֹּל זֶה לִפְנִים מִזֶּה.

אָמַר לוֹ, כָּךְ שָׁמַעְתִּי אֶת זֶה. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה גִּלָּה שִׁיר הַשִּׁירִים, זֻהֲמַת אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי שֶׁהִטִּיל בְּאָדָם וְחַוָּה נִפְסְקָה מִן הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁיָּצְאוּ תוֹלְדוֹת לָעוֹלָם מֵאָדָם וְחַוָּה, מֵאוֹתָהּ הַזֻּהֲמָה יָצְאוּ.

וְכָךְ שָׁמַעְתִּי מֵרַבּוֹתַי, וְהֵם שָׁמְעוּ עַד פִּיו שֶׁל אֵלִיָּהוּ, שֶׁאָמַר כָּךְ, מַה שֶּׁכָּתוּב

קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה'. וְהָאָדָם, דָּא אָדָם קַדְמָאָה, כַּד אָתָא נָחָשׁ עַל חַוָּה, אַטִּיל בָּהּ זוּהֲמָא, וְקַיִן מֵהַהִיא סִטְרָא דְּהַהוּא נָחָשׁ נָפַק, מַה נָּחָשׁ דַּרְכּוֹ לַהֲרוֹג וּלְהָמִית, הָכִי נָמֵי קַיִן, מִיָּד נַעֲשָׂה הוֹרֵג.

כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה יד כט) מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע וּפִרְיוֹ שָׂרָף מְעוֹפֵף. כִּי מִשּׁוֹרֶשׁ נָחָשׁ, דָּא נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי. יֵצֵא צֶפַע, דָּא קַיִן, שֶׁיָּצָא מִשָּׁרְשׁוֹ וּמֵעִיקָּרוֹ. וּפִרְיוֹ שָׂרָף מְעוֹפֵף, שֶׁנַּעֲשָׂה הוֹרֵג כַּשָּׂרָף הַזֶּה, שֶׁאֵין לְמַכָּתוֹ לַחַשׁ. מְעוֹפֵף כָּפוּל, שֶׁכְּבָר נַעֲשָׂה הַנָּחָשׁ בְּמִינוֹ כָּפוּל.

וְאִי תֵּימָא מֵהַהוּא זוּהֲמָא נָפַק, וּקְרָא אָמַר וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן. וַדַּאי מֵאָדָם הֲוָה, וְלָא מֵהַהוּא זוּהֲמָא. אֶלָּא

לשון הקודש

(בראשית ד) וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה'. וְהָאָדָם – זֶה אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּשֶׁבָּא נָחָשׁ עַל חַוָּה, הִטִּיל בָּהּ זֻהֲמָה, וְקַיִן מֵאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ יָצָא. מַה נָּחָשׁ דַּרְכּוֹ לַהֲרֹג וּלְהָמִית, כָּךְ גַּם קַיִן, מִיָּד נַעֲשָׂה הוֹרֵג.

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (ישעיה יד) מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע וּפִרְיוֹ שָׂרָף מְעוֹפֵף. כִּי מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ – זֶה נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי. יֵצֵא צֶפַע – זֶה קַיִן, שֶׁיָּצָא מִשָּׁרְשׁוֹ וּמֵעִקָּרוֹ. וּפִרְיוֹ שָׂרָף מְעוֹפֵף – שֶׁנַּעֲשָׂה הוֹרֵג כַּשָּׂרָף הַזֶּה, שֶׁאֵין לְמַכָּתוֹ לַחַשׁ. מְעוֹפֵף כָּפוּל, שֶׁכְּבָר נַעֲשָׂה הַנָּחָשׁ בְּמִינוֹ כָּפוּל.

וְאִם תֹּאמַר מֵאוֹתָהּ הַזֻּהֲמָה יָצָא, וְהַפָּסוּק אָמַר וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ

הַהוּא נָחָשׁ הִטִּיל בָּהּ זוּהֲמָא (דף קב ע"א) **בְּחַוָּה, וְהַהוּא זוּהֲמָא דְּאִשְׁתְּאַב בָּהּ, הֲוָה מְכַשְׁכְּשָׁא בִּמְעָהָא, וְלָא הֲוָה לֵיהּ גּוּפָא לְאִתְכַּלְּלָא בֵּיהּ, וּלְנָפְקָא הַהוּא רוּחָא לְעָלְמָא.**

כֵּיוָן שֶׁבָּא אָדָם הָרִאשׁוֹן עָלֶיהָ, אִיתְעָרַב הַהוּא זוּהֲמָא בְּהַהוּא זֶרַע, וַעֲבַד גּוּפָא לְהַהוּא רוּחָא בִּישָׁא, וְזוּהֲמָא דַּהֲוָה בִּמְעָהָא אִתְכְּלִילָא בֵּיהּ, וּנְפַק לְעַלְמָא בְּדִיוֹקְנָא סַגִּי מִכָּל שְׁאָר בְּנֵי אֱנָשָׁא דְּעַלְמָא דְּהֲווּ אֲבַתְרֵיהּ.

וְעוֹד דְּהַהוּא זַרְעָא דְּאַטִּיל בָּהּ אָדָם לְמֶיעֱבַד גּוּפָא, מֵהַהוּא סִיטְרָא בִּישָׁא הֲוָה, וְאִתְתְּקַף הַהוּא רוּחָא בִּישָׁא, וְאִתְגְּלִים בֵּיהּ, וְנָפִיק לְעָלְמָא. כֵּיוָן דְּהָמַת לֵיהּ חַוָּה, אָמְרָה (בראשית ד א) **קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה', עִם ה'.**

לשון הקודש

וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן – וַדַּאי מֵאָדָם הָיָה, וְלֹא מֵאוֹתָהּ זֻהֲמָה? אֶלָּא אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הִטִּיל זֻהֲמָה בְּחַוָּה, וְאוֹתָהּ הַזֻּהֲמָה שֶׁנִּשְׁאֲבָה בָּהּ, הָיְתָה מְכַשְׁכֶּשֶׁת בְּמֵעֶיהָ, וְלֹא הָיָה לוֹ גּוּף לְהִכָּלֵל בּוֹ וּלְהוֹצִיא אוֹתָהּ הָרוּחַ לָעוֹלָם.

כֵּיוָן שֶׁבָּא אָדָם הָרִאשׁוֹן עָלֶיהָ, הִתְעָרְבָה אוֹתָהּ הַזֻּהֲמָה בְּאוֹתוֹ הַזֶּרַע, וְעָשָׂה גּוּף לְאוֹתָהּ רוּחַ רָעָה, וְהַזֻּהֲמָה שֶׁהָיְתָה בְּמֵעֶיהָ נִכְלְלָה בּוֹ. וְיָצָא לָעוֹלָם בִּדְמוּת גְּדוֹלָה מִכָּל שְׁאָר בְּנֵי הָאָדָם שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהָיוּ אַחֲרָיו.

וְעוֹד, שֶׁאוֹתוֹ הַזֶּרַע שֶׁהִטִּיל בָּהּ אָדָם לַעֲשׂוֹת גּוּף, מֵאוֹתוֹ הַצַּד הָרָע הָיָה, וְהִתְגַּבְּרָה אוֹתָהּ רוּחַ רָעָה, וְהִתְגַּלְּמָה בּוֹ, וְיָצָא לָעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁרָאַתָה אוֹתוֹ חַוָּה, אָמְרָה קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה', עִם ה'.

וְכַד אַיְיתֵי קָרְבָּנֵיהּ, מֵהַהוּא סִטְרָא בִּישָׁא אַיְיתֵי לֵיהּ. דִּכְתִיב, (שם ד ג) **וַיְהִי מִקֵּץ יָמִי"ם, דְּהוּא סִטְרָא בִּישָׁא, וְלָא מִסִּטְרָא דִקְדוּשָׁה, דְּהוּא מִקֵּץ יָמִי"ן.**

שֵׁת, בָּסִים עַלְמָא בְּצַדִּיקִים וַחֲסִידִים דְּנָפְקוּ לְבָתַר מִנֵּיהּ. שֵׁת דָּא הֲוָה סִיּוּם דְּאַלְפָּ"א בֵּיתָא, וּמִינֵּיהּ אַהֲדָרוּן אַתְוָון לְמֵישַׁר, שֵׁ"ת.

כֵּיוָן דְּאִסְתַּיְימוּ אִינּוּן צַדִּיקִים וַחֲסִידִים עַד נֹחַ, וַהֲווֹ אִינּוּן בְּנֵי טוֹפָנָא, דְּאִתְמָחוּ כּוּלְּהוֹן. כֵּיוָן דְּאִתְמָחוּ כּוּלְּהוּ, וּנְפַק נֹחַ וּבְנוֹהִי מִתֵּיבוּתָא, כְּדֵין כְּתִיב, (שם ט יט) **וּמֵאֵלֶּה נָפְצָה כָּל הָאָרֶץ, כְּדֵין שְׁרִיאוּ אַתְוָון בְּאַלְפָּא בֵּיתָא לְמַפְרֵעַ, תש"ר. וּכְדֵין כְּתִיב, וּמֵאֵלֶּה נָפְצָה כָּל הָאָרֶץ, וַאֲזַל כָּל עַלְמָא, בְּהַהוּא זוּהֲמָא דְּנָחָשׁ.**

לשון הקודש

וּכְשֶׁהֵבִיא קָרְבָּנוֹ, מֵאוֹתוֹ הַצַּד הָרָע הֵבִיא אוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיְהִי מִקֵּץ יָמִי"ם, שֶׁהוּא הַצַּד הָרָע, וְלֹא מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא מִקֵּץ יָמִי"ן.

שֵׁת בִּסֵּם הָעוֹלָם בְּצַדִּיקִים וַחֲסִידִים שֶׁיָּצְאוּ אַחַר כָּךְ מִמֶּנּוּ. שֵׁת זֶה הָיָה סִיּוּם שֶׁל אַלְפָּ"א בֵּיתָא, וּמִמֶּנּוּ חָזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְיֹשֶׁר – שֵׁ"ת.

כֵּיוָן שֶׁהִסְתַּיְּמוּ אוֹתָם צַדִּיקִים וַחֲסִידִים עַד נֹחַ, וְהָיוּ אוֹתָם בְּנֵי הַמַּבּוּל, שֶׁכֻּלָּם נִמְחוּ. כֵּיוָן שֶׁכֻּלָּם נִמְחוּ, וְיָצָא נֹחַ וּבָנָיו מֵהַתֵּבָה, אָז כָּתוּב (שם ט) וּמֵאֵלֶּה נָפְצָה כָּל הָאָרֶץ. אָז הִתְחִילוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּאַלְפָּא בֵּיתָא לְמַפְרֵעַ – תש"ר. וְאָז כָּתוּב, וּמֵאֵלֶּה נָפְצָה כָּל הָאָרֶץ, וְהָלַךְ כָּל הָעוֹלָם בְּזֻהֲמַת אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ.

וְאַף עַל גַּב דְּאַבְרָהָם תִּקֵּן מַה דַּעֲבַד אָדָם. וְכֵן יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְצַדִּיקַיָּא. עִם כָּל דָּא, זוּהֲמָא דְּנָחָשׁ לָא פָּסְקָא, עַד דְּקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי. וְאַהֲדָרוּ אַתְוָון בְּאֹרַח מֵישַׁר, וּמִנְּהוֹן לְמַפְּרֵעַ, חַד מִכָּאן, וְחַד מִכָּאן. וְכַד סָרְחוּ, אַהֲדָרוּ בְּגוּפָא אָחֳרָא. אַהֲדָרוּ אַתְוָון בְּגַוְונָא אָחֳרָא.

וְכָךְ אֲזַל עַלְמָא, בְּרָזִין דְּאַלְפָא בֵּיתָא, עַד דַּאֲתָא שְׁלֹמֹה. כֵּיוָן דַּאֲתָא שְׁלֹמֹה, אִשְׁתַּכְּחִין אַתְוָון קָיְימִין עַל קִיּוּמַיְיהוּ. וּכְדֵין כְּתִיב, (מ"א ה י) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, וְקָיְימָא סִיהֲרָא בִּשְׁלֵימוּתָא, כְּדֵין אִתְגְּלֵי שִׁיר הַשִּׁירִים בְּעָלְמָא.

וּכְדֵין אֲמַר, (שה"ש ו יא) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי. מַה אֱגוֹז, מוֹחָא לָא אִשְׁתְּכַח אֶלָּא לְבַסּוֹף, כָּךְ עָלְמָא הָכִי הֲוָה, עַד דְּאִתְקַיְימוּ קְלִיפִּין, וְקָיְימָא עַלְמָא בְּמוֹחָא, וְסִיהֲרָא בְּאַשְׁלָמוּתָא.

לשון הקודש

וְאַף עַל גַּב שֶׁאַבְרָהָם תִּקֵּן מַה שֶּׁעָשָׂה אָדָם, וְכֵן יַעֲקֹב וְיִצְחָק וְהַצַּדִּיקִים, עִם כָּל זֶה זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ לֹא פָּסְקָה, עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, וְחָזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְדֶרֶךְ יְשָׁרָה, וּמֵהֶם לְמַפְרֵעַ, אַחַת מִכָּאן וְאַחַת מִכָּאן. וּכְשֶׁסָּרְחוּ, חָזְרוּ בְּגוּף אַחֵר. חָזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּגָוֵן אַחֵר.

וְכָךְ הָלַךְ הָעוֹלָם בְּסוֹדוֹת שֶׁל אַלְפָא בֵּיתָא, עַד שֶׁבָּא שְׁלֹמֹה. כֵּיוָן שֶׁבָּא שְׁלֹמֹה, נִמְצְאוּ הָאוֹתִיּוֹת עוֹמְדוֹת עַל קִיּוּמָן. וְאָז כָּתוּב (מלכים–א ה) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, וְעָמְדָה הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּת, וְאָז הִתְגַּלָּה שִׁיר הַשִּׁירִים לָעוֹלָם.

וְאָז אָמַר, (שיר ו) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי. מָה אֱגוֹז, הַמֹּחַ לֹא נִמְצָא אֶלָּא לְבַסּוֹף, כָּךְ הָעוֹלָם הָיָה כָּךְ, עַד שֶׁהִתְקַיְּמוּ הַקְּלִפּוֹת,

אָמַר הַהוּא טַיְיעָא, בְּמַאי קָאַמְרִיתוּ וְתוֹקִימוּ הַאי קְרָא דִכְתִיב, וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵיהֶם עַד בּוֹאָנָה בֵּית לָחֶם וַיְהִי כְּבוֹאָנָה בֵּית לָחֶם וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶ"ן. עַד הָכָא תְּרֵין, וַתֹּאמַרְנָה הֲזֹא"ת נָעֳמִי חַד וְלָא יַתִּיר. אָמַר רַבִּי עֲזַרְיָה, אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֲפִילוּ הֲרֵיקָנִים שֶׁבָּכֶם, מְלֵאִים תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים.

נָחֲתִין תַּרְוַיְיהוּ, אֲמָרוּ לֵיהּ, מִידִי שְׁמִיעַ לָךְ בְּהַאי קְרָא. אֲמַר, הָכִי שְׁמַעְנָא. בְּזִמְנָא דְּבָעֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֵיהַב תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הַלּוּחוֹת הָיוּ כְּתוּבִים פָּנִים וְאָחוֹר. שֶׁנֶּאֱמַר, (שמות לב טו) מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתוּבִים.

וְהַלּוּחַ אֶחָד פָּנִים וְאָחוֹר. וְהַלּוּחַ אַחֶרֶת יָמִין וּשְׂמֹאל. שֶׁנֶּאֱמַר, (שם לב טז) וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה

לשון הקודש

וְעָמַד הָעוֹלָם בְּמֹחַ וְהַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּתָהּ.

אָמַר אוֹתוֹ הַסּוֹחֵר, בַּמָּה אֲמַרְתֶּם וּתְבָאֲרוּ אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה שֶׁכָּתוּב, (רות א) וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵיהֶם עַד בּוֹאָנָה בֵּית לָחֶם וַיְהִי כְּבוֹאָנָה בֵּית לָחֶם וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶ"ן. עַד כָּאן שְׁתַּיִם. וַתֹּאמַרְנָה הֲזֹא"ת נָעֳמִי, אַחַת וְלֹא יוֹתֵר. אָמַר רַבִּי עֲזַרְיָה, אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֲפִלּוּ הֲרֵיקָנִים שֶׁבָּכֶם מְלֵאִים תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים.

יָרְדוּ שְׁנֵיהֶם, אָמְרוּ לוֹ, הַנִּשְׁמָע לְךָ דָּבָר בַּפָּסוּק הַזֶּה? אָמַר, כָּךְ שָׁמַעְתִּי – בִּזְמַן שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָתֵת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הַלּוּחוֹת הָיוּ כְּתוּבִים פָּנִים וְאָחוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לב) מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתוּבִים.

וְהַלּוּחַ אֶחָד פָּנִים וְאָחוֹר, וְהַלּוּחַ אַחֶרֶת

אֱלֹהִים הֵמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא חָרוּת עַל הַלֻּחֹת, תְּרֵין, עַל מָה אָמַר תְּרֵין זִימְנִין וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב.

דְּקוֹדֶם שֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל הָעֵגֶל, וּבָעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיהַב תְּרֵין תּוֹרוֹת, שֶׁבִּכְתַב וְשֶׁבְּעַל פֶּה אִלֵּין, עַל יְדָא דְּמֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וגו'. וְהַלּוּחוֹת הָיוּ בְּדוּגְמָא ו"ה לוּחוֹת. ו"ה מִכְתָּב, דָּא הוּא דִּכְתִיב ו"ה.

לוּחוֹת י"ה. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה, דָּא בִּינָה עִילָּאָה. ו"ה, אִינּוּן תְּרֵין דְּרוֹעִין. ו"ה מִכְתָּב, אִינּוּן יַעֲקֹב וְרָחֵל, שֶׁנִּקְרְאוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ, וְנִקְרְאוּ שְׁנֵי שָׁדַיִם, וְנִקְרְאוּ חַד. וְעַל דָּא אָמַר, ו"ה מִכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא. חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת, אַל תִּקְרֵי חָרוּת, אֶלָּא חֵירוּת, חֵירוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, וּמִשִּׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת, וְכָל מַרְעִין בִּישִׁין דְּעָלְמָא.

לשון הקודש

יָמִין וּשְׂמֹאל, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לב) וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא חָרוּת עַל הַלֻּחֹת. שְׁנַיִם. עַל מָה אָמַר פַּעֲמַיִם וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב?

שֶׁקֹּדֶם שֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל הָעֵגֶל, וְרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָתֵת שְׁתֵּי תּוֹרוֹת, שֶׁבִּכְתָב וְשֶׁבְּעַל פֶּה הָאֵלּוּ, עַל יְדֵי מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל – וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְגו'. וְהַלּוּחוֹת הָיוּ בְּדֻגְמָא ו"ה לוּחוֹת. ו"ה מִכְתָּב, מִכְתָּב שֶׁכָּתוּב זֶהוּ ו"ה.

לוּחוֹת י"ה. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה – זוֹ הַבִּינָה הָעֶלְיוֹנָה. ו"ה הֵם שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת. ו"ה מִכְתָּב – הֵם יַעֲקֹב וְרָחֵל, שֶׁנִּקְרְאוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ, וְנִקְרְאוּ שְׁנֵי שָׁדַיִם, וְנִקְרְאוּ אֶחָד. וְעַל זֶה אָמַר, ו"ה מִכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא. חָרוּת עַל הַלֻּחֹת, אַל תִּקְרֵי חָרוּת

וְכִיוָן דַּעֲבָדוּ יַת עֶגְלָא, פָּרְחוּ אַתְוָון מִתְּרִין סִטְרִין פָּנִים וְיָמִין. וַאֲנִי אֶפְתַּח לְךָ הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר שֶׁתָּבִין. אֱלִימֶלֶךְ וְנָעֳמִי, וּמַחְלוֹן וְרוּת, בְּדוּגְמָא דָּא תְּרֵין לוּחוֹת. אֱלִימֶלֶךְ וְנָעֳמִי לוּחַ אֶחָד, יָמִין וּשְׂמֹאל. וּמַחְלוֹן וְרוּת, פָּנִים וְאָחוֹר, לוּחַ אַחֵר. וְכִיוָן דַּעֲבָדוּ יַת עֶגְלָא, אִסְתַּלַּק אֱלִימֶלֶךְ וּמַחְלוֹן, נִשְׁאֲרוּ רוּת וְנָעֳמִי, תְּרֵין נְקֵיבוֹת.

וַאֲזָלוּ תַּרְוַיְיהוּ, עַד כִּי שָׁמְעוּ כִּי פָּקַד ה' אֶת עַמּוֹ לָתֵת לָהֶם לֶחֶ"ם. דְּיַהֲב זִימְנָא אָחֳרָא אוֹרַיְיתָא, לוּחוֹת שְׁנִיּוֹת.

וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵיהֶן עַד בּוֹאָנָה בֵּית לָחֶם וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן. כָּל, דָּא צַדִּיק. הָעִיר, דָּא צִיּוֹן, עִיר דָּוִד. וַתֹּאמַרְנָה הַזֹּאת נָעֳמִי, שֶׁבְּשַׁעֲתָא דְּאִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא עַל טוּרָא דְסִינַי, כְּתִיב, (שם כ

לשון הקודש

אֶלָּא חֵרוּת, חֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, וּמִשִּׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת, וְכָל הַחֲלָאִים הָרָעִים שֶׁל הָעוֹלָם.

וְכִיוָן שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל, פָּרְחוּ הָאוֹתִיּוֹת מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִים פָּנִים וְיָמִין. וַאֲנִי אֶפְתַּח לְךָ הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר שֶׁתָּבִין. אֱלִימֶלֶךְ וְנָעֳמִי, וּמַחְלוֹן וְרוּת – בַּדֻּגְמָא הַזוֹ שְׁנֵי הַלּוּחוֹת. אֱלִימֶלֶךְ וְנָעֳמִי לוּחַ אֶחָד, יָמִין וּשְׂמֹאל. וּמַחְלוֹן וְרוּת, פָּנִים וְאָחוֹר, לוּחַ אַחֵר. וְכִיוָן שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל, הִסְתַּלֵּק אֱלִימֶלֶךְ וּמַחְלוֹן. נִשְׁאֲרוּ רוּת וְנָעֳמִי, שְׁתֵּי נְקֵבוֹת.

וְהָלְכוּ שְׁתֵיהֶן, עַד כִּי שָׁמְעוּ כִּי פָּקַד ה' אֶת עַמּוֹ לָתֵת לָהֶם לָחֶ"ם. שֶׁנָּתַן פַּעַם אַחֶרֶת תּוֹרָה, לוּחוֹת שְׁנִיּוֹת.

וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵיהֶם עַד בּוֹאָנָה בֵּית לָחֶם וְגוֹ', וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן. כָּל – זֶה צַדִּיק. הָעִיר – זֶה צִיּוֹן, עִיר דָּוִד. וַתֹּאמַרְנָה הַזֹּאת נָעֳמִי, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁנִּתְּנָה

יח) וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלַּפִּידִם.

כְּדֵין צָוְוחָא אוֹרַיְיתָא, וְאָמְרָה, אַל תִּקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי, אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי, מִכָּל חֵידוּ, וּמִכָּל טָבָאן, וְכָל חֵירוּ דְעַלְמָא, אֲפִילוּ מִשִּׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת. כְּדֵין אָמְרָה, לָמָּה תִקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי.

וְדָא הוּא רָזָא, דַּאֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל יְדָא דְמשֶׁה, (שם לג כג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ. כְּשֶׁרָצִיתִי לְמֵיהַב אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל יָמִין וּשְׂמֹאל פָּנִים וְאָחוֹר, הֵם לֹא רָצוּ, וַעֲבָדוּ יַת עֶגְלָא. וְכָאן כְּשֶׁהֵם רוֹצִים, אֲנִי לֹא אֶרְצֶה.

אָמַר, הָכִי שְׁמַעְנָא, בְּזִמְנָא דְּבָעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיהַב אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, נָטַל (דף קב ע"ב) תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וַאֲזֵיל הוּא

לשון הקודש

תּוֹרָה עַל הַר סִינַי, כָּתוּב (שמות כ) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלַּפִּידִם.

אָז צָוְחָה הַתּוֹרָה, וְאָמְרָה, אַל תִּקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי, אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי, מִכָּל שִׂמְחָה וּמִכָּל הַטּוֹבוֹת וְכָל הַחֵרוּת שֶׁל הָעוֹלָם, אֲפִלּוּ מִשִּׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת. אָז אָמְרָה, לָמָּה תִקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי.

וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יְדֵי מֹשֶׁה, (שמות לג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ. כְּשֶׁרָצִיתִי לָתֵת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, יָמִין וּשְׂמֹאל פָּנִים וְאָחוֹר – הֵם לֹא רָצוּ, וְעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל. וְכָאן כְּשֶׁהֵם רוֹצִים – אֲנִי לֹא אֶרְצֶה.

אָמַר, כָּךְ שָׁמַעְתִּי, בִּזְמַן שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָתֵת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, נָטַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְהָלַךְ

לְגַבֵּי שְׁאָר עַמִּין, וְלָא בְּעוֹ לְקַבְּלָא לוֹן. עַד דְּנָחִית לוֹן לְיִשְׂרָאֵל עַל גַּבֵּי טוּרָא דְסִינַי.

אָמְרוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, לְמַאן בָּעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיהַב תְּרֵין תּוֹרוֹת אִלֵּין. אֲמַר, לְיִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן עַדְבִּי וְחוּלָקִי. דִּכְתִיב, (דברים לב ט) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ, הֲרֵי תְּרֵין. וַאֲנָא יַהִיב לוֹן שְׁתֵּי תּוֹרוֹת. וְעוֹד, דְּסָלְקֵי בְּעַרְבוֹנָא עוֹלָלִים וְיוֹנְקִים. וּבְגִינֵיהוֹן יִתְעָרוּן תְּרֵין תּוֹרוֹת אִלֵּין. דִּכְתִיב, (תהלים ח ג) מִפִּי עוֹלְלִים וְיֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז.

וּמֵהָכָא נַפְקָא, מֵהָתָם נַפְקָא, דִּכְתִיב, (ישעיה כח ט) אֶת מִי יוֹרֶה דֵעָה וְאֶת מִי יָבִין שְׁמוּעָה גְּמוּלֵי מֵחָלָב עַתִּיקֵי מִשָּׁדָיִם. אֶת מִי יוֹרֶה דֵעָה, דָּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְאֶת מִי יָבִין שְׁמוּעָה, דָּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. גְּמוּלֵי מֵחָלָב עַתִּיקֵי מִשָּׁדָיִם,

לשון הקודש

הוּא לִשְׁאָר הָעַמִּים, וְלֹא רָצוּ לְקַבְּלָם. עַד שֶׁהוֹרִיד אוֹתָם לְיִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי.

אָמְרוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת: לְמִי רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָתֵת שְׁתֵּי תּוֹרוֹת הַלָּלוּ? אָמַר: לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם גּוֹרָלִי וְחֶלְקִי, שֶׁכָּתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ, הֲרֵי שְׁנַיִם. וַאֲנִי נוֹתֵן לָהֶם שְׁתֵּי תּוֹרוֹת. וְעוֹד, שֶׁעוֹלִים בְּעֵרָבוֹן עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים. וּבִשְׁבִילָם יִתְעוֹרְרוּ שְׁתֵּי הַתּוֹרוֹת הַלָּלוּ, שֶׁכָּתוּב מִפִּי עוֹלְלִים וְיֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז.

וּמִכָּאן יוֹצֵא? מִשָּׁם יוֹצֵא, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כח) אֶת מִי יוֹרֶה דֵעָה וְאֶת מִי יָבִין שְׁמוּעָה גְּמוּלֵי מֵחָלָב עַתִּיקֵי מִשָּׁדָיִם. אֶת מִי יוֹרֶה דֵעָה – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְאֶת מִי יָבִין שְׁמוּעָה – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. גְּמוּלֵי

דִּבְגִינֵהוֹן נָחֲתָא אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵיהֶם עַד בוֹאָנָה בֵּית לָחֶם. לְאָן הָלְכוּ. לִשְׁאָר עַמִּין, עַד דְקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי. כֵּיוָן דְנָחֲתוּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, מִיָּד וַתֵּהוֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן וַתֹּאמַרְנָה הֲזֹאת נָעֳמִי, אִזְדַּעְזַע כּוּלֵי עַלְמָא, וַאֲמָרוּ, דֵּין הִיא אוֹרַיְיתָא חֲמִדָה גְנוּזָה. מִיָּד וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת וְאֶת הַלַּפִּידִם. כְּדֵין אָמְרַת הֲזֹאת נָעֳמִי. דָּא הוּא נְעִימוּ דְאוֹרַיְיתָא.

וְלָא יָדְעֵי יִשְׂרָאֵל עֲנָשָׁא דְאוֹרַיְיתָא, עַד דַּאֲתוֹ לְמָרָה, דִּכְתִיב, (שמות טוכג) וַיָּבֹאוּ מָרָתָה. וּכְתִיב, (שם טו כה) שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ. כְּדֵין אָמְרָה אוֹרַיְיתָא, קְרֵאן לִי מָרָא.

לשון הקודש

מֵחֶלֶב עַתִּיקֵי מִשָּׁדַיִם –שֶׁבִּגְלָלָם יָרְדָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי.

וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (רות א) וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵיהֶם עַד בוֹאָנָה בֵּית לָחֶם. לְאָן הָלְכוּ? לִשְׁאָר הָעַמִּים, עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי. כֵּיוָן שֶׁיָּרְדוּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, מִיָּד וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן וַתֹּאמַרְנָה הֲזֹאת נָעֳמִי. הִזְדַּעֲזַע כָּל הָעוֹלָם, וְאָמְרוּ, זוֹ הִיא הַתּוֹרָה חֲמִדָה גְנוּזָה? מִיָּד – וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת וְאֶת הַלַּפִּידִם. אָז אָמְרָה, הֲזֹאת נָעֳמִי, זוֹ הִיא נְעִימוּת הַתּוֹרָה.

וְלֹא יָדְעוּ יִשְׂרָאֵל הָעֹנֶשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה, עַד שֶׁבָּאוּ לְמָרָה, שֶׁכָּתוּב (שמות טו) וַיָּבֹאוּ מָרָתָה. וְכָתוּב, שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ. אָז אָמְרָה הַתּוֹרָה, קְרֵאן לִי מָרָא.

וְאַרְכְּבֵיהּ תְּלַת פַּרְסֵי, וְהוּא עָסֵיק עִמְּהוֹן בְּאִלֵּין רָזַיָּא. קָרְאוּ עֲלֵיהּ, (שה"ש ו ז) כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ. אֲפִילוּ הָרֵיקָנִין שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל מְלֵאִין תּוֹרָה וּמִצְוֹת כְּרִימּוֹן.

אָמַר לוֹ, כְּדֵין הֲוֹוּ יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְּרָן בְּאוֹרַיְיתָא, אִתְעַטָּרוּ בִּשְׁמָהָן גְּלִיפִּין עִילָּאִין. כֵּיוָן דַּעֲבָדוּ יַת עֶגְלָא וְסָרְחוּ, וַהֲוָה מַיְיתֵי מֹשֶׁה אוֹרַיְיתָא, כְּתִיבָא עַל לוּחִין דְּאַבְנִין עִלָּאִין, מַלְיָין מִכָּל טָבָאן, חֵירוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, וּמִשִּׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת, וּמִכָּל מַרְעִין בִּישִׁין דְּעָלְמָא.

כֵּיוָן דַּחֲמָא מֹשֶׁה יַת עֶגְלָא, פָּרְחוּ אַתְוָון, וְכֻלְּהוּ סָלְקוּ לְעֵילָא, כְּדֵין צָוְוחָא אוֹרַיְיתָא וְאָמְרָה, אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי, מִכַּמָּה טָבִין לְיִשְׂרָאֵל, וְהַשְׁתָּא אַהֲדְרִית רֵיקָם לְמַגְּנָא, דְּלָא

לשון הקודש

וְהִרְכִּיבוֹ שָׁלֹשׁ פַּרְסוֹת, וְהוּא עוֹסֵק עִמָּהֶם בַּסּוֹדוֹת הַלָּלוּ. קָרְאוּ עָלָיו, כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ. אֲפִלּוּ הָרֵיקָנִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל מְלֵאִים תּוֹרָה וּמִצְוֹת כָּרִמּוֹן.

אָמַר לוֹ, אָז הָיוּ יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְּרִים בַּתּוֹרָה, הִתְעַטְּרוּ בְּשֵׁמוֹת חֲקוּקִים עֶלְיוֹנִים. כֵּיוָן שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל וְסָרְחוּ, וְהָיָה מֵבִיא מֹשֶׁה אֶת הַתּוֹרָה, כְּתוּבָה עַל לוּחוֹת שֶׁל אֲבָנִים עֶלְיוֹנִים, מְלֵאִים מִכָּל טוֹבוֹת, חֵרוּת מִמַّלְאַךְ הַמָּוֶת, וּמִשִּׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת, וּמִכָּל הַמַּחֲלוֹת הָרָעוֹת שֶׁל הָעוֹלָם.

כֵּיוָן שֶׁרָאָה מֹשֶׁה אֶת הָעֵגֶל, פָּרְחוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְכֻלָּם עָלוּ לְמַעְלָה. אָז צָוְחָה הַתּוֹרָה וְאָמְרָה, אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי, מִכַּמָּה טוֹבוֹת לְיִשְׂרָאֵל, וְעַכְשָׁו חָזַרְתִּי

מְהַגִּית לְהוֹ. כְּדֵין צָוְוחוּ עִילָּאִין, וַאֲמָרוּ, (הושע ז יג) אוֹי לָהֶם כִּי נָדְדוּ מִמֶּנִּי. וַוי לְהוֹן, דְּלָא אִתְקַיְּימוּ בִּמְהֵימְנוּתָא דְּמָאֲרֵיהוֹן.

רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרָאי לְטַעְמֵיהּ, דַּאֲמַר ר' אֶלְכְּסַנְדְּרָאי, הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף הֵם שׁוּתָּפִין יַחַד, וְהוֹלְכִים מִזֶּה הָעוֹלָם בְּיַחַד. עַד בֹּאָנָה בֵּית לָחֶם. וְאַמַּאי אִקְרֵי הָכִי. אֶלָּא בֵּי דִינָא וְקִטְרוּגָא דְּדִינָא וּקְרָבָא תַּמָּן. כְּדֵין כְּתִיב, וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן. כָּל שְׁאָר מֵתַיָּא מַרְעִישִׁין עֲלַיְיהוּ, לְקָל קְרָבָא דְּדִינָא.

דְּתְנַן, הַהוּא מַלְאָךְ הַמְמוּנֶּה עַל בֵּית הַקְּבָרוֹת, נִכְנָס לַקֶּבֶר בְּשָׁעָה שֶׁנִּקְבַּר, עוֹמֵד עָלָיו וּמַבִּיט וְאוֹמֵר, אוֹי לוֹ לִפְלוֹנִי זֶה, אוֹי לָעֵינַיִם שֶׁנֶּהֱנוּ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה בַּעֲבֵירָה, אוֹי לָהֶם לַיָּדַיִם וְלָרַגְלַיִם שֶׁהָלְכוּ בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם.

לשון הקודש

רֵיקָם לְחִנָּם, שֶׁלֹּא מוֹעִילָה לָהֶם. אָז צָוְחוּ הָעֶלְיוֹנִים, וְאָמְרוּ, (הושע ז) אוֹי לָהֶם כִּי נָדְדוּ מִמֶּנִּי. אוֹי לָהֶם שֶׁלֹּא עָמְדוּ בָּאֱמוּנָה שֶׁל רִבּוֹנָם.

רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרָאי לְטַעְמוֹ. שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרָאי, הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף הֵם שֻׁתָּפִים יַחַד, וְהוֹלְכִים מִזֶּה הָעוֹלָם בְּיַחַד. עַד בּוֹאָנָה בֵּית לָחֶם. וְלָמָּה נִקְרֵאת כָּךְ? אֶלָּא בֵּית הַדִּין וְקִטְרוּג שֶׁל הַדִּין וּקְרָב יֵשׁ שָׁם. אָז כָּתוּב וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן. כָּל שְׁאָר הַמֵּתִים מַרְעִישִׁים עֲלֵיהֶם, לְקוֹל הַקְּרָב שֶׁל הַדִּין.

שֶׁשָּׁנִינוּ, אוֹתוֹ מַלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עַל בֵּית הַקְּבָרוֹת, נִכְנָס לַקֶּבֶר בְּשָׁעָה שֶׁנִּקְבַּר, עוֹמֵד עָלָיו וּמַבִּיט וְאוֹמֵר: אוֹי לוֹ לִפְלוֹנִי זֶה! אוֹי לָעֵינַיִם שֶׁנֶּהֱנוּ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה בַּעֲבֵרָה! אוֹי לָהֶם לַיָּדַיִם וְלָרַגְלַיִם שֶׁהָלְכוּ בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם.

אָמַר הַגּוּף, אֲנִי אֵינִי רוֹאֶה, הַנֶּפֶשׁ הוּא הַמַּנְהִיג שֶׁלִּי. אוֹמֶרֶת הַנֶּפֶשׁ, אֲנִי אֵינִי יוֹדַעַת לֵילֵךְ. וְהֵם הַשְּׁנַיִם, דּוּגְמַת הָעִוֵּר וְהַפִּסֵּחַ. מָה עָשָׂה, מַכְנִיס הַנֶּפֶשׁ לְתוֹךְ הַגּוּף, וְדָן אוֹתָם ג' יָמִים זֶה אַחַר זֶה. לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים, נִדּוֹן מִפִּיו וּמִיָּדָיו וּמֵרַגְלָיו.

לְאַחַר מִכָּאן, הַגּוּף נִבְקַע, וְרִמָּה וְתוֹלֵעָה עוֹלָה עָלָיו, וְהַנֶּפֶשׁ מִתְאַבֶּלֶת עָלָיו. דִּכְתִיב, אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל. וְאוֹמֶרֶת, אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי ה' לָזֶה הָעוֹלָם, בְּלֹא מַעֲשִׂים וּבְלֹא תוֹרָה.

וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁתַּלְמוּדוֹ מִתְקַיֵּים בְּיָדוֹ בִּזְמַן שֶׁהוֹלֵךְ אָדָם לְבֵית עוֹלָמוֹ. שֶׁאֲפִילוּ בַּקֶּבֶר שִׂפְתוֹתָי"ו רוֹחֲשׁוֹת, וְהֵם שׁוֹשַׁנִּי"ם, אַל תִּקְרֵי שׁוֹשַׁנִּים, אֶלָּא שֶׁשּׁוֹנִים. מִפְּנֵי שֶׁתּוֹרָתָם מְגִינָה

לשון הקודש

אָמַר הַגּוּף: אֲנִי אֵינִי רוֹאֶה, הַנֶּפֶשׁ הִיא הַמַּנְהִיג שֶׁלִּי. אוֹמֶרֶת הַנֶּפֶשׁ: אֲנִי אֵינִי יוֹדַעַת לֵילֵךְ. וְהֵם הַשְּׁנַיִם דֻּגְמַת הָעִוֵּר וְהַפִּסֵּחַ. מָה עָשָׂה? מַכְנִיס הַנֶּפֶשׁ לְתוֹךְ הַגּוּף, וְדָן אוֹתָם שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה. לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים, נִדּוֹן מִפִּיו וּמִיָּדָיו וּמֵרַגְלָיו.

לְאַחַר מִכָּאן הַגּוּף נִבְקָע, וְרִמָּה וְתוֹלֵעָה עוֹלָה עָלָיו, וְהַנֶּפֶשׁ מִתְאַבֶּלֶת עָלָיו. שֶׁכָּתוּב (איוב יד) אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל. וְאוֹמֶרֶת, אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי ה' לָזֶה הָעוֹלָם, בְּלֹא מַעֲשִׂים וּבְלֹא תוֹרָה.

וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁתַּלְמוּדוֹ מִתְקַיֵּים בְּיָדוֹ בִּזְמַן שֶׁהוֹלֵךְ אָדָם לְבֵית עוֹלָמוֹ. שֶׁאֲפִילוּ בַּקֶּבֶר שִׂפְתוֹתָי"ו רוֹחֲשׁוֹת, וְהֵם שׁוֹשַׁנִּי"ם. אַל

עֲלֵיהֶם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ.

כִּי הָא דְּרַבִּי חַסְדָּא, כְּשֶׁנִּפְטַר לְעוֹלָמוֹ, הָלַךְ רַבִּי יוֹסִי בְּרֵיהּ וּבַת תַּמָּן עַל קִבְרֵיהּ בְּלֵילְיָא. שְׁמַע מִגּוֹ קִבְרֵיהּ, חֶדְוָה דְּכִתּוֹת כְּתוֹת, דְּמִתְכַּנְּפֵי וְקָאַמְרֵי, נֵיזֵיל לְחֶדְוָתָא דְּהִלּוּלָא דְּאוֹרַיְיתָא דְּרַבִּי חַסְדָּא. וַאֲפִילּוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מִתְכַּנְּפֵי לְמֶיחֱדֵי בַּהֲדֵיהּ.

שְׁמַע דַּהֲווּ אָמְרִין, מַה לְחַיֵּי בְּחֶדְוָה דִילָן הָכָא, יִלְעוֹן בְּאוֹרַיְיתָא בְּהַהוּא עָלְמָא. אָמַר לֵיהּ, בְּרִי, זִיל מְהָכָא, וְקַיֵּים תַּלְמוּדָךְ, דְּזַכָּאָה אִיהוּ מַאן דְּאָתֵי הָכָא וְתַלְמוּדוֹ בְּיָדוֹ. דְּהָא אֲפִילּוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לָא יָכְלִין לְקָרְבָא לֵיהּ. זִיל וֶאֱמוֹר לֵיהּ לְרַבִּי חַגַּי, דְּיִגְמוֹר תַּלְמוּדֵיהּ, דְּבְיוֹם פְּלוֹנִי יֵיתֵי הָכָא.

לשון הקודש

תִּקְרֵי שׁוֹשַׁנִּים, אֶלָּא שֶׁשּׁוֹנִים. מִפְּנֵי שֶׁתּוֹרָתָם מְגֻנָּה עֲלֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ו) בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ.

כְּמוֹ זֶה שֶׁל רַבִּי חִסְדָּא, כְּשֶׁנִּפְטַר לְעוֹלָמוֹ, הָלַךְ רַבִּי יוֹסִי בְּנוֹ וְלָן שָׁם עַל קִבְרוֹ בַּלַּיְלָה. שָׁמַע מִתּוֹךְ קִבְרוֹ שִׂמְחָה שֶׁל כִּתּוֹת כִּתּוֹת, שֶׁמִּתְכַּנְּסִים וְאוֹמְרִים: נֵלֵךְ לְשִׂמְחַת הַהִלּוּלָה שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁל רַבִּי חִסְדָּא. וַאֲפִלּוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מִתְכַּנְּסִים לִשְׂמֹחַ עִמּוֹ.

שָׁמַע שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים, מַה לַחַיִּים בְּשִׂמְחָתֵנוּ כָּאן? יַעַסְקוּ בַּתּוֹרָה בָּעוֹלָם הַהוּא! אָמַר לוֹ, בְּנִי, לֵךְ מִכָּאן וְקַיֵּם תַּלְמוּדְךָ, שֶׁאַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁבָּא לְכָאן וְתַלְמוּדוֹ בְּיָדוֹ. שֶׁהֲרֵי אֲפִלּוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לֹא יְכוֹלִים לִקְרַב אֵלָיו. לֵךְ וֶאֱמֹר לְרַבִּי חַגַּי, שֶׁיִּגְמֹר תַּלְמוּדוֹ, שֶׁבְּיוֹם פְּלוֹנִי יָבֹא לְכָאן.

אַדְהָכִי, דַּהֲוָה מִשְׁתָּעֵי בַּהֲדֵיהּ, סָלְקוּהוּ לְרַבִּי חַסְדָּא לִמְתִיבְתָּא עִילָּאָה. וְקָם רַבִּי יוֹסִי בְּרֵיהּ, וַאֲזֵיל, וְחַוֵּי לְהוֹן לְחַבְרַיָּיא.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי יְהוּדָאי, אִלְמָלֵא רַבִּי יוֹסִי אַתְּ, כְּדֵי הֲוֵת לְאִתְעֲנָשָׁא תַּמָּן. אָמַר לֵיהּ, בְּגִין צַעֲרָא דְּאַבָּא, אָזְלֵית וְשָׁמְעֵית כָּל הַאי. קָרָא ר' יוֹנָתָן עֲלֵיהּ דְּרַבִּי חַסְדָּא, וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ. וְהַאי קְרָא אַחֲרִינָא, מְתוּקָה שְׁנַת הָעוֹבֵד אִם מְעַט וְאִם הַרְבֵּה יֹאכֵל.

דָּבָר אַחֵר, הַנֶּפֶשׁ נִמְשְׁלָה לַשְּׁכִינָה, וְהַגּוּף לְיִשְׂרָאֵל. אִם יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ וְגָלוּ, לָמָּה הִגְלָה הַשְּׁכִינָה לְשָׁם עִמָּהֶם, שֶׁהִיא לֹא חָטְאָה. אֶלָּא עַל שֶׁהָיְתָה מְבַקֶּשֶׁת עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. וּמַשְׁפַּעַת לָהֶם עוֹשֶׁר וְכָבוֹד מְאֹד, וְיָהֲבָא לְהוֹן כָּל מַה

לשון הקודש

בֵּינְתַּיִם שֶׁהָיָה מְדַבֵּר עִמּוֹ, הֶעֱלוּהוּ אֶת רַבִּי חִסְדָּא לַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה. וְקָם רַבִּי יוֹסֵי בְּנוֹ, וְהָלַךְ, וְהֵרְאָה לַחֲבֵרִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדַאי, אִלְמָלֵא רַבִּי יוֹסֵי אַתָּה, רָאוּי הָיִיתָ לְהֵעָנֵשׁ שָׁם. אָמַר לוֹ, בִּשְׁבִיל צַעֲרוֹ שֶׁל אַבָּא הָלַכְתִּי וְשָׁמַעְתִּי כָּל זֶה. קָרָא רַבִּי יוֹנָתָן עַל רַבִּי חִסְדָּא, (משלי ג) וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ. וְהַפָּסוּק הָאַחֵר הַזֶּה, (קהלת ה) מְתוּקָה שְׁנַת הָעֹבֵד אִם מְעַט וְאִם הַרְבֵּה יֹאכֵל.

דָּבָר אַחֵר, הַנֶּפֶשׁ נִמְשְׁלָה לַשְּׁכִינָה, וְהַגּוּף לְיִשְׂרָאֵל. אִם יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ וְגָלוּ, לָמָּה הִגְלָה הַשְּׁכִינָה לְשָׁם עִמָּהֶם, שֶׁהִיא לֹא חָטְאָה? אֶלָּא עַל שֶׁהָיְתָה מְבַקֶּשֶׁת עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וּמַשְׁפַּעַת לָהֶם עֹשֶׁר וְכָבוֹד מְאֹד, וְנָתְנָה לָהֶם כָּל מַה שֶּׁיִּרְצוּ,

שֶׁיִּרְצוּ, וְהֵם חָטְאוּ. וְעַל דָּא נֶאֱמַר, וַיִּשְׁמַן יְשֻׁרוּן וַיִּבְעָט שָׁמַנְתָּ עָבִיתָ כָּשִׂיתָ וַיִּטֹּשׁ אֱלוֹהַּ עָשָׂהוּ וַיְנַבֵּל צוּר יְשֻׁעָתוֹ. וְעַל דָּא גָּלְתָה עִמָּהֶם.

מָה רִמָּה וְתוֹלֵעָה עוֹלָה עַל הַגּוּף, כָּךְ בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם רָעִים, אוּמּוֹת הָעוֹלָם בְּנֵי עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁנִּקְרָאִים רִמָּה וְתוֹלֵעָה, שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם, וְהַגּוּף נִבְקַע וְיַהַרְגוּ לְיִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא אַף בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאַב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל, מַהוּ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאַב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל. בְּשָׂרוֹ יִכְאַב עֲלֵיהֶם, וְנַפְשׁוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל תֶּאֱבָל. וּכְדֵין אִיהִי תּוֹאִיבַת לַנְּשָׁמָה עֶלְיוֹנָה דְּאִיתְקַרְיָא נָעֳמִי.

וּלְנָעֳמִי מוֹדַע לְאִישָׁהּ אִישׁ גִּבּוֹר חַיִל מִמִּשְׁפַּחַת אֲלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בֹּעַז וגו'. רַבִּי רְחוּמָאי פָּתַח, (תהלים קיב ג) גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ. זַכָּאָה אִיהוּ

לשון הקודש

וְהֵם חָטְאוּ. וְעַל זֶה נֶאֱמַר (דברים לב) וַיִּשְׁמַן יְשֻׁרוּן וַיִּבְעָט שָׁמַנְתָּ עָבִיתָ כָּשִׂיתָ וַיִּטֹּשׁ אֱלוֹהַּ עָשָׂהוּ וַיְנַבֵּל צוּר יְשֻׁעָתוֹ. וְעַל זֶה גָּלְתָה עִמָּהֶם.

מָה רִמָּה וְתוֹלֵעָה עוֹלָה עַל הַגּוּף – כָּךְ בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם רָעִים, אֻמּוֹת הָעוֹלָם, בְּנֵי עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, שֶׁנִּקְרָאִים רִמָּה וְתוֹלֵעָה, שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם, וְהַגּוּף נִבְקָע וְיַהַרְגוּ אֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה, (איוב יד) אַף בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל. מַהוּ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל? בְּשָׂרוֹ יִכְאַב עֲלֵיהֶם, וְנַפְשׁוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל תֶּאֱבָל. וְאָז הִיא מִשְׁתּוֹקֶקֶת לַנְּשָׁמָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת נָעֳמִי.

וּלְנָעֳמִי מוֹדַע לְאִישָׁהּ אִישׁ גִּבּוֹר חַיִל מִמִּשְׁפַּחַת אֲלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בֹּעַז וְגוֹ' (רות ב).

מַאן דְּמִתְבָּרֵךְ בִּבְנִין בְּהַאי עָלְמָא, בְּגִין דְּלָא יְהַךְ יְחִידִי לְהַהוּא עָלְמָא.

תָּא חֲזֵי, בְּדוּגְמָא דְּאִית בָּאָדָם יהו"ה מָלֵא, וּמִתְפָּרֵשׁ הָאוֹר שֶׁלּוֹ לְמ"ה. הָכָא אִית בְּגוּפָא הַשֵּׁם מָלֵא יהו"ה, וּמִתְפָּרֵשׁ לְכ"ב אוֹתִיּוֹת, וְעִם מנצפ"ך הֵם כ"ז.

וַאֲנִי אֶפְתַּח לְךָ דֶּרֶךְ יָשָׁר. כְּמוֹ שֶׁהוּא דּוּגְמַת אָדָם, שֶׁהוּא מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, וְהוּא אוֹר גָּדוֹל. כָּךְ אִית בַּגּוּף אַרְבַּע יְסוֹדוֹת, אֵשׁ וְעָפָר רוּחַ וּמַיִם, וְהֵם אַרְבַּע כּוֹחוֹת. וְדָא אִינּוּן: רוּחַ הַבַּהֲמִית. וְנֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית. וְנִשְׁמָתָא. וְנִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא. וְאִינּוּן מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא.

וְאִינּוּן פּוֹעֲלִין בְּהַאי עָלְמָא כְּגַוְנָא דָא. הַשֵּׂכֶל מִנִּשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא. וְתַאֲוַת הַשֵּׂכֶל נִמְשָׁךְ

לשון הקודש

רַבִּי רְחוּמַאי פָּתַח, (תהלים קיב) גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמִּתְבָּרֵךְ בִּבְנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵלֵךְ יְחִידִי לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם.

בֹּא וּרְאֵה, בַּדֻּגְמָא שֶׁיֵּשׁ בָּאָדָם יהו"ה מָלֵא, וּמִתְפָּרֵשׁ הָאוֹר שֶׁלּוֹ לְמ"ה, כָּאן יֵשׁ בַּגּוּף הַשֵּׁם מָלֵא יהו"ה, וּמִתְפָּרֵשׁ לְעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וְעִם מנצפ"ך הֵם עֶשְׂרִים וָשֵׁבַע.

וַאֲנִי אֶפְתַּח לְךָ דֶּרֶךְ יָשָׁר. כְּמוֹ שֶׁהוּא דֻּגְמַת אָדָם, שֶׁהוּא מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, וְהוּא אוֹר גָּדוֹל, כָּךְ יֵשׁ בַּגּוּף אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת – אֵשׁ וְעָפָר רוּחַ וּמַיִם, וְהֵם אַרְבָּעָה כֹּחוֹת. וְאֵלּוּ הֵם: רוּחַ הַבַּהֲמִית, וְנֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית, וְהַנְּשָׁמָה, וְהַנְּשָׁמָה לְנְשָׁמָה. וְהֵם מִצַּד הַשְּׂמֹאל.

וְהֵם פּוֹעֲלִים בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹ זֶה: הַשֵּׂכֶל מֵהַנְּשָׁמָה לִנְשָׁמָה. וְתַאֲוַת הַשֵּׂכֶל נִמְשֶׁכֶת

מִן נִשְׁמָתָא. וּמִן רוּחַ הַבַּהֲמִית יָבֹא הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עִם הַגּוֹיִם. וְנֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית, לְהַנְהִיג הָאֵבָרִים, שֶׁיֵּלְכוּ לַאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְתַאֲוַת הַמִּשְׁגָּל וְדָא הוּא נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית (מן הרוח ארבע רוחות קור וחום קיץ וחורף).

וַחֲמִשָּׁה מְקוֹמוֹת שֶׁכ"ב אוֹתִיּוֹת נִזְכָּרִים בָּהֶם, וְהֵם אחה"ע מִגָּרוֹן, בומ"ף מִשְּׂפָתַיִם. גיכ"ק מֵחֵיךְ. דטלנ"ת מִלָּשׁוֹן. זסצר"ש מִשִּׁנַּיִם. וְאֵלּוּ חֲמִשָּׁה מְקוֹמוֹת, נִכְלָלִים בְּאַרְבַּע כּוֹחוֹת, שֶׁהֵם מַנְהִיגִים הָאֵבָרִים, וּבָהֶם נִבְרָא כָּל הַגּוּף. וַעֲלֵיהֶם הַאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁנִּקְרְאוּ אָדָם. וַעֲלֵיהֶם אָמַר הַכָּתוּב, (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.

וּמִן הַיו"ד אִיתְעַר יִרְאָה לַאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים, שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם יָרֵא מִמֶּנּוּ. וּמִן הַה', אִיתְעַר תְּשׁוּבָה

לשון הקודש

מִן הַנִּשְׁמָה. וּמִן רוּחַ הַבַּהֲמִית יָבֹא הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עִם הַגּוֹיִם. וְנֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית לְהַנְהִיג הָאֵיבָרִים, שֶׁיֵּלְכוּ לַאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְתַאֲוַת הַמִּשְׁגָּל, וְזוֹהִי הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית (מִן הָרוּחַ אַרְבַּע רוּחוֹת, קֹר וְחֹם קַיִץ וְחֹרֶף).

וַחֲמִשָּׁה מְקוֹמוֹת שֶׁעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת נִזְכָּרוֹת בָּהֶם, וְהֵם: אחה"ע מִגָּרוֹן, בומ"ף מִשְּׂפָתַיִם, גיכ"ק מֵחֵיךְ, דטלנ"ת מִלָּשׁוֹן, זסצר"ש מִשִּׁנַּיִם. וְאֵלּוּ חֲמֵשֶׁת הַמְּקוֹמוֹת נִכְלָלִים בְּאַרְבָּעָה כֹּחוֹת, שֶׁהֵם מַנְהִיגִים הָאֵיבָרִים, וּבָהֶם נִבְרָא כָּל הַגּוּף. וַעֲלֵיהֶם הָאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁנִּקְרְאוּ אָדָם, וַעֲלֵיהֶם אָמַר הַכָּתוּב, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.

וּמִן הַיו"ד מִתְעוֹרֶרֶת יִרְאָה לַאֲדוֹנֵי

לָאִישׁ. וּמִן הַו', אִיתְעַר לָאָדָם תּוֹרָה. וּמִן הַה', אִיתְעַר מַעֲשִׂים טוֹבִים וּמִצְוֹת, וְלֹא יֶחֱטָא. זֶה הוּא הַשֵּׁם הַנִּסְתָּר בְּצַלְמוֹ. כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִסְתָּר בְּעוֹלָמוֹ, כָּךְ הוּא זֶה הַשֵּׁם נִסְתָּר בָּאָדָם.

וְדַע שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שֵׁמוֹת, יהו"ה. יהו"ה. יהו"ה. יהו"ה. וְדָע שֶׁהָאַרְבָּע אוֹתִיּוֹת דּוּגְמַת אַרְבַּע יְסוֹדוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ גּוּף. וּמִתְפַּשְׁטִין לְמָאתַיִם וּשְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים אֵבָרִים. וְעַל אֵלּוּ הָאַרְבַּע, אִית אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַנִּזְכָּרִים לְעֵילָא, וְהֵם מִתְעַלִּין עַל אֵלּוּ אַרְבַּע גּוּפִים שֶׁהִזְכַּרְנוּ, וְנִקְרָאִים נְקוּדוֹת. כִּי בַּהֲבָרַת י' אִי. וּבַהֲבָרַת ה' אֵה. וּבַהֲבָרַת ו' אוֹ. וּבַהֲבָרַת ה' אָה.

וְיֵשׁ עַל הַנְּקוּדוֹת טְעָמִים. שֶׁהֵם מַנְהִיגִים לְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת. שֶׁהֵם כְּנֶגֶד רַגְלֵי הַמֶּרְכָּבָה, שֶׁהֵם

לשון הקודש

הָאֲדוֹנִים, שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם יָרֵא מִמֶּנּוּ. וּמִן הַה' מִתְעוֹרֶרֶת תְּשׁוּבָה לָאִישׁ. וּמִן הַו' מִתְעוֹרֶרֶת לָאָדָם תּוֹרָה. וּמִן הַה' מִתְעוֹרְרִים מַעֲשִׂים טוֹבִים וּמִצְוֹת, וְלֹא יֶחֱטָא. זֶהוּ הַשֵּׁם הַנִּסְתָּר בְּצַלְמוֹ. כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִסְתָּר בְּעוֹלָמוֹ, כָּךְ הוּא זֶה הַשֵּׁם נִסְתָּר בָּאָדָם.

וְדַע שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שֵׁמוֹת: יהו"ה. יהו"ה. יהו"ה. יהו"ה. וְדַע שֶׁהָאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת דֻּגְמַת אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ גּוּף, וּמִתְפַּשְׁטִים לְמָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה אֵיבָרִים. וְעַל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה יֵשׁ אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַנִּזְכָּרִים לְמַעְלָה, וְהֵם מִתְעַלִּים עַל הָאַרְבָּעָה גּוּפִים שֶׁהִזְכַּרְנוּ, וְנִקְרָאִים נְקֻדּוֹת. כִּי בַּהֲבָרַת י' אִי, וּבַהֲבָרַת ה' אֵה. וּבַהֲבָרַת ו' אוֹ. וּבַהֲבָרַת ה' אָה.

וְיֵשׁ עַל הַנְּקֻדּוֹת טְעָמִים, שֶׁהֵם מַנְהִיגִים לְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד רַגְלֵי

מוֹצָא הַיְסוֹדוֹת הַשְּׁפֵלִים, וְהֵם נִקְרָאִים נְקוּדוֹת. וַעֲלֵיהֶם שְׁלֹשָׁה טְעָמִים, וְהֵם זַרְקָא תְּלִישָׁא שַׁלְשֶׁלֶת. וְזֶהוּ שֵׁם הַנִּסְתָּר הַטָּהוֹר וְהַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא שֵׁם הוי"ה.

וְכֵן בָּאָדָם, מִן הָא' הִתְפַּשְּׁטוּ אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם, אִי, אָה, אוֹ, אָה. וּמִן הָאָלֶף הִתְפַּשֵּׁט ה"א הַנֶּעֱלָם, כִּי הוּא מוֹצִיא מַה שֶּׁקִּבֵּל. וְגַם שְׁתֵּי הֲבָרוֹתָיו אִי אוֹ, הָרִאשׁוֹן מְקַבֵּל וְהַשֵּׁנִי מוֹלִיד. וְהַיו"ד הַנֶּעֱלָם שֶׁל אִי מוֹרֶה, כִּי מִמֶּנּוּ מִתְפַּשֵּׁט הַכֹּל. וְעַל כֵּן נִקְרָא הָרִאשׁוֹן מְקַבֵּל וְהַשֵּׁנִי מוֹלִיד. וְהַיו"ד הַנֶּעֱלָם שֶׁמּוֹרֶה כִּי מִמֶּנּוּ מִתְפַּשֵּׁט הַכֹּל.

וְעַל כֵּן נִקְרָא הָרִאשׁוֹן זַרְקָא, כִּשְׁמוֹ כֵּן הוּא, כִּי הוּא מוֹרֶה שֶׁאֵין לוֹ סוֹף. וְהַשְּׁנִיָּה תְּלִישָׁא, מִלָּה מוּרְכָּבֶת: ת"ל ש"א. כִּי הִיא נוֹשֵׂאת הַת"ל.

לשון הקודש

הַמֻּרְכָּבָה, שֶׁהֵם מוֹצָא הַיְסוֹדוֹת הַשְּׁפָלִים, וְהֵם נִקְרָאִים נְקֻדּוֹת. וַעֲלֵיהֶם שְׁלֹשָׁה טְעָמִים, וְהֵם זַרְקָא תְּלִישָׁא שַׁלְשֶׁלֶת. וְזֶהוּ שֵׁם הַנִּסְתָּר הַטָּהוֹר וְהַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא שֵׁם הוי"ה.

וְכֵן בָּאָדָם, מִן הָא' לְבַדָּהּ הִתְפַּשְּׁטוּ אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם: אִי, אָה, אוֹ, אָה. וּמִן הָאָלֶף הִתְפַּשֵּׁט ה"א הַנֶּעְלָם, כִּי הוּא מוֹצִיא מַה שֶּׁקִּבֵּל. וְגַם שְׁתֵּי הֲבָרוֹתָיו אִי אוֹ – הָרִאשׁוֹן מְקַבֵּל וְהַשֵּׁנִי מוֹלִיד. וְהַיו"ד הַנֶּעְלָם שֶׁל אִי מוֹרֶה כִּי מִמֶּנּוּ מִתְפַּשֵּׁט הַכֹּל. וְעַל כֵּן נִקְרָא הָרִאשׁוֹן מְקַבֵּל, וְהַשֵּׁנִי מוֹלִיד. וְהַיו"ד הַנֶּעְלָם שֶׁמּוֹרֶה כִּי מִמֶּנּוּ מִתְפַּשֵּׁט הַכֹּל.

וְעַל כֵּן נִקְרָא הָרִאשׁוֹן זַרְקָא, כִּשְׁמוֹ כֵּן הוּא, כִּי הוּא מוֹרֶה שֶׁאֵין לוֹ סוֹף. וְהַשְּׁנִיָּה

וְהַשְׁלִישִׁי שַׁלְשֶׁלֶת, כִּשְׁמָהּ כֵּן הִיא, הַמַּשְׁפַּעַת לַתֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים שָׁם (ועל זה כיון המחבר באומרו).

וְדַע שֶׁהֵם אַרְבַּע שֵׁמוֹת. בְּדוּגְמָא דָא, יוֹסִי יוֹסִי יוֹסִי יוֹסִי. אִית אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּקְרָאוּ גּוּף, וּמִתְפַּשְׁטִים לְרמ"ח אֵיבָרִים. וְאִית אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, שֶׁנִּקְרָאוּ נְקוּדוֹת, וְהֵם מִתְעַלִּים עַל הַגּוּף. וְיֵשׁ עַל הַנְּקוּדוֹת טְעָמִים, שֶׁהֵם מַנְהִיגִים לָהֶם לָאוֹתִיּוֹת. וְעַל שְׁלֹשָׁה שֵׁם נִסְתָּר וְקָדוֹשׁ, וְהַנְּקוּדוֹת גּוּף לַטְּעָמִים, וְהָאוֹתִיּוֹת גּוּף לַנְּקוּדוֹת.

רַבִּי רְחוּמָאי פָּתַח, (תהלים קיב ב) **גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ. זַכָּאָה הוּא מַאן דְּיִזְכֶּה דְּיִתְבָּרַךְ בִּבְנִין בְּהַאי עַלְמָא. וְאִי לָא, אִיהוּ אָזִיל מִיַּד לְיַד. וּכְתִיב,** (משלי יא כא) **יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע. מַאי יָד לְיָד.** (תהלים כה יד) **סוֹד ה' לִירֵאָיו.**

לשון הקודש

תְּלִשָׁא, מִלָּה מֻרְכֶּבֶת: ת"ל ש"א. כִּי הִיא נוֹשֵׂאת הַת"ל. וְהַשְׁלִישִׁי שַׁלְשֶׁלֶת, כִּשְׁמָהּ כֵּן הִיא, הַמַּשְׁפַּעַת לַתֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים שָׁם (וְעַל זֶה כִּוֵּן הַמְּחַבֵּר בְּאָמְרוֹ).

וְדַע שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שֵׁמוֹת, בַּדֻּגְמָא הַזּוֹ: יוֹסִי יוֹסִי יוֹסִי יוֹסִי. יֵשׁ אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּקְרָאוּ גּוּף, וּמִתְפַּשְׁטִים לְמָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה אֵיבָרִים. וְיֵשׁ אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּקְרָאוּ נְקֻדּוֹת, וְהֵם מִתְעַלִּים עַל הַגּוּף. וְיֵשׁ עַל הַנְּקֻדּוֹת טְעָמִים, שֶׁהֵם מַנְהִיגִים אֶת הָאוֹתִיּוֹת. וְעַל שְׁלֹשָׁה שֵׁם נִסְתָּר וְקָדוֹשׁ, וְהַנְּקֻדּוֹת גּוּף לַטְּעָמִים, וְהָאוֹתִיּוֹת גּוּף לַנְּקֻדּוֹת.

רַבִּי רְחוּמַאי פָּתַח, (תהלים קיב) גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְבָּרֵךְ בְּבָנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאִם לֹא, הוּא הוֹלֵךְ מִיָּד לְיָד. וְכָתוּב (משלי יא) יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע. מַה זֶּה יָד לְיָד? (תהלים כה) סוֹד ה' לִירֵאָיו.

רַבִּי נַחְמָן אוֹמֵר, וּלְנָעֳמִי (דף קג ע"א) מוֹדַע לְאִישָׁהּ אִישׁ גִּבּוֹר חַיִל מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בֹּעַז. וּכְתִיב, קָרוֹב לָנוּ הָאִישׁ מִגּוֹאֲלֵנוּ הוּא. וְרַבִּי רְחוּמָאי אָמַר, (אי) הָכִי, מַאי לֹא יִנָּקֶה רָע.

אָמַר לֵיהּ, לְסַנְטֵרָא דַּהֲוָה אַלְקִי לְחַיָּיבָא, עַד דְּיַהֲבֵי לֵיהּ עַרְבָּא. וְאִי יָהִיב לָא שַׁבְקִין סַנְטֵרָא לְאַלְקָאָה. אָמַר לֵיהּ לָאו הָכִי, אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּיֵיתֵי וְיִתְגְּלֵי מַאן דְּאַחְיֵי לְבַר נָשׁ, תִּנְדַּע הַאי.

רַבִּי זְמִירָאָה נְפַק לַחֲקַל אוּנֵי, חָמָא בְּאִינּוּן בְּקִיעִין קַרְטוֹנְיָא, קוּמְטְרֵי שַׁלְהוּבֵי דְּסָלְקִין. אַרְכִּין אוּדְנוֹי, וּשְׁמַע קָלִין. אָמַר לֵיהּ הַהוּא עַרְבָּאָה, זִיל בַּהֲדִי, וְאַרְאֶה לָךְ פְּלִיאָן טְמִירִין מִבֵּי נָשָׁא. אֲזַל עִמֵּיהּ אַחוֹרֵי טִינָרָא, וְחָמֵי בְּקִיעִין

לשון הקודש

רַבִּי נַחְמָן אוֹמֵר, וּלְנָעֳמִי מוֹדַע לְאִישָׁהּ אִישׁ גִּבּוֹר חַיִל מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בֹּעַז. וְכָתוּב (רות ב) קָרוֹב לָנוּ הָאִישׁ מִגּוֹאֲלֵנוּ הוּא. וְרַבִּי רְחוּמָאי אָמַר, (אם) כָּךְ, מַה זֶּה לֹא יִנָּקֶה רָע?

אָמַר לוֹ, לְשׁוֹטֵר שֶׁהָיָה מַלְקֶה אֶת הָרְשָׁעִים, עַד שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ עֶרֶב. וְאִם נוֹתֵן, לֹא נוֹתְנִים לַשּׁוֹטֵר לְהַלְקוֹת. אָמַר לוֹ, לֹא כָּךְ! אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁיָּבֹא וְיִתְגַּלֶּה מִי שֶׁהֶחֱיָה אֶת הָאָדָם, תֵּדַע אֶת זֶה.

רַבִּי זְמִירָאָה יָצָא לִשְׂדֵה אוּנוֹ, רָאָה אֶת אוֹתָם הַבְּקִיעִים שֶׁבְּקַרְקַעַת הַבְּלִיטוֹת שֶׁמַּעֲלוֹת שַׁלְהֶבוֹת. הִרְכִּין אָזְנוֹ, וְשָׁמַע קוֹלוֹת. אָמַר לוֹ אוֹתוֹ הָעַרְבִּי: לֵךְ עִמִּי, וְאַרְאֶה לְךָ פְּלִיאוֹת נִסְתָּרוֹת מִבְּנֵי אָדָם. הָלַךְ עִמּוֹ אַחוֹרֵי הַסֶּלַע, וְרָאָה בְּקִיעִים

אָחֲרָנִין, וְשַׁלְהוּבִין סְלִיקוּ לְעֵילָא. שְׁמָעוּ קָלִין אָחֲרָנִין. אָמַר לֵיהּ אַרְכִּין אוּדְנָךְ הָכָא. אַרְכִּין אוּדְנוֹי, וּשְׁמַע קָלִין דְּאָמְרִין וַוי וַוי.

אָמַר, וַדַּאי הָא אֲתַר חַד מֵאִינּוּן דּוּכְתֵּי דְּגֵיהִנֹּם הָכָא. וַעֲבַר הַהוּא עֲרָבָאָה, וְאִשְׁתָּאַר הוּא. אַדְּהָכִי, גָּחִין גּוֹ דּוּכְתָּא אָחֲרָא, וְחָמָא חַד בַּר נָשׁ דַּהֲוָה רָמֵי קָלִין, וַהֲווֹ נָטְלִין לֵיהּ, וְאָעֲלִין לֵיהּ לְעוֹמְקָא דִּמְדוֹרָא אַחֲרִינָא, וְאִתְכַּסָּאי, וְלָא חָמֵי יַתִּיר.

אַדְמִיךְ, וְחָמָא בְּחֶלְמָא הַהוּא גַּבְרָא. אָמַר לֵיהּ מַאן אַתְּ. אָמַר לֵיהּ יוּדָאי חַיָּיבָא אֲנָא, דְּלָא שְׁבַקְנָא בִּישִׁין וְחֶטְאִין בְּעַלְמָא דְּלָא עֲבַדְנָא. אָמַר לֵיהּ בְּגוֹ חֶלְמָא, מַה שְׁמָךְ. אָמַר לֵיהּ, לָא יְדַעְנָא, דְּחַיָּיבֵי גֵיהִנֹּם לָא דָכְרִין שְׁמַיְיהוּ.

לשון הקודש

אֲחֵרִים וְשַׁלְהֶבוֹת שֶׁעוֹלוֹת לְמַעְלָה. שָׁמְעוּ קוֹלוֹת אֲחֵרִים. אָמַר לוֹ: הַרְכֵּן אָזְנְךָ לְכָאן. הִרְכִּין אֶת אָזְנוֹ, וְשָׁמַע קוֹלוֹת שֶׁאוֹמְרִים וַי וַי.

אָמַר: וַדַּאי, זֶהוּ מָקוֹם מֵאוֹתָם הַמְּקוֹמוֹת שֶׁל הַגֵּיהִנֹּם כָּאן. וְעָבַר אוֹתוֹ הָעַרְבִּי, וְהוּא נִשְׁאַר. בֵּינְתַּיִם גָּחַן לְתוֹךְ מָקוֹם אַחֵר, וְרָאָה אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה מֵרִים קוֹלוֹת, וְהָיוּ לוֹקְחִים אוֹתוֹ, וּמַכְנִיסִים אוֹתוֹ לְעֹמֶק שֶׁל מָדוֹר אַחֵר, וְנִתְכַּסָּה, וְלֹא רָאָה יוֹתֵר.

נִרְדַּם, וְרָאָה בַּחֲלוֹם אוֹתוֹ הָאִישׁ. אָמַר לוֹ: מִי אַתָּה? אָמַר לוֹ: יְהוּדִי רָשָׁע אֲנִי, שֶׁלֹּא הִשְׁאַרְתִּי רָעוֹת וַחֲטָאִים בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשִׂיתִי. אָמַר לוֹ בְּתוֹךְ הַחֲלוֹם: מַה שִׁמְךָ? אָמַר לוֹ: אֵינִי יוֹדֵעַ, שֶׁהָרְשָׁעִים שֶׁל הַגֵּיהִנֹּם לֹא זוֹכְרִים שְׁמָם.

אָמַר לֵיהּ, שְׁמָא דְּדוּכְתָּךְ מַהוּ. אָמַר לֵיהּ, בִּגְלִילָא עִילָּאָה קַצָּבָא הֲוֵינָא. וּמִגּוֹ בִּישִׁין סַגִּיאִין דַּעֲבַדְנָא הָתָם, דָּיְינִין לְהַהוּא בַּר נָשׁ תְּלָתָא זִמְנִין בִּימָמָא וּתְלָתָא זִימְנִין בְּלֵילְיָא. (אָמַר לֵיהּ, וּבְרָא שְׁבַקְתָּ. אָמַר לֵיהּ, אִין).

קָם מִתַּמָּן, וַאֲזַל לֵיהּ לִגְלִילָא עִילָּאָה, שְׁמַע קוֹל יְנוּקָא דַּהֲוָה אָמַר, (משלי ב ד) אִם תְּבַקְשֶׁנָּה כַּכֶּסֶף וְכַמַּטְמֹנִים תַּחְפְּשֶׂנָּה אָז תָּבִין יִרְאַת ה'. אֲזַל לְבֵי מִדְרְשָׁא אָחֳרָא, שְׁמַע קוֹל יְנוּקָא אָחֳרָא דַּהֲוָה אָמַר, (צפניה ב ג) בַּקְּשׁוּ צֶדֶק בַּקְּשׁוּ עֲנָוָה אוּלַי תִּסָּתְרוּ וגו'.

אֲזַל וְחִפֵּשׂ אֲבַתְרֵיהּ דְּהַהוּא גַּבְרָא רָשָׁע. וּלְחַד יְנוּקָא קָא שָׁאִיל. אָמַר לֵיהּ, רַבִּי, תֵּיתֵי כָּךְ וְכָךְ לְהַהוּא גַּבְרָא, דְּלָא שְׁבַק בִּישִׁין וְחֶטְאִין

לשון הקודש

אָמַר לוֹ: שֵׁם מְקוֹמְךָ מַהוּ? אָמַר לוֹ: בַּגְּלִיל הָעֶלְיוֹן הָיִיתִי קַצָּב, וּמִתּוֹךְ הָרָעוֹת הָרַבּוֹת שֶׁעָשִׂיתִי שָׁם, דָּנִים אֶת אוֹתוֹ הָאִישׁ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּלַיְלָה. (אָמַר לוֹ: וּבֵן הִשְׁאַרְתָּ? אָמַר לוֹ: כֵּן).

קָם מִשָּׁם, וְהָלַךְ לוֹ לַגָּלִיל הָעֶלְיוֹן. שָׁמַע קוֹל תִּינוֹק שֶׁהָיָה אוֹמֵר, (משלי ב) אִם תְּבַקְשֶׁנָּה כַּכֶּסֶף וְכַמַּטְמֹנִים תַּחְפְּשֶׂנָּה אָז תָּבִין יִרְאַת ה'. הָלַךְ לְבֵית מִדְרָשׁ אַחֵר, שָׁמַע קוֹל תִּינוֹק אַחֵר שֶׁהָיָה אוֹמֵר, (צפניה ב) בַּקְּשׁוּ צֶדֶק בַּקְּשׁוּ עֲנָוָה אוּלַי תִּסָּתְרוּ וְגו'.

הָלַךְ וְחִפֵּשׂ אַחַר אוֹתוֹ הָאִישׁ הָרָשָׁע. וְאֶל תִּינוֹק אֶחָד שָׁאַל. אָמַר לוֹ: רַבִּי, יָבֹא כָּךְ

בְּעַלְמָא דְּלָא עֲבַד. כָּךְ וְכָךְ תְּהֵא לְהַהוּא גַּבְרָא רָשָׁע, וּלְהַהוּא (ס"א מַנִּיקְתָּה) דְּיַנִּיקָא לֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ, בְּרָא שְׁבַק בְּעַלְמָא. אָמַר לֵיהּ הֵן. חַד בְּרָא שָׁבִיק, וְהוּא רָשָׁע כַּאֲבוּהָ, וְאִיהוּ יְנוּקָא דְּאָזִיל בְּבֵי מִטְבָּחַיָּא. חִפֵּשׂ אֲבַתְרֵיהּ, וּנְטַיֵּל לֵיהּ וְלָעֵי לֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא, עַד דְּאוֹלִיף לֵיהּ מִקְרָא וּצְלוֹתָא וּקְרִיאַת שְׁמַע. לְבָתַר אוֹלִיף לֵיהּ מִשְׁנָה וְתַלְמוּד וַהֲלָכוֹת וְהַגָּדוֹת, עַד דְּאִתְחַכַּם יַתִּיר, וְהַיְינוּ רַבִּי נַחוּם הַפָּקוֹלִי.

אַמַּאי קָרוֹ לֵיהּ הַפָּקוֹלִי. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה כח ז) פָּקוּ פְּלִילִיָּה. דְּאַפִּיק לַאֲבוּהָ מִן דִּינָא דְּהַהוּא עָלְמָא. וְכַמָּה חַכִּימֵי דָּרָא דְּנָפְקוּ מִינֵיהּ, אִקְרוּן פָּקוֹלִי.

לשון הקודש

וְכָךְ לְאוֹתוֹ הָאִישׁ, שֶׁלֹּא הִשְׁאִיר רָעוֹת וַחֲטָאִים בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשָׂה! כָּךְ וְכָךְ יִהְיֶה לְאוֹתוֹ הָאִישׁ הָרָשָׁע, וּלְאוֹתָהּ (הַמֵּינֶקֶת) שֶׁהֵינִיקָה אוֹתוֹ!

אָמַר לוֹ: הַאִם הִשְׁאִיר בֵּן בָּעוֹלָם? אָמַר לוֹ: כֵּן, בֵּן אֶחָד הוּא הִשְׁאִיר, וְהוּא רָשָׁע כְּמוֹ אָבִיו, וְהוּא הַיֶּלֶד שֶׁהוֹלֵךְ בְּבֵית הַמִּטְבָּחַיִם. חִפֵּשׂ אַחֲרָיו, וְלָקַח אוֹתוֹ וְלִמֵּד אוֹתוֹ בַּתּוֹרָה, עַד שֶׁלִּמְּדוֹ מִקְרָא וּתְפִלָּה וּקְרִיאַת שְׁמַע. אַחַר כָּךְ לִמֵּד אוֹתוֹ מִשְׁנָה וְתַלְמוּד וַהֲלָכוֹת וְהַגָּדוֹת, עַד שֶׁהִתְחַכֵּם יוֹתֵר, וְהַיְנוּ רַבִּי נַחוּם הַפָּקוֹלִי.

וְלָמָּה קָרְאוּ לוֹ הַפָּקוֹלִי? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כח) פָּקוּ פְּלִילִיָּה. שֶׁהוֹצִיא אֶת אָבִיו מֵהַדִּין שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם. וְכַמָּה חַכְמֵי הַדּוֹר שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ נִקְרְאוּ פָּקוֹלִי.

הַהוּא גַּבְרָא אָתֵי לֵיהּ בְּחֶלְמָא, וַאֲמַר לֵיהּ, רַבִּי, כְּמָה דְּאַנְתְּ נִחַמְתְּ לִי כֵּן יְנַחֵם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתְךָ. דְּהָא מִן יוֹמָא דְּיָדַע בְּנִי פָּסוּק חַד, פָּקוּ לִי מִן דִּינָא. כֵּיוָן דְּקָרָא קְרִיאַת שְׁמַע, סָלְקִין דִּינָאי בֵּין בִּימָמָא בֵּין בְּלֵילְיָא זִימְנָא חַד. כֵּיוָן דְּקָרֵי בֵּיהּ רַב, אַעֲבָרוּ דִּינָאי מִכֹּל וָכֹל.

יוֹמָא דְּאִתְחַבִּים וְקָרוֹ לֵיהּ רַבִּי, אַתְקִינוּ כּוּרְסִי בֵּין צַדִּיקַיָּא בְּגִינְתָּא דְּעֵדֶן. וּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא דְּאִתְחַדְּשָׁא אוֹרַיְיתָא בִּשְׁמֵיהּ, מְעַטְּרִין לִי בְּעִיטְרָא עִילָּאָה, דְּצַדִּיקִים מִתְעַטְּרִין.

בְּגִינָךְ זָכֵינָא בְּכָל הַאי יְקָר. זַכָּאָה אִיהוּ חוּלָקֵיהּ, מַאן דְּשָׁבַק בְּרָא דְּלָעֵי בַּתּוֹרָה בְּהַאי עָלְמָא. אֲמַר ר' חִיָּיא בַּר אַבָּא, כְּהַאי גַּוְונָא אֵירַע לֵיהּ לְרַבִּי עֲקִיבָא.

לשון הקודש

אותו הָאִישׁ בָּא לוֹ בַּחֲלוֹם, וְאָמַר לוֹ: רַבִּי, כְּמוֹ שֶׁנִּחַמְתַּנִי, כָּךְ יְנַחֵם אוֹתְךָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהֲרֵי מִן הַיּוֹם שֶׁיָּדַע בְּנִי פָּסוּק אֶחָד, הוֹצִיאוּ אוֹתִי מִן הַדִּין. כֵּיוָן שֶׁקָּרָא קְרִיאַת שְׁמַע, הֶעֱלוּ הַדִּין שֶׁלִּי בֵּין בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה פַּעַם אַחַת. כֵּיוָן שֶׁקָּרָא בּוֹ הָרַב, הֶעֱבִירוּ אֶת דִּינִי מִכֹּל וָכֹל.

הַיּוֹם שֶׁנִּהְיָה חָכָם וְקָרְאוּ לוֹ רַבִּי, הִתְקִינוּ אֶת כִּסְאִי בֵּין הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן. וּבְכָל יוֹם וָיוֹם שֶׁמִּתְחַדֶּשֶׁת תּוֹרָה בִּשְׁמוֹ, מְעַטְּרִים אוֹתִי בַּעֲטָרָה עֶלְיוֹנָה, שֶׁהַצַּדִּיקִים מִתְעַטְּרִים.

בִּגְלָלְךָ זָכִיתִי בְּכָל הַכָּבוֹד הַזֶּה. אַשְׁרֵי הוּא חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמַּשְׁאִיר בֵּן שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה. אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא, כְּמוֹ זֶה אֵרַע לוֹ לְרַבִּי עֲקִיבָא.

רַבִּי נָתָן שָׁאַל לֵיהּ לְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא יוֹמָא חַד, וְאָמַר לֵיהּ, אֵלִיָּהוּ הֲוָה לֵיהּ בְּרָא, אוֹ לָאו. אָמַר לֵיהּ, מִילְתָא אָחֳרָא הֲוָה בֵּיהּ, וּכְתִיב, (דב"ה א טז כב) אַל תִּגְעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ. מַאי אַל תָּרֵעוּ אַל תַּעֲשׂוּ עַצְמֵיכֶם רֵעִים וַחֲבֵרִים לִנְבִיאָי. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּחַר בָּהֶם, וְהִבְדִּילָם מִיִּשְׂרָאֵל לַעֲבוֹדָתוֹ, וְהִכְנִיסָם בְּהֵיכָלוֹ. קַל וָחוֹמֶר, מִי שֶׁהוּא מַלְאָךְ בַּשָּׁמַיִם, אַתָּה שׁוֹאֵל עָלָיו.

רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר, מִשֶּׁבֶט גָּד הָיָה. רַבִּי נְהוֹרָאי אָמַר, אֵלִיָּהוּ מִלָּה אָחֳרָא הֲוָה בֵּיהּ, דִּכְתִיב, (משלי ל ד) מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרַד. מִי עָלָה שָׁמַיִם, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דָּא אֵלִיָּהוּ. וַיֵּרַד מִקּוֹדֶם לָכֵן.

לשון הקודש

רַבִּי נָתָן שָׁאַל אֶת רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא יוֹם אֶחָד, וְאָמַר לוֹ, הַאִם לְאֵלִיָּהוּ הָיָה בֵּן אוֹ לֹא? אָמַר לוֹ, דָּבָר אַחֵר הָיָה בּוֹ, וְכָתוּב (דברי הימים–א טז) אַל תִּגְעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ. מַה זֶּה אַל תָּרֵעוּ? אַל תַּעֲשׂוּ עַצְמְכֶם רֵעִים וַחֲבֵרִים לִנְבִיאַי. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּחַר בָּהֶם, וְהִבְדִּילָם מִיִּשְׂרָאֵל לַעֲבוֹדָתוֹ, וְהִכְנִיסָם בְּהֵיכָלוֹ, קַל וָחֹמֶר מִי שֶׁהוּא מַלְאָךְ בַּשָּׁמַיִם, אַתָּה שׁוֹאֵל עָלָיו?!

רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר, מִשֶּׁבֶט גָּד הָיָה. רַבִּי נְהוֹרַאי אָמַר, אֵלִיָּהוּ, דָּבָר אַחֵר הָיָה בּוֹ, שֶׁכָּתוּב (משלי ל) מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרַד. מִי עָלָה שָׁמַיִם – אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִשְּׁמוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן, זֶה אֵלִיָּהוּ. וַיֵּרַד – מִקֹּדֶם לָכֵן.

וְקַשְׁיָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר אַדְּרַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אֵלִיָּהוּ דָּא פִּנְחָס. אִי בִּשְׁבִיל שֶׁקִּנֵּא לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זֶה קִנֵּא וְזֶה קִנֵּא. לָאו הָכִי. דְּאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, כְּתִיב, (מ"א יט י) קַנֹּא קִנֵּאתִי. קַנֹּא בַּשִּׁטִּים, וְקִנֵּאתִי הָכָא. אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַד מָתַי אַתָּה מְקַנֵּא לִשְׁמִי.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר שָׁלוֹם, מִי עָלָה שָׁמַיִם, דָּא אֵלִיָּהוּ. דִּכְתִיב, (מ"ב ב יא) וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם. וַיֵּרַד, זֶה יוֹנָה, דִּכְתִיב, (יונה א ה) וְיוֹנָה יָרַד אֶל יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה וגו'. (שם ב ז) לְקִצְבֵי הָרִים יָרַדְתִּי. מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו, זֶה מֹשֶׁה.

מִי צָרַר מַיִם, זֶה אֱלִישָׁע, שֶׁרִיפֵּא הַמַּיִם בִּיְרִיחוֹ. בַּשִּׂמְלָה, בְּכֹחַ שִׂמְלָתוֹ שֶׁל אֵלִיָּהוּ. מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ, דָּא אַבְרָהָם. דִּכְתִיב (בראשית ב ד) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּאַבְרָהָם.

לשון הקודש

וְקָשֶׁה מֵרַבִּי אֶלְעָזָר עַל רַבִּי אֶלְעָזָר, שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵלִיָּהוּ זֶה פִּנְחָס. אִם בִּשְׁבִיל שֶׁקִּנֵּא לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – זֶה קִנֵּא וְזֶה קִנֵּא! לֹא כָּךְ, שֶׁאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, כָּתוּב (מלכים–א מט) קַנֹּא קִנֵּאתִי. קַנֹּא בַּשִּׁטִּים, וְקִנֵּאתִי כָּאן. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: עַד מָתַי אַתָּה מְקַנֵּא לִשְׁמִי?

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר שָׁלוֹם, מִי עָלָה שָׁמַיִם – זֶה אֵלִיָּהוּ, שֶׁכָּתוּב (מלכים–ב ב) וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם. וַיֵּרַד – זֶה יוֹנָה, שֶׁכָּתוּב (יונה א) וְיוֹנָה יָרַד אֶל יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה וְגוֹ'. לְקִצְבֵי הָרִים יָרַדְתִּי. מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו – זֶה מֹשֶׁה.

מִי צָרַר מַיִם – זֶה אֱלִישָׁע, שֶׁרִפֵּא הַמַּיִם בִּיְרִיחוֹ. בַּשִּׂמְלָה – בְּכֹחַ שִׂמְלָתוֹ שֶׁל

מַה שְׁמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדוֹן שֶׁהֵבִיא הַלָּלוּ לַעֲבוֹדָתוֹ (לְעוֹלָם). ה' צְבָאוֹת שְׁמוֹ. וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ. יִשְׂרָאֵל. דִּכְתִיב, (שמות ד כב) בְּנִי בְּכוֹרִי יִשְׂרָאֵל. ר' נַחְמָן אוֹמֵר כָּל הַאי בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְדַבֵּר.

רַבִּי נְהוֹרָאי וְרַבִּי יְהוּדָאי, אִיעָרְעוּ תְּחוֹת אִילָנָא חָדָא בְּחַקְלָא, וַהֲווֹ יַתְבֵי. אַדְּהָכִי, חָמוּ חַד רַוָּוק, דְּאָתֵי וְטָעֵי בְּחַקְלָא. אֲמַר רַבִּי יוּדָאי, אוֹ טָעֵי הַהוּא בַּר נַשׁ בְּחַקְלָא, אוֹ לִסְטִים הוּא, אוֹ דָּחִיל מִינָּן.

(אָמַר רִבִּי נְהוֹרָאי, שְׁכִינְתָּא נַבָּן, קוּם. קָמוּ, רָמוּ לֵיהּ קָלָא, בֵּינָן דְּחָמֵי לוֹן קָרִיב לְגַבַּיְיהוּ).

אָמַר רִבִּי נְהוֹרָאי, מַאן אַנְתְּ. אָמַר לֵיהּ, מִגּוֹ דְּלָא שָׁאֵילְנָא לְכוֹן בִּשְׁלָמָא, לָא יַדְעִיתוּן לִי. יוּדָאי אֲנָא, וְטָעֵינָא הַשְׁתָּא בְּהַאי חַקְלָא, וְלָא שָׁאֵילְנָא עֲלַיְיכוּ, דַּאֲמִינָא שֶׁמָּא רְשָׁעִים הֵם.

לשון הקודש

אֵלֶּיהוּ. מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ – זֶה אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּאַבְרָהָם.

מַה שְׁמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדוֹן שֶׁהֵבִיא הַלָּלוּ לַעֲבוֹדָתוֹ? ה' צְבָאוֹת שְׁמוֹ. וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ? יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (שמות א) בְּנִי בְּכוֹרִי יִשְׂרָאֵל. רַבִּי נַחְמָן אוֹמֵר, כָּל זֶה בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר.

רַבִּי נְהוֹרַאי וְרַבִּי יְהוּדַאי נִפְגְּשׁוּ תַּחַת אִילָן אֶחָד בַּשָּׂדֶה, וְהָיוּ יוֹשְׁבִים. בֵּינְתַּיִם רָאוּ רָוָק אֶחָד שֶׁבָּא וְטָעָה בַּשָּׂדֶה. אָמַר רַבִּי יוּדַאי: אוֹ שֶׁטוֹעֶה אוֹתוֹ הָאִישׁ בַּשָּׂדֶה, אוֹ שֶׁהוּא לִסְטִים, אוֹ שֶׁפּוֹחֵד מֵעַמָּנוּ.

(אָמַר רַבִּי נְהוֹרַאי: הַשְׁכִינָה אֶצְלָנוּ, קוּם! קָמוּ. הֵרִימוּ לוֹ קוֹל. בֵּינָן שֶׁרָאָה אוֹתָם, קָרַב אֲלֵיהֶם).

אָמַר רַבִּי נְהוֹרַאי: מִי אַתָּה? אָמַר לוֹ: מִתּוֹךְ שֶׁלֹּא שָׁאַלְתִּי אֶתְכֶם בְּשָׁלוֹם, לֹא הִכַּרְתֶּם אוֹתִי. אֲנִי יְהוּדִי, וְטָעִיתִי כָּאן בַּשָּׂדֶה הַזֶּה, וְלֹא שָׁאַלְתִּי עֲלֵיכֶם,

וּכְתִיב, (ישעיה מח כב) אֵין שָׁלוֹם אָמַר ה' לָרְשָׁעִים. וּכְדֵין דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדְעִי בְּכוֹן. עַד דַּהֲמֵינָא בְּכוֹן כַּנְפֵי מִצְוָה, וְחָדֵינָא. הַשְׁתָּא שְׁלָמָא עֲלַיְיכוּ רַבָּנָן. יָתְבֵי תְּחוֹת אִילָנָא, אָמַר רַבִּי יוּדָאי, נִתְעַסֵּק בְּפוּלְחָנָא דְּמָרָנָא, וְנִפְתַּח בְּאוֹרַיְיתָא.

פָּתַח רַבִּי יוּדָאי וְאָמַר, (דברים ו ט) וּכְתַבְתָּם עַל מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ. מְזֻזוֹת כְּתִיב, מַאי טַעְמָא. אֶלָּא אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם מְצוּיָינִים תָּמִיד בְּמִצְוֹת. בְּשִׁבְתָּם, וּבְלֶכְתָּם, בְּשָׁכְבָם, וּבְקוּמָם. דִּכְתִיב, (שם פסוק ח) בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ.

וְשֶׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל מְעוּטָרִים בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּדְבְּקוּ תָּמִיד (דף קג ע"ב) בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דִּכְתִיב, (שם ד ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה'

לשון הקודש

שֶׁאָמַרְתִּי שֶׁמָּא הֵם רְשָׁעִים, וְכָתוּב (ישעיה מח) אֵין שָׁלוֹם אָמַר ה' לָרְשָׁעִים. וּמֵאַחַר שֶׁלֹּא הִכַּרְתִּי אֶתְכֶם, עַד שֶׁרָאִיתִי בָּכֶם כַּנְפֵי מִצְוָה, וְשָׂמַחְתִּי. עַכְשָׁו שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם חֲכָמִים. יָשְׁבוּ תַּחַת הָאִילָן. אָמַר רַבִּי יוּדַאי, נִתְעַסֵּק בַּעֲבוֹדַת רִבּוֹנֵנוּ, וְנִפְתַּח בַּתּוֹרָה.

פָּתַח רַבִּי יוּדַאי וְאָמַר, (דברים ו) וּכְתַבְתָּם עַל מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ. מְזֻזוֹת כָּתוּב, מָה הַטַּעַם? אֶלָּא אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם מְצֻיָּנִים תָּמִיד בְּמִצְוֹות, בְּשִׁבְתָּם וּבְלֶכְתָּם, בְּשָׁכְבָם וּבְקוּמָם, שֶׁכָּתוּב בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ.

וְשֶׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל מְעֻטָּרִים בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹות, כְּדֵי שֶׁיִּדְבְּקוּ תָּמִיד בַּקָּדוֹשׁ

אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. וְכָל הַדָּבֵק בְּקוֹנוֹ, אֵינוֹ נִיזּוֹק לְעוֹלָם.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁשְּׁנֵי מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְלַוִּין לוֹ לָאָדָם, אֶחָד בִּימִינוֹ, וְאֶחָד בִּשְׂמֹאלוֹ. דִּכְתִיב, (תהלים צא יא) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁאִם תָּמִיד מָצוּי בְּמִצְוָה, כִּבְיָכוֹל, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נַעֲשָׂה לוֹ שׁוֹמֵר. שֶׁנֶּאֱמַר, (שם קכא ה) ה' שׁוֹמְרֶךָ.

מַה עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. נוֹטֵל מַלְאָךְ הַהוֹלֵךְ בִּימִינוֹ, וּמַעֲמִידוֹ לְפָנָיו. וְהוּא עוֹמֵד בִּמְקוֹמוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר, ה' צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ. וְאוֹתוֹ הַמַּלְאָךְ שֶׁהוּא מִשְׂמֹאלוֹ, מַעֲמִידוֹ אַחֲרֵי הָאָדָם. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִיָּמִין וּמִשְׂמֹאל. נִמְצָא הָאָדָם נִשְׁמָר מִכָּל צְדָדָיו, מִי יוּכַל לְהַזִּיק אוֹתוֹ.

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. וְכָל הַדָּבֵק בְּקוֹנוֹ, אֵינוֹ נִזּוֹק לְעוֹלָם.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁשְּׁנֵי מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְלַוִּין לוֹ לָאָדָם, אֶחָד בִּימִינוֹ וְאֶחָד בִּשְׂמֹאלוֹ, שֶׁכָּתוּב (תהלים צא) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁאִם תָּמִיד מָצוּי בְּמִצְוָה, כִּבְיָכוֹל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נַעֲשָׂה לוֹ שׁוֹמֵר, שֶׁנֶּאֱמַר (שם קכא) ה' שׁוֹמְרֶךָ.

מַה עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? נוֹטֵל מַלְאָךְ הַהוֹלֵךְ בִּימִינוֹ, וּמַעֲמִידוֹ לְפָנָיו, וְהוּא עוֹמֵד בִּמְקוֹמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר ה' צִלְּךָ עַד יַד יְמִינֶךָ. וְאוֹתוֹ הַמַּלְאָךְ שֶׁהוּא מִשְׂמֹאלוֹ, מַעֲמִידוֹ אַחֲרֵי הָאָדָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִיָּמִין וּמִשְׂמֹאל. נִמְצָא הָאָדָם נִשְׁמָר מִכָּל צְדָדָיו, מִי יוּכַל לְהַזִּיק אוֹתוֹ.

וְעַל כֵּן, צָרִיךְ שֶׁלֹּא יְהֵא הָאָדָם מָצוּי בְּלֹא תוֹרָה וּבְלֹא מִצְוֹת, אֲפִילוּ שָׁעָה אַחַת. בְּבֵיתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמְרוֹ מִבַּחוּץ, וְהָאָדָם מִבִּפְנִים.

וְתָנִינָן, אָמַר רִבִּי יוֹסִי בַּר יְהוּדָה, פֶּתַח הַמְצוּיָין בִּמְזוּזָה, אֵין מַזִּיק וְאֵין שָׂטָן וְאֵין פֶּגַע רָע מִתְקָרֵב אֵלָיו. מִפְּנֵי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר הַפֶּתַח, אֲפִילוּ בְּשָׁעָה שֶׁנִּיתַּן רְשׁוּת לְמַלְאָךְ הַמַּשְׁחִית לְחַבֵּל, זוֹקֵף עֵינָיו, וְרוֹאֶה שֶׁשֵּׁם שַׁדַּי עוֹמֵד עַל הַפֶּתַח, כְּדִכְתִיב, (שמות יב כג) **וְלֹא** יִתֵּן הַמַּשְׁחִית לָבֹא אֶל בָּתֵּיכֶם לִנְגֹּף. לְפִיכָךְ צָרִיךְ הָאָדָם שֶׁיְּהֵא תָּמִיד מָצוּי בְּמִצְוַת מְזוּזָה.

פֶּתַח רַבִּי נְהוֹרָאי בְּפָרָשַׁת צִיצִית וְדָרַשׁ, (במדבר טו לח) וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם. מַאי שְׁנָא דְּהָכָא וּבְשַׁבָּת לְדֹרֹתָם חָסֵר,

לשון הקודש

וְעַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁלֹּא יְהֵא הָאָדָם מָצוּי בְּלֹא תוֹרָה וּבְלֹא מִצְוֹת אֲפִלּוּ שָׁעָה אַחַת. בְּבֵיתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמְרוֹ מִבַּחוּץ, וְהָאָדָם מִבִּפְנִים.

וְשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה, פֶּתַח הַמְצֻיָּן בַּמְּזוּזָה, אֵין מַזִּיק וְאֵין שָׂטָן וְאֵין פֶּגַע רַע מִתְקָרֵב אֵלָיו. מִפְּנֵי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר הַפֶּתַח, אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁנִּתַּן רְשׁוּת לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת לְחַבֵּל. זוֹקֵף עֵינָיו, וְרוֹאֶה שֶׁשֵּׁם שַׁדַּי עוֹמֵד עַל הַפֶּתַח, שֶׁכָּתוּב (שמות יב) וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית לָבֹא אֶל בָּתֵּיכֶם לִנְגֹּף. לְפִיכָךְ צָרִיךְ הָאָדָם שֶׁיְּהֵא תָּמִיד מָצוּי בְּמִצְוַת מְזוּזָה.

פֶּתַח רַבִּי נְהוֹרָאי בְּפָרָשַׁת צִיצִית וְדָרַשׁ, (במדבר טו) וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם. מַה שּׁוֹנֶה שֶׁכָּאן

דִּכְתִיב, (שמות לא טז) לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם, חָסֵר.

דְּתָנִינָן. תִּקְנוּ פָּרָשַׁת צִיצִית בִּקְרִיַּת שְׁמַע. וּבְדִירָתוֹ שֶׁל אָדָם, נִמְצָא פָּרָשַׁת קְרִיַּת שְׁמַע, חוּץ מִפָּרָשַׁת צִיצִית, שֶׁחָסֵר מִשָּׁם. בַּמֶּה נִשְׁלַם. אֶלָּא כְּשֶׁאָדָם מִתְעַטֵּף בְּבֵיתוֹ בַּצִּיצִית, וְיוֹצֵא בוֹ לְפִתְחוֹ, הֲרֵי נִשְׁלַם.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂמֵחַ בּוֹ, וּמַלְאַךְ הַמָּוֶת זָז מִשָּׁם וְהַיְינוּ לְדֹרֹתָם, שֶׁיִּהְיֶה שָׁלֵם. וְיֵצֵא מִפֶּתַח בֵּיתוֹ בְּמִצְוָה זוֹ, וּמַלְאָךְ הַמַּשְׁחִית זָז מִשָּׁם וְנִיצוֹל הָאָדָם מִכָּל נֶזֶק. מְנָלָן. מִמַּאי דִּכְתִיב, מְזֻזוֹת, מֵאוֹתִיּוֹתָיו מַשְׁמַע, זָ"ז מָוֶ"ת. שֶׁלֹּא נִיתַּן לוֹ רְשׁוּת לְחַבֵּל, וְזָז מִפִּתְחוֹ.

בְּשַׁבָּת דִּכְתִיב לְדֹרֹתָם, מַאי טַעְמָא. מִפְּנֵי שֶׁכֵּיוָן שֶׁקִּידַּשׁ הַיּוֹם, דִּירָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל צְרִיכָה

לשון הקודש

וּבְשַׁבָּת לְדֹרֹתָם חָסֵר, שֶׁכָּתוּב (שמות לא) לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם, חָסֵר **שֶׁשָּׁנִינוּ,** תִּקְנוּ פָּרָשַׁת צִיצִית בִּקְרִיאַת שְׁמַע. וּבְדִירָתוֹ שֶׁל אָדָם נִמְצָא פָּרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע, חוּץ מִפָּרָשַׁת צִיצִית, שֶׁחָסֵר מִשָּׁם. בַּמֶּה נִשְׁלַם? אֶלָּא כְּשֶׁאָדָם מִתְעַטֵּף בְּבֵיתוֹ בַּצִּיצִית, וְיוֹצֵא בוֹ לְפִתְחוֹ, הֲרֵי נִשְׁלָם.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂמֵחַ בּוֹ, וּמַלְאַךְ הַמָּוֶת זָז מִשָּׁם, וְהַיְינוּ לְדֹרֹתָם, שֶׁיִּהְיֶה שָׁלֵם. וְיֵצֵא מִפֶּתַח בֵּיתוֹ בְּמִצְוָה זוֹ, וּמַלְאָךְ הַמַּשְׁחִית זָז מִשָּׁם, וְנִצּוֹל הָאָדָם מִכָּל נֶזֶק. מִנַּיִן לָנוּ? מִמַּה שֶׁכָּתוּב מְזֻזוֹת, מֵאוֹתִיּוֹתָיו מַשְׁמַע: זָ"ז מָוֶ"ת. שֶׁלֹּא נִתַּן לוֹ רְשׁוּת לְחַבֵּל, וְזָז מִפִּתְחוֹ.

בְּשַׁבָּת, שֶׁכָּתוּב לְדֹרֹתָם, מָה הַטַּעַם?

לִהְיוֹת בְּנֵר דָּלוּק, וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ, וּמִטָּה מוּצַעַת וְדִירָתָן מְתוּקֶנֶת כְּדִירַת חָתָן לְקַבֵּל בּוֹ הַכַּלָּה. וּמַאי נִיהוּ. שַׁבָּת הִיא כַּלָּה. וּלְעוֹלָם אֵין מַכְנִיסִין אוֹתָהּ אֶלָּא בְּדִירָה מְתוּקֶנֶת לִכְבוֹדָהּ, כְּפִי הָרָאוּי לָהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת. וּכְתִיב, לְדֹרֹתָם, לְהַכְנִים בָּהּ כַּלָּה קְדוֹשָׁה לְדִירָתָהּ וְלִהְיוֹת בְּתוֹכָהּ.

בְּשָׁעָה שֶׁקִּידַּשׁ הַיּוֹם, וְכַלָּה זוֹ בָּאָה, וְאֵינָהּ מוֹצְאָה דִירָה מְתוּקֶנֶת, וְשׁוּלְחָן עָרוּךְ, וְנֵר דָּלוּק. כַּלָּה זוֹ אוֹמֶרֶת, אֵין דִּירָה זוֹ מִיִּשְׂרָאֵל. בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּתִיב, אֵין זֶה מִיִּשְׂרָאֵל, אֵין דִּירָתוֹ לִקְדוֹשָׁה. עַל כֵּן צָרִיךְ הֵיכֵר קְדוֹשָׁה בַּבַּיִת. וְעַל דָּא כְּתִיב לְדֹרֹתָם, בְּשַׁבָּת וּבְצִיצִית.

אָמַר רִבִּי נְהוֹרָאִי, אַסְהַדְנָא, עַל מַאן דְּנָפַק מִתְּרַע בֵּיתֵיהּ בְּעִיטּוּפָא דְּמִצְוָה, וּתְפִילִין

לשון הקודש

מִפְּנֵי שֶׁכֵּיוָן שֶׁקִּדֵּשׁ הַיּוֹם, דִּירָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל צְרִיכָה לִהְיוֹת בְּנֵר דָּלוּק, וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ, וּמִטָּה מְמֻצַּעַת, וְדִירָתָן מְתֻקֶּנֶת כְּדִירַת חָתָן לְקַבֵּל בּוֹ הַכַּלָּה. וּמַה הוּא? שַׁבָּת הִיא כַּלָּה, וּלְעוֹלָם אֵין מַכְנִיסִין אוֹתָהּ אֶלָּא בְּדִירָה מְתֻקֶּנֶת לִכְבוֹדָהּ, כְּפִי הָרָאוּי לָהּ. וְעַל זֶה כָּתוּב לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת. וְכָתוּב לְדֹרֹתָם, לְהַכְנִיס בָּהּ כַּלָּה קְדוֹשָׁה לְדִירָתָהּ וְלִהְיוֹת בְּתוֹכָהּ.

בְּשָׁעָה שֶׁקִּדֵּשׁ הַיּוֹם, וְכַלָּה זוֹ בָּאָה, וְאֵינָהּ מוֹצְאָה דִירָה מְתֻקֶּנֶת וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ וְנֵר דָּלוּק – כַּלָּה זוֹ אוֹמֶרֶת: אֵין דִּירָה זוֹ מִיִּשְׂרָאֵל. בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּתוּב, אֵין זֶה מִיִּשְׂרָאֵל, אֵין דִּירָתוֹ לִקְדֻשָּׁה. עַל כֵּן צָרִיךְ הֵכֵר קֻדֻשָּׁה בַּבַּיִת. וְעַל זֶה כָּתוּב לְדֹרֹתָם, בְּשַׁבָּת וּבְצִיצִית.

אָמַר רַבִּי נְהוֹרַאי, אֲנִי מֵעִיד עַל מִי שֶׁיּוֹצֵא מִשַּׁעַר בֵּיתוֹ בְּעִטּוּף שֶׁל מִצְוָה,

בְּרֹאשׁוֹ, בְּשָׁעָה דְּנָפִיק בֵּין תְּרֵין תַּרְעִין, אִזְדַּמְּנָא שְׁכִינָה עֲלֵיהּ. וּתְרֵין מַלְאָכִין דְּקָיְימִין עֲלֵיהּ, חַד מִיָּמִינָא, וְחַד מִשְּׂמָאלָא, וְכוּלְּהוֹן מְלַוִּין לֵיהּ עַד בֵּי כְּנִישְׁתָּא, וּמְבָרְכִין לֵיהּ. וְחַד מְקַטְרְגָא דְּאִיהוּ קָיְימָא קַמֵּי פִּתְחָא דְּבַר נָשׁ אָזִיל מִבַּתְרַיְיהוּ, וְעַל כָּרְחֵיהּ אָתֵיב וַאֲמַר אָמֵן.

וְזָכוֹר וְשָׁמוֹר, כְּלָלָא דְּכָל אוֹרַיְיתָא. זָכוֹר, אִיהוּ פָּרְשַׁת מְזוּזָה. וְאִיתֵימָא מְזוּזָה בְּנִקְבָה מְדַבֵּר. הָכִי הוּא וַדַּאי, אֲבָל פָּרְשָׁתָא דָא, זָכוֹר כָּלוּל בְּנִקְבָה. שָׁמוֹר אִיהוּ צִיצִית.

וְכַד נְפַק בַּר נָשׁ מִתְּרַע בֵּיתֵיהּ, נָפִיק בִּתְפִילִין,דְּאִינוּן כְּלַל זָכוֹר, וְצִיצִית בַּהֲדַיְיהוּ, דְּאִיהוּ שָׁמוֹר, וְאִיעָרַע בַּמְּזוּזָה בִּתְרַע בֵּיתֵיהּ, דְּאִיהוּ כְּלַל זָכוֹר, צִיצִית אַשְׁלִים לֵיהּ לִכְלַל שָׁמוֹר.

לשון הקודש

וּתְפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ, בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצֵא בֵּין שְׁנֵי הַשְּׁעָרִים, מִזְדַּמֶּנֶת עָלָיו שְׁכִינָה, וּשְׁנֵי מַלְאָכִים שֶׁעוֹמְדִים עָלָיו, אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמֹאל, וְכֻלָּם מְלַוִּים אוֹתוֹ עַד בֵּית הַכְּנֶסֶת וּמְבָרְכִים אוֹתוֹ. וּמְקַטְרֵג אֶחָד שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי פִּתְחֵי הָאָדָם הוֹלֵךְ מֵאַחֲרֵיהֶם, וְעַל כָּרְחוֹ מֵשִׁיב וְאוֹמֵר אָמֵן. **וְזָכוֹר** וְשָׁמוֹר – הַכְּלָל שֶׁל הַתּוֹרָה. זָכוֹר הִיא פָּרָשַׁת מְזוּזָה. וְאִם תֹּאמַר, מְזוּזָה בְּנִקְבָה מְדַבֵּר – כָּךְ הוּא וַדַּאי. אֲבָל הַפָּרָשָׁה הַזּוֹ, זָכוֹר כָּלוּל בְּנִקְבָה. שָׁמוֹר הוּא צִיצִית.

וּכְשֶׁיּוֹצֵא אָדָם מִשַּׁעַר בֵּיתוֹ, יוֹצֵא בִּתְפִלִּין, שֶׁהֵם הַכְּלָל שֶׁל זָכוֹר, וְצִיצִית עִמָּם, שֶׁהִיא שָׁמוֹר, וּפוֹגֵשׁ בַּמְּזוּזָה בְּשַׁעַר בֵּיתוֹ, שֶׁהוּא כְּלַל זָכוֹר – הַצִּיצִית מַשְׁלִימָה לוֹ לַכְּלָל שֶׁל שָׁמוֹר.

וְאִי תֵּימָא הָא צִיצִית לָא קָיְימָא בְּפִתְחָא, הָאֵיךְ קָיְימָא זָכוֹר בִּלְחוֹדוֹי, וְהָא תְּנַן זָכוֹר וְשָׁמוֹר כַּחֲדָא אִינוּן. אֶלָּא, מְזוּזָה אִיהִי כָּלוּל זָכוֹר וְשָׁמוֹר. תְּנַן, זָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד נֶאֶמְרוּ, וְכַחֲדָא אִינוּן, וּמְזוּזָה כְּלַל דְּתַרְוַיְיהוּ, כְּלַל דְּכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא.

תְּפִילִין לְעֵילָא, כְּלַל זָכוֹר. תְּפִילִין דְּיַד, שָׁמוֹר,כָּלוּל דָּא בְּדָא. עֲשִׂיָּיה לָא כְּתִיב אֶלָּא בְּצִיצִית, דְּאִיהִי שָׁמוֹר. וְכוּלָּא אָזְלָא כַּחֲדָא. אֲתָא הַהוּא רַוָּוקָא וַאֲמַר, בְּאַתְרָא דָא רֵישִׁין אִשְׁתַּכְּחוּ, מַאן יָכִיל לְמַלָּלָא.

פָּתַח וְאָמַר, וּלְנָעֳמִי מוֹדַע לְאִישָׁהּ אִישׁ גִּבּוֹר חַיִל מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בֹּעַז. מְגִלָּה זוֹ לֹא הָיָה לָהּ לְהַתְחִיל אֶלָּא מִפָּסוּק זֶה.

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי צִיצִית לֹא עוֹמֶדֶת בַּפֶּתַח? אֵיךְ עוֹמֵד זָכוֹר לְבַדּוֹ, וַהֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁזָּכוֹר וְשָׁמוֹר הֵם יַחַד? אֶלָּא, מְזוּזָה כּוֹלֶלֶת זָכוֹר וְשָׁמוֹר. שָׁנִינוּ זָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד נֶאֶמְרוּ, וְהֵם יַחַד. וְהַמְּזוּזָה כְּלָל שֶׁל שְׁנֵיהֶם, הַכְּלָל שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה יַחַד.

הַתְּפִלִּין לְמַעְלָה – כְּלַל זָכוֹר. תְּפִלִּין שֶׁל יָד – שָׁמוֹר, כְּלוּלִים זֶה עִם זֶה. הָעֲשִׂיָּה אֵין כְּתוּבָה אֶלָּא בַּצִּיצִית, שֶׁהִיא שָׁמוֹר, וְהַכֹּל הוֹלֵךְ יַחַד. בָּא אוֹתוֹ הָרַוָּק וְאָמַר, בַּמָּקוֹם הַזֶּה נִמְצָאִים רָאשִׁים, מִי יָכוֹל לְדַבֵּר?

פָּתַח וְאָמַר, (רות ב) וּלְנָעֳמִי מוֹדַע לְאִישָׁהּ אִישׁ גִּבּוֹר חַיִל מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בֹּעַז. מְגִלָּה זוֹ לֹא הָיָה לָהּ לְהַתְחִיל אֶלָּא מִפָּסוּק זֶה.

תָּנֵינָן, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לִבְרוֹא הָעוֹלָם, הָיָה מַחֲרִיט הָעוֹלָם לְפָנָיו, וְלֹא הָיָה עוֹמֵד. עַד שֶׁבָּרָא הַתְּשׁוּבָה, כֵּיוָן שֶׁבָּרָא הַתְּשׁוּבָה, בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, וְהֶעֱמִידוֹ עַל עָמְדוֹ. עַל עַמּוּד אֶחָד. מַאי נִיהוּ. הוּא צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.

כֵּיוָן שֶׁבָּרָא אֶת הַתְּשׁוּבָה, הִתְנוֹצֵץ אוֹר מִמֶּנָּה, וְהָאוֹר הַהוּא הִבְהִיק וְהֵאִיר מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, וּבוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם. רָאָהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנִסְתַּכֵּל בָּרְשָׁעִים הָעֲתִידִים לָבֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּגְנָזוֹ לָעוֹלָם הַבָּא לַצַּדִּיקִים.

וְאִם תֹּאמַר הוֹאִיל וְהוּא עָתִיד לְגוֹנְזוֹ, לָמָּה בְּרָאוֹ. אֶלָּא כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹר זֶה, לֹא בְּרָאוֹ אֶלָּא לִבְרֹא בוֹ אֶת הֶעָפָר (הָעוֹלָם). וְנִסְתַּכֵּל וְרָאָה שֶׁעֲתִידִים רְשָׁעִים לָבֹא, וּגְנָזוֹ לַצַּדִּיקִים

לשון הקודש

שָׁנִינוּ, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לִבְרֹא הָעוֹלָם, הָיָה מַחֲרִיט הָעוֹלָם לְפָנָיו, וְלֹא הָיָה עוֹמֵד, עַד שֶׁבָּרָא הַתְּשׁוּבָה. כֵּיוָן שֶׁבָּרָא הַתְּשׁוּבָה, בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, וְהֶעֱמִידוֹ עַל עָמְדוֹ, עַל עַמּוּד אֶחָד. מַה הוּא? הוּא צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.

כֵּיוָן שֶׁבָּרָא הַתְּשׁוּבָה, הִתְנוֹצֵץ אוֹר מִמֶּנָּה, וְהָאוֹר הַהוּא הִבְהִיר וְהֵאִיר מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, וּבוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם. רָאָהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנִסְתַּכֵּל בָּרְשָׁעִים הָעֲתִידִים לָבֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּגְנָזוֹ לָעוֹלָם הַבָּא לַצַּדִּיקִים.

וְאִם תֹּאמַר, הוֹאִיל וְהוּא עָתִיד לְגָנְזוֹ, לָמָּה בְּרָאוֹ? אֶלָּא כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹר זֶה, לֹא בְּרָאוֹ אֶלָּא לִבְרֹא בוֹ אֶת הֶעָפָר (הָעוֹלָם). וְנִסְתַּכֵּל וְרָאָה

לָעוֹלָם הַבָּא, וְעַד הַיּוֹם, אַף עַל פִּי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גְּנָזוֹ, בּוֹ הָעוֹלָם מִתְקַיֵּים.

בּוֹ סַלְקָא דַעְתָּךְ. אֶלָּא אִימָא, בְּאוֹר אַחֵר הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ. וְהוּא כְּמוֹ חוּט הַיּוֹצֵא מֵאוֹר גָּדוֹל, וְהָעוֹלָם בּוֹ מִתְקַיֵּים. וְהוּא עַמּוּדוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי י כה) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.

וּמִמֶּנּוּ הִשְׁתִּיל וְיָצָא זֶרַע דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כב לא) זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ יְסֻפַּר לַה' לַדּוֹר, הוּא שֶׁנֶּאֱמַר (שם פט לז) וְכִסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי. וְכָל זַרְעוֹ שֶׁל דָּוִד, מִצַּדִּיק זֶה יָצָא. כְּעִנְיַן זֶה (משלי טז ד) כֹּל פָּעַל ה' לַמַּעֲנֵהוּ.

כְּתִיב וּלְנַעֲמִי מוֹדַע לְאִישָׁהּ, מִכָּאן הָיָה רָאוּי לְהַתְחִיל מְגִילָה זוֹ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי נְהוֹרָאי,

לשון הקודש

שֶׁעֲתִידִים רְשָׁעִים לָבֹא, וּגְנָזוֹ לַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא. וְעוֹד הַיּוֹם, אַף עַל פִּי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גְּנָזוֹ, בּוֹ הָעוֹלָם מִתְקַיֵּים.

בּוֹ יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ? אֶלָּא אֱמֹר, בְּאוֹר אַחֵר הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ. וְהוּא כְּמוֹ חוּט הַיּוֹצֵא מֵאוֹר גָּדוֹל, וְהָעוֹלָם בּוֹ מִתְקַיֵּים. וְהוּא עַמּוּדוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.

וּמִמֶּנּוּ הִשְׁתִּיל וְיָצָא זֶרַע דָּוִד עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כב) זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ יְסֻפַּר לַה' לַדּוֹר. הוּא שֶׁנֶּאֱמַר (שם פט) וְכִסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי. וְכָל זַרְעוֹ שֶׁל דָּוִד, מִצַּדִּיק זֶה יָצָא. כְּעִנְיַן זֶה – (משלי טז) כֹּל פָּעַל ה' לַמַּעֲנֵהוּ.

כָּתוּב וּלְנַעֲמִי מוֹדַע לְאִישָׁהּ, מִכָּאן הָיָה רָאוּי לְהַתְחִיל מְגִילָה זוֹ! אָמַר לוֹ רַבִּי נְהוֹרָאי, פְּתַח פִּיךָ, שֶׁהֲרֵי הַדְּבָרִים הַלָּלוּ

פְּתַח פִּיךָ, דְּהָא מִלִּין אִלֵּין, חַדְתִּין עַתִּיקִין אִינוּן מִן יוֹמָא דְּאִבְרֵי עָלְמָא.

אָמַר לֵיהּ מַה שְׁמָךְ. אָמַר לֵיהּ, אִימָא מִלִּין אִלֵּין, וּלְבָתַר אִימָא מַה שְׁמִי. אֲמַר רַבִּי יוּדָאי, שְׁכִינָה גַּבָּן, וּמִדְּחָמֵינָא בָּךְ (דף קד ע"א) דְּמִילָּךְ שָׁתְקִין, וְאִתְעַרְנָא לָךְ, אִימָא, בְּרִיךְ תְּהֵא.

אָמַר לוֹן, רוּת וְנָעֳמִי וּבוֹעַז, תְּלָתֵיהוֹן, בְּדִיוֹקְנָא דְּקוֹמְרִין דַּרְגִּין עִלָּאִין קָיְמִין, וְזֶרַע רוּת (דָּוִד) מִגּוֹ דְּיוֹקְנָא דְּאִילָּן אִישְׁתִּיל בְּעָלְמָא.

נָעֳמִי, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים ד יז) וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וְעַל שְׁמָא דָא, אִשְׁתִּיל הַהוּא שְׁמָא בְּעָלְמָא. מַאן נוֹעַם ה'. דָּא תְּשׁוּבָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שם כז ד) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה', זוֹ תְּשׁוּבָה, וְעַלְמָא דְּאָתֵי. וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ, דָּא עַלְמָא אָחֳרָא לְתַתָּא.

לשון הקודש

חֲדָשִׁים עַתִּיקִים הֵם מֵהַיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

אָמַר לוֹ, מַה שִׁמְךָ? אָמַר לוֹ, אֹמַר הַדְּבָרִים הַלָּלוּ, וְאַחַר כָּךְ אֹמַר מַה שְׁמִי. אָמַר רַבִּי יוּדַאי, הַשְּׁכִינָה עִמָּנוּ, וּמִשֶּׁרָאִיתִי אוֹתְךָ שֶׁדְּבָרֶיךָ שׁוֹתְקִים, וְהֵעַרְתִּי לְךָ אֶמֹר – בָּרוּךְ תִּהְיֶה!

אָמַר לָהֶם, רוּת וְנָעֳמִי וּבֹעַז, שְׁלָשְׁתָּם בְּדִיוֹקַן הַחֲשִׁיבוּת שֶׁל הַדְּרָגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת עוֹמְדִים, וְזֶרַע דָּוִד מִתּוֹךְ דְּיוֹקַן הָאִילָּן נִשְׁתַּל בָּעוֹלָם.

נָעֳמִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וְעַל הַשֵּׁם הַזֶּה נִשְׁתַּל אוֹתוֹ הַשֵּׁם בָּעוֹלָם. מִי זֶה נֹעַם ה'? זוֹ הַתְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה', זוֹ תְּשׁוּבָה, וְהָעוֹלָם הַבָּא. וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ –

רוּת בְּדִיוֹקְנָא דְּעַלְמָא תַּתָּאָה, דְּקָא מַרְוֶוה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָּדִיר בְּשִׁירִין וּבְתוּשְׁבְּחָן. רוּת, עַל שֵׁם תּוֹר, דְּמְשַׁנְיָא בְּקָלָא מִכָּל שְׁאָר קָלִין, אַף כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, מְשַׁנְיָא בְּקָלָא בְּתוּשְׁבַּחְתָּא מִכָּל שְׁאָר קָלִין. (דְּשַׁבְּחָא יַתִּיר) תּוֹר דָּא יַהֲבָא תְּרֵין קָלִין כַּחֲדָא, חַד עִילָּאָה וְחַד תַּתָּאָה, וְכוּלָּא כַּחֲדָא. אוֹף כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אִתְעָרַת לְעֵילָא וְאִתְעָרַת לְתַתָּא, וְכוּלָּא בְּזִמְנָא חָדָא, וּבְקוֹל חָדָא.

וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (שם פג ב) אֱלֹהִים אַל דָּמִי לָךְ אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקֹט אֵל. אַל תֶּחֱרַשׁ, מִלְּאַתְעָרָא לְעֵילָא. וְאַל תִּשְׁקֹט, מִלְּאַתְעָרָא לְתַתָּא, כּוּלָּא כַּחֲדָא.

בּוּעַ"ז בְּדִיוֹקְנָא עִילָּאָה, צַדִּיק, גִּבּוֹר, נְטַר בְּרִית. וְאִתְתְּקַף עַל יִצְרֵיהּ. וְאִתְקְרֵי גִּבּוֹר חַיִל, וַדַּאי צַדִּיק הֲוָה.

לשון הקודש

זֶה עוֹלָם אַחֵר לְמַטָּה.

רוּת בַּדְּמוּת שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, שֶׁמַּרְוֶה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תָּמִיד בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת. רוּת, עַל שֵׁם תּוֹר, שֶׁמְּשַׁנֶּה בְּקוֹלוֹ מִכָּל שְׁאָר הַקּוֹלוֹת – אַף כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְשַׁנָּה בַּקּוֹל בַּתִּשְׁבַּחַת מִכָּל שְׁאָר הַקּוֹלוֹת. (שֶׁשַּׁבְּחָה יוֹתֵר) הַתּוֹר הַזֶּה נוֹתֵן שְׁנֵי קוֹלוֹת יַחַד, אֶחָד עֶלְיוֹן וְאֶחָד תַּחְתּוֹן, וְהַכֹּל יַחַד – אַף כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְעוֹרֶרֶת לְמַעְלָה וּמִתְעוֹרֶרֶת לְמַטָּה, וְהַכֹּל בְּפַעַם אַחַת וּבְקוֹל אֶחָד.

וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב, (שם פג) אֱלֹהִים אַל דָּמִי לָךְ אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקֹט אֵל. אַל תֶּחֱרַשׁ, מִלְּהִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה. וְאַל תִּשְׁקֹט, מִלְּהִתְעוֹרֵר לְמַטָּה, הַכֹּל יַחַד.

בּוּעַ"ז בְּדִיוֹקָן עֶלְיוֹן, צַדִּיק, גִּבּוֹר, שׁוֹמֵר

וְאִי תֵּימָא, וְכִי מַאן קָרוֹב לְגַבֵּי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דָּא צַדִּיק, וְהָא כְּתִיב, יֵשׁ גּוֹאֵל קָרוֹב מִמֶּנִּי, וּמַאן אִיהוּ. אֶלָּא וַדַּאי גּוֹאֵל קָרוֹב מִמֶּנִּי, דָּא אוֹר קַדְמָאָה, דְּאִקְרֵי טוֹב. דִּכְתִיב, (בראשית א ד) **וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב.**

אֶ"ת הָאו"ר, בְּגִימַטְרִיָּא תו"ר"ה. דְּאִתְקְרֵי (משלי ד ב) **לֶקַח טוֹב. וְאַף צַדִּיק, אִיקְרֵי טוֹב כַּוָּתֵיהּ. דִּכְתִיב,** (ישעיה ג י) **אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. וְדָא הוּא קָרוֹב וְאַקְדִּים לְהַהוּא טוֹב דְּצַדִּיק. וְעַל דָּא כְּתִיב קָרוֹב מִמֶּנִּי, דַּאֲנָא וְאִיהוּ טוֹב. וְעַל דָּא, אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל, דְּהוּא קָרוֹב מִמֶּנִּי, הוּא דְּשָׁאֲרֵי וְאַקְדִּים וְאִתְעַר לְאִתְחַבָּקָא בְּקַדְמִיתָא וְהָא אִיהוּ קָרוֹב, דִּכְתִיב** (בראשית כט יא) **וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל.**

לשון הקודש

בְּרִית. וְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ, וְנִקְרָא גִּבּוֹר חַיִל, וַדַּאי שֶׁצַּדִּיק הָיָה.

וְאִם תֹּאמַר, וְכִי מִי קָרוֹב לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל? זֶה צַדִּיק! וַהֲרֵי כָּתוּב, יֵשׁ גּוֹאֵל קָרוֹב מִמֶּנִּי, וּמִי הוּא? אֶלָּא וַדַּאי גּוֹאֵל קָרוֹב מִמֶּנִּי זֶה הָאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּקְרָא טוֹב, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב.

אֶ"ת הָאו"ר – בְּגִימַטְרִיָּא תו"ר"ה, שֶׁנִּקְרֵאת לֶקַח טוֹב. וְאַף צַדִּיק נִקְרָא טוֹב כְּמוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. וְזֶהוּ קָרוֹב, וְהִקְדִּים לְאוֹתוֹ הַטּוֹב שֶׁל צַדִּיק. וְעַל זֶה כָּתוּב קָרוֹב מִמֶּנִּי, שֶׁאֲנִי וְהוּא טוֹב. וְעַל זֶה, אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל, שֶׁהוּא קָרוֹב מִמֶּנִּי, הוּא שֶׁהִתְחִיל וְהִקְדִּים וְהִתְעוֹרֵר לְהִתְחַבֵּק בָּרִאשׁוֹנָה, וַהֲרֵי הוּא קָרוֹב, שֶׁכָּתוּב (בראשית כט) וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל.

וּלְנָעֳמִי מוֹדַע לְאִישָׁהּ, מוֹדַע לָהּ מִבָּעֵי לֵיהּ, דְּהָא מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ תָּנֵינָן, מַאן מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. צַדִּיק.

אֶלָּא כְּגַוְונָא דְּעַלְמָא דְּאָתֵי, לָא אָתָא וְלָא אִתְגְּלֵי אֶלָּא מֵהַהִיא מַחֲשָׁבָה עִילָּאָה, דְּקַיְימָא עֲלֵיהּ. אוּף הָכָא צַדִּיק, בְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ דְּהַהִיא מַחֲשָׁבָה עִילָּאָה. וּמַה שְׁמֵיהּ אֱלִימֶלֶךְ. כְּגַוְונָא דְּמֶלֶךְ עִילָּאָה, חָדֵי לְגַבֵּי עַלְמָא דְּאָתֵי, וְשָׁלִיט עֲלֵיהּ. אַף הָכָא צַדִּיק, מוֹדַע וְאִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבֵּיהּ, לְמֶיחֱדֵי, וּלְמֶהֱוֵי לְהַהוּא מֶלֶךְ תַּתָּאָה, בְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ.

וְעַל דָּא אִתְקְרֵי בּוֹעַ"ז, בֵּיהּ תַּקִּיף לְנַטְלָא כָּל עִינּוּגֵי גּוּפָא, וְכָל שִׁפַּר גּוּפָא, וְעָיֵיל תַּמָּן. וּמַהוּ אָעֵיל תַּמָּן. כָּל זַרְעָא דְּדָוִד, וְכָל תִּיקּוּנֵי

לשון הקודש

וּלְנָעֳמִי מוֹדַע לְאִישָׁהּ, מוֹדַע לָהּ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת, שֶׁהֲרֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ שָׁנִינוּ. מִי הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ? צַדִּיק.

אֶלָּא כְּמוֹ הָעוֹלָם הַבָּא, לֹא בָא וְלֹא מִתְגַּלֶּה אֶלָּא מֵאוֹתָהּ הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁעוֹמֶדֶת עָלָיו, אַף כָּאן צַדִּיק בְּאוֹתוֹ הַגָּוֶן מַמָּשׁ שֶׁל אוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה עֶלְיוֹנָה. וּמַה שְׁמוֹ? אֱלִימֶלֶךְ. כְּמוֹ שֶׁהַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן שָׁמֵחַ אֶל הָעוֹלָם הַבָּא וְשׁוֹלֵט עָלָיו, אַף כָּאן הַצַּדִּיק נוֹדָע וּמֻכָּר אֵלָיו, לִשְׂמֹחַ וְלִהְיוֹת לְאוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ הַתַּחְתּוֹן, בְּאוֹתוֹ הַגָּוֶן מַמָּשׁ.

וְעַל כֵּן נִקְרָא בּוֹעַ"ז, בּוֹ הוּא תַּקִּיף לִטֹּל אֶת כָּל עִנּוּגֵי הַגּוּף וְכָל יְפִי הַגּוּף, וְנִכְנָס לְשָׁם. וּמַהוּ מַכְנִיס לְשָׁם? כָּל זַרְעוֹ שֶׁל דָּוִד, וְכָל תִּקּוּנֵי הַמְּלָכִים וּמִצְוֹת הַתּוֹרָה,

מַלְכִּין, וּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, וְעַל דָּא בֵּיהּ תַּקִּיף, וְלָא חָלֵישׁ. חַי לְעָלְמִין, לְמֶיהֱוֵי בּוֹעַז"ז לְנַטְלָא כָּל תֵּיאוּבְתִּין, וְכָל עִינּוּגִין, וְכָל שְׁפַר גּוּפָא, וִיהֵיב לָהּ.

וְהַשְׁתָּא שָׁרִיאַת רוּת לְאִתְקְרָבָא (לְאִתְבְּנָאָה) בְּעַלְמָא זְעִיר זְעִיר, עַד דְּאִתְחַבְּרַת בֵּיהּ בְּבוֹעַז. וְכֵן קִיּוּמָא דִּמְגִילָּה זוֹ, נָעֳמִי וּבוֹעַז וְרוּת אִינּוּן.

כְּתִיב, (שם ה כב) וַיִּתְהַלֶּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים, מִגּוֹ עַלְמָא דָא דִּבְנֵי נָשָׁא. וְאִתְמְשַׁךְ חֲנוֹךְ זְעִיר זְעִיר, עַד דְּאִתְעֲבַד מַה דְּאִתְעֲבַד, וְשָׁאֲרֵי בְּדוּכְתֵּיהּ כִּדְקָא יָאוֹת. מטטרו"ן רַבְּרְבָא וְתַקִּיפָא, מִמַּנָּא דְאַנְפִּין, (מ"ט טורין רברבין מיניה אתכפיין) דְּמִינֵיהּ אִזְדַּעְזָעָן עִילָּאִין וְתַתָּאִין, וְשַׁלִּיטִין וְשַׁמָּשִׁין עִילָּאִין דִּקְרִיבִין לֵיהּ, לְשַׁלְטָאָה, וְלַאֲפָקָא מִינֵיהּ חֵילָא וְעִטְּרִין קַדִּישִׁין.

לשון הקודש

וְעַל כֵּן בּוֹ הוּא תַּקִּיף וְלֹא חַלָּשׁ. חַי לְעוֹלָמִים, לִהְיוֹת בּוֹעַ"ז לִטֹּל כָּל הַתְּשׁוּקוֹת וְכָל הָעִנּוּגִים וְכָל יְפִי הַגּוּף, וְנוֹתֵן לָהּ.

וְכָעֵת הִתְחִילָה רוּת לְהִתְקָרֵב (לְהִבָּנוֹת) בָּעוֹלָם מְעַט מְעַט, עַד שֶׁהִתְחַבְּרָה עִם בּוֹעַז. וְכֵן הַקִּיּוּם שֶׁל הַמְּגִלָּה הַזוֹ – נָעֳמִי וּבוֹעַז וְרוּת הֵם.

כָּתוּב (בראשית ה) וַיִּתְהַלֶּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים, מִתּוֹךְ הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁל בְּנֵי אָדָם. וְנִמְשַׁךְ חֲנוֹךְ מְעַט מְעַט, עַד שֶׁנַּעֲשָׂה מַה שֶׁנַּעֲשָׂה, וְשָׁהָה בִּמְקוֹמוֹ כָּרָאוּי. מטטרו"ן הַגָּדוֹל וְחָזָק, הַמְמֻנֶּה שֶׁל הַפָּנִים, (מ"ט הָרִים גְּדוֹלִים, מִמֶּנּוּ נִכְנָעִים) שֶׁמִּמֶּנּוּ מִזְדַּעְזְעִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְשַׁלִּיטִים וְשַׁמָּשִׁים עֶלְיוֹנִים שֶׁקְּרוֹבִים לוֹ, לִשְׁלֹט וּלְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ כֹּחַ וַעֲטָרוֹת קְדוֹשׁוֹת.

אוֹף הָכָא נָמֵי כְּגַוְונָא דָא, מָשִׁיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוּת אֲבַתְרֵיהּ, וּנְטַל לָהּ מִשְׁאָר עַמִּין, וְקָרַב לָהּ לְגַבֵּיהּ, לַאֲפָקָא מִינָהּ חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין.

חֲנוֹךְ עָבִיד לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּזִימְנָא דְּנָטִיל לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ, תַּפְקִידוֹ בִּדְבֵיקוּ כִּדְקָא חָזֵי, בְּעִטּוּרָא דְּרוּחַ עִילָּאָה. וּקְרָא לֵיהּ נַעַר. וּבְגִינֵיהּ, כָּל נַעֲרָה כְּתִיב נַעַר. וְקָיְימָא (נ"א לְרוּח) **לְגַבֵּיהּ עִילָּאָה וְתַתָּאָה. לְגַבֵּיהּ עִילָּאָה בְּהַהִיא** (נ"א מֵהַהִיא) **רוּחַ עִילָּאָה. תַּתָּאָה בְּהַהוּא** (נ"א מֵהַהִיא) **כְּלִילוּ, דְּאִתְכְּלֵל מִסִּטְרָא כַּלָּה כְּלוּלָה דְּאִתְנְטֵל מִתַּתָּא.**

וְעַל דָּא, שׁוּלְטָנוּ דִּילֵיהּ בִּתְרֵין סִטְרִין, אֲחִידָא לְתַתָּא וַאֲחִידָא לְעֵילָא. כְּתִיב, (משלי כב ו) **חֲנוֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּה.**

לשון הקודש

אַף כָּאן גַּם כְּמוֹ זֶה מָשַׁךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת רוּת אַחֲרָיו, וּנְטָלָהּ מִשְׁאָר הָעַמִּים, וְקֵרַב אוֹתָהּ אֵלָיו, לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת קְדוֹשִׁים.

אֶת חֲנוֹךְ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּזְמַן שֶׁנִּטְּלוֹ מִמְּקוֹמוֹ, תַּפְקִידוֹ בִּדְבֵקוּת כָּרָאוּי, בָּעִטּוּר שֶׁל הָרוּחַ הָעֶלְיוֹנָה. וְקָרָא לוֹ נַעַר. וּבִשְׁבִילוֹ כָּל נַעֲרָה כָּתוּב נַעַר. וְעוֹמֵד (לְרוּחַ) אֶצְלוֹ עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן. אֶל הָעֶלְיוֹן, בְּאוֹתָהּ (מֵאוֹתָהּ) הָרוּחַ הָעֶלְיוֹנָה. הַתַּחְתּוֹן כָּלוּל בְּאוֹתָהּ (מֵאוֹתָהּ) הִתְכַּלְּלוּת, שֶׁנִּכְלָל מִצַּד הַכַּלָּה הַכְּלוּלָה שֶׁנִּטַּל מִלְּמַטָּה.

וְעַל כֵּן שִׁלְטוֹנוֹ בִּשְׁנֵי צְדָדִים, אָחוּז לְמַטָּה וְאָחוּז לְמַעְלָה. כָּתוּב (משלי כב) חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר

חֲנוּךְ לַנַּעַר, דָּא הוּא מטטרו"ן, דְּמָשִׁיךְ לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתַּתָּא, וְאַנְהִיג בֵּיהּ עַל פִּי (לגבי תתא) דַּרְכּוֹ, לְפוּם אוֹרְחֵיהּ דִּלְתַתָּא. אִי נָמֵי עַל פִּי דַּרְכּוֹ, בְּדֶרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ. גַּם כִּי יַזְקִין, דִּכְתִיב (תהלים לז כה) נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי. וְתָנִינָן, הַאי קְרָא שַׁר הָעוֹלָם אֲמָרוֹ. וְעַל דָּא, גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר, לָא יַעֲדֵי מֵהַהוּא אוֹרַח, בְּגִין לְאִתְמַשְׁכָא לְתַתָּא.

וַאֲנָא שָׁמַעְנָא מֵרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּקָא מְפָרֵשׁ לָהּ בְּגַוְונָא דָא. וּמֵהָכָא אִשְׁתְּמַע כּוּלָּא. בְּכוֹ רַבִּי נְהוֹרָאי וְרַבִּי יוּדָאי, וַאֲמָרוּ, מַאן דְּחָמֵי זַנְבֵיהּ דְּאַרְיֵה וְדָחֵיל, כָּל שֶׁכֵּן מַאן דְּחָמֵי אַרְיֵה מַמָּשׁ.

קָמוּ וּנְשָׁקוּהוּ, אָמַר לָהֶם, שְׁמִי יֵיסָא זְעִירָא. אָמָרוּ, וַדַּאי דָּא רַבִּי יֵיסָא זְעִירָא,

לשון הקודש

מִמָּנּה. חֲנוֹךְ לַנַּעַר, זֶה הוּא מטטרו"ן, שֶׁמָּשַׁךְ אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִלְּמַטָּה, וְהִנְהִיג אוֹתוֹ עַל פִּי (אֶל הַתַּחְתּוֹנִים) דַּרְכּוֹ, לְפִי דַּרְכּוֹ שֶׁלְּמַטָּה. אוֹ גַּם עַל פִּי דַּרְכּוֹ, בַּדֶּרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ – מוֹלִיכִים אוֹתוֹ. גַּם כִּי יַזְקִין, שֶׁכָּתוּב (תהלים לז) נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי. וְשָׁנִינוּ, הַפָּסוּק הַזֶּה שַׁר הָעוֹלָם אֲמָרוֹ. וְעַל זֶה, גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר, וְלֹא יָסוּר מֵאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ, כְּדֵי לְהִמָּשֵׁךְ לְמַטָּה.

וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי מֵרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁמְּפָרֵשׁ אוֹתָהּ בַּצּוּרָה הַזּוֹ, וּמִכָּאן הַכֹּל נִשְׁמָע. בָּכוּ רַבִּי נְהוֹרָאי וְרַבִּי יוּדַאי וְאָמְרוּ, מִי שֶׁרוֹאֶה אֶת זְנָבוֹ שֶׁל הָאַרְיֵה וּפוֹחֵד, כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁרוֹאֶה אֶת הָאַרְיֵה מַמָּשׁ.

קָמוּ וּנְשָׁקוּהוּ. אָמַר לָהֶם, שְׁמִי יֵיסָא

דְּמִתְחַבְּקָא (דְּמִתְאַבְּקָא) תָּדִיר מֵעַפְרָא דְּבוּסְמִין דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי.

פָּתַח רַבִּי נְהוֹרָאי וְדָרַשׁ, (שה"ש ז י) וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים. וְחִכֵּךְ, אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁהֵם כְּיֵין הַטּוֹב. מַה יֵּין הַטּוֹב, עוֹמֵד בְּכָאן וְרֵיחוֹ הוֹלֵךְ לְמֵרָחוֹק. אַף תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, הֵם בְּמָקוֹם אֶחָד, וְתוֹרָתָם הוֹלֶכֶת לְמֵרָחוֹק בְּכָל מָקוֹם.

וְאַף כְּשֶׁהֵם בַּקֶּבֶר, שִׂפְתוֹתֵיהֶם רוֹחֲשׁוֹת תּוֹרָתָן. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים. כָּל שֶׁכֵּן בְּמָקוֹם שֶׁעוֹמְדִים עַמּוּדֵי עוֹלָם, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. דְּהָא אֲפִילוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, אֵין לָהֶם כֹּחַ לַעֲמוֹד לִפְנֵיהֶם.

לשון הקודש

הַקָּטָן. אָמְרוּ, וַדַּאי שֶׁזֶּה רַבִּי יֵיסָא הַקָּטָן, שֶׁמִּתְחַבֵּק (מִתְאַבֵּק) תָּמִיד מֵעֲפַר הַבְּשָׂמִים שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי.

פָּתַח רַבִּי נְהוֹרַאי וְדָרַשׁ, (שיר ז) וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים. וְחִכֵּךְ – אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁהֵם כְּיֵין הַטּוֹב. מַה יֵּין הַטּוֹב עוֹמֵד בְּכָאן וְרֵיחוֹ הוֹלֵךְ לְמֵרָחוֹק – אַף תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הֵם בְּמָקוֹם אֶחָד, וְתוֹרָתָם הוֹלֶכֶת לְמֵרָחוֹק בְּכָל מָקוֹם.

וְאַף כְּשֶׁהֵם בַּקֶּבֶר, שִׂפְתוֹתֵיהֶם רוֹחֲשׁוֹת תּוֹרָתָן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים. כָּל שֶׁכֵּן בְּמָקוֹם שֶׁעוֹמְדִים עַמּוּדֵי עוֹלָם עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, שֶׁהֲרֵי אֲפִלּוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אֵין לָהֶם כֹּחַ לַעֲמֹד לִפְנֵיהֶם.

דְּהָא זִימְנָא חָדָא הֲוָה דֶּבֶר בְּלוּד, אֲתָא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי לְמָתָא. אֲמָרוּ לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, מַאי נַעֲבִיד. קָם וְעָבַר בְּמָתָא, וְחָמָא בְּנֵי נָשָׁא שְׁכִיבָן. אֲמַר, כָּל הַאי בְּמָתָא, וַאֲנָא הָכָא, גָּזַרְנָא דְּלִיבָטֵל.

שְׁמָעוּ בְּרַת קָלָא דַּהֲוַת אָמְרָה, פּוּקוּ מֵהָכָא, דְּהָא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי הָכָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גּוֹזֵר וְהוּא מְבַטֵּל. הֲוָה תַּמָּן ר' חֲנִינָא, אֲתָא וַאֲמַר לֵיהּ לְרַבִּי מֵאִיר, אֲמַר לֵיהּ רַבִּי מֵאִיר, שִׁבְחָא דִילֵיהּ מַן יָכוֹל לְמֵיקַם בֵּיהּ, מִי לָאו (גָּדוֹל) כְּמֹשֶׁה.

פָּתַח וְאָמַר, (במדבר יז יא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֶן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קְטֹרֶת. וּכְתִיב, וַיִּקַּח אַהֲרֹן וגו'. וּכְתִיב, וְהִנֵּה הֵחֵל הַנֶּגֶף בָּעָם. וּכְתִיב, וַיַּעֲמֹד בֵּין

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי פַּעַם אַחַת הָיָה דֶּבֶר בְּלוּד. בָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי לָעִיר. אָמְרוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, מַה נַּעֲשֶׂה? קָם וְעָבַר בָּעִיר, וְרָאָה בְּנֵי אָדָם מֵתִים. אָמַר, כָּל זֶה בָּעִיר, וַאֲנִי כָּאן?! גּוֹזַרְנִי שֶׁיִּתְבַּטֵּל.

שָׁמְעוּ בַּת קוֹל שֶׁהָיְתָה אוֹמֶרֶת: צְאוּ מִכָּאן, שֶׁהֲרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי כָּאן, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר – וְהוּא מְבַטֵּל. הָיָה שָׁם רַבִּי חֲנִינָא. בָּא וְאָמַר לְרַבִּי מֵאִיר. אָמַר לוֹ רַבִּי מֵאִיר, מִי יָכוֹל לַעֲמֹד בְּשִׁבְחוֹ אִם לֹא (גָּדוֹל) כְּמוֹ מֹשֶׁה?

פָּתַח וְאָמַר, (במדבר יז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֶן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים (עָלֶיהָ) קְטֹרֶת. וְכָתוּב (שם) וַיִּקַּח אַהֲרֹן וְגוֹ'. וְכָתוּב (שם) וְהִנֵּה הֵחֵל הַנֶּגֶף בָּעָם. וְכָתוּב וַיַּעֲמֹד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין

הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתֵּעָצַר (דף קד ע"ב) הַמַּגֵּפָה. כּוּלֵּי הַאי אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְמִשֶּׁה לְמִטְרַח. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי בְּמֵימְרֵיהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גּוֹזֵר, וְהוּא מְבַטֵּל מוֹתָנָא.

אָמַר לוֹן ר' יֵיסָא, הוֹאִיל וְאִיתְעָרִית בְּהַנֵּי מִילִין דְּרוּת נִתְעַסֵּק בְּהַנֵּי מִילִין עִילָּאִין דְּחָכְמְתָא. אֲמִינָא, דְּהָא רוּת כְּשֵׁירָה הָיְתָה. אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוּדָאי, אַף עַל גַּב דִּכְשֵׁירָה הָיְתָה, לֹא נִיכָּר כַּשְׁרוּתָהּ, עַד דְּדָבְקָה בְּאוֹתוֹ צַדִּיק.

בּוֹא וּרְאֵה, כְּשֵׁירָה מִכָּל אוּמּוֹת רוּת. מָה אָמַר לָהּ בֹּעַז. אַל תֵּלְכִי לְלָקֹט בְּשָׂדֶה אַחֵר וגו', וְכֹה תִּדְבָּקִין עִם נַעֲרֹתָי. מָה אָמְרָה הִיא. גַּם אָמַר לִי עִם הַנְּעָרִים אֲשֶׁר לִי תִּדְבָּקִין. כֵּיוָן שֶׁרָאֲתָה חֲמוֹתָהּ כָּךְ, אָמְרָה לָהּ, לָאו הָכִי. טוֹב בִּתִּי כִּי תֵצְאִי עִם נַעֲרוֹתָיו וְלֹא עִם הַנְּעָרִים.

לשון הקודש

הַחַיִּים וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה. כָּל זֶה צָרִיךְ לוֹ לְמֹשֶׁה לִטְרֹחַ. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי בְּמַאֲמָרוֹ – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר, וְהוּא מְבַטֵּל אֶת הַמַּגֵּפָה.

אָמַר לָהֶם רַבִּי יֵיסָא, הוֹאִיל וְהִתְעוֹרַרְתִּי בַּדְּבָרִים הַלָּלוּ שֶׁל רוּת, נִתְעַסֵּק בַּדְּבָרִים הַלָּלוּ הָעֶלְיוֹנִים שֶׁל חָכְמָה, אָמַרְתִּי, שֶׁהֲרֵי רוּת הָיְתָה כְּשֵׁרָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יוּדַאי, אַף עַל גַּב שֶׁהָיְתָה כְּשֵׁרָה, לֹא נִכְּרָה כַּשְׁרוּתָהּ, עַד שֶׁדָּבְקָה בְּאוֹתוֹ הַצַּדִּיק.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֵׁרָה מִכָּל הָאֻמּוֹת רוּת. מָה אָמַר לָהּ בֹּעַז? (רוּת ב) אַל תֵּלְכִי לְלָקֹט בְּשָׂדֶה אַחֵר גו', וְכֹה תִּדְבָּקִין עִם נַעֲרֹתָי. מָה הִיא אָמְרָה? גַּם אָמַר לִי עִם הַנְּעָרִים אֲשֶׁר לִי תִּדְבָּקִין. כֵּיוָן שֶׁרָאֲתָה חֲמוֹתָהּ

אָמַר רַבִּי יֵיסָא, חַס וְשָׁלוֹם לְצַדֶּקֶת זוֹ מִדִּבְרֵי גְנַאי, כְּשֵׁירָה הָיְתָה. דְּהָכִי אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּתִיב, וַיֹּאמֶר לָהּ בֹּעַז הֲלֹא שָׁמַעַתְּ בִּתִּי אַל תֵּלְכִי לִלְקֹט בְּשָׂדֶה אַחֵר. מַאי כְּתִיב לְעֵיל. אֵלְכָה נָא הַשָּׂדֶה וַאֲלַקֵּטָה בַּשִּׁבֳּלִים. מְלַמֵּד שֶׁנִּצְנְצָה בָּהּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. אֵלְכָה נָא הַשָּׂדֶה, מַאן שָׂדֶה. דִּקְדֻקָּה בִּמְהֵימָנוּתָא סַגְיָא. וּמַאן נִיהוּ. הוּא (בראשית כז כז) שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ ה'. וְהוּא שָׂדֶה שֶׁל תַּפּוּחִים קַדִּישִׁין.

מַאי כְּתִיב, וַיִּקָּר מִקְרֶהָ. וּבְבִלְעָם כְּתִיב, (במדבר כג ד) וַיִּקָּר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם. וַיִּקָּר, בִּלְשׁוֹן קֶרִי וְטוּמְאָה. וְהָכָא שִׁינָה וְאָמַר וַיִּקֶּר מִקְרֶהָ, הָכָא בִּלְשׁוֹן כָּבוֹד. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (תהלים לו ח) מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים.

לשון הקודש

כָּךְ, אָמְרָה לָהּ, לֹא כָּךְ, טוֹב בִּתִּי כִּי תֵצְאִי עִם נַעֲרוֹתָיו וְלֹא עִם הַנְּעָרִים.

אָמַר רַבִּי יֵיסָא, חַס וְחָלִילָה לַצַּדֶּקֶת הַזוֹ מִדִּבְרֵי גְנַאי, כְּשֵׁרָה הָיְתָה. שֶׁכָּךְ אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב וַיֹּאמֶר לָהּ בֹּעַז הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ בִּתִּי אַל תֵּלְכִי לִלְקֹט בְּשָׂדֶה אַחֵר. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? (שם) אֵלְכָה נָא הַשָּׂדֶה וַאֲלַקֵּטָה בַּשִּׁבֳּלִים. מְלַמֵּד שֶׁנִּצְנְצָה בָּהּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. אֵלְכָה נָא הַשָּׂדֶה, מִי הַשָּׂדֶה? דִּקְדֻקָּה בֶּאֱמוּנָה רַבָּה. וּמַה הוּא? הוּא הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ ה'. וְהוּא שָׂדֶה שֶׁל הַתַּפּוּחִים הַקְּדוֹשִׁים.

מַה כָּתוּב? וַיִּקָּר מִקְרֶהָ. וּבְבִלְעָם כָּתוּב, (במדבר כג) וַיִּקָּר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם. וַיִּקָּר, בִּלְשׁוֹן קֶרִי וְטֻמְאָה. וְכָאן שִׁנָּה וְאָמַר וַיִּקֶּר מִקְרֶהָ, כָּאן בִּלְשׁוֹן כָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לו) מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים.

וּמַה יָקָר נִפְגַּע בָּהּ. חֶלְקַת הַשָּׂדֶה וגו', חוּלָקָא דְּהַאי שָׂדֶה דְּצַדִּיקַיָּא, וְתַמָּן אָזְלַת, וְאָעֲלַת בְּחוּלָקָא חָדָא, וְאוֹלִיפַת אוֹרְחֵיהּ, וְיָדְעַת בֵּיהּ מֵאִינּוּן קוֹצְרִים. וּמַאן נִינְהוּ. תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, מְחַצְּדֵי חַקְלָא אִיקָּרוּן.

אַדְּהָכִי וְהִנֵּה בֹּעַז בָּא. הַצַּדִּיק בָּא, אֶתָּא טָעִין בִּרְכָאן, וְכַמָּה קִדּוּשִׁין. וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים. מַאי קוֹצְרִים. לְעֵילָא אִינּוּן בֵּי דִינָא, סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה דְּתַמָּן. ה' עִמָּכֶם, הַשְׁתָּא יָהִיב לְהוּ בִּרְכָאן וְקִדּוּשִׁים. וְאִינּוּן אָמְרִין יְבָרֶכְךָ ה', יַהֲבִין לֵיהּ תּוֹקְפָּא לְשָׁאֲבָא מִמְּקוֹרָא דְּחַיֵּי, מִגּוֹ עַלְמָא דְּאָתֵי.

לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת. תֵּיאוּבְתֵּיהּ לְשָׁאֲלָה עֲלָהּ, דִּרְחִימוּ דִילֵיהּ בָּהּ. וְהָכִי אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא רַבִּי שִׁמְעוֹן, מְגִילָה דָּא, רֶמֶז לְתוֹרָה

לשון הקודש

וּמַה יָקָר נִפְגַּע בָּהּ? חֶלְקַת הַשָּׂדֶה וְגו', הַחֵלֶק שֶׁל הַשָּׂדֶה הַזֶּה שֶׁל הַצַּדִּיקִים, וְשָׁם הָלְכָה, וְנִכְנְסָה לְחֵלֶק אֶחָד, וְלָמְדָה דְּרָכָיו, וְהִכִּירָה בּוֹ מֵאוֹתָם הַקּוֹצְרִים. וּמִי הֵם? תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁנִּקְרָאִים קוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה.

בֵּינְתַּיִם, וְהִנֵּה בֹּעַז בָּא. הַצַּדִּיק בָּא, בָּא טָעוּן בְּרָכוֹת, וְכַמָּה קְדֻשּׁוֹת. וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים, מִי הַקּוֹצְרִים? לְמַעְלָה הֵם בֵּית הַדִּין, הַסַּנְהֶדְרִין הַגְּדוֹלָה שֶׁל שָׁם. ה' עִמָּכֶם, כְּעֵת נָתַן לָהֶם בְּרָכוֹת וְקִדּוּשִׁים, וְהֵם אוֹמְרִים יְבָרֶכְךָ ה', נוֹתְנִים לוֹ תֹּקֶף לִשְׁאֹב מִמְּקוֹר הַחַיִּים, מִתּוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא.

לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת? תְּשׁוּקָתוֹ לִשְׁאֹל עָלֶיהָ, שֶׁאַהֲבָתוֹ בָהּ. וְכָךְ אָמַר הַמְּנוֹרָה

שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וּלְעַלְמָא דְאָתֵי. דְּהָא אִתְעָרַת לְצַדִּיקַיָּיא, רָזָא דְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, לְאִתְחַבְּרָא בְּתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וּבְגִין כָּךְ תְּקִינוּ רַבָּנָן לִמְגִילָה זוֹ בְּשָׁבוּעוֹת, בִּזְמַן מַתַּן תּוֹרָה.

הֲלֹא שָׁמַעַתְּ בִּתִּי אַל תֵּלְכִי לִלְקֹט בְּשָׂדֶה אַחֵר. אִלֵּין אִינוּן רְתִיכִין קַדִּישִׁין, דְּבָרִיר לֵיהּ יַעֲקֹב קַדִּישָׁא, עֲדָרִין קַדִּישִׁין, דְּלָא מִתְעַרְבָן בְּאָחֲרָנִין. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (בראשית ל מ) וַיָּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבַדּוֹ וְלֹא שָׁתָם עַל צֹאן לָבָן. וְעַל דָּא, לֹא תֵּלְכִי לִלְקֹט בְּשָׂדֶה אַחֵר, לָא תִּתְרְעֵי בְּמַלְכוּ אוֹחֲרֵי וּבְרִתִיכִין אוֹחֲרָנִין. וְגַם לֹא תַעֲבוֹרִי מִזֶּה, מִן אִילֵּין כִּתְרִין דִּילָךְ, לָא תָזוּזִי לְעָלְמִין. וּמִזֶּה לֹא תָזוּזִי מִבַּעֲלֵיךְ. וּמִנֵּיהּ לָא תָזוּז מִנֵּיהּ לְעָלְמִין.

לשון הקודש

הַקְּדוֹשָׁה רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַמְּגִלָּה הַזוֹ רֶמֶז לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְלָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁהֵרֵי הִתְעוֹרְרָה לַצַּדִּיקִים סוֹד הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, לְהִתְחַבֵּר עִם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וּמִשּׁוּם כָּךְ תִּקְּנוּ רַבָּנָן אֶת הַמְּגִלָּה הַזוֹ בְּשָׁבוּעוֹת, בִּזְמַן מַתַּן תּוֹרָה. **הֲלֹא** שָׁמַעַתְּ בִּתִּי אַל תֵּלְכִי לִלְקֹט בְּשָׂדֶה אַחֵר (רות ב). אֵלּוּ הֵם הַמֶּרְכָּבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁבָּחַר לוֹ יַעֲקֹב הַקָּדוֹשׁ, הָעֲדָרִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁאֵין מִתְעָרְבִים עִם אֲחֵרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ל) וַיָּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבַדּוֹ וְלֹא שָׁתָם עַל צֹאן לָבָן. וְעַל זֶה, לֹא תֵּלְכִי לִלְקֹט בְּשָׂדֶה אַחֵר, לֹא תִּתְרַצֶּה בְּמַלְכוּת אַחֶרֶת וּבְמֶרְכָּבוֹת אֲחֵרוֹת. וְגַם לֹא תַעֲבוֹרִי מִזֶּה, מֵהַכִּתָּרִים הַלָּלוּ שֶׁלָּךְ, אַל תָּזוּזִי לְעוֹלָמִים. וּמִזֶּה לֹא תָזוּזִי מִבַּעְלֵךְ. וּמִמֶּנּוּ לֹא תָזוּז מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים.

וְכֹה תִּדְבָּקִין עִם נַעֲרוֹתַי, סַגִּיאִין שְׁמָהָן אִינוּן לָהּ, וְחַד מִנְּהוֹן כ"ה. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהלים קמה ו) וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּ"כָה. וְכֹה תִּדְבָּקִין, עִם אִלֵּין רְתִיכִין עוּלֵימָתָאן דְּאִתְבְּרִיאוּ (דְּאִתְבְּרִירוּ לָךְ) לְאִתְדַּבְּקָא בְּהוּ.

מִיָּד, וַיָּמָד שֵׁשׁ שְׂעוֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ. נָטַל חַד קַו הַמִּדָּה, וְעָבִיד מִשְׁחָתָא, וּמְדַד שִׁית סִטְרִין, דְּאִיתְחֲזוּן לָהּ לְאִתְאַחֲדָא בְּיִחוּדָא דִילְהוּ, וִיהַב לָהּ נְבַזְבְּזָן וּמַתְּנָן. דְּהָא בְּלָא אִלֵּין, לָא יְכֵילַת לַאֲעָלָא לְגַבֵּי עַלְמָא דְאָתֵי.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, שֵׁשׁ הַשְּׂעוֹרִים הָאֵלֶּה נָתַן לִי כִּי אָמַר אַל תָּבוֹאִי רֵיקָם אֶל חֲמוֹתֵךְ. שֵׁשׁ שְׂעוֹרִים, אִלֵּין שִׁית סִטְרִין עִלָּאִין דְּקָיְימָא עֲלַיְיהוּ עַלְמָא דְאָתֵי, שְׂעוֹרִים, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (שם כד ז) שְׂאוּ שְׂעָרִים רָאשֵׁיכֶם. וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ, שַׁוֵּי עֲלָהּ

לשון הקודש

וְכֹה תִּדְבָּקִין עִם נַעֲרֹתַי (רות ב). רַבִּים הֵם שְׁמוֹתֶיהָ, וְאֶחָד מֵהֶם "כֹּה", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמה) וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּ"כָה. וְכֹה תִּדְבָּקִין, עִם אֵלּוּ הַמֶּרְכָּבוֹת, הָעַלְמוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ (שֶׁנִּבְחַרוּ לָךְ) לְהִדָּבֵק בָּהֶן.

מִיָּד, וַיָּמָד שֵׁשׁ שְׂעֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ. נָטַל קַו מִדָּה הָאֶחָד, וְעָשָׂה מְדִידָה, וּמָדַד שִׁשָּׁה צְדָדִים שֶׁרְאוּיִים לָהּ לְהֵאָחֵז בַּיִּחוּד שֶׁלָּהֶם, וְנָתַן לָהּ אוֹצָרוֹת וּמַתָּנוֹת, שֶׁהֲרֵי בְּלִי אֵלּוּ לֹא יְכוֹלָה לְהִכָּנֵס לָעוֹלָם הַבָּא. **זֶהוּ** שֶׁכָּתוּב (רות ג) שֵׁשׁ הַשְּׂעֹרִים נָתַן לִי כִּי אָמַר אַל תָּבוֹאִי רֵיקָם אֶל חֲמוֹתֵךְ. שֵׁשׁ שְׂעוֹרִים – אֵלּוּ שִׁשָּׁה צְדָדִים עֶלְיוֹנִים שֶׁהָעוֹלָם הַבָּא עוֹמֵד עֲלֵיהֶם. עוֹלָם הַבָּא שְׂעוֹרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כד) שְׂאוּ שְׂעָרִים רָאשֵׁיכֶם. וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ, שָׂם עָלֶיהָ

לְאַנְהָגָא לָהּ, וּלְבָרְכָא לָהּ. וְעַל דָּא, הִיא כַּלָּה כְּלוּלָה מִכָּל שִׁית סִטְרִין (ובגין כך כד חמת לה עלמא דאתי, בכל אינון שית סיטרין אמרת איהי).

יְהִי מַכִּירֵךְ בָּרוּךְ, (מַאן בָּרוּךְ. דָּא שְׁלֹמֹה. מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. וְעַל דָּא, (מ"א ב מה) וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ). בִּשְׁמָא דָא, תְּהֵא מִתְבָּרְכָא מִכָּל אִלֵּין שִׁית סִיטְרִין. כְּדֵין אִיהִי עַלְמָא דְאָתֵי, יַהֲבַת לָהּ תּוֹסֶפֶת בִּרְכָאן, עַל אִינּוּן דְּאִית לָהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַתּוֹצֵא וַתִּתֶּן לָהּ אֵת אֲשֶׁר הוֹתְרָה מִשָּׂבְעָהּ. דָּא תּוֹסֶפֶת קִדּוּשָׁן וּבִרְכָאן.

גַּם כִּי אָמַר אֵלַי עִם הַנְּעָרִים אֲשֶׁר לִי תִּדְבָּקִין. דְּהָא תֵּיאוּבְתָּא דִילָהּ לְאִתְדַּבְּקָא תָּמִיד עִם הַנְּעָרִים, אִלֵּין כְּרוּבִין קַדִּישִׁין, דְּכָל תֵּיאוּבְתָּא דִילָהּ בְּהוּ. מִלָּה דָא בְּרָזָא קַדִּישָׁא אִיהוּ.

לשון הקודש

לְהַנְהִיגָהּ וּלְבָרֵךְ אוֹתָהּ. וְעַל זֶה הִיא כַּלָּה כְּלוּלָה מִכָּל שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים (וּמִשּׁוּם כָּךְ כַּאֲשֶׁר רָאָה אוֹתָהּ הָעוֹלָם הַבָּא, בְּכָל אֵלּוּ שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים אָמְרָה הִיא). יְהִי מַכִּירֵךְ בָּרוּךְ (רות ב). (מִי בָּרוּךְ? זֶה שְׁלֹמֹה, הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. וְעַל זֶה, (מלכים–א ב) וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ). בַּשֵּׁם הַזֶּה תִּהְיֶה מְבֹרֶכֶת מִכָּל שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים הַלָּלוּ. וְאָז הִיא, הָעוֹלָם הַבָּא, נוֹתֶנֶת לָהּ תּוֹסֶפֶת בְּרָכוֹת עַל אוֹתָן שֶׁיֵּשׁ לָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (רות ב) וַתּוֹצֵא וַתִּתֶּן לָהּ אֵת אֲשֶׁר הוֹתְרָה מִשָּׂבְעָהּ. זוֹ תּוֹסֶפֶת קִדּוּשִׁים וּבְרָכוֹת.

גַּם כִּי אָמַר אֵלַי עִם הַנְּעָרִים אֲשֶׁר לִי תִּדְבָּקִין (שם). שֶׁהֲרֵי תְּשׁוּקָתָהּ לְהִדָּבֵק תָּמִיד עִם הַנְּעָרִים, אֵלּוּ הַכְּרוּבִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁכָּל תְּשׁוּקָתָהּ בָּהֶם. הַדָּבָר הַזֶּה הוּא בְּסוֹד קָדוֹשׁ.

וְאִי תֵּימָא, מִלָּה כְּדִיבָּא אֲמַרְתְּ, וְהָא אִיהוּ אָמַר וְכֹה תִדְבָּקִין עִם נַעֲרוֹתָי, וְלָא אָמַר עִם הַנְּעָרִים. אֶלָּא שְׁמָא דְּאִיקְרֵי כֹּה, לָא אִיהוּ אֶלָּא כַּד אַקְרִיבַת (אַתְקָנַת) **עַל תְּרֵין כְּרוּבִים, לְקַבְּלָא בִּרְכָאן בְּרָזָא דְּכ"ה אַתְוָון דְּיִחוּדָא, דְּאִינוּן** (דברים ו ד) **שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. הָא חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים אַתְוָון דְּיִחוּדָא, בְּתִקּוּנָא דִּכְרוּבִים, דְּכֵיוָן דְּאַתְקָנַת בְּהוּ, כְּדֵין אִתְקְרֵי כ"ה, וּכְדֵין אָמַר וְכ"ה תִדְבָּקִין. וְעִם כָּל דָּא, עִם נַעֲרוֹתָי. דְּכוּלָּא אִצְטְרִיךְ, דְּלָא לְשַׁבְקָא לוֹן דּוּכְרִין וְנוּקְבִין.**

וְגַם לֹא תַעֲבוּרִי מִזֶּה. רַב יֵיבָא סָבָא אָמַר הָכִי. מְלַמֵּד שֶׁהֶרְאָה לָהּ כְּרוּבִים. וְאִית בְּסִפְּרָא דְּאָדָם, דְּאַף עַל גַּב דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, דְּלָא תָזוּז מֵחַד כְּרוּב לְעָלְמִין. כְּגַוְונָא דָא, הֲדָא הוּא

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר, דָּבָר כּוֹזֵב אָמַרְתָּ, וַהֲרֵי הוּא אָמַר וְכֹה תִדְבָּקִין עִם נַעֲרֹתָי, וְלֹא אָמַר עִם הַנְּעָרִים? אֶלָּא הַשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא כֹּה, אֵינוֹ אֶלָּא כְּשֶׁמִּתְקָרֶבֶת (כְּשֶׁמִּתְקַנֶּת) עַל שְׁנֵי הַכְּרוּבִים, לְקַבֵּל בְּרָכוֹת בַּסּוֹד שֶׁל עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד, שֶׁהֵן (דברים ו ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. הֲרֵי עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד בַּתִּקּוּן שֶׁל הַכְּרוּבִים, שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּתְקְנָה בָהֶן, אָז נִקְרֵאת כ"ה, וְאָז אָמַר וְכ"ה תִדְבָּקִין. וְעִם כָּל זֶה – עִם נַעֲרֹתָי, שֶׁהַכֹּל הִצְטָרֵךְ, שֶׁלֹּא לְהַשְׁאִירָן זְכָרִים וּנְקֵבוֹת.

וְגַם לֹא תַעֲבוּרִי מִזֶּה. רַבִּי יֵיבָא סָבָא אָמַר כָּךְ, מְלַמֵּד שֶׁהֶרְאָה לָהּ כְּרוּבִים. וְיֵשׁ בְּסִפְרוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁלֹּא תָזוּז מִכְּרוּב

דִּכְתִיב, וְגַם לֹא תַעֲבוֹרִי מִזֶּה, לֹא תָזוּזִי מֵאַחַר מִנְּהוֹן לְעָלְמִין.

וְעַל דָּא אִיהִי אָמְרַת עִם הַנְּעָרִים, אִינּוּן תְּרֵין כְּרוּבִים, תִּדְבָּקִין וַדַּאי. וְכֵן בְּאִינּוּן רְתִיכִין נוּקְבֵי. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן. הַאי קְרָא לִדְרָשָׁא הוּא דְאָתָא. אֲבָל עֵינַיִךְ, הֵם (זכריה ד י) עֵינֵי ה' מְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ. בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן, דְּהוּאִיל דִּמְשָׁטְטֵי בְּכָל עָלְמָא, וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן לְמִנְדַּע.

הֲלוֹא צִוִּיתִי אֶת הַנְּעָרִים לְבִלְתִּי נָגְעֵךְ, דְּהָא כְּרוּבִים לָא מִשְׁתַּכְּכֵי לְעָלְמִין, בְּגִין לְיָנְקָא מִינָּהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה סו יא) לְמַעַן תָּמֹצוּ וְהִתְעַנַּגְתֶּם מִזִּיז כְּבוֹדָהּ. וּבְהַהוּא זִימְנָא דְאִיהִי אָזְלַת בָּתַר עַיְינִין, לְמֶחֱמֵי כָּל עוֹבָדִין דְּעָלְמָא,

לשון הקודש

אֶחָד לְעוֹלָמִים. כְּמוֹ זֶה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (רות ב) וְגַם לֹא תַעֲבוֹרִי מִזֶּה, לֹא תָזוּזִי מֵאֶחָד מֵהֶם לְעוֹלָמִים.

וְעַל זֶה הִיא אָמְרָה עִם הַנְּעָרִים, אוֹתָם שְׁנֵי הַכְּרוּבִים, תִּדְבָּקִין וַדַּאי. וְכֵן עִם אוֹתָם הַמֶּרְכָּבוֹת הַנְּקֵבוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן. הַפָּסוּק הַזֶּה בָּא לְהִדָּרֵשׁ. אֲבָל עֵינַיִךְ, הֵם עֵינֵי ה' מְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ. בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן, שֶׁהוּאִיל שֶׁמְּשׁוֹטְטִים בְּכָל הָעוֹלָם, וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן לָדַעַת.

הֲלוֹא צִוִּיתִי אֶת הַנְּעָרִים לְבִלְתִּי נָגְעֵךְ, שֶׁהֲרֵי הַכְּרוּבִים לֹא שׁוֹכְכִים לְעוֹלָמִים, כְּדֵי לִינֹק מִמֶּנָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סו) לְמַעַן תָּמֹצוּ וְהִתְעַנַּגְתֶּם מִזִּיז כְּבוֹדָהּ. וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהִיא הוֹלֶכֶת אַחַר הָעֵינַיִם לִרְאוֹת אֶת כָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם, אוֹתָם

אִינּוּן כְּרוּבִין לָא קָרְבִין בַּהֲדָהּ, וְלָא מִתְעָרִין לְיָנְקָא מִינָהּ.

וְצָמִית וְהָלַכְתְּ אֶל הַכֵּלִים. וְצָמִית, כַּד תֵּיאוּבְתֵּךְ לְיָנְקָא מֵרָזָא דְעַלְמָא עִילָּאָה, בְּאִתְעָרוּ דְּאִינּוּן כְּרוּבִין, וּבְגִינֵהוֹן (דף קה ע"א) אִיהִי מִשְׁתַּקְיָא מִשַּׁקְיוּ עִילָּאָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁ"ר יִשְׁאֲבוּן הַנְּעָרִים, אִינּוּן כְּרוּבִים. אֶל הַכֵּלִים, אִינּוּן מְקוֹרִין עִילָּאִין דְּאִיקְרוּן אַנְפֵּי רַבְרְבֵי.

עַד כָּאן הוּא מִילִין סְתִימִין דְּעַתִּיק, וּקְדוּשָׁה עִילָּאָה, בְּמִלִּין דְּהַאי מְגִילָה, וְכוּלָּא בְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה, וְרָזִין סְתִימִין. קָמוּ וּנְשָׁקוּהוּ. אָמְרוּ, זַכָּאָה דָרָא דְּזָכֵי לְכָל הַאי לְמִנְדַע מִגּוֹ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, מִלִּין קַדִּישִׁין, מִלִּין דְּחָכְמְתָא. עַל דָּא כְתִיב, (משלי ג יג) אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה.

לשון הקודש

הַכְּרוּבִים אֵין קְרֵבִים אֵלֶיהָ, וְלֹא מִתְעוֹרְרִים לִינֹק מִמֶּנָּה.

וְצָמִית וְהָלַכְתְּ אֶל הַכֵּלִים. וְצָמִית, כְּשֶׁתִּשּׁוּקָתֵךְ לִינֹק מִסּוֹד הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בְּהִתְעוֹרְרוּת אוֹתָם הַכְּרוּבִים, וּבִשְׁבִילָם הִיא מֶשְׁקֵית מֵהַהַשְׁקָאָה הָעֶלְיוֹנָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁ"ר יִשְׁאֲבוּן הַנְּעָרִים, אוֹתָם הַכְּרוּבִים. אֶל הַכֵּלִים – אוֹתָם הַמְּקוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁנִּקְרָאִים פָּנִים גְּדוֹלוֹת.

עַד כָּאן הַדְּבָרִים הַנִּסְתָּרִים שֶׁל עַתִּיק וּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה בִּדְבָרִים שֶׁל הַמְּגִלָּה הַזּוֹ, וְהַכֹּל בִּדְיוּקָן עֶלְיוֹן וְסוֹדוֹת נִסְתָּרִים. קָמוּ וּנְשָׁקוּהוּ, וְאָמְרוּ, אַשְׁרֵי הַדּוֹר שֶׁזּוֹכֶה לְכָל זֶה, לָדַעַת מִתּוֹךְ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה דְּבָרִים קְדוֹשִׁים, דִּבְרֵי חָכְמָה. עַל זֶה כָּתוּב (משלי ג) אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה.

אָמְרוּ לֵיהּ, הַאי קְרָא אָחֳרָא, שְׁמִעַת בֵּיהּ עִיקָּרָא דְּחָכְמְתָא, דְּהָא אֲנַן יַדְעִינָן לְמִדְרַשׁ בֵּיהּ דְּרָשָׁא. אָמַר לוֹן, מַאי הִיא. אָמְרוּ, כְּתִיב, וַיֹּאמֶר לָהּ בֹּעַז לְעֵת הָאֹכֶל גֹּשִׁי הֲלֹם וְאָכַלְתְּ מִן הַלֶּחֶם וְטָבַלְתְּ פִּתֵּךְ בַּחֹמֶץ. אָמַר לוֹן, שְׁמַעְנָא.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה סו ה) שִׁמְעוּ דְּבַר ה' הַחֲרֵדִים אֶל דְּבָרוֹ אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שֹׂנְאֵיכֶם מְנַדֵּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּד ה' וְנִרְאֶה בְשִׂמְחָתְכֶם וְהֵם יֵבֹשׁוּ. הַאי קְרָא אוֹקִים לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, כֵּיוָן דִּכְתִיב שִׁמְעוּ דְּבַר ה', מַהוּ הַחֲרֵדִים אֶל דְּבָרוֹ.

אֶלָּא דְּבַר ה' בְּכָל אֲתַר, דַּרְגָּא דִּמְהֵימְנוּתָא אִיהוּ. בַּר בְּכָל אֲתַר דִּכְתִיב שִׁמְעוּ דְּבַר ה', אִיהוּ מִלָּה דְּנָפִיק מִגּוֹ דַּרְגָּא הַהוּא, דְּאִקְרֵי לֵיהּ דְּבַר ה', וְהוּא דַּרְגָּא דְּשַׁרְיָא עֲלֵיהּ. שִׁמְעוּ דְּבַר ה',

לשון הקודש

אָמְרוּ לוֹ, הַפָּסוּק הָאַחֵר הַזֶּה, שָׁמַעְתָּ בּוֹ עִקָּר שֶׁל חָכְמָה, שֶׁהֲרֵי אָנוּ יוֹדְעִים לִדְרֹשׁ בּוֹ דְּרָשׁ? אָמַר לָהֶם, מַה הוּא? אָמְרוּ, כָּתוּב (רות ב) וַיֹּאמֶר לָהּ בֹּעַז לְעֵת הָאֹכֶל גֹּשִׁי הֲלֹם וְאָכַלְתְּ מִן הַלֶּחֶם וְטָבַלְתְּ פִּתֵּךְ בַּחֹמֶץ. אָמַר לָהֶם, שָׁמַעְתִּי.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה סו) שִׁמְעוּ דְּבַר ה' הַחֲרֵדִים אֶל דְּבָרוֹ אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שֹׂנְאֵיכֶם מְנַדֵּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּד ה' וְנִרְאֶה בְשִׂמְחָתְכֶם וְהֵם יֵבֹשׁוּ. הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאֵר אוֹתוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב שִׁמְעוּ דְּבַר ה', מַהוּ הַחֲרֵדִים אֶל דְּבָרוֹ?

אֶלָּא דְּבַר ה' בְּכָל מָקוֹם הוּא דַּרְגָּה שֶׁל אֱמוּנָה, פֵּרֵט לְכָל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב שִׁמְעוּ דְּבַר ה', הוּא דָּבָר שֶׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ הַדַּרְגָּה הַהִיא, שֶׁנִּקְרָא לוֹ דְּבַר ה'. וְהִיא הַדַּרְגָּה

מִלָּה דְּנָפִיק מִגֵּיהּ, כְּגוֹן (ירמיה לא טו) שִׁמְעוּ דְבַר ה' גוֹיִם, מִלָּה דְּנָפִיק מֵהַהִיא דַּרְגָּא.

הַחֲרֵדִים אֶל דְּבָרוֹ, הַהוּא דַּרְגָּא מַמָּשׁ. מַאן חֲרֵדִים. אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן חֲרֵדִים תָּדִיר עַל אוֹתוֹ דָּבָר. חֲרֵדִים בְּכַמָּה חֲרָדוֹת בֵּין הָעַמִּים, חֲרֵדִים בְּכַמָּה חֲרָדוֹת, לְתַקְּנָא לֵיהּ לְהַהוּא דָּבָר.

אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שֹׂנְאֵיכֶם, אֵלּוּ בְּנֵי עֵשָׂו וּבְנֵי יִשְׁמָעֵאל וּשְׁאָר עַמִּים. מְנַדֵּיכֶם, מַאן מְנַדֵּי לְמַאן. אֶלָּא אִינוּן בְּנִידוּי מִנַּיְיכוּ, דְּלָא תֵּיכְלוּן בַּהֲדַיְיהוּ, וְלָא תֵּישְׁתּוּן בַּהֲדַיְיהוּ, וְלָא תִּקְרְבוּן בַּהֲדַיְיהוּ. וְעַל דָּא אִינוּן מִנַּיְיכוּ בְּנִידוּי.

דָּבָר אַחֵר מְנַדֵּיכֶם, בְּגָלוּתְכוֹן. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (מיכה ד טו) סוּרוּ טָמֵא קָרְאוּ לָמוֹ.

לשון הקודש

שֶׁשּׁוֹרָה עָלָיו. שִׁמְעוּ דְּבַר ה' – הַדָּבָר שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ (ירמיה לא) שִׁמְעוּ דְּבַר ה' גוֹיִם, הַדָּבָר שֶׁיּוֹצֵא מֵאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה.

הַחֲרֵדִים אֶל דְּבָרוֹ – אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה מַמָּשׁ. מִי הַחֲרֵדִים? אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם תָּמִיד חֲרֵדִים עַל אוֹתוֹ הַדָּבָר. חֲרֵדִים בְּכַמָּה חֲרָדוֹת בֵּין הָעַמִּים, חֲרֵדִים בְּכַמָּה חֲרָדוֹת, לְתַקֵּן אֶת אוֹתוֹ הַדָּבָר.

אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שֹׂנְאֵיכֶם – אֵלּוּ בְּנֵי עֵשָׂו וּבְנֵי יִשְׁמָעֵאל וּשְׁאָר הָעַמִּים. מְנַדֵּיכֶם – מִי מְנַדֶּה אֶת מִי? אֶלָּא הֵם בְּנִדּוּי מִכֶּם, שֶׁלֹּא תֹאכְלוּ עִמָּהֶם, וְלֹא תִשְׁתּוּ עִמָּהֶם, וְלֹא תִקְרְבוּ אֲלֵיהֶם. וְעַל זֶה הֵם מִכֶּם בְּנִדּוּי.

דָּבָר אַחֵר, מְנַדֵּיכֶם – בְּגָלוּתְכֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מיכה ד) סוּרוּ טָמֵא קָרְאוּ לָמוֹ. וּמַה

וּמִדְּקָא (ומאי קא) אַמְרֵי. לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּד ה', בְּגִינָן וּבְגִין נַפְשָׁאן, יִכְבַּד ה', וְכָל יְקָרָא דִילֵיהּ בְּגִינָן הוּא. וְכַד יִשְׂרָאֵל מִתְעָרֵי, וּמְחַכָּן בְּכָל יוֹמָא חֶדְוָה דְפוּרְקָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִינוּן לָא מְהֵימְנֵי כְּלַל, וְאָמַר נִרְאֶה בְשִׂמְחַתְכֶם, בְּזִמְנָא דְנָחִית הַהוּא חֶדְוָה דִילְכוֹן. וְהֵם יְבוֹשׁוּ, כְּמַאן דְּתָלֵי סוּרְחָנֵיהּ בְּאוֹחֲרָן.

בְּדִיוּרָא דְּבֵי אִדְּרָא, הֲוֵי חַד עֲתִירָא וְאִיהוּ חַד, וְאִינוּן תְּרֵין, וְכַחֲדָא הֲווֹ. וְכָל עִטּוּרָן וּשְׁמָהָן דִּמְהֵימְנוּתָא קַדִּישָׁא, אוֹף הָכִי לוֹן בְּלָא הִיפּוּכָא דְּבִישׁ, דְּקַיְימִין תָּדִיר קַמֵּי פִּתְחָא דְּבֵי מַלְכָּא, לְבַר מֵרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא. הַהוּא דְּבַר ה', אִיקְרֵי שֵׁם טוֹב. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (קהלת ז א) טוֹב שֵׁם. ה' אִיהוּ טוֹב.

לשון הקודש

הֵם אוֹמְרִים? לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּד ה', בִּשְׁבִילֵנוּ וּבִשְׁבִיל נַפְשֵׁנוּ יִכְבַּד ה', וְכָל כְּבוֹדוֹ בִּשְׁבִילֵנוּ הוּא. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְעוֹרְרִים, וּמְחַכִּים בְּכָל יוֹם לְשִׂמְחַת הַגְּאֻלָּה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֵם לֹא מַאֲמִינִים כְּלָל, וְאוֹמֵר נִרְאֶה בְשִׂמְחַתְכֶם, בִּזְמַן שֶׁיּוֹרֶדֶת אוֹתָהּ הַשִּׂמְחָה שֶׁלָּכֶם. וְהֵם יֵבוֹשׁוּ, כְּמִי שֶׁתּוֹלֶה סִרְחוֹנוֹת בַּאֲחֵרִים.

בַּמָּדוֹר שֶׁל בֵּית הַגֹּרֶן יֵשׁ עָשִׁיר אֶחָד וְהוּא אֶחָד, וְהֵם שְׁנַיִם, וְיַחַד הָיוּ. וְכָל הָעִטּוּרִים וְהַשֵּׁמוֹת שֶׁל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, אַף כָּךְ לָהֶם, בְּלִי הִתְהַפְּכוּת שֶׁלָּרַע, שֶׁעוֹמְדִים תָּמִיד לִפְנֵי פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ, מְחוּץ לְסוֹד הָאֱמוּנָה. אוֹתוֹ דְּבַר ה' נִקְרָא שֵׁם טוֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ז) טוֹב שֵׁם. ה' הוּא טוֹב.

הַהוּא סִטְרָא בִישָׁא, אִינּוּן תְּרֵין, דְּכוּרָא וְנוּקְבָא, וְאִינּוּן מְחוּבָּרִין, וּשְׁמָהָן דִּילְהוֹן בְּהִפּוּכָא דְּבִישׁ, אֱלֹהִים אֲחֵרִים, אֵל אַחֵר, שֵׁם רָע. הַהִיא נוּקְבָא, הָכִי אִתְקְרֵיָא, בְּחִבּוּרָא דִּדְכוּרָא, דְּאִתְחַבַּר בַּהֲדָהּ דְּלָא מִתְפָּרְשָׁן.

וּמְמֻנִּין עַל שְׁאָר עַמִּין, וְלָאו בְּגִין שֵׁם דִּילְהוֹן, אַף עַל גַּב דְּאִיהִי מְנַדְּדָא וּמְרַחֲקָא מִינֵיהּ, אִיהִי עִמְּהוֹן בְּגָלוּתְהוֹן. וְלָא יָדְעֵי דְּהָא בְּשֵׁם קַדִּישָׁא דִּילָן אִינּוּן מִתְתַּקְּפִין, דְּאִיהִי אִתְּזָנַת וְאַתְקִיפַת לְהַהוּא שֵׁם רַע בְּחוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שה"ש א ו) שָׂמוּנִי נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים. וַאֲפִילוּ בְּזִמְנָא דְּשַׁלִּיטִין, הַהוּא דְּקִדּוּשָׁא דִּמְהֵימְנוּתָא נָטִיל וְיָהִיב חוּלַק גְּרָמָא לְכַלְבָּא, וּמִינֵיהּ אִתְּזָנוּ רְשָׁעִים.

לשון הקודש

אוֹתוֹ הַצַּד הָרָע הֵם שְׁנַיִם, זָכָר וּנְקֵבָה, וְהֵם מְחֻבָּרִים, וְהַשֵּׁמוֹת שֶׁלָּהֶם בַּהֵפֶךְ שֶׁל רָע, אֱלֹהִים אֲחֵרִים, אֵל אַחֵר, שֵׁם רָע. אוֹתָהּ הַנְּקֵבָה כָּךְ נִקְרֵאת, בְּחִבּוּר שֶׁל זָכָר שֶׁהִתְחַבֵּר עִמָּהּ, שֶׁאֵין נִפְרָדִים.

וְהַמְמֻנִּים עַל שְׁאָר הָעַמִּים, וְלֹא מִשּׁוּם הַשֵּׁם שֶׁלָּהֶם, אַף עַל גַּב שֶׁהִיא נוֹדֶדֶת וּמְרֻחֶקֶת מִמֶּנּוּ, הִיא עִמָּהֶם בְּגָלוּתָם. וְלֹא יוֹדְעִים שֶׁהִנֵּה בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁלָּנוּ הֵם מִתְגַּבְּרִים, שֶׁהִיא מְזִינָה וּמְחַזֶּקֶת אוֹתוֹ הַשֵּׁם הָרָע בַּחֲטָאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (שיר א) שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים. וַאֲפִלּוּ בַּזְּמַן שֶׁשּׁוֹלְטִים, אוֹתוֹ שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הָאֱמוּנָה נוֹטֵל וְנוֹתֵן חֵלֶק עֶצֶם לַכֶּלֶב, וּמִמֶּנּוּ נִזּוֹנִים הָרְשָׁעִים.

מַה כְּתִיב, וַיֹּאמֶר לָהּ בֹּעַז לְעֵת הָאֹכֶל. בְּזִמְנָא דְּאִיהִי אִתְתַּקְּנָא מִגּוֹ תַּתָּאֵי וְעִילָּאֵי. מִתַּתָּאֵי, בְּקוּרְבָּנִין, וְעַלְוָון, וּצְלוֹתִין, וּרְעוּ דְרַעֲוָוא, דְּסַלְקָא מִתַּתָּאֵי. מֵעִילָּאֵי, בְּתִיקוּנִין רְתִיכִין וּכְרוּבִין, בְּמַאֲכָלָהּ, בְּחֶדְוָה (כְּמַאן דְּפָלַח פּוּלְחָנָא בִּרְעוּ וּבְחֶדְוָה) וּרְעוּ. דְּדֵין אִיהוּ לְעֵת הָאוֹכֶל.

וּרְעוּ דְּצַדִּיק חַי לְגַבָּהּ, וְאִתְתַּקְּנַת עַל רְתִיכָהָא. וּמָה אָמַר לָהּ. גֹּשִׁי הֲל"ם בְּקִישׁוּטֵי דְמַלְכָּא עִילָּאָה. וְאָכַלְתְּ מִן הַלֶּחֶם, תְּקַבְּלִי מְזוֹנָא, וּרְעוּ, וּמֵיכְלָא קַדִּישָׁא, לְפַלְגָא לְאוּכְלוּסַיִךְ קַדִּישִׁין לְעֵילָא וּלְתַתָּא.

וְעַם כָּל דָּא, וְטָבַלְתְּ פִּתֵּךְ בַּחֹמֶץ, אִית לָךְ לְנַטְלָא אוֹרַח טִבּוּל מֵהַהוּא חוֹמֶץ דְּסְטַר שְׂמָאלָא, לְיַנְקָא לְהַהוּא סִטְרָא (מֵהָאֹכֶל, אֶלָּא מֵהַהוּא חֹמֶץ

לשון הקודש

מַה כָּתוּב? (רוּת ב) וַיֹּאמֶר לָהּ בֹּעַז לְעֵת הָאֹכֶל. בַּזְּמַן שֶׁהִיא הִתְתַּקְּנָה מִתּוֹךְ תַּחְתּוֹנִים וְעֶלְיוֹנִים. מֵהַתַּחְתּוֹנִים – בְּקָרְבָּנוֹת וְעוֹלוֹת, וּתְפִלּוֹת, וּרְצוֹן הָרָצוֹן, שֶׁעוֹלֶה מִן הַתַּחְתּוֹנִים. מֵהָעֶלְיוֹנִים – בַּתִּקּוּנִים שֶׁל הַמֶּרְכָּבוֹת וְהַכְּרוּבִים, בְּמַאֲכָלָהּ, בְּשִׂמְחָה (כְּמִי שֶׁעוֹבֵד עֲבוֹדָה בְּרָצוֹן וּבְשִׂמְחָה) וְרָצוֹן, שֶׁזֶּהוּ לְעֵת הָאֹכֶל.

וּרְצוֹן הַצַּדִּיק חַי אֵלֶיהָ, וּמִתְתַּקֶּנֶת עַל מַרְכְּבוֹתֶיהָ. וּמָה אוֹמֵר לָהּ? גֹּשִׁי הֲל"ם, בְּקִשּׁוּטֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. וְאָכַלְתְּ מִן הַלֶּחֶם, תְּקַבְּלִי מָזוֹן וְרָצוֹן וּמַאֲכָל קָדוֹשׁ לְחַלֵּק לְאוּכְלוּסַיִךְ הַקְּדוֹשִׁים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וְעַם כָּל זֶה, וְטָבַלְתְּ פִּתֵּךְ בַּחֹמֶץ, יֵשׁ לָךְ לִטֹּל דֶּרֶךְ טִבּוּל מֵאוֹתוֹ הַחֹמֶץ שֶׁל צַד הַשְּׂמֹאל, לְהֵינִיק לְאוֹתוֹ הַצַּד (מֵהָאֹכֶל, אֶלָּא

למיהב לִשְׁאָר עַמִּין מֵהַהוּא סִטְרָא) **בִּישָׁא, לְמִיתְּזַן שְׁאָר עַמִּין, וּלְאִתְּזָנָא מִינֵּיהּ.**

וַיִּצְבָּט לָהּ קָלִי, מֵיכְלָא דְּנַפְקָא מֵאֶשָּׁא דִּסְטַר שְׂמָאלָא, בְּגִין לְמֵיהַב מְזוֹנָא וְטַרְפָּא לְכוּלָּא, וַאֲפִילוּ לַכְּלָבִים, וְכָל אִינּוּן דְּנַפְקֵי וּמִתְּפַשְּׁטֵי מֵהַהוּא סִטְרָא אָחֳרָא דִּמְסָאֲבוּ.

וּכְדֵין, וַתֹּאכַל וַתִּשְׂבַּע וַתֹּתַר. וַתֹּאכַל וַתִּשְׂבַּע, מֵהַהוּא מֵיכְלָא קַדִּישָׁא. וַתּוֹתַר, מֵהַהוּא מֵיכְלָא אָחֳרָא, דְּאִיהוּ אַתְיָא שִׁיּוּרִין שִׁיּוּרִין, מֵיכְלָא דְּאָתֵי עַל שׂוֹבַע. וַתֹּתַר, עֲבַד שִׁיּוּרִין לְהַהוּא מֵיכְלָא לְסִטְרָא אוֹחֳרָא.

חֲדוֹ ר' נְהוֹרָאי וְר' יוּדָאי, וְאָמְרֵי, אִלְמָלֵי לָא אֲתֵינָא לְעַלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע מִילִּין אִלֵּין, דַּיָּין.

לשון הקודש

מֵאוֹתוֹ חֹמֶץ לְתֵת לִשְׁאָר הָעַמִּים מֵאוֹתוֹ צַד) הָרָע, לָזוּן אֶת שְׁאָר הָעַמִּים, וּלְהַזּוּן מִמֶּנּוּ.

וַיִּצְבָּט לָהּ קָלִי – מַאֲכָל שֶׁיּוֹצֵא מֵאֵשׁ שֶׁל צַד שְׂמֹאל, כְּדֵי לָתֵת מָזוֹן וְטֶרֶף לַכֹּל, וַאֲפִלּוּ לַכְּלָבִים, וְכָל אוֹתָם שֶׁיּוֹצְאִים וּמִתְפַּשְּׁטִים מֵאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר שֶׁל הַטֻּמְאָה.

וְאָז, וַתֹּאכַל וַתִּשְׂבַּע וַתֹּתַר. וַתֹּאכַל וַתִּשְׂבַּע – מֵאוֹתוֹ הַמַּאֲכָל הַקָּדוֹשׁ. וַתֹּתַר – מֵאוֹתוֹ הַמַּאֲכָל הָאַחֵר, שֶׁהוּא בָּא שִׁיּוּרִים שִׁיּוּרִים, הַמַּאֲכָל שֶׁבָּא עַל הַשֹּׂבַע. וַתֹּתַר, עוֹשֶׂה שִׁיּוּרִים לְאוֹתוֹ מַאֲכָל לַצַּד הָאַחֵר.

שָׂמְחוּ רַבִּי נְהוֹרָאי וְרַבִּי יוּדָאי, וְאָמְרוּ, אִלְמָלֵא לֹא בָּאנוּ לָעוֹלָם אֶלָּא לִשְׁמֹעַ הַדְּבָרִים הַלָּלוּ – דַּיֵּנוּ!

וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיֵּשְׁתְּ וַיִּיטֶב לִבּוֹ. אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, מְלַמֵּד שֶׁבֵּירַךְ עַל מְזוֹנוֹ. מַהוּ וַיִּיטַב לִבּוֹ. דִּבְרִיךְ לְהַאי אֲתַר דְּאִקְרֵי לֵב.

רַבִּי נְחֶמְיָה פָּתַח, (דברים ח י) וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ, כָּל הָאוֹכֵל וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, נִקְרָא מַשְׁחִית וְגַזְלָן. שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כח כד) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְאוֹמֵר אֵין פָּשַׁע חָבֵר הוּא לְאִישׁ מַשְׁחִית.

וְאָמַר ר' יוֹדָאי, גָּדוֹל כֹּחַ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, שֶׁמּוֹסִיף כֹּחַ בְּרָכָה בַּפַּמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה. אָמַר רִבִּי חֲנִינָא, גָּדוֹל כֹּחַ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, שֶׁמּוֹסִיף בְּרָכָה עַל מַעֲשֵׂה יָדָיו שֶׁל אָדָם.

רַבִּי בּוֹן וְר' יוֹסִי בְּר' חֲנִינָא, הֲווֹ אָזְלִין בְּאוֹרְחָא לְפִדְיוֹן שְׁבוּיִים. אִעָרְעוּ בְּהַאי כְּפַר, דְּמָכוּ

לשון הקודש

(רות ג) וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיֵּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, מְלַמֵּד שֶׁבֵּרַךְ עַל מְזוֹנוֹ. מַהוּ וַיִּיטַב לִבּוֹ? שֶׁבֵּרַךְ אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא לֵב.

רַבִּי נְחֶמְיָה פָּתַח, (דברים ח) וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ – כָּל הָאוֹכֵל וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, נִקְרָא מַשְׁחִית וְגַזְלָן, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כח) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְאוֹמֵר אֵין פָּשַׁע חָבֵר הוּא לְאִישׁ מַשְׁחִית.

וְאָמַר רַבִּי יוֹדָאי, גָּדוֹל כֹּחַ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, שֶׁמּוֹסִיף כֹּחַ בְּרָכָה בְּפַמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, גָּדוֹל כֹּחַ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, שֶׁמּוֹסִיף בְּרָכָה עַל מַעֲשֵׂה יָדָיו שֶׁל אָדָם. **רַבִּי** בּוֹן וְרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא הָיוּ

תַּמָּן בַּהֲדֵי הַהוּא אוּשְׁפִּיזָא. בְּפַלְגוּת לֵילְיָא קָמוּ לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא. קָמַת הַהִיא אִתְּתָא דְּבֵיתָא, וְאַדְלָקַת לוֹן שְׁרַגָּא, עַד דְּהֲווּ יַתְבֵי, יְתֵיבַת הִיא אֲבַתְרַיְיהוּ לְמִשְׁמַע מִילִין דְּאוֹרַיְיתָא. אַשְׁגָּחוּ בָהּ.

פָּתַח חַד וַאֲמַר, (שם כ כז) נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן. נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם, וַדַּאי. מַה הַנֵּר מְאִירָה בַּאֲפֵילָה, אַף נִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם מְאִירָה לַגּוּף.

חָדַר וַאֲמַר, בִּשְׁלֹשָׁה (דף קה ע"ב) דְּבָרִים הָאִשָּׁה זוֹכָה, בְּחַלָּה, וּבְנִדָּה, וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר. וְכֻלְּהוּ תָּנֵינָן. אַדְּהָכִי אַהֲדַר יְרִישֵׁיהּ, וְחָמָא לְהַהִיא אִתְּתָא דְקָא בַכְיָא, קָם אֲבוּהָּ וִיתֵיב בֵּינַיְיהוּ.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי בּוֹן, אַמַּאי קָא בַכְיָא בְּרַתֵּיךְ. אֲמַר, דְּלָא זָכְתָה לְבַעֲלָא דְּיִלְעֵי

לשון הקודש

הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ לְפִדְיוֹן שְׁבוּיִים. נִקְלְעוּ בַּכְּפָר הַזֶּה. יָשְׁנוּ שָׁם עִם אוֹתוֹ הַמָּלוֹן. בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה קָמוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. קָמָה אוֹתָהּ אֵשֶׁת הַבַּיִת וְהִדְלִיקָה לָהֶם נֵר. בְּעוֹדָם יוֹשְׁבִים, יָשְׁבָה הִיא אַחֲרֵיהֶם לִשְׁמֹעַ דִּבְרֵי תּוֹרָה. הִשְׁגִּיחוּ עָלֶיהָ.

פָּתַח אֶחָד וְאָמַר, (משלי כ) נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן. נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם, וַדַּאי. מָה הַנֵּר מֵאִיר בַּאֲפֵלָה, אַף נִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם מְאִירָה לַגּוּף.

חָזַר וְאָמַר, בִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָאִשָּׁה זוֹכָה – בְּחַלָּה, וּבְנִדָּה, וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר. וְכֻלָּם שָׁנִינוּ. בֵּין כָּךְ הֶחֱזִיר רֹאשׁוֹ, וְרָאָה אוֹתָהּ הָאִשָּׁה שֶׁבּוֹכָה. קָם אָבִיהָ וְיָשַׁב בֵּינֵיהֶם. **אָמַר** לוֹ רַבִּי בּוֹן, לָמָּה בִּתְּךָ בּוֹכָה? אָמַר, שֶׁלֹּא זָכְתָה שֶׁבַּעְלָהּ יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה,

בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִיהוּ רַבְיָא בֶּן תְּרֵיסַר שְׁנִין, וַאֲפִילוּ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לָא יָדַע. וְלָא יָכִילְנָא עִמֵּיהּ דְּיוֹלִיף לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי, אִיעֲבַר לֵיהּ (בְּאַחֲרָא), וְאַמַּאי יַהֲבַת לֵיהּ בְּרַתֵּיךְ.

אָמַר אִיהוּ, לָא יְדַעְנָא בֵּיהּ, אֶלָּא עַל דְּחָמֵינָא יוֹמָא חַד, דְּהָא לְמִשְׁמַע חַד קַדִּישׁ, דָּלֵיג מֵאִיגְּרָא לְתַתָּא, נַדַּרְנָא עָלַי לְנַסְבָא לֵיהּ בְּרַתִּי. נְפַקְנָא מִבֵּי כְּנִישְׁתָּא, וְיָהִיבְנָא לֵיהּ בְּרַתִּי, וְלָא חַיְישֵׁינָא לְמִילֵּי אַחֲרִיתָא, וְלָא אַשְׁגַּחְנָא יַתִּיר. וְהַשְׁתָּא אִשְׁתַּכַּח, דַּאֲפִילוּ מִלָּה אַחַת בְּאוֹרַיְיתָא לָא יָדַע, וְלָא בָּעֵי לְמֵילַף מִידִי.

אָמַר לֵיהּ ר' בּוֹן, דִּילְמָא יִזְכֶּה לְבַר דְּיַלִּיף לֵיהּ אוֹרַיְיתָא סַגִּי. אַדְהָכִי, קָם הַהוּא רַבְיָא מֵעַרְסֵיהּ, וְדָלֵיג עָלַיְיהוּ, וְיָתֵיב בֵּינַיְיהוּ. אִסְתַּכַּל בֵּיהּ

לשון הקודש

וְהוּא עֶלֶם בֵּין שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנִים, וַאֲפִלּוּ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אֵינוֹ יוֹדֵעַ, וְלֹא יָכֹלְתִּי עִמּוֹ לְלַמֵּד אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ, הַעֲבִירֶנּוּ בְּאַחֵר, וְלָמָּה נָתַתָּ לוֹ אֶת בִּתְּךָ?

אָמַר הוּא, לֹא הִכַּרְתִּי בּוֹ, אֶלָּא עַל שֶׁרָאִיתִי יוֹם אֶחָד, שֶׁהִנֵּה לִשְׁמֹעַ קַדִּישׁ אֶחָד דִּלֵּג מֵהַגַּג לְמַטָּה, נָדַרְתִּי עָלַי לְהַשִּׂיא לוֹ אֶת בִּתִּי. יָצָאתִי מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, וְנָתַתִּי לוֹ אֶת בִּתִּי, וְלֹא חָשַׁשְׁתִּי לִדְבָרִים אֲחֵרִים, וְלֹא הִשְׁגַּחְתִּי יוֹתֵר. וְכָעֵת נִמְצָא, שֶׁאֲפִלּוּ דָּבָר אֶחָד בַּתּוֹרָה אֵינוֹ יוֹדֵעַ, וְלֹא רוֹצֶה לִלְמֹד דָּבָר.

אָמַר לוֹ רַבִּי בּוֹן, אוּלַי יִזְכֶּה לְבֵן שֶׁיְּלַמֵּד אוֹתוֹ תּוֹרָה הַרְבֵּה. בֵּינְתַּיִם קָם אוֹתוֹ הָעֶלֶם מִמִּטָּתוֹ, וְדִלֵּג עֲלֵיהֶם, וְיָשַׁב בֵּינֵיהֶם. הִסְתַּכֵּל בּוֹ רַבִּי בּוֹן. אָמַר, אֲנִי

ר' בּוֹן, אֲמַר, אֲנָא חָמֵינָא בְּאַנְפּוֹי, דִּנְהִירוּ סַגִּי דְּאוֹרַיְיתָא יִפּוֹק מֵהַאי עוּלֵימָא.

פְּתַח הַהוּא רַזָּוק, וְאָמַר, (איוב לב ו) צָעִיר אֲנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים עַל כֵּן זָחַלְתִּי וָאִירָא מֵחַוֹת דֵּעִי אִתְּכֶם. עַד דְּפָתַח וְאָמַר בְּמִילִּין דְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן.

וְאָמַר, הַשְׁתָּא (דְּאַמְרִתְּ) דַּאֲפִילוּ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לָא יְדַעְנָא, בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן אִית מִילִּין יְדִיעִין, וְהֵם י'. חַד, לְתִקּוּנֵי פְּתוֹרָא כְּפוּם הַהוּא מְזוֹנָא. (נ"א לזמנא) וּמַאן דְּלָא הֲוָה לֵיהּ מְזוֹנָא כָּל כָּךְ, וִיסַדֵּר פְּתוֹרָא, אִיהוּ מְשׁוּבָּח, בְּגִין דִּיתֵיב לְמֵיכַל קַמֵּי מַלְכָּא, דִּכְתִיב, (דברים ח י) וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ.

תִּנְיָינָא, נְטִילַת יָדַיִם, קוֹדֶם אֲכִילָה. מַאן דְּאָכֵיל בְּלָא נְטִילַת יָדַיִם, כְּאִילוּ אָכִיל טָמֵא.

לשון הקודש

רָאִיתִי בְּפָנָיו שֶׁאוֹר גָּדוֹל שֶׁל הַתּוֹרָה יֵצֵא מֵהָעֶלֶם הַזֶּה.

פְּתַח אוֹתוֹ רַזָּק וְאָמַר, (איוב לב) צָעִיר אֲנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים עַל כֵּן זָחַלְתִּי וָאִירָא מֵחַוֹת דֵּעִי אֶתְכֶם. עַד שֶׁפָּתַח וְאָמַר בִּדְבָרִים שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן.

וְאָמַר, עַכְשָׁו (שֶׁאָמַרְתָּ) שֶׁאֲפִלּוּ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לֹא יָדַעְתִּי – בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן יֵשׁ דְּבָרִים יְדוּעִים, וְהֵם י'. אֶחָד – לְתִקּוּן הַשֻּׁלְחָן כְּפִי אוֹתוֹ הַמָּזוֹן (וּלְזֵמֶן). וּמִי שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ מָזוֹן כָּל כָּךְ וִיסַדֵּר שֻׁלְחָנוֹ – הוּא מְשֻׁבָּח, מִשּׁוּם שֶׁיּוֹשֵׁב לֶאֱכֹל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּתוּב וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ.

שֵׁנִית – נְטִילַת יָדַיִם קֹדֶם אֲכִילָה. מִי שֶׁאוֹכֵל בְּלִי נְטִילַת יָדַיִם, כְּאִלּוּ אָכַל טָמֵא.

תְּלִיתָאָה, נְטִילַת יָדַיִם, דְּיִטּוֹל יָמִינָא בִּשְׂמָאלָא, וִישַׁמֵּשׁ בִּשְׂמָאלָא לְיָמִינָא. וְיִטּוֹל עַד שִׁיעוּרָא דְּפִרְקָא דְּגָזְרוּ רַבָּנָן.

רְבִיעָאָה, דְּצָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ יָדָיו לְאַחַר נְטִילָה בְּשָׁעָה דְּמְבָרֵךְ. וְיַזֵּוּג שְׁנֵי זְרוֹעוֹתָיו כְּאַחַת בִּשְׁעַת הַגְבָּהַת יָדָיו.

חֲמִישָׁאָ"ה, דְּצָרִיךְ לְסִמְכָּא בְּרָכָה לִנְטִילָה זוֹ.

שִׁשִּׁית, לְמֵיהַב מִפִּיתָא לַעֲנִיִּים.

שְׁבִיעִית, לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא, וּלְדַקְדֵּק בַּה' וְאָסוּר לֶאֱכוֹל בְּלֹא בְּרָכָה.

שְׁמִינִית, הָאוֹכֵל עַל שֻׁלְחָנוֹ, צָרִיךְ שֶׁלֹּא יְהֵא גַּרְגְּרָן וּבַלְעָן, אֶלָּא כְּאוֹכֵל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ.

לשון הקודש

שְׁלִישִׁית – נְטִילַת יָדַיִם שֶׁיִּטֹּל יָמִין בִּשְׂמֹאל, וִישַׁמֵּשׁ בִּשְׂמֹאל אֶת הַיָּמִין, וְיִטֹּל עַד שִׁעוּר הַפֶּרֶק שֶׁגָּזְרוּ חֲכָמִים.

הָרְבִיעִית – שֶׁצָּרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ יָדוֹ לְאַחַר הַנְּטִילָה בְּשָׁעָה שֶׁמְּבָרֵךְ, וִיזַוֵּג שְׁתֵּי זְרוֹעוֹתָיו כְּאַחַת בִּשְׁעַת הַגְבָּהַת יָדָיו.

חֲמִישִׁית – שֶׁצָּרִיךְ לִסְמֹךְ בְּרָכָה לַנְּטִילָה הַזוֹ.

שִׁשִּׁית – לָתֵת מֵהַפַּת לַעֲנִיִּים.

שְׁבִיעִית – לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא, וּלְדַקְדֵּק בַּה"א, וְאָסוּר לֶאֱכֹל בְּלִי בְּרָכָה.

שְׁמִינִית – הָאוֹכֵל עַל שֻׁלְחָנוֹ, צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִהְיֶה גַּרְגְּרָן וּבַלְעָן, אֶלָּא כְּאוֹכֵל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ.

תְּשִׁיעִית, צָרִיךְ לוֹמַר עַל שׁוּלְחָנוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה. וְיָחִיד שֶׁאֵין לוֹ עִם מִי לַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה, דַּי לוֹ בְּבִרְכוֹתָיו.

עֲשִׂירִית, מַיִם אַחֲרוֹנִים חוֹבָה, וְלֹא הִצְרִיכוּ בּוֹ בְּרָכָה, אַף עַל גַּב דְּיָדָיו מְזוּהָמוֹת מִגּוֹ מַאֲכָל. וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ עַל רְחִיצַת יָדַיִם.

כָּל הַנֵּי עֲשָׂרָה, אִיצְטְרִיכוּ קוֹדֶם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, וְכָל חַד וְחַד אִית בֵּיהּ טַעְמָא מִגּוֹ מְתִיבְתָּא עִילָּאָה. וַאֲנָא אַהֲדַר עֲלַיְיהוּ.

חַד, לְתִיקּוּנָא פָּתוּרָא עַל הַהוּא מְזוֹנָא שֶׁל אָדָם, בְּגִין יְקָרָא דְּמַלְכָּא, דְּיָהִיב לֵיהּ מְזוֹנָא לְגוּפֵיהּ. דְּתָנִינָן, קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כְּמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּקְרִיעַת יַם סוּף.

לשון הקודש

תְּשִׁיעִית – צָרִיךְ לוֹמַר עַל שֻׁלְחָנוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה. וְיָחִיד שֶׁאֵין לוֹ עִם מִי לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, דַּי לוֹ בְּבִרְכוֹתָיו.

עֲשִׂירִית – מַיִם אַחֲרוֹנִים חוֹבָה, וְלֹא הִצְרִיכוּ בּוֹ בְּרָכָה, אַף עַל גַּב שֶׁיָּדָיו מְזֹהָמוֹת מִתּוֹךְ הַמַּאֲכָל. וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ עַל רְחִיצַת יָדַיִם.

כָּל הָעֲשָׂרָה הַלָּלוּ הֶצְרְכוּ קֹדֶם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ בּוֹ טַעַם מִתּוֹךְ הַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה, וַאֲנִי חָזַרְתִּי עֲלֵיהֶם.

אֶחָד – לְתִקּוּן הַשֻּׁלְחָן עַל אוֹתוֹ הַמָּזוֹן שֶׁל אָדָם, מִשּׁוּם כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ, שֶׁנּוֹתֵן לוֹ מָזוֹן לְגוּפוֹ. שֶׁשָּׁנִינוּ, קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּקְרִיעַת יַם סוּף.

אַמַּאי קָשִׁין. אֶלָּא בְּגִין דִּמְזוֹנֵי דְּעָלְמָא לָא אַתְיָין אֶלָּא מִגּוֹ דִּינָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעֲבַר עַל דִּינָא, וְזָן לָרְשָׁעִים, לַהֲגוּנִים וּלְשֶׁאֵינָן מְהוּגָנִים. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זָן לְכוּלָּם, מִקַּרְנֵי רְאֵמִים עַד בֵּיצֵי כִּנִּים.

וּשְׁכִינָה עוֹמֶדֶת וְרוֹאָה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. כְּמָה דִּכְתִיב, (יחזקאל מא כב) **זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'. וַדַּאי. וּכְתִיב, וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ. לְפִיכָךְ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה שׁוּלְחָנוֹ בַּחוֹל עָרוּךְ וְלֹא עָרוּךְ, וּבְיוֹם שַׁבָּת, צָרִיךְ תּוֹסֶפֶת שִׁינּוּי אַחֵר לְמַעֲלִיּוּתָא.**

תְּנַיְיָנָא, נְטִילַת יָדַיִם קוֹדֶם אֲכִילָה. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דַּאֲכִילָה אִצְטְרִיךְ נְקִיּוּת, כְּגַוְונָא דְּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְעֵילָא. דְּהָכִי אָמַר רַב הַמְנוּנָא

לשון הקודש

לָמָּה קָשִׁים? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁמְּזוֹנוֹת הָעוֹלָם אֵין בָּאִים אֶלָּא מִתּוֹךְ הַדִּין, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעֲבִיר עַל הַדִּין, וְזָן אֶת הָרְשָׁעִים, אֶת הַהֲגוּנִים וּלְשֶׁאֵינָם הֲגוּנִים. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זָן אֶת כֻּלָּם, מִקַּרְנֵי רְאֵם עַד בֵּיצֵי כִּנִּים.

וּשְׁכִינָה עוֹמֶדֶת וְרוֹאָה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כַּכָּתוּב (יחזקאל מא) זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'. וַדַּאי. וְכָתוּב וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ. לְפִיכָךְ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה שֻׁלְחָנוֹ בַּחֹל עָרוּךְ וְלֹא עָרוּךְ, וּבְיוֹם שַׁבָּת צָרִיךְ תּוֹסֶפֶת שִׁנּוּי אַחֵר לַמַּעְלָה.

שֵׁנִית – נְטִילַת יָדַיִם קֹדֶם אֲכִילָה, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאֲכִילָה צְרִיכָה נְקִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְמַעְלָה. שֶׁכָּךְ אָמַר

סָבָא, מַאי דִּכְתִיב, (תהלים עח כה) לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ. לֶחֶם דְּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אוֹכְלִים.

לְמַאי נַפְקָא מִנֵּיהּ. אֶלָּא מַה מַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אוֹכְלִים בִּקְדוּשָּׁה וּבְטָהֲרָה וּבְנִקְיוּת, אַף יִשְׂרָאֵל כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכוֹל בִּקְדוּשָּׁה וּבְטָהֲרָה. דִּכְתִיב, (ויקרא יא מד) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם, אֵלּוּ מַיִם רִאשׁוֹנִים. וְהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים, אֵלּוּ מַיִם אַחֲרוֹנִים. כִּי קָדוֹשׁ, זֶה שֶׁמֶן טוֹב. אֲנִי ה', זוֹ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן.

וְהָכִי אָמְרֵי. וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם, דְּכָל הָאוֹכֵל בִּקְדוּשָּׁה וּבְטָהֲרָה וּבְנִקְיוּת, נִדְמֶה לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים. וְדִכְתִיב, כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה', מְלַמֵּד, שֶׁצָּרִיךְ כַּוָּנָה בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן.

וְכָל הָאוֹכֵל בְּלֹא נְטִילַת יָדַיִם, אֲכִילָתוֹ טָמֵא. וּשְׁכִינְתָּא מַה הִיא אוֹמֶרֶת. (משלי כג ו) אַל

לשון הקודש

רַב הַמְנוּנָא סָבָא, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים עח) לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ – הַלֶּחֶם שֶׁמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אוֹכְלִים.

מַה יוֹצֵא מִזֶּה? אֶלָּא מָה מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אוֹכְלִים בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֲרָה וּבְנִקְיוּת – אַף יִשְׂרָאֵל כֵּן צְרִיכִים לֶאֱכֹל בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֲרָה, שֶׁכָּתוּב (ויקרא יא) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם. אֵלּוּ מַיִם רִאשׁוֹנִים. וְהְיִיתֶם קְדֹשִׁים – אֵלּוּ מַיִם אַחֲרוֹנִים. כִּי קָדוֹשׁ – זֶה שֶׁמֶן טוֹב. אֲנִי ה' – זוֹ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן.

וְכָךְ אוֹמְרִים. וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם, שֶׁכָּל הָאוֹכֵל בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֲרָה וּבְנִקְיוּת, נִדְמֶה לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים. וְשֶׁכָּתוּב כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה', מְלַמֵּד שֶׁצָּרִיךְ כַּוָּנָה בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן.

וְכָל הָאוֹכֵל בְּלֹא נְטִילַת יָדַיִם, אֲכִילָתוֹ

תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עָיִן וְאַל תִּתְאַו לְמַטְעַמּוֹתָיו. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דְּיֵשׁ מִדַּת פּוּרְעָנוּת בָּעוֹלָם, וּשְׁמוֹ עַיִן הָרָע. וְכָל הָאוֹכֵל בְּלֹא נְטִילַת יָדַיִם, אוֹתָהּ הַמִּדָּה שֶׁל פּוּרְעָנוּת שׁוֹרָה עָלָיו. וְכָל אוֹתוֹ הַמַּאֲכָל שֶׁלָּהּ, הוּא נִקְרֵאת לֶחֶם רַע עָיִן.

דְּהָכִי אָמַר רַב הַמְנוּנָא סָבָא, שְׁתֵּי מִדּוֹת עוֹמְדוֹת עַל שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל אָדָם, אַחַת מִדַּת טוֹב, וְאַחַת מִדַּת רָע. כְּשֶׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ יָדָיו וּמְבָרֵךְ, מִדַּת טוֹב אוֹמֶרֶת, זֶהוּ שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמַנִּיחָא יָדֶיהָ עַל רֹאשׁוֹ, וְאוֹמֶרֶת לוֹ, עַבְדִּי אָתָּה. עַבְדּוֹ שֶׁל מָקוֹם אָתָּה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה מט ג) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

לשון הקודש

טָמֵא. וְהַשְּׁכִינָה מַה הִיא אוֹמֶרֶת? (משלי כג) אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עָיִן וְאַל תִּתְאַו לְמַטְעַמּוֹתָיו. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ מִדַּת פֻּרְעָנוּת בָּעוֹלָם, וּשְׁמוֹ עַיִן הָרָע. וְכָל הָאוֹכֵל בְּלֹא נְטִילַת יָדַיִם, אוֹתָהּ הַמִּדָּה שֶׁל פֻּרְעָנוּת שׁוֹרָה עָלָיו. וְכָל אוֹתוֹ הַמַּאֲכָל שֶׁלָּהּ הוּא נִקְרָא לֶחֶם רַע עָיִן.

שֶׁכָּךְ אָמַר רַב הַמְנוּנָא סָבָא, שְׁתֵּי מִדּוֹת עוֹמְדוֹת עַל שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל אָדָם, אַחַת מִדַּת טוֹב, וְאַחַת מִדַּת רַע. כְּשֶׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ יָדָיו וּמְבָרֵךְ, מִדַּת טוֹב אוֹמֶרֶת: זֶהוּ שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמַנִּיחָה יָדֶיהָ עַל רֹאשׁוֹ וְאוֹמֶרֶת לוֹ: עַבְדִּי אָתָּה, עַבְדּוֹ שֶׁל מָקוֹם אַתָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

וּכְשֶׁאֵין אָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת יָדָיו וְאוֹכֵל. מִדַּת רַע אוֹמֶרֶת, זֶה שֶׁלִּי הוּא. מִיָּד שׁוֹרָה עָלָיו וּמְטַמְּאָה אוֹתוֹ, וּמַאֲכָלוֹ נִקְרָא לֶחֶם רַע עָיִן.

עוּבְדָא הֲוָה בְּבָבֶל, בְּחַד בַּר נָשׁ דְּזַמִּין הַהוּא מִסְכֵּינָא לְמֵיכַל, חָמָא לֵיהּ דְּלָא נְטַל יְדוֹי וְאָכֵיל. הַהוּא מִסְכֵּינָא קָם מִפְּתוֹרָא וְאָזִיל לֵיהּ, קַרְיֵיהּ, וְאָמַר לֵיהּ תִּיב בְּקִיּוּמָךְ וְאָכֵיל.

אָמַר לֵיהּ, חַס וְשָׁלוֹם דְּאָכֵיל אֲנָא עִמָּךְ, דַּעֲלָיךְ כְּתִיב, אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עָיִן וגו', וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁמַּאֲכָלְךָ טָמֵא. וּכְתִיב, (ויקרא יא מג) וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָהֶם וְנִטְמֵתֶם בָּם. דְּכָל מַאן דְּשַׁרְיָיא עֲלֵיהּ רוּחַ רַע עַיִן, מְקַבֵּל טוּמְאָה סְתוּמָה, דְּלֵית לָהּ פְּתִיחוּ כְּלָל. אֲתָא עוּבְדָא קַמֵּי רַבָּנָן, וְיַהֲבוּ לֵיהּ לְהַהוּא מִסְכֵּינָא מְאָה זוּזֵי.

לשון הקודש

וּכְשֶׁאֵין אָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת יָדָיו וְאוֹכֵל, מִדַּת רַע אוֹמֶרֶת: זֶה שֶׁלִּי הוּא! מִיָּד שׁוֹרָה עָלָיו וּמְטַמְּאָה אוֹתוֹ, וּמַאֲכָלוֹ נִקְרָא לֶחֶם רַע עָיִן.

מַעֲשֶׂה הָיָה בְּבָבֶל, בְּאִישׁ אֶחָד שֶׁזִּמֵּן אוֹתוֹ הֶעָנִי לֶאֱכֹל. רָאָה אוֹתוֹ שֶׁלֹּא נָטַל יָדָיו וְאָכַל. אוֹתוֹ הֶעָנִי קָם מֵהַשֻּׁלְחָן וְהָלַךְ לוֹ. קָרָא לוֹ וְאָמַר לוֹ: שֵׁב בִּמְקוֹמְךָ וֶאֱכֹל!

אָמַר לוֹ: חַס וְשָׁלוֹם שֶׁאֲנִי אוֹכֵל עִמָּךְ, שֶׁעָלֶיךָ כָּתוּב (משלי כג) אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עָיִן וְכוּ', וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁמַּאֲכָלְךָ טָמֵא, וְכָתוּב (ויקרא יא) וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָהֶם וְנִטְמֵתֶם בָּם. שֶׁכָּל מִי שֶׁשּׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ רַע עַיִן, מְקַבֵּל טֻמְאָה סְתוּמָה, שֶׁאֵין לָהּ פְּתִיחוּת כְּלָל. בָּא הַמַּעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים, וְנָתְנוּ לְאוֹתוֹ הֶעָנִי מֵאָה זוּזִים.

בָּכָה רַבִּי חַגַּי, וְאָמַר, אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל, אַשְׁרֵיכֶם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹת. וּמַה מִּסְכֵּינָא, דַּהֲוָה כָּפִין, וְעָצִיר מֵעוֹי, וּנְטַר גַּרְמֵיהּ, וְלָא חַיֵּישׁ אֶלָּא לִיקָרָא דְמָרֵיהּ. (דף קו ע"א) כַּמָּה אֲגַר טַב זַמִּין לְמַאן דְּלָעֵן בְּאוֹרַיְיתָא.

תְּלִיתָאָה, לְנַטְלָא יָמִינָא בִּשְׂמָאלָא. בְּגִין דְּיָמִינָא אִית לֵיהּ שִׁבְחָא עַל שְׂמָאלָא בְּכֹלָּא, וְאִצְטְרִיךְ לְנַטְלָא לְיָמִינָא בִּשְׂמָאלָא, וּלְשַׁמָּשָׁא לֵיהּ. דְּהָא יָמִינָא דְּבַר נָשׁ, כְּגַוְונָא עִילָּאָה, לְמֶהֱוֵי לֵיהּ שִׁבְחָא עַל שְׂמָאלָא.

דְּאוֹרַיְיתָא בְּיָמִינָא אִתְיְיהָבִית. דִּכְתִיב, (דברים לג ב) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. (תהלים קיח טז) וּכְתִיב, יְמִין ה' רוֹמֵמָה יְמִין ה' עוֹשָׂה חָיִל. וְעַל דָּא, (שמות יז יא) כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

בָּכָה רַבִּי חַגַּי וְאָמַר, אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל! אַשְׁרֵיכֶם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת! וּמָה הֶעָנִי, שֶׁהָיָה רָעֵב, וְעָצַר מֵעָיו, וְשָׁמַר עַצְמוֹ, וְלֹא חָשַׁשׁ אֶלָּא לִכְבוֹד אֲדוֹנוֹ – כַּמָּה שָׂכָר טוֹב עָתִיד לְמִי שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה.

הַשְּׁלִישִׁית – לִטֹּל יָמִין בִּשְׂמֹאל, מִשּׁוּם שֶׁהַיָּמִין יֵשׁ לוֹ שֶׁבַח עַל הַשְּׂמֹאל בַּכֹּל, וְצָרִיךְ לִטֹּל אֶת הַיָּמִין בַּשְּׂמֹאל וּלְשַׁמֵּשׁ אוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי הַיָּמִין שֶׁל הָאָדָם כְּגֶוֶן עֶלְיוֹן, לִהְיוֹת לוֹ שֶׁבַח עַל הַשְּׂמֹאל.

שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה בְּיָמִין, שֶׁכָּתוּב (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. וְכָתוּב (תהלים קיח) יְמִין ה' רוֹמֵמָה יְמִין ה' עֹשָׂה חָיִל. וְעַל זֶה, כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל.

לְקַדְּשָׁא יָדָיו, אִצְטְרִיךְ שְׂמָאלָא לְקַדְּשָׁא לְיַמִּינָא. כֹּהֵן שֶׁעוֹלֶה לַדּוּכָן, מִמִּי נוֹטֵל יָדָיו, הֲוֵי אוֹמֵר מִלְּוִי, דְּאִיהוּ מִסְטַר שְׂמָאלָא, דְּאִיהוּ מְשַׁמֵּשׁ לְכֹהֵן הָעוֹלֶה לַדּוּכָן, לְמֵיהֲוֵי יָמִינָא כִּדְקָא יָאוֹת, וּלְאִתְקַדְּשָׁא מִגּוֹ שְׂמָאלָא. אוֹף הָכִי נָמֵי הָכָא, יָמִינָא לָא בָעֵי לְאִתְקַדְּשָׁא אֶלָּא מִגּוֹ שְׂמָאלָא.

תוּ, אִצְטְרִיךְ לְנַטְלָא כָּל פִּרְקִין דְּיַד. אַרְבָּעָה סְרֵי פִּרְקִין אִינּוּן, דְּאִיקְרוּן י"ד, וְדָא אִיהוּ (שמות יז טז) כִּי יָד עַל כֵּס יָ"ה, כְּמָא דְּאוֹקְמֵיהּ רַב הַמְנוּנָא סָבָא, בְּאַתְוָון דְּאַלְפָא בֵּיתָא, רֵישָׁא וְסֵיפָא, דְּאִקְרֵי א"ת ב"ש. וְכָל אִינּוּן י"ד פִּרְקִין, בְּרָזָא דְּאַלְפָ"א בֵּיתָ"א, מִגּוֹ ה' וּלְעֵילָא, וְאִיקְרֵי י"ד פִּרְקִין. וְי"ד פָּלְחִין לְי"ד, לְמֶיהֱוֵי כְּלָלָא דְּיַמִּינָא בִּשְׂמָאלָא,

לשון הקודש

לְקַדֵּשׁ יָדָיו, צָרִיךְ הַשְּׂמֹאל לְקַדֵּשׁ אֶת הַיָּמִין. הַכֹּהֵן שֶׁעוֹלֶה לַדּוּכָן, מִמִּי נוֹטֵל יָדָיו? הֲוֵה אוֹמֵר מִלֵּוִי, שֶׁהוּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁהוּא מְשַׁמֵּשׁ אֶת הַכֹּהֵן הָעוֹלֶה לַדּוּכָן לִהְיוֹת יָמִין כָּרָאוּי וּלְהִתְקַדֵּשׁ מִתּוֹךְ הַשְּׂמֹאל. אַף כָּאן גַּם, הַיָּמִין לֹא צָרִיךְ לְהִתְקַדֵּשׁ אֶלָּא מִתּוֹךְ הַשְּׂמֹאל.

וְעוֹד, צָרִיךְ לִטֹּל אֶת כָּל פִּרְקֵי הַיָּד. אַרְבָּעָה עָשָׂר פִּרְקִים הֵם, שֶׁנִּקְרָאִים י"ד, וְזֶה הוּא כִּי יָד עַל כֵּס יָ"ה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרָה רַב הַמְנוּנָא סָבָא בָּאוֹתִיּוֹת שֶׁל אַלְפָא בֵּיתָא רֹאשׁ וָסוֹף, שֶׁנִּקְרָאִים א"ת ב"ש. וְכָל אוֹתָם י"ד הַפְּרָקִים, בַּסּוֹד שֶׁל אַלְפָ"א בֵּיתָ"א, מִתּוֹךְ ה' וָמַעְלָה, וְנִקְרָאִים י"ד פְּרָקִים. וְי"ד עוֹבְדִים לְי"ד, לִהְיוֹת כְּלָל שֶׁל יָמִין בַּשְּׂמֹאל, וְהַשְּׂמֹאל

וּשְׁמָאלָא בִּימִינָא. וְעַל דָּא נְטִילַת יָדַיִם, לְאַכְלָלָא דָּא בְּדָא.

רְבִיעִיאָה, דְּצָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ יָדָיו בְּשָׁעָה דִּמְבָרֵךְ, לְאַחַר נְטִילָה, וִיקַדֵּשׁ יָדָיו. דִּכְתִיב, (תהלים קלד ב) שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת ה', מַאי טַעְמָא.

בְּגִין דְּאֶצְבְּעָן אִינּוּן דְּיוֹקְנָא עִילָּאָה. אֶצְבְּעָן אִינּוּן חָמֵשׁ, אַרְבַּע אֶצְבְּעָן דְּאִינּוּן מְחוּבָּרִים כַּחֲדָא, אִית בְּהוּ תְּלַת פְּרָקִין בְּכָל חָדָא, דְּאִינּוּן רָזָא דִּדְיוֹקְנָא דִּרְתִיכָא עִילָּאָה. דְּהָא רְתִיכָא קַדִּישָׁא אִיהִי אַרְבַּע, וְאִינּוּן תְּרֵיסַר פְּרָקִין. וְעַל דָּא שֵׁם הַמְפוֹרָשׁ דְּאַרְבַּע אַתְוָון, תְּרֵיסַר אַתְוָון אִיהוּ. וְדָא הוּא שֵׁם הַמְפוֹרָשׁ בְּאוֹתִיּוֹתָיו, אִינּוּן תְּרֵיסַר פְּרָקִין, כָּל פֶּרֶק וּפֶרֶק אוֹת אִקְרֵי.

לשון הקודש

בַּיָּמִין, וְעַל זֶה נְטִילַת יָדַיִם, לְהַכְלִיל זֶה עִם זֶה.

רְבִיעִית – שֶׁצָּרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ יָדָיו בְּשָׁעָה שֶׁמְּבָרֵךְ לְאַחַר נְטִילָה, וִיקַדֵּשׁ יָדָיו, שֶׁכָּתוּב (תהלים קלד) שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת ה'. מָה הַטַּעַם?

מִשּׁוּם שֶׁהָאֶצְבָּעוֹת הֵן דְּיוֹקָן עֶלְיוֹן. הָאֶצְבָּעוֹת הֵן חָמֵשׁ. אַרְבַּע אֶצְבָּעוֹת שֶׁהֵן מְחֻבָּרוֹת יַחַד, יֵשׁ בָּהֶן שְׁלֹשָׁה פְּרָקִים בְּכָל אַחַת, שֶׁהֵן סוֹד שֶׁל דְּיוֹקַן הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה. שֶׁהֲרֵי הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא אַרְבַּע, וְהֵם שְׁנֵים עָשָׂר פְּרָקִים, וְעַל כֵּן שֵׁם הַמְפֹרָשׁ שֶׁל אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת הוּא. וְזֶהוּ שֵׁם הַמְפֹרָשׁ בְּאוֹתִיּוֹתָיו, הֵם שְׁנֵים עָשָׂר פְּרָקִים, כָּל פֶּרֶק וּפֶרֶק נִקְרָא אוֹת.

אֶצְבַּע יְתֵירָה דְּאִתְקְרֵי גּוּדָל, דְּאִיהוּ חוּץ מִינַיְיהוּ, וְאִית בֵּיהּ תְּרֵין פִּרְקִין, אִינּוּן תְּרֵין פִּרְקִין, תְּרֵין אַתְוָון טְמִירִין, בִּתְרֵין דַּרְגִּין עִילָּאִין טְמִירִין, שִׁבְחָא דְּכוּלְּהוּ אִינּוּן.

וּמַפְתֵּחַ דְּכוּלְּהוּ לְעֵילָא, לְגַבֵּי הַהוּא דְּטָמִיר דְּלָא אִתְגַּלְיָיא, וְאִלֵּין פִּרְקִין, כּוּלְּהוּ זְקִיפִין לְגַבֵּי הַהוּא טְמִירָא, לְבָתַר דְּאִתְקַדְּשֵׁי. בְּגִין דְּכוּלְּהוּ אִתְבָּרְכָאן מִינֵיהּ.

וְהַשְּׁתָא כֵּיוָן דְּאִתְקַדְּשִׁי, אֶצְבָּעָן אִצְטְרִיךְ לְזָקְפָא לוֹן לְעֵילָא, לְאִתְעָרָא אִינּוּן פִּרְקִין עִילָּאִין קַדִּישִׁין (דְּאִתְטַמְּרוּ). וְעַל דָּא, ה' אֶצְבְּעָן וְי"ד פִּרְקִין דְּאִית בְּחוֹן, הֲרֵי י"ט. וּתְרֵין פִּרְקִין עִילָּאִין, הֲרֵי כ"א בִּזְרוֹעַ יָמִין, כְּנֶגֶד אֶהְיֶה שֶׁחֶשְׁבּוֹנוֹ כ"א. וְכֵן בְּיַד

לשון הקודש

אֶצְבַּע יְתֵרָה שֶׁנִּקְרֵאת גּוּדָל, שֶׁהִיא חוּץ מֵהֶם, וְיֵשׁ בָּהּ שְׁנֵי פִּרְקִים. אוֹתָם שְׁנֵי הַפִּרְקִים, שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת טְמִירוֹת בִּשְׁתֵּי דַּרְגּוֹת עֶלְיוֹנוֹת טְמִירוֹת. הַשֶּׁבַח שֶׁל כֻּלָּם הֵם.

וְהַמַּפְתֵּחַ שֶׁל כֻּלָּם לְמַעְלָה, אֶל אוֹתוֹ הַטָּמִיר שֶׁאֵינוֹ מִתְגַּלֶּה, וְאֵלּוּ הַפִּרְקִים כֻּלָּם זְקוּפִים אֶל אוֹתוֹ הַטָּמִיר לְאַחַר שֶׁמִּתְקַדְּשִׁים, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם מִתְבָּרְכִים מִמֶּנּוּ.

וְעַכְשָׁו, כֵּיוָן שֶׁהִתְקַדְּשׁוּ, צָרִיךְ לִזְקֹף אֶת הָאֶצְבָּעוֹת לְמַעְלָה, לְהָעִיר אוֹתָם הַפִּרְקִים הָעֶלְיוֹנִים הַקְּדוֹשִׁים (שֶׁהִסְתַּתְּרוּ). וְעַל כֵּן, ה' אֶצְבָּעוֹת וְי"ד הַפִּרְקִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן – הֲרֵי תִּשְׁעָה עָשָׂר. וּב' פִּרְקִים עֶלְיוֹנִים – הֲרֵי עֶשְׂרִים וְאֶחָד בִּזְרוֹעַ הַיָּמִין, כְּנֶגֶד אֶהְיֶה שֶׁחֶשְׁבּוֹנוֹ עֶשְׂרִים וְאַחַת. וְכֵן בְּיַד שְׂמֹאל עֶשְׂרִים וְאֶחָד,

שְׁמוֹאֵל כ"א, כְּנֶגֶד אֶהְיֶ"ה שֶׁחֶשְׁבּוֹנוֹ כ"א. וְעַל דָּא אֶהְיֶ"ה אֲשֶׁר אֶהְיֶ"ה.

וְרָזָא, אֶהְיֶה רֹא"שׁ אֶהְיֶה. אֲשֶׁ"ר הֶפְכּוֹ רֹא"שׁ. וְעַל דָּא אָמַר, (דברים כט ט) רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם. רָאשֵׁיכֶם, זְרוֹעַ יָמִין. שִׁבְטֵיכֶם, זְרוֹעַ שְׂמֹאל.

חֲמִישָׁאָה, דְּצָרִיךְ לְבָרְכָא בְּכַוָּנָה, כְּמָה דַּאֲמָרָן. בְּגִין לְאִתְעָרָא בִּרְכָאן לְעֵילָא, בְּדִיוּקְנָא דְּאֶצְבְּעָן. שְׁתִיתָאָה, לְמֵיהַב מֵהַהוּא מֵיכְלָא לְמִסְכֵּנָא, דְּדָא אִיהוּ כִּדְקָא יָאוֹת. וּמִצְוָה מִן הַמּוּבְחָר, לְמֵיהַב מֵהַהוּא מֵיכְלָא דְּאִיהוּ אָכִיל, מִכָּל שׁוּפְרֵי דְּאִיהוּ תָּאֵיב. דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְהַנֵּי מֵהַהִיא מְזוֹנָא דְּאִיהוּ יָהִיב לְמִסְכֵּנָא, בְּגִין דְּהַהוּא מֵיכְלָא דְּאִיהוּ יָהִיב, עַבְדָּא נַיְיחָא לְנַפְשָׁא דְּהַאי מִסְכֵּנָא, וְחָדֵי לֵיהּ.

לשון הקודש

כְּנֶגֶד אֶהְיֶה שֶׁחֶשְׁבּוֹנוֹ עֶשְׂרִים וְאַחַת. וְעַל זֶה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה.

וְהַסּוֹד, אֶהְיֶ"ה רֹא"שׁ אֶהְיֶה. אֲשֶׁ"ר הֶפְכּוֹ רֹא"שׁ. וְעַל זֶה אָמַר (דברים כט) רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם. רָאשֵׁיכֶם – זְרוֹעַ יָמִין. שִׁבְטֵיכֶם – זְרוֹעַ שְׂמֹאל.

הַחֲמִישִׁית – שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ בְּכַוָּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, כְּדֵי לְעוֹרֵר בְּרָכוֹת לְמַעְלָה, בַּדִּיוּקָן שֶׁל הָאֶצְבָּעוֹת. הַשִּׁשִּׁית – לָתֵת מֵאוֹתוֹ הַמַּאֲכָל לְעָנִי, שֶׁזֶּהוּ כָּרָאוּי. וּמִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר לָתֵת מֵאוֹתוֹ הַמַּאֲכָל שֶׁהוּא אוֹכֵל, מִכָּל הַמְּשֻׁפָּרִים שֶׁהוּא תָּאֵב, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נֶהֱנָה מֵאוֹתוֹ הַמָּזוֹן שֶׁהוּא נוֹתֵן לָעָנִי, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הַמַּאֲכָל שֶׁהוּא נוֹתֵן, עוֹשֶׂה נַחַת לְנֶפֶשׁ הָעָנִי הַזֶּה, וּמְשַׂמֵּחַ אוֹתוֹ.

שְׁבִיעָאָה, לְבָרְכָא בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא עַל נַהֲמָא. דְּהָכִי אָמַר רַב הַמְנוּנָא סָבָא, שֶׁבַע אֲרָצוֹת נִינְהוּ, וְכוּלְּהוּ מְדוֹרִין לְתַתָּא. וּמִכֻּלְּהוּ לָא אִתְרְעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא בְּתֵבֵל דָּא. וּבְכוּלְּהוּ לָא הֲוָה מֵאִינּוּן שִׁבְעָה מִינִין, אֶלָּא בְּתֵבֵל דָּא.

וּבְכֻלְּהוּ יָהִיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל עִשְׂבִּין, וְכָל יְבוּלֵי אַרְעָא, בְּיַד מְמַנָּן, בַּר מֵאִלֵּין שִׁבְעַת הַמִּינִין, נַהֲמָא דְּמֵיכְלָא דִּבְנֵי נָשָׁא. וּבְגִינֵי כָּךְ אִצְטְרִיךְ לְדַקְדֵּק בְּה' דְּהַמּוֹצִיא, דְּהָא נַהֲמָא בִּידֵיהּ אִתְמַסָּר, וְלָא בִּידָא דִּמְמַנָּן. וְאִיהוּ דְּאַפִּיק לֵיהּ, וְלָא אָחֳרָא. וְעַל דָּא הַמּוֹצִיא, וְלָא מוֹצִיא.

תְּמִינָאָה, דְּלָא יְהֵא גַּרְגְּרָן וּבַלְעָן, אֶלָּא כְּמַאן דְּאָכֵיל קַמֵּי מַלְכָּא. דְּבִרְכָתָא לָא

לשון הקודש

הַשְּׁבִיעִית – לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא עַל הַלֶּחֶם. שֶׁכָּךְ אָמַר רַב הַמְנוּנָא סָבָא, שֶׁבַע אֲרָצוֹת הֵן, וְכֻלָּם מְדוֹרִים לְמַטָּה. וּמִכֻּלָּן לֹא הִתְרַצָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא בַּתֵּבֵל הַזּוֹ. וּבְכֻלָּן לֹא הָיוּ מֵאוֹתָם שִׁבְעָה מִינִים אֶלָּא בַּתֵּבֵל הַזּוֹ.

וּבְכֻלָּן נוֹתֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל הָעֲשָׂבִים וְכָל יְבוּלֵי הָאָרֶץ בְּיַד מְמֻנִּים, פְּרָט לְאֵלּוּ שִׁבְעַת הַמִּינִים, לֶחֶם שֶׁל מַאֲכַל בְּנֵי הָאָדָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְדַקְדֵּק בַּה"א שֶׁל הַמּוֹצִיא, שֶׁהֲרֵי הַלֶּחֶם נִמְסָר בְּיָדוֹ, וְלֹא בִּידֵי הַמְמֻנִּים, וְהוּא שֶׁמּוֹצִיא אוֹתוֹ וְלֹא אַחֵר, וְלָכֵן הַ'מּוֹצִיא, וְלֹא מוֹצִיא.

הַשְּׁמִינִית – שֶׁלֹּא יִהְיֶה גַּרְגְּרָן וּבַלְעָן, אֶלָּא כְּמִי שֶׁאוֹכֵל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. שֶׁאֵין

שַׁרְיָיא בְּמֵעוֹי דְּהַהוּא דְּאִשְׁתַּכַּח בַּלְעָן, אֶלָּא בְּהַהוּא דְּלָא אִשְׁתַּכַּח בַּלְעָן. וּבַלְעָן אִיהוּ כְּעֵשָׂו, דִּכְתִיב, (בראשית כה ל) הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה, אוֹרַח הַלְעָטָה. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דְּחִוְיָיא בִּישָׁא שַׁרְיָא בְּמֵעוֹי, וְלָא יִשְׂבַּע. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּאִיקְרֵי רָשָׁע. דִּכְתִיב, (משלי יג כה) וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר. בְּגִין דָּא בָּעֵי לְמֵיכַל בְּנַחַת עַל פָּתוֹרֵיהּ, כְּמַאן דְּיָתִיב קַמֵּי מַלְכָּא.

תְּשִׁיעָאָה, לְמֵיהֱוֵי עַל פָּתוֹרֵיהּ דִּבְרֵי תוֹרָה. דְּהָא תָּנֵינָן, שׁוּלְחָן דְּלֵית בֵּיהּ דִּבְרֵי תוֹרָה, הֲרֵי הוּא כְּמַאן דְּאָכַל מִזִּבְחֵי מֵתִים, דָּא עֲבוֹדָה זָרָה. דִּכְתִיב, (ישעיה כח ח) כִּי כָּל שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צֹאָה בְּלִי מָקוֹם. עֲבוֹדָה זָרָה אִיקְרֵי קִיא צוֹאָה.

לשון הקודש

הַבְּרָכָה שׁוֹרָה בְּמֵעָיו שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁנִּמְצָא בַּלְעָן, אֶלָּא בְּאוֹתוֹ שֶׁלֹּא נִמְצָא בַּלְעָן. וְהַבַּלְעָן הוּא כְּמוֹ עֵשָׂו, שֶׁכָּתוּב (בראשית כה) הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה, דֶּרֶךְ הַלְעָטָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַנָּחָשׁ הָרָע שָׁרוּי בְּמֵעָיו, וְלֹא יִשְׂבַּע. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁנִּקְרָא רָשָׁע, שֶׁכָּתוּב (משלי יג) וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר. מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לֶאֱכֹל בְּנַחַת עַל שֻׁלְחָנוֹ, כְּמִי שֶׁיּוֹשֵׁב לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ.

תְּשִׁיעִית – שֶׁיִּהְיֶה עַל שֻׁלְחָנוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, שֻׁלְחָן שֶׁאֵין בּוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה, הֲרֵי הוּא כְּמִי שֶׁאוֹכֵל מִזִּבְחֵי מֵתִים. זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כח) כִּי כָּל שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צֹאָה בְּלִי מָקוֹם. עֲבוֹדָה זָרָה נִקְרֵאת קִיא צוֹאָה.

בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּלֵיג חוּלָקִין בְּכָל יוֹמָא וּבְכָל לֵילְיָא, מְזוֹנִין לְעַלְמָא, לְעִילָּאֵי וּלְתַתָּאֵי. בְּלֵילְיָא, לְאִינּוּן מַלְאָכִין דִּמְמַנָּן עַל דּוּכְתַּיְיהוּ, וְשַׁלִּיטֵי בְּלֵילְיָא, אָכְלֵי בְּלֵילְיָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (משלי לא טו) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ.

בִּימָמָא, לְאִינּוּן מַלְאָכִין דִּמְמַנִּין עַל דּוּכְתַּיְיהוּ, וְשַׁלִּיטֵי בִּימָמָא, פָּלֵיג לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזוֹנָא בִּימָמָא. כֵּיוָן דְּפָלֵיג לוֹן, לְבַתְרַיְיהוּ, פָּלֵיג לְכָל בְּנֵי עַלְמָא דָא.

כָּל אִינּוּן מַלְאָכִין דִּלְעֵילָא, בְּעוֹד דְּאָכְלֵי מְזוֹנַיְיהוּ, כּוּלְּהוּ מְשַׁבְּחָן וּמוֹדָן וּמְנַשְּׁאָן לְמָארֵיהוֹן, וּלְבָתַר אוֹף הָכִי. כְּגַוְונָא דָא יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, אִצְטְרִיךְ לְהוֹן כְּהַאי גַּוְונָא מַמָּשׁ, לְמֶהֱוֵי חֲבֵרִים בַּהֲדַיְיהוּ.

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַלֵּק חֲלָקִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל לַיְלָה מְזוֹנוֹת לָעוֹלָם, לָעֶלְיוֹנִים וְלַתַּחְתּוֹנִים. בַּלַּיְלָה – לְאוֹתָם הַמַּלְאָכִים הַמְמֻנִּים עַל מְקוֹמָם, וְשׁוֹלְטִים בַּלַּיְלָה, אוֹכְלִים בַּלַּיְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ.

בַּיּוֹם – לְאוֹתָם הַמַּלְאָכִים הַמְמֻנִּים עַל מְקוֹמָם וְשׁוֹלְטִים בַּיּוֹם, מְחַלֵּק לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָזוֹן בַּיּוֹם. כֵּיוָן שֶׁחִלֵּק לָהֶם, לְאַחֲרֵיהֶם מְחַלֵּק לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה.

כָּל אוֹתָם הַמַּלְאָכִים שֶׁלְּמַעְלָה, בְּעוֹדָם אוֹכְלִים מְזוֹנָם, כֻּלָּם מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְנַשְּׂאִים אֶת אֲדוֹנָם, וְאַחַר כָּךְ אַף כָּךְ. כְּמוֹ זֶה יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, צָרִיךְ לָהֶם בַּגָּוֶן

עֲשִׂירָאָה, מַיִם אַחֲרוֹנִים, דְּאִינּוּן חוֹבָה, לְאַעֲבָרָא זוּהֲמָא בִּישָׁא מִינֵיהּ, וּלְמֵיהַב חוּלָקָא לְסִטְרָא בִּישָׁא מֵהַהוּא זוּהֲמָא דְּעַל יְדוֹי. בְּגִין דְּלָא יִשְׁתַּכַּח מְקַטְרְגָא לְגַבֵּיהּ.

דְּתָנִינָן, מִדָּה טוֹבָה נָטְלָה הַהוּא רְעוּתָא וְכַוָּנָה דִּנְטִילַת יָדַיִם, וְהַמּוֹצִיא, וּבִרְכַּת (דף קו ע"ב) **הַנֶּהֱנִין, וּבִרְכַּת מְזוֹנָא. מִדָּה רָעָה, נָטְלָה הַהוּא זוּהֲמָא דְּיָדַיִם בְּמַיִם אַחֲרוֹנִים, וּבְדָא יִתְפָּרַשׁ מִינֵיהּ,** (ס"א וְלָא מְקַטְרְגָא עֲלֵיהּ) **וּבְדָא נָטִיל חוּלָקֵיהּ.**

וְעַל דָּא כְּתִיב, וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיֵּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ, דְּבָרֵיךְ עַל מְזוֹנֵיהּ, וְחָדֵי לְהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי לֵב, הַהוּא לֵב דְּבָעֵי לִבָּא וּרְעוּתָא דְּאִינִישׁ.

וּמַיִם אַחֲרוֹנִים חוֹבָה, וְקַבֵּיל לוֹן הַהוּא דְּאִקְרֵי חוֹבָה, וּבְאִינּוּן מַיִם נַיְיחָא דַעְתֵּיהּ. בְּגִין

לשון הקודש

הַזֶּה מַמָּשׁ, לִהְיוֹת חֲבֵרִים עִמָּהֶם.

הָעֲשִׂירִית – מַיִם אַחֲרוֹנִים, שֶׁהֵם חוֹבָה, לְהַעֲבִיר הַזֻּהֲמָה הָרָעָה מִמֶּנּוּ, וְלָתֵת חֵלֶק לַצַּד הָרָע מֵאוֹתָהּ זֻהֲמָה שֶׁעַל יָדוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּצֵא אֵלָיו מְקַטְרֵג.

שֶׁשָּׁנִינוּ, מִדָּה טוֹבָה נָטְלָה אוֹתוֹ הָרְצוֹן וְהַכַּוָּנָה שֶׁל נְטִילַת יָדַיִם, וְהַמּוֹצִיא, וּבִרְכַּת הַנֶּהֱנִין, וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן. מִדָּה רָעָה נָטְלָה אוֹתָהּ זֻהֲמָה שֶׁל יָדַיִם בְּמַיִם אַחֲרוֹנִים, וּבָזֶה יִפָּרֵד מִמֶּנּוּ, (וְלֹא יְקַטְרֵג עָלָיו) וּבָזֶה נוֹטֵל חֶלְקוֹ.

וְעַל זֶה כָּתוּב, (רות ג) **וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיֵּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ,** שֶׁבֵּרֵךְ עַל מְזוֹנוֹ, וְשָׂמַח אוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא לֵב, אוֹתוֹ הַלֵּב שֶׁצָּרִיךְ לֵב וְרָצוֹן שֶׁל אָדָם.

וּמַיִם אַחֲרוֹנִים חוֹבָה, וּמְקַבֵּל אוֹתָם

דִּתְרֵין דַּרְגִּין אִלֵּין, חַד אִיקְרֵי זְכוּת, וְחַד אִיקְרֵי חוֹבָה. וְכָל מִלִּין דְּדָא פָּתְחִין לִזְכוּת, וְכָל מִילִין דְּדָא פָּתְחִין לְחוֹבָה, וְאִתְדָּנוּ לְחוֹבָה. וְעַל דָּא, מַיִם אַחֲרוֹנִים אִינוּן חוּלָקִין דְּחוֹבָה, דְּאִתְהַנֵּי מֵהַאי. וְרָזָא שַׁפִּיר.

כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה צָרִיךְ עֲשָׂרָה דְּבָרִים, כְּמָה דְּאִתְעָרוּ בְּהוּ רַבָּנָן. בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בִּשְׁלֹשָׁה, צָרִיךְ כּוֹס. שֶׁלֹּא בִּשְׁלֹשָׁה, אֵין צָרִיךְ כּוֹס. מַאי טַעְמָא, דְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, אֵינוֹ מִתְבָּרֵךְ אֶלָּא בִּשְׁלֹשָׁה, וּמִשְׁלֹשָׁה וּלְמַעְלָה. הָא פָּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה, לָא.

בִּשְׁלֹשָׁה, אָמְרוּ רַבָּנָן, דְּהוּא אוֹמֵר נְבָרֵךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ. הָכָא לָא אָמְרֵי לְמַאן מְבָרֵךְ, אַף עַל גַּב דְּשִׁלֹשָׁה אִינוּן, לֹא אָמַר נְבָרֵךְ

לשון הקודש

אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא חוֹבָה, וּבְאוֹתָם הַמַּיִם נָחָה דַּעְתּוֹ. מִשּׁוּם שֶׁשְּׁתֵּי הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ, אַחַת נִקְרֵאת זְכוּת, וְאַחַת נִקְרֵאת חוֹבָה. וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁל זֶה פּוֹתְחִים לִזְכוּת, וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁל זֶה פּוֹתְחִים לְחוֹבָה, וְנִדּוֹנִים לְחוֹבָה. וְעַל זֶה, מַיִם אַחֲרוֹנִים הֵם הַחֲלָקִים שֶׁל חוֹבָה, שֶׁנֶּהֱנָה מִזֶּה. וְסוֹד יָפֶה.

כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה צְרִיכָה עֲשָׂרָה דְּבָרִים, כְּמוֹ שֶׁהֵעִירוּ בָהֶם חֲכָמִים. בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בִּשְׁלֹשָׁה צָרִיךְ כּוֹס. שֶׁלֹּא בִּשְׁלֹשָׁה – אֵין צָרִיךְ כּוֹס. מָה הַטַּעַם? שֶׁכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה אֵין מִתְבָּרֶכֶת אֶלָּא בִּשְׁלֹשָׁה, וּמִשְׁלֹשָׁה וָמַעְלָה. הִנֵּה פָּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה – לֹא.

בִּשְׁלֹשָׁה, אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, שֶׁהוּא אוֹמֵר שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ. כָּאן לֹא אוֹמְרִים לְמִי

לְמִי שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ, אוֹ לַשֵּׁם, וְלָא אָמְרֵי אֶלָּא נְבָרֵךְ שֶׁאָכַלְנוּ, וְלָא אָמְרֵי לְמַאן.

וְהָכָא אִיתְעָרוּ רַבָּנָן, דְּהַאי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה קָיְימָא קַמֵּיהּ, וְעֵינוֹי מִסְתַּכְּלִין בֵּיהּ. וְרָזָא (דברים יא יב) תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ. וְהַהוּא כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, נָטַל בִּרְכָן וּמְזוֹנֵי מִגּוֹ תְּלַת אֲבָהָן. וּמֵהַהוּא מְזוֹנָא דְּאִיהוּ נָטַל אֲנַן אָכְלֵי.

וְעַל דָּא מִסְתַּכְּלִין בֵּיהּ, וְאָמְרֵי נְבָרֵ"ךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ, נַסְכִּי"ם דַּעְתֵּנוּ לְבָרְכָא, בְּגִין דְּאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ, מֵהַהוּא מְזוֹנָא דְּאִיהוּ נָטִיל לְמֵיזַן עָלְמָא.

וְאִינּוּן עוֹנִין וְאָמְרִין לְגַבֵּי (עָלְמָא) עִילָּאָה, בָּרוּךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ. וְהַשְׁתָּא רְשִׁימוּ וְאָמְרֵי דַּרְגָּא יְדִיעַ, דְּכָל מְזוֹנָא מִינֵיהּ נָפְקָא,

לשון הקודש

מְבָרֵךְ, אַף עַל גַּב שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה, לֹא אָמַר לְמִי שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ, אוֹ לַשֵּׁם, וְלֹא אוֹמְרִים אֶלָּא נְבָרֵךְ שֶׁאָכַלְנוּ, וְלֹא אוֹמְרִים לְמִי.

וְכָאן הֵעִירוּ רַבּוֹתֵינוּ, שֶׁהַכּוֹס הַזּוֹ שֶׁל בְּרָכָה עוֹמֶדֶת לְפָנָיו, וְעֵינָיו מִסְתַּכְּלִים בָּהּ, וְהַסּוֹד – (דברים יא) תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ. וְאוֹתָהּ הַכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה נוֹטֶלֶת בִּרְכוֹת וּמְזוֹנוֹת מִתּוֹךְ שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת. וּמֵאוֹתוֹ הַמָּזוֹן שֶׁהוּא נָטַל אָנוּ אוֹכְלִים.

וְעַל זֶה מִסְתַּכְּלִים בּוֹ, וְאוֹמְרִים נְבָרֵ"ךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ. נַסְכִּי"ם דַּעְתֵּנוּ לְבָרֵךְ, מִשּׁוּם שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ, מֵאוֹתוֹ הַמָּזוֹן שֶׁהוּא נָטַל לָזוּן אֶת הָעוֹלָם.

וְהֵם עוֹנִים וְאוֹמְרִים אֶל (הָעוֹלָם) הָעֶלְיוֹן, בָּרוּךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ. וְכָעֵת רוֹשְׁמִים וְאוֹמְרִים דַּרְגָּה יְדוּעָה, שֶׁכָּל

וְאָמְרֵי בָּרוּךְ. מַאן בָּרוּךְ, הַהוּא מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, מֶלֶךְ עִילָּאָה, דְּכָל בִּרְכָאן מִינֵיהּ נָפְקוּ. וְהָא בָּרוּךְ מְנָא לָן. דִּכְתִיב, (מ"א ב מה) וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ, מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ.

וְעַל דָּא, אִינּוּן אָמְרֵי רְשִׁימָא דְּדוּכְתָּא, מַה דְּאִיהוּ לָא אָמַר. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהַאי עַלְמָא עִילָּאָה שֶׁהִיא בִּינָה, אָרִיק בִּרְכָאן בְּקַדְמִיתָא לִתְרֵין כְּרוּבִין דִּתְחוֹתָהּ, וְאִינּוּן יָמִינָא וּשְׂמָאלָא, חֶסֶד וּגְבוּרָה. וְעַל דָּא אִתְרְשִׁימוּ אִינּוּן תְּרֵין, לְמֶיעֱבַד רְשִׁימָא דְּהַהוּא דַרְגָּא עִילָּאָה. הַהוּא דִּמְבָרֵךְ דְּאִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא, נָטִיל כּוּלָּא מִבֵּין תְּרֵין סִטְרִין, וְאִיהוּ מְבָרֵךְ מִכָּאן וּלְהָלְאָה, וְאַרְשֵׁים דּוּכְתָּא וְדַרְגָּא, וּכְדֵין מִסְתַּכְּמִין (מתבסמין) כַּחֲדָא בִּשְׁלָמָא רַבָּה, תְּרֵיסָר שִׁבְטִין דִּלְעֵילָא.

לשון הקודש

הַמָּזוֹן יוֹצֵא מִמֶּנָּה, וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ. מִי הַבָּרוּךְ? אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת מִמֶּנּוּ. וּבָרוּךְ הַזֶּה, מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ב) וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ, הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ.

וְעַל זֶה הֵם אוֹמְרִים הָרֹשֶׁם שֶׁל הַמָּקוֹם, מַה שֶּׁהוּא לֹא אָמַר. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הַזֶּה, שֶׁהוּא בִּינָה, מֵרִיק בְּרָכוֹת בָּרִאשׁוֹנָה לִשְׁנֵי הַכְּרוּבִים שֶׁתַּחְתֶּיהָ, וְהֵם יָמִין וּשְׂמֹאל, חֶסֶד וּגְבוּרָה. וְעַל כֵּן נִרְשְׁמוּ אוֹתָם שְׁנַיִם, לַעֲשׂוֹת רֹשֶׁם שֶׁל אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה. אוֹתוֹ שֶׁמְּבָרֵךְ שֶׁהוּא בָּאֶמְצַע, נוֹטֵל הַכֹּל מִבֵּין שְׁנֵי הַצְּדָדִים, וְהוּא מְבָרֵךְ מִכָּאן וָהָלְאָה, וְרוֹשֵׁם הַמָּקוֹם וְהַדַּרְגָּה, וְאָז מַסְכִּימִים (מתבשמים) יַחַד בְּשָׁלוֹם גָּדוֹל שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים שֶׁלְּמַעְלָה.

וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ, וְלָא מִטּוּבוֹ. דְּזָן בְּטוּב הַהוּא עָלְמָא תַּתָּאָה, דְּנָפַק מִמִּדַּת הַטּוֹב עַצְמָהּ, דְּאִתְקְרִיאַת טוּבוֹ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (הושע ג ה) וּפָחֲדוּ אֶל ה' וְאֶל טוּבוֹ, אֶל ה' דָּא עָלְמָא תַּתָּאָה. וְאֶל טוּבוֹ, דָּא אִילָנָא דְּחַיֵּי. (ירמיה לא יא) וְנָהֲרוּ אֶל טוּב ה', דְּעַל יָדוֹ אִיתְּזָנוּ וְאִתְּנְהִירוּ כָּל עָלְמִין.

בַּעֲשָׂרָה, דְּהָא כֹּלָּא בְּהַסְכָּמָה חָדָא, מֵרֵישָׁא עִילָּאָה וְעַד סוֹפָא דְּכָל דַּרְגִּין, הַהוּא דִּמְבָרֵךְ, אָמַר וְאַרְשִׁים, נְבָרֵךְ לֵאלֹהֵינוּ.

וְכֵן מִתַּמָּן וּלְהָלְאָה, כֵּיוָן דִּמְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַזָּן עַל מְזוֹנָא דְּנָפַק מִגּוֹ עָלְמָא עִילָּאָה, דְּאִיהוּ מְקוֹר דְּכֹלָּא, אַהֲדַר לְבָתַר, וַאֲמַר עַל אֶרֶץ חֶמְדָּה, רָזָא דְּעָלְמָא תַּתָּאָה. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּכָל בִּרְכָאן אִצְטְרִיךְ בְּקַדְמִיתָא לְגַבֵּי עָלְמָא עִילָּאָה, דְּאִיהוּ

לשון הקודש

וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ, וְלֹא מִטּוּבוֹ. שֶׁזָּן בְּטוּב אֶת אוֹתוֹ הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, שֶׁיָּצָא מִמִּדַּת הַטּוֹב עַצְמָהּ, שֶׁנִּקְרֵאת טוּבוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ג) וּפָחֲדוּ אֶל ה' וְאֶל טוּבוֹ. אֶל ה' – זֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וְאֶל טוּבוֹ – זֶהוּ עֵץ הַחַיִּים. (ירמיה לא) וְנָהֲרוּ אֶל טוּב ה'. שֶׁעַל יָדוֹ נִזּוֹנִים וּנְאוֹרִים כָּל הָעוֹלָמוֹת.

בַּעֲשָׂרָה, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל בְּהַסְכָּמָה אַחַת, מֵהָרֹאשׁ הָעֶלְיוֹן וְעַד סוֹף כָּל הַדְּרָגוֹת. אוֹתוֹ הַמְבָרֵךְ אוֹמֵר וְרוֹשֵׁם, נְבָרֵךְ לֵאלֹהֵינוּ.

וְכֵן מִשָּׁם וּלְהָלְאָה, כֵּיוָן שֶׁמְּבָרֵךְ בִּרְכַּת הַזָּן עַל הַמָּזוֹן שֶׁיָּצָא מִתּוֹךְ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא הַמָּקוֹר שֶׁל הַכֹּל, חוֹזֵר אַחַר כָּךְ וְאוֹמֵר עַל אֶרֶץ חֶמְדָּה, הַסּוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאֵת כָּל

מִקּוֹר דְּכוּלָּא, וּלְבָתַר לְגַבֵּי עַלְמָא תַּתָּאָה קַדִּישָׁא.

כְּגַוְונָא דָּא קַדִּישׁ, (דְּהָא גְּדוּלָּה בְּקַדְמִיתָא לְגַבֵּי עַלְמָא עִילָּאָה וּלְבָתַר קְדוּשָׁה (לְגַבֵּי) עַלְמָא תַּתָּאָה קַדִּישָׁא) יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵיהּ רַבָּא, הַהוּא שֵׁם רַבָּא עִילָּאָה עַל כּוּלָּא, מִקּוֹרָא דְחַיֵּי, דְּמִינֵיהּ נָפְקִין כָּל בִּרְכָאן וְכָל קִדּוּשָׁן, וְדָא עַלְמָא דְאָתֵי. וּלְבָתַר מְשִׁיכוּ מִנֵּיהּ, בְּעָלְמָא דִי בְרָא כִּרְעוּתֵיהּ, עַלְמָא תַּתָּאָה. בְּגַוְונָא דָא כָּל בִּרְכָאן, חוּץ מִתְּפִלָּה בִּבְרָכוֹת שֶׁאָדָם שׁוֹחֵה בָּהֶם, דְּקָא מַתְחִיל מִתַּתָּא לְעֵילָּא.

בִּרְכַּת הָאָרֶץ, דָּא עַלְמָא תַּתָּאָה, דְּאִתְכְּלֵל בְּרָזָא דִּבְרִית וְתוֹרָה. בְּרִית, דָּא אִילָנָא דְחַיֵּי. וְתוֹרָה, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. חַיִּים וּמָזוֹן, דְּנַפְקֵי מֵעַלְמָא דְאָתֵי, לְמֵיזַן בְּהוּ עַלְמָא תַּתָּאָה.

לשון הקודש

הַבְּרָכוֹת צָרִיךְ בָּרִאשׁוֹנָה לָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא הַמָּקוֹר שֶׁל הַכֹּל, וְאַחַר כָּךְ אֶל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַקָּדוֹשׁ.

כְּמוֹ זֶה בַּקַּדִּישׁ, (שֶׁהֲרֵי הַגְּדֻלָּה בָּרִאשׁוֹנָה לְגַבֵּי הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְאַחַר כָּךְ קְדֻשָּׁה (לְגַבֵּי) הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַקָּדוֹשׁ) יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵיהּ רַבָּא. אוֹתוֹ הַשֵּׁם הַגָּדוֹל הָעֶלְיוֹן עַל הַכֹּל, הַמָּקוֹר שֶׁל הַחַיִּים, שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת, וְזֶהוּ הָעוֹלָם הַבָּא. וְאַחַר כָּךְ מַמְשִׁיכִים מִמֶּנּוּ בָּעוֹלָם שֶׁבָּרָא כִּרְצוֹנוֹ, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. בְּגָוֵן הַזֶּה כָּל הַבְּרָכוֹת, חוּץ מִתְּפִלָּה בִּבְרָכוֹת שֶׁאָדָם שׁוֹחֵה בָּהֶן, שֶׁמַּתְחִיל מִמַּטָּה לְמַעְלָה.

בִּרְכַּת הָאָרֶץ, זֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, שֶׁנִּכְלָל בְּסוֹד שֶׁל בְּרִית וְתוֹרָה. הַבְּרִית – זֶה עֵץ הַחַיִּים, וְתוֹרָה – הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. חַיִּים וּמָזוֹן – שֶׁיּוֹצְאִים מִן הָעוֹלָם הַבָּא לָזוּן בָּהֶם אֶת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן.

נָשִׁים וַעֲבָדִים וּקְטַנִּים חַיָּבִין בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן. אֲבָל הֵם אֵינָן מְבָרְכִין, דְּהָא תָּנֵינָן, אוֹי לוֹ לְאָדָם שֶׁאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו מְבָרְכִין לוֹ.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, נָשִׁים חַיָּבוֹת בְּמִקְרָא מְגִלָּה, אֲבָל הֵם אֵינָן קוֹרְאוֹת לַאֲחֵרִים. אֲבָל חַיָּבוֹת לִשְׁמוֹעַ הַבְּרָכָה מִפִּי הַמְבָרֵךְ. כְּעֵין זֶה, חַיֶּבֶת הָאִשָּׁה לִשְׁמוֹעַ הַבְּרָכָה מִפִּי בַּעֲלָהּ, וְחַיָּב בַּעֲלָהּ לְהַמְתִּין לָהּ עַל הַשּׁוּלְחָן, כְּדֵי לִשְׁמוֹעַ מִפִּי הַמְבָרֵךְ.

אֵין שָׁם זָכָר, קוֹרְאִים לְמִי שֶׁמְּבָרֵךְ לָהֶם. הָיוּ נָשִׁים הַרְבֵּה, הַמְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן, אֵינוֹ מְבָרֵךְ בַּשֵּׁם. דְּתָנִינָן, נָשִׁים אֵינָן מִצְטָרְפוֹת לְזִימוּן. וְהוֹאִיל וְאֵינָן מִצְטָרְפוֹת לְזִימוּן, אֵין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם בְּשֵׁם, דְּעִיקַּר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בְּזָכָר הוּא, וְלֹא בִּנְקֵבָה. אֲבָל

לשון הקודש

נָשִׁים וַעֲבָדִים וּקְטַנִּים חַיָּבִים בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן. אֲבָל הֵם אֵינָם מְבָרְכִים, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, אוֹי לוֹ לְאָדָם שֶׁאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו מְבָרְכִים לוֹ.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, נָשִׁים חַיָּבוֹת בְּמִקְרָא מְגִלָּה, אֲבָל הֵן אֵינָן קוֹרְאוֹת לַאֲחֵרִים, אֲבָל חַיָּבוֹת לִשְׁמֹעַ הַבְּרָכָה מִפִּי הַמְבָרֵךְ. כְּעֵין זֶה חַיֶּבֶת הָאִשָּׁה לִשְׁמֹעַ הַבְּרָכָה מִפִּי בַּעְלָהּ, וְחַיָּב בַּעְלָהּ לְהַמְתִּין לָהּ עַל הַשֻּׁלְחָן, כְּדֵי לִשְׁמֹעַ מִפִּי הַמְבָרֵךְ.

אֵין שָׁם זָכָר – קוֹרְאִים לְמִי שֶׁמְּבָרֵךְ לָהֶם. הָיוּ נָשִׁים הַרְבֵּה – הַמְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן אֵינוֹ מְבָרֵךְ בַּשֵּׁם. שֶׁשָּׁנִינוּ, נָשִׁים אֵינָן מִצְטָרְפוֹת לְזִמּוּן. וְהוֹאִיל וְאֵינָן מִצְטָרְפוֹת לְזִמּוּן, אֵין מְבָרְכִים עֲלֵיהֶן בַּשֵּׁם, שֶׁעִקַּר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בְּזָכָר הוּא, וְלֹא בִּנְקֵבָה.

מְחוּיָבוֹת לִשְׁמוֹעַ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן. וּמְחוּיָבוֹת בְּמִקְרָא מְגִילָה, לִשְׁמוֹעַ מִפִּי הַקּוֹרֵא.

בִּרְכַּת בִּנְיַן יְרוּשָׁלַיִם בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן, דְּהָא אֲנַן מְבָרְכֵי עַד הַשְּׁתָּא לְמַעְלָה, וְיֵשׁ לְבָרֵךְ לְמַטָּה, וּלְבָרֵךְ עַל בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, דְּהָא מִשָּׁם מָזוֹן יוֹצֵא לְכָל הָעוֹלָם. וּשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם אֵינָן נִיזּוֹנִים אֶלָּא מִשָּׁם, מִן הַתַּמְצִית. וְהַכֹּל הוּא בִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה, כְּלַל הַכֹּל. וְעַד הָכָא בִּרְכַּת הַזִּימּוּן.

וּמַאן דִּמְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, חָדֵי לְעֵילָא, וְחָדֵי לְתַתָּא. וְאִצְטְרִיךְ לְבָרֵךְ בְּחֶדְוָא, וּבִרְעוּתָא דְּלִבָּא, בְּגִין לְמֶחֱדֵי מִדַּת הַטּוֹב, דִּכְתִיב וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיֵּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ. דָּא הִיא מִדַּת הַטּוֹב. דִּכְתִיב, (משלי טו טו) וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָּמִיד. אֲתוֹ חַבְרַיָּיא וּנְשָׁקוּ לֵיהּ, וַעֲבָדוּ חֶדְוָה וְהִלּוּלָא אָחֳרָא, וְזַמִּינוּ לְכָל בְּנֵי

לשון הקודש

אֲבָל מְחֻיָּבוֹת לִשְׁמֹעַ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, וּמְחֻיָּבוֹת בְּמִקְרָא מְגִלָּה לִשְׁמֹעַ מִפִּי הַקּוֹרֵא.

בִּרְכַּת בִּנְיַן יְרוּשָׁלַיִם בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן, שֶׁהֲרֵי אָנוּ מְבָרְכִים עַד עַכְשָׁו לְמַעְלָה, וְיֵשׁ לְבָרֵךְ לְמַטָּה, וּלְבָרֵךְ עַל בִּנְיַן הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם מָזוֹן יוֹצֵא לְכָל הָעוֹלָם. וּשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם אֵינָם נִזּוֹנִים אֶלָּא מִשָּׁם, מִן הַתַּמְצִית. וְהַכֹּל הוּא בִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה, כְּלַל הַכֹּל. וְעַד כָּאן בִּרְכַּת הַזִּמּוּן.

וּמִי שֶׁמְּבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, מְשַׂמֵּחַ לְמַעְלָה וּמְשַׂמֵּחַ לְמַטָּה. וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּשִׂמְחָה וּבִרְצוֹן הַלֵּב, כְּדֵי לְשַׂמֵּחַ מִדַּת הַטּוֹב, שֶׁכָּתוּב וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיֵּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ. זוֹהִי מִדַּת הַטּוֹב, שֶׁכָּתוּב (משלי טו) וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָּמִיד. בָּאוּ הַחֲבֵרִים וּנְשָׁקוּהוּ, וְעָשׂוּ שִׂמְחָה וְהִלּוּלָה אַחֶרֶת,

דּוּכְתָּא, וְשַׁוְיוּהוּ רֵישָׁא לְכוּלְּהוּ (דף קז ע"א).

וַיָּבֹא לִשְׁכַּב בִּקְצֵה הָעֲרֵמָה. רַבִּי נְהוֹרָאי וְרַבִּי יְהוּדָאי אֲתוֹ לִטְבֶרְיָה, שְׁמָעוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, דַּאֲמַר לְהַאי קְרָא, וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיֵּשְׁתְּ וגו'. וַיִּיטַב לִבּוֹ, אֲכִילַת חַיִּים שֶׁל מַעְלָה, וּמֵאִינּוּן חַיִּין חָדֵי לְלִבּוֹ. וְכֵיוָן דְּחָדֵי לֵיהּ, מִיָּד וַיָּבֹא לִשְׁכַּב בִּקְצֵה הָעֲרֵימָה, אִלֵּין אֲבָנִין טָבִין, וּמַרְגְּלִין טָבִין עִילָּאִין, דְּסָחֲרִין כּוּרְסַיָּיא קַדִּישָׁא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שה"ש ז ג) בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים.

וּמַאי דִּכְתִיב, וַתָּבֹא בַּלָּט וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב. שְׁכִיבַת רַגְלוֹי, וְלָא שְׁכִיבַת לְקִיבְלֵיהּ, וְלָא לְגַבֵּיהּ. וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה, מִכָּאן דְּעַד חֲצִי לַיְלָה לֹא יָדַע. דְּאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנַס לַגַּן עֵדֶן עִם הַצַּדִּיקִים, אֶלָּא עַד אַחַר חֲצִי הַלַּיְלָה.

לשון הקודש

וְהִזְמִינוּ אֶת כָּל בְּנֵי הַמָּקוֹם, וְשָׂמוּהוּ רֹאשׁ לְכֻלָּם.

וַיָּבֹא לִשְׁכַּב בִּקְצֵה הָעֲרֵמָה (רות ג). רַבִּי נְהוֹרָאי וְרַבִּי יְהוּדָאי בָּאוּ לִטְבֶרְיָה. שָׁמְעוּ אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁאוֹמֵר אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה, וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיֵּשְׁתְּ כו'. וַיִּיטַב לִבּוֹ – אֲכִילַת חַיִּים שֶׁל מַעְלָה, וּמֵאוֹתָם הַחַיִּים שִׂמַּח אֶת לִבּוֹ. וְכֵיוָן שֶׁשִּׂמַּח אוֹתוֹ, מִיָּד וַיָּבֹא לִשְׁכַּב בִּקְצֵה הָעֲרֵמָה – אֵלּוּ אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת טוֹבוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁסּוֹבְבוֹת אֶת הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ז) בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים.

וּמַה שֶּׁכָּתוּב (רות ג) וַתָּבֹא בַּלָּט וַתְּגַל מַרְגְּלֹתָיו וַתִּשְׁכָּב – נִשְׁכְּבָה לְרַגְלָיו, וְלֹא נִשְׁכְּבָה כְּנֶגְדּוֹ, וְלֹא אֶצְלוֹ. וַיְהִי בַּחֲצִי

דְּהָא בְּרֵאשִׁיתָא דְּלֵילְיָא, כָּל נִשְׁמָתִין סָלְקִין, וַעֲרֵימַת חִטִּין מִתְתַּקְּנָא בְּהוֹן. כַּד אִתְפְּלִיג לֵילְיָא, כְּדֵין קָלָא אִיתְעַר וְקָרֵי, וְהַהוּא קָלָא אִיתְעַר מִסִּטְרָא דְצָפוֹן. וְהַהוּא שַׁלְהוֹבֵי מָטֵי עַד לְהַהוּא אֲתַר דְּאִיקְרֵי גֶּבֶר, כְּדֵין קָרֵי בְּחֵילָא. וְאִיקְרֵי קְרִיאַת הַגֶּבֶר. וּמַאן אִיהוּ. גַּבְרִיאֵ"ל. בָּטַשׁ הַהוּא שַׁלְהוֹבָא בְּגַדְפּוֹי דְתַרְנְגוֹלָא דִּלְתַתָּא, וְקָרָא.

כְּדֵין עֵילָא וְתַתָּא בְּקִיּוּמָא דְדִינָא דִשְׁמָאלָא קָיְמָא. וּכְדֵין כְּתִיב, וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת וְהִנֵּה אִשָּׁה שׁוֹכֶבֶת מַרְגְּלוֹתָיו.

וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה. תְּנַן, תְּלַת מִשְׁמָרוֹת הֲוֵי הַלַּיְלָה, וְעַל כָּל מִשְׁמָר וּמִשְׁמָר יוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹאֵג כַּאֲרִי. וּבְכָל מִשְׁמָרָה

לשון הקודש

הַלַּיְלָה, מִכָּאן שֶׁעַד חֲצִי הַלַּיְלָה לֹא יָדַע, שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס לְגַן עֵדֶן עִם הַצַּדִּיקִים אֶלָּא עַד אַחַר חֲצִי הַלַּיְלָה.

שֶׁחֲרֵי בְּרֵאשִׁית הַלַּיְלָה כָּל הַנְּשָׁמוֹת עוֹלוֹת, וַעֲרֵמַת הַחִטִּים מִתְתַּקֶּנֶת בָּהֶם. כְּשֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה, אָז קוֹל מִתְעוֹרֵר וְקוֹרֵא, וְאוֹתוֹ הַקּוֹל מִתְעוֹרֵר מִצַּד הַצָּפוֹן. וְאוֹתָם הַשַּׁלְהֶבוֹת מַגִּיעוֹת עַד אוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא גֶּבֶר, וְאָז קוֹרֵא בְּחַיִל, וְנִקְרֵאת קְרִיאַת הַגֶּבֶר. וּמִיהוּ? גַּבְרִיאֵ"ל. מַכֶּה אוֹתָהּ הַשַّלְהֶבֶת בְּכַנְפֵי הַתַּרְנְגוֹל שֶׁלְּמַטָּה, וְקוֹרֵא.

וְאָז מַעֲלָה וּמַטָּה בְּקִיּוּם הַדִּין שֶׁל הַשְּׂמֹאל עוֹמְדִים. וְאָז כָּתוּב (רות ג) וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת וְהִנֵּה אִשָּׁה שֹׁכֶבֶת מַרְגְּלֹתָיו.

וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה. שָׁנִינוּ, שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת הוּא הַלַּיְלָה, וְעַל כָּל מִשְׁמָר

וּמִשְׁמָרָה מַלְאָכִין יְדִיעִין, מְמַנָּן בְּלֵילְיָא בְּאִילֵּין תְּלַת מִשְׁמָרוֹת.

בַּמִּשְׁמָרָה הָרִאשׁוֹנָה, אִינּוּן מַלְאָכִין דְּאָמְרִין שִׁירָתָא בְּרֵישׁ לֵילְיָא. וּמַאי קָאַמְרֵי. לְדָוִד מִזְמוֹר לַה' הָאָרֶץ וגו', מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה'. נְקִי כַּפַּיִם וּבַר לֵבָב וגו'. (תהלים כד א)

בְּגִין דְּכָל נִשְׁמָתִין דִּבְנֵי נָשָׁא, נָפְקוּ וּבָעָאן לְסָלְקָא. כַּד סָלְקִין לְדוּכְתָּא דְּאִלֵּין מְמַנָּן דְּמִשְׁמָרָה רִאשׁוֹנָה קָיְימִין, אִית תַּמָּן תְּלַת מְאָה וְשִׁיתִּין וְחָמֵשׁ הֵיכָלִין, כְּחוּשְׁבַּן יוֹמֵי שַׁתָּא, וּמְמַנָּן תְּרֵיסִין עֲלַיְיהוּ.

אִי זַכָּאִין אִינּוּן נִשְׁמָתִין, פָּתְחִין לְהוֹן פִּתְחִין עִילָּאִין. וְאִי לָאו, דַּחְיָין לוֹן לְבַר, וְאָזְלִין וּמְשַׁטְּטֵי בְּכָל עָלְמָא, וּפָגְעֵי בְּאִינּוּן רוּחִין בִּישִׁין,

לשון הקודש

וּמִשְׁמָר יוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹאֵג כַּאֲרִי. וּבְכָל מִשְׁמָרָה וּמִשְׁמָרָה מַלְאָכִים יְדוּעִים, מְמֻנִּים בַּלַּיְלָה בִּשְׁלֹשׁ הַמִּשְׁמָרוֹת הַלָּלוּ.

בַּמִּשְׁמָרָה הָרִאשׁוֹנָה, הֵם הַמַּלְאָכִים שֶׁאוֹמְרִים שִׁירָה בְּרֵאשִׁית הַלַּיְלָה. וּמַה הֵם אוֹמְרִים? לְדָוִד מִזְמוֹר לַה' הָאָרֶץ וְגוֹ', (תהלים כד) (שם) מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה'. (שם) נְקִי כַּפַּיִם וּבַר לֵבָב וְגוֹ'.

מִשּׁוּם שֶׁכָּל נִשְׁמוֹת בְּנֵי הָאָדָם יוֹצְאוֹת וְרוֹצוֹת לַעֲלוֹת. כְּשֶׁעוֹלוֹת לַמָּקוֹם שֶׁל הַמְמֻנִּים הַלָּלוּ שֶׁשָּׁם עוֹמְדִים הַמִּשְׁמָרָה הָרִאשׁוֹנָה, יֵשׁ שָׁם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה הֵיכָלוֹת, כְּחֶשְׁבּוֹן יְמוֹת הַשָּׁנָה, וּמְמֻנִּים מְגֻנִּים עֲלֵיהֶם.

אִם זוֹכוֹת אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת, פּוֹתְחִים לָהֶן פְּתָחִים עֶלְיוֹנִים. וְאִם לֹא, דּוֹחִים אוֹתָן הַחוּצָה, וְהוֹלְכוֹת וּמְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל

וְאוֹדְעִין לְהוֹן מִילִין, מִנְּהוֹן כְּדִיבִין, וּמִנְּהוֹן קְשׁוֹט. אִי זַכָּאן לְאַעָלָא, פָּתְחִין לְהוֹן פִּתְחָא, וְעָאלִין וְסָלְקִין לְדוּכְתָּא דְּאִינוּן אוֹחֲרָנַיְיתָא.

מִשְׁמָרָה שְׁנִיָּה, תַּמָּן אִינוּן מְמַנִּין אָחֲרָנִין, אִיקָרוּן אֲבֵלֵי צִיּוֹן, דְּקָא מִתְאַבְּלֵי עַל חוּרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וּבְהַהוּא שַׁעֲתָא דִּקְרִיאַת הַגֶּבֶר, דְּאִיתְעַר הַהוּא שַׁלְהוֹבָא דִּסְטַר צָפוֹן, מֵהַהוּא אִתְעָרוּ דְּהַהוּא שַׁלְהוֹבָא, כַּד נָחֲתָא לְהַאי עַלְמָא, עַד גַּדְפֵי תַּרְנְגוֹלָא דְּהַאי עָלְמָא, קָרֵי בְּחַיִל, וַאֲמַר, אִתְעָרוּ לִבְכִיָּא דְּבֵי מַקְדְּשָׁא, כָּל אִינוּן מָאֲרֵיהוֹן דְּשָׁלוֹם דִּכְתִיב, (ישעיה לג ז) מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן.

מַאן דְּחָמָא בַּכְיָא, וּמַאן דְּלָא חָמָא בַּכְיָא, כּוּלְּהוּ מִתְכַּנְּשִׁין לִבְכִיָּה דְּבֵי מַקְדְּשָׁא. מַאן חָמָא

לשון הקודש

הָעוֹלָם, וּפוֹגְשׁוֹת אֶת אוֹתָן הָרוּחוֹת הָרָעוֹת, וּמוֹדִיעוֹת לָהֶן דְּבָרִים, מֵהֶם כּוֹזְבִים וּמֵהֶם אֱמֶת. אִם זוֹכוֹת לְהִכָּנֵס, פּוֹתְחִים לָהֶן פֶּתַח, וְנִכְנָסוֹת וְעוֹלוֹת לִמְקוֹם אוֹתָן הָאֲחֵרוֹת.

מִשְׁמֶרֶת שְׁנִיָּה, שָׁם הֵם הַמְמֻנִּים הָאֲחֵרִים, שֶׁנִּקְרָאִים אֲבֵלֵי צִיּוֹן, שֶׁמִּתְאַבְּלִים עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וּבְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁל קְרִיאַת הַגֶּבֶר, שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת אוֹתָהּ הַשַּׁלְהֶבֶת שֶׁל צַד הַצָּפוֹן, מֵאוֹתָהּ הִתְעוֹרְרוּת הַשַּׁלְהֶבֶת הַזֹּאת, כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת לָעוֹלָם הַזֶּה, עַד כַּנְפֵי הַתַּרְנְגוֹל שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, קוֹרֵא בְּחַיִל, וְאוֹמֵר: הִתְעוֹרְרוּ לַבְּכִיָּה שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי הַשָּׁלוֹם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה לג) מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן.

מִי שֶׁרוֹאֶה בֶּכִי, וּמִי שֶׁלֹּא רוֹאֶה בֶּכִי, כֻּלָּם מִתְכַּנְּסִים לַבְּכִי שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

עִרְבּוּבְיָא דְּכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא, וְכָל רְתִיכִין קַדִּישִׁין גָּעוּ וּבְכוּ.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּעֵי וּבָכֵי, וּבָעֵיט בִּתְלַת מְאָה וְשִׁבְעִין (נ"א וְתִשְׁעִין) רְקִיעִין. וּכְדֵין, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא כְּתִיב, וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת. הָאִישׁ, דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּשָׁאַג וְיָהִיב קָלָא עַל חוּרְבַּן דְּבֵי מַקְדְּשָׁא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ירמיה כה ל) ה' מִמָּרוֹם יִשְׁאָג וּמִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ. שָׁאוֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ, דָּא שְׁכִינְתָּא. וַיִּלָּפֵת, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (איוב ז יח) יִלָּפְתוּ אָרְחוֹת דַּרְכָּם.

כְּדֵין אִיהוּ בָּעֵט בִּרְקִיעִין כּוּלְּהוּ, וְכָל חַיָּילִין, וְכָל רְתִיכִין, כָּאן וּמִתְאַבְּלָן בְּהַהוּא שַׁעֲתָא. מַאי קָאַמְרֵי, (תהלים עט א) אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ וגו'. נָתְנוּ אֶת נִבְלַת עֲבָדֶיךָ וגו'. (שם קלז א) עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל וגו'.

לשון הקודש

מִי רָאָה הָעִרְבּוּבִיָּה שֶׁל כָּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם, וְכָל הַמֶּרְכָּבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁגּוֹעוֹת וּבוֹכוֹת?

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹעֶה וּבוֹכֶה, וּבוֹעֵט בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים (וְתִשְׁעִים) רְקִיעִים. וְאָז, בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה כָּתוּב, (רות ג) וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת. הָאִישׁ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁשּׁוֹאֵג וְנוֹתֵן קוֹל עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה כה) ה' מִמָּרוֹם יִשְׁאָג וּמִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ. שָׁאוֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ – זוֹ הַשְּׁכִינָה. וַיִּלָּפֵת – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ו) יִלָּפְתוּ אָרְחוֹת דַּרְכָּם.

וְאָז הוּא בּוֹעֵט בְּכָל הָרְקִיעִים, וְכָל הַצְּבָאוֹת וְכָל הַמֶּרְכָּבוֹת בּוֹכִים וּמִתְאַבְּלִים בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה. מַה הֵם

וַיִּלָּפֵת, אַמַּאי. בְּגִין, (דהא) וְהִנֵּה אִשָּׁה שׁוֹכֶבֶת מַרְגְּלוֹתָיו, שְׁכִיבַת לְעַפְּרָא, מְהַדְּקָא בֵּין רַגְלִין, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּדֵין בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִיהִי אִתְעָרַת לְגַבֵּיהּ, וְהוּא שָׁאֵיל לָהּ, מִי אַתְּ בִּתִּי בְּגָלוּתָא. וּמִי אַתְּ בְּשַׁעֲתָא דָא.

וַתֹּאמֶר אָנֹכִי רוּת אֲמָתֶךָ. מְרָוָות בְּצַעֲרִין, מְרָוָות מַכְאוֹבִין עַל בָּנַי (דְּאִינוּן) בְּגָלוּתָא. וְעַל פָּלְטֵירִין קַדִּישִׁין דְּאִתְתָּרִיכְנָא מִנַּיְיהוּ, וְלָא דַּי דְּאִתְתָּרִיכְנָא, אֶלָּא דְּמְחָרְפִין וּמְקַלְלִין בְּכָל יוֹמָא עֲלַיְיהוּ, וְלֵית לִי פּוּמָא בְּגָלוּתָא לְאַהֲדָרָא לוֹן.

וַיֹּאמֶר בְּרוּכָה אַתְּ לַה' בִּתִּי הֵטַבְתְּ חַסְדֵּךְ הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן לְבִלְתִּי לֶכֶת אַחֲרֵי הַבַּחוּרִים אִם דַּל אִם עָשִׁיר. אָמַר לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּרַתִּי, אִדְכַּר קֶדְמַי, כַּד דָּוִד מְשִׁיחִי אִתְתָּרַךְ

לשון הקודש

אוֹמְרִים? (תהלים עט) אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ וְגוֹ'. נָתְנוּ אֶת נִבְלַת עֲבָדֶיךָ וְגוֹ'. (שם קלט) עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל וְגוֹ'.

וַיִּלָּפֵת, לָמָּה? מִשּׁוּם (שֶׁהֲרֵי) הִנֵּה אִשָּׁה שׁוֹכֶבֶת מַרְגְּלוֹתָיו, שׁוֹכֶבֶת לֶעָפָר, מְהֻדֶּקֶת בֵּין הָרַגְלַיִם, זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אָז בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִיא מִתְעוֹרֶרֶת אֵלָיו, וְהוּא שׁוֹאֵל אוֹתָהּ, מִי אַתְּ בִּתִּי בַּגָּלוּת, וּמִי אַתְּ בַּשָּׁעָה הַזּוֹ?

וַתֹּאמֶר אָנֹכִי רוּת אֲמָתֶךָ. רְוִיָּה בְּצַעַר, רְוִיָּה בְּמַכְאוֹבִים עַל בָּנַי (שֶׁהֵם) בַּגָּלוּת, וְעַל הַפַּלְטֵרִין הַקְּדוֹשִׁים שֶׁגֹּרַשְׁתִּי מֵהֶם. וְלֹא דַּי שֶׁגֹּרַשְׁתִּי, אֶלָּא שֶׁמְּחָרְפִים וּמְקַלְּלִים בְּכָל יוֹם עֲלֵיהֶם, וְאֵין לִי פֶּה בַּגָּלוּת לְהַחֲזִיר לָהֶם.

וַיֹּאמֶר בְּרוּכָה אַתְּ לַה' בִּתִּי הֵיטַבְתְּ חַסְדֵּךְ הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן לְבִלְתִּי לֶכֶת אַחֲרֵי הַבַּחוּרִים אִם דַּל אִם עָשִׁיר. אָמַר

מִירוּשָׁלַיִם, וְהוּא אֲתָא עַד בַּחוּרִים, וּנְפֵיק שִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא מִן הַיְמִינִי לְגַבֵּי מְשִׁיחִי, וְגָדֵיף וְקִילֵל לְגַבֵּיהּ, וְשָׁתֵיק. כְּהַאי גִּידוּפָא לָא הֲוָה גִּידוּפָא. וְקָלֵיל לֵיהּ קְלָלָה נִמְרֶצֶת, וְלָא חָיֵיש לַאֲתָבָא לֵיהּ, וְשָׁתֵיק.

וְהַשְׁתָּא בְּגָלוּתָא, אוֹף הָכִי טִיבוּ וּקְשׁוֹט סַגִּי עֲבָדַת עִמִּי, וְאוֹטִיבַת (דאטיבת) דָּא טִיבוּ בַּתְרָאָה, מֵהַהוּא קַדְמָאָה דַּהֲוָה מִבַּחוּרִים, וְלָא אַתְּ חַיְישָׁא לְמֵיהַךְ בָּתַר חֵירוּפִין וְגִידוּפִין דִּשְׁאָר עַמִּין, דְּאִינוּן כְּהַהוּא מִבַּחוּרִים. אִם דַּל, דָּא אַסְפַּסְיָינוּס דְּלָא בַּר מַלְכָּא הֲוָה. וְאִם עָשִׁיר, דָּא נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא בַּר מַלְכָּא רֵישָׁא דְּדַהֲבָא.

וְחָכְמָתָא דִּשְׁלֹמֹה לְגַבֵּי שִׁמְעִי, מַאי כְּתִיב בֵּיהּ. (ש"ב טז ז) צֵא צֵא אִישׁ הַדָּמִים וְאִישׁ הַבְּלִיַּעַל. פּוּק פּוּק תְּרֵי זִימְנֵי, פּוּק מִירוּשָׁלַיִם, פּוּק

לשון הקודש

לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בִּתִּי, נִזְכַּר לְפָנַי, כְּשֶׁדָּוִד מְשִׁיחִי גֹּרֵשׁ מִירוּשָׁלַיִם, וְהוּא בָּא עַד בַּחוּרִים, וְיָצָא שִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא מִן הַיְמִינִי אֶל מְשִׁיחִי, וְגִדֵּף וְקִלֵּל אֵלָיו, וְשָׁתַק. כְּמוֹ הַגִּדּוּף הַזֶּה לֹא הָיָה גִּדּוּף, וְקִלֵּל אוֹתוֹ קְלָלָה נִמְרֶצֶת, וְלֹא חָשַׁשׁ לַהֲשִׁיבוֹ, וְשָׁתַק.

וְכָעֵת בַּגָּלוּת, אַף כָּאן חֶסֶד וֶאֱמֶת הַרְבֵּה עָשִׂית עִמָּדִי, וְהֵיטַבְתְּ (שֶׁהֵיטַבְתְּ) אֶת הַחֶסֶד הָאַחֲרוֹן הַזֶּה מֵאוֹתוֹ הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה מִבַּחוּרִים, וְאֵינֵךְ חוֹשֶׁשֶׁת לָלֶכֶת אַחַר הַחֵרוּפִים וְהַגִּדּוּפִים שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים, שֶׁהֵם כְּמוֹ אוֹתוֹ מִבַּחוּרִים. אִם דַּל – זֶה אַסְפַּסְיָנוּס, שֶׁלֹּא הָיָה בֶּן מֶלֶךְ. וְאִם עָשִׁיר – זֶה נְבוּכַדְנֶצַּר הַמֶּלֶךְ בֶּן מֶלֶךְ, רֹאשׁ הַזָّהָב.

וְחָכְמַת שְׁלֹמֹה אֶל שִׁמְעִי, מַה כָּתוּב בּוֹ? (שמואל–ב טז) צֵא צֵא אִישׁ הַדָּמִים וְאִישׁ

מִבֵּיתְךָ. אָמַר לֵיהּ שְׁלֹמֹה אֲנָא לָאו הָכִי אֶלָּא (מ"א ב לז) בְּנֵה לְךָ בַּיִת בִּירוּשָׁלַיִם וגו', וְהָיָה בְּיוֹם צֵאתְךָ וגו'. וְעַל דָּא אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֵיטַבְתְּ חַסְדֵּךְ הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן, דְּאִתְקַיְּימַת בְּקִיּוּמָא לְגַבָּאי, וְלָא חַיְּישַׁת לְחֵרוּפָא וְגִידוּפָא דִּשְׁאָר עַמִּין. אֲבָל לֵילֵי הַלַּיְלָה, הֱוֵי הַשְׁתָּא בְּגָלוּתָא, וְאַנְהִיגֵי לִבְנָיְךָ תַּמָּן בְּאוֹרַיְיתָא וּבְעוֹבָדִין טָבִין. וְאִם יִסְהַדָּן עֲלָיְךָ עוֹבָדִין טָבִין לְמִפְרוֹק לָךְ, יִפְרוֹק. וְאִם לָאו, וּגְאַלְתִּיךָ אָנֹכִי. חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, עַד דְּיֵיתֵי צַפְּרָא וּנְהִירוּ דְּפוּרְקָנָא. (ד"א לֵילֵי הַלַּיְלָה וגו').

בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְפְּלִיג לֵילְיָא, אִיהִי אִיתְעָרַת לְגַבֵּיהּ, כְּדֵין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָעִיל בְּגִינְתָא דְּעֵדֶן, עִם צַדִּיקַיָּיא, לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא בְּאוֹרַיְיתָא בְּגִינְתָא דְּעֵדֶן, עַד יוֹמָא.

לשון הקודש

הַבִּלְיָעַל. צֵא צֵא פַּעֲמַיִם. צֵא מִירוּשָׁלַיִם, צֵא מִבֵּיתְךָ. אָמַר לוֹ שְׁלֹמֹה, אֵינִי כָּךְ, אֶלָּא (מלכים–א ב) בְּנֵה לְךָ בַּיִת בִּירוּשָׁלַיִם וְגוֹ', וְהָיָה בְּיוֹם צֵאתְךָ וְגוֹ'.

וְעַל זֶה אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֵיטַבְתְּ חַסְדֵּךְ הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן, שֶׁהִתְקַיַּמְתְּ בְּקִיּוּם אֵלַי, וְלֹא חָשַׁשְׁתְּ לַחֲרוּף וְהַגִּדּוּף שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים. אֲבָל לֵילֵי הַלַּיְלָה, תִּהְיִי כָּעֵת בַּגָּלוּת, וְהוֹבִילִי אֶת בָּנַיִךְ לְשָׁם בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים. וְאִם יָעִידוּ עָלַיִךְ מַעֲשִׂים טוֹבִים לִגְאֹל אוֹתָךְ – יִגְאַל, וְאִם לֹא – וּגְאַלְתִּיךָ אָנֹכִי. חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, עַד שֶׁיָּבֹא הַבֹּקֶר וְהָאָרַת הַגְּאֻלָּה. (לֵילֵי הַלַּיְלָה וְגוֹ').

בְּשָׁעָה שֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה, הִיא מִתְעוֹרֶרֶת אֵלָיו, וְאָז נִכְנַס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְגַן הָעֵדֶן עִם הַצַּדִּיקִים, לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בַּתּוֹרָה בְּגַן הָעֵדֶן עַד בֹּא הַיּוֹם.

כְּדֵין אָתֵי גּוֹאֵל. אֵימָתַי. בִּזְמָנָא דְיִשְׂרָאֵל מַצְלָן צְלוֹתָא, וְסָמְכִין גְּאוּלָה לִתְפִלָּה. וְיִשְׂרָאֵל שָׁרְיָין עַל אַרְעָא קַדִּישָׁא. וְכַד לָא סָמִיךְ גְּאוּלָה לִתְפִלָּה, אָז לָא סָמִיךְ דָּא לְדָא, וְאָזְלַת בְּגָלוּתָא.

וְהִנֵּה הַגֹּאֵל עֹבֵר אֲשֶׁר דִּבֶּר בֹּעַז, דָּא אִיהוּ גּוֹאֵל קָרוֹב, יַתִּיר קָרוֹב לְפוּרְקָן, (דף קז ע"ב) **סַגִּי קָרוֹב לְעַלְמָא דְאָתֵי, וִימִינָא עִילָּאָה.**

וַיֹּאמֶר סוּרָה שְׁבָה פֹּה פְּלוֹנִי אַלְמוֹנִי. מַאי אַלְמוֹנִי. אַלְמוֹנִי מַמָּשׁ. דְּהָא כְתִיב, (איכה ב ג) **הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ. אַמַּאי. אֶלָּא, בְּגִין דְּהָא עַד קֵץ הַיָּמִין שְׁכִינַת לְאַרְעָא, כְּדֵין הוּא אַלְמוֹנִי. פְּלוֹנִי מְכוּסֶה, גָּנוּז מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא.**

לֹא אוּכַל לִגְאָל לִי פֶּן אַשְׁחִית אֶת נַחֲלָתִי. מִכָּאן, דִּתְרֵין מְשִׁיחִין אִינּוּן, גּוֹאֵל קָרוֹב וְגוֹאֵל רָחוֹק.

לשון הקודש

וְאָז בָּא הַגּוֹאֵל. מָתַי? בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְפַּלְּלִים תְּפִלָּה, וְסוֹמְכִים גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, וְיִשְׂרָאֵל שְׁרוּיִים עַל הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה. וּכְשֶׁלֹּא סוֹמְכִים גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, אָז לֹא סוֹמֵךְ זֶה אֶת זֶה, וְהוֹלֶכֶת בַּגָּלוּת. **וְהִנֵּה** הַגֹּאֵל עֹבֵר אֲשֶׁר דִּבֶּר בֹּעַז (רות ד), זֶהוּ גּוֹאֵל קָרוֹב, יוֹתֵר קָרוֹב לַגְּאֻלָּה. הַרְבֵּה קָרוֹב לָעוֹלָם הַבָּא, וְהַיָּמִין הָעֶלְיוֹן. **וַיֹּאמֶר** סוּרָה שְׁבָה פֹּה פְּלוֹנִי אַלְמוֹנִי. מַה זֶּה אַלְמוֹנִי? אַלְמוֹנִי מַמָּשׁ. שֶׁהֲרֵי כָּתוּב, הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ. לָמָּה? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי עַד קֵץ הַיָּמִין שׁוֹכֶנֶת לָאָרֶץ, אָז הוּא אַלְמוֹנִי. פְּלוֹנִי מְכֻסֶּה, גָּנוּז מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

לֹא אוּכַל לִגְאָל לִי פֶּן אַשְׁחִית אֶת נַחֲלָתִי (שם). מִכָּאן שֶׁשְּׁנֵי מְשִׁיחִים הֵם, גּוֹאֵל

גּוֹאֵל קָרוֹב, מִסִּטְרָא דִּימִינָא. גּוֹאֵל רָחוֹק, דָּא מְשִׁיחָא בֶּן יוֹסֵף. וּמַאן אִיהוּ. יוֹסֵף דְּאִקְרֵי צַדִּיק. וְדָא אִיהוּ מְשִׁיחָא דְּאָתֵי רִאשׁוֹן.

לֹא אוּכַל לִגְאָל לִי, דְּהָא יָמִינָא דְּאִיהוּ (לַאֲחוֹרָא, דִּכְתִיב הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ), כְּתִיב בֵּיהּ, (תהלים ס ו) הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי. וְעַד דְּאִתּוֹשַׁע דָּא, לֹא אוּכַל לִגְאָל לִי.

גְּאַל לְךָ אַתָּה אֶת גְּאֻלָּתִי. דְּהָא מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף אָתֵי וְיִפְרוֹק קַדְמָאָה, לְבָתַר אִתְעָרָא יְמִינָא גְּנִיזָא, דְּאִיהוּ גָּנוּז לִתְרֵין צַדִּיקִים הַלָּלוּ, צַדִּיק וְצָדֵק. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, דְּאִיהוּ גָּנִיז לַצַּדִּיקִים. וּבָזֶה יְקוּמוּן וְיִתְחַבְּרוּן בְּתִיאוּבְתָּא בִּגְנִיזָא, לְמֶעְבַּד אִיבִּין וּפֵירִין בְּעָלְמָא, וּכְדֵין כְּתִיב, (תהלים קיח טז) יְמִין ה' רוֹמֵמָה.

לשון הקודש

קָרוֹב וְגוֹאֵל רָחוֹק. גּוֹאֵל קָרוֹב מִצַּד הַיָּמִין. גּוֹאֵל רָחוֹק זֶה מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. וּמִי הוּא? יוֹסֵף שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק, וְזֶהוּ הַמָּשִׁיחַ שֶׁבָּא רִאשׁוֹן.

לֹא אוּכַל לִגְאָל לִי, שֶׁהֲרֵי הַיָּמִין (שֶׁהוּא לְאָחוֹר, שֶׁכָּתוּב (איכה ב) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ), כָּתוּב בּוֹ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי. וְעַד שֶׁנּוֹשַׁע זֶה, לֹא אוּכַל לִגְאָל לִי.

גְּאַל לְךָ אַתָּה אֶת גְּאֻלָּתִי. שֶׁהֲרֵי מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף בָּא וְיִגְאַל הָרִאשׁוֹן. אַחַר כָּךְ מִתְעוֹרֵר הַיָּמִין הַגָּנוּז, שֶׁהוּא גָּנוּז לִשְׁנֵי הַצַּדִּיקִים הַלָּלוּ, צַדִּיק וְצָדֵק. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ שֶׁהוּא גָּנוּז לַצַּדִּיקִים, וּבָזֶה יָקוּמוּ וְיִתְחַבְּרוּ בִּתְשׁוּקָה בִּגְנִיזָה, לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת וּפֵרוֹת בָּעוֹלָם, וְאָז יְמִין ה' רוֹמֵמָה.

וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לְבֹעַז קְנֵה לְךָ וַיִּשְׁלֹף נַעֲלוֹ. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (איוב כ כה) שָׁלַף וַיֵּצֵא מִגֵּוָהּ. (שָׁלַף אִישׁ זֶה מֹשֶׁה) בְּאִיתְעָרוּ דִּבְרִית מִשְׁתָּעֵי, וּבְלָשׁוֹן כָּבוֹד. דְּכֵיוָן דְּאִיתְעַר יָמִינָא לְגַבֵּי צַדִּיק, מִיָּד וַיִּשְׁלוֹף נַעֲלוֹ. (אִתְעָרוּ) דִּילֵיהּ לְגַבֵּי עַלְמָא תַּתָּאָה. (כְּדֵין אִיתְעַר לְמֶעְבַּד אִיבִּין בְּעָלְמָא), בְּחֵילָא דְהַהוּא גּוֹאֵל קָרוֹב. וְאִתְעַר לֵיהּ לְגַבֵּי עָלְמָא, וַאֲמַר קְנֵה לָךְ.

עַד כָּאן רָזִין דִּמְגִילָה זוֹ. אֲתוֹ רַבִּי נְהוֹרָאי וְרַבִּי יְהוּדָאי, וּנְשָׁקוּ רֵאשֵׁיהּ וִידוֹי. אָמְרוּ וַדַּאי נְהִירוּ דְסִינַי (בְּטִינָרָא עִילָּאָה) הָכִי נָמֵי קַמֵּיהּ, בּוּצִינָא דִנְהוֹרָא אִיהוּ.

וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָה וְעַל הַתְּמוּרָה לְקַיֵּם כָּל דָּבָר שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל. רַבָּנָן פָּתְרֵי קְרָא, וְאָמְרוּ,

לשון הקודש

וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לְבֹעַז קְנֵה לְךָ וַיִּשְׁלֹף נַעֲלוֹ (רות ד), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כ) שָׁלַף וַיֵּצֵא מִגֵּוָהּ. (שָׁלַף אִישׁ – זֶה מֹשֶׁה) בַּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל בְּרִית מְדַבֵּר, וּבִלְשׁוֹן כָּבוֹד. שֶׁכֵּיוָן שֶׁמִּתְעוֹרֵר הַיָּמִין אֶל הַצַּדִּיק, מִיָּד וַיִּשְׁלֹף נַעֲלוֹ, (הַהִתְעוֹרְרוּת) שֶׁלּוֹ אֶל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. (אָז מִתְעוֹרֵר לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת בָּעוֹלָם) בְּכֹחַ אוֹתוֹ הַגּוֹאֵל הַקָּרוֹב, וּמְעוֹרֵר אוֹתוֹ אֶל הָעוֹלָם, וְאוֹמֵר קְנֵה לָךְ.

עַד כָּאן סוֹדוֹת הַמְּגִלָּה הַזּוֹ. בָּאוּ רַבִּי נְהוֹרַאי וְרַבִּי יְהוּדַאי, וְנָשְׁקוּ רֹאשׁוֹ וְיָדוֹ. אָמְרוּ, וַדַּאי אוֹר שֶׁל סִינַי (בַּסֶּלַע הָעֶלְיוֹן) כָּךְ גַּם לְפָנָיו, הַמָּאוֹר שֶׁל הָאוֹר הוּא.

וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָה וְעַל הַתְּמוּרָה לְקַיֵּם כָּל דָּבָר שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל (רות

הַאי דִּכְתִיב, (תהלים קב כו) **לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם. כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹלָמוֹ, לֹא בָּרָא אוֹתוֹ אֶלָּא עִם הַתּוֹרָה. וְהַתּוֹרָה הָיְתָה אַלְפַּיִם שָׁנָה קוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם. דִּכְתִיב,** (משלי ל ח) **וָאֶהְיֶה שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם.**

דְּתָנִינָן, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, הֵכִין אֶת הַתּוֹרָה. דִּכְתִיב, (איוב כח כז) **אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ וגו'. וּבָרָא בָהּ הָעוֹלָם, וְאַחַר כָּךְ גְּנָזָהּ. עַד שֶׁבָּרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְלִימְּדָהּ לוֹ. דִּכְתִיב,** (שם פסוק כח) **וַיֹּאמֶר לָאָדָם וגו'.**

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, עָמְדוּ כָּל הָאוֹתִיּוֹת לְפָנָיו, וְאֵת אוֹמֶרֶת, בִּי יִבְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, וְזֹאת אוֹמֶרֶת, בִּי יִבְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹלָמוֹ. עָמְדוּ לְפָנָיו כָּל הָאוֹתִיּוֹת לְמַפְרֵעַ, בְּתש"ר.

לשון הקודש

ד). רַבּוֹתֵינוּ פּוֹתְרִים הַפָּסוּק, וְאוֹמְרִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קב) לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם. כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹלָמוֹ, לֹא בָּרָא אוֹתוֹ אֶלָּא עִם הַתּוֹרָה. וְהַתּוֹרָה הָיְתָה אַלְפַּיִם שָׁנָה קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (משלי ח) וָאֶהְיֶה שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם.

שֶׁשָּׁנִינוּ, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, הֵכִין אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁכָּתוּב (איוב כח) אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ וְגוֹ'. וּבָרָא בָהּ הָעוֹלָם, וְאַחַר כָּךְ גְּנָזָהּ. עַד שֶׁבָּרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְלִמְּדָהּ לוֹ, שֶׁכָּתוּב (שם) וַיֹּאמֶר לָאָדָם וְגוֹ'.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עָמְדוּ כָּל הָאוֹתִיּוֹת לְפָנָיו. זֹאת אוֹמֶרֶת: בִּי יִבְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, וְזֹאת אוֹמֶרֶת: בִּי יִבְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹלָמוֹ. עָמְדוּ לְפָנָיו כָּל הָאוֹתִיּוֹת לְמַפְרֵעַ, בְּתש"ר.

בָּאָה ת', וְאָמְרָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רְצוֹנְךָ לִבְרֹא בִּי אֶת עוֹלָמְךָ, שֶׁאֲנִי חֲתִימַת כָּל הָאוֹתִיּוֹת, וְעוֹד שֶׁשִּׁמְךָ הוּא אֱמֶת בִּי נֶחְתַּם. אָמַר לֵיהּ, לֹא. אֵינָךְ כְּדַאי לִבְרוֹא בָּךְ אֶת עוֹלָמִי, שֶׁבָּךְ עֲתִידִין כַּמָּה צַדִּיקִים מִבָּנַי לָמוּת. דִּכְתִיב, (יחזקאל ט ד) וְהִתְוִיתָ תָּ"ו עַל מִצְחוֹת הָאֲנָשִׁים וגו'. וּמִיָּד יָצְאָה לְפָנָיו בְּפַחֵי נֶפֶשׁ.

עָמְדָה שי"ן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָמְרָה לְפָנָיו, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רְצוֹנְךָ לִבְרוֹא בִּי אֶת הָעוֹלָם, שֶׁשִּׁמְךָ שֶׁהוּא שַׁדַּי חָתוּם בִּי. אָמַר לָהּ, לֹא אִיבְרֵי בָּךְ אֶת עוֹלָמִי.

עַד שֶׁבָּאוּ ק"ר מְחוּבָּרִים יַחַד, אָמַר, לֹא אִיבְרֵי בָּכֶם אֶת עוֹלָמִי. וְכֵן בָּאוּ לְפָנָיו כּוּלָּם, עַד כ"ף.

לשון הקודש

בָּאָה ת', וְאָמְרָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רְצוֹנְךָ לִבְרֹא בִּי אֶת עוֹלָמְךָ, שֶׁאֲנִי חֲתִימַת כָּל הָאוֹתִיּוֹת, וְעוֹד, שֶׁשִּׁמְךָ הוּא אֱמֶת, בִּי נֶחְתָּם? אָמַר לָהּ: לֹא, אֵינָךְ כְּדַאי לִבְרֹא בָּךְ אֶת עוֹלָמִי, שֶׁבָּךְ עֲתִידִין כַּמָּה צַדִּיקִים מִבָּנַי לָמוּת, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל ט) וְהִתְוִיתָ תָּ"ו עַל מִצְחוֹת הָאֲנָשִׁים וְגוֹ'. וּמִיָּד יָצְאָה לְפָנָיו בְּפַחֵי נֶפֶשׁ.

עָמְדָה שִׁי"ן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָמְרָה לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רְצוֹנְךָ לִבְרֹא בִּי אֶת הָעוֹלָם, שֶׁשִּׁמְךָ שֶׁהוּא שַׁדַּי חָתוּם בִּי? אָמַר לָהּ: לֹא אֶבְרָא בָּךְ אֶת עוֹלָמִי.

עַד שֶׁבָּאוּ ק"ר מְחֻבָּרִים יַחַד. אָמַר: לֹא אֶבְרָא בָּהֶם אֶת עוֹלָמִי. וְכֵן בָּאוּ לְפָנָיו כֻּלָּם, עַד כָּ"ף.

כֵּיוָן שֶׁיָּרְדָה כ"ף מֵעַל הַכֶּתֶר, נִזְדַּעְזְעָה הַכֶּתֶר, וְנִזְדַּעְזְעוּ שְׁמוֹנִים אֶלֶף רִבּוֹא מַרְגָּלִיּוֹת הַקְּבוּעִים בַּכֶּתֶר. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לָמָּה אַתֶּם מִזְּדַעְזְעִים. אָמְרוּ, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כָּל טוּבֵינוּ, וְכָל כְּבוֹדֵינוּ, אֵינוֹ אֶלָּא בָּאוֹת כ"ף. וְעַכְשָׁיו יָרְדָה מֵעָלֵינוּ.

אָמְרָה לְפָנָיו, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רְצוֹנְךָ לִבְרוֹא בִּי אֶת עוֹלָמְךָ, שֶׁאֲנִי אוֹת שֶׁל כְּבוֹדְךָ. גָּעַר בָּהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָמַר, כ"ף כ"ף, חֲזוֹר לִמְקוֹמְךָ, וְלֹא יִשָּׁאֵר הַכֶּתֶר שֶׁלִּי גָּרוּעַ, וְלֹא אֶבְרָא בָךְ אֶת עוֹלָמִי, שֶׁבָּךְ עֲתִידִין לִיכָּשֵׁל כַּמָּה אֲלָפִים מִיִּשְׂרָאֵל. שֶׁנֶּאֱמַר, (שמות לב כח) וַיִּפֹּל מִן הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא כִּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ. מִיָּד חָזְרָה מִלְּפָנָיו בְּפַחֵי נֶפֶשׁ, וְכֵן כּוּלָּם.

לשון הקודש

כֵּיוָן שֶׁיָּרְדָה כָּ"ף מֵעַל הַכֶּתֶר, נִזְדַּעְזְעָה הַכֶּתֶר, וְנִזְדַּעְזְעוּ שְׁמוֹנִים אֶלֶף רִבּוֹא מַרְגָּלִיּוֹת הַקְּבוּעִים בַּכֶּתֶר. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: לָמָּה אַתֶּם מִזְּדַעְזְעִים? אָמְרוּ: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כָּל טוּבֵנוּ וְכָל כְּבוֹדֵנוּ, אֵינוֹ אֶלָּא בָּאוֹת כָּ"ף, וְעַכְשָׁו יָרְדָה מֵעָלֵינוּ.

אָמְרָה לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רְצוֹנְךָ לִבְרֹא בִּי אֶת עוֹלָמְךָ, שֶׁאֲנִי אוֹת שֶׁל כְּבוֹדְךָ? גָּעַר בָּהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָמַר: כָּ"ף כָּ"ף, חֲזוֹר לִמְקוֹמְךָ, וְלֹא יִשָּׁאֵר הַכֶּתֶר שֶׁלִּי גָּרוּעַ, וְלֹא אֶבְרָא בָךְ אֶת עוֹלָמִי, שֶׁבָּךְ עֲתִידִין לִכָּשֵׁל כַּמָּה אֲלָפִים מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לב) וַיִּפֹּל מִן הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא כִּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ. מִיָּד חָזְרָה מִלְּפָנָיו בְּפַחֵי נֶפֶשׁ, וְכֵן כֻּלָּם.

עַד שֶׁבָּאָה בי"ת, וְאָמְרָה לְפָנָיו, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רְצוֹנְךָ לִבְרוֹא בִּי אֶת עוֹלָמְךָ, שֶׁאֲנִי אוֹת שֶׁל בְּרָכָה, וּבִי מְבָרְכִין אוֹתְךָ בָּנֶיךָ יִשְׂרָאֵל הָעֲתִידִים לָבֹא בָּעוֹלָם, וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ אַתָּה ה'. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּךְ וַדַּאי אִיבְּרֵי אֶת עוֹלָמִי, וְאַתְּ רְאוּיָה לְכָךְ.

עָמְדָה אוֹת אָלֶף, וְלֹא נִכְנְסָה לְפָנָיו. אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אל"ף אל"ף לָמָּה לֹא תִכָּנְסִי כִּשְׁאָר כָּל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּכְנְסוּ לְפָנַי. אָמְרָה לְפָנָיו, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מִפְּנֵי שֶׁרָאִיתִי כָּל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּכְנְסוּ לְפָנֶיךָ, שֶׁיָּצְאוּ בְּפַחֵי נֶפֶשׁ. וּכְבָר נָתַתָּ לָאוֹת בי"ת רְשׁוּת, שֶׁתִּבְרָא בָּהּ אֶת עוֹלָמְךָ, וְאֵין רָאוּי לְמֶלֶךְ הַמְּלָכִים, לְמִי שֶׁנָּתַן מַתָּנָה, לְהַעֲבִירָהּ מִמֶּנּוּ, וּלְפִיכָךְ עָמַדְתִּי בִּמְקוֹמִי. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ

לשון הקודש

עַד שֶׁבָּאָה בֵּי"ת, וְאָמְרָה לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רְצוֹנְךָ לִבְרֹא בִּי אֶת עוֹלָמְךָ, שֶׁאֲנִי אוֹת שֶׁל בְּרָכָה, וּבִי מְבָרְכִים אוֹתְךָ בָּנֶיךָ יִשְׂרָאֵל הָעֲתִידִים לָבֹא בָּעוֹלָם, וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ אַתָּה ה'? אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: כָּךְ וַדַּאי אֶבְרָא אֶת עוֹלָמִי, וְאַתְּ רְאוּיָה לְכָךְ!

עָמְדָה אוֹת אָלֶ"ף, וְלֹא נִכְנְסָה לְפָנָיו. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אָלֶ"ף אָלֶ"ף, לָמָּה לֹא תִכָּנְסִי כִּשְׁאָר כָּל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּכְנְסוּ לְפָנַי: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עָלָם, מִפְּנֵי שֶׁרָאִיתִי כָּל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּכְנְסוּ לְפָנֶיךָ, שֶׁיָּצְאוּ בְּפַחֵי נֶפֶשׁ. וּכְבָר נָתַתָּ לָאוֹת בֵּי"ת רְשׁוּת שֶׁתִּבְרָא בָּהּ אֶת עוֹלָמְךָ, וְאֵין רָאוּי לְמֶלֶךְ הַמְּלָכִים, לְמִי שֶׁנָּתַן מַתָּנָה, לְהַעֲבִירָהּ מִמֶּנּוּ, וּלְפִיכָךְ

בָּרוּךְ הוּא, הוֹאִיל וְכָךְ הוּא, אַתְּ תְּהִי רִאשׁוֹנָה לְכָל הָאוֹתִיּוֹת. בָּךְ אֲנִי מִתְעַלֶּה, לְהִקָּרֵא בָּךְ שְׁמִי אֶחָד.

וּבַתּוֹרָה הָיָה מַשְׁגִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבוֹרֵא אֶת הָעוֹלָם. וְהָא בְּאוֹת ב' בִּלְבָד בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, וַהֲלֹא (וְאַתְּ) אָמַרְתְּ בַּתּוֹרָה כּוּלָּהּ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם.

אֶלָּא מִלַּמֵּד, שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאוֹת בי"ת, כְּמִין קוּמַטְרָא דְּאַסְקוּפָּא זוֹ, וְכָל הָאוֹתִיּוֹת בָּאוֹת וּמַרְאוֹת בָּהּ אֶת כֹּחָן, וְכָל הָאוֹתִיּוֹת עָמְדוּ בָהּ. לְפִיכָךְ, בַּתּוֹרָה מַמָּשׁ הִשְׁגִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבָרָא אֶת עוֹלָמוֹ (הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ח כב) יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ).

רַב הוּנָא אָמַר, בֹּא וּרְאֵה, שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַפֵּחַ שְׂכַר כָּל בְּרִיָּה, אַף עַל פִּי שֶׁהָאוֹתִיּוֹת נִכְנְסוּ לְמַפְרֵעַ, תש"ר, וְהִדִּיחָן מִלְּפָנָיו,

---

לשון הקודש

עָמַדְתִּי בִּמְקוֹמִי. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הוֹאִיל וְכָךְ הוּא, אַתְּ תִּהְיִי רִאשׁוֹנָה לְכָל הָאוֹתִיּוֹת. בָּךְ אֲנִי מִתְעַלֶּה לְהִקָּרֵא בָּךְ שְׁמִי אֶחָד.

וּבַתּוֹרָה הָיָה מַשְׁגִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבוֹרֵא אֶת הָעוֹלָם. וַהֲרֵי בָּאוֹת ב' בִּלְבַד בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, וַהֲלֹא (וְאַתְּה) אָמַרְתָּ בַּתּוֹרָה כֻּלָּהּ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם?!

אֶלָּא, מִלַּמֵּד שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאוֹת בֵּי"ת כְּמִין אָרוֹן שֶׁמְּכֻסֶּה מֵעַל, וְכָל הָאוֹתִיּוֹת בָּאוֹת וּמַרְאוֹת בָּהּ אֶת כֹּחָן, וְכָל הָאוֹתִיּוֹת עָמְדוּ בָהּ. לְפִיכָךְ בַּתּוֹרָה מַמָּשׁ הִשְׁגִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבָרָא אֶת עוֹלָמוֹ. (זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ח) ה' קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ)

רַב הוּנָא אָמַר, בֹּא וּרְאֵה שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַפֵּחַ שְׂכַר כָּל בְּרִיָּה. אַף עַל

וְנָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַכָּבוֹד לָאוֹת ב'. כְּשֶׁבָּא לִבְרֹא אֶת עוֹלָמוֹ, בָּא וְצֵרְפָן לָאוֹת ב', דִּכְתִיב בְּרֵאשִׁית. הֲרֵי לְךָ תש"ר, וְאוֹת א', וְאוֹת יו"ד, נִצְטַרְפוּ עִמָּהּ.

וְאוֹת ב' נָטְלָה כָּל הָאוֹתִיּוֹת עִמָּהּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא בָּהֶם אֶת עוֹלָמוֹ. (דף קח ע"א) **וְהָאוֹתִיּוֹת כּוּלָּם נִקְרְאוּ לְפָנִים. מַאי טַעְמָא, מִפְּנֵי שֶׁנִּבְרְאוּ אַלְפַּיִם שָׁנָה קוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם. וּבַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָאָה לְפָנִים, בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם.**

רַבִּי חֲנִינָא אוֹמֵר, מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁעָלוּ בַּמַּחֲשָׁבָה, קוֹדֶם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, יִשְׂרָאֵל עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה, מִפְּנֵי שֶׁהֵם

לשון הקודש

פִּי שֶׁהָאוֹתִיּוֹת נִכְנְסוּ לְמִפְרֵעַ, תש"ר, וְהִדִּיחָן מִלְּפָנָיו, וְנָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַכָּבוֹד לָאוֹת ב' – כְּשֶׁבָּא לִבְרֹא אֶת עוֹלָמוֹ, בָּא וְצֵרְפָן לָאוֹת ב', שֶׁכָּתוּב בְּרֵאשִׁית. הֲרֵי לְךָ תש"ר, וְאוֹת א', וְאוֹת יו"ד, נִצְטָרְפוּ עִמָּהּ.

וְאוֹת ב' נָטְלָה כָּל הָאוֹתִיּוֹת עִמָּהּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא בָּהֶם אֶת עוֹלָמוֹ. וְהָאוֹתִיּוֹת כֻּלָּם נִקְרְאוּ לְפָנִים. מָה הַטַּעַם? מִפְּנֵי שֶׁנִּבְרְאוּ אַלְפַּיִם שָׁנָה קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם. וּבַתּוֹרָה, שֶׁנִּקְרָאָה לְפָנִים, בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קב) לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם.

רַבִּי חֲנִינָא אוֹמֵר, מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁעָלוּ בַּמַּחֲשָׁבָה קֹדֶם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ – יִשְׂרָאֵל עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה, מִפְּנֵי שֶׁהֵם רֵאוּיִים לְקַבֵּל הַתּוֹרָה. וְכָל

רֵאוּיִים לְקַבֵּל הַתּוֹרָה. וְכָל הָאוֹתִיּוֹת נִכְתְּרוּ בְּרֹאשׁוֹ. כֵּיוָן שֶׁעָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה, כִּבְיָכוֹל, עָמַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְחָקַק בּוֹ אֶת הַתּוֹרָה, וְכָל הָאוֹתִיּוֹת נִכְתְּבוּ (נ"א נִכְתְּרוּ) בְּרֹאשׁוֹ.

וְעָלָיו נִתְקַיְּמָה הַתּוֹרָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, **וְזֹאת** לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל. וְאֵין זֹאת אֶלָּא הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא קוֹדֶם לְיִשְׂרָאֵל, לְפָנִים אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת. וְהַכֹּל הָיָה חָקוּק וְנִרְשָׁם בְּיִשְׂרָאֵל.

וְזֹאת הַתְּעוּדָה, זוֹ תַּלְמוּד יְרוּשַׁלְמִי. דִכְתִיב, (ישעיה ח ז) צוּר תְּעוּדָה חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמֻּדָי. בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שָׁם נִקְרְאוּ לִמּוּדֵי ה', וְשָׁם הָיוּ, וְלֹא בְּחוּץ לָאָרֶץ. וּכְתִיב, (שם פסוק כ) לְתוֹרָה, וְלִתְעוּדָה. וְעַל הַתְּמוּרָה, זוֹ תַּלְמוּד בַּבְלִי, שֶׁפִּלְפְּלוּ בְּלָשׁוֹן יְהוּדִית, וְהַכֹּל הָיָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, קוֹדֶם שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם.

לשון הקודש

הָאוֹתִיּוֹת נִכְתְּרוּ בְּרֹאשׁוֹ. כֵּיוָן שֶׁעָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה, כִּבְיָכוֹל עָמַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְחָקַק בּוֹ אֶת הַתּוֹרָה, וְכָל הָאוֹתִיּוֹת נִכְתְּבוּ (נִכְתְּרוּ) בְּרֹאשׁוֹ.

וְעָלָיו נִתְקַיְּמָה הַתּוֹרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (רות ד) וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל. וְאֵין זֹאת אֶלָּא הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא קֹדֶם לְיִשְׂרָאֵל. לְפָנִים אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת. וְהַכֹּל הָיָה חָקוּק וְנִרְשָׁם בְּיִשְׂרָאֵל.

וְזֹאת הַתְּעוּדָה – זוֹ תַּלְמוּד יְרוּשַׁלְמִי, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ח) צוּר תְּעוּדָה חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמֻּדָי. בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שָׁם נִקְרְאוּ לִמּוּדֵי ה', וְשָׁם הָיוּ, וְלֹא בְּחוּץ לָאָרֶץ. וְכָתוּב (שם) לְתוֹרָה, וְלִתְעוּדָה. וְעַל הַתְּמוּרָה – זוֹ תַּלְמוּד בַּבְלִי, שֶׁפִּלְפְּלוּ בְּלָשׁוֹן יְהוּדִית, וְהַכֹּל הָיָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קֹדֶם

לְקַיֵּים כָּל דָּבָר, זֶה בְּרִית מִילָה, שֶׁהוּא קִיּוּם כָּל הַתּוֹרָה. שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ, זוֹ מִצְוַת חֲלִיצָה. וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, זוֹ מִצְוַת יִבּוּם. (מִכָּאן אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא מִצְוַת חֲלִיצָה קוֹדֶמֶת לְמִצְוַת יִבּוּם). וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל, מִכָּאן אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, נִגְּדְעוּ אֲלוּפֵי עֵצָה, וְהַדֵּעוֹת מְשׁוּבָּשׁוֹת, וְהַלֵּב אֵינוֹ קַיָּם עַל בּוּרְיוֹ, וְהוֹלֵךְ הַכֹּל אַחַר מַרְאִית הָעַיִן.

אָמַר רַבִּי יוּדָאי, מִצְוַת יִבּוּם מְשׁוּבַּחַת. וְהַמְקַיֵּים מִצְוַת יִבּוּם לִשְׁמָהּ, נַעֲשָׂה שׁוּתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְהַמְקַיֵּים מִצְוַת יִבּוּם זוֹכֶה לִשְׁמוֹ הַגָּדוֹל בָּרוּךְ הוּא כִּיחֶזְקֵאל, דִּכְתִיב, (יחזקאל לז ז) וַיְהִי קוֹל כְּהִנָּבְאִי וְהִנֵּה רַעַשׁ, שֶׁנִּבּוּאָתוֹ הָיְתָה בְּרַעַשׁ וְלֹא בְּנַחַת.

לשון הקודש

שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם.

לְקַיֵּים כָּל דָּבָר – זֶה בְּרִית מִילָה, שֶׁהוּא קִיּוּם כָּל הַתּוֹרָה. שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ – זוֹ מִצְוַת חֲלִיצָה. וְנָתַן לְרֵעֵהוּ – זוֹ מִצְוַת יִבּוּם. (מִכָּאן אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, מִצְוַת חֲלִיצָה קוֹדֶמֶת לְמִצְוַת יִבּוּם) וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל, מִכָּאן אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, נִגְּדְעוּ אַלּוּפֵי עֵצָה, וְהַדֵּעוֹת מְשֻׁבָּשׁוֹת, וְהַלֵּב אֵינוֹ קַיָּם עַל בֶּרְיוֹ, וְהוֹלֵךְ הַכֹּל אַחַר מַרְאִית הָעַיִן.

אָמַר רַבִּי יוּדָאי, מִצְוַת יִבּוּם מְשֻׁבַּחַת. וְהַמְקַיֵּים מִצְוַת יִבּוּם לִשְׁמָהּ, נַעֲשָׂה שֻׁתָּף לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְהַמְקַיֵּים מִצְוַת יִבּוּם זוֹכֶה לִשְׁמוֹ הַגָּדוֹל בָּרוּךְ הוּא כִּיחֶזְקֵאל, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לז) וַיְהִי קוֹל כְּהִנָּבְאִי וְהִנֵּה רַעַשׁ, שֶׁנִּבּוּאָתוֹ הָיְתָה בְּרַעַשׁ, וְלֹא בְּנַחַת.

רַבִּי חִזְקִיָּה (חֲנִינָא) אָמַר, גְּדוֹלָה מִצְוַת יִבּוּם, שֶׁהַמְקַיֵּים מִצְוַת יִבּוּם לִשְׁמָהּ, נַעֲשָׂה שׁוּתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. דִּכְתִיב, וְלֹא יִבָּרֵת שֵׁם הַמֵּת. וּכְתִיב, (מ"א ח כה) וְלֹא יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ וגו'.

רַבִּי חֲנִינָא לְטַעְמֵיהּ, וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, זוֹ מִצְוַת יִבּוּם. מַאי וְנָתַן לְרֵעֵהוּ. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, מָשָׁל לְאָדָם שֶׁהָיָה טוֹעֶה בַּמִּדְבָּר, בְּמָקוֹם לִסְטִים וְחַיּוֹת. כֵּיוָן שֶׁרָאוּהוּ לִסְטִים טוֹעֶה, עָמְדוּ עָלָיו, וְהִכּוּהוּ, וְקִפְּחוּ כָּל שְׂכָרוֹ וְכָל עֲמָלוֹ.

שָׁמַע חֲבֵירוֹ, זַיִן עַצְמוֹ, וְהָלַךְ וְהוֹצִיאוֹ מִיָּדָם, עָרוּם מִכֹּל. מֶה עָשָׂה, בָּנָה לוֹ בַּיִת, וְנָתַן לוֹ מַתָּנוֹת, וְעָשָׂה לוֹ מַלְבּוּשִׁים אֲחֵרִים וְנָתַן לוֹ. בָּא וְלָבַשׁ אוֹתָם הַמַּלְבּוּשִׁים, וְיָשַׁב בְּאוֹתוֹ הַבַּיִת, וְהִתְחִיל לְהַרְוִיחַ בְּבַתְּחִלָּה. וְדָא וְנָתַן לְרֵעֵהוּ וַדַּאי.

לשון הקודש

רַבִּי חִזְקִיָּה (חֲנִינָא) אָמַר, גְּדוֹלָה מִצְוַת יִבּוּם, שֶׁהַמְקַיֵּים מִצְוַת יִבּוּם לִשְׁמָהּ, נַעֲשָׂה שֻׁתָּף לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (רות ד) וְלֹא יִכָּרֵת שֵׁם הַמֵּת. וְכָתוּב (מלכים–א ח) וְלֹא יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ וְגו'.

רַבִּי חֲנִינָא לְטַעְמוֹ. וְנָתַן לְרֵעֵהוּ – זוֹ מִצְוַת יִבּוּם. מַהוּ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ? אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, מָשָׁל לְאָדָם שֶׁהָיָה טוֹעֶה בַּמִּדְבָּר בְּמָקוֹם לִסְטִים וְחַיּוֹת. כֵּיוָן שֶׁרָאוּהוּ לִסְטִים טוֹעֶה, עָמְדוּ עָלָיו וְהִכּוּהוּ, וְקִפְּחוּ כָּל שְׂכָרוֹ וְכָל עֲמָלוֹ.

שָׁמַע חֲבֵרוֹ, זַיִן עַצְמוֹ וְהָלַךְ וְהוֹצִיאוֹ מִיָּדָם עָרוּם מִכֹּל. מֶה עָשָׂה? בָּנָה לוֹ בַּיִת וְנָתַן לוֹ מַתָּנוֹת, וְעָשָׂה לוֹ מַלְבּוּשִׁים אֲחֵרִים וְנָתַן לוֹ. בָּא וְלָבַשׁ אוֹתָם הַמַּלְבּוּשִׁים, וְיָשַׁב בְּאוֹתוֹ הַבַּיִת, וְהִתְחִיל

וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל, וְלֹא בְּעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שֶׁלֹּא נִתְּנָה לָהֶם מִצְוָה זוֹ. וַעֲלֵיהֶם כְּתִיב, (ירמיה י יא) יֹאבְדוּ מֵאַרְעָא וּמִן תְּחוֹת שְׁמַיָּא אֵלֶּה. וְאֵין לָהֶם תְּקוּמָה, לֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא. דִּכְתִיב, (ישעיה כו יד) מֵתִים בַּל יִחְיוּ רְפָאִים בַּל יָקוּמוּ וגו'.

וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר וְהַזְּקֵנִים עֵדִים יִתֵּן ה' אֶת הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל בֵּיתֶךָ כְּרָחֵל וּכְלֵאָה וגו'. מִכָּאן, דְּאֵין מְבָרְכִין שֶׁבַע בְּרָכוֹת, אֶלָּא לִבְתוּלָה שֶׁנִּקְרֵאת כַּלָּה. דִּכְתִיב, (שם סב ה) כִּי יִבְעַל בָּחוּר בְּתוּלָה וגו', וּמְשׂוֹשׂ חָתָן וגו'.

אֲבָל אַלְמָן וְאַלְמָנָה, מְבָרְכִין לְהוּ כְּעֵין שִׁבְעָה בְּרָכוֹת. כְּעִנְיַן בּוֹעַז וְרוּת. (דְּאָמַר ר' חֲנִינָא בּוֹעַז וְרוּת) אַלְמָן וְאַלְמָנָה הֲוֹ, וּבֵרְכוּ לָהּ כְּעֵין שִׁבְעָה

לשון הקודש

לְהַרְוִיחַ בְּבַתְּחִלָּה. וְזֶה וְנָתַן לְרֵעֵהוּ וַדַּאי. **וְזֹאת** הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל, וְלֹא בְּעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שֶׁלֹּא נִתְּנָה לָהֶם מִצְוָה זוֹ, וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב (ירמיה י) יֹאבְדוּ מִן הָאָרֶץ וּמִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֵלּוּ. וְאֵין לָהֶם תְּקוּמָה לֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב (ישעיה כו) מֵתִים בַּל יִחְיוּ רְפָאִים בַּל יָקוּמוּ וְגוֹ'.

וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר וְהַזְּקֵנִים עֵדִים יִתֵּן ה' אֶת הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל בֵּיתֶךָ כְּרָחֵל וּכְלֵאָה וְגוֹ' (רות ד). מִכָּאן שֶׁאֵין מְבָרְכִים שֶׁבַע בְּרָכוֹת אֶלָּא לִבְתוּלָה שֶׁנִּקְרֵאת כַּלָּה, שֶׁכָּתוּב (ישעיה סב) כִּי יִבְעַל בָּחוּר בְּתוּלָה וְגוֹ', וּמְשׂוֹשׂ חָתָן וְגוֹ'.

אֲבָל אַלְמָן וְאַלְמָנָה מְבָרְכִים אוֹתָם כְּעֵין שֶׁבַע בְּרָכוֹת, כְּעִנְיַן בּוֹעַז וְרוּת. (שֶׁאָמַר רַבִּי

בְּרָכוֹת, דִּשְׁבַח בְּתוּלָה עַל בְּעוּלָה בִּבְרָכוֹת וּבְמַתָּנוֹת. זוֹ נִקְרֵאת כַּלָּה, וְזוֹ לֹא נִקְרֵאת כַּלָּה, דִּכְתִיב כִּי יִבְעַל בָּחוּר בְּתוּלָה יִבְעָלוּךְ בָּנַיִךְ וּמְשׂוֹשׂ חָתָן עַל כַּלָּה.

כְּעֵין שֶׁבְּעָה בְּרָכוֹת שֶׁבֵּרְכוּ לְבוֹעַז. מַאן אִינוּן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר וְכָל הַזְּקֵנִים עֵדִים. א', יִתֵּן ה' אֶת הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל בֵּיתֶךָ. ב', כְּרָחֵל. ג', וּכְלֵאָה. ד', אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתֵיהֶן אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל. ה', וַעֲשֵׂה חַיִל בְּאֶפְרָתָה. ו', וּקְרָא שֵׁם בְּבֵית לָחֶם. ז', וִיהִי בֵיתְךָ כְּבֵית פֶּרֶץ.

וּבְגִין יְקָרָא, מְבָרְכִין בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן לְאַלְמָן וּלְאַלְמָנָה כִּבְתוּלָה. וְכוֹלְלִין בְּרָכָה זוֹ בָּאֶמְצַע. וּלְבַסּוֹף חוֹתָם הַמְּבָרֵךְ, אֲשֶׁר בָּרָא שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה חָתָן וְכַלָּה וגו', מִשּׁוּם יְקָרָא דִּידְהוּ, דְּאִית

לשון הקודש

חֲנִינָא, בֹּעַז וְרוּת) אַלְמָן וְאַלְמָנָה הָיוּ, וּבֵרְכוּ אוֹתָהּ כְּעֵין שֶׁבַע בְּרָכוֹת, שֶׁשֶּׁבַח בְּתוּלָה עַל בְּעוּלָה בִּבְרָכוֹת וּבְמַתָּנוֹת. זוֹ נִקְרֵאת כַּלָּה, וְזוֹ לֹא נִקְרֵאת כַּלָּה, שֶׁכָּתוּב כִּי יִבְעַל בָּחוּר בְּתוּלָה יִבְעָלוּךָ בָּנַיִךָ וּמְשׂוֹשׂ חָתָן עַל כַּלָּה.

כְּעֵין שֶׁבַע בְּרָכוֹת שֶׁבֵּרְכוּ לְבֹעַז. מַה הֵם? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר וְכָל הַזְּקֵנִים עֵדִים. א' – יִתֵּן ה' אֶת הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל בֵּיתֶךָ. ב' – כְּרָחֵל. ג' – וּכְלֵאָה. ד' – אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתֵיהֶם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל. ה' – וַעֲשֵׂה חַיִל בְּאֶפְרָתָה. ו' – וּקְרָא שֵׁם בְּבֵית לָחֶם. ז' – וִיהִי בֵיתְךָ כְּבֵית פֶּרֶץ.

וּבִשְׁבִיל הַכָּבוֹד מְבָרְכִים בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן לְאַלְמָן וּלְאַלְמָנָה כִּבְתוּלָה, וְכוֹלְלִים בְּרָכָה זוֹ בָּאֶמְצַע, וּלְבַסּוֹף חוֹתֵם הַמְּבָרֵךְ: אֲשֶׁר בָּרָא שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה חָתָן וְכַלָּה וְגוֹ',

בֵּיהּ עֲשָׂרָה אֱמוּנִים, (ס"א אֲמִנִים) **כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶן נִבְרָא הָעוֹלָם.**

רַבִּי יוּדָאי אָמַר, שִׁבְעָה אִינּוּן, שָׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה תְּרֵין. (חַד. חָתָן תְּרֵי. וְכַלָּה תְּלַת. גִּילָה וְרִינָּה אַרְבַּע. דִּיצָה וְחֶדְוָה חָמֵשׁ. אַהֲבָה וְאַחְוָה שֵׁשׁ. שָׁלוֹם וְרֵיעוּת שֶׁבַע). **חָתָן וְכַלָּה תְּלַת. אַהֲבָה וְאַחְוָה שָׁלוֹם וְרֵיעוּת שֶׁבַע.**

רַבִּי חֲנִינָא, פָּרֵישׁ כָּל חַד וְחַד עַל קִיּוּמֵיהּ, שָׁשׁוֹן חַד. שִׂמְחָה ב'. חָתָן ג'. וְכַלָּה ד'. וּמוֹסִיף, גִּילָה ה'. דִּיצָה ו'. אַהֲבָה ז'. וְאַחְוָה ח'. שָׁלוֹם ט'. וְרֵעוּת י'. דְּהָא אִינּוּן עֲשָׂרָה, כְּנֶגֶד מַאֲמָרוֹת, שֶׁבָּהֶן נִבְרָא הָעוֹלָם. וְאִית בִּבְרָכָה זוֹ ה' קוֹלוֹת, שֶׁבָּהֶן נִתְּנָה הַתּוֹרָה. וְכוּלָּן יוֹרֶשֶׁת כַּלָּה בְּתוּלָה בִּבְרָכוֹת. דְּהָא הִיא רְאוּיָה. וְאַלְמָנָה אֵינָהּ רְאוּיָה.

לשון הקודש

מִשּׁוּם הַכָּבוֹד שֶׁלָּהֶם, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲשָׂרָה אֱמוּנִים (אֲמִנִים), כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם.

רַבִּי יוּדַאי אָמַר, שִׁבְעָה הֵם. שָׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה – **שְׁנַיִם.** (אֶחָד. חָתָן – שְׁנַיִם. וְכַלָּה – שְׁלֹשָׁה. גִּילָה וְרִנָּה – אַרְבָּעָה. דִּיצָה וְחֶדְוָה – חֲמִשָּׁה. אַהֲבָה וְאַחְוָה – שִׁשָּׁה. שָׁלוֹם וְרֵעוּת – שִׁבְעָה). **חָתָן וְכַלָּה – שְׁלֹשָׁה.** אַהֲבָה וְאַחְוָה שָׁלוֹם וְרֵעוּת – שִׁבְעָה.

רַבִּי חֲנִינָא פֵּרֵשׁ כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל מְקוֹמוֹ. שָׁשׁוֹן אֶחָד. שִׂמְחָה ב'. חָתָן ג'. וְכַלָּה ד'. וּמוֹסִיף, גִּילָה ה'. דִּיצָה ו'. אַהֲבָה ז'. וְאַחְוָה ח'. שָׁלוֹם ט'. וְרֵעוּת י'. שֶׁהֲרֵי הֵם עֲשָׂרָה כְּנֶגֶד מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם. וְיֵשׁ בִּבְרָכָה זוֹ חֲמִשָּׁה קוֹלוֹת שֶׁבָּהֶם נִתְּנָה הַתּוֹרָה, וְכֻלָּם יוֹרֶשֶׁת כַּלָּה בְּתוּלָה בַּבְּרָכוֹת, שֶׁהֲרֵי הִיא רְאוּיָה, וְאַלְמָנָה אֵינָהּ רְאוּיָה.

כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר, זוֹ סַנְהֶדְרֵי גְדוֹלָה, שֶׁהָיוּ שָׁם. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ש"ב כג טו) **מִי יַשְׁקֵנִי מַיִם מִבּוֹר בֵּית לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר. וְהַזְּקֵנִים עֵדִים, אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְהַפַּרְנָסִים. וְכוּלָּן בֵּרְכוּ בְּרָכָה זוֹ לָהֶם, דְּהָא פַּרְנָס הַדּוֹר הָיָה, וּמַנּוֹ. אִבְצָן מִבֵּית לָחֶם.**

וַתִּקְרֶאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם לֵאמֹר יֶלֶד בֵּן לְנָעֳמִי. רַבָּנָן פָּתְרִין קְרָא, בְּהַאי דִּכְתִיב, (שמות כב כה) **אִם חָבֹל תַּחְבֹּל שַׂלְמַת רֵעֶךָ עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ. הַאי קְרָא בִּנְשָׁמָה שֶׁל אָדָם מְדַבֵּר, בָּזֶה הָעוֹלָם.** (וּבְגוּפוֹ כְּשֶׁהוֹלֵךְ לְבֵית עוֹלָמוֹ, בִּנְשָׁמָה בָּזֶה הָעוֹלָם) **מְלַמֵּד, שֶׁנִּשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם יוֹצֵאת בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְמַשְׁכֵּן אוֹתָהּ, וּלְמָחֳרָתָהּ מֵשִׁיב אוֹתָהּ לְחֵיקוֹ שֶׁל אָדָם.**

לשון הקודש

כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר – זוֹ סַנְהֶדְרֵי גְדוֹלָה שֶׁהָיוּ שָׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–ב כג) מִי יַשְׁקֵנִי מַיִם מִבּוֹר בֵּית לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר. וְהַזְּקֵנִים עֵדִים – אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְהַפַּרְנָסִים. וְכֻלָּם בֵּרְכוּ זוֹ לָהֶם, שֶׁהֲרֵי פַּרְנַס הַדּוֹר הָיָה, וּמִי הוּא? אִבְצָן מִבֵּית לָחֶם.

וַתִּקְרֶאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם לֵאמֹר יֶלֶד בֵּן לְנָעֳמִי (רות ד). חֲכָמִים פּוֹתְרִים הַפָּסוּק בָּזֶה שֶׁכָּתוּב (שמות כב) אִם חָבֹל תַּחְבֹּל שַׂלְמַת רֵעֶךָ עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ. הַפָּסוּק הַזֶּה בִּנְשָׁמָה שֶׁל אָדָם מְדַבֵּר בָּזֶה הָעוֹלָם. (וּבְגוּפוֹ כְּשֶׁהוֹלֵךְ לְבֵית עוֹלָמוֹ, בִּנְשָׁמָה בָּזֶה הָעוֹלָם) מְלַמֵּד שֶׁנִּשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם יוֹצֵאת בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְמַשְׁכֵּן אוֹתָהּ, וּלְמָחֳרָתָהּ מֵשִׁיב אוֹתָהּ לְחֵיקוֹ שֶׁל אָדָם.

לְפִיכָךְ צָרִיךְ הָאָדָם לְהַפְקִיד נִשְׁמָתוֹ לְיוֹצְרוֹ, וְקוֹרֵא חַד פְּסוּקָא דְּרַחֲמֵי, כְּגוֹן (תהלים לא ו) בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָ אוֹתִי ה' אֵל אֱמֶת. וְהוֹאִיל וְהִיא בְּפִקָּדוֹן, אַף עַל פִּי שֶׁהִיא מְחוּיֶבֶת בְּכַמָּה חוֹבוֹת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵשִׁיב אוֹתָהּ לְחֵיקוֹ שֶׁל אָדָם.

כְּעִנְיַן זֶה, צָרִיךְ לְהִתְנַהֵג בְּמִידּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלָלֶכֶת בִּדְרָכָיו. דִּכְתִיב, (דברים כח ט) וְהָלַכְתָּ בִּדְרָכָיו. שֶׁהֲרֵי נִשְׁמָתוֹ פִּקָּדוֹן בְּיָדוֹ שֶׁהִיא מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד וְהוּא נוֹצָר מִטִּפָּה סְרוּחָה הֲרֵי פִּקָּדוֹן נִשְׁמָתוֹ בְּיָדוֹ.

וּכְתִיב אִם חָכֹל תַּחְכֹּל שַׁלְמַת רֵעֶךָ, אִם חָבַלְתָּ מַעֲשֵׂיךָ, וְלִכְלַכְתָּ נִשְׁמָתְךָ, שֶׁהוּא מֵאוֹר לְבוּשׁוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא רֵעֲךָ וְרֵעַ (דף

לשון הקודש

לְפִיכָךְ צָרִיךְ הָאָדָם לְהַפְקִיד נִשְׁמָתוֹ לְיוֹצְרוֹ, וְקוֹרֵא פָּסוּק אֶחָד שֶׁל רַחֲמִים, כְּגוֹן (תהלים לא) בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָ אוֹתִי ה' אֵל אֱמֶת. וְהוֹאִיל וְהִיא בְּפִקָּדוֹן – אַף עַל פִּי שֶׁהִיא מְחֻיֶּבֶת בְּכַמָּה חוֹבוֹת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵשִׁיב אוֹתָהּ לְחֵיקוֹ שֶׁל אָדָם.

כְּעִנְיַן זֶה צָרִיךְ לְהִתְנַהֵג בְּמִידּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלָלֶכֶת בִּדְרָכָיו, שֶׁכָּתוּב (דברים כח) וְהָלַכְתָּ בִּדְרָכָיו. שֶׁהֲרֵי נִשְׁמָתוֹ פִּקָּדוֹן בְּיָדוֹ, שֶׁהִיא מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְהוּא נוֹצָר מִטִּפָּה סְרוּחָה. הֲרֵי פִּקָּדוֹן נִשְׁמָתוֹ בְּיָדוֹ.

וְכָתוּב אִם חָכֹל תַּחְכֹּל שַׁלְמַת רֵעֶךָ, אִם חָבַלְתָּ מַעֲשֵׂיךָ וְלִכְלַכְתָּ נִשְׁמָתְךָ, שֶׁהוּא מֵאוֹר לְבוּשׁוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא,

קח ע"ב) אָבִיךָ. עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ, כְּשֶׁיַּגִּיעַ זְמַנְךָ לְהִפָּטֵר מֵהָעוֹלָם, תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ. דִּכְתִיב, (קהלת יב ז) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ. תְּנָהּ לוֹ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְּנָהּ לָךְ.

אִם חָבֹל תַּחְבֹּל. אִם חָבַל אָדָם מַעֲשָׂיו, לְאַחַר כֵּן כְּשֶׁהִגִּיעַ שַׁעְתּוֹ, מֵרוֹב חוֹבוֹתָיו לְקוֹנוֹ, חוֹבֵל אֶת שֶׁלּוֹ, וְנוֹטֵל נִשְׁמָתוֹ.

לְפִיכָךְ כְּתִיב, (דברים כד יז) לֹא תַחְבֹּל בֶּגֶד אַלְמָנָה. מַאי טַעְמָא, הוֹאִיל וּמַשְׁכּוֹנְתּוֹ בְּיָדוֹ שֶׁל מָקוֹם, אֵין צָרִיךְ לְמַשְׁכֵּן אוֹתָהּ פַּעַם אַחֶרֶת. דִּכְתִיב, (נחום א ט) לֹא תָקוּם פַּעֲמַיִם צָרָה. כָּל הַנִּפְשׁוֹת בְּיָדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִם זָכוּ, נִכְנָסוֹת בִּמְחִיצָתָן שֶׁל הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן. לֹא זָכוּ, נִכְנָסוּ בְּגֵיהִנֹּם.

לשון הקודש

שֶׁהוּא רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ – עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ, כְּשֶׁיַּגִּיעַ זְמַנְךָ לְהִפָּטֵר מֵהָעוֹלָם, תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ, שֶׁכָּתוּב (קהלת יב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ. תְּנָהּ לוֹ כְּמוֹ שֶׁנִּתְּנָהּ לְךָ.

אִם חָבֹל תַּחְבֹּל. אִם חָבַל אָדָם מַעֲשָׂיו, לְאַחַר כֵּן כְּשֶׁהִגִּיעַ שְׁעָתוֹ, מֵרֹב חוֹבוֹתָיו לְקוֹנוֹ, חוֹבֵל אֶת שֶׁלּוֹ וְנוֹטֵל נִשְׁמָתוֹ.

לְפִיכָךְ כָּתוּב לֹא תַחְבֹּל בֶּגֶד אַלְמָנָה. מָה הַטַּעַם? הוֹאִיל וּמַשְׁכְּנָתוֹ בְּיָדוֹ שֶׁל מָקוֹם, אֵין צָרִיךְ לְמַשְׁכֵּן אוֹתָהּ פַּעַם אַחֶרֶת, שֶׁכָּתוּב (נחום א) לֹא תָקוּם פַּעֲמַיִם צָרָה. כָּל הַנִּפְשׁוֹת בְּיָדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אִם זָכוּ – נִכְנָסוֹת בִּמְחִצָּתָן שֶׁל הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן. לֹא זָכוּ – נִכְנְסוּ בְּגֵיהִנֹּם.

רַבִּי נְחוּנְיָא בַּר יוֹסִי אָמַר, מָקוֹם נִתְבַּצֵּר לָהֶם לָרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם, וּמִשָּׁם יוֹצְאוֹת וּמְשׁוֹטְטוֹת נַפְשׁוֹתָם בָּעוֹלָם, וְאֵין לָהֶם מְנוּחָה, וְחוֹזְרוֹת לַגֵּיהִנֹּם, וּבָאוֹת לְאַחֲרֵי כֵן, וְנִדָּחוֹת מִשַּׁעֲרֵי חַיִּים, וְחוֹזְרוֹת לָעוֹלָם. וּמַאן אִינוּן. אוֹתָם שֶׁהִפְּגִימוּ אֶת בְּרִיתָם. וְלֹא נִתְעַסְּקוּ בִּפְרִיָּה וְרִבְיָה.

עַד שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבוֹנֶה אוֹתָם, וְשׁוֹתֵל וְנוֹטֵעַ אוֹתָם בָּעוֹלָם. מָשָׁל, לְאָדָם שֶׁנָּטַע אִילָן, רָאָה שֶׁלֹּא הִצְלִיחַ, עוֹקְרוֹ וְשׁוֹתְלוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר. וְכֵן פְּעָמִים רַבּוֹת. דִּכְתִיב, (איוב לג כט) **הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר.**

עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ (עמוס ו ב)**.** (ארבע פעמים חוזר האדם) **אַרְבַּע פְּתָחִים בַּשָּׁמַיִם, וּבְכָל פֶּתַח וּפֶתַח מְמוּנִים. הָרִאשׁוֹנִים רַחֲמָנִים, וְעָקְרוּ**

לשון הקודש

רַבִּי נְחוּנְיָא בַּר יוֹסִי אָמַר, מָקוֹם נִתְבַּצֵּר לָהֶם לָרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם, וּמִשָּׁם יוֹצְאוֹת וּמְשׁוֹטְטוֹת נַפְשׁוֹתָם בָּעוֹלָם וְאֵין לָהֶם מְנוּחָה, וְחוֹזְרוֹת לַגֵּיהִנֹּם, וּבָאוֹת לְאַחֲרֵי כֵן, וְנִדָּחוֹת מִשַּׁעֲרֵי חַיִּים, וְחוֹזְרוֹת לָעוֹלָם. וּמִי הֵם? אוֹתָם שֶׁהִפְּגִימוּ אֶת בְּרִיתָם וְלֹא נִתְעַסְּקוּ בִּפְרִיָּה וּרְבִיָּה.

עַד שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבוֹנֶה אוֹתָם, וְשׁוֹתֵל וְנוֹטֵעַ אוֹתָם בָּעוֹלָם. מָשָׁל לְאָדָם שֶׁנָּטַע אִילָן. רָאָה שֶׁלֹּא הִצְלִיחַ, עוֹקְרוֹ וְשׁוֹתְלוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר. וְכֵן פְּעָמִים רַבּוֹת, שֶׁכָּתוּב (איוב לג) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר.

עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ (עמוס ב)**.** (אַרְבָּעָה פְּתָחִים חוֹזֵר הָאָדָם) אַרְבָּעָה פְּתָחִים בַּשָּׁמַיִם, וּבְכָל פֶּתַח

וְשָׁתְלוּ בְּמָקוֹם אַחֵר. אִם שָׁב בִּתְשׁוּבָה, הָרִאשׁוֹנִים הָרַחֲמָנִים אוֹמְרִים לוֹ, צֵא מִן הַפֶּתַח הַזֶּה, וְנַעֲזוֹר לְךָ שֶׁתֵּצֵא מִן הַפֶּתַח הַזֶּה.

כְּדוּגְמָא זוֹ הַשְּׁנִיִּים וְהַשְּׁלִישִׁים, אִם יָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, וְיַרְוִיחַ כְּבַתְּחִלָּה. הֲרֵי הָרִאשׁוֹנִים שְׁנִיִּים וּשְׁלִישִׁים נַעֲשׂוּ כּוּלָּם רַחֲמָנִים, וְיוֹצִיאוּהוּ. אֲבָל אִם יָבֹא לַפֶּתַח הָרְבִיעִי, לֹא יֵצֵא לְעוֹלָם. שֶׁנֶּאֱמַר, עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ. וְאֵינוֹן אוֹתָם שֶׁהִפְּגִימוּ בְּרִית קוֹדֶשׁ.

מַאי טַעְמָא, דְּתָנִינָן, אָמַר רִבִּי יוֹסִי אָמַר רִבִּי יוּדָא, מִפְּנֵי שֶׁמְּמַעֵט אֶת הַדְּמוּת. וּמְנַדִּין אוֹתָם בְּעוֹלָם הַבָּא, וּמִתְמַעֲטִין מַעֲשֵׂיהֶם לִפְנֵי הַמָּקוֹם. וַעֲלֵיהֶם כְּתִיב, (ישעיה סו כד) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי

לשון הקודש

וּפֶתַח מְמֻנִּים. הָרִאשׁוֹנִים רַחֲמָנִים, וְעָקְרוּ וְשָׁתְלוּ בְּמָקוֹם אַחֵר. אִם שָׁב בִּתְשׁוּבָה – הָרִאשׁוֹנִים הָרַחֲמָנִים אוֹמְרִים לוֹ: צֵא מִן הַפֶּתַח הַזֶּה, וְנַעֲזֹר לְךָ שֶׁתֵּצֵא מִן הַפֶּתַח הַזֶּה.

כְּדֻגְמָא זוֹ הַשְּׁנִיִּים וְהַשְּׁלִישִׁים. אִם יָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה וְיַרְוִיחַ כְּבַתְּחִלָּה, הֲרֵי הָרִאשׁוֹנִים שְׁנִיִּים וּשְׁלִישִׁים נַעֲשׂוּ כֻּלָּם רַחֲמָנִים וְיוֹצִיאוּהוּ. אֲבָל אִם יָבֹא לַפֶּתַח הָרְבִיעִי, לֹא יֵצֵא לְעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ. וְהֵם אוֹתָם שֶׁהִפְּגִימוּ בְּרִית קֹדֶשׁ.

מָה הַטַּעַם? שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אָמַר רַבִּי יוּדָא, מִפְּנֵי שֶׁמְּמַעֵט אֶת הַדְּמוּת. וּמְנַדִּין אוֹתָם בָּעוֹלָם הַבָּא, וּמִתְמַעֲטִים מַעֲשֵׂיהֶם לִפְנֵי הַמָּקוֹם, וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה סו) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים

הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת. שֶׁכָּל הַפּוֹגֵם בְּרִיתוֹ, כִּבְיָכוֹל, כְּאִלּוּ פּוֹגֵם בְּמָקוֹם אַחֵר.

רַבִּי יוֹסִי פָּתַח, (תהלים קכז ה) **אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם וגו'. בְּמִתְעַסֵּק בִּפְרִיָּה וְרִבְיָה הַכָּתוּב מְדַבֵּר. מַאי לֹא יֵבוֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר.**

אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהָאָדָם יוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וְנַפְשׁוֹ בָּאָה לִיכָּנֵס בַּמָּקוֹם הָרָאוּי לָהּ, כַּמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה עוֹמְדִים מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, וְכַמָּה מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם עוֹמְדִים מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, זָכָה, מַקְדִּימִים לוֹ מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם, וְאוֹמְרִים לוֹ שָׁלוֹם בּוֹאֲךָ. לֹא זָכָה, מַלְאֲכֵי חַבָּלָה מַקְדִּימִים לוֹ, וְאוֹמְרִים (ישעיה ג יא) **אוֹי לְרָשָׁע רָע כִּי גְמוּל יָדָיו יֵעָשֶׂה לוֹ.**

לשון הקודש

הַפּוֹשְׁעִים בִּי כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת. שֶׁכָּל הַפּוֹגֵם בְּרִיתוֹ, כִּבְיָכוֹל כְּאִלּוּ פּוֹגֵם בְּמָקוֹם אַחֵר.

רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (תהלים קכז) אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם וְגו'. בַּמִּתְעַסֵּק בִּפְרִיָּה וּרְבִיָּה הַכָּתוּב מְדַבֵּר. מַהוּ לֹא יֵבֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר?

אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהָאָדָם יוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְנַפְשׁוֹ בָּאָה לִכָּנֵס בַּמָּקוֹם הָרָאוּי לָהּ, כַּמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה עוֹמְדִים מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, וְכַמָּה מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם עוֹמְדִים מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה. זָכָה – מַקְדִּימִים לוֹ מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם וְאוֹמְרִים לוֹ שָׁלוֹם בּוֹאֲךָ. לֹא זָכָה – מַלְאֲכֵי חַבָּלָה מַקְדִּימִים לוֹ וְאוֹמְרִים (ישעיה ג) אוֹי לְרָשָׁע רָע כִּי גְמוּל יָדָיו יֵעָשֶׂה לוֹ.

וּמַאן אִיהוּ. מִי שֶׁלֹּא נִתְעַסֵּק לְהָנִיחַ בֵּן בָּעוֹלָם הַזֶּה. שֶׁכָּל הַמַּנִּיחַ בֵּן בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּמְלַמְּדוֹ תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אֵין מַלְאֲכֵי חַבָּלָה וְגֵיהִנֹּם שׁוֹלְטִין בּוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קכז ה) לֹא יֵבֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר, אֵלּוּ מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לִשְׁלוֹט עָלָיו.

שֶׁלֹּא יֹאמַר אָדָם, הֲרֵי תּוֹרָתִי וּמַעֲשִׂים טוֹבִים מְגִנִּים עָלַי, וְלֹא אֶתְעַסֵּק בִּפְרִיָּה וְרִבְיָה. אֶלָּא אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אֵינוֹ נִכְנָס בִּמְחִיצָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא.

כְּגוֹן חַד מֵחַבְרָנָא, דַּאֲפָקוּהוּ מִתְּלִיסַר תַּרְעִין דְּהַהוּא עָלְמָא, דְּאִלְמָלֵא קָלֵיהּ דְּרַבִּי יוּדָא חֲסִידָא, אִתְטְרִיד מִתְּרֵין עָלְמִין. שֶׁהֲרֵי אֵין לְךָ אָדָם

לשון הקודש

וּמִי הוּא? מִי שֶׁלֹּא נִתְעַסֵּק לְהַנִּיחַ בֵּן בָּעוֹלָם הַזֶּה. שֶׁכָּל הַמַּנִּיחַ בֵּן בָּעוֹלָם הַזֶּה וּמְלַמְּדוֹ תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אֵין מַלְאֲכֵי חַבָּלָה וְגֵיהִנֹּם שׁוֹלְטִים בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קכז) לֹא יֵבֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר. אֵלּוּ מַלְאֲכֵי חַבָּלָה שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לִשְׁלֹט עָלָיו.

שֶׁלֹּא יֹאמַר אָדָם, הֲרֵי תּוֹרָתִי וּמַעֲשִׂים טוֹבִים מְגִנִּים עָלַי, וְלֹא אֶתְעַסֵּק בִּפְרִיָּה וּרְבִיָּה. אֶלָּא אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אֵינוֹ נִכְנָס בִּמְחִצָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא.

כְּמוֹ אֶחָד מֵחֲבֵרֵנוּ, שֶׁהוֹצִיאוּהוּ מִשְּׁלֹשָׁה עָשָׂר שְׁעָרִים שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם, שֶׁאִלְמָלֵא קוֹלוֹ שֶׁל רַבִּי יוּדַאי הֶחָסִיד, הָיָה נִטְרָד

בַּעַל תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים כְּחִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וּכְתִיב בֵּיהּ, (ישעיה לח א) כֹּה אָמַר ה' צַו לְבֵיתֶךָ כִּי מֵת אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה, כִּי מֵת אַתָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא תִחְיֶה בָּעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי יוֹחָנָן חֲזָה דָּרִישׁ, (קהלת יא ו) בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת זַרְעֶךָ וְלָעֶרֶב אַל תַּנַּח יָדֶךָ וגו'. צָרִיךְ אָדָם לְהִתְעַסֵּק בָּעוֹלָם הַזֶּה בִּפְרִיָּה וְרִבְיָה, בְּבַחֲרוּתוֹ וּבְזִקְנוּתוֹ, דְּלָא יִשְׁתְּבִיק מִינֵּיהּ, אַף עַל פִּי דְּאִיהוּ סָבָא, לָא יְסַלֵּק גַּרְמֵיהּ. מַאי טַעְמָא. כִּי לֹא תֵדַע אֵיזֶה יִכְשַׁר הַזֶּה אוֹ זֶה וגו'.

רַבִּי יוֹחָנָן קְשִׁישׁוּ יוֹמוֹי, וְתַקִּיפוּ עֵינוֹי מִלְּאִסְתַּכְּלָא, וְחוּלְשָׁא תַּקִּיף עֲלוֹי. קָם וַאֲמַר, מָה אֲנָא לְעַלְמָא דְּאָתֵי, דְּקָא חֲזֵי לִי בְּנִין וּמִיתוּ. אֲמָרוּ לֵיהּ, רַבֵּינוּ, מֵימֶךָ אָנוּ שׁוֹתִים, כַּמָּה בְּנִין

לשון הקודש

מִשְּׁנֵי הָעוֹלָמוֹת. שֶׁהֲרֵי אֵין לְךָ אָדָם בַּעַל תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים כְּחִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְכָתוּב בּוֹ (ישעיה לח) כֹּה אָמַר ה' צַו לְבֵיתֶךָ כִּי מֵת אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה. כִּי מֵת אַתָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא תִחְיֶה בָּעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי יוֹחָנָן הָיָה דּוֹרֵשׁ, (קהלת יא) בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת זַרְעֶךָ וְלָעֶרֶב אַל תַּנַּח יָדֶךָ וגו' – צָרִיךְ לְהִתְעַסֵּק בָּעוֹלָם הַזֶּה בִּפְרִיָּה וּרְבִיָּה בְּבַחֲרוּתוֹ וּבְזִקְנוּתוֹ שֶׁלֹּא יַעֲזֹב מִמֶּנּוּ, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא זָקֵן לֹא יְסַלֵּק עַצְמוֹ. מָה הַטַּעַם? כִּי לֹא תֵדַע [אֵינְךָ יוֹדֵעַ] אֵי זֶה יִכְשַׁר הַזֶּה אוֹ זֶה וְגוֹ'.

רַבִּי יוֹחָנָן הָיָה קְשִׁישׁ יָמִים, וְכָהוּ עֵינָיו מִלְּהִסְתַּכֵּל, וְהַחֻלְשָׁה הִתְגַּבְּרָה עָלָיו. קָם וְאָמַר, מָה אֲנִי לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהָיוּ לִי בָּנִים וּמֵתוּ? אָמְרוּ לוֹ, רַבֵּנוּ, מֵימֶיךָ אָנוּ שׁוֹתִים, כַּמָּה בָּנִים נִשְׁאֲרוּ (אַתָּה הִשְׁאַרְתָּ)

אִשְׁתֶּבִּיקוּ (אַתְּ שְׁבַקְתְּ) דְּאַתְקִיפוּ לָךְ לְעַלְמָא דְּאָתֵי, לָא נָח דַּעְתֵּיהּ.

עַד שֶׁהֵאִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עֵינוֹי דְּחַד סָבָא, קָם וַאֲמַר, עָלֶיךָ רַבִּי יוֹחָנָן, דְּאַתְּ סָבָא וְחוּלְשָׁא תַּקִּיף עָלָיךְ, וְעַל רַבִּי חִזְקִיָּה דְּאִיהוּ עָקָר, אֲמַר קְרָא, (ישעיה נו ה) כֹּה אָמַר ה' לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי וּבָחֲרוּ בַּאֲשֶׁר חָפַצְתִּי וגו', וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וְשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֵּן לוֹ אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת. נָח דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, אֲמַר לֵיהּ, תָּנוּחַ דַּעְתְּךָ כְּמוֹ שֶׁהִנַּחְתָּ אֶת דַּעְתִּי.

רַבִּי בְּרוֹקָא אֲמַר, כְּתִיב, (ויקרא כב ג) וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִלְּפָנַי. אִי הַנֶּפֶשׁ תִּכָּרֵת, הַגּוּף הַהוּא מַה תְּהֵא מִמֶּנּוּ, אִי הָכִי, כַּמָּה קְבָרוֹת בְּרֵיקַנְיָא,

לשון הקודש

שֶׁמְּחַזְּקִים אוֹתְךָ לָעוֹלָם הַבָּא. לֹא נָחָה דַּעְתּוֹ.

עַד שֶׁהֵאִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עֵינֵי זָקֵן אֶחָד. קָם וְאָמַר, עָלֶיךָ רַבִּי יוֹחָנָן, שֶׁאַתָּה זָקֵן וְחֻלְשָׁה הִתְגַּבְּרָה עָלֶיךָ, וְעַל רַבִּי חִזְקִיָּה שֶׁהוּא עָקָר אָמַר הַכָּתוּב (ישעיה נו) כֹּה אָמַר ה' לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי וּבָחֲרוּ בַּאֲשֶׁר חָפַצְתִּי וְכוּ', (שם) וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וְשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֵּן לוֹ אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת. נָחָה דַּעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן. אָמַר לוֹ, תָּנוּחַ דַּעְתְּךָ כְּמוֹ שֶׁהִנַּחְתָּ אֶת דַּעְתִּי. רַבִּי בְּרוֹקָא אָמַר, כָּתוּב (ויקרא כב) וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלְּפָנַי. אִם הַנֶּפֶשׁ תִּכָּרֵת, הַגּוּף הַהוּא מַה יִּהְיֶה מִמֶּנּוּ? אִם כָּךְ, כַּמָּה קְבָרִים בְּרֵיקָנוּת! כַּמָּה צִיּוּנִים לְחִנָּם!

כַּמָּה צִיּוּנִין לְמַגָּנָא. דְּהָא אִי לְבָתַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּנֵי לְהַהוּא נֶפֶשׁ כְּמִלְּקַדְּמִין בְּהַאי עָלְמָא, גּוּפָא דְּשָׁבִיק, אִתְאֲבִיד, וְקִבְרָא בְּרִיקַנְיָא, אִי הָכִי, כַּמָּה גָּרְמִין אִתְאֲבִידוּ, וְכַמָּה קִבְרִין לְמַגָּנָא.

אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא יְשֵׁיצֵי עוֹבָדֵי יְדוֹי, אֶלָּא מֵאַרְעָא וּמִתְּחוֹת שְׁמַיָּא אֵלֶּה. וְיֶחֱתוּן לְתַתָּא, וְיִתְבְּנוּן בְּקִיּוּמָא אָחֳרָא גּוֹ אִינּוּן תַּתָּאֵי, בְּדִיּוּרָא דְּאִקְרֵי נְשִׁיָּה, וְתַמָּן יִתְכַּנְּשׁוּן (יִתְנַשּׁוּן) לְדָרֵי דָּרִין.

דְּהָא שֶׁבַע אַרְעִין לְתַתָּא. וְאֵלּוּ הֵן: אֶרֶץ. אֲדָמָה. אַרְקָא. גֵּיא. נְשִׁיָּה. צִיָּה. תֵּבֵל. תֵּבֵל, הוּא דִּיּוּרָא דִילָן. בִּנְשִׁיָּה אַמַּאי גּוּפִין אִלֵּין. אֶלָּא, אִינְהוּ אַנְשֵׁי פִּקּוּדֵי דְמָארַיְהוּ, וְלָא אִתְעַסְּקוּ בִּפְרִיָּה וְרִבְיָה, וְלָא פְּשִׁיטוּ בְּרִית קְיָימָא בְּעָלְמָא. לְכָךְ אִינּוּן יִתְנַשּׁוּ

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי אִם אַחַר כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹנֶה אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ כְּמוֹ מִקֹּדֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה, הַגּוּף שֶׁעָזַב נֶאֱבָד, וְהַקֶּבֶר לָרִיק. אִם כָּךְ, כַּמָּה עֲצָמוֹת נֶאֱבְדוּ, וְכַמָּה קְבָרִים לְחִנָּם.

אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יְכַלֶּה מַעֲשֵׂי יָדָיו, אֶלָּא מֵהָאָרֶץ וּמִתַּחַת הַשָּׁמַיִם הָאֵלֶּה. וְיֵרְדוּ לְמַטָּה, וְיִבָּנוּ בְּקִיּוּם אַחֵר בְּתוֹךְ אוֹתָם הַתַּחְתּוֹנִים, בַּמָּדוֹר שֶׁנִּקְרָא נְשִׁיָּה, וְשָׁם הֵם יִתְכַּנְּסוּ (יִשָּׁכְחוּ) לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת.

שֶׁהֲרֵי שֶׁבַע אֲרָצוֹת לְמַטָּה, וְאֵלּוּ הֵן: אֶרֶץ, אֲדָמָה, אַרְקָא, גֵּיא, נְשִׁיָּה, צִיָּה, תֵּבֵל. תֵּבֵל הוּא הַמָּדוֹר שֶׁלָּנוּ. לָמָּה הַגּוּפִים הַלָּלוּ הֵם בִּנְשִׁיָּה? אֶלָּא שֶׁהֵם שָׁכְחוּ אֶת מִצְוֹת רִבּוֹנָם וְלֹא הִתְעַסְּקוּ בִּפְרִיָּה וּרְבִיָּה וְלֹא גָּרְמוּ לְהִתְפַּשְּׁטוּת בְּרִית הַקֹּדֶשׁ בָּעוֹלָם, לָכֵן הֵם יִשָּׁכְחוּ

בִּנְשִׁיָּה לְדָרֵי דָרִין. וּלְעוֹלָם לֵית קִבְרָא לְמַגְּנָא, וְלֵית (דף קט ע"א) צִיּוּנָא בְּרֵיקַנְיָא.

וּבְהַהוּא דְּיוֹרָא דְּנִשִׁיָּה, לָא הֲוֵי אֶלָּא אִינּוּן דְּאִקְרוּן גּוּפֵי מַגָּן, גּוּפֵי דְּלְמַגָּן נָחֲתִין תַּמָּן, וְלָא עֲבָדִין תּוֹלָדִין, דְּהָא נָשִׁין לָאו בֵּינַיְיהוּ. וְזָרְעֵי וְאָכְלֵי, וְאַנְשֵׁי כָּל מַה דַּעֲבָדִין.

נַפְשִׁין עַל דְּלָא יִתְבְּנוּן בְּהַאי עָלְמָא, אִתְדַּחְיָין מִכַּמָּה תַּרְעֵי, וְאָזְלֵי וּמִשְׁטְטֵי בְּהַאי עָלְמָא, עַד דְּיִשְׁכְּחוּן פְּרוּקָא. וְאִלֵּין אִתְקְרוּן שְׁכֵינוֹת. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַתִּקְרֶאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם וגו'. וְהַאי גּוּפָא אִתְבְּנֵי לְאִתְקַיְּמָא בְּתֵבֵל אַרְצוֹ.

רַבִּי יוּדָאי הֲוָה קַמֵּיהּ דְּרַבִּי עֲזַרְיָה בַּר סִימָאי, אֲמַר לֵיהּ, צַדִּיקִים דְּאִזְדַּמֵּן לוֹן חוֹבָה מֵאִינּוּן כְּרִיתוֹת דְּאוֹרַיְיתָא, וְהִרְהָרוּ (וְחָשְׁבֵי) תְּשׁוּבָה וּמִיתוּ,

לשון הקודש

בִּנְשִׁיָּה לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, וּלְעוֹלָם אֵין קֶבֶר לְחַנָּם וְאֵין צִיּוּן לָרִיק.

וּבְאוֹתוֹ הַמָּדוֹר שֶׁל נְשִׁיָּה, אֵין אֶלָּא אוֹתָם שֶׁנִּקְרָאִים גּוּפֵי חִנָּם, הַגּוּפִים שֶׁיּוֹרְדִים לְשָׁם לְחִנָּם וְאֵין עוֹשִׂים תּוֹלָדוֹת, שֶׁהֲרֵי נָשִׁים אֵין בֵּינֵיהֶם, וְזוֹרְעִים וְאוֹכְלִים, וְשׁוֹכְחִים כָּל מַה שֶׁעוֹשִׂים.

הַנְּפָשׁוֹת, טֶרֶם שֶׁנִּבְנוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה, נִדְחוֹת מִכַּמָּה שְׁעָרִים, וְהוֹלְכוֹת וּמְשׁוֹטְטוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה, עַד שֶׁיִּמְצְאוּ גּוֹאֵל. וְאֵלּוּ נִקְרָאוֹת שְׁכֵנוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (רוּת ד) וַתִּקְרֶאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם וְגו'. וְהַגּוּף הַזֶּה נִבְנָה לְהִתְקַיֵּם בְּתֵבֵל אַרְצוֹ.

רַבִּי יוּדַאי הָיָה לִפְנֵי רַבִּי עֲזַרְיָה בַּר סִימַאי. אָמַר לוֹ, צַדִּיקִים שֶׁהִזְדַּמֵּן לָהֶם

מִיתָה מְכַפֶּרֶת עֲלֵיהוּ, אוֹ לָאו. אָמַר לֵיהּ, אִין. וּלְזִמְנִין דְּאִתְעַנְּשׁוּ בְּהַהוּא עָלְמָא, וְאִתְכַּפֵּר לְהוֹן.

חָמָא אַנְפּוֹי יְרוֹקִין. אָמַר לֵיהּ, אִימָא מַה דְּתֵימָא, אוֹרַיְיתָא הוּא דְּלָא מְקַבְּלָה טוּמְאָה. שֶׁנֶּאֱמַר, (ירמיה כג כט) הֲלוֹא כֹה דְּבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה'. הִרְהוּרִים רְטִישָׁן בִּלְבָבָךְ. אָמַר, (תהלים כה יד) סוֹד ה' לִירֵאָיו. עֲשָׂרָה סָבֵי קָטוֹלֵי מַלְכוּת אִתְעַנְּשׁוּ עַל מְכִירַת יוֹסֵף.

אָמַר לֵיהּ, רַבִּי עֲקִיבָא לֵית לֵיהּ זְכוּת אָבוֹת. אָמַר, (דב"ה א יד לג) וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים.

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית ל טז) וַיָּבֹא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב וַתֵּצֵא לֵאָה לִקְרָאתוֹ וַתֹּאמֶר אֵלַי תָּבוֹא כִּי שָׂכֹר שְׂכַרְתִּיךָ. שָׂכֹר הַשְּׂתָא, שְׂכַרְתִּיךָ

לשון הקודש

חֵטְא מֵאוֹתָם כְּרִיתוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, וְהִרְהֲרוּ (וְחָשְׁבוּ) תְּשׁוּבָה וּמֵתוּ, הַאִם מִיתָה מְכַפֶּרֶת עֲלֵיהֶם אוֹ לֹא? אָמַר לוֹ, כֵּן, וְלִפְעָמִים שֶׁנֶּעֱנָשִׁים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וּמִתְכַּפֵּר לָהֶם.

רָאָה פָּנָיו יְרֻקוֹת. אָמַר לוֹ, אֱמֹר מַה שֶּׁתֹּאמַר, הַתּוֹרָה אֵין מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה כג) הֲלוֹא כֹה דְּבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה'. הִרְהוּרִים רוֹטְשִׁים בִּלְבָבְךָ. אָמַר, סוֹד ה' לִירֵאָיו. עֲשָׂרָה זְקֵנִים הֲרוּגֵי מַלְכוּת נֶעֱנְשׁוּ עַל מְכִירַת יוֹסֵף.

אָמַר לוֹ, רַבִּי עֲקִיבָא אֵין לוֹ זְכוּת אָבוֹת. אָמַר, (דברי הימים–א יב) וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים.

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית ל) וַיָּבֹא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב וַתֵּצֵא לֵאָה לִקְרָאתוֹ

לְבָתַר זִימְנָא. יִשָּׁשׁכָר: יֵשׁ שֹׂכַר. וּלְבָתַר זִמְנָא, נְהָווּ לְמַלְכוּת שָׁמַיִם. גּוּפִין דִּלְהוֹן יִשְׁתָּאֲרוּן בְּדוּכְתַּיְיהוּ בְּהַאי עָלְמָא, וְכֹלָּא אִתְהַדַּר כְּמִלְקַדְמִין. (שם מט כח) אִישׁ אֲשֶׁר כְּבִרְכָתוֹ בֵּרַךְ אֹתָם כְּתִיב.

נְפַל עַל אַנְפּוֹי רַבִּי יוּדָאי, וְאִדְמוּךְ. אַחֲזוּ לֵיהּ בְּחֶלְמֵיהּ הַאי קְרָא, (קהלת ה ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ. נִכְנַסְתָּ סְתוֹם. מֵהַהוּא יוֹמָא לָא אִשְׁתָּעֵי בְּהַאי. אֶלָּא הֲוָה אָמַר, (תהלים לו כא) מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן. וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ מַמָּשׁ, וְלֵית לְמִשְׁתָּעֵי בִּבְנוֹי דִּילֵיהּ. דְּהָא חֶסֶד ה' בְּכוֹלָּא אִשְׁתַּכַּח.

אָמַר רַבִּי עֲזַרְיָה, וַדַּאי הָכִי הוּא, דְּהָא כְּתִיב (דב"ה א טז כב) אַל תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ. וּכְתִיב (איוב יב א) אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חָי וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר

לשון הקודש

וַתֹּאמֶר אֵלַי תָּבוֹא כִּי שָׂכֹר שְׂכַרְתִּיךְ. שָׂכֹר כָּעֵת, שְׂכַרְתִּיךְ לְאַחַר זְמַן. יִשָּׁשׂכָר – יֵשׁ שָׂכָר. וּלְאַחַר זְמַן נִהְיוּ לְמַלְכוּת שָׁמַיִם. הַגּוּפִים שֶׁלָּהֶם יִשָּׁאֲרוּ בִּמְקוֹמָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהַכֹּל חוֹזֵר כְּמוֹ מִקֹּדֶם. כָּתוּב (שם מט) אִישׁ אֲשֶׁר כְּבִרְכָתוֹ בֵּרַךְ אֹתָם.

נָפַל עַל פָּנָיו רַבִּי יוּדַאי, וְנִרְדַּם. הֶרְאוּ לוֹ בַּחֲלוֹמוֹ הַפָּסוּק הַזֶּה, (קהלת ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ. נִכְנַסְתָּ – סְתוֹם. מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם לֹא דִּיבֵּר בָּזֶה, אֶלָּא תִּהְיֶה אוֹמֵר, (תהלים לו) מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן. וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ מַמָּשׁ, וְאֵין לְדַבֵּר בִּבְנָיו, שֶׁהֲרֵי חֶסֶד ה' בַּכֹּל נִמְצָא.

אָמַר רַבִּי עֲזַרְיָה, וַדַּאי כָּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (דברי הימים–א טז) אַל תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ. וְכָתוּב (איוב יב) אֲשֶׁר

אִישׁ. בְּכַבְּשִׁין סְתִימָאִין דִּילֵיהּ, לֵית לְמִשְׁתָּעֵי כְּלַל, דְּהָא מַאן דְּבִידֵיהּ רוּחִין וְנִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא. מִילִּין סְתִימָאִין דְּאִיהוּ עָבִיד, לֵית לְאָעֲלָא בְּהוֹן.

יְלַד בֵּן לְנָעֳמִי, מַאי (אצ"ל בְּהַאי) אַשְׁכְּחַת אֲבֵידָה דַּאֲבַדְתְּ. מִכָּאן, דְּהַהוּא נֶפֶשׁ דְּנָד מִגּוּפָא דַּקִּיק, לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְאַנְהָרָא וּלְאִתְפַּשְׁטָא, לְמֶיחֱזֵי לֵית לֵיהּ חֵילָא, דִּכְתִיב (שם לג כה) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּגוּפָא דָּא אִתְבְּנֵי, מִיָּד (כְּמָה דְּאָעָא דַּקִּיק אַדְלִיק מִיָּד) וַתִּקְרֶאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם. וְאַמַּאי הָכָא שֵׁם. בְּכָל אֲתַר דִּכְתִיב שֵׁם, דָּא אִיהוּ נֶפֶשׁ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, וְלֹא יִכָּרֵת שֵׁם הַמֵּת, דָּא אִיהוּ נֶפֶשׁ. וְהָכָא וַתִּקְרֶאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם, אִינּוּן שְׁכֵינוֹת קָרוֹ לְהַהוּא גּוּפָא דְּאִתְבְּנֵי הַשְׁתָּא שֵׁם, קָרוֹ לְהַהוּא נֶפֶשׁ, לְאִשְׁתַּכְלָלָא בְּהַהוּא גּוּפָא. דְּהָא לְזִימְנִין זְמִינָא

לשון הקודש

בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חַי וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר אִישׁ. בַּכַּבָּשִׁים הַנֶּעְלָמִים שֶׁלּוֹ אֵין לְדַבֵּר כְּלָל, שֶׁהֲרֵי מִי שֶׁבְּיָדוֹ רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת שֶׁל צַדִּיקִים, הַדְּבָרִים הַנִּסְתָּרִים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, אֵין לְהִכָּנֵס בָּהֶם.

יֶלֶד בֵּן לְנָעֳמִי (רות ד), מַה (כְּזֶה) מָצָאת הָאֲבֵדָה שֶׁאָבַדְתְּ. מִכָּאן שֶׁאוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ שֶׁנָּדָה מֵהַגּוּף הַדַּק, אֵין לָהּ רְשׁוּת לְהָאִיר וּלְהִתְפַּשֵּׁט, לְהֵרָאוֹת שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ, שֶׁכָּתוּב (איוב לג) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו. **בְּאוֹתָהּ** הַשָּׁעָה שֶׁהַגּוּף הַזֶּה נִבְנָה, מִיָּד (כְּמוֹ שֶׁעֵץ דַּק נִדְלָק מִיָּד) וַתִּקְרֶאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם. וְלָמָּה כָּאן שֵׁם? בְּכָל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב שֵׁם, זוֹ הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (רות ד) וְלֹא יִכָּרֵת שֵׁם הַמֵּת. זוֹ הַנֶּפֶשׁ. וְכָאן וַתִּקְרֶאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם, אוֹתָן הַשְּׁכֵנוֹת קוֹרְאוֹת לְאוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁנִּבְנָה כָּעֵת שֵׁם, קוֹרְאוֹת לְאוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ לְהִתְתַּקֵּן בְּאוֹתוֹ הַגּוּף.

תַּמָּן נַפְשָׁא, וּלְזִמְנִין לָא זְמִינָא, בְּגִין דְּאָזְלָא וּמִשְׁטְטָא בְּעָלְמָא, וּכְדֵין קָרוֹן לָהּ לְגַבֵּי הַהוּא גּוּפָא.

וּבְשַׁעֲתָא דְּרָעוּתָא אִתְעַר, אָזְלַת לְגַבֵּי קִבְרֵי דַּאֲבָהָן, לְגַבֵּי קִבְרֵי הַחֲסִידֵי, עַד דְּאִיתְעַר בּוֹעַז הָכָא, וּשְׁאָר נִשְׁמָתִין קָרוֹן לָהּ, וְאָתַת וְאִשְׁתַּכְּחַת וְאִשְׁתַּכְלְלַת בַּאֲתַר דָּא.

וְהָא כְּתִיב, (שם לד יד) אִם יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסֹף. שָׁאנֵי הָכָא, דַּהֲוָה גּוֹאֵל קָרוֹב, דְּהָא תּוֹעַלְתָּא יַתִּיר, הַהוּא גּוֹאֵל דְּאִיקְרֵי קָרוֹב, דְּאִיתְעַר לְמֶהֱוֵי זְמִינָא תַּמָּן, מִיָּד דְּאִתְעַר לְגַבֵּיהּ. וְהָכָא דַּהֲוָה רָחִיק, אִצְטְרִיכוּ לְמִיקְרֵי לָהּ, דְּהָא מַחֲשָׁבָה רְחִיקָא הֲוָה. בְּמַחֲשָׁבָה קְרִיבָא לָא אִצְטְרִיךְ, אֶלָּא הִיא אָתַת בְּהַהוּא אִתְעָרוּתָא לְאִתְבְּנָאָה תַּמָּן. עַל דָּא וַתִּקְרֶאנָה לְהַהוּא גּוּפָא שֵׁם, הַהוּא נֶפֶשׁ לְאִתְבְּנָאָה תַּמָּן.

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי לִפְעָמִים מְזֻמֶּנֶת לְשָׁם הַנֶּפֶשׁ, וְלִפְעָמִים אֵינָהּ מְזֻמֶּנֶת, מִשּׁוּם שֶׁהוֹלֶכֶת וּמִשּׁוֹטֶטֶת בָּעוֹלָם, וְאָז קוֹרְאִים לָהּ אֶל אוֹתוֹ הַגּוּף.

וּבְשָׁעָה שֶׁמִּתְעוֹרֵר הָרָצוֹן, הוֹלֶכֶת אֶל קִבְרֵי הָאָבוֹת, אֶל קִבְרֵי הַחֲסִידִים, עַד שֶׁמִּתְעוֹרֵר בֹּעַז כָּאן, וּשְׁאָר הַנְּשָׁמוֹת קוֹרְאוֹת לָהּ, וּבָאָה וְנִמְצֵאת וּמִתְתַּקֶּנֶת בַּמָּקוֹם הַזֶּה.

וַהֲרֵי כָּתוּב, (איוב לג) אִם יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסֹף? שׁוֹנֶה כָּאן, שֶׁהָיָה גּוֹאֵל קָרוֹב, שֶׁהֲרֵי תּוֹעֶלֶת יְתֵרָה בְּאוֹתוֹ הַגּוֹאֵל שֶׁנִּקְרָא קָרוֹב, שֶׁהִתְעוֹרֵר לִהְיוֹת מְזֻמָּן לְשָׁם, מִיָּד שֶׁהִתְעוֹרֵר אֵלָיו. וְכָאן שֶׁהָיָה רָחוֹק, הִצְטָרְכוּ לִקְרֹא לָהּ, שֶׁהֲרֵי מַחֲשָׁבָה רְחוֹקָה הָיְתָה. בְּמַחֲשָׁבָה

רַבִּי סִימָאָה אָמַר, בְּכַמָּה דּוּכְתֵּי עָבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֶסֶד בְּאִינּוּן נַפְשָׁאן דְּלָא אַשְׁכָּחִין נַיְיחָא. בְּגִין דְּלָא עָבִידוּ חֲסָדָא, וְלָא עָבִידוּ בַּר.

וּמָה אִעָבִיד מִינַיְיהוּ, הַהִיא נְשָׁמָה דַּאֲזָלַת בְּלָא וְלַד לְהַהוּא עָלְמָא, וְלָא עָבִידַת בַּר. רַבִּי סִימָאי וְרַבִּי יוֹסִי, חַד אָמַר, נָחִית לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָרְעָא הַתַּחְתּוֹנָה. וְחַד אָמַר, בַּאֲבַדּוֹן, מַאן דְּנָחִית תַּמָּן, אִתְאֲבִיד מִכֹּל וָכֹל. וַעֲלֵיהֶם כְּתִיב, וְהַאֲבַדְתִּי אֶת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא.

רַבִּי יוּדָאי בַּר סִימוֹן אָמַר, זַכָּאָה מַאן דְּאִשְׁתַּדֵּל לְמִנְדַּע בְּהַהוּא עוֹלָם דְּנִשְׁמָתִין תַּמָּן. מַאן דְּיָדַע בֵּיהּ, וְאִשְׁתַּדֵּל לְמִנְדַּע בֵּיהּ, לֵית לֵיהּ שִׁעוּרָא לְחָכְמָתֵיהּ.

לשון הקודש

קְרוֹבָה אֵין צָרִיךְ, אֶלָּא הִיא בָּאָה בְּאוֹתָהּ הַהִתְעוֹרְרוּת לְהִבָּנוֹת שָׁם. וְעַל כֵּן וַתִּקְרֶאנָה לְאוֹתוֹ הַגּוּף שֵׁם, אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ לְהִבָּנוֹת שָׁם.

רַבִּי סִימָאָה אָמַר, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חֶסֶד עִם אוֹתָן הַנְּפָשׁוֹת שֶׁלֹּא מוֹצְאוֹת מְנוּחָה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא עָשׂוּ חֶסֶד וְלֹא עָשׂוּ בֵן.

וּמַה נַּעֲשֶׂה מֵהֶם, אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה שֶׁהוֹלֶכֶת בְּלִי וָלָד לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם וְלֹא עָשְׂתָה בֵּן? רַבִּי סִימַאי וְרַבִּי יוֹסֵי. אֶחָד אוֹמֵר, מוֹרִיד אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה. וְאֶחָד אָמַר בָּאֲבַדּוֹן. מִי שֶׁיּוֹרֵד לְשָׁם, אוֹבֵד מִכֹּל וָכֹל. וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב (ויקרא כג) וְהַאֲבַדְתִּי אֶת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא.

רַבִּי יוּדַאי בַּר סִימוֹן אָמַר, אַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל לָדַעַת אֶת אוֹתוֹ הָעוֹלָם שֶׁשָּׁם הַנְּשָׁמוֹת. מִי שֶׁמַּכִּיר אוֹתוֹ וּמִשְׁתַּדֵּל לָדַעַת אוֹתוֹ, אֵין שִׁעוּר לְחָכְמָתוֹ.

רַבִּי פְּרַחְיָא אֲמַר, כָּל זִמְנָא דְּגוּפָא לָא נָח בְּדוּכְתֵּיהּ, נַפְשָׁא דִּילֵיהּ אוֹף הָכִי. וְאִיהוּ הֲוָה מִשְׁתַּדֵּיל תָּדִיר, לְמִנְדַּע בְּהַהוּא עַלְמָא דְּנִשְׁמָתִין.

יוֹמָא חַד הֲוָה אָזִיל בְּחַקְלָא, וְאִשְׁתַּכַּח חַד גּוּפָא תְּחוֹת אִילָן חָרֵיב מִית. אַשְׁגַּח בֵּיהּ, וְאַשְׁכַּח דְּהוּא יְהוּדָאי, וְאַשְׁכַּח כְּרִיכִין דְּמִצְוָה, וְסַפְּרָא דְּאַגַּדְתָּא בַּהֲדֵיהּ.

אֲמַר וַדַּאי תַּלְמִיד חֲכָם הוּא. אִשְׁתַּדֵּל בְּקִבְרֵיהּ, וְאָזִיל לְמָתָא, וְאַתְקִין לֵיהּ תַּכְרִיכִין, וְקִבְרָא, וְזַמִּין בְּנֵי נָשָׁא, וּבְכָה עֲלֵיהּ, וְאִשְׁתַּדֵּל עֲלֵיהּ, וְאַפִּיק כָּל מַאי דַּהֲוֵי בִּידוֹי.

כֵּיוָן דְּאִתְגְּנֵיז וְאִתְקְבַר הַהוּא גּוּפָא, נֶפֶשׁ דִּילֵיהּ אָעֲלַת לְגוֹ מְתִיבְתָּא עִילָּאָה. אֲמָרוּ לָהּ, לֵית לָךְ הָכָא הַשְׁתָּא רְשׁוּת לְאָעֲלָא בְּכֶרֶךְ (בְּדוּף) דְּטִנְרָא עִילָּאָה. זִילִי וְאַשְׁלִימִי טִיבוּ, לְמַאן דְּאַשְׁלִים לָךְ.

לשון הקודש

רַבִּי פְּרַחְיָא אָמַר, כָּל זְמַן שֶׁהַגּוּף לֹא נָח בִּמְקוֹמוֹ, נַפְשׁוֹ אַף כָּךְ. וְהוּא הָיָה תָּמִיד מִשְׁתַּדֵּל לָדַעַת בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת.

יוֹם אֶחָד הָיָה הוֹלֵךְ בַּשָּׂדֶה, וּמָצָא גּוּף אֶחָד תַּחַת אִילָן חָרֵב מֵת. הִשְׁגִּיחַ בּוֹ, וּמָצָא שֶׁהוּא יְהוּדִי, וּמָצָא כְּרִיכוֹת שֶׁל מִצְוָה, וְסֵפֶר שֶׁל אַגָּדָה עִמּוֹ.

אָמַר, וַדַּאי תַּלְמִיד חָכָם הוּא. הִתְעַסֵּק בִּקְבוּרוֹ, וְהָלַךְ לָעִיר, וְתִקֵּן לוֹ תַּכְרִיכִים וְקֶבֶר. וְהִזְמִין בְּנֵי אָדָם, וּבָכָה עָלָיו, וְהִשְׁתַּדֵּל עָלָיו וְהוֹצִיא כָּל מַה שֶּׁהָיָה בְּיָדוֹ.

כֵּיוָן שֶׁגְּנָזוּ וְנִקְבַּר אוֹתוֹ הַגּוּף, הַנֶּפֶשׁ שֶׁלּוֹ נִכְנְסָה לְתוֹךְ הַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה. אָמְרוּ לָהּ: אֵין לָךְ כָּעֵת רְשׁוּת לְהִכָּנֵס

יוֹמָא חַד, רַבִּי פְּרַחְיָה הֲוָה (דף קט ע"ב) יָתִיב אַבָּבָא דְּפִתְחָא דְלוּד, וַהֲוָה עָצִיב, דִּדְחִיקָא לֵיהּ שַׁעֲתָא. אֲתָא חַד בַּר נָשׁ לְגַבֵּיהּ, אֲמַר לֵיהּ, רַבִּי תִּיבָּעֵי לְמֵיהַךְ בְּדוּכְּ פְּלוּנִי בַּהֲדָאי, וְאֶתֵּן לָךְ מָאנֵי כֶּסֶף, בְּגִין דְּנִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרַיְיתָא כַּהֲדָא בְּאוֹרְחָא, אֲמַר לֵיהּ נֵיזִיל. אֲזָלוּ. אֲמַר לֵיהּ, רַבִּי, הַאי (מאי) דִּכְתִיב, (קהלת ט ה) כִּי הַחַיִּים יוֹדְעִים שֶׁיָּמוּתוּ וְהַמֵּתִים אֵינָם יוֹדְעִים מְאוּמָה. אֲמַר לֵיהּ הַחַיִּים אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים, וְהַמֵּתִים אֵלּוּ הָרְשָׁעִים.

אָמַר לֵיהּ חַיֶּיךָ רַבִּי, אֲפִילוּ הָרְשָׁעִים בְּהַהוּא עָלְמָא, יָדְעִין בְּצַעֲרָא דִידְהוּ, וְיָדְעִין בִּיקָרָא דְצַדִּיקַיָּא, וּבְדִינֵהוֹן דְּרַשִּׁיעַיָּא. אֲמַר לֵיהּ, אִי הָכִי מַאי וְהַמֵּתִים אֵינָן יוֹדְעִים מְאוּמָה.

לשון הקודש

בַּכְּרַךְ (למקום) הַסֶּלַע הָעֶלְיוֹן, לְכִי וְהַשְׁלִימִי חֶסֶד לְמִי שֶׁהִשְׁלִים לָךְ!

יוֹם אֶחָד רַבִּי פְּרַחְיָה הָיָה יוֹשֵׁב עַל הַשַּׁעַר שֶׁל הַפֶּתַח שֶׁל לוּד, וְהָיָה עָצוּב, שֶׁהָיְתָה לוֹ דְּחוּקָה הַשָּׁעָה. בָּא אֵלָיו אִישׁ אֶחָד. אָמַר לוֹ: רַבִּי, הַתִּרְצֶה לָלֶכֶת לְמָקוֹם פְּלוֹנִי עִמִּי, וְאֶתֵּן לְךָ כְּלֵי כֶסֶף, כְּדֵי שֶׁנִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יַחַד בַּדֶּרֶךְ? אָמַר לוֹ: נֵלֵךְ. הָלְכוּ. אָמַר לוֹ: רַבִּי, (מה) זֶה שֶׁכָּתוּב (קהלת ט) כִּי הַחַיִּים יוֹדְעִים שֶׁיָּמוּתוּ וְהַמֵּתִים אֵינָם יוֹדְעִים מְאוּמָה? אָמַר לוֹ: הַחַיִּים אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים, וְהַמֵּתִים אֵלּוּ הָרְשָׁעִים.

אָמַר לוֹ: חַיֶּיךָ, רַבִּי, אֲפִלּוּ הָרְשָׁעִים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם יוֹדְעִים בְּצַעֲרָם, וְיוֹדְעִים בִּכְבוֹד הַצַּדִּיקִים וּבְדִינֵי הָרְשָׁעִים. אָמַר לוֹ: אִם כֵּן, מַה זֶּה וְהַמֵּתִים אֵינָם יוֹדְעִים מְאוּמָה?

אָמַר לֵיהּ, בְּהַאי עַלְמָא כְּתִיב. דְּהָא צַדִּיקַיָּיא דְּאִיקְרוּן חַיִּים, מִסְתַּכְּלִין וְיָדְעִין דִּימוּתוּן, וּזְמִינִין לְמֵיהַב דִּינָא, דְּאִית דִּין וְאִית דַּיָּין. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שם פסוק ז) וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ. אֲבָל רְשָׁעִים דְּאִיקְרוּן מֵתִים, לָא יָדְעִין, וְלָא מַשְׁגִּיחִין, וְלָא מִסְתַּכְּלִין בְּעוֹבָדֵי דְּהַהוּא עַלְמָא כְּלוּם. וּמַאן דְּלָא יָדַע בְּעוֹבָדָא דְּהַהוּא עָלְמָא, אִיקְרֵי מֵת. בְּגִין דְּהַאי עַלְמָא לָאו מִבְּנֵי חַיָּיא. דְּהַהוּא עַלְמָא דְּנִשְׁמָתִין וְרוּחִין אִיהוּ, וְהַאי עַלְמָא דְּגוּפָא הוּא.

הַהוּא עַלְמָא דְּדָיְרֵי בֵּיהּ אַחוּהוֹן (רוּחֵיהוֹן) דְּבְנֵי נָשָׁא, וְדַמְיָין בִּדְיוֹקְנִין, אִשְׁתְּמוֹדְעָן דָּא לְדָא, וְיָדְעִין בַּמֶּה דּוֹמִין בְּהַאי עַלְמָא (דְּזַמִּין לְמֵיהֲוֵי בְּעָלְמָא). וּמִשְׁתַּדְּלִין לְמִנְדַּע בִּיקָרָא דְּמָארֵיהוֹן תַּמָּן, בְּהַהוּא מַלְבּוּשָׁא דְּהַהוּא עָלְמָא.

לשון הקודש

אָמַר לוֹ: בָּעוֹלָם הַזֶּה כָּתוּב, שֶׁהֲרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּקְרָאִים חַיִּים, מִסְתַּכְּלִים וְיוֹדְעִים שֶׁיָּמוּתוּ, וַעֲתִידִים לָתֵת אֶת הַדִּין, שֶׁיֵּשׁ דִּין וְיֵשׁ דַּיָּן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ. אֲבָל הָרְשָׁעִים שֶׁנִּקְרָאִים מֵתִים, לֹא יוֹדְעִים וְאֵין מַשְׁגִּיחִים, וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בְּמַעֲשֵׂי אוֹתוֹ הָעוֹלָם כְּלוּם. וּמִי שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר בְּמַעֲשֵׂי אוֹתוֹ הָעוֹלָם נִקְרָא מֵת, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה לֹא מִבְּנֵי הַחַיִּים. שֶׁהָעוֹלָם הַהוּא שֶׁל נְשָׁמוֹת וְרוּחוֹת הוּא, וְזֶה הָעוֹלָם הוּא שֶׁל הַגּוּף.

אוֹתוֹ הָעוֹלָם שֶׁדָּרִים בּוֹ אֲחֵיהֶם (רוּחוֹת) שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם, וְדוֹמִים בַּדְּיוֹקְנָאוֹת, מְכָּרִים זֶה לָזֶה, וְיוֹדְעִים בְּמַה דּוֹמִים בָּעוֹלָם הַזֶּה (שֶׁעָתִיד לָבֹא לָעוֹלָם). וּמִשְׁתַּדְּלִים לְהַכִּיר אֶת כְּבוֹד רִבּוֹנָם שָׁם, בְּאוֹתוֹ הַמַּלְבּוּשׁ שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם.

כַּד מָטָא לְהַהוּא חֲקַל, אֲמַר לֵיהּ נִתְעַכֵּב הַשְׁתָּא, אִתְנַח. אָמַר לֵיהּ, אַמַּאי קָא מִתְנַחַת. אֲמַר לֵיהּ אֲבִידָא קָא אָבִיד לִי בְּהַאי דוּכְתָּא. אֲמַר, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְזַמְּנִינָהּ לָךְ.

אַשְׁכָּחוּ חַד מְעַרְתָּא. אֲמַר הַהוּא גַּבְרָא, רַבִּי, נִיעוֹל הָכָא, דְּהָא יְדַעְנָא דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָנָא הָכָא. אָעֲלוֹ. נָחֲתִין בְּדַרְגִּין, עַד דְּמָטוּ לְגַבֵּי חַד פַּרְדֵּס, וְחָמוּ תַּמָּן אִילָנִין מְשַׁנְיָין דָּא מִן דָּא וּמִשְׁאָר אִילָנֵי עָלְמָא, וְחַד אִילָן מְשַׁנְיָא מִשְׁאָר אִילָנִין.

סְלִיקוּ תַּמָּן, שְׁמָעוּ חַד קָלָא דְּמִשַּׁרְיָין סַגִּיאִין, דְּהַוּוּ אָמְרִין, (תהלים צה ו) בּוֹאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי ה' עוֹשֵׂנוּ. תָּוָוהּ רַבִּי פִּרַחְיָא, אֲמַר מַאי הַאי. אֲמַר לֵיהּ שְׁתוֹק.

לשון הקודש

כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְאוֹתוֹ הַשָּׂדֶה, אָמַר לוֹ: נִתְעַכֵּב כָּעֵת. נֶאֱנַח. אָמַר לוֹ: לָמָּה אַתָּה נֶאֱנָח? אָמַר לוֹ: אֲבֵדָה אָבְדָה לִי בַּמָּקוֹם הַזֶּה. אָמַר: הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְזַמְּנָהּ לְךָ. **מָצְאוּ** מְעָרָה אַחַת. אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ: רַבִּי, נִכָּנֵס לְכָאן, שֶׁהֲרֵי יָדַעְתִּי שֶׁאֲנִי מַכִּיר כָּאן. נִכְנְסוּ, יָרְדוּ בַּמַּדְרֵגוֹת, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְפַרְדֵּס אֶחָד, וְרָאוּ שָׁם אִילָנוֹת מְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה וּמִשְׁאָר הָאִילָנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וְאִילָן אֶחָד מְשֻׁנֶּה מִשְׁאָר הָאִילָנוֹת.

עָלוּ לְשָׁם, שָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד שֶׁל מַחֲנוֹת רַבִּים שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים, (תהלים צה) בּוֹאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי ה' עֹשֵׂנוּ. תָּמַהּ רַבִּי פִּרַחְיָא, וְאָמַר: מַה זֶּה? אָמַר לוֹ: שְׁתֹק.

אָמַר רַבִּי פִּרְחָיָא, הָאֱלֹהִים, כַּד מָטֵינָא עִמֵּיהּ לְאֶמְצַע דְּהַאי פַּרְדֵּיסָא, וְחָמֵינָא תְּרֵין אָרְחִין, וּמַשְׁרְיָין מִסִּטְרָא דָא וּמִסִּטְרָא דָא, וְאַמָּרִי לֵיהּ מַאי הַאי, וַאֲמַר לִי, הָכָא מִתְפָּרְשִׁין אוֹרְחִין דְּנַפְשִׁין, מַאן דְּאָזְלִין לְגַן עֵדֶן, וּמַאן דְּאָזְלִין לַגֵּיהִנֹּם. מַאן דַּאֲזַל לְגַן עֵדֶן, אִלֵּין אָזְלֵי בַּהֲדַיְיהוּ (בַּהֲדֵיהּ), וְאַשְׁלִימוּ לֵיהּ שְׁלָמָא. וּמַאן דַּאֲזַל לַגֵּיהִנֹּם, אִלֵּין נָטְלִין לֵיהּ לְמֵידַן (יַתְהוֹן) לֵיהּ בַּגֵּיהִנֹּם.

אַעֲבַרְנָא הַהוּא פַּרְדֵּס, וּמָטֵינָא לְשׁוּרִין וּמִגְדָּלִין וְתַרְעִין. כַּד מָטֵינָא לְתַרְעָא חַד, דְּאִיקְרֵי שַׁעַר הַמִּזְרָח. קָרָא הַהוּא גַּבְרָא, (שם קיח יט) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. אָמַר לֵיהּ אַמַּאי. אָמַר לוֹן, בִּשְׁלִיחוּתָא דְּמָארֵיהּ דְּעַלְמָא קָא אָתֵינָא. פָּתְחוּ וְאָמְרוּ כּוּלְּהוּ, מַאן יְהַב לִילוּד אִשָּׁה בְּאַתְרָא דָא. אָמַר לְהוֹ דָא אִיהוּ רַבִּי פִּרְחָיָא. אָמְרוּ דָא הוּא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי פִּרְחָיָא: הָאֱלֹהִים, כְּשֶׁהִגַּעְתִּי עִמּוֹ לְאֶמְצַע הַפַּרְדֵּס הַזֶּה, וְרָאִיתִי שְׁתֵּי דְּרָכִים, וּמַחֲנוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, וְאָמַרְתִּי לוֹ מַה זֶּה? וְאָמַר לִי, כָּאן נִפְרָדוֹת דַּרְכֵי הַנְּפָשׁוֹת, מִי שֶׁהוֹלְכִים לְגַן עֵדֶן, וּמִי שֶׁהוֹלְכִים לַגֵּיהִנֹּם. מִי שֶׁהוֹלֵךְ לְגַן עֵדֶן – אֵלּוּ הוֹלְכִים (עִמּוֹ), וּמַשְׁלִימִים לוֹ שָׁלוֹם. וּמִי שֶׁהוֹלֵךְ לַגֵּיהִנֹּם – אֵלּוּ נוֹטְלִים לָדוּן (אוֹתָם) אוֹתוֹ בַּגֵּיהִנֹּם.

עָבַרְנוּ אוֹתוֹ הַפַּרְדֵּס, וְהִגַּעְנוּ לְחוֹמוֹת וּמִגְדָּלִים וּשְׁעָרִים. כְּשֶׁהִגַּעְנוּ לְשַׁעַר אֶחָד, שֶׁנִּקְרָא שַׁעַר הַמִּזְרָח, קָרָא אוֹתוֹ הָאִישׁ: פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. אָמְרוּ לוֹ: לָמָּה? אָמַר לָהֶם: בִּשְׁלִיחוּת שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם בָּאתִי. פָּתְחוּ וְאָמְרוּ כֻּלָּם: מִי נָתַן אֶת יְלוּד הָאִשָּׁה הַזֶּה כָּאן בַּמָּקוֹם הַזֶּה? אָמַר

דְּאַשְׁלִים לָךְ חֶסֶד בְּהַהוּא עָלְמָא. אֲמַר אֵין.

פְּתָחוּ לֵיהּ. וַאֲמָרוּ, אַפְּשִׁיטוּ לֵיהּ, דְּלֵית רְשׁוּ לְמֵיעַל הָכָא בְּגוּפָא דְּהַהוּא עָלְמָא. מִיָּד אַפְּשִׁיטוּ לֵיהּ, וְאִתְלַבַּשׁ בַּאֲוִירִין דְּגִנְתָּא דִּלְגוֹ.

וְעָאל וְחָמֵי הַהוּא רְקִיעָא דְּעַל גַּבֵּי הַהוּא גּוּפָא (גִּנְתָּא). דְּהַהוּא רְקִיעָא אִתְפְּרַשׁ מֵהַהוּא רָקִיעַ דְּקָאִים עַל שְׁאָר בְּנֵי עָלְמָא. רָקִיעַ דָּא אִתְתְּחַם בִּתְחוּמָא מִכָּל גְּוָונִין דְּעָלְמָא. אַרְבַּע חַלּוֹנֵי מַשְׁקוֹפִין פְּתִיחִין בֵּיהּ בְּאַרְבַּע סִיטְרֵי עָלְמָא, וְחַד בְּאֶמְצָעִיתָא.

חַלּוֹן חַד דְּבִסְטַר מִזְרָח, בֵּיהּ קָיְימִין אַרְבַּע מַשְׁקוֹפִין מְרַקְמָן, בְּרָזָא דְּאַרְבַּע אַתְוָון יהו"ה, סָלְקִין לִתְרֵיסַר, תְּלַת אַתְוָון לְכָל חַד וְחַד.

לשון הקודש

לָהֶם: זֶה הוּא רַבִּי פְּרַחְיָא. אָמְרוּ: זֶה הוּא שֶׁהִשְׁלִים לְךָ הַחֶסֶד בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם? אָמַר כֵּן.

פָּתְחוּ לוֹ, וְאָמְרוּ: הַפְּשִׁיטוּ אוֹתוֹ, שֶׁאֵין רְשׁוּת לְהִכָּנֵס לְכָאן בַּגּוּף שֶׁל הָעוֹלָם הַהוּא. מִיָּד הִפְשִׁיטוּ אוֹתוֹ, וְהִתְלַבֵּשׁ בָּאֲוִירִים שֶׁל הַגָּן שֶׁלְּפָנִים.

וְנִכְנַס וְרָאָה אוֹתוֹ הָרָקִיעַ שֶׁעַל גַּבֵּי אוֹתוֹ הַגּוּף (הַגָּן). שֶׁאוֹתוֹ הָרָקִיעַ נִפְרָד מֵאוֹתוֹ הָרָקִיעַ שֶׁעוֹמֵד עַל שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם. הָרָקִיעַ הַזֶּה נִתְחָם בִּתְחוּם מִכָּל הַגְּוָנִים שֶׁל הָעוֹלָם. אַרְבָּעָה חַלּוֹנוֹת, מַשְׁקוֹפִים פְּתוּחִים בּוֹ בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְאֶחָד בָּאֶמְצַע.

חַלּוֹן אֶחָד שֶׁבְּצַד מִזְרָח, בּוֹ קַיְמִים אַרְבָּעָה מַשְׁקוֹפִים מְרֻקָּמִים, בְּסוֹד שֶׁל אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת יהו"ה, עוֹלוֹת לִשְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה, שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד.

תְּלַת זִמְנֵי בְּיוֹמָא, מִתְחַבְּרָן אִינּוּן מַשְׁקוֹפִין, וְאַתְוָון כּוּלְּהוּ מִתְחַבְּרָן לִשְׁמָא קַדִּישָׁא. חַד מִמַּנָּא קָיְימָא לְהַהוּא סִטְרָא, וּזְרִיעֵאל (יעזריאל) שְׁמֵיהּ. וְאַרְבַּע מַפְתְּחִין בִּידֵיהּ, דְּאִיהוּ פָּתַח בְּהוּ אַרְבָּעָה תַּרְעִין, דְּאִינּוּן עַל גַּבֵּיהּ דְּהַהוּא רְקִיעָא. וְלֵית מַאן דְּיָדַע בְּהוּ.

בַּר בְּרֵישׁ יַרְחֵי וְשַׁבַּתֵּי, דְּאַתְיָין אִינּוּן נַפְשָׁן דְּמִשְׁתַּתְּפָן עִם גּוּפָא בְּקִבְרֵי, לְמִכְרַע וּלְמִסְגַּד קַמֵּי אִינּוּן תַּרְעִין לְמָארֵי כּוּלָּא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה סו כג) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ יָבוֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנַי. כָּל, לְאַסְגָּאָה אִינּוּן נַפְשָׁאן דְּדָיְירֵי עִם גּוּפָא, וְאִיתְקְרוּן כָּל בָּשָׂר.

חַלּוֹן אָחֳרָא דְּבִסְטַר דָּרוֹם, בֵּיהּ קָיְימִין שִׁית מַשְׁקוֹפִין, לָא עָאלִין לְהַאי אֲתַר, אֶלָּא

לשון הקודש

שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם מִתְחַבְּרִים אוֹתָם הַמַּשְׁקוֹפִים, וְכָל הָאוֹתִיּוֹת מִתְחַבְּרוֹת לַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. מְמֻנֶּה אֶחָד עוֹמֵד לְאוֹתוֹ הַצַּד, וּשְׁמוֹ וּזְרִיעֵאל (יעזריאל). וְאַרְבָּעָה מַפְתְּחוֹת בְּיָדוֹ, שֶׁהוּא פּוֹתֵחַ בָּהֶם אַרְבָּעָה שְׁעָרִים, שֶׁהֵם עַל גַּבֵּי אוֹתוֹ הָרָקִיעַ, וְאֵין מִי שֶׁמַּכִּיר בָּהֶם.

פְּרָט לְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשַׁבָּתוֹת, שֶׁבָּאוֹת אוֹתָן הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמִּשְׁתַּתְּפוֹת עִם הַגּוּף בַּקְּבָרִים, לִכְרֹעַ וּלְהִשְׁתַּחֲוֹות לִפְנֵי אוֹתָם הַשְּׁעָרִים לְרִבּוֹן הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ יָבוֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנַי. כָּל – לְרַבּוֹת אוֹתָן נְפָשׁוֹת שֶׁדָּרוֹת עִם הַגּוּף, וְנִקְרָאוֹת כָּל בָּשָׂר.

חַלּוֹן אַחֵר שֶׁבְּצַד הַדָּרוֹם, בּוֹ עוֹמְדִים

אִינּוּן דְּלָעָן קְרִיאַת שְׁמַע בִּרְעוּתָא, וּבְכַוָּנָה בְּכָל יוֹמָא.

אָמַר רַבִּי פִּרַחְיָא, הָאֱלֹהִים, כַּד אִסְתַּכַּלְנָא בְּהַהוּא חַלּוֹנָא, קָרִיב הַהוּא מְמַנָּא, וענאל שְׁמֵיהּ, דִּי מְמוּנֶה עַל תַּרְעָא דִּסְטַר דָּרוֹם, אֲמַר לִי, קוּם בְּקִיּוּמָךְ, וְחָמֵי הַאי חַלּוֹן, דְּלֵית רְשׁוּ לְאָעֲלָא (דף קי ע"א) תַּמָּן, וְלָא לְמֶחֱמֵי בֵּיהּ, בַּר אִינּוּן דְּלָעָאן בִּקְרִיאַת שְׁמַע כִּדְקָא יָאוֹת.

וְכָל אִינּוּן דְּלָעָאן בִּקְרִיאַת שְׁמַע כִּדְקָא יָאוֹת, שִׁתִּין מְמַנָּן עָאלִין קַמֵּיהּ (נ"א דמשיח), וּמַכְתִּירִין לֵיהּ בְּכִתְרִין קַדִּישִׁין, וְאָמְרִין לֵיהּ, דָּא הוּא כִּתְרָא דִּפְלוֹנִי דְּלָעָא בִּקְרִיאַת שְׁמַע כִּדְקָא יָאוֹת.

שְׁאֵילְנָא לֵיהּ, וְאָמְרִי לֵיהּ, מָארֵי, הַאי קְרִיאַת שְׁמַע כִּדְקָא יָאוֹת מָה הוּא. אֲמַר לִי,

לשון הקודש

שִׁשָּׁה מַשְׁקוּפִים, לֹא נִכְנָסִים לַמָּקוֹם הַזֶּה, אֶלָּא אוֹתָן שֶׁעוֹסְקוֹת בִּקְרִיאַת שְׁמַע בְּרָצוֹן וּבְכַוָּנָה בְּכָל יוֹם.

אָמַר רַבִּי פִּרַחְיָא: הָאֱלֹהִים, כְּשֶׁהִסְתַּכַּלְתִּי בְּאוֹתוֹ הַחַלּוֹן, קָרַב אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה, שֶׁשְּׁמוֹ ענא"ל, שֶׁמְּמֻנֶּה עַל הַשַּׁעַר שֶׁל צַד הַדָּרוֹם. אָמַר לִי, קוּם בִּמְקוֹמְךָ, וּרְאֵה אֶת הַחַלּוֹן הַזֶּה, שֶׁאֵין רְשׁוּת לְהִכָּנֵס לְשָׁם וְלֹא לִרְאוֹת אוֹתוֹ, פְּרָט לְאוֹתָם שֶׁעוֹסְקִים בִּקְרִיאַת שְׁמַע כָּרָאוּי.

וְכָל אוֹתָם שֶׁעוֹסְקִים בִּקְרִיאַת שְׁמַע כָּרָאוּי, שִׁשִּׁים מְמֻנִּים נִכְנָסִים לְפָנָיו (שֶׁל הַמָּשִׁיחַ), וּמַכְתִּירִים אוֹתוֹ בִּכְתָרִים קְדוֹשִׁים, וְאוֹמְרִים לוֹ: זֶהוּ הַכֶּתֶר שֶׁל פְּלוֹנִי שֶׁעָסַק בִּקְרִיאַת שְׁמַע כָּרָאוּי!

שָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ וְאָמַרְתִּי לוֹ: אֲדוֹנִי, הַקְּרִיאַת שְׁמַע הַזּוֹ כָּרָאוּי, מַה הִיא? אָמַר

אִי חֲסִידָא, רָזָא עִילָּאָה אִיהוּ הָכָא. בִּקְרִיאַת שְׁמַע אִית בָּהּ אַרְבַּע פָּרְשִׁיָּין.

פָּרָשָׁה קַדְמָאָה דְּיִחוּדָא, דְּאִיהוּ תְּרֵין יִחוּדִין, בִּתְרֵיסַר תֵּיבִין. שִׁית תֵּיבִין בְּיִחוּדָא עִילָּאָה. וְשִׁית תֵּיבֵין בְּיִחוּדָא אָחֳרָא. פָּרָשָׁה תִּנְיָינָא וְאָהַבְתָּ, בְּמ"ב תֵּיבִין, בְּרָזָא דְשֵׁם דמ"ב אַתְוָון.

פָּרָשָׁה תְּלִיתָאָה, וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, דְּאִתְכְּלִיל יְמִינָא בִּשְׂמָאלָא, וּשְׂמָאלָא בִּימִינָא. וְאִיהוּ בְּרָזָא וְסִתְרָא דִּרְתִיכָא קַדִּישָׁא, עַד וְשַׂמְתֶּם. דְּאִיהִי פָּרְשָׁתָא דְשָׁלְטָא עַל כּוֹלָּא. אִיהִי בְּרָזָא דְּע"ב תֵּיבִין, גּוֹ רָזָא דְּע"ב שְׁמָהָן דִּרְתִיכָא קַדִּישָׁא.

פָּרָשָׁה רְבִיעָאָה, וְשַׂמְתֶּם, דְּאִיהִי חַמְשִׁין תֵּיבִין, דְּאִיהִי לָקֳבֵיל חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה.

לשון הקודש

לִי: אֵי חָסִיד, סוֹד עֶלְיוֹן הוּא כָּאן. בִּקְרִיאַת שְׁמַע יֵשׁ אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת.

הַפָּרָשָׁה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַיִּחוּד, שֶׁהִיא שְׁנֵי יִחוּדִים, בִּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת. שֵׁשׁ תֵּבוֹת בַּיִּחוּד הָעֶלְיוֹן, וְשֵׁשׁ תֵּבוֹת בְּיִחוּד אַחֵר. הַפָּרָשָׁה הַשְּׁנִיָּה – וְאָהַבְתָּ, בְּאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם תֵּבוֹת, בְּסוֹד הַשֵּׁם שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת.

פָּרָשָׁה שְׁלִישִׁית – וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, שֶׁנִּכְלָל הַיָּמִין בַּשְּׂמֹאל, וְהַשְּׂמֹאל בַּיָּמִין. וְהוּא בְּסוֹד וְסֵתֶר שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה, עַד וְשַׂמְתֶּם, שֶׁהִיא הַפָּרָשָׁה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הַכֹּל. הִיא בְּסוֹד שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם תֵּבוֹת, תּוֹךְ הַסּוֹד שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה.

פָּרָשָׁה רְבִיעִית – וְשַׂמְתֶּם, שֶׁהִיא

פָּרָשָׁה דְּצִיצִית כְּלִילָא מִכּוּלְּהוּ. וְסָלְקִין פָּרְשִׁיָּין לְמִנְיָינָא דְּאָדָם.

וְכָל שְׁאָר הוּכְתִּין, בֵּין בְּפִקּוּדֵי דְאוֹרַיְיתָא, בֵּין כָּל שְׁאָר הוּכְתֵּי דְאוֹרַיְיתָא, דְּכוּרָא לְחוּד, וְנוּקְבָא לְחוּד. וְהָכָא דְּאִיהוּ יִיחוּדָא, דְּאִתְיַיחֵד בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכַר וְנוּקְבָא אִתְּכְּנִישׁוּ כַּחֲדָא, וְסָלְקִין בְּשִׁעוּרָא חָדָא.

דְּכוּרָא אִשְׁתְּלִים בָּהּ, מַה דְּלָאו הָכִי בְּכָל שְׁאָר הוּכְתֵּי דְאוֹרַיְיתָא. וְדָא שִׁבְחָא דִּמְהֵימְנוּתָא עִילָּאָה, לְמִנְדַּע וְרָזָא דָּא (דְּהָא) ה' הוּא הָאֱלֹהִים. דְּכוּרָא אִשְׁתְּלִים בְּנוּקְבָא, וְאִתְּכְּלִיל חַד בְּחַד, דְּכוּרָא אִתְּכְּנֵי בְּנוּקְבָא. וְדָא אִיהוּ יִיחוּדָא שְׁלִים, וְלָא אִית שְׁלִימוּ אֶלָּא דְּכוּרָא וְנוּקְבָא כַּחֲדָא.

לשון הקודש

חֲמִשִּׁים תֵּבוֹת, שֶׁהִיא כְּנֶגֶד חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה. פָּרָשַׁת הַצִּיצִית כְּלוּלָה מִכֻּלָּם. וְעוֹלוֹת הַפָּרָשִׁיוֹת לְמִנְיָן שֶׁל אָדָם. **וְכָל** שְׁאָר הַמִּקְוֹמוֹת, בֵּין בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה, בֵּין בְּכָל שְׁאָר הַמִּקְוֹמוֹת בַּתּוֹרָה, הַזָּכָר לְחוּד וְהַנְּקֵבָה לְחוּד. וְכָאן שֶׁהוּא יִחוּד, שֶׁמִּתְיַחֵד בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זָכָר וּנְקֵבָה מִתְכַּנְּסִים יַחַד, וְעוֹלִים בְּשִׁעוּר אֶחָד.

הַזָּכָר נִשְׁתַּלֵּם בָּהּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּכָל שְׁאָר הַמִּקְוֹמוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ הַשֶּׁבַח שֶׁל הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה, לָדַעַת זֶה (שֶׁהַנָּה) ה' הוּא הָאֱלֹהִים. הַזָּכָר נִשְׁלָם בַּנְּקֵבָה, וְנִכְלָלִים אֶחָד עִם אֶחָד, הַזָּכָר נִבְנֶה עִם הַנְּקֵבָה. וְזֶהוּ הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם. וְאֵין שְׁלֵמוּת אֶלָּא בְּזָכָר וּנְקֵבָה יַחַד.

וְתָא חֲזֵי, כָּל מַאן דְּאַשְׁלִים יִיחוּדָא כִּדְקָא יָאוֹת, וּמְכַוֵּין בְּפָרְשִׁיוֹת אִלֵּין בְּכָל יוֹמָא. זָכֵי לְאִלֵּין מַשְׁקוֹפִין וְחַלּוֹנִין, לְמֶהֱוֵי שְׁלִים הָכָא. וְלֵית מַאן דִּיעַכֵּב עַל יְדוֹי, וּבִלְבָד דְּיִקְרֵי כִּדְקָא יָאוֹת, וִיכַוֵּין בְּהַנֵּי רָזִין עִילָּאִין.

וְאָחִיד בִּימִינָא דִילִי וְאָמַר לִי, אִי חָסִידָא, תָּא חָמֵי יְקָר דְּאִינּוּן דְּמְיַחֲדֵי שְׁמָא קַדִּישָׁא כִּדְקָא יָאוֹת, וְלָעָאן בִּקְרִיאַת שְׁמַע כְּגַוְונָא דָא.

אָעֵילְנָא בְּחַד הֵיכָלָא, וּבְהַהוּא הֵיכָלָא הֲווֹ שם"ה הֵיכָלִים, כְּחוּשְׁבַּן יוֹמֵי שַׁתָּא. אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שַׁלִּיטִין בְּהַהוּא הֵיכָלָא, וְאָדָם הָרִאשׁוֹן בְּגַוַּיְיהוּ.

וְחָמֵינָא כַּמָּה חֲבִילֵי נִשְׁמָתִין, מִתְלַבְּשִׁין בִּרְקִימוּ דְּאִילָנָא דְחַיֵּי, וְכַמָּה גְוָונִין דִּיקָרָא

לשון הקודש

ובא רְאֵה, כָּל מִי שֶׁמַּשְׁלִים הַיִּחוּד כָּרָאוּי וּמְכַוֵּן בַּפָּרָשִׁיוֹת הַלָּלוּ בְּכָל יוֹם, זוֹכֶה לַמַּשְׁקוֹפִים וְהַחַלּוֹנוֹת הַלָּלוּ, לִהְיוֹת שָׁלֵם כָּאן. וְאֵין מִי שֶׁיְּעַכֵּב עַל יָדוֹ, וּבִלְבַד שֶׁיִּקְרָא כָּרָאוּי, וִיכַוֵּן בַּסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ.

וְאָחַז בִּימִינִי וְאָמַר לִי: אִי חָסִיד, בֹּא וּרְאֵה אֶת כְּבוֹד אוֹתָם שֶׁמְּיַחֲדִים אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּרָאוּי וְעוֹסְקִים בִּקְרִיאַת שְׁמַע כְּמוֹ זֶה.

נִכְנַסְתִּי לְהֵיכָל אֶחָד, וּבְאוֹתוֹ הֵיכָל הָיוּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה הֵיכָלוֹת, כְּחֶשְׁבּוֹן יְמוֹת הַשָּׁנָה. אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שׁוֹלְטִים בְּאוֹתוֹ הַהֵיכָל, וְאָדָם הָרִאשׁוֹן בְּתוֹכָם.

וְרָאִיתִי כַּמָּה קִבּוּצוֹת שֶׁל נְשָׁמוֹת

עִילָּאָה. וְעַיְילִין גּוֹ הֵיכָלָא, וְיוּפִיא"ל רַב מְמַנָּא עַל כּוֹלָּא, רַב מְמַנָּא דְאוֹרַיְיתָא בַּהֲדַיְיהוּ.

פָּתַח וְאָמַר, אִתְעָרוּ קַדִּישֵׁי עַלְמָא, הָא בְּנֵיכוֹן קַדִּישִׁין, דְּקָא מְיַיחֲדֵי שְׁמָא קַדִּישָׁא, וּמְכַוְּוֹנֵי בִּרְעוּתָא דְּפָרְשְׁיָין דִּקְרִיאַת שְׁמַע.

וְאָדָם הָרִאשׁוֹן חָמֵינָא דְּמִשְׁתַּדֵּל בְּהוּ. וּבְשַׁעֲתָא דְּעָאלַת קְרִיאַת שְׁמַע דְּקָרֵי בַּר נָשׁ, סְלִיקָא בְּקַדְמִיתָא לְהַאי הֵיכָלָא, וְאָרַח בָּהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן, אִי חָסַר אוֹת אַחַת מִקְּרִיַּת שְׁמַע, לָא מְקַבֵּל לָהּ. דְּהָא חָסֵר בִּנְיָינָא דְאָדָם, דְּאִיהוּ מָאתַיִם וּשְׁמוֹנֶה וְאַרְבָּעִים, בְּאִינּוּן תֵּיבִין דְּחוּזֵר שְׁלִיחַ צִבּוּר.

וְאִי אַשְׁכַּח יָתָהּ כִּדְקָא יָאוֹת, מְקַבֵּל לָהּ, וְנָטְלִין לֵיהּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב מִנֵּיהּ, וְנָשְׁקִין לָהּ.

לשון הקודש

מְלֻבָּשׁוֹת בָּרִקְמָה שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, וְכַמָּה גְּוָנִים שֶׁל כָּבוֹד עֶלְיוֹן, וְנִכְנָסִים לְתוֹךְ הַהֵיכָל, וְיוּפִיאל הַמְמֻנֶּה הַגָּדוֹל עַל הַכֹּל, מְמֻנֶּה גָּדוֹל שֶׁל הַתּוֹרָה עִמָּהֶם.

פָּתַח וְאָמַר: הִתְעוֹרְרוּ קְדוֹשֵׁי הָעוֹלָם, הֲרֵי בְּנֵיכֶם הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁמְּיַחֲדִים אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וּמְכַוְּנִים בְּרָצוֹן שֶׁל הַפָּרָשִׁיוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע.

וְרָאִיתִי אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בָּהֶם. וּבְשָׁעָה שֶׁנִּכְנֶסֶת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁקּוֹרֵא בֶּן אָדָם, עוֹלָה בָּרִאשׁוֹנָה לַהֵיכָל הַזֶּה, וּמֵרִיחַ בָּהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן. אִם חֲסֵרָה אוֹת אַחַת מִקְּרִיַּת שְׁמַע, אֵינוֹ מְקַבֵּל אוֹתָהּ, שֶׁהֲרֵי חָסֵר בִּנְיָנוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁהוּא מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה, בְּאוֹתָן הַתֵּבוֹת שֶׁחוֹזֵר שְׁלִיחַ הַצִּבּוּר.

וְאִם מוֹצֵא אוֹתָהּ כָּרָאוּי, מְקַבֵּל אוֹתָהּ, וְנוֹטְלִים מִמֶּנּוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב,

מַאן חָמֵי חֶדְוָה, מַאן חָמֵי עִרְבּוּבְיָא, בְּכָל אִינּוּן צַדִּיקַיָּא דִּבְגִינְתָּא דְעֵדֶן, דְּקָא אַתְיָין בְּהַהוּא חֶדְוָה.

וּבְשַׁעֲתָא דְיֵיתֵי לְהַהוּא עַלְמָא, מַאן יֶחֱמֵי חֶדְוָה דִילֵיהּ, דְּאוֹתְבִין לֵיהּ אֲבָהָן לְגַבֵּיהוּ תְּרֵי זִימְנֵי בְּיוֹמָא, וּבְכָל יוֹמָא נָחִית עֲלֵיהּ טַלָּא מֵרִישָׁא דְמַלְכָּא.

וּבְהַהוּא טַלָּא, יָדְעֵי וְאָכְלֵי מֵיכְלָא, דִּי מַלְאֲכֵי עִילָּאִין אָכְלִין. וְיָדְעִין מַה דַּהֲוָה, וּמַה דִּיהֲוֵי, וּמַה דְּזַמִּין לְמֶהֱוֵי, עַד זִמְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹקִים לְגוּפֵי דִּסְרִיחָן בְּהַאי עַלְמָא, וְיוֹקִים לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּבִנְיָינָא מִתְתַּקְּנָא כִּדְקָא יָאוֹת.

בְּחַלּוֹן דְּבִסְטַר דָּרוֹם, הֲווֹ רְשׁוּמִין ש', דְּבִסְטַר דָּא ו', וּבִסְטַר אָחֳרָא ו', וּבִסְטַר אָחֳרָא ו'.

שְׁאֵילְנָא לְהַהוּא גַּבְרָא, וַאֲמֵינָא, מַאי הַנֵּי אַתְוָון, אֲמַר לָא יְדַעְנָא.

לשון הקודש

וְנוֹשְׁקִים אוֹתָהּ. מִי רָאָה הַשִּׂמְחָה, מִי רָאָה הָעִרְבּוּבִיָּה בְּכָל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן, שֶׁבָּאִים לְאוֹתָהּ הַשִּׂמְחָה.

וּבְשָׁעָה שֶׁיָּבֹא לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, מִי יִרְאֶה אֶת שִׂמְחָתוֹ, שֶׁמּוֹשִׁיבִים אוֹתוֹ הָאָבוֹת אֶצְלָם פַּעֲמַיִם בְּיוֹם, וּבְכָל יוֹם יוֹרֵד עָלָיו טַל מֵרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ.

וּבְאוֹתוֹ הַטַּל יוֹדְעִים וְאוֹכְלִים הַמַּאֲכָל שֶׁמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים אוֹכְלִים. וְיוֹדְעִים מַה שֶּׁהָיָה, וּמַה שֶּׁיִּהְיֶה, וּמַה שֶּׁעָתִיד לִהְיוֹת, עַד הַזְּמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָקִים אֶת הַגּוּפִים הַסְּרוּחִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּיָקִימֵם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּבִנְיָן מְתֻקָּן כָּרָאוּי.

בַּחַלּוֹן שֶׁבְּצַד הַדָּרוֹם הָיוּ רְשׁוּמִים ש', שֶׁבְּצַד זֶה ו', וּבְצַד אַחֵר ו', וּבַצַּד הָאַחֵר

עַד דַּאֲתָא הַהוּא מְמַנָּא, וַאֲמַר לִי, אִי חָסִידָא, אִינּוּן אַתְוָון, סִימָנִין (נ"א סִמְכִין) דְּפָרְשִׁיָּתָא דִּקְרַיַת שְׁמַע. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמַאן דַּאֲמַר לוֹן בְּכָל יוֹמָא בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא.

חַלּוֹן אָחֳרָא דְּבִסְטַר צָפוֹן, בֵּיהּ קָיְימָן תְּרֵין מַשְׁקוֹפִין, וְחָמֵשׁ אַתְוָון מְלַהֲטִין וּמִתְנַצְּצִין בְּגַוַּיְיהוּ. תְּרֵין אַתְוָון בְּסִטְרָא דָא, וּתְרֵין אַתְוָון בְּסִטְרָא דָא, וְחַד לְעֵילָא מִנַּיְיהוּ תַּלְיָא עֲלַיְיהוּ. וְאִינּוּן בְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא וְאִיקְרֵי אֱלֹהִי"ם.

בְּחַלּוֹן דָּא וּבְאִינּוּן מַשְׁקוֹפִין, שַׁרְיָין תְּרֵין מְמַנָּן בְּהַהוּא רְקִיעָא, וְאִינּוּן צורט"ק וְגזריא"ל (נ"א עזריאל), דִּי מְמַנָּן תַּמָּן בְּהַהוּא סִטְרָא דְּלָא אִתְפַּתְּחַת.

לשון הקודש

ו'. שָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ הָאִישׁ, וְאָמַרְתִּי: מָהֵן הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ? אָמַר: אֵינִי יוֹדֵעַ.

עַד שֶׁבָּא אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה וְאָמַר לִי: אִי חָסִיד, אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת סִימָנֵי (עַמּוּדֵי) הַפָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁאוֹמֵר אוֹתָם בְּכָל יוֹם בִּרְצוֹן הַלֵּב.

חַלּוֹן אַחֵר שֶׁבְּצַד צָפוֹן, בּוֹ עוֹמְדִים שְׁנֵי מַשְׁקוֹפִים, וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת לוֹהֲטוֹת וְנוֹצְצוֹת בְּתוֹכָם. שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת בְּצַד זֶה וּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת בְּצַד זֶה, וְאַחַת לְמַעְלָה מֵהֶם תְּלוּיָה עֲלֵיהֶם, וְהֵם בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְנִקְרָא אֱלֹהִי"ם.

בַּחַלּוֹן הַזֶּה וּבְאוֹתָם הַמַּשְׁקוֹפִים שׁוֹרִים שְׁנֵי מְמֻנִּים בְּאוֹתוֹ הָרָקִיעַ, וְהֵם צורטק וְגזריאל (עזריאל), שֶׁמְּמֻנִּים שָׁם בְּאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁלֹּא נִפְתָּח.

וְתַמָּן אִית חַד הֵיכָלָא, מְרַקְמָא בְּכַמָּה גְוָונִין, וְכַמָּה צִיּוּרִין. וּבֵיהּ קָיְימִין כָּל אִינּוּן דִּמְקַדְּשֵׁי שְׁמָא דְמָארֵיהוֹן בַּאֲמִירָה בְּכָל יוֹמָא, לְבָתַר דִּמְבָרְכִין לֵיהּ, וְאוֹמְרִין בָּרוּךְ ה' הַמְבוֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד, וּמַקְדִּישִׁים לֵיהּ לְבָתַר בִּקְדוּשָׁה מְשׁוּלֶשֶׁת.

וְהַהוּא הֵיכָלָא אִיקְרֵי מְשׁוּלָשׁ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ירמיה ז ד) הֵיכַל ה' הֵיכַל ה' הֵיכַל ה' הֵמָּה. וְהַהוּא הֵיכָלָא אִיהוּ מְשׁוּלָשׁ. וְשָׁאֵילְנָא מַאי הַאי. אָמַר הַהוּא גַּבְרָא, אִלֵּין אִינּוּן דְּלָא אָכְלֵי כָּל יוֹמֵיהוֹן עַל דִּמְהוֹן.

בְּגִין דְּנִשְׁמָתָא דְּבַר נָשׁ בְּהַאי עַלְמָא, נָפְקַת מִינֵיהּ בְּכָל לֵילְיָא וְלֵילְיָא. בְּצַפְּרָא אִתְהַדְּרָא לֵיהּ, וְשַׁרְיָיא בְּחוֹטְמָא דְבַר נָשׁ, וְלָא עָאלַת וְלָא

לשון הקודש

וְשָׁם יֵשׁ הֵיכָל אֶחָד מְרֻקָּם בְּכַמָּה גְוָנִים וְכַמָּה צִיּוּרִים, וּבוֹ עוֹמְדִים כָּל אוֹתָם שֶׁמְּקַדְּשִׁים אֶת שֵׁם רִבּוֹנָם בַּאֲמִירָה בְּכָל יוֹם, אַחַר שֶׁמְּבָרְכִים אוֹתוֹ, וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ ה' הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד, וּמַקְדִּישִׁים אוֹתוֹ אַחַר כָּךְ בִּקְדֻשָּׁה מְשֻׁלֶּשֶׁת.

וְאוֹתוֹ הַהֵיכָל נִקְרָא מְשֻׁלָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ז) הֵיכַל ה' הֵיכַל ה' הֵיכַל ה' הֵמָּה. וְאוֹתוֹ הַהֵיכָל הוּא מְשֻׁלָּשׁ. וְשָׁאַלְתִּי מַה זֶּה. אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ: אֵלּוּ הֵם שֶׁלֹּא אוֹכְלִים כָּל יְמֵיהֶם עַל דָּמָם.

מִשּׁוּם שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁל אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה. בַּבֹּקֶר חוֹזֶרֶת אֵלָיו, וְשׁוֹרָה בַּחֹטֶם שֶׁל הָאָדָם,

אִתְיַישְׁבָא בְּמֵעוֹי, עַד דִּמְבָרֵךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמַצְלֵי עַל דְּמֵיהּ, כְּדֵין מִתְיַישְׁבָא בְּדוּכְתָּהּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה ב כב) חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ. מַאי אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ. בְּגִין דְּנַחֲתָא בְּצַפְרָא, וְאוֹמֵר לָהּ (דף קי ע"ב) הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זִילִי, וּשְׁרִי לֵיהּ בְּחוֹטְמוֹי, עַל מְנָת דְּיִצְלֵי צְלוֹתֵיהּ. אִי מְבָרֵךְ הוּא כִּדְקָא יָאוֹת, תִּשְׁרֵי בְּגַוֵּיהּ, וְאִי לָא, פָּרְחָא וּסְלִיקַת, וְאִשְׁתַּכַּח בַּר נָשׁ דְּחַסְרָא מִינֵיהּ הַהִיא קְדוּשָׁתָא דְּנִשְׁמָתָא.

וְכֵיוָן דְּנִשְׁמָתֵיהּ חָסְרָא מִינֵיהּ, בַּמֶּה נֶחְשַׁב הוּא, לָא אִתְחַשַּׁב לִכְלוּם, כְּאִלּוּ לָא הֲוָה בְּעָלְמָא. וְעַל דָּא, אָסִיר לֵיהּ לְאִינִישׁ לְבָרְכָא לְחַבְרֵיהּ, עַד דִּמְבָרֵךְ לְמָארֵיהּ בְּשִׁירוּתָא דְּצְלוֹתָא.

לשון הקודש

וְלֹא נִכְנֶסֶת וְלֹא מִתְיַשֶּׁבֶת בְּמֵעָיו עַד שֶׁמְּבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמִתְפַּלֵּל עַל דָּמוֹ, אָז מִתְיַשֶּׁבֶת בִּמְקוֹמָהּ.

וְעַל כֵּן כָּתוּב (ישעיה ב) חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ. מַה זֶּה אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ? מִשּׁוּם שֶׁיּוֹרֶדֶת בַּבֹּקֶר, וְאוֹמֵר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: לְכִי וּשְׁהִי לוֹ בְּחָטְמוֹ, עַל מְנָת שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ. אִם מְבָרֵךְ הוּא כָּרָאוּי, הִיא תִּשְׁרֶה בְּתוֹכוֹ. וְאִם לֹא, פּוֹרַחַת וְעוֹלָה, וְנִמְצָא הָאָדָם שֶׁחִסְּרָה מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ קְדֻשַּׁת הַנְּשָׁמָה.

וְכֵיוָן שֶׁנִּשְׁמָתוֹ חִסְּרָה מִמֶּנּוּ, בַּמֶּה נֶחְשָׁב הוּא? אֵינוֹ נֶחְשָׁב לִכְלוּם, כְּאִלּוּ לֹא הָיָה בָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן אָסוּר לָאָדָם לְבָרֵךְ אֶת חֲבֵרוֹ עַד שֶׁמְּבָרֵךְ אֶת רִבּוֹנוֹ בְּרֵאשִׁית הַתְּפִלָּה.

וְהַחַזָּן אוֹמֵר בָּרְכוּ אֶת ה', וְהוּא אוֹמֵר בָּרוּךְ ה' הַמְבוֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד. וְכֵיוָן דִּמְבָרֵךְ לְמָאֵרִיהּ, מִתַּמָּן שֵׁרוּתָא דִּצְלוֹתָא לְצַלָּאָה. וְעַל דָּא שְׁרִיאָן קְדוּשָׁאן. זַבָּאִין אִינּוּן דִּמְבָרְכֵי וּמְקַדְּשֵׁי לְמָאֵרִיהוֹן בְּכָל יוֹמָא, בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אוֹלִיפְנָא, דְּלֵית רְשׁוּ לְצַלָּאָה צְלוֹתָא בַּעֲשָׂרָה, עַד דִּמְבָרְכִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּשִׁירוּתָא דְּכוּלָּא. וְכֵיוָן דִּמְבָרְכִין לֵיהּ, צַלּוּ צְלוֹתְהוֹן.

אָמַר הַהוּא גַּבְרָא, רַבִּי, הַהִיא בְּרָכָה, לָאו אִיהוּ אֶלָּא לְאַתְקָנָא שִׁבְחָא לְמָאֵרִיהוֹן. דְּאַהֲדַר לוֹן נִשְׁמַתְהוֹן, דְּאִיתְקַרְיָא בְּחָמֵשׁ שְׁמָהָן. וּבִרְכָתָא בְּחָמֵשׁ תֵּיבִין, בָּרוּךְ ה' הַמְבוֹרָךְ וכו'. וְעַל בְּרָכָה דָּא שַׁרְיָיא צְלוֹתָא. וּקְדוּשָׁה לָא שַׁרְיָא אֶלָּא עַל

לשון הקודש

וְהַחַזָּן אוֹמֵר בָּרְכוּ אֶת ה', וְהוּא אוֹמֵר בָּרוּךְ ה' הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד. וְכֵיוָן שֶׁמְּבָרֵךְ לְרִבּוֹנוֹ, מִשָּׁם רֵאשִׁית הַתְּפִלָּה לְהִתְפַּלֵּל, וְעַל כֵּן שׁוֹרוֹת הַקְּדֻשּׁוֹת. אַשְׁרֵי הֵם הַמְּבָרְכִים וּמְקַדְּשִׁים אֶת רִבּוֹנָם בְּכָל יוֹם בִּרְצוֹן הַלֵּב.

בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה לָמַדְתִּי, שֶׁאֵין רְשׁוּת לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בַּעֲשָׂרָה, עַד שֶׁמְּבָרְכִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרֵאשִׁית הַכֹּל. וְכֵיוָן שֶׁמְּבָרְכִים אוֹתוֹ, מִתְּפַלְּלִים תְּפִלָּתָם.

אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ: רַבִּי, הַבְּרָכָה הַהִיא אֵינָהּ אֶלָּא לְתַקֵּן הַשֶּׁבַח לְרִבּוֹנָם, שֶׁהֶחֱזִיר לָהֶם נִשְׁמָתָם, שֶׁנִּקְרֵאת בַּחֲמִשָּׁה שֵׁמוֹת. וְהַבְּרָכָה בְּחָמֵשׁ תֵּבוֹת, בָּרוּךְ ה' הַמְבֹרָךְ כו'. וְעַל הַבְּרָכָה הַזּוֹ שׁוֹרָה הַתְּפִלָּה, וְהַקְּדֻשָּׁה לֹא שׁוֹרָה אֶלָּא עַל הַבְּרָכָה, לְהַחֲזִיק בְּרִבּוֹנָם בַּכֹּל.

בְּרָכָה, לְאִתַּקְפָּא לְמָארֵיהוֹן בְּכוּלָּא, וּבְרָכָה דָּא, וּקְדוּשָׁה דָּא, לָאו אִיהוּ אֶלָּא בַּעֲשָׂרָה.

שָׁאֵילְנָא לֵיהּ, אַמַּאי הֵיכָלָא דָּא לִסְטַר צָפוֹן. אָמַר לִי, בְּהַאי הֵיכָלָא אִתְכַּפְיָין כָּל סִטְרִין בִּישִׁין, דְּלָא יִשְׁלְטוּן בְּעָלְמָא.

חַלּוֹן דָּא, אִיקְרֵי חַלּוֹן דְּנוּגַה. וְלֵית רְשׁוּ לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, בַּר אִינּוּן דְּדִיוּרֵיהוֹן תַּמָּן, וְכֹלָּא אִינּוּן חָמָאן, וּמִסְתַּכְּלִין, וְיָכְלִין לְאִסְתַּכְּלָא. כָּל אִינּוּן דְּתַמָּן, אָזְלֵי בְּמַלְבּוּשִׁין בִּדְיוֹקְנִין דְּהַאי עָלְמָא.

וְתַמָּן חָמֵינָא סַגִּיאִין מִן חַבְרַיָּיא, וְלָא אִתְיְהִיב לִי רְשׁוּ לְאִתְקְרָבָא לְגַבַּיְיהוּ, וְכוּלְּהוּ אִשְׁתְּמוֹדְעָן דָּא לְדָא, וְאָכְלֵי מֵיכְלָא דְּתַקִּיפֵי עֶלְיוֹנִים.

לשון הקודש

וְהַבְּרָכָה הַזּוֹ וְהַקְּדֻשָּׁה הַזּוֹ אֵינָהּ אֶלָּא בַּעֲשָׂרָה.

שָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ: לָמָּה הַהֵיכָל לְצַד הַצָּפוֹן? אָמַר לִי: בַּהֵיכָל הַזֶּה נִכְנָעִים כָּל הַצְּדָדִים הָרָעִים שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בָּעוֹלָם.

הַחַלּוֹן הַזֶּה נִקְרָא הַחַלּוֹן שֶׁל נוּגַה, וְאֵין רְשׁוּת לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, פְּרָט לְאוֹתָם שֶׁמְּדוּרָם שָׁם, וְהַכֹּל הֵם רוֹאִים, וּמִסְתַּכְּלִים, וְיכוֹלִים לְהִסְתַּכֵּל. כָּל אוֹתָם שֶׁשָּׁם, הוֹלְכִים בְּמַלְבּוּשִׁים בִּדְמֻיּוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה.

וְשָׁם רָאִיתִי רַבִּים מִן הַחֲבֵרִים, וְלֹא נִתְּנָה לִי רְשׁוּת לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם, וְכֻלָּם מֻכָּרִים זֶה לָזֶה, וְאוֹכְלִים מַאֲכָל שֶׁל חֲזָקִים עֶלְיוֹנִים.

רְקִיעָא דָא, נָטִיל בְּכָל יוֹמָא לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא. וְכַד נָטִיל, אַרְעִיף טַלָּא דְחַיֵּי לְגוֹ גִּנְתָא. וְאַתְיָין כּוּלְּהוּ צַדִּיקַיָּא דְתַמָּן, וְאִסְתַּחְיָין בְּהַהוּא טַלָּא, וְאַזְדָּרָן כְּזוֹהַר הָרָקִיעַ, וְאָעֲלִין קַמֵּי מְשִׁיחָא, וּלְקַמֵּי אֲבָהָן, וְאָדָם הָרִאשׁוֹן, וְלָא אִתְיְהִיב לִי רְשׁוּ לְמִנְדַּע בְּהוּ.

חַלּוֹן דְּבִסְטַר מַעֲרָב, מְשַׁנְיָא מִכָּל שְׁאָר חַלּוֹנִין, בִּגְוָונִין וּבִנְהוֹרִין. מִתְתַּחְמָא בְּאַרְבַּע אַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּזָהֲרִין וְנָצְצִין עַל גַּבֵּי הַהוּא חַלּוֹנָא. זִימְנִין אִתְגַּלְיָין, זִימְנִין אִתְטַמְּרָן. וְאַחֲזֵי לִי בַּאֲתַר חַד, כִּתּוֹת שֶׁל צַדִּיקִים, בְּדַרְגִּין יַתִּיר עַל כּוּלְּהוּ (ע"כ מצאתי).

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם אֵיכָה

שָׁלְחוּ לְהוּ בְּנֵי בָבֶל לִבְנֵי אַרְעָא קַדִּישָׁא, לָן יָאוֹת לְמִבְכֵּי, לָן יָאוֹת לְמֶעְבַּד הֶסְפֵּדָא עַל

לשון הקודש

הָרָקִיעַ הַזֶּה נוֹסֵעַ בְּכָל יוֹם לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. וּכְשֶׁנּוֹסֵעַ, מַרְעִיף טַל שֶׁל חַיִּים לְתוֹךְ הַגָּן. וּבָאִים כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁל שָׁם, וְרוֹחֲצִים בְּאוֹתוֹ הַטַּל, וְזוֹהֲרִים כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, וְנִכְנָסִים לִפְנֵי הַמָּשִׁיחַ, וְלִפְנֵי הָאָבוֹת, וְאָדָם הָרִאשׁוֹן. וְלֹא נִתְּנָה לִי רְשׁוּת לְהַכִּיר אוֹתָם.

הַחַלּוֹן שֶׁבְּצַד מַעֲרָב מְשֻׁנֶּה מִכָּל שְׁאָר הַחַלּוֹנוֹת, בַּגְּוָנִים וּבָאוֹרוֹת. מִתֻּחָם בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁזּוֹהֲרִים וְנוֹצְצִים עַל גַּב אוֹתוֹ הַחַלּוֹן. לִפְעָמִים מִתְגַּלִּים, לִפְעָמִים נִסְתָּרִים. וְהֶרְאוּ לִי בְּמָקוֹם אֶחָד כִּתּוֹת שֶׁל צַדִּיקִים בְּדַרְגּוֹת יְתֵרוֹת עַל כֻּלָּם.

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם עַל אֵיכָה

שָׁלְחוּ לָהֶם בְּנֵי בָבֶל לִבְנֵי הָאָרֶץ

חוּרְבַּן בֵּית אֱלָהָנָא, עַל דְּאִתְבַּדַּרְנָא בֵּינֵי עַמְמַיָּא, (כְּמַאן דְּפָלַח טַעֲוָון אָחֳרָנִין) וְאִית לָן לְמִיפְתַּח הֶסְפֵּידָא, וּלְפָרְשָׁא אַלְפָּ"א בֵּיתָא, דְּשָׁלַח מָאֵרֵי עַלְמָא לְהֶסְפֵּידָא דְּחוּרְבַּן בֵּיתֵיהּ.

שָׁלְחוּ לְהוֹ בְּנֵי אַרְעָא קַדִּישָׁא, יָאוֹת דְּאַתּוּן אִתְבַּדַּרְתּוּן בֵּינֵי עַמְמַיָּא, וְאַתּוּן לְבַר מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, וְיָאוֹת לְכוֹ לְמִבְכֵּי עֲלַיְיכוּ וְעַל גַּרְמַיְיכוּ, דְּנְפַקְתּוּן מִנְּהוֹרָא לַחֲשׁוֹכָא, כְּעַבְדָּא דְּנָפִיק מִבֵּי מָאֲרֵיהּ. אֲבָל אֲנַן אִית לָן לְמִבְכֵּי וּלְמֶעְבַּד הֶסְפֵּידָא, וְלָן שַׁדַּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סִפְרָא דְּהֶסְפֵּידָא, דַּאֲנַן בְּנָהָא דְּמַטְרוֹנִיתָא, וַאֲנַן מִבְּנֵי בֵיתָהּ, וְיָדְעִין יְקָרָא דְּמָאֲרֵי עָלְמָא. וְלָן יָאוֹת לְמִבְכֵּי, וּלְפָרְשָׁא אִינּוּן אַלְפָּ"א בֵּיתִי"ן.

לשון הקודש

הַקְּדוֹשָׁה: לָנוּ מַתְאִים לִבְכּוֹת, לָנוּ רָאוּי לַעֲשׂוֹת הֶסְפֵּד עַל חֻרְבַּן בֵּית אֱלֹהֵינוּ, עַל שֶׁהִתְפַּזַּרְנוּ בֵּין הָעַמִּים, (כְּמִי שֶׁעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה) וְיֵשׁ לָנוּ לִפְתֹּחַ בַּהֶסְפֵּד, וּלְפָרֵשׁ הָאַלְפָּ"א בֵּיתָא שֶׁשָּׁלַח רִבּוֹן הָעוֹלָם לַהֶסְפֵּד שֶׁל חֻרְבַּן בֵּיתוֹ.

שָׁלְחוּ לָהֶם בְּנֵי הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה: מַתְאִים שֶׁאַתֶּם הִתְפַּזַּרְתֶּם בֵּין הָעַמִּים, וְאַתֶּם מִחוּץ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְנָאֶה לָכֶם לִבְכּוֹת עֲלֵיכֶם וְעַל עַצְמְכֶם, שֶׁיְּצָאתֶם מֵאוֹר לְחֹשֶׁךְ כְּעֶבֶד שֶׁיָּצָא מִבֵּית רַבּוֹ. אֲבָל אָנוּ יֵשׁ לָנוּ לִבְכּוֹת וְלַעֲשׂוֹת הֶסְפֵּד, וְלָנוּ שָׁלַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סֵפֶר הַהֶסְפֵּד, שֶׁאָנוּ בְּנֵי הַגְּבִירָה, וְאָנוּ מִבְּנֵי בֵיתָהּ, וְיוֹדְעִים אֶת כְּבוֹדוֹ שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם, וְלָנוּ רָאוּי לִבְכּוֹת וּלְפָרֵשׁ אוֹתָם הָאַלְפָּ"א בֵּיתִי"ם.

וַאֲנַן יַתְמִין בְּלָא אַבָּא וְאִמָּא, וּמִסְתַּכְּלִין עַיְינִין לְכוֹתְלֵי בֵיתָא דְּאִימָּנָא, וְהָא אִתְחָרַב, וְלָא אַשְׁכַּחְנָא לָהּ. דַּהֲוַת יַנְקָא לָן בְּכָל יוֹמָא, בְּיוֹמִין קַדְמָאִין, מִשַּׁפִּירוּ דִּילָהּ. (בֵּין שַׁפִּירוּ דִּמֵּעָאָה) וַהֲוַת נְחִימַת לָן, וּמְמַלֶּלֶת עַל לִבָּנָא, כְּאִמָּא לִבְרָהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה סו יג) כְּאִישׁ אֲשֶׁר אִמּוֹ תְּנַחֲמֶנּוּ וגו'.

וְהַשְׁתָּא אִסְתַּכְּלָן עַיְינִין לְכָל סְטַר, וַאֲתַר בֵּית מוֹתָבָא דְּאִימָּנָא אִתְבַּלְבֵּל, וְהָא אִתְחָרַב. נְבַטֵּשׁ רֵישָׁא לְכוֹתְלֵי בֵיתָא וּמוֹתָבָהּ. מַאן יְנַחֵם לָן, וּמַאן יְמַלֵּל עַל לִבָּנָא, וְיָגֵין עֲלָנָא קַמֵּי מַלְכָּא.

כַּד הֲוֵינָן חָטָאן קַמֵּי אֲבוּנָא, וְסָלִיק רְצוּעָא לְאַלְקָאָה לָן, אִיהִי קָיְימַת לְקַמָּן, וּמְקַבֶּלֶת מַלְקִיוּתָא דְּמַלְכָּא, בְּגִין לַאֲגָנָא עֲלָנָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שם נג ה) וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ מְדֻכָּא

לשון הקודש

וְאָנוּ יְתוֹמִים בְּלִי אָב וָאֵם, וּמִסְתַּכְּלִים הָעֵינַיִם לְכָתְלֵי בֵית אִמֵּנוּ – וְהִנֵּה נֶחֱרַב, וְלֹא מָצָאנוּ אוֹתָהּ. שֶׁהָיְתָה מְנִיקָה אוֹתָנוּ בְּכָל יוֹם בַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים מֵהַיֹּפִי שֶׁלָּהּ (בֵּין הַיֹּפִי שֶׁל מֵעֶיהָ), וְהָיְתָה מְנַחֶמֶת אוֹתָנוּ, וּמְדַבֶּרֶת עַל לִבֵּנוּ כְּאֵם לִבְנָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סו) כְּאִישׁ אֲשֶׁר אִמּוֹ תְּנַחֲמֶנּוּ וְגוֹ'.

וְכָעֵת מִסְתַּכְּלוֹת הָעֵינַיִם לְכָל צַד, וּמְקוֹם בֵּית מוֹשָׁבָהּ שֶׁל אִמֵּנוּ הִתְבַּלְבֵּל, וְהִנֵּה נֶחֱרַב. נַכֶּה רֹאשׁ לְכָתְלֵי הַבַּיִת וּמוֹשָׁבָהּ. מִי יְנַחֵם אוֹתָנוּ, וּמִי יְדַבֵּר עַל לִבֵּנוּ וְיָגֵן עָלֵינוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ?

כְּשֶׁהָיִינוּ חוֹטְאִים לִפְנֵי אָבִינוּ, וּמַעֲלֶה הָרְצוּעָה לְהַלְקוֹת אוֹתָנוּ, הִיא עָמְדָה לְפָנֵינוּ, וּמְקַבֶּלֶת הַמַּלְקוּת שֶׁל הַמֶּלֶךְ כְּדֵי לְהָגֵן עָלֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם נג) וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ מְדֻכָּא מֵעֲוֹנוֹתֵינוּ כו'

מֵעֲוֹנוֹתֵינוּ וגו' וּבַחֲבֻרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ. וְהַשְׁתָּא אִיתָּא לֵית לָן, וַוי. וַוי לָן, וַוי לְכוֹ. לָן יָאוֹת לְמִבְכֵּי, לָן יָאוֹת לְמִסְפֵּד, לָן יָאוֹת לְפָתְרָא אֵינוּן מִילִין דִּמְרִירוּ, לְאוֹדָעָא לְהוֹ, לְאִינוּן דְּיָדְעִין לְמִבְכֵּי מִלִּין דְּהֶסְפֵּידָא.

נִקְרַב בְּכָל יוֹמָא לְגַבֵּי עַרְסָא דְּאִימְּנָא, וְלָא נִשְׁכַּח לָהּ תַּמָּן. נִשְׁאַל עֲלָהּ, לֵית מַאן דְּיַשְׁגַּח עֲלָן. נִשְׁאַל לְעַרְסָא דִּילָהּ, אִתְבַּלְבְּלָא. נִשְׁאַל לְכוּרְסְיָיא, נָפְלַת. נִשְׁאַל לְהֵיכָלִין דִּילָהּ, אוֹמָאָן אִינוּן דְּלָא יָדְעִין מִינָהּ. נִשְׁאַל לְעַפְרָא, רְשִׁימוּ דְּעִקְּבְתָא לֵית תַּמָּן.

נִשְׁאַל לְאִיגְּרָא, הָא אִיגְּרָא אָתֵיב לָן, דְּתַמָּן יָתְבָה מְבַכָּה וּמְיַיְלֶלֶת (עֲלָן) וְאָזְלַת מְבַכָּה, צוֹוַחַת בְּקוֹל מְרִירוּ עֲלָן, מֵאִיגְּרָא לְאִיגְּרָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שם כב א) מַה לָּךְ אֵפוֹא כִּי עָלִית כֻּלָּךְ

לשון הקודש

וּבַחֲבֻרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ. וְכָעֵת אֵין לָנוּ אֵם. וַי! וַי לָנוּ! וַי לָכֶם! לָנוּ רָאוּי לִבְכּוֹת, לָנוּ רָאוּי לִסְפֹּד, לָנוּ רָאוּי לִפְתֹּר אוֹתָם דִּבְרֵי מְרִירוּת, לְהוֹדִיעָם לְאוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים לִבְכּוֹת דִּבְרֵי הֶסְפֵּד.

נִקְרַב כָּל יוֹם לְמִטַּת אִמֵּנוּ – וְלֹא נִמְצָא אוֹתָהּ שָׁם. נִשְׁאַל עָלֶיהָ – אֵין מִי שֶׁמַּשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ. נִשְׁאַל לְמִטָּתָהּ – הִתְבַּלְבְּלָה. נִשְׁאַל לְכִסְאָהּ – נָפְלָה. נִשְׁאַל לְהֵיכְלוֹתֶיהָ – הֵם נִשְׁבָּעִים שֶׁלֹּא יוֹדְעִים מִמֶּנָּה. נִשְׁאַל אֶת הֶעָפָר – רֹשֶׁם שֶׁל עֲקֵבוֹת אֵין שָׁם.

נִשְׁאַל אֶת הַגַּג – הֲרֵי הַגַּג מֵשִׁיב לָנוּ, שֶׁיָּשְׁבָה שָׁם מְבַכָּה וּמְיַלֶּלֶת (עָלֵינוּ) וְהוֹלֶכֶת מְבַכָּה, צוֹוַחַת בְּקוֹל שֶׁל מְרִירוּת עָלֵינוּ מִגַּג לְגַג, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם כב) מַה לָּךְ אֵפוֹא

לַגַּגּוֹת. נִשְׁאַל לְאוֹרְחִין וּשְׁבִילִין, כֻּלְּהוּ אָמְרִין דִּשְׁמָעוּ קָל מְרִירוּ דִּבְכִיָּה, דִּמְבַכָּה עַל בְּנָהָא, וְלָא יָדְעִין לְאָן אִסְתַּלְּקַת.

לָן יָאוֹת לְמִבְכֵּי, לָן יָאוֹת לְמִיסְפֵּד. נְנַשֵּׁק עַפְרָא דְּרַגְלָהָא, נְנַשֵּׁק אֲתַר בֵּי מוֹתָבָהּ, נְנַשֵּׁק כּוֹתְלֵי הֵיכָלָא, וְנִבְכֵּי בִּמְרִירוּ. אֲנַן נִפְתַּח בְּהֶסְפֵּידָא, דְּחָמֵינָן בְּכָל יוֹמָא כָּל הַאי. נִבְכֵּי תָּדִיר וְלָא אִיתְנְשֵׁי מְרִירוּ דִּבְכִיָּה מִינָּן.

פָּתְחוּ אִינְהוּ וְאָמְרֵי, אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד הָעִיר, כְּתִיב (דף קיא ע"א) (ישעיה כב ה) כִּי יוֹם מְהוּמָה וּמְבוּסָה וּמְבוּכָה וגו'. כִּי יוֹם. חַד יוֹמָא אִית לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רְחִימָא דְנַפְשֵׁיהּ, כְּלִילָא מִכָּל שְׁאָר יוֹמִין, שִׁית יוֹמִין כְּלִילָן בֵּיהּ, וְהוּא כְּלָלָא דְּכֻלְּהוּ. וְעַל דְּאַסְגִּיאוּ חוֹבִין, אִסְתַּלַּק לְעֵילָא, לְבֵי עַלְמָא דְחַיִּין.

לשון הקודש

כִּי עָלִית כֻּלָּךְ לַגַּגּוֹת. נִשְׁאַל אֶת הַדְּרָכִים וְהַשְּׁבִילִים – כֻּלָּם אוֹמְרִים שֶׁשָּׁמְעוּ קוֹל מְרִירוּת שֶׁל בִּכְיָהּ, שֶׁמְּבַכָּה עַל בָּנֶיהָ, וְלֹא יוֹדְעִים לְאָן הִסְתַּלְּקָה.

לָנוּ רָאוּי לִבְכּוֹת! לָנוּ רָאוּי לִסְפֹּד! נְנַשֵּׁק אֶת עֲפַר רַגְלֶיהָ, נְנַשֵּׁק אֶת מְקוֹם בֵּית מוֹשָׁבָהּ, נְנַשֵּׁק אֶת כָּתְלֵי הַהֵיכָל, וְנִבְכֶּה בִּמְרִירוּת. אָנוּ נִפְתַּח בַּהֶסְפֵּד, שֶׁרָאִינוּ בְּכָל יוֹם כָּל זֶה. נִבְכֶּה תָּמִיד וְלֹא נִשְׁכַּח מְרִירוּת הַבִּכִּי מֵעִמָּנוּ.

פָּתְחוּ הֵם וְאָמְרוּ, (איכה א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד הָעִיר. כָּתוּב (ישעיה כב) כִּי יוֹם מְהוּמָה וּמְבוּסָה וּמְבוּכָה וְגוֹ'. כִּי יוֹם, יוֹם אֶחָד יֵשׁ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲהוּב נַפְשׁוֹ, כָּלוּל מִכָּל שְׁאָר הַיָּמִים. שִׁשָּׁה יָמִים כְּלוּלִים בּוֹ, וְהוּא הַכְּלָל שֶׁל כֻּלָּם. וְעַל שֶׁהִתְרַבּוּ

כְּדֵין מִתְּחוֹת שִׁפּוּלֵי מַשְׁכְּנָא, קָם יוֹמָא דִּמְרִירוּ, יוֹמָא דִּבְכִיָּה, יוֹמָא דְּצַעֲרָא, יוֹמָא דְּאִיקְרֵי מְהוּמָה וּמְבוּסָה וּמְבוּכָה, וְעָאל בְּגוֹ מַשְׁכְּנָא, וְשֵׁיצֵי וְסָאֵיב. וְרִבּוֹנָא דְּמַשְׁכְּנָא, אֲזַל וַעֲרַק וְאִתְּתָרַךְ מִגּוֹ מוֹתָבֵיהּ לְגוֹ טוּרָא דִּלְבַר, וּלְגוֹ טוּרָא דְּחָרוּב, וּמַשְׁכְּנָא (אשתצי) **וְאִתְחָרַב.**

לְבָתַר, נָחַת הַהוּא יוֹמָא עִילָּאָה, דְּאִסְתַּלַּק, שְׁאַל עַל מִשְׁכְּנֵיהּ, וְהָא אִתְחָרַב. עָאל וְאַשְׁגַּח עַל מָאנֵי דְּמַשְׁכְּנָא, מַטְרוּנִיתָא רְחִימְתָּא דְּנַפְשֵׁיהּ, וְהִיא אִתְּתָרְכַת וְעָרְקַת, וְכָל בְּנְיָנָהּ סָתִיר. כְּדֵין שָׁאֲרֵי לְמִגְעֵי, גּוֹעָא בָּתַר גּוֹעָא, כִּנְהִימוּ דְּתַרְנְגוֹלָא עַל נוּקְבֵיהּ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם) **מְקַרְקַר קַר, נְהִימוּ כְּתַרְנְגוֹלָא. קִיר, רִבּוֹן שַׁלִּיטָא.**

לשון הקודש

הַחֲטָאִים הִסְתַּלֵּק לְמַעְלָה, לְבֵית עוֹלַם הַחַיִּים.

אָז, מִתַּחַת שִׁפּוּלֵי הַמִּשְׁכָּן, קָם יוֹם שֶׁל מְרִירוּת, יוֹם שֶׁל בְּכִיָּה, יוֹם שֶׁל צַעַר, יוֹם שֶׁנִּקְרָא מְהוּמָה וּמְבוּסָה וּמְבוּכָה. וְנִכְנַס לְתוֹךְ הַמִּשְׁכָּן, וּמְכַלֶּה וּמְטַמֵּא. וְרִבּוֹן הַמִּשְׁכָּן הָלַךְ וּבָרַח וְנִגְרַשׁ מִתּוֹךְ מוֹשָׁבוֹ לְתוֹךְ הָהָר שֶׁבַּחוּץ, וּלְתוֹךְ הָהָר שֶׁחָרוּב, וְהַמִּשְׁכָּן (הֶשְׁמֵד) וְנֶחֱרַב.

אַחַר כָּךְ יָרַד אוֹתוֹ הַיּוֹם הָעֶלְיוֹן שֶׁהִסְתַּלֵּק, שָׁאַל עַל מִשְׁכָּנוֹ – וְהִנֵּה נֶחֱרַב. נִכְנַס וְהִשְׁגִּיחַ בְּבַעֲלַת הַמִּשְׁכָּן, הַגְּבִירָה אֲהוּבַת נַפְשׁוֹ – וְהִיא גֹּרֶשֶׁת וּבָרְחָה, וְכָל בִּנְיָנָהּ סָתוּר. אָז הִתְחִיל לִבְכּוֹת, בְּכִיָּה אַחַר בְּכִיָּה, כְּנַהֲמַת הַתַּרְנְגוֹל עַל נְקֵבָתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) מְקַרְקַר קַר, נַהֲמַת הַתַּרְנְגוֹל. קַר – הָרִבּוֹן הַשַּׁלִּיט.

וְשׁוֹעַ אֶל הָהָר, (שם) עָבִיד שׁוּעָה וְצָוַוח לְגַבֵּי טוּרָא, דְּעָרְקַת תַּמָּן מַטְרוּנִיתָא. עָבִיד שׁוּעַ צָוַוח וְקָרֵי בִּנְהִימוּ דִּבְכִיָּה אֵיכָה. אֵיכָה רְחִימְתָּא דְּנַפְשָׁאי, אֵיכָה שַׁפְּנִינָתִי שְׁלֵימָתִי, אֵיכָה יְחִידָתָא דִילִי, דְּאִתְיַחֲדָא עִמִּי בִּיחוּדָא. אֵיכָה דַּהֲוַית נָטְלָא בְּכָל יוֹמָא, חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים אַתְוָון דְּיִחוּדָא, וְאִתְקְרִיאַת כ"ה עַל דָּא.

אֲחָתִי בְּרַתִּי אִמִּי, לְאָן אָזְלַת, לְאָן פָּנִית לְמֵיהַךְ. אֲנַן דְּשָׁמְעִין בְּכָל יוֹמָא קִרְקוּרָא דָא דְּרִבּוֹנָנָא, לָן יָאוֹת לְמִבְכֵּי, לָן יָאוֹת לְמִסְפֵּד, לָן יָאוֹת לְמִפְתַּח אֵיכָה. אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד וגו'.

רַבִּי לְוִיטַס חוֹזָאָה פָּתַח, (בראשית ג טו) **וְאֵיבָה אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זַרְעֲךָ.** דְּבָבוֹ סַגִּי הֲוָה מִן יוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עַלְמָא, עַל עִילָּה דְּעֵיטָא דְּנָחָשׁ,

לשון הקודש

וְשׁוֹעַ אֶל הָהָר, עָשָׂה שׁוּעָה וְצָוַח אֶל הָהָר, שֶׁלְּשָׁם בָּרְחָה הַגְּבִירָה. עָשָׂה שׁוֹעַ, צוֹוֵחַ וְקוֹרֵא בִּנְהָמָה שֶׁל בְּכִיָּה אֵיכָה. אֵיכָה אֲהוּבַת נַפְשִׁי, אֵיכָה יוֹנָתִי שְׁלֵמָתִי, אֵיכָה יְחִידָתִי, שֶׁהִתְיַחֲדָה עִמִּי בִּיחוּד. אֵיכָה שֶׁהָיִית נוֹטֶלֶת בְּכָל יוֹם חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד, וְנִקְרֵאת עַל זֶה כ"ה.

אֲחוֹתִי בִּתִּי אִמִּי, לְאָן הָלַכְתְּ? לְאָן פָּנִית לָלֶכֶת? אָנוּ שֶׁשּׁוֹמְעִים בְּכָל יוֹם הַקִּרְקוּר הַזֶּה שֶׁל רִבּוֹנֵנוּ, לָנוּ רָאוּי לִבְכּוֹת, לָנוּ רָאוּי לִסְפֹּד, לָנוּ רָאוּי לִפְתֹּחַ אֵיכָה. אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד וְגוֹ'.

רַבִּי לְוִיטַס הַחוֹזֶה פָּתַח, (בראשית ג) וְאֵיבָה אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זַרְעֲךָ. שִׂנְאָה רַבָּה הָיְתָה מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם,

מֵהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאִתְלַטְיָיא, אִתְדַּחְיָיא מִקַּמֵּי תַּרְעָא דְמַלְכָּא, וְהוּא כָּמִין תָּדִיר בֵּין גְּדָרִין דְּעַלְמָא, בֵּין אִינּוּן גְּדָרִין דְּאוֹרַיְיתָא, כָּל אִינּוּן דְּדָשִׁין בְּעָקֵב, בְּאִינּוּן גְּדָרִין, נָשֵׁיךְ לוֹן.

וַוי דְּאַשְׁכַּח, וַוי דְנָשֵׁיךְ. וַוי עַל דְּבָבוּ בִּישָׁא דְּאִתְנְטִיר. עַל דְּבָבוּ בִּישָׁא דַּהֲוָות לֵיהּ בְּהַאי אִשָּׁה, דְּאִתְקְרְיָא (משלי לא ל) אִשָּׁה יִרְאַת ה'. דְּבָבוּ בִּישׁ נָטַר לָהּ מִן יוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, עַד דְּתָבַר לָהּ בִּתְבִירוּ, לְמִשְׁכַּב לְעַפְרָא.

"אֵיכָה "יָשְׁבָה "בָדָד "הָעִיר "רַבָּתִי "עָם "הָיְתָה, תִּסְתַּכַּל בְּאַתְוָון דְּרֵישׁ כָּל תֵּיבָה וְתֵיבָה, וְתִשְׁכַּח נְטִירוּ דְּבָבוּ בִּישָׁא, דְּאִתְנַטְרָא, עַד דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא. אֵיכָ"ה רָעָ"ה בְּרֵישֵׁי אַתְוָון, אִתְנְטִיר לָהּ לְהַהִיא אֵשֶׁת חַיִל, בִּתְבִירוּ דְּבֵי מַקְדְּשָׁא, לְמִשְׁכַּב לְעַפְרָא.

לשון הקודש

וְעַל הָעִלָּה שֶׁל עֵצֶת הַנָּחָשׁ. מֵאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁהִתְקַלֵּל, נִדְחָה מִלִּפְנֵי שַׁעַר הַמֶּלֶךְ, וְהוּא אוֹרֵב תָּמִיד בֵּין הַגְּדֵרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, בֵּין אוֹתָם גְּדֵרוֹת הַתּוֹרָה, כָּל אוֹתָם שֶׁדָּשִׁים בֶּעָקֵב, בְּאוֹתָם הַגְּדֵרוֹת נוֹשֵׁךְ אוֹתָם.

אוֹי שֶׁמָּצָא, אוֹי שֶׁנָּשַׁךְ. אוֹי עַל הַשִּׂנְאָה הָרָעָה שֶׁנִּשְׁמְרָה, עַל הַשִּׂנְאָה הָרָעָה שֶׁהָיְתָה לוֹ בָּאִשָּׁה הַזּוֹ, שֶׁנִּקְרְאָה אִשָּׁה יִרְאַת ה'. שִׂנְאָה רָעָה שָׁמַר לָהּ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, עַד שֶׁשָּׁבַר אוֹתָהּ בְּשֶׁבֶר, לִשְׁכַּב לֶעָפָר.

"אֵיכָה "יָשְׁבָה "בָדָד "הָעִיר "רַבָּתִי "עָם "הָיְתָה (איכה א). הִסְתַּכֵּל בָּאוֹתִיּוֹת שֶׁל רֹאשׁ כָּל תֵּבָה וְתֵבָה, וְתִמְצָא שְׁמִירָה שֶׁל שִׂנְאָה רָעָה, שֶׁנִּשְׁמְרָה עַד שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, "כְּאַלְמָנָה "רַבָּתִי "בַּגּוֹיִם "שָׂרָתִי "בַּמְּדִינוֹת "הָיְתָה "לָמַס, תִּקְרָא לְמַפְּרֵעַ בְּרֵישֵׁי אַתְוָון, לָ"ה בְּשִׁבְרֵ"ך. בִּתְבִירוּ דְּבֵי מַקְדְּשָׁא, בִּתְבִירוּ דִכְנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל, דְּבָבוּ בִישָׁא אַדְבֵּיק לָ"ה בְּשִׁבְרֵ"ך.

אֵיכָה דְּאִתְדַּבְּקַת לְהַהִיא אֵיבָה רָעָה דָא, קָל דְּנָחָשׁ, קָל מְרִירוּ דִבְכִיָּה בָּרְקִיעִין. אִלֵּין קָרָאן אֵיכָה, וּמִסִּטְרָא אָחֳרָא קָרָאן אֵיבָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ג טו) וְאֵיבָה אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה, בֵּין סִטְרָא דָא, וּבֵין סִטְרָא דָא, אִשְׁתַּכַּח שְׁמָא (תמן) בְּחֶרְבַּן בֵּי מַקְדְּשָׁא. וּבִקְרָא קַדְמָאָה אִתְרְשִׁים כֻּלָּא לְמִנְדַּע דְּהַאי כ"ה, אַדְבֵּיק לָהּ אֵיבָ"ה רָעָה, דְּנָטִיר לָהּ מִיּוֹמָא דְאִתְבְּרֵי עָלְמָא.

לשון הקודש

הַמִּקְדָּשׁ. אֵיבָ"ה רָעָ"ה בְּרָאשֵׁי הָאוֹתִיּוֹת נִשְׁמְרָה לָהּ לְאוֹתָהּ אֵשֶׁת חַיִל, בַּשִּׁבָּרוֹן שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לִשְׁכַּב לֶעָפָר.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) "כְּאַלְמָנָה "רַבָּתִי "בַּגּוֹיִם "שָׂרָתִי "בַּמְּדִינוֹת "הָיְתָה "לָמַס. תִּקְרָא לְמַפְּרֵעַ בְּרָאשֵׁי הָאוֹתִיּוֹת – לָ"ה בְּשִׁבְרֵ"ך. בַּשִּׁבָּרוֹן שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בְּשִׁבְרוֹנָהּ שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁשִּׂנְאָה רָעָה הִדְבִּיק לָ"ה בְּשִׁבְרֵ"ך.

אֵיכָה שֶׁנִּדְבְּקָה לְאוֹתָהּ אֵיבָה רָעָה הַזּוֹ, קוֹל הַנָּחָשׁ, קוֹל מְרִירוּת שֶׁל בְּכִיָּה בָּרְקִיעִים. אֵלּוּ קוֹרְאִים אֵיכָה, וּמִצַּד אַחֵר קוֹרְאִים אֵיבָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵיבָה אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה. בֵּין הַצַּד הַזֶּה, וּבֵין הַצַּד הַזֶּה, נִמְצָא הַשֵּׁם (שם) בְּחֶרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וּבַפָּסוּק הָרִאשׁוֹן נִרְשָׁם הַכֹּל, לָדַעַת שֶׁכ"ה הַזּוֹ הִדְבִּיק אוֹתָהּ אֵיבָ"ה רָעָה שֶׁשָּׁמַר לָהּ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, רַבִּי הָרְכִּינַס פָּתַח, (שם פסוק כד) **וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לַגַּן עֵדֶן. וַיְגָרֶשׁ אֶת, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. בְּחֶרְבַּן בֵּי מַקְדְּשָׁא, דְּאִתְתָּרְכַת בְּתֵירוּכִין, דְּאִשְׁתְּלַחַת בְּשִׁלּוּחִין, כָּרְסְיָיא דְמַלְכָּא נָפְלַת.**

וַיְגָרֶשׁ אֶת, דָּא כָּרְסְיָיא דְמַלְכָּא. וַוי דְּאִתְתָּרְכַת, וַוי דְּנָפְלַת. הָאָדָם, הַהוּא דְשָׁלִיט עַל כּוּרְסְיָיא, דִּכְתִיב בֵּיהּ (יחזקאל א כו) **וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם וגו'. נָפְלַת כָּרְסְיָיא, נָפַל כֹּלָּא.**

וַיַּשְׁכֵּן, הַהוּא דְתָרֵיךְ לְדָא, אַשְׁכִּין וְאַשְׁרֵי יִישׁוּבָא אָחֳרָא, בְּהִיפּוּכָא. בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְחֲרֵיב בֵּי מַקְדְּשָׁא, סָלִיק לְכָבוֹד עִילָּאָה לְעֵילָא, וְאַזְעִיר דְּיוֹקְנֵיהּ מִכְּמָה דַּהֲוָות. וְכוּרְסְיָיא נָטִיל מִנֵּיהּ וְאִתְפְּרַשׁ.

לשון הקודש

אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד. רַבִּי הַרְכִּינַס פָּתַח, (בראשית ג) **וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם** לְגַן עֵדֶן. **וַיְגָרֶשׁ אֶת** – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בְּחֶרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁגֹּרְשָׁה בְּגֵרוּשִׁין, שֶׁנִּשְׁלְחָה בְּשִׁלּוּחִין, כִּסֵּא הַמֶּלֶךְ שֶׁנָּפְלָה. **וַיְגָרֶשׁ** אֶת – זֶה כִּסֵּא הַמֶּלֶךְ. אוֹי שֶׁגֹּרְשָׁה, אוֹי שֶׁנָּפְלָה. הָאָדָם, אוֹתוֹ שֶׁשּׁוֹלֵט עַל הַכִּסֵּא, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (יחזקאל א) וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם וְכוּ'. נָפְלָה הַכִּסֵּא – נָפַל הַכֹּל.

וַיַּשְׁכֵּן – אוֹתוֹ שֶׁגֵּרַשׁ אֶת זֶה, הִשְׁכִּין וְהִשְׁרָה יִשּׁוּב אַחֵר בְּהִפּוּכוֹ. בְּשָׁעָה שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, סִלֵּק אֶת הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן לְמַעְלָה, וְהִמְעִיט דְּמוּתוֹ מִכְּמוֹ שֶׁהָיָה, וְהַכִּסֵּא נָסַע מִמֶּנּוּ וְנִפְרַד.

כִּבְיָכוֹל אַשְׁרֵי לְגַן עֵדֶן עִם כְּרוּבִים לְתַתָּא, וְאִתְפְּרַשׁ מֵהַהוּא כָּבוֹד עִילָּאָה. וְאַשְׁרֵי לְהַהִיא לַהַט הַחֶרֶב, לְמֵיקַם בְּדוּכְתָּא דְּרַבָּנוּתֵיהּ, לְמִיטַר וּלְמִישְׁאַב וּלְמַסְתִּיר, (נ"א וּלְמִסְחֵי) הַהוּא אוֹרַח דְּאִנְגִיד מֵעֵץ הַחַיִּים.

וּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא צָוַוח וְאָמַר, (משלי ל כא) **תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וגו' תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וגו' וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ. שִׁפְחָה לְגוֹ, גְּבִירְתָּהּ לְבַר. אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, מַאי בָדָד. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר,** (ויקרא יג מו) **בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ.**

אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, ר' חֲנִינָאי וְרַבָּנָן פָּתְחֵי קְרָא בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן. (בראשית ב טו) **וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּנִּיחֵהוּ בְגַן עֵדֶן וגו'. וַיִּקַּח, בַּמֶּה לְקָחוֹ. ר' חֲנִינָאי אָמַר, לְקָחוֹ בִּדְבָרִים. כְּמָה דְאַתְּ**

לשון הקודש

כִּבְיָכוֹל הִשְׁרָה אֶת גַּן הָעֵדֶן עִם הַכְּרוּבִים לְמַטָּה, וְנִפְרַד מֵאוֹתוֹ הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן, וְהִשְׁרָה אֶת אוֹתָהּ לַהַט הַחֶרֶב, לַעֲמֹד בִּמְקוֹם גְּבִרְתּוֹ, לִשְׁמֹר וְלִשְׁאֹב וּלְהַסְתִּיר (וּלְרַחֵץ) אוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ שֶׁשּׁוֹפַעַת מֵעֵץ הַחַיִּים.

וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ צִוֵּחַ וְאוֹמֵר, (משלי ל) תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ כו' תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ כו' וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ. הַשִּׁפְחָה בִּפְנִים, גְּבִרְתָּהּ בַּחוּץ. אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, מַה זֶּה בָדָד? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ.

אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, רַבִּי חֲנִינַאי וְרַבָּנָן פּוֹתְחִים הַכָּתוּב בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן. (בראשית ב) וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּנִּיחֵהוּ בְגַן עֵדֶן וְגוֹ'. וַיִּקַּח, בַּמֶּה לְקָחוֹ? רַבִּי חֲנִינַאי

אָמַר (ויקרא ח ב) קַח אֶת אַהֲרֹן. וְרַבָּנָן אָמְרוּ, לְקָחוֹ בְּרוּחַ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (מ"ב ב ה) הַיּוֹם ה' לֹקֵחַ אֶת אֲדֹנֶיךָ מֵעַל רֹאשֶׁךָ.

וַיַּנִּיחֵהוּ בְגַן עֵדֶן, כְּדֵי לִהְיוֹת לוֹ מְנוּחָה, לָדַעַת וּלְהַכִּיר הַחָכְמָה וְהַתּוֹרָה. דְּאָמַר רִבִּי חֲנִינָאי, הַתּוֹרָה לִמְּדָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָדָם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב כח כז) אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ וגו', וַיֹּאמֶר לָאָדָם. וְהָיוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְקַלְסִין לְפָנָיו.

עַד שֶׁרָאָה סמא"ל בַּשָּׁמַיִם, וְנִתְקַנֵּא בוֹ, וְיָרַד מִן הַשָּׁמַיִם כִּדְמוּת צֵל עַל נָחָשׁ. הַנָּחָשׁ נִרְאָה, וְהַצֵּל עָלָיו, תָּקְפָּא וְחֵילָא דִילֵיהּ.

קָרִיב הַהוּא נָחָשׁ לְגַבֵּי אִיתְּתָא, דְּדַעְתָּא קַלָּה מִן הָאִישׁ. מִכָּאן דְּאִתְּתָא לָא אִתְפַּתַּת, אֶלָּא בְּאִתְּתָא אָחֳרָא. (בראשית ג א) וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה אַף כִּי

לשון הקודש

אָמַר, לְקָחוֹ בִּדְבָרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ח) קַח אֶת אַהֲרֹן. וְרַבָּנָן אָמְרוּ, לְקָחוֹ בְּרוּחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–ב ב) הַיּוֹם ה' לֹקֵחַ אֶת אֲדֹנֶיךָ מֵעַל רֹאשֶׁךָ.

וַיַּנִּחֵהוּ בְגַן עֵדֶן, כְּדֵי לִהְיוֹת לוֹ מְנוּחָה, לָדַעַת וּלְהַכִּיר הַחָכְמָה וְהַתּוֹרָה. שֶׁאָמַר רַבִּי חֲנִינַאי, הַתּוֹרָה לִמְּדָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב כח) אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ וגו', וַיֹּאמֶר לָאָדָם. וְהָיוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְקַלְסִים לְפָנָיו.

עַד שֶׁרָאָה סמא"ל בַּשָּׁמַיִם, וְנִתְקַנֵּא בוֹ, וְיָרַד מִן הַשָּׁמַיִם כִּדְמוּת צֵל עַל נָחָשׁ. הַנָּחָשׁ נִרְאָה, וְהַצֵּל עָלָיו, הַתְּקֵף וְהַכֹּחַ שֶׁלּוֹ.

קָרַב אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ לָאִשָּׁה, שֶׁדַּעְתָּהּ קַלָּה מִן הָאִישׁ. מִכָּאן שֶׁאִשָּׁה לֹא מִתְפַּתֵּית אֶלָּא בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת. (בראשית ג) וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים, מִיָּד פָּתַח

אָמַר אֱלֹהִים, מִיָּד פָּתַח בְּאַף. מֵהָכָא, דְּבִתְחִלַּת דְּבָרָיו שֶׁל אָדָם נִיכָּר מִי הוּא. כָּךְ הוּא פָּתַח בְּאַף, לְהוֹדִיעַ מִי הוּא.

נָטַל סִימָן זֶה, אִם תְּקַבֵּל, אִם לֹא תְקַבֵּל. וְהִמְשִׁיכָה בִּדְבָרִים, עַד שֶׁפָּתְחָה בְּאוֹת מ"ם, וְאָמְרָה (שם) מִכָּל עֵץ הַגָּן אָכֹל נֹאכֵל. מִיָּד נָטַל הַנָּחָשׁ אוֹת מ', וַיָּשֶׂם אוֹתָהּ עַל זְרוֹעוֹ הַשְּׂמֹאלִית, וְהָיָה מַמְתִּין עַל וא"ו תי"ו מִפִּיהָ, כְּדֵי לִהְיוֹת מוּ"ת נָכוֹן לִפְנֵיהֶם.

הִתְחִיל לְפַתּוֹתָהּ, עַד דִּכְתִיב, (שם פסוק ו) וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה, בְּטַעֲמָא סַגִּי וְתַקִּיף. מְלַמֵּד, שֶׁפָּרְחוּ הָאוֹתִיּוֹת וא"ו תי"ו, וְסָלְקוּ לְהִתְחַבֵּר עִם אוֹת מ"ם. וְאוֹת מ"ם הָיְתָה עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, וְלֹא הָיְתָה מִתְחַבֶּרֶת (דף קיא ע"ב) עִמָּהֶם, עַד שֶׁנִּתְפַּתֵּת.

לשון הקודש

בְּאַף. מִכָּאן שֶׁבִּתְחִלַּת דְּבָרָיו שֶׁל אָדָם נִכָּר מִי הוּא. כָּךְ הוּא פָּתַח בְּאַף, לְהוֹדִיעַ מִי הוּא.

נָטַל סִימָן זֶה – אִם תְּקַבֵּל, אִם לֹא תְקַבֵּל. וְהִמְשִׁיכָה בִּדְבָרִים, עַד שֶׁפָּתְחָה בְּאוֹת מֵ"ם, וְאָמְרָה מִכָּל עֵץ הַגָּן [אָכֹל] נֹאכֵל. מִיָּד נָטַל הַנָּחָשׁ אוֹת מ', וַיָּשֶׂם אוֹתָהּ עַל זְרוֹעוֹ הַשְּׂמֹאלִית, וְהָיָה מַמְתִּין עַל וא"ו תָּי"ו מִפִּיהָ, כְּדֵי לִהְיוֹת מָו"ת נָכוֹן לִפְנֵיהֶם.

הִתְחִיל לְפַתּוֹתָהּ, עַד שֶׁכָּתוּב (שם) וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה, בְּטַעַם גָּדוֹל וְתַקִּיף. מְלַמֵּד שֶׁפָּרְחוּ הָאוֹתִיּוֹת וָא"ו תָּי"ו, וְעָלוּ לְהִתְחַבֵּר עִם הָאוֹת מֵ"ם, וְהָאוֹת מֵ"ם הָיְתָה עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, וְלֹא הָיְתָה מִתְחַבֶּרֶת עִמָּהֶם, עַד שֶׁנִּתְפַּתֵּית.

וּפָרְחוּ וא"ו תי"ו, אַרְבַּע זְמָנִין, וַאֲקִיפוּ לְאוֹת מ"ם לְאַרְבַּע סִטְרִין. דִּכְתִיב, (שם) וַ"תִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַ"תֹּאכַל וַ"תִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ. (שם פסוק ז) וַ"תִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם. הָא אַרְבַּע זְמָנִין ו' ת'. מְלַמֵּד, שֶׁסִּבְּבוּ לָאוֹת מ"ם לְאַרְבַּע צְדָדִין, וְהַמ"ם בָּאֶמְצַע, מָוֶת בְּכָל סִטְרִין.

כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ירמיה ט כ) כִּי עָלָה מָוֶת בַּחַלֹּנֵינוּ. דָּא סמא"ל, דְּאִיהוּ חַד מֵחַלּוֹנֵי שְׁמַיָּא. וְעַל דָּא (תהלים פט מט) מִי גֶּבֶר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה מָוֶת. מִיָּד שָׁלַט בָּהּ, וְהִטִּיל בָּהּ זוּהֲמָא. נָחַת קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶיחֱמֵי, (בראשית ג ח) וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ.

תָּא חֲזֵי, קוֹדֶם שֶׁחָטְאוּ, הָיְתָה הַשְּׁכִינָה עֲטָרָה עַל רָאשֵׁיהֶם, לִהְיוֹת בִּשְׁבִילָם שׁוֹרָה עַל הָעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ, כִּבְיָכוֹל, תַּשׁ כֹּחָהּ, וְאִסְתַּלְּקַת וְלֹא

לשון הקודש

וּפָרְחוּ וָא"ו תָּי"ו אַרְבַּע פְּעָמִים, וְהִקִּיפוּ אֶת הָאוֹת מֵ"ם לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ וְכוּ' וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם. הִנֵּה אַרְבַּע פְּעָמִים ו' ת'. מְלַמֵּד שֶׁסִּבְּבוּ לָאוֹת מֵ"ם לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְהַמֵּ"ם בָּאֶמְצַע, מָוֶת בְּכָל הַצְּדָדִים.

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ט) כִּי עָלָה מָוֶת בְּחַלֹּנֵינוּ, זֶה סמא"ל, שֶׁהוּא אֶחָד מֵחַלּוֹנוֹת הַשָּׁמַיִם. וְעַל זֶה (תהלים פט) מִי גֶּבֶר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה מָוֶת. מִיָּד שָׁלַט בָּהּ וְהִטִּיל בָּהּ זֻהֲמָא. יָרַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִרְאוֹת, וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ.

בֹּא וּרְאֵה, קֹדֶם שֶׁחָטְאוּ הָיְתָה הַשְּׁכִינָה עֲטָרָה עַל רָאשֵׁיהֶם, לִהְיוֹת בִּשְׁבִילָם שׁוֹרָה עַל הָעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ, כִּבְיָכוֹל

שַׁלִּיטַת. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁאֵרִי לְקוֹנֵן, וְאָמַר אֵיכָה, מַה תְּהֵא מִינָּהּ, שֶׁלְּטָנוּתָא אַעֲדוּ מִינָּהּ. אוֹף הָכָא בְּחוּרְבַּן בֵּי מַקְדְּשָׁא, שׁוּלְטָנוּתָא אַעֲדוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁאֵרִי לְמִיסְפַּד, וְאָמַר אֵיכָה, מַה תְּהֵא עָלֶיהָ.

אֵיכָה, רַבִּי פִּנְחָס פָּתַח, (ירמיה לא יד) קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים וגו'. בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְאִתּוֹקַד. אָתָא קָלָא וְאִיתְעַר עַל קִבְרֵי אֲבָהָן קַדְמָאֵי, וַאֲמַר, אֲבָהָן קַדְמָאֵי, אַתּוּן דְּמִיכִין בְּשֵׁינְתָּא, וְלָא יָדְעִיתּוּן צַעֲרָא דְּעָלְמָא, בְּנֵיכוֹן דְּגַדְּלְתּוּן בְּצַעֲרָא, וְאָעֵילְתּוּן בְּהֵימְנוּתָא סַגִּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא מִיתוּ, וְהָא אִתְקְטָלוּ, וְהָא אֲזָלוּ בְּגָלוּתָא בֵּין שַׂנְאֵיהוֹן, יְדֵיהוֹן מְהַדְּקָן לַאֲחוֹרָא, מַיְיתִין בְּכַפְנָא, בָּתֵּיהוֹן אִתּוֹקַד. אָן רַחֲמִין דִּילְכוֹן,

לשון הקודש

תָּשׁ כֹּחָהּ, וְהִסְתַּלְּקָה וְלֹא שָׁלְטָה. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְחִיל לְקוֹנֵן, וְאָמַר אֵיכָה, מַה יִּהְיֶה מִמֶּנָּה? הַשִּׁלְטוֹן הוּסַר מִמֶּנָּה. אַף כָּאן בְּחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשִּׁלְטוֹן הוּסַר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְחִיל לִסְפֹּד, וְאוֹמֵר אֵיכָה, מַה תִּהְיֶה עָלֶיהָ?

אֵיכָה. רַבִּי פִּנְחָס פָּתַח, (ירמיה לא) קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים וְגו'. בְּשָׁעָה שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְנִשְׂרַף, בָּא קוֹל וְהִתְעוֹרֵר עַל קִבְרֵי הָאָבוֹת הָרִאשׁוֹנִים, וְאָמַר: אָבוֹת הָרִאשׁוֹנִים, אַתֶּם רְדוּמִים בְּשֵׁנָה, וְאֵינְכֶם יוֹדְעִים עַל צַעַר הָעוֹלָם. בְּנֵיכֶם שֶׁגִּדַּלְתֶּם בְּצַעַר, וְהִכְנַסְתֶּם אוֹתָם לָאֱמוּנָה הָרַבָּה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הִנֵּה מֵתוּ, וְהִנֵּה נֶהֱרְגוּ, וְהִנֵּה הָלְכוּ לַגָּלוּת בֵּין שׂוֹנְאֵיהֶם, יְדֵיהֶם מְהֻדָּקוֹת לְאָחוֹר, מֵתִים בָּרָעָב,

אָן מְהֵימְנוּתָא דִּילְכוֹן, קוּמוּ אִתְעָרוּ לְגַבֵּייהוּ.

מִיָּד אִתְעָרוּ אֲבָהָן וְאִמָּהָן, וַאֲזָלוּ לְגַבֵּי מֹשֶׁה, אָמְרוּ לֵיהּ, מֹשֶׁה רַעְיָא מְהֵימְנָא, אָן אִינוּן בְּנִין, אָן שְׁבַקְתְּ לוֹן. מִיָּד אִתְעַר מֹשֶׁה, וַאֲזַל עִמְּהוֹן לְגַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ. אֲמַר לֵיהּ, בְּנֵי אֲבָהָן אִלֵּין, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, דְּפַקְדַּנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵיהוֹן, וְשַׁבְקִית לוֹן בִּידָךְ, אָן אִינוּן.

אֲתֵיב יְהוֹשֻׁעַ וַאֲמַר, רַבִּינוּ מֹשֶׁה, בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא שַׁבְקִית לוֹן, וּפְלִיגִית לוֹן אַרְעָא עַל פּוּם עַדְבָא, כְּמָה דְּפַקְדַּתַּנִי, וְכֻלְּהוּ שַׁבְקִית גְּבַר עַל אַחְסַנְתֵּיהּ וְעַל עַדְבֵיהּ.

וּמִיָּד אֲזָלוּ כּוּלְּהוּ לְאַרְעָא קַדִּישָׁא, וְאַשְׁכָּחוּ לָהּ דְּאִתְחֲרָבָא, דְּלָא אִשְׁתַּמַּע בָּהּ קָלָא. עָאלוּ גַּבֵּי מַקְדְּשָׁא, וְחָמוּ דְּאִתּוֹקַד. עָבָדוּ בֵּיהּ הֶסְפֵּדָא,

לשון הקודש

בְּתֵיהֶם נִשְׂרְפוּ. אַיֵּה הָרַחֲמִים שֶׁלָּכֶם? אַיֵּה אֱמוּנָתְכֶם? קוּמוּ הִתְעוֹרְרוּ אֲלֵיהֶם!

מִיָּד הִתְעוֹרְרוּ הָאָבוֹת וְהָאִמָּהוֹת וְהָלְכוּ אֶל מֹשֶׁה. אָמְרוּ לוֹ: מֹשֶׁה הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, אֵיפֹה הַבָּנִים? אֵיפֹה הִשְׁאַרְתָּ אוֹתָם? מִיָּד הִתְעוֹרֵר מֹשֶׁה, וְהָלַךְ עִמָּהֶם אֶל יְהוֹשֻׁעַ. אָמַר לוֹ: בְּנֵי הָאָבוֹת הַלָּלוּ, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִפְקִיד אוֹתִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם, וְהִשְׁאַרְתִּי אוֹתָם בְּיָדְךָ, אֵיפֹה הֵם?

הֵשִׁיב יְהוֹשֻׁעַ וְאָמַר: רַבֵּנוּ מֹשֶׁה, בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הִשְׁאַרְתִּי אוֹתָם, וְחִלַּקְתִּי לָהֶם הָאָרֶץ עַל פִּי גּוֹרָל, כְּמוֹ שֶׁצִּוִּיתָנִי, וְכֻלָּם הִשְׁאַרְתִּי אִישׁ עַל נַחֲלָתוֹ וְעַל גּוֹרָלוֹ.

וּמִיָּד הָלְכוּ כֻּלָּם לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וּמָצְאוּ אוֹתָהּ שֶׁנֶּחֱרְבָה, שֶׁאֵין נִשְׁמָע בָּהּ קוֹל.

עַד דְּאִשְׁתַּמַּע קָל מְרִירוּ דִּבְכִיָּה לְרוּם שְׁמַיָּא, וְכָל מַלְאֲכֵי עִילָּאֵי בְּכוֹ עִמְּהוֹן לְעֵילָא.

אִיתְעַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַאֲתָא לְגַבֵּיהוֹן, וְאַשְׁכַּח לוֹן מְמָרְרִין בְּקָל בְּכִיָּה, גּוֹ עַפְרָא דְּמַקְדְּשָׁא. אֲמַר לוֹן, רְחִימִין דְּנַפְשָׁאי, מָה אַתּוּן הָכָא, (שם יא טו) מַה לִּידִידִי בְּבֵיתִי.

קָם אַבְרָהָם סָבָא בְּקַדְמִיתָא, אֲמַר קַמֵּיהּ מָארֵי דְעָלְמָא, אַתְּ יָדַעְתְּ דְּאָזְלֵית קַמָּךְ בְּאוֹרַח קְשׁוֹט. עֶשֶׂר זִמְנִין נִסֵּית לִי, וְקָיְימִית בְּכֹלָּא. בָּנַי אָן אִינוּן, לָא שְׁמַעְנָא קָל מִלֵּיהוֹן בְּאַרְעָא דְּאוֹמֵית לִי, לְקָיְימָא לְהוֹן בָּהּ.

אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי אַבְרָהָם רְחִימָא דְּנַפְשָׁאי, (שם) וּבְשַׂר קֹדֶשׁ יַעַבְרוּ מֵעָלֶיךָ.

לשון הקודש

נִכְנְסוּ לַמִּקְדָּשׁ, וְרָאוּ שֶׁנִּשְׂרַף. עָשׂוּ בוֹ הֶסְפֵּד, עַד שֶׁנִּשְׁמַע קוֹל מְרִירוּת הַבְּכִיָּה לְרוּם הַשָּׁמַיִם, וְכָל הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים בָּכוּ עִמָּהֶם לְמַעְלָה.

הִתְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבָא אֲלֵיהֶם, וּמְצָא אוֹתָם מְמָרְרִים בְּקוֹל בְּכִיָּה בְּתוֹךְ עֲפַר הַמִּקְדָּשׁ. אָמַר לָהֶם: אֲהוּבֵי נַפְשִׁי, מָה אַתֶּם כָּאן? (ירמיה יא) מֶה לִידִידִי בְּבֵיתִי?

קָם אַבְרָהָם הַזָּקֵן בָּרִאשׁוֹנָה, אָמַר לִפְנֵי רִבּוֹן הָעוֹלָם: אַתָּה יָדַעְתָּ שֶׁהָלַכְתִּי לְפָנֶיךָ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת. עֶשֶׂר פְּעָמִים נִסִּיתָ אוֹתִי, וְעָמַדְתִּי בַּכֹּל. אֵיפֹה הֵם בָּנַי? לֹא שָׁמַעְתִּי קוֹל דִּבְרֵיהֶם בָּאָרֶץ שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לִי לְקַיֵּם אוֹתָם בָּהּ.

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אֵי אַבְרָהָם

בְּטִילוּ מִינַיְיהוּ בְּרִית קַדִּישָׁא, וּפָלְחוּ עֲבוֹדָה זָרָה, וְעַל דָּא אִיתָּקְפַת רוּגְזָאי בְּהוֹן, וּבְגִינָךְ אוֹרִיךְ לוֹן כַּמָּה זִמְנִין, וְלָא תָּבוּ קֳדָמַי.

כֵּיוָן דְּשָׁמַע אַבְרָהָם כָּךְ אָמַר יִמָּחוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמֶךָ כָּל אִינּוּן חוֹבֵיהוֹן בֵּינֵי עַמְּמַיָּא, עַד דִּיהֵא רַעֲוָא דִּילָךְ לַאֲתָבָא לוֹן לְגַבָּךְ. וְכֵן כֻּלְּהוּ כְּגַוְונָא דָא, וַאֲזָלוּ לְהוֹ.

אִשְׁתְּאַרַת תַּמָּן רָחֵל, וַאֲרִימַת קָל בְּכִיָּה בִּמְרִירוּ דְתַמְרוּרִים, אֲמַר לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רָחֵל, מָה אַתְּ מְבַכָּה. אֲמָרָה קַמֵּיהּ, וְלָא אֶבְכֶּה, בָּנַי אָן אִינּוּן, וּמָה חָטָאן לְגַבָּךְ. אֲמַר לָהּ עָאֲלוּ צָרָתִי לָקָמַי, וְאָעֵילוּ לָהּ בְּבֵיתִי. מִיָּד אָמְרָה, וְכִי לָא עֲבָדִית אֲנָא יַתִּיר, דְּאָעֵילְנָא צָרָתִי בְּבֵיתִי.

לשון הקודש

אַהוּב נַפְשִׁי, (שם) וּבְשַׂר קֹדֶשׁ יַעַבְרוּ מֵעָלַיִךְ. בִּטְלוּ מֵהֶם בְּרִית הַקֹּדֶשׁ וְעָבְדוּ לַעֲבוֹדָה זָרָה, וְעַל כֵּן הִתְגַּבֵּר רֻגְזִי עֲלֵיהֶם, וּבִגְלָלֵךְ חִכִּיתִי לָהֶם כַּמָּה פְּעָמִים, וְלֹא שָׁבוּ לְפָנַי.

כֵּיוָן שֶׁשָּׁמַע אַבְרָהָם כָּךְ, אָמַר: יִמָּחוּ עַל קְדֻשַּׁת שִׁמְךָ כָּל אוֹתָם חֲטָאֵיהֶם בֵּין הָעַמִּים, עַד שֶׁיִּהְיֶה רְצוֹנְךָ לַהֲשִׁיבָם אֵלֶיךָ. וְכֵן כֻּלָּם כְּמוֹ זֶה, וְהָלְכוּ לָהֶם.

נִשְׁאַרָה שָׁם רָחֵל, וְהֵרִימָה קוֹל בְּכִיָּה בִּמְרִירוּת שֶׁל תַּמְרוּרִים. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רָחֵל, מָה אַתְּ מְבַכָּה? אָמְרָה לְפָנָיו: וְלֹא אֶבְכֶּה?! אֵיפֹה הֵם בָּנַי, וּמֶה חָטְאוּ אֵלֶיךָ? אָמַר לָהּ: הִכְנִיסוּ צָרָתִי לְפָנַי, וְהִכְנִיסוּהָ לְבֵיתִי. מִיָּד אָמְרָה: וְכִי אֲנִי לֹא עָשִׂיתִי יוֹתֵר, שֶׁהִכְנַסְתִּי צָרָתִי לְבֵיתִי?!

דִּתְנַן, בְּשַׁעֲתָא דִּכְתִיב, (בראשית כט יב) וַיַּגֵּד יַעֲקֹב לְרָחֵל כִּי אֲחִי אָבִיהָ הוּא, אֲמַר הִזְדַּוְּוּגִי לְגַבָּאי, אָמְרָה לֵיהּ אֵין, אֲבָל אֲחָתָא אִית לִי קְשִׁישָׁא מִינָּאי, וּמִסְתָּפֵינָא מֵאַבָּא, דְּרַמָּאָה אִיהוּ. מִיָּד וַיַּגֵּד יַעֲקֹב לְרָחֵל, כִּי אֲחִי אָבִיהָ הוּא בְּרַמָּאוּתָא.

מִיָּד יְהַב לָהּ סִימָנִין. כֵּיוָן דְּעָאלַת לֵאָה בְּהַהוּא לֵילְיָא, אָמְרָה רָחֵל, הַשְׁתָּא מִתְכַּסְּפָא אֲחָתִי, אֲזָלַת וּמָסְרָה לָהּ סִימָנִין.

וְעַל דָּא אָמְרָה לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַאֲנָא לָא עֲבָדִית יַתִּיר, דְּאָעֵילְנָא צָרָתִי בְּבֵיתִי. וְאַתְּ דִּכְתִיב בָּךְ, (שמות לד) וְרַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם, הֲוָה לָךְ לְאַעֲבָרָא עַל חוֹבֵיהוֹן.

וּבְכָל מַה דַּאֲמַר לָהּ, לָא קַבִּילַת תַּנְחוּמִין. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (ירמיה לא יד) קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע

לשון הקודש

שֶׁשָּׁנִינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁכָּתוּב (בראשית כט) וַיַּגֵּד יַעֲקֹב לְרָחֵל כִּי אֲחִי אָבִיהָ הוּא, אָמַר: הַתְזַדַּוְּגִי לִי? אָמְרָה לוֹ: כֵּן, אֲבָל אָחוֹת יֵשׁ לִי קְשִׁישָׁה מִמֶּנִּי, וַאֲנִי פּוֹחֶדֶת מֵאַבָּא, שֶׁהוּא רַמַּאי. מִיָּד – וַיַּגֵּד יַעֲקֹב לְרָחֵל כִּי אֲחִי אָבִיהָ הוּא, בְּרַמָּאוּת.

מִיָּד נָתַן לָהּ סִימָנִים. כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסָה לֵאָה בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה, אָמְרָה רָחֵל, כָּעֵת תִּתְכַּסֵּשׁ אֲחוֹתִי. הָלְכָה וּמָסְרָה לָהּ הַסִּימָנִים.

וְעַל זֶה אָמְרָה אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: וַאֲנִי לֹא עָשִׂיתִי יוֹתֵר, שֶׁהִכְנַסְתִּי צָרָתִי לְבֵיתִי?! וְאַתָּה, שֶׁכָּתוּב בְּךָ רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם, הָיָה לְךָ לְהַעֲבִיר עַל חֲטָאֵיהֶם.

וּבְכָל מַה שֶׁאָמַר לָהּ – לֹא קִבְּלָה תַּנְחוּמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה לא) קוֹל בְּרָמָה

וגו' כִּי אֵינֶנּוּ. לָא בָּעֵאת לְקַבָּלָא תַּנְחוּמִין. מַאי טַעְמָא. בְּגִין כִּי אֵינֶנּוּ, כְּיוֹמִין קַדְמָאִין לְאַשְׁרָאָה בֵּינַיְיהוּ, וְהָא אִסְתַּלַּק לְעֵילָא.

וּבְגִין דְּכִי אֵינֶנּוּ בְּגוֹ בְּנָהָא, לָא קַבָּלִית תַּנְחוּמִין, עַד דְּאוֹמֵי לָהּ. דִּכְתִיב, (שם פסוק טו) **כֹּה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה.**

כְּמָה דַּעֲבָדַת רָחֵל, אוֹף הָכִי שְׁכִינְתָּא לְעֵילָא. כְּדִמְתַרְגֵּם קָל בְּרוּם שְׁמַיָּא אִשְׁתְּמַע, שְׁכִינְתָּא מְבַכָּה עַל בְּנָהָא. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאִיהִי חֲזַת מְבַכָּה, אִתְעָרוּ לְגַבָּהּ שִׁתִּין רִבּוֹא מַשְׁרְיָין עִילָּאִין, וְכֻלְּהוּ אִיתְעָרוּ בְּכִיָּה לְגַבָּהּ.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, אִשְׁתַּמַּע קָלָא לִרְקִיעַ עֲרָבוֹת, וְאִזְדַּעְזָעוּ מָאתָן אֶלֶף עָלְמִין, דְּהֲווּ גְנִיזֵי מִן יוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, עַד דְּאִשְׁתְּמַע הַהוּא קָלָא

לשון הקודש

נִשְׁמָע וְגו' כִּי אֵינֶנּוּ. לֹא רוֹצָה לְקַבֵּל תַּנְחוּמִים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי אֵינֶנּוּ, כַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים לִשְׁרוֹת בֵּינֵיהֶם, וַהֲרֵי הִסְתַּלֵּק לְמַעְלָה.

וּמִשּׁוּם שֶׁכִּי אֵינֶנּוּ בְּתוֹךְ בָּנֶיהָ, לֹא מְקַבֶּלֶת תַּנְחוּמִים, עַד שֶׁנִּשְׁבַּע לָהּ, שֶׁכָּתוּב (שם) כֹּה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה.

כְּמוֹ שֶׁעָשְׂתָה רָחֵל – אַף כָּךְ הַשְּׁכִינָה לְמַעְלָה. כְּפִי שֶׁמְּתַרְגֵּם, קוֹל נִשְׁמָע בְּרוּם הַשָּׁמַיִם, הַשְּׁכִינָה מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ. בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁהִיא הָיְתָה מְבַכָּה, הִתְעוֹרְרוּ אֵלֶיהָ שִׁשִּׁים רִבּוֹא מַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים, וְכֻלָּם הֵעִירוּ אֵלֶיהָ בְּכִיָּה.

בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה נִשְׁמַע קוֹל לָרָקִיעַ עֲרָבוֹת, וְהִזְדַּעְזְעוּ מָאתַיִם אֶלֶף עוֹלָמוֹת

לְרוּם שְׁמַיָּא. וּמַאן אִיהוּ, דָּא (יחזקאל א כב) רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא, דְּאִיהוּ עַל גַּבֵּי הַחַיּוֹת.

עַד דְּאִתְגַּלְּיָת אִמָּא לִבְרַתָּא, וְאָמְרָה לָהּ, מִנְּעִי קוֹלֵךְ. כְּדֵין אִתְפָּרְשַׁת מִתַּמָּן, וַאֲזָלַת הִיא וְכָל אוּכְלוֹסָהָא בְּגָלוּתָא. וְאִצְטְרִיכוּ לְאִתְבַּדְּרָא לְכַמָּה סִטְרִין, לְמֶהֱוֵי גָּלוּתָא לְכוֹלָא, וְהִיא יָשְׁבָה בָדָד.

רַבִּי נְחוּנְיָא אָמַר, אֵיכָה, מַאן אָמַר דָּא, הַהוּא רוּחַ עִילָּאָה נְעִימָאָה, (ס"א פְּנִימָאָה) עַלְמָא דְּאָתֵי. וְעַל דָּא, תֵּיבָה דָּא רוּחָנִי אִיהוּ, וְלָא אִית בָּהּ שׁוּתָּפוּ כְּלָל, לָאו בְּלִישָׁן וְלָאו בְּשִׁינַּיִן, וְלָאו בְּשִׂפְוָון כְּלָל.

אִמָּא שָׁאֲלָה עַל בְּרַתָּה, דָּא קִרְקוּרָא דְּקִיר, אָדוֹן רִבּוֹן רַב וְשַׁלִּיט, יָשְׁבָה, וְלָא עוֹמֶדֶת, בַּתְּחִלָּה עוֹמֶדֶת, וְכָל אוּכְלוֹסֶיהָ עוֹמְדִים, הַשְׁתָּא

לשון הקודש

שֶׁהָיוּ גְּנוּזִים מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, עַד שֶׁנִּשְׁמַע אוֹתוֹ הַקּוֹל לְרוּם הַשָּׁמַיִם. וּמִי הוּא? זֶה הָרָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא, שֶׁהוּא עַל גַּבֵּי הַחַיּוֹת.

עַד שֶׁהִתְגַּלְּתָה הָאֵם לְבִתָּהּ, וְאָמְרָה לָהּ: מִנְּעִי קוֹלֵךְ. אָז נִפְרְדָה מִשָּׁם, וְהָלְכָה הִיא וְכָל אוּכְלוֹסֶיהָ לַגָּלוּת, וְהִצְטָרְכוּ לְהִתְפַּזֵּר לְכַמָּה צְדָדִים, שֶׁתִּהְיֶה גָּלוּת לַכֹּל, וְהִיא יָשְׁבָה בָדָד.

רַבִּי נְחוּנְיָא אָמַר, אֵיכָה, מִי אָמַר זֶה? אוֹתָהּ הָרוּחַ הָעֶלְיוֹנָה נְעִימָה, (הַפְּנִימִית) הָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל זֶה תֵּבָה זוֹ הִיא רוּחָנִית, וְאֵין בָּהּ שֻׁתָּפוּת כְּלָל, לֹא לָשׁוֹן וְשִׁנַּיִם, וְלֹא שְׂפָתַיִם כְּלָל.

הָאֵם שׁוֹאֶלֶת עַל בִּתָּהּ, זֶה קִרְקוּר הַקִּר, אָדוֹן רִבּוֹן, גָּדוֹל וְשַׁלִּיט, יָשְׁבָה, וְלֹא עוֹמֶדֶת. בַּתְּחִלָּה עוֹמֶדֶת, וְכָל אוּכְלוֹסֶיהָ עוֹמְדִים. כָּעֵת יוֹשֶׁבֶת וְשׁוֹמֵמָה. בָּדָד, כְּמוֹ

יוֹשֶׁבֶת וְשׁוֹמֵמָה. בָּדָד, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ויקרא יג מו) בָּדָד יֵשֵׁב, כְּמַאן דִּמְסָאֵיב בִּמְסָאֲבוּ, (משלי ל כג) וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ, הַהִיא דַּהֲוָוֹת מְסָאֲבָא, יַתְבָא בְּדוּכְתָּהָא.

שָׁלְחוּ לְהוּ בְּנֵי בָבֶל לִבְנֵי אַרְעָא קַדִּישָׁא, יָאוֹת דְּאַתּוּן צְרִיכִין לְמִבְכֵּי, וּלְכוֹן יָאוֹת לְמִסְפֵּד, וּלְמֶעְבַּד אֶבְלָא, בְּמֶחֱזֵיכוֹן הֵיכָלִין דְּאִיתָּא חֲרִיבִין, וַאֲתַר עַרְסָה דְּאִתְהַפַּךְ בְּאֶבְלָא, וְהִיא לֵית תַּמָּן, וּפָרְחָא מִנְּכוֹן, וְלָא (דף קיב ע"א) יְדַעְתּוּן מִינָּהּ.

תֵּימְרוּן דְּאִיהִי עִמָּנָא גּוֹ גָּלוּתָא, וְנָחֲתַת דְּיוּרָהּ בְּגַוָּונָא. אִי הָכִי, אֲנַן צְרִיכִין לְמֶחֱדֵי, דְּהָא יְחֶזְקֵאל נְבִיאָה חָמָא לָהּ הָכָא, וְכָל אוּכְלוּסָהָא.

וַדַּאי, עַל דָּא אָנוּ צְרִיכִין לְמִבְכֵּי, וּלְמִסְפֵּד כְּתַנִּינָא, וּכְיַעֲנֵי מַדְבְּרָא, דְּאִיהִי אִתְּתָרְכַת

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר בָּדָד יֵשֵׁב, כְּמִי שֶׁמִּטַּמֵּא בְּטֻמְאָה, וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ, הַהִיא שֶׁהָיְתָה טְמֵאָה, יָשְׁבָה בִּמְקוֹמָהּ.

שָׁלְחוּ לָהֶם בְּנֵי בָבֶל לִבְנֵי הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה: רָאוּי שֶׁאַתֶּם צְרִיכִים לִבְכּוֹת, וְלָכֶם רָאוּי לִסְפֹּד וְלַעֲשׂוֹת אֵבֶל, בִּרְאוֹתְכֶם אֶת הֵיכְלוֹת הָאֵם חֲרֵבִים, וּמְקוֹם מִטָּתָהּ שֶׁהִתְהַפֵּךְ בְּאֵבֶל, וְהִיא אֵינֶנָּה שָׁם, וּפָרְחָה מִכֶּם, וְלֹא יְדַעְתֶּם מִמֶּנָּה.

תֹּאמְרוּ שֶׁהִיא עִמָּנוּ בְּתוֹךְ הַגָּלוּת וְהוֹרִידָה אֶת מְדוֹרָהּ? אִם כָּךְ, אָנוּ צְרִיכִים לִשְׂמֹחַ, שֶׁהֲרֵי יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא רָאָה אוֹתָהּ כָּאן, וְכָל אוּכְלוּסֶיהָ.

וַדַּאי, עַל זֶה אָנוּ צְרִיכִים לִבְכּוֹת וְלִסְפֹּד כַּתַּנִּין, וּכְיַעֲנוֹת הַמִּדְבָּר, שֶׁהִיא גֹּרְשָׁה

לְבַר מֵהֵיכָלָהּ, וַאֲנַן בְּגָלוּתָא, וְהִיא אָתַת עֲלָנָא בִּמְרִירוּ, וְחָמַאת לָנָא בְּכָלִיוֹמִין בְּכַמָּה עָאקוֹ, בְּכַמָּה נִימוּסִין גָּזְרִין עֲלָנָא בְּכָל זְמַן, וְלָא יָכְלָא לְאַעֲדָאָה מִינָּן עָאקִין, וְכָל אִינּוּן מַכְתְּשִׁין דַּאֲנַן סָבְלִין.

שָׁלְחוּ לְהוֹ בְּנֵי אַרְעָא קַדִּישָׁא, יָאוֹת דְּאִימָּנָא עָרְקַת, וְאִתְתְּרָכַת מִגּוֹ הֵיכָלָהָא, וְנָחֲתַת לְגַבַּיְיכוּ בִּמְרִירוּ וּבְקָל עָצִיב, כְּאִיתְתָא דְּיָתְבָא בְּלָא דַעְתָּא, וּכְגַבְרָא דְּלָא יָכִיל לְשֵׁיזָבָא, וְיָאוֹת לְכוֹן לְמִסְפַּד.

אֲבָל אֲנַן, אִית לָן לְמִבְכֵּי וּלְמִסְפַּד בִּנְהִי וּמְרִירוּ, דַּאֲנַן חָמָאן בְּכָל יוֹמָא הֵיכָלָא חָרֵיב, וְתַעֲלִין דְּמַדְבְּרָא עָאלִין וְנָפְקִין, וְשָׁרְקִין יַעֲנִים בְּגַוֵּיהּ, וַאֲנַן חָמָאן וּבָכָאן.

לשון הקודש

מִחוּץ לְהֵיכָלָהּ, וְאָנוּ בַּגָּלוּת, וְהִיא בָּאָה עָלֵינוּ בִּמְרִירוּת, וְרוֹאָה אוֹתָנוּ בְּכָל הַיָּמִים בְּכַמָּה צָרוֹת, בְּכַמָּה הַנְהָגוֹת שֶׁגּוֹזְרִים עָלֵינוּ בְּכָל זְמַן, וְלֹא יְכוֹלָה לְהָסִיר מֵעִמָּנוּ אֶת הַצָּרוֹת, וְכָל אוֹתָם הַמַּכּוֹת שֶׁאָנוּ סוֹבְלִים.

שָׁלְחוּ לָהֶם בְּנֵי הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה: נָאֶה הוּא שֶׁאִמֵּנוּ בָּרְחָה, וְגֹרְשָׁה מִתּוֹךְ הֵיכָלָהּ, וְיָרְדָה אֲלֵיכֶם בִּמְרִירוּת וּבְקוֹל עָצוּב, כְּאִשָּׁה שֶׁיּוֹשֶׁבֶת בְּלִי דַעַת, וּכְאִישׁ שֶׁלֹּא יָכוֹל לְהַצִּיל, וְנָאֶה לָכֶם לִסְפֹּד.

אֲבָל אָנוּ יֵשׁ לָנוּ לִבְכּוֹת וְלִסְפֹּד בִּנְהִי וּבִמְרִירוּת, שֶׁאָנוּ רוֹאִים בְּכָל יוֹם הַהֵיכָל חָרֵב, וְשׁוּעֲלֵי הַמִּדְבָּר נִכְנָסִים וְיוֹצְאִים, וְשׁוֹרְקִים הַיְּעָנִים בְּתוֹכוֹ, וְאָנוּ רוֹאִים וּבוֹכִים.

וּבְעוֹד דַּאֲנַן יָתְבִין נְבוֹכִין, וּשְׁכִיבִין פּוּמָנָא בְּעַפְרָא, אֲנַן שָׁמְעִין קָל נְעִימוּ דְּרַגְלָהָא, בִּתְלַת מִשְׁמָרוֹתָא דְּלֵילְיָא, נְחָתַת וְחָמַאת לְהֵיכָלָאָה, אֵיךְ יָתְבִין (חֲרִבִין) מִתּוֹקְדָן, אָעֲלַת מֵהֵיכָלָא לְהֵיכָלָא, מִדּוּכָּ לְדוּכָּ, וְגָעַת וּמְיַלֶּלֶת, וּבְכַת עֲלָנָא וְעַל נַפְשָׁנָא.

וַאֲנַן מִתְעָרִין לְקָל נְעִימוּ דִּבְכִיָּתָהּ וִילָלוּתָהּ. וְרוּחָנָא אָזְלַת אֲבַתְרָהּ, וּפָרַח לְגַבָּהּ. וּלְפוּם שַׁעֲתָא פָּרְחַת וְאָזְלַת, וְלָא שְׁמַעְנָא, וְלָא יְדַעְנָא מִידִי, דְּהָא אָזְלַת, וְאִשְׁתָּאַרְנָא נְבוֹכִין, דְּמִיכִין, בְּלָא רוּחָא, בְּלָא דַעְתָּא. צָעֲקִין, וְאָמְרִין אֵיכָה.

תָּנֵינָן, בְּכָל לֵילְיָא וְלֵילְיָא, קָל מְרִירוּת דִּבְאִיבָא דְּצִיּוֹ"ן אִשְׁתְּמַע מֵרוּם רְקִיעָא לְתַתָּא, וּמִתַּתָּא לִרְקִיעָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ירמיה כה ל) ה'

לשון הקודש

וּבְעוֹד שֶׁאָנוּ יוֹשְׁבִים נְבוֹכִים וְשׁוֹכְבִים פִּינוּ בְּעָפָר, אָנוּ שׁוֹמְעִים קוֹל נְעִימוּת רַגְלֶיהָ בְּשָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת שֶׁל הַלַּיְלָה, יוֹרֶדֶת וְרוֹאָה אֶת הֵיכָלָהּ, אֵיךְ יוֹשְׁבִים (חֲרִבִים) נִשְׂרָפִים. נִכְנֶסֶת מֵהֵיכָל לְהֵיכָל, מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וְגוֹעָה וּמְיַלֶּלֶת, וּבוֹכָה עָלֵינוּ וְעַל נַפְשֵׁנוּ.

וְאָנוּ מִתְעוֹרְרִים לְקוֹל נְעִימוּת בְּכִיָּתָהּ וִילָלוֹתֶיהָ, וְרוּחֵנוּ הוֹלֶכֶת אַחֲרֶיהָ, וּפוֹרַחַת אֵלֶיהָ. וּלְפִי שָׁעָה פּוֹרַחַת וְהוֹלֶכֶת, וְלֹא שָׁמַעְנוּ, וְלֹא יָדַעְנוּ דָּבָר, שֶׁהִנֵּה הוֹלֶכֶת וְנִשְׁאַרְנוּ נְבוֹכִים, יְשֵׁנִים, בְּלִי רוּחַ, בְּלִי דַעַת. צוֹעֲקִים, וְאוֹמְרִים אֵיכָה.

שָׁנִינוּ, בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה קוֹל מְרִירוּת שֶׁל כְּאֵב שֶׁל צִיּוֹ"ן נִשְׁמָע מֵרוּם הָרָקִיעַ

מִמָּרוֹם יִשְׁאַג וּמִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ.

בְּשִׁירוּתָא דְּלֵילְיָא, הִיא אִתְכַּוְּוּנַת בִּבְכִיָּה, וְשָׁאֲגַת מֵרוּם רְקִיעָא לְעֵילָא. נָחֲתַת לְתַתָּא, לַאֲתַר מִדְבַּח הַחִיצוֹן, וְחָמַת דּוּכְתָּהּ חָרֵיב, מְסָאַב בִּמְסָאֲבוּ, וְכָל אֲתַר לָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ. גָּעַת וּמְיַלֶּלֶת, צוֹוַחַת בְּקָל מְרִירוּ, וַאֲמָרַת, מִזְּבְּחִי מִזְּבְּחִי, פַּרְנָסָתִי דְּמַרְוֵיתִ לִי בְּכַמָּה נִיסּוּכִין, בְּכַמָּה עֹלָוָן דָּכְיָין קַדִּישִׁין.

כָּל גֻּבְרִין קַדִּישִׁין, רַבְרְבָן מִמַּנָּן, הֲווֹ מַרְוָוִן וְחָדָאן מִינָךְ, אָכְלִין עִידּוּנִין, וּפַלְגִין חוּלָקֵיהוֹן, בְּרוּמֵי רְקִיעָא. (א"ה צ"ל וְהָשְׁתָּא) יַהֲבוּ בָךְ נִיבְלַת חֲסִידִים קְדוֹשִׁים. בָּנַי דְּאִתְדַּכָּחוּ עֲלָךְ, וַוי לִי מִדְּמֵיהוֹן. וְכָל גֻּבְרִין רַבְרְבִין מִמַּנָּן, נָפְלוּ מִדּוּכְתֵּיהוֹן לְקוֹל צְוָוחֵיהוֹן.

לשון הקודש

לְמַטָּה, וּמִמַּטָּה לָרָקִיעַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה כה) ה' מִמָּרוֹם יִשְׁאָג וּמִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ.

בְּרֵאשִׁית הַלַּיְלָה הִיא מְכַוֶּנֶת בִּבְכִיָּה, וְשׁוֹאֶגֶת מֵרוּם הָרָקִיעַ לְמַעְלָה. יוֹרֶדֶת לְמַטָּה, לִמְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, וְרוֹאָה מְקוֹמָהּ חָרֵב, טָמֵא בְּטֻמְאָה, וְכָל מָקוֹם לֹא נִמְצָא בוֹ. גּוֹעָה וּמְיַלֶּלֶת, צוֹוַחַת בְּקוֹל שֶׁל מְרִירוּת, וְאוֹמֶרֶת: מִזְּבְּחִי, מִזְּבְּחִי, פַּרְנָסָתִי שֶׁרִוִּיתָ אוֹתִי בְּכַמָּה נִסּוּכִים, בְּכַמָּה עוֹלוֹת טְהוֹרִים קְדוֹשִׁים.

כָּל הָאִישִׁים הַקְּדוֹשִׁים, הַגְּדוֹלִים הַמְּמֻנִּים, הָיוּ רָוִים וּשְׂמֵחִים מִמְּךָ. אוֹכְלִים עִדּוּנִים, וּמְחַלְּקִים חֶלְקֵיהֶם בְּרוּמֵי הָרָקִיעַ. (וְעַתָּה) נָתְנוּ בְךָ נִבְלַת חֲסִידִים קְדוֹשִׁים. בָּנַי שֶׁנִּזְבְּחוּ עָלֶיךָ, אוֹי לִי מִדְּמֵיהֶם. וְכָל הָאִישִׁים הַגְּדוֹלִים הַמְּמֻנִּים נָפְלוּ מִמְּקוֹמָם לְקוֹל צִוְּחוֹתֵיהֶם.

יָתְבִין לְבַר צְוָוחִין וּבְכָאן, אִינּוּן אֶרְאֶלִים קַדִּישִׁין, דְּאָת שְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא הֲוָה מִתְעַטֵּר עֲלַיְיהוּ, וּבֵיהּ אִינּוּן חָדָאן וְקָיְימִין. לְקָל בְּכִיּוּתְהוֹן אָת דָּא פָּרְחָא מִנַּיְיהוּ, וְסָלְקָא לְרוּמֵי מְרוֹמִים, וְאִשְׁתָּאֲרוּ כְּנוּקְבָא דְּבָכַאת וּמְיַלֶּלֶת. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה לג ז) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה. אֶרְאֶלָּם בְּלָא יו"ד, צָעֲקוּ חוּצָה.

מִדְּבְחִי מִדְּבְחִי, לְבָתַר דְּמַרְוֵיית לִי בְּנִיבְלוּת בְּנִין חֲסִידִין קַדִּישִׁין, דְּמָסְרוּ נַפְשֵׁיהוֹן וְנִשְׁמָתֵיהוֹן עֲלָךְ, אִיתְגְּנִיזַת. אָן אֶשְׁבַּח לָךְ, אָן אֶשְׁתָּא דַּעֲלָךְ. גָּעַת וּמְיַילֶלֶת וּבָכַת בְּקָל עָצִיב.

שִׁתָּא אַלְפֵי גַּבְרֵי קַדִּישִׁין, בְּכָל סִטְרָא דְּאַרְבַּע סִטְרֵי עַלְמָא, אִינּוּן דְּהַוּוּ אָכְלֵי קָרְבָּנָא בְּכָל יוֹמָא, נַחֲתֵי בַּהֲדָהּ, וּמְיַילְלִין וּבְכָיִן עַל מִדְּבַח דַּעֲלָוָון. וְיַתִּיר הֲוּוֹ, אֶלָּא אִתְמָעֲטוּ.

לשון הקודש

יוֹשְׁבִים בַּחוּץ צוֹוְחִים וּבוֹכִים אוֹתָם אֶרְאֶלִים קְדוֹשִׁים, שֶׁאוֹת שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ הָיָה מִתְעַטֵּר עֲלֵיהֶם, וּבוֹ הֵם שְׂמֵחִים וְעוֹמְדִים. לְקוֹל בִּכְיוֹתֵיהֶם הָאוֹת הַזּוֹ פָּרְחָה מֵהֶם, וְעָלְתָה לְרוּמֵי מְרוֹמִים. וְנִשְׁאֲרוּ כִּנְקֵבָה שֶׁבּוֹכָה וּמְיַלֶּלֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה לג) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה. אֶרְאֶלָּם בְּלֹא יו"ד, צָעֲקוּ חוּצָה.

מִזִּבְחִי מִזִּבְחִי, אַחַר שֶׁהִרְוִיתָ אוֹתִי בִּנְבֵלוֹת בָּנִים חֲסִידִים קְדוֹשִׁים, שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם וְנִשְׁמָתָם עָלֶיךָ, נִגְנַזְתָּ. אֵיפֹה אֶמְצָא אוֹתְךָ? אֵיפֹה הָאֵשׁ שֶׁעָלֶיךָ? גּוֹעָה וּמְיַלֶּלֶת וּבוֹכָה בְּקוֹל עָצוּב.

שִׁשָּׁת אַלְפֵי גְּבָרִים קְדוֹשִׁים, בְּכָל צַד שֶׁל אַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, הֵם שֶׁהָיוּ אוֹכְלִים קָרְבָּן בְּכָל יוֹם, יָרְדוּ עִמָּהּ,

וַאֲפִילוּ אִינּוּן דְּקָיְימִין לְבַר, בְּרוּחַ אָחֲרָא, דְּמַרְוָון מֵאִינּוּן אִימְרִין וּפְדָרִין. בְּשִׁירוּתָא דְּלֵילְיָא צְוָחִין גָּעָאן וּמְיַלְלִין עַל הַאי מִדְּבַּח. וַוי לְחַמְרָא דְּאָבִיד אֲבוּסָה, אֲתַר דְּמִתְרַוֶּה מִנֵּיהּ. מַאן חָמֵי נְהִימוּ דְּגֻבְרִין קַדִּישִׁין בְּמַטְרוּנִיתָא, מִתַּתָּא לְעֵילָא, וּמֵעֵילָא לְתַתָּא.

בְּפַלְגוּ לֵילְיָא, עָאל לְגוֹ הַהִיא נְקוּדָה דְּצִיּוֹן, אֲתַר דְּבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, חָמַת לֵיהּ דְּאִתְחָרֵיב, וְאִסְתָּאַב אֲתַר בֵּית מוֹתָבָהּ וְעַרְסָהּ, גָּעַת וּמְיַלֶּלֶת, סָלְקָא מִתַּתָּא לְעֵילָא, וּמֵעֵילָא לְתַתָּא, אִסְתַּכֵּל בַּאֲתַר דִּכְרוּבִים, צָוְוחָא בְּקוֹל מְרִירוּ, וַאֲרִימַת קָלָא וְאָמְרָה, עַרְסִי עַרְסִי, אֲתַר בֵּית מוֹתָבִי.

לשון הקודש

וּמְיַלְּלִים וּבוֹכִים עַל מִזְבַּח הָעוֹלוֹת. וְיוֹתֵר הָיוּ, אֶלָּא שֶׁהִתְמַעֲטוּ.

וַאֲפִלּוּ אוֹתָם שֶׁעוֹמְדִים בַּחוּץ, בְּרוּחַ אַחֶרֶת, שֶׁרָוִים מֵאוֹתָם הָאֵיבָרִים וְהַפְּדָרִים, בְּרֵאשִׁית הַלַּיְלָה צוֹוְחִים, גּוֹעִים וּמְיַלְּלִים עַל הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה. אוֹי לַחֲמוֹר שֶׁאִבֵּד אֲבוּסוֹ, הַמָּקוֹם שֶׁמִּתְרַוֶּה מִמֶּנּוּ. מִי רָאָה נַהֲמַת הַגִּבָּרִים הַקְּדוֹשִׁים בַּגְּבִירָה, מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וּמִמַּעְלָה לְמַטָּה. **בַּחֲצוֹת** הַלַּיְלָה נִכְנֶסֶת לְתוֹךְ אוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה שֶׁל צִיּוֹן, מְקוֹם בֵּית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים, רוֹאָה אוֹתָהּ שֶׁנֶּחֱרַב, וְנִטְמָא מְקוֹם בֵּית מוֹשָׁבָהּ וּמִטָּתָהּ, גּוֹעָה וּמְיַלֶּלֶת, עוֹלָה מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וּמִמַּעְלָה לְמַטָּה, מִסְתַּכֶּלֶת בִּמְקוֹם הַכְּרוּבִים, צוֹוַחַת בְּקוֹל מַר, וּמְרִימָה קוֹלָהּ וְאוֹמֶרֶת: מִטָּתִי מִטָּתִי, מְקוֹם בֵּית מוֹשָׁבִי!

עַל הַאי דוּכְתָּא כְּתִיב, (שה"ש ג א) **עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת. מִשְׁכָּבִי, עַרְסָא דְּמַטְרוֹנִיתָא. גָּעַת בִּבְכִיָּה וְאָמְרָה, עַרְסִי אֲתַר מִקְדָּשִׁי, אֲתַר דְּמַרְגָּלָאִין טָבָאן, בֵּי פָּרוֹכְתָּא וְכַפּוֹרְתָּא, דְּהֲווּ סָמְכִין עֲלוֹהִי שִׁתִּין אַלְפִּין רִבְוָון אַבְנֵי יְקָר, סִדְרִין סִדְרִין, שׁוּרִין שׁוּרִין, מִסְתַּכְּלָאן דָּא לְדָא. סִדְרִין דְּרִמּוֹנִין מִתְּצָעָן עֲלָךְ לְאַרְבַּע סִטְרִין. עַלְמָא קָיְימָא בְּגִינָךְ.**

רִבּוֹן עָלְמָא, בַּעֲלִי, הֲוָה אָתֵי לְגַבִּי, וְהוּא שָׁכַב בֵּין דְּרוֹעַי, וְכָל מַה דִּבְעֵינָא מִנֵּיהּ, וְכָל בָּעוּתִי עָבִיד בְּעִידָנָא דָא. כַּד הֲוָה אָתֵי לְגַבִּי, וְשָׁבִיק (וְשַׁוִּי) **בִּי מְדוֹרֵיהּ, וּמִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בֵּין שָׁדַי.**

עַרְסִי עַרְסִי, לֵית אַתְּ דְּכִיר כַּד הֲוֵינָא אָתָא לְגַבָּךְ בְּחֶדְוָה וּבְשַׁפִּירוּ דְּלִבָּא, וְאִינּוּן רַבְּיָין עוּלֵמִין, הֲוֵי נָפְקִי לָקֳדָמוּתִי, בַּטְשֵׁי בְּגַדְפַּיְיהוּ בְּחֶדְוָה, לְקַבָּלָא לִי.

לשון הקודש

עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה כָּתוּב (שיר ג) עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת. מִשְׁכָּבִי, מִטַּת הַגְּבִירָה. גּוֹעָה בִּבְכִיָּה וְאוֹמֶרֶת: מִטָּתִי, מְקוֹם מִקְדָּשִׁי, הַמָּקוֹם שֶׁל הַמַּרְגָּלִיּוֹת הַטּוֹבוֹת, בֵּית הַפָּרֹכֶת וְהַכַּפֹּרֶת, שֶׁהָיוּ סוֹמְכִים עָלָיו שִׁשִּׁים אֶלֶף רְבָבוֹת שֶׁל אַבְנֵי יְקָר, סְדָרִים סְדָרִים, שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת, מִסְתַּכְּלִים זֶה עַל זֶה. סִדְרֵי רִמּוֹנִים מֻצָּעִים עָלַיִךְ לְאַרְבָּעָה צְדָדִים. הָעוֹלָם עָמֵד בִּשְׁבִילֵךְ.

רִבּוֹן הָעוֹלָם, בַּעְלִי הָיָה בָּא אֵלַי, וְהוּא שׁוֹכֵב בֵּין זְרוֹעַי, וְכָל מַה שֶּׁרָצִיתִי מִמֶּנּוּ, וְכָל רְצוֹנִי עוֹשֶׂה בַּזְּמַן הַזֶּה, כְּשֶׁהָיָה בָּא אֵלַי וְעָזַב (וְשָׁם) בִּי מְדוֹרוֹ וּמִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בֵּין שָׁדַי.

מִטָּתִי מִטָּתִי, אֵינֵךְ זוֹכֶרֶת כְּשֶׁהָיִיתִי בָּאָה אֵלַיִךְ בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵב, וְאוֹתָם

עַפְרָא דְּבָךְ, הֲוָה קָם מִדּוּכְתֵּיהּ, וְחָזוּ אֵיךְ אִיתְנַשְׁיָא אֲרוֹנָא דְּאוֹרַיְיתָא דַּהֲוַת הָכָא, מֵהָכָא נַפְקָא מְזוֹנָא לְכָל עַלְמָא, וּנְהוֹרָא, וּבִרְכָאן לְכֹלָּא.

אַשְׁגַּח עַל בַּעֲלִי, לֵית הָכָא. אַשְׁגַּח לְכָל סְטַר. בְּעִידָנָא דָא כַּד הֲוָה אָתֵי בַּעֲלִי לְגַבִּי, וְסָחֲרָנֵיהּ כַּמָּה בְּנִין חֲסִידִין, וְכָל אִינּוּן עוּלֵימְתָּאן זְמִינִין לְקַבְּלָא לֵיהּ.

וַהֲוֵינָא שָׁמְעִין מֵרָחִיק, קָל זוּגִין דְּפַעֲמוֹנִים מְקַשְׁקְשִׁין בֵּין רַגְלוֹי, בְּגִין דְּאֶשְׁמַע קָלֵיהּ עַד דְּלָא יֵעוֹל לְגַבִּי. כָּל עוּלֵימְתָּאן דִּילִי, מְשַׁבְּחָן וְאוֹדָן קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְבָתַר אָזְלִין כָּל חַד עַל בֵּי מוֹתָבֵיהּ, וַהֲוֵינָן יְחִידָאִין מְחַבְּקָן בִּנְשִׁיקָתְהוֹן בִּרְחִימוּ.

לשון הקודש

הַתִּינוֹקוֹת הָעֲלָמִים הָיוּ יוֹצְאִים כְּנֶגְדִּי, מַכִּים בְּכַנְפֵיהֶם בְּשִׂמְחָה לְקַבְּלֵנִי.

הֶעָפָר שֶׁבָּךְ הָיָה קָם מִמְּקוֹמוֹ, וְרוֹאֶה אֵיךְ נִשְׁכַּח אֲרוֹן הַתּוֹרָה שֶׁהָיָה כָּאן. מִכָּאן יָצָא מָזוֹן לְכָל הָעוֹלָם, וְאוֹר, וּבְרָכוֹת לַכֹּל.

אַשְׁגִּיחַ עַל בַּעְלִי – אֵינוֹ כָּאן. אַשְׁגִּיחַ לְכָל צַד. בַּזְּמַן הַזֶּה כְּשֶׁהָיָה בָּא אֶצְלִי בַּעְלִי, וּסְבִיבוֹ כַּמָּה בָנִים חֲסִידִים, וְכָל אוֹתָם הָעֲלָמוֹת מְזֻמָּנוֹת לְקַבְּלוֹ.

וַהֲיִינוּ שׁוֹמְעִים מֵרָחוֹק קוֹל זוּגֵי הַפַּעֲמוֹנִים מְקַשְׁקְשִׁים בֵּין רַגְלָיו, כְּדֵי שֶׁאֶשְׁמַע קוֹלוֹ טֶרֶם הִכָּנְסוֹ אֵלַי. כָּל עַלְמוֹתַי מְשַׁבְּחוֹת וּמוֹדוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַחַר כָּךְ הוֹלְכוֹת כָּל אַחַת לְבֵית מוֹשָׁבָהּ, וְהָיִינוּ יְחִידוֹת מְחַבְּקוֹת בִּנְשִׁיקוֹתֵינוּ בְּאַהֲבָה.

בַּעֲלִי בַּעֲלִי, אָן פָּנִיתָ, הַשְׁתָּא הוּא עִדָּנָא דַּהֲוֵינָא אַשְׁגַּח בָּךְ. אִסְתַּכַּלְנָא בְּכָל סְטַר, וְלֵית אַנְתְּ. אָן אַשְׁגַּח לָךְ, וְלָא אֶתְבַּע בְּגִינָךְ.

דָּא הוּא אַתְרָךְ בְּעִידָנָא דָא, לְמֵיתֵי לְגַבִּי, הָא אֲנָא זְמִינָא הָכָא. הָא אִתְנְשֵׁית מִנָּאי, לֵית אַנְתְּ דְּכִיר יוֹמֵי דִּרְחִימוּ, כַּד הֲוֵינָא שָׁכְבַת בְּתוּקְפָּךְ, וּמְחַקְּקָא בִּדְיוֹקְנָךְ, וּדְיוֹקְנִי הֲוָות מְחַקְּקָא בָּךְ, כְּהַאי חוֹתָם דְּשָׁבִיק דְּיוֹקְנֵיהּ בִּגְלִיפוּ דִּכְתָבָא, הָכִי שַׁבַקְנָא דְּיוֹקְנִי בָּךְ, בְּגִין דְּתִשְׁתַּעְשַׁע בִּדְיוֹקְנִי, בְּעוֹד דַּאֲנָא בְּגוֹ חֵילִי.

גָּעַת בִּבְכִיָּה, וְצָוְחַת, בַּעֲלִי בַּעֲלִי, נְהִירוּ דְעַיְנֵי הָא אִיתְחֲשָׁךְ. לֵית אַנְתְּ דְּכִיר, כַּד הֲוִית אוֹשִׁיט שְׁמָאלָךְ מִתְּחוֹת רֵישִׁי, וַאֲנָא מִתְעַנְּגָא עַל סְגִיאוּ דְשָׁלָם, וִימִינָךְ מְחַבְּקָא בְּאַחְוָה וּבְנְשִׁיקִין.

לשון הקודש

בַּעֲלִי בַּעֲלִי, אֵיפֹה פָּנִיתָ? כָּעֵת הוּא הַזְּמַן שֶׁהָיִיתִי מַשְׁגִּיחָה בְּךָ. הִסְתַּכַּלְתִּי בְּכָל צַד – וְאֵינְךָ. אֵיפֹה אַשְׁגִּיחַ לְךָ, וְלֹא אֲבַקֵּשׁ בִּשְׁבִילְךָ?

זֶהוּ מְקוֹמְךָ בַּזְּמַן הַזֶּה לָבֹא אֵלַי, הֲרֵינִי מְזֻמֶּנֶת כָּאן. וַהֲרֵי נִשְׁכַּחְתָּ מִמֶּנִּי. אֵינְךָ זוֹכֵר, כְּשֶׁהָיִיתָ מוֹשִׁיט שְׂמֹאלְךָ מִתַּחַת לְרֹאשִׁי, וַאֲנִי מִתְעַנֶּגֶת עַל רֹב שָׁלוֹם, וִימִינְךָ חָקוּק בִּךְ. כַּחוֹתָם הַזֶּה שֶׁמַּשְׁאִיר דְּיוֹקְנוֹ בַּחֲקִיקַת הַכְּתָב, כָּךְ הִשְׁאַרְתִּי דְּיוֹקְנִי בְּךָ, כְּדֵי שֶׁתִּשְׁתַּעֲשַׁע בִּדְיוֹקְנִי, בְּעוֹדִי בְּתוֹךְ צִבְאוֹתַי.

גּוֹעָה בִּבְכִיָּה וְאוֹמֶרֶת: בַּעֲלִי בַּעֲלִי, הָאוֹר שֶׁל הָעֵינַיִם הֲרֵי נֶחְשָׁךְ. אֵינְךָ זוֹכֵר, כְּשֶׁהָיִיתָ מוֹשִׁיט שְׂמֹאלְךָ מִתַּחַת לְרֹאשִׁי, וַאֲנִי מִתְעַנֶּגֶת עַל רֹב שָׁלוֹם, וִימִינְךָ

וְנָדַרְתִּ (דף קיב ע"ב) **לִי דְּלָא תִשְׁבּוֹק רְחִימוּתָא דִילִי לְעָלְמִין. וְאוֹמֵית לִי,** (תהלים קלז ה) **אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלַיִם תִּשְׁכַּח יְמִינִי, הָא אִתְנְשֵׁינָא מִנָּךְ.**

לֵית אַנְתְּ דְּכִיר, כַּד קָאֵימְנָא לְגַבָּךְ בְּטוּרָא דְסִינַי, שְׁלֵימִין שִׁתִּין רִבּוֹ דְּקַבִּילוּ לָךְ עֲלַיְיהוּ, וְאִתְעַטַּרְנָא לָךְ בְּהוּ, יַתִּיר מִכָּל עַמְמַיָּא, וַהֲוֵינָא אָזְלִין אֲבַתְרָךְ לְכָל רְעוּתָךְ. וְהַהִיא שִׁפְחָה קָטְלָא בְּהוּ לַאֲלָפִים וְרִבְוָון, וְלָא אַשְׁגַּחְנָא. וְאִתְאֲבִידוּ כֻּלְּהוּ בְּמַדְבְּרָא, וְשַׁבְקִית לוֹן תַּמָּן, וְאָעֵילְנָא בְּנֵיהוֹן זְעִירִין לְקַיְימָא קַמָּךְ בְּאַרְעָא דָא. וּבְדִילְנָא לוֹן לְקַיְימָא קַמָּךְ, בְּגִין רְעוּתָךְ.

בַּעֲלִי הֲוֵי דְּכִיר, בְּכַמָּה בְּנִין קַדִּישִׁין קָאֵימְנָא קַמָּךְ בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, בְּיוֹמֵי דְּדָוִד וּשְׁלֹמֹה בְּרֵיהּ. לֵית אַנְתְּ דְּכִיר כַּמָּה טָבָאן דַּעֲבָדוּ קַמָּךְ.

לשון הקודש

מְחַבֶּקֶת בְּאַהֲבָה וּבִנְשִׁיקוֹת. וְנָדַרְתָּ לִי שֶׁלֹּא תַעֲזֹב אַהֲבָתִי לְעוֹלָמִים. וְנִשְׁבַּעְתָּ לִי (תהלים קלז) אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלַיִם תִּשְׁכַּח יְמִינִי, הִנֵּה נִשְׁכַּחְתִּי מִמְּךָ.

אֵינְךָ זוֹכֵר, כְּשֶׁעָמַדְתִּי אֶצְלְךָ בְּהַר סִינַי, וְשִׁשִּׁים רִבּוֹא שְׁלֵמִים שֶׁקִּבְּלוּךָ עֲלֵיהֶם, וְהִתְעַטַּרְתִּי לְךָ בָּהֶם יוֹתֵר מִכָּל הָעַמִּים, וְהָיִינוּ הוֹלְכִים אַחֲרֶיךָ לְכָל רְצוֹנְךָ. וְאוֹתָהּ שִׁפְחָה הָרְגָה בָהֶם לַאֲלָפִים וּרְבָבוֹת, וְלֹא הִשְׁגַּחְתִּי. וְכֻלָּם נֶאֱבְדוּ בַּמִּדְבָּר, וְהִשְׁאַרְתָּ אוֹתָם שָׁם, וְהִכְנַסְנוּ בְּנֵיהֶם הַקְּטַנִּים לַעֲמֹד לְפָנֶיךָ בָּאָרֶץ הַזּוֹ. וְהִבְדַּלְנוּ אוֹתָם לַעֲמֹד לְפָנֶיךָ בִּשְׁבִיל רְצוֹנְךָ.

בַּעְלִי, הֱיֵה זוֹכֵר, בְּכַמָּה בָנִים קְדוֹשִׁים עָמַדְתִּי לְפָנֶיךָ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, בִּימֵי דָוִד

יָאוֹת לָךְ לְמִידְכַּר חוֹבִין, וְלָא תִדְכַּר זַכְוָון. אֵיךְ אִתְהַפִּיכַת עֲלָן.

בָּעֵינָא עֲלָךְ, לֵית אַנְתְּ. בָּעֵינָא עַל בְּנָאי, לֵית אִינוּן. בָּעֵינָא עַל קְדוּשָׁתָא דַּאֲתַר דָּא, הָא אִסְתָּאַב. כָּל עַלְמָא הֲוָה בִּשְׁלָם בְּגִין אֲתַר דָּא. כְּלָבִין לָא נָבְחִין בְּעִידָנָא דָא, כּוּלְּהוּ הֲווֹ בִּשְׁלָם. גָּעָה וּמְיַלֶּלֶת, וְכָל אִינוּן אוּכְלוּסִין לְעֵילָא. וּכְלָבִים צָוְוחִין לְתַתָּא, בְּשֵׁרוּתָא דְּמִשְׁמוֹרָה תְּלִיתָאָה.

נָפְקַת וַאֲתַת, קָיְמָא עַל אֲתַר דְּמַדְבְּחָא קְטוֹרֶת בּוּסְמִין, גָּעַת וּמְיַלֶּלֶת, וְסָלְקַת לְעֵלָא, וְאַשְׁכְּחָא חַד כְּרוּב מֵאִינוּן תְּרֵין כְּרוּבִין דְּהֲווּ בַּהֲדָהּ, וּמֵהַהוּא זִמְנָא לָא הֲוָה לָהּ אֶלָּא חַד. וְהַהוּא רַבְיָא עוּלֵימָא דְּאִשְׁתָּאַר, יָנְקָא מִינָהּ בְּכִיָּיה וִילָלוּתָא.

לשון הקודש

וּשְׁלֹמֹה בָּנוּ. אֵינְךָ זוֹכֵר כַּמָּה טוֹבוֹת שֶׁעָשׂוּ לְפָנֶיךָ?! הַאִם נָאֶה לְךָ לִזְכֹּר חֲטָאִים, וְלֹא תִזְכֹּר זְכֻיּוֹת?! אֵיךְ הִתְהַפְּכוּ עָלֶיךָ?

אֲנִי מְבַקֶּשֶׁת אוֹתְךָ – וְאֵינְךָ. מְבַקֶּשֶׁת עַל בָּנַי – וְאֵינָם. מְבַקֶּשֶׁת עַל קְדֻשַּׁת הַמָּקוֹם הַזֶּה – וְהֲרֵי נִטְמָא. כָּל הָעוֹלָם הָיָה בְּשָׁלוֹם מִשּׁוּם הַמָּקוֹם הַזֶּה. הַכְּלָבִים אֵין נוֹבְחִים בַּזְּמַן הַזֶּה, כֻּלָּם הָיוּ בְּשָׁלוֹם. גּוֹעָה וּמְיַלֶּלֶת, וְכָל אוֹתָם הָאוּכְלוּסִים לְמַעְלָה. וְהַכְּלָבִים צוֹוְחִים לְמַטָּה, בְּרֵאשִׁית הַמִּשְׁמוֹרָה הַשְּׁלִישִׁית.

הִיא יוֹצֵאת וּבָאָה, וְעוֹמֶדֶת עַל מְקוֹם מִזְבַּח קְטֹרֶת הַסַּמִּים, גּוֹעָה וּמְיַלֶּלֶת, וְעוֹלָה לְמַעְלָה, וּמוֹצֵאת כְּרוּב אֶחָד מֵאוֹתָם שְׁנֵי הַכְּרוּבִים שֶׁהָיוּ עִמָּהּ, וּמֵאוֹתוֹ הַזְּמַן לֹא הָיָה לָהּ אֶלָּא אֶחָד. וְאוֹתוֹ הַתִּינוֹק הָעֵלֶם שֶׁנִּשְׁאַר, יוֹנֵק מִמֶּנָּה בְּכִיָּה וִילָלָה.

כְּדֵין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִזְדַּמַּן לְגַבָּהּ, וְנָחִית לָהּ, וּמְמַלֵּל עִמָּהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ירמיה לא טו) **כֹּה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה כִּי יֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, תִּינוֹק יוֹנֵק מִשְּׁדֵי אִמּוֹ, וְאִשָּׁה מְסַפֶּרֶת עִם בַּעֲלָהּ.** (עַד הָכָא פִּתִּיחָתָא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה שִׁירוּתָא דִּמְגִילַת אֵיכָה).

אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, רַבָּנָן פָּתְחֵי הַאי קְרָא, (קהלת יב א) **וּזְכוֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְּחוּרוֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יָבוֹאוּ יְמֵי הָרָעָה. הַאי קְרָא, אוֹקִימְנָא לֵיהּ בְּיִשְׂרָאֵל כַּד הֲווֹ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא. וּזְכוֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ, הֱוֵי דְּכִיר כָּל אִינּוּן טָבָאן, וְכָל אִינּוּן אָתִין וְנִסִּין, דַּעֲבַד לָךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיוֹמִין קַדְמָאִין, כַּד הֲוָוֹת רַבְיָא בִּמְהֵימְנוּתָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר,** (הושע יא א) **כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ.**

לשון הקודש

וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִזְדַּמֵּן אֵלֶיהָ, וְיוֹרֵד אֵלֶיהָ, וּמְדַבֵּר עִמָּהּ. וְעַל זֶה כָּתוּב (ירמיה לא) כֹּה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה, כִּי יֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, תִּינוֹק יוֹנֵק מִשְּׁדֵי אִמּוֹ, וְאִשָּׁה מְסַפֶּרֶת עִם בַּעְלָהּ. (עַד כָּאן הַפִּתִּיחָה, מִכָּאן וְאֵילָךְ רֵאשִׁיתָהּ שֶׁל מְגִלַּת אֵיכָה).

אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, רַבּוֹתֵינוּ פּוֹתְחִים בַּפָּסוּק הַזֶּה, (קהלת יב) **וּזְכֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ** בִּימֵי בְּחוּרֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה. הַפָּסוּק הַזֶּה בֵּאַרְנוּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהָיוּ בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה. וּזְכֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ – תִּהְיֶה זוֹכֵר אֶת כָּל אוֹתָן הַטּוֹבוֹת וְכָל אוֹתָם הָאוֹתוֹת וְהַנִּסִּים שֶׁעָשָׂה לְךָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים, כְּשֶׁהָיִיתָ נַעַר בֶּאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יב) כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ.

בִּימֵי בְּחוּרוֹתֶיךָ, בִּזְמַנָּא דְּאִיהוּ אִיתְרְעֵי בָּךְ מִכָּל עַמִּין דְּעַלְמָא. עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה, יוֹמִין דְּיִשְׁלְטוּן בָּךְ שְׁאָר עַמִּין, וִיבַדְּרוּן לָךְ בְּכָל עַמְמַיָּא.

בִּימֵי בְּחוּרוֹתֶיךָ, יוֹמִין דְּשַׁתָּא, דְּאִינּוּן בְּרִירִין לָךְ, וּנְטִירוּ דִּלְעֵילָא עֲלָךְ. וְאִינּוּן אַרְבַּע יַרְחֵי דְשַׁתָּא, אֲדָר נִיסָן אִיָּיר סִיוָן. אִלֵּין אִינּוּן יוֹמִין דְּבָחַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיִשְׂרָאֵל, וַעֲבַד בְּהוֹן עִמְּהוֹן נִסִּין. וְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְּרָא בְּבַעֲלָהּ, וְאִתְקְרֵיבַת בַּהֲדֵיהּ.

עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה, יְמֵי הַזִּקְנָה, יְמֵי הָרָעָה מַמָּשׁ, וְאִינּוּן: תַּמּוּז אָב טֵבֵת שְׁבָט. אַף עַל גַּב דְּלָא אִיתְגַּלְיָיא כָּל כָּךְ, וְסִימָן (משלי יג) וְשֵׁבֶט לְגֵו חֲסַר לֵב.

לשון הקודש

בִּימֵי בְּחוּרֹתֶיךָ – בִּזְמַן שֶׁהִתְרַצָּה בְּךָ מִכָּל הָעַמִּים שֶׁל הָעוֹלָם. עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה – יָמִים שֶׁיִּשְׁלְטוּ בְּךָ שְׁאָר הָעַמִּים, וִיפַזְּרוּ אוֹתְךָ בְּכָל הָעַמִּים. **בִּימֵי** בְּחוּרֹתֶיךָ – יְמוֹת הַשָּׁנָה, שֶׁהֵם בְּרוּרִים לְךָ, וְהַשְּׁמִירָה שֶׁלְּמַעְלָה עָלֶיךָ. וְהֵם אַרְבָּעָה יַרְחֵי הַשָּׁנָה, אֲדָר נִיסָן אִיָּר סִיוָן, אֵלּוּ אוֹתָם הַיָּמִים שֶׁבָּחַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּיִשְׂרָאֵל, וְעָשָׂה בָהֶם עִמָּהֶם נִסִּים. וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְעֻטֶּרֶת בְּבַעְלָהּ וּמִתְקָרֶבֶת אֵלָיו.

עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה – יְמֵי הַזִּקְנָה, יְמֵי הָרָעָה מַמָּשׁ, וְהֵם: תַּמּוּז אָב טֵבֵת שְׁבָט. אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה כָּל כָּךְ, וְסִימָנְךָ – (משלי ו) וְשֵׁבֶט לְגֵו חֲסַר לֵב.

וְהִגִּיעוּ שְׁנִים, שְׁנִים דְּגָלוּתָא, דְּאָזְלִין יִשְׂרָאֵל מְטוּלְטָלִין. וְלֵית בְּהוּ חֵפֶץ, דְּתָנִינָן, זְמִינִין בְּיוֹמָא דְגָלוּתָא, דְּלָא יִשְׁתַּכַּח בִּידָא דְּבַר נָשׁ (חֵפֶץ) לְמִיזְבַּן בְּשׁוּקָא, וּכְדֵין תִּכְלֶה פְּרוּטָה מִן הַכִּים.

עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ, דָּא קְלַסְתֵּר פָּנִים שֶׁל שְׁכִינָה, מִלְּעֵילָא וּמִתַּתָּא. מִתַּתָּא מַאן אִינּוּן. מָארֵי מַתְנִיתִין דְּהֲווּ בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, פַּטִּישֵׁי דְפַרְזְלָא, מְהַדְּקִין טִנָּרִין, וְתָלְשִׁין טוּרִין רָמָאִין.

וְהָאוֹר, זֶה תַּלְמוּד יְרוּשַׁלְמִי, דְּנָהִיר נְהוֹרָא דְאוֹרַיְיתָא, לְבָתַר דְּאִתְבַּטֵּל דָּא, כִּבְיָכוֹל, אִשְׁתָּאֲרוּ בַּחֲשׁוֹכָא. דִּכְתִיב, בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי, זֶה תַּלְמוּד בַּבְלִי, דְּאָזְלִין בֵּיהּ בְּנֵי עַלְמָא בְּמַחֲשַׁכִּים.

לשון הקודש

וְהִגִּיעוּ שְׁנִים – שְׁנִים שֶׁל גָּלוּת, שֶׁיִּשְׂרָאֵל הוֹלְכִים מְטֻלְטָלִים. וְאֵין בָּהֶם חֵפֶץ – שֶׁשָּׁנִינוּ, עֲתִידִים בִּימֵי הַגָּלוּת שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בְּיַד הָאָדָם (חֵפֶץ) לִקְנוֹת בַּשּׁוּק, וְאָז תִּכְלֶה הַפְּרוּטָה מִן הַכִּים.

עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ – זֶה קְלַסְתֵּר פָּנִים שֶׁל הַשְּׁכִינָה, מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה. מִמַּטָּה מִי הֵם? בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁהָיוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, פַּטִּישֵׁי בַרְזֶל, מְהַדְּקִים סְלָעִים, וְתוֹלְשִׁים הָרִים רָמִים.

וְהָאוֹר – זֶה הַתַּלְמוּד הַיְרוּשַׁלְמִי, שֶׁמֵּאִיר אוֹר הַתּוֹרָה, אַחַר שֶׁהִתְבַּטֵּל זֶה, כִּבְיָכוֹל נִשְׁאֲרוּ בַּחֹשֶׁךְ, שֶׁכָּתוּב (איכה ג) בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי, זֶה תַּלְמוּד בַּבְלִי, שֶׁהוֹלְכִים בּוֹ בְּנֵי הָעוֹלָם בְּמַחֲשַׁכִּים.

וְהַיָּרֵחַ, אִלֵּין אִינּוּן הַבָּרַיְיתוֹת, דְּהֲווּ נְהִירִין נְהִירוּ דְּחָכְמָה סְתִימָאָה. וְהַכּוֹכָבִים, אִלֵּין אִינּוּן מַשְׂכִּילִים דְּהֲווּ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, כָּל אִינּוּן תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים, דְּכָל עָלְמָא קָיְימָא בְּגִינַיְיהוּ. דְּכַד הֲווֹ קָיְימֵי כַּחֲדָא, הֲוָה אָמַר בַּר נָשׁ לְחַבְרֵיהּ, מִגּוֹ מִלָּה דָא דְּפָרַח מִפּוּמוֹי, אֲנָא חָמָא מַה דְּיֵהֵא יוֹמָא דָא, אוֹ לְמָחָר, כָּךְ וְכָךְ.

דָּבָר אַחֵר עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ, נְהִירוּ דְּקְלַסְתֵּר פְּנֵי שְׁכִינָה, דַּהֲוָה נָהִיר לָהּ בְּכָל יוֹמָא, וּמֵהַהוּא נְהִירוּ עַלְמָא אִתְקַיֵּים, וְיִשְׂרָאֵל שָׁרָאן עַל אַרְעָא לְרוֹחֲצָנוּ.

וְהָאוֹר, אוֹר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, דַּהֲוָה נָהִיר מִסֵּיְיפֵי עַלְמָא לִסֵּיְיפֵי עַלְמָא, וְאִתְגְּנֵיז. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

וְהַיָּרֵחַ – אֵלּוּ הֵן הַבָּרַיְתוֹת, שֶׁהָיוּ מְאִירוֹת אוֹר הַחָכְמָה הַנִּסְתֶּרֶת. וְהַכּוֹכָבִים – אֵלּוּ אוֹתָם הַמַּשְׂכִּילִים שֶׁהָיוּ בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, כָּל אוֹתָם הַתַּנָּאִים וְהָאֲמוֹרָאִים, שֶׁכָּל הָעוֹלָם עוֹמֵד בִּשְׁבִילָם. שֶׁכְּשֶׁהָיוּ עוֹמְדִים יַחַד, הָיָה אוֹמֵר אִישׁ לַחֲבֵרוֹ: מִתּוֹךְ דָּבָר זֶה שֶׁפָּרַח מִפִּיו, אֲנִי רוֹאֶה מַה שֶּׁיִּהְיֶה הַיּוֹם הַזֶּה אוֹ לְמָחָר כָּךְ וְכָךְ.

דָּבָר אַחֵר, (קהלת יב) עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ – הָאוֹר שֶׁל קְלַסְתֵּר פְּנֵי הַשְּׁכִינָה, שֶׁהָיָה מֵאִיר לָהּ בְּכָל יוֹם, וּמֵאוֹתוֹ הָאוֹר הָעוֹלָם הִתְקַיֵּם, וְיִשְׂרָאֵל שָׁהוּ בָּאָרֶץ לָבֶטַח.

וְהָאוֹר – הָאוֹר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁהָיָה מֵאִיר

הוּא (הֵיוָה) נָהִיר, וְאַפִּיק מִינֵיהּ חַד חוּטָא דִּימִינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָחִיד לְסִיהֲרָא. וּבְהַהוּא זִימְנָא כְּתִיב, הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ.

וְהַיָּרֵחַ, דִּכְתִיב (ישעיה א כא) צֶדֶק יָלִין בָּהּ. וְהַכּוֹכָבִים, מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שֶׁהָיוּ בָּאִים בָּהּ וִידוּעִים אֶצְלָהּ, וּבָטְלוּ מִקִּיּוּמַיְיהוּ, וְאִלֵּין אִיקְרוּן מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם. וְשָׁבוּ הֶעָבִים אַחַר הַגֶּשֶׁם, דִּכְתִיב (שם לג ז) מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן.

בַּיּוֹם שֶׁיָּזְעוּ שֹׁמְרֵי הַבַּיִת, אִלֵּין תְּלַת בָּתֵּי דִינִין, דְּהֲווּ אוֹלְפֵי תּוֹרָה בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית. וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל, אֵלּוּ סַנְהֶדְרֵי גְדוֹלָה וְסַנְהֶדְרֵי קְטַנָּה. וּבָטְלוּ הַטְּחֲנוֹת, אֵלּוּ כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם, וְכֻלְּהוּ מִשְׁמָרוֹת דְּהֲווּ קָיְימֵי בִּירוּשָׁלָיִם.

לשון הקודש

מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם, וְנִגְנַז. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (הֵיוָה) מֵאִיר, וּמוֹצִיא מִמֶּנּוּ חוּט אֶחָד שֶׁל יְמִינוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאוֹחֵז בַּלְּבָנָה. וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן כָּתוּב (איכה ב) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ.

וְהַיָּרֵחַ – שֶׁכָּתוּב (ישעיה א) צֶדֶק יָלִין בָּהּ. וְהַכּוֹכָבִים – מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שֶׁהָיוּ בָּאִים בָּהּ וִידוּעִים אֶצְלָהּ, וּבָטְלוּ מִקִּיּוּמָם, וְאֵלֶּה נִקְרָאִים מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם. וְשָׁבוּ הֶעָבִים אַחַר הַגֶּשֶׁם, שֶׁכָּתוּב (שם לב) מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן.

בַּיּוֹם שֶׁיָּזְעוּ שֹׁמְרֵי הַבַּיִת (קהלת יב) – אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה בָּתֵּי דִין שֶׁהָיוּ מְלַמְּדִים תּוֹרָה בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית. וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל – אֵלּוּ סַנְהֶדְרֵי גְדוֹלָה וְסַנְהֶדְרֵי קְטַנָּה. וּבָטְלוּ הַטְּחֲנוֹת – אֵלּוּ כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם, וְכָל הַמִּשְׁמָרוֹת שֶׁהָיוּ עוֹמְדוֹת בִּירוּשָׁלַיִם.

וְחָשְׁכוּ הָרֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת, אִלֵּין נְבִיאִים וְצוֹפִים, דְּהֲווּ חָמָאן בִּנְבוּאָה וּבְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְסָגְרוּ דְּלָתַיִם בַּשּׁוּק, דִּבְנֵי נָשָׁא צְוָוחִין, וְלֵית מַאן דְּיָתִיב עֲלַיְיהוּ, דְּהָא כָּל תַּרְעִין נִנְעֲלוּ, מִן יוֹמָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, וּבְטֵילַת עֲבִידַת בֵּית אֱלָהָנָא.

בִּשְׁפַל קוֹל הַטַּחֲנָה, אִלֵּין אִינּוּן כּוֹתְשֵׁי קְטוֹרֶת, דְּהֲווּ יַהֲבֵי קָלָא בְּכָל יוֹמָא, בִּכְתִישׁוּ דִּילֵיהּ. דָּבָר אַחֵר קוֹל הַטַּחֲנָה, קָלָא דִּשְׁכִינְתָּא, צְוָוחָא בְּכָל יוֹמָא, (ירמיה ג כב) שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים, וְלֵית מַאן דְּיַשְׁגַּח בָּהּ.

וְיִשַּׁחוּ כָּל בְּנוֹת הַשִּׁיר, אִלֵּין אִינּוּן דְּסָלְקִין בְּדוּכָנָא בְּכָל יוֹמָא, וּמְנַגְּנֵי נִיגּוּנָא דְשִׁיר. כָּל, לְאַסְגָּאָה מַלְאֲכֵי עִילָּאָה לְעֵילָא, דְּהֲווּ מִתְחַלְּקֵי מִשְׁמָרוֹת לְעֵילָא, לָקְבֵל אִינּוּן מִשְׁמָרוֹת לְתַתָּא.

לשון הקודש

וְחָשְׁכוּ הָרֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת – אֵלּוּ נְבִיאִים וְצוֹפִים, שֶׁהָיוּ רוֹאִים בַּנְּבוּאָה וּבְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. (שם) וְסָגְרוּ דְּלָתַיִם בַּשּׁוּק – שֶׁבְּנֵי אָדָם צוֹוְחִים, וְאֵין מִי שֶׁמֵּשִׁיב לָהֶם, שֶׁהֲרֵי כָּל הַשְּׁעָרִים נִנְעֲלוּ מִיּוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וּבָטְלָה עֲבוֹדַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ.

בִּשְׁפַל קוֹל הַטַּחֲנָה (שם) – אֵלֶּה אוֹתָם כּוֹתְשֵׁי הַקְּטֹרֶת, שֶׁהָיוּ נוֹתְנִים קוֹל בְּכָל יוֹם בַּכִּתִּישָׁה שֶׁלָּהּ. דָּבָר אַחֵר, קוֹל הַטַּחֲנָה – קוֹל הַשְּׁכִינָה, שֶׁצּוֹוַחַת בְּכָל יוֹם שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים, וְאֵין מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ עָלֶיהָ.

וְיִשַּׁחוּ כָּל בְּנוֹת הַשִּׁיר – אֵלּוּ אוֹתָם שֶׁעוֹלִים לַדּוּכָן בְּכָל יוֹם, וּמְנַגְּנִים נִגּוּן שֶׁל שִׁיר. כָּל – לְרַבּוֹת מַלְאֲכֵי עֶלְיוֹן לְמַעְלָה, שֶׁהָיוּ מִתְחַלְּקִים מִשְׁמָרוֹת לְמַעְלָה – כְּנֶגֶד אוֹתָם הַמִּשְׁמָרוֹת לְמַטָּה. שַׁחוּ

שַׁחוּ, אִלֵּין דִּלְתַתָּא. כִּבְיָכוֹל, אַף אִלֵּין דִּלְעֵילָא שַׁחוּ. גַּם מִגָּבֹהַּ יִירָאוּ. וְאַף עַל גַּב דְּמִגָּבוֹהַּ הֲווֹ נַנְסָא, הֲווֹ דַּחֲלִין.

שַׁחוּ אִינוּן בְּנוֹת שִׁיר, בְּגִין דְּהָא שְׁמוֹנִים אֶלֶף לְוִיִּים, הֲווֹ יְדֵיהוֹן מְהַדְּקָן לַאֲחוֹרָא. כַּד מְטוֹ לְנַהֲרוֹת בָּבֶל, כִּנּוֹרֵיהוֹן הֲווֹ תַּלְיָין עַל אִילָנִין דְּתַמָּן. הֲווֹ שָׁאֲלִין לוֹן לְנַגְּנָא. וְאָמְרֵי, (תהלים קלז ד) אֵיךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר ה' עַל אַדְמַת נֵכָר. נָשְׁכוּ בְּשִׁנֵּיהוֹן בּוֹהֲנֵי יְדֵיהוֹן וְכָרְתוּ לוֹן, וְלָא יָכִילוּ לְנַגְּנָא, וּקְטָלוּ לוֹן.

וְחַתְחַתִּים בַּדֶּרֶךְ, דְּהָא הֲווֹ אָזְלִין בְּרֵיחַיָּין עַל צַוָּארֵיהוֹן, וּמֵהַדּוֹקָא דַּהֲוָה תַּקִּיף, הֲווֹ נָפְלוּ אֶצְבְּעוֹתֵיהוּ בְּאוֹרְחָא. (דף קיג ע"א) וְיִרְמְיָה הֲוָה לָקִיט לוֹן בְּטַלִּיתֵיהּ, וְנָשֵׁיק לוֹן, וּבָכֵי עֲלַיְיהוּ. וַהֲוָה אָמַר לְהוֹ, בָּנַי, וְלָא אֲמָרִית לְכוֹ, (ירמיה יג טז) תְּנוּ לַה'

לשון הקודש

אוֹתָם שֶׁלְּמַטָּה – כִּבְיָכוֹל אַף אֵלּוּ שֶׁלְּמַעְלָה שַׁחוּ. גַּם מִגָּבֹהַּ יִירָאוּ. וְאַף עַל גַּב שֶׁמִּגָּבוֹהַּ הֵם נַנְסִים, הָיוּ פּוֹחֲדִים.

שַׁחוּ אוֹתָם בְּנוֹת הַשִּׁיר, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי שְׁמוֹנִים אֶלֶף לְוִיִּם הָיוּ יְדֵיהֶם מְהֻדָּקִים לְאָחוֹר. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְנַהֲרוֹת בָּבֶל, כִּנּוֹרוֹתֵיהֶם הָיוּ תְּלוּיִים עַל הָאִילָנוֹת שָׁם, הָיוּ מְבַקְּשִׁים מֵהֶם לְנַגֵּן, וְאוֹמְרִים (תהלים קלז) אֵיךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר ה' עַל אַדְמַת נֵכָר? נָשְׁכוּ בְּשִׁנֵּיהֶם כָּהֲנֵי יְדֵיהֶם וְכָרְתוּ אוֹתָם, וְלֹא יָכְלוּ לְנַגֵּן, וְהָרְגוּ אוֹתָם.

וְחַתְחַתִּים בַּדֶּרֶךְ – שֶׁהֲרֵי הָיוּ הוֹלְכִים בְּרֵיחַיִם עַל צַוָּארֵיהֶם, וּמֵהַהִדּוּק שֶׁהָיָה חָזָק, הָיוּ נוֹפְלִים אֶצְבְּעוֹתֵיהֶם בַּדֶּרֶךְ, וְיִרְמְיָה הָיָה מְלַקְּטָם בְּטַלִּיתוֹ, וְנוֹשֵׁק אוֹתָם, וּבוֹכֶה עֲלֵיהֶם. וְהָיָה אוֹמֵר לָהֶם:

אֱלֹהֵיכֶם כָּבוֹד בְּטֶרֶם יַחְשִׁיךְ וגו'. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שם ט ט) עַל הֶהָרִים אֶשָּׂא בְכִי וָנֶהִי וְעַל נְאוֹת מִדְבָּר קִינָה.

וְיָנֵאץ הַשָּׁקֵד, מִן יוֹמָא דְּנָצִיץ אִילָנָא דָא לַבְלְבִין, עַד יוֹמָא דַּעֲבִיד אִיבָּה, חַד וְעֶשְׂרִים יוֹמָא נִינְהוּ. כָּךְ מִשִּׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז עַד תִּשְׁעָה בְּאָב, עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם בֵּינַיְיהוּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שם א יא) מַקֵּל שָׁקֵד אֲנִי רוֹאֶה.

וְיִסְתַּבֵּל הֶחָגָב, דְּאִתְיְהֵב מָטוּלָא עַל כִּתְפּוֹי דְּזַרְעָא דְדָוִד. וְתָפֵר הָאֲבִיוֹנָה, דְּאִתְבַּטֵּל עֲבִידַת בֵּית אֱלָהָנָא. כִּי הוֹלֵךְ הָאָדָם לְבֵית עוֹלָמוֹ, דָּא הוּא כָּבוֹד, דְּאִסְתַּלַּק לְעֵילָא. וּבְנֵי נָשָׁא צָוְוחִין, וְלֵית מַאן דְּיַשְׁגַּח בְּהוּ.

לשון הקודש

בָּנַי, וְלֹא אָמַרְתִּי לָכֶם (ירמיה ג) תְּנוּ לַה' אֱלֹהֵיכֶם כָּבוֹד בְּטֶרֶם יַחְשִׁיךְ וְגו'?! וְעַל זֶה כָּתוּב (שם ט) עַל הֶהָרִים אֶשָּׂא בְכִי וָנֶהִי וְעַל נְאוֹת מִדְבָּר קִינָה.

וְיָנֵאץ הַשָּׁקֵד (קהלת יב) – מִיּוֹם שֶׁמְּנַצְּנֵץ הָאִילָן הַזֶּה לִבְלוּבִים עַד הַיּוֹם שֶׁעוֹשֶׂה פְּרִי, הֵם עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם. כָּךְ מִשִּׁבְעָה עָשָׂר תַּמּוּז עַד תִּשְׁעָה בְּאָב – עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם בֵּינֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה א) מַקֵּל שָׁקֵד אֲנִי רֹאֶה.

וְיִסְתַּבֵּל הֶחָגָב (קהלת יב) – שֶׁנִּתַּן מַשָּׂא עַל כִּתְפֵי זֶרַע דָּוִד. וְתָפֵר הָאֲבִיוֹנָה – שֶׁהִתְבַּטְּלָה עֲבוֹדַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ. כִּי הֹלֵךְ הָאָדָם אֶל בֵּית עוֹלָמוֹ – זֶהוּ הַכָּבוֹד שֶׁהִסְתַּלֵּק לְמַעְלָה, וּבְנֵי אָדָם צוֹוְחִים, וְאֵין מִי שֶׁמַּשְׁגִּיחַ בָּהֶם.

עַד אֲשֶׁר לֹא יֵרָתֵק חֶבֶל הַכֶּסֶף, אֲתַר דְּכַהֲנָא מַקְטִיר קְטוֹרֶת עַל מַדְבְּחָא דִּלְגַאו. וְתָרֵץ גֻּלַּת הַזָּהָב, דָּא הוּא בֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, דְּתַמָּן כְּרוּבִים דִּדְהַב. וְתִשְׁבֶּר כַּד עַל הַמַּבּוּעַ, דָּא מַלְכוּת בֵּית דָּוִד דְּאִיתְבַּר.

וְיָשֹׁב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה, יִתְחָרֵב בֵּי מַקְדְּשָׁא, וִיהֵא כְּעַפְרָא. וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ, דָּא שְׁכִינְתָּא, וְאִסְתַּלְקוּתָא דְּרוּחַ נְבוּאָה מִן עָלְמָא.

רַבִּי יוּדָאי פָּתַח, בְּיוֹם שֶׁיָּצְאוּ שֹׁמְרֵי הַבַּיִת, אִלֵּין תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים, דְּהָווּ נָטְרֵי עַמָּא דְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, וְאִזְדַּעְזְעוּן מִדּוּכְתַּיְיהוּ.

וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית מז יז) וַיֵּשׁ בָּם אַנְשֵׁי חַיִל. חוֹבָא דִּבְנֵי

לשון הקודש

עַד אֲשֶׁר לֹא יֵרָתֵק חֶבֶל הַכֶּסֶף (שם) – הַמָּקוֹם שֶׁהַכֹּהֵן הָיָה מַקְטִיר קְטֹרֶת עַל הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי. וְתָרֵץ גֻּלַּת הַזָּהָב – זֶהוּ בֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, שֶׁשָּׁם הַכְּרוּבִים שֶׁל הַזָּהָב. וְתִשְׁבֶּר כַּד עַל הַמַּבּוּעַ – זוֹ מַלְכוּת בֵּית דָּוִד שֶׁנִּשְׁבְּרָה.

וְיָשֹׁב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה – יֵחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְיִהְיֶה כְּעָפָר. וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ – זוֹ הַשְּׁכִינָה, וְהִסְתַּלְּקוּת שֶׁל רוּחַ הַנְּבוּאָה מִן הָעוֹלָם.

רַבִּי יוּדַאי פָּתַח, (שם יב) בַּיּוֹם שֶׁיָּצְאוּ שֹׁמְרֵי הַבַּיִת – אֵלּוּ תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים, שֶׁהָיוּ שׁוֹמְרִים הָעָם שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהִזְדַּעְזְעוּ מִמְּקוֹמָם.

וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מז) וַיֵּשׁ בָּם אַנְשֵׁי חַיִל. הַחֵטְא שֶׁל

יַעֲקֹב, דְּהֲווּ אַנְשֵׁי חָיִל, וְסָבְלֵי עִוּוּת דִּינָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (איוב ח ג) הָאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט. קַבִּילוּ עִוּוּת דִּינָא. אִינוּן אַנְשֵׁי חָיִל. דְּכָךְ אוֹרְחוֹי דְּנָחָשׁ, לְבָתַר דְּקָטִיל לְבַר נָשׁ, אַהֲדַר וְנָשֵׁיךְ לֵיהּ נְשִׁיכוּ בְּלָא רַחֲמִין, דָּא אִיהוּ עִוּוּת דִּינָא.

שָׁלְחוּ לְהוּ בְּנֵי אַרְעָא קַדִּישָׁא, יָאוֹת דְּאַתּוּן אִית לְכוֹן לְמִבְכֵּי, כְּמַאן דְּבָכֵי מֵרָחִיק. דְּהָא אֶבְלָא וּבְכִיָּה וּמִסְפְּדָא בִּנְהִי וּמְרִירוּ לָא מָטָא לְכוֹ. דְּהָא רְחַצְתִּין רַגְלֵיכוֹן, וְלָא בְּעִיתוּ לְטַנְּפָא לוֹן כְּמִלְּקַדְמִין. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שה"ש ח ג) רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם.

אֲבָל אֲנַן דְּשָׁכְנִין בֵּין גִּדְרֵי נָחָשׁ, וְכָמִין לוֹן בְּכָל יוֹמָא, קָטִיל, וְנָשֵׁיךְ, וַאֲנַן חָמֵינָן בְּעַיְנִין עִוּוּת הַדִּין דְּאִתְעֲבִיד בֵּינָנָא, בְּאִינוּן אַנְשֵׁי חָיִל, דִּי

לשון הקודש

בְּנֵי יַעֲקֹב, שֶׁהָיוּ אַנְשֵׁי חַיִל וְסוֹבְלִים עִוּוּת הַדִּין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ח) הָאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט. קִבְּלוּ עִוּוּת הַדִּין אוֹתָם אַנְשֵׁי חַיִל. שֶׁכָּךְ דַּרְכֵּי הַנָּחָשׁ – אַחַר שֶׁהוֹרֵג אֶת הָאָדָם, חוֹזֵר וְנוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ נְשִׁיכָה בְּלִי רַחֲמִים. זֶהוּ עִוּוּת הַדִּין.

שָׁלְחוּ לָהֶם בְּנֵי הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה: נָאֶה שֶׁאַתֶּם יֵשׁ לָכֶם לִבְכּוֹת כְּמִי שֶׁבּוֹכֶה מֵרָחוֹק, שֶׁהֲרֵי אֵבֶל וּבְכִיָּה וּמִסְפֵּד בִּנְהִי וּמְרִירוּת לֹא מַגִּיעַ לָכֶם, שֶׁהֲרֵי רְחַצְתֶּם רַגְלֵיכֶם, וְלֹא רְצִיתֶם לְטַנֵּף אוֹתָם כְּמוֹ מִקֹּדֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ה) רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם.

אֲבָל אָנוּ שֶׁשּׁוֹכְנִים בֵּין גִּדְרֵי הַנָּחָשׁ, וְאוֹרֵב לָנוּ בְּכָל יוֹם, הוֹרֵג וְנוֹשֵׁךְ, וְאָנוּ רוֹאִים בְּעֵינַיִם עִוּוּת הַדִּין שֶׁנַּעֲשָׂה בֵּינֵינוּ,

בְּיוֹמֵיהוֹן שָׁתִיק, וְלָא בָּעָא דִינָא. דְּדָחֵיל מִינַיְיהוּ דְּחִילוּ סַגִּי, וְלָא יָכִיל לְקָיְימָא קַמַּיְיהוּ. וְכֵיוָן דְּעָבְרוּ לְהַהוּא עַלְמָא (נ"א דאתי) בִּתְיוּבְתָּא, קָיְימָא נָחָשׁ קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְתָבָע דִינָא.

וְדַיְיק קְרָא דִּכְתִיב, (שמות כא טז) וְגוֹנֵב אִישׁ וּמְכָרוֹ וְנִמְצָא בְיָדוֹ מוֹת יוּמָת. אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַנָּחָשׁ, יוֹסֵף לֹא הָיָה אִישׁ. וְנִמְצָא בְיָדוֹ וגו', הָא בִידֵיהוֹן לָא אִשְׁתַּכַּח. אַהֲדַר וְקָאָמַר, (דברים כד ז) כִּי יִמָּצֵא אִישׁ גּוֹנֵב נֶפֶשׁ מֵאֶחָיו מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִתְעַמֶּר בּוֹ וּמְכָרוֹ וּמֵת הַגַּנָּב הַהוּא.

תְּמַנֵּי מְאָה שְׁנִין הֲוָה קָיְימָא הַהוּא נָחָשׁ וְתָבַע דִינָא. וַאֲנַן תָּנֵינָן, מַאן דְּאִתְחַיָּיב בִּתְרֵי דִינִין, אִתְדָּן בַּחֲמִירָא. וַוי מַאן דְּקַבִּיל עוֹנָשָׁא עַל חוֹבוֹי, דְּהָא מִיתָה מְכַפֶּרָה עַל חוֹבִין, וְאַהֲדַר לְקַבֵּל

לשון הקודש

בְּאוֹתָם אַנְשֵׁי חַיִל, שֶׁבִּימֵיהֶם שׁוֹתֵק, וְלֹא רוֹצֶה דִּין, שֶׁפּוֹחֵד מֵהֶם פַּחַד גָּדוֹל, וְלֹא יָכוֹל לַעֲמֹד לִפְנֵיהֶם. וְכֵיוָן שֶׁעָבְרוּ לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם (הבא) בִּתְשׁוּבָה, עוֹמֵד הַנָּחָשׁ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְתוֹבֵעַ דִּין.

וְדַיְיק הַכָּתוּב, שֶׁכָּתוּב (שמות כא) וְגֹנֵב אִישׁ וּמְכָרוֹ וְנִמְצָא בְיָדוֹ מוֹת יוּמָת. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַנָּחָשׁ: יוֹסֵף לֹא הָיָה אִישׁ. וְנִמְצָא בְיָדוֹ וגו', הֲרֵי בִּידֵיהֶם לֹא נִמְצָא. חָזַר וְאָמַר, (דברים כד) כִּי יִמָּצֵא אִישׁ גֹּנֵב נֶפֶשׁ מֵאֶחָיו מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִתְעַמֶּר בּוֹ וּמְכָרוֹ וּמֵת הַגַּנָּב הַהוּא.

שְׁמוֹנֶה מֵאוֹת שָׁנִים הָיָה עוֹמֵד אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ וּמְבַקֵּשׁ דִּין. וְאָנוּ שָׁנִינוּ, מִי שֶׁנִּתְחַיֵּב בִּשְׁנֵי דִינִים – נִדּוֹן בַּחֲמוּרָה. אוֹי לְמִי שֶׁקִּבֵּל עֹנֶשׁ עַל חֶטְאוֹ, שֶׁהֲרֵי

עוֹנְשָׁא אוֹחֲרָא, וַוי דִּי הִתְעַוְתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל, וּסמא"ל וְנָחָשׁ קָיְימוּ לְתָבְעָא דִינָא.

עַל דָּא יָאוֹת לָן לְמִבְכֵּי וּלְמִסְפֵּד, דְּקַרְתָּא קַדִּישָׁא אִשְׁתָּאֲרַת בָּדָד מִכָּל טָבִין דְּהָווּ בָהּ. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא נָחַת סמא"ל וּבִלְבֵּל עַלְמָא, וְאָעֵיל רוּחָא דָא בְּמֵעוֹי דְּהַהוּא רָשָׁע מַלְכָּא דְרוֹמִי, וְתָבַע דִּינָא מִתַּקִּיפֵי עַלְמָא. וַוי לְדָא, וַוי לְעַלְמָא, עִוּוּת דִּינָא לָא אִשְׁתַּכַּח מִן יוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, כְּדָא.

אֵיכָה בָּנַיִךְ עַמּוּדִים דְּעָלְמָא, קָיְימִין סָמְכִין, דְּעַלְמָא קָיְימָא עֲלֵיהוֹן, וַאֲנָא (ואנת) מִתְעַטְּרָא עֲלֵיהוֹן בְּכָל יוֹמָא. הֵיךְ הִתְעַוְתוּ עַל יְדוֹי דְּנָחָשׁ, הֵיךְ הִתְעַוְתוּ רוּחִין קַדִּישִׁין, לְאִתְלַבְּשָׁא בִּלְבוּשִׁין נֻכְרָאִין אָחֲרָנִין, לְמֵידַן לוֹן בִּקְלָנָא סַגִּי, וַוי לְדָא, וַוי לְעִוּוּתָא דָא.

לשון הקודש

הַמִּיתָה מְכַפֶּרֶת עַל הַחֲטָאִים, וְחוֹזֵר לְקַבֵּל עֹנֶשׁ אַחֵר. אוֹי שֶׁהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הַחַיִל, וְסמא"ל וְנָחָשׁ עָמְדוּ לִתְבֹּעַ הַדִּין. **עַל** זֶה נָאֶה לָנוּ לִבְכּוֹת וְלִסְפֹּד, שֶׁהַקְּרִיָּה הַקְּדוֹשָׁה נִשְׁאֲרָה בָּדָד מִכָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁהָיוּ בָהּ. בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה יָרַד סמא"ל וּבִלְבֵּל אֶת הָעוֹלָם, וְהִכְנִיס הָרוּחַ הַזּוֹ בַּמְּעֵי שֶׁל אוֹתוֹ הָרָשָׁע מֶלֶךְ רוֹמִי, וְתָבַע דִּין מִגִּבּוֹרֵי הָעוֹלָם. וַי לָזֶה! וַי לָעוֹלָם! עִוּוּת הַדִּין לֹא נִמְצָא מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם כָּזֶה.

אֵיכָה בָּנַיִךְ הָעַמּוּדִים שֶׁל הָעוֹלָם, עַמּוּדִים תּוֹמְכִים, שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, וַאֲנִי (וְאַתְּ) מִתְעַטֵּר בָּהֶם בְּכָל יוֹם? אֵיךְ הִתְעַוְּתוּ עַל יְדֵי הַנָּחָשׁ? אֵיךְ הִתְעַוְּתוּ רוּחוֹת קְדוֹשׁוֹת לְהִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשִׁים נָכְרִיִּים אֲחֵרִים לָדוּן אוֹתָם בְּקָלוֹן רַב? וַי לָזֶה! וַי לָעִוּוּת הַזֶּה!

מַאן חָמָא גּוֹ גִּנְתָּא דְּעֵדֶן, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְמְסַר דִּינָא לְעֵילָא. עֶשֶׂר מַרְגְּלָאן שַׁפִּירָאן, נְהִירוּ דְּכָל גִּנְתָּא, בֵּין כָּל אִינּוּן אִילָנִין. מִתְפַּשְׁטִין וְנָפְקִין כֻּלְּהוּ לְבַר. וְכָל אִינּוּן אִילָנִין דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, צָוְחִין וְאָמְרִין, וַוי דְּהִתְעַוְתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל. וּנְטוּרֵי תַּרְעָא דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן מִזְדַּעְזְעָן, אִינּוּן כְּרוּבִים, סָלְקִין וְנָחֲתִין, וְלָא יַהֲבֵי דוּכְתָּא לַאֲפָקָא אִלֵּין נְהוֹרִין.

כַּד אִתְפַּשְׁטוּ מִגּוֹ נְהוֹרִין דִּלְבוּשֵׁיהוֹן. וְעִילָּאִין וְתַתָּאִין צָוְחִין לְקָדָמוּתְהוֹן, וְאִינּוּן נְטוּרֵי חוֹמוֹת לְעֵילָא מִזְדַּעְזְעִין, וְכָל חֵילֵי רוּם שְׁמַיָּא בָּכָאן וּמְיַלְּלָן. מַאן חָמָא לְאִמָּנָא גָּעַת וּמְיַלְּלָא. נָחֲתַת לְגַבֵּי כְּרוּבִים, נְטוּרֵי תַּרְעִין דִּבְגִנְתָּא, וְאִינּוּן מִזְדַּעְזְעִין. סָלְקַת אִמָּנָא, וְחַד כְּרוּב בַּהֲדָהּ.

לשון הקודש

מִי רָאָה בְּתוֹךְ גַּן הָעֵדֶן, בְּשָׁעָה שֶׁנִּמְסָר הַדִּין לְמַעְלָה. עֶשֶׂר מַרְגָּלִיּוֹת יָפוֹת, הָאוֹר שֶׁל כָּל הַגָּן, בֵּין כָּל אוֹתָם הָאִילָנוֹת, מִתְפַּשְׁטִים וְכֻלָּם יוֹצְאִים הַחוּצָה. וְכָל אוֹתָם הָאִילָנוֹת שֶׁל גַּן עֵדֶן צוֹוְחִים וְאוֹמְרִים: וַי שֶׁהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הַחַיִל! וְשׁוֹמְרֵי הַשַּׁעַר שֶׁל גַּן הָעֵדֶן מִזְדַּעְזְעִים, אוֹתָם הַכְּרוּבִים, עוֹלִים וְיוֹרְדִים, וְלֹא נוֹתְנִים מָקוֹם לְהוֹצִיא אֶת הָאוֹרוֹת הַלָּלוּ.

כְּשֶׁהִתְפַּשְׁטוּ מִתּוֹךְ הָאוֹר שֶׁל לְבוּשֵׁיהֶם. וְעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים צוֹוְחִים כְּנֶגְדָּם, וְאוֹתָם שׁוֹמְרֵי הַחוֹמוֹת לְמַעְלָה מִזְדַּעְזְעִים, וְכָל צִבְאוֹת רוּם הַשָּׁמַיִם בּוֹכִים וּמְיַלְּלִים מִי רָאָה אֶת אִמֵּנוּ גּוֹעָה וּמְיַלֶּלֶת? יוֹרֶדֶת לַכְּרוּבִים, שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים שֶׁבַּגָּן, וְהֵם מִזְדַּעְזְעִים. עוֹלָה אִמֵּנוּ, וּכְרוּב אֶחָד עִמָּהּ.

וּכְדֵין לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, שְׁנָנָא סַגִּי, בָּטַשׁ לְגוֹ תַּרְעִין, וְנָפְקוּ אִינּוּן עֶשֶׂר נְהוֹרִין. עִילָּאִין וְתַתָּאִין צָוְוחִין, וַוי לְעַלְמָא, וַוי לְדָרָא.

אֲנַן יָאוֹת לָן לְמִסְפַּד כְּתַנִּים, כַּד נָחֲתַת אִמָּא, וְלָא אַשְׁכָּחַת לוֹן תַּמָּן בְּגִנְתָא, וְכָל אִינּוּן נְהוֹרִין וּבוּסְמִין, גָּעָאן וּמְיַלְלָן, כְּדֵין גָּעַת וּמְיַלֶּלֶת. אִינּוּן כְּרוּבִים נְטוּרֵי תַּרְעִין בָּכָאן וּמְיַלְלָן, פָּתְחִין בִּבְכִיָּה, אֲנַן עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה יָאוֹת לָן לְמִבְכֵּי עַל כּוּלָּא, וְעַל עִוּוּתָא דָא.

תּוּ פָּתַח, (בראשית נ טז) **וַיְצַוּוּ אֶל יוֹסֵף לֵאמֹר וגו' אָנָא שָׂא נָא פֶּשַׁע אַחֶיךָ וְחַטָּאתָם וגו' וַיֵּבְךְ יוֹסֵף בְּדַבְּרָם אֵלָיו. חוֹבָא לֵיהּ עֲבָדוּ, וְהוּא מְכַפֵּר כּוּלָּא, וּמְכַפֵּר עַל חוֹבַיְיהוּ. כֵּיוָן דְּאִיהוּ מָחֵיל, מַאן אִית לֵיהּ לְתָבְעָא עַל חוֹבַיְיהוּ. חֲוֵי וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל.**

לשון הקודש

וְאָז לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, שְׁנוּנָה הַרְבֵּה, מַכָּה לְתוֹךְ הַשְּׁעָרִים, וְיָצְאוּ אוֹתָם עֲשָׂרָה הָאוֹרוֹת. הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים צוֹוְחִים: וַי לָעוֹלָם! וַי לַדּוֹר!

לָנוּ יָאֶה לִסְפֹּד כְּתַנִּים, כְּשֶׁיָּרְדָה הָאֵם, וְלֹא מָצְאָה אוֹתָם שָׁם בַּגָּן. וְכָל אוֹתָם הָאוֹרוֹת וְהַבְּשָׂמִים גּוֹעִים וּמְיַלְּלִים. אָז הִיא גּוֹעָה וּמְיַלֶּלֶת. אוֹתָם הַכְּרוּבִים שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים בּוֹכִים וּמְיַלְּלִים, פּוֹתְחִים בִּבְכִיָּה. אָנוּ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה נָאֶה לָנוּ לִבְכּוֹת עַל הַכֹּל, וְעַל הָעִוּוּת הַזֶּה.

עוֹד פָּתַח, (בראשית נ) **וַיְצַוּוּ אֶל יוֹסֵף לֵאמֹר וְגוֹ',** (שם) **אָנָּא שָׂא נָא פֶּשַׁע אַחֶיךָ וְחַטָּאתָם וְגוֹ', וַיֵּבְךְ יוֹסֵף בְּדַבְּרָם אֵלָיו.** הַחֵטְא – לוֹ הֵם עָשׂוּ, וְהוּא מְכַפֵּר עַל הַכֹּל, וּמְכַפֵּר עַל חֶטְאָם. כֵּיוָן שֶׁהוּא

עִוּוּת הַדִּין סַגִּי, הֲוָה לְאִינּוּן אַנְשֵׁי הֶחָיִל, וַוי לָן, מַאן יְנַחֵם לָן.

אַמַּאי הֲוָה עִוּוּת דִּינָא דָא. בְּגִין דְּהָא אִיתָּנָא אִתְּתָרְכַת וְעָרְקַת, וַאֲזָלַת לָהּ, וּבְגִין דָּא עַוִּית דִּינָא אִשְׁתַּכַּח,דְּאִשְׁתַּכְּחָא בִּלְחוֹדָהָא הַהוּא דְּאַשְׁטָנָא עֲלָנָא, וְלָא הֲוָה מַאן דְּיִמְחֵי בִּידֵיהּ, וַיַּטְעִין עֲלָנָא טַעֲנָתָא. עַל דָּא אִתְּמְסָרוּ בִּידָהָא כָּל תִּיקּוּנֵי דְּאִימָּנָא.

דְּאִלּוּ אִימָּנָא אִשְׁתַּכְּחַת תַּמָּן. לְגוֹ מִשּׁוּרַת הַדִּין אָעֲלַת לוֹן. עַל דָּא הִיא בָּכַאת, עַל דָּא הִיא מְיַלְּלָא, עַל בְּנָהָא דְּאִתְגָּלוּ, וְדְּאִתְקְטָלוּ, וּדְאִשְׁתֵּצִיאוּ עַל מַגָּן.

וּבְדִינַיְיהוּ לָא אִשְׁתַּכְּחַת, וַעֲבִיד הַהוּא נָחָשׁ רְעוּתֵיהּ בְּהוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה נ

לשון הקודש

מוֹחֵל, לְמִי יֵשׁ לִתְבֹּעַ עַל חֶטְאָם? זֶהוּ וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל. עִוּוּת הַדִּין רַב הָיָה לְאוֹתָם אַנְשֵׁי הֶחָיִל. וַי לָנוּ, מִי יְנַחֵם אוֹתָנוּ?

לָמָּה הָיָה עִוּוּת הַדִּין הַזֶּה? מִשּׁוּם שֶׁהֵרֵי אִמֵּנוּ גֹּרְשָׁה וּבָרְחָה, וְהָלְכָה לָהּ, וּמִשּׁוּם זֶה עִוּוּת הַדִּין נִמְצָא, שֶׁנִּמְצָא לְבַדּוֹ אוֹתוֹ שֶׁהִסְטִין עָלֵינוּ, וְלֹא הָיָה מִי שֶׁיִּמְחֶה בְּיָדוֹ וַיִּטְעַן עָלֵינוּ טַעֲנָה. עַל זֶה נִמְסְרוּ בְּיָדֶיהָ כָּל תִּקּוּנֵי אִמֵּנוּ.

שֶׁאִלּוּ נִמְצְאָה שָׁם אִמֵּנוּ, לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין הָיְתָה מַכְנִיסָה אוֹתָנוּ. עַל זֶה הִיא בּוֹכָה, וְעַל זֶה הִיא מְיַלֶּלֶת, עַל בָּנֶיהָ שֶׁגָּלוּ, וְשֶׁנֶּהֱרְגוּ, וְשֶׁהֻשְׁמְדוּ בְּחִנָּם.

וּבְדִינֵיהֶם לֹא נִמְצְאָה, וְעָשָׂה בָהֶם אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ אֶת רְצוֹנוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב

א) **וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, דְּלָא תְּהֵא זְמִינַת בְּדִינֵיכוֹן. אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד בְּהַהוּא שַׁעֲתָא, דְּאִיהִי הֲוַת נָסְבָה טַעֲנַת בְּנָהָא, וּבְגִינָהּ אִתְקְרַע** (דף קיג ע"ב) **דִּינָא.**

וְכַד אִינוּן עֶשֶׂר מַרְגְּלָן נָפְקוּ מִגַּן עֵדֶן, לְאִתְלַבְּשָׁא בִּלְבוּשִׁין אָחֲרָנִין, כֻּלְּהוּ לְבוּשִׁין אִתְמְסָרוּ בִּידָא דְנָחָשׁ, בַּר חַד, דְּאִיהוּ רְאוּבֵן. דִּכְתִיב (בראשית לז כט) **וַיָּשָׁב רְאוּבֵן אֶל הַבּוֹר.**

וְעַל דִּיהַב עֵיטָא לְמִרְמֵי לְבֵירָא, אִיתְפַּס אִיהוּ בְּבֵירָא, וְאִשְׁתְּזִיב. וְדָא אִיהוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל, כַּד תְּפָשׁוּהוּ לְמִינוּת, וִיהַבוּהוּ בְּבֵירָא, וְאִשְׁתְּזִיבַת נִשְׁמָתֵיהּ דְּרְאוּבֵן. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלוֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן

לשון הקודש

וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, שֶׁלֹּא תִהְיֶה מְזֻמֶּנֶת בְּדִינֵיכֶם. אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁהִיא הָיְתָה לוֹקַחַת טַעֲנַת בָּנֶיהָ, וּבִשְׁבִילָהּ הָיָה נִקְרָע הַדִּין. **וּכְשֶׁאוֹתָם** עֶשֶׂר הַמַּרְגָּלִיּוֹת (הַשֵּׁבָטִים) יָצְאוּ מִגַּן הָעֵדֶן לְהִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשִׁים אֲחֵרִים, כֻּלָּם הַלְּבוּשִׁים נִמְסְרוּ בְּיַד הַנָּחָשׁ, פְּרָט לְאֶחָד, שֶׁהוּא רְאוּבֵן, שֶׁכָּתוּב (בראשית לז) וַיָּשָׁב רְאוּבֵן אֶל הַבּוֹר.

וְעַל שֶׁנָּתַן הָעֵצָה לְזָרְקוֹ לַבְּאֵר, הוּא נִתְפַּס בַּבְּאֵר, וְנִצַּל. וְזֶהוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל, כְּשֶׁתְּפָשׂוּהוּ לְמִינוּת, וּנְתָנוּהוּ בְּבוֹר, וְנִצְּלָה נִשְׁמָתוֹ שֶׁל רְאוּבֵן. בָּרוּךְ יהו"ה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלוֹךְ יהו"ה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

תִּקּוּנִים מִזֹּהַר חָדָשׁ

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. תָּא חֲזֵי, תְּרֵין תֵּיבִין אִלֵּין אִתְּפְּלָגוּ לִתְרֵין סִטְרִין כָּל חַד. בְּרֵאשִׁי"ת, בָּרָא שִׁי"ת. אֱלֹהִים, מִי אֵלֶּה. מַאי שִׁית. אִלֵּין שִׁית סִטְרִין דְּמַשְׁכְּנָא דְּאִיהוּ כְּגַוְנָא דְשָׁמַיִם וָאָרֶץ. וּבְגִינַיְהוּ אִתְּמַר (שמות לח כא) **אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן. וְדָא הוּא מִי אֵלֶּה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב** (ישעיה מ כו) **שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה. וּתְרֵין מִשְׁכָּנוֹת אִנּוּן דְּאִתְּרְמִיזוּ בְּהַאי קְרָא, אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֶת. מִשְׁכָּן עִלָּאָה. מִי, וְדָא עָלְמָא עִלָּאָה מִשְׁכָּן תַּתָּאָה מַה.**

מִשְׁכָּן עִלָּאָה בְּגִינָהּ אִתְּמַר מִי בָרָא אֵלֶּה, מַאי אֵלֶּה. אִלֵּין (ויקרא כג ד) **אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה'. וּמַאי אִנּוּן מוֹעֲדֵי ה', אִלֵּין אִנּוּן חַג הַמַּצּוֹת וְחַג הַשָּׁבוּעוֹת**

לשון הקודש

תִּקּוּנִים מִזֹּהַר חָדָשׁ

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. בֹּא וּרְאֵה, שְׁתֵּי הַתֵּבוֹת הַלָּלוּ נֶחְלְקוּ לִשְׁנֵי צְדָדִים כָּל אַחַת. בְּרֵאשִׁי"ת – בָּר"א שִׁי"ת. אֱלֹהִים – מִי אֵלֶּה. מַה זֶּה שִׁית? אֵלּוּ שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים שֶׁל הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וּבִשְׁבִילָם נֶאֱמַר (שמות לח) אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן. וְזֶה הוּא מִי אֵלֶּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה. וּשְׁנֵי מִשְׁכָּנוֹת הֵם שֶׁנִּרְמְזוּ בַּפָּסוּק הַזֶּה: אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֶת, הַמִּשְׁכָּן הָעֶלְיוֹן. מִי, וְזֶה הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, הַמִּשְׁכָּן הַתַּחְתּוֹן מָה.

הַמִּשְׁכָּן הָעֶלְיוֹן בִּשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר מִי בָרָא אֵלֶּה, מַה זֶּה אֵלֶּה? אֵלּוּ אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה'. וּמִי הֵם מוֹעֲדֵי ה'? אֵלּוּ הֵם חַג הַמַּצּוֹת וְחַג

וְחַג הַסֻּכּוֹת, הֲרֵי תְּלָת. תְּלָת אָחֲרָנִין, רֹאשׁ הַשָּׁנָה חֲנֻכָּה פּוּרִים. תְּלָתָא מִנְּהוֹן אִקְּרוּן מוֹעֲדֵי ה'. וְאִנּוּן מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. תְּלָתָא אָחֲרָנִין אִקְּרוּן אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדָי. וּלְקָבְלֵיהוֹן אִתְּמַר (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר.

וְהַאי מִשְּׁכָּן עִלָּאָה דְּעָלַיְהוּ אִתְקְרֵי מִי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב מִי בָרָא אֵלֶּה. וְהַאי מִי אִיהִי בִּינָה. וְדָא שְׁמָא וְדַרְגָּא דִּילָהּ יוֹם הַכִּפּוּרִים אִיהוּ וַדַּאי, וְהַאי דַּרְגָּא דְּאִתְקְרֵי בִּינָה אִתְקְרֵי הָעוֹלָם הַבָּא. וּבָעוֹלָם הַבָּא, לֵית בֵּיהּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה. כְּגַוְנָא דָא יוֹם הַכִּפּוּרִים דִּילָהּ לֵית תַּמָּן אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה. מַלְכוּת אִתְקְרֵי מַ"ה, דָּא מִשְּׁכַּן הָעֵדֶת. וּבְגִין דְּבֵהּ אִשְׁתְּכַח עֵדוּת, אִתְּמַר בֵּיהּ (איכה ב יג) מָה אֲעִידֵךְ (וְדָא שֵׁמָא וְדַרְגָּא דִּילָהּ שַׁבָּת).

לשון הקודש

הַשָּׁבוּעוֹת וְחַג הַסֻּכּוֹת, הֲרֵי שְׁלֹשָׁה. שְׁלֹשֶׁת הָאַחֵרִים – רֹאשׁ הַשָּׁנָה, חֲנֻכָּה וּפוּרִים. שְׁלֹשָׁה מֵהֶם נִקְרָאִים מוֹעֲדֵי ה', וְהֵם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. שְׁלֹשֶׁת הָאַחֵרִים נִקְרָאִים אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדַי, וּכְנֶגְדָּם נֶאֱמַר (איוב לג) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר.

וְזֶה הַמִּשְׁכָּן הָעֶלְיוֹן שֶׁעֲלֵיהֶם נִקְרָא מִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִי בָרָא אֵלֶּה. וְזוֹ מִי, הִיא הַבִּינָה, וְזֶה שְׁמָהּ, וְהַדַּרְגָּה שֶׁלָּהּ הוּא וַדַּאי יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְהַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁנִּקְרֵאת בִּינָה נִקְרֵאת הָעוֹלָם הַבָּא. וּבָעוֹלָם הַבָּא אֵין בּוֹ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה. כְּמוֹ כֵן יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁלּוֹ אֵין שָׁם אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה. הַמַּלְכוּת נִקְרֵאת מָ"ה, זֶה מִשְּׁכַּן הָעֵדוּת. וּמִשּׁוּם שֶׁבּוֹ נִמְצֵאת עֵדוּת, נֶאֱמַר בּוֹ מָה אֲעִידֵךְ. (וְזֶה שְׁמָהּ, וְדַרְגָּתָהּ שַׁבָּת)

וּכְמָה דְּעָלְמָא עִלָּאָה אַפִּיק שִׁית מוֹעֲדִים, כָּךְ עָלְמָא תַּתָּאָה אַפִּיק שִׁית. וְאִנּוּן אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. וּמִנַּיִן דְּאִנּוּן שִׁית בַּשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. כִּי שֵׁשֶׁת וַדַּאי דְּאִנּוּן שִׁית. וּבְגִין דָּא לֹא אָמַר כִּי בְּשֵׁשֶׁת יָמִים.

וּכְמָה דְּאִתְּמַר עֵדוּת בְּעָלְמָא תַּתָּאָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב מָה אֲעִידֵךְ, הָכִי אִית עֵדוּת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים ד כו) הַעִידֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. הָא עָלְמָא עִלָּאָה בְּרֵאשִׁי"ת, וְעָלְמָא תַּתָּאָה בָּרָ"א שִׁי"ת, וְאִלֵּין אִנּוּן תְּרֵין (תהלים קלב ה) מִשְׁכְּנוֹת לַאֲבִיר יַעֲקֹב. אִם כֵּן בָּתַר דְּאָמַר אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, דְּאִנּוּן שִׁית.

לשון הקודש

וּכְמוֹ שֶׁהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הוֹצִיא שִׁשָּׁה מוֹעֲדִים, כָּךְ הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הוֹצִיא שִׁשָּׁה מוֹעֲדִים, וְהֵם אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. וּמִנַּיִן שֶׁהֵם שִׁשָּׁה בַּשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. כִּי שֵׁשֶׁת וַדַּאי שֶׁהֵם שִׁשָּׁה. וּמִשּׁוּם זֶה לֹא אָמַר כִּי בְּשֵׁשֶׁת יָמִים.

וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עֵדוּת בָּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מָה אֲעִידֵךְ, כָּךְ יֵשׁ עֵדוּת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַעִידֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. הֲרֵי הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בְּרֵאשִׁי"ת, וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בָּרָא שִׁית, וְאֵלּוּ הֵם שְׁנֵי מִשְׁכְּנוֹת לַאֲבִיר יַעֲקֹב. אִם כֵּן, אַחַר שֶׁאָמַר אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ שֶׁהֵם שִׁשָּׁה.

מַאי נִיהוּ בְּמוֹעֲדָם דְּאָמַר בָּתַר כֵּן. אֶלָּא לֵית רְשׁוּ לְמִקְרֵי לוֹן אֶלָּא בְּמוֹעֲדָם דְּאִיהִי מַלְכוּת. וּבַאֲתַר אָחֲרָא אָמַר (ויקרא כג ב) אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדַי. הֵ"ם אִיהוּ בְּהִפּוּךְ אַתְוָן מָ"ה. וְדָא אִיהוּ אֵלֶּה הֵ"ם מוֹעֲדַי. וְדָא אִיהוּ שְׁמִינִי חַג עֲצֶרֶת דְּאִיהוּ חַג בִּפְנֵי עַצְמוֹ.

תָּא חֲזֵי, אִלֵּין מוֹעֲדֵי ה', אָזְלִין עַל תִּקּוּנָא דְּגוּפָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְאִלֵּין אִנּוּן פֶּסַח דְּרוֹעָא יְמִינָא דְּמַלְכָּא, וְדָא חֶסֶד, וּבְגִינַהּ אִתְּמַר יָמִין מְקָרֶבֶת. רֹאשׁ הַשָּׁנָה דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא דְּמַלְכָּא, וְדָא גְּבוּרָה, וּבְגִינַהּ אִתְּמַר שְׂמֹאל דּוֹחָה. שָׁבוּעוֹת דָּא גּוּפָא דְּמַלְכָּא, וְדָא תִּפְאֶרֶת, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. חֲנֻכָּה וּפוּרִים אִלֵּין אִנּוּן תְּרֵין שׁוֹקִין דְּמַלְכָּא, דְּעָלַיְהוּ שַׁרְיָא גַּם, וּבְגִינַיְהוּ אִתְּמַר אֵלֶּה פְּקוּדֵי,

לשון הקודש

מַהוּ בְּמוֹעֲדָם שֶׁאָמַר אַחַר כֵּן? אֶלָּא אֵין רְשׁוּת לִקְרֹא לָהֶם אֶלָּא בְּמוֹעֲדָם, שֶׁהִיא מַלְכוּת. וּבְמָקוֹם אַחֵר אָמַר אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדַי. הֵ"ם הוּא בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת מָ"ה, וְזֶהוּ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדַי. וְזֶהוּ שְׁמִינִי חַג עֲצֶרֶת, שֶׁהוּא חַג בִּפְנֵי עַצְמוֹ.

בֹּא וּרְאֵה, אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' הוֹלְכִים עַל תִּקּוּן הַגּוּף שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְאֵלֶּה הֵם: פֶּסַח – זְרוֹעַ יָמִין שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְזֶה חֶסֶד, וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר הַיָּמִין מְקָרֶבֶת. רֹאשׁ הַשָּׁנָה – זְרוֹעַ שְׂמֹאל שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְזוֹ גְּבוּרָה, וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר שְׂמֹאל דּוֹחָה. שָׁבוּעוֹת – זֶה הַגּוּף שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְזוֹ תִּפְאֶרֶת, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. חֲנֻכָּה וּפוּרִים – אֵלֶּה הֵם שְׁתֵּי הַשּׁוֹקַיִם שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שֶׁעֲלֵיהֶם שׁוֹרָה הַגַּם, וּבִשְׁבִילָם נֶאֱמַר

תְּרֵין פִּקּוּדִין וַדַּאי, דִּבְגִינַיְהוּ אִתְּמַר (שמות ג טז) פָּקֹד פָּקַדְתִּי. תְּרֵין נְבִיאִים, תְּרֵין מְשִׁיחִין אִנּוּן וַדַּאי.

כָּל הָעֹבֵר עַל הַפִּקֻּדִים (שם ל יג), דָּא יְסוֹד, וְדָא חַג הַסֻּכּוֹת כָּלִיל מִכֻּלְּהוּ, וְאִיהוּ הָעֹבֵר עַל הַפִּקֻּדִים. דְּאִנּוּן נֶצַח וְהוֹד אוֹת הוּא בַּצָּבָא שֶׁלּוֹ. וְלָמָּה אִתְקְרֵי כֹּל, בְּגִין דְּעָלֵהּ שַׁרְיָא בִּינָה דְּאִיהִי שְׁבִיעָאָה (י"ם כ"ל).

יָם, דָּא יוֹם הַכִּפּוּרִים, אִיהִי וַדַּאי, וְעִמָּהּ חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּחֵירוּ בְּחֶשְׁבָּן כָּל. בִּינָה בֶּן יָ"ה, דְּאִיהוּ אָזִיל מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאָה שְׁנִין, וּמָטֵי לִיסוֹד דְּאִיהִי חַג הַסֻּכּוֹת. בְּגִין לְאִתְחַבְּרָא בְּכַלָּה דִּילֵהּ דְּאִיהִי חַג שְׁמִינִי עֲצֶרֶת. וּבְשַׁעֲתָא דְּאִנּוּן בְּחִבּוּרָא חָדָא, אִתְקְרִיאוּ תַּרְוַיְהוּ כ"ל כַּלָּ"ה. פֶּסַח צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר בֵּיהּ הַלֵּל גָּמוּר וְהַלֵּל שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר. הַלֵּל גָּמוּר לְקָבְעוֹ (חֶסֶר כָּאן).

לשון הקודש

אֵלֶּה פִּקּוּדֵי, שְׁתֵּי מִצְוֹות וַדַּאי, שֶׁבִּשְׁבִילָם נֶאֱמַר פָּקֹד פָּקַדְתִּי. שְׁנֵי נְבִיאִים, שְׁנֵי מְשִׁיחִים הֵם וַדַּאי.

כָּל הָעֹבֵר עַל הַפִּקֻּדִים – זֶה הַיְסוֹד, וְזֶה חַג הַסֻּכּוֹת כָּלוּל מִכֻּלָּם, וְהוּא הָעֹבֵר עַל הַפִּקֻּדִים. שֶׁאוֹתָם נֵצַח וְהוֹד, אוֹת הוּא בַּצָּבָא שֶׁלּוֹ. וְלָמָּה נִקְרָא כֹּל? מִשּׁוּם שֶׁעָלָיו שׁוֹרָה בִּינָה, שֶׁהִיא הַשְּׁבִיעִית. (י"ם כ"ל)

יָם, זֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים, הִיא וַדַּאי, וְעִמָּהּ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים שֶׁל חֵרוּת בְּחֶשְׁבּוֹן כֹּל, בִּינָה בֶּן יָ"ה, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים, וּמַגִּיעַ לַיְסוֹד, שֶׁהוּא חַג הַסֻּכּוֹת, כְּדֵי לְהִתְחַבֵּר עִם הַכַּלָּה שֶׁלּוֹ, שֶׁהִיא חַג שְׁמִינִי עֲצֶרֶת. וּבְשָׁעָה שֶׁהֵם בְּחִבּוּר אֶחָד, נִקְרְאוּ שְׁנֵיהֶם כ"ל כַּלָּ"ה.

סִפְרָא תִּנְיָנָא

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד (דניאל יב ג).

וְהַמַּשְׂכִּילִים, אִלֵּין רִבִּי שִׁמְעוֹן וְחַבְרוֹי, יַזְהִרוּ כַּד אִתְכְּנָשׁוּ לְמֶעֱבַד הַאי חִבּוּרָא דְּאִיהוּ מִזֹּהַר עִלָּאָה דִּלְעֵלָּא, רְעוּתָא עִלָּאָה אִתְגַּלְיָא, רְשׁוּתָא אִתְיְהִיב לְרִבִּי שִׁמְעוֹן וְחַבְרוֹי לְגַלָּאָה בֵּיהּ רָזִין סְתִימִין עֲמִיקִין, וּלְכָל נִשְׁמָתִין דִּמְתִיבְתָּא דִּלְעֵלָּא, (דף קיד ע"א) וּמְתִיבְתָּא תַּתָּאָה, וּלְשֶׁבַע טוּרִין עִלָּאִין, דְּאִנּוּן תְּלָת אֲבָהָן וְרָעֲיָא מְהֵימְנָא וְאַהֲרֹן וְדָוִד וּשְׁלֹמֹה, וְאֵלִיָּהוּ עִמְּהוֹן, וּלְכָל נִשְׁמָתִין דִּמְתִיבְתָּאן דְּאָזְלִין עַרְטִילָאִין, וּמַלְאָכִין דִּמְהֵמְנָן עָלַיְהוּ, וְאָזְלִין עַרְטִילָאִין בְּגִינַיְהוּ, דְּאִנּוּן בְּתוּלוֹת אַחֲרֵיהָ רְעוּתֵיהָ דִּשְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי עַרְטִילָאָה מִנְּהוֹן וְאִנּוּן עַרְטִילָאִין

לשון הקודש

פֶּסַח צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לוֹמַר בּוֹ הַלֵּל גָּמוּר וְהַלֵּל שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר. הַלֵּל גָּמוּר לְקָבְעוֹ.

סֵפֶר שֵׁנִי

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד (דניאל יב). וְהַמַּשְׂכִּילִים – אֵלּוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן וַחֲבֵרָיו, יַזְהִרוּ כְּשֶׁהִתְכַּנְּסוּ לַעֲשׂוֹת אֶת הַחִבּוּר הַזֶּה, שֶׁהוּא מִזֹּהַר הָעֶלְיוֹן שֶׁלְּמַעְלָה, הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן הִתְגַּלָּה, נִתְּנָה רְשׁוּת לְרַבִּי שִׁמְעוֹן וַחֲבֵרָיו לְגַלּוֹת בּוֹ רָזִים נִסְתָּרִים עֲמֻקִּים, וּלְכָל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הַיְשִׁיבָה שֶׁלְּמַעְלָה, וְהַיְשִׁיבָה הַתַּחְתּוֹנָה, וּלְשִׁבְעָה הָרִים עֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵם שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת וְהָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וְאַהֲרֹן וְדָוִד וּשְׁלֹמֹה, וְאֵלִיָּהוּ עִמָּהֶם, וּלְכָל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הַיְשִׁיבוֹת שֶׁהוֹלְכִים מְעֻרְטָלִים, וְהַמַּלְאָכִים שֶׁמְּמֻנִּים עֲלֵיהֶם, וְהוֹלְכִים מְעֻרְטָלִים בִּשְׁבִילָם, שֶׁהֵם בְּתוּלוֹת

מִנַּהּ. וְהָכִי אִנּוּן חַיָּלִין דְּמַלְכָּא עַרְטִילָאִין מִנַּהּ, דִּכְתִיב (ישעיה לג ז) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן.

וּמְנָא לָן דִּשְׁכִינְתָּא יְחִידָא מֵחַיָּלָהָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (איכה א א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד. אֵ"י כ"ה יָשְׁבָה בָדָד, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים קמה י) וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָ"ה. וְעַל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ אָמַר קְרָא (משלי כז ח) כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות טו ג) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. וּבְזִמְנָא דְּאִיהִי עַרְטִילָאָה, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְצַדִּיקִים וְאַנְשֵׁי מִדּוֹת דִּילָהּ, כֻּלְּהוּ אָזְלִין מְנַדְּדִין מִדּוּכָ לְדוּכָ, מֵאֲתַר לַאֲתַר. כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין דּוֹר שֶׁכֵּן דָּוִד בָּא, אַנְשֵׁי חַיִל יְסוֹבְבוּ מֵעִיר לְעִיר וְלֹא יְרֻחַמוּ.

לשון הקודש

אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ שֶׁל הַשְּׁכִינָה. שֶׁהִיא מְעֻרְטֶלֶת מֵהֶם, וְהֵם מְעֻרְטָלִים מִמֶּנָּה. וְכָךְ הֵם צִבְאוֹת הַמֶּלֶךְ מְעֻרְטָלִים מִמֶּנָּה, שֶׁכָּתוּב (ישעיה לג) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן.

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁהַשְּׁכִינָה יְחִידָה מִצִּבְאוֹתֶיהָ? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד. אֵ"י כ"ה יָשְׁבָה בָדָד, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (תהלים קמה) וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָ"ה. וְעַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ אָמַר הַכָּתוּב (משלי כז) כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִקִּנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. וּבַזְּמַן שֶׁהִיא מְעֻרְטֶלֶת, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְצַדִּיקִים וְאַנְשֵׁי מִדּוֹת שֶׁלָּהּ, כֻּלָּם הוֹלְכִים וְנוֹדְדִים מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, מֵאֲתַר לַאֲתַר, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, דּוֹר שֶׁכֵּן דָּוִד בָּא, אַנְשֵׁי חַיִל יְסוֹבְבוּ מֵעִיר לְעִיר, וְלֹא יְרֻחַמוּ.

וּבְגִין דָּא אִסְתְּכַם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ לְמֶעֱבַד הַאי חִבּוּרָא, עַל יַד הַהוּא דְּאִתְגַּלְיָא וְכָנִים בֵּיהּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין לְאַשְׁכָּחָא בֵּיהּ נַיְיחָא לִשְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, וְחֵירוּ לָהּ וְלִבְנָהָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים פד ד) **גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ. הַהִיא דְּאִתְּמַר בָּהּ** (ויקרא כה י) **וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ לְכָל יֹשְׁבֶיהָ.**

אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ, אִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דברים כב ו) **וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרֹחִים. וְאִנּוּן מָאֲרֵי דְּגַדְפִּין דְּאִתְּמַר בְּהוּ** (יחזקאל א ו) **וְאַרְבַּעָה פָּנִים לְאָחָת וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת לָהֶם. דְּאִלֵּין אִנּוּן דִּמְמָנָן עַל מָאֲרֵי מַתְנִיתִין דְּרוּחֵיהוֹן פַּרְחִין מִנְּהוֹן.**

אוֹ עַל הַבֵּיצִים, אִלֵּין אוֹפַנִּים דִּמְמָנָן עַל מָאֲרֵי מִקְרָא. דִּבְגִין הַאי חִבּוּרָא, וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם זֶה הִסְכִּים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ לַעֲשׂוֹת אֶת הַחִבּוּר הַזֶּה עַל יַד אוֹתוֹ שֶׁהִתְגַּלָּה, וְכִנֵּס בּוֹ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים לִמְצֹא בוֹ מְנוּחָה לַשְׁכִינָה בַּגָּלוּת, וְחֵרוּת לָהּ וּלְבָנֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים פד) גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ. הַהִיא שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (ויקרא כה) וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ לְכָל יֹשְׁבֶיהָ.

אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ – אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (דברים כב) וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרֹחִים, וְהֵם בַּעֲלֵי הַכְּנָפַיִם, שֶׁבָּהֶם נֶאֱמַר (יחזקאל א) וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאָחָת וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת לָהֶם. שֶׁאֵלֶּה הֵם שֶׁמְּמֻנִּים עַל בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁרוּחָם פּוֹרַחַת מֵהֶם.

אוֹ עַל הַבֵּיצִים – אֵלּוּ הָאוֹפַנִּים שֶׁמְּמֻנִּים עַל בַּעֲלֵי הַמִּקְרָא. שֶׁבִּשְׁבִיל הַחִבּוּר הַזֶּה,

הָאֶפְּרֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים לֹא תִּקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, אִלֵּין אִנּוּן דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דברים יד א) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. אִלֵּין רִבִּי שִׁמְעוֹן וְחַבְרוֹי וּמָאֲרֵי מְתִיבְתָּא דְּעַבְדֵי הַאי חִבּוּרָא.

וְהַאי חִבּוּרָא הֲוָא כְּגַוְנָא דְּתֵבַת נֹחַ דְּאִתְכְּנַשׁ בָּהּ כָּל מִין וָמִין, הָכִי מִתְכַּנְּשִׁין בְּהַאי חִבּוּרָא כָּל נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא וְאַנְשֵׁי מִדּוֹת, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים קיח כ) זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ, וְאָחֳרָנִין דְּלָא צַדִּיקִים, אִתְדַּחְיָן מִתַּמָּן. וְכַד אִתְגַּלְיָא הַאי חִבּוּרָא, בְּעָלְמָא, סַגִּיאִין מִתְכַּנְּשִׁין לְגַבֵּהּ דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דברים כט יד) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְגוֹ', וְאֶת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה, בְּהַאי חִבּוּרָא, עִמָּנוּ הַיּוֹם. וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (דניאל יב ג) וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד, כְּאִנּוּן כּוֹכְבַיָּא דִּיהוֹן קַיְמִין לְעָלַם

לשון הקודש

וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְּרֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים לֹא תִּקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. אֵלּוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן וַחֲבֵרָיו וּמוֹרֵי הַיְשִׁיבָה שֶׁעוֹשִׂים אֶת הַחִבּוּר הַזֶּה.

וְהַחִבּוּר הַזֶּה הָיָה כְּמוֹ תֵּבַת נֹחַ שֶׁהִתְכַּנְּסוּ בָהּ כָּל מִין וָמִין. כָּךְ מִתְכַּנְּסִים בַּחִבּוּר הַזֶּה כָּל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים וְאַנְשֵׁי מִדּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ. וַאֲחֵרִים שֶׁאֵינָם צַדִּיקִים, נִדְחִים מִשָּׁם. וּכְשֶׁהִתְגַּלָּה הַחִבּוּר הַזֶּה בָּעוֹלָם, רַבִּים מִתְכַּנְּסִים אֵלָיו, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (דברים כט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְגוֹ', וְאֶת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה – בַּחִבּוּר הַזֶּה – עִמָּנוּ הַיּוֹם. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (דניאל יב) וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם

וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא, וְאִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית כב יז) וְהָיָה זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם, דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ (מ"א ח ט) אַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְלֹא כְּכוֹכְבַיָּא מִשְּׁמַיָּא דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה נא ו) כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ, (תהלים קב כז) הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַּעֲמֹד.

וְעוֹד וְהַמַּשְׂכִּילִים, אִלֵּין דְּאִית בְּהוֹן שֵׂכֶל לְמִנְדַּע גְּזִירוּ דְּנִשְׁמָתִין דִּילְהוֹן, מֵאִלֵּין סַפִּירִין דְּאִנּוּן מִלִּין גְּזִירָן מֵעֶשֶׂר סְפִירָן, דְּעָלַיְהוּ אִתְּמַר (תהלים יט ב) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל. דְּכֻלְּהוּ מַלְיָן סְגֻלּוֹת, וְאִנּוּן אַנְשֵׁי מִדּוֹת, נִשְׁמָתִין דִּילְהוֹן רְשִׁימִין תַּמָּן, וּמִתַּמָּן אֲצִילוּתְהוֹן, מִסִּטְרָא דְּמַלְכוּת אִנּוּן בְּנֵי מְלָכִים, דְּאִתְּמַר בְּהוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים, וּמִסִּטְרָא דָא נָפְקִין מִיִּשְׂרָאֵל מְלָכִים.

לשון הקודש

וָעֶד, כְּאוֹתָם הַכּוֹכָבִים שֶׁיִּהְיוּ קַיָּמִים לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. וְנֶאֱמַר בָּהֶם, וְהָיָה זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא אַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְלֹא כַּכּוֹכָבִים מִשָּׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (ישעיה נא) כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ, (תהלים קב) הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַּעֲמֹד.

וְעוֹד וְהַמַּשְׂכִּילִים, אֵלּוּ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שֵׂכֶל לָדַעַת אֶת גְּזֵרַת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁלָּהֶם, מֵאֵלּוּ הַסִּפִּירִים שֶׁהֵם דְּבָרִים שֶׁגְּזוּרִים מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (תהלים יט) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל. שֶׁכֻּלָּם מְלֵאִים סְגֻלּוֹת. וְאוֹתָם אַנְשֵׁי מִדּוֹת, נִשְׁמוֹתֵיהֶם רְשׁוּמוֹת שָׁם, וּמִשָּׁם אֲצִילוּתָם. מִצַּדָּה שֶׁל הַמַּלְכוּת הֵם בְּנֵי מְלָכִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים, וּמִצַּד זֶה יוֹצְאִים מִיִּשְׂרָאֵל מְלָכִים.

וּמִסִּטְרָא דְּצַדִּיק אִתְקְרִיאוּ צַדִּיקִים, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה ס כא) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים, וּמִסִּטְרָא דְּנֶצַח וְהוֹד אִתְקְרִיאוּ נְבִיאִים. וּמִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. אִתְּמַר בְּהוּ (ירמיה ב כא) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת, וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (מלאכי ב ו) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, וּמִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה אִתְקְרִיאוּ גִּבּוֹרִים עוֹמְדִים בַּפֶּרֶץ דּוֹחִים אֶת הַגְּזֵרוֹת. וּמִסִּטְרָא דְּחֶסֶד אִתְקְרִיאוּ חֲסִידִים. וּמִסִּטְרָא דְּחָכְמָה וּבִינָה אִתְּמַר בְּהוּ כֻּלָּנוּ חֲכָמִים כֻּלָּנוּ נְבוֹנִים.

וּמִסִּטְרָא דְּכֶתֶר דְּאִיהוּ רֵישָׁא דְּכֹלָּא אִנּוּן רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל, דְּעָלַיְהוּ אִתְּמַר אַנְשֵׁי מִדּוֹת, אִלֵּין אִנּוּן הַמַּשְׂכִּילִים דְּאִית בְּהוֹן שֵׂכֶל לְמִנְדַּע לְמָארֵיהוֹן, דְּרָזִין דְּמָארֵיהוֹן לָא אִתְכַּסְיָן מִנַּיְהוּ. דְּכֻלְּהוּ הֲווֹ בְּאַסְכָּמוּתָא בְּחִבּוּרָא דָּא.

לשון הקודש

וּמִצַּד שֶׁל הַצַּדִּיק נִקְרְאוּ צַדִּיקִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים. וּמֵהַצַּד שֶׁל נֵצַח וְהוֹד נִקְרְאוּ נְבִיאִים. וּמֵהַצַּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נֶאֱמַר בָּהֶם (ירמיה ב) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (מלאכי ג) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ. וּמִצַּד שֶׁל הַגְּבוּרָה נִקְרְאוּ גִּבּוֹרִים עוֹמְדִים בַּפֶּרֶץ דּוֹחִים אֶת הַגְּזֵרוֹת. וּמִצַּד שֶׁל הַחֶסֶד נִקְרְאוּ חֲסִידִים. וּמֵהַצַּד שֶׁל חָכְמָה וּבִינָה נֶאֱמַר בָּהֶם כֻּלָּנוּ חֲכָמִים כֻּלָּנוּ נְבוֹנִים.

וּמִצַּד שֶׁל הַכֶּתֶר, שֶׁהוּא הָרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל, הֵם רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אַנְשֵׁי מִדּוֹת. אֵלּוּ הֵם הַמַּשְׂכִּילִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שֵׂכֶל לְהַכִּיר אֶת רִבּוֹנָם, שֶׁסּוֹדוֹת רִבּוֹנָם אֵין מִתְכַּסִּים מֵהֶם,

וּלְאִלֵּין דְּאִנּוּן בְּאִלֵּין מִדּוֹת צָרִיךְ לְגַלָּאָה רָזִין טְמִירִין. אֲבָל מָאן דִּמְגַלֶּה רָזִין לְרַשִּׁיעַיָּא, כְּאִלּוּ מְגַלֶּה עֲרָיִין בְּאוֹרַיְתָא. דִּבְנֵי שִׁפְחָה בִּישָׁא לִילִי"ת אִמָּא דְּרַשִּׁיעַיָּא עִרְבּוּבְיָא בִּישָׁא. מָאן דִּמְגַלֶּה רָזִין דְּאוֹרַיְתָא גָּרִים לַצַּדִּיק דְּאִיהוּ יְסוֹד, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים כה יד) סוֹד ה' לִירֵאָיו, דְּאִסְתְּלַק נְבִיעוּ מִנֵּהּ וּמִן שְׁכִינְתָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב יד יא) אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ.

בְּהַהוּא זִמְנָא אִנּוּן צַדִּיקַיָּא לְתַתָּא עֲנִיִּים מִכֹּלָּא, עֲנִיִּים מֵרָזִין דְּאוֹרַיְתָא, עֲנִיִּים בְּגוּפָא. וְכָל מָאן דִּמְגַלֶּה רָזִין לְצַדִּיקַיָּא, גָּרִים לַצַּדִּיק לְאַנְהָרָא בְּרָזִין דְּאוֹרַיְתָא, וְלִשְׁכִינְתָּא דְּאוֹר רָ"ז אִתְקְרֵי.

וּבְהַהוּא זִמְנָא וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. מַאי כְּזֹהַר, דַּרְגָּא דְּמִשֶּׁה רַבֵּנוּ עָלָיו

לשון הקודש

שֶׁכֻּלָּם הָיוּ בְּהַסְכָּמָה בַּחִבּוּר הַזֶּה.

וּלְאֵלֶּה שֶׁהֵם בַּמִּדּוֹת הַלָּלוּ, צָרִיךְ לְגַלּוֹת סוֹדוֹת טְמִירִים. אֲבָל מִי שֶׁמְּגַלֶּה סוֹדוֹת לָרְשָׁעִים, כְּאִלּוּ מְגַלֶּה עֲרָיוֹת בַּתּוֹרָה. שֶׁבְּנֵי שִׁפְחָה הָרָעָה לִילִית, אִמָּם שֶׁל הָרְשָׁעִים, עִרְבּוּבִיָּה רָעָה. מִי שֶׁמְּגַלֶּה סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, גּוֹרֵם לַצַּדִּיק שֶׁהוּא יְסוֹד, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (תהלים כה) סוֹד ה' לִירֵאָיו, שֶׁהִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ הַמַּעְיָן וּמִן הַשְּׁכִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב יד) אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן אוֹתָם הַצַּדִּיקִים לְמַטָּה עֲנִיִּים מֵהַכֹּל, עֲנִיִּים מִסּוֹדוֹת הַתּוֹרָה, עֲנִיִּים בַּגּוּף. וְכָל מִי שֶׁמְּגַלֶּה סוֹדוֹת לַצַּדִּיקִים, גּוֹרֵם לַצַּדִּיק לְהָאִיר בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה, וְלַשְׁכִינָה, שֶׁהָאוֹר נִקְרָא רָ"ז.

וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. מַה זֶּה כְּזֹהַר? הַדַּרְגָּה שֶׁל מֹשֶׁה

הַשָּׁלוֹם, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּעַל שְׁמֵהּ אִתְקְרֵי הַאי חִבּוּרָא סֵפֶר הַזֹּהַר. וּשְׁכִינְתָּא בֵּיהּ נַהֲרָא וְזָהֲרָא בְּסִיהֲרָא מִן שִׁמְשָׁא. דְּשִׁמְשָׁא נְהִירָא בְּשִׁית טוּרִין רַבְּרְבִין, וְסִיהֲרָא בְּשְׁבִיעָאָה כְּלִילָא מִשֶּׁבַע.

שֵׁם אב"גית"ץ, עָלַיְהוּ אִתְּמַר (ישעיה ו ב) שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד. וְהַאי שְׁמָא אִיהוּ סָגוֹלְתָּא דִּילֵהּ לְכַסָּאָה וּלְנִשְׁמָתָא, כַּד סְלִיקַת לְעֵלָּא בְּכָל לֵילְיָא וְלֵילְיָא, לְאַסְהֲדָא עַל עוֹבָדִין טָבִין דְּבַר נָשׁ, וְלִישְׁזְבֵיהּ מִמַּלְאֲכֵי חַבָּלָה וּמִכָּל מַזִּיקִין וְרוּחִין וְלֵילִין וְשֵׁדִין, וּבְהוֹן פָּרְחַת לְעֵלָּא. בִּשְׁתַּיִם אַתְוָן מִכָּל שֵׁם תְּכַסֶּה אַנְפָּהָא מִנְּהוֹן, בִּשְׁתַּיִם אַתְוָן תְּכַסֶּה רַגְלָאָה, וּבִשְׁתַּיִם אַתְוָן פָּרְחַת לְעֵלָּא, וְאוֹף הָכִי לְרוּחָא וְאוֹף הָכִי לְנַפְשָׁא.

לשון הקודש

רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁעַל שְׁמוֹ נִקְרָא הַחִבּוּר הַזֶּה סֵפֶר הַזֹּהַר. וְהַשְּׁכִינָה מְאִירָה בּוֹ, וְזוֹהֶרֶת בַּלְּבָנָה מִן הַשֶּׁמֶשׁ. שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מְאִירָה בְּשִׁשָּׁה הָרִים גְּדוֹלִים, וְהַלְּבָנָה בַּשְּׁבִיעִית כְּלוּלָה מִשֶּׁבַע.

שֵׁם אבגית"ץ, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (ישעיה ו) שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד. וְהַשֵּׁם הַזֶּה הוּא סְגֻלָּתוֹ לְכִסּוּת וְלַנְּשָׁמָה, כְּשֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה לְהָעִיד עַל הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁל הָאָדָם, וּלְהַצִּילוֹ מִמַּלְאֲכֵי הַחַבָּלָה וּמִכָּל הַמַּזִּיקִים וְהָרוּחוֹת וְלֵילִין וְשֵׁדִים, וּבָהֶם פּוֹרַחַת לְמַעְלָה. בִּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת מִכָּל שֵׁם תְּכַסֶּה פָּנֶיהָ מֵהֶם, בִּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת תְּכַסֶּה רַגְלֶיהָ, וּבִשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת פּוֹרַחַת לְמַעְלָה, וְאַף כָּךְ לָרוּחַ וְאַף כָּךְ לַנֶּפֶשׁ. עַד כָּאן.

אב"ג ית"ץ, קר"ע שט"ן, נג"ד יכ"ש, בט"ר צת"ג, חק"ב טנ"ע, יג"ל פז"ק, שק"ו צי"ת.
דְּנִשְׁמָתָא בְּהוֹן פָּרְחַת לְעֵלָּא בְּכָל לֵילְיָא וְלֵילְיָא, וְהַאי אִיהוּ נִשְׁמַת כָּל חַי, דְּאֲצִילוּתָא מֵאִמָּא (דף קיד ע"ב) עִלָּאָה, וְשֶׁבַע שִׁמָּהָן אִלֵּין דְּפָרְחַת בְּהוֹן, אִנּוּן שֶׁבַע, דְּכְלִילָן בְּבַת שֶׁבַע דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, כְּלִילָא מִשֶּׁבַע סְפִירָן, דְּעָלַיְהוּ אָמַר דָּוִד (דברי הימים א, כט) לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֶּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

וְאִמָּא עִלָּאָה אִיהִי הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל בַּעַל הַכְּנָפַיִם, אָדָם הַגָּדוֹל, חָכְמָה, וְעֶשֶׂר חָכְמוֹת אִתְקְרִיאוּ עֶשֶׂר סְפִירָן מִסִּטְרָהּ, וְכֶתֶר עֶלְיוֹן אִתְקְרֵי מִסִּטְרָהּ חָכְמָה קְדוּמָה, וְאִיהִי יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, דְּאִתְפַּשְּׁטוּתֵהּ בְּעֶשֶׂר סְפִירָן, אֲבָל אִמָּה עִלָּאָה

לשון הקודש

אב"ג ית"ץ קר"ע שט"ן נג"ד יכ"ש בט"ר צת"ג חק"ב טנ"ע יג"ל פז"ק שקוצי"ת שֶׁהַנְּשָׁמָה פּוֹרַחַת בָּהֶם לְמַעְלָה בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, וְזוֹהִי נִשְׁמַת כָּל חַי, שֶׁהָאֲצִילוּת מִן הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְשִׁבְעַת הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ שֶׁפּוֹרַחַת בָּהֶם הֵם שֶׁבַע, שֶׁכְּלוּלִים בְּבַת שֶׁבַע, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, כְּלוּלָה מִשֶּׁבַע סְפִירוֹת, שֶׁעֲלֵיהֶם אָמַר דָּוִד (דברי הימים-א כט) לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֶּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.
וְהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה הִיא הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל בַּעַל הַכְּנָפַיִם, הָאָדָם הַגָּדוֹל, חָכְמָה, וְעֶשֶׂר חָכְמוֹת נִקְרְאוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת מִצִּדּוֹ. וְכֶתֶר עֶלְיוֹן נִקְרָא מִצִּדּוֹ חָכְמָה קְדוּמָה, וְהִיא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שֶׁהִתְפַּשְּׁטוּתוֹ בְּעֶשֶׂר

נִשְׁרָא עִלָּאָה דְּאִתְפַּשְׁטוּתֵהּ בְּשֶׁבַע, וְאִיהִי תְּמִינָאָה וּבָהּ שֶׁבַח מֹשֶׁה.

אָ"ז יָשִׁיר מֹשֶׁה (שמות טו א). **וּמִנַּהּ תִּשְׁבַּח רָזָא דְּקַן צִפּוֹר,** (דברים כב ז) **שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם דַּאֲצִילוּת. אַרְיֵה חֶסֶד, שׁוֹר גְּבוּרָה, הַאי אִיהִי מֶרְכַּבְתָּא עִלָּאָה. מֶרְכַּבְתָּא תִּנְיָנָא, תִּפְאֶרֶת אָדָם תִּנְיָנָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ** (יחזקאל א) **וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, דְּמוּת אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, נֶצַח הוֹד יְסוֹד מַלְכוּת אִיהִי תַּבְנִית כֻּלְּהוּ, הַאי אִיהוּ רָזָא דְּתִקּוּנָא חֲדָא.**

אֲבָל מִסִּטְרָא דְּנִשְׁמָתָא אִתְקְרָאוּ שְׂרָפִים. וּמִסִּטְרָא דְּרוּחָא חַיּוֹת, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם) **וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ בֹּעֲרוֹת כְּמַרְאֵה הַלַּפִּדִים הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת. דְּהָא וְאִתְּמַר בְּהוֹן** (שם) **וּמִתּוֹכָהּ דְּמוּת אַרְבַּע חַיּוֹת וְזֶה מַרְאֵיהֶן דְּמוּת אָדָם לָהֵנָּה.**

לשון הקודש

סְפִירוֹת, אֲבָל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה נֶשֶׁר עֶלְיוֹן, שֶׁהִתְפַּשְׁטוּתוֹ בְּשֶׁבַע, וְהִיא הַשְּׁמִינִית, וּבָהּ שִׁבְחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה.

אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, וּמִמֶּנּוּ תִּמְצָא אֶת סוֹד קַן הַצִּפּוֹר, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם שֶׁל אֲצִילוּת. אַרְיֵה חֶסֶד, שׁוֹר גְּבוּרָה, זוֹהִי הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה. הַמֶּרְכָּבָה הַשְּׁנִיָּה, תִּפְאֶרֶת אָדָם שֵׁנִית, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, דְּמוּת אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר. נֵצַח הוֹד יְסוֹד מַלְכוּת הִיא תַּבְנִית כֻּלָּם. זֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל תִּקּוּן אֶחָד.

אֲבָל מִצַּד הַנִּשְׁמָה הֵם נִקְרְאוּ שְׂרָפִים, וּמֵהַצַּד שֶׁל רוּחַ – חַיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שם) וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ בֹּעֲרוֹת כְּמַרְאֵה הַלַּפִּדִים הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת. וְנֶאֱמַר בָּהֶם (שם) וּמִתּוֹכָהּ

וְרוּחָא אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִית לָהּ אַרְבַּע אַנְפִּין, כְּגַוְנָא דָא אִית לְנִשְׁמָתָא אַרְבַּע אַנְפִּין. אוֹפַנִּים מִסִּטְרָא דְּנֶפֶשׁ וְאִיהִי מִסִּטְרָא דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְאִית לוֹן אַרְבַּע אַנְפִּין, דְּמֶרְכָּבָה דְּאִנּוּן נֶצַח וְהוֹד. וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ דָּא צַדִּיק. אוֹפַנִּים אִנּוּן מִתַּתָּא לְעֵלָּא. חַיָּוָן בְּאֶמְצָעִיתָא. שְׂרָפִים לְעֵלָּא.

וּלְעֵילָּא (עַל כֻּלְּהוּ) אָדוֹן יָחִיד שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא, מֻפְלָא וּמְכֻסֶּה בְּכֶתֶר, וּבְחָכְמָה אִיהוּ שׁוּלְטָנוּ דְּקָאִים עַל כֻּלְּהוּ בְּעֶשֶׂר אַתְוָן דִּשְׁמָא מְפָרַשׁ. אֲבָל מִתַּמָּן לְתַתָּא כֻּלְּהוּ סְפִירָן מְרֻבָּעִין בְּאַרְבַּע אַתְוָן. כְּגַוְנָא דָא בִּינָה יה"ו. הַהוּא בֵּן די"ה אִיהוּ ו', דְּאִתְפַּשְׁטוּתֵהּ בְּשִׁית סְפִירָאן. ה' רְבִיעָאָה בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה בֵּיהּ אִשְׁתְּלִים יהו"ה.

לשון הקודש

דְּמוּת אַרְבַּע חַיּוֹת וְזֶה מַרְאֵיהֶן דְּמוּת אָדָם לָהֵנָּה.

וְהָרוּחַ הִיא מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְיֵשׁ לָהּ אַרְבָּעָה פָּנִים, כְּמוֹ זֶה יֵשׁ לַנְּשָׁמָה אַרְבָּעָה פָּנִים. הָאוֹפַנִּים מִצַּד שֶׁל הַנֶּפֶשׁ, וְהִיא מִצַּד שֶׁל הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְיֵשׁ לָהֶם אַרְבָּעָה פָּנִים שֶׁל מֶרְכָּבָה שֶׁהֵם נֵצַח וְהוֹד. וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ זֶה צַדִּיק. הָאוֹפַנִּים הֵם מִמַּטָּה לְמַעְלָה, הַחַיּוֹת בָּאֶמְצַע, הַשְּׂרָפִים לְמַעְלָה.

וּלְמַעְלָה (עַל כֻּלָּם) אָדוֹן יָחִיד שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, מֻפְלָא וּמְכֻסֶּה בְּכֶתֶר, וּבַחָכְמָה הוּא שִׁלְטוֹן שֶׁעוֹמֵד עַל כֻּלָּם בְּעֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ. אֲבָל מִשָּׁם לְמַטָּה כָּל הַסְּפִירוֹת, מְרֻבָּעוֹת בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת. כְּמוֹ זֶה בִּינָה יה"ו, אוֹתוֹ בֵּן שֶׁל י"ה הוּא ו', שֶׁהִתְפַּשְּׁטוּתוֹ בְּשֵׁשׁ סְפִירוֹת. ה' רְבִיעִית בַּשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, בּוֹ נִשְׁלָם יהו"ה.

מִסִּטְרָא דְּאַרְבַּע אַתְוָן אִלֵּין אִית לְכָל חַיָּה אַרְבַּע אַנְפִּין, וּמִסִּטְרָא דְּיוֹ"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א דְּמוּת אָדָם לְאַרְבַּעְתָּן. וְלָקֶבֶל תִּשְׁעָה סַפִּירִין אִלֵּין, חָזָא יְחֶזְקֵאל תִּשְׁעָה מַרְאוֹת, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם) נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וְאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים. וְאִלֵּין אִנּוּן. חֵיזוּ קַדְמָאָה, (שם) וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא. הַאי אֶבֶן אִיהוּ שְׁכִינְתָּא אֶבֶן סַפִּיר, וִיחֶזְקֵאל חָזָא מִתַּתָּא לְעֵלָּא. אִיהוּ חָזָא לָהּ כְּמָאן דְּחָזָא מִגּוֹ עֲשָׁשִׁית.

חֵיזוּ תִּנְיָנָא, וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה. הָכָא חָזָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא סָמִיךְ לִשְׁכִינְתָּא, וְחָזָא לֵיהּ מִגּוֹ מִטְטְרוֹ"ן דְּאִיהוּ שַׁדַּי. חֵיזוּ תְּלִיתָאָה, (שם) וָאֵרָא כְּעֵין חַשְׁמַל כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב, וְדָא צַדִּיק

לשון הקודש

מֵהַצַּד שֶׁל אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ יֵשׁ לְכָל חַיָּה אַרְבָּעָה פָּנִים, וּמֵהַצַּד שֶׁל יו"ד ה"א וא"ו ה"א דְּמוּת אָדָם לְאַרְבַּעְתָּן. וּכְנֶגֶד תֵּשַׁע הַסְּפִירוֹת הַלָּלוּ רָאָה יְחֶזְקֵאל תֵּשַׁע מַרְאוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שם) נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים. וְאֵלֶּה הֵם: הַמַּרְאֶה הָרִאשׁוֹן – (שם) וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא. הָאֶבֶן הַזּוֹ הִיא הַשְּׁכִינָה, אֶבֶן סַפִּיר, וִיחֶזְקֵאל רָאָה מִמַּטָּה לְמַעְלָה. הוּא רָאָה אוֹתָהּ כְּמִי שֶׁרוֹאֶה מִתּוֹךְ עֲשָׁשִׁית.

הַמַּרְאֶה הַשֵּׁנִי – וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה. כָּאן רָאָה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי סָמוּךְ לַשְּׁכִינָה, וְרָאָה אוֹתוֹ מִתּוֹךְ מִטְטְרוֹ"ן שֶׁהוּא שַׁדַּי. הַמַּרְאֶה הַשְּׁלִישִׁי – (שם) וָאֵרָא כְּעֵין חַשְׁמַל כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב, וְזֶה

חַי עָלְמִין, דְּאָחִיד בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יהו"ה, וּבֵין שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי אדנ"י, וְצַדִּיק אִיהוּ חַשְׁמַל כְּלָלָא דִּתְרֵין שְׁמָהָן אִלֵּין, דְּאִנּוּן יאהדונה"י. וְחָזָא לֵיהּ מִגּוֹ שַׁר הַפָּנִים.

וְאַרְבַּע אַנְפִּין אִנּוּן יהו"ה, וְאַרְבַּע גַּדְפִּין אִנּוּן אדנ"י. כָּל חַיָּה אִיהִי מְרֻבַּעַת, וּלְכָל סִטְרָא אִית לָהּ אַרְבַּע אַנְפִּין, לְכָל פָּן אַרְבַּע אַנְפִּין, וּלְכָל גַּדְפָּא אַרְבַּע גַּדְפִּין, וְהוֹן י"ו אַנְפִּין וְי"ו גַּדְפִּין לְכָל חַיָּה, אִנּוּן ל"ב מְרֻבָּעִים סַלְקִין לְאַרְבַּע חֵיוָן ס"ד אַנְפִּין וס"ד גַּדְפִּין.

וְאִית דְּאָמַר הָכִי וְכֹלָּא קְשׁוֹט, אַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָת וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת לָהֶם, וְאִנּוּן לְכָל חַיָּה אַרְבַּע אַנְפִּין וְאַרְבַּע גַּדְפִּין, הָא אִנּוּן ל"ב כְּחֶשְׁבָּן תְּלָתִין וּתְרֵין אֱלֹהִים דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית.

לשון הקודש

צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, שֶׁאָחוּז בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא יהו"ה, וּבֵין הַשְׁכִינָה שֶׁהִיא אדנ"י. וְהַצַּדִּיק הוּא חַשְׁמַל, הַכְּלָל שֶׁל שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ, שֶׁהֵם יאהדונה"י.

וְרָאָה אוֹתוֹ מִתּוֹךְ שַׁר הַפָּנִים.

וְד' הַפָּנִים הֵם יהו"ה, וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם הֵם אדנ"י. כָּל חַיָּה הִיא מְרֻבַּעַת, וּלְכָל צַד יֵשׁ לָהּ ד' פָּנִים. לְכָל פָּן ד' פָּנִים, וּלְכָל כָּנָף ד' כְּנָפַיִם, וְהֵם שִׁשָּׁה עָשָׂר פָּנִים. וְשִׁשָּׁה עָשָׂר כְּנָפַיִם לְכָל חַיָּה, הֵם אוֹתָם שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם מְרֻבָּעִים עוֹלִים לְד' חַיּוֹת – שִׁשִּׁים וְאַרְבָּעָה פָּנִים וְשִׁשִּׁים וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם.

וְיֵשׁ אוֹמֵר כָּךְ, וְהַכֹּל אֱמֶת: אַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָת וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת לָהֶם, וְהֵם לְכָל חַיָּה אַרְבָּעָה פָּנִים וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם, הֲרֵי הֵם שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם כְּחֶשְׁבּוֹן שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית.

וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, דְּאִיהוּ עֶשֶׂר אַתְוָן דִּשְׁמָא מְפָרֵשׁ לָקֶבֶל עֶשֶׂר אֲמִירָן, הָא אַרְבְּעִין וּתְרֵין. וְשִׁיתִּין וְאַרְבְּעָה אַנְפִּין וְגַדְפִּין עִם תְּמַנְיָא אַתְוָן דְּחַשְׁמַל שִׁבְעִין וּתְרֵין. וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (שם) וְגַבֵּיהֶן, אִלֵּין שִׁבְעִין וּתְרֵין גַּדְפִּין. וְגַבֵּה לָהֶם וְאִנּוּן שִׁבְעִין וּתְרֵין אַנְפִּין. דְּאִנּוּן בְּאַתְוָן לְגַבֵּי נִקּוּדֵי, דְּעָלַיְהוּ אִתְּמַר (קהלת ה ז) כִּי גָּבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר. וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם, אִלֵּין טַעֲמֵי. וּבְגִינַיְהוּ אִתְּמַר (יחזקאל א) וְגַבֹּתָם מְלֵאֹת עֵינַיִם סָבִיב לְאַרְבַּעְתָּן.

וְאִנּוּן נִקּוּדִין כְּגַוְנָא דְּפִרְקִין דְּאָצְבְּעָן דְּאִנּוּן עִיגּוּלִין, וְאִנּוּן אַתְוָן כְּגַוְנָא דְּאָצְבְּעָן. וְאִנּוּן טַעֲמֵי כְּגַוְנָא דְּעַיְנִין דְּמִתְנַהֲגִין כָּל אֵיבָרִין דְּגוּפָא אָבַתְרַיְהוּ, וְאִנּוּן רְמִיזִין בְּהַאי שְׁמָא יֶהָוֶה, וְעוֹד וְגַבֹּתָם מְלֵאֹת עֵינַיִם סָבִיב לְאַרְבַּעְתָּן כְּגַוְנָא דָּא, י

לשון הקודש

וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, שֶׁהוּא עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ, כְּנֶגֶד עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, הֲרֵי אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם. וְשִׁשִּׁים וְאַרְבָּעָה פָּנִים וּכְנָפַיִם עִם שְׁמוֹנֶה אוֹתִיּוֹת שֶׁל חַשְׁמַל – שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שם) וְגַבֵּיהֶן, אֵלּוּ שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם כְּנָפַיִם. וְגַבֵּה לָהֶם, וְהֵם שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם פָּנִים. שֶׁהֵם בָּאוֹתִיּוֹת אֵצֶל הַנִּקֻּדּוֹת, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (קהלת ה) כִּי גָּבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר. וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם – אֵלּוּ הַטְּעָמִים. וּבִגְלָלָם נֶאֱמַר (יחזקאל א) וְגַבֹּתָם מְלֵאֹת עֵינַיִם סָבִיב לְאַרְבַּעְתָּן.

וְאוֹתָם הַנִּקֻּדּוֹת כְּמוֹ פִּרְקֵי הָאֶצְבָּעוֹת שֶׁהֵם עִגּוּלִים, וְאוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת כְּמוֹ שֶׁהָאֶצְבָּעוֹת. וְאוֹתָם הַטְּעָמִים כְּמוֹ הָעֵינַיִם שֶׁמַּנְהִיגִים אֶת כָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף אַחֲרֵיהֶם, וְהֵם רְמוּזִים בַּשֵּׁם הַזֶּה יֶהָוֶה. וְעוֹד וְגַבֹּתָם מְלֵאֹת עֵינַיִם סָבִיב

וְאִתְּמַר בְּגַדְפִּין שְׁתַּיִם חֹבְרוֹת אִישׁ, כְּגוֹן (שמות כח ז) שְׁתֵּי כְתֵפוֹת חֹבְרוֹת, וּשְׁתַּיִם מְכַסּוֹת אֵת גְּוִיּוֹתֵיהֶנָּה, כְּגוֹן (שם לט ד) אֶל שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְחֻבָּר. שְׁתַּיִם חֹבְרוֹת אִנּוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא.

אִישׁ, ה' אִישׁ מִלְחָמָה (שם טו ג). מָאן אִישׁ. לְזִמְנִין מֵעֵלָּא לְתַתָּא אִתְקְרִיאַת חָכְמָה אָדָם וְאִתְקְרֵי אִישׁ, וּתְלָת סְפִירָן תְּחוֹתֵהּ אִתְקְרִיאוּ תְּלָת חַיָּן. וּלְזִמְנִין אִמָּא עִלָּאָה אִתְקְרִיאַת הָאָדָם, בְּתוֹסֶפֶת ה'. חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת תְּלָת חַיָּן, וּלְזִמְנִין תִּפְאֶרֶת אִתְקְרֵי אָדָם. נֶצַח הוֹד יְסוֹד תְּלָת חַיָּן, לְזִמְנִין חָכְמָה אִישׁ. א' כֶּתֶר עִלָּאָה, י' חָכְמָה, ש' תְּשׁוּבָה, דְּאִיהִי אִמָּא עִלָּאָה, שְׁתַּיִם חֹבְרוֹת אִישׁ, גְּדֻלָּה גְּבוּרָה. וּשְׁתַּיִם מְכַסּוֹת, אִנּוּן נֶצַח וָהוֹד. אֵת גְּוִיּוֹתֵיהֶנָּה, אֵת, דָּא צַדִּיק דְּאִיהוּ תַּרְגּוּם אוֹת.

לשון הקודש

לְאַרְבַּעְתָּן כְּמוֹ זֶה י, וְנֶאֱמַר בַּכְּנָפַיִם, שְׁתַּיִם חֹבְרוֹת אִישׁ, כְּמוֹ (שמות כח) שְׁתֵּי כְתֵפוֹת חֹבְרֹת. וּשְׁתַּיִם מְכַסּוֹת אֵת גְּוִיּוֹתֵיהֶנָּה, כְּמוֹ אֶל שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְחֻבָּר.

שְׁתַּיִם חֹבְרוֹת – הֵם יָמִין וּשְׂמֹאל.

אִישׁ – ה' אִישׁ מִלְחָמָה. מִי הָאִישׁ? לִפְעָמִים מִמַּעְלָה לְמַטָּה, נִקְרֵאת חָכְמָה אָדָם, וְנִקְרָא אִישׁ, וְשָׁלֹשׁ סְפִירוֹת תַּחְתָּיו נִקְרְאוּ שָׁלֹשׁ חַיּוֹת. וְלִפְעָמִים הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה נִקְרֵאת הָאָדָם, בְּתוֹסֶפֶת ה'. חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת שָׁלֹשׁ חַיּוֹת. וְלִפְעָמִים תִּפְאֶרֶת נִקְרֵאת אָדָם. נֶצַח הוֹד יְסוֹד שָׁלֹשׁ חַיּוֹת. וְלִפְעָמִים חָכְמָה אִישׁ. א' כֶּתֶר עֶלְיוֹן, י' חָכְמָה, ש' תְּשׁוּבָה, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שְׁתַּיִם חֹבְרוֹת אִישׁ – גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה. וּשְׁתַּיִם מְכַסּוֹת – הֵן נֶצַח וְהוֹד. אֵת גְּוִיּוֹתֵיהֶנָּה – אֶת זֶה צַדִּיק, שֶׁהוּא תַּרְגּוּם אוֹת.

אֵת גְּוִיּוֹתֵיהֶנָּה, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ גּוּפָא, וּשְׁכִינְתֵּהּ טַבּוּר דִּילֵהּ וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, עָלַיְהוּ אִתְּמַר (שמות כה כ) וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה. מָאן גַּדְפִּין דִּילְהוֹן לְעֵלָּא, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. סֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם, תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט. עַל הַכַּפֹּרֶת, דָּא צַדִּיק דְּצָרִיךְ לְכַסָּאָה לֵיהּ. וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו, אִנּוּן חָכְמָה וּבִינָה, דְּאִנּוּן אַנְפִּין דִּכְרוּבִים.

וּלְמָאן הֲווּ פָּרְשֵׂי גַּדְפַּיְהוּ וּמִסְתַּכְּלִין אִישׁ אֶל אָחִיו, לְהַהוּא (דף קטו ע"א) דְּעָאל בְּכִתְרָא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ מְכֻסֶּה, דְּעָלֵהּ אִתְּמַר בַּמִּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וּבַמְּכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחֲקֹר. וּכְרוּבִים לְגַבֵּהּ גַּדְפַּיְהוּ פְּתִיחָן לְעֵלָּא, לְקַבְּלָהּ לֵיהּ עָלַיְהוּ (במדבר ז ט) וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל, מִגּוֹ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. מִדַּבֵּר אֵלָיו, מִגּוֹ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.

לשון הקודש

אֵת גְּוִיּוֹתֵיהֶנָּה – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא הַגּוּף, וּשְׁכִינָתוֹ הַטַּבּוּר שֶׁלּוֹ וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שמות כה) וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה. מִי הַכְּנָפַיִם שֶׁלָּהֶם לְמַעְלָה? יָמִין וּשְׂמֹאל. סֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם – שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת. עַל הַכַּפֹּרֶת – זֶה צַדִּיק שֶׁצָּרִיךְ לְכַסּוֹתוֹ. וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו – הֵם חָכְמָה וּבִינָה, שֶׁהֵם הַפָּנִים שֶׁל הַכְּרוּבִים.

וּלְמִי הָיוּ פּוֹרְשִׂים כַּנְפֵיהֶם וּמִסְתַּכְּלִים אִישׁ אֶל אָחִיו? לְאוֹתוֹ שֶׁנִּכְנָס בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא מְכֻסֶּה, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר בַּמִּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וּבַמְּכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחֲקֹר. וְהַכְּרוּבִים אֵלָיו, כַּנְפֵיהֶם פְּתוּחִים לְמַעְלָה לְקַבֵּל אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם. (במדבר ז) וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל – מִתּוֹךְ הָעַמּוּד

וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל, לְעֵלָּא מִגּוֹ אַבָּא. וַיְדַבֵּר אֵלָיו, מִגּוֹ אִמָּא. וּמָאן שָׁמַע לֵיהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וּמִלּוּלָא אִשְׁתְּמַע לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא.

חֵיזוּ רְבִיעָאָה וַחֲמִישָׁאָה, מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמָעְלָה, נֶצַח. וּמִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה, הוֹד. דְּאִנּוּן תְּרֵין שׁוֹקִין. חֵיזוּ שְׁתִיתָאָה, רָאִיתִי כְּמַרְאֵה אֵשׁ, וְדָא גְּבוּרָה, דְּמִתַּמָּן אִנּוּן שְׁנַיִם כְּרוּבִים זָהָב. דְּכֶסֶף אִיהוּ לִימִינָא, זָהָב לִשְׂמָאלָא. וְשֶׁבַע מִינֵי דַּהֲבָא אִתְכְּלִילָן בֵּיהּ.

חֵיזוּ שְׁבִיעָאָה, כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן. מָאן עֲנָנָא, דָּא חֶסֶד דְּסָלִיק ע"ב, וּבֵהּ אָתָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָב הֶעָנָן, בַּעֲבוּר יִשְׁמַע עַמָּא (כְּדְאָתָא) לְמַלְּלָא עִם מֹשֶׁה. וּבְהַאי שִׁבְעִין וּתְרֵין דְּאִיהוּ חֶסֶד, אִתְחַזְיָא קֶשֶׁת דְּאִיהוּ צַדִּיק בְּגוֹנָוֵי

לשון הקודש

הָאֶמְצָעִי. מִדַּבֵּר אֵלָיו – מִתּוֹךְ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל – לְמַעְלָה מִתּוֹךְ הָאָב. וַיְדַבֵּר אֵלָיו – מִתּוֹךְ הָאֵם. וּמִי שָׁמַע אוֹתוֹ? הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וְהַדִּבּוּר נִשְׁמָע אֶל הַשְּׁכִינָה.

מַרְאֵה רְבִיעִי וַחֲמִישִׁי – מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמָעְלָה, נֵצַח. וּמִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה, הוֹד. שֶׁהֵם שְׁתֵּי שׁוֹקַיִם. הַמַּרְאֶה הַשִּׁשִּׁי – רָאִיתִי כְּמַרְאֵה אֵשׁ, וְזוֹ הַגְּבוּרָה, שֶׁמִּשָּׁם אוֹתָם שְׁנַיִם כְּרוּבִים זָהָב. שֶׁכֶּסֶף הוּא לִימִין, הַזָּהָב לִשְׂמֹאל. וְשִׁבְעָה מִינֵי זָהָב נִכְלָלִים בּוֹ.

הַמַּרְאֶה הַשְּׁבִיעִי – כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן. מִי הֶעָנָן? זֶה הַחֶסֶד שֶׁעוֹלֶה שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, וּבוֹ בָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַב הֶעָנָן בַּעֲבוּר יִשְׁמַע הָעָם (כְּשֶׁבָּא) לְדַבֵּר עִם מֹשֶׁה. וּבוֹ יֵשׁ שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם שֶׁהוּא חֶסֶד, נִרְאֵית קֶשֶׁת שֶׁהִיא

נְהִירִין, דְּאִנּוּן תְּלַת גְּוָנִין דִּתְלָת אֲבָהָן, וּבֵהּ אִתְכְּלִילָן. וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בַּצַּדִּיק וַיְכֻלּוּ, דְּסָלִיק שִׁבְעִין וּתְרֵין, דְּבֵהּ אִתְכְּלִילָן תְּלָת אֲבָהָן, דְּאִתְּמַר בְּהוּ בַּכּ"ל מִכּ"ל כּ"ל. וּבְאִלֵּין תְּלָת גְּוָנִין וּרְאִיתִיהָ, לִשְׁכִינְתָּא, לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם.

דְּצַדִּיק אִיהוּ אֶלֶף שְׁתִיתָאָה יוֹם הַשִּׁשִּׁי. וְנָטִיל בִּימִינָא דְּאִיהוּ חֶסֶד כָּלִיל שִׁבְעִין וּתְרֵין, וּבְגִינֵהּ אִתְּמַר (דניאל יב יג) וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ, בְּצַדִּיק, וְתַעֲמֹד לְגֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין, דְּאִיהוּ יְמִינָא דְּבֵהּ (ישעיה נב ח) כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן. וְנָטִיל בְּע"ב דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּבֵהּ (בראשית א ז) וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, וּבְגִינָא אִתְּמַר לְלִבִּי גְּלִיתִי וּלְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לֹא גְלִיתִי. לְלִבִּי גְלִיתִי וּלְאֵבָרַי לֹא גְלִיתִי. (חָסֵר כָּאן) (נִרְאֶה דְּקֵץ) אִית בְּכָל דָּרָא

לשון הקודש

צַדִּיק בִּגְוָנֶיהָ הַמְּאִירִים, שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה גְּוָנִים שֶׁל שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, וּבוֹ הֵם נִכְלָלִים. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בַּצַּדִּיק וַיְכֻלּוּ, שֶׁעוֹלֶה שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, שֶׁבּוֹ נִכְלָלִים שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם בַּכּ"ל מִכּ"ל כּ"ל. וּבְאֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים, וּרְאִיתִיהָ, אֶת הַשְּׁכִינָה, לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם.

שֶׁהַצַּדִּיק הוּא הָאֶלֶף הַשִּׁשִּׁי, הַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי. וְנוֹסֵעַ בְּיָמִין, שֶׁהוּא חֶסֶד כּוֹלֵל שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר (דניאל יב) וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ, בְּצַדִּיק, וְתַעֲמֹד לְגֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין. שֶׁהוּא הַיָּמִין, שֶׁבּוֹ (ישעיה נב) כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן. וְנוֹסֵעַ בְּע"ב שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁבּוֹ (בראשית א) וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם. וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר לְלִבִּי גְלִיתִי, וּלְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לֹא גְלִיתִי. לְלִבִּי גְלִיתִי, וּלְאֵבָרַי לֹא גְלִיתִי. (חָסֵר כָּאן) (נִרְאֶה שֶׁקֵּץ) יֵשׁ בְּכָל דּוֹר

וְדָרָא כְּפוּם זָכְוָן דִּילְהוֹן. בְּכָל מָאֲרֵה דְּדָרָא כְּפוּם דְּרֹב דָּרָא נוֹטִים אֲבַתְּרֵה. וְאִם חוֹבִין מִתְרַבִּין עָלַה, אָמַר רִבִּי חִיָּא, (אדרא חיא) פֻּרְקָנָא עַד דָּרָא אָחֳרָא. וּבְגִין דָּא כָּל הַקִּצִּין כֻּלּוּ, וְכֹלָּא תַּלְיָא בִּתְיוּבְתָּא וּבְזָכְוָן דְּמִדּוֹת דְּכָל דָּרָא וְדָרָא.

אֲבָל קֵץ וּזְמַן דְּשַׁוִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא תַּלְיָא בְּזָכְוָן וּבְמִדּוֹת דְּכָל דָּרָא וְדָרָא, אֶלָּא בֵּיהּ תַּלְיָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מח יא) לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה, (יחזקאל כ ט) וָאֲעַשׂ לְמַעַן שְׁמִי. וּבְגִין דָּא כָּל קֵץ דְּכָל דַּרְגָּא כְּפוּם זָכְוָן דִּבְנֵי נָשָׁא אִיהוּ. וְקֵץ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא תַּלְיָא בְּזָכְוָן דִּילְהוֹן.

וְאִית ע"ב בָּתַר אֶלֶף חֲמִישָׁאָה כְּפוּם הַהִיא מִדָּה. וְאִית ע"ב בָּתַר אֶלֶף וּמָאתָן, כְּפוּם הַהִיא מִדָּה וְאִית מָאתָן וְחַמְשִׁין וְשִׁית דְּנ"ח דִּילֵה, כִּי עַיִן

לשון הקודש

וָדוֹר כְּפִי זְכֻיּוֹתֵיהֶם, בְּכָל מוֹרֵה הַדּוֹר כְּפִי שֶׁרֹב הַדּוֹר נוֹטִים אַחֲרָיו. וְאִם הַחֲטָאִים מִתְרַבִּים עָלֶיהָ – אָמַר רַבִּי חִיָּא,הַגְּאֻלָּה(נדחית)עַדהַדּוֹרהָאַחֲרוֹן.וּמִשּׁוּם זֶה כָּל הַקִּצִּין כֻּלּוּ, וְהַכֹּל תָּלוּי בַּתְּשׁוּבָה וּבַזְכֻיּוֹת שֶׁל הַמִּדּוֹת שֶׁל כָּל דּוֹר וָדוֹר.

אֲבָל הַקֵּץ וְהַזְּמַן שֶׁשָּׂם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא תָּלוּי בַּזְכֻיּוֹת וּבַמִּדּוֹת שֶׁל כָּל דּוֹר וָדוֹר, אֶלָּא בּוֹ תָּלוּי! זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מח) לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה, (יחזקאל כ) וָאַעַשׂ לְמַעַן שְׁמִי. וּמִשּׁוּם זֶה כָּל קֵץ שֶׁל כָּל דַּרְגָּה הוּא כְּפִי הַזְכֻיּוֹת שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם הוּא, וְהַקֵּץ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא תָּלוּי בִּזְכֻיּוֹתֵיהֶם.

וְיֵשׁ שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אַחַר הָאֶלֶף הַחֲמִישִׁי כְּפִי הַמִּדָּה הַהִיא. וְיֵשׁ שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם

בְּעַיִן יִרְאוּ קֵץ אָחֲרָא אִית רמ"ה כְּפוּם (הַהִיא) מִדָּה, וְהַאי דַּרְגָּא דְּרַעֲוָא דְּאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. תְּרֵין קִצִּין אַאֲרִיךְ. וְדָא וְכָל הֶחָשְׁבּוֹנוֹת וְגִימַטְרִיאוֹת דְּקִצִּים, אִנּוּן פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה מִכִּתְרָא לְעֵלָּא לֵית קֵץ וְחֶשְׁבָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בַּעַל סֵפֶר יְצִירָה, וְלִפְנֵי אֶחָד מָה אַתָּה סוֹפֵר. רֵישָׁא דְּכָל קִצִּין חָכְמָה, סוֹפָא דְּכָל קִצִּין צַדִּיק אִיהוּ, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עֲשִׂירָאָה.

עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל רֵישָׁא וְסוֹפָא דְּכָל קִצִּין. וְכָל סוֹף אִיהוּ בְּצַדִּיק, וְכֹלָּא אִתְכְּלִיל בְּצַדִּיק דְּכָלִיל תְּלָת אֲבָהָן דִּבְהוֹן אִתְקְרֵי שְׁבִיעֵי תְּלָת זִמְנִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב ב) וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. וְהַאי אִיהוּ בְּעַב הֶעָנָן,

לשון הקודש

אַחַר אֶלֶף וּמָאתַיִם כְּפִי הַמִּדָּה הַהִיא. וְיֵשׁ מָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים וְשֵׁשׁ שֶׁל נֹחַ שֶׁלּוֹ, כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ קֵץ אַחַר יֵשׁ מָאתַיִם אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ כְּפִי (אוֹתָהּ) הַמִּדָּה, וְהַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁל רָצוֹן שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שְׁנֵי קִצִּין אַאֲרִיךְ. וְזֶה וְכָל הַחֶשְׁבּוֹנוֹת וְגִימַטְרִיָּאוֹת שֶׁל קִצִּים הֵם פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה מִכֶּתֶר לְמַעְלָה אֵין קֵץ וְחֶשְׁבּוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בַּעַל סֵפֶר יְצִירָה: וְלִפְנֵי אֶחָד מָה אַתָּה סוֹפֵר. הָרֹאשׁ שֶׁל כָּל הַקִּצִּים – חָכְמָה, הַסּוֹף שֶׁל כָּל הַקִּצִּים הוּא, שֶׁהַשְּׁכִינָה הִיא הָעֲשִׂירִית.

הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי כּוֹלֵל הָרֹאשׁ וְהַסּוֹף שֶׁל כָּל הַקִּצִּים, וְכָל סוֹף הוּא בְּצַדִּיק, וְהַכֹּל נִכְלָל בְּצַדִּיק שֶׁכּוֹלֵל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת שֶׁבָּהֶם נִקְרָא שְׁבִיעִי שָׁלֹשׁ פְּעָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְבָרֶךְ

וּמִנֵּהּ אִשְׁתְּכַח שֵׁם בֵּן שִׁבְעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן וַיִּפַּ"ע וַיָּב"א וַיֵּ"ט, דְּאִנּוּן כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל, דְּאִתְכְּלִילָן בְּמַיָּא אֶשָּׁא וְרוּחָא. וְאִנּוּן יַמָּא וַאֲוִירָא וּרְקִיעָא.

וְאִנּוּן יַמָּא וְתָקְפָּא דִּימִינָא, מַלְאַךְ הַחֶסֶד וְדָא מִיכָאֵל, דְּאִיהוּ עַל שֵׁם (שמות טו) מִי כָמוֹךָ בָּאֵלִים ה', דִּי שְׁמֵהּ מִכָּבֵי דְּסָלִיק שִׁבְעִין וּתְרֵין, בְּחֶשְׁבָּן אֲתוּוִי וּנְהוֹרָא דִּילֵהּ אַרְבְּעִין וּתְרֵין. וְדָא חֵילָא דִּילֵהּ (ישעיה מג ב) כִּי תֵלֵךְ בְּמוֹ אֵשׁ לֹא תִכָּוֶה. דְּדָא מִכַּבֵּי אֶשָּׁא, וּמִיכָאֵל אִיהוּ דְּמוּת אַרְיֵה דְּאִיהוּ אַרְיֵה מִמַּיִם. (שמות יד כא) וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם, וַיָּשֶׂם אֶת הַיָּם לֶחָרָבָה, בְּתָקְפָּא דְּגַבְרִיאֵל שְׁלִיחָא דִּגְבוּרָה דִּמְמָנָא עַל חָרָבָה. וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בֵּיהּ וַיָּשֶׂם אֶת הַיָּם לֶחָרָבָה, מִסִּטְרָא דְּאוּרִיאֵל שְׁלִיחָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אַפְרִישׁ בֵּין מַיָּא וְאֶשָּׁא. הָדָא

לשון הקודש

אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. וְזֶהוּ בְּעֵב הֶעָנָן, וּמִמֶּנּוּ נִמְצָא הַשֵּׁם בֶּן שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם שֵׁמוֹת וַיִּפַּ"ע וַיָּב"א וַיֵּ"ט, שֶׁהֵם כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל, שֶׁנִּכְלָלִים בְּמַיִם אֵשׁ וְרוּחַ, וְהֵם יָם וַאֲוִיר וְרָקִיעַ.

וְהֵם הַיָּם וְתֹקֶף הַיָּמִין, מַלְאַךְ הַחֶסֶד, וְזֶה מִיכָאֵל, שֶׁהוּא עַל שֵׁם (שמות טו) מִי כָמוֹךָ בָּאֵלִים ה', שֶׁשְּׁמוֹ מִכָּבִי שֶׁעוֹלֶה לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם בְּחֶשְׁבּוֹן אוֹתִיּוֹת, וְאוֹרוֹ אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם. וְזֶהוּ כֹּחוֹ, (ישעיה מג) כִּי תֵלֵךְ בְּמוֹ אֵשׁ לֹא תִכָּוֶה. שֶׁזֶּה מְכַבֶּה אֵשׁ, וּמִיכָאֵל הוּא דְּמוּת אַרְיֵה, שֶׁהוּא אַרְיֵה מִמַּיִם. (שמות טו) וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם, וַיָּשֶׂם אֶת הַיָּם לֶחָרָבָה, בְּכֹחַ שֶׁל גַּבְרִיאֵל שְׁלִיחַ הַגְּבוּרָה שֶׁמְּמֻנֶּה עַל חָרָבָה. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בּוֹ וַיָּשֶׂם אֶת הַיָּם לֶחָרָבָה,

הוּא דִּכְתִיב (שם פסוק כ) וַיָּבֹא בֵּין מַחֲנֵה מִצְרַיִם, דְּאִיהִי אֶשָּׁא נוּכְרָאָה, וּבֵין מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי מַיָּא.

וַיְהִי הֶעָנָן מִימִינָא, וְהַחֹשֶׁךְ דְּרַשִׁיעַיָּא מִשְּׂמָאלָא, דְּאָזַל לְקַטְרְגָא לְסִטְרָא דִשְׂמָאלָא דִּגְבוּרָה, וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלָּיְלָה, וּכְמָא דְּאִתְפְּרִישׁ בֵּין שְׂמָאלָא דְּסִטְרָא אָחֳרָא לִימִינָא דְּקוּדְשָׁא דְּלָא אִתְקְרִיב לְגַבָּהּ הָכִי מְיַחֵד בֵּין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא דְּקוּדְשָׁא, דְּבֵהּ שְׁמָהָן וּסְפִירָן וְאַתְוָן וְהַוְיָן מְשֻׁלָּשִׁין, וּבְגִין דָּא וה"ו וכו' מְשֻׁלָּשׁ בִּתְלָת אַתְוָן. בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל שְׁלִישִׁי לְכֹהֵן וְלֵוִי, אֲבָל שְׁמָהָן מְרֻבָּעִין וְאַתְוָן דְּתֵבָה אַרְבַּע אִנּוּן מִשְּׁכִינְתָּא.

וְתֵשַׁע סְפִירוֹת אִנּוּן מְשֻׁלָּשִׁין בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. כְּגַוְנָא דָא חָ'כְ'מָה חֶסֶ'ד נֶצַ'ח

לשון הקודש

מֵהַצַּד שֶׁל אוּרִיאֵל, שְׁלִיחוֹ שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הִפְרִיד בֵּין מַיִם וְאֵשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, וַיָּבֹא בֵּין מַחֲנֵה מִצְרַיִם, שֶׁהִיא אֵשׁ נָכְרִיָּה, וּבֵין מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא מַיִם.

וַיְהִי הֶעָנָן מִיָּמִין, וְהַחֹשֶׁךְ שֶׁל הָרְשָׁעִים מִשְּׂמֹאל, שֶׁהָלַךְ לְקַטְרֵג לְצַד הַשְּׂמֹאל שֶׁל גְּבוּרָה, וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלָּיְלָה. וּכְמוֹ שֶׁהִפְרִיד בֵּין הַשְּׂמֹאל שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר לַיָּמִין שֶׁל הַקֹּדֶשׁ שֶׁלֹּא הִתְקָרֵב אֵלֶיהָ, כָּךְ מְיַחֵד בֵּין הַיָּמִין וְהַשְּׂמֹאל שֶׁל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁבּוֹ הַשֵּׁמוֹת וְהַסְּפִירוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת וְהַהֲוָיוֹת מְשֻׁלָּשׁוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה וה"ו וְכוּ' מְשֻׁלָּשׁ בְּשָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת, מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל שְׁלִישִׁי לַכֹּהֵן וְלַלֵּוִי. אֲבָל שֵׁמוֹת מְרֻבָּעִים וְאוֹתִיּוֹת שֶׁל תֵּבָה אַרְבַּע הֵם מֵהַשְּׁכִינָה.

וְתֵשַׁע סְפִירוֹת הֵן מְשֻׁלָּשׁוֹת בָּעַמּוּד

כֶּתֶ"ר תִּפְאֶ"רֶת יְסו"ד בִּינָ"ה גְּבוּרָ"ה הו"ד, וּמַלְכוּת עֲשִׂירִי לוֹן, וּרְבִיעִי לוֹן מִסִּטְרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה, אִיהִי תְּמִינָאָה, וּתְלָת סְפִירָן אִלֵּין, לְבוּשַׁיְהוּ חֹשֶׁךְ עָנָן וַעֲרָפֶל. חֹשֶׁךְ לִשְׂמָאלָא, עָנָן לִימִינָא, וַעֲרָפֶל בְּאֶמְצָעִיתָא, תְּחוֹת שָׁמַיִם דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים יח י) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֶד וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו. בֶּעָנָן דְּנָפִיק קָלָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם כט ג) קוֹל ה' עַל הַמָּיִם.

וְכַמָּה קָלִין מִתְּפוֹצְצִין מִנֵּהּ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם צג ד) מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים, מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה דְּתַמָּן חֹשֶׁךְ, דְּבֵהּ (בראשית כז א) יִצְחָק וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאֹת, דָּפִיק קָלָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים כט ז) קוֹל ה' חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, וּמִסִּטְרָא דַּעֲרָפֶל דָּפִיק קָלָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם פסוק ד) קוֹל ה' בֶּהָדָר, הַיָּדוּעַ הִידוּר

לשון הקודש

הָאֶמְצָעִי, כְּמוֹ זֶה: חָ'כְ'מָה חֶסֶ'ד נֵצַ'ח כֶּתֶ'ר תִּפְאֶ"רֶת יְסו"ד בִּינָ"ה גְּבוּרָ"ה הו"ד, וּמַלְכוּת הִיא עֲשִׂירִית לָהֶם, וּרְבִיעִית לָהֶם מִצַּד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, הִיא שְׁמִינִית, וּשְׁלֹשׁ הַסְּפִירוֹת הַלָּלוּ לְבוּשָׁם חֹשֶׁךְ עָנָן וַעֲרָפֶל. הַחֹשֶׁךְ לִשְׂמֹאל, הֶעָנָן לְיָמִין, וְהָעֲרָפֶל בָּאֶמְצַע, תַּחַת הַשָּׁמַיִם שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים יח) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֶד וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו. בֶּעָנָן שֶׁיּוֹצִיא קוֹל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שם כט) קוֹל ה' עַל הַמָּיִם.

וְכַמָּה קוֹלוֹת מִתְּפוֹצְצִים מִמֶּנּוּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שם צג) מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים, מִצַּד הַגְּבוּרָה שֶׁשָּׁם חֹשֶׁךְ, שֶׁבּוֹ (בראשית כז) יִצְחָק וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאֹת. דּוֹפֵק קוֹל שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (תהלים כט) קוֹל ה' חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, וּמִצַּד הָעֲרָפֶל דּוֹפֵק הַקּוֹל שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ קוֹל ה' בֶּהָדָר, הַיָּדוּעַ הִדּוּר לְיִשְׂרָאֵל דּוֹפֵק

לְיִשְׂרָאֵל דָּפִיק סָבָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא מט לב) וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן.

תְּלָת קָלִין אָחֲרָנִין מִנֶּצַח הוֹד יְסוֹד, דְּאִנּוּן לָקְבֵל תְּלָת אֲבָהָן קָלָא שְׁבִיעָאָה מֵאִמָּא עִלָּאָה נַפְקָא. וְלָקְבֵל תְּלָת אֲבָהָן אִנּוּן, זַיִת לִימִינָא. נֵר לִשְׂמָאלָא. עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא פְּתִילָה דְּאִתְאַחִיד בְּתַרְוַיְהוּ. דְּאִיהִי (בראשית א יא) עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ. אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ, דָּא מָאנָא דְּשַׂרְגָּא, וְנֵר דְּשַׁבָּת מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה אִתּוּקְדַת וְאִתְנְהָרַת. וָוֵי לְמָאן דְּקָרִיב אֶשָּׁא נוּכְרָאָה לְגַבָּהּ דִּבְגִינֵהּ מָנֵי (שמות לה ג) לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וּשְׁכִינְתָּא אוֹף הָכִי אִתְקְרִיאַת נֵר (דף קטו ע"ב) מִסִּטְרָא דְּשְׂמָאלָא, וְאִתְקְרִיאַת אוֹר מִסִּטְרָא דִּימִינָא, דְּתַמָּן (שמות כז כ) זַיִת זָךְ לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד. וְאִיהוּ שֶׁמֶן לַמָּאוֹר, דְּאִיהִי (משלי ו כג) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה

לשון הקודש

זָקֵן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא מט) וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן. **שְׁלֹשָׁה** קוֹלוֹת אֲחֵרִים מִנֶּצַח הוֹד יְסוֹד, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת. הַקּוֹל הַשְּׁבִיעִי יוֹצֵא מִן הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. וּכְנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת הֵם. הַזַּיִת לְיָמִין, נֵר לִשְׂמֹאל, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי פְּתִילָה שֶׁאֲחוּזָה בִּשְׁנֵיהֶם, שֶׁהִיא עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ. אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ, זֶה הַכֶּלִי שֶׁל הַנֵּר, וְנֵר שֶׁל שַׁבָּת מִצַּד הַגְּבוּרָה בוֹעֶרֶת וּמוֹאֶרֶת. אוֹי לְמִי שֶׁמַּקְרִיב אֵשׁ זָרָה אֵלֶיהָ, שֶׁבִּגְלָלוֹ צִוָּה לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְאַף הַשְּׁכִינָה כָּךְ נִקְרֵאת נֵר מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְנִקְרֵאת אוֹר מִצַּד הַיָּמִין, שֶׁשָּׁם (שמות כז) זַיִת זָךְ וְכוּ' לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד, וְהוּא שֶׁמֶן לַמָּאוֹר, שֶׁהִיא כִּי נֵר מִצְוָה

אוֹר. וְאִיהִי פִּתִּילָה מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאָחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ.

וּכְגַוְנָא דָּא, זֶרַע דְּבַר נָשׁ לָקֶבֶל מִשְׁחָא, וּבְרִית מִילָה לָקֶבֶל פִּתִּילָה. (שם כ כז) נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם, לָקֶבֶל נֵר דְּשַׁרְגָּא. חֵיזוּ תְּמִינָאָה, אִמָּא עִלָּאָה אִתְקְרִיאַת, כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב, מַטֵּ"ה הָאֱלֹהִי"ם. הַנֹּגַהּ מִסִּטְרָא דִּימִינָא מַטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, לְרַחֵם עַל מָאנֵי תְּיוּבְתָּא דְּבֵהּ אִתְּמַר, כִּי יְמִינְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא מַטֵּה הָאֱלֹהִים, לְמָחֲאָה בֵּיהּ לִרְשִׁיעַיָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יז ה) וּמַטְּךָ אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיְאֹר קַח בְּיָדְךָ וְהָלָכְתָּ.

וְשֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, לְכָל חַד שֶׁבַע יוֹמִין סַלְקִין מ"ט. וְהַאי אִיהוּ (ויקרא כה ח) וְסָפַרְתָּ לְךָ שֶׁבַע שַׁבְּתֹת שָׁנִים, אִנּוּן מ"ט שָׁנִים. וּמ"ט יוֹמִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, לָקֶבֶל שֶׁבַע שְׁמָהָן אִלֵּין, דְּאִנּוּן.

לשון הקודש

וְתוֹרָה אוֹר, וְהִיא פִּתִּילָה מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁאוֹחֵז בִּשְׁנֵיהֶם.

וּכְמוֹ זֶה זֶרַע שֶׁל אָדָם כְּנֶגֶד שֶׁמֶן, וּבְרִית מִילָה כְּנֶגֶד פִּתִּילָה. נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם כְּנֶגֶד נֵר שֶׁל מְנוֹרָה. הַמַּרְאֶה הַשְּׁמִינִי, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה נִקְרֶאת – כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב, מַטֵּ"ה הָאֱלֹהִים. הַנֹּגַהּ מִצַּד הַיָּמִין מַטֵּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, לְרַחֵם עַל בַּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה, שֶׁבּוֹ נֶאֱמַר כִּי יְמִינְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים. מִצַּד הַשְּׂמֹאל מַטֵּה הָאֱלֹהִים, לְהַכּוֹת בּוֹ אֶת הָרְשָׁעִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות יז) וּמַטְּךָ אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיְאֹר קַח בְּיָדְךָ וְהָלָכְתָּ.

וְשֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, לְכָל אַחַת שִׁבְעָה יָמִים, עוֹלִים לְאַרְבָּעִים וָתֵשַׁע. וְזֶהוּ (ויקרא כה) וְסָפַרְתָּ לְךָ שֶׁבַע שַׁבְּתֹת שָׁנִים, הֵם

אב"ג ית"ץ, קר"ע שט"ן, נג"ד יכ"ש, בט"ר צת"ג, חק"ב טנ"ע, יג"ל פז"ק, שק"ו צי"ת, אִנּוּן שֶׁבַע שְׁמָהָן וּלְכָל חַד שִׁית אַתְוָן, לָקְבֵל שִׁית יוֹמֵי שָׁבוּעַ לְכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת. וְאִלֵּין אִנּוּן דְּאִתְּמַר (ישעיה ו ב) שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לָאֶחָד. וְכֻלְּהוּ תִּשְׁעָה וְאַרְבְּעִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, וְאַרְבָּעִין וּתְרֵין יוֹמִין דְּחֹל. וְשֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, שֶׁבַע סְפִירָן לְכָל חַד שִׁית דַּרְגִּין, וְסַלְקִין תִּשְׁעָה וְאַרְבְּעִין פָּנִים טָהוֹר דְּאוֹרַיְתָא, אִמָּא עִלָּאָה חֲמִשִּׁים יוֹם דִּסְפִירַת הָעֹמֶר. ה' עִלָּאָה מִן מַטֶּ"ה, וּתְלָת דַּרְגִּין אִנּוּן עִלָּאִין, שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנֵּי קֹדֶשׁ.

שְׂרָפִים בְּהוֹן פָּרְחַת אִמָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי נִשְׁמַת כָּל חַי, וּמִנַּהּ נִשְׁמַת חַיִּים דְּבַר נָשׁ,

לשון הקודש

אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע שָׁנִים. וְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יָמִים שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, כְּנֶגֶד שִׁבְעַת הַשֵּׁמוֹת הָאֵלֶּה, שֶׁהֵם:

אב"ג ית"ץ, קר"ע שט"ן, נג"ד יכ"ש, בט"ר צת"ג, חק"ב טנ"ע, יג"ל פז"ק, שק"ו צי"ת, הֵם שִׁבְעָה שֵׁמוֹת, וּלְכָל אַחַת שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת כְּנֶגֶד שֵׁשֶׁת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ לְכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת. וְאֵלּוּ הֵם שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ו) שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לָאֶחָד. וְכֻלָּם אַרְבָּעִים וָתֵשַׁע שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, וְאַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם יָמִים שֶׁל חֹל. וְשֶׁבַע שַׁבָּתוֹת שֶׁבַע סְפִירוֹת, לְכָל אַחַת שֵׁשׁ דְּרָגוֹת, וְעוֹלִים לְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים טָהוֹר שֶׁל הַתּוֹרָה. הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה חֲמִשִּׁים יוֹם שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר. ה' הָעֶלְיוֹנָה מִן מַטֶּ"ה. וְשָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת הֵן עֶלְיוֹנוֹת – שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנֵּי הַקֹּדֶשׁ. **הַשְּׂרָפִים,** בָּהֶם פּוֹרַחַת הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה

דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ב ז) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. וּבַשְּׁרָפִים דְּאִתְּמַשְּׁכָן מֵאִלֵּין אִיהִי פָּרְחַת בְּכָל לֵילְיָא לְגַבֵּי אִמָּא עִלָּאָה וּבְכָל שַׁעֲתָא דַּחֲזָרַת בִּתְשׁוּבָה, דִּבְגִינָא אִתְּמַר (שם א כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. הָאָדָ"ם חֶשְׁבָּנֵיהּ חַמְשִׁין. רוּחָא דְּקוּדְשָׁא דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם פסוק ב) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. דְּאִנּוּן בְּנֵי תּוֹרָה, מַיִם דְּאוֹרַיְתָא, אִיתְנְטִיל מֵעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. הַאי סְלִיקַת בְּכָל לֵילְיָא בְּאַרְבַּע חֵיוָן, דִּלְכָל חַד אַרְבַּע גַּדְפִּין וּבְהוֹן פָּרְחִין לְעֵלָּא לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ כָּלִיל יאהדונה"י. יהו"ה מִימִינָא אֲדֹנָ"י מִשְּׂמָאלָא. נַפְשָׁא אַתְיָא מִסִּטְרָא דְּאוֹפַנִּים, דְּאִתְּמַר עָלַיְהוּ (יחזקאל א) וּמַרְאֵה הָאוֹפַנִּים וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּעֵין תַּרְשִׁישׁ. אִתְּמַר הָכָא תַּרְשִׁישׁ וְאִתְּמַר בְּשִׁיר הַשִּׁירִים (שה"ש ח יד) יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ.

לשון הקודש

שֶׁהִיא נִשְׁמַת כָּל חַי, וּמִמֶּנָּה נִשְׁמַת הַחַיִּים שֶׁל הָאָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. וּבַשְּׁרָפִים שֶׁנִּמְשָׁכִים מֵאֵלּוּ הִיא פּוֹרַחַת בְּכָל לַיְלָה לָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וּבְכָל שָׁעָה שֶׁחוֹזֶרֶת בִּתְשׁוּבָה, שֶׁבִּשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. הָאָדָ"ם חֶשְׁבּוֹנוֹ חֲמִשִּׁים. רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. שֶׁאוֹתָם בְּנֵי תּוֹרָה, הַמַּיִם שֶׁל הַתּוֹרָה, נִטְלָה מֵהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, זוֹ עוֹלָה בְּכָל לַיְלָה בְּאַרְבַּע חַיּוֹת שֶׁלְּכָל אַחַת אַרְבַּע כְּנָפַיִם, וּבָהֶם פּוֹרְחִים לְמַעְלָה לָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁכּוֹלֵל יאהדונהי. יהו"ה מִיָּמִין, אֲדֹנָי מִשְּׂמֹאל. הַנֶּפֶשׁ בָּאָה מִצַּד הָאוֹפַנִּים, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם (יחזקאל א) וּמַרְאֵה הָאוֹפַנִּים

וְאַף עַל גַּב דְּהָא אוֹקִימְנָא לְעֵיל שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים. בְּכָל אֲתַר דְּמִתְחַדֵּשׁ בֵּיהּ רָזִין צָרִיךְ לְאַחֲזָרָא לוֹן שְׂרָפִים לָקֳבֵל גַּדְפִּין דִּכְרוּבִים. וְחַיּוֹת לָקֳבֵל גּוּפָא דִּכְרוּבִים. אוֹפַנִּין לָקֳבֵל רַגְלִין דִּכְרוּבִים דְּאִנּוּן עִגּוּלִין. מִשֶּׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל הֲוּוֹ מִתְמַעֲטִין גַּדְפִּין דְּחֵיוָן, וּכְרוּב חַד דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִסְתְּלַק לְגַבֵּי הַהוּא מוּפְלָא (וּמְכֻסֶּה), דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ש"ב כב יא) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעָף.

אִשְׁתְּאַר כְּרוּב תִּנְיָנָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּמְחַבֵּר לוֹן בִּשְׁפָוָן שְׁלִים בְּחַ"י עָלְמִין, דְּאִיהוּ (ישעיה נ ד) לְשׁוֹן לִמּוּדִים, כָּלִיל חַ"י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא, דְּבֵהּ מִתְכַּנְּשִׁין שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים כֻּלְּהוּ גַּדְפַּיְהוּ פְּתִיחָן לְקָבְלֵיהּ, וְקָלָא דִּילֵהּ אִשְׁתְּמַע מִגּוֹ עַמּוּדָא

לשון הקודש

וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּעֵין תַּרְשִׁישׁ. נֶאֱמַר כָּאן תַּרְשִׁישׁ, וְנֶאֱמַר בְּשִׁיר הַשִּׁירִים (שיר ה) יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ.

וְאַף עַל גַּב שֶׁהֲרֵי בֵּאַרְנוּ לְמַעְלָה, שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים, בְּכָל מָקוֹם שֶׁמִּתְחַדְּשִׁים בּוֹ רָזִים, צָרִיךְ לְהַחֲזִיר אוֹתָם הַשְּׂרָפִים כְּנֶגֶד כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים, וְהַחַיּוֹת כְּנֶגֶד גּוּף הַכְּרוּבִים. הָאוֹפַנִּים כְּנֶגֶד רַגְלֵי הַכְּרוּבִים, שֶׁהֵם עֲגֻלִּים. מִשֶּׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל, הָיוּ מִתְמַעֲטִים כַּנְפֵי הַחַיּוֹת, וּכְרוּב אֶחָד, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הִתְעַלָּה לְאוֹתוֹ הַמֻּפְלָא (וּמְכֻסֶּה), שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (תהלים יח) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעָף. **נִשְׁאַר** כְּרוּב שֵׁנִי, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת. אַשְׁרָיו מִי שֶׁמְּחַבֵּר אוֹתָם בִּשְׂפָתַיִם שְׁלֵמוֹת בְּחַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא לְשׁוֹן לִמּוּדִים, כּוֹלֵל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה, שֶׁבּוֹ מִתְכַּנְּסִים שְׂרָפִים

דְּאֶמְצָעִיתָא וְשָׁמְעִין לְגַבֵּיהוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א) וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם.

בְּאָן אֵתַר אִשְׁתְּמַע בִּקְרִיאַת שְׁמַע, וּבְאָן אֵתַר אִתְפְּתָחוּ, כַּד יִשְׂרָאֵל אָמְרִין אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח, אֲדֹנָי, שְׁכִינְתָּא כַּד אִיהִי אִתְפַּתְּחַת לְקַבְּלָא לְבַעְלָהּ, מִתְפַּתְּחִין שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים. גַּדְפַּיְהוּ לְגַבֵּהּ לְקַבְּלָא לוֹן לְמָאֵרֵיהוֹן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְּמָעְלָה. הָא אִנּוּן כְּרוּבִים דְּכָר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא. בִּצְלוֹתָא דַּעֲמִידָה אִתְּמַר, בַּשְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים, (שם) בְּעָמְדָם תִּרְפֶּינָה כַנְפֵיהֶן. בְּעָמְדָם, וַדַּאי יִשְׂרָאֵל בִּצְלוֹתָא דַּעֲמִידָה, בְּהַהוּא זִמְנָא אִנּוּן כְּרוּבִים וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו בְּהַהוּא זִמְנָא. צְלוֹתִין מִתְקַבְּלִין בְּרַעֲוָא, דְּאִתְּמַר עָלַיְהוּ תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד

לשון הקודש

וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים, כֻּלָּם כַּנְפֵיהֶם פְּתוּחִים כְּנֶגְדּוֹ, וְקוֹלוֹ נִשְׁמָע מִתּוֹךְ הָעֲמוּד הָאֶמְצָעִי וְשׁוֹמְעִים לָהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם.

בְּאֵיזֶה מָקוֹם נִשְׁמָע? בִּקְרִיאַת שְׁמַע, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם נִפְתְּחוּ? כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִים אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח. אֲדֹנָי – הַשְּׁכִינָה, כְּשֶׁנִּפְתַּחַת לְקַבֵּל אֶת בַּעְלָהּ, נִפְתָּחִים שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים, כַּנְפֵיהֶם אֵלָיו לְקַבֵּל אוֹתָם לְרִבּוֹנָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְּמָעְלָה. הֲרֵי שֶׁאוֹתָם הַכְּרוּבִים זָכָר וּנְקֵבָה יַחַד. בִּתְפִלַּת הָעֲמִידָה נֶאֱמַר בַּשְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים, (שם) בְּעָמְדָם תִּרְפֶּינָה כַנְפֵיהֶן. בְּעָמְדָם – וַדַּאי יִשְׂרָאֵל בִּתְפִלַּת הָעֲמִידָה, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן אוֹתָם הַכְּרוּבִים וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן הַתְּפִלּוֹת מִתְקַבְּלוֹת בְּרָצוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר

תְּמִידִין, וְעוֹד הָא אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין דְּאֵין עֲבוֹדָה אֶלָּא תְּפִלָּה, דִּשְׁקוּלָה אִיהִי צְלוֹתָא כַּעֲבוֹדַת הַכֹּהֲנִים וּכְקָרְבָּנַיָּא דִּילְהוֹן.

דִּבְזִמְנָא דִּכְרוּבִים, דְּאִנּוּן עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּשְׁכִינְתָּא לָאו אִנּוּן אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, צְלוֹתָא לָא מִתְקַבְּלָא, וְנָפַק סמא"ל דְּאִיהוּ כַּלְבָּא לְמֵיכַל קָרְבְּנִין דִּילְהוֹן, דְּאִנּוּן צְלוֹתִין, וְהַאי אִיהוּ (ויקרא ט כד) וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם. וְדָא אֲכִילָה דְּקָרְבְּנִין דְּאִנּוּן צְלוֹתִין דְּיִשְׂרָאֵל, וְאִתְּמַר בְּהוֹן וַיָּמֻתוּ, כְּגַוְנָא דִּבְנֵי אַהֲרֹן, וְלֵית מִיתָא לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא עֲנִיוּתָא, וּבְאִלֵּין אַנְפִּין דִּכְרוּבִים אִתְּמַר (שמות לג יא) וְדִבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים.

קָמוּ כֻּלְּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין וּמַלְאָכִין וְאָמְרוּ מַאי נִיהוּ דְּגַלֵּי רָזִין אִלֵּין. אֶלָּא וַדַּאי דָּא אִיהוּ

לשון הקודש

עֲלֵיהֶן תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין. וְעוֹד הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁאֵין עֲבוֹדָה אֶלָּא תְּפִלָּה, שֶׁשְּׁקוּלָה הַתְּפִלָּה כַּעֲבוֹדַת הַכֹּהֲנִים, וּכְמוֹ הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁלָּהֶם.

בִּזְמַן שֶׁהַכְּרוּבִים, שֶׁהֵם הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְהַשְּׁכִינָה, אֵינָם פָּנִים בְּפָנִים, אֵין הַתְּפִלָּה מִתְקַבֶּלֶת, וְיוֹצֵא סמא"ל, שֶׁהוּא הַכֶּלֶב, לֶאֱכֹל אֶת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם הַתְּפִלּוֹת, וְזֶהוּ (ויקרא ט) וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם. וְזוֹ הָאֲכִילָה שֶׁל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵן תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל, וְנֶאֱמַר בָּהֶם וַיָּמֻתוּ, כְּמוֹ שֶׁבְּנֵי אַהֲרֹן, וְאֵין מִיתָה לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא עֲנִיּוּת. וּבַפָּנִים שֶׁל הַכְּרוּבִים הַלָּלוּ נֶאֱמַר (שמות לג) וְדִבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים.

קָמוּ כֻּלָּם בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה וְהַמַּלְאָכִים,

דְּאִתְקְרֵי סֵפֶר הַזֹּהַר, בְּדַרְגָּא דִּילֵהּ דְּאִיהוּ בְּדִיוֹקְנָא דְּמָאֵרֵהּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ד ח) רְבָה אִילָנָא וּתְקִיף, תְּחֹתוֹהִי תַּטְלֵל חֵיוַת בָּרָא, דְּאִנּוּן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. וּבְעַנְפּוֹהִי יְדוּרָן צִפְּרֵי שְׁמַיָּא, דְּאִנּוּן נִשְׁמָתִין עִלָּאִין. וּמִנֵּהּ יִתְזִין כָּל בִּשְׂרָא, דָּא יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא בִּבְבַת עֵינוֹי נַהֲרָא שְׁכִינְתָּא, דִּבְגִינֵהּ אִתְּמַר (שמות ג ב) וַיֵּרָא מַלְאַךְ ה' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה. וְדָא בַּ"ת לֵ"ב בַּת כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר אֲמִירָן וְל"ב נְתִיבוֹת דִּילָהּ. דְּאִנּוּן ל"ב אֱלֹהִים דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. דִּבְגִין הַאי ל"ב אִתְּמַר הַלֵּב רוֹאֶה הַלֵּב שׁוֹמֵעַ. בְּעַיִן דִּילֵהּ נָהִיר עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

בִּתְלָת גְּוָנִין דְּעֵינֵהּ יְמִינָא נַהֲרִין תְּלָת אֲבָהָן. בִּתְרֵי גַּדְפֵּי עֵינָא דִּילֵהּ, פַּתְחִין וְסַגְּרִין

לשון הקודש

וְאָמְרוּ, מִי הוּא שֶׁגִּלָּה הַסּוֹדוֹת הַלָּלוּ? אֶלָּא וַדַּאי זֶהוּ שֶׁנִּקְרָא סֵפֶר הַזֹּהַר, בַּדַּרְגָּה שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא בַּדְּיוֹקָן שֶׁל רִבּוֹנוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דניאל ד) גָּדַל הָעֵץ וְהִתְחַזֵּק, שֶׁלְּרַגְלָיו תִּהְיֶה בַּצֵּל חַיּוֹת הַשָּׂדֶה, שֶׁהֵן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. וּבַעֲנָפָיו יָדוּרוּ צִפְּרֵי הַשָּׁמַיִם, שֶׁהֵן הַנְּשָׁמוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת. וּמִמֶּנּוּ יִזּוֹן כָּל בָּשָׂר, זֶה יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא בִּבְבַת עֵינוֹ מְאִירָה הַשְּׁכִינָה, שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר (שמות ג) וַיֵּרָא מַלְאַךְ ה' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה. וְזֶה בַּ"ת לֵ"ב, בַּת כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר אֲמִירוֹת וְל"ב נְתִיבוֹת שֶׁלָּהּ, שֶׁהֵם ל"ב אֱלֹהִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. שֶׁבִּגְלַל הַל"ב הַזֶּה נֶאֱמַר, הַלֵּב רוֹאֶה הַלֵּב שׁוֹמֵעַ. בְּעַיִן שֶׁלּוֹ מֵאִיר הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

בִּשְׁלֹשֶׁת צִבְעֵי עֵינוֹ הַיְמָנִית מְאִירִים שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. בִּשְׁתֵּי כַנְפֵי עֵינוֹ פּוֹתְחִים

תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט. בְּרֹב דְּעֵינָא דְּאָחִיד בִּתְרֵי גַּדְפֵּי עֵינָא דִּילֵהּ דָּא צַדִּיק. בַּת דַּקִּיקָא זְעִירָא אִית מִלְּגָאו, תְּחוֹת בַּת עֵינָא עִלָּאָה וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. דְּבַת עֵינָא עִלָּאָה תַּמָּן חָכְמָה לֵב אִמָּא עִלָּאָה. אוֹר (דף קטז ע"א) דְּנָהִיר בְּבַת עֵינָא דְּאִיהִי י' וְעִמֵּהּ אִתְקְרֵי אֲוִיר הַקַּדְמוֹן, דָּא כֶּתֶר עִלָּאָה. וְעוֹד בְּשִׁבְעָה גִּלְדֵי עֵינָא דִּילֵהּ, נַהֲרִין נִשְׁמָתִין דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן וְשִׁית חַבְרוֹי. וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (זכריה ד) שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת.

וְאִית דְּפָרִישׁ לוֹן הָכִי בְּי"ד אַתְוָן דִּשְׁמָא מְפָרַשׁ. בְּשִׁבְעָה גִּלְדֵי עֵינָא וּתְלָת גַּוְנֵי עֵינָא, נַהֲרִין עֶשֶׂר אַתְוָן דְּאִנּוּן יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, וְהַאי אִיהוּ (יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, בִּתְרֵי כְּרוּבֵי עֵינָא וּבִתְרֵי עַפְעַפֵּי עֵינָא, נַהֲרִין פְּנֵי אָדָם דְּאִנּוּן

לשון הקודש

וְסוֹגְרִים שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, בְּרֹב הָעַיִן שֶׁאוֹחֵז בִּשְׁתֵּי כַּנְפֵּי הָעַיִן שֶׁלּוֹ, זֶה צַדִּיק. בַּת דַּקָּה קְטַנָּה יֵשׁ מִבִּפְנִים תַּחַת בַּת הָעַיִן הָעֶלְיוֹנָה, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. שֶׁבַּת הָעַיִן הָעֶלְיוֹנָה שָׁם חָכְמָה, לֵב, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. הָאוֹר שֶׁמֵּאִיר בְּבַת הָעַיִן שֶׁהִיא י' וְעִמּוֹ נִקְרָא הָאֲוִיר הַקַּדְמוֹן, זֶה כֶּתֶר עֶלְיוֹן. וְעוֹד, בְּשִׁבְעָה גִּלְדֵי הָעַיִן שֶׁלּוֹ מְאִירִים נִשְׁמוֹת רַבִּי שִׁמְעוֹן וְשֵׁשֶׁת חֲבֵרָיו, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (זכריה ד) שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת.

וְיֵשׁ מְפָרֵשׁ אוֹתָם כָּךְ בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ. בְּשִׁבְעָה גִּלְדֵי הָעַיִן וּשְׁלֹשֶׁת צִבְעֵי הָעַיִן מְאִירוֹת עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְזֶהוּ (יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. בִּשְׁנֵי כְּרוּבֵי הָעַיִן וּבִשְׁנֵי עַפְעַפֵּי הָעַיִן מְאִירִים פְּנֵי אָדָם, שֶׁהֵם ד', וְהֵם יהו"ה, וַעֲלֵיהֶם

אַרְבַּע וְאִנּוּן יהו"ה. וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, דְּמוּת תְּלָת חֵיוָן אִנּוּן דְּמוּת אַנְפֵּי אָדָם, כָּל אֵבָר וְאֵבָר דִּילֵהּ, אִשְׁתְּכַח רְשׁוּת הַיָּחִיד, דְּרָחְבּוֹ אַרְבַּע וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה, דְּאִנּוּן אַרְבֵּיסַר אַתְוָן דְּשְׁמָא מְפָרַשׁ, בְּאֵבָרִין דִּילֵהּ מְקַנְּנָן כֹּל נִשְׁמָתִין דְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא דְּיִשְׂרָאֵל. דְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא דְּמַלְאָכִים כֻּלְּהוּ דְּמִתְכַּנְּשִׁין בְּהַאי חִבּוּרָא, מְקַנְּנִין בֵּיהּ.

אָמְרוּ נִשְׁמָתִין דְּמִתִּיבְתָּא עִלָּאָה, וַדַּאי הַאי אִיהוּ דְּדַרְגֵּהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּעָתִיד לְאִתְגַּלְיָא בְּדָרָא דְּמַלְכָּא מְשִׁיחָא אִתְגַּלְיָא בֵּיהּ. וְרָזָא דְּמִלָּא קְרָא אוֹכַח, (קהלת א ט) מַ"ה שֶׁהָיָ"ה הוּא שֶׁיִּהְיֶ"ה. וּבָהּ (תהלים לג טו) מִמְּכוֹ"ן שִׁבְתּ"וֹ הִשְׁגִּי"חַ אֶל כָּל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ.

קוּם רָעֲיָא מְהֵימְנָא לְאִתְעָרָא לְהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שה"ש ה ב) אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר. וּכְמָה אִנּוּן

לשון הקודש

נֶאֱמַר וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. דְּמוּת שְׁלֹשׁ הַחַיּוֹת הֵם דְּמוּת פְּנֵי אָדָם, כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁלּוֹ, נִמְצֵאת רְשׁוּת הַיָּחִיד, שֶׁרָחְבּוֹ אַרְבָּעָה וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה, שֶׁהֵן אַרְבַּע עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ. בָּאֵיבָרִים שֶׁלּוֹ מְקַנְּנוֹת כָּל נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל שִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁל יִשְׂרָאֵל. שֶׁשִּׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁל מַלְאָכִים כֻּלָּם שֶׁמִּתְכַּנְּסִים בַּחִבּוּר הַזֶּה מְקַנְּנִים בּוֹ.

אָמְרוּ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה: וַדַּאי זֶה הוּא שֶׁדַּרְגָּתוֹ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁעָתִיד לְהִגָּלוֹת בְּדוֹר שֶׁהַמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ מִתְגַּלֶּה בּוֹ. וְסוֹד הַדָּבָר הַכָּתוּב מוֹכִיחַ, מַ"ה שֶׁהָיָ"ה הוּא שֶׁיִּהְיֶ"ה. וּבָהּ מִמְּכוֹ"ן שִׁבְתּ"וֹ הִשְׁגִּי"חַ אֶל כָּל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ.

קוּם רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן לְהִתְעוֹרֵר לְאוֹתוֹ

דְּמִיכִין וְשֵׁינָתָא בְּעֵינֵיהוֹן, דְּלָא פַּתְחִין לוֹן לְאִתְעַסְּקָא בְּרָזִין דְּאוֹרַיְתָא, דְּכָל רָז אוֹר אִתְקְרֵי, לְאַנְהָרָא בֵּיהּ לְבַת עֵינָא וּלְאִתְעָרָא לָהּ בֵּיהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, דְּאִיהִי דְּמִיכָא בְּגָלוּתָא בֵּין אִנּוּן מָאֲרֵי תּוֹרָה. דְּלֵית חַד מִנַּיְהוּ דְּיִתְעַר לָהּ בְּבַעְלָהּ דְּאִיהוּ ר"ז אוֹר דְּנָהִיר בָּהּ בְּבַת עֵינָא. דְּרָז אוֹר אִיהוּ בְּחֶשְׁבָּן. דְּהָא אַנְתְּ הוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי. דְּהָא הֲוֹ כֻּלְּהוּ נְבִיאַיָּא וְחַכְמַיָּא וּמָאֲרֵי קַבָּלָה לְגַבָּךְ, כְּסִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי דְּלֵית לוֹן נְהוֹרָא אֶלָּא מִשִּׁמְשָׁא.

וּבְגִין דְּאִתְּמַר בָּךְ פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה. קוּם אַנְהִיר לוֹן דְּעַד דְּאֶמֶּת אַנְהִיר לוֹן, כֻּלְּהוּ הֲוֹ בַּחֲשׁוֹכָא וְלֵית לוֹן נְהוֹרָא. דְּבַאֲתַר דְּאַנְתְּ תִּשְׁתַּכַּח, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִשְׁתַּכַּח תַּמָּן, דְּאִיהוּ

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר. וְכַמָּה הֵם יְשֵׁנִים וְשֵׁנָה בְּעֵינֵיהֶם, שֶׁלֹּא פּוֹתְחִים אוֹתָם לְהִתְעַסֵּק בַּסּוֹדוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁכָּל רָז נִקְרָא אוֹר, לְהָאִיר בּוֹ לְבַת הָעַיִן וּלְעוֹרֵר אוֹתָהּ בּוֹ אֶל בַּעְלָהּ, שֶׁהִיא יְשֵׁנָה בַּגָּלוּת בֵּין אוֹתָם בַּעֲלֵי תּוֹרָה, שֶׁאֵין אֶחָד מֵהֶם שֶׁיְּעוֹרֵר אוֹתָהּ לְבַעְלָהּ, שֶׁהוּא רָ"ז, הָאוֹר שֶׁמֵּאִיר בָּהּ בְּבַת הָעַיִן. שֶׁרָז, אוֹר הוּא בְּחֶשְׁבּוֹן. שֶׁהֲרֵי אַתָּה הוּא שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי. שֶׁהֲרֵי כָּל הַנְּבִיאִים וְהַחֲכָמִים וּבַעֲלֵי קַבָּלָה אֶצְלְךָ הֵם כַּלְּבָנָה וְהַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת, שֶׁאֵין לָהֶם אוֹר אֶלָּא מִן הַשֶּׁמֶשׁ.

וּמִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר בְּךָ פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה, קוּם הָאֵר לָהֶם, שֶׁעַד שֶׁאֶמֶּת מֵאִיר לָהֶם, כֻּלָּם הֵם בַּחֲשֵׁכָה וְאֵין לָהֶם אוֹר. שֶׁבַּמָּקוֹם שֶׁאַתָּה תִּמָּצֵא, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נִמְצָא שָׁם, שֶׁהוּא כּוֹלֵל עֶלְיוֹנִים

כְּלִיל עִלָּאִין וְתַתָּאִין. אַנְתְּ הוּא חֵיזוּ דְּכָל מַרְאוֹת דִּנְבוּאָה, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א) וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים. חֵיזוּ תְּשִׁיעָאָה (שם) מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד ה'. וְדָא חָכְמָה דְּאִית בָּהּ כ"ח מ"ה, וְכַמָּה חֶשְׁבּוֹנוֹת וְגִימַטְרִיאוֹת אִית תַּמָּן, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן תְּקוּפוֹת וְגִימַטְרִיאוֹת פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה. וְאִנּוּן מָ"ה יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א אִיהוּ (נ"א אִנּוּן) עֶשֶׂר סְפִירוֹת.

דְּאָמַר בַּעַל סֵפֶר יְצִירָה עֶשֶׂר וְלֹא תֵשַׁע וְלֹא אֶחָד עָשָׂר, כְּגַוְנָא דְּעֶשֶׂר אַתְוָן דִּשְׁמָא מְפָרַשׁ, דְּלָא לְאוֹסָפָא עָלַיְהוּ יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר, וְלֹא לְמִגְרַע מִנַּיְהוּ וְחֶשְׁבָּן דְּעֶשֶׂר אַתְוָן אִלֵּין אִנּוּן מָ"ה. כֹּחַ דִּילֵהּ אִנּוּן כ"ח אַתְוָן דְּאִנּוּן תּוֹלְדִין דְּעֶשֶׂר אִלֵּין. וְאִנּוּן יו"ד וָא"ו דָּלֶ"ת, הֵ"א אָלֶ"ף, וָא"ו אָלֶ"ף וָא"ו, הֵ"א אָלֶ"ף. עֶשֶׂר אַתְוָן לְקַבֵּל עֶשֶׂר אֶצְבְּעָן.

לשון הקודש

וְתַחְתּוֹנִים. אַתָּה הוּא הַמַּרְאֶה שֶׁל כָּל מַרְאוֹת הַנְּבוּאָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (יחזקאל א) וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים. הַמַּרְאֶה הַתְּשִׁיעִי – (שם) מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד ה'. וְזוֹ חָכְמָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ כ"ח מָ"ה, וְכַמָּה חֶשְׁבּוֹנוֹת וְגִימַטְרִיָּאוֹת יֵשׁ שָׁם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם תְּקוּפוֹת וְגִימַטְרִיָּאוֹת פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה. וְהֵם מָ"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, הוּא (הֵן) עֶשֶׂר סְפִירוֹת.

שֶׁאָמַר בַּעַל סֵפֶר יְצִירָה: עֶשֶׂר, וְלֹא ט' וְלֹא י"א. כְּמוֹ שֶׁעֶשֶׂר הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַמְּפֹרָשׁ, שֶׁלֹּא לְהוֹסִיף עֲלֵיהֶן יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר, וְלֹא לִגְרֹעַ מֵהֶן. וְחֶשְׁבּוֹן שֶׁל עֶשֶׂר הָאוֹתִיּוֹת הָאֵלֶּה הֵם מ"ה. הַכֹּחַ שֶׁלּוֹ הֵם כ"ח אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם תּוֹלְדוֹת שֶׁל עֶשֶׂר הָאֵלּוּ. וְהֵם יו"ד וָא"ו דָּלֶ"ת, הֵ"א אָלֶ"ף, וָא"ו אָלֶ"ף וָא"ו, הֵ"א אָלֶ"ף. עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת כְּנֶגֶד עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת. כ"ח אוֹתִיּוֹת כְּנֶגֶד

כ"ח אַתְוָן לָקֻבֵּל כ"ח פִּרְקִין דְּעֶשֶׂר אֶצְבְּעָן. וּבְגִינַיְהוּ אִתְּמַר (במדבר יד ז) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּ"ח אֲדֹנָ"י.

וּבְגִין הַאי כֹּחַ אִתְּמַר דְּמָאן דְּלָא יָדַע בְּגִימַטְרִיאוֹת וְחֶשְׁבּוֹנוֹת דִּילֵהּ, עָתִיד לְנַחְתָּא לִשְׁאוֹל, כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ בַּמִּדְרָשׁ (קהלת ט י) (כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה) כִּי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה בַּשְּׁאוֹל אֲשֶׁר אַתָּה הוֹלֵךְ שָׁמָּה, מָ"ה אִיהוּ כָּבוֹ"ד אֶחָ"ד. כְּגַוְנָא דָּא וָא"ו חֶשְׁבָּנֵהּ אֶחָ"ד כָּבוֹ"ד. אִיהוּ יוֹ"ד הֵ"א הֵ"א. וְכָבוֹד אִיהוּ חֶשְׁבַּן לֵ"ב, וְהַאי אִיהוּ לֵ"ב אֶחָ"ד. וּבְגִינֵהּ אִתְּמַר (יחזקאל א) הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד ה'. וְעוֹד מַה בְּאַתְוָן מֵ"ם הֵ"א דְּסָלִיק בְּגִימַטְרִיָּא אֶהְיֶ"ה אֲדֹנָ"י וְחֶשְׁבָּנֵהּ אֱלֹהִי"ם. וְדָא כִּנּוּי דְּשְׁמָא מְפָרַשׁ דְּהָכִי סָלִיק אֱלֹהִי"ם בְּגִימַטְרִיָּא כִּנּוּ"י. וְהַאי אִיהוּ הַשֵּׁם בְּכִנּוּי. הַכִּ"סֵא הָכִי סָלִיק אִיהוּ בְּחֶשְׁבָּנֵהּ כ"ו כ"פ וא"ו, אִיהוּ.

לשון הקודש

כ"ח פִּרְקֵי עֶשֶׂר אֶצְבְּעוֹת, וּבִשְׁבִילָם נֶאֱמַר (במדבר יד) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּ"חַ אֲדֹנָי. **וּמִשּׁוּם** הַכֹּחַ הַזֶּה נֶאֱמַר, שֶׁמִּי שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ בַּגִּימַטְרִיָּאוֹת וְחֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁלּוֹ, עָתִיד לָרֶדֶת לַשְּׁאוֹל, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּמִּדְרָשׁ, (קהלת ט) (כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה) כִּי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה בִּשְׁאוֹל אֲשֶׁר אַתָּה הֹלֵךְ שָׁמָּה. מָ"ה הוּא כָּבוֹ"ד אֶחָד. כְּמוֹ זֶה וָא"ו חֶשְׁבּוֹנוֹ אֶחָ"ד כָּבוֹ"ד. הוּא יוֹ"ד הֵ"א הֵ"א. וְכָבוֹד הוּא חֶשְׁבּוֹן ל"ב, וְהוּא לֵ"ב אֶחָ"ד. וּבִגְלָלוֹ נֶאֱמַר (יחזקאל א) הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד ה'. וְעוֹד, מָה בָּאוֹתִיּוֹת מֵ"ם הֵ"א שֶׁעוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא אֶהְיֶ"ה אֲדֹנָ"י, וְחֶשְׁבּוֹנוֹ אֱלֹהִים. וְזֶה הַכִּנּוּי שֶׁל הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה אֱלֹהִי"ם בְּגִימַטְרִיָּא כִּנּוּי. וְזֶהוּ

יְהוָ"ה אֱלֹהִי"ם בְּגִימַטְרִיָּא א' תּוֹסֶפֶת אַחֲזֵי דִּשְׁמֵהּ וְכִנּוּיֵהּ אֶחָד. וְלָאו אִיהוּ כְּגַוְנָא דְּבַר נָשׁ דְּאִיהוּ אֶחָד וְכִנּוּיֵהּ אֶחָד, אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא וּשְׁמֵהּ וְכִנּוּיֵהּ כֹּלָּא חַד. אִלֵּין תֵּשַׁע מַרְאוֹת חָזָא יְחֶזְקֵאל מִגּוֹ תֵּשַׁע צוּרוֹת אָחֲרָנִין. חֵיזוּ עֲשִׂירָאָה דְּאִיהוּ כֶּתֶר מֶפְלָא וּמְכֻסֶּה, לָא גַּלֵּי בֵּיהּ שׁוּם מַרְאָה בְּעָלְמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) וָאֶרְאֶה וָאֶפֹּל עַל פָּנַי וְלֹא אָמַר מַאי חָזָא. בְּגִין דְּאִתְּמַר עָלֵהּ בַּמֶּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וּבַמְּכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחֲקֹר, אֵין לְךָ עֵסֶק בַּנִּסְתָּרִים.

מָאן מִסְּתָרִים דִּילֵהּ. אִנּוּן שִׁית מֵאָה וְעֶשְׂרִים סִתְרֵי תּוֹרָה גְּנִיזִין (נ"א רָזִין) דְּתַלְיָן מִנֵּהּ, כְּחֶשְׁבַּן כֶּתֶ"ר וְכָל חַד אוֹלִיף רָזָא לְעֵלָּא מִנֵּהּ, וְאִנּוּן עָלְמִין גְּנִיזִין לְהַהוּא מֶפְלָא דְּאִיהוּ עִלַּת כָּל עִלָּאִין. קוּם

לשון הקודש

הַשֵּׁם בְּכִנּוּי. הַכִּסֵּ"א כָּךְ עוֹלֶה הוּא בְּחֶשְׁבּוֹנוֹ כ"ו כ"פ וא"ו הוּא.

יְהוָ"ה אֱלֹהִי"ם בְּגִימַטְרִיָּא א' תּוֹסֶפֶת, מַרְאָה שֶׁשְּׁמוֹ וְכִנּוּיוֹ אֶחָד, וְאֵינוֹ כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם שֶׁהוּא אֶחָד וְכִנּוּיוֹ אֶחָד, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא וּשְׁמוֹ וְכִנּוּיוֹ הַכֹּל אֶחָד. תֵּשַׁע הַמַּרְאוֹת הַלָּלוּ רָאָה יְחֶזְקֵאל מִתּוֹךְ תֵּשַׁע צוּרוֹת אֲחֵרוֹת. הַמַּרְאָה הָעֲשִׂירִי שֶׁהוּא כֶּתֶר מֶפְלָא וּמְכֻסֶּה, לֹא גִּלָּה בּוֹ שׁוּם מַרְאָה בָּעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וָאֶרְאֶה וָאֶפֹּל עַל פָּנַי, וְלֹא אָמַר מָה רָאָה. מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו בַּמֶּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וּבַמְּכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחֲקֹר. אֵין לְךָ עֵסֶק בַּנִּסְתָּרִים.

מִי הַמִּסְתָּרִים שֶׁלּוֹ? אֵלּוּ שֵׁשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים סִתְרֵי תּוֹרָה גְּנוּזִים (סוֹדוֹת) שֶׁתְּלוּיִים מִמֶּנּוּ, כְּחֶשְׁבּוֹן כֶּתֶ"ר, וְכָל אֶחָד מְלַמֵּד סוֹד לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, וְהֵם עוֹלָמוֹת

רָעַיָא מְהֵימְנָא גַּלֵּי שִׁבְחוֹי, דְּהָא רְשׁוּ אִתְיְהִיב לְךָ מִן עִלַּת כָּל הָעִלּוֹת. וְעָנָן וַעֲרָפֶל אַבָּא וְאִמָּא. וְשֶׁבַע עֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁבַע סְפִירָן. שַׁקְיוּ דְּאִלֵּין עֲמָמִין אִנּוּן יו"ד הֵ"י וָ"ו הֵ"י דְּסָלִיק לְחֶשְׁבַּן ע"ב. וְעָלֵה אִתְּמַר (ישעיה יט א) הִנֵּה ה' רוֹכֵב עַל עָב קַל וּבָא מִצְרַיִם. וְעֶשֶׂר סְפִירָן אִתְכְּלִילָן בֵּיהּ מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד, וּמִנֵּהּ שֵׁם בֵּן ע"ב כְּתִיב בִּדְרוֹעָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָא דְּאוֹקְמוּהָ בְּסֵפֶר רָזִיאֵל, בְּשִׁעוּר קוֹמָה דְּאִיהוּ הֲוָה סִפְרָא דְּאָדָם קַדְמָאָה.

וְכַד סְלִיקַת שְׁכִינְתָּא בְּאִלֵּין עֲנָנִין, סְלִיקַת בַּחֲשַׁאי בְּצִלּוֹתָא בַּחֲשַׁאי. וְכַמָּה חֵיוָן דְּאָזְלִין בָּאֲוִירָא דְּאִנּוּן שְׂרָפִים חַשְׁמַלִּים, עֶשֶׂר כִּתּוֹת אִנּוּן כֻּלְּהוּ פַּתְחִין גַּדְפַּיְהוּ לְגַבָּהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְּמַעְלָה. לְקַבְּלָא

לשון הקודש

גְּנוּזִים לְאוֹתוֹ מֻפְלָא, שֶׁהוּא עִלַּת כָּל הָעֶלְיוֹנִים. קוּם רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, גַּלֵּה שִׁבְחָיו, שֶׁהֲרֵי הָרְשׁוּת נִתְּנָה לְךָ מִן עִלַּת כָּל הָעִלּוֹת. וְעָנָן וַעֲרָפֶל – אָב וָאֵם. וְשִׁבְעָה עֲנָנֵי כָבוֹד – שֶׁבַע סְפִירוֹת. הַשְּׁקָאָה שֶׁל אֵלּוּ הָעֲמָמִים הֵם יו"ד ה"י וי"ו ה"י שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן ע"ב. וְעָלָיו נֶאֱמַר (ישעיה יט) הִנֵּה ה' רֹכֵב עַל עָב קַל וּבָא מִצְרַיִם. וְעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת נִכְלְלוּ בּוֹ מִצַּד שֶׁל הַחֶסֶד, וּמִמֶּנּוּ שֵׁם בֶּן שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם כָּתוּב בַּזְּרוֹעַ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּ בְּסֵפֶר רָזִיאֵל, בְּשִׁעוּר קוֹמָה שֶׁהוּא הָיָה הַסֵּפֶר שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן.

וּכְשֶׁעוֹלָה הַשְּׁכִינָה בָּעֲנָנִים הַלָּלוּ, עוֹלָה בַּחֲשַׁאי בִּתְפִלָּה בַּחֲשַׁאי. וְכַמָּה חַיּוֹת שֶׁהוֹלְכוֹת בָּאֲוִיר, שֶׁהֵם שְׂרָפִים חַשְׁמַלִּים, עֶשֶׂר כִּתּוֹת הֵם כֻּלָּם פּוֹתְחִים כַּנְפֵיהֶם אֵלֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א)

שְׁכִינְתָּא עָלַיְהוּ וְכַד סְלִיקַת, סְלִיקַת בְּכֻלְּהוֹן בְּאִלֵּין הֲבָלִים דְּפוּמָא, דְּאִנּוּן שֶׁבַע הֲבָלִים דְּאָמַר קֹהֶלֶת וּתְלָת גְּנִיזִין.

וְכַד סְלִיקַת עָלַיְהוּ מִיָּד נָחַת קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקַבְּלָא לָהּ בְּכַמָּה חֵילִין וּמַשְׁרְיָן. מַשְׁרְיָן דְּשְׁכִינְתָּא סַלְקִין עִם שְׁכִינְתָּא, וּמַשְׁרְיָן דְּמַלְכָּא נַחְתִּין עָלַיְהוּ, וְאִנּוּן מֶרְכֶּבֶת תַּתָּאִין מֵעִלָּאִין, וּמְקַבְּלִין אִלֵּין מֵאִלֵּין בְּחֶדְוָא בִּנְשִׁיקוּ. וְרָזָא דְּמִלָּה (בראשית כח יב) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים (דף קטז ע"ב) וְיֹרְדִים בּוֹ. וְהִנֵּה מַלְאָכִים דִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי אִתְעֲבִידַת אֱלֹהִים, עוֹלִים וּמַלְאָכִים יוֹרְדִים בּוֹ לְגַבָּהּ.

זַכָּאָה צְלוֹתָא דְּבַר נָשׁ דְּאִיהִי אִתְעֲבִידַת סֻלָּם לִתְרֵין מַשְׁרְיָן דְּמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא. וּבְגִין

לשון הקודש

וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְּמַעְלָה, לְקַבֵּל הַשְּׁכִינָה עֲלֵיהֶם. וּכְשֶׁעוֹלָה, עוֹלָה בְּכֻלָּם בַּהֲבָלִים הַלָּלוּ שֶׁל הַפֶּה, שֶׁהֵם שִׁבְעָה הֲבָלִים שֶׁאָמַר קֹהֶלֶת וּשְׁלֹשָׁה גְּנוּזִים.

וּכְשֶׁעוֹלָה עֲלֵיהֶם, מִיָּד יוֹרֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְקַבֵּל אוֹתָהּ בְּכַמָּה צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת. הַמַּחֲנוֹת שֶׁל הַשְּׁכִינָה עוֹלוֹת עִם הַשְּׁכִינָה, וּמַחֲנוֹת הַמֶּלֶךְ יוֹרְדִים עֲלֵיהֶם, וְהֵם הַמֶּרְכָּבוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מֵהָעֶלְיוֹנוֹת, וּמְקַבְּלִים אֵלּוּ מֵאֵלּוּ בְּשִׂמְחָה בִּנְשִׁיקוֹת. וְסוֹד הַדָּבָר, (בראשית כח) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. וְהִנֵּה הַמַּלְאָכִים שֶׁל הַשְּׁכִינָה שֶׁנַּעֲשֵׂית אֱלֹהִים עוֹלִים, וּמַלְאָכִים יוֹרְדִים בּוֹ אֵלֶיהָ.

אַשְׁרֵי תְּפִלַּת הָאָדָם שֶׁהִיא עוֹשָׂה סֻלָּם לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה. וּמִשּׁוּם זֶה,

דָּא כַּד סַלְקִין מַשִּׁרְיָן דְּמַטְרוֹנִיתָא, סַלְקִין בַּחֲשַׁאי, וְכַד נַחְתִּין מַשִּׁרְיָן דְּמַלְכָּא עָלַיְהוּ, אִנּוּן מְמַלְּלָן עָלַיְהוּ, בְּהַהוּא זִמְנָא אִיהוּ יְחוּדָא דְּקוֹל וְדִבּוּר כַּחֲדָא.

יאהדונה"י דִּבְגִינֵהּ אִתְּמַר גָּדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְּבָרֵךְ. וְהָא אוֹקְמוּהָ וְכַד נַחְתִּין מַשִּׁרְיָן דְּמַלְכָּא, נַחְתִּין בְּקָלִין הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יט טז) וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל הָהָר וְקֹל שֹׁפָר חָזָק מְאֹד. דְּהָכִי אֹרַח דְּמִטְרָא לְסַלְקָא עֲנָנָא בַּחֲשַׁאי, וּלְנַחְתָּא מִטְרָא בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת. וְלֵית מִטְרָא אֶלָּא שַׁקְיוּ דְּאוֹרַיְתָא לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא. דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי שִׁרְגָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ הִיא הָעוֹלָה. יִשְׂרָאֵל פְּתִילָה מִשְּׁחָא אוֹרַיְתָא לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד וּבְזִמְנָא דְּצָלוֹתָא דְּאִיהִי מִצְוָה סְלִיקַת בְּאוֹרַיְתָא, לֵית לָהּ כְּבִיָּה עוֹלָמִית.

לשון הקודש

כְּשֶׁעוֹלִים מַחֲנוֹת הַגְּבִירָה, עוֹלִים בַּחֲשַׁאי, וּכְשֶׁיּוֹרְדִים מַחֲנוֹת הַמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם, הֵם מְדַבְּרִים עֲלֵיהֶם. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן הוּא הַיִּחוּד שֶׁל הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר יַחַד.

יאהדונהי, שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר גָּדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְּבָרֵךְ. וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, וּכְשֶׁיּוֹרְדִים מַחֲנוֹת הַמֶּלֶךְ, יוֹרְדִים בְּקוֹלוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות יט) וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל הָהָר וְקֹל שֹׁפָר חָזָק מְאֹד. שֶׁכָּךְ דֶּרֶךְ הַמָּטָר – לְהַעֲלוֹת עָנָן בַּחֲשַׁאי, וּלְהוֹרִיד מָטָר בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת. וְאֵין מָטָר אֶלָּא הַשְּׁקָאַת הַתּוֹרָה לַשְּׁכִינָה. שֶׁהַשְּׁכִינָה הִיא נֵר, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ הִיא הָעֹלָה. יִשְׂרָאֵל פְּתִילַת שֶׁמֶן תּוֹרָה לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד, וּבִזְמַן שֶׁהַתְּפִלָּה שֶׁהִיא מִצְוָה, עוֹלָה בַּתּוֹרָה,

וְכַד צְלוֹתָא אִיהִי עֵת רָצוֹן קֶדֶם ה'. אִתְחַזְיָא קֶשֶׁת בְּגַוְנוֹי נְהִירִין בַּעֲנָנָא, בְּהַהוּא זִמְנָא (בראשית ט טז) **וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. דִּבְאִלֵּין גְּוָנִין נְהִירִין אִשְׁתְּמוֹדַע דִּשְׁכִינְתָּא סְלִיקַת קֶדֶם ה' בְּעוֹבָדִין טָבִין דְּיִשְׂרָאֵל אִם לֹא אִתְחַזְיָא קֶשֶׁת בְּגַוְנִין נַהֲרִין אִיהִי קָא רְמִיזָא** (איכה ג מד) **סַכֹּתָה בֶּעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה. וְאִתְחַזְיָא בִּלְבוּשׁ דַּעֲנָנָא אֶכְמָא.**

אִם קֶשֶׁת בֵּיהּ בְּגַוְנֵי חֲשׁוּכִין אִיהִי קָא רְמִיזַת (שה"ש א ו) **אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת. וְאִם גַּוְנֵי דְּקֶשֶׁת נְהִירִין, אִיהִי קָא רְמִיזַת** (שם פסוק ה) **שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה. שְׁחוֹרָה אֲנִי בַּעֲנָנָא אֶכְמָא, וְנָאוָה בְּגַוְנִין שַׁפִּירִין. נְהִירִין דְּקֶשֶׁת בְּעוֹבָדִין טָבִין דְּיִשְׂרָאֵל.**

לשון הקודש

אֵין לָהּ כְּבִיָּה עוֹלָמִית.

וּכְשֶׁתְּפִלָּה, הִיא עֵת רָצוֹן לִפְנֵי ה', נִרְאֵית הַקֶּשֶׁת בִּגְוָנֶיהָ מְאִירִים בְּעָנָן, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. שֶׁבַּגְּוָנִים הַמְּאִירִים הַלָּלוּ נוֹדָע שֶׁשְּׁכִינָה עוֹלָה לִפְנֵי ה' בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל. אִם לֹא נִרְאֵית הַקֶּשֶׁת בִּגְוָנִים מְאִירִים, הִיא רוֹמֶזֶת (איכה ג) סַכֹּתָה בֶּעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה. וְנִרְאֵית בִּלְבוּשׁ שֶׁל עָנָן שָׁחֹר.

אִם קֶשֶׁת בּוֹ בִּגְוָנִים חֲשׁוּכִים, הִיא רוֹמֶזֶת אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת. וְאִם צִבְעֵי הַקֶּשֶׁת מְאִירִים, הִיא רוֹמֶזֶת שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה. שְׁחוֹרָה אֲנִי – בְּעָנָן שָׁחֹר, וְנָאוָה – בִּגְוָנִים יָפִים מְאִירִים שֶׁל הַקֶּשֶׁת, בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְאַגְרָא דִּצְלוֹתָא דְּתִקּוּנָא דָּא, כַּד נַפְקַת נִשְׁמָתָא מִן גּוּפָא לְאַזְלָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, כְּמָא דְּאִיהוּ אוֹקִיר לִשְׁכִינְתָּא, וְלָבִישׁ לָהּ בְּכַמָּה עֲנָנִין דִּלְבוּשִׁין יַקִּירִין, דְּאִתְקְרִיאוּ עַנְנֵי יָקָר, וְסָלִיק לָהּ בִּצְלוֹתֵהּ לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּשִׁירִין וּזְמִירוֹת וְתֻשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, דִּצְלוֹתָא הָכִי סָלִיק לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי לְנִשְׁמָתֵהּ בִּלְבוּשׁ עַנְנֵי יְקָר וּבְכַמָּה שִׁירוֹת וְתֻשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת כְּגַוְנָא דְּנָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בְּעַנְנֵי יְקָר וּבְנִגּוּנָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות טו א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'.

וּכְמָה דְּסָלִיק לָהּ בְּכַמָּה מַשְׁרְיָן דְּמַלְאָכִים, וְנָחִית לְגַבָּהּ מַשְׁרְיָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקַדְמוּתָהּ וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִמְּהוֹן, הָכִי סָלִיק

לשון הקודש

וּשְׁכַר הַתְּפִלָּה שֶׁל הַתִּקּוּן הַזֶּה, כְּשֶׁיּוֹצֵאת הַנְּשָׁמָה מִן הַגּוּף לָלֶכֶת לָעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁהוּא כִּבֵּד אֶת הַשְּׁכִינָה וְהִלְבִּישׁ אוֹתָהּ בְּכַמָּה עֲנָנִים שֶׁל לְבוּשִׁים נִכְבָּדִים, שֶׁנִּקְרְאוּ עַנְנֵי כָבוֹד, וְהֶעֱלָה אוֹתָהּ בִּתְפִלָּתוֹ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשִׁירוֹת וּזְמִירוֹת וְתֻשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, שֶׁהַתְּפִלָּה כָּךְ מַעֲלֶה אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָעוֹלָם הַבָּא לְנִשְׁמָתוֹ בִּלְבוּשׁ עַנְנֵי כָבוֹד וּבְכַמָּה שִׁירוֹת וְתֻשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, כְּמוֹ שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בְּעַנְנֵי כָבוֹד וּבְנִגּוּן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות טו)

אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'.

וּכְמוֹ שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ בְּכַמָּה מַחֲנוֹת שֶׁל מַלְאָכִים, וּמוֹרִיד אֵלֶיהָ אֶת מַחֲנוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְפָנֶיהָ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

לְנִשְׁמָתָא מִן גּוּפָא בְּמַשְׁרְיָן דִּשְׁכִינְתָּא וְנָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקַדְמוּתָא בְּמַשְׁרְיָן דִּילֵהּ.

וּכְמָה דְּאַעְטַר לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, וְאַתְקִין לֵיהּ כּוּרְסַיָּא בְּצִיצִית, כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ, (ישעיה טז) וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא. הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְתַקֵּן לְנִשְׁמָתֵהּ כּוּרְסַיָּא, וְתִקֵּן לֵיהּ דִּירָה בִּמְזוּזָה, וְאַעְטָר לֵיהּ בְּכִתְרָא דִּילֵיהּ.

וּכְמָה דְּקָשִׁיר לִשְׁכִינְתָּא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקִשּׁוּרָא דִּתְפִלִּין, וּמְיַיחֵד לָהּ בֵּיהּ, הָכִי רוּחָא דִּילֵהּ קָשִׁיר עִם נַפְשָׁא, וְנִשְׁמָתָא עִם בַּעְלָהּ, דְּאִיהוּ אָדָם, וְתַקִּין לֵיהּ דִּירָה עִמֵּהּ, וְסִימָנָא (משלי כ כז) נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם. נֵ"ר נֶפֶ"שׁ רוּ"חַ. וְאִנּוּן אֲצִילוּת דִּשְׁכִינְתָּא, וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּכָלִיל שִׁית סְפִירָן. נִשְׁמַת אָדָם אֲצִילוּתָא דְּאִמָּא עִלָּאָה וְחָכְמָה. דְּתַמָּן

לשון הקודש

הוּא עִמָּהֶם – כָּךְ מַעֲלֶה אֶת הַנְּשָׁמָה מִן הַגּוּף עִם מַחֲנוֹת הַשְּׁכִינָה, וְיוֹרֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְפָנֶיהָ עִם מַחֲנוֹתָיו.

וּכְמוֹ שֶׁמְּעַטֵּר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וּמַתְקִין לוֹ כִּסֵּא בַּצִּיצִית, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ (ישעיה טז) וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא – כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְתַקֵּן לְנִשְׁמָתוֹ כִּסֵּא, וּמְתַקֵּן לוֹ דִּירָה עִם מְזוּזָה, וּמְעַטֵּר אוֹתוֹ בַּכֶּתֶר שֶׁלּוֹ.

וּכְמוֹ שֶׁקָּשַׁר אֶת הַשְּׁכִינָה עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין וּמְיַחֵד אוֹתָהּ בּוֹ – כָּךְ הָרוּחַ שֶׁלּוֹ קְשׁוּרָה עִם הַנֶּפֶשׁ, וְהַנְּשָׁמָה עִם בַּעְלָהּ, שֶׁהוּא אָדָם, וּמַתְקִין לוֹ דִּירָה עִמּוֹ. וְהַסִּימָן – (משלי כ) נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם. נֵ"ר – נֶפֶ"שׁ רוּ"חַ, וְהֵם אֲצִילוּת שֶׁל הַשְּׁכִינָה, וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁכּוֹלֵל שֵׁשׁ סְפִירוֹת. נִשְׁמַת אָדָם – הָאֲצִילוּת שֶׁל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה וְחָכְמָה,

מָ"ה דְּאִיהוּ אָדָם קַדְמָאָה. מַחֲשָׁבָה כֶּתֶר עִלָּאָה, תְּפִלִּין עַל רֵישָׁא דְּאַבָּא וְאִמָּא. וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בְּבַר נָשׁ, בְּמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד, בָּהּ מוֹדְדִין לוֹ. וּבְגִינֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא אִתְּמַר (שמואל א ל ב) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבֹזַי יֵקָלוּ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא מָאן דְּיִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְתָא, אִית לֵיהּ חֵירוּ.

וּכְעָן צָרִיךְ לְפָרְשָׁא עַל פּוּמָא דְּסִלִּיקָא צְלוֹתָא מִנַּהּ. בְּצִפּוֹר וּכְיוֹנָה וּכְנִשְׁרָא. וְיִשְׂרָאֵל כַּד נָפְקוּ מִמִּצְרַיִם נָפְקוּ כְּיוֹנָה דְּרָחַת, וְנֵץ הֲוָה רָדִיף אֲבַתְרָהּ הָכִי אִית צְלוֹתָא דְּמִסְטְרָא דִּילָהּ שְׁכִינְתָּא אִיהִי פָּרְחָא בָּהּ כְּיוֹנָה וְסמא"ל וְחֵילֵהּ רָדְפִין אֲבַתְרָאָה בְּכַמָּה חוֹבִין דְּאוֹלְפִין עַל מָארֵהּ דְּהַהִיא צְלוֹתָא, וְאוֹלִיף לוֹן בִּגְבוּרָה לְעַכְּבָא שְׁכִינְתָּא תַּמָּן, דְּלָא סַלְקָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהִיא צְלוֹתָא. וְאִיהוּ הַהוּא צְלוֹתָא דְּיִשְׂרָאֵל עַל יַמָּא, דְּהֲווּ בְּלָא

לשון הקודש

שֶׁשָּׁם מָ"ה, שֶׁהוּא אָדָם הָרִאשׁוֹן. הַמַּחֲשָׁבָה כֶּתֶר עֶלְיוֹן, תְּפִלִּין עַל רֹאשׁ – הָאָב וְהָאֵם. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בָּאָדָם, בְּמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד, בָּהּ מוֹדְדִים לוֹ. וּבִשְׁבִיל בְּנֵי הָאָדָם נֶאֱמַר (שמואל–א ב) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבֹזַי יֵקָלוּ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, יֵשׁ לוֹ חֵרוּת.

וְכָעֵת צָרִיךְ לְפָרֵשׁ עַל פֶּה שֶׁעוֹלָה הַתְּפִלָּה מִמֶּנָּה, כְּצִפּוֹר וּכְיוֹנָה וּכְנֶשֶׁר. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל יָצְאוּ מִמִּצְרַיִם, יָצְאוּ כְּמוֹ שֶׁיּוֹנָה בּוֹרַחַת, וְהַנֵּץ הָיָה רוֹדֵף אַחֲרֶיהָ, כָּךְ יֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁמֵּהַצַּד שֶׁלּוֹ הַשְּׁכִינָה פּוֹרַחַת בָּהּ כְּיוֹנָה, וְסמא"ל וְצִבְאוֹתָיו רוֹדְפִים אַחֲרֶיהָ בְּכַמָּה חֲטָאִים שֶׁמְּלַמְּדִים עַל בַּעַל אוֹתָהּ הַתְּפִלָּה, וּמְלַמֵּד אוֹתָם בִּגְבוּרָה לְעַכֵּב אֶת הַשְּׁכִינָה שָׁם, שֶׁלֹּא

זְכוּ דְּאוֹרַיְתָא וְעוֹבָדִין טָבִין, וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה וְהָכִי אִנּוּן צְלוֹתִין מְעֻכָּבִין.

וְאִם חוֹזְרִין בִּתְיוּבְתָּא. מָאנֵי דְּצְלוֹתִין אִיהוּ דְּאָמַר לְגַבֵּי שְׁלוּחָא דְּצְלוֹתִין מטטרו"ן, מַה תִּצְעַק אֵלַי, מַלִּיל לִצְלוֹתִין דְּנָטְלִין בְּמַטְלְנוֹתְהוֹן הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יד טו) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ. לְבַר נָשׁ דְּאָזִיל בְּאוֹרְחָא וְרָדִיף אֲבַתְרֵה הַהוּא מָאנֵי מִנְדָּה דְּמַלְכָּא, וְאָחִיד בֵּיהּ עַד דְּפָרַע (עזרא ז כד) מִנְדָּה בְּלוֹ וְהָלַךְ. בְּגִין דְּבָרַח אִיהוּ צוֹוֵחַ לְמָאן דְּאַפִּיק לֵיהּ. יֵתֵי מָאנֵיהּ וְיֵמָא (אמא) לֵיהּ דְּיָזִיל לְאוֹרְחֵהּ דַּאֲנָא פָּרַעְתֵּהּ. אָתָא מָאנֵי מִנְדָּה דְּמַלְכָּא מֶה עָבַד טָבַע רֵישֵׁהּ בַּטִּיט וְקָטַל לֵיהּ, הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבַד בְּמִצְרָאֵי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות טו ד) מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְגוֹ' טֻבְּעוּ בְיַם סוּף.

לשון הקודש

תַּעֲלֶה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם אוֹתָהּ הַתְּפִלָּה. וְזוֹהִי תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל עַל הַיָּם, שֶׁהָיוּ בְּלִי זְכוּת שֶׁל תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה, וְכָךְ הֵם הַתְּפִלּוֹת מְעֻכָּבוֹת.

וְאִם חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה, בַּעַל הַתְּפִלּוֹת הוּא שֶׁאוֹמֵר לִשְׁלִיחַ הַתְּפִלּוֹת מטטרון: מַה תִּצְעַק אֵלַי? אֱמֹר לַתְּפִלּוֹת לִנְסֹעַ בְּמַסְעֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות יד) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ. לְאָדָם שֶׁהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, וְהוֹלֵךְ אַחֲרָיו אוֹתוֹ בַּעַל מִסֵּי הַמֶּלֶךְ, וְאוֹחֵז בּוֹ עַד שֶׁפּוֹרֵעַ מִנְדָּה בְּלוֹ (סוּגֵי מִסִּים) וְהָלַךְ. מִשּׁוּם שֶׁבָּרַח, הוּא צוֹוֵחַ לְמִי שֶׁמּוֹצִיא אוֹתוֹ: יָבֹא אֲדוֹנוֹ וְיֹאמַר, (אֱמֹר) לוֹ שֶׁיֵּלֵךְ לְדַרְכּוֹ, שֶׁאֲנִי פְּרַעְתִּיו. בָּא בַּעַל הַמִּסִּים שֶׁל הַמֶּלֶךְ. מֶה עָשָׂה? הִטְבִּיעַ רֹאשׁוֹ בַּטִּיט וְהָרַג אוֹתוֹ. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה בַּמִּצְרִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות טו) מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְגוֹ' טֻבְּעוּ בְיַם סוּף.

וּמָאן גָּרִים דְּרַדְפִּין אֲבַתְרַיְהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּעַד לָא הֲוָה לוֹן אוֹרַיְתָא לָא הֲוָה שְׁטַר חֵירוּ. בְּגִין דְּאוֹרַיְתָא אִיהִי שְׁטַר חֵירוּ לִבְנֵי נָשָׁא, מִיֵּצֶר הָרָע וּמִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת וּמִכָּל מְקַטְרְגֵי דְּעָלְמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם לב טז) וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא חָרוּת עַל הַלֻּחֹת. וְדָא אִמָּא עִלָּאָה שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים, דְּמִתַּמָּן אוֹרַיְתָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרֵי חֵירוּ, דְּמִתַּמָּן אִתְיְהִיב אוֹרַיְתָא לְגַבֵּי יוֹנָה קַדִּישָׁא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דְּמִסִּטְרָהָא אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל יוֹנָה.

וְהָכִי כַּד צְלוֹתָא דְּאִיהִי יוֹנָה סְלִיקַת בְּאוֹרַיְתָא, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (ישעיה נב יב) כִּי לֹא בְּחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וּבִמְנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן כִּי הוֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם ה' וְגוֹ'. וְאִלֵּין אִנּוּן צְלוֹתִין דְּמָארֵי דְּאוֹרַיְתָא. דְּסָלִיק כְּנִשְׁרָא דְּלָא דַּחֲלַת מִכָּל עוֹפִין דְּעָלְמָא. וּמִסִּטְרָא דְּאִנּוּן (נ"א

לשון הקודש

וּמִי גָּרַם שֶׁרוֹדְפִים אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל? מִשּׁוּם שֶׁטֶּרֶם הָיְתָה לָהֶם תּוֹרָה לֹא הָיָה שְׁטַר שִׁחְרוּר, מִשּׁוּם שֶׁתּוֹרָה הִיא שְׁטַר חֵרוּת לִבְנֵי אָדָם מִיֵּצֶר הָרָע וּמִמַّלְאַךְ הַמָּוֶת וּמִכָּל מְקַטְרְגֵי הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם לב) וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא חָרוּת עַל הַלֻּחֹת. וְזוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים, שֶׁמִּשָּׁם תּוֹרָה, שֶׁהִיא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁנִּקְרֵאת חֵרוּת, שֶׁמִּשָּׁם נִתְּנָה לְיוֹנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, שֶׁמִּצִּדָּהּ נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל יוֹנָה.

וְכָךְ כְּשֶׁתְּפִלָּה, שֶׁהִיא יוֹנָה, עוֹלָה בַּתּוֹרָה, מַה כָּתוּב בּוֹ? (ישעיה נב) כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וּבִמְנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן כִּי הֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם ה' וְגוֹ'. וְאֵלּוּ הֵן הַתְּפִלּוֹת שֶׁל בַּעֲלֵי הַתּוֹרָה, שֶׁעוֹלָה כְּנֶשֶׁר שֶׁאֵינוֹ פּוֹחֵד מִכָּל עוֹפוֹת הָעוֹלָם. וּמֵהַצַּד שֶׁלָּהֶם (שֶׁל הַתְּפִלָּה) הַגְּבִירָה הִיא דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר

דִּצְלוֹתָא) אִיהִי מַטְרוֹנִיתָא דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. וְאִית דְּיֵימָא הָכִי וְכֹלָּא קְשׁוֹט.

וּמִסִּטְרָא דְּמָאנֵי מִקְרָא סְלִיקַת צְלוֹתָא כְּצִפּוֹר. וּמִסִּטְרָא דְּמָאנֵי מִשְׁנָה סְלִיקַת כַּיּוֹנָה. וּמִסִּטְרָא דְּמָאנֵי קַבָּלָה סְלִיקַת כְּנִשְׁרָא, מַטְרוֹנִיתָא עַל כֹּלָּא. אֲבָל מִסִּטְרָא דְּאִלֵּין דְּלֵית בְּהוּ מִקְרָא מִשְׁנָה וְקַבָּלָה, דְּאִנּוּן עַמֵּי הָאָרֶץ, לֵית לָהּ סְלִיקוּ בְּהוֹן.

וּבְגִין דָּא אָמַר קֹהֶלֶת בְּאֹרַח רְמִיזָא, (קהלת ג כא) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ. וְרוּחַ הַבְּהֵמָה אִלֵּין אִנּוּן עַמֵּי הָאָרֶץ. וּלְזִמְנִין נַפְקִין מִנַּיְהוּ זַרְעָא מֵעַלְיָא בְּנֵי תּוֹרָה לְאִסְתַּלְקָא (דף קיז ע"א) בְּהוֹן. בְּגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מָאנֵי מַתְנִיתִין הִזְהֲרוּ בְּעַמֵּי הָאָרֶץ, דְּלְזִמְנִין נַפְקִין מִנְּהוֹן בְּנֵי מֵעַלְיָא מָאנֵי אוֹרַיְתָא.

לשון הקודש

בַּשָּׁמַיִם. וְיֵשׁ שֶׁיֹּאמַר כָּךְ, וְהַכֹּל אֱמֶת. **וּמִצִּדָּם** שֶׁל בַּעֲלֵי הַמִּקְרָא עוֹלָה הַתְּפִלָּה כְּמוֹ צִפּוֹר. וּמִצִּדָּם שֶׁל בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה עוֹלָה כְּמוֹ יוֹנָה. וּמִצִּדָּם שֶׁל בַּעֲלֵי קַבָּלָה עוֹלָה כְּמוֹ נֶשֶׁר, גְּבִירָה עַל הַכֹּל. אֲבָל מִצִּדָּם שֶׁל אֵלּוּ שֶׁאֵין בָּהֶם מִקְרָא מִשְׁנָה וְקַבָּלָה, שֶׁהֵם עַמֵּי הָאָרֶץ, אֵין לָהּ עֲלִיָּה בָּהֶם.

וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר קֹהֶלֶת בְּדֶרֶךְ רֶמֶז, (קהלת ג) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ. וְרוּחַ הַבְּהֵמָה, אֵלּוּ הֵם עַמֵּי הָאָרֶץ, וְלִפְעָמִים יוֹצְאִים מֵהֶם זֶרַע מְעֻלֶּה, בְּנֵי תּוֹרָה, לַעֲלוֹת בָּהֶם. מִשּׁוּם זֶה בֵּאֲרוּ

קָם בּוּצִינָא קַדִּישָׁא וְכֻלְּהוּ מַשִּׁרְיָן לְנַשְׁקָא הַהוּא סָבָא. פָּרַח. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי הַהוּא סָבָא לָא בָּעָא לְנַטְלָא אַגְרָא מִנָּן לְנַשְׁקָא לֵיהּ, וּבְגִין דָּא פָּרַח. זַכָּאָה חוּלָקָנָא דְּזָכִינָא לְמִשְׁמַע אַגְרָא דְּפִקּוּדָא דִּצְלוֹתָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

קָם רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, אַבָּא מָאן הֲוָה הַהוּא סָבָא. אָמַר וַדַּאי רַב הַמְנוּנָא סָבָא, אִשְׁתְּמוֹדַע דְּנִשְׁמָתֵהּ נַחְתָּא מִתְּלַבְּשָׁא בָּאֲוִירָא דְּהֵכָל דְּאוֹרַיְתָא. דִּבְזִמְנָא דְּצַדִּיקַיָּא מִתְעַסְּקִין בְּאוֹרַיְתָא, כָּל אִלֵּין הֲבָלִים דְּסָלְקִין מִפּוּמֵיהוֹן בְּאוֹרַיְתָא, כְּמָה נִשְׁמָתִין דְּהַהוּא עָלְמָא רָכְבַן עָלַיְהוּ וּמִתְּלַבְּשָׁן בְּהוּ. וְקָלִין וְדִבּוּרִין דְּאוֹרַיְתָא אִתְעֲבִידוּ לוֹן כְּסוּסְוָן, וְרַכְבִין עָלַיְהוּ וְנַחְתִּין בְּהַאי עָלְמָא. וַאֲפִלּוּ מַלְאָכִין. וְכָל שֶׁכֵּן בְּחִבּוּרָא דָּא.

לשון הקודש

בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, הִזְהֲרוּ בְּעַמֵּי הָאָרֶץ, שֶׁלִּפְעָמִים יוֹצְאִים מֵהֶם בָּנִים מְעֻלִּים בַּעֲלֵי תּוֹרָה.

קָם הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְכָל הַמַּחֲנוֹת לְנַשֵּׁק אוֹתוֹ זָקֵן. פָּרַח. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַדַּאי אוֹתוֹ זָקֵן לֹא רָצָה לִטֹּל שָׂכָר מֵעִמָּנוּ לְנַשֵּׁק אוֹתוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ פָּרַח. אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ לִשְׁמֹעַ שָׂכָר שֶׁל מִצְוָה וְשֶׁל תְּפִלָּה בָּעוֹלָם הַבָּא.

קָם רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, אַבָּא, מִי הָיָה אוֹתוֹ הַזָּקֵן? אָמַר, וַדַּאי רַב הַמְנוּנָא סָבָא הַנּוֹדָע שֶׁנִּשְׁמָתוֹ יָרְדָה מִלְּבֻשֶׁת בָּאֲוִיר שֶׁל הַהֶבֶל שֶׁל הַתּוֹרָה. שֶׁבִּזְמַן שֶׁהַצַּדִּיקִים מִתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה, כָּל הַהֲבָלִים הָאֵלּוּ שֶׁעוֹלִים מִפִּיהֶם בַּתּוֹרָה, כַּמָּה נְשָׁמוֹת שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם רוֹכְבִים עֲלֵיהֶם וּמִתְלַבְּשִׁים בָּהֶם. וְהַקּוֹלוֹת וְהַדִּבּוּרִים שֶׁל הַתּוֹרָה נַעֲשִׂים לָהֶם כְּמוֹ

וּבְמָאֲרֵי דְּהַאי חִבּוּרָא דְּבֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הִטָּה הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם כְּגַוְונָא דְּסִינַי, וְאִיהוּ נָחִית עָלֵיהּ לְאָקָמָא שְׁכִינְתֵּיהּ בְּשִׁתִּין רִבּוֹא דְּמַלְאָכִין. וּבְכָל נִשְׁמָתִין דְּאִתְבְּרִיאוּ וַעֲתִידִין לְמִבְרֵי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים כט יד) **כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה עִמָּנוּ וְגוֹמֵר.**

וּבְנִשְׁמָתִין דַּאֲצִילוּת דְּפוּמֵיהּ אִיהִי סִינַי. וְקָלָא דִּילֵיהּ (אתא) **כְּגַוְונָא דְּקָלָא דְּמָאֲרֵיהּ דְּאִתְמַר בֵּיהּ** (דברים ד יב) **קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים. וְכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר אִתְעֲבִיד מִנֵּיהּ מַלְאָךְ. וְנִשְׁמְתָא דִּילֵיהּ בְּגִינַיהּ מַכְרִיזִין לְעֵלָּא, כַּד סַלְקָא בְּכָל לֵילְיָא הָבוּ יִקָּרָא לְדִיוֹקְנָא דְּמַלְכָּא. אַדְּהָכִי הָא רָעֲיָא מְהֵימְנָא קָא אָתֵי נָטַל קִרְטָא בִּידֵיהּ.**

לשון הקודש

סוּסִים, וְרוֹכְבִים עֲלֵיהֶם וְיוֹרְדִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, וַאֲפִלּוּ הַמַּלְאָכִים. וְכָל שֶׁכֵּן בַּחִבּוּר הַזֶּה.

וּבְבַעֲלֵי הַחִבּוּר הַזֶּה שֶׁבּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִטָּה הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם כְּמוֹ שֶׁבְּסִינַי, וְהוּא יָרַד עָלָיו לְהָקִים שְׁכִינָתוֹ בְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁל מַלְאָכִים, וּבְכָל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ וְשֶׁעֲתִידוֹת לְהִבָּרְאוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים כט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה עִמָּנוּ וְגוֹ'.

וּבִנְשָׁמוֹת הָאֲצִילוּת שֶׁל פִּיו, הִיא סִינַי. וְהַקּוֹל שֶׁלּוֹ (בא) כְּמוֹ הַקּוֹל שֶׁל אֲדוֹנוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דברים ד) קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים. וְכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר נַעֲשָׂה מִמֶּנּוּ מַלְאָךְ. וְנִשְׁמָתוֹ בִּגְלָלָהּ מַכְרִיזִים לְמַעְלָה, כְּשֶׁעוֹלָה בְּכָל לַיְלָה: תְּנוּ כָבוֹד לְדִיוֹקֵן הַמֶּלֶךְ. בֵּינְתַּיִם הִנֵּה הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן בָּא. נָטַל מַקְלֵעַ בְּיָדוֹ.

פְּתַח וְאָמַר זַרְקָא מַקָּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סֶגוֹלְתָּא. נָטִיל תְּלָת אַבְנִין וְזָרִיק לוֹן לְגַבֵּי עִלָּא. וְכַד זָרִיק לוֹן אִתְעֲבִידוּ אַבְנָא חֲדָא, וְאָמַר לְמָאנֵי מִתִּיבְתָּא, קַבִּילוּ הַאי אַבְנָא לְגַבַּיְכוּ, דְּהָא שְׁכִינְתָּא אִיהִי בְּגָלוּתָא וְלֵית בָּכוּ מָאן דְּיִתְעַר לְגַבָּהּ לְרַצָּאָה לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא כַּמָּה מָאנֵי מִדְּרָשׁוֹת דְּאִנּוּן חֲבִרִין לְגַבַּיְכוּ, צַוְחִין בְּכָל יוֹמָא וְלֵילְיָא בְּאוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה, בְּכַמָּה קוּשְׁיָן. וְצַוְחִין בָּהּ כְּכַלְבִין דְּאָמְרִין הַב הַב. כְּגַוְנָא דְּגֵיהִנֹּם דְּצָוַח הַב הַב, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ל טו) לַעֲלֵקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב. הַב לָן עוּתְרָא בְּעָלְמָא דֵּין. הָב לָן עוּתְרָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ לְמֹד תּוֹרָה הַרְבֵּה וְיִתְּנוּ לְךָ שָׂכָר הַרְבֵּה. וְלֵית מָאן דְּיִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְתָא, לְסַלְקָא בֵּיהּ שְׁכִינְתָּא מִן גָּלוּתָא,

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, זַרְקָא מַקָּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סֶגוֹלְתָּא. נָטַל שָׁלֹשׁ אֲבָנִים וְזָרַק אוֹתָן לְמַעְלָה. וּכְשֶׁזָּרַק אוֹתָן, נַעֲשׂוּ אֶבֶן אַחַת, וְאָמַר לְרָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה: קַבְּלוּ אֲלֵיכֶם אֶת הָאֶבֶן הַזּוֹ, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת, וְאֵין בָּכֶם מִי שֶׁיִּתְעוֹרֵר אֵלֶיהָ לְרַצּוֹתָהּ לְבַעְלָהּ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא כַּמָּה בַּעֲלֵי מִדְּרָשׁוֹת, שֶׁהֵם חֲבֵרִים אֶצְלְכֶם, צוֹוְחִים בְּכָל יוֹם וָלַיְלָה בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּכַמָּה קֻשְׁיוֹת, וְצוֹוְחִים בָּהּ כְּמוֹ כְּלָבִים שֶׁאוֹמְרִים הַב הַב, כְּמוֹ שֶׁהַגֵּיהִנֹּם צוֹוֵחַ הַב הַב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ל) לַעֲלֵקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב. הַב לָנוּ עֹשֶׁר בָּעוֹלָם הַזֶּה, הַב לָנוּ עֹשֶׁר בָּעוֹלָם הַבָּא. כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, לְמֹד תּוֹרָה הַרְבֵּה, וְיִתְּנוּ לְךָ שָׂכָר הַרְבֵּה. וְאֵין מִי שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לְהַעֲלוֹת בָּהּ

וּלְיַחֲדָא לָהּ עִם בַּעְלָהּ בְּגִין דְּאִנּוּן אֲטִימִין דְּעַיְנִין סְתִימִין דְּלִבָּא.

וּבְגִין דָּא קָלָא נָפַק בְּכָל לֵילְיָא כַּד נָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, דְּסַלְקִין נִשְׁמָתִין קַמֵּהּ, וְהַהוּא קָלָא אָמַר קְרָא כְּדִכְתִיב, (ישעיה מ ו) קוֹל אֹמֵר קְרָא. זִיל וְאִמָּא לוֹן דְּיִשְׁתַּדְּלוּן בְּאוֹרַיְתָא לְחַבְּרָא שְׁכִינְתָּא עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּגַוְנָא דְּדָוִד דְּאָמַר (תהלים קלב ה) אִם אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַה'. וְאִיהוּ הֲוָה מִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרַיְתָא לְחַבְּרָא אִמָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי א ח) וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ, עִם בַּעְלָהּ. דְּהָא שְׁכִינְתָּא מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד אִתְקְרִיאַת גְּמִילוּת חֲסָדִים.

וּמִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה אִתְקְרִיאַת עֲקֵדָה וְקָרְבָּנָא. וּמִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא

לשון הקודש

הַשְּׁכִינָה מֵהַגְּלוּת וּלְיַחֵד אוֹתָהּ עִם בַּעְלָהּ, מִשּׁוּם שֶׁהֵם אֲטוּמֵי עֵינַיִם וּסְתוּמֵי לֵב. **וּמִשּׁוּם** זֶה יוֹצֵא קוֹל בְּכָל לַיְלָה, כְּשֶׁיּוֹרֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְגַן עֵדֶן, כְּשֶׁעוֹלוֹת הַנְּשָׁמוֹת לְפָנָיו, וְאוֹתוֹ הַקּוֹל אוֹמֵר פָּסוּק כַּכָּתוּב (ישעיה מ) קוֹל אֹמֵר קְרָא, לֵךְ וֶאֱמֹר לָהֶם שֶׁיִּשְׁתַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה כְּדֵי לְחַבֵּר הַשְּׁכִינָה עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כְּמוֹ שֶׁדָּוִד שֶׁאָמַר (תהלים קלב) אִם אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַה'. וְהוּא הָיָה מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לְחַבֵּר אֶת הָאֵם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי א) וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ, עִם בַּעְלָהּ. שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה מִצַּד שֶׁל הַחֶסֶד נִקְרֵאת גְּמִילוּת חֲסָדִים. **וּמִצַּד** הַגְּבוּרָה נִקְרֵאת עֲקֵדָה וְקָרְבָּן, וּמִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נִקְרֵאת תּוֹרָה,

אִתְקְרִיאַת תּוֹרָה. וְלֵית מָאן דְּיִתְעַר לָהּ בְּאִלֵּין מִדּוֹת לְגַבֵּי בַּעְלָהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה נא יח) אֵין מְנַהֵל לָהּ וְגוֹ'. וּבְגִין דָּא קָלָא אָמַר (ישעיה מ ו) מָה אֶקְרָא כָּל הַבָּשָׂר חָצִיר. דְּלָא מִשְׁתַּדְּלִין אֶלָּא לְדַבְּחָא בִּשְׂרָא, וְאִלֵּין אִנּוּן עַמֵּי הָאָרֶץ וְאִלֵּין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בִּגְמִילוּת חֶסֶד וּבְאוֹרַיְתָא, לֹא מִשְׁתַּדְּלִין אֶלָּא לְגַרְמַיְהוּ, וּבְגִינַיְהוּ אִתְּמַר (שם שם) וְכָל חַסְדּוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה. וְכָל אִלֵּין דְּלָא מִשְׁתַּדְּלִין בֵּיהּ לִשְׁמָהּ, רוּחָא קוּדְשָׁא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא לָא שַׁרְיָא עָלַיְהוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים עח לט) וַיִּזְכֹּר כִּי בָשָׂר הֵמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב.

וְאִית דְּלָא מִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה לִשְׁמָהּ, וְאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות א יד) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה, דָּא קוּשְׁיָא, בְּחֹמֶר, דָּא קַל וָחֹמֶר. וּבִלְבֵנִים בְּלִבּוּן הַהֲלָכוֹת. דַּעֲלַיְהוּ אִתְּמַר (שם ה

לשון הקודש

וְאֵין מִי שֶׁיָּעִיר אוֹתָהּ בַּמִּדּוֹת הַלָּלוּ לְבַעְלָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נא) אֵין מְנַהֵל לָהּ וְגוֹ'. וּמִשּׁוּם זֶה הַקּוֹל אוֹמֵר (ישעיה מ) מָה אֶקְרָא כָּל הַבָּשָׂר חָצִיר. שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים אֶלָּא לִזְבֹּחַ בָּשָׂר, וְאֵלּוּ הֵם עַמֵּי הָאָרֶץ. וְאֵלּוּ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בִּגְמִילוּת חֶסֶד וּבַתּוֹרָה, לֹא מִשְׁתַּדְּלִים אֶלָּא לְעַצְמָם, וּבִשְׁבִילָם נֶאֱמַר וְכָל חַסְדּוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה. וְכָל אֵלּוּ שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים בָּהּ לִשְׁמָהּ – רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, לֹא שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים עח) וַיִּזְכֹּר כִּי בָשָׂר הֵמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב.

וְיֵשׁ שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לִשְׁמָהּ, וְנֶאֱמַר בָּהֶם (שמות א) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה – זוֹ קֻשְׁיָה. בְּחֹמֶר – זֶה קַל וָחֹמֶר. וּבִלְבֵנִים – בְּלִבּוּן הַהֲלָכוֹת.

יח) וְתֹכֶן לְבֵנִים תִּתֵּנוּ. בְּכָל עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה, דָּא בָּרַיְיתָא. אֵת כָּל עֲבֹדָתָם, דָּא פִּסְקָא. אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפֶרֶךְ, פִּרְכָא. כַּד מָטוּ לְעָמְקָא שֶׁל הֲלָכָה אִתְּמַר בְּהוֹן לֵית הֲלָכָה כִּפְלוּנִי.

וְאִית אָחֲרָנִין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בָּהּ לִשְׁמָהּ, דְּאִנּוּן מָאֲרֵי תְּרִיסִין דְּבֵהּ מִדְרָשָׁא דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (במדבר יט יד) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל. כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּמִי שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ עָלֶיהָ.

וְלֵית מִיתָה אֶלָּא עֹנִי. דְּאוֹקְמוּהָ בֵּיהּ, פַּת בַּמֶּלַח תֹּאכַל. וְעָלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה כו יט) יִחְיוּ מֵתֶיךָ. אִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (במדבר יט יד) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל. דְּוַדַּאי בְּהוֹן אִתְקַיְּמַת שְׁכִינְתָּא. וְעָתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָחֲיָא לוֹן בֵּיהּ. כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ כָּל

לשון הקודש

שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְתֹכֶן לְבֵנִים תִּתֵּנוּ. בְּכָל עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה – זוֹ בָּרַיְתָא. אֵת כָּל עֲבֹדָתָם – זוֹ פִּסְקָה. אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפֶרֶךְ – פִּרְכָה. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְעָמְקָה שֶׁל הֲלָכָה, נֶאֱמַר בָּהֶם אֵין הֲלָכָה כִּפְלוּנִי.

וְיֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בָּהּ לִשְׁמָהּ, שֶׁהֵם בַּעֲלֵי הַמָּגִנִּים שֶׁל בֵּית הַמִּדְרָשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (במדבר יט) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל. כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּמִי שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ עָלֶיהָ.

וְאֵין מִיתָה אֶלָּא עֹנִי, שֶׁבֵּאֲרוּהָ בּוֹ פַּת בַּמֶּלַח תֹּאכַל. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (ישעיה כו) יִחְיוּ מֵתֶיךָ. אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (במדבר יט) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל. שֶׁוַּדַּאי בָּהֶם מִתְקַיֶּמֶת שְׁכִינָה, וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

הַמְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה מֵעֹנִי סוֹפוֹ לְקַיְּמָהּ וְכוּ'. נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, אִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (משלי ל לב) אִם נָבַלְתָּ בְּהִתְנַשֵּׂא. וְאָמְרוּ מָאֵרֵי מַתְנִיתִין כָּל הַמְנַבֵּל עַצְמוֹ עַל הַתּוֹרָה, לַסּוֹף מִתְנַשֵּׂא.

הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר. אִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן וְעַל הָאָרֶץ תִּישַׁן. בְּגִין הַהִיא דְּאִתְּמַר בָּהּ (קהלת ג כ) הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר, וַאֲפִלּוּ גַּלְגַּל חַמָּה, דְּבֵהּ בְּרִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם (בראשית יג טז) וְהָיָה (ושמתי את) זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ. וְדָא שְׁכִינְתָּא, דִּבְגִינֵהּ אִתְּמַר בְּאִלֵּין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בֵּיהּ לִשְׁמָהּ, (דניאל יב ב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם. (וְאִלֵּין דְּלָא מִשְׁתַּדְּלִין בָּהּ לִשְׁמָהּ, יְהוֹן לַחֲרָפוֹת לְדִרְאוֹן עוֹלָם).

כִּי טַל אֹרוֹת טַלֶּךָ (ישעיה כו יט), וְדָא יו"ד הֵ"א וָא"ו. הַאי אִיהוּ חֶשְׁבּוֹן טָ"ל אוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה.

לשון הקודש

לְהַחֲיוֹתָם בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, כָּל הַמְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה מֵעֹנִי, סוֹפוֹ לְקַיְּמָהּ מֵעֹשֶׁר וְגוֹ'. נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (משלי ל) אִם נָבַלְתָּ בְּהִתְנַשֵּׂא. וְאָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל הַמְנַבֵּל עַצְמוֹ עַל הַתּוֹרָה, לַסּוֹף מִתְנַשֵּׂא.

הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר, אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְעַל הָאָרֶץ תִּישַׁן. מִשּׁוּם הַהִיא שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (קהלת ג) הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר, וַאֲפִלּוּ גַּלְגַּל חַמָּה, שֶׁבּוֹ בֵּרַךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אַבְרָהָם וְהָיָה (ושמתי את) זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ. וְזוֹ הַשְּׁכִינָה, שֶׁבִּשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר בְּאֵלּוּ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בָּהּ לִשְׁמָהּ, (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם. (וְאֵלּוּ שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים בָּהּ לִשְׁמָהּ, יִהְיוּ לַחֲרָפוֹת לְדִרְאוֹן עוֹלָם).

כִּי טַל אֹרוֹת טַלֶּךָ (ישעיה כו), וְזֶה יו"ד ה"א וא"ו. זֶהוּ חֶשְׁבּוֹן טַ"ל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה,

דְּאִיהוּ הֵ"א שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה אִיהוּ בְּחֶשְׁבַּן הֵ"א. וּבְגִינַהּ אוֹקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, כָּל הָעוֹסֵק בְּטַל תּוֹרָה. טַל תּוֹרָה מְחַיֵּיהוּ. וְהַאי אִיהוּ דְּמָצִילָן בֵּיהּ מוֹרִיד הַטָּ"ל. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר (הושע יא ט) לֹא אָבוֹא בְּעִיר.

מָשָׁל לְבַת מֶלֶךְ דְּאָזַל בַּעְלָהּ לִמְדִינַת הַיָּם, וּלְזִמְנָא דְּאָתָא לְגַבָּהּ, אוּמֵי לָהּ דְּלָא עָאל בְּיִשּׁוּבָא. וְהַאי אִיהוּ לֹא אָבוֹא בְּעִיר. וְאִם לֵית אַתְּ מְהֵימְנַת לִי, הֲרֵי לָךְ סִימָנָא (שה"ש ה ב) שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָ"ל. דְּהַאי אִיהוּ טַל לְהַחֲיוֹת בּוֹ מֵתִים. (ישעיה כו) וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל, אוֹקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, מָאן רְפָאִים, אִלֵּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן בִּקְרָא אָחֲרָא, (ישעיה כו יד) רְפָאִים בַּל יָקֻמוּ.

וְאִלֵּין אִנּוּן דְּמִתְרַפִּין מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא לַעֲבוֹדָה זָרָה, דְּיָהֲבֵי לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מָמוֹנָא

לשון הקודש

שֶׁהוּא ה"א, שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה הִיא בְּחֶשְׁבּוֹן ה"א, וּבִשְׁבִילָהּ בֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל הָעוֹסֵק בְּטַל תּוֹרָה, טַל תּוֹרָה מְחַיֵּיהוּ. וְזֶהוּ שֶׁמִּתְפַּלְּלִים בּוֹ מוֹרִיד הַטַּ"ל. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר (הושע יא) לֹא אָבוֹא בְּעִיר.

מָשָׁל לְבַת מֶלֶךְ שֶׁהָלַךְ בַּעְלָהּ לִמְדִינַת הַיָּם, וּלְזְמַן שֶׁבָּא אֵלֶיהָ, נִשְׁבַּע לָהּ שֶׁלֹּא נִכְנָס בַּיִּשּׁוּב. וְזֶהוּ לֹא אָבוֹא בְּעִיר. וְאִם אֵינֶךָ מַאֲמִינָה לִי, הֲרֵי לָךְ סִימָן שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָ"ל, שֶׁזֶּהוּ הַטַּל לְהַחֲיוֹת בּוֹ מֵתִים. (ישעיה כו) וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל, פֵּרוּשׁוֹ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, מִי הָרְפָאִים? אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם בְּפָסוּק אַחֵר רְפָאִים בַּל יָקֻמוּ.

וְאֵלּוּ הֵם שֶׁמִּתְרַפִּים מִדִּבְרֵי תּוֹרָה לַעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁנּוֹתְנִים לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים

דִּילְהוֹן, לְאִתְגַּבְּרָא בְּהוֹן וְאַרְפּוּן יְדֵיהוֹן (דף קיז ע"ב) מֵאִלֵּין דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא לִשְׁמָהּ לְמֶעֱבַד טִיבוּ עִמְּהוֹן. אִלֵּין לֹא יְקוּמוּן וְאַפִּילַת לוֹן אַרְעָא, כְּאִתְתָּא עֻבְּרָא דְּמַפֶּלֶת נְפָלִים, וְדָא אִיהוּ וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל. דְּנֵפֶל לָאו אִיהוּ בַּר קַיְמָא. וְהַאי הוּא דְּלָא כָּלוּ לוֹ חֲדָשָׁיו, דְּאִנּוּן תִּשְׁעָה יַרְחִין דְּעֻבְּרָא מָאן עֻבְּרָא.

אֶלָּא דָּא אוֹרַיְתָא. וְאִיהִי שְׁכִינְתָּא, הַהוּא יֶלֶד דְּאִתְיְלִיד מִנַּהּ בְּאוֹרַיְתָא, בְּיַרְחָא קַדְמָאָה מֵאִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד דְּתִתְפַּשֵּׁט מַלְכוּת הָרִשְׁעָה תִּשְׁעָה חֲדָשִׁים עַל יִשְׂרָאֵל. בְּיַרְחָא קַדְמָאָה אִיהוּ מָשִׁיחַ אַי"ן. וּבְיַרְחָא תִּנְיָנָא עָבִיד לֵיהּ יֵשׁ מֵאַיִן, בִּסְפִירָה תִּנְיָנָא דְּאִתְּמַר בָּהּ (איוב כח יב) וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא. בְּיַרְחָא תְּלִיתָאָה מוֹסִיף בֵּיהּ בִּינָה. וְהַאי אִיהוּ (ישעיה יא ב) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה'

לשון הקודש

וּמַזְלוֹת אֶת מָמוֹנָם לְהִתְגַּבֵּר בָּהֶם, וּמַרְפִּים יְדֵיהֶם מֵאֵלּוּ שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִמָּהֶם. אֵלּוּ לֹא יָקוּמוּ, וְהָאָרֶץ מַפִּילָה אוֹתָם, כְּאִשָּׁה מְעֻבֶּרֶת שֶׁמַּפִּילָה נְפָלִים, וְזֶהוּ וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל. שֶׁהַנֵּפֶל אֵינוֹ בַּר קַיְמָא, וְזֶהוּ שֶׁלֹּא כָלוּ לוֹ חֲדָשָׁיו, שֶׁהֵם תִּשְׁעָה יַרְחֵי הַמְּעֻבֶּרֶת. מִי הַמְּעֻבֶּרֶת?

אֶלָּא זוֹ תּוֹרָה, וְהִיא הַשְּׁכִינָה, אוֹתוֹ הַיֶּלֶד שֶׁנּוֹלַד מִמֶּנָּה בַּתּוֹרָה, בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן מֵאֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁתִּתְפַּשֵּׁט מַלְכוּת הָרִשְׁעָה תִּשְׁעָה חֲדָשִׁים עַל יִשְׂרָאֵל. בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא מָשִׁיחַ אַי"ן. וּבַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי עוֹשֶׂה אוֹתוֹ יֵשׁ מֵאַיִן, בַּסְּפִירָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא. בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי

רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין אֵיזֶהוּ חָכָם הַמֵּבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר. דְּקֹדֶם דְּאָתָא לְעָלְמָא אוֹלְפִין לֵיהּ חָכְמְתָא וּבִינָה. בְּיַרְחָא רְבִיעָאָה גָּמִיל עִמֵּיהּ חֶסֶד, דְּעָאִיל לֵיהּ פַּרְנָסָה מִטִּבּוּרָא דְּאִימֵּיהּ. בְּיַרְחָא חֲמִישָׁאָה יָהִיב בֵּיהּ תֻּקְפָּא דִּגְבוּרָה לְאִתְגַּבְּרָא עַל יֵצֶר הָרָע דְּהוּא מִסִּטְרָא דְּסַמָּאֵל, דְּלָא שָׁלִיט (יִשְׁלוֹט) עָלֵהּ בְּבֶטֶן אִמֵּיהּ לְמֶעֱבַד לֵיהּ נֶפֶל לְקַטְלָא מְשִׁיחָא.

בְּיַרְחָא שְׁבִיעָאָה יָהִיב בֵּיהּ דַּעְתָּא וְכֹחַ וְשַׁפִּירוּ דְּאַנְפּוֹי. בְּיַרְחָא שְׁבִיעָאָה וּתְמִינָאָה יָהִיב בֵּיהּ רוּחָא דְּקוּדְשָׁא מִסִּטְרָא דְּנֶצַח וְהוֹד, דְּאִנּוּן תְּרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט. וּבְגִין דָּא נִתְנַבֵּא רוּחָא דְּקֻדְשָׁא עָלֵיהּ (ירמיה א ה) בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַּבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ וּבְטֶרֶם תֵּצֵא מֵרֶחֶם וְגוֹ'. מִסִּטְרָא דְּצַדִּיק יָהִיב לֵיהּ אוֹת וּמוֹפֵת. בְּיַרְחָא תְּשִׁיעָאָה דְּנוֹלַד מָהוּל, וְהַהוּא

לשון הקודש

מוֹסִיף בּוֹ בִּינָה, וְזֶה וְנָתָה עָלָיו רוּחַ ה' רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה. וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵיזֶהוּ חָכָם? הַמֵּבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר. שֶׁקֹּדֶם שֶׁבָּא לָעוֹלָם מְלַמְּדִים אוֹתוֹ חָכְמָה וּבִינָה. בַּחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי גּוֹמֵל עִמּוֹ חֶסֶד, שֶׁמַּכְנִיס לוֹ פַּרְנָסָה מִטִּבּוּר אִמּוֹ. בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי נוֹתֵן בּוֹ תֹּקֶף שֶׁל גְּבוּרָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יֵצֶר הָרָע מִצַּד שֶׁל סמא"ל שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט עָלָיו בְּבֶטֶן אִמּוֹ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ נֵפֶל לַהֲרֹג הַמָּשִׁיחַ.

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי נוֹתֵן בּוֹ דַּעַת וְכֹחַ וְיֹפִי שֶׁל פָּנִים. בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וְהַשְּׁמִינִי נוֹתֵן בּוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מִצַּד שֶׁל נֵצַח וְהוֹד, שֶׁהֵם שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת. וּמִשּׁוּם זֶה נִתְנַבֵּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עָלָיו, (ירמיה א) בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַּבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ וּבְטֶרֶם תֵּצֵא מֵרֶחֶם וְגוֹ'. מִצַּד

יַנּוֹקָא אִיהוּ עֲשִׂירָאָה מִסִּטְרָא דְּמַלְכוּת, אִיהוּ טִפָּה עֲשִׂירָאָה. וּבְגִין דָּא זָכָה לְתִשְׁעָה דַּרְגִּין אִלֵּין.

קָמוּ מָארֵי מַתְנִיתִין וְאָמְרוּ, רָעֵיָא מְהֵימְנָא טוֹל אַבְנָא דִּילָךְ לְגַבָּךְ, דְּאַנְתְּ הוּא דְּאִתְּמַר עָלָךְ (שמות ב ב) וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא. וְאוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין מַאי כִּי טוֹב, דְּאִתְיְלִיד מָהוּל. וְאַנְתְּ הוּא כָּלִיל מִתִּשְׁעָה יַרְחִין אִלֵּין, וּמִסִּטְרָא דְּעִבּוּרָא דִּילָךְ, מַלְכוּת קַדִּישָׁא אִתְּמַר בָּךְ (דברים לג ה) וַיְהִי בִּישֻׁרוּן מֶלֶךְ. וְהַאי אַבְנָא טִפָּה קַדִּישָׁא כְּלִילָא מֵעֲשָׂרָה. אַנְתְּ הוּא זֶרַע דְּאִתְּמַשְׁכָא מִנַּהּ. וּבָךְ תַּלְיָא פֻּרְקָנָה, וְעָלָךְ עָתִיד לְאִתְבְּנָאָה בִּנְיָנָא וְעָלָךְ תָּקוּם, טֹל לָהּ לְגַבָּךְ. אָמַר לוֹן לֵית אַתּוּן יָכְלִין לְאִשְׁתַּזְבָּא. אִי אִשְׁתְּזַבְתּוּן מֵאַבְנָא חֲדָא. אֲנָא זָרִיק לְכוֹן שִׁית, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן בָּרָ"א שִׁי"ת, נָטַל קִרְטָא כְּמִלְקַדְמִין.

לשון הקודש

הַצַּדִּיק נוֹתֵן לוֹ אוֹת וּמוֹפֵת בַּחֹדֶשׁ הַתְּשִׁיעִי שֶׁנּוֹלַד מָהוּל, וְאוֹתוֹ הַתִּינוֹק הוּא הָעֲשִׂירִי מִצַּד הַמַּלְכוּת, הוּא הַטִּפָּה הָעֲשִׂירִית, וּמִשּׁוּם זֶה זָכָה לְתֵשַׁע הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ.

קָמוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה וְאָמְרוּ, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, טְלוֹ הָאֶבֶן שֶׁלְּךָ אֵלֶיךָ, שֶׁאַתָּה הוּא שֶׁנֶּאֱמַר עָלֶיךָ (שמות ה) וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא. וּפֵרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, מַה זֶּה כִּי טוֹב? שֶׁנּוֹלַד מָהוּל. וְאַתָּה הוּא כָּלוּל בְּתִשְׁעָה הֶחֳדָשִׁים הַלָּלוּ, וּמִצַּד הָעִבּוּר שֶׁלְּךָ, הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה נֶאֱמַר בָּהּ (דברים לג) וַיְהִי בִּישֻׁרוּן מֶלֶךְ. וְזוֹ הָאֶבֶן, טִפָּה קְדוֹשָׁה כְּלוּלָה מֵעֲשָׂרָה. אַתָּה הוּא הַזֶּרַע שֶׁנִּמְשַׁכְתָּ מִמֶּנָּה, וּבְךָ תְּלוּיָה הַגְּאֻלָּה, וְעָלֶיךָ עָתִיד לְהִבָּנוֹת בִּנְיָן וְעָלֶיךָ תָּקוּם. טֹל אוֹתָהּ אֵלֶיךָ. אָמַר לָהֶם, אֵינְכֶם יְכוֹלִים לְהִנָּצֵל. אִם נִצַּלְתֶּם מֵאֶבֶן אַחַת,

פְּתַח וְאָמַר זַרְקָא מַקָּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סֶגוֹלְתָּא תְּלָת אַבְנִין עִלָּאִין אִנּוּן סֶגוֹלְתָּא. תְּלָת טִפִּין עִלָּאִין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר. וּתְלָת טִפִּין תַּתָּאִין לְקָבְלַיְהוּ סֶגוֹל עָלַיְהוּ אִתְּמַר שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב ה' (מיכה ו ב). מָאן הָרִים. אֶלָּא הָא תְּלָת אַבְנִין עִלָּאִין לְגַבַּיְכוּ, דְּאִנּוּן סֶגוֹלְתָּא. וּלְמָאן מִנַּיְיהוּ לְרַבִּ"י וְרַ"ב וְרַבָּ"א דִּמְתִיבְתָּא עִלָּאָה. דִּלְקָבְלַיְכוּ הֲווֹ כָּל רַב מִבָּבֶל. וְרִבִּי מֵאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל. וְרַבָּא מִשְּׁאָר אַרְעִין.

שָׁמְעוּ דְּאַתְוָן רִיב וּקְטָטָה וּמַחֲלֹקֶת בַּהֲלָכָה לְעֵלָּא. וְרַבִּ'י וְרַ'ב וְרַבָּ'א מַחֲלֹקֶת וְרִיב וּקְטָטָה בַּהֲלָכָה דִּילְהוֹן לְתַתָּא. וְלֵית בְּכוּ דִּיהֵא רִיב וּקְטָטָה וּמַחֲלֹקֶת בְּגִין שְׁכִינְתָּא, לְגַבֵּי קוּדְשָׁא

לשון הקודש

אֲנִי אֶזְרֹק לָכֶם שֵׁשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם בְּרָ"א שִׁי"ת. נָטַל הַמַּקְלֵעַ כְּמוֹ מִקֹּדֶם.

פְּתַח וְאָמַר זַרְקָא מַקָּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סֶגוֹלְתָּא. שָׁלֹשׁ אֲבָנִים עֶלְיוֹנוֹת הֵן סֶגוֹלְתָּא. שָׁלֹשׁ טִפּוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן (איוב לג) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר. וְשָׁלֹשׁ טִפּוֹת תַּחְתּוֹנוֹת כְּנֶגְדָּם סֶגוֹל, עֲלֵיהֶן נֶאֱמַר (מיכה ו) שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב ה'. מִי הֶהָרִים? אֶלָּא הִנֵּה שָׁלֹשׁ אֲבָנִים עֶלְיוֹנוֹת אֶצְלְכֶם, שֶׁהֵן סֶגוֹלְתָּא. וּלְמִי מִכֶּם? לְרַבִּ'י וְרַ'ב וְרַבָּ'א שֶׁל הַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁכְּנֶגְדְּכֶם הָיוּ כָּל רַב מִבָּבֶל, וְרִבִּי מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְרַבָּא מִשְּׁאָר הָאֲרָצוֹת.

שָׁמְעוּ שֶׁלְּאוֹתִיּוֹת רִיב וּקְטָטָה וּמַחֲלֹקֶת בַּהֲלָכָה לְמַעְלָה, וְרַבִּ'י וְרַ'ב וְרַבָּ'א מַחֲלֹקֶת וְרִיב וּקְטָטָה בַּהֲלָכָה שֶׁלָּהֶם לְמַטָּה. וְאֵין בָּכֶם שֶׁיִּהְיֶה רִיב וּקְטָטָה

בְּרִיךְ הוּא לְדַחֲקָא לֵיהּ בְּכַמָּה קוּשְׁיָן עַד דְּיָפִיק לֵיהּ מִן גָּלוּתָא.

וְהָאִתְּנִים, אִלֵּין תַּנָּאִים דְּמַתְנִיתִין דִּמְתִיבְתָּא דִּלְתַתָּא. הָא תְּלָת אַבְנִין לְגַבֵּיכוּ, דְּאִנּוּן סָגוּל. דְּשִׁית נִקּוּדִין אִלֵּין, אִנּוּן שִׁית סִדְרֵי מַתְנִיתִין. וְכָל נְקֻדָּה אִיהִי עֶשֶׂר. וְסַלְקִין לְשִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת, דְּעָלַיְהוּ אָמַר שְׁלֹמֹה (שיר השירים ו) שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת. וְאִית לֵיהּ כַּמָּה (תהלים מח טו) בְּתוּלוֹת אַחֲרֵיהָ רֵעוֹתֶיהָ דַּהֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שה"ש ו ח) וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר. וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי תָּגָא עַל כֻּלְּהוּ.

תָּגָא דְּזַרְקָא עָלֵהּ אִתְּמַר (משלי לא כט) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חַיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה. וְאִיהִי רִיב וּקְטָטָה וּמַחֲלֹקֶת וְקוּשְׁיָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין

לשון הקודש

וּמַחֲלֹקֶת בִּשְׁבִיל הַשְּׁכִינָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִדְחֹק אוֹתוֹ בְּכַמָּה קֻשְׁיוֹת עַד שֶׁיּוֹצִיא אוֹתוֹ מִן הַגָּלוּת.

וְהָאִתְּנִים – אֵלּוּ הַתַּנָּאִים שֶׁל הַמִּשְׁנָה שֶׁל הַיְשִׁיבָה שֶׁלְּמַטָּה. הִנֵּה שָׁלֹשׁ אֲבָנִים אֶצְלְכֶם, שֶׁהֵם סָגוּל. שֶׁשֵּׁשׁ הַנִּקֻּדוֹת הַלָּלוּ הֵם שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, וְכָל נְקֻדָּה הִיא עֶשֶׂר, וְעוֹלִים לְס' מַסֶּכְתּוֹת, שֶׁעֲלֵיהֶם אָמַר שְׁלֹמֹה (שיר השירים ו) שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת. וְיֵשׁ לוֹ כַּמָּה בְּתוּלוֹת אַחֲרֵיהָ רֵעוֹתֶיהָ שֶׁל הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן (שם) וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר. וְהַשְּׁכִינָה הִיא כֶּתֶר עַל כֻּלָּם.

הַתָּג שֶׁל זַרְקָא, עָלָיו נֶאֱמַר (משלי לא) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חַיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה. וְהִיא רִיב וּקְטָטָה וּמַחֲלֹקֶת וְקֻשְׁיָה לַקָּדוֹשׁ

יִשְׂרָאֵל אַחֵיכוֹן. וּמָארֵי מַתְנִיתִין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְתָא בְּכָל יוֹמָא וְלֵילְיָא בְּגָלוּתָא, אִיהִי רִיב בְּגִינַיְהוּ דְּיִפּוּק לוֹן. וְלֵית מָאן דְּיֵהֵא רִיב וּקְטָטָה וּמַחֲלֹקֶת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינֵה בְּגָלוּתָא.

קָם סָבָא חֲדָא מִבֵּינַיְהוּ וְאָמַר, רָעֲיָא מְהֵימְנָא כַּמָּה תַּקִּיפִין אַבְנִין דְּזָרִיקַת. דְּאִזְדַּעְזְעוּ מָארֵי מִתִּיבְתָּא דִּלְעֵלָּא וְתַתָּא, וַאֲפִלּוּ מַלְאָכִין עִלָּאִין דְּאִנּוּן סַמְכִין שִׁית דַּרְגִּין דְּכוּרְסַיָּיא וְכוּרְסַיָּיא אִזְדַּעְזְעַת. אֲבָל הָא (במדבר כד כא) אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ לְגַבָּךְ דְּאִיהִי שְׁבִיעָאָה אִסְתְּמַר מִנַּהּ, דְּהָא אַבְנָא דְּזָרִיקַת הָא אִיהִי לְגַבָּךְ דְּאִיהִי תָּגָא עַל כֻּלְּהוּ. וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ, וְשִׁית אָחֳרָנִין לְגַבָּךְ בְּגִין דְּאִיהוּ אָמַר (יחזקאל לו כב) לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה. הָא שִׁית לְגַבָּךְ כִּי אִם לְשֵׁם קָדְשִׁי, הָא שְׁבִיעָאָה לְגַבָּךְ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל אַחֵיכֶם. וּמוֹרֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם וָלַיְלָה בַּגָּלוּת, הִיא רִיב בִּשְׁבִילָם שֶׁיּוֹצִיא אוֹתָם, וְאֵין מִי שֶׁיִּהְיֶה רִיב וּקְטָטָה וּמַחֲלֹקֶת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁבִילוֹ בַּגָּלוּת.

קָם זָקֵן אֶחָד מִבֵּינֵיהֶם וְאָמַר, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, כַּמָּה חֲזָקוֹת הָאֲבָנִים שֶׁזָּרַקְתָּ, שֶׁהִזְדַּעְזְעוּ בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבָה שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה, וַאֲפִלּוּ הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵם סוֹמְכִים אֶת שֵׁשׁ מַדְרֵגוֹת הַכִּסֵּא, וְהַכִּסֵּא הִזְדַּעְזַע. אֲבָל הֲרֵי אֵיתָן מוֹשָׁבְךָ אֵלֶיךָ, שֶׁהִיא הַשְּׁבִיעִית, הִשָּׁמֵר מִמֶּנָּה, שֶׁהֲרֵי הָאֶבֶן שֶׁזָּרַקְתָּ הֲרֵי הִיא אֶצְלְךָ, שֶׁהִיא כֶּתֶר עַל כֻּלָּם. וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ, וְשִׁשׁ אֲחֵרִים אֶצְלְךָ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא אָמַר (יחזקאל לו) לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה. הֲרֵי שֵׁשׁ אֶצְלְךָ. כִּי אִם לְשֵׁם קָדְשִׁי. הֲרֵי הַשְּׁבִיעִית

דְּאַנְתְּ הוּא דְּאִתְּמַר בָּךְ (במדבר כ יא) וַיַּךְ אֶת הַסֶּלַע וְשִׁים בַּסֶּלַע, דְּחִוְיָא קִנָּךְ לְכַפֵּר עֲוֹנֵךְ.

קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָנֵי לְכוּ (שם פסוק ז) וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע, וְאַתּוּן לָא עֲבַדְתּוּן הָכִי. דְּאִי עֲבַדְתּוּן מֵימְרֵיהּ בְּדִבּוּרָא, הֲוֹ אוֹלְפִין אוֹרַיְתָא בְּלָא סָפֵק וּבְלָא קוּשְׁיָא וּמַחֲלֹקֶת. וּבְגִין דְּאִתְּמַר בָּךְ (במדבר כ) וַיַּךְ אֶת הַסֶּלַע, וְלֹא נָפְקֵי מִנֵּיהּ אֶלָּא טִפִּין טִפִּין. הָכִי מָאֲרֵי מַתְנִיתִין אִנּוּן כְּמָאן דְּמָחֵי בַּסֶּלַע. וְאִנּוּן לִישַׁנְהוֹן.

כְּפַטִּישׁ יְפוֹצֵץ סֶלַע (ירמיה כג כט). וּפַסְקִין בָּהּ כַּמָּה פְּסָקוֹת דַּהֲלָכוֹת, וְלֹא נַפְקִין מִנַּיְהוּ אֶלָּא טִפִּין טִפִּין וְאִנּוּן לְקוּטוֹת. וּבְגִין דָּא בָּךְ תַּלְיָא כֹּלָּא. הָא אַבְנָא לְגַבָּךְ וְשִׁית אָחֲרָנִין. וּבָךְ תַּלְיָא פֶּרְקָנָא דִּשְׁכִינְתָּא וּבְנָהָא, בְּגִין דְּיִתְקַן בָּךְ מַה דְּאִתְּחֲרַס

לשון הקודש

אֶצְלְךָ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אַתָּה הוּא שֶׁנֶּאֱמַר בְּךָ וַיַּךְ אֶת הַסֶּלַע, וְשִׁים בַּסֶּלַע, שֶׁהַנָּחָשׁ קִנְּךָ לְכַפֵּר עֲוֹנְךָ.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה אֶתְכֶם וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע, וְאַתֶּם לֹא עֲשִׂיתֶם כָּךְ. שֶׁאִם עֲשִׂיתֶם מַאֲמָרוֹ בְּדִבּוּר, הָיוּ לוֹמְדִים תּוֹרָה בְּלִי סָפֵק וּבְלִי קֻשְׁיָה וּמַחֲלֹקֶת. וּמִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר בְּךָ (במדבר כ) וַיַּךְ אֶת הַסֶּלַע, וְלֹא יָצְאוּ מִמֶּנּוּ אֶלָּא טִפּוֹת טִפּוֹת, כָּךְ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה הֵם כְּמִי שֶׁמַּכֶּה בַּסֶּלַע, וְהֵם לְשׁוֹנָם.

כְּפַטִּישׁ יְפוֹצֵץ סֶלַע, וּפוֹסְקִים בָּהּ כַּמָּה הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת שֶׁל הֲלָכוֹת, וְלֹא יוֹצְאִים מֵהֶם אֶלָּא טִפּוֹת טִפּוֹת וְהֵן לְקוּטוֹת. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַכֹּל תָּלוּי בְּךָ. הֲרֵי הָאֶבֶן אֶצְלְךָ וְשֵׁשׁ אֲחֵרוֹת. וּבְךָ תְּלוּיָה הַגְּאֻלָּה שֶׁל הַשְּׁכִינָה וּבָנֶיהָ, כְּדֵי שֶׁיִּתַּקֵּן בְּךָ מַה שֶׁנֶּהֱרַס בָּרִאשׁוֹנָה. וּבִשְׁבִיל הַחֲבִיבוּת

בְּקַדְמִיתָא. וּבְגִין חֲבִיבוּתָא דִּילָךְ, שִׁית טִפִּין דְּגִלְגּוּלָא אִתְחַזְּרוּן לְגַבָּךְ דְּאִנּוּן רְמִיזִין בְּרֵישֵׁי עַנְפִּין דִּילָךְ. אִנּוּן ש ש דְּכָפַל בְּהוּ מֹשֶׁה מֹשֶׁה.

אַבְנָא שְׁבִיעָאָה (איכה ב יג) מָה אֲעִידֵךְ מָה אֲדַמֶּה לָךְ, וְאִתְּמַר בֵּיהּ הַבַּת יְרוּשָׁלַיִם. וְעָלַהּ אִתְּמַר מָה אַשְׁוֶה לָךְ. אִיהִי אַשְׁוֶה לָךְ בִּתְבִירוּ דִּילָךְ, וַאֲנַחֲמֵךְ. דְּאִית לָךְ לְהִתְנַחֵם עִמָּהּ. דְּדַיּוֹ לְעֶבֶד לִהְיוֹת כְּרַבּוֹ. וְאַף עַל גַּב דִּיהֵא רַב תְּבִירוּ דִּילָךְ כְּיַמָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) כִּי גָּדוֹל כַּיָּם שִׁבְרֵךְ (דף קיח ע"א) מִ"י יִרְפָּא לָךְ, דְּאִיהִי אִמָּא עִלָּאָה תְּשׁוּבָה דִּילָךְ בֵּירָא דִּילָךְ אִתְבַּקְּעַת דְּאִיהִי יַמָּא דְּאוֹרַיְתָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יד כא) וַיֵּט מֹשֶׁה יָדוֹ עַל הַיָּם וַיּוֹלֶךְ ה' אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה כָּל הַלַּיְלָה וַיָּשֶׂם אֶת הַיָּם לֶחָרָבָה. (ע"כ).

לשון הקודש

שֶׁלְּךָ, שֵׁשׁ טִפּוֹת שֶׁל גִּלְגּוּל חָזְרוּ אֵלֶיךָ, שֶׁהֵם רְמוּזִים בְּרָאשֵׁי הָעֲנָפִים שֶׁלְּךָ. אוֹתָם ש' ש' שֶׁכָּפַל בָּהֶם מֹשֶׁה מֹשֶׁה.

הָאֶבֶן הַשְּׁבִיעִית (איכה ב) מָה אֲעִידֵךְ מָה אֲדַמֶּה לָךְ, וְנֶאֱמַר בָּהּ הַבַּת יְרוּשָׁלַיִם. וְעָלֶיהָ אָמַר מָה אַשְׁוֶה לָךְ. הִיא אַשְׁוֶה לָךְ בִּשְׁבָרוֹן שֶׁלָּךְ וַאֲנַחֲמֵךְ. שֶׁיֵּשׁ לָךְ לְהִתְנַחֵם עִמָּהּ, שֶׁדַּיּוֹ לָעֶבֶד לִהְיוֹת כְּרַבּוֹ, וְאַף עַל גַּב שֶׁיִּהְיֶה גָּדוֹל הַשִּׁבָּרוֹן שֶׁלָּךְ כְּמוֹ הַיָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) כִּי גָּדוֹל כַּיָּם שִׁבְרֵךְ מִ"י יִרְפָּא לָךְ, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, הַתְּשׁוּבָה שֶׁלָּךְ בְּאֵר שֶׁלָּךְ שֶׁהִתְבַּקְּעָה, שֶׁהִיא יָם הַתּוֹרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות יד) וַיֵּט מֹשֶׁה יָדוֹ עַל הַיָּם וַיּוֹלֶךְ ה' אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה כָּל הַלַּיְלָה וַיָּשֶׂם אֶת הַיָּם לֶחָרָבָה. (עַד כָּאן).

מִכָּאן וְאֵילָךְ וַיִּבְקְעוּ הַמַּיִם דִּילֵהּ לְגַבָּהּ. וְאִיהוּ עֵץ חַיִּים דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם טו כה) וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם דְּאוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם) וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם. כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ (שם א יד) וַיְמָרֲרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה, דְּאִיהִי קוּשְׁיָא. וּבְהַהוּא זִמְנָא (במדבר כ יא) וַתֵּשְׁתְּ הָעֵדָה וּבְעִירָם.

וְכַד אִתְּגַּלֵּי לָךְ אִילָנָא דְּחַיֵּי בְּדָרָא בַּתְרָאָה, דְּאַתְּ עָתִיד לְאִתְּגַּלָּאָה בֵּינַיְהוּ כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ (קהלת א ט) מַ"ה שֶׁהָיָ"ה הוּ"א שֶׁיִּהְיֶ"ה. כַּמָּה נִסְיוֹנוֹת אִית לְאִתְּנַסָּאָה יִשְׂרָאֵל. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות טו כה) שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ לְמֹשֶׁה, וְאוֹרַיְתָא אִתְּחַזְּרַת לוֹן נִסְיוֹן לְאִנּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בֵּיהּ וְהַוְיָן בְּעָאקוּ סַגִּי. כְּגַוְנָא דְּמִצְרַיִם דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם א כב) כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ. וְדָא אוֹרַיְתָא

לשון הקודש

מִכָּאן וְאֵילָךְ, וַיִּבְקְעוּ הַמַּיִם שֶׁלּוֹ אֵלֶיהָ, וְהוּא עֵץ הַחַיִּים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שם טו) וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם, שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שם) וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּהָ (שמות א) וַיְמָרֲרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה, שֶׁהִיא קֻשְׁיָה. וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן וַתֵּשְׁתְּ הָעֵדָה וּבְעִירָם.

וּכְשֶׁהִתְגַּלָּה לְךָ עֵץ הַחַיִּים בַּדּוֹר הָאַחֲרוֹן, שֶׁאַתָּה עָתִיד לְהִתְגַּלּוֹת בֵּינֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ (קהלת א) מַ"ה שֶׁהָיָ"ה הוּ"א שֶׁיִּהְיֶ"ה, כַּמָּה נִסְיוֹנוֹת יֵשׁ לְנַסּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ, אֶת מֹשֶׁה, וְהַתּוֹרָה הֶחֱזִירָה לָהֶם נִסָּיוֹן לְאוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בָּהּ וְהֵם בְּצָרוֹת רַבּוֹת. כְּמוֹ שֶׁבְּמִצְרַיִם

דְּכִכְתָב. וְכָל הַבַּת תְּחַיּוּן אוֹרַיְתָא דְּבְעַל פֶּה, דְּתַרְוַיְהוּ אִנּוּן פֶּ"ה וּלְשׁוֹ"ן, וּבְהוֹן תְּהֵא אַנְתְּ כְּבַד פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן, וְלַחֲכִימָא בִּרְמִיזָא. וְלֵית מִיתָה דְּמָארֵי דְּנְהוֹרָא דְּאוֹרַיְתָא אֶלָּא עֲנִיּוּתָא.

וּבְפֶרְקָנָא בַּתְרַיְתָא, אוֹרַיְתָא יְהֵא לְיִשְׂרָאֵל כְּגַוְנָא דְּיַמָּא, דְּאִתְּמַר בָּךְ, רָעֲיָא מְהֵימְנָא (שם ב ג) וַתָּשֶׂם בַּסּוּף עַל שְׂפַת הַיְאֹר. בְּסו"ף פ"ו יוֹמִין דַּרְגָּא דְּפֶרְקָנָא אִתְּמַר בָּךְ וַתָּשֶׂם בַּסּוּף עַל שְׂפַת הַיְאֹר, דְּאִיהוּ נְהוֹרָא דְּאוֹרַיְתָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. שָׂפָה דִּילֵהּ שְׁכִינְתָּא.

בְּהַהוּא זִמְנָא אִלֵּין טִפִּין דְּהָווּ נַפְקִין מִן הַסֶּלַע, דְּאִנּוּן פִּסְקֵי הֲלָכוֹת אִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים צג ג) נָשְׂאוּ נְהָרוֹת ה'. תְּרֵין טִפִּין דְּאִנּוּן צֵירֵי סַלְקִין בִּתְרֵין וָוִין וְאִתְעֲבָדוּ נְהָרוֹת. וּבְהַהִיא נְקוּדָא עִלָּאָה

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שם א) כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ, וְזוֹ הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְכָל הַבַּת תְּחַיּוּן – הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁשְּׁתֵיהֶן הֵן פֶּה וְלָשׁוֹן, וּבָהֶם תִּהְיֶה אַתָּה כְּבַד פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן, וּלְחָכָם בְּרֶמֶז. וְאֵין מִיתָה שֶׁל בַּעַל אוֹר הַתּוֹרָה אֶלָּא עֲנִיּוּת.

וּבַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, תּוֹרָה תִּהְיֶה לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁהַיָּם, שֶׁנֶּאֱמַר בְּךָ, הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, (שם) וַתָּשֶׂם בַּסּוּף עַל שְׂפַת הַיְאֹר. בְּסו"ף פ"ו יָמִים, דַּרְגָּה שֶׁל גְּאֻלָּה, נֶאֱמַר בְּךָ וַתָּשֶׂם בַּסּוּף עַל שְׂפַת הַיְאֹר, שֶׁהוּא אוֹר הַתּוֹרָה, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. שְׂפָתוֹ הַשְּׁכִינָה.

בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן אֵלּוּ הַטִּפּוֹת שֶׁהָיוּ יוֹצְאוֹת מֵהַסֶּלַע, שֶׁהֵן פִּסְקֵי הֲלָכוֹת, נֶאֱמַר בָּהֶם (תהלים צג) נָשְׂאוּ נְהָרוֹת ה'. שְׁתֵּי טִפּוֹת שֶׁהֵן צֵרֵי"י, עוֹלוֹת עִם שְׁנֵי וָוִי"ם וְנַעֲשִׂים נְהָרוֹת. וְאוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא

דְּאִיהִי סָגוֹלְתָּא אִסְתַּלְקַת עַל גַּדְפַּיְהוּ. וּסְלִיקוּ דִּילֵהּ בְּאָן אֲתַר הֲוֵי, אֶלָּא אִלֵּין תְּרֵין נְהָרוֹת אִנּוּן אַבָּא וְאִמָּא. מִסִּטְרָא דִּבְרַתָּא דְּמַלְכָּא טִפִּין אִתְקְרִיאוּ דְּאִתְמַר בְּהוֹן, (בראשית ב ז) וַיִּצֶר, (ישעיה כו ד) כִּי בְיָהּ ה' צוּר עוֹלָמִים. צִיֵּר תְּרֵין עָלְמִין דַּקִּיקִין. עָלְמִין דִּבְרַתָּא דְּמַלְכָּא אִנּוּן מִתַּתָּא לְעֵלָּא. מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרִיאוּ נְהָרוֹת. וּבְגִין דָּא נָשְׂאוּ נְהָרוֹת.

לְמָאן לְהַהִיא סָגוֹלְתָּא, סַלְקִין לֵיהּ כְּתָ"ר עַל גַּבַּיְהוּ י י י לְמֶהֱוֵי כָּלִיל סָגוֹלְתָּא, וּמִתְעַטְּרָה בֵּיהּ בִּתְלָת כִּתְרִין. דְּאִנּוּן כֶּתֶר כְּהֻנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת וְכֶתֶר תּוֹרָה עַל גַּבֵּיהֶן. וְהָכִי אִנּוּן תְּלָת נְהָרוֹת ו'ו'ו' וּתְלָת יוֹדִין וּתְלָת וָוִין רְמִיזִין בִּתְלָת רֵישֵׁי תֵּיבוֹת, דְּאִנּוּן וַ"יִּסַּע וַ"יָּבֹא וַ"יֵּט. תְּרֵין דְּאִנּוּן אַבָּא וְאִמָּא סַלְקִין כֶּתֶר עַל גַּדְפַּיְהוּ.

לשון הקודש

סָגוֹלְתָּא, הִתְעַלְּתָה עַל כַּנְפֵּיהֶם. וַעֲלִיָּתוֹ בְּאֵיזֶה מָקוֹם הוּא? אֶלָּא אֵלּוּ שְׁנֵי נְהָרוֹת הֵם אַבָּא וְאִמָּא. מִצַּד הַבַּת שֶׁל הַמֶּלֶךְ נִקְרְאוּ טִפּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיִּצֶר, (ישעיה כו) כִּי בְיָהּ ה' צוּר עוֹלָמִים. צִיֵּר שְׁנֵי עוֹלָמוֹת דַּקִּים. הָעוֹלָמוֹת שֶׁל בַּת הַמֶּלֶךְ הֵם מִמַּטָּה לְמַעְלָה. מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נִקְרְאוּ נְהָרוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת.

לְמִי? לְאוֹתָהּ סָגוֹלְתָּא, מַעֲלִים אוֹתוֹ כְּתָ"ר עַל גַּבֵּיהֶם י י י לִהְיוֹת כּוֹלֵל סָגוֹלְתָּא, וּמִתְעַטֶּרֶת בּוֹ בִּשְׁלֹשָׁה כִּתָּרִים, שֶׁהֵם כֶּתֶר כְּהֻנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת, וְכֶתֶר תּוֹרָה עַל גַּבֵּיהֶן. וְכָךְ הֵם שְׁלֹשָׁה נְהָרוֹת ו'ו'ו' וְשָׁלֹשׁ יוֹדִי"ם וְשָׁלֹשׁ וָוִי"ם רְמוּזִים בִּשְׁלֹשָׁה רָאשֵׁי תֵבוֹת שֶׁהֵם וַ"יִּסַּע וַ"יָּבֹא וַ"יֵּט. שְׁנַיִם שֶׁהֵם אַבָּא וְאִמָּא מַעֲלִים כֶּתֶר

נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם. אִנּוּן חֶסֶד גְּבוּרָה עָלַיְהוּ אִתְּמַר נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם. מָאן קוֹלָם דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְדָא רָזָא דְשׁוּרֶ"ק לְעֵלָּא. שַׁלְשֶׁלֶת אִיהוּ כָּלִיל תְּלָת נִקּוּדִין בְּקִשּׁוּרָא חֲדָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. דְּעָלֵהּ אִתְּמַר (ירמיה ב כא) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת.

יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם (תהלים צג), אִנּוּן נֶצַח וְהוֹד. נָשְׂאוּ לֹא כְּתִיב אֶלָּא יִשְׂאוּ. וְאִנּוּן סָגוֹ"ל דְּהִיא נְקֻדָּה דִּשְׁכִינְתָּא מִסִּטְרָא דְּצַדִּיק אִיהִי נְקֻדָּה לְתַתָּא תְּחוֹת רַגְלִין, דְּאִנּוּן יַרְכְּתֵי צָפוֹן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים מח ג) יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ וְגוֹ'. כַּד אִיהִי נְקֻדָּה וְד' תְּחוֹת יַרְכֵי קְשׁוֹט אִתְקְרִיאַת הַר צִיּוֹן טוּרָא מָאִיךְ. וְאִתְקְרִיאַת מִסִּטְרָא דְּצַדִּיק, דָּכְיָ"ם ד"ך יָ"ם. כָּלִיל מִכ"ד אַתְוָן דְּאִנּוּן בָּרוּךְ שֵׁם

לשון הקודש

עַל כַּנְפֵיהֶם.

נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם. הֵם חֶסֶד גְּבוּרָה, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם. מִי קוֹלָם? הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְזֶה הַסּוֹד שֶׁל שׁוּרֶק לְמַעְלָה. הַשַּׁלְשֶׁלֶת כּוֹלֶלֶת שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת בְּקִשּׁוּר אֶחָד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (ירמיה ב) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת.

יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם, הֵם נֵצַח וְהוֹד. לֹא כָּתוּב נָשְׂאוּ, אֶלָּא יִשְׂאוּ, וְהֵם סָגוֹל, שֶׁהִיא נְקֻדָּה מִצַּד הַשְּׁכִינָה, הִיא נְקֻדָּה לְמַטָּה, שֶׁצַּדִּיק שְׁכִינָה תַּחַת רַגְלַיִם, שֶׁהֵם יַרְכְּתֵי צָפוֹן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים מח) יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ וְגוֹ'. כְּשֶׁהִיא נְקֻדָּה וְד' תַּחַת יַרְכֵי אֱמֶת, נִקְרֵאת הַר צִיּוֹן, הַר נָמוּךְ. וְנִקְרֵאת מִצַּד שֶׁל צַדִּיק דָּכְיָם, ד"ך יָם

כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, וּבְהוֹן (תהלים עד כא) אַל יָשֹׁב דַּךְ נִכְלָם.

יָם אִתְקְרִיאַת מִסִּטְרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה, כְּלִילָא מֵחַמְשִׁין אַתְוָן דִּכְלִילָן בִּקְרִיאַת שְׁמַע. בִּקְרָא קַדְמָאָה דִּמְיַחֲדִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּרֵין זִמְנִין (דברים ו ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. וּבְהוֹן (שמות ב יב) וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי. וּמִסִּטְרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה אִיהוּ נִקּוּדָא עַל גַּדְפַּיְהוּ קִרְיַת מֶלֶךְ רַב. וּכְעָן אִתְּמַר בֵּיהּ (איכה א א) הָעִיר רַבָּתִי עָם הָיְתָה כְּאַלְמָנָה.

קוּם עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאַנְתְּ הוּא ו' כָּלִיל שִׁית סְפִירָן. וְאַנְתְּ אָחִיד בֵּין כ"ה עִלָּאָה וּבֵין כ"ה תַּתָּאָה. קוּם לְגַבֵּי סַמָּאֵ"ל דְּאִיהִי מִצְרִי בְּמָאנֵי קְרָבָא דִּילָךְ, דְּאִנּוּן שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה קוֹרְטָא תַּתָּאָה.

לשון הקודש

יָ"ם. דַּךְ כָּלוּל מִכ"ד אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, וּבָהֶם אַל יָשֹׁב דַּךְ נִכְלָם.

יָם נִקְרֵאת מִצַּד שֶׁל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, כְּלוּלָה מֵחֲמִשִּׁים אוֹתִיּוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בִּקְרִיאַת שְׁמַע בַּפָּסוּק הָרִאשׁוֹן שֶׁמְּיַחֲדִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פַּעֲמַיִם, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. וּבָהֶם וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי. וּמִצַּד שֶׁל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה הִיא נִקְדָּה עַל כַּנְפֵּיהֶם, קִרְיַת מֶלֶךְ רַב. וְכָעֵת נֶאֱמַר בָּהּ (איכה א) הָעִיר רַבָּתִי עָם הָיְתָה כְּאַלְמָנָה.

קוּם הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁאַתָּה הוּא ו' כוֹלֵל שֵׁשׁ סְפִירוֹת, וְאַתָּה אָחוּז בֵּין כ"ה עֶלְיוֹנָה וּבֵין כ"ה תַּחְתּוֹנָה. קוּם אֵצֶל סמא"ל, שֶׁהוּא מִצְרִי, בִּכְלֵי הַקְּרָב שֶׁלְּךָ, שֶׁהֵם הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, הַמַּקְלֵעַ הַתַּחְתּוֹן. וְהַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, הַמַּקְלֵעַ

וּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה קוֹרְטָא עִלָּאָה דְּעָלֵה אִתְּמַר (שמואל א, כה כט) וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע. מָאן נֶפֶשׁ אוֹיְבֶיךָ. סַם מָוֶת נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים דִּמְקַנְּנָא בְּשֶׁבַע סְלָעִים וּבַעְלָה בְּשִׁבְעָה טוּרִין.

קוּם בְּאַבְנִין דִּילָךְ דְּאִסְתְּלָקוּ בְּטוּרָיָא לְתַבְרָא טוּרִין וְסַלְעִין דְּחִוְיָא, וּבְגִין טוּרִין דִּילָךְ אִתְּמַר (תהלים צג) נָשְׂאוּ נְהָרוֹת ה'. וּבְהוֹן (ישעיה מ ד) כָּל גֵּיא יִנָּשֵׂא הַהוּא דְּכֹלָּא כָּלִיל בֵּיהּ. וְדָא רָעְיָא מְהֵימְנָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים לד) וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בַּגַּי. דְּבְגִינֵהּ אִתְּמַר (תהלים ס ב) וַיַּךְ אֶת אֱדוֹם בְּגֵיא מֶלַח. וְנִשְׁמָתֵהּ גְּנִיזָא בְּגֵי"א מִן אב"ג יתּ"ץ. תּ' תּוֹרַת מֹשֶׁה צָפוּנָה בְּצָדִ"י דְּאִיהוּ ץ'. דְּצָדִי אֲרִיכָא מִסִּטְרָא דְּעָלְמָא דְּאָתֵי, מִתַּמָּן הוּא טוֹב לַצַּדִּיקִים לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹן, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (שמואל–א כה) וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע. מִי נֶפֶשׁ אוֹיְבֶיךָ? סַם מָוֶת נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים, שֶׁמְּקַנֶּנֶת בְּשִׁבְעָה סְלָעִים, וּבַעְלָהּ בְּשִׁבְעָה הָרִים.

קוּם בְּאַבְנִים שֶׁלְּךָ שֶׁהִסְתַּלְּקוּ בֶּהָרִים לִשְׁבֹּר אֶת הֶהָרִים וְהַסְּלָעִים שֶׁל הַנָּחָשׁ, וּבִשְׁבִיל הֶהָרִים שֶׁלְּךָ נֶאֱמַר (תהלים צג) נָשְׂאוּ נְהָרוֹת ה'. וּבָהֶם כָּל גֵּיא יִנָּשֵׂא, הַהוּא שֶׁהַכֹּל כָּלוּל בּוֹ. וְזֶה הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דברים לד) וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בַּגַּי. שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר (תהלים ס) וַיַּךְ אֶת אֱדוֹם בְּגֵיא מֶלַח. וְנִשְׁמָתוֹ גְּנוּזָה בַּגֵּי"א מִן אבגית"ץ. תּ' תּוֹרַת מֹשֶׁה צָפוּנָה בְּצָדִ"י שֶׁהוּא ץ'. שֶׁצָּדִי אֲרֻכָּה מִצַּד הָעוֹלָם הַבָּא, מִשָּׁם הוּא טוֹב לַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא.

בְּגֵי"א אָב לְי"ג מִכִּילִין, דְּאִנּוּן וָא"ו (שמות לד ו) **וַיַּעֲבֹר** ה' עַל פָּנָיו. וַיַּעֲבֹר ע"ב רי"ו. ע"ב חֶסֶד. רי"ו גְּבוּרָה דְּבֵיהּ קר"ע שט"ן מִן יַמָּא. וּבֵהּ עָתִיד לְמִקְרַע לֵיהּ מִן יַמָּא דְּאוֹרַיְתָא. וּמִסִּטְרָא דְּחֶסֶד אִיהוּ אָב לְתְּלֵיסַר מִכִּילָן, דְּבֵיהּ אִיהוּ יהו"ה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אֶרֶךְ אַפַּיִם, וּמַאֲרִיךְ בֵּיהּ עַל בֵּינוֹנִים וּמַטֶּה לוֹן כְּלַפֵּי חֶסֶד.

וּבְאַתְוָן א"ת ב"ש. יהו"ה אִיהוּ מצפ"ץ אֵ"ל ת"ך, רחו"ם גספ"י וְהָכִי עַד תְּלֵיסַר תִּבִין. בְּאִלֵּין תְּלֵיסַר מַאֲרִיךְ עַל בֵּינוֹנִים דְּיַחְזְרוּן בִּתְשׁוּבָה. אֲבָל בקר"ע שט"ן (תהלים ק ו) יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת. דְּאִיהוּ שָׂטָן מָלֵא עַיְנִין. וּבְגִין דָּא אבגית"ץ אִתְקְרֵי כֶּתֶר חָכְמָה אָב לְתְּלֵיסַר מִכִּילָן, דְּכִלִּילָן בְּחֶסֶד דְּכָלִיל שִׁבְעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן דְּאִנּוּן כְּלָלָא דִּילְהוֹן וָהוּ אֲנִי וָהוּ וְחָכְמָה

לשון הקודש

בְּגֵי"א אָב לְי"ג מִדּוֹת, שֶׁהֵם וא"ו, וַיַּעֲבֹר ה' עַל פָּנָיו. וַיַּעֲבֹר ע"ב רי"ו. ע"ב חֶסֶד. רי"ו גְּבוּרָה, שֶׁבּוֹ קר"ע שט"ן מִן הַיָּם, וּבוֹ עָתִיד לִקְרַע לוֹ מִן הַיָּם שֶׁל הַתּוֹרָה. וּמִצַּד הַחֶסֶד הוּא אָב לְי"ג מִדּוֹת, שֶׁבּוֹ יהו"ה, הוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי אֶרֶךְ אַפַּיִם, וּמַאֲרִיךְ בּוֹ עַל הַבֵּינוֹנִים וּמַטֶּה לָהֶם כְּלַפֵּי חֶסֶד. **וּבְאוֹתִיּוֹת** א"ת ב"ש, יהו"ה הוּא מצפ"ץ אֵ"ל ת"ך, רַחו"ם גספ"י, וְכֵן עַד שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת. בְּאֵלּוּ הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה הוּא מַאֲרִיךְ עַל הַבֵּינוֹנִים שֶׁיַּחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה. אֲבָל בְּקר"ע שט"ן יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת, שֶׁהוּא שָׂטָן מָלֵא עֵינַיִם. וּמִשּׁוּם כָּךְ אבגית"ץ נִקְרָא כֶּתֶר חָכְמָה, אָב לִשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה הַמִּדּוֹת, שֶׁכְּלוּלוֹת בַּחֶסֶד שֶׁכּוֹלֵל שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת שֶׁהֵם

לִימִינָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. אִמָּא עִלָּאָה לִגְבוּרָה (לִשְׂמָאלָא) בָּהּ.

קר"ע שט"ן מִן שְׂמָאלָא (מִן יַמָּא). וּבָהּ (שמות יד כא) וַיָּשֶׂם אֶת הַיָּם לֶחָרָבָה. וּבָהּ קָרַע יַמָּא לְתְרֵיסָר קְרָעִים. וּבָהּ (ישעיה מב ה) רֹקַע הָאָרֶץ וְצֶאֱצָאֶיהָ. וּבָהּ עָקַר טוּרִין וְתָבַר טִינָרִין דְּחִוְיָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (מלכים א, יט יא) וְרוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים. דְּאִנּוּן (דף קיח ע"ב) טוּרִים וּסְלָעִים דְּחִוְיָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (משלי ל יט) דֶּרֶךְ נָחָשׁ עֲלֵי צוּר. וּבְהַאי שְׂמָא הֲוָה רָבָה עוֹקֵר הָרִים בְּאוֹרַיְתָא דְּבַעַל פֶּה.

כֶּתֶר עֶלְיוֹן אִיהוּ פֶּלֶא, וּבֵיהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִתְקְרֵי נוּרָא עָבִיד פְּלִיאָן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות טו יא) נוֹרָא תְּהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא. וּבֵיהּ אָמַר מֹשֶׁה (שם לד י) נֶגֶד כָּל עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאוֹת וְגוֹ'.

לשון הקודש

הַכְּלָל שֶׁלָּהֶם, וָהוּ אֲנִי וָהוּ, וְחָכְמָה לְיָמִין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים.

הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה לִגְבוּרָה (לִשְׂמאל) בָּהּ.

קר"ע שט"ן מִן הַשְּׂמאל. וּבָהּ (שמות יד) וַיָּשֶׂם אֶת הַיָּם לֶחָרָבָה, וּבָהּ קָרַע הַיָּם לִשְׁנֵים עָשָׂר קְרָעִים, וּבָהּ רֹקַע הָאָרֶץ וְצֶאֱצָאֶיהָ, וּבָהּ עָקַר הָרִים וְשָׁבַר סְלָעִים שֶׁל הַנָּחָשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלכים–א יט) וְרוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים. שֶׁהֵם הֶהָרִים וְהַסְּלָעִים שֶׁל הַנָּחָשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ דֶּרֶךְ נָחָשׁ עֲלֵי צוּר. וּבַשֵּׁם הַזֶּה הָיָה רַבָּה עוֹקֵר הָרִים בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

כֶּתֶר עֶלְיוֹן הוּא פֶּלֶא, וּבוֹ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁנִּקְרָא אֵשׁ עוֹשֶׂה פְּלִיאוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות טו) נוֹרָא תְּהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא. וּבוֹ אָמַר מֹשֶׁה נֶגֶד כָּל עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה

וְהַאי אִיהוּ נג"ד יכ"ש, נג"ד י"ש כ' דְּאִיהוּ כֶּתֶר. יֵ"שׁ, (משלי ח כא) לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ. וְאִנּוּן י' חָכְמָה ש' תְּשׁוּבָה. כֻּלְּהוּ כָּלִיל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא שָׁמַיִם, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (מלכים א, ח לב) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.

בט"ר צת"ג דָּא נֶצַח וְאִית דְּאָמְרֵי לֵיהּ גת"ץ רט"ב בֵּיהּ וְהָיִיתָ כְּגַן רָטֹב. וְיִתְקַיֵּם בְּיִשְׂרָאֵל (ישעיה נח יא) וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ, מִסִּטְרָא דְּנֶצַח דְּאִיהוּ צַח (שם) וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ וְגוֹ'. וְאִתְּמַר בג' מִן גת"ץ וְהָיִיתָ כְּגַן רָטֹב רָטוֹב אִיהוּ רַחֲמֵי, ת' תִּפְאֶרֶת וּבֵהּ (בראשית א יב) תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא, עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי, לְיִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּרָא, וְכַמָּה מַבּוּעִין דְּמַיָּא.

חק"ב טנ"ע דָּא הוֹד בֵּיהּ (שמות טו כה) שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ. דְּהוֹד אִתְקַשַּׁר בִּגְבוּרָה,

לשון הקודש

נִפְלָאוֹת וְכוּ'. וְזֶהוּ נג"ד יכ"ש. נג"ד י"ש כ' שֶׁהוּא כֶּתֶר. יֵ"שׁ, לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ. וְהֵם י' חָכְמָה, ש' תְּשׁוּבָה. כֻּלָּם כּוֹלֵל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הַשָּׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (מלכים-א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.

בט"ר צת"ג זֶהוּ נֶצַח, וְיֵשׁ אוֹמְרִים אוֹתוֹ גת"ץ רט"ב, בּוֹ וְהָיִיתָ כְּגַן רָטֹב. וְיִתְקַיֵּם בְּיִשְׂרָאֵל (ישעיה נח) וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ, מִצַּד הַנֶּצַח שֶׁהוּא צַח (שם) וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ וְגוֹ'. וְנֶאֱמַר בְּג' מִן גת"ץ, וְהָיִיתָ כְּגַן רָטֹב, הוּא רַחֲמִים. ת' תִּפְאֶרֶת, וּבוֹ (בראשית א) תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא, עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי, לְיִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, וְכַמָּה מַעְיָנוֹת שֶׁל מַיִם.

חק"ב טנ"ע זֶה הַהוֹד, בּוֹ (שמות ט) שָׁם שָׂם

נֶצַח בְּחֶסֶד וְאִתְּמַר בְּהוֹד (איכה א יג) נְתָנַנִי שֹׁמֵמָה כָּל הַיּוֹם דָּוָה. בֵּיהּ אִסְתַּכַּל בְּחֶרְבָּנָא דְּמַקְדְּשָׁא, וְכַמָּה קְטִילִין דְּאִתְקְטָלוּ לְנַטְלָא נוּקְמִין מֵרְשָׁעִים. וּבֵהּ אִתְּמַר (בראשית לב לד) וְהוּא צֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ. בְּהַהוּא זְמְנָא (ישעיה לה ו) אָז יְדַלֵּג כָּאַיָּל פִּסֵּחַ. וְעוֹד טנ"ע בְּהִפּוּךְ אַתְוָן נָטַע בֵּיהּ חָב אָדָם הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם יז יא) בְּיוֹם נִטְעֲךָ תְשַׁגְשִׁגִי. וּבֵהּ אִתְנְטַע וְאִשְׁתְּרַשׁ בְּעָלְמָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה ס כא) נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר.

וְעוֹד חק"ב טנ"ע תַּמָּן בט"ן וְתַמָּן ע"ב. שְׁכִינְתָּא בֵּיהּ אִתְקְרִיאַת (שה"ש ז ג) בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים. דְּהָא כָּל שְׁמָא כָּלִיל שִׁית לְסִפִּירָן וְתַמָּן ע"ב הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא כו מ) וַעֲנַף עֵץ עָבֹת. דְּנֶצַ"ח וְהוֹ"ד אִנּוּן עָבֵי שְׁחָקִים. וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (שם) עַרְבֵי נָחַל,

לשון הקודש

לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ. שֶׁהוֹד נִקְשָׁר בִּגְבוּרָה, נֵצַח בְּחֶסֶד, וְנֶאֱמַר בַּהוֹד (איכה א) נְתָנַנִי שֹׁמֵמָה כָּל הַיּוֹם דָּוָה. בּוֹ הִסְתַּכֵּל בְּחָרְבַּן הַמִּקְדָּשׁ, וְכַמָּה הֲרוּגִים שֶׁנֶּהֱרְגוּ לִטֹּל נְקָמוֹת מֵהָרְשָׁעִים, וּבוֹ נֶאֱמַר (בראשית לב) וְהוּא צֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן (ישעיה לה) אָז יְדַלֵּג כָּאַיָּל פִּסֵּחַ. וְעוֹד, טנ"ע בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת נט"ע, בּוֹ חָטָא אָדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם יז) בְּיוֹם נִטְעֲךָ תְשַׁגְשִׁגִי. וּבוֹ נִנְטַע וְהִשְׁתָּרֵשׁ בָּעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ס) נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר.

וְעוֹד, חק"ב טנ"ע, שָׁם בט"ן וְשָׁם ע"ב. הַשְּׁכִינָה בּוֹ נִקְרֵאת בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים. שֶׁהֲרֵי כָּל שֵׁם כָּלוּל שֵׁשׁ לַסְּפִירוֹת, וְשָׁם ע"ב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כג) וַעֲנַף עֵץ עָבֹת. שֶׁנֵּצַ"ח וְהוֹ"ד הֵם עָבֵי שְׁחָקִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שם) עַרְבֵי נָחַל. דִּמְיוֹן לִשְׁתֵּי שְׁפָתַיִם

דּוּמְיָא דִּתְרֵין שִׂפְוָן וּתְלָת סְפִירָן, כָּל חַד כָּלִיל ע"ב אַתְוָן דְּאִנּוּן נֶצַח וְהוֹד יְסוֹד. כְּגַוְנָא דִּתְלָת אֲבָהָן וְכֻלְּהוּ תְּלָת כְּלִילָן שִׁבְעִין וּתְרֵין (נ"א מ"ב) אַתְוָן.

יג"ל פז"ק דָּא אִיהוּ צַדִּיק אָלֶף שְׁתִיתָאָה דְּבֵה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְגַלֶּ"ה פִּדְיוֹ"ן זֶר"ע קִדּוּשִׁי"ם. דְּאִיהוּ יְסוֹד עָלְמִין, אִיהוּ סוֹד דְּקֵץ דְּפֻרְקָנָא דְּאִתְרְמִיז בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִתְקְרֵי שק"ו צי"ת, דְּתַמָּן שי"ת וק"ץ דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא שְׁבִיעִית לוֹן קֵץ דְּכֻלְּהוּ. עָלֵהּ אִתְּמַר (דניאל יב) וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמֹד לְגֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין. וְאִיהוּ קֵ"ץ דְּדָלִיג מִן אַרְבַּע מֵאָה שְׁנִין, דְּהַוּוּ עֲתִידִין לְאִשְׁתַּעְבְּדָא בְּמִצְרַיִם הִיא וּבְנָהָא, וְאִשְׁתְּאֲרוּ רְד"וּ (בראשית מב ב) רְדוּ שָׁמָּה.

מִסִּטְרָא דִּימִינָא אִתְקְרִיאַת קֵץ הַיָּמִין. וּמִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא קֵץ כָּל בָּשָׂר. לְמָאן דְּחַבִּיל

לשון הקודש

וְשָׁלֹשׁ סְפִירוֹת, כָּל אֶחָד כּוֹלֵל שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם נֵצַח וְהוֹד יְסוֹד, כְּמוֹ שֶׁשְּׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, וְכָל הַשְּׁלֹשָׁה כּוֹלְלִים שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם (מ"ב) אוֹתִיּוֹת.

יג"ל פז"ק – זֶה הוּא צַדִּיק, הָאָלֶף הַשִּׁשִּׁי, שֶׁבּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְגַלֶּ"ה פִּדְיוֹ"ן זֶר"ע קִדּוּשִׁי"ם. שֶׁהוּא יְסוֹד הָעוֹלָמוֹת, הוּא סוֹד קֵץ הַגְּאֻלָּה שֶׁנִּרְמָז בִּשְׁכִינָה שֶׁנִּקְרֵאת שקוצי"ת, שֶׁשָּׁם שי"ת וק"ץ, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה הַשְּׁבִיעִית לָהֶם, הַקֵּץ שֶׁל כֻּלָּם. עָלֶיהָ נֶאֱמַר (דניאל יב) וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמֹד לְגֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין. וְהוּא הַקֵּ"ץ שֶׁמְּדַלֵּג מֵאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנִים שֶׁהָיוּ עֲתִידִים לְהִשְׁתַּעְבֵּד בְּמִצְרַיִם הִיא וּבְנָיָהּ, וְנִשְׁאֲרוּ רד"ו, רְדוּ שָׁמָּה.

מִצַּד שֶׁל הַיָּמִין נִקְרֵאת קֵץ הַיָּמִין, וּמִצַּד

אוֹת בְּשַׂר קֹדֶשׁ, אִיהִי לֵיהּ דִּינָא, קֵץ כָּל בָּשָׂר. וְאִיהִי סוֹף פָּסוּק סוֹף פְּסַק דַּהֲלָכוֹת. וּבְחִבּוּרָא דְּאָת וֹ' אִיהוּ פָּסוּק. אִיהוּ פְּסָק וְאִיהוּ פָּסוּק כָּלִיל כָּל פִּסְקֵי הֲלָכוֹת. דִּשְׁאֵלָה צְרִיכָה וּפָסַק אִיהִי שְׁכִינְתָּא אוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה קָרִינָן לֵיהּ.

וְאִיהוּ מִשְׁמַעְתָּא, שִׁיטָה, תְּיוּבְתָּא, תּוֹסֶפְתָּא, הַגָּדָה, תֵּיקוּ. תַּנְיָא, קַבָּלָה, הֲלָכָה, מִשְׁנָה, בָּרַיְיתָא, קוּשְׁיָא. מַחֲלֹקֶת חֻמְרָא, קֻלָּא, שְׁכִינְתָּא אִיהִי שְׁאֵלָה דְּבָהּ חָכָם שׁוֹאֵל כָּעִנְיָן וּמֵשִׁיב כַּהֲלָכָה. וּבָהּ (שמות ג כב) וְשָׁאֲלָה אִשָּׁה מִשְּׁכֶנְתָּהּ וְגוֹ'. וּבָהּ (דברים לב ז) שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֶּדְךָ, דְּאִיהִי הַגָּדָה, דְּבָהּ (שם כו ג) הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ. (תהלים ב ח) שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאֶתְּנָה גוֹיִם נַחֲלָתֶךָ. וּבָהּ אָמַר לִשְׁלֹמֹה (מלכים א, ג ה) שְׁאַל מָה אֶתֶּן לָךְ. וּבָהּ תַּקִּינוּ

לשון הקודש

הַשְּׁמֹאל קֵץ כָּל בָּשָׂר. לְמִי שֶׁמְּחַבֵּל אוֹת בְּשַׂר קֹדֶשׁ, הִיא דִּין לוֹ, קֵץ כָּל בָּשָׂר. וְהִיא סוֹף פָּסוּק, סוֹף פְּסַק הַהֲלָכוֹת. וּבַחִבּוּר שֶׁל הָאוֹת ו' הוּא פָּסוּק. הוּא פְּסָק וְהוּא פָּסוּק, כּוֹלֵל כָּל פִּסְקֵי הֲלָכוֹת. שֶׁשְּׁאֵלָה צְרִיכָה, וּפְסָק הִיא הַשְּׁכִינָה, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קוֹרְאִים לָהּ.

וְהִיא מִשְׁמַעְתָּא, שָׁטָה, תְּשׁוּבָה, תּוֹסֶפְתָּא, הַגָּדָה, תֵּיקוּ. תַּנְיָא, קַבָּלָה, הֲלָכָה, מִשְׁנָה, בָּרַיְתָא, קֻשְׁיָה, מַחֲלֹקֶת, חֻמְרָה, קֻלָּא. הַשְּׁכִינָה הִיא הַשְּׁאֵלָה שֶׁבָּהּ הֶחָכָם שׁוֹאֵל כָּעִנְיָן וּמֵשִׁיב כַּהֲלָכָה, וּבָהּ (שמות ג) וְשָׁאֲלָה אִשָּׁה מִשְּׁכֶנְתָּהּ וְגוֹ', וּבָהּ (דברים לב) שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֶּדְךָ, שֶׁהִיא הַגָּדָה, שֶׁבָּהּ (שם כו) הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ. שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאֶתְּנָה גוֹיִם נַחֲלָתֶךָ. וּבָהּ אָמַר לִשְׁלֹמֹה (מלכים א' ג) שְׁאַל מָה אֶתֶּן לָךְ, וּבָהּ תִּקְּנוּ לִשְׁאֹל בַּקָּשָׁתוֹ בַּבְּרָכוֹת

לְמִשְׁאַל שְׁאֵלְתֵּהּ בְּבִרְכָּאן אֶמְצָעִין דִּצְלוֹתָא, דְּבִשְׁאֵלָה זוֹ לֹא יַחֲזוֹר רֵיקַנְיָא בִּצְלוֹתֵיהּ קַמֵּי מַלְכָּא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּבְבִרְכָּאן קַדְמָאִין אִתְקְרִיאַת תֶּשְׁבְּחָתָא, דְּבֵהּ תַּקִּינוּ לְסַדְּרָא בַּר נָשׁ שְׁבָחָא דְּמַלְכָּא.

וּבְתְלָת בַּתְרָאִין אִתְקְרִיאַת קַבָּלָה דְּבָהּ עַבְדָּא דְּאִיהוּ מְטַטְרוֹ"ן אִיהוּ כְּעֶבֶד הַמְקַבֵּל פְּרָס מֵרַבּוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ, וּבֵיהּ יַהֲבִין אַגְרָא דִּצְלוֹתִין לְאִלֵּין דִּמְצַלִּין עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס. אֲבָל לְאִנּוּן בְּנִין דְּלָא מְצַלִּין אֶלָּא מִגּוֹ רְחִימוּ וּדְחִילוּ דְּמָארֵיהוֹן בְּצַדִּיק, יְסוֹד חַ"י עָלְמִין כָּלִיל חַ"י בִּרְכָּאִין מְקַבְּלִין.

דְּמִסִּטְרָא דְּצַדִּיק אִתְקְרִיאַת אִיהִי קַבָּלָה, אִיהִי בֵּית קִבּוּל לְיַרְתָּא נִשְׁמָתִין לְצַדִּיקַיָּא. הַבְּרָכָה אִתְקְרִיאַת מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא,

לשון הקודש

הָאֶמְצָעִיּוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה, שֶׁבִּשְׁאֵלָה הַזוֹ לֹא יַחֲזוֹר רֵיקָם בִּתְפִלָּתוֹ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וּבַבְּרָכוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת נִקְרֶאת תִּשְׁבַּחַת, שֶׁבָּהּ תִּקְּנוּ לְסַדֵּר הָאָדָם אֶת שִׁבְחוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

וּבִשְׁלֹשׁ הָאַחֲרוֹנוֹת נִקְרֶאת קַבָּלָה, שֶׁבָּהּ הָעֶבֶד, שֶׁהוּא מטטרו"ן, הוּא כְּמוֹ עֶבֶד הַמְקַבֵּל פְּרָס מֵרַבּוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ, וּבוֹ נוֹתְנִים שְׂכַר הַתְּפִלּוֹת לְאֵלּוּ שֶׁמִּתְפַּלְּלִים עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס. אֲבָל לְאוֹתָם בָּנִים שֶׁלֹּא מִתְפַּלְּלִים, אֶלָּא מִתּוֹךְ אַהֲבָה וְיִרְאַת רִבּוֹנָם בְּצַדִּיק, הַיְסוֹד חַ"י הָעוֹלָמִים כּוֹלֵל חַ"י בְּרָכוֹת מְקַבְּלִים.

שֶׁמִּצַּדִּיק שֶׁל הַצַּדִּיק הִיא נִקְרֶאת קַבָּלָה, הִיא בֵּית הַקִּבּוּל לְהוֹרִישׁ נְשָׁמוֹת לַצַּדִּיקִים. הַבְּרָכָה נִקְרֶאת מִצַּד הָעַמּוּד

כַּד נָטִיל מִגְּבוּרָה דְּאִיהוּ שׁוֹר דְּקָרִיב אָדָם קַדְמָאָה, דְּאִיהוּ חָכְמָה דִּמְמָנָא עַל כָּל קָרְבְּנִין. דְּכֶבֶשׂ אִיהוּ מִסִּטְרָא דִּימִינָא, וְשׁוֹר מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא.

וּבְגִין דָּא שׁוֹר שֶׁהִקְרִיב אָדָם קַדְמָאָה אִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים סט לד) מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִין מַפְרִים. וְאִיהוּ מְמָנָא עַל מַדְבְּרָא וּבֵהּ סִפֵּק צָרְכֵיהוֹן בְּאָרַע מַדְבְּרָא. וּמִתַּמָּן אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא הַבְּרָכָה, וּמִנֵּהּ אִתְקְרִיאַת פְּסָק וּמִתַּמָּן פִּסְקֵי דִּינִין. וּמִתַּמָּן לָאוֵי דִּינִין לָא צְרִיכָא.

וּבְגִין דָּא אִית לְאִשְׁתְּמוֹדַע לְבַר נָשׁ כָּל מִדָּה וּמִדָּה דְּאִיהִי שְׁאֵלָה וּתְשׁוּבָה דְּיֵהֵא בָּהּ שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב כַּהֲלָכָה. וְכָל רָז לָא אָנִים לֵיהּ. וְכָל עוּמְקָא דַּהֲלָכָה אִתְגַּלְיָא לֵיהּ. וּצְרִיךְ לְאַחֲזָרָא עָלֵהּ דְּלָא יְהֵא בֵּיהּ סְפֵיקָא בְּעָלְמָא שְׁאֵלָ"ה אִיהִי

לשון הקודש

הָאֶמְצָעִי, כְּשֶׁנּוֹטֵל מִגְּבוּרָה, שֶׁהוּא הַשּׁוֹר שֶׁהִקְרִיב אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא חָכְמָה, שֶׁמְּמֻנֶּה עַל כָּל הַקָּרְבָּנוֹת. שֶׁהַכֶּבֶשׂ הוּא מִצַּד הַיָּמִין, וְהַשּׁוֹר מִצַּד הַשְּׂמֹאל.

וּמִשּׁוּם זֶה, הַשּׁוֹר שֶׁהִקְרִיב אָדָם הָרִאשׁוֹן נֶאֱמַר בּוֹ (תהלים סט) מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִים, וְהוּא מְמֻנֶּה עַל הַמִּדְבָּר, וּבוֹ סִפֵּק צָרְכֵיהֶם בִּמְקוֹם הַמִּדְבָּר. וּמִשָּׁם הַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת הַבְּרָכָה, וּמִמֶּנּוּ נִקְרֵאת פְּסָק, וּמִשָּׁם פִּסְקֵי הַדִּינִים. וּמִשָּׁם לָאוֵי הַדִּינִים אֵין צָרִיךְ.

וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ לָדַעַת לָאָדָם כָּל מִדָּה וּמִדָּה שֶׁהִיא שְׁאֵלָה וּתְשׁוּבָה, שֶׁיִּהְיֶה בָּהּ שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב כַּהֲלָכָה, וְכָל רָז לֹא אָנוּס לוֹ, וְכָל עֹמֶק הַהֲלָכָה הִתְגַּלָּה לוֹ. וְצָרִיךְ לַחֲזֹר עָלָיו שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ סָפֵק בָּעוֹלָם.

מִימִינָא דְּאִיהוּ אֵל, הָאֵל הַגָּדוֹל דְּתַמָּן חָכְמָה. וּמִתַּמָּן שָׁאִיל שְׁלֹמֹה חָכְמְתָא. כַּד אָמַר לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (מלכים א, ג) שְׁאַל מָה אֶתֵּן לָךְ. וּמִתַּמָּן תַּנְיָא דְּמְסַיֵּעַ לֵיהּ, דְּכֵהּ (מלכים א, ה כו) וְה' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה.

מַאי תַּנְיָא, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וּמִתַּמָּן אִתְקְרִיאַת סִיעָתָא דִּשְׁמַיָּא דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם ח לד) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. צְרִיכָא הָא אוֹקִימְנָא לֵיהּ מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה תְּיוּבְתָּא אִתְקְרִיאַת מִסִּטְרָא דְּבִינָה, דְּאִם בַּר נָשׁ לָאו מֵבִין הַהֲלָכָה, אֵיךְ יַחֲזִיר לָהּ וּמֵשִׁיב לַשּׁוֹאֵל.

פְּסָק הָא אוֹקִימְנָא לֵיהּ מִסִּטְרָא דְּדִינָא פְּסַק דִּין. מִשְׁמַעְתָּא מַשְׁמָעוּת הַהֲלָכָה, מִסִּטְרָא דְּהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל דְּהַהוּא דְּאַרְבַּע אִנּוּן תִּיקּוּנִין דַּהֲלָכָה דְּאִתְרְמִיזוּ בְּבַר נָשׁ. וְאִנּוּן י'

לשון הקודש

שְׁאֵלָ"ה הִיא מִימִין שֶׁהוּא אֵל, הָאֵל הַגָּדוֹל שֶׁשָּׁם חָכְמָה. וּמִשָּׁם בִּקֵּשׁ שְׁלֹמֹה חָכְמָה, כְּשֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (מלכים–א ג) שְׁאַל מָה אֶתֵּן לָךְ. וּמִשָּׁם תַּנְיָא שֶׁמְּסַיֵּעַ לוֹ, שֶׁבּוֹ וַה' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה. **מַה** זֶה תַּנְיָא? זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּמִשָּׁם נִקְרֵאת סִיעָתָא דִּשְׁמַיָּא, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שם ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. צְרִיכָא הֲרֵי בֵּאַרְנוּהוּ אוֹתָהּ מִצַּד הַגְּבוּרָה. הַתְּשׁוּבָה נִקְרֵאת מִצַּד הַבִּינָה. שֶׁאִם אֵין אָדָם מֵבִין הַהֲלָכָה, אֵיךְ יַחֲזִיר אוֹתָהּ וּמֵשִׁיב לַשּׁוֹאֵל?

פְּסָק, הֲרֵי בֵּאַרְנוּהוּ מִצַּד הַדִּין פְּסַק דִּין. מִשְׁמַעְתָּא – מַשְׁמָעוּת הַהֲלָכָה, מִצַּד אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁל הַהוּא שֶׁל אַרְבַּע הֵם תִּקּוּנֵי הַהֲלָכָה שֶׁנִּרְמְזוּ

רְאִיָּה. י"ה שְׁמִיעָה. יה"ו רֵיחָא. יהו"ה דִּבּוּר. וְאַרְבַּע בְּגוּפָא כְּלִילָן מֵאַרְבַּע אַתְוָן. לְקָבְלַיְהוּ א' שְׁמוּשׁ. א"ד תְּנוּעָה. אד"נ מִשּׁוּשׁ. אֲדֹנָ"י הִלּוּף. דְּאִנּוּן שְׁמוּשׁ בַּיָּדַיִם. תְּנוּעָה בְּגוּפָא. מִשּׁוּשׁ בַּבְּרִית. הֲלִיכָה בָּרַגְלַיִן. אִית דְּאָמְרֵי מִשּׁוּשׁ בַּיָּדַיִם. שְׁמוּשׁ בַּבְּרִית. וְכֹלָּא קְשׁוֹט.

רְאִיָּה מִסִּטְרָא דְּאַרְיֵה, דְּאִיהוּ לִימִינָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל א י) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין (דף קיט ע"א) לְאַרְבַּעְתָּם. רְאִיָּה אַרְיֵה תּוֹסֶפֶת י' תְּנִינָא חָכְמָה. הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. וּמִתַּמָּן רְאוּבֵן, או"ר ב"ן אוֹר דְּיוֹמָא קַדְמָאָה.

שְׁמִיעָה בְּשׁוֹר גְּבוּרָא דְּתַמָּן בִּינָה דְּאִיהוּ שְׁמִיעָה כְּלִילָא חַמְשִׁין אַתְוָן דִּקְרִיאַת שְׁמַע. וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ בֵּיהּ קְרִיאַת שְׁמַע דְּשַׁחֲרִית

לשון הקודש

בָּאָדָם, וְהֵם: י' רְאִיָּה, י"ה שְׁמִיעָה, יה"ו רֵיחַ, יהו"ה דִּבּוּר. וְאַרְבָּעָה בַּגּוּף כְּלוּלִים מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת. כְּנֶגְדָּם א' שְׁמוּשׁ, א"ד תְּנוּעָה, אד"נ מִשּׁוּשׁ, אדנ"י הִלּוּף. שֶׁהֵם: שְׁמוּשׁ בַּיָּדַיִם, תְּנוּעָה בַּגּוּף, מִשּׁוּשׁ בַּבְּרִית, הֲלִיכָה בָּרַגְלַיִם. יֵשׁ אוֹמְרִים, מִשּׁוּשׁ בַּיָּדַיִם, שְׁמוּשׁ בַּבְּרִית, וְהַכֹּל אֱמֶת.

רְאִיָּה – מִצַּד שֶׁל אַרְיֵה, שֶׁהִיא לְיָמִין, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (יחזקאל א) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם. רְאִיָּה – אַרְיֵה. תּוֹסֶפֶת י' שְׁנִיָּה חָכְמָה. הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. וּמִשָּׁם רְאוּבֵן, או"ר בֵּ"ן, הָאוֹר שֶׁל הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן.

הַשְּׁמִיעָה – בְּשׁוֹר, גְּבוּרָה, שֶׁשָּׁם בִּינָה, שֶׁהִיא הַשְּׁמִיעָה כּוֹלֶלֶת חֲמִשִּׁים אוֹתִיּוֹת

וְעַרְבִית. וּבְגִינָהּ אָמַר הַנָּבִיא (חבוק ג ב) ה' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי. וְאָמְרוּ מָאֵרֵי מַתְנִיתִין הֲבִינוֹתִי מִבְּעֵי לֵיהּ. וּבְגִינָהּ אָמַר (מ"ב יט טז) הַטֵּה ה' אָזְנְךָ וּשְׁמָע. וּמִסִּטְרָא דְּחֶסֶד (ישעיה נב ח) כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ דְּאִיהוּ ע"ב חֶסֶד. אֲבָל מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָא שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי דְּתַמָּן יִרְאָה דְּמִתַּמָּן אִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה מִשְּׁמַעְתָּא, וּמִתַּמָּן שַׁמְעִין.

רֵיחָא (יחזקאל א) וּפְנֵי נָשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן. וּבֵהּ אִיהִי פַּרְחָא נִשְׁרָא, וּמִתַּמָּן אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא נִשְׁרָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ל יט) דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. וּמִתַּמָּן לֵוִ"י לְוִיָּה דִּימִינָא וּשְׂמָאלָא חִבּוּרָא דְּתַרְוַיְהוּ.

דִּבּוּר (יחזקאל א י) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. וִיהוּדָה בָּהּ, (בראשית כט לה) אוֹדֶה אֶת ה'. וּמִתַּמָּן

לשון הקודש

שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע. וּמִשּׁוּם זֶה תִּקְּנוּ בוֹ קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית וְעַרְבִית, וּבִשְׁבִילָהּ אָמַר הַנָּבִיא (חבקוק ג) ה' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי. וְאָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, הֲבִינוֹתִי הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! וּבִשְׁבִילָהּ אָמַר (ישעיה לז) הַטֵּה ה' אָזְנְךָ וּשְׁמָע. וּמִצַּד הַחֶסֶד, כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ, שֶׁהוּא ע"ב חֶסֶד. אֲבָל מִצַּד הַגְּבוּרָה, שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי, שֶׁשָּׁם יִרְאָה, שֶׁמִּשָּׁם הִיא הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, מִשְּׁמַעְתָּא, וּמִשָּׁם שׁוֹמְעִים.

הָרֵיחַ – (יחזקאל א) וּפְנֵי נָשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן. וּבוֹ הִיא פּוֹרַחַת הַנֶּשֶׁר, וּמִשָּׁם נִקְרֵאת הַשְּׁכִינָה נֶשֶׁר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ל) דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. וּמִשָּׁם לֵוִ"י לְוִיָּה, שֶׁיָּמִין וּשְׂמֹאל חִבּוּר שֶׁל שְׁנֵיהֶם.

דִּבּוּר – (יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. וִיהוּדָה בָּהּ. אוֹדֶה אֶת ה'. וּמִשָּׁם נִקְרֵאת

אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא אַגָּדָה. בְּגִין (שם פסוק יב) וַיַּגֵּד יַעֲקֹב לְרָחֵל. וְאִנּוּן תְּרֵין חָכְמָה עִלָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה. וּבְגִינַיְהוּ אִתְּמַר (איוב יא ו) וְיַגֵּד לְךָ תַּעֲלֻמוֹת חָכְמָה. (משלי לא כו) פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה. דְּמִתַּתָּא לְעִלָּא אִיהִי אָדָם הַקָּטָן, מֵחָכְמָה עִלָּאָה אָדָם הַגָּדוֹל, וּמִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא תִּפְאֶרֶת אָדָם כָּלִיל בֵּיהּ (נ"א בֵּין) תַּרְוַיְיהוּ.

פְּשׁוּטָה אִתְקְרִיאַת מִסִּטְרָא דִּימִינָא כִּי יְמִינְךָ פְּשׁוּטָה וּכְגוֹן תְּקִיעָה פְּשׁוּטָה לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ רַחֲמֵי, דְּלֵית תַּמָּן קוּשְׁיָא דְּדִינָא. דְּקוּשְׁיָא אִיהִי וַדַּאי קַשְׁיָא מִסִּטְרָא דְּדִינָא מִדַּת הַדִּין הַקָּשָׁה מִדָּה דְּדִינָא קַשְׁיָא. וְכַד חָזֵי דְּאִתְקַשֵּׁה מִינֵהּ הֲלָכָה, אִשְׁתַּדַּל בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וְיִתְעַר יְמִינָא בִּשְׂמָאלָא, רַחֲמֵי בְּדִינָא. דְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה הָא אוֹקְמוּהָ. (שמות ג טו) וְזֶה זִכְרִי דְּאִיהוּ ו"ה עִם זִכְרִי רמ"ח, מִסִּטְרָא

לשון הקודש

הַשְּׁכִינָה אַגָּדָה, מִשּׁוּם וַיַּגֵּד יַעֲקֹב לְרָחֵל. וְהֵם שְׁנַיִם, הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַחָכְמָה הַתַּחְתּוֹנָה. וּבִשְׁבִילָם נֶאֱמַר (איוב יא) וְיַגֵּד לְךָ תַּעֲלֻמוֹת חָכְמָה. פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה. שֶׁמִּלְּמַטָּה לְמַעְלָה הִיא אָדָם הַקָּטָן, מֵהַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה אָדָם הַגָּדוֹל, וּמִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי תִּפְאֶרֶת אָדָם כּוֹלֵל בּוֹ (בֵּין) שְׁנֵיהֶם.

פְּשׁוּטָה נִקְרֵאת מִצַּד הַיָּמִין, כִּי יְמִינְךָ פְּשׁוּטָה, וּכְמוֹ תְּקִיעָה פְּשׁוּטָה לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ רַחֲמִים, שֶׁאֵין שָׁם קֹשִׁי שֶׁל הַדִּין. שֶׁהַקֹּשִׁיָּה הִיא וַדַּאי קָשָׁה מִצַּד הַדִּין, מִדַּת הַדִּין הַקָּשָׁה, הַמִּדָּה שֶׁל הַדִּין הַקָּשָׁה. וּכְשֶׁרוֹאֶה שֶׁמִּתְקַשָּׁה מִמֶּנּוּ הֲלָכָה, מִשְׁתַּדֵּל בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה, וְיִתְעוֹרֵר הַיָּמִין בַּשְּׂמֹאל, רַחֲמִים בְּדִין. שֶׁמִּצְוֹת

דְּאַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם דְּדַרְגֵּהּ חֶסֶד כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ (ירמיה לא ב) אַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד. דְּמָאן גָּרִים דְּאִתְקַשְׁיָא מִינֵּהּ הֲלָכָה דְּאַעֲבַר עַל חַד מִשּׁ"ם לֹא תַעֲשֶׂה, דְּאִנּוּן מִשְׁמָאלָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ זֶה שְׁמִי עִם י"ה שׁ"ם.

חֶמְרָא אִתְקְרֵי מִימִינָהּ. קוֹלָא מִשְׁמָאלָא, וְהַאי אִיהוּ (שמות א) מִקַּל וָחֹמֶר. גְּזֵרָה שָׁוָה מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וְהַאי אִיהוּ (שמות א יד) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים, בְּקַל וָחֹמֶר וּבְכָל עֲבוֹדָה בַּשָּׂדֶה, בִּגְזֵרָה שָׁוָה. וְחֶמְרָא מִשְׁמָאלָא דְּתַמָּן סִטְרָא סַמָּאֵ"ל דְּאִיהוּ מְמוּנָה עַל לֹא תַעֲשֶׂה וְאִיהוּ חֶמְרָא מִסִּטְרָא דְּאֵל אַחֵר חֲמוֹר.

לשון הקודש

עֲשֵׂה הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ וְזֶה זִכְרִי, שֶׁהוּא ו"ה, עִם זִכְרִי רמ"ח, מִצַּד שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁדַּרְגָּתוֹ חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ אַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד. שֶׁמִּי גּוֹרֵם שֶׁמִּתְקַשָּׁה מִמֶּנּוּ הֲלָכָה? שֶׁעָבַר עַל אַחַת מִשְּׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ לֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁהֵן מִשְׁמָאל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ זֶה שְׁמִי, עִם י"ה – שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ.

הַחֶמְרָה נִקְרֵאת מִימִינוֹ, הַקּוֹל מִשְּׁמֹאל, וְזֶהוּ מִקַּל וָחֹמֶר (שמות א). גְּזֵרָה שָׁוָה מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וְזֶהוּ וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה. בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים – בְּקַל וָחֹמֶר. וּבְכָל עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה – בִּגְזֵרָה שָׁוָה. וְחֶמְרָה מִשְּׁמֹאל, שֶׁשָּׁם הַצַּד שֶׁל סמא"ל, שֶׁהוּא מְמוּנָה עַל לֹא תַעֲשֶׂה, וְהוּא חֶמְרָה מִצַּד שֶׁל אֵל אַחֵר חֲמוֹר.

קוֹלָא מִימִינָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וּבִלְבֵנִים בְּלִבּוּן הַהֲלָכָה. וְאִית דְּיֵמָא הָכִי חֻמְרָא מִימִינָא, דְּתַמָּן חֲמוֹר נוֹעֵר, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (חבקוק ג טו) חֹמֶר מַיִם רַבִּים. קוֹלָא מִשְּׂמָאלָא דְּתַמָּן שׁוֹר מוּעָד דִּנְזִיקִין, דְּאִיהוּ אֲבִי אָבוֹת דִּנְזִיקִין, אִיהוּ אֵשׁ דְּגֵיהִנֹּם. אֲבָל חֲמוֹר אִיהוּ אֲבִי אֲבוֹת הַטֻּמְאָה. וּבְגִין דָּא צָרִיךְ בֵּיהּ חֹמֶר יַתִּיר, וְאִתְּמַר בְּהוֹן (דברים כב י) לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו.

גְּזֵרָה שָׁוָה דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאַפְּלִיג בֵּינַיְהוּ מַחֲלֹקֶת לְאַפְּרָשָׁא בֵּינֵיהוֹן, וְאִיהוּ שָׁוֶה בֵּין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא דְּקֻדְשָׁא. וּבְגִין דָּא מַחֲלֹקֶת אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בֵּין דַּרְגִּין דִּמְסָאֲבוּ, וְאִיהוּ פֵּרוּדָא בֵּינַיְהוּ. וְיִחוּדָא בְּדַרְגִּין קַדִּישִׁין.

לשון הקודש

קֹלָא מִיָּמִין, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּבִלְבֵנִים, בְּלִבּוּן הַהֲלָכָה. וְיֵשׁ שֶׁהַיָּם כָּךְ חֻמְרָה מִיָּמִין, שֶׁשָּׁם חֲמוֹר נוֹעֵר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (חבקוק ג) חֹמֶר מַיִם רַבִּים. הַקֹּלָא מִשְּׂמֹאל, שֶׁשָּׁם שׁוֹר מוּעָד שֶׁל נִזִּיקִין, שֶׁהוּא אֲבִי אָבוֹת שֶׁל הַנִּזִּיקִין, הוּא אֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם. אֲבָל חֲמוֹר הוּא אֲבִי אֲבוֹת הַטֻּמְאָה. וּמִשּׁוּם זֶה צָרִיךְ בּוֹ חֹמֶר יוֹתֵר, וְנֶאֱמַר בָּהֶם (דברים כב) לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו.

גְּזֵרָה שָׁוָה זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁמְּחַלֵּק בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת לְהַפְרִיד בֵּינֵיהֶם, וְהוּא שָׁוֶה בֵּין יָמִין וּשְׂמֹאל שֶׁל הַקֹּדֶשׁ. וּמִשּׁוּם זֶה מַחֲלֹקֶת הִיא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי בֵּין דַּרְגּוֹת הַטֻּמְאָה, וְהוּא הַפְּרוּד בֵּינֵיהֶן. וְהַיִּחוּד בַּדַּרְגּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת.

בָּרַיְתָא אִיהִי שְׁכִינְתָּא מִשְׂמָאלָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם פסוק כז) כִּי בַשָּׂדֶה מְצָאָהּ. וּמִשְׁנָה מִסִּטְרָא דִּימִינָא, דְּיִחוּדָא דִּילֵהּ לָאו אִיהוּ אֶלָּא מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וְאַמַּאי אִיהִי מִשְׁנָה וּבָרַיְתָא מִסִּטְרָא דִּימִינָא וּשְׂמָאלָא. בְּגִין חֲמוֹר וְשׁוֹר הַמּוּעָד דְּאִנּוּן לִימִינָא וּשְׂמָאלָא.

תּוֹסֶפְתָּא אִתְקְרִיאַת מִסִּטְרָא דְּצַדִּיק, דְּאִיהוּ כָּלִיל כָּל מוֹסָפִין, וּמִתַּמָּן אִיהִי שְׁכִינְתָּא קָרְבַּן הַמּוֹסָפִין. וּבְגִינֵהּ אִתְּמַר (משלי יא כד) יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסָף עוֹד. בֵּיהּ תּוֹסֶפְתָּא חָכְמָה וּבִינָה וָדַעַת וְכָל מִדּוֹת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמִנֵּהּ תּוֹסֶפֶת נִשְׁמָה יְתֵרָה, דְּאִתּוֹסָף בְּבַר נָשׁ מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת. וְאִיהוּ יוֹם הַשַּׁבָּת, שְׁבִיעֵי כָּל סְפִירָן אִתְקְרִיאוּ בֵּיהּ שְׁבִיעִיּוֹת. וְכָל מָאן דְּאוֹסִיף בֵּיהּ בְּשַׁבָּת בְּמַאֲכָלִין בְּעִנּוּגִין, מוֹסְפִין לֵיהּ. וּמַאי

לשון הקודש

הַבָּרַיְתָא הִיא הַשְּׁכִינָה מִשְּׂמֹאל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים כב) כִּי בַשָּׂדֶה מְצָאָהּ. וְהַמִּשְׁנָה בְּצַד הַיָּמִין, שֶׁהַיִּחוּד שֶׁלּוֹ אֵינוֹ אֶלָּא מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וְלָמָּה הִיא מִשְׁנָה וּבָרַיְתָא מִצַּד שֶׁל יָמִין וּשְׂמֹאל? מִשּׁוּם חֲמוֹר וְשׁוֹר מוּעָדִים, שֶׁהֵם לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל.

הַתּוֹסֶפְתָּא נִקְרֵאת מִצַּד הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא כּוֹלֵל כָּל הַמּוֹסָפִים, וּמִשָּׁם הַשְּׁכִינָה הִיא קָרְבָּן שֶׁל הַמּוֹסָפִים, וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר (משלי יא) יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסָף עוֹד. בּוֹ הַתּוֹסֶפְתָּא חָכְמָה וּבִינָה וָדַעַת וְכָל הַמִּדּוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִמֶּנּוּ תּוֹסֶפֶת שֶׁל נְשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁנּוֹסֶפֶת לָאָדָם מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת. וְהוּא יוֹם הַשַּׁבָּת, שְׁבִיעִי, כָּל הַסְּפִירוֹת נִקְרְאוּ בוֹ שְׁבִיעִיּוֹת. וְכָל מִי

מַאֲכָלוֹת דִּילֵהּ. קָרְבְּנִין דִּצְלוֹתָא דְּמוּסַף, דְּאִתּוֹסְפָן בֵּיהּ עַמָּא קַדִּישָׁא יַתִּיר מִשְּׁאָר יוֹמִין דְּחֹל. תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה דְּקִדּוּשׁ עִנּוּג (ישעיה נח יג) וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג בִּתְלָת סְעֻדָּתָן.

וּבְגִין דָּא כָּל הַמּוֹסִיף מוֹסִיפִין לֵיהּ וְכָל הַגּוֹרֵעַ גּוֹרְעִין לוֹ. וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת תיק"ו, מִסִּטְרָא דְּהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ בַּמֻּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וּבַמְכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחֲקֹר. וּבְגִינֵהּ אוֹקְמוּהָ מָאֵרֵי מַתְנִיתִין שְׁתֹק כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה.

קָם רָעֲיָא מְהֵימְנָא וְאָמַר, סָבָא סָבָא עֲלָךְ אִתְּמַר (ויקרא יט לב) מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם. תָּקוּם בְּיִשְׂרָאֵל עִלָּאָה עַד דְּלֵית סוֹף לִסְלִיקוּ דִּילָךְ. עִלָּאִין וְתַתָּאִין מִתְבָּרְכִין בָּךְ וּמִשְׁתַּבְּחִין בָּךְ, דְּאִתְכְּלִילוּ בָּךְ כָּל מִדּוֹת אֲחוֹרִים וּפְנִימִיִּים

לשון הקודש

שֶׁמּוֹסִיף בּוֹ בְּשַׁבָּת בְּמַאֲכָלִים וּבְתַעֲנוּגִים, מוֹסִיפִים לוֹ. וּמָהֶם מַאֲכָלוֹתָיו? הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁל מוּסָף שֶׁמּוֹסִיפִים בּוֹ הָעָם הַקָּדוֹשׁ יוֹתֵר מִשְּׁאָר יְמוֹת הַחֹל. תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה שֶׁל קִדּוּשׁ, עִנּוּג, וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג בְּשָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת.

וּמִשּׁוּם זֶה כָּל הַמּוֹסִיף מוֹסִיפִים לוֹ, וְכָל הַגּוֹרֵעַ גּוֹרְעִים לוֹ. וְעוֹד, הַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת תֵּיק"ו, מִצַּד אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בַּמֻּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וּבַמְכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחֲקֹר. וּבִגְלָלוֹ פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שְׁתֹק, כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה.

קָם רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וְאָמַר, סָבָא סָבָא, עָלֶיךָ נֶאֱמַר (ויקרא יט) מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם. תָּקוּם בְּיִשְׂרָאֵל הָעֶלְיוֹן עַד שֶׁאֵין סוֹף לַעֲלִיָּתְךָ. הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים מִתְבָּרְכִים בְּךָ וּמִשְׁתַּבְּחִים בְּךָ, שֶׁנִּכְלְלוּ בְּךָ כָּל הַמִּדּוֹת

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמַר הָא זְרִיקַת קִירְטָא. אַבְנִין דְּקִירְטָא לְגַבָּאי, אִמָּא לְאִנּוּן דְּאָזְלִין בָּאֲוִירָא, דְּהָא אַבְנָא לְגַבַּיְהוּ.

פְּתַח וְאָמַר זַרְקָא מַקֵּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סֶגוֹלְתָּא. מַלְאָכִין דְּאַתְוָן דְּעָלַיְכוּ אִתְּמַר (תהלים קד ד) עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט. קַבִּילוּ אַבְנִין אִלֵּין דְּאִנּוּן נִקּוּדִין דְּאִתְקְרִיאוּ עַל שְׁמְכֶם, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דברים כז ו) אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ, אִלֵּין אִנּוּן.

קָמַץ. קדומיא"ל מלכיא"ל צוריא"ל. **פַּתָּח** פדא"ל תומיא"ל חסדיא"ל. **צֵרֵי** צוריא"ל רָזִיאֵ"ל יופיאֵ"ל. **סֶגוֹל** סטטורי"ה גזריא"ל לְמוּאֵ"ל. **שְׁבָ"א** שמעיא"ל ברכיא"ל אהניא"ל. **חֹלָ"ם** חניא"ל להריא"ל מהניא"ל. **חִר"ק** חזקיא"ל רהטיא"ל

לשון הקודש

אֲחוֹרִיִּים וּפְנִימִיִּים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמַר, הֲרֵי זָרַקְתָּ מַקְלַע, אַבְנֵי הַקְּלַע אֵלַי. אֱמֹר לְאוֹתָם שֶׁהוֹלְכִים בָּאֲוִיר, שֶׁהֲרֵי אֶבֶן אֲלֵיהֶם.

פְּתַח וְאָמַר, זַרְקָא מַקֵּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סֶגוֹלְתָּא. הַמַּלְאָכִים שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁעֲלֵיכֶם נֶאֱמַר (תהלים קד) עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט, קִבְּלוּ אֲבָנִים הַלָּלוּ שֶׁהֵן הַנִּקֻּדּוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ עַל שְׁמְכֶם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (דברים כז) אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ. אֵלּוּ הֵם:

קָמַץ – קדומיא"ל מלכיא"ל צוריא"ל. **פַּתָּח** – פדא"ל תומיא"ל חסדיא"ל. **צֵרֵי** – צוריא"ל רזיא"ל יופיא"ל. **סֶגוֹל** – סטטורי"ה גזריא"ל למוא"ל. **שְׁבָ"א** – שמעיא"ל ברכיא"ל אהניא"ל. **חֹלָ"ם** –

קדושיא"ל. שֶׁרֶ"ק שמועא"ל רעמיא"ל קניא"ל.
שֶׁרֶ"ק שמשיא"ל רפא"ל קדשיא"ל.

וְהַמַּשְׁכִּילִים אִלֵּין דְּאִית בְּהוֹן שֵׂכֶל לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בִּצְלוֹתָא, אֵיךְ סַלְקָא לָהּ בְּרַתָּא בְּאַתְוָן (דף קיט ע"ב) וּנְקֻדֵּי וְטַעֲמֵי. דְּכֻלְּהוּ אִנּוּן רְחִימוּ דִּבְרַתָּא דְּמַלְכָּא בְּחָתָן דִּילָהּ, לְאַעֲלָא רְחִימוּ וּשְׁלָמָא וְחִבּוּרָא וְקוּרְבָּא בֵּינַיְהוּ, בְּכָל מִדּוֹת דְּתַרְוַיְהוּ לְאַכְלָלָא לוֹן כַּחֲדָא בְּכֻלְּהוּ. וְאִנּוּן קָרְבָא לְסַמְּאֵ"ל וְנָחָשׁ וְשִׁבְעִין מְמָנָן.

קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עַל רַגְלוֹי, וְסָלִיק יְדוֹי לְמָארֵי עָלְמָא וְאָמַר, רִבּוֹן עָלְמָא יְהֵא רַעֲוָא דִּילָךְ, לְמֵיהַב לָן תָּקְפָּא לִי וּלְכָל חַבְרַיָּא וּלְכָל דְּעָאלִין בִּקְרָבָא דָּא, דְּאִנּוּן מִסִּטְרָא דִּילָךְ לְאַעֲלָא בִּקְרָבָא דָּא בְּלָא כִּסּוּפָא קַמָּךְ, וּלְאַפָּקָא

לשון הקודש

חניא"ל להריא"ל מהניא"ל. חִר"ק – חזקיא"ל רהטיא"ל קדושיא"ל. שֶׁרֶ"ק – שמועא"ל רעמיא"ל קניא"ל. שֶׁרֶ"ק – שמשיא"ל רפא"ל קדשיא"ל.

וְהַמַּשְׁכִּילִים, אֵלּוּ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שֵׂכֶל לְהַכִּיר בַּתְּפִלָּה, אֵיךְ מַעֲלָה אוֹתָהּ הַבַּת בְּאוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת וּטְעָמִים. שֶׁכֻּלָּם הֵם אַהֲבַת בַּת הַמֶּלֶךְ לֶחָתָן שֶׁלָּהּ, לְהַכְנִיס אַהֲבָה וְשָׁלוֹם וְחִבּוּר וְקִרְבָה בֵּינֵיהֶם בְּכָל הַמִּדּוֹת שֶׁל שְׁנֵיהֶם, לְהַכְלִיל אוֹתָם יַחַד בְּכֻלָּם. וְהֵם קָרֵב לְסַמְאֵ"ל וְנָחָשׁ וְשִׁבְעִים הַמְמֻנִּים.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַל רַגְלָיו, וְהֶעֱלָה יָדָיו לְרִבּוֹן הָעוֹלָם וְאָמַר, רִבּוֹן הָעוֹלָם, יְהִי רְצוֹנְךָ לָתֵת לָנוּ תֹּקֶף לִי וּלְכָל הַחֲבֵרִים וּלְכָל הַנִּכְנָסִים לַקְּרָב

מִתַּמָּן בְּלֹא כִּסּוּפָא קַמָּךְ וְקַמֵּי מַטְרוֹנִיתָא עִלָּאָה.

דְּכַד נַצְּחִין בְּנָהָא קְרָבִין, אִתְּמַר בָּהּ (תהלים קיג ט) אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה. וְלֹא אֵהֶא בְּכִסּוּפָא קַמֵּי בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם מה יד) כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה וְגוֹ'. דְּהָא כַּמָּה כָּרוֹזִין נַפְּקִין בְּגִינַהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי א כא) בְּרֹאשׁ הֹמִיּוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בָּעִיר אֲמָרֶיהָ תֹאמַר. וּמַאי אַמְרִין כָּרוֹזִין (שם ח ד) אֲלֵיכֶם אֲנָשִׁים אֶקְרָא וְקוֹלִי אֶל בְּנֵי אָדָם.

דְּהָא כַּמָּה פָּרְשִׁין תַּקִּיפִין הֲווֹ מִתְכַּנְּשִׁין לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם חִוְיָא נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, דְּקָטִיל לְאָדָם קַדְמָאָה, וְקָטִיל לְכָל דָּרִין דְּאַתְיָן אֲבַתְרֵהּ. מִנְּהוֹן הֲוָה אָכִיל בְּנוּרָא דִּילֵהּ דְּאִיהוּ גֵּיהִנֹּם, וּמִנְּהוֹן הֲוָה בָּלַע לוֹן חַיִּין כְּגַוְנָא דְּקַרְחָ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (במדבר

לשון הקודש

הַזֶּה, שֶׁהֵם מִן הַצַּד שֶׁלְּךָ, לְהִכָּנֵס לַקְּרָב הַזֶּה בְּלִי בוּשָׁה לְפָנֶיךָ, וְלָצֵאת מִשָּׁם בְּלִי בוּשָׁה לְפָנֶיךָ וְלִפְנֵי הַגְּבִירָה הָעֶלְיוֹנָה.

שֶׁכְּשֶׁמְּנַצְּחִים בָּנֶיהָ בַּקְּרָבוֹת, נֶאֱמַר בָּהּ אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה (תהלים קיג), וְלֹא אֶהְיֶה בְּבוּשָׁה לִפְנֵי בַּת הַמֶּלֶךְ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שם מה) כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה וְגוֹ'. שֶׁהֲרֵי כַּמָּה כָּרוֹזִים יוֹצְאִים בִּשְׁבִילָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי א) בְּרֹאשׁ הֹמִיּוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בָּעִיר אֲמָרֶיהָ תֹאמַר. וּמָה אוֹמְרִים הַכָּרוֹזִים? (שם ח) אֲלֵיכֶם אֲנָשִׁים אֶקְרָא וְקוֹלִי אֶל בְּנֵי אָדָם.

שֶׁהֲרֵי כַּמָּה פָּרָשִׁים חֲזָקִים הָיוּ מִתְכַּנְּסִים לְהִלָּחֵם בַּקְּרָב עִם הַנָּחָשׁ, נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, שֶׁהָרַג אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְהָרַג אֶת כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁבָּאוּ אַחֲרָיו. מֵהֶם הָיָה אוֹכֵל

(טז לג) וְיָרְדוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׁאֹלָה. מִגְּהוֹן קָטִיל בְּכַמָּה מִינֵי מִיתָה. דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים סח כא) לַמָּוֶת תּוֹצָאוֹת.

וְכַמָּה מָאתַיִן תְּרִיסִין הֲווֹ מִתְכַּנְּשִׁין לְגַבֵּהּ בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וּפַסְקִין עָלֵיהּ כַּמָּה פְּסָקוֹת בְּקַלִּין וַחֲמוּרִין דִּילֵהּ (שמות ב יב) וַיִּפֶן כֹּ"ה וָכֹ"ה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ. לֵית בְּהוּ חַד דְּקָטִיל לְחִוְיָא וְכָרוּזִין נַפְקִין מָאן דְּנָצַח קְרָבָא וְקָטִיל לְחִוְיָא יְהֵא הֲלָכָה דִּילֵהּ וְכַמָּה הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת אִנּוּן דְּאִתְּמַר בְּכָל חַד הֲלָכָה כִּפְלוּגֵי וְאִנּוּן (תהלים מה טו) בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ, דִּבְרַתָּא דְּמַלְכָּא.

אֲבָל בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא עֲלַהּ אִתְּמַר (משלי לא כט) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה. וְאִיהִי אֲרוּסָה לְמֹשֶׁה הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי וְעַד לָאו אִיהִי

לשון הקודש

בְּאֵשׁ שֶׁלּוֹ שֶׁהִיא גֵיהִנֹּם, וּמֵהֶם הָיָה בּוֹלֵעַ אוֹתָם חַיִּים כְּמוֹ קֹרַח, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (במדבר טז) וְיָרְדוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׁאֹלָה. מֵהֶם הָרַג בְּכַמָּה מִינֵי מִיתָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (תהלים סח) לַמָּוֶת תּוֹצָאוֹת.

וְכַמָּה בַּעֲלֵי מָגִנִּים הָיוּ מִתְכַּנְּסִים אֵלָיו בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וּפוֹסְקִים עָלָיו כַּמָּה פְּסָקוֹת, בְּקַלּוֹת וַחֲמוּרוֹת שֶׁלּוֹ. (שמות ב) וַיִּפֶן כֹּ"ה וָכֹ"ה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ. אֵין בָּהֶם אֶחָד שֶׁהָרַג אֶת הַנָּחָשׁ. וְהַכְּרוֹזִים יוֹצְאִים: מִי שֶׁנִּצַּח בַּקְּרָב וְהָרַג אֶת הַנָּחָשׁ, תִּהְיֶה הַהֲלָכָה שֶׁלּוֹ. וְכַמָּה הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת הֵן, שֶׁנֶּאֱמַר בְּכָל אַחַת הֲלָכָה כִּפְלוּגֵי, וְהֵן (תהלים מה) בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ, שֶׁל בַּת הַמֶּלֶךְ.

אֲבָל עַל בַּת הַמֶּלֶךְ נֶאֱמַר (משלי לא) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה. וְהִיא אֲרוּסָה לְמֹשֶׁה, הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי,

נְשׁוּאָה לֵיהּ עַד דְּיִקְטוֹל לְחִוְיָא וְיֵעוּל לְאַרְעָא קַדִּישָׁא. דִּבְגִין דָּא לָא עָאל לְאַרְעָא קַדִּישָׁא עַד דְּיִזְכֶּה לָהּ דְּמִדְּתְרֵין לוּחִין אִתְבָּרוּ פָּרְחָא מִנֵּהּ וּבְגָלוּתָא רְבִיעָאָה יִזְכֶּה לָהּ וּבְגִינָהּ יִזְכֶּה לְאַעֲלָא לְאַרְעָא קַדִּישָׁא.

קוּם אַנְתְּ רָעֲיָא מְהֵימְנָא, דִּבְגִינָךְ אִתְּמַר (שמות ב יב) וַיִּפֶן כֹּ"ה וָכֹ"ה וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי. דְּבִשְׁמָא דְּאִמָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי חַמְשִׁין תַּרְעִין, מָחִית לֵיהּ דְּאִתְרְמִיזוּ בְּכֹ"ה. וָכֹ"ה אַתְוָן דִּמְיַחֲדִין בְּהוֹן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּרֵין זִמְנִין בְּכָל יוֹמָא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, דְּאִית בְּשִׁית תֵּיבִין כֹּ"ה אַתְוָן, וּתְרֵין זִמְנִין אִנּוּן חַמְשִׁין. בְּאִלֵּין חַמְשִׁין מָחֵי לְפַרְעֹה וּבְכָל עֲבָדָיו חַמְשִׁין מַכּוֹת.

לשון הקודש

וַעֲדַיִן אֵינָהּ נְשׂוּאָה לוֹ, עַד שֶׁיַּהֲרֹג הַנָּחָשׁ וְיִכָּנֵס לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה. שֶׁבִּגְלַל זֶה לֹא נִכְנַס לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה עַד שֶׁיִּזְכֶּה לָהּ, שֶׁמֵּאָז שֶׁשְּׁנֵי הַלּוּחוֹת נִשְׁבְּרוּ פָּרְחָה מִמֶּנּוּ, וּבַגָּלוּת הָרְבִיעִית יִזְכֶּה לָהּ, וּבִגְלָלָהּ יִזְכֶּה לְהִכָּנֵס לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה.

קוּם אַתָּה הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, שֶׁבִּגְלָלְךָ נֶאֱמַר (שמות ב) וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי. שֶׁבְּשֵׁם הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, הִכִּיתָ אוֹתוֹ, שֶׁנִּרְמְזוּ בְּכֹ"ה. וָכֹ"ה, הָאוֹתִיּוֹת שֶׁמְּיַחֲדִים בָּהֶם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, שֶׁיֵּשׁ בְּשֵׁשׁ הַתֵּבוֹת עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, וּפַעֲמַיִם הֵם ן'. בְּאֵלּוּ הַחֲמִשִּׁים הִכָּה אֶת פַּרְעֹה וְאֶת כָּל עֲבָדָיו חֲמִשִּׁים מַכּוֹת.

קוּם לְגַבֵּהּ בְּחוּטְרָא דִּילָךְ, לְמַחֲאָה לֵיהּ בְּכַלְבָּא, דְּהָכִי אוֹרְחָא דְּכַלְבָּא לְמַחֲאָה לֵיהּ בְּחוּטְרָא. וְאוֹרְחָא דְּעַכְבָּא לְמַחֲאָה לֵיהּ בְּחוּטְרָא כְּכַלְבָּא, בְּגִין דְּעָלֵהּ אִתְּמַר (משלי כט יט) בִּדְבָרִים לֹא יִוָּסֵר עָבֶד. בְּקַדְמִיתָא מָחִית לֵיהּ עַל יַמָּא. כְּעָן קוּם מָחֵי לֵיהּ בְּיַמָּא דְּאוֹרַיְתָא בְּקֻלְמוֹס דִּילָךְ בִּדְרוֹעָא דִּילָךְ בְּיָד דִּילָךְ. דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות יד כא) וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם דְּהָא בִּימִינָהּ אִתְבַּקְּעָא יַמָּא. בִּשְׂמָאלָא אִתְחַזְּרַת יַבָּשָׁה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם פסוק כט) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם. בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא (שם טו י) נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם.

קוּם נָצַח קְרָבִין דְּהָא בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא דִּילָךְ אִיהִי וְלֵךְ אִתְחַזְּרַת. וְלֹא עוֹד אֶלָּא כַּמָּה דְּבִּים וּזְאֵבִים דְּעַרְבּוּבְיָא מִתְכַּנְּשִׁין בְּגָלוּתָא לְמֵיכַל

לשון הקודש

קוּם אֵלָיו בַּמַּקֵּל שֶׁלְּךָ לְהַכּוֹת אוֹתוֹ כְּמוֹ כֶּלֶב, שֶׁכָּךְ דֶּרֶךְ הַכֶּלֶב, לְהַכּוֹתוֹ בְּמַקֵּל. וְדֶרֶךְ הָעֶבֶד לְהַכּוֹתוֹ בְּמַקֵּל כְּכֶלֶב, מִשּׁוּם שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (משלי כט) בִּדְבָרִים לֹא יִוָּסֵר עָבֶד. בַּהַתְחָלָה הִכִּיתָ אוֹתוֹ עַל הַיָּם. כָּעֵת קוּם וְהַכֵּה אוֹתוֹ בַּיָּם שֶׁל הַתּוֹרָה, בַּקּוֹלְמוֹס שֶׁלְּךָ, בַּזְּרוֹעַ שֶׁלְּךָ, בַּיָּד שֶׁלְּךָ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שמות יד) וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם, שֶׁהֲרֵי בִּימִין נִבְקַע הַיָּם, וּבִשְׂמֹאל חָזְרָה הַיַּבָּשָׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם טו) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם. בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם.

קוּם תְּנַצַּח בַּקְּרָבוֹת, שֶׁהֲרֵי בַּת הַמֶּלֶךְ שֶׁלְּךָ הִיא, וּלְךָ חוֹזֶרֶת. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא כַּמָּה דְּבִּים וּזְאֵבִים שֶׁל עֵרְבּוּבְיָה מִתְכַּנְּסִים בַּגָּלוּת לֶאֱכֹל אֶת הַצֹּאן שֶׁלְּךָ,

עָאנָא דִּילָךְ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל לד לא) וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי.

קוּם נָטִיל קִירְטָא דִּילָךְ לְגַבֵּיהוּ דְּהָא קִירְטָא דָּוִד אִתְּמַר בָּהּ (שמואל א, יז מ) וַיִּבְחַר לוֹ חֲמִשָּׁה חַלְּקֵי אֲבָנִים מִן הַנַּחַל. נָטִיל לוֹן בַּחֲמִשָּׁה תֵּיבִין, דְּאִנּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה'. וְכַד שַׁוֵּי לוֹן בְּקִירְטָא, אִתְעֲבִידוּ אֶחָד, אַבְנָא חֲדָא, וְקָטִיל לִפְלִישְׁתָּאָה.

וְהַאי אַבְנָא עֲלַהּ אִתְּמַר (דניאל ב לה) וְאַבְנָא דִּי מְחָת לְצַלְמָא הֲוַת לְטוּר רַב וּמְלָאת כָּל אַרְעָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה ו ג) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וּבְגִינֵהּ אִתְּמַר (תהלים קיח ב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. מֵאֵת ה' הָיְתָה זֹאת. וּבְגִינָהּ אָמַר דָּוִד (שם כז ג) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי וְגוֹ'. בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ. (ירמיה ט כג) וְאַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל כִּי

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (יחזקאל לד) וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי.

קוּם קַח הַמַּקְלֵעַ שֶׁלְּךָ עֲלֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי בְּמַקְלְעוֹ שֶׁל דָּוִד נֶאֱמַר (שמואל–א יז) וַיִּבְחַר לוֹ חֲמִשָּׁה חַלְּקֵי אֲבָנִים מִן הַנַּחַל. נָטַל אוֹתָן בְּחָמֵשׁ תֵּבוֹת, שֶׁהֵן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. וּכְשֶׁשָּׂם אוֹתוֹ בַּמַּקְלֵעַ, נַעֲשׂוּ אַחַת, אֶבֶן אַחַת, וְהָרַג אֶת הַפְּלִשְׁתִּי.

וְעַל הָאֶבֶן הַזּוֹ נֶאֱמַר (דניאל ב) וְהָאֶבֶן שֶׁהִכְּתָה אֶת הַצֶּלֶם הָיְתָה לְהַר גָּדוֹל, וּמִלְּאָה כָּל הָאָרֶץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל ג) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. מֵאֵת ה' הָיְתָה זֹאת. וּבִשְׁבִילָהּ אָמַר דָּוִד, (שם כז) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי וְגוֹ', בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ. וְאַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל, (ירמיה ט) כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל

אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל. (איכה ג כא) **זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל.**

וְיַעֲקֹב בְּגִין דַּהֲוָה יָדַע דְּאִיהִי עִקָּרָא דְּכֹלָּא, **אוֹלִיף לֵיהּ לִבְנוֹי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב** (בראשית מט כח) **וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם, וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם מִינֵּהּ קַבִּיל אוֹרַיְתָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב** (דברים מד מד) **וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה. וְאַהֲרֹן בָּהּ עָאל לְקֹדֶשׁ קָדְשִׁין, וְאִתְקַבֵּל קָרְבָּנֵהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב** (ויקרא טז ג) **בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ.** (במדבר ח כד) **זֹאת אֲשֶׁר לַלְוִיִּם. וּבְגִינַהּ אִתְּמַר** (בראשית מט כד) **מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל.** (זכריה ג ט) **עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם.**

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּשַׁוִּי לָהּ בְּקִירְטָא דִּילֵהּ, דְּאִיהִי **פּוּמוֹי, בִּקְרִיאַת שְׁמַע, וְזָרִיק לָהּ לְגַבֵּי שָׁמַיִם** דְּסַמְּאֵ"ל. דִּבְגִינֵהּ אִתְּמַר (ירמיה ב יב) **שֹׁמּוּ שָׁמַיִם**

לשון הקודש

הַמִּתְהַלֵּל. (איכה ג) זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל.

וְיַעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהִיא עִקַּר הַכֹּל, לִמֵּד אוֹתָהּ לְבָנָיו, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מט) וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם. וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם מִמֶּנָּה קִבֵּל תּוֹרָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים מד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה. וְאַהֲרֹן נִכְנַס עִמָּהּ לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְהִתְקַבֵּל קָרְבָּנוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. זֹאת אֲשֶׁר לַלְוִיִּם. וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר (בראשית מט) מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל. (זכריה ג) עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם.

אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁשָּׂם אוֹתָהּ בַּמַּקְלֵעַ שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא פִּיו, בַּקְּרִיאַת שְׁמַע, וְזוֹרֵק אוֹתָהּ לַשָּׁמַיִם שֶׁל סמא"ל, שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר

עַל זֹאת. וּבָהּ (ישעיה נא ו) כִּי שָׁמַיִם (דִּילֵהּ) כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה.

וְאַנְתְּ רָעֲיָא מְהֵימְנָא, קוּם טֹל קִירְטָא דִּילָךְ. דְּלַאֲתַר עִלָּאָה אַנְתְּ סָלִיק לֵיהּ, יַתִּיר מִדָּוִד וּמִכָּל נְבִיאַיָּא וְחַכְמַיָּא דְּכָל דָּרָא וְדָרָא. וְהַאי אִיהִי קִירְטָא דִּילָךְ. זַרְקָא מָקָף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סֶגוֹלְתָּא. דְּאַבְנָא דָּא מִפּוּמָךְ סַלְקָא לְאָתָר דְּאִתְּמַר בֵּיהּ בַּמֶּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וּבַמְּכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחֲקֹר.

וְאִיהִי שְׁמָא דְּכֶתֶר עִלָּאָה דְּאִיהוּ חָכְמָה קְדוּמָה. דְּהָכִי סָלִיק חָכְמָה לְחֶשְׁבֵּן שְׁמָא קַדִּישָׁא, עִם עֶשֶׂר אַתְוָן בִּכְלָלָא, דְּאִנּוּן יו"ד הֵ"י וָא"ו הֵ"י. דְּתַמָּן תְּלָת יודי"ן דְּאִנּוּן שְׁמָא דְּאַכְתַּר לִשְׁמָא דְּחָכְמָה זְעִירָא. דָּא כָּלִיל עֶשֶׂר מֵעֵלָּא לְתַתָּא. וְחָכְמָה זְעִירָא כָּלִיל עֶשֶׂר

לשון הקודש

(ירמיה ב) שִׁמּוּ שָׁמַיִם עַל זֹאת. וּבָהּ כִּי שָׁמַיִם (שֶׁלּוֹ) כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה.

וְאַתְּה רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, קוּם טֹל אֶת הַמַּקְלֵעַ שֶׁלְּךָ, שֶׁלְּמָקוֹם עֶלְיוֹן אַתָּה מַעֲלֶה אוֹתוֹ, יוֹתֵר מִדָּוִד וּמִכָּל הַנְּבִיאִים וְהַחֲכָמִים שֶׁל כָּל דּוֹר וָדוֹר. וְזֶהוּ הַמַּקְלֵעַ שֶׁלְּךָ – זַרְקָא מַקָּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סֶגוֹלְתָּא. שֶׁהָאֶבֶן הַזּוֹ מִפִּיךָ עוֹלָה לַמָּקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בַּמֶּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וּבַמְּכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחֲקֹר.

וְהִיא הַשֵּׁם שֶׁל הַכֶּתֶר הָעֶלְיוֹן, שֶׁהִיא חָכְמָה קְדוּמָה. שֶׁכָּךְ עוֹלָה חָכְמָה לַחֶשְׁבּוֹן שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, עִם עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת בִּכְלָל, שֶׁהֵם יו"ד ה"י וא"ו ה"י. שֶׁשָּׁם שָׁלֹשׁ יוֹד"ים, שֶׁהֵן הַשֵּׁם שֶׁמַּכְתִּיר אֶת הַשֵּׁם שֶׁל הַחָכְמָה הַקְּטַנָּה. זֶה כּוֹלֵל

מִתַּתָּא לְעֵלָּא. עֶשֶׂר בִּגְבוּרָא מֵעֵלָּא סָגוֹלְתָּא, דְּמִתַּתָּן אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא סְגֻלַּת מְלָכִים, וְאִיהִי שַׁצָּאָה לְאֻמִּין דְּעָלְמָא.

אִיהִי אַבְנָא חֲדָא כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר אַתְוָן מִתַּתָּא לְעֵלָּא דְּרְמִיזִין בְּיו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. תְּלָת אַלְפִּין אִלֵּין דְּחָכְמָה זְעִירָא דְּתַתָּן כ"ח מ"ה. דְּהַאי אִיהוּ שְׁמָא דְּסָלִיק מָ"ה בְּחֶשְׁבָּן. (דף קכ ע"א) וְתַלְיָן מִגֵּהּ כ"ח אַתְוָן דְּאִנּוּן יו"ד וָא"ו דָּלֶ"ת, הֵ"א אָלֶ"ף, וָא"ו אָלֶ"ף וָא"ו, הֵ"א אָלֶ"ף. וּתְלָת אַלְפִּין דְּהַאי שְׁמָא, אִלֵּין דְּסַלְקִין אֶהְיֶה תְּלָת זִמְנִין, בְּחֶשְׁבָּן דְּרָמִיז קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵךְ בִּשְׁלִיחוּתְךָ, לְאַפָּקָא לְיִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות ג יד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם. וּבֵהּ

לשון הקודש

עֶשֶׂר מִמַּעְלָה לְמַטָּה, וְהַחָכְמָה הַקְּטַנָּה כּוֹלֶלֶת עֶשֶׂר מִמַּטָּה לְמַעְלָה. עֶשֶׂר בִּגְבוּרָה מִמַּעְלָה סְגוֹלָתָא, שֶׁמִּשָּׁם נִקְרֵאת הַשְּׁכִינָה סְגֻלַּת מְלָכִים, וְהִיא מַשְׁמִידָה אֶת אֻמּוֹת הָעוֹלָם.

הִיא הָאֶבֶן הָאַחַת כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת מִמַּטָּה לְמַעְלָה שֶׁרְמוּזוֹת בְּיו"ד ה"א וא"ו ה"א. שְׁלֹשׁ הָאַלְפֵי"ם הָאֵלּוּ שֶׁל חָכְמָה קְטַנָּה שֶׁשָּׁם כ"ח מ"ה, שֶׁזֶּהוּ הַשֵּׁם שֶׁעוֹלֶה אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ בְּחֶשְׁבּוֹן. וּתְלוּיוֹת מִמֶּנּוּ עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן יו"ד וא"ו דל"ת, ה"א אל"ף, וא"ו אל"ף וא"ו ה"א אל"ף. וּשְׁלֹשׁ הָאַלְפִּים שֶׁל הַשֵּׁם הַזֶּה, אֵלּוּ שֶׁעוֹלִים אֶהְיֶה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, כַּחֶשְׁבּוֹן שֶׁרוֹמֵז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְךָ בִּשְׁלִיחוּתְךָ לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ג) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה

אִשְׁתְּמוֹדַע דְּהוּא מֶפְלָא וּמְכֻסֶּה מִסִּטְרָא דְּעִלַּת כָּל עִלָּאִין, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ בְּג' יוּדִין דְּסֶגוֹלְתָּא (ישעיה מד ו) אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִים.

וּמִסִּטְרָא דְּעִלַּת כָּל עִלָּאִין אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא אֱמוּנָה דְּיִשְׂרָאֵל. וְהַאי אַבְנָא חֲדָא י' בְּחֶשְׁבָּנָא עֶשֶׂר, וְאִית לָהּ קוֹצָא לְעֵלָּא וְקוֹצָא לְתַתָּא. וְנִקּוּדָא בְּאֶמְצָעִיתָא וְכֹלָּא אֶחָד. וּמִתַּמָּן קָרָא לְמֹשֶׁה לְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בְּי"ג מְכִילָן דְּרַחֲמֵי. דְּמָאן דְּקָרָא בְּאִלֵּין י"ג מְכִילָן דְּרַחֲמֵי לְעִלַּת כָּל הָעִלּוֹת. לֹא יַחֲזוֹר רֵיקָם בִּצְלוֹתֵהּ.

וְכַד אִיהוּ רָכִיב עַל אַבְנָא חֲדָא לֵית מְמָנָא וְשֶׁלְטָן דְּבִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא, דְּקַיְּמָא קַמֵּי הַאי אַבְנָא. דְּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בְּסַמָּאֵ"ל (עובדיה א ו) אִם תַּגְבִּיהַּ כַּנֶּשֶׁר וְאִם בֵּין כּוֹכָבִים שִׂים קִנֶּךָ וְגוֹ'. וְהָכִי

לשון הקודש

וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם. וּבוֹ נוֹדָע שֶׁהוּא מֻפְלָא וּמְכֻסֶּה מֵהַצַּד שֶׁל עִלַּת כָּל הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשָׁלֹשׁ יוֹדִין שֶׁל סֶגוֹלְתָּא אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִים. **וּמֵהַצַּד** שֶׁל עִלַּת כָּל הָעֶלְיוֹנִים נִקְרֵאת הַשְׁכִינָה אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל. וְהָאֶבֶן הָאַחַת הַזּוֹ י' בְּחֶשְׁבּוֹן עֶשֶׂר, וְיֵשׁ לָהּ קוֹץ לְמַעְלָה וְקוֹץ לְמַטָּה, וּנְקֻדָּה בָּאֶמְצַע, וְהַכֹּל אֶחָד. וּמִשָּׁם קָרָא לְמֹשֶׁה לָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים. שֶׁמִּי שֶׁקּוֹרֵא בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים הַלָּלוּ לְעִלַּת כָּל הָעִלּוֹת, לֹא תַחֲזֹר תְּפִלָּתוֹ רֵיקָם.

וּכְשֶׁהוּא רוֹכֵב עַל אֶבֶן אַחַת, אֵין מְמֻנֶּה וְשַׁלִּיט שֶׁבַּשָּׁמַיִם וָאָרֶץ שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי הָאֶבֶן הַזּוֹ. שֶׁבְּאוֹתוֹ הַזְּמַן נֶאֱמַר בְּסמא"ל, (עובדיה א) אִם תַּגְבִּיהַּ כַּנֶּשֶׁר וְאִם

י' תַּתָּאָה סְלִיקַת לִי"ג מִכִּילָן, וּרְמִיזָן בְּאָת א' י' לְעֵלָּא וי' לְתַתָּא, חָכְמָה בָּרֹאשׁ וְחָכְמָה בַּסּוֹף. ו' כְּרִיכָא דְּתַרְוַיְיהוּ.

קוּם נָטִיל אַבְנָא וְכָרִיךְ לָהּ בְּהַהוּא חוּט דְּזַרְקָא דְּאִיהוּ אָרִיךְ אַנְפִּין בַּעְלָהּ וַדַּאי וָא"ו אֲרִיכָא דְּאִם בַּר נָשׁ לָא כָּרִיךְ לָהּ בְּה' י' בְּאַבְנִין בְּרֵישׁ טַבַּעְתָּא, דְּעָלֵהּ אִתְּמַר תְּהֵא מְקֻדֶּשֶׁת לִי בְּטַבַּעַת זֹאת. וּבְרִצּוּעָה דְּאִיהִי קֶשֶׁר תְּפִלִּין תְּפִלָּה דְּיָד דְּאִיהִי כְּרִיכָא בְּאֶצְבְּעָא, לָא אִסְתַּלְקַת. וְכַד אִיהִי כְּרִיכָא עַל רֵישָׁא דְּאָת ו' אִתְּקְרִיאַת תָּגָא דְּסֵפֶר תּוֹרָה. וּבְגִינַהּ אִתְּמַר כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָגָא חֲלָף.

אִיהִי אֶבֶן מְכֻלֶּלֶת וּמְעֻטֶּרֶת עַל כָּל אַתְוָן. אִיהִי עֲטָרָה עַל כָּל רֵישָׁא דְּצַדִּיק, כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, הָעוֹלָם הַבָּא אֵין בּוֹ לֹא אֲכִילָה

לשון הקודש

בֵּין כּוֹכָבִים שִׁים קִנְּךָ וְגוֹ'. וְכָךְ י' הַתַּחְתּוֹנָה עוֹלָה לִשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת, וּרְמוּזוֹת בָּאוֹת א', י' לְמַעְלָה וְי' לְמַטָּה. חָכְמָה בָּרֹאשׁ וְחָכְמָה בַּסּוֹף. ו' כְּרִיכָה שֶׁל שְׁנֵיהֶם.

קוּם טֹל הָאֶבֶן, וּכְרֹךְ אוֹתָהּ בְּאוֹתוֹ הַחוּט שֶׁל זַרְקָא, שֶׁהוּא אֶרֶךְ אַפַּיִם, בַּעְלָהּ, וַדַּאי וא"ו אֲרֻכָּה, שֶׁאִם אֵין אָדָם כּוֹרֵךְ אוֹתָהּ בְּה' י' בָּאֲבָנִים בְּרֹאשׁ הַטַּבַּעַת, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר תְּהֵא מְקֻדֶּשֶׁת לִי בְּטַבַּעַת זֹאת. וּבְרִצּוּעָה, שֶׁהִיא קֶשֶׁר תְּפִלִּין תְּפִלָּה שֶׁל יָד, שֶׁהִיא כְּרוּכָה בָּאֶצְבַּע, לֹא מִסְתַּלֶּקֶת. וּכְשֶׁהִיא כְּרוּכָה עַל הָרֹאשׁ שֶׁל אוֹת ו', נִקְרֵאת כֶּתֶר שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה. וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר, כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר עוֹבֵר.

הִיא אֶבֶן מְכֻלֶּלֶת וּמְעֻטֶּרֶת עַל כָּל הָאוֹתִיּוֹת, הִיא עֲטָרָה עַל כָּל רֹאשׁ שֶׁל

וְלֹא שִׁתִּיָּה אֶלָּא צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם. וְאִיהִי כֶּתֶר תּוֹרָה וְכֶתֶר כְּהֻנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת בִּתְלָת אַנְפִּין דְּשִׁי"ן. מִן מֹשֶׁה אִשְׁתְּמוֹדַע בִּשְׁמָךְ רָעֲיָא מְהֵימְנָא. בִּתְלָת אַתְוָן אִתְעַטְּרַת לְמֶהֱוֵי כֶּתֶר עַל רֵישָׁא דְּכֻלְּהוּ דְּכֹהֲנִים וּלְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים אִתְעַטְּרַת עַל כֻּלְּהוּ.

וְכַד סְלִיקַת בְּמַחֲשָׁבָה אִיהִי אַבְנָא חֲדָא כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר סְפִירָן דְּאִנּוּן יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. מַחֲשָׁבָה וַדַּאי אִיהִי חָכְמָה מ"ה חש"ב וְתִשְׁכַּח לָהּ תַּמָּן. וּמִסִּטְרָא דְּכֶתֶר תָּגָא אִתְקְרִיאַת, וּבָהּ עָלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַחֲשָׁבָה. דְּמַחֲשָׁבָה אִתְעֲבִידַת לֵיהּ מֶרְכָּבָה. וְכַד סְלִיקָא לְגַבֵּי עִלַּת כָּל עִלָּאִין, אִתְעֲבִידַת תָּגָא בְּלֹא שִׁתּוּפָא דְּאִתְכְּלַל לְמֶהֱוֵי מֶרְכָּבָה לְהַהוּא דְּלֵית לֵיהּ חֶשְׁבָּן וְשִׁתּוּף.

לשון הקודש

צַדִּיק, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, הָעוֹלָם הַבָּא אֵין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִיָּה, אֶלָּא צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם, וְהִיא כֶּתֶר תּוֹרָה וְכֶתֶר כְּהֻנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת בְּשָׁלֹשׁ פָּנִים שֶׁל שִׁי"ן. מִמֹּשֶׁה נוֹדָע בִּשְׁמְךָ, רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן. בְּשָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת הִתְעַטַּרְתָּ לִהְיוֹת כֶּתֶר עַל רֹאשׁ כָּל הַכֹּהֲנִים וּלְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים הִתְעַטַּרְתָּ עַל כֻּלָּם.

וּכְשֶׁעָלְתָה בְּמַחֲשָׁבָה הָאֶבֶן הָאַחַת כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁהֵן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, הַמַּחֲשָׁבָה וַדַּאי הִיא חָכְמָה מ"ה חש"ב, וְתִמְצָא אוֹתָהּ שָׁם. וּמִצַּד שֶׁל הַכֶּתֶר נִקְרֵאת כֶּתֶר, וּבָהּ עָלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַחֲשָׁבָה. שֶׁמַּחֲשָׁבָה נֶעֱשְׂתָה לוֹ מֶרְכָּבָה, וּכְשֶׁעוֹלָה לְעִלַּת כָּל הָעֶלְיוֹנִים נַעֲשֵׂית כֶּתֶר בְּלִי שִׁתּוּף, שֶׁנִּכְלֶלֶת לִהְיוֹת מֶרְכָּבָה לְאוֹתוֹ שֶׁאֵין לוֹ חֶשְׁבּוֹן וְשִׁתּוּף.

וְכַד אִית בְּיִשְׂרָאֵל מַשְׂכִּילִים וְזַרְקִין לֵיהּ בְּדִבּוּרָא דְּצְלוֹתָן בְּקִירְטָא דִּילְהוֹן, וְסַלְקִין לָהּ בְּמַחֲשָׁבָה עַד, הַהוּא מֻפְלָא דְּאִיהוּ עַל הַכֶּתֶר, מִיָּד נַעֲנִים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים צא יד) כִּי יָדַע שְׁמִי שֵׁם י' תָּגָא דְּזַרְקָא, יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי וְגוֹ'. בְּהַהוּא חוּט דְּאִיהוּ כְּרִיכוּ דִּילָהּ, דְּבֵהּ צָרִיךְ לְאַרְכָּה לָהּ עַד דְּסָלִיק לָהּ עַד עִלַּת כָּל עִלָּאִין, וְנָחִית בָּהּ לְקַבְּלָא צְלוֹתְהוֹן.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּסָלִיק תְּלָת צְלוֹתִין לְגַבֵּהּ בִּתְלָת נְקוּדִין דְּסָגוֹלְתָּא. דְּמִנְּהוֹן אִתְמְשָׁכוּ תְּלָת טִפִּין דִּתְלָת מֹחִין עִלָּאִין. דְּכַד בַּר נָשׁ אִתְמְשַׁךְ זֶרַע מִנֵּהּ, אִלֵּין טִפִּין דְּאִתְמְשָׁכוּ מִנֵּהּ, אִנּוּן מִשּׁוּפְרֵי שׁוּפְרֵי דְּמֹחָא מֻבְחָר מִכֹּלָּא. הָכִי כְּגַוְנָא דָּא, כַּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרִית בְּבַר נָשׁ. תְּלָת קְטִירִין דְּאִנּוּן נִשְׁמְתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא מִשּׁוּפְרֵי

לשון הקודש

וּכְשֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל מַשְׂכִּילִים, וְזוֹרְקִים אוֹתוֹ בְּדִבּוּר שֶׁל תְּפִלּוֹת בַּמַּקְלֵעַ שֶׁלָּהֶם, וּמַעֲלִים אוֹתָהּ בְּמַחֲשָׁבָה עַד אוֹתוֹ הַמֻּפְלָא שֶׁהוּא עַל הַכֶּתֶר, מִיָּד נַעֲנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים צא) כִּי יָדַע שְׁמִ"י, שֵׁם י' הַכֶּתֶר שֶׁל זַרְקָא. יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי וְגוֹ'. בְּאוֹתוֹ הַחוּט שֶׁהוּא כְּרִיכָה שֶׁלָּהּ, שֶׁבּוֹ צָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ אוֹתָהּ, עַד שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ עַד עִלַּת כָּל הָעֶלְיוֹנִים, וְיוֹרֵד בָּהּ לְקַבֵּל תְּפִלּוֹתֵיהֶם.

אַשְׁרָיו מִי שֶׁמַּעֲלֶה שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת אֵלּוּ בְּשָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת שֶׁל סְגוֹלְתָּא, שֶׁמֵּהֶם נִמְשְׁכוּ שָׁלֹשׁ טִפּוֹת שֶׁל שְׁלֹשָׁה מֹחִים עֶלְיוֹנִים. שֶׁכְּשֶׁאָדָם נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ זֶרַע, אֵלּוּ הַטִּפּוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִמֶּנּוּ הֵן מִיפִי הַיּפִי שֶׁל הַמֹּחַ הַמֻּבְחָר מִן הַכֹּל. כָּךְ כְּמוֹ זֶה,

שׁוּפְרֵי דִּילֵהּ, יָהִיב לוֹן דְּאִנּוּן מִתְּלָת י י י דְּסֶגּוֹלְתָּא דְּאִתְּרְמִיזוּ בְּשֵׁם יו"ד הֵ"י וָא"ו הֵ"י. וּבְגִין דָּא אָמַר לוֹן, (דברים יד ב) וּבְךָ בָּחַר ה' לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּנַפְּקוּ מִלִּין אִלֵּין מִפּוּמוֹי דְּבוּצִינָא קַדִּישָׁא, נְחִיתַת שְׁכִינְתָּא וּנְשִׁיקַת לֵיהּ וְכָל אִנּוּן מָאֲרֵי מְתִיבָתָן בָּרִיכוּ לֵיהּ, וְרָעֲיָא מְהֵימְנָא בָּרִיךְ לֵיהּ וְנָשִׁיק לֵיהּ. בְּהַהוּא זִמְנָא סָבָא חֲדָא אִזְדְּמַן לְגַבֵּיהּ. פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ב יב) נָשְׁקוּ בַר, דְּאִיהוּ סֹלֶת נְקִיָּה, טִפָּה קַדִּישָׁא דָּא דְּאוֹרַיְתָא דְּמֹשֶׁה דְּאִתְיְהִיב לָן עַל יְדֵיהּ, דְּלָא הֲוָה בֵּיהּ פְּסֹלֶת דְּמֹץ וְתֶבֶן. דְּמָאן דְּלֵית פְּסֹלֶת בְּנִשְׁמָתֵיהּ, אִיהוּ בְּרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ. דְּאִית בַּר מֵהַהוּא חִטָּה דְּאִתְּמַר בָּהּ אִילָן דְּאָכַל אָדָם קַדְמָאָה חִטָּה הֲוָה.

לשון הקודש

כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹרִישׁ בָּאָדָם שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים, שֶׁהֵם נְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ, מִיּפִי הַיֹּפִי שֶׁלּוֹ, נוֹתֵן אוֹתָם שֶׁהֵם מִשָּׁלֹשׁ י י י שֶׁל סֶגּוֹלָתָא שֶׁנִּרְמְזוּ בַּשֵּׁם יו"ד הֵ"י וא"ו הֵ"י. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר לָהֶם (דברים כו) וּבְךָ בָּחַר ה' לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיָּצְאוּ הַדְּבָרִים הַלָּלוּ מִפִּי הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, יָרְדָה שְׁכִינָה וְנָשְׁקָה אוֹתוֹ, וְכָל אוֹתָם רָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת בֵּרְכוּ אוֹתוֹ, וְהָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן בֵּרַךְ אוֹתוֹ וְנָשַׁק אוֹתוֹ. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן זָקֵן אֶחָד הִזְדַּמֵּן אֵלָיו. פָּתַח וְאָמַר, נַשְּׁקוּ בַר, שֶׁהוּא סֹלֶת נְקִיָּה, טִפָּה קְדוֹשָׁה זוֹ שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁנִּתְּנָה לָנוּ עַל יָדוֹ, שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ פְּסֹלֶת שֶׁל מֹץ וְתֶבֶן. שֶׁמִּי שֶׁאֵין פְּסֹלֶת בְּנִשְׁמָתוֹ, הוּא בֵּן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ. שֶׁיֵּשׁ בֵּן מֵאוֹתָהּ חִטָּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ הָאִילָן שֶׁאָכַל אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה חִטָּה.

ח"ט מֹץ וְתֶבֶן. דִּבְגִינֵהּ אָמַר דָּוִד (תהלים נא ז) **הֵן בְּעָוֹן חוֹלָלְתִּי וְגוֹ'. וּבְזִמְנָא דְּאָת ה' דְּאִיהִי חֲמִשָּׁה מִינֵי נַהֲמָא, אִיהִי בְּכִסּוּיָא דָּרַת בֵּין** (רְדִפִּין אֲבַתְּרֵהּ) **רַשִּׁיעַיָּא בְּגָלוּתָא, דְּאִתְּמַר עָלַיְהוּ** (תהלים א ד) **לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֹּץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ. י' דְּאִיהִי מַעֲשֶׂה דִּילֵהּ לֹא אִתְחַבְּרַת עִמֵּהּ.**

וּבְגִין דָּא מֹץ וְתֶבֶן פְּטוּרִים מִן הַמַּעֲשֵׂר. וּבְגִין דָּא נָשְׁקוּ בַּר. נָשְׁקוּ בַּר. דְּשִׁפְוָן עִלָּאִין דְּרָעֲיָא מְהֵימְנָא דְּאִנּוּן שַׁקְיוּ דִּילְהוֹן בִּתְרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, דְּאִנּוּן לִמּוּדֵי ה'. וְצַדִּיק אִיהוּ לְשׁוֹן לִמּוּדִים, אִיהוּ לָשׁוֹן לְעֵלָּא, וְאוֹת בְּרִית לְתַתָּא.

וְעוֹד נָשְׁקוּ בַּר בְּשִׁפְוָן עִלָּאָה שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּהָכִי סְלִיקַת שְׁכִינָה כְּחֶשְׁבַּן שָׁפָ"ה. חוּט דְּאַסְחַר עָלֵהּ, אִיהוּ הַהוּא כְּרִיכוּ, חוּט דְּזַרְקָא

לשון הקודש

ח"ט מֹץ וְתֶבֶן, שֶׁבִּשְׁבִילוֹ אָמַר דָּוִד (תהלים נא) הֵן בְּעָוֹן חוֹלָלְתִּי וְגוֹ'. וּבְזִמַּן שֶׁהָאוֹת ה', שֶׁהִיא חֲמִשָּׁה מִינֵי לֶחֶם, הִיא בְּכִסּוּי דָּרָה בֵּין (הָרוֹדְפִים אַחֲרֶיהָ) הָרְשָׁעִים בַּגָּלוּת, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם (תהלים א) לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֹּץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ – י' שֶׁהִיא מַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ, לֹא מִתְחַבֶּרֶת עִמּוֹ.

וּמִשּׁוּם זֶה מֹץ וְתֶבֶן פְּטוּרִים מִן הַמַּעֲשֵׂר, וּמִשּׁוּם זֶה נָשְׁקוּ בַּר. נָשְׁקוּ בַּר, שֶׁהַשִּׁפָּתַיִם הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁל הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, שֶׁהֵם הַהַשְׁקָאָה שֶׁלָּהֶם בִּשְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם לִמּוּדֵי ה'. וְהַצַּדִּיק הוּא לְשׁוֹן לִמּוּדִים, הוּא לָשׁוֹן לְמַעְלָה, וְאוֹת בְּרִית לְמַטָּה.

וְעוֹד נָשְׁקוּ בַּר, בַּשִּׁפָּתַיִם הָעֶלְיוֹנוֹת הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁכָּךְ עוֹלָה שְׁכִינָה

דְּאַסְחַר שָׁפָה אִיהוּ חוּט שֶׁל חֶסֶד. וְאִיהוּ חוּט דְּדַהֲבָא. וְאִיהוּ קַו יָרֹק מִסִּטְרָא דִּתְיוּבְתָּא דְּאַסְחַר כָּל עָלְמָא. תְּלָת חוּטִין אִנּוּן לְעֵלָּא דְּסָחֲרִין לְבַת עֵינָא, דְּעָלַיְהוּ אִתְּמַר (שה"ש ז ה) עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן עַל שַׁעַר בַּת רַבִּים. מַאי בַּת רַבִּים, בַּת עַיִן אִלֵּין תְּלָת אֲבָהָן תְּלָת גְּוָנִין אִנּוּן דְּעֵינָא. עֵינָא דְּמַיָּא דְּלֵית לָהּ הֶפְסֵק (בראשית כד טז) עֵין הַמַּיִם. וּמִתַּמָּן נָשְׁקוּ בַּר לְאַנְהָרָא עָלְמִין בְּרָזִין סְתִימִין דְּאוֹרַיְתָא.

בְּהַהוּא זִמְנָא קָם הַהוּא סָבָא וְנָטַל קִירְטָא בִּידוֹי. פָּתַח וְאָמַר, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עַד כְּעַן הֲוָה קִירְטָא בִּידָךְ. מִכָּאן וְאֵילָךְ הָא אִסְתַּלְּקַת בְּעָלָאִין. נְטוֹר גַּרְמָךְ מֵאַבְנִין דִּילָהּ. דְּהָא בְּפוּמָא דְּצַדִּיקִים אִיהִי מִסְתַּלְּקָא בִּצְלוֹתִין דִּילְהוֹן לְגַבֵּי בַּעְלָהּ וּבְעוֹבָדִין דִּילְהוֹן דְּהַאי אַבְנָא כַּד נַחְתַּת לְתַתָּאָה

לשון הקודש

לְחֶשְׁבּוֹן שָׁפָ"ה. הַחוּט שֶׁסּוֹבֵב אוֹתָהּ הוּא אוֹתָהּ כְּרִיכָה, הַחוּט שֶׁל זֶרֶקָא שֶׁמַּקִּיף אֶת הַשָּׁפָה הוּא חוּט שֶׁל חֶסֶד, וְהוּא חוּט שֶׁל זָהָב. וְהוּא קַו יָרֹק מֵהַצַּד שֶׁל תְּשׁוּבָה שֶׁסּוֹבֵב כָּל הָעוֹלָם. שְׁלֹשָׁה חוּטִים הֵם לְמַעְלָה שֶׁסּוֹבְבִים אֶת בַּת הָעַיִן, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שיר ז) עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן עַל שַׁעַר בַּת רַבִּים. מַה זֶּה בַּת רַבִּים? בַּת עַיִן אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת. שְׁלֹשָׁה גְוָנִים הֵם שֶׁל הָעַיִן. עֵין הַמַּיִם שֶׁאֵין לָהּ הֶפְסֵק, עֵין הַמַּיִם. וּמִשָּׁם נָשְׁקוּ בַּר לְהָאִיר עוֹלָמוֹת בְּסוֹדוֹת נִסְתָּרִים שֶׁל הַתּוֹרָה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן קָם אוֹתוֹ זָקֵן וְנָטַל מַקְלֵעַ בְּיָדוֹ. פָּתַח וְאָמַר, הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, עַד עַכְשָׁו הָיָה מַקְלֵעַ בְּיָדְךָ, מִכָּאן וְאֵילָךְ הֲרֵי הִתְעַלִּיתָ בָּעֶלְיוֹנִים, שְׁמֹר עַצְמְךָ מֵהָאֲבָנִים שֶׁלָּהּ. שֶׁהֲרֵי בְּפִי הַצַּדִּיקִים הִיא מִתְעַלָּה בַּתְּפִלּוֹת שֶׁלָּהֶם אֶל בַּעְלָהּ.

אִיהִי אֶבֶן בֹּחַן, (דף קכ ע"ב) דְּעָלֵהּ אִתְּמַר (תהלים יא) ה' צַדִּיק יִבְחָן וּבָהּ נִתְנַסּוּ אֲבָהָן. וּבְגִין דָּא אִתְּמַר (תהלים קיח כב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים דְּאִנּוּן אֲבָהָן.

וְכַד נַחְתַּת לְתַתָּא נַחְתַּת כְּגַוְנָא דָא הוה"י וְכַד אִסְתַּלְקַת, אִתְּמַר בָּהּ אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, כְּגַוְנָא דָא יהו"ה. בָּהּ נִתְנַסָּה אַבְרָהָם בָּעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת. וּבְזִמְנָא דְּנִתְנַסָּא בָּהּ בַּר נָשׁ, אִיהוּ מָאִיךְ. וּלְבָתַר דְּקָאִים בְּנִסְיוֹנָא דִילֵהּ, אִיהִי אִסְתַּלְקַת בֵּיהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, דְּאִיהִי יהו"ה.

בְּהַהוּא זִמְנָא אִסְתְּלַק בָּהּ בַּר נָשׁ עַל כָּל אִנּוּן דַּרְגִּין וּמְמָנָן דְּאִתְנַסֵּי בְּהוֹן בַּר נָשׁ. וְכַד חָזָא סַמְאֵ"ל דְּיַהֲבִין לֵיהּ רְשׁוּ עַל צַדִּיק לְמֶהֱוֵי לֵיהּ. נִסָּיוֹן, וְחָזָא דְּאִיהוּ קָאִים בְּקִיּוּמָא אִיהוּ אָמַר (אסתר ה) וְכָל זֶ"ה אֵינֶנּ"וּ שׁוֶ"ה לִ"י. וְאִי תֵּימָא דְּעַל מָרְדְּכַי

לשון הקודש

וּבְמַעֲשִׂים שֶׁלָּהֶם שֶׁל הָאֶבֶן הַזּוֹ, כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת לְמַטָּה הִיא אֶבֶן בֹּחַן, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר (תהלים יא) ה' צַדִּיק יִבְחָן. וּבָהּ נִתְנַסּוּ הָאָבוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים, שֶׁהֵם הָאָבוֹת.

וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת לְמַטָּה, יוֹרֶדֶת כְּמוֹ זֶה: הוה"י. וּכְשֶׁעוֹלָה, נֶאֱמַר בָּהּ אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. כְּמוֹ זֶה יהו"ה. בָּהּ נִתְנַסָּה אַבְרָהָם בַּעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת. וּבִזְמַן שֶׁנִּתְנַסָּה בָּהּ אָדָם, הוּא מֻנְמָךְ. וְאַחַר שֶׁעוֹמֵד בַּנִּסָּיוֹן שֶׁלּוֹ, הִיא מִתְעַלָּה בּוֹ לְבַעְלָהּ שֶׁהוּא יהו"ה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן מִתְעַלֶּה אָדָם עַל כָּל אוֹתָן הַדַּרְגּוֹת וּמְמֻנִּים שֶׁהִתְנַסָּה בָּהֶם אָדָם. וּכְשֶׁרוֹאֶה סמא"ל שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ רְשׁוּת עַל צַדִּיק לִהְיוֹת לוֹ נִסָּיוֹן, וְרוֹאֶה שֶׁהוּא עוֹמֵד

אָמַר לֵיהּ הָמָן. וַדַּאי הָמָן דְּגִמָּא דְּסַמָּאֵ"ל הֲוָה לֵיהּ, דְּבֵהּ אִתְלַבַּשׁ וַעֲשָׂרָה כִּתְרִין תַּתָּאִין אִתְלַבְּשׁוּ בְּעֶשֶׂר בְּנוֹי וּבְגִין דְּקָאִים מָרְדְּכַי בְּנִסְיוֹנָא, יָהַב לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּידֵהּ. עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה מָאן דְּאִתְנַסָּא בְּגִין שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא.

בְּגִין דְּנָחְתִּין עָלַהּ עֶשֶׂר סִגְלוֹת דִּשְׁמָא דְּכִתְרָא, דְּאִנּוּן יו"ד הֵ"י וָא"ו הֵ"י, דְּאִנּוּן סְפִירָן מַלְיָן סִגְלוֹת, דְּסָחֲרִין לְכִתְרָא עִלָּאָה דְּמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא. וְהַאי אִיהוּ כֶּתֶר עִלָּאָה דְּאִתְמַר בֵּיהּ בְּיוֹם שַׁבָּת בִּקְדֻשָּׁה כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ ה' אֱלֹהֵינוּ. מָאן ה' אֱלֹהֵינוּ, אַבָּא וְאִמָּא בֵּיהּ מַכְתִּירִין לְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי קְדֻשָּׁה. וְאִתְּמַר בָּהּ קְדֻשָּׁה לְךָ יְשַׁלְּשׁוּ. וְאִנּוּן קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ תְּלָת אֲבָהָן. ה' צְבָאוֹת מָאן צְבָאוֹת, נֶצַח וָהוֹד. מְלֹא כֹל, דָּא

לשון הקודש

בְּקִיּוּם, הוּא אוֹמֵר (אסתר ה) וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שׁוֶה לִי. וְאִם תֹּאמַר שֶׁעַל מָרְדְּכַי אָמַר לוֹ הָמָן – וַדַּאי הָמָן דֻּגְמָא שֶׁל סמא"ל הָיָה לוֹ, שֶׁבּוֹ הִתְלַבֵּשׁ, וַעֲשָׂרָה כְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים הִתְלַבְּשׁוּ בַּעֲשָׂרָה בָנָיו. וּמִשּׁוּם שֶׁעָמַד מָרְדְּכַי בַּנִּסָּיוֹן, נָתַן אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּיָדוֹ. עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה מִי שֶׁהִתְנַסָּה בִּשְׁבִיל הַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת.

מִשּׁוּם שֶׁיּוֹרְדִים עָלָיו עֶשֶׂר סִגְלוֹת שֶׁל הַשֵּׁם שֶׁל הַכֶּתֶר, שֶׁהֵן יו"ד ה"י וא"ו ה"י, שֶׁהֵם סְפִירוֹת מְלֵאוֹת בַּסְּגֻלּוֹת, שֶׁסּוֹבְבִים אֶת הַכֶּתֶר הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה. וְזֶהוּ הַכֶּתֶר הָעֶלְיוֹן שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּיוֹם שַׁבָּת בַּקְּדֻשָּׁה כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ ה' אֱלֹהֵינוּ. מִי ה' אֱלֹהֵינוּ? הָאַבָּא וְאִמָּא שֶׁבּוֹ מַכְתִּירִים אֶת הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא קְדֻשָּׁה. וְנֶאֱמַר בָּהּ קְדֻשָּׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ. וְהֵם קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ

צַדִּיק, בֵּיהּ מְלֹא כֹּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא.

וּמָאן דְּאִיהוּ מִתְּלַת אֲבָהָן לֹא צָרִיךְ לְאִתְנַסְּאָה. דְּמָאן דְּאִיהוּ מִגִּזְעוֹי וּמִשָּׁרְשׁוֹי, לֵית בֵּיהּ סְפֵקָא דְּקָאִים בְּנִסְיוֹנָא. וְאִי תֵּימָא דְּאַבְרָהָם לֹא אִתְנַסָּא בִּשְׁמָא דְּכִתְרָא אֶלָּא בְּמִדַּת חֶסֶד, וְיִצְחָק בְּמִדַּת גְּבוּרָה, וְיַעֲקֹב בְּמִדַּת תִּפְאֶרֶת, וּשְׁכִינְתָּא מֵאִלֵּין תְּלָת סִטְרִין אִתְקְרִיאַת לוֹן אֶבֶן בֹּחַן. שַׁפִּי"ר אִיהוּ וּמָאן דְּיִתְנַסֶּה מִלּוּלָא בַּעֲשָׂרָה אָתְוָן דְּסָחֲרִין לְכִתְרָא. (נ"א תמן לא אתנסו) וְכֵיוָן דְּהָכִי, הוּא יָכִיל לְאִתְנַסְּאָה.

וּמָאן דְּיִתְנַסָּא תַּמָּן, לֵית סוֹף לְנִסְיוֹנָא דִּילֵהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (איכה ב יג) מָה אֲעִידֵךְ מָה אֲדַמֶּה לָּךְ. דְּלֵית יָכִיל לְאִתְדַּמְּאָה נִסְיוֹנָא דִּילָךְ לְמַ"ה דְּאִיהוּ יו"ד הֵ"א וָא"ו בִּתְלָת אֲבָהָן. הֵ"א

לשון הקודש

קָדוֹשׁ, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, ה' צְבָאוֹת. מִי הַצְּבָאוֹת? נֵצַח וְהוֹד. מְלֹא כָל – זֶה צַדִּיק, בּוֹ מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁהִיא שְׁכִינָה. **וּמִי** שֶׁהוּא מִשְּׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, לֹא צָרִיךְ לְהִתְנַסּוֹת. שֶׁמִּי שֶׁהוּא מִגִּזְעוֹ וּמִשָּׁרְשׁוֹ, אֵין בּוֹ סָפֵק שֶׁעוֹמֵד בַּנִּסָּיוֹן. וְאִם תֹּאמַר שֶׁאַבְרָהָם לֹא הִתְנַסָּה בַּשֵּׁם שֶׁל הַכֶּתֶר, אֶלָּא בְּמִדַּת חֶסֶד, וְיִצְחָק בְּמִדַּת גְּבוּרָה, וְיַעֲקֹב בְּמִדַּת תִּפְאֶרֶת, וְהַשְּׁכִינָה מִשְּׁלֹשֶׁת הַצְּדָדִים הַלָּלוּ נִקְרֵאת לָהֶם אֶבֶן בֹּחַן – יָפֶה הוּא, וּמִי שֶׁיִּתְנַסֶּה דִּבּוּר בְּעֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת שֶׁסּוֹבְבוֹת אֶת הַכֶּתֶר. (שם לא התנסו) וְכֵיוָן שֶׁכָּךְ, הוּא יָכוֹל לְהִתְנַסּוֹת. **וּמִי** שֶׁיִּתְנַסֶּה שָׁם, אֵין סוֹף לְנִסְיוֹנוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איכה ב) מָה אֲעִידֵךְ מָה אֲדַמֶּה לָּךְ. שֶׁלֹּא יָכוֹל לְהִתְדַּמּוֹת הַנִּסָּיוֹן שֶׁלְּךָ לְמַ"ה,

בְּמַלְכוּתָא, בָּתַר דְּנִסְיוֹנָא דִּילָךְ בָּאֵין סוֹף (שם) כִּי גָדוֹל כַּ"יָם שִׁבְרֵךְ מִ"י יִרְפָּא לָךְ. הַהוּא דְּאִיהוּ מֶפְלָא וּמְכֻסֶּה וּבֵהּ תִּסְתַּלֵּק לְאֵ"ם, כְּמָא דְּתְבִירוּ דִּילָךְ לֵית לֵיהּ סוֹף. וּכְעָן בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, טֹל אַבְנָא לְגַבָּךְ דְּאַנְתְּ יָכִיל לְמִסְבַּל לֵיהּ, וְאִית לָךְ חֵילָא.

וְאִי תֵּימָא דְּאַנְתְּ בִּלְחוֹדָךְ אִיהוּ דְּאַזְרִיקַת לָךְ. לֹא. אֶלָּא אֲפִלּוּ לַאֲבָהָן וּלְכָל מַשְׁרְיָן דְּנִשְׁמָתִין דְּמִקַּנְּנִין עִמָּךְ בְּדִיוֹקְנָא דִּילָךְ, כְּרָעֲיָא מְהֵימְנָא דְּאִית לֵיהּ תְּרֵי פַּרְצוּפִין, חַד לְעֵלָּא וְחַד לְתַתָּא, לָקֶבֶל מֶרְכַּבְתָּא עִלָּאָה וּמֶרְכַּבְתָּא תַּתָּאָה. וּבְגִינַיְהוּ אִתְּמַר (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים. בְּצַלְמוֹ בְּדִיוֹקְנָא דִּלְעֵלָּא בְּצֶלֶם אֱלֹהִים דִּיוֹקְנָא לְתַתָּא. וּבְגִין דָּא כָּפַל שְׁמֵהּ

לשון הקודש

שֶׁהוּא יו"ד ה"א וא"ו בִּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת. ה"א בַּמַּלְכוּת, אַחַר שֶׁנִּסְיוֹנְךָ בָּאֵין סוֹף, (שם) כִּי גָדוֹל כַּ"יָם שִׁבְרֵךָ מִ"י יִרְפָּא לָךְ. אוֹתוֹ שֶׁהוּא מֻפְלָא וּמְכֻסֶּה, וּבוֹ תִּתְעַלֶּה לְאֵ"ם, כְּמוֹ שֶׁהַשֶּׁבֶר שֶׁלְּךָ אֵין לוֹ סוֹף. וְכָעֵת, הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, טֹל אֶבֶן אֵלֶיךָ, שֶׁאַתָּה יָכוֹל לִסְבֹּל אוֹתָהּ, וְיֵשׁ לְךָ כֹּחַ. **וְאִם** תֹּאמַר שֶׁאַתָּה לְבַדְּךָ הוּא שֶׁזָּרַקְתָּ אוֹתָהּ – לֹא! אֶלָּא אֲפִלּוּ לָאָבוֹת וּלְכָל הַמַּחֲנוֹת שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁמִּקַּנְּנוֹת עִמְּךָ בִּדְיוֹקְנְךָ, כְּמוֹ רוֹעֶה נֶאֱמָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי פַּרְצוּפִים, אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה, כְּנֶגֶד הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַמֶּרְכָּבָה הַתַּחְתּוֹנָה, וּבִשְׁבִילָם נֶאֱמַר (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים. בְּצַלְמוֹ, בַּדְּיוֹקָן שֶׁלְּמַעְלָה. בְּצֶלֶם

תְּרֵין זִמְנִין מֹשֶׁ"ה מֹשֶׁ"ה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות ג ד) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה. וּכְמָה דְּכָלִיל פַּרְצוּפִין דִּבְרִיאָה הָכִי כְּלִילָן בֵּיהּ פַּרְצוּפִין דַּאֲצִילוּת.

אָמַר לֵיהּ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא סָבָא סָבָא, יְדַעְנָא בָּךְ דְּאַנְתְּ הוּא מִסִּטְרָא דְּסָבָא עִלָּאָה דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל דִּלְעֵלָּא. וְהַאי אַבְנָא דִּילָךְ אֲנָן מְקַבְּלִין לֵיהּ בְּרַעֲוָא דְּלֵית סוֹף וְתַכְלִית לְנִסְיוֹנִין דִּילֵהּ. בְּגִין יְקָרָא דִּשְׁכִינְתָּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית מט כד) מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל. בְּגִין לְאַחֲזָרָא לָהּ סֶגּוֹלְתָּא לְשַׁרְיָא עֲלָךְ. וּבְגִין דְּיִשְׂרֵי עֲלֵהּ עִלַּת עַל כָּל עִלָּאִין.

אָמַר הַהוּא סָבָא בּוּצִינָא קַדִּישָׁא יו"ד הֵ"י וָא"ו הֵ"י אִיהוּ עֶשֶׂר אַתְוָן. וְחֶשְׁבָּנֵהּ ס"ג. בֵּיהּ נָטִיל נוּקְמָא מִן ג"ם רוּחָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות טו א) כִּי גָאֹה גָּאָה. בְּגִין דְּמִנֵּהּ קָא אַתְיָן עִרְבּוּבְיָא בִּישָׁא.

לשון הקודש

אֱלֹהִים, הַדְּיוֹקָן לְמַטָּה. וּמִשּׁוּם זֶה כָּפַל שְׁמוֹ פַּעֲמַיִם מֹשֶׁ"ה מֹשֶׁ"ה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ב) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה. וּכְמוֹ שֶׁכּוֹלֵל הַפַּרְצוּפִים שֶׁל בְּרִיאָה, כָּךְ כְּלוּלִים בּוֹ הַפַּרְצוּפִים שֶׁל אֲצִילוּת.

אָמַר לוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה: זָקֵן זָקֵן, יָדַעְתִּי בְּךָ שֶׁאַתָּה הוּא מֵהַצַּד שֶׁל הַזָּקֵן הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַעְלָה. וְאֶת הָאֶבֶן הַזּוֹ שֶׁלְּךָ אָנוּ מְקַבְּלִים אוֹתָהּ בְּרָצוֹן שֶׁאֵין סוֹף וְתַכְלִית לַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁלּוֹ, בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַשְּׁכִינָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (בראשית מט) מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְהַחֲזִיר לָהּ סֶגּוֹלְתָּא לִשְׁרוֹת עָלֶיךָ, וּכְדֵי שֶׁיִּשְׁרֶה עָלָיו עִלַּת עַל כָּל הָעֶלְיוֹנִים.

אָמַר אוֹתוֹ הַזָּקֵן: הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, יו"ד ה"י וא"ו ה"י הֵם עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת, וְחֶשְׁבּוֹנוֹ שִׁשִּׁים וְשָׁלֹשׁ, וּבוֹ נוֹטֵל נְקֻמָּה מִגַּ"ם רוּחַ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי גָאֹה גָּאָה. מִשּׁוּם שֶׁמִּמֶּנּוּ

דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים נג ד) כֻּלּוֹ סָג יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ אֵין עֹשֵׂה טוֹב אֵין גַּם אֶחָד. וְעֶשֶׂר אַתְוָן עִם ס"ג הֵם ג"ע וְהַאי אִיהוּ (איוב א יא) שְׁלַח נָא יָדְךָ. וְג"ע בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ. וּבוּצִינָא קַדִּישָׁא בָּתַר דְּקַבָּלְתּוּן הַאי אֶבֶן טוֹלוּ לָהּ לְגַבֵּיכוּ, דְּלָא תָּזוּז מִנְּכוֹן. עֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים סח יד) אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפַתָּיִם. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּשָׁכִיב אִימָּא עִלָּאָה בֵּין שִׁפְוָן דִּילֵהּ וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (שם) אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפַתָּיִם, אַל תִּקְרֵי אִם אֶלָּא אֵם.

וּתְרֵין אִנּוּן אֵם עִלָּאָה אֵם תַּתָּאָה שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. דְּעָלֵהּ אִתְּמַר (דברים כב ז) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, תְּרֵין שְׁלוּחִין. לְקָבְלֵיהוּ אִתְּמַר (רות א יט) וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵיהֶן. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּשָׁכִיב לוֹן בְּשִׁפְוָן דִּילֵהּ, בִּצְלוֹתָא, בְּאוֹרַיְתָא, בִּקְרִיאַת שְׁמַע.

לשון הקודש

בָּאִים הָעֲרֻבּוּב הָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (תהלים נג) כֻּלּוֹ סָג יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ אֵין עֹשֵׂה טוֹב אֵין גַּם אֶחָד. וְעֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת עִם ס"ג הֵם ג"ע, וְזֶהוּ שְׁלַח נָא יָדְךָ. וְג"ע בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ. וְהַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אַחַר שֶׁקִּבַּלְתֶּם אֶת הָאֶבֶן הַזּוֹ, טְלוּ אוֹתָהּ אֲלֵיכֶם, שֶׁלֹּא תָּזוּז מִכֶּם, עָלֶיהָ נֶאֱמַר (תהלים סח) אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפַתָּיִם. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמַּשְׁכִּיב אֶת הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה בֵּין שִׂפְתוֹתָיו, וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר (שם) אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפַתָּיִם. אַל תִּקְרֵי אִם אֶלָּא אֵם.

וּשְׁתַּיִם הֵן, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה וְהָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה. הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר (דברים כב) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, שְׁנֵי שְׁלוּחִים, כְּנֶגְדָּם נֶאֱמַר (רות א) וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵיהֶן. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמַּשְׁכִּיב

בִּצְלוֹתָא בְּהַשְׁכִּיבֵנוּ, דְּתַמָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ הַשְׁכִּיבֵנוּ אָבִינוּ לְשָׁלוֹם וְגוֹ', וְעַל שְׁכִינְתָּא אִתְּמַר וּפְרֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ, תְּרֵין שְׁלוֹמֵי חַד לְקַבֵּל שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וְחַד לְקַבֵּל שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. חַד אִיהוּ בַּעַל הַבַּיִת, וּבְגִינֵהּ אִתְּמַר הַשְׁכִּיבֵנוּ אָבִינוּ לְשָׁלוֹם וְדָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וְתִנְיָנָא אִיהוּ אֹרַח. עַל תַּרְוַיְיהוּ אִתְּמַר בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ.

וּמִסִּטְרָא דְּאוֹרֵחַ אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא מְלוֹן אֹרְחִים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיה ט א) מִי יִתְּנֵנִי בַּמִּדְבָּר מְלוֹן אֹרְחִים. וּבְגִינֵהּ אִתְּמַר (בראשית כח יא) וַיָּלֶן שָׁם. וְאַמַּאי כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, דְּאִתְכְּנַשׁ מִגֵּהּ הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים פד יב) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה' אֱלֹהִים. וְאִשְׁתְּאָרַת שְׁכִינְתָּא בַּחֲשׁוֹכָא בְּגָלוּתָא.

לשון הקודש

אוֹתָם בְּשִׁפְתוֹתָיו בִּתְפִלָּה, בְּתוֹרָה, בִּקְרִיאַת שְׁמַע, בִּתְפִלַּת הַשְׁכִּיבֵנוּ, שֶׁשָּׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הַשְׁכִּיבֵנוּ אָבִינוּ לְשָׁלוֹם וְגוֹ'. וְעַל הַשְׁכִינָה נֶאֱמַר וּפְרֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ. שְׁנֵי שְׁלוֹמוֹת, אֶחָד כְּנֶגֶד הַשְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, וְאֶחָד כְּנֶגֶד הַשְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. אֶחָד הוּא בַּעַל הַבַּיִת, וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר הַשְׁכִּיבֵנוּ אָבִינוּ לְשָׁלוֹם, וְזֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וְהַשֵּׁנִי הוּא אוֹרֵחַ. עַל שְׁנֵיהֶם נֶאֱמַר, בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ, וְהָאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ.

וּמֵהַצַּד שֶׁל אוֹרֵחַ נִקְרֵאת הַשְׁכִינָה מְלוֹן אוֹרְחִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה ט) מִי יִתְּנֵנִי בַּמִּדְבָּר מְלוֹן אֹרְחִים. וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר וַיָּלֶן שָׁם. וְלָמָּה? כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ. שֶׁהִתְכַּנֵּס מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה' אֱלֹהִים. וְנִשְׁאֲרָה הַשְׁכִינָה בַּחֲשֵׁכָה בַּגָּלוּת.

וּמִסִּטְרָא דְּנֶצַח וְהוֹד אִתְקְרִיאַת נְבוּאָה. וּמִסִּטְרָא דִּתְלָת אֲבָהָן דְּאִתְקְרִיאוּ אֶל אֱלֹהִים ה', דְּאִנּוּן הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא, אִתְקְרִיאַת גְּדֻלָּה גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת וּבְאִלֵּין תְּלָת שְׁמָהָן אִיהִי סַהְיֵדַת עַל הַוָּיָתֵהּ, וְאֱלֹהוּתֵהּ, וְיִכּוֹלְתֵהּ עַל כָּל עָלְמִין.

וּמִסִּטְרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה אִתְקְרִיאַת אֵם תְּשׁוּבָה יֱהו"ה, דְּאַחֲזֵי עַל כִּנּוּי וַהֲוָיָה דְּמָאֲרֵי עָלְמִין מָאֲרֵי דְּכָל כִּנּוּיִין וְכָל הַוָּיָן. דְּכָל (דף קכא ע"א) כִּנּוּיִין וְכָל הַוָּיָן אִנּוּן כִּנּוּיִין לֵיהּ, וְאִיהוּ לָאו אִיהוּ כִּנּוּי. וְאִתְקְרִיאַת מ"ה מִסִּטְרָא דְּחָכְמָה דְּאִתְּמַר (דברים י יב) מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה. דְּאִם לֵית חָכְמָה לֵית דְּחִילוּ. וְאִם לֵית דְּחִילוּ לֵית חָכְמָה. וּבְהַאי מ"ה מֵעִיד עַל עִלַּת כָּל עִלָּאִין, (שמות טז טו) כִּי לֹא יָדְעוּ מַ"ה הוּא.

לשון הקודש

וּמֵהַצַּד שֶׁל נֵצַח וְהוֹד נִקְרֵאת נְבוּאָה, וּמֵהַצַּד שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ אֵל אֱלֹהִים ה', שֶׁהֵם הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא, נִקְרֵאת גְּדֻלָּה גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת. וּבִשְׁלֹשֶׁת הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ הִיא מְעִידָה עַל הֲוָיָתוֹ וֵאלֹהוּתוֹ וִיכָלְתוֹ עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת. **וּמֵהַצַּד** שֶׁל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה נִקְרֵאת אֵם תְּשׁוּבָה יֱהו"ה, שֶׁמַּרְאֶה עַל כִּנּוּי וַהֲוָיָה שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, בַּעַל כָּל הַכִּנּוּיִים וְכָל הַהֲוָיוֹת. שֶׁכָּל הַכִּנּוּיִים וְהַהֲוָיוֹת הֵם כִּנּוּיִים לוֹ, וְהוּא אֵינוֹ כִּנּוּי. וְהִיא נִקְרֵאת מ"ה מֵהַצַּד שֶׁל חָכְמָה, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים י) מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה. שֶׁאִם אֵין חָכְמָה – אֵין יִרְאָה, וְאִם אֵין יִרְאָה – אֵין חָכְמָה. וּבָזֶה מ"ה מֵעִיד עַל עִלַּת כָּל הָעֶלְיוֹנִים, כִּי לֹא יָדְעוּ מַ"ה הוּא.

וּמִסִּטְרָא דְּחָכְמָה אִנּוּן נִקּוּדִין. כְּגַוְנָא דָא י' קוֹצָא דִּלְתַתָּא וְקוֹצָא דִּלְעֵלָּא, וְנִקּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אַחֲזֵי עַל כֶּתֶר עִלָּאָה, דְּבֵה תְּלָת קְטִירִין י י י וְאִנּוּן רְמִיזִין בְּיו"ד הֵ"י וָא"ו הֵ"י. וְכָל אָת י' אַחֲזֵי אַרְבַּע אַתְוָן, דְּאִנּוּן יְבָרֶכְךָ יהו"ה, יָאֵר יהו"ה יִשָּׂא יהו"ה תְּרֵיסַר אַתְוָן דְּתַלְיָן מִן י' יו"ד. וּבֵה אִנּוּן תְּלָת עֶשֶׂר מְכִילָן חַד. כְּגַוְנָא דָא י' קוֹצָא לְעֵלָּא, חַד, וְקוֹצָא לְתַתָּא, תְּרֵין. וּנְקֻדָּה בְּאֶמְצָעִיתָא, הָא תְּלָת. וְאוֹת י' בְּחֶשְׁבָּנֵהּ עֶשֶׂר, הא י"ג מְכִילָן דְּרַחֲמֵי, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר, וַהֲלֹא בְּמַאֲמָר אֶחָד יָכוֹל לְהִבָּרְאוֹת.

וּמִסִּטְרָא דִּנְקֻדִּין אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה בַּת קוֹל, כְּמָא דְּאוֹקִימְנָא, כְּגַוְנָא דָא א.

לשון הקודש

וּמִצַּד שֶׁל הַחָכְמָה הֵם הַנִּקֻּדוֹת. כְּמוֹ זֶה י', הַקּוֹץ שֶׁלְּמַטָּה וְהַקּוֹץ שֶׁלְּמַעְלָה, וְהַנִּקֻּדָּה שֶׁל הָאֶמְצַע מַרְאָה עַל כֶּתֶר עֶלְיוֹן, שֶׁבּוֹ שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים י י י, וְהֵם רְמוּזִים בְּיו"ד ה"י וא"ו ה"י. וְכָל אוֹת מַרְאָה אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן: יְבָרֶכְךָ יהו"ה, יָאֵר יהו"ה, יִשָּׂא יהו"ה, י"ב אוֹתִיּוֹת שֶׁתְּלוּיוֹת מִן י' יו"ד. וּבָהּ אוֹתָם שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת אַחַת. כְּמוֹ זֶה י' הַקּוֹץ לְמַעְלָה – אַחַת. וְהַקּוֹץ לְמַטָּה – שְׁתַּיִם. וּנְקֻדָּה שֶׁבָּאֶמְצַע – הִנֵּה שָׁלֹשׁ. וְהָאוֹת י' בְּחֶשְׁבּוֹנָהּ עֶשֶׂר. הִנֵּה י"ג מִדּוֹת הָרַחֲמִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר וַהֲלֹא בְּמַאֲמָר אֶחָד יָכוֹל לְהִבָּרְאוֹת?

וּמִצַּד שֶׁל הַנִּקֻּדוֹת נִקְרֵאת הַשְּׁכִינָה

וּמִסִּטְרָא דְּטַעֲמֵי אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא מַחֲשָׁבָה כְּגַוְנָא דָא א. וְכֹלָּא אִתְרְמִיז בְּאָת אָלֶף. בָּה אִתְרְמִיזוּ טַעֲמֵי לְעֵלָּא נִקּוּדִין לְתַתָּא, אַתְוָן בְּאֶמְצָעִיתָא, וְכֹלָּא אִיהוּ עֶשֶׂר אֲמִירָן, עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, וְשִׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, וְאִנּוּן כ"ו כְּחֶשְׁבַּן יהו"ה, דְּכָלִיל טַעֲמֵי וְנִקּוּדֵי וְאַתְוָן כְּגַוְנָא דָא יְהוָ"ה וְאִנּוּן טַעֲמֵי וְנִקּוּדֵי מִן עִלָּאֵי, כְּגַוְנָא דָא א. מִן נוּקְבִין כְּגַוְנָא דָא א.

רָקִיעַ דְּאֶמְצָעִיתָא כָּלִיל כָּל אַתְוָן. בְּגִינֵיהּ אִתְּמַר (בראשית א ו) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם. רָקִיעַ בְּהִפּוּךְ אַתְוָן עִקָּר. וְהַאי אִיהוּ עִקַּר הָאֱמוּנָה. וְעָלֵיהּ אִתְּמַר (יחזקאל א כב) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ, דְּאִיהוּ רְקִיעָא דִּבְכִתְרָא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ מֶרְכָּבָה לְהַהוּא דְּאִתְקְרֵי עִקַּר הָאֱמוּנָה, עִלַּת עַל כָּל עִלָּאִין טָמִיר וְגָנִיז.

לשון הקודש

הַתַּחְתּוֹנָה בַּת קוֹל, כְּמוֹ שֶׁבַּאֲרָנוּ, כְּמוֹ זֶה א. וּמֵהַצַּד שֶׁל הַטְּעָמִים נִקְרֵאת הַשְּׁכִינָה מַחֲשָׁבָה, כְּמוֹ זֶה א. וְהַכֹּל נִרְמָז בָּאוֹת אָלֶף. בָּה נִרְמְזוּ הַטְּעָמִים לְמַעְלָה, וְהַנִּקֻּדוֹת לְמַטָּה, הָאוֹתִיּוֹת בָּאֶמְצַע, וְהַכֹּל הוּא עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, וְשִׁשֶּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְהֵם כ"ו כְּחֶשְׁבּוֹן יהו"ה, שֶׁכּוֹלֵל טְעָמִים וּנְקֻדּוֹת וְאוֹתִיּוֹת כְּמוֹ זֶה יהו"ה, וְאוֹתָם טְעָמִים וּנְקֻדּוֹת מַיִם עֶלְיוֹנִים, כְּמוֹ זֶה א. מַיִם נְקֵבִיִּים כְּמוֹ זֶה א.

הָרָקִיעַ שֶׁל הָאֶמְצַע כּוֹלֵל כָּל הָאוֹתִיּוֹת. בִּשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר (בראשית א) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם. רָקִיעַ בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת עִקָּר, וְזֶהוּ עִקַּר הָאֱמוּנָה. וְעָלָיו נֶאֱמַר (יחזקאל א) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא מִסִּטְרָא דִּנְקֻדֵּי אִיהִי בְּרַתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲדוֹם רַגְלָיו, וּמִסִּטְרָא דְּטַעֲמֵי אִתְקְרִיאַת אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ. וּבְצִרוּפִין וְהַוְיָן אִשְׁתְּמוֹדְעַת בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא. כְּגַוְנָא דָּא הוה"י, מִסִּטְרָא דָּא אִיהִי הֲדוֹם רַגְלָיו.

וּמִסִּטְרָא דיהו"ה אִתְקְרִיאַת פַּרְצוּף וְאִתְקְרִיאַת אַנְפּוֹי. וּמִסִּטְרָא דִּתְרֵין נִקּוּדִין אִלֵּין דְּאִנּוּן פַּרְצוּף וְזָנָב אִתְקְרִיאַת א. בְּרֵישָׁא דִּנְקֻדָּא עִלָּאָה אִיהִי רֵישָׁא וּבִנְקֻדָּא תַּתָּאָה סֵיפָא. וְרָזָא דְּמִלָּה חָכְמָה בָּרֹאשׁ וְחָכְמָה בַּסּוֹף. בְּב' נִקּוּדִין אִלֵּין. אַחֲזֵי עַל עִלַּת הָעִלּוֹת דְּאִיהוּ רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מד ו) אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן.

לשון הקודש

הַחַיָּה רָקִיעַ, שֶׁהוּא הָרָקִיעַ שֶׁבְּכֶתֶר עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא מֶרְכָּבָה לְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא עִקַּר הָאֱמוּנָה, עִלַּת עַל כָּל הָעֶלְיוֹנִים תָּמִיר וְגָנוּז.

וְעוֹד, הַשְּׁכִינָה מִצַּד הַנְּקֻדּוֹת הִיא בִּתּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֲדוֹם רַגְלָיו. וּמֵהַצַּד שֶׁל הַטְּעָמִים נִקְרֵאת אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ. וּבַצִּרוּפִים וְהַהֲוָיוֹת נוֹדַעַת בַּת הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ זֶה הוה"י. מִצַּד הַזֶּה הִיא הֲדוֹם רַגְלָיו.

וּמִצַּד שֶׁל יהו"ה נִקְרֵאת פַּרְצוּף וְנִקְרֵאת פָּנָיו. וּמֵהַצַּד שֶׁל שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת אֵלּוּ, שֶׁהֵם פַּרְצוּף וְזָנָב, נִקְרֵאת א. בְּרֹאשׁ הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה הִיא רֹאשׁ, וּבַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא סוֹף. וְסוֹד הַדָּבָר, חָכְמָה בָּרֹאשׁ וְחָכְמָה בַּסּוֹף. בִּשְׁתֵּי הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ מַרְאֶה עַל עִלַּת הָעִלּוֹת, שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מד) אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן.

וָא"ו בְּאֶמְצָעִיתָא דִּתְרֵין יוּדִין אַחֲזֵי עַל עִלַּת כָּל עִלָּאִין דְּלֵית אֱלָהָא בַּר מִנֵּהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) **וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִים. וּבְגִין דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי כְּלִילָא מֵעִלָּאִין וְתַתָּאִין, אִתְקְרִיאַת בִּשְׁמָא דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב** (שם מ כו) **לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא. לְכֻלְּהוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין בִּשְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאוּ, דְּאִתְקְרִיאַת שֵׁם דִּבְגִינֵהּ אָמַר לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם** (שמות לג יז) **וָאֶדָּעֲךָ בְּשֵׁם.**

אִישׁ לֹא נֶעְדָּר (ישעיה מ כו)**. מִכֻּלְּהוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין דְּלָא אִתְקְרִיאַת בְּהוֹן. בְּעִלָּאִין הָא אוֹקִימְנָא דְּאִתְקְרִיאַת בִּשְׁמָא דְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, בַּהֲוַיָּתָה בִּנְקֻדָּתָהּ וּבִשְׁמָהָן דְּכֻלְּהוּ כִּנּוּיִים. וְאִתְקְרִיאַת בִּשְׁמָא דְּתַתָּאִין כִּסֵּא שָׂרָף מַלְאָךְ אוֹפַן. כִּסֵּא** (תהלים קג יט) **ה' בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ. מַאי שָׁמַיִם, דָּא עַמּוּדָא**

לשון הקודש

וא"ו בָּאֶמְצַע שֶׁל שְׁתֵּי יוֹדִי"ם מַרְאֶה עַל עִלַּת כָּל הָעֶלְיוֹנִים שֶׁאֵין אֱלוֹהַּ חוּץ מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִים. וּמִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁכִינָה כְּלוּלָה מֵהָעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, נִקְרֵאת בַּשֵּׁם שֶׁל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם מ) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא. לְכָל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים בַּשְּׁכִינָה נִקְרְאוּ, שֶׁנִּקְרֵאת שֵׁם, שֶׁבִּשְׁבִילוֹ אָמַר לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם (שמות לג) וָאֵדָּעֲךָ בְּשֵׁם.

אִישׁ לֹא נֶעְדָּר מִכָּל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים שֶׁלֹּא נִקְרֵאת בָּהֶם. בָּעֶלְיוֹנִים – הֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁנִּקְרֵאת בַּשֵּׁם שֶׁל כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, בַּהֲוָיָתָהּ, בִּנְקֻדָּתָהּ, וּבַשֵּׁמוֹת שֶׁל כָּל הַכִּנּוּיִים. וְנִקְרֵאת בַּשֵּׁם שֶׁל הַתַּחְתּוֹנִים – כִּסֵּא, שָׂרָף, מַלְאָךְ, אוֹפַן. כִּסֵּא, (תהלים קג) ה' בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ. מַה זֶּה שָׁמַיִם? זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

דְּאֶמְצָעִיתָא. וּבְגִין דָּא סָמִיךְ לֵיהּ (שם) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה.

מִסִּטְרָא דְּשָׁמַיִם אִתְקְרִיאַת שָׁמַיְמָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית טו ה) הַבֶּט נָא הַשָּׁמַיְמָה. וּכְמָא דְּאִיהִי אִתְקְרִיאַת בִּשְׁמָא דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין, הָכִי אִתְקְרֵי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין, דְּאִיהִי (בְּכֹלָּא חַד כְּמִדָּתֵהּ) מִדָּתֵהּ וְאִיהִי שִׁעוּר קוֹמָתֵיהּ.

וְאִתְקְרִיאַת שָׂרָף. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה ו ו) וַיָּעָף אֵלַי אֶחָד מִן הַשְּׂרָפִים. כְּגַוְנֵי דְּמַלְאָךְ דְּאִתְקְרֵי שָׂרָף וְאִתְקְרִיאַת מַלְאָךְ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית מח טז) הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע. (שמות יד יט) וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים. (ישעיה סג ט) וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם.

וְאִתְקְרִיאַת מַלְאָךְ עַל שֵׁם מטטרו"ן כַּד אִיהִי עֲבִידְתָּא בֵּיהּ שְׁלִיחוּתָא דְּבַעְלָהּ.

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם זֶה סָמַךְ לוֹ (שם) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה.

מִצַּד שֶׁל הַשָּׁמַיִם נִקְרֵאת שָׁמַיְמָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית טו) הַבֶּט נָא הַשָּׁמַיְמָה. וּכְמוֹ שֶׁהִיא נִקְרֵאת בַּשֵּׁם שֶׁל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, כָּךְ נִקְרָא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁהִיא (בְּכֹל אַחַת כְּמִדָּתוֹ) מִדָּתוֹ, וְהִיא שִׁעוּר קוֹמָתוֹ.

וְנִקְרֵאת שָׂרָף, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ו) וַיָּעָף אֵלַי אֶחָד מִן הַשְּׂרָפִים. כְּמוֹ שֶׁמַּלְאָךְ שֶׁנִּקְרָא שָׂרָף וְנִקְרֵאת מַלְאָךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מח) הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע. וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים. וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם.

וְנִקְרֵאת מַלְאָךְ עַל שֵׁם מטטרו"ן, כְּשֶׁהִיא עוֹשָׂה בּוֹ אֶת שְׁלִיחוּתוֹ שֶׁל

וְאִתְקְרִיאַת אוֹפַן עַל שֵׁם סנדלפו"ן כַּד שֶׁלְטָנוּתָהּ בֵּיהּ עַל תַּתָּאִין. וְאִתְקְרִיאַת מֶרְכָּבָה עַל שֵׁם אַרְבַּע חֵיוָן דְּמֶרְכַּבְתָּא דִּלְתַתָּא. כַּד שֶׁלְטָנוּתָהּ עָלַיְהוּ כְּמָא דְּאוֹקִימְנָא (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. אִתְקְרִיאַת דְּמוּת אָדָם, דְּמוּת אַרְיֵה, דְּמוּת שׁוֹר, דְּמוּת נֶשֶׁר בְּהוֹן וּבְאִלֵּין דִּמְיוֹנוֹת אִתְחֲזִיאַת לְתַתָּאִין דְּאִנּוּן עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (הושע יב יא) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה.

וְאִית נְבִיאִים דְּאִנּוּן מִמֶּרְכָּבָה עִלָּאָה דְּאִתְקְרִיאוּ בָּנִים. כְּגַוְנָא דָּא מָאן דְּדָחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁרְיָא י' בְּלִבֵּהּ. וּמָאן דְּרָחִים לֵיהּ שַׁרְיָא ה' בְּמוֹחֵהּ. וְעַל אִלֵּין תְּרֵין אַתְוָן אִתְּמַר (דברים כט כח) הַנִּסְתָּרֹת לַה' אֱלֹהֵינוּ. דְּמָאן דְּדָחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹ רָחִים לֵיהּ סָתִים אִיהוּ מִבְּנֵי נָשָׁא. וְהַנִּגְלוֹת אִנּוּן ו"ה. מָאן דְּאִתְעַסָּק בַּתּוֹרָה שַׁרְיָא ו'

לשון הקודש

בַּעְלָהּ. וְנִקְרֵאת אוֹפַן עַל שֵׁם סנדלפו"ן, כְּשֶׁשִּׁלְטוֹנָהּ בּוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנִים. וְנִקְרֵאת מֶרְכָּבָה עַל שֵׁם אַרְבַּע חַיּוֹת שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה שֶׁלְּמַטָּה כְּשֶׁשִּׁלְטוֹנָהּ עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ (תהלים קג) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. נִקְרֵאת דְּמוּת אָדָם, דְּמוּת אַרְיֵה, דְּמוּת שׁוֹר, דְּמוּת נֶשֶׁר בָּהֶם. וּבְאֵלּוּ הַדִּמְיוֹנוֹת נִרְאֵית לַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁהֵם עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (הושע יב) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה.

וְיֵשׁ נְבִיאִים שֶׁהֵם מֵהַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁנִּקְרְאוּ בָּנִים. כְּמוֹ זֶה מִי שֶׁיָּרֵא מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שׁוֹרֶה י' בְּלִבּוֹ. וּמִי שֶׁאוֹהֵב אוֹתוֹ, שׁוֹרֶה ה' בְּמוֹחַ. וְעַל שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ נֶאֱמַר (דברים כט) הַנִּסְתָּרֹת לַה' אֱלֹהֵינוּ. שֶׁמִּי שֶׁיָּרֵא מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

בְּפוּמֵהּ. וּמָאן דְּעָסִיק בְּמִצְוָה שַׁרְיָא ה' בְּמָאתַיִם וּשְׁמֹנֶה וְאַרְבָּעִים אֵבָרִים דִּילֵהּ.

וּמִצְוָה כְּלִילָא מֵאַרְבַּע אַתְוָן כְּגַוְנָא דְּצִיצִית דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (במדבר טז כח) וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית, וְאוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין כָּל הַפּוֹחֵת לֹא יִפְחוֹת מִשִּׁבְעָה, וְכָל הַמּוֹסִיף לֹא יוֹסִיף עַל תְּלֵיסַר. וְאִנּוּן תְּמְנֵיסַר בֵּין קְשָׁרִים וְחֻלְיָן לְכֹל סִטְרָא סַלְקִין שִׁבְעִין וּתְרֵין.

עָלַיְהוּ אִתְּמַר (ישעיה טז ה) וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא. חֶסֶ"ד בְּגִימַטְרִיָּא עָ"ב. וּבוּצִינָא קַדִּישָׁא אָמַר כָּל מָאן דְּמַנַּח תְּפִלִּין וְצִיצִית, כְּאִלּוּ מְקַיֵּם תַּרְיַ"ג מִצְוֹת דְּאוֹרַיְתָא. וְלֹא עוֹד אֶלָּא בְּצִיצִית כְּאִלּוּ מְתַקֵּן כּוּרְסַיָּיא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בִּתְפִלִּין דְּאִנּוּן שֵׁם יהו"ה כְּאִלּוּ נָחִית יהו"ה עַל כּוּרְסַיָּיא.

לשון הקודש

אוֹ שֶׁאוֹהֵב אוֹתוֹ, נִסְתָּר הוּא מִבְּנֵי אָדָם, וְהַנִּגְלוֹת הֵן ו"ה. מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, שׁוֹרֶה ו' בְּפִיו. וּמִי שֶׁעוֹסֵק בְּמִצְוָה, שׁוֹרֶה ה' בְּמָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה אֵיבָרָיו.

וּמִצְוָה כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁהַצִּיצִית שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (במדבר טז) וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית, וּפֵרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל הַפּוֹחֵת לֹא יִפְחוֹת מִשִּׁבְעָה, וְכָל הַמּוֹסִיף לֹא יוֹסִיף עַל שְׁלֹשָׁה עָשָׂר. וְהֵם שְׁמוֹנֶה עָשָׂר בֵּין קְשָׁרִים וְחֻלְיוֹת לְכָל צַד – עוֹלִים שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם.

עָלֵיהֶם נֶאֱמַר (ישעיה טז) וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא. חֶסֶ"ד בְּגִימַטְרִיָּא עָ"ב. וְהַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אָמַר, כָּל מִי שֶׁמֵּנִיחַ תְּפִלִּין וְצִיצִית, כְּאִלּוּ מְקַיֵּם תַּרְיַ"ג מִצְוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא בְּצִיצִית כְּאִלּוּ מְתַקֵּן כִּסֵּא לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בַּתְּפִלִּין, שֶׁהֵם שֵׁם יהו"ה, כְּאִלּוּ הוֹרִיד יהו"ה עַל כִּסֵּא.

אִי הָכִי אַמַּאי אִתְּמַר אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים. אֶלָּא וַדַּאי תְּרֵין רָזִין עִלָּאִין הָכָא. חַד דְּפֻרְקָנָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא וְאַבָּא וְאִימָּא דְּאִנּוּן יהו"ה, לֹא תַלְיָא אֶלָּא בְּעִלַּת כָּל עִלָּאִין, דְּאִיהוּ מֶפְלָא וּמְכֻסֶּה בְּכִתְרָא עִלָּאָה. וְחַד דְּמִסִּטְרָא דְּצַדִּיקִים גְּמוּרִים לָאו אִיהוּ חָבוּשׁ וְאָסוּר בְּגָלוּתָא, אֶלָּא אִיהוּ אָסוּר וְחָבוּשׁ עִמָּהֶם בִּרְחִימוּ, קָשִׁיר עִמְּהוֹן בַּחֲבִיבוּתָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית מד ל) וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ. חָבוּשׁ עִמְּהוֹן בְּכוּרְסַיָּיא דִּמְתַקְּנִין לֵיהּ וּבְמֶרְכָּבָה דִּילֵהּ, בְּכַמָּה שִׁירִין וְתֻשְׁבְּחָן דְּקָא נַחְתִּין עָלַיְהוּ כַּמָּה מַשְׁרְיָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א כד) וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם.

לשון הקודש

אם כָּךְ, לָמָּה נֶאֱמַר אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים? אֶלָּא וַדַּאי שְׁנֵי סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים כָּאן, אֶחָד שֶׁל גְּאֻלַּת הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְהַשְּׁכִינָה, וְהָאָב וְהָאֵם שֶׁהֵם יהו"ה, אֵין תְּלוּיָה אֶלָּא בְּעִלַּת כָּל הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁהוּא מֻפְלָא וּמְכֻסֶּה בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן. וְאֶחָד שֶׁמֵּהַצַּד שֶׁל צַדִּיקִים גְּמוּרִים אֵינוֹ חָבוּשׁ וְאָסוּר בַּגָּלוּת, אֶלָּא הוּא אָסוּר וְחָבוּשׁ עִמָּהֶם בְּאַהֲבָה, קָשׁוּר עִמָּהֶם בַּחֲבִיבוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מד) וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ. חָבוּשׁ עִמָּהֶם בַּכִּסֵּא שֶׁמְּתַקְּנִים לוֹ וּבַמֶּרְכָּבָה שֶׁלּוֹ בְּכַמָּה שִׁירוֹת וּתְשְׁבָּחוֹת שֶׁיּוֹרְדִים עֲלֵיהֶם כַּמָּה מַחֲנוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (יחזקאל א) וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם.

וּבְיִשְׁתַּבַּח אַתְיָן שְׂרָפִים, נַחְתִּין לֵיהּ בְּכַמָּה מַשְׁרְיָן, דְּאִנּוּן שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים.

וּבְצִלּוֹתָא קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה. כְּמַה דְּאוֹקְמוּהָ (מלכים א, יט יא) **וְהִנֵּה ה' עֹבֵר וְרוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק מְפָרֵק הָרִים וְגוֹ'. דְּצִלּוֹתָא בַּחֲשַׁאי אִיהִי קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה. וּבְגִין דְּתַמָּן אָתָא מַלְכָּא, צָרִיךְ לְמֵיקָם בְּגִינֵיהּ. וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת צְלוֹתָא עֲמִידָה. וּבְגִין דָּא חַי עָלְמִין כָּלִיל חַ"י בִּרְכָּאן, בֵּיהּ מִתְיַחֵד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ. יאהדונה"י דְּסָלִיק בְּחֶשְׁבַּן אָמֵן. וּבֵיהּ צָרִיךְ לְמִכְרַע עַד שֶׁיִּתְפַּקְּקוּ חַ"י חֵילִיּוֹת שֶׁבַּשִּׁדְרָה.**

וְהָכִי אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין.

וּבְתְלָת קַדְמָאִין צָרִיךְ לְתַקְּנָא שִׁבְחוֹי, לְאַעֲלָא לְתַרְעָא דְּמַלְכָּא בְּהֵיכָלֵיהּ, דְּאִיהִי אדנ"י. דְּהָכִי סָלִיק הֵיכָ"ל כְּחֶשְׁבַּן אֲדֹנָ"י. בָּתַר דְּעָאל תַּמָּן וְיִשְׁאַל שְׁאֵלְתּוֹי בִּי"ב בִּרְכָּאן דְּאִנּוּן ו"ו. לְבָתַר יַהֲבִין

לשון הקודש

וּבְיִשְׁתַּבַּח בָּאִים הַשְּׂרָפִים, יוֹרְדִים אֵלָיו בְּכַמָּה מַחֲנוֹת, שֶׁהֵם שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים, וּבַתְּפִלָּה קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ (מלכים א' יט) וְהִנֵּה ה' עֹבֵר וְרוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק מְפָרֵק הָרִים וְגוֹ'. שֶׁהַתְּפִלָּה בַּחֲשַׁאי הִיא קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה. וּמִשּׁוּם שֶׁשָּׁם בָּא הַמֶּלֶךְ, צָרִיךְ לַעֲמֹד בִּשְׁבִילוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרֵאת תְּפִלַּת עֲמִידָה. וּמִשּׁוּם זֶה חַ"י הָעוֹלָמִים, כּוֹלֵל חַ"י בְּרָכוֹת, בּוֹ מִתְיַחֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ. יאהדונהי שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן אָמֵן. וּבוֹ צָרִיךְ לִכְרֹעַ עַד שֶׁיִּתְפַּקְּקוּ חַ"י הַחֵילִיּוֹת שֶׁבַּשִּׁדְרָה, וְכָךְ פֵּרוּשׁוֹ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה.

וּבִשְׁלֹשׁ הָרִאשׁוֹנוֹת צָרִיךְ לְתַקֵּן אֶת שִׁבְחוֹ, לְהִכָּנֵס לְשַׁעַר הַמֶּלֶךְ בְּהֵיכָלוֹ, שֶׁהִיא אֲדֹנָ"י. שֶׁכָּךְ עוֹלֶה הֵיכָ"ל כְּחֶשְׁבּוֹן

לֵיהּ שְׁאֵלְתּוֹי בִּתְלָת בַּתְרָאִין, דְּתַמָּן צַדִּיק בֵּין תְּרֵין שִׂפְוָן לְשׁוֹן לִמּוּדִים, וּבֵהּ שְׁכִינְתָּא אִיהִי קַבָּלָה. מִסִּטְרָא דְּאִלֵּין צַדִּיקַיָּא, אִיהוּ אָסוּר וְחָבוּשׁ (דִּרְחִימוּתָא) דִּמְתַקְּנִין לֵיהּ כּוּרְסַיָּיא, עִם מֶרְכַּבְתָּא דִּילֵהּ וּמַשְׁרְיָתָה מִסִּטְרָא דְּעֵץ הַחַיִּים.

אֲבָל מִסִּטְרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּקָשִׁיר לוֹן בַּיֵּצֶר הַטּוֹב, לְמֶהֱוֵי עֵזֶר בַּהֲדֵיהוּ, וְקָשִׁיר לֵיהּ לַיֵּצֶר הָרָע לְמֶהֱוֵי כַּחֲמוֹר לְמַשָּׂאוֹי תְּחוֹתֵיהוּ, חֲמוֹר נוֹשֵׂא סְפָרִים. מִסִּטְרָא דְּבֵינוֹנִים אִיהוּ אָסוּר וְחָבוּשׁ בְּגָלוּתָא. דְּעָלַיְהוּ אִתְּמַר בְּיוֹמִין דְּחֹל הָיָה כְּשׁוֹר לַחֲרֹשׁ וְכַחֲמוֹר לְמַשָּׂאוֹי. בְּרִשְׁיעַיָּא אִתְּמַר (איכה א יד) נְתָנַנִי ה' בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם.

דִּרְצוּעִין דִּתְפִלִּין אִנּוּן כַּחֲבָלִים לְקַרְנוֹי דְּסַמָּאֵ"ל שׁוֹר מוּעָד דְּלָא יְשֵׁיצֵי לוֹן, וּתְפִלָּה

לשון הקודש

אֲדֹנָ"י. אַחַר שֶׁנִּכְנָס לְשָׁם וִיבַקֵּשׁ בַּקָּשָׁתוֹ בִּשְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה הַבְּרָכוֹת שֶׁהֵן ו"ו, אַחַר כָּךְ נוֹתְנִים לוֹ שְׁאֵלָתוֹ בִּשְׁלֹשׁ הָאַחֲרוֹנוֹת, שֶׁשָּׁם צַדִּיק בֵּין שְׁתֵּי שְׂפָתַיִם לְשׁוֹן לִמּוּדִים, וּבוֹ הַשְׁכִינָה הִיא קַבָּלָה. מֵהַצַּד שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַלָּלוּ הוּא אָסוּר וְחָבוּשׁ (שֶׁל הָאַהֲבָה), שֶׁמְּתַקְּנִים לוֹ כִּסֵּא עִם הַמֶּרְכָּבָה שֶׁלּוֹ, וְהַמַּחֲנֶה מֵהַצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים.

אֲבָל מֵהַצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁקּוֹשֵׁר אוֹתָם בְּיֵצֶר הַטּוֹב לִהְיוֹת עֵזֶר עִמָּהֶם, וְקוֹשֵׁר אוֹתוֹ עִם יֵצֶר הָרָע כְּמוֹ חֲמוֹר לְמַשָּׂא תַּחְתֵּיהֶם, חֲמוֹר נוֹשֵׂא סְפָרִים. מֵהַצַּד שֶׁל בֵּינוֹנִים הוּא אָסוּר וְחָבוּשׁ בַּגָּלוּת, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בִּימוֹת הַחֹל, הֱיֵה כְּשׁוֹר לַחֲרֹשׁ וְכַחֲמוֹר לְמַשָּׂאוֹי. בָּרְשָׁעִים נֶאֱמַר (איכה א) נְתָנַנִי ה' בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם.

שֶׁרְצוּעוֹת הַתְּפִלִּין הֵן כַּחֲבָלִים לְקַרְנֵי

דְּיָד קָשִׁיר לְרַגְלוֹי וּמָאן דְּלָא מָנַח תְּפִלִּין, עָלֵיהּ אִתְּמַר מִשּׁוֹר מוּעָד הַרְחֵק מִמֶּנּוּ כִּמְלֹא עֵינָיו, דְּמִגֵּהּ תַּלְיָן אֲבוֹת נְזִיקִין צִיצִית מַשְׁאוֹי עַל חֲמוֹר נוֹאֵף. נָחָשׁ בְּגִינֵהּ אִתְּמַר אֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק.

וְאַרְבַּע בָּתֵּי תְּפִלִּין אִנּוּן כְּהֵיכָלָא לְאַרְבַּע אַתְוָן מָאן הֵיכָלָא דָּא אֲדֹנָ"י דְּהָכִי סָלִיק כְּחֶשְׁבַּ"ן הֵיכָ"ל. וְאִנּוּן אַרְבַּע פַּרְשַׁיָּן אַרְבַּע אַתְוָן דַּיהוו"ה כְּגַוְנָא דְּאַנְפִּין דְּחַיָּוָן. וּבָתִּים אַרְבַּע לָקֶבֶל גַּדְפִּין דְּחַיָּוָן, וְאִנּוּן כְּגַוְנָא דְּנִקּוּדִין וְאַתְוָן דְּאִנּוּן דְּכַר וְנוּקְבָא.

תְּרֵין רְצוּעִין לָקֶבֶל כַּנְפֵי יוֹנָה רְצוּעָה דְּיָד לְאַקַּשְׁרָא לָהּ וְדָא שְׁכִינְתָּא דְּאִתְּמַר בָּהּ יוֹנָתִי. וּתְרֵין אִנּוּן יוֹנִים דְּכַר וְנוּקְבָא. מָאן דְּבָעֵי

לשון הקודש

סמא"ל, שׁוֹר מוּעָד שֶׁלֹּא יְכַלֶּה אוֹתָם, וּתְפִלָּה שֶׁל יָד קוֹשֵׁר לְרַגְלָיו. וּמִי שֶׁלֹּא מֵנִיחַ תְּפִלִּין, עָלָיו נֶאֱמַר מִשּׁוֹר מוּעָד הַרְחֵק מִמֶּנּוּ כִּמְלֹא עֵינָיו, שֶׁמִּמֶּנּוּ תְּלוּיִים אֲבוֹת נְזִיקִין, צִיצִית מַשְׁאוֹי עַל חֲמוֹר נוֹאֵף. נָחָשׁ, בִּשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר אֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק.

וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי תְּפִלִּין הֵם כְּהֵיכָל לְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת. מִי הַהֵיכָל הַזֶּה? אֲדֹנָ"י, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה כְּחֶשְׁבּוֹן הֵיכָ"ל. וְאוֹתָן אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁל יהו"ה, כְּמוֹ פְּנֵי הַחַיּוֹת. וּבָתִּים אַרְבָּעָה כְּנֶגֶד כַּנְפֵי הַחַיּוֹת, וְהֵם כְּמוֹ הַנִּקֻּדּוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן זָכָר וּנְקֵבָה.

שְׁתֵּי רְצוּעוֹת כְּנֶגֶד כַּנְפֵי יוֹנָה, רְצוּעָה שֶׁל יָד לִקְשֹׁר אוֹתָהּ, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה שֶׁנֶּאֱמַר

לְצַיְּדָא לֵיהּ צֵדָה דְּתַרְוַיְיהוּ, נָטִיל נוּקְבָא וְקָשִׁיר לָהּ עִמֵּהּ וּמִיָּד יִקְרֵי לִדְכוּרָא וְיֵתֵי. וְהָכִי צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְנַטְלָא יוֹנָה קַדִּישָׁא מִצְוָה שְׁכִינְתָּא, לְקַשְׁרָה לָהּ בְּקִשּׁוּרָא דִּתְפִלִּין, וּמִיָּד יִקְרֵי לְבַעְלָהּ דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל דִּלְעֵלָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ לְמִקְרֵי שְׁמַע יִשְׂרָאֵל בְּקָלָא עִם מִצְוַת תְּפִלִּין. וּמִיָּד דְּנָחִית לְגַבָּהּ, צָרִיךְ לְקַשְׁרָא לֵיהּ עִמָּהּ לְמֶהֱוֵי חָבוּשׁ עִמָּהּ בִּרְצוּעָה דִּתְפִלִּין דְּיָד, כְּמָא דְּאוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין. (יחזקאל כד יז) פְּאֵרְךָ חָבוֹשׁ עָלֶיךָ, אֵלּוּ תְּפִלִּין כְּמָא דְּאוֹקְמוּהָ לְעֵיל.

וּמִיָּד דְּקָשִׁיר לוֹן צָרִיךְ לְיַחֲדָא לוֹן בְּיִחוּדָא דְּאֶחָד א"ח עִם ד', דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵאַרְבַּע פַּרְשִׁיָּן דִּתְפִלִּין, וְאִיהִי רְבִיעִית לְאַרְבַּע אַתְוָן דְּקוּדְשָׁא

לשון הקודש

בָּהּ יוֹנָתִי. וּשְׁנַיִם הֵם הַיּוֹנִים – זָכָר וּנְקֵבָה. מִי שֶׁרוֹצֶה לָצוּד אוֹתוֹ צֵידָה שֶׁל שְׁנֵיהֶם, נוֹטֵל הַנְּקֵבָה וְקוֹשֵׁר אוֹתָהּ עִמּוֹ, וּמִיָּד יִקְרָא לַזָּכָר וְיָבֹא. וְכָךְ צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לִטֹּל יוֹנָה קְדוֹשָׁה מִצְוָה הַשְּׁכִינָה, לִקְשֹׁר אוֹתָהּ בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, וּמִיָּד יִקְרָא לְבַעְלָהּ, שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַעְלָה, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

וּמִשּׁוּם זֶה תִּקְּנוּ לִקְרֹא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל בְּקוֹל עִם מִצְוַת תְּפִלִּין. וּמִיָּד כְּשֶׁיּוֹרֵד אֵלֶיהָ, צָרִיךְ לִקְשֹׁר אוֹתוֹ עִמָּהּ לִהְיוֹת חָבוּשׁ עִמָּהּ בִּרְצוּעָה שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה (יחזקאל כד) פְּאֵרְךָ חָבוֹשׁ עָלֶיךָ. אֵלּוּ תְּפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ לְעֵיל.

וּמִיָּד שֶׁקּוֹשֵׁר אוֹתָם, צָרִיךְ לְיַחֵד אוֹתָם בְּיִחוּד שֶׁל אֶחָד, א"ח עִם ד', שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין, וְהִיא

בְּרִיךְ הוּא. ה' רְבִיעָאָה שְׁלִימוּ דְּשֵׁם יהו"ה, וְאִיהִי קוֹצָא דְּאָת דָּלֶ"ת עֲשִׂירִית לא"ח, דְּאִיהוּ תֵּשַׁע בְּחֶשְׁבָּן, וּבָהּ אִשְׁתְּלִים לַעֲשָׂרָה. כְּגַוְנָא דָּא יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, וְהָא אוֹקְמוּהָ.

וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ לְמִקְרֵי קְרִיאַת שְׁמַע בִּתְפִלִּין. וְאוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּמָאן דְּקָארֵי קְרִיאַת שְׁמַע בְּלֹא תְּפִלִּין, כְּאִלּוּ סָהִיד סַהֲדוּתָא דְּשִׁקְרָא. וְקִשּׁוּרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּא צַדִּיק אוֹת דִּתְפִלִּין. וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּקָשִׁיר לוֹן בֵּיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, מָאן דְּשָׂח בֵּינְתַיִם עֲבֵרָה הִיא בְּיָדוֹ.

וּתְפִלִּין דְּרִישָׁא אִיהוּ תְּפִלִּין אִמָּא דְּעַטְּרַת לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. עֲלָהּ אִתְּמַר (ישעיה סב ח) וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ. כְּמָא דְּאוֹקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין

לשון הקודש

הָרְבִיעִית לְאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. ה' הָרְבִיעִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל הַשֵּׁם יהו"ה, וְהִיא הַקּוֹץ שֶׁל הָאוֹת דָּלֶ"ת, עֲשִׂירִית לָא"ח, שֶׁהוּא תֵּשַׁע בְּחֶשְׁבּוֹן, וּבָהּ נִשְׁלָם לַעֲשָׂרָה. כְּמוֹ זֶה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

וּמִשּׁוּם זֶה תִּקְּנוּ לִקְרֹא קְרִיאַת שְׁמַע בִּתְפִלִּין. וּפֵרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁמִּי שֶׁקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בְּלִי תְּפִלִּין, כְּאִלּוּ מֵעִיד עֵדוּת שֶׁקֶר. וְהַקֶּשֶׁר שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַשְּׁכִינָה צַדִּיק, אוֹת שֶׁל תְּפִלִּין. וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁקּוֹשֵׁר אוֹתָם בּוֹ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, מִי שֶׁשָּׂח בֵּינְתַיִם – עֲבֵרָה הִיא בְּיָדוֹ.

וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ הוּא תְּפִלִּין, הָאֵם שֶׁמְּעַטֶּרֶת אוֹתוֹ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עָלֶיהָ

נִשְׁבַּע ה' בִּימִינוֹ, זוֹ תּוֹרָה. וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ וגו', אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבָּרֹאשׁ. גְּבוּרָה אִיהוּ זְרוֹעַ דִּילֵהּ וְאִיהִי עֻזּוֹ, וְהָא אוֹקְמוּהָ. וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים, הוּא אֱלֹהֵינוּ מִסִּטְרָא דִּילֵהּ תְּפִלָּה דְּיָד אֵינָהּ מְעֻבֶּבֶת שֶׁל רֹאשׁ וְכוּ'. דְּכָל חַד אִיהִי מִצְוָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ. מִסִּטְרָא דְּאִמָּא אִנּוּן הַוָּיוֹת בְּאֶמְצַע כְּמָא דְּאוֹקְמוּהָ. וְהָא אִתְּמַר. וּבְגִין דְּלָא בְּקִיאִין אִלֵּין דְּדָרָא בַּתְרָאָה, שַׁוְיָן תְּרֵין זוּגִין דִּתְפִלִּין, מִסְפֵּיקָא דְּלָא יַדְעִין בְּרָזָא דָּא (תַּרְוַיְיהוּ אִיצְטְרִיכוּ).

וְעוֹד מָאן דְּשַׁוֵּי תְּפִלִּין כִּדְקָא חֲזֵי, הַאי אִיהוּ מְקַיֵּם מִצְוָה בְּמַאֲמָרָהּ. וּכְגַוְנָא דְּצַדִּיק אִיהוּ אוֹת דְּאָחִיד בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, הָכִי אִיהוּ אָחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ בְּתִמְנֵיסַר בִּרְכָּאן דִּצְלוֹתָא. וְאִתְּמַר בִּתְפִלִּין שָׂח בֵּינְתַיִם עֲבֵרָה הִיא בְּיָדוֹ.

לשון הקודש

נֶאֱמַר וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ. כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, (ישעיה סב) נִשְׁבַּע ה' בִּימִינוֹ – זוֹ תּוֹרָה. וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ – אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבָּרֹאשׁ. גְּבוּרָה הוּא זְרוֹעַ שֶׁלּוֹ, וְהִיא עֻזּוֹ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים, הוּא אֱלֹהֵינוּ, מֵהַצַּד שֶׁלּוֹ תְּפִלָּה שֶׁל יָד אֵינָהּ מְעֻכֶּבֶת שֶׁל רֹאשׁ וְכוּ', שֶׁכָּל אַחַת הִיא מִצְוָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ. מִצַּד הָאֵם אוֹתָם הַהֲוָיוֹת שֶׁבָּאֶמְצַע, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא בְּקִיאִים אֵלּוּ שֶׁל הַדּוֹר הָאַחֲרוֹן, שָׂמִים שְׁנֵי זוּגוֹת תְּפִלִּין, מִסָּפֵק שֶׁלֹּא יוֹדְעִים בַּסּוֹד הַזֶּה (שְׁנֵיהֶם נִצְרָכִים).

וְעוֹד, מִי שֶׁשָּׂם תְּפִלִּין כָּרָאוּי, זֶהוּ שֶׁמְּקַיֵּם הַמִּצְוָה בְּמַאֲמָרָהּ, וּכְמוֹ שֶׁצַּדִּיק הוּא אוֹת שֶׁאוֹחֵז בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, כָּךְ הוּא אוֹחֵז בִּשְׁנֵיהֶם בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה. וְנֶאֱמַר

וְאִתְּמַר בִּצְלוֹתָא וַאֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק. זַכָּאָה פּוּמָא דְּבִצְלוֹתָא עָבִיד בֵּיהּ מִשְׁכָּב לִשְׁכִינְתָּא וְהָא אִיהוּ. (תהלים סח יד) אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפַתָּיִם. דְּבְהוֹן אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח לְמִשְׁכְּבָא בְּהוֹן אִימָּא עִלָּאָה דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים כב ו) וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרֹחִים.

דִּבְזִמְנָא דְּאִיהִי פְּרִישַׁת גַּדְפָּהָא עַל גּוֹזָלַיָּא, דְּאִנּוּן יִשְׂרָאֵל, בְּשַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין כְּמָא דְּאוֹקְמוּהָ (לברך) הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ, אִשְׁתְּכָחוּ בְּחֵירוּ מִכָּל אֻמִּין דְּעָלְמָא. וּבְגִין דָּא בְּשַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין דְּאִיהִי רוֹבֶצֶת עַל יִשְׂרָאֵל, לֵית לוֹן דְּחִילוּ מִכָּל מִקַּטְרְגִין דְּעָלְמָא. וְכַד יֵיתֵי יוֹמִין דְּחֹל אִתְּמַר בּוֹ (שם פסוק ז) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם.

לשון הקודש

בַּתְּפִלִּין, שֶׁח בֵּינְתַּיִם – עֲבֵרָה הִיא בְּיָדוֹ. וְנֶאֱמַר בַּתְּפִלָּה, וַאֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק. אַשְׁרֵי הַפֶּה שֶׁבַּתְּפִלָּה עוֹשֶׂה בּוֹ מִשְׁכָּב לַשְׁכִינָה, וְזֶהוּ (תהלים סח) אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפַתָּיִם, שֶׁבָּהֶן אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח, לְהַשְׁכִּיב בָּהֶם הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (דברים כב) וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרֹחִים.

שֶׁבִּזְמַן שֶׁהִיא פּוֹרֶשֶׂת כְּנָפֶיהָ עַל גּוֹזָלֶיהָ, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ (לברך) הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ, נִמְצְאוּ בְּחֵרוּת מִכָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וּמִשּׁוּם זֶה בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים שֶׁהִיא רוֹבֶצֶת עַל יִשְׂרָאֵל, אֵין לָהֶם פַּחַד מִכָּל הַמְקַטְרְגִים שֶׁבָּעוֹלָם. וּכְשֶׁיָּבֹאוּ יְמוֹת הַחֹל, נֶאֱמַר בּוֹ (שם) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם.

וּמַאי אִית בֵּין שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה לְתַתָּאָה דְּכֹלָּא חַד. אֶלָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי כְּיוֹנָה, וְאִתְּמַר בָּהּ (תהלים סח יד) כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף, צָרִיךְ לְכַסָּאָה לָהּ, דְּאִיהִי יְרָאָה וּדְחִילוּ אִשְׁתְּכַח מִסִּטְרָאָה. בְּגִין דְּאִנְטִילַת מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, דְּתַמָּן סַמָּאֵ"ל לְמִתְבַּע דִּינִין.

וּבְגִין דָּא צָרִיךְ לְכַסָּאָה לָהּ מִכַּמָּה מָאנֵי דְּדִינִין, דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדְעִין בֵּיהּ. וּבְמַאי בְּכֶסֶף דְּאִיהוּ יְמִינָא. דִּבְגִינֵהּ אִתְּמַר כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם. וּבְגִין דָּא נֶחְפָּה בַכֶּסֶף לְרַשְׁמָא לָהּ מִסִּטְרָא דְּרַחֲמֵי, דְּלָא יִשְׁתְּמוֹדְעִין בָּהּ מָאנֵי דְּדִינָא.

אֲבָל אִימָּא עִלָּאָה אִיהִי כְּנִשְׁרָא דְּלָא דְּחִילַת מִכָּל עוֹפִין דִּלְעֵלָּא. וְנַדְפִּין דִּילָהּ אִנּוּן מִסּוֹף עָלְמָא וְעַד סוֹף עָלְמָא. וּבְגִינֵהּ אִתְּמַר (דברים לב

לשון הקודש

וּמַה יֵּשׁ בֵּין הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה לַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהַכֹּל אֶחָד? אֶלָּא הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא כְּיוֹנָה, וְנֶאֱמַר בָּהּ (תהלים סח) כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף, צָרִיךְ לְכַסּוֹתָהּ, שֶׁהִיא יִרְאָה וָפַחַד נִמְצָא מִצִּדָּהּ, מִשּׁוּם שֶׁנִּטְלָה מִצַּד הַגְּבוּרָה שֶׁשָּׁם סמא"ל לִתְבֹּעַ דִּינִים. **וּמִשּׁוּם** זֶה צָרִיךְ לְכַסּוֹת אוֹתָהּ מִכַּמָּה בַּעֲלֵי דִּינִים שֶׁלֹּא מַכִּירִים אוֹתוֹ. וּבַמֶּה? בְּכֶסֶף, שֶׁהוּא יָמִין, שֶׁבִּגְלָלוֹ נֶאֱמַר, כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם. וּמִשּׁוּם זֶה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף לִרְשֹׁם אוֹתָהּ מִצַּד הָרַחֲמִים, שֶׁלֹּא יַכִּירוּ בָהּ בַּעֲלֵי הַדִּין.

אֲבָל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה הִיא כַּנֶּשֶׁר, שֶׁלֹּא פּוֹחֶדֶת מִכָּל הָעוֹפוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, וְהַכְּנָפַיִם שֶׁלָּהּ הֵם מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם,

יא) כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ, וְדָא יְרוּשָׁלַם. וְעָלֵהּ אִתְּמַר (שם כב ו) כִּי יִקְרָא קֵן צִפּוֹר. (דף קכב ע"א) דְּקֵן דִּילָהּ אִיהִי יְרוּשָׁלַם דִּלְעֵלָּא. וְקֵן דְּצִפּוֹר יְרוּשָׁלַם דִּלְתַתָּא. זַכָּאָה פּוּמָא דְּאִיהוּ קֵן דִּילָהּ. זַכָּאָה אוֹרַיְתָא וּצְלוֹתָא דְּאִיהִי קֵן לָהּ. זַכָּאָה נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי קֵן דִּילָהּ. דְּכַד אִיהִי מְקַנְּנָא תַּמָּן לֹא דְּחִילַת מִכָּל מְקַטְרְגִין דְּעָלְמָא.

וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת נִשְׁמַת כָּל חַי, אִיהִי מְקַנְּנָת בִּצְלוֹתָא דְּשַׁבָּת וְצַדִּיק. מִסִּטְרָא דִּילֵהּ אִתְקְרֵי יוֹם הַשְּׁבִיעִי כַּד חָשְׁבִין יוֹמִין מֵאִיהָא עִלָּאָה. וְאִיהִי יוֹמָא קַדְמָאָה דְּפֶסַח. וְיוֹמָא קַדְמָאָה דְּסֻכּוֹת. וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה חַג שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְאִיהִי יוֹם מַתַּן תּוֹרָה וְאִיהִי יוֹם הַכִּפּוּרִים. כָּל צְלוֹתִין דְּכָל שַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין צְרִיכִין לְמֶעֱבַד לֵיהּ. וְהַאי

לשון הקודש

וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר (דברים לב) כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ, וְזוֹ יְרוּשָׁלַיִם. וְעָלָיו נֶאֱמַר (שם כב) כִּי יִקְרָא קֵן צִפּוֹר. שֶׁהַקֵּן שֶׁלָּהּ הִיא יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, וְקֵן הַצִּפּוֹר יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה. אַשְׁרֵי הַפֶּה שֶׁהוּא הַקֵּן שֶׁלָּהּ. אַשְׁרֵי הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה שֶׁהִיא קֵן שֶׁלָּהּ. אַשְׁרֵי הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא הַקֵּן שֶׁלָּהּ. שֶׁכְּשֶׁהִיא מְקַנֶּנֶת שָׁם, לֹא פּוֹחֶדֶת מִכָּל הַמְקַטְרְגִים שֶׁל הָעוֹלָם.

וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרֵאת נִשְׁמַת כָּל חַי. הִיא מְקַנֶּנֶת בִּתְפִלַּת הַשַּׁבָּת, וְצַדִּיק מֵהַצַּד שֶׁלּוֹ נִקְרֵאת יוֹם הַשְּׁבִיעִי, כְּשֶׁמְּחַשְּׁבִים הַיָּמִים מֵהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְהִיא הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, וְהַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל סֻכּוֹת. וְהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה חַג שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, וְהִיא יוֹם מַתַּן תּוֹרָה, וְהִיא יוֹם הַכִּפּוּרִים. כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁל כָּל הַשַּׁבָּתוֹת וְהַיָּמִים הַטּוֹבִים צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ.

אִיהוּ דְּאָמַר קְרָא (ויקרא כג א) אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם. מַאי מוֹעֲדָם. אִימָּא עִלָּאָה. וְצָרִיךְ לְאַכְלְלָא בָּהּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת. וְכַד אִיהִי סְלִיקַת, אִיהִי סְלִיקַת עַל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וּבְגִין דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה (משלי ל יט) דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. עֲבִידַת אוֹרְחָא תַּמָּן וְלֹא אִשְׁתְּמוֹדְעַת בֵּיהּ אֶלָּא לְבַעְלָהּ. (בראשית ד כה) וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ אֶלָּא דְּסָלִיק לֵיהּ עִטְרָא עַל רֵישֵׁהּ תְּפִלִּין עַל הָרֹאשׁ. וְכַד סְלִיקַת כַּמָּה חַיָּלִין סְלִיקִין עִמָּהּ. וְכַד נְחִיתַת כַּמָּה חַיָּלִין נַחְתִּין עִמָּהּ, וְאִתְקְרִיאוּ נְשָׁמוֹת יְתֵרוֹת דְּיַרְתִּין עַמָּא קַדִּישָׁא. וּבְהוֹן אִית לוֹן נַיְיחָא לְיִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין.

וְיוֹנָה קַדִּישָׁא בְּכָל שִׁית יוֹמִין דְּחֹל. אַזְלָא מְנַדְּדָא מִדּוּכָּךְ לְדוּכָּךְ. וְאִם אַשְׁכְּחַת צַדִּיק בְּעָלְמָא

לשון הקודש

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַפָּסוּק (ויקרא כג) אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם. מַה זֶּה מוֹעֲדָם? הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה.

וְצָרִיךְ לְהַכְלִיל בָּהּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת.

וּכְשֶׁהִיא עוֹלָה, הִיא עוֹלָה עַל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה (משלי ל) דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. עוֹשָׂה שָׁם דֶּרֶךְ וְלֹא נוֹדַעַת בּוֹ אֶלָּא לְבַעְלָהּ. וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ. אֶלָּא שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתוֹ עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ, תְּפִלִּין עַל הָרֹאשׁ. וּכְשֶׁעוֹלָה, כַּמָּה צְבָאוֹת עוֹלִים עִמָּהּ. וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת, כַּמָּה צְבָאוֹת יוֹרְדִים עִמָּהּ, וְנִקְרְאוּ נְשָׁמוֹת יְתֵרוֹת שֶׁיּוֹרְשִׁים הָעָם הַקָּדוֹשׁ, וּבָהֶם יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל מְנוּחָה בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים.

וְהַיּוֹנָה הַקְּדוֹשָׁה, בְּכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל הוֹלֶכֶת נוֹדֶדֶת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. וְאִם

אִתְדַּבְּקַת בֵּהּ. אִם לָאו אִתְחַזְּרַת לְקִנָּהָא וְאִתְטַמְּרָה תַּמָּן, בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִתְקְרֵי קֵן צִפּוֹר. וּמַאי נִיהוּ קֵן דְּיִלֵּהּ מְטַטְרוֹ"ן דִּי שְׁמֵהּ שַׁדָּ"י, דְּאִיהוּ נָטִיר תַּרְעָא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים קיח כ) זֶה הַשַּׁעַר לַה'.

וּבְגִין דָּא בִּמְזוּזָה שַׁדָּי מִלְּבַר יהו"ה מִלְּגָאו. דשם"ד מַלְאֲכֵי חַבָּלָה אִנּוּן כְּחֶשְׁבַּן יוֹמֵי שִׁתָּא שם"ה חָסֵר חַד. דָּא אִיהוּ יוֹם הַכִּפּוּרִים דְּלֵית לַשָּׁטָן שׁוּלְטָן עָלֵהּ, הַשָּׁטָן הָכִי סָלִיק שם"ד. בַּאֲתַר דִּמְזוּזָה תַּמָּן, לָא אִית לֵיהּ רְשׁוּ לְקָרְבָא. וּבְגִין דָּא (דברים ו ט) וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ. מְזוּזוֹת זָ"ז מָוֶ"ת. וּבְגִין דָּא כַּד לָא אִשְׁתְּכַחַת אֲתַר, אִתְחַזְּרַת לְקִנָּהָא דְּאִיהוּ מְטַטְרוֹ"ן, דְּחֶשְׁבָּנֵהּ שַׁדָּ"י, דְּתַמָּן יהו"ה מָאֵרֵי דְּיוֹנָה קַדִּישָׁא.

לשון הקודש

מוֹצֵאת צַדִּיק בָּעוֹלָם, נִדְבֶּקֶת בּוֹ. אִם לֹא, חוֹזֶרֶת לְקִנָּהּ וּמִתְחַבֵּאת שָׁם, בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֵן צִפּוֹר. וּמַה הוּא הַקֵּן שֶׁלָּהּ? מטטרו"ן שֶׁשְּׁמוֹ שַׁדַּ"י, שֶׁהוּא שׁוֹמֵר הַשַּׁעַר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לַה'.

וּמִשּׁוּם זֶה בַּמְּזוּזָה, שַׁדַּ"י מִבַּחוּץ וְיהוָה מִבִּפְנִים. שֶׁשְּׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְאַרְבָּעָה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה הֵם כְּחֶשְׁבּוֹן יְמוֹת הַשָּׁנָה, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ חָסֵר אֶחָד. זֶהוּ יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאֵין לַשָּׁטָן שִׁלְטוֹן עָלָיו. הַשָּׁטָן כָּךְ עוֹלֶה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְאַרְבַּע. בַּמָּקוֹם שֶׁשָּׁם מְזוּזָה, אֵין לוֹ רְשׁוּת לְהִתְקָרֵב, וּמִשּׁוּם זֶה (דברים יא) וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ. מְזוּזוֹת – זָ"ז מָוֶת. וּמִשּׁוּם זֶה, כְּשֶׁלֹּא מוֹצֵאת מָקוֹם, חוֹזֶרֶת לְקִנָּהּ שֶׁהוּא מטטרו"ן, שֶׁחֶשְׁבּוֹנוֹ שַׁדַּ"י, שֶׁשָּׁם יהו"ה בַּעַל הַיּוֹנָה הַקְּדוֹשָׁה.

וּבְשַׁבָּת דְּתַמָּן צַדִּיק, (בראשית ח יא) וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב. בְּגִין דְּאִיהוּ יְחוּדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ. וְכַד אִית צַדִּיק לְתַתָּא, אִיהוּ בַּאֲתַר דְּיוֹם הַשַּׁבָּת, דְּאִיהוּ שַׁדָּי דִּלְעֵלָּא, וּבֵהּ אִתְיַחֲדַת קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְתַמָּן אַשְׁכַּחַת נַיְיחָא, וְלָא אַזְלַת מְטַלְטְלָא מִדּוּכָּא לְדוּכָּא וּמֵאֲתַר לַאֲתַר.

וּמָאן אִיהוּ צַדִּיק דְּאִיהִי אִתְדַּבְּקַת בֵּיהּ הַהוּא דְּאִיהוּ כָּלִיל מִכָּל מִדּוֹת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּאִתְמַר בֵּיהּ וַיְכֻלּוּ כָּלִיל כֹּלָּא. דְּכָל סְפִירָן בֵּיהּ אִתְכְּלִילוּ דְּאִיהוּ חָסִיד וְגָמִיל חֶסֶד עִם שְׁכִינְתָּא, וְיָהִיב לָהּ תֻּקְפָּא בִּגְבוּרָה. וְהָכִי בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה יָהִיב לָהּ תֻּקְפָּא. אִיהִי אִתְדַּבְּקַת וְלָא תָזוּז מִנֵּהּ בְּכָל שִׁית יוֹמֵי שַׁבְּתָא. וּבְגִינֵהּ אִתְמַר עַל צַדִּיק אֶחָד הָעוֹלָם עוֹמֵד. אִיהוּ עַמּוּד

לשון הקודש

וּבְשַׁבָּת שֶׁשָּׁם צַדִּיק, וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַיִּחוּד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם שְׁכִינָתוֹ. וּכְשֶׁיֵּשׁ צַדִּיק לְמַטָּה, הוּא בַּמָּקוֹם שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא שַׁדַּי שֶׁלְּמַעְלָה, וּבוֹ מִתְיַחֵדֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְשָׁם מוֹצֵאת מְנוּחָה, וְלֹא הוֹלֶכֶת מִטֶּלְטֶלֶת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וּמֵאֲתַר לַאֲתַר.

וּמִי הוּא הַצַּדִּיק שֶׁנִּדְבֶּקֶת בּוֹ? אוֹתוֹ שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַמִּדּוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיְכֻלּוּ, כּוֹלֵל הַכֹּל. שֶׁכָּל הַסְּפִירוֹת נִכְלְלוּ בּוֹ, שֶׁהוּא חָסִיד וְגוֹמֵל חֶסֶד עִם הַשְּׁכִינָה, וְנוֹתֵן לָהּ תֹּקֶף בִּגְבוּרָה. וְכָךְ בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה נוֹתֵן לָהּ תֹּקֶף. הִיא נִדְבֶּקֶת, וְלֹא תָזוּז מִמֶּנּוּ בְּכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַשַּׁבָּת. וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר,

סָבִיל כֹּלָּא. וּבֵה (תהלים סח יד) כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף. אִיהִי מְכַסִּיאַת עָלֵהּ בְּגַדְפָּהָא, וְאַגִּינַת עָלֵהּ מִכָּל מְקַטְרְגִין דְּעָלְמָא.

וּבְגִינֵהּ אִתְּמַר (תהלים נה כג) לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק. (משלי יב כא) לֹא יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל אָוֶן. (תהלים לז כה) לֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ לָחֶם. וּבֵה אִתְחֲזֵי קֶשֶׁת דְּפֶרְקָנָא בְּגַוְנוֹי נְהִירִין. וּמִיָּד (בראשית ט ז) וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. (שמות כא ז) וְלֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים מִסִּטְרָא דְּקֶשֶׁת דְּאִיהוּ עֶבֶד. וְעוֹד זַרְקָא. הָא אֵלֵּיהוּ נָחִית וְכַמָּה מַשִּׁרְיָן עִמֵּהּ דְּמַלְאָכִין וְנִשְׁמָתִין.

פָּתַח וְאָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא הָא כַּמָּה מַשִּׁרְיָן דְּמַלְאֲכֵי חַבָּלָה קָא מַחְתִּין עַל עָאנָא. אֵימָא לְרָעֲיָא דְּזָרִיק אַבְנָא מִקִּירְטָא קַדִּישָׁא לְגַבֵּיהוּ. (חָסֵר כָּאן) אִתְּרְמִיז בְּכֶתֶר עִלָּאָה כְּגַוְנָא דָא יו"ד הֵ"י וָא"ו

לשון הקודש

עַל צַדִּיק אֶחָד הָעוֹלָם עוֹמֵד. הוּא הָעַמּוּד שֶׁנּוֹשֵׂא הַכֹּל, וּבוֹ כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף. הִיא מְכַסָּה עָלָיו בִּכְנָפֶיהָ וּמְגִנָּה עָלָיו מִכָּל הַמְקַטְרְגִים שֶׁל הָעוֹלָם.

וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר (תהלים נה) לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק. לֹא יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל אָוֶן. לֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ לָחֶם. וּבוֹ נִרְאֵית הַקֶּשֶׁת שֶׁל גְּאֻלָּה בִּגְוָנִים מְאִירִים, וּמִיָּד (בראשית ט) וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. וְלֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים מִצַּד הַקֶּשֶׁת שֶׁהוּא עֶבֶד. וְעוֹד זַרְקָא. הִנֵּה אֵלִיָּהוּ יוֹרֵד וְכַמָּה מַחֲנוֹת עִמּוֹ שֶׁל מַלְאָכִים וּנְשָׁמוֹת. **פָּתַח** וְאָמַר, הַמְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הִנֵּה כַּמָּה מַחֲנוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה שֶׁיּוֹרְדִים עַל הַצֹּאן. אֱמֹר לָרוֹעֶה שֶׁיִּזְרֹק אֶבֶן מֵהַמַּקְלֵעַ הַקָּדוֹשׁ עֲלֵיהֶם. נִרְמָז בְּכֶתֶר

הֵ"י דְּסָלִיק אֶהְיֶה תְּלָת זִמְנִין. וְאִיהוּ אַשֶּׁ"ר רֹא"שׁ דְּאֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה כְּלָלָא דְּמ"ב. וְאִיהוּ כָּלִיל עֶשֶׂר אֲמִירָן. כְּגַוְנָא דָּא אָלֶ"ף הֵ"א יו"ד הֵ"א. וְכַמָּה אִנּוּן סְפִירָן פְּנִימָאִין וְכַמָּה סְפִירָן אֲחוֹרַיִּים, וְאִנּוּן דָּא עַל גַּב דָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (קהלת ז ז) כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם.

וּבְגִינַיְהוּ אִתְּמַר וְכַמָּה פָּנִים לַפָּנִים הַנּוֹרָאִים, וְכַמָּה אֲחוֹרַיִּים לַאֲחוֹרִים דְּלָאו הַנִּרְאִים, וְאִנּוּן פְּנִימִיִּים אִלֵּין יו"ד הֵ"י וָא"ו הֵ"י. יו"ד הֵ"י וָי"ו הֵ"י. יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, אֲחוֹרַיִּים, אִנּוּן י" י"ה יה"ו יהו"ה א' א"ה אה"י אהי"ה. א' א"ד אד"נ אדנ"י. כַּד אִנּוּן פְּנִימִיִּים מִלְּעֵלָּא כְּגוֹן טַעֲמֵי עַל אַתְוָן, אִנּוּן דְּכוּרִין. וְכַד פְּנִימִיִּים אִנּוּן לְתַתָּא כְּגִין נִקּוּדִין תְּחוֹת אַתְוָן, אִנּוּן נוּקְבִין. וְכֻלְּהוּ אִשְׁתְּמוֹדְעוּ בְּרָזָא דָּא. כַּד אֶהְיֶ"ה עַל יהו"ה אִנּוּן נוּקְבָא.

לשון הקודש

עֶלְיוֹן כְּמוֹ זֶה: יו"ד ה"י וא"ו ה"י, שֶׁעוֹלֶה אֶהְיֶה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, וְהוּא אַשֶּׁ"ר רֹא"שׁ שֶׁאֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה הַכְּלָל שֶׁל מ"ב, וְהוּא כּוֹלֵל עֶשֶׂר אֲמִירוֹת כְּמוֹ זֶה: אל"ף ה"א יו"ד ה"א. וְכַמָּה הֵן סְפִירוֹת פְּנִימִיּוֹת, וְכַמָּה סְפִירוֹת אֲחוֹרִיּוֹת, וְהֵן זוֹ עַל גַּב זוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם.

וּבִשְׁבִילָם נֶאֱמַר וְכַמָּה פָּנִים לַפָּנִים הַנּוֹרָאִים, וְכַמָּה אֲחוֹרַיִּים לַאֲחוֹרִים שֶׁלֹּא נִרְאִים. וְאוֹתָם הַפְּנִימִיִּים הֵם: יו"ד ה"י וא"ו ה"י. יו"ד ה"י וי"ו ה"י. יו"ד ה"א וא"ו ה"א. אֲחוֹרַיִּים הֵם: י' י"ה יה"ו יהו"ה א א"ה אה"י אהי"ה. א' א"ד אד"נ אדנ"י. כְּשֶׁאוֹתָם פְּנִימִיִּים מִלְּמַעְלָה כְּמוֹ הַטְּעָמִים עַל הָאוֹתִיּוֹת, הֵם זְכָרִים.

כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ ה' אֱלֹהֵינוּ. וּבְכָל אֲתַר כֶּתֶר אִימָּא, וְתַרְוַיְהוּ אַרְמִיזוּ בְּשֵׁם אֲדֹנָ"י א' אֶהְיֶ"ה י' יהו"ה. וְהָכִי כַּד אדנ"י עַל יהו"ה אִיהוּ נוּקְבָא בַּת. כְּגַוְנָא דְּטִפָּה דִּדְכוּרָא כַּד אַקְדִּים לְטִפָּה דְּנוּקְבָא, אִיהוּ בַּת. וְכַד נוּקְבָא אַקְדִּימַת לִדְכוּרָא אִיהוּ בֵּן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב ד) בְּיוֹם עֲשׂוֹת יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶרֶץ וְשָׁמָיִם.

וּבְגִין דָּא עֶשֶׂר סְפִירוֹת מִסִּטְרָא דְּאֶהְיֶה מַתְחִילִים בְּאָת א', וְאִיהוּ ב' כֶּתֶר כְּחֶשְׁבּוֹן חַיָּ"ה וּמִתְפַּשְׁטִין מִגֵּהּ עֶשֶׂר הַוָּיָן, וְאִנּוּן הֶיֶה הָיָה אֶהְיֶה כְּגַוְנָא דְּאַתְוָן דְּאִנּוּן יְהוָ"ה מֶלֶךְ יְהוָ"ה מָלָךְ יְהוָ"ה יִמְלֹךְ. הֹוֶה הָיָה וְיִהְיֶה דִּנְקֻדָּה דִּלְהוֹן דַּהֲוָיָה דָּא מַסְהִיד עַל עִלַּת כָּל עִלָּאִין, דְּאִיהוּ הָיָה קֹדֶם כָּל הַוָּיָה, וְיִהְיֶה בָּתַר כָּל הַוָּיָה עַד אֵין סוֹף. וּמִסִּטְרָא

לשון הקודש

וּכְשֶׁהַפְּנִימִיִּים הֵם לְמַטָּה בִּשְׁבִיל הַנְּקֻדּוֹת תַּחַת הָאוֹתִיּוֹת, הֵם נְקֵבוֹת. וְכֻלָּם נוֹדָעִים בְּסוֹד זֶה. כְּשֶׁאֲהֵי"ה עַל יהו"ה הֵם נְקֵבָה. **כֶּתֶר** יִתְּנוּ לְךָ ה' אֱלֹהֵינוּ. וּבְכָל מָקוֹם הַכֶּתֶר הִיא אֵם, וּשְׁנֵיהֶם נִרְמָזוּ בַּשֵּׁם אֲדֹנָ"י א' אֶהְיֶ"ה י' יהו"ה. וְכָךְ כְּשֶׁאדנ"י עַל יהו"ה, הַנְּקֵבָה הִיא בַּת. כְּמוֹ שֶׁטִּפָּה שֶׁל הַזָּכָר, כַּאֲשֶׁר הִיא מַקְדִּימָה אֶת טִפַּת הַנְּקֵבָה, הִיא בַּת, וּכְשֶׁנְּקֵבָה מַקְדִּימָה אֶת הַזָּכָר, הוּא בֵּן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶרֶץ וְשָׁמָיִם.

וּמִשּׁוּם זֶה עֶשֶׂר סְפִירוֹת מֵהַצַּד שֶׁל אֶהְיֶה מַתְחִילִים בְּאוֹת א', וְהוּא ב' כֶּתֶר כְּחֶשְׁבּוֹן חַיָּ"ה, וּמִתְפַּשְׁטִים מִמֶּנּוּ עֶשֶׂר הַוָּיוֹת, וְהֵם הֶיֶה הָיָה אֶהְיֶה, כְּמוֹ שֶׁהָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן יְהוָ"ה מֶלֶךְ יְהוָ"ה מָלָךְ יְהוָ"ה יִמְלֹךְ. שֶׁהַנְּקֻדָּה שֶׁלָּהֶם הֹוֶה הָיָה וְיִהְיֶה, שֶׁהַהַוָּיָה הַזּוֹ מְעִידָה עַל עִלַּת כָּל

דַּאֲדֹנָ"י אִתְקְרֵי אֵין דְּאִתְרְמִיז בַּאֲדֹנָ"י דְּאַסְהִיד עֲלֵה דְּאִיהוּ אַחֲרִית עַד אֵין סוֹף וְתַכְלִית. וְאֶהְיֶה סָהִיד עַל קַדְמוּתוֹ דְּלֵית קַדְמוֹן עָלֵה. וְסִימָנִיךְ דַּאֲחוֹרַיִים א"י א"י אֶהְיֶ"ה יְהוָ"ה.

אֲדֹנָ"י יְהוָ"ה. אִנּוּן עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה אַרְבַּע אַרְבַּע. אַרְבַּע רָשְׁיוֹת דְּשַׁבָּת דְּלֵית זָר בֵּינַיְהוּ, וְאִנּוּן תְּרֵין דְּכַר וְנוּקְבָא חַד (דף קכב ע"ב) לִימִינָא. וּדְכַר וְנוּקְבָא חַד לִשְׂמָאלָא. (שמות לג כג) וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ. י"א י"א יְהוָ"ה אֱלֹהֵינוּ יְהוָ"ה אֶחָד, וְכָל שְׁמָא רָחְבוֹ אַרְבַּע וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה וְסַלְקִין אַרְבַּע אַרְבַּע לְשִׁבְעִין וּתְרֵין, וְתַלְיָן מֵעֶשֶׂר. כְּגַוְנָא דָּא יו"ד הֵ"י וָי"ו הֵ"י. וְאִנּוּן יו"ד עֶשְׂרִין. ה"י ה"י תְּלָתִין. וָי"ו עֶשְׂרִין וּתְרֵין. סַלְקִין שִׁבְעִין וּתְרֵין.

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנִים שֶׁהוּא הָיָה קֹדֶם כָּל הַוָּיָה, וְיִהְיֶה אַחַר כָּל הַוָּיָה עַד אֵין סוֹף. וּמֵהַצַּד שֶׁל אדנ"י נִקְרָא אֵין, שֶׁנִּרְמָז בַּאדֹנָ"י, שֶׁמֵּעִיד עָלָיו שֶׁהוּא אַחֲרִית עַד אֵין סוֹף וְתַכְלִית. וְאֶהְיֶה מֵעִיד עַל קַדְמוּתוֹ, שֶׁאֵין קַדְמוֹן עָלָיו, וְסִימָנְךָ שֶׁאַחוֹרֵי' א"י א"י אֶהְיֶ"ה יְהוָ"ה.

אֲדֹנָ"י יְהוָ"ה. הֵם עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה אַרְבַּע אַרְבַּע. אַרְבַּע רָשְׁיוֹת שֶׁל שַׁבָּת שֶׁאֵין זָר בֵּינֵיהֶם, וְהֵם שְׁנַיִם – זָכָר וּנְקֵבָה אֶחָד לְיָמִין, וְזָכָר וּנְקֵבָה אַחַת לִשְׂמֹאל. וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ. י"א י"א יְהוָ"ה אֱלֹהֵינוּ יְהוָ"ה אֶחָד, וְכָל שֵׁם רָחְבוֹ אַרְבַּע וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה, וְעוֹלִים אַרְבַּע אַרְבַּע לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם. וּתְלוּיִים מֵעֶשֶׂר, כְּמוֹ זֶה: יו"ד ה"י וי"ו ה"י, וְהֵם יו"ד עֶשְׂרִים. ה"י ה"י שְׁלוֹשִׁים. וָי"ו עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם. עוֹלִים לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם.

כְּגַוְנָא דְּעֶשֶׂר אַתְוָן דְּאִנּוּן י' י"ה יה"ו יהו"ה וְסַלְקִין לְע"ב. לֵית שְׁמָא בֵּין מע"ב בֵּין ממ"ב דְּלָא תַּלְיָא מֵעֶשֶׂר סְפִירָן. כְּגַוְנָא דְּכָל סְפִירָא אִתְכְּלִילָא מֵעֶשֶׂר סְפִירָן. אֲבָל עִם כָּל דָּא דְּתַלְיָן מֵעֶשֶׂר סְפִירָן, כָּל שְׁמָהָן צָרִיךְ כָּל חַד לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לֵיהּ בִּסְפִירָא דִּילֵהּ. כְּגוֹן חֶסֶ"ד דְּסָלִיק ע"ב, בֵּיהּ צָרִיךְ לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא ע"ב חֲוָיוֹת דְּאִשְׁתְּכָחוּ מִשְּׁמָא דָּא, דְּאִיהוּ יוּד הֵי וָיו הֵי וְאִלֵּין אִנּוּן יהו הוה והי היה והו הוי ויו יוה והו ויה יהי היו יוי הוה והו והי ויו יוי היו יהה הוי והה הוו ויה יוו יוה ויי יהו היי ייה יהה והה יוו ויי ההי יוה ההו ויה היו ווי יהו ייו ייה הוי ההי ייה ווה ההו ייו ווי היו ווה יהו ייה הוי והי ייו ייה הוי ייו ייה הוי והי ייו ייו ויי ההו ייה ווה ההו ייו ויו הָא הָכָא ע"ב חַוְיָן

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁעֶשֶׂר הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן י' י"ה יה"ו יהו"ה, וְעוֹלוֹת לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם. אֵין שֵׁם בֵּין מִשִּׁבְעִים וּשְׁתַּיִם בֵּין מֵאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם שֶׁלֹּא תָּלוּי מֵעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּל סְפִירָה נִכְלֶלֶת מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת. אֲבָל עִם כָּל זֶה שֶׁתְּלוּיִים מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת כָּל הַשֵּׁמוֹת, צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִוָּדַע לוֹ בַּסְּפִירָה שֶׁלּוֹ. כְּמוֹ חֶסֶד שֶׁעוֹלֶה שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, בּוֹ צָרִיךְ לְהַכִּיר שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם חֲוָיוֹת שֶׁנִּמְצְאוּ מֵהַשֵּׁם הַזֶּה, שֶׁהוּא יו"ד ה"י וי"ו ה"י, וְאֵלּוּ הֵם: יהו הוה והי היה והו הוי ויו יוה והו ויה יהי היו יוי הוה והו והי ויו יוי היו יהה הוי והה הוו ויה יוו יוה ויי יהו היי ייה יהה והה יוו ויי ההי יוה ההו ויה היו ווי יהו ייו ייה הוי ההי ייה ווה ההו ייו ווי היו ווה יהו ייה הוי והי ייו ייה הוי ייו ייה הוי והי ייו ייו ויי ההו ייה ווה ההו ייו ויו. הֲרֵי כָּאן שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם

דְּאִתְּמַר בְּהוֹן יְהִי כָּךְ וִיהִי כָּךְ. אִלֵּין אִנּוּן בִּנְיָנָא דְּנִשְׁמָתָא. וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (תהלים פט ג) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה.

כָּל י' אִיהִי אַבְנָא וְאִיהִי יְסוֹדָא דְּבִנְיָנָא מִסִּטְרָא דְּצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, דְּאִיהוּ יוֹם הַשְּׁבִיעִי דְּבֵה וַיְכֻלּוּ, אִיהוּ כָּלִיל שִׁבְעִין וּתְרֵין הֲוָיוֹת. וְכָל ה' בִּנְיָנָא דְּבֵיתָא. כְּגוֹן (משלי כד ג) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת. דְּצַדִּיק קִשּׁוּרָא דִּילֵהּ בְּחָכְמָה דְּאִיהִי י' עִלָּאָה. וְצַדִּיק אִיהוּ י' זְעֵירָא. שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה בֵּית ה' תַּתָּאָה וְדָא אִתְבְּנִיאַת בְּה' עִלָּאָה. ו' עַמּוּד סָבִיל כֹּלָּא וְאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אָרֹךְ בֵּין אַבָּא וְאִמָּא. וְאִיהוּ ו' זְעֵירָא בְּצַדִּיק. ה' דְּאִיהִי בָּיִת ב'. אֶלָּא כְּגַוְנָא דְּאִית תְּלָת גַּוִּין בְּדָא, הָכִי אִית תְּלָת גַּוִּין בְּדָא, וְכָל נְקֻדָּה בְּאֶמְצָעִיתָא דְּכָל תֵּבָה,

לשון הקודש

הֲוָיוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם יְהִי כָּךְ וִיהִי כָּךְ. אֵלּוּ הֵם בִּנְיַן הַנִּשְׁמָה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (תהלים כט) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה.

כָּל י' הִיא אֶבֶן וְהִיא יְסוֹד הַבִּנְיָן מֵהַצַּד שֶׁל צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁהוּא יוֹם הַז' שֶׁבּוֹ וַיְכֻלּוּ, הוּא כּוֹלֵל שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם הֲוָיו"ת, וְכָל ה' בִּנְיַן הַבַּיִת, כְּמוֹ בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת. שֶׁצַּדִּיק קִשּׁוּרוֹ בַּחָכְמָה, שֶׁהִיא י' הָעֶלְיוֹנָה. וְצַדִּיק הוּא י' קְטַנָּה. הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה בֵּית ה' הַתַּחְתּוֹן, וְזוֹ נִבְנֵית בַּה' הָעֶלְיוֹנָה. ו' הָעַמּוּד שֶׁנּוֹשֵׂא הַכֹּל, וְהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי אָרֹךְ בֵּין הָאָב וְהָאֵם. וְהַו' הַקְּטַנָּה הִיא בְּצַדִּיק. ה' שֶׁהִיא בַּיִת ב'. אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ שְׁלֹשָׁה גַּוִּים בָּזֶה, כָּךְ יֵשׁ שְׁלֹשָׁה גַּוִּים בָּזֶה. וְכָל נְקֻדָּה בְּאֶמְצַע שֶׁל כָּל תֵּבָה, צָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בָּהּ

צָרִיךְ לְאַרְכָּא בָּהּ וּלְסַלְקָא בְּתִפְאֶרֶת וּלְאַכְלְלָא בָּהּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת.

וְכָל נְקֻדָּה לְעֵלָּא מִן תֵּבָה צָרִיךְ לְסַלְקָא מַחֲשָׁבְתֵּהּ בְּכֶתֶר, וּלְנַחְתָּא לָהּ עַד מַלְכוּת. וְהָכִי בְּכָל תֵּבָה וְתֵבָה. דִּתְנוּעָה דְּנִקּוּדֵי אִנּוּן בַּאֲתַר דְּטַעֲמֵי. וְכַד אִית טַעֲמֵי דְּאִנּוּן כִּתְרִין עַל אַתְוָן, לֹא צָרִיךְ לְמֶעֱבַד תְּנוּעָה בְּאָת מִן תֵּבָה, אֶלָּא בְּהַהִיא דְּתָגָא עָלַהּ.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אַף עַל גַּב דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת וּבָהּ אִתְקְרִיאוּ כֻּלְּהוּ אֲחוֹרַיִם. הָכִי כַּד מִתְיַחֲדִים בָּהּ סְפִירָן דְּאִנּוּן פְּנִימִיִּים, כָּל סְפִירָאָן אִתְקְרִיאוּ מִסִּטְרָא פְּנִימִיִּים.

וְאִית סְפִירָאָן דְּאִנּוּן לִפְנַי לִפְנִים. וְכַד אִתְכְּלִילָן בָּהּ כָּל סְפִירָן, אִתְקְרִיאוּ לִפְנַי לִפְנִים.

לשון הקודש

וּלְהַעֲלוֹת בְּתִפְאֶרֶת וּלְהַכְלִיל בָּהּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת.

וְכָל נְקֻדָּה לְמַעְלָה מִן תֵּבָה, צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת מַחְשְׁבוֹתָיו בְּכֶתֶר וּלְהוֹרִידָהּ עַד מַלְכוּת. וְכָךְ בְּכָל תֵּבָה וְתֵבָה. שֶׁתְּנוּעָה שֶׁל נְקֻדּוֹת הֵם בִּמְקוֹם הַטְּעָמִים, וּכְשֶׁיֵּשׁ טְעָמִים שֶׁהֵם כְּתָרִים עַל אוֹתִיּוֹת, לֹא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּנוּעָה בְּאוֹת מִן תֵּבָה, אֶלָּא בְּאוֹתָהּ שֶׁעָלֶיהָ הַכֶּתֶר.

וְעוֹד, הַשְּׁכִינָה, אַף עַל גַּב שֶׁכְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וּבָהּ נִקְרְאוּ כֻּלָּם אֲחוֹרַיִם, כָּךְ כְּשֶׁמִּתְיַחֲדוֹת בָּהּ הַסְּפִירוֹת שֶׁהֵן פְּנִימִיּוֹת, כָּל הַסְּפִירוֹת נִקְרָאוֹת מִצַּד הַפְּנִימִיִּים.

וְיֵשׁ סְפִירוֹת שֶׁהֵן לִפְנַי וְלִפְנִים. וּכְשֶׁנִּכְלָלִים בָּהּ כָּל הַסְּפִירוֹת, נִקְרָאוֹת

וּפְנִימִיִּים וּפְנִימִיִּים דִּפְנִימִיִּים וַאֲחוֹרִיִּים כֻּלְּהוּ אִנּוּן חַד. וְלָאו אִנּוּן כְּגַוְנָא דְּבַר נָשׁ דְּגוּפֵהּ מִינָא חֲדָא, וְנִשְׁמָתֵהּ מִינָא אָחֲרָא, אֲבָל לְעֵלָּא כֹּלָּא חַד. אֶלָּא כָּל נְהוֹרָא וְכָל דַּרְגָּא דְּאִיהִי יַתִּיר קְרִיבָא לְעִלַּת כָּל עִלָּאִין, אִתְקְרִיאַת לִפְנַי לִפְנִים.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת פַּרְדֵּס דְּאוֹרַיְתָא, עַל שֵׁם דְּאִיהִי כְּלִילָא 'מִפְּשָׁט 'רְאִיָּה' 'דְּרָשָׁה 'סוֹד דְּאוֹרַיְתָא דָּא הוּא סִימָן פַּרְדֵּס. וְאִתְקְרִיאַת עֵץ חַיִּים מִסִּטְרָא דְּצַדִּיקִים גְּמוּרִים דְּלֵית בְּהוֹן פְּסֹלֶת. וּמִסִּטְרָא דְּכַמָּה אִילָנִין אִנּוּן, דְּמֵאִיבָּא דִּילְהוֹן אִשְׁתְּמוֹדְעַת שְׁכִינְתָּא בֵּינֵיהוֹן כְּפוּם עוֹבָדֵיהוֹן.

כְּגוֹן אֶגוֹז דְּאִיבָּא דִּילָהּ סְתִימָא וַחֲתוּמָה, הַאי אִיהוּ רָמִיז לִשְׁכִינְתָּא דְּאִתְּמַר בָּהּ (שיר ד יב) גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַּלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם. כְּגָוֹן יַיִן

לשון הקודש

לִפְנַי וְלִפְנִים. וּפְנִימִיִּים, וּפְנִימִיִּים שֶׁל פְּנִימִיִּים, וַאֲחוֹרִיִּים, כֻּלָּם הֵם אֶחָד. וְאֵינָם כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם שֶׁגּוּפוֹ מִין אֶחָד וְנִשְׁמָתוֹ מִין אַחֵר, אֲבָל לְמַעְלָה הַכֹּל אֶחָד. אֶלָּא כָּל אוֹר וְכָל דַּרְגָּה שֶׁהִיא יוֹתֵר קְרוֹבָה לְעִלַּת כָּל הָעֶלְיוֹנִים, נִקְרֵאת לִפְנַי וְלִפְנִים.

וְעוֹד, הַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת פַּרְדֵּס שֶׁל הַתּוֹרָה, עַל שֵׁם שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִ'פְּשָׁט, 'רְאִיָּה', 'דְּרָשָׁה', 'סוֹד. שֶׁהַתּוֹרָה זֶהוּ סִימָן פַּרְדֵּס. וְנִקְרֵאת עֵץ הַחַיִּים מֵהַצַּד שֶׁל צַדִּיקִים גְּמוּרִים שֶׁאֵין בָּהֶם פְּסֹלֶת. וּמִצַּד שֶׁל כַּמָּה אִילָנוֹת הֵם, שֶׁמֵּהַפְּרִי שֶׁלָּהֶם נוֹדַעַת הַשְּׁכִינָה בֵּינֵיהֶם כְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם.

כְּמוֹ הָאֱגוֹז שֶׁפִּרְיוֹ נִסְתָּר וְחָתוּם, זֶהוּ רוֹמֵז לַשְּׁכִינָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שיר ד) גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַּלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם. כְּמוֹ הַיַּיִן

דְּאִיהוּ סָתוּם וְחָתוּם, דְּלָא אִתְהַנְּיָן מִנֵּהּ רַשִׁיעַיָּא, וְלָא אִתְנְסַךְ, הָכִי נַמִּי אִיהִי שְׁכִינְתָּא סְתִימָא וַחֲתִימָא בֵּין רַשִׁיעַיָּא דְּלָא אִתְהַנְּיָן מִנַּהּ. וְאוֹר דִּילַהּ אִתְּמַר בֵּיהּ (שמות ב ב) וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא וַתִּצְפְּנֵהוּ. וְהָכִי אוֹרַיְתָא רָזִין דִּילַהּ סְתִימִין וַחֲתִימִין דְּלָא אִתְהַנְּיָן מִנְּהוֹן רַשִׁיעַיָּא. וּבְגִין דָּא אֶכֹל דְּבַשׁ וְשָׁתֵי חֲמָרָא וְאַל תְּלַמְּדֵהוּ לַגּוֹי.

וְעִם כָּל דָּא. (משלי כה טז) דְּבַשׁ מָצָאתָ אֶכֹל דַּיֶּךָ. דִּבְמַה שֶׁהָרְשַׁיְתָּ הִתְבּוֹנֵן, וְאֵין לְךָ עֵסֶק בַּנִּסְתָּרוֹת. וּכְגַוְנָא דְּמוֹחָא דֶּאֱגוֹז סָתִים הָכִי אִיהִי שְׁכִינְתָּא סְתִימָא. וְאִיהִי אֲסוּרָא בְּגָלוּתָא בֵּין רַשִׁיעַיָּא. וּבְגִינַיְהוּ אִתְּמַר (איכה א יד) נְתָנַנִי ה' בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם. דִּבְהוֹן אִיהִי סוֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת. וּבֵין צַדִּיקַיָּא לֵית בָּהּ פְּסֹלֶת.

לשון הקודש

שֶׁהוּא סָתוּם וְחָתוּם, שֶׁאֵין נֶהֱנִים מִמֶּנּוּ הָרְשָׁעִים, וְלֹא הִתְנַסֵּךְ, כָּךְ גַּם הַשְּׁכִינָה סְתוּמָה וַחֲתוּמָה בֵּין הָרְשָׁעִים שֶׁלֹּא נֶהֱנִים מִמֶּנָּה, וְהָאוֹר שֶׁלָּהּ נֶאֱמַר בּוֹ (שמות ב) וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא וַתִּצְפְּנֵהוּ. וְכָךְ הַתּוֹרָה, הַסּוֹדוֹת שֶׁלָּהּ סְתוּמִים וַחֲתוּמִים, שֶׁאֵין נֶהֱנִים מֵהֶם הָרְשָׁעִים, וּמִשּׁוּם זֶה אֶכֹל דְּבַשׁ וּשְׁתֵה יַיִן וְאַל תְּלַמְּדֵהוּ לְגוֹי.

וְעִם כָּל זֶה, דְּבַשׁ מָצָאתָ אֶכֹל דַּיֶּךָ (משלי כה). שֶׁבְּמַה שֶׁהָרְשַׁיְתָּ הִתְבּוֹנֵן, וְאֵין לְךָ עֵסֶק בַּנִּסְתָּרוֹת. וּכְמוֹ שֶׁמֹּחַ הָאֱגוֹז סָתוּם, כָּךְ הִיא הַשְּׁכִינָה סְתוּמָה, וְהִיא אֲסוּרָה בַּגָּלוּת בֵּין הָרְשָׁעִים. וּבִגְלָלָם נֶאֱמַר (איכה א) נְתָנַנִי ה' בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם. שֶׁבָּהֶם הִיא סוֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת. וּבֵין הַצַּדִּיקִים אֵין בָּהּ פְּסֹלֶת.

וּבַבֵּינוֹנִיִּים מָאֵרֵי תְּיוּבְתָּא אִיהִי סַמָּאֵ"ל אָסִיר כַּפְסֹלֶת דְּתָמָר דְּאִיהוּ אָסִיר וְסָתִים מִלְּגָאוֹ וְלֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְשַׁלְטָאָה. וְעוֹד מִסִּטְרָא דְּבֵינוֹנִיִּים אִיהִי (שה"ש ב ב) כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים, כְּגַוְנָא דִּירוּשָׁלֵם דְּאִתְּמַר (יחזקאל ה ה) זֹאת יְרוּשָׁלַם בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם (דף קכג ע"א) שַׂמְתִּיהָ וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת. דָּא הִיא שְׁכִינְתָּא שָׁרְשָׁא דְּאִילָנָא בְּגוֹ גוּבִין, דְּאִנּוּן עֶשֶׂר כִּתְרִין תַּתָּאִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ויקרא טז טז) הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאֹתָם. וְאִנּוּן אַרְעִין דְּשִׁפְחָה דְּמַטְרוֹנִיתָא, דְּעָלַיְהוּ אִתְּמַר וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת.

וְלֹא עוֹד אֶלָּא כָּל מְזוֹנִין דְּחַמְרֵי וְכַלְבֵי, דְּאִנּוּן חַיָּלִין דְּסַמָּאֵ"ל וְנָחָשׁ דְּשָׁלְטִין בְּמִשְׁמָרוֹת דְּלֵילְיָא, כְּמָא דְּאוֹקְמוּהָ מָאֵרֵי מַתְנִיתִין, מִשְׁמָרָה רִאשׁוֹנָה חֲמוֹר נוֹעֵר. שְׁנִיָּה כְּלָבִים צוֹעֲקִים, כֻּלְּהוּ

לשון הקודש

וּבַבֵּינוֹנִיִּים בַּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה הִיא סמא"ל, אָסוּר כִּפְסֹלֶת שֶׁל תָּמָר, שֶׁהוּא אָסוּר וְסָתוּם מִבִּפְנִים וְאֵין לוֹ רְשׁוּת לִשְׁלֹט. וְעוֹד, מִצַּד הַבֵּינוֹנִיִּים הִיא כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים, כְּמוֹ שֶׁיְּרוּשָׁלַיִם שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל ה) זֹאת יְרוּשָׁלַיִם בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם שַׂמְתִּיהָ וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת. זוֹ הִיא הַשְּׁכִינָה, הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁל הָעֵץ בְּתוֹךְ הַקּוּבִּים, שֶׁהֵם עֶשֶׂרֶת הַכְּתָרִים הַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (ויקרא טז) הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאֹתָם. וְהֵם אֲרָצוֹת שֶׁל שִׁפְחַת הַגְּבִירָה, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא כָּל הַמְּזוֹנוֹת שֶׁל חֲמוֹרִים וּכְלָבִים, שֶׁהֵם צִבְאוֹת סמא"ל וְנָחָשׁ שֶׁשּׁוֹלְטִים בְּמִשְׁמֶרֶת הַלַּיְלָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, מִשְׁמָרָה רִאשׁוֹנָה – חֲמוֹר נוֹעֵר, שְׁנִיָּה – כְּלָבִים

הֲווֹ צָוְחִין לְגַבֵּי מַטְרוֹנִיתָא, לְמֵיהַב לוֹן מְזוֹנָא לְקַיֵּם בְּהוֹן (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. הָא שְׁכִינְתָּא כְּלִילָא מֵעִלָּאִין וְתַתָּאִין אִיהִי מַבּוּעָא דְּאִילָנָא מִסִּטְרָא דְּאָת י'. וְאִיהִי מְקוֹר מַיִם חַיִּים מִסִּטְרָא דְּכֶתֶר, מְקוֹרָא דְּלֵית לֵיהּ סוֹף. וְאִיהִי יַמָּא דְּאוֹרַיְתָא מִסִּטְרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה, וּבָהּ מִתְפַּלְגִין שֶׁבַע סְפִירָן לְשִׁבְעָה נַחֲלִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה יא טו) וְהִכָּהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים.

וְאִיהִי אִיבָּא דְּאִילָנָא מִסִּטְרָא דְּאָת י'. וְאִיהִי גּוּפָא דְּאִילָנָא מִסִּטְרָא דְּאָת ו'. וְאִיהִי עַנְפִּין דְּאִילָנָא מִסִּטְרָא דְּאָת ה' עִלָּאָה. וְאִיהִי שָׁרְשָׁא דְּאִילָנָא מִסִּטְרָא דְּאָת ה' תַּתָּאָה דְּאִיהִי גַּן, דְּבֵהּ נָטַע אִילָנָא מִסִּטְרָא דַּאֲדֹנָ"י. וְאִיהִי אָדָם דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ב ח) וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר. אִיהִי אָדָם

לשון הקודש

צוֹעֲקִים. כֻּלָּם הָיוּ צוֹוְחִים לַגְּבִירָה לָתֵת לָהֶם מָזוֹן, לְקַיֵּם בָּהֶם וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. הֲרֵי הַשְּׁכִינָה כְּלוּלָה מֵעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, הִיא הַמַּעְיָן שֶׁל הָאִילָן מִצַּד הָאוֹת י'. וְהִיא מְקוֹר מַיִם חַיִּים מִצַּד הַכֶּתֶר, הַמָּקוֹר שֶׁאֵין לוֹ סוֹף. וְהִיא יָם הַתּוֹרָה מֵהַצַּד שֶׁל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וּבָהּ נֶחֱלָקִים שֶׁבַע סְפִירוֹת לְשִׁבְעָה נְחָלִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה יא) וְהִכָּהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים.

וְהִיא פְּרִי הָעֵץ מִצַּד הָאוֹת י'. וְהִיא גּוּף הָאִילָן מִצַּד הָאוֹת ו'. וְהִיא עַנְפֵי הָאִילָן מִצַּד שֶׁל הָאוֹת ה' הָעֶלְיוֹנָה. וְהִיא שֹׁרֶשׁ הָאִילָן מִצַּד הָאוֹת ה' הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא גַּן, שֶׁבּוֹ נָטַע עֵץ מִצַּד שֶׁל אֲדֹנָ"י. וְהִיא אָדָם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית ב) וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים

מִסִּטְרָא דִּשְׁמָא מְפָרַשׁ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א אִיהִי כְּלִילָא מִכָּל שְׁמָהָן עִלָּאִין. וּבְגִין דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵעִלָּאִין וְתַתָּאִין, שַׁרְיָא עָלַהּ עִלַּת כָּל עִלָּאִין וּבֵיהּ שֶׁלְטָנוּתָא עַל כֹּלָא.

קוּם אֵלִיָּהוּ לְשַׁבְּחָא לְעִלַּת כָּל עִלָּאִין, דְּאַתְּ תְּהֵא אַקְדִּים לְכָל נְבִיאָיָא בְּדָרָא דִּמְשִׁיחָא. דְּאִית לְמָאן דְּאַתְּ עָתִיד לְאִתְגַּלְיָא לֵיהּ מִסִּטְרָא דְּנִשְׁמָתֵהּ בַּשֵּׂכֶל דִּילֵהּ. וְאִית לְמָאן דְּאַתְּ עָתִיד לְאִתְגַּלְיָא לֵיהּ בְּחָכְמָתֵיהּ וְאִית לְמָאן דְּאַתְּ עָתִיד לְאִתְגַּלְיָא לֵיהּ פָּנִים בְּפָנִים מִסִּטְרָא דְּגוּפֵהּ.

קוּם אַפְּתַח מִלִּין קַמֵּי שְׁכִינְתָּא. מִיָּד פָּתַח וְאָמַר. (דניאל יב ג) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ. מָאן מַשְׂכִּילִים. אִלֵּין דְּאִית בְּהוֹן שֵׂכֶל לְמִנְדַּע לְמָארֵי עָלְמִין, דְּאִיהוּ עִילָּת כָּל עִלָּאִין בִּשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְּמַר

לשון הקודש

גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר. הִיא אָדָם מִצַּד הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ יו"ד ה"א וא"ו ה"א. הִיא כְּלוּלָה מִכָּל הַשֵּׁמוֹת הָעֶלְיוֹנִים. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, שׁוֹרֶה עָלֶיהָ עִלַּת כָּל הָעֶלְיוֹנִים, וּבוֹ שִׁלְטוֹן עַל הַכֹּל.

קוּם אֵלִיָּהוּ לְשַׁבֵּחַ אֶת עִלַּת כָּל הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁאַתָּה תִּהְיֶה מַקְדִּים לְכָל נְבִיא בְּדוֹר הַמָּשִׁיחַ, שֶׁיֵּשׁ מִי שֶׁאַתָּה עָתִיד לְהִתְגַּלּוֹת לוֹ מִצַּד נִשְׁמָתוֹ בַּשֵּׂכֶל שֶׁלּוֹ, וְיֵשׁ לְמִי שֶׁאַתָּה עָתִיד לְהִתְגַּלּוֹת לוֹ בְּחָכְמָתוֹ, וְיֵשׁ לְמִי שֶׁאַתָּה עָתִיד לְהִתְגַּלּוֹת לוֹ פָּנִים בְּפָנִים מִצַּד שֶׁל גּוּפוֹ. **קוּם** פְּתַח דְּבָרִים לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה. מִיָּד פָּתַח וְאָמַר, וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ. מִי הַמַּשְׂכִּילִים? אֵלּוּ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שֵׂכֶל לְהַכִּיר אֶת רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא עִלַּת כָּל הָעֶלְיוֹנִים בַּשְּׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים קיח)

בָּה (תהלים קיח ד) זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ. שַׁעַר בְּהִפּוּךְ אַתְוָן עֶשֶׂר כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר סְפִירָן. וּמִסִּטְרָא דִּילְהוֹן אִיהִי גְּבוּל. כְּגוֹן יַמָּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ירמיה ה כב) אֲשֶׁר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם וגו'. הָכִי אִיהִי גְּבוּל וּתְחוּם לִשְׁמָא דיהו"ה, דְּאִיהִי רְשׁוּת הַיָּחִיד דִּתְחוּמֵהּ, אִיהוּ שְׁמוֹנָה אֶלָפִים אַמָּה, אַלְפַּיִם לְכָל סִטְרָא. וְאִנּוּן, יאהדונהי.

וּרְשׁוּת אִיהִי לַיָּחִיד דְּאִיהוּ רָחְבּוֹ אַרְבְּעָה יהוה וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה יוד הא ואו הא אִיהִי גְּבוּל לְיַמָּא דְּאוֹרַיְתָא, דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה דְּגַלּוּי דְּאִשְׁתְּכָחוּ מִן חָכְמָה, דְּאִיהִי כ"ח מ"ה לָא עַבְרִין מִינָהּ אֲבָל מִסִּטְרָא דְּעִילָּת כָּל הָעִלּוֹת דְּלֵית לְעֵלָּא מִנָּהּ, לֵית לָהּ גְּבוּל מִסִּטְרֵהּ, וְלֵית לָהּ תְּחוּם מִסִּטְרֵהּ וְלֹא רְשׁוּת עָלֵהּ, וְלֹא בַּר מִנָּהּ. וְלֵית לֵיהּ מִדָּה וְשִׁעוּר.

לשון הקודש

זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ. שַׁעַר בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת עֶשֶׂר, כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וּמֵהַצַּד שֶׁלָּהֶם הִיא גְּבוּל, כְּמוֹ הַיָּם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (ירמיה ה) אֲשֶׁר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם. כָּךְ הִיא גְּבוּל וּתְחוּם לַשֵּׁם שֶׁל יהו"ה, שֶׁהִיא רְשׁוּת הַיָּחִיד, שֶׁתְּחוּמוֹ הוּא שְׁמוֹנָה אֲלָפִים אַמָּה, אַלְפַּיִם לְכָל צַד. וְהֵם יאהדונהי.

וּרְשׁוּת הוּא לַיָּחִיד, שֶׁהוּא רָחְבּוֹ אַרְבָּעָה יהוה, וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה יוד הר ואו הא. הוּא גְּבוּל לְיָם הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁגַּלֶּיהָ שֶׁנִּמְצְאוּ מֵחָכְמָה, שֶׁהִיא כ"ח מ"ה, לֹא עוֹבְרִים מִמֶּנָּה. אֲבָל מִצַּד עִלַּת כָּל הָעִלּוֹת שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִמֶּנָּה, אֵין לָהּ גְּבוּל מִצִּדּוֹ, וְאֵין לָהּ תְּחוּם מִצִּדּוֹ וְלֹא רְשׁוּת עָלָיו, וְלֹא מִחוּצָה לוֹ, וְאֵין לוֹ מִדָּה

וְלֹא עוֹד אֶלָּא מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִית לָהּ שִׁתּוּף וְחִבּוּר, כְּגוֹן דְּכַר וְנוּקְבָא דְּאִיהִי וְשִׁתּוּפָא דִּילֵהּ א"ח וְתַרְוַיְיהוּ אֶ"חָד. אֲבָל מִסִּטְרָא דְּעִלַּת כָּל הָעִלּוֹת. אִיהִי אֶחָד בְּלֹא שִׁתּוּף. וְלֹא עוֹד אֶלָּא מִסִּטְרָא דְּאֶחָד, אִיהִי ד' עִמֵּהּ י"ג אֶחָ"ד הַמָּנוּי. אֲבָל מִסִּטְרָא דְּעִלַּת עַל כָּל עִלָּאִין אִיהִי אֶחָד. וְלֹא כְּכָל אֶחָד הַכִּנּוּי וְהַמָּנוּי דְּאִיהוּ כִּנּוּי לֵיהוו"ה. אֱלֹהִים וַדַּאי הָכִי סְלִיקַת בְּחֶשְׁבָּן כִּנּוּ"י. וּמִסִּטְרָא דְּמָארֵי עַל כֹּלָּא לֵית לֵיהּ כִּנּוּ"י.

וְעוֹד מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרִיאַת בֵּית קִבּוּל, דִּלְזִמְנִין נָחִית לָהּ נְבִיעוּ. וְאִיהִי מְלֵאָה דְּהָכִי אַתְוָן דֵּאלֹהִים מְלֵאָ"ה. וּלְזִמְנִין אִיהִי יְבֵשָׁה, כְּגוֹן (רות א כא) אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי ה'. וּמִסִּטְרָא דְּעִלַּת עַל כָּל עִלָּאִין לֹא יֶחְסַר וְלֹא

לשון הקודש

וְשִׁעוּר.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי יֵשׁ לָהּ שִׁתּוּף וְחִבּוּר, כְּמוֹ זָכָר וּנְקֵבָה שֶׁהִיא וְשִׁתּוּף שֶׁלָּהּ א"ח, וּשְׁנֵיהֶם אֶחָ"ד. אֲבָל מִצַּד שֶׁל עִלַּת כָּל הָעִלּוֹת, אֶחָד בְּלִי שִׁתּוּף, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא מֵהַצַּד שֶׁל אֶחָד הִיא ד', עִמּוֹ י"ג אֶחָ"ד הַמָּנוּי. אֲבָל מֵהַצַּד שֶׁל עִלַּת עַל כָּל הָעֶלְיוֹנִים הִיא אֶחָד. וְלֹא כְּכָל אֶחָד הַכִּנּוּי וְהַמָּנוּי שֶׁהוּא כִּנּוּי לֵיהוו"ה. אֱלֹהִים וַדַּאי כָּךְ עוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן כִּנּוּ"י. וּמִצַּד שֶׁל רִבּוֹן עַל הַכֹּל אֵין לוֹ כִּנּוּ"י.

וְעוֹד, מִצַּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נִקְרֵאת בֵּית קִבּוּל, שֶׁלִּפְעָמִים יוֹרֶדֶת לָהּ נְבִיעָה. וְהִיא מְלֵאָה, שֶׁכָּךְ אוֹתִיּוֹת שֶׁל אֱלֹהִים מְלֵאָ"ה. וְלִפְעָמִים הִיא יְבֵשָׁה, כְּמוֹ (רות א) אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי ה'. וּמֵהַצַּד שֶׁל עִלַּת עַל כָּל הָעֶלְיוֹנִים לֹא

יַעְדִּיף. נְבִיעוּ נְהוֹרֵהּ דְּכָל סְפִירָן מְקַבְּלִין דֵּין מִדֵּין. וְיַכְלִינָן לְמֶעֱבַד תַּמָּן דִּמְיוֹן כְּגַוְנָא דִּנְבִיעוּ דְּמַיִן, דְּאַשְׁקֵי לְאִילָנָא וְאִם חָסֵר הַהוּא נְבִיעוּ מִנֵּהּ, אִיהוּ חָרֵב וְיָבֵשׁ. כְּגַוְנָא דְּנָהָר דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (איוב יד יא) אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם וְגוֹ'.

אֲבָל בְּעִלַּת עַל כָּל עִלָּאִין לֵית לְעֵלָּא מִנֵּהּ דְּאוֹסִיף בֵּיהּ וְגָרַע בֵּיהּ דִּבְכָל סְפִירָן אִיהוּ גָּרַע נְבִיעוּ מִנְּהוֹן, וְאוֹסִיף לוֹן נְבִיעוּ. כְּגַוְנָא דִּשְׁכִינְתָּא דִּלְזִמְנִין אִיהִי מְלֵאָה. וּלְזִמְנִין אִיהִי חֲסֵרָה וְהָכִי כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה. וְאִיהוּ דְּאוֹסִיף וְגָרַע בְּכֻלְּהוּ, וְלֵית עָלֵהּ דְּאוֹסִיף וְגָרַע. וְלֹא עַד אֶלָּא אִיהוּ דַּאֲפִיק תֵּשַׁע סְפִירָן דְּאִנּוּן כְּלָלָא דא"ח, דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כָּלִיל מֵאִנּוּן תֵּשַׁע.

לשון הקודש

יֶחְסַר וְלֹא יַעְדִּיף. נְבִיעַת אוֹרוֹ שֶׁכָּל הַסְּפִירוֹת מְקַבְּלוֹת זוֹ מִזּוֹ, וְיכוֹלִים לַעֲשׂוֹת שָׁם דִּמְיוֹן כְּמוֹ שֶׁנְּבִיעַת הַמַּיִם שֶׁמַּשְׁקִים אֶת הָאִילָן. וְאִם חָסְרָה אוֹתָהּ נְבִיעָה מִמֶּנּוּ, הוּא חָרֵב וְיָבֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁהַנָּהָר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם וְגוֹ'. **אֲבָל** בְּעִלַּת עַל כָּל הָעֶלְיוֹנִים אֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ שֶׁמּוֹסִיף בּוֹ וְגוֹרֵעַ בּוֹ, שֶׁבְּכָל הַסְּפִירוֹת הוּא גוֹרֵעַ מֵהֶם נְבִיעָה, וּמוֹסִיף לָהֶם נְבִיעָה, כְּמוֹ שֶׁהַשְּׁכִינָה שֶׁלִּפְעָמִים הִיא מְלֵאָה וְלִפְעָמִים הִיא חֲסֵרָה, וְכָךְ כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה. וְהוּא שֶׁמּוֹסִיף וְגוֹרֵעַ בְּכֻלָּם, וְאֵין עָלָיו שֶׁמּוֹסִיף וְגוֹרֵעַ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא הוּא שֶׁהוֹצִיא תֵּשַׁע סְפִירוֹת, שֶׁהֵן כְּלָל שֶׁל א"ח, שֶׁהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי כָּלוּל מֵאוֹתָן הַתֵּשַׁע.

וְעֵלַת עַל כָּל עִלָּאִין לֹא נָחִית עָלֵהּ יְחוּדֵהּ, עַד דְּאַפִּיק לֵיהּ בַּת זוּגֵהּ כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר סְפִירָן, וּבְגִינַהּ נָחִית עָלֶיהָ יְחוּדֵהּ בְּגִין דְּתְהֵא חֲבִיבָה עָלֵהּ. וְאִיהוּ דְּאָחִיד בְּתַרְוַיְהוּ (וּבְגִין דָּא אִנּוּן חַד מִסִּטְרֵיהּ בְּלָא חוּשְׁבַּן וּבְזִמְנָא דְּאִיהוּ אָחִיד בְּתַרְוַיְהוּ לֵית תַּמָּן פֵּירוּדָא וְכָד אִיהוּ אָחִיד בְּתַרְוַיְהוּ). **אִנּוּן א"ח ד'.** דְּאִית שִׁתּוּפָא דְּתַרְוַיְהוּ כְּגוֹן צַדִּיק דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דה"א כט יא) כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְתִרְגּוּמוֹ דְּאָחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא. שִׁתּוּפָא דִּילֵהּ כְּגַוְנָא דִּבְרִית מִילָה דְּאָחִיד בִּדְכַר וְנוּקְבָא, וְאִיהוּ לְזִמְנִין יְדִיעָן אִית זִוּוּגָא, וּלְזִמְנִין אַפְּרָשׁוּתָא.

כְּגוֹן אַהֲרֹן כַּהֲנָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ויקרא טז ב) וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. וְזִמְנִין (שם פסוק ג) בְּזֹאת יָבוֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ כְּגַוְנָא דְּאִתְּתָא דִּלְזִמְנִין אִיהִי נִדָּה מְרַחֲקָא מִבַּעְלָהּ, וּלְזִמְנִין אִיהִי דַּכְיָא מֻתֶּרֶת לְבַעְלָהּ.

לשון הקודש

וְעֵלַת עַל כָּל הָעֶלְיוֹנִים לֹא יוֹרֵד עָלָיו יִחוּדוֹ, עַד שֶׁמּוֹצִיא לוֹ בַּת זוּגוֹ כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וּבִגְלָלָהּ יוֹרֵד עָלֶיהָ יִחוּדוֹ, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה חֲבִיבָה עָלָיו, וְהוּא שֶׁאוֹחֵז בִּשְׁנֵיהֶם. (וּמִשּׁוּם כָּךְ הֵם אֶחָד מִצִּדּוֹ בְּלֹא חֶשְׁבּוֹן. וּבַזְּמַן שֶׁהוּא אוֹחֵז בִּשְׁנֵיהֶם, אֵין שָׁם פֵּרוּד. וּכְשֶׁהוּא אוֹחֵז בִּשְׁנֵיהֶם) הֵם א"ח ד', שֶׁיֵּשׁ שִׁתּוּף שֶׁל שְׁנֵיהֶם, כְּמוֹ צַדִּיק שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. וְתַרְגּוּמוֹ, שֶׁאוֹחֵז בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. הַשִּׁתּוּף שֶׁלּוֹ כְּמוֹ בְּרִית הַמִּילָה שֶׁאָחוּז בַּזָּכָר וְהַנְּקֵבָה, וְהוּא לִזְמָנִים יְדוּעִים יֵשׁ זִוּוּג, וְלִפְעָמִים הַפְרָדָה.

כְּמוֹ אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (ויקרא טז) וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. וְלִפְעָמִים בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁלִּפְעָמִים הִיא נִדָּה מְרֻחֶקֶת מִבַּעְלָהּ,

אֲבָל כַּד עִלַּת עַל כָּל עִלָּאִין, בֵּינַיְיהוּ לֵית תַּמָּן נִדּוּת וְלֹא רְחוּק, וְלֹא קִצּוּץ, וְלֹא פֵּרוּד, וְאִיהוּ דְּקָשַׁר עֶשֶׂר סְפִירָן פְּנִימִיִּים וְעֶשֶׂר סְפִירָן חִיצוֹנִיִּים לְגַבַּיְיהוּ. וּבְגִין דְּאִיהוּ מִלְּגָאוֹ שַׁוֵּי אֻמּוּנָה דְּיִשְׂרָאֵל בְּהוֹן, בְּהַהִיא דְּהִיא קִשּׁוּרָא בְּכֻלְּהוּ פְּנִימִיִּים וְחִיצוֹנִיִּים דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵעִלָּאִין וְתַתָּאִין, עַד דְּלֵית סוֹף וְתַכְלִית.

וּבְגִין דָּא קָרָא לָהּ אֻמּוּנָה דְּיִשְׂרָאֵל דְּבָהּ אִשְׁתְּמוֹדָעוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְעִלַּת עַל כָּל עִלָּאִין. וּמָאן דְּמְיַחֵד לֵיהּ בָּהּ, כְּאִלּוּ מְיַחֵד לֵיהּ (דף קכג ע"ב) וְאַמְלִיךְ לֵיהּ עַל כָּל עִלָּאִין וְתַתָּאִין. קָמַת שְׁכִינְתָּא מִכּוּרְסַיָּא דִּילֵהּ וּנְשִׁיקַת לֵיהּ, וְרָעֲיָא מְהֵימְנָא נָשִׁיק לֵיהּ, וְכָל עִלָּאִין וְתַתָּאִין בָּרִיכוּ לֵיהּ וִיהָבוּ לֵיהּ נַבְזַבְזָן. עַד כָּאן רָזָא דְּיִחוּדָא. מִכָּאן וְאֵילָךְ סִתְרֵי אוֹרַיְיתָא וְטַעֲמֵי אוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

וְלִפְעָמִים הִיא טְהוֹרָה מֻתֶּרֶת לְבַעְלָהּ. **אֲבָל** כְּשֶׁעִלַּת עַל כָּל הָעֶלְיוֹנִים בֵּינֵיהֶם, אֵין שָׁם נִדּוּת וְלֹא רְחוּק וְלֹא קִצּוּץ וְלֹא פֵּרוּד, וְהוּא שֶׁקּוֹשֵׁר עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת הַפְּנִימִיִּים וְעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת הַחִיצוֹנִיִּים אֲלֵיהֶם. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא מִבִּפְנִים, שָׂם אֶת אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל בָּהֶם, בְּאוֹתָהּ הַקִּשּׁוּרָה בְּכֻלָּם, פְּנִימִיִּים וְחִיצוֹנִיִּים, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים עַד שֶׁאֵין סוֹף וְתַכְלִית.

וּמִשּׁוּם זֶה קָרָא לָהּ אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁבָּהּ נוֹדָעִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְעִלַּת עַל כָּל הָעֶלְיוֹנִים. וּמִי שֶׁמְּיַחֵד אוֹתוֹ עִמָּהּ, כְּאִלּוּ מְיַחֵד אוֹתוֹ וּמַמְלִיךְ אוֹתוֹ עַל כָּל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. קָמָה הַשְּׁכִינָה מִכִּסְאָהּ וְנָשְׁקָה אוֹתוֹ, וְרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן נָשַׁק

קוּם בּוּצִינָא קַדִּישָׁא אַפְּתַח מִלִּין קַמֵּי שְׁכִינְתָּא, לְנַחְתָּא נְבִיעוּ לְגַבָּהּ מִמִּשְׁחָא קַדִּישָׁא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות כז כ) שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כָּתִית לַמָּאוֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד. דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי כ כז) נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם. בְּגִינָהּ אִתְּמַר (ויקרא ו ו) אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה. וְהָכִי לֹא תִכְבֶּה נִשְׁמָתֵהּ דְּמָאן דְּיִתְעַסֵּק בָּהּ תָּמִיד. אַל תִּתְּנוּ דּוּמִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד דְּיִתְעַר לְגַבָּהּ. דְּשַׁרְגָּא לֵית שְׁכִיכוּ לַגַּבֵּהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים ל יג) לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם. דְּאִיהִי כָּבוֹד דִּילֵהּ (משלי ג טו) יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חֲפָצֶיךָ לֹא יִשְׁווּ בָּהּ.

קָם בּוּצִינָא קַדִּישָׁא פָּתַח וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. רִבּוֹן עָלְמָא יְהֵא רַעֲוָא דִּילָךְ לְקַיְּמָא

לשון הקודש

אוֹתוֹ, וְכָל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים בֵּרְכוּ אוֹתוֹ וְנָתְנוּ לוֹ מַתָּנוֹת. עַד כָּאן סוֹד הַיִּחוּד. מִכָּאן וְאֵילָךְ סִתְרֵי תוֹרָה וְטַעֲמֵי תוֹרָה.

קוּם הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, פְּתַח דְּבָרִים לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה לְהוֹרִיד אֵלֶיהָ נְבִיעָה מִשֶּׁמֶן קָדוֹשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שמות כז) שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כָּתִית לַמָּאוֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד. שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי כ) נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם. בִּגְלָלָהּ נֶאֱמַר אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה. וְכָךְ לֹא תִכְבֶּה נִשְׁמָתוֹ שֶׁל מִי שֶׁיִּתְעַסֵּק בָּהּ תָּמִיד. אַל תִּתְּנוּ דֻּמִּי לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר אֵלֶיהָ, שֶׁהַנֵּר לֹא שׁוֹכֵךְ אֶצְלוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם. שֶׁהִיא כְּבוֹדוֹ, יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חֲפָצִים לֹא יִשְׁווּ בָּהּ.

קָם הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, פָּתַח וְאָמַר,

בִּי (שמות ד יב) **וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם פִּיךָ וְהוֹרֵיתִיךָ אֲשֶׁר תְּדַבֵּר. דְּלֹא בְּגִין יְקָרָא דִּילִי עֲבִידְנָא, אֶלָּא לְאַפְּתְחָא מִלִּין קַמֵּי שְׁכִינְתָּךְ. פְּתַח וְאָמַר זִמְנָא תִּנְיָנָא.** (תהלים כה יד) **סו"ד ה' לִירֵאָיו. אִיהוּ שִׁבְעִין אַנְפִּין דְּסִתְרֵי תּוֹרָה דְּצָרִיךְ לְפָרְשָׁא בְּהוֹן שִׁבְעִין זִמְנִין בְּעוֹבָדָא דְּפָרְשָׁתָא דָּא דְּבְרֵאשִׁית.**

תִּקּוּנָא קַדְמָאָה.

בְּרֵאשִׁית זִמְנִין סַגִּיאִין אִנּוּן בְּאוֹרַיְתָא רֵאשִׁית, וְכָל חַד אִתְפְּרַשׁ בְּאַתְרֵהּ. קַדְמָאָה **אִיהוּ** (משלי ח כב) **ה' קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ. דָּא אוֹרַיְתָא דְּאִית בֵּיהּ טַעֲמֵי וְנִקּוּדֵי וְאַתְוָן. וְכַמָּה פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה דְּכֻלְּהוּ תַּלְיָין בְּשֵׁם יהו"ה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב** (שמות ג טו) **זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר [וָ]דֹר. שְׁמִי עִם י"ה שְׂמָ"ה. זִכְרִי עִם ו"ה רמ"ח. שְׂמָ"ה**

לשון הקודש

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. רִבּוֹן הָעוֹלָם, יְהִי רְצוֹנְךָ לְקַיֵּם בִּי וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם פִּיךָ וְהוֹרֵיתִיךָ אֲשֶׁר תְּדַבֵּר. שֶׁלֹּא בִּשְׁבִיל כְּבוֹדִי עָשִׂיתִי, אֶלָּא לִפְתֹּחַ דְּבָרִים לִפְנֵי שְׁכִינָתְךָ. פְּתַח וְאָמַר פַּעַם שְׁנִיָּה. סו"ד ה' לִירֵאָיו, הוּא שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל סִתְרֵי תוֹרָה שֶׁצָּרִיךְ לְפָרֵשׁ בָּהֶם שִׁבְעִים פְּעָמִים בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַפָּרָשָׁה הַזּוֹ שֶׁל בְּרֵאשִׁית.

תִּקּוּן רִאשׁוֹן

בְּרֵאשִׁית. פְּעָמִים רַבּוֹת הֵן בַּתּוֹרָה רֵאשִׁית, וְכָל אֶחָד מִתְפָּרֵשׁ בִּמְקוֹמוֹ. הָרִאשׁוֹן הוּא, (משלי ח) ה' קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ. זוֹ הַתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ טְעָמִים וּנְקֻדּוֹת וְאוֹתִיּוֹת, וְכַמָּה מִצְוֹת שֶׁל עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁכֻּלָּן תְּלוּיוֹת בְּשֵׁם יהו"ה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר [וָ]דֹר.

מִשְׂמָאלָא, מִדְּחִילוּ דִּגְבוּרָה אִתְיְהִיבוּ פַּחַד יִצְחָק. רמ"ח מִימִינָא, מֵרְחִימוּ דְּדַרְגָּא דְּאַבְרָהָם דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ירמיה לא ב) אַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד. עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כָּלִיל תַּרְוַיְיהוּ. וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי בְּשֵׁם יהו"ה.

אֲבָל יְמִינָא אֵ"ל נָטִיל עִמֵּהּ וָ"ה הָדָא הוּא דִּכְתִיב (חבקוק ג ג) אֱלוֹהַּ מִתֵּימָן יָבוֹא. שְׂמָאלָא נָטִיל עִמֵּהּ י"ה מִן אֱלֹהִים, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא נָטִיל שְׂמָא שְׁלִים. וּבְגִין דָּא (תהלים נ א) אֵל אֱלֹהִים ה' דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ. כָּלִיל לוֹן בְּהַאי קְרָא.

וְכָל פִּקּוּדָא אִית לֵיהּ טַעְמָא יְדִיעָא לְעֵלָּא, וְאַגְרָא דִּילֵהּ יְדִיעַ לְאִנּוּן דְּיַדְעִין רָזִין סְתִימִין דְּמָארֵיהוֹן. לָא אִתְכַּסְיָא מִנְּהוֹן כָּל רָז. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דניאל ד ו) וְכָל רָז לָא אָנֵס לָךְ.

לשון הקודש

שְׁמִי עִם י"ה – שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ. זִכְרִי עִם ו"ה – מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ מִשְּׂמֹאל, מִיִּרְאַת הַגְּבוּרָה נִתְּנוּ פַּחַד יִצְחָק. מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה מִיָּמִין, מֵאַהֲבָה שֶׁל דַּרְגַּת אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (ירמיה לא) אַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד. הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי כּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם. וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָא בְּשֵׁם יהו"ה.

אֲבָל הַיָּמִין אֵ"ל, נוֹטֵל עִמּוֹ ו"ה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֱלוֹהַּ מִתֵּימָן יָבוֹא. הַשְּׂמֹאל נוֹטֵל עִמּוֹ י"ה מִן אֱלֹהִים. הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נוֹטֵל שֵׁם שָׁלֵם. וּמִשּׁוּם זֶה אֵל אֱלֹהִים ה' דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ. כּוֹלֵל אוֹתָם בַּפָּסוּק הַזֶּה.

וּלְכָל מִצְוָה יֵשׁ טַעַם יָדוּעַ לְמַעְלָה, וּשְׂכָרָהּ יָדוּעַ לְאוֹתָם שֶׁיּוֹדְעִים הַסּוֹדוֹת הַנִּסְתָּרִים שֶׁל רִבּוֹנָם, לֹא הִתְכַּסָּה מֵהֶם

וְכָל אוֹת וְאוֹת דְּאוֹרַיְתָא, וְקוֹצָא דִּילֵהּ וּנְקֻדָּה דִּילֵהּ וְטַעֲמֵי דִּילֵהּ, אִית לוֹן רָזִין סְתִימִין לְעֵלָּא. וְהַמַּשְׂכִּילִים אִשְׁתְּמוֹדְעָן בְּהוֹן דְּאִית בְּהוֹן חֵילָא לְמֵיקָם בְּהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא. כְּגַוְנָא דְּאִתְּמַר בַּחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה (שם א ד) וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, בַּעֲמִידָה דִּצְלוֹתָא דְּאִיהִי הֵיכַל הַמֶּלֶךְ, כְּלִילָא מִכָּל טַעֲמֵי וְנִקּוּדֵי וְאַתְוָן. דְּלֵית יְדִיעָה כִּידִיעָה דִּנְקֻדֵּי וְטַעֲמֵי דְּאַתְוָן, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בְּהוֹן סֻגּוֹלְתָּא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ זַרְקָא מָקֶף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא. וְכֻלְּהוּ אִתְרְמִיזוּ בְּהַוְיָן כְּגַוְנָא דָּא י"י' ה'ה' ו'ו' ה'ה'.

בְּכָל אֲתַר דְּאִנּוּן תְּלָת יוּדִי"ן כַּחֲדָא י"י' רְמִיזִין לִסְגוֹלְתָּא, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא כְּלִילָא מִן חָכְמָה חֶסֶד נֶצַח. (משלי א כ) חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרֹנָּה. וּבְגִינַיְהוּ

לשון הקודש

כָּל רָז. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דניאל ד) כָּל סוֹד אֵין נִסְתָּר מִמְּךָ.

וְכָל אוֹת וְאוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, וְהַקּוֹץ שֶׁלָּהּ וְהַנִּקּוּד שֶׁלָּהּ וְהַטְּעָמִים שֶׁלָּהּ, יֵשׁ לָהֶם סוֹדוֹת נִסְתָּרִים לְמַעְלָה. וְהַמַּשְׂכִּילִים מַכִּירִים אוֹתָם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כֹּחַ לַעֲמֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה (שם א) וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, בַּעֲמִידַת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא הֵיכַל הַמֶּלֶךְ, כְּלוּלָה מִכָּל הַטְּעָמִים וְהַנִּקּוּדִים וְהָאוֹתִיּוֹת. שֶׁאֵין יְדִיעָה כְּמוֹ יְדִיעַת הַנִּקֻּדּוֹת וְהַטְּעָמִים שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, לְהַכִּיר בָּהֶם סֻגּוֹלְתָּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ זַרְקָא מַקֶּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סֻגּוֹלְתָּא. וְכֻלָּם נִרְמְזוּ בַּהַוְיוֹת כְּמוֹ זֶה: י"י' ה'ה' ו'ו' ה'ה'.

בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ יוּדִי"ן יַחַד, רוֹמְזִים י"י' לְסֻגּוֹלְתָּא, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה הַכְּלוּלָה מֵחָכְמָה חֶסֶד נֶצַח. חָכְמוֹת

אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין הָרוּצָה לְהַחְכִּים יַדְרִים. דְּכֻלְּהוּ תְּלָתָא אִנּוּן דְּרוֹמִיִּים. ה'ה'ה' בִּינָה גְּבוּרָה הוֹד. וְכֻלְּהוּ לְצָפוֹן. וּבְגִינַיְהוּ אִתְּמַר הָרוּצָה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דִּמְכַוֵּן בְּהוֹן. לְנַחְתָּא חָכְמְתָא וְעוּתְרָא לִשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ קְדֻשָּׁה לְךָ יְשַׁלְּשׁוּ. דְּהָכִי אִיהוּ סְגוּלְתָּא דִּילְהוֹן לְנַחְתָּא חָכְמְתָא וְעוּתְרָא.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּלָא נָטִיל אִיהוּ אַגְרָא לְגַרְמֵהּ, אֶלָּא דְּאוֹלִיף סְגֻלּוֹת אִלֵּין לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא דְּאִלֵּין סְגֻלּוֹת אִלֵּין דְּבַעְלָהּ דְּנַחְתָּא לוֹן לְגַבָּהּ. ו'ו'ו' כֶּתֶר תִּפְאֶרֶת יְסוֹד. בְּגִין דְּכֶתֶר אִיהוּ יו"ד דְּסָלִיק לְחֶשְׁבָּן כ' דְּתַמָּן ו' תְּרֵין וָוִי"ן רְמִיזִין בְּאָת וָא"ו. וְכֻלְּהוּ תְּלָת וָוִין כְּלִילָן בְּצַדִּיק חַי עָלְמִין. דְּהָכִי סַלְקִין תְּלָת וָוִין כְּחֶשְׁבָּן חַ"י. וְהַאי אִיהוּ וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק.

לשון הקודש

בַּחוּץ תָּרֹנָּה. וּבִגְלָלָם פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. שֶׁכָּל הַשְּׁלֹשָׁה הֵם דְּרוֹמִיִּים. ה'ה'ה' בִּינָה גְּבוּרָה הוֹד. וְכֻלָּם לְצָפוֹן. וּבִגְלָלָם נֶאֱמַר הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמְּכַוֵּן בָּהֶם לְהוֹרִיד חָכְמָה וְעֹשֶׁר לַשְּׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ קְדֻשָּׁה לְךָ יְשַׁלְּשׁוּ, שֶׁכָּךְ הִיא הַסְּגֻלָּה שֶׁלָּהֶם, לְהוֹרִיד חָכְמָה וְעֹשֶׁר.

אַשְׁרָיו מִי שֶׁלֹּא נוֹטֵל שָׂכָר לְעַצְמוֹ, אֶלָּא שֶׁמְּלַמֵּד הַסְּגֻלּוֹת הַלָּלוּ אֶל הַשְּׁכִינָה, שֶׁאוֹתָן סְגֻלּוֹת הֵן שֶׁל בַּעְלָהּ שֶׁמּוֹרִיד אוֹתָן אֵלֶיהָ. ו'ו'ו' כֶּתֶר תִּפְאֶרֶת יְסוֹד. מִשּׁוּם שֶׁכֶּתֶר הוּא יו"ד שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן כ', שֶׁשָּׁם ו'. שְׁתֵּי וָוִי"ם רְמוּזוֹת בָּאוֹת וא"ו. וְכָל שְׁלֹשׁ הַוָּוִי"ם כְּלוּלוֹת בְּצַדִּיק

וְאִלֵּין תְּלָת וָוִין סְגֻלָּה דִּילְהוֹן לְיַחֲדָא שְׁכִינְתָּא עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהַאי אִיהוּ לְקָרֵב רְחוֹקִים דְּאִנּוּן אוֹרְחִים, דִּבְהוֹן קָפְצָה אַרְעָא לְיַעֲקֹב. דְּאָת ו' דֶּרֶךְ אִיהוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (במדבר כד יז) **דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב.** (משלי ל יט) **דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. קְפִיצַת הַדֶּרֶךְ שְׁכִינְתָּא. דִּבְאִלֵּין וָוִין קָפְצַת אוֹרְחָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ. וְאִיהוּ** (תהלים ט ו) **יָשִׁישׁ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח לְגַבָּהּ. וּבְגִינַיְהוּ אִתְּמַר** (משלי ג יז) **דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם.**

וּמִסִּטְרָא דְּאָת וָא"ו מִן שֵׁם בֵּן ע"ב עָבִיד י"ב אוֹרָיָן בְּיַמָּא, דְּאַעֲבָרוּ בֵּינַיְהוּ י"ב שְׁבָטִין דִּתְלָת שְׁמָהָן אִנּוּן, בְּוַיְסַע וַיָּבֹא וַיֵּט. וְאִנּוּן וה"ו אנ"י וה"ו. וְרִישֵׁי תֵּבִין דִּילְהוֹן וָא"ו. יַמָּא בְּאֶמְצָעִיתָא א' אָלֶף בִּינָה וְתִשְׁכַּח לָהּ.

לשון הקודש

חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁכָּךְ עוֹלוֹת שָׁלֹשׁ וָוִים כְּחֶשְׁבּוֹן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וְזֶהוּ וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק.

וּשְׁלֹשׁ הַוָּוי"ם הַלָּלוּ, סְגֻלָּתָן לְיַחֵד אֶת הַשְּׁכִינָה עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְזֶהוּ לְקָרֵב רְחוֹקִים, שֶׁהֵם אוֹרְחִים, שֶׁבָּהֶם קָפְצָה הָאָרֶץ לְיַעֲקֹב, שֶׁהָאוֹת ו' הִיא דֶּרֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר כד) דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב. דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. קְפִיצַת הַדֶּרֶךְ שְׁכִינָה. שֶׁבַּוָּוי"ם הַלָּלוּ קָפְצָה הַדֶּרֶךְ לְבַעְלָהּ, וְהוּא יָשִׁישׁ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח אֵלֶיהָ. וּבִגְלָלָם נֶאֱמַר (משלי ג) דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם.

וּמִצַּד הָאוֹת וא"ו מִן שֵׁם בֶּן שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם עוֹשֶׂה שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה דְּרָכִים בַּיָּם, שֶׁעָבְרוּ בֵּינֵיהֶם שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, שֶׁשְּׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת הֵם בְּוַיְסַע וַיָּבֹא וַיֵּט, וְהֵם וה"ו אנ"י וה"ו. וְרָאשֵׁי תֵבוֹת שֶׁלָּהֶם וא"ו. הַיָּם בָּאֶמְצַע א' אָלֶף בִּינָה, וְתִמְצָא אוֹתָהּ.

וּבְתִקְפָּא דִּתְרֵין וָוִי"ן אִלֵּין, בָּקַע שִׁמְשָׁא רְקִיעִין וְעָבִיד בְּהוֹן י"ב אוֹרְחִין בָּרָקִיעַ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (מ"א ח לד) **וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. וְחָמֵשׁ סָרֵי יָ"ה וְחַד סְרֵי וָ"ה סַלְקִין חֶשְׁבָּנֵיהוֹן שמ"ו. פָּעַל בְּכ"ח מ"ה דְּסַלְקִין לְחֶשְׁבַּן שָׁמַיִם לְעֵלָּא עֶשֶׂר מִינֵי תִּלִּים דִּכְלִילָן בְּעֶשֶׂר אַתְוָן דִּשְׁמָא מְפָרֵשׁ וְסַלְקִין מ"ה. וְעִם שמ"ו שצ"א. וְהַאי אִיהוּ** (שמות ג יג) **וְאָמְרוּ לִי מַ"ה שְׁמ"וֹ.** (ש"א יב כב) **כִּי לֹא יִטֹּשׁ ה' אֶת עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. דָּלִיג מ"ה מ"ה מִשְׁמוֹ אִשְׁתְּאַר רנ"ו חָסֵר מ"ד מִשָּׁמַיִם אִשְׁתְּאַר שְׁמוֹ, בֵּיהּ אֶמְצָאָה** (ישעיה סג ד) **כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּ"י, כְּחֶשְׁבַּן ד"ם, לְקַיֵּם בֵּיהּ** (דברים לב מג) **כִּי דַּם עֲבָדָיו יִקֹּם.**

שמ"ו עִם דָּם שָׁמַיִם. חָסֵר חַד למ"ה וּמ"ה בְּתוֹסֶפֶת א' לְאַחֲזָאָה דְּכֹלָּא חַד. הָא הָכָא

לשון הקודש

וּבְחֹזֶק שֶׁל שְׁתֵּי הַוָּוִי"ם הַלָּלוּ בּוֹקֵעַ הַשֶּׁמֶשׁ רְקִיעִים וְעוֹשֶׂה בָּהֶם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה דְּרָכִים בָּרָקִיעַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. וַחֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה י"ה וְאַחַת עֶשְׂרֵה ו"ה עוֹלֶה חֶשְׁבּוֹנָם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וָשֵׁשׁ. פָּעַל בְּכ"ח שֶׁעוֹלִים לְחֶשְׁבּוֹן שָׁמַיִם לְמַעְלָה י' מִינֵי תִּלִּים שֶׁכְּלוּלִים בְּעֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ וְעוֹלִים לְמ"ה, וְעִם שמ"ו – שצ"א. וְזֶהוּ וְאָמְרוּ לִי מַ"ה שְׁמ"וֹ. כִּי לֹא יִטֹּשׁ ה' אֶת עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. דִּלֵּג מ"ה מ"ה מִשְׁמוֹ, נִשְׁאָר רנ"ו. חָסֵר מ"ד מִשָּׁמַיִם, נִשְׁאָר שְׁמוֹ, בּוֹ שְׁבוּעָה (ישעיה סג) כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּ"י, כְּחֶשְׁבּוֹן דָּ"ם, לְקַיֵּם בּוֹ כִּי דַּם עֲבָדָיו יִקֹּם.

שמ"ו עִם דָּם – שָׁמַיִם. חָסֵר אֶחָד לְמ"ה

רָזָא דִּתְלַת שְׁמָהָן יה"ו מְשֻׁלָּשִׁים. וּמִתַּמָּן בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי. חַיֵּי, (קהלת ז יב) וְהַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ. מְזוֹנֵי (תהלים קמה טז) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. וְאִיהוּ אִמָּא עִלָּאָה. בָּנֵי, בֵּן יָה. וְאִיהוּ יָד רָמָה בִּינָה דְּאַתְוָן דִּילָהּ יה"ו וּמִן יו"ד נָפִיק יהו"ה. וּמִן ה' נָפִיק אֱלֹהֵינוּ וּמִן וָא"ו יהו"ה דְּאִנּוּן י"ד אַתְוָן, וּרְמִיזִין בִּקְרִיאַת שְׁמַע. דְּתַמָּן יהו"ה אֱלֹהֵינוּ יהו"ה וְכֻלָּא אֶחָד (דף קכד ע"א)◆

ה'ה'ה' שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה שְׁלִימוּ דִּתְלָת יה"ו יה"ו יה"ו, דִּרְמִיזוּ דִּילְהוֹן אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה דְּאִתְּמַר לְמֹשֶׁה רְמִיזוּ דִּילְהוֹן בִּקְרָא דָּא, (שמות ג יד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה אֶהְיֶ"ה אֲשֶׁר אֶהְיֶ"ה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶ"ה שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם. שֶׁמָּא דְּאִיהוּ י"ו י"ו שִׁית עָשָׂר זִמְנִין י"ו

לשון הקודש

ומ"ה אֶחָד בְּתוֹסֶפֶת א', לְהַרְאוֹת שֶׁהַכֹּל אֶחָד. הֲרֵי כָּאן הַסּוֹד שֶׁל שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת יה"ו מְשֻׁלָּשִׁים. וּמִשָּׁם בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת. חַיִּים – הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ. מְזוֹנוֹת – (תהלים קמה) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן, וְהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. בָּנִים – בֵּן יָ"ה. וְהִיא יָד רָמָה, הַבִּינָה שֶׁאוֹתִיּוֹתֶיהָ יה"ו, וּמִן יו"ד יוֹצֵא יהו"ה. וּמִן ה' יוֹצֵא אֱלֹהֵינוּ. וּמִן וא"ו יהו"ה שֶׁהֵם י"ד אוֹתִיּוֹת, וּרְמוּזוֹת בַּקְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁשָּׁם יהו"ה אֱלֹהֵינוּ יהו"ה, וְהַכֹּל אֶחָד.

ה'ה'ה' הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שְׁלֵמוּתָם שֶׁל שְׁלֹשָׁה יה"ו יה"ו יה"ו שֶׁרְמִיזָתָם אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה, שֶׁנֶּאֱמַר לְמֹשֶׁה הָרֶמֶז שֶׁלָּהֶם בַּפָּסוּק הַזֶּה, (שמות ג) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה אֶהְיֶ"ה אֲשֶׁר אֶהְיֶ"ה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם. שֶׁמָּא שֶׁהוּא י"ו י"ו שֵׁשׁ

וְשִׁית עֲשָׂר זִמְנִין וי' רְמִיזוּ דִּילְהוֹן בְּאָת א' כְּגַוְנָא דָּא א' רָמִיז יוי דָּא אִיהוּ א ויי וַיִּיצֶר (חסר כאן).

וְעוֹד וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ, אִלֵּין שִׁיתִּין רִבּוֹא מָאֲרֵי מַתְנִיתִין דִּלְעֵלָּא. וְאִלֵּין שִׁיתִּין רִבּוֹא מָאֲרֵי מַתְנִיתִין דִּלְתַתָּא. וְאִלֵּין שִׁיתִּין רִבּוֹא דְּמַלְאָכִין. וְאִלֵּין שִׁיתִּין רִבּוֹא כּוֹכְבַיָּא. כֻּלְּהוּ יַזְהִרוּ כְּהַהוּא דְּאִתְּמַר פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה. כֻּלְּהוּ יַזְהִרוּ בְּחִבּוּרָא דָּא. בֵּיהּ יַזְהִרוּ בְּמִלּוֹלֵיהּ. כֻּלְּהוּ יַזְהִרוּ בִּכְתִיבָתֵיהּ. בְּהַאי סִפְרָא כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. וְעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי סֵפֶר הַזֹּהַר בְּדִיוֹקְנָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ סֵפֶר דְּזֹהַר דִּילֵיהּ מֵאִמָּא עִלָּאָה דְּאִיהוּ זֹהַר. וּבֵיהּ אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן אֵיזֶהוּ חָכָם הַמֵּבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר. וְאִיהוּ זֹהַר דְּנַהֲרָא בְּלֵב דְּרָעֲיָא מְהֵימְנָא, זָהֲרָא בְּל"ב אֱלֹהִים דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית.

לשון הקודש

עֶשְׂרֵה פְּעָמִים י"ו וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה פְּעָמִים ו"י, הָרֶמֶז שֶׁלָּהֶם בָּאוֹת א' כְּמוֹ זֶה א', רוֹמֵז יוי, זֶהוּ א ויי וַיִּיצֶר (חֲסֵר כָּאן).

וְעוֹד, וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ, אֵלּוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁלְּמַעְלָה, וְאֵלּוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁלְּמַטָּה, וְאֵלּוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁל מַלְאָכִים, וְאֵלּוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁל כּוֹכָבִים, כֻּלָּם יַזְהִירוּ כְּאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה. כֻּלָּם יַזְהִירוּ בַּחִבּוּר הַזֶּה. בּוֹ יַזְהִירוּ בְּדִבּוּרוֹ. כֻּלָּם יַזְהִירוּ בִּכְתִיבָתוֹ בַּסֵּפֶר הַזֶּה כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. וְעַל שְׁמוֹ נִקְרָא סֵפֶר הַזֹּהַר בַּדְּיוֹקָן שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא סֵפֶר הַזֹּהַר שֶׁלּוֹ מֵהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא זֹהַר, וּבוֹ בֵּאֲרוּ חֲכָמִים, אֵיזֶהוּ חָכָם? הַמֵּבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר. וְהוּא הַזֹּהַר שֶׁמֵּאִיר בְּלֵב הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, זוֹהֵר בְּל"ב אֱלֹהִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.

וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרֵי עִלָּאָה עַל שִׁית רְקִיעִין, תְּלָת מִכָּאן וּתְלָת מִכָּאן, וְאִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא, רְבִיעָאָה לְכָל תְּלָת וּשְׁבִיעָאָה לְכָל שִׁית. וְעָלֵהּ אִתְּמַר (בראשית א ח) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם, כָּלִיל אֵשׁ וּמַיִם, מַה דְּלָא קָרָא הָכִי לִשְׁאָר רְקִיעִים אֶלָּא לֵיהּ מַמָּשׁ וְרָעֲיָא מְהֵימְנָא בְּדִיוֹקְנֵהּ.

פָּתַח וְאָמַר רִבּוֹן עָלְמִין יְהֵא רַעֲוָא דִּילָךְ לְאַכְלְלָא עִלָּאִין וְתַתָּאִין בְּסִפְרָא דָּא. וּלְאִשְׁתַּכְּחָא כָּל חַד וְחַד בֵּיהּ בֵּין בִּכְתִיבָה בֵּין בְּדִבּוּרָא, בְּחֵילָא דִּשְׁמָךְ יהו"ה וּבְכָל הַוָּיָן דְּנָהֲרִין מִנֵּהּ, וּבְכָל שְׁמָהָן וְכִנּוּיִין דִּילֵהּ דְּכֻלְּהוּ יַזְהִרוּ מִנֵּהּ.

הָכִי יְהוֹן כֻּלְּהוֹן עִלָּאִין וְתַתָּאִין דְּאִדְכְּרוּן בְּהַאי חִבּוּרָא, זְהִירִין מִשְּׁמָךְ וּמְהַוַּוְיָ"ן דִּילֵהּ כְּזֹהַר דְּנָהִיר בִּרְקִיעָא. וְהָב רְשׁוּ לְכָל מָאן דְּאַדְכִּיר

לשון הקודש

וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נִקְרָא עֶלְיוֹן עַל שֵׁשֶׁת הָרְקִיעִים, שְׁלֹשָׁה מִכָּאן וּשְׁלֹשָׁה מִכָּאן, וְהוּא בָּאֶמְצַע, רְבִיעִי לְכָל הַשְּׁלֹשָׁה, וּשְׁבִיעִי לְכָל הַשִּׁשָּׁה, וְעָלָיו נֶאֱמַר (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם, כּוֹלֵל אֵשׁ וּמַיִם, מַה שֶּׁלֹּא קָרָא כָּךְ לִשְׁאָר הָרְקִיעִים, אֶלָּא לוֹ מַמָּשׁ, וְהָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן בִּדְיוֹקְנוֹ.

פָּתַח וְאָמַר, רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, יְהִי רְצוֹנְךָ לְהַכְלִיל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בַּסֵּפֶר הַזֶּה וּלְהַמְצִיא כָּל אֶחָד וְאֶחָד בּוֹ, בֵּין בִּכְתִיבָה, בֵּין בְּדִבּוּר, בַּכֹּחַ שֶׁל שִׁמְךָ יהו"ה וּבְכָל הַהֲוָיוֹת שֶׁמֵּאִירוֹת מִמֶּנּוּ, וּבְכָל הַשֵּׁמוֹת וְהַכִּנּוּיִים שֶׁלּוֹ, שֶׁכֻּלָּם יַזְהִירוּ מִמֶּנּוּ.

יִהְיוּ כָּל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים שֶׁנִּזְכְּרוּ בַּחִבּוּר הַזֶּה זוֹהֲרִים מִשִּׁמְךָ וּמֵהַהֲוָיוֹת שֶׁלּוֹ כְּזֹהַר שֶׁמֵּאִיר בָּרָקִיעַ. וְתֵן רְשׁוּת

בְּסִפְרָא דָא בְּחֵילָא דִשְׁמָךְ, לְאִזְדַּמְּנָא מִיָּד בֵּיהּ כְּהֶרֶף עַיִן לְגַלָּאָה בֵּיהּ כָּל חַד וְחַד מִלִּין יַקִּירִין וְרָזִין גְּנִיזִין, קַמֵּי שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי יְחִידָה בְּגָלוּתָא, לְאַנְהָרָא מִשְׁמָךְ בְּהַאי חִבּוּרָא וּלְאִתְחַבְּרָא עִמָּךְ בְּהַאי חִבּוּרָא, לְאִתְקַשְׁטָא בֵּיהּ לְגַבָּךְ בְּכַמָּה קִשּׁוּטִין, לְקַיֵּם בֵּיהּ (בראשית ט טז) וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם.

קָם רָעַיָא מְהֵימְנָא עַל רַגְלוֹי וְאָמַר רַעְיָן קַדִּישִׁין אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְאָדָם קַדְמָאָה וְאַהֲרֹן וְדָוִד וּשְׁלֹמֹה. לָמָּה אַתּוּן דְּמִיכִין אִתְּעָרוּ לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא דְּאִתְּמַר בָּהּ, (שה"ש ה ב) אֲנִי יְשֵׁנָה בְּגָלוּתָא בְּאִלֵּין דְּעַבְרִין עַל שְׁסָ"ה פִּקּוּדִין כְּחֶשְׁבַּן יְשֵׁנָ"ה. דְּהָא חֵיוָן בִּישִׁין וְדֻבִּין קָא אַתְיָן לְמֵיכַל עָאנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל לד לא) וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי. דִּכְעָן מָטָא זִמְנָא דְּאִתְּמַר

לשון הקודש

לְכָל מִי שֶׁאַזְכִּיר בַּסֵּפֶר הַזֶּה בַּכֹּחַ שֶׁל שִׁמְךָ, לְהִזְדַּמֵּן מִיָּד בּוֹ כְּהֶרֶף עַיִן, לְגַלּוֹת בּוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד דְּבָרִים נִכְבָּדִים וְסוֹדוֹת גְּנוּזִים לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא יְחִידָה בַּגָּלוּת, לְהָאִיר מִשִּׁמְךָ בַּחִבּוּר הַזֶּה וּלְהִתְחַבֵּר עִמְּךָ בַּחִבּוּר הַזֶּה, לְהִתְקַשֵּׁר בּוֹ אֵלֶיךָ בְּכַמָּה קִשּׁוּטִים, לְקַיֵּם בּוֹ (בראשית ט) וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. קָם הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן עַל רַגְלָיו וְאָמַר, רוֹעִים קְדוֹשִׁים, אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְאָדָם הָרִאשׁוֹן וְאַהֲרֹן וְדָוִד וּשְׁלֹמֹה. לָמָּה אַתֶּם יְשֵׁנִים? הִתְעוֹרְרוּ לַשְּׁכִינָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אֲנִי יְשֵׁנָה בַּגָּלוּת, בְּאֵלּוּ שֶׁעוֹבְרִים עַל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ מִצְוֹת כְּחֶשְׁבּוֹן יְשֵׁנָ"ה. שֶׁהֲרֵי חַיּוֹת רָעוֹת וְדֻבִּים בָּאִים לֶאֱכֹל אֶת צֹאנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא,

בְּהוֹן (ישעיה ט יא) וַיֹּאכְלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל פֶּה. דְּהָא בְּכָל דָּרָא וְדָרָא אִתּוּן סַבְלִין כַּמָּה דַּחֲקִין בְּגִינֵיהוּ בְּאֹרַח נִסְתָּר.

וּבְחֵילָא דְּשֵׁם יהו"ה וּבְכָל הַוְיָן דִּילֵהּ, וּבְכָל כִּנּוּיִין קַדִּישִׁין וְדַכְיָין דִּילֵהּ, יִתְעָרוּן עִמְּכוֹן שִׁיתִּין רִבּוֹא מָאנֵי מַתְנִיתִין וְשִׁיתִּין רִבּוֹא דְּמַלְאָכִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין. וְשִׁיתִּין רִבּוֹא נְבִיאִים. לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוֹן אוֹלְפִין זָכוּ עַל יִשְׂרָאֵל, לְשֵׁיזָבָא לוֹן מֵאִלֵּין חֵיוָן בִּישִׁין, לְמֶהֱוֵי מָחִיל לְהוֹן כָּל חוֹבֵיהוֹן, וּלְמִפְּרָק לוֹן וּלְקַיֵּם בְּהוֹן (שה"ש ב ח) מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים דְּאִנּוּן קִצִּים. אַל תִּתְּנוּ דָּמִי לוֹ עַד יַעֲרֶה לְגַבַּיְהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרַחֲמֵי.

קוּם אֵלִיָּהוּ דְּאַנְתְּ דָּלִיג עָלְמָא בְּאַרְבַּע טָסִין לְאִשְׁתַּכְּחָא בְּכָל חַד וְחַד מִיִּשְׂרָאֵל דִּמְקַיְּמִין

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (יחזקאל לד) וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי, שֶׁבָּעֵת הִגִּיעַ זְמַן שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (ישעיה ט) וַיֹּאכְלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל פֶּה. שֶׁהֲרֵי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר אַתֶּם סוֹבְלִים כַּמָּה דְּחָקִים בִּשְׁבִילָם בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר.

וּבְכֹחַ שֶׁל הַשֵּׁם יהו"ה וּבְכָל הַהֲוָיוֹת שֶׁלּוֹ, וּבְכָל הַכִּנּוּיִים הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים שֶׁלּוֹ, יִתְעוֹרְרוּ עִמָּכֶם שִׁשִּׁים רִבּוֹא בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שִׁשִּׁים רִבּוֹא מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְשִׁשִּׁים רִבּוֹא נְבִיאִים, שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ מְלַמְּדִים זְכוּת עַל יִשְׂרָאֵל לְהַצִּילָם מִן הַחַיּוֹת הָרָעוֹת הַלָּלוּ, שֶׁיִּמְחַל לָהֶם אֶת כָּל חֲטָאֵיהֶם, וְלִגְאֹל אוֹתָם וּלְקַיֵּם בָּהֶם מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים, שֶׁהֵם הַקִּצִּים. אַל תִּתְּנוּ דָּמִי לוֹ עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר אֲלֵיהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרַחֲמִים.

קוּם אֵלִיָּהוּ, שֶׁאַתָּה מְדַלֵּג אֶת הָעוֹלָם בְּאַרְבַּע טִיסוֹת לְהִמָּצֵא עִם כָּל אֶחָד

אוֹת בְּרִית מִילָה. בְּחֵילָא דִּשְׁמָא דיהו"ה וְכָל הַוְיָן וְכִנּוּיִין דִּילֵהּ, לָא תִּתְעַכַּב לְנַטְלָא רְשׁוּ מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַחְתָּא לְנַטְרָא עָאנָא. וְתִתְעַטַּר בְּכָל שְׁמָהָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַגְּנָא בְּהוֹן עָלַיְהוּ, וּלְנַחְתָּא בְּהַאי חִבּוּרָא לְגַלָּאָה בֵּיהּ רָזִין טְמִירִין קַמֵּי שְׁכִינְתָּא, לְאַנְהָרָא לָהּ בְּרָזָא דְּאוֹרַיְתָא, דְּאִיהוּ כְּחֶשְׁבָּן ר"ז, דְּבֵהּ וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, כְּזֹהַר דְּבֵהּ כ"ו ר"ז כ"ה אַתְוָן דְּיִחוּדָא. וּבֵהּ ז"ו דְּאִיהוּ אֶחָד.

וְיִקּוּמוּן עִמָּךְ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא וְשִׁית חַבְרוֹי דְּאִתְכְּנָשׁוּ בְּקַדְמִיתָא בְּהַאי זֹהַר, לְחַדְּשָׁא בֵּיהּ מִלִּין כְּדֵבְקַדְמִיתָא דְּעָלַיְהוּ שְׁכִינְתָּא נַהֲרָא מִשִּׁבְעָה רְקִיעִין, וּבְהוֹן נַהֲרָא מִשִּׁבְעָה אַרְעִין דְּאָמַר עָלַיְהוּ דָּוִד (תהלים קטז ט) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

לשון הקודש

וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁמְּקַיְּמִים אוֹת בְּרִית מִילָה. בְּכֹחַ הַשֵּׁם יהו"ה וְכָל הַהֲוָיוֹת וְהַכִּנּוּיִים שֶׁלּוֹ, אַל תִּתְעַכֵּב לִטֹּל רְשׁוּת מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָרֶדֶת וְלִשְׁמֹר אֶת הַצֹּאן. וְתִתְעַטֵּר בְּכָל הַשֵּׁמוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָגֵן בָּהֶם עֲלֵיהֶם, וְלָרֶדֶת בַּחִבּוּר הַזֶּה לְגַלּוֹת בּוֹ סוֹדוֹת נִסְתָּרִים לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה, לְהָאִיר לָהּ בְּסוֹד הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא כְּחֶשְׁבּוֹן רָ"ז, שֶׁבּוֹ וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, כַּזֹּהַר שֶׁבּוֹ כ"ו ר"ז כ"ה אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד, וּבוֹ ז"ו שֶׁהוּא אֶחָד. **וְיָקוּמוּ** עִמְּךָ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְשֵׁשֶׁת חֲבֵרָיו שֶׁנִּשְׂכְּחוּ בָּרִאשׁוֹנָה בַּזֹּהַר הַזֶּה, לְחַדֵּשׁ בּוֹ דְּבָרִים כְּבָרִאשׁוֹנָה, שֶׁעֲלֵיהֶם הַשְּׁכִינָה מְאִירָה מִשִּׁבְעָה רְקִיעִים, וּבָהֶם מְאִירָה מִשֶּׁבַע אֲרָצוֹת שֶׁאָמַר עֲלֵיהֶם דָּוִד

(קום רבי שִׁמְעוֹן אַפְּתַח מִלִּין קַמֵּי שְׁכִינְתָּא. פְּתַח וְאָמַר וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. וְהַמַּשְׂכִּלִים אִלֵּין רִבִּי שִׁמְעוֹן וְכוּ' כַּכָּתוּב בַּדְּפוּס בִּתִּקּוּנִים רֵישׁ דַּף א').

וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ. וְהַמַּשְׂכִּלִים לְאַפִּיקוּ דְּאַתְוָן דְּאִתְמְשַׁחוּ בְּמִשְׁחָתָא, רֵישָׁא וְגוּפָא וְשׁוּלֵי דְּזַנְבֵי טוּרֵיהוֹן יָתְבֵי כְּגוּפָא בְּלָא רוּחָא. נַפְשָׁא בְּסָכְלְתָּנוּ דְּגֵשָׁא וְרַפְיָא, זִמְנִין לָקָבְלֵהּ רוּחָא. רוּחָא נִקּוּדֵי דְּאִתְתַּחְמָן בִּתְחוּמֵיהוֹן, לְאָחַיָּא גּוּפָא וּלְמֵיקָם לֵיהּ עַל רַגְלוֹי לְאַעֲנָאָה בְּאוֹרְחָא. וְלָא יָדְעֵי לְמֵיהַךְ לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא לְקַמָּא וְלַאֲחוֹרָא.

יַזְהִרוּ כְּזוֹהֲרָא דְּנִשְׁמָתָא אִנּוּן תְּנוּעֵי לְמֵילַךְ אוֹרְחָא לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, וּלְמֵיהַךְ בְּאֹרַח קְשׁוֹט דְּלָא יִסְטוּן מִנֵּהּ. כְּזֹהַר הָרָקִיעַ דְּאִיהוּ כִּגְלִידָא תַּקִּיפָא דְּעַל גַּבֵּי חֵיוָתָא, דְּאִיהוּ קָאִים

לשון הקודש

(תהלים קטז) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

(קום רַבִּי שִׁמְעוֹן וּפְתַח דְּבָרִים לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה. פָּתַח וְאָמַר, וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. וְהַמַּשְׂכִּלִים, אֵלּוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכוּ', כַּכָּתוּב בַּדְּפוּס בַּתִּקּוּנִים רֹאשׁ דַּף א').

וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ. וְהַמַּשְׂכִּילִים לְהוֹצָאַת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּמְשְׁחוּ בְּשֶׁמֶן, הָרֹאשׁ וְהַגּוּף וְהַשּׁוּלַיִם שֶׁל זַנְבוֹת הֶהָרִים יוֹשְׁבִים כְּגוּף בְּלִי רוּחַ. הַנֶּפֶשׁ בְּהַשְּׂכֵל דְּגוּשָׁה וּרְפוּיָה, לִפְעָמִים כְּנֶגֶד הָרוּחַ. הָרוּחַ, נְקֻדּוֹת שֶׁמִּתְחָמוֹת בִּתְחוּמֵיהֶן, לְהַחֲיוֹת הַגּוּף וּלְהַעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו לְהֵעָנוֹת בַּדֶּרֶךְ, וְלֹא יוֹדְעִים לָלֶכֶת לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, לְפָנִים וּלְאָחוֹר.

יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הַנְּשָׁמָה אוֹתָן הַתְּנוּעוֹת לְלַמֵּד הַדֶּרֶךְ לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל וְלָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת שֶׁלֹּא יִסְטוּ מִמֶּנָּה. כְּזֹהַר

בְּשַׁעוּרָא סָתִים וּלְתַתָּא בְּרָזָא דְּמִשְׁחָתָא דְּבוּצִינָא.

וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים אִנּוּן פְּסוּקֵי תְּנוּעֵי דְּאִנּוּן מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים וְלָא לְכֹלָּא. כַּכּוֹכָבִים שִׁבְעָה דְּנַהֲרִין וְנָטְלִין לְאַעֲנָאָה עָלְמָא, מִנְּהוֹן לִימִינָא וּמִנְּהוֹן לִשְׂמָאלָא. זַנְבֵי שׁוּלֵיהוֹן כְּשׁוּלֵי קְדֵרָה דְּקַיְמָא עַל נוּרָא דְּלָא אָכְלָא, וְהִיא אֶשָּׁא דְּאַסְנָא דְּאִתְחֲזֵי וְלָא אָכְלָא. אִית אֶשָּׁא סָבִיל אֶשָּׁא, וְאִית אֶשָּׁא אָכְלָה אֶשָּׁא. שִׁבְעָה נָטְלֵי וְשִׁבְעָה קַיְמֵי. תְּמִינָאָה אִתְחֲזֵי בְּהוּ. תְּשִׁיעָאָה נָטִיל לוֹן.

וְהַמַּשְׂכִּילִים. עֶשֶׂר נִקּוּדִין דְּקַיְמִין לְאַעֲנָאָה, חֲמִשָּׁה מִימִינָא וְחֲמִשָּׁה מִשְׂמָאלָא אוֹרְחָא דְּאִלֵּין לָקֶבֶל אִלֵּין. חָמֵשׁ (דף קכד ע"ב) אִנּוּן רַבְרְבִין בְּהַהוּא גַּוְנָא זְעִירִין. אָ אֵ אֹ א אִ יְמִינָא.

לשון הקודש

הָרָקִיעַ, שֶׁהוּא כְּמוֹ הַקִּפָּאוֹן הֶחָזָק שֶׁעַל גַּב הַחַיּוֹת, בְּשַׁעוּר נִסְתָּר וּלְמַטָּה בְּסוֹד הַמְּדִידָה שֶׁל הַמָּאוֹר.

וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים, שֶׁהוּא אוֹתָם הַפְּסִיקִים, תְּנוּעוֹת, שֶׁהֵם מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים וְלֹא לַכֹּל. כַּכּוֹכָבִים, הַשִּׁבְעָה שֶׁמְּאִירִים וְנוֹסְעִים לְהוֹרוֹת בָּעוֹלָם, מֵהֶם לְיָמִין וּמֵהֶם לִשְׂמֹאל. זַנְבוֹת שׁוּלֵיהֶם כְּשׁוּלֵי קְדֵרָה שֶׁעוֹמֶדֶת עַל הָאֵשׁ שֶׁאֵינָהּ שׁוֹרֶפֶת, וְהִיא הָאֵשׁ שֶׁל הַסְּנֶה שֶׁנִּרְאֵית וְלֹא שׁוֹרֶפֶת. יֵשׁ אֵשׁ סוֹבֶלֶת אֵשׁ, וְיֵשׁ אֵשׁ אוֹכֶלֶת אֵשׁ. שִׁבְעָה נוֹסְעִים וְשִׁבְעָה עוֹמְדִים. הַשְּׁמִינִי נִרְאֶה בָּהֶם, וְהַתְּשִׁיעִי מַסִּיעַ אוֹתָם.

וְהַמַּשְׂכִּילִים. עֶשֶׂר נְקֻדּוֹת שֶׁעוֹמְדוֹת לְהַנְהִיג, ה' מִיָּמִין וְה' מִשְּׂמֹאל, הַדֶּרֶךְ שֶׁל אֵלֶּה כְּנֶגֶד אֵלֶּה. חָמֵשׁ הֵם גְּדוֹלִים בְּאוֹתוֹ הַגָּוֵן קְטַנִּים. אָ אֵ אֹ א אִ בְּיָמִין. אַ אֶ אֶ אֶ

אַ אָ אָ אָ אָ (נ"ל בְּחִירִיק וְהֵם ה' נְקֻדּוֹת קְטַנּוֹת) שְׁמָאלָא. אִתְכְּלָלוּ אִלֵּין בְּאִלֵּין לְאַעֲנָאָה גּוּפָא. חָמֵשׁ מִשְׁמָאלָא נֶפֶשׁ. חָמֵשׁ מִימִינָא רוּחַ. וְאִנּוּן חָמֵשׁ גּוֹ חָמֵשׁ. תְּרֵין טְמִירִין וְלָא אִתְגַּלְיָין. שַׁרְיָא לְאַעֲנָאָה נְקֻדָּה דְּאַבְרָהָם אָ כְּלָלָא דְּכֹלָּא.

הַאי נְקֻדָּה דְּאַבְרָהָם מָשִׁיךְ אִנּוּן טְמִירִין וְכָלִיל לוֹן. בְּגִין כָּל אִנּוּן דִּלְתַתָּא עָאלִין בֵּיהּ. וְדָא נְקֻדָּה דְּנָהִיר מִסַּיְפֵי עָלְמָא עַד סַיְפֵי עָלְמָא. אָ רָזָא דִּשְׁמָא גְּלִיפָא. מָשִׁיךְ בּוּצִינָא וְרָשִׁים נִקּוּדָה חֲשׁוֹכָא בְּלָא נְהִירוּ כְּלָל. וְדָא נְקֻדָּה דְּיִצְחָק. אַ דָּא אִקְרֵי שֵׁבֶט לְגוֹ חֲסַר לֵב. (איוב יב כו) מְגַלֶּה עֲמֻקּוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ. וּבְגִין כָּךְ סָלִיק בִּשְׁמָא.

נְקֻדָּה דְּיַעֲקֹב לָא מַשְׁכַּח בֵּיהּ בּוּצִינָא אֶחָיד לִתְרֵין סִטְרִין, וְאִיהוּ לָא אִתְחֲזֵי. אֵ יוֹמָא

לשון הקודש

אָ (כ"ל בְּחִירִיק וְהֵם ה' נְקֻדּוֹת קְטַנּוֹת) בִּשְׁמֹאל. נִכְלָלִים אֵלּוּ עִם אֵלּוּ לְהַנְהִיג הַגּוּף. חָמֵשׁ מִשְּׂמֹאל נֶפֶשׁ, וְחָמֵשׁ מִיָּמִין רוּחַ. וְהֵם חָמֵשׁ בְּתוֹךְ חָמֵשׁ. שְׁתַּיִם נִסְתָּרִים וְלֹא גְּלוּיִים, תְּחִלַּת הַהַנְהָגָה הַנִּקּוּד שֶׁל אַבְרָהָם אָ הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל.

הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם מוֹשֶׁכֶת אוֹתָם הַנִּסְתָּרִים וְכוֹלֶלֶת אוֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁכָּל אֵלּוּ שֶׁלְּמַטָּה נִכְנָסִים בָּהּ, וְזוֹ הַנְּקֻדָּה שֶׁמְּאִירָה מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם. אָ סוֹד הַשֵּׁם הֶחָקוּק. מוֹשֵׁךְ מָאוֹר וְרוֹשֵׁם נְקֻדָּה חֲשׁוּכָה בְּלִי אוֹר כְּלָל. וְזוֹ הַנְּקֻדָּה שֶׁל יִצְחָק. אַ זוֹ נִקְרֵאת שֵׁבֶט לְתוֹךְ חֲסַר לֵב. מְגַלֶּה עֲמֻקּוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ. וּמִשּׁוּם כָּךְ עוֹלֶה בַּשֵּׁם.

הַנְּקֻדָּה שֶׁל יַעֲקֹב לֹא מוֹשֶׁכֶת בּוֹ מָאוֹר

תְּלִיתָאָה דִּבְרֵאשִׁית כִּי טוֹב כִּי טוֹב תְּרֵי זִמְנֵי, אִיהוּ גָּנִיז דְּלָא יְדִיעַ בְּגַוַיְיהוּ, בּוּצִינָא לָא מָשִׁיךְ בֵּיהּ כְּלָל. אִיהוּ טָמִיר וְגָנִיז וְלָא אִתְחֲזֵי.

עֲרָבוֹת אַגְּנִיז בַּתְרֵיהוּ לְאַתְקַנָּא בֵּיהּ סָתִים מִכֹּלָּא. וּבְגִין דְּטָמִיר וְסָתִים עָלֵיהּ דְּלָא יְדִיעַ כְּלָל כֹּלָּא גָּנִיז. קַרְקַע עֲרָבוֹת אִתְחֲזֵי, וְאַף עַל גַּב דְּסָתִים אִיהוּ. אֶ נְקֻדָּה דְּתַלְיָא תְּחוֹת תְּרֵין אִיהִי קַרְקַע עֲרָבוֹת. עֲרָבוֹת הוּא גָּנִיז וְסָתִים דְּלָא אִתְיְדִיעַ בֵּין תְּרֵין לְבָתַר דְּרָכִיב בֵּיהּ הַהוּא טְמִירָא דְּכֹלָּא, אַפִּיק לֵיהּ וְשַׁלִּיט קַרְקַע עֲרָבוֹת בְּכֹלָּא.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ. וְהַמַּשְׂכִּילִים כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (משלי טז כ) מַשְׂכִּיל עַל דָּבָר יִמְצָא טוֹב. הָיְינוּ יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. כְּזֹהַר זֹהַר זָהֲרָא דְּזָהֲרִין בִּסְלִיקוּ, זוֹהֲרָא זָהִיר וְאַנְהִיר וְאַדְלִיק נָצִיץ

לשון הקודש

אָחוּז לִשְׁנֵי צְדָדִים, וְהוּא לֹא נִרְאֶה. אֵ יוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁל בְּרֵאשִׁית, כִּי טוֹב כִּי טוֹב פְּעָמַיִם, הוּא גָּנוּז וְלֹא יָדוּעַ בְּתוֹכָם. הַמָּאוֹר לֹא מוֹשֵׁךְ בּוֹ כְּלָל. הוּא טָמִיר וְגָנוּז וְלֹא נִרְאֶה.

עֲרָבוֹת נִגְנָז אַחֲרֵיהֶם לְהַתְקִין בּוֹ אֶת הַנִּסְתָּר מֵהַכֹּל. וּמִשּׁוּם שֶׁטָּמִיר וְנִסְתָּר עָלָיו שֶׁאֵינוֹ יָדוּעַ כְּלָל, הַכֹּל גָּנוּז. קַרְקַע עֲרָבוֹת נִרְאֶה, וְאַף עַל גַּב שֶׁהוּא נִסְתָּר. אֶ הַנְּקֻדָּה שֶׁתְּלוּיָה תַּחַת הַשְּׁנַיִם, הִיא קַרְקַע עֲרָבוֹת. עֲרָבוֹת, הוּא גָּנוּז וְנִסְתָּר שֶׁלֹּא נוֹדָע בֵּין הַשְּׁנַיִם לְאַחַר שֶׁרוֹכֵב בּוֹ אוֹתוֹ הַטָּמִיר שֶׁל הַכֹּל, מוֹצִיא אוֹתוֹ וְשׁוֹלֵט בְּקַרְקַע עֲרָבוֹת הַכֹּל.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ. וְהַמַּשְׂכִּילִים כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי טז) מַשְׂכִּיל עַל דָּבָר יִמְצָא טוֹב, הַיְנוּ יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. כְּזֹהַר, זֹהַר שֶׁזּוֹהֵר שֶׁל זְהָרִים בַּעֲלִיָּה. הַזֹּהַר זוֹהֵר

לְכַמָּה סִטְרִין זְהִירִין. זֹהַר סָלִיק וְנָחִית זֹהַר נָצִיץ לְכָל עֵיבָר. זֹהַר נָגִיד וְנָפִיק. זֹהַר דְּלָא פָּסִיק לְעָלְמִין. זֹהַר דְּעָבִיד תּוּלְדִין. זֹהַר זְהָרָא דְּטָמִיר וְגָנִיז נְצִיצוּ דְּכָל נְצִיצוּ. דַּרְגִּין כֻּלָּא בֵּיהּ נָפִיק וְטָמִיר, סָתִים וְגַלְיָא, חֲזֵי וְלָא חֲזֵי, סִיפְּתָא בְּעִקּוּרָא מַבּוּעָא דְּבִירָא, נָפִיק בִּימָמָא וְטָמִיר בְּלֵילְיָא. אִשְׁתַּעֲשַׁע בְּפַלְגוּ דְּלֵילְיָא בְּתוֹלָדִין דְּאַפִּיק.

זֹהַר דְּזָהִיר וְאַנְהִיר לְכֹלָּא כְּלָלָא דְּאוֹרַיְתָא, וְדָא אִיהוּ זֹהַר הָרָקִיעַ. הָרָקִיעַ דְּבֵהּ תַּלְיָן שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, דָּא אִקְּרֵי זְהָרָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא, דְּלֵא זָכָה בֵּיהּ בַּר נָשׁ, בַּר רָעַיָא מְהֵימְנָא דְּכָל בֵּיתָא, דְּלָא אַנְהִיר סִיהֲרָא אִי אַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נַהֲרָא בַּר מִנֵּהּ דְּזָכָה בְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא.

לשון הקודש

וּמֵאִיר וּמַדְלִיק, נוֹצֵץ לְכַמָּה צְדָדִים זוֹהֲרִים. זֹהַר עוֹלֶה וְיוֹרֵד. זֹהַר נוֹצֵץ לְכָל עֵבֶר. זֹהַר שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא. זֹהַר שֶׁאֵינוֹ פּוֹסֵק לְעוֹלָמִים. זֹהַר שֶׁעוֹשֶׂה תּוֹלָדוֹת. זֹהַר זוֹהֵר שֶׁטָּמִיר וְגָנוּז, נִיצוּץ שֶׁל כָּל נִיצוּץ. כָּל הַדְּרָגוֹת בּוֹ יוֹצֵא וְטָמִיר, נִסְתָּר וְגָלוּי, רוֹאֶה וְלֹא רוֹאֶה, מִשְׁקָל בְּעִקּוּר מַבּוּעַ הַבְּאֵר, יוֹצֵא בַּיּוֹם וְטָמִיר בַּלַּיְלָה. מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה בַּתּוֹלָדוֹת שֶׁהוֹצִיא.

הַזֹּהַר שֶׁזּוֹהֵר וּמֵאִיר לַכֹּל, הַכְּלָל שֶׁל הַתּוֹרָה, וְזֶהוּ זֹהַר הָרָקִיעַ. הָרָקִיעַ שֶׁבּוֹ תְּלוּיִים הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה, כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. זֶה נִקְרָא הַזֹּהַר שֶׁל הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁמְּאִירָה, שֶׁלֹּא זָכָה בּוֹ אִישׁ פְּרָט לְרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן שֶׁל כָּל הַבַּיִת, שֶׁאֵין מְאִירָה הַלְּבָנָה אִם הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה, רַק מִמֶּנּוּ, שֶׁזָּכָה לְאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁמְּאִירָה.

זֹהַר הָרָקִיעַ סָתִים עִלָּאָה דְּנָהִיר וְלָא יְדִיעַ, אַדְלִיק וְלָא אִתְחֲזֵי, וּמָאן דְּנָטִיל לָא יְדַע מִמָּאן נָטִיל. סְתִימוּ דִּילֵהּ טָמִיר וְגָנִיז שִׁבְטָא דְּיוֹסֵף צַדִּיקָא סָתִים בְּאַרְבַּע גְּוָנִין, זֹהַר דְּנָצִיץ בִּתְרֵיסַר חֵיוָן זִוְיָן, וּנְהוֹרִין נַצְצִין מִגֵּהּ תְּלֵיסַר אִנּוּן בְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא וְגוֹ רָזָא דְּאֵין סוֹף. אֵין סוֹף דְּלֵית שִׁיעוּרָא.

תֵּשַׁע נִקּוּדִין בְּאוֹרַיְתָא נָפְקִין וְאִתְפַּלְגִין בְּאַתְוָן. אַתְוָן בְּהוֹן נָטְלִין מַטְלָנִין דַּקִּיקִין בְּרָזִין פַּלְגִין. אִלֵּין תִּשְׁעָה שַׁלִּיטִין עַל אַתְוָן אָתְוָן מִגֵּהוֹן אִתְפְּשָׁטוּ. אִשְׁתְּאֲרוּ נִקּוּדִין לְאַעֲנָאָה לוֹן. לָא נָטְלִין בַּר כַּד אִנּוּן נָפְקִין, אִלֵּין אִקְרוּן אֵין סוֹף. כֻּלְּהוּ אַתְוָן מַטְלָנֵהוֹן בְּאֵין סוֹף. כְּמָא דְּאִנּוּן נָטְלִין לוֹן, הָכִי נָטְלִין אִלֵּין סְתִימִין אַתְוָן גַּלְיָן קָלִין

לשון הקודש

זֹהַר הָרָקִיעַ, הַנִּסְתָּר הָעֶלְיוֹן, שֶׁמֵּאִיר וְאֵינוֹ יָדוּעַ, מַדְלִיק וְלֹא נִרְאֶה, וּמִי שֶׁנּוֹטֵל אֵינוֹ יוֹדֵעַ מִמִּי נוֹטֵל. הַסֵּתֶר שֶׁלּוֹ נִסְתָּר וְגָנוּז, שִׁבְטוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק נִסְתָּר בְּאַרְבָּעָה גְוָנִים. הַזֹּהַר שֶׁנּוֹצֵץ בִּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַיּוֹת, זִיּוּם וְאוֹרוֹת נוֹצְצִים מִמֶּנּוּ, שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה הֵם בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְתוֹךְ סוֹד הָאֵין סוֹף. הָאֵין סוֹף שֶׁאֵין לוֹ שִׁעוּר.

תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת בַּתּוֹרָה יוֹצְאִים וּמִתְחַלְּקִים בָּאוֹתִיּוֹת. הָאוֹתִיּוֹת בָּהֶם נוֹסְעִים מַסָּעוֹת קְטַנִּים בְּסוֹדוֹת חֲלוּקִים. אֵלּוּ הַתֵּשַׁע שׁוֹלְטִים עַל הָאוֹתִיּוֹת, הָאוֹתִיּוֹת מִתְפַּשְּׁטוֹת מֵהֶם. נִשְׁאֲרוּ הַנְּקֻדּוֹת לְהַנְהִיג אוֹתָם. לֹא נוֹסְעִים רַק כְּשֶׁהֵם יוֹצְאִים, אֵלּוּ נִקְרָאוּ אֵין סוֹף. כָּל הָאוֹתִיּוֹת מַסְּעוֹתֵיהֶן בָּאֵין סוֹף. כְּמוֹ שֶׁהֵם נוֹשְׂאִים אוֹתָם, כָּךְ נוֹשְׂאִים אֵלּוּ הַנִּסְתָּרִים

דְּקַלַּיָּא, אִשְׁתְּנִין מִגּוֹ נְקֻדָּה חֲדָא דְּנַפְקָא מֵאִלֵּין נִקּוּדִין, דְּאִקְּרוּן אֵין סוֹף. וּמֵהַהִיא נְקֻדָּה אִתְּפְּשָׁטוּ כֻּלְּהוּ אַתְוָן.

לְבָתַר אִלֵּין נִקּוּדִין אִסְתִּימוּ בְּגוֹ סְתִימוּ, וְנָטְלֵי לוֹן בְּכָל מַטְלָנִין. מֵאֵין סוֹף נָפְקָא בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, לְאַעְטָרָא לְכֹלָּא, לְאַנְהָגָא לְיַמָּא רַבָּא דְּלָא יִפּוּק מִשִּׁעוּרָא לְבַר. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב לח יא) עַד פֹּה תָּבוֹא וְלֹא תוֹסִיף וּפֹא יָשִׁית בִּגְאוֹן גַּלֶּיךָ. פ"ה שִׁיעוּרָא דְּבוּצִינָא פ' תְּמָנִין מַטְלָנִין, מִגּוֹ שִׁירוּתָא דְּעִגּוּלָא גּוֹ עוּמְקָא. כ' עִגּוּלָא. עוּמְקָא דְּעָאִיל לְגוֹ בְּהַהוּא עִגּוּלָא ו' בְּדִיוֹקְנָא דְּהַאי כ"ו, וְדָא פ' עִגּוּלָא וְעוּמְקָא. רְבוּעָא גּוֹ חַמְשִׁין מַטְלָנִין ה' רְבוּעָא גּוֹ מִשְׁחָתָא ו' כְּדִיוֹקְנָא דְּאָעִיל בְּעִגּוּלָא הַהוּא דִּיוֹקְנָא מַמָּשׁ אָעִיל בְּרְבוּעָא. בּוּצִינָא

לשון הקודש

אוֹתִיּוֹת מְגַלּוֹת קוֹלוֹת שֶׁל קוֹלוֹת, מִשְׁתַּנִּים מִתּוֹךְ נְקֻדָּה אַחַת שֶׁיּוֹצֵאת מֵהַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ שֶׁנִּקְרָאִים אֵין סוֹף. וּמֵאוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה כָּל הָאוֹתִיּוֹת הִתְפַּשְּׁטוּ. **אַחַר** כָּךְ אֵלּוּ הַנְּקֻדּוֹת מִסְתַּתְּרוֹת בְּתוֹךְ הַסֵּתֶר, וְנוֹטְלִים אוֹתָם בְּכָל הַמַּסָּעוֹת. מֵאֵין סוֹף יוֹצֵא הַנִּיצוּץ הַקָּשֶׁה לְעַטֵּר אֶת הַכֹּל, לְהַנְהִיג אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל שֶׁלֹּא יֵצֵא מִשִּׁעוּרוֹ הַחוּצָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב לח) עַד פֹּה תָּבוֹא וְלֹא תוֹסִיף וּפֹא יָשִׁית בִּגְאוֹן גַּלֶּיךָ. פ"ה הַשִּׁעוּר שֶׁל הַמָּאוֹר פ' שְׁמוֹנִים מַסָּעוֹת מִתּוֹךְ רֵאשִׁית הָעִגּוּל בְּתוֹךְ הָעֹמֶק. כ' עִגּוּל, הָעֹמֶק שֶׁנִּכְנָס פְּנִימָה לְאוֹתוֹ הָעִגּוּל, ו' בַּדְּיוֹקָן שֶׁל הַכ"ו הַזֶּה, וְהַפ' הַזֶּה עִגּוּל וְעֹמֶק. רְבוּעַ בְּתוֹךְ חֲמִשִּׁים מַסָּעוֹת, ה' רְבוּעַ תּוֹךְ מְדִידָה ו', כַּדְּיוֹקָן

דְּקַרְדִּינוּתָא אִתְפְּשַׁט בְּכָל אִנּוּן קִשְׁרִין וְסִימָנֵיהוֹן חו"ל. ח' לְעֵלָּא, ו' בְּאֶמְצַע, ל' בְּכֻלְּהוּ כַּד אִתְפַּשְׁטַת בּוּצִינָא, כָּל חַד וְחַד עָבִיד תְּחוּמָא לְתַבְרָא גָּלוּי דְּיַמָּא. (לְסִטַר צָפוֹן) שָׁרָאן גַּלְיָן וְסַלְקִין רֻגְזִין, נָפְקָא ח' קִשְׁרָא בְּרָזוּי וּבָטַשׁ לוֹן וְרָשִׁים בְּמִשְׁחָתָא וְאַהַדְּרוּ גַּלְיָן.

לִסְטָר מִזְרָח שָׁרָאן גַּלְיָן רָגְזִין וְסָלְקִין וְרָעֲשִׁין וְנָפְקָא רָזָא דְּקִשְׁרָא ו' בְּכָל אִנּוּן רְשִׁימִין, וּבָטַשׁ לוֹן רָשִׁים בִּרְשִׁימוּ גּוֹ מִשְׁחָתָא וְאַהַדְּרוּ גַּלְיָן.

לִסְטָר דָּרוֹם שָׁרָאָן גַּלְיָן וְסָלְקִין וְרָגְזִין וְרָעֲשִׁין סַלְקִין וְנַחְתִּין. נָפְקָא ל' קִשְׁרָא דְּאִתְעֲבִיד בְּכֻלְּהוּ קִשְׁרִין מַגְדְּלָא בְּשׁוּרוֹי, מַקָּפָן בְּעַבְרִין וְדָשִׁין וְרָשִׁים בִּתְחוּמָא, וְגַלְיָן אַהַדְּרוּ לִסְטָר צָפוֹן לִסְטָר

לשון הקודש

שֶׁנִּכְנָס בָּעִגּוּל, אוֹתוֹ הַדְּיוֹקָן מַמָּשׁ נִכְנָס בָּרִבּוּעַ. הַנִּיצוֹץ הַקָּשֶׁה מִתְפַּשֵּׁט בְּכָל אוֹתָם הַקְּשָׁרִים וְסִימָנֵיהֶם חו"ל. ח' לְמַעְלָה, ו' בָּאֶמְצַע, ל' בְּכֻלָּם. כְּשֶׁהַמָּאוֹר מִתְפַּשֵּׁט, כָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹשֶׂה תְּחוּם לִשְׁבֹּר גַּלֵּי הַיָּם. (לְצַד צָפוֹן) מַתְחִילִים הַגַּלִּים וְעוֹלִים הַכְּעָסִים. יוֹצֵאת ח' הַקֶּשֶׁר בְּסוֹדוֹ וּמַכֶּה אוֹתָם וְרוֹשֵׁם בִּמְּדִידָה, וְחוֹזְרִים הַגַּלִּים.

לְצַד מִזְרָח מַתְחִילִים הַגַּלִּים רוֹגְזִים וְעוֹלִים וְרוֹעֲשִׁים, וְיוֹצֵא סוֹד הַקֶּשֶׁר ו' בְּכָל אוֹתָם רְשׁוּמִים, וּמַכֶּה אוֹתָם, רוֹשֵׁם בִּרְשִׁימָה בְּתוֹךְ הַמְּדִידָה וְחוֹזְרִים הַגַּלִּים. לְצַד דָּרוֹם מַתְחִילִים הַגַּלִּים, וְעוֹלִים וְרוֹגְזִים וְרוֹעֲשִׁים, עוֹלִים וְיוֹרְדִים. יוֹצֵאת ל', הַקֶּשֶׁר שֶׁנַּעֲשָׂה בְּכָל הַקְּשָׁרִים, מִגְדָּל בְּחוֹמָתוֹ, מֻקָּפִים דְּלָתוֹת וּבְרִיחִים בַּתְּחוּם, וְהַגַּלִּים חוֹזְרִים לְצַד צָפוֹן, לְצַד

מִזְרָח לִסְטָר דָּרוֹם, וְאִתְּבָרוּ וְאִשְׁתְּכַךְ רְגְזָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיה ה כב) אֲשֶׁר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם. ח"ל סַלְקִין בָּאֲוִירָא אִתְעָרְבוּ בְּאַתְוָון, וְאַתְוָון שָׁרָאן עַלּוֹן לְנָפְקָא בְּהוֹן קָלִין דְּקָלַיָּא, וְאִלֵּין אִנּוּן תְּחוּמָא לְשִׁכְלוּלָא דְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא.

וְאִלֵּין חֵי"ד וְלִישָׁ"ן וּמַגְדְּלָא דְּשִׁנִּין, עַל אִלֵּין שַׁרְיָאן כֹּלָּא. וְאִלֵּין אִנּוּן דְּאִתְכַּסְיָן בְּקָלָא פְּנִימָאָה, וּבְקָלָא דְּאִשְׁתְּמַע וּבְמִלּוּלָא. אִלֵּין אִנּוּן תְּחוּמָא לְאִלֵּין. אִלֵּין מַשְׁנְיָן לְכִתְרָא קַדְמָאָה דַּהֲוָה בִּסְתִימוּ. וְכַד אִתְפְּשַׁט מָטָאת לְחַד מֵאִלֵּין, וְאִשְׁתַּנֵּי וְאִתְעֲבִיד רוּחָא דְּלָא שָׁכִיךְ לְעָלְמִין וּנְבִיעוּ תָּדִיר. בְּגִין דְּהַהוּא קִשְׁרָא דְּאִיהוּ תְּחוּמָא דְּבוּצִינָא, בָּטַשׁ בֵּיהּ, וּבְגִינֵהּ נָבִיעוּ בַּחֲשַׁאי, וְדָא רָזָא ח' חֵיךְ, הָכִי אִתְקְרֵי. דָּא עָבִיד בִּנְיָנָא בְּגָרוֹן דְּבַר נָשׁ.

לשון הקודש

מִזְרָח, וּלְצַד דָּרוֹם, וְנִשְׁבְּרוּ וְשׁוֹכֵךְ הָרֹגֶז. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה ה) אֲשֶׁר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם. ח"ל עוֹלִים בָּאֲוִיר מִתְעָרְבִים בָּאוֹתִיּוֹת, וְהָאוֹתִיּוֹת מַתְחִילוֹת עֲלֵיהֶם לְהוֹצִיא בָהֶם קוֹלֵי קוֹלוֹת. וְאֵלּוּ הֵם תְּחוּם לַתִּקּוּן שֶׁל סוֹד הָאֱמוּנָה.

וְאֵלּוּ חֵי"ד וְלָשׁוֹ"ן וּמִגְדַּל הַשִּׁנַּיִם, עַל אֵלֶּה שׁוֹרִים הַכֹּל. וְאֵלֶּה הֵם שֶׁהִתְכַּסּוּ בַּקּוֹל הַפְּנִימִי, וּבַקּוֹל שֶׁנִּשְׁמָע וּבַדִּבּוּר. וְאֵלּוּ הֵם תְּחוּם לְאֵלּוּ. אֵלּוּ מְשֻׁנִּים לַכֶּתֶר הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה בַּסֵּתֶר. וּכְשֶׁמִּתְפַּשֵּׁט, מַגִּיעָה לְאֶחָד מֵאֵלּוּ, וּמִשְׁתַּנָּה וְנַעֲשֵׂית רוּחַ שֶׁלֹּא שׁוֹכֶכֶת לְעוֹלָמִים וְתָמִיד נוֹבַעַת. מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הַקֶּשֶׁר שֶׁהוּא תְּחוּם הַמָּאוֹר מַכֶּה בּוֹ, וּבִגְלָלוֹ נוֹבֵעַ בַּחֲשַׁאי, וְזֶה סוֹד ח' חֵיךְ, כָּךְ נִקְרָא. זֶה עוֹשֶׂה בִּנְיָן בַּגָּרוֹן שֶׁל אָדָם.

וְדָא הוּא תְּחוּמָא קַדְמָאָה, כַּד בָּעָא לְאִתְפַּשְׁטָא הַהִיא נְקֻדָּה, סָלִיק הַאי קִשְׁרָא וְנָטִיל לֵיהּ מֵהַאי אֲתַר, וְשָׁנֵי לֵיהּ בִּתְלָת (דף קכה ע"א) גְּוָנִין, בְּאֶשָּׁא בְּרוּחָא בְּמַיָּא. בְּגִין דְּהַאי קִשְׁרָא כַּד אִתְקַשַּׁר מֵאֵין סוֹף בְּבוּצִינָא, הָכִי אִתְקַשַּׁר.

וְכַד אַפִּיק קָלָא דְּאִשְׁתְּמַע מִגּוֹ דְּחִיקוּ דְּפָשִׁיט דְּמַחֲשָׁבָה, הַאי קִשְׁרָא דָּחִיק לֵיהּ, וְשָׁדַר לֵיהּ לְקִשְׁרָא תִּנְיָנָא בְּרָזָא דוא"ו דְּאִיהוּ לִישָׁן, וּבָטַשׁ הַהוּא קָלָא בֵּיהּ, וְאִשְׁתְּמַע מֵהַאי סִטְרָא וְשַׁרְיָא עַל הַאי סִטְרָא דְּלִישָׁן. וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי הַאי קָלָא ו' לִישָׁן.

הַאי קִשְׁרָא דְּאִיהוּ לִישָׁן שָׁדַר לֵיהּ לְגוֹ קִשְׁרָא תַּקִּיפָא, מַגְדְּלָא כְּלָלָא דְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין שׁוּרִין, וּכְדֵין הַהוּא קָלָא אִשְׁתְּכַךְ לְגוֹ מִלָּה בְּשִׁיעוּרָא. גּוֹ תְּחוֹמָא כִּדְקָא יָאוֹת.

לשון הקודש

וְזֶהוּ הַתְּחוּם הָרִאשׁוֹן. כְּשֶׁרוֹצָה לְהִתְפַּשֵּׁט אוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה, עוֹלֶה הַקֶּשֶׁר הַזֶּה, וְנוֹטֵל אוֹתוֹ מֵהַמָּקוֹם הַזֶּה, וּמְשַׁנֶּה אוֹתוֹ בִּשְׁלֹשָׁה גְּוָנִים, בְּאֵשׁ בְּרוּחַ וּבְמַיִם. מִשּׁוּם שֶׁהַקֶּשֶׁר הַזֶּה, כְּשֶׁנִּקְשָׁר מֵאֵין סוֹף בַּמָּאוֹר, כָּךְ נִקְשָׁר.

וּכְשֶׁמּוֹצִיא קוֹל שֶׁנִּשְׁמָע מִתּוֹךְ הַדּוֹחַק שֶׁפּוֹשֵׁט שֶׁל הַמַּחֲשָׁבָה, הַקֶּשֶׁר הַזֶּה דּוֹחֵק אוֹתוֹ, וְשׁוֹלֵחַ אוֹתוֹ לַקֶּשֶׁר הַשֵּׁנִי בַּסּוֹד שֶׁל וא"ו שֶׁהוּא לָשׁוֹן, וּמַכֶּה בּוֹ אוֹתוֹ הַקּוֹל, וְנִשְׁמָע מִן הַצַּד הַזֶּה, וְשׁוֹרֶה עַל הַצַּד הַזֶּה שֶׁל הַלָּשׁוֹן. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא הַקּוֹל הַזֶּה ו' לָשׁוֹן.

הַקֶּשֶׁר הַזֶּה שֶׁהוּא לָשׁוֹן, שׁוֹלֵחַ אוֹתוֹ לְתוֹךְ קֶשֶׁר חָזָק, מִגְדָּל כְּלָל שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שׁוּרוֹת, וְאָז אוֹתוֹ קוֹל שׁוֹכֵךְ לְתוֹךְ

וְאִלֵּין תְּלַת קִשְׁרִין אִנּוּן תְּחוּמָא לְאַעֲנָאָה לְקָלָא וּלְמִלָּה, וּלְכָל אִנּוּן סִטְרִין דְּנָפְקִין מִקָּלָא וּמִלָּה דְּאִקְרוּן יְמֵי קֶדֶם. וְאִלֵּין אַסְגִּין יוֹמִין בְּשִׁעוּרָא כִּדְקָא יָאוֹת, לְקָלָא וּמִלָּה. וְרָזָא דָא (איוב כט יח) **וְכַחוֹל אַרְבֶּה יָמִים. בְּגִין חוֹל אַסְגִּיאוּ יוֹמִין גּוֹ שִׁיעוּרָא דְּבוּצִינָא כִּדְקָא חֲזֵי, וְכֹלָּא מְאֵין סוֹף.**

אֵין סוֹף כֻּלְּהוּ נִקּוּדִין דְּאוֹרַיְתָא, קִשְׁרִין אִלֵּין תְּלַת קִשְׁרִין דְּקָא אֲמָרָן, בְּשִׁעוּרָא רָזָא דְּחוֹל וְאִנּוּן תְּלָת נִקּוּדִין דְּשַׁרְיָן עַל אַתְוָן, לְעֵלָּא וּלְאֶמְצָעִיתָא וּלְתַתָּא, וְאִנּוּן חו"ל דְּקָאָמַרָן. קַדְמָאָה שַׁרְיָא לְעֵלָּא וְאִקְרֵי בְּכֻלְּהוּ. שַׁרְיָא תִּנְיָנָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְשָׁנֵי שְׁמָא וְאִתְקַשַּׁר בֵּין עֵלָּא וְתַתָּא. תְּלִיתָאָה דְּאִיהוּ תַּקִּיפָא אִקְרֵי בִּשְׁמָא אָחֳרָא.

לשון הקודש

הַדָּבָר בְּשִׁעוּר, בְּתוֹךְ הַתְּחוּם כָּרָאוּי. **וּשְׁלֹשֶׁת** הַקְּשָׁרִים הַלָּלוּ הֵם תְּחוּם לְהַנְהִיג לְקוֹל וּלְדִבּוּר, וּלְכָל אוֹתָם הַצְּדָדִים שֶׁיּוֹצְאִים מֵהַקּוֹל וְהַדִּבּוּר, שֶׁנִּקְרָאִים יְמֵי קֶדֶם. וְאֵלּוּ מַרְבִּים אֶת הַיָּמִים בְּשִׁעוּר כָּרָאוּי לְקוֹל וּלְדִבּוּר. וְזֶהוּ **סוֹד** (איוב כט) **וְכַחוֹל אַרְבֶּה יָמִים.** מִשּׁוּם הַחוֹל מַרְבִּים הַיָּמִים תּוֹךְ הַשִּׁעוּר שֶׁל הַמָּאוֹר כָּרָאוּי, וְהַכֹּל מֵאֵין סוֹף.

אֵין סוֹף, כָּל הַנִּקֻּדּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, קוֹשְׁרִים אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הַקְּשָׁרִים שֶׁאָמַרְנוּ בְּשִׁעוּר הַסּוֹד שֶׁל חוֹל, וְהֵם שְׁלֹשׁ הַנִּקֻּדּוֹת שֶׁשּׁוֹרוֹת עַל הָאוֹתִיּוֹת, לְמַעְלָה וּבָאֶמְצַע וּלְמַטָּה, וְהֵם חוֹל שֶׁאָמַרְנוּ. הָרִאשׁוֹן שׁוֹרֶה לְמַעְלָה וְנִקְרָא בְּכֻלָּם. הַשֵּׁנִי שׁוֹרֶה בָּאֶמְצַע, וּמְשַׁנֶּה הַשֵּׁם וְנִקְשָׁר בֵּין מַעְלָה וּמַטָּה. הַשְּׁלִישִׁי שֶׁהוּא חָזָק, נִקְרָא בְּשֵׁם אַחֵר.

וְעַל דָּא הַנֵּי תְּלָתָא אִקְרוּ גְּבוּל תְּחוּמָא דְּקוּלְפִּין, סִטְרוֹי דְּבוּצִינָא לְשַׁוָּאָה תְּחוּמָא לְכֹלָּא לְעֵלָּא וְתַתָּא. מִקִּשְׁרָא תְּלִיתָאָה נָפִיק הַאי זֹהַר, וְאִיהוּ זֹהַר הָרָקִיעַ דְּבֵה שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי לְאַנְהָרָא. כַּד הַאי זֹהַר נָהִיר וּבָטֵשׁ בְּכָל אִנּוּן טוּרִין, וְרָשִׁים לוֹן וְאָפִיש לוֹן וְאַסְגֵּי לוֹן, וּכְדֵין אִשְׁתְּלִימוּ כֻּלְּהוּ.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. הַאי זֹהַר אַפִּיק אַתְוָן דַּקִּיקִין כְּחֵיזוּ דְּאִנּוּן עִלָּאִין, אַתְוָן עִלָּאִין אַתְוָן דַּקִּיקִין, וְכֻלְּהוּ בְּרָזָא עִלָּאָה כִּדְקָא חֲזֵי מִקִּשְׁרָא תִּנְיָנָא אֶמְצָעִיתָא נָפְקֵי מַזָּלוֹת דְּזָהֲרִין לְאִסְתַּכְּלָא בְּהַהוּא זֹהַר עִלָּאָה. מִקִּשְׁרָא תְּלִיתָאָה נָפְקֵי כּוֹכְבַיָּא לְאִשְׁתַּמְּשָׁא וְעַל דָּא (דניאל יב) וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד.

לשון הקודש

וְעַל זֶה שְׁלֹשֶׁת אֵלּוּ נִקְרָאוּ גְּבוּל, הַתְּחוּם שֶׁל הַמַּקְלוֹת, צִדְדֵי הַמָּאוֹר לָשִׂים תְּחוּם לַכֹּל, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. מֵהַקֶּשֶׁר הַשְּׁלִישִׁי יוֹצֵא הַזֹּהַר הַזֶּה, וְהוּא זֹהַר הָרָקִיעַ שֶׁבּוֹ הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לְהָאִיר. כְּשֶׁהַזֹּהַר הַזֶּה מֵאִיר וּמַכֶּה בְּכָל אוֹתָם הֶהָרִים, וְרוֹשֵׁם אוֹתָם וּמַרְבֶּה אוֹתָם וּמְגַדֵּל אוֹתָם, וְאָז כֻּלָּם נִשְׁלָמִים.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. הַזֹּהַר הַזֶּה הוֹצִיא אוֹתִיּוֹת דַּקּוֹת כְּמַרְאֵה אוֹתָם הָעֶלְיוֹנוֹת, אוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת אוֹתִיּוֹת דַּקּוֹת, וְכֻלָּן בְּסוֹד עֶלְיוֹן כָּרָאוּי. מֵהַקֶּשֶׁר הַשֵּׁנִי הָאֶמְצָעִי יוֹצְאִים מַזָּלוֹת שֶׁזּוֹהֲרִים לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ הַזֹּהַר הָעֶלְיוֹן. מֵהַקֶּשֶׁר הַשְּׁלִישִׁי יוֹצְאִים הַכּוֹכָבִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ, וְעַל זֶה (דניאל יב) וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים

וּמַצְדִּיקֵי דַּיְקָא, וְאִנּוּן כְּכוֹכְבַיָּא דְּצֶדֶק. וְכֻלְּהוּ תַּלְיָין בְּהַאי זֹהַר.

תֵּשַׁע נַהֲרִין לָא מִתְפַּשְׁטִין מִנַּיְהוּ אַתְוָן כְּהָנֵי דְּנָפְקֵי מִגּוֹ נְקֻדָּה אָחֳרָא. אִלֵּין לָא מִתְפַּשְׁטֵי אֶלָּא פְּשִׁיטוּ דַּקִּיק וְאִשְׁתְּאָרוּ אִלֵּין בְּקִיּוּמַיְהוּ. וְהַהוּא פְּשִׁיטוּ דְּמִתְפַּשְׁטֵי אִנּוּן טַעֲמֵי דְּאוֹרַיְתָא דְּנָפְקֵי לְנַגְּנָא בְּהוּ.

תְּלָת קִשְׁרִין קַדְמָאִין דְּקָא אֲמָרָן, קִשְׁרָא קַדְמָאָה אִשְׁתְּאַר עַל אַתְוָן לְעֵלָּא לִנְקֻדָּה, וְאִשְׁתְּאַר לְמֶהֱוֵי טַעְמָא לְעֵלָּא. תְּרֵי אָחֳרָנִין קַיְמִין לְטַעְמָא חֲדָא, וְאִנּוּן תְּרֵין נִקּוּדִין גּוֹ דִּיוּקְנָא דו"ו. תְּלָת אִלֵּין לָא מִתְפַּשְׁטֵי יַתִּיר, אֶלָּא קַיְמֵי בְּקִיּוּמַיְהוּ תְּלָת נִקּוּדִין תְּלָת קִשְׁרִין, לְאַעֲנָאָה כֹּלָּא בְּכָל אִנּוּן רָזִין דְּקָא אֲמָרָן.

לשון הקודש

לְעוֹלָם וָעֶד. וּמַצְדִּיקֵי דַּוְקָא, וְהֵם כַּכּוֹכָבִים שֶׁל צֶדֶק, וְכֻלָּם תְּלוּיִים בַּזֹּהַר הַזֶּה.

תִּשְׁעָה מְאִירִים לֹא מִתְפַּשְׁטוֹת מֵהֶם אוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ אֵלֶּה שֶׁיּוֹצְאִים מִתּוֹךְ נְקֻדָּה אַחֶרֶת. אֵלּוּ לֹא מִתְפַּשְׁטִים אֶלָּא הִתְפַּשְׁטוּת דַּקָּה, וְנִשְׁאֲרוּ אֵלֶּה בְּקִיּוּמָם, וְאוֹתָהּ הַהִתְפַּשְׁטוּת שֶׁמִּתְפַּשְׁטִים אוֹתָם הַטְּעָמִים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁיּוֹצְאִים לְנַגֵּן בָּהֶם.

שְׁלֹשֶׁת הַקְּשָׁרִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁאָמַרְנוּ, הַקֶּשֶׁר הָרִאשׁוֹן נִשְׁאָר עַל הָאוֹתִיּוֹת לְמַעְלָה לַנְּקֻדָּה, וְנִשְׁאָר לִהְיוֹת הַטַּעַם לְמַעְלָה. שְׁנֵי הָאַחֵרִים קַיָּמִים לְטַעַם אֶחָד, וְהֵם שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת בְּתוֹךְ הַדְּיוֹקָן שֶׁל ו"ו. שְׁלֹשֶׁת אֵלּוּ לֹא מִתְפַּשְׁטִים יוֹתֵר, אֶלָּא עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים, לְהַנְהִיג הַכֹּל בְּכָל אוֹתָם הַסּוֹדוֹת שֶׁאָמַרְנוּ.

וְכֻלְּהוּ אִיהוּ רָזָא דְּאוֹרַיְתָא דְּאִסְתִּמְכָא, בְּגִין דְּאִית לְאוֹרַיְתָא עַל דְּיִסְתְּמַךְ. סְמִיכוּ סָתִים פְּנִימָאָה וּסְמִיכוּ דְּגַלֵּי יַתִּיר וְעָבִיד מַטְלָנוֹי דְּאוֹרַיְתָא לְמֵיהַךְ וְלָא תִּפּוֹק לְבַר. אוֹרַיְתָא בְּלָא סְמִיכוּ דָּא פְּנִימָאָה לָאו סְמִיכוּ וְלָא אִשְׁתְּכָחַת לְמֶהֱוֵי אוֹרַיְתָא וְכֹלָּא מֵאֵין סוֹף וְעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא וְאִלֵּין מֵהַאי נְקֻדָּה דְּנָפְקָא מֵאֵין סוֹף.

תֵּשַׁע נִקּוּדִין דְּשָׁלְטִין עַל אַתְוָן אִנּוּן אֵין סוֹף וְשַׁלִּיטִין עַל כֹּלָּא. תְּלֵיסַר טַעֲמֵי דְּאוֹרַיְתָא אִתְפַּשְׁטוּ מִנַּיְהוּ, וְכֻלְּהוּ תְּרֵין וְעֶשְׂרִין כְּחֶשְׁבָּן אַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא. אִלֵּין תְּרֵין וְעֶשְׂרִין נִקּוּדִין וְטַעֲמֵי דְּאוֹרַיְתָא. אִנּוּן רָזָא דְּבוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא לְמִשְׁחָתָא דְּכֹלָּא בְּרָזָא דָּא, כָּל מִשְׁחָתָא לְאָרְכָּא וּלְפוּתְיָא לְעָמְקָא וּלְרוּמָא. לֵית מִשְׁחָתָא דְּנָפִיק

לשון הקודש

וְכֻלָּם הֵם סוֹד הַתּוֹרָה לִסְמֹךְ, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ לַתּוֹרָה עַל מַה שֶׁתִּסְמֹךְ. סְמִיכוּת נִסְתֶּרֶת פְּנִימִית, וּסְמִיכוּת שֶׁמְּגַלָּה יוֹתֵר וְעוֹשֶׂה הַמַּסָּעוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה לָלֶכֶת, וְלֹא תֵּצֵא בַּחוּץ. הַתּוֹרָה בְּלִי סְמִיכוּת זוֹ פְּנִימִית לֹא סְמִיכוּת, וְלֹא נִמְצֵאת לִהְיוֹת תּוֹרָה, וְהַכֹּל מֵאֵין סוֹף וְעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, וְאֵלּוּ מִן הַנְּקֻדָּה שֶׁיָּצְאָה מֵאֵין סוֹף.

תֵּשַׁע נִקֻּדוֹת שֶׁשּׁוֹלְטוֹת עַל הָאוֹתִיּוֹת הֵן אֵין סוֹף, וְשׁוֹלְטוֹת עַל הַכֹּל. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר טְעָמִים שֶׁל הַתּוֹרָה הִתְפַּשְּׁטוּ מֵהֶם, וְכָל הָעֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם כְּחֶשְׁבּוֹן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. אֵלּוּ כ"ב הַנְּקֻדּוֹת וְטַעֲמֵי הַתּוֹרָה, הֵם הַסּוֹד שֶׁל הַנִּיצוּץ הַקָּשֶׁה לְמִדִּידַת הַכֹּל בַּסּוֹד הַזֶּה. כָּל מִדִּידָה לָאֹרֶךְ וְלָרֹחַב

מִשִּׁיעוּרָא דָּא, מֵרָזָא דְּתֵשַׁע נִקּוּדִין וּתְלֵיסַר טַעֲמִין עַל רָזָא דָּא אוֹרַיְתָא קַיְמָא בְּכָל סִטְרוֹי, וְכָל רָזִין. וְכָל עֲמִיקִין דְּאוֹרַיְתָא לָא נָפְקוּ מֵרָזָא דָּא לְבַר.

בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא בְּרָזָא דָּא עָבִיד מִשְׁחָתָא לְכָל אִנּוּן מִשְׁחָתִין, וְרָזָא דָּא לָא אִתְיְהִיב לְגַלָּאָה בַּר לְדַחֲלֵי חַטָּאָה, דִּי רָזָא דִּמְהֵמְנוּתָא בִּידַיְהוּ וְאִנּוּן כַּשְׁרָאן לְגַלָּאָה לוֹן. אִלֵּין מַפְּתְּחִין דְּאִנּוּן תְּרֵין וְעֶשְׂרִין דְּשָׁלְטִין עַל אוֹרַיְתָא, וּמֵאִלֵּין מִתְפָּרְשָׁן כָּל רָזִין וְכָל עֲמִקִין דְּאוֹרַיְתָא, וְכָל מִדִּידוּ דְּכָל מִשְׁחָתִין בְּכָל אִנּוּן סִטְרִין.

אִלֵּין מַפְּתְּחָן אִתְמְסָרוּ לֵיהּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי בְּשַׁעֲתָא דְּקָרַן עוֹר פָּנָיו, וּמָסַר לוֹן בְּרָזָא דִּלְחִישׁוּ לִיהוֹשֻׁעַ וְכָל אִנּוּן סָבִין, עַד דְּמָטוּ לְמָאֵרֵי

לשון הקודש

לָעֹמֶק וְלָרוּם. אֵין לוֹ מִדִּידָה שֶׁיּוֹצֵאת מִן הַשַּׁעוּר הַזֶּה, מִסּוֹד שֶׁל תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת וּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר טְעָמִים. עַל זֶה הַסּוֹד הַתּוֹרָה עוֹמֶדֶת בְּכָל צִדָּדָיו, וְכָל הַסּוֹדוֹת וְכָל הָעֲמָקִים שֶׁל הַתּוֹרָה לֹא יֵצְאוּ מִן הַסּוֹד הַזֶּה הַחוּצָה.

הַנִּיצוּץ הַקָּשֶׁה עָשָׂה מִדִּידָה בַּסּוֹד הַזֶּה לְכָל הַמִּדִּידוֹת, וְהַסּוֹד הַזֶּה לֹא נִתַּן לְגַלּוֹת רַק לְיִרְאֵי חֵטְא, שֶׁסּוֹד הָאֱמוּנָה בִּידֵיהֶם, וְהֵם כְּשֵׁרִים לְגַלּוֹת לָהֶם. אֵלּוּ הַמַּפְתְּחוֹת שֶׁל אוֹתָם עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם שֶׁשּׁוֹלְטִים עַל הַתּוֹרָה, וּמֵאֵלּוּ מִתְפָּרְשִׁים כָּל הַסּוֹדוֹת וְכָל הָעֲמָקִים שֶׁל הַתּוֹרָה, וְכָל מִדִּידָה שֶׁל כָּל הַמִּדִּידוֹת בְּכָל אוֹתָם הַצְּדָדִים.

הַמַּפְתְּחוֹת הַלָּלוּ נִמְסְרוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי בְּשָׁעָה שֶׁקָּרַן עוֹר פָּנָיו, וּמָסַר אוֹתָם בְּסוֹד שֶׁל לַחַשׁ לִיהוֹשֻׁעַ וְכָל אוֹתָם הַזְּקֵנִים, עַד

מְהֵימְנוּתָא לְמִנְדַּע. זַכָּאָה חוּלָקֵהוֹן בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

מַתְנִיתִין בְּאַרְבַּע תַּקִּיפִין דְּרוּחֵי דְּעָלְמָא. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ. מָאן מַשְׂכִּילִים, אִלֵּין דְּיַדְעֵי לְאִסְתַּכְּלָא בִּיקָרָא דְּמָאֲרֵהוֹן, וְיַדְעֵי רָזָא דְּחָכְמְתָא לְמֵיעַל בְּלָא כִּסּוּפָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, אִלֵּין זְהִירִין כְּזוֹהֲרָא עִלָּאָה.

וּמַה דְּאָמַר וְהַמַּשְׂכִּילִים וְלָא אָמַר וְהַיּוֹדְעִים, אִלֵּין וַדַּאי אִנּוּן דְּמִסְתַּכְּלָאן בְּרָזִין פְּנִימָאִין סְתִימִין דְּלָא קַיְמִין בְּגִלּוּיָא, וְלָא אִתְמְסָרוּ לְכָל בַּר נָשׁ. מָאן דְּזָכֵי לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ בְּסָכְלְתָנוּ. דָּא אַזְהִיר דְּנָצִיץ בְּעִטּוּרָא דְּזִהֲרָא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא. לֵית זִהֲרָא דְּאַזְהַר כְּדָא. לֵית זִיהֲרָא דְּנָצִיץ לְהַהוּא עָלְמָא כְּהַאי זִיהֲרָא.

לשון הקודש

שֶׁהִגִּיעוּ לְבַעֲלֵי הָאֱמוּנָה לָדַעַת. אַשְׁרֵי חֶלְקָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

מִשְׁנָה. בְּאַרְבָּעָה תְּקוּפוֹת שֶׁל רוּחוֹת הָעוֹלָם. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ, מִי הַמַּשְׂכִּילִים? אֵלּוּ שֶׁיּוֹדְעִים לְהִסְתַּכֵּל בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם, וְיוֹדְעִים סוֹד הַחָכְמָה לְהִכָּנֵס בְּלִי בוּשָׁה לָעוֹלָם הַבָּא, אֵלּוּ זוֹהֲרִים כְּמוֹ הַזֹּהַר הָעֶלְיוֹן.

וּמַה שֶׁאָמַר וְהַמַּשְׂכִּילִים וְלֹא אָמַר וְהַיּוֹדְעִים, אֵלּוּ וַדַּאי אוֹתָם שֶׁמִּסְתַּכְּלִים בַּסּוֹדוֹת הַפְּנִימִיִּים הַנִּסְתָּרִים שֶׁלֹּא עוֹמְדִים בַּגָּלוּי, וְלֹא נִמְסְרוּ לְכָל בְּנֵי הָאָדָם. מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם בְּהַשְׂכֵּל, זֶה מַזְהִיר שֶׁנּוֹצֵץ בָּעִטּוּר שֶׁל הַזֹּהַר הָעֶלְיוֹן עַל הַכֹּל. אֵין זֹהַר שֶׁמַּזְהִיר כָּזֶה, אֵין זֹהַר שֶׁנּוֹצֵץ לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם כְּמוֹ הַזֹּהַר הַזֶּה.

דָּא זֹהַר דְּאוֹרַיְתָא דָּא זֹהַר דְּמָאֵרֵיהוֹן דְּחָכְמְתָא דְּיַרְתִּין הַהוּא עָלְמָא עַל כֹּלָּא. אִנּוּן נָפְקִין וְעָאלִין בְּכָל גִּנְזֵי דְּמָאֵרֵיהוֹן. וְלֵית מָאן דְּיִמְחֵי בִּידֵיהוֹן. כֹּלָּא כְּסִיפָּן מִזּוֹהֲרָא דִּילְהוֹן. זֹהַר דָּא נָצִיץ לְכָל סְטָר. וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים, הָרַבִּים וְלָא כֹּלָּא. כְּגַוְנָא (דניאל יב ב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ. מַאי וְרַבִּים בְּגִין דְּאִית דְּלָא יְקוּמוּן. וְדָא הִיא אַדְמַת עָפָר. מַאי אַדְמַת עָפָר. אֶלָּא אַדְמַת דְּהִיא מֵעָפָר, וְדָא הִיא אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי אַדְמַת מֵהַהוּא עָפָר. דִּכְתִיב בֵּיהּ (קהלת ג כ) הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר. וַאֲפִלּוּ גַּלְגַּל חַמָּה. וְאִתְנַהֲרִין שְׁאָר חַיָּבִין מִנַּהּ וְלָא יְקוּמוּן. וּבְגִין כָּךְ וְרַבִּים אִלֵּין יִשְׂרָאֵל.

אוֹף הָכָא וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. אִלֵּין יִשְׂרָאֵל דְּזָכוּ לְאוֹרַיְתָא דִּנְקֵדָה

לשון הקודש

זֶה הַזֹּהַר שֶׁל הַתּוֹרָה, זֶה הַזֹּהַר שֶׁל בַּעֲלֵי הַחָכְמָה שֶׁיּוֹרְשִׁים אוֹתוֹ הָעוֹלָם עַל הַכֹּל. הֵם יוֹצְאִים וְנִכְנָסִים בְּכָל גִּנְזֵי רִבּוֹנָם, וְאֵין מִי שֶׁיִּמְחֶה בִּידֵיהֶם. כֻּלָּם מִתְכַּבִּישִׁים מֵהַזֹּהַר שֶׁלָּהֶם. הַזֹּהַר הַזֶּה נוֹצֵץ לְכָל עֵבֶר. וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים, הָרַבִּים וְלֹא הַכֹּל, כְּמוֹ (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ. מַה זֶּה וְרַבִּים? מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ שֶׁלֹּא יָקוּמוּ, וְזוֹ הִיא אַדְמַת עָפָר. מַה זֶּה אַדְמַת עָפָר? אֶלָּא אַדְמַת שֶׁהִיא מֵעָפָר, וְזוֹהִי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא אַדְמַת מֵאוֹתוֹ עָפָר, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (קהלת ג) הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר, וַאֲפִלּוּ גַּלְגַּל חַמָּה, וּנְאוֹרִים שְׁאָר הָרְשָׁעִים מִמֶּנָּה וְלֹא יָקוּמוּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ וְרַבִּים – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל.

אַף כָּאן וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים

דְּסָתִים. (דף קכה ע"ב) וְאוֹרַיְתָא כְּלָלָא דִּנְבִיאִים וּכְתוּבִים. וּכְלָלָא דְּאוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה. וּבְגִין דְּאִיהִי כְּלָלָא דְּכֹלָּא מָאן דְּזָכֵי בָּהּ זָכֵי בְּכֹלָּא. כַּכּוֹכָבִים. אִית כּוֹכָבִים דְּאִתְחַזּוּן לִסְטָר מִזְרָח. כּוֹכָבִים לִסְטָר צָפוֹן. כּוֹכָבִים לִסְטָר דָּרוֹם. כּוֹכָבִים לִסְטָר מַעֲרָב. אִי קִיסְטוֹן בְּקוּלְפּוֹן תְּלָת לְכָל סְטָר דַּקִּיקַיָּא נַצְצִין, וּתְרֵין בְּקִיטְפָּא כּוֹכָבָא דְּזִיהֲרָא זָהִיר וְסָתִים גּוֹ תּוּקְפּוֹי דְּעֻגְלָא.

כּוֹכָבָא נָהִיר וְזָהִיר בְּחִיוָּרוֹ מֵהַאי סִטְרָא. כּוֹכָבָא אָחֳרָא נָהִיר וְזָהִיר סֻמָּקָא. דָּא חַיִּין דָּא מוֹתָא סָמִיךְ לְהַאי דַּהֲבָא דַּקִּיק דְּלָא נָהִיר וְלָא נָפִיק קִיטְטָא דִּיקְטָטָא. (נ"א דְּקִנְטָא) גּוֹ הֵיכָלָא דְּאַתְוָן דַּקִּיקִין שְׁבַע טַעְמֵי דְּאוֹרַיְתָא תַּלְיָן בְּהוּ.

לשון הקודש

לְעוֹלָם וָעֶד – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁזָּכוּ לַתּוֹרָה שֶׁל הַנִּקְדָּה הַנִּסְתֶּרֶת. וְהַתּוֹרָה הִיא כְּלָל שֶׁל נְבִיאִים וּכְתוּבִים, הַכְּלָל שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל, מִי שֶׁזּוֹכֶה בָּהּ זוֹכֶה בַּכֹּל. כַּכּוֹכָבִים, יֵשׁ כּוֹכָבִים שֶׁנִּרְאִים לְצַד מִזְרָח, כּוֹכָבִים לְצַד צָפוֹן, כּוֹכָבִים לְצַד דָּרוֹם, כּוֹכָבִים לְצַד מַעֲרָב. אִם מִדָּה בְּמַקֵּל, שְׁלֹשָׁה לְכָל צַד דַּקִּים נוֹצְצִים, וּשְׁנַיִם כְּדָבוּק, כּוֹכָב שֶׁל זֹהַר זוֹהֵר וְנִסְתָּר בְּתוֹךְ תָּקְפּוֹ שֶׁל הָעֵגֶל.

כּוֹכָב מֵאִיר וְזוֹהֵר בְּלִבֶּן מֵהַצַּד הַזֶּה. כּוֹכָב אַחֵר מֵאִיר וְזוֹהֵר אָדֹם. זֶה חַיִּים וְזֶה מָוֶת סָמוּךְ לַזָּהָב הַדַּק הַזֶּה, שֶׁלֹּא מֵאִיר וְלֹא מוֹצִיא קִטְטָה שֶׁל קִטְטָה (מִדַּת הַבַּנָּאִים). בְּתוֹךְ הֵיכַל הָאוֹתִיּוֹת הַדַּקּוֹת שִׁבְעָה טְעָמִים שֶׁל תּוֹרָה תְּלוּיִים בָּהֶם.

וְאִלֵּין טַעֲמִין דְּאִתְפְּרָשׁוּ מֵאִנּוּן טַעֲמִין אָחֲרָנִין תְּלֵיסַר דְּקַיְמִין לְאַעֲנָאָה וּלְנַגְּנָא, וְאִלֵּין שֶׁבַע מִתְפָּרְשָׁן לְתְלֵיסַר אָחֲרָנִין, לְאַעֲנָאָה וּלְנַגְּנָא לַכְּתוּבִים. וְאִלֵּין יְחִידָאֵי לַאֲתַר דָּא בְּשִׁבְעָה הֵיכָלִין דִּכְתוּבִים וְאִלֵּין שֶׁבַע מִתְפָּרְשָׁן מֵאִנּוּן אָחֲרָנִין. וְכַד שָׁרָאן בַּכְּתוּבִים מִתְפָּרְשָׁן לְעֶשֶׂר, וְעָלַיְהוּ אִקְרֵי סֵפֶר כְּתוּבִים סֵפֶר אֱמוּנִים. וְעֶשֶׂר אֱמוּנִים עָלַיְהוּ אִנּוּן. לְבָתַר מִתְפָּרְשָׁן לְתְלֵיסַר, וְכֹלָּא כְּגַוְנָא דִּלְעֵלָּא בְּאוֹרַיְתָא, נְבִיאִים שָׁרָאן בְּדוּכְתַיְהוּ וְכֹלָּא בְּרָזָא דְּאוֹרַיְתָא אַזְלָא.

בּוּצִינָא דְּקָרְדִינוּתָא עָבִיד מִשְׁחָתָא בִּמְדִידוּ דְּקָא אָמָרָן. וְכֹלָּא בְּרָזָא דְּאֵין סוֹף בְּנִגּוּנָא דְּטַעֲמֵי, שָׁאֲרֵי וּבָטַשׁ אֲוִירָא דִּילְהוֹן. דְּהַהוּא אֲוִירָא נָפְקָא מֵאֵין סוֹף וּבָטַשׁ גּוֹ מֹחָא, וּמֹחָא אַפִּיק אֲוִירָא וּבָטַשׁ בִּגְרוֹנָא, דְּמִתַּמָּן נָפַק אֲוִירָא אָחֲרָא לְבַר.

לשון הקודש

וְאֵלּוּ הַטְּעָמִים שֶׁנִּפְרְדוּ מֵאוֹתָם הַטְּעָמִים הָאֲחֵרִים שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שֶׁעוֹמְדִים לְהַנְהִיג וּלְנַגֵּן, וְאֵלּוּ הַשִּׁבְעָה נִפְרָדִים לִשְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֲחֵרִים לְהַנְהִיג וּלְנַגֵּן לַכְּתוּבִים. וְאֵלּוּ יְחִידִים לַמָּקוֹם הַזֶּה בְּשִׁבְעָה הֵיכָלוֹת שֶׁל כְּתוּבִים, וְאֵלּוּ הַשִּׁבְעָה נִפְרָדִים מֵאוֹתָם הָאֲחֵרִים. וּכְשֶׁשּׁוֹרִים בַּכְּתוּבִים נִפְרָדִים לַעֲשָׂרָה, וַעֲלֵיהֶם נִקְרָא סֵפֶר כְּתוּבִים סֵפֶר אֱמוּנִים. וַעֲשָׂרָה אֱמוּנִים הֵם עֲלֵיהֶם. אַחַר כָּךְ נִפְרָדִים לִשְׁלֹשָׁה עָשָׂר, וְהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה בַּתּוֹרָה, הַנְּבִיאִים שׁוֹרִים בִּמְקוֹמָם, וְהַכֹּל הוֹלֵךְ בַּסּוֹד שֶׁל הַתּוֹרָה.

הַנִּיצוּץ הַקָּשֶׁה עָשָׂה מְדִידָה בַּמְּדִידוֹת שֶׁאָמַרְנוּ, וְהַכֹּל בַּסּוֹד שֶׁל הָאֵין סוֹף בַּנִּגּוּן שֶׁל הַטְּעָמִים, מַתְחִיל וּמַכֶּה הָאֲוִיר שֶׁלָּהֶם. שֶׁאוֹתוֹ הָאֲוִיר יוֹצֵא מֵאֵין סוֹף

אִשְׁתְּכָחוּ תְּלָת אֲוִירִין וְאִתְכְּלִילוּ בְּחַד אִלֵּין שָׁרָאן בִּתְלָת קִשְׁרִין דְּקָא אָמְרָן וְשָׁאֲרֵי מִבּוּצִינָא פְּשִׁיטוּ לְאִתְפַּשְׁטָא, וּמָדִיד לְאָרְכָּא וּפוּתְיָא לְעָמְקָא וְרוּמָא. לְאִנּוּן תְּרֵין וְעֶשְׂרִין מַפְּתְחָן עִלָּאִין וּמָדִיד תְּרֵין וְעֶשְׂרִין אַתְוָן.

וְכָל רָזָא וְעוּמְקָא וּסְתִימוּ דִּילְהוֹן, לָקְבֵל תְּלָת אֲוִירִין תְּלָת קִשְׁרִין, יהו"ה אֱלֹהֵינוּ יהו"ה. וְכֹלָּא בְּרָזָא לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. וְכֵיוָן דְּאַדְכָּרוּ (נ"א דְּאִתְחַבָּרוּ) בְּפוּמָא, נָפְקָא בּוּצִינָא וְאִצְטְרִיךְ לְמַדְדָּא לוֹן לְהַנֵּי שְׁמָהָן גּוֹ מִשְׁחָתָא, וּמִשְׁחָתָא דִּילְהוֹן אָחִיד בְּמִדִּידוּ דְּאָרְכָּא וּפוּתְיָא, עוּמְקָא וְרוּמָא, עִגּוּלָא וְרִבּוּעָא. וְהָכִי אִצְטְרִיךְ, בְּגִין דְּרָזָא דִּשְׁמָהָן בָּעָאן לְאִסְתַּמְכָא עַל אֵין סוֹף, וּלְאִתְקַיְּמָא בְּקִיּוּמָא שְׁלִים גּוֹ מִשְׁחָתָא דְּבוּצִינָא, בְּנִקּוּדֵי וְטַעֲמֵי בְּנִגּוּנָא. דְּדָא

לשון הקודש

וּמַכֶּה לְתוֹךְ הַמֹּחַ, וְהַמֹּחַ מוֹצִיא אֲוִיר וּמַכֶּה בַּגָּרוֹן, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא אֲוִיר אַחֵר הַחוּצָה. נִמְצְאוּ שְׁלֹשָׁה אֲוִירִים וְנִכְלְלוּ בְּאֶחָד, אֵלּוּ מַתְחִילִים בִּשְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים שֶׁאָמַרְנוּ, וּמַתְחִילָה מִן הַמָּאוֹר הִתְפַּשְּׁטוּת לְהִתְפַּשֵּׁט, וּמוֹדֵד לָאֹרֶךְ וְלָרֹחַב לָעֹמֶק וְלָרוּם לְאוֹתָם עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם מַפְּתְּחוֹת עֶלְיוֹנִים, וּמוֹדֵד עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת.

וְכָל הַסּוֹד וְהָעֹמֶק וְהַסֵּתֶר שֶׁלָּהֶם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אֲוִירִים, שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים, יהו"ה אֱלֹהֵינוּ יהו"ה, וְהַכֹּל בְּסוֹד לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. וְכֵיוָן שֶׁנִּזְכְּרוּ (שֶׁהִתְחַבְּרוּ) בַּפֶּה, יוֹצֵא הַמָּאוֹר, וְהִצְטָרֵךְ לִמְדֹּד אוֹתָם לַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ בְּתוֹךְ הַמִּדִּידָה, וּמִדִּידָתָם אֲחוּזָה בְּמִדִּידַת הָאֹרֶךְ וְהָרֹחַב, הָעֹמֶק וְהָרוּם, הָעִגּוּל וְהָרִבּוּעַ. וְכָךְ צָרִיךְ, מִשּׁוּם שֶׁסּוֹד הַשֵּׁמוֹת צָרִיךְ לְהִסְתַּמֵּךְ עַל אֵין סוֹף,

שְׁלִימוּ דְּרָזָא דְּיִחוּדָא כִּדְקָא חֲזֵי. וְלֵית מָאן דְּיָדַע עַל מַה קִיּוּמָא דְּכֹלָּא, בַּר מָארֵי מְהֵימְנוּתָא וּזְעִירִין אִנּוּן.

אֶחָ"ד א' בַּחֲטִיפָא רָזָא לְאִתְקַשְׁרָא בּוּצִינָא בְּאִנּוּן קִשְׁרִין, וְעָבִיד מִשְׁחָתָא אוֹרַיְתָא דִּמְשָׁח נְקֻדָּה חֲדָא דְּנַפְקָא מֵאַיִן. נְבִיאִים מֵהַהוּא נְקֻדָּה אִתְפְּשָׁטוּ וְאִתְכְּלִילוּ בָּהּ, וְנַחְתֵּי לְתַתָּא, וְאִלֵּין אִסְתְּמָכוּ עַל קִיּוּמָא דְּסָתִים מֵאַיִן סוֹף תְּלַת קִשְׁרִין כִּדְקָא אֲמָרָן.

מַתְנִיתִין קִטּוּפֵי דְּקִטְרִין מָארֵי דְּתְרִיסִין, פְּקִיחִין דְּעַיְנִין מָארֵי דְּלִבָּא, בְּסָכְלְתָנוּ קְרִיבוּ שְׁמָעוּ, מָאן מִנְּכוֹן דְּשָׁמַע קָל גַּלְגַּלָּא דְּנָעִים וְאַסְחַר בְּגִלְגּוּלָא, סַלְקָא וְנַחְתָּא וְרָמֵי קָלִין בְּקָל נְעִימוּ, וּתְלָת נְצִיצִין נָפְקִין מֵאֵפּוּתָא דְּכָל קָלָא. וְהַהוּא גַּלְגַּלָּא אַסְחַר לְעֵלָּא וּלְתַתָּא, וְנַפְקָא נְצִיצָא וְלָהִיט

לשון הקודש

וּלְהִתְקַיֵּם בְּקִיּוּם שָׁלֵם בְּתוֹךְ מְדִידַת הַמָּאוֹר, בִּנְקֻדּוֹת וּטְעָמִים בְּנִגּוּן. שֶׁזּוֹהִי הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל סוֹד הַיִּחוּד כָּרָאוּי, וְאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ עַל מָה קִיּוּם הַכֹּל, פְּרָט לְבַעֲלֵי הָאֱמוּנָה, וּמְעַטִּים הֵם.

אֶחָ"ד א' בַּחֲטָף, הַסּוֹד לְהִתְקַשֵּׁר הַמָּאוֹר בְּאוֹתָם הַקְּשָׁרִים, וְעוֹשֶׂה מְדִידָה תּוֹרַת הַמְּדִידָה נְקֻדָּה אַחַת שֶׁיָּצְאָה מֵאַיִן. הַנְּבִיאִים מֵאוֹתָהּ נְקֻדָּה הִתְפַּשְּׁטוּ וְנִכְלְלוּ בָּהּ, וְיָרְדוּ לְמַטָּה, וְאֵלֶּה נִסְמְכוּ עַל הָעַמּוּד שֶׁנִּסְתָּר מֵאַיִן סוֹף שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ.

מִשְׁנָה. הָאֶשְׁכּוֹלוֹת שֶׁל הַצּוּרוֹת בַּעֲלֵי הַמָּגִנִּים, פְּקוּחֵי הָעֵינַיִם בַּעֲלֵי הַלֵּב, בְּהַשְׂכֵּל קִרְבוּ וְשִׁמְעוּ, מִי מִכֶּם שֶׁשָּׁמַע קוֹל גַּלְגַּל שֶׁנָּעִים וְסוֹבֵב בְּגִלְגּוּל, עוֹלֶה וְיוֹרֵד וּמֵרִים קוֹלוֹת בְּקוֹל נָעִים, וּשְׁלֹשָׁה נִצְנוּצִים יוֹצְאִים מֵהַמֵּצַח שֶׁל כָּל קוֹל.

לָהּ לְגַלְגַּלָּא. וּכְדֵין אַפִּיק אֶשָּׁא מִלַּהֲטָא בְּקוּלְפִּין. הַהוּא גַּלְגַּלָּא כַּד אִתְפְּשַׁט בּוּצִינָא לְמִשְׁחָתָא, נָפְקָא אֲוִירָא דַּכְיָא דְּלָהִיט בְּאִנּוּן תְּלָת אֲוִירִין דְּקָאָמְרָן, וְלַהֲטִין כַּחֲדָא. וּמֵהַהוּא לְהִיטוּ נָפְקָא גַּלְגַּלָּא דָּא דְּאַסְחַר וּלְסַלְקָא וְנַחְתָּא.

וְכַד מִשְׁחָתָא דְּבוּצִינָא נַפְקָא וּמָדִיד מֵעֵלָּא לְתַתָּא, הַאי גַּלְגַּלָּא כְּנִישׁ כָּל מַשִּׁרְיָן. וְכַד שָׁאֲרָא מִשְׁחָתָא הַאי גַּלְגַּלָּא נָהִים בִּנְעִימוּ וְאַפִּיק אַתְוָן נְצִיצִין דַּקִּיקִין לְפָרְשָׁא בְּאַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא וּכְדֵין אִקְרֵי מָסֹרֶת. מֵהַאי גַּלְגַּלָּא לָהִיט אָחֳרָא תַּתָּאָה, וְאִתְפְּשַׁט וְלָהִיט אַתְוָן אָחֳרָנִין לְפָרְשָׁא וְלֹא כְּאִנּוּן קַדְמָאֵי וְאִקְרֵי מָסֹרֶת זְעִירָא.

אִלֵּין תְּרֵין גַּלְגַּלִּין אִקְרוּן מָסֹרֶת זְעִירָא וּמָסֹרֶת רַבְּרְבָא. אִלֵּין תְּרֵין מָסֹרוֹת אִתְמְסָרוּ לִידוֹי

לשון הקודש

וְאוֹתוֹ הַגַּלְגַּל סוֹבֵב לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְיוֹצֵא נִיצוּץ וּמַלְהִיט אֶת הַגַּלְגַּל, וְאָז מוֹצִיא אֵשׁ לוֹהֶטֶת בְּמַקְלוֹת. כְּשֶׁמִּתְפַּשֵּׁט אוֹתוֹ גַּלְגַּל הַמָּאוֹר לִמְדִידָה, יוֹצֵא אֲוִיר טָהוֹר שֶׁלּוֹהֵט בְּאוֹתָם שְׁלֹשֶׁת הָאֲוִירִים שֶׁאָמַרְנוּ, וְלוֹהֲטִים יַחַד. וּמֵאוֹתוֹ הַלַּהַט יוֹצֵא זֶה הַגַּלְגַּל שֶׁסּוֹבֵב וְלַעֲלוֹת וְיוֹרֵד.

וּכְשֶׁמִּדִּידַת הַמָּאוֹר יוֹצֵאת וּמוֹדֶדֶת מִמַּעְלָה לְמַטָּה, הַגַּלְגַּל הַזֶּה כּוֹנֵס אֶת כָּל הַמַּחֲנוֹת, וּכְשֶׁמַּתְחִילָה הַמְּדִידָה, הַגַּלְגַּל הַזֶּה נוֹהֵם בְּנֹעַם, וּמוֹצִיא אוֹתִיּוֹת קְטַנּוֹת נוֹצְצוֹת לְפָרֵשׁ בָּאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, וְאָז נִקְרֵאת מָסֹרֶת. מֵהַגַּלְגַּל הַזֶּה לוֹהֵט אַחֵר תַּחְתּוֹן, וּמִתְפַּשֵּׁט וּמְלַהֵט אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת לְפָרֵשׁ, וְלֹא כְּאוֹתָם הָרִאשׁוֹנִים, וְנִקְרֵאת מָסֹרֶת קְטַנָּה.

שְׁנֵי הַגַּלְגַּלִּים הַלָּלוּ נִקְרָאִים מָסֹרֶת קְטַנָּה וּמָסֹרֶת גְּדוֹלָה. שְׁתֵּי הַמָּסוֹרוֹת

דְּרָעֲיָא מְהֵימְנָא, לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכְּלָא, עַד דְּנַחְתּוּ אַתְוָן וְאִתְחֲקָקוּ עַל לוּחֵי אַבְנִין. כַּד גַּלְגַּלֵּי שָׁאֲרֵי וְאַסְחַר כַּמָּה חַיָּלִין וְכַמָּה מַשְׁרְיָן מָאֲרֵיהוֹן דְּגַדְפִּין טָאסִין בְּאִנּוּן רְקִיעִין, וְאִנּוּן אַתְוָן דְּנָפְקֵי אִתְמְסָרוּ לְהַהוּא מְמָנָא קַדִּישָׁא דְּאִקְרֵי יוּפִיאֵ"ל מָאֲרֵי דְּחָכְמְתָא. וּכְדֵין אָזִיל וְחָקִיק לוֹן סַחֲרָנֵי דְּאַתְוָן. וְהַאי מְמָנָא קַדִּישָׁא מָסַר לוֹן לִמְהֵימְנָא קַדִּישָׁא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות כד יב) עֲלֵה אֵלַי הָהָרָה וֶהְיֵה שָׁם וְגוֹ'.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. אִלֵּין אִנּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְתָא, וְאִסְתַּכְּלִין בְּמִלֵּי דְּאוֹרַיְתָא בִּרְעוּתָא בְּהִרְהוּרָא דְּלִבָּא. וְהַמַּשְׂכִּילִים דְּמִסְתַּכְּלָן, וְלָא מִסְתַּכְּלָן בְּמִלָּה בִּלְחוּדָהָא. אֶלָּא דְּמִסְתַּכְּלָן בַּאֲתַר דְּתָלֵי הַהוּא

לשון הקודש

הַלָּלוּ נִמְסְרוּ לִידֵי הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, לָדַעַת וּלְהִסְתַּכֵּל, עַד שֶׁיָּרְדוּ הָאוֹתִיּוֹת וְנֶחְקְקוּ עַל לוּחוֹת הָאֲבָנִים. כְּשֶׁהַגַּלְגַּלִּים מַתְחִילִים וְסוֹבְבִים כַּמָּה צְבָאוֹת וְכַמָּה מַחֲנוֹת, בַּעֲלֵי כְנָפַיִם טָסִים בְּאוֹתָם הָרְקִיעִים, וְאוֹתָם הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת נִמְסְרוּ לְאוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא יוּפִיא"ל בַּעַל הַחָכְמָה. וְאָז הוֹלֵךְ וְחוֹקֵק אוֹתָם סְבִיב הָאוֹתִיּוֹת. וְהַמְמֻנֶּה הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה מָסַר אוֹתָם לַנֶּאֱמָן הַקָּדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כד) עֲלֵה אֵלַי הָהָרָה וֶהְיֵה שָׁם וְגוֹ'.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, אֵלּוּ אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, וּמִסְתַּכְּלִים בְּדִבְרֵי תוֹרָה בְּרָצוֹן וּבְהִרְהוּר הַלֵּב. וְהַמַּשְׂכִּילִים שֶׁמִּסְתַּכְּלִים, וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בַּדָּבָר לְבַדּוֹ, אֶלָּא שֶׁמִּסְתַּכְּלִים בַּמָּקוֹם שֶׁתָּלוּי אוֹתוֹ הַדָּבָר, מִשּׁוּם שֶׁאֵין דָּבָר

מִלָּה. בְּגִין דְּלֵית מִלָּה דְּלָא תַלְיָא עַל רָזָא אָחֲרָא עִלָּאָה. וְיִשְׁכַּח בְּמִלָּה דָּא מִלָּה אָחֲרָא דְּרָזָא עִלָּאָה, מִגּוֹ אַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נַהֲרָא, יִשְׁכַּח וְיֶחֱמֵי בַּר נָשׁ רָזָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא. וְסִימָנִיךְ (משלי טז כ) מַשְׂכִּיל עַל דָּבָר יִמְצָא טוֹב.

דָּבָר, דָּא אַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נַהֲרָא. יִמְצָא טוֹב, דָּא אַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא. מַשְׂכִּיל. עַל דָּבָר, וְלָא כְּתִיב מַשְׂכִּיל דָּבָר, אֶלָּא עַל דָּבָר, דְּבָעֵי לְאִסְתַּכְּלָא עָלֵה לְעֵלָּא. וְדָא הוּא כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, דָּא הוּא רָקִיעַ דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָא עַל חֵיוָן לְתַתָּא. דְּמִגּוֹ הַאי רָקִיעַ יִסְתַּכַּל בְּהַהוּא זֹהַר, דְּנָצִיץ זָהָרָא דְּזָהֲרִין עִלָּאִין, זָהָרָא דְּנָפִיק מִגּוֹ נְקֻדָּה עִלָּאָה, יַזְהִיר וְיִתְנְצִיץ בִּנְצִיצוּ דִּשְׁאָר נְהוֹרִין לְכָל סְטָר.

לשון הקודש

שֶׁלֹּא תָלוּי עַל סוֹד עֶלְיוֹן אַחֵר. וְיִמְצָא בַּדָּבָר הַזֶּה דָּבָר אַחֵר שֶׁל סוֹד עֶלְיוֹן מִתּוֹךְ הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, יִמְצָא וְיִרְאֶה הָאָדָם סוֹד הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, וְסִימָנְךָ – (משלי טז) מַשְׂכִּיל עַל דָּבָר יִמְצָא טוֹב.

דָּבָר – זוֹ הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה. יִמְצָא טוֹב – זוֹ הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה. מַשְׂכִּיל עַל דָּבָר, וְלֹא כָּתוּב מַשְׂכִּיל דָּבָר, אֶלָּא עַל דָּבָר, שֶׁצָּרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל עָלָיו לְמַעְלָה. וְזֶהוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, זֶהוּ הָרָקִיעַ הַנּוֹדָע עַל הַחַיּוֹת לְמַטָּה. שֶׁמִּתּוֹךְ הָרָקִיעַ הַזֶּה יִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ זֹהַר, שֶׁנּוֹצֵץ הַזֹּהַר שֶׁזּוֹהֲרִים הָעֶלְיוֹנִים. הַזֹּהַר שֶׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, יַזְהִיר וְיִתְנוֹצֵץ בְּנִיצוּץ שֶׁל שְׁאָר הָאוֹרוֹת לְכָל צַד.

וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. מַה כּוֹכָבִים דְּקַיְּמָן תָּדִיר בְּקִיּוּמָא דְּאִנּוּן נִימוּסֵי שְׁמַיָּא לְאַנְהָרָא תָּדִיר. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית א טז) וְאֶת הַכּוֹכָבִים, אִלֵּין כּוֹכָבִים דְּנָהֲרִין. וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים דְּדַחֲקֵי לוֹן וְאַלְקֵי לוֹן לְמֵיטַר אוֹרְחוֹי דְּאוֹרַיְתָא. כַּכּוֹכָבִים, אִלֵּין אִנּוּן דְּגָשִׁים דְּאַתְוָן דְּדַחֲקֵי לוֹן, וּמַפְּקֵי לוֹן לִנְהוֹרָא. וְאִלֵּין אִנּוּן כּוֹכְבֵי דְּשַׁרְבִּיטָא מָפְקֵי רוּחָא וּנְהוֹרָא כַּחֲדָא, וְאַנְהִירוּ לְרָזָא דְּאַתְוָן.

כְּזֹהַר הָרָקִיעַ (דף קכו ע"א) דָּא נְקֻדָּה דְּשַׁרְיָא עַל אַתְוָן לְנַגְנָא וּלְאִתְפַּשְׁטָא, וְדָא אִיהִי נְקֻדָּה דְּאִיהִי רְבִיעַ עַל אַתְוָן כְּאִמָּא עַל בְּנִין. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ נְקֻדָּה חֲדָא אִתְפַּשְׁטַת לְנִגּוּנָא וְלָא אִתְפַּשְׁטַת בְּחֵזוּתָא. וְדָא אִיהוּ רָזָא דִּכְתִיב (תהלים צב א) מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת דְּהָא יוֹם הַשַּׁבָּת בְּהַאי סָלְקָא.

לשון הקודש

וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. מָה הַכּוֹכָבִים שֶׁעוֹמְדִים תָּמִיד בַּקִּיּוּם שֶׁל אוֹתָן הַנְּהָגוֹת הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֶת הַכּוֹכָבִים, אֵלּוּ הַכּוֹכָבִים שֶׁמְּאִירִים. וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים – שֶׁדּוֹחֲקִים אוֹתָם וּמַלְקִים אוֹתָם לִשְׁמֹר דַּרְכֵי הַתּוֹרָה. כַּכּוֹכָבִים – אֵלּוּ אוֹתָם הַדְּגֵשִׁים שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁדּוֹחֲקִים אוֹתָם וּמוֹצִיאִים אוֹתָם לָאוֹר. וְאֵלּוּ הֵם כּוֹכְבֵי הַשָּׁבִיט, מוֹצִיאִים רוּחַ וְאוֹר כְּאֶחָד, וּמְאִירִים לְסוֹד הָאוֹתִיּוֹת.

כְּזֹהַר הָרָקִיעַ – זוֹ הַנְּקֻדָּה שֶׁשּׁוֹרָה עַל הָאוֹתִיּוֹת לְנַגֵּן וּלְהִתְפַּשֵּׁט, וְזוֹ הַנְּקֻדָּה שֶׁהִיא רוֹבֶצֶת עַל הָאוֹתִיּוֹת כְּמוֹ אֵם עַל בָּנִים. וְאַף עַל גַּב שֶׁהִיא הַנְּקֻדָּה הָאַחַת מִתְפַּשֶּׁטֶת לְנִגּוּן וְלֹא מִתְפַּשֶּׁטֶת בְּמַרְאֶה.

וְעַל דָּא נִגּוּנָא דְּהַאי נְקֻדָּה. סָלְקָא בְּנַיְחָא וְדָא אִיהוּ זֹהַר דְּהַאי רָקִיעַ דְּאִקְרֵי יוֹם הַשַּׁבָּת.

וְעוֹד יַזְהִרוּ, אִנּוּן מַשְׁכִּילִים בְּהַהוּא זֹהַר דְּסָלְקָא בֵּיהּ הַהוּא רְקִיעָא אִתְפַּשַּׁט. וּבְגִין דְּהַהוּא אִתְפַּשַּׁט זְעִירָא מִכָּל רְקִיעִין, הַאי נְקֻדָּה דְּסָלְקָא בֵּיהּ הַהוּא אִתְפַּשְּׁטוּתָא דְּנִגּוּנָא זְעִיר בְּנַיְחָא, וְלָא סַגְיָא, וְשִׁעוּרָא דִּילֵהּ בְּנִגּוּנָא כַּד אוֹשִׁיטוּ דִּימִינָא וּשְׂמָאלָא לְגַבֵּי הַאי רָקִיעַ כְּדֵין מִתְיַחֲדִין. וְעַל דָּא בֵּיהּ תַּרְוַיְהוּ תְּרֵין רוּחִין אִתְפַּשְּׁטוּ בְּנִגּוּנָא, כְּדֵי דָּחְיָא וְאָתֵי רוּחָא זְעִיר בְּנַיְחָא.

לְבָתַר הַאי נִקּוּדָא אִטַּמְּרַת בְּגַוָּהּ, וְאִתְחַפְיָא וְאִתְפַּשְּׁטַת בְּאִתְפַּשְּׁטוּתָא כְּהַאי תּוֹלַעְתָּא דְּאִתְחַפְיָא, וּבָתַר דְּאִתְחַפְיָא בְּגַוָּהּ אִזְדְּרִיק לְתַתָּא לְנִגּוּנָא, וְדָא אִקְרֵי זְרִיקָא דְּהַאי נְקֻדָּה, בְּגִין

לשון הקודש

וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב (תהלים צב) מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהֲרֵי יוֹם הַשַּׁבָּת בָּזֶה עוֹלֶה. וְעַל זֶה הַנִּגּוּן שֶׁל הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ עוֹלָה בִּמְנוּחָה, וְזֶהוּ הַזֹּהַר שֶׁל הָרָקִיעַ הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא יוֹם הַשַּׁבָּת.

וְעוֹד יַזְהִרוּ, אוֹתָם הַמַּשְׂכִּילִים בְּאוֹתוֹ הַזֹּהַר שֶׁעוֹלֶה בּוֹ אוֹתוֹ הָרָקִיעַ הִתְפַּשֵּׁט. וּמִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ שֶׁהִתְפַּשֵּׁט קָטָן מִכָּל הָרְקִיעִים, הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ שֶׁעוֹלָה בּוֹ אוֹתָהּ הַהִתְפַּשְּׁטוּת שֶׁל הַנִּגּוּן מְעַט בִּמְנוּחָה, וְלֹא רַבָּה, וְשִׁעוּרוֹ בְּנִגּוּן כְּשֶׁהוֹשִׁיטוּ הַיָּמִין וְהַשְּׂמֹאל לָרָקִיעַ הַזֶּה אָז מִתְיַחֲדִים. וְעַל כֵּן בּוֹ שְׁנֵיהֶם שְׁתֵּי רוּחוֹת מִתְפַּשְּׁטוֹת בְּנִגּוּן, וְהֵם בִּדְחִיָּה, וּבָאָה רוּחַ קְטַנָּה בִּמְנוּחָה.

אַחַר כָּךְ הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ נִסְתֶּרֶת בְּתוֹכָהּ, וּמִתְכַּסָּה וּמִתְפַּשֶּׁטֶת בְּהִתְפַּשְּׁטוּת כַּתּוֹלַעַת הַזּוֹ שֶׁמִּתְכַּסָּה. וְאַחַר שֶׁמִּתְכַּסָּה

דְּאִתְיַשְׁבַת בְּהַאי בִּימִינָא, וְכַד אִתְפַּשְׁטַת הַאי נְקֻדָּה לְנַגְּנָא אֲחִידַת בְּבוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, לְאִתְיַשְׁבָא וְנָהִיר וְנָצִיץ, וּכְדֵין וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר, כְּהַהוּא זֹהַר מַמָּשׁ דְּאִתְפְּשַׁט וְאִזְדְּרִיק נְצִיצוּ לְאִתְיַשְׁבָא, וְדָא מַשְׂכִּיל עַל דָּבָר. וַדַּאי בְּגִין דְּאִיהִי קְיָמָא עַל דָּבָר יִמְצָא טוֹב, אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּזֹהַר דָּא דְּאִיהוּ נְצִיצוּ וּזְהִירוּ לְאִסְתַּכְּלָא, וְרָזָא דָּא אִיהוּ עוּמְקָא וְרוּמָא לְאִתְיַשְׁבָא בְּרָזָא דְּבוּצִינָא בְּהַהוּא דָּבָר.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, דָּא רְקִיעָא דְּבֵה שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי. הָכָא פְּשִׁיטוּ דְּבוּצִינָא לְנַגְּנָא, עַל דָּא בִּתְמִיהוּ בִּסְלִיקוּ עַל כֹּלָּא. וְסִימָנִיךְ (תהלים קיב ט) פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים. דְּהָא אִיהוּ יְהִיב לְכֻלְּהוּ תַּתָּאֵי, וּמִשְׁחָתָא דְּבוּצִינָא פִּזַּר רַבְרְבָא.

לשון הקודש

בְּתוֹכוֹ, נִזְרֶקֶת לְמַטָּה לַנִּגּוּן, וְזוֹ נִקְרֵאת זְרִיקַת הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמִּתְיַשֶּׁבֶת בַּיָּמִין הַזֶּה. וּכְשֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ לְנַגֵּן, אוֹחֶזֶת אֶת הַנִּיצוּץ הַקָּשֶׁה לְהִתְיַשֵּׁב, וּמְאִירָה וְנוֹצֶצֶת. וְאָז וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר, כְּאוֹתוֹ הַזֹּהַר מַמָּשׁ שֶׁהִתְפַּשֵּׁט וְנִזְרָק נִיצוּץ לְהִתְיַשֵּׁב, וְזֶה מַשְׂכִּיל עַל דָּבָר. וַדַּאי מִשּׁוּם שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת עַל דָּבָר – יִמְצָא טוֹב. הִתְפַּשְׁטוּת הַזֹּהַר הַזֶּה שֶׁהוּא נִיצוּץ וְזוֹהֵר לְהִסְתַּכֵּל, וְהַסּוֹד הַזֶּה הוּא עֹמֶק וְרוּם לְהִתְיַשֵּׁב בְּסוֹד הַמָּאוֹר כְּמוֹ אוֹתוֹ הַדָּבָר.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, זֶה הָרָקִיעַ שֶׁבּוֹ שֶׁמֶשׁ וּלְבָנָה כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. כָּאן הִתְפַּשְׁטוּת שֶׁל הַמָּאוֹר לְנַגֵּן עַל זֶה בִּתְמִיהָה בַּעֲלִיָּה עַל הַכֹּל. וְסִימָנְךָ – (תהלים קיב) פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים, שֶׁזֶּהוּ שֶׁנּוֹתֵן לְכָל הַתַּחְתּוֹנִים, וּמְדִידַת הַמָּאוֹר

דְּכַד מִשְׁחָתָא סָלְקָא וְאִתְרַבְרְבָא כְּדֵין אִיהוּ סָלִיק וְאוֹשִׁיט שִׁית אַמִּין, בְּשִׁיעוּרָא דְּשִׁית נִקּוּדִין לְאָרְכָּא וּלְפוּתְיָא כְּחֵיזוּ דָּא ˪ דְּאִיהוּ פִּזֶּר, וְהַאי אִיהוּ סִימָנִיךְ (אסתר ה) וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִיט הַזָּהָב.

וְתָנֵינָן שִׁית אַמִּין אוֹשִׁיט לְקַבְּלָה. מֵהַאי פִּזֶּר מַלְיָא מַבּוּעִין וְיָהִיב לְמִסְכְּנֵי. וְהַאי אִיהוּ שַׁרְבִיטָא דְּאִתְתְּקַן בְּמִשְׁחָתָא דָּא. וּבְנִגּוּנָא דְּמִשְׁחָתָא דָּא סָלְקָן וְאִתַּתְקְנָן כִּדְקָא יָאוֹת. וּכְדֵין וְהַמַּשְׁכִּילִים וְגוֹ'. שִׁעוּרָא דָּא כְּשִׁעוּרָא דְּשִׁית נִקּוּדִין, לְנַגְנָא תְּלָת לְאָרְכָּא וּתְלָת לְפוּתְיָא. בְּגִין דְּאִיהוּ רָזָא דְּשִׁית.

שִׁית אִנּוּן, וְאִנּוּן חָמֵשׁ. תְּלָת לְאָרְכָּא תְּרֵין לְפוּתְיָא כַּד מִסְתַּכְּלָאן תְּלַת לְסִטְרָא דָּא, וּתְלַת לְסִטְרָא דָּא. וּכְדֵין וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים

לשון הקודש

פִּזֶּר גָּדוֹל.

כְּשֶׁמִּדִּידָה עוֹלָה וּמִתְגַּדֶּלֶת, אָז הוּא עוֹלֶה וּמוֹשִׁיט שֵׁשׁ אַמּוֹת בְּשִׁעוּר שֶׁל שֵׁשׁ נְקֻדּוֹת לְאֹרֶךְ וְלָרֹחַב, כַּמַּרְאֶה הַזֶּה שֶׁהוּא פִּזֵּר. וְזֶהוּ סִימָנְךָ – (אסתר ה) וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִיט הַזָּהָב.

וְשָׁנִינוּ, שֵׁשׁ אַמּוֹת הוֹשִׁיט לְקַבְּלָהּ. מֵהַפִּזֵּר הַזֶּה מָלֵא הַמַּעְיָן שֶׁלָּךְ וְנוֹתֵן לַעֲנִיִּים. וְזֶהוּ הַשַּׁרְבִיט שֶׁנִּתְקַן בַּמִּדִּידָה הַזּוֹ. וּבְנִגּוּן הַמִּדִּידָה הַזּוֹ עוֹלִים וְנִתְקָנִים כָּרָאוּי, וְאָז וְהַמַּשְׁכִּילִים וְגוֹ'. שִׁעוּר זֶה כְּמוֹ שִׁעוּר שֶׁל שֵׁשׁ נְקֻדּוֹת, לְנַגֵּן שָׁלֹשׁ לְאֹרֶךְ וְשָׁלֹשׁ לָרֹחַב, מִשּׁוּם שֶׁהוּא סוֹד שֶׁל שֵׁשׁ. **שֵׁשׁ** הֵם, וְהֵם חָמֵשׁ. שָׁלֹשׁ לְאֹרֶךְ וּשְׁתַּיִם לָרֹחַב כְּשֶׁמִּסְתַּכְּלִים שָׁלֹשׁ לְצַד זֶה וְשָׁלֹשׁ לְצַד זֶה. וְאָז וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים

לְעוֹלָם וָעֶד. אִלֵּין אִנּוּן שִׁית נִקּוּדִין דְּאִנּוּן נְצִיצִין, וְנָהֲרִין לְתַתָּא. וְאִנּוּן כּוֹכָבִים טְמִירִין לְאַנְהָרָא, וְסִיהֲרָא אִתְנְהִירַת בְּכָל חַד וְחַד מִמִּשְׁחָתָא דִּילְהוֹן דְּאִתְנָעִיצָאן בְּבוּצִינָא.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. דָּא רָקִיעַ דְּחַיָּון דְּקַיְמִין אִתְפְּשַׁט בּוּצִינָא וּמָדִיד לְאָרְכָּא תְּלַת קִשְׁרִין לִימִינָא וּתְלַת קִשְׁרִין לִשְׂמָאלָא. אִלֵּין תְּלָת קִשְׁרִין חַד קְיָמָא. וְאִלֵּין תְּלָת חַד קְיָמָא. וְאִלֵּין תְּלָת נִקּוּדִין דְּקַיְמִין דָּא עַל דָּא בֵּין לְסִטְרָא דָּא בֵּין לְסִטְרָא דָּא. מְדִידוּ דְּבוּצִינָא שִׁיעוּר לְנַגְּנָא תְּרֵין טַעֲמִין, דְּקַיְמִין בְּחֵיזוּ דְּקַיְמִין נִגּוּנָא דְּמִשְׁחָתָא דְּמָדִיד בִּתְרֵין יַרְכִּין דְּקַיְמִין.

יַעֲקֹב דְּאִיהוּ גּוּפָא, אִסְתְּמִיךְ עַל קִיּוּמִין בִּמְדִידוּ דְּבוּצִינָא. כַּד עָאל לַאֲבוּהָ רָזָא (בראשית כז

לשון הקודש

לְעוֹלָם וָעֶד. אֵלּוּ הֵם שֵׁשׁ הַנְּקֻדּוֹת שֶׁנּוֹצְצוֹת וּמְאִירוֹת לְמַטָּה, וְאוֹתָם כּוֹכָבִים נִסְתָּרִים לְהָאִיר, וְהַלְּבָנָה מוֹאֶרֶת בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִמִּדִּידָתָם שֶׁנִּעוּצוֹת בַּמָּאוֹר.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, זֶה הָרָקִיעַ שֶׁל חַיּוֹת שֶׁעוֹמְדוֹת. מִתְפַּשֵּׁט קַו הַמִּדָּה, מוֹדֵד לָאֹרֶךְ שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים לְיָמִין וּשְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים לִשְׂמֹאל. אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים עֲמוּד אֶחָד, וְאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה עֲמוּד אֶחָד. וְאֵלּוּ שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת שֶׁעוֹמְדוֹת זֶה עַל זֶה, בֵּין לְצַד זֶה בֵּין לְצַד זֶה. מְדִידַת קַו הַמִּדָּה הַשִּׁעוּר לְנַגֵּן שְׁנֵי טְעָמִים שֶׁעוֹמְדִים בַּמַּרְאֶה שֶׁמְּקַיְּמִים נִגּוּן שֶׁל הַמְּדִידָה שֶׁמּוֹדֵד אַחַר הַיְרֵכַיִם שֶׁעוֹמְדוֹת.

יַעֲקֹב שֶׁהוּא הַגּוּף, נִסְמָךְ עַל הָעֲמוּדִים

כה) דְּוַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיֵּשְׁתְּ. וְגוּפָא אִתְקַיַּם בְּקִיּוּמֵהּ. וְעַל דָּא וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגו'. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ דְּמִתְפַּשְׁטִין וְנָהֲרִין לְתַתָּא, כַּד שַׁרְבִּיטָא אִתְקַיַּם בְּרָזָא דְּפִזֵּר, וְיָהִיב וְעָאל בְּמִשְׁחָתָא וּמָדִיד וְאִתְתְּקָנוּ אִלֵּין תְּרֵין קַיְמִין בְּמִשְׁחָתָא לְתַתָּא, וְאִתְתְּקַן בּוּצִינָא וּמָדִיד דָּא עִם דָּא.

כְּדֵין וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ דְּהָא לְתַתָּא אִתְתְּקָנַת בְּתִקּוּנָא דְּנוּקְבָא לְקַבְּלָא דְּכוּרָא, וְיַרְכִין אִתְתְּקָנוּ בְּלָא פְּשִׁיטוּ. וְהָכָא לָאו נִגּוּנָא בְּגוֹ מִשְׁחָתָא דָּא, וְאִקְּרֵי אֶתְנַחְתָּא לָקֶבֶל תְּרֵי טַעֲמֵי, רָזָא דְּנוּקְבָא דִּפְתִיחָא לָקֶבֶל דְּכוּרָא וְהָכָא לָאו נִגּוּנָא דְּכֹלָּא בְּנַיְיחָא.

לשון הקודש

בִּמְדִידַת קַו הַמְּדִידָה, כְּשֶׁנִּכְנַס לְאָבִיו הַסּוֹד שֶׁל וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיֵּשְׁתְּ. וְהַגּוּף הִתְקַיֵּם בְּקִיּוּמוֹ. וְעַל זֶה וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגו'. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, שֶׁמִּתְפַּשְׁטִים וּמְאִירִים לְמַטָּה, כְּשֶׁהַשַּׁרְבִּיט מִתְקַיֵּם בַּסּוֹד שֶׁל פִּזֵּר, וְנוֹתֵן וְנִכְנָס בִּמְדִידָה וּמוֹדֵד, וְנִתְתַּקְּנִים אֵלּוּ שְׁנֵי הָעַמּוּדִים בִּמְדִידָה לְמַטָּה, וּמִתְתַּקֵּן הַמָּאוֹר וּמוֹדֵד זֶה עִם זֶה.

אָז וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ, שֶׁהֵרֵי לְמַטָּה הִתְתַּקְּנָה בַּתִּקּוּן שֶׁל הַנְּקֵבָה לְקַבֵּל אֶת הַזָּכָר. וְהַיְרֵכַיִם הִתְתַּקְּנוּ בְּלִי הִתְפַּשְׁטוּת. וְכָאן אֵין נִגּוּן בְּתוֹךְ הַמְּדִידָה הַזּוֹ, וְנִקְרֵאת אֶתְנַחְתָּא כְּנֶגֶד שְׁנֵי טְעָמִים, סוֹד הַנְּקֵבָה הַפְּתוּחָה כְּנֶגֶד הַזָּכָר, וְכָאן אֵין נִגּוּן שֶׁהַכֹּל בְּנַחַת.

מִשְׁחָתָא דָּא טְמִירָא, כְּדֵין וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. דָּא רָקִיעַ דִּימִינָא דְּזָהִיר וְנָהִיר וְאַתְקִיף בְּתֶקֶפָּה. שְׁאָרֵי בּוּצִינָא וְאִתְפְּשַׁט לְאַנְהָרָא, וְנִגּוּנָא דְּקָא אָזְלָא מִסְּטָר יְמִינָא תְּרַצְתָּא הַאי נִגּוּנָא דַּחֲבִיבוּ לְמֵיזָל בְּנִגּוּנָא דָּא מְחַבְּקָא. וְתִלְשָׁתָא קָא סָטִיר לְקַשְׁרָא קִשְׁרָא, הַאי אָחִיד וְהַאי כָּפִיף, וְאִתְיָעִיף לְקַבְּלָא דְּסַנְטוּרָא בְּקַנְטוּפָּא וְאִתְפְּשָׁטוּ תְּרֵין דְּרוֹעִין כַּחֲדָא, בְּרָזָא דְּאָזְלָא וְגֵרִישׁ דְּקָטוּר שְׂמָאלָא.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כַּד פָּסַק נְהוֹרָא וּבוּצִינָא פָּסְקָה, וְלָא מָדִיד בְּאָרְכָּא וְפוּתְיָא מִתַּתָּא לְעֵלָּא, אִתְפְּשַׁט בּוּצִינָא וְאָחִיד מֵעֵלָּא לְתַתָּא בְּרָזָא דְּקִשִּׁירוּ, וְאִתְבָּרְכָאן עִלָּאִין וְתַתָּאִין בְּהַאי מְדִידוּ דְּבוּצִינָא. (נ"א דְּנִגּוּנָא) לְכֻלְּהוּ מִשְׁחָתִין,

לשון הקודש

הַמְּדִידָה הַזּוֹ טְמִירָה, אָז וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. זֶהוּ רָקִיעַ הַיָּמִין שֶׁזּוֹהֵר וּמֵאִיר וּמַחֲזִיק בְּחָזְקוֹ. מַתְחִיל קַו הַמְּדִידָה וּמִתְפַּשֵּׁט לְהָאִיר, וְהַנִּגּוּן שֶׁהוֹלֵךְ מִצַּד הַיָּמִין מְרַצֶּה אֶת הַנִּגּוּן שֶׁל חֲבִיבוּת לָלֶכֶת בַּנִּגּוּן הַזֶּה בְּחִבּוּק. וְהַתַּלְשָׁא סוֹטֵר לִקְשֹׁר קֶשֶׁר, זֶה יָשָׁר וְזֶה כָּפוּף, וְנִכְפָּל נֶגֶד צִדּוֹ בְּנֹכַח, וְהִתְפַּשְּׁטוּ שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת כְּאֶחָד, בְּסוֹד שֶׁל אַזְלָא וְגֵרִישׁ שֶׁקּוֹשֵׁר הַשְּׂמֹאל.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ, כְּשֶׁפּוֹסֵק הָאוֹר וְקַו הַמְּדִידָה פָּסְקָה, וְלֹא מוֹדֵד בְּאֹרֶךְ וְרֹחַב מִמַּטָּה לְמַעְלָה, מִתְפַּשֵּׁט קַו הַמְּדִידָה, וְאוֹחֵז מִמַּעְלָה לְמַטָּה בַּסּוֹד שֶׁל הַקִּשִּׁירוּת, וּמִתְבָּרְכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בַּמְּדִידָה הַזּוֹ שֶׁל קַו הַמְּדִידָה (שֶׁל הַנִּגּוּן)

וְאִתְעֲבִיד כֹּלָּא מִשְׁחָתָא חַד דְּקַיְמָא וְאִסְתִּמִיךְ כֹּלָּא עַל דָּא.

וּבְגִין כָּךְ כַּד עוֹבָדִין מִתְכַּשְּׁרִין לְתַתָּא, וְאִתְכַּשְּׁרָן בְּעוֹבָדִין טָבִין, בְּעוֹבָדִין דְּאוֹרַיְתָא, כְּדֵין כֹּלָּא אִתְתְּקַן עַד הַאי אֲתַר. דְּהָא הָכָא אִשְׁתְּכַח וְאִזְדְּמַן בְּגִלּוּיָא וּבְכִסּוּיָא, רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא וְנָטְלָא עַד הָכָא.

וְהַמַּשְׁכִּילִים יַזְהִרוּ כַּד עוֹבָדִין מִתְתְּקְנָן וְאָחִיד מִשְׁחָתָא אָחֳרָא בִּסְתִימוּ, וּפְסָקָה בֵּין מִשְׁחָתָא דִּלְתַתָּא לְמִשְׁחָתָא עִלָּאָה. מִשְׁחָתָא עִלָּאָה אִיהִי מִשְׁחָתָא וְלָא מִשְׁחָתָא, לָא מִשְׁחָתָא כְּלָל. וּבְגִין כָּךְ פָּסְקָה מִתַּתָּא לְעֵלָּא, וּמַפְסְקָא מֵעֵלָּא לְתַתָּא. וְרָזָא דָּא יהו"ה ו' יהו"ה פָּסְקָה בְּגַוַיְהוּ, וְכֹלָּא חַד בְּרָזָא דְּבוּצִינָא.

לשון הקודש

לְכָל הַמִּדִּידוֹת, וְנַעֲשָׂה הַכֹּל מִדִּידָה אַחַת שֶׁעוֹמֶדֶת וְנִסְמֶכֶת כֻּלָּהּ עַל זֶה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, כְּשֶׁהַמַּעֲשִׂים כְּשֵׁרִים לְמַטָּה וְנִכְשָׁרִים בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, בְּמַעֲשִׂים שֶׁל תּוֹרָה, אָז הַכֹּל מִתְתַּקֵּן עַד הָאַתַר הַזֶּה. שֶׁהֲרֵי כָּאן נִמְצָא וּמִזְדַּמֵּן בְּגִלּוּי וּבְכִסּוּי סוֹד הָאֱמוּנָה, וְנוֹסֵעַ עַד לְכָאן.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ, כְּשֶׁהַמַּעֲשִׂים מִתְתַּקְּנִים וְאוֹחֶזֶת מִדִּידָה אַחֶרֶת בַּסֵּתֶר, וּפוֹסֶקֶת בֵּין הַמִּדִּידָה שֶׁלְּמַטָּה לַמִּדִּידָה הָעֶלְיוֹנָה. הַמִּדִּידָה הָעֶלְיוֹנָה הִיא מִדִּידָה וְלֹא לִמְדִידָה, אֵין מִדִּידָה כְּלָל. וּמִשּׁוּם כָּךְ פּוֹסֶקֶת מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וּמַפְסִיקָה מִמַּעְלָה לְמַטָּה. וְזֶה סוֹד יהו"ה ו' יהו"ה פּוֹסֶקֶת בְּתוֹכָם, וְהַכֹּל אֶחָד בְּסוֹד קַו הַמִּדִּידָה.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ, כַּד עוֹבָדִין לָא מִתְכַּשְׁרָן וּבוּצִיצָא לָא אִתְפַּשְׁטַת, כְּדֵין שׁוּפָרָא אִתְהַפַּךְ וְכֹלָּא אִתְעַכָּב וְקָיְמָא בְּדוּכְתֵּהּ, וְלָא נָגִיד לְתַתָּא. וּלְזִמְנִין דְּהָא נָגִיד עַד דְּמָטֵי לְשַׁרְבִּיטָא וְקַיְמָא תַּמָּן, וְלָא נָגִיד לַתַּתָּא וְאִתְעַכָּב. וְנִגּוּנָא קַיְמָא וּבָטֵשׁ בַּדַּרְגָּא דְּאִיהוּ קַדְמָאָה, וּבוּצִיצָא קַיְמָא (דף קכו ע"ב) תַּמָּן וְלָא מָדִיד וְלָא פָּשִׁיט מִשְׁחָתָא. וְכָל דָּא בְּגִין דְּשׁוּפָרָא אִתְהַפָּךְ מִתַּתָּאֵי עַל עוֹבָדֵיהוֹן דְּלָא כַּשְׁרָן.

וְכַד בּוּצִיצָא אִתְפַּשְׁטַת וּמָדִיד כְּדֵין שׁוּפָרָא אָזְלַת וּתְלָת קִשְׁרִין קַיְמִין בְּדוּכְתֵּהּ וְאַף עַל גַּב דִּבְרָזָא אָחֳרָא קָיְמָא כֹּלָּא אִיהוּ בְּרָזָא חֲדָא דְּהָא תְּלַת קִשְׁרִין אִלֵּין דְּקַיְמִין בְּדוּכְתֵּהּ תְּחוֹת גַּדְפּוֹי דְּהַהוּא שׁוּפָרָא בּוּצִיצָא קַיְמָא תַּמָּן וְאִתְבָּרְכָן גּוֹ חֲבִיבוּ.

לשון הקודש

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ, כְּשֶׁהַמַּעֲשִׂים לֹא נִכְשָׁרִים וְקַו הַמְּדִידָה אֵינוֹ מִתְפַּשֵּׁט, אָז הַשּׁוֹפָר מִתְהַפֵּךְ, וְהַכֹּל מִתְעַכֵּב וְקַיָּם בִּמְקוֹמוֹ וְלֹא שׁוֹפֵעַ לְמַטָּה. וְלִפְעָמִים שֶׁזֶּה שׁוֹפֵעַ עַד שֶׁמַּגִּיעַ לַשַּׁרְבִּיט, וְעוֹמֵד שָׁם וְלֹא שׁוֹפֵעַ לְמַטָּה וּמִתְעַכֵּב. וְהַנִּגּוּן עוֹמֵד וּמַכֶּה בְּדַרְגָּה, שֶׁהִיא הָרִאשׁוֹנָה, וְקַו הַמְּדִידָה עוֹמֵד שָׁם וְלֹא מוֹדֵד וְלֹא מִתְפַּשֶּׁטֶת הַמְּדִידָה. וְכָל זֶה מִשּׁוּם שֶׁהַשּׁוֹפָר הִתְהַפֵּךְ מֵהַתַּחְתּוֹנִים עַל מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁאֵינָם כְּשֵׁרִים.

וּכְשֶׁקַּו הַמִּדָּה מִתְפַּשֵּׁט וּמוֹדֵד, אֲזַי הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ, וּשְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים קַיָּמִים בִּמְקוֹמוֹ, וְאַף עַל גַּב שֶׁבְּסוֹד אַחֵר הַכֹּל עוֹמֵד בְּסוֹד אֶחָד, שֶׁהֲרֵי שְׁלֹשֶׁת הַקְּשָׁרִים הַלָּלוּ שֶׁבִּמְקוֹמוֹ עוֹמְדִים תַּחַת כַּנְפֵי אוֹתוֹ

סֶגוֹלְתָּא בְּרָזָא דִּתְלָת אֲבָהָן דְּקַיְמָן גּוֹ שׁוֹפָרָא, הָכָא בּוּצִינָא מָדִיד מִשְׁחָתָא דָּא בְּכֻלְּהוּ. בְּאָרְכָּא וּפוּתְיָיא בְּעוּמְקָא וְרוּמָא וְעִגּוּלָא, וְלָא קַיְמָא הָכָא מִשְׁחָתָא לְאִתְגַּלְיָא וּכְדֵין כְּזֹהַר הָרָקִיעַ רְקִיעָא סְתִימָאָה דְּלָא אִתְגַּלְיָא כְּלָל, וְקַיְמָא עַל רֵישֵׁי דְּחֵיוָן קַדִּישִׁין דְּקַיְמָן בְּרָזָא דַּאֲבָהָן.

וְהַאי רְקִיעָא סְתִימָאָה עִילָּאָה קַיְמָא עָלַיְהוּ. וְאַפִּיק מִנֵּהּ זֹהַר דְּנָהִיר לְכֻלְּהוּ חֵיוָן. וּכְדֵין קַיְמָא בּוּצִינָא דְּנָהָר וּבָטֵשׁ בְּכֻלְּהוּ לְאִזְדְּהַרָא, וְעַל דָּא כֹּלָּא בְּרָזָא דְּמִשְׁחָתָא קַיְמָא לְנַגְנָא בְּשִׁעוּרָא דְּנִגּוּנָא מָדִיד בּוּצִינָא. לֵית מָאן דְּיָדַע לֵיהּ לְהַאי רָזָא, בַּר אִנּוּן לְוָאֵי דְּקַיְמָן עַל נִגּוּנָא וְלָא גַּרְעֵי וְלָא מִתְפַּשְׁטֵי לְבַר, אֶלָּא כֹּלָּא גּוֹ מִשְׁחָתָא דְּרָזָא דְּבוּצִינָא.

לשון הקודש

הַשּׁוֹפָר, כָּן הַמִּדָּה עוֹמֵד שָׁם וּמִתְבָּרְכִים מִתּוֹךְ חֲבִיבוּת.

הַסֶּגוֹלְתָּא בְּסוֹד שֶׁל שְׁלֹשָׁה אָבוֹת הַעוֹמְדִים בְּתוֹךְ הַשּׁוֹפָר, כָּאן כָּן הַמִּדָּה מוֹדֵד אֶת הַמְּדִידָה הַזּוֹ בְּכֻלָּם. בָּאֹרֶךְ, בְּרֹחַב, עֹמֶק וְרוּם וְעִגּוּל. וְלֹא עוֹמֶדֶת כָּאן הַמְּדִידָה לְהִתְגַּלּוֹת, וְאָז כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, הָרָקִיעַ הַנִּסְתָּר שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה כְּלָל, וְעוֹמֵד עַל רָאשֵׁי הַחַיּוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁעוֹמְדִים בְּסוֹד הָאָבוֹת.

וְזֶה הָרָקִיעַ הַנִּסְתָּר, עָלָיו עוֹמֵד עֲלֵיהֶם. וּמוֹצִיא מִמֶּנּוּ זֹהַר שֶׁמֵּאִיר לְכָל הַחַיּוֹת. וְאָז עוֹמֵד כָּן הַמְּדִידָה שֶׁמֵּאִיר וּמַכֶּה בְּכֻלָּם לְזֹהַר, וְעַל זֶה הַכֹּל בְּסוֹד הַמְּדִידָה עוֹמֵד לְנַגֵּן בַּשִּׁעוּר שֶׁהַנִּגּוּן מוֹדֵד אֶת כָּן הַמִּדָּה. אֵין מִי שֶׁמַּכִּיר אֶת הַסּוֹד הַזֶּה, רַק אוֹתָם הַלְוִיִּם שֶׁעוֹמְדִים עַל הַנִּגּוּן, וְלֹא גּוֹרְעִים וְלֹא מִתְפַּשְׁטִים הַחוּצָה, אֶלָּא הַכֹּל בְּתוֹךְ הַמְּדִידָה שֶׁל סוֹד כָּן הַמִּדָּה.

אִנּוּן תְּלַת קִשְׁרִין קַדְמָאֵי דְּקָאָמַרְן דְּקִשְׁרָא קַדְמָאָה אִשְׁתְּאַר עַל אַתְוָן לְנַקְדָּא לְמֶהֱוֵי טַעְמָא לְעֵלָּא. לְזִמְנִין הַאי נְקֻדָּה דְּקַיְמָא לְטַעְמָא לְעֵלָּא, בּוּצִינָא נָחִית לֵיהּ לְתַתָּא לְהַאי קִשְׁרָא, לְמֶעֱבַד בֵּיהּ מְדִידוּ לְתַתָּא. וְכֹלָּא בְּרָזָא דְּדִיוֹקְנָא דְּוָא"ו נָחִית אִקְּרֵי תְּבִירָא. וְכַד נָחִית וּקְיָמָא עַל אַתְוָן הָא אִתְּמַר.

וְאִנּוּן תְּרֵין קִשְׁרִין אָחֲרָנִין דְּקָא אָמְרָן דְּאִשְׁתְּאָרוּ קַיְמִין עַל אַתְוָן וְאִתְפְּשַׁט בּוּצִינָא בְּרָזָא דְּוָא"ו וְאָחִיד לוֹן. וּכְדֵין אִקְּרֵי זָקֵף רַב וְכַד לֹא קַיְמָא פְּשִׁיטוּ דָּא בְּהַנֵּי תְּרֵי קִשְׁרִין, אִקְּרֵי זְקִיפָא זְעִיר, וְאַף עַל גַּב דְּהָא כֹּלָּא בְּרָזָא חֲדָא קַיְמָא.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ, יַעַבְדוּן נִגּוּנָא בְּרָזָא דָּא כִּדְקָא חֲזֵי. יַזְהִרוּ לְעֵלָּא יַזְהִרוּ

לשון הקודש

אוֹתָם שְׁלֹשֶׁת הַקְּשָׁרִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהַקֶּשֶׁר הָרִאשׁוֹן נִשְׁאָר עַל הָאוֹתִיּוֹת לְנַקֵּד שֶׁיִּהְיֶה הַטַּעַם לְמַעְלָה. לִפְעָמִים הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ שֶׁעוֹמֶדֶת לְטַעַם לְמַעְלָה, הַמָּאוֹר מוֹרִיד אוֹתָהּ לְמַטָּה לַקֶּשֶׁר הַזֶּה לַעֲשׂוֹת בּוֹ מְדִידָה לְמַטָּה. וְהַכֹּל בַּסּוֹד שֶׁל הַדְּיוֹקָן שֶׁל וא"ו יוֹרֵד נִקְרָא תְּבִי"ר. וּכְשֶׁיּוֹרֵד וְעוֹמֵד עַל הָאוֹתִיּוֹת, הֲרֵי נִתְבָּאֵר.

וְאוֹתָם שְׁנֵי הַקְּשָׁרִים הָאֲחֵרִים שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁנִּשְׁאֲרוּ, עוֹמְדִים עַל הָאוֹתִיּוֹת, וּמִתְפַּשֶּׁטֶת אֶבֶן הַמְּדִידָה בַּסּוֹד שֶׁל וא"ו וְאוֹחֵז בָּהֶם, וְאָז נִקְרָא זָקֵף גָּדוֹל. וּכְשֶׁלֹּא קַיֶּמֶת הַהִתְפַּשְּׁטוּת הַזּוֹ בִּשְׁנֵי הַקְּשָׁרִים הַלָּלוּ, נִקְרָא זָקֵף קָטֹן, וְאַף עַל גַּב שֶׁהַנֵּה הַכֹּל עוֹמֵד בְּסוֹד אֶחָד.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ, יַעֲשׂוּ נִגּוּן בַּסּוֹד הַזֶּה כָּרָאוּי. יַזְהִירוּ לְמַעְלָה, יַזְהִירוּ לְמַטָּה,

לְתַתָּא, לְקַיְּמָא קִיּוּמָא דְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, וְסָמְכִין לָהּ וְנַהֲרִין לָהּ. יַזְהִרוּ בְּהַהוּא נִגּוּנָא רוּחָא בָּתַר רוּחָא וּנְעִימוּ דָּא בָּתַר דָּא. כַּד מִתְחַבְּרָן כֻּלָּא בְּרָזָא דָּא, מִשְׁחָתָא סָלִיק כְּחֶשְׁבָּן יַזְהִירוּ. בְּגִין דְּהַאי יַזְהִירוּ הוּא כְּחֶשְׁבָּן רל"ח, דְּהַנֵּי רוּחֵי וּתְנוּעֵי לְנַגְּנָא לְאִתְפַּשְׁטָא בּוּצִינָא בְּכֻלְּהוּ נְהוֹרִין, גּוֹ מִשְׁחָתָא לְאִסְתְּמָכָא אוֹרַיְתָא. וּבְגִין דָּא יַזְהִרוּ כְּזֹהַ"ר הָכִי הוּא לְחֶשְׁבָּנָא יַזְהִיר"ו.

יַזְהִרוּ כְּזֹהַר חַד הוּא. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא כְּמָה דְּאִתְּמַר דִּרְקִיעָא עִלָּאָה סְתִימָאָה עַל כֹּלָּא, מִשְׁחָתָא גּוֹ בּוּצִינָא דְּקַיְּמָא בְּהַאי רָקִיעַ, בְּכֻלְּהוּ מִשְׁחָתֵי דְּחֵיוָן קַדִּישִׁין עִלָּאִין וְתַתָּאִין וּבְגִין כָּךְ יַזְהִרוּ כְּזֹהַר בְּכָל אִנּוּן חֵיוָן עִלָּאִין וְתַתָּאִין כְּזֹהַר בְּהַהוּא רָקִיעַ דְּקַיְּמָא עָלַיְהוּ, וְכֹלָּא דָּא לָקְבֵל דָּא.

לשון הקודש

לְקַיֵּם אֶת קִיּוּם סוֹד הָאֱמוּנָה, וְסוֹמְכִים אוֹתָהּ וּמְאִירִים לָהּ. יַזְהִירוּ בְּאוֹתוֹ הַנִּגּוּן רוּחַ אַחַר רוּחַ, וּנְעִימוּת זוֹ אַחַר זוֹ. כְּשֶׁכֻּלָּם מִתְחַבְּרִים בַּסּוֹד הַזֶּה, הַמִּדִּידָה עוֹלָה כְּחֶשְׁבּוֹן יַזְהִירוּ. מִשּׁוּם שֶׁה"יַזְהִירוּ" הַזֶּה הוּא כְּחֶשְׁבּוֹן מָאתַיִם שְׁלֹשִׁים וּשְׁמוֹנֶה, שֶׁהָרוּחוֹת הַלָּלוּ וְהַתְּנוּעוֹת לְנַגֵּן, שֶׁיִּתְפַּשֵּׁט הַמָּאוֹר בְּכָל הָאוֹרוֹת תּוֹךְ הַמִּדִּידָה לִסְמֹךְ אֶת הַתּוֹרָה. וּמִשּׁוּם זֶה יַזְהִרוּ כְּזֹהַ"ר, כָּךְ הוּא לְחֶשְׁבּוֹן יַזְהִיר"ו. יַזְהִרוּ כְּזֹהַר אֶחָד הוּא. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שֶׁהָרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן הַנִּסְתָּר עַל הַכֹּל, מְדִידָה בְּתוֹךְ קַו הַמִּדָּה שֶׁעוֹמֵד בָּרָקִיעַ הַזֶּה בְּכָל הַמִּדִּידוֹת שֶׁל הַחַיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְהַתַּחְתּוֹנוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ יַזְהִירוּ כְּזֹהַר, בְּכָל אוֹתָם הַחַיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְהַתַּחְתּוֹנוֹת, כְּזֹהַר בְּאוֹתָהּ הָרָקִיעַ שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם, וְהַכֹּל זֶה

וְסִימָנָא דְּכָל רָזִין אִלֵּין בְּהַאי קַיְמָא יַזְהִרוּ כְּזֹהַר סִימָנָא דָּא. וְרָזָא דָּא לָא אִתְיְהִיב אֶלָּא לְמָארֵי מִדִּין דְּיַדְעֵי בְּרָזָא דָּא דְּבוּצִינָא. זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

תָּא חֲזֵי. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ וְכוּ'. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ אִלֵּין אִנּוּן דְּמִסְתַּכְּלֵי בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא בְּסִתְרֵי רָזִין דְּאוֹרַיְתָא אִלֵּין צַדִּיקַיָּא דְּעָבְדִין רְעוּתָא דְּמָארֵיהוֹן. וּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְתָא יְמָמָא וְלֵילְיָא. וְאִלֵּין אִנּוּן מַשְׂכִּילִים דְּאִנּוּן מַשְׂכִּילִים בִּרְעוּתָא דְּמָארֵיהוֹן תָּדִיר. וְהָא אוֹקִימְנָא דְּלֵית דַּרְגָּא כְּדַרְגָּא דִּידְהוּ.

בְּגִין כָּךְ כָּל אִנּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְתָא, אִקְרוּן מַשְׂכִּילִים מִסְתַּכְּלָן בְּחָכְמְתָא מִסְתַּכְּלָאָן בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא עִלָּאָה. אֵין סוֹף אִתְפְּשַׁט נְהִירוּ

לשון הקודש

כְּנֶגֶד זֶה. וְהַסִּימָן שֶׁל כָּל הַסּוֹדוֹת הַלָּלוּ בָּזֶה עוֹמֵד, יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הַסִּימָן הַזֶּה. וְהַסּוֹד הַזֶּה לֹא נִתָּן אֶלָּא לְבַעֲלֵי מִדּוֹת שֶׁיּוֹדְעִים בְּסוֹד קַו הַמִּדָּה הַזֶּה. אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא וּרְאֵה, וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ וְכוּ'. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ, אֵלֶּה אוֹתָם שֶׁמִּסְתַּכְּלִים בְּסוֹד הַחָכְמָה, בְּסִתְרֵי הַסּוֹדוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. אֵלֶּה הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹשִׂים רְצוֹן רִבּוֹנָם, וּמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה יָמִים וְלֵילוֹת. וְאֵלּוּ הֵם הַמַּשְׂכִּילִים שֶׁהֵם מַשְׂכִּילִים בִּרְצוֹן רִבּוֹנָם תָּמִיד, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁאֵין דַּרְגָּה כְּדַרְגָּתָם.

מִשּׁוּם כָּךְ, כָּל אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה נִקְרָאִים מַשְׂכִּילִים, מִסְתַּכְּלִים בַּחָכְמָה, מִסְתַּכְּלִים בְּסוֹד הַחָכְמָה

סָתִים דְּלָא יְדִיעַ, וְהַאי דְּנָפְקָא מֵאֵין סוֹף קַיְמָא לְקַיְמָא. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, אִלֵּין אִנּוּן דְּמִסְתַּכְּלֵי בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא, בְּסִתְרֵי בְּרָזָא דְּאוֹרַיְתָא אִלֵּין אִנּוּן דְּיָדְעֵי בְּרָזָא דְּרָזִין, וּמִסְתַּכְּלָן וְאִתְחֲזוּ לְאִזְדַּהֲרָא בְּהַהוּא זְהִירוּ דְּנָגִיד וְנָפִיק וְקַיְמֵי בְּרָזֵי דְּאוֹרַיְתָא, וְיָדְעֵי לְאִסְתַּכְּלָא בְּסִתְרָהָא.

כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, דָּא אִיהוּ רְקִיעָא דְּקָאִים לְאַנְהָרָא לְתַתָּא, וְאִתְעַטַּר לְעֵלָּא וְנָהִיר לְתַתָּא. וְהַהוּא זֹהַר נָגִיד וְאִתְמְשַׁךְ לְתַתָּאֵי וּמֵהַהוּא זֹהַר אִתְּזָנוּ, וְקַיְמֵי בְּקִיּוּמַיְהוּ וְאָזְלֵי וְשָׁאטָן וְנַצְּחֵי גִּבּוֹרֵי שְׁמַיָּא וְדַיְנֵי גְּבוּרְתֵּי טְסִיסִין.

וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. כַּד נָהֲרִין כּוֹכָבַיָּא בְּנְהִירוּ דְּנָצִיץ וְנָטְלֵי בְּמַטְלָנוֹי לְאִתְנַהֲרָא מִגּוֹ דַּרְגִּין יְדִיעָאן, כּוֹכָבָא דְּנָהִיר מִסְּטָר

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנָה. אֵין סוֹף מִתְפַּשֵּׁט אוֹר נִסְתָּר שֶׁלֹּא יָדוּעַ, וְזֶה יוֹצֵא מֵאֵין סוֹף בְּרִית לְקַיֵּם. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, אֵלּוּ הֵם שֶׁמִּסְתַּכְּלִים בְּסוֹד הַחָכְמָה, בַּסְּתָרִים בְּסוֹד הַתּוֹרָה. אֵלּוּ הֵם שֶׁמַּבִּירִים אֶת סוֹד הַסּוֹדוֹת, וּמִסְתַּכְּלִים וְיִרְאוּ לְהִזְדַּהֵר בְּאוֹתוֹ הַזֹּהַר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, וְעוֹמְדִים בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה וְיוֹדְעִים לְהִסְתַּכֵּל בִּסְתָרֶיהָ.

כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, זֶהוּ הָרָקִיעַ שֶׁעוֹמֵד לְהָאִיר לְמַטָּה, וּמִתְעַטֵּר לְמַעְלָה וּמֵאִיר לְמַטָּה. וְאוֹתוֹ הַזֹּהַר שׁוֹפֵעַ וְנִמְשָׁךְ לַתַּחְתּוֹנִים, וּמֵאוֹתוֹ הַזֹּהַר הֵם נִזּוֹנִים, וְעוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים, וּמְנַצְּחִים גִּבּוֹרֵי הַשָּׁמַיִם, וְדָנִים גְּבוּרוֹת קָשׁוֹת.

וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. כְּשֶׁמְּאִירִים הַכּוֹכָבִים בָּאוֹר שֶׁנּוֹצֵץ וְנוֹסְעִים בְּמַסְעוֹתֵיהֶם שֶׁיֵּאוֹרוּ מִתּוֹךְ

דְּמִזְרָח כַּמָּה אִנּוּן מַשִּׁרְיָן מֵזָּלְגַּן קַיְמָאן בְּקִסְטוֹרַיְהוּ. הַאי כּוֹכְבָא נָצִיץ תְּלָת זִמְנֵי וּבָטַשׁ נְצִיצוּ דִּילֵהּ בִּרְבִיעָתָא לְקַבְּלָא נְצִיצוּ דְּחַד קִטְרָא וְטַהֲרוּרָא דְּקַיְמָא לְעֵלָּא. וּלְבָתַר שָׁכִיךְ וְאִתְנַצְּצָן כָּל אִנּוּן אָחֲרָנִין וְאִיהוּ סָתִים בְּאַתְרַיְהוּ. וְהַאי אִקְרֵי כּוֹכְבָא אוּמָנָא. לְבָתַר נָפְקָא לִסְטָר דָּרוֹם כּוֹכְבָא אָחֲרָא, וְדָא נָצִיץ בְּאַרְבַּע כּוֹכְבַיָּא דְּרָהֲטֵי וְאָזְלֵי וְאוֹשִׁיטוּ נְהוֹרָא דִּילְהוֹן לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, וְהַאי אִקְרֵי כּוֹכְבָא דְּנָצִיץ מִתְּרֵי סִטְרֵי דָּרוֹם וּמִזְרָח.

וּמִתְנַהֲרֵי אֶלֶף וְרִבּוֹא רִבְוָן כּוֹכְבַיָּא דְּנָטְלֵי זִיהֲרָא וּנְצִיצוּ מִגּוֹ נְצִיצוּ דְּנָהִיר מִן שִׁמְשָׁא. שִׁמְשָׁא דְּמַשְׁקוֹפָא (נ"א מַשְׁקוֹפָא דְּשִׁמְשָׁא) כַּד נָהִיר בְּמַטְלָנוֹי נָהֲרִין מִגֵּהּ כָּל אִנּוּן כּוֹכְבַיָּא דְּנָהֲרִין וְנָצְצִין כָּל אִנּוּן

לשון הקודש

דְּרָגוֹת יְדוּעוֹת, הַכּוֹכָב שֶׁמֵּאִיר מִצַּד הַמִּזְרָח, כַּמָּה הֵם מַחֲנוֹת מִשְׁתַּלְשְׁלִים עוֹמְדִים בְּהֵיכְלוֹתֵיהֶם. הַכּוֹכָב הַזֶּה נוֹצֵץ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, וּמַכֶּה אֶת הַנִּיצוּץ שֶׁלּוֹ בְּרְבִיעִית לְקַבֵּל נִיצוּץ שֶׁל קֶשֶׁר אֶחָד וְאוֹר פְּנִימִי שֶׁעוֹמֵד לְמַעְלָה. וְאַחַר כָּךְ שׁוֹכֵךְ, וּמִתְנוֹצְצִים כָּל אוֹתָם הָאֲחֵרִים, וְהוּא נִסְתָּר בִּמְקוֹמָם. וְזֶה נִקְרָא כּוֹכָב אֻמָּן. אַחַר כָּךְ יוֹצֵא לְצַד הַדָּרוֹם כּוֹכָב אַחֵר, וְזֶה נוֹצֵץ עִם אַרְבָּעָה כּוֹכָבִים שֶׁרָצִים וְהוֹלְכִים וּמוֹשִׁיטִים אֶת אוֹרָם לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְזֶה נִקְרָא כּוֹכָב שְׁנוֹצֵץ מִשְּׁנֵי צְדָדִים, דָּרוֹם וּמִזְרָח.

וּנְאוֹרִים אֶלֶף וְרִבּוֹא רִבְבוֹת כּוֹכָבִים שֶׁנּוֹטְלִים זֹהַר וְנִיצוּצוֹת מִתּוֹךְ נִיצוּצוֹת שֶׁמֵּאִיר מֵהַשֶּׁמֶשׁ. שֶׁמֶשׁ שֶׁל הַמַּשְׁקוֹף (מַשְׁקוֹף שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ) כְּשֶׁמֵּאִיר בְּמַסָּעוֹ, נְאוֹרִים מִמֶּנּוּ כָּל אוֹתָם הַכּוֹכָבִים שֶׁמְּאִירִים

כּוֹכָבָא אוּמָנָא. אַף עַל גַּב דְּסָתִים לְבָתַר נָפִיק וְזָהִיר עָלֵהּ חַד מִמָּנָא ויגזריא"ל שְׁמֵהּ.

וְכַד הַאי כּוֹכָבָא אוּמָנָא נָפִיק וְנָצִיץ וְלָא אַסְתִּים, כְּדֵין הַהוּא מִמָּנָא נָחִית (נ"א נָפִיק) שְׁלָמָא לְהַהוּא סִטְרָא. וְכַד בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא עָבִיד מִשְׁחָתָא לְעֵלָּא וְתַתָּא, וְכֹלָּא אִסְתָּמִיךְ וְאַנְהִיר וְנָגִיד אִתְעָרוּתָא דִּרְקִיעָא עִלָּאָה לָקְבֵלֵהּ דְּמִזְרָח, וְאִיהוּ אִתְעַר לְקָבְלֵהּ דְּמַעֲרָב, וְסִימָנִיךְ (ישעיה מא ב) מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ. כְּדֵין כָּל אִנּוּן מִמָּנָן דְּקַיְמִין עַל כּוֹכָבַיָּא, כֻּלְּהוּ יוּבִילוּן נְהִירוּ דְּאַנְפִּין מִגּוֹ שִׁמְשָׁא, כַּד נָטִיל שִׁמְשָׁא לַמִּשְׁקוֹפָא חֲדָא דְּקָאֵי מִשְׁקוֹפָא דְּבִילְגָא. כְּדֵין הַהוּא כּוֹכָבָא דְּנָצִיץ נָהִיר מִגּוֹ חֵילָא דְּחַד מִמָּנָא דְּנָטִיל כַּד נָטִיל שִׁמְשָׁא. (דף קכז ע"א) **(עכ"מ**

וכאן תחלת ענין ונראה שצריך להתחיל).

לשון הקודש

וְנוֹצְצִים כָּל אוֹתָם כּוֹכָב אוּמָן. אַף עַל גַּב שֶׁנִּסְתָּר אַחַר כָּךְ, יוֹצֵא וְזוֹהֵר עָלָיו מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ יגזריא"ל.

וּכְשֶׁכּוֹכָב אוּמָן הַזֶּה יוֹצֵא וְנוֹצֵץ וְלֹא נִסְתָּר, אֲזַי אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה מוֹרִיד שָׁלוֹם לְאוֹתוֹ הַצַּד. וְכַאֲשֶׁר הַנִּיצוּץ הַקָּשֶׁה עוֹשֶׂה מְדִידָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהַכֹּל מִסְתַּמֵּךְ וּמֵאִיר וְשׁוֹפֵעַ הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל הָרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן כְּנֶגֶד הַמִּזְרָח, וְהוּא מִתְעוֹרֵר כְּנֶגֶד הַמַּעֲרָב, וְסִימָנְךָ – (ישעיה מא) מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ, אָז כָּל אוֹתָם הַמְמֻנִּים שֶׁעוֹמְדִים עַל הַכּוֹכָבִים, כֻּלָּם יוֹבִילוּ הָאוֹר שֶׁל הַפָּנִים מִתּוֹךְ הַשֶּׁמֶשׁ, כְּשֶׁנּוֹסֵעַ הַשֶּׁמֶשׁ לְמַשְׁקוֹף אֶחָד שֶׁהוּא מַשְׁקוֹף שֶׁל בִּילְגָא, אָז אוֹתוֹ הַכּוֹכָב שֶׁנּוֹצֵץ מֵאִיר מִתּוֹךְ כֹּחוֹ שֶׁל מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁנּוֹסֵעַ כְּשֶׁהַשֶּׁמֶשׁ נוֹסֵעַ.

וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר (בראשית לב ו) **מִסִּטְרָא דִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא. צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה מִסִּטְרָא דִּתְפִלִּין דְּיָד וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מַיִם,** (תהלים א ג) **וְהָא אוֹקְמוּהָ** (דברים כ יט) **כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה. דִּצְרִיכִין לְשָׁלֹשׁ גִּלְגּוּלִין לְגַבֵּהּ, כְּמָא דְּאוֹקְמוּהָ יְשַׁלֵּשׁ אָדָם שְׁנוֹתָיו וְגוֹ'. וְאוֹקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין בְּשַׁבָּת אֵין עוֹלִין בָּאִילָן, וְאֵין רוֹכְבִין** (נ"א סוֹמְכִין) **בָּאִילָן, וְאֵין מִשְׁתַּמְּשִׁין בָּאִילָן.**

הַאי בְּאֹרַח רָזָא אֲנָא שָׁאִיל לָךְ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא וְלָאו בִּפְשִׁיטוּ דְּמָאֲרֵי מַתְנִיתִין גּוּפָנִיִּים. אֶלָּא דְּמָאֲרֵי מַתְנִיתִין שִׂכְלִיִּים דְּאִתְּמַר עָלַיְהוּ וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ. אָמַר לֵיהּ סָבָא סָבָא אִמָּא אֲנָא דְּאֲנָא מִסִּטְרָא דְּאִילָנָא דְּאִקְּרֵי אִילָנָא דְּחַיֵּי, דְּנָטִיעַ בְּשַׁבָּת מַלְכְּתָא, דְּלָא צָרִיךְ שׁוּם בַּר נָשׁ לְאִשְׁתַּמְּשָׁא בָּהּ. כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ

לשון הקודש

וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר – מִצַּד שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה – מֵהַצַּד שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד. וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מַיִם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה, שֶׁצְּרִיכִים לִשְׁלֹשָׁה גִּלְגּוּלִים אֵלָיו, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ יְשַׁלֵּשׁ אָדָם שְׁנוֹתָיו וְגוֹ'. וּפֵרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בְּשַׁבָּת אֵין עוֹלִין בָּאִילָן, וְאֵין רוֹכְבִים (סוֹמְכִים) בָּאִילָן, וְאֵין מִשְׁתַּמְּשִׁים בָּאִילָן.

אָת זֶה בְּדֶרֶךְ סוֹד אֲנִי שׁוֹאֵל אוֹתְךָ, הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְלֹא בִּפְשִׁיטוּת שֶׁל בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה הַגּוּפָנִיִּים, אֶלָּא שֶׁל בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה הַשִּׂכְלִיִּים שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ. אָמַר לוֹ, זָקֵן זָקֵן, אִמַּר אֲנִי, שֶׁאֲנִי מִצַּד הָעֵץ שֶׁנִּקְרָא עֵץ הַחַיִּים, שֶׁנָּטוּעַ בְּשַׁבַּת הַמַּלְכָּה, שֶׁלֹּא צָרִיךְ שׁוּם

בְּתָגָא חֲלָף. וְדָא שְׁמָא מְפָרַשׁ דְּסָלִיק לְחֶשְׁבַּן אָדָם. וְאוֹקְמוּהָ רַבָּנָן כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּשֵׁם הַמְּפֹרָשׁ נֶעֱקָר מִן הָעוֹלָם.

אָמַר לֵיהּ בְּרִיךְ אַנְתְּ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, דִּבְוַדַּאי הָכִי הוּא, דִּבְיוֹמֵי דְּחֹל שָׁלְטָא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּאִיהוּ אָדָם דְּוַיִּיצֶר בְּיֵצֶר הַטּוֹב וּבְיֵצֶר הָרָע, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב ז) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם. וְאִיהוּ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע דְּחָב בֵּיהּ אָדָם. וְדָא הוּא מְטַטְרוֹ"ן דְּאִיהוּ עָבֵד דְּשַׁלִּיט בְּשִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה וְאִיהוּ גּוּפָנִי, וְשַׁלִּיט בְּשִׁית יוֹמִין דְּחֹל דְּאִנּוּן חֻלִּין דְּטֻמְאָה וְחֻלִּין דְּטַהֲרָה. וּמִנֵּהּ אִתְיְהִיבוּ שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, טֻמְאָה וְטַהֲרָה, כָּשֵׁר וּפָסוּל.

לשון הקודש

אָדָם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר – עוֹבֵר. וְזֶה הַשֵּׁם הַמְּפֹרָשׁ שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן אָדָם. וּפֵרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בַּשֵּׁם הַמְּפֹרָשׁ, נֶעֱקָר מִן הָעוֹלָם.

אָמַר לוֹ, בָּרוּךְ אַתָּה הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁבְּוַדַּאי כָּךְ הוּא, שֶׁבִּימוֹת הַחֹל שׁוֹלֵט עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא אָדָם שֶׁל וַיִּיצֶר, בַּיֵּצֶר הַטּוֹב וּבַיֵּצֶר הָרָע. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, וְהוּא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁחָטָא בּוֹ אָדָם, וְזֶהוּ מטטרו"ן שֶׁהוּא עָבֵד שֶׁשּׁוֹלֵט בְּשִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה וְהוּא גּוּפָנִי, וְשׁוֹלֵט בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, שֶׁהֵם חֻלִּין שֶׁל טֻמְאָה וְחֻלִּין שֶׁל טַהֲרָה, וּמִמֶּנּוּ נִתְּנוּ שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, טֻמְאָה וְטַהֲרָה, כָּשֵׁר וּפָסוּל.

וּבֵה (שמות כ ט) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ. וְלֵית עֲבוֹדָה אֶלָּא צְלוֹתָא, דְּבֵה צָרִיךְ בַּר נָשׁ לְמֶהֱוֵי כְּעֶבֶד הַמְסַדֵּר שְׁבָחָיו לִפְנֵי רַבּוֹ, וּכְעֶבֶד הַשּׁוֹאֵל פְּרָס מֵרַבּוֹ, וּכְעֶבֶד הַמְקַבֵּל פְּרָס מֵרַבּוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ.

אֲבָל בְּשַׁבַּת מַלְכְּתָא דְּשַׁלְטָא בֵּיהּ אִילָנָא דְּחַיֵּי וְלֹא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע אוֹקְמוּהָ דְּאֵין מִשְׁתַּמְּשִׁין בָּאִילָן שׁוּם שִׁמּוּשׁ, וְכָל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָגָא חֲלָף. וְלֹא עוֹלִין בֵּיהּ וְלֹא סוֹמְכִין בֵּיהּ לְאִשְׁתַּמְּשָׁא, דְּלָא יְקַצְּצוּן בַּנְטִיעוֹת, דְּלֵית תַּמָּן קִצּוּץ וּפֵרוּד בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי.

וְאִילָנָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע צָרִיךְ לְמֶעֱבַד בֵּיהּ פֵּרוּד בֵּין טוֹב לָרָע. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א, ד) וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וְצָרִיךְ לְמֶעֱבַד קִצּוּץ בֵּיהּ לְמֶהֱוֵי בַּר נָשׁ

לשון הקודש

וּבוֹ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ. וְאֵין עֲבוֹדָה אֶלָּא תְּפִלָּה, שֶׁבּוֹ צָרִיךְ אָדָם לִהְיוֹת כְּעֶבֶד הַמְסַדֵּר שְׁבָחָיו לִפְנֵי רַבּוֹ, וּכְעֶבֶד הַשּׁוֹאֵל פְּרָס מֵרַבּוֹ, וּכְעֶבֶד הַמְקַבֵּל פְּרָס מֵרַבּוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ.

אֲבָל בְּשַׁבַּת הַמַּלְכָּה, שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בָּהּ עֵץ הַחַיִּים וְלֹא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, פֵּרְשׁוּהָ שֶׁאֵין מִשְׁתַּמְּשִׁים בָּאִילָן שׁוּם שִׁמּוּשׁ, וְכָל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ כֶּתֶר – עוֹבֵר, וְלֹא עוֹלִים בּוֹ וְלֹא סוֹמְכִים בּוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ, שֶׁלֹּא יְקַצְּצוּ בַּנְטִיעוֹת, שֶׁאֵין שָׁם קִצּוּץ וּפֵרוּד בְּעֵץ הַחַיִּים.

וְהָעֵץ שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בּוֹ פֵּרוּד בֵּין טוֹב לָרָע. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ד) וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בּוֹ קִצּוּץ

בְּלֹא יֵצֶר הָרָע, כְּגַוְנָא דְּקָצִיץ לֵיהּ מִנֵּהּ וַהֲרָגֵהּ בְּגִרְסָתֵהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קט כב) וְלִבִּי חָלָל בְּקִרְבִּי. וְלָקֶבֶל מ"ט מִן מְטַטְרוֹ"ן אִנּוּן תִּשְׁעָה וְאַרְבְּעִין פָּנִים טָהוֹר. וּמִסִּטְרָא דְּסַמָּאֵ"ל תִּשְׁעָה וְאַרְבְּעִין פָּנִים טָמֵא.

וּמָאן דְּזָכֵי לְחַבְּרָא ה' לְתִשְׁעָה וְאַרְבְּעִין פָּנִים דְּטָהוֹר דְּאִיהוּ חֲמִשָּׁא חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, אִתְעָבִיד מַטֵּה לְמַחֲאָה בֵּיהּ לְיִצְרֵהּ בְּאָת י' דְּאִיהִי עֶשֶׂר מְחָאָן וְהַיְנוּ, הֵ"י מִן אֱלֹהִים. וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי מַטֵּה הָאֱלֹהִים. וּבַעַל הַאי מַטֶּה אִיהוּ ו' דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות לד ו) הִנֵּה אָנֹכִי כֹּרֵת בְּרִית נֶגֶד כָּל עַמְּךָ וגו', דְּכָרַת עִמֵּהּ בְּרִית עַל תְּלֵיסַר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי דְּלֹא יַחֲזֹר רֵיקָם בִּצְלוֹתֵהּ. דְּאִלֵּם בְּלֹא ה"י אָתֵי רֵיקָם.

לשון הקודש

שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם בְּלִי יֵצֶר הָרָע, כְּמוֹ שֶׁקּוֹצִיץ אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ וְהוֹרְגוֹ בְּגִרְסָתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קט) וְלִבִּי חָלָל בְּקִרְבִּי. וּכְנֶגֶד מ"ט מִן מטטרו"ן הֵם אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע פָּנִים טָהוֹר. וּמִצִּדּוֹ שֶׁל סמא"ל אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע פָּנִים טָמֵא.

וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְחַבֵּר ה' לְאַרְבָּעִים וְתֵשַׁע פָּנִים שֶׁל טָהוֹר, שֶׁהוּא חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, נַעֲשֶׂה מַטֶּה לְהַכּוֹת בּוֹ אֶת יִצְרוֹ עִם הָאוֹת י' שֶׁהִיא עֶשֶׂר מַכּוֹת, וְהַיְנוּ הֵ"י מִן אֱלֹהִים. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא מַטֵּה הָאֱלֹהִים. וּבַעַל הַמַּטֶּה הַזֶּה הוּא ו', שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שמות לד) הִנֵּה אָנֹכִי כֹּרֵת בְּרִית נֶגֶד כָּל עַמְּךָ, שֶׁכָּרַת עִמּוֹ בְּרִית עַל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁלֹּא יַחֲזֹר רֵיקָם בִּתְפִלָּתוֹ. שֶׁאִלֵּם בְּלִי הֵ"י בָּא רֵיקָם.

וְדָא הוּא דְּאָמַר יַעֲקֹב (בראשית לא מב) **לוּלֵי אֱלֹהֵי אָבִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וּפַחַד יִצְחָק הָיָה לִי כִּי עַתָּה רֵיקָם שִׁלַּחְתַּנִי** (בראשית לא). **וְאַמַּאי בְּגִין דְּאִתְּמַר בְּלָבָן** (שם פסוק מא) **וַתַּחֲלֵף אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מֹנִים** (שם), **וּבְאָת י' אִתְעָבִיד לֵיהּ נֵס. דֶּאֱלֹהִים אַפִּיק מִנֵּהּ הֵ"י, נִשְׁאָר אל"ם רֵיק בְּלֹא אוֹרַיְתָא דְּבְעַל פֶּה. אֲבָל מָאן דְּצַלֵּי צְלוֹתָא לְאִילָנָא דְּחַיֵּי, לֹא יַחֲזֹר רֵיקָם בִּצְלוֹתֵהּ לְעוֹלָם.**

וּבְגִין דָּא אִית אֱלֹהִים מִסִּטְרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְאִית (ירמיה י י) **אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם מִסִּטְרָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי וְלֹא זָכִין לֵיהּ אֶלָּא מָארֵי קַבָּלָה דְּיָדְעִין רָזִין דְּאוֹרַיְתָא.**

אָמַר לֵיהּ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא לְהַהוּא סָבָא בְּמַאי אִשְׁתְּמוֹדַע מָאן דְּאִיהוּ בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי

לשון הקודש

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר יַעֲקֹב, לוּלֵי אֱלֹהֵי אָבִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וּפַחַד יִצְחָק הָיָה לִי כִּי עַתָּה רֵיקָם שִׁלַּחְתָּנִי (בראשית לא). וְלָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר בְּלָבָן וַתַּחֲלֵף אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מֹנִים (שם). **וּבָאוֹת** י' נַעֲשָׂה לוֹ נֵס, שֶׁאֱלֹהִים הוֹצִיא מִמֶּנּוּ ה"י, נִשְׁאָר אל"ם רֵיק בְּלִי תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. אֲבָל מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה לְעֵץ הַחַיִּים, לֹא יַחֲזֹר רֵיקָם בִּתְפִלָּתוֹ לְעוֹלָם.

וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ אֱלֹהִים מֵהַצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְיֵשׁ אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם מֵהַצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, וְאֵין זוֹכִים לוֹ אֶלָּא בַּעֲלֵי קַבָּלָה, שֶׁיּוֹדְעִים אֶת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה.

אָמַר לוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְאוֹתוֹ הַזָּקֵן, בַּמֶּה נוֹדָע מִי שֶׁהוּא בְּעֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא

דְּאִיהוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָ"ה בְּעֶשֶׂר אַתְוָן דִּשְׁמָא מְפָרָשׁ דְּאִיהוּ אָדָם דַּאֲצִילוּת דְּהָכִי סָלִיק יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א לְחֶשְׁבַּן אָדָם. לְמָאן דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דְּאָדָם דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע דְּאִית בֵּיהּ אָדָם טוֹב וְאָדָם בְּלִיַּעַל.

אָמַר לֵיהּ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא בֵּין אָדָם טוֹב דְּעֵץ הַדַּעַת, לְאָדָם דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, אִית חִלּוּף בְּהוֹן. כְּגוֹן (שמות כו לג) וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם וְגוֹ'. דְּדָא בַּבְּרִיאָה וְדָא בָּאֲצִילוּת. אִשְׁתְּמוֹדַע מָאן דְּאִיהוּ נִשְׁמָתֵהּ מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי, וַדַּאי כַּד מָנַח תְּפִלִּין עַל רֵישֵׁהּ מִתְכַּוֵּן לְאַעֲלָא כָּל אֱלֹהִים אֲחֵרִים תְּחוֹת שֶׁלְטָנוּתָא דִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא דְּבַר נָשׁ, וּלְאַעֲלָא כָּל אֻמִּין תְּחוֹת יַד ה' דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.

לשון הקודש

עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָ"ה בְּעֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ, שֶׁהוּא אָדָם שֶׁל אֲצִילוּת, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה יו"ד ה"א וא"ו ה"א לְחֶשְׁבּוֹן אָדָם, לְמִי שֶׁהוּא מֵהַצַּד שֶׁל אָדָם שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אָדָם טוֹב וְאָדָם בְּלִיַּעַל?

אָמַר לוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, בֵּין אָדָם טוֹב שֶׁל עֵץ הַדַּעַת לְאָדָם שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, יֵשׁ בָּהֶם חִלּוּף, כְּמוֹ וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם וְגוֹ'. שֶׁזֶּה בַּבְּרִיאָה וְזֶה בָּאֲצִילוּת. נוֹדָע מִי שֶׁהוּא מֵעֵץ הַחַיִּים נִשְׁמָתוֹ, וַדַּאי כְּשֶׁמֵּנִיחַ תְּפִלִּין עַל רֹאשׁוֹ, מִתְכַּוֵּן לְהַכְנִיס כָּל אֱלֹהִים אֲחֵרִים תַּחַת שִׁלְטוֹן הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא הַתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ שֶׁל הָאָדָם, וּלְהַכְנִיס אֶת כָּל הָאֻמּוֹת תַּחַת יַד ה' שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה.

בְּגִין דִּבְגָלוּתָא אִתְּמַר (משלי ל כא) **תַּחַת שָׁלֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ** וגו', תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע לָחֶם וגו', וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּה וּבְגִין דָּא תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא וְיָדָא לְאַעֲלָא שִׁפְחָה תְּחוֹת גְּבִרְתָּה עֵלָּא וְתַתָּא. וּבַהַזְכָּרוֹת דִּלְגָאו דִּכְלִילָן בְּהוֹן דְּאִיהוּ שָׁקוּל לְאוֹרַיְתָא, צָרִיךְ לְאַעֲלָא עֶבֶד תַּחַת רַבּוֹ עֵלָּא וְתַתָּא. וְדָא אִקְרֵי בְּרָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות ד כב) כֹּה אָמַר ה' בְּנִי בְּכֹרִי יִשְׂרָאֵל. וְאִלֵּין דְּעָבְדִין דָּא אִתְּמַר בְּהוֹן (דברים יד א) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. וּבְגִין דָּא אָמַר (פרקי אבות) אַל תִּהְיוּ כַּעֲבָדִים הַמְשַׁמְּשִׁים אֶת הָרַב עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס.

וּמָאן דְּעָבִיד פִּקּוּדָא דָּא עַל מְנָת לְקַשֵּׁר אֱלֹהִים אֲחֵרִים דַּעֲבוֹדָה זָרָה לְמֶהֱוֵי לְשִׁעְבּוּדֵהּ,

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁבַּגָּלוּת נֶאֱמַר (משלי ל) תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ, תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע לָחֶם, וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ. וּמִשּׁוּם זֶה תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וְיָד, לְהַכְנִיס שִׁפְחָה תַּחַת גְּבִרְתָּהּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וּבַהַזְכָּרוֹת שֶׁבִּפְנִים שֶׁכְּלוּלִים בָּהֶם שֶׁהוּא שָׁקוּל לַתּוֹרָה, צָרִיךְ לְהַכְנִיס עֶבֶד תַּחַת רַבּוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְזֶה נִקְרָא הַבֵּן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּה אָמַר ה' בְּנִי בְּכֹרִי יִשְׂרָאֵל. וְאֵלֶּה שֶׁעוֹשִׂים אֶת זֶה, נֶאֱמַר בָּהֶם בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר אַל תִּהְיוּ כַּעֲבָדִים הַמְשַׁמְּשִׁים אֶת הָרַב עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס.

וּמִי שֶׁעוֹשֶׂה אֶת הַמִּצְוָה הַזּוֹ עַל מְנָת לְקַשֵּׁר אֱלֹהִים אֲחֵרִים שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה

וְאֶמְּצִין דִּלְתַתָּא לְשַׁוּוֵיי תְּחוֹת יְדֵה, לָא יָהֲבִין לֵיהּ נְשָׁמָה אֶלָּא מִסִּטְרָא דְּהַאי עֶבֶד. וּבְגִין דָּא אִם כְּבָנִים אִם כָּעֲבָדִים. וּבְגִין דָּא (תהלים א ב) כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֶפְצוֹ. וְאוֹקְמוּהָ רַבָּנָן דְּלֵית לְאִתְעַסְּקָא בַּר נָשׁ בְּאוֹרַיְתָא אֶלָּא בְּמַה שֶׁלִּבּוֹ חָפֵץ. אִית שֶׁלִּבּוֹ חָפֵץ בְּסִתְרֵי אוֹרַיְתָא, בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית וּבְמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה. וְאִית דְּלָא בָּעֵי אֶלָּא בִּפְשָׁטֵי אוֹרַיְתָא, דִּפְשָׁטִין אִנּוּן מִסִּטְרָא דְּעֶבֶד וְרָזִין מִסִּטְרָא דְּמַלְכָּא. אָדוֹן וְעֶבֶד. וּבְגִין דָּא לְדָא אִתְקְרֵי שְׁתִילָא וּלְדָא נָטוּעַ. שָׁתוּל דְּלֵית לֵיהּ קְשִׁירָא. וְנָטוּעַ דְּלֵית לֵיהּ עֲקִירָא.

וַהֲנָחָה דְּשַׁבָּת בִּרְשׁוּת יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִיהִי שְׁכִינְתָּא שַׁבַּת מַלְכְּתָא, לֹא צָרִיךְ לְמֶעֱבַד בֵּיהּ עֲקִירָא מֵהַהוּא חֵפֶץ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ כִּי אִם

לשון הקודש

שֶׁתִּהְיֶה לְשִׁעְבּוּדוֹ, וְהָאֻמּוֹת שֶׁלְּמַטָּה לָשִׂים תַּחַת יָדוֹ, אֵין נוֹתְנִים לוֹ נְשָׁמָה אֶלָּא מִצַּד הָעֶבֶד הַזֶּה. וּמִשּׁוּם זֶה אִם כְּבָנִים אִם כַּעֲבָדִים. וּמִשּׁוּם זֶה (תהלים א) כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֶפְצוֹ. וּפֵרְשׁוּהָ חֲכָמִים, שֶׁלֹּא יִתְעַסֵּק אָדָם בַּתּוֹרָה אֶלָּא בְּמַה שֶׁלִּבּוֹ חָפֵץ. יֵשׁ שֶׁלִּבּוֹ חָפֵץ בְּסִתְרֵי תוֹרָה, בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וּבְמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, וְיֵשׁ שֶׁאֵין רוֹצֶה אֶלָּא בִּפְשָׁטֵי הַתּוֹרָה. שֶׁפְּשָׁטִים הֵם מֵהַצַּד שֶׁל עֶבֶד, וְסוֹדוֹת מֵהַצַּד שֶׁל הַמֶּלֶךְ. אָדוֹן וְעֶבֶד. וּמִשּׁוּם זֶה לָזֶה נִקְרָא שָׁתוּל, וְלָזֶה נָטוּעַ. שָׁתוּל, שֶׁאֵין לוֹ קֶשֶׁר. וְנָטוּעַ, שֶׁאֵין לוֹ עֲקִירָה.

וַהֲנָחָה שֶׁל שַׁבָּת בִּרְשׁוּת יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם, הִיא הַשְּׁכִינָה שַׁבַּת הַמַּלְכָּה, לֹא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בָּהּ עֲקִירָה מֵאוֹתוֹ חֵפֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֶפְצוֹ,

בְּתוֹרַת ה' חֶפְצוֹ וְאוֹקְמוּהָ רַבָּנָן. אֶלָּא לְמֶהֱוֵי בֵּיהּ קָבוּעַ. אֲבָל מִסִּטְרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, צָרִיךְ לְמֶעֱבַד בֵּיהּ עֲקִירָא לְמֶהֱוֵי מְטֻלְטָל וְגַלֵּי מֵאַתַר לַאֲתַר, כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין, (דברים לג ג) אַף חוֹבֵב עַמִּים וְגוֹ', (דף קכז ע"ב) אִלֵּין אִנּוּן דִּמְכַתְּתִין רַגְלֵיהוֹן מִמְּדִינָה לִמְדִינָה.

וְדַרְשִׁינָן לֵיהּ דְּהָכִי קָאָמַר בְּזִמְנָא דְּאַתְּ חוֹבֵב עַמִּים בְּגָלוּתָא בְּחוֹבִין דְּדָרָא. כָּל קְדוֹשָׁיו יִהְיוּ בְיָדֶךָ, וּלְבָתַר אָמַר וְהֵם תֻּכּוּ לְרַגְלֶיךָ, אִלֵּין אִנּוּן דִּמְכַתְּתִין רַגְלֵיהוֹן מִמְּדִינָה לִמְדִינָה וּמֵאַתַר לַאֲתַר, לִשָּׂא וְלִתֵּן בְּמַשָּׂא וּבְמַתָּן דְּאוֹרַיְתָא, וְעַל דְּאָזְלִין מְטֻלְטָלִין מֵאַתַר לַאֲתַר אִתְחֲשִׁיב לוֹן כְּגִלְגּוּל.

דְּשֶׁבַע מִינֵי עֲנִיּוּת אִתְחֲשִׁיב לֵיהּ לְבַר נָשׁ כְּשֶׁבַע מְדוֹרִין דְּגֵיהִינֹּם, דִּלְכֻלְּהוּ נָחִית אָדָם

לשון הקודש

וּפֵרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ. אֶלָּא לִהְיוֹת בּוֹ קָבוּעַ. אֲבָל מִצַּד שֶׁל הָעֵץ טוֹב וָרָע, צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בּוֹ עֲקִירָה שֶׁיִּהְיֶה מְטֻלְטָל וְגוֹלֶה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁל הַמִּשְׁנָה, אַף חוֹבֵב עַמִּים וְגוֹ' (דברים לג) – אֵלּוּ אוֹתָם שֶׁמְּכַתְּתִים רַגְלֵיהֶם מִמְּדִינָה לִמְדִינָה.

וְדוֹרְשִׁים אוֹתוֹ שֶׁכָּךְ אוֹמֵר, בִּזְמַן שֶׁאַתָּה חוֹבֵב עַמִּים בַּגָּלוּת בַּחֲטָאֵי הַדּוֹר, כָּל קְדֹשָׁיו יִהְיוּ בְיָדֶךָ. וְאַחַר כָּךְ אָמַר וְהֵם תֻּכּוּ לְרַגְלֶךָ, אֵלּוּ אוֹתָם שֶׁמְּכַתְּתִים רַגְלֵיהֶם מִמְּדִינָה לִמְדִינָה וּמִמָּקוֹם לְמָקוֹם לִשָּׂא וְלִתֵּן בְּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁהוֹלְכִים מְטֻלְטָלִים מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, נֶחְשָׁב לָהֶם כְּגִלְגּוּל.

שֶׁשִּׁבְעָה מִינֵי עֲנִיּוּת נֶחְשָׁב לוֹ לָאָדָם

וּבְתִיּוּבְתָּא סָלִיק, דְּעָלַיְהוּ אִתְּמַר (ויקרא כו כח) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אָנִי שֶׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם. בְּגִין דְּחָב אָדָם בְּשִׁבְעָה מִינִין דְּאִנּוּן חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן זֵית שֶׁמֶן וּדְבַשׁ. וּבְגִין דָּא הֲווֹ אָמְרֵי רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין אִילָן שֶׁאָכַל אָדָם הָרִאשׁוֹן חִטָּה הָיָה. וְאָחֲרִנִין אָמְרִין גֶּפֶן הֲוָה. וְאָחֲרִנִין אָמְרִין תְּאֵנָה הָיְתָה, וְלֹא הֲווֹ חוֹלְקִין בְּמִלּוֹלַיְהוּ, דְּכֹלָּא קְשׁוֹט. דְּשִׁבְעַת מִינִין נְטוּעִין בָּאָרֶץ, חִטָּה וּשְׂעוֹרָה.

וְהַיְנוּ דִּתְנָן, בָּעֲצֶרֶת עַל פֵּרוֹת הָאִילָן נִדּוֹן כָּל עָלְמָא. כֻּלְּהוּ קָרָא לוֹן אִילָן חַד מִסִּטְרָא חַד. וּמִסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְפָּרְשָׁן לְשִׁבְעָה מִינִין. כְּגוֹן לוּלָב דְּאִיהוּ אֲגֻדָּה חֲדָא לְתַתָּא וּלְעֵלָּא מִתְפָּרְשָׁן מִינִין כָּל חַד לְחוֹלְקֵהּ. כְּגַוְנָא דְּחֵיוָן דְּאִתְּמַר בְּהוּ (יחזקאל א יא) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת

לשון הקודש

בְּשִׁבְעָה מִדּוֹרֵי גֵיהִנֹּם, שֶׁלְּכֻלָּם יוֹרֵד אָדָם, וּבִתְשׁוּבָה עוֹלֶה, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אָנִי שֶׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם. מִשּׁוּם שֶׁחָטָא אָדָם בְּשִׁבְעָה מִינִים, שֶׁהֵם חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן זֵית שֶׁמֶן וּדְבַשׁ. וּמִשּׁוּם זֶה הָיוּ אוֹמְרִים רַבּוֹתֵינוּ שֶׁל הַמִּשְׁנָה, אִילָן שֶׁאָכַל אָדָם הָרִאשׁוֹן חִטָּה הָיָה. וַאֲחֵרִים אוֹמְרִים גֶּפֶן הָיָה. וַאֲחֵרִים אוֹמְרִים תְּאֵנָה הָיְתָה. וְלֹא הָיוּ חֲלוּקִים בְּדִבְרֵיהֶם, שֶׁהַכֹּל אֱמֶת. שֶׁשִּׁבְעַת הַמִּינִים נְטוּעִים בָּאָרֶץ, חִטָּה וּשְׂעוֹרָה.

וְהַיְנוּ מַה שֶּׁשָּׁנִינוּ, בַּעֲצֶרֶת עַל פֵּרוֹת הָאִילָן נִדּוֹן כָּל הָעוֹלָם. לְכֻלָּם קָרָא אִילָן אֶחָד מִצַּד אֶחָד. וּמִצַּד אַחֵר נִפְרָדִים לְשִׁבְעָה מִינִים. כְּמוֹ לוּלָב שֶׁהוּא אֲגֻדָּה אַחַת לְמַטָּה וּלְמַעְלָה, נִפְרָדִים הַמִּינִים כָּל אֶחָד לְחֶלְקוֹ, כְּמוֹ הַחַיּוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן

מִלְּמַעְלָה. וּלְתַתָּא, שְׁתַּיִם חֹבְרוֹת אִישׁ וּשְׁתַּיִם מְכַסּוֹת אֵת גְּוִיתֵיהֶנָּה.

זַכָּאָה אִיהוּ עֵץ דְּאִיהוּ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מַיִם דְּאוֹרַיְתָא. וְיַתִּיר מָאן דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּ"וֹ (תהלים א ג), וְדָא שְׁכִינְתָּא וְלָא אַפִּיק מֵעֵת דִּילֵהּ. (ישעיה ס כב) אֲנִי ה' בְּעִתָּ"ה אֲחִישֶׁנָּה. בְּעִתָּה ע"ב פָּנִים לַתּוֹרָה, דְּאִיהִי ת' מִן עֵת וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל. כְּגוֹן (דברים ח ד) שִׂמְלָתְךָ לֹא בָלְתָה מֵעָלֶיךָ.

וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ. אִלֵּין פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה. דְּאִתְּמַר עָלַיְהוּ (בראשית לט ג) וְכֹל אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה ה' מַצְלִיחַ בְּיָדוֹ. (מַיִם הַיְינוּ דִּכְתִיב עַל פַּלְגֵי מַיִם) וְאוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין דְּאִיהִי אוֹרַיְתָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי ה טו) שְׁתֵה מַיִם מִבּוֹרֶךָ וְגוֹ'. וְאוֹקְמוּהָ בּוֹר מַיִם מְכֻנָּסִים.

לשון הקודש

(יחזקאל א) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְּמַעְלָה. וּלְמַטָּה, שְׁתַּיִם חֹבְרוֹת אִישׁ וּשְׁתַּיִם מְכַסּוֹת אֵת גְּוִיתֵיהֶנָּה.

אַשְׁרָיו הָעֵץ שֶׁהוּא שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מַיִם שֶׁל הַתּוֹרָה. וְיוֹתֵר מִי שֶׁהוּא מֵהַצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּ"וֹ, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה, וְלֹא מוֹצִיא מֵעֵת שֶׁלּוֹ. אֲנִי ה' בְּעִתָּ"ה אֲחִישֶׁנָּה. בְּעִתָּה, שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם פָּנִים לַתּוֹרָה, שֶׁהוּא ת' מִן עֵת, וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל. כְּמוֹ שִׂמְלָתְךָ לֹא בָלְתָה מֵעָלֶיךָ.

וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ – אֵלּוּ מִצְוֹת עֲשֵׂה, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶן וְכֹל אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה ה' מַצְלִיחַ בְּיָדוֹ. (מַיִם הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב עַל פַּלְגֵי מָיִם) וּפֵרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ שְׁתֵה מַיִם מִבּוֹרֶךָ וְגוֹ'.

בְּאֵר מַיִם חַיִּים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שה"ש ד טו) מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים.

מִסִּטְרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, אִיהִי מַיִם מְכֻנָּסִים לְמִקְוֶה. מַיִם מְכֻנָּסִים סְרוּחִים. אִלֵּין מִסִּטְרָא דְּטוֹב. וְאִלֵּין מִסִּטְרָא דְּרַע. וּמַיִם מְכֻנָּסִים (לְמִקְוֶה) אִלֵּין הֲלָכוֹת וּלְקוּטוֹת דְּאִנּוּן כְּגוֹן לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה לֶעָנִי. הָכִי (אִנּוּן) מַיִם מְכֻנָּסִים לְהַהוּא דְּאִקְּרֵי עָנִי בְּאוֹרַיְתָא וּבְפִקּוּדִין דִּילֵהּ, דְּלֵית לֵיהּ אֶלָּא מָה דְּיַהֲבִין לֵיהּ, דְּאִשְׁתַּקְיָא מִלְּבַר עַל יְדֵי אָחֳרָא.

אֲבָל אִלֵּין דְּסִטְרָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, אִנּוּן דַּמְיָן לִבְאֵר מַיִם חַיִּים, דְּלֵית לְהוּ פְּסִיקוּ, וְדַמְיָן לְעֵץ דְּאִיהוּ נָטוּעַ עַל פַּלְגֵי מַיִם, אוֹ שָׁתוּל דְּאַעֲקָרוּ הַהוּא אִילָנָא מֵאַתַר דְּיַבָּשָׁה וּשְׁתָלוּ לֵיהּ עַל פַּלְגֵי מַיִם, דְּאִנּוּן מְשֻׁלָּשִׁים בְּאוֹרַיְתָא.

לשון הקודש

וּפֵרְשׁוּהָ, בּוֹר – מַיִם מְכֻנָּסִים. בְּאֵר מַיִם חַיִּים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים.

מֵהַצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, הִיא מַיִם מְכֻנָּסִים לְמִקְוֶה. מַיִם מְכֻנָּסִים סְרוּחִים. אֵלּוּ מִצַּד הַטּוֹב, וְאֵלּוּ מִצַּד הָרָע. וְהַמַּיִם הַמְכֻנָּסִים (לְמִקְוֶה) אֵלּוּ הֲלָכוֹת וּלְקוּטוֹת שֶׁהֵן כְּמוֹ לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה לֶעָנִי, כָּךְ הַמַּיִם הַמְכֻנָּסִים לְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא עָנִי בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹתֶיהָ, שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא מַה שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ, שֶׁנִּשְׁקָה מִבַּחוּץ עַל יְדֵי אַחֵר.

אֲבָל אֵלּוּ שֶׁל צַד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, הֵם דּוֹמִים לִבְאֵר מַיִם חַיִּים שֶׁאֵין לָהֶם הֶפְסֵק, וְדוֹמִים לְעֵץ שֶׁהוּא נָטוּעַ עַל פַּלְגֵי מַיִם, אוֹ שָׁתוּל שֶׁעָקְרוּ אוֹתוֹ הָאִילָן מִמָּקוֹם שֶׁל יַבֶּשֶׁת וְשָׁתְלוּ אוֹתוֹ עַל פַּלְגֵי מַיִם, שֶׁהֵם מְשֻׁלָּשִׁים בַּתּוֹרָה.

וְאִתְקְרִיאוּ פַּלְגֵי מַיִם, עַל שֵׁם דְּאִית לְהוּ פְּלֻגְתָּא בְּמַתְנִיתִין דִּילְהוֹן וְהָכִי פְּלֻגְתָּא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, אִיהוּ מַיִם עֶלְיוֹנִים זְכָרִים, מַיִם תַּחְתּוֹנִים נְקֵבוֹת, וְאִנּוּן בּוֹכִים בְּגִין דְּלָא יְהוּ רְחוֹקִין מִקֻּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד בְּהוּ פְּלֻגְתָּא, דְּשַׁוֵּי פַּלְגוּ לְעֵלָּא מִן רְקִיעָא, וּפַלְגוּ לְתַתָּא מֵרְקִיעָא. בְּגִין לְמֶהֱוֵי אִשְׁתְּמוֹדַע חִלּוּק בֵּן דְּכוּרִין לְנוּקְבִין. בְּגִין כָּךְ שַׁוֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַבְדָּלָה בֵּין אַנְפִּין דִּדְכוּרָא לְאַנְפִּין דְּנוּקְבָא.

וְהַאי אִיהוּ מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם דְּסוֹפוֹ לְהִתְקַיֵּם. אֲבָל כֻּלְּהוּ אֶחָד, כְּגוֹן דְּאִתְּמַר בָּאָדָם וְאִתְּתֵהּ (ישעיה נא ב) **כִּי אֶחָד קְרָאתִיו. וְאָת א' תּוֹכִיחַ דְּאִיהִי י' לְעֵלָּא מַיִם דּוּכְרִין. י' לְתַתָּא מַיִם נוּקְבִין. כְּגוֹן י"י מִן יאהדונה"י אִשְׁתְּאַרוּ שִׁית אַתְוָן בְּאֶמְצָעִיתָא, בֵּין י"י מִן יאהדונה"י כְּחֶשְׁבַּן**

לשון הקודש

וְנִקְרְאוּ פַּלְגֵי מַיִם, עַל שֵׁם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מַחֲלֹקֶת בַּמִּשְׁנָה שֶׁלָּהֶם, וְכָךְ הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל עֵץ הַחַיִּים הוּא מַיִם עֶלְיוֹנִים זְכָרִים. מַיִם תַּחְתּוֹנִים נְקֵבוֹת. וְהֵם בּוֹכִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ רְחוֹקִים מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה בָּהֶם מַחֲלֹקֶת, שֶׁשָּׂם חֲצִי לְמַעְלָה מֵהָרָקִיעַ, וַחֲצִי לְמַטָּה מֵהָרָקִיעַ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נוֹדָע הַחִלּוּק בֵּין הַזְּכָרִים לַנְּקֵבִים. מִשּׁוּם כָּךְ שָׂם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַבְדָּלָה בֵּין פְּנֵי הַזָּכָר לִפְנֵי הַנְּקֵבָה.

וְזוֹהִי מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם שֶׁסּוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם. אֲבָל כֻּלָּם אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּאָדָם וְאִשְׁתּוֹ, (ישעיה נא) כִּי אֶחָד קְרָאתִיו. וְהָאוֹת א' תּוֹכִיחַ, שֶׁהִיא י' לְמַעְלָה מַיִם זְכָרִים. י' לְמַטָּה מַיִם נְקֵבוֹת. כְּמוֹ י"י מִן

ו' מִן א' דְּאִיהוּ רָקִיעַ בְּאֶמְצָעִיתָא. וְעָלֵה אִתְּמַר (יחזקאל א כו) **וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם. וְאִתְּמַר בֵּיהּ דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה, וְדָא א' מִן אָדָם.**

וְלָאו כָּל פְּלֻגְתָּאן שָׁוִין. דְּאִית פְּלֻגְתָּא לְמִיפְלַג בֵּין טוֹב לְרַע. וְאִית פְּלֻגְתָּא לְמִיפְלַג בֵּין דְּכוּרִין לְנוּקְבִין, כְּגוֹן מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, דְּדָא הוּא חוֹלֵק עַל הֲהֲלָכָה דִּילֵהּ, לְמֶהֱוֵי מַיִם עֶלְיוֹנִים לְאִתְגַּבְּרָא עַל נוּקְבָא דְּאִיהִי מַיִם תַּחְתּוֹנִים וּמָאן דְּאַלִּים גָּבַר. כְּגוֹן הֲלָכָה דְּהִלֵּל עַל הֲלָכָה דְּשַׁמַּאי דְּאִתְכַּפְיָא הֲלָכָא דְּשַׁמַּאי תְּחוֹת הֲלָכָה דְּהִלֵּל. אַף עַל פִּי דְּאֵלּוּ וָאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים. אֶלָּא לְאַחֲזָאָה דְּמָאן דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא, צָרִיךְ לְאִתְכַּפְיָא תְּחוֹת דְּכוּרָא. כְּגוֹן טִפָּה דְּנוּקְבָא דְּאִתְכַּפְיָא תְּחוֹת

לשון הקודש

יאהדונה"י, נִשְׁאֲרוּ שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת בָּאֶמְצַע בֵּין יְ"ָי מִן יאהדונה"י כְּחֶשְׁבּוֹן ו' מִן א' שֶׁהוּא הָרָקִיעַ בָּאֶמְצַע, וְעָלָיו נֶאֱמַר (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם, וְנֶאֱמַר בּוֹ דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה. וְזֶה א' מִן אָדָם.

וְלֹא כָּל הַמַּחֲלוֹקוֹת שָׁווֹת. שֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת לְחַלֵּק בֵּין טוֹב לְרַע, וְיֵשׁ מַחֲלֹקֶת לְחַלֵּק בֵּין זְכָרִים לִנְקֵבוֹת, כְּמוֹ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁזֶּה חוֹלֵק עַל הַהֲלָכָה שֶׁלּוֹ, שֶׁהַמַּיִם הָעֶלְיוֹנִים יִהְיוּ מִתְגַּבְּרִים עַל הַנְּקֵבָה שֶׁהִיא מַיִם תַּחְתּוֹנִים, וּמִי שֶׁאַלִּים גּוֹבֵר. כְּמוֹ הֲלָכָה שֶׁל הִלֵּל עַל הֲלָכָה שֶׁל שַׁמַּאי, שֶׁנִּכְנַעַת הַהֲלָכָה שֶׁל שַׁמַּאי תַּחַת הַהֲלָכָה שֶׁל הִלֵּל, אַף עַל פִּי שֶׁאֵלּוּ וָאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים. אֶלָּא לְהַרְאוֹת, שֶׁמִּי שֶׁהוּא מִצַּד הַנְּקֵבָה, צָרִיךְ לְהִכָּנַע תַּחַת הַזָּכָר, כְּמוֹ טִפָּה שֶׁל נְקֵבָה שֶׁנִּכְנַעַת תַּחַת

דִּדְכוּרָא אִקְּרֵי בֵּן. וְאִי טִפָּה דְּנוּקְבָא שָׁלְטָא עַל טִפָּה דִּדְכוּרָא אִקְּרֵי בַּת.

וְהָכִי אִיהוּ רָזָא וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מַיִם, דְּאִנּוּן רָזִין דְּאוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה. וְאִתְקְרִיאוּ דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים מִסִּטְרָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי. וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (משלי כא א) פַּלְגֵי מַיִם לֶב מֶלֶךְ בְּיַד ה' עַל כָּל אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ.

וְאִית פְּלֻגְתָּא עַל לְבוּשֵׁי א' מִן אָדָם וְהַיְנוּ דְּכַר וְנוּקְבָא. כְּגוֹן אִלֵּין דְּחוֹלְקִין עַל פְּסָקוֹת דִּלְבוּשֵׁי מַטְרוֹנִיתָא, וְעַבְדִּין לוֹן כַּמָּה פֵּרוּקִין, עָלַיְהוּ אִתְּמַר (תהלים א ג) וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל. (דברים ח ד) כְּגוֹן שִׂמְלָתְךָ לֹא בָלְתָה מֵעָלֶיךָ. וְלָאו אִנּוּן כְּאִנּוּן לְבוּשִׁין דְּאִסּוּר טֻמְאָה פָּסוּל, דְּהַנֵּי מָאנֵי דְּרַבָּנָן דְּבָלוּ דְּמִתְחַכְּכֵי שֵׁדִים בְּהוּ. וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ, אִלֵּין פִּקּוּדֵי דַּעֲשֵׂה.

לשון הקודש

הַזָּכָר שֶׁנִּקְרָא בֵּן. וְאִם טִפַּת נְקֵבָה שׁוֹלֶטֶת עַל טִפַּת הַזָּכָר, נִקְרָא בַּת.

וְכָאן הוּא סוֹד וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מַיִם, שֶׁל אוֹתָם סוֹדוֹת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְנִקְרְאוּ דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים מִצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (משלי כא) פַּלְגֵי מַיִם לֶב מֶלֶךְ בְּיַד ה' עַל כָּל אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ.

וְיֵשׁ מַחֲלֹקֶת עַל לְבוּשֵׁי א' מִן אָדָם, וְהַיְנוּ זָכָר וּנְקֵבָה, כְּמוֹ אֵלּוּ שֶׁחוֹלְקִים עַל הַפְּסָקוֹת שֶׁל לְבוּשֵׁי הַגְּבִירָה, וְעוֹשִׂים לָהֶם כַּמָּה יִשּׁוּבִים. עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל. כְּמוֹ שִׂמְלָתְךָ לֹא בָלְתָה מֵעָלֶיךָ. וְאֵינָם כְּאוֹתָם לְבוּשִׁים שֶׁל אִסּוּר טֻמְאָה פָּסוּל, שֶׁהַבְּגָדִים הַלָּלוּ שֶׁל רַבּוֹתֵינוּ שֶׁמִּתְבַּלִּים, שֶׁמִּתְחַכְּכִים בָּהֶם הַשֵּׁדִים.

וְעוֹד אוֹרַיְתָא אִתְקְרִיאַת חוֹמָה, כְּגוֹן (שמות יד כב) **וְהַמַּיִם לָהֶם חֹמָה מִימִינָם. וְאִיהִי חַמָּה לְאֻמִּין דְּעָלְמָא דְּלָא קַבִּילוּ לָהּ, כְּגוֹן מִצְרַיִם דְּאִתְעֲבִיד לוֹן חֻמָּה וְטָבְעוּ בּוֹ וּמֵתוּ. וְהַיְנוּ** (הושע יד י) **כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְגוֹ'. מִסִּטְרָא דִּימִינָא אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא חוֹמָה מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד דְּתַמָּן חָכְמָה. וּמִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה,** (זכריה ב ט) **וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם ה' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב. וּמִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרִיאַת** (מ"א יט יא) **רוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק. גְּדוֹלָה מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד. וְחָזָק מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה** (שמות יג ט) **בְּיָד חֲזָקָה וְגוֹ'.**

גְּדוֹלָה וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה (שם יד לא)**.**

מִתַּרְוַיְהוּ מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, דְּאִנּוּן אֻמִּין דְּעָלְמָא דְּלָא קַבִּילוּ אוֹרַיְתָא. מֵרוּחַ ה' דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה יא ב) **וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה'. וְאִתְקְרִיאַת**

לשון הקודש

וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ – אֵלּוּ מִצְוֹת עֲשֵׂה.

וְעוֹד, תּוֹרָה נִקְרֵאת חוֹמָה, כְּמוֹ וְהַמַּיִם לָהֶם חֹמָה מִימִינָם. וְהִיא חַמָּה לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אוֹתָהּ, כְּמוֹ מִצְרַיִם שֶׁנַּעֲשְׂתָה לָהֶם חַמָּה, וְטָבְעוּ בָהּ וּמֵתוּ. וְהַיְנוּ כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְגוֹ'. מִצַּד הַיָּמִין נִקְרֵאת הַשְּׁכִינָה חוֹמָה, מִצַּד הַחֶסֶד שֶׁשָּׁם חָכְמָה. וּמִצַּד הַגְּבוּרָה – וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם ה' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב. וּמִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נִקְרֵאת רוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק. גְּדוֹלָה מִצַּד הַחֶסֶד, וְחָזָק מִצַּד הַגְּבוּרָה, בְּיָד חֲזָקָה וְגוֹ'.

גְּדוֹלָה וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה. מִשְּׁנֵיהֶם מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים. שֶׁהֵם אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא קִבְּלוּ תּוֹרָה.

רַעַשׁ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל ג יב) וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל וְגוֹ' וְעָתִיד לְאַעֲבָרָא רַעַשׁ דְּסִטְרָא אָחֲרָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ לֹא בָרַעַשׁ ה' (מְלָכִים א יט). וְאִתְקְרִיאַת אֵשׁ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיה כג כט) הֲלוֹא כֹּה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה'. וְעָתִיד לְלְחוֹךְ אֶשָּׁא דְּסִטְרָא אָחֲרָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ לֹא בָאֵשׁ ה'.

אִשְׁתָּאַר מַלְכָּא בְּקוֹל דְּמָמָה דַּקָּה, (דף קכח ע"א) דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא צְלוֹתָא בַּחֲשַׁאי, דְּכָהּ (תהלים נא יז) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ דִּבְאַרְבָּעָה אִיהִי רְבִיעָאָה דַּקָּה, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא. אֲבָל תְּלָת קְלִפִּין (ויקרא יט כג) שָׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים לֹא יֵאָכֵל וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִת יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ וגו', דָּא קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה. וּבְגִין דָּא אַרְבַּע נִכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס, תְּלָת דְּעָאלוּ בִּתְלָת שָׁנִים עֲרֵלִים חַד הֵצִיץ וָמֵת. וְחַד הֵצִיץ וְנִפְגַּע.

לשון הקודש

מֵרוּחַ ה', שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה'. וְנִקְרֵאת רַעַשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל וְגוֹ'. וְעָתִיד לְהַעֲבִיר רַעַשׁ שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֹא בָרַעַשׁ ה' (מלכים–א יט). וְנִקְרֵאת אֵשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה'. וְעָתִיד לְלְחוֹךְ הָאֵשׁ שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֹא בָאֵשׁ ה'. **נִשְׁאָר** הַמֶּלֶךְ בְּקוֹל דְּמָמָה דַּקָּה, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, תְּפִלָּה בַּחֲשַׁאי, שֶׁבָּהּ אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ. שֶׁבְּאַרְבָּעָה הִיא רְבִיעִית דַּקָּה, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה. אֲבָל שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת, שָׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים לֹא יֵאָכֵל וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִת יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ, זֶה קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה. וּמִשּׁוּם זֶה נִכְנְסוּ אַרְבָּעָה לַפַּרְדֵּס. שְׁלֹשָׁה שֶׁנִּכְנְסוּ בְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים

תְּלִיתָאי יָצָא לְתַרְבּוּת רָעָה. רְבִיעָה דְּעָאל בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִת קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַה' עָאל בִּשְׁלָם וְנָפַק בִּשְׁלָם. וְדָא רָזָא דְּפַרְדֵּס בְּתוֹךְ הַגָּן דְּאִיהוּ פ', פְּשָׁט, ר' רְאָיָה דְּפָסוּק, ד' דְּרָשָׁה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהּ אֵין מְשִׁיבִין עַל הַהַגָּדָה.

בְּאִלֵּין תְּלָת נְפָלוּ תְּלָת עִלָּאֵי עָלְמָא וְנִכְשְׁלוּ. רְבִיעָאָה דְּאִיהוּ ס' סוֹד. רַבִּי עֲקִיבָא עָאל בִּשְׁלָם וְנָפַק בִּשְׁלָם. וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת אוֹרַיְתָא גַ"ן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שה"ש ד יב) גַּן נָעוּל. גַ"ן סְדָרִים דְּאוֹרַיְתָא סְתִימִין וַחֲתִימִין. וְהַיְנוּ מַעְיָן חָתוּם, כְּגוֹן יַיִן חָתוּם וְסָתוּם דְּלָא מְנַסֵּךְ לֵיהּ גּוֹי, אוֹף הָכִי צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי רָזִין דְּאוֹרַיְתָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קמז כ) לֹא עָשָׂה כֵּן לְכָל גּוֹי. כֵּ"ן בְּגִימַטְרִיָּא סו"ד. וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין אָסוּר לְגַלָּאָה סִתְרֵי תּוֹרָה לְגוֹי, דְּלָא יְנַסֵּךְ לוֹן לַעֲבוֹדָה זָרָה.

לשון הקודש

עֲרֵלִים – אֶחָד הֵצִיץ וּמֵת, וְאֶחָד הֵצִיץ וְנִכְפְּגַע, שְׁלִישִׁי יָצָא לְתַרְבּוּת רָעָה. הָרְבִיעִי שֶׁנִּכְנַס בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית – קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַה'. נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ סוֹד שֶׁל הַפַּרְדֵּס בְּתוֹךְ הַגָּן שֶׁהוּא: פ' פְּשָׁט, ר' רְאָיָה שֶׁל פָּסוּק, ד' דְּרָשָׁה, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרוּהָ אֵין מְשִׁיבִין עַל הַהַגָּדָה.

בִּשְׁלֹשָׁה הָאֵלּוּ נָפְלוּ שְׁלֹשָׁה עֶלְיוֹנֵי עוֹלָם וְנִכְשְׁלוּ. הָרְבִיעִי שֶׁהוּא ס' סוֹד, רַבִּי עֲקִיבָא נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְשָׁלוֹם. וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרֵאת הַתּוֹרָה גַ"ן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב גַ"ן נָעוּל. גַ"ן סְדָרִים שֶׁל תּוֹרָה נִסְתָּרִים וַחֲתוּמִים, וְהַיְנוּ מַעְיָן חָתוּם. כְּמוֹ יַיִן חָתוּם וְסָתוּם שֶׁלֹּא מְנַסֵּךְ אוֹתוֹ גּוֹי, אַף כָּךְ צְרִיכִים לִהְיוֹת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא עָשָׂה כֵּן לְכָל גּוֹי. כֵּ"ן

וְאִי תֵּימָא הָא אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן דְּאַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה קְטָלוּ לְאַרְיֵה דַּעֲבוֹדָה זָרָה דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע, דִּמְיוֹנוֹ כְּאַרְיֵה, דְּעָלֵה אָמַר דָּוִד (תהלים י ט) **יֶאֱרֹב בְּמִסְתָּר כְּאַרְיֵה בְּסֻכָּה יֶאֱרֹב לַחֲטוֹף עָנִי. וְלֵית עָנִי אֶלָּא עָנִי מֵאוֹרַיְתָא וּמִפִּקּוּדִין דִּילֵהּ. בְּגִין דַּעֲתִידִין יִשְׂרָאֵל לְמֶהֱוֵי בְּגָלוּתָא בְּדוֹחֲקָא, וּבְגִין דְּלָא לֶהֱוֵי טוֹעִין בֵּיהּ בְּכֹבֶד הַמַּס וּבְכֹבֶד הַמְּלָאכָה בְּאִבּוּד דְּדַעַת קְטִילוּ לֵיהּ וּבְגִין דְּלָא יִתְפְּשָׁטוּ בָּעֲרָיוֹת סִמּוּ עֵינֵי דְּיֵצֶר הָרָע דִּבְנֵי נָשָׁא וְאוֹקְמוּהָ דְּאַרְיֵה דַּעֲבוֹדָה זָרָה כַּד תַּפְסוּ לֵיהּ בְּנִימָא חֲדָא דְּנָשַׁר מִנֵּהּ. צוֹוֵחַ קָלָא עַד אַרְבַּע מֵאוֹת פַּרְסָה. בְּגִין דָּא עָאלוּ לֵיהּ בְּמָאנָא דְּעֶפְרֶת וְלָא אִשְׁתְּמַע קָלֵהּ בָּהּ, וְאוֹקִידוּ לֵיהּ בְּנוּרָא, לְקַיֵּם בֵּיהּ** (דברים ז כה) **פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ.**

לשון הקודש

בְּגִימַטְרִיָּא סו"ד. וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אָסוּר לְגַלּוֹת סִתְרֵי תוֹרָה לְגוֹי, שֶׁלֹּא יְנַסֵּךְ אוֹתָם לַעֲבוֹדָה זָרָה.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁאַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה הָרְגוּ אֶת הָאַרְיֵה שֶׁל הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא יֵצֶר הָרָע, דִּמְיוֹנוֹ כְּאַרְיֵה, עָלָיו אָמַר דָּוִד (תהלים י) יֶאֱרֹב בַּמִּסְתָּר כְּאַרְיֵה בְּסֻכָּה יֶאֱרֹב לַחֲטוֹף עָנִי, וְאֵין עָנִי אֶלָּא עָנִי מֵהַתּוֹרָה וּמִמִּצְוֹתֶיהָ. **מִשּׁוּם** שֶׁעֲתִידִים לִהְיוֹת יִשְׂרָאֵל בְּדֹחַק בַּגָּלוּת, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ טוֹעִים בּוֹ בְּכֹבֶד הַמַּס וּבְכֹבֶד הַמְּלָאכָה בְּאִבּוּד הַדַּעַת, הָרְגוּ אוֹתוֹ. וּכְדֵי שֶׁלֹּא יִתְפַּשְּׁטוּ בָּעֲרָיוֹת, סִמְּאוּ אֶת עֵינֵי יֵצֶר הָרָע שֶׁל בְּנֵי אָדָם, וּפֵרְשׁוּהָ שֶׁאַרְיֵה שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, כְּשֶׁתָּפְסוּ אוֹתוֹ בְּנִימָה אַחַת שֶׁל נֶשֶׁר מִמֶּנּוּ, צָוַח קוֹל עַד אַרְבַּע מֵאוֹת פַּרְסָה. מִשּׁוּם זֶה הִכְנִיסוּ אוֹתוֹ בִּכְלִי שֶׁל עֹפֶרֶת, וְלֹא נִשְׁמַע בּוֹ קוֹלוֹ, וְשָׂרְפוּ אוֹתוֹ בָּאֵשׁ, לְקַיֵּם בּוֹ (דברים ז) פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן

וּכְגַוְנָא דְּתַקִּינוּ אֲבָהָן תְּלָת צְלוֹתִין בְּעִתִּין יְדִיעָן הָכִי תַּקִּינוּ רַבָּנָן לְשַׁלֵּשׁ שְׁנוֹתֵינוּ בַּמִּקְרָא בַּמִּשְׁנָה בַּתַּלְמוּד. וּבְגִינַיְהוּ אוֹקְמוּהָ דְּעָתִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵימַר קָבַעְתָּ עִתִּים לַתּוֹרָה. וְאוֹקְמוּהָ דְּמָאן דְּמִתְעַסֵּק בַּמִּשְׁנָה (נלע"ד בַּתַּלְמוּד) כְּאִילּוּ הִתְעַסֵּק בְּכֹלָּא. בְּגִין דְּאִיהִי כְּלִילָא בַּמִּקְרָא בַּמִּשְׁנָה בַּתַּלְמוּד. וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בְּאַהֲרֹן (ויקרא טז ג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ בְּפַר בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעוֹלָה. בְּפַר לְכַפְּרָא עַל עֶגְלָא. וְאַיִל לְאַדְבְּרָא עֲקֵדַת יִצְחָק.

וְעוֹד בַּמִּקְרָא תַּקִּינוּ דְּמְלַמֵּד לֹא יְהֵא רַשַּׁאי לְאוֹלָפָא יַתִּיר מֵעֶשְׂרִין וַחֲמִשָּׁה תִּינוֹקוֹת. וְרָזָא דְּמִלָּה מִימִינָא (במדבר ו כג) כֹּ"ה תְּבָרְכוּ, מִסִּטְרָא דְּשְׂמָאלָא (ירמיה כג כט) הֲלוֹא כֹּ"ה דְּבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה'. וְהַיְנוּ (שמות ב יב) וַיִּפֶן כֹּ"ה וָכֹ"ה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ.

לשון הקודש

בָּאֵשׁ.

וּכְמוֹ שֶׁתִּקְּנוּ הָאָבוֹת שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בִּזְמַנִּים יְדוּעִים, כָּךְ תִּקְּנוּ רַבָּנָן לְשַׁלֵּשׁ אֶת שְׁנוֹתֵינוּ בַּמִּקְרָא בַּמִּשְׁנָה וּבַתַּלְמוּד. וּבִגְלָלָם בֵּאֲרוּ שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לוֹמַר, קָבַעְתָּ עִתִּים לַתּוֹרָה? וּפֵרְשׁוּהָ, שֶׁמִּי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּמִּשְׁנָה (בַּתַּלְמוּד), כְּאִלּוּ הִתְעַסֵּק בַּכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁהִיא כְּלוּלָה בַּמִּקְרָא בַּמִּשְׁנָה וּבַתַּלְמוּד. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בְּאַהֲרֹן, (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ בְּפַר בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעוֹלָה. בְּפַר לְכַפֵּר עַל הָעֵגֶל, וְאַיִל לְהַזְכִּיר אֶת עֲקֵדַת יִצְחָק.

וְעוֹד, בַּמִּקְרָא תִּקְּנוּ שֶׁמְּלַמֵּד לֹא יִהְיֶה רַשַּׁאי לְלַמֵּד יוֹתֵר מֵעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה תִּינוֹקוֹת, וְסוֹד הַדָּבָר – מִיָּמִין כֹּ"ה תְּבָרְכוּ, מִצַּד הַשְּׂמֹאל הֲלוֹא כֹּ"ה דְּבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה'. וְהַיְנוּ וַיִּפֶן כֹּ"ה וָכֹ"ה וַיַּרְא

לְקָבְלַיְהוּ כ"ה אַתְוָן דִּקְרִיאַת שְׁמַע עַרְבִית וְשַׁחֲרִית בִּקְרָא קַדְמָאָה דִּקְרִיאַת שְׁמַע. וְלֵית לְאַרְבָּא יַתִּיר וְכָל מָאן דְּקָרָא קְרִיאַת שְׁמַע עֶרֶב וָבֹקֶר, כְּאִלּוּ מְקַיֵּם (יהושע א ח) וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ. מַאי מַשְׂכִּילִים. אִלֵּין אַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא. יַזְהִרוּ אִלֵּין נִקּוּדִין דְּנָהֲרִין בְּאַתְוָן כְּנִשְׁמְתָא בְּגוּפָא. כְּזֹהַר. אִלֵּין טַעֲמֵי תּוֹרָה דְּאִנּוּן כִּתְרִין עַל רֵישַׁיְהוּ דְּאַתְוָן, כִּרְקִיעָא דְּאִיהוּ עַל אַרְעָא כְּכִתְרָא. וְאַתְוָן וְנִקּוּדֵי וְטַעֲמֵי אִנּוּן כְּנִשְׁמְתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא.

אַתְוָן אִנּוּן מִסִּטְרָא דְּנַפְשָׁא דְּאִיהִי בְּרִבּוּעָא. וְנִקּוּדִין בְּעִגּוּלָא דְּאַתְוָן בְּעִגּוּלָא בְּגִין דְּאִנּוּן כְּאָדָם דִּיצִירָה. נִקּוּדִין אִנּוּן מִסִּטְרָא דְּרוּחָא כְּאִנּוּן גַּלְגַּלִּין דְּאַתְוָן בְּגִלְגּוּלָא. וּכְמָה דְּרוּחָא אַנְהִיג לְכָל

לשון הקודש

כִּי אֵין אִישׁ. כְּנֶגְדָּם עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע עַרְבִית וְשַׁחֲרִית בַּפָּסוּק הָרִאשׁוֹן שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, וְאֵין לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר. וְכָל מִי שֶׁקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע עֶרֶב וָבֹקֶר, כְּאִלּוּ מְקַיֵּם וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ. מִי הַמַּשְׂכִּילִים? אֵלּוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. יַזְהִרוּ – אֵלּוּ הַנִּקֻּדּוֹת שֶׁמְּאִירוֹת בָּאוֹתִיּוֹת כִּנְשָׁמָה בַּגּוּף. כְּזֹהַר – אֵלּוּ טַעֲמֵי תּוֹרָה, שֶׁהֵם כְּתָרִים עַל רָאשֵׁי הָאוֹתִיּוֹת, כָּרָקִיעַ שֶׁהוּא עַל הָאָרֶץ כְּכֶתֶר. וְהָאוֹתִיּוֹת וְהַנִּקֻּדּוֹת וְהַטְּעָמִים הֵם כִּנְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ.

הָאוֹתִיּוֹת הֵן מִצַּד הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא בְּרִבּוּעַ, וְהַנִּקֻּדּוֹת בְּעִגּוּל שֶׁבָּאִים בְּעִגּוּל מִשּׁוּם שֶׁהֵם כְּמוֹ אָדָם שֶׁל יְצִירָה. הַנִּקֻּדּוֹת הֵן מִצַּד הָרוּחַ כְּאוֹתָם הַגַּלְגַּלִּים שֶׁבָּאִים בְּגִלְגּוּל. וּכְמוֹ שֶׁהָרוּחַ מַנְהִיגָה אֶת כָּל

עָרְקִין דְּדָמָא דְּדַפְּקִין מִן לִבָּא, הָכִי אַתְוָן מִתְנַהֲגִין לְגַבֵּי נִקּוּדִין. וְרָזָא דְּמִלָּה (יחזקאל א ב) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלְכוּ.

בְּגִין דְּרוּחָא דְּבַר נָשׁ מִתַּמָּן אִתְנְטִילַת מִדַּרְגָּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל א) כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים. דְּאִנּוּן גּוּפָא לְרוּחַ לַנִּקּוּדִין. דְּאִנּוּן רוּחִין קַדִּישִׁין מֵרוּחַ הַחַיָּה אִנּוּן. נִשְׁמְתָא אָתֵי מִכּוּרְסַיָּא. וּבְגִין דְּתַמָּן יְהוָה דְּאִיהוּ מַנְהִיג כֹּלָּא. טַעֲמֵי דְּאִנּוּן כִּתְרִין דְּאוֹרַיְתָא אִנּוּן מִסִּטְרָהָא.

תָּא חֲזֵי, כָּל אַתְוָן אִנּוּן מִסִּטְרָא דְּאַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא דִּכְלִילָן בִּשְׁכִינְתָּא. צַדִּיק אִיהוּ נָטִיל לִשְׁמָאלָא דְּאִיהוּ יִצְחָק, קֵ"ץ חַ"י, חַי עָלְמִין קָשִׁיר בִּשְׁמָאלָא. וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה מִסִּטְרָא דִּשְׁמָאלָא אִתְּמַר בָּהּ, (בראשית א ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ. וּמִסִּטְרָא

לשון הקודש

הָעֲרָקִים שֶׁל הַדָּם שֶׁדּוֹפְקִים מִן הַלֵּב, כָּךְ הָאוֹתִיּוֹת מִתְנַהֲגוֹת לַנְּקֻדּוֹת. וְסוֹד הַדָּבָר – אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלְכוּ. **מִשּׁוּם** שֶׁרוּחוֹ שֶׁל אָדָם מִשָּׁם נִטְּלָה, מֵהַדַּרְגָּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (יחזקאל א) כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים, שֶׁהֵם גּוּף לָרוּחַ לַנְּקֻדּוֹת, שֶׁאוֹתָן רוּחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הֵם מֵרוּחַ הַחַיָּה. הַנְּשָׁמָה בָּאָה מֵהַכִּסֵּא. וּמִשּׁוּם שֶׁשָּׁם יְהוָה, שֶׁהוּא מַנְהִיג אֶת הַכֹּל, הַטְּעָמִים שֶׁהֵם הַכְּתָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הֵם מִצִּדָּהּ.

בֹּא וּרְאֵה, כָּל הָאוֹתִיּוֹת הֵן מִצַּד הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלוֹת בַּשְּׁכִינָה. הַצַּדִּיק נוֹסֵעַ לִשְׂמֹאל שֶׁהוּא יִצְחָק. קֵ"ץ חַ"י, חַי הָעוֹלָמִים קָשׁוּר בַּשְּׂמֹאל, וְהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה מִצַּד הַשְּׂמֹאל נֶאֱמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ. וּמִצַּד הַיָּמִין וָבֹהוּ,

דִּימִינָא וָבֹהוּ, בּוֹ הוּא. וּמִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם (שם). וְאִלֵּין אִנּוּן לְבוּשִׁין דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה בְּגָלוּתָא. וּמָאן גָּרִים הַאי. אֶלָּא קֶדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קֹדֶם דְּבָרָא עָלְמָא הֲוָה סָתִים יְהוָה.

לְבָתַר אִתְפְּשַׁט ה' לְתַתָּא וְאִתְמַר בֵּיהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ. וְרָזָא דְּמִלָּה (שם ב ד) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם. בְּה' בְּרָאָם. הֲרֵי לְךָ דַּהֲוָה לְבוּשֵׁהּ תֹהוּ. וּבְגִין דָּא כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים וְגוֹ' (שם ב). לֹא הֲוָה נָחִית נְבִיעוּ עָלֵהּ. בְּגִין דְּאָדָם אַיִן, דַּהֲוָה בַּעְלָהּ לְעֵלָּא סָתִים בְּאַיִן. עַד דְּאִתְפְּשַׁט ו' מִן יהו דְּאִיהוּ בִּינָה ם דְּאִיהִי מְקוֹרָא דִּנְבִיעוּ דְּאִיהִי נְקֻדָּה סְתִימָאָה. וּמִיָּד וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה.

לשון הקודש

בּוֹ הוּא. וּמִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם (שם). וְאֵלּוּ הֵם הַלְּבוּשִׁים שֶׁל הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה בַּגָּלוּת. וּמִי גָּרַם אֶת זֶה? אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קֹדֶם שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם הָיָה נִסְתָּר יְהוָה.

אַחַר כָּךְ הִתְפַּשְּׁטָה ה' לְמַטָּה, וְנֶאֱמַר בּוֹ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ. וְסוֹד הַדָּבָר – אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּה' בְּרָאָם. הֲרֵי לְךָ שֶׁהָיָה לְבוּשוֹ תֹהוּ. וּמִשּׁוּם כָּךְ כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים וְגוֹ' (שם ב), לֹא יָרְדָה עָלָיו נְבִיעָה, מִשּׁוּם שֶׁאָדָם אַיִן. שֶׁהָיָה בַּעְלָהּ נִסְתָּר לְמַעְלָה בְּאַיִן, עַד שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה ו' מִן יְהוּ שֶׁהוּא בִּינָה ם, שֶׁהִיא מְקוֹר הַנְּבִיעָה שֶׁהִיא נְקֻדָּה נִסְתֶּרֶת. וּמִיָּד וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה.

וְקֹדֶם דְּנַחְתַּת הֲוָה קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן בְּגִין דְּלָא הֲוָה נְבִיעוּ נָחִית בְּהַהוּא זִמְנָא דְּנָחַת נְבִיעוּ לְגַבֵּי ה', הֲוָה שִׁירוּתָא מִחֶסֶד הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים פט ג) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. וּבְגִין דָּא (ישעיה מה יח) לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ, וְאִתְּמַר בָּהּ (נ"א בֵּיהּ) (בראשית ב יח) לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ.

וּבְזִמְנָא דַּהֲוָה תֹהוּ אָמַר אֱלֹהִים לְנֹחַ (בראשית ו יג) קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. וְדָא קֵץ דְּיִצְחָק דְּאִתְּמַר בֵּיהּ כִּי אֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה (שם ז א). דְּאִי אַנְתְּ בָּעֵי רַחֲמֵי עָלַיְהוּ. (לָא אִיתְחַרְבוּ וְהָכִי אַחְזֵי לֵיהּ בְּרֶמֶז בְּסוֹף יוֹמַיָּא בְּגִין דִּיהֵא בָּעֵי רַחֲמֵי עָלַיְהוּ) (דף קכח ע"ב) **וְלֹא יָמוּת מָשִׁיחַ דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא. אָמַר לֵיהּ וְהָא בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן הֲוָה קֹדֶם דְּאִתְבָּרֵי עָלְמָא אֶלָּא** (ישעיה מו י) **מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית דְּקוּדְשָׁא**

לשון הקודש

וְקֹדֶם שֶׁיְּרִדָה, הָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הָיְתָה נְבִיעָה יוֹרֶדֶת. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיָּרְדָה הַנְּבִיעָה לַה', הָיְתָה הָרֵאשִׁית מֵחֶסֶד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ, לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ. וְנֶאֱמַר בָּהּ (בּוֹ) לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ.

וּבִזְמַן שֶׁהָיָה תֹהוּ, אָמַר אֱלֹהִים לְנֹחַ (בראשית ו) קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. וְזֶה הַקֵּץ שֶׁל יִצְחָק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי אֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה (שם). שֶׁאִם אַתָּה מְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, (לֹא נֶחֱרְבוּ, וְכָךְ הֵרְאָה לוֹ בְּרֶמֶז בְּסוֹף הַיָּמִים, כְּדֵי שֶׁיְּבַקֵּשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם) וְלֹא יָמוּת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל. אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן הָיָה קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם. אֶלָּא מַגִּיד מֵרֵאשִׁית

בְּרִיךְ הוּא חָזָא בְּמַחֲשַׁבְתֵּה כָּל דָּרִין דַּהֲוָה בּוֹנֶה וְאִתְחֲרִיבוּ קֹדֶם דְּאִתְבְּרִיאוּ. חָזָא דַּהֲוָה עָבְדִין עוֹבָדִין דְּאִתְחֲרִיבוּ וְכֵיוָן דְּבָרָא וּמָנַע בִּרְכָּאן מִנַּיְהוּ, חָשִׁיב לוֹן כְּאִלּוּ הוּא חָרִיב לוֹן.

וְדָא מְמַלֵּל עַל סוֹף יוֹמִין דְּאִלֵּין תּוֹלְדִין בִּישִׁין הֲווֹ גַּרְמִין (איוב יד יא) דְּנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. נְבִיעוּ דִּילֵהּ בִּתְרֵין עָלְמִין שְׁכִינָה עִלָּאָה וּשְׁכִינָה תַּתָּאָה. וְדָא אִיהוּ יֶחֱרַב בְּבַית רִאשׁוֹן, וְיָבֵשׁ בְּבַית שֵׁנִי. וּלְנֹחַ אִתְגַּלְיָא מַה דַּהֲוָה עָתִיד לְמֶהֱוֵי, וְלָא בָּעָא רַחֲמֵי עָלַיְהוּ.

עַד דְּאָתָא מֹשֶׁה וּבָעָא רַחֲמֵי. וַעֲתִידִין הֲווֹ יִשְׂרָאֵל דְּלָא יִפְּקוּן אֶלָּא (ירמיה ג יד) חַד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה, מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה דְּהוּא דִּין. וְאִתְחַזַּר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ. וּבְגִין דְּבָעָא מֹשֶׁה רַחֲמִין עָלַיְהוּ

לשון הקודש

אַחֲרִית, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָאָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁהָיָה בוֹנֶה, וְנֶחְרְבוּ קֹדֶם שֶׁנִּבְרְאוּ. רָאָה שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים מַעֲשִׂים שֶׁנֶּחְרְבוּ, וְכֵיוָן שֶׁבָּרָא וּמָנַע מֵהֶם בְּרָכוֹת, הֶחְשִׁיב אוֹתָם כְּאִלּוּ הֶחֱרִיב אוֹתָם.

וְזֶה מְדַבֵּר עַל סוֹף הַיָּמִים שֶׁהַתּוֹלְדוֹת הַלָּלוּ הָרָעִים הָיוּ גוֹרְמִים שֶׁהַנָּהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. הַנְּבִיעָה שֶׁלּוֹ בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, בַּשְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וּבַשְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. וְזֶהוּ יֶחֱרַב – בְּבַית רִאשׁוֹן, וְיָבֵשׁ – בְּבַית שֵׁנִי. וּלְנֹחַ הִתְגַּלָּה מַה שֶּׁהָיָה עָתִיד לִהְיוֹת, וְלֹא בִּקֵּשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם.

עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה וּבִקֵּשׁ רַחֲמִים. וַעֲתִידִים הָיוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יֵצְאוּ אֶלָּא אֶחָד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה, מִצַּד הַגְּבוּרָה שֶׁהִיא הַדִּין, וְהָיָה חוֹזֵר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ. וּמִשּׁוּם שֶׁבִּקֵּשׁ מֹשֶׁה רַחֲמִים עֲלֵיהֶם,

שְׂמֹאל דּוֹחָה וְלָא יִפְקוּן בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל וְיָמִין מְקָרֶבֶת דְּאִיהוּ יְמִינָא מַטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד. וּמִשֶּׁה בְּגִין דְּיַהִיב גַּרְמֵיהּ עָלַיְהוּ, יְהַב תֶּקְפָּא לְדַרְגֵּיהּ דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהִי אוֹרַיְתָא דְּאִתְיְהִיבַת בִּימִינָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים לג ב) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. וּבְגִין דָּא פֻּרְקָנָא בֵּיהּ תַּלְיָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית מט ו) לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה וְגוֹ'. עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה, דְּאִיהוּ מִשֶּׁה בְּחֶשְׁבָּנֵיהּ יְסוֹד צַדִּיק בֵּיהּ ס"ו תְּהֵא דּוֹחָה.

אַף עַל גַּב דְּאוֹקִימְנָא בֵּיהּ (שם מו כו) כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיְמָה שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ. בְּגִין דְּאִתְקַשַּׁר בִּשְׂמָאלָא וְיָמִין מְקָרֶבֶת. בְּגִין דְּתַלְיָא מִגֵּיהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דס"ו אִנּוּן שִׁתִּין מַסֶּכְתּוֹת וְשִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה דְּאִתְיְהִיבוּ מִגְּבוּרָה. דְּאִיהוּ שְׂמָאלָא. שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים אִתְקְרִיאוּ דְּנָטְלִין מִגְּבוּרָה

לשון הקודש

הַשְּׂמֹאל דּוֹחָה, וְלֹא יָצְאוּ בוֹ יִשְׂרָאֵל. וְיָמִין מְקָרֶבֶת, שֶׁהִיא יָמִין מַטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד. וּמֹשֶׁה, מִשּׁוּם שֶׁנָּתַן עַצְמוֹ עֲלֵיהֶם, נָתַן תֹּקֶף לְדַרְגָּתוֹ שֶׁהִיא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בִּימִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה וְגוֹ', עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה, שֶׁהוּא מֹשֶׁה בְּחֶשְׁבּוֹנוֹ יְסוֹד צַדִּיק, בּוֹ ס"ו תְּהֵא דּוֹחָה.

אַף עַל גַּב שֶׁבַּאַרְנוּ בוֹ כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיְמָה שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ. מִשּׁוּם שֶׁנִּקְשַׁר בִּשְׂמֹאל, וְיָמִין מְקָרֶבֶת. מִשּׁוּם שֶׁתָּלוּי מִמֶּנּוּ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁס"ו הֵם שִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת וְשִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁנִּתְּנוּ מִגְּבוּרָה, שֶׁהִיא הַשְּׂמֹאל. שִׁשִּׁים

דְּתַמָּן אוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה כְּלָלָא דְּשִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת וְשִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה.

דְּאוֹרַיְתָא דִּבְכְתָב אִיהִי לִבָּא כְּלָלָא מִל"ב אֱלֹהִים, וְאוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה פּוּמָא. וְדָא אִיהוּ לִבָּא לְפוּמָא לָא גַּלֵּי. בְּגִין דַּעֲתִידָא שְׁמָאלָא דְּאִיהוּ פּוּמָא לְאִתְדַּחְיָא וּכְגַוְנָא דִּלְבָא אִיהוּ סָתִים הָכִי פֻּרְקָנָא סְתִימָא בְּלִבָּא וּפוּמָא דְּאִיהוּ גַּלְיָא, לָא אִתְגַּלֵּי פֻּרְקָנָא. וּבְגִין דְּכֹלָּא תַּלְיָא בִּימִינָא, אָמַר (רות ג יג) חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, וּבְגִין דְּפֻרְקָנָא תַּלְיָא בִּימִינָא אָמַר הַנָּבִיא (ישעיה נג א) וּזְרוֹעַ ה' עַל מִי נִגְלָתָה. עַל מִי וַדַּאי דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (איכה ב יג) מִי יִרְפָּא לָךְ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (איכה ב) מָה אֶעִידֵךְ מָה אֲדַמֶּה לָךְ. הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות ג יג) וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אֹמַר. במ"ה יֵיתֵי נֶחָמָה

לשון הקודש

גְּבוֹרִים נִקְרָאוּ, שֶׁנּוֹסְעִים מִגְּבוּרָה שֶׁשָּׁם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, הַכְּלָל שֶׁל שִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת וְשִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה.

שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הִיא הַלֵּב, הַכְּלָל מִל"ב אֱלֹהִים, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה – פֶּה. וְזֶהוּ הַלֵּב לַפֶּה לֹא גִּלָּה, מִשּׁוּם שֶׁעָתִיד הַשְּׂמֹאל שֶׁהוּא הַפֶּה לְהִדָּחוֹת. וּכְמוֹ שֶׁהַלֵּב הוּא נִסְתָּר, כָּךְ הַגְּאֻלָּה נִסְתֶּרֶת בַּלֵּב. וְהַפֶּה, שֶׁהוּא גָּלוּי, לֹא גִּלָּה אֶת הַגְּאֻלָּה. וּמִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בַּיָּמִין, אָמַר (רות ג) חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר. וּמִשּׁוּם שֶׁהַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בַּיָּמִין, אָמַר הַנָּבִיא (ישעיה נג) וּזְרוֹעַ ה' עַל מִי נִגְלָתָה. עַל מִי"י וַדַּאי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מִי יִרְפָּא לָךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איכה ב) מָה אֶעִידֵךְ מָה אֲדַמֶּה לָךְ, הַהוּא שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אֹמַר. בְּמ"ה תָּבֹא הַנֶּחָמָה וּבְמִ"י הָרְפוּאָה. זֶהוּ

ובמ"י אַסְוָותָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב מָ"ה אַשְׁוֶה לָךְ וַאֲנַחֲמֵךְ מִי יִרְפָּא לָךְ. דְּמִשֶּׁה אִיהוּ מַה שְׁמוֹ וּבֵה יְהֵא נֶחָמָה.

וּבְגִין דָּא כָּפַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמֵהּ (שם פסוק ד) **מִשֶּׁה מִשֶּׁה, חַד עַל פֻּרְקָנָא קַדְמָאָה, וְחַד עַל בַּתְרַיְתָא. וּבְגִין דָּא** (שמות טו א) **אָז יָשִׁיר מִשֶּׁה. אָז שֶׁר לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא אָז יָשִׁיר.**

עֲשִׁירָאָה בִּתְפִלָּה, וְדָא שְׁכִינְתָּא, עָלֵהּ אִתְּמַר (תהלים יז א) **תְּפִלָּה לְדָוִד שִׁמְעָה ה' צֶדֶק. וְדָוִד בְּרוּחַ קֻדְשָׁא אָמַר עַל יִשְׂרָאֵל בְּאַחֲרִית יוֹמִין דְּגָלוּתָא** (תהלים יז יג) **בָּחַנְתָּ לִבִּי פָּקַדְתָּ לַיְלָה, וְלֵית לַיְלָה אֶלָּא גָּלוּת. וְאִיּוֹב מַה דְּאָמַר כֹּלָּא הֲוָה מָשָׁל עַל יִשְׂרָאֵל דְּאָמַר** (איוב ז ט) **כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ, וְשָׂטָן בָּעָא לְקַטְרְגָא לֵיהּ וְאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** (שם לד לה) **אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר.**

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב מָ"ה אַשְׁוֶה לָךְ וַאֲנַחֲמֵךְ מִי יִרְפָּא לָךְ. שֶׁמֹּשֶׁה הוּא מַה שְׁמוֹ, וּבוֹ תִּהְיֶה נֶחָמָה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּפַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת שְׁמוֹ מֹשֶׁה מֹשֶׁה, אֶחָד עַל הַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה, וְאֶחָד עַל הָאַחֲרוֹנָה. וּמִשּׁוּם זֶה אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה. אָז שֶׁר לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אָז יָשִׁיר.

הָעֲשִׂירִי בַּתְּפִלָּה, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר תְּפִלָּה לְדָוִד שִׁמְעָה ה' צֶדֶק. וְדָוִד בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמַר עַל יִשְׂרָאֵל בְּאַחֲרִית הַיָּמִים שֶׁל הַגָּלוּת, (תהלים יז) בָּחַנְתָּ לִבִּי פָּקַדְתָּ לַיְלָה. וְאֵין לַיְלָה אֶלָּא גָּלוּת. וְאִיּוֹב מַה שֶּׁאָמַר, הַכֹּל הָיָה מָשָׁל עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁאָמַר כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ. וְהַשָּׂטָן רָצָה לְקַטְרֵג עָלָיו, וְאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא,

וְיַעֲקֹב בְּגִין דְּחָזָא בְּרוּחַ קֻדְשָׁא דּוֹחֲקָא דְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה בְּסוֹף יוֹמַיָּא, אָמַר (בראשית לב ח) **וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ.** וּפְלִיג עַמָּא קַדִּישָׁא בַּגָּלוּת לִתְלָת סִטְרִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם לג ב) **וַיָּשֶׂם אֶת הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת יַלְדֵיהֶן רִאשֹׁנָה בְּרִישָׁא בְּגָלוּתָא דֶּאֱדוֹם. וְאֶת לֵאָה וִילָדֶיהָ אַחֲרֹנִים וְאֶת רָחֵל וְאֶת יוֹסֵף אַחֲרֹנִים** (שם לג). וּבְגִין דְּחָזָא בָּתַר כֵּן עֲנִיוּתָא וְצַעֲרָא דִּילְהוֹן אָמַר, **וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי** (שם כח כא), **דָּא מַקְדְּשָׁא, וְאָמַר** (שם פסוק כ) **וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ.**

וְדָוִד בְּגִין גָּלוּתָא אָמַר (שמואל ב יז כט) **הָעָם רָעֵב וְעָיֵף וְצָמֵא בַּמִּדְבָּר.** וּבְגִין דְּחָזָא שְׁכִינְתָּא חֲרֵבָה וִיבֵשָׁה, הֲוָה אִיהוּ נָטַל צַעֲרָא בְּגִינָהּ. דְּבָתַר דַּחֲזָא דְּחָזְרוּ יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה בְּחֶדְוָה, תִּקֵּן עֶשֶׂר מִינֵי

לשון הקודש

אִיּוֹב לֹא בְּדַעַת יְדַבֵּר.

וְיַעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁרָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֶת הֹדֶק הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה בְּסוֹף הַיָּמִים, אָמַר (בראשית לב) **וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ,** וְחִלֵּק הָעָם הַקָּדוֹשׁ בַּגָּלוּת לִשְׁלֹשָׁה צְדָדִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב **וַיָּשֶׂם אֶת הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת יַלְדֵיהֶן רִאשֹׁנָה,** בָּרֹאשׁ בַּגָּלוּת שֶׁל אֱדוֹם. **וְאֶת לֵאָה וִילָדֶיהָ אַחֲרֹנִים וְאֶת רָחֵל וְאֶת יוֹסֵף אַחֲרֹנִים** (שם לג). וּמִשּׁוּם שֶׁרָאָה אַחַר כֵּן אֶת הָעֹנִי וְהַצַּעַר שֶׁלָּהֶם, אָמַר **וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי** (שם כח), זֶה הַמִּקְדָּשׁ. **וְאָמַר וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ.**

וְדָוִד בִּגְלַל הַגָּלוּת אָמַר (שמואל–א יז) **הָעָם רָעֵב וְעָיֵף וְצָמֵא בַּמִּדְבָּר.** וּמִשּׁוּם שֶׁרָאָה הַשְּׁכִינָה חֲרֵבָה וִיבֵשָׁה, הוּא הָיָה נוֹטֵל הַצַּעַר בִּשְׁבִילָהּ. שֶׁאַחַר שֶׁרָאָה שֶׁחָזְרוּ

תְּהִלִּים וּבַסּוֹף כֻּלְּהוּ אָמַר (תהלים פו יא) תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה ה' אָזְנְךָ עֲנֵנִי וְגוֹ'. חָזָא דְּכֻלְּהוּ צְלוֹתִין דְּנִגּוּנָא, הֲווֹ מִתְעַטְּפִין קֶדֶם מַלְכָּא, וְלָא הֲווֹ עָאלִין עַד דְּיֵעוּל צְלוֹתָא דְּעָנִי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף (שם קב א). דְּעָטַף כָּל צְלוֹתִין קַדְמָאֵי עַד דְּעָאל צְלוֹתֵה דְּעָנִי.

וּבְגִין דָּא צְלוֹתָא (דְּעָנִי אַקְדִּים לְכֻלְּהוּ מָאן צְלוֹתָא דְּעָנִי דָּא צְלוֹתָא) דְּעַרְבִית דְּאִיהִי רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ בְּלֹא בַּעְלָהּ. וּבְגִין דְּאִיהִי בְּלֹא בַּעְלָהּ, אִיהִי עֲנִיָּה וִיבֵשָׁה וְצַדִּיק עָנִי וְיָבֵשׁ. וּצְלוֹתָא דְּשַׁבָּת אִיהִי צְדָקָה לְעָנִי. (דִּילָהּ כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לַעֲנִיִּים) וּבְגִין דָּא צָרִיךְ בַּר נָשׁ לְמֶהֱוֵי אִיהוּ כְּעָנִי לְתַרְעָא דְּמַלְכָּא בִּצְלוֹתָא דַּעֲמִידָה, בְּכָל שִׁית יוֹמִין דְּחֹל בְּגִין שְׁכִינְתָּא. וּמִתְעַטֵּף בְּעִטּוּפָא דְּמִצְוָה כְּעָנִי, וִיהֵא בִּתְפִלִּין כְּאֶבְיוֹן

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה בְּשִׂמְחָה, תִּקֵּן עֲשָׂרָה מִינֵי תְּהִלִּים, וּבַסּוֹף שֶׁל כֻּלָּם אָמַר (תהלים פו) תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה ה' אָזְנְךָ עֲנֵנִי וְגוֹ'. רָאָה שֶׁכָּל תְּפִלּוֹת הַנִּגּוּן הָיוּ מִתְעַטְּפוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְלֹא הָיוּ נִכְנָסוֹת עַד שֶׁתִּכָּנֵס תְּפִלַּת הֶעָנִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף (שם קב), שֶׁעוֹטֵף כָּל תְּפִלּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת עַד שֶׁנִּכְנֶסֶת תְּפִלַּת הֶעָנִי.

וּמִשּׁוּם כָּךְ תְּפִלַּת (הֶעָנִי הַקְּדִים לַכֹּל. מִי הִיא תְּפִלַּת הֶעָנִי? זוֹ תְּפִלַּת) עַרְבִית שֶׁהִיא רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ בְּלֹא בַּעְלָהּ. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא בְּלֹא בַּעְלָהּ, הִיא עֲנִיָּה וִיבֵשָׁה וְצַדִּיק עָנִי וְיָבֵשׁ. וּתְפִלַּת הַשַּׁבָּת הִיא צְדָקָה לֶעָנִי (שֶׁלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לַעֲנִיִּים). **וּמִשּׁוּם** זֶה צָרִיךְ אָדָם שֶׁיִּהְיֶה הוּא כְּמוֹ עָנִי לְשַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּתְפִלַּת הָעֲמִידָה בְּכָל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל בִּשְׁבִיל הַשְּׁכִינָה. וּמִתְעַטֵּף בְּעִטּוּף שֶׁל מִצְוָה כְּעָנִי, וְיִהְיֶה בִּתְפִלִּין כְּאֶבְיוֹן

לְתַרְעָא דְּהֵיכָלָא דְּאִיהִי אדנ"י. דְּהָכִי סָלִיק לְחֶשְׁבַּן הֵיכָ'ל. וְדָא אִיהוּ (תהלים נא יז) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח.

וְכַד אַפְתַּח פּוּמֵהּ בִּצְלוֹתָא דְּעַרְבִית, נִשְׁרָא קָא נָחִית בְּיוֹמִין דְּחֹל לְקַבְּלָא בְּגַדְפָּהָא צְלוֹתָא דְּלֵילְיָא, וְדָא נוריא"ל אִתְקְרֵי. אוּרִיאֵ"ל מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד. וְנוריא"ל מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה דְּאִיהוּ נוּר דָּלִיק, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דניאל ז י) **נְהַר דִּינוּר נָגֵד וְנָפֵק מִן קֳדָמוֹהִי. וּבִצְלוֹתָא דְּשַׁחֲרִית נָחִית אַרְיֵה לְקַבְּלָא צְלוֹתֵהּ דְּבַר נָשׁ, בִּדְרוֹעוֹי וְגַדְפּוֹי דְּאַרְבַּע גַּדְפִּין לְכָל חַיָּה וְדָא מִיכָאֵ"ל. וּבִצְלוֹתָא דְּמִנְחָא שׁוֹר נָחִית לְקַבְּלָא צְלוֹתָא בְּקַרְנוֹי וּבְגַדְפּוֹי וְדָא גַּבְרִיאֵ"ל.**

וּבְשַׁבָּת נָחִית קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּתְלָת אֲבָהָן לְקַבְּלָא בַּת יְחִידָה בְּהוֹן וְדָא רָזָא דְּשַׁבָּת, ש' בַּת, בִּתְלָת אֲבָהָן מְקַבֵּל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצְלוֹתָא דְּאִיהִי שַׁבָּת בַּת יְחִידָה דִּילֵהּ.

לשון הקודש

לְשַׁעַר הַהֵיכָל שֶׁהוּא אדנ"י, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן הֵיכָ"ל. וְזֶהוּ אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח. **וּכְשֶׁפּוֹתֵחַ** פִּיו בִּתְפִלַּת עַרְבִית, הַנֶּשֶׁר יוֹרֵד בִּימוֹת הַחֹל לְקַבֵּל בִּכְנָפָיו אֶת תְּפִלַּת הַלַּיְלָה, וְזֶה נִקְרָא נוּרִיאֵ"ל. אוּרִיאֵ"ל מִצַּד הַחֶסֶד, וְנוּרִיאֵ"ל מִצַּד הַגְּבוּרָה, שֶׁהִיא אֵשׁ דּוֹלֶקֶת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (דניאל ז) נְהַר דִּינוּר שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מִלְּפָנָיו. וּבִתְפִלַּת שַׁחֲרִית יוֹרֵד אַרְיֵה לְקַבֵּל תְּפִלַּת הָאָדָם בִּזְרוֹעוֹ וּבִכְנָפָיו, שֶׁאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְכָל חַיָּה, וְזֶה מִיכָאֵ"ל. וּבִתְפִלַּת הַמִּנְחָה יוֹרֵד שׁוֹר לְקַבֵּל הַתְּפִלָּה בְּקַרְנָיו וּבִכְנָפָיו, וְזֶה גַּבְרִיאֵ"ל.

וּבְשַׁבָּת יוֹרֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת לְקַבֵּל אֶת הַבַּת הַיְחִידָה בָּהֶם, וְזֶה סוֹד הַשַּׁבָּת, ש' בַּת. בִּשְׁלֹשָׁה

בְּהַהוּא זִמְנָא הֵיזָן עִלָּאִין דְּאִתְקְרִיאוּ בִּשְׁמָא דה' פַּתְחִין וְאַמְרִין שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְגוֹ' (שם כד ו). בְּהַהוּא שַׁעֲתָא מִתְפַּתְּחִין שִׁבְעָה הֵיכָלִין הֵיכָלָא קַדְמָאָה הֵיכָלָא דְּאַהֲבָה. תִּנְיָנָא הֵיכָלָא דְּיִרְאָה. תְּלִיתָאָה הֵיכָלָא דְּרַחֲמֵי. רְבִיעָאָה הֵיכָלָא דִּנְבוּאָה דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא. חֲמִישָׁאָה הֵיכָל דִּנְבוּאָה דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נַהֲרָא. שְׁתִיתָאָה הֵיכַל צֶדֶק. שְׁבִיעָאָה הֵיכַל דִּין. וְעָלַיְהוּ כְּתִיב בְּרֵאשִׁי"ת, בָּרָא שִׁית. אֱלֹהִים הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה. וְאִנּוּן שִׁבְעָה הֵיכָלִין לְתַתָּא (דף קכט ע"א) וְשִׁבְעָה הֵיכָלִין לְעֵלָּא. וּלְקַבְלַיְהוּ שִׁבְעָה קָלֵי דַּהֲבוּ לַה'. וְתִמְנֵיסַר אַזְכָּרוֹת דְּהָבוּ לַה', דִּבְהוֹן שָׁט קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּתִמְנֵיסַר עָלְמִין, (שם סח יח) בְּרֶכֶב אֱלֹהִים רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן, דְּאִנּוּן תִּמְנֵיסַר אַלְפֵי רִבּוֹא עָלְמִין.

לשון הקודש

אָבוֹת מְקַבֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא הַשַּׁבָּת, הַבַּת הַיְחִידָה שֶׁלּוֹ.

בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן הַחַיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ בַּשֵּׁם שֶׁל ה', פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְגוֹ' (שם כד). בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה נִפְתָּחִים שִׁבְעָה הֵיכָלוֹת. הַהֵיכָל הָרִאשׁוֹן – הֵיכַל הָאַהֲבָה. הַשֵּׁנִי – הֵיכַל הַיִּרְאָה. הַשְּׁלִישִׁי – הֵיכַל הָרַחֲמִים. הָרְבִיעִי – הֵיכַל הַנְּבוּאָה שֶׁל הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁמְּאִירָה. הַחֲמִישִׁי – הֵיכַל הַנְּבוּאָה שֶׁל הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה. הַשִּׁשִּׁי – הֵיכַל הַצֶּדֶק. הַשְּׁבִיעִי – הֵיכַל הַדִּין. וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב בְּרֵאשִׁית, בָּרָא שֵׁשׁ. אֱלֹהִים, הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי, וְהֵם שִׁבְעָה הֵיכָלוֹת לְמַטָּה וְשִׁבְעָה הֵיכָלוֹת לְמַעְלָה. וּכְנֶגְדָּם ז' קוֹלוֹת שֶׁל הָבוּ לַה'. וּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אַזְכָּרוֹת שֶׁל הָבוּ לַה', שֶׁבָּהֶן שָׁט

וְכַמָּה נְטוּרֵי תַּרְעִין אִית וְנְטוּרֵי הֵיכָלִין דִּמְקַבְּלִין צְלוֹתִין. וְכָל צְלוֹתָא לֹא תֵּיעוֹל אֶלָּא בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל. וּבְגִין דָּא אִתְּמַר עַל צְלוֹתָא, (דברים כה יג) לֹא יִהְיֶה לְךָ בְּכִיסְךָ וְגוֹ'. וּצְלוֹתִין חֲסֵרִין, עָלַיְהוּ אִתְּמַר (דניאל ה כז) תָּקֵל תְּקִילְתָּא בְּמָאזְנָיָא וְאִשְׁתְּכַחַת חַסִּיר. אַף עַל גַּב דְּהַאי קְרָא בַּאֲתַר אָחֳרָא אוֹקְמוּהָ, שִׁבְעִין אַנְפִּין לַתּוֹרָה. בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא עָלַהּ אִתְּמַר (שה"ש ד ז) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ. וְלָא קַבִּילַת צְלוֹתָא דְּאִית בָּהּ מוּמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא כב כ) כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא תַקְרִיבוּ.

וְכִי אִית צְלוֹתָא דְּאִית בָּהּ מוּמָא, אִין, הַהִיא דְּסָלְקָא פְּגִימָא בְּלֹא מַחֲשָׁבָה. וּבִלְבוּלָא דְּדַעְתָּא כָּל שֶׁכֵּן אִם טָעָה בִּתְלָת בִּרְכָּאן קַדְמָאִין אוֹ בִּתְלָת בַּתְרָאִין אוֹ בָּאֶמְצָעִיּוֹת וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁמוֹנָה עָשָׂר עוֹלָמוֹת בְּרֶכֶב אֱלֹהִים רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן, שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה עָשָׂר רִבּוֹא עוֹלָמוֹת.

וְכַמָּה שׁוֹמְרֵי שְׁעָרִים עִם שׁוֹמְרֵי הַהֵיכָלוֹת שֶׁמְּקַבְּלִים אֶת הַתְּפִלּוֹת. וְכָל תְּפִלָּה לֹא תִכָּנֵס אֶלָּא בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר עַל הַתְּפִלָּה לֹא יִהְיֶה בְּכִיסְךָ וְגוֹ'. וְהַתְּפִלּוֹת הַחֲסֵרוֹת, עֲלֵיהֶן נֶאֱמַר, שָׁקַל שָׁקַלְתָּ בְּמֹאזְנַיִם וְנִמְצֵאתָ חָסֵר. אַף עַל גַּב שֶׁהַפָּסוּק הַזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר פֵּרְשׁוּהוּ, שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁעַל הַשְּׁכִינָה נֶאֱמַר כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, וְאֵין מְקַבֶּלֶת תְּפִלָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מוּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כב) כֹּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא תַקְרִיבוּ.

וְכִי יֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מוּם? כֵּן, זוֹ שֶׁעוֹלָה פְּגוּמָה בְּלִי מַחֲשָׁבָה וּבִלְבוּל הַדַּעַת. כָּל שֶׁכֵּן אִם טָעָה בְּשָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת

מָאֵרֵי מַתְנִיתִין טָעָה בְּשָׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת חוֹזֵר לָרֹאשׁ וּבָאַחֲרוֹנוֹת חוֹזֵר לָעֲבוֹדָה. וּבָאֶמְצָעִיּוֹת חוֹזֵר לַמָּקוֹם שֶׁנִּזְכַּר וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בִּצְלוֹתָא, (תהלים כד ג) מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְגוֹ'. וְכַד צְלוֹתָא סָלְקָא בִּדְרוֹעָא יְמִינָא אוֹ בִּשְׂמָאלָא דְּאִנּוּן שַׁחֲרִית וּמִנְחָה, מַה כְּתִיב בָּהּ (שה"ש ב ו) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי.

צְלוֹתָא דְּעַרְבִית אִיהִי מִטָּה, וּבְגִינֵהּ אִתְּמַר בְּיַעֲקֹב (בראשית מז לא) וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה דְּאִיהִי בְּבֵי מַרְעָא בְּגָלוּתָא דְּאִיהוּ לַיְלָה. (שה"ש ג ד) כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם וְגוֹ'. וְכַד צְלוֹתִין סָלְקִין כַּדְקָא יָאוּת, כָּרוֹזָא נָפִיק וְאָמַר (תהלים כד ז) שְׂאוּ שְׁעָרִים וְכוּ'. וְאַמְרִין (שם) מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד מִסִּטְרָא דְּאִמָּא דְּאִיהִי מ"י, וְאִתְקְרֵי ה' עִזּוּז וְגִבּוֹר מִסִּטְרָא דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ

לשון הקודש

הָרִאשׁוֹנוֹת אוֹ בְּשָׁלֹשׁ הָאַחֲרוֹנוֹת אוֹ בָּאֶמְצָעִיּוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, טָעָה בְּשָׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת – חוֹזֵר לָרֹאשׁ. וּבָאַחֲרוֹנוֹת – חוֹזֵר לָעֲבוֹדָה. וּבָאֶמְצָעִיּוֹת – חוֹזֵר לַמָּקוֹם שֶׁנִּזְכַּר. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בַּתְּפִלָּה מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְגוֹ'. וּכְשֶׁתְּפִלָּה עוֹלָה בִּזְרוֹעַ יָמִין אוֹ בִּשְׂמֹאל, שֶׁהֵן שַׁחֲרִית וּמִנְחָה, מַה כָּתוּב בָּהּ? שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי.

תְּפִלַּת עַרְבִית הִיא מִטָּה, וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר בְּיַעֲקֹב וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, שֶׁהִיא בְּבֵית הַחֹלִי בַּגָּלוּת שֶׁהוּא הַלַּיְלָה. כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם וְגוֹ'. וּכְשֶׁהַתְּפִלּוֹת עוֹלוֹת כָּרָאוּי, הַכָּרוֹז יוֹצֵא וְאוֹמֵר שְׂאוּ שְׁעָרִים וְכוּ'. וְאוֹמְרִים מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד (תהלים כד), מֵהַצַּד שֶׁל הָאֵם שֶׁהִיא מ"י, וְנִקְרֵאת ה' עִזּוּז וְגִבּוֹר מִצַּד

הַכָּבוֹד ה' צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְצַדִּיק.

וְאִם צְלוֹתָא לָאו אִיהִי שְׁלֵמָה, כַּמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה רַדְפִּין אֲבַתְרָהּ, וְאִתְּמַר בָּהּ (איכה א ג) כָּל רֹדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים. וּבְגִין דָּא מְצַלִּין (תהלים עח לח) וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן, דָּא סמא"ל דְּאִיהוּ נָחָשׁ. וְלֹא יַשְׁחִית דָּא מַשְׁחִית. וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ, דָּא אַף. כָּל חֲמָתוֹ, דָּא חֵמָה. בְּגִין דְּלָא יִרְדְּפוּן בָּתַר צְלוֹתָא.

וְכַמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה תַּלְיָן מִנַּיְהוּ. שֶׁבַע אִנּוּן מְמָנָן וְתַלְיָן בֵּינַיְהוּ שִׁבְעִין. וּלְכָל רְקִיעָא וּרְקִיעָא אִנּוּן מְקַטְרְגִין וְתַלְיָן מִנַּיְהוּ שִׁבְעִין אֶלֶף רִבּוֹא.

וְאִם צְלוֹתָא סָלְקָא שְׁלֵמָה בְּעִטּוּפָא דְּמִצְוָה וּבִתְפִלִּין עַל רֵישֵׁהּ וּבִדְרוֹעֵהּ, אִתְּמַר

לשון הקודש

הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד ה' צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה, מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְצַדִּיק.

וְאִם אֵין הַתְּפִלָּה שְׁלֵמָה, כַּמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה רוֹדְפִים אַחֲרֶיהָ, וְנֶאֱמַר בָּהּ כָּל רֹדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים. וּמִשּׁוּם זֶה מִתְפַּלְּלִים וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן, זֶה סמא"ל שֶׁהוּא נָחָשׁ. וְלֹא יַשְׁחִית – זֶה מַשְׁחִית. וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ – זֶה אַף. כָּל חֲמָתוֹ – זוֹ חֵמָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִרְדְּפוּ אַחַר הַתְּפִלָּה.

וְכַמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה תְּלוּיִים מֵהֶם. שֶׁבַע הֵם הַמְמֻנִּים, וְשִׁבְעִים תְּלוּיִים בֵּינֵיהֶם. וּלְכָל רָקִיעַ וְרָקִיעַ הֵם מְקַטְרְגִים וּתְלוּיִים מֵהֶם שִׁבְעִים אֶלֶף רִבּוֹא.

וְאִם תְּפִלָּה עוֹלָה שְׁלֵמָה בְּעִטּוּף שֶׁל

בְּהוֹן (שם צא ז) יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף. וּבִזְכוּת תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא (דברים כח י) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' וְגוֹ'. שֵׁם ה' הָא אוֹקְמוּהָ דְּאִיהוּ תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא. וּמִיָּד דְּחַזְיָן שֵׁם ה' עַל רֵישֵׁה בִּצְלוֹתָא דְּאִיהִי אֲדֹנָ"י. יְהוָ"ה תְּפִלִּין עָלֵה, מִיָּד כֻּלְּהוּ דָּחֲלִין וּמִזְדַּעְזְעִין מִצְּלוֹתָא. וּמִנְּהוֹן נָפְלִין וּמִנְּהוֹן בָּרְחִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף. וְלֵית מָאן דְּקָאִים קַמֵּי תַּרְעָא דִּצְלוֹתָא. וְעָלֵה אִתְּמַר (תהלים קכז ה) לֹא יֵבֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר. בַּשַּׁעַר, דְּאִיהוּ תַּרְעָא דְּמַלְכָּא.

וְאַף עַל גַּב דְּבַאֲתַר אָחֳרָא אוֹקְמוּהָ, הָכָא אַתְּרֵה. וּצְלוֹתָא אִיהִי שְׁכִינְתָּא וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹרַיְתָא וְאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי כח ט) מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמוֹעַ תּוֹרָה וְגוֹ'. וְהָא אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין בְּגִין דִּצְלוֹתָא אִיהִי מִצְוָה וְדָא שְׁכִינְתָּא. וְאוֹרַיְתָא

לשון הקודש

מִצְוָה, וּבִתְפִלִּין עַל רֹאשׁוֹ וּבִזְרוֹעוֹ, נֶאֱמַר בָּהֶם יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף. וּבִזְכוּת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' וְגוֹ'. שֵׁם ה' הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁהִיא תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. וּמִיָּד שֶׁרוֹאִים שֵׁם ה' עַל רֹאשׁוֹ בַּתְּפִלָּה שֶׁהִיא אֲדֹנָ"י, יְהוָ"ה תְּפִלִּין עָלָיו, מִיָּד כֻּלָּם פּוֹחֲדִים וּמִזְדַּעְזְעִים מֵהַתְּפִלָּה, וּמֵהֶם נוֹפְלִים וּמֵהֶם בּוֹרְחִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף. וְאֵין מִי שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי שַׁעַר הַתְּפִלָּה, וְעָלָיו נֶאֱמַר לֹא יֵבֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר. בַּשַּׁעַר שֶׁהוּא שַׁעַר הַמֶּלֶךְ.

וְאַף עַל גַּב שֶׁבִּמְקוֹם אַחֵר פֵּרְשׁוּהָ – כָּאן מְקוֹמָהּ. וְהַתְּפִלָּה הִיא הַשְּׁכִינָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹרָה, וְנֶאֱמַר בּוֹ מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמוֹעַ תּוֹרָה וְגוֹ'. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא צָרִיךְ הַפְּסָקָה בֵּינַיְהוּ. וְצָרִיךְ לְסַלְקָא תּוֹרָה וּמִצְוָה בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ. דְּכָל פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֵׂה כֻּלְּהוּ תַּלְיָן מִשֵּׁם יְהוָ"ה. וְרָזָא דְּמִלָּה (שמות ג טו) זֶה שְׁמִי לְעֹלָם. שְׁמִי עִם י"ה שם"ה. זִכְרִי עִם ו"ה רְמַ"ח. וּרְמַ"ח תֵּבִין אִנּוּן בִּקְרִיאַת שְׁמַע, וְאִתְיְהִיבוּ מֵרְחִימוּ דְּאַהֲבָה.

וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה. וְאִלֵּין כְּלִילָן בְּאַבְרָהָם דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה מא ח) זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי. תְּפִלִּין אִנּוּן עֹז דְּאִתְיְהִיבוּ מִיִּרְאָה דְּאִיהִי לִשְׂמָאלָא. וְדָא פַּחַד יִצְחָק, דְּתַמָּן כָּל מְקַטְרְגִין סַלְקִין לְמִתְבַּע כָּל דִּינִין. וּבְגִין דָּא (שם סב ח) וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ דָּא תְּפִלִּין יָ"ה בְּיִרְאָה. וָ"ה בְּאַהֲבָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים לא כד) אֶהֱבוּ אֶת ה' כָּל חֲסִידָיו. תִּפְאֶרֶת יהו"ה כָּלִיל כֹּלָא. וּבְגִין דָּא

לשון הקודש

הַמִּשְׁנָה, מִשּׁוּם שֶׁתְּפִלָּה הִיא מִצְוָה וְזוֹ שְׁכִינָה. וְתוֹרָה וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין צָרֵךְ הַפְּסָקָה בֵּינֵיהֶם. וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת תּוֹרָה וּמִצְוָה בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה. שֶׁכָּל מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, כֻּלָּן תְּלוּיוֹת מִשֵּׁם יְהוָ"ה, וְסוֹד הַדָּבָר – זֶה שְׁמִי לְעֹלָם. שְׁמִי עִם י"ה – שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ. זִכְרִי עִם ו"ה – מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה. וּמָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה תֵּבוֹת הֵן בִּקְרִיאַת שְׁמַע, וְנִתְּנוּ מֵאַהֲבָה שֶׁל אַהֲבָה.

וּמִשּׁוּם זֶה תִּקְּנוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה. וְאֵלּוּ כְּלוּלִים בְּאַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי. הַתְּפִלִּין הֵן עֹז, שֶׁנִּתְּנוּ מִיִּרְאָה שֶׁהִיא לִשְׂמֹאל. וְזֶהוּ פַּחַד יִצְחָק, שֶׁשָּׁם כָּל הַמְקַטְרְגִים עוֹלִים לִתְבֹּעַ כָּל הַדִּינִים. וּמִשּׁוּם זֶה, וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ – זֶה תְּפִלִּין, י"ה בְּיִרְאָה, ו"ה בְּאַהֲבָה. זֶהוּ

אִתְּמַר בְּיַעֲקֹב (בראשית כח יב) וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו. דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

לְבָתַר דְּאִתְקְרֵי יִשְׂרָאֵל סָלִיק בְּיו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְרָזָא דְּמִלָּה יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לְהִבָּרְאוֹת. מַחֲשָׁבָה, חָשַׁב מָ"ה וְתִשְׁכַּח בֵּיהּ שְׁמָא קַדִּישָׁא. וּבְגִינֵהּ דְּיַעֲקֹב דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל אִתְּמַר, (שם א כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּדִיוֹקְנָא דְּמָאֵרֵהּ וַדַּאי. דְּכַד צְלוֹתָא דִּילֵהּ סַלְקָא לְעֵלָּא כָּרוֹזָא נָפִיק מֵרְקִיעִין וְיֵימָא, הָבוּ יְקָרָא לְדִיוֹקְנָא דְּמַלְכָּא.

וְלֵית תַּרְעָא דְּקָאִים קַמֵּי הַאי צְלוֹתָא. (תהלים נא נז) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח, לְאַפְּקָא מְזוֹנָא לִבְנִין קַדִּישִׁין דִּבְהַאי הֵיכָלָא תַּמָּן מְזוֹנָא. בְּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהוּ (שמות ד כב) בְּנִי

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב אֲהֵבוּ אֶת ה' כָּל חֲסִידָיו. תִּפְאֶרֶת, יהו"ה כּוֹלֵל הַכֹּל. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בְּיַעֲקֹב וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

לְאַחַר שֶׁנִּקְרָא יִשְׂרָאֵל, עוֹלֶה בְּיו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְסוֹד הַדָּבָר – יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לְהִבָּרְאוֹת. מַחֲשָׁבָה – חָשַׁב מָ"ה, וְתִמְצָא בּוֹ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וּבִשְׁבִיל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל, נֶאֱמַר וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּדִיוֹקַן רִבּוֹנוֹ וַדַּאי. שֶׁכַּאֲשֶׁר תְּפִלָּתוֹ עוֹלָה לְמַעְלָה, כָּרוֹז יוֹצֵא מֵהָרְקִיעִים וְאוֹמֵר: תְּנוּ כָבוֹד לִדְמוּת הַמֶּלֶךְ.

וְאֵין שַׁעַר שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי הַתְּפִלָּה הַזּוֹ. אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח, לְהוֹצִיא מָזוֹן לַבָּנִים הַקְּדוֹשִׁים. שֶׁבַּהֵיכָל הַזֶּה שָׁם הַמָּזוֹן. בָּנִים

בְּכֹרִי יִשְׂרָאֵל. וְאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים דְּנָפִיק מֵחַיִּים דִּלְעֵלָּא, וְאִיהוּ אִילָנָא דְּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵּיהּ, וְתַלְיָא בְּמַזְּלָא קַדִּישָׁא סָבָא דְּסָבִין. וּבְנִין דִּשְׁכִינָא אִנּוּן יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא חַיִּים דִּילֵהּ אוֹרַיְתָא, מְזוֹנָא דִּילֵהּ צְלוֹתָא דַּחֲשִׁיבָא לְקָרְבְּנָא.

וּבְגָלוּתָא אִתְּמַר לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל (בראשית ל א) הָבָה לִי בָנִים. וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי קָרְבְּנָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּמְקַבֵּל לָהּ בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא וְגוּפָא. וְיִחוּדָא דִּילֵהּ עִמָּהּ בְּצַדִּיק דְּאִיהוּ אוֹת תְּפִלִּין וְאוֹת שַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין.

וְאִית לְמִשְׁאַל לָמָּה מִצַּלְּאִין לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכַמָּה דַּרְגִּין. זִמְנִין מִצַּלִּין לֵיהּ בִּסְפִירָה יְדִיעָה וּבְמִדָּה יְדִיעָה. לְזִמְנִין צְלוֹתָא לִימִינָא. הָדָא הוּא דְּאָמְרוּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְּרִים. לְזִמְנִין

לשון הקודש

חַיִּים וּמְזוֹנוֹת מִצַּד הָעֲמוּד הָאֶמְצָעִי, וְהוּא בְּנֵי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל. וְהוּא עֵץ הַחַיִּים שֶׁיּוֹצֵא מִן הַחַיִּים שֶׁלְּמַעְלָה, וְהוּא הָעֵץ שֶׁמָּזוֹן לְכֻלָּם בּוֹ, וְתָלוּי בַּמַּזָּל הַקָּדוֹשׁ הַזָּקֵן שֶׁל הַזְּקֵנִים. וּבְנֵי הַשְּׁכִינָה, הֵם יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, הַחַיִּים שֶׁלּוֹ תּוֹרָה, הַמָּזוֹן שֶׁלּוֹ תְּפִלָּה שֶׁנֶּחְשֶׁבֶת לְקָרְבָּן.

וּבַגָּלוּת נֶאֱמַר עַל יִשְׂרָאֵל (בראשית ל) הָבָה לִי בָנִים. וְהַשְּׁכִינָה הִיא הַקָּרְבָּן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמְּקַבֵּל אוֹתָהּ בִּימִין וּבִשְׂמֹאל וּבַגּוּף, וְיִחוּדוֹ עִמָּהּ בְּצַדִּיק שֶׁהוּא אוֹת תְּפִלִּין וְאוֹת שַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים.

וְיֵשׁ לִשְׁאֹל, לָמָּה מִתְפַּלְּלִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכַמָּה דְּרָגוֹת? לִפְעָמִים מִתְפַּלְּלִים לוֹ בִּסְפִירָה יְדוּעָה וּבְמִדָּה יְדוּעָה, לִפְעָמִים תְּפִלָּה לְיָמִין. זֶהוּ שֶׁאָמְרוּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְּרִים. לִפְעָמִים

לִשְׂמָאלָא הָדָא הוּא דְּאָמְרוּ הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין. דְּאַבָּא וְאִמָּא לִימִינָא וּשְׂמָאלָא אִנּוּן. לְזִמְנִין לְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. לְזִמְנִין לְצַדִּיק כָּל צְלוֹתָא סָלְקָא לְדַרְגָּא יְדִיעָה. אֶלָּא וַדַּאי יהו"ה אִיהוּ בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה.

וּצְלוֹתָא אִיהִי שְׁכִינְתָּא. בְּזִמְנָא דְּבָעֵי לְרַחֲמָא עַל עָלְמָא סְלִיקַת בִּימִינָא. וּבְזִמְנָא דְּבָעֵי לְמֶעֱבַד דִּינָא בְּעָלְמָא, סְלִיקָא לִשְׂמָאלָא, וְכֹלָּא לְגַבֵּי יְהוָ"ה דְּאִיהוּ בְּכָל אֲתַר. וּבְגִין דָּא (ויקרא ו ב) **זֹאת** תּוֹרַת הָעֹלָה. ה' עֹלָה לַה'. וְדָא צְלוֹתָא, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא קָרְבָּן לַה'. וְכַד סְלִיקַת לְגַבֵּהּ, צָרִיךְ לְאַכְלָלָא עִמֵּהּ כָּל סְפִירָן, דְּלֵית קְדֻשָּׁה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, דְּאִיהִי קְדֻשָּׁה דִּילֵהּ בְּרָכָה דִּילֵהּ יְחוּדָא דִּילֵהּ (דף קכט ע"ב)◆

לשון הקודש

לִשְׂמֹאל. זֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין. שֶׁהָאַבָּא וְהָאִמָּא הֵם לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, וְלִפְעָמִים לָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, לִפְעָמִים לַצַּדִּיק. כָּל תְּפִלָּה עוֹלָה לְדַרְגָּה יְדוּעָה. אֶלָּא וַדַּאי יהו"ה הוּא בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה.

וְהַתְּפִלָּה הִיא שְׁכִינָה. בִּזְמַן שֶׁצְּרִיכִים לְרַחֵם עַל הָעוֹלָם, עוֹלָה בְּיָמִין. וּבִזְמַן שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת דִּין בָּעוֹלָם, עוֹלָה לִשְׂמֹאל. וְהַכֹּל אֶל יְהוָ"ה שֶׁהוּא בְּכָל מָקוֹם. וּמִשּׁוּם זֹאת, זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה. ה' עֹלָה לַה'. וְזוֹ הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה קָרְבָּן לַה'. וּכְשֶׁעוֹלָה אֵלָיו, צָרִיךְ לְהַכְלִיל עִמָּהּ כָּל הַסְּפִירוֹת, שֶׁאֵין קְדֻשָּׁה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, שֶׁהִיא קְדֻשָּׁתוֹ, בִּרְכָתוֹ וְיִחוּדוֹ.

וּבְגִין דָּא כַּד בָּעֵי בַּר נָשׁ לְסָלְקָא לִצְלוֹתָא לְעֵלָּא, צָרִיךְ לְסָלְקָא לָהּ בְּכָל תְּנוּעִין. וְאִם חִוְיָא בָּעֵי לְקַטְרְגָא לִצְלוֹתָא צָרִיךְ לְמֶעֱבַד לֵיהּ קִירְטָא. וְרָזָא דְּמִלָּה זַרְקָא מַקָּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא.

פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, עִלָּאִין שָׁמְעוּ תַּתָּאִין אִתְכְּנָשׁוּ, אִלֵּין מָאֲרֵי מְתִיבְתָּא דִּלְעֵלָּא וְתַתָּא אֵלִיָּהוּ בְּאֶמְצָעָה עָלָךְ, טֹל רְשׁוּ מִקֶּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְנָחִית הָכָא דְּהָא קְרָבָא סַגִּיאָה אִזְדַּמְּנַת לָךְ. חֲנוֹךְ מטטרו"ן נָחִית הָכָא אַנְתְּ וְכָל מָאֲרֵי מְתִיבְתָּא דִּתְחוֹת יְדָךְ. דְּלָא לִיקָרָא דִּילִי עֲבִידְנָא אֶלָּא לִיקָרָא דִּשְׁכִינְתָּא.

פְּתַח כְּמִלְּקַדְמִין וְאָמַר זַרְקָא וַדַּאי בָּהּ צָרִיךְ לְסָלְקָא צְלוֹתָא לְהַהוּא אֲתַר יְדִיעַ, כְּמָה דְּהַאי אַבְנָא דְּקִירְטָא דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר יְדִיעַ, הָכִי

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ, כְּשֶׁרוֹצֶה אָדָם לְהַעֲלוֹת תְּפִלָּה לְמַעְלָה, צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ בְּכָל הַתְּנוּעוֹת, וְאִם הַנָּחָשׁ רוֹצֶה לְקַטְרֵג לַתְּפִלָּה, צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ מַקְלֵעַ. וְסוֹד הַדָּבָר – זַרְקָא מַקָּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, עֶלְיוֹנִים שָׁמְעוּ, תַּחְתּוֹנִים הִתְכַּנְּסוּ. אֵלּוּ רָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה. אֵלִיָּהוּ, בִּשְׁבוּעָה עָלֶיךָ, טֹל רְשׁוּת מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְרֵד לְכָאן, שֶׁהֲרֵי קְרָב גָּדוֹל מְזֻמָּן לְךָ. חֲנוֹךְ מטטרו"ן רֵד לְכָאן אַתָּה וְכָל רָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה שֶׁתַּחַת יָדְךָ, שֶׁלֹּא לִכְבוֹדִי עָשִׂיתִי, אֶלָּא לִכְבוֹד הַשְּׁכִינָה.

פְּתַח כְּמוֹ מִקֹּדֶם וְאָמַר, הַזַּרְקָא, וַדַּאי בָּהּ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת הַתְּפִלָּה לְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם הַיָּדוּעַ, שֶׁהֲרֵי אֶבֶן הַמַּקְלֵעַ שֶׁנִּזְרָקָה

צָרִיךְ לְסָלְקָא מַחֲשַׁבְתָּא בִּצְלוֹתָא בְּהַאי תָּגָא דְּאִיהִי אֶבֶן מְכֻלֶּלֶת וּמְעֻטֶּרֶת דְּאִתְּמַר בָּהּ כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם וְצָרִיךְ לְסָלְקָא לֵיהּ לַאֲתַר דְּאִתְנַטְּלַת וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא דְּסָלְקֵי לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ אֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק. אַף עַל גַּב דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ג טו) וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, הַהִיא אֶבֶן דְּאִיהִי י' דְּיַעֲקֹב דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם מט כד) מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל לֹא יַפְסִיק לְסַלְקָא לָהּ לְהַהוּא אֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מֵעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּצָרִיךְ לְסָלְקָא לָהּ עַד אֵין סוֹף.

וְכַד נָחִית לָהּ אִתְּמַר בֵּיהּ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ. (נ"א וכד נָחִית לָהּ) בֵּיהּ צָרִיךְ לְסָלְקָא לָהּ עַד אֵין סוֹף (נ"א וּלְנַחְתָּא לָהּ) וְעַד אֵין תַּכְלִית. וְלֹא יַפְסִיק לָהּ מִינֵהּ לֹא לְעֵלָּא וְלֹא לְתַתָּא. לְזִמְנִין אִיהוּ בַּעְלָהּ ו' בְּצַדִּיק בְּשִׁית פִּרְקִין דְּתָרֵין שׁוֹקִין נַחִית לְגַבֵּהּ בִּתְרֵין

לשון הקודש

לְמָקוֹם יָדוּעַ, כָּךְ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת הַמַּחֲשָׁבָה בַּתְּפִלָּה בַּכֶּתֶר הַזֶּה, הִיא אֶבֶן מְכֻלֶּלֶת וּמְעֻטֶּרֶת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם, צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ לַמָּקוֹם שֶׁנִּטְּלָה. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ אֶל בַּעְלָהּ, אֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק. אַף עַל גַּב שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית ג) וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב – הָאֶבֶן הַהִיא שֶׁהִיא י' שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שם מט) מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל, לֹא יַפְסִיק לְהַעֲלוֹתָהּ לְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁנִּטְּלָה. מֵהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ עַד אֵין סוֹף.

וּכְשֶׁמּוֹרִיד אוֹתָהּ, נֶאֱמַר בּוֹ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ. (וְכַאֲשֶׁר מוֹרִיד אוֹתָהּ) בּוֹ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת אוֹתָהּ עַד אֵין סוֹף (וּלְהוֹרִידָהּ) וְעַד אֵין תַּכְלִית, וְלֹא יַפְסִיק אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ לֹא

שׁוֹקִין. לְזִמְנִין דְּאִיהוּ בַּעְלָה וּ' בִּתְרֵין דְּרוֹעִין בְּשִׁית פִּרְקִין סְלִיקַת לְגַבֵּהּ בִּתְרֵין דְּרוֹעִין. לְזִמְנִין אִיהוּ בַּעְלָה בֵּין אַבָּא וְאִמָּא, בֵּ"ן יָ"ה צָרִיךְ לְסָלְקָא לָהּ לְגַבֵּי תַּמָּן. לְזִמְנִין אִיהוּ בַּעְלָה בְּכֶתֶר וּ' בְּבֵין י"י כְּגַוְנָא דָא א' צָרִיךְ לְסָלְקָא לָהּ לְגַבָּהּ. וְכַד סְלִיקַת תַּמָּן לְגַבֵּהּ אִתְּמַר בָּהּ (תהלים קיח כב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים וְגוֹ'.

כַּד אִיהִי סְלִיקַת לְעֵלָּא בְּרֵישָׁא דְּכָל רֵישִׁין, שָׁאֲלִין בְּגִינָהּ מַלְאָכַיָּא אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ. וְכַד סָלְקָא לא' (נ"א לְעֵלָּא) אִיהוּ תָּגָא בְּרֵישָׁא דְּא' עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ א כַּד נַחְתָּא בֵּיהּ נַחְתָּא וְאִתְעֲבִיד נְקֻדָּה לְתַתָּא מִנֵּהּ א. וּבְכָל דַּרְגָּא דְּסִלִּיקַת הָכִי נְחִיתַת. כַּד סְלִיקַת אִתְקְרִיאַת תָּגָא בְּרָזָא דְּטַעֲמֵי. וְכַד נְחִיתַת אִתְקְרִיאַת נְקֻדָּה, וְכַד אִיהִי כְּגַוְנָא דָא אוי. וי מִתְיַחֲדָת עִמֵּהּ וְכַד אִיהִי תָּגָא עַל

לשון הקודש

לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה. לִפְעָמִים ו' הוּא בַּעְלָה בְּצַדִּיק בְּשֵׁשֶׁת הַפְּרָקִים שֶׁל שְׁתֵּי הַשּׁוֹקַיִם, יוֹרֶדֶת אֵלָיו בִּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם. לִפְעָמִים בַּעְלָה הוּא ו' בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, בְּשִׁשָּׁה פְּרָקִים עוֹלָה אֵלָיו בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת. לִפְעָמִים הוּא בַּעְלָה בֵּין הָאָב וְהָאֵם, בֵּ"ן יָ"ה צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ לְשָׁם. לִפְעָמִים הוּא בַּעְלָה בְּכֶתֶר ו' בְּבֵין י"י כְּמוֹ זֶה א' צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ אֵלָיו. וּכְשֶׁעוֹלָה לְשָׁם אֵלָיו, נֶאֱמַר בָּהּ (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים וְגוֹ'.

כְּשֶׁהִיא עוֹלָה לְמַעְלָה בָּרֹאשׁ שֶׁל כָּל הָרָאשִׁים, שׁוֹאֲלִים בִּשְׁבִילָהּ הַמַּלְאָכִים אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ. וּכְשֶׁעוֹלָה לְא' (לְמַעְלָה) הִיא כֶּתֶר בָּרֹאשׁ שֶׁל א, עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ. כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת עִמּוֹ, יוֹרֶדֶת וְנַעֲשֵׂית א נְקֻדָּה לְמַטָּה מִמֶּנּוּ. וּבְכָל דַּרְגָּה שֶׁעוֹלָה, כָּךְ יוֹרֶדֶת. כְּשֶׁעוֹלָה נִקְרֵאת כֶּתֶר בְּסוֹד הַטְּעָמִים, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת נִקְרֵאת נְקֻדָּה, וּכְשֶׁהִיא כְּמוֹ זֶה אוי, וי מִתְיַחֶדֶת

רֵאשִׁיתָהּ אִתְקְרִיאַת אוֹת זַיִן. כְּלִילָא מִנֵּהּ אוֹת בְּרִית דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה דְּכוֹלָּא שְׁבִיעֵי וַדַּאי, הַאי אַבְנָא אִיהִי בִּנְיָנָא דְּכָל עָלְמִין. וּבְגִינַיְהוּ אִתְּמַר (דברים כה טו) אֶבֶן שְׁלֵמָה וָצֶדֶק יִהְיֶה לָךְ. אִיהִי מִדָּה בֵּין כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, דְּכָל סְפִירָה בָּהּ סָלִיק לְעֶשֶׂר.

שִׁעוּר דִּילֵהּ ו' בָּהּ אִתְעֲבִיד אַמָּה, עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ בֵּין כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה. וְרָזָא דְּמִלָּא (שמות כו טז) עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ וּבֵין כָּל אַמָּה וְאַמָּה אִיהִי עֶשֶׂר, בֵּין פְּרִקָא וּפְרִקָא תַּשְׁכַּח לָהּ. וי' עֶשֶׂר זִמְנִין סְלִיקַת לְמֵאָה. וְהִפּוּכָא דְּמֵאָה אַמָּ"ה.

כָּל מִדָּה וּמִדָּה אִתְקְרֵי עוֹלָם. וְאִנּוּן י"ו שִׁעוּר וּמִדָּה ו' שֶׁקֶל י' מִדָּה דִּילֵיהּ, וְשִׁיעוּרָא דְּמִדָּה חָמֵשׁ אַמּוֹת אֹרֶךְ וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רֹחַב. וְאִנּוּן לָקֶבֶל

לשון הקודש

עִמּוֹ. וּכְשֶׁהִיא כֶּתֶר עַל רֹאשׁוֹ, נִקְרֵאת אוֹת זַיִן. כְּלוֹלָה מִמֶּנּוּ אוֹת הַבְּרִית שֶׁהִיא שְׁבִיעִית, שֶׁהַכֹּל וַדַּאי שְׁבִיעִי. הָאֶבֶן הַזּוֹ הִיא בִּנְיַן כָּל הָעוֹלָמוֹת, וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר (דברים כה) אֶבֶן שְׁלֵמָה וָצֶדֶק יִהְיֶה לָךְ. הִיא מִדָּה בֵּין כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, שֶׁכָּל סְפִירָה עוֹלָה בָּהּ לְעֶשֶׂר.

הַשִּׁעוּר שֶׁל הַו' בָּהּ נַעֲשָׂה אַמָּה, עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ בֵּין כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, וְסוֹד הַדָּבָר – עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ. וּבֵין כָּל אַמָּה וְאַמָּה הִיא עֶשֶׂר, בֵּין פֶּרֶק וּפֶרֶק תִּמְצָא אוֹתָהּ. וְי' עֶשֶׂר פְּעָמִים עוֹלָה לְמֵאָה. וְהַהִפּוּךְ שֶׁל מֵאָה – אַמָּ"ה.

כָּל מִדָּה וּמִדָּה נִקְרֵאת עוֹלָם. וְאוֹתָם י"ו שִׁעוּר וּמִדָּה, ו' שֶׁקֶל, י' הַמִּדָּה שֶׁלּוֹ. וְשִׁעוּר שֶׁל הַמִּדָּה חָמֵשׁ אַמּוֹת אֹרֶךְ

שִׁעוּר דְּכָל רָקִיעַ דְּמַהֲלַךְ ת"ק שָׁנָה אָרְכֵּהּ וְת"ק שָׁנָה פּוּתְיָא. וְאִנּוּן ה"ה הֲרֵי לְךָ שִׁעוּר קוֹמָה בְּאַתְוָן יהו"ה, דְּאָת ו' אִיהוּ תִּפְאֶרֶת, הַשָּׁמַיִם חָמֵשׁ רְקִיעִים דִּילֵהּ ה' אִלֵּין אִתְקְרִיאוּ הַשָּׁמַיִם, חָמֵשׁ רְקִיעִים דִּכְלִילָן בַּשָּׁמַיִם. חָמֵשׁ עִלָּאִין שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם. וְאִנּוּן כֻּלְּהוּ ה"ה חָמֵשׁ בְּחָמֵשׁ.

ו' רָקִיעַ שְׁתִיתָאָה לוֹן. י' שְׁבִיעָאָה לוֹן וְאִנּוּן שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה וְסָלְקִין אַרְבֵּיסַר. וְהָכִי אִנּוּן אַרְעִין שִׁבְעָה עַל גַּבֵּי שִׁבְעָה כְּגִלְדֵי בְּצָלִים. וְכֻלְּהוּ רְמִיזִין בִּתְרֵין עַיְנִין. י' אִתְקְרֵי עוֹלָם קָטָן. ו' עוֹלָם אָרֹךְ וְכָל מָאן דְּבָעֵי לְמִשְׁאַל שְׁאֵלָתוֹי לְגַבֵּי עוֹלָם אָרֹךְ, צָרִיךְ לְאַרְכָּא בֵּיהּ. וּבְעוֹלָם קָצָר צָרִיךְ לְקַצְרָא בֵּיהּ.

לשון הקודש

וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רֹחַב, וְהֵם כְּנֶגֶד הַשִּׁעוּר שֶׁל כָּל רָקִיעַ שֶׁמַּהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה אָרְכּוֹ וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה רָחְבּוֹ. וְהֵם ה"ה. הֲרֵי לְךָ שִׁעוּר קוֹמָה בְּאוֹתִיּוֹת יהו"ה, שֶׁהָאוֹת ו' הִיא תִּפְאֶרֶת. שָׁמַיִם, חֲמִשָּׁה רְקִיעִים שֶׁלּוֹ, ה' אֵלּוּ נִקְרָאוּ הַשָּׁמַיִם, חֲמִשָּׁה רְקִיעִים שֶׁכְּלוּלִים בַּשָּׁמַיִם. חֲמִשָּׁה עֶלְיוֹנִים שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם. וְהֵם כֻּלָּם ה"ה חָמֵשׁ עִם חָמֵשׁ.

ו' הָרָקִיעַ הַשִּׁשִּׁי לָהֶם. י' שְׁבִיעִי לָהֶם, וְהֵם שִׁבְעָה עִם שִׁבְעָה, וְעוֹלִים אַרְבָּעָה עָשָׂר. וְכָךְ הֵן הָאֲרָצוֹת שֶׁבַע עַל גַּבֵּי שֶׁבַע כְּגִלְדֵי בְּצָלִים. וְכֻלָּם רְמוּזִים בִּשְׁתֵּי עֵינַיִם. י' נִקְרֵאת עוֹלָם קָטָן. ו' עוֹלָם אָרֹךְ. וְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לִשְׁאֹל שְׁאֵלָתוֹ לְגַבֵּי עוֹלָם אָרֹךְ – צָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בּוֹ, וּבְעוֹלָם קָצָר – לְקַצֵּר בּוֹ.

וְעַל דָּא אָמְרוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין מָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְהַאֲרִיךְ אֵינוֹ רַשַּׁאי לְקַצֵּר. לְקַצֵּר, אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַאֲרִיךְ. לְקַצֵּר בִּצְלוֹתֵהּ (במדבר יב יג) אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ בִּנְקֻדַּת י'. לְהַאֲרִיךְ מִסִּטְרָא דְּאָת ו' וּנְפִילָה בְּאָת פ' וְכֹלָּא פ"ו (דברים ט יח) וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה. וְכֹלָּא מֵ"ם י' נְקֻדָּה בְּאֶמְצָעִיתָא אִתְעֲבִיד מַיִם.

וּמִסִּטְרָא דְּחֶסֶד צָרִיךְ לְאַרְכָּא בִּצְלוֹתֵהּ. וּבִשְׁמָא קַדִּישָׁא יַסְלִיק יְהוָ"ה בִּרְבִיעַ. וְצָרִיךְ לְאַרְכָּא בִּתְנוּעָה זוֹ דְּאִיהוּ רָזָא דִּתְקִיעָה. לְקַצֵּר מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה בִּתְנוּעָה דִּשְׁבָרִים, דְּתַמָּן תְּבִיר בֵּינוֹנִי לָא בַּאֲרִיכוּ לֹא בִּקְצִירוּ, בִּתְרוּעָה בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהִי שַׁלְשֶׁלֶת. דְּתַרְוַיְהוּ שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לָקֶבֶל רְבִיעַ דְּסָלִיק אִיהוּ חֹלֶם. שְׁבָרִים לָקֶבֶל שְׁבָא. דָּא בָּעָא לְסָלְקָא קָלָא, וְדָא בָּעָא לְנַחְתָּא

לשון הקודש

וְעַל זֶה אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, מָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְהַאֲרִיךְ אֵינוֹ רַשַּׁאי לְקַצֵּר, לְקַצֵּר – אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַאֲרִיךְ. לְקַצֵּר בִּתְפִלָּתוֹ – אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ בִּנְקֻדַּת י'. לְהַאֲרִיךְ – מִצַּד הָאוֹת ו', וּנְפִילָה בָּאוֹת פ', וְהַכֹּל פ"ו, וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה. וְהַכֹּל מֵ"ם, י' הַנְּקֻדָּה בָּאֶמְצַע נַעֲשֵׂית מַיִם.

וּמִצַּד הַחֶסֶד צָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בִּתְפִלָּתוֹ. וּבְשֵׁם הַקָּדוֹשׁ יַעֲלֶה יְהוָ"ה בִּרְבִיעַ. וְצָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בַּתְּנוּעָה הַזוֹ, שֶׁהִיא סוֹד הַתְּקִיעָה. לְקַצֵּר מִצַּד הַגְּבוּרָה בַּתְּנוּעָה שֶׁל שְׁבָרִים, שֶׁשָּׁם תְּבִיר בֵּינוֹנִי, לֹא בַּאֲרִיכוּת וְלֹא בְּקִצּוּר, בִּתְרוּעָה בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהִיא שַׁלְשֶׁלֶת, שֶׁשְּׁנֵיהֶם שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, כְּנֶגֶד רְבִיעַ שֶׁהוּא עוֹלֶה חוֹלָם.

לָהּ. וּבְגִין דָּא אִנּוּן שְׁבָרִים תְּרוּעָה שַׁלְשֶׁלֶת דָּא י' סֶגוֹלְתָּא.

פְּתַח וְאָמַר זַרְקָא מַקֵּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סֶגוֹלְתָּא. בַּחֲשַׁאי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה (ש"א א יג) וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמֵעַ פְּתַח נְקֻדַּת יָמִין יְהוָ"ה מֶלֶךְ. נְקֻדַּת שְׂמֹאל יְהוָ"ה מָלַךְ. נְקֻדָּה אֶמְצָעִית יְהוָ"ה יִמְלֹךְ. רְבִיעַ לְסָלְקָא קָלָא. תְּבִיר לְתַבְּרָא קָלָא. שַׁלְשֶׁלֶת אָחִיד בְּתַרְוַיְהוּ כְּשַׁלְשֶׁלָאָה. וְאִיהוּ כְּגַוְנָא דְּרָבִיעַ דְּמַאֲרִיךְ בָּהּ תֵּבָה, וְאִיהוּ נְקֻדָּה חֲדָא כְּגַוְנָא דְּחוֹלָם. לֵית נְקֻדָּה דְּלֵית לָהּ כְּגַוְנָא דִּילָהּ בְּטַעֲמֵי. סֶגוֹל לְגַבֵּי סֶגוֹלְתָּא. שְׁבָא לָקֻבֵל זָקֵף גָּדוֹל כֻּלְּהוּ תִּשְׁכַּח לוֹן נִקּוּדֵי, כְּגַוְנָא דְּטַעֲמֵי לְמָאן דְּיַדַּע רָזִין סְתִימִין.

קָם סָבָא דְּסָבִין מִבָּתַר טוּלָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר רִבִּי רִבִּי הָא כָּל מָאֵרֵי מַתְנִיתִין קָא נָחְתִּין

לשון הקודש

הַשְּׁבָרִים כְּנֶגֶד שְׁבָא. זֶה צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת קוֹל, וְזֶה צָרִיךְ לְהוֹרִיד אוֹתָהּ. וּמִשּׁוּם זֶה אוֹתָם שְׁבָרִים תְּרוּעָה, שַׁלְשֶׁלֶת זוֹ י' סֶגוֹלְתָּא.

פְּתַח וְאָמַר, זַרְקָא מַקֵּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סֶגוֹלְתָּא. בַּחֲשַׁאי הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמַע, פְּתַח נְקֻדַּת יָמִין יְהוָ"ה מֶלֶךְ. נְקֻדַּת שְׂמֹאל יְהוָ"ה מָלַךְ. הַנְּקֻדָּה הָאֶמְצָעִית יְהוָ"ה יִמְלֹךְ. רְבִיעַ לְהַעֲלוֹת קוֹל. תְּבִיר לְשַׁבֵּר הַקּוֹל. הַשַּׁלְשֶׁלֶת אוֹחֶזֶת בִּשְׁנֵיהֶם כְּשַׁלְשֶׁלֶת. וְהוּא כְּמוֹ הָרְבִיעַ שֶׁמַּאֲרִיךְ בָּהּ הַתֵּבָה, וְהִיא נְקֻדָּה אַחַת כְּמוֹ שֶׁהַחוֹלָם. אֵין נְקֻדָּה שֶׁאֵין לָהּ כְּמוֹ שֶׁלָּהּ בַּטְּעָמִים. סֶגוֹל אֶל הַסֶּגוֹלְתָּא. שְׁבָא כְּנֶגֶד זָקֵף גָּדוֹל, כֻּלָּם תִּמְצָא אוֹתָם נְקוּדִים כְּמוֹ שֶׁהַטְּעָמִים לְמִי שֶׁיּוֹדֵעַ סוֹדוֹת נִסְתָּרִים.

קָם זְקַן הַזְּקֵנִים מֵאַחַר צִלּוֹ שֶׁל רַבִּי

לְאַגָּחָא קְרָבָא עִמָּךְ. אִתְתַּקַּן וְאִזְדְּרַז בְּכָל מָאנֵי קְרָבָא. וְלֹא עוֹד אֶלָּא כָּל מָאנֵי דְּסוּסְוָן דְּאִנּוּן סוּסֵיהוֹן דְּאֵשׁ, מַרְכְּבוֹתֵיהוֹן מֶרְכְּבוֹת לֲהָבָה, רוֹמַחֵיהוֹן אֵשׁ, וְחַרְבוֹתֵיהוֹן אֵשׁ, וְקַשְׁתוֹתֵיהֶן אֵשׁ, וְחֵילֵיהוֹן אֵשׁ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּסָבָא דְּסָבִין קָא אָתֵי עִמְּהוֹן, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ז ט) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִב לְבוּשֵׁהּ כִּתְלַג חִוָּר וְכוּ'.

קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, חַבְרַיָּיא שַׁעֲתָא אִיהוּ לְאַתְקָנָא שְׁכִינְתָּא בֵּינָנָא לְאַגָּנָא עֲלָנָא בְּהַאי קְרָבָא. וְאוֹרַיְתָא דְּאִיהִי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהִי נָחִית בְּכַמָּה מָאנֵי דְּקָלִין וְשׁוֹפְרִין, וְכַמָּה פָּרַשְׁיָן תַּקִּיפִין מִלְּמִדֵּי מִלְחָמָה לְאַגָּחָא (דף קל ע"א) עִמָּנָא. וּבְגִין דְּאוֹרַיְתָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהִי נָחִית צָרִיךְ לְאִתְעָרָא אוֹרַיְתָא בְּאַתְוָן דְּאִנּוּן סוּסֵי

לשון הקודש

שִׁמְעוֹן וְאָמַר, רַבִּי רַבִּי, הֲרֵי כָּל בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה יוֹרְדִים לַעֲרֹךְ עִמְּךָ קְרָב. הִתְתַּקֵּן וְהִזְדָּרֵז עִם כָּל כְּלֵי הַקְּרָב. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא כָּל בַּעֲלֵי הַסּוּסִים שֶׁסּוּסֵיהֶם הֵם אֵשׁ, מַרְכְּבוֹתֵיהֶם מַרְכְּבוֹת לֲהָבָה, רָמְחֵיהֶם אֵשׁ, וְחַרְבוֹתֵיהֶם אֵשׁ, וְקַשְׁתוֹתֵיהֶם אֵשׁ, וְחֵילוֹתֵיהֶם אֵשׁ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁזְּקַן הַזְּקֵנִים בָּא עִמָּהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דניאל ז) עַתִּיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב, וּלְבוּשׁוֹ כְּשֶׁלֶג לָבָן וְכוּ'.

קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, חֲבֵרִים, הַשָּׁעָה הִיא לְהַתְקִין הַשְּׁכִינָה בֵּינֵינוּ לְהָגֵן עָלֵינוּ בַּקְּרָב הַזֶּה. וְהַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הִיא יוֹרֶדֶת בְּכַמָּה בַּעֲלֵי קוֹלוֹת וְשׁוֹפָרוֹת, וְכַמָּה פָּרָשִׁים תַּקִּיפִים מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה לְהִלָּחֵם עִמָּנוּ. וּמִשּׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, יוֹרֶדֶת, צָרִיךְ לְהָעִיר הַתּוֹרָה בָּאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן סוּסֵי אֵשׁ,

אֵשׁ וְנִקּוּדִין דְּאִנּוּן פָּרְשִׁיָּן רְכִיבִין עָלַיְהוּ, וְטַעֲמֵי דְּאִנּוּן מָאנֵי קְרָבָא.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר זַרְקָא מַקָּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סֶגוֹלְתָּא. כַּד גָּלוּ יִשְׂרָאֵל וְאִזְדְּרִיקוּ בֵּין אֻמִּין דְּעָלְמָא לְאַרְבַּע סִטְרִין, אִזְדְּרִיקוּ אַרְבַּע אַתְוָן עָלַיְהוּ מִלְּעֵלָּא. י' לַמִּזְרָח. ה' לַמַּעֲרָב. ו' לַדָּרוֹם. ה' לַצָּפוֹן. וְדָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהִי יְהוָ"ה שָׁלִיט עַל אַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא.

וְנִשְׂרָא דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה פְּרִישַׁת גַּדְפָּהָא עָלַיְהוּ בְּכָל שַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין. בְּגִין דְּתְהֵא מְגִנָּא עָלַיְהוּ וַדַּאי מִכָּל סִטְרִין בִּישִׁין, וְדָא הוּא הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם וְכוּ'. דְּסֻכָּה וַדַּאי אִתְקְרִיאַת בְּגִין דִּמְסַכֶּכֶת עָלַיְהוּ בְּשֶׁבַע יוֹמֵי דְּסֻכּוֹת דְּאִנּוּן בְּנָהָא לְקָבְלַיְהוּ אִנּוּן שֶׁבַע יוֹמֵי דְּפִסְחָא וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (ויקרא כב כז) שִׁבְעַת יָמִים יִהְיֶה תַּחַת אִמּוֹ.

לשון הקודש

וְהַנִּקֻּדּוֹת שֶׁהֵן פָּרָשִׁים רוֹכְבִים עֲלֵיהֶם, וְהַטְּעָמִים שֶׁהֵם כְּלֵי הַקְּרָב.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, זַרְקָא מַקָּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סֶגוֹלְתָּא. כְּשֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל וְנִזְרְקוּ לְבֵין אֻמּוֹת הָעוֹלָם לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, נִזְרְקוּ עֲלֵיהֶם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת מִלְּמַעְלָה. י' לַמִּזְרָח, ה' לַמַּעֲרָב, ו' לַדָּרוֹם, ה' לַצָּפוֹן. וְזֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא יהו"ה שׁוֹלֵט עַל אַרְבָּעָה צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם.

וְהַנֶּשֶׁר, שֶׁהוּא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, פּוֹרֶשֶׂת עֲלֵיהֶם אֶת כְּנָפֶיהָ בְּכָל שַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה מְגִנָּה עֲלֵיהֶם וַדַּאי מִכָּל הַצְּדָדִים הָרָעִים, וְזֶהוּ הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם וְכוּ'. שֶׁסֻּכָּה וַדַּאי נִקְרֵאת, מִשּׁוּם שֶׁמְּסַכֶּכֶת עֲלֵיהֶם בְּשִׁבְעַת יְמֵי הַסֻּכּוֹת,

וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה, דָּא שְׁמִינִי עַצֶּרֶת עָלֵיהּ אִתְּמַר יֵרָצֶה לְקָרְבַּן אִשֶּׁה לַה׳. וְהַאי נִשְׁרָא עִלָּאָה אִתְּמַר בָּהּ (דברים לב יא) כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א ב) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. דְּאִנּוּן שִׁבְעִין אַנְפִּין דְּאוֹרַיְתָא.

מִיָּד (שם א ג) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. יְהֵא פֻּרְקָנָא לְיִשְׂרָאֵל בְּהַהוּא זִמְנָא יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ. וּבְגִין דָּא נִשְׁרָא אִיהוּ עֵינָא, גַּדְפּוֹי תְּרֵין כְּרוּבֵי עֵינָא. תְּלָת גַּוְנִין דִּילֵהּ אִנּוּן תְּלָת אֲבָהָן, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם ט טז) וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. אִנּוּן גַּוְנִין דְּעֵינָא דְּאִיהִי מְרֻקָּמָא בְּהוֹן. זַכָּאִין עַיְנִין דְּמִסְתַּכְּלִין וּמִתְפַּתְּחִין לְגַבָּהּ לְקַבְּלָא לָהּ מֶרְכָּבָה עָלַיְהוּ. וּמִיָּד (שמות ט ד) וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי.

לשון הקודש

הֵם בָּנֶיהָ, כְּנֶגְדָּם שִׁבְעַת יְמֵי הַפֶּסַח, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שִׁבְעַת יָמִים יִהְיֶה תַּחַת אִמּוֹ.

וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה זֶה שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, עָלָיו נֶאֱמַר יֵרָצֶה לְקָרְבַּן אִשֶּׁה לַה׳. וְהַנֶּשֶׁר הָעֶלְיוֹן הַזֶּה נֶאֱמַר בּוֹ כְּנֶשֶׁר יָעִיר עַל קִנּוֹ עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, שֶׁהֵם שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה.

מִיָּד, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. תִּהְיֶה גְּאֻלָּה לְיִשְׂרָאֵל. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה הַנֶּשֶׁר הוּא עַיִן, כְּנָפָיו הֵם שְׁנֵי כְּרוּבֵי הָעַיִן. שְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים שֶׁלּוֹ הֵם שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. אוֹתָם הַגְּוָנִים שֶׁל הָעַיִן

בַּת עֵינָא דָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. אִיהִי תָּגָא בָּרֹאשׁ זַרְקָא אִמָּא עִלָּאָה פְּרִישַׁת גַּדְפָּהָא וּנְטִילַת לָהּ וּפָרְחַת בָּהּ עַד דְּמָטֵי לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, מִנֵּהּ עַד אֵין סוֹף וְכַד סְלִיקַת לֵיהּ מִתְּתַקְּנָא בְּכָל עֶשֶׂר סְפִירָן, מִתְקַשְּׁטַת בְּכָל תִּקּוּנִין וּלְבוּשִׁין דִּילָהּ, כֻּלְּהוּ מְרֻקָּמָן מִכָּל גַּוְנִין דְּעָלַהּ, וְחָמֵשׁ אוֹר נְהִירִין בָּהּ.

בְּהַהוּא זִמְנָא מַה כְּתִיב בְּבַעְלָהּ דְּאִיהוּ ו' עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. וְכַד מְיַחֲדָא לוֹן אִמָּא לְתַרְוַיְהוּ, אִיהִי אַמְרַת לְגַבֵּי י' עִלָּאָה דְּאִיהוּ אַבָּא. (דניאל ד כד) מַלְכָּא מִלְּכֵי יִשְׁפַּר עֲלָךְ. וְדָא אִיהוּ מַקֵּף שׁוֹפָר לִישְׁנָא דְשׁוֹפָרָא.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּמִתְחַבְּרַת עִם בַּעְלָהּ יֵימָא לָהּ אַבָּא הוֹלֵךְ סֶגוֹלְתָּא, רְחִימָא עִם בַּעְלָהּ.

לשון הקודש

שֶׁהִיא מְרֻקֶּמֶת בָּהֶם. אַשְׁרֵי הָעֵינַיִם שֶׁמִּסְתַּכְּלִים וְנִפְתָּחִים אֵלֶיהָ לְקַבְּלָהּ כְּמֶרְכָּבָה עֲלֵיהֶם. וּמִיָּד וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי.

בַּת הָעַיִן זוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. הִיא הַכֶּתֶר בָּרֹאשׁ. זַרְקָא. הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה פּוֹרֶשֶׂת כְּנָפֶיהָ וְנוֹטֶלֶת אוֹתָהּ וּפוֹרַחַת עִמָּהּ, עַד שֶׁמַּגַּעַת אוֹתָהּ לְבַעְלָהּ מִמֶּנּוּ וְעַד אֵין סוֹף. וּכְשֶׁמַּעֲלָה אוֹתָהּ מִתְקֶנֶת בְּכָל עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, מִתְקַשֶּׁטֶת בְּכָל הַתִּקּוּנִים וְהַלְּבוּשִׁים שֶׁלָּהּ, כֻּלָּם מְרֻקָּמִים מִכָּל הַגְּוָנִים שֶׁעָלֶיהָ, וַחֲמִשָּׁה אוֹרוֹת מְאִירִים בָּהּ.

בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן מַה כָּתוּב בְּבַעְלָהּ, שֶׁהוּא ו' הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי? וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. וּכְשֶׁמְּיַחֶדֶת אוֹתָם הָאֵם אֶת שְׁנֵיהֶם, הִיא אוֹמֶרֶת לַי' הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא הָאַבָּא, מֶלֶךְ מַלְכֵי יִהְיֶה יָפֶה עָלֶיךָ. וְזֶהוּ מַקֵּף שׁוֹפָר, לָשׁוֹן שֶׁל יִפִּי.

בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁמִּתְחַבֶּרֶת עִם בַּעְלָהּ,

בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְקַיֵּם בֵּיהּ (בראשית ב כד) עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד. (זכריה יד ט) וּבַיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד לְתַתָּא. וִיהוֹן אַבָּא וְאִמָּא בִּיחוּדָא חֲדָא יָ"ה לְעֵלָּא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ בִּיחוּדָא חֲדָא דְּאִנּוּן וָ"ה לְתַתָּא, וְהָכִי סָלִיק יְהוָ"ה לְחֶשְׁבַּן אֶחָ"ד אֶחָ"ד.

בְּהַהוּא זִמְנָא דִּיהוֹן אַרְבַּע חַד. שַׁרְיָן עַל צַדִּיק וְדָא אִיהוּ (תהלים מח ג) יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ. וְיִתְעַר לְתַתָּא מָשִׁיחַ וְיִסְתַּלַּק שְׁמוּעָתֵהּ בְּכָל עָלְמָא. מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן. מַאי הַר צִיּוֹן. דָּא הַהוּא הַר דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (במדבר כז יב) הַר הָעֲבָרִים. מִתַּמָּן יָקוּם, וּתְרֵין מְשִׁיחִין דְּאִנּוּן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד וּמָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף יְהוֹן יַרְכִּין דִּילֵהּ. וְאִיהוּ אוֹת בֵּינַיְהוּ. בְּגִין דְּעָלַהּ אִתְּמַר (שמות ג יב) וְזֶה לְךָ

לשון הקודש

יֹאמַר לָהּ הָאָב הוֹלֵךְ סֶגוֹלְתָּא, אֲהוּבָה עִם בַּעְלָהּ. בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּם בּוֹ (בראשית ב) עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד. וּבַיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד לְמַטָּה. וְיִהְיוּ הָאָב וְהָאֵם בִּיחוּד אֶחָד, י"ה לְמַעְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ בִּיחוּד אֶחָד, שֶׁהֵם ו"ה לְמַטָּה. וְכָךְ עוֹלֶה יהו"ה לְחֶשְׁבּוֹן אֶחָ"ד אֶחָ"ד.

בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁיִּהְיוּ אַרְבַּע אֶחָד שׂוֹרִים עַל הַצַּדִּיק. וְזֶהוּ יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ. וְיִתְעוֹרֵר לְמַטָּה הַמָּשִׁיחַ, וְתַעֲלֶה שְׁמוּעָתוֹ בְּכָל הָעוֹלָם. מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן. מַה זֶּה הַר צִיּוֹן? זֶה אוֹתוֹ הָהָר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הַר הָעֲבָרִים, מִשָּׁם יָקוּם, וּשְׁנֵי מְשִׁיחִים, שֶׁהֵם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד

הָאוֹת. וּבְהַהוּא זִמְנָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי קִרְיַת מֶלֶךְ רַב דְּאִיהוּ חָכְמָה, נְחִיתַת עֲטָרָה עָלֶיהָ.

קָם סָבָא אָחֲרָא וְאָמַר, סָבָא סָבָא תְּרֵי הֲווֹ, וְהָא אִנּוּן חַד לְתַתָּא. אָמַר לֵיהּ וַדַּאי, יְפֵה נוֹף דָּא צַדִּיק. מְשׁוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ מְשׁוֹשׂ דְּצַדִּיק דְּאִקְרֵי כֹּל. הָאָרֶץ דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא וּלְגַבָּהּ נוֹף וּבְרִית חַשִּׁיבִין חַד. וּלְעֵלָּא אִנּוּן תְּרֵין. כְּגַוְנָא דְּאִילָנָא דְּעִקָּרָא דִּילֵהּ אִיהוּ חַד, וְעַנְפִּין לְעֵלָּא מִתְפָּרְדִין לְקַבְּלָא אִיבָּא. וְרָזָא דְּמִלָּה (יחזקאל א יא) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְּמַעְלָה. פְּרֻדוֹת וַדַּאי. אִנּוּן עַנְפִּין לְגַבֵּי אַבָּא וְאִמָּא לְקַבְּלָא נְבִיעוּ מִמְּקוֹרָא עִלָּאָה דְּלֵית לֵיהּ סוֹף, וּלְאַרְקָא כֹּלָּא בְּצַדִּיק לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא.

לשון הקודש

וּמָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף יִהְיוּ הַיְרֵכַיִם שֶׁלּוֹ, וְהוּא אוֹת בֵּינֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר (שמות ג) וְזֶה לְךָ הָאוֹת. וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא קִרְיַת מֶלֶךְ רַב, שֶׁהוּא חָכְמָה, מוֹרִידָה עֲטָרָה עָלֶיהָ.

קָם זָקֵן אַחֵר וְאָמַר, זָקֵן זָקֵן, שְׁנַיִם הָיוּ, וַהֲרֵי הֵם אֶחָד לְמַטָּה. אָמַר לוֹ, וַדַּאי, יְפֵה נוֹף – צַדִּיק. מְשׁוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא הַמָּשׁוֹשׂ שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרָא כֹּל. וְהָאָרֶץ, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, וְאֶצְלָהּ נוֹף וּבְרִית נֶחְשָׁבִים לְאֶחָד. וּלְמַעְלָה הֵם שְׁנַיִם, כְּמוֹ שֶׁהָאִילָן שֶׁהַשֹּׁרֶשׁ שֶׁלּוֹ הוּא אֶחָד, וְהָעֲנָפִים לְמַעְלָה נִפְרָדִים לְקַבֵּל הַפְּרִי, וְסוֹד הַדָּבָר – וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְּמַעְלָה. וַדַּאי פְּרוּדוֹת, אוֹתָם הָעֲנָפִים אֶל הָאָב וְהָאֵם לְקַבֵּל נְבִיעָה מִמָּקוֹר עֶלְיוֹן שֶׁאֵין לוֹ סוֹף, וּלְהַרִיק הַכֹּל בְּצַדִּיק אֶל הַשְּׁכִינָה.

וְעוֹד הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן הַאי נְקֻדָּה דְּאִיהִי צִיּוֹן, אִיהִי בֵּין תְּרֵי יַרְכֵּי קְשׁוֹט דְּאִנּוּן צֵרֵי, וּבְהוֹן אִתְעֲבִיד סֻגּוֹל. בִּתְרֵין דְּרוֹעִין אִיהִי סֻגּוֹלְתָּא. לְעֵלָּא מִנַּיְהוּ חֹלֶם עַל צֵרֵי אִתְעֲבִיד סֻגּוֹלְתָּא. חִירִיק תְּחוֹת צֵרֵי אִתְעֲבִיד סֻגּוֹל תְּחוֹת תְּרֵין יַרְכִּין. וּבְגִין דְּאִיהִי סֻגּוֹלְתָּא עַל תְּרֵין דְּרוֹעִין דְּאִנּוּן אַבְרָהָם יִצְחָק, אָמַר קְרָא (תהלים קיח כב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.

וְאִנּוּן ג' יוּדִי"ן יִיי, עָלַיְהוּ אִתְּמַר אֵין פּוֹחֲתִין מֵעֲשָׂרָה מַלְכִיּוֹת וּמֵעֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת וּמֵעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת דְּאִתְרְמִיזוּ בְּיו"ד הֵ"י וָא"ו הֵ"י. וְאִנּוּן תְּלָת טִפִּין דְּמֹחָא דְּאִתְקְרִיאוּ יִיי וּמַאי מֹחָא דָּא חָכְמָה עִלָּאָה סְתִימָאָה בְּכִתְרָא בְּרֹאשׁ דְּאִיהוּ כֶּתֶר עֶלְיוֹן. וְאִלֵּין אִנּוּן יִ'חוּד בְּ'רָכָה קְ'דֻשָּׁה

לשון הקודש

וְעוֹד, הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן, זוֹ הַנְּקֻדָּה שֶׁהִיא צִיּוֹן, הִיא בֵּין שְׁנֵי יַרְכֵּי הָאֱמֶת שֶׁהֵם צֵרֵי, וְעִמָּהֶם נַעֲשָׂה סֻגּוֹל. בִּשְׁתֵּי הַזְּרוֹעוֹת הִיא סֻגּוֹלְתָּא. לְמַעְלָה מֵהֶם חוֹלָם עַל צֵרֵי, נַעֲשָׂה סֻגּוֹלְתָּא. חִירִיק תַּחַת צֵרֵי, נַעֲשָׂה סֻגּוֹל תַּחַת שְׁנֵי הַיְרֵכַיִם. וּמִשּׁוּם שֶׁסֻּגּוֹלְתָּא הִיא עַל שְׁתֵּי הַזְּרוֹעוֹת שֶׁהֵם אַבְרָהָם וְיִצְחָק, אָמַר הַכָּתוּב (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.

וְאוֹתָן שָׁלֹשׁ יוֹדִי"ם יִיי, עֲלֵיהֶן נֶאֱמַר אֵין פּוֹחֲתִים מֵעֶשֶׂר מַלְכִיּוֹת וּמֵעֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת וּמֵעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, שֶׁנִּרְמְזוּ בְּיו"ד ה"י וא"ו ה"י. וְהֵם שָׁלֹשׁ טִפּוֹת שֶׁל הַמֹּחַ שֶׁנִּקְרְאוּ יִיי. וּמַהוּ הַמֹּחַ? זוֹ הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה הַנִּסְתֶּרֶת בַּכֶּתֶר שֶׁל הָרֹאשׁ שֶׁהוּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן. וְאֵלּוּ הֵם יִ'חוּד בְּ'רָכָה קְ'דֻשָּׁה, שֶׁבָּהֶם יַ'עֲנֵנוּ בְּ'יוֹם קָ'רְאֵנוּ, שֶׁהֵם

דִּבְהוֹן (שם כ יִ) יַ'עֲנֵנוּ בְּ'יוֹם קָ'רְאֵנוּ. דְּאִנּוּן רָאשֵׁי תֵּבִין דְּעָלַיְהוּ אִתְּמַר (בראשית לב כב) וַיַּעֲבֹר אֵת מַעֲבַר יַבֹּ"ק, וְסָלְקִין בְּחֶשְׁבַּן אֶהְיֶ"ה יְהוָ"ה אֲדֹנָ"י, דְּאִנּוּן נִשְׁמְתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא בְּאֹרַח אֲצִילוּת מִתַּמָּן.

וְכַד הַאי זַרְקָא אִתְּגְלְיָא בְּעָלְמָא אִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה מ ט) עַל הַר גָּבֹהַ עֲלִי לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן הָרִימִי בַכֹּחַ קוֹלֵךְ מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלִָם. עֲלִי לָךְ בִּנְקֻדָּה עִלָּאָה מִן סֶגוֹלְתָּא דְּאִיהוּ חֹלָם עַל צֵרֵי. הָרִימִי בַכֹּחַ קוֹלֵךְ מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלִָם הָרִימִי אַל תִּירָאִי בִּתְרֵין יוּדִין דְּאִנּוּן צֵרֵי וְכֻלְּהוּ סֶגוֹלְתָּא.

בְּהַהוּא זִמְנָא סָלְקָא לְעֵלָּא קָלָא וְעוֹד בְּזַרְקָא (במדבר כז ג) אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר, וְלֵית מִיתָה (דף קל ע"ב) אֶלָּא גָּלוּתָא. כִּי בְּחֶטְאוֹ מֵת. בְּחֶטְאוֹ נוּקְבָא דְּסַמְאֵל דָּא נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים דְּפַתֵּי לְחַוָּה.

לשון הקודש

רָאשֵׁי הַתֵּבוֹת שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (בראשית לב) וַיַּעֲבֹר אֵת מַעֲבַר יַבֹּק, וְעוֹלִים בְּחֶשְׁבּוֹן אֶהְיֶ"ה יְהוָ"ה אֲדֹנָ"י, שֶׁהֵן נִשְׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת מִשָּׁם.

וּכְשֶׁהַזַּרְקָא הַזּוֹ מִתְגַּלִּית בָּעוֹלָם, נֶאֱמַר בָּהּ (ישעיה מ) עַל הַר גָּבֹהַ עֲלִי לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן הָרִימִי בַכֹּחַ קוֹלֵךְ מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלִָם. עֲלִי לָךְ בִּנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה מִן סֶגוֹלְתָּא, שֶׁהוּא חוֹלָם עַל צֵרֵי. הָרִימִי בַכֹּחַ קוֹלֵךְ מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלִָם הָרִימִי אַל תִּירָאִי, בִּשְׁנֵי יוּדִי"ם, שֶׁהֵם צֵרֵי, וְכֻלָּם סֶגוֹלְתָּא. **בְּאוֹתוֹ** הַזְּמַן עוֹלֶה לְמַעְלָה קוֹל, וְעוֹד בְּזַרְקָא, אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר, וְאֵין מִיתָה אֶלָּא גָּלוּת. כִּי בְּחֶטְאוֹ מֵת, בַּחֲטָאֵי הַנְּקֵבָה שֶׁל סמא"ל, זֶה הַנָּחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים שֶׁפִּתָּה אֶת חַוָּה. וְהוּא לֹא הָיָה

וְהוּא לֹא הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה, בְּאִלֵּין נוֹעֲדִים עַל ה' בַּעֲדַת קֹרַח, מֵאִלֵּין דְּהַוּוּ מְקַצְּצִין בַּנְּטִיעוֹת וְעָבְדוּ פֵּרוּדָא בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, וְהַאי נָחָשׁ אִיהוּ כְּרִיכָא עַל צַוָּארוֹ.

וּבְגִין דָּא אָרִיךְ בֵּיהּ וְאָמַר אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר. וְדָא קַו יָרֹק דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית יא ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ. וְאִיהוּ קַו יָרֹק דְּאַסְחַר כָּל עָלְמָא דָּא קַו בְּחֶנֶק רוּחַ סְעָרָה, וְעָלֵהּ אִתְּמַר (איכה ד כ) רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה' נִלְכַּד בִּשְׁחִיתוֹתָם. רוּחַ אַף בֵּיהּ נִלְכַּד מְשִׁיחַ ה', דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית א ב) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. וְעָלֵהּ אִתְּמַר (שמות טז ח) וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם. וְאִלֵּין מַיָּא דְּאוֹרַיְתָא.

בְּזִמְנָא דְּאִנּוּן חַיָּבַיָּא בְּעָלְמָא נִצְּבוּ כְּמוֹ נֵד נֹזְלִים, טִפִּין טִפִּין זְעִיר שָׁם זְעִיר שָׁם. בְּגִין דְּלָא

לשון הקודש

בְּתוֹךְ הָעֵדָה, עִם אֵלּוּ הַנּוֹעָדִים עַל ה' בַּעֲדַת קֹרַח, מֵאֵלּוּ שֶׁהָיוּ מְקַצְּצִים בַּנְּטִיעוֹת וְעָשׂוּ פֵּרוּד בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁכִינָתוֹ, וְהַנָּחָשׁ הַזֶּה הוּא כָּרוּךְ עַל צַוָּארוֹ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ הֶאֱרִיךְ בּוֹ וְאָמַר אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר. וְזֶה קַו יָרֹק שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ. וְהוּא קַו יָרֹק שֶׁסּוֹבֵב אֶת כָּל הָעוֹלָם. זֶה קַו בְּחֶנֶק רוּחַ סְעָרָה. וְעָלָיו נֶאֱמַר (איכה ד) רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה' נִלְכַּד בִּשְׁחִיתוֹתָם. רוּחַ אַף בּוֹ נִלְכַּד מְשִׁיחַ ה' שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, וְעָלָיו נֶאֱמַר וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם. וְאֵלּוּ הַמַּיִם שֶׁל הַתּוֹרָה.

בִּזְמַן שֶׁאוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם נִצְּבוּ

אִשְׁתְּכַח מְהֵימְנוּתָא, קָפְאוּ תְהוֹמוֹת בְּלֶב יָם, מַאי לֵב יָם. דָּא לֵ"ב אֱלֹהִים דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. כֻּלְּהוּ קָפְאוּ. בְּגִין דְּלָא יִתְגָּרֵי (נ"א אִתְהַנִּי) אַף בְּהוֹן. מַאי יָם דָּא אִמָּא דְּאִיהִי גְּלִידָא חֲתִימָא בֵּינַיְהוּ. וְלָא אִתְנַגִּידַת וְאַשְׁפָּעָא בְּעָלְמָא. וְכַד בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַטְלָא נוּקְמָא מִן חִוְיָא וּמִן רְתִיכוֹי, מַה כְּתִיב נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם.

וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְמַשְׁכָן מַיָּא דְּאוֹרַיְתָא וְאַשְׁפָּעָא לְתַתָּא. וְאִנּוּן מַיִם זֵידוֹנִים צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם אַדִּירִים מִנַּיְהוּ. דְּאִנּוּן מֵהַהוּא דְּאִתְּמַר (תהלים צג ד) אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה'. בְּהוּ אֲבָנִין מְפֻלָּמִין (אִנּוּן), וְאִית אַבְנִין מִסִּטְרָא אָחֳרָא דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דברים כט טז) עֵץ וָאֶבֶן, מִנַּיְהוּ נָפְקִין מַיִם זֵידוֹנִים מֵי טוֹפָנָא, וּמָאן גָּרִים דְּאִנּוּן שַׁלְטִין עַל עָלְמָא. לוּחוֹת

לשון הקודש

כְּמוֹ גֵד נוֹזְלִים, טִפּוֹת טִפּוֹת, מְעַט שָׁם מְעַט שָׁם. מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִמְצֵאת הָאֱמוּנָה, קָפְאוּ תְּהוֹמוֹת בְּלֶב יָם. מַה זֶּה לֶב יָם? זֶה לֵ"ב אֱלֹהִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. כֻּלָּם קָפְאוּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגָּרֶה (יִהָנֶה) בָּהֶם אַף. מַהוּ יָם? זוֹ הָאֵם שֶׁהִיא קְפוּאָה, חֲתוּמָה בֵּינֵיהֶם, וְלֹא מְזֹרִימָה וּמַשְׁפִּיעָה בָּעוֹלָם. וּכְשֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִטֹּל נְקָמָה מִן הַנָּחָשׁ וּמִמַּרְכְּבוֹתָיו, מַה כָּתוּב? נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם.

וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן נִמְשָׁכִים מַיִם שֶׁל הַתּוֹרָה וּמַשְׁפִּיעָה לְמַטָּה. וְאוֹתָם מַיִם זֵידוֹנִים צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם אַדִּירִים מֵהֶם, שֶׁהֵם מֵאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לג) אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה'. בָּהֶם אֲבָנִים מְפֻלָּמוֹת (הֵן). וְיֵשׁ אֲבָנִים מִצַּד אַחֵר שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם עֵץ וָאֶבֶן, יוֹצְאִים מֵהֶן מַיִם זֵידוֹנִים, מֵי הַמַּבּוּל. וּמִי גּוֹרֵם שֶׁהֵם שׁוֹלְטִים עַל הָעוֹלָם? הַלּוּחוֹת אַבְנֵי

אַבְנֵי אוֹרַיְתָא דְּאִתְּבָרוּ, דְּאִנּוּן אַבְנִין מְפֻלָּמִין דְּמִנְּהוֹן הֲווֹ נָפְקִין מַיִם חַיִּים.

וְכַד אִלֵּין מִתְגַּבְּרִין מַה כְּתִיב וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס קָמֶיךָ. וְאִתְעֲבִידוּ לוֹן אַבְנִין דִּסְקִילָה וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. (שמות יד כ) וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ, וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלָּיְלָה. וְאִתְּמַר בֵּיהּ (שם קלט יב) גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ. וְאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות י כה) וַיְהִי חֹשֶׁךְ אֲפֵלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם, וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם.

וְרָזָא דְּמִלָּה (איוב לז כא) וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים. אִתְּמַר הָכָא וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר. וְאִתְּמַר בְּמִצְרָאֵי לֹא רָאוּ אִישׁ אֶת אָחִיו וְלֹא קָמוּ אִישׁ מִתַּחְתָּיו וגו'. וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר. וְחֹשֶׁךְ הוּא שְׂרֵפָה, וְעָלֵה אִתְּמַר תְּשַׁלַּח חֲרוֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ. וְדָא אִיהוּ אֵשׁ אוֹכֶלֶת אֵשׁ,

לשון הקודש

הַתּוֹרָה שֶׁנִּשְׁבְּרוּ, שֶׁהֵם אַבָנִים מְפֻלָּמוֹת שֶׁמֵּהֶן הָיוּ יוֹצְאִים מַיִם חַיִּים.

וּכְשֶׁאֵלּוּ מִתְגַּבְּרִים, מַה כָּתוּב? וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס קָמֶיךָ. וְנַעֲשׂוּ לָהֶם אַבָנִים שֶׁל סְקִילָה וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ, וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלָּיְלָה. וְנֶאֱמַר בּוֹ (שם קלט) גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ. וְנֶאֱמַר בּוֹ (שמות י) וַיְהִי חֹשֶׁךְ אֲפֵלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם, וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם.

וְסוֹד הַדָּבָר – וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים (איוב לז). נֶאֱמַר כָּאן וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר, וְנֶאֱמַר בַּמִּצְרִים לֹא רָאוּ אִישׁ אֶת אָחִיו וְלֹא קָמוּ אִישׁ מִתַּחְתָּיו. וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר. וְחֹשֶׁךְ הוּא שְׂרֵפָה, וְעָלָיו נֶאֱמַר תְּשַׁלַּח חֲרוֹנְךָ

אֶשָּׁא דְּאוֹרַיְתָא דְּאַכְלָא אֶשָּׁא נוּכְרָאָה. תְּהוֹ"ם הוּא הַמָּוֶ"ת.

וְאִית תְּהוֹם אָחֳרָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים מב ח) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ. מַאי צִנּוֹרֶיךָ. אִנּוּן צִנּוֹרִין דְּחָכְמְתָא דְּאִנּוּן וָוֵי הָעַמּוּדִים. כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ, אִלֵּין טְעָמִים דְּאוֹרַיְתָא. וְגַלֶּיךָ, אִלֵּין נִקּוּדֵי אוֹרַיְתָא. עָלַי עָבְרוּ דָּא רָזָא דְּעִבּוּ"ר. דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות לד ו) וַיַּעֲבֹר ה' עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא.

וְאִית תְּהוֹם דְּאִיהוּ בְּהִפּוּךְ אַתְוָן הַמָּוֶת, וְאִיהוּ הֶרֶג. וְאַרְבַּע אַתְוָן דְּשֵׁם יְהוָ"ה שָׁלְטִין עַל אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין סְקִילָה שְׂרֵפָה הֶרֶג וְחֶנֶק י' עֲבִידַת סְקִילָה בה"ו. ה' עָבִיד שְׂרֵפָה בְּתה"ו דְּאִיהוּ קַו יָרֹק. וְאִיהוּ תְּשׁוּבָה. ה' אִתְלַבְּשַׁת בֵּיהּ לְמֶעֱבַד דִּינָא בְּחַיָּבַיָּא. ו' אִתְלְבַשׁ בַּחֹשֶׁךְ לְמֶעֱבַד בֵּיהּ

לשון הקודש

יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ. וְזֶהוּ אֵשׁ אוֹכֶלֶת אֵשׁ, הָאֵשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁאוֹכֶלֶת אֵשׁ נָכְרִיָּה. תְּהוֹ"ם הוּא הַמָּוֶ"ת.

וְיֵשׁ תְּהוֹם אַחֵר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (תהלים מב) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ. מַה זֶּה צִנּוֹרֶיךָ? אוֹתָם הַצִּנּוֹרוֹת שֶׁל הַחָכְמָה שֶׁהֵם וָוֵי הָעַמּוּדִים. כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ – אֵלּוּ הַטְּעָמִים שֶׁל הַתּוֹרָה. וְגַלֶּיךָ – אֵלּוּ הַנִּקּוּדִים שֶׁל הַתּוֹרָה. עָלַי עָבְרוּ – זֶה סוֹד הָעִבּוּר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שמות לד) וַיַּעֲבֹר ה' עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא.

וְיֵשׁ תְּהוֹם שֶׁהוּא בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת הַמָּוֶת, וְהוּא הֶרֶג. וְאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם יְהוָ"ה שׁוֹלְטוֹת עַל אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין, סְקִילָה שְׂרֵפָה הֶרֶג וְחֶנֶק. י' עוֹשָׂה סְקִילָה בְּה"ו. ה' עוֹשָׂה שְׂרֵפָה בְּתה"ו, שֶׁהוּא קַו יָרֹק, וְהוּא תְּשׁוּבָה. ה' מִתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ לַעֲשׂוֹת דִּין בָּרְשָׁעִים. ו'

שְׂרֵפָה. ה' אִתְלְבַשׁ בַּתְּהוֹם דְּאִיהוּ הַמָּוֶת לְמֶעֱבַד בֵּיהּ הֶרֶג.

וְהָאָרֶץ כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ קְלִפִּין, וּשְׁכִינְתָּא מִתְלַבְּשַׁת בָּהּ לְבַעֲרָא רוּחַ הַטֻּמְאָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (זכריה יג ב) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ, וְאִית מָאן דְּאָמַר דִּבְאִלֵּין קְלִפִּין אִיהוּ שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּהִפּוּכָא הוה"י. וְרָזָא דְּמִלָּה (אסתר ה יג) וְכָל זֶה' אֵינֶנּ"וּ שׁוֶ"ה לִ"י. וְאִנּוּן ה' בְּתוֹהוּ ו' בְּבוֹהוּ. ב'ו הו'א אנ'י וה'ו. וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. וְחֹשֶׁךְ בֵּיהּ ה'. תְּהוֹם בֵּיהּ י'. וְכַד אִיהִי ה' זְעִירָא בִּקְלִפָּה דְּאִיהִי תוֹהוּ, מַה כְּתִיב (ישעיה מה יח) לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ. דְּלֵית לָהּ חִבּוּרָא וְיִחוּדָא עִם בַּעְלָהּ כַּד אִיהִי מִתְלַבְּשָׁא בְּתוֹהוּ.

וְאִלֵּין קְלִפִּין אִתְקְרִיאוּ עֲרָיוֹת, וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (ויקרא יח ז) עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ

לשון הקודש

הִתְלַבְּשָׁה בַּחֹשֶׁךְ לַעֲשׂוֹת בּוֹ שְׂרֵפָה. ה' הִתְלַבֵּשׁ בַּתְּהוֹם, שֶׁהוּא הַמָּוֶת, לַעֲשׂוֹת בּוֹ הֶרֶג.

וְהָאָרֶץ כְּלוּלָה מִכָּל הַקְּלִפּוֹת, וְהַשְּׁכִינָה מְלֻבֶּשֶׁת בָּהּ לְבַעֵר אֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ. וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר, שֶׁבַּקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ הוּא הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּהִפּוּךְ הוה"י, וְסוֹד הַדָּבָר – וְכָל זֶ"ה אֵינֶנּ"וּ שׁוֶ"ה לִ"י. וְהֵם ה' בְּתוֹהוּ, ו' בְּבוֹהוּ. ב"ו הו"א אנ"י וה"ו. וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. וְחֹשֶׁךְ – בּוֹ ה'. תְּהוֹם – בּוֹ י'. וְכַאֲשֶׁר ה' הַקְּטַנָּה בַּקְּלִפָּה, שֶׁהִיא תוֹהוּ, מַה כָּתוּב? לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ, שֶׁאֵין לָהּ חִבּוּר וְיִחוּד עִם בַּעְלָהּ כְּשֶׁהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בְּתוֹהוּ.

וְהַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ נִקְרָאוֹת עֲרָיוֹת, וַעֲלֵיהֶם

לֹא תְגַלֶּה. דָּא חֹשֶׁךְ וּתְהוֹם דְּאִנּוּן עֶרְוַת אַבָּא וְאִמָּא דְּאִנּוּן י"ה. (שם פסוק יז) עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ, תֹּהוּ וְחֹשֶׁךְ. (שם פסוק ט) עֶרְוַת אֲחוֹתְךָ בַת אָבִיךָ אוֹ בַת אִמֶּךָ, דָּא ה' זְעֵירָא. כֻּלְּהוּ עֲרָיִין אִנּוּן הָכָא וְהָכָא אִתְּמַר (ישעיה כג יח) לֶאֱכֹל לְשָׂבְעָה וְלִמְכַסֶּה עָתִיק.

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ. בְּזִמְנָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוָה בְּאִלֵּין קְלִפִּין הֲוָה בּוּנָה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן. וְהָא אוֹקְמוּהָ דְּלֵית הַשְׁפָּעָה בְּכָל עָלְמִין. וְנָהָר דְּאִיהוּ צַדִּיק יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ בִּתְרֵין עָלְמִין בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְאִית מָאן דְּאָמַר דְּסָלִיק בְּמַחֲשַׁבְתֵּהּ לְמִבְנֵי עָלְמִין וּלְהַחֲרִיבָן, וְאָמַר דֵּין מְהַנְּיָן לִי וְדֵין לָא מְהַנְּיָן לִי. אִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ מְהַנְּיָן לִי. אָחֳרָנִין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, דְּאַחֲזֵי עַל

לשון הקודש

נֶאֱמַר עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה. זֶה תְּהוֹם וְחֹשֶׁךְ, שֶׁהֵם עֶרְוַת הָאָב וְהָאֵם שֶׁהֵן י"ה. עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ – תֹּהוּ וְחֹשֶׁךְ. עֶרְוַת אֲחוֹתְךָ בַת אָבִיךָ אוֹ בַת אִמֶּךָ – זוֹ ה' הַקְּטַנָּה. כָּל הָעֲרָיוֹת הֵן כָּאן, וְכָאן נֶאֱמַר (ישעיה נג) לֶאֱכֹל לְשָׂבְעָה וְלִמְכַסֶּה עָתִיק.

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ. בִּזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה בְּאֵלּוּ הַקְּלִפּוֹת, הָיָה בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁאֵין הַשְׁפָּעָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהַנָּהָר, שֶׁהוּא צַדִּיק, יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ, בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר, שֶׁעָלָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לִבְנוֹת עוֹלָמוֹת וּלְהַחֲרִיבָן, וְאָמַר: אֵלֶּה מוֹעִילִים לִי, וְאֵלּוּ לֹא מוֹעִילִים לִי. אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ – מוֹעִילִים לִי. הָאַחֵרִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ

עָלְמִין דְּסָלִיק בִּרְעוּתֵהּ לְמִבְרָא לוֹן וְלָא עָבִיד לוֹן. עָלַיְהוּ אִתְּמַר תֹּהוּ וָבֹהוּ בְּאִלֵּין אָמַר לָא מְהַנְיָן לִי. וּבְזִמְנָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאִלֵּין קְלִפִּין אִתְּמַר בֵּיהּ (איכה ג ד) סַכֹּתָה בֶּעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה. בֹּהוּ וְחֹשֶׁךְ, עָלַיְהוּ אִתְּמַר (שמות יד כ) וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ. וְאִלֵּין אִנּוּן קְלִפִּין דֶּאֱגוֹזָא מוֹחָא מִלְּגָאוֹ דְּאִתְּפְּלַג לְאַרְבַּע סִטְרִין, דָּא יְהוָ"ה דְּאִיהוּ לֹא קַבִּיל מִסָּאֲבוּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ירמיה כג כט) הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה'. מָה אֵשָׁא לֹא מְקַבֵּל טֻמְאָה, אַף שְׁמֵהּ לֹא מְקַבֵּל טֻמְאָה.

וּבְזִמְנָא דְּמִתְעָבְרִין אִלֵּין קְלִפִּין מֵאֱגוֹזָא. צְלוֹתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא אדנ"י סַלְקָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ יו"ד, דִּבְזִמְנָא דְּאִיהוּ הֲוָה מִתְכַּסְיָא מִגֵּהּ בְּאִנּוּן קְלִפִּין, אִיהִי אִתְקְרִיאַת עֲנִיָּה יְבֵשָׁה, וְלֵית לָהּ אֶלָּא מַה שֶּׁהֵבִיאוּ לָהּ עֲבָדֶיהָ בַּחֲשַׁאי.

לשון הקודש

וָבֹהוּ, שֶׁמַּרְאֶה עַל עוֹלָמוֹת שֶׁעָלָה בִּרְצוֹנוֹ לִבְרֹא אוֹתָם וְלֹא עָשָׂה אוֹתָם, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר תֹּהוּ וָבֹהוּ, בְּאֵלֶּה הוּא אָמַר לֹא מוֹעִילִים לִי.

וּבִזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאֵלּוּ הַקְּלִפּוֹת, נֶאֱמַר בּוֹ (איכה ג) סַכֹּתָה בֶּעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה. בֹּהוּ וְחֹשֶׁךְ, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ, וְאֵלּוּ הֵם קְלִפּוֹת הָאֱגוֹז, הַמֹּחַ מִבִּפְנִים שֶׁנֶּחֱלָק לְאַרְבָּעָה צְדָדִים. זֶה יְהוָ"ה שֶׁהוּא אֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה כג) הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה'. מָה הָאֵשׁ לֹא מְקַבֵּל טֻמְאָה, אַף שְׁמוֹ אֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה.

וּבִזְמַן שֶׁמְּעֻבָּרוֹת הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ, יִשָּׁבְרוּ מֵהָאֱגוֹז. הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה אֲדנָ"י, עוֹלָה לְבַעְלָהּ, שֶׁהוּא יו"ד, שֶׁבִּזְמַן שֶׁהוּא

וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְפְּשַׁט קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵאִלֵּין קְלִפִּין אִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה ל כ) **וְלֹא** יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ. וּמִיָּד דַּהֲוָה יַבָּשָׁה אִתְּמַר בֵּיהּ (שם ו ג) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְאִתְקְרִיאַת בִּרְכָה דִּילֵהּ, קְטֹרֶת דִּילֵהּ, קָרְבְּנָא דִּילֵהּ, קִשּׁוּרָא דִּילֵהּ, עוֹלָה (דף קלא ע"א) דִּילֵהּ, וְאוֹקִידַת כָּל אִנּוּן קְלִפִּין וּסְלִיקַת לְגַבֵּהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא ו ב) **זֹאת** תּוֹרַת הָעֹלָה, בִּצְלוֹתָא דְּשַׁחֲרִית. הִיא הָעֹלָה אִיהִי הָעוֹלָה לְגַבֵּהּ בִּצְלוֹתָא דְּמִנְחָה. עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה בִּצְלוֹתָא דְּעַרְבִית. דְּבֵהּ אִיהִי אוֹקִידַת כָּל אִלֵּין קְלִפִּין דְּשַׁלְטָאן בְּלֵילְיָא דְּאִיהִי גָּלוּתָא.

וְכַד סְלִיקַת לְגַבֵּהּ, סְלִיקַת בְּכַמָּה רֵיחִין וּבָסְמִין דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן דְּאִיהִי גַּן דְּאוֹרַיְתָא. דְּעָלֵהּ

לשון הקודש

הָיָה מְכֻסֶּה מִמֶּנָּה בַּקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ, הִיא נִקְרֵאת עֲנִיָּה וּבֵשָׁה, וְאֵין לָהּ אֶלָּא מַה שֶּׁהֵבִיאוּ לָהּ עֲבָדֶיהָ בַּחֲשַׁאי.

וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵהַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ, נֶאֱמַר בּוֹ (ישעיה ל) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ. וּמִיָּד שֶׁנִּהְיָה הַיַּבֶּשֶׁת, נֶאֱמַר בּוֹ מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְנִקְרֵאת הַבְּרָכָה שֶׁלּוֹ, הַקְּטֹרֶת שֶׁלּוֹ, הַקָּרְבָּן שֶׁלּוֹ, הַקִּשּׁוּר שֶׁלּוֹ, הָעוֹלָה שֶׁלּוֹ, וְשׂוֹרֶפֶת כָּל אוֹתָן הַקְּלִפּוֹת וְעוֹלָה אֵלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא ו) זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה, בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית. הִיא הָעֹלָה – הִיא הָעוֹלָה אֵלָיו בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה. עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה – בִּתְפִלַּת עַרְבִית, שֶׁבָּהּ הִיא שׂוֹרֶפֶת אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ שֶׁשּׁוֹלְטוֹת בַּלַּיְלָה, שֶׁהִיא הַגָּלוּת.

וּכְשֶׁהִיא עוֹלָה אֵלָיו, עוֹלָה בְּכַמָּה רֵיחוֹת וּבְשָׂמִים שֶׁל גַּן עֵדֶן, שֶׁהִיא הַגָּן שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (שיר ד) גַּן נָעוּל אֲחֹתִי

אִתְּמַר (שיר ד יב) גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַּלָּה. סְתִימָא דְּלָא אִתְפַּתְּחַת אֶלָּא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וְכַד יֵיתֵי בַּעְלָהּ, אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח, אִתְפַּתְּחַת לְגַבֵּי תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט וְקַבִּילַת לָהּ בִּתְרֵין דְּרוֹעִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ב ו) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי, יְהוָ"ה נָחִית לְגַבָּהּ וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּאָמֵן יאהדונה"י, אִיהוּ חִבּוּרָא דִּתְרֵין שְׂמָהָן. וּבְגִין דָּא גָּדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְּבָרֵךְ.

בְּהַהוּא זִמְנָא דִּיהוֹן תְּרֵין שְׂמָהָן כַּחֲדָא יִתְעַר בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא בְּשִׁיר הַשִּׁירִים וּבְמִשְׁלֵי וּבְקֹהֶלֶת, דְּאִנּוּן (תְּרֵין שְׂמָהָן כַּחֲדָא), (מ"א ה יב) שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל, תְּלָת יוּדִין דְּאִנּוּן תְּלָת טִפִּין דְּמוֹחָא דְּנָחְתִּין מִן י' וּלְאָן אִתְמְשָׁכוּ לְגַבֵּי צַדִּיק דְּאִיהוּ קֶשֶׁת, וּמַה דַּהֲוָה קָטֹן אִתְעֲבִיד גָּדוֹל. וְרָזָא דְּמִלָּה שׁוֹפָר הוֹלֵךְ פָּזֵר גָּדוֹל מָתַי יִהְיֶה זָרִיק חֵץ בְּדִיוֹקְנָא דָּא.

לשון הקודש

כַּלָּה. סְתוּמָה שֶׁאֵינָהּ נִפְתַּחַת אֶלָּא לְבַעְלָהּ. וּכְשֶׁיָּבֹא בַעְלָהּ, אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח. נִפְתַּחַת אֶל שְׁנֵי עַמּוּדֵי הָאֱמֶת, וּמְקַבֵּל אוֹתָהּ בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. יְהוָ"ה יוֹרֵד אֵלֶיהָ, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל אָמֵן יאהדונה"י, הוּא הַחִבּוּר שֶׁל שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה גָּדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְּבָרֵךְ.

בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת כְּאֶחָד, תִּתְעוֹרֵר בַּת הַמֶּלֶךְ בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, וּבְמִשְׁלֵי וּבְקֹהֶלֶת, שֶׁהֵם (שְׁנֵי שֵׁמוֹת כְּאֶחָד), שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל, שָׁלֹשׁ יוֹדִי"ם שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ טִפּוֹת שֶׁל הַמֹּחַ שֶׁיּוֹרְדוֹת מִן י'. וּלְאָן נִמְשָׁכִים? לַצַּדִּיק שֶׁהִיא קֶשֶׁת, וּמַה שֶּׁהָיָה קָטָן נַעֲשָׂה גָּדוֹל, וְסוֹד הַדָּבָר –

עוֹד (בראשית ג כא) **כָּתְנוֹת עוֹר חֲשִׁיכִין דְּעַיְנִין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן** (שם כז א) **וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאֹת, לְאִסְתַּכְּלָא בְּאִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן** (יחזקאל א א) **נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים. דְּאִנּוּן חָמֵשׁ אוֹר דְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית כָּתְנוֹת עוֹר אִנּוּן** (בראשית א ב) **וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ. וְהָאָרֶץ חַד. תֹּהוּ תְּרֵין. בֹּהוּ תְּלָתָא. וְחֹשֶׁךְ אַרְבַּע. תְּהוֹם חָמֵשׁ. וְאַרְבַּע אַתְוָן אִנּוּן דִּכְלִילָן בְּגוּפָא, וְאִנּוּן אַרְבַּע יְסוֹדִין אִנּוּן קְלִפִּין דֶּאֱגוֹזָא. וּבְגִין דָּא וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ, וְאוֹקְמוּהָ תֹּהוּ הָיְתָה מִקַּדְמַת דְּנָא, דְּהָכִי אוֹרְחָא דִּקְלִפִּין דִּמְקַדְּמִין לְמֹחָא. וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת, דָּא רוּחָא דִּמְשִׁיחָא. מִיָּד דְּיֵהֵא מְרַחֶפֶת עַל אַפֵּי מַיָּא דְּאוֹרַיְתָא, מִיָּד יֵהֵא פֻּרְקָנָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב** (שם א ג) **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר.**

לשון הקודש

שׁוֹפָר הוֹלֵךְ פָּזֵר גָּדוֹל. מָתַי יִהְיֶה זוֹרֵק חֵץ בַּדְּיוֹקָן הַזֶּה?

עוֹד, כָּתְנוֹת עוֹר חֲשׁוּכוֹת הָעֵינַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאֹת, לְהִסְתַּכֵּל בְּאֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים. שֶׁהֵם חָמֵשׁ אוֹר שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. כָּתְנוֹת עוֹר הֵם. וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ. וְהָאָרֶץ – אַחַת. תֹּהוּ – שְׁתַּיִם. בֹּהוּ – שָׁלֹשׁ. וְחֹשֶׁךְ – אַרְבַּע. תְּהוֹם – חָמֵשׁ. וְאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בַּגּוּף, וְהֵן אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵן קְלִפּוֹת הָאֱגוֹז. וּמִשּׁוּם זֶה, וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ, וּפֵרְשׁוּהָ שֶׁתֹּהוּ הָיְתָה מִקֹּדֶם לָכֵן, שֶׁכָּךְ דֶּרֶךְ הַקְּלִפּוֹת שֶׁמַּקְדִּימוֹת אֶת הַמֹּחַ. וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת – זֶה רוּחוֹ שֶׁל הַמָּשִׁיחַ. מִיָּד שֶׁתִּהְיֶה מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי מֵי הַתּוֹרָה, מִיָּד תִּהְיֶה גְּאֻלָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר.

וַיְשַׁלְּחֵהוּ ה' אֱלֹהִים (שם ג כג), מִיַּד מְשִׁיחָא דְּאִיהוּ בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וַיְשַׁלְּחֵהוּ ה' אֱלֹהִים מִגַּן עֵדֶן. מֵעִדּוּן דִּילֵהּ. וְאַמַּאי לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, בְּגִין דָּא וַיְשַׁלְּחֵהוּ. מִיָּד דְּיִפּוֹק מִתַּמָּן וְיַשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן אֶת הַכְּרֻבִים, דְּאִנּוּן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד וּמָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם דְּמַשְׁכָּא רוּחָא דְּמְשִׁיחָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וְרוּחַ אֱלֹהִים, דָּא שִׁילֹה, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (במדבר יא יז) וְאָצַלְתִּי מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ. דְּהָכִי סָלִיק מִשֶּׁה שִׁילֹה בְּחֶשְׁבָּן.

וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם דְּאַקְדִּים שִׁילֹה לְתַרְוַיְיהוּ, בְּגִין דְּיֵהֵא מְרַחֶפֶת עַל אַנְפֵּי מַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא, וּפְרָקְנָא בֵּיהּ תַּלְיָא, וְהָא אוֹקְמוּהָ וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, מִיָּד יֵהֵא בִּידֵהּ מַטֶּה וּמַאי נִיהוּ מטטרו"ן, דְּאִתְהַפַּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ, וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה. וְעוֹד מַטֶּה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְאִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל,

לשון הקודש

וַיְשַׁלְּחֵהוּ ה' אֱלֹהִים מִיַּד הַמָּשִׁיחַ שֶׁהוּא בְּגַן עֵדֶן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיְשַׁלְּחֵהוּ ה' אֱלֹהִים מִגַּן עֵדֶן, מֵהָעִדּוּן שֶׁלּוֹ. וְלָמָה? לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה. מִשּׁוּם זֶה וַיְשַׁלְּחֵהוּ. מִיָּד שֶׁיָּצָא מִשָּׁם, וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן אֶת הַכְּרֻבִים, שֶׁהֵם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד וּמָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, שֶׁמּוֹשְׁכִים אֶת רוּחַ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְרוּחַ אֱלֹהִים. זֶה שִׁיל"ה, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְאָצַלְתִּי מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ. שֶׁכָּךְ עוֹלֶה מֹשֶׁ"ה שִׁיל"ה בְּחֶשְׁבּוֹן.

וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם, שֶׁהַקְּדִים שִׁילֹה לִשְׁנֵיהֶם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם שֶׁל הַתּוֹרָה, וְהַגְּאֻלָּה בּוֹ תְּלוּיָה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. מִיָּד תִּהְיֶה בְּיָדוֹ מַטֶּה. וּמִי הוּא? מטטרו"ן, שֶׁמִּתְהַפֵּךְ

מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד לִימִינָא וְיִפְקוּן בְּרַחֲמֵי. וְאִם לָאו, מַטֶּה כְּלַפֵּי חוֹבָא לְסִטְרָא דִּגְבוּרָה, דְּתַמָּן נָחָשׁ אֵל אַחֵר דְּתָבַע לִשְׁפֹּךְ דָּמָא, וְיִתְקְטִיל מְשִׁיחָא וְסַגִּיאִין מִיִּשְׂרָאֵל.

וּבְגִין דָּא אִתְּמַר (רות ג יג) חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, דְּאִיהוּ בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם דְּיֵהָא מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד. וּבְגִין דָּא וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. וְכֹלָּא לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים, דְּאִיהִי אוֹרַיְתָא. דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וְאִיהִי אוֹרַיְתָא שֶׁבְּעַל פֶּה. אִי זָכָה בַּר נָשׁ, אִיהִי סַם חַיִּים דִּילֵהּ. וְאִם לָאו, הִיא מִתְהַפֶּכֶת לֵיהּ לְסַם הַמָּוֶת. וְהָא אוֹקְמוּהָ מָאנֵי מַתְנִיתִין הָכִי, כְּגַוְנָא דְּמַטֶּה דְּאִתְהַפָּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה. וּבְזִמְנָא הַהוּא אִתְמַחוּן מֵעָלְמָא כָּל אִנּוּן דְּאִתְּמַר

לשון הקודש

מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה. וְעוֹד מַטֶּה, זוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. וְאִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל – מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד לְיָמִין, וְיֵצְאוּ בְּרַחֲמִים, וְאִם לֹא – מַטֶּה כְּלַפֵּי חוֹבָה לְצַד הַגְּבוּרָה, שֶׁשָּׁם הַנָּחָשׁ אֵל אַחֵר, שֶׁמְּבַקֵּשׁ לִשְׁפֹּךְ דָּם, וְיֵהָרֵג הַמָּשִׁיחַ וְרַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל.

וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר (רות ג) חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, שֶׁהוּא הַבֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁיִּהְיֶה מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד. וּמִשּׁוּם זֶה, וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, וְהַכֹּל לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וְהִיא הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. אִם זָכָה הָאָדָם – הִיא סַם חַיִּים שֶׁלּוֹ, וְאִם לֹא – הִיא מִתְהַפֶּכֶת לוֹ לְסַם הַמָּוֶת. וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה כָּךְ, כְּמוֹ שֶׁהַמַּטֶּה שֶׁמִּתְהַפֵּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה. וּבַזְּמַן הַהוּא

בְּהוֹן (שמות ז יא) וַיַּעֲשׂוּ גַּם הֵם חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם בְּלָטֵיהֶם כֵּן. עַד כָּאן.

בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ (ויקרא טז ג). בֹּא וּרְאֵה אֵין אָדָם מֵפִיק רָצוֹן מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא בְּזֹאת, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר (משלי יח כ) מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב. וְזֹאת הִיא (תהלים קיט קכו) עֵת לַעֲשׂוֹת לַה'. וְכַמָּה עִתִּים יֵשׁ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת. וּשְׁלֹמֹה אָמַר אוֹתָם בְּסִפְרוֹ. (קהלת ג ד) עֵת לִבְכּוֹת וְעֵת לִשְׂחוֹק. הֵם כ"ח. וְעַל זֶה הִזְהִיר לְאַהֲרֹן וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא (ירמיה ב ג) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה'.

וּכְשֶׁהַשְּׁכִינָה הַנִּקְרֵאת זֹאת עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (ויקרא כו י) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם, יִשְׂרָאֵל מָה הֵם אוֹמְרִים לָהּ אָנָה

לשון הקודש

יִמָּחוּ מִן הָעוֹלָם כָּל אוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיַּעֲשׂוּ גַּם הֵם חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם בְּלָטֵיהֶם כֵּן. עַד כָּאן.

בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. בֹּא וּרְאֵה, אֵין אָדָם מֵפִיק רָצוֹן מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא בְּזֹאת, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר (משלי יח) מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב. וְזֹאת הִיא עֵת לַעֲשׂוֹת לַה'. וְכַמָּה עִתִּים יֵשׁ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת. וּשְׁלֹמֹה אָמַר אוֹתָם בְּסִפְרוֹ (קהלת ג) עֵת לִבְכּוֹת וְעֵת לִשְׂחוֹק. הֵם עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה. וְעַל זֶה הִזְהִיר לְאַהֲרֹן וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה'.

וּכְשֶׁהַשְּׁכִינָה הַנִּקְרֵאת זֹאת עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם, יִשְׂרָאֵל מַה הֵם

הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים וְגוֹ' (שִׁיר הַשִּׁירִים ו', א'), בְּכַמָּה תַּחֲנוּנִים וּתְפִלּוֹת, וְצִיצִית וּתְפִלִּין וְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (שמות לא יז) בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא. אוֹת שֶׁל בְּרִית מִילָה, אוֹת שֶׁל שַׁבָּת, אוֹת שֶׁל יוֹם טוֹב, אוֹת שֶׁל תְּפִלִּין. וְעָלָיו נֶאֱמַר (תהלים לב ו) עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ. מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וגו'. וְהַנָּבִיא אָמַר (ירמיה ט כב) אַל יִתְהַלֵּל חָכָם כִּי אִם בְּזֹאת.

וְיַעֲקֹב אָבִינוּ בַּעֲבוּר שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁזֹּאת הִיא הָיְתָה עִקָּר לְהָפִיק רְצוֹן אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, צִוָּה לְבָנָיו (דף קלא ע"ב) וְהוֹדִיעָם בְּזֹאת. שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מט כח) וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם. וְדָוִד הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁבָּה מֵפִיק רָצוֹן מֵה', כְּשֶׁהָיָה נִלְחָם עִם אוֹיְבָיו אָמַר (תהלים כז ג) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה. בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטֵחַ.

לשון הקודש

אוֹמְרִים לָהּ? אָנָּה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים (שיר השירים ו), בְּכַמָּה תַּחֲנוּנִים וּתְפִלּוֹת וְצִיצִית וּתְפִלִּין וְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (שמות לא) בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא. אוֹת שֶׁל בְּרִית מִילָה, אוֹת שֶׁל שַׁבָּת, אוֹת שֶׁל יוֹם טוֹב, אוֹת שֶׁל תְּפִלִּין. וְעָלָיו נֶאֱמַר עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ. מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב. וְהַנָּבִיא אָמַר (ירמיה יט) אַל יִתְהַלֵּל חָכָם כִּי אִם בְּזֹאת.

וְיַעֲקֹב אָבִינוּ, בַּעֲבוּר שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁזֹּאת הִיא הָיְתָה עִקָּר לְהָפִיק רְצוֹן אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, צִוָּה לְבָנָיו וְהוֹדִיעָם בְּזֹאת, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מט) וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם. וְדָוִד הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁבָּה מֵפִיק רָצוֹן מֵה', כְּשֶׁהָיָה נִלְחָם עִם אוֹיְבָיו אָמַר (תהלים

וְהַנָּבִיא, כְּשֶׁרָאָה צַעֲרָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, וְלֹא רָאָה לָהֶם מְנוּחָה וּגְאֻלָּה אֶלָּא בַּעֲבוּר זֹאת, אָמַר (איכה ג כא) **זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי. וְכֵן מֹשֶׁה** (שמות ט טז) **וְאוּלָם בַּעֲבוּר זֹאת הֶעֱמַדְתִּיךָ. וְכֵן לִיהוּדָה** (דברים לג ז) **וְזֹאת לִיהוּדָה. וּמִי שֶׁלֹּא שָׂת לִבּוֹ גַּם לָזֹאת, עָלָיו נֶאֱמַר** (תהלים צב ז) **וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת.**

וְעַתָּה צָרִיךְ אַתָּה לָדַעַת כֵּיוָן שֶׁהָאָדָם בָּהּ יָפִיק רְצוֹנוֹ, וּבָהּ מַשִּׂיג שֵׁם ה' שֶׁזֶּהוּ סוֹד עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד. וְעַל זֹאת וַדַּאי לְשֵׁם ה' שֶׁהוּא עַל זֹאת. לָמָּה תִּקְּנוּ בְּשַׁחֲרִית תְּפִלָּה לְמִדָּה יְדוּעָה. וְכֵן בְּמִנְחָה לְמִדָּה יְדוּעָה. וְכֵן בְּעַרְבִית לְמִדָּה יְדוּעָה. וְכֵן בְּשַׁבָּת לְמִדָּה יְדוּעָה. וְכֵן בְּיוֹם טוֹב לְמִדָּה יְדוּעָה. וְכֵן בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְשׁוּבָה לְמִדָּה יְדוּעָה. אֶלָּא מַה שֶּׁאָמַר עַל זֹאת, הוּא מוֹרֶה

לשון הקודש

כז) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה, בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ. **וְהַנָּבִיא,** כְּשֶׁרָאָה צַעֲרָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, וְלֹא רָאָה לָהֶם מְנוּחָה וּגְאֻלָּה אֶלָּא בַּעֲבוּר זֹאת, אָמַר (איכה ג) זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי. וְכֵן מֹשֶׁה – וְאוּלָם בַּעֲבוּר זֹאת הֶעֱמַדְתִּיךָ. וְכֵן לִיהוּדָה – וְזֹאת לִיהוּדָה. וּמִי שֶׁלֹּא שָׂת לִבּוֹ גַּם לָזֹאת, עָלָיו נֶאֱמַר וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת.

וְעַתָּה צָרִיךְ אַתָּה לָדַעַת, כֵּיוָן שֶׁהָאָדָם בָּהּ יָפִיק רְצוֹנוֹ, וּבָהּ מַשִּׂיג שֵׁם ה' שֶׁזֶּהוּ סוֹד עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד. וְעַל זֹאת – וַדַּאי לְשֵׁם ה' שֶׁהוּא עַל זֹאת. לָמָּה תִּקְּנוּ בְּשַׁחֲרִית תְּפִלָּה לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּמִנְחָה לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּעַרְבִית לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּשַׁבָּת לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּיוֹם טוֹב לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי

שֶׁיְּהוָ"ה הוּא בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה. כְּמָה שֶׁאָמַר דָּוִד (דה"א כט יא) לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וגו'. וְכָל סְפִירָה אֵין לָהּ פְּעֻלָּה בַּתַּחְתּוֹנִים, אֶלָּא עַל יְדֵי הַמַּלְכוּת. שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בְּכָל מָשָׁלָה.

אֲבָל בִּזְמַן שֶׁצָּרִיךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַצְדִּיק צַדִּיק וְלַעֲשׂוֹת עִמּוֹ צְדָקָה, שֶׁהוּא מַלְכוּת עִם הַתַּחְתּוֹנִים, נִכְלָלִים בּוֹ כָּל הַסְּפִירוֹת וְנִקְרָאִים צַדִּיקִים עַל שְׁמוֹ. וְה' נִקְרָא עַל שְׁמוֹ צַדִּיק. שֶׁנֶּאֱמַר (שם קמה יז) צַדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו. וּמְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתָיו בִּצְדָקָה.

וְאֵין צְדָקָה אֶלָּא תְּפִלָּה, שֶׁהִיא צ', תִּשְׁעִים אֲמֵנִים. ד', אַרְבַּע קְדֻשּׁוֹת בְּכָל יוֹם. ק', מֵאָה בְּרָכוֹת. ה', חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה. וְזֶהוּ (משלי יד לד) וּצְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי. וְעָלָיו נֶאֱמַר לְאַבְרָהָם (בראשית טו ו) וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה.

לשון הקודש

תְּשׁוּבָה לְמִדָּה יְדוּעָה? אֶלָּא מַה שֶּׁאָמַר עַל זֹאת, הוּא מוֹרֶה שֶׁיְּהוָ"ה הוּא בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה. וְכָל סְפִירָה אֵין לָהּ פְּעֻלָּה בַּתַּחְתּוֹנִים אֶלָּא עַל יְדֵי הַמַּלְכוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה.

אֲבָל בִּזְמַן שֶׁצָּרִיךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַצְדִּיק צַדִּיק וְלַעֲשׂוֹת עִמּוֹ צְדָקָה, שֶׁהוּא מַלְכוּת עִם הַתַּחְתּוֹנִים, נִכְלָלִים בּוֹ כָּל הַסְּפִירוֹת וְנִקְרָאִים צַדִּיקִים עַל שְׁמוֹ. וַה' נִקְרָא עַל שְׁמוֹ צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר צַדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו, וּמְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתָיו בִּצְדָקָה. וְאֵין צְדָקָה אֶלָּא תְּפִלָּה, שֶׁהִיא צ' – תִּשְׁעִים אֲמֵנִים. ד' – אַרְבַּע קְדֻשּׁוֹת בְּכָל יוֹם. ק' – מֵאָה בְּרָכוֹת. ה' – חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה. וְזֶהוּ וּצְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי.

וּכְשֶׁהוּא רוֹצֶה לְהָגֵן בָּהּ נֶאֱמַר בָּהּ (ישעיה נט יז) וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן. מִצַּד ה' הִיא צְדָקָה. וּמִצַּד י' הִיא כּוֹבַע עַל רֹאשׁ צַדִּיק, אוֹת בְּרִית עֲטָרָה בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק. וּמִצַּד ו' נֶאֱמַר בָּהּ (איוב יא ט) אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּהּ. וּמִצַּד ה' עֶלְיוֹנָה וּרְחָבָה מִנִּי יָם.

וּכְשֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַמְשִׁיךְ נְבוּאָה כָּל הַסְּפִירוֹת כְּלוּלִים בָּהּ וְנִקְרָאִים נְבִיאִים. וּמַלְכוּת הִיא דִּמְיוֹן כֻּלָּם. שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יב יא) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה. כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וְדִבַּרְתִּי עַל הַנְּבִיאִים וגו'. שֶׁהִיא כְּמוֹ אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁכָּל הַפָּנִים נִרְאִים בָּהּ. וְכֵן כָּל הַסְּפִירוֹת מַרְאִים בָּהּ כֹּחָם וְדִמְיוֹנָם וְצוּרוֹתָם, לְכָל נָבִיא כְּפִי הַשָּׂגָתוֹ לְמַעְלָה.

לשון הקודש

וְעָלָיו נֶאֱמַר לְאַבְרָהָם וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה. **וּכְשֶׁהוּא** רוֹצֶה לְהָגֵן בָּהּ, נֶאֱמַר בָּהּ (ישעיה נט יז) וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן. מִצַּד ה' הִיא צְדָקָה. וּמִצַּד י' הִיא כּוֹבַע עַל רֹאשׁ צַדִּיק, אוֹ בְּרִית עֲטָרָה בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק. וּמִצַּד ו' נֶאֱמַר בָּהּ אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּהּ. מִצַּד ה' עֶלְיוֹנָה – וּרְחָבָה מִנִּי יָם.

וּכְשֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַמְשִׁיךְ נְבוּאָה, כָּל הַסְּפִירוֹת כְּלוּלִים בָּהּ וְנִקְרָאוּ נְבִיאִים. וּמַלְכוּת הִיא דִּמְיוֹן כֻּלָּם, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יב) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְדִבַּרְתִּי עַל הַנְּבִיאִים, שֶׁהִיא כְּמוֹ אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁכָּל הַפָּנִים נִרְאִים בָּהּ. וְכֵן כָּל הַסְּפִירוֹת מַרְאוֹת בָּהּ כֹּחָם וְדִמְיוֹנָם וְצוּרוֹתָם, לְכָל נָבִיא כְּפִי הַשָּׂגָתוֹ לְמַעְלָה.

וּכְמוֹ כֵן לְמַטָּה הִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, וּבְכָל הַמַּלְאָכִים וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וּבְכָל הָרְקִיעִים וְהַכִּסְאוֹת שֶׁבָּהֶם הַמַּלְאָכִים הַתְּלוּיִם מֵהֶם, שֶׁיֵּשׁ מַלְאָכִים גְּבוֹהִים עֲלֵיהֶם. שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ה ז) **כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם. וְכֵן בְּכָל כּוֹכָב וּמַזָּל. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר** (תהלים קג יט) **וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. וְזֶהוּ וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה. לְכָל אֶחָד נִדְמֶה לְפִי כֹּחוֹ שֶׁהִיא נִשְׁמָתוֹ** (וְהָבֵן אָמְרָם הָעוֹנֶה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ).

ה' הוּא בְּכֶתֶר, שֶׁהָיָה קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הוּא וּשְׁמוֹ לְבַד בְּכֶתֶר. כְּשֶׁבָּרָא הָעוֹלָם בְּמִדַּת רֵאשִׁית, יָרַד עָלָיו וְלֹא הָיָה חָסֵר מִלְּמַעְלָה, וְכֵן בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה כְּמַדְלִיק נֵר מִנֵּר, וְאֵינוֹ חָסֵר מִן הָרִאשׁוֹנָה וְלֹא מֵחֲבֶרְתָּהּ עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית.

לשון הקודש

וּכְמוֹ כֵן לְמַטָּה הִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, וּבְכָל הַמַּלְאָכִים וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וּבְכָל הָרְקִיעִים וְהַכִּסְאוֹת שֶׁבָּהֶם הַמַּלְאָכִים הַתְּלוּיִם מֵהֶם, שֶׁיֵּשׁ מַלְאָכִים גְּבוֹהִים עֲלֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ה) כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם. וְכֵן בְּכָל כּוֹכָב וּמַזָּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. וְזֶהוּ וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה. לְכָל אֶחָד נִדְמֶה כְּפִי כֹּחוֹ שֶׁהִיא נִשְׁמָתוֹ. (וְהָבֵן אָמְרָם הָעוֹנֶה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ).

ה' הוּא בְּכֶתֶר, שֶׁהָיָה קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הוּא וּשְׁמוֹ לְבַד בְּכֶתֶר, כְּשֶׁבָּרָא הָעוֹלָם בְּמִדַּת רֵאשִׁית, יָרַד עָלָיו וְלֹא הָיָה חָסֵר מִלְּמַעְלָה, וְכֵן בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה כְּמַדְלִיק נֵר מִנֵּר, וְאֵינוֹ חָסֵר מִן הָרִאשׁוֹנָה וְלֹא מֵחֲבֶרְתָּהּ עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית.

וּמִי שֶׁמַּכִּיר אוֹתוֹ בָּזֹאת, כְּאִלּוּ מַכִּיר אוֹתוֹ בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים. בַּעֲבוּר שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵהָעֶלְיוֹנִים. וְהִיא יִחוּד וְקֶשֶׁר כֻּלָּם. וְהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בְּכָל הַתַּחְתּוֹנִים. וְעַל זֶה אָמַר הַנָּבִיא (ירמיה ט כב) **כֹּה אָמַר ה' אַל יִתְהַלֵּל חָכָם כִּי אִם בְּזֹאת וְגוֹ', הַשְּׂכֵל וְיָדֹעַ אוֹתִי. הִיא נִקְרֵאת נְבוּאָה מִצַּד הַנְּבִיאִים, חָכְמָה מִצַּד הַחֲכָמִים. שֵׂכֶל הַסְּפִירוֹת נִקְרָאִים חָכְמָה.**

וְעוֹד (שה"ש ד ג) **כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה. דָּא חוּט דְּשִׁפְוָן דִּצְלוֹתָא וּבְהוֹן** (תהלים נא יז) **אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח לְזַרְקָא מִנַּיְהוּ תְּלַת אַבְנִין לְגַבֵּי חִוְיָא. וְאִנּוּן תְּלַת דִּצְלוֹתִין דִּבְהוֹן קִירְטָא דְּאִיהִי שָׂפָה זָרִיק לוֹן לְגַבֵּי חִוְיָא, וְאִיהוּ מָקֵף לוֹן בְּתֶקֶפָא הוֹלֵךְ וַאֲזִילַת לוֹן בִּדְרוֹעָא יְמִינָא דְּאִיהוּ חֶסֶד, וְאִתְעֲבִידוּ סָגוֹלְתָּא בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.**

לשון הקודש

וּמִי שֶׁמַּכִּיר אוֹתוֹ בָּזֹאת, כְּאִלּוּ מַכִּיר אוֹתוֹ בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים, בַּעֲבוּר שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵהָעֶלְיוֹנִים, וְהִיא יִחוּד וְקֶשֶׁר כֻּלָּם, וְהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בְּכָל הַתַּחְתּוֹנִים. וְעַל זֶה אָמַר הַנָּבִיא (ירמיה ט) **כֹּה אָמַר ה' אַל יִתְהַלֵּל חָכָם, כִּי אִם בְּזֹאת וְגוֹ', הַשְּׂכֵל וְיָדֹעַ אוֹתִי. הִיא נִקְרֵאת נְבוּאָה מִצַּד הַנְּבִיאִים, חָכְמָה מִצַּד הַחֲכָמִים. שֵׂכֶל הַסְּפִירוֹת נִקְרָאִים חָכְמָה.**

וְעוֹד, כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה. זֶה חוּט שֶׁל הַשִּׁפְתַּיִם שֶׁל הַתְּפִלָּה, וּבָהֶם אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח, לִזְרֹק שָׁלֹשׁ אֲבָנִים לַנָּחָשׁ, וְהֵם אַרְבַּע תְּפִלּוֹת שֶׁבָּהֶם הַקְּלַע, שֶׁהוּא שָׂפָה, זוֹרֵק אוֹתָם לַנָּחָשׁ, וְהוּא מַקִּיף אוֹתָם בְּתֹקֶף הוֹלֵךְ, וּמוֹלִיכָה

וּמָאן שָׁפָה דְּזְרִיקַת תְּלָת צְלוֹתִין אִלֵּין, דָּא שְׁכִינָה דְּהָכִי סָלְקָא בְּחֶשְׁבַּן שָׁפָ"ה. וּבְגִינָהּ אִתְּמַר כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ. וְהַאי חוּט דְּשָׁפָה אִיהִי קִירְטָא כַּד זְרִיקַת אִלֵּין אַבְנִין לְגַבֵּי חִוְיָא אִתְּמַר בָּהּ (שמואל א, כה כט) **וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע. דְּאִיהִי קִירְטָא וְהַאי קֶ"ל אִיהוּ סִינַ"י, דְּבֵהּ אִשְׁתְּמָעוּ שִׁבְעִין קָלִין לְגַבֵּי שִׁבְעִין אֻמִּין דְּאִנּוּן תַּלְיָן מִשִּׁבְעָה רֵאשִׁין** (דְּחֵיוָא) **דְּחַיָּוָן, דִּמְקַנְּנָא בְּשִׁבְעָה טוּרִין וּמֵתוּ כֻּלְּהוּ. בְּגִין דְּלָא בָּעוּ לְקַבְּלָא חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה דְּאִנּוּן ה' בְּתוֹסֶפֶת הַקֶּלַע.**

וְדָוִד בְּה' נָטִיל חֲמִשָּׁה אַבְנִין לָקֶבֶל חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה. וְאִנּוּן הֲווֹ כְּגַוְנָא דְּחֲמִשָּׁה תֵּבִין דְּיִחוּדָא דְּאִנּוּן (דברים ו ד) **שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה'. וְכַד שַׁוֵּי לוֹן בְּקִירְטָא אִתְעֲבִידוּ כֻּלְּהוּ אֶחָד.**

לשון הקודש

אוֹתָם בִּזְרוֹעַ יָמִין שֶׁהִיא חֶסֶד, וְנַעֲשִׂים סֶגוֹלָתָא בָּעֲמוּד הָאֶמְצָעִי.

וּמִי הַשָּׁפָה שֶׁזּוֹרֶקֶת אֶת שְׁלֹשׁ הַתְּפִלּוֹת הַלָּלוּ? זוֹ הַשְּׁכִינָה, שֶׁכָּךְ עוֹלָה בְּחֶשְׁבּוֹן שָׁפָ"ה. וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ. וְחוּט הַשָּׁפָה הַזֶּה הוּא הַקֶּלַע. כְּשֶׁזּוֹרֶקֶת הָאֲבָנִים הַלָּלוּ לַנָּחָשׁ, נֶאֱמַר בָּהּ (שמואל–א כה) וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע. שֶׁהִיא הַקֶּלַע, וְהַקֶּלַ"ע הַזֶּה הוּא סִינַ"י, שֶׁבּוֹ נִשְׁמְעוּ שִׁבְעִים קוֹלוֹת לְשִׁבְעִים אֻמּוֹת, שֶׁהֵם תְּלוּיִים מִשִּׁבְעָה רָאשִׁים (שֶׁל חַיָּה) שֶׁל הַחַיּוֹת, שֶׁמְּקַנְּנִים בְּשִׁבְעָה הָרִים, וְכֻלָּם מֵתוּ, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא רָצוּ לְקַבֵּל חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה שֶׁהֵם ה' בְּתוֹסֶפֶת הַקֶּלַע.

וְדָוִד, בְּה' נָטַל חָמֵשׁ אֲבָנִים, כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, וְהֵם הָיוּ כְּמוֹ חֲמֵשׁ הַתֵּבוֹת שֶׁל הַיִּחוּד, שֶׁהֵן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה'

בִּתְלִיסַר מִדּוֹת הַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת וְקָטִיל לִפְלִשְׁתָּאָה דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע, וְאִיהוּ נָחָשׁ הוּא סַמָּאֵ"ל הוּא עֲמָלֵק הוּא פְּלִשְׁתִּי הוּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת, לְכָל בַּר נָשׁ אִתְעֲבִיד לֵיהּ כְּפוּם חוֹבוֹי.

וְחַמְשָׁה אַבְנִין כֻּלְּהוּ מִתְתַּקְּנִין בְּחַמְשָׁה תִּקּוּנִין דְּפוּמָא בְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא. וְאִנּוּן אהח"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסצר"ש. וְאִנּוּן מִשְׁתַּמְּשֵׁי בְּשִׂפְוָן בְּלִישָׁנָא בַּחֵיךְ בִּגְרוֹנָא בְּשִׁינַּיִן. וְכֻלְּהוּ חָמֵשׁ אִתְקְרִיאוּ פֶּ"ה אֶחָד.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיָלִיף (נ"א דלעי) בְּאוֹרַיְתָא דְּאִתְיְהִיבַת בְּה' תִּקּוּנִין אִלֵּין לְקַטְלָא בְּהוֹן לַיֵּצֶר הָרָע. דְּיֵצֶר הָרָע וְחַיְלִין דִּילֵהּ אִיהוּ אַסְחַר לְגוּפָא בְּכָל יוֹמָא, לְאַגָּחָא עִמֵּהּ קְרָבָא בְּכַמָּה חוֹבִין דְּכָנִישׁ בְּכָל יוֹמָא, וְקָרִיב (דף קלב ע"ב) לוֹן כֻּלְּהוּ בְּזִמְנָא

לשון הקודש

אֱלֹהֵינוּ ה'. וּכְשֶׁשָּׂם אוֹתָם בַּקֶּלַע, נַעֲשׂוּ כֻּלָּן אַחַת. בִּי"ג מִדּוֹת הַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת, וְהָרַג אֶת הַפְּלִשְׁתִּי שֶׁהוּא יֵצֶר הָרָע, וְהוּא נָחָשׁ, וְהוּא סמא"ל, הוּא עֲמָלֵק, הוּא פְּלִשְׁתִּי, הוּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת. לְכָל אָדָם הוּא נַעֲשֶׂה כְּפִי חֲטָאָיו.

וְכָל חֲמֵשׁ הָאֲבָנִים מִתְתַּקְּנוֹת בַּחֲמִשָּׁה תִּקּוּנֵי הַפֶּה בְּעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. וְהֵן: אהח"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסצר"ש. וְהֵן מִשְׁתַּמְּשׁוֹת בַּשִּׂפְתַיִם, בַּלָּשׁוֹן, בַּחֵךְ, בַּגָּרוֹן, בַּשִּׁנַּיִם. וְכָל הֲחָמֵשׁ נִקְרָאוֹת פֶּ"ה אֶחָד.

אַשְׁרֵי מִי שֶׁלּוֹמֵד (שֶׁעוֹסֵק) בַּתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בַּחֲמִשָּׁת הַתִּקּוּנִים הַלָּלוּ לַהֲרֹג בָּהֶם אֶת הַיֵּצֶר הָרָע. שֶׁיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו מְסוֹבֵב אֶת הַגּוּף בְּכָל יוֹם, לְהִלָּחֵם בּוֹ קְרָב בְּכַמָּה חֲטָאִים שֶׁכּוֹנֵס בְּכָל יוֹם, וּמַקְרִיב אֶת כֻּלָּם בִּזְמַן הַדִּין, שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה,

דְּדִינָא דְּאִיהוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, לְגַבֵּי כּוּרְסַיָּיא דְּדִינָא, בְּהַהוּא זִמְנָא צָרִיךְ בַּר נָשׁ לְאִתְתַּקְּנָא בִּצְלוֹתִין.

תִּקּוּנָא קַדְמָאָה לְאַתְקָנָא סוּסְוָן אַרְבַּע עִם צְלוֹתָא דְּמוּסָף. וְרָזָא דְּמִלָּה (חבקוק ג ח) כִּי תִרְכַּב עַל סוּסֶיךָ מַרְכְּבֹתֶיךָ יְשׁוּעָה. וְאִלֵּין אַרְבַּע צְלוֹתִין. וְצָרִיךְ לְמִלְבַּשׁ לוֹ שִׁרְיוֹן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה נט יז) וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן. צְדָקָה הָא אוֹקְמוּהָ צ', תִּשְׁעִים אֲמִנִים דְּתַלְיָן מִן א' דְּאָמֵן. ד' אַרְבַּע קְדֻשׁוֹת. ק', מֵאָה בְּרָכוֹת. ה' חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה וְכֹלָּא אָמֵן. מ"ן תִּשְׁעִים.

וּמָאן דְּלָא אָמַר לוֹן, צָרִיךְ לְכַוֵּן בְּחָמֵשׁ סָרֵי וָוִין דֶּאֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְכוּ'. (וְעִם) א' מִן אֱמֶת בָּהּ סַלְקִין לְחֶשְׁבַּן אָמֵן. וְאִיהוּ רָזָא יאהדונה"י. וּמָאן דְּאָמַר לוֹן בְּכָל כֹּחוֹ דְּאִיהוּ אֱלֹהִים דְּהָכִי סָלִיק

לשון הקודש

אֶל כִּסֵּא הַדִּין. בְּאוֹתוֹ זְמַן צָרִיךְ אָדָם לְהִתְתַּקֵּן בַּתְּפִלּוֹת.

תִּקּוּן אֶחָד לְמַטָּה, אַרְבָּעָה סוּסִים עִם תְּפִלַּת מוּסָף, וְסוֹד הַדָּבָר – (חבקוק ג) כִּי תִרְכַּב עַל סוּסֶיךָ מַרְכְּבֹתֶיךָ יְשׁוּעָה, וְאֵלּוּ אַרְבַּע תְּפִלּוֹת. וְצָרִיךְ לְהַלְבִּישׁ לוֹ שִׁרְיוֹן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נט) וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן. צְדָקָה הֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, צ' – תִּשְׁעִים אֲמִנִים שֶׁתְּלוּיִים מִן א' שֶׁל אָמֵן. ד' – אַרְבַּע קְדֻשׁוֹת. ק' – מֵאָה בְּרָכוֹת. ה' – חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה, וְהַכֹּל אָמֵן. מ"ן תִּשְׁעִים.

וּמִי שֶׁלֹּא אָמַר אוֹתָם, צָרִיךְ לְכַוֵּן בַּחֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה וָוִים שֶׁל אֱמֶת וְ'יַצִּיב וְ'נָכוֹן וְ'קַיָּם וְגוֹ'. א' מִן אֱמֶת שֶׁבָּהּ עוֹלִים לְחֶשְׁבּוֹן אָמֵן, וְהוּא סוֹד יאהדונה"י. וּמִי שֶׁאוֹמֵר אוֹתָם בְּכָל כֹּחוֹ, הוּא אֱלֹהִים, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה

לְחֶשְׁבַּן בְּכָ"ל כֹּ"ח וְיָהִיב תְּקָפָא לְסוּסְוָן וְקוֹרְעִין לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה, דְּאִנּוּן שִׁבְעִים סַנְהֶדְרִין דְּאִינּוּן גָּזְרִין עַל בַּר נָשׁ. מַה דִּיהֵא לֵיהּ בְּכָל שַׁתָּא.

אֱלֹהִים אִיהוּ הַכִּסֵּ"א בְּחֶשְׁבָּן. וְאִיהוּ כִּסֵּא רַחֲמִים. אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים וּמִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת. כִּסֵּא חֶסֶ"ד וַדַּאי דִּסְלִיקוּ לְע"ב קִשְׁרִין וְחֶלְיָן דְּצִיצִית וְאִנּוּן זוּגִין דְּכִסּוּיִין דְּסוּסְוָן דְּסָלִיק נִגּוּנָא דְּכִשְׁכּוּשׁ דִּילְהוֹן לְע"ב גְּוָנִין. בָּתַר דְּנַצְּחִין סוּסְוָן קְרָבָא בִּצְלוֹתִין, בְּהַהוּא זִימְנָא מָאנֵי דְּסוּסְוָן דִּמְמָנָן עַל צְלוֹתִין, כֻּלְּהוּ פָּתְחוּ בִּזְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתֻשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת. וְשָׁפָה דְּאִיהִי קִירְטָא זְרִיקַת אַבְנִין בִּרְחִימוּ. וְאִנּוּן חָמֵשׁ בְּחָמֵשׁ תִּקּוּנִין דְּעֵינָא דְּאִנּוּן תְּלָת גַּוְנֵי עֵינָא וּתְרֵי עַפְעַפֵּי עֵינָא.

לשון הקודש

לְחֶשְׁבּוֹן בְּכָ"ל כ"ח, וְנוֹתֵן תֹּקֶף לַסּוּסִים, וְקוֹרְעִים לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה, שֶׁהֵם שִׁבְעִים סַנְהֶדְרִין שֶׁהֵם גּוֹזְרִים עַל אָדָם מַה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּכָל הַשָּׁנָה.

אֱלֹהִי"ם הוּא בְּחֶשְׁבּוֹן הַכִּסֵּ"א, וְהוּא כִּסֵּא רַחֲמִים. אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים וּמִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת. כִּסֵּא חֶסֶ"ד וַדַּאי שֶׁעוֹלֶה לְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם קְשָׁרִים וְחֶלְיוֹת שֶׁל צִיצִית, וְהֵם הַזּוּגִים שֶׁל הַכִּסּוּיִים שֶׁל הַסּוּסִים, שֶׁעוֹלֶה הַנִּגּוּן שֶׁל הַכִּשְׁכּוּשׁ שֶׁלָּהֶם לְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם גְּוָנִים, אַחַר שֶׁהַסּוּסִים מְנַצְּחִים אֶת הַקְּרָב בַּתְּפִלּוֹת. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן בַּעֲלֵי הַסּוּסִים שֶׁמְּמֻנִּים עַל הַתְּפִלּוֹת, כֻּלָּם פּוֹתְחִים בִּזְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתֻשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת. וְהַשָּׁפָה, שֶׁהִיא הַקֶּלַע, זוֹרֶקֶת אֲבָנִים בְּאַהֲבָה. וְהֵן חָמֵשׁ בַּחֲמִשָּׁה תִּקּוּנִים שֶׁל הָעַיִן, שֶׁהֵם שְׁלֹשֶׁת צִבְעֵי הָעֵינַיִם, וּשְׁנֵי הָעַפְעַפַּיִם שֶׁל הָעַיִן.

וּלְגַבֵּי אָן אֲתַר אִזְדְּרִיקוּ, לְגַבֵּי בַּת עֵינָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמואל א, כ כ) **לְשַׁלַּח לִי לְמַטָּרָה. וּשְׁלֹשָׁה גַּוְנֵי עֵינָא אִנּוּן מְרֻקָּמָן בִּתְלָת לְבוּשֵׁי תְּלָת אֲבָהָן וּתְרֵי עַפְעַפֵּי עֵינָא תְּרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט דְּאִנּוּן פָּתְחִין וְסָגְרִין עֵינָא דְּאִיהִי מַרְאָה דִּנְבִיאֵי קְשׁוֹט וּמַאי אִיהִי בַּת עֵינָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. עָלַהּ אִתְּמַר** (במדבר יב ו) **ה' בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע. וְעָלַהּ אִתְּמַר לְגַבֵּי מֹשֶׁה** (שם יב ח) **וּתְמוּנַת ה' יַבִּיט. ה' גְּוָנִין אִנּוּן ה'. בַּת עֵינָא דָּא י' מָאן עֵינָא דְּכָלִיל כָּל גְּוָנִין דָּא ו' אִיהוּ פָּתַח וְסָגִיר.**

קָם אֵלִיָּהוּ וְאָמַר, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא ה' רְבִיעָאָה אָנָה הִיא. אָמַר וַדַּאי חָמֵשׁ אוֹר אִנּוּן מִלְּגָו. וּבְגִין דָּא ה"ה חָמֵשׁ גְּוָנִין מִלְּבַר, חָמֵשׁ גְּוָנִין דְּנַהֲרִין בְּהוֹן מִלְּגָאו. וְאִנּוּן גָּוָן חִוָּר, גָּוָן סוּמָק, גָּוָן יָרֹק, גָּוָן

לשון הקודש

וּלְאֵיזֶה מָקוֹם נִזְרָקִים? לְבַת הָעַיִן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמואל–א כ) לְשַׁלַּח לִי לְמַטָּרָה. וּשְׁלֹשָׁת צִבְעֵי הָעַיִן הֵם מְרֻקָּמִים בִּשְׁלֹשָׁה לְבוּשֵׁי שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, וּשְׁנֵי עַפְעַפֵּי הָעַיִן שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם פּוֹתְחִים וְסוֹגְרִים אֶת הָעַיִן, שֶׁהִיא הַמַּרְאֶה שֶׁל נְבִיאֵי אֱמֶת. וּמַה הוּא בַּת עַיִן? הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר (במדבר יב) ה' בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע. וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר לְגַבֵּי מֹשֶׁה, וּתְמוּנַת ה' יַבִּיט. חֲמִשָּׁה גְּוָנִים הֵם ה'. בַּת עַיִן זוֹ י'. מִי הָעַיִן שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל הַגְּוָנִים? זוֹ ו' שֶׁהִיא פּוֹתַחַת וְסוֹגֶרֶת.

קָם אֵלִיָּהוּ וְאָמַר, הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, ה' הָרְבִיעִית אֲנִי הוּא. אָמַר, וַדַּאי חֲמִשָּׁה אוֹר הֵם מִבִּפְנִים, וּמִשּׁוּם זֶה ה"ה הַזּוֹ חֲמִשָּׁה גְּוָנִים מִבַּחוּץ, חֲמִשָּׁה גְּוָנִים שֶׁמְּאִירִים בָּהֶם מִבִּפְנִים, וְהֵם גָּוָן לָבָן, גָּוָן אָדֹם, גָּוָן יָרֹק, גָּוָן תְּכֵלֶת, גָּוָן שָׁחֹר.

תְּכֵלֶת, גָּוָן אֶכָּם. וּלְבוּשִׁין דִּילְהוֹן אַרְגָּמָ"ן. א' אורפניא"ל. ר' רפא"ל. ג' גבריא"ל. מ' מיכא"ל. נ' נוריא"ל. אִלֵּין אִנּוּן גּוּפָא לְחָמֵשׁ גְּוָנִין.

אָמַר לֵיהּ אֵלִיָּהוּ לְרִבִּי שִׁמְעוֹן, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, וַדַּאי עֵינָא יְמִינָא כַּד שַׁרְיָא בֵּיהּ יְהוָ"ה וְנָהִיר בֵּיהּ, וְכֵן בְּעֵינָא שְׂמָאלָא, שְׁכִינְתָּא אַמְרַת לְגַבֵּי עַיְנִין אִלֵּין מֵרְחִימוּ סַגִּי, (שיר ו ה) הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי. מוֹקְדִין לִי בְּשַׁלְהוֹבִין דִּרְחִימוּ דְּזַרְקִין לְכָל עֵיבָר.

קָם נַעַר חֲנוּךְ מטטרו"ן. פָּתַח וְאָמַר, (איוב לה ו) צָעִיר אֲנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים. וְלִנְהוֹרָא דְּעַיְנִין דִּילְכוֹן נְחִיתְנָא, דְּנָהֲרִין עֵלָּא וְתַתָּא וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (רות ב ט) עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן. וּמַאי נִיהוּ דִּבְכָל אֲתַר דְּיָהֲבֵי עֵינַיְהוּ אוֹ

לשון הקודש

וְהַלְּבוּשִׁים שֶׁלָּהֶם אַרְגָּמָ"ן. א' – אורפניא"ל. ר' – רְפָאֵ"ל. ג' – גַּבְרִיאֵל. מ' – מִיכָאֵ"ל. נ' – נוּרִיאֵ"ל. אֵלּוּ הֵם גּוּף לַחֲמִשָּׁה גְּוָנִים.

אָמַר לוֹ אֵלִיָּהוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וַדַּאי עַיִן יָמִין, כְּשֶׁשּׁוֹרֶה בָּהּ יהו"ה וּמֵאִיר בָּהּ, וְכֵן בְּעַיִן שְׂמֹאל, הַשְּׁכִינָה אוֹמֶרֶת לָעֵינַיִם הַלָּלוּ מֵרֹב אַהֲבָה, (שיר ו) הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי. שׁוֹרְפִים אוֹתִי בְּשַׁלְהֶבוֹת שֶׁל אַהֲבָה שֶׁזּוֹרְקִים לְכָל עֵבֶר.

קָם הַנַּעַר חֲנוּךְ מטטרו"ן, פָּתַח וְאָמַר, צָעִיר אֲנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים, וּלְאוֹר הָעֵינַיִם שֶׁלָּכֶם יָרַדְתִּי, שֶׁמְּאִירִים מַעְלָה וּמַטָּה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (רות ב) עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן. וּמַה הוּא?

מִיתָה אוֹ עֹנִי. וְאִלֵּין אִנּוּן עוּלִימִין דְּאִתְפְּטָרוּ בְּקַצְרוּת שְׁנִים. וְכֻלְּהוּ תַּחַת מֶמְשָׁלָה דִּילִי בִּמְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא. וְדָא לָמָּה. בְּגִין שֶׁכִּינְתָּא דְּיָתְבָא בֵּינַיְהוּ וְשָׁם אַנְהִיר בְּעֵינַיְהוּ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים לב לט) אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה.

וּבְגִין דָּא אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן. בְּהַהוּא שָׂדֶה דְּתַמָּן (בראשית כד סג) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עָרֶב. לִפְנוֹת כָּל מְקַטְרְגִין דְּאִנּוּן עִרְבּוּבָא בְּיִשְׂרָאֵל (בֵּישָׁא) דְּעֵרֶב רַב. וּבְהוֹן אִתְּמַר בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן.

וְעוֹד עֵינַיִךְ אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּאִנּוּן עַיְנִין דְּאוֹרַיְתָא, אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן, דְּעָנְשִׁין לְמָאן דְּנָגַע בְּאִסּוּרָא דְּאוֹרַיְתָא. וְעוֹד אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן, דְּעָלַיְהוּ אִתְּמַר מָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְהַאֲרִיךְ אֵינוֹ רַשַּׁאי לְקַצֵּר.

לשון הקודש

שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁנּוֹתְנִים עֵינֵיהֶם – אוֹ מִיתָה אוֹ עֹנִי. וְאֵלּוּ הֵם הָעֲלָמִים שֶׁנִּפְטְרוּ בְּקִצּוּר שָׁנִים. וְכֻלָּם תַּחַת מֶמְשַׁלְתִּי בִּישִׁיבַת הָרָקִיעַ. וְזֶה לָמָּה? מִשּׁוּם הַשְּׁכִינָה שֶׁיּוֹשֶׁבֶת בֵּינֵיהֶם, וְשָׁם מְאִירָה בְּעֵינֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דברים לב) אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה.

וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן. בַּשָּׂדֶה הַהוּא שֶׁשָּׁם וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עָרֶב. לִפְנוֹת כָּל הַמְקַטְרְגִים שֶׁהֵם עִרְבּוּב שֶׁל יִשְׂרָאֵל (רע) עִם עֵרֶב רַב, וּבָהֶם נֶאֱמַר בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן.

וְעוֹד עֵינַיִךְ – אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁהֵם הָעֵינַיִם שֶׁל הַתּוֹרָה. אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן בַּשָּׂדֶה – שֶׁמַּעֲנִישִׁים אֶת מִי שֶׁנּוֹגֵעַ בְּאִסּוּר תּוֹרָה. וְעוֹד אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, מָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְהַאֲרִיךְ אֵינוֹ רַשַּׁאי

לְקַצֵּר אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַאֲרִיךְ. וְאִנּוּן פְּסִקִין אוֹרַיְתָא בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, פָּסוּל וְכָשֵׁר, טֻמְאָה וְטָהֲרָה. וְעָבְדוּ כַּמָּה גְּדֵרוֹת בְּאוֹרַיְתָא, דְּלָא עָבְדִין פִּרְצָה וּפֵרוּדָא בִּשְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי אוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה. וּבְגִין דָּא וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן. בְּגִין דִּיהוו"ה שַׁלִּיט עָלַיְהוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (רות ב ד) וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים יְהוָה עִמָּכֶם. וּבְגִין דָּא וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן דְּהָכִי צְרִיכָה אִתְּתָא לְמֵיזַל בָּתַר בַּעְלָהּ.

אֲלַקֶּטֶת בַּשְּׁבָלִים, אֵלּוּ לְקוּטוֹת דְּאוֹרַיְתָא לְאִתְפַּרְנָסָא בְּהוֹן בְּגָלוּתָא. בֵּין הָעֳמָרִים תְּלַקֵּט וְלֹא תַכְלִימוּהָ. וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (שמות טז יח) וַיָּמֹדוּ בָּעֹמֶר. כֻּלְּהוּ בְּמִדָּה. עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת מִסְפַּר נַפְשֹׁתֵיכֶם. וְלֹא הֶעְדִּיף הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט לֹא הֶחְסִיר. דְּלָא לְהוֹסִיף וּדְלָא לְמִגְרַע מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא. וְצַדִּיק זָרִיק וּשְׁכִינְתָּא כְּנִישַׁת, וְעָלַיְהוּ

לשון הקודש

לְקַצֵּר. לְקַצֵּר – אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַאֲרִיךְ. וְהֵם פּוֹסְקִים תּוֹרָה בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, פָּסוּל וְכָשֵׁר, טֻמְאָה וְטָהֲרָה, וְעוֹשִׂים כַּמָּה גְּדֵרוֹת בַּתּוֹרָה, שֶׁלֹּא עוֹשִׂים פִּרְצָה וּפֵרוּד בַּשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וּמִשּׁוּם זֶה וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן, מִשּׁוּם שֶׁיהו"ה שַׁלִּיט עֲלֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (רות ב) וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים ה' עִמָּכֶם. וּמִשּׁוּם זֶה וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן, שֶׁכָּךְ צְרִיכָה הָאִשָּׁה לָלֶכֶת אַחַר בַּעְלָהּ.

אֲלַקֶּטֶת בַּשְּׁבָלִים – אֵלּוּ לְקוּטוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁיִּתְפַּרְנְסוּ בָהֶם בַּגָּלוּת. בֵּין הָעֳמָרִים תְּלַקֵּט וְלֹא תַכְלִימוּהָ. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שמות טז) וַיָּמֹדוּ בָּעֹמֶר. כֻּלָּם בְּמִדָּה. עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת מִסְפַּר נַפְשֹׁתֵיכֶם. וְלֹא הֶעְדִּיף הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט לֹא הֶחְסִיר. שֶׁלֹּא לְהוֹסִיף וְלֹא לִגְרַע מִדִּבְרֵי הַתּוֹרָה.

אִתְּמַר (משלי יא כד) יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסָף עוֹד. מַאי וְנוֹסָף עוֹד. דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וְעוֹד מַאי וְנוֹסָף, דָּא מָאן דִּמְפַזֵּר טַעֲמֵי אוֹרַיְתָא וְנוֹסָף בְּחִדּוּשִׁים.

בְּהַהוּא זִמְנָא וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים ה' עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרֶכְךָ ה'. וְדָא רָזָא (במדבר ו כד) יְבָרֶכְךָ ה', יָאֵר יי', יִשָּׂא יְיָ'. דְּאִנּוּן י"ב עֵינוֹת מַיִם. וְאִנּוּן ו"ו דְּנָפְקִין מִן צִנּוֹרָא דְּאִיהוּ א' וְכֹלָּא וָא"ו. וּבְגִין דְּבַעְלָה תַּמָּן דְּאִיהוּ וָ"ו בְּשִׁית פִּרְקִין דִּדְרוֹעִין, וְשִׁית פִּרְקִין דְּשׁוֹקִין. א' בְּאֶמְצָעִיתָא עֲטָרָה עַל גּוּפָא. וּבְגִין דָּא וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאֲבוּן הַנְּעָרִים, דְּאִנּוּן (בראשית ל לח) בָּרְהָטִים בְּשִׁקְתוֹת הַמָּיִם. נְעָרִים אִית לְעֵלָּא וּנְעָרִים אִית לְתַתָּא וְאִנּוּן אַנְפֵּי רַבְרְבֵי וְאַנְפֵּי זוּטְרֵי.

לשון הקודש

וְהַצַּדִּיק זוֹרֵק, וְהַשְּׁכִינָה כּוֹנֶסֶת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (משלי יא) יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסָף עוֹד. מַה זֶּה וְנוֹסָף עוֹד? זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וְעוֹד מַה זֶּה וְנוֹסָף? זֶה מִי שֶׁמְּפַזֵּר טַעֲמֵי תוֹרָה, וְנוֹסָף בְּחִדּוּשׁוֹ.

בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים ה' עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרֶכְךָ ה'. וְזֶה הַסּוֹד שֶׁל יְבָרֶכְךָ ה', יָאֵר ה', יִשָּׂא ה', שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר עֵינוֹת מַיִם, וְהֵם ו"ו שֶׁיּוֹצְאִים מֵהַצִּנּוֹר שֶׁהוּא א וְהַכֹּל וא"ו. וּמִשּׁוּם שֶׁבַּעְלָהּ שָׁם, שֶׁהוּא ו"ו בְּשִׁשֶּׁת הַפְּרָקִים שֶׁל הַזְּרוֹעוֹת, וְשִׁשֶּׁת הַפְּרָקִים שֶׁל הַשּׁוֹקַיִם, א בָּאֶמְצַע, הָעֲטָרָה עַל הַגּוּף. וּמִשּׁוּם זֶה וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאֲבוּן הַנְּעָרִים, שֶׁהֵם בָּרְהָטִים בְּשִׁקְתוֹת הַמָּיִם. נְעָרִים יֵשׁ לְמַעְלָה, וּנְעָרִים יֵשׁ לְמַטָּה. וְהֵם פָּנִים גְּדוֹלוֹת וּפָנִים קְטַנּוֹת.

קָם נַעַר (חֲנוֹךְ מט"ט) וְאָמַר. רַבָּנָן (איוב לב ו) צָעִיר אֲנִי לְיָמִים מִסִּטְרָא דִּזְעִיר אַנְפִּין. וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים מִסִּטְרָא דְּאָרִיךְ אַנְפִּין. דְּאִנּוּן בָּרְהָטִים בְּשִׁקְתוֹת הַמָּיִם. עַל כֵּן זָחַלְתִּי וָאִירָא מֵחַוֹּת דֵּעִי אֶתְכֶם. אַדְהָכִי דִּשְׁכִינְתָּא בָּעְיָא אִיהִי לְאִשְׁתְּקָאָה מֵעוּלֵימִין, מִשּׁוּאָבָא דְּאוֹרַיְתָא דְּאִיהִי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, צָרִיךְ לְאִתְשַׁקְיָא לָהּ עַל יְדֵי צַדִּיק דְּאִיהוּ (דף קלב ע"ב) צָעִיר לְיוֹמִין.

תְּרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט דְּאִנּוּן לָקָבֵל תְּרֵין שִׂפְוָן. דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שיר א ב) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. מַאי פִּיהוּ. דָּא שְׁכִינְתָּא וְאִנּוּן לָקָבֵל תְּרֵין כְּרוּבֵי עֵינָא דְּפָתְחִין וְסָגְרִין, דִּבְהוֹן נָהִיר עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בָּבַת עֵינָא, וְאִתְקְרִיאַת מִסִּטְרֵהּ אַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא וְכַד סָתִים עֵינָא אִתְקְרִיאַת אַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נַהֲרָא. וּבַת עֵינָא אִיהִי עִתּוֹ

לשון הקודש

קָם הַנַּעַר (חֲנוֹךְ מט"ט) וְאָמַר, רַבָּנָן, צָעִיר אֲנִי לְיָמִים מִצִּדּוֹ שֶׁל זְעֵיר אַנְפִּין, וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים מֵהַצַּד שֶׁל אֲרִיךְ אַנְפִּין, שֶׁהֵם בָּרְהָטִים בְּשִׁקְתוֹת הַמָּיִם, עַל כֵּן זָחַלְתִּי וָאִירָא מֵחַוֹּת דֵּעִי אֶתְכֶם. בֵּינְתַּיִם שֶׁהַשְּׁכִינָה רוֹצָה לִהְיוֹת מֻשְׁקֵית מֵהָעֲלָמִים, מִשְּׁאִיבַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, צָרִיךְ לְהַשְׁקוֹתָהּ עַל יְדֵי צַדִּיק שֶׁהוּא צָעִיר לְיָמִים.

שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי שְׂפָתַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שיר א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. מַה זֶּה פִּיהוּ? זוֹ הַשְּׁכִינָה, וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵי כְּרוּבֵי הָעַיִן, שֶׁפּוֹתְחִים וְסוֹגְרִים, שֶׁבָּהֶם מֵאִיר הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי בְּבַת הָעַיִן, וְנִקְרֵאת מִצִּדּוֹ הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, וּכְשֶׁסּוֹתֵם הָעַיִן נִקְרֵאת

דְּצַדִּיק וְעָלָה אִתְּמַר (בראשית כד יא) לְעֵת עֶרֶב לְעֵת צֵאת הַשֹּׁאֲבֹת. יְמִינָא וּשְׂמָאלָא אִתְקְרִיאוּ שִׁקֻּתוֹת הַמַּיִם, תְּרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט אַפִּיקֵי מַיִם.

וַיָּמֹד שֵׁשׁ שְׂעֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ (רות ג טו), דָּא שִׁעוּרָא דִּתְרֵין שׁוּקִין דְּאִנּוּן בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד ו' תַּתָּאָה. וְאִית שִׁית עִלָּאִין דְּאִנּוּן ו' עִלָּאָה דִּתְרֵין דְּרוֹעִין, דְּאִנּוּן (דברים ו ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וגו'. וְכֹלָּא אִשְׁתַּקְּיָן מֵאִמָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי א אַלֵּף בִּינָה, וּבָהּ אִתְעֲבִידוּ אֶחָד. וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ לְגַבֵּי ה' תַּתָּאָה מַלְכוּת.

וְעוֹד וַיָּמֹד שֵׁשׁ שְׂעוֹרִים לְתַתָּא, אִנּוּן שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה. וְאִנּוּן מַאֲכָל בְּעִירָן דְּאִנּוּן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. לְבָתַר דְּאִיהִי כְּנִישַׁת לוֹן זְרִיקַת לוֹן לְגַבֵּי חֵילָהָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי לא טו) וַתִּתֵּן טֶרֶף

לשון הקודש

אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה. וּבַת הָעַיִן הִיא עֵינוֹ שֶׁל צַדִּיק, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר (בראשית כד) לְעֵת עֶרֶב לְעֵת צֵאת הַשֹּׁאֲבֹת. יָמִין וּשְׂמֹאל נִקְרְאוּ שִׁקֻּתוֹת הַמַּיִם, שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת מוֹצִיאֵי מַיִם.

וַיָּמֹד שֵׁשׁ שְׂעֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ – זֶה הַשִּׁעוּר שֶׁל שְׁתֵּי שׁוֹקַיִם שֶׁהֵן בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, ו' הַתַּחְתּוֹנָה. וְיֵשׁ שֵׁשׁ עֶלְיוֹנִים ו' שֶׁהֵם ו' עֶלְיוֹנָה שֶׁל שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, שֶׁהֵן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. וְהַכֹּל נִשְׁקִים מֵהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא א אַלֵּף בִּינָה, וּבָהּ נַעֲשׂוּ אֶחָד, וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ אֶל ה' הַתַּחְתּוֹנָה הַמַּלְכוּת.

וְעוֹד וַיָּמֹד שֵׁשׁ שְׂעֹרִים, לְמַטָּה, הֵם שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, וְהֵם מַאֲכַל הַבְּהֵמוֹת שֶׁהֵם חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. לְאַחַר שֶׁהִיא כּוֹנֶסֶת אוֹתָם, זוֹרֶקֶת אוֹתָם לְצִבְאוֹתֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי לא) וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק

לְבִיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ. וְכַד זְרִיקַת לוֹן לְתַתָּא. אִתְקְרִיאַת זַרְקָא. וּבְגִין דָּא (שם יא כד) יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסָף עוֹד. דְּבַעְלָהּ אוֹסִיף לָהּ.

קָמוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין וּבָרִיכוּ לֵיהּ. פָּתְחוּ אִנּוּן סָבִין בְּבִרְכָּאן וּבָרִיכוּ לֵיהּ.

קָם הַהוּא סָבָא מֵאִנּוּן סָבִין וְאָמַר (בראשית מח טו) הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים. מַאי הַמַּלְאָךְ אִי הֲוָה אָמַר מַלְאָךְ הֲוָה מַשְׁמָע עַל חֲנוּךְ מטטרו"ן אֲבָל ה' בְּתוֹסֶפֶת, אִיהִי שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי בְּרָכָה, (משלי י כב) בִּרְכַּת ה' הִיא תַּעֲשִׁיר יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים כֻּלְּהוּ נְעָרִים דְּאִתְקְרִיאוּ עַל שֵׁם נַעַר, אִתְבָּרְכָאן עַל יְדֵי הַהוּא נַעַר.

וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי, דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה. וְשֵׁם אֲבוֹתַי אִלֵּין אֲבָהָן. וְעוֹד יְבָרֵךְ אֶת

לשון הקודש

לְנַעֲרֹתֶיהָ. וּכְשֶׁזּוֹרֶקֶת אוֹתָם לְמַטָּה, נִקְרֵאת זַרְקָא. וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסָף עוֹד, שֶׁבַּעְלָהּ מוֹסִיף לָהּ.

קָמוּ הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים וּבֵרְכוּ אוֹתוֹ. פָּתְחוּ אוֹתָם הַזְּקֵנִים בִּבְרָכוֹת וּבֵרְכוּ אוֹתוֹ.

קָם אוֹתוֹ הַזָּקֵן מֵאוֹתָם הַזְּקֵנִים וְאָמַר, (בראשית מח) הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רַע יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים. מִי הַמַּלְאָךְ? אִם הָיָה אוֹמֵר מַלְאָךְ, הָיָה מַשְׁמָע עַל חֲנוּךְ מטטרו"ן. אֲבָל ה' בְּתוֹסֶפֶת הִיא הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא בְּרָכָה, בִּרְכַּת ה' הִיא תַּעֲשִׁיר. יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים, כָּל הַנְּעָרִים שֶׁנִּקְרְאוּ עַל שֵׁם נַעַר, מִתְבָּרְכִים עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַנַּעַר.

וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי – זוֹ הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה.

הַנְּעָרִים, צַדִּיק וּתְרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט. וְיִדְגּוּ לָרֹב, חָכְמָה דְּאִתְּמַר (מלכים א ה י) בָּהּ וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, דְּתִתְרַבֵּי וְתִסְגֵּי. בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, בְּאִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית כח יד) וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ. וְלֹא תִתְפַּסֵּק בִּרְכָתָא מִנָּהּ, כְּמַבּוּעָא דְּאִתְּמַר בָּהּ (ישעיה נח א) וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו.

דְּלֵית דּוֹרוֹנָא חֲבִיבָא קֳדָם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדוֹרוֹנָא דִּשְׁכִינְתָּא. זַכָּאִין אִנּוּן דְּרוֹעִין דְּסָלְקִין לָהּ לְגַבֵּי. תְּפִלִּין עַל יְדֵיהוּ וְעַל רֵישַׁיְהוּ, זַכָּאִין אִנּוּן רַגְלַיִן וְגוּפָא וְיָדִין וְכָל אֵבָר וְאֵבָר דְּבֵהּ סָלִיק דּוֹרוֹנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּלֵית דּוֹרוֹנָא חֲבִיבָא קֳדָם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדוֹרוֹנָא דִּשְׁכִינְתָּא. זַכָּאָה אִיהוּ אֵבָר דְּעָבִיד בֵּיהּ מִצְוָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דִּבְגִינָהּ נָחִית קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשַׁרְיָא בְּכָל

לשון הקודש

וְשֵׁם אֲבוֹתַי – אֵלּוּ הָאָבוֹת. וְעוֹד יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים – הַצַּדִּיק וּשְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת. וְיִדְגּוּ לָרֹב – הַחָכְמָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (מלכים–א ה) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, שֶׁתִּתְרַבֶּה וְתִתְגַּדֵּל. בְּקֶרֶב הָאָרֶץ – בְּאֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ. וְלֹא תִפָּסֵק הַבְּרָכָה מִמֶּנָּה, כְּמַבּוּעַ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (ישעיה נח) וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו. שֶׁאֵין דּוֹרוֹן חָבִיב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כַּדּוֹרוֹן שֶׁל הַשְּׁכִינָה. אַשְׁרֵי אוֹתָם זְרוֹעוֹת שֶׁמַּעֲלִים אוֹתָהּ אֵלָיו. תְּפִלִּין עַל יְדֵיהֶם וְעַל רָאשֵׁיהֶם. אַשְׁרֵי אוֹתָם רַגְלַיִם וְגוּף וְיָדַיִם וְכָל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁבּוֹ עוֹלֶה הַדּוֹרוֹן לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאֵין דּוֹרוֹן חָבִיב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כַּדּוֹרוֹן שֶׁל הַשְּׁכִינָה. אַשְׁרֵי הָאֵיבָר שֶׁעוֹשֶׂה בּוֹ מִצְוָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבִּשְׁבִילָהּ יוֹרֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁרוֹת בְּכָל אֵיבָר

אֵבָר דִּילֵהּ. וְעַל הַאי בַּר נָשׁ מַכְרִיזִין לְעֵלָּא הָבוּ יְקָר לְדִיוֹקְנָא דְּמַלְכָּא.

וְעוֹד (יחזקאל א ח) וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם. אִית בְּנֵי נָשָׁא דְּסָלְקִין דּוֹרוֹנָא לְמַטְרוֹנִיתָא. וּבְהוֹן (בראשית כח יב) מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. בְּהַהוּא בַּר נָשׁ בְּנִשְׁמָתֵהּ דְּסָלְקָא דּוֹרוֹנָא לְמַלְכָּא, וְנָחְתָּא דּוֹרוֹנָא מִנֵּהּ לְמַטְרוֹנִיתָא, דְּכַד נָחְתִּין דּוֹרוֹנָא לְמַטְרוֹנִיתָא, וִידֵי אָדָם נָחְתִּין מִתְּחוֹת גַּדְפַּיְהוּ דְּמַלְאָכִין שְׁלִיחָן דְּמַטְרוֹנִיתָא, וְיָהֲבִין לוֹן שְׁאֵלָתִין וּבָעוּתִין דְּשָׁאֲלִין מִמַּטְרוֹנִיתָא. וְכָל מַה דְּמַטְרוֹנִיתָא יַהֲבָא בִּרְשׁוּתָא דְּבַעְלָהּ אִיהִי כֹּלָּא. וְאִם לָא עָאלִין בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, דָּחִין לוֹן לְבַר, וְדוֹרוֹנָא דִּילְהוֹן לְכַלְבָּא אִתְמְסַר.

זַכָּאָה אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּמַטְרוֹנִיתָא אִיהִי מְקַבְּלָא מִנֵּהּ דּוֹרוֹנָא, אוֹ יָהֲבָה לֵיהּ בִּידָהָא,

לשון הקודש

שֶׁלּוֹ. וְעַל זֶה הָאִישׁ מַכְרִיזִים לְמַעְלָה: תְּנוּ כָּבוֹד לִדְיוֹקַן הַמֶּלֶךְ.

וְעוֹד וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁמַּעֲלִים דּוֹרוֹן לַגְּבִירָה, וּבָהֶם מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. בָּאָדָם הַהוּא, בְּנִשְׁמָתוֹ שֶׁמַּעֲלֶה דּוֹרוֹן לַמֶּלֶךְ, וּמוֹרִידָה דּוֹרוֹן מִמֶּנּוּ לַגְּבִירָה. שֶׁכַּאֲשֶׁר מוֹרִידִים דּוֹרוֹן לַגְּבִירָה, וִידֵי אָדָם יוֹרְדִים מִתַּחַת כַּנְפֵי הַמַּלְאָכִים שְׁלוּחֵי הַגְּבִירָה, וְנוֹתְנִים לָהֶם הַשְּׁאֵלוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת שֶׁשּׁוֹאֲלִים מֵהַגְּבִירָה. וְכָל מַה שֶּׁהַגְּבִירָה נוֹתֶנֶת, בִּרְשׁוּת בַּעְלָהּ הוּא הַכֹּל. וְאִם לֹא נִכְנָסִים בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה, דּוֹחִים אוֹתָם הַחוּצָה, וְהַדּוֹרוֹן שֶׁלָּהֶם נִמְסָר לַכֶּלֶב.

אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁהַגְּבִירָה מְקַבֶּלֶת מִמֶּנּוּ דּוֹרוֹן אוֹ נוֹתֶנֶת לוֹ בְּיָדֶיהָ, שֶׁהֲרֵי וַדַּאי בֶּן

דְּוַדַּאי בְּרָא דְּמַלְכָּא אִיהוּ. אֲבָל לְאָחֳרָנִין עַל יְדֵי שְׁלִיחָן יְהָבַת לוֹן. מִידָּהָא. אִלֵּין נָפְקִין וְאָחֳרָנִין קָא אַתְיָן דָּפְקִין לְפִתְחָהּ, וְאִנּוּן מָאנֵי דְּאוֹרַיְתָא מָאנֵי דְּפוּמָא.

וְאִם עָאלִין בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ דְּיָ"ה, הֵיכָלָא אִתְפַּתַּח לְגַבַיְהוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לוֹן לְשׁוֹן לִמּוּדִים, וְשַׁוֵּי לוֹן דִּבּוּרָא בְּפוּמַיְהוּ לְמַלְלָא קֳדָם מַטְרוֹנִיתָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיה א ט) וַיִּשְׁלַח ה' אֶת יָדוֹ וַיִּגַּע עַל פִּי וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי הִנֵּה נָתַתִּי דְבָרַי בְּפִיךָ. וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (הושע יב יא) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֶדַּמֶּה. וְדִבַּרְתִּי עַל הַנְּבִיאִים. בְּדִבּוּר מַמָּשׁ.

וְעִם כָּל דָּא דְּיֵעָלוּן לְהֵיכָלָא כָּל נְבִיאָיָה לְמַלְלָא עִם מַטְרוֹנִיתָא, אִיהִי לָא מַלִּילַת עִמְּהוֹן עַד דְּאִתְדַּמְּיָא עָלַיְהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּחֵיוָן דִּילֵהּ.

לשון הקודש

הַמֶּלֶךְ הוּא. אֲבָל לַאֲחֵרִים, עַל יְדֵי שְׁלִיחִים נוֹתֶנֶת לָהֶם מִיָּדֶיהָ. אֵלּוּ יוֹצְאִים, וַאֲחֵרִים בָּאִים דּוֹפְקִים לְפִתְחָהּ, וְהֵם בַּעֲלֵי הַתּוֹרָה, בַּעֲלֵי הַפֶּה.

וְאִם נִכְנָסִים בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה שֶׁל י"ה, הַהֵיכָל נִפְתָּח אֲלֵיהֶם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לָהֶם לְשׁוֹן לִמּוּדִים, וְשָׂם לָהֶם דִּבּוּר בְּפִיהֶם לְדַבֵּר לִפְנֵי הַגְּבִירָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה א) וַיִּשְׁלַח ה' אֶת יָדוֹ וַיִּגַּע עַל פִּי וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי הִנֵּה נָתַתִּי דְבָרַי בְּפִיךָ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (הושע יב) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֶדַּמֶּה. וְדִבַּרְתִּי עַל הַנְּבִיאִים, בְּדִבּוּר מַמָּשׁ.

וְעִם כָּל זֶה, כְּשֶׁיִּכָּנְסוּ לַהֵיכָל כָּל הַנְּבִיאִים לְדַבֵּר עִם הַגְּבִירָה, הִיא לֹא מְדַבֶּרֶת עִמָּם, עַד שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ

מִנְּהוֹן עָאלִין בְּדִיוֹקְנָא דְּשׁוֹר, וּמִנְּהוֹן בְּדִיוֹקְנָא דְּנֶשֶׁר, וּמִנְּהוֹן בְּדִיוֹקְנָא דְּאַרְיֵה, וּמִנְּהוֹן בְּדִיוֹקְנָא דְּאָדָם. וְאִית מָאן דְּעָאל בְּכָל אִנּוּן דִּיוֹקְנִין. וְאִם יְהוָ"ה עֲלֵיהּ (תהלים נא יז) אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח בְּוַדַּאי הֵיכָלָא מִתְפַּתְּחָא לְגַבֵּהּ. וְאִם שֵׁם יְהוָ"ה לָאו תַּמָּן בְּכָל אִנּוּן דִּיוֹקְנִין מַטְרוֹנִיתָא אִיהִי (שם מה יד) כְּבוּדָה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה. וְאִיהִי סְתִימָא בְּהֵיכָלָא וּמַלְיִלַת עִמְּהוֹן עַל יְדֵי שְׁלִיחָן כְּפוּם דִּיוֹקְנֵיהוֹן וּמַזָּלֵיהוֹן.

וּמִשֶּׁה הֲוָה שְׁלִים בְּאַרְבַּע חֵיוָן, וְשֵׁם יְהוָ"ה עָלֵיהּ. כְּגַוְנָא דָּא ש' מִן מִשֶּׁה תְּלָת חֵיוָן אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר. מָה וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, שֵׁם יְהוָ"ה עָלֵיהּ. מְנָא לָן הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות ג יג) וְאָמְרוּ לִ"י מַ"ה שְׁמ"וֹ מָ"ה אֹמַר אֲלֵיהֶם. וּבְגִין דְּאִיהוּ שְׁלִים בְּכֹלָּא הֵיכָלָא אִתְפַּתְּחָא לְגַבֵּהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא בַּחַיּוֹת שֶׁלּוֹ. מֵהֶם נִכְנָסִים בְּדִיוֹקָן שֶׁל שׁוֹר, וּמֵהֶם בִּדְיוֹקָן שֶׁל נֶשֶׁר, וּמֵהֶם בִּדְיוֹקָן שֶׁל אַרְיֵה, וּמֵהֶם בִּדְיוֹקָן שֶׁל אָדָם. וְיֵשׁ מִי שֶׁנִּכְנָס בְּכָל אוֹתָם הַדְּיוֹקְנָאוֹת. וְאִם יְהוָ"ה עָלָיו, אֲדָנָ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח בְּוַדַּאי, הַהֵיכָל נִפְתָּח אֵלָיו. וְאִם שֵׁם יְהוָ"ה אֵינוֹ שָׁם בְּכָל אוֹתָם הַדְּיוֹקְנָאוֹת, הַגְּבִירָה הִיא כְּבוּדָה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה, וְהִיא נִסְתֶּרֶת בַּהֵיכָל, וּמְדַבֶּרֶת עִמָּהֶם עַל יְדֵי שְׁלִיחִים כְּפִי דְּיוֹקְנֵיהֶם וּמַזָּלָם.

וּמִשֶּׁה הָיָה שָׁלֵם בְּאַרְבַּע חַיּוֹת. וְשֵׁם יְהוָ"ה עָלָיו, כְּמוֹ זֶה ש' מִן מִשֶּׁה שָׁלֹשׁ חַיּוֹת, אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר. מַ"ה וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם? שֵׁם יְהוָ"ה עָלָיו. מִנַּיִן לָנוּ? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ז) וְאָמְרוּ לִ"י מַ"ה שְׁמ"וֹ מָ"ה אֹמַר אֲלֵיהֶם. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא שָׁלֵם בַּכֹּל, נִפְתָּח אֵלָיו הַהֵיכָל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲדֹנָי

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וְאִתְּמַר בֵּיהּ (במדבר יב ח) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ וְגוֹ'. וּתְמוּנַת ה' יַבִּיט דְּאִיהִי מַטְרוֹנִיתָא. מַה דְּלָאו הָכִי שְׁאָר נְבִיאֵי דְּלָאו אִנּוּן שְׁלֵמִין כְּוָוֹתֵיהּ.

וּמִיָּד הָא אִלֵּין נָפְקִין הָא אָחֲרָנִין דָּפְקִין לְפִתְחָא, וְאִנּוּן מָאנֵי דְּאַנְפִּין דְּיָדְעִין בְּשִׁבְעִין אַנְפִּין לְאוֹרַיְתָא. וְאִם עָאלִין בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ אִתְּפְּתַח לוֹן תַּרְעָא, וְעָאלִין וְלָא יָכְלִין לְאִסְתַּכְּלָא בְּאַנְפָּאָה דְּמַטְרוֹנִיתָא מֵעֲנָוָה דִּילְהוֹן. וְנָפְלִין עַל אַפַּיְהוּ בִּנְפִילַת אַפַּיִם. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל ג כג) וָאֶפֹּל עַל פָּנַי. יָהֲבִין לוֹן שֶׁאֵלְתָּיְהוּ וְנַפְקִין.

הָא אָחֲרָנִין קָא אַתְיָן כְּגוֹן יְחֶזְקֵאל אוֹ כְּוָוֹתֵיהּ, וְאִנּוּן מָאנֵי דְּעֵינִין דְּאִתְּמַר בְּהוּ (שם א יח) וְגַבֹּתָם מְלֵאֹת עֵינַיִם, דְּאִנּוּן לְאַתְוָן וְאַתְוָן מִנֵּהּ אִנּוּן מְלֵאוֹת

לשון הקודש

שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וְנֶאֱמַר בּוֹ (במדבר יב) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ וְגוֹ'. וּתְמוּנַת ה' יַבִּיט. שֶׁהִיא הַגְּבִירָה. מַה שֶּׁאֵין כֵּן שְׁאָר הַנְּבִיאִים שֶׁאֵינָם שְׁלֵמִים כְּמוֹתוֹ.

וּמִיָּד הֲרֵי אֵלֶּה יוֹצְאִים, וְהִנֵּה אֲחֵרִים דּוֹפְקִים לַפֶּתַח, וְהֵם בַּעֲלֵי הַפָּנִים שֶׁיּוֹדְעִים אֶת שִׁבְעִים הַפָּנִים לַתּוֹרָה. וְאִם נִכְנָסִים בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה, נִפְתָּח לָהֶם הַשַּׁעַר, וְנִכְנָסִים וְלֹא יְכוֹלִים לְהִסְתַּכֵּל בְּפָנֶיהָ שֶׁל הַגְּבִירָה מֵהָעֲנָוָה שֶׁלָּהֶם, וְנוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם בִּנְפִילַת אַפַּיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל ג) וָאֶפֹּל עַל פָּנַי. נוֹתְנִים לָהֶם בַּקָּשׁוֹתֵיהֶם וְיוֹצְאִים.

וְהִנֵּה אֲחֵרִים נִכְנָסִים כְּמוֹ יְחֶזְקֵאל אוֹ כְּמוֹתוֹ, וְהֵם בַּעֲלֵי עֵינַיִם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְגַבֹּתָם מְלֵאֹת עֵינַיִם. שֶׁהֵם לָאוֹתִיּוֹת,

עֵינַיִם מַלְיָן מִכַּמָּה פִּקּוּדִין, דְּאִנּוּן כָּל פִּקּוּדָא נֵר מִצְוָה דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים יט ט) מִצְוַת ה' בָּרָה מְאִירַת עֵינַיִם וְדָפְקִין לְתַרְעָא אִי אִנּוּן כְּדָאִין מַטְרוֹנִיתָא (שה"ש ב ט) מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים דְּהֵיכָלָא לְגַבֵּיהוּ אֲבָל לָא דְּיֵעָלוּן לְהֵיכָלָא. וְאִתְּמַר בְּהוֹן וָאֵרָא, כְּגוֹן יְחֶזְקֵאל דְּאָמַר (יחזקאל א ד) וָאֵרָא. וּכְגוֹן יְשַׁעְיָהוּ דְּאָמַר (ישעיה ו א) וָאֶרְאֶה אֶת ה'. דְּוַדַּאי לֹא אָמַר וָאֶרְאֶה ה'. אֶלָּא אֶת ה'. וְדָא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהוּ מַרְאֶה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּבָהּ אִתְחֲזֵי לַנְּבִיאִים.

הָא אִלֵּין נָפְקִין וְאָחֲרָנִין קָא אַתְיָן וְדַפְקִין לְפִתְחָא, וְאִנּוּן מָאנֵי (דף קלג ע"א) דְּאוּדְנִין דִּבְהוֹן שְׁמִיעָה, וְאִנּוּן זְרִיזִין דְּהַוּוּ מַקְדִּימִין לְמִצְוֹת, וְהָא קָרָאן קְרִיאַת שְׁמַע עִם דִּמְדוּמֵי חַמָּה, וְאִנּוּן מָאנֵי דִּשְׁמִיעָה הֲוָת נָפְקָא מַטְרוֹנִיתָא לְקַדְמוּתַיְהוּ, וַהֲוַת

לשון הקודש

וְהָאוֹתִיּוֹת מִמֶּנּוּ, הֵם מְלֵאוֹת עֵינַיִם, מְלֵאוֹת מִכַּמָּה מִצְוּוֹת, שֶׁהֵם כָּל מִצְוָה נֵר מִצְוָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מִצְוַת ה' בָּרָה מְאִירַת עֵינַיִם, וְדוֹפְקִים לַשַּׁעַר. אִם הֵם כְּדָאִים, הַגְּבִירָה מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים שֶׁל הַהֵיכָל אֲלֵיהֶם, אֲבָל לֹא שֶׁיִּכָּנְסוּ לַהֵיכָל. וְנֶאֱמַר בָּהֶם וָאֵרָא, כְּמוֹ יְחֶזְקֵאל שֶׁאָמַר וָאֵרָא, וּכְמוֹ יְשַׁעְיָה שֶׁאָמַר וָאֶרְאֶה אֶת ה', שֶׁוַּדַּאי לֹא אָמַר וָאֶרְאֶה ה', אֶלָּא אֶת ה', וְזוֹ הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא הַמַּרְאֶה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁבָּהּ נִרְאֶה לַנְּבִיאִים.

הִנֵּה אֵלֶּה יוֹצְאִים, וַאֲחֵרִים בָּאִים וְדוֹפְקִים לַפֶּתַח, וְהֵם בַּעֲלֵי הָאָזְנַיִם שֶׁבָּהֶם שְׁמִיעָה, וְהֵם זְרִיזִים שֶׁהָיוּ מַקְדִּימִים לְמִצְוּוֹת, וַהֲרֵי קוֹרְאִים קְרִיאַת

אוֹקִירַת לוֹן בְּגִין דְּהַוּוּ מַחֲדִין לָהּ עִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (חבקוק ג ב) יְהוָ"ה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי.

דְּכָל נְבִיאִים כֻּלְּהוֹן הֲוָה לוֹן אֲתַר יְדִיעַ וְזִמְנָא יְדִיעַ אֲבָל מֹשֶׁה לֹא הֲוָה לֵיהּ אֲתַר יְדִיעַ, וְלֹא זִמְנָא יְדִיעַ אֶלָּא בְּכָל אֲתַר הֲוָה מִסְתַּכֵּל, וְלָא הֲוָת מַטְרוֹנִיתָא מִתְכַּסְיָא מִנֵּהּ בְּכָל תִּקּוּנָא.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת יְהָוֶה. ב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר יַהֲוֶה. ג וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ יַהֲוֶה. ד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם יַהֲוֶה. ה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ יַהֲוָה. ו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת יַהֲוֶה. ז וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם יַהֲוֶה. ח וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ יַהֲוָה.

לשון הקודש

שְׁמַע עִם דְּמִדּוּמֵי הַמָּה. וְאוֹתָם בַּעֲלֵי הַשְּׁמִיעָה הָיְתָה יוֹצֵאת הַגְּבִירָה לִפְנֵיהֶם, וְהָיְתָה מְכַבֶּדֶת אוֹתָם מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ מְשַׁמְּחִים אוֹתָהּ עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (חבקוק ג) יְהוָ"ה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי.

שֶׁלְּכָל הַנְּבִיאִים כֻּלָּם הָיָה מָקוֹם יָדוּעַ וּזְמַן יָדוּעַ, אֲבָל לְמֹשֶׁה לֹא הָיָה לֹא מָקוֹם קָבוּעַ וְלֹא זְמַן יָדוּעַ, אֶלָּא בְּכָל מָקוֹם הָיָה מִסְתַּכֵּל, וְלֹא הָיְתָה הַגְּבִירָה מִתְכַּסֵּית מִמֶּנּוּ בְּכָל תִּקּוּן.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת יְהָוֶה. ב' – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר יַהֲוֶה. ג' – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ יַהֲוֶה. ד' – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם יַהֲוֶה. ה' – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ יַהֲוָה. ו' – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת יַהֲוֶה. ז' – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם יַהֲוֶה. ח' – וַיֹּאמֶר

ט וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ יַהֲוֶה. י וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי יַהֲוֶה.

אִלֵּין אִנּוּן ל"ב אֱלֹהִים דִּבְרֵאשִׁית, דְּאִנּוּן לָקֳבֵל ל"ב שְׁבִילִין. א' בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת. ב' וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל. ג' וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. ד' וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר. ה' וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר. ו' וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם ז' וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ. ח' וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ. ט' וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם. י' וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם. יא' וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ. יב' וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב. יג' וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ. יד' וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב. טו' וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת. טז' וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי. יז' וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם. יח' וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב.

לשון הקודש

אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ יַהֲוֶה. ט' – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ יַהֲוֶה. י' – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי יַהֲוֶה.

אֵלּוּ הֵם ל"ב אֱלֹהִים שֶׁל בְּרֵאשִׁית שֶׁהֵם כְּנֶגֶד ל"ב שְׁבִילִים. א' – בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת. ב' – וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל. ג' – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. ד' – וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר. ה' – וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר. ו' – וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם. ז' – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ. ח' – וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ. ט' – וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם. י' – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם. יא' – וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ. יב' – וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב. יג' – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ. יד' – וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב. טו' – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת. טז' – וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי. יז' – וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם.

יט' וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמָּיִם. כ' וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם. כא' וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב כב' וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר. כג' וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ. כד' וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת חַיַּת. כה' וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב. כו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה. כז' וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם. כח' בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ. כט' וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר. ל' וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ. לא' וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי. לב' וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל. א' וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. ב' וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. ג' אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת.

אִלֵּין תְּלָתָא סָלְקִין עַל כָּל ל"ב אֱלֹהִים בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. וְדָא רָזָא (שמות ג ב) וַיֵּרָא אֵלָיו מַלְאַךְ ה' בְּלַבַּת אֵשׁ. בְּלַבַּת אֵשׁ דְּאוֹרַיְתָא. וְדָא

לשון הקודש

יח' – וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב. יט' – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמָּיִם. כ' – וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם. כא' – וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב כב' – וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר. כג' – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ. כד' – וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת חַיַּת. כה' – וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב. כו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה. כז' – וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם. כח' – בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ. כט' – וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר. ל' – וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ. לא' – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי. לב' – וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל. א' – וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. ב' – וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. ג' – אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת.

אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה עוֹלִים עַל כָּל ל"ב אֱלֹהִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וְזֶה סוֹד (שמות ג) וַיֵּרָא אֵלָיו מַלְאַךְ ה' בְּלַבַּת אֵשׁ. בְּלַבַּת הָאֵשׁ

אִיהוּ (ישעיה סג ד) כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי, וּבְהוֹן פּוֹעֲלִים מ׳ב אַתְוָן (במדבר יב ט) דיהו"ה בָּם וְכֻלְּהוּ אִתְכְּלִילָן בְּבַת שֶׁבַע וְאִנּוּן שִׁבְעָה שְׁמָהָן דְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָן. אבג יתץ קרע שטן נגד יכש בטר צתג חקב טנע יגל פזק שקו צית. עָלַיְהוּ אִתְּמַר (תהלים קיט קסד) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ. וּבְהוֹן (בראשית לג ג) וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים.

יַעֲקֹב דְּשָׁזִיב לֵיהּ מֵעֵשָׂו בְּגָלוּתָא דְּתַמָּן בַּת שֶׁבַע וְכָל דָּא הֲוָה יָדַע יַעֲקֹב בְּרוּחַ קֻדְשָׁא וַהֲוָה אַדְכִּיר אֲדֹנָי לְגַבֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דְּאִיהוּ אָדוֹן דְּנָטִיר לֵיהּ לַאֲדֹנָי בְּגָלוּתָא. לָקֳבֵל שֶׁבַע שְׁמָהָן אִלֵּין אִנּוּן שִׁבְעָה יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית. וְאִנּוּן מ׳ב אַתְוָן לְבוּשִׁין לְעֶשֶׂר אֲמִירָן, (וְעֶשֶׂר אֲמִירָן) וּתְלָתִין וּתְרֵין אֱלֹהִים דְּעוֹבָדָא

לשון הקודש

שֶׁל הַתּוֹרָה, וְזֶהוּ (ישעיה סג) כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי. וּבָהֶם פּוֹעֲלִים אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁל יהו"ה בָּם, וְכֻלָּם נִכְלָלִים בְּבַת שֶׁבַע, וְהֵם שִׁבְעָה שֵׁמוֹת שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת אבג יתץ קרע שטן נגד יכש בטר צתג חקב טנע יגל פזק שקו צית. עֲלֵיהֶן נֶאֱמַר (תהלים קיט) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ. וּבָהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים.

יַעֲקֹב שֶׁהִצִּיל אוֹתוֹ מֵעֵשָׂו בַּגָּלוּת, שֶׁשָּׁם בַּת שֶׁבַע. וְכָל זֶה הָיָה יוֹדֵעַ יַעֲקֹב בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְהָיָה מַזְכִּיר אֲדֹנָי אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא הָאָדוֹן שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹתוֹ אֶת אֲדֹנָי בַּגָּלוּת. כְּנֶגֶד שִׁבְעָה הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ הֵם שִׁבְעָה יְמֵי בְּרֵאשִׁית. וְהֵן אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת לְבוּשִׁים לְעֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת, (וְעֶשֶׂר אֲמִירוֹת) וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וּשְׁלֹשָׁה

דִּבְרֵאשִׁית, וּתְלָת אֱלֹהִים דְּוַיְכֻלּוּ סָלִיק כֹּלָּא מ"ה, לְאַחֲזָאָה דְּתַמָּן קָבוּר בְּגָלוּתָא הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות ג ג) וְאָמְרוּ לִ"י מַ"ה שְׁמ"וֹ מָ"ה, וְדָא יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, וּשְׁלִימוּ דְּלַיְלָה בְּלֵיל שְׁמוּרִים, דְּהַיְנוּ שִׁבְעִין וּתְרֵין בְּחֶשְׁבָּן בְּלֵיל בֵּיהּ נָהִיר מָ"ה דְּאִיהוּ שְׁמָא מְפֹרָשׁ דְּגָלוּתָא, דְּאִיהוּ קְבוּרָא דִּשְׁכִינְתָּא.

וְכַד יֵיתֵי לֵיל פֻּרְקָנָא דִּילֵהּ, אַנְהִיר לֵיהּ מָ"ה דְּאִיהוּ שְׁמָא מְפֹרָשׁ. בְּהַהוּא זִמְנָא בֶּן שׁוֹאֵל לְאָבִיו מַה נִּשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת דְּבֵהּ (שם לג יג) מִשָּׁמַיִם הִבִּיט ה' רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם. (חבקוק ב ג) וְאִם יִתְמַהְמַהּ חַכֵּה לוֹ. אבג יתץ (דברים לד ו) וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בג"י (שם לג ד) תּוֹרָה 'צִוָּה. לָנוּ מֹשֶׁה צָפוֹן בְּאוֹרַיְתָא. קרע שטן קר"ע דְּאִיהוּ בְּיַמָּא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דף קלג ע"ב) (בראשית א ו) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם. י' מִן רָקִיעַ אִיהוּ עִקַּר יְהוּדָא וּבֵהּ

לשון הקודש

אֱלֹהִים שֶׁל וַיְכֻלּוּ, עוֹלֶה הַכֹּל מ"ה, לְהַרְאוֹת שֶׁשָּׁם קָבוּר בַּגָּלוּת הַהוּא שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְאָמְרוּ לִ"י מַ"ה שְׁמ"וֹ מָ"ה, וְזֶה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וּשְׁלֵמוּת הַלַּיְלָה בְּלֵיל שְׁמוּרִים, שֶׁהַיְנוּ ע"ב בְּחֶשְׁבּוֹן בְּלֵיל, בּוֹ מֵאִיר מ"ה, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַמְּפֹרָשׁ שֶׁל הַגָּלוּת, שֶׁהוּא קְבוּרָה שֶׁל הַשְּׁכִינָה.

וּכְשֶׁיָּבֹא לֵיל הַגְּאֻלָּה שֶׁלּוֹ, מֵאִיר לוֹ מָ"ה שֶׁהוּא שֵׁם הַמְּפֹרָשׁ. בְּאוֹתוֹ זְמַן בֶּן שׁוֹאֵל לְאָבִיו מַה נִּשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת, שֶׁבּוֹ (שם לג) מִשָּׁמַיִם הִבִּיט ה' רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם. וְאִם יִתְמַהְמַהּ חַכֵּה לוֹ. אבג יתץ – וַיִּקְבֹּר א'תוֹ בַּ'גַּ'י 'תּוֹרָה 'צִוָּה. לָנוּ מֹשֶׁה צָפוֹן בַּתּוֹרָה. קרע שטן – קר"ע שֶׁהוּא בַּיָּם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יְהִי

קָרַע יַמָּא. וִיהִי מַבְדִּיל שט"ן דְּאִיהוּ מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם.

אבג ית"ץ בְּרֵאשִׁית אב"ג תש"ר בְּאַתְוָן א"ת ב"ש. קרע שטן יְהִי רָקִיעַ בְּיוֹמָא תְּנִינָא. נגד יכש יוֹמָא תְּלִיתָאָה. (שמות לד י) נֶגֶד כָּל עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאוֹת. בטר צתג בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה בֵּיהּ תָּבָר נְהוֹרִין וְהֶחֱשִׁיךְ לוֹן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה כד כג) וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה.

חקב טנע בְּיוֹמָא חֲמִישָׁאָה נָפְקוּ זַרְעֵי דְּאִילָנִין בְּגִין דְּאִיהוּ ח"ק בט"ן וְאִיהִי ה' דְּאִתְּמַר בָּהּ (שמות ב ג) וַתָּשֶׂם בָּהּ אֶת הַיֶּלֶד. וַתָּשֶׂם בַּסּוּף דְּאוֹרַיְתָא, בְּגִין לְכַסָּאָה לֵיהּ בְּגָלוּתָא דְּעָלֵהּ אִתְּמַר (שם א כב) כָּל הַבֵּן הַיְלוּד הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ.

לשון הקודש

רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם. י' מִן רָקִיעַ הוּא עִקַּר הַיִּחוּד וּבוֹ קָרַע אֶת הַיָּם. וִיהִי מַבְדִּיל, שט"ן, שֶׁהוּא מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם.

אבג ית"ץ – בְּרֵאשִׁית אב"ג תש"ר בְּאוֹתִיּוֹת א"ת ב"ש. קרע שטן – יְהִי רָקִיעַ בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי. נגד יכש – הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, נֶגֶד כָּל עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאוֹת. בטר צתג – בַּיּוֹם הָרְבִיעִי, בּוֹ שָׁבַר הָאוֹרוֹת וְהֶחְשִׁיךְ לָהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כד) וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה.

חקב טנע – בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי יָצְאוּ הַזְּרָעִים שֶׁל הָאִילָנוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהוּא ח"ק בט"ן, וְהִיא ה' שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שמות ב) וַתָּשֶׂם בָּהּ אֶת הַיֶּלֶד. וַתָּשֶׂם בַּסּוּף שֶׁל הַתּוֹרָה כְּדֵי לְכַסּוֹתוֹ בַּגָּלוּת, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (שם א) כָּל הַבֵּן הַיְלוּד הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ.

דְּאִיהוּ נְהוֹרָא דְּאוֹרַיְתָא דְּאִיהוּ אוֹר, תַּשְׁלִיכֶהוּ. וְכָל הַבַּת דְּאִיהִי נֵר מִצְוָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, תְּחַיּוּן. כָּל אִלֵּין דְּיִתְגַּדְּלוּן בָּהּ. בְּגִין דַּהֲוָה עָתִיד לְאַפָּקָא מוֹשִׁיעַ. וְלֹא עָבְדוּ הָכִי הַמְיַלְּדוֹת דְּאִנּוּן מָאֵרֵי מַתְנִיתִין, וַתְּחַיֶּיָן אֶת הַיְלָדִים. בְּגִין דְּהֲווּ דָּחֲלִין מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם פסוק יז) וַתִּירֶאן הַמְיַלְּדֹת אֶת הָאֱלֹהִים וְגוֹ'. וּבְהַאי בֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאֹרָה בֵּיהּ תַּשְׁלִי"כֶהוּ. (דניאל יב ג) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגוֹ'.

בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה אֶלֶף שְׁתִיתָאָה בֵּיהּ יגל פזק בֵּיהּ יג"ל פורקי"ן זֶר"ע קְדוֹשִׁי"ם וְעָלֵהּ אִתְּמַר (בראשית לא מז) יְגַר שָׂהֲדוּתָא. וְיַעֲקֹב קָרָא לוֹ גַּלְעֵד. וְצַדִּיק אִיהוּ עָנִי וּתְרֵין מְשִׁיחִין יְקוּמוּן כְּגַוְנָא דָּא, חַד לְקַבֵּל בַּיִת רִאשׁוֹן דְּאִיהִי ה' עִלָּאָה, וְתִנְיָנָא לְקַבֵּל בַּיִת שֵׁנִי דְּאִיהִי ה' תַּתָּאָה, יו"ד הֵ"א וָא"ו

לשון הקודש

שֶׁהִיא אוֹר הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא אוֹר, תַּשְׁלִיכֶהוּ. וְכָל הַבַּת, שֶׁהִיא נֵר מִצְוָה, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה – תְּחַיּוּן. כָּל אֵלּוּ שֶׁיִּתְגַּדְּלוּ בָהּ, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה עָתִיד לְהוֹצִיא מוֹשִׁיעַ. וְלֹא עָשׂוּ כָּךְ הַמְיַלְּדוֹת, שֶׁהֵם בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, וַתְּחַיֶּיָן אֶת הַיְלָדִים, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ פּוֹחֲדוֹת מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) וַתִּירֶאן הַמְיַלְּדֹת אֶת הָאֱלֹהִים וְגוֹ'. וּבַבֵּן הַזֶּה הַיִּלּוֹד הַיְאֹרָה בּוֹ תַּשְׁלִי"כֶהוּ. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגוֹ'.

בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי אֶלֶף הַשִּׁשִּׁי, בּוֹ יגל פזק, בּוֹ יָגֵ"ל פְּ'רְקָן זֶ'רַע קְ'דוֹשִׁים, וְעָלָיו נֶאֱמַר (בראשית לא) יְגַר שָׂהֲדוּתָא, וְיַעֲקֹב קָרָא לוֹ גַּלְעֵד. וְהַצַּדִּיק הוּא עָנִי. וּשְׁנֵי מְשִׁיחִים יָקוּמוּ כָּךְ, אֶחָד כְּנֶגֶד בַּיִת רִאשׁוֹן, שֶׁהִיא

הֵ"א, מָ"ה מִן מֹשֶׁה דְּשַׁלִּיט וְרָכִיב עָלַיְהוּ. ע"ב תַּלְיָן מִן יהו"ה יהו"ה יהו"ה אַרְבַּע אַנְפִּין דְּאַרְיֵה וְאַרְבַּע דְּשׁוֹר וְאַרְבַּע דְּנֶשֶׁר. וְאִנּוּן סָלְקִין אֶלֶף וּמָאתָן וָבֹהוּ רָכִיב מָ"ה חַיָּה דְּאָדָם דְּאִיהוּ מֹשֶׁה.

וְכֹלָּא אִתְעַכַּב עַד דְּיֵיתֵי שִׁילֹה דְּאִיהוּ מֹשֶׁה בְּגִימַטְרִיָּא מָ"ה, אַרְבָּעִין וְחָמֵשׁ שְׁנִין בָּתַר אֶלֶף וּמָאתָן שְׁנִין. וְכֻלְּהוּ אַרְבַּע אַתְוָן נָחְתִּין בְּצַדִּיק וְאִתְקַשְּׁרָן בֵּיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ קִשּׁוּרָא דְּיִחוּדָא. וּמַאי נִיהוּ י'הוה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, נַהִיר בְּצַדִּיק לְאַקָּמָא בֵּיהּ לִשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי אֲדֹנָ"י דִּין בְּגָלוּתָא.

וּבְגִין דְּצַדִּיק אִתְקְשַׁר בִּגְבוּרָה דְּמִתַּמָּן עוּתְרָא, שְׁמֹאל דּוֹחֶה וְלֹא יִפְרוֹק מִתַּמָּן עַד דְּיִתְקַשַּׁר צַדִּיק בִּימִינָא, דְּאִיהוּ עָנִי וְחַכִּים דְּתַמָּן

לשון הקודש

ה' הָעֶלְיוֹנָה, וְהַשֵּׁנִי כְּנֶגֶד בַּיִת שֵׁנִי, שֶׁהִיא ה' הַתַּחְתּוֹנָה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, מָ"ה מִן מֹשֶׁה שֶׁשּׁוֹלֵט וְרוֹכֵב עֲלֵיהֶם. ע"ב תְּלוּיִים מִן י"הוה י"הוה י"הוה אַרְבַּע פָּנִים שֶׁל אַרְיֵה, אַרְבַּע שֶׁל שׁוֹר וְאַרְבַּע שֶׁל נֶשֶׁר, וְהֵם עוֹלִים אֶלֶף וּמָאתַיִם, וָבֹהוּ רוֹכֵב מ"ה חַיָּה שֶׁל אָדָם שֶׁהוּא מֹשֶׁה.

וְהַכֹּל מִתְעַכֵּב עַד שֶׁיָּבֹא שִׁילֹה שֶׁהוּא מֹשֶׁה בְּגִימַטְרִיָּא מ"ה, אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ שָׁנִים אַחַר אֶלֶף וּמָאתַיִם שָׁנִים. וְכָל הָאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת יוֹרְדוֹת בְּצַדִּיק וְנִקְשָׁרוֹת בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא קֶשֶׁר שֶׁל יִחוּד, וּמִי הוּא? יהו"ה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מֵאִיר בְּצַדִּיק, לְהָקִים בּוֹ אֶת הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא אדנ"י, דִּין בַּגָּלוּת.

וּמִשּׁוּם שֶׁהַצַּדִּיק נִקְשָׁר בִּגְבוּרָה שֶׁמִּשָּׁם הָעֹשֶׁר, הַשְּׂמֹאל דּוֹחֶה, וְלֹא יִגָּאֵל מִשָּׁם עַד שֶׁיִּתְקַשֵּׁר הַצַּדִּיק בַּיָּמִין, שֶׁהוּא עָנִי

צַדִּיק אִיהוּ (קהלת ט טו) מִסְכֵּן וְחָכָם, וּמִלֵּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ. מַאי הָעִיר דָּא יְרוּשָׁלַם, דְּאִתְּמַר בָּהּ (זכריה יד ב) וְנִלְכְּדָה הָעִיר, וְלֹא יְמוּת מָשִׁיחַ. וּבְגִין עֲנִיּוּתֵהּ וְחָכְמָתֵהּ יְשֵׁיזִב לְקַרְתָּא בְּגִין דְּאִיהוּ עָנִי וְחָשׁוּב כַּמֵּת.

וַעֲתִידִין בְּאוֹרַיְתָא לָא יִשְׁתָּאֲרוּן אֶלָּא (ירמיה ג יד) אֶחָד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה. חַד מֵעִיר דְּאַגִּין עַל קַרְתָּא וְדָא שִׁילֹה דְּדַרְגֵּהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּתְרֵי מִמִּשְׁפָּחָה, תְּרֵין מְשִׁיחִין מִסִּטְרָא דִּתְרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, דְּאַגִּינוּ עַל מִשְׁפָּחָה דְּאִנּוּן עֲתִירִין בְּאוֹרַיְתָא וּבְנְבוּאָה. וְאָחֲרָנִין כֻּלְּהוּ עֲנִיִּים בְּאוֹרַיְתָא וּבְנְבוּאָה. וּבִזְכוּת אִלֵּין תְּלָת וּבַעֲנִיּוּתָא דִּילְהוֹן יִשְׁתַּזְבוּן מִמִּיתָא וְעָאקוּ וְיִפְקֹד בְּרַחֲמֵי. וּבְגִין דָּא שְׂמֹאל דּוֹחָה וְיָמִין מְקָרֶבֶת.

לשון הקודש

וְחָכָם, שֶׁשָּׁם הַצַּדִּיק הוּא מִסְכֵּן וְחָכָם, וּמִלֵּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ. מִי הָעִיר? זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְנִלְכְּדָה הָעִיר, וְלֹא יָמוּת מָשִׁיחַ. וּמִשּׁוּם עֲנִיּוּתוֹ וְחָכְמָתוֹ יַצִּיל אֶת הַקְּרִיָּה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עָנִי וְחָשׁוּב כְּמֵת.

וַעֲתִידִים שֶׁלֹּא יִשָּׁאֲרוּ בַּתּוֹרָה אֶלָּא אֶחָד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה. אֶחָד מֵעִיר – שֶׁמֵּגֵן עַל הַקְּרִיָּה, וְזֶה שִׁילֹה, שֶׁדַּרְגָּתוֹ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה – שְׁנֵי מְשִׁיחִים מֵהַצַּד שֶׁל שְׁנֵי עַמּוּדֵי הָאֱמֶת שֶׁהֵגֵנוּ עַל מִשְׁפָּחָה שֶׁהֵם עֲשִׁירִים בְּתוֹרָה וּבִנְבוּאָה. וְהָאֲחֵרִים כֻּלָּם עֲנִיִּים בְּתוֹרָה וּבִנְבוּאָה. וּבִזְכוּת שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה, וּבָעֹנִי שֶׁלָּהֶם, יִנָּצְלוּ מִמִּיתָה וְצָרוֹת וְיִפְקֹד בְּרַחֲמִים. וּמִשּׁוּם זֶה שְׂמֹאל דּוֹחָה וְיָמִין מְקָרֶבֶת.

שקן צית בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה דְּאִיהוּ אֶלֶף שְׁבִיעָאָה, בָּה קֵץ הַיָּמִין. וְרָזָא דְּמִלָּה כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, י"י אֱלֹהֵינוּ י"י. אֱלֹהֵינוּ הוּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, עָלֵה אִתְּמַר (רות ג יג) וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר. וְדָא אִיהוּ (ישעיה סג ד) כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי. וְעוֹד לְלִבִּ"י גִּלִּיתִי, דָּא שְׁמָא דְּע"ב שְׁמָהָן, בֵּיהּ אִתְּבַנֵּי בֵּי מַקְדְּשָׁא דְּאִיהוּ דְּרוֹעָא יְמִינָא, וּבֵהּ אִתְּבָנֵי עָלְמָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים פט ג) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, וְאִיהִי חֶסֶד ע"ב שְׁמָהָן. וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (ישעיה יט א) הִנֵּה ה' רֹכֵב עַל עָ"ב קַל וּבָא מִצְרַיִם. ע"ב דָּא י' י"ה יה"ו יְהוָ"ה, הָא הָכָא עֶשֶׂר אַתְוָן וְסָלְקֵי ע"ב בְּחֶשְׁבָּן. וְתַלְיָן מִנְּהוֹן ע"ב שְׁמָהָן. וְאִלֵּין אִנּוּן.

לשון הקודש

שקן צית – בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, שֶׁהוּא הָאֶלֶף הַשְּׁבִיעִי, בָּה קֵץ הַיָּמִין. וְסוֹד הַדָּבָר – כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, יְ"יָ אֱלֹהֵינוּ יְ"יָ. אֱלֹהֵינוּ הִיא הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר (רות ג) וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, וְזֶהוּ כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי. וְעוֹד, לְלִבִּ"י גִּלִּיתִי. זֶה הַשֵּׁם שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת בּוֹ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא זְרוֹעַ יָמִין, וּבוֹ נִבְנָה הָעוֹלָם שֶׁהִיא שְׁכִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים פט) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, וְהוּא חֶסֶד, שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הִנֵּה ה' רֹכֵב עַל עָ"ב קַל וּבָא מִצְרַיִם. עָ"ב זֶה י' י"ה יה"ו יהו"ה. הֲרֵי כָּאן עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת, וְעוֹלוֹת לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם בְּחֶשְׁבּוֹן, וּתְלוּיִים מֵהֶם שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת, וְאֵלּוּ הֵם.

וה'ן ילי' סי'ט על'ם מה'ש לל'ה אכ'א כה'ת הז'י אל'ד לא'ו הה'ע יז'ל מב'ה הר'י הק'ם לא'ו כל'י לו'ו פה'ל נל'ך יי'י מל'ה חה'ו נת'ה הא'א יר'ת שא'ה רי'י או'ם לכ'ב וש'ר יח'ו לה'ח כו'ק מנ'ד אנ'י חע'ם רה'ע יי'ז הה'ה מי'כ וו'ל יל'ה סא'ל ער'י עש'ל מי'ה וה'ו דנ'י הח'ש עמ'ם נג'א ני'ת מב'ה פו'י נמ'ם יי'ל הר'ח מצ'ר ומ'ב יה'ה ענ'ו מח'י דמ'ב מנ'ק אי'ע חב'ו רא'ה יב'ם הי'י מו'ם. וה'ו אנ'י וה'ו, רָאשֵׁי תֵבִין וָא"ו, י"ג מְכִילָן דְּרַחֲמֵי, עָלַיְהוּ אִתְּמַר (ישעיה נד ז) **וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֲקַבְּצֵךְ.**

וְאִלֵּין אִנּוּן תְּלָת עָשָׂר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי דְּכָרַת בְּרִית עִם מֹשֶׁה, לְאַפָּקָא בְּהוֹן לְיִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא. וְאִית בְּהוֹן ע"ב תֵּבִין דְּאִנּוּן חֶסֶד דְּרוֹעָא יְמִינָא, וּבְהוֹן רי"ו אַתְוָן בְּחֶשְׁבַּן גְּבוּרָה. וְאִנּוּן אַתְוָן

לשון הקודש

וה"ו ילי"י סי"ט על"ם מה"ש לל"ה אכ"א כה"ת הז"י אל"ד לא"ו הה"ע יז"ל מב"ה הק"ם לא"ו כל"י לו"ו פה"ל נל"ך יי"י מל"ה חה"ו נת"ה הא"א יר"ת שא"ה רי"י או"ם לכ"ב וש"ר יח"ו לה"ח כו"ק מנ"ד אנ"י חע"ם רה"ע יי"ז הה"ה מי"ך וו"ל יל"ה סא"ל ער"י עש"ל מי"ה וה"ו דנ"י הח"ש עמ"ם נג"א ני"ת מב"ה פו"י נמ"ם יי"ל הר"ח מצ"ר ומ"ב יה"ה ענ"ו מח"י דמ"ב מנ"ק אי"ע חב"ו רא"ה יב"ם הי"י מו"ם וה"ו אנ"י וה"ו רָאשֵׁי תֵבוֹת וא"ו, שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (ישעיה נד) וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֲקַבְּצֵךְ. **וְאֵלּוּ** הֵם שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים שֶׁכָּרַת עִם מֹשֶׁה לְהוֹצִיא בָהֶם אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת, וְיֵשׁ בָּהֶם שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם תֵּבוֹת, שֶׁהֵן חֶסֶד זְרוֹעַ יָמִין, וּבָהֶם מָאתַיִם וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן

מִתְכַּפְּיָן תְּחוֹת תֵּבִין, וְדָא אִיהוּ (שמות לד ו) וַיַּעֲבֹר ע"ב רי"ו. וְדָא אִיהוּ הִנֵּה ה' רֹכֵב עַל עָ'ב קַ'ל. וְדָא אִיהִי י' י"ה יה"ו יהו"ה יו"ד יו"ד ה"א יו"ד ה"א וא"ו יו"ד ה"א וא"ו ה"א וְאִנּוּן כ"ו אַתְוָן וְנָפְקִין מִן י' י"ה יה"ו יהו"ה וְדָא אִיהוּ הִנֵּה ה' רֹכֵב עַל עָ"ב קַ"ל

בְּהַהוּא זִמְנָא (שם מב יג) ה' כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָעִיר קִנְאָה יָרִיעַ אַף יַצְרִיחַ עַל אֹיְבָיו יִתְגַּבָּר. יָרִיעַ, בִּתְקִיעָה וְדָא רָבִיעַ יַצְרִיחַ, בִּשְׁבָרִים, וְאִלֵּין שְׁנֵי גְּרֵשִׁין. עַל אֹיְבָיו יִתְגַּבָּר בִּתְרוּעָה, וְדָא שַׁלְשֶׁלֶת וְהָא אוֹקְמוּהָ.

בְּהַהוּא זִמְנָא שׁוֹפָר מְהֻפָּךְ קַדְמָא, זָקֵף קָטֹן, זָקֵף גָּדוֹל. מַאי מְהֻפָּךְ אֶלָּא מְהַפֵּךְ מֶמְשָׁלָה דְּאֻמִּין דְּעָלְמָא, לְמֶמְשָׁלָה דְּיִשְׂרָאֵל. וּבְהַהוּא זִמְנָא (ירמיה לא יג) וְהָפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן. זָקֵף גָּדוֹל זָקֵף

לשון הקודש

גְּבוּרָה. וְאוֹתָן הַתֵּבוֹת נִכְנָעוֹת תַּחַת הַתֵּבוֹת, וְזֶהוּ וַיַּעֲבֹר, ע"ב רי"ו. וְזֶהוּ הִנֵּה ה' רֹכֵב עַל עָב קַל. וְזוֹהִי י' י"ה יה"ו יהו"ה יו"ד יו"ד ה"א יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְהֵן עֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת, וְיוֹצְאוֹת מִן י' י"ה יה"ו יהו"ה, וְזֶהוּ הִנֵּה ה' רֹכֵב עַל עָ"ב קַ"ל.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, (שם מב) ה' כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָעִיר קִנְאָה יָרִיעַ אַף יַצְרִיחַ עַל אֹיְבָיו יִתְגַּבָּר. יָרִיעַ – בִּתְקִיעָה, וְזֶה רְבִיעַ. יַצְרִיחַ – בִּשְׁבָרִים, וְאֵלּוּ שְׁנֵי גְּרֵשִׁין. עַל אֹיְבָיו יִתְגַּבָּר – בִּתְרוּעָה, וְזוֹהִי שַׁלְשֶׁלֶת, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שׁוֹפָר מְהֻפָּךְ קַדְמָא, זָקֵף קָטֹן, זָקֵף גָּדוֹל. מַה זֶּה מְהֻפָּךְ? אֶלָּא מְהַפֵּךְ מֶמְשֶׁלֶת הָאֻמּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, לְמֶמְשָׁלָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וּבְאוֹתוֹ זְמַן וְהָפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן. זָקֵף גָּדוֹל זָקֵף

קָטֹן. וּבְהַהוּא זִמְנָא יִתְקַיֵּם (ישעיה ס כב) הַקָּטֹן יִהְיֶה לָאֶלֶף וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם אֲנִי ה' בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה. וְהָא אוֹקְמוּהָ אִם זָכוּ אֲחִישֶׁנָּה, וְאִם לֹא זָכוּ בְּעִתָּהּ, בְּעֵת ה'.

צָרִיךְ לְמִנְדַּע מַאי עִתָּהּ דְּעָלַהּ אִתְּמַר (תהלים קיט קכו) עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ. וְהַאי אִית עֵת וְאִית עֵת, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא טז ב) וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. וּבְגִין דָּא אָמַר (קהלת ג ד) עֵת לִבְכּוֹת וְעֵת לִשְׂחוֹק. וְרָזָא דְּמִלָּה מִיָּד דְּיֵיתֵי עֵת דִּבְכִיָּה עֵת דְּדַחֲקוּ לְיִשְׂרָאֵל, מִיָּד יְהֵא לוֹן עֵת פֻּרְקָנָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיה ל ז) עֵת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמֶּנָּה יִוָּשֵׁעַ. דְּהָא סַגִּיאִין הֲווֹ עִתִּין דְּעָאקוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים ט י) מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה.

מָאן (דף קלד ע"א) יָכִיל לְמִנְדַּע הַהִיא עֵת בֵּינַיְהוּ, אֶלָּא עֵת דִּבְכִיָּה אִיהוּ. וְרָזָא דְּמִלָּה (ירמיה לא ח) בִּבְכִי

לשון הקודש

קָטֹן. וּבְאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּם (ישעיה ס) הַקָּטֹן יִהְיֶה לָאֶלֶף וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם אֲנִי ה' בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, אִם זָכוּ – אֲחִישֶׁנָּה, וְאִם לֹא זָכוּ – בְּעִתָּהּ, בְּעֵת ה'. צָרִיךְ לָדַעַת מַה זֶּה עִתָּהּ שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר (תהלים קיט) עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ, וְזֶה יֵשׁ עֵת וְיֵשׁ עֵת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז) וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר (קהלת ה) עֵת לִבְכּוֹת וְעֵת לִשְׂחוֹק. וְסוֹד הַדָּבָר – מִיָּד שֶׁיָּבֹא בְּכִיָּה, עֵת שֶׁל דֹּחַק לְיִשְׂרָאֵל, מִיָּד יִהְיֶה לָהֶם עֵת גְּאֻלָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה ל) עֵת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמֶּנָּה יִוָּשֵׁעַ. שֶׁהֲרֵי רַבִּים הָיוּ עִתּוֹת שֶׁל צָרָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים ט) מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה.

מִי יָכוֹל לָדַעַת הָעֵת הַהִיא בֵּינֵיהֶם? אֶלָּא

יָבֹאוּ. בִּבְכִי דְּדַלּוּת דְּכָךְ סָלִיק חֶשְׁבָּן בִּבְכִי, כְּחֶשְׁבַּן דַּ"ל. וְכֵיוָן דְּחָזָא מֹשֶׁה הַאי דּוּחֲקָא דְּדַלּוּת לְיִשְׂרָאֵל, אִתְּמַר בֵּיהּ (שמות ב ו) וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה. מִיָּד מַה כְּתִיב בָּתַר בְּכִיָּה וַתַּחְמֹל עָלָיו בְּפֶרְקָנָא. וְרָזָא דְּמִלָּה (בראשית יט טז) וַיִּתְמַהְמַהּ וַיַּחֲזִיקוּ הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ וּבְיַד אִשְׁתּוֹ וּבְיַד שְׁתֵּי בְּנוֹתָיו בְּחֶמְלַת ה' עָלָיו. דְּהָכִי עֲתִידִין לְמֶהֱוֵי בְּדָרָא דְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה כְּאִנּוּן אַנְשֵׁי סְדוֹם וַעֲמוֹרָה. וּמִיָּד וַיֹּצִאֻהוּ וַיַּנִּחֻהוּ מִחוּץ לָעִיר. וַיֹּצִאֻהוּ מִן גָּלוּתָא. וַיַּנִּחֻהוּ מִמַּיָּא דְּטוֹפָנָא.

וְעוֹד וְהִנֵּה נַעַר בּוֹכֶה ב'ו כ'ה דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות ב יב) וַיִּפֶן כ"ה וָכ"ה. וְאִיהוּ כְּלִילָא מֵחַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה דְּאִתְּמְסָרוּ לְמֹשֶׁה, וּבְהוֹן וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי. וּבְהוֹן מָחָא חַמְשִׁין מָחָאן בְּמִצְרַיִם, וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (איכה ב יג) מִי יְרַפֵּא לָךְ. הָדָא הוּא

לשון הקודש

עֵת שֶׁל בְּכִיָּה הִיא, וְסוֹד הַדָּבָר – בִּבְכִי יָבֹאוּ. בִּבְכִי שֶׁל דַּלּוּת, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה חֶשְׁבּוֹן בִּבְכִי כְּחֶשְׁבּוֹן דַּ"ל. וְכֵיוָן שֶׁרָאָה מֹשֶׁה הַדּוֹחַק הַזֶּה שֶׁל דַּלּוּת לְיִשְׂרָאֵל, נֶאֱמַר בּוֹ וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה. מִיָּד מַה כָּתוּב אַחַר בְּכִיָּה? וַתַּחְמֹל עָלָיו, בִּפְדוּת. וְסוֹד הַדָּבָר – וַיִּתְמַהְמַהּ וַיַּחֲזִיקוּ הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ וּבְיַד אִשְׁתּוֹ וּבְיַד שְׁתֵּי בְנֹתָיו בְּחֶמְלַת ה' עָלָיו. שֶׁכָּךְ עֲתִידִים לִהְיוֹת בַּדּוֹר שֶׁל הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה, כְּמוֹ אוֹתָם אַנְשֵׁי סְדוֹם וַעֲמוֹרָה. וּמִיָּד וַיֹּצִאֻהוּ וַיַּנִּחֻהוּ מִחוּץ לָעִיר. וַיֹּצִאֻהוּ – מִן הַגָּלוּת. וַיַּנִּחֻהוּ – מִמֵּי הַמַּבּוּל.

וְעוֹד, וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה, ב"ו כ"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּפֶן כ"ה וָכ"ה. וְהוּא כְּלוּל מֵחֲמִשִּׁים שְׁעָרִים שֶׁל בִּינָה שֶׁנִּמְסְרוּ לְמֹשֶׁה, וּבָהֶם וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי, וּבָהֶם הִכָּה חֲמִשִּׁים מַכּוֹת בְּמִצְרַיִם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר מִי יִרְפָּא

דִּכְתִיב (דברים לב לט) מָחַצְתִּי וַאֲנִי אֶרְפָּא. בְּמַאי דְּמָחַצְתִּי לְמִצְרָאֵי אֲנִי אֶרְפָּא לָךְ. וּבְגִין דָּא (איכה ב יג) מָה אֲעִידֵךְ. וּשְׁלִימוּ דִּקְרָא הַבַּת יְרוּשָׁלַיִם, מָה אַשְׁוֶה לָךְ וַאֲנַחֲמֵךְ. כִּי גָדוֹל כַּיָּם שִׁבְרֵךְ מִ"י יִרְפָּא לָךְ. מִיָּד שׁוֹפָר הוֹלֵךְ אָתְנָח יָתִיב.

בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּעַר מָשִׁיחַ דְּאִיהוּ כְּגַוְנָא דְּנֹחַ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ה כט) זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ דְּאִיהוּ כֹּבֶד הַמְּלָאכָה. וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות א יד) אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ. וְדָא אִיהוּ אָתְנָח, (בראשית ו ט) אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֶּךְ נֹחַ. (תהלים קד לה) וְיִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ, וְעֵרֶב רַב מ"ץ וְתֶבֶ"ן שְׁאוֹר וְחָמֵץ.

וְיִשְׁתָּאֲרוּן יִשְׂרָאֵל סֹלֶת נְקִיָּה, דְּעָלַיְהוּ אִתְּמַר (דברים כה יט) תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם. דְּאִנּוּן דְּאִשְׁתָּאֲרוּ מִמֵּי

לשון הקודש

לָךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מָחַצְתִּי וַאֲנִי אֶרְפָּא. בְּמַה שֶׁמָּחַצְתִּי אֶת הַמִּצְרִיִּים, אֲנִי אֶרְפָּא לָךְ. וּבִשְׁבִיל זֶה מָה אֲעִידֵךְ. וּשְׁלֵמוּת הַכָּתוּב – הַבַּת יְרוּשָׁלַיִם, מָה אַשְׁוֶה לָךְ וַאֲנַחֲמֵךְ, כִּי גָדוֹל כַּיָּם שִׁבְרֵךְ מִ"י יִרְפָּא לָךְ. מִיָּד שׁוֹפָר הוֹלֵךְ אָתְנָח יָתִיב.

בְּאוֹתוֹ זְמַן מִתְעוֹרֵר מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא כְּמוֹ נֹחַ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ, שֶׁהוּא כֹּבֶד הַמְּלָאכָה. וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ. וְזֶהוּ אָתְנָח, אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֶּךְ נֹחַ (בראשית ו). וְיִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ, וְעֵרֶב רַב מ"ץ וְתֶבֶ"ן שְׁאוֹר וְחָמֵץ.

וְיִשָּׁאֲרוּ יִשְׂרָאֵל סֹלֶת נְקִיָּה, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (דברים כה) תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם. שֶׁהֵם שֶׁנִּשְׁאֲרוּ מִמֵּי

טוֹפָנָא דְּאִתְּמַר בְּהוֹן, (בראשית ז ד) וּמָחִיתִי אֶת כָּל הַיְקוּם, דְּאִנּוּן הֲווֹ קַיְמִין עַל יִשְׂרָאֵל בְּחָמֵשׁ בְּגִין דְּאִנּוּן רֵישִׁין עֲלֵיהוּ בְּגָלוּתָא. וּמִיָּד דְּאִתְּמַחוּן יָתִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כֻּרְסֵיהּ דְּאֶמְצָעָה אֶמְצִי דְּלָא יָתִיב עַל כָּרְסֵיהּ עַד דְּיִתְמַחוּן מֵעָלְמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יז טז) כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה וְגוֹ'. וְדָא אִיהוּ אָתְנָח יָתִיב.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּיָתִיב עַל כּוּרְסַיָּיא יִמְחֹל לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל חוֹבִין דְּעָבְדוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דניאל ז ט) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִב לְבוּשֵׁהּ כִּתְלַג חִוָּר. לְקַיְמָא (ישעיה א יח) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ. כּוּרְסַיָּיא שְׁבִיבִין דְּנוּר אִם יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלַע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ. וְעוֹד אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים מִסִּטְרָא דְּיִצְחָק, כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ מִסִּטְרָא דְּאַבְרָהָם, דְּבֵהּ מִתְלַבְּנִין.

לשון הקודש

הַמַּבּוּל שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּמָחִיתִי אֶת כָּל הַיְקוּם, שֶׁהֵם הָיוּ עוֹמְדִים עַל יִשְׂרָאֵל בְּחָמֵשׁ, מִשּׁוּם שֶׁהֵם רָאשִׁים עֲלֵיהֶם בַּגָּלוּת. וּמִיָּד שֶׁנִּמְחוּ, יוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כִּסְאוֹ, שֶׁנִּשְׁבַּע שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא יֵשֵׁב עַל כִּסְאוֹ עַד שֶׁיִּמָּחוּ מִן הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה וְגוֹ'. וְזֶהוּ אָתְנָח יָתִיב.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיּוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא, יִמְחֹל לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל הַחֲטָאִים שֶׁעָשׂוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְעַתִּיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב, לְבוּשׁוֹ כְּשֶׁלֶג לָבָן. לְקַיֵּם אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ. כִּסְאוֹ שְׁבִיבֵי אֵשׁ, אִם יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלַע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ. וְעוֹד, אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים – מֵהַצַּד שֶׁל יִצְחָק, כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ – מֵהַצַּד שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁבּוֹ

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּיָתִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כֻּרְסֵיהּ, מִיָּד אַתְּנַח. (בראשית ח ד) **וַתָּנַח הַתֵּבָה שַׁרְיָא בְּטוּרֵי לְוָטְיָא לְמֶעֱבַד בְּהוֹן דִּינָא, דְּאִנּוּן טוּרֵי קַרְדוּ, טוּרִין חֲשׁוּכִין בְּגָלוּתָא אֲרִירָן בְּגָלוּתָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב** (דברים כח טז) **אָרוּר אַתָּה בָּעִיר וְאָרוּר אַתָּה בַּשָּׂדֶה.**

דִּבְהַהוּא זִמְנָא נָחְתִּין כָּל לוּטָא עַל יִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּיִתְכַּפְּרוּן מֵחוֹבֵיהוֹן, וְכָל זָכְוָן נָחְתִּין עַל חַיָּבַיָּא לְקַבְּלָא בְּהוֹן אַגְרַיְהוּ. וְרָזָא דְּמִלָּה (בראשית כח יב) **וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. עוֹלִים סָלְקִין זָכְוָן. וְיוֹרְדִין נָחְתִּין חוֹבִין. וְכֹלָּא בְּהַאי סֻלָּם סָלְקִין וְנָחְתִּין. וּבְטַעֲמֵי סֻלָּם אִיהוּ, וְדָא אִיהוּ שׁוֹפָר הוֹלֵךְ רָבִיעַ דַּרְגָּא תְּרֵי טַעֲמֵי.**

לשון הקודש

מִתְּלַבְּנִים.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ, מִיָּד נָח. וַתָּנַח הַתֵּבָה, שׁוֹרָה עַל הָרֵי הַקְּלָלָה לַעֲשׂוֹת בָּהֶם דִּין, שֶׁהֵם הָרֵי אֲרָרָט, הֶהָרִים הַחֲשׁוּכִים שֶׁל הַגָּלוּת אֲרוּרִים בַּגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים כח) אָרוּר אַתָּה בָּעִיר וְאָרוּר אַתָּה בַּשָּׂדֶה.

שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן יוֹרְדִים כָּל הַקְּלָלוֹת עַל יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיִּתְכַּפְּרוּ מֵחֲטָאֵיהֶם, וְכָל הַזְּכֻיּוֹת יוֹרְדוֹת עַל הָרְשָׁעִים לְקַבֵּל בָּהֶם שְׂכָרָם, וְסוֹד הַדָּבָר – וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. עֹלִים – עוֹלִים הַזְּכֻיּוֹת. וְיֹרְדִים – יוֹרְדִים הַחֲטָאִים. וְהַכֹּל עוֹלִים וְיוֹרְדִים בַּסֻּלָּם הַזֶּה. וּבַטְּעָמִים הוּא סֻלָּם. וְזֶהוּ שׁוֹפָר הוֹלֵךְ רְבִיעַ דַּרְגָּה, שְׁנֵי טְעָמִים.

בְּהַהוּא זִמְנָא סָלִיק זְכוּתָא דְּיִשְׂרָאֵל לְעֵלָּא, וְנָחִית חוֹבִין דִּילְהוּ כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. מַאי עוֹלִים וְיוֹרְדִים. אֶלָּא מָאן דְּחוֹבֵהּ נָחִית, זְכוּתֵהּ סָלִיק. בְּהַהוּא דַּרְגָּא דְּאַנְחִיתוּ לַשְׁכִינָה עַד עַפְרָא, כָּךְ נָחְתִּין אִנּוּן דְּאַנְחִיתוּ לָהּ. וּכְמָה דְּאִנּוּן נָחְתִּין. כָּךְ שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי מַזָּלָא דִּילְהוֹן סְלִיקַת עַד דְּמָטָאת לַאֲתַר דְּאַנְחִיתוּ לָהּ, מִתַּמָּן. וּמִיָּד דִּסְלִיקַת לְאַתְרָהָא, מִיָּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קַבִּיל לָהּ בִּימִינָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ח ט) וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקָּחֶהָ וַיָּבֵא אֹתָהּ אֵלָיו אֶל הַתֵּבָה.

בְּהַהוּא זִמְנָא (שם פסוק ה) וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר, דְּאִנּוּן עֵרֶב רַב עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי. בָּעֲשִׂירִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ נִרְאוּ רָאשֵׁי הֶהָרִים, דְּאִנּוּן אֲבָהָן וְאִתְּעַר זְכוּתָא דִּילְהוֹן עַל יִשְׂרָאֵל. דְּעַד הַהוּא זִמְנָא תַּמָּה זְכוּת אֲבָהָן. מִתַּמָּן וְאֵילָךְ חָלָה

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ זְמַן עוֹלָה הַזְּכוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה, וְיוֹרְדִים חוֹבוֹתֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. מַה זֶּה עֹלִים וְיֹרְדִים? אֶלָּא מִי שֶׁחָטָאוֹ יוֹרֵד – זְכוּתוֹ עוֹלָה. בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁהוֹרִידוּ אֶת הַשְּׁכִינָה עַד עָפָר, כָּךְ יוֹרְדִים אוֹתָם שֶׁהוֹרִידוּ אוֹתָהּ. וְכַמָּה שֶׁהֵם יוֹרְדִים, כָּךְ הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא מַזָּלָם עוֹלָה עַד שֶׁמַּגִּיעָה לַמָּקוֹם שֶׁהוֹרִידוּ אוֹתָהּ מִשָּׁם. וּמִיָּד שֶׁעוֹלָה לִמְקוֹמָהּ, מִיָּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל אוֹתָהּ בִּימִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ח) וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקָּחֶהָ וַיָּבֵא אֹתָהּ אֵלָיו אֶל הַתֵּבָה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר, שֶׁהֵם עֵרֶב רַב, עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי. בָּעֲשִׂירִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ נִרְאוּ רָאשֵׁי הֶהָרִים, שֶׁהֵם הָאָבוֹת, וּמִתְעוֹרֶרֶת זְכוּתָם

זְכוּת אֲבָהָן בְּהַהוּא זִמְנָא וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וְגוֹ' וְהָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ בְּעָשָׁן תִּכְלֶה וְגוֹ'. בְּכֵן וַדַּאי דְּאִיהוּ חֶסֶד דְּרוֹעָא יְמִינָא כּוּרְסַיָּיא. בְּגִין דְּכוּרְסְיָא בִּימִינָא אִתְתְּקָנַת. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה טז ה) וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא. וּבָהּ וְתִמְלֹךְ אַתָּה הוּא ה' אֱלֹהֵינוּ.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָתִיב עַל כּוּרְסַיָּיא דְּחֶסֶד דְּאִיהוּ דְּרַחֲמֵי, אִתְּמַר אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים וּמִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת. בְּהַהוּא זִמְנָא (שם ל כ) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ.

וְכָל דָּא מִסִּטְרָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי. וּמִסִּטְרָא דְּאִילָנָא דְּטוֹב וְרַע אֶתְרוֹג דָּמֵי לְצַדִּיקַיָּא, וַהֲדַס לַבֵּינוֹנִים, וַעֲרָבָה לָרְשָׁעִים. וּשְׁכִינְתָּא אִתְּמַר בָּהּ (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. אַף עַל גַּב

לשון הקודש

עַל יִשְׂרָאֵל. שֶׁעַד אוֹתוֹ זְמַן תַּמָּה זְכוּת אָבוֹת. מִשָּׁם וְאֵילָךְ חָלָה זְכוּת אָבוֹת בְּאוֹתוֹ זְמַן, וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וְגוֹ' וְהָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ בְּעָשָׁן תִּכְלֶה וְגוֹ'. בְּכֵן וַדַּאי, שֶׁהוּא חֶסֶד זְרוֹעַ יָמִין כִּסֵּא, מִשּׁוּם שֶׁהַכִּסֵּא מִתְתַּקֶּנֶת בִּימִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא, וּבָהּ וְתִמְלֹךְ אַתָּה הוּא ה' אֱלֹהֵינוּ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא שֶׁל חֶסֶד שֶׁהוּא שֶׁל רַחֲמִים, נֶאֱמַר אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים וּמִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת. בְּאוֹתוֹ זְמַן וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ.

וְכָל זֶה מִצִּדּוֹ שֶׁל עֵץ הַחַיִּים. וּמִצַּד שֶׁל הָעֵץ שֶׁל טוֹב וָרַע, הָאֶתְרוֹג דּוֹמֶה לַצַּדִּיקִים, וַהֲדַס לַבֵּינוֹנִים, וַעֲרָבָה לָרְשָׁעִים. וּבַשְּׁכִינָה נֶאֱמַר בָּהּ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. אַף עַל גַּב שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ עֵץ

דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. אִיהִי שָׁלְטָא עַל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, מִסִּטְרָא דִּילֵהּ הִיא קְרִיבָא לְמַלְכָּא. (נ"א וּמִסִּטְרִין אִלֵּין לְזִמְנִין אִיהִי נוּקְבָא קְרִיבָא לְמַלְכָּא), הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא טז ג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ מִסִּטְרָא דִּימִינָא לְזִמְנִין אִיהִי רְחִיקָא מִגֵּהּ מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. מִסִּטְרָא דִּימִינָא אִיהִי לֹא מְקַבְּלָה טֻמְאָה טוֹב הוּא יְמִינָא. אֲבָל אַתְרָהָא מְקַבְּלָא טֻמְאָה מֵרַע וּמָוֶת בְּהַהוּא אֲתַר לֵית לֵיהּ קְרִיבוּ. (נ"א אֶל הַקֹּדֶשׁ אִיהִי לֹא מְקַבְּלָא טֻמְאָה אֲבָל אַתְרָהָא טוֹב מְקַבְּלָא טֻמְאָה מֵרָע וּמֵהַהוּא אֲתַר דְּלֵית לֵיהּ קְרִיבוּ).

וְתַמָּן צָרִיךְ לְקָרְבָא קָרְבָּנָא, וּקְטֹרֶת לְרַחֲקָא רוּחַ טֻמְאָה מֵהַהוּא אֲתַר. וּלְקָרְבָא זְכוּתָא לִשְׂמָאלָא גְּבִירְתָּא וּלְרַחֲקָא שִׁפְחָה מִתַּמָּן. וּבְגִין דָּא כָּל שְׁמָהָן אִית בָּהּ.

לשון הקודש

חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. הִיא שׁוֹלֶטֶת עַל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע, מֵהַצַּד שֶׁלּוֹ הִיא קְרוֹבָה לַמֶּלֶךְ. (וּמֵהַצְּדָדִים הַלָּלוּ לִפְעָמִים הַנֻּקְבָה הִיא קְרוֹבָה לַמֶּלֶךְ). זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, מִצַּד הַיָּמִין. הִיא לִפְעָמִים רְחוֹקָה מִמֶּנּוּ מִצַּד הַשְּׂמֹאל. וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. מִצַּד הַיָּמִין הִיא לֹא מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה. טוֹב הוּא יָמִין. אֲבָל מְקוֹמָהּ מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה מֵרַע וּמָוֶת, בְּאוֹתוֹ מָקוֹם אֵין לוֹ קָרְבָּה. (אֶל הַקֹּדֶשׁ, הִיא לֹא מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה, אֲבָל מְקוֹמָהּ טוֹב מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה מֵרַע, וּמֵאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁאֵין לוֹ קָרְבָּה).

וְשָׁם צָרִיךְ לְהַקְרִיב קָרְבָּן, וּקְטֹרֶת לְהַרְחִיק רוּחַ טֻמְאָה מֵאוֹתוֹ הַמָּקוֹם, וּלְקָרֵב הַזְּכוּת לִשְׂמֹאל הַגְּבִירָה, וּלְהַרְחִיק מִשָּׁם הַשִּׁפְחָה. וּמִשּׁוּם זֶה כָּל הַשֵּׁמוֹת יֵשׁ בָּהּ.

שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה דָּא שַׁבָּת. דְּאִיהִי כָּל עוֹבָדוֹהִי כְּלְאַחַר יָד וְרָזָא דְּמִלָּה כְּלְאַחַר יָד. כָּל דְּאִיהוּ צַדִּיק. אַחַר יָד דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא דָּא שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה. וּבְזִמְנָא דְּאִיהִי כְּלְאַחַר יָד לֵית תַּמָּן סְגִידוּ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ. תְּעָלָא בְּעִדָּנֵהּ סָגִיד לֵיהּ. דִּבְזִמְנָא דְּאִיהִי כְּלְאַחַר יָד אִתְעֲבִיד זָנָב. וְעִם כָּל דָּא דְּאָמְרוּ תְּעָלָא בְּעִדָּנֵהּ סָגִיד לֵיהּ בְּאַתְרֵהּ.

אֲבָל חוּץ מֵאַתְרֵהּ הֲוֵי זָנָב לָאֲרָיוֹת וְאַל תְּהִי רֹאשׁ לַשּׁוּעָלִים. דְּהָא צַדִּיק גָּמוּר אַף עַל גַּב דְּנָחִית מִדַּרְגֵּהּ וְאִתְעֲבִיד זָנָב לָאֲרָיוֹת, עָלֵהּ אִתְּמַר (תהלים לז כה) לֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב. מַאי זָנָב דִּילֵהּ, הַהוּא קוֹצָא דְּאָת ד' מִן אֶחָד דְּאִיהוּ י' זְעִירָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה עָלֵיהּ אִתְּמַר (משלי כד טז) כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם.

לשון הקודש

שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה זֶה שַׁבָּת. שֶׁהִיא כָּל מַעֲשָׂיו כְּלְאַחַר יָד, וְסוֹד הַדָּבָר – כְּלְאַחַר יָד, כָּל – שֶׁהוּא צַדִּיק, אַחַר יָד – שֶׁהִיא שְׁכִינָה, זֶה שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה. וּבִזְמַן שֶׁהִיא כְּלְאַחַר יָד, אֵין שָׁם כְּרִיעָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ. שׁוּעָל בִּזְמַנּוֹ הִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ. שֶׁבִּזְמַן שֶׁהִיא כְּלְאַחַר יָד, נַעֲשֵׂית זָנָב. וְעִם כָּל זֶה שֶׁאָמְרוּ שׁוּעָל בִּזְמַנּוֹ הִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ בִּמְקוֹמוֹ.

אֲבָל חוּץ לִמְקוֹמוֹ תִּהְיֶה זָנָב לָאֲרָיוֹת, וְאַל תְּהִי רֹאשׁ לַשּׁוּעָלִים. שֶׁהֲרֵי צַדִּיק גָּמוּר – אַף עַל גַּב שֶׁיָּרַד מִדַּרְגָּתוֹ וְנַעֲשָׂה זָנָב לָאֲרָיוֹת, עָלָיו נֶאֱמַר (תהלים לז) לֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב. מָה הַזָּנָב שֶׁלּוֹ? אוֹתוֹ הַקּוֹץ שֶׁל הָאוֹת ד' מִן אֶחָד, שֶׁהִיא י' קְטַנָּה, הַשְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, עָלָיו נֶאֱמַר

תָּא חֲזֵי גִּלְגּוּל דְּאָת ו' אִיהוּ. דְּנָפִיק בְּשַׁעֲתֵהּ, דְּעָלֵהּ אִתְּמַר מַזָּל שָׁעָה גּוֹרֵם. כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין אֵין (דף קלד ע"ב) מַזַּל יוֹם גּוֹרֵם אֶלָּא מַזַּל שָׁעָה גּוֹרֵם. בְּאַבְרָהָם מַה כְּתִיב בֵּיהּ כַּד אַתְיָא בְּגִלְגּוּלָא (בראשית יט כז) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר אֶל הַמָּקוֹם וגו', בְּגִין לְאַקְדְּמָא לָהּ. יִצְחָק מַה כְּתִיב בֵּיהּ בְּגִלְגּוּלָא (שם כד סג) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עָרֶב. נָפַק לְגַבָּהּ לְחַקְלָא בְּגִין דְּאִתְּמַר בָּהּ (ירמיה ט א) מִי יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר מְלוֹן אֹרְחִים.

חַד אַקְדִּים לְפַשְׁפְּשָׁא לָהּ בְּצַפְרָא. וְתִנְיָנָא לְפַשְׁפְּשָׁא בָּהּ בְּרַמְשָׁא. יַעֲקֹב מַה כְּתִיב בֵּיהּ (בראשית כח יא) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם. פָּגַע בָּהּ. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּפָגַע בָּהּ, כְּגוֹן יַעֲקֹב דְּעָלֵהּ אִתְּמַר (שם) וַיָּלֶן שָׁם. וְהַהִיא לִינָה אִיהִי לִוָּיָה. מִיָּד דְּאִיעָרַע בָּהּ (שם

לשון הקודש

(משלי כד) כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם.

בא וּרְאֵה, הַגִּלְגּוּל שֶׁל אוֹת ו' הוּא שֶׁיּוֹצֵא בִּשְׁעָתוֹ, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר מַזַּל שָׁעָה גּוֹרֵם. כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵין מַזַּל יוֹם גּוֹרֵם, אֶלָּא מַזַּל שָׁעָה גּוֹרֵם. בְּאַבְרָהָם מַה כָּתוּב בּוֹ כְּשֶׁבָּא בְּגִלְגּוּל? (בראשית יט) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר אֶל הַמָּקוֹם, כְּדֵי לְהַקְדִּים אוֹתָהּ. מַה כָּתוּב בְּיִצְחָק בְּגִלְגּוּלוֹ? (שם כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עָרֶב. יָצָא אֵלֶיהָ לַשָּׂדֶה, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (ירמיה ט) מִי יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר מְלוֹן אֹרְחִים.

אֶחָד – לְהַקְדִּים לְחַפֵּשׂ אוֹתָהּ בַּבֹּקֶר, וְהַשֵּׁנִי – לְחַפֵּשׂ אוֹתָהּ בָּעֶרֶב. מַה כָּתוּב בְּיַעֲקֹב? (בראשית כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם. פָּגַע בָּהּ. אַשְׁרֵי מִי שֶׁפּוֹגֵשׁ בָּהּ, כְּמוֹ יַעֲקֹב שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר וַיָּלֶן שָׁם. וְאוֹתָהּ לִינָה הִיא לִוָּיָה. מִיָּד שֶׁפָּגַשׁ בָּהּ, (שם לב) וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי

לב ב) וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים. וְעִם כָּל דָּא דְּפָגַע בָּהּ, הֲוָה נָטִיר לָהּ וְלָא אִתְאַחַד עִמָּהּ עַד דְּאָתָא בַּעְלָהּ. וְדָא אִיהוּ (שם כח יא) וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ. דִּבְגִינֵהּ (שם לב לב) וַיִּוָּתֵר לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, דְּאִיהוּ מֹשֶׁה דְּאָתָא בֵּיהּ בְּגִלְגּוּלָא רוּחֵהּ דְּמֹשֶׁה.

וּבְגִין דָּא יַעֲקֹב וּמֹשֶׁה הֲווֹ קַיְמֵי בְּדַרְגָּא חֲדָא בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. אֲבָל דָּא בְּגוּפָא וְדָא נִשְׁמְתָא לָהּ וּבְגִין דָּא לֵית שַׁעֲתָא קַיְמָא לְכָל בַּר נָשׁ דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא בְּלָא בַּעְלָהּ. וּבְגִין דָּא כַּד דְּחִיקַת לֵיהּ שַׁעֲתָא לְרִבִּי פְּדָת וְאָמַר אִי בָּעִית דְּאַחְרְבֵהּ לְעָלְמָא, וְאֶפְשָׁר דְּנַפְלַת בְּשַׁעֲתָא דִּמְזוֹנֵי וְאוּלַי דְּנַפְלַת.

מַאי וְאוּלַי, אֶלָּא וְאוּלַי אִי בָּעֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּנַפְלַת בְּשַׁעֲתָא דִּמְזוֹנֵי. דְּהָא אִתְּתֵהּ עָבִיד, וְאוּלַי אִי בָּעֵי בַּעְלָהּ דַּהֲוֵי קַיְמָא מַה דְּאִיהִי

לשון הקודש

אֱלֹהִים. וְעִם כָּל זֶה שֶׁפָּגַשׁ בָּהּ, הָיָה שׁוֹמֵר אוֹתָהּ וְלֹא הִתְאַחֵד אִתָּהּ עַד שֶׁבָּא בַּעְלָהּ. וְזֶהוּ (שם כח) וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁבִּשְׁבִילוֹ (שם לב) וַיִּוָּתֵר לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהוּא מֹשֶׁה שֶׁבָּא בּוֹ בְּגִלְגּוּל רוּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה.

וּמִשּׁוּם זֶה יַעֲקֹב וּמֹשֶׁה הָיוּ עוֹמְדִים בְּדַרְגָּה אַחַת בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, אֲבָל זֶה בַּגּוּף, וְזֶה בַּנְּשָׁמָה שֶׁלּוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה אֵין הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לְכָל אָדָם, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה בְּלִי בַּעְלָהּ. וּמִשּׁוּם זֶה, כְּשֶׁדָּחֲקָה הַשָּׁעָה לְרַבִּי פְּדָת, וְאָמַר, אִם תִּרְצֶה שֶׁאַחֲרִיב הָעוֹלָם, וְאֶפְשָׁר שֶׁתִּפֹּל בְּשָׁעָה שֶׁל מְזוֹנוֹת, וְאוּלַי שֶׁתִּפֹּל.

מַה זֶה וְאוּלַי? אֶלָּא וְאוּלַי אִם יִרְצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁתִּפֹּל בְּשָׁעָה שֶׁל מְזוֹנוֹת. שֶׁהֲרֵי אִשְׁתּוֹ עָשְׂתָה, וְאוּלַי אִם

עֲבִידַת בְּלָא רְשׁוּתָא דְּבַעְלָהּ. וּכְגַוְנָא דָא לֵית שַׁעֲתָא קַיְמָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא לְהַהוּא בַּר נָשׁ, אֶלָּא אִם יֵיתֵי בְּגִלְגּוּלָא בְּהַהוּא בַּר נָשׁ (בַּעְלָהּ) דְּהַהִיא שַׁעֲתָא. וְרָזָא דְּמִלָּה (ויקרא טז ג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. וּבְלֹא בַּעְלָהּ אִתְּמַר (ויקרא טז) וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, (במדבר א נא) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת. וְלֵית מִיתָה אֶלָּא עֲנִיּוּתָא. וְהַאי זָר לֹא כְּזָר אָחֲרָא דְּמוּם זָר, אֶלָּא זָר מִבַּעְלָהּ.

זַכָּאָה מָאן דְּאִעֲרַע בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְבְּרֵי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. דְּכָל נִשְׁמְתָא אִית לָהּ עֵת וּזְמַן בְּגִלְגּוּלָא. כְּמָא דְּאָמַר קֹהֶלֶת (קהלת ג א) לַכֹּל זְמָן וְעֵת לְכָל חֵפֶץ תַּחַת הַשָּׁמָיִם. וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּאִיהִי זְמַן וְעִדָּן לְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה וּלְכָל גִּלְגּוּלָא וְגִלְגּוּלָא.

לשון הקודש

רוֹצֶה בַּעְלָהּ שֶׁיִּהְיֶה מְקַיֵּם מַה שֶּׁהִיא עָשְׂתָה בְּלִי רְשׁוּת שֶׁל בַּעְלָהּ. וּכְמוֹ זֶה אֵין הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, לְאוֹתוֹ אָדָם, אֶלָּא אִם יָבֹא בְּגִלְגּוּל בְּאוֹתוֹ הָאָדָם (בַּעְלָהּ) שֶׁל אוֹתָהּ הַשָּׁעָה. וְסוֹד הַדָּבָר – בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. וּבְלִי בַּעְלָהּ נֶאֱמַר (ויקרא טז) וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. (שם) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת. וְאֵין מִיתָה אֶלָּא עֲנִיּוּת. וְהַזָּר הַזֶּה לֹא כְּזָר אַחֵר שֶׁל מוּם זָר, אֶלָּא זָר מִבַּעְלָהּ.

אַשְׁרֵי מִי שֶׁנִּפְגַּשׁ בְּשָׁעָה שֶׁנִּבְרָא מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, שֶׁלְּכָל נְשָׁמָה יֵשׁ עֵת וּזְמַן בְּגִלְגּוּל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר קֹהֶלֶת (קהלת ג) לַכֹּל זְמָן וְעֵת לְכָל חֵפֶץ תַּחַת הַשָּׁמָיִם. וְזוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא זְמַן וְעִדָּן לְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה וּלְכָל גִּלְגּוּל וְגִלְגּוּל.

וְאִיהִי (דניאל ז כה) עִדָּן וְעִדָּנִין וּפְלַג עִדָּן. דְּכָל עִדָּנִין שֶׁפִּיר, מַאי וּפְלַג עִדָּן, אֶלָּא כְּגוֹן פְּלַג הַמִּנְחָה בִּשְׂמָאלָא אִתְפַּלְגַת לְדִינָא, וּבִימִינָא לְרַחֲמֵי, בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִשְׁתְּלִימַת. וְכַד אִתְפַּלְגַת בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא אִתְּמַר בָּהּ לְאֶסְתֵּר (אסתר ה ו) מַה בַּקָּשָׁתֵךְ עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ. וְאִיהִי כֹּח יְהוָ"ה פַּלְגוּ דִילָהּ יַד יָמִין, וּפַלְגוּ דִילָהּ יַד שְׂמֹאל. וְלָקֳבֵל תַּרְוַיְיהוּ אַדְכִּיר קֹהֶלֶת כ"ח זְמִנִּין עֵת הָדָא הוּא דִּכְתִיב (קהלת ג ב) עֵת לָלֶדֶת וְגוֹ'.

חָזָא דְּלָא אַצְלַח, (ויקרא יד מה) וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֵת עֵצָיו וְאַרְכִּיב לֵיהּ בְּגוּפָא אָחֳרָא, כְּמָאן דְּאַרְכִּיב אִילָן מִמִּין תַּפּוּחִים בְּמִין חֲבוּשִׁים, וְתַמָּן אִשְׁתַּנֵּי אִילָנָא וְאִיבָּא דִילֵהּ. וְדָא אִיהוּ שִׁנּוּי הַשֵּׁם. חָזָא דְּלָא אַצְלַח אַעְקָר לֵיהּ מִתַּמָּן, וְשָׁנֵי לֵיהּ בְּכָל עוֹבָדוֹי מִכָּל מַה דַּהֲוָה בְּקַדְמִיתָא וּמִכָּל צִיּוּרִין

לשון הקודש

וְהִיא עִדָּן וְעִדָּנִים וַחֲצִי עִדָּן. שֶׁכָּל הָעִדָּנִים יָפֶה. מַה זֶּה וַחֲצִי עִדָּן? אֶלָּא כְּמוֹ פְּלַג הַמִּנְחָה, בִּשְׂמֹאל נֶחֱלֶקֶת לְדִין, וּבְיָמִין לְרַחֲמִים. בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נִשְׁלֶמֶת. וּכְשֶׁנֶּחֱלֶקֶת בְּיָמִין וּשְׂמֹאל, נֶאֱמַר בָּהּ לְאֶסְתֵּר (אסתר ה) מַה בַּקָּשָׁתֵךְ עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ. וְהִיא כֹּחַ יְהוָ"ה, חֲצִי שֶׁלָּהּ יַד יָמִין, וַחֲצִי שֶׁלָּהּ יַד שְׂמֹאל. כְּנֶגֶד שְׁנֵיהֶם הִזְכִּיר קֹהֶלֶת עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה פְּעָמִים עֵת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (קהלת ג) עֵת לָלֶדֶת וְגוֹ'.

רָאָה שֶׁלֹּא הִצְלִיחַ – וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֵת עֵצָיו, וְהִרְכִּיב אוֹתוֹ בְּגוּף אַחֵר, כְּמִי שֶׁמַּרְכִּיב אִילָן מִמִּין תַּפּוּחִים בְּמִין חֲבוּשִׁים, וְשָׁם מִשְׁתַּנֶּה הָאִילָן וְהַפְּרִי שֶׁלּוֹ. וְזֶהוּ שִׁנּוּי הַשֵּׁם. רָאָה שֶׁלֹּא

דִּילֵהּ. וְרָזָא דְּמִלָּה (איוב יד כ) מְשַׁנֶּה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ.

הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גֶּבֶר (שם לג כט). קַרְקַע דְּנָטַע לֵיהּ תַּמָּן וְאַצְלַח וְאִתְפְּשַׁט אַנְפּוֹי וְשָׁרְשׁוֹי עַד אֶלֶף דּוֹר, דָּא שְׁכִינְתָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קה ח) דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר. וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (שיר ח יב) הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה. וְאִלֵּין אֶלֶף עָלְמִין דְּכִסּוּפִין דְּאַרְכִּיב לֵיהּ לָאָדָם עַל כֻּלְּהוּ וְרָזָא דְּמִלָּה (דברים ה י) וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים. לְמָאן, לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָו לְאֶלֶף דּוֹר. כֵּיוָן דְּאַצְלַח בְּכָל גְּלוּגוּלָא וּבְכֻלְּהוּ אִתְדָּכֵי וְאַצְלַח, אִתְּמַר בֵּיהּ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים.

אֲבָל לְחַיָּבָא דְּלָא אַצְלָחִין בְּכָל אַתָּר מַה כְּתִיב בְּהוֹן, (תהלים צא ז) יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף, לָא אִית לוֹן חוּלָקָא בְּאֶלֶף עָלְמִין אִלֵּין. וְרָזָא דְּמִלָּה (קהלת ח

לשון הקודש

הִצְלִיחַ – עוֹקֵר אוֹתוֹ מִשָּׁם, וּמְשַׁנֶּה אוֹתוֹ בְּכָל מַעֲשָׂיו מִכָּל מַה שֶּׁהָיָה בָּרִאשׁוֹנָה וּמִכָּל הַצִּיּוּרִים שֶׁלּוֹ, וְסוֹד הַדָּבָר – (איוב יד) מְשַׁנֶּה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ.

הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גֶּבֶר. בַּקַּרְקַע שֶׁשָּׁם נָטַע אוֹתוֹ וְהִצְלִיחַ וְהִתְפַּשְּׁטוּ פָּנָיו וְשָׁרְשָׁיו עַד אֶלֶף דּוֹר, זוֹ הַשְּׁכִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שיר ח) הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה. וְאֵלֶּה אֶלֶף עוֹלָמוֹת שֶׁל כִּסּוּפִים שֶׁהִרְכִּיב אֶת הָאָדָם עַל כֻּלָּם, וְסוֹד הַדָּבָר – (דברים ה) וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים. לְמִי? לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָו לְאֶלֶף דּוֹר (שם ז). כֵּיוָן שֶׁהִצְלִיחַ בְּכָל גִּלְגּוּל וּבְכֻלָּם נִטְהָר וְהִצְלִיחַ, נֶאֱמַר בּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים.

אֲבָל לָרְשָׁעִים שֶׁלֹּא מַצְלִיחִים בְּכָל מָקוֹם, מַה כָּתוּב בָּהֶם? יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף. אֵין לָהֶם חֵלֶק בְּאֶלֶף הָעוֹלָמוֹת הַלָּלוּ.

ט) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ וּמִמְּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ. מַאי וּמִמְּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ, דְּהָא אִם אִנּוּן רְשָׁעִים לָא הֲוָה לוֹן מֵאֲתַר דִּקְדֻשָּׁה. אֶלָּא וַדַּאי בְּכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים בְּגִין רִשְׁעוּתָא דִּילְהוֹן לֵית לוֹן חוּלָקָא בִּקְדֻשָּׁה.

אַדְּהָכִי הָא סָבָא דְּסָבִין קָא אִזְדַּמַּן לֵיהּ, אָמַר לֵיהּ לָאו כָּל רַשִׁיעַיָּא שָׁוִין, דְּאִית רָשָׁע גָּמוּר, וְאִית רָשָׁע שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר. רָשָׁע שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר אִית לֵיהּ חוּלָקָא בְּקִדּוּשָׁא, וְאִית לֵיהּ חוּלָקָא בִּמְסָאֲבוּ, דְּאִתְעָרְבוּ בֵּיהּ תַּרְוַיְיהוּ. וּלְהַאי אִתְּמַר רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ וּמִמְּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ. וְלֹא אָמַר רָאִיתִי רְשָׁעִים גְּמוּרִים. דְּרָשָׁע גָּמוּר לֵית לֵיהּ חוּלָקָא בַּקְּדֻשָּׁה וַדַּאי.

לשון הקודש

וְסוֹד הַדָּבָר – (קהלת ח) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ וּמִמְּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ. מַה זֶּה וּמִמְּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ? שֶׁהֲרֵי אִם הֵם רְשָׁעִים, אָז לֹא הָיָה לָהֶם מִמָּקוֹם שֶׁל קְדֻשָּׁה? אֶלָּא וַדַּאי וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים, מִשּׁוּם הָרִשְׁעוּת שֶׁלָּהֶם אֵין לָהֶם חֵלֶק בַּקְּדֻשָּׁה.

בֵּין כָּךְ הִנֵּה מִזְּדַּמֵּן הַזָּקֵן שֶׁל הַזְּקֵנִים אֵלָיו, וְאָמַר לוֹ, לֹא כָּל הָרְשָׁעִים שָׁוִים, שֶׁיֵּשׁ רָשָׁע גָּמוּר, וְיֵשׁ רָשָׁע שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר. הָרָשָׁע שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בַּקְּדֻשָּׁה וְיֵשׁ לוֹ חֵלֶק בַּטֻּמְאָה, שֶׁשְּׁנֵיהֶם הִתְעָרְבוּ בוֹ, וְעַל זֶה נֶאֱמַר רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ וּמִמְּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ, וְלֹא אָמַר רָאִיתִי רְשָׁעִים גְּמוּרִים. שֶׁהָרָשָׁע הַגָּמוּר אֵין לוֹ חֵלֶק בַּקְּדֻשָּׁה וַדַּאי.

אֲבָל רָשָׁע דְּלָאו אִיהוּ גָּמוּר, אִית לֵיהּ חוּלָקָא בַּקְּדֻשָּׁה. וּבְגִין לְאִתְדַּכָּאָה מִמְּסָאֲבוּ נָחְתִּין לֵיהּ בְּגִלְגּוּלָא. וּלְהַאי לֵית שַׁעֲתָא וְעֵת וּזְמַן יְדִיעַ אֶלָּא יֵיתֵי כַּמָּה זִמְנִין בְּגִלְגּוּלָא עַד דְּיִתְדַּכֵּי מֵהַהוּא זוֹהֲמָא. לְאוּמָנָא דַּהֲוָה לֵיהּ מָאנָא דְּכַסְפָּא מְעָרָב בְּמִינָא אָחֲרָא. בָּעָא לְבָרְרָא וּלְלַבְּנָא לֵיהּ. מָה עָבֵד הֲוָה יוּצַק לֵיהּ בְּמָנָא כַּמָּה זִמְנִין, וְאַרְמֵי לֵיהּ בְּנוּרָא עַד דְּאִתְבָּרֵר וְאִתְלְבַּן. וְרָזָא דְּמִלָּה (איוב כב טז) אֲשֶׁר קֻמְּטוּ וְלֹא עֵת נָהָר יוּצַק יְסוֹדָם.

מַאי נָהָר דָּא נָהָר דִּינוּר דְּתַמָּן יוּצַק נִשְׁמְתָא עַד דְּאִתְלַבְּנָא. וּמַאי אֲשֶׁר קֻמְּטוּ וְלֹא עֵת. אִלֵּין תתקע"ד דָּרִין דְּאִתְקַמִּיטוּ בְּלֹא עֵת וְאִסְתַּלָּקוּ בְּלֹא עֵת קֶדֶם זִמְנַיְהוּ, וְזָרִיק לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִלְגּוּלָא עַל כָּל דָּרָא וְדָרָא וְחָזַר לוֹן לִיסוֹד.

לשון הקודש

אֲבָל רָשָׁע שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר, יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בַּקְּדֻשָּׁה. וּכְדֵי לְהִטָּהֵר מֵהַטֻּמְאָה, מוֹרִידִים אוֹתוֹ בְּגִלְגּוּל, וְלָזֶה אֵין שָׁעָה וְעֵת וּזְמַן יָדוּעַ, אֶלָּא יָבֹא כַּמָּה פְּעָמִים בְּגִלְגּוּל עַד שֶׁיִּטְהַר מֵאוֹתָהּ הַזֻּהֲמָה. לְאֻמָּן שֶׁהָיָה לוֹ כְּלִי שֶׁל כֶּסֶף מְעֹרָב בְּמִין אַחֵר, רָצָה לְבָרְרוֹ וּלְלַבְּנוֹ, מָה עָשָׂה? הָיָה יוֹצֵק אוֹתוֹ בִּכְלִי כַּמָּה פְּעָמִים, וְזוֹרְקוֹ לָאֵשׁ עַד שֶׁהִתְבָּרֵר וְהִתְלַבֵּן, וְסוֹד הַדָּבָר – (איוב כב) אֲשֶׁר קֻמְּטוּ וְלֹא עֵת נָהָר יוּצַק יְסוֹדָם.

אֵיזֶה נָהָר? זֶה נְהַר דִּינוּר שֶׁשָּׁם יוֹצֵק הַנִּשְׁמָה עַד שֶׁמִּתְלַבֶּנֶת. וּמַה זֶּה אֲשֶׁר קֻמְּטוּ וְלֹא עֵת? אֵלּוּ תְּשַׁע מֵאוֹת שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה דּוֹרוֹת שֶׁהִתְקַמְּטוּ בְּלֹא עֵת וְהִסְתַּלְּקוּ בְּלֹא עֵת טֶרֶם זְמַנָּם, וְזָרַק אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגִלְגּוּל עַל כָּל דּוֹר וָדוֹר, וְהֶחֱזִיר אוֹתָם לַיְסוֹד.

וְדָא אִיהוּ נָהָר יוֹצֵק יְסוֹדָם. דְּאִנּוּן אַרְבַּע יְסוֹדִין דְּאַרְבַּע פַּרְצוּפִין, דְּאִנּוּן פַּרְצוּף אָדָם, וּפַרְצוּף אַרְיֵה, וּפַרְצוּף שׁוֹר, וּפַרְצוּף נֶשֶׁר, דְּמִמָּנָן עַל מַיָּא וְאֶשָּׁא וְרוּחָא וְעַפְרָא. אַרְיֵה מֶרְכָּבָה וְגִלְגּוּלָא דִּילֵהּ מַיָּא, שׁוֹר מֶרְכָּבָה וְגִלְגּוּלָא דִּילֵהּ אֶשָּׁא. נֶשֶׁר מֶרְכָּבָה וְגִלְגּוּלָא דִּילֵהּ רוּחָא. אָדָם מֶרְכָּבָה וְגִלְגּוּלָא דִּילֵהּ עַפְרָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם לד טו) **וְאָדָם עַל עָפָר יָשׁוּב.**

תְּלַת חֵיוָן עָלַיְהוּ אִתְּמַר (שם לג כט) **הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גֶּבֶר. אָדָם,** (תהלים קה ח) **צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר. אָתָא רִבִּי שִׁמְעוֹן לְנַשְּׁקָא לֵיהּ פָּרַח לְעֵלָּא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן** (דף קלה ע"א) **סָבָא סָבָא עָלֶיךָ אִתְּמַר** (מלאכי ב י) **הֲלוֹא אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ. בְּדִיוֹקְנָא דִּלְעֵלָּא אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם זַכָּאָה חוּלָקָנָא דְּזַכִּינָא לְמֶהֱוֵי בָּךְ חוּלָקָא.**

לשון הקודש

וְזֶהוּ וְנָהָר יוֹצֵק יְסוֹדָם, שֶׁהֵם ד' יְסוֹדוֹת שֶׁל אַרְבָּעָה פַּרְצוּפִים, שֶׁהֵם פַּרְצוּף אָדָם וּפַרְצוּף אַרְיֵה וּפַרְצוּף שׁוֹר וּפַרְצוּף נֶשֶׁר, שֶׁמְּמֻנִּים עַל מַיִם וְאֵשׁ וְרוּחַ וְעָפָר. אַרְיֵה מִמֶּרְכָּבָה, וְגִלְגּוּלוֹ מַיִם. שׁוֹר מֶרְכָּבָה, וְגִלְגּוּלוֹ אֵשׁ. נֶשֶׁר מֶרְכָּבָה, וְגִלְגּוּלוֹ רוּחַ. אָדָם מֶרְכָּבָה, וְגִלְגּוּלוֹ עָפָר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאָדָם אֶל עָפָר יָשׁוּב.

עַל שָׁלֹשׁ חַיּוֹת נֶאֱמַר, הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גֶּבֶר. אָדָם צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר. בָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן לְנַשְּׁקוֹ, וּפָרַח לְמַעְלָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, זָקֵן זָקֵן, עָלֶיךָ נֶאֱמַר (מלאכי ב) הֲלוֹא אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ. בַּדְּיוֹקָן שֶׁלְּמַעְלָה, אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם. אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ בְּךָ חֵלֶק.

וּמַאי הֲוָה פִּשְׁתִּים, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות כח מב) **וַעֲשֵׂה לָהֶם מִכְנְסֵי בַד לְכַסּוֹת בְּשַׂר עֶרְוָה. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר אִם כֵּן דְּאִתְכַּסִּי בֵּיהּ בְּשָׂר עֶרְוָה טוֹב אִיהוּ. אָמַר לֵיהּ בְּרִי לָאו כָּל עֲרָיוֹת שָׁוִין, הַאי לָא קָרִיב קָרְבְּנָא דָּא אֶלָּא לִקְרָבָא עֶרְוָה דִּילֵהּ לַהּ' דְּאִתְּמַר בֵּיהּ** (ויקרא יח ו) **אִישׁ אִישׁ אֶל כָּל שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה אֲנִי ה'. וּמַאי עֶרְוָה דִּילֵהּ זֶהָמָא בִּישָׁא עָרְלָה נוּקְבָא דְּעָרְלָה הִיא דְּאִתְּמַר בָּהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ הֲוָה.**

וּמַאי נִיהוּ אִמָּא דְּעַרְבּוּבְיָא בִּישָׁא, אִיבָּא דְּאִילָנָא דְּטוֹב וָרָע דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית ג ו) **וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכַל. וּמַאי נִיהִי לִילִי"ת מִתַּמָּן קָא אַתְיָן עֵרֶב רַב, דְּאִנּוּן מְעָרְבִין בְּיִשְׂרָאֵל דְּאִתְּמַר בְּהוֹן** (ישעיה א ד) **הוֹי גּוֹי חֹטֵא, דְּאִנּוּן זֶרַע מְרֵעִים בָּנִים מַשְׁחִיתִים וְגוֹ'.**

לשון הקודש

וּמָה הָיָה? פִּשְׁתִּים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שמות כח) וַעֲשֵׂה לָהֶם מִכְנְסֵי בָד לְכַסּוֹת בְּשַׂר עֶרְוָה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם כֵּן שֶׁהִתְכַּסְּתָה בּוֹ הָעֶרְוָה – הוּא טוֹב! אָמַר לוֹ, בְּנִי, לֹא כָּל הָעֲרָיוֹת שָׁוִים. זֶה לֹא הִקְרִיב הַקָּרְבָּן הַזֶּה אֶלָּא לְקָרֵב אֶת עֶרְוָתוֹ לַהּ', שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (ויקרא יח) אִישׁ אִישׁ אֶל כָּל שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה אֲנִי ה'. וּמַהִי עֶרְוָתוֹ? הַזֻּהֲמָה הָרָעָה, הָעָרְלָה הַנִּוְקֵבָה, שֶׁעָרְלָה הִיא שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ הָיָה.

וּמַהִי הָאֵם שֶׁל הָעִרְבּוּבִיָּה הָרָעָה? פְּרִי הָעֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (בראשית ג) וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכַל. וּמַהִי? לִילִי"ת, מִשָּׁם בָּאִים הָעֵרֶב רַב, שֶׁהֵם מְעָרְבִים בְּיִשְׂרָאֵל,

וְאָמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל לָעֶגְלָא. וּבְגִין דָּא (בראשית ד ה) וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה.

וְהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים קמה ט) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל יח לב) כִּי לֹא אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הַמֵּת, וְקַבִּיל לוֹן כָּל שֶׁכֵּן לְקָרְבְּנָא דְּקַיִן. אֶלָּא דַּהֲוָה רְעוּתֵהּ לְבִישׁ כְּמָא דְּאִתְּמַר אֲבָל הֶבֶל הֲוָה רְעוּתֵהּ בְּקָרְבְּנָא דִּילֵהּ לִקְרָבָא שְׁכִינְתָּא לְהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ז ט) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִב לְבוּשֵׁהּ כִּתְלַג חִוָּר וּשְׂעַר רֵישֵׁהּ כַּעֲמַר נְקֵא. בְּמַאי, בְּהַהוּא דְּקָרִיב (בראשית ד ד) מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֵהֶן. וּבְגִין דָּא וַיִּשַׁע ה' אֶל הֶבֶל. וְהָא אִתְּמַר.

וּמִיָּד דְּלָא אִתְקַבַּל קָרְבְּנָא דְּקַיִן, וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד. וַיֹּאמֶר ה' אֶל קַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ דְּלָא

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (ישעיה א) הוֹי גּוֹי חֹטֵא, שֶׁהֵם זֶרַע מְרֵעִים בָּנִים מַשְׁחִיתִים וְגוֹ'. וְאָמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל לָעֶגֶל. וּמִשּׁוּם זֶה (בראשית ד) וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה.

וַהֲרֵי נֶאֱמַר בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (תהלים קמה) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וְנֶאֱמַר כִּי לֹא אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הַמֵּת, וְקִבֵּל אוֹתָם, וְכָל שֶׁכֵּן לְקָרְבָּנוֹ שֶׁל קַיִן. אֶלָּא שֶׁהָיָה רְצוֹנוֹ לְרַע, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. אֲבָל הֶבֶל הָיָה רְצוֹנוֹ בְּקָרְבָּנוֹ לְקָרֵב אֶת הַשְּׁכִינָה, לְאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דניאל ז) וְעַתִּיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב, לְבוּשוֹ כְּשֶׁלֶג לָבָן, וּשְׂעַר רֹאשׁוֹ כְּצֶמֶר נָקִי. בַּמֶּה? בְּאוֹתוֹ שֶׁהִקְרִיב מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֵהֶן. וּמִשּׁוּם זֶה וַיִּשַׁע ה' אֶל הֶבֶל. וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

וּמִיָּד כְּשֶׁלֹּא הִתְקַבֵּל קָרְבָּנוֹ שֶׁל קַיִן,

אִתְקַבַּל קָרְבְּנָךְ. אִם תֵּיטִיב עוֹבָדָךְ בְּגִלְגּוּלָא, שְׁאֵת לָךְ בְּעָלְמָא וְתִתְקַבֵּל בִּתְיוּבְתָּא. וְאִם לָאו, לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ.

הָא הָכָא אָדָם דַּעֲשִׂיָּה וִיצִירָה אָדָם דִּבְרִיאָה דְּאוֹקְמוּהָ עַל תִּפְאֶרֶת. מַאי בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם דִּתְרֵין דִּיוֹקְנִין דִּילֵהּ לְעֵלָּא. אִלֵּין אִנּוּן ו' תְּרֵין וָוִין אִנּוּן תְּרֵין דִּיוֹקְנִין דְּא' דְּאִיהוּ אָדָם דְּאֶמְצָעִיתָא. דִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִיהִי דְּמוּת אָדָם עִלָּאָה דְּאִיהוּ חָכְמָה. וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּמוּת אָדָם דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וְעוֹד עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בְּדִיוֹקְנָא דְּכֶתֶר וְדָא אָדָם דִּבְרִיאָה. וְאָדָם דִּיצִירָה צַדִּיק בְּדִיוֹקְנָא דְּחָכְמָה. וּבְגִין דָּא (מלכים א ה כו) וַיְהוָה נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה. דְּאִיהוּ צַדִּיק בְּרִית שָׁלוֹם שְׁלָם ה'. וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אָדָם דַּעֲשִׂיָּה דְּמוּת דִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה.

לשון הקודש

וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד. וַיֹּאמֶר ה' אֶל קַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ שֶׁלֹּא הִתְקַבֵּל קָרְבָּנְךָ? אִם תֵּיטִיב מַעֲשֶׂיךָ בַּגִּלְגּוּל – שְׁאֵת לְךָ בָּעוֹלָם וְתִתְקַבֵּל בִּתְשׁוּבָה, וְאִם לֹא – לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ.

הִנֵּה כָּאן אָדָם שֶׁל עֲשִׂיָּה וִיצִירָה, אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, שֶׁבֵּאֲרוּהָ עַל תִּפְאֶרֶת. מַה זֶּה בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם? שְׁתֵּי הַדְּמֻיּוֹת שֶׁלּוֹ לְמַעְלָה. אֵלּוּ הֵם ו"ו, שְׁתֵּי וָוִי"ן, הֵם שְׁנֵי דִּיוֹקְנָאוֹת שֶׁל א' שֶׁהוּא הָאָדָם שֶׁל הָאֶמְצַע.

שֶׁהַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה הִיא דְּמוּת אָדָם עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא חָכְמָה, וְהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה דְּמוּת אָדָם, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וְעוֹד, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי בִּדְיוֹקָן שֶׁל כֶּתֶר, וְזֶה אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה. וְאָדָם שֶׁל יְצִירָה

וְעוֹד אָדָם מִסִּטְרָא דְוָא"ו אִיהוּ אָרִיךְ אַנְפִּין וְדָא אָדָם דִּבְרִיאָה אָדָם דִּיצִירָה זְעִיר אַנְפִּין מִסִּטְרָא דְוַיֵּיצֶר. יו"י אִלֵּין אִנּוּן סְפִירָן דִּבְרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה תַּתָּאִין, וְעוֹד, בְּרֵאשִׁית בָּרָ"א שִׁי"ת, וְאִנּוּן אָדָם דִּבְרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה תַּתָּאִין, וְאָדָם דִּבְרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה עִלָּאִין.

וְאַשְׁכַּחְנָא טְמִירִין בְּסִפְרָא דַּחֲנוֹךְ, דְּאָדָם בְּחֶשְׁבַּן זְעִיר תֵּשַׁע אִיהוּ. וְכָל סְפִירָה אִתְקְרִיאַת אָדָם. וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּמוּת אָדָם. בְּקַדְמִיתָא עִלַּת הָעִלּוֹת אָמַר לְכֶתֶר נַעֲשֶׂה אָדָם יְהֵא רֵישָׁא מִמְּךָ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שיר ז ו) רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל.

לשון הקודש

צַדִּיק בִּדְיוֹקַן הַחָכְמָה. וּמִשּׁוּם זֶה (מלכים–א ה) וַיהוָה נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה. שֶׁהוּא צַדִּיק בְּרִית שָׁלוֹם, שְׁלוֹם ה'. וּשְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה אָדָם שֶׁל עֲשִׂיָּה, דְּמוּת הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה. **וְעוֹד** אָדָם מֵהַצַּד שֶׁל וא"ו הוּא אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְזֶה אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, אָדָם שֶׁל יְצִירָה, זְעִיר אַנְפִּין מֵהַצַּד שֶׁל וַיֵּצֶר. יו"י אֵלּוּ הֵם הַסְּפִירוֹת שֶׁל בְּרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה הַתַּחְתּוֹנִים. וְעוֹד, בְּרֵאשִׁית בָּרָ"א שִׁי"ת, וְהֵם אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה הַתַּחְתּוֹנִים, וְאָדָם שֶׁל בְּרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה הָעֶלְיוֹנִים.

וּמְצָאנוּ שֶׁטְּמוּנִים בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ, שֶׁאָדָם בְּחֶשְׁבּוֹן קָטָן הוּא תֵּשַׁע, וְכָל סְפִירָה נִקְרֵאת אָדָם, וְהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה דְּמוּת אָדָם. בָּרִאשׁוֹנָה עִלַּת הָעִלּוֹת אָמַר לַכֶּתֶר נַעֲשֶׂה אָדָם, יִהְיֶה הָרֹאשׁ מִמְּךָ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ז) רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל.

רֵישָׁא הָא חַד. וּמִצְחָא דִּילֵהּ וּתְרֵין עַיְנִין וּתְרֵין אוּדְנִין הָא שִׁית. וּתְרֵין אַנְפִּין וְחוֹטָמָא הָא תֵּשַׁע. נַעֲשֶׂה אָדָם הָא פּוּמָא דִּיהֵא עֲשִׂירִית כְּלָלָא דְּכֹלָּא. אָמַר לֵיהּ רִבּוֹן עָלְמָא (קהלת ו ז) כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ. וְכָל גִּלְגּוּלִין דִּילֵהּ לְפִיהוּ. וְאֶפְשָׁר דְּיָהִיב בְּשַׁעֲתָא דִּמְזוֹנֵי. אָמַר לֵיהּ אֲנָא אִשְׁתְּתַף בְּכוּ לָא יְהֵא עָמָל בְּפִיהוּ. בְּהַהוּא זִמְנָא בָּרָא כֹּלָּא בְּלֹא עָמָל וִיגִיעָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים לג ו) בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר וּמָה עָמָל הֲוָה לְעֵלָּא וְחֶסְרוֹנָא דִּמְזוֹנָא. אָמַר לֵיהּ אִין דְּהַהוּא אָדָם קַדְמוֹן הֲוָה בְּנֵי עָלְמִין וּמַחֲרִיבָן. בְּגִין דְּעִלַּת הָעִלּוֹת לָא הֲוָה מִשְׁתַּתֵּף תַּמָּן. בְּגִין דְּעַד הַשְׁתָּא לָא הֲוָה שְׁלִים בְּנוּקְבָא דִּילֵהּ. וּבְגִין דָּא אָמַר (בראשית א) נַעֲשֶׂה

לשון הקודש

הָרֹאשׁ הִנֵּה אֶחָד, וּמִצְחוֹ וּשְׁתֵּי עֵינַיִם וּשְׁתֵּי אָזְנַיִם – הִנֵּה שֵׁשׁ, וּשְׁתֵּי פָּנִים וְחֹטֶם – הִנֵּה תֵּשַׁע. נַעֲשֶׂה אָדָם, הִנֵּה הַפֶּה שֶׁיִּהְיֶה עֲשִׂירִית, הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל. אָמַר לוֹ רִבּוֹן הָעוֹלָם, כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ, וְכָל גִּלְגּוּלָיו לְפִיהוּ, וְאֶפְשָׁר שֶׁיִּנָּתֵן בְּשָׁעָה שֶׁל מְזוֹנוֹת? אָמַר לוֹ, אֲנִי אֶשְׁתַּתֵּף עִמָּכֶם, לֹא יִהְיֶה עָמָל בְּפִיהוּ. בְּאוֹתוֹ זְמַן בָּרָא הַכֹּל בְּלִי עָמָל וִיגִיעָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לג) בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּמָה עָמָל הָיָה לְמַעְלָה וְחִסָּרוֹן שֶׁל מָזוֹן? אָמַר לוֹ, כֵּן, שֶׁאוֹתוֹ אָדָם קַדְמוֹן הָיָה בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן, מִשּׁוּם שֶׁעִלַּת הָעִלּוֹת לֹא הָיָה מִשְׁתַּתֵּף שָׁם, מִשּׁוּם שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא הָיָה שָׁלֵם עִם

אָדָם, דְּאִיהוּ נוּקְבָא וְאִשְׁתְּתַף תַּמָּן דְּאִיהוּ לָא שַׁרְיָא אֶלָּא בַּאֲתַר שְׁלִים.

לְבָתַר נָחִית לְמֹחָא דְּאִיהוּ חָכְמָה וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם. דְּמֹחָא אִיהוּ חַד וְאִתְפְּלַג לְאַרְבַּע מֹחִין הָא חָמֵשׁ. וּתְרֵין כַּנְפֵי רֵאָה וּתְרֵין כֶּלְיָן דְּאִתְחֲשִׁיבוּ עִמֵּה מִלְּגָאו, הָא תֵּשַׁע וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם דָּא לִבָּא דְּיהֵא שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא.

וּלְבָתַר נָחִית לְגוּפָא וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם. דְּגוּפָא עָלֵהּ צַוָּאר וְקָנֶה וּוֶשֶׁט הָא תְּלָת.

וְגוּף וּתְרֵין דְּרוֹעִין הָא שִׁית. וּבְרִית וּתְרֵין שׁוֹקִין הָא תֵּשַׁע. נַעֲשֶׂה אָדָם עֲשִׂירִית לְכֹלָּא דָּא נוּקְבָא בְּכָל אֲתַר נוּקְבָא דָּא אִיהִי שְׁלִימוּ דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין. וְהָכִי אָזִיל בְּכָל אֵבָר וְאֵבָר וּבְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם. עַד דְּאִתְכְּלִילַת שְׁכִינְתָּא בְּכָל סְפִירָה וּבְכָל אֵבָר.

לשון הקודש

נְקֵבָתוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר (בראשית א) נַעֲשֶׂה אָדָם, שֶׁהוּא נְקֵבָה, וְהִשְׁתַּתֵּף שָׁם, שֶׁאֵינוֹ שׁוֹרֶה אֶלָּא בְּמָקוֹם שָׁלֵם.

אַחַר כָּךְ יָרַד לַמֹּחַ, שֶׁהוּא חָכְמָה, וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם. שֶׁהַמֹּחַ הוּא אֶחָד, וְנֶחֱלָק לְאַרְבָּעָה מֹחִים – הִנֵּה חָמֵשׁ. וּשְׁנֵי כַּנְפֵי רֵאָה וּשְׁתֵּי כְּלָיוֹת שֶׁנֶּחְשָׁבוֹת עִמּוֹ מִבִּפְנִים – הִנֵּה תֵּשַׁע. וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, זֶה הַלֵּב, שֶׁיִּהְיֶה שְׁלֵמוּת הַכֹּל.

וְאַחַר כָּךְ יָרַד לַגּוּף וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם. שֶׁעַל הַגּוּף, צַוָּאר וְקָנֶה וּוֶשֶׁט – הִנֵּה שָׁלֹשׁ, וְהַגּוּף וּשְׁתֵּי הַזְּרוֹעוֹת – הִנֵּה שֵׁשׁ, וּבְרִית וּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם – הִנֵּה תֵּשַׁע. נַעֲשֶׂה אָדָם – הָעֲשִׂירִית לַכֹּל, זוֹ הַנְּקֵבָה. בְּכָל מָקוֹם הַנְּקֵבָה זוֹ הִיא שְׁלֵמוּת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. וְכָךְ הוֹלֵךְ בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִשְׁתְּלִימוּ כָּל אֵבָרִין בָּהּ כָּל חַד לְעֶשֶׂר כְּגַוְנָא דָּא, יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. לְבָתַר נָחִית לְאַרְבַּע חֵיוָן דְּאִתְנְטִיל מִנַּיְהוּ אָדָם דְּאִנּוּן יְהוָ"ה. וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם לְמֶהֱוֵי שְׁכִינְתָּא כְּלִילָא מִכָּל סִטְרָא. וְהָכִי נָחִית לְתַתָּא לְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם. וְהָכִי לְתַתָּא בִּבְנֵי נָשָׁא. וְאֶלְעָזָר בְּרִי נְקֹט הַאי כְּלָלָא בִּידָךְ, דִּבְכָל אֲתַר דְּלֵית שְׁכִינְתָּא תַּמָּן, לֵית שְׁלֵמוּתָא תַּמָּן, וְעִלַּת הָעִלּוֹת לָא שַׁרְיָא תַּמָּן. וּבְגִין דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ פָּגִים בְּלֹא נוּקְבָא, לָא שַׁרְיָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלֵהּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר וְכָל חַבְרַיָּא דְּתַמָּן אִלּוּ לָא אֲתֵינָא לְעָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דָּי.

וְעוֹד אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בִּרְכָּאן לָא נָחִתִּין עַל בֵּיתֵיהּ וְלָא נְבִיעוּ, עַד דִּשְׁכִינְתָּא אִתְחַבְּרַת

לשון הקודש

וּבְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, עַד שֶׁנִּכְלֶלֶת הַשְּׁכִינָה בְּכָל סְפִירָה וּבְכָל אֵיבָר.

בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁנִּשְׁלְמוּ כָּל הָאֵיבָרִים בָּהּ, כָּל אֶחָד לְעֶשֶׂר כְּמוֹ זֶה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א. אַחַר כָּךְ יוֹרֵד לְאַרְבַּע הַחַיּוֹת שֶׁמֵּהֶם נִטַּל אָדָם שֶׁהֵם יהו"ה, וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, שֶׁתִּהְיֶה הַשְּׁכִינָה כְּלוּלָה מִכָּל צַד. וְכָךְ יוֹרֵד לְמַטָּה לְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, וְכָךְ לְמַטָּה בִּבְנֵי אָדָם. וְאֶלְעָזָר בְּנִי, נְקֹט אֶת הַכְּלָל הַזֶּה בְּיָדְךָ – שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם שְׁכִינָה, אֵין שָׁם שְׁלֵמוּת, וְעִלַּת הָעִלּוֹת לֹא שָׁרוּי שָׁם. וּמִשּׁוּם זֶה הָאָדָם בְּלִי הַנְּקֵבָה הוּא פָּגוּם וְלֹא שׁוֹרֶה עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְכָל הַחֲבֵרִים שֶׁל שָׁם, אִלּוּ לֹא בָּאנוּ לָעוֹלָם אֶלָּא לִשְׁמֹעַ זֹאת – מַסְפִּיק.

וְעוֹד אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַבְּרָכוֹת אֵין יוֹרְדוֹת עַל בֵּיתוֹ, וְלֹא הַנְּבִיעָה, עַד

בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב ה) כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. אַמַּאי בְּגִין דְּאָדָם אַיִן. דְּעָלֵהּ אִתְּמַר (יחזקאל מד ל) לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ. וְאָדָם לֹא אִתְקְרֵי בְּלֹא נוּקְבָא, וּבְגִין דָּא כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ.

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ. וְכָל בִּנְיָנִין הֲווֹ חֲרֵבִין וּיבֵשִׁין בְּלָא נְבִיעוּ, עַד דְּאָתַת שְׁכִינְתָּא. וּבְגִין דָּא (שמות כ כד) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ. וְתִרְגֵּם אֻנְקְלוֹס בְּכָל אַתְרָא דְּאַשְׁרֵי יָת שְׁכִינָתִי. דְּכָל בִּרְכָאן בֵּיהּ מִתְכַּנְּשִׁין.

וּבְגִינֵהּ אִתְּמַר כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ. מַאי בָּרוּךְ כ' כֶּתֶר. ר' רֵאשִׁית חָכְמָה. ב' אִמָּא עִלָּאָה וְאִמָּא תַּתָּאָה. ו' כְּלִיל שִׁית סְפִירָן, הָא עֶשֶׂר

לשון הקודש

שֶׁהַשְּׁכִינָה מִתְחַבֶּרֶת עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁאָדָם אַיִן, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (יחזקאל מד) לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ, וְאָדָם לֹא נִקְרָא בְּלִי נְקֵבָה, וּמִשּׁוּם זֶה כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ.

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, וְכָל הַבִּנְיָנִים הָיוּ חֲרֵבִים וִיבֵשִׁים בְּלִי נְבִיעָה, עַד שֶׁבָּאָה הַשְּׁכִינָה. וּמִשּׁוּם זֶה (שמות כ) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ. וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס, בְּכָל מָקוֹם שֶׁאַשְׁרֶה אֶת שְׁכִינָתִי. שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת מִתְכַּנְּסוֹת בּוֹ.

וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ. מַה זֶּה בָּרוּךְ? כ' כֶּתֶר. ר' רֵאשִׁית

כְּלִילָן בָּהּ וְכֻלְּהוּ מִתְכַּנְּשִׁין לְגַבָּהּ. וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת בֵּית הַכְּנֶסֶת, כְּנִיסוּ דְּכֹלָּא.

וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם וְכָל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ. הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית יד כ) וּבָרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן. כְּלִיל עֶשֶׂר סְפִירָן מֵעֵלָּא לְתַתָּא דְּאִיהוּ מְקוֹר כָּל בִּרְכָּאן. וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם. תְּרֵין זִמְנִין אַמַּאי. הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר כָּל מָאן דְּמְצָלֵי כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ וְזוֹקֵף בַּשֵּׁם. אַמַּאי תְּרֵין כְּרִיעוֹת וּתְרֵין זְקִיפוֹת. אֶלָּא רָזָא דִּתְרֵין כְּרִיעוֹת רֵישָׁא וְגוּפָא. עַד חַ"י עָלְמִין דְּאִיהוּ כְּלִיל חַ"י חֵילָן. וְדָא אִיהוּ עַד שֶׁיִּתְפַּקְּקוּ כָּל חֵילוֹת שֶׁבַּשִּׁדְרָה. וְעָלַהּ אִתְּמַר בְּיַעֲקֹב (בראשית לג ג) וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים. וּכְמָא דִּתְרֵין כְּרִיעוֹת אִנּוּן בְּרֵישָׁא וְגוּפָא דְּאִיהוּ בָּרוּךְ. הָכִי צָרִיךְ תְּרֵין זְקִיפוֹת תַּמָּן.

לשון הקודש

חָכְמָה. ב' הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה וְהָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה. ו' כּוֹלֵל שֵׁשׁ הַסְּפִירוֹת. הִנֵּה עֲשָׂרָה כְּלוּלִים בָּהּ, וְכֻלָּם מִתְכַּנְּסִים אֵלֶיהָ. וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרֵאת בֵּית הַכְּנֶסֶת, הַכְּנוּס שֶׁל הַכֹּל.

וְכָל הַזּוֹקֵף – זוֹקֵף בַּשֵּׁם, וְכָל הַכּוֹרֵעַ – כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, הַהוּא שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּבָרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן, כּוֹלֵל עֶשֶׂר סְפִירוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה, שֶׁהוּא מְקוֹר כָּל הַבְּרָכוֹת. וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם, פַּעֲמַיִם לָמָּה? הָיָה לוֹ לוֹמַר, כָּל מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל, כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ וְזוֹקֵף בַּשֵּׁם! לָמָּה שְׁתֵּי כְּרִיעוֹת וּשְׁתֵּי זְקִיפוֹת? אֶלָּא הַסּוֹד שֶׁל שְׁתֵּי כְּרִיעוֹת – הָרֹאשׁ וְהַגּוּף, עַד ח"י הָעוֹלָמִים שֶׁהוּא כּוֹלֵל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה חֵילוֹת. וְזֶהוּ עַד שֶׁיִּתְפַּקְּקוּ כָּל הַחֵילוֹת שֶׁבַּשִּׁדְרָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר בְּיַעֲקֹב (בראשית לג) וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים. וּכְמוֹ שֶׁשְּׁתֵּי כְּרִיעוֹת הֵם בְּרֹאשׁ וְגוּף שֶׁהוּא בָּרוּךְ, כָּךְ צָרִיךְ שָׁם שְׁתֵּי זְקִיפוֹת.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא רָזָא עִלָּאָה אִית יַתִּיר דִּנְחִיתוּ דִּנְבִיעוּ מִלְּגָאוֹ אִיהוּ יַתִּיר. תְּרֵין כְּרִיעוֹת אִנּוּן י"ו לְגַבֵּי מָאן לְגַבֵּי ה"ה. וּתְרֵין זְקִיפוֹת בה"ה לְסָלְקָא ה' בְּי', ה' בְּו'. כְּגַוְנָא דְּבַיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי דְּאִסְתַּלְּקִין בִּתְרֵין עַמּוּדִין. וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (תהלים קמה יד) סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים.

אָמַר לֵיהּ וְהָא אִתְּמַר כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בִּבְרָכוֹת, דְּאִיהוּ אֵל עֶלְיוֹן דְּאִתְכְּלִילָן בֵּיהּ עֶשֶׂר. אֵיךְ אִנּוּן כְּפוּלִים תַּמָּן עֶשֶׂר תִּנְיָנָא לְמֶהֱוֵי תַּמָּן תְּרֵין כְּרִיעוֹת. דְּהָא כְּרִיעוֹת אִנּוּן עֶשֶׂר מֵעֵלָּא לְתַתָּא. זְקִיפוֹת עֶשֶׂר (דף קלה ע"ב) מִתַּתָּא לְעֵלָּא. וְרָזָא דְּמִלָּה אָלֶ"ף הֵ"א יו"ד הֵ"א. יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. הַכְּרִיעוֹת בְּעֶשֶׂר מִן אָלֶף דַּאֲדָנָ"י עַד י' זְקִיפוֹת מִן י' דאדני עַד אָלֶף דְּאָלֶף מִן אֲדָנָ"י אִיהוּ אֶהְיֶה. י' מִן אֲדָנָ"י

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, סוֹד עֶלְיוֹן יֵשׁ יוֹתֵר שֶׁיְּרִידַת הַנְּבִיעָה מִבִּפְנִים הִיא יְתֵרָה. שְׁתֵּי כְּרִיעוֹת הֵן י"ו לְמִי? אֶל ה"ה, וּשְׁתֵּי זְקִיפוֹת בְּה"ה לְהַעֲלוֹת ה' עִם י', ה' עִם ו', כְּמוֹ שֶׁבַּיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי שֶׁהִסְתַּלְּקוּ בִּשְׁנֵי עַמּוּדִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (תהלים קמה) סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים.

אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בַּבְּרָכוֹת, שֶׁהוּא אֵל עֶלְיוֹן שֶׁנִּכְלָלִים בּוֹ עֶשֶׂר, אֵיךְ הֵם כְּפוּלִים שָׁם עֶשֶׂר שְׁנִיִּים שֶׁיִּהְיוּ שָׁם שְׁתֵּי כְּרִיעוֹת? שֶׁהֲרֵי הַכְּרִיעוֹת הֵן עֶשֶׂר מִמַּעְלָה לְמַטָּה. וּזְקִיפוֹת עֶשֶׂר מִמַּטָּה לְמַעְלָה. וְסוֹד הַדָּבָר – אל"ף ה"א יו"ד ה"א. יו"ד ה"א וא"ו ה"א. הַכְּרִיעוֹת בְּעֶשֶׂר מִן אָלֶף שֶׁל אֲדָנָ"י, עַד עֶשֶׂר

אִיהוּ יְהוָ"ה. וּבְגִין דָּא כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ אֶלֶ"ף הֵ"א יו"ד הֵ"א. וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. הָא הָכָא זְקִיפָה חַד וְהַכְרָעָה חַד. הַכְרָעָה בְּאֶהְיֶה זְקִיפָה ביהו"ה. וְכֹלָּא בַּאֲדֹנָי. אִם כֵּן זְקִיפָה תְּנִינָא וְהַכְרָעָה תְּנִינָא בְּמַאי.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בְּרִיךְ בְּרִי לְעַתִּיק יוֹמִין. וַדַּאי זְקִיפָה וְהַכְרָעָה תְּנִינָא צָרִיךְ לְעִלַּת הָעִלּוֹת. דְּנָחִית לֵיהּ מֵעֵלָּא לְתַתָּא וּלְסַלְקָא בֵּיהּ שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהוּ זָקֵף לָהּ בְּשֵׁם יְהוָ"ה דְּכֹלָּא בִּידֵהּ וּבְרִשׁוּתֵהּ עֲלִיָּה וִירִידָה וּנְבִיעוּ בִּרְשׁוּתֵהּ דְּלָא נָחִית אֶלָּא בִּרְשׁוּתֵהּ. וְאִם הוּא לֹא נָחִית נְבִיעוּ לֹא נָחִית. וְאִם הוּא לֹא נָחִית לֵית סְלִיקוּ לִשְׁכִינְתָּא וּנְבִיעוּ לֹא נָחִית לָהּ. חֲדוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּא וַחֲדָא רִבִּי אֶלְעָזָר. נָפַק קָלָא וְאָמַר עַל רִבִּי שִׁמְעוֹן (משלי כג כה) יִשְׂמַח

לשון הקודש

זְקִיפוֹת מִן י' שֶׁל אֲדֹנָ"י, עַד אָלֶף מִן אֲדֹנָ"י הוּא אֶהְיֶה. י' מִן אֲדֹנָ"י הוּא יְהוָ"ה. וּמִשּׁוּם זֶה כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ אל"ף ה"א יו"ד ה"א. וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם יו"ד ה"א וא"ו ה"א. הֲרֵי כָּאן זְקִיפָה אַחַת וּכְרִיעָה אַחַת. הַכְרִיעָה בְּאֶהְיֶה, זְקִיפָה בִּיהוָ"ה, וְהַכֹּל בַּאֲדֹנָי. אִם כֵּן, זְקִיפָה שְׁנִיָּה וּכְרִיעָה שְׁנִיָּה בַּמֶּה?

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בָּרוּךְ בְּנִי לְעַתִּיק הַיָּמִים, וַדַּאי שֶׁזְּקִיפָה וּכְרִיעָה שְׁנִיָּה צָרִיךְ לְעִלַּת הָעִלּוֹת, שֶׁמּוֹרִיד אוֹתוֹ מִמַּעְלָה לְמַטָּה וּלְהַעֲלוֹת בּוֹ הַשְּׁכִינָה, שֶׁהוּא זוֹקֵף אוֹתָהּ בְּשֵׁם יְהוָ"ה שֶׁהַכֹּל בְּיָדוֹ וּבִרְשׁוּתוֹ. הָעֲלִיָּה וְהַיְרִידָה וְהַנְּבִיעָה בִּרְשׁוּתוֹ, שֶׁלֹּא מוֹרִיד אֶלָּא בִּרְשׁוּתוֹ. וְאִם הוּא לֹא מוֹרִיד נְבִיעָה, לֹא יוֹרֶדֶת. וְאִם הוּא לֹא מוֹרִיד, אֵין עֲלִיָּה לַשְּׁכִינָה, וְהַנְּבִיעָה לֹא יוֹרֶדֶת לָהּ. שָׂמְחוּ כָּל הַחֲבֵרִים וְשָׂמַח רַבִּי

אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְעַל רִבִּי אֶלְעָזָר וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ.

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם, אִתְחַבָּרוּ אוֹפַן וּמַלְאָךְ וְכִסֵּא

וְאָמְרוּ נַעֲשֶׂה אָדָם, דְּהֵיהָא בְּשֻׁתָּפוּ דִּילָן, נִשְׁמְתָא מִכִּסֵּא וְרוּחָא מִמַּלְאָךְ, וְנַפְשָׁא מֵאוֹפַן לְמֶהֱוֵי בְּדִיוֹקְנָא דִּילָן לְבָרְכָא וּלְקָדְשָׁא וּלְיַחֲדָא לֵיהּ כְּגַוְנָא דִּילָן.

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם. אַדְּהָכִי הָא סָבָא דְּסָבִין

עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין קָא נָחִית וְאָמַר, שִׁמְעוֹן שִׁמְעוֹן מָאן הוּא דְּאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים מַאי נִיהוּ הָכָא הַאי אֱלֹהִים. מִיָּד פָּרַח וְלֹא חָזָא לֵיהּ. כְּמָא דְשָׁמַע רִבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁאָמַר לֵיהּ שִׁמְעוֹן שִׁמְעוֹן וְלֹא קָרָא לֵיהּ בְּשֵׁם רִבִּי. אָמַר וַדַּאי דָּא אִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ז ט) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִב לְבוּשֵׁהּ כִּתְלַג חִוָּר.

לשון הקודש

אֶלְעָזָר. יָצָא קוֹל וְאָמַר עַל רַבִּי שִׁמְעוֹן: יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ. וְעַל רַבִּי אֶלְעָזָר – וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ.

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם, הִתְחַבְּרוּ אוֹפַן וּמַלְאָךְ וְכִסֵּא וְאָמְרוּ נַעֲשֶׂה אָדָם, שֶׁיִּהְיֶה בְּשֻׁתָּפוּת שֶׁלָּנוּ. הַנִּשְׁמָה מִכִּסֵּא, וְהָרוּחַ מֵהַמַּלְאָךְ, וְהַנֶּפֶשׁ מֵהָאוֹפַן, שֶׁיִּהְיֶה בַּדְּיוֹקָן שֶׁלָּנוּ לְבָרֵךְ וּלְקַדֵּשׁ וּלְיַחֵד אוֹתוֹ כָּמוֹנוּ.

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם. בֵּינְתַיִם הִנֵּה הַזָּקֵן שֶׁל הַזְּקֵנִים, הָעַתִּיק שֶׁל הָעַתִּיקִים, יָרַד וְאָמַר, שִׁמְעוֹן שִׁמְעוֹן, מִי הוּא שֶׁאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם? וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, מִי הוּא כָּאן הָאֱלֹהִים הַזֶּה? מִיָּד פָּרַח, וְלֹא רָאָה אוֹתוֹ. כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַע רַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁאָמַר לוֹ שִׁמְעוֹן שִׁמְעוֹן וְלֹא קָרָא לוֹ בְּשֵׁם רַבִּי, אָמַר וַדַּאי הוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דניאל ז) וְעַתִּיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב, וּלְבוּשׁוֹ כְּשֶׁלֶג לָבָן.

כְּעָן אִיהִי שַׁעֲתָא לְמִפְתַּח בְּהַאי רָזָא דְּוַדַּאי הָכָא אִית רָזָא דְּלָא אִית רְשׁוּ לְאִתְגַּלְיָא. וּכְעָן מַשְׁמָע דִּרְשׁוּתָא אִתְיְהִיב לְאִתְגַּלְיָא.

פָּתַח וְאָמַר לְמַלְכָּא דַּהֲוָה לֵיהּ כַּמָּה בְּנְיָנִין לְמִבְנֵי, וַהֲוָה לֵיהּ אוּמָנָא. וְאוּמָנָא לָא הֲוָה עָבִיד מִדָּעַם אֶלָּא בִּרְשׁוּ דְּמַלְכָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ח ל) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן וְגוֹ'. מַלְכָּא וַדַּאי אִיהוּ חָכְמָה עִלָּאָה לְעֵלָּא, וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ מַלְכָּא לְתַתָּא. אֱלֹהִים אוּמָנָא לְעֵלָּא וְדָא אִמָּא עִלָּאָה, אֱלֹהִים אוּמָנָא לְתַתָּא וְדָא שְׁכִינְתָּא דִּלְתַתָּא. וְאִתְּתָא לֵית לָהּ לְמֶעֱבַד מִדָּעַם בְּלָא רְשׁוּ דְּבַעְלָהּ.

וְכָל בְּנְיָנִין דְּהֲווּ בְּאַרַח אֲצִילוּת, הֲוָה אַבָּא אָמַר בַּאֲמִירָה לְגַבֵּי אִמָּא יְהִי כָּךְ, וְכָךְ הֲוָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א ג) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וַיֹּאמֶר,

לשון הקודש

כְּעֵת הַשָּׁעָה לִפְתֹּחַ בַּסּוֹד הַזֶּה, שֶׁוַּדַּאי כָּאן יֵשׁ סוֹד שֶׁאֵין רְשׁוּת לְגַלּוֹת, וְכָעֵת מַשְׁמָע שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לְגַלּוֹת.

פָּתַח וְאָמַר, לְמֶלֶךְ שֶׁהָיוּ לוֹ כַּמָּה בִּנְיָנִים לִבְנוֹת, וְהָיָה לוֹ אֻמָּן, וְהָאֻמָּן לֹא הָיָה עוֹשֶׂה דָּבָר אֶלָּא בִּרְשׁוּת הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ח) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן וְגוֹ'. הַמֶּלֶךְ וַדַּאי הוּא הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה לְמַעְלָה, וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא הַמֶּלֶךְ לְמַטָּה. אֱלֹהִים הָאֻמָּן לְמַעְלָה, וְזוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. אֱלֹהִים הָאֻמָּן לְמַטָּה, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה שֶׁלְּמַטָּה. וְאֵין לָאִשָּׁה לַעֲשׂוֹת דָּבָר בְּלִי הָרְשׁוּת שֶׁל בַּעְלָהּ.

וְכָל הַבִּנְיָנִים שֶׁהָיוּ בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת, הָיָה הָאָב אוֹמֵר בַּאֲמִירָה לָאֵם יְהִי כָּךְ – וְכָךְ הָיָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) יְהִי אוֹר וַיְהִי

הֲוָה אָמַר לֵאֱלֹהִים יְהִי אוֹר מָאֲרֵי דְּבִנְיָנָא אִיהוּ אוֹמֵר, וְאוּמָנָא עָבִיד מִיָּד. וְהָכִי בְּכָל בִּנְיָנִין דְּאִנּוּן בְּאוֹרַח אֲצִילוּת, הֲוָה אָמַר יְהִי רָקִיעַ יְהִי מְאֹרֹת וְכֹלָּא אִתְעֲבִיד מִיָּד.

כַּד מָטָא לְעָלְמָא דְּפֵרוּדָא דְּאִיהוּ עוֹלַם הַנִּפְרָדִים, אָמַר אוּמָנָא לְמָאֲרֵי בִּנְיָנָא, נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. אָמַר מָאֲרֵי בִּנְיָנָא וַדַּאי טָב הוּא לְמֶעֱבַד לֵיהּ אֲבָל עָתִיד הוּא לְמֶחֱטֵי קַמָּךְ, בְּגִין דְּאִיהוּ כְּסִיל. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי י א) בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ, אִיהִי אַמְרַת בָּתַר דְּחוֹבֵהּ בְּאִמָּא תַּלְיָא וְלָא בְּאַבָּא, אֲנָא בָּעֵינָא לְמִבְרֵי לֵיהּ בְּדִיוֹקְנָא דִּילִי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְלֹא בָּעָא לְאִשְׁתַּתְּפָא בֵּיהּ אַבָּא.

לשון הקודש

אוֹר. וַיֹּאמֶר, הָיָה אוֹמֵר לֵאלֹהִים יְהִי אוֹר, בַּעַל הַבִּנְיָן הוּא שֶׁאוֹמֵר, וְהָאֻמָּן עוֹשֶׂה מִיָּד. וְכָךְ בְּכָל הַבִּנְיָנִים שֶׁהֵם בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת הָיָה אוֹמֵר יְהִי רָקִיעַ, יְהִי מְאֹרֹת, וְהַכֹּל מִיָּד נַעֲשָׂה.

כְּשֶׁהִגִּיעַ לְעוֹלַם הַפֵּרוּד, שֶׁהוּא עוֹלַם הַנִּפְרָדִים, אָמַר הָאֻמָּן לְבַעַל הַבִּנְיָן, נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. אָמַר בַּעַל הַבִּנְיָן, וַדַּאי טוֹב הוּא לַעֲשׂוֹתוֹ, אֲבָל עָתִיד הוּא לַחֲטֹא לְפָנֶיךָ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא כְּסִיל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי י) בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ. הִיא אוֹמֶרֶת, אַחַר שֶׁחֶטְאוֹ תָּלוּי בָּאֵם וְלֹא בָּאָב, אֲנִי רוֹצָה לִבְרֹא אוֹתוֹ בִּדְיוֹקְנִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְלֹא רָצָה לְהִשְׁתַּתֵּף בּוֹ הָאָב.

בְּזִמְנָא דְּחָב מַה כְּתִיב (ישעיה נ א) **וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. אָמַר מַלְכָּא לְאִמָּא וְלֹא אֲמָרִית לָךְ דְּעָתִיד אִיהוּ לְמֶחֱטֵי. בְּהַהוּא זִמְנָא תָּרִיךְ לֵיהּ וְתָרִיךְ לָהּ עִמֵּהּ. וּבְגִין דָּא כְּתִיב בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב, דָּא אָדָם דְּאִיהוּ בְּאַרַח אֲצִילוּת. וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ, דָּא אָדָם דִּבְרִיאָה.**

קָמוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּא וְאָמְרוּ רִבִּי רִבִּי וְכִי אִית פְּרוּדָא בֵּן אַבָּא וְאִמָּא, דְּמִסִּטְרָא דְּאַבָּא אִיהוּ בְּאַרַח אֲצִילוּת וּמִסִּטְרָא דְּאִמָּא בַּבְּרִיאָה. אָמַר לְהוּ חַבְרַיָּא חַבְרַיָּא לָאו הָכִי, דְּהָא אָדָם דַּאֲצִילוּת דְּכָר וְנוּקְבָא הֲוָה מִסִּטְרָא דְּאַבָּא וְאִמָּא, וְדָא אִיהוּ (בראשית א) **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. יְהִי אוֹר מִסִּטְרָא דְּאַבָּא. וַיְהִי אוֹר מִסִּטְרָא דְּאִמָּא. וְדָא אִיהוּ אָדָם דּוּ פַּרְצוּפִין. וּלְהַאי לֵית בֵּיהּ צֶלֶם וּדְמוּת. אֶלָּא אִמָּא הֲוָת לֵיהּ כְּנוּ"י דְּסָלִיק**

לשון הקודש

בְּזִמַּן שֶׁחָטָא מַה כָּתוּב? וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. אָמַר הַמֶּלֶךְ לָאֵם, וְלֹא אָמַרְתִּי לָךְ שֶׁעָתִיד הוּא לַחֲטֹא? בְּאוֹתוֹ זְמַן גֵּרַשׁ אוֹתוֹ, וְגֵרַשׁ אוֹתָהּ עִמּוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה כָּתוּב בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב, זֶה אָדָם שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת. וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ, זֶה אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה.

קָמוּ כָּל הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ, רַבִּי רַבִּי, וְכִי יֵשׁ פֵּרוּד בֵּין הָאָב לָאֵם, שֶׁמִּצַּדּוֹ שֶׁל הָאָב הוּא בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת וּמִצַּד הָאֵם בַּבְּרִיאָה? אָמַר, חֲבֵרִים חֲבֵרִים, לֹא כָּךְ, שֶׁהִנֵּה אָדָם שֶׁל אֲצִילוּת, זָכָר וּנְקֵבָה הָיָה מִצִּדָּם שֶׁל הָאָב וְהָאֵם. וְזֶהוּ (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. יְהִי אוֹר מִצַּד הָאָב, וַיְהִי אוֹר מִצַּד הָאֵם. וְזֶהוּ אָדָם דּוּ פַּרְצוּפִים, וְלָזֶה אֵין בּוֹ צֶלֶם וּדְמוּת.

לְחֶשְׁבַּן אֱלֹהִים. וְהַהוּא כִּנּוּי אִיהוּ אוֹר וְחֹשֶׁךְ. וּבְגִין הַהוּא חֹשֶׁךְ דַּהֲוָה בְּהַהוּא כִּנּוּי, אָמַר אַבָּא דְּעָתִיד לְמֶחֱטֵי לְאָדָם דִּבְרִיאָה דְּאִיהוּ אוֹר לְבוּשׁ עֶלְיוֹן. וְהַאי אִיהוּ אוֹר דְּבָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיוֹם רִאשׁוֹן דִּגְנָזוֹ לַצַּדִּיקִים.

וְהַהוּא חֹשֶׁךְ דְּאִתְּבְּרֵי בְּיוֹמָא קַדְמָאָה לְרַשִּׁיעַיָּא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמואל א, ב ט) **וְרִשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ.** וּבְגִין הַהוּא חֹשֶׁךְ דַּהֲוָה עָתִיד לְמֵחֱטֵי לְהַהוּא אוֹר, לָא בָּעֵי אַבָּא לְאִשְׁתַּתְּפָא בֵּיהּ. וּבְגִין דָּא אָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ הַהוּא אוֹר. כִּדְמוּתֵנוּ הַהוּא חֹשֶׁךְ דְּאִיהוּ לְבוּשָׁא דְּאוֹר, כְּגַוְנָא דְּגוּפָא דְּאִיהוּ לְבוּשָׁא לְנִשְׁמְתָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב י יא) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי. חֲדוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּא וְאָמְרוּ זַכָּאָה חוּלָקָנָא דְּזָכֵינָא לְמִשְׁמַע מִלִּין דְּלָא אִשְׁתְּמָעוּ עַד הַשְׁתָּא.

לשון הקודש

אֶלָּא שֶׁלָּאֵם הָיָה כִּנּוּי שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן אֱלֹהִים, וְהַכִּנּוּי הַהוּא הוּא אוֹר וְחֹשֶׁךְ. וּמִשּׁוּם הַחֹשֶׁךְ הַהוּא שֶׁהָיָה בַּכִּנּוּי הַהוּא אָמַר הָאָב שֶׁעָתִיד הוּא לַחֲטֹא לְאָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, שֶׁהוּא אוֹר לְבוּשׁ עֶלְיוֹן, וְזֶהוּ הָאוֹר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁגְּנָזוֹ אוֹתוֹ לַצַּדִּיקִים.

וְהַחֹשֶׁךְ הַהוּא שֶׁנִּבְרָא בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן לָרְשָׁעִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמואל–א ב) וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ. וּמִשּׁוּם אוֹתוֹ הַחֹשֶׁךְ שֶׁהָיָה עָתִיד לְהַחֲטִיא לְאוֹתוֹ הָאוֹר, לֹא רָצָה הָאָב לְהִשְׁתַּתֵּף בּוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ, הָאוֹר הַהוּא. כִּדְמוּתֵנוּ, הַחֹשֶׁךְ הַהוּא, שֶׁהוּא הַלְּבוּשׁ שֶׁל הָאוֹר כְּמוֹ שֶׁהַגּוּף הוּא לְבוּשׁ לַנְּשָׁמָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב י) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי. שָׂמְחוּ

פְּתַח עוֹד רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר (דברים לב לט) רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי. אָמַר חַבְרַיָּא שְׁמָעוּ מִלִּין עַתִּיקִין דַּאֲנָא בָּעֵינָא לְגַלָּאָה בְּתַר דְּאִתְיְהִיב לִי רְשׁוּ לְגַלָּאָה. מַאי נִיהוּ דְּאָמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי. אֶלָּא דָּא הוּא עִלַּת עַל כָּל עִלָּאִין. וְהַהוּא אִתְקְרֵי עִלַּת הָעִלּוֹת, עִלַּת מֵאִלֵּין עִלּוֹת דְּלָא יַעֲבִיד חַד מֵאִלֵּין עִלּוֹת שׁוּם עוֹבָדָא עַד דְּנָטִיל רְשׁוּ מֵהַהוּא עִלָּאָה דְּעָלֵהּ, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא לְעֵלָּא בְּנַעֲשֶׂה אָדָם.

נַעֲשֶׂה וַדַּאי, עַל תְּרֵין אִתְּמַר דְּאָמַר דָּא לְהַהוּא דִּלְעֵלָּא מִנֵּהּ, נַעֲשֶׂה וְלָא עָבִיד מִדָּעַם, אֶלָּא בִּרְשׁוּ בַּאֲמִירָה מֵהַהוּא דִּלְעֵלָּא מִנֵּהּ. וְהַהוּא דִּלְעֵלָּא מִנֵּהּ לָא עָבִיד מִדָּעַם עַד דְּנָטִיל עֵצָה מֵחַבְרֵהּ. אֲבָל הַהוּא דְּאִתְקְרֵי עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת,

לשון הקודש

כָּל הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ, אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ לִשְׁמֹעַ דְּבָרִים שֶׁלֹּא נִשְׁמְעוּ עַד עַתָּה.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (דברים לב) רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי. אָמַר, שִׁמְעוּ חֲבֵרִים דְּבָרִים עַתִּיקִים שֶׁאֲנִי רוֹצֶה לְגַלּוֹת, מֵאַחַר שֶׁנִּתְּנָה לִי הָרְשׁוּת לְגַלּוֹת. מִי הוּא שֶׁאָמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי? אֶלָּא זֶהוּ עִלַּת עַל כָּל הָעֶלְיוֹנִים. וְהַהוּא נִקְרָא עִלַּת הָעִלּוֹת, עִלַּת מֵאֵלּוּ הָעִלּוֹת שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה אַחַת מִן הָעִלּוֹת הַלָּלוּ שׁוּם מַעֲשֶׂה עַד שֶׁנּוֹטֵל רְשׁוּת מֵהָעֶלְיוֹן הַהוּא שֶׁעָלָיו, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ לְמַעְלָה בְּנַעֲשֶׂה אָדָם.

נַעֲשֶׂה וַדַּאי עַל שְׁנַיִם נֶאֱמַר. שֶׁזֶּה אָמַר לְאוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ נַעֲשֶׂה, וְלֹא עוֹשֶׂה דָּבָר אֶלָּא בִּרְשׁוּת בַּאֲמִירָה מֵאוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ, וְאוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ לֹא עוֹשֶׂה דָּבָר עַד שֶׁנּוֹטֵל עֵצָה מֵחֲבֵרוֹ.

דְּלֵית לְעֵלָּא מִנֵּהּ וְלֵית לְתַתָּא דְּשָׁוֶה לֵיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מ כה) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְגוֹ'. אָמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, דְּנָטִיל עֵצָה מִנֵּהּ, כְּגַוְנָא דְּהַהוּא דְּאָמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ.

קָמוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּא וְאָמְרוּ רִבִּי הַב לָן רְשׁוּ לְמַלְּלָא בְּהַאי אֲתַר. אָמְרוּ וְהָא לֹא אַמְרַת לְעֵיל דְּעִלַּת הָעִלּוֹת אָמַר לְכֶתֶר נַעֲשֶׂה אָדָם, וְאֵיךְ אֲמָרַת בְּעִלַּת (דף קלו ע"א) הָעִלּוֹת דְּלָא נָטִיל עֵצָה וּרְשׁוּ אֶלָּא אִיהוּ בִּלְחוּדוֹהִי בְּלָא שִׁתּוּף וְחֶשְׁבָּן, דִּכְתִיב וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי. אֲפִלּוּ אֱלֹהִים דַּאֲצִילוּת.

אָמַר לוֹן יְהוֹן שָׁמְעִין אוּדְנֵיכוֹן מַה דְּפוּמֵיכוּ מְמַלֵּל. וְהָא לָא אֲמָרִית לְכוּ הַשְׁתָּא דְּאִית דְּאִתְקְרֵי עִלַּת הָעִלּוֹת, וְלָאו אִיהוּ הַהוּא דְּאִתְקְרֵי

לשון הקודש

אֲבָל אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, וְאֵין לְמַטָּה שֶׁשָּׁוֶה לוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְגוֹ'. אָמַר, רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, שֶׁנּוֹטֵל מִמֶּנּוּ עֵצָה, כְּמוֹ הַהוּא שֶׁאָמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ.

קָמוּ כָּל הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ, רַבִּי, תֵּן לָנוּ רְשׁוּת לְדַבֵּר בַּמָּקוֹם הַזֶּה. אָמְרוּ, וַהֲרֵי אָמַרְתָּ לְמַעְלָה שֶׁעִלַּת הָעִלּוֹת אָמַר לַכֶּתֶר נַעֲשֶׂה אָדָם, וְאֵיךְ אָמְרוּ בְּעִלַּת הָעִלּוֹת שֶׁלֹּא נוֹטֵל עֵצָה וּרְשׁוּת אֶלָּא הוּא לְבַדּוֹ בְּלִי שִׁתּוּף וְחֶשְׁבּוֹן, שֶׁכָּתוּב וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, אֲפִלּוּ אֱלֹהִים שֶׁל אֲצִילוּת?

אָמַר לָהֶם, תִּהְיֶינָה שׁוֹמְעוֹת אָזְנֵיכֶם מַה שֶּׁפִּיכֶם מְדַבֵּר. וַהֲרֵי לֹא אָמַרְתִּי לָכֶם

עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת. דְּעִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת לֵית לֵיהּ תְּנִינָא דְּנָטִיל עֵצָה מִנֵּהּ. דְּאִיהוּ יָחִיד קֶדֶם כֹּלָּא, וְלֵית לֵיהּ שֻׁתָּפָא.

וּבְגִין דָּא אָמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי דְּנָטִיל עֵצָה מִנֵּהּ. דְּאִיהוּ יָחִיד קֶדֶם כֹּלָּא וְלֵית לֵיהּ תְּנִינָא וְלָא שֻׁתָּפָא. וְלֹא חֶשְׁבָּנָא. דְּאִית אֶחָד בְּשִׁתּוּף כְּגוֹן דְּכָר וְנוּקְבָא דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה נא ב) כִּי אֶחָד קְרָאתִיו וְכוּ'. אֲבָל אִיהוּ חַד בְּלָא חֶשְׁבָּן וּבְלָא שִׁתּוּף. וּבְגִין דָּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי. קָמוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּא וְאִשְׁתְּטָחוּ קַמֵּהּ וְאָמְרוּ, זַכָּאָה בַּר נָשׁ דְּמָארֵי אִסְתְּכַם עִמֵּהּ לְגַלָּאָה רָזִין טְמִירִין דְּלָא הֲווֹ מִתְגַּלְּיָן לְמַלְאָכִין קַדִּישִׁין.

אָמַר לוֹן חַבְרַיָּא אִית לָן לְאַשְׁלָמָא קְרָא, דְּכַמָּה רָזִין טְמִירִין בְּהַאי קְרָא. אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה

לשון הקודש

עַכְשָׁו שֶׁיֵּשׁ שֶׁנִּקְרָא עִלַּת הָעִלּוֹת, וְאֵינוֹ אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת?! שֶׁעִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת אֵין לוֹ שֵׁנִי שֶׁנּוֹטֵל עֵצָה מִמֶּנּוּ, שֶׁהוּא יָחִיד קֶדֶם הַכֹּל, וְאֵין לוֹ שֻׁתָּף.

וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, שֶׁנּוֹטֵל מִמֶּנּוּ עֵצָה. שֶׁהוּא יָחִיד קֶדֶם הַכֹּל, וְאֵין לוֹ שֵׁנִי וְלֹא שֻׁתָּף וְאֵין חֶשְׁבּוֹן. שֶׁיֵּשׁ אֶחָד בְּשִׁתּוּף כְּמוֹ זָכָר וּנְקֵבָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי אֶחָד קְרָאתִיו וְכוּ'. אֲבָל הוּא אֶחָד בְּלִי חֶשְׁבּוֹן וּבְלִי שִׁתּוּף, וּמִשּׁוּם זֶה וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי. קָמוּ כָּל הַחֲבֵרִים וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ, אַשְׁרֵי מִי שֶׁרִבּוֹנוֹ מַסְכִּים עִמּוֹ לְגַלּוֹת סוֹדוֹת טְמִירִים שֶׁלֹּא הָיוּ מִתְגַּלִּים לְמַלְאָכִים קְדוֹשִׁים.

אָמַר לָהֶם, חֲבֵרִים, יֵשׁ לָנוּ לְהַשְׁלִים

וְגוֹ'. חַבְרַיָּא אֲנִי אָמִית בִּסְפִירָה, וַאֲחַיֶּה בִּסְפִירָה מִסִּטְרָא דִּימִינָא חַיֵּי, וּמִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא מִיתָה. וְאִי לָא אִסְתְּכָמוּ תַּרְוַיְיהוּ בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא לֹא אִתְקְיַם דִּינָא דְּאִנּוּן בְּמוֹתָב תְּלָתָא כַּחֲדָא.

וּלְזִמְנִין אִסְתַּכְּמוּן תְּלָתָא לְמֶעֱבַד דִּינָא, וְיֵיתֵי יַד יְמִינָא דְּאִיהִי פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים. דְּאִיהוּ יְהוָ"ה יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א וְדָא שְׁכִינְתָּא אִתְקְרֵי יַד יָמִין מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד, יַד שְׂמֹאל מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה. יַד יְהוָ"ה מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. כַּד בַּר נָשׁ חָזַר בִּתְיוּבְתָּא הַאי יָד שֵׁיזִיב לוֹן מִן דִּינָא. אֲבָל כַּד דָּן עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, אִתְּמַר בֵּיהּ וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל.

וְעוֹד תְּלָת זִמְנִין אִית בְּהַאי קְרָא אֲנִי אֲנִי אֲנִי דְּאִית בְּהוֹן אֵ אֵ אֵ י י י, דְּאִתְּרְמִיזוּ בְּיו"ד

לשון הקודש

הַפָּסוּק, שֶׁכַּמָּה סוֹדוֹת טְמִירִים בַּפָּסוּק הַזֶּה, אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה וְגוֹ'. חֲבֵרִים, אֲנִי אָמִית בִּסְפִירָה, וַאֲחַיֶּה בִּסְפִירָה. מִצַּד הַיָּמִין חַיִּים, וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל מִיתָה. וְאִם לֹא הִסְכִּימוּ שְׁנֵיהֶם בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, לֹא מִתְקַיֵּם הַדִּין, שֶׁהוּא בְּמוֹשַׁב שְׁלֹשָׁה יַחַד. **וְלִפְעָמִים** מַסְכִּימִים הַשְּׁלֹשָׁה לַעֲשׂוֹת דִּין, וְתָבֹא יַד יָמִין שֶׁהִיא פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, שֶׁהִיא יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת יַד יָמִין מִצַּד הַחֶסֶד, יַד שְׂמֹאל מִצַּד הַגְּבוּרָה. יַד יְהוָ"ה מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. כְּשֶׁאָדָם חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, הַיָּד הַזּוֹ מַצִּילָתָם מִן הַדִּין, אֲבָל כְּשֶׁדָּן עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, נֶאֱמַר בּוֹ וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל.

וְעוֹד, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים יֵשׁ בַּפָּסוּק הַזֶּה אֲנִי

הֵ"י וָא"ו הֵ"י. יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְאִית בְּהוֹן תְּלָת וָוִי"ן וְאִי"ן וַאֲחַיֵּ"ה וַאֲנִ"י דְּאִתְרְמִיזוּ בְּאִלֵּין שְׁמָהָן. וְעִם כָּל דָּא דְּהַאי קְרָא אוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּא לְגַבֵּי אֱלֹהִים אֲחֵרִים. רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ דְּאִתְמַר בְּהוּ אנ"י וה"ו. וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, דָּא סמא"ל וְנָחָשׁ. אֲנִי אָמִית, בִּשְׁכִינְתָּא לְמָאן דְּאִיהוּ חַיָּב. וַאֲנִי אֲחַיֶּה בֵּיהּ לְמָאן דְּאִיהוּ זַכָּאי. וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל דָּא יַד יְהוָ"ה דְּאִיהוּ יְהוָ"ה יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְאִיהוּ כוז"ו במוכס"ז כוז"ו וְכֹלָּא קְשׁוֹט.

אֲבָל מַה דְּאִתְמַר לְעֵלָּא עַל עִלָּאָה דְּאִיהוּ עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, הַאי רָזָא לָא אִתְמְסַר אֶלָּא לְחַכִּימַיָּא וּנְבִיאַיָּא.

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, הָא אוֹקְמוּהָ

לשון הקודש

אֲנִי אֲנִי, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם א א א י י י, שֶׁנִּרְמְזוּ בְּיו"ד ה"י וא"ו ה"י. יו"ד ה"א וא"ו ה"א. וְיֵשׁ בָּהֶם שָׁלֹשׁ וָוִי"ם – וְאִי"ן וַאֲחַיֵּ"ה וַאֲנִ"י, שֶׁנִּרְמְזוּ בַּשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ. וְעִם כָּל זֶה שֶׁבֵּאֲרוּ הַחֲבֵרִים אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה אֵצֶל אֱלֹהִים אֲחֵרִים – רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא, זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אנ"י וה"ו. וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי – זֶה סמא"ל וְנָחָשׁ. אֲנִי אָמִית בַּשְׁכִינָה אֶת מִי שֶׁהוּא רָשָׁע, וַאֲנִי אַחַיֶּה בָּהּ אֶת מִי שֶׁהוּא צַדִּיק. וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל – זוֹ יַד יְהוָ"ה שֶׁהִיא יְהוָ"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א. וְהִיא כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, וְהַכֹּל אֱמֶת.

אֲבָל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר לְמַעְלָה עַל הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, הַסּוֹד הַזֶּה לֹא נִמְסַר אֶלָּא לַחֲכָמִים וּנְבִיאִים.

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, הֲרֵי

חַבְרַיָּא עַל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, דְּאִנּוּן אָמְרוּ הַאי קְרָא, אָמְרוּ לֵיהּ בָּתַר דְּהַוּוּ יַדְעִין מַה דַּהֲוָה וּמַה דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי. וְאִנּוּן הֲווֹ יָדְעֵי דַּהֲוָה עָתִיד לְמֶחֱטֵי. וְאַמַּאי בָּעֵי לֵיהּ לְמֶעֱבַד. וְלֹא עוֹד אֶלָּא עֲזָ"א וַעֲזָאֵ"ל הֲווֹ מִקַּטְרְגִין עָלֵהּ זִמְנָא דְּאָמְרָה שְׁכִינְתָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נַעֲשֶׂה אָדָם.

אָמְרוּ (תהלים קמד ג) **מָה אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ. מָה אָת בָּעֵי לְמֶעֱבַד אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ וְעָתִיד לְמֶחֱטֵי קַמָּךְ בְּאִתְתָּא דִּילֵהּ דְּאִיהִי חֹשֶׁךְ. דְּאוֹר אִיהוּ דְּכוּרָא. חֹשֶׁךְ נוּקְבָא. שְׁמָאלָא חֹשֶׁךְ דִּבְרִיאָה, בְּהַהוּא זִמְנָא שְׁכִינְתָּא אָמְרָת לוֹן בְּהַאי דְּאַתּוּן מִקַּטְרְגִין אַתּוּן עָתִידִין לְמִנְפַּל. הָדָא הוּא דִּכְתִיב** (בראשית ו ב) **וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. וְחָשְׁקוּ בְּהוֹן וְטָעוּ בְּהוֹן וְאַפִּיל לוֹן שְׁכִינְתָּא מִקְּדֻשָּׁה דִּילְהוֹן.**

לשון הקודש

פֵּרוּשׁוֹ הַחֲבֵרִים עַל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שֶׁהֵם אָמְרוּ אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה אַחַר שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים מַה שֶּׁהָיָה וּמַה שֶּׁעָתִיד לִהְיוֹת. וְהֵם הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁהָיָה עָתִיד לַחֲטֹא, וְלָמָּה רָצָה לַעֲשׂוֹת לוֹ? וְלֹא עוֹד, אֶלָּא עֲזָא וַעֲזָאֵל הָיוּ מְקַטְרְגִים עָלָיו בִּזְמַן שֶׁאָמְרָה הַשְּׁכִינָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נַעֲשֶׂה אָדָם.

אָמְרוּ, מָה אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ, מָה אַתָּה רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ, וְעָתִיד לַחֲטֹא לְפָנֶיךָ בְּאִשְׁתּוֹ שֶׁהִיא חֹשֶׁךְ, שֶׁהָאוֹר הוּא זָכָר, הַחֹשֶׁךְ נְקֵבָה, הַשְּׂמֹאל חֹשֶׁךְ שֶׁל בְּרִיאָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן אָמְרָה לוֹ הַשְּׁכִינָה, בָּזֶה שֶׁאַתֶּם מְקַטְרְגִים, אַתֶּם עֲתִידִים לִנְפֹּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ו) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם, וְחָשְׁקוּ בָהֶן וְטָעוּ בָהֶן, וְהִפִּילָה אוֹתָם הַשְּׁכִינָה מִקְּדֻשָּׁתָם.

אָמְרוּ חַבְרַיָּא אִי הָכִי עֲזָ"א וַעֲזָאֵ"ל לֹא מִשְׁקְרִין בְּמִלּוּלֵיהוּ. דְּוַדַּאי בְּנוּקְבָא הֲוָה עָתִיד לְמֶחֱטֵי אָדָם. אֶלָּא הָכִי אָמְרַת שְׁכִינְתָּא אַתּוּן דְּאִזְדַּמַּנְתּוּן לְקַטְרוּגָא קֳדָמַי יַתִּיר מִכָּל צְבָא מָרוֹם, אִם אַתּוּן הֲוִיתוּן שַׁפִּירִין מֵאָדָם בְּעוֹבָדַיְכוּ, יָאוּת לְכוּ לְקַטְרְגָא עָלֵה. אֲבָל אִם הוּא עָתִיד לְמֶחֱטֵי בְּאִתְּתָא חֲדָא אַתּוּן בְּנָשִׁין סַגִּיאִין. כְּמָא דְּאִתְּמַר (שם ו) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. בְּנוֹת הָאָדָם וְלֹא בַּת הָאָדָם. וְלֹא עוֹד אֶלָּא אִם אָדָם חָב הָא אַקְדִּימִית לֵיהּ תְּשׁוּבָה לְאַחֲזָרָא לְמָאֵרֵהּ וּלְאִתְתַּקְּנָא כְּמָא דְּחָב.

אָמְרוּ לֵיהּ חַבְרַיָּא אִם כֵּן אַמַּאי כְּלֵי הַאי. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לְחַבְרַיָּא אִי לָא הֲוָה הָכִי דְּבָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֵצֶר הַטּוֹב וְיֵצֶר הָרָע דְּאִנּוּן אוֹר וְחֹשֶׁךְ, לָא הֲוָה זְכוּ וְחוֹבָה לְאָדָם

לשון הקודש

אָמְרוּ הַחֲבֵרִים, אִם כָּךְ, עֲזָא וַעֲזָאֵל לֹא מְשַׁקְּרִים בְּדִבְרֵיהֶם, שֶׁוַּדַּאי בִּנְקֵבָה הָיָה עָתִיד לַחֲטֹא אָדָם. אֶלָּא כָּךְ אָמְרָה הַשְּׁכִינָה, אַתֶּם שֶׁהִזְדַּמַּנְתֶּם לְקַטְרֵג לְפָנַי יוֹתֵר מִכָּל צְבָא הַמָּרוֹם, אִם אַתֶּם הֱיִיתֶם טוֹבִים מֵאָדָם בְּמַעֲשֵׂיכֶם, נָאֶה לָכֶם לְקַטְרֵג עָלָיו. אֲבָל אִם הוּא עָתִיד לַחֲטֹא עִם אִשָּׁה אַחַת, אַתֶּם בְּנָשִׁים רַבּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. בְּנוֹת הָאָדָם וְלֹא בַּת הָאָדָם. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אִם אָדָם חוֹטֵא, הֲרֵי הִקְדִּים לוֹ תְּשׁוּבָה לַחֲזֹר לְרִבּוֹנוֹ וּלְהִתְתַּקֵּן בְּמַה שֶׁחָטָא.

אָמְרוּ לוֹ הַחֲבֵרִים, אִם כֵּן לָמָּה כָּל זֶה? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לַחֲבֵרִים, אִם לֹא הָיָה כָּךְ שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יֵצֶר טוֹב

דִּבְרִיאָה. אֶלָּא בְּגִין דְּאִתְבְּרֵי מִתַּרְוַיְהוּ. וּבְגִין דָּא (דברים ל טו) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע (שם יט), וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים. אָמְרוּ לֵיהּ וְעוֹד אַמַּאי כְּלֵי הַאי. לָא הֲוָה אִתְבְּרֵי לְמֵיחַב קֶדֶם יְהוָ"ה, וְלָא לְגַרְמָא כָּל מַה דְּגָרִים לְעֵלָּא, וְלָא הֲוָה לֵיהּ לֹא עֹנֶשׁ וְלֹא שָׂכָר.

אָמַר חַבְרַיָּא מִן הַדִּין הֲוָה לְמִבְרֵי לֵיהּ בְּגִין דְּאוֹרַיְתָא בְּגִינָהּ אִתְבְּרִיאַת דִּכְתִיב בָּהּ אַגְרָא לְצַדִּיקַיָּא וְעָנְשָׁא לְרַשִּׁיעַיָּא. וְלָא הֲוָה אַגְרָא לְצַדִּיקַיָּא וְעָנְשָׁא לְרַשִּׁיעַיָּא, אֶלָּא בְּגִין אָדָם דִּבְרִיאָה (ישעיה מה יח) לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ. אָמְרוּ וַדַּאי כְּעָן שְׁמַעְנָא מַה דְּלָא שְׁמַעְנָא עַד הַשְׁתָּא. דְּוַדַּאי לֹא בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִלְּתָא דְּלָאו הוּא צָרִיךְ.

לשון הקודש

וְיֵצֶר הָרָע שֶׁהֵם אוֹר וְחֹשֶׁךְ, לֹא הָיְתָה זְכוּת וְחוֹבָה לְאָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁנִּבְרָא מִשְּׁנֵיהֶם. וּמִשּׁוּם זֶה (דברים ל) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע. וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים. אָמְרוּ לוֹ, וְעוֹד כָּל זֶה לָמָּה? לֹא הָיָה נִבְרָא לַחֲטֹא לִפְנֵי יְהוָ"ה, וְלֹא גּוֹרֵם כָּל מַה שֶּׁגָּרַם לְמַעְלָה, וְלֹא הָיָה לוֹ לֹא עֹנֶשׁ וְלֹא שָׂכָר.

אָמַר חֲבֵרִים, מִן הַדִּין הָיָה לִבְרֹא אוֹתוֹ בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה, בִּגְלָלָהּ נִבְרָא, שֶׁכָּתוּב בָּהּ שָׂכָר לַצַּדִּיקִים וְעֹנֶשׁ לָרְשָׁעִים, וְלֹא הָיָה שָׂכָר לַצַּדִּיקִים וְעֹנֶשׁ לָרְשָׁעִים. אֶלָּא בִּשְׁבִיל אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ. אָמְרוּ, וַדַּאי כָּעֵת שָׁמַעְנוּ מַה שֶּׁלֹּא שָׁמַעְנוּ עַד עַכְשָׁו, שֶׁוַּדַּאי לֹא בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּבָר שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ.

וְלֹא עוֹד אֶלָּא אוֹרַיְתָא דִּבְרִיאָה אִיהִי לְבוּשָׁא דִּשְׁכִינְתָּא. אִם אָדָם לֹא הָוָה עָתִיד לְמִבְרֵי הֲוַת שְׁכִינְתָּא בְּלָא כְּסוּיָא כְּגַוְנָא דְּעָנִי. וּבְגִין דָּא כָּל מָאן דְּחָב כְּאִלּוּ הִפְשִׁיט לִשְׁכִינְתָּא מִלְּבוּשָׁהָא, וְהַאי אִיהוּ עוֹנְשָׁא דְּאָדָם. וְכָל מָאן דִּמְקַיֵּם פִּיקוּדָא דְּאוֹרַיְתָא כְּאִלּוּ הוּא לָבִישׁ לִשְׁכִינְתָּא בְּמַלְבּוּשָׁהָא. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ בְּכִסּוּיָא דְּצִיצִית, (שמות כב כו) כִּי הִיא כְּסוּתָה לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעֹרוֹ בַּמֶּה יִשְׁכָּב בְּגָלוּתָא וְהָא אוֹקְמוּהָ.

תָּא חֲזֵי חֹשֶׁךְ אִיהוּ אֲכָמוּ דְּאוֹרַיְתָא אוֹר חִוָּרוּ דְּאוֹרַיְתָא. וְכַד הַהוּא אוֹר מִתְלַבֵּשׁ בַּחֹשֶׁךְ, אִתְּמַר בְּאוֹרַיְתָא שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה (שיר השירים א ה). וְכַד אִסְתְּלַק מִתַּמָּן אוֹר דְּאִיהוּ חִוָּרוּ, אִיהִי אוֹמֶרֶת אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת. וְאוֹרַיְתָא כְּגַוְנָא דְּבַת

לשון הקודש

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא הַתּוֹרָה שֶׁל בְּרִיאָה הִיא הַלְּבוּשׁ שֶׁל הַשְּׁכִינָה. אִם אָדָם לֹא הָיָה עָתִיד לְהִבָּרֵא, הָיְתָה הַשְּׁכִינָה בְּלִי כִּסּוּי, כְּמוֹ עָנִי. וּמִשּׁוּם זֶה, כָּל מִי שֶׁחוֹטֵא כְּאִלּוּ הִפְשִׁיט אֶת הַשְּׁכִינָה מִלְּבוּשָׁהּ, וְזֶהוּ עָנְשׁוֹ שֶׁל אָדָם. וְכָל מִי שֶׁמְּקַיֵּם אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, כְּאִלּוּ הִלְבִּישׁ אֶת הַשְּׁכִינָה בְּמַלְבּוּשָׁיהָ. וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ בְּכִסּוּי שֶׁל צִיצִית (שמות כב) כִּי הִיא כְּסוּתָה לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעֹרוֹ בַּמֶּה יִשְׁכָּב, בַּגָּלוּת, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

בֹּא וּרְאֵה, הַחֹשֶׁךְ הוּא הַשָּׁחוֹר שֶׁל הַתּוֹרָה, הָאוֹר הַלָּבָן שֶׁל הַתּוֹרָה. וּכְשֶׁאוֹתוֹ הָאוֹר מִתְלַבֵּשׁ בַּחֹשֶׁךְ, נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה (שיר השירים א). וּכְשֶׁמִּסְתַּלֵּק מִשָּׁם אוֹר שֶׁהוּא לָבָן, הִיא אוֹמֶרֶת אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת. וְהַתּוֹרָה כְּמוֹ בַּת הָעַיִן שֶׁהִיא שְׁחוֹרָה

עֵינָא דְּאִיהִי אֶכְמָא וְשַׁפִּירָא בְּאוֹר דְּנַהִיר בֵּיהּ. וּבְגִין בַּת עֵינָא וְאוֹר דְּנַהִיר בָּהּ אָמַר (דף קלו ע"ב) דָּוִד (תהלים כז א) ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא. אוֹרִי אוֹר י' דְּאִיהִי בַּת עַיִן. וּתְרֵין גַּוְנִין אִית לָהּ, אוֹר מִלְּגָאו וְחֹשֶׁךְ מִלְּבַר לְמֶהֱוֵי שַׁלְטָאָה בְּהוּ עַל כָּל קְלִפִּין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. בִּלְבוּשָׁא דְּאוֹר אִיהִי שְׁלִיטַת עַל כָּל אִנּוּן דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות ו כג) וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם. וּבִלְבוּשׁ אֶכְמָא שְׁלִיטַת עַל חַיָּבַיָּא דְּאִתְּמַר בְּהוּ (ש"א ב ט) וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ.

וְעוֹד אוֹר אִיהִי מִסִּטְרָא דִּימִינָא דְּאִיהוּ אוֹר יוֹם קַדְמָאָה דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית א ג) יְהִי אוֹר, דָּא אַבְרָהָם וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם. חֹשֶׁךְ מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא דְּיִצְחָק דְּאִיהוּ יוֹם תְּנִינָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם כז א) וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאֹת. וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה

לשון הקודש

וְיָפָה בָּאוֹר שֶׁמֵּאִיר בָּהּ, וּמִשּׁוּם זֶה בַּת הָעַיִן וְהָאוֹר הַמֵּאִיר בָּהּ אָמַר דָּוִד (תהלים כז) ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא. אוֹרִי – אוֹר י', שֶׁהִיא בַּת עַיִן. וּשְׁנֵי גְוָנִים יֵשׁ לָהּ, אוֹר מִבִּפְנִים וְחֹשֶׁךְ מִבַּחוּץ לִהְיוֹת שׁוֹלֵט בָּהֶם עַל כָּל הַקְּלִפּוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. בִּלְבוּשׁ שֶׁל אוֹר הִיא שׁוֹלֶטֶת עַל כָּל אוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם, וּבִלְבוּשׁ שָׁחֹר שׁוֹלֶטֶת עַל הָרְשָׁעִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ.

וְעוֹד, שֶׁהָאוֹר הוּא מִצַּד הַיָּמִין, שֶׁהוּא אוֹר הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יְהִי אוֹר, זֶה אַבְרָהָם, וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם. הַחֹשֶׁךְ מִצַּד הַשְּׂמֹאל שֶׁל יִצְחָק, שֶׁהוּא הַיּוֹם הַשֵּׁנִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו

וְגוֹ'. אָדָם דָּא יַעֲקֹב אִתְלְבַּשׁ בְּתַרְוַיְהוּ בְּאוֹר דִּימִינָא וּבַחֹשֶׁךְ דִּשְׂמָאלָא.

וּבְתַרְוַיְהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ עַמּוּד הֶעָנָן יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לַיְלָה דְּנָהִיר בְּתַרְוַיְהוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יג כב) לֹא יָמִישׁ עַמּוּד הֶעָנָן יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לָיְלָה לִפְנֵי הָעָם. עָנָן מִסִּטְרָא דִּילֵהּ מַיָּא. חֹשֶׁךְ מִסִּטְרָא דִּילֵהּ אֶשָּׁא. עַמּוּד אִיהוּ שָׁלוֹם בֵּינַיְהוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב כה ב) עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. וְכַד אִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא (שמות יד כ) וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה. לָא קָרִיב מַיָּא לְאֶשָּׁא, וְלֹא אֶשָּׁא לְמַיָּא. דְּאִיהוּ אַפְרִישׁ בֵּינַיְהוּ הַאי אִיהוּ מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם כְּגוֹן הִלֵּל וְשַׁמַּאי.

לְקָבְלַיְהוּ תְּרֵין אֻמּוֹרָאֵי בִּרְקִיעָא מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל וְשַׂר שָׁלוֹם מַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם

לשון הקודש

מֵרֹאת. וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה וְגוֹ'. אָדָם, זֶה יַעֲקֹב, הִתְלַבֵּשׁ בִּשְׁנֵיהֶם, בָּאוֹר שֶׁל הַיָּמִין וּבַחֹשֶׁךְ שֶׁל הַשְּׂמֹאל.

וּבִשְׁנֵיהֶם הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא עַמּוּד הֶעָנָן יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לַיְלָה, שֶׁמֵּאִיר בִּשְׁנֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות יג) לֹא יָמִישׁ עַמּוּד הֶעָנָן יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לָיְלָה לִפְנֵי הָעָם וְגוֹ'. הֶעָנָן מֵהַצַּד שֶׁלּוֹ מַיִם. הַחֹשֶׁךְ מֵהַצַּד שֶׁלּוֹ אֵשׁ. הָעַמּוּד הוּא הַשָּׁלוֹם בֵּינֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב כה) עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. וּכְשֶׁהוּא בָּאֶמְצַע, וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה. לֹא קָרַב הַמַּיִם לָאֵשׁ, וְלֹא אֵשׁ לַמַּיִם. כְּמוֹ שֶׁהוּא הִפְרִיד בֵּינֵיהֶם, זוֹהִי מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, הִלֵּל וְשַׁמַּאי.

כְּנֶגְדָּם שְׁנֵי אֻמּוֹרָאִים בָּרָקִיעַ – מִיכָאֵל

דְּאִיהוּ נוּרִיאֵל אוּרִיאֵל. אוּרִיאֵל אִתְקְרֵי מִסִּטְרָא דִּימִינָא. נוּרִיאֵל מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא. וְאִיהוּ אָדָם דִּלְתַתָּא מטטרו"ן שְׁמֵהּ דְּשַׁלִּיט עַל כָּל מָאנֵי מַתְנִיתִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א כו) וְיִרְדוּ בִדְגַת הַיָּם. אִלֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּמִתְרַבִּין בְּיַמָּא דְּאוֹרַיְתָא דְּיַרְתֵּי מִתַּמָּן וְכוּ'.

בְּרֵאשִׁית בָּרָ"א שִׁי"ת וְדָא מטט'רון אוֹת בַּצָּבָא דִּילֵהּ. וּבְגִינֵהּ אִתְּמַר (בראשית ד טו) וַיָּשֶׂם ה' לְקַיִן אוֹת. לְאַגְּנָא עָלֵהּ מַה דַּהֲוָה אָזִיל נָע וָנָד בְּגִלְגּוּלָא, אִתְעֲבִיד נוֹד. מִיָּד (שם ד טז) וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קִדְמַת עֵדֶן. וְדָא אוֹת דִּבְרִית מִילָה דְּקִנָּא עָלֵהּ דְּאָחוּהָ בְּגִין דְּנוֹלַד מָהוּל. וּבְאָן אֲתַר זָכָה לֵיהּ בְּקֵינִי בְּגִין דְּחָזַר תַּמָּן בִּתְיוּבְתָּא וְנָפְקוּ בְּנוֹי מִנֵּהּ דְּעָאלוּ לְגַן עֵדֶן. וּבְגִין דָּא וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קִדְמַת עֵדֶן.

לשון הקודש

וְגַבְרִיאֵל, וְשַׂר שָׁלוֹם מַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם, שֶׁהוּא נוּרִיאֵל אוּרִיאֵל. אוּרִיאֵל נִקְרָא מִצַּד שֶׁל הַיָּמִין, נוּרִיאֵל מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְהוּא אָדָם שֶׁלְּמַטָּה, מטטרו"ן שְׁמוֹ, שֶׁשּׁוֹלֵט עַל כָּל בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיִרְדוּ בִדְגַת הַיָּם. אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמִּתְרַבִּים בְּיָם הַתּוֹרָה שֶׁיּוֹרְשִׁים מִשָּׁם וְכוּ'.

בְּרֵאשִׁית בָּרָ"א שִׁי"ת, וְזֶה מטטרו"ן אוֹת בִּצְבָאוֹ, וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר (בראשית ד) וַיָּשֶׂם ה' לְקַיִן אוֹת, לְהָגֵן עָלָיו. מַה שֶּׁהָיָה הוֹלֵךְ נָע וָנָד בְּגִלְגּוּל, נַעֲשָׂה נוֹד. מִיָּד וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קִדְמַת עֵדֶן. וְזוֹ אוֹת בְּרִית הַמִּילָה שֶׁקִּנָּא עָל שֶׁל אָחִיו, מִשּׁוּם שֶׁנּוֹלַד מָהוּל. וּבְאֵיזֶה מָקוֹם זָכָה לוֹ? בְּקֵינִי, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם חָזַר בִּתְשׁוּבָה

לְבָתַר עָבִיד תּוֹלְדִין מִסִּטְרָא דְּרַע, וְאִתְפְּשָׁטוּ בְּגִלְגּוּלִין דְּעָלְמָא. וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (שם ד יז) וַיֵּדַע קַיִן אֶת אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת חֲנוֹךְ. חֲנוֹךְ מִסִּטְרָא דְּקַיִן וְדָא יֵצֶר הָרָע חִנּוּכָא לְבִישׁ. וְאִית חֲנוֹךְ מִסִּטְרָא דֶּאֱנוֹשׁ דְּאִיהוּ יֵצֶר הַטּוֹב חִנּוּכָא לְטָב. וְאִתְּמַר בֵּיהּ (שם ה כב) וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים. וְדָא חֲנוֹךְ דְּנֶהֱפַךְ בִּשְׂרֵיהּ לְלַפִּידֵי אֵשׁ.

וּתְלָתָא אִנּוּן אָדָם שֵׁת אֱנוֹשׁ. אֱנוֹשׁ מִתַּמָּן אִתְיְחֲסוּ כָּל דָּרִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ד כו) אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם ה'. מִתַּמָּן אִתְפְּשָׁטוּ כָּל גִּלְגּוּלִין דְּצַדִּיקַיָּא. חֲנוֹךְ דְּנָפַק מֵאֱנוֹשׁ אִיהוּ מִטַּטְרוֹ"ן דְּנֶהְפַּךְ בְּשָׂרוֹ לְלַפִּידֵי אֵשׁ וְאִיהוּ נוּרִיאֵל. וְעַל תַּרְוַיְהוּ אִתְּמַר (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב.

לשון הקודש

וְיָצְאוּ מִמֶּנּוּ בָּנָיו שֶׁנִּכְנְסוּ לְגַן עֵדֶן, וּמִשּׁוּם זֶה יֵשֵׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קִדְמַת עֵדֶן.

אַחַר כָּךְ עָשָׂה תּוֹלְדוֹת מִצַּד הָרָע, וְהִתְפַּשְּׁטוּ בְּגִלְגּוּלִים בָּעוֹלָם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַיֵּדַע קַיִן אֶת אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת חֲנוֹךְ. חֲנוֹךְ מֵהַצַּד שֶׁל קַיִן, וְזֶה יֵצֶר הָרָע, חִנּוּךְ לָרַע. וְיֵשׁ חֲנוֹךְ מֵהַצַּד שֶׁל אֱנוֹשׁ, שֶׁהוּא יֵצֶר הַטּוֹב, חִנּוּךְ לְטוֹב, וְנֶאֱמַר בּוֹ (שם ה) וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים. וְזֶה חֲנוֹךְ שֶׁנֶּהְפַּךְ בְּשָׂרוֹ לְלַפִּידֵי אֵשׁ.

וּשְׁלֹשָׁה הֵם: אָדָם, שֵׁת, אֱנוֹשׁ. מֵאֱנוֹשׁ הִתְיַחֲסוּ כָּל הַדּוֹרוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם ה'. מִשָּׁם הִתְפַּשְּׁטוּ כָּל הַגִּלְגֻּלִים שֶׁל הַצַּדִּיקִים. חֲנוֹךְ שֶׁיָּצָא מֵאֱנוֹשׁ הוּא מִטַּטְרוֹ"ן שֶׁנֶּהְפַּךְ בְּשָׂרוֹ לְלַפִּידֵי אֵשׁ, וְהוּא נוּרִיאֵל, וְעַל שְׁנֵיהֶם נֶאֱמַר וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב. רָצוֹ"א זֶה

רָצוֹ"א דָּא נוּרִיאֵל. וָשׁוֹ"ב מִטַּטְרוֹ"ן הָכִי סָלְקֵי בְּחֶשְׁבָּן. כְּמַרְאֵה הַבָּזָק אֶלָּא אִיהוּ (שם כח) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ט יד) וְהָיָה בְּעַנְנִי עָנָן עַל הָאָרֶץ וְנִרְאֲתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן. וּבְגִינֵהּ אִתְּמַר (שם טו) וְלֹא יִהְיֶה עוֹד הַמַּיִם מַבּוּל לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר. בְּגִין דְּאִתְהַפַּךְ לְלַפִּידֵי אֵשׁ. וְכָל מַלְאָכִין דִּמְמָנָן עַל נִשְׁמָתִין דְּגִלְגּוּלִין מִתַּמָּן הֲוֹוּ.

וְעוֹד כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת, עָלֵהּ אִתְּמַר לְמֹשֶׁה (שמות כה מ) וּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אַתָּה מָרְאֶה בָּהָר. כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה ה' אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת הַמְּנֹרָה (במדבר ח ד). וְדָא מִטַּטְרוֹ"ן, מ' דִּילֵהּ מְנוֹרָה. נוּרִיאֵל נוּר דָּלִיק וְהוּא ט"ט (דברים ו ח) וְהָיוּ לְטֹטָפוֹת בֵּין עֵינֶיךָ. וְכֹלָּא אִתְּפַשְׁטָא מֵאֱנוֹשׁ וּבְגִין דָּא (בראשית ד כו) אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם ה'.

לשון הקודש

נוּרִיאֵל. וָשׁוֹ"ב מטטרו"ן, כָּךְ עוֹלִים בְּחֶשְׁבּוֹן. כְּמַרְאֵה הַבָּזָק, אֶלָּא הוּא כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית ט) וְהָיָה בְּעַנְנִי עָנָן עַל הָאָרֶץ וְנִרְאֲתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן, וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר (שם) וְלֹא יִהְיֶה עוֹד הַמַּיִם לְמַבּוּל לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר, מִשּׁוּם שֶׁהִתְהַפֵּךְ לְלַפִּידֵי אֵשׁ. וְכָל הַמַּלְאָכִים הַמְמֻנִּים עַל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הַגִּלְגּוּלִים הֵם מִשָּׁם.

וְעוֹד כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת, עָלָיו נֶאֱמַר לְמֹשֶׁה (שמות כה) וּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אַתָּה מָרְאֶה בָּהָר. כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה ה' אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת הַמְּנֹרָה (במדבר ח). וְזֶה מטטרו"ן, מ' שֶׁלּוֹ מְנוֹרָה. נוּרִיאֵל אֵשׁ דּוֹלֶקֶת, וְהוּא ט"ט, וְהָיוּ לְטֹטָפוֹת בֵּין עֵינֶיךָ. וְהַכֹּל נִתְפַּשֵּׁט מֵאֱנוֹשׁ, וּמִשּׁוּם זֶה אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם ה'.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים (בראשית א). הַאי קְרָא אִתְפְּרַשׁ לְשִׁבְעִין אַנְפִּין בְּמַה דְּאוֹקְמוּהָ רַבָּנָן שִׁבְעִין אַנְפִּין לְאוֹרַיְתָא. בְּרֵאשִׁי"ת בַּת בִּתְחִלָּה אַמַּאי. אֶלָּא הָכִי אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין בַּת בִּתְחִלָּה סִימָן טוֹב לְבָנִים. וּמַאי נִיהוּ אִלֵּין שִׁית סְפִירָן דִּכְלִילָן בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִתְּמַר עָלַיְהוּ (שמות לא יז) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. וְאִנּוּן שִׁית זִמְנִין טוֹב דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית.

וּבְיוֹמָא תְּלִיתָאָה תְּרֵין זִמְנִין טוֹב. חַד דְּיוֹמָא תְּנִינָא דִּבְרֵאשִׁית, וְחַד דְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה. וְאִנּוּן (דברי הימים א כט יא) הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל. דְּאִיהוּ צַדִּיק. וְהַאי בַּת אִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה מַלְכוּת הַקֹּדֶשׁ, עֲשִׂירָאָה לְתִשְׁעָה,

לשון הקודש

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים (בראשית א). הַפָּסוּק הַזֶּה הִתְפָּרֵשׁ לְשִׁבְעִים פָּנִים בְּמַה שֶׁפֵּרְשׁוּהוּ רַבּוֹתֵינוּ שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה. בְּרֵאשִׁי"ת בַּת בַּתְּחִלָּה, לָמָּה? אֶלָּא כָּךְ פֵּרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁל הַמִּשְׁנָה, בַּת תְּחִלָּה – סִימָן טוֹב לְבָנִים. וּמַהוּ? אֵלּוּ שֵׁשׁ הַסְּפִירוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶן (שמות כ) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. וְהֵם שֵׁשׁ פְּעָמִים טוֹב שֶׁבְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.

וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פַּעֲמַיִם כִּי טוֹב, אֶחָד שֶׁל הַיּוֹם הַשֵּׁנִי שֶׁל בְּרֵאשִׁית, וְאֶחָד שֶׁל הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. וְהֵם (דברי הימים–א כט) הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק. וְהַבַּת הַזּוֹ הִיא הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, מַלְכוּת הַקֹּדֶשׁ, הָעֲשִׂירִית

וּשְׁבִיעָאָה לְשִׁית, וּרְבִיעָאָה לִתְלָת אֲבָהָן, וּתְמִינָאָה לְשִׁבִיעָאָה חַג שְׁמִינִי עֲצֶרֶת.

וְאִיהִי בַּת קוֹל רְבִיעָאָה לִתְלָת דַּרְגִּין דְּהַוּוּ מִשְׁתַּמְּשִׁים בְּהוֹן יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָהוֹן וְאִנּוּן תּוֹרָה. נְבוּאָה. רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. בַּת קוֹל. וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בָּהּ בְּמַלְכוּת קַדִּישָׁא, אִיהִי תּוֹרָה מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא (תהלים יט ח) תּוֹרַת ה' תְּמִימָה. וְאִיהִי נְבוּאָה מִסִּטְרָא דְּנֶצַח וְהוֹד דְּאִנּוּן תְּרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט, בְּכָל צוּרוֹת וּמַרְאוֹת וְדִמְיוֹנוֹת וְחֶזְיוֹנוֹת דִּנְבִיאֵי, כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין בְּבַת עַיִן דְּאִיהִי לַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, י' כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר מַרְאוֹת, וּנְהִירָא מִתְּלָתִין וּתְרֵין אֱלֹהִים דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, כְּלִילָא מֵעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, וּבָהּ הַלֵּב רוֹאֶה, הַלֵּב יוֹדֵעַ הַלֵּב מֵבִין.

לשון הקודש

לְתִשְׁעָה, וְהַשְּׁבִיעִית לְשִׁשָּׁה, וְהָרְבִיעִית לִשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, וּשְׁמִינִית לְשִׁבְעָה, חַג שְׁמִינִי עֲצֶרֶת.

וְהִיא בַּת קוֹל, הָרְבִיעִית לִשְׁלֹשׁ הַדְּרָגוֹת שֶׁהָיוּ מִשְׁתַּמְּשִׁים בָּהֶם יִשְׂרָאֵל בְּאַרְצָם, וְהֵם: תּוֹרָה, נְבוּאָה, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, בַּת קוֹל. וְכֻלָּם כְּלוּלוֹת בַּמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה, הִיא הַתּוֹרָה מִצִּדּוֹ שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, תּוֹרַת ה' תְּמִימָה. וְהִיא הַנְּבוּאָה מֵהַצַּד שֶׁל נֵצַח וְהוֹד, שֶׁהֵם שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת, בְּכָל הַצּוּרוֹת וְהַמַּרְאוֹת וְהַדִּמְיוֹנוֹת וְהַחֲזִיוֹנוֹת שֶׁל הַנְּבִיאִים, כֻּלָּם רְשׁוּמִים בְּבַת הָעַיִן, שֶׁהִיא לַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה. י' כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר מַרְאוֹת, וּמְאִירָה מִשְּׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, כְּלוּלָה מֵעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, וּבָהּ הַלֵּב רוֹאֶה, הַלֵּב יוֹדֵעַ, הַלֵּב מֵבִין.

לֵ"ב נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָכְמָה. וְעָלַהּ אוֹקְמוּהָ מָאֲרֵי קַבָּלָה, נָגַע בַּבַּת וְכָלַל בָּהּ כָּל הַמַּאֲמָרוֹת וְהַנְּתִיבוֹת. וְעֶשֶׂר אֲמִירָן וְל"ב נְתִיבוֹת, אִנּוּן מ"ב דְּרָמִיז בְּהוֹן מֹשֶׁה בְּשִׁיר שֶׁל פְּגָעִים. (תהלים צא יד) כִּ"י בִּ"י חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ. כִּ"י בִּ"י אַרְבְּעִין וּתְרֵין, דִּבְהוֹן אִתְקְרִיאַת יָד הַגְּדוֹלָה יָד הַחֲזָקָה יָד רָמָה.

וְאִיהִי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מִסִּטְרָא דְּצַדִּיק חַי עָלְמִין. וְאִיהִי בַּת קוֹל מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִתְקְרֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב. (שמות יט יט) מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל.

אִיהִי בַּת קוֹל שֶׁמְּנַהֶמֶת כְּיוֹנָה דְּאִתְּמַר (שיר ב ד) יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע. וְאוֹקְמוּהָ עָלַהּ בַּת קוֹל הָיְתָה יוֹצֵאת מִן הַשָּׁמַיִם וְאוֹמֶרֶת הֲלָכָה כְּפְלוֹנִי.

לשון הקודש

ל"ב נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָכְמָה, וְעָלֶיהָ בֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַקַּבָּלָה נָגַע בַּבַּת, וְכָלַל בָּהּ כָּל הַמַּאֲמָרוֹת וְהַנְּתִיבוֹת. וְעֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת הֵן אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם שֶׁרָמַז בָּהֶם מֹשֶׁה בְּשִׁיר שֶׁל פְּגָעִים. כִּ"י בִּ"י חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ. כִּ"י בִּ"י – אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם. שֶׁבָּהֶם נִקְרֵאת יָד הַגְּדוֹלָה יָד הַחֲזָקָה יָד רָמָה.

וְהִיא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מֵהַצַּד שֶׁל צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים. וְהִיא בַּת קוֹל מִצִּדּוֹ שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁנִּקְרָא קוֹל הַשּׁוֹפָר, הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב. (שמות יט) מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל.

הִיא בַּת קוֹל שֶׁמְּנַהֶמֶת כְּיוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ב) יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע. וּבֵאֲרוּ עָלֶיהָ, בַּת קוֹל הָיְתָה יוֹצֵאת מִן הַשָּׁמַיִם וְאוֹמֶרֶת הֲלָכָה כְּפְלוֹנִי.

אִיהִי בַּת קוֹל דְּאִתְּמַר עָלַהּ (תהלים יז ח) **שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן. אִיהִי בַּת דְּאִתְּמַר בָּהּ** (תהלים מה יד) **כָּל כְּבוּדָה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה וְגוֹ'. פְּנִימָה לַמִּשְׁנָה דְּפָנִים דְּאִנּוּן נִרְאִים מִסִּטְרָא דִיהו"ה. מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ מִסִּטְרָא דאדנ"י, דְּאִיהִי דִּין דִּגְבוּרָה.**

וְאִיהִי פְּנִימָה רַחֲמִים. מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּנָטִיל בִּימִינָא וּכְלִילָן כַּחֲדָא יאהדונה'י. אֲדֹנָ'י לְבוּשָׁא ליהו"ה וְאָת י' כְּבוּדָה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה. וְאִנּוּן בַּת עֵינָא יְמִינָא וּבַת עֵינָא שְׂמָאלָא יְיָ מִן יאהדונה'י. וְאִיהִי בַּת מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד דַּרְגָּא דְּאַבְרָהָם, דְּאִתְּמַר בַּת הָיְתָה לְאַבְרָהָם וּבַכֹּל שְׁמָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כא א) **וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל.**

לשון הקודש

הִיא בַּת הַקּוֹל שֶׁנֶּאֱמַר עָלֶיהָ (תהלים יז) שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן. הִיא בַּת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים מה) כָּל כְּבוּדָה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה וְגוֹ'. פְּנִימָה לַמִּשְׁנָה שֶׁל הַפָּנִים שֶׁהֵם נִרְאִים מִצַּד שֶׁל יהו"ה. מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ, מֵהַצַּד שֶׁל אדנ"י, שֶׁהוּא דִּין שֶׁל גְּבוּרָה,

וְהִיא פְּנִימָה רַחֲמִים. שֶׁעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁנּוֹסֵעַ בְּיָמִין וּכְלוּלִים יַחַד יאהדונה"י. אֲדֹנָ"י לְבוּשׁ לַיהוָ"ה, וְהָאוֹת י' כְּבוּדָה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה. וְהֵם בַּת עַיִן יָמִין וּבַת עַיִן שְׂמֹאל, יי מִן יאהדונה"י, וְהִיא הַבַּת מִצַּד הַחֶסֶד, דַּרְגָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ בַּת הָיְתָה לְאַבְרָהָם וּבַכֹּל שְׁמָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כג) וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל.

תְּנִינָא בְּרֵאשִׁית, אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן אַמַּאי מַתְחִיל אוֹרַיְתָא בְּב׳. אֶלָּא הָא אוֹקְמוּהָ בְּגִין דְּחָב אָדָם דְּאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְלָטֵיהּ לָאָדָם עֶשֶׂר קְלָלוֹת וְאַרְעָא תֵּשַׁע, חָסֵר חַד דְּלָא אִתְלְטַיָּא דָּא אַרְעָא. וּמִיָּד דְּאִתְיְהִיבַת אוֹרַיְתָא פָּתַח בְּבֵי׳ת דְּאִיהִי בְּרָכָה לְאַפָּקָא עָלְמָא מִלָּטֵיהּ. וְעַל דָּא מַתְחִיל בְּב׳ וְעָלֵיהּ אִתְּמַר (משלי י כב) בִּרְכַּת ה׳ הִיא תַעֲשִׁיר. (יחזקאל מד ל) לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ.

וּמֵאָן אֲתַר אִתְקְרִיאַת בְּרָכָה. לְמֶלֶךְ דְּבָעָא לְמִבְנֵי פַּלְטִרִין. חָפַר בְּאַרְעָא וְחָפַר לֵיהּ מַבּוּעָא דְּמַיָּא. אָמַר בָּתַר דְּאִית לִי נְבִיעוּ דְּמַיָּא אֶבְנֶה בַּיִת. וְהַיְנוּ (משלי כד ג) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת. וּמָקוֹר דְּהַהוּא נָהָר מַבּוּעָא דְּלֵית לֵיהּ סוֹף וְלָא פְּסָק. דָּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן. וְהַהוּא בַּיִת כַּד אִתְמְלִיאַת מֵחָכְמָה אִתְקְרִיאַת בַּיִת, בַּת י׳, וְהַיְנוּ בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת. כָּל

לשון הקודש

שֵׁנִית בְּרֵאשִׁית, פֵּרוּשׁוֹ רַבּוֹתֵינוּ, לָמָּה הַתּוֹרָה מַתְחִילָה בְּב׳? אֶלָּא הֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, אָדָם חָטָא שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְקִלֵּל אֶת הָאָדָם עֶשֶׂר קְלָלוֹת, וְתֵשַׁע לָאָרֶץ, חָסֵר אֶחָד שֶׁלֹּא הִתְקַלְּלָה הָאָרֶץ הַזּוֹ. וּמִיָּד שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה פָּתַח בְּבֵי״ת, שֶׁהִיא בְּרָכָה, לְהוֹצִיא אֶת הָעוֹלָם מִקִּלְלָתוֹ. וְעַל כֵּן מַתְחִיל בְּב׳, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר (משלי י) בִּרְכַּת ה׳ הִיא תַעֲשִׁיר. (יחזקאל מד) לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ.

וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם נִקְרֵאת בְּרָכָה? לְמֶלֶךְ שֶׁרָצָה לִבְנוֹת פַּלְטֵרִין, חָפַר בָּאָרֶץ וְחָפַר לוֹ מַעְיָן מַיִם. אָמַר, מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לִי מַעְיַן מַיִם, אֶבְנֶה בַּיִת. וְהַיְנוּ בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת. וְהַמָּקוֹר שֶׁל אוֹתוֹ הַנָּהָר מַעְיָן שֶׁאֵין לוֹ סוֹף וְלֹא הֶפְסֵק. זֶה הַכֶּתֶר הָעֶלְיוֹן.

אִתְּתָא בַּת לְבַעְלָהּ. וּבֵי"ת זְעִירָא אִתְמְלִיאַת מִתִּפְאֶרֶת דְּהַיְנוּ תּוֹרָה וּבֵהּ אִתְקְרִיאַת בַּת.

אֲבָל אִמָּא עִלָּאָה בְּתוֹסֶפֶת י'. וּשְׁלֹמֹה אָמַר (מלכים א ו ז) וְהַבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה. מַאי אֶבֶן שְׁלֵמָה. דָּא י' עָלַהּ אִתְבְּנֵי בֵּיתָא. וּבְגִין דָּא בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת. וְדָא י' זְעִירָא עָלַהּ אִתְבְּנֵי בֵּיתָא דִּלְתַתָּא. (דף קלז ע"א) כְּגַוְנָא דְּאִתְבְּנֵי בְּאָת י' בֵּיתָא עִלָּאָה. וְאִנּוּן בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי. וְאִנּוּן יְיָ' מִן יְהוָ"ה אֲדֹנָ"י, עָלַיְהוּ אִתְּמַר (דברים כז) אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ. אֶת לְרַבּוֹת מִזְבֵּחַ תִּנְיָנָא.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר וּשְׁאָר חַבְרַיָּא דְּהָווּ עִמֵּהּ, וַדַּאי אִלּוּ לָא אָתֵינָא לְעָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דַּיַּי. וּכְעָן אִשְׁתְּמוֹדַע בֵּיהּ מָאן אִתְבָּרְכַת

לשון הקודש

וְאוֹתוֹ הַבַּיִת כְּשֶׁמִּתְמַלֵּא מֵחָכְמָה, נִקְרָא בַּת, בַּת י', וְהַיְנוּ בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת. כָּל אִשָּׁה בַּת לְבַעְלָהּ. וּבֵי"ת קְטַנָּה הִתְמַלְּאָה מִתִּפְאֶרֶת, דְּהַיְנוּ תּוֹרָה, וּבוֹ נִקְרָאָה בַּת. אֲבָל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה בְּתוֹסֶפֶת י'. וּשְׁלֹמֹה אָמַר (מלכים-א ו) וְהַבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה. מַהִי אֶבֶן שְׁלֵמָה? זוֹ י' שֶׁעָלֶיהָ נִבְנָה הַבַּיִת, וּמִשּׁוּם זֶה בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת. וְזוֹ י' קְטַנָּה שֶׁעָלֶיהָ נִבְנָה הַבַּיִת שֶׁלְּמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנִּבְנֶה בָּאוֹת י' הַבַּיִת שֶׁלְּמַעְלָה, וְהֵם בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי. וְהֵם י"י מִן יְהוָ"ה אֲדֹנָ"י, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (דברים כז) אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ. אֶת – לְרַבּוֹת הַמִּזְבֵּחַ הַשֵּׁנִי.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים שֶׁהָיוּ עִמּוֹ, וַדַּאי שֶׁאִלּוּ לֹא בָּאנוּ לָעוֹלָם אֶלָּא לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה – דַּיֵּנוּ. וְכָעֵת נוֹדָע בּוֹ מִי

וְאִתְקְרִיאַת בִּרְכַּת יְהוָ"ה. וְהַיְנוּ (שם לג כג) וּמָלֵא בִּרְכַּת ה' יָם וְדָרוֹם יְרָשָׁה. מִן הַמָּלֵא אִתְבָּרְכַת וְתַמָּן אִתְשַׁקְיָן כָּל דְּאִנּוּן צְרִיכִין לְאִתְשַׁקָאָה. אָמַר מַלְכָּא בָּתַר דְּאִית לִי מַבּוּעָא אַטַּע אִילָנָא. וְהַיְנוּ בֵּן, דְּאִיהוּ בֵּן מִלְּשׁוֹן בִּנְיָן כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, אַל תִּקְרֵי בָּנַיִךְ אֶלָּא בּוֹנַיִךְ. וְאוֹקְמוּהָ בָּנוֹת בִּכְלַל בָּנִים.

וְאַבָּא דְּאִיהוּ מְקוֹר דְּהָכְמָה אִיהוּ כֶּתֶר. מְקוֹר דְּהָכְמָה תִּנְיָנָא מַאי נִיהוּ. אָמַר לֵיהּ אֵמָּא בְּרִי. אָמַר לֵיהּ בְּהַאי קְרָא רָמִיז לֵיהּ שְׁלֹמֹה (משלי ה יח) יְהִי מְקוֹרְךָ בָּרוּךְ. וְדָא צַדִּיק. וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בֵּיהּ (שם י ו) וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק וְדָא שָׁלוֹם. וּשְׁלֹמֹה אִתְקְרֵי עַל שְׁמֵהּ שְׁלֹמֹה. וְאִתְּמַר בֵּיהּ (מ"א ב מה) וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ. וּבְגִין דָּא אִתְתָּא לָא אִתְבָּרְכַת אֶלָּא מִפִּרְיָ בֶּטֶן דְּבַעְלָהּ, דְּאִיהוּ זֶרַע מִבְּרִית חַי עָלְמִין כָּלִיל חַי בִּרְכָּאן

לשון הקודש

נִתְבָּרְכָה וְנִקְרָאָה בִּרְכַּת ה', וְהַיְנוּ וּמָלֵא בִּרְכַּת ה' יָם וְדָרוֹם יְרָשָׁה. מִן הַמָּלֵא מִתְבָּרֶכֶת, וּמִשָּׁם נִשְׁקִים כָּל אוֹתָם שֶׁצְּרִיכִים לִהְיוֹת מֻשְׁקִים. אָמַר הַמֶּלֶךְ, אַחַר שֶׁיֵּשׁ לִי מַעְיָן, אֶטַּע אִילָן, וְהַיְנוּ בֵּן, שֶׁהוּא בֵּן מִלְּשׁוֹן בִּנְיָן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, אַל תִּקְרֵי בָּנַיִךְ אֶלָּא בּוֹנַיִךְ. וּפֵרְשׁוּהָ, בָּנוֹת בִּכְלַל בָּנִים.

וְהָאָב, שֶׁהוּא מְקוֹר הַחָכְמָה, הוּא הַכֶּתֶר. מְקוֹר הַחָכְמָה הַשֵּׁנִי מַה הוּא? אָמַר לוֹ, אֵמֹר לוֹ, בִּבְנִי. אָמַר לוֹ, בַּפָּסוּק הַזֶּה רָמַז לוֹ שְׁלֹמֹה (משלי ה) יְהִי מְקוֹרְךָ בָּרוּךְ, וְזֶה צַדִּיק. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בּוֹ בִּרְכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, וְזֶה שָׁלוֹם. וּשְׁלֹמֹה נִקְרָא עַל שְׁמוֹ שְׁלֹמֹה, וְנֶאֱמַר בּוֹ וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ. וּמִשּׁוּם זֶה אֵין אִשָּׁה מִתְבָּרֶכֶת

דִּצְלוֹתָא. וּבְגִין דָּא מָאן דְּבָעֵי לְאִתְשַׁקָּאָה מִגֵּהּ צָרִיךְ לְמִכְרַע לְגַבֵּהּ.

וְיוֹסֵף הַצַּדִּיק כַּד זָכָה לְדַרְגָּא דָּא דְּצַדִּיק חַי עָלְמִין, חָזָא בְּחֶלְמָא דְּכָל דַּרְגִּין הֲווֹ כָּרְעִין לְדַרְגֵּהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית לז ט) וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְגוֹ'. וּבְגִין דָּא כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ.

אָמַר לוֹ בָּרִיךְ בְּרִי לְעַתִּיק יוֹמִין. (משלי כג כה) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ אָבִיךָ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אִמֶּךָ דָּא שְׁכִינְתָּא. וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ דָּא אִמֶּךָ דִּלְתַתָּא, דְּוַדַּאי מֵהַהוּא בָּרוּךְ אִתְבָּרְכַת שְׁכִינְתָּא דִּלְתַתָּא. וּבִרְכָּן דִּילֵהּ אַתְיָן מִמּוֹחָא דְּאִיהִי חָכְמָה עִלָּאָה עַל יְדֵי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וּבְגִין דָּא גּוּף וּבְרִית הַשְּׁכִינָן חַד. וּכְגַוְנָא דְּצַדִּיק אִיהוּ מְקוֹר דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, אוּף הָכִי דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא

לשון הקודש

אֶלָּא מִפְּרִי בֶטֶן שֶׁל בַּעְלָהּ, שֶׁהוּא זֶרַע מִבְּרִית חַי הָעוֹלָמִים, הַכּוֹלֵל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה. וּמִשּׁוּם זֶה, מִי שֶׁרוֹצֶה לִהְיוֹת מֻשְׁקֶה מִמֶּנּוּ, צָרִיךְ לִכְרֹעַ אֵלָיו.

וְיוֹסֵף הַצַּדִּיק, כְּשֶׁזָּכָה לַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁל צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, רָאָה בַּחֲלוֹם שֶׁכָּל הַדַּרְגּוֹת הָיוּ כּוֹרְעִים לְדַרְגָּתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית לז) וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְגוֹ'. וּמִשּׁוּם זֶה, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ.

אָמַר לוֹ, בָּרוּךְ בְּנִי לְעַתִּיק הַיָּמִים, יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ. אָבִיךָ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אִמֶּךָ – זוֹ הַשְּׁכִינָה. וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ – זוֹ אִמֶּךָ שֶׁלְּמַטָּה. שֶׁוַּדַּאי שֶׁמֵּאוֹתוֹ בָּרוּךְ מִתְבָּרֶכֶת הַשְּׁכִינָה שֶׁלְּמַטָּה. וְהַבְּרָכוֹת שֶׁלּוֹ בָּאוֹת מִן הַמֹּחַ, שֶׁהִיא חָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה עַל יְדֵי הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וּמִשּׁוּם זֶה גּוּף וּבְרִית נֶחְשָׁבִים לְאֶחָד. וּכְמוֹ

אִיהוּ מִקּוֹר דְּצַדִּיק. וְחָכְמָה עִלָּאָה מִקּוֹר דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וְכֶתֶר מִקּוֹר דְּחָכְמָה עִלָּאָה. וּבְכָל אֲתַר בָּרוּךְ דְּכָר, בְּרָכָה נוּקְבָא. וְהַיְנוּ (יחזקאל מד ל) לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ.

תָּא חֲזֵי שְׁכִינְתָּא אִית דְּאִתְקְרִיאַת אָמָּה. וּשְׁכִינְתָּא אִית דְּאִתְקְרִיאַת שִׁפְחָה. וּשְׁכִינְתָּא אִית דְּאִתְקְרִיאַת בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא. הָכִי אִית אִישׁ וְאִית אִישׁ. אִית אִישׁ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות טו ג) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. וְאִית אִישׁ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ט כא) וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל. וּבְגִין דָּא נִשְׁמְתָא דְּאִיהִי מְחֻיֶּבֶת בְּגִלְגּוּלָא אִם הִיא בְּרַתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אִי תֵּימָא דְּאִתְזְבַן בְּגוּפָא נוּכְרָאָה דְּתַמָּן שֶׁלְטָנוּתָא דְּיֵצֶר הָרָע דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דְּסַמָּאֵ"ל. חַס וְשָׁלוֹם. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מב ח) אֲנִי ה' הוּא

לשון הקודש

שֶׁהַצַּדִּיק הוּא מִקּוֹר הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, אַף כָּךְ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא מִקּוֹר הַצַּדִּיק, וְהַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה מִקּוֹר הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְכֶתֶר מִקּוֹר הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה. וּבְכָל מָקוֹם בָּרוּךְ – זָכָר, וּבְרָכָה – נְקֵבָה, וְהַיְנוּ לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ.

בֹּא וּרְאֵה, יֵשׁ שְׁכִינָה שֶׁנִּקְרֵאת אָמָּה, וּשְׁכִינָה שֶׁנִּקְרֵאת שִׁפְחָה, וְיֵשׁ שְׁכִינָה שֶׁנִּקְרֵאת בַּת הַמֶּלֶךְ. כָּךְ יֵשׁ אִישׁ וְיֵשׁ אִישׁ. יֵשׁ אִישׁ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה, וְיֵשׁ אִישׁ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דניאל ט) וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל. וּמִשּׁוּם זֶה הַנְּשָׁמָה שֶׁמְּחֻיֶּבֶת בְּגִלְגּוּל – אִם הִיא בִּתּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אִם תֹּאמַר שֶׁנִּמְכֶּרֶת בְּגוּף נָכְרִי שֶׁשָּׁם הַשִּׁלְטוֹן שֶׁל יֵצֶר הָרָע שֶׁהוּא מֵהַצַּד שֶׁל סמא"ל – חַס וְחָלִילָה! זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא

שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן. דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע. וְהַהוּא גּוּפָא דְּשַׁרְיָא בֵּיהּ בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא אִתְּמַר דְּאִזְדַּבַּן בְּכִתְרִין תַּתָּאִין דִּמְסָאֲבוּ. חַס וְשָׁלוֹם. עָלַהּ אִתְּמַר (ויקרא כה כג) וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכֵר לִצְמִיתֻת כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ.

וּמָאן גּוּפָא דִּבְרַתָּא דְּמַלְכָּא, דָּא מִטַּטְרוֹ"ן. וְהַהוּא גּוּפָא אִיהוּ אַמָּה דִּשְׁכִינְתָּא. אַף עַל גַּב דְּאִיהִי נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא שְׁבוּיָה תַּמָּן בְּגִלְגּוּלָא דְּאַתְיָן בְּגִלְגּוּלִין. בְּגִין דְּאָתַת תַּמָּן מַה כְּתִיב בֵּיהּ (שמות כא ז) וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה לֹא תֵצֵא וְגוֹ'.

וְעוֹד וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ, אִישׁ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶת בִּתּוֹ אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל דְּאִנּוּן מִסִּטְרָא דְּבַת יְחִידָה אִתְקְרִיאוּ בִּתּוֹ. אִי תֵּימָא דְּיִפְקוּן מִסִּטְרָא דְּעֶבֶד דְּאִיהוּ מִטַּטְרוֹ"ן כְּגַוְנָא

לשון הקודש

אֶתֵּן, שֶׁהוּא יֵצֶר הָרָע. וְאוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁבּוֹ שׁוֹרָה בַּת הַמֶּלֶךְ נֶאֱמַר שֶׁנִּמְכַּר לַכִּתְרִים הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁל הַטֻּמְאָה – חַס וְחָלִילָה! עָלֶיהָ נֶאֱמַר וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכֵר לִצְמִיתֻת כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ.

וּמִי הַגּוּף שֶׁל בַּת הַמֶּלֶךְ? זֶה מטטרו"ן. וְאוֹתוֹ הַגּוּף הוּא אָמָה שֶׁל הַשְּׁכִינָה. אַף עַל גַּב שֶׁהִיא נִשְׁמָה שֶׁהִיא בַּת הַמֶּלֶךְ, שְׁבוּיָה שָׁם בַּגִּלְגּוּל שֶׁבָּאִים בְּגִלְגּוּלִים. מִשּׁוּם שֶׁבָּאָה לְשָׁם, מַה כָּתוּב בּוֹ? (שמות כא) וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה וְגוֹ'.

וְעוֹד וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ, אִישׁ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אֶת בִּתּוֹ – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם מֵהַצַּד שֶׁל בַּת יְחִידָה נִקְרְאוּ בִּתּוֹ. אִם תֹּאמַר שֶׁיֵּצְאוּ מִצַּד הָעֶבֶד שֶׁהוּא מטטרו"ן כְּמוֹ שֶׁאֵלּוּ יָצְאוּ

דְּאִלֵּין דְּנָפְקוּ בִּמְנוּסָה מִמִּצְרַיִם. לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה נב יב) כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וּבִמְנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן.

תָּא חֲזֵי בַּר נָשׁ מִיָּד דְּאִתְיְלִיד יָהֲבִין לֵיהּ נַפְשָׁא דִּבְעִירָא מִסִּטְרָא דְּדַכְיוּ, מֵאִלֵּין דְּאִתְקְרִיאוּ אוֹפַנֵּי קֹדֶשׁ. זָכָה יַתִּיר יָהֲבִין לֵיהּ רוּחָא מִסִּטְרָא דְּחֵיוָן דְּאִנּוּן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. זָכָה יַתִּיר יָהֲבִין לֵיהּ נִשְׁמְתָא מִסִּטְרָא דְּכוּרְסַיָּיא וּתְלָת אִלֵּין אִנּוּן אָמָּה וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה דִּבְרַתָּא דְּמַלְכָּא.

זָכָה יַתִּיר יָהֲבִין לֵיהּ נַפְשָׁא בְּאַרַח אֲצִילוּת מִסִּטְרָא דְּבַת יְחִידָה, וְאִתְקְרִיאַת אִיהִי בַּת מֶלֶךְ. זָכָה יַתִּיר יָהֲבִין לֵיהּ רוּחָא דַּאֲצִילוּת מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְאִתְקְרֵי בֵּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים יד א) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. זָכָה יַתִּיר יָהֲבִין לֵיהּ נִשְׁמְתָא מִסִּטְרָא

לשון הקודש

בִּמְנוּסָה מִמִּצְרַיִם – לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נב) כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וּבִמְנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן.

בֹּא וּרְאֵה, מִיָּד כְּשֶׁנּוֹלָד אָדָם, נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ שֶׁל בְּהֵמָה מִצַּד הַטָּהֳרָה מֵאֵלּוּ שֶׁנִּקְרְאוּ אוֹפַנֵּי קֹדֶשׁ. זָכָה יוֹתֵר – נוֹתְנִים לוֹ רוּחַ מִצַּד הַחַיּוֹת שֶׁהֵן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. זָכָה יוֹתֵר – נוֹתְנִים לוֹ נְשָׁמָה מֵהַצַּד שֶׁל הַכִּסֵּא, וּשְׁלֹשֶׁת אֵלּוּ הֵם: אָמָה וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה שֶׁל בַּת הַמֶּלֶךְ.

זָכָה יוֹתֵר – נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ בְּדֶרֶךְ שֶׁל אֲצִילוּת מֵהַצַּד שֶׁל בַּת יְחִידָה, וְהִיא נִקְרֵאת בַּת מֶלֶךְ. זָכָה יוֹתֵר – נוֹתְנִים לוֹ רוּחַ שֶׁל אֲצִילוּת מִן הַצַּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְנִקְרָא בֵּן לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה'

דְּאַבָּא וְאִמָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב ז) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. מָאן חַיִּים. אִלֵּין אִנּוּן י"ה וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (תהלים קנ ו) כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ. וְאִשְׁתְּלִים בֵּיהּ יְהוָ"ה.

זָכָה יַתִּיר יָהֲבִין לֵיהּ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א דְּאִיהוּ אָדָם בְּאַרַח אֲצִילוּת לְעֵלָּא וְאִקְרֵי בְּדִיוֹקְנָא דְּמָארֵהּ. וְעָלֵהּ אִתְּמַר (בראשית א כח) וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם. הַאי אִיהוּ שֶׁלְטָנוּתָא בְּכָל רְקִיעִין וּבְכָל אוֹפַנִּים וּשְׂרָפִים וְחֵיוָן וּבְכָל חֵילִין וְתוּקְפִין דִּלְעֵלָּא וְתַתָּא. וּבְגִין דָּא כַּד בַּר נָשׁ זָכֵי בַּנֶּפֶשׁ מִסִּטְרָא דְּבַת יְחִידָה, אִתְּמַר בָּהּ לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים.

וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּ"ה. (משלי יא י) אִיהוּ הַגֵּ"ר אִיהוּ נָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן. וּמַאי נִיהוּ מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה כְּחֶשְׁבַּן נָהָ"ר, וְאִיהוּ הַגֵּר הַמֵּאִיר

לשון הקודש

אֱלֹהֵיכֶם. זָכָה יוֹתֵר – נוֹתְנִים לוֹ נְשָׁמָה מִצַּד הָאָב וְהָאֵם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. מִי הַחַיִּים? אֵלּוּ הֵם י"ה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (תהלים קנ) כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ. וְנִשְׁלָם בּוֹ יְהוָ"ה.

זָכָה יוֹתֵר – נוֹתְנִים לוֹ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שֶׁהוּא אָדָם בְּדֶרֶךְ שֶׁל אֲצִילוּת לְמַעְלָה, וְנִקְרָא בִּדְיוֹקָן שֶׁל אֲדוֹנוֹ, וְעָלָיו נֶאֱמַר (בראשית א) וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם. זֶהוּ הַשִּׁלְטוֹן בְּכָל הָרְקִיעִים וּבְכָל אוֹפַנִּים וּשְׂרָפִים וְחַיּוֹת וּבְכָל הַצְּבָאוֹת וְהַכֹּחוֹת שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה. וּמִשּׁוּם זֶה, כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה בְּנֶפֶשׁ מֵהַצַּד שֶׁל בַּת יְחִידָה, נֶאֱמַר בָּהּ לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים.

וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּ"ה, הוּא הַגֵּ"ר, שֶׁהוּא נָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן. וּמַה הוּא? מִצְוֹת עֲשֵׂה

לְכָל אָדָם. וְעַל דָּא וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה. וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּהַטְּחוֹל אֵינוֹ שׂוֹחֵק (תהלים קכד ב) אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה. וַדַּאי וְאָז (משלי לא יח) לֹא יִכְבֶּה בַּלַּיְלָה נֵרָ"ה, בְּגִין דְּטָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ.

וּבְהַהוּא זִמְנָא מִתְתַּקְּנָא יְרוּשָׁלַם דְּאִיהִי לִבָּא, הִיא הַלֵּ"ב לה"ב הַמִּזְבֵּחַ. יִכְבֶּ"ה כְּחֶשְׁבַּן לה'ב הַלֵּ'ב. לֹא יִכְבֶּה בַּלַּיְלָה נֵרָהּ דְּאִיהִי גָּלוּתָא, וְדָא יְרוּשָׁלַם דְּאִיהִי לִבָּא, וְתִתְבְּנֵי עַל יְדֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קמז ב) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יְיָ.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. בְּרִי"ת אֵ"שׁ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא רָזָא דִּבְרִית אַמַּאי שַׁוְיָין עָרְלָה בְּמָאנָא דְעַפְּרָא. אָמַר לֵיהּ בְּרִי יוֹמָא חֲדָא שָׁאִילְנָא לְאֵלִיָּהוּ וַאֲמִינָא לֵיהּ עָרְלָה אָמְרֵי תַּקִּינוּ

לשון הקודש

וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה כְּחֶשְׁבּוֹן נָהָ"ר, וְהוּא הַנֵּר הַמֵּאִיר לְכָל אָדָם, וְעַל זֶה וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהַטְּחוֹל אֵינוֹ שׂוֹחֵק, יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה. וַדַּאי וְאָז לֹא יִכְבֶּה בַּלַּיְלָה נֵרָ"ה, מִשּׁוּם שֶׁטָּעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן מִתְקֶנֶת יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהִיא הַלֵּב, הִיא הַלֵּ"ב, לַה"ב הַמִּזְבֵּחַ. יִכְבֶּה כְּחֶשְׁבּוֹן לַה"ב הַלֵּ"ב. לֹא יִכְבֶּה בַּלַּיְלָה נֵרָהּ, שֶׁהִיא הַגָּלוּת. וְזוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהִיא הַלֵּב, וְתִתְבָּנֶה עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה'.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. בְּרִי"ת אֵ"שׁ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, סוֹד הַבְּרִית לָמָּה שָׂמִים עָרְלָה בִּכְלִי עָפָר? אָמַר לוֹ, בְּנִי, יוֹם אֶחָד שָׁאַלְתִּי אֶת אֵלִיָּהוּ, שָׁאַלְתִּי

לֵיהּ מָאנָא בְּעַפְרָא. אָמַר לִי עָרְלָה וַדַּאי אִיהוּ בַּת זוּגֵהּ דְּנָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, דְּגָרִים מִיתָא לְאָדָם וּלְכָל בְּרְיָן. וּבְגִינֵהּ מִתַּקְּנִין מָאנָא דְּעַפְרָא.

וְהַהוּא עַפְרָא מְזוֹנָא לְהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה סה כה) **וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, וּבְדָא אִתְּפְּרַשׁ מִבַּר נָשׁ. וְעָלֵהּ אִתְּמַר** (שמות כ יג) **לֹא תִנְאָף, לָא תֵּיהַב לֵיהּ אֲתַר דְּאִתְּהֲנֵי מִנֵּהּ, אֶלָּא הַב לֵיהּ מְזוֹנָא לְבַר. וּבְגִין דָּא פְּלוּג לֹא תֵּ"ן אַ"ף, לָא תֵּיהַב לֵיהּ** (דף קלז ע"ב) **אַתְרָא פְּרִיעָה נוּקְבָא דְּסַמָּאֵל אוֹשִׁיד דָּמָא, עָלֵהּ אִתְּמַר לֹא תִרְצַח, כַּלְבָּא צָרִיךְ לְמֵיהַב לֵיהּ דָּמָא לְדָא עַפְרָא וּלְדָא דָּמָא לְקַיְמָא בְּהוֹן** (משלי כה כא) **אִם רָעֵב שֹׂנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם. וְכֹלָּא לְבַר וּבְדָא אִשְׁתְּזִיב מִנְּהוֹן מִחִבּוּט הַקֶּבֶר וּמֵחַרְבָּא דְּמַלְאָךְ הַמָּוֶת. הַאי אִיהוּ לְחַיָּבָא.**

לשון הקודש

אוֹתוֹ עַל עָרְלָה אוֹמְרִים תִּקְּנוּ לוֹ כְּלִי בֶּעָפָר. אָמַר לִי, עָרְלָה וַדַּאי הִיא בַּת זוּגוֹ שֶׁל נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, שֶׁגָּרַם מִיתָה לָאָדָם וּלְכָל הַבְּרִיּוֹת, וּבִגְלָלוֹ מִתַּקְּנִים כְּלִי שֶׁל עָפָר.

וְאוֹתוֹ הֶעָפָר מָזוֹן לְאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, וּבָזֶה הוּא נִפְרָד מֵהָאָדָם, וְעָלָיו נֶאֱמַר (שמות כ) לֹא תִנְאָף, אַל תִּתֵּן לוֹ מָקוֹם לֵהָנוֹת מִמֶּנּוּ, אֶלָּא שֶׁנּוֹתֵן לוֹ מָזוֹן בַּחוּץ. וּמִשּׁוּם זֶה חִלֵּק לֹא תֵּ"ן אַ"ף, אַל תִּתֵּן לוֹ מָקוֹם פְּרִיעָה הַנְּקֵבָה שֶׁל סָמָאֵל שׁוֹפֵךְ דָּמִים, עָלָיו נֶאֱמַר לֹא תִרְצַח. לַכֶּלֶב צָרִיךְ לָתֵת דָּם. לָזֶה עָפָר וְלָזֶה דָּם, לְקַיֵּם בָּהֶם (משלי כה) אִם רָעֵב שֹׂנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם. וְהַכֹּל בַּחוּץ. וּבָזֶה מַצִּיל אוֹתָם

אֲבָל לַבֵּינוֹנִיִּים הַאי דָּמָא אִתְחַשִּׁיב לֵיהּ דָּמָא דְּקָרְבְּנָא. וְהַאי עַפְרָא אִתְחַשִּׁיב לֵיהּ עַפְרָא דְּמַדְבְּחָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כ כא) מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִי וְגוֹ'. וְאִתְּמַר בְּהוֹן (שם פסוק כב) לֹא תִבְנֶה אֶתְהֶן גָּזִית. בְּגִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶּסֶל, וְדָא דְּנִדָּה אוֹ דְּשִׁפְחָה אוֹ גּוֹיָה אוֹ זוֹנָה. כִּי חַרְבְּךָ הֵנַפְתָּ עָלֶיהָ וַתְּחַלְּלֶהָ, כְּלוֹמַר מְחַלֵּל שַׁבָּת לְצַדִּיקַיָּא דְּלֵית בְּהוֹן זְהֲמָא דְּנָחָשׁ אִתְעֲבִיד בִּקְדֻשָּׁה וּבְרָכָה וְיִחוּד.

בַּאֲתַר דִּפְרִיעָה שַׁרְיָא בְּהוּ י"ה. וּבַאֲתַר דְּעָרְלָה שַׁרְיָא בְּהוּ ו"ה. וְרָזָא דְּמִלָּה (דברים ל יב) מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשָּׁמַיְמָה בְּסוֹפֵי תֵּיבוֹת יְהוָ"ה, כְּמוֹ (תהלים כד ג) מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה'. נַפְשׁוֹ הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ירמיה נא יד) נִשְׁבַּע ה' בְּנַפְשׁוֹ. וְעָלֵהּ אִתְּמַר (דברים ד ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

לשון הקודש

מֵחִבּוּט הַקֶּבֶר וּמֵחַרְבּוֹ שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת. זֶהוּ לָרְשָׁעִים.

אֲבָל לַבֵּינוֹנִיִּים הַדָּם הַזֶּה נֶחְשָׁב לוֹ דַּם הַקָּרְבָּן, וְהֶעָפָר הַזֶּה נֶחְשָׁב לוֹ עֲפַר הַמִּזְבֵּחַ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות כ) מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִי וְגוֹ', וְנֶאֱמַר בָּהֶם לֹא תִבְנֶה אֶתְהֶן גָּזִית, כְּדֵי שֶׁלֹּא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶּסֶל. וְזֶה שֶׁל נִדָּה אוֹ שִׁפְחָה אוֹ גּוֹיָה אוֹ זוֹנָה, כִּי חַרְבְּךָ הֵנַפְתָּ עָלֶיהָ וַתְּחַלְּלֶיהָ. כְּלוֹמַר, מְחַלֵּל שַׁבָּת לְצַדִּיקִים, שֶׁאֵין בָּהֶם הַזֻּהֲמָה שֶׁל הַנָּחָשׁ, נַעֲשֶׂה בִּקְדֻשָּׁה וּבְרָכָה וְיִחוּד.

בְּמָקוֹם שֶׁל פְּרִיעָה שׁוֹרֶה בָּהֶם י"ה, וּבִמְקוֹם עָרְלָה שׁוֹרֶה בָּהֶם ו"ה, וְסוֹד הַדָּבָר – מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשָּׁמַיְמָה, בְּסוֹפֵי תֵבוֹת יְהוָ"ה, כְּמוֹ מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה'. נַפְשׁוֹ, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ נִשְׁבַּע ה' בְּנַפְשׁוֹ. וְעָלָיו נֶאֱמַר (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר (ישעיה מג ז) כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי יְקָרָא דְּמַלְכָּא עִלָּאָה כַּד בָּרָא כֻּלְּהוּ עָלְמִין בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, יָהַב לוֹן חֵילָא לְאַנְהָגָא עָלְמָא. וּבָרָא עָלְמָא עִלָּאָה בְּרָזָא דְיו"ד וְעָלְמָא תַתָּאָה בְּרָזָא דְהֵ"א. הָדָא הוּא דִכְתִיב (שם כו ד) כִּי בְיָהּ ה' צוּר עוֹלָמִים. וְאַנְהָגוּתָא דְהַאי עָלְמָא תַתָּאָה אַחֲזֵי בְּאַנְהָגוּתֵהּ חֵילָא דְאִתְיְהִיב לֵיהּ מִלְּעֵלָּא לְעֵלָּא.

אִי בַּר נָשׁ אֲהַנֵּי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקָרְבְּנִין דְּצְלוֹתָא. הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲהַנֵּי לֵיהּ מַאֲכָלִין זְהִירִין בְּהַהוּא עָלְמָא, דְּאִנּוּן מַאֲכָלִים דְּגוּפָא מְזוֹנָא דִלְעֵלָּא, מַאֲכָלִין לְנִשְׁמְתָא מֵרָזִין דְּאוֹרַיְתָא. בַּר נָשׁ דְּעָבִיד דִּירָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלִשְׁכִינְתֵּהּ וּלְחַיָּלָיו בְּשַׁבָּתוֹת. כְּמָה דְאַתְּ

לשון הקודש

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (ישעיה מג) כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו וְגוֹ'. בֹּא וּרְאֵה, כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, כְּשֶׁבָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת בַּסּוֹד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, נָתַן לָהֶם כֹּחַ לְהַנְהִיג הָעוֹלָם, וּבָרָא הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בַּסּוֹד שֶׁל יו"ד, וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בַּסּוֹד שֶׁל ה"א. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי בְיָהּ ה' צוּר עוֹלָמִים. וְהַנְהָגַת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה מַרְאֶה בְּהַנְהָגָתוֹ הַכֹּחַ שֶׁנִּתַּן לוֹ מִלְּמַעְלָה לְמַעְלָה.

אִם אָדָם מְהַנֶּה אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּקָרְבָּנוֹת שֶׁל תְּפִלָּה, כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְהַנֶּה אוֹתוֹ מַאֲכָלִים זוֹהֲרִים בָּעוֹלָם הַהוּא, שֶׁהֵם מַאֲכָלִים שֶׁל גּוּף הַמָּזוֹן שֶׁלְּמַעְלָה, מַאֲכָלִים לַנְּשָׁמָה מִסּוֹדוֹת הַתּוֹרָה. הָאָדָם שֶׁעוֹשֶׂה דִירָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלִשְׁכִינָתוֹ וּלְחֵילוֹתָיו בַּשַּׁבָּתוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְשָׁמְרוּ בְּנֵי

אָמַר (שמות לא טז) **וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם, לִישְׁנָא דְּדִירָה. הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תַּקִּין לֵיהּ דִּירָה בְּהַהוּא עָלְמָא וּלְכָל דְּאָתְיָין עִמֵּהּ.**

דִּכְמָא דְּבַר נָשׁ עָבִיד נַיְיחָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלִשְׁכִינְתֵּהּ בְּשַׁבָּת, הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לֵיהּ לְבַר נָשׁ עִם בַּת זוּגֵהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, אִיהוּ נָטִיר שְׁכִינְתָּא עִמֵּהּ בְּשַׁבָּת דְּלָא אִתְחַלַּל, הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ עִם בַּת זוּגֵהּ דְּלָא אִתְחַלַּל.

בַּר נָשׁ דְּלָא אַפְרִיד בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבֵין שְׁכִינְתֵּהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ עִם בַּת זוּגֵהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, וְלֵית רְשׁוּ לְחִוְיָא לְמִפְרַד בֵּינַיְיהוּ. וּבְכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא דְּאוֹקִיר בַּר נָשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ (בְּהַאי עָלְמָא בְּכוּלְּהוּ

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם, לָשׁוֹן שֶׁל דִּירָה, כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַתְקִין לוֹ דִּירָה בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם וּלְכָל שֶׁבָּאִים עִמּוֹ.

שֶׁכְּמוֹ שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה נַחַת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלִשְׁכִינָתוֹ בְּשַׁבָּת, כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָאָדָם עִם בַּת זוּגוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם. הוּא שׁוֹמֵר אֶת הַשְּׁכִינָה עִמּוֹ בְּשַׁבָּת שֶׁלֹּא תִתְחַלֵּל, כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אֶת הָאָדָם עִם בַּת זוּגוֹ שֶׁלֹּא תִתְחַלֵּל.

אָדָם שֶׁלֹּא מַפְרִיד בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבֵין שְׁכִינָתוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אֶת אוֹתוֹ אָדָם עִם בַּת זוּגוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְאֵין רְשׁוּת לַנָּחָשׁ לְהַפְרִיד בֵּינֵיהֶם. וּבְכָל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁמּוֹקִיר אָדָם

אוֹקִיר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נָשׁ) **עִם בַּת זוּגֵהּ בְּהַהוּא עָלְמָא. וְהַאי אִיהוּ דְּאָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** (ש"א ב ל) **כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד.**

בַּר נָשׁ דְּאַמְלִיךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאַרְבַּע סִטְרִין בְּהַאי עָלְמָא הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַמְלִיךְ לֵיהּ עַל שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאַרְבַּע סִטְרִין בְּהַהוּא עָלְמָא. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ לוֹ עוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וּבְהַהוּא עָלְמָא אִיהוּ בַּר נָשׁ בְּדִיוֹקְנָא דְּמָאֵרֵהּ דְּכֹלָּא, וְהַאי אִיהוּ (בראשית א כז) **וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.**

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ (דניאל יב ג)**. אִיהוּ זֹהַר טָמִיר וְגָנִיז וְדָא כְּתֶ"ר. זֹהַר בָּהִיר בַּשְּׁחָקִים דָּא חָכְמָ"ה זֹהַר זָרִיק נִיצוֹצִין וּמַבְהִיק כְּבָרָק לְעֵינִין דָּא בִּינָ"ה. זֹהַר חִוָּרוּ כְּסִיהֲרָא**

לשון הקודש

אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ (בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּכֻלָּם מוֹקִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם) עִם בַּת זוּגוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד.

אָדָם שֶׁמַּמְלִיךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְאַרְבָּעָה הַצְּדָדִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַמְלִיךְ אוֹתוֹ עַל הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְאַרְבָּעָה הַצְּדָדִים בָּעוֹלָם הַהוּא. וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ, כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ לוֹ עוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וּבְאוֹתוֹ הָעוֹלָם הוּא אָדָם בַּדְּיוֹקָן שֶׁל רִבּוֹנוֹ שֶׁל הַכֹּל. וְזֶהוּ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, הוּא הַזֹּהַר הַטָּמִיר וְגָנוּז, וְזֶה הַכֶּתֶ"ר. זֹהַר בָּהִיר בַּשְּׁחָקִים זוֹ חָכְמָ"ה. זֹהַר הַזּוֹרֵק

דָּא גְּדֻלָּ"ה. זֹהַר זָהִיר סוּמָקָא כְּמַאְדִּים דָּא גְּבוּרָ"ה. זֹהַר מַבְהִיק כָּלִיל חִוָּר וְסוּמָק דָּא תִּפְאֶרֶ"ת. זֹהַר יָרֹק כְּכוֹכָב דָּא נֶצַ"ח זֹהַר כָּלִיל חִוָּר וְסוּמָק דָּא הוֹ"ד. זֹהַר זָהִיר לְכָל עֵיבָר כְּמָאן דְּמָחָא בְּפַטִּישׁ, וְזָרִיק שְׁבִיבִין לְכָל סִטְרִין, דָּא יְסוֹ"ד. וְכֻלָּם מַשְׁפִּיעִים לַמַּלְכוּת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה (במדבר א טז), כֶּתֶר חָכְמָה חֲכָמִים. בִּינָה נְבוֹנִים. חֶסֶד חֲסִידִים. גְּבוּרָה גִּבּוֹרִים. מָאוֹרֵי תוֹרָה תִּפְאֶרֶת. נְבִיאִים נֶצַח. חוֹזִים הוֹד. צַדִּיקִים יְסוֹד. מַלְכוּת מְלָכִים. וְעַל שְׁמָהּ אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים. בָּרוּךְ יְיָ' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

לשון הקודש

ניצוצות ומַבְהִיק כְּבָרָק לָעֵינַיִם זוֹ בִּינָ"ה. זֹהַר לָבָן כַּלְבָּנָה זוֹ גְּדֻלָּ"ה. זֹהַר זוֹהֵר אָדֹם כְּמַאְדִּים זוֹ גְּבוּרָ"ה. זֹהַר מַבְהִיק הַכּוֹלֵל לָבָן וְאָדֹם זוֹ תִּפְאֶרֶ"ת. זֹהַר יָרֹק כְּכוֹכָב זֶה נֵצַ"ח. זֹהַר כּוֹלֵל לָבָן וְאָדֹם זֶה הוֹ"ד. זֹהַר זוֹהֵר לְכָל עֵבֶר כְּמִי שֶׁמַּכֶּה בְּפַטִּישׁ וְזוֹרֵק שְׁבִיבִים לְכָל הַצְּדָדִים זֶה יְסוֹ"ד. וְכֻלָּם מַשְׁפִּיעִים לַמַּלְכוּת, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה (במדבר א), כֶּתֶר חָכְמָה חֲכָמִים. בִּינָה נְבוֹנִים. חֶסֶד חֲסִידִים. גְּבוּרָה גִּבּוֹרִים. בַּעֲלֵי תוֹרָה תִּפְאֶרֶת. נְבִיאִים נֵצַח. חוֹזִים הוֹד. צַדִּיקִים יְסוֹד. מַלְכוּת מְלָכִים. וְעַל שְׁמָהּ נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

(זֶה שַׁיָּךְ לְפָרָשַׁת נֹחַ)

וַיִּבֶן נֹחַ מִזְּבֵּחַ (בראשית ח כ). מַאי וַיִּבֶן נֹחַ. אֶלָּא נֹחַ אִישׁ צַדִּיק. וַיִּבֶן מִזְּבֵּחַ דָּא שְׁכִינְתָּא. בִּנְיָנָא דִּילֵהּ בֵּין דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה. בְּהֵמָה לְעֵלָּא וְעוֹף לְתַתָּא, מַאי בְּהֵמָה לְעֵלָּא. אֶלָּא בְּהֵמָה דָּא שׁוֹר עִלָּאָה דְּאַקְרִיב אָדָם עִלָּאָה דִּלְעֵלָּא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים סט סב) מִקְרָן מַפְרִיס. וְאוֹקְמוּהָ מִקֶּרֶן כְּתִיב, קֶרֶן אַחַת הֲוָה לֵיהּ בְּמִצְחֵהּ. וְהַאי אִיהוּ קֶרֶן הַיּוֹבֵל דְּמִנֵּהּ קָרַן פְּנֵי מֹשֶׁה.

שׁוֹר דָּא אִיהוּ פָּר. פָּר אִיהוּ דִּינָא עִם ו' אִתְעֲבִיד פּוּר רַחֲמֵי סְלִיחָה וְעַל שְׁמֵהּ אִקְרֵי צוֹם כִּפּוּר. מַאי כ' בְּתוֹסֶפֶת פּו"ר. אֶלָּא דָּא כֶּתֶר מַלְכוּת. תָּא חֲזֵי לֵית שְׁכִינְתָּא דְּלָא אִתְעֲבִידַת כִּתְרָא לְהַהוּא דִּלְתַתָּא מִנַּהּ. וּבְגִין דָּא שְׁכִינְתָּא

לשון הקודש

[זֶה שַׁיָּךְ לְפָרָשַׁת נֹחַ]

וַיִּבֶן נֹחַ מִזְּבֵּחַ (בראשית ח). מַה זֶּה וַיִּבֶן נֹחַ? אֶלָּא נֹחַ אִישׁ צַדִּיק. וַיִּבֶן מִזְּבֵּחַ, זוֹ הַשְּׁכִינָה. הַבִּנְיָן שֶׁלּוֹ בֵּין, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה. בְּהֵמָה לְמַעְלָה וְעוֹף לְמַטָּה, מַהִי בְּהֵמָה לְמַעְלָה? אֶלָּא בְּהֵמָה זֶה הַשּׁוֹר הָעֶלְיוֹן, שֶׁנִּקְרָא הָאָדָם הָעֶלְיוֹן שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מַקְרִן מַפְרִיס. וּפֵרְשׁוּהָ מִקֶּרֶן כָּתוּב, שֶׁקֶּרֶן אַחַת הָיְתָה לוֹ בְּמִצְחוֹ, וְזוֹהִי קֶרֶן הַיּוֹבֵל, שֶׁמִּמֶּנּוּ קָרַן פְּנֵי מֹשֶׁה.

הַשּׁוֹר הַזֶּה הוּא פָּר. פָּר הוּא דִּין, עִם ו' נַעֲשָׂה פּוּר, רַחֲמִים סְלִיחָה, וְעַל שְׁמוֹ נִקְרָא צוֹם כִּפּוּר. מַה זוֹ כ' בְּתוֹסֶפֶת פּוּר? אֶלָּא זֶה כֶּתֶר מַלְכוּת. בֹּא וּרְאֵה, אֵין שְׁכִינָה שֶׁלֹּא נַעֲשֵׂית כֶּתֶר לְאוֹתָהּ

עִלָּאָה אִיהִי כֶּתֶר מַלְכוּת. וּמַלְכוּת אִתְקְרִיאַת צוֹם דִּילָהּ אִיהִי מַלְכוּת (כִּפּוּר). וּמַלְכוּת אִתְקְרִיאַת צוֹם כִּפּוּר. מִסִּטְרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה אִיהִי צוֹם, אֲבָל מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרִיאַת אֹכֶל.

לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ (שם עח כה). הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות טו ג) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. וּמָאן הָכָא (דף קלח ע"א) אִישׁ אֶלָּא דָּא מ' פְּתוּחָה מִלְּגָאו דְּבֵהּ (שמות טז לה) אָכְלוּ אֶת הַמָּן אַרְבָּעִים שָׁנָה. אֲבָל ם אִיהִי עָלְמָא דְּאָתֵי, לֵית בֵּיהּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וְכָל סְפִירָן אִתְקְרִיאוּ צוֹמוֹת בָּהּ. וּבְגִין דָּא קָרְבְּנִין דְּמִתְעַכְּלִין דְּאִנּוּן צְלוֹתִין וּבָעוּתִין אִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. וְהַהוּא דְּאִתְהַנֵּי מִנָּהּ דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אָרַח כָּל רֵיחִין דְּקָרְבְּנִין וְקָרִיב לוֹן לְגַבֵּי אַבָּא וְאִמָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ח כא) וַיָּרַח ה' אֶת רֵיחַ

לשון הקודש

שֶׁלְּמַטָּה מִמֶּנָּה. וּמִשּׁוּם זֶה הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה הִיא כֶּתֶר מַלְכוּת, וּמַלְכוּת נִקְרֵאת צוֹם שֶׁלָּהּ, הִיא הַמַּלְכוּת (כִּפּוּר). וּמַלְכוּת נִקְרֵאת צוֹם כִּפּוּר. מֵהַצַּד שֶׁל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה הִיא צוֹם, אֲבָל מִצִּדּוֹ שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נִקְרֵאת אֹכֶל.

לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ, הַהוּא שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ ה' אִישׁ מִלְחָמָה. וּמִי כָּאן הָאִישׁ? אֶלָּא זוֹ מ' פְּתוּחָה מִבִּפְנִים שֶׁבָּהּ אָכְלוּ אֶת הַמָּן מ' שָׁנָה. אֲבָל ם הִיא הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁאֵין בּוֹ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וְכָל הַסְּפִירוֹת נִקְרְאוּ צוֹמוֹת בָּהּ, וּמִשּׁוּם זֶה הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמִּתְעַכְּלִים, שֶׁהֵם תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, הִיא הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. וְהַהוּא שֶׁנֶּהֱנָה מִמֶּנָּה, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, מֵרִיחַ כָּל הָרֵיחוֹת שֶׁל הַקָּרְבָּנוֹת וּמַקְרִיב אוֹתָם לָאָב וְלָאֵם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ח) וַיָּרַח ה' אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ. לֹא כָתוּב אֶלָּא אֶת רֵיחַ

הַנִּיחֹחַ, לֹא כְּתִיב אֶלָּא אֶת רֵיחַ הַנִּיחוֹחַ דָּא אִיהִי.

שׁוֹשַׁנָּה רֵיחָא טָבָא לְגַבֵּי אַבָּא וְאִמָּא. שׁוֹשַׁנָּה וַדַּאי בְּחָמֵשׁ עָלִין אִיהִי ה'. אֲבָל רֵיחָא דִּילָהּ ו' דְּאִיהוּ רֵיחָא לָא שַׁרְיָא בָּהּ עַד דְּאִתְפַּתְּחַת לְסָלְקָא מִנָּהּ רֵיחָא טָבָא. כַּד יִשְׂרָאֵל פָּתְחִין בִּתְיוּבְתָּא שׁוֹשַׁנָּה אִתְפַּתְּחַת לְגַבֵּי בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ רֵיחַ דִּילָהּ, וְהַהוּא רֵיחָא סָלִיק לְגַבֵּי אַבָּא וְאִמָּא דְּאִנּוּן י"ה, וַיָּרַח ה' אֶת רֵיחַ.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל לִבּוֹ (שם). וַיֹּאמֶר ה' דָּא אַבָּא. אֶל לִבּוֹ דָּא אִמָּא דְּאִתְּמַר בָּהּ לֵב מֵבִין. דִּבְזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל אִנּוּן חֲטָאָן לַאֲבוּהוֹן דִּי בִּשְׁמַיָּא, אִתְּמַר (שם ו ו) וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ. וּבְזִמְנָא דִּמְהַנְּיָן יִשְׂרָאֵל לַאֲבוּהוֹן דִּי בִּשְׁמַיָּא בְּקָרְבְּנִין דִּצְלוֹתָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (במדבר כח ב) צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ לָהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי וְגוֹ'.

לשון הקודש

הַנִּיחֹחַ, זוֹ הִיא.

הַשּׁוֹשַׁנָּה, רֵיחַ הַטּוֹב לָאָב וְהָאֵם. הַשּׁוֹשַׁנָּה הִיא וַדַּאי עִם חֲמִשָּׁה עָלִים הִיא ה'. אֲבָל הָרֵיחַ שֶׁלָּהּ ו' שֶׁהוּא רֵיחַ, לֹא שׁוֹרֶה בּוֹ עַד שֶׁנִּפְתַּחַת לְהַעֲלוֹת מִמֶּנָּה רֵיחַ טוֹב. כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל פּוֹתְחִים בִּתְשׁוּבָה, הַשּׁוֹשַׁנָּה נִפְתַּחַת לְבַעְלָהּ, שֶׁהוּא הָרֵיחַ שֶׁלָּהּ, וְאוֹתוֹ הָרֵיחַ עוֹלֶה אֶל הָאָב וְהָאֵם שֶׁהֵם י"ה, וַיָּרַח ה' אֶת רֵיחַ.

(שם) וַיֹּאמֶר ה' אֶל לִבּוֹ. וַיֹּאמֶר ה' – זֶה הָאָב, אֶל לִבּוֹ – זוֹ הָאֵם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ לֵב מֵבִין. שֶׁבִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל חוֹטְאִים לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, נֶאֱמַר וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ. וּבִזְמַן שֶׁמִּהַנִּים יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם בְּקָרְבָּנוֹת שֶׁל תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כח) צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ לָהֶם אֶת

מִיָּד (משלי כז ט) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב. וְגַרְמִין בְּהַהוּא רֵיחָא לְאַרְקָא מִשְׁחָא וּנְבִיעוּ מִלְּעֵלָּא בִּשְׁכִינְתֵּהּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שיר א ג) לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ. מַאי עֲלָמוֹת. ח"י עָלְמִין דִּכְלִילָן בְּח"י עָלְמִין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים סח יח) רֶכֶב אֱלֹהִים רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן.

אַדְהָכִי הָא סָבָא אִזְדְּמַן לְגַבֵּהּ פָּתַח וְאָמַר מַאי רֶכֶ"ב. אָמַר לֵיהּ ר' אִיהוּ חָכְמָה רֵאשִׁית חָכְמָה. ב' בִּינָה כ' כֶּתֶר עִלָּאָה. אִנּוּן רֶכֶ"ב לְהַהוּא טָמִיר וְגָנִיז דְּרָכִיב עָלַיְהוּ. וְאִלֵּין תְּלָת סְפִירָן אִנּוּן רָכְבִין עַל ח"י עָלְמִין דְּאִנּוּן תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת כְּפוּלוֹת וְאִנּוּן אָדָם עִלָּאָה טָמִיר וְגָנִיז בְּטַעֲמֵי וְאָדָם דִּלְתַתָּא דְּאִנּוּן תֵּשַׁע נִקּוּדִין, אִנּוּן תִּמְנֵי סְרֵי עָלְמִין דְּשָׁט

לשון הקודש

קָרְבָּנִי לַחְמִי וְגוֹ'.

מִיָּד – שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב. וְגוֹרְמִים בְּאוֹתוֹ הַרֵיחַ לְהָרִיק שֶׁמֶן וּנְבִיעָה מִלְּמַעְלָה בִּשְׁכִינָתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר א) לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ. מַה זֶּה עֲלָמוֹת? שְׁמוֹנֶה עָשָׂר עוֹלָמוֹת שֶׁכְּלוּלִים בִּשְׁמוֹנֶה עָשָׂר עוֹלָמוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם רֶכֶב אֱלֹהִים רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן.

בֵּינְתַּיִם הִנֵּה זָקֵן הִזְדַּמֵּן אֵלָיו. פָּתַח וְאָמַר, מַה זֶּה רֶכֶב? אָמַר לוֹ, ר' הִיא חָכְמָה, רֵאשִׁית חָכְמָה. ב' בִּינָה. כ' כֶּתֶר עֶלְיוֹן. הֵם רֶכֶ"ב לְאוֹתוֹ טָמִיר וְגָנוּז שֶׁרוֹכֵב עֲלֵיהֶם, וְאֵלּוּ שְׁלֹשׁ הַסְּפִירוֹת הֵן רוֹכְבוֹת עַל ח"י הָעוֹלָמִים, שֶׁהֵם תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת כְּפוּלוֹת, וְהֵם אָדָם עֶלְיוֹן טָמִיר וְגָנוּז בַּטְּעָמִים וְאָדָם שֶׁלְּמַטָּה שֶׁהֵם תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת, הֵם שְׁמוֹנֶה עָשָׂר עוֹלָמוֹת שֶׁשָּׁט

בְּהוּ עִלַּת הָעִלּוֹת, דְּאִיהוּ אָדָם תְּלִיתָאָה דְּלָא אִתְגַּלְיָא בְּאוֹרַיְתָא וְשָׁט בְּהוּ וְאִנּוּן מֶרְכָּבָה לֵיהּ. וְהַאי תִּמְנֵי סְרֵי בְּאָן סָלִיק בְּוַיָּרַ"ח. וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר וַיָּרַח ה' אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ. וְכַד יִשְׂרָאֵל סָלְקִין בִּרְכָּאן בִּצְלוֹתִין לְגַבֵּיהּ כַּדְקָא יָאוּת, מִיָּד אִתְהַנֵּי מִתַּמָּן. מַה כְּתִיב וַיֹּאמֶר ה' אֶל לִבּוֹ. (עכ"מ).

תִּקּוּנִים

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. (דניאל יב ג) פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר (ירמיה א ה) בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַּבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ. הָדָא הוּא דְּאָמְרֵי אֲשֶׁר קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן. בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ דָּא רוּחַ דִּיצִירָה. וּבְטֶרֶם תֵּצֵא מֵרֶחֶם דָּא נֶפֶשׁ דַּעֲשִׂיָּה. נָבִיא לַגּוֹיִם נְתַתִּיךָ דָּא נִשְׁמְתָא.

לשון הקודש

בָּהֶם עִלַּת הָעִלּוֹת, שֶׁהוּא הָאָדָם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה בַּתּוֹרָה וְשָׁט בָּהֶם, וְהֵם מֶרְכָּבָה לוֹ. וְהַשְּׁמוֹנָה עָשָׂר הַזֶּה אֵיפֹה עוֹלֶה? בְּוַיָּרַ"ח. וּבִגְלָלוֹ נֶאֱמַר וַיָּרַח ה' אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל מַעֲלִים בְּרָכוֹת בַּתְּפִלּוֹת אֵלָיו כָּרָאוּי, מִיָּד נֶהֱנֶה מִשָּׁם. מַה כָּתוּב? וַיֹּאמֶר ה' אֶל לִבּוֹ. (עכ"מ).

תִּקּוּנִים

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַשְׂכִּילוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַּבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן. בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ – זוֹ רוּחַ שֶׁל יְצִירָה. וּבְטֶרֶם תֵּצֵא מֵרֶחֶם – זוֹ נֶפֶשׁ שֶׁל עֲשִׂיָּה. נָבִיא לַגּוֹיִם נְתַתִּיךָ – זוֹ הַנְּשָׁמָה.

דְּקֹדֶם דְּיֵיתֵי בַּר נָשׁ לְעָלְמָא אִשְׁתְּמוֹדַע לְרוּחֵהּ וְנִשְׁמָתֵהּ וְגוּפֵהּ (נ"א ונפשיה) דְּמִתְחַבְּרָן לְעֵלָּא. וּבְגִין דָּא (בראשית יב א) וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם, דָּא נִשְׁמְתָא דְּאִיהִי אָב לְרוּחָא וְנַפְשָׁא וְרָם לְגוּפָא. וְעַל אִלֵּין רוּחָא וְנַפְשָׁא וְגוּפָא עָלַיְהוּ אִתְּמַר (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל וְגוֹ' נִשְׁמְתָא, דָּא גּוּף פְּלוֹנִי. (בראשית יב א) לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ דָּא שִׁנּוּי מָקוֹם. וּמִמּוֹלַדְתְּךָ דָּא שִׁנּוּי הַשֵּׁם. וּמִבֵּית אָבִיךָ דָּא שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה.

שִׁנּוּי מָקוֹם דָּא גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה, דְּאִתְעֲקַר מֵאַתְרֵהּ וְאִתְנְטַע בְּגוּפָא אָחֳרָא. וּמָאן גָּרִים לֵיהּ הַאי בְּגִין דְּאַעֲקַר אַרְעָא קַדִּישָׁא מֵאַתְרֵהּ דְּהִיא שְׁכִינְתָּא. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. וּמִמּוֹלַדְתְּךָ הָכָא רָזָא (בראשית מח ו) וּמוֹלַדְתְּךָ אֲשֶׁר הוֹלַדְתָּ אַחֲרֵיהֶם לְךָ יִהְיוּ וּבוֹ יִקָּרְאוּ בְּנַחֲלָתָם. בְּגִין (רות ד י) דְּלָא יִכָּרֵת

לשון הקודש

שֶׁקֹּדֶם שֶׁאָדָם יָבֹא לָעוֹלָם, הוּא נוֹדָע לְרוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ וְגוּפוֹ (וְנַפְשׁוֹ) שֶׁמִּתְחַבְּרִים לְמַעְלָה. וּמִשּׁוּם זֶה וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם, זוֹ הַנִּשְׁמָה שֶׁהִיא אָב לְרוּחַ וְלַנֶּפֶשׁ וְרָם לַגּוּף. וְעַל אֵלּוּ הָרוּחַ וְהַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל וְגוֹ'. הַנִּשְׁמָה זֶה גּוּף פְּלוֹנִי. לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ – זֶה שִׁנּוּי מָקוֹם. וּמִמּוֹלַדְתְּךָ – זֶה שִׁנּוּי הַשֵּׁם. וּמִבֵּית אָבִיךָ – זֶה שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה.

שִׁנּוּי מָקוֹם זֶה גִּלְגּוּל רִאשׁוֹן, שֶׁנֶּעֱקַר מִמְּקוֹמוֹ וְנִטְּעָה בְּגוּף אַחֵר. וּמִי גָּרַם לוֹ אֶת זֶה? מִשּׁוּם שֶׁעָקַר אֶת הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה מִמְּקוֹמָהּ, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, כָּאן סוֹד (בראשית מח) וּמוֹלַדְתְּךָ אֲשֶׁר הוֹלַדְתָּ אַחֲרֵיהֶם לְךָ יִהְיוּ, וּבוֹ

שֵׁם הַמֵּת. (דברים כה ז) יָקוּם עַל שֵׁם אָחִיו. וְדָא שִׁנּוּי הַשֵּׁם. וּמָאן גָּרִים דָּא בְּגִין דְּאַעֲקַר אִילָנָא דְּאִיהוּ עֵץ הַגָּן מֵאַתְרֵהּ, הָכִי אִתְעֲקַר מִגַּוֵּהּ וְאִתְקְרֵי עָקָר בְּלֹא בֵּן, עַל שׁוּם דַּעֲקִיר אִיהוּ וּ' דְּכָלִיל שִׁית סִטְרִין מֵאַתְרֵהּ.

וּמִבֵּית אָבִיךָ דָּא שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה. וּמָאן גָּרִים לֵיהּ הַאי בְּגִין דְּחָב בְּמַעֲשֶׂה, דְּאִיהִי אִמָּא עִלָּאָה מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, דְּתַמָּן מַחֲשָׁבָה גְּנִיזָא דְּלֵית עֲשִׂיָּה בְּלֹא מַחֲשָׁבָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קד כד) כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ, דָּא גּוֹלְגָּא. כְּפוּם דְּאִיהוּ מְחֻיָּב בְּחוֹבִין, הָכִי אִתְנְטַע בֵּיהּ וְאִתְרְכִיב עַד דְּאַחְזַר מַה דְּאַעֲקַר לְאַתְרֵהּ.

קָם עַמּוּדָא בָּתַר טוּלָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, רִבִּי רִבִּי רָזָא דָּא רָזָא אָחֳרָא עִלָּאָה אִית בְּגִלְגּוּלָא

לשון הקודש

יִקָּרְאוּ בְּנַחֲלָתָם. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּרֵת שֵׁם הַמֵּת, יִקָּרֵא עַל שֵׁם אָחִיו, וְזֶה שִׁנּוּי הַשֵּׁם. וּמִי גָּרַם אֶת זֶה? מִשּׁוּם שֶׁעָקַר הָאִילָן, שֶׁהוּא עֵץ הַגָּן מִמְּקוֹמוֹ. כָּךְ נֶעֱקַר מִמֶּנּוּ, וְנִקְרָא עָקָר בְּלֹא בֵּן, עַל שֵׁם שֶׁהוּא עָקַר וּ' שֶׁכּוֹלֵל שִׁשָּׁה צְדָדִים מִמְּקוֹמוֹ.

וּמִבֵּית אָבִיךָ – זֶה שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, וּמִי גָּרַם לוֹ אֶת זֶה? מִשּׁוּם שֶׁחָטָא בְּמַעֲשֶׂה, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁשָּׁם גְּנוּזָה הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁאֵין עֲשִׂיָּה בְּלֹא מַחֲשָׁבָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ – זֶה הַגּוּף. כְּפִי שֶׁהוּא מְחֻיָּב בַּחֲטָאִים, כָּךְ נִנְטַע בּוֹ וְנִרְכָּב עַד שֶׁמַּחֲזִיר מַה שֶּׁעָקַר לִמְקוֹמוֹ.

קָם הָעַמּוּד אַחַר צִלּוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, רַבִּי רַבִּי, סוֹד זֶה, סוֹד אַחֵר עֶלְיוֹן

לְעֵלָּא בְּדַרְגִּין עִלָּאִין. וְדָא אִיהוּ וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל אַבְרָם. דָּא אִיהוּ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (מ"ב י) הֲלֹא אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ. וּמָאן אָמַר לֵיהּ הַהוּא רָם דְּעָלֵהּ דְּאִיהוּ רָם עַל כָּל גְּבוֹהִים. וּמָה אָמַר לֵיהּ לֵךְ לְךָ תְּרֵין תֵּירוּכִין אִנּוּן י' י' מִן א' אָת ו' מִתַּמָּן תָּרִיךְ לֵיהּ, הַהוּא רָם עַל כָּל רָמִים, דְּאִיהוּ עִלַּת עַל כָּל עִלָּאִין. וּלְאָן שָׁלַח לֵיהּ, אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ, דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן אִי הָכִי מַאי מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ. אָמַר לוֹ רִבִּי רִבִּי תְּלָת אַלְפִין אִנּוּן מִתְּלָת שְׁמָהָן דְּאִנּוּן אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה דְּאִתְּמַר לְמֹשֶׁה עָלַיְהוּ דְּאִיהוּ דְּיוֹקְנָא דְּהַהוּא ו' עִלָּאָה.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה (שמות ג יד). אֶהְיֶה שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם. הָכָא אִתְּרְמִיז

לשון הקודש

יֵשׁ בַּגִּלְגּוּל לְמַעְלָה בַּדַּרְגּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וְזֶהוּ וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם, זֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הֲלֹא אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ. וּמִי אָמַר לוֹ? אוֹתוֹ הָרָם שֶׁעָלָיו, שֶׁהוּא רָם עַל כָּל גְּבוֹהִים. וּמָה אָמַר לוֹ? לֶךְ לְךָ – שְׁנֵי גֵרוּשִׁים, הֵם י' י' מִן א'. הָאוֹת ו' מִשָּׁם גֵּרַשׁ אוֹתָהּ אוֹתוֹ רָם עַל כָּל רָמִים, שֶׁהוּא עִלַּת עַל כָּל הָעֶלְיוֹנִים. וּלְאָן שָׁלַח אוֹתוֹ? אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ, זוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִם כָּךְ, מַה זֶּה מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ? אָמַר לוֹ, רַבִּי רַבִּי, שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים הֵם מִשְּׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת שֶׁהֵם אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה שֶׁנֶּאֱמַר לְמֹשֶׁה עֲלֵיהֶם, שֶׁהוּא הַדְּיוֹקָן שֶׁל אוֹתוֹ ו' הָעֶלְיוֹנָה.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה.

דְּאִתְּתְּרַךְ מִתְּלָת אִלֵּין, דְּאִנּוּן תְּלָת עָלְמִין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ (בְּרֵאשִׁית יב). וְדָא אִיהוּ אִמָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי כֶּתֶר (שם ג כ) אֵם כָּל חַי. דְּאָת ו' בִּמְעָהָא אִיהִי א' בְּכֶתֶר עִלָּאָה. וא' תִּנְיָנָא בְּבִינָא וְאִיהוּ אָלֶ"ף תְּלִיתָאָה בְּאֶמְצָעִיתָא דְּאָת ו'. וְרָזָא דְּמִלָּה יו"ד ה"א וא"ו ה"א וְאִיהִי כֶּתֶר מַלְכוּת. אֶל הָאָרֶץ דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּכִלִּילָן בֵּהּ כֻּלְּהוּ. וְאֶעֱשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וַאֲבָרֶכְךָ מִסִּטְרָא דְּא' עִלָּאָה. וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ מִסִּטְרָא דְּא' תִּנְיָנָא. וֶהְיֵה בְּרָכָה מִסִּטְרָא דְּא' תְּלִיתָאָה.

וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה (שם יב י), דַּע כִּי לִבָּא אִיהוּ דִּיוּרָא דְּנִשְׁמָתָא וְאִיהוּ שְׂבֵעָה שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ח ט) אֶרֶץ אֲשֶׁר (דף קלח ע"ב) לֹא בְמִסְכֻּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ. וְכַד נַחְתָּא

לשון הקודש

אֶהְיֶה שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם. כָּאן נִרְמָז שֶׁהִתְגָּרֵשׁ מִשְּׁלֹשָׁה אֵלֶּה, שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ (בראשית יב). וְזוֹהִי הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא כֶּתֶר אֵם כָּל חַי. שֶׁהָאוֹת ו' בְּמֵעֶיהָ הִיא א' בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן, וְא' הַשֵּׁנִית בְּבִינָה, וְאָלֶ"ף הִיא שְׁלִישִׁית בָּאֶמְצַע שֶׁל הָאוֹת ו', וְסוֹד הַדָּבָר – יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְהִיא כֶּתֶר מַלְכוּת. אֶל הָאָרֶץ – זוֹ שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁכְּלוּלִים בָּהּ כֻּלָּם. וְאֶעֱשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וַאֲבָרֶכְךָ – מֵהַצַּד שֶׁל א' הָעֶלְיוֹנָה. וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ – מֵהַצַּד שֶׁל א' הַשֵּׁנִיָּה. וֶהְיֵה בְּרָכָה – מֵהַצַּד שֶׁל א' הַשְּׁלִישִׁית.

וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה. דַּע כִּי הַלֵּב הוּא דִּיּוּר הַנְּשָׁמָה, וְהִיא שְׂבֵעָה, שֶׁנֶּאֱמַר אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֻּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ.

נִשְׁמְתָא לִטְחוֹל דְּאִיהוּ רָעָב, בְּגִין דְּכָבֵד לָא יָהִיב לֵיהּ מִדָּמָא אֶלָּא שִׁיּוּרִין בִּישִׁין דִּילֵהּ וּבְגִין דָּא (שם יב) כִּי כָבֵד הָרָעָב בָּאָרֶץ.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּנַחְתַּת תַּמָּן נִשְׁמְתָא דְּחִילַת מִתַּמָּן, שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב לָבֹא מִצְרָיְמָה, קֹדֶם דְּאִתְקְרַב תַּמָּן נִשְׁמְתָא. וַיֹּאמֶר אֶל שָׂרָה אִשְׁתּוֹ, דָּא גּוּפָא. וּמָה אָמַר לָהּ הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִשָּׁה יְפַת מַרְאֶה אָתְּ. אַתְּ שַׁפִּירָא בְּזִכְיוָן. וּבְגִינָךְ אֲנָא דָּחִיל דְּקָטְלִין לִי בְּגִינָךְ, (תהלים לז לב) דְּצוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק, וּבְגִין דָּא (משלי כב ג) עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. דְּזַכָּאָה דְּאִשְׁתְּכַח בֵּין חַיָּבַיָּא אִתְּפַס בֵּינַיְהוּ. וּבְגִין דָּא וְהָיָה כִּי יִרְאוּ אֹתָךְ הַמִּצְרִים, וְרָזָא דָּא (שמות א כב) כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד. וּבְגִין דָּא וְהָרְגוּ אֹתִי וְאֹתָךְ יְחַיּוּ. אֶלָּא אִמְרִי נָא אֲחֹתִי אָתְּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ז ד) אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי

לשון הקודש

וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת הַנְּשָׁמָה לַטְּחוֹל, שֶׁהוּא רָעֵב, מִשּׁוּם שֶׁכָּבֵד לֹא נוֹתֵן לוֹ מֵהַדָּם אֶלָּא הַשִּׁירַיִם הָרָעִים שֶׁלּוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה (שם) כִּי כָבֵד הָרָעָב בָּאָרֶץ.

בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁיּוֹרֶדֶת שָׁם הַנְּשָׁמָה, פּוֹחֶדֶת מִשָּׁם, שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב לָבֹא מִצְרָיְמָה. קֹדֶם שֶׁנִּקְרְבָה שָׁם הַנְּשָׁמָה. וַיֹּאמֶר אֶל שָׂרָה אִשְׁתּוֹ – זֶה הַגּוּף. וּמָה אוֹמֵר לָהּ? הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִשָּׁה יְפַת מַרְאֶה אָתְּ. אַתְּ יָפָה בַּזְּכֻיּוֹת, וּבִגְלָלֵךְ אֲנִי פּוֹחֵד שֶׁיַּהַרְגוּ אוֹתִי בִּגְלָלֵךְ, שֶׁצּוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק, וּמִשּׁוּם זֶה עָרוּם רָעָה רָעָה וְנִסְתָּר. שֶׁצַּדִּיק שֶׁנִּמְצָא בֵּין הָרְשָׁעִים, נִתְפָּס בֵּינֵיהֶם. וּמִשּׁוּם זֶה וְהָיָה כִּי יִרְאוּ אֹתָךְ הַמִּצְרִים, וְזֶה סוֹד כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד. וּמִשּׁוּם זֶה וְהָרְגוּ אֹתִי וְאֹתָךְ יְחַיּוּ.

אַתְּ. לְמַעַן יִיטַב לִי בַּעֲבוּרֵךְ, בְּהַאי עָלְמָא. וְחָיְתָה נַפְשִׁי בִּגְלָלֵךְ, לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

אַדְהָכִי הָא עַמּוּדָא דִּנְהוֹרָא דְּאִתְחַזְיָא בְּטוּלָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר לֵיהּ. רִבִּי רִבִּי הָכָא רָזָא וְלֹא צָרִיךְ לְאִתְכַּסְיָא. בְּגִין מָאנֵי חוֹבִין אַחֲזֵי קֶדְמַיְיהוּ מָאנֵי דְּעוּתְרָא דְּלֹא קַטְלִין לֵיהּ עַל מָמוֹנֵהּ. וּמַאי מָמוֹנָא דִּילֵהּ (שם יט יד) בַּיִת וָהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת וּמֵיְיָ' אִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת. דָּא בַּת עַיִן דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית כ טז) כְּסוּת עֵינַיִם, דְּצָרִיךְ לְאִתְכַּסָּאָה בֵּינֵי חַיָּבַיָּא, בְּגִין הַהוּא אוֹר דְּנָהִיר בָּהּ, דְּאִיהוּ בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ רָז צָרִיךְ לְכַסָּאָה לֵיהּ מִבֵּינַיְיהוּ דְּלֹא אִתְפַּס עָלֵהּ.

בְּגִין דַּחֲשׁוֹכָא דְּאִיהוּ נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי מְקַנֵּא עַל נְהוֹרָא דְּאִיהוּ אוֹר הַגָּנוּז, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא וַתְּצַפְּנֵהוּ (שמות ב ב).

לשון הקודש

אֶלָּא אִמְרִי נָא אֲחוֹתִי אָתְּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחוֹתִי אַתְּ. לְמַעַן יִיטַב לִי בַּעֲבוּרֵךְ – בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְחָיְתָה נַפְשִׁי בִּגְלָלֵךְ – לָעוֹלָם הַבָּא.

בֵּינְתַיִם הִנֵּה הָעַמּוּד שֶׁל הָאוֹר שֶׁנִּרְאֶה בְּצִלּוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר לוֹ, רַבִּי רַבִּי, כָּאן סוֹד וְלֹא צָרִיךְ לְכַסּוֹת, מִשּׁוּם בַּעֲלֵי חוֹבוֹת מַרְאֶה לִפְנֵיהֶם, בַּעֲלֵי עֹשֶׁר, שֶׁלֹּא יַהַרְגוּ אוֹתוֹ עַל מָמוֹנוֹ. וּמַהוּ מָמוֹנוֹ? בַּיִת וָהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת וּמֵה' אִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת. וְזוֹ בַּת עַיִן, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כְּסוּת עֵינַיִם, שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְכַּסּוֹת בֵּין הָרְשָׁעִים, מִשּׁוּם אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁמֵּאִיר בָּהּ, שֶׁהוּא בַּעְלָהּ, שֶׁהוּא סוֹד, צָרִיךְ לְכַסּוֹתוֹ מִבֵּינֵיהֶם שֶׁלֹּא נִתְפָּס עָלָיו.

מִשּׁוּם שֶׁחֲשֵׁכָה, שֶׁהוּא נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי,

וְהָכִי מָאן דְּאִתְגְּלֵי לֵיהּ אוֹר דְּאִיהוּ רָ"ז בֵּין חַיָּבַיָּא. צָרִיךְ לְכַסָּאָה לֵיהּ עַד דְּיֵיתוּן צַדִּיקַיָּא לְאַנְהָרָא בֵּינַיְהוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים צז יא) **אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק. וְאִי לָא טָמִיר לֵיהּ מַה כְּתִיב** (בראשית יב יד) **וַיְהִי כְּבוֹא אַבְרָם מִצְרָיְמָה וגו', וַיְהַלְלוּ אֹתָהּ אֶל פַּרְעֹה וַתֻּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית פַּרְעֹה.**

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר יַי לִבְנֵי עָלְמָא דְּאִנּוּן אֲטִימִין לִבָּא וּסְתִימִין עַיְנִין. דְּהָא כְּמָה רָזִין סְתִימִין אִית בְּאוֹרַיְתָא וְלָא מַשְׁגִּיחִין בְּהוֹן. דְּלָא בָּעָאן אֶלָּא לְמֵיכַל תֶּבֶן דְּאוֹרַיְתָא, דְּאִיהוּ פְּשַׁט לְבוּשָׁא דְּאוֹרַיְתָא, וְלָא טַעֲמִין מִן מֹחָא מִלְּגָאו.

תָּא חֲזֵי אִית נִשְׁמְתָא דְּאִיהוּ גּוּפָא לְנִשְׁמְתָא. וְאִית נִשְׁמְתָא לְנִשְׁמְתָא. וְאִית נִשְׁמְתָא דְּכוּרָא דְּאִתְקְרִיאַת אַבְרָם. וְאִית נִשְׁמְתָא נוּקְבָא

לשון הקודש

מְקַנֵּא עַל הָאוֹר שֶׁהוּא אוֹר הַגָּנוּז, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא וַתִּצְפְּנֵהוּ (שמות ב).

וְכָךְ מִי שֶׁמִּתְגַּלֶּה לוֹ אוֹר שֶׁהוּא רָ"ז בֵּין הָרְשָׁעִים, צָרִיךְ לְכַסּוֹתוֹ עַד שֶׁיָּבֹאוּ הַצַּדִּיקִים לְהָאִיר בֵּינֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק. וְאִם לֹא מַטְמִין אוֹתוֹ, מַה כָּתוּב? (בראשית יב) וַיְהִי כְּבוֹא אַבְרָם מִצְרָיְמָה, וַיְהַלְלוּ אֹתָהּ אֶל פַּרְעֹה וַתֻּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית פַּרְעֹה.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, אוֹי לִבְנֵי הָעוֹלָם שֶׁהֵם אֲטוּמִים בַּלֵּב וּסְתוּמֵי עֵינַיִם, שֶׁהֲרֵי כַּמָּה סוֹדוֹת נִסְתָּרִים יֵשׁ בַּתּוֹרָה וְלֹא מַשְׁגִּיחִים בָּהֶם, שֶׁאֵין רוֹצִים אֶלָּא לֶאֱכֹל אֶת הַתֶּבֶן שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא הַפְּשָׁט, לְבוּשָׁהּ שֶׁל הַתּוֹרָה, וְלֹא טוֹעֲמִים מִן הַמֹּחַ שֶׁבִּפְנִים.

בָּא וּרְאֵה, יֵשׁ נְשָׁמָה שֶׁהִיא גּוּף לַנְּשָׁמָה,

דְּאִתְקְרִיאַת שָׂרַי. וְאַף עַל גַּב דְּאִתְקְרִיאַת דְּכוּרָא, הַאי נִשְׁמְתָא אַבְרָם בְּלֹא ה' טָפֵל אִיהוּ לְנִשְׁמְתָא דְּאִיהִי שָׂרַי נוּקְבָא דְּתַמָּן י', אוֹ לְשָׂרָה דְּתַמָּן ה'. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין דְּטָפֵל הֲוָה אַבְרָם לְשָׂרָה בַּנְּבוּאָה, בְּגִין דְּאִיהִי זָכְתָה לִתְרֵין אַתְוָן, י' בְּקַדְמִיתָא שָׂרַי וּלְבַסּוֹף שָׂרָה בְּה'. כַּד הֲוַת בְּיו"ד הֲוַת יְחִידָא. וְכַד זָכְתָה בְּה' אִתְקְרִיאַת אִימָּא. וְכַד הֲוַת יְחִידָא בְּיו"ד עָלַהּ אִתְּמַר (תהלים יז ח) שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן.

וּפַרְעֹה דְּאִיהוּ דְּיוֹקְנָא דְּנָחָשׁ חַיָּבָא, בָּתַר דְּשָׁבְחוּהָ כְּתִיב (בראשית יב טו) וַתֻּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית פַּרְעֹה. וְדָא רָמִיז לְגָלוּתָא דְּמִצְרַיִם דְּגָלְתָא שְׁכִינָה בְּמִצְרַיִם. וְנָחָשׁ בָּעָא לְקָרְבָא לָהּ. מַה כְּתִיב (במדבר א כא) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת. וַיְנַגַּע ה' אֶת

לשון הקודש

וְיֵשׁ נְשָׁמָה לִנְשָׁמָה, וְיֵשׁ נְשָׁמָה זְכָרִית שֶׁנִּקְרֵאת אַבְרָם. וְיֵשׁ נְשָׁמָה נְקֵבָה שֶׁנִּקְרֵאת שָׂרַי. וְאַף עַל גַּב שֶׁנִּקְרֵאת זָכָר, הַנְּשָׁמָה הַזּוֹ אַבְרָם בְּלִי ה' הִיא טְפֵלָה לַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא נְקֵבָה שָׂרַי שֶׁשָּׁם י', אוֹ לְשָׂרָה שֶׁשָּׁם ה'. וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁטָּפֵל הָיָה אַבְרָם לְשָׂרָה בְּנְבוּאָה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא זָכְתָה לִשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת – י' בַּתְּחִלָּה, שָׂרַי, וּלְבַסּוֹף שָׂרָה בְּה'. כְּשֶׁהָיְתָה בְּיו"ד הָיְתָה יְחִידָה, וּכְשֶׁזָּכְתָה בְּה' נִקְרֵאת אֵם. וּכְשֶׁהָיְתָה יְחִידָה בְּיו"ד נֶאֱמַר עָלֶיהָ שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן.

וּפַרְעֹה, שֶׁהוּא דְּמוּת שֶׁל נָחָשׁ רָשָׁע, אַחַר שֶׁשִּׁבְּחוּהָ, כָּתוּב וַתֻּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית פַּרְעֹה. וְזֶה רוֹמֵז לְגָלוּת מִצְרַיִם שֶׁגָּלְתָה הַשְּׁכִינָה בְּמִצְרַיִם. וְהַנָּחָשׁ רָצָה לִקְרַב אֵלֶיהָ, מַה כָּתוּב? וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת.

פַּרְעֹה. וְדָא רָמִיז לְמָחָאן דְּמָחָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְפַרְעֹה וּלְמִצְרַיִם וְלִמְמָנָן דִּילְהוֹן. וּמַה כְּתִיב וְעַתָּה הִנֵּה אִשְׁתְּךָ קַח וָלֵךְ. כְּגַוְנָא דְּפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם דְּאָמַר לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל (ירמיה טו א) שַׁלַּח מֵעַל פָּנַי וְיֵצֵאוּ. וְהַאי אִיהִי אַבְטָחוּתָא לְיִשְׂרָאֵל וְלִשְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה.

מִיָּד דִּיבְעוּן אֶמְּין דְּעָלְמָא לְקָרְבָא לְגַבָּהּ וּלְדַחֲקָא לָהּ, אַגְרָא דְּכַלָּה דּוֹחֲקָא. כְּתִיב וַיְנַגַּע ה' אֶת פַּרְעֹה. מִיָּד (במדבר לג ד) וּבֵאלֹהֵיהֶם עָשָׂה ה' שְׁפָטִים. דְּעַל שְׁכִינְתָּא אִתְּמַר (ישעיה מב ח) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן. (במדבר א נא) וְהַזָּר הַקָּרֵב לְגַבָּהּ יוּמָת.

וּכְמָה דְּפַרְעֹה קַדְמָאָה אָמַר הִנֵּה אִשְׁתְּךָ קַח וָלֵךְ, הָכִי אָמַר פַּרְעֹה (שמות יב לא) קוּמוּ צְאוּ מִתּוֹךְ

לשון הקודש

וַיְנַגַּע ה' אֶת פַּרְעֹה. וְזֶה רוֹמֵז לַמַּכּוֹת שֶׁהִכָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת פַּרְעֹה וְאֶת הַמִּצְרִים וְאֶת הַמְמֻנִּים שֶׁלָּהֶם. וּמַה כָּתוּב? וְעַתָּה הִנֵּה אִשְׁתְּךָ קַח וָלֵךְ. כְּמוֹ שֶׁפַּרְעֹה בְּמִצְרַיִם שֶׁאָמַר לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל שַׁלַּח מֵעַל פָּנַי וְיֵצֵאוּ. וְזוֹהִי הַהַבְטָחָה לַשְׁכִינָה וּלְיִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה.

מִיָּד כְּשֶׁיִּרְצוּ הָאֻמּוֹת עוֹבְדֵי הַכּוֹכָבִים שֶׁל הָעוֹלָם לִקְרַב אֵלֶיהָ וְלִדְחֹק אוֹתָהּ, שְׂכַר הַכַּלָּה הַדּוֹחֵק, כָּתוּב וַיְנַגַּע ה' אֶת פַּרְעֹה. מִיָּד – וּבֵאלֹהֵיהֶם עָשָׂה ה' שְׁפָטִים. שֶׁעַל הַשְּׁכִינָה נֶאֱמַר אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, וְהַזָּר הַקָּרֵב אֵלֶיהָ יוּמַת.

וּכְמוֹ שֶׁפַּרְעֹה הָרִאשׁוֹן אָמַר הִנֵּה אִשְׁתְּךָ

עַמִּי, וְכָךְ עֲתִידִין עַמְּמִין דְּעָלְמָא לְמֵימַר לְיִשְׂרָאֵל קוּמוּ צְאוּ, פּוּקוּ מִבֵּינָנָא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אַפִּיק לוֹן מִבֵּינַיְהוּ עַד דְּנָטִיל מָאנֵיהּ.

וּכְמָה דְּאִתְּמַר וַיְצַו עָלָיו פַּרְעֹה אֲנָשִׁים וַיְשַׁלְּחוּ אֹתוֹ וְאֵת אִשְׁתּוֹ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לוֹ. כְּגַוְנָא דָא בְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה סו כ) וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַה' וְגוֹ'.

אַדְהָכִי הָא אֵלִיָּהוּ אִזְדַּמַּן לְגַבֵּהּ וְאָמַר רִבִּי רִבִּי וַדַּאי כְּגַוְנָא דָא אִיהוּ בְּנִשְׁמְתָא דְּאִיהִי מִסִּטְרָא דִּשְׁכִינְתָּא. וְיֵצֶר הָרָע כָּעֵי לְקָרְבָא לְגַבָּהּ וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָחֵי לָהּ בְּכַמָּה מַכְתְּשִׁין, כְּגַוְנָא דְּמָחָא לְפַרְעֹה עַל דְּבַר שָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם.

לשון הקודש

קַח וָלֵךְ, כָּךְ אָמַר פַּרְעֹה קוּמוּ צְאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי, וְכָךְ עֲתִידִים הָעַמִּים שֶׁל הָעוֹלָם לוֹמַר לְיִשְׂרָאֵל קוּמוּ צְאוּ, צְאוּ מִבֵּינֵינוּ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מוֹצִיא אוֹתָם מִבֵּינֵיהֶם עַד שֶׁלָּקַח אֶת כֵּלָיו.

וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְצַו עָלָיו פַּרְעֹה אֲנָשִׁים וַיְשַׁלְּחוּ אֹתוֹ וְאֶת אִשְׁתּוֹ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ – כְּמוֹ כֵן בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַה' וְגוֹ'.

בֵּינְתַיִם הִנֵּה אֵלִיָּהוּ הִזְדַּמֵּן אֵלָיו, וְאָמַר, רַבִּי רַבִּי, וַדַּאי כְּמוֹ זֶה הוּא בַּנְּשָׁמָה שֶׁהִיא מִצַּד הַשְּׁכִינָה. וְיֵצֶר הָרָע רוֹצֶה לִקְרַב אֵלֶיהָ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכֶּה אוֹתוֹ בְּכַמָּה מַכּוֹת, כְּמוֹ שֶׁהִכָּה אֶת פַּרְעֹה עַל דְּבַר שָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם.

וּבְהַהוּא זִמְנָא נָחִית סַמְאֵ"ל וְכָל חֵילָיו לְהַהִיא נִשְׁמְתָא, וְנָטִיר לָהּ עַד דְּאִתְקְרִיבַת לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהָכִי כְּגַוְנָא דָּא כָּל בַּר נָשׁ דְּבָעֵי לְקָרְבָא לְצַדִּיק לְאַנְזְקָא לֵיהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָחֵי לֵיהּ בְּכַמָּה מַכְתְּשִׁין עַד דְּיִתְחַזַּר לְשַׁעְבּוּדֵהּ. וּבְגִין דָּא אָמְרָה אִנְתּוּ דְּהָמָן חַיָּבָא (אסתר ו יג) אִם מִזֶּרַע הַיְּהוּדִים מָרְדְּכַי לֹא תוּכַל לוֹ כִּי נָפוֹל תִּפּוֹל לְפָנָיו. אֲבָל נִשְׁמְתָא דְּלָאו אִיהִי מִסִּטְרָא דְּרוּחָא דְּקֻדְשָׁא, אִית לָהּ לְאִסְתַּמְּרָא, דְּאִית לֵיהּ רְשׁוּ לְמִקַּטְרְגָא עָלֵיהּ, (משלי כב ג) וְעָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר.

וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם (בראשית יד א), מַאי וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם. אָמַר לֵיהּ אֵלִיָּהוּ וַדַּאי בְּזִמְנָא דְּנִשְׁמְתָא אִשְׁתְּזִיבָה מֵהַהוּא מְמָנָא בִּישָׁא, דְּאִיהוּ אֵל אַחֵר מֶלֶךְ מִצְרַיִם מַלְכָּא דְּאִנּוּן צוֹרְרִים דְּדַחֲקִין

לשון הקודש

וּבְאוֹתוֹ זְמַן יוֹרֵד סָמְאֵ"ל וְכָל חֵילָיו לַנְּשָׁמָה הַהִיא, וְשׁוֹמֵר אוֹתָהּ עַד שֶׁמִּתְקָרֶבֶת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכָךְ כְּמוֹ זֶה כָּל אָדָם שֶׁרוֹצֶה לִקְרַב לַצַּדִּיק לְהַזִּיק אוֹתוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכֶּה אוֹתוֹ בְּכַמָּה מַכּוֹת לְהַזִּיקוֹ עַד שֶׁיִּחָזֵר לְשַׁעְבּוּדוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה אָמְרָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל הָמָן הָרָשָׁע, (אסתר ו) אִם מִזֶּרַע הַיְּהוּדִים מָרְדְּכַי, לֹא תוּכַל לוֹ כִּי נָפוֹל תִּפֹּל לְפָנָיו. אֲבָל הַנְּשָׁמָה שֶׁאֵינָהּ מִצַּד רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, יֵשׁ לָהּ לְהִשָּׁמֵר, שֶׁיֵּשׁ רְשׁוּת לַמְקַטְרֵג עָלֶיהָ, וְעָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר.

וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם. מַה זֶּה וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם? אָמַר לוֹ אֵלִיָּהוּ, וַדַּאי בִּזְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה נִצּוֹלָה מֵהַמְּמֻנֶּה הָרָע הַהוּא, שֶׁהוּא אֵל אַחֵר מֶלֶךְ מִצְרַיִם, מֶלֶךְ שֶׁל

לְנִשְׁמָתִין, וְאִנּוּן מַלְאֲכֵי הַבָּלָה מַזִּיקִין כְּמָא דְּאוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, נִשְׁמָתִין דְּרַשִּׁיעַיָּא הֵן הֵן הַמַּזִּיקִין בָּעוֹלָם.

מַה כְּתִיב בְּמָארֵי נִשְׁמְתָא וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם. אִסְתְּלַק עָלַיְהוּ בְּתֶקֶפָּא סַגִּי הוּא וְנִשְׁמָתֵה וְכָל דִּילֵה. וַאֲפִלּוּ לוֹט עִמֵּה דְּאִיהוּ שֵׁד (דף קלט ע"א) מִסִּטְרָא דִּימִינָא, דְּלָאו כָּל שֵׁדִין שַׁוְיָן, דְּאִית דְּאִנּוּן כְּגַוְנָא דְּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין, דְּיָדְעִין מַה דַּהֲוָה וּמַה דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי. וְעַל הַאי שֵׁד אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (בראשית ב יח) אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר. אִם זָכָה עֵזֶר. וְאִם לָאו (כְּנֶגְדּוֹ עֵזֶר דְּזָכָה לְאוֹת י' דִּבְרִית מִילָה וְאִתְעֲבִיד שַׁדַּי וְאִם לָאו) אִיהוּ כְּנֶגְדּוֹ שֵׁד. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית יג ו) וְלֹא נָשָׂא אֹתָם הָאָרֶץ לָשֶׁבֶת יַחְדָּו.

לשון הקודש

אוֹתָם הַצּוֹרְרִים שֶׁדּוֹחֲקִים אֶת הַנְּשָׁמוֹת, וְאוֹתָם מַלְאֲכֵי הַחַבָּלָה הַמַּזִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, נִשְׁמוֹת הָרְשָׁעִים הֵם הֵם הַמַּזִּיקִים בָּעוֹלָם.

מַה כָּתוּב בְּבַעַל הַנְּשָׁמָה? וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם. הִתְעַלָּה עֲלֵיהֶם בְּחֹזֶק רַב, הוּא וְנִשְׁמָתוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ. וַאֲפִלּוּ לוֹט עִמּוֹ, שֶׁהוּא שֵׁד מִצַּד הַיָּמִין, שֶׁלֹּא כָּל הַשֵּׁדִים שָׁוִים. שֶׁיֵּשׁ שֵׁדִים שֶׁהֵם כְּמוֹ מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים, שֶׁיּוֹדְעִים מַה שֶּׁהָיָה וּמַה שֶּׁעָתִיד לִהְיוֹת, וְעַל הַשֵּׁד הַזֶּה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר. אִם זָכָה – עֵזֶר, וְאִם לֹא (כְּנֶגְדּוֹ עֵזֶר, שֶׁזָּכָה לְאוֹת י' שֶׁל בְּרִית מִילָה, וְנַעֲשָׂה שַׁדַּי. וְאִם לֹא) – הַשֵּׁד הוּא כְּנֶגְדּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית יג) וְלֹא נָשָׂא אֹתָם הָאָרֶץ לָשֶׁבֶת יַחְדָּו.

וְעוֹד אִי זָכָה בַּר נָשׁ אִיהוּ עֵזֶר, אֵימָתַי בְּלֵיל שַׁבָּת דְּאוֹזְפִין תְּרֵין מַלְאָכִין לְבַר נָשׁ, דָּא יֵצֶר הַטּוֹב וְדָא יֵצֶר הָרָע. אִי זָכָה יֵצֶר הַטּוֹב מְבָרֵךְ לְבַעַל הַבַּיִת וּלְאִנְתְּתֵהּ וְכָל דִּילֵהּ, וְיֵצֶר הָרָע אִיהוּ עוֹזֵר לֵיהּ בְּעַל כָּרְחֵהּ וְעוֹנֶה אָמֵן. וְאִי לָאו אִיהוּ כְּנֶגְדּוֹ, וְלַיִיט לֵיהּ וּלְכָל דִּילֵהּ. וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי לוֹט דְּאַיְתֵי לְוָטִין עַל הַהוּא בַּר נָשׁ וְעַל בֵּיתֵהּ, וְאִיהוּ אָעִיל קְטָטָה בְּבֵיתֵהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ז) וַיְהִי רִיב בֵּין רֹעֵי מִקְנֵה אַבְרָם וּבֵין רֹעֵי מִקְנֵה לוֹט.

וּבְהַהוּא זִמְנָא (שם יג) וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לוֹט אַל נָא תְּהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וְגוֹ' כִּי אֲנָשִׁים אַחִים אֲנָחְנוּ. מִסִּטְרָא דְּהַאי גּוּפָא. וּמָה אָמַר לוֹ הֲלֹא כָל הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ (שם). וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין אִם רָאִיתָ שֶׁיֵּצֶר הָרָע מִתְגַּבֵּר

לשון הקודש

וְעוֹד, אִם זָכָה אָדָם – הוּא עֵזֶר. מָתַי? בְּלֵיל שַׁבָּת שֶׁמְּלַוִּים שְׁנֵי מַלְאָכִים אֶת הָאָדָם, זֶה הַיֵּצֶר הַטּוֹב וְזֶה הַיֵּצֶר הָרָע. אִם זָכָה – יֵצֶר הַטּוֹב מְבָרֵךְ אֶת בַּעַל הַבַּיִת וְאֶת אִשְׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ, וְיֵצֶר הָרָע עוֹזֵר לוֹ בְּעַל כָּרְחוֹ וְעוֹנֶה אָמֵן. וְאִם לֹא – הוּא כְּנֶגְדּוֹ וּמְקַלֵּל אוֹתוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָא לוֹט, שֶׁמֵּבִיא קְלָלוֹת עַל אוֹתוֹ הָאִישׁ וְעַל בֵּיתוֹ וּמַכְנִיס קְטָטָה בְּבֵיתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי רִיב בֵּין רֹעֵי מִקְנֵה אַבְרָם וּבֵין רֹעֵי מִקְנֵה לוֹט.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן, (שם) וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לוֹט אַל נָא תְּהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וְגוֹ' כִּי אֲנָשִׁים אַחִים אֲנָחְנוּ. מִצַּד שֶׁהוּא הַגּוּף. וּמָה אָמַר לוֹ? הֲלֹא כָל הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ (שם). וּמִשּׁוּם זֶה אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אִם רָאִיתָ

עָלֶיךָ הוֹלִיכֵהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. אִם אֶבֶן הוּא נִמּוֹחַ וְאִם בַּרְזֶל מִתְפּוֹצֵץ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְאֵלִיָּהוּ דָּא יַנּוּקֵי יָדְעֵי לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי רִבִּי, וַדַּאי הָכִי הוּא, אֲבָל רָזָא דְּמִלֵּי דְּפָרָשָׁתָא דָּא, לָאו אִנּוּן לְגַלָּאָה הַכָּא אֶלָּא בֵּינִי וּבֵינָךְ.

פָּתַח וְאָמַר (בראשית יב) וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ. מַאי רָעָב הָכָא. אֶלָּא וַדַּאי כַּד אִסְתְּלַק נְבִיעוּ מֵאַרְעָא דִּשְׁכִינְתָּא, מִיָּד כְּתִיב וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ (שם). וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה, נָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַיְרָא בֵּין סִטְרִין בִּישִׁין אִלֵּין, בְּגִין זַרְעָא דִּילֵהּ לְמֶהֱוֵי נָטִיר בֵּינַיְהוּ.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן רִבִּי רִבִּי וְהָא כְּתִיב בִּשְׁכִינְתָּא (דברים ח ט) אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכְּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם. אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי הוּא. דִּבְזִמְנָא

לשון הקודש

שֶׁיֵּצֵר הָרָע מִתְגַּבֵּר עָלֶיךָ, הוֹלִיכֵהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. אִם אֶבֶן הוּא נִמּוֹחַ, וְאִם בַּרְזֶל – מִתְפּוֹצֵץ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְאֵלִיָּהוּ, אֵת זֶה גַּם יְלָדִים יוֹדְעִים אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ, רַבִּי רַבִּי, וַדַּאי כָּךְ הוּא, אֲבָל סוֹד דִּבְרֵי הַפָּרָשָׁה הַזּוֹ אֵינָם לְגִלּוּי כָּךְ, אֶלָּא בֵּינִי וּבֵינְךָ.

פָּתַח וְאָמַר, (שם יב) וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ. מָה הָרָעָב כָּאן? אֶלָּא וַדַּאי כְּשֶׁמִּסְתַּלֶּקֶת הַנְּבִיעָה מֵאֶרֶץ הַשְּׁכִינָה, מִיָּד כָּתוּב וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ (שם). וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה, יָרַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָדוּר בֵּין הַצְּדָדִים הָרָעִים הַלָּלוּ, כְּדֵי שֶׁזַּרְעוֹ יִהְיֶה שָׁמוּר בֵּינֵיהֶם.

אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, רַבִּי רַבִּי, וַהֲרֵי כָּתוּב בַּשְּׁכִינָה אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכְּנֻת

דְּיִשְׂרָאֵל נָטְרִין אוֹת בְּרִית, אִתְמְלִיאַת כָּל טוּב וְלֹא חָסֵר מִנַּהּ (נִבְיעוּ. וְכַד לָא נָטְרִין בְּרִית אִסְתְּלַק נִבְיעוּ מִנַּהּ), וְאִתְּמַר בָּהּ (בראשית א ט) וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה.

וּבְהַהוּא זִמְנָא אִי לָא נָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַטְרָא לָהּ, אִית רְשׁוּת לְסִטְרִין אָחֲרָנִין לְקָרְבָא תַּמָּן. וְהַהוּא דְּגָרִים דָּא אִית רְשׁוּ לִמְקַטְרְגָא לְקַטְלָא לֵיהּ. בְּגִין דָּא אָמַר לֵיהּ וְהָיָה כִּי יִרְאוּ אֹתְךָ הַמִּצְרִים וְגוֹ' (שם). וְעַל דָּא אִמְרִי נָא אֲחֹתִי אָתְּ (שם) לֹא תִשְׁתְּמוֹדַע בֵּינַיְהוּ.

וְאִי תֵּימָא מָה חָב אַבְרָם. אֶלָּא חוֹבָה דִּילֵיהּ קֹדֶם דְּאַיְתֵי לְעָלְמָא, הֲוָה בְּאוֹת ה' דְּחֶסְרוֹנָא דִּילֵיהּ תַּמָּן הֲוָה. וּבְגִין דָּא הֲוָה אִתְקְרֵי אַבְרָם בְּלֹא ה' עַד דְּזָכָה לָהּ וּבָהּ אִשְׁתְּלִים בְּכָל אֶבְרוֹהִי. וּבְגִין יוֹד דַּהֲוָה בְּשָׂרֵי אָמַר אִמְרִי נָא אֲחֹתִי אָתְּ

לשון הקודש

תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם. אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּךְ הוּא! שֶׁבִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל שׁוֹמְרִים אוֹת הַבְּרִית, הִיא מִתְמַלֵּאת כָּל טוּב וְלֹא חָסֵר מִמֶּנָּה (שֶׁפַע. וְכַאֲשֶׁר לֹא שׁוֹמְרִים הַבְּרִית, מִסְתַּלֵּק הַשֶּׁפַע מִמֶּנָּה),

וְנֶאֱמַר בָּהּ וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן, אִם לֹא יוֹרֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁמֹר אוֹתָהּ, יֵשׁ רְשׁוּת לַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים לִקְרַב לְשָׁם. וְאוֹתוֹ שֶׁגּוֹרֵם אֶת זֶה, יֵשׁ רְשׁוּת לַמְקַטְרֵג לַהֲרֹג אוֹתוֹ. מִשּׁוּם זֶה אָמַר לָהּ וְהָיָה כִּי יִרְאוּ אֹתָךְ הַמִּצְרִים וְגוֹ' (שם). וְעַל זֶה אִמְרִי נָא אֲחֹתִי אָתְּ (שם), לֹא תִוָּדְעִי בֵּינֵיהֶם.

וְאִם תֹּאמַר מָה חָטָא אַבְרָם? אֶלָּא חֶטְאוֹ קֹדֶם שֶׁבָּא לָעוֹלָם הָיָה בָּאוֹת ה', בְּחֶסְרוֹנוֹ שָׁם הָיָה. וּמִשּׁוּם זֶה הָיָה נִקְרָא אַבְרָם בְּלִי ה', עַד שֶׁזָּכָה לָהּ וּבָהּ נִשְׁלַם

לְאַגָּנָא. לְמַעַן יִיטַב לִי בַּעֲבוּרֵךְ (שם) בַּת יְחִידָאָה. וְאִתְּמַר בָּהּ (תהלים קיח כב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים. יִיטַב לִי מִסִּטְרָא דְּטוֹב. וְחָיְתָה נַפְשִׁי מִסִּטְרָא דְּחַי עָלְמִין. בְּגִין דִּתְרֵין דַּרְגִּין אִלֵּין יִתְּבְּנֵי בְּהוֹן עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְצַדִּיק.

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה וְגוֹ' (בראשית כג א). פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר דְּמִיכִין דְּחֶבְרוֹן קוּמוּ. וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה, מָאן שָׂרָה הָכָא. דָּא שְׁכִינְתָּא. בְּגִין דִּלְתַתָּא בְּצַדִּיק (שם א כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. הָכִי צַדֶּקֶת דָּא אִתְּבְּרִיאַת בְּדִיוֹקְנֵהּ דִּשְׁכִינְתָּא.

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה דָּא שְׁכִינְתָּא. וּמַאי נִיהוּ חַיִּים דִּילֵהּ יָ"ה וְדָא הַהוּא שְׁכִינָה. שָׁכֵן יָ"ה, וְהַאי אִיהוּ חַיִּים דְּנִשְׁמְתָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קו ו) כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָ'ה. וְהַאי ה' בְּא"ת ב"ש צ'. וְעִם י'

לשון הקודש

בְּכָל אֵיבָרָיו. וּמִשּׁוּם יו"ד שֶׁהָיְתָה בְּשָׂרַי, אָמַר אִמְרִי נָא אֲחוֹתִי אָתְּ, לְהָגֵן. לְמַעַן יִיטַב לִי בַּעֲבוּרֵךְ (שם), בַּת יְחִידָה, וְנֶאֱמַר בָּהּ אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים. יִיטַב לִי – מִצַּד שֶׁל הַטּוֹב, וְחָיְתָה נַפְשִׁי – מִצַּד שֶׁל חַ"י הָעוֹלָמִים, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁתֵּי הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ נִבְנָה בָהֶם הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְצַדִּיק.

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה וְגוֹ'. פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, יְשֵׁנֵי חֶבְרוֹן קוּמוּ. וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה, מִי שָׂרָה כָּאן? זוֹ הַשְּׁכִינָה, מִשּׁוּם שֶׁלְּמַטָּה בְּצַדִּיק וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. כָּךְ הַצַּדֶּקֶת הַזּוֹ נִבְרְאָה בִּדְיוֹקְנָהּ שֶׁל הַשְּׁכִינָה.

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה – זוֹ הַשְּׁכִינָה. וּמִי הוּא הַחַיִּים שֶׁלָּהּ? יָ"ה, וְזֶהוּ הַשְּׁכִינָה. שָׁכֵן יָ"ה. וְזֶהוּ הַחַיִּים שֶׁל הַנְּשָׁמָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָ"ה. וְהַה' הַזּוֹ בְּא"ת ב"ש – צ'. עִם י' עוֹלֶה לְקַ', וְהֵם מֵאָה

סָלִיק לְמֵאָה. וְאִנּוּן מֵאָה בִּרְכָאן דְּחַיָּב בַּר נָשׁ לְאַרְקָא בְּכָל יוֹמָא לִשְׁכִינְתָּא. וְדָא אִיהוּ מֵאָה שָׁנָה. וְעָלַיְהוּ מָנֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נָשׁ (דברים י יב) מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ, אַל תִּקְרֵי מָ"ה אֶלָּא מֵאָ"ה.

וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים אִלֵּין עֶשֶׂר אֲמִירָן וְעֶשֶׂר דִּבְּרוֹת וְשֶׁבַע יוֹמִין קַדְמָאִין דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית וְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וְיוֹם הַשַּׁבָּת דְּאִיהוּ וַיְכֻלּוּ כְּלָלָא דְּכֻלְּהוּ. וּלְקָבְלַיְהוּ אִתְיְהִיבַת אוֹרַיְתָא בְּעֶשְׂרִים וְשֶׁבַע אַתְוָן, כ"ב דְּאוֹרַיְתָא וְחָמֵשׁ דְּאִנּוּן מַנְצְפַּ"ךְ דְּצוֹפִים אֲמָרוּם.

וְאַם חַס וְשָׁלוֹם עַבְרִין עָלַיְהוּ יִשְׂרָאֵל מִתְבַּדְּרִין לְאַרְבַּע סִטְרִין, וּשְׁכִינְתָּא גָּלְתָא עִמְּהוֹן הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַתָּמֹת שָׂרָה. מִיתָה דִּילֵהּ דְּאִסְתְּלַק יָ"ה'

לשון הקודש

בְּרָכוֹת שֶׁחַיָּב אָדָם לְהָרִיק בְּכָל יוֹם בַּשְּׁכִינָה, וְזֶהוּ מֵאָה שָׁנָה. וַעֲלֵיהֶם צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ. אַל תִּקְרֵי מָ"ה אֶלָּא מֵאָ"ה.

וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים – אֵלּוּ עֶשֶׂר אֲמִירוֹת וַעֲשָׂרָה דִּבְּרוֹת וְשִׁבְעָה הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וְיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא וַיְכֻלּוּ, הַכְּלָל שֶׁל כֻּלָּם. וּכְנֶגְדָּם נִתְּנָה תּוֹרָה בְּעֶשְׂרִים וְשֶׁבַע אוֹתִיּוֹת – עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שֶׁל הַתּוֹרָה, וְחָמֵשׁ שֶׁהֵן מנצפ"ך שֶׁהַצּוֹפִים אָמְרוּ אוֹתָם.

וְאַם חַס וְשָׁלוֹם עוֹבְרִים עֲלֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, מִתְפַּזְּרִים לְאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים, וְהַשְּׁכִינָה גָּלְתָה עִמָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתָּמֹת שָׂרָה.

מִנַּה וְאִשְׁתְּאָרַת כ"ס חָסֵר. וּבְגִין דָּא (שמות יז טז) וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּ"ס יָ"ה.

בְּקִרְיַת אַרְבַּע אִלֵּין אַרְבַּע סִטְרִין דְּאִתְבַּדְּרַת עַם יִשְׂרָאֵל וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ בִּצְלוֹתָא וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. דְּגָלוּתָא אִיהִי מִיתָה לִשְׁכִינְתָּא וּלְכָל יִשְׂרָאֵל בְּנָהָא.

וְעוֹד וַתָּמֹת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע, אִלֵּין תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם דְּאִיהִי אִתְלְבִישַׁת בְּאַרְעָא דְּאִתְמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְגו' (בראשית א ב). מִשְׁכִּינָה וְצַדִּיק דְּלֵית בָּהּ נְבִיעוּ דְּאוֹרַיְתָא. מֵאַרְבַּע חֵיָון דִּילֵהּ דְּאִנּוּן אַרְבַּע חַיּוֹת הַכִּסֵּא, גָּלוּ בְּאַרְבַּע יְסוֹדִין אֵלּוּ דְּאִנּוּן תֹּהוּ קַו יָרֹק, קְלִפָּה יֶרֶקָה דֶּאֱגוֹזָא. בֹּהוּ גָּוָן חִוָּר קְלִפָּה תִּנְיָנָא, וְחֹשֶׁךְ קְלִפָּה תְּלִיתָאָה דֶּאֱגוֹזָא דְּאִיהוּ אֵשׁ מִתְלַקַּחַת. תְּהוֹם חָלָל

לשון הקודש

הַמִּיתָה שֶׁלָּהּ שֶׁהִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה יָ"ה וְנִשְׁאָר כֵּ"ס חָסֵר. וּמִשּׁוּם זֶה וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּ"ס יָ"ה.

בְּקִרְיַת אַרְבַּע – אֵלּוּ אַרְבָּעָה צְדָדִים שֶׁהִתְפַּזֵּר עַם יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם זֶה תִּקְּנוּ בַּתְּפִלָּה וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. שֶׁהַגָּלוּת הִיא מִיתָה לַשְׁכִינָה וּלְכָל יִשְׂרָאֵל בָּנֶיהָ.

וְעוֹד, וַתָּמֹת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע – אֵלּוּ תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, שֶׁהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בָּאָרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְגו' (בראשית א). מִשְׁכִּינָה וְצַדִּיק שֶׁאֵין בּוֹ נְבִיעָה שֶׁל הַתּוֹרָה. מֵאַרְבַּע הַחַיּוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵן אַרְבַּע הַחַיּוֹת שֶׁל הַכִּסֵּא, גָּלוּ בְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת אֵלּוּ, שֶׁהֵם תֹּהוּ – קַו יָרֹק, הַקְּלִפָּה הַיְּרֻקָּה שֶׁל הָאֱגוֹז. בֹּהוּ – גָּוָן לָבָן, קְלִפָּה שְׁנִיָּה. וְחֹשֶׁךְ – קְלִפָּה שְׁלִישִׁית שֶׁל הָאֱגוֹז, שֶׁהוּא אֵשׁ

דְּאֶגּוֹזָא דְּתַמָּן מֹחָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא כּוּרְסַיָּא יְקָרָא וְאַרְבַּע חֵיוָן דִּילֵהּ. דְּהָכִי אִתְפְּלַג מֹחָא דְּאֶגּוֹזָא לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלַיְהוּ קַיְמָא מֹחָא.

וְאִלֵּין אִנּוּן לָקֳבֵל אַרְבַּע רָהִיטֵי מֹחָא דְּבַר נָשׁ (איוב י יא) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּשׂוֹכְכֵנִי. אִנּוּן אַרְבַּע קְלִפִּין דְּאֶגּוֹזָא דְּאִנּוּן בְּרָזָא דְּעָרְלָה דְּעָלַיְהוּ אִתְּמַר (בראשית ג כא) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם (שם ג). וְאוֹקְמוּהָ קַדְמָאֵי מַאי עוֹר, דָּא מִשְׁכָּא דְּחִוְיָא.

וּבְזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל בְּאִנּוּן קְלִפִּין דְּאִנּוּן אַרְבַּע גָּלְיוֹת אִנּוּן בְּפֵרוּדָא כִּבְיָכוֹל כְּאִלּוּ לֹא הָיוּ גּוֹי אֶחָד וּשְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא שַׁרְיָא עָלַיְהוּ וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין כָּל הַדָּר בְּחוּצָה לָאָרֶץ דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלוֹהַּ.

לשון הקודש

מִתְלַקֵּחַת. תְּהוֹם – חֵלֶל הָאֶגוֹז שֶׁשָּׁם הַמֹּחַ, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, כִּסֵּא הַכָּבוֹד וְאַרְבַּע הַחַיּוֹת שֶׁלּוֹ. שֶׁכָּךְ נֶחֱלָק הַמֹּחַ שֶׁל הָאֶגוֹז לְאַרְבָּעָה צְדָדִים שֶׁעֲלֵיהֶם עוֹמֵד הַמֹּחַ.

וְאֵלּוּ הֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה אֲוִירֵי הַמֹּחַ שֶׁל אָדָם, עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּשׂוֹכְכֵנִי. הֵן אַרְבַּע קְלִפּוֹת הָאֶגוֹז שֶׁהֵן בְּסוֹד הָעָרְלָה, שֶׁעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם (שם ג). וּפֵרְשׁוּהוּ הָרִאשׁוֹנִים, מַה זֶּה עוֹר? זֶה עוֹר הַנָּחָשׁ.

וּבִזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּאוֹתָן הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵן אַרְבַּע גָּלְיוֹת, הֵם בְּפֵרוּד כִּבְיָכוֹל, כְּאִלּוּ לֹא הָיוּ גּוֹי אֶחָד, וּשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא שׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם. וּמִשּׁוּם זֶה בֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל הַדָּר בְּחוּץ לָאָרֶץ דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלוֹהַּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא וְהָא שְׁמַעְנָא דְּאַתְוָן דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא הָכִי אִנּוּן בְּפִרוּדָא י' מִן ה', ו' מִן ה', וְלֹא מִתְחַבְּרִין עַד דְּיִשְׂרָאֵל יִפְּקוּן מִן גָּלוּתָא. אָמַר לֵיהּ בְּרִי אִית אַתְוָן דְּאִנּוּן לְבוּשִׁין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְקְרִיאוּ עַל שְׁמֵהּ דְּאִתְבְּרִיאוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מו ז) כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו. וְאִלֵּין אִינּוּן בְּפִרוּדָא. וְכַד אִתְחַבְּרָן בְּמִנְיָנָא (דף קלט ע"ב) תְּלָת עָשָׂר לְעֵלָּא וּתְלָת עָשָׂר לְתַתָּא, וְסָלְקִין עֶשְׂרִין וְשִׁית כְּמִסְפַּר יְהוָ"ה וּכְחֶשְׁבַּן אֶחָ'ד אֶחָ'ד כְּדִכְתִיב, (זכריה יד ט) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. אֲבָל אַתְוָן דְּיִחוּדָא בְּאֹרַח אֲצִילוּת, לָאו תַּמָּן חֶשְׁבָּנָא וְלָא פִּירוּדָא. וּבְגִין דָּא (בראשית ב י) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן וְגוֹ' וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים, בְּזִמְנָא דְּיֵיתֵי פֻּרְקָנָא יִתְקַיֵּם (ישעיה יא יב) וּנְפֻצוֹת יְהוּדָה יְקַבֵּץ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, וַהֲרֵי שָׁמַעְתִּי שֶׁאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּךְ הֵן י' בְּפִרוּד מִן ה', ו' מִן ה', וְלֹא מִתְחַבְּרוֹת עַד שֶׁיִּשְׂרָאֵל יֵצְאוּ מִן הַגָּלוּת. אָמַר לוֹ, בְּנִי, יֵשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן לְבוּשִׁים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנִּקְרָאוּ עַל שְׁמוֹ שֶׁנִּבְרְאוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו. וְאֵלּוּ הֵם בְּפִרוּד. וּכְשֶׁמִּתְחַבְּרִים בְּמִנְיָן, שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה לְמַעְלָה וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה לְמַטָּה, וְעוֹלִים לְעֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ יְהוָ"ה כְּחֶשְׁבּוֹן אֶחָ"ד אֶחָ"ד, כַּכָּתוּב בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. אֲבָל אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת אֵין שָׁם חֶשְׁבּוֹן וְלֹא פִּרוּד. וּמִשּׁוּם זֶה וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן וְגוֹ' וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. בִּזְמַן שֶׁתָּבֹא גְּאֻלָּה, יִתְקַיֵּם וּנְפֻצוֹת יְהוּדָה

הָאָרֶץ: (אִתְּמַר הֵיא חֶבְרוֹן דְּזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְחַבְּרָא לוֹן כַּחֲדָא, וְהַאי אִיהוּ וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ).

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים. מֵאָה שָׁנָה דָּא יו"ד דְּסָלְקַת לְמֵאָה בִּתְרֵין הֵ"ין כְּגַוְנָא דָּא הֵ"י סְלִיקַת בְּיו"ד. חָמֵשׁ פְּעָמִים י' הֵם חַמְשִׁין. וְכָךְ ה' הָאַחֲרֶת חַמְשִׁין הֲרֵי מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה דָּא ו' דְּסְלִיקַת לְכ' שֶׁל כֶּתֶר וְנַעֲשֵׂית כ"ו.

בֵּיהּ אִשְׁתְּלִים י' לְמֶהֱוֵי י' י' בְּחֶשְׁבָּן כְּגַוְנָא דָּא א' אִיהִי יו"ד לְעֵלָּא ו' בְּאֶמְצָעִיתָא דָּל"ת לְתַתָּא וּלְזִמְנִין י' לְעֵלָּא י' לְתַתָּא ו' בְּאֶמְצָעִיתָא וּסְלִיקַת לְחֶשְׁבַּן כ"ו. וְדָא כ"ו מִן כוזו. וּבְגִין דְּכ' אִיהִי כֶּתֶר רַחֲמֵי וְרַעֲוָא דְּלֵית תַּמָּן דִּינָא כְּלָל, אָמְרֵי מָאנֵי מַתְנִיתִין דְּמִעֶשְׂרִין וּלְמַטָּה לֹא מַעֲנִישִׁין בְּעָלְמָא דֵּין.

לשון הקודש

יְקַבֵּץ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. (נֶאֱמַר. הֵיא חֶבְרוֹן שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְחַבְּרָם כְּאֶחָד, וְזֶהוּ וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ).

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים. מֵאָה שָׁנָה, זוֹ יו"ד שֶׁעוֹלָה לְמֵאָה עִם שְׁנֵי הֵהֵי"ן, כְּמוֹ זֶה הֵ"י עוֹלָה יו"ד. חָמֵשׁ פְּעָמִים י' הֵם חַמִּשִׁים. וְכָךְ ה' הָאַחֲרֶת חַמִּשִׁים. הֲרֵי מֵאָה. וְעֶשְׂרִים שָׁנָה זוֹ ו' שֶׁעוֹלָה לְכ' שֶׁל כֶּתֶר וְנַעֲשֵׂית כ"ו. **בּוֹ** נִשְׁלֶמֶת י' לִהְיוֹת י' י' בְּחֶשְׁבּוֹן, כְּמוֹ זֶה א' הִיא יו"ד לְמַעְלָה, ו' בָּאֶמְצַע, דָּל"ת לְמַטָּה. וְלִפְעָמִים י' לְמַעְלָה, י' לְמַטָּה, ו' בָּאֶמְצַע, וְעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן כ"ו. וְזוֹ כ"ו מִן כוז"ו. וּמִשּׁוּם שֶׁכ' הִיא כֶּתֶר, רַחֲמִים וְרָצוֹן שֶׁאֵין שָׁם דִּין כְּלָל, אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁמֵּעֶשְׂרִים וּלְמַטָּה לֹא מַעֲנִישִׁים

וְשֶׁבַע שְׁנִין דָּא וּ׳ כַּד שַׁרְיָא י׳ עַל רֵישֵׁהּ אִתְעֲבִיד ז׳. וְאִם זָכָה בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי ז׳ לְנַטְרָא לָהּ בַּבְּרִית, בְּגִין דְּאִיהִי בְּרִית מַמָּשׁ שַׁרְיָא עָלֵהּ ז׳ דְּאִיהוּ יוֹם שְׁבִיעִי. וְאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים קיט קסד) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ. וְאִי לָאו כְּתִיב בֵּיהּ (ויקרא כו כח) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אָנִי שֶׁבַע.

וְעִקָּרָא דְּכֹלָּא אִיהוּ אוֹת בְּרִית דְּבֵהּ זָכֵי לְעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּאִיהוּ עוֹלָם הַבָּא דְּאֵין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִיָּה וְלֹא קִנְאָה וְלֹא תַּחֲרוּת, אֶלָּא צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם, וְנֶהֱנִים מִזִּיו הַשְּׁכִינָה. וְתִשְׁכַּח סמ"ך בִּיסוֹד דְּאִיהוּ כ"ו פָּלִיג סמ"ך וְתִשְׁכַּח בֵּיהּ כ"ו. וִיסוֹד הוּא יוֹם הַשְּׁבִיעִי וְתִשְׁכַּח בֵּיהּ כוז"ו.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא וְהָא כוז"ו אַשְׁכַּחְנָא, אֲבָל וּ׳ בַּתְרָאָה לָא אַשְׁכַּחְנָא בֵּיהּ בְּאַתְוָן. אָמַר

לשון הקודש

בָּעוֹלָם הַזֶּה.

וְשֶׁבַע שָׁנִים זוֹ וּ׳. כְּשֶׁשּׁוֹרָה י׳ עַל רֹאשׁוֹ נַעֲשֵׂית ז׳. וְאִם זָכָה בַּשְּׁכִינָה שֶׁהִיא ז׳ לִשְׁמֹר אוֹתָהּ בַּבְּרִית, מִשּׁוּם שֶׁהַבְּרִית מַמָּשׁ שׁוֹרָה עָלָיו ז׳, שֶׁהִיא יוֹם שְׁבִיעִי, וְנֶאֱמַר בּוֹ שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ, וְאִם לֹא – כָּתוּב בּוֹ וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אָנִי שֶׁבַע.

וְעִקַּר הַכֹּל הוּא אוֹת הַבְּרִית, שֶׁבּוֹ זוֹכֶה לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא שֶׁאֵין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִיָּה וְלֹא קִנְאָה וְלֹא תַּחֲרוּת, אֶלָּא צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם וְנֶהֱנִים מִזִּיו הַשְּׁכִינָה. וְתִמְצָא סָמֶ"ךְ בַּיְסוֹד שֶׁהוּא כ"ו. חֵלֶק סָמֶ"ךְ וְתִמְצָא בּוֹ כ"ו. וִיסוֹד הוּא יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְתִמְצָא בּוֹ כוז"ו.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, וַהֲרֵי כוז"ו

לֵיהּ בְּרִי כַּד אָת חָשִׁיב מֵאִמָּא עִלָּאָה אִתְקְרֵי ז' וְכַד אַתְּ חָשִׁיב מִימִינָא דְּאִיהִי גְּדֻלָּה אִתְקְרֵי ו'. אָמַר לֵיהּ הַאי שַׁפִּיר. כַּף אִתְחֲשִׁיבַת בִּסְפִירָן ל"ב הָא עֶשֶׂר אִנּוּן וְלֹא יַתִּיר. כְּמָה דְּאָמְרֵי בְּסֵפֶר יְצִירָה, עֶשֶׂר סְפִירָן בְּלִי מָה עֶשֶׂר וְלֹא תֵשַׁע, עֶשֶׂר וְלֹא אֶחָד עֲשַׂר.

אָמַר לֵיהּ בְּרִי כ' אַחֲזֵי י' מֵעֵלָּא לְתַתָּא וּמִתַּתָּא לְעֵלָּא וְכֹלָּא א' דְּאִיהִי רָזָא דְּיו"ד וְכֹלָּא חַד. וּבְגִין דָּא תִּשְׁכַּח דְּאָת יו"ד אִיהִי כ' כֶּתֶר דְּאָת יו"ד דְּסָלִיק בְּחֶשְׁבְּנָא כ' וְכֹלָּא חַד. (דברים ד כד) כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא. כִּי הוּא י' וְאִיהוּ יְהוָ"ה דְּסָלִיק כ"ו וְעִם אַרְבַּע אַתְוָן סָלִיק ל' לְחֶשְׁבַּן כ"י. וְדָא רָזָא יְהוָ"ה.

לשון הקודש

מָצָאנוּ, אֲבָל ו' הָאַחֲרוֹנָה לֹא מָצָאנוּ בָּאוֹתִיּוֹת! אָמַר לוֹ, בְּנִי, כְּשֶׁאַתָּה מְחַשֵּׁב, מֵהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה נִקְרָא ז', וּכְשֶׁאַתָּה מְחַשֵּׁב מִיָּמִין שֶׁהִיא גְּדֻלָּה נִקְרָא ו'. אָמַר לוֹ, זֶה יָפֶה, כָּף נֶחְשֶׁבֶת בַּסְּפִירוֹת שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם, הֲרֵי עֶשֶׂר וְלֹא יוֹתֵר. כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּסֵפֶר יְצִירָה, עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִי מָה, עֶשֶׂר וְלֹא תֵשַׁע, עֶשֶׂר וְלֹא אַחַת עֶשְׂרֵה.

אָמַר לוֹ, בְּנִי, כ' מַרְאֶה י' מִמַּעְלָה לְמַטָּה וּמִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְהַכֹּל א' שֶׁהִיא הַסּוֹד שֶׁל יו"ד וְהַכֹּל אֶחָד. וּמִשּׁוּם זֶה תִּמְצָא שֶׁהָאוֹת יו"ד הִיא כ', כֶּתֶר שֶׁל הָאוֹת י' שֶׁעוֹלֶה בְּחֶשְׁבּוֹן כ', וְהַכֹּל אֶחָד. כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא. כִּי הוּא י' וְהוּא יְהוָ"ה שֶׁעוֹלֶה כ"ו, וְעִם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת עוֹלֶה ל' לְחֶשְׁבּוֹן כ"י, וְזֶה סוֹד יְהוָ"ה.

וַתָּמֻת שָׂרָה דָּא נִשְׁמְתָא דְּאִתְּמַר (בראשית ב ז) בָּהּ וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. וּמַאי מִיתָה דִּילָהּ, דְּנַחְתַּת מִלְּעֵלָּא וְעָאלַת בְּאַרְבַּע יְסוֹדִין בִּישִׁין דְּאִנּוּן אֵשׁ רוּחַ מַיִם עָפָר וְאִנּוּן שִׁתּוּפָא דְּנַפְשָׁא דִבְעִירָא, בְּגִין דְּאִיהוּ תַּמָּן בְּלֹא אוֹרַיְתָא. דְּקֹדֶם דְּנִשְׁמְתָא נַחְתָּא בְּגוּפָא בְּאַרְבַּע יְסוֹדִין אִלֵּין אִתְיְהִיבַת אוֹרַיְתָא כֻּלָּהּ. וּמִיָּד דְּעָאלַת בְּגוּפָא אִסְתַּלְּקַת מִנֵּהּ. וְרָזָא דְּמִלָּה (רות א כא) אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי ה'.

אָמְרָה נִשְׁמְתָא אֲנָא מְלֵאָה אֲזִלְנָא מֵהַאי עָלְמָא וּכְעָן רֵיקָן הֱחֱזִירַנִי ה' בְּהַאי גּוּפָא. וְעִם כָּל דָּא אִי זָכָה בַּר נָשׁ לְאִתְעַסְּקָא בְּאוֹרַיְתָא הִיא חֶבְרוֹן דְּהִיא אוֹרַיְתָא דְּאִסְתַּלְּקַת מִנִּשְׁמְתָא אִתְחַבְּרַת לָהּ. דְּנִשְׁמְתָא אִיהִי מִכֻּרְסֵי יְקָרָא

לשון הקודש

וַתָּמֻת שָׂרָה – זוֹ הַנְּשָׁמָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. וּמָה הַמִּיתָה שֶׁלָּהּ? שֶׁיָּרְדָה מִלְּמַעְלָה וְנִכְנְסָה לְאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת רָעִים, שֶׁהֵם אֵשׁ רוּחַ מַיִם עָפָר, וְהֵם שִׁתּוּף שֶׁל נֶפֶשׁ הַבְּהֵמָה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא שָׁם בְּלִי תּוֹרָה. שֶׁקֹּדֶם שֶׁהַנְּשָׁמָה יוֹרֶדֶת לַגּוּף בְּאַרְבָּעָה הַיְסוֹדוֹת הַלָּלוּ, נִתְּנָה הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וּמִיָּד כְּשֶׁנִּכְנֶסֶת לַגּוּף, מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ, וְסוֹד הַדָּבָר – אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי ה'.

אָמְרָה הַנְּשָׁמָה, אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי לָעוֹלָם הַזֶּה, וְכָעֵת רֵיקָם הֱחֱזִירַנִי ה' לַגּוּף הַזֶּה. וְעִם כָּל זֶה, אִם זָכָה אָדָם לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה – הִיא חֶבְרוֹן, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, שֶׁהִסְתַּלְּקָה מֵהַנְּשָׁמָה – הִתְחַבְּרָה לָהּ. שֶׁהַנְּשָׁמָה הִיא מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד. וְהַתּוֹרָה

וְאוֹרַיְתָא שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (תהלים יט ח) **תּוֹרַת ה' תְּמִימָה.** (משלי ג יח) **עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ בַּר נָשׁ בְּאַרְעָא בִּישָׁא כְּנַעֲנִי דְּאַסְחַר לֵיהּ יֵצֶר רָע אִי מַתְקַף בְּהַהִיא חֶבְרוֹן אִתְחַבְּרַת לֵיהּ.**

דָּבָר אַחֵר הִיא חֶבְרוֹן דָּא שְׁכִינְתָּא, אַף עַל גַּב דְּאִתְרְחָקַת מִנֵּהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הִיא חֶבְרוֹן לְגַבֵּהּ. כְּגַוְנָא דְּיִשְׂרָאֵל דְּאָמְרִין (ישעיה כו י) **ה' אֱלֹהֵינוּ בְּעָלוּנוּ אֲדֹנִים זוּלָתֶךָ. וְעִם כָּל דָּא לְבַד בְּךָ נַזְכִּיר שְׁמֶךָ. אַף עַל גַּב דְּאִתְרְחַק. הָדָא הוּא דִּכְתִיב בְּרַח דּוֹדִי** (שיר השירים ח יד)**. וְעִם כָּל דָּא לִבָּא דִּידָן וּפוּמָא דִּידָן לָאו אִינּוּן אִתְפְּרַשׁוּ מִנָּךְ כְּדִכְתִיב, וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי** (שם)**. כְּעָן אֲנַן מְיַחֲדִין שִׁמְךָ בְּכָל יוֹם וְאָמְרִין שְׁמַע יִשְׂרָאֵל בְּלִבָּא בְּפוּמָא וּבְמַחֲשָׁבָה.**

לשון הקודש

שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, תּוֹרַת ה' תְּמִימָה. עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וְאַף עַל גַּב שֶׁהוּא אָדָם בְּאֶרֶץ רָעָה, כְּנַעֲנִי שֶׁסּוֹבֵב אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע, אִם יִתְחַזֵּק בְּאוֹתָהּ חֶבְרוֹן, הִיא מִתְחַבֶּרֶת לוֹ.

דָּבָר אַחֵר, הִיא חֶבְרוֹן – זוֹ הַשְּׁכִינָה. אַף עַל גַּב שֶׁהִתְרַחֲקָה מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הִיא חֶבְרוֹן אֵלָיו. כְּמוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל שֶׁאוֹמְרִים (ישעיה כו) ה' אֱלֹהֵינוּ בְּעָלוּנוּ אֲדֹנִים זוּלָתֶךָ. וְעִם כָּל זֶה, לְבַד בְּךָ נַזְכִּיר שְׁמֶךָ, אַף עַל פִּי שֶׁהִתְרַחֵק. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּרַח דּוֹדִי (שיר השירים ח), וְעִם כָּל זֶה הַלֵּב שֶׁלָּנוּ וְהַפֶּה שֶׁלָּנוּ לֹא נִפְרָד מִמְּךָ, כַּכָּתוּב וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי (שם). כָּעֵת אָנוּ מְיַחֲדִים שִׁמְךָ בְּכָל יוֹם וְאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל בַּלֵּב וּבַפֶּה וּבַמַּחֲשָׁבָה.

וּבְגִין דָּא הִיא חֶבְרוֹן בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא לֹא זָזָה מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיִשְׂרָאֵל מְיַחֲדִין שְׁמֵהּ בְּכָל יוֹמָא וְסָבְלִין כַּמָּה מַכְתְּשִׁין עָלֵהּ כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ קַדְמָאִין.

פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר. וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה. אִלֵּין מֵאָה בִּרְכָאן דְּאִשְׁתְּכָחוּ מֵחָכְמָה. וְעֶשְׂרִים שָׁנָה מִסִּטְרָא דְּכֶתֶר. וְשֶׁבַע שָׁנִים מִסִּטְרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה. וַתָּמֻת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע דָּא קְרִיַת שְׁמַע. דְּלָא מִיתַת הַאי צַדִּיקֶת עַל יְדֵי נָחָשׁ, אֶלָּא נַפְקַת רוּחָא דִּילָהּ בִּקְרִיאַת שְׁמַע בְּאַרְבַּע אַתְוָן הִיא חֶבְרוֹן, חִבּוּרָא דְּנִשְׁמְתָא דִּילָהּ הִיא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי קִרְיַת אַרְבַּע, אַרְבַּע אַתְוָן דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּאִנּוּן י' יְהוָה. ה' אֱלֹהֵינוּ. ו' יְהוָה. ה' אֶחָד. בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד (עכ"מ).

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם זֶה הִיא חֶבְרוֹן, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה לֹא זָזָה מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיִשְׂרָאֵל מְיַחֲדִים שְׁמוֹ בְּכָל יוֹם וְסוֹבְלִים כַּמָּה מַכּוֹת עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ הָרִאשׁוֹנִים.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה – אֵלּוּ מֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁנִּמְצְאוּ מֵחָכְמָה, וְעֶשְׂרִים שָׁנָה מִצַּד הַכֶּתֶר, וְשֶׁבַע שָׁנִים מִצַּד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. וַתָּמֻת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע – זוֹ קְרִיאַת שְׁמַע. שֶׁלֹּא מֵתָה הַצַּדִּיקֶת הַזּוֹ עַל יְדֵי הַנָּחָשׁ, אֶלָּא שֶׁיָּצְאָה רוּחָהּ בִּקְרִיאַת שְׁמַע בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת. הִיא חֶבְרוֹן, חִבּוּר שֶׁל הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּהּ, הִיא הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא קִרְיַת אַרְבַּע, אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁהֵם י' יְהוָה. ה' אֱלֹהֵינוּ. ו' יְהוָה. ה' אֶחָד. בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

(עכ"מ).

וַיֵּרָא אֵלָיו ה' וַיֹּאמֶר אַל תֵּרֵד מִצְרַיְמָה וְכו' (בראשית כו). פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר וַיֵּרָא אֵלָיו ה', מִסִּטְרָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא הָכִי אִיהוּ, ה' בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה כְּנִשְׁמְתָא בְּגוּפָא דְּבַר נָשׁ. וּמִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְּמַר וַיֵּרָא אֵלָיו ה', אִתְגַּלֵּי בְּרַחֲמֵי לְיִשְׂרָאֵל כְּגַוְנָא דְּאִתְגְּלֵי לוֹן בְּפֻרְקָנָא דְּגָלוּתָא דְּמִצְרַיִם דְּאִתְּמַר בֵּיהּ אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ אֲנִי וְלֹא שָׂרָף.

אַדְּהָכִי הָא סָבָא דְּסָבִין אִזְדְּמַן לְגַבֵּי וְאָמַר, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא מִסִּטְרָא דִּנְבוּאָה כָּל סְפִירָן אִתְכְּלִילָן תַּמָּן. אֲבָל שֵׁם י"ה הוּא בְּכָל אֲתַר וַדַּאי. אֲבָל נְבוּאָה דַּרְגָּא יְדִיעָה אִית לָהּ. וְהָכִי צְלוֹתָא כָּל סְפִירָן אִתְכְּלִילָן בָּהּ. אֲבָל דַּרְגָּא יְדִיעָה אִית לָהּ וְהָכִי בְּכָל אִנּוּן פִּקּוּדָא כָּל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא כָּל סְפִירָן אִתְכְּלִילָן בָּהּ. אֲבָל כָּל חָדָא וְחָדָא אִית

לשון הקודש

וַיֵּרָא אֵלָיו ה' וַיֹּאמֶר אַל תֵּרֵד מִצְרַיְמָה וְכו' (בראשית כו). פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, וַיֵּרָא אֵלָיו ה' – מִצַּד שֶׁל הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁמְּאִירָה כָּךְ הוּא ה' בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה כִּנְשָׁמָה בְּגוּף אָדָם. וּמִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נֶאֱמַר וַיֵּרָא אֵלָיו ה', הִתְגַּלָּה בְּרַחֲמִים לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁהִתְגַּלָּה לָהֶם בַּגְּאֻלָּה שֶׁל גָּלוּת מִצְרַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ אֲנִי וְלֹא שָׂרָף.

בֵּינְתַּיִם הִנֵּה הַזָּקֵן שֶׁל הַזְּקֵנִים הִזְדַּמֵּן אֵלָיו וְאָמַר, הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, מִצַּד הַנְּבוּאָה כָּל הַסְּפִירוֹת נִכְלָלוֹת שָׁם, אֲבָל שֵׁם ה' הוּא בְּכָל מָקוֹם וַדַּאי. אֲבָל הַנְּבוּאָה, דַּרְגָּה יְדוּעָה יֵשׁ לָהּ, וְכָךְ הַתְּפִלָּה כָּל הַסְּפִירוֹת נִכְלָלוֹת בָּהּ, אֲבָל דַּרְגָּה יְדוּעָה יֵשׁ לָהּ. וְכָךְ בְּכָל אוֹתָן

לָהּ דַּרְגָּא יְדִיעָה. וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי מִצְוָה דְּכֻלְּהוּ פִּקּוּדִין וּבֵהּ אִתְכְּלִילָן כֻּלְּהוּ. נְבִיאִים (דף קמ ע"א) וַדַּאי נֶצַח וָהוֹד, וּבְהוֹן אִתְכַּלְּלָן עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא. עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא מִתַּמָּן אִתְקְרֵי אַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא מִסִּטְרָא דְּנֶצַח דְּבֵהּ אִיהוּ אוֹר צַח. וּבְגִינֵהּ אִתְּמַר (ישעיה נח יא) וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ.

שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא מִסִּטְרָא דְּהוֹד אִתְקְרִיאַת אַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נַהֲרָא. וְאִנּוּן (שמות לה טו) כְּתוּבִים מִזֶּה וּמִזֶּה. וּכְתִיב בּוֹ מִשְּׁנֵי עֶבְרֵיהֶם וְאִנּוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא חֶסֶד וּגְבוּרָה דִּי בְּהוֹן תְּרֵין יָדִין לְמִכְתַּב. וְאִנּוּן ה' ה' חָמֵשׁ אֶצְבְּעָן דְּיַד יְמִינָא, וְחָמֵשׁ אֶצְבְּעָן דְּיַד שְׂמָאלָא. רוּחָא דְּקֻדְשָׁא ו' אִיהוּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עָלַיְהוּ ה"ה ו' וְעִם י' דְּהִיא חָכְמָה אִתְעֲבִידַת יהו"ה וְאִנּוּן נֶצַח וָהוֹד

לשון הקודש

מִצְוֹת, בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה כָּל הַסְּפִירוֹת נִכְלָלוֹת בָּהּ. אֲבָל כָּל אַחַת וְאַחַת יֵשׁ לָהּ דַּרְגָּה יְדוּעָה. וְהַשְּׁכִינָה הִיא הַמִּצְוָה שֶׁל כָּל הַמִּצְוֹת, וּבָהּ נִכְלָלִים כָּל הַנְּבִיאִים וַדַּאי, נֵצַח וְהוֹד, וּבָהֶם נִכְלָלִים הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְהַשְּׁכִינָה. הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, מִשָּׁם נִקְרֵאת הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה מִצַּד שֶׁנֵּצַח שֶׁבָּהּ הוּא אוֹר צַח, וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ.

הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא מַלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה מִצַּד הַהוֹד, נִקְרֵאת אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה, וְהֵם כְּתוּבִים מִזֶּה וּמִזֶּה, וְכָתוּב בּוֹ מִשְּׁנֵי עֶבְרֵיהֶם, וְהֵם יָמִין וּשְׂמֹאל, חֶסֶד וּגְבוּרָה, שֶׁבָּהֶם שְׁתֵּי יָדַיִם לִכְתֹּב. וְהֵם ה' ה', חֲמֵשׁ הָאֶצְבָּעוֹת שֶׁל יַד יָמִין, וַחֲמֵשׁ הָאֶצְבָּעוֹת שֶׁל יַד שְׂמֹאל. רוּחַ הַקֹּדֶשׁ ו' הִיא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, עֲלֵיהֶם ה"ה ו', וְעִם י' שֶׁהִיא חָכְמָה נַעֲשֵׂית יְהוָ"ה, וְהֵם נֵצַח וְהוֹד, שְׁנֵי

תְּרֵין נְבִיאִים, תְּרֵין כְּתוּבִים, תְּרֵין לוּחִין דְּאוֹרַיְתָא דְּאִתְיְהִיבוּ מִימִינָא וּשְׂמָאלָא.

עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ אוֹרַיְתָא דְּבִכְתָב מִימִינָא. מַלְכוּת אוֹרַיְתָא דְּבְעַל פֶּה מִשְׂמָאלָא, וְאִיהוּ אַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא מִימִינָא וְאִיהִי אַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נַהֲרָא מִשְׂמָאלָא. וְאִנּוּן רוּחָא דְּקֻדְשָׁא דְּכָר וְנוּקְבָא.

מִסִּטְרָא דְּצַדִּיק מִתְחַבְּרָן עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא בֵּין בְּאוֹרַיְתָא בֵּין בַּכְּתוּבִים בֵּין בַּנְּבִיאִים. וּבְגִין דָּא (דהי"א כט יא) כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. וְהָא אוֹקְמוּהָ דְּאָחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא דִּבְכָל דַּרְגִּין אִנּוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא לֵית יְהוּדָא וְקוּרְבָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלָּא בְּצַדִּיק דְּאִנּוּן כְּאִילָנָא דְּעַנְפִּין מִתְפָּרְדִין לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, וּמִתְיַחֲדִין לְתַתָּא בְּשֹׁרֶשׁ דְּאִיהוּ אַגָּדָה. דְּאִיהוּ צַדִּיק עִקָּרָא דְּיִהוּדָא.

לשון הקודש

נְבִיאִים, שְׁנֵי כְתוּבִים, שְׁנֵי לוּחוֹת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנוּ מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל.

הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב מִיָּמִין. מַלְכוּת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מִשְּׂמֹאל. וְהִיא אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה מִיָּמִין, וְהִיא אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה מִשְּׂמֹאל, וְהֵם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ זָכָר וּנְקֵבָה.

מִצַּד הַצַּדִּיק מִתְחַבְּרִים הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְהַשְּׁכִינָה בֵּין בַּתּוֹרָה בֵּין בַּכְּתוּבִים בֵּין בַּנְּבִיאִים, וּמִשּׁוּם זֶה כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁאוֹחֵז בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, שֶׁבְּכָל הַדְּרָגוֹת הֵם יָמִין וּשְׂמֹאל, שֶׁאֵין יְהוּד וְקֵרְבָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא בְּצַדִּיק, שֶׁהֵם כְּאִילָן שֶׁהָעֲנָפִים נִפְרָדִים לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל וּמִתְיַחֲדִים לְמַטָּה בְּשֹׁרֶשׁ שֶׁהִיא אַגָּדָה, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, עִקַּר

וּכְגַוְנָא דְּצַדִּיק אִיהוּ עִקָּרָא דְּיִחוּדָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּא לְתַתָּא, הָכִי אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא קוּרְבָּא וְיִחוּדָא וְעִקָּרָא לְאַבָּא וְאִימָּא.

וְהָכִי כְּגַוְנָא דָּא תְּפִלָּה מֵעֹמֶד וּתְפִלָּה מִיּשֵׁב אִתְכְּלִילוּ בְּצַדִּיק חַי עָלְמִין כְּלִילָא חַ"י בִּרְכָּאן דְּצְלוֹתָא, וּצְלוֹתָא דְּשַׁחֲרִית וּצְלוֹתָא דְּמִנְחָה אִנּוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. תַּמָּן אַבָּא וְאִימָּא וְאִתְכְּלִילָן בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ צְלוֹתָא דְּעַרְבִית דְּבֵה (בראשית כח יא) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם.

דַּרְגָּא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וְאִיהוּ עִקָּרָא דְּתְפִלִּין, וּבֵה צָרִיךְ לְקַשְׁרָא (נ"א לְסַדְּרָא) לוֹן כְּגַוְנָא דָּא חָכְמָה קַדֵּשׁ לִי וְדָא י'. בִּינָה וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ וְדָא ה' שְׁמַע יִשְׂרָאֵל לִימִינָא ו'. וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ לִשְׂמָאלָא וְדָא ה' וּבְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְכְּלִילָן.

לשון הקודש

הַיִּחוּד.

וּכְמוֹ שֶׁהַצַּדִּיק הוּא עִקַּר הַיִּחוּד לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ לְמַטָּה, כָּךְ הוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי קִרְבָּה וְיִחוּד וְעִקָּר לָאָב וְלָאֵם.

וְכָךְ כְּמוֹ זֶה תְּפִלָּה מֵעֹמֶד וּתְפִלָּה מִיּשֵׁב נִכְלְלוּ בְּצַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים הַכּוֹלֵל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה. וּתְפִלַּת שַׁחֲרִית וּתְפִלַּת מִנְחָה הֵן יָמִין וּשְׂמֹאל, שָׁם הָאָב וְהָאֵם, וְנִכְלָלִים בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא תְּפִלַּת עַרְבִית, שֶׁבּוֹ (בראשית כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם.

הַדַּרְגָּה שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהוּא עִקַּר הַתְּפִלִּין, וּבוֹ צָרִיךְ לִקְשֹׁר (לְסַדֵּר) אוֹתָם כְּמוֹ

וְכַד תְּפִלִּין דְּרֹאשׁ וּדְיָד אִתְכְּלִילָן בֵּיהּ אִתְקְרִיאוּ תְּפִלִּין. וּבֵהּ אִנּוּן פִּקּוּדָא חֲדָא וְלֹא צָרִיךְ לְאַפְּסָקָא, כְּמָא דְּאוֹקְמוּהָ סָח בֵּין תְּפִלָּה לִתְפִלָּה עֲבֵרָה הִיא בְּיָדוֹ. וְהַאי אִיהוּ עִקָּרָא דִּגְמָרָא. וְאִלֵּין דְּעָבְדִין לְהוּ תְּרֵי פִּקּוּדִין (כתלמודא) דִּירוּשַׁלְמִי, אִיהוּ מִימִינָא וּשְׂמָאלָא דְּתַמָּן עַנְפִּין מִתְפָּרְדִין דְּמִסִּטְרָא דִּימִינָא וּשְׂמָאלָא. שְׁתַּיִם דִּבֵּר אֱלֹהִים צָרִיךְ לְבָרְכָא עָלַיְהוּ, תְּרֵין בִּרְכָּאן, חַד לְהָנִיחַ תְּפִלִּין עַל שֶׁל יָד, וְחַד עַל מִצְוֹת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. וְאִם סָח בֵּינְתַּיִם מְבָרֵךְ עַל שֶׁל רֹאשׁ שְׁתַּיִם.

אֲבָל מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא עָלַיְהוּ אִתְּמַר (תהלים סב יב) אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים. וְלֹא צָרִיךְ אֶלָּא בִּרְכָתָא חֲדָא. (ישעיה מא ב) כִּי אֶחָד קְרָאתִיו. וְאִם סָח

לשון הקודש

זֶה: חָכְמָה – קַדֵּשׁ לִי, וְזֶה י׳. בִּינָה – וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ, וְזוֹ ה׳. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל לְיָמִין – ו׳. וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ לִשְׂמֹאל, וְזוֹ ה׳, וּבָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נִכְלָלִים.

וּכְשֶׁנִּכְלָלוֹת בּוֹ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וְשֶׁל יָד, נִקְרָאוֹת תְּפִלִּין. וּבוֹ הֵם מִצְוָה אַחַת, וְלֹא צָרִיךְ לְהַפְסִיק, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, סָח בֵּין תְּפִלָּה לִתְפִלָּה – עֲבֵרָה הִיא בְּיָדוֹ. וְזֶהוּ עִקַּר הַגְּמָרָא. וְאֵלּוּ שֶׁעוֹשִׂים אוֹתוֹ שְׁתֵּי מִצְוֹות (כְּתַלְמוּד) שֶׁל יְרוּשַׁלְמִי, הוּא מִיָּמִין וּשְׂמֹאל שֶׁשָּׁם הָעֲנָפִים נִפְרָדִים שֶׁמִּצַּד הַיָּמִין וְהַשְּׂמֹאל. שְׁתַּיִם דִּבֵּר אֱלֹהִים – צָרִיךְ לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן שְׁתֵּי בְּרָכוֹת, אַחַת לְהָנִיחַ תְּפִלִּין עַל שֶׁל יָד, וְאַחַת עַל מִצְוַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. וְאִם סָח בֵּינְתַּיִם, מְבָרֵךְ עַל שֶׁל רֹאשׁ שְׁתַּיִם.

אֲבָל מִצַּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים, וְלֹא צָרִיךְ אֶלָּא

בֵּין תְּפִלָּה שֶׁל יָד לִתְפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ אִיהוּ עָבִיד פֵּרוּד בְּיִחוּדָא. וּבְגִין דָּא עֲבֵרָה הִיא בְּיָדוֹ וְלֹא מִצְוָה. וְלֵית עֲבֵרָה אֶלָּא מָוֶת דְּאִתְּמַר (משלי ה ה) רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת. דְּעָלַהּ אִתְּמַר (רות א יז) כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד בֵּין א"ח לְד'. וּבְגִין דָּא עֲבֵרָה הִיא בְּיָדוֹ וְחוֹזְרִין עָלֶיהָ מֵעוֹרְכֵי הַמִּלְחָמָה. דְּאִי נָפִיק מִתַּמָּן בְּחוֹבָא דָּא יָמוּת.

וְהַאי אִיהוּ אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים. דָּא צַדִּיק דְּאִיהוּ יוֹם שַׁבָּת. זָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד צְרִיכִין לְיַחֲדָא לוֹן בֵּיהּ וּלְמֶעֱבַד לוֹן חַד. וְהָא אוֹקְמוּהָ זָכוֹר לְזָכָר שָׁמוֹר לְנוּקְבָא. אֲבָל מִסִּטְרָא דִּימִינָא וּשְׂמָאלָא אִנּוּן תַּרְוַיְיהוּ תְּרֵין פִּקּוּדִין. וּכְגַוְנָא דָּא כָּל פִּקּוּדִין.

וּבְגִין דָּא מַחֲלֹקֶת דְּאִיהוּ בֵּין חַבְרַיָּא בִּתְפִלִּין וּשְׁאָר פִּקּוּדִין בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא אִיהוּ. אֲבָל

לשון הקודש

בְּרָכָה אַחַת, כִּי אֶחָד קְרָאתִיו. וְאִם סָח בֵּין תְּפִלָּה שֶׁל יָד לִתְפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ, הוּא עוֹשֶׂה פֵּרוּד בַּיִּחוּד, וּמִשּׁוּם זֶה עֲבֵרָה הִיא בְּיָדוֹ וְלֹא מִצְוָה. וְאֵין עֲבֵרָה אֶלָּא מָוֶת, שֶׁנֶּאֱמַר רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד בֵּין א"ח לְד'. וּמִשּׁוּם זֶה עֲבֵרָה הִיא בְּיָדוֹ, וְחוֹזְרִים עָלֶיהָ מֵעוֹרְכֵי הַמִּלְחָמָה. וְשֶׁאִם יוֹצֵא מִשָּׁם בְּחֵטְא זֶה, יָמוּת.

וְזֶהוּ אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים. זֶה הַצַּדִּיק שֶׁהוּא יוֹם שַׁבָּת, זָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד צְרִיכִים לְיַחֵד אוֹתָם בּוֹ וְלַעֲשׂוֹת אוֹתָם אֶחָד. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, זָכוֹר לְזָכָר וְשָׁמוֹר לִנְקֵבָה. אֲבָל מִצַּד שֶׁל יָמִין וּשְׂמֹאל הֵם שְׁנֵיהֶם שְׁתֵּי מִצְוֹת, וּכְמוֹ זֶה כָּל הַמִּצְוֹת. **וּמִשּׁוּם** הַמַּחֲלֹקֶת הִיא בֵּין הַחֲבֵרִים

בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא לֵית תַּמָּן מַחֲלֹקֶת. בְּגִין דְּאִיהוּ עִקָּרָא דִּגְמָרָא דְּאִיהִי שְׁלֵמָה. וּמִתַּמָּן אִתְקְרֵי יַעֲקֹב (בראשית כה כז) אִישׁ תָּם אִיהוּ ו' כָּלִיל שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה. ה' גְּמָרָא דִּילָהּ אִיהִי תָּם בִּתְלָת אֲבָהָן יה"ו וּבֵהּ אִשְׁתְּלִים יְהוָ"ה.

וּבְגִין דָּא בְּכָל אֲתַר דְּעַנְפִּין מִתְפָּרְדִין לִימִינָא וּשְׂמָאלָא. אֲבָל לְתַתָּא אִקְרֵי אֲגָדָה חֲדָא בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וּבְגִין דָּא וַיֵּרָא אֵלָיו ה' וַיֹּאמֶר אַל תֵּרֵד מִצְרַיְמָה. דָּא דַּרְגָּא בִּישָׁא דְּגַרְמָא כַּפְנָא דְּאוֹרַיְתָא וַעֲנִיוּתָא דְּפִקּוּדִין דְּאוֹרַיְתָא, דְּהָא אוֹקְמוּהָ שְׁכֹן בָּאָרֶץ דָּא שְׁכִינְתָּא דְּהָא אוֹקְמוּהָ קַדְמָאִין, כָּל הַדָּר בְּחוּצָה לָאָרֶץ דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלוֹהַּ.

לשון הקודש

בַּתְּפִלִּין, וּשְׂאָר הַמִּצְוֹות הוּא בִּימִין וּשְׂמֹאל. אֲבָל בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי אֵין שָׁם מַחֲלֹקֶת, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עִקַּר הַגְּמָרָא שֶׁהִיא שְׁלֵמָה, וּמִשָּׁם נִקְרָא יַעֲקֹב אִישׁ תָּם, הוּא ו' שֶׁכּוֹלֵל שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה. ה' הַגְּמָרָא שֶׁלָּהּ הִיא תָּם בִּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת יה"ו, וּבוֹ נִשְׁתַּלֵּם יְהוָ"ה.

וּמִשּׁוּם זֶה, בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּפְרָדִים הָעֲנָפִים לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, אֲבָל לְמַטָּה נִקְרֵאת אֲגָדָה אַחַת בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּמִשּׁוּם זֶה וַיֵּרָא אֵלָיו ה' וַיֹּאמֶר אַל תֵּרֵד מִצְרַיְמָה. זוֹ הַדַּרְגָּה הָרָעָה שֶׁגָּרְמָה רָעָב שֶׁל הַתּוֹרָה וַעֲנִיּוּת שֶׁל מִצְוֹות הַתּוֹרָה, שֶׁהֵרֵי פֵּרְשׁוּהָ, שְׁכֹן בָּאָרֶץ – זוֹ שְׁכִינָה. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הָרִאשׁוֹנִים, כָּל הַדָּר בְּחוּץ לָאָרֶץ דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלוֹהַּ.

וּבְגִין דְּאַבְרָם דְּדַרְגֵּהּ אַרְיֵה דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית מט ט) גּוּר אַרְיֵה. וּבְגִין דָּא אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוּר בָּאָרֶץ הַזֹּאת. יְמִינָא תַּמָּן יה"ו דְּסָלִיק לְחֶשְׁבַּן אֶהְיֶ"ה וְתַמָּן ו' בְּגִין ה' דְּאַבְרָהָם דְּאִיהִי הָאָרֶץ. וּמִסִּטְרָא דִּימִינָא אִתְקְרֵי בָּאָרֶץ דְּתַמָּן אָב ב'א בְּהִפּוּךְ אַתְוָן אָב וְהַאי אִיהוּ בָּאָרֶ"ץ כִּי אַב הֲמוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ.

וְאֶהְיֶה עִמְּךָ דָּא יה'ו בְּחֶשְׁבַּן אֶהְיֶה. בְּגִין ה' וְאֶהְיֶה עִמְּךָ ו' דְּאִיהוּ בֵּן יָ"ה מִן אֶהְיֶה עִמְּךָ. וַאֲבָרֲכֶךָ דְּבִרְכָאָן מִסִּטְרָא דְּכַהֲנָא אִנּוּן. שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִתְקְרִיאַת בְּרָכָה מִסִּטְרָא דִּימִינָא. וּקְדוּשָׁא מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא. וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרֵי יְבָרֶךָ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם מח כו) בָּךְ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם שֶׁאַבְרָם דַּרְגָּתוֹ אַרְיֵה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ גּוּר אַרְיֵה, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוּר בָּאָרֶץ הַזֹּאת. הַיָּמִין שָׁם יה"ו שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן אֶהְיֶ"ה, וְשָׁם ו' בִּשְׁבִיל ה' שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁהִיא הָאָרֶץ. וּמִצַּד הַיָּמִין נִקְרָא בָּאָרֶץ, שֶׁשָּׁם אָב, ב"א בְּהִפּוּךְ הָאוֹתִיּוֹת אָב, וְזֶהוּ בָּאָרֶ"ץ, כִּי אַב הֲמוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ.

וְאֶהְיֶה עִמְּךָ – זוֹ יה"ו בְּחֶשְׁבּוֹן אֶהְיֶ"ה, בִּשְׁבִיל ה'. וְאֶהְיֶה עִמְּךָ – ו' שֶׁהוּא בֶּן יָ"ה מִן אֶהְיֶה עִמְּךָ. וַאֲבָרֲכֶךָ – שֶׁהַבְּרָכוֹת הֵן מִצִּדּוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן. הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה נִקְרֵאת בְּרָכָה מִצַּד הַיָּמִין, וּקְדֻשָּׁה מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נִקְרָא יְבָרֵךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל.

וּמִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא אִתְקְרֵי קֹדֶשׁ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיה ב ג) **קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה'.** (ויקרא ט ל) וּמִקְּדָשִׁי תִּירָאוּ. וְקָדוֹשׁ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא. וּבְגִין דְּאִיהִי בִּרְכָה מִסִּטְרָא דִימִינָא אָמַר וַאֲבָרֶכְךָ כִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ. זֶרַע מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ לְעֵלָּא, וּמִסִּטְרָא דְצַדִּיק לְתַתָּא, וְהַאי אִיהוּ (ויקרא יא לז) עַל כָּל זֶרַע זֵרוּעַ. זֵרוּעַ לְעֵלָּא. זֶרַע לְתַתָּא. דְּמָאן דְּנָטִיר בְּרִית סָלִיק עַל כָּל אִלֵּין קְלִפִּין דְּאִנּוּן עָרְלָה וּפְרִיעָה, דְּתַמָּן סַמָּאֵ"ל וְנָחָשׁ מְמָנָן דְּכָל אֻמִּין דְּעָלְמָא. וּבְגִין דָּא כִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת כָּל הָאֲרָצֹת הָאֵל. דְּאִנּוּן שֶׁלְטָנוּתָא דְּאֵל אַחֵר.

וַהֲקִמֹתִי אֶת הַשְּׁבֻעָה. שְׁבוּעָה אִיהִי שְׁכִינְתָּא קְיוּמָא דִילָהּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. **אֲשֶׁר** נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם אָבִיךָ. דְּבֵהּ פְּרִקְנָא הָדָא הוּא

לשון הקודש

וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל נִקְרָא קֹדֶשׁ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה'. וּמִקְּדָשִׁי תִּירָאוּ. וְקָדוֹשׁ מִצַּד הַשְּׂמֹאל. וּמִשּׁוּם שֶׁהַבְּרָכָה הִיא מִצַּד הַיָּמִין, אָמַר וַאֲבָרֶכְךָ כִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ. הַזֶּרַע הוּא מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי לְמַעְלָה, וּמִצַּד הַצַּדִּיק לְמַטָּה, וְזֶהוּ עַל כָּל זֶרַע זֵרוּעַ. זֵרוּעַ לְמַעְלָה, זֶרַע לְמַטָּה. שֶׁמִּי שֶׁשּׁוֹמֵר הַבְּרִית עוֹלֶה עַל כָּל הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ שֶׁהֵן עָרְלָה וּפְרִיעָה, שֶׁשָּׁם סָמְאֵל וְנָחָשׁ, הַמְּמֻנִּים שֶׁל כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם זֶה כִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת כָּל הָאֲרָצֹת הָאֵל, שֶׁהֵם הַשִּׁלְטוֹן שֶׁל אֵל אַחֵר.

וַהֲקִמֹתִי אֶת הַשְּׁבֻעָה, הַשְּׁבוּעָה הִיא הַשְּׁכִינָה, וְהַקִּיּוּם שֶׁלָּהּ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. **אֲשֶׁר** נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם אָבִיךָ, שֶׁבּוֹ

דִּכְתִיב (רות ג יג) חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר. עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי. עֵקֶב רָאשֵׁי תֵבוֹת ע' עֲנָוָה. ק' קְדֻשָּׁה. ב' בְּרָכָה. סַנְדָּל לַעֲנָוָה יִרְאָה. וּבְגִין דָּא (משלי כב ד) עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה'. עֲנָוָה מִסִּטְרָא (דף קמ ע"ב) דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וּבְגִין דְּמֹשֶׁה הֲוָה מִתַּמָּן, בֵּיהּ (במדבר יב ג) וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד. וַעֲנָוָה מִימִינָא וּשְׁכִינְתָּא יִרְאָה מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא. וּבְגִין דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי עֵקֶב לְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְּמַר בֵּיהּ, (תהלים קיט קס) רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת. וְאִתְּמַר בִּשְׁכִינְתָּא (משלי כב ד) עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה'.

כְּהַאי אִיהוּ. (בראשית ג טו) הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב. וּלְבָתַר אִתְּמַר בְּיַעֲקֹב הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה כד כא) יִפְקֹוד ה' עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם. (בראשית כו ה) וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי דָּא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי (במדבר יח ח) מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמָתִי.

לשון הקודש

הַגְּאֻלָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר. עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי, עֵק"ב רָאשֵׁי תֵבוֹת: ע' עֲנָוָה, ק' קְדֻשָּׁה, ב' בְּרָכָה. סַנְדָּל לַעֲנָוָה – יִרְאָה, וּמִשּׁוּם זֶה עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה'. עֲנָוָה מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וּמִשּׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה מִשָּׁם, נֶאֱמַר בּוֹ וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד. וְהָעֲנָוָה מִיָּמִין. וְהַשְּׁכִינָה יִרְאָה מִצַּד הַשְּׂמֹאל. וּמִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה הִיא עֵקֶב לָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, נֶאֱמַר בּוֹ רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת.

וְנֶאֱמַר בַּשְּׁכִינָה עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה'. כָּזֶה הוּא. הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב. אַחַר כָּךְ נֶאֱמַר בְּיַעֲקֹב הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כד) יִפְקֹד ה' עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם. וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי – זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁהִיא מִשְׁמֶרֶת

מִצְוֹתַי מִסִּטְרָא דִּימִינָא כְּלִילָן בִּרְמַ"ח אֵבָרִים. חֻקּוֹתַי מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא דְּמִתַּמָּן כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא. חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אִנּוּן מִתַּמָּן גְּזֵרַת מַלְכָּא, דְּתַמָּן גְּזִירוּ דְּכָל דִּינִין. וְתוֹרֹתַי מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. (כאן חסר תחילת המאמר) וְאִיהוּ סֵפֶר תּוֹרָה.

צַדִּיק אִיהוּ סֵפֶר תּוֹרָה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

וְאִי תֵּימָא צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם,

אִלֵּין תָּגִין דְּסֵפֶר תּוֹרָה דְּאִנּוּן בֶּדֶ"ק חַיָּ"ה שעטנ"ז ג"ץ. וְאָמְרֵי מָאֲרֵי מַתְנִיתִין אִלֵּין תָּגִין אִנּוּן זַיְינִין כְּאָדָם שֶׁאוֹחֵז כְּלֵי זַיִן בִּידֵהּ וּמֵנִיעַ לֵיהּ לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא וְלִקְדֶּשָׁה. וְזַיְינִין אִנּוּן בִּתְלָת עֶשֶׂר אַתְוָן ז"ן בדח"ק אִיהִי כְּמִין חֲטַטֶּרֶת דְּאָת זַיִן. וְאִתְעֲבִיד זֶה וְסִימָנִיךְ זֶ"ה ו"ד ז"ח ח"ק ח"י. ז' צַדִּיק בְּכָל אוֹת וְאוֹת. וְאִיהוּ עִם י' עֲטָרָה עַל רֵישֵׁהּ.

לשון הקודש

תְּרוּמָתִי. מִצְוֹתַי – מִצַּד הַיָּמִין כְּלוּלִים בְּמָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה אֵיבָרִים. חֻקּוֹתַי – מִצַּד הַשְּׂמֹאל שֶׁמִּשָּׁם כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא. חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים הֵם מִשָּׁם גְּזֵרַת הַמֶּלֶךְ, שֶׁשָּׁם גְּזֵרַת כָּל הַדִּינִים. וְתוֹרֹתַי – מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהוּא סֵפֶר תּוֹרָה. הַצַּדִּיק הוּא סֵפֶר תּוֹרָה, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

וְאִם תֹּאמַר, צַדִּיקִים עוֹמְדִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם – אֵלּוּ הַתָּגִים שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁהֵם בֶּדֶ"ק חַיָּ"ה שעטנ"ז ג"ץ. וְאָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵלּוּ הַתָּגִים הֵם כְּלֵי זַיִן, כְּאָדָם שֶׁאוֹחֵז כְּלֵי זַיִן בְּיָדוֹ וּמֵנִיעַ אוֹתוֹ לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל וְלִקְדֻשָּׁה. וּכְלֵי הַזַּיִן הֵם בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת ז"ן בדח"ק, שֶׁהִיא כְּמִין חֲטַטֶּרֶת שֶׁל הָאוֹת זַיִן וְנַעֲשֶׂה זֶה, וְסִימָנְךָ – ז"ה ו"ד ז"ח ח"ק ח"י. ז' צַדִּיק בְּכָל אוֹת וָאוֹת, וְהוּא עִם י' עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ.

וַיֵּשֶׁב יִצְחָק בִּגְרָר. תָּא חֲזֵי צָרִיךְ דְּלָא יְהֵא דָּבֵק אוֹת בְּאוֹת, וְלָא יְהֵא חָסֵר אוֹת מִן הַתֵּבָה וְלָא מְשַׁנִּין מִפְּתוּחוֹת לִסְתוּמוֹת וּמִסְּתוּמוֹת לִפְתוּחוֹת. וְאִי לָאו סֵפֶר תּוֹרָה פָּסוּל. וְכָל תִּקּוּנָא דָּא לָמָּה, אֶלָּא אַתְוָן פְּתִיחָן מִסִּטְרָא דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. סְתִימָן מִסִּטְרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה עָלְמָא סְתִימָא. וְאִנּוּן מֵ"ם דָּא פְּתִיחָא וְדָא סְתִימָא. מ' פְּתוּחָה מַלְכוּת. ם סְתוּמָא בִּינָה מִסִּטְרָא דִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, דְּעַנְפִּין מִתְפָּרְדִין לֹא יְדָבֵק אוֹת בְּאוֹת, וּמִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, לֹא יוֹסִיף אוֹת וְלֹא יְחַסֵּר אוֹת. דְּכָל הַמּוֹסִיף גּוֹרֵעַ. וְאִם הִדְבִּיק נִגְרָר. וּבְגִין דָּא וַיֵּשֶׁב יִצְחָק בִּגְרָר.

אַדְהָכִי הָא יַנּוּקָא אִזְדְּמַן בֵּינַיְהוּ וְאָמַר, אַמַּאי לֵית נִקּוּד בְּסֵפֶר תּוֹרָה. אָמַר לֵיהּ בְּרִי,

לשון הקודש

וַיֵּשֶׁב יִצְחָק בִּגְרָר. בֹּא וּרְאֵה, צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִהְיֶה דָּבֵק בֵּין אוֹת לְאוֹת, וְלֹא יִהְיֶה חָסֵר אוֹת מִן הַתֵּבָה, וְלֹא מְשַׁנִּים מִפְּתוּחוֹת לִסְתוּמוֹת וּמִסְּתוּמוֹת לִפְתוּחוֹת, וְאִם לֹא – סֵפֶר הַתּוֹרָה פָּסוּל. וְכָל הַתִּקּוּן הַזֶּה לָמָּה? אֶלָּא הָאוֹתִיּוֹת פְּתוּחוֹת מִצַּד הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְהַסְּתוּמוֹת מִצַּד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, הָעוֹלָם הַנִּסְתָּר. וְאוֹתָם מֵ"ם, זוֹ פְּתוּחָה וְזוֹ סְתוּמָה. מ' פְּתוּחָה – מַלְכוּת. ם סְתוּמָה – בִּינָה, מִצַּד הַיָּמִין וְהַשְּׂמֹאל, שֶׁעֲנָפִים מִתְפָּרְדִים לֹא יִדְבַּק אוֹת בְּאוֹת. וּמִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, לֹא יוֹסִיף אוֹת וְלֹא יְחַסֵּר אוֹת, שֶׁכָּל הַמּוֹסִיף גּוֹרֵעַ, וְאִם הִדְבִּיק – נִגְרָר, וּמִשּׁוּם זֶה וַיֵּשֶׁב יִצְחָק בִּגְרָר וְגוֹ'.

בֵּינְתַּיִם הִנֵּה עֵלֶם הִזְדַּמֵּן בֵּינֵיהֶם וְאָמַר, לָמָּה אֵין נִקּוּד בְּסֵפֶר תּוֹרָה? אָמַר לוֹ,

כָּל נְקֻדָּה אִיהִי תְּנוּעָה דְּאַתְוָן. כְּגוֹן פִּרְקִין דְּאִנּוּן תְּנוּעִין דְּאֵבָרִין דְּגוּפָא. וְכָל תְּנוּעוֹת אִנּוּן מִסִּטְרָא דְּחָכְמָה. וּבְגִין לְאִשְׁתְּמוֹדַע דְּסֵפֶר תּוֹרָה, אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, לֵית בֵּיהּ נִקּוּדִין. וְכָל נִקּוּדִין אִנּוּן בַּגּוּף עֵינִין אַנְפִּין אוּדְנִין. חוֹטָמָא דְּכֻלְּהוּ עַל פֶּה.

וּבְגִין דְּאוֹרַיְתָא דְּבִכְתָב אִתְיְהִיבָא מִסִּטְרָא דִּימִינָא, דְּתַמָּן כְּתִיבָה, אוֹקְמוּהָ דְּאוֹרַיְתָא דְּבִכְתָב סֵפֶר תּוֹרָה דְּלָא לְמִקְרֵי לֵיהּ עַל פֶּה, וְאִתְּמַר דְּלֵית לֵיהּ נִקּוּדִין לְאוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה אִית טַעֲמֵי וְנִקּוּדִין.

דָּבָר אַחֵר (בראשית כו ב) וַיֵּרָא אֵלָיו ה'. תָּא חֲזֵי אִית נְבוּאָה מֵרְאִיָּה, וְאִית נְבוּאָה מֵרֵיחָא, וְאִית נְבוּאָה מִשְּׁמִיעָה, וְאִית נְבוּאָה מִדִּבּוּר. וְאִנּוּן אַרְבַּע

לשון הקודש

בְּנִי, כָּל נְקֻדָּה הִיא תְּנוּעָה שֶׁל אוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ הַפִּרְקִים שֶׁהֵם הַתְּנוּעוֹת שֶׁל אֵיבְרֵי הַגּוּף, וְכָל תְּנוּעָה הֵם מִצַּד הַחָכְמָה. וּכְדֵי לְהַכִּיר אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה, הוּא מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, אֵין בּוֹ נְקֻדּוֹת. וְכָל הַנְּקֻדּוֹת הֵן בַּגּוּף, עֵינַיִם, פָּנִים, אָזְנַיִם. הַחֹטֶם שֶׁל כֻּלָּם עַל הַפֶּה.

וּמִשּׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב נִתְּנָה מִצַּד הַיָּמִין, שֶׁשָּׁם כְּתִיבָה, פֵּרְשׁוּהָ שֶׁתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁלֹּא לִקְרֹא אוֹתוֹ עַל פֶּה, וְנֶאֱמַר שֶׁאֵין לוֹ נִקּוּדִים. לַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה יֵשׁ טְעָמִים וּנְקֻדּוֹת.

דָּבָר אַחֵר וַיֵּרָא אֵלָיו ה'. בֹּא וּרְאֵה, יֵשׁ נְבוּאָה מֵרְאִיָּה, וְיֵשׁ נְבוּאָה מֵרֵיחַ, וְיֵשׁ נְבוּאָה מִשְּׁמִיעָה, וְיֵשׁ נְבוּאָה מִדִּבּוּר, וְהֵם ד' מֶרְכָּבוֹת לַשֵּׁם יְהוָה. בִּרְאִיָּה,

מֶרְכָּבוֹת לְשֵׁם יְהוָה. בְּרִיאָה, בְּרִיאָה דְּאִיהִי מַרְאָה, וְלָקְבֵל מֶרְכָּבָה דִּלְעֵלָּא אֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (שם א כו) נַעֲשֶׂה אָדָם.

וְהָא אַקְשׁוּ קַדְמָאִין, בָּתַר דְּכֻלְּהוּ בְּרִיָּן דְּבָרָא בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, אַדְכִּיר בְּרִיאָה בְּלִישְׁנָא דְּיָחִיד. אַמַּאי אַדְכִּיר בְּנַעֲשֶׂה אָדָם בְּלִישְׁנָא דְּרַבִּים, לְמֵיהַב פִּתְחוֹן פֶּה לַמִּינִים וְלַמּוּמָרִים. אֶלָּא הָכָא כְּתִיב (הושע יד י) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְגוֹ' וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם. לְקַיְּמָא בְּהוּ (משלי יא י) וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה. דְּהָא אוֹרַיְתָא קָא סָתִים דְּאִיהוּ בָּרָא לָאָדָם עִלָּאָה קַדְמָאָה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. אֶת לְרַבּוֹת דְּבָרָא לֵיהּ בְּדִיוֹקְנָא דְּאָדָם עִלָּאָה בְּמֶרְכַּבְתָּא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל א יא) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם.

לשון הקודש

בְּרִיאָה שֶׁהִיא מַרְאָה, וּכְנֶגֶד הַמֶּרְכָּבָה שֶׁלְּמַעְלָה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נַעֲשֶׂה אָדָם.

וַחֲרֵי הִקְשׁוּ הָרִאשׁוֹנִים, אַחַר שֶׁכָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבָּרָא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית הִזְכִּיר בְּרִיאָה בְּלִשּׁוֹן יָחִיד, לָמָּה הִזְכִּיר בְּנַעֲשֶׂה אָדָם בְּלִשּׁוֹן רַבִּים כְּדֵי לָתֵת פִּתְחוֹן פֶּה לַמִּינִים וְלַמּוּמָרִים? אֶלָּא כָּאן כָּתוּב (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְגוֹ' וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם. לְקַיֵּם בָּהֶם וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה. שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה סָתְמָה שֶׁהוּא בָּרָא אֶת הָאָדָם הָעֶלְיוֹן הָרִאשׁוֹן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. אֶת – לְרַבּוֹת שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ בִּדְיוֹקָן שֶׁל אָדָם עֶלְיוֹן בַּמֶּרְכָּבָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם.

וּבָרָא לֵיהּ בִּתְרֵין דְּיוֹקְנִין דִּכְתִיב, (בראשית א כז) בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם, דְּאִנּוּן אָדָם דְּכִסֵּא הַכָּבוֹד מָרוֹם. וְאָדָם דְּכִסֵּא תִּנְיָנָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ מֵרִאשׁוֹן. וְזֶהוּ (ירמיה יז יב) מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן. וּמַה דְּאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, הַאי לְלַמֵּד לְכָל חַד וְחַד מִיִּשְׂרָאֵל דְּאִנּוּן דְּכָר וְנוּקְבָא לְשַׁתְּפָא לֵיהּ בְּזִוּוּגֵהּ. (תהלים קכז א) דְּאִם ה' לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בוֹ. וּבְגִין דָּא אָמַר קְרָא (משלי ג ו) בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אָרְחוֹתֶיךָ. דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (הושע יד י) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה'. דְּוַדַּאי אִתְּמַר בְּעִלַּת הָעִלּוֹת תְּרֵין עָלְמִין דְּצִיֵּר בְּהוֹן עִלַּת עַל כֹּלָא. וְאִנּוּן י' מֵאִישׁ, ה' מֵאִשָּׁה. תְּרֵין עָלְמִין דְּצִיֵּר בְּהוֹן עִלַּת עַל כֹּלָא, אִנּוּן ו' ה' עָלְמָא דֵּין וְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְדָא יָ"ה. וְדָא אִיהוּ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א.

לשון הקודש

וּבָרָא אוֹתוֹ בִּשְׁנֵי דְּיוֹקְנָאוֹת שֶׁכָּתוּב בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם, שֶׁהֵם אָדָם שֶׁל כִּסֵּא הַכָּבוֹד מָרוֹם, וְאָדָם שֶׁל הַכִּסֵּא הַשֵּׁנִי שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מֵרִאשׁוֹן, וְזֶהוּ מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן. וּמַה שֶּׁאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, זֶה לְלַמֵּד לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהֵם זָכָר וּנְקֵבָה לְשַׁתֵּף אוֹתוֹ בְּזִוּוּגוֹ, שֶׁאִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַפָּסוּק בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אָרְחֹתֶיךָ. שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה'. שֶׁוַּדַּאי נֶאֱמַר בְּעִלַּת הָעִלּוֹת שְׁנֵי עוֹלָמוֹת שֶׁצִּיֵּר בָּהֶם עִלַּת עַל הַכֹּל, וְהֵם י' מֵאִישׁ וְה' מֵאִשָּׁה. שְׁנֵי עוֹלָמוֹת שֶׁצִּיֵּר בָּהֶם עִלַּת עַל הַכֹּל הֵם ו' ה', הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא, וְזֶה י"ה, וְזֶהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א.

וְאָמַר עִלַּת עַל כֹּלָּא אַף עַל גַּב דְּאִתְּמַר דְּבְּאִלֵּין אַתְוָן אִתְּבְּרֵי עָלְמָא. וְכֻרְסֵיָא, לָאָדָם לָשֶׁבֶת בַּיִת לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא, דִּבְהוֹן אי"ה או"ה, וּבְהוֹן אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל (דברים יד א) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. וְאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל לד לא) אָדָם אַתֶּם. שִׁתְּפוּנִי בַּהֲדַיְכוּ בְּאִלֵּין אַתְוָן וְיִתְקַיֵּם עוֹבָדֵיכוֹן. דַּאֲנָא הוּא דְּבָרָאתִי כָּל עָלְמִין, וְכָל כֻּרְסְיָן וְחֵיוָן וּמַלְאָכִין, וְכָל צָבָא עִלָּאִין וּבְנֵי אָדָם בְּאִלֵּין אַתְוָן.

וְאַף עַל גַּב דְּאִית בְּיִשְׂרָאֵל אִלֵּין אַתְוָן בְּגִין אוֹרַיְתָא דְּיָהַב לוֹן. לֹא יִשְׁתַּכְּחוּן בְּאִלֵּין אַתְוָן לְמֶעֱבַד עוֹבָדָא בְּהוֹן דְּלָא יִשְׁתַּתְּפוּן לִי בַּהֲדַיְהוּ. וּבְגִין דָּא אָמַר לוֹן נַעֲשֶׂה אָדָם בְּשִׁתּוּפָא דִּילִי וְלָאו אוֹרַיְתָא וּפִקּוּדָא עָבִיד פְּעֻלָּה עִלָּא וְתַתָּא פָּחוֹת מִנִּי.

לשון הקודש

וְאָמַר עִלַּת עַל הַכֹּל, אַף עַל גַּב שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁבְּאֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם, וְכִסֵּא לָאָדָם לָשֶׁבֶת בַּיִת, לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא, שֶׁבָּהֶם אי"ה או"ה, וּבָהֶם נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם, וְנֶאֱמַר בָּהֶם אָדָם אַתֶּם – שִׁתְּפוּנִי עִמָּכֶם בָּאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ וְיִתְקַיְּמוּ מַעֲשֵׂיהֶם, שֶׁאֲנִי הוּא שֶׁבָּרָאתִי כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַכִּסְאוֹת וְהַחַיּוֹת וְהַמַּלְאָכִים וְכָל הַצָּבָא הָעֶלְיוֹנִים וּבְנֵי אָדָם בָּאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ.

וְאַף עַל גַּב שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה שֶׁנָּתַן לָהֶם, לֹא יִמְצְאוּ בָּאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה בָּהֶם שֶׁלֹּא יְשַׁתְּפוּ אוֹתִי עִמָּהֶם. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר לָהֶם נַעֲשֶׂה אָדָם, בְּשִׁתּוּף שֶׁלִּי, וְלֹא הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה עָשׂוּ פְּעֻלָּה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה פָּחוֹת מִמֶּנִּי.

וּבְגִין דָּא בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ. וְכָל אֻמִּין דְּעָלְמָא דְּלָא קַבִּילוּ מִנֵּהּ אוֹרַיְתָא, לֵית לוֹן יְדִיעָה בֵּיהּ, וְאָזְלִין כְּעָאנָא בְּלֹא רָעֲיָא, וְאִתְּמַר בְּהוֹן (מיכה ד ה) כִּי כָּל הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו, וְעָבְדִין אֱלֹהוּת סַגִּיאִין. וְכָל יִשְׂרָאֵל דְּקַבִּילוּ מִנֵּהּ אוֹרַיְתָא, אִנּוּן (דף קמא ע"א) עָבְדִין לֵיהּ אֶחָד בֵּיהּ, וּבְכָל אַתְוָן וּשְׁמָהָן קַדִּישִׁין דִּילֵהּ וּבְכָל מַשְׁרְיָן עִלָּאִין וְתַתָּאִין דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּהוּ.

וּבְכָל בִּרְיָן עִלָּאִין וְתַתָּאִין וּלְעֵלָּא מִכֻּלְּהוּ אֶחָד וּלְתַתָּא מִכֻּלְּהוּ וּמִלְּגָאו דְּכֻלְּהוּ וּמִלְּבַר דְּכֻלְּהוּ אִיהוּ אֶחָד. (שמות כה יא) מִבַּית וּמִחוּץ תְּצַפֶּנּוּ. וְהָכִי תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ, הָכִי אִיהוּ מִלְּגָאו דְּכָל עָלְמִין כְּמוֹ מִלְּבַר דְּכָל עָלְמִין לָא אִשְׁתַּנֵּי. וְלֵית שֵׁם וְחִבּוּר אַתְוָן דְּשֵׁם ה' וּבְכָל כִּנּוּיִין דִּילֵהּ בַּר מִנֵּהּ.

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם זֶה בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ. וְכָל אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא קִבְּלוּ מִמֶּנּוּ תּוֹרָה, אֵין לָהֶם בּוֹ יְדִיעָה, וְהוֹלְכִים כְּצֹאן בְּלִי רוֹעֶה, וְנֶאֱמַר בָּהֶם כִּי כָּל הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו, וְעוֹשִׂים הַרְבֵּה אֱלֹהוּת, וְכָל יִשְׂרָאֵל קִבְּלוּ מִמֶּנּוּ תּוֹרָה, הֵם עוֹבְדִים אוֹתוֹ אֶחָד בּוֹ, וּבְכָל הָאוֹתִיּוֹת וְהַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁלּוֹ וּבְכָל הַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים שֶׁנִּבְרְאוּ בָהֶם.

וּבְכָל הַבְּרִיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְהַתַּחְתּוֹנוֹת וּלְמַעְלָה מִכֻּלָּם אֶחָד, וּלְמַטָּה מִכֻּלָּם, וּמִבִּפְנִים שֶׁל כֻּלָּם, וּמִבַּחוּץ שֶׁל כֻּלָּם הוּא אֶחָד. מִבַּית וּמִחוּץ תְּצַפֶּנּוּ, וְכָךְ תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ. כָּךְ הוּא מִבִּפְנִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת כְּמוֹ מִחוּץ לְכָל הָעוֹלָמוֹת לֹא מִשְׁתַּנֶּה, וְאֵין שֵׁם וְחִבּוּר אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם ה' וּבְכָל

דְּאִי לָאו דְּאִיהוּ חִבֵּר בְּקִרְבֶּנָה י' בה' ו' בה', לֹא אִתְקְרִיאוּ אַתְוָן בְּשֵׁם יְהוָ"ה, וְאִיהוּ מְחַבֵּר יְהוָ"ה אֲדֹנָ"י, וְאִיהוּ מְחַבֵּר יְהוָ"ה בֵּאלֹהִים, דְּסָלִיק לְחֶשְׁבַּן אֶהְיֶ"ה אֲדֹנָ"י. וְאִיהוּ לָא אִתְקְרֵי אֶחָד פָּחוֹת מִנַּיְהוּ דְּאִיהוּ אֶחָד דִּמְחַבֵּר שְׁנַיִם, דְּאִנּוּן דְּכָר וְנוּקְבָא. וְעָבִיד לוֹן חַד. הָדָא הוּא דִּכְתִיב בְּאָדָם וְחַוָּה (ישעיה נא ב) כִּי אֶחָד קְרָאתִיו. וְאִיהוּ מְשֻׁתָּף בְּבִנְיַן בֵּן וּבַת דְּאִנּוּן בָּנִים לִישְׁנָא דְּבִנְיָן. וְדָא אִיהוּ (תהלים קכז א) אִם יְיָ' לֹא יִבְנֶה בַּיִת.

וְכָל עִנְיָנָא וְעוֹבָדָא דְּלָאו אִיהוּ מְשֻׁתָּף בֵּיהּ, מַה כְּתִיב בָּהּ, (ישעיה נא ו) כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה. וּמִיָּד (תהלים צו יא) יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ דְּאִנּוּן בִּנְיָנָא וְשֻׁתָּפָא דִּילֵהּ. דְּכָל הַבְלִים דְּאִמִּין דְּעָלְמָא, אִנּוּן שָׁמַיִם וָאָרֶץ וַעֲתִידִין לְאוֹבָדָא. וְכָל הַבְלִים דְּיִשְׂרָאֵל בְּיי' בְּיִחוּדֵהּ. אִנּוּן

לשון הקודש

הַכִּנּוּיִים שֶׁלּוֹ חוּץ מִמֶּנּוּ. שֶׁאִם לֹא שֶׁהוּא חִבֵּר בְּקִרְבֶּנָה י' בְּה' ו' בְּה', לֹא נִקְרְאוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּשֵׁם יְהוָ"ה, וְהוּא מְחַבֵּר יְהוָ"ה אֲדֹנָ"י, וְהוּא מְחַבֵּר יְהוָ"ה בֵּאלֹהִים, שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן אֶהְיֶ"ה אֲדֹנָ"י. וְהוּא לֹא נִקְרָא אֶחָד פָּחוֹת מֵהֶם, שֶׁהוּא אֶחָד שֶׁמְּחַבֵּר שְׁנַיִם, שֶׁהֵם זָכָר וּנְקֵבָה, וְעוֹשֶׂה אוֹתָם אֶחָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּאָדָם וְחַוָּה כִּי אֶחָד קְרָאתִיו. וְהוּא מְשֻׁתָּף בְּבִנְיַן בֵּן וּבַת שֶׁהֵם בָּנִים, לָשׁוֹן שֶׁל בִּנְיָן. וְזֶהוּ אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת.

וְכָל עִנְיָן וּמַעֲשֶׂה שֶׁאֵינוֹ מְשֻׁתָּף בּוֹ, מַה כָּתוּב בּוֹ? כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה. וּמִיָּד, יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ, שֶׁהֵם הַבִּנְיָן וְהַשֻּׁתָּף שֶׁלּוֹ. שֶׁכָּל הַהֲבָלִים שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם הֵם שָׁמַיִם

שָׁמַיִם וָאָרֶץ בִּנְיָנָא דִּילֵהּ, וּמַה הוּא חַי וְקַיָּם, הָכִי עוֹבָדָא דִּילֵהּ חַי וְקַיָּם. וּבְגִין דָּא אָמַר (יחזקאל לג יח) חַי אֲנִי נְאֻם ה' אִם אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הָרָשָׁע כִּי אִם בְּשׁוּבוֹ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וְחָיָה.

וּכְגַוְנָא דְּאָמַר לְיִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה אָדָם, הָכִי אָמַר לִסְפִירָן נַעֲשֶׂה אָדָם, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ רֵאשׁוֹן לְמַחֲשָׁבָה וְאַחֲרוֹן לְמַעֲשֶׂה, דְּאִנּוּן חָכְמָה בָּרֹאשׁ וְחָכְמָה בַּסּוֹף. דְּכָל סְפִירָה יָהִיב בֵּיהּ חוּלָקֵהּ. וּבְגִין דָּא אִיהוּ בְּדִיוֹקְנֵהּ (במדבר י כה) מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת לַצְּבָאוֹת. וְרָעֲיָא מְהֵימְנָא בְּדִיוֹקְנֵהּ.

וְאָמַר לַמַּלְאָכִין נַעֲשֶׂה אָדָם, וְדָא מטטרו"ן, דְּכָל מַלְאָךְ וְחַיָּה שַׁוֵּי בֵּיהּ חוּלָקֵיהּ. וְהָכִי אָמַר לִצְבָא הַשָּׁמַיִם לְמֶעֱבַד לְשִׁמְשָׁא בְּדִיוֹקְנֵהּ, וְכָל

לשון הקודש

וָאָרֶץ, וַעֲתִידִים לְהֵאָבֵד, וְכָל הַהֲבָלִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּיִּי' בְּיִחוּדוֹ. אוֹתָם שָׁמַיִם וָאָרֶץ הַבִּנְיָן שֶׁלּוֹ. וּמַה הוּא חַי וְקַיָּם – כָּךְ מַעֲשֵׂהוּ חַי וְקַיָּם. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר חַי אֲנִי נְאֻם ה' אִם אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הָרָשָׁע כִּי אִם בְּשׁוּבוֹ מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה.

וּכְמוֹ שֶׁאָמַר לְיִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה אָדָם, כָּךְ אָמַר לַסְּפִירוֹת נַעֲשֶׂה אָדָם. זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא רִאשׁוֹן לַמַּחֲשָׁבָה וְאַחֲרוֹן לַמַּעֲשֶׂה, שֶׁהֵם חָכְמָה בָּרֹאשׁ וְחָכְמָה בַּסּוֹף. שֶׁכָּל סְפִירָה נוֹתֶנֶת בּוֹ חֶלְקוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה הוּא בְּדִיוֹקְנוֹ מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת הַצְּבָאוֹת. וְרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן בְּדִיוֹקְנוֹ.

וְאָמַר לַמַּלְאָכִים נַעֲשֶׂה אָדָם, וְזֶה מטטרו"ן, שֶׁכָּל מַלְאָךְ וְחַיָּה שָׂם בּוֹ חֶלְקוֹ.

כּוֹכָבָא יָהִיב בֵּיהּ חוּלָקֵהּ, וְעִלַּת עַל כֹּלָּא אִשְׁתְּתַף בְּהוּ בְּכָל אֲתַר בְּתִפְאֶרֶ"ת בִּמְטַטְרוֹ"ן וּבְשִׁמְשָׁא, וְלֵית לְאַרְכָּא בְּהַאי.

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם. לְאֻמָּן דְּזָרַע כַּמָּה זְרָעוֹנִין בְּבַת אַחַת, וְכָל אֶחָד נָפִיק לְיוֹמוֹי. לְבָתַר אָמַר לְאִלֵּין לְאִנּוּן פּוֹעֲלִים, אֲנָא בָּעֵי דְּתִשְׁתַּתְּפוּ כֻּלְּכוּ לְמֶעֱבַד מָאנָא, וְכָל חַד מִנַּיְהוּ יָהִיב בֵּיהּ חוּלָקֵהּ מִמַּה דִּיהָבִית בְּכוּ, וַאֲנָא אִשְׁתְּתַף עִמַּיְכוּ בְּהַהוּא מָאנָא חוּלָקָא מִנִּי. אָמְרוּ לֵיהּ מַאי הַאי מָאנָא כָּל כָּךְ חָשִׁיב קָדָמָךְ דִּיהֵא כָּלִיל מִכֹּלָּא. אָמַר לוֹן הַאי מָאנָא אִיהוּ אָדָם דִּיהֵא בְּדִיוֹקְנָא דְּאָדָם עִלָּאָה.

אָמְרוּ לֵיהּ אַמַּאי תֵּימָא לָן דְּכָל חַד וְחַד יָהִיב בֵּיהּ חוּלָקֵהּ. וְהָא אַנְתְּ הוּא אָדוֹן דְּכֹלָּא,

לשון הקודש

וְכָךְ אָמַר לִצְבָא הַשָּׁמַיִם לַעֲשׂוֹת אֶת הַשֶּׁמֶשׁ בִּדְיוֹקְנוֹ, וְכָל כּוֹכָב נוֹתֵן בּוֹ חֶלְקוֹ, וְעִלַּת עַל הַכֹּל הִשְׁתַּתֵּף בּוֹ בְּכָל מָקוֹם, בְּתִפְאֶרֶ"ת בִּמְטַטְרוֹ"ן וּבַשֶּׁמֶשׁ, וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה.

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם, לְאֻמָּן שֶׁזָּרַע כַּמָּה זְרָעוֹנִים בְּבַת אַחַת, וְכָל אֶחָד יָצָא בְּיוֹמוֹ. אַחַר כָּךְ אָמַר לְאֵלֶּה שֶׁהֵם פּוֹעֲלִים: אֲנִי רוֹצֶה שֶׁתִּשְׁתַּתְּפוּ כֻּלְּכֶם לַעֲשׂוֹת כְּלִי, וְכָל אֶחָד מֵהֶם יִתֵּן בּוֹ חֵלֶק מִמַּה שֶׁנָּתַתִּי בָּכֶם, וַאֲנִי אֶשְׁתַּתֵּף עִמָּכֶם בַּכְּלִי הַהוּא חֵלֶק מִמֶּנִּי. אָמְרוּ לוֹ: מָה הַכְּלִי הַזֶּה כָּל כָּךְ חָשׁוּב לְפָנֶיךָ שֶׁיִּהְיֶה כָּלוּל מֵהַכֹּל? אָמַר לָהֶם: הַכְּלִי הַזֶּה הוּא אָדָם שֶׁיִּהְיֶה בַּדִּיוֹקָן שֶׁל הָאָדָם הָעֶלְיוֹן.

אָמְרוּ לוֹ: לָמָּה תֹּאמַר לָנוּ שֶׁכָּל אֶחָד

וְאַנְתְּ בָּרָאת כֹּלָּא, טֹל אַנְתְּ מִכָּל חַד וְחַד מַה דְּאַנְתְּ בָּעֵי, דְּלָא יְהֵא פִּתְחוֹן פֶּה לְאִנּוּן דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדְעִין בָּךְ. דְּיֵמְרוּן דְּעוֹבָדָא דְּאָדָם אַנְתְּ צָרִיךְ מִשְּׁלִיחִין דִּילָךְ.

אָמַר לוֹן לְמַלְכָּא דְּיַהַב מַתָּנָא לְעַבְדּוֹי, וְיָהִיב לְכָל אֶחָד וְאֶחָד חוּלָקֵהּ וְאַחֲסַנְתֵּהּ מֵהַהוּא מַתָּנָא. לְבָתַר אָתָא עַבְדָּא מְהֵימְנָא לְגַבֵּהּ וְשָׁאִיל לֵיהּ מַתָּנָה. אָמַר מַלְכָּא הַאי עַבְדָּא פְּלַח לִי בְּכָל אֵבָרִין דִּילֵהּ. וְהָכִי אֲנָא בָּעֵי לְמֶעֱבַד מָאנָא דִּילֵהּ מַתָּנָה מִכָּל חֵילִין דִּילִי מֶה עָבַד בְּנַשׁ כָּל מַשְׁרְיָן דִּילֵהּ וְאָמַר לוֹן בָּעֵינָא מִנַּיְכוּ כַּל חַד וְחַד יָהִיב מַתָּנָה. מִדִּידֵהּ לְהַאי עַבְדָּא, וַאֲנָה אִשְׁתְּתַף עִמְּכוֹן וְאַתֶּן לֵיהּ מַתָּנָה מִדִּילִי.

לשון הקודש

וְאֶחָד נוֹתֵן בּוֹ חֶלְקוֹ, וַהֲרֵי אַתָּה הוּא אֲדוֹן הַכֹּל, וְאַתָּה בָּרָאתָ הַכֹּל? טֹל אַתָּה מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד מַה שֶּׁאַתָּה רוֹצֶה, שֶׁלֹּא יִהְיֶה פִּתְחוֹן פֶּה לְאוֹתָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים בְּכָךְ, שֶׁיֹּאמְרוּ שֶׁמַּעֲשֶׂה שֶׁל אָדָם אַתָּה צָרִיךְ מֵהַשְּׁלִיחִים שֶׁלְּךָ.

אָמַר לָהֶם: לְמֶלֶךְ שֶׁנָּתַן מַתָּנָה לַעֲבָדָיו וְנָתַן לְכָל אֶחָד וְאֶחָד חֶלְקוֹ וִירֻשָּׁתוֹ מֵאוֹתָהּ מַתָּנָה, אַחַר כָּךְ בָּא הָעֶבֶד הַנֶּאֱמָן אֵלָיו וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ מַתָּנָה. אָמַר הַמֶּלֶךְ: הָעֶבֶד הַזֶּה עָבַד אוֹתִי בְּכָל הָאֵיבָרִים שֶׁלּוֹ, כָּךְ אֲנִי רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת הַכְּלִי שֶׁלּוֹ מַתָּנָה מִכָּל הַצְּבָאוֹת שֶׁלִּי. מֶה עָשָׂה? כִּנֵּס אֶת כָּל הַמַּחֲנוֹת שֶׁלּוֹ וְאָמַר: אֲנִי רוֹצֶה מִכֶּם כָּל אֶחָד וְאֶחָד יִתֵּן מַתָּנָה מִשֶּׁלּוֹ לָעֶבֶד הַזֶּה, וַאֲנִי אֶשְׁתַּתֵּף עִמָּהֶם וְאֶתֵּן בּוֹ מַתָּנָה מִשֶּׁלִּי.

מִנְּהוֹן אַקְשׁוּ וְאָמְרוּ (תהלים ח ה) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ. וּמִנְּהוֹן אָמְרֵי בְּרַעֲוָא שְׁלִים. אוּף הָכִי קֹדֶם דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, עָאלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַחֲשָׁבָה לְהִבָּרְאוֹת, קֹדֶם דְּאִתְבְּרִיאוּ מַלְאָכִין וְכָל בִּרְיָן דְּעָלְמָא דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. וּבַחֲבִיבוּ דִּילְהוֹן, אַנָּח לְעוֹבָדָא דִּילְהוֹן דִּיהוֹן בַּתְרָאִין לְעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. וְאָמַר עָלֵהּ נַעֲשֶׂה אָדָם.

וְאַמַּאי אֶלָּא בְּגִין חֲבִיבוּ דַּאֲבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא דְּאִתְקְרֵי יִשְׂרָאֵל. וְאִנּוּן הֲווֹ עֲתִידִין לְאִתְקְרֵי בִּשְׁמֵהּ יִשְׂרָאֵל, כְּנִישׁ לְעִלָּאִין וְתַתָּאִין לְמֵיהַב חוּלָקָא מִכֻּלְּהוּ. בְּגִין דְּאִי יֵחוּב אָדָם, כֻּלְּהוּ אִשְׁתְּכָחוּ חֲסִרִין בְּהוֹן, מֵהַהוּא חוּלָקָא דִּיהָבוּ בֵּיהּ, וְכֻלְּהוּ יִבְעוּן רַחֲמֵי בְּגִינֵיהּ. וְאִיהוּ יְהַב בְּהוֹן מִדִּילֵהּ, בְּגִין דִּמְרָוָן לֵיהּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם לֹא לְמַעֲנֵנוּ, בְּגִין

לשון הקודש

מֵהֶם הִקְשׁוּ וְאָמְרוּ מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ, וּמֵהֶם אָמְרוּ בְּרָצוֹן שָׁלֵם. אַף כָּךְ קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, נִכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַחֲשָׁבָה לְהִבָּרְאוֹת, קֹדֶם שֶׁנִּבְרְאוּ הַמַּלְאָכִים וְכָל הַבְּרִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וּבַחֲבִיבוּת שֶׁלָּהֶם הֵנִיחַ אֶת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁלָּהֶם שֶׁיִּהְיוּ אַחֲרוֹנִים לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וְאָמַר עָלָיו נַעֲשֶׂה אָדָם. וְלָמָּה? אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַחֲבִיבוּת שֶׁל אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁנִּקְרָא יִשְׂרָאֵל, וְהֵם הָיוּ עֲתִידִים לְהִקָּרֵא בִּשְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל, כִּנֵּס אֶת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים לָתֵת חֵלֶק מִכֻּלָּם. מִשּׁוּם שֶׁאִם יֶחֱטָא הָאָדָם, כֻּלָּם נִמְצָאִים חֲסֵרִים בָּהֶם מֵאוֹתוֹ הַחֵלֶק שֶׁנָּתְנוּ בוֹ, וְכֻלָּם יְבַקְּשׁוּ רַחֲמִים בִּשְׁבִילוֹ. וְהוּא נָתַן בָּהֶם מִשֶּׁלּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמַּרְוִים לוֹ

הַהוּא חוּלָקָא דִּילֵהּ דְּיַהֲבַת בְּיִשְׂרָאֵל. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים לב ט) כִּי חֵלֶק יְיָ' עַמּוֹ. וְאִיהוּ מָחִיל לוֹן בְּגִין הַהוּא חוּלָקָא דִּילֵהּ דִּשְׁמֵהּ דְּיַהֲב בְּהוֹן.

דְּאִם לֹא יְהִיבוּ אִנּוּן מִגַּרְמַיְהוּ חוּלָקָא בֵּיהּ בִּרְעוּתַיְהוּ, כֻּלְּהוּ הֲווֹ טַעֲנִין עָלֵהּ, דְּאַנְתְּ נְטִילַת מִנָּן עַל כַּרְחָנָא, חוּלָקָא דְּאִיהוּ בְּאָדָם מִכָּל חַד וְחַד, וְלֹא הֲווֹ מְרַחֲמֵי עָלֵהּ. וּבְגִין דְּלָא יְהֵא לוֹן פִּתְחוֹן פֶּה. בְּגִין דָּא לֹא בָּעָא לְנַטְלָא חוּלָקָא אֶלָּא בִּרְעוּתָא דִּילְהוֹן.

כְּגַוְנָא דָּא דְּאִתְּמַר בְּרָעָיָא מְהֵימְנָא, (תהלים סח יט) עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶׁבִי לָקַחְתָּ מַתָּנוֹת בָּאָדָם. וּבְגִין דְּמַזִּיקִין סָרְחוּ לְגַבֵּהּ, וְלֹא בָּעוּ לְמֵיהַב בֵּיהּ חוּלָקָא, וְאָמְרוּ (שם ח ה) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְגוֹ', לֹא בָּרָא לוֹן לְבוּשִׁין דְּאִנּוּן גּוּפִין דִּלְהוֹן. וְאִנּוּן

לשון הקודש

עֵשֶׂה לְמַעֲנֶךָ אִם לֹא לְמַעֲנֵנוּ, בִּשְׁבִיל אוֹתוֹ הַחֵלֶק שֶׁלְּךָ שֶׁנָּתַתָּ בְּיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ. וְהוּא מוֹחֵל לָהֶם בִּשְׁבִיל אוֹתוֹ הַחֵלֶק שֶׁלּוֹ שֶׁל שְׁמוֹ שֶׁנָּתַן בָּהֶם.

שֶׁאִם לֹא יִתְּנוּ הֵם מֵעַצְמָם חֵלֶק בּוֹ בִּרְצוֹנָם, כֻּלָּם הָיוּ טוֹעֲנִים עָלָיו, שֶׁאַתָּה נָטַלְתָּ מֵעִמָּנוּ עַל כָּרְחֵנוּ חֶלְקֵנוּ שֶׁהוּא בָּאָדָם מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְלֹא הָיוּ מְרַחֲמִים עָלָיו. וּכְדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם פִּתְחוֹן פֶּה, מִשּׁוּם זֶה לֹא רָצָה לִטֹּל חֵלֶק אֶלָּא בִּרְצוֹנָם.

כְּמוֹ זֶה שֶׁנֶּאֱמַר בָּרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶׁבִי לָקַחְתָּ מַתָּנוֹת בָּאָדָם. וּמִשּׁוּם שֶׁהַמַּזִּיקִים סָרְחוּ לוֹ וְלֹא רָצוּ לָתֵת בּוֹ חֵלֶק, וְאָמְרוּ מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְגוֹ',

שַׁנְאִין לוֹן. וְעַל כֵּן מְמָנָן דְּעַל ע"ב אֻמִּין, דְּאִנּוּן קַמָּךְ, כְּגַוְנָא דָּא כַּד יִשְׂרָאֵל מְחַיָּבִין לַאֲבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא, אִנּוּן אֻמִּין דְּעָלְמָא רְצוּעִין בִּידָא דְּבוֹרֵא עָלְמִין לְאַלְקָאָה לוֹן בְּהוּ.

וְכַד חַזְרִין בִּתְיוּבְתָּא זָרִיק רְצוּעִין מִידֵהּ, וְלָא יְהֵא בְּהוֹן מַמָּשׁ. דְּחֵילָא דִּרְצוּעִין לָאו אִיהוּ אֶלָּא בִּידָא דְּמָאן דְּנָטִיל. דְּעָלַיְהוּ אִתְּמַר (ישעיה מ יז) כָּל הַגּוֹיִם כְּאַיִן נֶגְדּוֹ. וּבְגִין דְּיִשְׂרָאֵל אִית בְּהוּ חוּלָקָא מִבּוֹרֵא עָלְמִין דְּאִיהוּ עִלַּת עַל כֹּלָּא. וּמֵעֶשֶׂר סְפִירָאָן וּמִכְּרָסְיָן וּמַלְאָכִין וְכוֹכָבַיָּא וּמַזָּלִין כַּד חַזְרִין בִּתְשׁוּבָה מִכָּל מַה דְּאִתְנְטִילוּ בָּעוּן רַחֲמֵי עָלַיְהוּ. בַּר מִשֵּׁדִין וּמַזִּיקִין וְחֵילִין דִּמְסָאֲבוּ, דְּאִתְּמַר בְּיִשְׂרָאֵל (ויקרא יח כד) אַל תִּטַּמְּאוּ בְּכָל אֵלֶּה, דְּלֵית לוֹן חוּלָקָא בְּהוֹן.

לשון הקודש

לֹא בָּרָא לָהֶם לְבוּשִׁים, שֶׁהֵם הַגּוּפִים שֶׁלָּהֶם, וְהֵם שׂוֹנְאִים אוֹתָם. וְעַל כֵּן הַמְמֻנִּים שֶׁעַל שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אֻמּוֹת שֶׁהֵם לְפָנֶיךָ, כְּמוֹ כַּאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל מְחֻיָּבִים לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, אוֹתָם אֻמּוֹת הָעוֹלָם הֵם רְצוּעוֹת בִּידֵי בּוֹרֵא הָעוֹלָם לְהַלְקוֹתָם בָּהֶם.

וּכְשֶׁחוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה, זוֹרֵק אֶת הָרְצוּעוֹת מִיָּדוֹ, וְלֹא יִהְיֶה בָּהֶם מַמָּשׁ. שֶׁהַכֹּחַ שֶׁל הָרְצוּעוֹת אֵינוֹ אֶלָּא בִּידֵי שֶׁל מִי שֶׁנּוֹטֵל, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כָּל הַגּוֹיִם כְּאַיִן נֶגְדּוֹ. וּמִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ בָּהֶם חֵלֶק מִבּוֹרֵא הָעוֹלָמוֹת שֶׁהוּא עִלַּת עַל הַכֹּל, וּמֵעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת וּמֵהַכִּסְאוֹת וּמֵהַמַּלְאָכִים וְהַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת, כְּשֶׁחוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה, מִכָּל מַה שֶּׁנִּטְלוּ מְבַקְּשִׁים עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, חוּץ מִשֵּׁדִים וּמַזִּיקִים וְכֹחוֹת הַטֻּמְאָה, שֶׁנֶּאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל אַל תִּטַּמְּאוּ בְּכָל אֵלֶּה, שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק בָּהֶם.

וּבְגִין דָּא אֶמְצִין דְּעָלְמָא דְּנִשְׁמָתִין דִּילְהוֹן מֵאִנּוּן חֵילִין דִּמְסָאֲבוּ, לֵית לְשַׁתְּפָא בְּהוֹן לַאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וְלֹא בְּכָל עוֹבָדֵיהוֹן, דְּעָלַיְהוּ כְּתִיב (דברים ד יט) אֲשֶׁר חָלַק ה' אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ', (שם יד ב) וּבְךָ בָּחַר ה'. וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (מיכה ד ה) כִּי כָּל הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו וְגוֹ', דְּאִיהוּ יָחִיד וּמְיֻחָד בְּכָל מַשְׁרְיָן (דף קמא ע"ב) דִּכְלִילָן בְּהוֹן.

וּבְגִין דְּיִשְׂרָאֵל כְּלִילָן מֵעִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְעִלַּת עַל כֹּלָּא שַׁוֵּי שְׁמֵהּ בְּהוֹן, וְאִנּוּן רְחִימִין יַתִּיר מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, בְּגִין דְּאִית לוֹן חוּלָקָא בִּסְפִירָן, מַה דְּלָאו הָכִי בְּמַלְאָכִין. בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל אִנּוּן עֲדָבֵיהּ וְאַחֲסַנְתֵּהּ, כְּגַוְנָא דִּבְנִין לְגַבֵּי אֲבוּהוֹן. דְּמַלְאָכִין לָאו אִנּוּן לְגַבֵּי סְפִירָן אֶלָּא כְּסוּסְוָן לְגַבֵּי דְּרוֹכְבֵי עָלַיְהוּ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל בְּנִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאוֹקְמוּהָ

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם זֶה אֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁנִּשְׁמוֹתֵיהֶם מֵאוֹתָם כֹּחוֹת הַטֻּמְאָה, אֵין לְהִשְׁתַּתֵּף עִמָּם בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וְלֹא בְּכָל מַעֲשֵׂיהֶם, שֶׁעֲלֵיהֶם כָּתוּב אֲשֶׁר חָלַק ה' אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ', וּבְךָ בָּחַר ה'. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כִּי כָּל הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו וְגוֹ', שֶׁהוּא יָחִיד וּמְיֻחָד בְּכָל הַמַּחֲנוֹת שֶׁכְּלוּלִים בָּהֶם.

וּמִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל כְּלוּלִים מֵעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְעִלַּת עַל הַכֹּל שָׂם אֶת שְׁמוֹ בָּהֶם, וְהֵם אֲהוּבִים יוֹתֵר מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֵלֶק בַּסְּפִירוֹת מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּמַּלְאָכִים, מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם גּוֹרָלוֹ וְנַחֲלָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁהַבָּנִים אֵצֶל אֲבִיהֶם. שֶׁהַמַּלְאָכִים אֵינָם אֶל הַסְּפִירוֹת אֶלָּא כְּמוֹ סוּסִים אֶל הָרוֹכְבִים עֲלֵיהֶם,

מָאֵרֵי מַתְנִיתִין אֵין יִשְׂרָאֵל נִגְאָלִין עַד שֶׁיִּשְׁתַּעְבְּדוּ בְּשִׁבְעִין וּתְרֵין אֻמִּין. וּבְגִין דָּא כָּלַל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּסַנְחֵרִיב שִׁבְעִין וּתְרֵין אֻמִּין, לְקַיֵּם בְּהוֹן (שמות יז טז) מִ'לְחָמָה לַ'ה' בַּ'עֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר.

וְלָקְבֵל שִׁבְעִין וּתְרֵין שָׂרִים אִנּוּן שְׁמָהָן שִׁבְעִין וּתְרֵין דְּוַיְסַע וַיָּבֹא וַיֵּט, לְקַיְּמָא בְּהוֹן (ישעיה יט א) הִנֵּה ה' רֹכֵב עַל עָ"ב קַ"ל, לְנָטְלָא מִנַּיְהוֹן נוּקְמָא מֵעֲמָלֵק דְּכָלִיל שִׁבְעִין וּתְרֵין אֻמִּין בֵּיהּ. וְלָקְבֵל שִׁבְעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן אִיהוּ וַיְכֻלּוּ דְּסָלִיק שִׁבְעִין וּתְרֵין.

וְדָא עָלֵהּ אִתְּמַר דְּזָרַע כָּל זְרָעוֹנִין בְּבַת אַחַת יְחִידָה וְהִיא כַּלָּה שַׁבַּת מַלְכְּתָא מִן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת וּמַעֲשֶׂה דִּילֵהּ. וּבְגִין דְּכָל בִּרְיָן דִּבְרֵאשִׁית אִתְּכְּלִילָן בָּהּ, לְכָךְ הִתְחִילָה

לשון הקודש

אֲבָל יִשְׂרָאֵל בָּנִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּפֵרוּשׁוֹ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵין יִשְׂרָאֵל נִגְאָלִים עַד שֶׁיִּשְׁתַּעְבְּדוּ בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אֻמּוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה כָּלַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּסַנְחֵרִיב אֶת שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם הָאֻמּוֹת, לְקַיֵּם בָּהֶם מִ'לְחָמָה לַ'ה' בַּ'עֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר.

וּכְנֶגֶד שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שָׂרִים הֵם הַשֵּׁמוֹת שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֶׁל וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, לְקַיֵּם בָּהֶם הִנֵּה ה' רֹכֵב עַל עָ"ב קַ"ל, לִטֹּל מֵהֶם נְקָמָה מֵעֲמָלֵק שֶׁכּוֹלֵל בּוֹ שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אֻמּוֹת. וּכְנֶגֶד שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת וַיְכֻלּוּ הוּא שֶׁעוֹלֶה שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם.

וְזֶה עָלָיו נֶאֱמַר שֶׁזָּרַע כָּל הַזְּרוֹעוֹנִים בְּבַת אַחַת יְחִידָה, וְהִיא הַכַּלָּה, שַׁבַּת הַמַּלְכָּה מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהִיא תִּפְאֶרֶת וְהַמַּעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ. וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל בְּרִיּוֹת בְּרֵאשִׁית נִכְלָלִים בָּהּ, לְכָךְ הִתְחִילָה

תּוֹרָה בְּבִי"ת מִן בְּרֵאשִׁית. וְאִיהִי בַּת זוּגֵהּ דְּתִפְאֶרֶת אָדָם כָּל חַד יָהִיב בֵּיהּ חוּלָקֵהּ.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לָהּ רַב וְשַׁלִּיט עָלַיְהוּ, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ אִתְבְּרִיאוּ בְּאָת יו"ד בַּת יְחִידָא כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר אֲמִירָן, וְעֶשֶׂר אֱלֹהִים. ה' כְּלִילָא מֵחָמֵשׁ אוֹרָיָן אוֹר דְּיוֹמָא קַדְמָאָה. ו' שִׁית סָמְכִין דְּקִשׁוֹט. יוֹם הַשִּׁשִּׁי ה' דְּבְגִין דְּבְיוֹם הַשִּׁשִּׁי ו' אִשְׁתְּלִים ה' בְּבַת אַחַת.

תָּא חֲזֵי כַּד אִית לִסְפִירָן לְמֶעֱבַד פְּעֻלָּה בְּשֵׁם יְדִיעָ, דְּמִתַּמָּן הַפְּעֻלָּה, לֹא אִשְׁתְּלִים וְלֹא אִתְעֲבִיד עַד דְּכָל סְפִירָה יָהִיב תַּמָּן חוּלָקָא. (נ"א חֵילָהָא) דָּא יָהִיב תַּמָּן אַתְוָן דְּאִנּוּן כָּל גּוֹוָנִין אֶכְמִין מִסִּטְרָא דְּבַת יְחִידָה. וְאִנּוּן סוּמָקִין נִקּוּדִין מִסִּטְרָא דִּתְלָת אֲבָהָן. וְדָא יָהִיב וְכוּ' עַד דְּאִתְכְּלִיל בְּהַהוּא שְׁמָא כָּל סְפִירָן (עכ"מ).

לשון הקודש

הַתּוֹרָה בְּבִי"ת מִבְּרֵאשִׁית, וְהִיא בַּת זוּגוֹ שֶׁל תִּפְאֶרֶת אָדָם, כָּל אֶחָד נָתַן בּוֹ חֶלְקוֹ. **וְהַקָּדוֹשׁ** בָּרוּךְ הוּא נָתַן אוֹתָהּ גְּדוֹלָה וְשׁוֹלֶטֶת עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם נִבְרְאוּ בָּאוֹת י', בַּת יְחִידָה הַכְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר אֲמִירוֹת, וְעֶשֶׂר אֱלֹהִים. ה' כְּלוּלָה מֵחֲמִשָּׁה אוֹרוֹת, הָאוֹר שֶׁל הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן. ו' שִׁשָּׁה עַמּוּדֵי אֱמֶת. יוֹם הַשִּׁשִּׁי ה', שֶׁבְּשְׁבִיל שֶׁבַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי ו', נִשְׁלְמָה ה' בְּבַת אַחַת.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁיֵּשׁ לַסְּפִירוֹת לַעֲשׂוֹת פְּעֻלָּה בְּשֵׁם יָדוּעַ, שֶׁמִּשָּׁם פְּעֻלָּה, לֹא תִּשְׁתַּלֵּם וְלֹא תֵעָשֶׂה עַד שֶׁכָּל סְפִירָה נוֹתֶנֶת שָׁם חֶלְקָהּ (כּוּחָהּ). זֶה נוֹתֵן שָׁם הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם כָּל הַגְּוָנִים הַשְּׁחוֹרִים מֵהַצַּד שֶׁל בַּת יְחִידָה, וְהֵם הַנְּקֻדּוֹת

עוֹד לְפָרָשַׁת וַיֵּרָא אֵלָיו.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מַאי (בראשית יח א) **וַיֵּרָא אֵלָיו. אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּגַוְנָא דְּאַחֲזֵי לְאָדָם קַדְמָאָה, דּוֹר דּוֹר וּפַרְנָסָיו דּוֹר דּוֹר וּמַנְהִיגָיו, הָכִי אַחֲזֵי לֵיהּ לְאַבְרָהָם וְאָמַר לֵיהּ, בְּהַאי דָּרָא יְהוֹן צַדִּיקִים, וּבְהַאי דָּרָא בֵּינוֹנִיִּים, וּבְהַאי דָּרָא רְשָׁעִים.**

אָמַר רִבִּי יוֹסִי, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, הָא אוֹקְמוּהָ הַכֹּל בִּידֵי שָׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם (שֶׁנֶּאֱמַר (דברים י יב) וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל וגו', כִּי אִם לְיִרְאָה), **וּקְרָא אָחֲרָא כְּתִיב** (איכה ג לח) **מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת וְהַטּוֹב. וְאִם קֹדֶם דְּאַתְיָן לְעָלְמָא, אִתְגְּזַר עָלַיְהוּ לְמֶהֱוֵי צַדִּיקִים אוֹ רְשָׁעִים אוֹ בֵּינוֹנִיִּים, לָא הֲוָה עָתִיד לְמֶהֱוֵי לוֹן אַגְּרָא וְעוֹנְשָׁא, וְלָא הֲוָה לֵיהּ לַנָּבִיא לְמֵימַר לוֹן** (מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת וְהַטּוֹב, וְלָא הֲוָה לוֹן לְמָארֵי) **מַתְנִיתִין לְמֵימַר, הַכֹּל בִּידֵי**

לשון הקודש

הָאֲדָמוֹת מִצִּדָּם שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, וְזֶה נוֹתֵן וְכוּ' עַד שֶׁנִּכְלְלוֹת בְּאוֹתוֹ הַשֵּׁם שֶׁל כָּל הַסְּפִירוֹת. (עב"מ).

עוֹד לְפָרָשַׁת וַיֵּרָא אֵלָיו

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מַהוּ וַיֵּרָא אֵלָיו? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁהֶרְאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן דּוֹר דּוֹר וּפַרְנָסָיו, דּוֹר דּוֹר וּמַנְהִיגָיו, כָּךְ הֶרְאָה לְאַבְרָם וְאָמַר לוֹ: בַּדּוֹר הַזֶּה יִהְיוּ צַדִּיקִים, וּבַדּוֹר הַזֶּה בֵּינוֹנִיִּים, וּבַדּוֹר הַזֶּה רְשָׁעִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַכֹּל בִּידֵי שָׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם (שֶׁנֶּאֱמַר (דברים י) וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל וְגוֹ', כִּי אִם לְיִרְאָה), וּבְפָסוּק אַחֵר כָּתוּב (איוב ג) מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת וְהַטּוֹב. וְאִם קֹדֶם שֶׁבָּאוּ לָעוֹלָם נִגְזַר עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת צַדִּיקִים אוֹ רְשָׁעִים אוֹ בֵּינוֹנִיִּים, לֹא הָיָה עָתִיד לִהְיוֹת לָהֶם שָׂכָר וְעֹנֶשׁ, וְלֹא הָיָה לַנָּבִיא לוֹמַר

שָׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן שְׁאֵלְתָּא דָּא עֲמִיקָא, וְאַפְּלִיגוּ בָּהּ קַדְמָאֵי, וְסַגִּיאִין כָּשְׁלוּ בָּהּ. בְּגִין דְּלָא מָטוּ לְעוּמְקָא דְּרָזָא. עַל נָבִיא אִתְּמַר הַאי קְרָא, (ירמיה א ה) בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ. וְרָזָא דָּא הַכֹּל צָפוּי, וְהָרְשׁוּת נְתוּנָה, הָא מִלִּין אִלֵּין סְתִימִין, וְלָא אִתְגַּלְיָין אֶלָּא בְּמַאי דְּאוֹקְמוּהָ רַבָּנָן, מַחֲשָׁבָה טוֹבָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה. מַחֲשָׁבָה רָעָה אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה.

מַחֲשָׁבָה טוֹבָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה, אוֹלִיפְנָא מֵהָכָא דְּקֹדֶם דְּאַתְיָא לְעוֹלָם, צָלֵי בְּגִינֵהּ וְשַׁוֵּי מַחֲשַׁבְתֵּהּ בֵּיהּ בְּשַׁעֲתָא דְּזִוּוּגָא, וּבְגִין דָּא כְּתִיב בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ וְכוּ'

לשון הקודש

לָהֶם (מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת וְהַטּוֹב, וְלֹא הָיָה לָהֶם לְבַעֲלֵי) מִשְׁנָיוֹת לוֹמַר הַכֹּל בִּידֵי שָׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַשְּׁאֵלָה הַזוֹ עֲמֻקָּה, וְנֶחְלְקוּ בָהּ הַקַּדְמוֹנִים, וְרַבִּים כָּשְׁלוּ בָהּ, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ לְעֹמֶק הַסּוֹד. עַל הַנָּבִיא נֶאֱמַר הַפָּסוּק הַזֶּה (ירמיה א) בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ. וְזֶה סוֹד הַכֹּל צָפוּי וְהָרְשׁוּת נְתוּנָה. הֲרֵי הַדְּבָרִים הַלָּלוּ סְתוּמִים, וְלֹא מִתְגַּלִּים אֶלָּא בְּמַה שֶׁבֵּאֲרוּ רַבּוֹתֵינוּ, מַחֲשָׁבָה טוֹבָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה, מַחֲשָׁבָה רָעָה אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה.

מַחֲשָׁבָה טוֹבָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה – לָמַדְנוּ מִכָּאן, שֶׁקֹּדֶם שֶׁבָּא לָעוֹלָם הוּא מִתְפַּלֵּל בִּשְׁבִילוֹ, וְשָׁם בּוֹ מַחֲשַׁבְתּוֹ בִּשְׁעַת הַזִּוּוּג, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ וְכוּ'

וּבְטֶרֶם וגו׳. חַד עַל דְּצָלֵי בְּגִינֵהּ קֹדֶם דְּאָתָא לְעָלְמָא. בְּגִין דְּשַׁוֵּי מַחֲשַׁבְתֵּהּ בֵּיהּ קֹדֶם יְצִירָתֵהּ בַּבֶּטֶן בְּשַׁעֲתָא דְּזִוּוּגָא. וּבְגִין דָּא בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַּבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ וּבְטֶרֶם תֵּצֵא מֵרֶחֶם וגו׳. וּבְגִין דְּאַקְדִּימַת לֵיהּ בִּצְלוֹתָא וּבְמַחֲשַׁבְתֵּהּ קֹדֶם יְצִירָתֵיהּ וְקֹדֶם דְּנָפַק מֵרֶחֶם אִמֵּהּ אִיהוּ מְנַבֵּא עֲתִידוֹת קֹדֶם דְּיֵיתוּן לְעָלְמָא.

כָּל שֶׁכֵּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיָדַע כָּל דָּרִין קֹדֶם דְּיֵיתוּן לְעָלְמָא. דְּקֹדֶם דְּיֵיתֵי כָּל בַּר נָשׁ לְעָלְמָא, קֹדֶם יְצִירָתֵיהּ מַלְאָךְ מְמֻנֶּה עַל הַהִיא טִפָּה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּזִיר עָלֵהּ אִם יִהְיֶה נָבִיא אוֹ חָכָם אוֹ בַּעַל מִקְרָא וּמִשְׁנָה, אוֹ מָארֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, אוֹ מָארֵי בַּת קוֹל, דְּאִתְנְהִיג בַּת קוֹל בְּמִלּוּלָא דִּילֵהּ, וְיֵימָא הֲלָכָה כִּפְלוֹנִי. אוֹ אִם יִהְיֶה טִפֵּשׁ, אֲבָל רָשָׁע וְצַדִּיק לֹא קָא גָּזַר. אַף עַל גַּב

לשון הקודש

וּבְטֶרֶם וגוו׳. אֶחָד עַל שֶׁהִתְפַּלֵּל בִּשְׁבִילוֹ קֹדֶם שֶׁבָּא לָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁשָּׂם בּוֹ מַחֲשַׁבְתּוֹ קֹדֶם יְצִירָתוֹ בַּבֶּטֶן בִּשְׁעַת הַזִּוּוּג, וּמִשּׁוּם זֶה בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַּבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ וּבְטֶרֶם תֵּצֵא מֵרֶחֶם וגוו׳. וּמִשּׁוּם שֶׁהִקְדִּימָה אוֹתוֹ בִּתְפִלָּה וּבְמַחֲשַׁבְתּוֹ קֹדֶם יְצִירָתוֹ וְקֹדֶם שֶׁיָּצָא מֵרֶחֶם אִמּוֹ, הוּא מְנַבֵּא עֲתִידוֹת קֹדֶם שֶׁבָּאוּ לָעוֹלָם.

כָּל שֶׁכֵּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיָּדַע כָּל הַדּוֹרוֹת קֹדֶם שֶׁיָּבֹאוּ לָעוֹלָם. שֶׁקֹּדֶם שֶׁיָּבֹא כָּל בֶּן אָדָם לָעוֹלָם, קֹדֶם יְצִירָתוֹ מַלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עַל הַטִּפָּה הַהִיא, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר עָלָיו אִם יִהְיֶה נָבִיא אוֹ חָכָם אוֹ בַּעַל מִקְרָא וּמִשְׁנָה אוֹ בַּעַל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹ בַּעַל בַּת קוֹל, שֶׁבַּת הַקּוֹל מִתְנַהֶגֶת בַּדִּבּוּר שֶׁלּוֹ, וְיֹאמַר הֲלָכָה

דַּאֲבוּי עָבֵד לֵיהּ בְּמַחֲשָׁבָה רָעָה, דְּעָבִיד בֵּיהּ מַעֲשֶׂה דְּעָבִיד לֵיהּ בְּנִדָּה אוֹ בַּעֲרָיוֹת, אוֹ בְּגוֹיָה אוֹ בְּזוֹנָה אוֹ בְּשִׁפְחָה.

אַף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָדַע דַּהֲוֵי בֵּן רָשָׁע אוֹ מַמְזֵר קֹדֶם יְצִירָתֵהּ, לֹא מָנֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ עַל אֲבוּי לְמֶעֱבַד לֵיהּ בָּעֲרָיוֹת אוֹ בְּנִדּוֹת, דְּהָא מָנֵי בֵּיהּ בְּאוֹרַיְתָא עַל הַנִּדּוֹת וְעַל הָעֲרָיוֹת. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא יח יט) וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב.

וְהַאי אִיהוּ דְּאַמָּר נָבִיא מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת וְהַטּוֹב. מַאי הָרָעוֹת וְהַטּוֹב, אֶלָּא הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא גָּזַר עָלֵהּ דִּיהֵא צַדִּיק וָטוֹב. אֶלָּא קֹדֶם יְצִירָתֵהּ הוּא יָדַע מַחֲשָׁבָה דַּאֲבוּי. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַחֲשָׁבָה טוֹבָה מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה. הַאי אִיהוּ כָּל חַד בִּפְרָט.

לשון הקודש

כִּפְלוֹנִי, אוֹ אִם יִהְיֶה טִפֵּשׁ. אֲבָל רָשָׁע וְצַדִּיק לֹא גוֹזֵר. אַף עַל גַּב שֶׁאָבִיו עָשָׂה אוֹתוֹ בְּמַחֲשָׁבָה רָעָה, שֶׁעוֹשֶׂה בּוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתוֹ עִם נִדָּה אוֹ עִם עֲרָיוֹת, אוֹ בְּגוֹיָה אוֹ בְּזוֹנָה אוֹ בְּשִׁפְחָה.

אַף עַל גַּב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא בֵּן רָשָׁע אוֹ מַמְזֵר קֹדֶם יְצִירָתוֹ, לֹא צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל אָבִיו לַעֲשׂוֹתוֹ בַּעֲרָיוֹת אוֹ בְּנִדּוֹת, שֶׁהֲרֵי צִוָּה בּוֹ בַּתּוֹרָה עַל הָעֲרָיוֹת וְעַל הַנִּדּוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב.

וְזֶה הוּא שֶׁנֶּאֱמַר מֵהַנָּבִיא, מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת וְהַטּוֹב. מַה זֶּה הָרָעוֹת וְהַטּוֹב? אֶלָּא כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא גָּזַר עָלָיו שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק וְטוֹב, אֶלָּא קֹדֶם יְצִירָתוֹ הוּא יָדַע אֶת מַחֲשֶׁבֶת אָבִיו,

וּבְגִין דָּא הַכֹּל צָפוּי בְּמַחֲשָׁבָה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָדַע מַחֲשַׁבְתֵּהּ בִּישָׁא. וְהָרְשׁוּת נְתוּנָה לֵיהּ לָאָדָם בְּמַעֲשֶׂה. וְאָדָם חָב בְּמַחֲשָׁבָה וּבְעוֹבָדָא, וְגָרַם לְעָלְמָא דְּאִתְדְּבָקוּ בְּאִילָנָא דְּטוֹב וָרָע, וְאִיהוּ חָזַר בִּתְיוּבְתָּא וְאִתְדַּבַּק בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי.

וּבְגִין דְּכָל דָּרִין בֵּיהּ תַּלְיָין, וְאוֹרַיְתָא דִּיהַב לֵיהּ, יָהַב לְמֹשֶׁה וְכָל יִשְׂרָאֵל וְכָל דָּרִין אַחְזֵי לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דּוֹר דּוֹר וּפַרְנָסָיו, דּוֹר דּוֹר וּמַנְהִיגָיו.

וּמְנָא לָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לֵיהּ אוֹרַיְתָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב כח ז) **אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ הֱכִינָהּ וְגַם חֲקָרָהּ וַיֹּאמֶר לָאָדָם. אֲפִלּוּ שֵׁדִין וּמַזִּיקִין דְּנָפְקוּ מִנַּהּ. וְהַאי אִיהוּ** (דברים כד טז) **פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים. אִלֵּין דְּמַעֲשֵׂה**

לשון הקודש

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרֵף מַחֲשָׁבָה טוֹבָה לְמַעֲשֶׂה. זֶה הוּא כָּל אֶחָד בִּפְרָט.

וּמִשּׁוּם זֶה הַכֹּל צָפוּי בְּמַחֲשָׁבָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה, וְהָרְשׁוּת נְתוּנָה לָאָדָם בְּמַעֲשֶׂה. וְאָדָם חָטָא בַּמַּחֲשָׁבָה וּבַמַּעֲשֶׂה, וְגָרַם לָעוֹלָם שֶׁנִּדְבְּקוּ בָּעֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע, וְהוּא חָזַר בִּתְשׁוּבָה וְדָבַק בְּעֵץ הַחַיִּים.

וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל הַדּוֹרוֹת תְּלוּיִים בּוֹ, וְהַתּוֹרָה שֶׁנָּתַן לוֹ, נָתַן לְמֹשֶׁה וּלְכָל יִשְׂרָאֵל. וְכָל הַדּוֹרוֹת הֶרְאָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דּוֹר דּוֹר וּפַרְנָסָיו, דּוֹר דּוֹר וּמַנְהִיגָיו.

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לוֹ תּוֹרָה? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ הֱכִינָהּ וְגַם חֲקָרָהּ וַיֹּאמֶר לָאָדָם. אֲפִלּוּ הַשֵּׁדִים וְהַמַּזִּיקִים יָצְאוּ מִמֶּנּוּ, וְזֶהוּ פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים – אֵלּוּ שֶׁמַּעֲשֵׂה

אֲבוּהוֹן בִּידֵיהוֹן. (שמות כ ה) וְלֹא יוּמְתוּ אָבוֹת עַל בָּנִים וּבָנִים לֹא יוּמְתוּ עַל אָבוֹת, אִלֵּין דְּעוֹבָדָא דַּאֲבוּהוֹן לָאו בִּידֵיהוֹן.

וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּלֹא אָמַר דְּאַחֲזֵי לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאָדָם, וְלֹא לְאַבְרָהָם, וְלֹא לְשׁוּם נָבִיא, אֶלָּא דּוֹר דּוֹר וְדוֹרְשָׁיו וְכוּ', וְלֹא אָמַר דְּאַחֲזֵי לֵיהּ צַדִּיקִים אוֹ רְשָׁעִים אוֹ בֵּינוֹנִיִּים, וְלָאו דְּגָזַר עָלַיְהוּ לְמֶהֱוֵי צַדִּיקִים אוֹ בֵּינוֹנִיִּים אוֹ רְשָׁעִים. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסִי בָּתַר דְּאַחֲזֵי לֵיהּ דָּרָא דָּרָא וּפַרְנָסֵיהּ, דָּרָא דָּרָא וּמַנְהִיגֵיהּ וַדַּאי אִשְׁתְּמוֹדַע בְּהוֹן אִי אִנּוּן צַדִּיקִים אוֹ (דף קמב ע"א) רְשָׁעִים אוֹ בֵּינוֹנִיִּים. אָמַר לֵיהּ הָכִי אִיהוּ וַדַּאי, אֲבָל רָזָא דְּמִלָּה עָמֹק (דברים כט כח) הַנִּסְתָּרוֹת לַה' אֱלֹהֵינוּ.

אַדְהָכִי הַהוּא סָבָא עִלָּאָה אִזְדְּמַן לְגַבֵּיהוּ וְאָמַר לוֹן, בְּמַאי עֲסִיקְתּוּ סָחוּ לֵיהּ עוֹבָדָא.

לשון הקודש

אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם. וְלֹא יוּמְתוּ אָבוֹת עַל בָּנִים, וּבָנִים לֹא יוּמְתוּ עַל אָבוֹת – אֵלּוּ שֶׁמַּעֲשֵׂה אֲבוֹתָם לֹא בִּידֵיהֶם.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא אָמַר שֶׁהֵרְאָה לָאָדָם, וְלֹא לְאַבְרָהָם, וְלֹא לְשׁוּם נָבִיא, אֶלָּא דּוֹר דּוֹר וְדוֹרְשָׁיו וְכוּ'. וְלֹא אָמַר שֶׁהֵרְאָה לוֹ צַדִּיקִים אוֹ רְשָׁעִים אוֹ בֵּינוֹנִיִּים, וְלֹא שֶׁגָּזַר עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת צַדִּיקִים אוֹ בֵּינוֹנִיִּים אוֹ רְשָׁעִים. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, אַחַר שֶׁהֵרְאָה לוֹ דּוֹר דּוֹר וּפַרְנָסָיו, דּוֹר דּוֹר וּמַנְהִיגָיו, וַדַּאי הִכִּיר בָּהֶם אִם הֵם צַדִּיקִים אוֹ רְשָׁעִים אוֹ בֵּינוֹנִיִּים! אָמַר לוֹ, כָּךְ הוּא וַדַּאי, אֲבָל סוֹד הַדָּבָר עָמֹק, הַנִּסְתָּרוֹת לַה' אֱלֹהֵינוּ.

בֵּינְתַּיִם אוֹתוֹ הַזָּקֵן הָעֶלְיוֹן הִזְדַּמֵּן אֲלֵיהֶם וְאָמַר לָהֶם, בַּמָּה עֲסַקְתֶּם? סָחוּ

אָמַר לוֹן וַדַּאי אוֹרַיְתָא אִתְבְּרִיאַת תְּרֵי אַלְפֵּי שְׁנִין קֹדֶם דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, וּבָהּ אַחֲזֵי לְאָדָם הָרִאשׁוֹן דּוֹר דּוֹר וְדוֹרְשָׁיו וְכוּ', וּבָהּ אַחֲזֵי לְאַבְרָהָם אוּף הָכִי. מַאי דִּכְתִיב בֵּיהּ. וּבְגִין דָּא (בראשית כו ה) וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי חֻקּוֹתַי וְתוֹרֹתָי. וּבָהּ נִמְלַךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבָרָא עָלְמָא.

וְנִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא אוּף הָכִי נִמְלַךְ בְּהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבָרָא עָלְמָא.
הָדָא הוּא דִּכְתִיב בְּרֵאשִׁית, וְאֵין רֵאשִׁית אֶלָּא תּוֹרָה. וְאֵין רֵאשִׁית אֶלָּא נְשָׁמָה. וְאוֹרַיְתָא טְפֵלָה לַנְּשָׁמָה, בְּגִין דְּשַׁבָּת שָׁקִיל כְּנֶגֶד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וּמְחַלְּלִין לֵיהּ בְּגִין נִשְׁמְתָא דְּבַר נָשׁ דְּלָא תִּפּוֹק מִנֵּהּ קֹדֶם זְמְנֵהּ.

לשון הקודש

לוֹ הַמַּעֲשֶׂה. אָמַר לָהֶם, וַדַּאי שֶׁתּוֹרָה נִבְרְאָה אַלְפַּיִם שָׁנָה קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וּבָהּ הֶרְאָה לְאָדָם הָרִאשׁוֹן דּוֹר דּוֹר וְדוֹרְשָׁיו וְכוּ', וּבָהּ הֶרְאָה לְאַבְרָהָם אַף כָּךְ מַה שֶּׁכָּתוּב בּוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי חֻקּוֹתַי וְתוֹרֹתָי. וּבָהּ נִמְלַךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם.

וְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים אֲפִלּוּ כָּךְ נִמְלַךְ בָּהֶן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבָרָא הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּרֵאשִׁית, וְאֵין רֵאשִׁית אֶלָּא תּוֹרָה, וְאֵין רֵאשִׁית אֶלָּא נְשָׁמָה. וְהַתּוֹרָה טְפֵלָה לַנְּשָׁמָה, מִשּׁוּם שֶׁשַּׁבָּת שְׁקוּלָה כְּנֶגֶד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וּמְחַלְּלִים אוֹתָהּ בִּשְׁבִיל נִשְׁמַת אָדָם שֶׁלֹּא תֵּצֵא מִמֶּנּוּ קֹדֶם זְמַנּוֹ.

וְאִיהִי נִשְׁמְתָא דָא נְבוּאוֹת בָּהּ נִבְרָא עָלְמָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁלַח לֵיהּ בְּכָל דָּרָא וְדָרָא לְאַגָּנָא עֲלוֹי וּלְמִסְבַּל עֹל דִּילְהוֹן, בְּגִין דְּאִיהִי מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי, דְּלָא תַלְיָא מִנֵּהּ זְכוּת וְחוֹבָה, לָא אַגְרָא וְלָא עוֹנְשָׁא, דְּאִנּוּן עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְכָל דּוֹר לֵית הוּא פָּחוֹת מִשִּׁתִּין רִבּוֹא שֶׁלְּטָנוּתָא דְּהַהִיא נִשְׁמְתָא. וְאַחֲזֵי לְאָדָם אִם דָּרָא יְהֵא זַכָּאָה, בַּר נָשׁ יְקוּם לְמֵירַת נִשְׁמְתָא מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד, וִיהוֹן זַכָּאִין מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד, וּמַטֶּה לוֹן כְּלַפֵּי חֶסֶד, וְדָרָא דָּא יְהוֹן מָאתֵי חִנָּא וְחִסְדָּא.

וְאִי לָא מִתְנַהֲגִין בְּדַרְגָּא דִּילְהוֹן דְּאִיהוּ מְמָנָא עַל דָּרָא וּפַרְנָסִין דִּילֵהּ דִּיהוֹן חֲסִידִין, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעֲבַר מִנְּהוֹן חֶסֶד, וְשַׁלִּיט עָלַיְהוּ גְּבוּרָה מִדַּת הַדִּין, לְמֵידַן לְהוּ כְּפוּם עוֹבָדַיְהוּ, וְלָא כְּפוּם

לשון הקודש

וְהַנִּשְׁמָה הַזּוֹ הִיא נְבוּאִית בָּהּ נִבְרָא הָעוֹלָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁלַח אוֹתוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר לְהָגֵן עָלָיו וְלִסְבֹּל הָעֹל שֶׁלָּהֶם מִשּׁוּם שֶׁהִיא מֵעֵץ הַחַיִּים, שֶׁלֹּא תָלוּי מִמֶּנָּה זְכוּת וְחוֹבָה וְלֹא שָׂכָר וְעֹנֶשׁ, שֶׁהֵם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְכָל דּוֹר אֵינוֹ פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, שִׁלְטוֹנָהּ שֶׁל אוֹתָהּ הַנִּשְׁמָה. וְהֵרָאֶה לְאָדָם, אִם הַדּוֹר יִהְיֶה זַכַּאי, אָדָם יָקוּם לָרֶשֶׁת נִשְׁמָה מִצַּד שֶׁל חֶסֶד, וְיִהְיוּ צַדִּיקִים מִצַּד שֶׁל חֶסֶד, וּמַטֶּה לָהֶם כְּלַפֵּי חֶסֶד, וְהַדּוֹר הַזֶּה יִהְיוּ בַּעֲלֵי חֵן וָחֶסֶד.

וְאִם לֹא מִתְנַהֲגִים בְּדַרְגָּתָם, שֶׁהוּא הַמְמֻנֶּה עַל הַדּוֹר וּפַרְנָסָיו שֶׁיִּהְיוּ חֲסִידִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעֲבִיר מֵהֶם אֶת הַחֶסֶד, וּמַשְׁלִיט עֲלֵיהֶם הַגְּבוּרָה, מִדַּת

דַּרְגָּא וּמוֹלָדָא וּמַזָּלָא דִּילְהוֹן. וְרָזָא דְּמִלָּה דָּא קָא רְמִיזָא לָן בְּהַגָּדוֹת וּדְרָשׁוֹת, דְּאוֹקְמוּהָ (ישעיה לב כ) מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר, אִלֵּין תְּרֵין מְשִׁיחִין דַּעֲתִידִין לְמֵיתֵי בְּהַנֵּי דָּרֵי. אִם דָּרָא אִיהוּ חַיָּבָא אִתְקִיַּם בְּהוֹן מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר.

וְעוֹד אוֹלִיפְנָא בְּרָזָא דָּא מִלָּה אָחֳרָא לְסַמְכָא לְגַבֵּהּ (בראשית ו ג) בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר. וְאוֹקִימְנָא בְּשַׁגַּם דָּא מִשֶּׁה, דְּעָתִידָא הֲוָה לְמֵיהַב אוֹרַיְתָא בְּדוֹר הַמַּבּוּל. אֶלָּא דְּהָווּ רַשִּׁיעַיָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּנִיז לֵיהּ לְצַדִּיקַיָּא. אוּף הָכִי מִזְדַּמְּנָא הֲוָתָה בַּת שֶׁבַע לְדָוִד מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, אֶלָּא שֶׁאָכְלָה פֶּגָה, וְאוֹלִיפְנָא דְּחוֹבִין דְּבַר נָשׁ, גַּרְמִין דְּלָא יִזְכֵּי לְטוֹבָה דְּמִזְדַּמְּנָא עָלֵהּ לְמֶהֱוֵי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית.

לשון הקודש

הַדִּין, לָדוּן אוֹתָם כְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם, וְלֹא כְּפִי הַדַּרְגָּה וְהַמּוֹלָד וְהַמַּזָּל שֶׁלָּהֶם. וְסוֹד הַדָּבָר הַזֶּה רָמוּז לָנוּ בְּהַגָּדוֹת וּדְרָשׁוֹת, שֶׁבֵּאֲרוּהָ, מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר – אֵלּוּ שְׁנֵי הַמְּשִׁיחִים שֶׁעֲתִידִים לָבֹא בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ. אִם הַדּוֹר הוּא חַיָּב, מִתְקַיֵּם בָּהֶם מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר. **וְעוֹד** לָמַדְנוּ בְּסוֹד זֶה דָּבָר אַחֵר לִסְמֹךְ לוֹ, בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר. וּבֵאַרְנוּ, בְּשַׁגַּם – זֶה מֹשֶׁה, שֶׁעָתִיד הָיָה לָתֵת תּוֹרָה בְּדוֹר הַמַּבּוּל, אֶלָּא שֶׁהָיוּ רְשָׁעִים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּנַז אוֹתָהּ לַצַּדִּיקִים. אַף כָּךְ הָיְתָה מִזְּמֶנֶת בַּת שֶׁבַע לְדָוִד מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, אֶלָּא שֶׁאָכְלָה פֶּגָה, וְלָמַדְנוּ שֶׁחֲטָאֵי הָאָדָם גּוֹרְמִים שֶׁלֹּא יִזְכֶּה לְטוֹבָה שֶׁמְּזֻמֶּנֶת עָלָיו מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית.

אוּף הָכִי דָּרָא טָבָא מַרְעִין בִּישִׁין דַּעֲתִידִין לְמֶהֱוֵי. אִית לְמָאן דְּאִתְרְחַק מִנֵּהּ, עַד דְּמִתְקַן עוֹבָדוֹי וְאַחֲזַר לֵיהּ אֲבֵדָה דִּילֵהּ. וְאִית דְּאָבִיד לֵיהּ בְּחוֹבוֹי וְלָא אִתְחֲזַר לֵיהּ לְעוֹלָם. וְהַאי אִיהִי אֲבֵדָה דְּאִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מִמֶּנָּה, וְאִיהוּ דְּזָכָה בַּמְּצִיאָה קָנָה לָהּ, אִי אַקְדִּים בָּהּ לְחַבְּרֵהּ. וְהַאי אִיהוּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחֲזֵי לְכָל עָלְמָא, שִׁתָּא אַלְפֵי שְׁנִין וְחַד חָרוּב. וְאַחֲזֵי דִּבְכָל אל"ף קַדְמָאָה שׁוּלְטָנוּתֵהּ חֶסֶד.

באל"ף תִּנְיָנָא שׁוּלְטָנוּתֵהּ גְּבוּרָה דָּרִין בִּתְרֵין דַּרְגִּין גִּבּוֹרִים וַחֲסִידִים. וְאֶלֶף תְּלִיתָאָה שׁוּלְטָנוּתֵהּ לְמֶהֱוֵי דָּרָא דִּילֵהּ אַנְשֵׁי אֱמֶת. אֶלֶף רְבִיעָאָה שׁוּלְטָנוּתֵהּ נֶצַח. וְאֶלֶף חֲמִישָׁאָה שׁוּלְטָנוּתֵהּ הוֹד, וַהֲווֹ עֲתִידִים לְמֶהֱוֵי דָּרִין דִּלְהוּ נְבִיאִים.

לשון הקודש

אַף כָּךְ, דּוֹר טוֹב, מַחֲלוֹת רָעוֹת שֶׁעֲתִידוֹת לִהְיוֹת, יֵשׁ אֶת מִי שֶׁמִּתְרַחֵק מִמֶּנּוּ עַד שֶׁמְּתַקֵּן מַעֲשָׂיו, וּמַחֲזִיר לוֹ אֲבֵדָתוֹ. וְיֵשׁ שֶׁמְּאַבֵּד אוֹתוֹ בְּחֶטְאוֹ וְלֹא חוֹזֵר לוֹ לְעוֹלָם, וְזוֹהִי הָאֲבֵדָה שֶׁהִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מִמֶּנָּה, וְזֶה שֶׁזָּכָה בַּמְּצִיאָה קָנָה אוֹתָהּ, אִם הִקְדִּים בָּהּ אֶת חֲבֵרוֹ. וְזֶהוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַרְאֶה לְכָל הָעוֹלָם שֵׁשֶׁת אַלְפֵי שָׁנִים וְאֶחָד חָרֵב, וְהֶרְאָה שֶׁבְּכָל הָאֶלֶף הָרִאשׁוֹן שִׁלְטוֹנוֹ הַחֶסֶד.

בְּאֶלֶף הַשֵּׁנִי שִׁלְטוֹנוֹ גְּבוּרָה, שֶׁדָּרִים בִּשְׁתֵּי דְּרָגוֹת – גִּבּוֹרִים וַחֲסִידִים, וּבָאֶלֶף הַשְּׁלִישִׁי שִׁלְטוֹנוֹ לִהְיוֹת דּוֹרוֹ אַנְשֵׁי אֱמֶת. הָאֶלֶף הָרְבִיעִי שִׁלְטוֹנוֹ נֵצַח, וְהָאֶלֶף הַחֲמִישִׁי שִׁלְטוֹנוֹ הוֹד, וְהָיוּ עֲתִידִים לִהְיוֹת דּוֹרוֹתָם נְבִיאִים.

אֶלֶף שִׁתִּיתָאָה צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְאִם חַס וְשָׁלוֹם בַּאֲתַר דְּדַרְגָּא דִּילְהוֹן מְחַיֵּב לוֹן לְמֶהֱוֵי צַדִּיקִים וְאִנּוּן רְשָׁעִים, כְּאִלּוּ עַבְרִין עַמּוּד צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם מֵעָלְמָא, וְחָזְרִין עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וְשַׁלִּיט עָלַיְהוּ בַּאֲתַר דְּצַדִּיק, סמא"ל הָרָשָׁע.

אוּף הָכִי אִם דָּרִין דְּנֶצַח וְהוֹד רַשִׁיעַיָּא בַּאֲתַר דִּנְבִיאֵי הָאֱמֶת, שַׁלִּיטִין נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר. וְאִם דָּרָא דֶּאֱמֶת לֹא מִתְנַהֲגִין בֵּיהּ בֶּאֱמֶת, אִסְתְּלַק מִנַּיְהוּ אֱמֶת וְשָׁלְטָא עָלַיְהוּ שֶׁקֶר. וְאִם דָּרִין דִּגְבוּרָה לָאו גְּבוּרָה עוֹמְדִים בַּפֶּרֶץ, אִסְתְּלַק מִנַּיְהוּ גְּבוּרָה וְשַׁלִּיט נוּכְרָאָה עָלַיְהוּ, וְאֶחָד יִרְדֹּף אֶלֶף וּשְׁנַיִם יָנִיסוּ רְבָבָה. וְאִם דָּרָא דַּחֲסִידִים לָא מִתְנַהֲגֵי בַּחֲסִידוּת. שָׁלִיט עֲלַיְהוּ גַּזְלָן וְגָזִיל לוֹן.

לשון הקודש

הָאֶלֶף הַשִּׁשִּׁי צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְאִם חַס וְשָׁלוֹם בִּמְקוֹם שֶׁדַּרְגָּתָם מְחַיֶּבֶת אוֹתָם לִהְיוֹת צַדִּיקִים וְהֵם רְשָׁעִים, כְּאִלּוּ הֶעֱבִירוּ עַמּוּד הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם מִן הָעוֹלָם, וּמַחֲזִירִים אֶת הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וְשׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם בִּמְקוֹם הַצַּדִּיק סָמְאֵל הָרָשָׁע.

אַף כָּךְ אִם הַדּוֹרוֹת שֶׁל נֵצַח וְהוֹד הֵם רְשָׁעִים בִּמְקוֹם נְבִיאֵי הָאֱמֶת – שׁוֹלְטִים נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר. וְאִם דּוֹר שֶׁאֱמֶת לֹא מַנְהִיגִים בּוֹ בֶּאֱמֶת – מִסְתַּלֶּקֶת מֵהֶם הָאֱמֶת, וְשׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם הַשֶּׁקֶר. וְאִם לְדוֹרוֹת הַגְּבוּרָה אֵין גְּבוּרָה עוֹמְדִים בַּפֶּרֶץ – מִסְתַּלֶּקֶת מֵהֶם הַגְּבוּרָה וְשׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם זָר. וְאֶחָד יִרְדֹּף אֶלֶף וּשְׁנַיִם יָנִיסוּ רְבָבָה. וְאִם דּוֹר שֶׁל חֲסִידִים לֹא מִתְנַהֲגִים בַּחֲסִידוּת, שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם גַּזְלָן שֶׁגּוֹזֵל אוֹתָם.

וְהַאי אִיהוּ דְּאַחֲזֵי לְאָדָם כָּל דָּרִין וּפַרְנָסִין דִּילְהוֹן. אִם זָכִין דָּרִין לְאִתְנַהֲגָא אַבַּתְרַיְיהוּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְנַהֵג בְּהוֹן בְּהַהוּא דַרְגָּא טָבָא. וְאִם לָאו מִתְנַהֵג בְּהוֹן כְּפוּם עוֹבָדַיְיהוּ בְּדַרְגָּא בִישָׁא. וּבְגִין דָּא. (איכה ג לח) מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת וְהַטּוֹב.

וּבְכָל דָּרָא יָהִיב לוֹן הַטּוֹב וְהָרַע כְּפוּם דַּרְגָּא דְדָרָא. וְרָזָא דְמִלָּה (דברים ל טו) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע. וְהַאי אִיהוּ דִכְתִיב בְּאוֹרַיְתָא. כָּל דָּרִין דִּיהוֹן עֲתִידִים לְמֶהֱוֵי, אִם זָכוּ לְאִתְנַהֲגָא.

וְאַחֲזֵי לֵיהּ פַּרְנָסִים מִסִּטְרָא דְיֵצֶר הַטּוֹב. וּפַרְנָסִים מִסִּטְרָא דְיֵצֶר הָרָע. אִי זָכוּ לְאִתְנַהֲגָא בְּפַרְנָסִין דְיֵצֶר הַטּוֹב. מַטָּה לוֹן כְּלַפֵּי חֶסֶד, אוֹ

לשון הקודש

וְזֶהוּ שֶׁהֵרָאָה לְאָדָם כָּל הַדּוֹרוֹת וְהַמַּנְהִיגִים שֶׁלָּהֶם. אִם זַכָּאִים הַדּוֹרוֹת לָלֶכֶת אַחֲרֵיהֶם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְנַהֵג בָּהֶם בְּאוֹתָהּ מַדְרֵגָה טוֹבָה. וְאִם לֹא – מִתְנַהֵג אִתָּם לְפִי מַעֲשֵׂיהֶם, בְּמַדְרֵגָה רָעָה. וּמִשּׁוּם זֶה, (איכה ג) מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת וְהַטּוֹב.

וּבְכָל דּוֹר נוֹתֵן לָהֶם הַטּוֹב וְהָרַע לְפִי מַדְרֵגַת הַדּוֹר. וְסוֹד הַדָּבָר – (דברים ד) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁיִּהְיוּ עֲתִידִים לִהְיוֹת, אִם זָכוּ לְהִתְנַהֵג.

וְהֶרְאָה לוֹ פַּרְנָסִים מִצַּד שֶׁל יֵצֶר הַטּוֹב, וּפַרְנָסִים מִצַּד שֶׁל יֵצֶר הָרָע. אִם זָכוּ לְהַנְהָגָה שֶׁל פַּרְנָסִים שֶׁל יֵצֶר הַטּוֹב,

גְּבוּרָה, אוֹ אֱמֶת, אוֹ נְבִיאִים, אוֹ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, כְּפוּם שֶׁלְּטָנוּתֵיהּ דְּכָל דַּרְגָּא, וְאִם מִתְנַהֲגִין בְּפַרְנָסִין בִּישִׁין מִסִּטְרָא דְּרַע, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָדוּן לוֹן בְּמִדּוֹת בִּישִׁין. בְּהִפּוּכָא דְּדַרְגִּין טָבִין. וְהַאי אִיהוּ דְּאַחֲזֵי לוֹן פַּרְנָסִים רְשָׁעִים וְצַדִּיקִים דְּכָל דָּרָא. וְלָאו דְּאִתְּמַר דְּגָזַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל דָּרִין לְמֶהֱוֵי צַדִּיקִים אוֹ רְשָׁעִים.

מִיָּד דְּשָׁמַע בּוּצִינָא קַדִּישָׁא וְרַבִּי יוֹסֵי מִלִּין אִלֵּין. אִשְׁתְּטָחוּ קַמֵּיהּ הְהַהוּא סָבָא, וְאָמְרוּ כְּעַן אִתְּגַלְיָין מִלִּין עַל בֵּירוּרָא. וְלָא אִשְׁתַּכַּח קוּשְׁיָא בְּעָלְמָא בְּהַאי שְׁאֵילְתָּא, מִיָּד פָּרַח הַהוּא סָבָא, אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, וַדַּאי אָדָם קַדְמָאָה הֲוָה הַאי סָבָא, דְּלֵית כְּוָוֹתֵיהּ בְּכָל בְּרְיָין בְּחָכְמְתָא, וְלֵית דַּרְגָּא דְּבַר נַשׁ בְּעָלְמָא

לשון הקודש

מַטֶּה אוֹתָם כְּלַפֵּי חֶסֶד אוֹ גְבוּרָה, אוֹ אֱמֶת, אוֹ נְבִיאִים, אוֹ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, כְּפִי הַשִּׁלְטוֹן שֶׁל כָּל מַדְרֵגָה. וְאִם מִתְנַהֲגִים בְּפַרְנָסִים רָעִים מִצַּד שֶׁל הָרָע, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָדוּן אוֹתָם בְּמִדּוֹת רָעוֹת, בְּהֵפֶךְ שֶׁל מַדְרֵגוֹת טוֹבוֹת. וְזֶהוּ שֶׁמַּרְאֶה לָהֶם פַּרְנָסִים רְשָׁעִים וְצַדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר. וְלֹא שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁגָּזַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַדּוֹרוֹת לִהְיוֹת צַדִּיקִים אוֹ רְשָׁעִים.

מִיָּד שֶׁשָּׁמַע הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְרַבִּי יוֹסֵי דְּבָרִים אֵלּוּ, הִשְׁתַּטְּחוּ לִפְנֵי אוֹתוֹ הַזָּקֵן וְאָמְרוּ, כָּעֵת הִתְגַּלּוּ דְּבָרִים עַל בֵּרוּרָם. וְלֹא נִמְצְאָה קֻשְׁיָה בָּעוֹלָם בִּשְׁאֵלָה זוֹ. מִיָּד עָף אוֹתוֹ זָקֵן. אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וַדַּאי אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה אוֹתוֹ זָקֵן, שֶׁאֵין כָּמוֹהוּ בְּכָל הַבְּרִיּוֹת בְּחָכְמָה, וְאֵין מַדְרֵגָה שֶׁל בֶּן אָדָם בָּעוֹלָם כְּמַדְרֵגָתוֹ, [וְכִי אֵיךְ] שֶׁהוּא

כְּדַרְגֵיהּ, (וְכִי הֵיכִי) דְּאִיהוּ אַקְדִּים לְכָל בְּרְיָין. הָכִי דְּיוֹקְנֵיהּ אַקְדִּים לְכָל בְּרְיָין. (עכ"מ).

כָּךְ גַּם כֵּן לְקַבְּלְהוֹן לְתַתָּא. י"ב שִׁבְטִין קַיְמִין סַחֲרָנֵי מַשְׁכְּנָא בְּהַאי גַּוְונָא, כָּל חַד מִנַּיְהוּ בְּדוּכְתָּא דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ. וְלָקְבֵל הַאי דַּרְגָּא עָבַד שְׁלֹמֹה לְתַתָּא יָם עוֹמֵד עַל שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר, שְׁלֹשָׁה פּוֹנִים צָפוֹנָה, וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים דָּרוֹם, וְג' פּוֹנִים מִזְרָח, וְג' פּוֹנִים מַעֲרָב. וְהַאי דַּרְגָּא לְעֵלָּא, מַאי טַעְמָא אִקְרֵי יָם.

אֶלָּא בְּגִין דְּהַהוּא צַדִּיק דְּאַמְלֵי לְהַאי יָם, אִקְרֵי יוֹם. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם. וּכְתִיב אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. וְהוּא נָהִיר בְּרָזָא דְּוָא"ו דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. וְהַהוּא יוֹם בְּרָזָא דְּחֵילָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּבֵהּ אַמְלֵי לְהַאי יָם

לשון הקודש

קוֹדֵם לְכָל הַבְּרִיּוֹת. כָּךְ דְּמוּתוֹ קוֹדֶמֶת לְכָל הַבְּרִיּוֹת. (עכ"מ)

כָּךְ גַּם כֵּן כְּנֶגְדָּם לְמַטָּה, שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים עוֹמְדִים סְבִיב הַמִּשְׁכָּן בַּגָּוֶן הַזֶּה, כָּל אֶחָד מֵהֶם בַּמָּקוֹם הָרָאוּי לוֹ. וּכְנֶגֶד הַדַּרְגָּה הַזוֹ עָשָׂה שְׁלֹמֹה לְמַטָּה יָם שֶׁעוֹמֵד עַל שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר, שְׁלֹשָׁה פּוֹנִים צָפוֹנָה, וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים דָּרוֹם, וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים מִזְרָח, וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים מַעֲרָב. וּמָה הַטַּעַם נִקְרֵאת הַדַּרְגָּה הַזוֹ לְמַעְלָה יָם?

אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהַצַּדִּיק הַהוּא שֶׁמְּמַלֵּא אֶת הַיָּם הַזֶּה נִקְרָא יוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם, וְכָתוּב אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. וְהוּא מֵאִיר בַּסּוֹד שֶׁל וא"ו שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם בַּסּוֹד שֶׁל כֹּחַ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁבּוֹ מְמַלֵּא אֶת

דְּאִקְּרֵי ה'א תַּתָּאָה דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם. וְכָל דָּא דַּרְגָּא דְּצַדִּיק בְּגִין דְּכָל תַּפְּנוּקִין מִנֵּהּ נָפְקִין.

מַאי הַנְּחָלִים, אִלֵּין חָמֵשׁ דַּרְגִּין דְּעִמֵּהּ הוֹלְכִים אֶל הַיָּם לְמִמְלֵי לֵיהּ. וְהַאי דַּרְגָּא אִקְּרֵי בַּת שֶׁבַע. וְכַד נָהִיר הַאי צַדִּיק לְהַאי דַּרְגָּא דְּאִקְּרֵי צֶדֶק, לְהַאי דַּרְגָּא דְּאִקְּרֵי שִׁבְעָה שָׁבוּעִין שִׁבְעָה זִמְנִין, כְּדֵין עָלְמָא תַּתָּאָה נַמֵּי הַאי דַּרְגָּא דְּאִקְּרֵי סִיהֲרָא דְּשָׁלְטָא בְּלֵילְיָא, שְׁנַת הַלְּבָנָה כַּמָּה סַגִּי שנ"ה יוֹמִין וְאַרְבְּעִין וְתֵשַׁע שָׁבוּעִין, מִנְּהוֹן לָקְבֵל הַאי דַּרְגָּא דְּיָם דִּלְעֵלָּא, דְּאִיהִי מְקַבְּלָא מִנֵּהּ.

אִשְׁתְּאַרוּ י"ב יוֹמִין לָקְבֵל י"ב שִׁבְטִין דְּסַהֲרָנֵי הַאי יוֹמָא, לְמִטָּר מִטְרַת מַשְׁכְּנָא וְכֹלָּא לְאַחֲזָאָה חֵילָא עִלָּאָה. וְעַל דָּא כְּתִיב כֹּל

לשון הקודש

הַיָּם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא ה"א הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם. וְכָל זֶה הַדַּרְגָּה שֶׁל צַדִּיק, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַתַּפְּנוּקִים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ.

מַה זֶּה הַנְּחָלִים? אֵלּוּ חֲמֵשׁ הַדְּרָגוֹת שֶׁעִמּוֹ, שֶׁהוֹלְכִים לַיָּם לְמַלֵּא אוֹתוֹ. וְהַדַּרְגָּה הַזּוֹ נִקְרֵאת בַּת שֶׁבַע. וּכְשֶׁמֵּאִיר הַצַּדִּיק הַזֶּה לַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁנִּקְרֵאת צֶדֶק, לַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁנִּקְרֵאת שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שֶׁבַע פְּעָמִים, אָז גַּם הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁנִّקְרֵאת הַלְּבָנָה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בַּלַּיְלָה. שְׁנַת הַלְּבָנָה כַּמָּה גְּדוֹלָה? שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה יָמִים, וְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שָׁבוּעוֹת מֵהֶם כְּנֶגֶד הַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁל הַיָּם שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁהִיא מְקַבֶּלֶת מִמֶּנּוּ.

נִשְׁאַרוּ שְׁנֵים עָשָׂר יָמִים כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים הַמַּקִּיפִים אֶת הַיּוֹם הַזֶּה לִשְׁמֹר אֶת מִשְׁמֶרֶת הַמִּשְׁכָּן, וְהַכֹּל כְּדֵי

הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי, דָּא דַּרְגָּא דְּצַדִּיק, דְּאִיהוּ נָהִיר בְּחֵילָא דִּשְׁמֵהּ קַדִּישָׁא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו, דָּא יַמָּא דְּחָכְמְתָא דְּאִקְּרֵי כָּבוֹד.

יְצַרְתִּיו דָּא רָזָא דְּיוֹם לְתַתָּא דְּאִיהוּ לָקְבֵל כָּל דִּלְעֵלָּא. אַף עֲשִׂיתִיו דָּא סִיהֲרָא דִּלְתַתָּא. וְעַל דָּא כְּתִיב יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ, דַּרְגָּא דְּשִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא. כְּדֵין כַּד אִתְחַבָּרוּ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו, וּכְדֵין שְׁלָמָא לְעֵלְמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד. וּכְדֵין יְהוּדָא לְעֵלָּא וְיְהוּדָא לְתַתָּא שְׁלָמָא לְעֵלָּא וּשְׁלָמָא לְתַתָּא. שֶׁנֶּאֱמַר שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב. (דף קמב ע"ב).

מַתְנִיתִין בִּטְהִירוּ בְּרֵישׁ הוֹרְמָנוּתָא דְּמַלְכָּא, גָּלִיף תֵּשַׁע גְּלִיפִין בְּגַלְגַּלּוֹי טְהִירִין, וְחַד טָמִיר וְלָא יְדִיעַ. גָּלִיף גְּלִיפִין וּבָטַשׁ גּוֹ בּוּצִינָא

לשון הקודש

לְהַרְאוֹת הַכֹּחַ הָעֶלְיוֹן. וְעַל זֶה כָּתוּב כֹּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי, זוֹ דַּרְגַּת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא מֵאִיר בַּכֹּחַ שֶׁל שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו, זֶה יָם הַחָכְמָה שֶׁנִּקְרָא כָּבוֹד.

יְצַרְתִּיו, זֶה סוֹד שֶׁל הַיּוֹם לְמַטָּה שֶׁהוּא כְּנֶגֶד כֹּל שֶׁלְּמַעְלָה. אַף עֲשִׂיתִיו, זוֹ הַלְּבָנָה שֶׁלְּמַטָּה. וְעַל זֶה כָּתוּב יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ, הַדַּרְגָּה שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה. אָז כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים, עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו, וְאָז שָׁלוֹם לָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד. וְאָז הַיִּחוּד לְמַעְלָה וְהַיִּחוּד לְמַטָּה, שָׁלוֹם לְמַעְלָה וְשָׁלוֹם לְמַטָּה, שֶׁנֶּאֱמַר שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב.

מִשְׁנָה. בַּטֹּהַר, בְּרֹאשׁ רְצוּן הַמֶּלֶךְ, חָקַק תִּשְׁעָה חִקּוּקִים בְּגַלְגַּלָּיו הַטְּהוֹרִים, וְאֶחָד טָמִיר וְלֹא יָדוּעַ. חָקַק חִקּוּקִים וְהִכָּה לְתוֹךְ

חֲדָא, וְנָפִיק אֶחָד הֵימֶנּוּ דְּחַד הוֹרְמָנוּתָא טָמִיר בִּטְמִירוּ יְדִיעַ וְלָא יְדִיעַ. כָּל סוּכְלְתָנוּ בֵּיהּ הָדְרָא לַאֲחוֹרָא. זְעִיר הוּא, וּמִגּוֹ זְעִירוּתָא דִּילֵהּ טָמִיר בִּסְתִימוּ דְּמֵעוֹי וְלָא יְדִיעַ. כָּל הִרְהוּרִין בֵּיהּ מְשַׁבְּשָׁן, תֵּבִין וְהַדְרָן וְלָא אִתְדַּבְּקוּ. בֵּיהּ סְתִימִין תְּלָתִין וּתְרֵין עַיְנִין, אִנּוּן עַיְנִין לָא פְּתִיחָן. רְשִׁימָן אִנּוּן בִּרְשִׁימוּ זְעִיר. בֵּיהּ סָלְקִין הִרְהוּרִין וְעוֹבְדִין וְלָא גַּלֵּי טַעֲמַיְהוּ. כָּנִישׁ לוֹן בְּשַׁעֲתָא דְּאִזְדְּרִיקוּ, וּבְשַׁעֲתָא דְּאִתְכְּנִישׁוּ זָרִיק לוֹן. בֵּיהּ מִתְצַיְּרָן צִיּוּרִין סְתִימִין וְלָא גַּלְיָן.

גָּלִיף גְּלִיפִין וּבָטַשׁ וְנָפַק ב' חַד דִּלְתַתָּא דְּסַחֲרָא. סְחוֹר סְחוֹר וּפָרְחָא בָּאֲוִירָא. בָּטַשׁ בַּמַּגְדָּלָא וְאִסְתְּחַר הֵיכָלָא מִגּוֹ אֲוִירָא דְּפָרְחָא, בֵּיהּ שַׁוְיָן צִיּוּרִין אֶמְנִין בְּכָל מָאנֵי כֶּסֶף וּדְהַב וּנְחָשָׁא. אָזְלָא

לשון הקודש

מָאוֹר אֶחָד וְיָצָא אֶחָד מִמֶּנּוּ שֶׁל רָצוֹן אֶחָד טָמִיר בִּטְמִירוּת, יָדוּעַ וְלֹא יָדוּעַ. כָּל הַהַשְׂכֵּל בּוֹ חוֹזֵר לְאָחוֹר. קָטָן הוּא, וּמִתּוֹךְ קַטְנוּתוֹ הוּא טָמִיר בַּסֵּתֶר שֶׁל מֵעָיו וְלֹא יָדוּעַ. כָּל הַהִרְהוּרִים בּוֹ מְשֻׁבָּשִׁים, שָׁבִים וְחוֹזְרִים וְאֵין נִדְבָּקִים. נִסְתָּרִים בּוֹ שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם עֵינַיִם, וְהֵם עֵינַיִם שֶׁלֹּא פְּתוּחוֹת. רְשׁוּמוֹת הֵן בְּרֹשֶׁם קָטָן, עוֹלִים בּוֹ הִרְהוּרִים וּמַעֲשִׂים וְלֹא גִּלָּה טַעֲמֵיהֶם. כּוֹנֵס אוֹתָם בְּשָׁעָה שֶׁנִּזְרָקוּ, וּבְשָׁעָה שֶׁהִתְכַּנְּסוּ זוֹרֵק אוֹתָם. מִצְטַיְּרִים בּוֹ צִיּוּרִים נִסְתָּרִים וְלֹא גְּלוּיִים. **חוֹלֵק** חֲקִיקוֹת וּמַכֶּה וְיוֹצֵא ב' אֶחָד שֶׁלְּמַטָּה שֶׁסּוֹבֵב סָבִיב סָבִיב וּפוֹרֵחַ בָּאֲוִיר. מַכֶּה בַּמִּגְדָּל, וּמִסְתּוֹבֵב הַהֵיכָל מִתּוֹךְ הָאֲוִיר הַפּוֹרֵחַ. בּוֹ שָׂמִים צִיּוּרִים

וְאִתְטַמְּרָא וְלָא אִשְׁתְּמַע קָלֵהּ לְבַר. לְגוֹ בִּמְעוֹי שְׁמִיעַ קָל דְּלָא אִתְיְדַע.

וְהַהוּא קָלָא נָפִיק מְסַיְּפֵי דְּעָלְמָא עַד סַיְּפֵי דְּעָלְמָא, סָלְקָא וְנָחְתָּא אָזְלָא וְקָיְמָא, עֵינָא לָא שָׁלְטָא לְמֶחֱמֵי בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְכַּסֵּי אִתְגַּלְיָא, וּבְשַׁעֲתָא דְּאִתְגַּלְיָא אִתְכַּסֵּי. בִּסְתִימוּ דְּעַיְנִין חָמָאן לֵיהּ. בַּאֲטִימוּ דְּאוּדְנִין שָׁמְעִין לֵיהּ. בִּפְתִיחוּ דְּעַיְנִין אִתְכַּסֵּי לֵיהּ. וְלָא יְדִיעַ עַד דְּאִזְדַּמִּין לְפָתוֹרֵהּ זַכָּאֵי קְשׁוֹט לְמֵיכַל.

גָּלִיף גּוֹ גְּלִיפָא דְּצִיּוּרָא וְנָפַק ג' דְּאִתְכַּסֵּי חוֹשְׁנָא וְאֵפוֹדָא. מְזָרַז בְּהֵמְיָינָא. אִתְגַּלֵּי בִּימָמָא וְאִתְכַּסֵּי בְּלֵילְיָא. נָפַק זִמְנָא חֲדָא וְאִתְחָרַט וְאַגְנִיז, עַד דְּאָתֵי ו' אָחִיד בֵּיהּ וְאִתְפְּיַס וְתָב לְדוּכְתֵּהּ, וְלָא בָּעֵי לְאִתְגַּלָּאָה אֶלָּא לְאִנּוּן דְּקָארָן לֵיהּ בְּלֵילְיָא.

לשון הקודש

הָאָמָנִים בְּכָל כְּלֵי הַכֶּסֶף וְזָהָב וּנְחֹשֶׁת. הוֹלֵךְ וְנִסְתָּר וְלֹא נִשְׁמָע קוֹלוֹ הַחוּצָה. מִבִּפְנִים בְּמֵעָיו נִשְׁמָע קוֹל שֶׁלֹּא נוֹדָע.

וְאוֹתוֹ הַקּוֹל יוֹצֵא מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעוֹד סוֹף הָעוֹלָם, עוֹלֶה וְיוֹרֵד, הוֹלֵךְ וְעוֹמֵד. הָעַיִן אֵינָהּ שׁוֹלֶטֶת לִרְאוֹת. בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְכַּסֶּה מִתְגַּלֶּה, וּבְשָׁעָה שֶׁמִּתְגַּלֶּה מִתְכַּסֶּה. בִּסְתִימַת הָעֵינַיִם רוֹאִים אוֹתוֹ. בַּאֲטִימַת הָאָזְנַיִם שׁוֹמְעִים אוֹתוֹ. בִּפְתִיחַת הָעֵינַיִם מְכַסִּים אוֹתוֹ, וְלֹא יָדוּעַ, עַד שֶׁמְּזֻדַּמְּנִים לְשֻׁלְחָנוֹ צַדִּיקֵי אֱמֶת לֶאֱכֹל.

חוֹקֵק תּוֹךְ חֲקִיקָה שֶׁל צִיּוּר, וְיוֹצֵא ג' שֶׁמִּתְכַּסֶּה הַחֹשֶׁן וְהָאֵפוֹד, מְזֹרָז בְּאַבְנֵטוֹ. מִתְגַּלֶּה בַּיּוֹם וּמִתְכַּסֶּה בַּלַּיְלָה. יוֹצֵא פַּעַם אַחַת וּמִתְחָרֵט וְנִגְנָז, עַד שֶׁבָּאָה ו' ו

וּבְצַפְרָא גַּלֵּי רְשִׁימוּ דְּחוּטָא זָעִיר דַּקִּיק דְּאִתְחַבַּר בַּהֲדַיְהוּ בִּימָמָא בְּגוֹ שִׁירָתָא וְחֶדְוָה דְּמִזַּמְּרָן לֵיהּ בְּלֵילְיָא. וְעָבִיד טִיבוּ לְכֹלָּא, סָלִיק דְּגָלָא לִימִינָא וְאִתְרְשִׁים וְקַיֵּם עָלְמָא.

עָאל גּוֹ הֵיכָלִין פְּנִימָאִין וְנָפַק וּבָנֵי עָלְמִין שִׁירוּתָא וְסוֹפָא אִיהוּ טָמִיר בְּשִׁתִּין רִבְוָן עָלְמִין, בִּסְטָר דָּרוֹמָא שָׁאֲרֵי וְנָפַק וְאָחִיד מַגְרוֹפַיָּא וְאַפִּיק מְזוֹנָא לְכֹלָּא וְנָהִיר לוֹן. גָּלִיף גְּלִיפוּ דְּטָהִירוּ דְּטִיהֲרָא דַּכְיָא, וְאַפִּיק אַרְבַּע בְּחֶשְׁבָּנָא (נ"א בְּחֶשְׁבָּא) דְּמָאתָן אֶלֶף עָלְמִין עַד טוּרָא דְּנְהוֹרָא דְּנָהִיר. מִנֵּהּ נָפְקָן עֲמִיקָן לְגַלָּאָה. נְהוֹרָא דְּנָהִיר וְאִתְטְמַר וְאִתְחֲשָׁךְ. וְאִיהוּ דָּחֵי וְאָחֲרָא מְקָרֵב. אִיהוּ מָחֵי וְאָחֲרָא מָסֵי. בִּידֵהּ שַׁרְבִּיט דְּחַיֵּי וּמוֹתָא. טָמִיר בְּאַרְבַּע מֵאָה אַבְנִין מַגִּיחֵי קְרָבָא, מָאֲרֵי

לשון הקודש

שֶׁאוֹחֶזֶת בּוֹ, וּמִתְפַּיֵּם וְשָׁב לִמְקוֹמוֹ, וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְהִתְגַּלּוֹת אֶלָּא לְאוֹתָם הַקּוֹרְאִים לוֹ בַּלַּיְלָה. וּבַבֹּקֶר מְגַלֶּה רֹשֶׁם שֶׁל חוּט קָטָן וְדַק שֶׁמִּתְחַבֵּר עִמָּם בַּיּוֹם בְּתוֹךְ שִׁירָה וְחֶדְוָה שֶׁמְּזַמְּרִים לוֹ בַּלַּיְלָה, וְעוֹשֶׂה חֶסֶד לַכֹּל. מַעֲלֶה הַדֶּגֶל לִימִין, וְנִרְשָׁם וּמְקַיֵּם הָעוֹלָם.

נִכְנָס לְתוֹךְ הֵיכָלוֹת הַפְּנִימִיִּים וְיוֹצֵא, וּבוֹנֶה עוֹלָמוֹת בָּרֵאשִׁית וּבַסּוֹף הוּא טָמוּן בְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא עוֹלָמוֹת. בְּצַד הַדָּרוֹם מַתְחִיל וְיוֹצֵא, וְאוֹחֵז מַגְרֵפָה, וּמוֹצִיא מָזוֹן לַכֹּל וּמֵאִיר לָהֶם. חוֹקֵק חֲקִיקָה שֶׁל אוֹר שֶׁל טֹהַר זַךְ, וּמוֹצִיא הָרְבִיעִית בְּחֶשְׁבּוֹן שֶׁל מָאתַיִם אֶלֶף עוֹלָמוֹת עַד הַר שֶׁל אוֹר שֶׁמֵּאִיר. מִמֶּנּוּ יוֹצְאִים עֲמֻקּוֹת לְגַלּוֹת. הָאוֹר שֶׁמֵּאִיר וְנִטְמָן וְנֶחְשָׁךְ. הוּא דּוֹחֶה, וְאַחֵר מְקָרֵב. הוּא מַכֶּה, וְאַחֵר מְרַפֵּא. בְּיָדוֹ שַׁרְבִּיט שֶׁל חַיִּים וּמָוֶת,

דְּרוֹמְחֵה וְחַרְבָּא דִּמְלַהֲטָא, דְּמִתַּמָּן נָפְקִין וּמִתְפַּשְׁטָן בְּלָא חֶשְׁבָּנָא.

כַּד אַגְלִיף גְּלִיפוּ בְּהִתּוּכָא דְּנוּרָא דְּדָלִיק, נָפִיק מִנֵּהּ חַד דְּסַמָּקָא כְּוָרְדָא. שַׁעֲרוֹי תַּלְיָן כְּדוּבֵי דְּטוּרֵי חָשׁוּךְ. דְּחִילוּ וְאֵימָתָנוּ תַּקִּיפָא יְתֵירָא הוֹסַפְתָּ בֵּיהּ. יְדוֹי דְּבֵקָן בְּשַׁלְהוֹבָא דְּחַרְבָּא מִתְהַפְּכָא. יוֹמָא דְּיִתְעַר, כֹּלָּא עַבְרִין קַמֵּהּ כִּבְנֵי מָרוֹנָא. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּקָרִיב בֵּיהּ וְאִשְׁתְּזִיב מִנֵּהּ.

גָּלִיף גְּלִיפִין דְּטוּרֵי נְהִירוּ וְאַפִּיק ה' דְּקַיְמָא גּוֹ עַמּוּדִין דְּעָלְמָא, כֹּלָּא קַיְמִין קַמֵּהּ וְיָתִיב בֵּינַיְהוּ (דף קמג ע"א) כְּמַלְכָּא גּוֹ חֵילֵהּ. תְּרֵין רַבְרְבִין מִמָּנָן קַיְמִין לָקָבְלֵהּ, עָבִיד שְׁלָמָא בֵּינַיְהוּ. בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְגְּלֵי. כֹּלָּא קַיְמִין בְּקִיּוּמַיְהוּ. סָגִיר וּפָתַח. וּבְגִינֵהּ

לשון הקודש

טָמוּן בְּאַרְבַּע מֵאוֹת אַבָּנִים עוֹרְכֵי קְרָב, בַּעֲלֵי רָמְחוֹ וְחֶרֶב הַלּוֹהֶטֶת, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִים וּמִתְפַּשְׁטִים בְּלִי חֶשְׁבּוֹן.

כְּשֶׁחוֹקֵק חֲקִיקָה כְּהִתּוּךְ שֶׁל אֵשׁ בּוֹעֶרֶת, יוֹצֵא מִמֶּנּוּ אָדֹם אֶחָד כַּשּׁוֹשַׁנָּה. שַׂעֲרוֹתָיו תְּלוּיִים כְּדֻבִּים שֶׁל הָרֵי הַחֹשֶׁךְ. פַּחַד וְאֵימָה תַּקִּיפָה יְתֵרָה הוֹסַפְתָּ בּוֹ. יָדָיו דְּבֵקוֹת בַּשַּׁלְהֶבֶת שֶׁל חֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. בַּיּוֹם שֶׁיִּתְעוֹרֵר, כֻּלָּם עוֹבְרִים לְפָנָיו כִּבְנֵי מָרוֹן. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּתְקָרֵב אֵלָיו וְנִצּוֹל מִמֶּנּוּ.

חוֹקֵק חֲקִיקוֹת שֶׁל הָרִים שֶׁל אוֹר, וּמוֹצִיא ה' שֶׁעוֹמֶדֶת בְּתוֹךְ עַמּוּדֵי הָעוֹלָם. הַכֹּל עוֹמְדִים לְפָנָיו, וְיוֹשֵׁב בֵּינֵיהֶם כְּמֶלֶךְ בְּתוֹךְ צְבָאוֹ. שְׁנֵי שָׂרִים גְּדוֹלִים מְמֻנִּים עוֹמְדִים כְּנֶגְדּוֹ. עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם.

קַיְמִין שִׁתִּין אֶלֶף רִבּוֹא עַל טוּרִין סַגִּיאִין. וְכָל מַפְתְּחָן דְּמַלְכָּא בֵּיהּ קַיְמִין.

עָבִיד כִּרְעוּתֵהּ וְלֵית מָאן דְּיִמְחֵי בִּידֵהּ. סְתִימִין עִלָּאִין רָמִין טְמִירִין קַיְמִין עָלֵהּ וְחַדָּאָן בֵּיהּ, כְּוֵי נְהוֹרָא מִנֵּהּ פְּתִיחָן וְנַהֲרָן. חוֹתָמָא טְמִירָא דְּמַלְכָּא בִּידֵהּ, עָבִיד כִּרְעוּתֵהּ בְּחֵיל שְׁמַיָּא וְדַיָּרֵי אַרְעָא. גּוֹ אֲצִילֵי יְדוֹי יְדוּרוּן תְּלָת מֵאָה אֶלֶף רִבּוֹא עָלְמִין. אוֹרְכֵּהּ מִסַּיְפֵי עָלְמָא וְעַד סַיְפֵי עָלְמָא. יָתִיב עַל כּוּרְסַיָּא דִּשְׁבִיבִין דִּנּוּר. מִנֵּהּ נַהֲרִין עָלְמִין מִנֵּהּ אִתְּזָנוּ, חַד הוּא חַד לֶהֱוֵי חַד אִקְּרֵי, בְּרִיךְ הוּא לְעָלָם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין.

גָּלִיף גְּלִיפוּ וּבָטַשׁ בְּצִיּוּרָא וְאַפִּיק ו' דְּאָזְלָא תָּדִיר וְאָחִיד רֵחַיִין, וְשָׁחִיק נְהוֹרִין לְמֵיזָן עָלְמִין בְּאִנּוּן נְהוֹרִין דְּשָׁחִיק. חָמֵשׁ סִימָנִין דִּקְטֹרֶת בּוֹסְמִין

לשון הקודש

בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְגַּלֶּה, הַכֹּל עוֹמְדִים בִּמְקוֹמָם, סוֹגֵר וּפוֹתֵחַ. וּבִשְׁבִילוֹ עוֹמְדִים שִׁשִּׁים אֶלֶף רִבּוֹא עַל הָרִים גְּדוֹלִים, וְכָל מַפְתְּחוֹת הַמֶּלֶךְ בּוֹ עוֹמְדִים.

הוּא עוֹשֶׂה כִּרְצוֹנוֹ, וְאֵין מִי שֶׁיִּמְחֶה בְּיָדוֹ. הַנִּסְתָּרִים הָעֶלְיוֹנִים רָמִים וּטְמִירִים עוֹמְדִים עָלָיו וּשְׂמֵחִים בּוֹ, מִמֶּנּוּ פְּתוּחִים וּמְאִירִים חַלּוֹנוֹת שֶׁל אוֹר. חוֹתָם נִסְתָּר שֶׁל הַמֶּלֶךְ בְּיָדוֹ, עוֹשֶׂה כִּרְצוֹנוֹ בִּצְבָא הַשָּׁמַיִם וְדַיָּרֵי הָאָרֶץ. בְּתוֹךְ אֲצִילֵי יָדָיו יָדוּרוּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רִבּוֹא עוֹלָמוֹת. אָרְכּוֹ מִסּוֹפֵי הָעוֹלָם וְעַד סוֹפֵי הָעוֹלָם. יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא שֶׁל שְׁבִיבִים שֶׁל אֵשׁ. מִמֶּנּוּ נְאוֹרִים עוֹלָמוֹת וּמִמֶּנּוּ נִזּוֹנִים. אֶחָד הוּא אֶחָד לִהְיוֹת אֶחָד נִקְרָא, בָּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

מְחוֹלֵק חֲקִיקָה וּמַכֶּה בַּצִּיּוּר, וּמוֹצִיא ו' שֶׁהוֹלֶכֶת תָּמִיד. וְאוֹחֵז רֵחַיִם, וְשׁוֹחֵק

אִתְעָרְבָן בַּהֲדַיְהוּ. אִיהוּ שָׁחִיק וְנָהִיר וְלָא אִתְבַּסַּם לְבַר. טָמִיר גַּרְמֵה דְּלָא יִתְבַּסַּם וְלָא יְרִיחוּן בֵּיהּ רֵיחָא. קַדְמָא לְשִׁמּוּשָׁא בְּרָזָא דת"ק רָזִין דְּמַלְכָּא.

קָאֵם עַל קִיּוּמֵה וּמַלְכָּא תָּמִיךְ עָלֵה. בֵּיהּ שַׁרְיָן כָּל אִנּוּן מְהֵימְנֵי קְשׁוֹט. חַד חַבְרָא אִית לֵיהּ יָהִיב רְשׁוּ דָּא לְדָא מִיּוֹמָא דְּהָווּ. אוֹלְפֵי הָכִי גָּלִיף וּבָטַשׁ בְּגַלְפּוּי וְאַפִּיק ז'. הַהוּא מְהֵימְנָא אָחֳרָא דִּלְגַבֵּי חַבְרֵיהּ. כָּל אוּמָנוּתֵה דְּחַבְרֵהּ אִיהוּ עָבִיד, קָאִים לְגַבֵּהּ בְּרַעֲוָא סַגִּי.

דָּא עַל דָּא קָאִים, דָּא יָהִיב וְדָא נָטִיל. מְהֵימָנִין אִנּוּן לְמֶעֱבַד טִיבוּ לְבֵי דָּוִד. אַבְרָהָם רְחִימָא תָּמִיךְ עַל דָּא. יִצְחָק קָרְבְּנָא שְׁלִים תָּמִיךְ עַל דָּא. יַעֲקֹב שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא קָאִים וְתָמִיךְ עָלַיְהוּ כַּחֲדָא אִנּוּן וְאִתְחַפְּיָן כַּעֲשָׁשִׁיתָא

לשון הקודש

הָאוֹרוֹת לָזוּן הָעוֹלָמִים בְּאוֹתָם הָאוֹרוֹת שֶׁשּׁוֹחֵק. חֲמֵשֶׁת סַמְמָנֵי קְטֹרֶת הַבְּשָׂמִים מִתְעָרְבִים עִמָּם. הוּא שׁוֹחֵק וּמֵאִיר וְלֹא מִתְבַּשֵּׂם בַּחוּץ. טוֹמֵן עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִתְבַּשֵּׂם וְלֹא יָרִיחוּ בוֹ רֵיחַ. קֹדֶם לַשִּׁמּוּשׁ בְּסוֹד שֶׁל חֲמֵשׁ מֵאוֹת רָזִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

עוֹמֵד עַל מְקוֹמוֹ, וְהַמֶּלֶךְ תָּמוּךְ עָלָיו. שׁוֹרִים בּוֹ כָּל אוֹתָם נֶאֱמָנִים שֶׁל אֱמֶת. חָבֵר אֶחָד יֵשׁ לוֹ, נוֹתֵן רְשׁוּת זֶה לָזֶה מִיּוֹם שֶׁהָיוּ. לוֹמְדִים כָּךְ חוֹקֵק וּמַכֶּה בַּחֲקִיקוֹתָיו וּמוֹצִיא ז' אוֹתוֹ הַנֶּאֱמָן הָאַחֵר שֶׁאֵצֶל חֲבֵרוֹ. אֶת כָּל אֻמָּנוּת חֲבֵרוֹ הוּא עוֹשֶׂה, עוֹמֵד אֶצְלוֹ בְּרָצוֹן גָּדוֹל.

זֶה עַל זֶה עוֹמֵד, נוֹסֵעַ. נֶאֱמָנִים הֵם לַעֲשׂוֹת חֶסֶד לְבֵית דָּוִד. אַבְרָהָם הָאוֹהֵב תָּמוּךְ עַל זֶה. יִצְחָק הַקָּרְבָּן הַשָּׁלֵם תָּמוּךְ

דִּמְקַבֵּל שִׁמְשָׁא. גָּלִיף גְּלִיפִין וּבָטַשׁ בּוּצִינָא וְאַפִּיק ח' דָּא תְּמִינָאָה לְחֶשְׁבָּנָא, וְאַפִּיק חַד רְחִימָא דְּכֹלָּא תְּאוּבְתָּא דְּכֹלָּא.

זַכָּאָה דְּכֹלָּא מְהֵימְנָא דְּכֹלָּא, דִּיוֹקְנָא דְּהַהוּא שְׁלִים. זִיהֲרָא דְּמִתְפְּשַׁטָא לְאַרְבַּע זָהֲרִין, הוּא נָעִיץ בְּאַרְעָא וְרֵישֵׁיָּא מָטֵי לְצִית שְׁמַיָּא. עַפְיָא שַׁפִּיר וְאִנְבֵּה סַגִּי, וּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵּיהּ. תְּחוֹתֵהּ תַּטְלֵל הַהִיא חֵיוָותָא דְּאִתְחַמָּא לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא. בְּעַנְפֵּיהּ יְדֹרוּן צִפֳּרֵי שְׁמַיָּא. אָזַל וְעָף בַּחֲמֵשׁ מֵאָה עָלְמִין וְאַפִּיק מֵיכְלָא מִכֻּלְּהוּ, וְאִיהוּ נָטִיל וְגַבֵּי מִנַּיְהוּ דָּא יָהִיב לַחֲמָא, וְדָא יָהִיב מַיָּא, וְדָא יָהִיב מִשְׁחָא, וְדָא יָהִיב מָנָא.

וְאִיהוּ גַּבֵּי וְאָעִיל בְּאוֹצָרָא דְּמִסְכְּנֵי, וְאִיהוּ טָמִיר לֵית בֵּיהּ דִּיוֹקְנָא לְאִסְתַּכְּלָא לְבַר. נְהִירוּ

לשון הקודש

עַל זֶה. יַעֲקֹב שְׁלֵמוּת הַכֹּל עוֹמֵד וְתָמוּךְ עֲלֵיהֶם. יַחַד הֵם, וּמְכַסִּים בַּעֲשָׂשִׁית שֶׁמְּקַבֶּלֶת שֶׁמֶשׁ. חוֹקֵק חֲקִיקוֹת וּמַכֶּה הַמָּאוֹר וּמוֹצִיא ח', וְזוֹ הַשְּׁמִינִית לַחֶשְׁבּוֹן, וּמוֹצִיא אָהוּב אֶחָד שֶׁל הַכֹּל, תְּשׁוּקַת הַכֹּל.

צַדִּיק שֶׁל הַכֹּל, הַנֶּאֱמָן שֶׁל הַכֹּל, הַדְּיוֹקָן שֶׁל הַשָּׁלֵם הַהוּא. הַזֹּהַר שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט לְאַרְבָּעָה זְהָרִים, הוּא נָעוּץ בָּאָרֶץ וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ לִקְצֵה הַשָּׁמַיִם. נוֹפוֹ יָפֶה וּפִרְיוֹ רַב, וּבוֹ מָזוֹן לַכֹּל. תַּחְתָּיו יוֹשֶׁבֶת בַּצֵּל אוֹתָהּ הַחַיָּה שֶׁנִּתְחֶמֶת לְאַרְבָּעָה צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם, בַּעֲנָפָיו יָדוּרוּ צִפֳּרֵי הַשָּׁמַיִם, הוֹלֵךְ וְעָף בַּחֲמֵשׁ מֵאוֹת עוֹלָמוֹת וּמוֹצִיא מַאֲכָל מִכֻּלָּם, וְהוּא נוֹסֵעַ וְגוֹבֶה מֵהֶם. זֶה נוֹתֵן לֶחֶם, וְזֶה נוֹתֵן מַיִם, וְזֶה נוֹתֵן שֶׁמֶן, וְזֶה נוֹתֵן מָן.

וְהוּא גוֹבֶה וּמַכְנִיס לְאוֹצַר הָעֲנִיִּים, וְהוּא

דִּילֵהּ מִסַּיְפֵי דְּעָלְמָא וְעַד סַיְפֵי דְּעָלְמָא. כָּל חַיִּין בֵּיהּ שַׁרְיָן, וְאִיהוּ יָהִיב לְמָאן דְּלֵית לֵיהּ חַיִּין כְּלָל. עָאל לְאִנּוּן חֲמֵשׁ מֵאָה עָלְמִין, וְנָטִיל מִנַּיְהוּ חַמְשִׁין שְׁנִין וְלָא יַתִּיר.

וְאִיהוּ יָהִיב. לְבָתַר עָאל לְגַבֵּי אַבָּא וְאִמָּא, וּמִמַּה דְּיָהֲבֵי לֵיהּ יָהִיב אִיהוּ וְאַשְׁלִים לְשִׁבְעִין. אִתְגַּלֵּי בִּימָמָא אִתְחַם לִתְרֵיסַר תְּחוּמִין. שִׁבְעִין תְּמָרִים וּתְרֵיסַר מַבּוּעִין דְּנָבְעִין בֵּיהּ תַּלְיָן זַכָּאִין אִקָּרוּן עַל שְׁמֵהּ. כָּל מֵיכְלָא וְכָל עִבּוּרָא דְּכָל עָלְמָא, אִיהוּ לָקִיט וְאִיהוּ יָהִיב. בְּרִיךְ דּוּכְרָנֵהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

גָּלִיף בְּתֻקְפָּא גְּלִידָא דְּתַקִּיפוּ חַד וְאַפִּיק ט', וְאִיהוּ גְּרָמָא תְּשִׁיעָה דְּסָלְקָא בִּימָמָא וְנָחִיתָא בְּלֵילְיָא. טְמִירָא בִּתְלָת מֵאָה וְשִׁתִּין וְחָמֵשׁ דְּיוֹקְנִין

לשון הקודש

טָמִיר. אֵין בּוֹ דְּיוֹקָן לְהִסְתַּכֵּל בַּחוּץ. אוֹרוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם, כָּל הַחַיִּים שׁוֹרִים בּוֹ, וְהוּא נוֹתֵן לְמִי שֶׁאֵין לוֹ חַיִּים כְּלָל. נִכְנָס לְאוֹתָם חֲמֵשׁ מֵאוֹת עוֹלָמוֹת, וְנוֹטֵל מֵהֶם חֲמִשִּׁים שָׁנִים וְלֹא יוֹתֵר.

וְהוּא נוֹתֵן. אַחַר כָּךְ נִכְנָס לָאָב וְלָאֵם, וּמִמַּה שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ הוּא נוֹתֵן וּמַשְׁלִים לְשִׁבְעִים. מִתְגַּלֶּה בַּיּוֹם, וְנִתְחָם לִשְׁנֵים עָשָׂר תְּחוּמִים. שִׁבְעִים תְּמָרִים וּשְׁנֵים עָשָׂר מַעְיָנוֹת שֶׁנּוֹבְעִים בּוֹ תְּלוּיִים הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּקְרָאִים עַל שְׁמוֹ. כָּל מַאֲכָל וְכָל תְּבוּאָה שֶׁל הָעוֹלָם הוּא לוֹקֵט וְהוּא נוֹתֵן. בָּרוּךְ זִכְרוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

חוֹקֵק בְּתֹקֶף הַקִּפָּאוֹן שֶׁל תַּקִּיפוּת אַחַת וּמוֹצִיא תֵּשַׁע, וְהוּא עֶצֶם תְּשִׁיעִי שֶׁעוֹלֶה בַּיּוֹם וְיוֹרֵד בַּלַּיְלָה, טָמוּן בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת

טְמִירִין. אָזְלָא וְסָלְקָא נָחְתָּא וְקַיְמָא טְמִירִין בֵּין תְּרֵין דְּרוֹעֵי דְּמַלְכָּא.

גְּלִיפָא בְּעִזְקָתָא דְּשַׁרְבִּיטָא דְּגֻשְׁפַּנְקָא. פַּרְוַונְקָא דְּנָטִיר בְּאוֹרְחָא, דָּאִין דִּינִין וְיֵטִיב עַל עִיּוּנָא דִּסְפָרִין פְּתִיחָן. טָב וּבִישׁ קַיְמָא לְקָבְלֵהּ. מִסְּטָרֵהּ חַיִּין, וּמִסְּטָרֵהּ מוֹתָא. מִסְּטָרֵהּ מִתְקָא, וּמִסְּטָרֵהּ מְרִירוּ. חַד חִיוָיָא קָאִים לְקָבְלֵהּ רֵישֵׁהּ תְּחוֹת לְרַגְלוֹי. בְּשַׁעֲתָא דְּאַפִּיק רֵישֵׁהּ מָחֵי בִּזְנָבוֹי. מָאן דְּאָעֲרָע בְּקַשְׁקַשּׁוֹי שַׁוֵּי מָאִיךְ לֵיהּ עַד נוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה. קַיְמָא רַגְלֵהּ עַל רֵישֵׁהּ דְּהַהוּא חִיוָיָא, כַּד אִסְתַּלַּק בָּקַע יַמָּא בַּאֲוִירָא דְּמָטֵי וְלָא מָטֵי. קַיְמָא בְּלֵילְיָא.

פְּלַג נִכְסִין לְעוּתָרִין. יָהִיב מְזוֹנָא לְבֵיתֵהּ. אִתְחַבַּר וְאִתְטַמַּר בִּרְמַ"ח אַנְפִּין. אִתְקַשַּׁט בְּקִשּׁוּטֵי

לשון הקודש

שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה דְּיוֹקְנָאוֹת נִסְתָּרִים. הוֹלֵךְ וְעוֹלֶה יוֹרֵד וְעוֹמֵד, טְמוּנִים בֵּין שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת הַמֶּלֶךְ.

חָקוּק בְּטַבַּעַת הַשַּׁרְבִּיט שֶׁל הַחוֹתֶמֶת. שָׁלִיחַ שֶׁשּׁוֹמֵר בַּדֶּרֶךְ, דָּן דִּינִים וּמֵיטִיב עַל עִיּוּן שֶׁל סְפָרִים פְּתוּחִים. טוֹב וָרָע עוֹמֵד כְּנֶגְדּוֹ. מִצִּדּוֹ חַיִּים וּמִצִּדּוֹ מָוֶת. מִצִּדּוֹ מְתִיקוּת וּמִצִּדּוֹ מְרִירוּת. נָחָשׁ אֶחָד עוֹמֵד כְּנֶגְדּוֹ, רֹאשׁוֹ תַּחַת לְרַגְלָיו. בְּשָׁעָה שֶׁמּוֹצִיא רֹאשׁוֹ, מַכֶּה בִּזְנָבוֹ. מִי שֶׁפּוֹגֵשׁ בְּקַשְׁקַשָּׁיו, שָׁם מוֹרִיד אוֹתוֹ עַד נֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה. עוֹמֵד רַגְלוֹ עַל רֹאשׁ אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ. כְּשֶׁמִּסְתַּלֵּק, בּוֹקֵעַ הַיָּם בָּאֲוִיר שֶׁמַּגִּיעַ וְלֹא מַגִּיעַ. עוֹמֵד בַּלַּיְלָה.

מְחַלֵּק נְכָסִים לָעֲשִׁירִים. נוֹתֵן מָזוֹן לְבֵיתוֹ. מִתְחַבֵּר וְנִטְמָן בְּמָאתַיִם אַרְבָּעִים

מַלְכָּא. רִבּוֹן כָּל אַרְעָא אַגְנִיז בְּגַוֵּהּ נְהוֹרָא דְּנָהִיר וְרָהִיט בַּאֲרוֹנָא לְאוֹרַיְתָא, אַגַּח קְרָבָא בְּשַׂנְאוֹי וְנָטִיל נוּקְמִין. מְזָרֵז גַּרְמֵהּ כִּגְבַר תַּקִּיף. חַרְבָּא מְשַׁנְּנָא בִּידֵהּ. רְמְחֵהּ שְׁבִיבִין דְּנוּר. גִּירִין דְּזָרִיק לְהָטָן בִּתְקִיפוּ דְּאֶשָּׁא דְּאָכְלָא.

בּוּצִינָא דְּשַׁרְגָּא דְּשָׁאֲרֵי עַל רֵישַׁיְהוּ דְּזַכָּאֵי קְשׁוֹט. טְמִירוּ דְּאִנּוּן הֵיכָלִין דִּילֵהּ לֵית לֵיהּ חֶשְׁבָּנָא. תְּחוּמִין דִּילֵהּ עַד שִׂפְתָּא דְּיַמָּא דְּגִנּוֹסָר. אִתְּתַחְמָא לְאַרְבַּע סִטְרִין. אַרְבַּע מַלְכִין מִתְצַיְּרָן מִגַּוֵּהּ. בְּהוּ שָׁלְטָא עַל עָלְמָא. תְּרֵין רַבְּיָן קְבוּעִין תְּחוֹתֵהּ. טָם בְּהוּ בִּתְרֵיסַר (נ"א בְּתַמְנֵיסַר) עָלְמִין וְאַגְנִיז תַּמָּן. בְּרִיךְ הוּא לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין אָמֵן נֶצַח סֶלָה וָעֶד.

תָּם וְנִשְׁלָם שֶׁבַח לָאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם

לשון הקודש

וּשְׁמוֹנָה פָּנִים, מִתְקַשֵּׁט בְּקִשּׁוּטֵי הַמֶּלֶךְ. רִבּוֹן כָּל הָאָרֶץ גָּנַז בְּתוֹכוֹ אוֹר שֶׁמֵּאִיר וְרָץ בָּאָרוֹן לַתּוֹרָה, נִלְחָם בַּקְּרָב עִם שׂוֹנְאִים וְנוֹטֵל נְקָמוֹת. מְזָרֵז עַצְמוֹ כְּגֶבֶר חָזָק, חֶרֶב שְׁנוּנָה בְּיָדוֹ. הָרֹמַח שֶׁלּוֹ שְׁבִיבֵי אֵשׁ. הַחִצִּים שֶׁזּוֹרֵק לוֹהֲטִים בְּתֹקֶף שֶׁל אֵשׁ אוֹכֶלֶת.

הַמָּאוֹר שֶׁל הַנֵּר שֶׁשּׁוֹרֶה עַל רֹאשָׁם שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת. הַסֵּתֶר שֶׁל אוֹתָם הַהֵיכָלוֹת שֶׁלּוֹ אֵין לוֹ חֶשְׁבּוֹן. הַתְּחוּמִים שֶׁלּוֹ עַד שִׂפַת יָם גִּינוֹסָר (כִּנֶּרֶת) הִתְתַּחֵם לְאַרְבָּעָה צְדָדִים. אַרְבָּעָה מְלָכִים מִצְטַיְּרִים מִתּוֹכוֹ, בָּהֶם הוּא שׁוֹלֵט עַל הָעוֹלָם. שְׁנֵי עֲלָמִים קְבוּעִים תַּחְתָּיו. טָם בָּהֶם בִּשְׁנֵים עָשָׂר (בִּשְׁמוֹנָה עָשָׂר) עוֹלָמוֹת וְנִגְנָז שָׁם. בָּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים אָמֵן נֶצַח סֶלָה וָעֶד.

תָּם וְנִשְׁלָם הַשֶּׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם.

הַקְדָּמַת תִּקּוּנֵי הַזֹּהַר

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָזַל לֵיהּ וְעָרַק לְמַדְבְּרָא דְּלוּד וְאִתְגְּנִיז בְּחַד מְעַרְתָּא הוּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, אִתְרְחִישׁ נִיסָּא נָפַק לְהוֹן חַד חָרוּב וְחַד מַעְיָינָא דְּמַיָּא, אָכְלֵי מֵהַהוּא חָרוּב וְשָׁתָן מֵהַהוּא מַיָּא, וְהָוָה אֵלִיָּהוּ זָכוּר לַטּוֹב אָתֵי לְהוֹן בְּכָל יוֹמָא תְּרֵי זִימְנֵי וְאוֹלִיף לוֹן, וְלָא יָדַע אִינִישׁ בְּהוּ וכו', בְּזֹהַר חָדָשׁ פָּרָשַׁת תָּבוֹא כָּתוּב שָׁם.

וְדָא אִתְקְרֵי תִּקּוּנֵי הַזֹּהַר דְּאִינּוּן שִׁבְעִין אַנְפִּין לְאוֹרַיְיתָא דְּפַרִישׁ רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאִי בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית מִסִּתְרֵי אוֹרַיְיתָא.

קוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן אַפְּתַח מִילִין קַמֵּי שְׁכִינְתָּא, פְּתַח וְאָמַר וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגוֹמֵר (דניאל יב ג), וְהַמַּשְׂכִּלִים אִלֵּין רַבִּי שִׁמְעוֹן וְחַבְרַיָּיא,

לשון הקודש

הַקְדָּמַת תִּקּוּנֵי הַזֹּהַר

רַבִּי שִׁמְעוֹן הָלַךְ לוֹ וּבָרַח לְמִדְבַּר לוּד וְנִגְנַז בִּמְעָרָה אַחַת הוּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ. הִתְרַחֵשׁ נֵס וְיָצָא לָהֶם חָרוּב אֶחָד וּמַעְיָן מַיִם אֶחָד. אָכְלוּ מֵאוֹתוֹ חָרוּב וְשָׁתוּ מֵאוֹתָם מַיִם, וְהָיָה אֵלִיָּהוּ, זָכוּר לַטּוֹב, בָּא אֲלֵיהֶם בְּכָל יוֹם פַּעֲמַיִם וּמְלַמֵּד אוֹתָם, וְלֹא יָדַע אִישׁ עֲלֵיהֶם וְכוּ', בְּזֹהַר חָדָשׁ פָּרָשַׁת תָּבֹא כָּתוּב שָׁם.

וְזֶה נִקְרָא תִּקּוּנֵי הַזֹּהַר, שֶׁהֵם שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, שֶׁפֵּרֵשׁ רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי בְּמִלַּת "בְּרֵאשִׁית" מִסִּתְרֵי תּוֹרָה.

קוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן וּפְתַח דְּבָרִים לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה. פָּתַח וְאָמַר: וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ

יַזְהִרוּ כַּד אִתְכַּנְּשׁוּ לְמֶעֱבַד הַאי חִבּוּרָא, רְשׁוּתָא אִתְיְהִיב לְהוֹן וּלְאֵלִיָּהוּ עִמְּהוֹן וּלְכָל נִשְׁמָתִין דִּמְתִיבְתָּאן לְנַחֲתָא בֵּינַיְיהוּ וּלְכָל מַלְאָכַיָּא בְּאִתְכַּסְיָא וּבְאֹרַח שֵׂכֶל.

וְעִלַּת עַל כֹּלָּא יְהִיב רְשׁוּ לְכָל שְׁמָהָן קַדִּישִׁין וּלְכָל הֲוַיָּין וּלְכָל כִּנּוּיִין לְגַלָּאָה לוֹן רָזִין טְמִירִין כָּל שֵׁם בְּדַרְגָּא דִילֵיהּ, וּרְשׁוּתָא יְהִיב לַעֲשַׂר סְפִירָן לְגַלָּאָה לוֹן רָזִין טְמִירִין דְּלָא אִתְיְהִיב רְשׁוּ לְגַלָּאָה לוֹן עַד דְּיֵיתֵי דָּרָא דְמַלְכָּא מְשִׁיחָא.

כְּזֹהַר הָרָקִיעַ דְּאִיהוּ כְּלִיל כָּל גַּוָּון, זֹהַר טָמִיר וְגָנִיז, זֹהַר בָּהִיר בַּשְּׁחָקִים, זֹהַר זָרִיק נִצּוֹצִין וּמַבְהִיק כַּבָּרָק לְעַיְינִין, זֹהַר זָהִיר חִוָּור כְּסִיהֲרָא, זֹהַר זָהִיר סוּמָקָא כְּמַאֲדִים, זֹהַר מַבְהִיק כְּלִיל יְרוֹקָא כַּחַמָּה, זֹהַר יָרוֹק כַּכֹּכָב, זֹהַר כְּלִיל חִוָּור

לשון הקודש

כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגוֹ'. וְהַמַּשְׂכִּילִים – אֵלּוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן וְהַחֲבֵרִים, יַזְהִרוּ – כְּשֶׁהִתְכַּנְּסוּ לַעֲשׂוֹת אֶת הַחִבּוּר הַזֶּה, רְשׁוּת נִתְּנָה לָהֶם, וּלְאֵלִיָּהוּ עִמָּם, וּלְכָל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הַיְשִׁיבוֹת לָרֶדֶת בֵּינֵיהֶם וּלְכָל הַמַּלְאָכִים בְּנִסְתָּר וּבְדֶרֶךְ שֵׂכֶל.

וְעִלַּת עַל הַכֹּל נָתַן רְשׁוּת לְכָל הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים וּלְכָל הַהֲוָיוֹת וּלְכָל הַכִּנּוּיִים לְגַלּוֹת לָהֶם סוֹדוֹת טְמִירִים, כָּל שֵׁם בְּדַרְגָּתוֹ, וּרְשׁוּת נִתְּנָה לַעֲשֶׂרֶת הַסְּפִירוֹת לְגַלּוֹת לָהֶם סוֹדוֹת טְמִירִים שֶׁלֹּא נִתְּנָה רְשׁוּת לְגַלּוֹת לָהֶם עַד שֶׁיָּבֹא דּוֹרוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ.

כְּזֹהַר הָרָקִיעַ שֶׁהוּא כּוֹלֵל כָּל צֶבַע, זֹהַר טָמִיר וְגָנוּז, זֹהַר בָּהִיר בַּשְּׁחָקִים, זוֹרֵק נִיצוֹצוֹת וּמַבְהִיק כְּמוֹ בָּרָק לָעֵינַיִם, זֹהַר זוֹהֵר לָבָן כַּלְּבָנָה, זֹהַר זוֹהֵר אָדֹם כְּמוֹ מַאְדִּים, זֹהַר מַבְהִיק, כּוֹלֵל יָרֹק כַּחַמָּה,

וְסוּמָק, זֹהַר זָהִיר לְכָל עֵיבַר, כְּמָאן דְּמָחָא בַּפַּטִּישׁ וְזָרִיק שְׁבִיבִין לְכָל סִטְרָא, הָכִי מֵהַאי זֹהַר זָהֲרִין כַּמָּה נִשְׁמָתִין, דְּאִינּוּן זָהֲרִין כֻּלְּהוּ בָּרָקִיעַ.

נוסחא אחרינא.

תָּאנָא וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, דְּאִיהוּ זֹהַר טָמִיר וְגָנִיז דָּא כֶּתֶ"ר, זֹהַר בָּהִיר בַּשְּׁחָקִים דָּא חָכְמָ"ה, זֹהַר זָרִיק נִצּוֹצִין וּמַבְהִיק כַּבָּרָק לְעַיְינִין דָּא בִינָ"ה, זֹהַר חִוּורוּ כְּסִיהֲרָא דָא גְּדוּלָ"ה, זֹהַר זָהִיר סוּמָקָא כְּמַאֲדִים דָּא גְּבוּרָ"ה, זֹהַר מַבְהִיק כְּלִיל יְרוֹקָא כַּחַמָּה דָא תִּפְאֶרֶ"ת, זֹהַר יָרוֹק כַּכּוֹכָב דָא נֶצַ"ח, זֹהַר כְּלִיל אוּכָּם וְסוּמָק דָא הוֹ"ד, זֹהַר זָהִיר לְכָל עֵיבַר כְּמָאן דְּמָחָא בַּפַּטִּישׁ וְזָרִיק שְׁבִיבִין לְכָל סִטַּר דָא יְסוֹ"ד.

וְאִלֵּין אִינּוּן נִשְׁמָתִין מֵאִלֵּין מַשְׂכִּילִים דְּאִית בְּהוֹן שֵׂכֶל לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בְּרָזִין דְּמָארֵיהוֹן, כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין וּמְצוּיָרִין בְּמַלְכוּתָא דִּרְקִיעָא כְּכוֹכְבַיָּא דְּנָהֲרִין בִּרְקִיעָא, וְהַיְינוּ יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, מַאי

לשון הקודש

זֹהַר יָרֹק כְּכוֹכָב, זֹהַר כּוֹלֵל לָבָן וְאָדֹם, זֹהַר זוֹהֵר לְכָל עֵבֶר כְּמִי שֶׁמַּכֶּה בְּפַטִּישׁ וְזוֹרֵק שְׁבִיבִים לְכָל צַד, כָּךְ מֵהַזֹּהַר הַזֶּה זוֹהֲרוֹת כַּמָּה נְשָׁמוֹת, שֶׁהֵם זוֹהֲרוֹת כֻּלָּן בָּרָקִיעַ.

נֻסְחָא אַחֶרֶת

שָׁנִינוּ, וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, שֶׁהוּא זֹהַר טָמִיר וְגָנוּז, זֶה כֶּתֶ"ר. זֹהַר בָּהִיר בַּשְּׁחָקִים, זֶה חָכְמָה. זֹהַר זוֹרֵק נִיצוֹצוֹת וּמַבְהִיק כַּבָּרָק לָעֵינַיִם, זֶה בִּינָ"ה. זֹהַר לָבָן כַּלְּבָנָה, זוֹ גְּדֻלָּ"ה. זֹהַר זוֹהֵר אָדֹם כְּמַאְדִּים, זוֹ גְּבוּרָ"ה. זֹהַר מַבְהִיק כּוֹלֵל יָרֹק כַּחַמָּה, זוֹ תִּפְאֶרֶ"ת. זֹהַר יָרֹק כַּכּוֹכָב, זֶה נֶצַ"ח. זֹהַר כּוֹלֵל שָׁחֹר וְאָדֹם, זֶה הוֹ"ד. זֹהַר זוֹהֵר לְכָל עֵבֶר כְּמִי שֶׁמַּכֶּה בְּפַטִּישׁ וְזוֹרֵק שְׁבִיבִים לְכָל צַד, זֶה יְסוֹ"ד.

וְאֵלּוּ הֵם נְשָׁמוֹת מֵאֵלּוּ הַמַּשְׂכִּילִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שֵׂכֶל לָדַעַת בְּסוֹדוֹת רִבּוֹנָם, כֻּלָּם רְשׁוּמִים וּמְצֻיָּרִים בְּמַלְכוּת הָרָקִיעַ

הָרָקִיעַ דְּנָהֲרִין בֵּיהּ נִשְׁמָתִין דְּמַשְׂכִּילִים כְּכֹכְבַיָּא בָּרָקִיעַ הָכִי נָהֲרִין בְּכָרְסַיָּא.

וְכֻלְּהוּ פָּרְחִין מִן רָקִיעַ, וְדָא צַדִּיק חַי עוֹלָמִים דְּמִנֵּיהּ פָּרְחִין נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא וְנָהֲרִין בְּסִיהֲרָא, וַעֲלַיְיהוּ כְּתִיב (בראשית א יז) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִי"ם בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

וְאִיהוּ רָקִיעַ דְּאִיהוּ לְעֵיל מֵחֵיוָון הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א כו) וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם, וַהֲפוּךְ רָקִי"ע וְתִשְׁכַּח לֵיהּ עִיקָּ"ר, וִיסוֹדָא דְּמֶרְכַּבְתָּא דַעֲלֵיהּ קַיְימִין חֵיוָון וְכָרְסַיָּא דְּמֶרְכַּבְתָּא עִלָּאָה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי י כה) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, עַל צַדִּיק דִּלְעֵילָא (דף א ע"ב) קַיְימָא עָלְמָא דְּאִתְכַּסְיָיא, וְעַל צַדִּיק דִּלְתַתָּא קַיְימָא עָלְמָא דְּאִתְגַּלְיָיא, וְהַיְינוּ מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים, מֵהַהוּא צַדִּיקָא דְעָלְמָא תַלְיָין, מַאי

לשון הקודש

כַּכּוֹכָבִים שֶׁמְּאִירִים בָּרָקִיעַ. וְהַיְנוּ יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, מָה הָרָקִיעַ שֶׁמְּאִירִים בּוֹ – אַף אֵלֶּה הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הַמַּשְׂכִּילִים כַּכּוֹכָבִים בָּרָקִיעַ, כָּךְ מְאִירִים בַּכִּסֵּא.

וְכֻלָּם פּוֹרְחוֹת מִן הָרָקִיעַ, וְזֶה צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, שֶׁמִּמֶּנּוּ פּוֹרְחוֹת נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים וּמְאִירוֹת בַּלְּבָנָה, וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִי"ם בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

וְהוּא הָרָקִיעַ שֶׁמֵּעַל לַחַיּוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם. וַהֲפֹךְ רָקִי"עַ, וְתִמְצָא אוֹתוֹ עִיקָּ"ר, וִיסוֹד הַמֶּרְכָּבָה שֶׁעָלָיו עוֹמְדִים הַחַיּוֹת וְכִסֵּא הַמֶּרְכָּבָה עֶלְיוֹן, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, עַל הַצַּדִּיק שֶׁלְּמַעְלָה עוֹמֵד הָעוֹלָם הַמְכֻסֶּה, וְעַל הַצַּדִּיק שֶׁלְּמַטָּה עוֹמֵד עוֹלָם הַנִּגְלֶה, וְהַיְנוּ מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים – מֵאוֹתוֹ צַדִּיק שֶׁל הָעוֹלָם תְּלוּיִים. מִי הֵם הָרַבִּים?

הָרַבִּים אִלֵּין דְּאִתְּמַר עֲלַיְיהוּ הֲלָכָה כְּרַבִּים דְּאִינוּן מִסִּטְרָא דַּאֲבָהָן, דְּלֵית רַבִּים פָּחוּת מִתְּלַת הֲלָכָה כְּרַבִּים דָּא שְׁכִינְתָּא.

וּמִתַּמָּן (ישעיה ס כא) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ, הַאי דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם סו א) וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי, דָּא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר סְפִירָן, וּמִתַּמָּן אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל מְלָכִים צַדִּיקִים חוֹזִים נְבִיאִים מָאֲרֵי תּוֹרָה גִּבּוֹרִים חֲסִידִים נְבוֹנִים חֲכָמִים רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל.

וּרְשׁוּתָא אִתְיְהִיב לְאִלֵּין נִשְׁמָתִין דְּאִתְתַּרְכוּ מֵאַתְרַיְיהוּ בָּתַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, לְקַנְּנָא בְּהַאי חִבּוּרָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי כז י) כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, וְלֵית צִפּוֹר אֶלָּא שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי מִתְּתַּרְכָא מֵאַתְרָהָא הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים כב ז) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח

לשון הקודש

אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם הֲלָכָה כְּרַבִּים, שֶׁהֵם מִצַּד הָאָבוֹת, שֶׁאֵין רַבִּים פָּחוֹת מִשָּׁלֹשׁ, הֲלָכָה כְּרַבִּים זוֹ שְׁכִינָה.

וּמִשָּׁם, וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ, זוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי. זוֹ הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וּמִשָּׁם נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל מְלָכִים, צַדִּיקִים, חוֹזִים, נְבִיאִים, בַּעֲלֵי תוֹרָה, גִּבּוֹרִים, חֲסִידִים, נְבוֹנִים, חֲכָמִים, רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל.

וּרְשׁוּת נִתְּנָה לַנְּשָׁמוֹת הַלָּלוּ שֶׁגֹּרְשׁוּ מִמְּקוֹמָן אַחַר הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וּשְׁכִינָתוֹ לְקַנֵּן בַּחִבּוּר הַזֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, וְאֵין צִפּוֹר אֶלָּא שְׁכִינָה, שֶׁהִיא מְגֹרֶשֶׁת מִמְּקוֹמָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שַׁלֵּחַ

אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, אֶת לְרַבּוֹת שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, הָאֵם שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, דְּתַרְוַיְיהוּ אִתְתַּרְכוּ מֵאַתְרֵיהוֹן, וּבְגִין דָּא שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח תְּרֵין שִׁלּוּחִין חַד מִבַּית רִאשׁוֹן וְחַד מִבַּית שֵׁנִי, לְקַיְּימָא בֵּיהּ (שם מב ח) אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות טו ג) יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, דְּאִתְתָּרֵךְ אַבַּתְרַיְיהוּ.

וְעוֹד כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, דָּא מֹשֶׁה דִכְתִיב (במדבר יב ג) וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד, דְּאִתְתָּרַךְ רוּחֵיהּ אַבַּתְרַיְיהוּ. וְעוֹד כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ מָאן דְּאִיהוּ אִישׁ צַדִּיק דְּאָזַל נָע וָנָד מֵאַתְרֵיהּ כְּשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית ח ט) וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ,

לשון הקודש

תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ. אֶת, לְרַבּוֹת שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, הָאֵם, שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, שֶׁשְּׁתֵיהֶן גֹּרְשׁוּ מִמְּקוֹמָן, וְלָכֵן שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח – שְׁנֵי שִׁלּוּחִים, אֶחָד מִבַּית רִאשׁוֹן, וְאֶחָד מִבַּית שֵׁנִי, לְקַיֵּם בּוֹ אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן. שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה – וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים, שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה – כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, זֶה הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ ה' אִישׁ מִלְחָמָה, שֶׁגֹּרַשׁ אַחֲרֵיהֶן.

וְעוֹד, כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, זֶה מֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד, שֶׁגֹּרְשָׁה רוּחוֹ אַחֲרֵיהֶם. וְעוֹד, כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ – מִי שֶׁהוּא אִישׁ צַדִּיק שֶׁהוֹלֵךְ נָע וָנָד מִמְּקוֹמוֹ כְּמוֹ הַשְּׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר

דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן בְּזִמְנָא דְּאִתְחֲרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא גָּזַר עַל בָּתֵּי הַצַּדִּיקִים דְּיִחָרְבוּ, דְּאָזְלִין כָּל חַד נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, דְּדַיּוֹ לְעֶבֶד לְמֶהֱוֵי כְּרַבֵּיהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה נֹדֵד הוּא לַלֶּחֶם אַיֵּה אַיֵּ"ה דְּמְרַחֵם עֲלֵיהּ, אוּף הָכִי (ישעי' נא יח) אֵין מְנַהֵל לָהּ וְגוֹמֵר, וּבְגִין דָּא דַּיּוֹ לְעֶבֶד לְמֶהֱוֵי כְּרַבֵּיהּ, וְלֵית לֶחֶם אֶלָּא אוֹרַיְיתָא, הַאי גָּרַם לְמָאנֵי תּוֹרָה דְּאָזְלִין מִתְתַּרְכִין.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאנֵי מִתִּיבְתָּא מָאנֵי מִדְרָשׁ מָאנֵי תּוֹרָה, דְּגַם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת (תהלים פד ד), בַּיִת דְּנִשְׁמָעִין בֵּיהּ פִּתְגָמֵי אוֹרַיְיתָא, דְּבַאֲתַר דְּאִית תַּמָּן תּוֹרָה דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת תַּמָּן, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ רַבָּנָן כָּל בַּיִת שֶׁאֵין נִשְׁמָעִין בּוֹ דִּבְרֵי תּוֹרָה לְסוֹף תֵּחָרֵב, וְאִלֵּין דְּנִשְׁמָעִין דִּבְרֵי תּוֹרָה בְּהוֹן אִתְקְרִיאוּ בֵּיצִים

לשון הקודש

בָּהּ וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ, שֶׁכָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ רַבּוֹתֵינוּ, בִּזְמַן שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, גָּזַר עַל בָּתֵּי הַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּחָרְבוּ, שֶׁהוֹלְכִים כָּל אֶחָד נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, שֶׁדַּיּוֹ לְעֶבֶד לִהְיוֹת כְּרַבּוֹ. וְסוֹד הַדָּבָר – נֹדֵד הוּא לַלֶּחֶם אַיֵּה, אַיֵּ"ה שֶׁמְּרַחֵם עָלָיו, אַף כָּךְ – אֵין מְנַהֵל לָהּ וְגוֹ', וּמִשּׁוּם זֶה, דַּיּוֹ לְעֶבֶד לִהְיוֹת כְּרַבּוֹ, וְאֵין לֶחֶם אֶלָּא תּוֹרָה, זֶה גּוֹרֵם לְבַעֲלֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוֹלְכִים מִגְּרָשִׁים.

אַשְׁרֵי הוּא בַּעַל הַיְשִׁיבָה, בַּעַל הַמִּדְרָשׁ, בַּעַל הַתּוֹרָה, שֶׁגַּם צִפּוֹר מָצְאָה בָיִת, בַּיִת שֶׁנִּשְׁמָעִים בּוֹ דִּבְרֵי תּוֹרָה, שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁם תּוֹרָה, שֶׁהוּא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי – גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת שָׁם, וְלָכֵן פֵּרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, כָּל בַּיִת שֶׁאֵין נִשְׁמָעִים בּוֹ דִּבְרֵי תּוֹרָה, לַסּוֹף תֵּחָרֵב, וְאֵלּוּ שֶׁנִּשְׁמָעִים בָּהֶם דִּבְרֵי תּוֹרָה, נִקְרְאוּ בֵּיצִים,

אֶפְרוֹחִים בָּנִים, בֵּיצִים מָאֲרֵי מִקְרָא, אֶפְרוֹחִים מָאֲרֵי מִשְׁנָה, בָּנִים מָאֲרֵי קַבָּלָה.

וַעֲלֵיהוּ אִתְּמַר (דברים כב ו) וְהָאֵם רוֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח מִנַּיְהוּ, אֲבָל עַל מָאֲרֵי קַבָּלָה אִתְּמַר (שם) לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, דְּלֵית סִכְלְתָּנוּ לְאִשְׁתְּמוֹדָע בִּשְׁכִינְתָּא כְּאִלֵּין מָאֲרֵי קַבָּלָה, וְאִלֵּין עָבְדִין לָהּ דִּירָה וּלְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּפָרְחִין עִמָּהּ, בְּכָל אֲתַר דְּאִיהִי פָּרְחַת כֻּלְּהוּ מְנַדְּדִין עִמָּהּ בִּשְׁלִיחוּתָא דִילָהּ, אֲבָל אֶפְרוֹחֵי לֵית גַּדְפִּין דִּלְהוֹן שְׁלֵמִין דְּפָרְחִין בְּהוֹן, דְּאִינוּן פִּקּוּדֵי דַעֲשֵׂה, כָּל שֶׁכֵּן בֵּצִים, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר עֲלֵיהוּ לְגַבֵּי אִימָּא שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם.

עַד דְּאָמַר מִלִּין אִלֵּין הָא סָבָא אִזְדַּמַּן לֵיהּ וְאָמַר, וְהָא כְּתִיב וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, אָמַר

לשון הקודש

אֶפְרוֹחִים, בָּנִים. בֵּיצִים – בַּעֲלֵי מִקְרָא, אֶפְרוֹחִים – בַּעֲלֵי מִשְׁנָה, בָּנִים – בַּעֲלֵי קַבָּלָה.

וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח מֵהֶם. אֲבָל עַל בַּעֲלֵי קַבָּלָה נֶאֱמַר לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, שֶׁאֵין שֵׂכֶל לָדַעַת אֶת הַשְּׁכִינָה כְּאוֹתָם בַּעֲלֵי קַבָּלָה, וְאֵלּוּ עוֹשִׂים לָהּ דִּירָה וְלַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וּפוֹרְחִים עִמָּהּ, בְּכָל מָקוֹם שֶׁהִיא פּוֹרַחַת, כֻּלָּם נוֹדְדִים עִמָּהּ בִּשְׁלִיחוּתָהּ. אֲבָל הָאֶפְרוֹחִים אֵין כַּנְפֵיהֶם שְׁלֵמִים, שֶׁפּוֹרְחִים בָּהֶם, שֶׁהֵם מִצְוֹת עֲשֵׂה, כָּל שֶׁכֵּן בֵּיצִים, וְלָכֵן נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם כְּלַפֵּי הָאֵם שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם.

עַד שֶׁאָמַר דְּבָרִים אֵלּוּ, הִנֵּה זָקֵן הִזְדַּמֵּן

לֵיהּ סָבָא כָּל אֶתְיִן לְרִבּוּיֵי, וּבְגִין דָּא לָא אָמַר וְהַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, אֶלָּא וְאֶת, לְרַבּוֹת אֶפְרוֹחִים, אֲבָל לֹא אָמַר הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, אָמַר לֵיהּ בְּרִיךְ אַנְתְּ בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא דְּהָכִי הוּא וַדַּאי, וּבָנִים אִינוּן וַדַּאי תְּחוֹת אִמָּא עִלָּאָה, חֲסִידִים גִּבּוֹרִים מָארֵי תּוֹרָה חוֹזִים נְבִיאִים צַדִּיקִים, חֲסִידִים מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד דִּרְגָּא דְּאַבְרָהָם, וְאוּקְמוּהָ עֲלֵיהּ אֵין חָסִיד אֶלָּא הַמִּתְחַסֵּד עִם קוֹנוֹ, דְּעָבִיד לֵיהּ קַן דְּאִיהוּ אַכְסַנְיָא דִּילֵיהּ, וְדָא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי (דף ב ע"א) קַן דִּילֵיהּ בַּיִת דִּילֵיהּ הֵיכָל דִּילֵיהּ, מָלוֹן דִּילֵיהּ וּבְאַרְעָא קַדִּישָׁא אִיהִי יְחוּדֵיהּ וּבֵיתֵיהּ, וְלַאו מָלוֹן וְאַכְסַנְיָא, אֶלָּא כְּפוּם הַהוּא בַּר נַשׁ דְּתַקִּין לָהּ, וּבְגִין דָּא יָהִיב מִדַּת חֶסֶד לְאַבְרָהָם.

לשון הקודש

לוֹ וְאָמַר: וַהֲרֵי כָּתוּב וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ! אָמַר לוֹ: זָקֵן, כָּל הָאֶתְיִן לְרַבּוֹת, וְלָכֵן לֹא אָמַר וְהַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, אֶלָּא וְאֶת, לְרַבּוֹת אֶפְרוֹחִים, אֲבָל לֹא אָמַר הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ. אָמַר לוֹ: בָּרוּךְ אַתָּה הַמְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁכָּךְ זֶה וַדַּאי, וְהַבָּנִים הֵם וַדַּאי תַּחַת הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, חֲסִידִים, גִּבּוֹרִים, בַּעֲלֵי תּוֹרָה, חוֹזִים, נְבִיאִים, צַדִּיקִים. חֲסִידִים – מִצַּד הַחֶסֶד, דַּרְגָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, וּבֵאֲרוּ עָלָיו, אֵין חָסִיד אֶלָּא הַמִּתְחַסֵּד עִם קוֹנוֹ, שֶׁעוֹשֶׂה לוֹ קֵן שֶׁהוּא אַכְסַנְיָה שֶׁלּוֹ, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא הַקֵּן שֶׁלּוֹ, הַבַּיִת שֶׁלּוֹ, הַהֵיכָל שֶׁלּוֹ, הַמָּלוֹן שֶׁלּוֹ, וּבָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הִיא יְחוּדוֹ וּבֵיתוֹ, וְלֹא מָלוֹן וְאַכְסַנְיָה, אֶלָּא כְּפִי אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁתִּקֵּן אוֹתָהּ, וְלָכֵן נָתַן מִדַּת הַחֶסֶד לְאַבְרָהָם.

גִּבּוֹרִים מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה דְּיָהֲבִין תּוֹקְפָּא לְמָאֲרֵיהוֹן לִכְבּוֹשׁ עֶבֶד תַּחַת רַבּוֹ וְשִׁפְחָה תְּחוֹת גְּבִרְתָּהּ בְּקִשּׁוּרָא דִּתְפִלִּין, דְּמָאן דְּלֵית לֵיהּ תְּפִלִּין בְּשַׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע, מִסִּטְרָא דִּילֵיהּ שַׁלִּיט עֶבֶד וְשִׁפְחָה עַל עָלְמָא, וּבְהַהוּא שַׁעְתָּא רָגְזָא שְׁכִינְתָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ל כב) תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ.

וְאוּף הָכִי אִיהִי רָגְזָא יַתִּיר עַל נָבָל כִּי יִשְׂבַּע לָחֶם (שם), דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם ט ו) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי, דְּאִיהוּ קַמְצָן נָבָל בְּמָמוֹנֵיהּ נָבָל שְׁמֵיהּ, דְּלָאו אִיהוּ נָדִיב וְלָאו אִיהוּ מִזַּרְעָא דַּאֲבָהָן דְּאִתְּמַר עֲלַיְהוּ (תהלים מז י) נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ, דְּהָא קַמְצָן אִיהוּ עָנִי הַדַּעַת, בָּתַר דְּלָא עָבִיד טִיבוּ לְמָאֲרֵי תּוֹרָה לְמֶהֱוֵי מַחֲזִיק בִּידַיְיהוּ, וְאוֹרַיְיתָא בְּלָא פִּקּוּדַיָּא לָאו אִיהִי תּוֹרַת יהו"ה.

לשון הקודש

גִּבּוֹרִים – מִצַּד הַגְּבוּרָה, שֶׁנּוֹתְנִים כֹּחַ לְרִבּוֹנָם לִכְבּוֹשׁ עֶבֶד תַּחַת רַבּוֹ וְשִׁפְחָה תַּחַת גְּבִרְתָּהּ בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, שֶׁמִּי שֶׁאֵין לוֹ תְּפִלִּין בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע, מֵהַצַּד שֶׁלּוֹ שׁוֹלֵט עֶבֶד וְשִׁפְחָה עַל הָעוֹלָם, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה רוֹגֶזֶת הַשְּׁכִינָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלֹךְ וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ.

וְאַף כָּךְ הִיא רוֹגֶזֶת יוֹתֵר עַל נָבָל כִּי יִשְׂבַּע לָחֶם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי, שֶׁהוּא קַמְצָן, נָבָל בְּמָמוֹנוֹ נָבָל שְׁמוֹ, שֶׁאֵינוֹ נָדִיב וְאֵינוֹ מִזֶּרַע הָאָבוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ, שֶׁהֲרֵי קַמְצָן הוּא עֲנִי הַדַּעַת, אַחַר שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה חֶסֶד לְבַעֲלֵי תּוֹרָה לִהְיוֹת מַחֲזִיק בִּידֵיהֶם, וְתוֹרָה לְלֹא מִצְוֹת אֵינָהּ תּוֹרַת

מָאנֵי תּוֹרָה מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּבֵיהּ חֲצוֹת לַיְלָה הֲוָה קָם דָּוִד לְחַבָּרָא לֵיהּ בִּשְׁכִינְתָּא דְאִתְקְרִיאַת לַיְלָה, וְאִיהוּ שׁוֹמֵר מַה מִּלַּיְלָה (ישעיה כא יא), לֵיל ה', לֵיל שִׁמּוּרִים הוּא לַיהו"ה (שמות יב מב), וּבְגִינָהּ אִתְּמַר כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בְּיוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מב ט) יוֹמָם יְצַוֶּה יהו"ה חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי.

חוֹזִים נְבִיאִים מִסִּטְרָא דְנֶצַח וְהוֹד, דִּבְהוֹן כְּלִילָן תְּרֵין שְׁמָהָן דְּאִינוּן יאהדונה"י, דִּבְהוֹן תְּמַנְיָא אַתְוָון, לָקֳבֵל תְּמַנְיָא סִפְּרֵי נְבִיאִים, וּנְבִיאִים תְּרֵין הָא עֶשֶׂר, לָקֳבֵל עֲשַׂר סְפִירָן, לְקִבְלֵיהּ חָזָא יְחֶזְקֵאל עֶשֶׂר מַרְאוֹת. צַדִּיקִים מִסִּטְרָא דְצַדִּיק, עַל כָּל אִלֵּין אִתְּמַר (דברים כב ו) לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים.

לשון הקודש

יהו"ה.

בַּעֲלֵי תּוֹרָה – מִצַּד עַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁבּוֹ חֲצוֹת לַיְלָה, הָיָה קָם דָּוִד לְחַבֵּר אוֹתוֹ לַשְׁכִינָה שֶׁנִּקְרֵאת לַיְלָה, וְהוּא שׁוֹמֵר מַה מִּלַּיְלָה, לֵיל ה', לֵיל שִׁמּוּרִים הוּא לַיהו"ה, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר, כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי.

חוֹזִים נְבִיאִים – מִצַּד שֶׁל נֵצַח וְהוֹד, שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים שְׁנֵי שֵׁמוֹת, שֶׁהֵם יאהדונה"י, שֶׁבָּהֶם שְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת, כְּנֶגֶד שְׁמוֹנָה סִפְּרֵי נְבִיאִים, וּנְבִיאִים שְׁנַיִם – הֲרֵי עֶשֶׂר, כְּנֶגֶד עֶשֶׂר סְפִירוֹת, כְּנֶגְדּוֹ רָאָה יְחֶזְקֵאל עֶשֶׂר מַרְאוֹת. צַדִּיקִים – מִצַּד שֶׁל הַצַּדִּיק. וְעַל כָּל אֵלּוּ נֶאֱמַר לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים.

וְעוֹד אִלֵּין דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְיתָא לִשְׁמָהּ, וְנָטְרִין פִּקּוּדָהָא דְּאִינּוּן תַּרְיַ"ג מִצְוֹת דְּתַלְיָין מִשֵּׁם יהו"ה כְּעִנְבִין בְּאַתְכְּלָא, כְּדֵי לְיַחֲדָא בְּהוֹן לְשֵׁם יהו"ה בִּשְׁכִינָה, כְּבַר נַשׁ דְּמִתְיַחֵד עִם בַּת זוּגֵיהּ בְּכָל אֵבָרִין דִּילֵיהּ לְאַפָּקָא זַרְעָא מַעֲלְיָא, אִתְּמַר בְּהוֹן (שם) **לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִלֵּין דְּלָא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא לִשְׁמָהּ, אִתְּמַר בְּהוֹן שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, אֶת לְרַבּוֹת שֵׁם יהו"ה דְּאִסְתַּלַּק עִמָּהּ מֵהַהוּא בַּר נַשׁ.**

וְעוֹד אִלֵּין דְּאוֹקִרִין שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, אִתְּמַר עֲלַיְיהוּ לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, דְּעָבְדִין עוֹבְדָא דִבְנִין עִם שַׁבָּת מַלְכְּתָא, וְעִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יוֹם הַשַּׁבָּת, מָאן דְּקַיֵּים בֵּיהּ (ישעיה נח יג) **וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ, הַאי אִיהוּ** (שמות כ יב) **כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ וְגוֹמֵר.**

לשון הקודש

וְעוֹד, אֵלּוּ שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ וְשׁוֹמְרִים מִצְוֹתֶיהָ, שֶׁהֵן תרי"ג מִצְוֹת שֶׁתְּלוּיִים מִשֵּׁם יהו"ה כַּעֲנָבִים בְּאֶשְׁכּוֹל, כְּדֵי לְיַחֵד בָּהֶם אֶת שֵׁם יהו"ה עִם הַשְּׁכִינָה, כְּאָדָם שֶׁמִּתְיַחֵד עִם בַּת זוּגוֹ בְּכָל אֵיבָרָיו לְהוֹצִיא זֶרַע מְעֻלֶּה, נֶאֱמַר בָּהֶם לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים. וְאֵלּוּ שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ, נֶאֱמַר בָּהֶם שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. אֶת – לְרַבּוֹת שֵׁם יהו"ה שֶׁהִסְתַּלֵּק עִמָּהּ מֵאוֹתוֹ הָאִישׁ.

וְעוֹד, אֵלּוּ שֶׁמּוֹקִירִים שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, שֶׁעוֹשִׂים מַעֲשֶׂה שֶׁל בָּנִים עִם שַׁבָּת הַמַּלְכָּה וְעִם הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁהוּא יוֹם הַשַּׁבָּת. מִי שֶׁקַּיֵּם בּוֹ וְכִבַּדְתּוֹ

דִּתְלַת עָלְמִין נִינְהוּ, תְּרֵין יָרֵית בְּכִבּוּד אָב וָאֵם, וּתְלִיתָאָה יָרֵית בְּאוֹרַיְיתָא, דְּכָלִיל לוֹן בְּ"ן י"ה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים ל כ) כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ, כִּי הוּא חַיֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה דָּא גַּן דִּלְתַתָּא, וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ דָּא עָלְמָא דְּאָתֵי עָלְמָא אֲרִיכָא, עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ נוֹתֵן לָךְ עָלְמָא שְׁפֵלָה.

וְעוֹד אִלֵּין דְּקָשְׁרִין לִשְׁכִינְתָּא עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקִשּׁוּרָא דִתְפִלִּין, אִתְּמַר עֲלַיְיהוּ לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִינּוּן דְּלָא קָשְׁרִין לוֹן כַּחֲדָא, אִתְּמַר בְּהוֹן שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, וְעוֹד אִלֵּין דִּמְיַחֲדִין לוֹן כַּחֲדָא, לְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה בִּקְרִיאַת שְׁמַע, אִתְּמַר עֲלַיְיהוּ לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִלֵּין דְּלָא מְיַחֲדִין לוֹן

לשון הקודש

מַעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ, זֶהוּ כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ וְגוֹ'.

שֶׁשְּׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת הֵן – שְׁנַיִם יוֹרֵשׁ בְּכִבּוּד אָב וָאֵם, וְהַשְּׁלִישִׁי יוֹרֵשׁ בַּתּוֹרָה, שֶׁכּוֹלֵל אוֹתָם ב"ן י"ה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ. כִּי הוּא חַיֶּיךָ – בָּעוֹלָם הַזֶּה, זֶה הַגַּן שֶׁלְּמַטָּה, וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ – זֶה הָעוֹלָם הַבָּא, הָעוֹלָם הָאָרֹךְ, עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ נֹתֵן לְךָ – עוֹלָם שָׁפָל.

וְעוֹד, אֵלּוּ שֶׁקּוֹשְׁרִים אֶת הַשְּׁכִינָה עִם הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאֵלּוּ שֶׁלֹּא קוֹשְׁרִים אוֹתָם יַחַד, נֶאֱמַר בָּהֶם שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. וְעוֹד, אֵלּוּ שֶׁמְּיַחֲדִים אוֹתָם יַחַד, אֶת הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְאֶת הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה בִּקְרִיאַת שְׁמַע, נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם לֹא תִקַּח

בְּיִחוּדָא דִּקְרִיאַת שְׁמַע, כְּתִיב בְּהוֹן שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, בְּכָל אֲתַר אֶת לְרַבּוֹת, וְהָכָא לְרַבּוֹת חָכְמָה עִלָּאָה אַב הָאֱמוּנָה דְּאִיהִי בִּינָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר הָכָא לֹא תִקַּח הָאֵם, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ב ג) כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא, וְאִיהִי אוֹרַיְיתָא דִּלְעֵילָא דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם א ח) וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ.

וְעוֹד אִלֵּין דְּנָטְרִין אוֹת בְּרִית בִּתְחוּמֵיהּ, דְּאִיהוּ שְׁמוֹנָה יָמִים, וְנָטְרֵי אוֹת שַׁבָּת בִּתְחוּמֵיהּ, דְּאִינּוּן י"י מִן יאהדונה"י, דִּבְגִינַיְיהוּ אוּקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, דְּלָא אִשְׁתַּכַּח בַּר נַשׁ פָּחוּת מִתַּרְוַיְיהוּ, כְּתִיב לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִינּוּן דְּלָא אִשְׁתַּכְּחוּ בְּכָל יוֹמָא בִּשְׁתֵּי אוֹתוֹת אֵלּוּ דְּאִינּוּן אוֹת תְּפִלִּין וְאוֹת בְּרִית (דף ב ע"ב) מִילָה, וּבְשַׁבָּת אוֹת בְּרִית וְאוֹת שַׁבָּת, כְּתִיב בְּהוֹן שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם.

לשון הקודש

הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאֵלּוּ שֶׁלֹּא מְיַחֲדִים אוֹתָם בְּיִחוּד שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, כָּתוּב בָּהֶם שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, בְּכָל מָקוֹם אֶת – לְרַבּוֹת, וְכָאן – לְרַבּוֹת חָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, אַב הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בִּינָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כָּאן לֹא תִקַּח הָאֵם, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא, וְהִיא הַתּוֹרָה שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ.

וְעוֹד, אֵלּוּ שֶׁשּׁוֹמְרִים אוֹת הַבְּרִית בִּתְחוּמָהּ, שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה יָמִים, וְשׁוֹמְרִים אוֹת שַׁבָּת בִּתְחוּמָהּ, שֶׁהֵם י' י' מִן יאהדונה"י, שֶׁבִּגְלָלָם בֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁלֹּא נִמְצָא אִישׁ פָּחוֹת מִשְּׁנֵיהֶם, כָּתוּב לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים. וְאוֹתָם שֶׁלֹּא נִמְצָאִים בְּכָל יוֹם עִם שְׁנֵי הָאוֹתוֹת הָאֵלּוּ,

וְאִי תֵּמְרוּן אַמַּאי צְרִיכִין לְמֶהֱוֵי תַּרְוַיְיהוּ בְּכָל בַּר נַשׁ בְּכָל יוֹמָא, בְּגִין דְּלָא תִשְׁתַּכַּח שְׁכִינְתָּא דְּאִיהוּ יו"ד מִן אדנ"י, יְחִידָה בְּלָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יו"ד מִן יהוה, וְצָרִיךְ בַּר נַשׁ דְּלָא יִשְׁתַּכַּח בְּכָל יוֹמָא פָּחוּת מִתַּרְוַיְיהוּ, וְאִי לָא עָלֵיהּ אִתְּמַר (משלי טז כח) **וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, דְּאַפְרִיד אַלּוּפֵיהּ דְּעָלְמָא מִשְׁכִינְתָּא, נוּקְבָא אִתְּמַר בָּהּ** (שמות לא יז) **אוֹת הִוא לְעוֹלָם, דְּכוּרָא בְּרִית מֶלַח עוֹלָם הוּא, וּבְגִין דָּא אוֹת תְּפִלִּין נוּקְבָא, אוֹת בְּרִית דְּכוּרָא, וְרָזָא דְּמִילָה** (דברים ל יב) **מִ"י יַ"עֲלֶה לָּ"נוּ הַ"שָּׁמַיְמָה, בְּרֵישֵׁי תֵּיבִין מִילָּ"ה וּבְסוֹפֵי תֵּיבִין יהו"ה, בִּתְפִלִּין נוּקְבָא הֲדָא הוּא דִּכְתִיב** (שמות יג טז) **וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה יַד כֵּהָה.**

לשון הקודש

שֶׁהֵם אוֹת תְּפִלִּין וְאוֹת בְּרִית מִילָה, וּבְשַׁבָּת – אוֹת בְּרִית וְאוֹת שַׁבָּת, כָּתוּב בָּהֶם שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם.

וְאִם תֹּאמְרוּ, לָמָּה צְרִיכִים לִהְיוֹת שְׁנֵיהֶם בְּכָל אָדָם בְּכָל יוֹם? כְּדֵי שֶׁלֹּא תִמָּצֵא הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא יו"ד מִן אדנ"י, יְחִידָה בְּלִי הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁהוּא יו"ד מִן הוי"ה, וְצָרִיךְ אָדָם שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בְּכָל יוֹם פָּחוֹת מִשְּׁנֵיהֶם, וְאִם לֹא – עָלָיו נֶאֱמַר וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, שֶׁהִפְרִיד אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם מֵהַשְּׁכִינָה. הַנּוּקְבָה, נֶאֱמַר בָּהּ אוֹת הִוא לְעֹלָם, הַזָּכָר הוּא בְּרִית מֶלַח עוֹלָם, וְלָכֵן אוֹת תְּפִלִּין – נְקֵבָה, אוֹת הַבְּרִית – זָכָר. וְסוֹד הַדָּבָר, מִ"י יַ"עֲלֶה לָּ"נוּ הַ"שָּׁמַיְמָה, בְּרָאשֵׁי תֵבוֹת מִילָּ"ה, וּבְסוֹפֵי תֵבוֹת יהו"ה. בִּתְפִלִּין נְקֵבָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה, יַד כֵּהָה.

וְעַל קַן דְּצִפּוֹרָא דָא אִתְּמַר, (ישעיה ד ו) **וְסֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם וְגוֹמֵר, וְאִיהוּ לָשׁוֹן סְכָךְ שֶׁמְּסַכֶּכֶת בָּהּ אִימָּא עַל בָּנֶיהָ, אֶפְּרוּחִים דִּילָהּ תְּלַת הֲדַסִּים וּתְרֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת וְלוּלָב, אוֹ בֵּיצִים דָּא אִינּוּן אֶתְרוֹגִין דְּכָל חַד שִׁיעוּרֵיהּ בְּכַבֵּיצָה, וְאִלֵּין דְּרָשִׁימִין בְּהוֹן כְּתִיב עֲלַיְיהוּ לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, דִּתְלַת הֲדַסִּים דְּמִיזִין לִתְלַת אֲבָהָן, תְּרֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת לִתְרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט, לוּלָב צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח (תהלים צד יג), אֶתְרוֹג דְּמִיז לִשְׁכִינְתָּא, סוּכָּה דְּמִיזָא לְאִימָּא דִּמְסַכֶּכֶת עֲלַיְיהוּ, הָא אִינּוּן תְּמַנְיָא לָקֳבֵל יאהדונה"י, דְּאִיהוּ חוּשְׁבַּן סוּכָּ"ה כ"ו ה"ס, וְאִלֵּין דְּלָא נָטְלִין אִלֵּין סִימָנִין בִּידֵיהוֹן כְּתִיב בְּהוֹן שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח כֶּתֶ"ר חָכְמָ"ה, דְּלָא שַׁרְיָין אִלֵּין בְּאִלֵּין תְּמַנְיָא, לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ עֲשַׂר סְפִירָן בְּכָל נִעֲנוּעַ וְנִעֲנוּעַ דְּנִעֲנוּעֵי דְּלוּלָב וּמִינָיו, בְּכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא.**

לשון הקודש

וְעַל קַן צִפּוֹר הַזֶּה נֶאֱמַר וְסֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם וְגוֹמֵר, וְהוּא לָשׁוֹן סְכָךְ, שֶׁמְּסוֹכֶכֶת בּוֹ הָאֵם עַל בָּנֶיהָ. הָאֶפְּרוּחִים שֶׁלָּהּ – שְׁלֹשָׁה הֲדַסִּים וּשְׁנֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת וְלוּלָב, אוֹ בֵּיצִים – אֵלּוּ הֵם אֶתְרוֹגִים, שֶׁכָּל אֶחָד שִׁעוּרוֹ בְּכְבֵיצָה, וְאֵלּוּ שֶׁרְשׁוּמִים בָּהֶם, כָּתוּב עֲלֵיהֶם לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, שֶׁשְּׁלֹשָׁה הֲדַסִּים רוֹמְזִים לִשְׁלֹשָׁה הָאָבוֹת, שְׁנֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת לִשְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת, לוּלָב – צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, אֶתְרוֹג רוֹמֵז לַשְׁכִינָה, סֻכָּה רוֹמֶזֶת לָאֵם שֶׁמְּסַכֶּכֶת עֲלֵיהֶם – הֲרֵי הֵם שְׁמוֹנָה, כְּנֶגֶד יאהדונה"י, שֶׁהוּא חֶשְׁבּוֹן סוּכָּ"ה כ"ו ה"ס. וְאֵלּוּ שֶׁלֹּא נוֹטְלִים הַסִּימָנִים

וְעַל הַאי צִפּוֹר קָא רְמִיזוּ רַבָּנָן בְּהַגָּדָה דְּבַתְרָא, דְּרַבָּה בַּר בַּר חָנָה דַּהֲוָה אָזֵיל בְּסִפִּינְתָּא, וְחָזָא לְהַהִיא צִפֹּרָא דְּיַמָּא מָטָא עַד קַרְסוּלוֹי, וּמָאן צִפּוֹר הָכָא חַד מֵאִלֵּין אֶפְרוֹחֵי אוֹ מֵאִינּוּן בֵּיצִים, אֶפְרוֹחִים כְּגוֹן פְּרָחִים דְּלַאו אִינּוּן גְּמַר פְּרִי מִתַּתָּא לְעֵילָא, אוֹ מִבָּנִים שִׁית דְּאִינּוּן מֵעֵילָא לְתַתָּא תְּחוֹת אִימָּא עִלָּאָה, דְּהָא בֵּיצִים מִסִּטְרָא דְּאִימָּא תַּתָּאָה אִינּוּן דְּאִיהִי בֵּיצָה, אֶפְרוֹחִים מִסִּטְרָא דְּצַדִּיק מִתַּתָּא לְעֵילָא, אֶלָּא לָא הֲוָה אֶלָּא מֵאִלֵּין אֶפְרוֹחֵי וְצַדִּיק שְׁמֵיהּ עַמּוּדָא חֲדָא מֵאַרְעָא עַד רְקִיעָא, וְיַמָּא מָטֵי עַד קַרְסוּלוֹי אִלֵּין נֶצַח וְהוֹד, דְּאִימָּא עִלָּאָה אִיהִי יַמָּא דְּאִתְפַּשְׁטַת לְחַמְשִׁין תַּרְעִין, עַד קַרְסוּלוֹי דְּהַהוּא עוֹפָא.

לשון הקודש

הַלָּלוּ בִּידֵיהֶם, בָּהֶם כָּתוּב שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, כְּתֶ"ר חָכְמָ"ה, שֶׁלֹּא שׁוֹרִים אֵלּוּ בִּשְׁמוֹנָה הָאֵלּוּ, לִהְיוֹת כָּל עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת בְּכָל נִעְנוּעַ וְנִעְנוּעַ שֶׁל נִעְנוּעֵי הַלּוּלָב וּמִינָיו, בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה.

וְעַל הַצִּפּוֹר הַזּוֹ רָמְזוּ רַבָּנָן בַּהַגָּדָה שֶׁל בָּתְרָא, שֶׁרַבָּה בַּר בַּר חַנָּה שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בַּסְּפִינָה, וְרָאָה אֶת אוֹתָהּ צִפּוֹר שֶׁל הַיָּם מַגִּיעָה עַד קַרְסֻלָּיו, וּמִי הַצִּפּוֹר כָּאן? אֶחָד מֵהָאֶפְרוֹחִים הַלָּלוּ אוֹ מֵאוֹתָם בֵּיצִים, אֶפְרוֹחִים כְּמוֹ פְּרָחִים שֶׁאֵינָם גְּמַר פְּרִי מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, אוֹ מִשֵּׁשׁ הַבָּנִים שֶׁהֵם מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה תַּחַת הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהֲרֵי הַבֵּיצִים הֵם מִצַּד הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא בֵּיצָה, הָאֶפְרוֹחִים מִצַּד שֶׁל הַצַּדִּיק, מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, אֶלָּא לֹא הָיָה אֶלָּא מֵהָאֶפְרוֹחִים הַלָּלוּ, וְצַדִּיק שְׁמוֹ, עַמּוּד אֶחָד מֵהָאָרֶץ עַד לָרָקִיעַ, וְהַיָּם מַגִּיעַ עַד קַרְסֻלָּיו, אֵלּוּ נֵצַח וְהוֹד, שֶׁהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה הִיא יָם שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט לַחֲמִשִּׁים שְׁעָרִים עַד קַרְסֻלֵּי אוֹתוֹ הָעוֹף.

כְּגַוְונָא דָא יו"ד אִיהוּ עֶשֶׂר ה' חָמֵשׁ, עֶשֶׂר זְמִנִין ה' אִינּוּן חַמְשִׁין, עֶשֶׂר בְּכָל סְפִירָה מֵאִלֵּין חָמֵשׁ מֵחֶסֶד עַד הוֹד, יְסוֹד נָטִיל לוֹן כֻּלְּהוּ וְאִיקְרֵי כָּ"ל כְּלִיל מֵאִלֵּין חַמְשִׁין, וְכָרְסַיָּא דִלְתַתָּא יָם הַמֶּלַח כִּסֵּא דִין.

עוֹף דְּאִיהוּ צִפּוֹר דִּילֵיהּ אִיהוּ מטטרו"ן, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל, קוֹל דִּקְרִיאַת שְׁמַע דְּאִיהוּ כְּלִיל שִׁית יוֹמִין דְּחוֹל וְשַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ, וְנָטִיל הַהוּא קוֹל וּפָרַח בֵּיהּ עַד עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ קוֹל יהו"ה עַל הַמָּיִם, (תהלים כט ג) וְלֵית מַיִם אֶלָּא תוֹרָה, וְאִיהוּ קוֹל יהו"ה בֶּהָדָר, עַד שִׁית קָלִין וְאִיהוּ שְׁבִיעָאָה לוֹן בְּאִימָּא.

וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר (קהלת י כ), דָּא צְלוֹתָא, דְּמָטֵי לָהּ עַד צַדִּיק חַי עָלְמִין, כְּלִיל חַ"י בִּרְכָאָן,

לשון הקודש

כְּמוֹ זֶה יו"ד, הוּא עֶשֶׂר, ה' חָמֵשׁ. עֶשֶׂר פְּעָמִים ה' הֵם חֲמִשִּׁים. עֶשֶׂר בְּכָל סְפִירָה מֵחָמֵשׁ הָאֵלּוּ, מֵחֶסֶד עַד הוֹד, הַיְסוֹד נוֹטֵל אֶת כֻּלָּם וְנִקְרָא כ"ל, כָּלוּל מֵהַחֲמִשִּׁים הַלָּלוּ, וְהַכִּסֵּא שֶׁלְּמַטָּה יָם הַמֶּלַח כִּסֵּא הַדִּין.

הָעוֹף שֶׁהוּא הַצִּפּוֹר שֶׁלּוֹ הוּא מטטרו"ן, עָלָיו נֶאֱמַר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל, הַקּוֹל שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא כּוֹלֵל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל וְשׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, וְנוֹטֵל אוֹתוֹ הַקּוֹל וּפוֹרֵחַ בּוֹ עַד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא קוֹל יהו"ה עַל הַמָּיִם, וְאֵין מַיִם אֶלָּא תוֹרָה, וְהוּא קוֹל יהו"ה בֶּהָדָר, עַד שִׁשָּׁה קוֹלוֹת, וְהוּא הַשְּׁבִיעִי לָהֶם בָּאֵם.

וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר – זוֹ תְּפִלָּה,

דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (משלי י ו) וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, חַי הָעוֹלָמִים, וּצְלוֹתָא אִיהוּ דִּבּוּר דִּרְכִיבַת עֲלֵיהּ, וְאִיהוּ מֶרְכָּבָה לְגַבָּהּ בְּיוֹמִין דְּחוֹל, וְדָא שְׁכִינְתָּא וְדָא אדנ"י, קוֹל רָכִיב בְּפוּמוֹי דָא יהו"ה, וְרָזָא דְּדִבּוּר (תהלים נא יז) אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח וְגוֹמֵר, וְאִיהוּ מֶרְכָּבָה לְתַרְוַיְיהוּ כְּגַוְונָא דָא יאהדונה"י, וְהָכִי סָלִיק מַלְאָ"דְ בְּחוּשְׁבַּן תְּרֵין שְׁמָהָן כַּחֲדָא, וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי מַלְאָ"דְ שַׂר הַפָּנִים, דְּעַל יַד שְׁלִיחָא דָא מִתְיַחֲדִין בְּשִׁית יוֹמֵי דְחוֹל, אֲבָל בְּיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא לָא סָלְקִין תְּרֵין שְׁמָהָן אִלֵּין, דְּאִינּוּן עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְלָא מִתְיַחֲדִין עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, אֶלָּא בְּצַדִּיק חַי עָלְמִין, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל, קוֹל (דף ג ע"א) דִּקְרִיאַת שְׁמַע, וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר דִּבּוּר דִּצְלוֹתָא, וְלָא

לשון הקודש

שֶׁמַּגִּיעָה לָהּ עַד צַדִּיק חַי"י הָעוֹלָמִים, כּוֹלֵל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, שֶׁבָּהֶם נֶאֱמַר וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, חַי הָעוֹלָמִים, וּתְפִלָּה הִיא דִּבּוּר שֶׁרוֹכֶבֶת עָלָיו, וְהוּא מֶרְכָּבָה אֵלֶיהָ בִּימוֹת הַחֹל, וְזוֹ שְׁכִינָה, וְזֶה אדנ"י. קוֹל רוֹכֵב בְּפִיו זֶה יהו"ה, וְסוֹד הַדִּבּוּר אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח וְגוֹמֵר, וְהוּא מֶרְכָּבָה לִשְׁנֵיהֶם כְּמוֹ זֶה – יאהדונה"י, וְכָךְ עוֹלֶה מַלְאָ"דְ בְּחֶשְׁבּוֹן שְׁנֵי שֵׁמוֹת כְּאֶחָד. וְלָכֵן נִקְרָא מַלְאָ"דְ שַׂר הַפָּנִים, שֶׁעַל יְדֵי שָׁלִיחַ זֶה מִתְיַחֲדִים בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, אֲבָל בְּיוֹם שַׁבָּת לֹא עוֹלִים שְׁנֵי שֵׁמוֹת אֵלּוּ, שֶׁהֵם עַמּוּד הָאֶמְצָעִי וּשְׁכִינָתוֹ, וְלֹא מִתְיַחֲדִים עַל יְדֵי שָׁלִיחַ, אֶלָּא בְּצַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, וְעָלָיו נֶאֱמַר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל – הַקּוֹל שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר – דִּבּוּר שֶׁל תְּפִלָּה, וְלֹא עַל יְדֵי

עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, וּבְגִין דָּא (משלי י כו) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם הוּא כְּלִיל כֹּלָא, וּבֵיהּ מִתְיַיחֲדִין תְּרֵין שְׁמָהָן אִלֵּין, וְעַל תְּרֵין שְׁמָהָן אִלֵּין אִתְּמַר (דהי"א טז לג) אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר, וְנֶעֱנָה מַלְאָךְ מִגּוֹ אֶשָּׁא מִשְּׁמַיָּא וְאָמַר, הֵן הֵן מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, וַהֲוֹוּ מִתְקַבְּצִין מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת כִּבְמַזְמוּטֵי חָתָן וְכַלָּה. אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא בְּרִיךְ יְהֵא בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא דְּאָמַר מִלִּין אִלֵּין, לְיַחֲדָא בְּהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ.

קוּם אֵלִיָּהוּ נְבִיאָה לִיקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְיִתְעָרוּן עִמָּךְ שְׁאָר נְבִיאֵי, וַעֲבִיד לֵיהּ קִנָּא בְּהַאי חִבּוּרָא, וּלְכָל מַשְׁרְיָין דְּאָזְלִין מִתְּתַרְכֵי בָּתַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, לְחַבָּרָא לוֹן בְּהַאי חִבּוּרָא, לְאִשְׁתַּכָּחָא בֵּיהּ נְיָיחָא לְאִלֵּין מַשְׁרְיָין דְּנִשְׁמָתִין דְּאָזְלִין מִתְּתַרְכִין מִשְּׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי יְחִידָאָה אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד (איכה א

לשון הקודש

שָׁלִיחַ, וְלָכֵן צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם הוּא כּוֹלֵל הַכֹּל, וּבוֹ מִתְיַחֲדִים שְׁנֵי שֵׁמוֹת אֵלּוּ, וְעַל שְׁנֵי שֵׁמוֹת אֵלּוּ נֶאֱמַר אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר. וְנַעֲנָה מַלְאָךְ מִתּוֹךְ אֵשׁ מִשָּׁמַיִם וְאוֹמֵר, הֵן הֵן מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, וְהָיוּ מִתְקַבְּצִים מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת כְּמוֹ בְּמַזְמוּטֵי חָתָן וְכַלָּה. אָמַר רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן: בָּרוּךְ יִהְיֶה הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁאָמַר דְּבָרִים אֵלּוּ לְיַחֵד בָּהֶם אֶת הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא עִם שְׁכִינָתוֹ.

קוּם אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא לִכְבוֹד הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, וְיִתְעוֹרְרוּ עִמְּךָ שְׁאָר הַנְּבִיאִים, וַעֲשֵׂה לוֹ קֵן בַּחִבּוּר הַזֶּה, וּלְכָל הַמַּחֲנוֹת שֶׁהוֹלְכִים מְגֹרָשִׁים אַחַר הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, לְחַבְּרָם בַּחִבּוּר הַזֶּה שֶׁתִּמָּצֵא בוֹ מְנוּחָה לַמַּחֲנוֹת שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת הַלָּלוּ שֶׁהוֹלְכִים

א), וּלְאִשְׁתַּכָּחָא בֵּיהּ נְיָיחָא לְמַשְׁרְיָין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיהו לג ז) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן, וְלֵית שָׁלוֹם אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

קוּם לְחַבָּרָא לוֹן בְּהַאי חִבּוּרָא, דְּהָא כַּד אִית בְּיִשְׂרָאֵל מַשְׂכִּילִים, מֵאִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דניאל יד ג) וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, דָּא דְּאִתְקְרֵי סֵפֶר הַזֹּהַר, דְּיָדְעִין לְמִפְּלַח לְמָאֲרֵיהוֹן, וּלְאַפָּקָא אַזְכָּרוֹת דִּשְׁמָהָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּכַוָּנָה, וּלְחַבָּרָא לוֹן בְּקוֹל דִּקְרִיאַת שְׁמַע, וּבְדִבּוּר דִּצְלוֹתָא, דְּאִינוּן תְּרֵין שְׁמָהָן יאהדונה"י, דִּבְהוֹן כְּלִילָן כָּל הַוַּוָיָ"ן וְכִנּוּיָ"ן וַעֲשַׂר סְפִירָן.

לשון הקודש

מְגֹרָשִׁים מֵהַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא יְחִידָה, אֵיכָה יָשְׁבָה בָּדָד, וּלְהַמְצִא בוֹ מְנוּחָה לְמַחֲנוֹת הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חָצָה מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן, וְאֵין שָׁלוֹם אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא.

קוּם לְחַבְּרָם בַּחִבּוּר הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל מַשְׂכִּילִים, מֵאֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, זֶה שֶׁנִּקְרָא סֵפֶר הַזֹּהַר, שֶׁיּוֹדְעִים לַעֲבֹד אֶת רִבּוֹנָם וּלְהוֹצִיא אַזְכָּרוֹת שֶׁל הַשֵּׁמוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וּשְׁכִינָתוֹ בְּכַוָּנָה, וּלְחַבְּרָם בְּקוֹל שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע וּבְדִבּוּר שֶׁל תְּפִלָּה, שֶׁהֵם שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת – יאהדונה"י, שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַהַוָּיוֹת וְהַכִּנּוּיִים וְעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת.

כַּמָּה מַלְאָכִין דְּאִינּוּן חֵיָוָן דְּמֶרְכַּבְתָּא וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים, וְכָל עֶשֶׂר כִּתּוֹת דִּכְלִילָן בְּהוֹן דִּמְשַׁמְּשִׁין לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, כֻּלְּהוּ וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת (יחזקאל א יא) לְפוּמוֹי, לָקָבֵל אִלֵּין אַזְכָּרוֹת, דְּאִינּוּן יאהדונה"י, בֵּין בִּקְרִיאַת שְׁמַע בֵּין בִּצְלוֹתָא בֵּין בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, דִּבְכָל אַזְכָּרָה דְּיִפּוֹק מִפּוּמוֹי בְּכָל אֲתַר וּבְכָל מַמְלָל, צָרִיךְ לְכַוָּנָא דִּיבּוּר בְּאדנ"י קוֹל בְּיהו"ה, וּלְיַחֲדָא לוֹן כַּחֲדָא, בְּיִחוּדָא דְּאִיהוּ יָחִיד נֶעֱלָם, דִּמְחַבֵּר לוֹן וּמְיַחֵד לוֹן כַּחֲדָא, וּבֵיהּ צָרִיךְ הַכַּוָּנָה, דְּלָא תַלְיָא לְמֵימַר בֵּיהּ קוֹל וְדִבּוּר אֶלָּא מַחֲשַׁבְתָּא.

כַּד נָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּקְרִיאַת שְׁמַע, אִתְּמַר בְּחֵיוָן וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם (שם כד), בְּעֶשֶׂר מִינֵי הִלּוּלִים, בְּשִׁיר פָּשׁוּט דְּאִיהוּ י' כֶּתֶ"ר,

לשון הקודש

כַּמָּה מַלְאָכִים, שֶׁהֵם חַיּוֹת הַמֶּרְכָּבָה וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְכָל עֶשֶׂר הַכִּתּוֹת שֶׁכְּלוּלִים בָּהֶם, שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים אֶת עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, כֻּלָּם וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת לְפִיו כְּנֶגֶד הָאַזְכָּרוֹת הַלָּלוּ שֶׁהֵן יאהדונה"י, בֵּין בִּקְרִיאַת שְׁמַע, בֵּין בִּתְפִלָּה, בֵּין בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, שֶׁבְּכָל אַזְכָּרָה שֶׁיּוֹצִיא מִפִּיו בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל דִּבּוּר, צָרִיךְ לְכַוֵּן הַדִּבּוּר בַּאדנ"י וְקוֹל בַּיהו"ה וּלְיַחֲדָם כְּאֶחָד בְּיִחוּד שֶׁהוּא יָחִיד נֶעְלָם שֶׁמְּחַבֵּר אוֹתָם וּמְיַחֵד אוֹתָם כְּאֶחָד, וּבוֹ צָרִיךְ הַכַּוָּנָה, שֶׁלֹּא תָלוּי לוֹמַר בּוֹ קוֹל וְדִבּוּר, אֶלָּא מַחֲשָׁבָה.

כְּשֶׁיּוֹרֵד הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא בִּקְרִיאַת שְׁמַע, נֶאֱמַר בַּחַיּוֹת וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם, בַּעֲשָׂרָה מִינֵי הִלּוּלִים: בְּשִׁיר פָּשׁוּט שֶׁהוּא י' כֶּתֶ"ר, כְּפוּל שֶׁהוּא י"ה

כְּפוּל דְּאִיהוּ י"ה חָכְמָ"ה וּבִינָ"ה, מְשׁוּלָּשׁ בְּיה"ו דְּאִיהוּ חֶסֶ"ד גְּבוּרָ"ה תִּפְאֶרֶ"ת, מְרוּבָּע בְּיהו"ה דְּאִיהוּ נֶצַ"ח הו"ד יְסו"ד מַלְכו"ת, דְּנַטְרִין צִפָּרָא קַדִּישָׁא יִשְׂרָאֵל בֵּינַיְהוּ, וְקָרָאן בָּהּ לְיִשְׂרָאֵל דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְהַיְינוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הָא נָחִית לְגַבָּהּ, צָרִיךְ לְקַשְׁרָא לֵיהּ בַּהֲדָהּ, וּלְיַחֲדָא לוֹן בְּיִחוּדָא חֲדָא בְּלָא פֵּרוּדָא כְּלָל, וּבְגִין דָּא מָאן דְּשָׁח בֵּינְתַיִים עֲבֵירָה הִיא בְּיָדוֹ הַהִיא שִׂיחָה.

וְאַמַּאי קָשְׁרִין לֵיהּ בַּהֲדָהּ לְא"ח עִם ד', כְּלִילָא מֵאַרְבַּע פָּרָשִׁיָּין, בְּגִין דְּלָא יְהֵא פָּרַח מִינָהּ, וְאִשְׁתְּאָרַת יְחִידָה, אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, וּבְגִין דָּא קָשְׁרִין לֵיהּ בַּהֲדָהּ בְּכַמָּה קִשּׁוּרֵי דִתְפִלֵּי, בְּכַמָּה קִשּׁוּרֵי דְצִיצִית, דְּלָא יָזוּז מִינָהּ.

לשון הקודש

חָכְמָ"ה וּבִינָ"ה, מְשֻׁלָּשׁ בְּיה"ו שֶׁהוּא חֶסֶ"ד גְּבוּרָ"ה תִּפְאֶרֶ"ת, מְרֻבָּע בְּיהו"ה שֶׁהוּא נֶצַ"ח הו"ד יְסו"ד מַלְכו"ת, שֶׁשּׁוֹמְרִים אֶת הַצִּפּוֹר הַקְּדוֹשָׁה – יִשְׂרָאֵל – בֵּינֵיהֶם, וְקוֹרְאִים בָּהּ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהַיְנוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הֲרֵי יוֹרֵד אֵלֶיהָ, צָרִיךְ לְקָשְׁרוֹ עִמָּהּ, וּלְיַחֲדָם בְּיִחוּד אֶחָד לְלֹא פֵּרוּד כְּלָל. וְלָכֵן מִי שֶׁשָּׁח בֵּינְתַיִם אוֹתָהּ שִׂיחָה, עֲבֵרָה הִיא בְּיָדוֹ.

וְלָמָּה קוֹשְׁרִים אוֹתוֹ עִמָּהּ לְא"ח עִם ד' כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת? כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה פּוֹרֵחַ מִמֶּנָּה וְתִשָּׁאֵר יְחִידָה, אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, וּמִשּׁוּם זֶה קוֹשְׁרִים אוֹתוֹ עִמָּהּ בְּכַמָּה קִשּׁוּרֵי תְּפִלִּין בְּכַמָּה קִשּׁוּרֵי צִיצִית שֶׁלֹּא יָזוּז מִמֶּנָּה.

וְכָל קֶשֶׁר אִיהוּ מִסִּטְרָא דְאָת י׳, וּתְרֵין קִשְׁרִין אִנּוּן, דְּאִנּוּן קֶשֶׁר דְּרֵישָׁא קֶשֶׁר דְּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא, וְאִנּוּן י"י מִן יאהדונה"י, יהו"ה אַרְבַּע פָּרָשִׁיָּין דִּתְפִלֵּי, וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה וכו׳ (דברים כח י), אדנ"י אַרְבַּע בָּתֵּי דִתְפִלֵּי, אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה מִלְּגָאו דִתְפִלֵּי, בְּחַד וְעֶשְׂרִין אַזְכָּרוֹת דִתְפִלִּין דְּרֵישָׁא וּבְחַד וְעֶשְׂרִין אַזְכָּרוֹת דִתְפִלִּין דְּיָד, וְדָא אִימָּא עִלָּאָה, תְּפִלֵּי דְמָארֵי עָלְמָא קָארִינָן לֵיהּ, תְּפִלִּין עַל רֵישָׁא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, כְּסֵי לֵיהּ אִימָּא בְּגַדְפָּהָא דְאִינּוּן רְצוּעִין דִתְפִלֵּי, וְקָשְׁרִין לֵיהּ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה בִּתְפִלִּין דְּיָד, וְלֵיהּ אָמְרִין שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, בְּרָא דְסָבָא דְסָבִין, וְדָא חָכְמָה עִלָּאָה, וְעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא יִשְׂרָאֵל, שִׁיר אֵ"ל שִׁיר מִשְׂמָאלָא שִׁיר

לשון הקודש

וְכָל קֶשֶׁר הוּא מִצַּד שֶׁל הָאוֹת י׳, וּשְׁנֵי קְשָׁרִים הֵם, שֶׁהֵם קֶשֶׁר שֶׁל רֹאשׁ, הַקֶּשֶׁר שֶׁל זְרוֹעַ שְׂמֹאל. וְהֵם י׳ י׳ מִן יאהדונה"י. יהו"ה – אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת הַתְּפִלִּין, וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה וְכוּ׳. אדנ"י – אַרְבָּעָה בָּתֵּי הַתְּפִלִּין. אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה – מִבִּפְנִים שֶׁל הַתְּפִלִּין, בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אַזְכָּרוֹת הַתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּבְעֶשְׂרִים אַרְבַּע אַזְכָּרוֹת הַתְּפִלִּין שֶׁל יָד, וְזוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, תְּפִלִּין שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם קוֹרְאִים לוֹ, תְּפִלִּין עַל רֹאשׁ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. מְכַסָּה אוֹתוֹ הָאֵם בִּכְנָפֶיהָ, שֶׁהֵן רְצוּעוֹת הַתְּפִלִּין, וְקוֹשְׁרִים אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל עִם הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה בִּתְפִלִּין שֶׁל יָד, וְלוֹ אוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הַבֵּן שֶׁל זָקֵן הַזְּקֵנִים, וְזוֹ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה, וְעַל שְׁמוֹ נִקְרָא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי יִשְׂרָאֵל, שִׁיר אֵ"ל, שִׁיר מִשְׂמֹאל, שִׁיר שֶׁל לְוִיִּם, אֵ"ל

דִּלְוִים, אֵ"ל מִימִינָא דְכַהֲנַיָּא, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא
(דף ג ע"ב) יִשְׂרָאֵל כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ, חָכְמָה נָחִית בְּבִרְכָתָא
דְכַהֲנָא בִּימִינָא, וּבֵיהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְּרִים, אִימָּא
נָחִית בִּקְדוּשָׁה דְלֵיוָאֵי מִשְּׂמָאלָא, וּבֵיהּ הָרוֹצֶה
לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא קִשּׁוּרָא
דְתַרְוַיְיהוּ יְחוּדָא דְתַרְוַיְיהוּ.

אוּף הָכִי יְסוֹד חַי עָלְמִין, קִשּׁוּרָא דְעַמּוּדָא
דְאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, בְּאָן אֲתַר
בִּצְלוֹתָא, דְּבֵיהּ כְּלִילָן תַּמְנֵי סְרֵי בִּרְכָאָן, וּבֵיהּ
מִתְיַיחֲדִין תְּרֵין שְׁמָהָן כַּחֲדָא אִינּוּן יאהדונה"י,
וְחִבּוּרָא דִתְרֵין שְׁמָהָן צְרִיכִין בַּחֲשַׁאי, וְרָזָא דְמִלָּה
(יחזקאל א כה) בְּעָמְדָם תִּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶן, בְּעָמְדָם יִשְׂרָאֵל
בִּצְלוֹתָא דְעַמִּידָה חֵיוָון תִּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶם דְּלָא
לְמִשְׁמַע בְּהוֹן קָלָא, דְּתַמָּן קוֹל דְּמָמָה דַקָּה (מ"א

לשון הקודש

מִימִין שֶׁל הַכֹּהֲנִים, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי יִשְׂרָאֵל כּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם. הַחָכְמָה יוֹרֶדֶת בְּבִרְכַּת הַכֹּהֵן בְּיָמִין, וּבוֹ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְּרִים, הָאֵם יוֹרֶדֶת בִּקְדֻשַּׁת הַלְוִיִּם מִשְּׂמֹאל, וּבוֹ הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין. עַמּוּד הָאֶמְצָעִי הַקֶּשֶׁר שֶׁל שְׁנֵיהֶם, הַיִּחוּד שֶׁל שְׁנֵיהֶם.

אַף כָּךְ יְסוֹד חַי הָעוֹלָמִים, הַקֶּשֶׁר שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּאֵיזֶה מָקוֹם בַּתְּפִלָּה, שֶׁבּוֹ כְּלוּלִים שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, וּבוֹ מִתְיַחֲדִים שְׁנֵי שֵׁמוֹת כְּאֶחָד – הֵם יאהדונה"י, וְחִבּוּרָם שֶׁל שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת צְרִיכִים בַּחֲשַׁאי, וְסוֹד הַדָּבָר – בְּעָמְדָם תִּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶן. בְּעָמְדָם יִשְׂרָאֵל בִּתְפִלַּת הָעֲמִידָה, הַחַיּוֹת תִּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶם שֶׁלֹּא לְהַשְׁמִיעַ בָּהֶם

יט יב), קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים דְּאִיהוּ בְּעַמִּידָה, בְּגִין דְּתַמָּן קָאָתָא מַלְכָּא.

דְּהָא בְּרוּחַ גְּדוֹלָה וּבְרַעַשׁ וּבָאֵשׁ, דְּאִשְׁתַּמְּעוּן בְּהוֹן גַּדְפֵּי חֵיוָון לָא אָתָא מַלְכָּא, אֶלָּא בְּקוֹל דְּמָמָה דַקָּה, דְּאִיהִי בָּתַר רוּחַ רַעַשׁ אֵשׁ, וְאִיהִי רְבִיעָאָה לוֹן, וַעֲלַיְהוּ אָמַר יְחֶזְקֵאל (א ד), וָאֵרֶא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, עָנָן גָּדוֹל, וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, הָא אִינוּן תְּלַת, דִּרְכִיבִין בְּהוֹן תְּלַת אַתְוָון הו"ה, קוֹל דְּמָמָה דַקָּה דָא י' מִן הוה"י, וְאִיהִי י' מִן אדנ"י, תַּמָּן קָא אָתָא מַלְכָּא דְּאִיהוּ יהו"ה. דְּכָל הֲוַיָּ"ה דְשַׁלִּיט ה' עַל ו' ה' עַל י' נוּקְבָא אִיהִי הַהֲוַיָּ"ה, כְּגוֹן טִפָּה דְנוּקְבָא כַּד שַׁלִּיט עַל טִפָּה דְּדְכוּרָא בַּת אִיהִי.

אָתָא אֵלִיָּהוּ וְכָל מָאנֵי מִתִּיבְתָּא, וְאִשְׁתַּטְחוּ קַמֵּיהּ וְאָמְרוּ, סִינַי סִינַי מָאן יָכִיל לְמֵימַר

לשון הקודש

קוֹל, שֶׁשָּׁם קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים שֶׁהוּא בַּעֲמִידָה, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם בָּא הַמֶּלֶךְ.

שֶׁהֲרֵי בְּרוּחַ גְּדוֹלָה וּבְרַעַשׁ גָּדוֹל וּבָאֵשׁ, שֶׁנִּשְׁמָעִים בָּהֶם כַּנְפֵי הַחַיּוֹת, לֹא בָּא הַמֶּלֶךְ, אֶלָּא בְּקוֹל דְּמָמָה דַקָּה, שֶׁהִיא אַחַר רוּחַ רַעַשׁ וָאֵשׁ, וְהִיא רְבִיעִית לָהֶם, וַעֲלֵיהֶם אָמַר יְחֶזְקֵאל, וָאֵרֶא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן עָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת. הֲרֵי הֵם שָׁלֹשׁ, שֶׁרוֹכְבִים בָּהֶם שְׁלֹשׁ הָאוֹתִיּוֹת הו"ה. קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, זוֹ י' מִן הַוה"י, וְהִיא י' מִן אדנ"י, שָׁם בָּא הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא יהו"ה, שֶׁכָּל הוי"ה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת ה' עַל ו', ה' עַל י', נְקֵבָה הִיא הַהוי"ה, כְּמוֹ טִפָּה שֶׁל נְקֵבָה כְּשֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הַטִּפָּה שֶׁל זָכָר, הִיא בַּת.

בָּא אֵלִיָּהוּ וְכָל רָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה, וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ: סִינַי, סִינַי, מִי

מִלִּין קַמָּךְ, אֶלָּא בְּקוֹל דְּמָמָה דַקָּה, דִּבְפוּמָךְ קָא אָתֵי מַלְכָּא, קוּם אֵלִיָּהוּ תַּקִּין לְבוּשֵׁי מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא, דְּאַנְתְּ כַּהֲנָא, תַּקִּין לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַרְבַּע בִּגְדֵי לָבָן, וְאַרְבַּע בִּגְדֵי זָהָב לְמַטְרוֹנִיתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (תהלים מה יד) כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ.

אַרְבַּע בִּגְדֵי לָבָן כֻּלְּהוּ רַחֲמֵי בִּשְׁמָא דְיהו"ה, וְלֵית מָאן דְּמָחִיל בְּהוֹן עֲרָיָין אֶלָּא אִיהוּ, אַרְבַּע בִּגְדֵי זָהָב כֻּלְּהוּ דִינָא מִסִּטְרָא דְאדנ"י, וְלֵית מָאן דְּמָחִיל עַל עֲבוֹדָה זָרָה אֶלָּא אִיהִי, דְּשַׁלְטָאן שִׁפְחָה בַּאֲתַר דִּגְבִירְתָּהּ.

כְּשְׁמֵיהּ כֵּן כָּרְסְיֵיהּ, כֵּן לְבוּשֵׁיהּ, וּבְאִלֵּין לְבוּשִׁין לָא אִתְלַבַּשׁ עַד כְּעַן מִיּוֹמָא דְאִתְחֲרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, דְּהָא כְתִיב (ישעיה נ ג) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם

לשון הקודש

יָכוֹל לוֹמַר דְּבָרִים לְפָנֶיךָ, אֶלָּא בְּקוֹל דְּמָמָה דַקָּה שֶׁבְּפִיךָ בָּא הַמֶּלֶךְ. קוּם אֵלִיָּהוּ, תַּקֵּן לְבוּשֵׁי הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה, שֶׁאַתָּה כֹּהֵן. תַּקֵּן לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא אַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן, וְאַרְבָּעָה בִּגְדֵי זָהָב לַגְּבִירָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ.

אַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן כֻּלָּם רַחֲמִים בְּשֵׁם שֶׁל יהו"ה, וְאֵין מִי שֶׁמּוֹחֵל בָּהֶם עֲרָיוֹת אֶלָּא הוּא. אַרְבָּעָה בִּגְדֵי זָהָב כֻּלָּם דִּין מִצַּד שֶׁל אדנ"י, וְאֵין מִי שֶׁמּוֹחֵל עַל עֲבוֹדָה זָרָה אֶלָּא הִיא, שֶׁשּׁוֹלֶטֶת שִׁפְחָה בִּמְקוֹם גְּבִרְתָּהּ.

כְּשְׁמוֹ כֵּן כִּסְאוֹ, כֵּן לְבוּשוֹ, וּבַלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ לֹא מִתְלַבֵּשׁ עַד כָּעֵת מִיּוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם

קַדְרוּת, וּשְׁכִינְתָּא אִתְּמַר בָּהּ (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, בְּגִין דְּאִיהִי בְּגָלוּתָא, וְכָרְסַיָּא דִילָהּ פְּגִימָא בְּחוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל, דְּתַמָּן נִשְׁמָתִין דְּיִשְׂרָאֵל, וּבְגִין דָּא זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּתַקִּין לָהּ כָּרְסַיָּא בִּצְלוֹתָא דִילֵיהּ, בְּפִקּוּדִין דִילֵיהּ, בָּתַר דְּאִיהוּ מִתַּמָּן כָּרְסַיָּא פְּגִים בְּגִינַיְהוּ, וְאִסְתַּלַּק שֵׁם יהו"ה מִתַּמָּן, דְּאִיהוּ לָא שַׁרְיָא בַּאֲתַר פְּגִים, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא כא כא) כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב, אוּף הָכִי בְּנִשְׁמָתָא פְּגִימָא לָא שַׁרְיָא.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאַשְׁלִים נִשְׁמָתֵיהּ, לְשַׁרְיָא בֵּיהּ שֵׁם יהו"ה, וְעָבִיד לֵיהּ כָּרְסַיָּא לְגַבֵּיהּ, וְזַכָּאָה פּוּמָא דְמִתְחַבֵּר בָּהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם שְׁכִינְתֵּיהּ דְּאִיהוּ תּוֹרַת יהו"ה, וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּלָבִיש מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא בַּעֲשַׂר סְפִירָן דְּבְרִיאָה, דְּכִלִילָן בְּשֵׁם יאהדונה"י, כִּשְׁמֵיהּ כֵּן לְבוּשׁוֹהִי.

לשון הקודש

קַדְרוּת, וּבִשְׁכִינָה נֶאֱמַר אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, מִשּׁוּם שֶׁהִיא בַּגָּלוּת, וְהַכִּסֵּא שֶׁלָּהּ פָּגוּם בַּחֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּתַּקֵּן לָהּ כִּסֵּא בִּתְפִלָּתוֹ, בַּמִּצְוֹת שֶׁלּוֹ. אַחַר שֶׁהוּא מִשָּׁם, הַכִּסֵּא פָּגוּם בִּגְלָלָם, וּמִסְתַּלֵּק שֵׁם יהו"ה מִשָּׁם, שֶׁהוּא לֹא שׁוֹרֶה בְּמָקוֹם פָּגוּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוּם לֹא יִקְרַב, אַף כָּךְ בִּנְשָׁמָה פְּגוּמָה לֹא שׁוֹרֶה.

אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּשְׁלִים נִשְׁמָתוֹ לְהַשְׁרוֹת בָּהּ שֵׁם יהו"ה וְעוֹשֶׂה לוֹ כִּסֵּא אֵלָיו, וְאַשְׁרֵי הַפֶּה שֶׁמִּתְחַבֵּר בּוֹ הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, שֶׁהִיא תּוֹרַת יהו"ה, וְאַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמַּלְבִּישׁ הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה בְּעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת שֶׁל בְּרִיאָה שֶׁכְּלוּלִים בַּשֵּׁם

וּמָאן דְּתַקִּין לֵיהּ סוּסְיָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שיר א ט) לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי, דְּאִיהִי מֶרְכָּבָה דִּילֵיהּ, דִּבְיוֹמֵי דְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים אִיהוּ לָבוּשׁ לְבוּשֵׁי מַלְכוּתָא, דְּאִינוּן עֶשֶׂר סְפִירוֹת דִּבְרִיאָה, וּבְיוֹמֵי דְחוֹל לָבִישׁ עֶשֶׂר כִּתּוֹת דְּמַלְאָכַיָּא, דִּמְשַׁמְּשֵׁי לוֹן לַעֲשַׂר סְפִירָן דִּבְרִיאָה.

דְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת דַּאֲצִילוּת מַלְכָּא בְּהוֹן, אִיהוּ וְגַרְמֵיהּ חַד בְּהוֹן, אִיהוּ וְחַיָּיו חַד בְּהוֹן, מַה דְּלַאו הָכִי בְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת דִּבְרִיאָה, דְּלַאו אִינוּן וְחַיֵּיהוֹן חַד, לַאו אִינוּן וְגַרְמֵיהוֹן חַד.

וְעִלַּת עַל כֹּלָּא הוּא נָהִיר (נ"א נָחִית) בְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת דַּאֲצִילוּת, וּבְעֶשֶׂר סְפִירוֹת דִּבְרִיאָה, וְנָהִיר בְּעֶשֶׂר כִּתּוֹת דְּמַלְאָכַיָּא, וּבְעֶשֶׂר גַּלְגַּלֵּי דִּרְקִיעָא, וְלָא אִשְׁתַּנִּי בְּכָל אֲתַר. (דף ד ע"א) קוּם יְחֶזְקֵאל נְבִיאָה,

לשון הקודש

יאהדונה"י, כִּשְׁמוֹ כֵּן לְבוּשָׁיו.

וּמִי שֶׁמַּתְקִין לוֹ סוּסָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי, שֶׁהִיא מֶרְכָּבָה שֶׁלּוֹ, שֶׁבִּימֵי הַשַּׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים הוּא לָבוּשׁ בִּלְבוּשֵׁי מַלְכוּת, שֶׁהֵן עֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁל בְּרִיאָה, וּבִימוֹת הַחֹל לָבוּשׁ בְּעֶשֶׂר כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאָכִים שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים אוֹתָם, אֶת עֶשֶׂר סְפִירוֹת הַבְּרִיאָה.

שֶׁעֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁל הָאֲצִילוּת, הַמֶּלֶךְ בָּהֶם, הוּא וְעַצְמוֹ אֶחָד בָּהֶם, הוּא וְחַיָּיו אֶחָד בָּהֶם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת שֶׁל הַבְּרִיאָה, שֶׁהֵם וְחַיֵּיהֶם אֵינָם אֶחָד, שֶׁהֵם וְעַצְמָם אֵינָם אֶחָד.

וְעִלַּת עַל הַכֹּל, הוּא מֵאִיר (יורד) בְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁל אֲצִילוּת, וּבְעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת שֶׁל בְּרִיאָה, וּמֵאִיר בְּעֶשֶׂר כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאָכִים, וּבַעֲשָׂרָה גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ, וְלֹא

לְגַלָּאָה אִלֵּין מַרְאוֹת קַמֵּי שְׁכִינְתָּא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א יג) וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ, בְּנִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא וְטַעֲמֵי דְאוֹרַיְיתָא, דַּעֲלַיְיהוּ דְּאַתְוָון אִתְּמַר (שם) וּדְמוּת הַחַיּוֹת, מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ אִלֵּין אִינוּן נְקוּדִין, בּוֹעֲרוֹת כְּמַרְאֵה הַלַּפִּידִים אִלֵּין טַעֲמֵי, וּבְהוֹן (דניאל יב ג) וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, וְהַמַּשְׂכִּלִים אִלֵּין אַתְוָון, יַזְהִרוּ אִלֵּין נְקוּדִין דְּנָהֲרִין בְּהוֹן, כְּזֹהַר אִלֵּין טַעֲמֵי.

וּשְׁכִינְתָּא כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ, עֲלָהּ אִתְּמַר (יחזקאל א יג) הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת, דְּאִינוּן חֵיוָן עִלָּאִין דִּנְקוּדֵי דְטַעֲמֵי, וְחֵיוָון תַּתָּאִין דִּנְקוּדֵי דְאַתְוָון, כְּגַוְונָא דָא הֶ, וְאִנּוּן סֶגּוֹלְתָּ"א לְעֵילָא תְּלַת חֵיוָון עִילָּאִין, דִּרְמִיזִין י' י' י' בְּרָאשֵׁי תֵּיבוֹת יהו"ה יהו"ה יהו"ה, וְאִינוּן יהו"ה מֶלֶךְ יהו"ה מָלָךְ יהו"ה

לשון הקודש

מִשְׁתַּנָּה בְּכָל מָקוֹם. קוּם יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא לְגַלּוֹת אֶת הַמַּרְאוֹת הַלָּלוּ לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ, בְּנִקּוּדֵי הַתּוֹרָה וְטַעֲמֵי הַתּוֹרָה, שֶׁעַל הָאוֹתִיּוֹת נֶאֱמַר וּדְמוּת הַחַיּוֹת, מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ אֵלּוּ הֵם הַנִּקֻּדּוֹת, בֹּעֲרוֹת כְּמַרְאֵה הַלַּפִּידִים אֵלּוּ הַטְּעָמִים, וּבָהֶם וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. וְהַמַּשְׂכִּלִים – אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת, יַזְהִרוּ – אֵלּוּ הַנִּקֻּדּוֹת שֶׁמְּאִירוֹת בָּהֶם, כְּזֹהַר – אֵלּוּ הַטְּעָמִים.

וְהַשְּׁכִינָה כְּלוּלָה מִכֻּלָּם, עָלֶיהָ נֶאֱמַר הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת, שֶׁהֵן הַחַיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁל נִקֻּדּוֹת הַטְּעָמִים, וְחַיּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁל נִקֻּדּוֹת הָאוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ זֶה: הֶ וְהֵם סֶגּוֹלְתָּ"א לְמַעְלָה, שָׁלֹשׁ חַיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁרְמוּזוֹת י' י' י' בְּרָאשֵׁי תֵּבוֹת יהו"ה יהו"ה יהו"ה, וְהֵם יהו"ה מֶלֶךְ,

יִמְלֹךְ, אַנְפֵּי תְּלַת חֵיוָון עִילָּאִין, דְּאִינּוּן חֶסֶ"ד גְּבוּרָ"ה תִּפְאֶרֶ"ת, וּלְתַתָּא סָגוֹ"ל דְּאִינּוּן חֵיוָון תַּתָּאִין, אַנְפֵּי נֶצַ"ח יְסוֹ"ד וָהוֹ"ד, דְּרְמִיזִין בִּיבָרֶכְ"ךָ יהו"ה יָאֵ"ר יהו"ה יִשָּׂ"א יהו"ה, נְקוּדָה דְּאֶמְצָעִיתָא חַיָּה שֶׁשִּׁמָּהּ אָדָם כְּגַוְונָא דָא ה, הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת, דְּאִינּוּן תְּלַת לְעֵילָא, וּתְלַת לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דָא הֶ.

אִיהִי רְבִיעָאָה לְכָל תְּלַת, וּשְׁבִיעָאָה לְשִׁית. וְרָזָא דִתְלַת חֵיוָון תַּתָּאִין, עֲלַיְיהוּ אִיהוּ קָא רְמִיז וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה (יחזקאל א א), וְעַל נְקוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא קָא רְמִיז בָּרְבִיעִי, דְּאִיהוּ אַרְבַּע אַנְפֵּי אָדָם, חָכְמָה עִלָּאָה כ"ַח מָ"ה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם כו) דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה, וְכֹלָּא בְּרָזָא דִנְקוּדֵי דְּאָת הֶ.

לשון הקודש

יהו"ה מָלָךְ, יהו"ה יִמְלֹךְ, פְּנֵי שְׁלֹשֶׁת הַחַיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁהֵן חֶסֶ"ד גְּבוּרָ"ה תִּפְאֶרֶ"ת. וּלְמַטָּה סָגוֹ"ל שֶׁהֵם הַחַיּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת – פְּנֵי נֶצַ"ח יְסוֹ"ד וְהוֹ"ד, שֶׁרְמוּזִים בִּיבָרֶכְ"ךָ יהו"ה, יָאֵ"ר יהו"ה, יִשָּׂ"א יהו"ה. הַנְּקֻדָּה שֶׁל הָאֶמְצַע – חַיָּה שֶׁשִּׁמָּהּ אָדָם, כְּמוֹ זֶה: ה, הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת, שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ לְמַעְלָה וְשָׁלֹשׁ לְמַטָּה, כְּמוֹ זֶה: הֶ.

הִיא רְבִיעִית לְכָל הַשָּׁלֹשׁ וּשְׁבִיעִית לַשִּׁשׁ. וְהַסּוֹד שֶׁל שָׁלֹשׁ הַחַיּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת, עֲלֵיהֶם הוּא רוֹמֵז וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וְעַל הַנְּקֻדָּה שֶׁבָּאֶמְצַע רוֹמֵז בָּרְבִיעִי, שֶׁהוּא אַרְבַּע פְּנֵי אָדָם, חָכְמָה עֶלְיוֹנָה – כ"ַח מָ"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה, וְהַכֹּל בְּסוֹד הַנְּקֻדּוֹת שֶׁל אוֹת הֶ.

בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ, דָּא אָת ה', דְּאִיהִי אֱלֹהִי"ם, כְּנוּ"י לְשֵׁם יהו"ה, וְאִיהִי כָּרְסַיָּא, דְּהָכִי סָלִיק הַכִּסֵּ"א כְּחוּשְׁבַּן אֱלֹהִי"ם.

וְאִיהִי כֶּתֶר עֶלְיוֹן, חֲמִישָׁאָה לְאַרְבַּע חֵיוָון עִלָּאִין, וַחֲמִישָׁאָה לְאַרְבַּע תַּתָּאִין, וְאִיהִי כָּרְסַיָּא לְמָאנֵי כֹּלָּא, אָדוֹן עַל כֹּלָּא, דְּאִיהוּ טָמִיר וְגָנִיז.

וְאִי תֵּימָא דְּרָזָא דָא חָזָא יְחֶזְקֵאל, לָא הֲוָה אֶלָּא דְּמוּת דְּאִלֵּין חֵיוָון, וְלָא דְּחָזָא חֵיוָון, אֶלָּא כְּמַלְכָּא דְשָׁלַח שְׁטָר בְּחוֹתָמֵיהּ, וְדִיוֹקְנָא דְמַלְכָּא רְשִׁימָא עַל שַׁעֲוָה מֵחוֹתָמֵיהּ. דְּבִסְפִּירָן דַּאֲצִילוּת אִיהוּ דִיוֹקְנָא דְמַלְכָּא מַמָּשׁ, וּבִסְפִּירָן דִּבְרִיאָה חוֹתָמָא דְמַלְכָּא, וּבִסְפִּירָן דִּיְצִירָה וּבְמַלְאָכִין דְּאִינוּן חֵיוָון צִיּוּרָא דְחוֹתָמָא בְשַׁעֲוָה, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בְּמַרְאוֹת יְחֶזְקֵאל (שם) דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם, וּדְמוּת

לשון הקודש

בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ, זוֹ הָאוֹת ה', שֶׁהִיא אֱלֹהִי"ם, כְּנוּ"י לְשֵׁם יהו"ה, וְהִיא הַכִּסֵּא, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה הַכִּסֵּ"א כְּחֶשְׁבּוֹן אֱלֹהִי"ם.

וְהִיא כֶּתֶר עֶלְיוֹן חֲמִישִׁית לְאַרְבַּע הַחַיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וַחֲמִישִׁית לְאַרְבַּע הַתַּחְתּוֹנוֹת, וְהִיא כִּסֵּא לְרִבּוֹן הַכֹּל, אָדוֹן עַל הַכֹּל, שֶׁהוּא טָמִיר וְגָנוּז.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁסּוֹד זֶה רָאָה יְחֶזְקֵאל – לֹא הָיָה אֶלָּא דְּמוּת הַחַיּוֹת הָאֵלֶּה, וְלֹא שֶׁרָאָה חַיּוֹת, אֶלָּא כְּמוֹ מֶלֶךְ שֶׁשָּׁלַח שְׁטָר בְּחוֹתָמוֹ, וּדְיוֹקַן הַמֶּלֶךְ רָשׁוּם עַל שַׁעֲוָה מֵחוֹתָמוֹ, שֶׁבִּסְפִירוֹת הָאֲצִילוּת הוּא דְּיוֹקַן הַמֶּלֶךְ מַמָּשׁ, וּבִסְפִירוֹת הַבְּרִיאָה – חוֹתַם הַמֶּלֶךְ, וּבִסְפִירוֹת הַיְצִירָה וּבַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם חַיּוֹת – הַצִּיּוּר שֶׁל הַחוֹתָם בְּשַׁעֲוָה. וְלָכֵן נֶאֱמַר בְּמַרְאוֹת

הַחַיּוֹת, וְלָא הַחַיּוֹת מַמָּשׁ. לְמָאן דְּכָל יוֹמוֹי לָא חָזָא מַלְכָּא, וַהֲוָה בֶּן כְּפַר, וְשָׁאִיל בְּגִינֵיהּ, וּרְשִׁימִין לֵיהּ עַל טַבְלָא אוֹ עַל נַיָּיר דְּיוֹקְנֵיהּ.

וְאִית נְקוּדָה דְּכָל עָלְמָא תַּלְיָא תְּחוֹתָהּ, כְּגוֹן שִׁמְשָׁא לְגַבֵּי תַּתָּאִין, אִתְחַזְיָא לִבְנֵי נָשָׁא תְּחוֹת רְקִיעָא כִּנְקוּדַת קָמֵ"ץ, וְאִיהוּ כַּמָּה זִמְנִין רַב מִכָּל אַרְעָא, כָּל שֶׁכֵּן נְקוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, לְגַבֵּי גּוֹבַהּ דִּלְהוֹן, וְאִתְחַזְיָין לָן נְקוּדִין. (עַד כָּאן).

וַאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה עַל נְהַר כְּבָר (יחזקאל א א), דָּא נְהַר דִּינוּר נָגֵיד וְנָפֵיק מִן קֶדֶם מוֹהִי, אֶלֶף אַלְפִים יְשַׁמְּשׁוּנֵיהּ, וְרִבּוֹא רִבְוָן דְּמַלְאָכַיָּא קֶדֶם מוֹהִי יְקוּמוּן, דִּינָא יְתִיב, וְסִפְרִין פְּתִיחוּ (דניאל ז י), דְּאִינוּן תְּלַת סִפְרִין דְּנִפְתָּחִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וּבֵיהּ טָבְלִין נִשְׁמָתִין בְּהַאי נְהַר דִּינוּר, מִזּוּהֲמָתָן דִּמְזוּהֲמִין

לשון הקודש

יְחֶזְקֵאל, דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם, וּדְמוּת הַחַיּוֹת, וְלֹא הַחַיּוֹת מַמָּשׁ. לְמִי שֶׁכָּל יָמָיו לֹא רָאָה מֶלֶךְ וְהָיָה בֶּן כְּפָר, וְשָׁאַל בִּשְׁבִילוֹ, וְרוֹשְׁמִים לוֹ עַל טַבְלָה אוֹ עַל נְיָר אֶת דְּיוֹקְנוֹ.

וְיֵשׁ נְקֻדָּה שֶׁכָּל הָעוֹלָם תָּלוּי תַּחְתֶּיהָ, כְּמוֹ הַשֶּׁמֶשׁ אֶל הַתַּחְתּוֹנִים נִרְאֵית לִבְנֵי אָדָם תַּחַת הָרָקִיעַ כִּנְקֻדַּת קָמֵ"ץ, וְהִיא כַּמָּה פְּעָמִים גְּדוֹלָה מִכָּל הָאָרֶץ, כָּל שֶׁכֵּן נְקֻדּוֹת הַתּוֹרָה לְגַבֵּי גָּבְהָם, וְנִרְאוֹת לָנוּ הַנְּקֻדּוֹת. (עַד כָּאן).

וַאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה עַל נְהַר כְּבָר – זֶה נְהַר דִּינוּר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מִלְּפָנָיו, אֶלֶף אֲלָפִים יְשַׁמְּשׁוּ אוֹתוֹ, וְרִבּוֹא רְבָבוֹת שֶׁל מַלְאָכִים עוֹמְדִים לְפָנָיו, הַדִּין יוֹשֵׁב, וְהַסְּפָרִים נִפְתָּחוּ, שֶׁהֵם שְׁלֹשֶׁת הַסְּפָרִים שֶׁנִּפְתָּחִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וּבוֹ טוֹבְלוֹת הַנִּשְׁמוֹת בִּנְהַר דִּינוּר הַזֶּה מִזֻּהֲמָתָן

בְּעָלְמָא שְׁפֵלָה, וְדָא מטטרו"ן, בְּדִיוֹקְנָא דְצַדִּיק יְסוֹד עָלְמָא, דְּאִיהוּ נְהַר דִּינוּר מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה, נָהָר פְּלָגָיו מִסִּטְרָא דְחֶסֶד, פַּלְגֵי מָיִם, וְהַאי אִיהוּ עַל נְהַר כְּבָר, מַאי כְּבָר, דָּא מטטרו"ן, רֶכֶ"ב לְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעָף (תהלים יח יא), וְאִיהוּ רֶכֶב אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ (מ"ב ב יא), כְּלִיל שִׁתִּין רִבּוֹא מֶרְכָּבוֹת, וּמִסִּטְרָא דְצַדִּיק חַי עָלְמִין הוּא כְּלִיל י"ח רִבּוֹא מֶרְכָּבוֹת, וְהַיְינוּ רֶכֶב אֱלֹהִי"ם רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן (תהלים סח יח), וְאוּקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין תְּרֵי אַלְפֵי שֶׁאֵינָן מִתְּרִין רִבּוֹא, דְּאִנּוּן כָּל רִבּוֹא עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים, רִבּוֹתַיִם עֶשְׂרִים אֲלָפִים, תְּרֵי שֶׁאֵינָן, אִשְׁתָּאֲרוּ תַּמְנֵי (דף ד ע"ב) סְרֵי אַלְפֵי, דְּנָחֲתִין עִם מטטרו"ן לְקַבְּלָא י"ח בִּרְכָאָן דִּצְלוֹתִין דְּיִשְׂרָאֵל, לְסַלְקָא לוֹן קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חַ"י עָלְמִין, צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק.

לשון הקודש

שֶׁמְּזֹהָמִים בָּעוֹלָם הַשָּׁפָל, וְזֶה מטטרו"ן בִּדְמוּת שֶׁל צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁהוּא נְהַר דִּינוּר. מִצַּד הַגְּבוּרָה – נְהַר פְּלָגָיו, מִצַּד הַחֶסֶד – פַּלְגֵי מַיִם. וְזֶהוּ עַל נְהַר כְּבָר. מַה זֶּה כְּבָר? זֶה מטטרו"ן, רֶכֶ"ב לָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעָף, וְהוּא רֶכֶב אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ, כּוֹלֵל שִׁשִּׁים רִבּוֹא מֶרְכָּבוֹת, וּמִצַּד שֶׁל צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים הוּא כּוֹלֵל שְׁמוֹנָה עָשָׂר רִבּוֹא מֶרְכָּבוֹת, וְזֶהוּ רֶכֶב אֱלֹהִי"ם רִבֹּתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן, וּבַעֲלֵי הַמִּשְׁנָה פֵּרְשׁוּהָ שְׁנֵי אֲלָפִים, שֶׁאֵינָם מִשְּׁנֵי רִבּוֹא, שֶׁהֵם כָּל רִבּוֹא עֶשֶׂרֶת אֲלָפִים, רִבּוֹתַיִם – עֶשְׂרִים אֶלֶף. שְׁנַיִם שֶׁאֵינָן, נִשְׁאֲרוּ שְׁמוֹנָה עָשָׂר שֶׁיּוֹרְדִים עִם מטטרו"ן לְקַבֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל

וַאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה דָא שְׁכִינְתָּא, נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם, ה' רְקִיעֵי דְיוֹמָא תְּנִינָא, ה' דְהַשָּׁמַיִם, דְּבָה רְשִׁימִין חֵיָוָן, דִּמְקוֹרֵיהוֹן יו"ד ה"י וא"ו ה"י (נ"א יוד ה"א וא"ו ה"א), **יהו"ה, וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִי"ם** (יחזקאל א א), **חָמֵשׁ אוֹר דְּיוֹמָא קַדְמָאָה, לָקֶבֶל ה' קַדְמָאָה, כְּלִילָא מֵחָמֵשׁ אוֹר, דְּאִיהוּ אָאֵאֹאָאָ פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַיהו"ה** (שמות כח לו).

וְכָל חַד אַחֲזֵי אהי"ה, וּנְקוּדִין אִלֵּין סָלְקִין אֱלֹהִי"ם, דִּבְהוֹן שֶׁבַע נְקוּדִין, תְּלַת לְעֵילָא תְּלַת לְתַתָּא חֹלֶם בְּאֶמְצָעִיתָא, וְחַד רְקִיעָא תְּמִינָאָה לוֹן, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית א ז) **וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִי"ם בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם.**

וְשֶׁבַע נִצּוֹצֵי דִנְקוּדֵי אָאֵאֹאָאָ לָקֶבֶל שֶׁבַע כּוֹכְבֵי לֶכֶת, תְּלַת מִכָּאן וּתְלַת מִכָּאן חַמָּ"ה

לשון הקודש

לְהַעֲלוֹתָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, חַי הָעוֹלָמִים, צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק.

וַאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה – זוֹ שְׁכִינָה. נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם – חֲמִשָּׁה רְקִיעִים שֶׁל הַיּוֹם הַשֵּׁנִי. ה' שֶׁל הַשָּׁמַיִם, שֶׁבָּה רְשׁוּמִים הַחַיּוֹת, שֶׁמְּקוֹרָם יו"ד הֵי"י וָא"ו הֵי"י (יו"ד ה"א וא"ו ה"א) – יהו"ה, וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִי"ם – חֲמִשָּׁה אוֹר שֶׁל יוֹם הָרִאשׁוֹן כְּנֶגֶד ה' רִאשׁוֹנָה, כְּלוּלָה מֵחֲמִשָּׁה אוֹר שֶׁהוּא אָאֵאֹאָאָ פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַיהו"ה.

וְכָל אֶחָד מַרְאֶה אהי"ה, וּנְקֻדּוֹת אֵלּוּ עוֹלוֹת אֱלֹהִי"ם, שֶׁבָּהֶם שֶׁבַע נְקֻדּוֹת – שָׁלֹשׁ לְמַעְלָה, שָׁלֹשׁ לְמַטָּה, חֹלֶ"ם בָּאֶמְצַע. וְרָקִיעַ שְׁמִינִי אֶחָד לָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם.

וְשִׁבְעָה נִיצוֹצוֹת שֶׁל נְקֻדּוֹת אָאֵאֹאָאָ

בְּאֶמְצָעִיתֵיהּ, רְבִיעָאָה לְכָל תְּלַת, וּשְׁבִיעָאָה לְשִׁית, וְאִיהִי בְּצוּרַת חֹלֵ"ם, בְּאִלֵּין חָמֵשׁ (ויקרא ב ב) וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִשָּׁם מְלֹא קֻמְצוֹ, קָמֵ"ץ אִיהוּ י' כַּד אִתְפַּתַּח בְּה' נְקוּדִין אִיהוּ ה', חָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן, דִּבְהוֹן אִתְפַּתַּח קֹמֶץ דְּאִיהוּ י', לְחַמְשִׁין תַּרְעִין דְּחֵירוּ.

וְאַתְוָון י"ה כְּחֶשְׁבַּן חֹלֵ"ם דְּאִיהוּ אֶמְצָעִי, וְחֵר"ק כְּחֶשְׁבַּן ו"ה, ו' דְּרוֹעָא ה' כָּתֵף, קָמֵ"ץ י"ד פִּרְקִין דְּאֶצְבְּעָן, וְהַאי אִיהוּ (שמות יז טז) וַיֹּאמֶר כִּי יָ"ד עַל כֵּס י"ה, וְאִינוּן רְמִיזִין יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, וּבְחָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן דְּיַד שְׂמָאלָא י"ד פִּרְקִין, רְמִיזִין כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, וְאִינוּן כ"ח, דְּאִתְּמַר עֲלַיְיהוּ (במדבר יד יז) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹ"חַ יהו"ה, וְהָכִי סָלִיק אי"ה או"ה כ"ח, דִּרְמִיזִין (ירמיה יז יב) כִּבּוּד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן.

לשון הקודש

כְּנֶגֶד שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת – שְׁלֹשָׁה מִכָּאן וּשְׁלֹשָׁה מִכָּאן, חַמָּ"ה בְּאֶמְצָעִיתוֹ, רְבִיעִי לְכָל הַשְּׁלֹשָׁה, וּשְׁבִיעִי לַשִּׁשָּׁה, וְהִיא בְּצוּרַת חֹלֵ"ם בְּאֵלּוּ הֶחָמֵשׁ, וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא קֻמְצוֹ – קָמֵ"ץ הוּא י', כְּשֶׁנִּפְתָּח בְּחָמֵשׁ נְקֻדּוֹת הוּא ה', חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁבָּהֶן נִפְתָּח קֹמֶץ, שֶׁהוּא י', לַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי הַחֵרוּת.

וְאוֹתִיּוֹת י"ה כְּחֶשְׁבּוֹן חוֹלֵ"ם, שֶׁהוּא אֶמְצָעִי, וְחֵר"ק כְּחֶשְׁבּוֹן ו"ה, ו' זְרוֹעַ, ה' כָּתֵף, קָמֵ"ץ י"ד פִּרְקֵי הָאֶצְבָּעוֹת, וְזֶהוּ וַיֹּאמֶר כִּי יָ"ד עַל כֵּס יָ"ה, וְהֵם רְמוּזִים יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה, וּבְחָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁל יַד שְׂמֹאל י"ד פְּרָקִים, רְמוּזִים כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, וְהֵם כ"ח, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹ"חַ יהו"ה, וְכֵן עוֹלֶה אי"ה או"ה כ"ח, שֶׁרְמוּזִים בְּכִבּוּד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן.

מִיָּד דְּאִסְתַּלְקוּ, וַיֵּלְכוּ בְּלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף (איכה א ו), **וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָאתַיִם מַתְנִיתִין, כָּל הָאוֹמֵר אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא בְּכָל כֹּחוֹ, קוֹרְעִין לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה, דְּאִינּוּן שִׁבְעִין שְׁנִין, בָּתַר אֶלֶף וּמָאתָן שְׁנִין, דְּאִתְחֲרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְאִית דְּחָשִׁיב לוֹן מִשֶּׁבְּטַל הַתָּמִיד, בְּגִין דִּבְדַרְגָּא דְיַעֲקֹב תַּלְיָא קֵץ דְּפוּרְקָנָא, דְּדַרְגֵּיהּ אֱמֶת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (מיכה ז כ) **תִּתֵּן אֱמֶ"ת לְיַעֲקֹב, דְּאִיהוּ סִימָן אֶלֶף מָאתַיִם תִּשְׁעִים, וְאִית דְּאוֹסִיף בֵּיהּ ב', קָרוֹב יהו"ה לְכָל קוֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת** (תהלים קמה יח), **לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ** (שם סז ג), **אוּף הָכִי אֶרֶץ, אֶלֶף ר"ץ, מָאתַיִם וְתִשְׁעִים, לְקַיְּמָא בְהוֹן אֱמֶ"ת מֵאֶרֶ"ץ תִּצְמָח** (שם פד יב), **כַּד יְהוֹן לְבָר כְּחוּשְׁבַּן אֶרֶ"ץ, אֲבָל גְּזַר דִּינָם שִׁבְעִים שָׁנִים.**

לשון הקודש

מִיָּד שֶׁהִסְתַּלְקוּ, וַיֵּלְכוּ בְּלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף, וְלָכֵן פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל הָאוֹמֵר אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא בְּכָל כֹּחוֹ, קוֹרְעִים לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה, שֶׁהֵם שִׁבְעִים שָׁנִים אַחַר אֶלֶף וּמָאתַיִם שָׁנִים שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְיֵשׁ מִי שֶׁמְּחַשֵּׁב אוֹתָם מִשֶּׁבְּטַל הַתָּמִיד, מִשּׁוּם שֶׁבְּדַרְגַּת יַעֲקֹב תָּלוּי קֵץ הַגְּאֻלָּה, שֶׁדַּרְגָּתוֹ אֱמֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תִּתֵּן אֱמֶ"ת לְיַעֲקֹב, שֶׁהוּא סִימָן אֶלֶף מָאתַיִם תִּשְׁעִים. וְיֵשׁ מִי שֶׁהוֹסִיף בּוֹ ב', קָרוֹב יהו"ה לְכָל קוֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת, לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ. אַף כָּךְ אֶרֶץ – אֶלֶף ר"ץ, מָאתַיִם וְתִשְׁעִים, לְקַיֵּם בָּהֶם אֱמֶ"ת מֵאֶרֶ"ץ תִּצְמָח, כְּשֶׁיִּהְיוּ בַּחוּץ כְּחֶשְׁבּוֹן אֶרֶ"ץ, אֲבָל גְּזַר דִּינָם שִׁבְעִים שָׁנָה.

דָּבָר אַחֵר, וְהַמַּשְׂכִּילִים אִינּוּן נְקוּדֵי, יַזְהִרוּ דְּנָהֲרִין בְּאַתְוָון, דְּאִנּוּן נְקוּדִין עֲגוּלִין, אַתְוָון מְרוּבָּעִין, דִּבְאַתְוָון אִתְּבְּרִיאוּ אַרְבַּע חֵיוָון דְּכָרְסַיָּא, דְּאִתְּמַר עֲלַיְיהוּ בְּעִנְיָנָא דִיחֶזְקֵאל (א יג), וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ, אִלֵּין אִינּוּן נְקוּדֵי דְאוֹרַיְיתָא, דְּאִינּוּן תִּשְׁעָה, דִּבְהוֹן אִתְּבְּרִיאוּ תִּשְׁעָה גַּלְגַּלֵּי דְכָרְסַיָּא, כָּרְסַיָּא אִיהִי עֲשִׂירָאָה לְתִשְׁעָה גַּלְגַּלִּים, דְּנָהֲרִין בְּהוֹן עֶשֶׂר אַתְוָון דְּאִנּוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וּבְהוֹן אִתְּבְּרִיאוּ, וְאַרְבַּע אַתְוָון דְּאִינּוּן יהו"ה, נָהֲרִין בְּאַרְבַּע חֵיוָון, וּבְהוֹן אִתְּבְּרִיאוּ.

וְשֵׁם יהו"ה אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אֱמֶת, וּשְׁכִינְתֵּיהּ תּוֹרַת אֱמֶת, בָּהּ אִתְּבְּרִיאַת כָּרְסַיָּא דְּאִיהִי אֱלֹהִי"ם, וְהַיְינוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי רֵאשִׁית בָּרָא

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׂכִּילִים – הֵם הַנְּקֻדּוֹת, יַזְהִרוּ – שֶׁמְּאִירִים בָּאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם נְקֻדּוֹת עֲגֻלּוֹת, אוֹתִיּוֹת מְרֻבָּעוֹת, שֶׁבָּאוֹתִיּוֹת נִבְרְאוּ אַרְבַּע חַיּוֹת הַכִּסֵּא, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם בְּעִנְיָנוֹ שֶׁל יְחֶזְקֵאל, דְּמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ, אֵלּוּ הֵם נְקֻדּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵן תֵּשַׁע, שֶׁבָּהֶן נִבְרְאוּ תִּשְׁעָה גַּלְגַּלֵּי הַכִּסֵּא. הַכִּסֵּא הוּא עֲשִׂירִי לְתִשְׁעָה גַּלְגַּלִּים שֶׁמְּאִירִים בָּהֶם עֶשֶׂר הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וּבָהֶם נִבְרְאוּ, וְאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן יהו"ה, מְאִירוֹת בְּאַרְבַּע הַחַיּוֹת, וּבָהֶן נִבְרְאוּ.

וְשֵׁם יהו"ה הוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, אֱמֶת, וּשְׁכִינָתוֹ תּוֹרַת אֱמֶת, בָּהּ נִבְרָא הַכִּסֵּא שֶׁהוּא אֱלֹהִי"ם, וְהַיְנוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא

כָּרְסַיָּא דְּאִיהִי אֱלֹהִי"ם, דְּהָכִי סָלִיק הַכִּסֵּ"א לְחוּשְׁבַּן אֱלֹהִי"ם.

וְאִית אוֹרַיְיתָא דִּבְרִיאָה, וְאוֹרַיְיתָא דַּאֲצִילוּת, אוֹרַיְיתָא דִּבְרִיאָה, יהו"ה קָנְנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ (משלי ח כב), וְאוֹרַיְיתָא דַּאֲצִילוּת תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה (תהלים יט ח), וּבָהּ תָּמִים תִּהְיֶה עִם יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ (דברים יח יג), וּמִסִּטְרָא דִּילָהּ אִתְּמַר עַל יִשְׂרָאֵל, (שם יד יג) בָּנִים אַתֶּם לַיהו"ה, וּמְנָא לָן דְּאוֹרַיְיתָא דַּאֲצִילוּת אִיהִי תּוֹרַת יהו"ה דְּתַלְיָא בִּשְׁמֵיהּ, אֶלָּא הָכִי אוּקְמוּהָ זֶה שְׁמִי לְעֹלָם (שמות ג טו), שְׁמִי עִם י"ה שֶׁסָּ"ה, זִכְרִ"י עִם ו"ה רְמַ"ח, תּוֹרָ"ה בְּחֶשְׁבַּן אַתְוֹוי תרי"א, וְעִם אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה (דף ה ע"א) לְךָ אִיהִי תַּרְיַ"ג, וְהַיְינוּ ב' דְּאִתּוֹסְפַת בַּתּוֹרָה, זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם דָּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וּבְגִין דָּא כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ (משלי ג לה), וְאוֹקְמוּהוּ רַבָּנָן

לשון הקודש

אֱלֹהִים. בַּתּוֹרָה, שֶׁהִיא רֵאשִׁית, בָּרָא הַכִּסֵּא שֶׁהוּא אֱלֹהִי"ם, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה הַכִּסֵּ"א לְחֶשְׁבּוֹן אֱלֹהִי"ם.

וְיֵשׁ תּוֹרָה שֶׁל בְּרִיאָה וְתוֹרָה שֶׁל אֲצִילוּת. תּוֹרָה שֶׁל בְּרִיאָה – ה' קָנְנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ, וְתוֹרָה שֶׁל אֲצִילוּת – תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה. וּבָהּ תָּמִים תִּהְיֶה עִם יהו"ה אֱלֹהֶיךָ, וּמִן הַצַּד שֶׁלָּהּ נֶאֱמַר עַל יִשְׂרָאֵל בָּנִים אַתֶּם לַה'. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁתּוֹרָה שֶׁל אֲצִילוּת הִיא תּוֹרַת ה' שֶׁתְּלוּיָה בִּשְׁמוֹ? אֶלָּא כָּךְ פֵּרְשׁוּהָ, זֶה שְׁמִי לְעֹלָם. שְׁמִי עִם י"ה – שס"ה, זִכְרִי עִם ו"ה – רמ"ח, תּוֹרָה בְּחֶשְׁבּוֹן אוֹתִיּוֹתֶיהָ – תרי"א, וְעִם אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ הִיא תרי"ג, וְהַיְינוּ ב' שֶׁנִּתּוֹסְפָה בַּתּוֹרָה. זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם – זֶה יו"ד הֵ"א

דְּמַתְנִיתִין אֵין כָּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה, וְאִית כָּבוֹד נִבְרָא, וְאִית כָּבוֹד נֶאֱצָל, מִסִּטְרָא דְאוֹרַיְיתָא דִּבְרִיאָה, אִתְּמַר בְּיִשְׂרָאֵל (ויקרא כה נה) **כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים, וּמִסִּטְרָא דַאֲצִילוּת, בָּנִים אַתֶּם לַיהו"ה וְגוֹמֵר** (דברים יד א).

וּלְעֵילָא עַל כֹּלָּא עִלַּת עַל כֹּלָּא דְּלֵית אֶל"ה עֲלֵיהּ, וְלַאו תְּחוֹתֵיהּ, וְלַאו לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, וְאִיהוּ מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין, וְאִיהִי אַסְחַר וּמְקַבֵּל בָּהּ יִסּוּרִין וּמַרְעִין וּמַכְאוֹבִין בִּדְחִילוּ דְּמָארֵיהּ, אַהֲבָה בְּסוֹפָהּ, כְּגַוְונָא דְאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, עַל אִלֵּין מָארֵי קוּשְׁיָין וּמַחֲלוֹקוֹת, אֶת וָהֵב בְּסוֹפָהּ (במדבר כא יד), **וְאוּקְמוּהָ אַהֲבָה בְּסוֹפָהּ, דְּמַה דַּהֲוַת לוֹן שְׁכִינְתָּא סוֹף דְּכָל דַּרְגִּין, קוּשְׁיָא וְדִין מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, אִתְחַזְּרַת לוֹן אַהֲבָה מִסִּטְרָא דִימִינָא, אַהֲבַת חֶסֶד, וּבְגִין דָּא כָּל הַמְקַיֵּים אֶת**

לשון הקודש

וָא"ו הֵ"א, וּמִשּׁוּם זֶה כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ, וּפֵרְשׁוּהוּ רַבָּנֵי הַמִּשְׁנָה אֵין כָּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה. וְיֵשׁ כָּבוֹד נִבְרָא, וְיֵשׁ כָּבוֹד נֶאֱצָל. מִצַּד שֶׁל תּוֹרָה שֶׁל בְּרִיאָה, נֶאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים, וּמִצַּד שֶׁל אֲצִילוּת – בָּנִים אַתֶּם לַיהו"ה וְגוֹמֵר. **וּמֵעַל** לַכֹּל – עִלַּת עַל הַכֹּל שֶׁאֵין אֱלוֹהַּ עָלָיו וְלֹא תַחְתָּיו וְלֹא לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְהוּא מְמַלֵּא כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהוּא מַקִּיף, וּמְקַבֵּל בָּהּ יִסּוּרִים וּמַחֲלוֹת וּמַכְאוֹבִים בְּיִרְאַת רִבּוֹנוֹ, אַהֲבָה בְּסוֹפָהּ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה עַל בַּעֲלֵי הַקֻּשְׁיוֹת וְהַמַּחֲלוֹקוֹת הַלָּלוּ – אֶת וָהֵב בְּסוֹפָהּ, וּפֵרְשׁוּהָ אַהֲבָה בְּסוֹפָהּ. שֶׁמַּה שֶׁהָיְתָה לָהֶם הַשְּׁכִינָה סוֹף כָּל הַדְּרָגוֹת, קֻשְׁיָה וְדִין מִצַּד הַגְּבוּרָה, חָזְרָה לִהְיוֹת

הַתּוֹרָה מֵעוֹנִי, סוֹפוֹ לְקַיְּמָהּ מֵעוֹשֶׁר, וְהַאי אִיהוּ אַהֲבָה בְּסוֹפָהּ, וְכָל מָאן דְּלָא מְקַיֵּים לָהּ מֵעוֹשֶׁר, לָא יְקַיְּמָהּ מֵעוֹנִי.

דַּרְגָּא חֲמִישָׁאָה בְּיִרְאַת יְיָ' אוּקְמוּהוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין, כָּל הַקּוֹדֶם יִרְאָתוֹ לְחָכְמָתוֹ חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת, וְכָל הַקּוֹדֶם חָכְמָתוֹ לְיִרְאַת חֶטְאוֹ אֵין חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת, דְּכָל הַקּוֹדֶם חָכְמָתוֹ לְיִרְאָתוֹ לְמָה הוּא דּוֹמֶה, לְמִי שֶׁמָּסְרוּ לוֹ מַפְּתֵחוֹת הַפְּנִימִיִּים, וְלֹא מָסְרוּ לוֹ מַפְּתֵחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים, בַּמֶּה יִכָּנֵס.

וּבְאַרַח רָזָא, אדנ"י תַּמָּן י' יִרְאַת יְיָ', וְאִלֵּין אַרְבַּע אַתְוָון אִינוּן מַפְּתֵחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים דִּילָהּ, י' מִן יהו"ה אִיהִי חָכְמָה, וְאַרְבַּע אַתְוָון דְּהַאי שְׁמָא אִינוּן מַפְּתֵחוֹת הַפְּנִימִיִּים, וּבְגִין דָּא אַקְדִּימוּ

לשון הקודש

לָהֶם אַהֲבָה מִצַּד הַיָּמִין, אַהֲבַת חֶסֶד, וְלָכֵן כָּל הַמְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה מֵעֹנִי, סוֹפוֹ לְקַיְּמָהּ מֵעֹשֶׁר, וְזֶה הוּא אַהֲבָה בְּסוֹפָהּ. וְכָל מִי שֶׁאֵינוֹ מְקַיְּמָהּ מֵעֹשֶׁר, לֹא יְקַיְּמָהּ מֵעֹנִי.

דַּרְגָּה חֲמִישִׁית בְּיִרְאַת ה', פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל הַקּוֹדֵם יִרְאָתוֹ לְחָכְמָתוֹ, חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת, וְכָל הַקּוֹדֵם חָכְמָתוֹ לְיִרְאַת חֶטְאוֹ, אֵין חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת. שֶׁכָּל הַקּוֹדֵם חָכְמָתוֹ לְיִרְאָתוֹ לְמָה הוּא דּוֹמֶה? לְמִי שֶׁמָּסְרוּ לוֹ מַפְּתְחוֹת הַפְּנִימִיִּים וְלֹא מָסְרוּ לוֹ מַפְּתְחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים, בַּמֶּה יִכָּנֵס?

וּבְדֶרֶךְ סוֹד, אדנ"י שֵׁם י' יִרְאַת ה', וְאֵלּוּ אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת הֵן מַפְּתְחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים שֶׁלָּהּ, י' מִן יהו"ה, הִיא חָכְמָה, וְאַרְבַּעַת

בִּצְלוֹתָא אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וּלְבָתַר חָתְמִין לָהּ בְּשֵׁם יהו"ה, בָּרוּךְ אַתָּה יהו"ה מָגֵן אַבְרָהָם, וְאוּף הָכִי אַקְדִּים שְׁבָ"א דְּאִיהִי יִרְאָה בְּשֵׁם יהו"ה, לְאַהֲבָה דְּאִיהִי קָמֵ"ץ רַחֲמֵי, שְׁבָ"א מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, כִּי בָאֵשׁ יהו"ה נִשְׁפָּט (ישעיהו סו טז), קָמַ"ץ מִימִינָא, וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִשָּׁם (ויקרא ה יב), בְּגִין דְּמַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין, וּבְגִין דָּא אַקְדִּימוּ שְׁפָ"ה לֹא תַעֲשֶׂה דְּאִינוּן דְּחִילוּ, לְרַמַ"ח פִּקּוּדִין דְּאִינוּן רְחִימוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות ג טו) זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וכו', שְׁמִי עִם י"ה שְׁפָ"ה, זִכְרִי עִם ו"ה רְמַ"ח.

דַּרְגָּא שִׁתִּיתָאָה בְּיִרְאַת יְיָ', וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּיךָ וכו' (ישעיה לג ו), אֱמוּנַת סֵדֶר זְרָעִים, עִתֶּיךָ סֵדֶר מוֹעֵד, חֹסֶן סֵדֶר נָשִׁים, יְשׁוּעוֹת סֵדֶר נְזִיקִין, חָכְמָה סֵדֶר קָדָשִׁים, וָדָעַת סֵדֶר טַהֲרוֹת, אִי אִיכָּא יִרְאַת יְיָ' אִין, וְאִי לָא לָא, וְסִימָן זְמַ"ן נָקַ"ט.

לשון הקודש

אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַזֶּה הֵן מַפְתְּחוֹת הַפְּנִימִיִּים, וְלָכֵן הִקְדִּימוּ בַּתְּפִלָּה אֲדנָ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְאַחַר כָּךְ חוֹתְמִים אוֹתָהּ בְּשֵׁם יהו"ה: בָּרוּךְ אַתָּה יהו"ה מָגֵן אַבְרָהָם. וְאַף כָּךְ הִקְדִּים שְׁבָ"א, שֶׁהִיא יִרְאָה, בְּשֵׁם יהו"ה, לְאַהֲבָה שֶׁהִיא קָמֵ"ץ רַחֲמִים, שְׁבָ"א מִצַּד הַגְּבוּרָה, כִּי בָאֵשׁ ה' נִשְׁפָּט. קָמֵ"ץ מִיָּמִין, וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִשָּׁם, מִשּׁוּם שֶׁמַּעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין, וּמִשּׁוּם זֶה הִקְדִּימוּ שְׁפָ"ה לֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁהֵם יִרְאָה, לְרַמַ"ח מִצְוֹת, שֶׁהֵם אַהֲבָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְכוּ'. שְׁמִי עִם י"ה – שְׁפָ"ה, זִכְרִי עִם ו"ה – רְמַ"ח.

דַּרְגָּה שִׁשִּׁית בְּיִרְאַת ה' – וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּיךָ וְכוּ'. אֱמוּנַת – סֵדֶר זְרָעִים, עִתֶּיךָ – סֵדֶר מוֹעֵד, חֹסֶן – סֵדֶר נָשִׁים, יְשׁוּעוֹת –

וְאִלֵּין שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה בְּאֹרַח רָזָא, אִינּוּן מֵעֲמוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דִּכְלִיל שִׁית סִדְרֵי מַתְנִיתִין, וּמָאן דְּבָעֵי לְנַטְלָא לֵיהּ בְּלָא שְׁכִינְתֵּיהּ דְּאִיהִי יִרְאַת יְיָ', עֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי טז כח) **וְנִרְגָּן מַפְּרִיד אַלּוּף. כְּאִלּוּ עָבִיד קִצּוּץ וּפְרוּד בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וּבְגִין דְּלָא יַעֲבְדוּן פְּרוּדָא, אַף עַל גַּב דְּאוֹלִיף אָדָם שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה, וְלָא אַקְדִּים לֵיהּ יִרְאַת יְיָ', דְּאִיהִי שְׁכִינְתֵּיהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שַׁרְיָא לְגַבֵּיהּ, וּבְגִין דָּא אִי אִיכָּא יִרְאַת יְיָ' אִין, וְאִי לָא לָא, כְּאִלּוּ לָא הֲוָה כְּלוּם בִּידֵיהּ.**

אֱמוּנָה אִיהִי אִימָּא עִלָּאָה מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד, דְּבָהּ קְרִיאַת שְׁמַע דְּאִיהִי אֱמוּנָה, וְאִיהִי עִתֵּיךְ מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, דְּבֵיהּ אִתְּמַר (ויקרא טז ב) **וְאַל יָבֹא**

לשון הקודש

סֵדֶר נְזִיקִין, חָכְמָה – סֵדֶר קָדָשִׁים, וָדַעַת – סֵדֶר טְהָרוֹת. אִם יֵשׁ יִרְאַת ה' – כֵּן, וְאִם לֹא – לֹא. וְסִימָן: זמ"ן נק"ט.

וְאֵלּוּ שֵׁשֶׁת סִדְרֵי הַמִּשְׁנָה בְּדֶרֶךְ סוֹד, הֵם מֵעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁכּוֹלֵל שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְקַחְתּוֹ לְלֹא שְׁכִינָתוֹ, שֶׁהִיא יִרְאַת ה', עָלָיו נֶאֱמַר וְנִרְגָּן מַפְּרִיד אַלּוּף, כְּאִלּוּ עָשָׂה קִצּוּץ וּפֵרוּד בֵּין הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לִשְׁכִינָתוֹ, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ פֵּרוּד, אַף עַל גַּב שֶׁלָּמַד אָדָם שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה וְלֹא הִקְדִּים לוֹ יִרְאַת ה', שֶׁהִיא שְׁכִינָתוֹ, הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לֹא שׁוֹרֶה עָלָיו. וְלָכֵן אִם יֵשׁ יִרְאַת ה' – כֵּן, וְאִם לֹא – לֹא, כְּאִלּוּ לֹא הָיָה כְּלוּם בְּיָדוֹ. **אֱמוּנָה,** הִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה מִצַּד הַחֶסֶד, שֶׁבָּהּ קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא אֱמוּנָה, וְהִיא

בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגוֹמֵר, חֹסֶן אִיהוּ מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, יְשׁוּעוֹת אִתְקְרֵיַת מִסִּטְרָא דְנֶצַח, וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר וְלֹא יִנָּחֵם (שמואל א טו כט), חָכְמָה אִיהִי סֵדֶר קָדָשִׁים דְּאִיהוּ הוֹד, וָדָעַת אִיהוּ יְסוֹד דְּאִיהוּ סֵדֶר טַהֲרוֹת.

וְאִית דְּיֵימָא בְּהִפּוּכָא, מִסִּטְרָא דִשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי אֻמּוּנָה, וּמִסִּטְרָא דְצַדִּיק דְּבֵיהּ כְּלִילָן תְּרֵין שְׁמָהָן אָמֵ"ן, דְּאִנּוּן יאהדונה"י, וּבְצַדִּיק עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי (דף ה ע"ב) לְמִינוֹ אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ (בראשית א יא), וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי סֵדֶר זְרָעִים.

עַתִּיק אִיהִי מִסִּטְרָא דְהוֹד דְּאִיהִי סֵדֶר מוֹעֵד, דְּבֵיהּ אוֹכְלִין כָּל אַרְבַּע וְתוֹלִין כָּל חָמֵשׁ וְשׁוֹרְפִין בִּתְחִלַּת שֵׁשׁ, חֹסֶן אִיהוּ מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְבֵיהּ סֵדֶר נָשִׁים, יְשׁוּעוֹת אִיהִי סֵדֶר

לשון הקודש

עַתִּיק מִצַּד הַגְּבוּרָה, שֶׁבּוֹ נֶאֱמַר וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגוֹמֵר. חֹסֶן הוּא מִצַּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. יְשׁוּעוֹת נִקְרֵאת מִצַּד שֶׁל נֵצַח, וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר וְלֹא יִנָּחֵם. חָכְמָה הִיא סֵדֶר קָדָשִׁים, שֶׁהוּא הוֹד, וְדַעַת הוּא יְסוֹד, שֶׁהוּא סֵדֶר טְהָרוֹת.

וְיֵשׁ שֶׁיֹּאמַר בְּהִפּוּךְ – מִצַּד הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא אֻמּוּנָה, וּמִצַּד שֶׁל צַדִּיק שֶׁבּוֹ כְּלוּלִים שְׁנֵי שֵׁמוֹת אָמֵ"ן, שֶׁהֵם יאהדונה"י, וּבְצַדִּיק עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ, וְלָכֵן נִקְרָא סֵדֶר זְרָעִים.

עַתִּיק, הוּא מִצַּד שֶׁל הוֹד שֶׁהוּא סֵדֶר מוֹעֵד, שֶׁבּוֹ אוֹכְלִים כָּל אַרְבַּע, וְתוֹלִים כָּל חָמֵשׁ, וְשׁוֹרְפִים בִּתְחִלַּת שֵׁשׁ. חֹסֶן,

נְזִיקִין מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, דְּתַמָּן כָּל דִּינִין נָפְקִין לְמָאן דְּעָבִיד נֶזֶק לְחַבְרֵיהּ, חָכְמָה אִתְקְרִיאַת מִסִּטְרָא דְחֶסֶד, דְּבָהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים וְהוּא סֵדֶר קָדָשִׁים, וְעִמֵּיהּ נֶצַח, הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים טז יא) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, דַּעַת דְּאִיהוּ סֵדֶר טַהֲרוֹת, וְאִינוּן שִׁית סִדְרֵי מַתְנִיתִין, בְּרָזָא דְלַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, מֵרַחֲמֵי לְדִינָא וּמִדִּינָא לְרַחֲמֵי.

דַּרְגָּא שְׁבִיעָאָה בְּיִרְאַת יְיָ' דְּלֵית לֵיהּ חוֹסֶר, הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים לד י) יִרְאוּ אֶת יְיָ' קְדוֹשָׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו, לַאו יְהֵא מֵאִינוּן דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (משלי יא כד) וְחוֹשֵׂךְ מִישֶׁר אַךְ לְמַחְסוֹר, וְלָא יְהֵא לֵיהּ חוֹסֶר בְּאוֹרַיְיתָא אִם הוּא מָאֲרֵי תוֹרָה, דְּבְלַאו אוֹרַיְיתָא לֵית דְּחִילוּ, כְּמָא דְאִתְּמַר אֵין בּוּר יָרֵא חֵטְא, כְּגַוְונָא דְלֵית אוֹרַיְיתָא בְּלָא דְחִילוּ, אוּף הָכִי

לשון הקודש

הוּא מִצַּד שֶׁל הָעֲמוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁבּוֹ סֵדֶר נָשִׁים, יְשׁוּעֹת הוּא סֵדֶר נְזִיקִין מִצַּד הַגְּבוּרָה, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַדִּינִים יוֹצְאִים לְמִי שֶׁעוֹשֶׂה נֶזֶק לַחֲבֵרוֹ. חָכְמָה נִקְרֵאת מִצַּד הַחֶסֶד, שֶׁבָּהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וְהוּא סֵדֶר קָדָשִׁים, וְעִמּוֹ נֵצַח. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. דַּעַת שֶׁהוּא סֵדֶר טְהָרוֹת. וְהוּא שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, בְּסוֹד שֶׁל לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, מֵרַחֲמִים לְדִין וּמִדִּין לְרַחֲמִים.

דַּרְגָּה שְׁבִיעִית בְּיִרְאַת ה' – שֶׁאֵין לוֹ חֹסֶר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִרְאוּ אֶת ה' קְדֹשָׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו. לֹא יִהְיֶה מֵאוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְחוֹשֵׂךְ מִישֶׁר אַךְ לְמַחְסוֹר, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ חֹסֶר בַּתּוֹרָה אִם הוּא בַּעַל תּוֹרָה, שֶׁבְּלִי תּוֹרָה אֵין יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֵין בּוּר יָרֵא חֵטְא, כְּמוֹ שֶׁאֵין תּוֹרָה בְּלִי יִרְאָה, אַף כָּךְ אֵין יִרְאָה בְּלִי

לֵית דְּחִילוּ בְּלָא אוֹרַיְיתָא, לָא יְהֵא חִסָּרוֹן בְּנִשְׁמָתֵיהּ, וְלָא יְהֵא חִסָּרוֹן בְּעוֹבְדוֹי טָבִין, דְּלֵית חוֹסֶר וַעֲנִיּוּת כְּחוֹסֶר דְּאוֹרַיְיתָא וּפִקּוּדַיָּיא טָבִין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין, אֵין עָנִי אֶלָּא מִתּוֹרָה וּמִן הַמִּצְוֹת, דְּגוּפָא אִיהוּ עוֹבְדֵי יְדוֹי דְּבַר נַשׁ, לֵית חוֹסֶר סַגִּי מִנֵּיהּ כָּתַר דְּלַאו אִיהוּ עוֹבְדוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קכז א) אִם יהו"ה לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בוֹ, וְדָא גָּרַם דְּיִתְחָרֵב בֵּי מַקְדְּשָׁא, דְּלָא הֲוָה עוֹבְדֵי יהו"ה.

דַּרְגָּא תְּמִינָאָה בְּיִרְאַת יְיָ', לְמֶהֱוֵי לֵיהּ בִּשֶׁת אַנְפִּין, מָאן דְּאִית לֵיהּ בִּשֶׁת אַנְפִּין דְּלָא לְמֶעֱבַד עֲבֵירָה דְּאָתֵי לִידוֹי בְּגִין דְּחִילוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּאִלּוּ בֵיהּ אִתְּבְּרִי עָלְמָא, וּבְגִין דָּא בְּרֵאשִׁי"ת יָרֵ"א בִּשֶׁ"ת, הֲרֵי יִרְאָה עִם בִּשֶׁת כֹּלָּא חַד, וּמָאן דְּלֵית בֵּיהּ בִּשֶׁת אַנְפִּין אוּקְמוּהוּ מָאנֵי

לשון הקודש

תּוֹרָה, לֹא יִהְיֶה חִסָּרוֹן בְּנִשְׁמָתוֹ, וְלֹא יִהְיֶה חִסָּרוֹן בְּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, שֶׁאֵין חֹסֶר וַעֲנִיּוּת כְּחֹסֶר שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹות טוֹבוֹת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵין עָנִי אֶלָּא מִתּוֹרָה וּמִן הַמִּצְוֹות, שֶׁגּוּף הוּא מַעֲשֵׂה יְדֵי הָאָדָם שֶׁאֵין חֹסֶר רַב מִמֶּנּוּ אַחַר שֶׁאֵינוֹ מַעֲשֵׂה הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִם יהו"ה לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בוֹ, וְזֶה גָּרַם שֶׁיֵּחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁלֹּא הָיָה מַעֲשֵׂי יהו"ה.

דַּרְגָּה שְׁמִינִית בְּיִרְאַת ה' – לִהְיוֹת לוֹ בִּשֶׁת פָּנִים. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּשֶׁת פָּנִים שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת עֲבֵרָה שֶׁבָּאָה לִידוֹ בִּגְלַל יִרְאַת הַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, כְּאִלּוּ בוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם, וּמִשּׁוּם זֶה בְּרֵאשִׁי"ת יָרֵ"א בִּשֶׁ"ת, הֲרֵי יִרְאָה עִם בִּשֶׁת הַכֹּל אֶחָד,

מַתְנִיתִין בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי.

וַהֲפוֹךְ בּשֶׁ"ת וְתִשְׁכַּח שַׁבָּ"ת, וְהַיְינוּ בְּרֵאשִׁית יָרֵ"א שַׁבָּ"ת, דְּלָא תְּחַלֵּל לֵיהּ בְּפַרְהֶסְיָא, כְּבַר נַשׁ דְּלַאו בֵּיהּ בּשֶׁת אַנְפִּין, וַוי לֵיהּ מָאן דִּמְחַלֵּל שַׁבָּת מַלְכְּתָא דְּאִיהִי קֹדֶשׁ לְמֶעֱבַד לֵיהּ חוֹל, דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא חֲלָף, זֶה הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִי שֶׁשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, כָּל שֶׁכֵּן בְּשַׁבָּת מַלְכְּתָא.

וְעוֹד בּוֹשֶׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן, עַז פָּנִים לְגֵיהִנָּם, אִנּוּן דְּעָבְרִין עֲבֵירָה בְּיָד רָמָה, וְלֵית לוֹן בּשֶׁת פָּנִים מִקּוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים לג כג) מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יהו"ה רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה ו ג) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְאִתְּמַר

לשון הקודש

וּמִי שֶׁאֵין לוֹ בּשֶׁת פָּנִים, פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי.

וַהֲפֹךְ בּשֶׁ"ת וְתִמְצָא שַׁבָּ"ת, וְהַיְנוּ בְּרֵאשִׁית יָרֵ"א שַׁבָּ"ת, שֶׁלֹּא תְּחַלֵּל אוֹתָהּ בְּפַרְהֶסְיָה, כְּבֶן אָדָם שֶׁאֵין לוֹ בּשֶׁת פָּנִים. אוֹי לוֹ לְמִי שֶׁמְּחַלֵּל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, שֶׁהִיא קֹדֶשׁ, לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ חֹל, שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר חָלַף, זֶה הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִי שֶׁשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, כָּל שֶׁכֵּן בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְעוֹד, בּשֶׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן, עַז פָּנִים לַגֵּיהִנֹּם. אוֹתָם שֶׁעוֹבְרִים עֲבֵרָה בְּיָד רָמָה וְאֵין לָהֶם בּשֶׁת פָּנִים מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יהו"ה רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם, וְנֶאֱמַר בּוֹ מְלֹא

בֵּיהּ (משלי כ כז) **חֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן,** (ירמיה כ יב) **רוֹאֶה כְלָיוֹת וָלֵב.**

וַעֲנָוָה קְטִירָא בִּדְחִילוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי כב ד) **עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יְיָ', מָאן דְּאִית בֵּיהּ יִרְאַת יְיָ' אַיְתִי לֵיהּ לִידֵי עֲנָוָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּיִרְאַת יְיָ' עֵקֶב לְגַבָּהּ, וְדָא דַרְגָּא דְמִשֶּׁה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (במדבר יב ג) **וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד,** וּבְגִין דְּאִיהִי יִרְאָה עֵקֶב לְגַבָּהּ, אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, יִרְאָה מִלָּה זוּטְרְתִּי הִיא לְגַבֵּי מֹשֶׁה.

דַּרְגָּא תְּשִׁיעָאָה בְּיִרְאַת יְיָ', כָּל מָאן דְּאִית בֵּיהּ יִרְאַת יהו"ה יִתְהַלָּל, וְכִי אִית לְבַר נַשׁ לְשַׁבָּחָא גַּרְמֵיהּ, אֶלָּא אִיהוּ מְשׁוּבָּח קֳדָם יהו"ה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי לא ל) **שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי וְגוֹמֵר,** דָּא דָרָא דְחִזְקִיָּהוּ, דִּבְיִרְאַת יְיָ' קָא אָתֵי בַּר נַשׁ לְקַיְּימָא תַּרְיַ"גמִצְוֹת, כְּחֶשְׁבַּן בְּיִרְאַ"ת.

לשון הקודש

כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְנֶאֱמַר בּוֹ חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן רוֹאֶה כְלָיוֹת וָלֵב.

וַעֲנָוָה קְשׁוּרָה בְּיִרְאָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יהו"ה. מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת יהו"ה, הִיא מְבִיאָה אוֹתוֹ לִידֵי עֲנָוָה, שֶׁהִיא שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה, שֶׁיִּרְאַת יהו"ה עֵקֶב לְגַבֶּיהָ, וְזוֹ דַרְגַּת מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד, וּמִשּׁוּם שֶׁהַיִּרְאָה הִיא עֵקֶב אֵלֶיהָ, פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, יִרְאָה דָּבָר קָטָן הִיא לְגַבֵּי מֹשֶׁה.

דַּרְגָּה תְּשִׁיעִית בְּיִרְאַת ה' – כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת יהו"ה, יִתְהַלֵּל. וְכִי יֵשׁ לָאָדָם לְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ? אֶלָּא הוּא מְשֻׁבָּח לִפְנֵי יהו"ה. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי וְגוֹמֵר. זֶה דּוֹרוֹ שֶׁל חִזְקִיָּהוּ, שֶׁבְּיִרְאַת ה' בָּא בֶּן אָדָם לְקַיֵּם

דַּרְגָּא עֲשִׂירָאָה בְּיִרְאַת יְיָ', אִית יִרְאָה וְאִית יִרְאָה, לַאו כָּל אַפַּיָּא שָׁוִין, אִית יִרְאָה דְּדָחִיל בַּר נַשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּלָא יַלְקֶה לֵיהּ בִּרְצוּעָה, דְּאִתְּמַר (דף ו ע"א) בָּהּ (בראשית א ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, מִסִּטְרָא דְּאִילָנָא דְּטוֹב וָרָע, דְּאִיהִי אַרְעָא רֵקַנְיָא, שִׁפְחָא בִישָׁא, כְּגַוְונָא דְּחַד מֵאַרְבַּע אָבוֹת נְזִיקִין דְּאִיהוּ הַבּוֹר, וּכְגַוְונָא דְּבוֹר דְּיוֹסֵף, דְּאוּקְמוּהוּ עֲלֵיהּ הַבֹּרָה, וְהַבּוֹר רֵיק וכו' (בראשית לז כד), הַבֹּרָה נֶקְבָּא בִישָׁא, בּוֹר דְּכוּרָא, וּבוֹר בְּגִין דְּאִיהוּ מִתַּמָּן, אוּקְמוּהוּ עֲלֵיהּ אֵין בּוֹר יֵרֵא חֵטְא, בָּתַר דְּלֵית בֵּיהּ יִרְאַת יְיָ'.

מָאן דְּאִיהוּ דָחִיל מִגּוֹ אוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי תִּפְאֶרֶת, דְּמִנֵּיהּ נָפְקַת, כְּגוֹן דָּא אִיהִי שְׁקוּלָה לְגַבֵּיהּ, וּבְגִין דָּא אֵין כָּל יִרְאָה שָׁוָה, דְּהָא יִרְאַת יְיָ' הִיא מַלְכוּת דִּילֵיהּ, כְּלִילָא מִכָּל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, בְּגִין

לשון הקודש

תַּרְיַ"ג מִצְוֹות כְּחֶשְׁבּוֹן בְּיִרְאַ"ת.

דַּרְגָּה עֲשִׂירִית בְּיִרְאַת ה' – יֵשׁ יִרְאָה וְיֵשׁ יִרְאָה, לֹא כָּל הַפָּנִים שָׁוִים. יֵשׁ יִרְאָה שֶׁפּוֹחֵד אָדָם מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִלְקֶה בִּרְצוּעָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ מִצַּד שֶׁל הָעֵץ שֶׁל טוֹב וָרַע, שֶׁהִיא אֶרֶץ רֵיקָה, שִׁפְחָה רָעָה, כְּמוֹ שֶׁאֶחָד מֵאַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין שֶׁהוּא הַבּוֹר, וּכְמוֹ שֶׁהַבּוֹר שֶׁל יוֹסֵף שֶׁבְּאֵרוּ עָלָיו הַבֹּרָה, וְהַבּוֹר רֵיק וכו'. הַבֹּרָה – נְקֵבָה רָעָה, בּוֹר – זָכָר, וּבוֹר, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מִשָּׁם, פֵּרְשׁוּהוּ עָלָיו אֵין בּוֹר יֵרֵא חֵטְא, מֵאַחַר שֶׁאֵין בּוֹ יִרְאַת ה'.

מִי שֶׁהוּא פּוֹחֵד מִתּוֹךְ תּוֹרָה שֶׁהִיא תִּפְאֶרֶת, שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצְאָה, כְּגוֹן זוֹ הִיא שְׁקוּלָה אֵלָיו, וּמִשּׁוּם זֶה אֵין כָּל יִרְאָה

דְּאִיהִי יִרְאָה דְּנָפְקַת מִגּוֹ תּוֹרָה דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ יהו"ה, דִּבְגִינָהּ אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, גְּדוֹלָה תּוֹרָה שֶׁמְּבִיאָה לְאָדָם לִידֵי מַעֲשֶׂה, דְּאִי בַּר נַשׁ לָא יָדַע אוֹרַיְיתָא, וְאַגְרָא דְּפִקּוּדַיָּא דִילָהּ, וְעוֹנְשִׁין דִילָהּ לְמָאן דְּעָבַר עַל פִּקּוּדַיָּא, וּמָאן הוּא דְּבָרָא אוֹרַיְיתָא, וּמָאן הוּא דִיְהִיב לָהּ לְיִשְׂרָאֵל, אֵיךְ דָּחִיל לֵיהּ וְנָטִיר פִּקּוּדוֹי, וּבְגִין דָּא אָמַר דָּוִד לִשְׁלֹמֹה בְּנוֹ (ד"ה א כח ט) דַּע אֶת אֱלֹהֵי"י אָבִיךָ וְעָבְדֵהוּ.

דְּאִי בַּר נַשׁ לָא אִשְׁתְּמוֹדָע הַהוּא דִיְהִיב לֵיהּ אוֹרַיְיתָא, וּמַנִּי לֵיהּ לְנַטְרָא לָהּ, אֵיךְ דָּחִיל מִנֵּיהּ וְעָבִיד פִּקּוּדוֹי, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן, וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד, וְאֵין בּוּר יָרֵא חֵטְא.

לשון הקודש

שָׁוָה, שֶׁהֲרֵי יִרְאַת ה', הִיא מַלְכוּתוֹ, כְּלוּלָה מִכָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא יִרְאָה שֶׁיּוֹצֵאת מִתּוֹךְ תּוֹרָה, שֶׁהוּא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא יהו"ה, שֶׁבִּגְלָלָהּ פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, גְּדוֹלָה תּוֹרָה שֶׁמְּבִיאָה אָדָם לִידֵי מַעֲשֶׂה, שֶׁאִם אָדָם לֹא יוֹדֵעַ אֶת הַתּוֹרָה וּשְׂכַר מִצְוֹתֶיהָ, וָעֳנָשִׁים שֶׁלָּהּ לְמִי שֶׁעוֹבֵר עַל הַמִּצְוֹת, וּמִי בָּרָא אֶת הַתּוֹרָה, וּמִיהוּ שֶׁנִּתְּנָהּ לְיִשְׂרָאֵל – אֵיךְ יִפְחַד מִמֶּנּוּ וְיִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו? וְלָכֵן אָמַר דָּוִד לִשְׁלֹמֹה, דַּע אֶת אֱלֹהֵי אָבִיךָ וְעָבְדֵהוּ.

שֶׁאִם אָדָם לֹא מַכִּיר אֶת אוֹתוֹ שֶׁנָּתַן לוֹ תּוֹרָה וְצִוָּה אוֹתוֹ לְשָׁמְרָהּ, אֵיךְ יִפְחַד מִמֶּנּוּ וְיַעֲשֶׂה מִצְוֹתָיו? וְלָכֵן פֵּרְשׁוּהוּ רַבָּנָן, וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד, וְאֵין בּוּר יָרֵא חֵטְא.

בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי תְרֵי"א מִתְּרִין דַּרְגִּין אִתְיְהִיבַת, מֵחֶסֶד וּגְבוּרָה, דְּמִתַּמָּן תְּרֵין פִּקּוּדִין אַהֲבַת חֶסֶד וּדְחִילוּ דִּגְבוּרָה דְּאִיהִי יִרְאָה, דִּבְהוֹן אִשְׁתַּלִּימוּ תַּרְיַ"ג פִּקּוּדַיָּא, וּבְגִין דְּכָל אוֹרַיְיתָא וּפִקּוּדָהָא מִתְּרֵן סִטְרִין אִתְיְהִיבַת, אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד, וְאֵין בּוּר יָרֵא חֵטְא.

וְאִי תֵּימָא הָא חֶסֶד גְּבוּרָה דְּמִתַּמָּן מַלְכוּת אִיהִי אַהֲבָה וְיִרְאָה, אֵיךְ אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן גְּדוֹלָה תּוֹרָה שֶׁמְּבִיאָה לְאָדָם לִידֵי מַעֲשֶׂה, דְּמֵהָכָא מַשְׁמַע דְּכָל הַקּוֹדֶם יִרְאָתוֹ לְחָכְמָתוֹ חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת, אֶלָּא כֹּלָּא קְשׁוֹט, תִּפְאֶרֶת אִתְקְרֵי אָדָם, כְּגַוְונָא דִּילֵיהּ הַוָּה אָדָם הֵ"א דִּלְתַתָּא, דְּאוּקְמוּהוּ עֲלֵיהּ דַּהֲוָה רִאשׁוֹן לְמַחֲשָׁבָה וְאַחֲרוֹן לְמַעֲשֶׂה, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן, יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִבְרָאוֹת,

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁתּוֹרָה, שֶׁהִיא תְרֵי"א, מִשְּׁתֵּי דַּרְגּוֹת נִתְּנָה, מֵחֶסֶד וּגְבוּרָה, שֶׁמִּשָּׁם שְׁתֵּי מִצְוּוֹת – אַהֲבַת חֶסֶד וְיִרְאַת גְּבוּרָה, שֶׁהִיא יִרְאָה, שֶׁבָּהֶם הִשְׁתַּלְּמוּ תַּרְיַ"ג מִצְוּוֹת. וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל הַתּוֹרָה וּמִצְוּוֹתֶיהָ מִשְּׁנֵי צְדָדִים נִתְּנוּ, פֵּרְשׁוּהוּ רַבָּנָן וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד וְאֵין בּוּר יָרֵא חֵטְא.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי חֶסֶד וּגְבוּרָה, שֶׁמִּשָּׁם מַלְכוּת, הִיא אַהֲבָה וְיִרְאָה, אֵיךְ פֵּרְשׁוּהוּ חֲכָמִים גְּדוֹלָה תּוֹרָה שֶׁמְּבִיאָה לָאָדָם לִידֵי מַעֲשֶׂה, שֶׁמִּכָּאן מַשְׁמַע, שֶׁכָּל הַקּוֹדֵם יִרְאָתוֹ לְחָכְמָתוֹ, חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת? אֶלָּא הַכֹּל אֱמֶת. תִּפְאֶרֶת נִקְרָא אָדָם, כְּמוֹ שֶׁהוּא הָיָה אָדָם הֵ"א שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁבֵּאֲרוּ עָלָיו שֶׁהָיָה רִאשׁוֹן

דְּאִתְּמַר עֲלַיְיהוּ אָדָם אַתֶּם, אוּף הָכִי תִּפְאֶרֶת דְּאִיהוּ יהו"ה, אִיהוּ רִאשׁוֹן לְמַחֲשָׁבָה דְּאִיהִי חָכְמָה עִלָּאָה, וְאַחֲרוֹן לְמַעֲשֶׂה דְּאִיהוּ י' מִן אדנ"י, חָכְמָה תַּתָּאָה, יִרְאַת יְיָ', מַלְכוּת דִּילֵיהּ.

וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בָּהּ (ויקרא יב ד) אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ, אִתְּתָא אִית לָהּ לְאַקְדָּמָא בְּכָל פִּקּוּדַיָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ אִשָּׁה יִרְאַת יְיָ' הִיא תִתְהַלָּל (משלי לא ל), וּבְגִין דָּא מָצָא אִשָּׁה בְּקַדְמֵיתָא, מָצָא טוֹב (שם יח כב), דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים קמה ט) טוֹב יהו"ה לַכֹּל.

וְאִי אַקְדִּים לָהּ בִּצְלוֹתָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ (תהלים נא יז) אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, מִיָּד (משלי ח לה) וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיהו"ה, וּבְגִין דָּא כַּוָּנָה דְּאִיהִי מַחֲשָׁבָה, צָרִיךְ לְאַקְדָּמָא לְמִצְוָה, וּבְגִין דָּא שַׁוִּיאוּ רַבָּנָן כִּוּוּן מַחֲשַׁבְתָּא דְצִלוֹתָא בִּבְרָכָה קַדְמָאָה, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ

לשון הקודש

לְמַחֲשָׁבָה וְאַחֲרוֹן לְמַעֲשֶׂה, וְלָכֵן פֵּרְשׁוּהוּ חֲכָמִים, יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִבְרֹאת, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם אָדָם אַתֶּם. אַף כָּךְ תִּפְאֶרֶת, שֶׁהוּא יהו"ה, הוּא רִאשׁוֹן לְמַחֲשָׁבָה, שֶׁהִיא חָכְמָה עֶלְיוֹנָה, וְאַחֲרוֹן לְמַעֲשֶׂה, שֶׁהִיא י' מִן אדנ"י, חָכְמָה תַּחְתּוֹנָה, יִרְאַת יהו"ה מַלְכוּת שֶׁלּוֹ.

וְלָכֵן נֶאֱמַר בָּהּ אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ. אִשָּׁה, יֵשׁ לָהּ לְהַקְדִּים בְּכָל הַמִּצְוֹות, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִתְהַלָּל, וְלָכֵן מָצָא אִשָּׁה בַּתְּחִלָּה – מָצָא טוֹב, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ טוֹב יהו"ה לַכֹּל.

וְאִם הִקְדִּים אוֹתָהּ בִּתְפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּ אֲדֹנָ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, מִיָּד – וַיָּפֶק רָצוֹן מֵה', וְלָכֵן הַכַּוָּנָה, שֶׁהִיא מַחֲשָׁבָה, צָרִיךְ לְהַקְדִּים לַמִּצְוָה, וְלָכֵן שָׂמוּ חֲכָמִים כַּוָּנַת

אִם לָא כִּוֵּון בַּבְּרָכָה רִאשׁוֹנָה חוֹזֵר לְרֹאשׁ, וּבְגִין דָּא צָרִיךְ לְאַקְדָּמָא יְרָאָה מִסִּטְרָא דִשְׁכִינְתָּא, בֵּין בְּאוֹרַיְיתָא, בֵּין בְּפִקּוּדַיָּיא, אֲבָל מִסִּטְרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, צָרִיךְ לְאַקְדָּמָא אוֹרַיְיתָא לְיִרְאָה בְּכָל פִּקּוּדַיָּא, דְּיִרְאָה דְאוֹרַיְיתָא אִית, דְּאִתְקְרֵי נוּקְבָא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דִּבְגִינָהּ אִתְּמַר תַּמָּן אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר (דהי"א טז לג).

עָנָה מַלְאָךְ מִן הַשָּׁמַיִם וְאָמַר הֵן הֵן מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, מֵהַאי אָ"ז תַּלְיָין ע"ב שְׁמָהָן דְּהַיְינוּ חֶסֶד, דְּבֵיהּ צָרִיךְ לְאַתְקָנָא כָּרְסַיָּא לְמָאֲרֵיהּ, בְּכַנְפֵי מִצְוָה, וְיֵשֵׁב עָלָיו בֶּאֱמֶת, עִשּׂוּר אֱמֶת מ"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, מוֹרִיד הַטַּ"ל לְאַנְהָרָא לְגַבֵּי הֵ"א.

דְּאִיהוּ כְּלִיל תְּלַת בִּרְכָאָן קַדְמָאִין דִּצְלוֹתָא, וּתְלַת בַּתְרָאִין, וְדָא עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִי

לשון הקודש

מַחֲשֶׁבֶת הַתְּפִלָּה בַּבְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁכָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ, אִם לֹא כִּוֵּן בִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה – חוֹזֵר לָרֹאשׁ. וְלָכֵן צָרִיךְ לְהַקְדִּים יִרְאָה מִצַּד הַשְּׁכִינָה, בֵּין בְּתוֹרָה בֵּין בְּמִצְוֹת, אֲבָל מִצַּד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צָרִיךְ לְהַקְדִּים תּוֹרָה לְיִרְאָה בְּכָל הַמִּצְוֹת, שֶׁיִּרְאָה שֶׁל תּוֹרָה יֵשׁ, שֶׁנִּקְרֵאת הַנְּקֵבָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל–פֶּה, שֶׁבִּשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר שָׁם אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר.

עָנָה מַלְאָךְ מִן הַשָּׁמַיִם וְאָמַר: הֵן הֵן מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה. מִן הָאָ"ז הַזֶּה תְּלוּיִים בּוֹ ע"ב שֵׁמוֹת, שֶׁהֵינוּ חֶסֶד, שֶׁבּוֹ צָרִיךְ לְהַתְקִין כִּסֵּא לְרִבּוֹנוֹ בְּכַנְפֵי מִצְוָה, וְיֵשֵׁב עָלָיו בֶּאֱמֶת. עִשּׂוּר אֱמֶת מָ"ה, יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א מוֹרִיד הַטַּל לְהָאִיר אֶל הַהֵ"א. **שֶׁהוּא** כּוֹלֵל שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת רִאשׁוֹנוֹת שֶׁל

מָה, דְּאִינּוּן לְקִבְלַיְיהוּ תְּרֵין שְׁמָהָן יהו"ה אדנ"י, וּתְמַנְיָא אַתְוָון, דְּאִינּוּן עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ (במדבר ז פז), וְדָא כ' מִן כֶּתֶר, עֲשָׂרָה מִן (דף ו ע"ב) שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אדנ"י, מִתַּתָּא לְעֵילָא מִן אֲנִ"י עַד אַי"ן, עֲשָׂרָה מֵעֵילָא לְתַתָּא מֵעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ יהו"ה, וּבְגִין דָּא כ' כְּלִיל לוֹן.

וּבְקֵץ דְּפוּרְקָנָא מִ'דַּלֵּג עַל הֶ'הָרִים (שיר ב ח), דָּא מ"ה, וְלֵית הָרִים אֶלָּא אֲבָהָן, דְּאִינּוּן מֶרְכַּבְתֵּיהּ, אוּף הָכִי מִ'קַּפֵּץ עַל הַ'גְּבָעוֹת אִנּוּן אִמָּהָן, אהי"ה אדנ"י, בְּהַהוּא זִמְנָא אָ"ז יָשִׁיר מֹשֶׁה וכו' (שמות טו א), וְכֹלָּא אִתְקַשַּׁר וְאִתְכְּלִיל בְּחַ"י עָלְמִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי י ו) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק.

וְאִית כָּבוֹד נִבְרָא כְּגַוְונָא דְכָבוֹד נֶאֱצָל, מִסִּטְרָא דְכָבוֹד נִבְרָא אָמְרִין יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי אָדוֹן עַל

לשון הקודש

הַתְּפִלָּה וְשָׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת, וְזֶה עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִי מָה, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵי שֵׁמוֹת יהו"ה אדנ"י, וּשְׁמוֹנֶה אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, וְזֶה כ' מִן כֶּתֶר, עֲשָׂרָה מֵהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה אֲדנָ"י, מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה מִן אֲנִ"י עַד אַי"ן, עֲשָׂרָה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה מֵעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא יהו"ה. וּמִשּׁוּם זֶה כ' כּוֹלֵל אוֹתָם.

וּבְקֵץ הַגְּאֻלָּה מִ'דַּלֵּג עַל הֶ'הָרִים – זֶה מָ"ה, וְאֵין הָרִים אֶלָּא הָאָבוֹת, שֶׁהֵם מֶרְכַּבְתּוֹ, אַף כָּךְ מִ'קַּפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת – הֵן הָאִמָּהוֹת, אהי"ה אדנ"י. בְּאוֹתוֹ זְמַן אָ"ז יָשִׁיר מֹשֶׁה וכו', וְהַכֹּל נִקְשָׁר וְנִכְלָל בְּחַ"י הָעוֹלָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק.

וְיֵשׁ כָּבוֹד נִבְרָא, כְּמוֹ שֶׁכָּבוֹד נֶאֱצָל.

כֹּלָּא אִם כַּעֲבָדִים, וּמִסִּטְרָא דִּכְבוֹד נֶאֱצָל אִתְּמַר בְּהוֹן אִם כְּבָנִים, אִיהוּ עִלַּת עַל כֹּלָּא לֵית אֱל"ה עֲלֵיהּ, וְלָא תְּחוֹתֵיהּ, וְלָא לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, אִיהוּ מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין.

וְאִיהוּ אַסְחַר לְכָל סִטְרִין, דְּלָא מִתְפַּשְׁטִין יַתִּיר מִגְּבוּל דְּשַׁוִּי לְכָל חַד, וּמִדָּה דְשַׁוִּי לְכָל חַד, וְכֻלְּהוּ בִּרְשׁוּ דִילֵיהּ בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד.

אדנ"י מֶרְכָּבָה לְיהו"ה, וּבָהּ אִתְעַטַּף, וְאוּף הָכִי יהו"ה אִתְעַטַּף בְּאהי"ה לְמִבְרֵי עָלְמָא, אֲבָל שֵׁם יהו"ה אִיהוּ מֶרְכָּבָה לְמָאֲרֵיהּ לְכֶתֶר עִלָּאָה, וּבְגִין דָּא (ש"א ב ב) אֵין קָדוֹשׁ כַּיהו"ה, עִלַּת עַל כֹּלָּא טָמִיר וְגָנִיז בְּכֶתֶר, וּמִנֵּיהּ אִתְפַּשַּׁט נְהוֹרֵיהּ עַל יהו"ה, דְּאִיהוּ י' חָכְמָה, ה' בִּינָה, ו' כְּלִיל שִׁית סְפִירָן, ה' מַלְכוּת, וְהַאי אִיהוּ אִתְפַּשְׁטוּתֵיהּ מֵעֵילָא לְתַתָּא,

לשון הקודש

מִצַּד שֶׁל כָּבוֹד נִבְרָא אוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל אֵל אָדוֹן עַל הַכֹּל, אִם כַּעֲבָדִים. וּמִצַּד שֶׁל כָּבוֹד נֶאֱצָל נֶאֱמַר בָּהֶם אִם כְּבָנִים, הוּא עִלַּת עַל הַכֹּל, אֵין אֱלוֹהַּ עָלָיו, וְלֹא תַּחְתָּיו, וְלֹא לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, הוּא מְמַלֵּא כָּל הָעוֹלָמוֹת.

וְהוּא סוֹבֵב אֶת כָּל הַצְּדָדִים, שֶׁלֹּא מִתְפַּשְׁטִים יוֹתֵר מֵהַגְּבוּל שֶׁשָּׂם לְכָל אֶחָד, וְהַמִּדָּה שֶׁשָּׂם לְכָל אֶחָד, וְכֻלָּם בִּרְשׁוּתוֹ, בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד.

אדנ"י מֶרְכָּבָה לַיהו"ה, וּבָהּ הִתְעַטֵּף, וְאַף כָּךְ יהו"ה מִתְעַטֵּף בְּאהי"ה לִבְרֹא עוֹלָם, אֲבָל שֵׁם יהו"ה הוּא מֶרְכָּבָה לִרְבּוֹנוֹ לְכֶתֶר עֶלְיוֹן, וְלָכֵן אֵין קָדוֹשׁ כַּיהו"ה, עִלַּת עַל הַכֹּל, טָמִיר וְגָנוּז בְּכֶתֶר, וּמִמֶּנּוּ מִתְפַּשֵּׁט אוֹרוֹ עַל יהו"ה, שֶׁהִיא י' חָכְמָה, ה' בִּינָה, ו' כּוֹלֵל שֵׁשׁ סְפִירוֹת, ה' מַלְכוּת. וְזוֹהִי הִתְפַּשְׁטוּתוֹ מִלְּמַעְלָה

וְאוּף הָכִי אִתְפַּשַּׁט נְהוֹרֵיהּ עַל י' מִן אדנ"י מִתַּתָּא לְעֵילָּא, עַד אֵין סוֹף, דְּאִתְרְמִיז בְּאדנ"י אַי"ן, וּבְגִין דָּא י' י' מִן יאהדונה"י עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף, דָּא כ' מִן כֶּתֶר, וּמָאֵרֵי דְכוֹלָּא לֵית בֵּיהּ צִיּוּר דְּאוֹת וּנְקוּדָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מ יח-כה) **וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה, וְאֶל מִי תְדַמְּיוּן אֵ"ל, וּמַה דְּמוּת תַּעַרְכוּ לוֹ.**

אִיהוּ צִיֵּיר בִּתְרֵין אַתְוָון תְּרֵין עָלְמִין, בְּאָת י' צִיֵּיר עָלְמָא דְאָתֵי, וּבְאָת ה' עָלְמָא דֵין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם כו ד) **כִּי בְּיָ"ה יהו"ה צוּר עוֹלָמִים.**

וּמְקוֹרִין דְּכָל שְׁמָהָן אִינוּן יו"ד ה"י וי"ו ה"י, יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יהו"ה, כָּל יו"ד אִיהִי אַחֲזֵי יהו"ה, כָּל א' אַחֲזֵי אהי"ה לְעֵילָּא, אדנ"י לְתַתָּא, הָכָא שֵׁם יהו"ה אִיהוּ בְּכִנּוּיֵיהּ חַד,

לשון הקודש

לְמַטָּה. וְאַף כָּךְ מִתְפַּשֵּׁט אוֹרוֹ עַל י' מִן אדנ"י מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה עַד אֵין סוֹף שֶׁנִּרְמָז בַּאדנ"י אַי"ן, וּמִשּׁוּם זֶה י' י' מִן יאהדונה"י, עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף, זֶה כ' מִן כֶּתֶר, וּבַעַל הַכֹּל, אֵין בּוֹ צִיּוּר שֶׁל אוֹת וּנְקֻדָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה, וְאֶל מִי תְדַמְּיוּן אֵ"ל וּמַה דְּמוּת תַּעַרְכוּ לוֹ.

הוּא צִיֵּר בִּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שְׁנֵי עוֹלָמוֹת. בָּאוֹת י' צִיֵּר הָעוֹלָם הַבָּא, וּבָאוֹת ה' – הָעוֹלָם הַזֶּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי בְּיָה ה' צוּר עוֹלָמִים.

וְהַמְּקוֹרוֹת שֶׁל כָּל הַשֵּׁמוֹת הֵם יו"ד הֵ"י וָי"ו הֵ"י – יהו"ה, יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א – יהו"ה. כָּל יו"ד מַרְאָה יהו"ה, כָּל א' מַרְאָה אהי"ה לְמַעְלָה, אדנ"י לְמַטָּה. כָּךְ

בְּגִין דְּמִנַּיְיהוּ אִשְׁתַּכַּח כִּנּוּיֵיהּ, אֲבָל מִסִּטְרָא דַעֲשַׂר סְפִירָן דִּבְרִיאָה, לָאו שֵׁם יהו"ה וְכִנּוּיֵיהּ חַד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם מג ז) כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו וכו', הֲרֵי סְפִירוֹת אִתְקְרִיאוּ בְשֵׁם יהו"ה, וּבְשֵׁם אדנ"י, וְאִנּוּן דְאדנ"י אִתְבְּרִיאוּ.

וּבְגִין דָּא אִית שְׁמָהָן דַּמְיָין לְחוֹתָמָא דְמַלְכָּא, דִבְהוֹן אִשְׁתְּמוֹדָע דִּיוֹקְנָא דְמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא צִיּוּרָא מַמָּשׁ, וְאִית שְׁמָהָן דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא דִרְשִׁימוּ דְצִיּוּרָא דְחוֹתָמָא בְּשַׁעֲוָה, וְהָכִי דְחִילִין מֵהַהוּא רְשִׁימוּ כְּאִילוּ הֲוָה מַלְכָּא מַמָּשׁ, אֲבָל אָדוֹן עַל כֹּלָּא לֵית לֵיהּ מִכָּל אִלֵּין צִיּוּרִין כְּלָל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם מ יח) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּן אֵ"ל וכו'.

וּמִסִּטְרָא דְצִיּוּרִין דְשַׁעֲוָה, חָמָא יְחֶזְקֵאל כָּל אִלֵּין מַרְאוֹת דְחָמָא, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר

לשון הקודש

שֵׁם יהו"ה הוּא בְּכִנּוּיוֹ אֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְצָא כִּנּוּיוֹ, אֲבָל מִצַּד שֶׁל עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת שֶׁל בְּרִיאָה אֵין שֵׁם יהו"ה וְכִנּוּיוֹ אֶחָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו וְכוּ'. הֲרֵי סְפִירוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ בְשֵׁם יהו"ה וּבְשֵׁם אדנ"י, וְאוֹתָם שֶׁל אדנ"י נִבְרְאוּ.

וְלָכֵן יֵשׁ שֵׁמוֹת דּוֹמִים לְחוֹתַם הַמֶּלֶךְ, שֶׁבָּהֶם נוֹדַעַת דְּמוּת הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה צִיּוּר מַמָּשׁ, וְיֵשׁ שֵׁמוֹת שֶׁהֵם כְּמוֹ שֶׁרֹשֶׁם שֶׁל צִיּוּר שֶׁל חוֹתָם בְּשַׁעֲוָה, וְכָךְ פּוֹחֲדִים מֵאוֹתוֹ רֹשֶׁם כְּאִלּוּ הָיָה הַמֶּלֶךְ מַמָּשׁ, אֲבָל אָדוֹן עַל הַכֹּל, אֵין לוֹ מִכָּל הַצִּיּוּרִים הַלָּלוּ כְּלָל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֶל מִי תְדַמְּיוּן אֵ"ל וְכוּ'.

וּמִצַּד שֶׁל צִיּוּרֵי הַשַּׁעֲוָה רָאָה יְחֶזְקֵאל

בְּהוֹן (יחזקאל א כו) וּדְמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם, וְלָא מַרְאֵה אָדָם מַמָּשׁ, כְּמַרְאֵה חַשְׁמַ"ל וְלָא חַשְׁמַ"ל, כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב, הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד יְיָ', וְלָא כְּבוֹד יְיָ' מַמָּשׁ, אֶלָּא מַרְאֵה צִיּוּר דִּילֵיהּ.

פְּתַח וְאָמַר, יְחֶזְקֵאל נְבִיאָה, קוּם מִשִּׁינְתָּךְ לְגַלָּאָה הָכָא מַרְאוֹת דְּאִתְגַּלְיָין לָךְ, דְּכֻלְּהוּ לְגַבָּךְ בְּאֹרַח סָתִים וּבְאִתְגַּלְיָא, בְּאִתְגַּלְיָא צִיּוּרִין, אֲבָל בִּסְתִימוּ דְעַיְינִין דִּיוֹקְנָא דְמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן הַהוּא דְלֵית לֵיהּ דִּיוֹקְנָא, דִּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר הַאי קְרָא לְמָאן דְּצַיֵּיר בֵּיהּ דִּיוֹקְנָא, (דברים כז טו) אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וכו', וְשָׂם בַּסָּתֶר, בְּסִתְרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וַאֲפִילוּ מִכָּל מַה דְּבַר נַשׁ יָכִיל לְאִסְתַּכָּלָא בְּעֵינָא, וַאֲפִילוּ מִכָּל דִּיוֹקְנִין דְּאַחֲזֵי לִנְבִיאֵי.

לשון הקודש

כָּל הַמַּרְאוֹת הַלָּלוּ שֶׁרָאָה, וְלָכֵן נֶאֱמַר בָּהֶם וּדְמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם, וְלֹא מַרְאֵה אָדָם מַמָּשׁ, כְּמַרְאֵה חַשְׁמַ"ל וְלֹא חַשְׁמַל, כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב, הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד יהו"ה, וְלֹא כְּבוֹד יהו"ה מַמָּשׁ, אֶלָּא מַרְאֵה צִיּוּר שֶׁלּוֹ.

פְּתַח וְאָמַר: יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא, קוּם מִשְּׁנָתְךָ לְגַלּוֹת כָּאן הַמַּרְאוֹת שֶׁהִתְגַּלּוּ לְךָ, שֶׁכֻּלָּם אֵלֶיךָ בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר וּבְהִתְגַּלּוּת, בְּהִתְגַּלּוּת צִיּוּרִים, אֲבָל בִּסְתִימוּת הָעֵינַיִם דְּמוּת שֶׁל הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אוֹתוֹ שֶׁאֵין לוֹ דְּמוּת, שֶׁבִּגְלָלוֹ נֶאֱמַר פָּסוּק זֶה לְמִי שֶׁצִּיֵּר בּוֹ דְּמוּת, אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וְכוּ' וְשָׂם בַּסָּתֶר, בְּסִתְרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וַאֲפִלּוּ מִכָּל מַה שֶׁאָדָם יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בָּעַיִן, וַאֲפִלּוּ מִכָּל הַדְּמָיוֹת שֶׁהֶרְאָה לַנְּבִיאִים.

צוּרַת דְּיוֹקְנָא דִכְלִילָא מִכַּמָּה נְהוֹרִין, חַד וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם א כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא (יחזקאל א כו), דָּא אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא, וְאִיהוּ לְעֵילָא כְּגַוְונָא דָא א וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת (דף ז ע"א) הַסַּפִּיר (שמות כד י), כְּגַוְונָא דָא א וְכֹלָּא א, נְקוּדָה דָא הוּא כְּגוֹן חֹל"ם לְעֵילָא כֶּתֶר עֶלְיוֹן, דְּרָכִיב עַל י"ה דְּאִינוּן חָכְמָה וּבִינָה כְּחֶשְׁבּוֹן חֹלֶם, וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר חִירֵק, וְדָא מַלְכוּת, וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלַי, אִיהִי תְּחוֹת ו"ה, דְּאִיהוּ חֶשְׁבּוֹן חִר"ק, וְהָכִי סָלִיק א יהו"ה יו"י.

וְעוֹד רָקִיעַ דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דִכְלִיל שֵׁם יהו"ה, וְאִיהוּ כְּלִיל שִׁית סְפִירָן בְּאֶמְצָעִיתָא, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (יחזקאל א כב) נָטוּי עַל רָאשֵׁיהֶם מִלְּמַעְלָה, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קד ב) נוֹטֶה שָׁמַיִם

לשון הקודש

צוּרַת הַדְּמוּת שֶׁכְּלוּלָה מִכַּמָּה אוֹרוֹת, אֶחָד וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם א, כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא, זוֹ אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא, וְהוּא לְמַעְלָה כְּמוֹ זֶה א, וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר כְּמוֹ זֶה א, וְהַכֹּל א, נְקֻדָּה זוֹ הִיא כְּמוֹ חֹל"ם לְמַעְלָה כֶּתֶר עֶלְיוֹן שֶׁרוֹכֵב עַל י"ה, שֶׁהֵם חָכְמָה וּבִינָה כְּחֶשְׁבּוֹן חֹלֶם, וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר חִירֵק, וְזוֹ מַלְכוּת, וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלַי. הִיא תַּחַת ו"ה, שֶׁהִיא חֶשְׁבּוֹן חִר"ק, וְכָךְ עוֹלֶה א יהו"ה יו"י.

וְעוֹד, רָקִיעַ זֶה עַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁכּוֹלֵל שֵׁם יהו"ה, וְהוּא כּוֹלֵל שֵׁשׁ סְפִירוֹת שֶׁל הָאֶמְצַע, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר נָטוּי עַל רָאשֵׁיהֶם מִלְּמַעְלָה, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר נוֹטֶה שָׁמַיִם

כַּיְרִיעָה, כְּגַוְונָא דָא \ בְּאֶמְצַע א, נוֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדִּי (ישעיה מד כד), מָאן נָטָה לֵיהּ, עִלַּת עַל כֹּלָּא לְבַדּוֹ, יְחִידָא בְּלָא תְּנְיָינָא לְמֶעֱזַר לֵיהּ.

תְּנְיָינָא (יחזקאל א כו), וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמָעְלָה דָא אִיהוּ יֶוֶד הֵא וָאו הָא כְּלִיל תֵּשַׁע נְקוּדִין, וַעֲשִׂירָאָה שְׁכִינְתָּא כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ, וְכֹלָּא א, דְּלֵית אָדָם בְּלָא א׳, וְכֹלָּא אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהוּ יהו"ה דְּכְלִיל א, וְאִיהוּ שְׁמָא מְפָרַשׁ דְּכְלִיל א לְאַחְזָאָה דְּאִם רָץ לִבְךָ שׁוּב לְאָחוֹר.

תְּלִיתָאָה, כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב, וְדָא שְׁכִינְתָּא, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן, דְּנִשְׁמָתִין דּוֹמִין קֶדֶם שְׁכִינְתָּא כְּגֵרוֹת לִפְנֵי הָאֲבוּקָה, וּבְגִין דָּא כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ (שם א כז),

לשון הקודש

כַּיְרִיעָה, כְּמוֹ זֶה \ בְּאֶמְצַע א. נוֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדִּי – מִי נָטָה אוֹתוֹ? עִלַּת עַל הַכֹּל לְבַדּוֹ, יָחִיד בְּלִי שֵׁנִי לַעְזֹר לוֹ.

הַשֵּׁנִי, וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה, זֶהוּ יֶוֶד הֵא וָאו הָא כּוֹלֵל תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת, וַעֲשִׂירִי שְׁכִינָה כְּלוּלָה מִכֻּלָּם, וְהַכֹּל א, שֶׁאֵין אָדָם בְּלִי א, וְהַכֹּל הוּא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא יהו"ה שֶׁכּוֹלֵל א, וְהוּא הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ שֶׁכּוֹלֵל א. לְהַרְאוֹת, שֶׁאִם רָץ לִבְךָ, שׁוּב לְאָחוֹר.

הַשְּׁלִישִׁי, כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה. שֶׁכָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ חֲכָמִים, שֶׁהַנְּשָׁמוֹת דּוֹמוֹת לִפְנֵי שְׁכִינָה כְּגֵרוֹת לִפְנֵי הָאֲבוּקָה, וּמִשּׁוּם זֶה כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ, וְהִיא בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁלְּמַעְלָה,

וְאִיהִי בֵּי כְּנִישְׁתָּא דִלְעֵילָא, אֵ"שׁ נֹגַ"הּ, כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים (ישעיה נו ז), **וְאִיהִי אֵשׁ בֵּית לָהּ מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה, דְאִיהִי ב', יוֹמָא תְּנְיָינָא דְאִתְבְּרֵי בֵּיהּ גֵּיהִנָּם, א' יוֹמָא קַדְמָאָה דְאִתְבְּרֵי בֵּיהּ גַּן עֵדֶן, וְדָא חֶסֶד, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא כְּמַרְאֵה אָדָם כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ, וָא"ו לִימִינָא אֶחָ"ד, ל"ב לִשְׂמָאלָא יו"ד ה"א ה"א.**

מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַעְלָה, וּמִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה, אִינּוּן תְּרֵין שׁוֹקִין, תְּרֵין נְבִיאֵי קְשׁוֹט, וְאִינּוּן רְבִיעָאָה וַחֲמִשָּׁאָה לְחֶסֶד, דְּמִתַּמָּן בִּנְיָנָא דְעָלְמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים פט ג) **עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, ה' עִלָּאָה אִתְפַּשְׁטַת עַד הוֹד, חַמְשִׁין תַּרְעִין, וּבְגִין דָּא קָא רָמִיז עֲלָהּ, רָאִיתִי כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ, וּבָהּ שִׁית מַרְאוֹת.**

לשון הקודש

אֵ"שׁ נֹגַ"הּ, כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים, וְהִיא אֵשׁ בֵּית לָהּ מִצַּד הַגְּבוּרָה שֶׁהִיא ב', הַיּוֹם הַשֵּׁנִי שֶׁבּוֹ נִבְרָא גֵּיהִנֹּם, א' יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁנִּבְרָא בּוֹ גַּן עֵדֶן, וְזֶה חֶסֶד. עַמּוּד הָאֶמְצָעִי כְּמַרְאֵה אָדָם הַכּוֹלֵל שְׁנֵיהֶם, וָא"ו לְיָמִין אֶחָ"ד, ל"ב לִשְׂמֹאל יו"ד הֵ"א הֵ"א.

מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַעְלָה, וּמִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה – אֵלּוּ שְׁתֵּי שׁוֹקִים, שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת, וְהֵם רְבִיעִי וַחֲמִישִׁי לַחֶסֶד, שֶׁמִּשָּׁם בִּנְיַן הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. ה' עֶלְיוֹנָה הִתְפַּשְּׁטָה עַד הוֹד, חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, וּמִשּׁוּם זֶה רוֹמֵז עָלֶיהָ רָאִיתִי כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ, וּבָהּ שֵׁשׁ מַרְאוֹת.

שְׁבִיעָאָה, (יחזקאל א כח) **כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת, הַקֶּשֶׁת דָּא צַדִּיק יְסוֹד עָלְמָא, כְּמַרְאֵה דִּילָהּ לְתַתָּא מטטרו"ן, דָּא חָזָא יְחֶזְקֵאל, דְּאִיהוּ כְּלִיל כָּל מַרְאוֹת.**

חֵיזוּ תְּמִינָאָה, כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב, דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (ירמיהו לא כא) **נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר, וּבְגִין דָּא כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב, אֵשׁ נֹגַהּ.**

תְּשִׁיעָאָה, הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד יהו"ה, חָכְמָה עִלָּאָה, דְּמוּת דִּילָהּ חָזָא יְחֶזְקֵאל לְתַתָּא, וְלָא חָכְמָה.

וְכַד מָטָא לִדְמוּת כֶּתֶר דְּאִיהוּ דַרְגָּא עֲשִׂירָאָה, חֲזִי מַה כְּתִיב בֵּיהּ, וָאֶרְאֶה וָאֶפֹּל עַל פָּנַי, דְּלָא יָכִיל לְמִסְבַּל, וְאִם מַרְאוֹת דִּלְתַתָּא הָכִי, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מַרְאוֹת עִלָּאִין דִּסְפִירוֹת דִּבְרִיאָה, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מַרְאוֹת דַּאֲצִילוּת.

לשון הקודש

הַשְּׁבִיעִי, כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת, הַקֶּשֶׁת זֶה צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, כְּמַרְאֵה שֶׁלָּהּ לְמַטָּה מטטרו"ן, זֶה רָאָה יְחֶזְקֵאל, שֶׁהוּא כּוֹלֵל כָּל הַמַּרְאוֹת.

הַמַּרְאָה הַשְּׁמִינִי, כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב, זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר, וּמִשּׁוּם זֶה, כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב, אֵשׁ נֹגַהּ.

הַתְּשִׁיעִי, הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד יהו"ה, חָכְמָה עֶלְיוֹנָה, הַדְּמוּת שֶׁלָּהּ רָאָה יְחֶזְקֵאל לְמַטָּה, וְלֹא חָכְמָה.

וּכְשֶׁהִגִּיעַ לִדְמוּת הַכֶּתֶר, שֶׁהוּא הַדַּרְגָּה הָעֲשִׂירִית, רְאֵה מַה כָּתוּב בּוֹ, וָאֶרְאֶה וָאֶפֹּל עַל פָּנַי, שֶׁלֹּא יָכֹל לִסְבֹּל. וְאִם

וּבְרָזָא דְּאָת א תִּשְׁכַּח חֵלֵ"ם חִירֵ"ק שׁוּרֵק כְּגַוְונָא דָא ∴ וְ וְאִיהוּ גַּלְגַּל דְּאִתְהַפַּךְ לְשִׁית סִטְרִין לְעֵילָא וּלְתַתָּא. וּלְאַרְבַּע סִטְרִין, אִתְהַפַּךְ לִימִינָא וְסָהִיד עַל עִלַּת עַל כֹּלָּא דְּלֵית אֱל"הַ אָחֲרָא לִימִינָא דְּעָלְמָא, אִתְהַפַּךְ לִשְׂמָאלָא וְסָהִיד עֲלֵיהּ, וְהָכִי לְכָל סִטְרָא סָהִיד עַל יִחוּדֵיהּ, דְּלֵית אֱל"הַ אָחֲרָא עֵילָא וְתַתָּא וּלְאַרְבַּע סִטְרִין, הַאי אִיהוּ דְּאוּקְמוּהוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין כְּדֵי שֶׁתַּמְלִיכֵהוּ עַל הַשָּׁמַיִם וְעַל הָאָרֶץ וְעַל אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם.

ו' כְּלִיל תְּלַת נְקוּדִין, עֵילָא וְתַתָּא וְאֶמְצָעִיתָא, דְּסַהֲדִין, וּתְלַת סַהֲדִין תְּחוֹתַיְיהוּ לְתַתָּא, עַל עִלַּת עַל כֹּלָּא דְּאִיהוּ רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִי"ם, דְּאִיהוּ כְּלִיל שִׁית נְקוּדִין כְּחוּשְׁבַּן **ו'**,

לשון הקודש

הַמַּרְאוֹת שֶׁלְּמַטָּה כָּךְ, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מַרְאוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁל סְפִירוֹת הַבְּרִיאָה, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מַרְאוֹת שֶׁל אֲצִילוּת.

וּבְסוֹד שֶׁל הָאוֹת א' תִּמְצָא חֵלֵ"ם חִירֵ"ק שׁוּרֵ"ק כְּמוֹ זֶה: ∴ וְ וְהוּא גַּלְגַּל שֶׁמִּתְהַפֵּךְ לְשִׁשָּׁה צְדָדִים – לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּלְאַרְבָּעָה צְדָדִים, מִתְהַפֵּךְ לְיָמִין וּמֵעִיד עַל עִלַּת עַל הַכֹּל שֶׁאֵין אֱלוֹ"הַּ אַחֵר לִימִין הָעוֹלָם. מִתְהַפֵּךְ לִשְׂמֹאל וּמֵעִיד עָלָיו, וְכָךְ לְכָל צַד מֵעִיד עַל יִחוּדוֹ שֶׁאֵין אֱלוֹ"הַּ אַחֵר לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּלְאַרְבָּעָה צְדָדִים. זֶהוּ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ חֲכָמִים בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כְּדֵי שֶׁתַּמְלִיכֵהוּ עַל הַשָּׁמַיִם וְעַל הָאָרֶץ וְעַל אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם.

ו' כּוֹלֵל שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת – מַעְלָה וּמַטָּה וְאֶמְצַע, שֶׁמְּעִידִים, וּשְׁלֹשָׁה עֵדִים תַּחְתֵּיהֶם לְמַטָּה, עַל עִלַּת עַל הַכֹּל, שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן, וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִי"ם

דְּסַהֲדִין עַל עִלַּת עַל כֹּלָּא, דְּלֵית אֱל"ֹהַ אָחֲרָא לְשִׁית סִטְרִין אֶלָּא הוּא, הָא תֵּשַׁע נְקוּדִין דִּכְלִילָן בְּאָת ו' מִן א, וְאָת א' בֵּיהּ אִשְׁתַּלִּימוּ לְעֶשֶׂר, וּבֵיהּ כֻּלְּהוּ אָזְלִין לַאֲתַר חָד, הָא הָכָא רָזָא דְּבִנְיָינָא דִיחֶזְקֵאל (דף ז ע"ב) בְּרָזָא דִנְקוּדִין.

וְעוֹד רָזָא נְקוּדֵי צָרִיךְ לְאַחֲזָרָא עֲלַיְיהוּ, פַּתָּח בְּחוּשְׁבַּן אוֹתִיּוֹתָיו אִיהוּ יו"ד, וּכְתִיב (תהלים קמה טז) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן, וְאוּקְמוּהוּ אַל תִּקְרֵי יָדֶךָ אֶלָּא יוֹדֶי"ךָ, וְאִינּוּן י"י מִן יאהדונה"י, וּבְאָן אֲתַר מִתְפַּתְּחִין בִּרְקִיעָא דְּאִיהוּ פַּתָּח, וְאִיהוּ מַפְתֵּחַ כְּלִיל אהדונ"ה שִׁית אַתְוָון בְּאֶמְצַע י"י, וּתְרֵין יוּדִין עִם רָקִיעַ דְּאִיהוּ ו' סָלִיק לְחוּשְׁבַּן יהו"ה.

לשון הקודש

שֶׁהוּא כּוֹלֵל שֵׁשׁ נְקֻדּוֹת כְּחֶשְׁבּוֹן ו', שֶׁמְּעִידִים עַל עִלַּת עַל הַכֹּל, שֶׁאֵין אֱלוֹ"הַּ אַחֵר לְשִׁשָּׁה צְדָדִים אֶלָּא הוּא. הֲרֵי תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת הַכְּלוּלוֹת בָּאוֹת ו' מִן א', וְהָאוֹת א' בָּהּ הִשְׁתַּלְּמוּ לְעֶשֶׂר, וּבוֹ כֻּלָּם הוֹלְכִים לְמָקוֹם אֶחָד, הֲרֵי כָּאן סוֹד הַבִּנְיָן שֶׁל יְחֶזְקֵאל בְּסוֹד הַנְּקֻדּוֹת.

וְעוֹד, הַסּוֹד שֶׁל הַנְּקֻדּוֹת צָרִיךְ לַחֲזֹר עֲלֵיהֶם, פַּתָּח, בְּחֶשְׁבּוֹן אוֹתִיּוֹתָיו הוּא יו"ד, וְכָתוּב פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן, וּפֵרְשׁוּהוּ, אַל תִּקְרֵי יָדֶךָ אֶלָּא יוֹדֶי"ךָ, וְהֵם י' י' מִן יאהדונה"י, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם נִפְתָּחִים בָּרָקִיעַ שֶׁהוּא פַּתָּח, וְהוּא מַפְתֵּחַ הַכּוֹלֵל אהדונ"ה. שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת בָּאֶמְצַע י' י', וּשְׁנֵי יוֹדֵי"ם עִם רָקִיעַ שֶׁהוּא ו', עוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן יהו"ה.

קָמֵץ רָקִיעַ וְנִיצוּץ, אִינּוּן י"ו, אִיהוּ קוֹמֵץ כָּל נְקוּדִין, דְּאִינּוּן שִׁית סְרֵי כְּחֶשְׁבַּן שִׁית סְרֵי אַנְפִּין דְּחַיָּוָן, וּבְגִין דָּא אִיהוּ קוֹמֵץ כָּל נְקוּדִין, צֵרֵ"י אִיהוּ חוּשְׁבַּן ו' ו', וּתְחוֹת צַדִּיק תְּרֵין נִיצוֹצִין דְּאִינּוּן י' י', אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים, וְאִינּוּן ו' ו' י' י' סָלְקִין ל"ב, וְאִינּוּן ל"ב נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָכְמָה, וּנְקוּדָה תְּחוֹת ר' מִן צֵרֵ"י דְּאִיהִי י' עֶשֶׂר סְפִירוֹת, הֲרֵי מ"ב, וּבְגִין דָּא צֵרֵ"י, בֵּיהּ צִיֵּיר עָלְמִין, וַיִּיצֶר תַּמָּן צֵרֵ"י, בֵּיהּ צִיֵּיר אָדָם, הֲרֵי רָזָא דְנָקוּד צֵרֵי מ"ב, וּתְלַת אַתְוָון הֲרֵי מ"ה, כְּחוּשְׁבַּן אָדָ"ם.

שְׁבָא אוּף הָכִי (בראשית א טז) אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם, וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן וגו', וּבֵיהּ רָזָא מ"ב, וּבֵיהּ רָזָא דְאָדָם, כְּגַוְונָא דָא, חֶשְׁבַּן שְׁבָא ו', וּתְלַת נִיצוֹצוֹת וְרָקִיעַ י' י' ו' דְּחוּשְׁבָּנֵהוֹן ל"ו, הֲרֵי מ"ב, וּתְלַת אַתְוָון שְׁבָ"א הֲרֵי מ"ה, וְרָזָא

לשון הקודש

קָמֵץ רָקִיעַ וְנִיצוּץ הֵם י"ו, הוּא קוֹמֵץ כָּל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁהֵן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה, כְּחֶשְׁבּוֹן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה פְּנֵי הַחַיּוֹת, וְלָכֵן הוּא קוֹמֵץ כָּל הַנְּקֻדּוֹת. צֵרֵי הוּא חֶשְׁבּוֹן ו' ו', וְתַחַת הַצַּדִּיק שְׁנֵי נִיצוֹצוֹת שֶׁהֵם י' י', אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים, וְהֵם ו' ו' י' י' עוֹלִים ל"ב, וְהֵם ל"ב נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָכְמָה וּנְקֻדָּה תַּחַת ר' מִן צֵרֵ"י שֶׁהִיא י' עֶשֶׂר סְפִירוֹת, הֲרֵי מ"ב, וּמִשּׁוּם זֶה צֵרֵי בּוֹ צִיֵּר הָעוֹלָמוֹת, וַיִּיצֶר – שָׁם צֵרֵ"י, בּוֹ צִיֵּר אָדָם, הֲרֵי סוֹד הַנִּקּוּד צֵרֵי מ"ב, וְשָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת הֲרֵי מ"ה, כְּחֶשְׁבּוֹן אָדָם.

שְׁבָא, אַף כָּךְ – אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן וְכוּ', בּוֹ סוֹד מ"ב, וּבוֹ סוֹד שֶׁל אָדָם כְּמוֹ זֶה: חֶשְׁבּוֹן שְׁבָא ו', וְשָׁלֹשׁ נִיצוֹצוֹת וְרָקִיעַ י'

דְּמִלָּה (שמות ג יג) **וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָ"ה אוֹמַר אֲלֵיהֶם, וְנִקּוּד שְׁבָ"א נָקוּד בְּשֵׁם יהו"ה בְּאוֹרַיְיתָא.**

סָגוֹל תִּמְנֵיסַר חֶשְׁבָּנֵיהּ, וְאִיהוּ ו' ו' ו' מִן וַ'יִּסַּע וַ'יָּבֹא וַ'יֵּט, וּתְלַת נְקוּדִין י' י' י' אִיהוּ ח"ם, וְאַרְבַּע אַתְוָון מִן סָגו"ל אִיהוּ חמ"ד, וְתֵיבָה הָא אִינּוּן חַמָּ"ה, פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה.

חֹלֶם חָסֵר ו' חוּשְׁבָּנֵיהּ י"ה, וּתְלַת נִיצוֹצוֹת י' י' י' הָא אִינּוּן מ"ה, שְׁמָא מְפָרַשׁ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְעִם תְּלַת אַתְוָון וְתֵיבָה הָא אִיהוּ מ"ט, כְּחוּשְׁבַּן מ"ט אַתְוָון דִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וכו' (דברים ו ד)**, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד וכו', וְאוּקְמוּהוּ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין, חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה נִבְרְאוּ בָּעוֹלָם וְנִתְּנוּ לְמֹשֶׁה, חוּץ מֵאֶחָד, שֶׁנֶּאֱמַר** (תהלים ח ו) **וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִי"ם, וּלְתַתָּא בְּמַלְאָכִים אִינּוּן מ"ט פָּנִים טָהוֹר**

לשון הקודש

י' י' ו' שֶׁחֶשְׁבּוֹנָם ל"ו, הֲרֵי מ"ב, וְשָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת שְׁבָ"א הֲרֵי מ"ה. וְסוֹד הַדָּבָר, וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָ"ה אֹמַר אֲלֵיהֶם, וְנִקּוּד שְׁבָ"א נָקוּד בְּשֵׁם יהו"ה בַּתּוֹרָה.

סָגוֹל, שְׁמוֹנָה עָשָׂר חֶשְׁבּוֹנוֹ, הוּא ו' ו' ו' מִן וַ'יִּסַּע וַ'יָּבֹא וַ'יֵּט, וְשָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת י' י' י' הוּא ח"ם, וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת מִן סָגו"ל הוּא חמ"ד, וְתֵבָה – הֲרֵי הֵם חַמָּ"ה, פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה.

חֹלֶם חָסֵר ו' חֶשְׁבּוֹנוֹ י"ה, וְשָׁלֹשׁ נִיצוֹצוֹת י' י' י' הֲרֵי הֵם מ"ה. הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, וְעִם שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת וְתֵבָה הֲרֵי הוּא מ"ט, כְּחֶשְׁבּוֹן מ"ט אוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכו', בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְכו', וּפֵרְשׁוּהוּ חַכְמֵי הַמִּשְׁנָה, חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה נִבְרְאוּ בָּעוֹלָם וְנִתְּנוּ לְמֹשֶׁה חוּץ מֵאֶחָד, שֶׁנֶּאֱמַר וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִי"ם. וּלְמַטָּה בַּמַּלְאָכִים הֵם

מִן מטטרו"ן, דְּאִיהוּ חֵיל"ם בְּמַלְאָכִים.

חִירֵק עִם חוּשְׁבַּן אַתְוָון אִיהוּ א"ם, חִירֵק חוּשְׁבָּנֵיהּ ו"ה, וּתְלַת נִיצוֹצוֹת י' י' י' תְּלָתִין, הָא אִיהוּ א"ם.

שֶׁרֵק אִיהוּ חוּשְׁבַּן אַתְוִוי ו', וְחָמֵשׁ נִיצוֹצוֹת חַמְשִׁין, הָא נ"ו, תְּלַת אַתְוָון וְתֵיבָה הָא אִנּוּן ס', סוֹד יהו"ה לִירֵאָיו, וּבֵיהּ (ירמיה לא ו) רָ'נּוּ' לְיַעֲקֹ'ב שֶׁ'מְּחָה נוֹטְרִיקוֹן שׁוּרֵ"ק.

דְּכָל נְקוּדֵי מֵהָכְמָה עִלָּאָה מִתְפַּשְׁטָאן, תִּשְׁעָה עַד מַלְכוּת, וְטַעֲמֵי מִכֶּתֶר עַד מַלְכוּת, וְשׁוּרֵ"ק צַדִּיק יְסוֹד עָלְמָא, בֵּיהּ סוֹד שׁוּרֵק תְּנָיְינָא בְּתוֹסֶפֶת ו' מ"ב.

וְעוֹד קָמֵ"ץ, אוּקְמוּהוּ מָאֲרֵי דִּקְדּוּק דְּאִיהוּ תְּנוּעָה גְּדוֹלָה, בְּגִין דְּאִיהוּ קַדְמָאָה דְּכֻלְּהוּ

לשון הקודש

מ"ט פָּנִים טָהוֹר מִמטטרו"ן, שֶׁהִיא חֵיל"ם בַּמַּלְאָכִים.

חִירֵ"ק עִם חֶשְׁבּוֹן אוֹתִיּוֹת הוּא אֵ"ם, חִירֵק חֶשְׁבּוֹנוֹ ו"ה, וּשְׁלֹשָׁה נִיצוֹצוֹת י' י' י' – שְׁלֹשִׁים, הֲרֵי הוּא אֵ"ם.

שֶׁרֵק הוּא חֶשְׁבּוֹן אוֹתִיּוֹתָיו ו', וַחֲמִשָּׁה נִיצוֹצוֹת חֲמִשִּׁים, הֲרֵי נ"ו, שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת וְתֵבָה הֲרֵי הֵם ס', סוֹד יהו"ה לִירֵאָיו, וּבוֹ רָ'נּוּ לְיַעֲקֹ'ב שֶׁ'מְּחָה, נוֹטְרִיקוֹן שׁוּרֵ"ק.

שֶׁכָּל הַנִּקֻּדּוֹת מֵחָכְמָה עֶלְיוֹנָה מִתְפַּשְׁטִים, תִּשְׁעָה עַד מַלְכוּת, וְהַטְּעָמִים מִכֶּתֶר עַד מַלְכוּת, וְשׁוּרֵק – צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, בּוֹ סוֹד שׁוּרֵק שֵׁנִי בְּתוֹסֶפֶת ו' מ"ב.

וְעוֹד קָמֵ"ץ, פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַדִּקְדּוּק,

נְקוּדִין דִּסְפִירָאן, אַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ שְׁמָהָן קַדִּישִׁין אִתְעֲבִידוּ דָּא כִּסֵּא לְדָא, כְּגוֹן בְּרָא דְצָרִיךְ לְמִפְּלַח לַאֲבוֹי וּלְאִמֵּיהּ, וּלְמֶעֱבַד לְגַרְמֵיהּ לְגַבַּיְיהוּ כְּעֶבֶד, וְשַׁמָּשׁ, וְכָרְסַיָּא, וּמַצָּב תְּחוֹתַיְיהוּ, הָכִי אִינוּן סְפִירָן דָּא לְדָא, וּבְגִין דָּא אִית נְקוּדָה מַלְכָּא, וְאִית נְקוּדָה עַבְדָּא לְגַבֵּיהּ, כְּגוֹן שְׁבָ"א דְּאִיהוּ עֶבֶד לְקָמֵ"ץ, וְרָץ בִּשְׁלִיחוּתֵיהּ וּמְזַנֵּב אַחֲרָיו, אֲבָל בְּאַתְרֵיהּ מַלְכָּא אִיהוּ.

וְרָזָא דְקָמֵ"ץ, חוּשְׁבַּן קָמֵץ י"ד, וּתְלַת נִיצוֹצֵי וְרָקִיעַ נ', מ' דְּאִיהוּ מֶלֶךְ, אִנּוּן רְמִיזִין אַרְבַּע יוּדִין מִן יו"ד ה"י וי"ו ה"י, וְלַאו לְמַגְּנָא אִתְּמַר בֵּיהּ מֶלֶךְ, דְּאִיהוּ מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל מַלְכִין.

פַּתָּ"ח אִיהוּ מ"ב, חוּשְׁבַּן פַּתָּח אִיהוּ כ', וְנִיצוֹץ וּתְרֵין רְקִיעֵי וו"י, הָא מ"ב, (תהלים צא יד) כִּ"י

לשון הקודש

שֶׁהוּא תְּנוּעָה גְּדוֹלָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא רִאשׁוֹן לְכָל הַנִּקֻּדּוֹת שֶׁל הַסְּפִירוֹת. אַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם שֵׁמוֹת קְדוֹשִׁים, נַעֲשׂוּ זֶה כִּסֵּא לָזֶה, כְּמוֹ בֵּן שֶׁצָּרִיךְ לַעֲבֹד אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְלַעֲשׂוֹת אֶת עַצְמוֹ עֶבֶד אֲלֵיהֶם, וְשַׁמָּשׁ, וְכִסֵּא, וּמַצָּב תַּחְתֵּיהֶם, כָּךְ הֵן הַסְּפִירוֹת זוֹ לָזוֹ, וְלָכֵן יֵשׁ נְקֻדָּה מֶלֶךְ, וְיֵשׁ נְקֻדָּה עֶבֶד אֵלָיו, כְּמוֹ שְׁבָ"א שֶׁהוּא עֶבֶד לְקָמֵ"ץ, וְרָץ בִּשְׁלִיחוּתוֹ וּמְזַנֵּב אַחֲרָיו, אֲבָל בִּמְקוֹמוֹ הוּא מֶלֶךְ.

וְסוֹד הַקָּמֵ"ץ, חֶשְׁבּוֹן קָמֵ"ץ י"ד, וְשָׁלֹשׁ נִיצוֹצוֹת וְרָקִיעַ נ', מ' שֶׁהוּא מֶלֶךְ, הֵם רְמוּזִים אַרְבַּע יוֹדִי"ם מִן י"ד ה"י וי"ו ה"י, וְלֹא לְחִנָּם נֶאֱמַר בּוֹ מֶלֶךְ, שֶׁהוּא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל הַמְּלָכִים.

פַּתָּ"ח הוּא מ"ב, חֶשְׁבּוֹן פַּתָּ"ח הוּא כ',

בְּ"י חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ, פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם וכו', בָּ"ם אַרְבָּעִים וּתְרֵין, כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ, חָשַׁק חִירֵק שְׁבָא קָמֵץ מִן אָבְגִיתָץ, קָמֵץ קוֹמֵץ (דף ח ע"א) סָתִים בְּאָת יו"ד, פַּת"ח אִתְפַּתַּח בֵּיהּ בְּחָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן דְּאִינּוּן ה', וְכַמָּה רָזִין בְּנִקּוּדֵי, וְהַאי אִיהוּ אָבֹא בָם אוֹדֶה י"ה, וּפַתָּח עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קיח יט) פִּתְחוּ לִי וכו', זֶה הַשַּׁעַר לַיהוָ"ה.

מַלְאָכִין אִית דִּמְשַׁמְּשִׁין לְאִלֵּין נְקוּדִין, וְאִינּוּן אַתְוָון, דְּאִינּוּן כְּסוּסְוָון לִנְקוּדֵי, וְטַעֲמֵי מַנְהִיגֵי לוֹן, וְאִינּוּן תְּנוּעוֹת לְגַבַּיְיהוּ, כְּגוֹן עַל פִּי יהו"ה יַחֲנוּ, וְעַל פִּי יהו"ה יִסָּעוּ (במדבר ט כ), וְאִינּוּן נְקוּדִין לְגַבֵּי טַעֲמֵי, כְּעָאנָא בָּתַר רַעְיָין דְּאַנְהִיגִין לוֹן לְכָל סִטְרָא, לְסַלְקָא וּלְנַחְתָּא עֵילָא וְתַתָּא, וּלְאַנְהָגָא לוֹן לְכָל סִטְרָא לִימִינָא וּשְׂמָאלָא לְקַמָּא וְלַאֲחוֹרָא.

לשון הקודש

וְנִיצוּץ וּשְׁנֵי רְקִיעִים וו"י הֲרֵי מ"ב, כִּ"י בְּ"י חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ, פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם וְכוּ'. בָּ"ם אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם, כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ, חָשַׁק – חִירִיק שְׁבָא קָמֵץ מִן אבגית"ץ. קָמֵץ – קֹמֶץ סָתוּם בָּאוֹת יו"ד, פַּתָּח – נִפְתָּח בּוֹ בְּחָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁהֵם ה', וְכַמָּה סוֹדוֹת בַּנְּקֻדּוֹת, וְזֶהוּ אָבֹא בָם אוֹדֶה יָ"ה, וּפַתָּח – עָלָיו נֶאֱמַר פִּתְחוּ לִי וְכוּ' זֶה הַשַּׁעַר לַיהוָ"ה. **מַלְאָכִים** יֵשׁ שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים לַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ, וְהֵם הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם כְּמוֹ סוּסִים לַנְּקֻדּוֹת, וְהַטְּעָמִים מַנְהִיגִים אוֹתָם, וְהֵם תְּנוּעוֹת אֲלֵיהֶם, כְּמוֹ עַל פִּי יהו"ה יַחֲנוּ וְעַל פִּי יהו"ה יִסָּעוּ, וְהֵם נְקֻדּוֹת אֶל הַטְּעָמִים, כְּמוֹ צֹאן אַחַר הָרוֹעִים שֶׁמַּנְהִיגִים אוֹתָם לְכָל צַד, לַעֲלוֹת וְלָרֶדֶת מַעְלָה וּמַטָּה,

וְטַעֲמֵי אִינּוּן נִשְׁמָתִין, וּנְקוּדִין רוּחִין, וְאַתְוָון נַפְשִׁין, אִלֵּין מִתְנַהֲגִין בָּתַר אִלֵּין, וְאִלֵּין בָּתַר אִלֵּין, אַתְוָון מִתְנַהֲגֵי בָּתַר נְקוּדֵי, וּנְקוּדֵי בָּתַר טַעֲמֵי, כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר (קהלת ה ז), וְעוֹד אַתְוָון אִנּוּן אֵשׁ, נְקוּדֵי רוּחַ, אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ (יחזקאל א יב), וְאִנּוּן כְּמַבּוּעֵי מַיָּא, דְּאִתְּמַר עֲלַיְיהוּ (תהלים קד י) הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים, יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי וגו', אִלֵּין אַתְוָון.

וְאִית דְּשַׁוִּי לוֹן לְאַתְוָון, מַיִם אֵשׁ רוּחַ וְעָפָר אַרְבַּע רַגְלִין דְּכָרְסַיָּא, נְקוּדֵי אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא, מִסִּטְרָא דְאַבָּא יוּדִי"ן לְעֵילָא, מִסִּטְרָא דִּבְרַתָּא יוּדִי"ן לְתַתָּא, מִסִּטְרָא דְּבֵן וָוִי"ן לְעֵילָא, כְּגַוְונָא דָא וו"י, מִסִּטְרָא דְאַבָּא וָוִי"ן לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דָא יו"ו, הֵהִי"ן דְּאִימָּא כְּגַוְונָא דָא הה"ו הה"י,

לשון הקודש

וּלְהַנְהִיג אוֹתָם לְכָל צַד, לְיָמִין וּשְׂמֹאל, לְפָנִים וּלְאָחוֹר.

וְהַטְּעָמִים הֵם נְשָׁמוֹת, וְהַנְּקֻדּוֹת רוּחוֹת, וְהָאוֹתִיּוֹת נְפָשׁוֹת, אֵלּוּ מִתְנַהֲגִים אַחַר אֵלּוּ, וְאֵלּוּ אַחַר אֵלּוּ. הָאוֹתִיּוֹת מִתְנַהֲגוֹת אַחַר הַנְּקֻדּוֹת, וְהַנְּקֻדּוֹת אַחַר הַטְּעָמִים, כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר. וְעוֹד, אוֹתִיּוֹת הֵן אֵשׁ, נְקֻדּוֹת רוּחַ, אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, וְהֵם כְּמַעַיְנוֹת הַמַּיִם, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים... יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי וְגוֹ', אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת.

וְיֵשׁ שֶׁשָּׂם אוֹתָם לָאוֹתִיּוֹת, מַיִם אֵשׁ רוּחַ וְעָפָר – אַרְבַּע רַגְלֵי הַכִּסֵּא. הַנְּקֻדּוֹת – אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא, מִצַּד שֶׁל הָאַבָּא – יוּדִי"ן לְמַעְלָה, מִצַּד הַבַּת – יוּדִי"ן לְמַטָּה, מִצַּד הַבֵּן – וָוִי"ם לְמַעְלָה, כְּמוֹ זֶה: וו"י, מִצַּד הָאַבָּא וָוִי"ם לְמַטָּה, כְּמוֹ

הֵהִי"ן דִּבְרַתָּא כְּגַוְונָא דָא יה"ה וה"ה, וְהָכִי בְּכָל הַוַיָּה וַהֲוַיָּה.

וְעוֹד מָאן דְּאוֹלִיף אִלֵּין הַוַיָּין, צָרִיךְ לְאוֹלָפָא לוֹן לְמִבְנֵי בְּהוֹן בִּנְיָנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (מלכים א יח ל) וַיְרַפֵּא אֶת מִזְבַּח יהו"ה הֶהָרוּס, וְרָזָא דְמִלָּה דְיָכְלִין לְמֶהֱוֵי בְּאַתְוֵי דִשְׁמֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות יט כא) פֶּן יֶהֶרְסוּ אֶל יהו"ה, וּבְגִין דָּא דְיֶהֱרְסוּ לוֹן בְּחוֹבַיְיהוּ, צָרִיךְ לְמִבְנֵי לוֹן בִּצְלוֹתְהוֹן.

דְּאָת י' אִיהִי אֶבֶן יְסוֹדָא דְבִנְיָנָא, י"י מִן יי"ה, מִן יי"ו, מִן וי"י, בְּהוֹן אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת מִזְבַּח יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ (דברים כז ו) דָא ה', ו' דָּא קוֹרָה, וְעַמּוּדָא, לִסְמוֹךְ עֲלָהּ בַּיִת, וּבְגִין דָּא חִבּוּרָא דִתְלַת אַתְוָון בַּיִת, ב' בִּנְיָנָא, י' יְסוֹד בִּנְיָנָא, ת' תִּפְאֶרֶת, וְאִנּוּן ב' מַלְכוּת, י' יְסוֹד סְפִירָה תְּשִׁיעָאָה, דְּאִיהוּ

לשון הקודש

זֶה: יו"ו. הֵהִי"ן שֶׁל הָאֵם כְּמוֹ זֶה: הה"ו הה"י, הֵהִי"ן שֶׁל הַבַּת כְּמוֹ זֶה: יה"ה וה"ה, וְכֵן בְּכָל הַוַיָּה וַהֲוַיָּה.

וְעוֹד, מִי שֶׁלּוֹמֵד אֶת הַהֲוָיוֹת הַלָּלוּ, צָרִיךְ לִלְמֹד אוֹתָם לִבְנוֹת בִּנְיָן לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיְרַפֵּא אֶת מִזְבַּח ה' הֶהָרוּס. וְסוֹד הַדָּבָר, שֶׁיְּכוֹלִים לַהֲרֹס בְּאוֹתִיּוֹת שְׁמוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב פֶּן יֶהֶרְסוּ אֶל ה', וְלָכֵן, כְּשֶׁיֶּהֱרְסוּ אוֹתָם בַּחֲטָאֵיהֶם, צָרִיךְ לִבְנוֹתָם בִּתְפִלּוֹתֵיהֶם.

שֶׁאוֹת י' הִיא אֶבֶן יְסוֹד הַבִּנְיָן, י' י' מִן יי"ה, מִן יי"ו, מִן וי"י, בָּהֶם אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת מִזְבַּח יהו"ה אֱלֹקֶיךָ, זֶה ה', ו' זוֹ קוֹרָה וְעַמּוּד לִסְמֹךְ עָלֶיהָ הַבַּיִת, וְלָכֵן חִבּוּר שֶׁל שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת בַּיִת. ב' בִּנְיָן, י'

סוֹמֵךְ גְּאוּלָה לִתְפִלָּה, וּבֵיהּ סוֹמֵךְ יהו"ה לְכָל הַנּוֹפְלִים (תהלים קמה יד), ת' תִּפְאֶרֶת, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעי' מד יג) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, וּבֵיהּ כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, אֲבָל לְגַבֵּי יְסוֹד כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי י ו) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק.

וְאִיהוּ עֵרוּב, דְּיַשְׁפִּיל בֵּיהּ הַקּוֹרָה אִם הִיא לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים, דְּאִיהִי יו"ד, דִּלְעֵילָא מֵעֶשְׂרִים, דְּאִיהוּ כ' כֶּתֶר, אִיהוּ עִלַּת הָעִלּוֹת עַל כֹּלָּא, דְּלֵית עֵינָא שַׁלִּיט עֲלֵיהּ, וּבְגִין דָּא מָבוֹי דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּאִיהִי י' זְעֵירָא, עֲשָׂרָה טְפָחִים שִׁעוּרָהּ, בֵּיהּ צָרִיךְ לְהַשְׁפִּיל הַקּוֹרָה דְּאִיהוּ ו', אֲבָל לְגַבֵּי סָכָּה דְּאִיהִי אִימָּא, דְּשִׁיעוּר דִּילָהּ יו"ד דְּאִיהוּ כ' כֶּתֶר, לְעֵילָא מִכֶּתֶר לֵית אָדָם דְּמֶרְכָּבָה דָּר בֵּיהּ גּוֹ סָכָּה, דְּלֵית עֵינָא שַׁלִּיט עֲלֵיהּ.

לשון הקודש

יְסוֹד בִּנְיָן, ת' תִּפְאֶרֶת. וְהֵם, ב' מַלְכוּת, י' יְסוֹד, סְפִירָה תְּשִׁיעִית, שֶׁהוּא סוֹמֵךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה וּבוֹ סוֹמֵךְ יהו"ה לְכָל הַנּוֹפְלִים, ת' תִּפְאֶרֶת, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, וּבוֹ כָּל הַזּוֹקֵף – זוֹקֵף בַּשֵּׁם, אֲבָל אֶל הַיְסוֹד – כָּל הַכּוֹרֵעַ, כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק.

וְהוּא עֵרוּב שֶׁבּוֹ יַשְׁפִּיל הַקּוֹרָה אִם הִיא לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים, שֶׁהִיא יו"ד, שֶׁלְּמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים, שֶׁהוּא כ' כֶּתֶר, הוּא עִלַּת הָעִלּוֹת עַל הַכֹּל, שֶׁאֵין הָעַיִן שׁוֹלֶטֶת עָלָיו, וּמִשּׁוּם זֶה מָבוֹי, שֶׁהוּא שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא י' קְטַנָּה, עֲשָׂרָה טְפָחִים שִׁעוּרָהּ, בּוֹ צָרִיךְ לְהַשְׁפִּיל הַקּוֹרָה שֶׁהִיא ו', אֲבָל לְגַבֵּי סָכָּה שֶׁהִיא אֵם, שֶׁשִּׁעוּרָהּ יו"ד, שֶׁהוּא כ' כֶּתֶר, מֵעַל לַכֶּתֶר אֵין אָדָם שֶׁל מֶרְכָּבָה דָּר בּוֹ תּוֹךְ סָכָּה, שֶׁאֵין הָעַיִן שׁוֹלֶטֶת עָלָיו.

וּמָקוֹר דְּאִלֵּין הַוָּיָן כְּחָשְׁבַּן חֶסֶד, דִּבְהוֹן צָרִיךְ לְמִבְנֵי בִּנְיָנָא דָא דְּאִנּוּן מֵחֶסֶד, דְּמָקוֹר דַּהֲוָיָתֵיהּ אִיהוּ יו"ד ה"י וי"ו ה"י, דְּסָלְקֵי לְשִׁבְעִין וּתְרֵין הַוָּיָן כְּחוּשְׁבַּן חֶסֶ"ד, כֻּלְּהוּ אֶבֶן וְקוֹרָה וּבִנְיָנָא דְּאִתְבְּנֵי בְּתַרְוַוּיְיהוּ, וְאִלֵּין אִינּוּן ע"ב הַוָּיָן דְּנָפְקִין מִן יו"ד ה"י וי"ו ה"י: (דף ח ע"ב).

(כל אלו השמות אסור להוציאם בפה ודי להסתכל עליהם ולקראותם במחשבה).

יַהוָ הִיוֵ הַהִי הִהוֹ הַוַה יְהִה יוֵה יְוִה וָהִי הֲוִי הַהוֹ הִהִי הִיֶה וְהַה וַיַה וִיָה הֵוֹי וְהִי וִוָה וְוֵי וֵיוַ הֵוִי הַיוַ הַוַה יֶוֵה וֵיֶה וִיִי וֶוֵה וָהוָ יוֶוֵ יְהוָ יַהֶוָ וֵיֹה יֶוַה יוֵן יֵיה יָהִי וַיֵי וֵיהִ וִהִי הֶיוֵ יְהוָ יֵיה יוַי יַיוַ הִיִי הַוִי הָוִי יָהֵי הִיִי הָהַי הָהִי הָיֶה יְהֵה יֵיהַ יֶיהָ הֵוֹה וֵהָה וָוָה וַוֹה הַוֶוַ הֲהֶוַ הִהַו וִיוָ יֶוֶוֵ יֵיוָ יוַי יֵיוַ יֵיֶוָ יַיִי וֵוִי וָוֵי וֶוֵי.

ואלה מצאתי בספר אחר.

יהי הוי והי ויה ייה היי יהי הוה והו היה היי והה הוו יהה ההו ווה ההי יהו הוה היו יהה ההו הוי יהו היו ויה הוי הוי והי יהה והה יוו יהה ההי היה יהי ההו ההו היו היה היה ויה הוה היו ויה ההה ויי והה הוי הוה היה יוה יהו ההו היו היה היה יהה והה יוו יהה ההו יוה ההו יהו ההו היו ויה: יהוה הוהי והיה היהו. יההו. ההיו. ויהה. ההוי יוהה. הויה וההי היוה.

לשון הקודש

וְהַמָּקוֹר שֶׁל הַהֲוָיוֹת הַלָּלוּ כְּחֶשְׁבּוֹן חֶסֶד, שֶׁבָּהֶם צָרִיךְ לִבְנוֹת בִּנְיָן זֶה שֶׁהֵם חֶסֶד, שֶׁמְּקוֹר הֲוָיָתוֹ הוּא יו"ד ה"י וי"ו ה"י, שֶׁעוֹלִים לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם הֲוָיוֹת כְּחֶשְׁבּוֹן חֶסֶ"ד, כֻּלָּם אֶבֶן וְקוֹרָה וּבִנְיָן שֶׁנִּבְנָה בִּשְׁנֵיהֶם, וְאֵלֶּה הֵם ע"ב הֲוָיוֹת שֶׁיּוֹצְאִים מִן יו"ד ה"י וי"ו ה"י

סדר השמות כמצויר למעלה

נ"א בשם בן ע"ב וכתוב בחסרונות של כתיבת זקני הרב.

יהי הוה והו היה יהו הוה יהו הוי והי הוי. יהוה הוהי והיה היהו.
היי והה הוו יהה היו והה הוי והי היו יהו. יההו ההיו ויהה ההוי.
ייה ההו ווה ההי ויה ההו והי היו יהו הוי. יוהה הויה והיי היוה.
הויה היו יהו הוי והי.

יהו היו ויה הוי. יהה והה יוו יהה יהו ההו היו היה היה.
הוי והי היו יוה. ההי יהה והה יוו יהה ההו.
והי יוה יהו היו. היה יוה ההו יהו ההי היו.
ויה.

יהו ההו היו היה היה ויה הוה היו ויה ההה וי והה הוי הוה היה יוה

שֵׁם יהו"ה, י' דִּילֵיהּ בְּרֵישָׁא דְּחַרְבָּא, דְּלֵית מָאן דְּנָצַח וַדַּאי לְמָארֵי חַרְבָּא דָא, וּבָהּ נָצַח לְכָל סִטְרִין אָחֲרָנִין, וְלֵית חַד קַיְימָא קַמָּהּ, גּוּפָא דְּהַאי חַרְבָּא ו', זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיָדַע לְאַנִּיף לֵיהּ בִּידֵיהּ לְכָל סִטְרָא, עֵילָא וְתַתָּא וְאַרְבַּע סִטְרִין בְּשִׁית סְפִירָן, תְּרֵין פִּיפִיּוֹת דְּחַתִּיךְ בְּהוֹן עֵילָא וְתַתָּא מִתְּרֵין סִטְרִין אִינּוּן ה' ה', וּנְקוּדָא אֱלֹהִי"ם, וְהַיְינוּ נַרְתֵּק דִּילֵיהּ, וּבְגִין דָּא בִּינָה נְקוּדָה אֱלֹהִי"ם, כְּגַוְונָא דָא יֶהוֹ"ה כְּמָה דְּאִתְּמַר.

לשון הקודש

שֵׁם יהו"ה, י' שֶׁלּוֹ בְּרֹאשׁ הַחֶרֶב, שֶׁאֵין מִי שֶׁמְּנַצֵּחַ וַדַּאי לְבַעַל הַחֶרֶב הַזּוֹ, וּבָהּ מְנַצֵּחַ אֶת כָּל הַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים, וְאֵין אֶחָד עוֹמֵד לְפָנֶיהָ, גּוּף הַחֶרֶב הַזֹּאת ו', אַשְׁרֵי מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לַהֲנִיפָהּ בְּיָדוֹ לְכָל צַד, מַעְלָה וּמַטָּה וְאַרְבָּעָה צְדָדִים בְּשֵׁשׁ סְפִירוֹת. שְׁתֵּי פִּיפִיּוֹת שֶׁחוֹתֵךְ בָּהֶם מַעְלָה וּמַטָּה מִשְּׁנֵי צְדָדִים הֵם ה' ה', וְנִקּוּד אֱלֹהִי"ם, וְהַיְינוּ הַנַּרְתִּיק שֶׁלּוֹ, וְלָכֵן בִּינָה נְקוּדָה אֱלֹהִי"ם כְּמוֹ זֶה: יֶהוֹה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.

וְהַאי אִיהוּ דְּאוּקְמוּהוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין, כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע, כְּאִלּוּ אוֹחֵז חֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדוֹ, וְהָא אוּקְמוּהוּ עַל מִטָּתוֹ, לְהָגֵן מִן הַמַּזִּיקִין, אֲבָל בִּקְרִיאַת שְׁמַע דִּצְלוֹתָא, אֲדוֹן הַמַּזִּיקִין קָשׁוּר, לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְמִבְרַח, וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּשָׁחִיט לֵיהּ בְּהַהוּא זִמְנָא, לְקַיֵּים (בָּא לְהָרְגָךְ) הַשְׁכֵּם לְהָרְגוֹ בִּצְלוֹתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית יט כז) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר, כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּלָא חָשַׁשׁ לִיקָרֵיהּ לְשַׁחֲטָא יִצְרֵיהּ וְשַׂנְאֵיהּ, דְּלֵית שַׂנְאֵיהּ לְחוֹד אֶלָּא שַׂנְאֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּבְכָל יוֹמָא תָּבַע חוֹבִין דִּבְנוֹי לְשַׁחֲטָא לוֹן.

וְאוּף הָכִי צָרִיךְ לְאַעֲבָרָא לֵיהּ מִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא, כְּגַוְונָא דְּאַעֲבְרֵיהּ מִשְׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא, וְאוּף הָכִי צָרִיךְ לְאַעֲבָרָא לֵיהּ וּלְבַת זוּגֵיהּ מִתְּרֵין כְּרְסַיָּין,

לשון הקודש

וְזֶהוּ שֶׁבֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע כְּאִלּוּ אוֹחֵז חֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדוֹ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ, עַל מִטָּתוֹ – לְהָגֵן מִן הַמַּזִּיקִים. אֲבָל בִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל הַתְּפִלָּה, אֲדוֹן הַמַּזִּיקִים קָשׁוּר, אֵין לוֹ רְשׁוּת לִבְרֹחַ, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁשּׁוֹחֵט אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ זְמַן, לְקַיֵּם (בָּא לְהָרְגָךְ) הַשְׁכֵּם לְהָרְגוֹ בִּתְפִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר, כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁלֹּא חוֹשֵׁשׁ לִכְבוֹדוֹ לִשְׁחֹט יִצְרוֹ וְשׂוֹנְאוֹ, שֶׁאֵין שׂוֹנְאוֹ לְחוּד, אֶלָּא שׂוֹנְאוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבְּכָל יוֹם תּוֹבֵעַ אֶת חֲטָאֵי בָנָיו, לִשְׁחֹט אוֹתָם.

וְאַף כָּךְ צָרִיךְ לְהַעֲבִירוֹ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁהֶעֱבִירוֹ מִשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה, וְאַף כָּךְ צָרִיךְ לְהַעֲבִיר אוֹתוֹ וְאֶת בַּת זוּגוֹ

הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה יז יב) כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרֵאשׁוֹן, דְּתַמָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בִּתְרֵין כָּרְסַיָּין, וְתַמָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ כְּשִׁמְשָׁא (דף ט ע"א) וְסִיהֲרָא, וְעַל שְׁמַיְיהוּ אִתְקְרֵי כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יהו"ה אֱלֹהִי"ם (תהלים פד יב), וּבְהַהוּא זִמְנָא יִתְקַיֵּים בֵּיהּ, לֹא יָבֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ וִירֵחֵךְ לֹא יֵאָסֵף (ישעיה ס כ).

וְהָכִי צָרִיךְ לְאַעֲבָרָא לֵיהּ מִשְׁמָאלָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיהִי גְבוּרָה, דְּמִתַּמָּן מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה (ירמיה יד א), וְתַמָּן יֵתֵי לְמִתְבַּע חוֹבִין, מֵאִלֵּין דְּאִתְמַר בְּחוֹן בָּנִים אַתֶּם לַיהו"ה אֱלֹהֵיכֶם (דברים יד א).

מִתַּמָּן וְאֵילָךְ אִנּוּן שָׂרִים, וַעֲבָדִים, מִסִּטְרָא דְחֵיוָון דְכָרְסַיָּא שָׂרִים וּמְמַנָּן, מִסִּטְרָא דְכֹכְבַיָּא דְנָהֲרִין בִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא עֲבָדִין, וְהַאי אִיהוּ

לשון הקודש

מִשְּׁנֵי כִּסְאוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן, שֶׁשָּׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ בִּשְׁנֵי כִּסְאוֹת, וְשָׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ כְּמוֹ הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה, וְעַל שְׁמָם נִקְרָא כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יהו"ה אֱלֹהִי"ם. וּבְאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּם בּוֹ, לֹא יָבוֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ וִירֵחֵךְ לֹא יֵאָסֵף.

וְכָךְ צָרִיךְ לְהַעֲבִירוֹ מִשְּׁמֹאלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהִיא גְבוּרָה, שֶׁמִּשָּׁם, מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, וְשָׁם יָבֹא לִתְבֹּעַ חֲטָאִים מֵאֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם בָּנִים אַתֶּם לַיהו"ה אֱלֹהֵיכֶ"ם.

מִשָּׁם וְאֵילָךְ, אוֹתָם שָׂרִים וַעֲבָדִים, מִצַּד שֶׁל חַיּוֹת הַכִּסֵּא שָׂרִים וּמְמֻנִּים, מִצַּד שֶׁל

אִם כְּבָנִים אִם כַּעֲבָדִים, וְהַאי אִיהוּ דְצָרִיךְ לְאַנְפָּא לֵיהּ חַרְבָּא לְשִׁית סִטְרִין, דְּאִנּוּן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא, כִּסֵּא דִין וְכִסֵּא רַחֲמִים, לְאַעֲבָרָא סמא"ל וְנָחָ"ש מִנַּיְהוּ, דְּמִסִּטְרָא דִלְהוֹן שַׁלִּיט סמא"ל וּבַת זוּגוֹ.

וְצָרִיךְ לְקַשְׁרָא לֵיהּ בִּרְצוּעִין דִּתְפִלִּין, תְּרֵין בִּתְרֵין קַרְנוֹי, וְחַד בִּדְרוֹעָא, וּלְבָתַר יִשְׁחוֹט לֵיהּ בִּקְרִיאַת שְׁמַע, בְּגִין דְּלָא יִתְקָרֵב לְסִטְרָא דִגְבוּרָה, אֲבָל מִסִּטְרָא דִסְפִירָן וַהֲוָיוֹת דִלְהוֹן, אִתְּמַר לֹא יְגוּרְךָ רָע (תהלים ה ה), וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת (במדבר א נב).

וְעוֹד ה' דְּיַד כֵּהָה, דְּאִיהִי יוֹנָה קַדִּישָׁא, מְצַפְּצְפָאן לָהּ בְּנָהָא בְּכַמָּה צִפְּצוּפִין דִּזְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, עַד דְּנָחֲתִין לָהּ לְגַבֵּיהוּ, הָא נָחֲתִין לָהּ לְגַבֵּיהוּ קָשְׁרִין לָהּ

לשון הקודש

הַכּוֹכָבִים שֶׁמְּאִירִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ עֲבָדִים, וְזֶהוּ אִם כְּבָנִים אִם כַּעֲבָדִים, וְזֶהוּ שֶׁצָּרִיךְ לְהָנִיף אוֹתוֹ חֶרֶב לְשִׁשָּׁה צְדָדִים, שֶׁהֵם שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁמֶשׁ וּלְבָנָה, כִּסֵּא דִין וְכִסֵּא רַחֲמִים, לְהַעֲבִיר סמא"ל וְנָחָשׁ מֵהֶם, שֶׁמִּצִּדָּם שׁוֹלֵט סמא"ל וּבַת זוּגוֹ.

וְצָרִיךְ לְקַשֵּׁר אוֹתוֹ בִּרְצוּעוֹת הַתְּפִלִּין – שְׁנַיִם בִּשְׁנֵי קַרְנָיו, וְאֶחָד בִּזְרוֹעַ. וְאַחַר כָּךְ יִשְׁחֹט אוֹתוֹ בִּקְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב לְצַד הַגְּבוּרָה, אֲבָל מִצַּד שֶׁל הַסְּפִירוֹת וְהַהֲוָיוֹת שֶׁלָּהֶן, נֶאֱמַר לֹא יְגֻרְךָ רָע, וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת.

וְעוֹד, ה' שֶׁל יַד כֵּהָה, שֶׁהִיא יוֹנָה קְדוֹשָׁה, מְצַפְּצְפִים לָהּ בָּנֶיהָ בְּכַמָּה צִפְּצוּפִים שֶׁל זְמִירוֹת, שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, עַד שֶׁמּוֹרִידִים אוֹתָהּ אֲלֵיהֶם.

בִּרְצוּעָה, דְּאִיהִי ו' שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, וְהַיְינוּ רָזָא וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה (שמות יג ט), קִשּׁוּרָא דְתַרְוַיְיהוּ דָא י', וְדָא יִחוּד, וּבְגִין דָּא בְּקִשּׁוּרָא דְתַרְוַיְיהוּ, מָאן דְשָׂח שִׂיחָה בֵּינַיְיהוּ, דְּאִיהִי שִׂיחַת חוּלִין, עֲבֵירָה הִיא בִּידוֹ, דְּעָבַד בָּהּ פְּרוּדָא בֵּין ו"ה דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּמַלְכוּתֵיהּ.

תְּפִלִּין דְּרֵישֵׁיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ ו', אִיהִי ה' עִלָּאָה, אִמָּא עִלָּאָה, עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת, עֲלָהּ אִתְּמַר פְּאֵרְךָ חֲבוּשׁ עָלֶיךָ (יחזקאל כד יז), אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבְּרֹאשׁ, וְהַאי אִיהוּ רָזָא הֲוַיָ"ה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ הִנֵּה יַד יהו"ה הוֹיָ"ה וכו' (שמות ט ג), וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָארֵי דְתַלְמוּדָא יְרוּשַׁלְמִי, הֲוַיּוֹת בְּאֶמְצַע.

יַד יהו"ה מִימִינָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה (שם יד לא) מִסִּטְרָא דְחֶסֶד, יָד רָמָה

לשון הקודש

הֲרֵי כְּשֶׁמּוֹרִידִים אוֹתָהּ אֲלֵיהֶם, קוֹשְׁרִים אוֹתָהּ בִּרְצוּעָה, שֶׁהִיא ו', שֵׁשׁ תֵּבוֹת הַיִּחוּד, וְהַיְנוּ הַסּוֹד שֶׁל וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדֶכָה, הַקֶּשֶׁר שֶׁל שְׁנֵיהֶם, זֶה י' וְזֶה יִחוּד, וְלָכֵן בַּקֶּשֶׁר שֶׁל שְׁנֵיהֶם – מִי שֶׁשָּׂח שִׂיחָה בֵּינֵיהֶם, שֶׁהִיא שִׂיחַת חֻלִּין, עֲבֵרָה הִיא בְּיָדוֹ, שֶׁעָשָׂה בָּהּ פֵּרוּד בֵּין ו"ה, שֶׁהוּא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי וּמַלְכוּתוֹ.

תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא ו', הִיא ה' עֶלְיוֹנָה הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת, עָלֶיהָ נֶאֱמַר פְּאֵרְךָ חֲבוּשׁ עָלֶיךָ, אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבְּרֹאשׁ, וְזֶהוּ סוֹד הֲוַיָ"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הִנֵּה יַד יהו"ה הוֹיָ"ה וְכוּ', וְלָכֵן פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַתַּלְמוּד הַיְרוּשַׁלְמִי, הֲוַיּוֹת בְּאֶמְצַע.

יַד יהו"ה מִימִין, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיַּרְא

מִסִּטְרָא דְתִפְאֶרֶת, דְּאִתְּמַר בָּהּ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה, יָד חֲזָקָה בְּאֶמְצָעִיתָא דְאִיהִי יַד יהו"ה הוֹי"ה, לְמֶהֱוֵי רַחֲמֵי מִכָּל סִטְרָא, דִּינָא כָּבוּשׁ בְּאֶמְצָעִיתָא, יָד רָמָה עֲלָהּ אִתְּמַר וְהָיָ"ה יהו"ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ (זכרי' יד ט), וּתְלַת זִמְנִין י"ד אִנּוּן מ"ב אַזְכָּרוֹת דִּתְפִלִּין דְּיָד וּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא.

י"ד שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי הַיָּד הַגְּדוֹלָה מִימִינָא דְחֶסֶד, דְּתַמָּן חָכְמָה, יָד הַחֲזָקָה מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה, דְּתַמָּן בִּינָה, יָד רָמָה מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, מְעוּטָר בְּכֶתֶר עַל רֵישֵׁיהּ, תְּפִלֵּי דְמָארֵי עָלְמָא.

שִׁין שֶׁל תְּפִלִּין הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, ש דְּתְלַת רָאשִׁין, ש דְּאַרְבַּע רָאשִׁין, לָקֶבֶל שֶׁבַע הַנְעָרוֹת הָרְאוּיוֹת לָתֶת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ (אסתר ב

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה, מִצַּד הַחֶסֶד – יָד רָמָה מִצַּד הַתִּפְאֶרֶת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֹצְאִים בְּיָד רָמָה. יָד חֲזָקָה בָּאֶמְצַע, שֶׁהִיא יַד יהו"ה הוֹי"ה, לִהְיוֹת רַחֲמִים מִכָּל צַד, דִּין כָּבוּשׁ בָּאֶמְצַע, יָד רָמָה עָלֶיהָ נֶאֱמַר וְהָיָה יהו"ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים י"ד הֵם מ"ב אַזְכָּרוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ.

י"ד, שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, הִיא הַיָּד הַגְּדוֹלָה מִיָּמִין שֶׁל חֶסֶד, שֶׁשָּׁם חָכְמָה. יָד הַחֲזָקָה מִצַּד שֶׁל גְּבוּרָה, שֶׁשָּׁם בִּינָה. יָד רָמָה מִצַּד שֶׁל עַמּוּד הָאֶמְצָעִי מְעֻטָּר בְּכֶתֶר עַל רֹאשׁוֹ, תְּפִלִּין שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם.

שִׁין שֶׁל תְּפִלִּין הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. **ש** שֶׁל שָׁלֹשׁ רָאשִׁים, **ש** שֶׁל אַרְבַּע

ט), וְאִינוּן בַּשַּׁחַר שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבָעֶרֶב שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וּשְׁתַּיִם לְאַחֲרֶיהָ, וְלָקְבֵל אִלֵּין שִׁבְעָה, אִית שִׁבְעָה רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשְׁבִים רִאשׁוֹנָה בַּמַּלְכוּת.

וְתִפְאֶרֶת אִיהוּ כָּבוּשׁ בְּאָת יו"ד, עִם ה' תַּתָּאָה, וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ, וְאִיהוּ חָבוּשׁ עִם אָת י' מִסִּטְרָא דְה' עִלָּאָה, וּבְגִין דָּא אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִין, דְּאִיהוּ בְּגָלוּת עִם יִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה סג ט) בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר בְּו', לֹא צָר בְּא', בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִיהוּ עִם יִשְׂרָאֵל לֹא צָר וַדַּאי, וְלֵית צָר אֶלָּא יֵצֶר הָרָע, דְּהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת (במדבר א נב).

וְרָזָא דְמִלָּה כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ (תהלים צא יד), כִּי בִי בְּגִימַטְרִיָּא מ"ב אַזְכָּרוֹת דְתִפְלֵי,

לשון הקודש

רָאשִׁים, כְּנֶגֶד שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאוּיוֹת לָתֵת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, וְהֵם בַּשַּׁחַר שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ, וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבָעֶרֶב שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וּשְׁתַּיִם לְאַחֲרֶיהָ, וּכְנֶגֶד הַשֶּׁבַע הָאֵלֶּה, יֵשׁ שֶׁבַע רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשְׁבִים רִאשׁוֹנָה בַּמַּלְכוּת.

וְתִפְאֶרֶת הוּא כָּבוּשׁ בָּאוֹת יו"ד עִם ה' הַתַּחְתּוֹנָה, וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ, וְהוּא חָבוּשׁ עִם אוֹת י' מִצַּד שֶׁל ה' הָעֶלְיוֹנָה, וּמִשּׁוּם זֶה אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים, שֶׁהוּא בַּגָּלוּת עִם יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר, בְּו', לֹא צָר בְּא'. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא עִם יִשְׂרָאֵל, וַדַּאי לֹא צָר, וְאֵין צָר אֶלָּא יֵצֶר הָרָע, שֶׁהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת.

וְסוֹד הַדָּבָר – כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ, כִּי

אֲשַׁגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי, יִקְרָאֵנִי בִּקְרִיאַת שְׁמַע, וְאֶעֱנֵהוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב אָז תִּקְרָא וַיהוָ"ה יַעֲנֶה (ישעי' נח ט), יהו"ה בְּאַרְבַּע בָּתֵּי דִתְפִלֵּי דְרֵישָׁא, דְּאִינוּן אַרְבַּע אַתְוָון אהי"ה, וַיהו"ה יַעֲנֶה, יהו"ה בְּאַרְבַּע בָּתֵּי דִתְפִלִּין דְּיָד, דְּאִינוּן אדנ"י, וְאִי תֵּימָא לָאו אִינוּן בְּיָד אֶלָּא בַּית אֶחָד חֲמִשָּׁאָה, יַד כֵּהָה, הָכִי הוּא וַדַּאי דְּאִיהִי חֲמִשָּׁאָה (דף ט ע"ב) וְאִיהִי רְבִיעָאָה, רְבִיעָאָה לְיה"ו יַד כֵּהָה, יה"ו אִיהוּ אהי"ה, וְסָלִיק לְחוּשְׁבַּן כ"א, וְאַרְבַּע אַתְוָון בִּכְלָל כ"ה, ה' מִן יהו"ה רְבִיעָאָה לְיה"ו, וַחֲמִשָּׁאָה לְאהי"ה, דְּאִיהוּ אַרְבַּע בָּתֵּי, וְאִיהוּ בַּית חֲמִשָּׁאָה.

וְעוֹד אהי"ה אדנ"י סָלְקֵי לְחֶשְׁבַּן אֱלֹהִי"ם, דְּאִיהוּ כְּלָלָא דַחֲמִשָּׁה בָּתֵּי תְּפִלֵּי, יהו"ה אַרְבַּע פָּרָשִׁיָּין, י' קַדֶּשׁ לִי (שמות יג ב) וְדָא חָכְמָה, ה' וְהָיָה

לשון הקודש

בִּי בְּגִימַטְרִיָּא מ"ב אַזְכָּרוֹת שֶׁל תְּפִלִּין, אֲשַׁגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי, יִקְרָאֵנִי – בִּקְרִיאַת שְׁמַע – וְאֶעֱנֵהוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז תִּקְרָא וַיהוָה יַעֲנֶה. ה' בְּאַרְבַּע בָּתֵּי הַתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהֵם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת אהי"ה, וַיהו"ה יַעֲנֶה. יהו"ה בְּאַרְבַּע בָּתֵּי הַתְּפִלִּין שֶׁל יָד שֶׁהֵם אדנ"י. וְאִם תֹּאמַר, אֵינָם בַּיָּד, אֶלָּא בַּית אֶחָד חֲמִישִׁי, יַד כֵּהָה? כָּךְ זֶה וַדַּאי, שֶׁהִיא חֲמִישִׁית וְהִיא רְבִיעִית, רְבִיעִית לְיה"ו יַד כֵּהָה, יה"ו הוּא אהי"ה, וְעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן כ"א, וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת בִּכְלַל כ"ה. ה' מִן יהו"ה רְבִיעִית לְיה"ו וַחֲמִישִׁית לְאהי"ה, שֶׁהִיא אַרְבַּע בָּתִּים, וְהוּא הַבַּית הַחֲמִישִׁי.

וְעוֹד אהי"ה אדנ"י עוֹלִים לְחֶשְׁבּוֹן אֱלֹהִי"ם, שֶׁהוּא הַכְּלָל שֶׁל חֲמִשָּׁה בָּתֵּי תְּפִלִּין. יהו"ה – אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת, י' – קַדֵּשׁ לִי, וְזוֹ חָכְמָה, ה' – וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ,

כִּי יְבִיאֲךָ (שם יא) **וְדָא בִינָה, וְאִינּוּן לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, דְּאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, ו' שְׁמַע יִשְׂרָאֵל** (דברים ו ד) **תִּפְאֶרֶת, כְּלִיל שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, ה' וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ** (שם יא יג) **מַלְכוּת, שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.**

תְּלַת רְצוּעִין נֶצַח וְהוֹד וִיסוֹד, יְסוֹד רְצוּעָה דְקָשִׁיר וָא"ו עִם ה', כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ (דה"א כט יא), **דַּאֲחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא, תְּרֵין רְצוּעִין נֶצַח וָהוֹד, דַּאֲחִידָן בְּה' עִלָּאָה, וְהַקְּרָנַיִם גְּבוֹהִים, וְהָאַחַת גָּבוֹהַּ מִן הַשֵּׁנִית** (דניאל ח ט), **אוּף הָכִי תְּרֵין רְצוּעִין חַד אֲרוּכָּה וְחַד קְצָרָה, קְצָרָה עַד הֶחָזֶה, אֲרוּכָּה עַד טַבּוּרָא.**

וְאִתְּפַשְׁטוּתָא דְה' עִלָּאָה עַד הוֹד בְּאָת י' אִיהוּ, דְּאִיהוּ קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, דְּאִיהִי ה' עִלָּאָה, סְלִיקַת לְחַמְשִׁין, חָמֵשׁ זְמִנִּין עֶשֶׂר

לשון הקודש

וְזוֹ בִינָה, וְהֵם לְיָמִין וּשְׂמֹאל, שֶׁהֵם חֶסֶד וּגְבוּרָה, ו' – שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, תִּפְאֶרֶת כּוֹלֵל שֵׁשׁ תֵּבוֹת הַיִּחוּד, ה' – וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, מַלְכוּת – שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה.

שָׁלֹשׁ רְצוּעוֹת – נֶצַח הוֹד וִיסוֹד. יְסוֹד רְצוּעָה שֶׁקּוֹשֶׁרֶת וָא"ו עִם ה', כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, שֶׁאוֹחֵז בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. שְׁתֵּי רְצוּעוֹת נֶצַח וְהוֹד, שֶׁאֲחוּזִים בְּה' עֶלְיוֹנָה, וְהַקְּרָנַיִם גְּבוֹהִים, וְהָאַחַת גְּבוֹהָה מִן הַשֵּׁנִית, אַף כָּךְ שְׁתֵּי רְצוּעוֹת – אַחַת אֲרֻכָּה וְאַחַת קְצָרָה. קְצָרָה עַד הֶחָזֶה, אֲרֻכָּה עַד הַטַּבּוּר.

וְהִתְפַּשְׁטוּת שֶׁל ה' הָעֶלְיוֹנָה עַד הוֹד בְּאוֹת י' הִיא, שֶׁהוּא הַקֶּשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין

בְּאָת י', וְהַיְינוּ ה' י' מִן אֱלֹהִי"ם, חָמֵשׁ זִמְנִין ה' בְּאָת י' חַמְשִׁין, בְּחָמֵשׁ סְפִירָן, יְסוֹד כָּ"ל נָטִיל לוֹן כֻּלְּהוּ, וְיָרֵית לוֹן לְכַלָּה וְהַיְינוּ כָּ"ל כַּלָּ"ה.

בְּאָת ה תַּתָּאָה קֶרֶן אַחַת, וְרָזָא דְמִלָּה אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן, שׁוֹר שֶׁהִקְרִיב אָדָם הָרִאשׁוֹן קֶרֶן אַחַת הָיְתָה לוֹ בְּמִצְחוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים סט לב) מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִים, מַקְרִן חָסֵר יו"ד כְּתִיב, וְדָא רְצוּעָה דְּיָד דִּתְפִלֵּי דְמָארֵי עָלְמָא.

כ' כֶּתֶר דְּמָארֵי עָלְמָא, אִיהוּ שְׁמֵיהּ, תְּפִלִּין דְּשַׁוֵּי, אֲבָל כֶּתֶר תְּפִלִּין עֲלֵיהּ, וְרָזָא דְמִלָּה אֵין קָדוֹשׁ כַּיהו"ה כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ (שמואל א ב ב), לֵית פִּקּוּדָא דְלָא אִתְכְּלִילָן בֵּיהּ עֲשַׂר סְפִירָן.

וְעִיקָּר דִּתְפִלִּין מִשְּׁמָאלָא, וּכְגִין כַּךְ נִשְׁבַּע יהו"ה בִּימִינוֹ (ישעיה סב ד) זוֹ תוֹרָה, וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ אֵלּוּ

לשון הקודש

שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהִיא ה' עֶלְיוֹנָה, עוֹלָה לַחֲמִשִּׁים, חָמֵשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר בְּאוֹת י', וְהַיְנוּ ה' י' מִן אֱלֹהִי"ם, חָמֵשׁ פְּעָמִים ה' בְּאוֹת י' – חֲמִשִּׁים, בְּחָמֵשׁ סְפִירוֹת, יְסוֹד כ"ל, נוֹטֵל אוֹתָם כֻּלָּם, וּמוֹרִישׁ אוֹתָם לַכַּלָּה, וְהַיְנוּ כ"ל כַּלָּ"ה.

בְּאוֹת ה' תַּחְתּוֹנָה קֶרֶן אַחַת, וְסוֹד הַדָּבָר פֵּרְשׁוּהוּ רַבּוֹתֵינוּ, שׁוֹר שֶׁהִקְרִיב אָדָם הָרִאשׁוֹן, קֶרֶן אַחַת הָיְתָה לוֹ בְּמִצְחוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִים, מַקְרִן חָסֵר יו"ד כָּתוּב, וְזוֹ רְצוּעָה שֶׁל יָד שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם.

כ' כֶּתֶר שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם, הוּא שְׁמוֹ הַתְּפִלִּין שֶׁשָּׁם, אֲבָל כֶּתֶר תְּפִלִּין עָלָיו, וְסוֹד הַדָּבָר – אֵין קָדוֹשׁ כַּה' כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ, אֵין מִצְוָה שֶׁלֹּא כְּלוּלִים בָּהּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת.

וְעִקָּר שֶׁל הַתְּפִלִּין מִשְּׁמֹאל, וּמִשּׁוּם כָּךְ

תְּפִלִּין, וּמִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא ה' תְּפִלִּין עַל ו', אִיהָא עַל בְּרָה, בְּגִין דְּבָה אִתְבְּנֵי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה (משלי ג ב). י' אַבָּא, תְּפִלִּין עַל בְּרַתָּא ה', דְּבֵיהּ אִתְבְּנִיאַת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, וְדָא הוּא הֲוָיָ"ה, וְדָא הוּא רָזָא אַרְבַּע מִשְׁמָרוֹת הַוֵּיהּ לַיְלָה.

וְאִית דְּאָמַר הֲוָיוֹת בְּאֶמְצַע, כְּגַוְונָא דָא יהה"ו, י' קַדֵּשׁ לִי, ה' ה' וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, ו' שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הוי"ה ו' י' בְּאֶמְצָעִיתָא, יהה"ו ה' ה' בְּאֶמְצָעִיתָא.

וּבְצִרוּף דְּי"ב הֲוָיָן, אִשְׁתְּמוֹדְעוּ כֻּלְּהוּ, וְאִלֵּין אִינוּן יהו"ה יהה"ו יוה"ה, דְּרָמִיזֵי בְּשֵׁם יו"ד ה"י וי"ו ה"י, הַאי שְׁמָא מִקּוֹרָא דְאַתְוָון, וּמִקּוֹרָא דִלְהוֹן בִּקְרָאֵי בִּנְקוּדֵי, יִהַוְ"הָ יִשְׁמְחוּ

לשון הקודש

נִשְׁבַּע יהו"ה בִּימִינוֹ – זוֹ תוֹרָה, וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ – אֵלּוּ תְּפִלִּין. וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל ה' תְּפִלִּין עַל ו', אֵם עַל בְּנָהּ, מִשּׁוּם שֶׁבָּהּ נִבְנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה. י' אַבָּא תְּפִלִּין עַל הַבַּת ה', שֶׁבּוֹ נִבְנֵית. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, וְזֶהוּ הוי"ה, וְזֶה סוֹד אַרְבַּע מִשְׁמָרוֹת הוּא הַלַּיְלָה.

וְיֵשׁ אוֹמְרִים הֲוָיוֹ"ת בָּאֶמְצַע, כְּמוֹ זֶה: יהה"ו, י' קַדֵּשׁ לִי, ה' ה' וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, ו' שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הוי"ה – ו' י' בָּאֶמְצַע, יהה"ו – ה' ה' בָּאֶמְצַע.

וּבְצֵרוּף שֶׁל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה הֲוָיוֹ"ת נוֹדְעוּ כֻּלָּם, וְאֵלֶּה הֵם: יהו"ה יהה"ו יוה"ה, שֶׁרְמוּזִים בַּשֵּׁם יו"ד ה"י וי"ו ה"י. הַשֵּׁם הַזֶּה מְקוֹר הָאוֹתִיּוֹת, וְהַמְּקוֹר שֶׁלָּהֶן

הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ (תהלים צז יא), מְקוֹרָא דִנְקוּדֵי מִן יְהַה"וְ (ירמיה ט כג) יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ, יְוֹהַ"ה (שמות כו יט-כ) יְדוֹתָיו וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית.

תְּלַת וָוִי"ן בְּהַאי שְׁמָא יו"ד ה"י וי"ו ה"י, והי"ה והה"י ויה"ה, וּנְקוּדִין דִּלְהוֹן וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ שָׂרֵי פַרְעֹה (בראשית יב טו) וַהוָ"ה, וּהַה"יְ וּדְבָשׁ הַיּוֹם הַזֶּה יהו"ה (דברים כו טו), וַיֹּהָ"ה וַיִּרָא יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי (בראשית נ טו). הוה"י היו"ה ההי"ו מְקוֹרָא דִּלְהוֹן, הֶוֵה"יְ וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שׁוֶה לִי (אסתר ה יג), הָיוָ"ה הָמֵר יְמִירֶנּוּ וְהָיָה הוּא (ויקרא כז לג), הִהְיָ"ו עִירָה וְלַשֹּׁרֵקָה בְּנִי אֲתֹנוֹ (בראשית מט יא), היה"ו הוי"ה ההו"י, הַיִּהְ"וְ לַיהוָ"ה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ (תהלים לד ד), הוָ"ה הִנֵּה יַד יהו"ה הוֹיָה (שמות ט ג), הִהְוָ"יְ (דברים ו כה) וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָּנוּ כִּי.

לשון הקודש

בַּפְּסוּקִים בַּנְּקֻדּוֹת: יִהַוְ"הָ יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ – מְקוֹר הַנְּקֻדּוֹת מִן יְהַה"וְ יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ, יְוֹהַ"ה יְדוֹתָיו וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית.

שְׁלֹשָׁה וָוִי"ם בַּשֵּׁם הַזֶּה יו"ד ה"י וי"ו ה"י, והי"ה והה"י ויה"ה, וּנְקֻדּוֹתֵיהֶם וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ שָׂרֵי פַרְעֹה וַהוָ"ה, וּהַה"יְ וּ"דְבָשׁ הַ"יּוֹם הַ"זֶּה יהו"ה, וַיֹּהָ"ה וַיִּרָא יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי. הוה"י היו"ה ההי"ו – מְקוֹרָם הֶוֵה"יְ וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שׁוֶה לִי, הָיוָ"ה הָמֵר יְמִירֶנּוּ וְהָיָה הוּא, הִהְוָ"יַ עִירָה וְלַשֹּׁרֵקָה בְּנִי אֲתֹנוֹ, היה"ו הוי"ה ההו"י, הַיִּהְ"וְ לַיהוָ"ה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ, הוָ"ה הִנֵּה יַד יהו"ה הוֹיָה, הִהְוָ"יְ וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָּנוּ כִּי.

וְכָל קְרָאִין דְּקָא אַתְיָין הֲוַיָּין אִלֵּין בְּרָאשֵׁי אַתְוָון, אוֹ בְּסוֹפֵי אַתְוָון, בֵּין מִן הַתּוֹרָה בֵּין מִן הַנְּבִיאִים בֵּין מִן הַכְּתוּבִים, יָכִיל לְנַקְּדָא לוֹן בְּנִקּוּדַיְיהוּ, אוּף הָכִי כָּל הֲוַיָּין דְּקָא אַתְיָין מִתְּלַת אַתְוָון, נְקוּדָה דִלְהוֹן בַּקְּרָאִין, כְּגוֹן יְהֹוָה מְקוֹרָא דִילֵיהּ כִּי יהו"ה יִהְיֶ"ה בְּכִסְלֶךָ (משלי ג כו), וְאִית דְּנָקִיד לוֹן מֵרָאשֵׁי תֵּיבִין לַהֲוַיָּה דִבְסוֹפֵי תֵּיבִין, וְאִם הֲוַיָּה בְּרָאשֵׁי תֵּיבוֹת נְקוּדָא דִילֵיהּ בְּסוֹפֵי תֵּיבִין. וְאִית נְקוּדָה בְּרָזָא אָחֳרָא (דף י ע"א) כְּגַוְונָא דָא, יהו"ה מֶלֶךְ יהו"ה מָלַךְ יהו"ה יִמְלֹךְ, שְׁמָהָן לְעֵילָא, נְקוּדָאן דִלְהוֹן כְּתִיבִין דִתְחוֹתַיְיהוּ.

אַרְבַּע שְׁמָהָן תַּלְיָין מִכָּל שְׁמָא וּשְׁמָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר וְקָרָא זֶה (ישעיהו ו ב) לָקֶבֶל י"ב אַנְפִּין דִתְלַת חֵיוָון, אֶל זֶה י"ב גַּדְפִּין דִתְלַת חֵיוָון, וְעַל כֻּלְּהוּ פְּנֵי אָדָם, וּתְפִלִּין הוּא פְּנֵי אָדָם, צִיצִית פְּנֵי

לשון הקודש

וְכָל הַפְּסוּקִים שֶׁבָּאִים הַהֲוָיוֹ"ת הַלָּלוּ בְּרָאשֵׁי אוֹתִיּוֹת אוֹ בְּסוֹפֵי אוֹתִיּוֹת, בֵּין מִן הַתּוֹרָה, בֵּין מִן הַנְּבִיאִים, בֵּין מִן הַכְּתוּבִים, יָכוֹל לְנַקֵּד אוֹתָם בְּנִקּוּדֵיהֶם, אַף כָּךְ כָּל הַהֲוָיוֹ"ת שֶׁבָּאוֹת מִשָּׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת, נְקֻדָּה שֶׁלָּהֶם בַּפְּסוּקִים, כְּמוֹ יְהֹוָה מְקוֹרוֹ: כִּי יהו"ה יִהְיֶה בְּכִסְלֶךָ. וְיֵשׁ שֶׁמְּנַקֵּד אוֹתָם מֵרָאשֵׁי תֵבוֹת לַהֲוָיָ"ה שֶׁבְּסוֹפֵי תֵבוֹת, וְאִם הֲוָיָ"ה בְּרָאשֵׁי תֵבוֹת – הַנִּקּוּד שֶׁלּוֹ בְּסוֹפֵי הַתֵּבוֹת. וְיֵשׁ נִקּוּד בְּסוֹד אַחֵר כְּמוֹ זֶה: יהו"ה מֶלֶךְ יהו"ה מָלַךְ יהו"ה יִמְלֹךְ, הַשֵּׁמוֹת לְמַעְלָה, הַנִּקֻּדוֹת שֶׁלָּהֶם כְּתוּבוֹת תַּחְתֵּיהֶם.

אַרְבָּעָה שֵׁמוֹת תְּלוּיִים מִכָּל שֵׁם וָשֵׁם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְקָרָא זֶה – כְּנֶגֶד שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה פְּנֵי שְׁלֹשׁ הַחַיּוֹת, אֶל זֶה – שְׁתֵּים

חֵיוָון וְגַדְפֵי חֵיוָון, וְאוּקְמוּהוּ רַבָּנָן שֵׁם בֶּן י"ב כָּל הַיּוֹדְעוֹ וְהַזָּהִיר בּוֹ כָּל תְּפִלּוֹתָיו מִתְקַבְּלוֹת, וּמְקוֹרוֹ יו"ד ה"י וא"ו ה"י, כָּל י' אִיהוּ אַנְפּוֹי יהו"ה, א' וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם (יחזקאל א ט), הָכָא בְּהַאי שְׁמָא רָזָא דִתְפִלִּין וְצִיצִית.

תָּא חֲזִי כָּל הֲוָיָה דְאִיהִי ה' עַל י' ה' עַל ו' נוּקְבָא, כָּל הֲוָיָה דִתְרֵין הֵהִין כַּחֲדָא בְּאֶמְצַע אִינּוּן אֲחָיוֹת, כְּגַוְונָא דָא יהה"ו, כָּל הֲוָיָה י' ו' כַּחֲדָא בְּאֶמְצַע היו"ה (נ"א הוי"ה) אִינּוּן אַחִים, (דברים כה ה) כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו, תְּרֵין הֵהִין כַּחֲדָא, וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵיהֶן (רות א יט), י' ו' רְחוֹקִים דָּא מִן דָּא אוֹ קְרוֹבִים דָּא מִן דָּא, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה נז ט) שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב וגו', דְּהַיְינוּ קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד יהה"ו, ה' דְאִיהִי אִימָּא עוֹלָה, סְלִיקָא לְגַבֵּי י' הִיא הָעוֹלָה,

לשון הקודש

עֶשְׂרֵה כַּנְפֵי שְׁלֹשׁ הַחַיּוֹת, וְעַל כֻּלָּם פְּנֵי אָדָם, וּתְפִלִּין הוּא פְּנֵי אָדָם, צִיצִית פְּנֵי הַחַיּוֹת וְכַנְפֵי הַחַיּוֹת, וּפֵרְשׁוּהוּ רַבּוֹתֵינוּ, שֵׁם בֶּן שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה – כָּל הַיּוֹדְעוֹ וְהַזָּהִיר בּוֹ, כָּל תְּפִלּוֹתָיו מִתְקַבְּלוֹת, וּמְקוֹרוֹ יו"ד ה"י וא"ו ה"י. כָּל י' הוּא פְּנֵי יהו"ה, א' וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. כָּאן בַּשֵּׁם הַזֶּה הַסּוֹד שֶׁל תְּפִלִּין וְצִיצִית.

בֹּא רְאֵה, כָּל הֲוָיָה שֶׁהִיא ה' עַל י', ה' עַל ו' – נְקֵבָה, כָּל הֲוָיָה שֶׁשְּׁנֵי הֵהִי"ן כְּאֶחָד בָּאֶמְצַע, הֵן אֲחָיוֹת, כְּמוֹ זֶה: יהה"ו. כָּל הֲוָיָה י' ו' כְּאֶחָד בָּאֶמְצַע – היו"ה (הוי"ה), הֵם אַחִים, כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו – שְׁנֵי הֵהִי"ן כְּאֶחָד, וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵיהֶן – י' ו' רְחוֹקִים זֶה מִזֶּה אוֹ קְרוֹבִים זֶה מִזֶּה, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב, שֶׁהַיְנוּ קָרְבַּן עוֹלָה וְיוֹרֵד יהה"ו, ה' שֶׁהִיא אֵם עוֹלָה, עוֹלָה אֶל י',

ה' דְּאִיהִי בְּרַתָּא נְחִיתַת לְגַבֵּי ו', וַיֵּרֶד מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת (ויקרא ט כב), עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וגו' (בראשית ב כד), וְהַאי אִיהוּ קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד, חָמֵשׁ אֶשּׁוֹת סָלְקִין, וְחָמֵשׁ נָחֲתִין.

לֵית הֲוַיָּה דְּלָא אַחֲזֵי עַל רָזָא עִלָּאָה, הוה"י כַּד נוּקְבִין שָׁלְטִין עַל דְּכוּרִין, דֵּינָא אַחֲזֵי בְּעָלְמָא וּמִיתָה וְעוֹנִי, וְדָא הוּא רָזָא דְּהָפַךְ מֹשֶׁה שְׁמֵיהּ וְקָטַל לְמִצְרִי, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה (שמות ג יג), וּמֹשֶׁה הָפַךְ לֵיהּ כְּגַוְונָא דָא מָה שְׁמוֹ מָה לִי הוה"י, וּנְקוּדָה הָוְהָיְ, מִצְרִי דְּמִזַּלְזֵל בִּשְׁמֵיהּ וְאָמַר מַה שְׁמוֹ, מַה יָּכִיל לְמֶעֱבַד לִי, לְקַטֵּיל לֵיהּ בֵּיהּ, וְאִם אַתְוָון בְּסוֹפֵי תֵּיבוֹת נְקוּדִין אִנּוּן מֵרָאשֵׁי תֵּיבִין.

תִּקּוּנָא ה', בְּרֵאשִׁית בַּ"ת רָאשֵׁ"י, אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵּית אֲבוֹתָם (שמות ו יד), בַּת עָלָה אוּקְמוּהוּ

לשון הקודש

הִיא הָעוֹלָה, ה' שֶׁהִיא בַּת יוֹרֶדֶת אֶל הַו', וַיֵּרֶד מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת, עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, וְזֶהוּ קָרְבַּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד, חָמֵשׁ אִשּׁוֹת עוֹלוֹת וְחָמֵשׁ יוֹרְדוֹת. אֵין הֲוָיָ"ה שֶׁלֹּא מַרְאָה עַל סוֹד עֶלְיוֹן. הוה"י כְּשֶׁהַנְּקֵבוֹת שׁוֹלְטוֹת עַל הַזְּכָרִים, הַדִּין נִרְאֶה בָּעוֹלָם וּמִיתָה וָעֹנִי, וְזֶה הוּא סוֹד שֶׁהָפַךְ מֹשֶׁה שְׁמוֹ וְהָרַג אֶת הַמִּצְרִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה, וּמֹשֶׁה הָפַךְ אוֹתוֹ כְּמוֹ זֶה: מָה שְׁמוֹ מַה לִי – הוה"י, וּנְקוּדָה הָוְהָיְ, מִצְרִי שֶׁמְּזַלְזֵל בִּשְׁמוֹ וְאָמַר מַה שְׁמוֹ, מַה יָּכוֹל לַעֲשׂוֹת לִי, לַהֲרֹג אוֹתוֹ בּוֹ, וְאִם הָאוֹתִיּוֹת בְּסוֹפֵי תֵּבוֹת, הַנִּקֻּדוֹת הֵם מֵרֵאשִׁית תֵּבוֹת.

תִּקּוּן ה': בְּרֵאשִׁית בַּ"ת רָאשֵׁ"י, אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵּית אֲבוֹתָם, בַּת עָלֶיהָ בֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי

מָארֵי מַתְנִיתִין, בַּת בַּתְּחִלָּה סִימָן יָפֶה לַבָּנִים, וְאִיהִי י' מִן אדנ"י, מַרְגָּלִית יְקָרָא כְּלִילָא מִכָּל גַּוָּונִין, דְּאָת י' מִן יהו"ה לָא תָּפִים בֵּיהּ גַּוָּון כְּלָל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (מלאכי ג ו) אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי, לָא יִשְׁתַּנִּי בְּשׁוּם גַּוָּון כְּלָל, אֶלָּא נָהִיר מִלְּגָאוֹ דְּגַוָּונִין, דְּשֵׁם יהו"ה כְּנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא דְּאִינִישׁ, אוֹ כִּשְׁרַגָּא בְּהֵיכְלָא.

וְאָת י' מִן אדנ"י אִיהוּ סַפִּיר, נָטִיל גַּוָּון תְּכֵלֶת וְאוּכָם מִסִּטְרָא דְּדִינָא, וְנָהִיר בֵּיהּ נְהוֹרָא חִוָּורָא מִסִּטְרָא דְּרַחֲמֵי, וְאִיהוּ אָת י' מִן אדנ"י, אוֹדֶם מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, פִּטְדָה מִסִּטְרָא דִימִינָא, בָּרֶקֶת מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהִי אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, כְּלִילָן מִי"ב גַּוָּונִין, וְכֻלְּהוּ מְשׁוּלָּשִׁין בַּאֲבָהָן, מְשׁוּלָּשִׁין בְּכֹהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים, קְדוּשָׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ.

לשון הקודש

הַמִּשְׁנָה, בַּת בַּתְּחִלָּה סִימָן יָפֶה בָּנִים, וְהִיא י' מִן אדנ"י, מַרְגָּלִית יְקָרָה כְּלוּלָה מִכָּל הַגְּוָנִים, שֶׁאוֹת י' מִן יהו"ה לֹא תוֹפֵס בּוֹ גָּוֶן כְּלָל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי, לֹא יִשְׁתַּנֶּה בְּשׁוּם גָּוֶן כְּלָל, אֶלָּא מֵאִיר מִבִּפְנִים שֶׁל הַגְּוָנִים שֵׁם יהו"ה כְּמוֹ נְשָׁמָה בְּגוּף הָאָדָם אוֹ כְּנֵר בְּהֵיכָל.

וְהָאוֹת י' מִן אדנ"י הוּא סַפִּיר, נוֹטֵל גָּוֶן תְּכֵלֶת וְשָׁחֹר מִצַּד הַדִּין וּמֵאִיר בּוֹ אוֹר לָבָן מִצַּד הָרַחֲמִים, וְהוּא אוֹת י' מִן אדנ"י, אֹדֶם מִצַּד הַגְּבוּרָה, פִּטְדָה מִצַּד הַיָּמִין, בָּרֶקֶת מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הִיא אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, כְּלוּלִים מִשְּׁנֵים עָשָׂר גְּוָנִים, וְכֻלָּם מְשֻׁלָּשִׁים בָּאָבוֹת, מְשֻׁלָּשִׁים בְּכֹהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים, קְדֻשָּׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ.

כָּל אֶבֶן דְּגַוָּון דִּילָהּ חִיוָּור נְטִילַת מֵחֶסֶד, וְאִיהִי סְגוּלָה דִּילֵיהּ רְחִימוּ, וְרָזָא דְמִלָּה וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד (ירמיהו לא ב), אַבְנָא סוּמְקָא נְטִילַת מִן גְּבוּרָה, וּסְגוּלָה דִּילָהּ לְמֶהֱוֵי אִימָתוֹ מוּטֶלֶת עַל בְּרְיָין דְּעָלְמָא, אַבְנָא כְּלִילָא מִתְּרֵין גַּוָּונִין חִוָּור וְסוּמָק אִיהִי מֵעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, יָרוֹק כַּזָּהָב מִסִּטְרָא דְאִימָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי תְּשׁוּבָה, קַו יָרוֹק דְּאַסְחַר כָּל עָלְמָא.

וְאִית גַּוָּון פָּשׁוּט כָּפוּל מְשׁוּלָּשׁ מְרוּבָּע, עַד דְּסָלִיק לַעֲשָׂרָה גַּוָּונִין, דִּנְהִירִין בְּהוֹן י' אַתְוָון, דְּאִינּוּן י' י"ה יה"ו יהו"ה, וְסָלְקִין אִלֵּין י' לְע"ב נְהוֹרִין, דְּנָהֲרִין בְּע"ב גַּוָּונִין.

חָשַׁ"ק חֹלֵ"ם שְׁבָ"א קָמֵ"ץ, אִינּוּן נִקּוּד צבאו"ת, נֶצַח וְהוֹד יְסוֹד, וְכֻלְּהוּ נָהֲרִין בְּאַבְנָא

לשון הקודש

כָּל אֶבֶן שֶׁהַגָּוֶן שֶׁלָּהּ לָבָן, נוֹטֶלֶת מֵחֶסֶד, וְהַסְּגֻלָּה שֶׁלּוֹ אַהֲבָה, וְסוֹד הַדָּבָר – וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד. אֶבֶן אֲדֻמָּה נוֹטֶלֶת מִגְּבוּרָה, וְהַסְּגֻלָּה שֶׁלָּהּ לִהְיוֹת אֵימָתוֹ מֻטֶּלֶת עַל בְּרִיּוֹת הָעוֹלָם. הָאֶבֶן כְּלוּלָה מִשְּׁנֵי גְוָנִים – לָבָן וְאָדֹם – הִיא מֵעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. יָרֹק כְּזָהָב מִצַּד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא תְּשׁוּבָה, קַו יָרֹק שֶׁמַּקִּיף כָּל הָעוֹלָם.

וְיֵשׁ גָּוֶן פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע, עַד שֶׁעוֹלֶה לַעֲשָׂרָה גְוָנִים שֶׁמְּאִירִים בָּהֶם עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן י' י"ה יה"ו יהו"ה, וְאֵלֶּה עוֹלוֹת י' לְע"ב אוֹרוֹת שֶׁמְּאִירִים בְּע"ב גְּוָנִים.

חָשַׁ"ק – חֹלֵ"ם שְׁבָ"א קָמֵ"ץ, הֵם נִקּוּד צְבָאו"ת, נֵצַח וְהוֹד יְסוֹד, וְכֻלָּם מְאִירִים

יַקִּירָא מַלְכוּת, כְּלִילָא מִכָּל סְגוּלוֹת, שְׁבָ"א גַּוָּון סוּמָק דִּגְבוּרָה דְנָטִיל מִנֵּיהּ הוֹד, קָמֵ"ץ גַּוָּון חִוָּור, וְלָא צָרִיךְ לְאַרְכָּא בְּהוֹן דְּהָא אִתְּמְרוּ לְעֵילָא.

וְעוֹד תִּקּוּנָא ו' וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ (דניאל יב ג) אִלֵּין אִינוּן דְּיָדְעִין רָזָא בְּפִקּוּדָא תִּנְיָנָא בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁי"ת, דְּאִיהִי אַהֲבָ"ה, דְּאִיהִי (דף י ע"ב) לְחֶשְׁבַּן זְעֵיר בְּרֵאשִׁית, בְּמַתְקְלָא חֲדָא סָלְקִין, וְדָא אַהֲבַת חֶסֶד, דְּאִיהִי ע"ב בְּחוּשְׁבָּן, לָקֵבֵל שְׁמָא מְפָרֵשׁ וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, דְּבֵיהּ וָא"ו בְּחוּשְׁבַּן אֶחָ"ד, דְּהַיְינוּ מַאֲמַר אֶחָד דְּאִיהוּ בְּרֵאשִׁית, דְּאוּקְמוּהָ עֲלֵיהּ וַהֲלֹא בְּמַאֲמַר אֶחָד יָכוֹל לְהִבָּרֵאת, וְהַאי אִיהוּ רְחִימוּי דְּמָאֲרֵיהּ, מָאן דְּמָסַר נַפְשֵׁיהּ בְּאֶחָד, בְּרְחִימוּי דְּמָאֲרֵיהּ, וּבְגִין דָּא וְאָהַבְתָּ אֵת יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ (דברים ו ה), אֲפִילוּ נוֹטֵל אֶת נַפְשֶׁךָ, דְּאִם חָבִיב עֲלֵיהּ נַפְשֵׁיהּ מִגּוּפָא לְכַךְ נֶאֱמַר וּבְכָל נַפְשְׁךָ, וְאִם חָבִיב

לשון הקודש

בָּאֵבֶן הַנִּכְבָּדָה מַלְכוּת, כְּלוּלָה מִכָּל הַסְּגֻלּוֹת. שְׁבָ"א – גָּוֶן אָדֹם שֶׁל גְּבוּרָה, שֶׁנּוֹטֵל מִמֶּנָּה הוֹד. קָמֵ"ץ – גָּוֶן לָבָן, וְלֹא צָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בָּהֶם, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמְרוּ לְמַעְלָה.

וְעוֹד תִּקּוּן ו', וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ, אֵלּוּ הֵם שֶׁיּוֹדְעִים סוֹד בַּמִּצְוָה הַשְּׁנִיָּה בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, שֶׁהִיא אַהֲבָ"ה, שֶׁהִיא לְחֶשְׁבּוֹן קָטָן בְּרֵאשִׁית בְּמִשְׁקָל אֶחָד עוֹלִים, וְזוֹ אַהֲבַת חֶסֶד, שֶׁהִיא ע"ב בַּחֶשְׁבּוֹן, כְּנֶגֶד הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, שֶׁבּוֹ וָא"ו כְּחֶשְׁבּוֹן אֶחָ"ד, שֶׁהֵינוּ מַאֲמַר אֶחָד שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁית, שֶׁבֵּאֲרוּהָ עָלָיו, וַהֲלֹא בְּמַאֲמַר אֶחָד יָכוֹל לְהִבָּרֵאת, וְזֶהוּ אַהוּב רִבּוֹנוֹ. מִי שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ בְּאֶחָד, בְּאַהֲבַת רִבּוֹנוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶי"ךָ, אֲפִלּוּ

עֲלֵיהּ גּוּפֵיהּ מִמָּמוֹנֵיהּ לְכַדְּ נֶאֱמַר בְּכָל לְבָבְדְּ, וְאִם חָבִיב עֲלֵיהּ מָמוֹנָא מִגּוּפָא לְכַדְּ נֶאֱמַר בְּכָל מְאֹדֶדְּ, בַּמֶּה דְּחָבִיב עֲלָדְּ מְסוֹר לֵיהּ בִּרְחִימוּ דְּמָארָדְּ בְּעֵת צָרָה.

וְדָא אִיהוּ נִסָּיוֹן דַּעֲתִידִין יִשְׂרָאֵל לְאִתְנַסָּאָה בְּשִׁבְעִין שְׁנִין דְּגָלוּת בַּתְרָאָה, דְּעָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת, וּכְאִלּוּ נָטְלִין נַפְשֵׁיהּ, גּוּפָא וְנַפְשָׁא וּמָמוֹנָא כֻּלְּהוּ שְׁקוּלִין, בַּמֶּה דְּחָבִיב עֲלֵיהּ מְסוֹר לֵיהּ בִּרְחִימוּ דְּמָארֵיהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְקַשַּׁר בְּמִלַּת אַהֲבָ"ה דְּאִיהִי בְּרֵאשִׁי"ת, וּכְאִלּוּ בֵּיהּ בָּרָא עָלְמָא, וּמָאן דְּלָא מָסַר נַפְשֵׁיהּ אוֹ גּוּפֵיהּ אוֹ מָמוֹנֵיהּ בִּרְחִימוּ דְּמָארֵיהּ בְּשַׁעַת הַשְּׁמַד, כְּאִלּוּ אַחְזַר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וּמָאן דְּמָסַר נַפְשֵׁיהּ וְגוּפֵיהּ וּמָמוֹנֵיהּ בְּשַׁעַת הַשְּׁמַד בִּרְחִימוּ דְּמָארֵיהּ, דָּא אִתְקְרֵי רְחִימָא

לשון הקודש

נוֹטֵל אֶת נַפְשְׁךָ. שֶׁאִם חֲבִיבָה עָלָיו נַפְשׁוֹ מִגּוּפוֹ, לְכָךְ נֶאֱמַר וּבְכָל נַפְשְׁךָ. וְאִם חָבִיב עָלָיו גּוּפוֹ מִמָּמוֹנוֹ, לְכָךְ נֶאֱמַר וּבְכָל לְבָבְךָ. וְאִם חָבִיב עָלָיו מָמוֹן מִגּוּף, לְכָךְ נֶאֱמַר בְּכָל מְאֹדֶךָ. בְּמַה שֶׁחָבִיב עָלֶיךָ, מְסֹר אוֹתָהּ בְּאַהֲבַת רִבּוֹנְךָ בְּעֵת צָרָה.

וְזֶהוּ הַנִּסָּיוֹן שֶׁעֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לְהִתְנַסּוֹת בְּשִׁבְעִים הַשָּׁנִים שֶׁל הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה, שֶׁעָנִי חָשׁוּב כְּמֵת, וּכְאִלּוּ נוֹטְלִים נַפְשׁוֹ, גּוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן – כֻּלָּם שְׁקוּלִים. בְּמַה שֶׁחָבִיב עָלָיו, מְסֹר אוֹתוֹ בְּאַהֲבַת רִבּוֹנוֹ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן נִקְשָׁר בְּמִלַּת אַהֲבָ"ה שֶׁהִיא בְּרֵאשִׁי"ת, וּכְאִלּוּ בוֹ בָּרָא עוֹלָם, וּמִי שֶׁלֹּא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ אוֹ מָמוֹנוֹ בְּאַהֲבַת רִבּוֹנוֹ בִּשְׁעַת הַשְּׁמָד, כְּאִלּוּ הֶחֱזִיר עוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וּמִי שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ וְגוּפוֹ וּמָמוֹנוֹ בִּשְׁעַת הַשְּׁמָד בְּאַהֲבַת רִבּוֹנוֹ, זֶהוּ

דְּמָאֵרִיהּ וַדַּאי, וּבְהַהוּא עָלְמָא לֵית לְעֵילָא מִינֵיהּ. וּבְגִין דָּא קְרָא סָמִיךְ לֵיהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ (בראשית א ב).

וְאַהֲבַת יהו"ה אִיהִי מַלְכוּת, כְּלִילָא מִכָּל סְפִירָן, וְאִיהִי פִּקּוּדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל תַּרְיַ"ג פִּקּוּדִין, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (אסתר ג ג) מְדוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֵת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ, וְאִיהִי בִּנְיַן עָלְמָא. שִׁפְחָה בִּישָׁא אִיהִי חָרְבַּן עָלְמָא, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בָּהּ (בראשית א ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, וְאִיהִי רְצוּעָה בִּידָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַלְקָאָה בֵּיהּ חַיָּיבַיָּא.

וּבְגִין דָּא מָאן דְּרָחִים לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִגּוֹ נַפְשֵׁיהּ אוֹ גוּפֵיהּ אוֹ מָמוֹנֵיהּ, דְּיִנְטִיר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא רְחִימוּ דִילֵיהּ תְּלוּיָה בְּהַהִיא דְיָהִיב לֵיהּ, וְלָאו עִקָּר רְחִימוּ, דְּלָאו אִיהוּ הַאי רְחִימוּ, דְּאִם נָטַל מָמוֹנֵיהּ אוֹ גוּפֵיהּ כָּפַר בֵּיהּ, לָאו

לשון הקודש

שֶׁנִּקְרָא אָהוּב רִבּוֹנוֹ וַדַּאי, וּבְאוֹתוֹ עוֹלָם אֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, וּמִשּׁוּם זֶה הַכָּתוּב סָמַךְ לוֹ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ.

וְאַהֲבַת ה' הִיא הַמַּלְכוּת שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל הַסְּפִירוֹת, וְהִיא מִצְוַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל תַּרְיַ"ג מִצְוּוֹת, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֵת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ, וְהִיא בִּנְיַן עוֹלָם. הַשִּׁפְחָה הָרָעָה הִיא חָרְבַּן עוֹלָם, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, וְהִיא רְצוּעָה בְּיַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַלְקוֹת בָּהּ הָרְשָׁעִים.

וּמִשּׁוּם זֶה, מִי שֶׁאוֹהֵב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ נַפְשׁוֹ אוֹ גוּפוֹ אוֹ מָמוֹנוֹ, שֶׁיִּשְׁמֹר אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֲרֵי אַהֲבָתוֹ תְּלוּיָה בְּאוֹתָהּ שֶׁנָּתַן לוֹ, וְאֵינָהּ עִקַּר אַהֲבָתוֹ, שֶׁזּוֹ לֹא אַהֲבָה, שֶׁאִם נָטַל

אִיהוּ עִקָּר רְחִימוּ, עַד דְּמָסַר נַפְשֵׁיהּ בִּרְחִימוּ דְּמָארֵיהּ, וְאִם כָּל תְּלַת שְׁקוּלִין לְגַבֵּיהּ, יִמְסוֹר לוֹן כֻּלְּהוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמֵיהּ בִּרְחִימוּ, וְהַאי אִיהוּ עִקָּרָא דִּרְחִימוּ, דְּאִיהוּ אַהֲבַת יהו"ה מַלְכוּת, דְּאִיהִי אַהֲבַת חֶסֶד, דְּיִרְאָה מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה אִיהִי, וּמֵחֶסֶד אִיהִי מַלְכוּת אַהֲבַת יהו"ה כְּמָה דְאִתְּמַר, מִגְּבוּרָה אִיהִי יִרְאַת יְיָ'.

וְאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי תרי"א מִתַּרְוַיְיהוּ אִתְּיְהִיב לְיִשְׂרָאֵל וְדָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, מִסִּטְרֵיהּ אִתְקְרִיאַת מַלְכוּת תּוֹרַת יהו"ה (תְּמִימָה), וְאִיהִי מִצְוָה דִילֵיהּ בְּכָל תַּרְיַ"ג פִּקּוּדֵי דְתַלְיָין מִשְׁמֵיהּ, דְּאִינּוּן שְׁמִ"י עִם י"ה תְּלַת מֵאָה וְשִׁתִּין וְחָמֵשׁ, זִכְרִ"י עִם ו"ה מָאתָן וּתְמַנְיָא וְאַרְבְּעִין, הִיא בְּצַלְמוֹ כִּדְמוּתוֹ.

לשון הקודש

מָמוֹנוֹ אוֹ גּוּפוֹ כּוֹפֵר בּוֹ. אֵינוֹ עִקַּר הָאַהֲבָה, עַד שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ בְּאַהֲבַת רִבּוֹנוֹ. וְאִם כָּל הַשָּׁלֹשׁ שְׁקוּלִים לְגַבָּיו, יִמְסֹר אֶת כֻּלָּם עַל קְדֻשַּׁת שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה, וְזֶהוּ עִקַּר הָאַהֲבָה, שֶׁהִיא אַהֲבַת יהו"ה מַלְכוּת, שֶׁהִיא אַהֲבַת חֶסֶד, שֶׁיִּרְאָה הִיא מִצַּד הַגְּבוּרָה, וּמֵחֶסֶד הִיא מַלְכוּת, אַהֲבַת יהו"ה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִגְּבוּרָה הִיא יִרְאַת ה'.

וְהַתּוֹרָה שֶׁהִיא תרי"א – מִשְּׁנֵיהֶם נִתְּנָה לְיִשְׂרָאֵל, וְזֶה עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, מִצִּדּוֹ נִקְרֵאת הַמַּלְכוּת תּוֹרַת יהו"ה (תְּמִימָה), וְהִיא מִצְוָה שֶׁלּוֹ בְּכָל תַּרְיַ"ג מִצְוֹות שֶׁתְּלוּיִים מִשְּׁמוֹ, שֶׁהֵם שְׁמִ"י עִם י"ה – שס"ה. זִכְרִי עִם ו"ה – רמ"ח, הִיא בְּצַלְמוֹ כִּדְמוּתוֹ.

וְעוֹד תִּקּוּנָא ז', וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ, אִלֵּין דְּיָדְעִין בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית פִּקּוּדָא תְּלִיתָאָה דְּאִיהִי בְּרִית מִילָה, וְהַיְינוּ בְּרֵאשִׁי"ת בְּרִי"ת אֵ"שׁ, וּבְרִית אִיהִי י', וְעִם אֵ"שׁ אִתְעֲבִיד אִי"שׁ, וְאוּף הָכִי אָת ה' עִם אֵשׁ אִיהִי נוּקְבָא, וְעַל תְּרֵין אִישׁוּת אִתְּמַר בְּקַדְמֵיתָא כָּתְנוֹת אוֹר, דִּבְהוֹן עָקְבוֹ מַכְּהֶה גַּלְגַּל חַמָּה.

וְהַיְינוּ בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ דְּאִינוּן בְּהַבְדָּלָה, י"ה מִן אִישׁ וְאִשָּׁה, בָּתַר דְּחָאבוּ וַיַּעַשׂ יהו"ה אֱלֹהִי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם (בראשית ג כא), **וְהַיְינוּ בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ** (אִשָּׁה), **וְדָא עוֹר שֶׁל נָחָשׁ, לְאִתְדַּכָּאָה בַּמֶּה דְחָאב, וּבְגִין דָּא צַדִּיקִים דְּנָטְרֵי בְּרִית שׁוּב אֵינָם חוֹזְרִים לְעַפְּרָן, דְּאִיהוּ עוֹר מִשְׁכָּא דְחִוְיָא דְּאִתְבְּרֵי מֵעַפְּרָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ** (ישעיהו סה כב).

לשון הקודש

וְעוֹד תִּקּוּן ז', וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ, אֵלֶּה שֶׁיּוֹדְעִים בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית מִצְוָה שְׁלִישִׁית, שֶׁהִיא בְּרִית מִילָה, וְהַיְנוּ בְּרֵאשִׁית – בְּרִי"ת אֵ"שׁ, וּבְרִית הִיא י', וְעִם אֵ"שׁ נַעֲשָׂה אִי"שׁ, וְאַף כָּךְ הָאוֹת ה' עִם אֵשׁ הִיא נְקֵבָה, וְעַל שְׁתֵּי הָאִשּׁוֹת נֶאֱמַר בַּתְּחִלָּה כָּתְנוֹת אוֹר, שֶׁבָּהֶן עָקְבוֹ מַכְּהֶה גַּלְגַּל חַמָּה.

וְהַיְנוּ בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, שֶׁהֵם בַּהַבְדָּלָה, י"ה מִן אִישׁ וְאִשָּׁה, אַחַר שֶׁחָטְאוּ – וַיַּעַשׂ יהו"ה אלהי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם, וְהַיְנוּ בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, (אִשָּׁה), וְזֶה עוֹר שֶׁל נָחָשׁ לְהִטָּהֵר בְּמַה שֶׁחָטָא. וּמִשּׁוּם זֶה, צַדִּיקִים שֶׁשּׁוֹמְרִים הַבְּרִית, שׁוּב לֹא חוֹזְרִים לַעֲפָרָם, שֶׁהוּא עוֹר הַנָּחָשׁ, שֶׁנִּבְרָא

וּבְגִין דָּא מָאן דְּלָא נָטִיר בְּרִית אִתְּדַן בְּחִבּוּט הַקֶּבֶר בְּהַהוּא עַפְרָא, וְאִלֵּין אִינּוּן דְּגוּפָא דִלְהוֹן אִינּוּן לוֹן קֶבֶר בְּחַיֵּיהוֹן, דְּדַחֲקִין לוֹן שַׁעְתָּא בְּכָל יוֹמָא, וּבִמְלָאכָא דִלְהוֹן דְּאִתְבַּקַּע דְּמָא בְּצִפָּרְנֵיהוֹן, וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ לְאַחֲזָאָה צִפָּרְנַיִם בְּהַבְדָּלָה, דַּהֲוָה אָדָם מְלוּבָּשׁ בְּכָתְנוֹת צִפָּרְנַיִם, דַּהֲווֹ נָהֲרִין כַּעֲנָנֵי כָּבוֹד. (דף יא ע"א) וְאִיהוּ בְּהַבְדָּלָה מִנַּיְיהוּ, (בראשית ג ז) וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם מִנַּיְיהוּ, בְּגוּפָא וְנִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא, עֲרוּמִּים מִכָּתְנוֹת אוֹר, דְּאִינּוּן מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, וּבְגִין דִּבְשַׁבָּת אִתְחַזָּא לוֹן בְּאַדְלָקַת שְׁרַגָּא דְשַׁבָּת בִּתְרֵין פִּתִילוֹת דְּאֵשׁ, וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת יִתְעַבְרוּן מִנַּיְיהוּ, תַּקִּינוּ לְמֵימַר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת הַבְדָּלָה בְּאֵשׁ.

לשון הקודש

מֵעָפָר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ. **וּמִשּׁוּם** זֶה, מִי שֶׁלֹּא שׁוֹמֵר הַבְּרִית, נִדּוֹן בְּחִבּוּט הַקֶּבֶר בְּאוֹתוֹ עָפָר, וְאֵלּוּ הֵם שֶׁגּוּפָם הוּא קֶבֶר לָהֶם בְּחַיֵּיהֶם, שֶׁדּוֹחֲקִים לָהֶם אֶת הַשָּׁעָה בְּכָל יוֹם, וּבְמְלַאכְתָּם מִתְבַּקֵּעַ דָּם בְּצִפָּרְנֵיהֶם, וּמִשּׁוּם זֶה תִּקְּנוּ לְהַרְאוֹת הַצִּפָּרְנַיִם בַּהַבְדָּלָה, שֶׁהָיָה אָדָם מְלֻבָּשׁ בְּכָתְנוֹת צִפָּרְנַיִם שֶׁהָיוּ מְאִירִים כְּמוֹ עַנְנֵי כָּבוֹד, וְהוּא בְּהַבְדָּלָה מֵהֶם. וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם – מֵהֶם, בְּגוּף וּנְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ, עֲרֻמִּים מִכָּתְנוֹת אוֹר, שֶׁהֵם מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, וּמִשּׁוּם שֶׁבְּשַׁבָּת נִרְאָה לָהֶם בְּהַדְלָקַת נֵר שַׁבָּת בִּשְׁתֵּי פְּתִילוֹת אֵשׁ, וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת יֶעֱבְרוּ מֵהֶם, תִּקְּנוּ לוֹמַר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת הַבְדָּלָה בְּאֵשׁ.

וּבְגִין דִּבְשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין מִתְלַבְּשִׁין נִשְׁמָתִין בְּכָתְנוֹת אוֹר, אָמַר הַנָּבִיא (ישעיה כד טו) עַל כֵּן בָּאוּרִים כַּבְּדוּ יהו"ה, וְאוּקְמוּהוּ רַבָּנָן כַּבְּדוּהוּ בִּכְסוּת נְקִיָּה, מִיָּד דְּאָמַר מִלִּין אִלֵּין אִשְׁתַּטְּחוּ קַמֵּיהּ כֻּלְּהוּ בְּנֵי מְתִיבְתָּא, דְּלֵית חֶדְוָה בֵּינַיְהוּ כְּחֶדְוָה כַּד אִתְחַדַּשׁ בֵּינַיְהוּ רָזָא דְאוֹרַיְיתָא.

וּבְגִין דָּא מָאן דְּנָטִיר בְּרִית אֵשׁ, קָרֵי אִישׁ צַדִּיק תָּמִים, וְאוֹת י' דְשד"י אִיהִי חוּלְיָא עַל צַוָּאר דְּשֵׁד יֵצֶר הָרָע, חוּלְיָא דְשַׁלְשֶׁלָאָה, וּבְגִין דָּא רְשִׁים שד"י בִּבְרִית, וְרָשִׁים בַּמְּזוּזָה, דְּמִזְדַּעְזְעִין כֻּלְּהוֹן מֵהַאי שַׁלְשֶׁלָאָה, דְּאִיהִי אוֹת בְּרִית, אוֹת יָמִין טָבִין, אוֹת תְּפִלִּין.

וּמִיָּד דְּאִיהוּ תָּפִים בָּהּ יֵצֶר הָרָע דְּאִיהוּ שֵׁ"ד, נָטִיל בַּר נַשׁ חַרְבָּא דְאִתְּמַר בָּהּ (תהלים קמט ו)

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם שֶׁבְּשַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים מִתְלַבְּשׁוֹת נְשָׁמוֹת בְּכָתְנוֹת אוֹר, אָמַר הַנָּבִיא, עַל כֵּן בָּאֲרִים כַּבְּדוּ יהו"ה, וּפֵרְשׁוּהוּ רַבּוֹתֵינוּ, כַּבְּדֵהוּ בִּכְסוּת נְקִיָּה. מִיָּד כְּשֶׁאָמַר דְּבָרִים הַלָּלוּ, הִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו כָּל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה, שֶׁאֵין חֶדְוָה בֵּינֵיהֶם כְּמוֹ הַחֶדְוָה כְּשֶׁמִּתְחַדֵּשׁ בֵּינֵיהֶם סוֹד שֶׁל תּוֹרָה.

וּמִשּׁוּם כֵּן, מִי שֶׁשּׁוֹמֵר בְּרִית אֵשׁ, נִקְרָא אִישׁ צַדִּיק תָּמִים, וְאוֹת י' שֶׁל שַׁדַּי הִיא חֻלְיָה עַל צַוַּאר הַשֵּׁד יֵצֶר הָרָע, חֻלְיַת הַשַּׁלְשֶׁלֶת, וּמִשּׁוּם כָּךְ רָשׁוּם שַׁדַּ"י בַּבְּרִית, וְרָשׁוּם בַּמְּזוּזָה, שֶׁכֻּלָּם מִזְדַּעְזְעִים מֵהַשַּׁלְשֶׁלֶת הַזֹּאת, שֶׁהִיא אוֹת בְּרִית, אוֹת יָמִים טוֹבִים, אוֹת תְּפִלִּין.

וּמִיָּד שֶׁהוּא תּוֹפֵס בָּהּ יֵצֶר הָרָע, שֶׁהוּא

רוֹמְמוֹת אֵ"ל בִּגְרוֹנָם, דְּאִיהוּ י' רֵישָׁא דְחַרְבָּא, ו' גּוּפָא דְחַרְבָּא, ה' ה' תְּרֵי פִּפְיוֹת דִּילָהּ, וְשָׁחִיט לֵיהּ, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר הַבָּא לְהָרְגָךְ הַשְׁכֵּם לְהָרְגוֹ בִּצְלוֹתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית יט כז) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר.

וְעוֹד קְרִיאַת שְׁמַע אִיהִי רוֹמַ"ח, כְּלִילָא מִשִּׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, וּמֵרַמַ"ח תֵּיבִין עִם יהו"ה אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת, וְהוּא קִירְטָא, וְהָא אִתְּמַר חָמֵשׁ אַבְנִין ה', דְּאִתְעֲבִידוּ חַד אַבְנָא בְּאָת י', וְקָטִיל בָּהּ לְיֵצֶר הָרָע, וּבְאָן אֲתַר אִיהִי קִירְטָא, בִּתְפִלִּין, חוּט דְּקֶלַע דְּכָרִיךְ בְּיָד דָּא רְצוּעָה דְיָד, דְּאִיהוּ כְּחוּט דְּזַרְקָא, וְאִיהִי קְרִיאַת שְׁמַע, קֶשֶׁת דְּזָרִיק חִצִּים מִסִּטְרָא דְבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק (משלי י ו), דְּאִיהוּ קֶשֶׁת הַבְּרִית.

לשון הקודש

ש"ד, לוֹקֵחַ הָאִישׁ חֶרֶב, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם, שֶׁהוּא י' – רֹאשׁ הַחֶרֶב, ו' – גּוּף הַחֶרֶב, ה' ה' – שְׁתֵּי פִּיפִיּוֹת שֶׁלָּהּ, וְשׁוֹחֵט אוֹתוֹ, וּבִגְלָלוֹ נֶאֱמַר הַבָּא לְהָרְגְךָ הַשְׁכֵּם לְהָרְגוֹ, בִּתְפִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר.

וְעוֹד, קְרִיאַת שְׁמַע הִיא רֹמַ"ח, כְּלוּלָה מִשֵּׁשׁ תֵּבוֹת הַיִּחוּד, וּמִמָּאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה תֵּבוֹת עִם יהו"ה אֱלֹהֵיכֶ"ם אֱמֶת, וְהוּא קֶלַע, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר חָמֵשׁ אֲבָנִים ה', שֶׁנַּעֲשׂוּ אֶבֶן אַחַת בָּאוֹת י', וְהוֹרֵג בָּהּ יֵצֶר הָרָע, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם הוּא הַקֶּלַע? בַּתְּפִלִּין. חוּט שֶׁל קֶלַע שֶׁכּוֹרֵךְ בַּיָּד זוֹ רְצוּעָה שֶׁל יָד, שֶׁהוּא חוּט שֶׁל זְרִיקָה, וְהִיא קְרִיאַת שְׁמַע, קֶשֶׁת שֶׁזּוֹרֶקֶת חִצִּים מִצַּד שֶׁל בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, שֶׁהוּא קֶשֶׁת הַבְּרִית.

רוֹמָחָא דָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, בְּחָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן דְּיָד, דְּאִיהִי ה' תַּתָּאָה, וְאִיהִי לִימִינָא דְּחֶסֶד, דַּרְגָּא דְאַבְרָהָם דְּחוּשְׁבָּנֵיהּ רָמַ"ח, וְעִם ו' דְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִתְעֲבִיד רוֹמַ"ח, קֶלַע ה' עִלָּאָה לִשְׁמָאלָא, י' אַבְנָא דְקֶלַע, י"ה דִּתְפִלִּין, וְכֹלָּא י"ה עִם שְׁמִ"י שָׁם"ה, זִכְרִ"י עִם ו"ה רָמַ"ח.

וּמָאן דְּאִיהוּ נְטִיר י' בִּתְמַנְיָא יוֹמִין דְּמִילָה, בִּתְמַנְיָא אַלְפֵּי תְּחוּם שַׁבָּת, בִּתְמַנְיָא פָּרָשִׁיָּין דִּתְפִלִּי, אִיהוּ נָטִיר מִכָּל מַזִּיקֵי דִּתְחוֹת יְדָא דְיֵצֶר הָרָע, דְּאִיהוּ מְמַנָּא עַל שִׁתִּין רִבּוֹא, כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּקָשִׁיר לֵיהּ בְּשַׁלְשְׁלָאִין וְקָטִיל לֵיהּ.

וְעוֹד בְּרִית דְּתַקִּינוּ לֵיהּ מָנָא בְּעַפְרָא, לְשַׁדְיָא לָהּ בְּעַפְרָא, וְדָם דְּאַטִּיפִין מִנֵּיהּ, אִתְחֲשִׁיב לֵיהּ כְּאִלּוּ עָבִיד לֵיהּ עוֹלָה, וְהַהוּא עַפְרָא

לשון הקודש

רֹמַח זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, בַּחֲמֵשׁ הָאֶצְבָּעוֹת שֶׁל הַיָּד, שֶׁהִיא ה' תַּחְתּוֹנָה, וְהִיא לִימִין הַחֶסֶד, הַדַּרְגָּה שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁחֶשְׁבּוֹנוֹ מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה, וְעִם ו' שֶׁל עַמּוּד הָאֶמְצָעִי נַעֲשָׂה רוֹמַ"ח, קֶלַע ה' עֶלְיוֹנָה לִשְׂמֹאל, י' אֶבֶן הַקֶּלַע, י"ה שֶׁל תְּפִלִּין, וְהַכֹּל י"ה עִם שְׁמִ"י – שס"ה, זִכְרִ"י עִם ו"ה – רמ"ח.

וּמִי שֶׁשּׁוֹמֵר י' בִּשְׁמוֹנָה יָמִים שֶׁל מִילָה, בִּשְׁמוֹנַת אֲלָפִים תְּחוּם שַׁבָּת, בִּשְׁמוֹנָה פָּרָשִׁיּוֹת הַתְּפִלִּין, הוּא שָׁמוּר מִכָּל הַמַּזִּיקִים שֶׁתַּחַת יַד הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁהוּא מְמֻנֶּה עַל שִׁשִּׁים רִבּוֹא, כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁקּוֹשֵׁר אוֹתוֹ בְּשַׁלְשְׁלָאוֹת וְהוֹרֵג אוֹתוֹ.

וְעוֹד, הַבְּרִית שֶׁתִּקְּנוּ לוֹ כְּלִי שֶׁל עָפָר לִזְרֹק בְּעָפָר, וְדָם שֶׁמַּטִּיפִים מִמֶּנּוּ, נֶחְשָׁב

לְתַקְּנָא בֵּיהּ מִזְּבַח אֲדָמָה, וְדָם דִּבְרִית כְּאִלּוּ דָּבַח עֲלָהּ עֲלָוָון, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כ כא) מִזְּבַח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִי וגו', וְשָׁזִיב לֵיהּ בְּהַהוּא עַפְרָא מֵחִבּוּט הַקֶּבֶר, וּבְדַם מִילָה שָׁזִיב לֵיהּ מִשְּׁחִיטַת מַלְאַךְ הַמָּוֶת.

וְאִם הַהוּא דְקַבִּיל בְּרִית אִיהוּ מַמְזֵר, הַהוּא עַפְרָא תַּקִּין לֵיהּ לְחִוְיָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה סה כה) וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, וְאִיהוּ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֲרָרָהּ יהו"ה (בראשית ה כט), דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם ג יז) אֲרוּרָה הָאֲדָמָה, וְאִיהִי עַפְרָא מֵהַאי דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם א ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, דְּאִתְּמַר בָּהּ (ישעיה נא ו) וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה, עִמֵּיהּ יְהֵא חוּלְקֵיהּ, כְּאִלּוּ קָשִׁיר לֵיהּ לְמֶעֱבַד עוֹלָה לַעֲבוֹדָה זָרָה, דְּהַהוּא בֵּן אוֹ בַּת אִינּוּן פֶּסֶל וּמַסֵּכָה, וְעַל דָּא אִתְּמַר (דברים כז טו) אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמַסֵּכָה, וְאִתְּמַר וְשָׂם בַּסָּתֶר,

לשון הקודש

לוֹ כְּאִלּוּ עָשָׂה אוֹתוֹ עוֹלָה, וְאוֹתוֹ עָפָר, לְתַקֵּן בּוֹ מִזְּבַח אֲדָמָה, וְדַם הַבְּרִית כְּאִלּוּ זָבַח עָלָיו עוֹלוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִזְּבַח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִי וְגו', וּמַצִּיל אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ עָפָר מֵחִבּוּט הַקֶּבֶר, וּבְדַם מִילָה מַצִּילוֹ מִשְּׁחִיטַת מַלְאַךְ הַמָּוֶת.

וְאִם אוֹתוֹ שֶׁקִּבֵּל בְּרִית הוּא מַמְזֵר, אוֹתוֹ הֶעָפָר תִּקֵּן לַנָּחָשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, וְהוּא מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֲרָרָה יהו"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אֲרוּרָה הָאֲדָמָה, וְהִיא עָפָר, מִזֶּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה, עִמּוֹ יִהְיֶה חֶלְקוֹ, כְּאִלּוּ קָשַׁר אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת עוֹלָה לַעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁאוֹתוֹ בֵּן אוֹ בַּת הֵם פֶּסֶל וּמַסֵּכָה, וְעַל זֶה נֶאֱמַר אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמַסֵּכָה, וְנֶאֱמַר וְשָׂם בַּסָּתֶר –

בְּסִתְרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן, דְּהַהוּא בַּר מְנָחֵשׁ הַקַּדְמוֹנִי אִיהוּ, דְּגָרִים מָוֶת לְאָדָם וּלְאִתְּתֵיהּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ג יד) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וכו'.

קְלִיפָּה דְעָרְלָה דְּכַסִּי עַל י', אִית לָהּ תְּלַת קְלִיפֵי כְּגִלְדֵי בְּצָלִים דָּא עַל דָּא, וְאִינוּן כְּקְלִיפִּין דֶּאֱגוֹזָא, דְּאִתְּמַר עֲלַיְיהוּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ, דָּא קַו יָרוֹק קְלִיפָּה קַדְמָאָה דֶּאֱגוֹזָא, וָבֹהוּ אֲבָנִים מְפוּלָמוֹת דָּא קְלִיפָּה תִּנְיָנָא דֶּאֱגוֹזָא קָשָׁה כְּאֶבֶן, וְחֹשֶׁךְ קְלִיפָּה תְּלִיתָאָה, וּבְהוֹן (דף יא ע"ב) אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן אֵין דּוֹרְשִׁין בָּעֲרָיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה, שָׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים (ויקרא יט כג), וְלָקָבֵל מוֹחָא, אִיהוּ וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַיהוָ"ה.

לשון הקודש

בְּסִתְרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן – שֶׁאוֹתוֹ הַבֵּן הוּא מְהַנָּחֵשׁ הַקַּדְמוֹנִי שֶׁגָּרַם מָוֶת לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וכו'.

קְלִפַּת הָעָרְלָה שֶׁמְּכַסָּה עַל י', יֵשׁ לָהּ שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת כְּמוֹ גִּלְדֵי בְּצָלִים זוֹ עַל זוֹ, וְהֵם כִּקְלִפּוֹת הָאֱגוֹז, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ – זֶה קַו יָרֹק, הַקְּלִפָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הָאֱגוֹז, וָבֹהוּ – אֲבָנִים מְפֻלָּמוֹת, זוֹ הַקְּלִפָּה הַשְּׁנִיָּה שֶׁל הָאֱגוֹז קָשָׁה כָּאֶבֶן, וְחֹשֶׁךְ – קְלִפָּה שְׁלִישִׁית. וּבָהֶם פֵּרְשׁוּהוּ רַבּוֹתֵינוּ, אֵין דּוֹרְשִׁים בָּעֲרָיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה, שָׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים, וּכְנֶגֶד הַמֹּחַ הוּא, וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַה'.

וּבְהוֹן מִסִּטְרָא דְעָרְלָה אַרְבָּעָה נִכְנְסוּ לְפַרְדֵּס, שְׁלֹשָׁה אָכְלוּ מֵאִלֵּין קְלִיפֵּי וּמֵתוּ, רְבִיעָאָה אָכַל אִיבָּא וְזָרַק קְלִיפִּין וְחַי, כְּגַוְונָא דָא אִתְּמַר רַבִּי מֵאִיר רְמוֹן מָצָא, תּוֹכוֹ אָכַל קְלִיפָּתוֹ זָרַק.

וּכְגַוְונָא דְאִלֵּין קְלִיפִּין, אִינוּן קוּשְׁיָין דְּחַפְיָין עַל הֲלָכָה, דְּאִיהִי מוֹחָא מִלְּגָאו, וְלֵית בַּר נַשׁ יָכִיל לְמֵיכַל בְּנַהֲמָא דְאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ עֵץ חַיִּים הִיא (משלי ג יח), עַד דְּזָרִיק קוּשְׁיָין מֵהֲלָכוֹת, וְאִית הֲלָכָה דְכָל קוּשְׁיָין דִּילָהּ אִינוּן כְּאִילָנָא, דְקְלִיפָּה דִילֵיהּ וְקָנֶה דִילֵיהּ וְעֵצָיו וְעַלִּין וְאִיבָּא כֻּלְּהוֹן שָׁוִין לְמֵיכַל, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שיר ד יד) נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם וכו', וּבְגִין דָּא לַאו כָּל קֻשְׁיָין שָׁוִין.

פִּקּוּדָא רְבִיעָאָה בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, דָּא אוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ח כב) יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית

לשון הקודש

וּבָהֶם מִצַּד שֶׁל עָרְלָה, אַרְבָּעָה נִכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס – שְׁלֹשָׁה אָכְלוּ מֵהַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ וּמֵתוּ, הָרְבִיעִי אָכַל הַפְּרִי וְזָרַק הַקְּלִפּוֹת וָחַי. כְּמוֹ זֶה נֶאֱמַר, רַבִּי מֵאִיר רְמוֹן מָצָא – תּוֹכוֹ אָכַל, קְלִפָּתוֹ זָרַק.

וּכְמוֹ שֶׁהַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ הֵם קֻשְׁיוֹת שֶׁמְּכַסּוֹת עַל הֲלָכָה, שֶׁהִיא מֹחַ מִבִּפְנִים, וְאֵין אָדָם יָכוֹל לֶאֱכֹל בְּלֶחֶם הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ עֵץ חַיִּים הִיא, עַד שֶׁזּוֹרֵק קֻשְׁיוֹת מֵהֲלָכוֹת, וְיֵשׁ הֲלָכָה שֶׁכָּל קֻשְׁיוֹתֶיהָ הֵם כְּאִילָן, שֶׁקְּלִפָּתוֹ וְקָנֶה שֶׁלּוֹ וְעֵצִים וְעָלִים וְהַפְּרִי – כֻּלָּם שָׁוִים לְמַאֲכָל, וְעָלָיו נֶאֱמַר נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם וְכוּ', וְלָכֵן אֵין כָּל הַקֻּשְׁיוֹת שָׁוֹות.

מִצְוָה רְבִיעִית בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית זוֹ תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ ה' קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ, וְזוֹ

דַּרְכּוֹ, וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי רֵאשִׁית לְנִבְרָאִים, וְאִיהִי אַחֲרִית לְחָכְמָה עִלָּאָה, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (ישעיה מו י) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית.

כַּד אִתְּנְטִילַת מִכֶּתֶר אִתְקְרִיאַת עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת, עֲטָרָה בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק, תַּגָּא דְּסֵפֶר תּוֹרָה, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא חָלָף, כַּד אִתְּנְטִילַת מֵהַאי חָכְמָה עִלָּאָה דְּאִיהִי רֵאשִׁית, אִתְקְרִיאַת עַל שְׁמָהּ, וְכַד אִתְּנְטִילַת מִבִּינָהּ אִתְקְרִיאַת עַל שְׁמָהּ תְּבוּנָה.

וְכַד אִתְּנְטִילַת מֵחֶסֶד, אִתְקְרִיאַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב דְּאִתְיְהִיבַת מִימִינָא, דִּכְתִיב (דברים לג יב) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וְכַד אִתְּנְטִילַת מִגְּבוּרָה אִתְקְרִיאַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מִפִּי הַגְּבוּרָה נִיתְּנָה, וּמִתַּמָּן גִּבּוֹרִים עוֹמְדִים בַּפֶּרֶץ, וְלָא יָכִיל לְמֵיקַם בָּהּ אֶלָּא

לשון הקודש

שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא רֵאשִׁית לַנִּבְרָאִים, וְהִיא אַחֲרִית לְחָכְמָה עֶלְיוֹנָה, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית.

כְּשֶׁנִּטְּלָה מִכֶּתֶר נִקְרֵאת עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת, עֲטָרָה בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק, הַכֶּתֶר שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָגָא חָלָף. כְּשֶׁנִּטְּלָה מֵהַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה הַזּוֹ, שֶׁהִיא רֵאשִׁית, נִקְרֵאת עַל שְׁמָהּ, וּכְשֶׁנִּטְּלָה מִבִּינָה, נִקְרֵאת עַל שְׁמָהּ – תְּבוּנָה.

וּכְשֶׁנִּטְּלָה מֵחֶסֶד נִקְרֵאת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁנִּתְּנָה מִיָּמִין, שֶׁכָּתוּב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וּכְשֶׁנִּטְּלָה מִגְּבוּרָה נִקְרֵאת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁכָּךְ פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מִפִּי הַגְּבוּרָה נִתְּנָה, וּמִשָּׁם גִּבּוֹרִים לַעֲמֹד בַּפֶּרֶץ, וְלֹא

גִּבּוֹר בְּמִלְחַמְתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה, גִּבּוֹר בְּיִצְרוֹ.

וּבְיוֹמָא תְּלִיתָאָה נְחִיתַת לְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא עַל יְדֵי דְּמֹשֶׁה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יט טז) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר, בִּתְרֵי לוּחֵי אַבְנִין, נֶצַח וְהוֹד, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם לב טז) כְּתֻבִים מִשְּׁנֵי עֶבְרֵיהֶם, וְאִינוּן תְּרֵין נְבִיאֵי קְשׁוֹט, וּמִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרִיאוּ נְבִיאֵי הָאֱמֶת, וּשְׁכִינְתָּא תּוֹרַת אֱמֶת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (מלאכי ב ו) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, וְאִתְקְרִיאַת מַרְאֵה דְּנְבוּאָה, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מִסִּטְרָא דְּתַרְוַיְיהוּ.

וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי נְתָנָהּ, דָּא צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, וּבְדַרְגָּא דִּילֵיהּ מַלְכוּת מַלִּיל עִמְּהוֹן, וְהָא אוּקְמוּהוּ, לַעֲשַׂר מַלְכִין שֶׁמָּא לֹא יוּכְלוּ לְדַבֵּר עַל פֶּה אֶחָד, נָגַע בְּבַת, וְכָלַל בָּהּ כָּל הָעֶשֶׂר, וְדָא י'

לשון הקודש

יָכוֹל לַעֲמֹד בָּהּ אֶלָּא גִּבּוֹר בְּמִלְחַמְתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה, גִּבּוֹר בְּיִצְרוֹ.

וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יָרְדָה לָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי עַל יְדֵי מֹשֶׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיֹת הַבֹּקֶר. בִּשְׁנֵי לוּחוֹת אֲבָנִים – נֵצַח וְהוֹד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, כְּתֻבִים מִשְּׁנֵי עֶבְרֵיהֶם, וְהֵם שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת, וּמִצַּד שֶׁל עַמּוּד הָאֶמְצָעִי נִקְרְאוּ נְבִיאֵי הָאֱמֶת, וּשְׁכִינָה תּוֹרַת אֱמֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, וְנִקְרֶאת מַרְאֵה נְבוּאָה, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מִצַּד שֶׁל שְׁנֵיהֶם.

וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נְתָנָהּ, זֶה צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, וּבַדַּרְגָּה שֶׁלּוֹ, הַמַּלְכוּת, הוּא דִּבֵּר עִמָּם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ לַעֲשָׂרָה מְלָכִים שֶׁמָּא לֹא יוּכְלוּ לְדַבֵּר עַל פֶּה אֶחָד, וְנָגַע בַּבַּת וְכָלַל בָּהּ כָּל הָעֲשָׂרָה, וְזוֹ י' בַּ"ת אַחַת,

בַּ"ת אַחַת, תְּחוֹת הַי' מִן אֱלֹהִי"ם, י' מִן אדנ"י, י' מִן שד"י, כְּלִילָא מִכָּל כִּנּוּיִין, וּמִכָּל הֲוַיִּין, כְּגוֹן הוה"י, אוֹ כְּוָוֹתֵיהּ, דִּיהֵא י' תְּחוֹת ה', בְּכָל שֵׁם דְּכִינוּי וַהֲוָיָה אִיהִי נוּקְבָא.

וּבְגִין דְּאוֹרַיְיתָא מִינָהּ אִתְיְהִיבַת, אָמַר לְמֹשֶׁה (שמות לג כג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי כו', דְּלֵית נָבִיא וְחָכָם יָכִיל לְעַאָלָא לְעֵילָא פָּחוּת מִן דָּא, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת מַפְּתֵחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים אַנְפִּין דִּילָהּ, וְאַנְפִּין דִּלְגָאו מַפְּתֵחוֹת הַפְּנִימִיִּים, וְהָא אִתְּמַר לְעֵיל, דְּאִם בַּר נַשׁ לֵית בִּידוֹי מַפְּתֵחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים בְּמַאי יֵיעוּל, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בָּהּ (תהלים קיח כ), זֶה הַשַּׁעַר לַיהוָ"ה.

וּבְגִין דְּלֵית הַשָּׂגָה לְנָבִיא וְחוֹזֶה וְחָכָם פָּחוּת מִינָהּ, אָמַר הַנָּבִיא (ירמיהו ט כב) כֹּה אָמַר יהו"ה אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ כו', כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל

לשון הקודש

תַּחַת הַי' מִן אֱלֹהִי"ם, י' מִן אֲדֹנָ"י, י' מִן שַׁדַּ"י, כְּלוּלָה מִכָּל הַכִּנּוּיִים, וּמִכָּל הַהֲוָיוֹת כְּמוֹ הוה"י, אוֹ כְּמוֹתוֹ, שֶׁיִּהְיֶה י' תַּחַת ה', בְּכָל שֵׁם שֶׁל כִּנּוּי, וַהֲוָי"ה הִיא נְקֵבָה.

וּמִשּׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה מִמֶּנָּה, אָמַר לְמֹשֶׁה וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וְכו', שֶׁאֵין נָבִיא וְחָכָם יָכוֹל לְהִכָּנֵס לְמַעְלָה פָּחוֹת מִזֶּה, וְלָכֵן נִקְרָאִים מַפְּתְחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים הַפָּנִים שֶׁלָּהּ, וּפָנִים שֶׁבִּפְנִים – מַפְּתְחוֹת הַפְּנִימִיִּים, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר לְמַעְלָה שֶׁאִם אֵין לָאִישׁ בְּיָדָיו מַפְּתְחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים – בַּמֶּה יִכָּנֵס? וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בָּהּ זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה.

וּמִשּׁוּם שֶׁאֵין הַשָּׂגָה לְנָבִיא וְחוֹזֶה וְחָכָם פָּחוֹת מִמֶּנָּה, אָמַר הַנָּבִיא, כֹּה אָמַר

כו', וְיָדוֹעַ אוֹתִי, וּבְגִין דָּא יַעֲקֹב אוֹלִיף לָהּ לִבְנוֹי, וְיָהִיב לוֹן קַבָּלָה מִינָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית מט כח) וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם, וְדָוִד דַּהֲוָה לֵיהּ קַבָּלָה מִינָהּ, אָמַר לְגַבָּהּ (תהלים כז ג) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה כו', רָמִיז לָהּ בְּהַאי תַּגָּא, וְסָלִיק מַחֲשַׁבְתֵּיהּ לְגַבָּהּ, וְאָמַר לֹא יִירָא לִבִּי כו'.

וְאַהֲרֹן דַּהֲוָה לֵיהּ קַבָּלָה מִינָהּ, לָא הֲוָה עָאל לִפְנַי וְלִפְנִים פָּחוּת מִינָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא טז ג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, דַּהֲוָה יָדַע דְּאִיהִי עִקָּרָא דְכֹלָּא, דְּאִיהִי קָרְבָּן לַיהוָ"ה, עוֹלָה לַיהוָ"ה, אִשֶּׁה לַיהוָ"ה, וְיִשְׂרָאֵל דַּהֲוָה לוֹן קַבָּלָה מִינָהּ, לָא בָעוּ מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַשְׁכּוֹנָא אָחֳרָא (דף יב ע"א) דְּיִפְדּוֹן לוֹן בְּגִינָהּ מִן גָּלוּתָא, אֶלָּא זֹאת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם כו מד) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם וכו', וְנָבִיא אָמַר בְּגִינָהּ כַּד

לשון הקודש

יהו"ה אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ, כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל וכו' הַשְׂכֵּל וְיָדֹעַ אוֹתִי. וְלָכֵן יַעֲקֹב לִמֵּד אוֹתָהּ לְבָנָיו, וְנָתַן לָהֶם קַבָּלָה מִמֶּנָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם. וְדָוִד שֶׁהָיָה לוֹ קַבָּלָה מִמֶּנָּה, אָמַר לָהּ אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה. רָמַז אוֹתָהּ בַּכֶּתֶר הַזֶּה, וְהֶעֱלָה מַחֲשַׁבְתּוֹ אֵלֶיהָ, וְאָמַר לֹא יִירָא לִבִּי וְכוּ'.

וְאַהֲרֹן שֶׁהָיָה לוֹ קַבָּלָה מִמֶּנָּה, לֹא הָיָה נִכְנָס לִפְנַי וְלִפְנִים פָּחוֹת מִמֶּנָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהִיא עִקָּר שֶׁל הַכֹּל, שֶׁהִיא קָרְבָּן לַיהו"ה, עוֹלָה לַיהו"ה אִשֶּׁה לַיהו"ה. וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה לָהֶם קַבָּלָה מִמֶּנָּה, לֹא רָצוּ מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁכּוֹן אַחֵר שֶׁיִּפְדֶּה אוֹתָם מֵהַגָּלוּת בִּגְלָלָהּ אֶלָּא זֹאת,

חֲזָא בִּנְבוּאָתָא דּוֹחָקָא דְּיִשְׂרָאֵל תַּקִּיפָא, אָמַר (איכה ג כא) זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי כו', וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמַר (דברים לג ג).

אִיהִי מַרְגָּלִית כְּלִילָא מִכָּל גַּוָּונִין נְהִירִין, דְּאִינּוּן נְהִירִין מִגַּרְמֵיהּ, וּסְגוּלָה דִּילֵיהּ בְּכָל נִקּוּדִין דְּאַתְוָון וְטַעֲמֵי, בְּכָל שֵׁם וְשֵׁם, מִסִּטְרָא דְּחֹלֵ"ם, אִיהִי סְגוּלְתָּא.

חוֹלֵם מָלֵא בְּוָא"ו, סָלִיק בְּאַתְוִוי אהי"ה, וּתְלַת נִיצוֹצִין י' י' י' כְּחוּשְׁבַּן יהו"ה, דְּאִיהוּ כ"ו וְאַרְבַּע אַתְוָון סָלִיק לְחֶשְׁבַּן יהו"ה אהי"ה נ"א, בְּרָזָא יהו"ה דְּי' י' י', וּסְגוּלָה דִּילֵיהּ (במדבר יב יג) אֵ"ל נָא רְפָא נָ"א לָהּ, אָנָּא יהו"ה הוֹשִׁיעָה נָ"א (תהלים קיח כה), אהי"ה כ"א, כ' כֶּתֶר, א' אֵין סוֹף, אֵין קָדוֹשׁ כַּיְ' וגו' (ש"א ב ב).

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם. וְהַנָּבִיא אָמַר בִּשְׁבִילָהּ, כְּשֶׁרָאָה בִּנְבוּאָה אֶת דָּחְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל תַּקִּיף, אָמַר זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי וְכוּ', וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמַר.

הִיא מַרְגָּלִית כְּלוּלָה מִכָּל הַגְּוָנִים הַמְּאִירִים שֶׁמְּאִירִים מֵעַצְמָם, וּסְגֻלָּתוֹ בְּכָל הַנִּקֻּדּוֹת שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת וְהַטְּעָמִים. בְּכָל שֵׁם וְשֵׁם, מִצַּד שֶׁל חֹלֵ"ם הִיא סְגוּלְתָּא.

חוֹלֵ"ם מָלֵא בְּוָא"ו עוֹלֶה בְּאוֹתִיּוֹתָיו אהי"ה, וּשְׁלֹשָׁה נִיצוֹצוֹת י' י' י' כְּחֶשְׁבּוֹן יהו"ה, שֶׁהוּא כ"ו, וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹתָיו עוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן יהו"ה אהי"ה נ"א, בְּסוֹד יהו"ה שֶׁל י' י' י', וּסְגֻלָּתוֹ אֵ"ל נָא רְפָא נָ"א לָהּ, אָנָּא יהו"ה הוֹשִׁיעָה נָא. אהי"ה כ"א, כ' כֶּתֶר, א' אֵין סוֹף, אֵין קָדוֹשׁ כַּה' וְגו'.

וְחוֹלֵם סְגוֹלְתֵּיהּ לְחֶלְמָא, דְּבֵיהּ אִתְּמַר וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וכו' (בראשית כח יב), וְעוֹד חוֹלֵם מוֹחֵל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, חֹלֵם חָסֵר אִיהוּ ה"י מִן אֱלֹהִי"ם, תְּלַת נִיצוֹצוֹת ל' מִן אֱלֹהִי"ם, אִשְׁתָּאַר א"ם, דְּאִתְּמַר בָּהּ כִּי אִם לַבִּינָה תִּקְרָא (משלי ב ג), וְלַאו צָרִיךְ לַאֲרָכָא בְּנִקּוּדֵי, דְּהָא אִתְּאַמְּרוּ.

דָּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׂכִּילִים, אִלֵּין דְּיָדְעֵי בְּפִקּוּדָא חֲמִישָׁאָה בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁי"ת, יָרֵ"א שַׁבָּ"ת, אַזְהָרָה דִּילֵיהּ דְּלָא לְחַלְּלָא בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא בְּטַ"ל מְלָאכוֹת, דְּאִינוּן אַרְבָּעִים מְלָאכוֹת חָסֵר חָד, לָקָבֵל אַרְבָּעִים מַלְקִיּוֹת חָסֵר חָד, רְצוּעָה לְאַלְקָאָה אִיהִי שִׁפְחָה בִּישָׁא, שַׁעַטְנֵז, כְּלִילָא מִשּׁוֹר וַחֲמוֹר, דְּאָמַר יַעֲקֹב וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר (בראשית לב ו), עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר (שמות כב ח), דְּאֵין מַלְקִין בְּשַׁבָּת, דְּלָא שַׁלְטָא שִׁפְחָה בִּישָׁא עַל עָלְמָא, וַוי

לשון הקודש

וְחוֹלֵ"ם סְגֻלָּתוֹ לַחֲלֹם, שֶׁבּוֹ נֶאֱמַר וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְכוּ', וְעוֹד חוֹלֵ"ם – מוֹחֵל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל. חֹלֵ"ם חָסֵר הוּא הֵ"י מִן אֱלֹהִי"ם, שֶׁלֹּשָׁה נִיצוֹצוֹת ל' מִן אֱלֹהִים – נִשְׁאָר אֵ"ם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כִּי אִם לַבִּינָה תִּקְרָא, וְלֹא צָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בַּנִּקֻּדּוֹת, שֶׁהֲרֵי נִתְבָּאֲרוּ.

דָּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׂכִּילִים, אֵלּוּ שֶׁיּוֹדְעִים בְּמִצְוָה חֲמִישִׁית בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית – יָרֵ"א שַׁבָּ"ת, אַזְהָרָתוֹ שֶׁלֹּא לְחַלֵּל אֶת בַּת הַמֶּלֶךְ בְּטַ"ל מְלָאכוֹת, שֶׁהֵן אַרְבָּעִים מְלָאכוֹת חָסֵר אַחַת, כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים מַלְקִיּוֹת חָסֵר אַחַת. הָרְצוּעָה לְהַלְקוֹת, הִיא שִׁפְחָה רָעָה, שַׁעַטְנֵז, כְּלוּלָה מִשּׁוֹר וַחֲמוֹר, שֶׁאָמַר יַעֲקֹב וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר. עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע – עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר –

לֵיהּ לְמָאן דְּאַשְׁלִיט לָהּ עַל עָלְמָא.

וּבְגִין דָּא אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ (ויקרא כו ב), **דָּא בַּת יְחִידָה, דְּאִיהִי שְׁמִירָה אַחַת לְשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה, בָּהּ תַּלְיָין כָּל שְׁמִירָתָן דְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת, דְּאִתְקְרִיאוּ שַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה, וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת** (שמות לא טז), **דָּא בַּת יְחִידָה, דְּאִיהִי שְׁמִירָה לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, וּמָאן דִּמְחַלֵּל לָהּ לַאו אִיהוּ נָטִיר מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּאִתְמַר בָּהּ** (שם יד) **מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת, מָאן דְּאַעְיִל בִּרְשׁוּת דִּילָהּ שִׁפְחָה חֲלָלָה זוֹנָה, דִּרְשׁוּת דִּילָהּ אִיהוּ תְּחוּם שַׁבָּת, כְּגַוְונָא דִּתְחוּם וּגְבוּל דְּיַמָּא, דְּאִתְמַר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם** (ירמיהו ה כב), **וּמַאי נִיהוּ וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם** (הושע ב כ), **וְלֵית יָם אֶלָּא אוֹרַיְיתָא.**

לשון הקודש

שֶׁאֵין מַלְקִין בְּשַׁבָּת, שֶׁלֹּא שׁוֹלֶטֶת הַשִּׁפְחָה הָרָעָה עַל הָעוֹלָם. אוֹי לְמִי שֶׁמַּשְׁלִיט אוֹתָהּ עַל הָעוֹלָם.

וּמִשּׁוּם זֶה אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ – זוֹ בַּת יְחִידָה, שֶׁהִיא שְׁמִירָה אַחַת לְשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה, בָּהּ תְּלוּיִים כָּל שְׁמִירָתָן שֶׁל עֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁנִּקְרְאוּ שַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה. וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת – זוֹ בַּת יְחִידָה, שֶׁהִיא שְׁמִירָה לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, וּמִי שֶׁמְּחַלֵּל אוֹתָהּ, אֵינוֹ שָׁמוּר עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת. מִי שֶׁמַּכְנִיס בִּרְשׁוּת שֶׁלָּהּ שִׁפְחָה חֲלָלָה זוֹנָה, שֶׁרְשׁוּת שֶׁלָּהּ הוּא תְּחוּם שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁתְּחוּם וּגְבוּל שֶׁל הַיָּם, שֶׁנֶּאֱמַר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם. וּמִי הוּא? וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם, וְאֵין יָם אֶלָּא תּוֹרָה.

מָאן דְּאַעֲבַר עֲלָהּ כְּאִלּוּ חָזַר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וּבְגִין דָּא קְרָא סָמִיךְ לֵיהּ, וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ (בראשית א ב), דְּאִיהוּ חוֹל לְיָם, כְּחוּלְיָא דְשַׁלְשֶׁלְאָה לְכַלְבָּא, מָאן דְּאַפִּיק לֵיהּ מִשַּׁלְשֶׁלְאֵיהּ, גָּרִים כַּמָּה נְשׁוּכִין דְּיִסּוּרִין דְּנָשִׁיךְ לֵיהּ, וּבְגִינֵיהּ אָמַר דָּוִד הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי (תהלים כב כא), וְדָא סמא"ל דְּאִיהוּ תָּפִים בְּקוֹלָר, מִסִּטְרָא דְאִלֵּין דְּקָשְׁרִין לֵיהּ בְּאוֹת דִּתְפִלִּין, וּרְצוּעָה בְּקֶשֶׁר עַל דְּרוֹעֵיהּ, וְקָשׁוּר בִּתְרֵין רְצוּעִין עַל קַרְנוֹי, דְּאִיהוּ שׁוֹר מוּעָד.

וּשְׁכִינְתָּא שַׁבָּת יְחִידָה, אִיהִי רְשׁוּת דְּיִחוּדָא דְעָלְמָא, דְּאִיהוּ גָּבְהוֹ עֶשֶׂר אַתְוָון דִּשְׁמָא מְפָרַשׁ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְרָחְבּוֹ ד' יהו"ה, עֹנֶ"ג שַׁבָּת בְּהִפּוּכָא נֶגַ"ע, מָאן דְּאִית לֵיהּ וְלָא

לשון הקודש

מִי שֶׁעוֹבֵר עָלֶיהָ כְּאִלּוּ הֶחֱזִיר אֶת הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וְלָכֵן הַכָּתוּב סָמַךְ לָהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, שֶׁהוּא חוֹל לַיָּם. כְּמוֹ חֻלְיָה שֶׁל שַׁלְשֶׁלֶת לְכֶלֶב – מִי שֶׁמּוֹצִיא אוֹתוֹ מִשַּׁלְשֶׁלְאוֹתָיו, גּוֹרֵם כַּמָּה נְשִׁיכוֹת שֶׁל יִסּוּרִים שֶׁנּוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ, וּבִגְלָלוֹ אָמַר דָּוִד הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי. וְזֶה סמא"ל, שֶׁהוּא תָּפוּס בְּקוֹלָר מִצַּד שֶׁל אֵלּוּ שֶׁקּוֹשְׁרִים אוֹתוֹ בְּאוֹת שֶׁל תְּפִלִּין, וּרְצוּעָה בְּקֶשֶׁר עַל זְרוֹעוֹ, וְקָשׁוּר בִּשְׁתֵּי רְצוּעוֹת עַל קַרְנָיו, שֶׁהוּא שׁוֹר מוּעָד.

וּשְׁכִינָה שַׁבָּת יְחִידָה, הִיא רְשׁוּת שֶׁל יִחוּד שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁהוּא גָּבְהוֹ עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ – יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְרָחְבּוֹ ד' יהו"ה. עֹנֶ"ג שַׁבָּת בְּהִפּוּךְ – נֶגַ"ע. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ וְלֹא מְקַיֵּם אוֹתוֹ, מִתְהַפֵּךְ לוֹ

מְקַיֵּים לֵיהּ, אִתְהַפַּךְ לֵיהּ לְנֶגַ"ע צָרַעַת, שִׁפְחָה דַּחֲרִיבַת בֵּיתֵיהּ, וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֶת עֵצָיו (ויקרא יד מה), וְדָא הוּא עֲנִיוּתָא, דְּאִיהוּ בַּאֲתַר דְּנֶגַע צָרַעַת, חָזַר בִּתְיוּבְתָּא וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן, דָּא מִיכָאֵ"ל כֹּהֵן גָּדוֹל, מְמַנָּא תְּחוֹת יַד חֶסֶד.

עֹנֶ"ג אִיהוּ נָהָ"ר יוֹצֵא מֵעֵדֶ"ן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּ"ן, דְּאִיהוּ עִדּוּן נִשְׁמָתִין, וּ' נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, מִבֵּין י"ה, וְלֵית עֵדֶן אֶלָּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן, דְּאִיהוּ מוּפְלָא וּמְכוּסֶה, וּבְגִין דָּא אִתְמַר בְּעֵדֶן עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִי"ם זוּלָתֶךָ (ישעיה סד ג), לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן (בראשית ב ו) דָּא ה' תַּתָּאָה.

אַרְבָּעִים מַלְקִיּוֹת חָסֵר חַד כְּחֶשְׁבּוֹן טַ"ל, מָאן דְּנָטִיר לָהּ מִנַּיְיהוּ, נָחִית טַ"ל עֲלֵיהּ, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו, טַ"ל לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים, וַעֲלֵיהּ

לשון הקודש

לְנֶגַ"ע צָרַעַת, שִׁפְחָה שֶׁמַּחֲרִיבָה בֵּיתוֹ, וְנִתֵּץ אֶת הַבַּיִת, אֶת אֵיבָרָיו וְאֶת עֵצָיו, וְזוֹהִי עֲנִיּוּת, שֶׁהִיא בְּמָקוֹם שֶׁל נֶגַע צָרַעַת. חָזַר בִּתְשׁוּבָה, וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן – זֶה מִיכָאֵ"ל כֹּהֵן גָּדוֹל מְמֻנֶּה תַּחַת יַד הַחֶסֶד.

עֹנֶ"ג הוּא נָהָ"ר יוֹצֵא מֵעֵדֶ"ן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּ"ן, שֶׁהוּא עִדּוּן הַנְּשָׁמוֹת. וּ' נָהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶ"ן, מִבֵּין י"ה, וְאֵין עֵדֶן אֶלָּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן שֶׁהוּא מֻפְלָא וּמְכֻסֶּה, וּמִשּׁוּם כָּךְ נֶאֱמַר בְּעֵדֶן, עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ. לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, זֶה ה' תַּחְתּוֹנָה. **אַרְבָּעִים** מַלְקִיּוֹת חָסֵר אַחַת – כְּחֶשְׁבּוֹן טַ"ל. מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹתָהּ מֵהֶם, יוֹרֵד עָלָיו טַ"ל, שֶׁהוּא יו"ד ה"א וא"ו – טַ"ל לְהַחֲיוֹת מֵתִים. וְעָלָיו בֵּאֲרוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁל הַמִּשְׁנָה,

אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין, כָּל הָעוֹסֵק בְּטַל תּוֹרָה טַל תּוֹרָה מְחַיֵּיהוּ. (דף יב ע"ב) וְעוֹד וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ (דניאל יב ג), אִלֵּין דְּיָדְעִין בְּפִקּוּדָא שְׁתִיתָאָה דְּאִתְרְמִיזַת בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, בַּי"ת תַּמָּן, דְּאִתְּמַר עֲלָהּ גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, וּדְרוֹר קֵן לָהּ (תהלים פד ד), וְהָא יְנוּקִין יָדְעִין דִּדְרוֹר קֵן לָהּ, וְאָתָא דָוִד לְמֵימַר בְּרוּחַ קוּדְשָׁא, אֶלָּא דָא מִצְוַת קַן צִפּוֹר, דְּאִית בֵּיהּ כַּמָּה רָזִין, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, דִּכְתִיב בְּגִינָהּ כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה (ישעיה נו ז), דָּא בֵּי כְּנִישְׁתָּא, וּדְרוֹר קֵן לָהּ דָּא בֵּי מֶדְרָשָׁא, אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ אִלֵּין מָאֲרֵי תּוֹרָה, מָאֲרֵי מִשְׁנָה, מָאֲרֵי קַבָּלָה, דִּבְגִינְהוֹן לָא זָזָה שְׁכִינְתָּא מִיִּשְׂרָאֵל.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ (דניאל יב

לשון הקודש

כָּל הָעוֹסֵק בְּטַל תּוֹרָה, טַל תּוֹרָה מְחַיֵּיהוּ. וְעוֹד, וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ – אֵלּוּ שֶׁיּוֹדְעִים בַּמִּצְוָה הַשִּׁשִּׁית שֶׁנִּרְמְזָה בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית – בַּי"ת שָׁם, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ, וַהֲרֵי תִּינוֹקוֹת יוֹדְעִים שֶׁדְּרוֹר קֵן לָהּ, וּבָא דָוִד וְאָמַר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ?! אֶלָּא זוֹ מִצְוַת קַן צִפּוֹר, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ כַּמָּה סוֹדוֹת, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, שֶׁכָּתוּב בִּשְׁבִילָהּ כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה – זֶה בֵּית הַכְּנֶסֶת. וּדְרוֹר קֵן לָהּ – זֶה בֵּית הַמִּדְרָשׁ. אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ – אֵלּוּ בַּעֲלֵי תּוֹרָה, בַּעֲלֵי מִשְׁנָה, בַּעֲלֵי קַבָּלָה, שֶׁבִּגְלָלָם לֹא זָזָה שְׁכִינָה מִיִּשְׂרָאֵל.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם. פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר

ג). אִלֵּין אַתְוָון, דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין דְּאוֹרַיְיתָא, מְרַקְמָן מִכָּל גַּוְונָא דְנוּרָא, חִוָּור וְסוּמָק וְיָרוֹק וְאוּכָּם, וּמִנְּהוֹן אִתְפָּרְשָׁן לְכַמָּה גַּוְונִין.

וְכֻלְּהוּ גַּוְונִין, אִינּוּן מְרַקְמָן בְּמִשְׁכָּא דְגוּפָא דְבַר נַשׁ דְּאִיהוּ בְּגִינְתָא דְעֵדֶן, וּרְקִיעָא בְּאִלֵּין אַתְוָון אִיהוּ מְצוּיָיר וּמְרוּקָם, בְּגִין דִּבְהוֹן אִתְבְּרֵי.

יַזְהִרוּ אִלֵּין נְקוּדִין דְּנָהֲרִין בְּאַתְוָון, וּבְהוֹן נְהִירִין כֹּכְבַיָּא בִּרְקִיעָא בְּגִנְתָא דְעֵדֶן, וְכֻלְּהוּ נְהִירִין בְּעַיְינִין דְּגוּפָא בְּגִנְתָא דְעֵדֶן.

כְּזֹהַר אִלֵּין טַעֲמֵי אוֹרַיְיתָא, דִּבְהוֹן מִתְנַהֲגִין אַתְוָון וּנְקוּדֵי, וּבְהַהוּא גּוּפָא דְגִנְתָא, כְּזֹהַר דָּא נִשְׁמָתָא, דְּאִיהִי תְּנוּעָה דְאַתְוָון וּנְקוּדֵי, דְּנָהֲרִין בְּאַנְפִּין וּבְעַיְינִין, וְנַפְשָׁא אִיהִי כְּלָלָא דְאַתְוָון, וְאִיהִי שִׁתּוּפָא דְגוּפָא, רוּחָא אִיהִי כְּלָלָא דְנִקוּדֵי דְנָהֲרִין בְּעַיְינִין.

לשון הקודש

הָרָקִיעַ – אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן לְבוּשֵׁי הַתּוֹרָה, רְקוּמִים מִכָּל גּוֹנֵי הָאֵשׁ – לָבָן, אָדֹם, יָרֹק וְשָׁחֹר, וּמֵהֶם נִפְרָדִים לְכַמָּה גְוָנִים.

וְכָל הַגְּוָנִים הֵם מְרֻקָּמִים בָּעוֹר שֶׁל גּוּף הָאָדָם, שֶׁהוּא בְּגַן עֵדֶן, וְהָרָקִיעַ בְּאֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת מְצֻיָּר וּמְרֻקָּם מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִבְרָא בָהֶם.

יַזְהִרוּ – אֵלּוּ הַנְּקֻדּוֹת שֶׁמְּאִירוֹת בָּאוֹתִיּוֹת, וּבָהֶם מְאִירִים כּוֹכָבִים בִּרְקִיעַ הַגַּן עֵדֶן, וְכֻלָּם מְאִירִים בָּעֵינַיִם שֶׁל הַגּוּף בְּגַן עֵדֶן.

כְּזֹהַר – אֵלּוּ טַעֲמֵי הַתּוֹרָה שֶׁבָּהֶם מֻנְהָגִים אוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת וּבְאוֹתוֹ גּוּף שֶׁל הַגָּן. כְּזֹהַר – זוֹ הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא תְּנוּעָה שֶׁל אוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת, שֶׁמְּאִירוֹת בַּפָּנִים

קָם סָבָא חַד פְּתַח וְאָמַר, בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, כַּמָּה חֵילִין נָטְרִין לָךְ בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, כַּמָּה מַשְׁרְיָין דְּמַלְאָכִין מִסְתַּכְּלִין מִמַּשְׁקוֹפֵי דְרָקִיעָא בְּגִנְתָּא, בְּזִמְנָא דְתֵעוֹל תַּמָּן, וְכֻלְּהוּ מִסְתַּכְּלִין בָּךְ, וְגַוְונִין דִּרְקִיעָא בָּךְ יַזְהִירוּ, בְּגִין דְּבָךְ נַהֲרָא שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי זֹהַר הָרָקִיעַ, וְגַן אִיהוּ סָתִים וְחָתִים, עַד דְּתֵיעוֹל בֵּיהּ שְׁכִינְתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַּלָּה (שיר ד יב).

וְגַוְונִין לָא נָהֲרִין בִּרְקִיעָא עַד דְּיֵעוֹל תַּמָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמִיָּד דְּיֵעוֹל תַּמָּן, אִתְּמַר בְּהוֹן נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִי"ם (יחזקאל א א), מַאי מַרְאוֹת אֶלָּא מַ"ר אוֹ"ת, מַר דְּאִתְּמַר בֵּיהּ מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן (ישעיהו לג ז), וְאִיהוּ אוֹת בַּצָּבָא דִילֵיהּ, לֵיהּ מִתְפַּתְּחִין רְקִיעִין, וּבֵיהּ נָהֲרִין

לשון הקודש

וּבָעֵינַיִם, וְהַנֶּפֶשׁ הִיא כְּלַל הָאוֹתִיּוֹת, וְהִיא שִׁתּוּף שֶׁל הַגּוּף. הָרוּחַ הִיא כְּלַל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁמְּאִירוֹת בָּעֵינַיִם.

קָם זָקֵן אֶחָד, פָּתַח וְאָמַר: מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כַּמָּה חֵילוֹת שׁוֹמְרִים עָלֶיךָ בְּגַן עֵדֶן, כַּמָּה מַחֲנוֹת מַלְאָכִים מִסְתַּכְּלִים מִמַּשְׁקוֹפֵי הָרָקִיעַ בַּגַּן בִּזְמַן שֶׁתִּכָּנֵס לְשָׁם, וְכֻלָּם מִסְתַּכְּלִים בְּךָ, וְגוֹנֵי הָרָקִיעַ בְּךָ יַזְהִירוּ, מִשּׁוּם שֶׁבְּךָ מְאִירָה הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא זֹהַר הָרָקִיעַ, וְהַגַּן הוּא נִסְתָּר וְחָתוּם עַד שֶׁתִּכָּנֵס בּוֹ שְׁכִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַּלָּה.

וְהַגְּוָנִים לֹא מְאִירִים בָּרָקִיעַ עַד שֶׁיִּכָּנֵס לְשָׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִיָּד כְּשֶׁיִּכָּנֵס לְשָׁם, נֶאֱמַר בָּהֶם נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִי"ם. מַה זֶּה מַרְאוֹת? אֶלָּא מ"ר או"ת. מַר – שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן, וְהוּא אוֹת בַּצָּבָא שֶׁלּוֹ,

כָּל גַּוָּונִין דִּלְהוֹן, וּכְעַן בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא קוּם נְהִיר גַּוָּונִין דִּרְקִיעָא בְּאַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא, וְנָהִיר כּוֹכְבַיָּא בְּהוֹן בְּנִקּוּדֵי, כְּזֹהַר דָּא כָּרְסַיָּא יְקָרָא, דְּכָל נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין מִתַּמָּן אִתְגַּזְרוּ.

קָם בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, פָּתַח כְּמִלְּקַדְמִין, וְאָמַר וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ אִלֵּין אַתְוָון, דְּכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּאָת ב' מִן בְּרֵאשִׁית, ב' אִיהִי בַּיִת, בֵּי מַקְדְּשָׁא, דְּתַמָּן בָּהּ נָהֲרִין כָּל אַתְוָון, רֵאשִׁית נְקוּדָה בְּהֵיכָלֵיהּ, כְּגַוְונָא דָא ב, עֲלָהּ אִתְּמַר כָּל כְּבוּדָה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה (תהלים מה יד), תֵּשַׁע נְקוּדִין תַּלְיָין מִינָהּ, וְאִיהִי סַפִּיר גִּזְרָתָם עֲשִׂירִית לוֹן.

וְאִלֵּין אִינוּן דְּנָהֲרִין בְּאָת ב' דְּאִיהִי בֵּי מַקְדְּשָׁא דִּלְעֵילָא, וְסַפִּירִים אִתְקְרִיאוּ עַל שֵׁם הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵ"ל (שם יט ב), וּלְבָתַר דְּאִינוּן

לשון הקודש

לוֹ נִפְתָּחִים הָרְקִיעִים, וּבוֹ מְאִירִים כָּל הַגְּוָנִים שֶׁלָּהֶם. וְכָעֵת, מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, קוּם וְתָאִיר אֶת גּוֹנֵי הָרָקִיעַ בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְתָאִיר הַכּוֹכָבִים בָּהֶם בַּנִּקֻּדּוֹת, כְּמוֹ הַזֹּהַר הַזֶּה, כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁכָּל הַנִּשְׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מִשָּׁם נִגְזְרוּ.

קָם הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, פָּתַח כְּמוֹ מִקֹּדֶם וְאָמַר: וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ – אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁכֻּלָּן כְּלוּלוֹת בָּאוֹת ב' שֶׁל בְּרֵאשִׁית. ב' הִיא בַּיִת, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁשָּׁם מְאִירוֹת בָּהּ כָּל הָאוֹתִיּוֹת. רֵאשִׁית נְקֻדָּה בְּהֵיכָלוֹ כְּמוֹ זֶה: ב, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר כָּל כְּבוּדָה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה. תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת תְּלוּיוֹת מִמֶּנָּה, וְהִיא סַפִּיר גִּזְרָתָם, עֲשִׂירִית לָהֶם.

וְאֵלּוּ הֵם שֶׁמְּאִירִים בָּאוֹת ב', שֶׁהִיא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַעְלָה, וְסַפִּירִים נִקְרְאוּ

מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵ"ל, אִתְקְרִיאוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִי מָה, וְנָחִית בְּהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א לְאַנְהָרָא בְּהוֹן, דְּעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרִיאוּ, וְכֻלְּהוּ נְהִירִין בְּאַתְוָון אִלֵּין סְפִירָן, וְאַתְוָון דִּי בְהוֹן אִתְבְּנִיאַת דְּאִיהִי ב', כְּגַוְונָא דָא, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְמִלָּה בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת (משלי כד ג).

וּבֵיתָא דָא אִית לֵיהּ תְּלַת גַּוִּין, וְאִינּוּן תְּלַת עַמּוּדִין דְּסָמְכִין לָהּ, וְאִינּוּן ו' ו' ו', עֲלֵיהוּ אִתְּמַר וְוֵי הָעַמּוּדִים וַחֲשׁוּקֵיהֶם כָּסֶף (שמות כז י), תְּלַת עַמּוּדִים אִלֵּין תְּלַת אֲבָהָן, דְּסָמְכִין לְבֵיתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וַחֲשׁוּקֵיהֶם אִלֵּין תְּרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן יָכִין וּבוֹעַז, וַעֲלֵיהוּ בֵּיתָא קַיְימָא, וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן (שם כו כח) דָּא נְקוּדָה מִלְּגָאו, דְּסָתִים מִלְּגָאו, מַבְרִיחַ דָּא ו', אִתְפַּשְׁטוּתָא (דף יג ע"א) דְּהַהִיא

לשון הקודש

עַל שֵׁם הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵ"ל, וְאַחֲרֵי שֶׁהֵם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵ"ל, נִקְרְאוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִי מָה, וְיוֹרֵד בָּהֶם יו"ד ה"א וא"ו ה"א לְהָאִיר בָּהֶם, שֶׁעַל שְׁמוֹ נִקְרְאוּ, וְכֻלָּם מְאִירִים בָּאוֹתִיּוֹת, אֵלּוּ הַסְּפִירוֹת, וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְנִית, שֶׁהִיא ב', כְּמוֹ זֶה, וְזֶהוּ סוֹד הַדָּבָר – בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת.

וְלַבַּיִת הַזֶּה יֵשׁ שְׁלֹשָׁה גַּגּוֹת, וְהֵם שְׁלֹשָׁה עַמּוּדִים הַתּוֹמְכִים אוֹתָהּ, וְהֵם ו' ו' ו'. עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְוֵי הָעַמֻּדִים וַחֲשֻׁקֵיהֶם כָּסֶף. שְׁלֹשֶׁת הָעַמּוּדִים, אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת שֶׁתּוֹמְכִים לַבַּיִת, שֶׁהוּא שְׁכִינָה. וַחֲשֻׁקֵיהֶם, אֵלּוּ שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם יָכִין וּבֹעַז, וַעֲלֵיהֶם הַבַּיִת עוֹמֵד, וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן זוֹ נְקֻדָּה מִבִּפְנִים שֶׁנִּסְתֶּרֶת מִבִּפְנִים. מַבְרִיחַ זֶה ו', הִתְפַּשְׁטוּת שֶׁל אוֹתָהּ נְקֻדָּה שֶׁהִיא י',

נְקוּדָה דְּאִיהִי י', מַבְּרִיחַ וַדַּאי, מִן קָצֶה דָא ה' עִלָּאָה, אֶל הַקָּצֶה דָא ה' תַּתָּאָה, קִשּׁוּרָא דְתְלַת עַמּוּדִים דְּאִינּוּן וָוֵי הָעַמּוּדִים, דָּא חַ"י עָלְמִין, דְּכַדְּ אִינּוּן סָלְקִין תְּלַת ו' ו' ו' לְחוּשְׁבַּן חַ"י, דְּאִיהוּ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, ה' ה' כַּד נָטְלִין מֵעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִתְקְרֵי הַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן, אִתְקְרִיאוּ אִינּוּן בְּרִיחִים עַל שְׁמֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כו כז) וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן וכו'.

וְתִקּוּנָא דְמַשְׁכְּנָא הֲוָה צִיּוּרָא דְעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, וְגִנְתָּא דְעֵדֶן, וּבְאִלֵּין צִיּוּרִין דְּנִקּוּדִין, וּרְקִימוּ דְגַוָּונִין, דְּתַמָּן הַמַּשְׁכִּילִים יַזְהִרוּ, וְכֹלָּא בְרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית, בָּהּ וְהַמַּשְׁכִּילִים יַזְהִרוּ, כְּזֹהַר דָּא אֱלֹהִי"ם, וְהוּא הַכִּסֵּ"א לְחֶשְׁבָּנָא.

אַדְהָכִי הָא סָבָא אִתְחַזַּר כְּמִלְקַדְמִין, וְאָמַר בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, חֲזוֹר בָּךְ, עָאלַת לְגִנְתָּא

לשון הקודש

מַבְּרִיחַ וַדַּאי מִן קָצֶה, זוֹ הֵ"א עֶלְיוֹנָה, אֶל הַקָּצֶה, זוֹ הֵ"א תַּחְתּוֹנָה. קֶשֶׁר שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָעַמּוּדִים שֶׁהֵם וָוֵי הָעַמּוּדִים זֶה חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁכָּךְ הֵם עוֹלִים שָׁלֹשׁ ו' ו' ו' לְחֶשְׁבּוֹן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, שֶׁהוּא צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. ה' ה' כְּשֶׁנּוֹסְעִים מֵעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁנִּקְרָא הַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן, נִקְרְאוּ אוֹתָם בְּרִיחִים עַל שְׁמוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן.

וְתִקּוּן הַמִּשְׁכָּן הָיָה צִיּוּר שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וְגַן עֵדֶן, וּבְאֵלּוּ הַצִּיּוּרִים שֶׁל הַנְּקֻדּוֹת וְרִקְמַת הַגְּוָנִים שֶׁשָּׁם, הַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ, וְהַכֹּל בְּרֵאשִׁית – ב' רֵאשִׁית, בָּהּ וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ, כְּזֹהַר זֶה אֱלֹהִי"ם, וְהוּא הַכִּסֵּא לַחֶשְׁבּוֹן.

בֵּין כָּךְ חָזַר הַזָּקֵן כְּמוֹ מִקֹּדֶם וְאָמַר:

וְאִתְבְּהִילַת לְנַפְקָא מִתַּמָּן, וּמִתַּמָּן עָאלַת לְמַשְׁכְּנָא דְּאִיהוּ צִיּוּר דְּעוֹבָדָא דְּבְרֵאשִׁית, וְנָפְקַת מִתַּמָּן, אִית לָךְ לְאַחְזָרָא תַּמָּן, דְּהָא כַּמָּה חֵילִין נָטְרִין לָךְ מֵעַמָּא קַדִּישָׁא, לְמִשְׁמַע מָאן צִיּוּרִין דְּתַמָּן, דְּאִינוּן כְּגַוְונָא דְּדִיוּרִין דִּשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם כה ח) **וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם, דְּוַדַּאי מַשְׁכְּנָא וּמְנָרָתָא וּמַקְדְּשָׁא וּמַדְבְּחָא וּפָתוֹרָא, כֻּלָּא אִיהוּ דִּיוֹקְנָא דְּדִיוּרִין דִּשְׁכִינְתָּא לְעֵילָא וְתַתָּא.**

מִיָּד פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר וַיַּעֲשׂוּ כָּל חֲכַם לֵב בְּעוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה וגו' (שם לו ז), **מַאי כָּל חֲכַם לֵב, הַהוּא דְּאִיהוּ חָכָם בְּחָכְמָה, וּבְל"ב נְתִיבוֹת דִּילֵיה, דְּאִינוּן כְּלִילָן בְּשִׁית יוֹמֵי דִּבְרֵאשִׁית, וְהַיְינוּ שֵׁשׁ מָשְׁזָר, דְּאִינוּן שִׁית יוֹמֵי דִּבְרֵאשִׁית כְּלִילָן מֵעֶשֶׂר אֲמִירָן וְל"ב שְׁבִילִין, דְּאִינוּן ל"ב זִמְנִין אֱלֹהִי"ם בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית.**

לשון הקודש

מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, חֲזוֹר בְּךָ! נִכְנַסְתָּ לַגָּן וְנִבְהַלְתָּ לָצֵאת מִשָּׁם, וּמִשָּׁם נִכְנַסְתָּ לַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא צִיּוּר שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וְיָצָאתָ מִשָּׁם, יֵשׁ לְךָ לַחֲזוֹר לְשָׁם, שֶׁהֲרֵי כַּמָּה חֵילוֹת שׁוֹמְרִים עָלֶיךָ מֵהָעָם הַקָּדוֹשׁ לִשְׁמֹעַ מִי הַצִּיּוּרִים שֶׁשָּׁם, שֶׁהֵם כְּמוֹ דִּיוּרֵי הַשְּׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם. שֶׁוַּדַּאי מִשְׁכָּן וּמְנוֹרָה וּמִקְדָּשׁ וּמִזְבֵּחַ וְשֻׁלְחָן, הַכֹּל הוּא דִּיוֹקָן שֶׁל דִּיוּרֵי הַשְּׁכִינָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. **מִיָּד** פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: וַיַּעֲשׂוּ כָּל חֲכַם לֵב בְּעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה וְגוֹ'. מַה זֶּה כָּל חֲכַם לֵב? אוֹתוֹ שֶׁהוּא חָכָם בְּחָכְמָה וּבְל"ב נְתִיבוֹת שֶׁלָּהּ, שֶׁהֵם כְּלוּלִים בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית, וְהַיְנוּ שֵׁשׁ מָשְׁזָר, שֶׁהֵם שֵׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית כְּלוּלִים מֵעֶשֶׂר

וְהַמַּשְׂכִּילִים, בְּהוֹן אִשְׁתְּמוֹדְעִין אַתְוָן, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן יוֹדֵעַ הָיָה בְּצַלְאֵל לְצַרֵף אוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְאִינוּן כ"ח אַתְוָן, וְאַרְבַּע סְרֵי אָחֲרָנִין גְּנִיזִין בְּהוֹן, וְאִלֵּין אִינוּן כ"ח אַתְוָן, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וַעֲלַיְהוּ אִתְּמַר (תהלים קיא ו) כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ, וּבְגָלוּתָא אִסְתַּלַּק הַאי כ"ח מִנַּיְיהוּ, וְאִתְּמַר בְּהוֹן (איכה א ו) וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף, וּבְגִין דָּא אָמְרִין בְּקַדִּישׁ וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, לָקָבֵל כ"ח אַתְוָן אָחֲרָנִין, דְּאִית בְּאִלֵּין שֶׁבַע תֵּיבִין דְּאִינוּן, יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא, וְדָא אִיהוּ הָעוֹנָה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא בְּכָל כֹּחוֹ, י"ד אָחֲרָנִין אִינוּן יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, וְסִימָן אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין אֶת הֶחָמֵץ לְאוֹר הַנֵּר,

לשון הקודש

אֲמִירוֹת וְל"ב שְׁבִילִים, שֶׁהֵם ל"ב פְּעָמִים אֱלֹהִי"ם שֶׁבְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.

וְהַמַּשְׂכִּילִים, בָּהֶם נוֹדָעִים הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם, יוֹדֵעַ הָיָה בְצַלְאֵל לְצָרֵף אוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶן נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְהֵם כ"ח אוֹתִיּוֹת וְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה אַחֵרוֹת גְּנוּזוֹת בָּהֶן, וְאֵלּוּ הֵן כ"ח אוֹתִיּוֹת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וַעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ. וּבַגָּלוּת הִסְתַּלֵּק כ"ח זֶה מֵהֶם, וְנֶאֱמַר בָּהֶם וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף. וּמִשּׁוּם זֶה אוֹמְרִים בַּקַּדִּישׁ וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, כְּנֶגֶד כ"ח אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּאֵלּוּ שֶׁבַע הַתֵּבוֹת, שֶׁהֵן אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. וְזֶהוּ הָעוֹנָה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא בְּכָל כֹּחוֹ, י"ד אֲחֵרוֹת, הֵם יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה, וְסִימָן: אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין אֶת הֶחָמֵץ לְאוֹר

וּבְאִלֵּין י"ד אַתְוָון אוֹמָאָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יז טז) כִּי יָ"ד עַל כֵּס יָה.

קָם סָבָא וְאָמַר, בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, בְּוַדַּאי אִלֵּין אַרְבַּע סְרֵי דְּפוּרִים אִינוּן, בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ דָּא י"ד י"ה, אֲבָל סִימָנִין דְּכ"ח אִינוּן אוֹר אַרְבָּעָה עָשָׂר י"ד קַדְמָאִין דְּכ"ח, י"ד תִּנְיָינִין אִינוּן בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם וכו' (במדבר ט ה), וְאִינוּן י"ד פִּרְקִין דְּיָ"ד יְמִינָא, וְיָ"ד שְׂמָאלָא, וְי"ד פִּרְקִין דְּגוּפָא, וְאִינוּן תְּלַת פִּרְקִין דְּדְרוֹעָא יְמִינָא, וּתְלַת דְּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא, וּתְלַת דְּשׁוֹקָא יְמִינָא, וּתְלַת דְּשׁוֹקָא שְׂמָאלָא, וּתְרֵין דְּגוּפָא, וְרָזָא דְּמִלָּה שְׁלֹשָׁה פּוֹנִים יָמָּה, וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים נֶגְבָּה וכו' (מלכים א ז כה), וְכֹלָּא דָּא כְּגַוְונָא דְּדָא, תִּקּוּנָא דְּגוּפָא כְּתִקּוּנָא דְּמַשְׁכְּנָא, הָא תְּלַת זִמְנִין אַרְבַּע סְרֵי, פּוּרִים בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ, פֶּסַח אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר,

לשון הקודש

הַגֵּר. וּבְאֵלֶּה הַי"ד אוֹתִיּוֹת שְׁבוּעָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי יָ"ד עַל כֵּס יָה.

קָם הַזָּקֵן וְאָמַר: מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, בְּוַדַּאי אֵלּוּ אַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁל פּוּרִים הֵם, בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ – זֶה י"ד י"ה, אֲבָל סִימָנִים שֶׁל כ"ח הֵם אוֹר אַרְבָּעָה עָשָׂר, י"ד רִאשׁוֹנִים שֶׁל כ"ח, י"ד הַשְּׁנִיִּים הֵם בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם וְכוּ', וְהֵם י"ד פִּרְקֵי יַד יָמִין וְיַד שְׂמֹאל וְי"ד פִּרְקֵי הַגּוּף, וְהֵם שְׁלֹשָׁה פְּרָקִים שֶׁל זְרוֹעַ יָמִין, וְשָׁלֹשׁ שֶׁל זְרוֹעַ שְׂמֹאל, וְשָׁלֹשׁ שֶׁל שׁוֹק יָמִין, וְשָׁלֹשׁ שֶׁל שׁוֹק שְׂמֹאל, וּשְׁנַיִם שֶׁל הַגּוּף. וְסוֹד הַדָּבָר – וּשְׁלֹשָׁה פֹּנִים יָמָּה, וּשְׁלֹשָׁה פֹּנִים נֶגְבָּה, וְהַכֹּל זֶה כְּמוֹ זֶה – תִּקּוּן הַגּוּף כְּתִקּוּן הַמִּשְׁכָּן. הֲרֵי שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר: פּוּרִים

תְּלִיתָאָה בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם, וְסָלְקִין לְאַרְבְּעִין וּתְרֵין יוֹמִין, וְדָא אִיהוּ וַיַּעֲשׂוּ כָּל חֲכַם לֵב וכו' (שמות לו ח).

וְעָשׂוּ אֲרוֹן דָּא שַׁבָּת, דְּמַשְׁכְּנָא אִיהוּ שֵׁשׁ מָשְׁזָר, כְּלִיל שִׁית יוֹמִין דִּבְרֵאשִׁית, דְּאִינוּן תְּרֵין דְּרוֹעִין חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְגוּף עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּתְרֵין שׁוֹקִין תְּרֵין נְבִיאֵי קְשׁוֹט, וְצַדִּיק אוֹת בְּרִית בֵּינַיְיהוּ, מַשְׁכְּנָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ תִּקּוּנִין דְּגוּפָא, צֶלַע הַמִּשְׁכָּן דָּא מטטרו"ן, שִׁפְחָה דְּמַטְרוֹנִיתָא עַלָּהּ (דף יג ע"ב) אִתְּמַר (בראשית ב כג) עֶצֶם מֵעֲצָמַי, עֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטֹהַר (שמות כד ו), אָרוֹן וַדַּאי דָּא לֵ"ב, נוּר דָּלִיק, כְּלִיל ל"ב נְתִיבוֹת, וְאִיהוּ שַׁבָּת, וּבֵיהּ שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי תּוֹרַת חָכָם, וּבָהּ לֵב מֵבִין, וְאִיהוּ נְשָׁמָה יְתֵירָה דְּשַׁבָּת, וְאִיהוּ חֵירוּ

לשון הקודש

בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ, פֶּסַח אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר, שְׁלִישִׁי – בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם, וְעוֹלִים לְאַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם יָמִים, וְזֶהוּ וַיַּעֲשׂוּ כָּל חֲכַם לֵב.

וַעֲשׂוּ אֲרוֹן – זֶה שַׁבָּת, שֶׁמִּשְׁכָּן הוּא שֵׁשׁ מָשְׁזָר, כּוֹלֵל שִׁשָּׁה יְמֵי בְּרֵאשִׁית, שֶׁהֵם שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת – חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְגוּף – הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם – שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת, וְצַדִּיק אוֹת בְּרִית בֵּינֵיהֶם. הַמִּשְׁכָּן, שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה כְּלוּלָה מִכָּל תִּקּוּנֵי הַגּוּף. צֶלַע הַמִּשְׁכָּן זֶה מטטרו"ן, שִׁפְחָה שֶׁל הַגְּבִירָה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר עֶצֶם מֵעֲצָמַי, עֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטֹהַר. אָרוֹן וַדַּאי זֶה ל"ב, אֵשׁ דּוֹלֶקֶת, כּוֹלֵל ל"ב נְתִיבוֹת, וְהוּא שַׁבָּת, וּבוֹ שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא תּוֹרַת חָכָם, וּבָהּ לֵב מֵבִין, וְהִיא נְשָׁמָה

דְּשַׁבָּת, דִּבְגִינָהּ לָא שָׁלְטִין מָאנֵי דְּגֵיהִנָּם עַל עָלְמָא, וּמַאי נִיהוּ גֵיהִנָּם בְּגוּפָא, דָּא כָּבֵד, וְאִיהִי מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת, לְאַעֲבָרָא לֵיהּ מֵעָלְמָא, וְכָבֵד בֵּיהּ מָרָה גֵיהִנָּם דְּאוֹקִיד בֵּיהּ.

כַּפֹּרֶת הַלֵּב דָּא פְּרִישׁוּ דְסֻכַּת שָׁלוֹם, דְּאִתְּמַר בָּהּ הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם, מְנַרְתָּא דָּא רֵישָׁא, וְשִׁבְעָה נֵרוֹתֶיהָ עָלֵיהּ, אִינּוּן תְּרֵין אוּדְנִין, וּתְרֵין עַיְינִין, וּתְרֵין נוּקְבֵי חוֹטְמָא, וּפוּמָא, וּמְנַרְתָּא לִימִינָא, וְאִתְּמַר בָּהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, בְּגִין דְּתַמָּן מוֹחָא בְּרֵישָׁא, וְחָכְמָה בְּמוֹחָא שַׁרְיָא, וּבֵיהּ נָהִיר מְנַרְתָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ מִשְׁחָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים קלג ב) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ, כַּנְפֵי רִיאָה, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות כה כ) וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פּוֹרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה, סוֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת, דָּא כַּפֹּרֶת הַלֵּב.

לשון הקודש

יְתֵרָה בְשַׁבָּת, הִיא חֵרוּת שֶׁל שַׁבָּת שֶׁבִּגְלָלָהּ לֹא שׁוֹלְטִים בַּעֲלֵי הַגֵּיהִנֹּם עַל הָעוֹלָם. וּמִיהוּ הַגֵּיהִנֹּם בַּגּוּף? זֶה הַכָּבֵד, וְהִיא מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת לְהַעֲבִירוֹ מִן הָעוֹלָם, וּבַכָּבֵד מָרָה, גֵּיהִנֹּם שֶׁבּוֹעֶרֶת בּוֹ.

כַּפֹּרֶת הַלֵּב, זוֹ פְּרִישַׁת סֻכַּת שָׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם. מְנוֹרָה זֶה הָרֹאשׁ, וְשִׁבְעָה נֵרוֹתֶיהָ עָלֶיהָ – הֵם שְׁתֵּי אָזְנַיִם, וּשְׁתֵּי עֵינַיִם, וּשְׁנֵי נִקְבֵי הַחֹטֶם, וּפֶה, וּמְנוֹרָה לְיָמִין, וְנֶאֱמַר בָּהּ, הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים – יַדְרִים, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם הַמֹּחַ בָּרֹאשׁ, וְהַחָכְמָה שׁוֹרָה בָּרֹאשׁ, וּבוֹ מְאִירָה הַמְּנוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שֶׁמֶן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ. כַּנְפֵי הָרֵאָה נֶאֱמַר וַיִּהְיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה סֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל

פְּתוֹרָא דָּא לִבָּא, וְאִתְּמַר בֵּיהּ שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, אִיהִי מְנַרְתָּא כַּד נָטְלָא מִימִינָא, וְשַׁרְיָא עֲלָהּ חָכְמָה, וְאִתְּמַר בָּהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וְכַד נָטְלָא מִשְּׂמָאלָא דְּאִיהִי גְבוּרָה, אִתְקְרִיאַת פְּתוֹרָא, וְאִתְּמַר בָּהּ הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, וְשַׁרְיָא עֲלָהּ בִּינָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי י כב) בִּרְכַּת יהו"ה הִיא תַעֲשִׁיר, וְכַד נָטְלָא מִגּוֹפָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִתְקְרִיאַת מַשְׁכְּנָא כְּלִיל מִתַּרְוַיְיהוּ.

כִּיּוֹר וְכַנּוֹ אִינּוּן תְּרֵין כְּלָיָין, וּבְהוֹן שַׁרְיָין תְּרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט, מוֹחָא, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (יחזקאל א י) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין, וְתַמָּן מְנַרְתָּא דָּלִיק, לִבָּא וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל, וְתַמָּן פְּתוֹרָא מִתְתַּקְנָא, בְּגִין דְּלִבָּא אִיהוּ לִשְׂמָאלָא, גּוּפָא עֲלֵיהּ אִתְּמַר וּפְנֵי נֶשֶׁר, וְתַמָּן מַשְׁכְּנָא מִתְתַּקְנָא, וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי דְּמוּת

לשון הקודש

הַכַּפֹּרֶת, זוֹ כַּפֹּרֶת הַלֵּב.

שֻׁלְחָן זֶה הַלֵּב, וְנֶאֱמַר בּוֹ שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, הִיא מְנוֹרָה, כְּשֶׁנּוֹסַעַת מִיָּמִין, וְשוֹרָה עָלֶיהָ חָכְמָה, וְנֶאֱמַר בָּהּ, הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים – יַדְרִים. וּכְשֶׁנּוֹסַעַת מִשְּׂמֹאל, שֶׁהִיא גְבוּרָה, נִקְרֵאת שֻׁלְחָן, וְנֶאֱמַר בָּהּ, הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר – יַצְפִּין, וְשוֹרָה עָלֶיהָ בִּינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ בִּרְכַּת יהו"ה הִיא תַעֲשִׁיר. וּכְשֶׁנּוֹסַעַת מֵהַגּוּף, שֶׁהִיא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, נִקְרֵאת מִשְׁכָּן כָּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם.

הַכִּיּוֹר וְכַנּוֹ הֵם שְׁתֵּי כְלָיוֹת, וּבָהֶם שׁוֹרִים שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת. הַמֹּחַ, עָלָיו נֶאֱמַר וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין, וְשָׁם דּוֹלֶקֶת הַמְּנוֹרָה. הַלֵּב, וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל, וְשָׁם שֻׁלְחָן מְתֻקָּן, מִשּׁוּם שֶׁלֵּב הוּא בִּשְׂמֹאל.

אֶחָד לְאַרְבַּעְתָּן, וְאִיהִי ד' דְּאֶחָד, וְאִיהִי אַרְבַּע אַנְפִּין דְּכָל חַיָּה.

בְּגִין דְּכָה אַרְבַּע אַתְוָון נְהִירִין דְּאִינּוּן יהו"ה, וְאִיהִי דְּמוּת אָדָם, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וַעֲשַׂר אַתְוָון אִלֵּין אִנּוּן שִׁעוּר קוֹמָא דְּגוּפָא דָא, דְּאִיהוּ מַשְׁכְּנָא, וַעֲלַיְהוּ אִתְּמַר (שמות כו טז) עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ, וָאֲמַלֵּא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִי"ם, בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה (שם לא ג), בְּחָכְמָה דָא י', בִּתְבוּנָה דָא ה', וּבְדַעַת דָּא ו', וּבְכָל מְלָאכָה דָא ה'.

דָּבָר אַחֵר, וְהַמַּשְׁכִּלִים, אִלֵּין אַרְבַּע יְסוֹדִין דְּגוּפָא, יַזְהִרוּ בְּהוֹן אַרְבַּע חֵיָוָון, דְּאִינּוּן מַזָּל אַרְיֵה, מַזָּל שׁוֹר, מַזָּל נֶשֶׁר, מַזָּל אָדָם, דְּפַרְצוּפָא דְּבַר נַשׁ אִשְׁתְּמוֹדַעַת בְּהוֹן בְּאַנְפּוֹי דְּבַר נַשׁ, וְדָא

לשון הקודש

עַל הַגּוּף נֶאֱמַר וּפְנֵי נֶשֶׁר, וְשָׁם הַמִּשְׁכָּן מְתֻקָּן, וּשְׁכִינָה שֶׁהִיא דְּמוּת אֶחָד לְאַרְבַּעְתָּן, וְהִיא ד' שֶׁל אֶחָד, וְהִיא אַרְבַּע הַפָּנִים שֶׁל כָּל חַיָּה.

מִשּׁוּם שֶׁבָּהּ מְאִירוֹת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן יהו"ה וְהִיא דְּמוּת אָדָם, שֶׁהוּא יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, וְעֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ הֵן שִׁעוּר קוֹמָה שֶׁל הַגּוּף הַזֶּה שֶׁהוּא מִשְׁכָּן, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ, וָאֲמַלֵּא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִי"ם בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה. בְּחָכְמָה זוֹ י', בִּתְבוּנָה זוֹ ה', וּבְדַעַת זֶה ו', וּבְכָל מְלָאכָה זוֹ ה'.

דָּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׁכִּלִים – אֵלּוּ אַרְבַּעַת יְסוֹדוֹת הַגּוּף, יַזְהִירוּ בָהֶם אַרְבַּע חַיּוֹת, שֶׁהֵן מַזַּל אַרְיֵה, מַזַּל שׁוֹר, מַזַּל נֶשֶׁר, מַזַּל

אִיהוּ הַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנְתָה בָּם (ישעיה ג ט), כְּזֹהַר דָּא נִשְׁמָתָא, וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים בְּאֵבָרִין דְּגוּפָא, יְהוֹן נַהֲרִין מַזָּלֵיהוּ כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד.

דָּבָר אַחֵר, וְהַמַּשְׂכִּילִים אִלֵּין אַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, יַזְהִרוּ אִלֵּין אַרְבַּע מַלְאָכַיָּא, דְּאִינוּן מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל, כְּזֹהַר דָּא כָּרְסַיָּא יְקָרָא.

דָּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׂכִּילִים אִלֵּין שִׁפְוָון, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן וְשִׁפְתוֹתֵינוּ שֶׁבַח, וּבְהוֹן אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ, דְּמִשַּׁמְּשִׁין בְּפוּמָא בְּכ"ב אַתְוָון, וּבְהוֹן חִתּוּךְ דְּבוּרָא דְּצָלוֹתָא לְשַׁבְּחָא לְמַלְכָּא, יַזְהִרוּ אִלֵּין עַיְינִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ, שִׁבְעָה גִּלְדֵי עֵינָא אִינוּן, דְּנַהֲרִין בְּהוֹן שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, וְשִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ, הָא תִּשְׁעָה,

לשון הקודש

אָדָם, שֶׁפַּרְצוּפוֹ שֶׁל אָדָם נִכָּר בָּהֶם בִּפְנֵי הָאָדָם, וְזוֹהִי הַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנְתָה בָּם. כְּזֹהַר זוֹ הַנִּשְׁמָה, וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים בְּאֵיבְרֵי הַגּוּף, יִהְיוּ מְאִירִים אֶת מַזָּלָם, כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד.

דָּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׂכִּילִים – אֵלּוּ אַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. יַזְהִרוּ – אֵלּוּ אַרְבָּעָה מַלְאָכִים, שֶׁהֵם מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל. כְּזֹהַר – זֶה כִּסֵּא הַכָּבוֹד.

דָּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׂכִּילִים – אֵלּוּ הַשְּׂפָתַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְשִׂפְתוֹתֵינוּ שֶׁבַח, וּבָהֶם אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ, שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים בַּפֶּה עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וּבָהֶם חִתּוּךְ דִּבּוּר הַתְּפִלָּה לְשַׁבֵּחַ לַמֶּלֶךְ. יַזְהִרוּ – אֵלּוּ הָעֵינַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ. שִׁבְעַת גִּלְדֵי הָעַיִן הֵם, שֶׁמְּאִירִים בָּהֶם שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת וְשֶׁמֶשׁ וּלְבָנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם

כְּגַוְונָא דְתֵשַׁע נְקוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְהָא חַמָּה וּלְבָנָה בִּכְלָל שִׁבְעָה כּוֹכְבַיָּא אִינּוּן אֵיךְ חָשִׁיב לוֹן תּוֹסֶפֶת עַל ז', אֶלָּא חַמָּה אִיהִי נוּקְבָא לְגַבֵּי שִׁמְשָׁא, לְבָנָה נוּקְבָא לְגַבֵּי יָרֵחַ, וְשֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ אִינּוּן נַהֲרִין לְשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, דְּאִינּוּן כְּשִׁבְעָה גִּלְדֵּי עֵינָא, וְשִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא הָא תִּשְׁעָה, בַּת עַיִן עֲשִׂירִית לוֹן, כַּלָּה דְּכְלִילָא מִכֻּלְּהוּ.

כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, (דף יד ע"א) דָּא אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְנַהֲרָא בְּאַנְפּוֹי דְּאָדָם, דְּמִינָהּ תַּלְיָין אוּדְנִין וְעַיְינִין וְחוֹטָמָא וּפוּמָא, דְּאִינּוּן מַנְהִיגֵי גּוּפָא וְאֵבָרִין דִּילֵיהּ, כְּגַוְונָא דְטַעֲמֵי, דְּאִינּוּן מַנְהִיגֵי אַתְוָון וּנְקוּדֵי דְּאוֹרַיְיתָא, כְּמָה דְשִׂפְוָון וְשִׁינִין וְחֵיךְ וְלָשׁוֹן וְגָרוֹן אִנּוּן מְשַׁמְּשִׁין לְאַתְוָון, הָכִי כְּגַוְונָא דָא כַּנְפֵי עֵינָא וְעַפְעַפֵּי עֵינָא וּתְלַת גַּוְונֵי דְעֵינָא, אִינּוּן מְשַׁמְּשִׁין

לשון הקודש

וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ, הֲרֵי תִּשְׁעָה, כְּמוֹ שֶׁתֵּשַׁע נְקֻדּוֹת הַתּוֹרָה, וְהֲרֵי חַמָּה וּלְבָנָה בִּכְלַל שִׁבְעָה כּוֹכָבִים הֵם, אֵיךְ מַחֲשִׁיב אוֹתָם כְּתוֹסֶפֶת עַל ז'? אֶלָּא הַחַמָּה הִיא נְקֵבָה לְגַבֵּי הַשֶּׁמֶשׁ, הַלְּבָנָה נְקֵבָה לְגַבֵּי יָרֵחַ, וְשֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ מְאִירִים לְשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, שֶׁהֵם כְּשִׁבְעַת גִּלְדֵי הָעַיִן וְשֶׁמֶשׁ וּלְבָנָה, הֲרֵי תִּשְׁעָה. בַּת עַיִן עֲשִׂירִית לָהֶם, כַּלָּה שֶׁכְּלוּלָה מִכֻּלָּם.

כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, זוֹ אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה בִּפְנֵי אָדָם, שֶׁמִּמֶּנָּה תְּלוּיִים הָאָזְנַיִם וְהָעֵינַיִם וְחֹטֶם וּפֶה שֶׁהֵם מַנְהִיגֵי הַגּוּף וְאֵיבָרָיו, כְּמוֹ שֶׁהַטְּעָמִים הֵם מַנְהִיגֵי הָאוֹתִיּוֹת וְהַנְּקֻדּוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁשְּׂפָתַיִם וְשִׁנַּיִם וְחֵךְ וְלָשׁוֹן וְגָרוֹן מְשַׁמְּשִׁים לָאוֹתִיּוֹת, כָּךְ כְּמוֹ זֶה כַּנְפֵי

לְעֵינָא, וְכֹלָּא אִתְקַשַּׁר בְּחָמֵשׁ נְקוּדִין כְּגַוְונָא דָא אִאָאִאַא, אַתְוָון וּנְקוּדֵי חָמֵשׁ בְּגוֹ חָמֵשׁ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (דברים כט ט) רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כֹּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל הָא חֲמִשָּׁה, טַפְּכֶם נְשֵׁיכֶם וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ הָא חָמֵשׁ אָחֳרָנִין, חָמֵשׁ לְגוֹ חָמֵשׁ אִלֵּין ה"ה, וּמִנַּיְיהוּ אִתְיְיהִיבוּ עֲשַׂר דִּבְּרָן דָּא י', (שמות כו טו) וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת מִסִּטְרָא דְוֹ'.

דָּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׂכִּילִים, אִלֵּין מָאֲרֵי מִקְרָא בְּעֲשִׂיָּה, יַזְהִרוּ אִלֵּין מָאֲרֵי מִשְׁנָה בִּיצִירָה, דְּאִינוּן מָאֲרֵי מַתְנִיתִין מ"ט אַנְפִּין טָהוֹר וּמ"ט אַנְפִּין טָמֵא, מ"ט אַנְפִּין טָהוֹר אִנּוּן מ"ט אַתְוָון דְּפָרְשָׁה דְיִחוּדָא עִלָּאָה דְּאִיהוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל כ"ה אַתְוָון, וְכ"ד אַתְוָון

לשון הקודש

הָעַיִן וְעַפְעַפַּיִם שֶׁל הָעַיִן, וּשְׁלֹשֶׁת גּוֹנֵי הָעַיִן הֵם מְשַׁמְּשִׁים אֶת הָעַיִן, וְהַכֹּל נִקְשָׁר בְּחָמֵשׁ נְקֻדּוֹת כְּמוֹ זֶה: אִאָאִאַא. אוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת חָמֵשׁ בְּתוֹךְ חָמֵשׁ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל – הֲרֵי חֲמִשָּׁה. טַפְּכֶם נְשֵׁיכֶם וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ – הֲרֵי חֲמִשָּׁה אֲחֵרִים, חָמֵשׁ בְּתוֹךְ חָמֵשׁ, אֵלֶּה ה"ה, וּמֵהֶם נִתְּנוּ עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, זֶה י', וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת, מִצַּד שֶׁל וְ'.

דָּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׂכִּילִים – אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִקְרָא בְּעֲשִׂיָּה. יַזְהִרוּ – אֵלֶּה בַּעֲלֵי מִשְׁנָה בִּיצִירָה, שֶׁהֵם חַכְמֵי הַמִּשְׁנָה אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים טָהוֹר וְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים טָמֵא. אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים טָהוֹר הֵם אַרְבָּעִים וָתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁל פָּרָשַׁת הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, וְעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַפָּרָשָׁה הַשְּׁנִיָּה שֶׁל הַיִּחוּד,

דְּפָרָשָׁה תִּנְיָינָא דְּיִחוּדָא דְּאִיהִי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כ"ה אַתְוָון עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות יט ג) כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב, וּבְכ"ד אַתְוָון דִּכְלִילָן בְּהוֹן כ"ד סְפָרִים, דְּאִינוּן כ"ד דְּשָׁאִיב מִן יַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, אִתְּמַר בְּהוֹן וְתַגִּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וּמַאי נִיהוּ דְּשָׁאֲבִין מִנֵּיהּ הַאי כ"ד דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, כְּלִילָא מִכ"ד סִפְּרֵי דְּאוֹרַיְיתָא, דָּא צַדִּיק, דְּאִיהוּ נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן עִלָּאָה, בְּגִין דְּנָחִית בֵּיהּ ו', דְּאִיהוּ בֶּן י"ה.

וּבְגָלוּתָא אִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיהו יט ה) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ, יֶחֱרַב בְּבַיִת רִאשׁוֹן, וְיָבֵשׁ בְּבַיִת שֵׁנִי, וְאִיהוּ דָךְ בְּכ"ד סְפָרִים, וְעִם כָּל דָּא דְּאִיהוּ חָרֵב וְיָבֵשׁ, אִתְּמַר בֵּיהּ אַל יָשׁוּב דַּךְ נִכְלָם (תהלים עד כא), אַל יָשׁוּב דַּךְ, דְּאִיהוּ צַדִּיק בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, דַּ"ךְ בִּשְׁכִינְתָּא,

לשון הקודש

שֶׁהִיא בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר כ"ה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב. וּבְעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁכְּלוּלִים בָּהֶם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה סְפָרִים, שֶׁהֵם כַּ"ד שֶׁשּׁוֹאֵב מִיָּם הַתּוֹרָה, נֶאֱמַר בָּהֶם וְתַגִּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. וּמִיהוּ שֶׁשּׁוֹאֲבִים מִמֶּנּוּ כ"ד הַלָּלוּ, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, כְּלוּלָה מֵעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה סִפְּרֵי הַתּוֹרָה? זֶה צַדִּיק, שֶׁהוּא נָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן הָעֶלְיוֹן, מִשּׁוּם שֶׁיּוֹרֵד בּוֹ ו', שֶׁהוּא בֶּן י"ה. **וּבַגָּלוּת** הִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ, וְנֶאֱמַר בּוֹ וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. יֶחֱרַב בְּבַיִת רִאשׁוֹן, וְיָבֵשׁ בְּבַיִת שֵׁנִי. וְהוּא דַּךְ בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה סְפָרִים. וְעִם כָּל זֶה שֶׁהוּא יָבֵשׁ וְחָרֵב, נֶאֱמַר בּוֹ אַל יָשֹׁב דַּךְ נִכְלָם. אַל יָשֹׁב דַּךְ, שֶׁהוּא צַדִּיק, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ

דְּאִיהִי כ"ד אַתְוָון דְּיִחוּדָא, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (מלכים א ב מה) וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ, וְעַל אִלֵּין כ"ד אַתְוָון אִתְּמַר (ישעיהו נד יב) וְשַׂמְתִּי כַּדְּכַ"ד שִׁמְשׁוֹתַיִךְ וכו', הַאי עָנִי אִיהוּ דַ"ךְ, וּבַת זוּגֵיהּ דַכָּ"ה, וְאִיהִי כַדָּ"ה עַל שִׁכְמָהּ, כ"ד ה', דְּאִיהִי חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, וְאִינוּן ה' אֶצְבְּעָאן, דִּבְהוֹן אִתְּמַר (בראשית כד טז) וַתְּמַלֵּא כַדָּ"ה וַתָּעַל.

וּמֵאַיִן שׁוֹאֲבִין, מִכ"ה אַתְוָון, וְרָזָא דְמִלָּה כ"ה תְּבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (במדבר ו כג), אֶת וַדַּאי, בְּמַאי אִתְּבָרְכַת וְאִתְּמְלִיאַת, בְּאָת ו' דְּאִיהוּ כְּלִיל שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, דְּאִינוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד, וּבֵיהּ אִתְּעֲבִידַת אוֹת.

כ"ה אִיהִי אִימָּא עִלָּאָה יַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא, ו' נָהָר דְּנָפִיק מִתַּמָּן, וּמִנֵּיהּ אִתְּמְלִיאַת כ"ד דְּאִיהִי

לשון הקודש

לְעוֹלָם וָעֶד, דַּךְ בַּשְּׁכִינָה שֶׁהִיא עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד, עָלֶיהָ נֶאֱמַר וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ. וְעַל אֵלּוּ עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת נֶאֱמַר, וְשַׂמְתִּי כַּדְּכַ"ד שִׁמְשׁוֹתַיִךְ וְכוּ'. הֶעָנִי הַזֶּה הוּא דַ"ךְ, וּבַת זוּגוֹ דַכָּ"ה, וְהִיא כַדָּ"ה עַל שִׁכְמָהּ. כ"ד ה', שֶׁהִיא חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה, וְהֵם ה' אֶצְבָּעוֹת שֶׁבָּהֶם נֶאֱמַר וַתְּמַלֵּא כַדָּ"ה וַתָּעַל.

וּמֵאַיִן שׁוֹאֲבִים? מֵעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, וְסוֹד הַדָּבָר – כ"ה תְּבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶת וַדַּאי, בַּמֶּה מִתְּבָרֶכֶת וּמִתְמַלֵּאת? בָּאוֹת ו' שֶׁהוּא כּוֹלֵל שֵׁשׁ תֵּבוֹת הַיִּחוּד, שֶׁהֵם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, וּבוֹ הִיא נַעֲשֵׂית אוֹת.

כ"ה הִיא אֵם הָעֶלְיוֹנָה, הַיָּם שֶׁל הַתּוֹרָה,

שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וּמִנָּהּ אִתְשַׁקְיָא בְּגָלוּתָא, מַה דַּהֲוָה בְּקַדְמֵיתָא הִיא אִתְשַׁקְיָא מִנַּיהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה (בראשית כד יח) וַתְּמַהֵר וַתּוֹרֶד כַּדָּהּ עַל יָדָהּ וַתַּשְׁקֵהוּ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר וַתֹּאמֶר שְׁתֵה אֲדוֹנִי, דְּאִיהוּ אָדוֹן דִּילָהּ, וַתְּכַל לְהַשְׁקוֹתוֹ וַתֹּאמֶר גַּם לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאָב, אִלֵּין רְמַ"ח תֵּיבִין דִּקְרִיאַת שְׁמַע, דְּאִינוּן שְׁקִילִין לְרַמַ"ח פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, דִּבְהוֹן גְּמוּלֵי"י חָלָב יָנְקִין, וְעַתִּיקֵי מִשָּׁדַיִם, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שיר ז ז) שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה, וְאִינוּן תְּרֵי לוּחֵי אוֹרַיְיתָא.

כ"ה אִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּבָהּ נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שמות יא ד) כֹּה אָמַר יהו"ה כַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וכו', אִיהִי כ"ה אַתְוָון דְּיִחוּדָא דְשַׁחֲרִית, וְכ"ה אַתְוָון דְּיִחוּדָא דְעַרְבִית, וְשַׁמְתִּי

לשון הקודש

ו' נָהָר שֶׁיּוֹצֵא מִשָּׁם, וּמִמֶּנּוּ מִתְמַלֵּאת כ"ד, שֶׁהִיא שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וּמִמֶּנּוּ נִשְׁקֵית בַּגָּלוּת. מַה שֶּׁהָיָה בַּהַתְחָלָה – הִיא הֶשְׁקְתָה מִמֶּנּוּ. וְסוֹד הַדָּבָר – וַתְּמַהֵר וַתּוֹרֶד כַּדָּהּ עַל יָדָהּ וַתַּשְׁקֵהוּ. וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַתֹּאמֶר שְׁתֵה אֲדֹנִי, שֶׁהוּא אָדוֹן שֶׁלָּהּ. וַתְּכַל לְהַשְׁקוֹתוֹ וַתֹּאמֶר גַּם לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאָב. אֵלּוּ מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה תֵּבוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁשְּׁקוּלוֹת לְמָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה מִצְוֹות הַתּוֹרָה, שֶׁבָּהֶן גְּמוּלֵי" חָלָב יוֹנְקִים וְעַתִּיקֵי מִשָּׁדַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שְׁנֵי שָׁדַיִךָ תְּאוֹמֵי צְבִיָּה, וְהֵם שְׁנֵי לוּחוֹת הַתּוֹרָה.

כ"ה הִיא הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁבָּהּ יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כֹּה אָמַר יהו"ה כַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וְכוּ'. הִיא עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַיִּחוּד שֶׁל שַׁחֲרִית, וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד שֶׁל

כַּ"דְכ"ד שִׁמְשׁוֹתַיִךְ (ישעיהו נד יב) דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי כ"ד אַתְוָון דְּיִחוּדָא קַדְמָאָה דְשַׁחֲרִית, וְכ"ד אַתְוָון דְּיִחוּדָא דְעַרְבִית.

כ"ה כ"ד דְשַׁחֲרִית אִינוּן מ"ט אַנְפִּין, וְאִית מ"ט אַנְפִּין לְתַתָּא מִסִּטְרָא דְיִשְׂרָאֵל זוּטָא דְאִיהוּ מטטרו"ן, וְאִיהוּ מ"ט אַנְפִּין, וּבְהוֹן יַזְהִרוּ מָאנֵי מִשְׁנָה, דְּאִיהִי תְּנָיְיָנָא לַהֲלָכָה שִׁפְחָה דִילֵיהּ, בְּגִין כִּי מָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ (אסתר ו ג), כְּגַוְונָא דָא מִשְׁנָה, (דף יד ע"ב) מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ, וּבֵיהּ יַזְהִרוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין, כְּזֹהַר הָרָקִיעַ דָּא הֲלָכָה, דְּאִיהִי קַבָּלָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וְכַמָּה עוּלֵימָאן אִית לָהּ דְּאִינוּן הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שיר ו ח) וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר, וְאִיהִי סָלְקָא עַל כֻּלְּהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי לא כט) וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה, וְאִיהִי עִם כֻּלְּהוּ, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ הֲלָכָה כְּרַבִּים.

לשון הקודש

עַרְבִית. וְשַׁמְתִּי כַּ"דְכ"ד שִׁמְשׁוֹתַיִךְ – זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא כ"ד אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד שֶׁל שַׁחֲרִית וְכ"ד אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד שֶׁל עַרְבִית.

כ"ה כ"ד שֶׁל שַׁחֲרִית הֵם אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים, וְיֵשׁ אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים לְמַטָּה מִצַּד שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַקָּטָן, שֶׁהוּא מטטרו"ן, וְהוּא אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים. וּבָהֶם יַזְהִירוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁהִיא שְׁנִיָּה לַהֲלָכָה, הַשִּׁפְחָה שֶׁלּוֹ, מִשּׁוּם כִּי מָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ זֶה מִשְׁנָה – מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ, וּבוֹ יַזְהִירוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה. כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, זוֹ הֲלָכָה, שֶׁהִיא קַבָּלָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וְכַמָּה עֲלָמוֹת יֵשׁ לָהּ, שֶׁהֵן הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר, וְהִיא עוֹלָה עַל כֻּלָּם. זֶהוּ

וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים בָּהּ יִהְוֹן כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד, כַּכּוֹכָבִים וַדַּאי דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבָּנָא, דְּכָל כּוֹכָבָא וְכוֹכָבָא אִתְקְרֵי עָלְמָא יְחִידָא, וְדָא הוּא וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר, וְאִלֵּין עֲלָמוֹת אַל תִּקְרֵי עֲלָמוֹת, אֶלָּא עוֹלָמוֹת, וּבְגִין דְּצַדִּיקַיָּא אִינוּן כַּכּוֹכָבִים, וְכָל חַד אִית לֵיהּ כּוֹכָב, בְּגִין דָּא אוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין, כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק אִית לֵיהּ עוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְכָל מָאן דְּזָכָה לַהֲלָכָה חַד יָרֵית עָלְמָא חָד, כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּזָכֵי לְמַסֶּכְתָּא חֲדָא, אוֹ לְתְרֵין, אוֹ לְשִׁתִּין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שיר ו ח) **שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, דְּכָל מַסֶּכְתָּא מַטְרוֹנִיתָא אִיהִי בְּגַרְמָהּ, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיָרֵית לָהּ בְּהַאי עָלְמָא, דַּהֲלָכָה עוּלֵימָא דְּמַטְרוֹנִיתָא, דְּאִיהִי קַבָּלָה, זַכָּאִין אִינוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי עַל כֻּלְּהוּ בַּהֲלָכָה,**

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה, וְהִיא עִם כֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ הֲלָכָה כְּרַבִּים.

וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים בָּהּ יִהְיוּ כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. כַּכּוֹכָבִים וַדַּאי, שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן. שֶׁכָּל כּוֹכָב וְכוֹכָב נִקְרָא עוֹלָם יָחִיד, וְזֶהוּ וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר. וְאֵלּוּ הָעֲלָמוֹת אַל תִּקְרֵי עֲלָמוֹת אֶלָּא עוֹלָמוֹת. וּמִשּׁוּם שֶׁהַצַּדִּיקִים הֵם כַּכּוֹכָבִים וּלְכָל אֶחָד יֵשׁ כּוֹכָב, בִּגְלַל זֶה פֵּרְשׁוּהוּ הָרִאשׁוֹנִים, כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ לוֹ עוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְכָל מִי שֶׁזָּכָה לַהֲלָכָה אַחַת – יוֹרֵשׁ עוֹלָם אֶחָד, כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁזּוֹכֶה לְמַסֶּכֶת אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם אוֹ לְשִׁשִּׁים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, שֶׁכָּל מַסֶּכֶת הִיא גְּבִירָה בְּעַצְמָהּ. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁיּוֹרֵשׁ אוֹתָהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהַלָּכָה הִיא עַלְמַת הַגְּבִירָה, שֶׁהִיא קַבָּלָה. אַשְׁרֵיהֶם אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּשְּׁכִינָה,

לְאַפָּקָא לָהּ מִן גָּלוּתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (ישעיהו נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וּלְמֵיזַל לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, לְמֶהֱוֵי לָהּ קַבָּלָה בִּדְרוֹעוֹי, לְקַיֵּים בָּהּ (שיר ב ו) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וכו'.

דִּבְגָלוּתָא מִשְׁנָ"ה דְּאִיהִי מטטרו"ן שָׁלְטָא, וְאִיהוּ מִשְׁנָה לַמֶּלֶךְ, בַּאֲתַר דְּמַטְרוֹנִיתָא יָתְבָא מִשְׁנָה, וְדָא אִיהוּ (משלי ל כג) וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירָתָהּ, וּבְיוֹמוֹי דְּמִשֶּׁה לָא שָׁלְטָא שִׁפְחָה אֶלָּא מַטְרוֹנִיתָא, לְבָתַר דְּמִית מִשֶּׁה וְיָרִית יְהוֹשֻׁעַ דְּאִיהוּ נַעַר, בַּאֲתַר מַלְכוּתָא שָׁלְטָא שִׁפְחָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (יהושע ה יד) אֲנִי שַׂר צְבָא יהו"ה עַתָּה בָּאתִי.

וְהָא אוּקִימְנָא, מטטרו"ן אִיהוּ מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר אֵין דּוֹרְשִׁין בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, מַאי בְּיָחִיד בִּיחִידָא דְּעָלְמָא, אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה

לשון הקודש

שֶׁהִיא עַל כֻּלָּם בַּהֲלָכָה, לְהוֹצִיאָהּ מֵהַגָּלוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וּלְהוֹלִיכָהּ אֶל בַּעְלָהּ שֶׁתִּהְיֶה לָהּ קַבָּלָה בִּזְרוֹעוֹתָיו, וּלְקַיֵּם בָּהּ שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וְכוּ'.

שֶׁבַּגָּלוּת מִשְׁנָ"ה, שֶׁהִיא מטטרו"ן, שׁוֹלֵט, וְהוּא מִשְׁנָה לַמֶּלֶךְ, בְּמָקוֹם שֶׁהַגְּבִירָה יוֹשֶׁבֶת מִשְׁנָה, וְזֶהוּ וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירָתָהּ. וּבִימֵי מֹשֶׁה לֹא שָׁלְטָה הַשִּׁפְחָה אֶלָּא הַגְּבִירָה. אַחַר שֶׁמֹּשֶׁה מֵת וְיָרַשׁ יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁהוּא נַעַר, בִּמְקוֹם הַמַּלְכוּת שָׁלְטָה הַשִּׁפְחָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲנִי שַׂר צְבָא יהו"ה עַתָּה בָּאתִי.

וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁמטטרו"ן הוּא מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, וְעָלָיו נֶאֱמַר אֵין דּוֹרְשִׁין בַּמֶּרְכָּבָה בְּיָחִיד. מַה זֶּה בְּיָחִיד? בִּיחִידוֹ

חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ, חָכָם בְּחָכְמָה וּמֵבִין בְּבִינָה וְיוֹדֵעַ בְּדַעַת, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות לא ג) וָאֲמַלֵּא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִי"ם בְּחָכְמָה בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת, בְּגִין דְּאִיהוּ מַשְׁכְּנָא דְּאִתְּמַלֵּי בִּתְלַת דַּרְגִּין אִלֵּין, וּבְכָל מְלָאכָה דָּא מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאֵין דּוֹרְשִׁין לָהּ בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית בִּשְׁנַיִם, אֶלָּא בְּיִחוּדָא דְּעָלְמָא, מֶרְכָּבָ"ה דִּילָהּ אִיהוּ מִטַּטְרוֹ"ן גּוּף שְׁכִינְתָּא.

וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי מ"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א אִתְקְרִיאַת, בְּגִין דְּאִיהִי כְּלָלָא דַּעֲשַׂר סְפִירָן, רֶכֶב דִּילָהּ מִטַּטְרוֹ"ן, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים סח יח) רֶכֶב אֱלֹהִי"ם רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן, מַאי שִׁנְאָ"ן שׁוֹר נֶשֶׁר אַרְיֵה אָדָם, וְדָא אִיהוּ סוֹד מֶרְכָּבָ"ה, רֶכֶ"ב מ"ה וַדַּאי.

לשון הקודש

שֶׁל עוֹלָם, אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ. חָכָם בְּחָכְמָה וּמֵבִין בְּבִינָה וְיוֹדֵעַ בְּדַעַת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וָאֲמַלֵּא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מִשְׁכָּן שֶׁהִתְמַלֵּא בִּשְׁלֹשֶׁת הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ. וּבְכָל מְלָאכָה – זֶה מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁאֵין דּוֹרְשִׁים לָהּ בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בִּשְׁנַיִם, אֶלָּא בַּיִּחוּד שֶׁל הָעוֹלָם, הַמֶּרְכָּבָ"ה שֶׁלָּהּ הוּא מִטַּטְרוֹ"ן, גּוּף הַשְּׁכִינָה.

וּשְׁכִינָה, הִיא מ"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א נִקְרֵאת, מִשּׁוּם שֶׁהִיא הַכְּלָל שֶׁל עֶשֶׂר סְפִירוֹת. הָרֶכֶב שֶׁלָּהּ מִטַּטְרוֹ"ן, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר רֶכֶב אֱלֹהִי"ם רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָ"ן. מַה זֶּה שִׁנְאָ"ן? שׁוֹר, נֶשֶׁר, אַרְיֵה, אָדָם. וְזֶהוּ סוֹד הַמֶּרְכָּבָה – רֶכֶ"ב מ"ה וַדַּאי.

וּמִטַּטְרוֹ"ן אִיהוּ אָרוֹן, גּוּפָא לְאוֹרַיְיתָא דְּכִתְבָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהוּ שֻׁלְחָן, פָּתוּרָא דִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי לֵ"ב, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ לֵ"ב מֵבִין, וְאִיהוּ לִשְׂמָאלָא, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן.

וְאִיהוּ מְנוֹרָה נוּר דָּלִיק מִסִּטְרָא דִּשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ נֵר יהו"ה, וְצָרִיךְ לְמֶהֱוֵי לִימִינָא לְקַבָּלָא מִשְׁחָא, וּבְגִין דָּא מְנוֹרָה בְּדָרוֹם, דָּא אִיהוּ מָאנָא לְקַבָּלָא פְּתִילָה וּמִשְׁחָא וּנְהוֹרָא, פְּתִילָה שְׁכִינָה, מִשְׁחָא דִילָהּ צַדִּיק שֶׁמֶן כָּתִית, נְהוֹרָא דִילָהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, כְּגַוְונָא דָא נַפְשָׁא דְּאִיהִי שִׁתּוּפָא דְגוּפָא אִיהִי פְּתִילָה, רוּחַ דָּא מִשְׁחָא, נְהוֹרָא דָא נִשְׁמָתָא, מָאנָא דָא גוּפָא, אִיהוּ עֶבֶד, וְאִיהוּ רֶכֶב לִתְלַת סִטְרִין אִלֵּין, דְּאִינוּן

לשון הקודש

וּמִטַּטְרוֹ"ן הוּא אָרוֹן, גּוּף לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהוּא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהוּא שֻׁלְחָן, שֻׁלְחַן הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא ל"ב, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ לֵ"ב מֵבִין, וְהוּא לִשְׂמֹאל. וּמִשּׁוּם זֶה אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן.

וְהוּא מְנוֹרָה אֵשׁ דּוֹלֶקֶת מִצַּד הַשְּׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ נֵר יהו"ה, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת לַיָּמִין שֶׁיְּקַבֵּל שֶׁמֶן, וּמִשּׁוּם זֶה מְנוֹרָה בַּדָּרוֹם. זֶהוּ כְּלִי לְקַבֵּל פְּתִילָה וְשֶׁמֶן וְאוֹר. פְּתִילָה – שְׁכִינָה, הַשֶּׁמֶן שֶׁלָּהּ – צַדִּיק, שֶׁמֶן כָּתִית. הָאוֹר שֶׁלָּהּ – עַמּוּד הָאֶמְצָעִי. כְּמוֹ זֶה הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהִיא שִׁתּוּף הַגּוּף, הִיא פְּתִילָה, הָרוּחַ זֶה הַשֶּׁמֶן, הָאוֹר זוֹ הַנְּשָׁמָה, הַכְּלִי זֶה הַגּוּף, הוּא עֶבֶד, וְהוּא רֶכֶב לִשְׁלֹשֶׁת הַצְּדָדִים הַלָּלוּ, שֶׁהֵם קֶשֶׁר

קִיטוֹרָא דְיִחוּדָא חֲדָא, דְּאִינּוּן נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם (משלי כ כז).

וְהַאי עֻבָּד אִיהוּ כְּנוּיָא לְכָל שְׁמָהָן, שְׁנוּי לְכָל שְׁמָהָן, וּבֵיהּ מַרְכִּיבִין כָּל אִלָּנִין עִלָּאִין מִסִּטְרָא דְטוֹב, מֶרְכָּבוֹת דְּסִטְרָא דְרַע, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר וְלֹא בָּעֲרָיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה, מַאי עֲרָיוֹת סמא"ל וְנָחָשׁ, לָא צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי בִּשְׁלֹשָׁה, דְּאִינּוּן מַשְׁחִי"ת אַ"ף וְחֵימָ"ה, לְמֶהֱוֵי תְּלִיתָאָה בֵּינַיְיהוּ, דְּלָא מִתְקַשְּׁרִין בְּהוֹן, אֶלָּא דִיְהוֹן תַּרְוַיְיהוּ (דף טו ע"א) **בְּפִרוּדָא, וּבְגִין דָּא אֵין דּוֹרְשִׁין בָּעֲרָיוֹת בִּתְלָתָא, וְעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית בְּהִפּוּכָא, אֵין דּוֹרְשִׁין בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בִּשְׁנַיִם, דְּלָא יַעַבְדּוּן פִּרוּדָא, אֶלָּא בְּיָחִיד דְּאִיהוּ יִחוּדָא חָד, וּבְגִין דָּא לֹא יֹאכַל אָדָם תְּרֵי, וְלֹא יִשְׁתֶּה תְּרֵי.**

לשון הקודש

שֶׁל יִחוּד אֶחָד, שֶׁהֵם נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם.

וְעֻבָּד זֶה הוּא כְּנוּי לְכָל הַשֵּׁמוֹת, שְׁנוּי לְכָל הַשֵּׁמוֹת, וּבוֹ מַרְכִּיבִים כָּל הָאִילָנוֹת הָעֶלְיוֹנִים מִצַּד שֶׁל טוֹב. הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁל צַד הָרָע, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְלֹא בָּעֲרָיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה. מַה זֶּה עֲרָיוֹת? סָמְאֵ"ל וְנָחָ"ש, לֹא צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה, שֶׁהֵם מַשְׁחִי"ת אַ"ף וְחֵמָ"ה, לִהְיוֹת שְׁלִישִׁי בֵּינֵיהֶם, שֶׁלֹּא מִתְקַשְּׁרִים בָּהֶם, אֶלָּא שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם בְּפִרוּד, וּמִשּׁוּם זֶה אֵין דּוֹרְשִׁין בָּעֲרָיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה. וּבְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בְּהִפּוּךְ – אֵין דּוֹרְשִׁים בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בִּשְׁנַיִם, שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ פִּרוּד, אֶלָּא בְּיָחִיד, שֶׁהוּא יִחוּד אֶחָד, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא יֹאכַל אָדָם שְׁנַיִם וְלֹא יִשְׁתֶּה שְׁנַיִם.

וְלֹא בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, בְּגִין דְּיָחִיד לֵית לֵיהּ שִׁתּוּף דְּאִיהוּ מטטרו"ן, כְּגַוְונָא דְנִשְׁמָתָא דְּלֵית לָהּ שִׁתּוּף בְּגוּפָא, וְאַמַּאי אָמַר אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ, הָכָא מַשְׁמַע דְּאִית לֵיהּ מֶרְכָּבָה לְעֵילָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ מְלָאכָה דִּילֵיהּ, וּמַאי אִיהִי הַהִיא דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵחָכְמָה וּבִינָה וָדַעַת, דְּאִינּוּן יה"ו, מְלָאכָה דִּתְלַת אַתְוָון אִיהִי ה' שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, שְׁלִימוּ דִּתְלַת אַתְוָון, עֲלָהּ אִתְּמַר (שמות לט לב) וַתֵּכֶל כָּל עֲבוֹדַת מִשְׁכַּן וגו', וְאִיהִי ה' דְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי, וּבְגִין דָּא אַף עַל גַּב דְּאַמְרִינָן אֵין דּוֹרְשִׁין בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, חָזַר וְאָמַר אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ, דְּוַדַּאי בְּאִלֵּין תְּלַת דּוֹרְשִׁין בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, וּבְלָא אִלֵּין תְּלַת לָאו אִיהוּ יְחוּדָא דִּילֵיהּ, וְדָא אִיהוּ רָזָא, דְּאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא חַד בִּשְׁכִינְתֵּיהּ.

לשון הקודש

וְלֹא בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, מִשּׁוּם שֶׁיָּחִיד אֵין לוֹ שִׁתּוּף, שֶׁהוּא מטטרו"ן, כְּמוֹ שֶׁהַנִּשְׁמָה אֵין לָהּ שִׁתּוּף בַּגּוּף. וְלָמָּה אָמַר אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ? כָּאן מַשְׁמַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֶרְכָּבָה לְמַעְלָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהִיא מְלָאכָה שֶׁלּוֹ, וּמַהִי? אוֹתָהּ שֶׁכְּלוּלָה מֵחָכְמָה בִּינָה וָדַעַת, שֶׁהֵם יה"ו, הַמְּלָאכָה שֶׁל שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת, הִיא ה' שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת, עָלֶיהָ נֶאֱמַר וַתֵּכֶל כָּל עֲבֹדַת מִשְׁכַּן וְגוֹ', וְהִיא ה' שֶׁל הַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי. וּמִשּׁוּם זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁאוֹמְרִים אֵין דּוֹרְשִׁים בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, חָזַר וְאָמַר, אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ. שֶׁוַּדַּאי בְּאֵלֶּה הַשָּׁלֹשׁ דּוֹרְשִׁים בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, וּבְלֹא אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ אֵינוֹ יִחוּד שֶׁלּוֹ,

וְכַד אִיהוּ לְתַתָּא בְּמטטרו"ן בְּלָא שְׁכִינְתֵּיהּ, אִשְׁתַּנִּי בֵּיהּ, וּבְגִין דָּא אָמַר אֱלִישָׁע אַחֵר, שֶׁמָּא חַס וְשָׁלוֹם שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת יֵשׁ, וּבְגִין דָּא אָמַר אַל תְּמִירֵנִי בוֹ, כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ, בְּגִין דְּמטטרו"ן אִיהוּ שֵׁנִי לַמֶּלֶךְ, וְכַד אִיהִי שְׁכִינְתָּא בְּלָא בַּעְלָהּ, אִתְקְרֵי הַאי מַלְאָךְ מִשְׁנֶה לָהּ, וְאִשְׁתְּנִיאַת דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדְעִין בָּהּ חֲיָילִין, וּמַה דְּאִיהִי מַטְרוֹנִיתָא, וּבְמַאי הִיא מִתְכַּסְיָא, בְּהַהִיא דְאִתְקְרִיאַת אָמָה.

וְדָא הוּא דְאָמַר קְרָא (שמות כא יג) וְכִי יִמְכּוֹר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה, אִישׁ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּתּוֹ דָּא שְׁכִינְתָּא, לְאָמָה בַּת זוּגֵיהּ דְּמטטרו"ן, דְּאִיהִי מיטטרו"ן בְּתוֹסֶפֶת יו"ד, דְּשִׁפְחָה בִּישָׁא הִיא אָמָה דְּעֵרֶב רַב, וּבְגִין דְּהַהִיא שִׁפְחָה בִּישָׁא וּבְנָהָא לָא אִשְׁתְּמוֹדְעִין בָּהּ, אִיהִי מִתְכַּסְיָא בְּעַבְדָּא דִילָהּ, כְּנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא.

לשון הקודש

וְזֶהוּ סוֹד, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה אֶחָד עִם שְׁכִינָתוֹ.

וּכְשֶׁהוּא לְמַטָּה בְּמטטרו"ן בְּלִי שְׁכִינָתוֹ, מִשְׁתַּנֶּה בּוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר אֱלִישָׁע אַחֵר, שֶׁמָּא חַס וְשָׁלוֹם יֵשׁ שְׁתֵּי רְשֻׁיּוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר אַל תְּמִירֵנִי בּוֹ, כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמטטרו"ן הוּא שֵׁנִי לַמֶּלֶךְ, וּכְשֶׁהַשְּׁכִינָה בְּלִי בַּעְלָהּ, נִקְרָא הַמַּלְאָךְ הַזֶּה מִשְׁנֶה לָהּ, וּמִשְׁתַּנִּית, שֶׁלֹּא יוֹדְעִים בָּהּ הַחֲיָלוֹת וּמַה שֶּׁהִיא גְּבִירָה. וּבַמָּה הִיא מִתְכַּסִּית? בְּאוֹתָהּ שֶׁנִּקְרֵאת אָמָה.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה. אִישׁ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בִּתּוֹ – זוֹ שְׁכִינָה, לְאָמָה – בַּת זוּגוֹ שֶׁל מטטרו"ן, שֶׁהִיא מיטטרו"ן בְּתוֹסֶפֶת

וּבְגָלוּתָא קַדְמָאָה דְּלָא חָזְרַת לְמַלְכוּתָהָא בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא, וְלָא נָפְקַת מֵהַהוּא גּוּפָא, לָא נָפְקַת חָפְשִׁית, וּבְגִינָהָא אִתְּמַר בְּהוֹן, עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם בְּגִין דַּהֲווֹ תְּחוֹת רְשׁוּ דְּהַהוּא עֶבֶד, וּבְגִין דָּא אָמַר פַּרְעֹה בְּהַאי אֲתַר לֹא יָדַעְתִּי אֶת יְיָ', וְגַם אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלֵּחַ (שמות ה ב), וּבְגִין דָּא נָפְקוּ בִּמְנוּסָה, כְּעַבְדָּא דְּלֵית לֵיהּ כְּתַב חֵירוּ וּבָרַח מֵרִבּוֹנֵיהּ.

אֲבָל בְּפוּרְקָנָא בַּתְרָאָה לָא נָפְקַת בְּרַתָּא, בְּהַאי עַבְדָּא כְּשִׁפְחָה, אֶלָּא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי חֵירוּ, אִיהִי עִמָּהּ בְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה, דְּאִיהִי חֵירוּ דִּילָהּ, מַה דְּלָא הֲוָה הָכִי בְּגָלוּתָא קַדְמָאָה, דְּלָא הֲוָה לָהּ וְלִבְנָהָא אוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי חֵירוּ, דְּאוֹרַיְיתָא וַדַּאי אִיהִי חֵירוּ, בְּמַלְכוּתָא

לשון הקודש

יו"ד, שֶׁשִּׁפְחָה רָעָה הִיא אָמָה שֶׁל עֵרֶב רַב, וּמִשּׁוּם אוֹתָהּ שִׁפְחָה רָעָה וּבָנֶיהָ לֹא מַכִּירִים אוֹתָהּ, הִיא מְכֻסָּה בָּעֶבֶד שֶׁלָּהּ כְּמוֹ הַנִּשְׁמָה לַגּוּף.

וּבַגָּלוּת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁלֹּא חָזְרָה לְמַלְכוּתָהּ בַּת הַמֶּלֶךְ וְלֹא יָצְאָה מֵאוֹתוֹ הַגּוּף, לֹא יָצְאָה חָפְשִׁית, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר בָּהֶם עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ תַּחַת רְשׁוּת אוֹתוֹ עֶבֶד, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר פַּרְעֹה בַּמָּקוֹם הַזֶּה, לֹא יָדַעְתִּי אֶת יהו"ה, וְגַם אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלֵּחַ, וּמִשּׁוּם זֶה יָצְאוּ בִּמְנוּסָה כְּעֶבֶד שֶׁאֵין לוֹ כְּתַב שִׁחְרוּר וּבָרַח מֵאֲדוֹנוֹ.

אֲבָל בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה לֹא יוֹצֵאת הַבַּת בָּעֶבֶד הַזֶּה כְּמוֹ שִׁפְחָה, אֶלָּא בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁתּוֹרָה, שֶׁהִיא חֵרוּת, הִיא עִמָּהּ בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה, שֶׁהִיא הַחֵרוּת שֶׁלָּהּ, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה כָּךְ בַּגְּאֻלָּה

דִּילָהּ בִּיקָרָא דִּילָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ג טו) יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים, וּבְגִין דָּא לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים (שמות כו ז), וְדָא הוּא דְּאָמַר כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ, וּבְמְנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן, כִּי הוֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם יהו"ה (ישעיה נב יב), יהו"ה וַדַּאי אִיהוּ יוֹקִים לוֹן מֵעַפְרָא, וְאִיהוּ נָהִיר עַל אַנְפּוֹי דְּיִשְׂרָאֵל, וּבֵיהּ אִשְׁתְּמוֹדְעִין כָּל עָלְמִין דְּאִינּוּן (שם סא ט) זֶרַע בֵּרַךְ יהו"ה.

וְאִתְפַּשַּׁט קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִכָּל כִּנּוּיִין, וּמֶרְכָּבוֹת דְּמטטרו"ן, דְּאִינּוּן כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, מצפ"ץ, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה ל ב) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ, וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ, בְּהַהוּא זִמְנָא, כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יהו"ה צִיּוֹן (שם לב כ), וְאִתְפַּשַּׁט מִמֶּרְכָּבוֹת דִּלְתַתָּא, וְאִתְלַבַּשׁ בְּמֶרְכָּבָה דִּילֵיהּ דְּאִיהִי אדנ"י, שֵׁם

לשון הקודש

הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁלֹּא הָיָה לָהּ וּלְבָנֶיהָ תּוֹרָה שֶׁהִיא חֲרוּת, שֶׁתּוֹרָה הִיא וַדַּאי חֵרוּת, בַּמַּלְכוּת שֶׁלָּהּ, בַּכָּבוֹד שֶׁלָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים. וְזֶה שֶׁאָמַר כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וּבְמְנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן כִּי הֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם יהו"ה. יהו"ה וַדַּאי, הוּא יָקִים אוֹתָם מֵהֶעָפָר, וְהוּא מֵאִיר עַל פְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּבוֹ נוֹדָעִים כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם זֶרַע בֵּרַךְ ה'.

וְהִתְפַּשֵּׁט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִכָּל הַכִּנּוּיִים וּמֶרְכָּבוֹת שֶׁל מטטרו"ן, שֶׁהֵם כוז"ו במוכס"ז כוז"ו מצפ"ץ, וְנֶאֱמַר בּוֹ וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ. בְּאוֹתוֹ זְמַן כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יהו"ה צִיּוֹן, וְהִתְפַּשֵּׁט מִמֶּרְכָּבוֹת

הַמֶּרְכָּבָה דָא יהו"ה, כִּנּוּ"י דָא אֱלֹהִי"ם, דְּסָלִיק לְחֶשְׁבַּן אהי"ה אדנ"י, וְאִיהוּ כִּנּוּ"י דִּתְרֵין שְׁמָהָן אִלֵּין וּבֵיהּ אִתְכַּסְיָין.

אהי"ה אִיהוּ יה"ו, וּ' דְּאִיהוּ כְּלִילָא דְשִׁית סִטְרִין, דִּבְהוֹן חָתִים שִׁית סִטְרִין, וְאִינוּן יה"ו הו"י וה"י וי"ה הי"ו יו"ה, יה"ו נָטִיל לֵיהּ יְמִינָא דְאִיהוּ חֶסֶ"ד, וְחָתִים בֵּיהּ לְחָכְמְתָא, וּבֵיהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. (דף טו ע"ב) הו"י נָטִיל לִשְׂמָאלָא דְאִיהוּ גְבוּרָה, וְחָתִים בֵּיהּ לְעוּתְרָא, וּבֵיהּ הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, וה"י פָּנָה לְמִזְרָח, וְנָטִיל לֵיהּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְחָתִים בֵּיהּ בָּנִי, וי"ה נָטִיל לֵיהּ יַרְכָּא יְמִינָא, וְאִסְתַּכַּל בֵּיהּ לְעֵילָא, וְחָתִים בֵּיהּ חַיֵּי, הי"ו נָטִיל לֵיהּ יַרְכָּא שְׂמָאלָא, וְאִסְתַּכַּל לְתַתָּא, וְחָתִים בֵּיהּ מְזוֹנֵי, אִסְתַּכַּל לְעֵילָא לְגַבֵּי חָכְמָה, וְאִתְקַשַּׁר

לשון הקודש

שֶׁלְּמַטָּה וְהִתְלַבֵּשׁ בַּמֶּרְכָּבָה שֶׁלּוֹ, שֶׁהִיא אדנ"י. שֵׁם הַמֶּרְכָּבָה זֶה יהו"ה, כִּנּוּי זֶה אֱלֹהִי"ם, שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן אהי"ה אדנ"י, וְהוּא כִּנּוּ"י שֶׁל שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ, וּבוֹ הֵם מִתְכַּסִּים.

אהי"ה הוּא יה"ו וּ', שֶׁהוּא כָּלוּל מִשִּׁשָּׁה צְדָדִים שֶׁבָּהֶם חוֹתֵם שִׁשָּׁה צְדָדִים, וְהֵם: יה"ו הו"י וה"י וי"ה הי"ו יו"ה. יה"ו נוֹטֵל לוֹ יָמִין, שֶׁהוּא חֶסֶד, וְחוֹתֵם בּוֹ לְחָכְמָה, וּבוֹ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. הו"י נוֹטֵל לִשְׂמֹאל, שֶׁהוּא גְבוּרָה, וְחוֹתֵם בּוֹ לְעֹשֶׁר, וּבוֹ הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין. וה"י פָּנָה לַמִּזְרָח וְנוֹטֵל לוֹ עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְחוֹתֵם בּוֹ בָּנִים. וי"ה נוֹטֵל לוֹ יֶרֶךְ יָמִין וּמִסְתַּכֵּל בּוֹ לְמַעְלָה, וְחוֹתֵם בּוֹ חַיִּים. הי"ו נוֹטֵל (נוֹסֵעַ) לוֹ יֶרֶךְ שְׂמֹאל וּמִסְתַּכֵּל לְמַטָּה, וְחוֹתֵם בּוֹ מְזוֹנוֹת. מִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה לַחָכְמָה וְנִקְשָׁר בְּיֶרֶךְ יָמִין, וְחוֹתֵם בּוֹ

בִּירְכָא יְמִינָא, וְחָתִים בֵּיהּ חַיִּים, בְּגִין דְּחָכְמָה עֲלֵיהּ אִתְּמַר (קהלת ז ב) וְהַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ, אִסְתַּכַּל לְעֵילָא לְגַבֵּי אִימָּא עִלָּאָה, וְאִתְקַשַּׁר בִּירְכָא שְׂמָאלָא, וְחָתִים בֵּיהּ מְזוֹנֵי, יו"ה פָּנָה לְמַעֲרָב בְּצַדִּיק, דְּאִיהוּ עֵרוּב, דְּתַמָּן מִתְעָרְבִין כָּל חֵילִין, וְאִתְכְּלִיל בְּחַ"י אַתְוָון, דְּאִינוּן יה"ו הו"י וי"ה הי"ו יו"ה וה"י, אִלֵּין אִינוּן י"ח אַתְוָון, דִּבְהוֹן חַ"י עָלְמִין אִתְקְרֵי, וְצַדִּיק בְּהוֹן אִתְקְרֵי חַ"י עָלְמִין.

כָּל הֲוָיוֹת אִלֵּין מֵאִמָּא עִלָּאָה תַּלְיָין, דְּאִיהִי חַיִּים, וְצַדִּיק עַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי חַ"י, חַיּוֹת הַמֶּרְכָּבָה עַל שְׁמָהּ אִתְקְרִיאוּ, בְּגִין דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה חַיִּים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ (משלי ג יח), וְאִיהִי מֶרְכָּבָה לְחָכְמָה.

לשון הקודש

חַיִּים, מִשּׁוּם שֶׁעַל הַחָכְמָה נֶאֱמַר, וְהַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ. מִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה לְאֵם הָעֶלְיוֹנָה וְנִקְשָׁר בִּירֶךְ שְׂמֹאל וְחוֹתֵם בּוֹ מְזוֹנוֹת. יו"ה פָּנָה לַמַּעֲרָב, בְּצַדִּיק שֶׁהוּא עֵרוּב, שֶׁשָּׁם מִתְעָרְבִים כָּל הַחֲיָלוֹת, וְנִכְלָל בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם: יה"ו הו"י וי"ה הי"ו יו"ה וה"י. אֵלּוּ הֵן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶן חַ"י הָעוֹלָמִים נִקְרָא, וְהַצַּדִּיק בָּהֶן נִקְרָא חַ"י הָעוֹלָמִים.

כָּל הַהֲוָיוֹ"ת הַלָּלוּ תְּלוּיוֹת מֵהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא חַיִּים, וְצַדִּיק עַל שְׁמוֹ נִקְרָא חַ"י, חַיּוֹת הַמֶּרְכָּבָה עַל שְׁמָהּ נִקְרְאוּ, מִשּׁוּם שֶׁהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה הִיא חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וְהִיא מֶרְכָּבָה לַחָכְמָה.

מַלְכוּת תַּמָּן ה', וּבָהּ אִתְקְרֵי יהו"ה בִּשְׁלִימוּ, שִׁבְעָה זִמְנִין אִתְקְרִיאַת בָּהּ, יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה, וְאִית בְּהוֹן כ"ח אַתְוָון דְּאִתְמַר בְּהוֹן (במדבר יד יז) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּ"חַ יהו"ה, וּבְאִלֵּין שִׁבְעָה שְׁמָהָן אִתְקְרִיאַת הִיא בַּת שֶׁבַע, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (תהלים קיט קסח) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ.

י"ה תְּלָתִין וּתְרֵין זִמְנִין בִּתְלָתִין וּתְרֵין אֱלֹהִי"ם, אִינוּן ל"ב נְתִיבוֹת חָכְמָה א' עִם י"ה אַיֵּ"ה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ.

וְהַמַּשְׂכִּילִים אִינוּן הֵיכָלִין וְצִיּוּרִין דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, כֻּלְּהוּ מְצוּיָירִין וּמְרוּקָּמִין בְּאַתְוָון.

א צִיּוּרָא דְהֵיכָלָא גְּנִיזָא דְאִיהִי אָנֹכִ"י, דְּסָלִיק לְחוּשְׁבַּן כִּסֵּ"א, וְאִיהוּ מְצוּיָיר בְּנִקּוּדִין, דְּאִינוּן

לשון הקודש

מַלְכוּת שָׁם ה', וּבָהּ נִקְרָא יהו"ה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁבַע פְּעָמִים נִקְרָאָה בָּהּ: יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה, וְיֵשׁ בָּהֶם כ"ח אוֹתִיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (במדבר יד) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּ"חַ יהו"ה, וּבְאֵלּוּ שִׁבְעָה הַשֵּׁמוֹת הִיא נִקְרֵאת בַּת שֶׁבַע, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ.

י"ה שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם פְּעָמִים בִּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם, הֵם ל"ב נְתִיבוֹת חָכְמָה, א' עִם י"ה – אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ.

וְהַמַּשְׂכִּילִים – אוֹתָם הֵיכָלוֹת וְצִיּוּרִים שֶׁל גַּן עֵדֶן, כֻּלָּם מְצֻיָּרִים וּמְרֻקָּמִים בָּאוֹתִיּוֹת.

א – צִיּוּר שֶׁל הֵיכָל גָּנוּז, שֶׁהוּא אָנֹכִ"י,

בְּכוֹכְבַיָּא דְּנַהֲרִין בִּרְקִיעָא וּבְהוֹן מְצוּיָירִין נִשְׁמָתִין וְרוּחִין וְנַפְּשִׁין דְּצַדִּיקַיָּא.

וְצִיּוּרָא דִּילֵיהּ כְּגַוְונָא דָא א דָּא אִיהִי דִּיוֹקְנָא דְקָמֵיץ ד, דְּאִיהוּ נִיצוֹץ וְרָקִיעַ, נִיצוֹץ אִיהוּ כּוֹכָב, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (במדבר כד יז) דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב, רָקִיעַ וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל, נִיצוֹץ אִיהוּ כּוֹכָב חַמָּה דְּנַהֲרָא בִּרְקִיעָא, עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ, לְתַתָּא אִתְּפַּלַּג א כְּגַוְונָא דָא א סִיהֲרָא דִּתְּחוֹת רָקִיעַ וְתַרְוַיְיהוּ בְּצִיּוּרָא דָא ═ ((כַּד יֵיתֵי סמא"ל לְאִסְתַּכָּלָא בָּהּ לְתַתָּא אִסְתַּכְּלַת לְעֵילָא, וְאִתְכְּסִיאַת אַנְפָּהָא מִנֵּיהּ, וְהָדְרַת אַנְפָּהָא מִנֵּיהּ לְתַתָּא, וְאִיהִי אִתְרַחֲקָא מִנֵּיהּ.

בְּהַהוּא זִמְנָא, תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ (תהלים פא טז), **בְּאָן** יַרְחָא, בְּיַרְחָא

לשון הקודש

שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן כֵּס"א, וְהוּא מְצֻיָּר בִּנְקֻדּוֹת, שֶׁהֵם כַּכּוֹכָבִים שֶׁמְּאִירִים בָּרָקִיעַ, וּבָהֶם מְצֻיָּרוֹת נְשָׁמוֹת וְרוּחוֹת וּנְפָשׁוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקִים.

וְצִיּוּר שֶׁלּוֹ כְּמוֹ זֶה: א. זוֹהִי דְּמוּת הַקָּמֵיץ ד, שֶׁהוּא נִיצוֹץ וְרָקִיעַ. הַנִּיצוֹץ הוּא כּוֹכָב, וְעָלָיו נֶאֱמַר דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב. רָקִיעַ – וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל. נִיצוֹץ הוּא כּוֹכַב חַמָּה שֶׁמֵּאִיר בָּרָקִיעַ, וַעֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ לְמַטָּה נֶחֱלָק א כָּזֶה: א, לְבָנָה שֶׁמִּתַּחַת הָרָקִיעַ, וּשְׁנֵיהֶם בְּצִיּוּר זֶה: ═ ((כְּשֶׁיָּבֹא סָמָא"ל לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ לְמַטָּה, מִסְתַּכֶּלֶת לְמַעְלָה וּמְכַסָּה אֶת פָּנֶיהָ מִמֶּנּוּ, וּמַחֲזִירָה פָּנֶיהָ מִמֶּנּוּ לְמַטָּה, וְהִיא מִתְרַחֶקֶת מִמֶּנּוּ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה

דְּאִתְכַּסְיָא בֵּיהּ סִיהֲרָא, וּמָאן הוּא דִּמְכַסֵּי עֲלָהּ יהו"ה, דְּכֵן סָלִיק א בְּחֶשְׁבָּן, י' לְעֵילָא י' לְתַתָּא ו' בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהוּ נָטִיר לָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מב י) אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וכו'.

ב הֵיכָלָא לִנְקוּדָה, גַּג דִּילָהּ אִיהוּ רָקִיעַ, וְאִיהוּ פַּתָּח - עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קד ב) נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, וְאִיהוּ ו' דִּמְכַסֵּי עַל נְקוּדָה עִלָּאָה וְתַתָּאָה וְאֶמְצָעִיתָא, כְּגַוְונָא דָא וְ' (נ"א א) (נ"א ב).

צ תְּרֵין נִצּוֹצוֹת דְּאָת צ אִינּוּן צֵר"י, תְּרֵי רֵאשִׁין דְּצ אִינּוּן תְּרֵין דְּע'.

ש אִית לָהּ תְּלַת רֵאשִׁין, וְאִנּוּן סֶגו"ל, וְאִנּוּן תְּלַת נְקוּדִין שֶׁרֵ"ק. ז (נ"א ו') רֵישָׁא דִּילָהּ חֹלֵ"ם חִירֵ"ק שׁוּרֵ"ק בְּו', קוֹצָא מִלְּגָאו חִירֵ"ק קוֹצָא דְּאָת ג', וְכֹלָּא אִתְּרָמִיז בְּאָת א, נְקוּדָה לְעֵילָא חֹלֵ"ם נְקוּדָה

לשון הקודש

לְיוֹם חַגֵּנוּ. בְּאֵיזֶה חֹדֶשׁ? בַּחֹדֶשׁ שֶׁבּוֹ מִתְכַּסָּה הַלְּבָנָה. וּמִי הוּא שֶׁמְּכַסֶּה עָלֶיהָ? יהו"ה, שֶׁכֵּן עוֹלֶה א בְּחֶשְׁבּוֹן: י' לְמַעְלָה, י' לְמַטָּה, ו' בָּאֶמְצַע, וְהוּא שׁוֹמֵר אוֹתָהּ.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וְכוּ'.

ב – הֵיכָל לַנְּקֻדָּה, הַגַּג שֶׁלָּהּ הוּא רָקִיעַ, וְהִיא פַּתָּח –. עָלָיו נֶאֱמַר נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, וְהוּא ו' שֶׁמְּכַסֶּה עַל הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה וְהָאֶמְצָעִית, כְּמוֹ זֶה: וְ' (א) (ב).**צ** – שְׁנֵי נִיצּוֹצוֹת שֶׁל הָאוֹת צ' הֵם צֵירֵי. שְׁנֵי הָרָאשִׁים שֶׁל צ' הֵם שְׁנַיִם שֶׁל ע'.

ש – יֵשׁ לָהּ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים, וְהֵם סֶגו"ל, וְהֵם שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת שֶׁרֵ"ק, ז' (ו') הָרֹאשׁ שֶׁלָּהּ חֹלֵ"ם חִירֵ"ק שׁוּרֵ"ק בְּו', קוֹץ מִבִּפְנִים, חִירֵ"ק קוֹץ שֶׁל אוֹת ג', וְהַכֹּל

לְתַתָּא חִיוֵר"ק בְּאֶמְצָעִיתָא שׁוּרֵ"ק כְּגַוְונָא דָא וְ, וְעוֹד תְּרֵין נְקוּדִין דְּאָת א אִינוּן צֵרֵ"י, וְאִינוּן שְׁבָ"א, וְאִינוּן בְּדִיוּקְנָא אָחֳרָא א, כְּגוֹן י' לְעֵילָא, ו' בְּאֶמְצָעִיתָא, ד' לְתַתָּא, א (נ"א ד) אִיהוּ קוֹצָא לְעֵילָא, קוֹצָא לְתַתָּא, קוֹצָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהוּ סָגוֹ"ל וְאִיהוּ שׁוּרֵ"ק תְּלַת נְקוּדִין, כֹּלָּא אִיהוּ א, אַתְוָון אָחֳרָנִין הֵיכָלִין וְכִסּוּיִין לְאִלֵּין אַתְוָון, וְכֹלָּא אִיהוּ מְרוּקָם (דף טז ע"א) וּמְצוּיָיר בְּכָרְסַיָּא, ו' שִׁית דַּרְגִּין לְכָרְסַיָּא, ס' שִׁתִּין גַּלְגַּלּוֹי דְּכָרְסַיָּא, דְּאַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא אִתְמַר בְּהוֹן אֵין מוּקְדָּם וּמְאוּחָר בַּתּוֹרָה, אֲבָל בְּכָרְסַיָּא כֻּלְּהוּ מִתְתַּקְּנָן כִּדְקָא יָאוּת, וְרָזָא דָא לְחַכִּימֵי לִבָּא אִתְמַסַּר.

דָּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ, אִלֵּין אִינוּן אַתְוָון, דַּהֲוָה לוֹן שֵׁכֶל לְאַעָלָא קֶדֶם מַלְכָּא, כָּל חַד

לשון הקודש

נִרְמָז בָּאוֹת א'. נְקֻדָּה לְמַעְלָה – חֹלֶ"ם, נְקֻדָּה לְמַטָּה – חִירֵ"ק, בָּאֶמְצַע – שׁוּרֵ"ק, כְּמוֹ זֶה: וְ וְעוֹד שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת שֶׁל אוֹת א', הֵם צֵירֵ"י וְהֵם שְׁבָ"א, וְהֵם בִּדְמוּת אַחֶרֶת א, כְּמוֹ י' לְמַעְלָה, ו' בָּאֶמְצַע, ד' לְמַטָּה. א (ד) הִיא קוֹץ לְמַעְלָה, קוֹץ לְמַטָּה, קוֹץ בָּאֶמְצַע, וְהוּא סָגוֹ"ל וְהוּא שׁוּרֵ"ק שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת, הַכֹּל הוּא א. הָאוֹתִיּוֹת הָאֲחֵרוֹת – הֵיכָלוֹת וְכִסּוּיִים לָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ, וְהַכֹּל מְרֻקָּם וּמְצֻיָּר בַּכִּסֵּא. ו' – שֵׁשׁ דְּרָגוֹת לַכִּסֵּא. ס' – שִׁשִּׁים גַּלְגַּלֵּי הַכִּסֵּא. שֶׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה נֶאֱמַר בָּהֶן, אֵין מֻקְדָּם וּמְאֻחָר בַּתּוֹרָה, אֲבָל בַּכִּסֵּא – כֻּלָּם מְתֻקָּנִים כָּרָאוּי, וְסוֹד זֶה נִמְסָר לְחַכְמֵי לֵב.

עִנְיָן אַחֵר, וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ – אֵלּוּ הֵם

עַל תִּקּוּנוֹי, מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה עָאלוּ כֻּלְּהוּ לְמַפְּרֵעַ, בְּגִין דְּאִיהִי דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא תִּשְׁרֵ"י, וְדָא אִיהוּ בְּרֵאשִׁי"ת בָּ"א תִּשְׁרֵ"י, בְּגִין דִּבְמִדַּת הַדִּין אִתְּבְּרֵי עָלְמָא, וּבְגִין דָּא עָאלוּ לְמַפְּרֵעַ, וְהָא אוּקְמוּהוּ דְּבִימִינָא אִתְּבְּרֵי עָלְמָא, וּבֵיהּ עָאלוּ אַתְוָון כְּסִדְרָן, וְרָזָא דְּמִלָּה אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה (תהלים פט ג), וּבְגִין דָּא כַּד עָאלוּ אַתְוָון לְמַפְּרֵעַ, וּמִנַּיְיהוּ כְּסִדְרָן, לָא בָּעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי בְּהוֹן עָלְמָא, עַד דְּשִׁתֵּף לוֹן בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא וּבָרָא בְּהוֹן עָלְמָא.

נָטַל א"ב מִכְּסִדְרָן, וְנָטַל תש"ר מִלְּמַפְּרֵעַ, וְשִׁתֵּף בְּהוֹן אָת י' מִן שְׁמֵיהּ, וּבָרָא בְּהוֹן עָלְמָא, בְּגִין דְּיִתְקַיֵּים בִּנְיָינָא, וְאִינּוּן אב"י תש"ר, אב"י אֲ"שֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חַ"י, ת' תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה, ש' שַׁבָּת, ר' רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יְיָ', וּבְכֻלְּהוּ לָא

לשון הקודש

אוֹתִיּוֹת, שֶׁהָיָה לָהֶם שֵׂכֶל לְהִכָּנֵס לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ כָּל אַחַת עַל תִּקּוּנָהּ. מִצַּד שֶׁל גְּבוּרָה נִכְנְסוּ כֻּלָּן לְמַפְּרֵעַ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא זְרוֹעַ שְׂמֹאל תשר"י, וְזֶה בְּרֵאשִׁי"ת – ב"א תשר"י, בִּגְלַל שֶׁבְּמִדַּת הַדִּין נִבְרָא הָעוֹלָם, וּמִשּׁוּם זֶה נִכְנְסוּ לְמַפְּרֵעַ, וְהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁבִּימִין נִבְרָא הָעוֹלָם וּבוֹ נִכְנְסוּ אוֹתִיּוֹת כְּסִדְרָן, וְסוֹד הַדָּבָר – אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. וְלָכֵן כְּשֶׁנִּכְנְסוּ הָאוֹתִיּוֹת לְמַפְּרֵעַ, וּמֵהֶם כְּסִדְרָן, לֹא רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא בָהֶן אֶת הָעוֹלָם, עַד שֶׁשִּׁתֵּף אוֹתָן בִּימִין וּבִשְׂמֹאל וּבָרָא בָהֶן אֶת הָעוֹלָם.

נָטַל א"ב מִכְּסִדְרָן, וְנָטַל תש"ר מִלְּמַפְּרֵעַ, וְשִׁתֵּף בָּהֶן הָאוֹת י' מִשְּׁמוֹ, וּבָרָא בָהֶם אֶת הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּים הַבִּנְיָן, וְהֵם אב"י תש"ר. אב"י – אֲשֶׁ"ר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חַ"י, ת' – תּוֹרַת ה' תְּמִימָה,

בָּעָא לְמִתְחַל אֶלָּא בְּאָת ב', בְּגִין דְּאִיהוּ בִּנְיַן אָב, בִּנְיָינָא דְעָלְמָא, וּבָהּ שָׁאֲרֵי לְמִתְחַל, בְּגִין דְּבָהּ עָתִיד לְמִבְנֵי יְרוּשָׁלַיִם, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים קמז ב) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יהו"ה, דְּאִם יהו"ה לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ (שם קכז א), וּבִנְיָינָא דְאוֹרַיְיתָא וּדְעָלְמָא בְּאָת ב' עֲתִידָה לְמִבְנֵי, וַעֲלָהּ קַיְּימָא עָלְמָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְאִתְבְּנִיאַת כְּאִלּוּ בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְבְּרֵי עָלְמָא וְיִתְבְּנֵי, וְדָא בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, אֲבָל כַּד חָרַב בַּיִת רִאשׁוֹן כְּאִלּוּ הֲוָה עָלְמָא תֹהוּ וָבֹהוּ, וְדָא אִיהוּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ מִיָּד דְּאִתְבְּנִיאַת וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר, בְּגִין דְּכָל אַתְוָון נְהִירִין בָּהּ, וְאַף עַל גַּב דְּאוֹר הוּא א, אוֹר דִּילֵיהּ דְּנַהֲרָא בָּהּ ב בְּחָמֵשׁ נְהוֹרִין דְּאִינּוּן ה' עִלָּאָה דִשְׁמָא קַדִּישָׁא.

לשון הקודש

ש' – שַׁבָּת, ר' – רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה'. וּבְכֻלָּם לֹא רָצָה לְהַתְחִיל אֶלָּא בָּאוֹת ב', מִשּׁוּם שֶׁהוּא בִּנְיַן אָב, בִּנְיַן הָעוֹלָם, וּבָהּ הִתְחִיל לְהַתְחִיל, מִשּׁוּם שֶׁבָּהּ עָתִיד לִבְנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יהו"ה. שֶׁאִם יהו"ה לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ. וּבִנְיַן הַתּוֹרָה וְהָעוֹלָם בָּאוֹת ב' עָתִיד לְהִבָּנוֹת, וְעָלֶיהָ קַיָּם הָעוֹלָם, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנִּבְנִית, כְּאִלּוּ שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן יִבָּרֵא הָעוֹלָם וְיִבָּנֶה. וְזֶה בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם. אֲבָל כְּשֶׁחָרַב בַּיִת רִאשׁוֹן, כְּאִלּוּ הָיָה הָעוֹלָם תֹהוּ וָבֹהוּ, וְזֶהוּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ מִיָּד שֶׁנִּבְנִית, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הָאוֹתִיּוֹת מְאִירוֹת בָּהּ. וְאַף עַל גַּב שֶׁאוֹר הוּא א – הָאוֹר שֶׁלּוֹ שֶׁמֵּאִיר בָּהּ ב' בַּחֲמִשָּׁה אוֹרוֹת, שֶׁהֵם ה' עֶלְיוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

ג עַמּוּדָא דִּסְמִיךְ בֵּיתָא, דְּאִיהוּ גְּמִילוּת חֲסָדִים טוֹבִים, אִיהוּ סָמִיךְ לְד דְּאִיהוּ דַּלֶ"ת, וּבְאָן אֲתַר סָמִיךְ לָהּ בְּגָלוּתָא, א' סָמִיךְ וְנָהִיר לְב', ג' גָּמִיל חֶסֶד עִם ד', וּבְמַאי, ג' אִיהִי גַּלְגַּל, וּבָהּ כָּל אַתְוָון מִתְגַּלְגְּלִין בְּכַמָּה גְּלִילֵי דְּדַהֲבָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שיר ה יד) **יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ, מַאי בַּתַּרְשִׁישׁ אֶלָּא בִּתְרֵי שֵׁשׁ, וְאִינוּן בִּתְרֵין דְּרוֹעִין גְּדוֹלָה גְּבוּרָה, דְּבְהוֹן שָׁרֵי אוֹרַיְיתָא בְּב', וּבְהוֹן שִׁית פִּרְקִין, דְּאִינוּן ו' אַתְוָון בְּרֵאשִׁית, דִּכְלִילָן בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ ו', וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר** (דברים לג כא) **וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ, לוֹ לְאָת ו', כִּי שָׁם חֶלְקַת מְחוֹקֵק סָפוּן.**

ד דֶּלֶת דְּבֵיתָא דִירוּשָׁלַם, ו עַמּוּדָא דְּסָמִיךְ לְדֶלֶת (נ"א לְב'), **וְאִיהִי דֶּלֶת דִּתְרֵין תַּרְעִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן** (תהלים קיח יט) **פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, וּבְגִין דָּא אִית**

לשון הקודש

ג – הָעַמּוּד שֶׁתּוֹמֵךְ אֶת הַבַּיִת, שֶׁהוּא גְּמִילוּת חֲסָדִים טוֹבִים, הוּא תּוֹמֵךְ אֶת ד' שֶׁהוּא דַּלֶ"ת, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם סוֹמֵךְ אוֹתוֹ? בַּגָּלוּת. א' תּוֹמֵךְ וּמֵאִיר לְב', ג' גּוֹמֵל חֶסֶד עִם ד', וּבַמֶּה? ג' הִיא גַּלְגַּל, וּבָהּ כָּל הָאוֹתִיּוֹת מִתְגַּלְגְּלוֹת בְּכַמָּה גְּלִילֵי זָהָב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ. מַה זֶּה בַּתַּרְשִׁישׁ? אֶלָּא בִּתְרֵי שֵׁשׁ, וְהֵם בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת – גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה, שֶׁבָּהֶן מַתְחִילָה הַתּוֹרָה בְּב', וּבָהֶן שֵׁשׁ פְּרָקִים, שֶׁהֵם שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת בְּרֵאשִׁית שֶׁכְּלוּלוֹת בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא ו', וְעָלָיו נֶאֱמַר וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ, לוֹ – לָאוֹת ו', כִּי שָׁם חֶלְקַת מְחוֹקֵק סָפוּן.

ד' – הַדֶּלֶת שֶׁל הַבַּיִת שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם, ו' – הָעַמּוּד שֶׁסָּמוּךְ לַדֶּלֶת (לְב'), וְהִיא דֶּלֶת שֶׁל

לְדֶלֶ"ת תְּרֵין גַּוִּין, וְאִינּוּן תְּרֵין דְּרוֹעִין, בְּלָא וֹ' דְּאִינּוּן שִׁית פִּרְקִין, אִיהִי דֶּלֶת וְדָא אִיהוּ (שם קיג ו) דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ, וְאָת ד' אִיהִי דְּרוֹעָא דְּאִית בֵּיהּ תְּרֵין אַמִּין, ה שְׁלִימוּ דִּתְרֵין דְּרוֹעִין וְגוּפָא דְּאִיהִי כְּלָלָא דִּתְלַת אֲבָהָן, וֹ' יְחוּדָא שְׁלִימוּ דְּאָת ד' דְּאִיהִי סִיהֲרָא.

כַּד נָהִיר בָּהּ אִתְּמַר בָּהּ (ישעיהו ל כו) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים, וְדָא שְׁלִימוּ דְּחַמָּה וְסִיהֲרָא דְּאִינּוּן ה"ה, בְּגִין דְּאִיהוּ ז' כְּלִיל י"ו, וּבְגִין דָּא אִיהוּ זָכוּר וְשָׁמוֹר, זָכוּר מִסִּטְרָא דְה' עִלָּאָה, שָׁמוֹר מִסִּטְרָא דְה' תַּתָּאָה.

ח אִית לָהּ תְּלַת גַּוִּין, וְאִינּוּן וֹ' וֹ' וֹ' דִּכְלִילָן בְּח"י עָלְמִין, ח' אִיהִי מְפַשַּׁר חֶלְמִין טָבִין בְּט', וְהָא

לשון הקודש

שְׁנֵי שְׁעָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ לַדֶּלֶ"ת שְׁנֵי גַּוּוֹת, וְהֵם שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, בְּלֹא וֹ', שֶׁהֵם שִׁשָּׁה פְּרָקִים, הִיא דֶּלֶת, וְזֶהוּ דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ. וְאוֹת ד' הִיא זְרוֹעַ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁתֵּי אַמּוֹת. ה' – שְׁלֵמוּת שֶׁל שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת וְגוּף, שֶׁהִיא כְּלָל שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת. וֹ' – יִחוּד שְׁלֵמוּת שֶׁל אוֹת ד', שֶׁהִיא הַלְּבָנָה.

כְּשֶׁמֵּאִיר בָּהּ, נֶאֱמַר בָּהּ וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים. וְזוֹ שְׁלֵמוּת שֶׁל חַמָּה וּלְבָנָה שֶׁהֵם ה"ה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא ז' כּוֹלֵל י"ו, וּמִשּׁוּם זֶה הוּא זָכוֹר וְשָׁמוֹר. זָכוֹר – מִצַּד שֶׁל ה' עֶלְיוֹנָה, שָׁמוֹר – מִצַּד שֶׁל ה' תַּחְתּוֹנָה.

ח יֵשׁ לָהּ שְׁלֹשָׁה גַּוּוֹת, וְהֵם וֹ' וֹ' וֹ' שֶׁכְּלוּלִים בְּח"י עוֹלָמוֹת. ח' הִיא פּוֹתֶרֶת

אוּקְמוּהוּ חֶלְמָא טָבָא מִסִּטְרָא דְּאָת ט', דְּאִיהִי סְחוֹר לָהּ, כַּמָּה דְּאוּקְמוּהוּ חֶלְמָא טָבָא חֲזִיתָ, וַדַּאי מִתַּמָּן קָא אַתְיָא, בְּגִין דְּאָת ט' אִיהִי סְפִירָה תְּשִׁיעָאָה מֵעֵילָא לְתַתָּא, ח' סְפִירָה תְּמִינָאָה מִתַּתָּא לְעֵילָא, ח' (דף טז ע"ב) מִסִּטְרָא דְּאָת א', י' סְפִירָה עֲשִׂירָאָה, עֲשִׂירִית הָאֵיפָּה, כַּד נָחִית ח' לְגַבָּהּ אִתְעֲבִידַת חַ"י, וְאָת י' כַּד סָלְקָא בְּכ' אִתְקְרִיאַת כֶּתֶר עִלָּאָה, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ, יהו"ה אלהינ"ו אַבָּא וְאִימָּא, מַלְאָכִים הֲמוֹנֵי מַעְלָה אִלֵּין נִשְׁמָתִין דְּאִינּוּן מַלְאָכִים מִסִּטְרָא דְּמַלְכוּת, יַחַד כֻּלָּם קְדוּשָׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ, קְדוּשָׁה וַדַּאי אִיהִי שְׁכִינְתָּא, לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ אִינּוּן תְּלַת אֲבָהָן דְּאִינּוּן קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, יהו"ה צְבָאוֹת מַאי צְבָאוֹת אִלֵּין תְּרֵין נְבִיאֵי קְשׁוֹט, מְלֹא כָל דָּא צַדִּיק, הָאָרֶץ

לשון הקודש

חֲלוֹמוֹת טוֹבִים בְּט', וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁחֲלוֹם טוֹב מִצַּד שֶׁל הָאוֹת ט', שֶׁהִיא סָבִיב לָהּ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ, חֲלוֹם טוֹב רָאִיתָ – וַדַּאי מִשָּׁם זֶה בָּא. מִשּׁוּם שֶׁאוֹת ט' הִיא סְפִירָה תְּשִׁיעִית מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, ח' סְפִירָה שְׁמִינִית מִמַּטָּה לְמַעְלָה, ח' מִצַּד שֶׁל אוֹת א', י' סְפִירָה עֲשִׂירִית, עֲשִׂירִית הָאֵיפָּה. כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת ח' אֵלֶיהָ, נַעֲשֵׂית ח"י, וְהָאוֹת י' כְּשֶׁעוֹלָה עִם כ', נִקְרֵאת כֶּתֶר עֶלְיוֹן, וְעָלָיו נֶאֱמַר כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו, אַבָּא וְאִמָּא, מַלְאָכִים הֲמוֹנֵי מַעְלָה – אֵלּוּ נְשָׁמוֹת שֶׁהֵן מַלְאָכִים מִצַּד הַמַּלְכוּת, יַחַד כֻּלָּם קְדֻשָּׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ, קְדֻשָּׁה וַדַּאי שֶׁהִיא שְׁכִינָה, לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ – אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת שֶׁהֵם קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ. יהו"ה צְבָאו"ת, מַה זֶּה צְבָאו"ת? אֵלּוּ שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת. מְלֹא כֹל – זֶה צַדִּיק. הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ – זוֹ שְׁכִינָה,

כְּבוֹדוֹ דָּא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי קְדוּשָׁה, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר אֵין קְדוּשָׁה פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה, וְדָא אִיהוּ כ' כֶּתֶר.

ל, וַיַּחֲלוֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה (בראשית כח יב).

דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם דָּא מ', עוֹלִים בְּל' וְיוֹרְדִים בְּנ', דְּאִתְּמַר בָּהּ (ישעיה יד יב) אֵיךְ נָפַלְתָּ מִשָּׁמַיִם הֵילֵל בֶּן שָׁחַר, אִתְּמַר בֵּיהּ וְיוֹרְדִים בּוֹ.

אֲבָל בְּס', בָּהּ סָלְקִין, בְּגִין דְּאִיהִי סְ"נָה, אִיהִי סֻ"לָּם לְסַלְקָא בְּל', ע בָּהּ מִסְתַּכֵּל וּבֵיהּ מְצַפֶּה, וְרָזָא דְּמִלָּה וְכָל עַיִן לְךָ תְצַפֶּה, פ, בָּהּ כָּל לָשׁוֹן לְךָ תְשַׁבֵּחַ, בְּזִמְנָא דְּסָלִיק לְאַתְרֵיהּ, וְכִי כְעַן לָא מְשַׁבְּחִין לֵיהּ כָּל לָשׁוֹן, לָא, עַד דְּיִתְקַיֵּים קְרָא (זכריה יד ט) וְהָיָה יהו"ה לְמֶלֶךְ, לְמֶלֶךְ וַדַּאי בְּאָת

לשון הקודש

שֶׁהִיא קְדֻשָּׁה שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר, אֵין קְדֻשָּׁה פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה. וְזֶהוּ כ' כֶּתֶר.

ל – וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה – זוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה – זוֹ הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם – זֶה מ', עֹלִים בְּל' וְיֹרְדִים בְּנ', שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אֵיךְ נָפַלְתָּ מִשָּׁמַיִם הֵילֵל בֶּן שָׁחַר. נֶאֱמַר בּוֹ וְיֹרְדִים בּוֹ.

אֲבָל בְּס', בָּהּ עוֹלִים, מִשּׁוּם שֶׁהִיא סְנֶ"ה, הִיא סֻלָּ"ם לַעֲלוֹת בְּל'. ע – בָּהּ מִסְתַּכֵּל וּבוֹ מְצַפֶּה. וְסוֹד הַדָּבָר – וְכָל עַיִן לְךָ תְצַפֶּה. פ – בָּהּ כָּל לָשׁוֹן לְךָ תְשַׁבֵּחַ, בְּזְמַן שֶׁעוֹלֶה לִמְקוֹמוֹ. וְכִי כָּעֵת לֹא מְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ כָּל לָשׁוֹן? לֹא, עַד שֶׁיִּתְקַיֵּים הַכָּתוּב וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ, לְמֶלֶךְ

ל', וּבְהַהוּא זִמְנָא יִתְקַיֵּים כָּל פֶּה וְכָל לָשׁוֹן יִתְּנוּ הָדָר לְמַלְכוּתָךְ.

צ בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בָּהּ (משלי יד לד) צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי, וְלֵית צְדָקָה אֶלָּא צְלוֹתָא הָא אוּקְמוּהוּ, וְאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה דְּנָחֲתָא לְגַבֵּי צֶדֶק וְאִתְעֲבִידַת צְדָקָה, וְאִתְכְּלִיל י"ה בְּתַרְוַיְהוּ בְּצַדִּיק וּצְדָקָה, ק בְּהַהוּא זִמְנָא יְסַלְקוּן לֵיהּ קָלִין דִּצְלוֹתִין קָלִין דְּאוֹרַיְיתָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא יְהֵא הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב.

ר רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלַם מְבַשֵּׂר אֶתֵּן (ישעיה מא כז). ש בָּהּ שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יהו"ה וּרְפָאתִיו (שם נז יט), לָרָחוֹק שֶׁנִּתְקָרֵב, דְּקָרוֹב קָרוֹב (נ"א דְּרָחוֹק רָחוֹק) הֲוָה. ת בָּהּ (איכה ד כב) תַּם עֲוֹנֵךְ בַּת צִיּוֹן, לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתֵךְ. (דף יז ע"א).

לשון הקודש

וַדַּאי, בָּאוֹת ל', וּבְאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּים כָּל פֶּה וְכָל לָשׁוֹן יִתְּנוּ הָדָר לְמַלְכוּתָךְ.

צ – בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בָּהּ צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי, וְאֵין צְדָקָה אֶלָּא תְּפִלָּה, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ, וְהִיא אֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁיּוֹרֶדֶת אֶל הַצֶּדֶק וְנַעֲשֵׂית צְדָקָה, וְנִכְלָל י"ה בִּשְׁנֵיהֶם, בְּצַדִּיק וּצְדָקָה. ק – בְּאוֹתוֹ זְמַן יַעֲלוּ אוֹתוֹ הַקּוֹלוֹת שֶׁל הַתְּפִלּוֹת, הַקּוֹלוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן יִהְיֶה הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב.

ר – רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלַיִם מְבַשֵּׂר אֶתֵּן. **ש** – בָּהּ שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יהו"ה וּרְפָאתִיו. לָרָחוֹק שֶׁנִּתְקָרֵב, שֶׁקָּרוֹב קָרוֹב (שֶׁרָחוֹק רָחוֹק) הָיָה. **ת** – בָּהּ תַּם עֲוֹנֵךְ בַּת צִיּוֹן לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתֵךְ.

הַקְדָּמָה אַחֶרֶת לְתִקּוּנֵי הַזֹּהַר

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם וְגוֹמֵר, כְּתִיב (דניאל יב ג) הַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגוֹמֵר, אִלֵּין אִינּוּן רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאִי וַחֲבֵרָיו, רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, וְרַבִּי אַבָּא, וְרַבִּי יוֹסֵי, וְרַבִּי חִיָּיא, וְרַבִּי יִצְחָק, וּשְׁאָר חַבְרַיָּא, דְּאִזְדַּהֲרוּ זְהִירוּ לְעֵילָא כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, מַאי כְּזֹהַר, אֶלָּא כַּד עָבְדוּ הַאי חִבּוּרָא, אִסְתַּכְּמוּ עֲלֵיהּ לְעֵילָא, וְקָרְאוּ לֵיהּ סֵפֶר הַזֹּהַר, וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים בֵּיהּ יְהוֹן נְפִישִׁין כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד, דְּלָא אִתְחַשִּׁיךְ נְהוֹרָא דִּלְהוֹן לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְחַבַּר הַאי חִבּוּרָא, רְשׁוּתָא אִתְיְהִיב לְאֵלֵּיהוּ לְאַסְכָּמָא עִמְּהוֹן בֵּיהּ, וּלְכָל מָאנֵי מְתִיבְתָּא דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, וְכָל חֵילִין דְּמַלְאָכִין עִלָּאִין, וְנִשְׁמָתִין עִלָּאִין, לְמֶהֱוֵי עִמְּהוֹן בְּאַסְכָּמוּתָא וּרְעוּתָא כַּחֲדָא.

לשון הקודש

הַקְדָּמָה אַחֶרֶת לְתִקּוּנֵי הַזֹּהַר

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם וְגוֹמֵר. כָּתוּב הַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגו', אֵלּוּ הֵם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי וַחֲבֵרָיו – רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, וְרַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חִיָּא וְרַבִּי יִצְחָק וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים, שֶׁהִזְהִירוּ זֹהַר לְמַעְלָה כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. מַה זֶּה כְּזֹהַר? אֶלָּא כְּשֶׁעָשׂוּ אֶת הַחִבּוּר הַזֶּה, הִסְכִּימוּ עָלָיו לְמַעְלָה, וְקָרְאוּ לוֹ סֵפֶר הַזֹּהַר. וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים בּוֹ יִהְיוּ רַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁלֹּא יַחֲשִׁיךְ הָאוֹר שֶׁלָּהֶם לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִתְחַבֵּר הַחִבּוּר הַזֶּה, נִתְּנָה רְשׁוּת לְאֵלֵּיהוּ לְהַסְכִּים עִמָּם בּוֹ, וּלְכָל בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבָה שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה וְכָל חֵילוֹת הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים, וּנְשָׁמוֹת עֶלְיוֹנוֹת, לִהְיוֹת עִמָּם בָּהֶם בְּהַסְכָּמָה וְרָצוֹן כְּאֶחָד.

פָּתַח אֱלִיָּהוּ וְאָמַר, רִבּוֹן עָלְמִין דְּאַנְתְּ הוּא חָד וְלָא בְּחֶשְׁבָּן, אַנְתְּ הוּא עִלָּאָה עַל כָּל עִלָּאִין, סְתִימָא עַל כָּל סְתִימִין, לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בָךְ כְּלָל, אַנְתְּ הוּא דְּאַפִּיקַת עֲשַׂר תִּקּוּנִין, וְקָרִינָן לוֹן עֲשַׂר סְפִירָן, לְאַנְהָגָא בְהוֹן עָלְמִין סְתִימִין דְּלָא אִתְגַּלְיָין, וְעָלְמִין דְּאִתְגַּלְיָין, וּבְהוֹן אִתְכְּסִיאַת מִבְּנֵי נָשָׁא, וְאַנְתְּ הוּא דְקָשִׁיר לוֹן, וּמְיַחֵד לוֹן, וּבְגִין דְּאַנְתְּ מִלְּגָאו, כָּל מָאן דְּאַפְרֵישׁ חַד מִן חַבְרֵיהּ מֵאִלֵּין עֲשַׂר, אִתְחַשֵּׁיב לֵיהּ כְּאִלּוּ אַפְרֵישׁ בָּךְ.

וְאִלֵּין עֲשַׂר סְפִירָן אִינּוּן אָזְלִין כְּסִדְרָן, חַד אֲרִיךְ, וְחַד קָצֵר, וְחַד בֵּינוֹנִי, וְאַנְתְּ הוּא דְאַנְהִיג לוֹן, וְלֵית מָאן דְּאַנְהִיג לָךְ, לָא לְעֵילָא וְלָא לְתַתָּא וְלָא מִכָּל סִטְרָא, לְבוּשִׁין תְּקִינַת לוֹן, דְּמִנַּיְיהוּ פָּרְחִין נִשְׁמָתִין לִבְנֵי נָשָׁא, וְכַמָּה גּוּפִין תְּקִינַת לוֹן, דְּאִתְקְרִיאוּ גּוּפָא לְגַבֵּי לְבוּשִׁין דִּמְכַסְיָין עֲלֵיהוֹן, וְאִתְקְרִיאוּ בְּתִקּוּנָא דָא, חֶסֶד דְּרוֹעָא יְמִינָא, גְּבוּרָה דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא, תִּפְאֶרֶת גּוּפָא, נֶצַח וְהוֹד תְּרֵין שׁוֹקִין, וְיסוֹד סִיּוּמָא דְגוּפָא אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, מַלְכוּת פֶּה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קָרִינָן לֵיהּ.

חָכְמָה מוֹחָא אִיהוּ מַחֲשָׁבָה מִלְּגָו, בִּינָה לִבָּא וּבָה הַלֵּב מֵבִין, וְעַל אִלֵּין תְּרֵין כְּתִיב (דברים כט כח) הַנִּסְתָּרוֹת לַיהו"ה אלהינ"ו, כֶּתֶר עֶלְיוֹן אִיהוּ כֶּתֶר מַלְכוּת, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה מו י) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, וְאִיהוּ קַרְקַפְתָּא דִתְפִלֵּי, מִלְּגָו אִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּאִיהוּ אֹרַח אֲצִילוּת, אִיהוּ שַׁקְיוּ דְּאִילָנָא בִּדְרוֹעוֹי וְעַנְפּוֹי, כְּמַיָּא דְּאַשְׁקֵי לְאִילָנָא, וְאִתְרַבֵּי בְּהַהוּא שַׁקְיוּ.

רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, אַנְתְּ הוּא עִלַּת הָעִלּוֹת, סִבַּת הַסִּבּוֹת, דְּאַשְׁקֵי לְאִילָנָא בְּהַהוּא נְבִיעוּ, וְהַהוּא נְבִיעוּ אִיהוּ כְּנִשְׁמָתָא לְגוּפָא, דְּאִיהוּ חַיִּים לְגוּפָא, וּכָךְ לֵית דְּמִיוֹן וְלֵית דְּיוֹקְנָא מִכָּל מַה דְּלְגָו וּלְבָר, וּבְרָאתָ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וְאַפִּיקַת מִנְּהוֹן שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, וּבְאַרְעָא אִלָּנִין וְדִשְׁאִין וְגִנְתָּא דְעֵדֶן וְעִשְׁבִּין וְחֵיוָון וְעוֹפִין וְנוּנִין וּבְנֵי נָשָׁא, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בְּהוֹן עִלָּאִין, וְאֵיךְ יִתְנַהֲגוּן בְּהוֹן עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְאֵיךְ אִשְׁתְּמוֹדְעָאן מֵעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, וְלֵית דְּיָדַע בָּךְ כְּלָל. (דף יז ע"ב) וּבַר מִינָּךְ לֵית יְחִידָא בְּעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, וְאַנְתְּ אִשְׁתְּמוֹדַע אָדוֹן עַל כֹּלָּא, וְכָל סִפִּירָן כָּל חַד אִית לֵיהּ שֵׁם יְדִיעַ, וּבְהוֹן אִתְקְרִיאוּ

מַלְאָכַיָּא, וְאַנְתְּ לֵית לָךְ שֵׁם יְדִיעַ, דְּאַנְתְּ הוּא מְמַלֵּא כָּל שְׁמָהָן, וְאַנְתְּ הוּא שְׁלִימוּ דְּכֻלְּהוּ, וְכַד אַנְתְּ תִּסְתַּלֵּק מִנְּהוֹן, אִשְׁתָּאֲרוּ כֻּלְּהוּ שְׁמָהָן כְּגוּפָא בְּלָא נִשְׁמָתָא.

אַנְתְּ חַכִּים וְלַאו בְּחָכְמָה יְדִיעָא, אַנְתְּ הוּא מֵבִין וְלָא מִבִּינָה יְדִיעָא, לֵית לָךְ אֲתַר יְדִיעָא אֶלָּא לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא תּוּקְפָּךְ וְחֵילָךְ לִבְנֵי נָשָׁא, וּלְאַחֲזָאָה לוֹן אֵיךְ אִתְנַהֵיג עָלְמָא בְּדִינָא וּבְרַחֲמֵי, דְּאִינוּן צֶדֶק וּמִשְׁפָּט, כְּפוּם עוֹבְדֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא, דִּין אִיהוּ גְּבוּרָה, מִשְׁפָּט עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, צֶדֶק מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, מֹאזְנֵי צֶדֶק תְּרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט, הֵין צֶדֶק אוֹת בְּרִית, כֹּלָּא לְאַחֲזָאָה אֵיךְ אִתְנַהֵיג עָלְמָא, אֲבָל לַאו דְּאִית לָךְ צֶדֶק יְדִיעָא דְּאִיהוּ דִּין, וְלַאו מִשְׁפָּט יְדִיעָא דְּאִיהוּ רַחֲמֵי, וְלַאו מִכָּל אִלֵּין מִדּוֹת כְּלָל.

קוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְיִתְחַדְּשׁוּן מִלִּין עַל יָדָךְ, דְּהָא רְשׁוּתָא אִתְיַהִיב לָךְ לְגַלָּאָה רָזִין טְמִירִין עַל יָדָךְ, מַה דְּלָא אִתְיַהִיב רְשׁוּ לְגַלָּאָה לְשׁוּם בַּר נַשׁ עַד כְּעַן, קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, לְךָ יהו"ה הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה וכו' (ד"ה א כט יא), עִלָּאִין שְׁמָעוּ אִינוּן

דְּמִיכִין דְּחֶבְרוֹן, וְרַעְיָא מְהֵימְנָא אִתְעָרוּ מִשְּׁנַתְכוֹן, הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר (ישעיהו כו יט), אִלֵּין אִינוּן צַדִּיקַיָּא דְּאִינוּן מִסִּטְרָא דְהַהוּא דְאִתְּמַר בָּהּ (שיר ה ב) אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר, וְלָאו אִינוּן מֵתִים, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בְּהוֹן הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ וכו', הָקִיצוּ אַנְתְּ וַאֲבָהָן, רַעְיָא מְהֵימְנָא אִתְּעַר אַנְתְּ וַאֲבָהָן לְאִתְעָרוּתָא דִשְׁכִינְתָּא דְאִיהִי יְשֵׁנָה בְּגָלוּתָא, דְּעַד כְּעַן צַדִּיקַיָּא כֻּלְּהוּ דְּמִיכִין וְשִׁינְתָּא בְּחוֹרֵיהוֹן.

מִיָּד יְהִיבַת שְׁכִינְתָּא תְּלַת קָלִין לְגַבֵּי רַעְיָא מְהֵימְנָא, וְיֵימָא לֵיהּ קוּם רַעְיָא מְהֵימְנָא, דְּהָא עֲלָךְ אִתְּמַר (שיר ה ב) קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק לְגַבָּאי בְּאַרְבַּע אַתְוָון דִּילֵיהּ, וְיֵימָא בְּהוֹן, פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי, דְּהָא תַּם עֲוֹנֵךְ בַּת צִיּוֹן, לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתֵךְ (איכה ד כב).

שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל (שיר ה ב), מַאי נִמְלָא טָל אֶלָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַנְתְּ חֲשִׁיבַת דְּמִיוֹמָא דְאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא דְעָאלְנָא בְּבֵיתָא דִילִי, וְעָאלְנָא בִּישׁוּבָא, לָאו הָכִי, דְּלָא עָאלְנָא כָּל זִמְנָא דְאַנְתְּ בְּגָלוּתָא, הֲרֵי לָךְ סִימָנָא שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל, הֵ"א שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, שְׁלִימוּ דִילָהּ

וְחַיִּים דִּילָהּ אִיהוּ טָל, וְדָא אִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו, וְה"א אִיהִי שְׁכִינְתָּא דְלָא מֵחוּשְׁבַּן טָ"ל, אֶלָּא יו"ד ה"א וא"ו, דְּסִלִּיקוּ אַתְוָון לְחֶשְׁבַּן טָ"ל, דְּאִיהוּ מַלְיָא לִשְׁכִינְתָּא מִגְּבִיעוּ דְּכָל מְקוֹרִין עִלָּאִין, מִיָּד קָם רַעְיָא מְהֵימְנָא, וַאֲבָהָן קַדִּישִׁין עִמֵּיהּ, עַד כָּאן רָזָא דְיִחוּדָא, מִכָּאן וְאֵילֵךְ פְּרָשָׁתָא קַדְמָאָה דְּסִתְרֵי אוֹרַיְיתָא.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, סוֹד יהו"ה לִירֵיאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם (תהלים כה יד), **סו"ד אִלֵּין אִינוּן שִׁבְעִין אַנְפִּין, דְּאִתְפָּרַשׁ מִלַּת בְּרֵאשִׁית בְּהַאי פְּרָשָׁתָא.**

תִּקּוּנָא קַדְמָאָה

בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית, זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ (תהלים קיח כ), **דָּא אִיהוּ תַּרְעָא דְצַדִּיקַיָּא, דְּאִית לוֹן רְשׁוּ לְאַעָלָא תַּמָּן, וְאָחֳרָנִין וּדְלַאו אִינוּן** (דף יח ע"א) **צַדִּיקַיָּא, אִתְדַּחְיָין מִתַּמָּן, בָּה**

לשון הקודש

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, סוֹד יהו"ה לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם. סו"ד אֵלּוּ הֵם שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁהִתְפָּרְשָׁה מִלַּת בְּרֵאשִׁית בַּפָּרָשָׁה הַזּוֹ.

תִּקּוּן רִאשׁוֹן

בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית, זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ. זֶהוּ שַׁעַר הַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם רְשׁוּת לְהִכָּנֵס לְשָׁם, וַאֲחֵרִים

רְשִׁימִין וּמְצוּיָרִין וּמִתְחַקְּקִין דִּיוֹקְנִין דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין, צִיּוּרָא דְּאָדָם רְשִׁימָא תַּמָּן, וְאִיהוּ דְּמוּת אָדָם, רְשִׁימָא דְּאַרְיֵה תַּמָּן לִימִינָא, וּרְשִׁימָא דְּשׁוֹר לִשְׂמָאלָא, וּרְשִׁימָא דְּנִשְׁרָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְרָזָא דְּמִלָּה וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם וכו' (יחזקאל א י), לְכָל חֵיוָתָא אַרְבַּע אַנְפִּין, אִלֵּין אַרְבַּע אַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּיהו"ה, דְּנָהִיר בְּהוֹן, מַלְכָּא דְּכֻלְּהוּ חֵיוָון דָּא אָדָם, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּסָלִיק בְּחֶשְׁבָּן חָד, דְּמוּת אָדָם דָּא שְׁכִינְתָּא קַדִּישָׁא, דְּאִיהִי דִּיוֹקְנֵיהּ.

אִיהִי חוֹתָם דִּילֵיהּ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שיר ח ו) שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, דְּהָכִי אָמְרַת שְׁכִינְתָּא, אַף עַל גַּב דְּאַנְתְּ תִּסְתַּלַּק לְעֵילָא, דִּיוֹקְנָךְ לָא אִתְעַדֵּי מִנָּאי לְעָלַם, כְּהַהוּא חוֹתָם דִּבְהַהוּא אָתַר דְּאִתְדַּבַּק

לשון הקודש

וְשֶׁאֵינָם צַדִּיקִים נִדְחִים מִשָּׁם, בּוֹ רְשׁוּמִים וּמְצֻיָּרִים וַחֲקוּקִים דְּמֻיּוֹת שֶׁל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, הַצִּיּוּר שֶׁל אָדָם רָשׁוּם שָׁם, וְהוּא דְּמוּת אָדָם, הָרִשֻׁם שֶׁל אַרְיֵה שָׁם לִימִין, וְרִשֻׁם שֶׁל שׁוֹר לִשְׂמֹאל, וְרִשֻׁם שֶׁל נֶשֶׁר בָּאֶמְצַע, וְסוֹד הַדָּבָר – וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם וְכוּ'. לְכָל חַיָּה אַרְבַּע פָּנִים, אֵלּוּ אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יהו"ה שֶׁמֵּאִיר בָּהֶם. הַמֶּלֶךְ שֶׁל כָּל הַחַיּוֹת זֶה אָדָם, שֶׁהוּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א שֶׁעוֹלֶה בְּחֶשְׁבּוֹן אֶחָד. דְּמוּת אָדָם זוֹ הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא דְּמוּתוֹ. **הִיא** חוֹתָם שֶׁלּוֹ, דְּמוּת שֶׁלּוֹ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ. שֶׁכָּךְ אָמְרָה הַשְּׁכִינָה, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁאַתָּה תִּסְתַּלֵּק לְמַעְלָה מֵהָעוֹלָם, דְּמוּתְךָ לֹא תָּזוּז מִמֶּנִּי לְעוֹלָם, כְּמוֹ אוֹתוֹ חוֹתָם שֶׁבְּאוֹתוֹ מָקוֹם

בֵּיהּ רְשִׁימוּ דְּמָאנֵי חוֹתָמָא, לָא אִתְעַדֵּי מִנֵּיהּ דִּיוֹקְנָא דְחוֹתָמָא, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בֵּיהּ, וּבְגִין כַּךְ אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, שִׁימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, כִּרְשִׁימוּ דִּתְפִלִּין דְּיָד דְּאִינוּן לָקֶבֶל לִבָּא, כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ, כִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא דְּאִינוּן תַּלְיָין רְצוּעִין לְכָל סִטְרִין עַל לִבָּא וּדְרוֹעָא, וּבְהוֹן אִינוּן רְשִׁימִין דְּאִינוּן עַמֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעוֹד שִׁימֵנִי כַחוֹתָם דָּא חוֹתָם דְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, וְהוּא אוֹת בְּרִית שַׁבָּת קֹדֶשׁ וְיָמִים טוֹבִים.

כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, תַּקִּיפָא אִיהִי אַפְרָשׁוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּא מִיִּשְׂרָאֵל, כִּפְרִישׁוּ דְּנִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא מִגּוּפָא, וְתוּ כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, כַּד יִשְׂרָאֵל מְיַחֲדִין שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּרְחִימוּ, וְאָמְרִי הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה, קָשָׁה כִּשְׁאוֹל קִנְאָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ רֹשֶׁם שֶׁל בַּעַל הַחוֹתָם, לֹא זָזָה מִמֶּנּוּ הַדְּמוּת שֶׁל הַחוֹתָם לִהְיוֹת נִיכָּר, וְלָכֵן אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, שִׁימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, כְּצִיּוּר הַתְּפִלִּין שֶׁל יָד שֶׁהֵן כְּנֶגֶד הַלֵּב. כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ, כְּמוֹ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ שֶׁתְּלוּיוֹת רְצוּעוֹת לְכָל הַצְּדָדִים עַל הַלֵּב וְהַזְּרוֹעַ, וּבָהֶן רְשׁוּמִים אֵלּוּ שֶׁהֵם עַמּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְעוֹד, שִׁימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, זֶהוּ חוֹתָם שֶׁל אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, וְהוּא אוֹת בְּרִית שַׁבַּת קֹדֶשׁ וְיָמִים טוֹבִים.

כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה – חֲזָקָה הִיא הַפְּרָדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַשְּׁכִינָה מִיִּשְׂרָאֵל כְּמוֹ הַפְּרָדַת הַנְּשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ מֵהַגּוּף. וְעוֹד, כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה – כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל מְיַחֲדִים אֶת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ

הוּא דְּאִיהִי יְקַנֵּי עֲלַיְיהוּ, בְּזִמְנָא דְּיִפְקוּן מִן גָּלוּתָא, דְּאִיהוּ יְהֵא בְּהַהוּא זִמְנָא קַנָּא וְנוֹקֵם וּבַעַל חֵמָה, רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ, בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְעַר שְׁמָאלָא בְּשַׁלְהוֹבִין דִּילֵיהּ, דְּאִנּוּן רִשְׁפֵּי אֵשׁ, שַׁלְהֶבֶת י"ה, וְיוֹקִיד כַּמָּה הֵיכָלִין דְּבָתֵּי עֲבוֹדָה זָרָה, וְיִטּוֹל נוּקְמִין מֵעֲמָלֵק, דְּאִיהוּ אוּמֵי בִתְרֵין אַתְוָן דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּאִינּוּן י"ה, לְנַטְלָא נוּקְמָא מִנֵּיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שמות יז טז) וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּס י"ה, וְדָא אִיהוּ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת י"ה.

וְיִשְׂרָאֵל אָמְרִין, רִבּוֹן עָלְמָא, אַף עַל גַּב דַּאֲנָא בְּגָלוּתָא מְרַחֲקָא מִמָּךְ, שִׁימֵנִי כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, וְלָא יִתְעַדֵּי מִינָּן דִּיוֹקְנָךְ, דְּאִיהִי חוֹתָם דִּילָךְ, שְׁכִינְתָּא דִּילָךְ, דִּבְגִינָהּ אַנְתְּ הֲוֵית דָּכִיר לָן בְּגָלוּתָא, וְחוֹתָמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַדַּאי אִיהִי שְׁכִינְתָּא.

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא בְּאַהֲבָה וְאוֹמְרִים הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה, קָשָׁה כִּשְׁאוֹל קִנְאָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא מְקַנֵּא עֲלֵיהֶם בִּזְמַן שֶׁיֵּצְאוּ מֵהַגָּלוּת, שֶׁהוּא יִהְיֶה בְּאוֹתוֹ זְמַן קַנָּא וְנוֹקֵם וּבַעַל חֵמָה, רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן יִתְעוֹרֵר הַשְּׂמאל בַּשַּׁלְהָבוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵם רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָ"ה, וְיִשְׂרֹף כַּמָּה הֵיכָלוֹת שֶׁל בָּתֵּי עֲבוֹדָה זָרָה וְיִטֹּל נְקָמוֹת מֵעֲמָלֵק, שֶׁהוּא נִשְׁבַּע בִּשְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהֵם י"ה, לִטֹּל נְקָמָה מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּס יָ"ה, וְזֶהוּ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָ"ה.

וְיִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים, רִבּוֹן הָעוֹלָם, אַף עַל גַּב שֶׁאָנִי בַּגָּלוּת רְחוֹקָה מִמְּךָ, שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, וְלֹא תָּזוּז מֵאִתָּנוּ

בְּרֵאשִׁית בָּרָא, ב' אִיהִי וַדַּאי, בָּהּ פָּתְחַת אוֹרַיְיתָא בְּב', וְדָא בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית, ב' אִיהוּ וַדַּאי, אוֹצָרָא דְּכֹלָּא, עֲלָהּ אִתְּמַר (ישעיהו לג ו) **יִרְאַת יְיָ' הִיא אוֹצָרוֹ.**

(וְדָא תִּקּוּנָא תִּנְיָינָא)

(**בְּרֵאשִׁית**, זִמְנִין סַגִּיאִין אִינּוּן בְּאוֹרַיְיתָא רֵאשִׁית, וְכָל חַד אִתְּפַרַשׁ בְּאַתְרֵיהּ, קַדְמָאָה אִיהוּ יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ (משלי ח כב), וְדָא אוֹרַיְיתָא, דְּאִית בָּהּ טַעֲמֵי וּנְקוּדֵי וְאַתְוָון, וְכַמָּה פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, דְּכֻלְּהוּ תַּלְיָין בְּשֵׁם יהו"ה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות ג טו) זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וכו', שְׁמ"י עִם י"ה שְׂפ"ה, זִכְרִ"י עִם ו"ה רְמַ"ח, שְׂפ"ה מִשְּׁמָאלָא מִדְּחִילוּ דִּגְבוּרָה אִתְיְהִיבוּ, פַּחַד יִצְחָק).

(תקונא תליתאה) תִּקּוּנָא תִּנְיָינָא

בְּרֵאשִׁית, תַּמָּן יִרְאַ"ת, מָה אִשְׁתָּאַר מֵאִינּוּן אַתְוָון, ש"ב, וְרָזָא דְּמִלָּה שָׁב (דף יח ע"ב)

לשון הקודש

דְּמוּתְךָ, שֶׁהִיא הַחוֹתָם שֶׁלְּךָ, הַשְּׁכִינָה שֶׁלְּךָ, שֶׁבִּגְלָלָהּ הָיִיתָ זוֹכֵר אוֹתָנוּ בַּגָּלוּת, וְהַחוֹתָם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וַדַּאי הִיא הַשְּׁכִינָה.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא, ב' הִיא וַדַּאי, בָּהּ פָּתְחָה הַתּוֹרָה בְּב', וְזוֹ בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית, ב' הִיא וַדַּאי, הָאוֹצָר שֶׁל הַכֹּל, עָלֶיהָ נֶאֱמַר יִרְאַת ה' הִיא אוֹצָרוֹ.

וְזֶה תִּקּוּן שֵׁנִי

(**בְּרֵאשִׁית**, פְּעָמִים רַבּוֹת יֵשׁ בַּתּוֹרָה רֵאשִׁית, וְכָל אֶחָד הִתְפָּרֵשׁ בִּמְקוֹמוֹ. הָרִאשׁוֹן הוּא – יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ, וְזוֹ הַתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ טְעָמִים וּנְקֻדּוֹת וְאוֹתִיּוֹת, וְכַמָּה מִצְוֹות עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁכֻּלָּן תְּלוּיוֹת בְּשֵׁם יהו"ה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְכוּ'. שְׁמִ"י עִם י"ה – שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ, זִכְרִ"י עִם ו"ה – מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ מִשְּׂמֹאל, מִיִּרְאַת הַגְּבוּרָה נִתְּנוּ, פַּחַד יִצְחָק).

(תִּקּוּן שְׁלִישִׁי) תִּקּוּן שֵׁנִי

בְּרֵאשִׁית, שָׁם יִרְאַ"ת. מַה נִּשְׁאָר

בְּיִרְאַת יהו"ה, וְאִם לֵית דְּחִילוּ לֵית חָכְמָה, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ אִם אֵין יִרְאָה אֵין חָכְמָה, בְּגִין דְּיִרְאָה הִיא אוֹצָרָא לְחָכְמָה, אִיהִי גְנִיזוּ דִּילָהּ, אִיהִי טְמִירוּ דִּילָהּ, אִיהִי בֵיתָא דְמַלְכָּא.

וְדָא תִּקּוּנָא תְּלִיתָאָה כְּגַוְונָא דָא

בְּרֵאשִׁית, רא"ש בַּי"ת, וְרָזָא דְמִלָּה בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת (משלי כד ג), וּמָאן דְּבָעֵי לְמֶחְזֵי לְמַלְכָּא, לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְמֶחְזְיֵיהּ אֶלָּא בְּבֵיתֵיהּ, וְרָזָא דְמִלָּה חָכְמָה לָא אִשְׁתְּמוֹדְעָא אֶלָּא בְּבֵיתֵיהּ.

כְּגַוְונָא דָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִיהוּ יהו"ה, לָא אִשְׁתְּמוֹדָע לְנָבִיא וְחוֹזֶה אֶלָּא בְּהֵיכָלֵיהּ, דְּאִיהוּ אדנ"י, וְרָזָא דְמִלָּה וַיְיָ בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ (חבקוק ב כ), וְאִיהִי כְּלִילָא מִשִּׁבְעָה הֵיכָלִין, מִשִּׁבְעָה אַרְעִין, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר דָּוִד (שם קטז טו) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יהו"ה

לשון הקודש

מֵאוֹתָן אוֹתִיּוֹת? ש"ב, וְסוֹד הַדָּבָר – שָׁב בְּיִרְאַת ה', וְאִם אֵין יִרְאָה אֵין חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ אִם אֵין יִרְאָה אֵין חָכְמָה. מִשּׁוּם שֶׁיִּרְאָה הִיא אוֹצָר לַחָכְמָה, הִיא הַגְּנִיזָה שֶׁלָּהּ, הִיא הַטְּמָנָה שֶׁלָּהּ, הִיא בֵּית הַמֶּלֶךְ.

וְזֶה תִּקּוּן שְׁלִישִׁי כְּמוֹ זֶה

בְּרֵאשִׁית רא"ש בַּי"ת, וְסוֹד הַדָּבָר – בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לִרְאוֹת אֶת הַמֶּלֶךְ, אֵין לוֹ רְשׁוּת לִרְאוֹתוֹ אֶלָּא בְּבֵיתוֹ, וְסוֹד הַדָּבָר – הַחָכְמָה לֹא נוֹדַעַת אֶלָּא בְּבֵיתוֹ.

כְּמוֹ זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא יהו"ה, לֹא נוֹדָע לְנָבִיא וְחוֹזֶה אֶלָּא בְּהֵיכָלוֹ שֶׁהוּא אדנ"י, וְסוֹד הַדָּבָר – וַה' בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ, וְהִיא כְּלוּלָה מִשִּׁבְעָה הֵיכָלוֹת, מִשֶּׁבַע אֲרָצוֹת, וַעֲלֵיהֶם אָמַר דָּוִד אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יהו"ה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים, וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ כְּלִיל שְׁבַע רְקִיעִין, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר דָּוִד (שם קטו טז) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהו"ה, וְלֵית יְדִיעָה כְּלָל בְּמַלְכָּא וּבְמַלְבּוּשֵׁיהּ וּבְתִקּוּנֵיהּ לְבַר נַשׁ בְּעָלְמָא, עַד דְּיֵעוּל לְבֵיתֵיהּ וּלְהֵיכָלֵיהּ, דְּאִיהִי ב', וַעֲלָהּ אִתְּמַר (ישעיהו נו ז) כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים.

וּמָאן דְּאִיהוּ אָדָם בְּדִיוֹקְנָא דְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, עֲלֵיהּ נֶאֱמַר אֵין תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם נִשְׁמַעַת אֶלָּא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְהָא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, וּמָאן דְּנָטִיר בְּרִית, אִתְקְרֵי אִישׁ תָּמִים, וְתַמָּן בְּרֵאשִׁית, בְּרִי"ת אֵ"שׁ, דְּנָטִיר לֵיהּ מֵאֶשָּׁא דְגֵיהִנָּם, אֲבָל מָאן דְּאִתְעַסַּק בְּאוֹרַיְיתָא וְנָטִיר לָהּ, אִתְקְרֵי אָדָם, בְּדִיוֹקְנָא דְהַהוּא דִלְעֵילָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מד יג) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, תָּא חֲזֵי, כָּל מָאן דְּנָטִיר אוֹת בְּרִית, דְּיוֹקְנֵיהּ רָשִׁים בִּשְׁכִינְתָּא

לשון הקודש

וְעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא כּוֹלֵל שִׁבְעָה רְקִיעִים, וַעֲלֵיהֶם אָמַר דָּוִד הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהו"ה, וְאֵין יְדִיעָה כְּלָל בַּמֶּלֶךְ וּבְמַלְבּוּשׁוֹ וּבְתִקּוּנוֹ לְבֶן אָדָם בָּעוֹלָם עַד שֶׁיִּכָּנֵס לְבֵיתוֹ וּלְהֵיכָלוֹ, שֶׁהִיא ב', וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים.

וּמִי שֶׁהוּא אָדָם בִּדְמוּת הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, עָלָיו נֶאֱמַר אֵין תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם נִשְׁמַעַת אֶלָּא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, וּמִי שֶׁשּׁוֹמֵר בְּרִית נִקְרָא אִישׁ תָּמִים, וְשָׁם בְּרֵאשִׁית בְּרִי"ת אֵ"שׁ, שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹתוֹ מֵאֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם. אֲבָל מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וְשׁוֹמֵר אוֹתָהּ נִקְרָא אָדָם, בִּדְמוּת שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת. בֹּא

וְצַדִּיק, וּמָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, דִּיוֹקְנֵיהּ רָשִׁים בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

תִּקּוּנָא רְבִיעָאָה

בְּרֵאשִׁית, כְּתִיב (תהלים קיח יט) **פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה י"ה, פִּתְחוּ לִי דָּא אִינּוּן תְּרֵין עַפְעַפֵּי עֵינָא, דְּאִינּוּן פָּתְחִין וְסָגְרִין, וַעֲלֵיהוּ אִתְּמַר** (שמות כה כ) **וְהָיוּ הַכְּרוּבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה, אִלֵּין תְּרֵין כְּרוּבֵי עֵינָא, פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם עַפְעַפֵּי עֵינָא, וְעוֹד פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אִלֵּין אִינּוּן תְּרֵין עַיְינִין, בְּזִמְנָא דְּאִינּוּן מִסְתַּכְּלִין בְּאֹרַח מֵישַׁר, אִתְּמַר בְּהוֹן וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו, וּבְזִמְנָא דְּלָאו אִנּוּן מִסְתַּכְּלִין בְּאֹרַח מֵישַׁר, הָא נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן תַּמָּן, עֲלֵיהּ אִתְּמַר** (רות א יז) **כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד וְגוֹמֵר.**

לשון הקודש

רְאֵה, כָּל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹת הַבְּרִית, דְּמוּתוֹ רְשׁוּמָה בַּשְּׁכִינָה וְצַדִּיק, וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, דְּמוּתוֹ רְשׁוּמָה בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

תִּקּוּן רְבִיעִי

בְּרֵאשִׁית, כָּתוּב פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָ"ה. פִּתְחוּ לִי – אֵלּוּ שְׁנֵי עַפְעַפֵּי הָעַיִן שֶׁהֵם פּוֹתְחִים וְסוֹגְרִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְהָיוּ הַכְּרוּבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה. הַכְּרוּבִים, אֵלּוּ שְׁנֵי כְּרוּבֵי הָעַיִן, פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם – עַפְעַפֵּי הָעַיִן. וְעוֹד, פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, אֵלּוּ הֵם שְׁתֵּי הָעֵינַיִם. בִּזְמַן שֶׁהֵן מִסְתַּכְּלוֹת בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, נֶאֱמַר בָּהֶם וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו, וּבִזְמַן שֶׁאֵינָם מִסְתַּכְּלִים בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, הֲרֵי נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן שָׁם, עָלָיו נֶאֱמַר כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד וְגוֹמֵר.

תְּלַת גַּוְוּנֵי עֵינָא אִנּוּן תְּלַת אֲבָהָן, דְּאִתְּמַר בְּהוּ (שמות ו יד) אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵית אֲבוֹתָם, בַּת עַיִן דְּאִיהִי דְקִיקָא זְעֵירָא, דָּא שְׁכִינְתָּא דְּאִשְׁתַּתְּפַת בַּאֲבָהָן, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים יז ח) שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן, וְכֹלָּא בְּרָזָא דִּבְרֵאשִׁית, תַּמָּן רָאשֵׁי"י תַּמָּן בַּ"ת.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן עַל רַגְלוֹי וְאָמַר, רִבּוֹן עָלְמִין אַפְּתַח עֵינַי לְאִסְתַּכָּלָא בְּהוֹן לְעֵילָא, אָבֹא בָ"ם בְּאַרְבָּעִים וּתְרֵין אַתְוָון דִּשְׁמָא מְפֹרָשׁ, לְמִנְדַּע כָּל אָת וְאָת עַל (דף יט ע"א) תִּיקּוּנֵיהּ, בְּרֵאשִׁית וכו', וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, וְאִינּוּן אב"ג ית"ץ, קר"ע שט"ן, נג"ד יכ"ש, בט"ר צת"ג, חק"ב טנ"ע, יג"ל פז"ק, שק"ו צי"ת, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כָּל אָת וְאָת אִית לֵיהּ מַאֲמַר וְאִית לֵיהּ נָתִיב, עֶשֶׂר אֲמִירָן אִינּוּן, וְל"ב שְׁבִילִין, וְכֻלְּהוּ תַּלְיָין מִן

לשון הקודש

שְׁלֹשֶׁת צִבְעֵי הָעַיִן הֵם שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵית אֲבוֹתָם. בַּת עַיִן שֶׁהִיא דַקִּיקָה קְטַנָּה, זוֹ שְׁכִינָה שֶׁמִּשְׁתַּתֶּפֶת בָּאָבוֹת, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן, וְהַכֹּל בְּסוֹד שֶׁל בְּרֵאשִׁית, שָׁם רָאשֵׁי"י, שָׁם בַּ"ת.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן עַל רַגְלָיו וְאָמַר: רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, פְּתַח עֵינַי לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם לְמַעְלָה, אָבֹא בָ"ם בְּאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ, לָדַעַת כָּל אוֹת וְאוֹת עַל תִּקּוּנָהּ, בְּרֵאשִׁית וְכוּ' וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, וְהֵם: אב"ג ית"ץ, קר"ע שט"ן, נג"ד יכ"ש, בט"ר צת"ג, חק"ב טנ"ע, יג"ל פז"ק, שק"ו צי"ת, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. לְכָל אוֹת וְאוֹת יֵשׁ מַאֲמָר וְיֵשׁ לָהּ נָתִיב. עֶשֶׂר אֲמִירוֹת הֵן וְל"ב שְׁבִילִים, וְכֻלָּם תְּלוּיִים מִן אי"ה. וְזֶהוּ אָבֹא בָ"ם

אי"ה, וְדָא אִיהוּ אָבוֹא בָּם אוֹדֶה י"ה (תהלים קיח יט) **אי"ה בְּחוּשְׁבַּן אוֹדֶ"ה י"ה, י"ה חָכְמָה וּבִינָה, א' כֶּתֶר עִלָּאָה, וְאִנּוּן שֶׁבַע סְפִירָן כְּלִילָן בְּשֶׁבַע שְׁמָהָן.**

וְכֻלְּהוּ כְּלִילַת לוֹן בַּת שֶׁבַע, וְלֵית סְפִירָה מִכֻּלְּהוּ סְפִירָן דְּיֵהֵא לָהּ רְשׁוּ לְאַרָקָא בִּרְכָאָן וּלְאַשְׁפָּעָא לְתַתָּאִין, אֶלָּא בְּבַת שֶׁבַע, בְּגִין דְּאִיהִי קִשׁוּרָא דְּכֻלְּהוּ סְפִירָן, דְּאִי סְפִירָן הֲווֹ מְרִיקִין לְבַר מִינָהּ הֲוָה פְּרוּדָא, וּבְגִין דָּא לֵית רְשׁוּ לְאַרָקָא סְפִירָה לְשׁוּם אֲתַר בַּר מִינָהּ, לְגַבֵּי תַתָּאִין, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בָּהּ (ירמיה ט כב) **אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְגוֹמֵר, כִּי אִם בְּזֹאת, בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ** (ויקרא טז ג), **דְּלֵית רְשׁוּ לְנָבִיא וְחַכִּימָא לְמִנְדַּע לְעֵילָא שׁוּם מַדָּע אֶלָּא בָּהּ, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר** (שמות יט ג) **וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִי"ם, וְדָוִד בְּגִינָהּ אָמַר** (תהלים קלב ד) **אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה, עַד אֶמְצָא מָקוֹם**

לשון הקודש

אוֹדֶה יָ"ה. אי"ה בְּחֶשְׁבּוֹן אוֹדֶ"ה יָ"ה. י"ה חָכְמָה וּבִינָה, א' כֶּתֶר עֶלְיוֹן, וְאוֹתָן שֶׁבַע סְפִירוֹת כְּלוּלוֹת בְּשִׁבְעָה שֵׁמוֹת.

וְאֶת כֻּלָּם כּוֹלֶלֶת בַּת שֶׁבַע, וְאֵין סְפִירָה מִכָּל הַסְּפִירוֹת שֶׁיִּהְיֶה לָהּ רְשׁוּת לְהוֹרִיק בְּרָכוֹת וּלְהַשְׁפִּיעַ לַתַּחְתּוֹנִים אֶלָּא בְּבַת שֶׁבַע, מִשּׁוּם שֶׁהִיא הַקֶּשֶׁר שֶׁל כָּל הַסְּפִירוֹת, שֶׁאִם הַסְּפִירוֹת הָיוּ מְרִיקוֹת מִחוּץ לָהּ, הָיָה פֵּרוּד. וּמִשּׁוּם זֶה אֵין רְשׁוּת לְשׁוּם סְפִירָה לְהָרִיק לְשׁוּם מָקוֹם פְּרָט לָהּ, אֶל הַתַּחְתּוֹנִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ נֶאֱמַר בָּהּ אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְגוֹמֵר, כִּי אִם בְּזֹאת. בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁאֵין רְשׁוּת לְנָבִיא וְחָכָם לָדַעַת לְמַעְלָה שׁוּם מַדָּע אֶלָּא בָּהּ, וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל

לַיהו"ה, אִיהוּ שְׁלִימוּ דְּאָדָם, שְׁלִימוּ דְּיִחוּדָא, שְׁלִימוּ דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, שְׁלִימוּ דְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה.

תִּקּוּנָא חֲמִישָׁאָה.

בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית, נְקוּדָה בְּהֵיכָלֵיהּ, וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי מַחֲשָׁבָה סְתִימָא, אַדְהָכִי הָא אֵלִיָּהוּ אִזְדַּמַּן לְגַבֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ רַבִּי רַבִּי, וְהָא ב' פְּתִיחָא אִיהִי, אִם כֵּן בְּמַאי אִיהִי מַחֲשָׁבָה סְתִימָא בָּהּ, אֶלָּא בְּרֵישׁ הוּרְמְנוּתָא דְּמַלְכָּא, בּוֹצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, כַּד מְדִיד מְשִׁיחָא, הַאי נְקוּדָה, נְפִיק מִינָהּ קַו, דְּסָתִים נִיצוֹצָא, הַהִיא מַחֲשָׁבָה כְּגַוְונָא דָא ם, בְּקַדְמֵיתָא אִיהִי מֵ"ם סְתִימָא, וְכַד אִתְפַּשַּׁט קַו דְּאִיהִי ו' מִן הַמִּדָּה, אִיהִי אִתְפַּתְּחַת וְאִתְעֲבִידַת ב', וְדָא בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית, נְקוּדָה בְּהֵיכָלֵיהּ.

לשון הקודש

הָאֱלֹהִי"ם, וְדָוִד אָמַר בִּגְלָלָהּ אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַיהו"ה, הוּא שְׁלֵמוּת הָאָדָם, שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד, שְׁלֵמוּת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שְׁלֵמוּתָהּ שֶׁל כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה.

תִּקּוּן חֲמִישִׁי

בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית, נְקֻדָּה בְּהֵיכָלוֹ, וְהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ הִיא מַחֲשָׁבָה סְתוּמָה. בֵּינְתַיִם הִנֵּה אֵלִיָּהוּ מִזְדַּמֵּן אֶל רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ: רַבִּי רַבִּי, וַהֲרֵי ב' הִיא פְּתוּחָה, אִם כֵּן, בַּמָּה הַמַּחֲשָׁבָה סְתוּמָה בָּהּ? אֶלָּא בִּתְחִלַּת שִׁלְטוֹן וּמֶמְשֶׁלֶת הַמֶּלֶךְ, הַנִּיצוֹץ הַקָּשֶׁה, כְּשֶׁמְּדַד הַחֶבֶל, הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ יָצָא מִמֶּנָּה קַו שֶׁהִסְתִּיר הַנִּיצוֹץ אוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה כְּמוֹ זֶה: ם. בַּהַתְחָלָה הִיא מֵ"ם סְתוּמָה, וּכְשֶׁהִתְפַּשֵּׁט הַקַּו שֶׁהוּא ו' מֵהַמִּדָּה, הִיא נִפְתְּחָה וְנֶעֱשְׂתָה ב', וְזֶה בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית, נְקֻדָּה בְּהֵיכָלוֹ.

וְכַד אִיהִי ם סְתִימָא, אִיהִי מ"ם רַבְּתָא מִלְּסַרְבֵּה הַמִּשְׁרָה (ישעיה ט ו), וְאִתְעֲבִידַת עִזְקָא, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר לְגַבֵּי כַלָּה, תְּהֵא לִי מְקוּדֶּשֶׁת בְּטַבַּעַת זוֹ ם, וַעֲלָהּ אִתְּמַר קוּטְרָא בְּגוּלְמָא, נָעוּץ בְּעִזְקָא, וְאִיהִי לָא חִוָּור וְלָא סוּמַק וְלָא אוּכָם וְלָא יָרוֹק וְלָא גַוָּון כְּלָל, וְכַד אִתְּפַשְׁטָא לְאַנְהָרָא, אִיהִי עֲבִידַת גַּוָּונִין לְאַנְהָרָא.

וְרָזָא דְּמִלָּה עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה וכו' (תהלים קד ב), כַּד אִיהִי אוֹר מְעוּטָּף וְלָא אִתְּפַשַּׁט, וְאִיהוּ סָתִים, אִתְקְרֵי אַוִּיר, אוֹר סָתִים בְּאָת יו"ד, נְקוּדָה בְּהֵיכָלֵיהּ, כַּד אַפִּיק י' מֵאַוִּי"ר, אִתְגַּלְיָא או"ר, וְדָא אִיהוּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר (בראשית א ג), וְחָמֵשׁ זְמִנִּין אוֹר אִינּוּן בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְאִינּוּן ה', וַעֲלַיְהוּ אִתְּמַר (ישעיה מ יב) מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם, וְדָא דְּרוֹעָא

לשון הקודש

וּכְשֶׁהִיא ם סְתוּמָה, הִיא מֵ"ם גְּדוֹלָה מִלְּסַרְבֵּה הַמִּשְׁרָה, וְנַעֲשֵׂית טַבַּעַת, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר אֶל הַכַּלָּה, תְּהֵא לִי מְקֻדֶּשֶׁת בְּטַבַּעַת זוֹ ם, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר, הַקֶּשֶׁר בְּהִתְגַּלְמוּתוֹ נָעוּץ בַּטַּבַּעַת, וְהִיא לֹא לְבָנָה וְלֹא אֲדֻמָּה וְלֹא שְׁחֹרָה וְלֹא יְרֻקָּה וּלְלֹא שׁוּם צֶבַע כְּלָל, וּכְשֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת לְהָאִיר, הִיא עוֹשָׂה גְוָנִים לְהָאִיר.

וְסוֹד הַדָּבָר – עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה וְכוּ', כְּשֶׁהִיא אוֹר מְעֻטָּף וְלֹא מִתְפַּשֵּׁט, וְהוּא נִסְתָּר, נִקְרָא אַוִּיר, אוֹר נִסְתָּר בָּאוֹת יו"ד, נְקֻדָּה בְּהֵיכָלוֹ, כְּשֶׁמּוֹצִיא י' מֵאַוִּי"ר נִתְגַּלֶּה או"ר, וְזֶהוּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר, וְחָמֵשׁ פְּעָמִים אוֹר יֵשׁ בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְהֵם ה', וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר מִי מָדַד

יְמִינָא, וְאִיהוּ גַּוָּון חִוָּור, וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן, דָּא דְרוֹעָא שְׂמָאלָא, דְּאִיהוּ גַּוָּון סוּמַק, וְכָל בַּשָּׁלִישׁ עֲפַר הָאָרֶץ, דָּא גּוּפָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְדָא גַּוָּון יָרוֹק, וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים (דף יט ע"ב) וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנָיִם, תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, וְהַאי ה' אִיהִי אִתְפַּשְׁטַת לְאַנְהָרָא בְּחָמֵשׁ גַּוָּונִין, דְּאִינּוּן חָמֵשׁ זִמְנִין אוֹר, י' אִיהִי מִדָּה דִילָהּ, ה' עִלָּאָה חָמֵשׁ אוֹר, ה' תַּתָּאָה חָמֵשׁ גַּוָּונִין דְּנַהֲרִין בְּהוֹן חָמֵשׁ אוֹר, וְכַד אִתְפַּשְׁטַת ה' עִלָּאָה לְאַנְהָרָא בְּה' תַּתָּאָה, בְּחָמֵשׁ גַּוָּונִין (דְּנַהֲרִין) דִילָהּ, מִיָּד אִתְפַּשַּׁט ו' לְגַבָּהּ, וְדָא אִיהוּ נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, דְּוַדַּאי כַּד אִיהִי נְהִירָא בְּגַוָּונִין דִילָהּ, אִתְּמַר בָּהּ (בראשית ט טז) וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם, וּרְאִיתִיהָ בְּתַכְשִׁיטָהָא, כְּכַלָּה דְּמִתְקַשְּׁטָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וּמִיָּד נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, דְּאָתֵי בַּעְלָהּ לְגַבָּהּ.

לשון הקודש

בְּשָׁעָלוֹ מַיִם, וְזוֹ זְרוֹעַ יָמִין, וְהוּא גָּוֵן לָבָן, וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן – זוֹ זְרוֹעַ שְׂמֹאל, שֶׁהוּא צֶבַע אָדֹם, וְכָל בַּשָּׁלִישׁ עֲפַר הָאָרֶץ – זֶה הַגּוּף, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְזֶה גָּוֵן יָרֹק, וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנָיִם – שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, וְה' הַזּוֹ מִתְפַּשֶּׁטֶת לְהָאִיר בַּחֲמִשָּׁה גְוָנִים, שֶׁהֵם חָמֵשׁ פְּעָמִים אוֹר, י' הִיא מִדָּה שֶׁלָּהּ, ה' עֶלְיוֹנָה חֲמִשָּׁה אוֹר, ה' תַּחְתּוֹנָה חֲמִשָּׁה גְוָנִים שֶׁמְּאִירִים בָּהֶם חֲמִשָּׁה אוֹר, וּכְשֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת ה' הָעֶלְיוֹנָה לְהָאִיר בַּה' הַתַּחְתּוֹנָה בַּחֲמֵשֶׁת הַגְּוָנִים (שֶׁמְּאִירִים) שֶׁלָּהּ, מִיָּד מִתְפַּשֶּׁטֶת ו' אֵלֶיהָ, וְזֶהוּ נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, שֶׁוַּדַּאי כְּשֶׁהִיא מְאִירָה בִּגְוָנֶיהָ, נֶאֱמַר בָּהּ וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם, וּרְאִיתִיהָ בְּתַכְשִׁיטֶיהָ, כְּמוֹ כַלָּה

וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּקַו הַמִּדָּה דְּאִיהוּ ו', מֵהַהִיא מִדָּה דְּאִיהִי י', וּלְבָתַר דְּאִיהִי נָטְלָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, אִתְעֲבִידַת אִיהִי מִדָּה מִתַּתָּא לְעֵילָא.

כְּמָה דִּנְקוּדָה י' אִיהִי מִדָּה לְעֶשֶׂר יְרִיעָן, כַּךְ אִיהִי אַמָּה מִסִּטְרָא דְּאוֹת ו', כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כו טז) עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ, וְדָא י', וְאַמָּה ה' עִלָּאָה, וַחֲצִי הָאַמָּה ה' תַּתָּאָה, אֹרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת דָּא ו', וְאַמַּאי אִתְקְרֵי ה' תַּתָּאָה חֲצִי הָאַמָּה, בְּגִין דְּאִתְקְרֵי מַצָּה פְּרוּסָה לֶחֶם עוֹנִי.

וְהַאי נְקוּדָה כַּד סָלְקָא לְגַבֵּי א' דְּאִיהוּ אַוִּירָא סָתִים, אִתְקְרֵי קָמֵ"ץ, קוֹמֶץ סָתִים, בְּגִין וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִשָּׁם מְלֹא קֹמְצוֹ (ויקרא ב ב), וְאִיהִי מַחֲשָׁבָה סְתִימָא, ם סְתִימָא, מַפְּתְחָא דִּילָהּ מַאי

לשון הקודש

שֶׁמִּתְקַשֶּׁטֶת לְבַעְלָהּ, וּמִיָּד נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, שֶׁבָּא אֵלֶיהָ בַּעְלָהּ.

וְזֶהוּ סוֹד שֶׁל קַו הַמִּדָּה שֶׁהוּא ו', מְאוֹתָהּ מִדָּה שֶׁהִיא י', וְאַחַר שֶׁהִיא נוֹטֶלֶת אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, הִיא נַעֲשֵׂית מִדָּה מִמַּטָּה לְמַעְלָה.

כְּמוֹ שֶׁנְּקֻדָּה י' הִיא מִדָּה לְעֶשֶׂר יְרִיעוֹת, כָּךְ הִיא אַמָּה מִצַּד הָאוֹת ו' כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ, וְזֶה י', וְאַמָּה ה' עֶלְיוֹנָה, וַחֲצִי הָאַמָּה ה' תַּחְתּוֹנָה. אֹרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת זוֹ ו'. וְלָמָּה נִקְרֵאת ה' הַתַּחְתּוֹנָה חֲצִי הָאַמָּה? מִשּׁוּם שֶׁנִּקְרֵאת מַצָּה פְּרוּסָה, לֶחֶם עֹנִי.

וּכְשֶׁעוֹלָה הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ אֶל א' שֶׁהוּא אֲוִיר סָתוּם, נִקְרָא קָמֵ"ץ, קֹמֶץ סָתוּם, בִּגְלַל וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִשָּׁם מְלֹא קֹמְצוֹ, וְהִיא מַחֲשָׁבָה סְתוּמָה, ם סְתוּמָה. מִי הוּא

נִיהוּ פַּתַ"ח, וְדָא ו', וְאִיהוּ נָטוּי כְּגַוְונָא דָא ** (נ"א _), **כַּד אִתְפַּרִישׁ מִנְּקוּדָה אִיהוּ רָקִיעַ פָּתוּחַ וַדַּאי.

נָטוּי עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה דְּאִיהִי נִיצוֹצָא דְקָמֵ"ץ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א כב) **וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ, מָאן חַיָּה דָּא מַלְכוּת, דְּאִיהִי נִיצוֹץ לְתַתָּא מִן רָקִיעַ, כְּגַוְונָא דָא א** (נ"א ָ) **מָאן רָקִיעַ דָּא צַדִּיק, וְהַאי אִיהִי חַיָּה אֲשֶׁר תַּחַת אלה"י יִשְׂרָאֵל, רָאשֵׁי הַחַיָּה דִלְתַתָּא נֶצַח וְהוֹד.**

וְאִית חַיָּה עִלָּאָה כְּגַוְונָא דָא א וְדָא י' עִלָּאָה דְּאִיהִי עַל הָרָקִיעַ, וְאִיהִי מַחֲשָׁבָה עִלָּאָה, כֶּתֶר בְּרֵישָׁא דְכַלָּה, רָקִיעַ דִילָהּ ו' עִלָּאָה, וְהַאי אִיהִי עֲטָרֶת תִּפְאֶרֶת, רֵאשִׁין דִילָהּ תְּרֵין דְּרוֹעִין.

וְאִיהִי עֲטָרָה בְּרֹאשׁ אַבָּא וְאִימָּא, וְאִיהִי כֶּתֶר עִלָּאָה וַדַּאי, וְרֵישִׁין דִילָהּ לְעֵילָא אִינוּן

לשון הקודש

הַמַּפְתֵּחַ שֶׁלָּהּ? פַּתַ"ח, וְזֶה ו', וְהוּא נָטוּי כְּמוֹ זֶה (ציור למעלה) כְּשֶׁנִּפְרָד מֵהַנִּקֻּדָּה, הוּא רָקִיעַ פָּתוּחַ וַדַּאי.

נָטוּי עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה, שֶׁהִיא נִיצוֹץ שֶׁל קָמֵ"ץ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ. מִי הַחַיָּה? זוֹ מַלְכוּת, שֶׁהִיא נִיצוֹץ לְמַטָּה מִן רָקִיעַ כְּמוֹ זֶה **א** (ָ) מִי הָרָקִיעַ? זֶה צַדִּיק, וְזוֹהִי הַחַיָּה אֲשֶׁר תַּחַת אֱלֹהֵ"י יִשְׂרָאֵל. רָאשֵׁי הַחַיָּה שֶׁלְּמַטָּה – נֵצַח וְהוֹד.

וְיֵשׁ חַיָּה עֶלְיוֹנָה כְּמוֹ זֶה: **א** וְזֶה י', שֶׁהִיא עֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא עַל הָרָקִיעַ, וְהִיא מַחֲשָׁבָה עֶלְיוֹנָה, כֶּתֶר בְּרֹאשׁ הַכַּלָּה. הָרָקִיעַ שֶׁלָּהּ ו' עֶלְיוֹנָה, וְזוֹ הִיא עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת. הָרָאשִׁים שֶׁלָּהּ שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת.

וְיֵשׁ עֲטָרָה בְּרֹאשׁ אַבָּא וְאִמָּא, וְהִיא

אַבָּא וְאִמָּא, אִיהִי י' בְּכָל אֲתַר, קוֹצָא דִּילָהּ לְעֵילָא, וְגֵיוָ דִּילָהּ בְּאֶמְצָעִיתָא, וְסוֹפָא דִּילָהּ לְתַתָּא, כְּלָלָא דְאַתְוָון דִּשְׁמָא מְפָרַשׁ.

רֵישָׁא דִּילָהּ לְעֵילָא בְּרָזָא דְטַעֲמֵי, וְגֵיוָ דִּילָהּ בְּאֶמְצָעִיתָא בְּרָזָא (נ"א כְּלָלָא) דְאַתְוָון, גּוּפָא לְתַרְוַיְיהוּ, וְקוֹצָא דִּילָהּ לְתַתָּא בְּרָזָא דִנְקוּדֵי, וּלְתַתָּא אִיהִי הַאי נְקוּדָה מַיִם נוּקְבִין, וּלְעֵילָא מַיִם דְּכוּרִין, רָקִיעַ בְּאֶמְצָעִיתָא כְּגַוְונָא דָא א, עֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית א ו) וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם.

וְהַאי אִיהוּ מַחֲלוֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם, דְּאִיהוּ סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּים, וּלְאַעֲלָא שְׁלָם וְיִחוּדָא בְּתַרְוַיְיהוּ, וְלָאו מַחֲלוֹקֶת דְּפִרוּדָא, כְּגוֹן מַחֲלוֹקֶת קֹרַח וַעֲדָתוֹ בְּאַהֲרֹן, וּמַחֲלוֹקֶת הַאי דְּאִיהוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, כְּגִין דְּמַיִם תַּתָּאִין אִינוּן בּוֹכִין וְאָמְרִין אֲנַן

לשון הקודש

כֶּתֶר עֶלְיוֹן וַדַּאי, וְהָרָאשִׁים שֶׁלָּהּ לְמַעְלָה הֵם אַבָּא וְאִמָּא, הִיא י' בְּכָל מָקוֹם, הַקּוֹץ שֶׁלָּהּ לְמַעְלָה, וְגֵוָהּ בָּאֶמְצַע, וְסוֹפָהּ לְמַטָּה. הַכְּלָל שֶׁל אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ. **הָרֹאשׁ** שֶׁלָּהּ לְמַעְלָה בְּסוֹד הַטְּעָמִים, וְגֵוָהּ בָּאֶמְצַע בְּסוֹד (כְּלָל) הָאוֹתִיּוֹת, גּוּף לִשְׁנֵיהֶם, וְקוֹצָהּ לְמַטָּה בְּסוֹד הַנִּקֻּדּוֹת, וּלְמַטָּה הַנִּקֻּדָּה הַזוֹ הִיא מַיִם נְקֵבִיִּים, וּלְמַעְלָה מַיִם זְכָרִיִּים, הָרָקִיעַ בָּאֶמְצַע כְּמוֹ זֶה: א. עָלֶיהָ נֶאֱמַר וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם.

וְזוֹהִי מַחֲלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁהִיא סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם וּלְהַכְנִיס שָׁלוֹם וְיִחוּד בִּשְׁנֵיהֶם, וְלֹא מַחֲלֹקֶת שֶׁל פֵּרוּד כְּמוֹ מַחֲלֹקֶת קֹרַח וַעֲדָתוֹ עִם אַהֲרֹן, וּמַחֲלֹקֶת הַזוֹ שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהַמַּיִם

בַּעְיָין לְמֶהֱוֵי קֶדֶם מַלְכָּא עִלַּת הָעִלּוֹת, וּבָעָן לְסַלְקָא לְעֵילָא, רָקִיעַ אַפְרִישׁ בֵּינַיְיהוּ, עַד דְּעִלַּת הָעִלּוֹת שַׁוִּי לוֹן שָׁוִין, י' מִסִּטְרָא דָא, וְי' מִסִּטְרָא דָא, ו' בְּאֶמְצָעִיתָא, כְּגַוְונָא דָא יו"י דְּאִיהִי א, וְאִלֵּין כֻּלְּהוּ קְרֵבִין לְעִלַּת הָעִלּוֹת, וְרָזָא דְמִלָּה וַיַּעַשׂ אֱלֹהִי"ם אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים, וְאִינוּן שָׁוִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה ל כא) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה.

תִּקּוּנָא חֲמִישָׁאָה

תָּא חֲזִי קָמֵ"ץ אִיהוּ סָתִים בְּאָת י' מִכָּל סִטְרָא, עֵילָא וְאֶמְצָעִיתָא וְתַתָּא, וְדָא קוֹמֶץ סָתִים בִּתְלַת סְפִירָן, פְּתִיחוּ דִילֵיהּ אִיהוּ בְּחָמֵשׁ אוֹר, דְּאִינוּן חָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן עִלָּאִין וְאִינוּן ה' עִלָּאָה, (דף כ ע"א) חָמֵשׁ אָאַאָאָ, דְּאִנּוּן אוֹר אוֹר אוֹר אוֹר אוֹר,

לשון הקודש

הַתַּחְתּוֹנִים בּוֹכִים וְאוֹמְרִים, אָנוּ רוֹצִים לִהְיוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ עִלַּת הָעִלּוֹת, וְרוֹצִים לַעֲלוֹת לְמַעְלָה. הָרָקִיעַ מַפְרִיד בֵּינֵיהֶם, עַד שֶׁעִלַּת הָעִלּוֹת שָׂם אוֹתָם שָׁוִים, י' מִצַּד זֶה, וְי' מִצַּד זֶה, ו' בָּאֶמְצַע, כְּמוֹ זֶה: יו"י, שֶׁהִיא א. וְכָל אֵלּוּ קְרוֹבִים לְעִלַּת הָעִלּוֹת, וְסוֹד הַדָּבָר – וַיַּעַשׂ אֱלֹהִי"ם אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים, וְהֵם שָׁוִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה.

תִּקּוּנָא חֲמִישָׁאָה

בָּא וּרְאֵה, קָמֵ"ץ הוּא סָתוּם בָּאוֹת י' מִכָּל צַד, מַעְלָה אֶמְצַע וּמַטָּה, וְזֶה הַקָּמֵ"ץ סָתוּם בְּשָׁלֹשׁ סְפִירוֹת. הַפְּתִיחָה שֶׁלּוֹ הוּא בַּחֲמִשָּׁה אוֹר, שֶׁהֵם חֲמֵשׁ הָאֶצְבָּעוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וְהֵם ה' עֶלְיוֹנָה, חָמֵשׁ אָאַאָאָ, שֶׁהֵם אוֹר אוֹר אוֹר אוֹר אוֹר,

חָמֵשׁ זִמְנִין, חָמֵשׁ נְהוֹרִין דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וּנְקוּדָא דִּלְהוֹן אָאַאָאָ חָמֵשׁ דְּסָלְקִין לְעֶשֶׂר.

וְרָזָא דְּמִלָּה וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים וְגוֹמֵר, וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי וְגַם נִצָּבָה (בראשית לז ז), **דָּא א'** בְּחֹלֵ"ם, דְּאִיהוּ לְעֵילָא מִכָּל נְקוּדִין, בְּקוֹמָה זָקוּף, וּבֵיהּ אִסְתַּלַּק (נ"א אִסְתַּכֵּל) יוֹסֵף בְּחֶלְמָא, וְכֵן יַעֲקֹב, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם כח יב) וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה, דָּא א דְּאִיהוּ רֹאשׁ, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, אָמְרוּ מָאֵרֵי מַתְנִיתִין, עוֹלִים תְּרֵי, וְיוֹרְדִים תְּרֵי, וְאִנּוּן אָאַאָאָ.

וְהַאי אָת דְּאִיהִי אַלֶּ"ף חֹלֵ"ם דְּאִיהִי בְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהִי כֶּתֶר עִלָּאָה דְּאַסְחַר עַל רֵישָׁא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּבְגִין דָּא וְהִנֵּה תְּסֻבֶּינָה

לשון הקודש

חָמֵשׁ פְּעָמִים, חֲמִשָּׁה אוֹרוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְהַנִּקּוּד שֶׁלָּהֶם אָאַאָאָ, חָמֵשׁ שֶׁעוֹלִים לְעֶשֶׂר.

וְסוֹד הַדָּבָר – וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים וְגוֹמֵר, וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי וְגַם נִצָּבָה. זֶה א' בְּחֹלֵ"ם, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַנִּקֻּדּוֹת, בְּקוֹמָה זְקוּפָה, וּבוֹ הִתְעַלָּה (הִסְתַּכֵּל) יוֹסֵף בַּחֲלוֹם, וְכֵן יַעֲקֹב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה. זֶה א שֶׁהוּא רֹאשׁ. וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, עוֹלִים שְׁנַיִם וְיוֹרְדִים שְׁנַיִם, וְהֵם אָאַאָאָ.

וְהָאוֹת הַזּוֹ שֶׁהִיא אָלֶ"ף חֹלֵ"ם שֶׁהִיא בָּאֶמְצַע, הִיא כֶּתֶר עֶלְיוֹן שֶׁסּוֹבֵב עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּמִשּׁוּם כָּךְ

אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוִיָן לַאֲלֻמָּתִי (שם לז), **הַאי כִּתְרָא אִתְּמַר בָּהּ** (תהלים קיח כב) **אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, וְאִיהִי אַבְנָא דְּאִתְגַּזְרַת דְּלָא בִידַיִן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (דניאל ב לד) **עַד דִּי הִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן דִּי לָא בִידַיִן וְגוֹמֵר, וּבְגִין דְּלָא אַשְׁכְּחָן לָהּ אֲתַר מֵאָן אִתְגַּזְרָא, שָׁאֲלִין מַלְאָכַיָּא קַדִּישַׁיָּא אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, וְלָא אַשְׁכְּחִין לָהּ אֲתַר, עַד דְּאָמְרִין בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ** (נ"א אַדְהָכִי הָא סָבָא לְגַבֵּיהּ וְאָמַר רַבִּי רַבִּי הַאי בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּלֵית לָהּ תַּמָּן אֶלָּא אֲצִילוּתָא, וְדָא הוּא אִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן, בְּגִין דְּאִיהִי גְּזֵרַת מַלְכִין, וּבָהּ גַּזְרִין דִּינָא רַפְיָא, דָא דִין בַּתְרָאָה, וְכֶתֶר מַלְכוּת אִתְקְרִיאַת סְפִירָה דְּלֵית סְפִירָה שְׁלֵימָה בַּר מִינָהּ לְתַתָּא).

וְהַאי אֶבֶן אִיהִי סְגוּלַת מְלָכִים, אִיהִי שִׂיחַת מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שִׂיחַת חַיָּוָן וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים, שִׂיחַת כָּל עִלָּאִין וְתַתָּאִין, יְדִיעַת שִׁמְשָׁא

לשון הקודש

וְהִנֵּה תְּסָבֵּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוִיָן לַאֲלֻמָּתִי. הַכֶּתֶר הַזֶּה נֶאֱמַר בָּהּ אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. וְהִיא אֶבֶן שֶׁנִּגְזֶרֶת שֶׁלֹּא בַיָּדַיִם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַד דִּי הִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן דִּי לָא בִידַיִן וְגוֹמֵר, וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא מוֹצְאִים לָהּ אֶת הַמָּקוֹם מֵאֵיפֹה שֶׁנִּגְזְרָה, שׁוֹאֲלִים הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, וְלֹא מוֹצְאִים לָהּ מָקוֹם, עַד שֶׁאוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ. (בִּינְתַּיִם הֲרֵי הַזָּקֵן אֲצָלוֹ וְאָמַר, רַבִּי רַבִּי, זֶה בַּשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁאֵין לָהּ שֵׁם אֶלָּא אֲצִילוּת, וְזֶהוּ הִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן, מִשּׁוּם שֶׁהִיא גְּזֵרַת מַלְכִין, וּבָהּ גּוֹזְרִים דִּין רָפֶה, זֶה דִּין אַחֲרוֹן, וְכֶתֶר מַלְכוּת נִקְרָא סְפִירָה, שֶׁאֵין סְפִירָה שְׁלֵמָה חוּץ מִמֶּנָּה לְמַטָּה).

וְהָאֶבֶן הַזּוֹ הִיא סְגֻלַּת מְלָכִים, הִיא שִׂיחַת מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שִׂיחַת חַיּוֹת

וְסִיהֲרָא בְּעִתִּים, עֵת וּזְמַן לְכֹלָּא.

כָּל טַעֲמֵי וּנְקוּדֵי וְאַתְוָון כְּלִילָן בָּהּ, קָלָא דִבּוּר וּמַחֲשָׁבָה, כְּלִילָן בָּהּ, אִיהִי כֶּתֶר תּוֹרָה, וְכֶתֶר כְּהוּנָה, וְכֶתֶר מַלְכוּת, וְאִיהִי תַּגָּא בְּרֵישׁ כָּל אַתְוָון, כְּגַוְונָא דָא ש, וְעַל הַאי אַבְנָא אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לַחֲבֵרָיו, כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם.

וְאִיהִי קוֹצָא דְכָל אַתְוָון, ב כְּגַוְונָא דָא ד, קוֹץ דְכָל אָת וְאָת, שִׁיעוּר קוֹמָה דִּילְהוֹן ו', מֵעֵילָא לְתַתָּא וּמִתַּתָּא לְעֵילָא, וְרָזָא דְמִלָּה מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמָיִם (דברים ד ג), וְרָזָא דָא לְךָ יְיָ' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְגוֹמֵר (ד"ה א כח), לְךָ יְיָ' הַמַּמְלָכָה דָא מַלְכוּת, דְּאִיהִי בְּכֹלָּא.

וְאִיהוּ צִפְצוּף עוֹפִין קַדִּישִׁין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (קהלת י

לשון הקודש

וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים, שִׂיחַת כָּל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, יְדִיעַת הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה בְּעִתִּים, עֵת וּזְמַן לַכֹּל.

כָּל הַטְּעָמִים וְהַנִּקֻּדּוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת כְּלוּלִים בָּהּ, קוֹל, דִּבּוּר וּמַחֲשָׁבָה כְּלוּלִים בָּהּ. הִיא כֶּתֶר תּוֹרָה וְכֶתֶר כְּהֻנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת, וְהִיא כֶּתֶר בְּרֹאשׁ כָּל הָאוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ זֶה: ש, וְעַל הָאֶבֶן הַזּוֹ אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לַחֲבֵרָיו, כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר, אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם.

וְהִיא הַקּוֹץ שֶׁל כָּל הָאוֹתִיּוֹת. ב כְּמוֹ זֶה ד. קוֹץ שֶׁל כָּל אוֹת וְאוֹת, שִׁעוּר קוֹמָה שֶׁלָּהֶן ו' מִמַּעְלָה לְמַטָּה וּמִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְסוֹד הַדָּבָר – מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמָיִם, וְזֶה סוֹד לְךָ יהו"ה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְגוֹמֵר. לְךָ יהו"ה הַמַּמְלָכָה – זוֹ מַלְכוּת, שֶׁהִיא בַּכֹּל.

וְהִיא צִפְצוּף שֶׁל הָעוֹפוֹת הַקְּדוֹשִׁים,

ב) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל, צִפְּצוּפָא דְּכָל צִפָּרִין דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין, דִּמְצַפְּצְפִין בְּכַמָּה צְלוֹתִין, שִׂיחַת חֵיוָון דְּאִינּוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (בראשית כד סג) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה וכו', וְלֵית שִׂיחָה אֶלָּא צְלוֹתָא.

וּבְגִינָהּ אִתְּמַר תְּפִלַּת שַׁחֲרִית חוֹבָה, תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת, דְּאִיהוּ רְשׁוּ דְּלַיְלָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, וּבְגִין דָּא לֵית לָהּ קְבִיעוּת בַּלַּיְלָא דְּדַמְיָא לְגָלוּתָא, אֶלָּא זְמִנִּין אִשְׁתַּכְּחַת תַּמָּן וְזְמִנִּין לָא אִשְׁתַּכְּחַת.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּפָגַע בָּהּ, כְּגוֹן יַעֲקֹב דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם כח יא) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם עִמָּהּ כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, עַד דְּאָתָא בַּעְלָהּ וְנָטִיר לָהּ, וּבַת תַּמָּן עִמָּהּ, מִתַּמָּן וַאֵילָךְ קְבָעוּהָ חוֹבָה.

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל, הַצִּפְצוּף שֶׁל כָּל הַצִּפָּרִים, שֶׁהֵן נִשְׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁמְּצַפְצְפִים בְּכַמָּה תְּפִלּוֹת, שִׂיחַת חַיּוֹת, שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה וְכוּ', וְאֵין שִׂיחָה אֶלָּא תְּפִלָּה.

וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר, תְּפִלַּת שַׁחֲרִית חוֹבָה, תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת, שֶׁהִיא רְשׁוּת הַלַּיְלָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ אֵין לָהּ קְבִיעוּת בַּלַּיְלָה, שֶׁדּוֹמָה לַגָּלוּת, אֶלָּא פְּעָמִים נִמְצֵאת שָׁם וּפְעָמִים אֵין נִמְצֵאת.

אַשְׁרֵי מִי שֶׁפּוֹגֵשׁ אוֹתָהּ, כְּמוֹ יַעֲקֹב שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם עִמָּהּ כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, עַד שֶׁבָּא בַעְלָהּ וְשָׁמַר אוֹתָהּ וְלָן שָׁם עִמָּהּ. מִשָּׁם וְאֵילָךְ קְבָעוּהָ חוֹבָה.

אֲבָל בְּשַׁבָּת אִיהִי רְשׁוּת הַיָּחִיד, דְּאִיהִי בִּרְשׁוּתָא דְּבַעְלָהּ, וְלָאו כְּגַוְונָא דְּלֵילְיָא דַּהֲוַת יְחִידָה בִּרְשׁוּתָא דִּילָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איכה א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד.

וְיַעֲקֹב בְּגִין דְּקָרִיב לָהּ לְבַעְלָהּ בִּפְגִיעָה דִּילֵיהּ, וַדַּאי עָבִיד לָהּ חוֹבָה, וְכַד אָתָא שִׁמְשָׁא בְשַׁחֲרִית, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים פד יב) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְיָ' אלהי"ם, אִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית לב לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, מִתַּמָּן וְאֵילֵךְ קָשַׁר לָהּ עִמֵּיהּ, דְּאִיהוּ קֶשֶׁר דִּתְפִלִּין דְּיָד, קָשִׁיר לָהּ עִמֵּיהּ דְּלָא תָּזוּז מִינֵיהּ לְעָלְמִין, מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא קָשִׁיר לָהּ בִּתְפִלִּין דְּיָד, דְּאִינוּן בִּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא, מִסִּטְרָא דִימִינָא שַׁוִּי לָהּ כִּתְרָא עַל רֵישֵׁיהּ, תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, וְהַאי בְּיוֹמָא דְּאִיהִי קְשִׁירָא עִם (דף כ ע"ב) בַּעְלָהּ, אִתְּמַר בָּהּ יְשַׁחֲרוּנְנִי וְאָז יִמְצָאוּנְנִי, אֲבָל בְּלֵילְיָא דְּאִיהִי גָּלוּתָא, דְּאִיהִי לְבַר

לשון הקודש

אֲבָל בְּשַׁבָּת הִיא רְשׁוּת הַיָּחִיד, שֶׁהִיא בִּרְשׁוּת בַּעְלָהּ, וְלֹא כְּמוֹ שֶׁהַלַּיְלָה שֶׁהָיְתָה יְחִידָה בִּרְשׁוּתָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד.

וְיַעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁקֵּרְבָהּ לְבַעְלָהּ בַּפְּגִיעָה שֶׁלּוֹ, וַדַּאי עָשָׂה אוֹתָהּ חוֹבָה, וּכְשֶׁבָּא הַשֶּׁמֶשׁ בְּשַׁחֲרִית, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יהו"ה אֱלֹהִי"ם, נֶאֱמַר בּוֹ וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, מִשָּׁם וְאֵילֵךְ קָשַׁר אוֹתָהּ עִמּוֹ, שֶׁהוּא קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד, קָשַׁר אוֹתָהּ עִמּוֹ שֶׁלֹּא תָּזוּז מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. מִצַּד הַשְּׂמֹאל קָשַׁר אוֹתָהּ עִם תְּפִלִּין שֶׁל יָד, שֶׁהֵן בִּזְרוֹעַ שְׂמֹאל, מִצַּד הַיָּמִין שָׂם אוֹתָהּ כֶּתֶר עַל רֹאשׁוֹ, תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וְזֶה בַּיּוֹם שֶׁהִיא קְשׁוּרָה עִם בַּעְלָהּ, נֶאֱמַר בָּהּ יְשַׁחֲרוּנְנִי וְאָז יִמְצָאוּנְנִי. אֲבָל בַּלַּיְלָה,

מִבַּעְלָהּ, וְאִיהִי רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ, אִתְּמַר בָּהּ אַל תִּתְוַדַּע לָרָשׁוּת, וּבְגִין דָּא אָמַר דָּוִד (תהלים קלב ד) אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי וְגוֹמֵר עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַיְיָ.

עַד כָּאן רָזָא דְקָמֵי"ץ, דְּאִיהוּ רָזָא דְמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה וְתַתָּאָה (נ"א עֵילָא וְתַתָּא), דְּאִיהִי נְקוּדָה בִּרְשׁוּת בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ ו' רָקִיעַ, וּפַת"ח בְּלָא נְקוּדָה רְשׁוּ בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וּנְקוּדָה בְּלָא פַּת"ח רְשׁוּ בִּפְנֵי עַצְמָהּ, דִּכְמָה דְאַתְוָון אִינּוּן דְּכַר וְנוּקְבָא, הָכִי נְקוּדִין אִינּוּן דְּכַר וְנוּקְבָא, אֲבָל אַתְוָון אִנְּהוּ לְגַבֵּי נְקוּדֵי כְּגוֹן גּוּפָא לְגַבֵּי רוּחָא, וְכֵן נְקוּדָה בְּוֹ', כְּגוֹן חֹלֵ"ם אוֹ חִירֵ"ק אוֹ שׁוּרֵק, חֹלֶם לְעֵילָא מִן ו' אִתְעֲבִיד ז', חִירֵ"ק לְתַתָּא אִתְעֲבִיד זָנָב גִּימַ"ל, שׁוּרֵק בְּאֶמְצָעִיתָא קוֹצָא דְאָת ד' קוֹצָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְכֹלָּא חָד, אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אלהי"ם (ישעיהו מד ו).

לשון הקודש

שֶׁהִיא הַגָּלוּת, שֶׁהִיא מִחוּץ לְבַעְלָהּ, וְהִיא רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ, נֶאֱמַר בָּהּ אַל תִּתְוַדַּע לָרָשׁוּת, וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר דָּוִד אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי וְגוֹמֵר עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַה'.

עַד כָּאן סוֹד הַקָּמֵי"ץ, שֶׁהוּא סוֹד הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה (מַעְלָה וּמַטָּה) שֶׁהִיא נְקֻדָּה בִּרְשׁוּת בַּעְלָהּ שֶׁהוּא ו' רָקִיעַ, וּפַת"ח בְּלִי נְקֻדָּה רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ, וּנְקֻדָּה בְּלִי פַּת"ח רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ. שֶׁכְּמוֹ שֶׁהָאוֹתִיּוֹת הֵן זָכָר וּנְקֵבָה, כָּךְ הַנִּקֻּדּוֹת הֵן זָכָר וּנְקֵבָה, אֲבָל הָאוֹתִיּוֹת הֵן לַנִּקֻּדּוֹת כְּמוֹ הַגּוּף לָרוּחַ, וְכֵן נְקֻדָּה בַּוֹ' כְּמוֹ חֹלֵ"ם אוֹ חִירֵ"ק אוֹ שׁוּרֵ"ק. חֹלֵ"ם לְמַעְלָה מִן ו' נַעֲשֶׂה ז', חִירֵ"ק לְמַטָּה נַעֲשֶׂה זָנָב גִּימַ"ל, שׁוּרֵ"ק בְּאֶמְצַע הַקּוֹץ שֶׁל הָאוֹת ד' קוֹץ בָּאֶמְצַע, וְהַכֹּל אֶחָד, אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִי"ם.

שְׁבָ"א מָאן אִיהוּ, כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפַן בְּתוֹךְ הָאוֹפָן, וְאִינּוּן אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן, וְאִינּוּן גּוּף וּבְרִית, וּלְקִבְלַיְיהוּ הַמָּה וּלְבָנָה, דְּאִינּוּן לָקֶבֶל אִמָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה.

וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ אֵצֶל הַחַיּוֹת (יחזקאל א טו), דָּא נְקוּדָה דִּתְחוֹת סָגוֹ"ל נְקוּדָה דִּלְתַתָּא, אֵצֶל הַחַיּוֹת דְּאִינּוּן צֵר"י, אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדוֹלִים.

וְכֵן אִיהוּ בְּתוֹךְ הָאוֹפַנִּים שׁוּרֵ"ק, אוֹפַן חַד לְעֵילָא וְאוֹפַן חַד לְתַתָּא, וְאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בֵּינַיְיהוּ, וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ דָּא חִירֵק דְּאִיהוּ לְתַתָּא, כָּל נִיצוּץ אִיהוּ י', וְכָל רָקִיעַ ו'.

יְהוֹ"ה שְׁבָ"א אִיהוּ דִּינָא, קָמֵ"ץ רַחֲמֵי, שְׁמָאלָא וִימִינָא, דְּמִתַּמָּן אוֹרַיְיתָא אִתְיַיהִיב דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּבְזִמְנָא דְּאִינּוּן שְׁבָ"א קָמֵ"ץ

לשון הקודש

שְׁבָ"א מִיהוּ? כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפַן בְּתוֹךְ אוֹפָן, וְהֵם אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן, וְהֵם גּוּף וּבְרִית, וּכְנֶגְדָּם הַמָּה וּלְבָנָה, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה.

וְהִנֵּה, אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ אֵצֶל הַחַיּוֹת, זוֹ נְקֻדָּה שֶׁתַּחַת סָגוֹ"ל הַנִּקֻּדָּה שֶׁלְּמַטָּה, אֵצֶל הַחַיּוֹת שֶׁהֵן צֵר"י, אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים.

וְכֵן הוּא בְּתוֹךְ הָאוֹפַנִּים שׁוּרֵ"ק, אוֹפַן אֶחָד לְמַעְלָה וְאוֹפַן אֶחָד לְמַטָּה, וְהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי בֵּינֵיהֶם. וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ זֶה חִירֵ"ק, שֶׁהוּא לְמַטָּה. כָּל נִיצוּץ הוּא י', וְכָל רָקִיעַ הוּא ו'.

יהו"ה שְׁבָ"א הוּא דִּין. קָמֵ"ץ רַחֲמִים, שְׂמֹאל וְיָמִין, שֶׁמִּשָּׁם נִתְּנָה תּוֹרָה, שֶׁהוּא

חֹלֵ"ם, אִיהוּ רָמוּז כִּי בִּי חָשַׁ"ק וַאֲפַלְטֵהוּ, רַק בַּאֲבוֹתֶיךָ חָשַׁ"ק יְיָ'.

מִסִּטְרָא דְחַד דְּאִיהוּ יו"י דְּסָלִיק יהו"ה, הֲוָה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא וּשְׁמֵיהּ לְחוֹד בְּכִתְרָא, קֶדֶם דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, עַד דְּסָלִיק בְּמַחֲשַׁבְתֵּיהּ לְמִבְרֵי אָדָם, דְּאִיהִי י' בְּרֵישָׁא דְא', תַּגָּא לְעֵילָא, וּלְתַתָּא נְקוּדָה, וּבְנִקּוּדֵי דְאַתְוָון אִשְׁתְּמוֹדְעָאן כָּל סְפִירָן, דְּתֵשַׁע נְקוּדֵי אִינּוּן, וּבְהוֹן י"ד נִיצוֹצִין, וַעֲלַיְהוּ אִתְּמַר (שמות יד כח) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָ"ד רָמָה, וְאִינּוּן לָקֶבֶל פִּרְקִין דְה' אֶצְבְּעָן דְּאִינּוּן י"ד, וּתְרֵין רְקִיעִין תַּמָּן, חַד מִן קָמֵ"ץ וְחַד מִן פַּתַ"ח, לָקֶבֶל תְּרֵין קָנֵי דִדְרוֹעֵי, וְכָל נִיצוֹץ אִיהוּ פֶּרֶק, וְאִיהוּ מִדָּה, וְרָקִיעַ אַמָּה, וְקָנֶה, וְקַו הַמִּדָּה.

לשון הקודש

הָעֲמוּד הָאֶמְצָעִי, וּבִזְמַן שֶׁהֵם שְׁבָ"א קָמֵ"ץ חֹלֵ"ם, הוּא רָמוּז כִּי בִּי חָשַׁ"ק וַאֲפַלְטֵהוּ, רַק בַּאֲבוֹתֶיךָ חָשַׁ"ק יהו"ה.

מִצַּד זֶה שֶׁהוּא יו"י שֶׁעוֹלֶה יהו"ה, הָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁמוֹ לְחוּד בְּכֶתֶר לִפְנֵי שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, עַד שֶׁעָלָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לִבְרֹא אָדָם, שֶׁהוּא י' בָּרֹאשׁ שֶׁל א'. כֶּתֶר לְמַעְלָה, וּלְמַטָּה נְקֻדָּה, וּבַנִּקֻּדּוֹת שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת נוֹדָעוֹת כָּל הַסְּפִירוֹת, שֶׁהֵם תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת, וּבָהֶם י"ד נִיצוֹצוֹת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֹצְאִים בְּיָ"ד רָמָה, וְהֵם כְּנֶגֶד הַפְּרָקִים שֶׁל חֲמֵשׁ הָאֶצְבָּעוֹת שֶׁהֵם י"ד, וּשְׁנֵי רְקִיעִים שָׁם – אֶחָד מִן קָמֵ"ץ וְאֶחָד מִן פַּתַ"ח, כְּנֶגֶד שְׁנֵי הַקָּנִים שֶׁל הַזְּרוֹעוֹת, וְכָל נִיצוֹץ הוּא פֶּרֶק, וְהוּא מִדָּה, וְרָקִיעַ אַמָּה, וְקָנֶה, וְקַו הַמִּדָּה.

טַעֲמֵי אִינּוּן מִן כִּתְרָא, וְאִינּוּן בְּרֵישָׁא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, נְקוּדִין מִן מוֹחָא, וְאִינּוּן בִּרְכָאָן עַל רֵישָׁא דְצַדִּיק, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (משלי י ו) **בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, וְאִינּוּן תְּלַת טִפִּין דְּאִתְמַשְׁכוּ מִן מוֹחָא לְגַבֵּי בְּרִית מִילָה, אַתְוָון מִסִּטְרָא דְאִימָּא עִלָּאָה, וְכֻלְּהוּ אִתְכְּלִילָן בְּמַלְכוּתָא, וּנְקוּדֵי לְאַתְוָון כְּנִשְׁמָתָא לְגוּפָא, דְּגוּפָא אִיהוּ כְּסוּם לָרוֹכֵב, וְאַתְוָון אִינּוּן פְּתִיחִין לִנְקוּדֵי לְקַבְּלָא לוֹן, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר** (יחזקאל א יא) **וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמָעְלָה, לְקַבְּלָא עֲלַיְיהוּ נְקוּדֵי, וּנְקוּדֵי בְּכָל אֲתַר בַּת קוֹל.**

טַעֲמֵי אִינּוּן מָאנֵי קְרָבָא, רָפֶ"ה אִיהוּ לְעֵילָא מֵאַתְוָון, וַעֲלֵיה אִתְּמַר (שם כב) **וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ, כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא נָטוּי עַל רָאשֵׁיהֶם מִלְּמָעְלָה, נָטוּי דָּא אִיהוּ רָפֶ"ה, נָטוּי עַל רָאשֵׁי חַיָּון, דְּאִינּוּן יהו"ה אַרְבַּע אַתְוָון וַדַּאי, דָּגֵ"שׁ**

לשון הקודש

הַטְּעָמִים הֵם מִן הַכֶּתֶר, וְהֵם בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. הַנְּקֻדּוֹת מִן הַמֹּחַ, וְהֵם בְּרָכוֹת עַל רֹאשׁ הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, וְהֵם שְׁלֹשׁ הַטִּפּוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִן הַמֹּחַ אֶל בְּרִית הַמִּילָה. הָאוֹתִיּוֹת מִצַּד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְכֻלָּן נִכְלְלוּ בַּמַּלְכוּת, וְהַנְּקֻדּוֹת לָאוֹתִיּוֹת כִּנְשָׁמָה לַגּוּף, שֶׁהַגּוּף הוּא כְּסוּם לָרוֹכֵב, וְהָאוֹתִיּוֹת פְּתוּחוֹת לַנְּקֻדּוֹת לְקַבֵּל אוֹתָן, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמָעְלָה, לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם נְקֻדּוֹת, וּנְקֻדּוֹת בְּכָל מָקוֹם בַּת קוֹל.

הַטְּעָמִים אֵלּוּ הֵם בִּגְדֵי הַקְּרָב, רָפֶ"ה הוּא לְמַעְלָה מֵהָאוֹתִיּוֹת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ, כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא נָטוּי עַל רָאשֵׁיהֶם מִלְּמָעְלָה. נָטוּי

אִיהוּ מִלְּגָאוֹ דְּאַתְוָון, כְּגַוְונָא דָא יהו"ה, רָפֶ"ה מִלְּבָר כְּגַוְונָא דָא יהו"ה, וְאִינוּן כְּמֶתֶג וָרֶסֶן לְאוֹתִיּוֹת, וּבְהוֹן וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, רָצוֹא בְּדָגֵ"שׁ, וָשׁוֹב בְּרָפֶ"ה. (דף כא ע"א).

תִּקּוּנָא שְׁתִיתָאָה

בְּרֵאשִׁית, קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן, (פתח) **וְאָמַר לְאֵלִיָּהוּ, אֵלִיָּהוּ אֵלִיָּהוּ בְּאוּמָּאָה עֲלָךְ בְּמַלְכוּת קַדִּישָׁא, דְּאִיהִי נְפִילָא בְּגָלוּתָא, טוֹל רְשׁוּתָא דְּלָא תָזוּז מִינָּן, דְּהָא שְׁכִינְתָּא וְחֵילָהָא נָטְרִין לָךְ, מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת דְּאִתְּמַר בְּהוֹן** (ישעיהו לג ז) **הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה, לְבַר מֵהֵיכָלִין, לָא אִית מָאן דִּמְקַבֵּל צְלוֹתִין דְּיִשְׂרָאֵל, כַּמָּה צִפָּרִין מְצַפְּצְפִין בִּצְלוֹתִין לְגַבֵּי אִמָּהוֹן, דְּאִינוּן מְקַנְּנָן עַל אַרְעָא, דְּנָטְרִין לָךְ, וְכֻלְּהוּ אִתְקְרִיאוּ צִפָּרִים, עַל שֵׁם קַן צִפּוֹר דְּאִיהִי אִימָּא**

לשון הקודש

זֶהוּ רָפֶ"ה, נָטוּי עַל רָאשֵׁי הַחַיּוֹת שֶׁהֵם יהו"ה, אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת וַדַּאי. דָּגֵ"שׁ הוּא מִתּוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ זֶה: יהו"ה, רָפֶ"ה מִבַּחוּץ כְּמוֹ זֶה: יהו"ה, וְהֵם כְּמוֹ מֶתֶג וָרֶסֶן לָאוֹתִיּוֹת, וּבָהֶן וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, רָצוֹא בְּדָגֵ"שׁ, וָשׁוֹ"ב בְּרָפֶ"ה.

תִּקּוּן שִׁשִּׁי

בְּרֵאשִׁית, קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן, (פתח) וְאָמַר לְאֵלִיָּהוּ: אֵלִיָּהוּ אֵלִיָּהוּ, בִּשְׁבוּעָה עָלֶיךָ בַּמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא נְפוּלָה בַּגָּלוּת, טֹל רְשׁוּת שֶׁלֹּא תָזוּז מִמֶּנּוּ, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה וְחֵילוֹתֶיהָ שׁוֹמְרִים אוֹתְךָ, מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה, צוֹעֲקִים מִחוּץ לַהֵיכָלוֹת. אֵין שָׁם מִי שֶׁמְּקַבֵּל אֶת תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל, כַּמָּה צִפָּרִים מְצַפְּצְפוֹת בִּתְפִלּוֹת אֶל אִמָּם, שֶׁהֵם מְקַנְּנוֹת עַל הָאָרֶץ, שֶׁשּׁוֹמְרִים אוֹתְךָ, וְכֻלָּם נִקְרְאוּ צִפָּרִים, עַל שֵׁם קַן

קַדִּישָׁא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (דברים כב ו) כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים פד ד) גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, וְדָא ב' מִבְּרֵאשִׁית, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי כד ג) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת, וּדְרוֹר קַן לָהּ דָּא אִימָּא עִלָּאָה יוֹבֵל, דְּאִתְּמַר בָּהּ (ויקרא כה י) וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ, בְּזִמְנָא דְּצִפּוֹר מָצְאָה בַיִת דְּאִיהִי בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְאִתְּבְנִיאַת וְאִתְּתַקְּנַת, מִיָּד דְּרוֹר דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, אַשְׁכְּחַת קַן לָהּ לְעֵילָא.

וּמִיָּד אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ, אִלֵּין שִׁית בְּנִין דִּילָהּ, שִׁית סְפִירָן, דְּאִינּוּן שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כֻּלְּהוּ פָּרְחִין לְגַבָּהּ, בְּכַמָּה חַגִּין וּזְמַנִּין וְיוֹמִין טָבִין, וְאֶפְרוֹחִים דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, כֻּלְּהוּ פָּרְחִין עִמָּהּ בְּגָלוּתָא, וּבְזִמְנָא דְּאִנּוּן בֵּיצִים, דְּלֵית לוֹן גַּדְפִּין בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה לְפָרְחָא, אִתְּמַר בָּהּ לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים.

לשון הקודש

צִפּוֹר, שֶׁהִיא הָאֵם הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, וְזוֹ ב' מִבְּרֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת. וּדְרוֹר קַן לָהּ – זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה יוֹבֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ. בִּזְמַן שֶׁצִּפּוֹר מָצְאָה בַיִת, שֶׁהִיא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְנִבְנְתָה וְנִתְתַּקְּנָה, מִיָּד הַדְּרוֹר, שֶׁהִיא שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה, מָצְאָה קַן לָהּ לְמַעְלָה.

וּמִיָּד אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ, אֵלּוּ שֵׁשֶׁת בָּנֶיהָ, שֵׁשׁ סְפִירוֹת, שֶׁהֵם שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כֻּלָּם פּוֹרְחִים אֵלֶיהָ, בְּכַמָּה חַגִּים וּזְמַנִּים וְיָמִים טוֹבִים. וְאֶפְרוֹחִים, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, כֻּלָּם פּוֹרְחִים עִמָּהּ בַּגָּלוּת, וּבִזְמַן שֶׁהֵם בֵּיצִים, שֶׁאֵין לָהֶם כְּנָפַיִם בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה לִפְרֹחַ, נֶאֱמַר בָּהּ

אִי הָכִי מַאי כִּי יִקָּרֵא קַן, אֶלָּא בִּזְמָנָא דְּלֵית לָהּ לִשְׁכִינְתָּא אֲתַר לְשַׁרְיָא תַּמָּן בִּקְבִיעוּ, אִיהִי אָזְלַת בְּמִקְרֶה, וְדָא אִיהוּ כָּל הַקּוֹבֵעַ מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ וכו', כְּמָה דְּנִשְׁמָתִין עָבְדִין, הָכִי שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן, נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי קְבוּעָה בִּצְלוֹתָא אוֹ בְּאוֹרַיְיתָא אִיהִי אֲתַר קָבוּעַ לְשַׁרְיָא בָּהּ שְׁכִינְתָּא, אֲבָל נִשְׁמָתָא דְּלֵית לָהּ קְבִיעוּ בִּצְלוֹתָא אוֹ בְּאוֹרַיְיתָא, אֶלָּא אִי אִזְדַּמְּנַת לָהּ בְּמִקְרֶה, הָכִי אִיהִי שַׁרְיָא עֲלָהּ בְּמִקְרֶה, וְדָא אִיהוּ כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ וכו'.

דְּוַדַּאי נִשְׁמָתָא, אִיהִי קַן צִפּוֹר וְכֵן הַהִיא נִשְׁמָתָא דְּבַר נַשׁ אִתְקְרִיאַת קַן צִפּוֹר, וְגוּפָא קַן דְּנִשְׁמָתָא, וְכֵן נִשְׁמָתִין דְּאִינּוּן עוּלֵימָאן דִּילָהּ, דְּאִתְקְרִיאוּ בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ, יָתְבִין בְּגוּפִין דְּאִינּוּן קַן דִּלְהוֹן בְּאֹרַח מִקְרֶה, בִּזְמָנָא דְּלַאו

לשון הקודש

לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים.

אִם כָּךְ, מַה זֶּה כִּי יִקָּרֵא קַן? אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁאֵין לַשְׁכִינָה מָקוֹם לִשְׁרוֹת שָׁם בִּקְבִיעוּת, הִיא הוֹלֶכֶת בְּמִקְרֶה, וְזֶהוּ כָּל הַקּוֹבֵעַ מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ. כְּמוֹ שֶׁנִּשְׁמוֹת עוֹשׂוֹת, כָּךְ שׁוֹרָה עִמָּהֶם שְׁכִינָה. הַנִּשְׁמָה שֶׁהִיא קְבוּעָה בַּתְּפִלָּה אוֹ בַּתּוֹרָה, הִיא מָקוֹם קָבוּעַ לִשְׁרוֹת בּוֹ שְׁכִינָה, אֲבָל נִשְׁמָה שֶׁאֵין לָהּ קְבִיעוּת בַּתְּפִלָּה אוֹ בַּתּוֹרָה, אֶלָּא אִם מִזְדַּמֶּנֶת לָהּ בְּמִקְרֶה, כָּךְ הִיא שׁוֹרָה עָלֶיהָ בְּמִקְרֶה, וְזֶהוּ כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ וְכוּ'.

שֶׁוַּדַּאי נִשְׁמָה הִיא קַן צִפּוֹר, וְכֵן אוֹתָהּ נִשְׁמַת הָאָדָם נִקְרֵאת קַן צִפּוֹר, וְהַגּוּף הַקֵּן שֶׁל הַנִּשְׁמָה, וְכֵן הַנִּשְׁמוֹת שֶׁהֵן עַלְמוֹתֶיהָ, שֶׁנִּקְרְאוּ בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ

אִינּוּן קְבוּעִין בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, וְדָא אִיהוּ כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ.

וְעוֹד קַן צִפּוֹר לְעֵילָא, אִיהוּ כָּרְסַיָּא, וְקַן דִּילָהּ לְתַתָּא מטטרו"ן, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (במדבר יד יח) וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה, דְּתַמָּן קַן, וְאִיהוּ קַנָּא וְנוֹקֵם, בְּזִמְנָא דְּלָא אַשְׁכְּחַת קִינָא לְשַׁרְיָיא, בַּדֶּרֶךְ, דָּא דְּאִתְּמַר בָּהּ (יהושע ה ד) מֵתוּ בַמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם, וְעוֹד בַּדֶּרֶךְ, דָּא קְבוּרַת רָחֵל, דְּאִיהִי בְּפָרְשַׁת אוֹרְחִין, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (ירמיהו ט א) מִי יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר מְלוֹן אֹרְחִים, וְאִינּוּן תְּרֵין מְשִׁיחִין, דְּמִתַּמָּן קָא עָבְרִין כַּד אָתָאן לְמִפְרַק לְיִשְׂרָאֵל.

בְּכָל עֵץ דָּא אִיהוּ עֵץ הַחַיִּים, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (דברים כ יט) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה, וְעוֹד בְּכָל עֵץ

לשון הקודש

רֵעוֹתֶיהָ, יוֹשְׁבִים בַּגּוּפוֹת, שֶׁהֵם קַן שֶׁלָּהֶם בְּדֶרֶךְ מִקְרֶה, בִּזְמַן שֶׁאֵינָם קְבוּעִים בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, וְזֶהוּ כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ.

וְעוֹד, קַן צִפּוֹר לְמַעְלָה הוּא כִּסֵּא, וְהַקַּן שֶׁלָּהּ לְמַטָּה הוּא מטטרו"ן, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה, שֶׁשָּׁם קַן, וְהוּא קַנָּא וְנוֹקֵם בִּזְמַן שֶׁלֹּא נִמְצָא קֵן לִשְׁרוֹת. בַּדֶּרֶךְ, זֶה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מֵתוּ בַמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם. וְעוֹד בַּדֶּרֶךְ, זוֹ קְבוּרַת רָחֵל, שֶׁהִיא בְּפָרְשַׁת דְּרָכִים, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר מִי יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר מְלוֹן אֹרְחִים, וְהֵם שְׁנֵי מְשִׁיחִים, שֶׁמִּשָּׁם עוֹבְרִים כְּשֶׁבָּאִים לִגְאֹל אֶת יִשְׂרָאֵל.

בְּכָל עֵץ, זֶהוּ עֵץ הַחַיִּים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כִּי

דָּא צַדִּיק דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית א יא) עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ, וְדָא יוֹם הַשַּׁבָּת דְּתַמָּן זִוּוּגָא דִשְׁכִינְתָּא עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְתַמָּן אִית לָהּ נְיָיחָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים א ג) וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ, דָּא עִתּוֹ דְּצַדִּיק דְּאִיהִי לֵיל שַׁבָּת, דְּצַדִּיק מִנֵּיהּ פָּרְחִין נִשְׁמָתִין חַדְתִּין בְּיִשְׂרָאֵל עֶרֶב שַׁבָּת דְּאִתְקְרִיאוּ פָּנִים חֲדָשׁוֹת.

אֶפְרוֹחִים אִלֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, דִּבְגִינְהוֹן שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עַל יִשְׂרָאֵל, אוֹ בֵּיצִים אִלֵּין אִינּוּן תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, דִּבְגִינְהוֹן שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עַל יִשְׂרָאֵל, וְאִלֵּין אִינּוּן מָארֵי מִקְרָא, וּבְזִמְנָא דְאִינּוּן עָסְקִין בְּאוֹרַיְיתָא אוֹ בְמִצְוָה דְאִנּוּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּא, וְגָרְמִי לְחַבְּרָא לוֹן כַּחֲדָא, יָרְתִין מִתַּמָּן נִשְׁמָתִין, וְאִתְקְרִיאוּ בָנִים

לשון הקודש

הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה. וְעוֹד בְּכָל עֵץ, זֶה צַדִּיק, שֶׁהוּא עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ, וְזֶה יוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁשָּׁם זִוּוּגָהּ שֶׁל הַשְּׁכִינָה עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְשָׁם יֵשׁ לָהּ נַחַת, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ. זֶה עִתּוֹ שֶׁל צַדִּיק שֶׁהוּא לֵיל שַׁבָּת, שֶׁמֵּהַצַּדִּיק פּוֹרְחוֹת נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת בְּיִשְׂרָאֵל עֶרֶב שַׁבָּת, שֶׁנִּקְרְאוּ פָּנִים חֲדָשׁוֹת.

אֶפְרוֹחִים – אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁבִּגְלָלָם שׁוֹרָה שְׁכִינָה עַל יִשְׂרָאֵל. אוֹ בֵּיצִים, אֵלּוּ הֵם תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן שֶׁבִּגְלָלָם שׁוֹרָה שְׁכִינָה עַל יִשְׂרָאֵל, וְאֵלּוּ הֵם בַּעֲלֵי מִקְרָא, וּבִזְמַן שֶׁהֵם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה אוֹ בְמִצְוָה, שֶׁהֵם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, וְגוֹרְמִים לְחַבֵּר אוֹתָם יַחַד,

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּמָאנֵי מִקְרָא וּמָאנֵי מִשְׁנָה אִינוּן מִגַּדְפִּין (דף כא ע"ב) דִּילָהּ, וּבְגִין דָּא וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים, אִיהִי רְבִיעָא עֲלַיְיהוּ בְּאַרְבַּע גַּדְפִּין דִּילָהּ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ו) וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם, יוֹנְקִין אַנְפֵּי זוּטְרֵי, וְאִינוּן אַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל חַד וְחַד, וּבְהוֹן אִימָּא רְבִיעָא עֲלַיְיהוּ, וְזִמְנִין אִיהִי עֲלַיְיהוּ, וְזִמְנִין אִסְתַּלְקַת מִנַּיְיהוּ, אֲבָל בְּגִין דְּאִינוּן מִן מֵעוֹי, (נ"א דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ירמיהו לא יט) הָמוּ מֵעַי לוֹ), בְּגִין דִּרְחִימוּ דְּהָמוּ מֵעָהָא עֲלַיְיהוּ וְאִינוּן מָאנֵי קַבָּלָה, אִתְּמַר בְּהוֹן (דברים כב ו) לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, דְּאִימָּא לָא זָזָה מִנַּיְיהוּ לְעָלַם.

דְּוַדַּאי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ אוֹרַיְיתָא, וּשְׁכִינְתָּא הִיא מִצְוָה, זַכָּאָה מָאן דְּמִתְעַסֵּק בְּהוֹן לְיַחֲדָא לוֹן, וְכֵן זָכוֹר וְשָׁמוֹר אִינוּן

לשון הקודש

יוֹרְשִׁים מִשָּׁם נִשְׁמוֹת, וְנִקְרָאִים בָּנִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁבַּעֲלֵי מִקְרָא וּבַעֲלֵי מִשְׁנָה הֵם מֵהַכְּנָפַיִם שֶׁלָּהּ, וּמִשּׁוּם זֶה וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים, הִיא רוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם בְּאַרְבַּע הַכְּנָפַיִם שֶׁלָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם, יוֹנְקִים פָּנִים קְטַנּוֹת, וְהֵם אַרְבַּע פָּנִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וּבָהֶם הָאֵם רוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם, וּלְפְעָמִים הִיא עֲלֵיהֶם, וְלִפְעָמִים מִסְתַּלֶּקֶת מֵהֶם, אֲבָל מִשּׁוּם שֶׁהֵם מֵהַמֵּעַיִם שֶׁלָּהּ, (שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (ירמיהו לא) הָמוּ מֵעַי לוֹ), מִשּׁוּם אַהֲבָה שֶׁרָאוּ אֶת מֵעֶיהָ עֲלֵיהֶם, וְהֵם בַּעֲלֵי קַבָּלָה, נֶאֱמַר בָּהֶם לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, שֶׁהָאֵם לֹא זָזָה מֵהֶם לְעוֹלָם.

שֶׁוַּדַּאי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא תּוֹרָה, וּשְׁכִינָה הִיא מִצְוָה. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בָּהֶם לְיַחֵד אוֹתָם. וְכֵן זָכוֹר וְשָׁמוֹר הֵם

קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דִּמְיַחֵד לוֹן בְּיוֹם שַׁבָּת, דְּאִיהוּ יְסוֹד, וּבִרְחִימוּ וּדְחִילוּ דְּי"ה, דְּאִינּוּן אַבָּא וְאִימָּא. זָכוֹר וְשָׁמוֹר, אִינּוּן לָקֳבֵל תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא י', וּתְפִלִּין דְּיָדָא ה', דְּכַר וְנוּקְבָא, וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דִּמְיַחֵד לוֹן בִּקְרִיאַת שְׁמַע בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, דִּבְזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב וּבְאוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, בִּרְחִימוּ וּדְחִילוּ, אִתְּמַר בְּהוֹן לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וּבְזִמְנָא דְּלָא מִשְׁתַּדְּלִין בְּהוֹן בִּרְחִימוּ וּדְחִילוּ, אִתְּמַר בְּהוֹן שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם.

בְּזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל נָטְרִין שַׁבַּתָּא בְּזָכוֹר וְשָׁמוֹר בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, אִתְּמַר בְּהוֹן לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִם לַאו כְּתִיב בְּהוֹן שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח וְגוֹמֵר, תְּרֵין תְּרוּכִין, וּבְזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל מְיַחֲדִין

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמְּיַחֵד אוֹתָם בְּיוֹם שַׁבָּת, שֶׁהוּא יְסוֹד, וּבְאַהֲבָה וְיִרְאָה שֶׁל י"ה, שֶׁהֵם אַבָּא וְאִמָּא. זָכוֹר וְשָׁמוֹר, הֵם כְּנֶגֶד תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ – י', וּתְפִלִּין שֶׁל יָד – ה', זָכָר וּנְקֵבָה, וְאַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמְּיַחֵד אוֹתָם בִּקְרִיאַת שְׁמַע בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה, שֶׁבִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּבַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה, נֶאֱמַר בָּהֶם לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וּבִזְמַן שֶׁלֹּא מִתְעַסְּקִים בָּהֶם בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה, נֶאֱמַר בָּהֶם שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם.

בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל שׁוֹמְרִים שַׁבָּת בְּזָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה, נֶאֱמַר בָּהֶם לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים. וְאִם לֹא, כָּתוּב

לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּתְפִלִּין דְּיָד וּבִתְפִלִּין דְּרֹאשׁ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, אִתְּמַר בְּהוֹן לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִם לַאו שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, וּבְזִמְנָא דִּמְקַיְּימִין מִצְוַת בְּרִית מִילָה וְאַעְבְּרָן מִנַּיְיהוּ עָרְלָה, וְעָבְדִין פְּרִיעָה, בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, אִתְּמַר בְּהוֹן לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִם לַאו שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, בְּזִמְנָא דִּמְיוּחָדִין בְּזִוּוּגֵיהוֹן בְּקִדּוּשִׁין וְשֶׁבַע בִּרְכָאָן, דְּאִינּוּן יִחוּדָא דִּלְהוֹן בִּקְדוּשָׁה וּבִבְרָכָתָא, אִתְּמַר בְּהוֹן לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִם לַאו שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח וכו'.

וְאִינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא בִּרְשׁוּתָא אָחֳרָא, דְּכַד לָא מִתְיַיחֲדִין בְּזִוּוּגַיְיהוּ בְּקִדּוּשִׁין וְשֶׁבַע בִּרְכָאָן, דְּאִינּוּן יִחוּדָא דִּלְהוֹן בִּקְדוּשָׁה וּבְרָכָה, בַּאֲתַר דִּקְדוּשָׁה שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ מִסָּאֲבָא, וּבַאֲתַר דִּבְרָכָה שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ לְטוּתָא, וּבַאֲתַר דְּיִחוּדָא

לשון הקודש

בָּהֶם שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח וְגוֹ', שְׁנֵי גֵרוּשִׁים. וּבְזִמַּן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְיַחֲדִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּתְפִלִּין שֶׁל יָד וּבִתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה, נֶאֱמַר בָּהֶם לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִם לֹא – שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח. וּבְזִמַּן שֶׁמְּקַיְּמִים מִצְוַת בְּרִית מִילָה וּמַעֲבִירִים מֵהֶם הָעָרְלָה וְעוֹשִׂים פְּרִיעָה בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה, נֶאֱמַר בָּהֶם לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִם לֹא – שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. בִּזְמַן שֶׁמְּיֻחָדִים בְּזִוּוּגָם בְּקִדּוּשִׁין וְשֶׁבַע בְּרָכוֹת, שֶׁהֵם הַיִּחוּד שֶׁלָּהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבִבְרָכָה, נֶאֱמַר בָּהֶם לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִם לֹא – שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח וְכוֹ'.

וְיִשְׂרָאֵל הֵם בַּגָּלוּת בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת, שֶׁכְּשֶׁלֹּא מִתְיַחֲדִים בְּזִוּוּגָם בְּקִדּוּשִׁין וְשֶׁבַע בְּרָכוֹת, שֶׁהֵם הַיִּחוּד שֶׁלָּהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבִרְכָה, בִּמְקוֹם הַקְּדֻשָּׁה שׁוֹרֶה

שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ פְּרוּדָא, וְדָא גָּרִים גָּלוּתָא לִשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְּתַרְכַּת מֵאַתְרָהָא וּמִקִּנָּהָא דְּאִיהִי יְרוּשָׁלַם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, תְּרֵין שִׁלּוּחִין שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, חַד מִבַּית רִאשׁוֹן, וְחַד מִבַּית שֵׁנִי.

וְאִי תֵּימָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו אִתְּתַרַךְ עִמֵּיהּ, בְּגִין דָּא אָמַר קְרָא (משלי כז ח) כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, בְּגִין לְנַטְרָא לָהּ בְּגָלוּתָא מֵרְשׁוּ נוּכְרָאָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מב ח) אֲנִי יְיָ' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וְגוֹמֵר, לְאַחֵר דָּא אֵל אַחֵר, דָּא סמא"ל, לַפְּסִילִים אִלֵּין מְמַנָּן דְּעַל שִׁבְעִין אוּמִין.

וּבְגִינָהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ מֶלֶךְ אָסוּר בְּרְהָטִים, אִיהוּ אָסוּר עִמְּהוֹן בִּתְפִלִּין

לשון הקודש

עֲלֵיהֶם טֻמְאָה, וּבְמָקוֹם שֶׁל בְּרָכָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם קְלָלָה, וּבְמָקוֹם שֶׁל יִחוּד שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם פֵּרוּד, וְזֶה גּוֹרֵם גָּלוּת לַשְׁכִינָה, שֶׁגֹּרְשָׁה מִמְּקוֹמָהּ וּמִקִּנָּהּ, שֶׁהִיא יְרוּשָׁלַיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, שְׁנֵי שִׁלּוּחִים, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, אֶחָד מִבַּית רִאשׁוֹן וְאֶחָד מִבַּית שֵׁנִי.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא גֹּרַשׁ עִמָּהּ – מִשּׁוּם כָּךְ אָמַר הַכָּתוּב כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, כְּדֵי לִשְׁמֹר אוֹתָהּ בַּגָּלוּת מֵרְשׁוּת נָכְרִיָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וְגוֹמֵר. לְאַחֵר – זֶה אֵל אַחֵר, זֶה סמא"ל, לַפְּסִילִים – אֵלּוּ הַמְמֻנִּים עַל שִׁבְעִים אֻמּוֹת.

וּבִשְׁבִילָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא מֶלֶךְ

דְּרֵישָׁא, דְּאִינוּן פְּאֵר דְּרֵישָׁא, דִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא אִינוּן בַּאֲתַר דְּרַהֲטֵי דְמוֹחָא, וְדָא אִיהוּ אָסוּר בָּרְהָטִים, וְאִיהוּ חָבוּשׁ עִמְּהוֹן בִּתְפִלִּין דְּיָד בְּקֶשֶׁר שֶׁל יָד, וְדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל כד יז) פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ, וּבְגִין דְּאִיהוּ חָבוּשׁ עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא, אִתְּמַר בֵּיהּ אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִין, וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי בֵּית הָאֲסוּרִין דִּילֵיהּ, בְּגִין רְחִימוּ דִילָהּ אִיהוּ אָסוּר בָּהּ, וְרָזָא דְמִלָּה צְרוֹר הַמּוֹר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין (שיר א יג).

וּבְגִין דָּא מָאן דְּבָעֵי לְאַשְׁגָּא לְמַלְכָּא, לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְאַשְׁגָּא לֵיהּ אֶלָּא בִּשְׁכִינְתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה ט כב) אַל יִתְהַלֵּל וכו' כִּי אִם בְּזֹאת וְגוֹמֵר, וְאַהֲרֹן כַּד עָאל לְקַדֶּשׁ קֻדְשִׁין בְּיוֹמָא דְכִפּוּרֵי, בָּהּ הֲוָה עָאל, דִּכְתִיב (ויקרא טז ג) בְּזֹאת יָבֹא

לשון הקודש

אָסוּר בָּרְהָטִים, הוּא אָסוּר עִמָּהֶם בִּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהֵם הַפְּאֵר שֶׁל הָרֹאשׁ, שֶׁתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ הֵם בַּמָּקוֹם שֶׁל הָרְהָטִים שֶׁל הַמֹּחַ, וְזֶהוּ אָסוּר בָּרְהָטִים, וְהוּא חָבוּשׁ עִמָּהֶם בִּתְפִלִּין שֶׁל יָד בְּקֶשֶׁר שֶׁל יָד, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ, וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא חָבוּשׁ עִמָּהֶם בַּגָּלוּת, נֶאֱמַר בּוֹ אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִין, וְהַשְּׁכִינָה הִיא בֵּית הָאֲסוּרִים שֶׁלּוֹ, בִּגְלַל הָאַהֲבָה שֶׁלָּהּ הוּא אָסוּר בָּהּ, וְסוֹד הַדָּבָר – צְרוֹר הַמּוֹר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַשִּׂיג אֶת הַמֶּלֶךְ, אֵין לוֹ רְשׁוּת לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ אֶלָּא עִם הַשְּׁכִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אַל יִתְהַלֵּל וְכו', כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל וְגוֹמֵר. וְאַהֲרֹן כְּשֶׁנִּכְנַס לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, בָּהּ הָיָה נִכְנָס, שֶׁכָּתוּב בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן

אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, דְּאִיהִי עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ', וּמֹשֶׁה בְּגִינָהּ אִתְקַיֵּים בְּעָלְמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לג א) וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר וְגוֹמֵר, וּבָהּ עָבִיד עֲשַׂר מַכְתְּשִׁין לְפַרְעֹה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות ט טז) וְאוּלָם בַּעֲבוּר זֹאת הֶעֱמַדְתִּיךָ, וְיַעֲקֹב בְּגִין דַּהֲוָה יָדַע דְּכָל רְעוּתָא דְמַלְכָּא בָּהּ, מַנִּי לִבְנוֹי עֲלָהּ, דְּלָא יַעֲלוּן קָדָם מַלְכָּא אֶלָּא בָּהּ, וְכָל שְׁאֵלְתִּין דִּלְהוֹן בִּצְלוֹתִין וּבָעוּתִין לְמַלְכָּא דִיהוֹן בָּהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית מט כח) וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם (דף כב ע"א) וְגוֹמֵר, וְדָוִד בְּגִין דַּהֲוָה יָדַע דְּכָל רְעוּתָא וְחֵילָא וְתוּקְפָּא דְמַלְכָּא בָּהּ, אָמַר (תהלים כז ג) אִם תַּחֲנֶה וְגוֹמֵר, בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ, דְּאִתְּמַר עָלָהּ (שם קג ט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וּמָאן דְּלָא שָׁת לִבֵּיהּ גַּם לָזֹאת, עָלֵיהּ אִתְּמַר (שם צב ז) וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת.

לשון הקודש

אֶל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהִיא עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהו"ה, וּמֹשֶׁה בִּשְׁבִילָהּ הִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְזֹאת אֲשֶׁר הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרֵךְ וְגוֹמֵר, וּבָהּ עָשָׂה עֶשֶׂר מַכּוֹת לְפַרְעֹה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאוּלָם בַּעֲבוּר זֹאת הֶעֱמַדְתִּיךָ. וְיַעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁכָּל רְצוֹנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ בָּהּ, צִוָּה אֶת בָּנָיו עָלֶיהָ שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֶלָּא בָּהּ, וְכָל מִשְׁאֲלוֹתֵיהֶם בִּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת לַמֶּלֶךְ שֶׁיִּהְיוּ בָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם וְגוֹמֵר. וְדָוִד, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁכָּל הָרָצוֹן וְהַכֹּחַ וְהַתֹּקֶף שֶׁל הַמֶּלֶךְ הוּא בָהּ, אָמַר אִם תַּחֲנֶה וְגוֹמֵר, בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ, שֶׁנֶּאֱמַר עָלֶיהָ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וּמִי שֶׁלֹּא שָׁת לִבּוֹ גַּם לָזֹאת, עָלָיו נֶאֱמַר וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת.

וּבְגִין דָּא כַּד יִשְׂרָאֵל בָּעָאן בָּעוּתִין לְמַלְכָּא, אָמְרִין לָהּ (שיר ו א) אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ בְּרַח דּוֹדִי, אָנָה פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ, בְּכַמָּה בַּקָּשׁוֹת דְּצְלוֹתִין וּבָעוּתִין, דְּבִגִינָךְ אִיהוּ נָחִית עֲלָן, דְּלָא זָז מִנָּנָא אֶלָּא בְּגִין דְּלָא נָהִגְנָא יְקָרָא בָךְ, דְּבִגִינָךְ הֲוָה אֲסִיר עִמָּנָא כָּל שִׁית יוֹמִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל מו א) יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ, דְּהָכִי אִיהִי שְׁכִינְתָּא סְתִימָא עִמֵּיהּ בְּיוֹמָא דְחוֹלָא, כְּשׁוֹשַׁנָּה דְּאִיהִי אֲטִימָא, וּבְיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא וּבְיוֹמָא דְחָדְשָׁא וּבְיוֹמִין טָבִין אִתְפַּתְּחַת, לְקַבְּלָא רֵיחִין וּבוּסְמִין, וּלְיַרְתָּא נַפְשִׁין וְעִנּוּגִין לִבְנֵיהוּ.

וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲסִיר עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא, וּשְׁכִינְתָּא אֲסִירַת עִמְּהוֹן,

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כָּךְ, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל מְבַקְּשִׁים בַּקָּשׁוֹת לַמֶּלֶךְ, אוֹמְרִים לָהּ אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּרַח דּוֹדִי, אָנָה פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ, בְּכַמָּה בַּקָּשׁוֹת שֶׁל תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, שֶׁבִּשְׁבִילְךָ הוּא יָרַד עָלֵינוּ, שֶׁלֹּא זָז מִמֶּנּוּ אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נָהַגְנוּ בְךָ כָּבוֹד, שֶׁבִּשְׁבִילְךָ הָיָה אָסוּר עִמָּנוּ כָּל שֵׁשֶׁת הַיָּמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ, שֶׁכָּךְ הִיא הַשְּׁכִינָה נִסְתֶּרֶת עִמּוֹ בִּימֵי הַחֹל, כְּמוֹ שׁוֹשַׁנָּה שֶׁהִיא אֲטוּמָה, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ וּבְיָמִים טוֹבִים נִפְתַּחַת לְקַבֵּל רֵיחוֹת וּבְשָׂמִים וְלִירַשׁ נְפָשׁוֹת וְעִנּוּגִים לִבְנֵיהֶם.

אוֹי לָהֶם לִבְנֵי אָדָם, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

וְאִתְּמַר בָּהּ אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר אֶת עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים, וּפוּרְקָנָא דִּילָהּ דְּאִיהִי תְּשׁוּבָה אִמָּא עִלָּאָה, אִיהִי תַּלְיָא בִּידֵיהוֹן, דְּחַמְשִׁין תַּרְעִין דְּחֵירוּ עִמָּהּ, לָקֶבֶל חַמְשִׁין זִמְנִין דְּאִדְכַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּאוֹרַיְיתָא, דָּא הוּא (שמות ב יב) וַיִּפֶן כ"ה וָכ"ה, בְּאִלֵּין חַמְשִׁין אַתְוָון דִּמְיַחֲדִין לֵיהּ בְּכָל יוֹמָא פַּעֲמַיִם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, דְּאִית בְּהוֹן כ"ה וְכ"ה אַתְוָון, וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ דְּאִתְעַר לָהּ בְּגַוַיְיהוּ.

וְאִיהִי מַשְׁגִּיחַ מִן הַחֲלוֹנוֹת, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן חַלּוּ נָא פְּנֵי אֵל וִיחָנְנוּ, לְהַהִיא דְּאִתְּמַר בָּהּ (במדבר יב יג) אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ, דְּאַסְוָותָא בִידֵיהּ, דְּאִיהוּ יָד פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, (שמות ב יב) וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ, וְאִיהִי (שופטים ה כח) בְּעַד הַחַלּוֹן נִשְׁקְפָה, וַתְּיַבֵּב בִּתְרוּעָה דְּאִיהִי יְבָבָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית ח ו) וַיִּפְתַּח

לשון הקודש

אָסוּר עִמָּהֶם בַּגָּלוּת וְהַשְּׁכִינָה אֲסוּרָה עִמָּם, וְנֶאֱמַר בָּהּ אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר אֶת עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים, וְהַגְּאֻלָּה שֶׁלָּהּ, שֶׁהִיא תְּשׁוּבָה, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה הִיא תְּלוּיָה בִּידֵיהֶם, שֶׁחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי חֵרוּת עִמָּהּ, כְּנֶגֶד חֲמִשִּׁים פְּעָמִים שֶׁנִּזְכְּרָה יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּתּוֹרָה. זֶהוּ וַיִּפֶן כ"ה וָכ"ה, בַּחֲמִשִּׁים הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ שֶׁמְּיַחֲדִים אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם פַּעֲמַיִם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן כ"ה וְכ"ה אוֹתִיּוֹת, וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ שֶׁיְּעוֹרֵר אוֹתָהּ בְּתוֹכָם.

וְהוּא מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם חַלּוּ נָא פְּנֵי אֵ"ל וִיחָנְנוּ, לְאוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אֵ"ל נָא רְפָא נָא לָהּ, שֶׁהָרְפוּאָה בְּיָדוֹ, שֶׁהִיא יָד פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ. וְהִיא בְּעַד הַחַלּוֹן נִשְׁקְפָה וַתְּיַבֵּב בִּתְרוּעָה, שֶׁהִיא יְבָבָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיִּפְתַּח נֹחַ אֶת חַלּוֹן הַתֵּבָה

נֹחַ אֶת חַלּוֹן הַתֵּבָה אֲשֶׁר עָשָׂה, וְדָא יוֹם הַכִּפּוּרִים דְּתֵיבַת נֹחַ הִיא אִימָּא עִלָּאָה, חַלּוֹן דִּילָהּ הוּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּבֵיהּ אוֹר, וְתוֹרָה אוֹר, וְאִיהוּ אוֹר הַגָּנוּז.

וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה, מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים, אֵלּוּ עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ, וְעוֹד מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת אִלֵּין חַלּוֹנוֹת דְּבֵי כְּנִישְׁתָּא, דְּאַבָּא וּבְנוֹי אִינוּן בְּבֵית (הַכְּנֶסֶת) אֲסִירָן, וְאִיהוּ בְּכָל יוֹמָא אַשְׁגָּחוּתֵיהּ עֲלַיְהוּ, וְיָהִיב לוֹן מְזוֹנָא.

וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה, אִם אִית מָאן דְּיִתְעַר בִּתְיוּבְתָּא לְתַבְרָא בֵּית אֲסוּרִין דִּלְהוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מט ט) לֵאמֹר לָאֲסוּרִים צֵאוּ, וְלַאֲשֶׁר בַּחֹשֶׁךְ הִגָּלוּ, וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ, אֶלָּא אִישׁ לְדַרְכּוֹ פָּנוּ, בַּעֲסָקִין דִּלְהוֹן, בְּאוֹרְחִין דִּלְהוֹן,

לשון הקודש

אֲשֶׁר עָשָׂה, וְזֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁל תֵּבַת נֹחַ, הִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, הַחַלּוֹן שֶׁלָּהּ הוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁבּוֹ אוֹר, וְתוֹרָה אוֹר, וְהוּא הָאוֹר הַגָּנוּז.

וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה, מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים, אֵלּוּ עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ. וְעוֹד, מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת, אֵלּוּ הַחַלּוֹנוֹת שֶׁל בֵּית כְּנֶסֶת, שֶׁהָאָב וּבָנוֹ הֵם בְּבֵית (הַכְּנֶסֶת) אֲסוּרִים, וְהוּא בְּכָל יוֹם הַשְׁגָּחָתוֹ עֲלֵיהֶם וְנוֹתֵן לָהֶם מָזוֹן.

וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה, אִם יֵשׁ מִי שֶׁיִּתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה לִשְׁבֹּר אֶת בֵּית הָאֲסוּרִים שֶׁלָּהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֵאמֹר לָאֲסוּרִים צֵאוּ וְלַאֲשֶׁר בַּחֹשֶׁךְ הִגָּלוּ, וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ, אֶלָּא אִישׁ לְדַרְכּוֹ פָּנוּ, לַעֲסָקִים שֶׁלָּהֶם, לַדְּרָכִים שֶׁלָּהֶם, אִישׁ

אִישׁ לְבִצְעוֹ מִקָּצֵהוּ, בְּבִצְעָא דְּהַאי עָלְמָא, לְיַרְתָּא הַאי עָלְמָא, וְלַאו אִינּוּן מִסִּטְרָא דְּאִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות יח כא), אַנְשֵׁי חַיִל, יִרְאֵי אלהי"ם, אַנְשֵׁי אֱמֶת, שֹׂנְאֵי בָצַע, אֶלָּא כֻּלְּהוּ צָוְוחִין בִּצְלוֹתִין בְּיוֹמָא דְּכִפּוּרֵי כַּכְּלָבִים, הַב לָנָא מְזוֹנָא, וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה וְחַיֵּי, כָּתְבֵנוּ לְחַיִּים, וְאִינּוּן עַזֵּי נֶפֶשׁ כַּכְּלָבִים, דְּאִינּוּן אוּמִין דְּעָלְמָא דְּצָוְוחֵי לְגַבֵּיהּ וְלֵית לוֹן בֹּשֶׁת אַנְפִּין, דְּלָא אִית מָאן דְּקָרָא לֵיהּ בִּתְיוּבְתָּא, דְּיַחֲזוֹר שְׁכִינְתֵּיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהִי מְרַחֲקָא מִנֵּיהּ, לְמֶהֱדַר לְגַבֵּיהּ, וְאִדַּמְיָין לִכְלָבִים, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים קו לה) וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם, וְאִינּוּן עֵרֶב רַב, דְּכָל חֶסֶד דְּעָבְדִין לְגַרְמַיְיהוּ עָבְדִין.

וְעוֹד אִינּוּן שָׁאֲלִין מְזוֹנָא וְכִסּוּיָא וְעוֹנָה, דְּאִיהִי עוֹנַת זְוָגַיְיהוּ, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שמות כא ו) שְׁאֵרָהּ

לשון הקודש

לְבִצְעוֹ מִקָּצֵהוּ, בַּבֶּצַע שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, לִירֹשׁ אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְאֵינָם מִצַּד אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אַנְשֵׁי חַיִל, יִרְאֵי אֱלֹהִי"ם, אַנְשֵׁי אֱמֶת, שֹׂנְאֵי בָצַע, אֶלָּא כֻּלָּם צוֹעֲקִים בַּתְּפִלָּה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כְּמוֹ כְּלָבִים, הַב לָנוּ מָזוֹן וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה וְחַיִּים, כָּתְבֵנוּ לְחַיִּים, וְהֵם עַזֵּי נֶפֶשׁ כְּכְלָבִים. שֶׁהֵם אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁצּוֹעֲקִים כְּנֶגְדּוֹ וְאֵין לָהֶם בֹּשֶׁת פָּנִים, שֶׁאֵין מִי שֶׁקּוֹרֵא לוֹ בִּתְשׁוּבָה שֶׁיַּחֲזִיר אֶת שְׁכִינָתוֹ אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהִיא מְרֻחֶקֶת מִמֶּנּוּ, לַחֲזֹר אֵלָיו, וְנִדְמִים לִכְלָבִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם, וְאוֹתָם עֵרֶב רַב, שֶׁכָּל חֶסֶד שֶׁעוֹשִׂים, הֵם עוֹשִׂים אוֹתוֹ לְעַצְמָם.

וְעוֹד הֵם מְבַקְּשִׁים מָזוֹן וּכְסוּת וְעוֹנָה,

כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע, וְלָא אִית מָאן דְּשָׁאִיל מְזוֹנָא דְּאִיהִי תּוֹרָה, שְׁאֵרָהּ דִּשְׁכִינְתָּא, וְאִיהִי אִמָּא עִלָּאָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי א ח) וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ, כְּסוּתָהּ (דף כב ע"ב) דָּא כְּסוּיָא דְּצִיצִית, וְעַטִּיפוּ דִּילֵיהּ, וּתְפִלִּין דְּיָד, דְּאִתְּמַר בָּהּ (תהלים קב א) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף, וְעוֹנָתָהּ דָּא קְרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנָתָהּ, דְּאִם שְׁלָשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ לִשְׁכִינְתָּא, וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף (שמות כא יא), לֵית לֵיהּ כְּסוּפָא מִן שְׁכִינְתָּא, חָצִיף אִיהוּ, וְעוֹד אֵין כָּסֶף לָא יְהֵא לֵיהּ כְּסוּפָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גֶּבֶר (איוב לג כט), וּבְגִין דָּא כִּי הִיא כְּסוּתֹהּ לְבַדָּהּ, דָּא גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה, הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ, דָּא גִּלְגּוּלָא תִּנְיָינָא, בַּמֶּה יִשְׁכָּב, דָּא גִּלְגּוּלָא תְּלִיתָאָה, וְאִלֵּין אִינּוּן תְּלַת לְבוּשִׁין, דִּתְלַת כְּסוּיָין, דִּתְלַת גַּוָּונִין

לשון הקודש

שֶׁהִיא עוֹנַת זִוּוּגָם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע, וְאֵין מִי שֶׁשּׁוֹאֵל מָזוֹן, שֶׁהוּא תּוֹרָה, שְׁאֵרָהּ שֶׁל הַשְּׁכִינָה, וְהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ. כְּסוּתָהּ זֶה כִּסּוּי הַצִּיצִית וְעִטּוּף שֶׁלָּהּ, וּתְפִלִּין שֶׁל יָד, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף. וְעֹנָתָהּ זוֹ קְרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנָתָהּ. שֶׁאִם שְׁלָשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ, לַשְּׁכִינָה, וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף, אֵין לוֹ בּוּשָׁה מִן הַשְּׁכִינָה, הוּא חָצוּף. וְעוֹד אֵין כָּסֶף, לֹא יִהְיֶה לוֹ כִּסּוּפִים לָעוֹלָם הַבָּא.

וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גֶּבֶר, וּמִשּׁוּם כָּךְ כִּי הִיא כְּסוּתֹהּ לְבַדָּהּ – זֶה גִּלְגּוּל הָרִאשׁוֹן, הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ – זֶה גִּלְגּוּל שֵׁנִי, בַּמֶּה יִשְׁכָּב – זֶה גִּלְגּוּל

דְּעֵינָא, דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין לְבַת עַיִן, דְּאִיהִי נִשְׁמָתָא.

וּבְאִלֵּין תְּלַת אִתְּמַר (שמות כג יז) שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ, וְלָקֳבֵל תְּלַת זִמְנִין אִינּוּן תְּלַת גַּוָּונִין דִּשְׁרַגָּא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם ג ב) וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְיָ' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, וַיֵּרָא הָא גַּוָּון חַד, בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה הָא גַּוָּון תִּנְיָינָא, וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ הָא תְּלָתָא, וְאִינּוּן לָקֳבֵל שְׁלֹשָׁה גַּוָּונִין דְּעֵינָא, בְּלַבַּת אֵשׁ דָּא בַּת עַיִן, בְּהַהוּא זִמְנָא דִּיהוֹן נְהִירִין תְּלַת גַּוָּונִין דְּעֵינָא, דְּאִינּוּן לָקֳבֵל תְּלַת גַּוָּונִין דְּקֶשֶׁת, מִיָּד וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם (בראשית ט טז), וּבְהַהוּא זִמְנָא כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְיָ' צִיּוֹן (ישעיה נב ח).

אוֹר דְּעֵינָא הוּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בַּת עַיִן בֵּיתָא דִּילָהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּיִתְפַּנֵּי עַנָּנָא מִן

לשון הקודש

שְׁלִישִׁי, וְאֵלּוּ הֵם שְׁלֹשָׁה לְבוּשִׁים שֶׁל שְׁלֹשָׁה כִּסּוּיִים שֶׁל שְׁלֹשָׁה צִבְעֵי הָעַיִן, שֶׁהֵם לְבוּשִׁים לְבַת עַיִן שֶׁהִיא נִשְׁמָה.

וּבִשְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה אָמַר, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ, וּכְנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הַצְּבָעִים, פְּעָמִים הֵם שְׁלֹשֶׁת הַצְּבָעִים שֶׁל הַנֵּר, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיֵּרָא מַלְאַךְ יהו"ה אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה. וַיֵּרָא – הֲרֵי צֶבַע אֶחָד, בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה – הֲרֵי צֶבַע שֵׁנִי, וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ – הֲרֵי שְׁלֹשָׁה, וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת צִבְעֵי הָעַיִן. בְּלַבַּת אֵשׁ זוֹ בַּת עַיִן, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיִּהְיוּ מְאִירִים שְׁלֹשֶׁת צִבְעֵי הָעַיִן, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת צִבְעֵי הַקֶּשֶׁת, מִיָּד וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן – כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יהו"ה צִיּוֹן.

אוֹר הָעַיִן הוּא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, בַּת עַיִן הַבַּיִת שֶׁלָּהּ, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁיִּתְפַּנֶּה הֶעָנָן

בַּת עֵינָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (איכה ג מד) סַכֹּתָה בֶּעָנָן לָךְ וְגוֹמֵר, דְּאִיהִי תְּבַלּוּל דְּעֵינָא, דָּא רוֹמִי רַבְּתָא, שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה עֲתִידָה לְמֵימַר לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָמָּה תַעֲמוֹד בַּחוּץ, וְאָנֹכִי פִּנִּיתִי הַבַּיִת (בראשית כד לא), אָנֹכִי דִּיצִיאַת מִצְרַיִם, וְאַף עַל גַּב דְּאֵין חָבוּשׁ מַתִּיר עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי אֲסוּרָה בְּגָלוּתָא, שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה יִפְרוֹק לָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (רות ג יג) אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל, וְאִם לֹא יַחְפֹּץ לְגָאֲלֵךְ וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי, חַי יְיָ' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, דְּאִיהִי יְמִינָא פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, דְּלֵית מִלְּתָא דָא תַּלְיָא אֶלָּא בִּתְיוּבְתָּא, יְמִין עִלָּאָה דִּשְׁכִינְתָּא.

בְּהַהוּא זִמְנָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ (דברים לב יא), דְּאִיהוּ יְרוּשָׁלַיִם, ק"ן ו' עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף, יִפְרוֹשׂ כְּנָפָיו יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ, הֲדָא

לשון הקודש

מִבַּת הָעַיִן, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ סַכֹּתָה בֶּעָנָן לָךְ וְגוֹמֵר, שֶׁהִיא הַתְּבַלּוּל שֶׁל הָעַיִן, זוֹ רוֹמָא רַבָּתִי, הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה עֲתִידָה לוֹמַר לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לָמָּה תַעֲמוֹד בַּחוּץ וְאָנֹכִי פִּנִּיתִי הַבַּיִת, אָנֹכִי שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם. וְאַף עַל גַּב דְּאֵין חָבוּשׁ מַתִּיר אֶת עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, שֶׁהִיא אֲסוּרָה בַּגָּלוּת, שְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה תִּפְדֶּה אוֹתָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל, וְאִם לֹא יַחְפֹּץ לְגָאֲלֵךְ וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי, חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, שֶׁהִיא יָמִין פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, שֶׁאֵין הַדָּבָר הַזֶּה תָּלוּי אֶלָּא בִּתְשׁוּבָה, הַיָּמִין הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הַשְּׁכִינָה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ, שֶׁהִיא יְרוּשָׁלַיִם, ק"ן ו', עַל

הוּא דִּכְתִיב (שמות יט ד) וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִיא אֶתְכֶם אֵלָי.

דִּבְזִמְנָא דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי בְּגָלוּתָא, אִתְּמַר בָּהּ (בראשית ח ט) וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ וְגוֹמֵר, אֶלָּא בְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְיַחֲדַת עִם בַּעְלָהּ, וְכַמָּה נְפָשׁוֹת יְתֵרִין קָא נָחֲתִין עִמָּהּ, לְדַיְּירָא בְּיִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות לא טז) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דִּמְתַקֵּן לָהּ דִּירָה נָאָה בְּלִבֵּיהּ, וְכֵלִים נָאִים בְּאֵיבָרִים דִּילֵיהּ, וְאִשָּׁה נָאָה דְּאִיהִי נִשְׁמָתֵיהּ, דִּבְגִינָהּ שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי נִשְׁמַת כָּל חַי עֲלֵיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ שָׁבַת בְּחָד, וַיִּנָּפֵשׁ בְּחָד, בִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִיהוּ שָׁבַת עֲלַיְיהוּ, וּבִשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהוּ וַיִּנָּפֵשׁ עֲלַיְיהוּ, וְיָהִיב לוֹן נַפְשָׁאן יְתֵרָן.

לשון הקודש

גוּזָלָיו יְרַחֵף, יִפְרוֹשׂ כְּנָפָיו יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִיא אֶתְכֶם אֵלָי.

שֶׁבִּזְמַן שֶׁהַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת, נֶאֱמַר בָּהּ וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ וְגוֹמֵר, אֶלָּא בְּשַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים. וּבְאוֹתוֹ זְמַן מִתְיַחֶדֶת עִם בַּעְלָהּ, וְכַמָּה נְפָשׁוֹת יְתֵרוֹת יוֹרְדוֹת עִמָּהּ לָדוּר עִם יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמְּתַקֵּן לָהּ דִּירָה נָאָה בְּלִבּוֹ, וְכֵלִים נָאִים בָּאֵיבָרִים שֶׁלּוֹ, וְאִשָּׁה נָאָה, שֶׁהִיא נִשְׁמָתוֹ, שֶׁבִּשְׁבִילָהּ שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא נִשְׁמַת כָּל חַי עָלָיו, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא שׁוֹבֵת בְּאֶחָד, וַיִּנָּפֵשׁ בְּאֶחָד, בַּשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה הוּא שׁוֹבֵת עֲלֵיהֶם, וּבַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה

דְּאִינּוּן בְּתוּלוֹת אַחֲרֵיהָ רֵעוֹתֶיהָ, דְּקָא אַתְיָאן עִמָּהּ, וְכַמָּה מַלְאָכִים מְמַנָּן וּמְשַׁמְּשִׁין דִּלְהוֹן קָא אַתְיָאן עִמְּהוֹן, דְּאִינּוּן שִׁבְעִין, דְּתַלְיָין מִן זָכוֹר וְשָׁמוֹר, וְדָא אִיהוּ וַיְכֻלּ"וּ, כְּלִיל שִׁבְעִין וּתְרֵין, וְאִתְקְרִיאוּ אִלֵּין נְפָשׁוֹת אוּשְׁפִּיזִין, בְּגִין דְּלָא שַׁרְיָאן בְּיִשְׂרָאֵל אֶלָּא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְכַד נָפִיק שַׁבָּת כֻּלְּהוּ חָזְרִין לְאַתְרַיְיהוּ.

וְנִשְׁמָתִין דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דִשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִתְקְרִיאוּ אֶפְרוֹחִין, וְנַפְשִׁין מִסִּטְרָא דִשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִקְרוּן בֵּיצִים, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְהַפּוּרֵם סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ, אִימָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי סֻכַּת שָׁלוֹם דִּמְסַכֵּךְ עֲלַיְיהוּ, וְשָׁלוֹם עִמָּהּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (במדבר כה יב) הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם, וְאִית סוּכָּה לְתַתָּא כ"ו ה"ם דְּאִיהוּ יאהדונה"י, סוּכַּת

לשון הקודש

הוּא וַיִּנָּפֵשׁ עֲלֵיהֶם, וְנוֹתֵן לָהֶם נְפָשׁוֹת יְתֵרוֹת.

שֶׁאוֹתָן בְּתוּלוֹת אַחֲרֵיהָ רֵעוֹתֶיהָ, שֶׁבָּאוֹת עִמָּהּ, וְכַמָּה מַלְאָכִים מְמֻנִּים, וּמְשָׁרְתִים שֶׁלָּהֶם בָּאִים עִמָּם, שֶׁהֵם שִׁבְעִים, שֶׁתְּלוּיִים מִן זָכוֹר וְשָׁמוֹר, וְזֶהוּ וַיְכֻלּ"וּ, כּוֹלֵל שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, וְנִקְרָאוֹת הַנְּפָשׁוֹת הַלָּלוּ אֶשְׁפִּיזִין, מִכֵּיוָן שֶׁלֹּא שׁוֹרוֹת עִם יִשְׂרָאֵל אֶלָּא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וּכְשֶׁיּוֹצֵאת שַׁבָּת, כֻּלָּן חוֹזְרוֹת לִמְקוֹמָן.

וְהַנִּשְׁמוֹת שֶׁהֵם מִצִּדָּהּ שֶׁל הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה נִקְרְאוּ אֶפְרוֹחִים, וּנְפָשׁוֹת שֶׁמִּצַּד הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה נִקְרָאִים בֵּיצִים, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל הַפּוּרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא סֻכַּת שָׁלוֹם שֶׁסּוֹכֶכֶת עֲלֵיהֶם, וְשָׁלוֹם עִמָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם, וְיֵשׁ סֻכָּה לְמַטָּה כ"ו ה"ם, שֶׁהוּא יאהדונה"י,

שָׁלוֹם, כּוֹ"ם, ת' דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת. (דף כג ע"א) בְּהַהוּא זִמְנָא יְהוֹן בְּנִין בִּרְשׁוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקָלָא נָפִיק וְיֵימָא לֹא תִּקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, מִיָּד דְּנָפִיק זָכוֹר וְשָׁמוֹר דְּשַׁבָּת, וְיֵיתֵי לֵילְיָא דְיוֹמָא קַמָּא דְשַׁבַּתָּא, קָלָא תִּנְיָינָא נָפִיק שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח.

וְתוּ כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ, דָּא סוּכָּה דְאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, בְּכָל עֵץ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא כג מ) וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר, אֶפְרוֹחִים אִלֵּין שִׁבְעַת יְמֵי הַסֻּכּוֹת, אוֹ בֵּיצִים דִּבְהוֹן עָבְדִין שֶׁבַע הַקָּפוֹת, וְרָזָא דְמִלָּה נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר (ירמיה לא כא).

פְּרִי עֵץ הָדָר אִימָּא תַּתָּאָה, עֵץ אִיהוּ לוּלָ"ב, ל"ו ל"ב נְתִיבוֹת, דְּאִיהוּ אֶתְרוֹג, וְצָרִיךְ לְנַעְנָעָא בֵּיהּ לְשִׁית סִטְרִין, אַרְבַּע רוּחִין וְעֵילָא וְתַתָּא,

לשון הקודש

סֻכַּת שָׁלוֹם, כּוֹס, ת' שֶׁהוּא תִּפְאֶרֶת. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן יִהְיוּ הַבָּנִים בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְקוֹל יֵצֵא וְיֹאמַר לֹא תִּקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים. מִיָּד שֶׁיּוֹצֵא זָכוֹר וְשָׁמוֹר שֶׁל שַׁבָּת וְיָבֹא הַלַּיְלָה שֶׁל יוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל שַׁבָּת, קוֹל שֵׁנִי יוֹצֵא שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח.

וְעוֹד, כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ – זוֹ סֻכָּה, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. בְּכָל עֵץ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר. אֶפְרוֹחִים, אֵלּוּ שִׁבְעַת יְמֵי הַסֻּכּוֹת. אוֹ בֵּיצִים, שֶׁבָּהֶם עוֹשִׂים שֶׁבַע הַקָּפוֹת, וְסוֹד הַדָּבָר – נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר.

פְּרִי עֵץ הָדָר, הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה. עֵץ הוּא לוּלָב, ל"ו ל"ב נְתִיבוֹת, שֶׁהוּא אֶתְרוֹג,

לְאַתְעָרָא עֲלֵיהּ ו', וּתְלַת נִעְנוּעִין לְכָל סִטְרָא סָלְקִין חַ"י, וְצָרִיךְ אַרְבַּע זִמְנִין חַ"י, חַד בִּנְטִילַת לוּלָב, וּתְרֵין בְּאָנָא יְיָ', תְּרֵין אָחֳרָנִין בְּהוֹדוּ לַיְיָ תְּחִלָּה וָסוֹף, וּבְאִלֵּין נִעְנוּעִין אִינוּן מַשְׁפִּילִין מֵעֵילָא לְתַתָּא לְשִׁבְעִין וּתְרֵין אוּמִין, וּלְבָתַר דְּנָצְחֵי לוֹן אָמְרֵי אֲנִ"י וָה"וּ הוֹשִׁיעָה נָא תְּרֵין זִמְנִין, דְּאִינוּן וָא"ו מִן וה"ו אֲנִ"י וה"ו, מִן וַיִּסַּע וַיָּב"א וַיֵּ"ט, וּבְהַהוּא זִמְנָא לֹא תִּקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים.

בֵּיצִים אִינוּן מִסִּטְרָא דְאוֹפַנִּים, אֶפְרוֹחִים מִסִּטְרָא דְנַעַר מטטרו"ן, בָּנִים מִסִּטְרָא דְכָרְסַיָּא דְאִיהִי סֻכַּת שָׁלוֹם, דְּאִיהִי קִנָּא דִשְׁכִינְתָּא, דְּאִימָּא עִלָּאָה מְקַנְּנָא בְּכָרְסַיָּא בִּתְלַת סְפִירָן עִלָּאִין, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל שִׁית סְפִירָן, מְקַנְּנָן בִּמְטַטְרוֹ"ן, אִימָּא תַּתָּאָה מְקַנְּנָא בְּאוֹפַן, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל א

לשון הקודש

וְצָרִיךְ לְנַעֲנֵעַ בּוֹ לְשִׁשָּׁה צְדָדִים – אַרְבַּע רוּחוֹת, מַעְלָה וּמַטָּה, לְעוֹרֵר עָלָיו ו', וּשְׁלֹשָׁה נִעְנוּעִים לְכָל צַד עוֹלִים שְׁמוֹנָה עָשָׂר, וְצָרִיךְ אַרְבַּע פְּעָמִים שְׁמוֹנָה עָשָׂר, אֶחָד בִּנְטִילַת לוּלָב, וְהַשֵּׁנִי בְּאָנָא יהו"ה, שְׁנֵי אֲחֵרִים בְּהוֹדוּ לַה' הַתְּחָלָה וָסוֹף, וּבַנִּעְנוּעִים הַלָּלוּ הֵם מַשְׁפִּילִים מִמַּעְלָה לְמַטָּה אֶת שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם הָאֻמּוֹת, וְאַחַר שֶׁמְּנַצְּחִים אוֹתָם, אוֹמְרִים אֲנִ"י וָה"וּ הוֹשִׁיעָה נָא פַּעֲמַיִם, שֶׁהֵם וָא"ו מִן וה"ו, אֲנִ"י וָה"וּ מִן וַיִּסַּ"ע וַיָּב"א וַיֵּ"ט, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן לֹא תִּקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים.

בֵּיצִים הֵם מִצַּד שֶׁל אוֹפַנִּים, הָאֶפְרוֹחִים מִצַּד שֶׁל הַנַּעַר מטטרו"ן, הַבָּנִים מִצַּד שֶׁל הַכִּסֵּא, שֶׁהִיא סֻכַּת שָׁלוֹם, שֶׁהִיא הַקֵּן שֶׁל הַשְּׁכִינָה, שֶׁהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה מְקַנֶּנֶת בַּכִּסֵּא בִּשְׁלֹשׁ הַסְּפִירוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי כּוֹלֵל שֵׁשׁ סְפִירוֹת,

(טו) וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא מִסִּטְרָא דְכַרְסַיָּא אִתְקְרִיאַת נֶשֶׁר, וּמִסִּטְרָא דְנַעַר יוֹנָה, וּמִסִּטְרָא דְאוֹפַן צִפּוֹר, וּשְׁכִינְתָּא דְמוּת אָדָם לָהֵנָּה.

וְעוֹד שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח תָּא חֲזֵי מַלְאָכָא אִית דִּמְמַנָּא עַל עוֹפִין, דְּאִינּוּן נַפְשִׁין דְּאִתְקְרִיאוּ צִפָּרִין, וְסַנְדַלְפוֹ"ן שְׁמֵיהּ, וּבְזִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל מְקַיְּימֵי הַאי פִּקּוּדָא, וְאָזְלַת אִימָּא מִתְּתַרְכָא, וּבְנִין צָוְוחִין, אִיהוּ אוֹלִיף זְכוּ עַל עוֹפִין דִּילֵיהּ, וְיֵימָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהָא כְּתִיב כָּךְ (תהלים קמה ט) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, אַמַּאי גְּזֵירִית עַל הַאי עוֹפָא דְאִתְתַּרְכַת מִקִּינָהּ, וְכֵן מטטרו"ן אוֹלִיף זְכוּ עַל עוֹפִין דִּילֵיהּ, דְּאִינּוּן רוּחִין דְּפָרְחִין בִּבְנֵי נָשָׁא, דְּמִכַּרְסַיָּא אִינּוּן נִשְׁמָתִין, וּמֵהַאי חַיָּה רוּחִין, וּמֵאוֹפַן נַפְשִׁין, וְאִינּוּן בִּבְרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה.

לשון הקודש

שֶׁמִּקַּנָּנוֹת בְּמטטרו"ן, הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה, מְקַנֶּנֶת בְּאוֹפַן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ.

וְעוֹד, שְׁכִינָה מִצַּד הַכִּסֵּא נִקְרֵאת נֶשֶׁר, וּמִצַּד שֶׁל נַעַר יוֹנָה, וּמֵהַצַּד שֶׁל אוֹפַן צִפּוֹר, וְהַשְּׁכִינָה דְּמוּת אָדָם לָהֵנָּה.

וְעוֹד, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, בֹּא וּרְאֵה, יֵשׁ מַלְאָךְ מְמֻנֶּה עַל הָעוֹפוֹת, שֶׁהֵן נְפָשׁוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת צִפֳּרִים, וְסנדלפו"ן שְׁמוֹ. וּבְזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַיְּמִים אֶת הַמִּצְוָה הַזּוֹ וְהָאֵם הוֹלֶכֶת מְגֹרֶשֶׁת, וְהַבָּנִים צוֹעֲקִים, הוּא מְלַמֵּד זְכוּת עַל הָעוֹפוֹת שֶׁלּוֹ, וְיֹאמַר לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַהֲרֵי כָּתוּב כָּךְ וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, לָמָּה גָּזַרְתָּ עַל הָעוֹף הַזֶּה שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה מִקִּנָּהּ? וְכֵן מטטרו"ן מְלַמֵּד זְכוּת עַל הָעוֹפוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵן רוּחוֹת

בְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין נָחֲתִין עֲלַיְיהוּ נִשְׁמָתִין וְרוּחִין וְנַפְשִׁין בְּאֹרַח אֲצִילוּת, דְּאִינּוּן רוּחָא דְּקֻדְשָׁא מֵעֲשַׂר סְפִירָן, וְכָל מְמַנָּא אוֹלִיף זְכוּ עַל עוֹפִין דִּילֵיהּ, דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּפָרְחִין בִּבְנֵי נָשָׁא, וּבְזִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל מְקַיְּמִין הַאי פִּקּוּדָא, כָּל מְמַנָּא אוֹלִיף זְכוּ עַל עוֹפִין דִּילֵיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֶה עָבִיד, כָּנִיש לְכָל חֵילִין דִּילֵיהּ, וְיֵימָא, וְכִי (נ"א הָא) כָּל מְמַנָּא דְעוֹפֵי דִלְתַתָּא אוֹלִיף זְכוּ עַל עוֹפִין דִּילֵיהּ דִּמְמַנָּא עֲלַיְיהוּ, וְלֵית בְּכוּ מָאן דְּאוֹלִיף זְכוּ עַל בָּנַי דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי בְּגָלוּתָא, דְּקִנָּא דִילָהּ דְּאִיהִי יְרוּשָׁלַיִם חֲרֵבָה, וּבְנוֹי בְּגָלוּתָא תְּחוֹת יַד אֲדוֹנִים קָשִׁין אוּמִין דְּעָלְמָא, וְלֵית מָאן דְּבָעֵי עֲלַיְיהוּ רַחֲמֵי, וְיוֹלִיף זְכוּ עֲלַיְיהוּ, בְּהַהוּא זִמְנָא צָוַוח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

שֶׁפּוֹרְחוֹת בִּבְנֵי הָאָדָם, שֶׁמֵּהַכִּסֵּא הֵם נִשְׁמוֹת, וּמֵהַחַיָּה הַזּוֹ רוּחוֹת, וּמֵהָאוֹפַן נְפָשׁוֹת, וְהֵם בִּבְרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה.

בְּשַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים יוֹרְדוֹת עֲלֵיהֶם נִשְׁמוֹת וְרוּחוֹת וּנְפָשׁוֹת בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת, שֶׁהֵם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְכָל מְמֻנֶּה מְלַמֵּד זְכוּת עַל הָעוֹפוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵם נִשְׁמוֹת שֶׁפּוֹרְחוֹת בִּבְנֵי אָדָם. וּבִזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַיְּמִים מִצְוָה זוֹ, כָּל מְמֻנֶּה מְלַמֵּד זְכוּת עַל הָעוֹפוֹת שֶׁלּוֹ. וּמָה עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? הוּא מְכַנֵּס אֶת כָּל חֵילוֹתָיו וְיֹאמַר, וְכִי (הֲרֵי) כָּל מְמֻנֶּה שֶׁל הָעוֹפוֹת שֶׁלְּמַטָּה מְלַמֵּד זְכוּת עַל הָעוֹפוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא מְמֻנֶּה עֲלֵיהֶם, וְאֵין בָּכֶם מִי שֶׁיְּלַמֵּד זְכוּת עַל בָּנַי שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא בַּגָּלוּת, שֶׁהַקֵּן שֶׁלָּהּ הוּא יְרוּשָׁלַיִם חֲרֵבָה, וּבָנָיו בַּגָּלוּת תַּחַת יַד אֲדוֹנִים קָשִׁים,

הוּא וְאָמַר (ישעיה מח יא) לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה, וָאֶעֱשֶׂה לְמַעַן שְׁמִי (יחזקאל כ יד), וּבְדָא יִתְעַר רַחֲמֵי עַל שְׁכִינְתֵּיהּ וְעַל בְּנוֹי דִּבְגָלוּתָא.

קָם רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, וְהָא קֶדֶם דְּגָלוּ יִשְׂרָאֵל וּשְׁכִינְתָּא, בְּמַאי הֲווֹ מְקַיְּימִין שִׁלּוּחַ הַקֵּן, אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִי, בְּגִין לְאַתְעָרָא רַחֲמִין עַל אִינּוּן נַפְשִׁין וְרוּחִין וְנִשְׁמָתִין, דַּהֲווֹ אָזְלִין בְּגָלוּתָא בְּגִלְגּוּלָא מִתְתַּרְכִין מִגּוּפֵיהוֹן דְּאִתְחַרְבוּ, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוָה בּוֹנֶה עָלְמִין וּמַחֲרִיבָן, דְּאִשְׁתָּאֲרוּ חֲרֵבִין גּוּפֵיהוֹן מִנַּיְיהוּ, וּמְנִיעוּ דְּבִרְכָאָן לְעֵילָא גָּרִים וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ, וְהָכִי אוּקְמוּהוּ אִתְחַרַב בַּית רִאשׁוֹן וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ. (דף כג ע"ב) אִתְחַרַב בַּית שֵׁנִי וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, וּבְגִין אִלֵּין נִשְׁמָתִין דְּאִתְבְּרִיאוּ קֶדֶם

לשון הקודש

אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְאֵין מִי שֶׁמְּבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים וִילַמֵּד עֲלֵיהֶם זְכוּת? בְּאוֹתוֹ זְמַן צוֹעֵק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאוֹמֵר, לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה, וְאֶעֱשֶׂה לְמַעַן שְׁמִי. וּבָזֶה יִתְעוֹרְרוּ רַחֲמִים עַל שְׁכִינָתוֹ וְעַל בָּנָיו בַּגָּלוּת.

קָם רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר: וַהֲרֵי קֹדֶם שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל וְהַשְּׁכִינָה, בַּמָּה הָיוּ מְקַיְּמִים שִׁלּוּחַ הַקֵּן? אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּנִי, כְּדֵי לְעוֹרֵר רַחֲמִים עַל אוֹתָן נְפָשׁוֹת וְרוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ הוֹלְכוֹת בַּגָּלוּת בְּגִלְגּוּל, מְגֹרָשׁוֹת מִגּוּפֵיהֶם שֶׁנֶּחְרְבוּ, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן, שֶׁנִּשְׁאֲרוּ חֲרֵבוֹת גּוּפוֹתֵיהֶם מֵהֶם, וּמְנִיעַת הַבְּרָכוֹת לְמַעְלָה גָּרְמָה, וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. וְכָךְ פֵּרְשׁוּהוּ, נֶחֱרַב בַּית רִאשׁוֹן – וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ. נֶחֱרַב בַּית שֵׁנִי – וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי

דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא וְלֵית לוֹן גּוּפִין, בְּגִין לְאַתְעָרָא רַחֲמֵי עֲלַיְיהוּ, הֲווֹ מְקַיְּימֵי הַאי פִּקּוּדָא, אָמַר לֵיהּ, אַבָּא, אִם כֵּן תַּלְמִיד חָכָם דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דְמַחֲשָׁבָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִיבָּרְאוֹת, הַאי אוֹרַיְיתָא אִיהִי בֵּן לְתַלְמִיד חָכָם, אִם כֵּן אִתְּתָא דִּילֵהּ אַמַּאי צְרִיכָא יִבּוּם, דְּהָא לָא שַׁוּוּ אַפְּרָשׁוּתָא מָאנֵי מַתְנִיתִין לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים מִשְּׁאָר בְּנֵי נָשָׁא, אָמַר לֵיהּ, בְּרִי, וַדַּאי צְרִיכָה יִבּוּם, לְאִלֵּין נִשְׁמָתִין דְּאָזְלִין עַרְטִילָאִין מִשִּׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית.

אָמַר לֵיהּ, וְהָא כְּתִיב (ויקרא כז י) **לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר אֹתוֹ וְגוֹמֵר**, וְכִי הַאי אִתְּתָא דְּאִיהִי קֹדֶשׁ קֳדָשִׁין, תְּהֵא קִינָא לְמָאן דְּלַאו אִיהוּ מִמִּינָהּ, דְּהָא כְּתִיב (בראשית א כד) **תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה**

לשון הקודש

תְּהוֹם. וּבִשְׁבִיל הַנְּשָׁמוֹת הַלָּלוּ שֶׁנִּבְרְאוּ קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם וְאֵין לָהֶם גּוּפוֹת, כְּדֵי לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם רַחֲמִים הָיוּ מְקַיְּמִים אֶת הַמִּצְוָה הַזּוֹ. אָמַר לוֹ: אַבָּא, אִם כֵּן, תַּלְמִיד חָכָם שֶׁהוּא מִצַּד הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לְהִבָּרֵאת, הַתּוֹרָה הַזּוֹ הִיא בֵּן לְתַלְמִיד חָכָם, אִם כֵּן, לָמָּה אִשְׁתּוֹ צְרִיכָה יִבּוּם, שֶׁהֲרֵי לֹא שָׂמוּ הֶבְדֵּל בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה בֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים לִשְׁאָר בְּנֵי אָדָם? אָמַר לוֹ: בְּנִי, הִיא וַדַּאי צְרִיכָה יִבּוּם לַנְּשָׁמוֹת הַלָּלוּ שֶׁהוֹלְכוֹת עַרְטִילָאִיּוֹת מִשִּׁשֶּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית.

אָמַר לוֹ: וַהֲרֵי כָּתוּב לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר אֹתוֹ וְגוֹמֵר, וְכִי הָאִשָּׁה הַזּוֹ, שֶׁהִיא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, תִּהְיֶה קֵן לְמִי שֶׁאֵינוֹ מִמִּינָהּ, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, וְאֵין לָהּ הַרְכָּבָה אֶלָּא

לְמִינָהּ, וְלֵית לָהּ הַרְכָּבָה אֶלָּא מִמִּינָהּ, אָמַר לֵיהּ, בְּנִי, גִּלְגּוּלִין אִינּוּן רָזָא דְהַרְכָּבָה, כְּגוֹן מָאן דְּמַרְכִּיב אִילָנָא דְלַאו אִיהוּ מִינֵיהּ בְּאִילָנָא אָחֳרָא, כְּגוֹן מָאן דְּמַרְכִּיבִין אִלָּנִין דָּא בְדָא, אֲבָל עִקָּרָא דְּאִם הָמֵר יְמִירֶנּוּ, צָרִיךְ דִּיהֵא קֹדֶשׁ בַּקֹּדֶשׁ, דְּאִילָנָא אִית מִסִּטְרָא דִמְסָאֲבוּ דְאִיהוּ רַע, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר (ויקרא כז י) לֹא יָמִיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אוֹ רַע בְּטוֹב, דְּהַאי אִיהוּ רָזָא דְצַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, אֲבָל (שם לג) אִם הָמֵר יְמִירֶנּוּ, וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ, וּבְדָא מַרְכִּיבִין קֹדֶשׁ בַּקֹּדֶשׁ, וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין, וְרָזָא דְמִלָּה (שמות כו ה) מַקְּבִילוֹת הַלְּלָאוֹת, וּמִין בְּמִינוֹ הַאי אִיהוּ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, וְכַד הַהִיא נִשְׁמָתָא דְאִיהִי קֹדֶשׁ לָא אַשְׁכַּחַת מִינָהּ, אִתְּמַר בָּהּ (בראשית ח ט) וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ.

לשון הקודש

מִמִּינָהּ? אָמַר לוֹ: בְּנִי, הַגִּלְגּוּלִים הֵם סוֹד שֶׁל הַרְכָּבָה, כְּמוֹ מִי שֶׁמַּרְכִּיב עֵץ שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ בְּעֵץ אַחֵר, כְּמוֹ מִי שֶׁמַּרְכִּיבִים עֵצִים זֶה עִם זֶה, אֲבָל הָעִקָּר שֶׁל אִם הָמֵר יְמִירֶנּוּ, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה קֹדֶשׁ בְּקֹדֶשׁ, שֶׁיֵּשׁ עֵץ מִצַּד הַטֻּמְאָה שֶׁהוּא רַע, וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר לֹא יָמִיר אֹתוֹ טוֹב בְּרַע אוֹ רַע בְּטוֹב, שֶׁזֶּהוּ סוֹד שֶׁל צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, אֲבָל אִם הָמֵר יְמִירֶנּוּ, וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ, וּבָזֶה מַרְכִּיבִים קֹדֶשׁ בְּקֹדֶשׁ וּמְקַבְּלִים זֶה מִזֶּה, וְסוֹד הַדָּבָר – מַקְּבִילוֹת הַלְּלָאוֹת, וּמִין בְּמִינוֹ זֶהוּ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, וּכְשֶׁאוֹתָהּ נִשְׁמָה, שֶׁהִיא קֹדֶשׁ, אֵינָהּ מוֹצֵאת אֶת מִינָהּ, נֶאֱמַר בָּהּ וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ.

וְהָכִי רָזָא דְקַן צִפּוֹר, דְּאִתְּמַר בָּהּ (דברים כב ז) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, וְאָזְלָא מְנַדְּדָא מִן קִנָּהּ, וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גֶּבֶר (איוב לג כט), לְקַבֵּל תְּלַת שִׁלּוּחִים דְּיוֹנָה, וְכַד אַשְׁכַּחַת אֲתַר לְשַׁרְיָא תַּמָּן, אִתְּמַר בָּהּ (בראשית ח יב) וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד, לְמֵיתֵי זִמְנָא אָחֳרָא בְּהַרְכָּבָה.

וּבְגִין דָּא שִׁלּוּחַ הַקֵּן בְּכָל עוֹפִין קַדִּישִׁין אִיהוּ, וְלָא בִּמְסָאֲבִין, דְּאִנּוּן נִשְׁמָתִין דְּאָזְלִין מִתְּתַרְכִּין, לְאַתְעָרָא רַחֲמֵי עֲלַיְיהוּ, וּמַה כְּתִיב בְּהוּ (תהלים פד ד) גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת דָּא גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה דְּאִיהִי נֶפֶשׁ, וּדְרוֹר קֵן לָהּ דָּא גִּלְגּוּלָא תִּנְיָינָא דְּרוּחָא, אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ דָּא גִּלְגּוּלָא תְּלִיתָאָה דְּנִשְׁמָתָא, וּבְגִין דָּא שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח לָקַבֵּל נֶפֶשׁ וְרוּחַ, אֶת הָאֵם לְרַבּוֹת נִשְׁמָתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, אֶת הָאֵם, אֶת אָתָא

לשון הקודש

וְכָךְ סוֹד שֶׁל קַן צִפּוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, וְהוֹלֶכֶת נוֹדֶדֶת מִקִּנָּהּ, וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גֶּבֶר, כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה שִׁלּוּחִים שֶׁל הַיּוֹנָה, וּכְשֶׁמּוֹצֵאת מָקוֹם לִשְׁרוֹת שָׁם, נֶאֱמַר בָּהּ וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד. לְהָבִיא זְמַן אַחֵר בַּהַרְכָּבָה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ שִׁלּוּחַ הַקֵּן הוּא בְּכָל הָעוֹפוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וְלֹא בַּטְּמֵאִים, שֶׁהֵם נִשְׁמוֹת שֶׁהוֹלְכוֹת מְגֹרָשׁוֹת, לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. וּמַה כָּתוּב בָּהֶם? גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת – זֶהוּ גִּלְגּוּל רִאשׁוֹן שֶׁהוּא נֶפֶשׁ, וּדְרוֹר קֵן לָהּ – זֶהוּ הַגִּלְגּוּל הַשֵּׁנִי שֶׁל הָרוּחַ, אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ – זֶהוּ גִּלְגּוּל שְׁלִישִׁי שֶׁל הַנִּשְׁמָה, וּמִשּׁוּם זֶה שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, כְּנֶגֶד נֶפֶשׁ וְרוּחַ. אֶת הָאֵם,

לְרַבּוֹת גִּלְגּוּלָא תְּלִיתָאָה.

וּבְגִין דָּא מָאן דִּמְקַבְּלִין אוּשְׁפִּיזִין, דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין יְתֵרִין, דְּאִינּוּן מַרְכִּיבִין עֲלַיְיהוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, בְּאַנְפִּין צְהוּבִין בְּחֶדְוָה בְּעִנּוּגָא בְּהַאי עָלְמָא, כַּד נִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא נָפִיק מִן גּוּפֵיהּ מֵהַאי עָלְמָא, הָכִי מְקַבְּלִין לוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְאִתְּמַר בְּהוֹן גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וכו', זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דִּמְקַבֵּל אוֹרְחִין בִּרְעוּ שְׁלִים, כְּאִלּוּ מְקַבֵּל אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא, דִּבְמִדָּה דְּמָדַד בַּר נַשׁ בָּהּ מוֹדְדִין לֵיהּ, אָתָא רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ וְנָשִׁיק יְדוֹי, וְאִשְׁתַּטְחוּ לֵיהּ כָּל חַבְרַיָּא, וְאָמְרוּ לֵיהּ, אִילּוּ לָא אֲתֵינָא לְעָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע מִלִּין אִלֵּין דַּי.

אַדְהָכִי הָא אֵלִיָּהוּ קָא נָחִית מֵעֵילָא, בְּכַמָּה חֵילִין דְּנִשְׁמָתִין, וְכַמָּה מַלְאָכַיָּא

לשון הקודש

לְרַבּוֹת הַנִּשְׁמָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. אֶת הָאֵם, אֶת בָּא לְרַבּוֹת גִּלְגּוּל שְׁלִישִׁי.

וּמִשּׁוּם זֶה, מִי שֶׁמְּקַבְּלִים אוֹרְחִים, שֶׁהֵם נְשָׁמוֹת יְתֵרוֹת שֶׁהֵם מַרְכִּיבִים עֲלֵיהֶם בְּעֶרֶב שַׁבָּת, בְּפָנִים צְהֻבּוֹת, בְּשִׂמְחָה וּבְעֹנֶג בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּשֶׁהַנְּשָׁמָה וְהָרוּחַ וְהַנֶּפֶשׁ יוֹצְאוֹת מִן הַגּוּף מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ מְקַבְּלִים אוֹתָם בָּעוֹלָם הַבָּא, וְנֶאֱמַר בָּהֶם גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וְכוּ'. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמְּקַבֵּל אוֹרְחִים בִּרְצוֹן שָׁלֵם, כְּאִלּוּ מְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה, שֶׁבְּמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד בָּהּ מוֹדְדִים לוֹ. בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ וְנָשַׁק יָדָיו, וְהִשְׁתַּטְּחוּ לוֹ כָּל הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ לוֹ: אִלּוּ לֹא בָּאנוּ לָעוֹלָם אֶלָּא לִשְׁמֹעַ הַדְּבָרִים הַלָּלוּ – דַּיֵּי.

בֵּין כָּךְ הֲרֵי אֵלִיָּהוּ יוֹרֵד מִלְּמַעְלָה עִם כַּמָּה חֵילוֹת שֶׁל נְשָׁמוֹת וְכַמָּה מַלְאָכִים

סוּחְרָנִיהּ, וּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה עֲטָרָה עַל כֻּלְּהוּ, כֶּתֶר בְּרֵישׁ כָּל צַדִּיק, בְּהַהוּא זִמְנָא קָלָא אִתְעַר בְּאִילָנָא דִּלְעֵילָא בְּנִגּוּנָא, וְכַמָּה עוֹפִין דְּנִשְׁמָתִין שַׁרְיָין תַּמָּן בְּעַנְפּוֹי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דניאל ד ח) רְבָה אִילָנָא וּתְקִיף וכו׳, וְיֵימָא הָכִי, רַבִּי רַבִּי אַנְתְּ הוּא אִילָנָא דִּרְבָה וּתְקִיף בְּאוֹרַיְיתָא, בְּעַנְפִּין דִּילָךְ דְּאִינוּן אֵבָרִין קַדִּישִׁין, כַּמָּה עוֹפִין שַׁרְיָין תַּמָּן, דְּנִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם ט) וּבְעַנְפּוֹהִי יְדוֹרָן צִפְּרֵי שְׁמַיָּא, וְכַמָּה בְּנֵי נָשָׁא לְתַתָּא יִתְפַּרְנְסוּן מֵהַאי (דף כד ע"א) חִבּוּרָא דִילָךְ, כַּד יִתְגַּלֵּי לְתַתָּא בְּדָרָא בַתְרָאָה בְּסוֹף יוֹמַיָּא, וּבְגִינֵיהּ (ויקרא כה י) וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ וְגוֹמֵר.

פָּתַח אֱלִיָּהוּ וְאָמַר, כַּד נָפִיק שַׁבַּתָּא וְיוֹמִין טָבִין, וְיִשְׂרָאֵל אִינוּן תְּחוֹת מֶמְשָׁלָה דְסִמא"ל

לשון הקודש

סְבִיבוֹ, וְהַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה מְעֻטֶּרֶת עַל כֻּלָּם, כֶּתֶר בְּרֹאשׁ שֶׁל כָּל צַדִּיק. בְּאוֹתוֹ זְמַן הִתְעוֹרֵר קוֹל בָּעֵץ שֶׁלְּמַעְלָה בְּנִגּוּן, וְכַמָּה עוֹפוֹת שֶׁל נְשָׁמוֹת שוֹרוֹת שָׁם בְּעַנְפִּים שֶׁלּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב גָּדֵל הָאִילָן וּמִתְחַזֵּק וכו׳, וְיֹאמַר: כֵּן, רַבִּי רַבִּי אַתָּה, אַתָּה הוּא עֵץ שֶׁגָּדוֹל וְתַקִּיף בַּתּוֹרָה, בְּעַנְפִּים שֶׁלְּךָ, שֶׁהֵם אֵיבָרִים קְדוֹשִׁים, כַּמָּה עוֹפוֹת שוֹרִים שָׁם, שֶׁנִּשְׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּבַעֲנָפָיו יְקַנְּנוּ עוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם, וְכַמָּה בְּנֵי אָדָם לְמַטָּה יִתְפַּרְנְסוּ מֵהַחִבּוּר הַזֶּה שֶׁלְּךָ, כְּשֶׁיִּתְגַּלֶּה לְמַטָּה בַּדּוֹר הָאַחֲרוֹן בְּסוֹף הַיָּמִים, וּבִגְלָלוֹ וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ וְגוֹמֵר.

פָּתַח אֱלִיָּהוּ וְאָמַר: כְּשֶׁיּוֹצֵאת שַׁבָּת

וְשִׁבְעִין מְמַנָּן, וְדָחֲקִין לְיִשְׂרָאֵל, קָלָא נָפִיק מִן שְׁמַיָּא לְגַבֵּיהּ, וְיֵימָא הָכִי, יְרָ"א בִּשֵׁ"ת, וְדָא בְּרֵאשִׁית, יְהֵא לָךְ כִּסּוּפָא מִן שְׁמַיָּא, וְדָא (בְּרֵאשִׁית).

תִּקּוּנָא שְׁבִיעָאָה

בְּרֵאשִׁית יְרָ"א בִּשֵׁ"ת, וַוי לֵיהּ לְסמא"ל, כַּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֵיתֵי לְמִפְרַק לִשְׁכִינְתָּא וּלְיִשְׂרָאֵל בְּנָהָא, וְתָבַע מִנֵּיהּ וּמִשִּׁבְעִין אוּמִין וּמִמְּמַנָּן דִּילְהוֹן, כָּל עָאקוּ דְעָאקוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, בְּגִין דְּקֶדֶם דְּגָלוּ יִשְׂרָאֵל, גַּלִּי לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דַּהֲווֹ עֲתִידִין יִשְׂרָאֵל לְמֶהֱוֵי תְּחוֹת שִׁעְבּוּדַיְיהוּ, (ס"א לְמֵפַק מִתְּחוֹת שִׁעְבּוּדַיְיהוּ), **וְאַחֲזֵי לֵיהּ וּלְשִׁבְעִין מְמַנָּן דִּתְחוֹת יְדֵיהּ, אַגְרָא דִלְהוֹן אִי הֲווֹ אוֹקְרִין לְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (בראשית לט ה) **וַיְבָרֶךְ יְיָ' אֶת בֵּית הַמִּצְרִי בִּגְלַל יוֹסֵף, וְאִיהוּ**

לשון הקודש

וְיָמִים טוֹבִים, וְיִשְׂרָאֵל הֵם תַּחַת מֶמְשֶׁלֶת סָמְאֵ"ל וְשִׁבְעִים מְמֻנִּים וְדוֹחֲקִים אֶת יִשְׂרָאֵל, קוֹל יוֹצֵא מֵהַשָּׁמַיִם אֵלָיו, וְיֹאמַר כָּךְ, יְרָ"א בִּשֵׁ"ת, וְזֶה בְּרֵאשִׁי"ת, תִּהְיֶה לְךָ בּוּשָׁה מִן הַשָּׁמַיִם, וְזֶה (בְּרֵאשִׁית).

תִּקּוּן שְׁבִיעִי

בְּרֵאשִׁית יְרָ"א בִּשֵׁ"ת, אוֹי לוֹ לְסמא"ל, כְּשֶׁיָּבֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִפְדּוֹת אֶת הַשְּׁכִינָה וְאֶת יִשְׂרָאֵל בָּנֶיהָ, וְתוֹבֵעַ מִמֶּנּוּ וּמִשִּׁבְעִים הָאֻמּוֹת וּמֵהַמְּמֻנִּים שֶׁלָּהֶם כָּל הַצָּרוֹת שֶׁהֵצִיקוּ לְיִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, מִשּׁוּם שֶׁלִּפְנֵי שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל גִּלָּה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּהְיוּ עֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת תַּחַת שִׁעְבּוּדָם (לְצֵאת מִתַּחַת שִׁעְבּוּדָם), וְהֶרְאָה לוֹ וּלְשִׁבְעִים הַמְּמֻנִּים שֶׁתַּחַת יָדוֹ אֶת שְׂכָרָם, אִם הָיוּ מְכַבְּדִים יִם אֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְבָרֶךְ יהו"ה אֶת בֵּית הַמִּצְרִי בִּגְלַל יוֹסֵף. וְהוּא וְהַמְּמֻנִּים שֶׁלּוֹ

וּמִמַּנָּן דִּילֵיהּ לָא עָבְדִין לְהוֹן יְקָרָא, אֶלָּא עָבְדִין בְּהוֹן וּבִשְׁכִינְתָּא קְלָנָא, דְּאָמְרִין לוֹן כָּל יוֹמָא אַיֵּה אֱלֹהֶי"ךָ, וּבְגִין דָּא קָלָא נָפִיק לְגַבֵּיהּ כָּל יוֹמָא מִן שְׁמַיָּא, וְאָמַר יְרֵ"א בִּשֵּׁ"ת, יְהֵא לָךְ כִּסּוּפָא מִן שְׁכִינְתָּא, יֵרֵ"א שָׁמַיִם יְהֵא לָךְ כִּסּוּפָא מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ שָׁמַיִם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (מלכים א ח לב) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְדָא (בְּרֵאשִׁית).

תִּקּוּנָא תְּמִינָאָה

בְּרֵאשִׁית, ש' שָׁמַי"ם, (יְרֵ"א שָׁמַי"ם), יֵרֵ"א בַּי"ת דִּילֵיהּ, דְּאִיהוּ רֹא"ש בַּי"ת, דָּחִיל לֵיהּ בְּבֵיתֵיהּ, דָּא הוּא בְּרֵאשִׁי"ת, וְאִיהוּ וּמִמַּנָּן דִּילֵיהּ לָא דְּחִילוּ מִנֵּיהּ, וַחֲרִיבוּ בֵּיתֵיהּ בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי, וּבְגִין דָּא (ישעיהו כד כג) וְחָפְרָה הַלְּבָנָה דְּאִיהִי נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים, וּבוֹשָׁה הַחַמָּה דְּאִיהִי גֵיהִנָּם, דְּנָחָשׁ

לשון הקודש

לֹא עוֹשִׂים לָהֶם כָּבוֹד, אֶלָּא עוֹשִׂים בָּהֶם וּבַשְּׁכִינָה קָלוֹן, שֶׁאוֹמְרִים לָהֶם כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶי"ךָ, וּמִשּׁוּם זֶה יוֹצֵא קוֹל אֵלָיו כָּל יוֹם מִן הַשָּׁמַיִם וְאוֹמֵר יֵרֵ"א בִּשֵּׁ"ת, תִּהְיֶה לְךָ בּוּשָׁה מִן הַשְּׁכִינָה. יֵרֵ"א שָׁמַיִם, תִּהְיֶה לְךָ בּוּשָׁה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא שָׁמַיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְזֶה (בְּרֵאשִׁית).

תִּקּוּן שְׁמִינִי

בְּרֵאשִׁית, ש' שָׁמַיִם, (יְרֵ"א שָׁמַי"ם), יֵרֵ"א בַּי"ת שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא רֹא"ש בַּי"ת, פָּחַד מִמֶּנּוּ בְּבֵיתוֹ, זֶהוּ בְּרֵאשִׁי"ת. וְהוּא וְהַמְּמֻנִּים שֶׁלּוֹ לֹא פָּחֲדוּ מִמֶּנּוּ וְהֶחֱרִיבוּ בֵּיתוֹ, בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי, וּמִשּׁוּם זֶה וְחָפְרָה הַלְּבָנָה, שֶׁהִיא נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים, וּבוֹשָׁה הַחַמָּה, שֶׁהִיא גֵיהִנֹּם, שֶׁנָּחָשׁ

אֵשֶׁת זְנוּנִים חֲרִיבַת בֵּיתָא דִשְׁכִינְתָּא, וְחַמָּה דְאִיהִי גֵיהִנָּם סַם הַמָּוֶת אוֹקִידַת הֵיכָלָא.

וּבְזִמְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּנֵי לוֹן כְּמִלְּקַדְמִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קמז ב) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יְיָ', בְּהַהוּא זִמְנָא וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה (ישעיה כד כג), אֵימָתַי, בְּזִמְנָא דְכִי מָלַךְ יְיָ' צְבָאו"ת, דְּבִנְיָינָא קַדְמָאָה אִתְעֲבִיד עַל יְדָא דְבַר נַשׁ, וּבְגִין דָּא שַׁלִּיטוּ עֲלַיְיהוּ, בְּגִין (תהלים קכו א) דְּאִם יְיָ' לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ, וּבְגִין דְּבִנְיָינָא בַתְרָאָה יְהֵא עַל יְדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יִתְקַיֵּים, וְעַל דָּא אָמַר קְרָא, (חגי ב ט) גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן.

וּבְהַהוּא זִמְנָא דְיִתְבְּנֵי בִנְיָינָא עַל יְדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא וְתַתָּא, אִתְּמַר

לשון הקודש

אֵשֶׁת זְנוּנִים הֶחֱרִיבָה אֶת בֵּית הַשְּׁכִינָה, וְחַמָּה, שֶׁהִיא גֵיהִנֹּם, סַם הַמָּוֶת, שָׂרְפָה אֶת הַהֵיכָל.

וּבִזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִבְנֶה אוֹתָם כְּמוֹ מִקֹּדֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יהו"ה, בְּאוֹתוֹ זְמַן וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה, אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁכִּי מָלַךְ יהו"ה צְבָאו"ת, שֶׁהַבִּנְיָן הָרִאשׁוֹן נַעֲשָׂה עַל יְדֵי אָדָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ שָׁלְטוּ עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁאִם יהו"ה לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ, וּמִשּׁוּם שֶׁהַבִּנְיָן הָאַחֲרוֹן יִהְיֶה עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – יִתְקַיֵּם, וְעַל זֶה אָמַר הַכָּתוּב, גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיִּבָּנֶה הַבִּנְיָן עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, נֶאֱמַר

בִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה (ישעיהו ל כו), וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה, דְּאִינּוּן נוּקְבִין דְּסמא"ל, וּבְגִין דְּלָא דְחִיל סמא"ל מִן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ שָׁמַיִם, וּבַת זוּגֵיהּ לָא דְחִילַת מִשְׁכִּינְתֵּיהּ דְּאִיהִי אַרְעֵיהּ, אִתְּמַר בְּהוֹן (שם נא ו), כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ, וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה, הוּא סמא"ל וּבַת זוּגֵיהּ.

תִּקּוּנָא תְּשִׁיעָאָה

בְּרֵאשִׁית, (דף כד ע"ב) יָרֵ"א שַׁבָּ"ת, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (שמות לא יד) מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת, דְּעָאלוּ אוֹיְבִים בֶּחָלָל דִּילָהּ דְּאִיהוּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וְאִתְּמַר בְּהוֹן (במדבר יט יג) אֶת מִקְדַּשׁ יְיָ' טִמֵּא, חִלֵּל מַמְלָכָה וְשָׂרֶיהָ (איכה ב ב), וְשִׁפְחָה עָאלַת בַּאֲתַר דִּגְבִירָה, דְּאִיהִי נִדָּה שִׁפְחָה גוֹיָה זוֹנָה, וְסָאיבַת

לשון הקודש

בִּשְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה, וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה, שֶׁהֵם הַנְּקֵבוֹת שֶׁל סמא"ל, וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא פָּחַד סמא"ל מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא שָׁמַיִם, וּבַת זוּגוֹ לֹא פָּחֲדָה מִשְׁכִינָתוֹ, שֶׁהִיא הָאָרֶץ, נֶאֱמַר בָּהֶם, כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה, הוּא סמא"ל וּבַת זוּגוֹ.

תִּקּוּן תְּשִׁיעִי

בְּרֵאשִׁית, יָרֵ"א שַׁבָּ"ת, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת, שֶׁנִּכְנְסוּ אוֹיְבִים בֶּחָלָל שֶׁלָּהּ, שֶׁהוּא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וְנֶאֱמַר בָּהֶם אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא, חִלֵּל מַמְלָכָה וְשָׂרֶיהָ, וְשִׁפְחָה נִכְנֶסֶת בִּמְקוֹם הַגְּבִירָה, שֶׁהִיא נִדָּה

אַתְרָהָא, דְּתַמָּן הֲוָה נְיָיחָא דִּשְׁכִינְתָּא, וְקָלָא הֲוָה נָחִית וְאָמַר, יֵרָא שַׁבָּת, וְאִיהִי לָא עָבְדַת כַּךְ, אֶלָּא חִלֵּל מַמְלָכָה וְשָׁרֶיהָ, וּבָרְחַת שְׁכִינְתָּא מִתַּמָּן, בְּהַהוּא זִמְנָא שָׁחֲקוּ עַל מִשְׁבַּתֶּיהָ, וְאָמְרַת שִׂפְחָה, לַאו הַאי כְּגַוְונָא דְּעָבְדַת שָׂרַי לְשִׁפְחָה דִילָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית טז ח) מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי אָנֹכִי בֹרַחַת, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּרַתָּא דְּרָשָׁע חַיָּיבָא, וְהָא אַף עַל גַּב דְּשָׂרַי תָּרְכַת לָהּ, אֲנָא רְחִימְנָא עֲלָהּ וְעַל בְּנָהּ, וְאַתּוּן לָא עֲבַדְתּוּן הָכִי, אֶלָּא גְּרַמְתּוּן (נ"א גמלתון) בִּישׁ תְּחוֹת טָב, אֲנָא אוֹמֵינָא לְאַעֲבָרָא מַלְכוּתָא חַיָּיבָא מֵעָלְמָא, וְלָא יְהֵא חֶדְוָה קָדָמַי עַד דְּיִתְאֲבִידוּ מֵעָלְמָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא יְהֵא חֶדְוָה קָדָמַי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי יא י) וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה.

לשון הקודש

שִׂפְחָה גּוֹיָה זוֹנָה, וְטִמְּאָה אֶת מְקוֹמָהּ, שֶׁשָּׁם הָיְתָה מְנוּחַת הַשְּׁכִינָה, וְקוֹל הָיָה יוֹרֵד וְאוֹמֵר, יֵרָא שַׁבָּת, וְהִיא לֹא עָשְׂתָה כֵּן, אֶלָּא חִלֵּל מַמְלָכָה וְשָׁרֶיהָ, וּבָרְחָה הַשְּׁכִינָה מִשָּׁם. בְּאוֹתוֹ זְמַן שָׂחֲקוּ עַל מִשְׁבַּתֶּיהָ, וְאָמְרָה הַשִּׁפְחָה, לֹא זֶה כְּמוֹ שֶׁעָשְׂתָה שָׂרַי לְשִׁפְחָתָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי אָנֹכִי בֹרַחַת. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בַּת הָרָשָׁע הַחַיָּב, וַהֲרֵי אַף עַל גַּב שֶׁשָּׂרָה גֵּרְשָׁה אוֹתָהּ, אֲנִי רִחַמְתִּי עָלֶיהָ וְעַל בְּנָהּ, וְאַתֶּם לֹא עֲשִׂיתֶם כָּךְ, אֶלָּא גְּרַמְתֶּם (גִּמַלְתֶּם) רַע תַּחַת טוֹב, אֲנִי נִשְׁבַּעְתִּי לְהַעֲבִיר אֶת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה מִן הָעוֹלָם, וְלֹא תִהְיֶה שִׂמְחָה לְפָנַי עַד שֶׁיֹּאבְדוּ מִן הָעוֹלָם, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן תִּהְיֶה שִׂמְחָה לְפָנַי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה.

תִּקּוּנָא עֲשִׂירָאָה

בְּרֵאשִׁית שִׁי"ר תָּאֵ"ב, וְהָא אִיהוּ שִׁיר מְשׁוּבָּח מִכָּל הַשִּׁירִים, תָּאֵב מִכָּל הַשִּׁירִים, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, לַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, הָכִי אוּקְמוּהוּ, וְהַאי שִׁיר מָתַי יִתְעַר, בְּזִמְנָא דְּיִתְאַבְּדוּן סמא"ל וּמְמַנָּן דִּילֵיהּ חַיָּיבַיָּא מִן עָלְמָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה (שמות טו א), אָז שָׁר לָא כְּתִיב אֶלָּא יָשִׁיר, וְהָא אוּקְמוּהוּ.

וְהַאי שִׁיר בְּאָז, סָלִיק בְּפוּמָא, אֲבָל שִׁיר אִיהוּ וַדַּאי חָכְמַת שְׁלֹמֹה, בְּהַהוּא זִמְנָא וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה (מלכים א ה י).

וּמָאן סָלִיק לָהּ לְאַתְרָהּ, דָּא מֹשֶׁה, וְרָזָא דְּמִלָּה אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, בְּאָן סָלִיק לָהּ בְּתַלְשָׁא, הַאי תַּגָּא דְּתַלְשָׁא אִיהִי י' יָשִׁיר, וְתָקוּם מִן ה'

לשון הקודש

תִּקּוּן עֲשִׂירִי

בְּרֵאשִׁית, שִׁי"ר תָּאֵ"ב, וְזֶהוּ הַשִּׁיר הַמְשֻׁבָּח מִכָּל הַשִּׁירִים, תָּאֵב מִכָּל הַשִּׁירִים, וְעָלָיו נֶאֱמַר שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, לְמֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, כָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ. וּמָתַי יִתְעוֹרֵר הַשִּׁיר הַזֶּה? בִּזְמַן שֶׁיֹּאבְדוּ סמא"ל וְהַמְמֻנִּים שֶׁלּוֹ הָרְשָׁעִים מִן הָעוֹלָם, וּבְאוֹתוֹ זְמַן אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, לֹא כָתוּב אָז שָׁר, אֶלָּא אָז יָשִׁיר, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ.

וְהַשִּׁיר הַזֶּה בְּאָז, עוֹלֶה בַּפֶּה, אֲבָל הַשִּׁיר הוּא וַדַּאי חָכְמַת שְׁלֹמֹה. בְּאוֹתוֹ זְמַן וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה.

וּמִי הֶעֱלָה אוֹתָהּ לִמְקוֹמָהּ? זֶה מֹשֶׁה, וְסוֹד הַדָּבָר – אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה. בְּאֵיפֹה מַעֲלֶה אוֹתָהּ? בְּתַלְשָׁא. הַכֶּתֶר הַזֶּה שֶׁל

דְּמֹשֶׁה וְשַׁרְיָא עַל רֵישָׁא דְוֹ', וְאִתְעֲבִידַת תַּגָּא ז', וְסָלִיק לָהּ עַד אֲתַר דְּאִתְגְּזַרַת מִתַּמָּן.

כַּד סָלְקָא לְגַבֵּי י' עִלָּאָה אִתְקְרִיאַת שִׁיר זָכָר, וְכַד נָחְתָּא לְגַבֵּי ה' אִתְקְרִיאַת שִׁירָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיְיָ' וְגוֹמֵר, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים קיח כב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים וְגוֹמֵר, דְּאִיהִי אַבְנָא דִי מְחָת לְצַלְמָא דַעֲבוֹדָה זָרָה, בְּהַהִיא זִמְנָא דְאִתְמַחִי צַלְמָא דַעֲבוֹדָה זָרָה דִיוֹקְנָא בִישָׁא, אִתְּמַר בָּהּ (דניאל ב לה) וְאַבְנָא דִי מְחָת לְצַלְמָא הֲוַת לְטוּר רַב וּמְלָאת כָּל אַרְעָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה ו ג) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהָכִי סְלִיקַת עַד דְּלָא אַשְׁכְּחִין לָהּ אֲתַר, וְשָׁאֲלִין מַלְאָכִין בְּגִינָהּ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, וְלָא אַשְׁכְּחִין לָהּ שִׁיעוּרָא, עַד דְּאָמְרִין בָּרוּךְ כְּבוֹד

לשון הקודש

תַּלְשָׁא הִיא י' יָשִׁיר, וְתָקוּם מִן ה' שֶׁל מֹשֶׁה, וְשׁוֹרָה עַל הָרֹאשׁ שֶׁל ו', וְנַעֲשֵׂית ז' כֶּתֶר, וּמַעֲלֶה אוֹתָהּ עַד הַמָּקוֹם שֶׁנִּגְזְרָה מִשָּׁם.

כְּשֶׁעוֹלָה אֶל י' הָעֶלְיוֹנָה נִקְרֵאת שִׁיר זָכָר, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת אֶל ה' נִקְרֵאת שִׁירָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהו"ה וְגוֹמֵר, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים וְגוֹמֵר, שֶׁהִיא אֶבֶן שֶׁמַּכָּה אֶת צֶלֶם הָעֲבוֹדָה זָרָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנִּמְחֶה הַצֶּלֶם שֶׁל הָעֲבוֹדָה זָרָה, הַדְּמוּת הָרָעָה, נֶאֱמַר בָּהּ וְהָאֶבֶן שֶׁהִכְּתָה אֶת הַצֶּלֶם נִהְיְתָה לְהַר גָּדוֹל וּמִלְּאָה אֶת כָּל הָאָרֶץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְכָךְ עוֹלָה עַד שֶׁלֹּא מוֹצְאִים לָהּ מָקוֹם, וְשׁוֹאֲלִים הַמַּלְאָכִים בִּגְלָלָהּ, אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, וְלֹא מוֹצְאִין לָהּ שִׁעוּר, עַד שֶׁאוֹמְרִים בָּרוּךְ

יְיָ' מִמְּקוֹמוֹ, בְּגִין דְּסָלְקָא לֵיהּ עַד אֵין סוֹף דְּאִיהוּ י' רֵישָׁא דְא'.

וּבְאָן סְלִיקַת בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִיהוּ ו', עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ, כַּד סְלִיקַת עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ אִתְּמַר בָּהּ (משלי יב ד) אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, וְכַד נְחִיתַת תְּחוֹתֵיהּ אִתְּקְרִיאַת בַּת זוּגֵיהּ יְחוּדֵיהּ. (דף כה ע"א) אִיהוּ תַּגָּא לְעֵילָא, תַּגָּא דְסֵפֶר תּוֹרָה, בְּגִינָהּ אִתְּמַר וּדְאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא חֲלָף, וְאִיהִי נְקוּדָה דְקָמֵיץ א' לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דָא א יְחוּדֵיהּ לְעֵילָא אִיהוּ כְּגַוְונָא דָא א תַּגָּא עַל סֵפֶר תּוֹרָה, לְתַתָּא כְּגַוְונָא דָא א נְקוּדָה דְאוֹרַיְיתָא, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (ישעיה מו י) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית.

כַּד אִיהִי חַיָּה בֵּינַיְיהוּ, אוֹמְרִים מִמְּקוֹמוֹ יִפֶּן בְּרַחֲמָיו לְעַמּוֹ, כַּד אִסְתַּלִּיקַת מִינַיְיהוּ, שׁוֹאֲלִים אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, וּבְהַהוּא זִמְנָא

לשון הקודש

כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמַּעֲלָה אוֹתוֹ עַד אֵין סוֹף, שֶׁהוּא י' הָרֹאשׁ שֶׁל א'. **וְאֵיפֹה** עוֹלָה? בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא ו', עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ. כְּשֶׁעוֹלָה הָעֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ, נֶאֱמַר בָּהּ אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת תַּחְתָּיו, נִקְרֵאת בַּת זוּגוֹ יְחוּדוֹ, הוּא כֶּתֶר לְמַעְלָה, הַכֶּתֶר שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה, בִּגְלָלָהּ נֶאֱמַר וּדְאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא חֲלָף, וְהִיא נְקֻדָּה שֶׁל קָמֵץ א' לְמַטָּה, כְּמוֹ זֶה א יְחוּדוֹ לְמַעְלָה הוּא כְּמוֹ זֶה א תָּג עַל סֵפֶר תּוֹרָה, לְמַטָּה כְּמוֹ זֶה א' נְקֻדָּה שֶׁל הַתּוֹרָה, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית.

כְּשֶׁהִיא חַיָּה בֵּינֵיהֶם, אוֹמְרִים מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶּן בְּרַחֲמָיו לְעַמּוֹ, כְּשֶׁהִסְתַּלְּקָה מֵהֶם, שׁוֹאֲלִים אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ

דְּסָלְקָא אִיהִי כֻּלְּהוּ חֵיוָון תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶם (יחזקאל א כד), וְאֵימָתַי סָלְקָא אִיהִי לְעֵילָא, בְּעָמְדָם יִשְׂרָאֵל בַּעֲמִידָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶם, דִּסְלִיקַת עַד אֵין סוֹף, לְמִשְׁאַל מְזוֹנָא מֵעִלַּת הָעִלּוֹת, וְכַד נְחִיתַת נְחִיתַת מַלְיָא מִכָּל טָבִין, בְּהַהוּא זִמְנָא חֵיוָון פָּתְחִין גַּדְפַּיְיהוּ לְגַבָּהּ, בְּכַמָּה שִׁירוֹת וְתוּשְׁבְּחָן לְקַבְּלָא לָהּ בְּחֶדְוָה.

וּבְאָן אֲתַר נָחֲתַת בְּאָת ו' דְּאִיהִי בְּאֶמְצָעִיתָא דְא' עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, בֵּיהּ קָרָאן לֵיהּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שִׁי"ר אֵ"ל, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְנָחֲתַת מַה כְּתִיב בְּחֵיוָון (שם) וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם.

קָם אֵלִיָּהוּ וְאָמַר רַבִּי רַבִּי חֲזוֹר בָּךְ, בְּוַדַּאי כַּד אִיהִי סְלִיקַת, כֻּלְּהוּ חֵיוָון מְצַפְּצְפִין לְגַבָּהּ בְּכַמָּה שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן, וְאִיהִי סָלְקָא עַל כֻּלְּהוּ עַד

לשון הקודש

לְהַעֲרִיצוֹ. וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁעוֹלָה הִיא, כָּל הַחַיּוֹת תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶם. וּמָתַי הִיא עוֹלָה לְמַעְלָה? בְּעָמְדָם יִשְׂרָאֵל בָּעֲמִידָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶם, שֶׁעוֹלָה עַד אֵין סוֹף לִשְׁאֹל מָזוֹן מֵעִלַּת הָעִלּוֹת, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת, יוֹרֶדֶת מְלֵאָה מִכָּל הַטּוֹבוֹת. בְּאוֹתוֹ זְמַן הַחַיּוֹת פּוֹתְחוֹת כַּנְפֵיהֶן אֵלֶיהָ בְּכַמָּה שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְקַבֵּל אוֹתָהּ בְּשִׂמְחָה.

וּבְאֵיזֶה מָקוֹם יוֹרֶדֶת? בָּאוֹת ו' שֶׁהִיא בָּאֶמְצַע שֶׁל א' עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, בּוֹ קוֹרְאִים לוֹ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שִׁי"ר אֵ"ל, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיּוֹרֶדֶת מַה כָּתוּב בַּחַיּוֹת? וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם.

קָם אֵלִיָּהוּ וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, חֲזוֹר בְּךָ, בְּוַדַּאי כְּשֶׁהִיא עוֹלָה, כָּל הַחַיּוֹת

אֵין סוֹף, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי לא כט) **רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה.**

עַד דְּקָרָאן לָהּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בִּקְרִיאַת שְׁמַע דְּתִיחוּת לְגַבַּיְהוּ, וּבְאָן קָרָאן לָהּ בְּכֶן זוּגָהּ דְּאִיהוּ ו', יִשְׂרָאֵל סָבָא, וְאִיהוּ שִׁיר אֵ"ל, שִׁיר דִּילֵיהּ, דְּאִם לָא קָרָאן לָהּ בֵּיהּ לָא נָחֲתָא עֲלַיְהוּ. **וּבְהַהוּא** זִמְנָא דִנְחִיתַת קָשְׁרִין לָהּ בִּתְפִלָּה דְּיָד לְתַתָּא, דִתְהֵא קְשׁוּרָה עִמֵּיהּ, וְרָזָא דְמִלָּה וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ (בראשית מד ז), וְקֶשֶׁר דְּתַרְוַיְיהוּ אִיהוּ שֶׁיֵּר"ק לְתַתָּא, וּלְעֵילָא שַׁלְשֶׁלֶ"ת תְּפִלִּין עַל רֵישֵׁיהּ, בְּרָזָא דְטַעֲמֵי אִתְקְרִיאַת תְּנוּעָה, מִסִּטְרָא דִנְקוּדָה יְחוּדָא, וְצָרִיךְ לְאַרְכָּא לָהּ בִּתְנוּעָה דְּאִיהוּ רָבִיעַ עַד אֵין סוֹף לְעֵילָא, וְצָרִיךְ לְנָחֲתָא לָהּ בְּחִיר"ק עַד אֵין תַּכְלִית, לְאַמְלָכָא לָהּ עַל תַּתָּאִין.

לשון הקודש

מְצַפְּצְפוֹת אֵלֶיהָ בְּכַמָּה שִׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת, וְהִיא עוֹלָה עַל כֻּלָּם עַד אֵין סוֹף. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חַיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה.

עַד שֶׁקּוֹרְאִים לָהּ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה בִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁתֵּרֵד אֲלֵיהֶם. וְאֵיפֹה קוֹרְאִים לָהּ? עִם בֶּן זוּגָהּ שֶׁהוּא ו', יִשְׂרָאֵל סָבָא, וְהוּא שִׁי"ר אֵ"ל, הַשִּׁיר שֶׁלּוֹ, שֶׁאִם לֹא קוֹרְאִים לָהּ בּוֹ, לֹא יוֹרֶדֶת עֲלֵיהֶם.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיּוֹרֶדֶת, קוֹשְׁרִים אוֹתָהּ בִּתְפִלָּה שֶׁל יָד לְמַטָּה, שֶׁתִּהְיֶה קְשׁוּרָה עִמּוֹ, וְסוֹד הַדָּבָר – וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ, וְהַקֶּשֶׁר שֶׁל שְׁנֵיהֶם הוּא שׁוּר"ק לְמַטָּה, וּלְמַעְלָה שַׁלְשֶׁלֶ"ת, תְּפִלִּין עַל רֹאשׁוֹ, בְּסוֹד הַטְּעָמִים נִקְרֵאת תְּנוּעָה מֵהַצַּד שֶׁל הַנִּקֻּדָּה יְחוּד, וְצָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ אוֹתָהּ עִם תְּנוּעָה, שֶׁהִיא רְבִיעַ עַד אֵין סוֹף לְמַעְלָה, וְצָרִיךְ לְהוֹרִיד אוֹתָהּ בְּחִיר"ק עַד אֵין תַּכְלִית, לְהַמְלִיךְ אוֹתָהּ עַל הַתַּחְתּוֹנִים.

וּבְשׁוּרֵ"ק צָרִיךְ לְיַחֲדָא לָהּ בְּבַעְלָהּ, וּבְחֹלֵ"ם אִיהִי תַּגָּא עַל רֵישֵׁיהּ, וּבְחִירֵ"ק אִיהִי כָּרְסַיָּא תְּחוֹתֵיהּ, וּבְשׁוּרֵ"ק אִיהוּ יְחוּדָא לְגַבֵּיהּ, כְּגַוְונָא דָא וּ, וְכַד אִיהִי לְעֵילָא תַּגָּא עַל רֵישֵׁיהּ, וְאִיהִי בְּרַתָּא (נ"א נָחְתָּא) **תְּחוֹת רַגְלוֹי, וְאִיהִי בְּיִחוּדָא דִּילֵיהּ בְּחֵיקֵיהּ, אִתְעֲבִידַת שֶׁרֵ"ק קִשּׁוּרָא דִּילֵיהּ, וְכַד בָּעֵי לְתַבְרָא קְלִיפִּין דְּאִינּוּן צְלָמִים, בָּהּ אִתְקְרֵי שְׁבָ"א תְּבִי"ר, וּבָהּ שַׁבֵּר תְּשַׁבֵּר מַצֵּבוֹתֵיהֶם** (שמות כג כד).

אֲבָל יְחוּדָא דִּילָהּ בִּנְקוּדַת שׁוּרֵ"ק וּ דְּאִיהוּ יְסוֹד חַ"י עָלְמִין, חַ"י בִּרְכָאָן דִּצְלוֹתָא, בְּזִמְנָא דְּאִינּוּן בְּיִחוּדָא חֲדָא, צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְמֵיקַם בִּצְלוֹתָא בַּחֲשַׁאי, וְרָזָא דְּמִלָּה הָבִיאוּ לָהּ בַּחֲשַׁאי, וּבְגִין דָּא בְּעָמְדָם יִשְׂרָאֵל בַּעֲמִידָה, לְאַתְעָרָא לְגַבָּהּ חַ"י בִּרְכָאָן בַּחֲשַׁאי, לְאַרָקָא לָהּ בִּרְכָאָן, אִתְּמַר

לשון הקודש

וּבְשׁוּרֵ"ק צָרִיךְ לְיַחֵד אוֹתָהּ עִם בַּעְלָהּ, וּבְחֹלֵ"ם הִיא כֶּתֶר עַל רֹאשׁוֹ, וּבְחִירֵ"ק הִיא כִּסֵּא תַּחְתָּיו, וּבְשׁוּרֵ"ק הִיא יִחוּד אֵלָיו, כְּגוֹן וּ, וּכְשֶׁהִיא לְמַעְלָה, כֶּתֶר עַל רֹאשׁוֹ, וְהִיא בַּת (יוֹרֶדֶת) תַּחַת רַגְלָיו, וְהִיא בְּיִחוּד שֶׁלּוֹ בְּחֵיקוֹ נַעֲשֵׂית שׁוּרֵ"ק הַקֶּשֶׁר שֶׁלּוֹ, וּכְשֶׁצָּרִיךְ לִשְׁבֹּר הַקְּלִפּוֹת שֶׁל אוֹתָם צְלָמִים, בָּהּ נִקְרֵאת שְׁבָ"א תְּבִי"ר, וּבָהּ שַׁבֵּר תְּשַׁבֵּר מַצֵּבוֹתֵיהֶם.

אֲבָל הַיִּחוּד שֶׁלָּהּ בִּנְקֻדַּת שׁוּרֵ"ק וּ שֶׁהוּא יְסוֹד חַי הָעוֹלָמִים, שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה הַבְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה בִּזְמַן שֶׁהֵם בְּיִחוּד אֶחָד, צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד בִּתְפִלָּה בַּחֲשַׁאי, וְסוֹד הַדָּבָר – הָבִיאוּ לָהּ בַּחֲשַׁאי, וּמִשּׁוּם זֶה, בְּעָמְדָם יִשְׂרָאֵל בָּעֲמִידָה לְעוֹרֵר אֵלֶיהָ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה

בְּחֵיוָן בְּעָמְדָם תְּרַפֵּינָה כַּנְפֵיהֶם, דְּלָא צָרִיךְ לְמִשְׁמַע גַּדְפַּיְהוּ (נ"א קָלָא), כְּגַוְונָא דְחַנָּה דְאִתְּמַר בָּהּ (שמואל א א יג) וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמֵעַ.

וְהָכִי צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְיַחֲדָא בְּבַת זוּגַיְיהוּ בַּחֲשַׁאי, בַּעֲנָוָה בְּאֵימָה בְּרֶתֶת וּבְזִיעַ בְּכִסּוּפָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין כְּמִי שֶׁכִּפָּאוֹ שֵׁד, דְּאִיהִי שֵׁד מִן שד"י, דִּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְעֲבַר מִתַּרְעָא, וְדָא רָזָא דִמְזוּזָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (דברים ו ט) וּכְתַבְתָּם עַל מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ, מְזוּזַת כְּתִיב זָז מָוֶת, וְאִם הוּא אִשְׁתַּמַּע קָלֵיהּ, מִיַּד לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ (בראשית ד ז), וְלָא עוֹד אֶלָּא דְאִיהוּ זְעֵיר בִּמְהֵימְנוּתָא, וְלָא לְמַגְּנָא אוּקְמוּהָ קַדְמָאִין כָּל הַמַּשְׁמִיעַ קוֹלוֹ בִּתְפִלָּתוֹ הֲרֵי זֶה מִקַּטַּנֵּי אֲמָנָה.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְמִיַּחֵד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, כֻּלְּהוּ חֵיוָון מְקַבְּלִין דִּין מִן

לשון הקודש

בְּרָכוֹת בַּחֲשַׁאי לְהָרִיק לָהּ בְּרָכוֹת, נֶאֱמַר בַּחֲיוֹת בְּעָמְדָם תְּרַפֵּינָה כַּנְפֵיהֶם, שֶׁלֹּא צָרִיךְ לִשְׁמֹעַ אֶת כַּנְפֵיהֶם (קול), כְּמוֹ שֶׁבְּחַנָּה נֶאֱמַר בָּהּ וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמֵעַ.

וְכָךְ צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְהִתְיַחֵד עִם בַּת זוּגָם בַּחֲשַׁאי, בַּעֲנָוָה, בְּאֵימָה, בְּרֶתֶת וּבְזִיעַ, בְּבוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּ הָרִאשׁוֹנִים כְּמִי שֶׁכִּפָּאוֹ שֵׁד, שֶׁהִיא שֵׁד מִן שַׁדַּי"י, שֶׁבְּאוֹתוֹ הַזְּמַן נֶעֱבַר מִן הַשַּׁעַר, וְזֶה סוֹד הַמְּזוּזָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּכְתַבְתָּם עַל מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ. מְזוּזַת כָּתוּב, זָז מָוֶת. וְאִם הוּא נִשְׁמָע קוֹלוֹ, מִיַּד לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהוּא קָטָן בֶּאֱמוּנָה, וְלֹא לְחִנָּם פֵּרְשׁוּהוּ הָרִאשׁוֹנִים כָּל הַמַּשְׁמִיעַ קוֹלוֹ בִּתְפִלָּתוֹ הֲרֵי זֶה מִקְּטַנֵּי אֲמָנָה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמִּתְיַחֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

דֵּין בִּרְכָאָן, וְכֻלְּהוּ בִּקְדוּשָׁה, וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ קִדּוּשִׁין וּבִרְכָאָן לְכַלָּה, וְלָקֶבֵל בְּרָכָה וּקְדוּשָׁה וְיִחוּד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָכִי צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל דְּיֵהֵא יִחוּדָא דְּלְהוֹן בִּקְדוּשָׁה וּבְרָכָה, וְהָכִי כָּל מְזוֹנֵיְיהוּ בִּבְרָכָה וּקְדוּשָׁה, וְלֵית קְדוּשָׁה בְּפָחוּת מֵעֲשָׂרָה דְּאִיהִי י', (דף כה ע"ב) וּבְגִין דְּטַבַּעַת אִיהִי י' כְּגַוְונָא דָא סִ, בָּהּ אִתְקַדְּשַׁת כַּלָּה, וְצָרִיךְ לְאַעָלָא לָהּ בְּאֶצְבְּעָא דִילָהּ, דְּאִיהוּ דְיוֹקְנָא דְאָת ו', וְאִתְעֲבִידַת ז', וְצָרִיךְ תְּרֵין סַהֲדִין דְּאִינוּן לָקֶבֵל ה ה, וְכַד אִיהִי טַבַּעַת בְּרֵישָׁא דְּאֶצְבְּעָא וְאִתְעֲבִידַת ז', בְּהַהוּא זִמְנָא צָרִיךְ לְבָרְכָא לָהּ בְּשֶׁבַע בִּרְכָאָן דְּיַרְתָּא כַּלָּה.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּמִתְיַחֲדִין יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ (שיר א), מַאי נְשִׁיקוֹת פִּיהוּ, תְּרֵין שִׂפְוָון דִּילֵיהּ וּתְרֵין דִּילָהּ, אִינוּן אַרְבַּע גַּדְפִּין דְּחֵיוָון,

לשון הקודש

עִם שְׁכִינָתוֹ, כָּל הַחַיּוֹת מְקַבְּלִים זֶה מִזֶּה בְּרָכוֹת, וְכֻלָּם בִּקְדֻשָּׁה, וּמִשּׁוּם כָּךְ תִּקְּנוּ קִדּוּשִׁין וּבְרָכוֹת לַכַּלָּה, וּכְנֶגֶד בְּרָכָה וּקְדֻשָּׁה וְיִחוּד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּךְ צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל שֶׁהַיִּחוּד שֶׁלָּהֶם יִהְיֶה בִּקְדֻשָּׁה וּבְרָכָה. וְכֵן כָּל מְזוֹנָם בִּבְרָכָה וּקְדֻשָּׁה, וְאֵין קְדֻשָּׁה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, שֶׁהִיא י', וּמִשּׁוּם שֶׁטַּבַּעַת הִיא י', כְּמוֹ זֶה – ס, בָּהּ מִתְקַדֶּשֶׁת כַּלָּה, וְצָרִיךְ לְהַכְנִיס אוֹתָהּ בָּאֶצְבַּע שֶׁלָּהּ, שֶׁהוּא דְּיוֹקֶן שֶׁל הָאוֹת ו', וְנַעֲשֵׂית ז', וְצָרִיךְ שְׁנֵי עֵדִים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד ה"ה. וּכְשֶׁהַטַּבַּעַת הִיא בְּרֹאשׁ הָאֶצְבַּע וְנַעֲשֵׂית ז', בְּאוֹתוֹ זְמַן צָרִיךְ לְבָרֵךְ אוֹתָהּ בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת שֶׁיּוֹרֶשֶׁת הַכַּלָּה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמִּתְיַחֲדִים, יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. מַה זֶּה נְשִׁיקוֹת פִּיהוּ? שְׁתֵּי הַשְּׂפָתַיִם שֶׁלּוֹ וּשְׁתַּיִם שֶׁלָּהּ, הֵם

דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ו) וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת מֵהֶן, וְכַד אִתְכְּלִילָן תְּרֵין אַנְפִּין דִּילֵיהּ וּתְרֵין דִּילָהּ, וְאַרְבַּע דְּרוֹעִין דְּתַרְוַיְיהוּ, אִתְּמַר בְּהוֹן (שם) וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָת, וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת מֵהֶם, וְאִינּוּן אַרְבַּע אַנְפִּין יהו"ה, אַרְבַּע גַּדְפִּין אדנ"י, בְּחִבּוּרָא חֲדָא יאהדונה"י.

כַּד מִתְחַבְּרָן אַתְוָון אִקְרֵי חַשְׁמַ"ל, חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלָן, זִמְנִין חָשׁוֹת, זִמְנִין מְמַלְּלוֹת, וּבְגִינַיְיהוּ אִתְּמַר גָּדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְּבָרֵךְ, בְּגִין דְּמִתְחַבְּרִין חָתָן וְכַלָּה, תְּמַנְיָא אַתְוָון כַּחֲדָא.

אִינּוּן אַרְבַּע חֵיוָון, וְאִינּוּן אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר אָדָם, אַרְיֵה מְקַבֵּל עֲלֵיהּ י' בְּמוֹחָא, וּבְזִמְנָא דְּאִיהוּ בִּימִינָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, הָרוֹצָה לְהַחְכִּים יַדְרִים, שׁוֹר

לשון הקודש

אַרְבַּע כַּנְפֵי הַחַיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת מֵהֶן, וּכְשֶׁנִּכְלָלִים שְׁנֵי הַפָּנִים שֶׁלּוֹ וּשְׁנַיִם שֶׁלָּהּ, וְאַרְבַּעַת הַזְּרוֹעוֹת שֶׁל שְׁנֵיהֶם, נֶאֱמַר בָּהֶם וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָת וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת מֵהֶם. וְהֵם אַרְבָּעָה פָּנִים יהו"ה, אַרְבַּע כְּנָפַיִם אדנ"י, בְּחִבּוּר אֶחָד יאהדונה"י.

כְּשֶׁמִּתְחַבְּרוֹת הָאוֹתִיּוֹת נִקְרָא חַשְׁמַ"ל, חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלוֹת, לְפְעָמִים חָשׁוֹת לְפְעָמִים מְמַלְּלוֹת, וּבִגְלָלָם נֶאֱמַר גָּדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְּבָרֵךְ, מִשּׁוּם שֶׁמִּתְחַבְּרִים חָתָן וְכַלָּה שְׁמוֹנֶה אוֹתִיּוֹת כְּאֶחָד.

אוֹתָן אַרְבַּע חַיּוֹת, וְהֵם אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר אָדָם. אַרְיֵה מְקַבֵּל עָלָיו י' בַּמֹּחַ, וּבְזְמַן שֶׁהוּא בַּיָּמִין, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים

לִשְׁמָאלָא לָקָבֵל לִבָּא, ה' הֶבֶל דִּלִבָּא, תַּמָּן ה' (איוב לז כב) מִצָּפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִיהִי ה' בְּלִבָּא, הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין.

י"ה דְּחִילוּ וּרְחִימוּ, אַבָּא וְאִימָּא, דְּרוֹעָא יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וַיַּעַב"ר חֶסֶד וּגְבוּרָה, דְּסָלְקִין לְחוּשְׁבַּן ע"ב תֵּיבִין, וְרִי"ו אַתְוָון דְּע"ב שְׁמָהָן, וְדָא רָזָא דְוַיַּעַב"ר עִיבּוּר כְּלָל תַּרְוַיְיהוּ.

ו' דָּא אוֹרַיְיתָא דְּשַׁרְיָא בְּפוּמָא, וּבְרוּחָא דְּפוּמָא פָּרְחַת עַל נֶשֶׁר, דְּנֶשֶׁר אִיהוּ חוֹטָמָא, תְּרֵין גַּדְפּוֹי דִּילֵהּ תְּרֵין שִׁפְוָון, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְדָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּחָכְמָה וּבִינָה אִינוּן נִסְתָּרוֹת בְּמוֹחָא וְלִבָּא בִּרְחִימוּ וּדְחִילוּ, וְאוֹרַיְיתָא בְּלָא דְּחִילוּ וּרְחִימוּ לָא פָּרְחַת לְעֵילָא, וְכֶתֶר בֵּיהּ תַּלְיָין בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי, דְּאִיהוּ מַזָּלָא דְּכֻלְּהוּ, וְאִיהוּ

לשון הקודש

יַדְרִים. הַשּׁוֹר לִשְׂמֹאל כְּנֶגֶד הַלֵּב, ה' הֶבֶל הַלֵּב, שָׁם ה' מִצָּפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁה' הִיא בַּלֵּב, הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין.

י"ה יִרְאָה וְאַהֲבָה, אַבָּא וְאִמָּא, זְרוֹעַ יָמִין וּשְׂמֹאל, וַיַּעַב"ר חֶסֶד וּגְבוּרָה, שֶׁעוֹלִים לְחֶשְׁבּוֹן ע"ב תֵּבוֹת וְרִי"ו אוֹתִיּוֹת שֶׁל ע"ב שֵׁמוֹת, וְזֶה הַסּוֹד שֶׁל וַיַּעַב"ר, עִבּוּר הַכְּלָל שֶׁל שְׁנֵיהֶם.

ו' זוֹ תּוֹרָה שֶׁשּׁוֹרָה בַּפֶּה, וּבְרוּחַ שֶׁל הַפֶּה פּוֹרַחַת עַל נֶשֶׁר, שֶׁנֶּשֶׁר הוּא חֹטֶם, שְׁנֵי הַכְּנָפַיִם שֶׁלָּהּ שְׁתֵּי שְׂפָתַיִם, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְזֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁחָכְמָה וּבִינָה הֵם נִסְתָּרוֹת בַּמֹּחַ וְהַלֵּב בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה, וְתוֹרָה בְּלִי יִרְאָה וְאַהֲבָה

לָא תַלְיָא בְּמַזָּלָא, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לַאו בִּזְכוּתָא תַלְיָא מִלְּתָא, אֶלָּא בְּמַזָּלָא תַלְיָא מִלְּתָא, דְּחֶסֶד אִיהוּ זְכוּתָא.

ה' זְעֵירָא דְמוּת אָדָם, בָּהּ אִשְׁתַּלִּים יהו"ה, וְהִיא מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, אִיהִי מִצְוָה, עֲשִׂיַּית פִּקּוּדִין, דְּאִיהִי שַׁרְיָא בְּרַמַ"ח אֵבָרִים, וְתוֹרָה וּמִצְוָה עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (דברים כט כח) וְהַנִּגְלוֹת לָנוּ, וּמִצְוָה בְּלָא דְחִילוּ וּרְחִימוּ לָא יְכִילַת לְסַלְקָא וּלְמֵיקַם קֳדָם י"ה.

אִיהִי כְּלִילָא דְכֹלָּא, וְעַל כֹּלָּא אָדָ"ם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דָּא מַחֲשָׁבָה, דְסָלִיק כֹּלָּא עַד אֵין סוֹף, בְּמַלְכוּתָא אִשְׁתַּלִּים כֹּלָּא עֵילָא וְתַתָּא.

וְאִיהִי כְּלִילָא מֵאַרְבַּע פָּרְשִׁיָּין דִּקְרִיאַת שְׁמַע, דְּאִינוּן רְמַ"ח תֵּיבִין עִם אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן, וּבְגִין דְּלָא יַעַבְדוּן הַפְּסָקָה תַּקִּינוּ לְמֶהְדַּר

לשון הקודש

לֹא פוֹרַחַת לְמַעְלָה, וּבַכָּתֻב תְּלוּיִים בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת, שֶׁהוּא הַמַּזָּל שֶׁל כֻּלָּם, וְהוּא לֹא תָּלוּי בְּמַזָּל, וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ, בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת לֹא בִּזְכוּת הַדָּבָר תָּלוּי, אֶלָּא הַדָּבָר תָּלוּי בְּמַזָּל, שֶׁחֶסֶד הוּא זְכוּת.

ה' קְטַנָּה דְּמוּת אָדָם, בָּהּ הִשְׁתַּלֵּם יהו"ה, וְהִיא הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה, הִיא מִצְוָה, עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת, שֶׁהִיא שׁוֹרָה בְּמָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה אֵיבָרִים, וְעַל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה נֶאֱמַר וְהַנִּגְלֹת לָנוּ, וּמִצְוָה בְּלִי יִרְאָה וְאַהֲבָה, לֹא יְכוֹלָה לַעֲלוֹת וְלַעֲמֹד לִפְנֵי י"ה.

הִיא כְּלוּלָה מֵהַכֹּל, וְעַל הַכֹּל אָדָ"ם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, זוֹ מַחֲשָׁבָה, שֶׁעוֹלָה כֻּלָּהּ עַד אֵין סוֹף, בַּמַּלְכוּת נִשְׁלָם הַכֹּל, מַעְלָה וּמַטָּה.

וְהִיא כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע פָּרְשִׁיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהֵן מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה תֵּבוֹת עִם אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן, וּכְדֵי

שְׁלִיחָא דְּצִבּוּרָא יְיָ' אלהיכ"ם אֱמֶת, וְכַד יִשְׂרָאֵל אָמְרִין שְׁמַע, מָאנֵי חֵיוָון שָׁמְטִין גַּדְפַּיְיהוּ, בְּאָן אֲתַר, בְּכַנְפֵי מִצְוָה דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דברים כב יב) עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ, דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דִּמְעִיל הָאֵפוֹד, דְּפַעֲמוֹנִים וְרִמּוֹנִים אִינוּן לָקְבֵל חֵלְיָין וְקִשְׁרִין, שׁוּלֵי הַמְּעִיל אִינוּן לָקְבֵל כַּנְפֵי מִצְוָה.

וְאִינוּן ה' קִשְׁרִין, לָקְבֵל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ' אלהינ"ו יְיָ' (דברים ו ד), דְּאִינוּן לָקְבֵל ה' נִימִין דְּכִנּוֹר דְּדָוִד דְּהָיָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו, י"ג חֵלְיָין כְּחֶשְׁבַּ"ן אֶחָ"ד, דְּקָלָא דְּנִגּוּנָא סָלְקָא בְּאֶחָד, וְדָא הַ"י בֵּין חֵלְיָין וְקִשְׁרִין, לְכָל סְטַר, סָלְקִין ע"ב, וְדָא אִיהוּ וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּ"א (ישעיה טז ה), חֶסֶ"ד ע"ב, כָּל מָאן דְּאִתְעַטַּף בְּעִטּוּפָא דְּמִצְוָה, כְּאִלּוּ אַתְקִין כָּרְסְיֵיהּ לְקוּדְשָׁא

לשון הקודש

שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ הַפְּסָקָה, תִּקְּנוּ שֶׁיַּחֲזִיר הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר יהו"ה אֱלֹהֵיכֶ"ם אֱמֶת, וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִים שְׁמַע, אֵדוֹנֵי הַחַיּוֹת שׁוֹמְטוֹת כַּנְפֵיהֶם. בְּאֵיזֶה מָקוֹם? בְּכַנְפֵי מִצְוָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ, שֶׁהִיא כְּמוֹ מְעִיל הָאֵפוֹד, שֶׁהַפַּעֲמוֹנִים וְהָרִמּוֹנִים הֵם כְּנֶגֶד חֵלְיוֹת וּקְשָׁרִים, שׁוּלֵי הַמְּעִיל הֵם כְּנֶגֶד כַּנְפֵי מִצְוָה.

וְהֵם חֲמִשָּׁה קְשָׁרִים, כְּנֶגֶד שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד חָמֵשׁ נִימִין שֶׁל כִּנּוֹר דָּוִד שֶׁהָיָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו. שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה חֲלִיּוֹת כְּחֶשְׁבּו"ן אֶחָ"ד, שֶׁקּוֹל הַנִּגּוּן עוֹלֶה בְּאֶחָד, וְזֶה שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בֵּין חֲלִיּוֹת וּקְשָׁרִים לְכָל צַד עוֹלִים שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, וְזֶהוּ וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּ"א, חֶסֶ"ד ע"ב, כָּל מִי שֶׁמִּתְעַטֵּף בְּעִטּוּף שֶׁל מִצְוָה כְּאִלּוּ תִּקֵּן כִּסֵּא לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא,

בְּרִיךְ הוּא, וְאִינּוּן יאהדונה"י, לְכָל חַד אַרְבַּע אַנְפִּין וְאַרְבַּע גַּדְפִּין סָלְקִין ס"ד, וּתְמַנְיָא אַתְוָון יאהדונה"י, סָלְקִין ע"ב, וְכַנְפֵי מִצְוָה (דף כו ע"א) אוֹלְפִין רָזָא, דְּאִינּוּן ח' חוּטִין לְכָל סְטַר, לָקֳבֵל אַרְבַּע אַנְפִּין וְאַרְבַּע גַּדְפִּין דְּכָל חַיָּה, וּבְחֶשְׁבַּן זְעֵיר דַּחֲנוּךְ אָ"ז אִיהוּ שד"י, אָז יָשִׁיר בְּכָל אֲתַר, וְאָמְרוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, כָּל מָאן דְּפָחִית לָא יִפְחוֹת מִשֶּׁבַע, וְכָל מָאן דְּאוֹסִיף לָא יוֹסִיף עַל י"ג, וְאִינּוּן שֶׁבַע לָקֳבֵל שֶׁבַע יְמֵי בְּרֵאשִׁית, דִּרְמִיזִין לְשֶׁבַע שְׁמָהָן אבגית"ץ וכו', וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה ו ב) שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד, דִּבְהוֹן פָּרְחַת צְלוֹתָא לְעֵילָא, וְאִנּוּן תַּמָּן מ"ב, לָקֳבֵל מ"ב אַזְכָּרוֹת דְּאִינּוּן בִּתְפִלִּין דְּיָד וּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (דברים כח י) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְיָ' וכו'.

לשון הקודש

וְהֵם יאהדונה"י, לְכָל אֶחָד אַרְבַּע פָּנִים וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם, עוֹלִים ס"ד, וּשְׁמוֹנֶה אוֹתִיּוֹת יאהדונה"י עוֹלִים ע"ב, וְכַנְפֵי מִצְוָה מְלַמְּדִים סוֹד, שֶׁהֵם ח' חוּטִים לְכָל צַד, כְּנֶגֶד אַרְבַּע פָּנִים וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם שֶׁל כָּל חַיָּה, וּבְחֶשְׁבּוֹן קָטָן שֶׁל חֲנוּךְ, אָ"ז הוּא שַׁד"י, אָז יָשִׁיר בְּכָל מָקוֹם. וְאָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל מִי שֶׁפּוֹחֵת, לֹא יִפְחֹת מִשֶּׁבַע, וְכָל מִי שֶׁמּוֹסִיף, אַל יוֹסִיף עַל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וְהֵם שֶׁבַע כְּנֶגֶד שִׁבְעָה יְמֵי בְּרֵאשִׁית, שֶׁרוֹמְזִים לְשִׁבְעָה שְׁמוֹת אבגית"ץ וְכוּ', וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד, שֶׁבָּהֶן פּוֹרַחַת הַתְּפִלָּה לְמַעְלָה, וְהֵם שָׁם מ"ב, כְּנֶגֶד מ"ב אַזְכָּרוֹת שֶׁהֵם בִּתְפִלִּין שֶׁל יָד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה וְכוּ'.

וְאִינּוּן תַּכְשִׁיטִין דְּכַלָּה, תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא עֲטֶרֶת זָהָב בְּרֵישָׁא דְכַלָּה, וּתְפִלִּין דְּיָד טַבַּעַת דִּדְרוֹעָא, הָא כַלָּה מִתְתַּקְּנָא בְתַכְשִׁיטִין דִּילָהּ, צָרִיךְ לִקְרָא לְחָתָן דִּילָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ו ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וְהָא אִינּוּן בְּחוּפָּה, צְרִיכִין עַמָּא קַדִּישָׁא לְמֵיקַם בַּעֲמִידָה קָדָמֵיהוֹן, עִם חַזָּן, לְבָרְכָא לוֹן בְּשֶׁבַע בִּרְכָאָן, וּלְקַדְּשָׁא הֶחָתָן לְכַלָּה בְּקַדְמֵיתָא בְקִדּוּשִׁין, וּבְעָמְדָם עַמָּא קַדִּישָׁא וְחַזָּן לְבָרְכָא לוֹן, חֵיוָון קַדִּישִׁין דַּהֲווֹ מְנַגְּנִין בְּגַדְפַּיְיהוּ תְּרַפְּינָה כַּנְפֵיהֶן.

ש שֶׁל תְּפִלִּין דָּא אִימָּא עִלָּאָה, עֲלָהּ אִתְּמַר (שם כח י) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁ"ם יְיָ' נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ, שִׁי"ן סָלִיק אַתְוָוי ש"ם, ה' דְיַד כֵּהָה שְׂמָ"ה, וְרַמַ"ח פִּקּוּדִין דִּכְלִילָן בְּרַמַ"ח תֵּיבִין

לשון הקודש

וְאוֹתָם תַּכְשִׁיטֵי הַכַּלָּה, תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ עֲטֶרֶת זָהָב בְּרֹאשׁ הַכַּלָּה, וּתְפִלִּין שֶׁל יָד טַבַּעַת הַזְּרוֹעַ, הֲרֵי כַּלָּה מְתֻקֶּנֶת בְּתַכְשִׁיטִים שֶׁלָּהּ, צָרִיךְ לִקְרֹא לֶחָתָן שֶׁלָּהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וַהֲרֵי הֵם בְּחֻפָּה, צְרִיכִים הָעָם הַקָּדוֹשׁ לַעֲמֹד בַּעֲמִידָה בִּפְנֵיהֶם, עִם חַזָּן, לְבָרְכָם בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת וּלְקַדֵּשׁ אֶת הֶחָתָן עִם הַכַּלָּה בָּרִאשׁוֹנָה בְּקִדּוּשִׁין, וּבְעָמְדָם הָעָם הַקָּדוֹשׁ וְהַחַזָּן לְבָרֵךְ אוֹתָם, הַחַיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהָיוּ מְנַגְּנוֹת בְּכַנְפֵיהֶם, תְּרַפְּינָה כַּנְפֵיהֶן.

ש שֶׁל תְּפִלִּין זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ. שִׁי"ן עוֹלֶה אוֹתִיּוֹתָיו ש"ם, ה' שֶׁל יָד כֵּהָה – שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה, וּמָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה מִצְוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בְּמָאתַיִם

דִּקְרִיאַת שְׁמַע בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיָּין, הָא תַּרְיַ"ג, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות ג טו) **זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דֹּר, שְׁמִ"י עִם י"ה שְׁסָ"ה, זִכְר"י עִם ו"ה רַמַ"ח, וְכֹלָּא תַּרְיַ"ג, אוֹרַיְיתָא אִיהִי שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.**

וְעוֹד צִיצִית אִיהִי כָּרְסַיָּא, תְּפִלִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְנָחִית עַל כָּרְסַיָּא, דְקָרָאן לֵיהּ בִּקְרִיאַת שְׁמַע, הָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָתִיב עַל כָּרְסַיָּא, צְרִיכִין לְמֵיקַם בְּגִינֵיהּ בִּצְלוֹתָא דְעַמִּידָה, תְּלַת חֲיָילִין דִּילָהּ אַתְיָין בִּזְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתוּשְׁבָּחוֹת.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְאִיהוּ עַל כָּרְסְיֵיהּ, מָה אָמְרִין אֵ"ל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים וּמִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, הַאי תִּקּוּנָא אִיהוּ לְגַבֵּי צַדִּיקִים גְּמוּרִים, דִּמְתַקְּנִין כָּרְסַיָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּצִיצִית,

לשון הקודש

אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה תֵּבוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת הִנֵּה תַּרְיַ"ג, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דֹּר. שְׁמִ"י עִם י"ה – שְׁסָ"ה, זִכְר"י עִם ו"ה – רַמַ"ח, וְהַכֹּל תַּרְיַ"ג, הַתּוֹרָה הִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְעוֹד, צִיצִית הִיא כִּסֵּא, הַתְּפִלִּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹרֵד עַל הַכִּסֵּא, שֶׁקּוֹרְאִים אוֹתוֹ בִּקְרִיאַת שְׁמַע, הֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא – צְרִיכִים לַעֲמֹד בִּשְׁבִילוֹ בִּתְפִלַּת עֲמִידָה, שְׁלֹשָׁה חֲיָלוֹת שֶׁלָּהּ בָּאִים עִם זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא עַל כִּסְאוֹ, מָה אוֹמְרִים? אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים וּמִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת. הַתִּקּוּן הַזֶּה הוּא לְצַדִּיקִים גְּמוּרִים שֶׁמַּתְקִינִים כִּסֵּא לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּצִּיצִית וּמוֹרִידִים

וְנָחֲתִין לֵיהּ בִּתְפִלִּין, וְקַיְּימִין קֳדָמוֹהִי בִּצְלוֹתָא, לְבֵינוֹנִיִּים צִיצִית וּתְפִלִּין אִינּוּן כַּשּׁוֹר לְעוֹל וְכַחֲמוֹר לְמַשָּׂאוֹ, וּבְשַׁבָּת אִתְּמַר בְּהוֹן (שמות כג יב) לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרֶךָ, לָרְשָׁעִים אִינּוּן קִשּׁוּרָא לְכָל מְקַטְרְגִין דִּלְהוֹן, דְּהָכִי אִינּוּן עֲשָׂרָה כִּתְרִין תַּתָּאִין, דְּהָא דָא לָקֳבֵל דָּא בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲבָל כִּתְרִין תַּתָּאִין אִינּוּן קְלִיפִּין לְגַבֵּי כִּתְרִין עִלָּאִין, דְּמִתְלַבְּשִׁין בְּהוֹן עֲשַׂר אַתְוָון בִּצְלוֹתָא, לְמֶהֱוֵי כְּפוּיִין תְּחוֹתוֹי כִּתְרִין תַּתָּאִין.

וּבְזִמְנָא דְּצַדִּיקַיָּא מִתַּקְּנִין בְּכַנְפֵי מִצְוָה וּבִתְפִלִּין, אִתְכַּפְיָין תְּחוֹתַיְיהוּ כִּתְרִין תַּתָּאִין, בְּהַהוּא זִמְנָא יֵעוּל מַלְכָּא בְּהֵיכָלֵיהּ דְּאִיהוּ אדנ"י, כְּגַוְונָא דָא יאהדונה"י, הָא מַלְכָּא בְּהֵיכָלֵיהּ, מָאן דְּבָעֵי לְמִשְׁאַל שְׁאֵלְתּוֹי יֵעוּל, וּבְגִין דָּא (תהלים נא יז) אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, בִּתְלַת קַדְמָאִין יְסַדֵּר בַּר נַשׁ

לשון הקודש

אותו בַּתְּפִלִּין, וְעוֹמְדִים לְפָנָיו בִּתְפִלָּה. לַבֵּינוֹנִיִּים צִיצִית וּתְפִלִּין הֵם כְּמוֹ שׁוֹר לְעֹל וְכַחֲמוֹר לְמַשָּׂא, וּבְשַׁבָּת נֶאֱמַר בָּהֶם לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרֶךָ. לָרְשָׁעִים הֵם קֶשֶׁר לְכָל הַמְקַטְרְגִים שֶׁלָּהֶם, שֶׁכָּךְ הֵם עֲשָׂרָה הַכִּתְרִים הַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁהֲרֵי זֶה כְּנֶגֶד זֶה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲבָל הַכִּתְרִים הַתַּחְתּוֹנִים הֵם קְלִפּוֹת אֶל הַכִּתְרִים הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁמִּתְלַבְּשׁוֹת בָּהֶן עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת בַּתְּפִלָּה שֶׁיִּהְיוּ כְּפוּתִים תַּחְתָּיו הַכִּתְרִים הַתַּחְתּוֹנִים.

וּבִזְמַן שֶׁצַּדִּיקִים מִתַּקְּנִים בְּכַנְפֵי מִצְוָה וּבִתְפִלִּין, נִכְנָעִים תַּחְתֵּיהֶם הַכִּתְרִים הַתַּחְתּוֹנִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן יִכָּנֵס הַמֶּלֶךְ לְהֵיכָלוֹ, שֶׁהוּא אדנ"י, כְּמוֹ זֶה: יאהדונה"י, הֲרֵי הַמֶּלֶךְ בְּהֵיכָלוֹ, מִי

שִׁבְחוֹי, כְּעַבְדָּא דִּמְסַדֵּר שִׁבְחוֹי קֳדָם רַבֵּיהּ, דְּאִלֵּין תְּלַת כָּתְבִין כָּל זַכְוָון, וּתְלַת בַּתְרָאִין חָתְמִין, וּבְגִין דָּא צָרִיךְ בַּר נַשׁ לְמֶהֱוֵי בְּהוֹן כְּעַבְדָּא דִּמְקַבֵּל פְּרָס מֵרַבֵּיהּ וְהָלַךְ לֵיהּ, דְּתַמָּן אִיהִי בֵּית קִבּוּל חוֹתָמָא דְקִשׁוּרָא וְאִיהִי מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא.

בְּאֶמְצָעִיּוֹת צָרִיךְ לְמִשְׁאַל, דְּתַמָּן ו' ו', חַד מָאתֵי כְּתִיבָה וְחַד מָאתֵי חֲתִימָה, וְאִינוּן ו' עִלָּאָה ו' תַּתָּאָה, כְּלִילָן תְּרֵין עֲשַׂר פְּרָקִין, תְּלַת קַדְמָאִין רֵישָׁא וּתְרֵין דְּרוֹעִין, תְּלַת בַּתְרָאִין גּוּפָא וּתְרֵין שׁוֹקִין, הָא אִתְפַּטַּר מִמַּלְכָּא, בְּגִין דָּא צָרִיךְ לְמֵיהַב תְּלַת פְּסִיעָן לַאֲחוֹרָא, וְרָזָא דְמִלָּה (בראשית מט לג) **וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה.**

לשון הקודש

שֶׁרוֹצֶה לִשְׁאֹל אֶת שְׁאֵלוֹתָיו יִכָּנֵס, וּמִשּׁוּם זֶה אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח. בְּשָׁלֹשׁ הָרִאשׁוֹנוֹת יְסַדֵּר אָדָם אֶת שִׁבְחוֹ, כְּמוֹ עֶבֶד שֶׁמְּסַדֵּר אֶת שִׁבְחוֹ לִפְנֵי רַבּוֹ, שֶׁשָּׁלֹשׁ אֵלֶּה כּוֹתְבִים כָּל הַזְּכֻיּוֹת, וְשָׁלֹשׁ הָאַחֲרוֹנוֹת חוֹתְמִים, וּמִשּׁוּם זֶה צָרִיךְ אָדָם לִהְיוֹת בָּהֶם כְּעֶבֶד שֶׁמְּקַבֵּל פְּרָס מֵרַבּוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ, שֶׁשָּׁם הוּא בֵּית קִבּוּל הַחוֹתָם שֶׁל הַקֶּשֶׁר, וְהִיא הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה.

בְּאֶמְצָעִיּוֹת צָרִיךְ לִשְׁאֹל, שֶׁשָּׁם ו' ו', אֶחָד בַּעֲלֵי הַכְּתִיבָה וְאֶחָד בַּעֲלֵי הַחֲתִימָה, וְהֵם ו' עֶלְיוֹנָה ו' תַּחְתּוֹנָה, כּוֹלְלִים שְׁנֵים עָשָׂר פְּרָקִים. שָׁלֹשׁ הָרִאשׁוֹנוֹת – הָרֹאשׁ וּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, שָׁלֹשׁ הָאַחֲרוֹנוֹת – הַגּוּף וּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, הֲרֵי נִפְטָר מִן הַמֶּלֶךְ. מִשּׁוּם זֶה צָרִיךְ לָתֵת שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת לְאָחוֹר, וְסוֹד הַדָּבָר – וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה.

תִּקּוּנָא חַד סַר

בְּרֵאשִׁית (דף כו ע"ב) בָּרָ"א שִׁי"ת, וּמַאי נִיהוּ. שִׁית הֵיכָלִין לָקָבֵל שִׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, אלהי"ם אִימָּא עִלָּאָה עֲלַיְיהוּ, דְּאִיהִי הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה, וּכְמָה דְּאִימָּא עִלָּאָה אַפִּיקַת שִׁית, הָכִי אִימָּא תַּתָּאָה אַפִּיקַת שִׁית וּמַאי נִיהוּ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְאִינּוּן שִׁית מָאנִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות כ יא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְהֵיכָלִין תַּתָּאִין אִינּוּן מָאנִין לְהֵיכָלִין עִלָּאִין.

וְכַד יִשְׂרָאֵל הֲווֹ מְצַלָּאן, כָּל הֵיכָלִין אִלֵּין הֲווֹ מִתְפַּתְּחָן לְגַבַּיְיהוּ, וּכְעַן בְּגָלוּתָא אִתְּמַר בְּהוֹן כָּל הַשְּׁעָרִים נִנְעֲלוּ, וּשְׁכִינְתָּא לְבָר מֵהֵיכָלָהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבָר מֵהֵיכָלֵיהּ, וּמַלְאָכַיָּא דִּמְמַנָּן עַל צְלוֹתִין לְבָר מֵהֵיכָלֵיהוֹן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה לג ז) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה, וְלָא אִית

לשון הקודש

תִּקּוּן אַחַד עָשָׂר

בְּרֵאשִׁית בָּרָ"א שִׁי"ת, וּמַה הוּא? שִׁשָּׁה הֵיכָלוֹת כְּנֶגֶד שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. אֱלֹהִי"ם, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה עֲלֵיהֶם, שֶׁהִיא הֵיכָל הַשְּׁבִיעִי, וּכְמוֹ שֶׁהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה הוֹצִיאָה שֵׁשׁ, כָּךְ הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה הוֹצִיאָה שֵׁשׁ, וּמַה הֵם? אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וְהֵם שִׁשָּׁה כֵּלִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יהו"ה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְהַהֵיכָלוֹת הַתַּחְתּוֹנִים הֵם כֵּלִים לַהֵיכָלוֹת הָעֶלְיוֹנִים.

וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ מִתְפַּלְּלִים, כָּל הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ הָיוּ נִפְתָּחִים אֲלֵיהֶם, וְכָעֵת בַּגָּלוּת נֶאֱמַר בָּהֶם כָּל הַשְּׁעָרִים נִנְעֲלוּ, וְהַשְּׁכִינָה מִחוּץ לְהֵיכָלָהּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִחוּץ לְהֵיכָלוֹ, וְהַמַּלְאָכִים

לוֹן לִצְלוֹתִין אֲתַר לְאַעָלָא, וְדָא אִיהוּ כָּל הַשְּׁעָרִים נִנְעֲלוּ, אֲבָל שַׁעֲרֵי דִּמְעָה לֹא נִנְעֲלוּ, וְלֵית מָאן דְּאַפְּתַּח לוֹן לְאִלֵּין שְׁעָרִים, עַד דְּיֵיתֵי מָארֵי דְּדִמְעָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות ב ו) וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה, וְלֵית הֵיכָלָא מִתְפַּתְּחָא אֶלָּא בֵּיהּ, וְדָא אִיהוּ וַתִּפְתַּח, וַתִּפְתַּח דְּאִתְפַּתַּח הַאי הֵיכָלָא לְגַבֵּיהּ, בְּמַאי אִתְפַּתַּח לֵיהּ בְּדִמְעָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה, וּמִיָּד וַתַּחְמֹל עָלָיו.

וְעוֹד וַתִּפְתַּח, כַּד יִשְׂרָאֵל פָּתְחִין בִּתְיוּבְתָּא בְּבִכְיָה, מִיָּד וַתַּחְמֹל עָלָיו, וְדָא אִיהוּ בִּבְכִי יָבֹאוּ (ירמיה לא ח), בִּזְכוּת בִּכְיָה דִּילֵיהּ יִתְכַּנְּשׁוּן מִן גָּלוּתָא.

דְּאִית הֵיכָלָא דְּדִמְעָה, דְּלֵית לָהּ רְשׁוּ לְמִפְתַּח אֶלָּא בְּדִמְעָה, וְאִית הֵיכָלָא דְּנִגּוּנָא, דְּלֵית

לשון הקודש

הַמְמֻנִּים עַל הַתְּפִלּוֹת מְחוּץ לְהֵיכְלֵיהֶם. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה, וְאֵין לַתְּפִלּוֹת מָקוֹם לְהִכָּנֵס, וְזֶהוּ כָּל הַשְּׁעָרִים נִנְעֲלוּ, אֲבָל שַׁעֲרֵי דִּמְעָה לֹא נִנְעֲלוּ, וְאֵין מִי שֶׁיִּפְתַּח אֶת הַשְּׁעָרִים הַלָּלוּ עַד שֶׁיָּבֹא בַּעַל הַדִּמְעָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה, וְאֵין הַהֵיכָל נִפְתָּח אֶלָּא בּוֹ, וְזֶהוּ וַתִּפְתַּח, שֶׁנִּפְתַּח הַהֵיכָל הַזֶּה אֵלָיו. בַּמֶּה נִפְתָּח לוֹ? בְּדִמְעָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה, וּמִיָּד וַתַּחְמֹל עָלָיו.

וְעוֹד וַתִּפְתַּח, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל פּוֹתְחִים בִּתְשׁוּבָה בִּבְכִיָּה, מִיָּד וַתַּחְמֹל עָלָיו, וְזֶהוּ בִּבְכִי יָבֹאוּ, בִּזְכוּת הַבְּכִיָּה שֶׁלּוֹ יִתְכַּנְּסוּ מִן הַגָּלוּת.

שֶׁיֵּשׁ הֵיכָל שֶׁל דִּמְעָה שֶׁאֵין לָהּ רְשׁוּת

לָהּ רְשׁוּ לְמִפְתַּח אֶלָּא בְּנִגּוּנָא, וּבְגִין דָּא דָּוִד מִתְקָרֵב לְהַהוּא הֵיכָלָא בְּנִגּוּנָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (מלכים ב ג טו) וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן, וְאִית הֵיכָלָא דִנְהוֹרָא, דְּלָא מִתְפַּתְּחָא אֶלָּא לְבַר נַשׁ דַּהֲוָה מִתְעַסֵּק בִּנְהוֹרָא דְאוֹרַיְיתָא.

וְאִית הֵיכָלָא דִנְבוּאָה, דְּלָא מִתְפַּתְּחָא אֶלָּא לְבַר נַשׁ דַּהֲוָה חָכָם גִּבּוֹר וְעָשִׁיר, וְאִית הֵיכָלָא דִיְרָאָה, דְּאִתְקְרֵי הֵיכַל הַיִּרְאָה, דְּלָא מִתְפַּתְּחָא אֶלָּא לְמָאן דְּאִית בֵּיהּ דְּחִילוּ, וְאִית הֵיכָלָא דַעֲנִיִּים, דְּלָא מִתְפַּתְּחָא אֶלָּא לַעֲנִיִּים דַּהֲווֹ מִתְעַטְּפִים קֳדָם יהו"ה בִּצְלוֹתָא, בְּעִטּוּפָא דְמִצְוָה דְצִיצִית וּתְפִלִּין וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (תהלים קב א) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף.

וְאִית תַּרְעָא דְצַדִּיקַיָּא, דְּלָא מִתְפַּתְּחָא אֶלָּא לְצַדִּיקַיָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם קיח כ) זֶה

לשון הקודש

לִפְתֹּחַ אֶלָּא בִּדְמִעָה, וְיֵשׁ הֵיכַל הַנִּגּוּן שֶׁאֵין לָהּ רְשׁוּת לִפְתֹּחַ אֶלָּא בְּנִגּוּן, וּמִשּׁוּם זֶה דָּוִד מִתְקָרֵב לְאוֹתוֹ הַהֵיכָל בְּנִגּוּן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן. וְיֵשׁ הֵיכָל שֶׁל אוֹר שֶׁלֹּא נִפְתָּח אֶלָּא לְאָדָם שֶׁהָיָה מִתְעַסֵּק בְּאוֹר הַתּוֹרָה.

וְיֵשׁ הֵיכָל שֶׁל נְבוּאָה שֶׁלֹּא נִפְתָּח אֶלָּא לְאָדָם שֶׁהוּא חָכָם גִּבּוֹר וְעָשִׁיר, וְיֵשׁ הֵיכָל שֶׁל יִרְאָה שֶׁנִּקְרָא הֵיכַל הַיִּרְאָה, שֶׁלֹּא נִפְתָּח אֶלָּא לְמִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאָה, וְיֵשׁ הֵיכָל שֶׁל עֲנִיִּים שֶׁלֹּא נִפְתָּח אֶלָּא לָעֲנִיִּים שֶׁהָיוּ מִתְעַטְּפִים לִפְנֵי יהו"ה בִּתְפִלָּה, בְּעִטּוּף שֶׁל מִצְוָה שֶׁל צִיצִית וּתְפִלִּין, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף.

וְיֵשׁ שַׁעַר שֶׁל צַדִּיקִים שֶׁלֹּא נִפְתָּח אֶלָּא לַצַּדִּיקִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה

הַשַּׁעַר לַיְיָ׳ צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ, וְהַאי אִיהוּ תַּרְעָא דְצַדִּיק חַ"י עָלְמִין, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם לז כה) וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ לָחֶם, וּכְעַן בְּגָלוּתָא אִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה נז א) הַצַּדִּיק אָבָד, מַאי אָבָד, אָבַד לְמַטְרוֹנִיתָא, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (שם יט ה) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ, יֶחֱרַב בְּבַיִת רִאשׁוֹן, וְיָבֵשׁ בְּבַיִת שֵׁנִי, וּבְגִין דְּלֵית לֵיהּ מִדִּילֵיהּ, עֲנִיִּין צָוְוחִין בְּחַ"י בִּרְכָאָן דִּצְלוֹתָא, לְגַבֵּי חַ"י עָלְמִין, וְהָא אִסְתַּלַּק מִתַּמָּן נְבִיעוּ דְכָל בִּרְכָאָן, וְלֵית מָאן דִּיְהִיב לוֹן, וְתַרְעִין אָחֲרָנִין סְתִימִין, וְתַרְעָא דְצַדִּיק חֲרֵבָא וִיבֵשָׁה, כְּמָה דְעָנִי חָרֵב וְיָבֵשׁ, וְדָזָא דְמִלָּה (בראשית א ט) יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה.

וְלֵית תַּרְעָא פְּתִיחָא אֶלָּא תַּרְעָא דְּדִמְעָה, וּמַאי אִיהִי בַּת עַיִן, דְּדִמְעָה מִינָהּ נַפְקָא, וַעֲלָהּ

לשון הקודש

צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ, וְזֶהוּ הַשַּׁעַר שֶׁל צַדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ לָחֶם, וְכָעֵת בַּגָּלוּת נֶאֱמַר בּוֹ הַצַּדִּיק אָבָד. מַה זֶּה אָבָד? אָבַד לַגְּבִירָה, וְנֶאֱמַר בּוֹ וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ, יֶחֱרַב בְּבַיִת רִאשׁוֹן, וְיָבֵשׁ בְּבַיִת שֵׁנִי. וּמִשּׁוּם שֶׁאֵין לוֹ מִשֶּׁלּוֹ, הָעֲנִיִּים צוֹעֲקִים בְּחַ"י בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה אֶל חַ"י הָעוֹלָמִים, וַהֲרֵי הִסְתַּלֵּק מִשָּׁם הַנְּבִיעָה שֶׁל כָּל הַבְּרָכוֹת וְאֵין מִי שֶׁיִּתֵּן לָהֶם, וְהַשְּׁעָרִים הָאֲחֵרִים סְתוּמִים, וְשַׁעַר הַצַּדִּיק חָרֵב וְיָבֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁעָנִי חָרֵב וְיָבֵשׁ, וְסוֹד הַדָּבָר – יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה.

וְאֵין שַׁעַר פָּתוּחַ אֶלָּא שַׁעַר שֶׁל דִּמְעָה, וּמַה הִיא בַּת עַיִן? שֶׁדִּמְעָה יוֹצֵאת מִמֶּנָּה,

אִתְּמַר (תהלים יז ח) שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן, וּבָה וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה (שמות ב ו), לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּיַרְחֵם עָלֵיהּ בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קב יד) אַתָּה תָּקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן, בְּגִין דְּאִיהִי לַבַּת אֵשׁ דְּאִתְחַזְיָא לְמֹשֶׁה בַּסְּנֶה, דִכְתִיב (שמות ג ב) וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְיָ' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, אִיהִי בַ"ת מִן בְּרֵאשִׁי"ת, וְדָא בְּרֵאשִׁית.

תִּקּוּנָא תְּרֵיסַר

בְּרֵאשִׁי"ת (דף כז ע"א) מַאֲמָר קַדְמָאָה דְכֹלָּא, כְּלִילָא מֵעֲשַׂר אֲמִירָן, וְאִיהִי ל"ב אלהי"ם דְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, וּמִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא אִתְּיְהִיבַת, דְּאִיהִי גְבוּרָה אֶשָּׁא סוּמְקָא, וּבְגִין דָּא בְּלַבַּת אֵשׁ (שמות ג ב), וּמֹשֶׁה הֲוָה מִסִּטְרָא דְלֵיוָאֵי מִסִּטְרָא דִילֵיהּ מַמָּשׁ, וְאַמַּאי אִתְגַּלְיָא לֵיהּ בַּסְּנֶה, לְאַחֲזָאָה דַהֲוָת בְּדוּחֲקָא בֵּין הַקּוֹצִים, וְעִם כָּל דָּא וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ

לשון הקודש

וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן, וּבָה וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה, לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁיְּרַחֵם עָלֶיהָ בַּגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אַתָּה תָּקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן, מִשּׁוּם שֶׁהִיא לַבַּת אֵשׁ שֶׁנִּרְאֵתָה לְמֹשֶׁה בַּסְּנֶה, שֶׁכָּתוּב וַיֵּרָא מַלְאַךְ יהו"ה אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, הִיא בַ"ת מִן בְּרֵאשִׁי"ת, וְזֶה בְּרֵאשִׁית.

תִּקּוּן שְׁנֵים עָשָׂר

בְּרֵאשִׁית הוּא מַאֲמָר רִאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל, כָּלוּל מֵעֶשֶׂר אֲמִירוֹת, וְהִיא ל"ב אֱלֹהִי"ם שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וּמִצַּד שְׂמֹאל נִתְּנָה, שֶׁהִיא גְבוּרָה, אֵשׁ אֲדֻמָּה, וּמִשּׁוּם זֶה בְּלַבַּת אֵשׁ, וּמֹשֶׁה הָיָה מִצַּד הַלְוִיִּם מֵהַצַּד שֶׁלּוֹ מַמָּשׁ, וְלָמָּה הִתְגַּלָּה לוֹ בַּסְּנֶה? לְהַרְאוֹת שֶׁהָיְתָה בְּדֹחַק בֵּין הַקּוֹצִים, וְעִם

אֶכָּל, בְּגִין שׁוֹשַׁנִּים דְּאִינּוּן בְּנָהָא, דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דַּהֲווֹ עֲתִידִין לְמֶהֱוֵי בְּגָלוּתָא בֵּין עֵרֶב רַב דְּאִינּוּן קוֹצִים, וְדָא אִיהוּ רָזָא (ירמיהו מו כח) כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדַּחְתִּיךָ שָׁמָּה, וְאוֹתְךָ לֹא אֶעֱשֶׂה כָלָה.

אַחֲזֵי לֵיהּ אַגְרָא דְּכַלָּה, דְּאִיהִי לַבַּת אֵשׁ בֵּין הַקּוֹצִים דְּאִינּוּן חַיָּיבַיָּא, כַּד דָּחֲקִין לִשְׁכִינְתָּא וְיִשְׂרָאֵל, אַגְרָא דִלְהוֹן כַּלָּה, נַפְקָא שְׁכִינְתָּא כַּלָּה מִבֵּינַיְיהוּ, וְיֵתֵי חָתָן בְּגִינָהּ, וְדָא אִיהוּ אַגְרָא דְכַלָּה דּוֹחֲקָא, וְיִפְרוֹק לוֹן מִן גָּלוּתָא בְּגִינָהּ, וְדוֹחֲקָא דְגָלוּתָא דְעֵרֶב רַב לְיִשְׂרָאֵל מְמַהֵר לוֹן פּוּרְקָנָא, וְרִפְיוֹן דִּילְהוֹן מְעַכֵּב לוֹן לְיִשְׂרָאֵל פּוּרְקָנָא, בְּגִין דָּא אִתְחַזֵּי לֵיהּ לְמֹשֶׁה בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, מִגּוֹ כּוּבִין.

לשון הקודש

כָּל זֶה וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֶכָּל, בִּשְׁבִיל הַשּׁוֹשַׁנִּים, שֶׁהֵם בָּנֶיהָ, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיוּ עֲתִידִים לִהְיוֹת בַּגָּלוּת בֵּין הָעֵרֶב רַב שֶׁהֵם קוֹצִים, וְזֶהוּ הַסּוֹד כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדַּחְתִּיךָ שָׁמָּה, וְאוֹתְךָ לֹא אֶעֱשֶׂה כָלָה.

הֶרְאָה לוֹ שְׂכַר הַכַּלָּה, וְהִיא לַבַּת אֵשׁ בֵּין הַקּוֹצִים, שֶׁהֵם הָרְשָׁעִים, כְּשֶׁהֵם דּוֹחֲקִים אֶת הַשְּׁכִינָה וְאֶת יִשְׂרָאֵל, הַשָּׂכָר שֶׁלָּהֶם כַּלָּה, יוֹצֵאת הַשְּׁכִינָה הַכַּלָּה מִבֵּינֵיהֶם, וְיָבֹא הֶחָתָן בִּשְׁבִילָהּ, וְזֶהוּ שְׂכַר הַכַּלָּה – הַדּוֹחֵק, וְיִגְאַל אוֹתָם מִן הַגָּלוּת בִּשְׁבִילָהּ, וְהַדּוֹחֵק שֶׁל הַגָּלוּת שֶׁל הָעֵרֶב רַב אֶת יִשְׂרָאֵל, מְמַהֵר לָהֶם אֶת הַגְּאֻלָּה, וְהָרִפְיוֹן שֶׁלָּהֶם מְעַכֵּב לְיִשְׂרָאֵל אֶת הַגְּאֻלָּה, בִּגְלַל זֶה נִרְאָה לְמֹשֶׁה בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, מִתּוֹךְ הַקּוֹצִים.

כַּד אִתְקַרִיב תַּמָּן לְמֶחֱזֵי עוֹבָדָא דָא, אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַל תִּקְרַב הֲלוֹם, שַׁל נְעָלֶיךָ (שמות ג ה), הָכָא רֶמֶז דְּאִתְפַּשַּׁט מִן גּוּפָא דִּילֵיהּ, דְּאִיהוּ נַעַל, לְגַבֵּי גּוּפָא אָחֳרָא דְּאִתְלַבַּשׁ כַּד אִתְקַרִיב, וְאִית מָאן דְּיֵימָא דְּאִיהוּ אִתְּתֵיהּ, וְכֹלָּא קְשׁוֹט דָּא וְדָא.

וְכֵן אַחֲזֵי לֵיהּ דְּבֵי מַקְדְּשָׁא דְּאִיהִי בִּנְיָנָא דְּבַר נַשׁ דְּעָתִיד לְאִתְחָרְבָא, וְיִתְבְּנֵי זִמְנָא אָחֳרָא עַל יְדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן (חגי ב ט), בְּגִין דְּאִתְּמַר בּוֹ (זכריה ב ט) וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יְיָ חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב, אִתְּמַר בְּבֵי מַקְדְּשָׁא בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יְיָ.

וְאִתְּמַר הָתָם לְגַבֵּי אָדָם (בראשית ב כב) וַיִּבֶן יְיָ אלהי"ם אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן

לשון הקודש

כְּשֶׁהִתְקָרֵב לְשָׁם לִרְאוֹת הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַל תִּקְרַב הֲלוֹם, שַׁל נְעָלֶיךָ. כָּאן רֶמֶז שֶׁהִתְפַּשַּׁט מִן הַגּוּף שֶׁלּוֹ, שֶׁהִיא נַעַל, לְגוּף אַחֵר שֶׁהִתְלַבֵּשׁ כְּשֶׁהִתְקָרֵב, וְיֵשׁ מִי שֶׁיֹּאמַר שֶׁהוּא אִשְׁתּוֹ, וְהַכֹּל אֱמֶת, זֶה וָזֶה.

וּכֵן הֶרְאָה לוֹ שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בִּנְיָן שֶׁל אָדָם, שֶׁעָתִיד לְהֵחָרֵב, וְיִבָּנֶה פַּעַם אַחֶרֶת עַל יַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יהו"ה חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב, נֶאֱמַר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יהו"ה.

וְנֶאֱמַר שָׁם אֵצֶל אָדָם וַיִּבֶן יהו"ה אֱלֹהי"ם אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם,

הָאָדָם, דָּא חָכְמָה, וַיְבִיאֶהָ אֶל הָאָדָם, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דַּרְגָּא דְמשֶׁה, וְהַאי צֵלָע אִיהוּ וַדַּאי כַּלַּת משֶׁה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר וַיֵּרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יְיָ' בְּלַבַּת אֵשׁ, דְּאִיהִי בַּת יְחִידָה, דְמִנָּהּ נָפִיק נְהוֹרָא דְאוֹרַיְיתָא.

כְּגַוְונָא דָּא אִתְּמַר (שמות ב ו), וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד, וַתִּרְאֵהוּ דָּא שְׁכִינְתָּא, דַּהֲוָה בָכֵי בְּגִינָהּ, מִיָּד וַתַּחְמוֹל עָלָיו, וְדָא הוּא בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם (ירמיהו לא ח), בְּתַחֲנוּנִים וַדַּאי, לְקַיְימָא וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ (ישעיהו נד ז).

בְּהַאי זִמְנָא כָּל חֵיוָן יִתְעָרוּן בְּקָלָא, וְעוֹפִין מְצַפְּצְפִין בְּשִׁיר, לְקַבְּלָא בְּרַתָּא בְּחֶדְוָה בְּנִגּוּנָא, לְקַבְּלָא קִדּוּשִׁין מֵהֶחָתָן, דְּאִינּוּן קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ וכו' (שם ו ג), וְלֵית קְדוּשָׁה פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה, וְקִדּוּשִׁין אִינּוּן מִסִּטְרָא דְחָכְמָה דְאִיהוּ י',

לשון הקודש

זוֹ חָכְמָה, וַיְבִיאֶהָ אֶל הָאָדָם, זֶה עַמּוּד הָאֶמְצָעִי הַדַּרְגָּה שֶׁל משֶׁה, וְהַצֵּלַע הַזוֹ הִיא וַדַּאי כַּלַּת משֶׁה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַיֵּרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יהו"ה בְּלַבַּת אֵשׁ, שֶׁהִיא בַּת יְחִידָה שֶׁמִּמֶּנָּה יוֹצֵא אוֹר הַתּוֹרָה.

כְּמוֹ זֶה נֶאֱמַר וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד, וַתִּרְאֵהוּ זוֹ הַשְּׁכִינָה, שֶׁהָיָה בוֹכֶה בִּשְׁבִילָהּ, מִיַּד וַתַּחְמֹל עָלָיו, וְזֶהוּ בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם. בְּתַחֲנוּנִים וַדַּאי, לְקַיֵּם וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ.

בַּזְּמַן הַזֶּה כָּל הַחַיּוֹת יִתְעוֹרְרוּ בְּקוֹל, וְהָעוֹפוֹת מְצַפְּצְפִים בְּשִׁיר, לְקַבֵּל אֶת הַבַּת בְּשִׂמְחָה בְּנִגּוּן, לְקַבֵּל קִדּוּשִׁין מֵהֶחָתָן, שֶׁהֵם קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ וְכוּ',

קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ׳ רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹהּ (ירמיהו ב ג), רֵאשִׁית וַדַּאי, וּמִתְבָּרְכִין בְּשֶׁבַע בִּרְכָאָן מִסִּטְרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי בְּרָכָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (יחזקאל מד ל) לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ, וְשֶׁבַע בִּרְכָאָן אִינּוּן, בְּשַׁחֲרִית שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבְעַרְבִית שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ שְׁתַּיִם לְאַחֲרֶיהָ, וְאִינּוּן שֶׁבַע סְפִירָן דִּכְלִילָן בְּחָתָן וְכַלָּה, וְדָא אִיהוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר, הָא הָכָא קְדוּשָׁה וּבְרָכָה וְיִחוּד, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְעַר דָּוִד בְּכִנּוֹר דְּאִיהוּ מְנַגֵּן מֵאֵלָיו, בַּעֲשָׂרָה מִינֵי נִיגּוּנִין: קַדְמָאָה בְּאַשְׁרֵי וְדָא בְּרֵאשִׁית.

תִּקּוּנָא תְּלֵיסַר

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן אַשְׁרֵ"י, וְדָא אִיהוּ אַשְׁרֵי הָאִישׁ, וְאִיהוּ אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה, רֵישָׁא לְכָל (דף כז ע"ב) רֵישִׁין, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שיר ז ו) רֹאשֵׁךְ

לשון הקודש

וְאֵין קְדֻשָּׁה פְּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, וְהַקְּדוּשִׁין הֵם מִצַּד שֶׁל הַחָכְמָה שֶׁהִיא י׳, קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהו"ה רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹהּ, רֵאשִׁית וַדַּאי, וּמִתְבָּרְכִים בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת מִצַּד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא בְּרָכָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ. וְשֶׁבַע בְּרָכוֹת הֵן – בְּשַׁחֲרִית שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבְעַרְבִית שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ שְׁתַּיִם לְאַחֲרֶיהָ, וְהֵם שֶׁבַע סְפִירוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בְּחָתָן וְכַלָּה, וְזֶהוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר, הֲרֵי כָּאן קְדֻשָּׁה וּבְרָכָה וְיִחוּד. בְּאוֹתוֹ זְמַן מִתְעוֹרֵר דָּוִד בְּכִנּוֹר שֶׁהוּא מְנַגֵּן מֵאֵלָיו בַּעֲשָׂרָה מִינֵי נִגּוּנִים, רִאשׁוֹן בְּאַשְׁרֵי, וְזֶה בְּרֵאשִׁית.

תִּקּוּן שְׁלֹשָׁה עָשָׂר

בְּרֵאשִׁית, שָׁם אַשְׁרֵ"י, וְזֶהוּ אַשְׁרֵי הָאִישׁ, וְהוּא אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה, רֹאשׁ לְכָל הָרָאשִׁים, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ

עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל וְדָא תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן דָּא תְּפִלִּין דְּיָד, וּבֵיהּ מְשַׁבְּחִין לְבַת בְּהַאי אַשְׁרֵי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ל יג) בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת.

מָאן זָכֵי לְאַעָלָא תַּמָּן, אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים (תהלים א), דְּאִיהִי עֵצָה בִּישָׁא מִסִּטְרָא דְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא עָמָד, מָאן דֶּרֶךְ חַטָּאִים הַהִיא דְאִתְּמַר בָּהּ (משלי ל כ) כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת, אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ וְגוֹמֵר, וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב, מָאן מוֹשַׁב לֵצִים, דָּא לִילִי"ת אִיהִי דְּעֵרֶב רַב, דְּאִיהִי מְטַמְּאָה כְּנִדָּה בְּמוֹשָׁבָהּ, וְכֵן עֵרֶב רַב מְטַמְּאִין בְּמוֹשָׁבָם לְצַדִּיקַיָּא דְיָתְבִין בֵּינַיְיהוּ כְּנִדָּה.

וּמָאן דְּאִתְדַּבַּק בְּהַאי אַשְׁרֵי, דְּאִיהוּ כִּתְרָא וְרֵישָׁא דְאוֹרַיְיתָא, אִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים א

לשון הקודש

כַּכַּרְמֶל, וְזֶה תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן זֶה תְּפִלִּין שֶׁל יָד, וּבוֹ מְשַׁבְּחִים אֶת הַבַּת בְּאַשְׁרֵי הַזֶּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת.

מִי זוֹכֶה לְהִכָּנֵס שָׁם? אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים, שֶׁהִיא עֵצָה רָעָה מִצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא עָמָד, מִי זוֹ דֶּרֶךְ חַטָּאִים? אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי ל) כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ וְגוֹמֵר. וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב, מִי זֶה מוֹשַׁב לֵצִים? זוֹ לִילִית, אִמָּם שֶׁל עֵרֶב רַב, שֶׁמְּטַמֵּאת כְּנִדָּה בְּמוֹשָׁבָהּ, וְכֵן עֵרֶב רַב מְטַמְּאִים בְּמוֹשָׁבָם אֶת הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹשְׁבִים בֵּינֵיהֶם כְּנִדָּה.

וּמִי שֶׁדָּבֵק בָּאַשְׁרֵי הַזֶּה, שֶׁהוּא כֶּתֶר וְרֹאשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה, נֶאֱמַר בּוֹ וְהָיָה כְּעֵץ

ג) וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם, וְדָא עֵץ חַיִּים, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל, וְהַאי תִּקּוּנָא קַדְמָאָה.

תִּנְיָינָא בְּשִׁיר דָּא חָכְמָה, שָׁר י׳, וּתְלַת יוּדִי"ן אִנּוּן י׳ י׳ י׳, וְאִינּוּן רֵישָׁא וְסוֹפָא וְאֶמְצָעִיתָא דְּאָת י׳, וְאִינּוּן רְמִיזִין בִּשְׁמָא סְתִים דְּאִיהוּ יו"ד ה"י וא"ו ה"י, בְּאִלֵּין תְּלַת שַׁבַּח דָּוִד מַלְכָּא לִבְרַתָּא דְּמַלְכָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קכא א) שִׁיר לַמַּעֲלוֹת, ל׳ מַעֲלוֹת אִינּוּן וַדַּאי, אִינּוּן תְּלָתִין דַּרְגִּין, דִּבְהוֹן בְּרַתָּא סָלְקָא לְגַבֵּי אַבָּא.

בְּחָמֵשׁ נִימִין דְּכִנּוֹר, דְּאִינּוּן חָמֵשׁ אַזְכָּרוֹת דְּאַדְכִּיר חָמֵשׁ זִמְנִין יהו"ה בְּהַאי מִזְמוֹר, חַד עֶזְרִי מֵעִם יְיָ׳, ב׳ יְיָ׳ שֹׁמְרֶךָ, ג׳ יְיָ׳ צִלְּךָ, ד׳ יְיָ׳ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע, ה׳ יְיָ׳ יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ, וּבְהוֹן מַלְכָּא אָמַר לְגַבֵּי כַלָּה, צַהֲלִי קוֹלֵךְ בַּת גַּלִּים (ישעיהו

לשון הקודש

שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם, וְזֶה עֵץ חַיִּים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל, וְזֶה תִּקּוּן רִאשׁוֹן.

הַשֵּׁנִי בְּשִׁיר זֶה חָכְמָה, שָׁר י׳, וְשָׁלֹשׁ יוֹדִי"ם הֵן י׳ י׳ י׳, וְהֵם רֹאשׁ וְסוֹף וְאֶמְצַע שֶׁל הָאוֹת י׳, וְהֵם רְמוּזִים בַּשֵּׁם נִסְתָּר שֶׁהוּא יו"ד ה"י וא"ו ה"י. בְּאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ שִׁבַּח דָּוִד הַמֶּלֶךְ אֶת בַּת הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שִׁיר לַמַּעֲלוֹת, ל׳ מַעֲלוֹת הֵן וַדַּאי, אוֹתָן שְׁלֹשִׁים דְּרָגוֹת שֶׁבָּהֶם הַבַּת עוֹלָה לָאָב.

בַּחֲמִשָּׁה נִימִין שֶׁל כִּנּוֹר, שֶׁהֵם חָמֵשׁ אַזְכָּרוֹת שֶׁהִזְכִּיר חָמֵשׁ פְּעָמִים יהו"ה בַּמִּזְמוֹר הַזֶּה, אֶחָד – עֶזְרִי מֵעִם יהו"ה, ב׳ – יהו"ה שֹׁמְרֶךָ, ג׳ – יהו"ה צִלְּךָ, ד׳ – יהו"ה יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע, ה׳ – יהו"ה יִשְׁמָר

י ל), בַּת עֲשָׂרָה גַּלְגַּלִּים, דְּסָלִיק בְּהוֹן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, בַּעֲשָׂרָה מִינֵי נִגּוּנִין.

וּבְאַרְבַּע חֵיוָן דְּסָלִיק יהו"ה, בְּשִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשׁוּלָּשׁ, מְרוּבָּע, דְּאִיהוּ יהו"ה, דְּקוֹלוֹ סָלְקָא כְּגַלֵּי יַמָּא, וְגַלֵּי יַמָּא דִּלְעֵילָא אִינוּן עֲשָׂרָה גַּלְגַּלִּין, וַעֲלַיְהוּ אִתְּמַר (שיר ה יד) יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ, בִּתְרֵין דְּרוֹעִין דִּבְרַתָּא.

וּבְהוֹן שִׁית פִּרְקִין, וְאִינוּן שִׁית דַּרְגִּין דְּכָרְסַיָּא, שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, וְכַד סָלִיק ו' בְּהוֹן, יִתְעָרוּן לְגַבֵּיהּ לְקַבְּלָא לֵיהּ שְׂרָפִים בְּגַדְפַּיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה ו ב) **שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם וְגוֹמֵר, וּמָאן דְּסָלִיק עַל גַּדְפַּיְיהוּ וּפָרַח בְּהוֹן אִיהוּ ו', כְּלִיל שִׁית תֵּיבִין דִּיחוּדָא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר** (קהלת י כ) **כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם וְגוֹמֵר.**

לשון הקודש

צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ. וּבָהֶם הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר לַכַּלָּה, צַהֲלִי קוֹלֵךְ בַּת גַּלִּים, בַּת עֲשָׂרָה גַּלְגַּלִּים, שֶׁעוֹלֶה בָּהֶם יו"ד ה"א וא"ו ה"א בַּעֲשָׂרָה מִינֵי נִגּוּנִים.

וּבְאַרְבַּע חַיּוֹת שֶׁעוֹלֶה יהו"ה, בְּשִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, מְרֻבָּע, שֶׁהוּא יהו"ה, שֶׁקּוֹלוֹ עוֹלֶה כְּגַלֵּי הַיָּם, וְגַלֵּי הַיָּם שֶׁלְּמַעְלָה הֵם עֲשָׂרָה גַּלְגַּלִּים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ, בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת הַבַּת.

וּבָהֶם שִׁשָּׁה פְּרָקִים, וְהֵם שֵׁשׁ דְּרָגוֹת שֶׁל הַכִּסֵּא, שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, וּכְשֶׁעוֹלֶה בָּהֶם ו', יִתְעוֹרְרוּ אֵלָיו לְקַבֵּל אוֹתוֹ הַשְּׂרָפִים בְּכַנְפֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם וְגוֹמֵר, וּמִי שֶׁעוֹלֶה עַל כַּנְפֵיהֶם וּפוֹרֵחַ בָּהֶם הוּא ו', כּוֹלֵל שֵׁשׁ תֵּבוֹת הַיִּחוּד שֶׁל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וּבִגְלָלוֹ נֶאֱמַר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם וְגוֹמֵר.

וְכַד סָלְקָא בְּרַתָּא סָלְקָא בִּתְרֵין דְּרוֹעוֹי דְּאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, דְּבְהוֹן שִׁית פִּרְקִין דְּאִיהוּ ו', וְרָזָא דְּמִלָּה שְׁמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי (שיר ב ו).

כַּד סָלְקָא הַאי שִׁיר, סָלְקָא בְּשִׁית תֵּיבִין דְּאִינּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר, וְכַד נָחֲתָא, נָחֲתָא בְּשִׁית, דְּאִינּוּן בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, וְנִגּוּנָא כַּד סָלִיק סָלִיק בְּשִׁית, וְכַד מָאִיךְ מָאִיךְ בְּשִׁית, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם ה טו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ.

וַעֲשָׂרָה גַּלְגַּלִּין אִינּוּן י', דְּאִינּוּן לָקֳבֵל עֲשַׂר אֶצְבְּעָאן דְּבָטְשִׁין בְּנִגּוּנָא, חָמֵשׁ בְּחָמֵשׁ, וְאִינּוּן ה"ה, דְּסָלְקִין בְּי' בְּשִׁית דַּרְגִּין דְּאִיהוּ ו', בֵּיהּ סָלְקִין וְנָחֲתִין, וְאִיהוּ כְּגַוְונָא דְּסֻלָּם, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כח יב) וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְגוֹמֵר, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, וְכֹלָּא יהו"ה, יו"ד

לשון הקודש

וּכְשֶׁעוֹלָה הַבַּת, עוֹלָה בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹתָיו שֶׁהֵם חֶסֶד וּגְבוּרָה, שֶׁבָּהֶם שִׁשָּׁה פִּרְקִים שֶׁהוּא ו', וְסוֹד הַדָּבָר – שְׁמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי.

כְּשֶׁעוֹלָה הַשִּׁיר הַזֶּה, עוֹלֶה בְּשֵׁשׁ תֵּבוֹת, שֶׁהֵן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר, וּכְשֶׁיּוֹרֵד, יוֹרֵד בְּשֵׁשׁ, שֶׁהֵם בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, וְהַנִּגּוּן כְּשֶׁעוֹלֶה, עוֹלֶה בְּשֵׁשׁ, וּכְשֶׁיּוֹרֵד, יוֹרֵד בְּשֵׁשׁ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ.

וַעֲשָׂרָה גַּלְגַּלִּים הֵם י', שֶׁהֵם כְּנֶגֶד עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת שֶׁמַּכִּים בַּנִּגּוּן, חָמֵשׁ בְּחָמֵשׁ, וְהֵם ה"ה, שֶׁעוֹלִים בְּי' בְּשֵׁשׁ דַּרְגּוֹת שֶׁהוּא ו', בּוֹ עוֹלִים וְיוֹרְדִים, וְהוּא כְּמוֹ הַסֻּלָּם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְגוֹמֵר, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם עֹלִים

ה"א וא"ו ה"א, יָ"ד, וְדָוִד מְנַגֵּן בְּיָד (שמואל א יט ט), **ו' אִיהוּ גּוּפָא, גַּדְפּוֹי ה"ה, רֵישָׁא דִּילֵיהּ י', בֵּיהּ סָלִיק קָלָא דְּנִגּוּנָא.**

וְעוֹד ו' אִיהִי מְנַרְתָּא, ה' ה' שְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנוֹרָה מִצִּדָּהּ הָאֶחָת וְגוֹמֵר (שמות כה לב), **ו' מְנוֹרָה בְּאֶמְצַע, נֵר עַל רֵישֵׁיהּ י', כַּד שַׁרְיָא בְּאָת ו' אִתְעֲבִיד ז', וְרָזָא דְּמִלָּה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת** (במדבר ח ב).

לָקָבֵל מְנַרְתָּא דְּאִיהִי ו', וְשִׁית קְנֵי מְנַרְתָּא דְּאִינּוּן ה' ה', שִׁית וָוִי"ן, וְרָזָא דְּמִלָּה שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת (זכריה ד ב), **עַד דְּסָלְקִין לְי"ד, דְּאִיהוּ יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְדָא אִיהוּ וְדָוִד מְנַגֵּן בְּיָד, יָ"ד לָקָבֵל יָ"ד, וְסָלְקָא ה' בְּאָת ו', וּלְבָתַר סָלִיק ו' בְּי', שִׁית זְמִנִּין עֶשֶׂר, עַד דְּסָלִיק לְשִׁתִּין, וְאִינּוּן אַתְוָון הַדְּבֵקוֹת בִּקְרִיאַת שְׁמַע, דִּבְגִינַיְיהוּ**

לשון הקודש

וְיִרְדִּים בּוֹ, וְהַכֹּל יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יָ"ד, וְדָוִד מְנַגֵּן בְּיָד, ו' הוּא גּוּף, כְּנָפָיו ה"ה, רֹאשׁוֹ י', בּוֹ עוֹלֶה קוֹל הַנִּגּוּן.

וְעוֹד ו' הִיא מְנוֹרָה, שְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנוֹרָה מִצִּדָּהּ הָאֶחָת וְגוֹמֵר, ו' מְנוֹרָה בְּאֶמְצַע, נֵר עַל רֹאשׁוֹ י', כְּשֶׁשּׁוֹרָה בָּאוֹת ו' נַעֲשָׂה ז', וְסוֹד הַדָּבָר – יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת.

כְּנֶגֶד הַמְּנוֹרָה שֶׁהִיא ו', וְשִׁשָּׁה קְנֵי הַמְּנוֹרָה שֶׁהֵם ה' ה', שֵׁשׁ וָוִי"ן, וְסוֹד הַדָּבָר – שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת, עַד שֶׁעוֹלִים לְי"ד, שֶׁהוּא יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְזֶהוּ וְדָוִד מְנַגֵּן בְּיָד, יָ"ד כְּנֶגֶד יָ"ד, וְעוֹלָה ה' בָּאוֹת ו', וְאַחַר כָּךְ עוֹלָה ו' בְּי' שֵׁשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר, עַד שֶׁעוֹלָה לְשִׁשִּׁים, וְהֵם אוֹתִיּוֹת הַדְּבֵקוֹת בִּקְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁבִּשְׁבִילָם נֶאֱמַר כָּל הַמֵּשִׂים רֵוַח

אִתְּמַר כָּל הַמִּשִּׁים רֵיוַח בֵּין הַדְּבֵקִים מְצַנְּנִים (דף כח ע"א) לֵיהּ גֵּיהִנָּם, וּשְׁלֹמֹה עֲלַיְיהוּ אָמַר (שיר ג ז) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ, וְאִינוּן נָטְרִין (נ"א נָטְלִין) עַרְסֵיהּ, וּלְקִבְלַיְיהוּ (שם ו ח) שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, אִלֵּין דְּכוּרִין, וְאִלֵּין נוּקְבִין, אִלֵּין דִּקְרִיאַת שְׁמַע דְּתַקִּין מִשֶּׁה דְּכוּרִין, אִלֵּין דִּשְׁלֹמֹה נוּקְבִין, וְאִלֵּין בֵּית קִבּוּל לְאִלֵּין, דַּרְגִּין דִּשְׁלֹמֹה אִינוּן בֵּית קִבּוּל לְדַרְגִּין דְּמִשֶּׁה, וְכַד מִתְחַבְּרָן כֻּלָּא כְּאֶחָד, שְׁלֹמ"ה אִתְהַפַּךְ לְמִשֶּׁ"ה.

בְּתִיקּוּנִין דְּאַרְבַּע אַתְוָון אִתַּקַּן שִׁיר, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם וְגוֹמֵר, סָלְקִין תְּרֵין וְאִינוּן י"ה, וְנָחֲתִין תְּרֵין וְאִינוּן ו"ה, וְכֵן גַּלְגַּלֵּי יַמָּא סָלְקִין בְּעֶשֶׂר, וְאִינוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְאַרְבַּע חֵיוָון, כַּד סָלְקָא בְּרַתָּא בְּשִׁיר, נִשְׂרָא נְטִיל

לשון הקודש

בֵּין הַדְּבֵקִים מְצַנְּנִים לוֹ גֵּיהִנֹּם, וּשְׁלֹמֹה אָמַר עֲלֵיהֶם, הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ, וְהֵם שׁוֹמְרִים [ס"א נוֹטְלִים] אֶת מִטָּתוֹ, וּכְנֶגְדָּם שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, אֵלּוּ זְכָרִים – וְאֵלּוּ נְקֵבוֹת, אֵלּוּ שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁתִּקֵּן מֹשֶׁה – זְכָרִים, אֵלּוּ שֶׁל שְׁלֹמֹה – נְקֵבוֹת, וְאֵלּוּ בֵּית קִבּוּל לְאֵלֶּה, הַדְּרָגוֹת שֶׁל שְׁלֹמֹה הֵן בֵּית קִבּוּל לַדְּרָגוֹת שֶׁל מֹשֶׁה, וּכְשֶׁמִּתְחַבְּרִים הַכֹּל כְּאֶחָד, שְׁלֹמ"ה מִתְהַפֵּךְ לְמִשֶּׁ"ה.

בַּתִּקּוּנִים שֶׁל אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת נִתְקַן הַשִּׁיר, וַעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם וְגוֹמֵר, עֹלִים – שְׁתַּיִם, וְהֵן י"ה, וְיֹרְדִים – שְׁתַּיִם, וְהֵן ו"ה, וְכֵן גַּלְגַּלֵּי הַיָּם עוֹלִים בְּעֶשֶׂר, וְהֵן יו"ד ה"א וא"ו ה"א,

י' בְּפוּמָא וְעַל רֵישָׁהָא, ו' בְּגוּפָא, ה"ה בְּגַדְפָּהָא, אָדָ"ם יו"ד ה"א וא"ו ה"א רְכִיב עַל כֻּלָּא, וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, דָּא סָלִיק עַל כֻּלָּא, וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם דָּא יהו"ה, וּפְנֵי שׁוֹר, וּפְנֵי נֶשֶׁר, אִינוּן מֶרְכָּבָה לִשְׁמָא דְיהו"ה, וְאָדָם עַל כֻּלָּא.

בְּזִמְנָא דְּאִיהִי סָלְקָא בְּכָל אִלֵּין תִּקּוּנִין, אִיהוּ מְשַׁבַּח לָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ד ג) כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה, הָא תְּרֵין מִינֵי נִגּוּנִין דְּשַׁבַּח דָּוִד מַלְכָּא, בְּאַשְׁרֵי בְּשִׁיר.

תְּלִיתָאָה בַּבְּרָכָה וְדָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים קג א) בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ', מֵהַאי אִתְיְיהִיבַת בְּבַר נַשׁ נִשְׁמַת חַיִּים, דְּאִתְּמַר בָּהּ חֲמִשָּׁה תִּקּוּנִין, מַה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זָן כָּל עָלְמָא, הָכִי נִשְׁמָתָא זָנַת כָּל גּוּפָא, מַה הַקָּדוֹשׁ

לשון הקודש

וְאַרְבַּע חַיּוֹת, כְּשֶׁעוֹלָה הַבַּת בְּשִׁיר, הַנֶּשֶׁר נוֹטֵל י' בַּפֶּה וְעַל רֹאשָׁהּ, ו' בַּגּוּף, ה"ה בִּכְנָפֶיהָ, אָדָם יו"ד ה"א וא"ו ה"א רוֹכֵב עַל הַכֹּל. וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, זֶה עוֹלֶה עַל הַכֹּל, וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, זֶה יהו"ה, וּפְנֵי שׁוֹר וּפְנֵי נֶשֶׁר, הֵם מֶרְכָּבָה לַשֵּׁם שֶׁל יהו"ה, וְאָדָם עַל הַכֹּל.

בִּזְמַן שֶׁהִיא עוֹלָה בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַלָּלוּ, הוּא מְשַׁבֵּחַ אוֹתָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה. הֲרֵי שְׁנֵי מִינֵי נִגּוּנִים שֶׁשִּׁבַּח דָּוִד הַמֶּלֶךְ – בְּאַשְׁרֵי בְּשִׁיר.

שְׁלִישִׁי בִּבְרָכָה, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יהו"ה, מִזּוֹ נִתְּנָה בָאָדָם נִשְׁמַת חַיִּים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ חֲמִשָּׁה תִּקּוּנִים. מָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זָן אֶת כָּל הָעוֹלָם, כָּךְ הַנִּשְׁמָה זָנָה אֶת כָּל

בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה וְאֵינוֹ נִרְאֶה, הָכִי נִשְׁמָתָא רוֹאָה וְאֵינָהּ נִרְאֵית, מַה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּחַדְרֵי חֲדָרִים, הָכִי נִשְׁמָתָא יוֹשֶׁבֶת בְּחַדְרֵי חֲדָרִים, מַה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָלֵא כָּל הָעוֹלָם הָכִי נִשְׁמָתָא מְלֵאָה אֶת כָּל הַגּוּף, מַה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת כָּל הָעוֹלָם, הָכִי נִשְׁמָתָא דָּנָה אֶת גּוּפָא, וְרָזָא דְנִשְׁמָתָא דְאִיהִי שָׁוָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דָּא בִינָה, מ"י, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (ישעיה מ כה) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה, אֶל מִי וַדַּאי, וְהָא אוּקְמוּהוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, חֲמִשָּׁה דְבָרִים אִלֵּין, חֲמִשָּׁה וַדַּאי, בְּגִין דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דְה' עִלָּאָה.

וְאִינּוּן כֻּלְּהוּ תִּקּוּנִין בְּלֵב, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין הַלֵּב מֵבִין, הַלֵּב רוֹאֶה, הַלֵּב שׁוֹמֵעַ, הָא תְּלַת, ה' אִיהִי חָמֵשׁ, וְרוּחָא דְפוּמָא דְסָלִיק בָּהּ קָלָא וַאֲמִירָה וְדִבּוּרָא דָא ו', עַרְקִין

לשון הקודש

הַגּוּף. מָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה וְאֵינוֹ נִרְאֶה, כָּךְ הַנְּשָׁמָה רוֹאָה וְאֵינָהּ נִרְאֵית. מָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּחַדְרֵי חֲדָרִים, כָּךְ הַנְּשָׁמָה יוֹשֶׁבֶת בְּחַדְרֵי חֲדָרִים. מָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָלֵא כָּל הָעוֹלָם, כָּךְ הַנְּשָׁמָה מְלֵאָה אֶת כָּל הַגּוּף. מָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת כָּל הָעוֹלָם, כָּךְ הַנְּשָׁמָה דָּנָה אֶת הַגּוּף. וְסוֹד הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא שָׁוָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זוֹ בִּינָה, מ"י, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה, אֶל מ"י וַדַּאי, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה חֲמִשָּׁה דְבָרִים אֵלּוּ, חֲמִשָּׁה וַדַּאי, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מִצַּד ה' הָעֶלְיוֹנָה.

וְהֵם כֻּלָּם תִּקּוּנִים בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, הַלֵּב מֵבִין, הַלֵּב רוֹאֶה, הַלֵּב שׁוֹמֵעַ – הֲרֵי שָׁלֹשׁ. ה' הִיא חָמֵשׁ,

דִּלְבָּא אִינּוּן כַּחֲיָילִין בָּתַר מַלְכֵהוֹן, וְרָזָא דְמִלָּה (יחזקאל א יב) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, הָכִי מִתְנַהֲגִין עַרְקִין דִּלְבָּא לְגַבֵּי רוּחָא הֲרֵי לָךְ רוּחַ בְּלֵב, דְּנָפִיק מֵאוֹזֶן שְׂמָאלָא דִלְבָּא, וְאִיהוּ הֲוָה רוּחַ צִפּוֹנִית דְּבָטַשׁ בְּכִנּוֹר דְּדָוִד, וּבְהַאי רוּחָא הֲוָה בָטַשׁ בְּחָמֵשׁ נִימִין דְּכִנּוֹר, דְּאִינּוּן חָמֵשׁ כַּנְפֵי רֵיאָה, וּבְקָנֶה סָלִיק קוֹל לְלִבָּא, וְאִיהוּ אֵשׁ אוֹכְלָא, מֵאוּדְנָא יְמִינָא דִלְבָּא דְאִיהִי כְּלַפֵּי כָּבֵד, וּמִנַּיהּ נָפִיק דִּבּוּר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה כג כט) הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ, וְאִי לַאו כַּנְפֵי רֵיאָה דְנָשְׁבִין עַל לִבָּא, הֲוָה אוֹקִיד כָּל גּוּפָא, מַחֲשָׁבָה בְּלִבָּא וְדָא י', דִּה' ה' אִנּוּן אֲמִירָה וְדִבּוּרָא, ו' קָלָא כְּלִיל כֹּלָא.

רְבִיעָאָה בְּמִזְמוֹר, וְדָא הוּא דְרוֹעָא יְמִינָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים צח א) מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיְיָ'

לשון הקודש

הֶבֶל וְרוּחַ הַפֶּה שֶׁעוֹלֶה בּוֹ קוֹל וַאֲמִירָה וְדִבּוּר, זֶה ו', עוֹרְקֵי הַלֵּב הֵם כְּמוֹ חַיָּלִים אַחַר מַלְכָּם, וְסוֹד הַדָּבָר – אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, כָּךְ מִתְנַהֲגִים עוֹרְקֵי הַלֵּב אֶל הָרוּחַ, הֲרֵי לָךְ רוּחַ בַּלֵּב, שֶׁיּוֹצֵא מֵאֹזֶן שְׂמֹאל שֶׁל הַלֵּב, וְהִיא הָיְתָה הָרוּחַ הַצְּפוֹנִית שֶׁהִכְּתָה בְּכִנּוֹר דָּוִד, וּבָרוּחַ הַזּוֹ הָיָה מַכֶּה בַּחֲמִשֶּׁת הַנִּימִים שֶׁל הַכִּנּוֹר, שֶׁהֵם חָמֵשׁ כַּנְפֵי רֵאָה, וּבַקָּנֶה עוֹלֶה הַקּוֹל לַלֵּב, וְהִיא אֵשׁ אוֹכֶלֶת, מֵאֹזֶן יָמִין שֶׁל הַלֵּב שֶׁהִיא כְּלַפֵּי כָּבֵד, וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵא הַדִּבּוּר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ, וְאִם לֹא כַּנְפֵי הָרֵאָה שֶׁנּוֹשְׁבוֹת עַל הַלֵּב, הָיָה שׂוֹרֵף כָּל הַגּוּף. הַמַּחֲשָׁבָה בַּלֵּב, וְזֶה י', שֶׁה' ה' הֵם אֲמִירָה וְדִבּוּר, ו' קוֹל כּוֹלֵל הַכֹּל.

רְבִיעִי בְּמִזְמוֹר, וְזֶהוּ הוּא זְרוֹעַ יָמִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיהו"ה שִׁיר חָדָשׁ כִּי

שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוֹ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שם ס ז) הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ, וְאִיהוּ בְּגָלוּתָא עִם שְׁכִינְתָּא, וְאִיהוּ תְּמִיךְ לָהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה (ישעיה נג א) וּזְרוֹעַ יְיָ' עַל מִי נִגְלָתָה, וּבֵיהּ אוֹמָאָה דְּפוּרְקָנָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם סב ח) נִשְׁבַּע יְיָ' בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ, וְעוֹד (רות ג יג) חַי יְיָ' שְׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר.

וְאַמַּאי אִתְקְרֵי זְרוֹעַ יְיָ', בְּגִין דְּכַף הַיָּד בֵּיהּ י', חָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן ה', קָנֶה דִּימִינָא דְּאִיהוּ דְּרוֹעָא ו', כְּתֵף בֵּיהּ ה', וְדָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִתְקַשַּׁר בִּימִינָא, לְאַקָּמָא בֵּיהּ שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, וּמִשָּׁה דְּאִיהוּ דִּיוֹקְנָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה סג יב) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ, וְאִיהוּ בּוֹקֵעַ מַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא לְגַבֵּי זֶרַע אַבְרָהָם דְּאִיהוּ יְמִינָא, לְמֶהֱוֵי לֵיהּ שֵׁם עוֹלָם, (דף כח ע"ב) וְאִתְקַשַּׁר בְּה' דְּאַבְרָהָם, דְּאִיהוּ חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי

לשון הקודש

נִפְלָאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוֹ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ, וְהוּא בַּגָּלוּת עִם הַשְּׁכִינָה, וְהוּא תּוֹמֵךְ אוֹתָהּ, וְסוֹד הַדָּבָר – וּזְרוֹעַ יהו"ה עַל מִי נִגְלָתָה, וּבוֹ שְׁבוּעַת הַגְּאֻלָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נִשְׁבַּע יהו"ה בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ, וְעוֹד, חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר.

וְלָמָּה נִקְרֵאת זְרוֹעַ יהו"ה? מִשּׁוּם שֶׁבְּכַף הַיָּד בּוֹ י', חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת ה', הַקָּנֶה שֶׁל הַיָּמִין שֶׁהוּא הַזְּרוֹעַ, ו' הַכָּתֵף, בּוֹ ה', וְזֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁנִּקְשָׁר בְּיָמִין, לְהָקִים בּוֹ שְׁכִינָה בַּגָּלוּת, וּמֹשֶׁה שֶׁהוּא הַדְּמוּת שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, נֶאֱמַר בּוֹ (ישעיה סג) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ. וְהוּא בּוֹקֵעַ אֶת מֵי הַתּוֹרָה לְזֶרַע אַבְרָהָם, שֶׁהוּא יָמִין, לִהְיוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם, וְנִקְשָׁר

תּוֹרָה, וּבָהּ אִשְׁתַּלִּים מֹשֶׁה, וּמִיָּד דְּאִשְׁתַּלִּים אִתְגַּלְיָא עֲלֵיהּ יְמִינָא, וְדָא הוּא (ישעיה נג א) וּזְרוֹעַ יְיָ' עַל מִי נִגְלָתָה.

חֲמִשָּׁאָה בְּנִגּוּן, בְּגִין דְּהַאי נִיגּוּן סָלִיק מִגֵּיהּ כַּמָּה נְגִינוֹת, עוּלֵימָן מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, דְּמִתַּמָּן רוּחַ צָפוֹן הֲוָה נָחֲתָא בְּכִנּוֹר דָּוִד וַהֲוָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו, הָדָא הוּא דִכְתִיב (מלכים ב ג טו) וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וְגוֹמֵר.

וּמִתַּמָּן רְעַמִּין נָפְקִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב (איוב כו יד) וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן, וּמִתַּמָּן (ישעיה כד יט) רֹעָה הִתְרֹעֲעָה הָאָרֶץ בִּתְרוּעָה, מִסִּטְרָא דְמַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, מוֹט הִתְמוֹטְטָה אָרֶץ בִּתְקִיעָה, פּוֹר הִתְפּוֹרְרָה אֶרֶץ בִּשְׁבָרִים, בְּהַהוּא זִמְנָא תְּלַת אֲבָהָן מִתְקַשְּׁרִין בִּגְבוּרָה, וְאִתְעֲבִידוּ בָּהּ תְּרוּעָה שְׁבָרִים תְּקִיעָה, וּבְהוֹן רֹעָה הִתְרוֹעֲעָה וְגוֹמֵר, וְדָא יְהֵא

לשון הקודש

בַּה' שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁהוּא חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תּוֹרָה, וּבָהּ הִשְׁתַּלֵּם מֹשֶׁה, וּמִיָּד כְּשֶׁהִשְׁתַּלֵּם נִגְלְתָה עָלָיו הַיָּמִין, וְזֶהוּ וּזְרוֹעַ יהו"ה עַל מִי נִגְלָתָה.

הַחֲמִישִׁי בְּנִגּוּן, מִשּׁוּם שֶׁהַנִּגּוּן הַזֶּה עוֹלוֹת מִמֶּנּוּ כַּמָּה נְגִינוֹת, עֲלָמוֹת מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁמִּשָּׁם רוּחַ צָפוֹן הָיְתָה יוֹרֶדֶת בְּכִנּוֹר דָּוִד וְהָיָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וְגוֹמֵר.

וּמִשָּׁם יוֹצְאִים רְעָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן, וּמִשָּׁם רֹעָה הִתְרֹעֲעָה הָאָרֶץ בִּתְרוּעָה, מִצַּד שֶׁל מַטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, מוֹט הִתְמוֹטְטָה אָרֶץ בִּתְקִיעָה, פּוֹר הִתְפּוֹרְרָה אֶרֶץ בִּשְׁבָרִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת מִתְקַשְּׁרִים עִם גְּבוּרָה, וְנַעֲשִׂים בָּהּ תְּרוּעָה שְׁבָרִים

בְּסוֹף יוֹמַיָּא, וְכָל אָתִין אִלֵּין בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל יְהוֹן, בְּגִין דְּתַמָּן חֶבְרוֹן דַּאֲבָהָן תַּמָּן קְבוּרִים.

שְׁתִיתָאָה הַלְלוּיָה הַלְלוּהוּ וְדָא ה"ו, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שמות יב מב) לֵיל שִׁמּוּרִים הוּא לַיְיָ', וְדָא אִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְרָזָא דְמִלָּה (ירמיה לא ו) הַשְׁמִיעוּ הַלְלוּ, וְאִמְרוּ הוֹשַׁע יְיָ' אֶת עַמְּךָ אֵת שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל, לְקַיֵּים קְרָא (מיכה ז טו) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

וְרָזָא דְמִלָּה (קהלת א ט) מַ"ה שֶׁ"הָיָה ה"וא שֶׁ"יִּהְיֶה, וּבֵיהּ (תהלים לג יד) מִ"מְּכוֹן שֶׁ"בְּתוֹ הִ"שְׁגִּיחַ, בְּגִין דְּאִיהוּ דִיוֹקְנָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְקַיַּים רָזָא דְמַתְנִיתִין דְּאָמַר אוֹכְלִין כָּל אַרְבַּע, וְתוֹלִין כָּל חָמֵשׁ דְּהַיְינוּ אֶלֶף חֲמִשָּׁאָה, וְשׁוֹרְפִין בִּתְחִלַּת שֵׁשׁ דְּאִיהוּ אֶלֶף שְׁתִיתָאָה.

לשון הקודש

תְּקִיעָה, וּבָהֶם רֹעָה הִתְרוֹעֵעָה וְגוֹמֵר, וְזֶה יִהְיֶה בְּסוֹף הַיָּמִים, וְכָל הָאוֹתוֹת הַלָּלוּ יִהְיוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם חֶבְרוֹן, שֶׁשָּׁם קְבוּרִים הָאָבוֹת.

הַשִּׁשִּׁי הַלְלוּיָה הַלְלוּהוּ, וְזֶה ה"ו, עָלָיו נֶאֱמַר לֵיל שִׁמּוּרִים הוּא לַיהו"ה, וְזֶהוּ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְסוֹד הַדָּבָר – הַשְׁמִיעוּ הַלְלוּ, וְאִמְרוּ הוֹשַׁע יהו"ה אֶת עַמְּךָ אֵת שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל, לְקַיֵּם אֶת הַכָּתוּב כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

וְסוֹד הַדָּבָר – מַ"ה שֶׁ"הָיָה ה"וא שֶׁ"יִּהְיֶה, וּבוֹ מִ"מְּכוֹן שֶׁ"בְּתוֹ הִ"שְׁגִּיחַ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַדְּמוּת שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. בְּאוֹתוֹ זְמַן מִתְקַיֵּם סוֹד הַמִּשְׁנָה שֶׁאָמַר, אוֹכְלִין כָּל אַרְבַּע וְתוֹלִין כָּל חָמֵשׁ, שֶׁהַיְנוּ הָאֶלֶף הַחֲמִישִׁי, וְשׁוֹרְפִים בִּתְחִלַּת שֵׁשׁ, שֶׁהוּא הָאֶלֶף הַשִּׁשִּׁי.

וּבְגִין דְּלָא יַפְרִישׁוּ בֵּין שֵׁשׁ דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּבֵין שֶׁבַע דְּאִיהִי בַּת זוּגֵיהּ, צָרִיךְ לְבַעֲרָא שְׁאוֹר וְחָמֵץ דְּאִינּוּן עֵרֶב רַב, דְּלָא יִתְחַזְיָין בֵּין שֵׁשׁ דְּאִיהוּ ו', וּבֵין שֶׁבַע דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם קיט קסד) **שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ, בְּגִין דְּעֵרֶב רַב אַפְרִישׁוּ בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע בְּמַתַּן תּוֹרָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר** (שמות לב א) **וַיַּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה, וְאוּקְמוּהוּ בַּשֵּׁשׁ, בְּאִלֵּין שִׁית שַׁעְתִּין עֲבַדוּ יָת עֶגְלָא, וְאַפְרִישׁוּ בֵּין ו"ה דְּאִינּוּן שֵׁשׁ לְשֶׁבַע, הָכִי יַפְרִישׁ לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע.**

דִּבְגִינַיְיהוּ חֲוַת מַצָּה פְּרוּסָה לֶחֶם עֹנִי עָנִי וַדַּאי, וּבְהַהוּא זִמְנָא תְּהֵא שְׁלֵימָה כְּגַוְונָא דַּחֲבֵרְתָּה דְּאִיהִי מַצָּה שְׁלֵימָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה ל כו) **וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, וְאַמַּאי חֲוַת מַצָּה פְּרוּסָה, בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק מִנָּהּ ו' רֶגֶל דִּילָהּ**

לשון הקודש

וּכְדֵי שֶׁלֹּא יַפְרִידוּ בֵּין שֵׁשׁ, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּבֵין שֶׁבַע, שֶׁהִיא בַּת זוּגוֹ, צָרִיךְ לְבַעֵר שְׁאוֹר וְחָמֵץ, שֶׁהֵם עֵרֶב רַב, שֶׁלֹּא יֵרָאוּ בֵּין שֵׁשׁ, שֶׁהוּא ו', וּבֵין שֶׁבַע, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ, מִשּׁוּם שֶׁעֵרֶב רַב הִפְרִידוּ בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע בְּמַתַּן תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה, וּפֵרְשׁוּהוּ בְּשֵׁשׁ, בְּשֵׁשׁ הַשָּׁעוֹת הַלָּלוּ עָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל, וְהִפְרִידוּ בֵּין ו"ה, שֶׁהֵם שֵׁשׁ לְשֶׁבַע, כָּךְ יַפְרִיד אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע. **שֶׁבִּגְלָלָם** הָיְתָה מַצָּה פְּרוּסָה לֶחֶם עֹנִי, עָנִי וַדַּאי, וּבְאוֹתוֹ זְמַן תִּהְיֶה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁחֲבֵרְתָּהּ שֶׁהִיא מַצָּה שְׁלֵמָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, וְלָמָּה הָיְתָה מַצָּה פְּרוּסָה? מִשּׁוּם

לְמֶהֱוֵי בֵּיהּ כְּמִצְוָה, וּמַצָּה פְּרוּסָה אִשְׁתְּאָרַת ד', וּבְגִין דָּא מַצָּה פְּרוּסָה ד', מַצָּה שְׁלֵימָה ה', וּבְגִין דָּא אָמְרִין הַלֵּל גָּמוּר וְהַלֵּל שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר בַּפֶּסַח, לָקֶבֶל מַצָּה שְׁלֵימָה וּמַצָּה פְּרוּסָה.

וְאָמְרִין מָרוֹר, עַל שֵׁם ו' דְּאִתְפְּרַשׁ מִן ה', וְדָא גָּרִים לוֹן דְּוַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם, אִיהוּ מָרוֹר וְאִיהִי מָרָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (רות א כ) קְרֵאן לִי מָרָה כִּי הֵמַר שד"י לִי, בַּעֲבוּדָה קָשָׁה בְּקָשְׁיָא, בְּחֹמֶר בְּקַל וָחֹמֶר, בֵּין אוּמִין דְּעָלְמָא.

וּמָאן גָּרִים דָּא, י' מִן שד"י דְּשִׁימוּ דִבְרִית, דְּיָהִיב מֹשֶׁה בְּעֵרֶב רַב, בְּגִין דָּא נָחִית מֹשֶׁה מִדַּרְגֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות לב ז) לֶךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ, עַמְּךָ וְלֹא עַמִּי, וְעַל יָדֵיהּ עֲתִידָה שְׁכִינְתָּא לְיַחֲדָא עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּאִיהוּ אַפְרִישׁ

לשון הקודש

שֶׁהִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה ו', הָרֶגֶל שֶׁלָּהּ, לִהְיוֹת בּוֹ כְּמוֹ מִצְוָה, וּמַצָּה פְּרוּסָה נִשְׁאֲרָה ד', וּמִשּׁוּם זֶה מַצָּה פְּרוּסָה ד', מַצָּה שְׁלֵמָה ה', וּמִשּׁוּם כָּךְ אוֹמְרִים הַלֵּל גָּמוּר וְהַלֵּל שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר בְּפֶסַח, כְּנֶגֶד מַצָּה שְׁלֵמָה וּמַצָּה פְּרוּסָה.

וְאוֹמְרִים מָרוֹר, עַל שֵׁם ו' שֶׁנִּפְרַד מֵה', וְזֶה גָּרַם לָהּ שֶׁוַּיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם, הוּא מָרוֹר וְהִיא מָרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב קְרֵאן לִי מָרָה כִּי הֵמַר שַׁדַּ"י לִי, בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה בְּקָשְׁיָה, בְּחֹמֶר, בְּקַל וָחֹמֶר, בֵּין אֻמּוֹת הָעוֹלָם.

וּמִי גָּרַם זֶה? י' מִן שַׁדַּ"י, הָרֹשֶׁם שֶׁל הַבְּרִית, שֶׁנָּתַן מֹשֶׁה בָּעֵרֶב רַב, מִשּׁוּם כָּךְ יָרַד מֹשֶׁה מִדַּרְגָּתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֶךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ, עַמְּךָ וְלֹא עַמִּי, וְעַל יָדוֹ עֲתִידָה הַשְּׁכִינָה לְהִתְיַחֵד עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מִשּׁוּם שֶׁהוּא הִפְרִיד אוֹתָם,

לוֹן, צָרִיךְ לְיַחֲדָא לוֹן, לְתַקְנָא בַּמֶּה דְּחָאב, קָמוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּא וְנָשְׁקוּ לֵיהּ, וְאָמְרוּ אִי לָא אָתֵינָא לְעָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דַּי.

שְׁבִיעָאָה בְּנִצּוּחַ דְּאִיהוּ נֶצַח יִשְׂרָאֵל, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שמואל א טו כט) וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים כב א) לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית (שם יב א), מָאן שְׁמִינִית הוֹד, וְאִיהוּ נֶצַח עֲלֵיהּ.

תְּמִינָאָה בְּהוֹדָאָה, וּבֵיהּ הֲוָה מְשַׁבַּח דָּוִד הוֹדוּ לַיְיָ', וְדָא הוֹד וַדַּאי, לַמְנַצֵּחַ הוֹדוּ, בְּהוֹן רְמִיזִין נֶצַח וָהוֹד, וְאִינוּן נִסִּין, וּבֵיהּ שַׁבַּח מֹשֶׁה אָז, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות טו א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, בְּגִין דְּאִיהוּ הוֹד דִּיְהִיב לְמֹשֶׁה, (ישעיה נח ז) אָז תִּקְרָא וַיְיָ' יַעֲנֶה, וְאִיהוּ תְּמַנְיָא יוֹמִין דְּמִילָה, וּבַתְרֵיהּ בְּרִית דְּאִיהוּ יְסוֹד צַדִּיקָא דְּעָלְמָא, וּבֵיהּ אִתְגַּלְיָא י' (דף כט

לשון הקודש

הוּא צָרִיךְ לְיַחֵד אוֹתָם, לְתַקֵּן בְּמַה שֶׁחָטָא. קָמוּ כָּל הַחֲבֵרִים וְנָשְׁקוּ אוֹתוֹ, וְאָמְרוּ: אִם לֹא בָּאנוּ לָעוֹלָם אֶלָּא לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה – דַּי.

הַשְּׁבִיעִי בְּנִצּוּחַ, שֶׁהוּא נֵצַח יִשְׂרָאֵל, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר, וְעָלָיו נֶאֱמַר לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית. מִי הַשְּׁמִינִית? הוֹד, וְהוּא נֵצַח עָלֶיהָ.

הַשְּׁמִינִי בְּהוֹדָאָה, וּבוֹ הָיָה מְשַׁבֵּחַ דָּוִד הוֹדוּ לַיהו"ה, וְזֶה הוֹד וַדַּאי, לַמְנַצֵּחַ הוֹדוּ, בָּהֶם רְמוּזִים נֵצַח וְהוֹד, וְהֵם נִסִּים, וּבוֹ שִׁבַּח מֹשֶׁה אָז, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הוֹד שֶׁנִּתַּן לְמֹשֶׁה, אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, וְהוּא שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, וְאַחֲרָיו בְּרִית שֶׁהוּא יְסוֹד צַדִּיק

ע"א) דְּמִילָה, עֲשִׂירָאָה לַעֲשַׂר סְפִירָן, וְאִיהוּ הוֹד תְּמַנְיָא יוֹמֵי דַחֲנוּכָּה, לְאַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִין יוֹמִין, דְּאִינוּן בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, וּמִיָּד דַּעֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ, שַׁרְיָא כ"ה עַל יִשְׂרָאֵל בְּכ"ה בְּכִסְלֵו, וְאִלֵּין אִינוּן כ"ה אַתְוָון דְּיִהוּדָא, דְּאִינוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר, וְדָא אִיהוּ חֲנוּכָּ"ה חֲנ"וּ כָּ"ה.

אֲבָל נֶצַח אִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ח ד) וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, בְּגִין דְּנֶצַח בֵּיהּ רְמִיז נֹחַ צַדִּיק, וּבֵיהּ וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד (שם ז יט), כַּד לָא נָטְרִין יִשְׂרָאֵל בְּרִית מִילָה מִתְּגַבְּרִין אוּמִין דְּעָלְמָא דְּאִינוּן הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים, וְכַד נָטְרִין לֵיהּ אִתְּמַר בְּהוֹן (שם ח ה) וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר, עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי דָּא י' דְּמִילָה, דְּאִיהִי מַלְכוּת, עֲשִׂירָאָה לַעֲשַׂר סְפִירָן.

לשון הקודש

הָעוֹלָם, וּבוֹ הִתְגַּלָּה י' שֶׁל מִילָה, עֲשִׂירִי לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְהַהוֹד הוּא שְׁמוֹנָה יְמֵי הַחֲנֻכָּה, לְאַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים יָמִים, שֶׁהֵם בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, וּמִיָּד שֶׁעֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ, שוֹרָה כ"ה עַל יִשְׂרָאֵל בְּכ"ה בְּכִסְלֵו, וְאֵלּוּ הֵם כ"ה אוֹתִיּוֹת הַיִּהוּד, שֶׁהֵם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר, וְזֶה הוּא חֲנוּכָּ"ה, חֲנ"וּ כ"ה.

אֲבָל בְּנֶצַח נֶאֱמַר וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, מִשּׁוּם שֶׁנֶּצַח בּוֹ רָמוּז נֹחַ צַדִּיק, וּבוֹ וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד, כְּשֶׁלֹּא שׁוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל בְּרִית מִילָה, מִתְגַּבְּרִים אֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁהֵם הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים, וּכְשֶׁשּׁוֹמְרִים אוֹתוֹ, נֶאֱמַר בָּהֶם וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר, עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי, זֶה י' שֶׁל מִילָה, שֶׁהִיא מַלְכוּת, הָעֲשִׂירִית לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת.

וְיַעֲקֹב בְּהַהִיא יַרְכָּא אִתְּמַר בֵּיהּ (שם לב לב) **וְהוּא צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ**, דְּפָרַח מִנֵּיהּ י', **וְאִשְׁתָּאַר עָקֵב**, וְרָזָא דְּמִלָּה הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב (שם ג טו), כַּד אִשְׁתַּלִּימַת סוּכָּה בְּיֶרֶךְ דִּילָהּ, אִתְּמַר בְּיַעֲקֹב (שם לג יח) וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם, וְיַעֲקֹב וַדַּאי אִיהוּ דִּיוֹקְנָא דְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא מִסִּטְרָא דִּלְבָר, וְהָא מִשֶּׁה תַּמָּן הֲוָה, אֶלָּא מִסִּטְרָא דִּלְגָאו הֲוָה, דָּא מִגּוּפָא, וְדָא מִנִּשְׁמָתָא, וּבְגִין דָּא תְּרֵין יַרְכִין דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא שְׁלִים אִינּוּן נֶצַח וְהוֹד.

וּמָתַי יִהְיֶה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא שְׁלִים, כַּד אִתְּחַבַּר בִּשְׁכִינְתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם יז) **וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת**, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ב כב) **וַיִּבֶן יְיָ' אלהי"ם אֶת הַצֵּלָע**, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְּחַבַּר עִמָּהּ, **וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם** (שם לג יח), בְּהַהוּא זִמְנָא תְּהֵא סוּכָּה שְׁלִימָתָא, כ"ו ה"ס, יאהדונה"י.

לשון הקודש

וְיַעֲקֹב בְּאוֹתָהּ יָרֵךְ נֶאֱמַר בּוֹ, וְהוּא צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ, שֶׁפָּרְחָה מִמֶּנּוּ י', וְנִשְׁאַר עָקֵב, וְסוֹד הַדָּבָר – הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב. כְּשֶׁנִּשְׁלְמָה סֻכָּה בַּיָּרֵךְ שֶׁלָּהּ, נֶאֱמַר בְּיַעֲקֹב וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם, וְיַעֲקֹב הוּא וַדַּאי דְּמוּתוֹ שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מִצַּד הַחִיצוֹנִי, וַהֲרֵי מֹשֶׁה הָיָה שָׁם, אֶלָּא מֵהַצַּד שֶׁלְּפָנִים הוּא הָיָה, זֶה מֵהַגּוּף – וְזֶה מֵהַנְּשָׁמָה, וּמִשּׁוּם זֶה שְׁתֵּי הַיְרֵכַיִם שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שְׁלֵם הֵם נֶצַח וְהוֹד.

וּמָתַי יִהְיֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שָׁלֵם? כְּשֶׁמִּתְחַבֵּר עִם הַשְּׁכִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּבֶן יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶת הַצֵּלָע. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִתְחַבֵּר עִמָּהּ, וַיָּבֹא יַעֲקֹב

קָם רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, אַבָּא אַבָּא, אַמַּאי אִתְּמַר בְּיוֹמָא קַדְמָאָה דְּסֻכּוֹת, וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר (ויקרא כג ג), אָמַר לֵיהּ בְּרִי מָאנֵי קְרָבָא בִּימִינָא נָטְלִין לוֹן, וּבְאִלֵּין מָאנֵי קְרָבָא אִינוּן יִשְׂרָאֵל רְשִׁימִין דְּנָצְחִין דִּינָא, מִתַּל לְמַלְכָּא דַּהֲוָה לֵיהּ דִּינָא וּקְרָבָא בְּשִׁבְעִין אוּמִין, וְלָא הֲווֹ יָדְעִין מָאן נָצַח דִּינָא, וְשָׁאֲלִין לֵיהּ מָאן נָצַח דִּינָא אָמַר תִּסְתַּכְּלוּן בְּאִלֵּין דִּרְשִׁימִין בְּמָאנֵי קְרָבָא בִּידַיְיהוּ, וְתִנְדְּעוּן מָאן נָצַח דִּינָא, וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר דָּא אֶתְרוֹג, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, לִבָּא, דְּאִיהוּ עִקָּרָא דְכָל אֵבָרִין דְּגוּפָא, דְּאִינוּן תְּלַת הֲדַסִּים, וְלוּלָב וּתְרֵי בַּדֵּי עֲרָבָה, לִבָּא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאֵבָרִין סְחוֹר סְחוֹר לֵיהּ, וּבְגִין דָּא אֶתְרוֹג דָּא שְׁכִינְתָּא, וְהָכִי אוּקְמוּהָ מָאנֵי מַתְנִיתִין, אִי נִטְלָה

לשון הקודש

שָׁלֵם, בְּאוֹתוֹ זְמַן תִּהְיֶה הַסֻּכָּה שְׁלֵמָה, כ"ו ה"ס, יאהדונה"י.

קָם רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר: אַבָּא אַבָּא, לָמָּה נֶאֱמַר בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל סֻכּוֹת, וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר? אָמַר לוֹ: בְּנִי, אֶת כְּלֵי הַקְּרָב נוֹטְלִים בִּימִין, וּבִכְלֵי הַקְּרָב הַלָּלוּ רְשׁוּמִים יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּנַצְּחִים בַּדִּין. מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ דִּין וּקְרָב עִם שִׁבְעִים אֻמּוֹת, וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִים מִי נִצַּח בַּדִּין. וְשׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ, מִי נִצַּח בַּדִּין? אָמַר, תִּסְתַּכְּלוּ בְּאֵלּוּ שֶׁרְשׁוּמִים עִם כְּלֵי קְרָב בִּידֵיהֶם וְתֵדְעוּ מִי נִצַּח בַּדִּין. וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר, זֶה אֶתְרוֹג, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, הַלֵּב, שֶׁהוּא הָעִקָּר שֶׁל כָּל הָאֵיבָרִים שֶׁל הַגּוּף, שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה הֲדַסִּים, וְלוּלָב, וּשְׁנֵי בַּדֵּי עֲרָבָה. הַלֵּב בָּאֶמְצַע, וְהָאֵיבָרִים סָבִיב סָבִיב לוֹ. וּמִשּׁוּם כָּךְ אֶתְרוֹג זוֹ שְׁכִינָה,

בּוּכְנָתוֹ, וְאִי עָלָה חֲזָזִית עַל רוּבּוֹ, פָּסוּל, בְּגִין דְּאִיהוּ דָּמֵי לִשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שיר ד ז) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ.

כַּפּוֹת תְּמָרִים דָּא לוּלָב, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר נִפְרְצוּ עָלָיו פָּסוּל, בְּגִין דְּדָא אִיהוּ מְקַצֵּץ בִּנְטִיעוֹת, מָאן דִּמְבָרֵךְ עָלָהּ בְּיוֹמָא קַדְמָאָה דְּסֻכּוֹת, בְּגִין דְּאִיהוּ קִשּׁוּרָא וְיִחוּדָא דְּכֹלָּא, חַ"י עָלְמִין, דְּאִיהוּ לָקֵבֵל חַ"י חוּלְיָין דְּשִׁדְרָה, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, לוּלָב דּוֹמֶה לְשִׁדְרָה, וְרָזָא דְּלוּלָב צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, וְדָא אִיהוּ (דה"י א כט יא) כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְתִרְגֵּם אֻנְקְלוֹס דַּאֲחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא.

וְצָרִיךְ לְנַעְנְעָא חַ"י נִעְנוּעִין בְּשִׁית סִטְרִין, דְּאִינוּן חוֹתָם מִזְרָח בְּיה"ו וכו', שִׁית הֲוַיו"ת דְּאִית בְּהוֹן תַּמְנֵי סְרֵי אַתְוָון, וְכֻלְּהוּ רְמִיזִין בְּסֵפֶר יְצִירָה

לשון הקודש

וְכָךְ פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אִם נִטְּלָה בּוּכְנָתוֹ וְאִם עָלָה חֲזָזִית עַל רֻבּוֹ, פָּסוּל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא דּוֹמֶה לַשְּׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ.

כַּפּוֹת תְּמָרִים זֶה לוּלָב, וְעָלָיו נֶאֱמַר נִפְרְצוּ עָלָיו פָּסוּל, מִשּׁוּם שֶׁזֶּה הוּא מְקַצֵּץ בִּנְטִיעוֹת, מִי שֶׁמְּבָרֵךְ עָלָיו בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל סֻכּוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהוּא קִשּׁוּר וְיִחוּד שֶׁל הַכֹּל, חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה חֻלְיוֹת שֶׁל הַשִּׁדְרָה, וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, לוּלָב דּוֹמֶה לַשִּׁדְרָה, וְסוֹד הַלּוּלָב – צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, וְזֶהוּ כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְתִרְגֵּם אונְקְלוֹס שֶׁאָחוּז בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

וְצָרִיךְ לְנַעְנֵעַ שְׁמוֹנֶה עָשָׂר נִעְנוּעִים לְשִׁשָּׁה צְדָדִים, שֶׁהֵם חוֹתָם מִזְרָח בְּיה"ו

בְּשִׁית סִטְרִין, וְהָכִי אוּקְמוּהוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, מוֹלִיךְ וּמֵבִיא לְמָאן דְּאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם דִּילֵיהּ, מַעֲלֶה וּמוֹרִיד לְמָאן דִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא דִּילֵיהּ.

תְּלַת הֲדַסִּין גּוּף וּתְרֵין דְּרוֹעִין, וְאִינּוּן לָקֳבֵל עֵינָא וְכַנְפֵי עֵינָא, תְּרֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת לָקֳבֵל תְּרֵין שׁוֹקִין, וְלָקֳבֵל תְּרֵין שִׂפְוָון, וְכַד אִינּוּן כֻּלְּהוּ אֲגוּדָה חֲדָא בְּלוּלָב דְּאִיהוּ שִׁדְרָה, מַה כְּתִיב (שיר השירים ז ט) אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר, א' אֶתְרוֹג ע' עֲרָבָה ל' לוּלָב ה' הֲדַס, כֻּלְּהוּ אִתְעֲבִידוּ לָקֳבֵל אַרְבַּע מִינִין דְּמֶרְכַּבְתָּא, הָרוֹכֵב בְּהוֹן אִיהוּ יהו"ה (דף כט ע"ב) וְצָרִיךְ לְסַדְּרָא בְּהוֹן בְּהַקָּפָה, כְּגַוְונָא דְּמִזְבֵּחַ, וּלְמָאן לְגַן, דְּאִתְנַטְּעוּ אִלֵּין נְטִיעִין בֵּיהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר (ירמיה לא כא), נְקֵבָה נ' מִן גַּן, גָּבֶר ג' מִן גַּן, גַּ"ן הוּא כְּלִיל תְּלַת וְחַמְשִׁין סִדְרִין דְּאוֹרַיְיתָא

לשון הקודש

וכו', שֵׁשׁ הַוָּיוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת, וְכֻלָּם רְמוּזִים בְּסֵפֶר יְצִירָה בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים, וְכָךְ פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, מוֹלִיךְ וּמֵבִיא לְמִי שֶׁאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם שֶׁלּוֹ, מַעֲלֶה וּמוֹרִיד לְמִי שֶׁשָּׁמַיִם וָאָרֶץ שֶׁלּוֹ.

שְׁלֹשָׁה הֲדַסִּים – גּוּף עִם שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, וְהֵם כְּנֶגֶד הָעַיִן וְכַנְפֵי הָעַיִן, שְׁנֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת כְּנֶגֶד שְׁתֵּי שוֹקַיִם וּכְנֶגֶד שְׁתֵּי שְׂפָתַיִם, וּכְשֶׁהֵם כֻּלָּם אֲגֻדָּה אַחַת עִם לוּלָב, שֶׁהוּא שִׁדְרָה, מַה כָּתוּב? אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר. א' אֶתְרוֹג, ע' עֲרָבָה, ל' לוּלָב, ה' הֲדַס. כֻּלָּם נַעֲשִׂים כְּנֶגֶד אַרְבַּעַת מִינֵי הַמֶּרְכָּבָה, הָרוֹכֵב בָּהֶם הוּא יהו"ה, וְצָרִיךְ לְסַדֵּר בָּהֶם בְּהַקָּפָה, כְּמוֹ הַמִּזְבֵּחַ, וּלְמִי? לַגָּן שֶׁנִּטְּעוּ בוֹ הַנְּטִיעוֹת הַלָּלוּ, וְסוֹד הַדָּבָר – נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר, נְקֵבָה נ' מִן גַּן, גָּבֶר ג' מִן גַּן. גַּ"ן הוּא כוֹלֵל

דְּבִכְתָב, וְשֶׁבַע יוֹמִין דְּסוּכּוֹת, הָא שִׁתִּין לָקֳבֵל שִׁתִּין מַסֶּכְתּוֹת.

שְׁמִינִי עֲצֶרֶת חַג בִּפְנֵי עַצְמוֹ, בֵּיהּ נְבִיעוּ דְּאוֹרַיְיתָא, לְאַשְׁקָאָה אִילָנָא, דְּאִיהוּ נָטוּעַ בְּגַן, וְשָׁרְשׁוֹי וְעַנְפּוֹי אִיהוּ, כְּגַוְונָא דְּחוּג הָאָרֶץ (ישעיה מ כב), דְּכָל חַגִּין מִתְחַגְּגִין בָּהּ.

תְּשִׁיעָאָה בְּרִנָּה וְדָא אִיהוּ רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ' (תהלים לג א), וְדָא דַרְגָּא דְצַדִּיק חַ"י עָלְמִין, מִתַּמָּן רִנָּה, וּבֵיהּ פּוּרְקָנָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה כג ה) צֶמַח צַדִּיק, (זכריה ו יב) וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח, מִתַּחְתָּיו וַדַּאי, הַהִיא דְאִיהִי עֲשִׂירִית לְכֹלָּא, וְצַדִּיק נָטִיל מִשְּׂמָאלָא, וְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא מִימִינָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לג ב) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.

בְּהַהוּא זִמְנָא דִיהוֹן תְּרֵין שְׁמָהָן כַּחֲדָא, אִתְעֲרָא בְּרַתָּא דְמַלְכָּא, בְּשִׁיר הַשִּׁירִים וּמִשְׁלֵי

לשון הקודש

שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים סִדְרִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְשִׁבְעַת יְמֵי סֻכּוֹת – הֲרֵי שִׁשִּׁים, כְּנֶגֶד שִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת.

שְׁמִינִי עֲצֶרֶת חַג בִּפְנֵי עַצְמוֹ, בּוֹ נְבִיעַת הַתּוֹרָה, לְהַשְׁקוֹת אֶת הָאִילָן שֶׁהוּא נָטוּעַ בְּגַן, וְשָׁרָשָׁיו וַעֲנָפָיו הוּא כְּמוֹ חוּג הָאָרֶץ, שֶׁכָּל הַחַגִּים נָחְגָּגִים בּוֹ.

הַתְּשִׁיעִי בְּרִנָּה, וְזֶהוּ רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיהוה"ה, וְזוֹ דַרְגַּת צַדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים, מִשָּׁם רִנָּה, וּבוֹ הַגְּאֻלָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה כג ה) צֶמַח צַדִּיק וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח, מִתַּחְתָּיו וַדַּאי, אוֹתָהּ שֶׁהִיא עֲשִׂירִית לַכֹּל, וְצַדִּיק נוֹטֵל מִשְּׂמֹאל, וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מִיָּמִין.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת כְּאֶחָד, מִתְעוֹרֶרֶת בַּת הַמֶּלֶךְ בְּשִׁיר הַשִּׁירִים

וְקֹהֶלֶת, דְּאִינּוּן (מ"א ה יב) שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל, תְּלַת יוּדִי"ן, דְּאִינּוּן תְּלַת טִפִּין דְּמוֹחָא, דְּנָחֲתִין מִן י', וּלְאָן אִתְמַשְׁכוּ לְגַבֵּי צַדִּיק, דְּאִיהוּ קֶשֶׁת הַבְּרִית וּמַה דַּהֲוָה קָטָן אִתְעֲבִיד גָּדוֹל, וְרָזָא דְּמִלָּה שׁוֹפָר הוֹלֵךְ פָּזֵר גָּדוֹל, מָתַי יְהֵא זָרִיק חֵץ בְּדִיוֹקְנָא דָא. ע.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, עִלָּאִין אִתְתַּקְנוּ וְאִזְדַּרְזוּ בְּמָאנֵי קְרָבָא לְגַבֵּי חִוְיָא, דְּאִיהוּ מְקַנְּנָא בְּטוּרִין רַבְּרְבִין, וְאִיהוּ קָטִיל לְאָדָם קַדְמָאָה, וּלְכָל דָּרִין דַּהֲווֹ אַבַּתְרֵיהּ, וּבְגִין דָּא כָּרוֹזָא נָפִיק בְּכָל יוֹמָא, מָאן דְּקָטִיל הַהוּא חִוְיָא דְּאִיהוּ מְקַנְּנָא בְּטוּרִין רַבְּרְבִין, יָהֲבִין לֵיהּ בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא, דְּאִיהִי צְלוֹתָא, דִּיתִיב עַל מַגְדְּלָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי יח י) מִגְדַּל עֹז שֵׁם יְיָ' בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב.

לשון הקודש

ומִשְׁלֵי וְקֹהֶלֶת, שֶׁהֵם שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל, שָׁלֹשׁ יוּדִי"ן, שֶׁהֵן שְׁלֹשׁ טִפּוֹת הַמֹּחַ, שֶׁיּוֹרְדוֹת מִן י'. וּלְאָן נִמְשְׁכוּ? אֶל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא קֶשֶׁת הַבְּרִית, וּמַה שֶׁהָיָה קָטָן נַעֲשָׂה גָּדוֹל, וְסוֹד הַדָּבָר – שׁוֹפָר הוֹלֵךְ פָּזֵר גָּדוֹל. מָתַי יִהְיֶה זוֹרֵק חֵץ בְּדִיוֹקָן זֶה: ע.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: עֶלְיוֹנִים, הִתְתַּקְּנוּ וְהִזְדָּרְזוּ בִּכְלֵי קְרָב אֶל הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא מְקַנֵּן בֶּהָרִים הַגְּדוֹלִים, וְהוּא הָרַג אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְאֶת כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁהָיוּ אַחֲרָיו, וּמִשּׁוּם זֶה הַכְּרוֹז יוֹצֵא בְּכָל יוֹם: מִי שֶׁהוֹרֵג אֶת אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁמְּקַנֵּן בֶּהָרִים הַגְּדוֹלִים, נוֹתְנִים לוֹ אֶת בַּת הַמֶּלֶךְ, שֶׁהִיא תְּפִלָּה, שֶׁיּוֹשֶׁבֶת עַל הַמִּגְדָּל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מִגְדַּל עֹז שֵׁם יהו"ה בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב.

אַדְהָכִי הָא רַעְיָא מְהֵימְנָא קָא אָתֵי, בְּכַמָּה עָאנִין וְתוֹרִין וְאִמְּרִין, וְחוּטְרָא בִּידֵיהּ, סָלִיק עֵינֵיהּ לְמַגְדְּלָא, וְחָמָא חַד בַּר נַשׁ עוּלֵיהָמָא צַדִּיק שְׁמֵיהּ, דַּהֲוָה יְתִיב עַל מַגְדְּלָא, קַשְׁתָּא בִּידוֹי, וַהֲוָה זָרִיק חִצִּים לְגַבֵּי חִוְיָא, וְדָא אִיהוּ פֶּזֶר גָּדוֹל, וְחִוְיָא לָא הֲוָה חָשִׁיב לוֹן.

וְקַשְׁתָּא אִיהוּ לִישָׁנָא דְּפוּמָא, אֶגּוֹזָא דְּקַשְׁתָּא דְּפוּמָא, חוּט הַשָּׁנִי חוּט שֶׁל קֶשֶׁת, דְּבֵיהּ הֲוָה צַדִּיק זָרִיק חִצִּין, דְּאִינּוּן מִלּוֹלִין דִּצְלוֹתָא, לְגַבֵּי חִוְיָא, וְחִוְיָא לָא הֲוָה חָשִׁיב לוֹן, וְלַאו בְּגִין חֲלִישׁוּ דְּצַדִּיק חַ"י עָלְמִין, אֶלָּא בְּגִין חֲלִישׁוּ דְּהַהוּא דְּזָרִיק לוֹן דְּאִיהוּ צַדִּיק דִּלְתַתָּא מִנֵּיהּ, כַּד לַאו אִיהוּ שְׁלִים, וּבְגִין דָּא לָא חָשִׁיב לוֹן.

עַד דְּאָתָא רַעְיָא מְהֵימְנָא, וְנָטִיל חֵץ חַד וְזָרִיק לְגַבֵּיהּ, דָּא בָּתַר דָּא בִּצְלוֹתֵיהּ, (שם ז כג) **עַד**

לשון הקודש

בֵּינְתַּיִם בָּא הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן בְּכַמָּה צֹאן וּשְׁוָרִים וּתְיָשִׁים, וּמַטֶּה בְּיָדוֹ, הֶעֱלָה עֵינָיו לַמִּגְדָּל, וְרָאָה אִישׁ אֶחָד, עֶלֶם צַדִּיק שְׁמוֹ, שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עַל הַמִּגְדָּל, וְקֶשֶׁת בְּיָדוֹ, וְהָיָה זוֹרֵק חִצִּים לַנָּחָשׁ, וְזֶהוּ פֶּזֶר גָּדוֹל, וְהַנָּחָשׁ לֹא הָיָה מַחֲשִׁיב אוֹתָם.

וְהַקֶּשֶׁת הִיא לְשׁוֹן הַפֶּה, אֶגּוֹז הַקֶּשֶׁת שֶׁל הַפֶּה חוּט הַשָּׁנִי, חוּט שֶׁל קֶשֶׁת, שֶׁבּוֹ הָיָה הַצַּדִּיק זוֹרֵק חִצִּים, שֶׁהֵם דִּבְרֵי תְּפִלָּה, אֶל הַנָּחָשׁ, וְהַנָּחָשׁ לֹא הָיָה מַחֲשִׁיב אוֹתָם, וְלֹא בִּגְלַל חֻלְשָׁתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים, אֶלָּא בִּגְלַל חֻלְשָׁתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁזָּרַק אוֹתָם, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק שֶׁלְּמַטָּה מִמֶּנּוּ, כְּשֶׁאֵינוֹ שָׁלֵם, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא הֶחֱשִׁיב אוֹתָם.

עַד שֶׁבָּא רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וְנָטַל חֵץ אֶחָד

יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ דְּחִוְיָא, דְּאִיהוּ סמא"ל אֵל אַחֵר, דְּתַמָּן יְסוֹדֵיהּ וְעִקָּרֵיהּ, וּבְגִין דָּא הַכָּבֵד כּוֹעֵס, בְּמַאי כּוֹעֵס, בְּמָרָה דְּאִיהִי דְּבוּקָה בֵּיהּ, וְדָא סַם הַמָּוֶת נוּקְבָא דִּילֵיהּ, זְנָבָא דִּילֵיהּ יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, יוֹתֶרֶת אִתְקְרִיאַת, דְּבָתַר דַּעֲבִידַת נְאוּפִין יְהִיבַת שִׁיּוּרִין לְבַעְלָהּ, וּזְנָבָא אִיהִי שִׁפְחָה דִּילֵיהּ, בְּמָרָה כָּעִים, וּבְזְנָבָא קָטִיל, מָרָה אִיהִי פַּרְצוּף דִּילֵיהּ, יוֹתֶרֶת זָנָב דִּילֵיהּ, כְּגַוְונָא דְּאָדָם, דְּעָבִיד לֵיהּ פַּרְצוּף וּלְבָתַר זָנָב, דְּהַאי אָדָם רָע אִתְקְרֵי, וְדָא כְּגַוְונָא דְּדָא, דָּא אָדָם דְּאִתְנַטִּיל מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי, וְדָא אָדָם דְּאִתְנַטִּיל מֵאִילָנָא דְּמוֹתָא.

לְבָתַר דִּיְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ, זֶרַע יוֹרֶה כַּחֵץ לְגַבֵּי כַּלָּה, יו"ד זֶרַע דְּאִתְמַשַּׁךְ מִינֵיהּ וְדָא ז', וְאִתְמַר בָּהּ (שמואל א ב כ) לְשַׁלַּח לִי לְמַטָּרָה, וְדָא בַּת

לשון הקודש

וְזָרַק אֵלָיו זֶה אַחֵר בִּתְפִלָּתוֹ. עַד יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ, שֶׁל הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא סמא"ל אֵל אַחֵר, שֶׁשָּׁם יְסוֹדוֹ וְעִקָּרוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַכָּבֵד כּוֹעֵס. בַּמָּה הוּא כּוֹעֵס? בַּמָּרָה שֶׁהִיא דְּבוּקָה בּוֹ, וְזֶה סַם הַמָּוֶת, הַנְּקֵבָה שֶׁלּוֹ. הַזָּנָב שֶׁלּוֹ יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, נִקְרֵאת יוֹתֶרֶת, שֶׁאַחַר שֶׁעָשְׂתָה נְאוּפִין הִיא נוֹתֶנֶת שִׁירִים לְבַעְלָהּ, וְהַזָּנָב הִיא שִׁפְחָה שֶׁלּוֹ, בַּמָּרָה כּוֹעֵס, וּבַזָּנָב הוֹרֵג. הַמָּרָה הִיא הַפַּרְצוּף שֶׁלּוֹ, הַיּוֹתֶרֶת – זָנָב שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָדָם שֶׁעָשָׂה לוֹ פַּרְצוּף וְאַחַר כָּךְ זָנָב, שֶׁהָאָדָם הַזֶּה נִקְרָא רָע, וְזֶה כְּמוֹ זֶה, זֶה אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּטַּל מֵעֵץ הַחַיִּים, וְזֶה אָדָם שֶׁנִּטַּל מֵעֵץ הַמָּוֶת.

אַחַר שֶׁיְּפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ, זֶרַע יוֹרֶה כַּחֵץ לְגַבֵּי כַּלָּה, יו"ד זֶרַע שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ, וְזֶה ז',

עַיִן, בֵּית קִבּוּל לְזֶרַע דְּאִיהוּ ז' וַדַּאי, מַאי מַטָּרָה, דָּא יֶרַח בֶּן יוֹמוֹ, סִיהֲרָא קַדִּישָׁא, מַטָּרָה אִיהִי וַדַּאי לְבַת עַיִן, נְקוּדָה זְעֵירָא מִלְּגָיוֹ, לְגַבָּהּ הֲוָה שָׁלַח חִצִּים בִּרְחִימוּ דְעַיְנִין, מַטָּרָה וַדַּאי שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי אֲגִינַת עַל יִשְׂרָאֵל מֵחִוְיָא בִּישָׁא סמא"ל.

וּלְמָאן (דף ל ע"א) דְּאִיהִי אֲגִינַת עֲלֵיהּ, אִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים צא ה) **לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם, בְּאֶבְרָתוֹ יָסֵךְ לָךְ, דָּא אֵבֶר מִן הַחַי, צַדִּיק, וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה, אִינּוּן ה"ה, דְּאָת ז' אִיהוּ אֶבְרָתוֹ כָּלוּל י"ו, גּוּפָא דִילֵיהּ ו', רֵישָׁא דִילֵיהּ י', גַּדְפּוֹי ה"ה, וּבְגִין דָּא וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסוֹחֵרָה אֲמִתּוֹ, צִנָּה וְסוֹחֵרָה שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, אֲמִתּוֹ דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, רֵישָׁא דִילֵיהּ חָכְמָה עִלָּאָה, צַדִּיק אִיהוּ בְּצַלְמוֹ כִּדְמוּתוֹ,**

לשון הקודש

וְנֶאֱמַר בָּהּ לְשַׁלַּח לִי לְמַטָּרָה, וְזוֹ בַּת עַיִן, בֵּית קִבּוּל לַזֶּרַע שֶׁהוּא ז' וַדַּאי. מַה זֶּה מַטָּרָה? זֶה יָרֵחַ בֶּן יוֹמוֹ, הַלְּבָנָה הַקְּדוֹשָׁה, מַטָּרָה הִיא וַדַּאי לְבַת עַיִן, נְקֻדָּה קְטַנָּה מִבִּפְנִים, אֵלֶיהָ הוּא שׁוֹלֵחַ חִצִּים בְּאַהֲבַת הָעֵינַיִם, מַטָּרָה וַדַּאי הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא מְגִנָּה עַל יִשְׂרָאֵל מֵהַנָּחָשׁ הָרָע סמא"ל.

וּלְמִי שֶׁהִיא מְגִנָּה עָלָיו, נֶאֱמַר בּוֹ לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם, בְּאֶבְרָתוֹ יָסֵךְ לָךְ, זֶה אֵיבָר מִן הַחַי, צַדִּיק, וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה, הֵם ה"ה, שֶׁאוֹת ז' הִיא אֶבְרָתוֹ כָּלוּל י"ו, הַגּוּף שֶׁלּוֹ ו', הָרֹאשׁ שֶׁלּוֹ י', כְּנָפָיו ה"ה, וּמִשּׁוּם זֶה וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסוֹחֵרָה אֲמִתּוֹ. צִנָּה וְסוֹחֵרָה שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, אֲמִתּוֹ זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הָרֹאשׁ שֶׁלּוֹ חָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, הַצַּדִּיק הוּא בְּצַלְמוֹ

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּנָטִיר בְּרִית מִילָה, וְאוֹרַיְיתָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּתַרְוַיְיהוּ מְגִינִין עֲלֵיהּ, חַד בְּעָלְמָא דָא, וְחַד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

תִּקּוּנָא אַרְבֵּיסַר

בְּרֵאשִׁית, עֲלָהּ אִתְּמַר (שמות כג יט) **רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְיָ' אֱלֹהֶי"ךָ, לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ, תָּא חֲזֵי חָכְמָה עִלָּאָה עֲלָהּ אִתְּמַר** (שם יג כ) **קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, דְּכָל בִּכּוּרִים עַל שְׁמָהּ אִתְקְרִיאוּ, וּשְׁכִינְתָּא מִתַּתָּן אִתְקְרִיאַת בְּכוֹרָה, חָכְמָה וַדַּאי עֲלָהּ אִתְּמַר** (יחזקאל מד ל) **רֵאשִׁית כָּל בִּכּוּרֵי כֹל, וּבְרָא בּוּכְרָא דִּילָהּ קַדְמָאָה דְּכֹלָּא דָא ו' עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.**

בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, מַאי אַדְמָתְךָ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְאִנּוּן כָּל בִּכּוּרֵי כֹל

לשון הקודש

כִּדְמוּתוֹ, אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁשּׁוֹמֵר בְּרִית מִילָה, וְהַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁשְּׁנֵיהֶם מְגִנִּים עָלָיו, אֶחָד בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאֶחָד בָּעוֹלָם הַבָּא.

תִּקּוּן אַרְבָּעָה עָשָׂר

בְּרֵאשִׁית, עָלֶיהָ נֶאֱמַר רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ, לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ. בֹּא וּרְאֵה, הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, שֶׁכָּל הַבִּכּוּרִים נִקְרְאוּ עַל שְׁמָהּ, וְהַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת מִשָּׁם בְּכוֹרָה, חָכְמָה וַדַּאי, עָלֶיהָ נֶאֱמַר רֵאשִׁית כָּל בִּכּוּרֵי כֹל, וּבְנָהּ בְּכוֹרָהּ הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל, זֶהוּ ו' הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ, שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת. מַה זֶּה אַדְמָתְךָ? שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וְהֵם כָּל

מִסִּטְרָא דְצַדִּיק דְּאִיהוּ כֹּל, וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי אַרְעָא דְּבֵיהּ גָּדְלִין וְצָמְחִין אִלָּנִין, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (ירמיהו כג ה) צֶמַח צַדִּיק, דְּאִיהוּ עֵץ פְּרִי, אִילָנָא רַבָּא וְתָקִיף עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, עִשְׁבִּין וּדְשָׁאִין דְּאִינּוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מִתַּמָּן צָמְחִין בְּגַן, בְּגִין דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה.

וּמָאן אַשְׁקֵי וְרַוֵּי (נ"א וְרָבִי) בָּהּ אִלָּנִין וְעִשְׁבִּין וּדְשָׁאִין, מַעְיָן גַּנִּים, דְּאִיהִי חָכְמָה רֵאשִׁית כָּל בִּכּוּרֵי כֹּל, וּמֵאַין נַפְקָא מַעֲיָנָא דְמַיָּא, מִבֵּית יְיָ', הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יואל ד יח) וּמַעְיָן מִבֵּית יְיָ' יֵצֵא, וּבְגִין דָּא (שמות כג יט) רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְיָ' אֱלֹהֶי"ךָ, וְכֵן רֵאשִׁית דְּעָאנֵי וְאִמְּרֵי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים יח ד) וְרֵאשִׁית גֵּז צֹאנְךָ תִּתֶּן לוֹ.

לשון הקודש

בִּכּוּרֵי כֹּל מִצַּד צַדִּיק שֶׁהוּא כֹּל, וְהַשְּׁכִינָה הִיא אֶרֶץ שֶׁבָּהּ גְּדֵלִים וְצוֹמְחִים אִילָנוֹת, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר צֶמַח צַדִּיק, שֶׁהוּא עֵץ פְּרִי, אִילָן גָּדוֹל וְחָזָק, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, עֲשָׂבִים וּדְשָׁאִים שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, מִשָּׁם צוֹמְחִים בַּגַּן, מִשּׁוּם שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

וּמִי מַשְׁקֶה וּמַרְוֶה (וּמְגַדֵּל) בָּהּ אִילָנוֹת וַעֲשָׂבִים וּדְשָׁאִים? מַעְיַן גַּנִּים, שֶׁהִיא חָכְמָה, רֵאשִׁית כָּל בִּכּוּרֵי כֹּל, וּמֵאַין יוֹצֵא מַעְיַן הַמַּיִם? מִבֵּית יהו"ה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּמַעְיָן מִבֵּית יהו"ה יֵצֵא, וּמִשּׁוּם זֶה רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ, וְכֵן רֵאשִׁית הַצֹּאן וְהַכְּבָשִׂים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְרֵאשִׁית גֵּז צֹאנְךָ תִּתֶּן לוֹ.

וּסְמִיךְ לֵיהּ לְרֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ וכו' לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ, מַאי הַאי לְגַבֵּי הַאי, קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן עַל רַגְלוֹי, פָּתַח בְּקָלָא סַגִּיא וְאָמַר, אֵלִיָּהוּ אֵלִיָּהוּ נְחִית הָכָא בִּרְשׁוּתָא דְמָארָךְ, וְאַנְהִיר עֵינַיְיהוּ דְאִלֵּין סָבִין בְּהַאי מִלָּה, דְּלָא יֵתוּן לְמֵיכַל בָּשָׂר בֶּחָלָב.

אַדְהָכִי הָא אֵלִיָּהוּ קָא נָחִית וְלָא אִתְעַכַּב, אָמַר בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, וְהָא רָזָא דָא וַדַּאי אִיהוּ רָזָא דְלֹא תַחֲרוֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּיו (דברים כב ו), כַּד בּוּכְרָא דְאִיהוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, לָא אַתְיָין לֵיהּ לְבֵית יְיָ', חָלָב אִתְעָרַב בְּבִשְׂרָא, וְגָרְמִין לְאִתְעָרְבָא שׁוֹר בַּחֲמוֹר, וְדָא אִיהוּ כִּלְאַיִם מִין דְּלַאו בְּמִינֵיהּ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֵלִיָּהוּ אֵלִיָּהוּ, וְהָא שׁוֹר אִיהוּ מִסִּטְרָא דְדַכְיוּ, וַחֲמוֹר מִסִּטְרָא דְמְסָאֲבוּ,

לשון הקודש

וְסָמוּךְ לוֹ, לְרֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ וכו', לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ. מַה זֶּה אֶל זֶה? קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן עַל רַגְלָיו, פָּתַח בְּקוֹל גָּדוֹל וְאָמַר: אֵלִיָּהוּ אֵלִיָּהוּ, רֵד לְכָאן בִּרְשׁוּת רִבּוֹנְךָ וְהָאֵר אֶת עֵינֵי הַזְּקֵנִים הַלָּלוּ בַּדָּבָר הַזֶּה, שֶׁלֹּא יָבֹאוּ לֶאֱכֹל בָּשָׂר בֶּחָלָב.

בֵּינְתַיִם בָּא אֵלִיָּהוּ, יָרַד וְלֹא הִתְעַכֵּב, אָמַר: מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וַהֲרֵי סוֹד זֶה וַדַּאי הוּא הַסּוֹד שֶׁל לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּו, כְּשֶׁבְּכוֹר שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, לֹא מְבִיאִים אוֹתוֹ לְבֵית יהו"ה, מִתְעָרֵב חָלָב עִם בָּשָׂר וְגוֹרְמִים לְעָרֵב שׁוֹר בַּחֲמוֹר, וְזֶהוּ כִּלְאַיִם, מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֵלִיָּהוּ אֵלִיָּהוּ, וַהֲרֵי

דָּא אִיהוּ כִּלְאַיִם טַב וּבִישׁ, אֲבָל חָלָב אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּדַכְיוּ, וּבְשָׂרָא מִסִּטְרָא דְּדַכְיוּ, אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי הוּא, אֲבָל הַאי רָזָא אִשְׁתְּמוֹדָע בִּקְרָא דָא, תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ (בראשית א כד), דְּאַף עַל גַּב דְּאִינוּן מִסִּטְרָא דְּדַכְיוּ, כֻּלְּהוּ אִינוּן דְּכַר וְנוּקְבָא, וְאִינוּן זוּגִין, וּמָאן דְּנָטִיל מִמַּה דְּלַאו אִיהוּ מִינֵיהּ, הַהוּא בַּר דְּאִתְרְכִיב מִתַּרְוַיְיהוּ, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שמות כג יט) לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ.

אָמַר בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא בְּוַדַּאי כְּעַן אִיהוּ מִלָּה בְּדוּכְתָּהָא, וְדָא אִיהוּ בְּרִירָא דְּמִלָּה, וְדָא אִיהוּ, מְלֵאָתְךָ וְדִמְעֲךָ לֹא תֵאַחֵר (שם כב כח), כְּמָה דְּאִתְּמַר שֶׁמָּא יְקַדְּמֻנוּ אַחֵר בְּרַחֲמֵי, חוֹבָא דָא דְּעָרַב בַּר נַשׁ טִפָּה בּוּכְרָא בְּזִוּוּגָא נִדָּה שִׁפְחָה גוֹיָה זוֹנָה, דָּא גָּרִים דְּנָטִיל אַחֵר בַּת זוּגֵיהּ, וְאִיהוּ מִדָּה לָקֳבֵל מִדָּה, (דף ל ע"ב) וּבְגִין דָּא רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי

לשון הקודש

הַשּׁוֹר הוּא מִצַּד הַטָּהֳרָה, וְהַחֲמוֹר מִצַּד הַטֻּמְאָה, זֶהוּ כִּלְאַיִם טוֹב וָרָע, אֲבָל חָלָב הוּא מִצַּד הַטָּהֳרָה, וּבָשָׂר מִצַּד הַטָּהֳרָה? אָמַר לוֹ: וַדַּאי כָּךְ זֶה, אֲבָל הַסּוֹד הַזֶּה נוֹדָע בַּפָּסוּק הַזֶּה, תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהֵם מִצַּד הַטָּהֳרָה, כֻּלָּם זָכָר וּנְקֵבָה, וְהֵם זוּגוֹת, וּמִי שֶׁנּוֹטֵל מִמִּי שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ, אוֹתוֹ בֵּן שֶׁמֻּרְכָּב מִשְּׁנֵיהֶם, עָלָיו נֶאֱמַר לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ.

אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה: בְּוַדַּאי כָּעֵת הַדָּבָר הוּא בִּמְקוֹמוֹ, וְזֶהוּ בֵּרוּר הַדָּבָר, וְזֶהוּ מְלֵאָתְךָ וְדִמְעֲךָ לֹא תֵאַחֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁמָּא יְקַדְּמֻנוּ אַחֵר בְּרַחֲמִים, חֵטְא זֶה שֶׁעֵרַב אָדָם טִפָּה בְּכוֹרָה בְּזִוּוּג נִדָּה שִׁפְחָה גוֹיָה זוֹנָה, זֶה גּוֹרֵם שֶׁנּוֹטֵל

אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְיָ אֱלֹהֶי"ךָ, לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ, דְּהַהוּא בַּר אִיהוּ עִרְבּוּבְיָא דְנָפִיק כִּלְאַיִם, מֵאִתְּתָא דְלַאו מִינֵיהּ, דְּאִיהִי כְּנֶגְדּוֹ, וּבְגִין דָּא זָכָה עֶזֶר, בַּת זוּגֵיהּ דְּאִיהִי עֵזֶר לֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא בְּפִקּוּדָא בִּדְחִילוּ וּבִרְחִימוּ, עֵזֶר לוֹ בְּעָלְמָא דֵין, וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, וְאִם לַאו, אָחֳרָא דְלַאו אִיהוּ מִינֵיהּ, אִיהִי כְּנֶגְדּוֹ, לְאוֹבָדָא לֵיהּ מִתְּרֵין עָלְמִין, וְכָל דָּא גְּרִים לֵיהּ בְּגִין דְּלָא נָטִיר טִפָּה קַדְמָאָה לְבַת זוּגֵיהּ.

וְעִם כָּל דָּא אִם חָזַר בִּתְיוּבְתָּא, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיהו ו י) וָשָׁב וְרָפָא לוֹ, וְיָהִיב לֵיהּ בַּת זוּגֵיהּ, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ג ח) רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ, וְאִיהִי דִּיוֹקְנָא דְאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי אַסְוָותָא וְאִיהִי חַיִּים, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם יח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וְאִתְּתֵיהּ אִיהִי בְּדִיוֹקְנָהָא, הֲדָא הוּא

לשון הקודש

אַחֵר אֶת בַּת זוּגוֹ, וְהוּא מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וּמִשּׁוּם כָּךְ רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ, וְלֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ, שֶׁאוֹתוֹ בֵּן הוּא עִרְבּוּבְיָא שֶׁיּוֹצֵא כִּלְאַיִם, מֵאִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ מִינוֹ, שֶׁהִיא כְּנֶגְדּוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה זָכָה? עֵזֶר, בַּת זוּגוֹ שֶׁהִיא עֵזֶר לוֹ בְּתוֹרָה בְּמִצְוָה בְּיִרְאָה וּבְאַהֲבָה, עֵזֶר לוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וְאִם לֹא, אַחֵר שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ הִיא כְּנֶגְדּוֹ לְאַבְּדוֹ מִשְּׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, וְכָל זֶה גָּרַם לוֹ מִשּׁוּם שֶׁלֹּא שָׁמַר טִפָּה רִאשׁוֹנָה לְבַת זוּגוֹ.

וְעִם כָּל זֶה, אִם חָזַר בִּתְשׁוּבָה, עָלָיו נֶאֱמַר וְשָׁב וְרָפָא לוֹ, וְנוֹתֵן לוֹ בַּת זוּגוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ, וְהִיא דְּמוּת שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא רְפוּאָה וְהִיא חַיִּים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וְאִשְׁתּוֹ הִיא בִּדְמוּתָהּ. זֶה

דִּכְתִיב (קהלת ט ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ, אוֹרַיְיתָא אִיהִי טוֹב, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ד כב) כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם, וְאִתְּתֵיהּ אִיהִי בְּדִיוֹקְנָהָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם יח ב) מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב, סוֹף סוֹף עֶשֶׂר מִלִּין אִתְּמַר בְּהַאי, וְעֶשֶׂר בְּהַאי, וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּא.

תִּקּוּנָא חֲמִישָׁר

בְּרֵאשִׁית דָּא יִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיה ב ג) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ' רֵאשִׁית תְּבוּאָתוֹ, רֵאשִׁית בְּלָא עִרְבּוּבְיָא אָחֲרָא, וּבְגִין דְּאִיהוּ קֹדֶשׁ, לָא הֲוָה לֵיהּ הַרְכָּבָה מִמִּינָא אָחֲרָא, וּבְגִין דְּאִיהוּ קֹדֶשׁ, לֵית לֵיהּ הַרְכָּבָה דְּצָרִיךְ בֵּיהּ נְטִירוּ לְגַבֵּי בַּת זוּגֵיהּ דְּאִיהִי ה', וּבְגִין דָּא רֵאשִׁית תְּבוּאַת ה', לֵית בֵּיהּ פְּגִימוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, לֵית בֵּיהּ פְּסוֹלֶת, (צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי נָטִיר) אִיבָּא דָּא

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ. הַתּוֹרָה הִיא טוֹב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם, וְאִשְׁתּוֹ הִיא בִּדְמוּתָהּ. זֶה שֶׁכָּתוּב מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב. סוֹף סוֹף עֲשָׂרָה דְּבָרִים נֶאֱמְרוּ בָּזֶה וַעֲשָׂרָה בָּזֶה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים.

תִּקּוּן חֲמִשָּׁה עָשָׂר

בְּרֵאשִׁית זֶה יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהו"ה רֵאשִׁית תְּבוּאָתוֹ, רֵאשִׁית בְּלִי עִרְבּוּבְיָא אַחֶרֶת, וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא קֹדֶשׁ, אֵין לוֹ הַרְכָּבָה מִמִּין אַחֵר, וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא קֹדֶשׁ, אֵין לוֹ הַרְכָּבָה שֶׁצָּרִיךְ בּוֹ שְׁמִירָה אֶל בַּת זוּגוֹ שֶׁהִיא ה',

לְמַלְכָּא אִתְחָזֵי, וּבְגִין דָּא (ירמיהו ב ג) כָּל אוֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם נְאֻם יְיָ׳.

דְּדָא אִיהוּ עֵץ הַחַיִּים, דְּאִיבָּא דִילֵיהּ סַם חַיִּים בַּת זוּגֵיהּ, נְטִירָא לֵיהּ בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, עֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית ג כב) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, גַּם לְרַבּוֹת בַּת זוּגֵיהּ, סַם חַיִּים דִילֵיהּ, וְאִיהוּ נָטִיר לֵיהּ בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, וּמָאן דְּבָעֵי לְנַטְלָא בַּת זוּגֵיהּ, כְּגוֹן אוּרְיָה דְאַקְדִּים לְדָוִד, אִתְּמַר בֵּיהּ (ירמיהו ב ג) כָּל אוֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם נְאֻם יְיָ׳.

דְּבַת זוּגֵיהּ דְּצַדִּיק אִיהוּ מַצָּה שְׁמוּרָה, לְגַבֵּי מַצָּה שְׁלֵימָה עֲשִׂירָה, וּמָאן גָּרִים דָּא לְמֶהֱוֵי בַּת זוּגֵיהּ מַצָּה שְׁמוּרָה לְגַבֵּיהּ, בְּגִין דְּנָטַר טִפָּה דִילֵיהּ, וּמָאן דְּפָגִים טִפָּה דִילֵיהּ, אִתְקְרֵי בַּת זוּגוֹ מַצָּה

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם זֶה רֵאשִׁית תְּבוּאַת ה׳, אֵין בּוֹ פְּגָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם, אֵין בּוֹ פְּסֹלֶת, (צָרִיךְ לִהְיוֹת שְׁמוּר) פְּרִי זֶה לְמֶלֶךְ רָאוּי, וּמִשּׁוּם כָּךְ, כָּל אוֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם נְאֻם יהו"ה.

שֶׁזֶּהוּ עֵץ הַחַיִּים, שֶׁפִּרְיוֹ סַם חַיִּים, בַּת זוּגוֹ שְׁמוּרָה לוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, עָלֶיהָ נֶאֱמַר וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, גַּם – לְרַבּוֹת בַּת זוּגוֹ, סַם הַחַיִּים שֶׁלּוֹ, וְהוּא שׁוֹמֵר אוֹתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וּמִי שֶׁרוֹצֶה לִטֹּל אֶת בַּת זוּגוֹ, כְּמוֹ אוּרִיָּה שֶׁהִקְדִּים אֶת דָּוִד, נֶאֱמַר בּוֹ כָּל אוֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם נְאֻם יהו"ה.

שֶׁבַּת זוּגוֹ שֶׁל צַדִּיק הִיא מַצָּה שְׁמוּרָה, לְגַבֵּי מַצָּה שְׁלֵמָה עֲשִׂירָה, וּמִי גָּרַם אֶת זֶה שֶׁתִּהְיֶה בַּת זוּגוֹ מַצָּה שְׁמוּרָה לְגַבָּיו? מִשּׁוּם שֶׁשָּׁמַר הַטִּפָּה שֶׁלּוֹ, וּמִי שֶׁפּוֹגֵם

פְּרוּסָה לֶחֶם עֹנִי, וְרָזָא דְּמִלָּה כָּל מָאן דִּמְזַלְזֵל בְּנַהֲמָא, אוֹ בְּפִירוּרִין דְּנַהֲמָא, דְּאִינוּן טִפִּין בְּכַזַּיִת, עֲנִיּוּת קָא רָדִיף אַבַּתְרֵיהּ, אֶלָּא צָרִיךְ לְנַטְרָא טִפִּין דִּילֵיהּ, דְּלָא יְזָרֵיק לוֹן בַּאֲתַר דְּלָא אִצְטְרִיךְ, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, אוֹקִירוּ לְנִשַׁיְיכוּ כִּי הֵיכֵי דְּתִתְעַתְּרוּ, וְאוֹקִירוּ דִּלְהוֹן לְנַטְרָא טִפָּה קַדְמָאָה, דְּלָא יַעֲבִיד בָּהּ פְּסוֹלֶת.

דִּפְסוֹלֶת דְּאַבְרָהָם וְיִצְחָק, גָּרִים לְאוּמָּה דְּעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל דְּאִשְׁתַּעְבְּדוּן בִּבְנֵיהוֹן בְּגָלוּתָא, וְנִסְיוֹנָא דִּלְהוֹן בְּאֶשָּׁא וְסַכִּינָא, שֵׁזִיב לוֹן מִשְּׂרֵיפָה וְהֶרֶג דִּלְהוֹן.

יַעֲקֹב בְּגִין דְּלָא הֲוָה בֵּיהּ פְּסוֹלֶת, אִתְּמַר בְּזַרְעֵיהּ בְּגָלוּתָא (דברים לג כח) וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב, אִתְּמַר הָכָא בֶּטַח בָּדָד, וְאִתְּמַר הָתָם

לשון הקודש

הַטִּפָּה שֶׁלּוֹ, נִקְרֵאת בַּת זוּגוֹ מַצָּה פְּרוּסָה, לֶחֶם עֹנִי, וְסוֹד הַדָּבָר – כָּל מִי שֶׁמְּזַלְזֵל בְּלֶחֶם אוֹ בְּפִרוּרֵי לֶחֶם, שֶׁהֵם טִפּוֹת בְּכַזַּיִת, עֲנִיּוּת רוֹדֶפֶת אַחֲרָיו, אֶלָּא צָרִיךְ לִשְׁמֹר הַטִּפּוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁלֹּא יִזְרֹק אוֹתָם בִּמְקוֹם שֶׁלֹּא צָרִיךְ, וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כַּבְּדוּ אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם כִּי כֵן תִּתְעַשְּׁרוּ, וְהַכָּבוֹד שֶׁלָּהֶן לִשְׁמֹר טִפָּה רִאשׁוֹנָה שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בָּהּ פְּסֹלֶת.

שֶׁפְּסֹלֶת שֶׁל אַבְרָהָם וְיִצְחָק גָּרְמוּ לָאֻמָּה שֶׁל עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהִשְׁתַּעְבְּדוּ בִּבְנֵיהֶם בַּגָּלוּת, וְהַנִּסָּיוֹן שֶׁלָּהֶם בְּאֵשׁ וְסַכִּין הִצִּיל אוֹתָם מִשְּׂרֵפָה וְהֶרֶג שֶׁלָּהֶם.

יַעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הָיְתָה בּוֹ פְּסֹלֶת, נֶאֱמַר בְּזַרְעוֹ בַּגָּלוּת, וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח

בְּמַפְּקָנוּ דְּגָלוּתָא (שם לב יב) יְיָ׳ בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, לָא אִתְעָרְבוּן בִּבְנוֹי עֵרְבוּבְיָא דְּגִיּוֹרִים, וּבְגִין דָּא אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, דַּעֲלַיְיהוּ דְּזֶרַע יַעֲקֹב אִתְמַר (תהלים פ ט) גֶּפֶן מִמִּצְרַיִם תַּסִּיעַ, מַה גֶּפֶן לָא מְקַבְּלָא הַרְכָּבָה מִמִּין אָחֲרָא, כֵּן זַרְעֵיהּ הֲווֹ נָטְרִין אוֹת בְּרִית, וְלָא מְקַבְּלִין הַרְכָּבָה מִמִּין אָחֲרָא, וְכָל מָאן דְּנָטִיר אוֹת בְּרִית זָכֵי לְמַלְכוּ, (דף לא ע"א) כְּגַוְונָא דְיוֹסֵף, וְיִשְׂרָאֵל בְּגִין דְּנָטְרִין בְּרִית זָכוּ לְמַלְכוּתָא, וְאִתְמַר בְּהוֹן כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים, וּמֹשֶׁה בְּגִין דְּנָטַר אוֹת בְּרִית, אִתְמַר בֵּיהּ (דברים לג ה) וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּנָטַר בְּרִית.

לשון הקודש

בָּדָד עֵין יַעֲקֹב. נֶאֱמַר כָּאן בֶּטַח בָּדָד, וְנֶאֱמַר שָׁם בִּיצִיאַת הַגָּלוּת יהו"ה בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, לֹא הִתְעָרְבוּ בְּבָנָיו עֵרְבוּב שֶׁל גֵּרִים, וּמִשּׁוּם זֶה אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, שֶׁעֲלֵיהֶם, עַל זֶרַע יַעֲקֹב נֶאֱמַר גֶּפֶן מִמִּצְרַיִם תַּסִּיעַ. מַה גֶּפֶן לֹא מְקַבֶּלֶת הַרְכָּבָה מִמִּין אַחֵר, כָּךְ זַרְעוֹ הָיוּ שׁוֹמְרִים אוֹת בְּרִית וְלֹא מְקַבְּלִים הַרְכָּבָה מִמִּין אַחֵר, וְכָל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹת הַבְּרִית, זוֹכֶה לְמַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁיּוֹסֵף, וְיִשְׂרָאֵל בִּגְלַל שֶׁשּׁוֹמְרִים בְּרִית זוֹכִים לְמַלְכוּת, וְנֶאֱמַר בָּהֶם כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים, וּמֹשֶׁה מִשּׁוּם שֶׁשָּׁמַר אֶת הַבְּרִית, נֶאֱמַר בּוֹ וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ.

אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁשּׁוֹמֵר הַבְּרִית.

תִּקּוּנָא שִׁיתְּסַר

בְּרֵאשִׁית דָּא חַלָּה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (במדבר טו כ) **רֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵיכֶם חַלָּה תָּרִימוּ תְּרוּמָה, וְהָא אוּקְמוּהוּ דְּאָדָם חַלָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם הֲוָה, וּמְנָא לָן דְּחַלָּה אִיהוּ רֵאשִׁית, דִּקְרָא אוֹכַח הֲדָא הוּא דִּכְתִיב רֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵיכֶם חַלָּה תָּרִימוּ תְּרוּמָה לַיְיָ', מַאי חַלָּה, אֶלָּא שִׁבְעָה מִינִין אִינּוּן, חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ, דְּהוּא דְּבַשׁ תְּמָרִים.**

חִטָּה אִילָנָא אִיהוּ דְּאָכִיל מִנֵּיהּ אָדָם קַדְמָאָה, **וְאִיהוּ לָא אַפִּיק מִתַּמָּן חַלָּה, וּבְגִין דָּא לָא חָל בֵּיהּ ה', וְשַׂרְיָא בֵּיהּ ח' ט', וְגָרִים לֵיהּ מוֹתָא.**

וְחַלָּה אִיהִי שְׁכִינְתָּא, כְּלִילָא מִשִּׁבְעָה מִינִין אִילֵּין, וּבָהּ חָב אָדָם קַדְמָאָה, טִפָּה דָא י', **עִסָּה צָרִיךְ לְאַפָּקָא מִינָהּ חַלָּה, וּמִיָּד חָל עַל הַהִיא**

לשון הקודש

תִּקּוּן שִׁשָּׁה עָשָׂר

בְּרֵאשִׁית זוֹ חַלָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רֵאשִׁית עֲרִסֹתֵיכֶם חַלָּה תָּרִימוּ תְּרוּמָה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ שֶׁאָדָם הָיָה חַלָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁחַלָּה הִיא רֵאשִׁית? שֶׁהַכָּתוּב מוֹכִיחַ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רֵאשִׁית עֲרִסֹתֵיכֶם תָּרִימוּ תְּרוּמָה לַיהוה"ה. מַה זֶּה חַלָּה? אֶלָּא שִׁבְעָה מִינִים הֵם – חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ, שֶׁהוּא דְּבַשׁ תְּמָרִים.

חִטָּה הוּא הָעֵץ שֶׁמִּמֶּנּוּ אָכַל אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְהוּא לֹא הוֹצִיא מִשָּׁם חַלָּה, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא חָל בּוֹ ה', וְשׂוֹרָה בּוֹ ח' ט' וְגָרַם לוֹ מָוֶת.

וְחַלָּה הִיא שְׁכִינָה, כְּלוּלָה מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים הַלָּלוּ, וּבָהּ חָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן.

טִפָּה, וְיָהִיב לֵיהּ זֶרַע כְּלִיל מִתַּרְוַיְיהוּ דְּאִיהוּ ו', וְרָזָא דְּמִלָּה הֵ"א לָכֶם זֶרַע (בראשית מז כז).

וּבְגִין דָּא חַלָּה וַדַּאי אִיהִי פִּקּוּדָא דְּאִתְמַנִּי לְאִתְּתָא, דִּבְגִינָהּ מֵת אָדָם דְּאִיהוּ חַלָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם, צְרִיכָה אִיהִי לְאַפְרָשָׁא חַלָּה, וּלְאַפָּקָא לָהּ מֵעִסָּתָהּ, דְּאִיהִי טִפָּה דִּילָהּ, לְהַחֲזִירָה עַל הָאָדָם.

אִיהִי אַטְפַּת שָׁרְגָּא דִּילֵיהּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי כ כז) נֵר יְיָ' נִשְׁמַת אָדָם, צְרִיכָה לְאוֹקָדָא לֵיהּ בְּלֵיל שַׁבָּת, בְּאִתְעָרוּ דְשַׁלְהוֹבִין דְּאֶשָּׁא דִּרְחִימוּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה (שיר א ז), וְאִתְעָרוּ דְּחַמִּימוּתָא דְּלֵיל שַׁבָּת, מֵאִתְּתֵיהּ צְרִיכָה בִּרְחִימוּ וּדְחִילוּ, וְדָא אִיהוּ אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר (ויקרא יב ב).

לשון הקודש

טִפָּה זוֹ י'. עִסָּה צָרִיךְ לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה חַלָּה, וּמִיָּד חָל עַל אוֹתָהּ טִפָּה, וְנוֹתֵן לוֹ זֶרַע כָּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם, שֶׁהוּא ו', וְסוֹד הַדָּבָר – הֵ"א לָכֶם זֶרַע.

וּמִשּׁוּם זֶה חַלָּה הִיא וַדַּאי מִצְוָה שֶׁנִּצְטַוְּתָה לָאִשָּׁה, שֶׁבִּגְלָלָהּ מֵת אָדָם שֶׁהוּא חַלָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם, צְרִיכָה הִיא לְהַפְרִישׁ חַלָּה, וּלְהוֹצִיא אוֹתָהּ מֵעִסָּתָהּ, שֶׁהִיא טִפָּה שֶׁלָּהּ, לְהַחֲזִירָהּ עַל הָאָדָם.

וְהִיא כִּבְּתָה אֶת נֵרוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, צְרִיכָה לְהַדְלִיק אוֹתוֹ בְּלֵיל שַׁבָּת בְּהִתְעוֹרְרוּת שַׁלְהֶבוֹת שֶׁל אַהֲבָה לְבַעְלָהּ, וְסוֹד הַדָּבָר – מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה, וְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל חֹם שֶׁל לֵיל שַׁבָּת, מֵאִשְׁתּוֹ צְרִיכָה בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה, וְזֶהוּ אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר.

אִיהִי שְׁפִיכַת דָּמִים דְּאָדָם, אִזְדְּרִיקַת דָּמָהּ, וְעַל דָּא צְרִיכָה לְנַטְרָא לֵיהּ מִדַּם נִדָּה, וּבְגִין דָּא עַל תְּלַת מִלִּין אִלֵּין נָשִׁים זְהִירוֹת, בְּנִדָּה וּבַחַלָּה וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר, עַד כָּאן רָזָא דְּחִטָּה, דְּמִתַּמָּן חַלָּה, חִטָּ"ה אִיהוּ רָזָא דְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא.

תִּקּוּנָא שִׁיבְסַר

בְּרֵאשִׁית, עֲלָהּ אִתְּמַר (עי' דברים יח ד) **רֵאשִׁית מַעֲשַׂר דְּגָנְךָ, וְדָא מַלְכוּת דְּאִיהוּ מַעֲשַׂר, וְאִיהִי עֲשִׂירִית לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וּבְגִינָהּ מְעַשְּׂרִין, וּמוֹץ וְתֶבֶן דְּאִינוּן לְבוּשִׁין דְּחִטָּה, בְּהַאי עָלְמָא פְּטוּרִין מִמַּעֲשַׂר, וּמָאן דְּבָעֵי לְאַפְּקָא מַעֲשַׂר מֵחִטָּה, בָּעֵי לְנַקְיֵיהּ מִן מוֹץ וְתֶבֶן דְּאִינוּן ח"ט, וְאִשְׁתְּאָרַת אִיהִי ה' נְקִיָּה, בְּהַהוּא זִמְנָא יְהֵא זָרִיק בָּהּ טִפָּה דְּאִיהִי י'.**

לשון הקודש

הִיא שֶׁפְּכָה אֶת הַדָּמִים שֶׁל אָדָם, נִזְרָק דָּמָהּ, וְעַל כָּל זֶה צְרִיכָה לִשְׁמֹר אוֹתוֹ מִדַּם נִדָּה, וּמִשּׁוּם זֶה עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ נָשִׁים זְהִירוֹת, בְּנִדָּה וּבְחַלָּה וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר. עַד כָּאן סוֹד הַחִטָּה, שֶׁמִּשָּׁם חַלָּה, חִטָּ"ה הוּא סוֹד שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה.

תִּקּוּן שִׁבְעָה עָשָׂר

בְּרֵאשִׁית, עָלֶיהָ נֶאֱמַר רֵאשִׁית מַעֲשַׂר דְּגָנְךָ, וְזוֹ מַלְכוּת שֶׁהִיא מַעֲשַׂר, וְהִיא עֲשִׂירִית לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וּבִשְׁבִילָהּ מְעַשְּׂרִים, וּמוֹץ וְתֶבֶן שֶׁהֵם הַלְּבוּשִׁים שֶׁל הַחִטָּה, בָּעוֹלָם הַזֶּה פְּטוּרִים מִמַּעֲשַׂר, וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְהוֹצִיא מַעֲשַׂר מֵחִטָּה, צָרִיךְ לְנַקּוֹתוֹ מִן הַמּוֹץ וְהַתֶּבֶן שֶׁהֵם ח"ט, וְהִיא נִשְׁאֶרֶת ה' נְקִיָּה. בְּאוֹתוֹ זְמַן יִהְיֶה זוֹרֵק בָּהּ טִפָּה שֶׁהִיא י'.

וּכְגַוְונָא דָא בְּזִוּוּגָא דְּבַר נַשׁ, צָרִיךְ לְנַקָּאָה טִפָּה מֵחֵטְ"א דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע, לְמֶהֱוֵי זַרְעָא נְקִיָּה בְּה', הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית מז כז) הֵ"א לָכֶם זֶרַע.

אֲבָל בְּעָלְמָא דְּאָתֵי חִטָּה אִיהִי נְקִיָּה, אִיהִי וּלְבוּשָׁה, וְאִיהִי עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא, וּבְגִין דָּא בְּהַמּוֹצִיא, בַּעַל הַבַּיִת צָרִיךְ לְדַקְדֵּק בְּה', לְמֶהֱוֵי אִיהִי נְקִיָּה בְּלָא פְּסוֹלֶת, וּתְרֵין עִשּׂוּרִין אִינּוּן, דְּאָמַר קְרָא (דברים יד כב) עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר, אַמַּאי אֶלָּא בְּגִין לְקַשְׁרָא לָהּ בִּתְרֵין דְּרוֹעִין, דְּאִינּוּן כֹּהֵן לֵוִי, דְּאִינּוּן מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן לְלֵוִי, מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר לַכֹּהֵן, דְּכָל סְפִירָן סָלְקִין לְעָשֵׂר (בִּשְׁכִינְתָּא), עַד דְּסָלְקִין לְמֵאָה, וְאִיהִי אִתְעֲבִידַת תְּרוּמָה לְכֻלְּהוּ מֵאָה, וּבְגִין דָּא שִׁיעוּר (דף לא ע"ב) תְּרוּמָה תְּרֵי מִמֵּאָה, לָקֻבֵּל תְּרֵין לוּחִין

לשון הקודש

וּכְמוֹ זֶה בְּזִוּוּגוֹ שֶׁל אָדָם, צָרִיךְ לְנַקּוֹת טִפָּה מֵחֵטְ"א, שֶׁהוּא יֵצֶר הָרָע, לִהְיוֹת זֶרַע נָקִי בַּה'. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הֵ"א לָכֶם זֶרַע. **אֲבָל** בָּעוֹלָם הַבָּא, הַחִטָּה הִיא נְקִיָּה, הִיא וּלְבוּשָׁהּ, וְהִיא עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, וּמִשּׁוּם זֶה בְּהַמּוֹצִיא, בַּעַל הַבַּיִת צָרִיךְ לְדַקְדֵּק בַּה', שֶׁהִיא תִּהְיֶה נְקִיָּה בְּלִי פְּסֹלֶת, וּשְׁנֵי עִשּׂוּרִים הֵם, שֶׁאָמַר הַכָּתוּב עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר, לָמָּה? אֶלָּא בִּשְׁבִיל לִקְשֹׁר אוֹתָהּ עִם שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, שֶׁהֵם כֹּהֵן וְלֵוִי, שֶׁהֵם מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן לַלֵּוִי, מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר לַכֹּהֵן, שֶׁכָּל הַסְּפִירוֹת עוֹלוֹת לְעָשֵׂר (בִּשְׁכִינָה), עַד שֶׁעוֹלוֹת לְמֵאָה, וְהִיא נַעֲשֵׂית תְּרוּמָה לְכָל הַמֵּאָה, וּמִשּׁוּם זֶה שִׁעוּר תְּרוּמָה שְׁנַיִם מִמֵּאָה, כְּנֶגֶד שְׁנֵי לוּחוֹת הַתּוֹרָה,

דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי תּוֹרָה דְּאִתְיְיהִיבַת בְּאַרְבְּעִין יוֹמִין, וְדָא אִיהוּ תּוֹרָ"ה מ', וּבָהּ אִתְעֲבִידוּ סְפִירָן כֻּלְּהוּ עֶשְׂרוֹנִים, תְּלַת אֲבָהָן תְּלַת עֶשְׂרוֹנִין, תְּרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט אִינּוּן עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן.

תִּקּוּנָא תַּמְנֵי סְרֵי

בְּרֵאשִׁית בָּרָ"א שִׁי"ת, אִינּוּן שִׁית דַּרְגִּין דִּנְבוּאָה, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שיר ה טו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וּכְמָה דְּאִינּוּן שִׁית לְתַתָּא, הָכִי אִינּוּן שִׁית לְעֵילָא, וְאִינּוּן שִׁית סָלְקִין לְשִׁתִּין, בְּאָן אֲתַר, בִּיסוֹ"ד חַ"י עָלְמִין, אִשְׁתָּאַר י"ד מִן יְסוֹ"ד, דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, כְּלִילָא מֵאַרְבַּע סְרֵי פִּרְקִין דְּיָד, דְּאִינּוּן בְּחָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן, וְאִינּוּן יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אַרְבַּע סְרֵי אַתְוָון דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכְלִילָן בָּהּ, וְדָא אִיהוּ וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה (הושע יב יא).

לשון הקודש

שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּאַרְבָּעִים יָמִים, וְזֶהוּ תּוֹרָ"ה מ', וּבָהּ נַעֲשׂוּ הַסְּפִירוֹת כֻּלָּן עֶשְׂרוֹנִים, שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים, שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת הֵם עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן.

תִּקּוּן שְׁמוֹנָה עָשָׂר

בְּרֵאשִׁית, בָּרָ"א שִׁי"ת, הֵם שֵׁשׁ דְּרָגוֹת שֶׁל נְבוּאָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וּכְמוֹ שֶׁהֵם שֵׁשׁ לְמַטָּה, כָּךְ הֵם שֵׁשׁ לְמַעְלָה, וְאוֹתָם שֵׁשׁ עוֹלִים לְשִׁשִּׁים, בְּאֵיזֶה מָקוֹם? בִּיסוֹ"ד חַ"י הָעוֹלָמִי"ם, נִשְׁאָר י"ד מִן יְסוֹ"ד, זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה כְּלוּלָה מֵאַרְבָּעָה עָשָׂר פְּרָקִים שֶׁל הַיָּד שֶׁהֵם בְּחָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת, וְהֵם יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אַרְבַּע עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁכְּלוּלוֹת בָּהּ, וְזֶהוּ וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה.

ס"ו מִן יְסוֹד, אִנּוּן לָקֶבֶל שִׁית דַּרְגִּין דְּכַרְסַיָּא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (מלכים א י יט) **שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, וְאָת וּ' סָלִיק בְּי' דְּאִיהִי עֲטָרָה דְּבְרִית לְשִׁתִּין, שִׁית זִמְנִין עֶשֶׂר, וְסָלְקִין לְשִׁתִּין לָקֶבֶל שִׁתִּין גַּלְגַּלִּין דְּסַחֲרִין לְכַרְסַיָּא, וְכַרְסַיָּא תַּמָּן שְׁכִינְתָּא.**

דְּאִיהִי דִּמְיוֹן וּמַרְאֶה דְּכוֹלָּא, דִּמְיוֹן הָא דְּאִתְּמַר וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, וַעֲלֶהָ אִתְּמַר (במדבר יב ח) **וּתְמוּנַת יְיָ' יַבִּיט, עַל שֵׁם דְּכָל פַּרְצוּפִין דִּנְבִיאֵי בָּהּ אִינּוּן רְשִׁימִין, אִתְקְרֵי דִּמְיוֹן, וְעַל שֵׁם דְּכָל נְהוֹרִין דִּלְעֵילָא מִינָּהּ, בָּהּ אִתְחַזְיָין אִתְקְרִיאַת מַרְאֶה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב** (שם ו) **יְיָ' בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע, בִּסְתִימוּ דְעַיְינִין, אִתְקְרִיאַת מַרְאֶה בַּחֲלוֹם, וְרָזָא דְּמִלָּה אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר** (שיר ה ב)**, וּבִפְתִיחוּ דְעַיְינִין אִיהוּ מַרְאֶה בְּהָקִיץ, וּתְרֵין מְמַנָּן תַּמָּן, חַד**

לשון הקודש

ס"ו מִן יְסוֹד, הֵם כְּנֶגֶד שֵׁשׁ הַדַּרְגּוֹת שֶׁל הַכִּסֵּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, וְאוֹת וּ' עוֹלָה בְּי', שֶׁהִיא עֲטָרָה שֶׁל הַבְּרִית לְשִׁשִּׁים, שֵׁשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר, וְעוֹלִים לְשִׁשִּׁים כְּנֶגֶד שִׁשִּׁים גַּלְגַּלִּים שֶׁסּוֹבְבִים אֶת הַכִּסֵּא, וְהַכִּסֵּא שָׁם הַשְּׁכִינָה.

שֶׁהִיא הַדִּמְיוֹן וּמַרְאֶה שֶׁל הַכֹּל, הַדִּמְיוֹן, הֲרֵי נֶאֱמַר וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וּתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט. עַל שֵׁם שֶׁכָּל הַפַּרְצוּפִים שֶׁל הַנְּבִיאִים הֵם רְשׁוּמִים בָּהּ, נִקְרֵאת דִּמְיוֹן, וְעַל שֵׁם שֶׁכָּל הָאוֹרוֹת שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנָּה בָּהּ הֵם נִרְאִים, הִיא נִקְרֵאת מַרְאֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יהו"ה בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע, בִּסְתִימַת הָעֵינַיִם נִקְרֵאת מַרְאֶה בַּחֲלוֹם, וְסוֹד הַדָּבָר – אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר, וּבִפְתִיחַת הָעֵינַיִם הוּא מַרְאֶה בְּהָקִיץ, וּשְׁנֵי מְמֻנִּים שָׁם, אֶחָד

סגרו"ן, וְחַד פתחו"ן, ומטטרו"ן דְּאִתְקְרֵי בְּשֵׁם תַּרְוַיְיהוּ, מְמַנָּא עַל תְּרֵין מַפְתְּחִין אִלֵּין.

מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִיהִי שְׁכִינְתָּא מַרְאָה בְּהָקִיץ, וּמֹשֶׁה בְּסִטְרֵיהּ, דִּכְתִיב בֵּיהּ (במדבר יב ח) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ וּמַרְאֶה וְלֹא בְחִידוֹת, וּתְמוּנַת יְיָ' יַבִּיט.

מִסִּטְרָא דְצַדִּיק, דְּאִיהוּ אוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים לְעָלְמָא דְאָתֵי (נ"א לְעָתִיד לָבֹא), אִתְקְרִיאַת מַרְאָה בַּחֲלוֹם, וְהוּא דְאִתְחַזְיָא בָּהּ, מִסִּטְרָא דְגוּפָא, אִיהוּ יהו"ה עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְאִתְנַטִּיל מִתְּרֵין סִטְרִין, וְאִיהוּ רָכִיב עַל אַרְבַּע חֵיוָון דְּאִינּוּן פְּנֵי אָדָם פְּנֵי אַרְיֵה פְּנֵי שׁוֹר פְּנֵי נֶשֶׁר, יו"ד ה"א וא"ו ה"א אִתְקְרֵי מִלְּגָאוֹ דְּגוּפָא, וְאִיהוּ אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא.

לשון הקודש

סגרו"ן וְאֶחָד פתחו"ן, ומטטרו"ן שֶׁנִּקְרָא בְּשֵׁם שְׁנֵיהֶם, מְמֻנֶּה עַל שְׁנֵי הַמַּפְתְּחוֹת הַלָּלוּ.

מִצַּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הַשְּׁכִינָה הִיא מַרְאָה בְּהָקִיץ, וּמֹשֶׁה בְּצִדּוֹ, שֶׁכָּתוּב בּוֹ פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ וּמַרְאֶה וְלֹא בְחִידוֹת, וּתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט.

מִן הַצַּד שֶׁל צַדִּיק, שֶׁהוּא אוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא (נ"א לֶעָתִיד לָבֹא) נִקְרֶאת מַרְאָה בַּחֲלוֹם, וְהוּא שֶׁנִּרְאָה בָּהּ מִצַּד הַגּוּף, הוּא יהו"ה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁנִּטָּל מִשְּׁנֵי צְדָדִים, וְהוּא רוֹכֵב עַל אַרְבַּע חַיּוֹת, שֶׁהֵם פְּנֵי אָדָם, פְּנֵי אַרְיֵה, פְּנֵי שׁוֹר, פְּנֵי נֶשֶׁר. יו"ד ה"א וא"ו ה"א נִקְרָא מִלְּפָנִים שֶׁל הַגּוּף, וְהוּא אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא.

לְמָאן דְּאִיהוּ אָדָם אִתְחַזְיָא לֵיהּ בִּדְמוּת אָדָם, לְמָאן דְּאִיהוּ כִּשְׁאָר חֵיוָון אִתְחַזְיָא לֵיהּ בִּדְמוּת חֵיוָן דְּכָרְסַיָּא, לְכָל חַד כְּפוּם חֵילֵיהּ, וְאַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשֵּׂכֶל לֵיהּ, אֶלָּא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, דְּלָא יְכִיל לְאַשְׁגָּא לֵיהּ שׁוּם נָבִיא וְחוֹזֶה אֶלָּא בִּשְׁכִינְתָּא, וְאִית אָדָם לְעֵילָא מֵאָדָם, מִסִּטְרָא דְּחָכְמָה, כ"ח מ"ה וַדַּאי, וְאִתְּמַר בֵּיהּ חָכָם עָדִיף מִנָּבִיא.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכֻלְּהוּ חַבְרַיָּא, וְאָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, רַבָּן דְּכָל נְבִיאַיָּא, קוּם אִתְעַר מִשִּׁנְתָּךְ, דְּאַנְתְּ אִיהוּ בְּכָל נְבִיאַיָּא כְּגַוְונָא דְשִׁמְשָׁא, דְּסִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא מִנֵּיהּ נָהֲרִין, וְלֵית לוֹן נְהוֹרָא מִסִּטְרָא אָחֳרָא, וּבְזִמְנָא דְאַנְתְּ אִתְכְּנִישַׁת מֵעָלְמָא, אִתְּמַר בְּהוֹן (איוב ג ט) יֶחְשְׁכוּ כּוֹכְבֵי נִשְׁפּוֹ, קוּם אַנְהִיר נְהוֹרָךְ.

לשון הקודש

לְמִי שֶׁהוּא אָדָם – נִרְאֶה לוֹ בִּדְמוּת אָדָם, לְמִי שֶׁהוּא כִּשְׁאָר הַחַיּוֹת – נִרְאֶה לוֹ בִּדְמוּת חַיּוֹת הַכִּסֵּא, לְכָל אֶחָד כְּפִי כֹּחוֹ, וְאַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשֵּׂכֶל אוֹתוֹ, אֶלָּא בִּשְׁכִינָתוֹ, שֶׁלֹּא יָכוֹל לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ שׁוּם נָבִיא וְחוֹזֶה אֶלָּא עִם הַשְּׁכִינָה, וְיֵשׁ אָדָם לְמַעְלָה מֵאָדָם מִצַּד שֶׁל חָכְמָה, כ"ח מ"ה וַדַּאי, וְנֶאֱמַר בּוֹ חָכָם עָדִיף מִנָּבִיא.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכָל הַחֲבֵרִים וְאָמַר: רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, רַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים, קוּם הִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתְךָ, שֶׁאַתָּה הוּא בְּכָל הַנְּבִיאִים כְּמוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהַלְּבָנָה וְהַכּוֹכָבִים מְאִירִים מִמֶּנּוּ, וְאֵין לָהֶם אוֹר מִצַּד אַחֵר, וּבְזְמַן שֶׁאַתָּה נֶאֱסַפְתָּ מִן הָעוֹלָם, נֶאֱמַר בָּהֶם יֶחְשְׁכוּ כּוֹכְבֵי נִשְׁפּוֹ, קוּם הָאֵר אוֹרְךָ.

וְלָא עוֹד, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְאַנְתְּ אִתְכַּנִּישׁ מִן עָלְמָא, בֵּיתָא דִנְבוּאָה, דְאִתְּמַר בָּהּ (שם ז) **לֹא** כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא, אִיהִי סְתִימָא, קוּם אַפְּתַח לָהּ, דְּאִיהִי בֵּיתָא עִלָּאָה גְּנִיזָא, דְּכָל גְּנִיזִין דִּלְעֵילָא סְתִימִין דְּמַלְכָּא עִלָּאָה תַּמָּן, וְאַנְתְּ הֲוֵית כְּבֶן בַּיִת, בֶּן דְּהַהוּא בֵּיתָא, בַּי"ת, ב' אִמָּא (דף לב ע"א) עִלָּאָה, י' חָכְמָה אַבָּא, ת' תִּפְאֶרֶת, בֶּן בַּיִת דִּלְעֵילָא, וְאַנְתְּ הֲוֵית בְּדִיוֹקְנֵיהּ, דִּבְהַהוּא בַּיִת לָא הֲוָה רְשׁוּ לְנָבִיא וְחוֹזֶה לְאַעָלָא תַּמָּן אֶלָּא בִּרְשׁוּ, וְאַנְתְּ הֲוֵית עָאל בְּלָא רְשׁוּ, כִּבְרָא דְּמַלְכָּא דְּלֵית תַּמָּן תַּרְעָא סְתִימָא לֵיהּ.

וְלָא עוֹד, אֶלָּא דִּנְבִיאַיָּא אָחֲרָנִין, לָא הֲווֹ עָאלִין לְמֶחֱמֵי לְמַלְכָּא, אֶלָּא בְּשַׁעְתִּין יְדִיעָאן, וּבְיוֹמִין יְדִיעָאן, כְּגַוְונָא דְאַשְׁכַּחְנָא בְּאַהֲרֹן דַּהֲוָה עִלָּאָה מִכֻּלְּהוּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ויקרא טז ב) **וְאַל** יָבֹא בְכָל

לשון הקודש

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁאַתָּה נֶאֱסַפְתָּ מִן הָעוֹלָם, בֵּית הַנְּבוּאָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא, הִיא סְתוּמָה, קוּם פְּתַח אוֹתָהּ, שֶׁהִיא בַּיִת עֶלְיוֹן גָּנוּז, שֶׁכָּל הַגְּנָזִים שֶׁלְּמַעְלָה סְתוּמִים, שֶׁהַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן שָׁם, וְאַתָּה הָיִיתָ כְּבֶן בַּיִת, בְּנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַבַּיִת. בַּי"ת, ב' הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, י' חָכְמָה, אַבָּא, ת' תִּפְאֶרֶת, בֶּן בַּיִת שֶׁל מַעְלָה, וְאַתָּה הָיִיתָ בִּדְיוֹקְנוֹ, שֶׁבְּאוֹתוֹ בַּיִת לֹא הָיְתָה רְשׁוּת לְנָבִיא וְחוֹזֶה לְהִכָּנֵס לְשָׁם אֶלָּא בִּרְשׁוּת, וְאַתָּה הָיִיתָ נִכְנָס בְּלִי רְשׁוּת, כְּבֶן הַמֶּלֶךְ שֶׁאֵין שָׁם שַׁעַר שֶׁסָּתוּם לוֹ.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁנְּבִיאִים אֲחֵרִים לֹא הָיוּ נִכְנָסִים לִרְאוֹת אֶת הַמֶּלֶךְ אֶלָּא בְּשָׁעוֹת יְדוּעוֹת, וּבְיָמִים יְדוּעִים, כְּמוֹ שֶׁמָּצָאנוּ

עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, אֶלָּא בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, כָּל שֶׁכֵּן אֲחֲרָנִין, וְאַנְתְּ בְּכָל שַׁעְתָּא וְשַׁעְתָּא, וּבְכָל יוֹמָא דְּאַנְתְּ בָּעֵי הֲוֵית עַיִיל לְמֶחֱזֵי לְמַלְכָּא.

וְלָא עוֹד, אֶלָּא כָּל נְבִיאַיָּא, הֲווֹ חַזְיָין נְבוּאָה דִּלְהוֹן בְּאֵבָרִין דְּמַלְכָּא, כָּל חַד וְחַד בְּאֵבֶר יְדִיעָא וְלָא יַתִּיר, מִנְּהוֹן בְּרֵישָׁא דְּמַלְכָּא, מִנְּהוֹן בְּנִימִין דְּרֵישָׁא, דְּאִנּוּן כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבָּנָא, מִנְּהוֹן בְּעַיְינִין, מִנְּהוֹן בְּאוּדְנִין, מִנְּהוֹן בְּאַנְפִּין, מִנְּהוֹן בְּחוֹטָמָא, מִנְּהוֹן בְּפוּמָא מִנְּהוֹן בְּצַוָּאר, מִנְּהוֹן בְּיָדַיִם, מִנְּהוֹן בְּקוֹמָה דְּאִיהוּ גּוּפָא, מִנְּהוֹן בְּשׁוֹקִין, מִנְּהוֹן בְּאוֹת בְּרִית, מִנְּהוֹן בִּלְבוּשִׁין דְּמַלְכָּא, דְּלָא הֲוָה לוֹן רְשׁוּ לְאִסְתַּכְּלָא יַתִּיר.

אֲבָל מֹשֶׁה בְּכָל אֵבֶר, וּבְכָל אֲתַר הֲוָה מַשִּׁיג נְבוּאָה דִּילֵיהּ, וּבְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר אִיהִי הֲוָה

לשון הקודש

בְּאַהֲרֹן שֶׁהָיָה עֶלְיוֹן מִכֻּלָּם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, אֶלָּא בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, כָּל שֶׁכֵּן אֲחֵרִים, וְאַתָּה בְּכָל שָׁעָה וְשָׁעָה וּבְכָל יוֹם שֶׁהָיִיתָ רוֹצֶה, הָיִיתָ נִכְנָס לִרְאוֹת אֶת הַמֶּלֶךְ.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא כָּל הַנְּבִיאִים הָיוּ רוֹאִים אֶת נְבוּאָתָם בְּאֵיבְרֵי הַמֶּלֶךְ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּאֵיבָר יָדוּעַ וְלֹא יוֹתֵר. מֵהֶם בְּרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ, מֵהֶם בַּנִּימִים שֶׁל הָרֹאשׁ, שֶׁהֵם כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, מֵהֶם בָּעֵינַיִם, מֵהֶם בָּאָזְנַיִם, מֵהֶם בַּפֶּנִים, מֵהֶם בַּחֹטֶם, מֵהֶם בַּפֶּה, מֵהֶם בַּצַּוָּאר, מֵהֶם בַּיָּדַיִם, מֵהֶם בַּקּוֹמָה שֶׁהוּא הַגּוּף, מֵהֶם בַּשּׁוֹקַיִם, מֵהֶם בְּאוֹת בְּרִית, מֵהֶם בִּלְבוּשֵׁי הַמֶּלֶךְ, שֶׁלֹּא הָיְתָה לָהֶם רְשׁוּת לְהִסְתַּכֵּל יוֹתֵר.

אֲבָל מֹשֶׁה, בְּכָל אֵיבָר וּבְכָל מָקוֹם הָיָה מַשִּׁיג נְבוּאָתוֹ, וּבְכָל אֵיבָר וְאֵיבָר הִיא

נָחֲתָא לְגַבֵּיהּ, מַה דְּלָא הֲוָה הָכִי לִשְׁאָר כָּל נְבִיאַיָּא, דְּכָל חַד סָלִיק לְאֵבֶר דִּילֵיהּ, דְּנִשְׁמָתֵיהּ הֲוָה אֲצִילוּת מֵהַהוּא אֵבֶר, וְהַהוּא אֵבֶר הֲוָה לֵיהּ אֲבוֹי.

וּבְרַתָּא דְּמַלְכָּא אִיהִי הֵיכָלָא דְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, מִצְוָה דְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, אדנ"י אִיהוּ כְּחֶשְׁבַּן הֵיכָ"ל, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר (תהלים נא יז) אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, יהו"ה אִיהוּ בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, אדנ"י הֵיכָל, יהו"ה בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר וְאִיהִי נְבוּאָה דְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, מַרְאָה דְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר אִתְקְרֵי, וְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר אִית לֵיהּ סְפִירָה יְדִיעָא, הֵיכָלָא דְכֻלְּהוּ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אדנ"י, וְכַמָּה מְמַנָּן נְטוּרֵי תַּרְעִין אִינּוּן לְהֵיכָלָא, דְלָא יַעֲלוּן תַּמָּן נְבִיאַיָּא אֶלָּא בִּרְשׁוּ.

קוּם רַעְיָא מְהֵימְנָא, קוּם אַפְּתַח הֵיכָלָא, דְּהָא כַּמָּה מָאנֵי דְנְבוּאָה אִינּוּן דָּפְקִין לְתַרְעִין

לשון הקודש

הָיְתָה יוֹרֶדֶת אֵלָיו, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה כָּךְ לִשְׁאָר כָּל הַנְּבִיאִים, שֶׁכָּל אֶחָד עוֹלֶה לָאֵיבָר שֶׁלּוֹ, וְנִשְׁמָתוֹ הָיְתָה אֲצִילוּת מֵאוֹתוֹ הָאֵיבָר, וְאוֹתוֹ הָאֵיבָר הָיָה לוֹ אָבִיו.

וּבַת הַמֶּלֶךְ הִיא הַהֵיכָל שֶׁל כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר, הַמִּצְוָה שֶׁל כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר, אדנ"י הוּא כְּחֶשְׁבּוֹן הֵיכָ"ל, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, יהו"ה הוּא בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר, אדנ"י הֵיכָל, יהו"ה בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר, וְהִיא נְבוּאָה שֶׁל כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר, הַמַּרְאָה שֶׁל כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר נִקְרָא, וּלְכָל אֵיבָר וְאֵיבָר יֵשׁ לוֹ סְפִירָה יְדוּעָה, הַהֵיכָל שֶׁל כֻּלָּם, שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה אדנ"י, וְכַמָּה מְמֻנִּים שׁוֹמְרֵי שְׁעָרִים הֵם לַהֵיכָל שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ שָׁם נְבִיאִים אֶלָּא בִּרְשׁוּת.

קוּם רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, קוּם פְּתַח הַהֵיכָל,

דְּהֵיכָלָא, וְאָמְרִין אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְאִיהִי סְתִימָא לְגַבֵּיהוּ, עַד דְּאַנְתְּ תֵּיתֵי תַּמָּן אִיהִי לָא אִתְפַּתְּחַת, לְמַלְכָּא דַּהֲווֹ צְרִיכִין לֵיהּ עַבְדּוֹי וַאֲפַרְכַּסּוֹי וּמְמַנָּן וְשָׁלְטָנֵי אַרְעָא לְמֶחֱזֵי עִמֵּיהּ, כָּל חַד כְּפוּם צָרְכּוֹי, וְכָל חַד כְּפוּם שָׁלְטָנוּתֵיהּ, וְכָל חַד כְּפוּם עִסְקּוֹי, מֶה עָבַד מַלְכָּא, שַׁוִּי כֹּלָּא בִּידָא דְּמַטְרוֹנִיתָא, וְאָמַר כָּל מָאן דְּבָעֵי לְמִשְׁאַל שְׁאֵלְתּוֹי, יֵיתֵי לְמַטְרוֹנִיתָא, דְּאִיהִי בַּיִת דִּילִי בֵּית י', הֵיכָל דִּילִי, וְהַאי אִיהוּ (ירמיה ט כג) אַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ אוֹתִי, כִּי אִם בְּזֹאת.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּפִקִּין כֻּלְּהוּ לְפִתְחָא, דְתַמָּן סגרו"ן דְּסָגִיר, וְתַמָּן פתחו"ן דְּפָתַח, מִיָּד יֵיתֵי רַעְיָא מְהֵימְנָא, וְיֵימָא אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, קָמֵי"ץ פַּתָּ"ח, דָּא סָגִיר וְדָא פָּתַח, תְּרֵין שִׁפְוָון (נ"א

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי כַּמָּה בַּעֲלֵי נְבוּאָה הֵם הוֹפְקִים עַל הַשְּׁעָרִים שֶׁל הַהֵיכָל, וְאוֹמְרִים אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְהִיא סְתוּמָה אֲלֵיהֶם, עַד שֶׁאַתָּה תָּבֹא לְשָׁם הִיא לֹא נִפְתַּחַת. לְמֶלֶךְ שֶׁהָיוּ צְרִיכִים אוֹתוֹ עֲבָדָיו וְהַשָּׂרִים וְהַמְמֻנִּים וְשַׁלִּיטֵי הָאָרֶץ לְהֵרָאוֹת עִמּוֹ, כָּל אֶחָד כְּפִי צָרְכּוֹ, וְכָל אֶחָד כְּפִי שִׁלְטוֹנוֹ, וְכָל אֶחָד כְּפִי עִסְקוֹ. מֶה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ? שָׂם אֶת הַכֹּל בִּידֵי הַגְּבִירָה, וְאָמַר, כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְבַקֵּשׁ בַּקָּשָׁתוֹ, יָבֹא לַגְּבִירָה שֶׁהִיא הַבַּיִת שֶׁלִּי, הַבַּיִת שֶׁל י', הַהֵיכָל שֶׁלִּי. וְזֶהוּ אַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ אוֹתִי, כִּי אִם בְּזֹאת.

בְּאוֹתוֹ זְמַן כֻּלָּם הוֹפְקִים לַפֶּתַח, שֶׁשָּׁם סגרו"ן שֶׁסּוֹגֵר, וְשָׁם פתחו"ן שֶׁפּוֹתֵחַ. מִיָּד יָבֹא רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וְיֹאמַר, אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, קָמֵי"ץ פַּתָּ"ח, זֶה סוֹגֵר וְזֶה פּוֹתֵחַ,

שִׁבְא) שַׁעֲרֵי צֶדֶק, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם קיח יט) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק.

מִלְּגָאוֹ אִיהִי סֶגוֹלְתָּ"א, סֶגוֹ"ל אִיהוּ בַּעְלָהּ, וְאִיהִי סֶגוֹלְתָּ"א, עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ, חֵלֵ"ם עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם) אָבוֹא בָם אוֹדֶה י"ה, אָבוֹ"א אִיהִי עֶשֶׂר, דְּאִיהִי נְקוּדַת חֵלֵ"ם, וּבֵיהּ (דף לב ע"ב) אוֹדֶה י"ה דְּאִיהוּ כֶּתֶר עַל כֻּלְּהוּ, זֶה דָּא צֵרִי, וְאִינוּן תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ (תהלים קח כ), דָּא צַדִּיק דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית, בְּתַרְוַיְיהוּ, אִיהוּ חִירֵ"ק תְּחוֹת צֵרֵ"י, וְאִיהוּ שׁוּרֵ"ק, קְשׁוּרָא דְּתַרְוַיְיהוּ, וּבְגִין דָּא אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה (שם כא), דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי מִסִּטְרָא דְּצַדִּיק שׁוּרֵ"ק לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, קְשׁוּרָא דִּילֵיהּ.

וְאִיהִי חִירֵ"ק תְּחוֹת צֵרֵ"י, תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, וְאִיהוּ סֶגוֹ"ל תְּחוֹת תְּרֵין דְּרוֹעִין, וְאִיהִי

לשון הקודש

שִׁתֵּי שִׂפָּתַיִם (שִׁבְא) שַׁעֲרֵי צֶדֶק, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק.

מִבִּפְנִים הִיא סֶגוֹלְתָּ"א, סֶגוֹ"ל, הוּא בַּעְלָהּ, וְהִיא סֶגוֹלְתָּ"א עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ, חֵלֵ"ם, עָלָיו נֶאֱמַר אָבוֹא בָם אוֹדֶה יָהּ, אָבוֹ"א הִיא עֶשֶׂר, שֶׁהִיא נְקֻדַּת חֵלֵ"ם, וּבוֹ אוֹדֶה יָ"הּ, שֶׁהוּא כֶּתֶר עַל כֻּלָּם, זֶה – זֶה צֵרֵי, וְהֵם שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת. צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ, זֶה צַדִּיק שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית בִּשְׁנֵיהֶם, הוּא חִירֵ"ק תַּחַת צֵרֵ"י, וְהוּא שׁוּרֵ"ק, הַקֶּשֶׁר שֶׁל שְׁנֵיהֶם, וּמִשּׁוּם זֶה אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה, זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁהִיא מִצִּדּוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, שׁוּרֵ"ק אֶל בַּעְלָהּ, הַקֶּשֶׁר שֶׁלּוֹ.

וְהִיא חִירֵ"ק תַּחַת צֵרֵ"י, שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, וְהוּא סֶגוֹ"ל תַּחַת שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת,

חֹלֵ"ם לְעֵילָא בְּכֶתֶר, וּבְגִין דָּא אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה (שם), כֻּלְּהוּ אָמְרִין מֵאֵת יְיָ' הָיְתָה זֹאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ (שם), בְּזִמְנָא דְּאִיהִי לְרֹאשׁ פִּנָּה אִתְקְרִיאַת רֵישָׁא, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שיר ז ו) רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל.

כַּד סְלִיקַת לְגַבֵּי מַלְכָּא, כַּמָּה מַלְאָכִין וְכַמָּה נִשְׁמָתִין סָלְקִין עִמָּהּ, דְּאִנּוּן נִימִין דִּילָהּ, דְּתַלְיָין מִינָהּ כְּעִנְבִין בְּאַתְכְּלָא, וְכַמָּה מַלְאָכִין וְנִשְׁמָתִין נָהֲרִין קֳדָמָהָא דְּאִתְקְרִיאוּ עֵינֵי יְיָ', וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (איוב לד כא) כִּי עֵינָיו עַל דַּרְכֵי אִישׁ, וְכַמָּה פִּקּוּדִין סָלְקִין קֳדָמָהָא, דְּאִתְקְרִיאַת בְּכֻלְּהוּ מִצְוַת יְיָ' בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם (תהלים יט ט).

וְכַמָּה מַלְאָכִין סָלְקִין עִמָּהּ, דְּאִתְקְרִיאוּ אָזְנֵי יְיָ', דִּמְמַנָּן עַל קָלִין דִּצְלוֹתִין, וְעַל שִׂיחַת בְּנֵי

לשון הקודש

וְהִיא חֹלֵ"ם לְמַעְלָה בַּכֶּתֶר, וּמִשּׁוּם זֶה אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, כֻּלָּם אוֹמְרִים מֵאֵת יהו"ה הָיְתָה זֹאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ, בִּזְמַן שֶׁהִיא לְרֹאשׁ פִּנָּה נִקְרֵאת רֹאשׁ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל.

כְּשֶׁעוֹלָה לַמֶּלֶךְ, כַּמָּה מַלְאָכִים וְכַמָּה נְשָׁמוֹת עוֹלִים עִמָּהּ, שֶׁהֵם הַנִּימִים שֶׁלָּהּ, שֶׁתְּלוּיִים מִמֶּנָּה כְּמוֹ עֲנָבִים בְּאֶשְׁכּוֹל, וְכַמָּה מַלְאָכִים וּנְשָׁמוֹת מְאִירִים לְפָנֶיהָ, שֶׁנִּקְרָאִים עֵינֵי יהו"ה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כִּי עֵינָיו עַל דַּרְכֵי אִישׁ, וְכַמָּה מִצְוֹות עוֹלוֹת לְפָנֶיהָ, שֶׁנִּקְרֵאת בְּכֻלָּם מִצְוַת יהו"ה בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם.

וְכַמָּה מַלְאָכִים עוֹלִים עִמָּהּ, שֶׁנִּקְרְאוּ אָזְנֵי יהו"ה, שֶׁמְּמֻנִּים עַל קוֹלוֹת הַתְּפִלּוֹת

הָאָדָם, לְמִשְׁמַע צְלוֹתִין, וְכַמָּה מַלְאָכִין סָלְקִין עִמָּהּ דְּאִתְקְרִיאוּ פְּנֵי יְיָ', דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ו) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וְגוֹמֵר, נָהֲרִין בְּכַמָּה גַוָּונִין, וְכַמָּה מַלְאָכִין סָלְקִין עִמָּהּ דְּאִתְקְרִיאוּ רוּחִין וְאֵשִׁין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט, דִּמְמַנָּן עַל רֵיחָא וּתְנָנָא דְּקָרְבָּנִין, וְאִינּוּן מָאנֵי דְּחוֹטָמָא.

וְכַמָּה מָאנֵי דְקָלִין וְדִבּוּרִין דְּפוּמָא סָלְקִין עִמָּהּ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (קהלת י ב) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְכַמָּה מָאנֵי דְצַוָּארֵי סָלְקִין עִמָּהּ, דְּתַמָּן קָנֶה וְשֶׁט, דִּמְמַנָּן עַל קָרְבָּנִין וּצְלוֹתִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (במדבר כח ב) אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי, וְאִלֵּין אִתְקְרִיאוּ אִשִּׁי"ם, וְכַמָּה מַלְאָכִין סָלְקִין עִמָּהּ דְּאִתְקְרִיאוּ מָאנֵי דְיָדִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ח) וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם,

לשון הקודש

וְעַל שִׂיחַת בְּנֵי אָדָם, לִשְׁמֹעַ הַתְּפִלּוֹת, וְכַמָּה מַלְאָכִים עוֹלִים עִמָּהּ, שֶׁנִּקְרָאִים פְּנֵי יהו"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וְגוֹמֵר, מְאִירִים בְּכַמָּה גְוָנִים, וְכַמָּה מַלְאָכִים עוֹלִים עִמָּהּ שֶׁנִּקְרְאוּ רוּחוֹת וְאֵשִׁים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט, שֶׁמְּמֻנִּים עַל רֵיחַ וַעֲשַׁן הַקָּרְבָּנוֹת, וְהֵם בַּעֲלֵי הַחֹטֶם.

וְכַמָּה בַּעֲלֵי קוֹלוֹת וְדִבּוּרִים שֶׁל הַפֶּה עוֹלִים עִמָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְכַמָּה בַּעֲלֵי צַוָּארִים עוֹלִים עִמָּהּ, שֶׁשָּׁם קָנֶה וּוֵשֶׁט, שֶׁמְּמֻנִּים עַל קָרְבָּנוֹת וּתְפִלּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי, וְאֵלּוּ נִקְרְאוּ אִשִּׁי"ם, וְכַמָּה מַלְאָכִים

וְכַמָּה מָאתֵי דְגוּפָא סָלְקִין עִמָּהּ דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דניאל י ו) וּגְוִיָּתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ, וְכַמָּה מָאתֵי דִּבְרִית סָלְקִין עִמָּהּ דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א כח) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת, וְאִנּוּן מָאתֵי דְאוֹתוֹת, וְכַמָּה מָאתֵי דְרַגְלִין סָלְקִין עִמָּהּ דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם) וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה.

וְכַד אִיהוּ בְּהֵיכָלָהָא, כֻּלְּהוּ נְבִיאַיָּא סָלְקִין תַּמָּן, וְדָפְקִין לְתַרְעָא וְאָמְרִין אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח (תהלים נא יז), תְּלַת קַדְמָאִין דִּצְלוֹתָא אִינּוּן מְסַדְּרִין שְׁאֵלְתִּין עַל נַפְשָׁא, לְאַעָלָא בְּהוֹן קֶדֶם עִלַּת הָעִלּוֹת, דְּתַמָּן חַיֵּי נַפְשָׁא, אֶמְצָעִיּוֹת מְמַנָּן עַל שְׁאֵלְתִּין לְמִשְׁאַל בָּעוּתְהוֹן עַל צָרְכֵי גּוּפָא, תְּלַת בַּתְרָאִין מְקַבְּלִין תְּיוּבְתָּא דְּכָל שְׁאֵלְתִּין מִן מַלְכָּא.

וּלְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ יָד כּוֹתֶבֶת, וּלְתַתָּא מִכֻּלְּהוּ יָד חוֹתֶמֶת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איוב לז ז) וּבְיַד

לשון הקודש

עוֹלִים עִמָּהּ, שֶׁנִּקְרָאִים בַּעֲלֵי יָדַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, וְכַמָּה בַּעֲלֵי גוּף עוֹלִים עִמָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּגְוִיָּתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ, וְכַמָּה בַּעֲלֵי בְּרִית עוֹלִים עִמָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת, וְהֵם בַּעֲלֵי אוֹתוֹת, וְכַמָּה בַּעֲלֵי רַגְלַיִם עוֹלִים עִמָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה.

וּכְשֶׁהוּא בְּהֵיכָלָהּ, כָּל הַנְּבִיאִים עוֹלִים שָׁם, וְדוֹפְקִים בַּשַּׁעַר, וְאוֹמְרִים אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח. שְׁלֹשֶׁת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל הַתְּפִלָּה הֵם מְסַדְּרִים בַּקָּשׁוֹת עַל הַנֶּפֶשׁ, לְהִכָּנֵס בָּהֶם לִפְנֵי עִלַּת הָעִלּוֹת, שֶׁשָּׁם חַיֵּי הַנֶּפֶשׁ. הָאֶמְצָעִיּוֹת מְמֻנּוֹת עַל שְׁאֵלוֹת לְבַקֵּשׁ בַּקָּשׁוֹתֵיהֶם עַל צָרְכֵי הַגּוּף. שְׁלֹשֶׁת הָאַחֲרוֹנוֹת מְקַבְּלִים תְּשׁוּבָה שֶׁל כָּל הַשְּׁאֵלוֹת מִן הַמֶּלֶךְ.

וּמֵעַל כֻּלָּם יָד כּוֹתֶבֶת, וּמִתַּחַת כֻּלָּם יָד

כָּל אָדָם יַחְתּוֹם, יָד כּוֹתֶבֶת אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב דְּאִיהִי לִימִינָא, יָד חוֹתֶמֶת אוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה דְּאִיהִי לִשְׂמָאלָא, אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב דְּאִיהִי לִימִינָא עָלֵיהּ אִתְּמַר (שמות יד ח) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה, וְדָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ אוֹרַיְיתָא דְּאִתְיְיהִיב מִימִינָא דְּתַמָּן חָכְמָה.

אוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה דְּתַמָּן שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, פֶּה אִתְקְרִיאַת מִסִּטְרָא דְּצַדִּיק, דְּהָכִי סָלִיק פֶּ"ה לְחוּשְׁבַּן מִילָּ"ה, דְּאִיהוּ כָּל פֶּה, וּבְגִין דָּא (איוב לז ז) וּבְיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם, וְאִיהִי לִשְׂמָאלָא, דְּתַמָּן אִיהִי אִמָּא עִלָּאָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ חָתְמֵנוּ לְחַיִּים, וְצַדִּיק עַל שְׁמָהּ אִתְקְרֵי סֵפֶר חַיִּים. (דף לג ע"א) כְּמָה דְּאַמְרִינָן וּבְסֵפֶר חַיִּים וְגוֹמֵר, הָא אִתְפַּתְּחַת הֵיכָלָא, הָא קָא אַתְיָין נְבִיאַיָּיא מָארֵי דְּרַגְלִין דְּקָא דָפְקִין לְתַרְעָא, וְאָמְרִין לְהַהוּא דְּסָגִיר הֵיכָלָא,

לשון הקודש

חוֹתֶמֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם, יָד כּוֹתֶבֶת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁהִיא לִימִין, יָד חוֹתֶמֶת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהִיא לִשְׂמֹאל. תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הִיא לִימִין, עָלָיו נֶאֱמַר וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֹצְאִים בְּיָד רָמָה, וְזֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה מִימִין, שֶׁשָּׁם חָכְמָה.

תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁשָּׁם שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, נִקְרֵאת פֶּה מִצַּד הַצַּדִּיק, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה פ"ה לְחֶשְׁבּוֹן מִילָּ"ה, שֶׁהוּא כָּל פֶּה, וּמִשּׁוּם זֶה וּבְיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם, וְהִיא לִשְׂמֹאל, שֶׁשָּׁם הִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ חָתְמֵנוּ לְחַיִּים, וְצַדִּיק עַל שְׁמָהּ נִקְרָא סֵפֶר חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ וּבְסֵפֶר חַיִּים וְגוֹמֵר. הֲרֵי נִפְתַּח הַהֵיכָל, וַהֲרֵי בָּאִים הַנְּבִיאִים בַּעֲלֵי הָרַגְלַיִם

סגרו"ן וְאִתְקְרֵי אדנ"י שְׁמֵיהּ כְּשֵׁם רַבֵּיהּ, אָמְרִין לֵיהּ אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, אַפְּתַח תַּרְעִין דְּהֵיכָלָא, בְּהַהוּא זִמְנָא עָאלִין נְטוּרֵי תַרְעָא לְמַלְכָּא, וְאַמְרֵי לֵיהּ, רִבּוֹן עָלְמִין הָא מָארֵי דְרַגְלִין קָא דָפְקִין לְתַרְעָא, דְּאִינוּן שְׁלוּחֵי מִצְוָה, דְּקַיְימִין בַּעֲמִידָה דִּצְלוֹתָא קֳדָמָךְ.

בְּהַהוּא זִמְנָא יָהַב לוֹן רְשׁוּ לְאַעָלָא, מַטְרוֹנִיתָא דְּאִיהִי מִצְוָה דְּמַלְכָּא אַפּוֹטְרוֹפּוֹסָא דְכָל פִּקּוּדִין, אוֹלִיפַת זְכוּ קֳדָם מַלְכָּא בְּגִינַיְיהוּ, וְיֵימָא לֵיהּ רִבּוֹן עָלְמָא, הָא אִלֵּין דְּקַיְימִין קֳדָמָךְ בִּצְלוֹתִין, צָרִיךְ לְמֵיהַב לוֹן שְׁאֵלְתִּין דִּלְהוֹן, בְּהַהוּא זִמְנָא קָלָא נָפִיק לְגַבֵּי מָארֵי דְרַגְלִין, וְאָמַר (יחזקאל ב א) בֶּן אָדָם עֲמוֹד עַל רַגְלֶיךָ וַאֲדַבֵּר אִתָּךְ, מַלֵּיל עִמִּי מַה שְׁאֵלָתֵךְ בְּאֶמְצָעִיּוֹת דִּצְלוֹתִין, וְיִנָּתֵן לָךְ בְּבַתְרָאִין,

לשון הקודש

שֶׁדּוֹפְקִים בַּשַּׁעַר, וְאוֹמְרִים לְאוֹתוֹ שֶׁסּוֹגֵר הַהֵיכָל, סגרו"ן, וְנִקְרָא אדנ"י, שְׁמוֹ כְּשֵׁם רַבּוֹ, אוֹמְרִים לוֹ, אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, פְּתַח שַׁעֲרֵי הַהֵיכָל. בְּאוֹתוֹ זְמַן נִכְנָסִים שׁוֹמְרֵי הַשַּׁעַר לַמֶּלֶךְ, וְאוֹמְרִים לוֹ, רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, הֲרֵי בַּעֲלֵי הָרַגְלַיִם דּוֹפְקִים בַּשַּׁעַר, שֶׁהֵם שְׁלוּחֵי מִצְוָה, שֶׁעוֹמְדִים בַּעֲמִידָה שֶׁל תְּפִלָּה לְפָנֶיךָ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן נוֹתֵן לָהֶם רְשׁוּת לְהִכָּנֵס, הַגְּבִירָה שֶׁהִיא מִצְוַת הַמֶּלֶךְ, הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל כָּל הַמִּצְוּוֹת, מְלַמֶּדֶת זְכוּת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּשְׁבִילָם, וְתֹאמַר לוֹ: רִבּוֹן הָעוֹלָם, הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁעוֹמְדִים לְפָנֶיךָ בִּתְפִלּוֹת, צָרִיךְ לָתֵת לָהֶם אֶת בַּקָּשׁוֹתֵיהֶם. בְּאוֹתוֹ זְמַן יוֹצֵא קוֹל אֶל בַּעֲלֵי הָרַגְלַיִם, וְאוֹמֵר: בֶּן אָדָם, עֲמֹד עַל רַגְלֶיךָ וַאֲדַבֵּר אִתָּךְ, דַּבֵּר עִמִּי מַה שְׁאֵלָתְךָ בָּאֶמְצָעִיּוֹת שֶׁל הַתְּפִלּוֹת, וְיִנָּתֵן

מַטְרוֹנִיתָא קַבְּלַת שְׁאֵלְתּוֹי, וְצָרִיךְ לְמֵיהַב תְּלַת פְּסִיעָאן לַאֲחוֹרָא, דְּלָא יִתְחַזַּר כִּתְפּוֹי לְגַבֵּי מַלְכָּא, אִלֵּין נָפְקִין וְסגרו"ן סָגַר תַּרְעָא אַבַּתְרַיְיהוּ.

הָא מָאנֵי דְאוֹתוֹת קָא דָפְקִין לְפִתְחָא, וְאָמְרִין אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, תִּפְתָּח דָּא פתחו"ן, וְאִלֵּין אִינוּן מָאנֵי דְחַ"י בִּרְכָאָן דִּצְלוֹתָא, מִסִּטְרָא דְחַ"י עָלְמִין, דִּמְיַחֲדִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ תַּמָּן, דְּצַדִּיק תְּשִׁיעָאָה אִיהוּ מֵעֵילָא לְתַתָּא וּמִתַּתָּא לְעֵילָא, תֵּשַׁע נְקוּדִין תֵּשַׁע טַעֲמֵי, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית א יז) וַיִּתֵּן אוֹתָם אלהי"ם בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם, וְדָא צַדִּיק דְּבֵיהּ כָּל נְקוּדִין, לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי כְּלִילָא מִכָּל אַתְוָון.

מִיָּד מָאנֵי שְׁאֵלְתִּין דָּפְקִין לְתַרְעָא, כַּמָּה נְטוּרֵי תַּרְעָא עָאלִין קֶדֶם מַלְכָּא, וְיֵימְרוּן רִבּוֹן

לשון הקודש

לְךָ בָּאַחֲרוֹנוֹת. הַגְּבִירָה מְקַבֶּלֶת אֶת בַּקָּשׁוֹתָיו, וְצָרִיךְ לָשׁוּב שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת לְאָחוֹר, שֶׁלֹּא יַחֲזִיר כְּתֵפָיו אֶל הַמֶּלֶךְ. אֵלּוּ יוֹצְאִים, וְסגרו"ן סוֹגֵר אֶת הַשַּׁעַר אַחֲרֵיהֶם.

וַחֲרֵי בַּעֲלֵי הָאוֹתוֹת דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח, וְאוֹמְרִים אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח. תִּפְתָּח זֶה פתחו"ן, וְאֵלּוּ הֵם בַּעֲלֵי שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה, מִצַּד שֶׁל ח"י הָעוֹלָמִים שֶׁמְּיַחֲדִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ שָׁם, שֶׁהַצַּדִּיק הוּא תְּשִׁיעִי מִמַּעְלָה לְמַטָּה וּמִמַּטָּה לְמַעְלָה, תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת, תִּשְׁעָה טְעָמִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִי"ם בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם, וְזֶה צַדִּיק שֶׁבּוֹ כָּל הַנְּקֻדּוֹת. לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִכָּל הָאוֹתִיּוֹת.

מִיָּד בַּעֲלֵי הַשְּׁאֵלוֹת דּוֹפְקִים בַּשַּׁעַר,

עָלְמָא, הָא מָאתֵי צַדִּיקַיָּא מָאתֵי דִּצְלוֹתִין דִּמְבָרְכִין לָךְ בְּחַ"י בִּרְכָאָן, בָּעוּן לְאַעָלָא קַמָּךְ, מִיָּד מַגִּי לְמִפְּתַּח לוֹן, וּלְמֵהַב שְׁאֵלְתּוֹי, וְאִלֵּין אִינוּן מָאתֵי דְּאוֹתוֹת, מִסִּטְרָא דְּאִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם יד) וְהָיוּ לְאוֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וְשָׁנִים, וְאִלֵּין אִנּוּן דְּסָגְדִין בְּחַ"י עָלְמִין, בְּחַ"י בִּרְכָאָן לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא.

אִלֵּין נָפְקִין הָא מָאתֵי דְּקוֹמָה דָּפְקִין לְפִתְחָא, דְּאִינוּן כָּרְעִין וְסָגְדִין לְמַלְכָּא בִּצְלוֹתִין, כְּמָה דְּאָמְרוּ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, כּוֹרֵעַ לְגַבֵּי אדנ"י בְּצַדִּיק, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (מלכים א ב מה) וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ, וְזוֹקֵף לְגַבֵּי יהו"ה, לְחַבְּרָא לוֹן תַּרְוַיְיהוּ כְּגַוְונָא דָא יאהדונה"י.

וְעַל כֻּלְּהוּ אוֹלִיפַת שְׁכִינְתָּא זְכוּ, וְאִינוּן כַּד סָלְקִין

לשון הקודש

כַּמָּה שׁוֹמְרֵי הַשַּׁעַר נִכְנָסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְיֹאמְרוּ: רִבּוֹן הָעוֹלָם, הֲרֵי בַּעֲלֵי הַצַּדִּיקִים, בַּעֲלֵי הַתְּפִלּוֹת שֶׁמְּבָרְכִים אוֹתְךָ בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, רוֹצִים לְהִכָּנֵס לְפָנֶיךָ. מִיָּד מְצַוֶּה לִפְתֹּחַ לָהֶם וְלָתֵת אֶת שְׁאֵלוֹתָיו, וְאֵלּוּ הֵם בַּעֲלֵי הָאוֹתוֹת, מִצַּד שֶׁל אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְהָיוּ לְאוֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּלְשָׁנִים, וְאֵלּוּ הֵם שֶׁמִּשְׁתַּחֲוִים עַל בִּרְכֵיהֶם בְּח"י עוֹלָמוֹת, בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת אֶל הַשְּׁכִינָה.

אֵלּוּ יוֹצְאִים, הֲרֵי בַּעֲלֵי הַקּוֹמָה דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח, שֶׁהֵם כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לַמֶּלֶךְ בַּתְּפִלּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם. כּוֹרֵעַ אֶל אדנ"י בְּצַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ, וְזוֹקֵף אֶל יהו"ה, לְחַבֵּר אוֹתָם שְׁנֵיהֶם כְּמוֹ זֶה: יאהדונה"י.

וְעַל כֻּלָּם מְלַמֶּדֶת הַשְּׁכִינָה זְכוּת. וְהֵם, כְּשֶׁמַּעֲלִים אֶת נִשְׁמָתָם לְמַעְלָה, כַּמָּה

לְעֵילָא נִשְׁמָתְהוֹן, כַּמָּה חֵיוָון מְקַבְּלִין לוֹן עַל גַּדְפַּיְיהוּ, וְסָלְקִין לוֹן עַד תַּרְעָא דְהֵיכָלָא דְמַלְכָּא, מִיָּד דְּאִלֵּין דָּפְקִין לְפִתְחָא, אוֹלְפִין זְכוּ קֶדֶם מַלְכָּא בְּגִינַיְיהוּ, וּמַנִּי מַלְכָּא לְמִפְתַּח לוֹן, וְאִלֵּין אִינוּן דִּמְמַלְּלִין קֶדֶם מַלְכָּא בַּחֲשַׁאי, וְשָׁאֲלִין מִנֵּיהּ בְּעוּתְהוֹן בַּחֲשַׁאי, יְחִידִים קֶדֶם מַלְכָּא, וּמַלְכָּא יָהִיב לוֹן שְׁאֵלְתִּין דִּלְהוֹן.

מִיָּד הָא מַטְרוֹנִיתָא אֲחִידַת בְּהוֹן, וְאוֹלִיפַת זְכוּ בְּגִינַיְיהוּ קֶדֶם דְּיִפְקוּן מִן הֵיכָלָא, וְאָמְרַת רִבּוֹן עָלְמִין, אִלֵּין אִינוּן דַּהֲווֹ, מְכַסְּיָין לִי בְּעִטּוּפָא דְמִצְוָה דְּצִיצִית, בְּחָמֵשׁ קְשָׁרִין וּתְלַת עֶשֶׂר חוּלְיָין לְכָל סְטַר, וּבִתְלָתִין וּתְרֵין עַנְפֵּי מִצְוָה, מִיָּד מַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַלְאָכִין דְּמֶרְכַּבְתָּא דִלְעֵילָא, לְנָטְלָא לוֹן בְּגַדְפַּיְיהוּ, וּלְפָרְחָא בְהוֹן מֵאַתַר לַאֲתַר, וּלְכַסָּאָה עֲלֵיהוֹן מִכָּל מַזִּיקִין וּמַלְאָכֵי חַבָּלָה.

לשון הקודש

חַיּוֹת מְקַבְּלוֹת אוֹתָם עַל כַּנְפֵּיהֶם, וּמַעֲלִים אוֹתָם עַד לְשַׁעַר הֵיכַל הַמֶּלֶךְ. מִיָּד שֶׁאֵלֶּה דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח, מְלַמְּדִים זְכוּת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּשְׁבִילָם, וּמְצַוֶּה הַמֶּלֶךְ לִפְתֹּחַ לָהֶם, וְאֵלּוּ הֵם שֶׁמְּדַבְּרִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֲשַׁאי, וְשׁוֹאֲלִים מִמֶּנּוּ אֶת בַּקָּשׁוֹתֵיהֶם בַּחֲשַׁאי, יְחִידִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְהַמֶּלֶךְ נוֹתֵן לָהֶם אֶת שְׁאֵלוֹתֵיהֶם.

מִיָּד הֲרֵי הַגְּבִירָה אוֹחֶזֶת בָּהֶם וּמְלַמֶּדֶת זְכוּת בִּשְׁבִילָם לִפְנֵי שֶׁיֵּצְאוּ מִן הַהֵיכָל, וְאוֹמֶרֶת: רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, אֵלֶּה הֵם שֶׁהָיוּ, מְכַסִּים אוֹתִי בְּעִטּוּף שֶׁל מִצְוָה שֶׁל צִיצִית, בַּחֲמִשָּׁה קְשָׁרִים וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה חֻלְיוֹת לְכָל צַד, וּבִשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם עַנְפֵּי מִצְוָה. מִיָּד מְצַוֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַלְאֲכֵי הַמֶּרְכָּבָה שֶׁל מַעְלָה לִטֹּל אוֹתָם

הָא אִלֵּין נָפְקִין, וְהָא אָחֲרָנִין דָּפְקִין לְתַרְעָא, מִיָּד עָאלִין נְטוּרֵי תַרְעִין, וְאָמְרִין רִבּוֹן עָלְמָא, הָא מָארֵי יְדִין דְּקָשְׁרִין תְּפִלָּה שֶׁל יָד עַל זְרוֹעַיְיהוּ שְׂמָאלָא בִּצְלוֹתָא, וּתְפִלִּין עַל רֵישָׁא, קָא עָאלִין, וְאִלֵּין אִינוּן דְּיָהֲבִין דּוֹרוֹנָא לָךְ בִּימִינָא, דְּאִיהִי צְדָקָה, צ' תִּשְׁעִים אֲמִנִים, ד' אַרְבַּע קְדוּשׁוֹת, ק' מֵאָה בִּרְכָאָן, ה' חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי אוֹרַיְיתָא, וּמִיָּד מַנִּי לוֹן, לְמִפְתַּח לוֹן, בְּהַהוּא (דף לג ע"ב) זִמְנָא וִידֵי אָדָם נָפְקִין, דְּאִינוּן גְּדוּלָה גְּבוּרָה, וּמְקַבְּלִין דּוֹרוֹנָא דִלְהוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א ח) וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, מָאי אָדָם, הַהוּא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה מד יג) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם, וּמְקַבְּלִין מִנַּיְיהוּ דּוֹרוֹנָא וְיָהֲבִין לֵיהּ לְמַלְכָּא, וְאִם דּוֹרוֹנָא לַאו אִיהוּ כִּדְקָא יָאוּת, לְכַלְבָּא אִתְּמַסַּר, וְדַחְיָין לוֹן לְבָר, דְּאִית דְּלָא

לשון הקודש

בְּכַנְפֵיהֶם, וְלִפְרֹחַ עִמָּם מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וּלְכַסּוֹת עֲלֵיהֶם מִכָּל הַמַּזִּיקִים וּמַלְאֲכֵי הַחַבָּלָה.

חֲרֵי אֵלּוּ יוֹצְאִים, וְהִנֵּה אֲחֵרִים דּוֹפְקִים בַּשַּׁעַר. מִיָּד נִכְנָסִים שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים, וְאוֹמְרִים: רִבּוֹן הָעוֹלָם, הֲרֵי בַּעֲלֵי הַיָּדַיִם שֶׁקּוֹשְׁרִים תְּפִלָּה שֶׁל יָד עַל זְרוֹעָם הַשְּׂמָאלִית בַּתְּפִלָּה, וּתְפִלִּין עַל הָרֹאשׁ, נִכְנָסִים, וְאֵלּוּ הֵם שֶׁנּוֹתְנִים דּוֹרוֹן לְךָ בִּימִין, שֶׁהִיא צְדָקָה, צ' תִּשְׁעִים אֲמִנִים, ד' אַרְבַּע קְדֻשּׁוֹת, ק' מֵאָה בְּרָכוֹת, ה' חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה. וּמִיָּד מְצַוֶּה אוֹתָם לִפְתֹּחַ לָהֶם. בְּאוֹתוֹ זְמַן וִידֵי אָדָם יוֹצְאִים, שֶׁהֵן גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה וּמְקַבְּלִים אֶת הַדּוֹרוֹן שֶׁלָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם. מַה זֶּה אָדָם? אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כְּתִפְאֶרֶת אָדָם, וּמֵהֶם מְקַבְּלִים הַדּוֹרוֹן וְנוֹתְנִים לַמֶּלֶךְ. וְאִם הַדּוֹרוֹן אֵינוֹ כָּרָאוּי, נִמְסָר לְכֶלֶב, וְדוֹחִים אֶת בַּקָּשָׁתוֹ הַחוּצָה, שֶׁיֵּשׁ שֶׁלֹּא פּוֹתְחִים

פָּתְחִין לוֹן תַּרְעִין, וְאִתְּמַר בְּהוֹן (דברים כד יא) בַּחוּץ תַּעֲמֹד, וּמְמַלֵּל מַלְכָּא בְּהוֹן מִלְּבָר, וְיָהִיב לוֹן שְׁאֵלְתּוֹי מִלְּבָר, וְאָזְלִין לוֹן.

דְּלַאו כֻּלְּהוּ עָאלִין לְבֵי מַלְכָּא, אֶלָּא אִלֵּין מָאנֵי דְּבֵיתָא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דניאל א ד) יְלָדִים אֲשֶׁר אֵין בָּהֶם כָּל מוּם, לָא בִּצְלוֹתְהוֹן, וְלָא בְּנִשְׁמָתְהוֹן, וְטוֹבֵי מַרְאֶה בְּכָל עוֹבְדֵיהוֹן, וּמַשְׂכִּילִים בְּכָל חָכְמָה, וְשַׁפִּירָן לְמֶחֱזֵי, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שיר ב יד) הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעִינִי אֶת קוֹלֵךְ, כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵךְ נָאוֶה, וְיוֹדְעֵי דַעַת וּמְבִינֵי מַדָּע (דניאל א ד), דְּיָדְעִין בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וָדַעַת, דְּאֵין דּוֹרְשִׁין בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, אֶלָּא אִם הוּא חָכָם בְּחָכְמָה וּמֵבִין בְּבִינָה וְיוֹדֵעַ בְּדַעַת, וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם, דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי כ"ח אַתְוָון דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, לַעֲמוֹד בְּכֻלְּהוּ בַּעֲמִידָה דִּצְלוֹתָא, אִלֵּין יַעֲלוּן לְהֵיכָלָא

לשון הקודש

לָהֶם שְׁעָרִים, וְנֶאֱמַר בָּהֶם בַּחוּץ תַּעֲמֹד, וּמְדַבֵּר הַמֶּלֶךְ עִמָּם מִבַּחוּץ, וְנוֹתֵן לָהֶם שְׁאֵלוֹתֵיהֶם מִבַּחוּץ, וְהוֹלְכִים לָהֶם.

שֶׁלֹּא כֻּלָּם נִכְנָסִים לְבֵית הַמֶּלֶךְ, אֶלָּא אֵלּוּ בַּעֲלֵי הַבַּיִת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם יְלָדִים אֲשֶׁר אֵין בָּהֶם כָּל מוּם, לֹא בִּתְפִלָּתָם וְלֹא בְּנִשְׁמָתָם, וְטוֹבֵי מַרְאֶה בְּכָל מַעֲשֵׂיהֶם, וּמַשְׂכִּילִים בְּכָל חָכְמָה, וְנָאִים לְמַרְאֶה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלֵךְ כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵיךְ נָאוֶה, וְיֹדְעֵי דַעַת וּמְבִינֵי מַדָּע, שֶׁיּוֹדְעִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וָדַעַת, שֶׁאֵין דּוֹרְשִׁים בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, אֶלָּא אִם הוּא חָכָם בְּחָכְמָה וּמֵבִין בְּבִינָה וְיוֹדֵעַ בְּדַעַת, וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם, זוֹ שְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא כ"ח אוֹתִיּוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה

דְּמַלְכָּא, דְּאִינּוּן צַדִּיקִים גְּמוּרִים.

בֵּינוֹנִיִּים יְהִיב לוֹן שְׁאֵלְתִּין דִּלְהוֹן מִלְּבָר, וְלָא עָאלִין לְגָאו, רַשִּׁיעַיָּיא אִדַּחְיָין מִתַּמָּן, וְלָא יָהִיב לוֹן שְׁאֵלְתִּין דִּלְהוֹן, אֶלָּא עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה א יב) מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיָּדְכֶם רְמֹס חֲצֵרָי, וְאִלֵּין אִינּוּן רַשִּׁיעַיָּיא, דַּהֲווֹ מְבַזִּין לְמַלְכָּא בִּצְלוֹתְהוֹן, דְּמַנְחָן לְמִשְׁמַע צְלוֹתָא, וּפָסְקִין לָהּ עַל שִׂיחָה בְּטֵלָה.

אִלֵּין נָפְקִין, הָא אָחֲרָנִין עָאלִין, אִינּוּן מָארֵי דְצַוָּאר, דַּהֲווֹ מְבָרְכִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל מַאֲכָלִין וּמִשְׁתְּיָין דְּקָרְבָּנִין, דְּאָמְרִין בְּכָל יוֹמָא צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחוֹחִי (במדבר כח ב), דַּהֲווֹ מְקָרְבִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בְּכַמָּה קָרְבָּנִין

לשון הקודש

בְּרֵאשִׁית לַעֲמֹד בְּכֻלָּם בָּעֲמִידָה בַּתְּפִלָּה, אֵלּוּ יִכָּנְסוּ לְהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֵם צַדִּיקִים גְּמוּרִים.

לַבֵּינוֹנִיִּים נוֹתֵן לָהֶם אֶת בַּקָּשׁוֹתֵיהֶם מִבַּחוּץ, וְלֹא נִכְנָסִים פְּנִימָה. הָרְשָׁעִים נִדְחִים מִשָּׁם, וְלֹא נוֹתֵן לָהֶם אֶת בַּקָּשׁוֹתֵיהֶם, אֶלָּא עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיָּדְכֶם רְמֹס חֲצֵרָי, וְאֵלּוּ הֵם הָרְשָׁעִים שֶׁהָיוּ מְבַזִּים אֶת הַמֶּלֶךְ בִּתְפִלָּתָם, שֶׁמַּנִּיחִים לִשְׁמֹעַ אֶת הַתְּפִלָּה וּמַפְסִיקִים אוֹתָהּ עַל שִׂיחָה בְּטֵלָה.

אֵלּוּ יוֹצְאִים, וַהֲרֵי אֲחֵרִים נִכְנָסִים, אוֹתָם בַּעֲלֵי צַוָּאר שֶׁהָיוּ מְבָרְכִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל מַאֲכָלִים וּמַשְׁקִים שֶׁל הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחוֹחִי, שֶׁהָיוּ מַקְרִיבִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלִשְׁכִינָתוֹ בְּכַמָּה

דִּצְלוֹתִין, וְאִלֵּין אִינּוּן דִּמְהַנְּיָין בְּעֹנֶג שַׁבָּת, וּמְבָרְכִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יְהִיב לוֹן שְׁאֵלְתִּין דִּלְהוֹן, וּלְאָחֲרָנִין דַּהֲווֹ אָכְלִין בְּלָא צְלוֹתָא אִתְדַּחְיָין מִתַּמָּן, וְיָהֲבִין לוֹן בִּידָא דְּכַמָּה מַלְאֲכֵי הַבָּלָה דְּאִינּוּן מַזִּיקִין.

הָא אִלֵּין נָפְקִין, הָא מָאנֵי דְקָלִין וְדִבּוּרִין בִּזְמִירוֹת וְתוּשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת דִּצְלוֹתָא דָּפְקִין, וּמָאנֵי דְקָלִין דְּקָרָאן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּקְרִיאַת שְׁמַע, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל תְּרֵין זִמְנִין עֶרֶב וָבֹקֶר.

אַדְהָכִי הָא מָאנֵי דְרַגְלִין קָא דָפְקִין לְפִתְחָא, מָאנֵי דַעֲמִידָה דִּצְלוֹתָא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דניאל א ד) וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמוֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, הַמֶּלֶךְ סְתָם דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֵיכַל הַמֶּלֶךְ

לשון הקודש

קָרְבָּנוֹת שֶׁל תְּפִלּוֹת. וְאֵלּוּ הֵם שֶׁנֶּהֱנִים בְּעֹנֶג שַׁבָּת וּמְבָרְכִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לָהֶם שְׁאֵלוֹתֵיהֶם, וְלָאַחֵרִים שֶׁהָיוּ אוֹכְלִים בְּלִי תְּפִלָּה, נִדְחִים מִשָּׁם, וְנוֹתְנִים אוֹתָם בִּידֵי כַּמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה שֶׁהֵם מַזִּיקִים.

הֲרֵי אֵלּוּ יוֹצְאִים, וַהֲרֵי בַּעֲלֵי קוֹלוֹת וְדִבּוּרִים בִּזְמִירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת שֶׁל תְּפִלָּה דּוֹפְקִים, וּבַעֲלֵי הַקּוֹלוֹת שֶׁקּוֹרְאִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּקְרִיאַת שְׁמַע, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל פַּעֲמַיִם בַּיּוֹם, עֶרֶב וָבֹקֶר.

בֵּין כָּךְ הִנֵּה בַּעֲלֵי הָרַגְלַיִם דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח, בַּעֲלֵי הָעֲמִידָה שֶׁל תְּפִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ. הַמֶּלֶךְ סְתָם זֶה הַקָּדוֹשׁ

דָּא אדנ"י, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים נא יז) אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, אדנ"י סָלִיק לְחוּשְׁבָּן הֵיכָל, וְאִתְּמַר (חבקוק א כ) וַיְיָ' בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הַס מִפָּנָיו כָּל הָאָרֶץ.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּזָכֵי לְאַעֲלָאָה לְהֵיכָלֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמֶחֱזֵי לְמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא, זַכָּאָה פּוּמָא, דְּשַׁרְיָא בֵּיהּ צְלוֹתָא דְּאִיהִי אדנ"י, דְּאָמְרִין לָהּ אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְזַכָּאִין שִׂפְוָון דְּאִינוּן תַּרְעִין דְּהֵיכָלָא, כְּגַוְונָא דְּאִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם קיח יט) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, דְּכַד פּוּמֵיהּ פָּתַח בְּצְלוֹתָא בִּשְׁכִינְתָּא, וַיְיָ' יַעֲנֶה מִיָּד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נח ט) אָז תִּקְרָא וַיְיָ' יַעֲנֶה, אָ"ז תְּמַנְיָא אַתְוָון יהו"ה אהי"ה, וַיְיָ' יַעֲנֶה הוּא וּבֵית דִּינוֹ, וְדָא יהו"ה אדנ"י יאהדונה"י, לָקָבֵל תְּמַנְיָא אַתְוָון, אִלֵּין אִינוּן חֵיוָון דְּחַשְׁמַ"ל, דְּאִינוּן חֵיוָון דְּאֶשָּׁא, פַּעַם חָשׁוּת וּפַעַם מְמַלְלוּת, בְּצְלוֹתָא

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא, הֵיכַל הַמֶּלֶךְ זֶה אדנ"י, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, אדנ"י עוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן הֵיכָל, וְנֶאֱמַר וַיהו"ה בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הַס מִפָּנָיו כָּל הָאָרֶץ.

אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִכָּנֵס לְהֵיכָלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִרְאוֹת אֶת הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה, אַשְׁרֵי הַפֶּה שֶׁשּׁוֹרָה בּוֹ תְּפִלָּה שֶׁהִיא אדנ"י, שֶׁאוֹמְרִים לָהּ אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְאַשְׁרֵי הַשִּׂפָתַיִם שֶׁהֵם שַׁעֲרֵי הַהֵיכָל, כְּמוֹ שֶׁאֵלֶּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, שֶׁכְּשֶׁפִּיו פּוֹתֵחַ בִּתְפִלָּה עִם הַשְּׁכִינָה, וַיהו"ה יַעֲנֶה מִיָּד, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה. אָ"ז שְׁמוֹנֶה אוֹתִיּוֹת יהו"ה אהי"ה, וַיהו"ה יַעֲנֶה, הוּא וּבֵית דִּינוֹ, וְזֶה יהו"ה אדנ"י יאהדונה"י כְּנֶגֶד שְׁמוֹנֶה אוֹתִיּוֹת, אֵלּוּ הֵם

מְיוּשָׁב מִמַּלְּלוֹת, בִּצְלוֹתָא דִּמְעוּמָּד חָשׁוֹת.

וְתָא חֲזֵי, אִם בַּר נַשׁ סָלִיק בְּמַחֲשַׁבְתֵּיהּ בִּצְלוֹתָא דִּילֵיהּ לִשְׁכִינְתָּא, אוֹ בְּכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא דְּעָבִיד, מִיָּד דְּדָפִיק לְפִתְחָא דְּהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, נָבִיא אוֹ חוֹזֶה אוֹ חָכָם אוֹ צַדִּיק אוֹ חָסִיד, מִיָּד דְּקָרָא לָהּ לְתַרְעָא, אִם שְׁכִינְתָּא סְלִיקַת תַּמָּן, יְיָ' יַעֲנֶה מִיָּד, וְלָא אַמְתִּין לְעֶבֶד אוֹ מְמַנָּא דְּאַפְתַּח לֵיהּ, אֶלָּא אִיהוּ מַמָּשׁ אַפְתַּח לֵיהּ, מֵחֲבִיבוּ וּרְחִימוּ דְּאִית לֵיהּ לְגַבָּהּ כְּחָתָן לְגַבֵּי כַלָּה, וְאִם שְׁכִינְתָּא לָא סְלִיקַת בְּהַהוּא צְלוֹתָא אוֹ פִּקּוּדָא, לָא חָשִׁיב לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִפְתַּח לֵיהּ הֵיכָלֵיהּ, וַאֲפִילוּ עַל יְדֵי שְׁלוּחָא. (דף לד ע"א) וְלַאו אִיהוּ כְּדַאי לְמֵיעָאל לְהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (דברים כד יא) בַּחוּץ תַּעֲמֹד, וּמִלְּבָר יָהֲבִין לֵיהּ בָּעוּתֵיהּ, עַל יְדֵי שְׁלוּחָא

לשון הקודש

הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל חַשְׁמַ"ל, שֶׁהֵם חַיּוֹת הָאֵשׁ, פַּעַם חָשׁוֹת וּפַעַם מְמַלְּלוֹת, בִּתְפִלַּת מְיֻשָּׁב מִמַּלְּלוֹת, בִּתְפִלַּת מְעֻמָּד חָשׁוֹת.

וּבָא וּרְאֵה, אִם אָדָם מַעֲלֶה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ בִּתְפִלָּתוֹ לַשְׁכִינָה, אוֹ בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁעוֹשֶׂה, מִיָּד כְּשֶׁדּוֹפֵק לְפֶתַח הֵיכַל הַמֶּלֶךְ, נָבִיא אוֹ חוֹזֶה אוֹ חָכָם אוֹ צַדִּיק אוֹ חָסִיד, מִיָּד כְּשֶׁקּוֹרֵא לַשַּׁעַר, אִם שְׁכִינָה עוֹלָה שָׁם, יהו"ה יַעֲנֶה מִיָּד, וְלֹא מַמְתִּין לְעֶבֶד אוֹ מְמֻנֶּה שֶׁיִּפְתַּח לוֹ, אֶלָּא הוּא מַמָּשׁ פּוֹתֵחַ לוֹ, מֵחֲבִיבוּת וְהָאַהֲבָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵלֶיהָ, כְּמוֹ חָתָן אֶל הַכַּלָּה, וְאִם שְׁכִינָה לֹא עוֹלָה בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה אוֹ מִצְוָה, לֹא מַחֲשִׁיב אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִפְתֹּחַ לוֹ אֶת הֵיכָלוֹ, וַאֲפִלּוּ עַל יְדֵי שָׁלִיחַ, וְאֵינוֹ כְּדַאי לְהִכָּנֵס לְהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, וְעָלָיו נֶאֱמַר בַּחוּץ תַּעֲמֹד, וּמִבַּחוּץ נוֹתְנִים לוֹ אֶת בַּקָּשָׁתוֹ עַל יְדֵי שָׁלִיחַ אוֹ מְמֻנֶּה,

אוֹ מְמַנָּא, וְאִי לָא סָלִיק צְלוֹתֵיהּ כִּדְקָא יָאוּת, דַּחְיָין לֵיהּ לְבָר, וְסָגְרִין תַּרְעִין בְּאַנְפּוֹי, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי א כח) אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה יְשַׁחֲרֻנְנִי וְלֹא יִמְצָאֻנְנִי.

וְהָכִי כַּד קָרָאן יִשְׂרָאֵל כָּל חַד וְחַד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּקְרִיאַת שְׁמַע אוֹ בִּצְלוֹתָא אוֹ בְּכָל פִּקּוּדָא, אִם שְׁכִינְתָּא לַאו אִיהִי תַּמָּן לָא נָחִית תַּמָּן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כ כד) בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ, וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס בְּכָל אֲתַר דְּאַשְׁרֵי שְׁכִינְתִּי תַּמָּן וְגוֹמֵר, דְּכַד בַּר נַשׁ סָלִיק שְׁכִינְתָּא בְּפִקּוּדִין דִּילֵיהּ לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית עֲלֵיהּ בְּגִינָהּ, וּבְגִין דָּא אָמַר הַנָּבִיא (ירמיה ט כב), אַל יִתְהַלֵּל וְגוֹמֵר, כִּי אִם בְּזֹאת וְהָא אוּקְמוּהוּ.

לשון הקודש

וְאִם לֹא עוֹלָה תְּפִלָּתוֹ כָּרָאוּי, דּוֹחִים אוֹתוֹ הַחוּצָה, וְסוֹגְרִים אֶת הַשְּׁעָרִים בְּפָנָיו, וְעָלָיו נֶאֱמַר אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה יְשַׁחֲרֻנְנִי וְלֹא יִמְצָאֻנְנִי.

וְכָךְ כְּשֶׁקּוֹרְאִים יִשְׂרָאֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בִּקְרִיאַת שְׁמַע אוֹ בִּתְפִלָּה אוֹ בְּכָל מִצְוָה – אִם שְׁכִינָה אֵינָהּ שָׁם, לֹא יוֹרֵד לְשָׁם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ, וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס, בְּכָל מָקוֹם שֶׁאַשְׁרֶה אֶת שְׁכִינָתִי שָׁם וְגוֹמֵר. שֶׁכְּשֶׁאָדָם מַעֲלֶה אֶת הַשְּׁכִינָה בַּמִּצְוֹת שֶׁלּוֹ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹרֵד עָלָיו בִּשְׁבִילָהּ, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַנָּבִיא אַל יִתְהַלֵּל וְגוֹמֵר, כִּי אִם בְּזֹאת, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ.

וְהָכִי כַּד בַּר נַשׁ סָלִיק שְׁכִינְתָּא בִּצְלוֹתָא דִּילֵיהּ לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית לְקַבֵּל צְלוֹתֵיהּ, וּשְׁכִינְתֵּיהּ אַקְדִּימַת, לְאַפְּתָחָא לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית כד טו) וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר, וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, אִם שְׁגוּרָה תְּפִלָּתִי בְּפִי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְקוּבָּל, וְאִם לַאו יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְטוֹרָף, וְטוֹרְפִין לוֹ צְלוֹתֵיהּ בְּאַנְפּוֹי, וּבְגִין דָּא וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר, וּלְמַלְלָא בִּצְלוֹתֵיהּ בְּשֵׁם יְיָ', מִיָּד שְׁכִינְתָּא נָפְקַת לְגַבֵּיהּ וּבְגִינֵיהּ נָחִתַת שְׁכִינְתָּא לְרַגְלוֹי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים פה יד) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו.

וְכַד שְׁכִינְתָּא אִיהִי עוֹמֶדֶת עַל יִשְׂרָאֵל, וְיִשְׂרָאֵל אִינּוּן רַגְלִין דְּקָמַת עֲלַיְהוּ בְּגָלוּתָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁבַּח לָהּ בְּהוֹן, מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים

לשון הקודש

וְכָךְ כְּשֶׁאָדָם מַעֲלֶה אֶת הַשְּׁכִינָה בִּתְפִלָּתוֹ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹרֵד כְּנֶגֶד תְּפִלָּתוֹ, וּשְׁכִינָתוֹ מַקְדִּימָה לִפְתֹּחַ לוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יוֹצֵאת, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁבְּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אִם שְׁגוּרָה תְּפִלָּתִי בְּפִי, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְקֻבָּל, וְאִם לָאו, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְטֹרָף, וְטוֹרְפִים לוֹ תְּפִלָּתוֹ בְּפָנָיו, וּמִשּׁוּם זֶה, וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר, וּלְדַבֵּר בִּתְפִלָּתוֹ בְּשֵׁם יהו"ה, מִיָּד שְׁכִינָה יוֹצֵאת אֵלָיו, וּבִשְׁבִילוֹ יוֹרֶדֶת שְׁכִינָה לְרַגְלוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו.

וּכְשֶׁשְּׁכִינָה עוֹמֶדֶת עַל יִשְׂרָאֵל, וְיִשְׂרָאֵל הֵם הָרַגְלַיִם שֶׁעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶן

וְגוֹמֵר (שיר ז ב), וְעוֹד מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ, כַּד יִשְׂרָאֵל הֲווֹ מִקַּיְּימִין שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה, וְעוֹד מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים, בְּזִמְנָא דְּעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְּסִינַי, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (זכריה יד ד) וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא, וְעוֹד מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים, כַּד קַיְּימִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּיוֹמָא דְּדִינָא בִּצְלוֹתָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינַיְיהוּ עוֹמֵד מִכִּסֵּא דִּין וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים, בְּזִמְנָא דְּאִינוּן קַיְּימִין בִּשְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, וְסָבְלִין עֲלַיְיהוּ כַּמָּה דִּינִין וְכַמָּה יִסּוּרִין, דְּאָמְרִין כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה (תהלים מד כג).

וְכַד בַּר נַשׁ מְצַלֵּי, צָרִיךְ בְּקַדְמֵיתָא לְנַחְתָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יהו"ה בִּקְרִיאַת שְׁמַע, וְלֵיהּ אָמְרִין שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, בְּכָל שַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין, בְּגִין דְּיוֹמִין דְּחוֹל תַּרְעָא דְּהֵיכָלָא פְּנִימָאָה

לשון הקודש

בַּגָּלוּת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשַׁבֵּחַ אוֹתָהּ בְּהֵן, מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים וְגוֹמֵר. וְעוֹד מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ מְקַיְּמִים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה. וְעוֹד מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים, בִּזְמַן שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא. וְעוֹד מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים, כְּשֶׁעוֹמְדִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּיוֹם הַדִּין בִּתְפִלָּה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁבִילָם עוֹמֵד מִכִּסֵּא דִּין וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים, בִּזְמַן שֶׁהֵם עוֹמְדִים עִם הַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת וְסוֹבְלִים עֲלֵיהֶם כַּמָּה דִּינִים וְכַמָּה יִסּוּרִים, שֶׁאוֹמְרִים כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה.

וּכְשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל, צָרִיךְ בַּהַתְחָלָה לְהוֹרִיד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא יהו"ה, בִּקְרִיאַת שְׁמַע, וְאֵין אוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל בְּכָל שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים,

אִיהִי סְתִימָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל מו א) כֹּה אָמַר אדנ"י אלהי"ם שַׁעַר הֶחָצֵר הַפְּנִימִית הַפֹּנֶה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וְאַמַּאי בְּגִין דְמטטרון שַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת דְיֵיתֵי בַּעְלָה יִפְתַּח, וְכֵן בְּיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפְתַּח, וּבְגִין דָּא, כַּד נָחִית בַּר נַשׁ יהו"ה בִּקְרִיאַת שְׁמַע, צָרִיךְ לְנַחְתָּא לֵיהּ בְּאדנ"י, דְּאִיהוּ בְּפוּמֵיהּ, וּבְגִין דָּא אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ.

דִתְלַת צְלוֹתִין אִינוּן בְּשַׁבָּת, וּרְבִיעָאָה צְלוֹתָא דְמוּסָף, צְלוֹתָא דְעַרְבִית אַתָּה קִדַּשְׁתָּ, וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְאִיהִי מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, דְתַמָּן לֵיוָאֵי, דְאִתְּמַר בְּהוֹן וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם, צְלוֹתָא דְשַׁחֲרִית יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, וְדָא נִשְׁמַת כָּל חַי, דְאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, עֲלָהּ אִתְּמַר

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁבְּיָמִים שֶׁל חֹל, שַׁעַר הַהֵיכָל הַפְּנִימִי הוּא סָתוּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּה אָמַר אדנ"י אֱלֹהִי"ם שַׁעַר הֶחָצֵר הַפְּנִימִית הַפֹּנֶה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וְלָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁמטטרו"ן שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שֶׁיָּבֹא בַּעְלָהּ יִפְתַּח, וְכֵן בְּיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפְתַּח, וּמִשּׁוּם זֶה, כְּשֶׁמּוֹרִיד אָדָם יהו"ה בִּקְרִיאַת שְׁמַע, צָרִיךְ לְהוֹרִיד אוֹתוֹ בַּאדנ"י, שֶׁהוּא בְּפִיו, וּמִשּׁוּם זֶה אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ.

שֶׁשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת הֵן בְּשַׁבָּת, וּרְבִיעִית תְּפִלַּת מוּסָף, תְּפִלַּת עַרְבִית אַתָּה קִדַּשְׁתָּ, וְזוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁשָּׁם הַלְוִיִּם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם. תְּפִלַּת שַׁחֲרִית, יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, וְזֶה נִשְׁמַת כָּל חַי, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר אִם

(תהלים סח יד) אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפַתָּיִם, אַל תִּקְרֵי אִם אֶלָּא אֵם, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית כח יא) וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, בַּאֲתַר דְּיֵשׁ כ"ב אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא שְׁכִיבַת תַּמָּן, זַכָּאָה אִיהִי פּוּמָא, דְּאוֹרַיְיתָא דְּהַהִיא שַׁעְתָּא שְׁכִיבַת תַּמָּן.

צְלוֹתָא תְּלִיתָאָה אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד, דָּא יהו"ה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דַּאֲחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ, וְאִינוּן נְשָׁמָה יְתֵירָה וְרוּחַ יְתֵירָה וְנֶפֶשׁ יְתֵירָה, נֶפֶשׁ יְתֵירָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, אַתָּה קִדַּשְׁתָּ, נְשָׁמָה יְתֵירָה נִשְׁמַת כָּל חַי, דְּאִתְּמַר בָּהּ יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, רוּחַ יְתֵירָה אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאַפְּתַח פּוּמוֹי בִּתְלַת צְלוֹתִין, לְקַבְּלָא (דף לד ע"ב) לוֹן בְּשַׁבָּת, תְּפִלַּת מוּסָף דָּא צַדִּיק, דְּכָלִיל כֻּלְּהוּ צְלוֹתִין, וּבֵיהּ אָמְרִין בִּצְלוֹתָא דְּמוּסָף כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ יְיָ' אלהינ"ו

לשון הקודש

תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפַתָּיִם, אַל תִּקְרֵי אִם אֶלָּא אֵם, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ כ"ב אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, שׁוֹכֶבֶת שָׁם. אַשְׁרֵי הוּא הַפֶּה שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁל אוֹתָהּ שָׁעָה שׁוֹכֶבֶת שָׁם.

הַתְּפִלָּה הַשְּׁלִישִׁית, אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד, זֶה יהו"ה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁאוֹחֵז בִּשְׁנֵיהֶם, וְהֵן נְשָׁמָה יְתֵרָה וְרוּחַ יְתֵרָה וְנֶפֶשׁ יְתֵרָה. נֶפֶשׁ יְתֵרָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת – אַתָּה קִדַּשְׁתָּ. נְשָׁמָה יְתֵרָה – נִשְׁמַת כָּל חַי, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ. רוּחַ יְתֵרָה – אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁפּוֹתֵחַ אֶת פִּיו בְּשָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת לְקַבֵּל אוֹתָם בְּשַׁבָּת. תְּפִלַּת מוּסָף זֶה צַדִּיק, שֶׁכּוֹלֵל אֶת כָּל הַתְּפִלּוֹת, וּבוֹ אוֹמְרִים בִּתְפִלַּת מוּסָף

וְכֶתֶר אִיהוּ כֶּתֶר עֶלְיוֹן, יְיָ' אלהינ"ו אַבָּא וְאִימָּא, קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ תְּלַת אֲבָהָן, יְיָ' צבאו"ת בְּרִית מִילָה וּתְרֵין יַרְכֵי קְשׁוֹט, מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ דָא שְׁכִינְתָּא.

זַכָּאִין שִׂפְוָון דְּאִינּוּן תַּרְעִין דְּהֵיכָלָא, לְקַבְּלָא בְּהוֹן צְלוֹתִין אִלֵּין, וּבְגִין דָּא אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח (תהלים נא יז), **פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק** (שם קיח יט), **דְּכַד בַּר נַשׁ אַפְתַּח פּוּמוֹי בְּצְלוֹתָא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, מִיָּד אָז תִּקְרָא וַיְיָ' יַעֲנֶה** (ישעיה נח ט), **הוּא וּבֵית דִּינוֹ, אָ"ז תְּמַנְיָא אַתְוָון דְּאִינּוּן יהו"ה אהי"ה, אַבָּא וְאִימָּא, וַיְיָ' יַעֲנֶה מִיָּד הוּא וּבֵית דִּינוֹ יהו"ה אדנ"י.**

כַּד אִינּוּן בְּאַבָּא וּבְאִימָּא, לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, כָּל חַד אִיהוּ שֵׁם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְכַד אִינּוּן בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן אִינּוּן בִּיחוּדָא חֲדָא, כְּגַוְונָא דָא יאהה"ה,

---

לשון הקודש

כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו, וְהַכֶּתֶר הוּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן, יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו – אַבָּא וְאִמָּא, וְקָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ – שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, יהו"ה צְבָאו"ת – בְּרִית מִילָה וּשְׁתֵּי יְרֵכַיִם שֶׁל אֱמֶת, מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ זוֹ שְׁכִינָה.

אַשְׁרֵי הַשִּׂפָתַיִם שֶׁהֵם שַׁעֲרֵי הַהֵיכָל לְקַבֵּל בָּהֶם אֶת הַתְּפִלּוֹת הַלָּלוּ, וּמִשּׁוּם זֶה אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, שֶׁכְּשֶׁאָדָם פּוֹתֵחַ פִּיו בִּתְפִלָּה עִם שְׁכִינָתוֹ, מִיָּד אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, הוּא וּבֵית דִּינוֹ, אָ"ז שְׁמוֹנֶה אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן יהו"ה אהי"ה, אַבָּא וְאִמָּא, וַיהו"ה יַעֲנֶה מִיָּד, הוּא וּבֵית דִּינוֹ, יהו"ה אדנ"י.

כְּשֶׁהֵם בְּאַבָּא וּבְאִמָּא, לְיָמִין וּשְׂמֹאל, כָּל אֶחָד הוּא שֵׁם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וּכְשֶׁהֵם

בְּחֶסֶד וּגְבוּרָה אִינּוּן יהו"ה אהי"ה, עַנְפִּין מִתְפָּרְדִין לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִינּוּן תַּרְוַיְיהוּ בְּיִחוּדָא חֲדָא, וְהָכִי אִינּוּן עַנְפִּין מִתְפָּרְדִין בְּנֶצַח וָהוֹד, יהו"ה לִימִינָא אהי"ה לִשְׂמָאלָא, בְּצַדִּיק מִתְיַחֲדִים, הָא הָכָא רָזָא דְאִילָנָא, דְאִתְפַּשְׁטָן עַנְפּוֹי מֵעֵילָא, וּמִתְיַיחֲדִין בְּשָׁרְשׁוֹי לְתַתָּא, וְדָא עֵץ הַחַיִּים.

עֵץ הַדַּעַת טוֹב, דְּלֵית בֵּיהּ רָע, מִתַּתָּא לְעֵילָא, כְּגַוְונָא דָא, אדנ"י שְׁכִינְתָּא תַתָּאָה, יהו"ה עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְאִינּוּן בִּתְרֵין יַרְכִין עַנְפִּין מִתְפָּרְדִין לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, וְהָכִי בִּתְרֵין דְּרוֹעִין מִתְפָּרְדִין עַנְפִּין לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, בְּצַדִּיק אִינּוּן בְּיִחוּדָא חֲדָא יאהדונה"י, וְדָא רָזָא דְחַשְׁמַ"ל, חֵיוָון דְּאֶשָּׁא מְמַלְלָן, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, דְּאִיהִי יאהדונה"י, וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, בִּתְרֵין שְׁמָהָן וְדָא יהו"ה אהי"ה.

לשון הקודש

בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן, הֵם בְּיִחוּד אֶחָד כְּמוֹ זֶה: יאהדויה"ה, בְּחֶסֶד וּגְבוּרָה, הֵם יהו"ה אהי"ה, הָעֲנָפִים נִפְרָדִים לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הֵם שְׁנֵיהֶם בְּיִחוּד אֶחָד, וְכֵן הָעֲנָפִים נִפְרָדִים בְּנֵצַח וְהוֹד, יהו"ה לְיָמִין, אהי"ה לִשְׂמֹאל, בְּצַדִּיק מִתְיַחֲדִים. הֲרֵי כָּאן סוֹד הָאִילָן, שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים עֲנָפָיו מִמַּעְלָה וּמִתְיַחֲדִים לְמַטָּה בְּשָׁרְשׁוֹ, וְזֶה עֵץ הַחַיִּים.

עֵץ הַדַּעַת טוֹב, שֶׁאֵין בּוֹ רָע, מִמַּטָּה לְמַעְלָה, כְּמוֹ זֶה: אדנ"י שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, יהו"ה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּבִשְׁתֵּי יְרֵכַיִם הָעֲנָפִים שֶׁנִּפְרָדִים לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, וְכָךְ בִּשְׁתֵּי הַזְּרוֹעוֹת נִפְרָדִים עֲנָפִים לְיָמִין וּשְׂמֹאל. בְּצַדִּיק הֵם בְּיִחוּד אֶחָד יאהדונה"י, וְזֶה סוֹד הַחַשְׁמַ"ל, חַיּוֹת שֶׁל

וּבְהוֹן הֲוָה מְשַׁבַּח שְׁכִינְתָּא בְּשִׁיר הַשִּׁירִים מִתַּתָּא לְעֵילָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שיר השירים ז ב) מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן, שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר, שְׁנֵי שָׁדַיִךְ, צַוָּארֵךְ, רֹאשֵׁךְ, הָא הָכָא מִתַּתָּא לְעֵילָא.

וְהִיא מְשַׁבַּחַת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵעֵילָא לְתַתָּא, רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז, עֵינָיו, לְחָיָיו, שִׂפְתוֹתָיו, יָדָיו, שׁוֹקָיו, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּסָלִיק צְלוֹתָא בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר בְּתִקּוּנָא דָא.

תָּא חֲזִי יהו"ה אדנ"י אִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בִּתְרֵין שׁוֹקִין יהו"ה לִימִינָא אדנ"י לִשְׂמָאלָא, וְאִינּוּן אַסְפַּקְלַרְיָאָה הַמְּאִירָה וְאַסְפַּקְלַרְיָאָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, בְּצַדִּיק תַּרְוַיְיהוּ חַד יאהדונה"י, וְהָכִי בִתְרֵין דְּרוֹעִין יהו"ה לִימִינָא אדנ"י

לשון הקודש

אֵשׁ מְדַבְּרוֹת, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, שֶׁהִיא יאהדונה"י, וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם, בִּשְׁנֵי שֵׁמוֹת, וְזֶה יהו"ה אהי"ה.

וּבָהֶם הָיָה מְשַׁבֵּחַ אֶת הַשְּׁכִינָה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים מִמַּטָּה לְמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן, שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר, שְׁנֵי שָׁדַיִךְ, צַוָּארֵךְ, רֹאשֵׁךְ, הֲרֵי כָּאן מִמַּטָּה לְמַעְלָה.

וְהִיא מְשַׁבַּחַת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמַּעְלָה לְמַטָּה, רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז, עֵינָיו, לְחָיָו, שִׂפְתוֹתָיו, שׁוֹקָיו. אַשְׁרֵיו מִי שֶׁמַּעֲלֶה אֶת הַתְּפִלָּה בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר בַּתִּקּוּן הַזֶּה.

בָּא וּרְאֵה, יהו"ה אדנ"י הוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, בִּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, יהו"ה לְיָמִין, אדנ"י לִשְׂמֹאל, וְהֵם אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה וְאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה,

לִשְׂמָאלָא, בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא יאהדונה"י תַּרְוַיְיהוּ בְּיִחוּדָא חֲדָא, בְּסוֹד אָמֵ"ן, וּבְגִין דָּא גָּדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְּבָרֵךְ, הָא אִיהוּ מִתַּתָּא לְעֵילָא.

מֵעֵילָא לְתַתָּא יהו"ה אהי"ה תַּרְוַיְיהוּ חַד בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן, כְּגַוְונָא דָא יאהדונה"י, בְּחָכְמָה וּבִינָה יהו"ה אהי"ה, בִּתְרֵין דְּרוֹעִין יהו"ה אהי"ה, בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא תַּרְוַיְיהוּ כַּחֲדָא, בְּנֶצַח וָהוֹד יהו"ה אהי"ה דָּא לִימִינָא וְדָא לִשְׂמָאלָא, בְּצַדִּיק תַּרְוַיְיהוּ בְּיִחוּדָא כַּחֲדָא, וְכֵן בְּמַלְכוּת תַּרְוַיְיהוּ בְּיִחוּדָא חֲדָא כְּגַוְונָא דָא יהו"ה אדנ"י, וּבָה מִתְחַבְּרִין יהו"ה אהי"ה, וּבְגִין דָּא אִיהִי קִרְיַת אַרְבַּע, חִבּוּרָא דְּאַרְבַּע שְׁמָהָן, דְּאִינּוּן בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיָּין דִּתְפִלִּין דְּיָד, וּבְאַרְבַּע בָּתֵּי דִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא.

לשון הקודש

בְּצַדִּיק שְׁנֵיהֶם אֶחָד, יאהדונה"י. וְכָךְ בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, יהו"ה לְיָמִין, אדנ"י לִשְׂמֹאל, בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי יאהדונה"י, שְׁנֵיהֶם בְּיִחוּד אֶחָד, בְּסוֹד אָמֵ"ן, וּמִשּׁוּם זֶה גָּדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְּבָרֵךְ, זֶהוּ מִמַּטָּה לְמַעְלָה.

מִמַּעְלָה לְמַטָּה, יהו"ה אהי"ה שְׁנֵיהֶם אֶחָד בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן, כְּמוֹ זֶה: יאהדונה"י, בְּחָכְמָה וּבִינָה יהו"ה אהי"ה, בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת יהו"ה אהי"ה, בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד, בְּנֵצַח וְהוֹד יהו"ה אהי"ה, זֶה לְיָמִין וְזֶה לִשְׂמֹאל, בְּצַדִּיק שְׁנֵיהֶם בְּיִחוּד כְּאֶחָד, וְכֵן בְּמַלְכוּת שְׁנֵיהֶם בְּיִחוּד אֶחָד כְּמוֹ זֶה: יהו"ה אדנ"י, וּבָה מִתְחַבְּרִים יהו"ה אהי"ה, וּמִשּׁוּם זֶה הִיא קִרְיַת אַרְבַּע, הַחִבּוּר שֶׁל אַרְבָּעָה שֵׁמוֹת, שֶׁהֵם בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד, וּבְאַרְבָּעָה בָּתֵּי תְּפִלִּין שֶׁל הָרֹאשׁ.

וְכַד נָבִיא הֲוָה סָלִיק לְעֵילָא, וְדָפִיק לְתַרְעָא, אִי הֲוָה סָלִיק בִּשְׁכִינְתָּא, הֲוָה פָּתַח לֵיהּ מִיָּד, וַהֲוָה אָמַר לֵיהּ בֶּן אָדָם עֲמֹד עַל רַגְלֶיךָ וַאֲדַבֵּר אִתָּךְ (יחזקאל ב א), דְּאַנְתְּ הוּא דַּהֲוִית סָבִיל לִשְׁכִינְתָּא בִּצְלוֹתָא בַּעֲמִידָה, עֲמוֹד עַל רַגְלֶיךָ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם א ז) וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל, עֲגוּלִים כַּנְּקוּדִים דְּאִינוּן מַנְהִיגִים לְאַתְוָון, וּמִסִּטְרָא דְאַתְוָון אִינוּן מְרוּבָּעִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם יז) עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ, וְעוֹד עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם, אִינוּן (דף לה ע"א) אַרְבַּע קְדוּשׁוֹת דְּאוֹמֵר בַּר נַשׁ בְּכָל יוֹמָא, וְעוֹד עֲמוֹד עַל רַגְלֶיךָ בְּקַדְמָאִין, וּמַה שְׁאֵלָתֵךְ עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת בְּאֶמְצָעִיּוֹת, וְתֵעָשׂ בְּבַתְרָאִין, דְּתַמָּן אִיהוּ בַּר נַשׁ כְּעֶבֶד הַמְקַבֵּל פְּרָס מֵרַבּוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ, אִלֵּין נָפְקִין דְּיָהִיב לוֹן מַלְכָּא בָּעוּתְהוֹן, הָא אָחֲרָנִין קָא דָפְקִי לְתַרְעָא, מָארֵי

לשון הקודש

וּכְשֶׁנָּבִיא הָיָה עוֹלֶה לְמַעְלָה וְדוֹפֵק בַּשַּׁעַר, אִם הָיָה עוֹלֶה עִם הַשְּׁכִינָה, הָיָה פּוֹתֵחַ לוֹ מִיָּד, וְהָיָה אוֹמֵר לוֹ, בֶּן אָדָם, עֲמֹד עַל רַגְלֶיךָ וַאֲדַבֵּר אוֹתְךָ, שֶׁאַתָּה הוּא שֶׁהָיִיתָ סוֹבֵל אֶת הַשְּׁכִינָה בִּתְפִלַּת עֲמִידָה, עֲמֹד עַל רַגְלֶיךָ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל, עֲגֻלִּים כַּנְּקֻדִּים שֶׁהֵם מַנְהִיגִים אֶת הָאוֹתִיּוֹת, וּמִצַּד הָאוֹתִיּוֹת הֵם מְרֻבָּעִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ. וְעוֹד עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם, הֵם אַרְבַּע קְדֻשּׁוֹת שֶׁאוֹמֵר אָדָם בְּכָל יוֹם. וְעוֹד עֲמֹד עַל רַגְלֶיךָ – בָּרִאשׁוֹנוֹת, וּמַה שְׁאֵלָתֵךְ עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת – בָּאֶמְצָעִיּוֹת, וְתֵעָשׂ – בָּאַחֲרוֹנוֹת, שֶׁשָּׁם אָדָם הוּא כְּמוֹ עֶבֶד הַמְקַבֵּל פְּרָס מֵרַבּוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ. אֵלּוּ

דִּבְרִית מִילָה, וְאַמְרֵי אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח.

זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן רַגְלִין דִּשְׁכִינְתָּא, דְּקָמַת עֲלַיְיהוּ בִּצְלוֹתָא בַּעֲמִידָה, דְּאִיהִי וַדַּאי עֲלַיְיהוּ תְּפִלָּה מְעוּמָד, וְקָמַת עֲלַיְיהוּ בְּגָלוּתָא, וּבְמַאי קָמַת עֲלַיְיהוּ, בְּגִין דְּנָחֲתִין לְגַבָּהּ יהו"ה, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, דְּבֵיהּ צָרִיךְ בַּר נַשׁ לְזַקְפָּא לִשְׁכִינְתָּא, וְאִלֵּין דְּלָא זָקְפִין לָהּ בְּשֵׁם יהו"ה בִּצְלוֹתְהוֹן, אוֹ בְּפִקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא (נ"א דִלְהוֹן), אִיהִי צָוְוחַת עֲלַיְיהוּ, נְתָנַנִי יְיָ' בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם (איכה א יד), דְּסְמִיכוּ דִילָהּ אִיהוּ בִּתְרֵין דְּרוֹעִין דְּאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, וַעֲמִידָה דִילָהּ בִּתְרֵין שׁוֹקִין דְּאִינּוּן נֶצַח וְהוֹד, וּזְקִיפוּ דִילָהּ בְּגוּפָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, יהו"ה שְׁמֵיהּ, וּבְגִין דָּא כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, וְיִחוּדָא דִילָהּ בְּצַדִּיק, וּבְגִין אִלֵּין

לשון הקודש

יוֹצְאִים, שֶׁנּוֹתֵן לָהֶם הַמֶּלֶךְ אֶת בַּקְשׁוֹתָם, וַהֲרֵי אֲחֵרִים הוֹפְקִים בַּשַּׁעַר, בַּעֲלֵי בְּרִית מִילָה, וְאוֹמְרִים אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח.

אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם רַגְלֵי הַשְּׁכִינָה, שֶׁעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם בִּתְפִלַּת הָעֲמִידָה, שֶׁהִיא וַדַּאי עֲלֵיהֶם תְּפִלָּה מְעֻמָּד, וְעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם בַּגָּלוּת, וּבַמֶּה עוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם? מִשּׁוּם שֶׁמּוֹרִידִים אֵלֶיהָ יהו"ה, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם, שֶׁבּוֹ צָרִיךְ בֶּן אָדָם לִזְקֹף אֶת הַשְּׁכִינָה, וְאֵלּוּ שֶׁלֹּא זוֹקְפִים אוֹתָהּ עִם שֵׁם יהו"ה בִּתְפִלָּתָם, אוֹ בַּמִּצְוֹות שֶׁל הַתּוֹרָה (שֶׁלָּהֶם), הִיא צוֹעֶקֶת עֲלֵיהֶם, נְתָנַנִי יהו"ה בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם, שֶׁהַסְּמִיכָה שֶׁלָּהּ הִיא בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, שֶׁהֵן חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְהָעֲמִידָה שֶׁלָּהּ בִּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, שֶׁהֵם נֵצַח וְהוֹד, וְהַזְּקִיפוּת שֶׁלָּהּ בַּגּוּף, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שְׁמוֹ יהו"ה, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם, וְהַיִּחוּד שֶׁלָּהּ עִם צַדִּיק, וּמִשּׁוּם אֵלּוּ שֶׁלֹּא יְכוֹלָה לַעֲמֹד עִמָּהֶם

דְּלָא יְכִילַת לְמֵיקַם בְּהוֹן בִּצְלוֹתָא, וְלֵית לָהּ סְמִיכוּ וְלָא זְקִיפוּ בְּהוֹן בְּגָלוּתָא, אִתְעֲצִיבַת בְּהוֹן, וְרָזָא דְּמִלָּה בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב, וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ (משלי י א), וּבְגִינֵיהּ וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ (בראשית ו ז), וְאַמַּאי כּוּלֵּי הַאי לְאִמֵּיהּ וְלָא לַאֲבוּהִי.

אֶלָּא דָּא רָזָא עִלָּאָה אִיהוּ, פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה אִינּוּן מִימִינָא דְּתַמָּן חָכְמָה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְּרִים, וּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה אִינּוּן מִשְּׂמָאלָא דְּתַמָּן אִימָּא עִלָּאָה, דִּבְהוֹן אדנ"י שְׂ'מָעָה אדנ"י סְ'לָחָה אדנ"י הַ'קְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר (דניאל ט יט), בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְכַד לָא חָזְרִין בִּתְיוּבְתָּא אִינּוּן דְּעָבְרִין עַל לֹא תַעֲשֶׂה דְּאִינּוּן מִשְּׂמָאלָא, אִתְּמַר עֲלַיְהוּ (משלי י א) וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ, בְּגִין דְּתַמָּן אִימָּא לִשְׂמָאלָא, וְלִבָּא אִיהוּ לִשְׂמָאלָא, (וְרָזָא דְּמִלָּה) וּבְגִין דָּא וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ.

לשון הקודש

בִּתְפִלָּה, וְאֵין לָהּ סְמִיכָה וְלֹא זְקִיפָה עִמָּהֶם בַּגָּלוּת, מִתְעַצֶּבֶת בָּהֶם, וְסוֹד הַדָּבָר – בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ, וּבִגְלָלוֹ וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ, וְלָמָּה כָּל זֶה לְאִמּוֹ וְלֹא לְאָבִיו?

אֶלָּא זֶהוּ סוֹד עֶלְיוֹן, מִצְוֹת עֲשֵׂה הֵן מִימִין, שֶׁשָּׁם חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְּרִים, וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה הֵן מִשְּׂמֹאל, שֶׁשָּׁם הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהֵם אדנ"י שְׂ'מָעָה, אדנ"י סְ'לָחָה, אדנ"י הַ'קְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר, בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וּכְשֶׁלֹּא חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה אוֹתָם שֶׁעוֹבְרִים עַל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁהֵם מִשְּׂמֹאל, נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם הָאֵם לִשְׂמֹאל, וְהַלֵּב הוּא לִשְׂמֹאל, (וְסוֹד הַדָּבָר) וּמִשּׁוּם זֶה

וּתְרֵין הֲוַיּוֹ"ת אִינּוּן לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, כְּגַוְונָא דָא יהה"ו יוה"ה, י' לִימִינָא וּבֵיהּ יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ (שם ג יט), **אָב עִם בְּרַתָּא, ה' עִלָּאָה עִם בְּרָא דְּאִיהוּ ו', תְּפִלִּין עַל רֵישֵׁיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (ישעיה סב ח) **וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ אֵלּוּ תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, דִּבְכָל אֲתַר דְּאָת ה' עַל ו' אִיהִי אִימָּא.**

וְדָא רָזָא דְקָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, דְּסָלִיק ה' לְגַבֵּי י', וְנָחִית ה' לְגַבֵּי ו', וְאִם לַאו הַאי הֲוַיָּ"ה יהה"ו, דְּאִתְרְמִיז בְּהַאי קְרָא (ירמיה ט כג) **כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ אוֹתִי, לָא הֲווֹ יָדְעִין בְּנֵי נָשָׁא קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, דְּכַד לָא הֲוָה בַּר נַשׁ קָרִיב אָת ה' עִם י', ה' עִם ו', וּמָאן עוֹלָה וְיוֹרֵד, מָאן הֲוָה יָדַע מָאי נִיהִי ה' דְּאִיהִי בְּרַתָּא, דְּאִית לֵיהּ לְסַלְקָא לָהּ לְגַבֵּי אַבָּא, וְה' דְּאִיהִי אִימָּא לְנַחְתָּא**

לשון הקודש

וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ.

וּשְׁתֵּי הֲוַיּוֹ"ת הֵן, לִימִין וְלִשְׂמֹאל, כְּמוֹ זֶה: יהה"ו יוה"ה, י' לִימִין, וּבוֹ יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, הָאָב עִם הַבַּת, ה' עֶלְיוֹנָה עִם הַבֵּן שֶׁהוּא ו', תְּפִלִּין עַל רֹאשׁוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ, אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁאוֹת ה' עַל ו', הִיא אֵם.

וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל קָרְבַּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, שֶׁעוֹלָה ה' אֶל י', וְיוֹרֶדֶת ה' אֶל ו', וְאִם לֹא הַהֲוָיָ"ה יהה"ו הַזּוֹ שֶׁנִּרְמְזָה בַּכָּתוּב הַזֶּה, כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ אוֹתִי, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם קָרְבַּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, שֶׁכְּשֶׁלֹּא הָיָה אָדָם מַקְרִיב אֶת אוֹת ה' עִם י', וְה' עִם ו', וּמִי עוֹלָה וְיוֹרֵד, מִי הָיָה יוֹדֵעַ מִי הִיא ה' שֶׁהִיא הַבַּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְהַעֲלוֹתָהּ אֶל הָאָב, וְה' שֶׁהִיא הָאֵם לְהוֹרִיד אוֹתוֹ אֶל הַבֵּן?

לָהּ לְגַבֵּי בְּרָא, אֶלָּא בְּגִין הַאי הֲוָיָ"ה דְּאִיהִי יהה"ו, דְּה' דְּאִיהִי עַל ו' אִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, וּבָהּ אִשְׁתְּמַע ה' תַּתָּאָה דְּאִיהִי תְּחוֹת י' דְּאִיהִי בְּרַתָּא, וְדָא רָזָא דְּקָרְבָּנָא, דְּצָרִיךְ לְסַלְקָא ה' לְגַבֵּי י', וּלְנַחֲתָא ה' לְגַבֵּי ו'.

יוה"ה י' אִיהוּ לִימִינָא חָכְמָה, ו' תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ (דברים לג ב), וְהַאי אִיהוּ דְּאָמְרִין מוֹחַ הַבֵּן דְּאִתְמַשַּׁךְ מִמּוֹחַ הָאָב, ה' עִלָּאָה לִשְׁמָאלָא, וּמִתַּמָּן אִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּאִיהִי ה' תַּתָּאָה.

זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּיָדְעִין רָזִין עִלָּאִין בַּהֲוַיּוֹ"ת, דִּבְהוֹן סָלְקִין צְלוֹתִין בַּהֲבָלִים דְּפוּמְהוֹן, וְנָחֲתִין אִינּוּן חֲיָילִין בְּהוֹן כִּדְקָא יָאוּת, דְּכַד בַּר נַשׁ סָלִיק שְׁכִינְתֵּיהּ בִּצְלוֹתֵיהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית עֲלֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כ כד) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר

לשון הקודש

אֶלָּא בִּגְלַל הַהֲוָיָ"ה הַזּוֹ שֶׁהִיא יהה"ו, שֶׁה' שֶׁהִיא עַל ו' הִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וּבָהּ נִשְׁמָע ה' תַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא תַּחַת י', שֶׁהִיא הַבַּת, וְזֶה סוֹד הַקָּרְבָּן, שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲלוֹת ה' לְי', וּלְהוֹרִיד ה' אֶל ו'.

יוה"ה, י' הוּא לְיָמִין, חָכְמָה, ו' תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים מֹחַ הַבֵּן שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמֹּחַ הָאָב. ה' עֶלְיוֹנָה לִשְׂמֹאל, וּמִשָּׁם נִתְּנָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא ה' תַּחְתּוֹנָה.

אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁיּוֹדְעִים סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים בַּהֲוָיו"ת, שֶׁבָּהֶם עוֹלִים וְיוֹרְדִים בַּהֲבָלִים שֶׁל פִּיהֶם, וְיוֹרְדִים אוֹתָם הַחֵילוֹת בָּהֶם כָּרָאוּי, שֶׁכְּשֶׁאָדָם מַעֲלֶה אֶת שְׁכִינָתוֹ בִּתְפִלָּתוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹרֵד עָלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר

אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ, זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן רַגְלִין לִשְׁכִינְתָּא, לְמֵיקַם עִמָּהּ בֵּין בְּרֵיוַח בֵּין בְּעָאקוּ, דְּכַד אִנּוּן בְּדִינָא (דף לה ע"ב) בְּיוֹמָא דְּדִינָא דְּאִיהִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אִיהִי קָמַת עִמְּהוֹן לְדִינָא, דְּקַיְּימִין לָהּ בִּצְלוֹתְהוֹן, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (משלי ו כב) בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתָךְ, בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמוֹר עָלֶיךָ, וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְּשִׂיחֶךָ, דִּבְכָל אֲתַר דְּקַיְּימִין יִשְׂרָאֵל בְּכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא לִשְׁכִינְתָּא, אִיהִי קַיְּימַת בְּגִינַיְיהוּ בְּכָל דּוּחֲקָא וְצַעֲרָא, בֵּין בְּאָרְחָא בֵּין בְּיִשּׁוּבָא בֵּין בְּיַמָּא, וְדָא אִיהוּ בְּהִתְהַלֶּכְךָ בְּמַדְבְּרָא תַּנְחֶה אוֹתָךְ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים פה יד) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו, בְּשָׁכְבְּךָ בְּיִשּׁוּבָא תִּשְׁמוֹר עָלֶיךָ, וַהֲקִיצוֹתָ לְמֵיזַל בְּיַמָּא הִיא תְּשִׂיחֶךָ, וְעוֹד בְּהִתְהַלֶּכְךָ בְּהַאי עָלְמָא תַּנְחֶה אוֹתָךְ, בְּשָׁכְבְּךָ בַּקֶּבֶר תִּשְׁמוֹר עָלֶיךָ,

לשון הקודש

אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם רַגְלֵי הַשְּׁכִינָה לַעֲמֹד עִמָּהּ בֵּין בִּרְוָחָה בֵּין בְּצָרָה, שֶׁכְּשֶׁהֵם בְּדִין בְּיוֹם הַדִּין, שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, הִיא עוֹמֶדֶת עִמָּהֶם לַדִּין שֶׁמַּעֲמִידִים אוֹתָהּ בִּתְפִלָּתָם, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתָךְ, בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ, וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְּשִׂיחֶךָ. שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁעוֹמְדִים יִשְׂרָאֵל בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה לַשְּׁכִינָה, הִיא עוֹמֶדֶת בִּשְׁבִילָם בְּכָל דֹּחַק וְצַעַר, בֵּין בַּדֶּרֶךְ בֵּין בְּיִשּׁוּב בֵּין בַּיָּם. וְזֶהוּ בְּהִתְהַלֶּכְךָ – בַּמִּדְבָּר – תַּנְחֶה אוֹתָךְ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב צֶדֶק לְפָנָיךָ יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו. בְּשָׁכְבְּךָ – בְּיִשּׁוּב, תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ, וַהֲקִיצוֹתָ – לָרֶדֶת לַיָּם – הִיא תְּשִׂיחֶךָ. וְעוֹד,

וַהֲקִיצוֹתָ בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים הִיא תְשִׂיחֶךָ.

הָא אִלֵּין נָפְקִין, וְהָא אָחֲרָנִין קָא דָפְקִין לְפִתְחָא, וְאִינוּן מָאנֵי רַגְלִין, מִסִּטְרָא דְרַגְלִין דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (זכריה יד ד) וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות יב לז) כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי הַגְּבָרִים לְבַד מִטָּף, אִלֵּין נָפְקִין הָא אָחֲרָנִין עָאלִין, מִסִּטְרָא דְאִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ז) וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה, רַגְלִין בְּעִגּוּלָא אִינוּן רֶגֶל יְשָׁרָה, וְאִית רַגְלִין אָחֲרָנִין מְרוּבָּעִין דְּאוֹפַנִּים, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם יז) עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ, דִּבְהוֹן וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק (שם יד), וְאִנּוּן רַגְלִין בְּעִגּוּלָא, אִינוּן כְּנִקּוּדִין לְאַתְוָון, דְּאִינוּן רַגְלִין בְּרִבּוּעָא.

וְנָבִיא דְאִיהוּ מִסִּטְרָא דִלְהוֹן, תַּמָּן חֲזָה סָלִיק

לשון הקודש

בְּהִתְהַלֶּכְךָ – בָּעוֹלָם הַזֶּה – תַּנְחֶה אוֹתְךָ, בְּשָׁכְבְּךָ – בַּקֶּבֶר – תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ, וַהֲקִיצוֹתָ – בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים – הִיא תְשִׂיחֶךָ.

חֲרֵי אֵלּוּ יוֹצְאִים, וְהִנֵּה אֲחֵרִים דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח, וְהֵם בַּעֲלֵי הָרַגְלַיִם, מֵהַצַּד שֶׁל הָרַגְלַיִם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי הַגְּבָרִים לְבַד מִטָּף. אֵלּוּ יוֹצְאִים וַהֲרֵי אֲחֵרִים נִכְנָסִים, מִצַּד שֶׁל אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה, וְיֵשׁ רַגְלַיִם אֲחֵרוֹת מְרֻבָּעִים שֶׁל אוֹפַנִּים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ, שֶׁבָּהֶם וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק, וְאוֹתָם רַגְלַיִם בְּעִגּוּל, הֵם כְּמוֹ נְקֻדּוֹת לָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם רַגְלַיִם בְּרִבּוּעַ.

וְהַנָּבִיא שֶׁהוּא מֵהַצַּד שֶׁלָּהֶם, שָׁם הָיְתָה

רוּחֵיהּ, וּמִתַּמָּן הֲוָה שָׁמַע כָּל מַה דַּהֲוָה לֵיהּ לְמִשְׁמַע, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל ב א) וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם עֲמֹד עַל רַגְלֶיךָ וַאֲדַבֵּר אוֹתָךְ, וְעוֹד (שם ב) וַתָּבֹא בִי רוּחַ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלַי וַתַּעֲמִדֵנִי עַל רַגְלָי, וָאֶשְׁמַע אֵת מְדַבֵּר אֵלָי, וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי וְגוֹמֵר (שם ג יב), בְּגִין דְּדַרְגִּין אִינּוּן מִסִּטְרָא דִשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שמות לג כג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי, אָמַר וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי.

מָאי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל, דְּאִית רַעַשׁ וְאִית רַעַשׁ, אִית רַעַשׁ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (מלכים א יט יא) לֹא בָרַעַשׁ יְיָ', דְּלָא יֵיתֵי תַּמָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִית רַעַשׁ דְּיֵיתֵי תַּמָּן, אֶלָּא רַע"שׁ בְּהִפּוּכָא עֶרֶ"שׁ, כְּמָה דְּאִתְּמַר (תהלים מא ד) יְיָ' יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוָי, וְדָא אִיהוּ כָּל מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ, דְּאִתְהַפַּךְ רַע"שׁ לְעֶרֶ"שׁ, וּמַאי נִיהוּ עֶרֶ"שׁ, אֶלָּא אִיהוּ עֶשֶׂ"ר בְּהִפּוּךְ

לשון הקודש

עוֹלָה רוּחוֹ, וּמִשָּׁם הָיָה שׁוֹמֵעַ כָּל מַה שֶׁהָיָה לוֹ לִשְׁמוֹעַ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם עֲמֹד עַל רַגְלֶיךָ וַאֲדַבֵּר אוֹתָךְ, וְעוֹד, וַתָּבֹא בִי רוּחַ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלַי וַתַּעֲמִדֵנִי עַל רַגְלָי וָאֶשְׁמַע אֵת מְדַבֵּר אֵלַי, וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי וְגוֹמֵר, מִשּׁוּם שֶׁהַדַּרְגּוֹת הֵן מִצַּד הַשְּׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי, אָמַר וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי.

מַה זֶה קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל? שֶׁיֵּשׁ רַעַשׁ וְיֵשׁ רַעַשׁ. יֵשׁ רַעַשׁ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֹא בָרַעַשׁ יהו"ה, שֶׁלֹּא יָבֹא לְשָׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיֵשׁ רַעַשׁ שֶׁיָּבֹא לְשָׁם, אֶלָּא רַע"שׁ בְּהִפּוּךְ עֶרֶ"שׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יהו"ה יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוָי, וְזֶהוּ כָּל מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ, שֶׁנֶּהְפַּךְ רַע"שׁ לְעֶרֶ"שׁ, וּמִי הוּא

אַתְוָון, וְדָא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי כְּלָלָא דְּעֶשֶׂר סְפִירָן, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר אֵין קְדוּשָׁה בְּפָחוּת מֵעֲשָׂרָה.

דְּאִיהִי שַׁרְיָא לְרֵישָׁא דְּחוֹלֶה, וּבְגִינָהּ יְיָ' יִסְעָדֶנּוּ, וּבְמַאי עַל עֶרֶשׂ דְּוָי, עַל שְׁכִינְתֵּיהּ וַדַּאי, וְאִם שְׁכִינְתָּא לָאו תַּמָּן, רוּחַ סְעָרָה תַּמָּן, דְּאַסְעִיר גּוּפֵיהּ דְּבַר נַשׁ, דִּכְתִיב בֵּיהּ (יונה א ד) וְהָאֳנִיָּה חִשְׁבָה לְהִשָּׁבֵר, דְּאִיהִי גּוּפָא דִּסְפִינָה, כַּד לֵית שְׁכִינְתָּא סְמִיכַת לָהּ, רוּחַ סְעָרָה מְהַפֵּךְ לָהּ וְתַבַּר לָהּ, וּבְזִמְנָא דִּשְׁכִינְתָּא סְמִיכַת לָהּ, מִיָּד קָלָא נָפִיק בֶּן אָדָם עֲמֹד עַל רַגְלֶיךָ (יחזקאל ב א), וְקָאִים מִמַּרְעָא דִילֵיהּ, וְנָפִיק מִדִּינָא, שְׁלִים בְּגוּפֵיהּ שְׁלִים בְּמָמוֹנֵיהּ.

הָא אִלֵּין נָפְקִין, הָא אָחֳרָנִין דָּפְקִין לְפִתְחָא, וְאָמְרִין אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְאִינוּן דִּסְמִיכִין

לשון הקודש

עֶרֶ"שׂ? אֶלָּא הוּא עֶשֶׂ"ר בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת, וְזוֹ שְׁכִינָה שֶׁהִיא הַכְּלָל שֶׁל עֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר אֵין קְדֻשָּׁה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה.

שֶׁהִיא שׁוֹרָה עַל רֹאשׁ הַחוֹלֶה, וּבִגְלָלָהּ יהו"ה יִסְעָדֶנּוּ, וּבַמֶּה? עַל עֶרֶשׂ דְּוָי, עַל שְׁכִינָתוֹ וַדַּאי, וְאִם שְׁכִינָה לֹא שָׁם, רוּחַ סְעָרָה שָׁם, שֶׁמַּסְעִירָה אֶת גּוּף הָאָדָם, שֶׁכָּתוּב בּוֹ וְהָאֳנִיָּה חִשְׁבָה לְהִשָּׁבֵר, שֶׁהִיא גּוּף הַסְּפִינָה. כְּשֶׁאֵין הַשְּׁכִינָה סוֹמֶכֶת אוֹתָהּ, רוּחַ סְעָרָה מְהַפֶּכֶת אוֹתָהּ וּמְשַׁבֶּרֶת אוֹתָהּ, וּבִזְמַן שֶׁשְּׁכִינָה סוֹמֶכֶת אוֹתָהּ, מִיָּד יוֹצֵא קוֹל: בֶּן אָדָם עֲמֹד עַל רַגְלֶיךָ, וְעוֹמֵד מִמַּחֲלָתוֹ, וְיוֹצֵא מֵהַדִּין שָׁלֵם בְּגוּפוֹ שָׁלֵם בְּמָמוֹנוֹ.

חֲרֵי אֵלֶּה יוֹצְאִים, הִנֵּה אֲחֵרִים דּוֹפְקִים

לִשְׁכִינְתָּא בְּכַמָּה רַגְלִין דְּמוֹעֲדִים וְיוֹמִין טָבִין, וְכַד אִלֵּין עָאלִין, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁבַּח לָהּ בְּהוֹן, מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב (שיר ז ב), דְּאִלֵּין אִינוּן דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דברים טז טז) שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּמָּה אַנְתְּ שַׁפִּירָא בְּאִלֵּין נְעָלִים דְּאִינוּן נְעִילַת פֶּסַח וּנְעִילַת עֲצֶרֶת וּנְעִילַת חָג, חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ, אִלֵּין אִינוּן מִסִּטְרָא דִתְרֵי יַרְכֵי קְשׁוֹט דְּאִתְּמַר בְּהוֹן שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וְאִינוּן שִׁית דַּרְגִּין דִּנְבוּאָה.

מִסִּטְרָא דְּאָת ו' דְּאִיהוּ צַדִּיק, עַמּוּד דְּסָמִיךְ לוֹן, וְאִיהוּ שִׁית לָקָבֵל (מלכים א י יט) שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, וְסָלִיק בְּאָת י' לְשִׁשִּׁים, כְּגַוְונָא דְשִׁשִּׁים וְשִׁית גַּלְגַּלִּים דְּסַחֲרִין לְכוּרְסַיָּא, וְאִינוּן ס"ו מִן יְסוֹ"ד, וְהָא אוּקְמוּהָ, אִשְׁתָּאַר י"ד, בֵּיהּ וּבְיַד

לשון הקודש

בַּפֶּתַח, וְאוֹמְרִים אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְאוֹתָם שֶׁסּוֹמְכִים אֶת הַשְּׁכִינָה בְּכַמָּה רַגְלַיִם שֶׁל מוֹעֲדִים וְיָמִים טוֹבִים, וּכְשֶׁאֵלֶּה נִכְנָסִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשַׁבֵּחַ אוֹתָהּ בָּהֶם, מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, שֶׁאֵלּוּ הֵם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כַּמָּה אַתְּ נָאָה בְּאֵלּוּ הַנְּעָלִים, שֶׁהֵם נְעִילַת פֶּסַח וּנְעִילַת עֲצֶרֶת וּנְעִילַת חַג. חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ – אֵלֶּה הֵם מִצַּד שֶׁל שְׁתֵּי יַרְכֵי אֱמֶת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וְהֵן שֵׁשׁ דַּרְגּוֹת נְבוּאָה.

מִצַּד הָאוֹת ו', שֶׁהוּא צַדִּיק, הָעַמּוּד שֶׁסּוֹמֵךְ אוֹתָם, וְהוּא כְּנֶגֶד שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, וְעוֹלֶה בָאוֹת י' לְשִׁשִּׁים, כְּמוֹ הַשִּׁשִּׁים וְשִׁשָּׁה גַּלְגַּלִּים שֶׁסּוֹבְבִים אֶת הַכִּסֵּא, וְהֵם ס"ו מִן יְסוֹד, וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ,

הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה (הושע יב יא), וְדָא שְׁכִינְתָּא יָד חוֹתֶמֶת מִסִּטְרָא דְצַדִּיק, יָד כּוֹתֶבֶת מִסִּטְרָא (דף לו ע"א) דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, אִיהִי תְּמוּנַת כֹּל, וּבְגִין דָּא (הושע יב יא) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה.

הָא אִלֵּין נָפְקִין, הָא אָחֲרָנִין קָא דָפְקִין לְפִתְחָא, וְאָמְרִין אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְאִינּוּן מָאנֵי דְאוֹת, דְּאִיהוּ חַ"י עָלְמִין, דִּמְצַלִּין בְּחַ"י בִּרְכָאָן דִּצְלוֹתִין, דִּמְקָרְבִין בְּהוֹן קָרְבָּנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דַּחֲשִׁיבָא לָקֶבֶל שִׁבְעָה פָּרִים וְשִׁבְעָה אֵלִים, וְלָקֶבֶל שְׁתֵּי תּוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה, דְּמִסִּטְרָא דְהַאי אוֹת אָמַר לְמֹשֶׁה וְזֶה לְךָ הָאוֹת (שמות ג יב), וְאִיהוּ כְּלִיל תְּרֵי עֲשַׂר מַזָּלוֹת, וְשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, מִסִּטְרָא דִקְדוּשָׁה, דְּאִיהִי בַּת שֶׁבַע, וּמִסִּטְרָא דְוו' דְּאִיהוּ ו' עִלָּאָה ו' תַּתָּאָה, וַעֲלֵיהוּ אִתְּמַר (ירמיה י ב) וּמֵאֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל תֵּחָתּוּ, כִּי יֵחַתּוּ הַגּוֹיִם מֵהֵמָּה.

לשון הקודש

נִשְׁאָר י"ד, בּוֹ וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, וְזוֹ שְׁכִינָה, יָד חוֹתֶמֶת מִצַּד שֶׁל הַצַּדִּיק, יָד כּוֹתֶבֶת מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הִיא תְּמוּנַת כֹּל, וּמִשּׁוּם זֶה וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה.

הֲרֵי אֵלּוּ יוֹצְאִים, וְהִנֵּה אֲחֵרִים דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח, וְאוֹמְרִים אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְהֵם בַּעֲלֵי הָאוֹת, שֶׁהוּא חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁמִּתְפַּלְּלִים בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלּוֹת שֶׁמַּקְרִיבִים בָּהֶן קָרְבָּן לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁחֲשׁוּבָה כְּנֶגֶד שִׁבְעָה פָּרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים, וּכְנֶגֶד שְׁנֵי תּוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה שֶׁמִּצַּד הָאוֹת הַזֶּה, אָמַר לְמֹשֶׁה וְזֶה לְךָ הָאוֹת, וְהוּא כּוֹלֵל שְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת, וְשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בַּת שֶׁבַע, וּמִצַּד שֶׁל ו"ו,

הֵ"א אִינּוּן שִׁית כּוֹכְבֵי לֶכֶת, ה' כּוֹכָבָא שְׁבִיעָאָה, וְ"ו תְּרֵין עֲשַׂר מַזָּלוֹת, דְּכָל מַזָּל אִתְקְרֵי אוֹת, וְאִיהוּ מְמַנָּא עַל כָּל שַׁעְתָּא דִּתְרֵין עֲשַׂר שַׁעְתִּין, כָּל נָבִיא אִית לֵיהּ מַזָּלֵיהּ וְשַׁעְתֵּיהּ, וּכְפוּם הַהוּא מַזָּל, וּכְפוּם פְּעוּלָה דִּילֵיהּ, הָכִי אִתְגַּלְיָיא לֵיהּ אוֹת מִן וָא"ו, דִּתְרֵין עֲשַׂר מַזָּלוֹת מְמַנָּן עַל תְּרֵין עֲשַׂר שַׁעְתִּין, וְעַל תְּרֵין עֲשַׂר יַרְחִין.

וְאִלֵּין מַזָּלוֹת מִתַּמָּן הֲווֹ יָרְתִין תְּרֵין עֲשַׂר שִׁבְטִין נִשְׁמָתִין דִּלְהוֹן, וְאִית מִסִּטְרָא אָחֲרָא תְּרֵין עֲשַׂר, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית כה טז) **שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים לְאֻמֹּתָם, דְּאִינּוּן אִתְקְרִיאוּ טָלֶ"ה שׁוֹ"ר תְּאוֹמִי"ם סַרְטָ"ן וְגוֹמֵר, דָּא כְּגַוְונָא דְּדָא עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.**

לשון הקודש

שֶׁהוּא וְ' עֶלְיוֹנָה וְ' תַּחְתּוֹנָה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וּמֵאֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל תֵּחָתּוּ, כִּי יֵחַתּוּ הַגּוֹיִם מֵהֶמָּה.

הֵ"א הֵם שִׁשָּׁה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, ה' כּוֹכָב שְׁבִיעִי, וְ"ו שְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת, שֶׁכָּל מַזָּל נִקְרָא אוֹת, וְהוּא מְמֻנֶּה עַל כָּל שָׁעָה שֶׁל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת, לְכָל נָבִיא יֵשׁ מַזָּלוֹ וּשְׁעָתוֹ, וּכְפִי אוֹתוֹ מַזָּל וּכְפִי הַפְּעֻלָּה שֶׁלּוֹ, כָּךְ מִתְגַּלֶּה לוֹ אוֹת מִן וָא"ו, שֶׁשְּׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת מְמֻנִּים עַל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת וְעַל שְׁנֵים עָשָׂר יְרָחִים.

וְהַמַּזָּלוֹת הַלָּלוּ, מִשָּׁם הָיוּ יוֹרְשִׁים שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים אֶת נִשְׁמוֹתֵיהֶם, וְיֵשׁ מִצַּד אַחֵר שְׁנֵים עָשָׂר, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים לְאֻמֹּתָם, שֶׁהֵם נִקְרְאוּ טָלֶ"ה שׁוֹ"ר תְּאוֹמִי"ם סַרְטָ"ן וְגוֹמֵר, זֶה כְּמוֹ זֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

שִׁית מַזָּלוֹת אִינוּן מֵעֵילָא לְתַתָּא מֵחֶסֶד וְעַד יְסוֹד, וְשִׁית מִתַּתָּא לְעֵילָא מִיסוֹד וְעַד חֶסֶד, מִסִּטְרָא דְמַלְכוּת אִתְקְרִיאוּ שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, מִשִּׁכִינְתָּא עַד חֶסֶד, וּכְפוּם פְּעוּלָה דְהַהִיא סְפִירָה הָכִי אִתְגַּלְיָיא אוֹת, אוֹת מִסִּטְרָא דְחֶסֶד אִיהוּ רַחֲמֵי, אוֹת מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה אִיהוּ דִינָא, וְאַחֲזֵי עַל קָטוֹלָא דְחַיְיבַיָּא, וּשְׁפִיכוּ דִדְמָא, וְאַחֲזֵי בְצַדִּיקַיָּיא דַם דִּבְעִירָן, לְמֵיכַל בְּחֶדְוָה וְעֹנֶג דְמַאֲכָלִין בְּחָתָן וְכַלָּה, וּבִשְׁפִיכוּ דִדְמָא דְקָרְבָּנִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כ כד) וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עֹלֹתֶיךָ וכו', וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים שֶׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן, וְעוֹד אַחֲזֵי בְצַדִּיקַיָּיא דַם בְּרִית, דְּאִתְּמַר בָּהּ (יחזקאל טז ו) וָאוֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וָאוֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי.

מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ אוֹת תָּלוּי אָרוּךְ, אִם זַכְוָון עוֹבָדִין דְעָלְמָא מַטָּה

לשון הקודש

שִׁשָּׁה מַזָּלוֹת הֵם מִמַּעְלָה לְמַטָּה מֵחֶסֶד עַד יְסוֹד, וְשֵׁשׁ מִמַּטָּה מַעְלָה מִיסוֹד עַד חֶסֶד. מִצַּד הַמַּלְכוּת נִקְרְאוּ שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, מִשְּׁכִינָה עַד חֶסֶד, וּכְפִי הַפְּעֻלָּה שֶׁל אוֹתָהּ הַסְּפִירָה כָּךְ הִתְגַּלָּה אוֹת. אוֹת מִצַּד שֶׁל חֶסֶד הוּא רַחֲמִים, אוֹת מִצַּד הַגְּבוּרָה הוּא דִין, וּמַרְאֶה עַל הֶרֶג הָרְשָׁעִים, וּשְׁפִיכוּת דָּם, וּמַרְאֶה בַּצַּדִּיקִים דַּם בְּהֵמוֹת, לֶאֱכֹל בְּשִׂמְחָה, וְעֹנֶג שֶׁל מַאֲכָלִים בְּחָתָן וְכַלָּה, וּבַשְּׁפִיכוּת שֶׁל דְּמֵי הַקָּרְבָּנוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְזָבַחְתָּ אֶת עֹלֹתֶיךָ וְכוּ', וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים שֶׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן. וְעוֹד מַרְאֶה בַּצַּדִּיקִים דַּם בְּרִית, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וָאוֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וָאוֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי. **מִצַּד** הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא אוֹת תָּלוּי

כְּלַפֵּי חֶסֶד, וְאִם לַאו כְּלַפֵּי דִינָא, וְהָכִי אִינּוּן תְּלַת אָחֲרָנִין כְּגַוְונָא דָא, וּלְחַכִּימַיָּא בִּרְמִיזָא.

הָא אִלֵּין נָפְקִין, הָא אָחֲרָנִין דָּפְקִין לְפִתְחָא מִסִּטְרָא דְקֶשֶׁת, דְּאִיהוּ אוֹף הָכִי אוֹת בְּרִית, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם א כח) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם, כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב, הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד יְיָ' וָאֶרְאֶה וָאֶפֹּל עַל פָּנַי, וָאֶשְׁמַע קוֹל מְדַבֵּר, וְאַמַּאי הוּא נְפִיל עַל אַנְפּוֹי, בְּגִין דַּאֲסִיר לְאִסְתַּכְּלָא בַקֶּשֶׁת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא וְאַמַּאי אַסִּיר לְאִסְתַּכְּלָא בַקֶּשֶׁת, אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִי בְּגִין אִינּוּן קְלִיפִּין דְּמִתְלַבְּשִׁין בֵּיהּ וּדְאִינּוּן בֵּיהּ, דְּאִינּוּן רוּחַ סְעָרָה עָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב, וְדָא אִיהוּ דְחָזָא יְחֶזְקֵאל עָלָיו הַשָּׁלוֹם, דְּאָמַר וָאֵרָא

לשון הקודש

אָרֹךְ. אִם זְכִיּוֹת הַמַּעֲשִׂים שֶׁל הָעוֹלָם – מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, וְאִם לֹא – כְּלַפֵּי דִין, וְכָךְ הֵם שְׁלֹשָׁה הָאַחֵרִים כְּמוֹ זֶה, וּלְחָכָם בְּרֶמֶז.

חֲרֵי אֵלּוּ יוֹצְאִים, וְהִנֵּה אֲחֵרִים דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח מִצַּד הַקֶּשֶׁת, שֶׁהוּא אַף כָּךְ אוֹת בְּרִית, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב, הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד יהו"ה וָאֶרְאֶה וָאֶפֹּל עַל פָּנַי וָאֶשְׁמַע קוֹל מְדַבֵּר, וְלָמָּה הוּא נָפַל עַל פָּנָיו? מִשּׁוּם שֶׁאָסוּר לְהַבִּיט בַּקֶּשֶׁת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, וְלָמָּה אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בַּקֶּשֶׁת? אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּנִי, בִּגְלַל אוֹתָם הַקְּלִפּוֹת שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים בּוֹ, וְשֶׁהֵם בּוֹ, שֶׁהֵם רוּחַ סְעָרָה עָנָן גָּדוֹל

וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, דָּא קַו תֹּהוּ קְלִיפָּא יְרוֹקָא דְּאֶגוֹזָא קַו יָרוֹק, עָנָן גָּדוֹל קְלִיפָּה תִּנְיָינָא חִוְּוָרָא דְּאֶגוֹזָא, וְדָא בֹּהוּ, וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת קְלִיפָּה תְּלִיתָאָה דְּאֶגוֹזָא וְדָא חֹשֶׁךְ, וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב דָּא קְלִיפָּה רְבִיעָאָה דְּאֶגוֹזָא, דְּאִיהִי אִתְאַחֲדָא בְּמוֹחָא, וּמִתּוֹכָם כְּעֵין הַחַשְׁמַל דָּא מוֹחָא דְּאֶגוֹזָא, וְדָא יאהדונה"י.

וּבְרִי עַד דְּאִלֵּין קְלִיפִּין דְּאֶגוֹזָא מִתְעַבְּרִין וּמִתְתַּבְּרִין, בִּתְקִיעָה וּשְׁבָרִים וּתְרוּעָה, דִּבְהוֹן שְׁבָרִים (שמות כג כד) שַׁבֵּר תְּשַׁבֵּר מַצֵּבוֹתֵיהֶם, דְּאִינוּן קְלִיפִּין דְּאֶגוֹזָא, וּבִתְרוּעָה (תהלים ב ט) תְּרוֹעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל, וּבִתְקִיעָה וְהוֹקַע אוֹתָם לַיְיָ', דְּאִלֵּין גָּרְמוּ (בראשית לב כו) דְּוַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה, דְּאִיהוּ צַדִּיק, וְאִתְפָּרַשׁ מִינָהּ שְׁכִינְתָּא, וְאִיהִי

לשון הקודש

וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב, וְזֶהוּ שֶׁרָאָה יְחֶזְקֵאל עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁאָמַר וָאֵרֶא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, זֶה קַו תֹּהוּ, קְלִפָּה יְרֻקָּה שֶׁל אֱגוֹז, קַו יָרֹק. עָנָן גָּדוֹל, הַקְּלִפָּה הַשְּׁנִיָּה הַלְּבָנָה שֶׁל הָאֱגוֹז, וְזֶה בֹּהוּ. וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, קְלִפָּה שְׁלִישִׁית שֶׁל הָאֱגוֹז, וְזֶה חֹשֶׁךְ. וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב, זוֹ קְלִפָּה רְבִיעִית שֶׁל הָאֱגוֹז, שֶׁהִיא נֶאֱחֶזֶת בַּמֹּחַ, וּמִתּוֹכָם כְּעֵין הַחַשְׁמַל, זֶה מֹחַ הָאֱגוֹז, וְזֶה יאהדונה"י. **וּבְנִי,** עַד שֶׁקְּלִפּוֹת הָאֱגוֹז הַלָּלוּ נֶעֱבָרִים וְנִשְׁבָּרִים בִּתְקִיעָה וּשְׁבָרִים וּתְרוּעָה, שֶׁבָּהֶם שְׁבָרִים – שַׁבֵּר תְּשַׁבֵּר מַצֵּבוֹתֵיהֶם, שֶׁהֵם קְלִפַּת הָאֱגוֹז, וּבִתְרוּעָה – תְּרוֹעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל, וּבִתְקִיעָה – וְהוֹקַע אוֹתָם לַיהו"ה, שֶׁאֵלֶּה גָּרְמוּ שֶׁוַּתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה, שֶׁהוּא צַדִּיק, וְנִפְרְדָה מִמֶּנּוּ שְׁכִינָה, וְהִיא

בְּגָלוּתָא, וְאִתְדַּבַּק בְּאַתְרָהָא קְלִיפָּה דְּעָרְלָה דְּאַפְּרִיד בֵּין צַדִּיק וּשְׁכִינְתָּא, עַל כֵּן לֹא (דף לו ע"ב) יֹאכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה (שם לב לג), עַד דְּאִתְעַבְּרַת הַאי קְלִיפָּה מִתַּמָּן.

וּבְרִי כָּל זִמְנָא דְּאִלֵּין קְלִיפִּין לָא מִתְעַבְּרִין מִקֶּשֶׁת, לָא יְהֵא קֶשֶׁת בְּגַוְונוֹי נְהִירִין, וְסִימָנָא דָא יְהֵא בִידָךְ, עַד דְּתֶחֱזֵי קַשְׁתָּא בְּגַוְונוֹי נְהִירִין לָא תְצַפֵּי לְרַגְלֵי דְמְשִׁיחָא, וּמִיָּד דְּיֵהֵא נָהִיר בְּגַוָּונִין נְהִירִין, מִיָּד וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם (שם ט טז), וּמִיָּד אִתְגַּלְיָא הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות ג יב) וְזֶה לְךָ הָאוֹת כִּי אָנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ, לְקַיָּמָא בֵּיהּ כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת (מיכה ז טו), בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְגַּלְיָא מַ"ה שֶׁ"הָיָה הַ"וּא שֶׁיִּהְיֶה.

הָא אִלֵּין נָפְקִין, אָחֲרָנִין דָּפְקִין לְפִתְחָא, וְאָמְרִין אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְאִינוּן מָאֲרֵי דְקוֹמָה,

לשון הקודש

בַּגָּלוּת, וְנִדְבַּק בִּמְקוֹמָהּ קְלִפָּה שֶׁל עָרְלָה שֶׁמַּפְרִידָה בֵּין צַדִּיק וּשְׁכִינָה, עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה, עַד שֶׁנֶּעֱבֶרֶת הַקְּלִפָּה הַזּוֹ מִשָּׁם.

וּבְנִי, כָּל זְמַן שֶׁהַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ לֹא עוֹבְרִים מִן הַקֶּשֶׁת, לֹא תִהְיֶה הַקֶּשֶׁת בִּגְוָנֶיהָ מְאִירִים, וְסִימָן זֶה יִהְיֶה בְיָדֶךָ – עַד שֶׁתִּרְאֶה קֶשֶׁת בִּגְוָנֶיהָ מְאִירִים, אַל תְּצַפֶּה לְרַגְלֵי הַמָּשִׁיחַ, וּמִיָּד שֶׁתִּהְיֶה מְאִירָה בִּגְוָנִים מְאִירִים, מִיָּד וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם, וּמִיָּד מִתְגַּלֶּה אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְזֶה לְךָ הָאוֹת כִּי אָנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ, לְקַיֵּם בּוֹ כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת, בְּאוֹתוֹ זְמַן מִתְגַּלֶּה מַ"ה שֶׁ"הָיָה הַ"וּא שֶׁיִּהְיֶה.

הֲרֵי אֵלּוּ יוֹצְאִים, אֲחֵרִים דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח

מִסִּטְרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא בֶּטֶן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב לח כט) מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקָּרַח, (יחזקאל א כב) כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא, גּוּף דִּילָהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בֶּטֶן עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שיר ז ג) בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים.

שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל יֶחְסַר הַמָּזֶג וְגוֹמֵר (שם), שָׁרְרֵךְ דָּא צִיּוֹן, דְּאִיהוּ טַבּוּר עָלְמָא, נְקוּדָה דְּמִינָהּ הוּשְׁתַּת הָעוֹלָם, לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּאִינּוּן מִזְרָח וּמַעֲרָב צָפוֹן וְדָרוֹם, וּלְקִבְלַיְיהוּ, רֵישָׁא לְמִזְרָח, גּוּפָא לְמַעֲרָב, דְּרוֹעִין לְדָרוֹם, רַגְלִין לְצָפוֹן, אוֹת בְּרִית נְקוּדָה בְּאֶמְצָעִיתָא, כְּגַוְונָא דְּטַבּוּר, אַגַּן הַסַּהַר, דָּא נְקוּדָה דְּסִיהֲרָא כְּגַוְונָא דָא כ, וְהִיא רֵאשִׁית נְקוּדָה בְּאָת ב, בַּת קוֹל אִיהִי וַדַּאי, כְּלָלָא דְּנִקּוּדִין וְאַתְוָון.

לשון הקודש

וְאוֹמְרִים אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְהֵם בַּעֲלֵי הַקּוּמָה, מִצַּד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה נִקְרֵאת הַשְׁכִינָה בֶּטֶן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקָּרַח, כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא. הַגּוּף שֶׁלָּהּ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הַבֶּטֶן שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים.

שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל יֶחְסַר הַמָּזֶג וְגוֹמֵר, שָׁרְרֵךְ זֶה צִיּוֹן, שֶׁהוּא טַבּוּר הָעוֹלָם, הַנְּקֻדָּה שֶׁמִּמֶּנָּה הֻשְׁתַּת הָעוֹלָם לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, שֶׁהֵם מִזְרָח וּמַעֲרָב צָפוֹן וְדָרוֹם, וּכְנֶגְדָּם רֹאשׁ לַמִּזְרָח, גּוּף לַמַּעֲרָב, זְרוֹעוֹת לַדָּרוֹם, רַגְלַיִם לַצָּפוֹן, אוֹת בְּרִית נְקֻדָּה בָּאֶמְצַע, כְּמוֹ שֶׁהַטַּבּוּר, אַגַּן הַסַּהַר, זוֹ נְקֻדָּה שֶׁל הַלְּבָנָה כְּמוֹ זֶה: כ, וְהִיא רֵאשִׁית נְקֻדָּה בָּאוֹת ב, בַּת קוֹל הִיא וַדַּאי, הַכְּלָל שֶׁל נְקֻדּוֹת הָאוֹתִיּוֹת.

וְאִיהִי פְּתוּחָה כְּלַפֵּי צַדִּיקַיָּא וְחַסִּידַיָּא וְחַכִּימַיָּא מָאֲרֵי דְאוֹרַיְיתָא, וּפְתִיחָא לְנַבִּי נְבִיאַיָּא, וּלְנַבִּי נַטְרֵי בְּרִית, וְכָל אִינּוּן דְּתַלְיָין בִּסְפִירָן, דְּאִינּוּן שְׁמָא קַדִּישָׁא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִיהִי סְתִימָא מִסִּטְרָא אָחֳרָא כְּלַפֵּי רַשִּׁיעַיָּא, דִּבְזִמְנָא דְאַתְיָין לְאִסְתַּכְּלָא בָּהּ, חָזְרַת אַנְפִּין לַאֲחוֹרָא מִנַּיְיהוּ, כְּגַוְונָא דָא ב.

וּבְגִין דְּיַעֲקֹב דְּאִיהוּ דְיוֹקְנֵיהּ חֲקוּקָה בְּסִיהֲרָא תַּמָּן, אִתְּמַר בֵּיהּ (במדבר כג כא) לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל, יְיָ אֱלֹהָיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ, וְעַל אִינּוּן דְּזַרְעָא דְיַעֲקֹב אִתְּמַר (דברים לג כז) וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב, אִתְּמַר הָכָא בָּדָד, וְאִתְּמַר הָתָם בַּאֲתַר אָחֳרָא (שם לב יב) יְיָ בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, דָּא יְהֵא בְיוֹמוֹי דְמַלְכָּא מְשִׁיחָא, דְּלָא יְהֵא פְּסוֹלֶת בְּיִשְׂרָאֵל, אֶלָּא

לשון הקודש

וְהִיא פְּתוּחָה כְּלַפֵּי צַדִּיקִים וַחֲסִידִים וַחֲכָמִים בַּעֲלֵי הַתּוֹרָה, וּפְתוּחָה לִנְבִיאִים וּלְשׁוֹמְרֵי הַבְּרִית, וְכָל אוֹתָם שֶׁתְּלוּיִים בַּסְּפִירוֹת, שֶׁהֵם שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִיא סְתוּמָה מִצַּד אַחֵר כְּלַפֵּי הָרְשָׁעִים, שֶׁבִּזְמַן שֶׁבָּאִים לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ, מַחֲזִירָה פָּנִים לְאָחוֹר מֵהֶם, כְּמוֹ זֶה: ב.

וּמִשּׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב שֶׁדְּיוֹקְנוֹ חָקוּק בַּלְּבָנָה שָׁם, נֶאֱמַר בּוֹ לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל, יהו"ה אֱלֹהָיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ, וְעַל אוֹתָם זֶרַע שֶׁל יַעֲקֹב נֶאֱמַר וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב. נֶאֱמַר כָּאן בָּדָד, וְנֶאֱמַר שָׁם בְּמָקוֹם אַחֵר יהו"ה בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, זֶה יִהְיֶה בִּימֵי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ שֶׁלֹּא תִהְיֶה פְּסֹלֶת בְּיִשְׂרָאֵל, אֶלָּא יהו"ה

יְיָ' בָּדָד יַנְחֶנּוּ, וּמָאן פְּסוֹלֶת. אִינּוּן גֵּרִים, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָאנֵי מַתְנִיתִין, דְּאֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ.

וּבְהַהוּא זִמְנָא מִתְפַּשְׁטָא סִיהֲרָא מֵאִלֵּין קְלִיפִּין חֲשׁוֹכִין, וּמִתְחַדְּשָׁא בִּלְבוּשִׁין שַׁפִּירִין, וְהַאי אִיהוּ חִדּוּשָׁא דְּסִיהֲרָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית לה יד) וַתָּסַר בִּגְדֵי אַלְמְנוּתָהּ מֵעָלֶיהָ, וְאִתְּמַר בָּהּ (תהלים קג ה) תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיְכִי, וּמִיָּד דְּאִיהִי מִתְחַדְּשָׁא, מִיָּד אִתְקַיֵּים קְרָא (יחזקאל לו כז) דִּנְבוּאָה בְּיִשְׂרָאֵל, וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְגוֹמֵר (שם כו) וְנָתַתִּי בָכֶם לֵב חָדָשׁ, וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְגוֹמֵר, וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם (יואל ג א).

הָא אִלֵּין נָפְקִין, הָא מָאנֵי דְקוֹמָה קָא דָפְקִין לְפִתְחָא, דְּאִיהוּ קוֹמָה דְגוּפָא דְמַלְכָּא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל י ו) וּגְוִיָּתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ, וְהַאי אִיהוּ

לשון הקודש

בָּדָד יַנְחֶנּוּ, וּמִי הַפְּסֹלֶת? אֵלּוּ הַגֵּרִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁאֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן מִתְפַּשֶּׁטֶת הַלְּבָנָה מֵאוֹתָן קְלִפּוֹת חֲשׁוֹכוֹת, וּמִתְחַדֶּשֶׁת בִּלְבוּשִׁים יָפִים, וְזֶהוּ חִדּוּשׁ הַלְּבָנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתָּסַר בִּגְדֵי אַלְמְנוּתָהּ מֵעָלֶיהָ, וְנֶאֱמַר בָּהּ תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיְכִי. וּמִיָּד שֶׁהִיא מִתְחַדֶּשֶׁת, מִיָּד מִתְקַיֵּם פְּסוּק הַנְּבוּאָה בְּיִשְׂרָאֵל: וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְגוֹמֵר וְנָתַתִּי בָכֶם לֵב חָדָשׁ, וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְגוֹמֵר, וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם. **הֲרֵי** אֵלּוּ יוֹצְאִים, וְהִנֵּה בַּעֲלֵי הַקּוֹמָה דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח, שֶׁהוּא הַקּוֹמָה שֶׁל גּוּף

דְּאִתְקְרֵי שָׁמַיִם, דְּבֵיהּ אִתְפַּתְּחוּן חָמֵשׁ נְהוֹרִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א א) נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אלהי"ם, וְאִינוּן חָמֵשׁ נְהוֹרִין דְּאִינוּן ה' סִפְרֵי דְאוֹרַיְיתָא, בְּגִין דְּאִיהוּ ו' וּבֵיהּ אִתְפַּתְּחָן חָמֵשׁ נְהוֹרִין דְּאָת ה', דְּסָלְקִין לְחַמְשִׁין תַּרְעִין דְּחֵירוּ.

וּבְזִמְנָא דְּאִלֵּין דָּפְקִין לִפְתָחָא, וְאָמְרִין אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, אִתְפַּתְּחַת לוֹן תַּרְעָא דְּהֵיכָלָא בְּכַמָּה נְהוֹרִין מְרַקְּמָן, נָהֲרִין מִכָּל גַּוְונִין דְּעָלְמָא, וּבְזִמְנָא דְּאִלֵּין עָאלִין לְהֵיכָלָא, שְׁכִינְתָּא אוֹלִיפַת זְכוּ עֲלַיְיהוּ, וְאָמְרַת רִבּוֹן עָלְמָא, הָא אִלֵּין מָארֵי דְקוֹמָה דְקָא סָגְדִין בִּצְלוֹתָא לְגַבָּךְ אַרְבַּע זִמְנִין, בִּתְלַת קַדְמָאִין תְּרֵי, וּבִתְלַת בַּתְרָאִין תְּרֵי, לָקֳבֵל אַרְבַּע אַתְוָון דִּילָךְ, וְזָקְפִין אַרְבַּע זְקִיפוֹת בְּהוֹן לְאַרְבַּע אַתְוָון דִּילִי דְּאִינוּן אדנ"י, לְסַלְקָא

לשון הקודש

הַמֶּלֶךְ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּגְוִיָּתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ, וְזֶהוּ שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם שֶׁבּוֹ נִפְתְּחוּ חֲמִשָּׁה אוֹרוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִי"ם, וְהֵם חֲמִשָּׁה אוֹרוֹת שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה סִפְרֵי הַתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא ו', וּבוֹ נִפְתָּחִים חֲמִשָּׁה אוֹרוֹת שֶׁל אוֹת ה', שֶׁעוֹלִים לַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי חֵרוּת. **וּבִזְמַן** שֶׁאֵלֶּה דּוֹפְקִים לַפֶּתַח וְאוֹמְרִים אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, נִפְתָּח לָהֶם שַׁעַר הַהֵיכָל בְּכַמָּה אוֹרוֹת מְרֻקָּמִים, מְאִירִים מִכָּל גּוֹנֵי הָעוֹלָם, וּבִזְמַן שֶׁאֵלֶּה נִכְנָסִים לַהֵיכָל, הַשְּׁכִינָה מְלַמֶּדֶת עֲלֵיהֶם זְכוּת, וְאוֹמֶרֶת: רִבּוֹן הָעוֹלָם, הֲרֵי בַּעֲלֵי הַקּוֹמָה הָאֵלֶּה שֶׁמִּשְׁתַּחֲוִים בַּתְּפִלָּה אֵלֶיךָ אַרְבַּע פְּעָמִים, בְּשָׁלֹשׁ הָרִאשׁוֹנוֹת שְׁתַּיִם, וּבְשָׁלֹשׁ הָאַחֲרוֹנוֹת שְׁתַּיִם, כְּנֶגֶד אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁלְּךָ, וְזוֹקְפִים אַרְבַּע זְקִיפוֹת בָּהֶם לְאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁלִּי שֶׁהֵם אדנ"י,

אַרְבַּע דְּאִינּוּן (דף לז ע"א) אדנ"י, בְּאַרְבַּע דְּאִינּוּן יהו"ה, וְצָרִיךְ לְמִכְרַע בְּכֻלְּהוּ, בְּחַ"י חוּלְיָין, דְּאִינּוּן לָקֻבֵּל תַּמְנֵי סְרֵי בִּרְכָאָן, דִּכְלִילָן בְּחַ"י עָלְמִין, וְדָא אִיהוּ דְּתַקִּינוּ מָאתַיִם מַתְנִיתִין, עַד דְּיִתְפַּקְּקוּ כָּל חוּלְיוֹת שֶׁבַּשִּׁדְרָה, וְשִׁדְרָה אִיהוּ לוּלָב, אִם נִפְרְצוּ עָלָיו פָּסוּל, כְּגַוְונָא דָא צָרִיךְ דְּלָא יַפְסִיק בְּתַמְנֵי סְרֵי בִּרְכָאָן דִּצְלוֹתָא, דְּאִינּוּן לָקֻבֵּל חַ"י נִעְנוּעִין דְּלוּלָב. כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָאתַיִם מַתְנִיתִין, אֲפִילוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, בְּגִין דְּחַ"י עָלְמִין אִיהוּ דַּאֲחִיד בֵּין יהו"ה אדנ"י, כְּגַוְונָא דָא יאהדונה"י, דְּסָלִיק לְחֶשְׁבַּן אָמֵ"ן, וּבְגִין דָּא אֲפִילוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, כְּשֶׁהוּא כוֹרֵעַ בְּכָרוּךְ, וּמַה דְּאִתְּמַר אֲבָל עַקְרָב פּוֹסֵק, בְּגִין דְּהָא אוּקְמוּהוּ (ויקרא יח ה) וָחַי בָּהֶם, וְלֹא שֶׁיָּמוּת בָּהֶם.

לשון הקודש

לְהַעֲלוֹת אַרְבַּע שֶׁהֵם אדנ"י, בְּאַרְבַּע שֶׁהֵם יהו"ה, וְצָרִיךְ לִכְרֹעַ בְּכֻלָּם בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה חֲלִיּוֹת, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בְּחַ"י הָעוֹלָמִים, וְזֶהוּ שֶׁתִּקְּנוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה עַד שֶׁיִּתְפַּקְּקוּ כָּל הַחֻלְיוֹת שֶׁבַּשִּׁדְרָה, וְהַשִּׁדְרָה הִיא לוּלָב, אִם נִפְרְצוּ עָלָיו פָּסוּל, כְּמוֹ זֶה צָרִיךְ שֶׁלֹּא יַפְסִיק בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת הַתְּפִלָּה, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁמוֹנֶה עָשָׂר נִעְנוּעִים שֶׁל הַלּוּלָב.

כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, מִשּׁוּם שֶׁחַ"י הָעוֹלָמִים הוּא שֶׁאָחוּז בֵּין יהו"ה אדנ"י, כְּמוֹ זֶה: יאהדונה"י, שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן אָמֵ"ן, וּמִשּׁוּם זֶה, אֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, כְּשֶׁהוּא כוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וּמַה שֶּׁנֶּאֱמַר אֲבָל עַקְרָב פּוֹסֵק, מִשּׁוּם שֶׁהֵרֵי פֵּרְשׁוּהוּ וָחַי בָּהֶם, וְלֹא שֶׁיָּמוּת בָּהֶם.

וְעוֹד כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, הָא אוּקְמוּהוּ דְצָרִיךְ לִכְלוֹל בֵּיהּ עֶשֶׂר סְפִירָן, דְּאִינּוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּאִינּוּן כ' מִן בָּרוּךְ כֶּתֶר, ר' רֵאשִׁית חָכְמָה, ב' תְּרֵין הֵהִי"ן שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, ו' שִׁית סְפִירָן, הָא עֶשֶׂר, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר (בראשית יד כ) **וּבָרוּךְ אֵ"ל עֶלְיוֹן וְגוֹמֵר, וַיִּתֶּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכֹּל, יוֹסֵף בְּגִין דְּזָכָה לְצַדִּיק חַ"י עָלְמִין, דְּבֵיהּ צָרִיךְ לְמִסְגַּד בְּכָל סְפִירָן לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא, זָכָה לְהַאי חֶלְמָא, הַדָּא הוּא דִכְתִיב** (שם לז ט) **וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְגוֹמֵר, וְנָבִיא דְסָלִיק לְהַאי דַרְגָּא, שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, כֻּלְּהוּ יָהֲבִין בֵּיהּ נְבִיעוּ בְּנִשְׁמָתֵיהּ, וְרוּחַ דִּנְבוּאָה לְאִתְנַבָּאָה מִכֻּלְּהוּ, וְהַאי אִיהוּ מִשְׁתַּחֲוִים לִי, דְּמִכֻּלְּהוּ נָחִית לֵיהּ נְבוּאָה, וּמִכֻּלְּהוּ אִתְכְּלִילַת נִשְׁמָתֵיהּ, וְהַאי אִיהוּ אַגְּרָא דְאִלֵּין מָאתַיִם דְּקוֹמָה.**

לשון הקודש

וְעוֹד, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ שֶׁצָּרִיךְ לִכְלֹל בּוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁהֵם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שֶׁהֵם כ' מִן בָּרוּךְ כֶּתֶר, ר' רֵאשִׁית חָכְמָה, ב' שְׁתֵּי הֵהִי"ן, שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה וּשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, ו' שֵׁשׁ סְפִירוֹת, הֲרֵי עֶשֶׂר, וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר וּבָרוּךְ אֵ"ל עֶלְיוֹן וְגוֹמֵר, וַיִּתֶּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכֹּל. יוֹסֵף מִשּׁוּם שֶׁזָּכָה לְצַדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁבּוֹ צָרִיךְ לְהִשְׁתַּחֲוֹות בְּכָל הַסְּפִירוֹת אֶל הַשְּׁכִינָה, זָכָה לַחֲלוֹם הַזֶּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְגוֹמֵר. וְנָבִיא שֶׁעוֹלֶה לַדַּרְגָּה הַזּוֹ, הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה וְהַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת, כֻּלָּם נוֹתְנִים בּוֹ נְבִיעָה בְּנִשְׁמָתוֹ, וְרוּחַ שֶׁל נְבוּאָה לְהִתְנַבֵּא מִכֻּלָּם, וְזֶהוּ מִשְׁתַּחֲוִים לִי, שֶׁמִּכֻּלָּם יוֹרֶדֶת לוֹ נְבוּאָה, וּמִכֻּלָּם נִכְלֶלֶת נִשְׁמָתוֹ, וְזֶהוּ שְׂכָרָם שֶׁל בַּעֲלֵי הַקּוֹמָה הַלָּלוּ.

הָא אִלֵּין נָפְקִין, הָא אָחֲרָנִין דָּפְקִין לְפִתְחָא, וְאִינוּן מָארֵי דְרוֹעִין, וְאָמְרִין אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, מִיָּד עָאלִין נְטוּרֵי תַּרְעִין, וְאָמְרִין רִבּוֹן עָלְמָא הָא מָארֵי דִּדְרוֹעִין קָא דָפְקִין לְפִתְחָא, קָלָא נָפִיק וְיֵימָא, הָא אִינוּן מָארֵי דִּדְרוֹעִין בְּקִשּׁוּרָא דִתְפִלִּין, וּבַעֲטִיפוּ דְמִצְוָה, דְאִתְּמַר בְּהוֹן וַיָּשִׂימוּ עַל שְׁכֶם שְׁנֵיהֶם, כְּגַוְונָא דְשֵׁם וָיֶפֶת, דְאִתְּמַר בְּהוֹן (שם ט כג) וַיִּקַּח שֵׁם וָיֶפֶת אֶת הַשִּׂמְלָה וְגוֹמֵר, וְעֶרְוַת אֲבִיהֶם לֹא רָאוּ, עֶרְוָה אִיהִי מִסִּטְרָא דְחָם, וְדָא אִיהוּ יֵצֶר הָרַע, דִּמְחַמֵּם גּוּפֵיהּ לִדְבַר עֶרְוָה (נ"א עֲבֵירָה), וְגַלִּי עֶרְיָן בְּעָלְמָא, דְאִיהוּ מִסִּטְרָא דְנָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, דְאִתְּמַר בֵּיהּ (שם ג יד) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה, וּבְגִין דְּהַאי אִיהוּ מִסִּטְרוֹי, אָמַר (שם ט כה) אָרוּר כְּנָעַן וְגוֹמֵר.

לשון הקודש

חֲרֵי אֵלֶּה יוֹצְאִים, וְהִנֵּה אֲחֵרִים דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח, וְהֵם בַּעֲלֵי הַזְּרוֹעוֹת, וְאוֹמְרִים אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח. מִיָּד נִכְנָסִים שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים וְאוֹמְרִים, רִבּוֹן הָעוֹלָם, הֲרֵי בַּעֲלֵי הַזְּרוֹעוֹת דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח. קוֹל יוֹצֵא וְאוֹמֵר, הֲרֵי אוֹתָם בַּעֲלֵי הַזְּרוֹעוֹת בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין וּבְעִטּוּף שֶׁל מִצְוָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיָּשִׂימוּ עַל שְׁכֶם שְׁנֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁשֵּׁם וָיֶפֶת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיִּקַּח שֵׁם וָיֶפֶת אֶת הַשִּׂמְלָה וְגוֹמֵר, וְעֶרְוַת אֲבִיהֶם לֹא רָאוּ. הָעֶרְוָה הִיא מֵהַצַּד שֶׁל חַם, וְזֶהוּ יֵצֶר הָרַע, שֶׁמְּחַמֵּם אֶת גּוּפוֹ לִדְבַר עֶרְוָה (עֲבֵרָה) וּמְגַלֶּה עֲרָיוֹת בָּעוֹלָם, שֶׁהוּא מִצַּד שֶׁל נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה, וּמִשּׁוּם שֶׁזֶּהוּ מִצִּדּוֹ, אָמַר אָרוּר כְּנָעַן וְגוֹמֵר.

וְעוֹד אִלֵּין אִינּוּן מָאתַיִם מַתְּנָן, דְּעָבְדִין גְּמִילוּת חֲסָדִים עִם שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי עַנְיָא, דְּאִנּוּן (דברים טו יא) **פָּתוֹחַ תִּפְתַּח, נָתוֹן תִּתֵּן** (שם י), **הַעֲנֵק תַּעֲנִיק וכו'** (שם יד), **עֲשָׂרָה אִינּוּן, וְהָא אוּקְמוּהוּ חַבְרַיָּא מָאתַיִם מַתְּנִיתִין, וְאִלֵּין אִינּוּן יְדֵי נְדִיבִים מִסִּטְרָא דַּאֲבָהָן, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן** (תהלים מז ו) **נְדִיבֵי עַמִּים וְגוֹמֵר, יָדִין פְּתִיחָן בְּוַתְּרָנוּתָא לְגַבֵּי עֲנִיִּין, דְּאִינּוּן צַדִּיק וָצֶדֶק, דְּגָמְלִין עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא גְּמִילוּת חֲסָדִים, בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִתְיְהִיבַת מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב** (שם מב ט) **יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי, אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, דְּמִתַּרְוַיְיהוּ אִתְיְהִיבוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב** (דברים לג ב) **מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.**

וְעוֹד רִבּוֹן עָלְמָא, קַבֵּל דּוֹרוֹנָא דְּלְהוֹן, דְּאִיהִי מַתָּנָה טוֹבָה דְּסָלְקָא עֲלַיְיהוּ, דְּאִתְּמַר בָּהּ

לשון הקודש

וְעוֹד אֵלּוּ בַּעֲלֵי הַמַּתָּנוֹת, שֶׁעוֹשִׂים גְּמִילוּת חֲסָדִים עִם הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא עֲנִיָּה, שֶׁהֵם פָּתוֹחַ תִּפְתַּח, נָתוֹן תִּתֵּן, הַעֲנֵק תַּעֲנִיק וְכוּ', עֲשָׂרָה הֵם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, וְאֵלּוּ הֵם יְדֵי נְדִיבִים מִצַּד שֶׁל הָאָבוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם נְדִיבֵי עַמִּים וְגוֹמֵר, יָדַיִם פְּתוּחוֹת בְּוַתְּרָנוּת לָעֲנִיִּים, שֶׁהֵם צַדִּיק וָצֶדֶק שֶׁגּוֹמְלִים עִמָּהֶם בַּגָּלוּת גְּמִילוּת חֲסָדִים, בַּתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יוֹמָם יְצַוֶּה יהו"ה חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁמִּשְׁנֵיהֶם נִתְּנוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.

וְעוֹד, רִבּוֹן הָעוֹלָם, קַבֵּל אֶת הַדּוֹרוֹן שֶׁלָּהֶם, שֶׁהִיא מַתָּנָה טוֹבָה שֶׁעוֹלָה

מַתְּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ, אִלֵּין אִינּוּן דַּהֲווֹ עָבְדִין צִדְקָה עִמָּהּ, דְּאִיהִי צ' תִּשְׁעִין אֲמִנִּים, ד' אַרְבַּע קְדוּשׁוֹת, ק' מֵאָה בִּרְכָאָן, ה' חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, מִיָּד וִידֵי אָדָם (יחזקאל א ח) דְּאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, הֲווֹ נָפְקִין מֵאָדָם דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, לְקַבְּלָא דּוֹרוֹנָא דִּלְהוֹן, וְיָהֲבִין לֵיהּ לְמַלְכָּא, דְּאִלֵּין דְּלָא עָבְדִין גְּמִילוּת חֲסָדִים עִם שְׁכִינְתֵּיהּ בְּגָלוּתָא, וְאִינּוּן קַמְצָנִין לְגַבָּהּ, דּוֹרוֹנָא דִּלְהוֹן לְכַלְבָּא אִתְמַסַּר, וְדוֹרוֹנָא דִשְׁכִינְתָּא צָרִיךְ לְמֶעֱבַד בְּגִינָהּ מֵהַהוּא חָבִיב דְּאִית לֵיהּ, (דף לז ע"ב) כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין, וְאָהַבְתָּ אֵת יְיָ' וְגוֹמֵר (דברים ו ה), בְּהַהוּא דְּאִיהוּ חָבִיב עָלָךְ, בְּהַהוּא זִמְנָא כַּמָּה חֵיוָון פָּתְחִין יְדֵיהוּ, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ח) וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, יָהֲבֵי דּוֹרוֹנָא לְנִשְׁמָתָא דְּהַהוּא בַּר נַשׁ, מִכַּמָּה מַתְּנָן טָבִין,

לשון הקודש

עֲלֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ, אֵלּוּ הֵם שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים צְדָקָה עִמָּהּ, שֶׁהִיא צ' תִּשְׁעִים אֲמִנִּים, ד' אַרְבַּע קְדֻשּׁוֹת, ק' מֵאָה בְּרָכוֹת, ה' חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה. מִיָּד וִידֵי אָדָם, שֶׁהֵם חֶסֶד וּגְבוּרָה, הָיוּ יוֹצְאִים מֵאָדָם שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי לְקַבֵּל אֶת הַדּוֹרוֹן שֶׁלָּהֶם, וְנוֹתְנִים אוֹתוֹ לַמֶּלֶךְ. שֶׁאֵלּוּ עוֹשִׂים גְּמִילוּת חֲסָדִים עִם שְׁכִינָתוֹ בַּגָּלוּת, וְהֵם קַמְצָנִים אֵלֶיהָ, הַדּוֹרוֹן שֶׁלָּהֶם נִמְסָר לְכֶלֶב, וְאֶת הַדּוֹרוֹן שֶׁל הַשְּׁכִינָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בִּשְׁבִילָהּ מֵאוֹתוֹ חָבִיב שֶׁיֵּשׁ לוֹ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, וְאָהַבְתָּ אֵת יהו"ה וְגוֹמֵר, בְּאוֹתוֹ שֶׁהוּא חָבִיב עָלֶיךָ. בְּאוֹתוֹ זְמַן כַּמָּה חַיּוֹת פּוֹתְחוֹת יְדֵיהֶן, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם

מִכַּמָּה דַרְגִּין דִּנְבוּאָה, וְעַל כֻּלְּהוּ יְהִיבַת לֵיהּ שְׁכִינְתָּא מַתְּנָן, דְּאִתְּמַר בָּהּ יִשְׂמַח מִשֶּׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, בְּגִין (קהלת ג יג) דְּמַתַּת אלהי"ם הִיא, וְהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים קמה טז) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וכו', יְהִיב לֵיהּ כַּמָּה מַתְּנָן טָבִין, וּפַרְנָסָה לְנִשְׁמָתֵיהּ וּלְגוּפֵיהּ, וְכֻלְּהוּ דְּעָאלִין, כַּד נָפְקִין מִבֵּי מַלְכָּא, יָהֲבִין תְּלַת פְּסִיעָן לַאֲחוֹרָא, דְּלָא חָזְרִין כִּתְפַיְּיהוּ לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלֵית דּוֹרוֹנָא חֲבִיבָא קֳדָם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדוֹרוֹנָא דִשְׁכִינְתָּא.

זַכָּאִין אִינּוּן דְּרוֹעִין דְּסָלְקִין לָהּ לְגַבֵּיהּ, תְּפִלִּין עַל יְדַיְּיהוּ וְעַל רֵישַׁיְּיהוּ, זַכָּאִין אִינּוּן רַגְלִין וְגוּפָא וְיָדִין וְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, דְּבֵיהּ סָלִיק דּוֹרוֹנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלֵית דּוֹרוֹנָא חֲבִיבָא קֳדָם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדוֹרוֹנָא דִשְׁכִינְתָּא, זַכָּאָה אִיהוּ

לשון הקודש

וידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, נוֹתְנוֹת דּוֹרוֹן לַנְּשָׁמָה שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם מִכַּמָּה מַתָּנוֹת טוֹבוֹת, מִכַּמָּה דְּרָגוֹת שֶׁל נְבוּאָה, וְעַל כֻּלָּם נוֹתֶנֶת לוֹ הַשְּׁכִינָה מַתָּנוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמַּתַּת אֱלֹהִי"ם הִיא, וְאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וְכוּ', נוֹתֵן לוֹ כַּמָּה מַתָּנוֹת טוֹבוֹת וּפַרְנָסָה לְנִשְׁמָתוֹ וּלְגוּפוֹ, וְכֻלָּם שֶׁנִּכְנָסִים, כְּשֶׁיּוֹצְאִים מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, נוֹתְנִים שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת לְאָחוֹר, שֶׁלֹּא מַחֲזִירִים כִּתְפֵיהֶם לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאֵין דּוֹרוֹן חָבִיב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּדוֹרוֹן שֶׁל הַשְּׁכִינָה.

אַשְׁרֵי אוֹתָן זְרוֹעוֹת שֶׁמַּעֲלוֹת אוֹתָהּ אֵלָיו, תְּפִלִּין עַל יְדֵיהֶם וְעַל רֹאשָׁם. אַשְׁרֵי אוֹתָן רַגְלַיִם וְגוּף וְיָדַיִם וְכָל אֵיבָר וְאֵיבָר, שֶׁבּוֹ עוֹלֶה דּוֹרוֹן לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאֵין דּוֹרוֹן חָבִיב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ

אֵבֶר דְּעָבִיד בֵּיהּ מִצְוָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּבְגִינָהּ נָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשַׁרְיָא בְּכָל אֵבֶר דִּילֵיהּ, וְעַל הַאי בַּר נַשׁ מַכְרִיזִין לְעֵילָא, הָבוּ יְקָר לְדִיוֹקְנָא דְמַלְכָּא.

בְּרֵישׁ הוּרְמָנוּ דְמַלְכָּא, בּוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, לָא חִוָּור וְלָא סוּמָק וְלָא יָרוֹק וְלָא אוּכָּם כְּלָל. וְהַאי בּוּצִינָא אִיהוּ קַו הַמִּדָּה, דְּאִיהוּ אִתְלַבַּשׁ בְּאַוֵּירָא, וְכַד אִיהִי בְּאַוֵּירָא. אִיהִי סְתִימָא וְלָא אִתְחַזְיָא כְּלָל, וְכַד אִתְפַּשְׁטַת לְאִתְגַּלְיָא, נָפִיק מֵהַאי אַוֵּירָא נְקוּדָה חֲדָא, וּמַה דְּאִשְׁתָּאַר אִיהוּ אוֹר, וְהַאי אִיהוּ אוֹר קַדְמָאָה דְעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית א ג) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר, יְהִי י' אַוֵּיר, וְרָזָא דָא לְחַכִּימֵי לִבָּא אִתְמַסַּר. (דף לז ע"ב).

לשון הקודש

הַדּוֹרוֹן שֶׁל הַשְּׁכִינָה. אַשְׁרֵי הָאֵיבָר שֶׁעוֹשֶׂה בּוֹ מִצְוָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבִּגְלָלָהּ יוֹרֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁרוֹת בְּכָל אֵיבָר שֶׁלּוֹ, וְעַל הָאִישׁ הַזֶּה מַכְרִיזִים לְמַעְלָה, תְּנוּ כָבוֹד לִדְמוּת הַמֶּלֶךְ. (כאן חסר והוא בתיקונים).

בְּרֵאשׁ רְצוֹן הַמֶּלֶךְ, הַנִּיצוֹץ הַקָּשֶׁה, לֹא לָבָן וְלֹא אָדֹם וְלֹא יָרֹק וְלֹא שָׁחֹר כְּלָל, וְהַמְּנוֹרָה הַזּוֹ הִיא קַו הַמִּדָּה, שֶׁהוּא מִתְלַבֵּשׁ בָּאֲוִיר, וּכְשֶׁהִיא בָּאֲוִיר, הִיא נִסְתֶּרֶת וְלֹא נִרְאֵית כְּלָל, וּכְשֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת לְהִתְגַּלּוֹת, יוֹצֵאת מֵהָאֲוִיר הַזֶּה נְקֻדָּה אַחַת, וּמַה שֶּׁנִּשְׁאָר הוּא אוֹר, וְזֶהוּ הָאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר. יְהִי י' אֲוִיר, וְסוֹד זֶה נִמְסָר לְחַכְמֵי הַלֵּב.

תִּקּוּנָא תַּמְנֵי סְרֵי

וְהַאי נְקוּדָה בָתַר דְּאִתְפַּשַּׁט מֵהַאי אוֹר, אִתְלַבְּשַׁת בְּגַוְונִין אַרְבַּע בְּהֵיכָלָא עִלָּאָה, וּמָאי אִיהִי ב וַעֲלָה אִתְּמַר (משלי כד ג) **בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת, וְרָזָא דְהַאי נְקוּדָה אִיהִי מָדִיד חָמֵשׁ גַּוְונִין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר** (ישעיה מ יב) **מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם וְדָא אָ, וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן וְדָא אִ, וְכָל בַּשָּׁלִישׁ עֲפַר הָאָרֶץ וְדָא אָ,** (נ"א א), **וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים וְדָא אֵ, וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנָיִם וְדָא אָ, דָּא סָלִיק בְּאַוִּירָא, וְדָא אָזִיל לְצָפוֹנָא, וְדָא לְדָרוֹמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (קהלת א ו) **הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן, תְּרֵין אָחֲרָנִין סוֹבֵב סוֹבֵב לְגַבֵּי מִזְרָח וּמַעֲרָב, דְּאִינוּן כֻּלְּהוּ נְקוּדֵי כְּגַלֵּי יַמָּא, דָּא סָלִיק וְדָא נָחִית.**

וְאִינוּן כְּחוּטָא חִוְורָא דְעֵינָא, דְּאִיהוּ אַסְחַר עֵינָא, וּכְחוּטָא יְרוֹקָא וְאוּכְמָא וְסוּמָקָא

לשון הקודש

תִּקּוּנָא תַּמְנֵי סְרֵי

וְהַנְּקֻדָּה הַזוֹ, אַחַר שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה מֵהָאוֹר הַזֶּה, הִתְלַבְּשָׁה בְּאַרְבָּעָה גְוָנִים בַּהֵיכָל הָעֶלְיוֹן, וּמַה הִיא? ב, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת. וְסוֹד הַנְּקֻדָּה הַזוֹ, הִיא מוֹדֶדֶת חֲמִשָּׁה גְוָנִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם, וְזֶה אָ, וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן, וְזוֹ אִ, וְכָל בַּשָּׁלִישׁ עֲפַר הָאָרֶץ, וְדָא אָ (נ"א א), וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים, וְזוֹ אֵ, וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנָיִם, וְזֶה אָ. זֶה עוֹלֶה בָּאֲוִיר, וְזֶה הוֹלֵךְ לַצָּפוֹן וְזֶה לַדָּרוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן. שְׁנֵי אֲחֵרִים סוֹבֵב סוֹבֵב אֶל מִזְרָח וּמַעֲרָב, שֶׁכָּל הַנְּקֻדּוֹת הֵן כְּמוֹ גַּלֵּי הַיָּם, זֶה עוֹלֶה וְזֶה יוֹרֵד.

וְהֵם כְּחוּט הַלָּבָן שֶׁבָּעַיִן, שֶׁהוּא סוֹבֵב

וְתִכְלָא, אִלֵּין גַּלְגַּלִּין כֻּלְּהוּ סָחֲרִין לְהַהוּא נְקוּדָה, וְאִיהִי מִדָּה לְכֻלְּהוּ, אִיהִי בְּאַרְבַּע, וְסָלְקָא בְּעֶשֶׂר, וְרָזָא דְמִלָּה יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע גַּוְונִין דְּסָלְקִין בְּעֶשֶׂר, וְאִנּוּן כֻּלְּהוּ לַהֲבִיּוֹת אִשִּׁיּוֹת, וַעֲלֵיהוֹן אִתְּמַר (דברים ד כד) כִּי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא, שֶׁבַע אִינּוּן מֵהַאי עֶשֶׂר, וְאִינּוּן לָקֳבֵל שִׁבְעָה רְקִיעִין, וְאִינּוּן שֶׁבַע סְפִירָאן, וּבֵין כָּל חַד וְחַד חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין, וְהָכִי פּוּתְיָא דְכָל רְקִיעָא וּרְקִיעָא חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין עַד דְּסָלְקִין כֹּלָּא לְמִדָּה יְדִיעָא דְּאִיהִי נְקוּדָה חֲדָא, לְחֶשְׁבַּן יְדִיעָא, וְהָכִי אִיהוּ רָזָא דְחוּשְׁבָּנָא כְּגַוְונָא דָא. ⁂ תֵּשַׁע נְקוּדִין אִינּוּן לְכָל סְטַר, דְּאִתְכְּלִילָן בִּנְקוּדָה דְחָלָל דִּילָהּ, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (שמות לא יד) מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת וכו'.

לשון הקודש

אֶת הָעַיִן, וּכְחוּט יָרֹק וְשָׁחֹר וְאָדֹם וּתְכֵלֶת, אֵלּוּ הַגַּלְגַּלִּים, כֻּלָּם סוֹבְבִים אֶת הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ, וְהִיא מִדָּה לְכֻלָּם, הִיא בְּאַרְבַּע, וְעוֹלָה בְּעֶשֶׂר, וְסוֹד הַדָּבָר – יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אֵלּוּ הֵם אַרְבָּעָה גְוָנִים שֶׁעוֹלִים בְּעֶשֶׂר, וְהֵם כֻּלָּם לַהֲבִיּוֹת אִשִּׁיּוֹת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כִּי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא. שֶׁבַע הֵם מֵהָעֶשֶׂר הַזֶּה, וְהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעָה רְקִיעִים, וְהֵם שֶׁבַע סְפִירוֹת, וְכֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים, וְכָךְ הָרַחַב שֶׁל כָּל רָקִיעַ וְרָקִיעַ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים, עַד שֶׁכֻּלָּם עוֹלִים לְמִדָּה יְדוּעָה שֶׁהִיא נְקֻדָּה אַחַת, לְחֶשְׁבּוֹן יָדוּעַ, וְכָךְ הוּא סוֹד הַחֶשְׁבּוֹן, כְּמוֹ זֶה: ⁂ תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת הֵן לְכָל צַד, שֶׁנִּכְלָלִים בַּנְּקֻדָּה שֶׁל הֶחָלָל שֶׁלָּהּ, וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת וְכוּ'.

קָם הַהוּא סָבָא וְאָמַר לוֹ רַבִּי רַבִּי בְּאוֹמָאָה עֲלָךְ בְּהַאי נְקוּדָה טְמִירָא עִלָּאָה, נְחִית הָכָא לְגַלָּאָה רָזָא טְמִירָא, וְלָא לִיקָרָא דִילִי עֲבִידְנָא, אֶלָּא לִיקָרָא דִשְׁכִינְתָּא, לְאַחֲזָאָה יְקָרָא דְהַאי נְקוּדָה טְמִירָא גְּנִיזָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (איוב כח כא) וְנֶעְלָמָה מֵעֵינֵי כָּל חָי, וַעֲלָהּ אִתְּמַר נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עָיִט וְגוֹמֵר, אַדְהָכִי הָא רַבִּי סָלִיק לְעֵילָא בְּאַוִּירָא לְנַטְלָא רְשׁוּ מֵהַהִיא נְקוּדָה דְּאִיהִי גְּנִיזָא תַּמָּן, וְהָא קָא נָחִית בְּעַמּוּדָא דְּאֶשָּׁא דְּאִיהִי הֶבֶל דְּפוּמָא, דְּבֵיהּ (דף לח ע"א) חֵיוָון רָצִין וְשָׁבִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א יט) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב וְגוֹמֵר, וְאָמַר בְּרֵאשִׁית תַּמָּן בַּ"ת.

תִּקּוּנָא תְּשִׁסְרֵי

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן בַּ"ת, וְהַאי בַּת נְקוּדָה סְתִימָא בְּאַוִּירָא, עֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים יז ח) שָׁמְרֵנִי

לשון הקודש

קָם אוֹתוֹ הַזָּקֵן וְאָמַר לוֹ: רַבִּי רַבִּי, בִּשְׁבוּעָה עָלֶיךָ, בַּנְּקֻדָּה הַטְּמִירָה הַזוֹ הָעֶלְיוֹנָה, רֵד לְכָאן לְגַלּוֹת סוֹד טָמִיר, וְלֹא לִכְבוֹדִי עָשִׂיתִי, אֶלָּא לִכְבוֹד הַשְּׁכִינָה, לְהַרְאוֹת הַכָּבוֹד שֶׁל הַנְּקֻדָּה הַטְּמִירָה וְהַגְּנוּזָה הַזוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְנֶעְלָמָה מֵעֵינֵי כָּל חָי, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עָיִט וְגוֹמֵר. בֵּינְתַּיִם הֵרֵי רַבִּי עוֹלֶה מַעְלָה בָּאֲוִיר לִטֹּל רְשׁוּת מֵאוֹתָהּ נְקֻדָּה שֶׁגְּנוּזָה שָׁם, וַהֲרֵי יוֹרֵד בְּעַמּוּד הָאֵשׁ שֶׁהִיא הֶבֶל הַפֶּה, שֶׁבּוֹ הַחַיּוֹת רָצוֹת וְשָׁבוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב וְגוֹמֵר, וְאוֹמֵר בְּרֵאשִׁית, שָׁם בַּ"ת.

תִּקּוּן תִּשְׁעָה עָשָׂר

בְּרֵאשִׁית, שָׁם בַּ"ת, וְהַבַּת הַזוֹ נְקֻדָּה סְתוּמָה בָּאֲוִיר, עָלֶיהָ נֶאֱמַר שָׁמְרֵנִי

כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן, אִיהִי וַדַּאי גְּנִיזָא בְּאוֹר, וּבָהּ אִתְעֲבִיד אַוִּיר, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (שמות ג ב) וַיֵּרָא מַלְאַךְ יהו"ה אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, חָמֵשׁ זְמִנִין אַדְכִּיר סְנֶה, וְחָמֵשׁ זְמִנִין אוֹר אִינּוּן לְקִבְלַיְהוּ בְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, וְאִינּוּן (בראשית א ג ד) יְהִי אוֹר, וַיְהִי אוֹר, אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר, וַיִּקְרָא אלהי"ם לָאוֹר.

וְאִינּוּן חָמֵשׁ תִּקּוּנִין דְּמִדָּה, דְּאִינּוּן לְקִבְלַיְהוּ אָאֵאֹאָאָ, וַעֲלַיְהוּ אִתְּמַר (ישעיהו מ יב) מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם דָּא חֶסֶד, וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן מָאי זֶרֶת דָּא גְּבוּרָה, וְכָל בַּשָּׁלִישׁ דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִיהוּ תְּלִיתָאֵי, וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים דָּא נֶצַח, וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנַיִם דָּא הוֹד, וְאִינּוּן בְּרָזָא דְאָת ה', דְּהַאי נְקוּדָה מָדִיד בְּהוֹן ה' נְקוּדִין.

לשון הקודש

כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן, הִיא וַדַּאי גְּנוּזָה בָּאוֹר, וּבָהּ נַעֲשָׂה אַוִּיר, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר וַיֵּרָא מַלְאַךְ יהו"ה אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה. חָמֵשׁ פְּעָמִים הִזְכִּיר סְנֶה וְחָמֵשׁ פְּעָמִים אוֹר, הֵם כְּנֶגְדָּם בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְהֵם: יְהִי אוֹר, וַיְהִי אוֹר, אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר, וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לָאוֹר.

וְהֵם חֲמִשָּׁה תִּקּוּנֵי הַמִּדָּה, שֶׁהֵם כְּנֶגְדָּם אָ אֵ אֹ אִ אָ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם – זֶה חֶסֶד, וְשָׁמַיִם בְּזֶרֶת תִּכֵּן, מַה זֶּה זֶרֶת? זוֹ גְבוּרָה, וְכָל בַּשָּׁלִישׁ – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי, וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים – זֶה נֵצַח, וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנַיִם – זֶה הוֹד, וְהֵם בְּסוֹד הָאוֹת ה', שֶׁהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ מוֹדֶדֶת בָּהֶם ה' נְקֻדּוֹת.

דְּאִיהִי דְּנָפִיק מִגּוֹ אַוִּירָא דַכְיָא, דְּאִיהוּ כֶּתֶר עִלָּאָה, וּבְגִין דְּאִלֵּין חָמֵשׁ מִדִּידִין אִינּוּן בְּרָזָא דְה' עִלָּאָה, אִיהוּ אָזִיל בְּהוֹן חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין בֵּין כָּל חַד וְחַד, וְרָזָא דְמִלָּה עֵץ הַחַיִּים מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וּבֵין כָּל חַד וְחַד חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וּבְעוֹבִי דְכָל חַד וְחַד חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, דְּכֻלְּהוּ סָלְקִין בְּמַתְקְלָא דְחָמֵשׁ חָמֵשׁ לְכָל סִטְרָא.

וְרָזָא דְמִלָּה וְעָשִׂיתָ בְּרִיחִם עֲצֵי שִׁטִּים חֲמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד, וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית, וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן לַיַּרְכָתַיִם יָמָּה (שמות כו כו), לַיַּרְכָתַיִם אִינּוּן יַרְכֵי קְשׁוֹט, יָמָּה, מָאי יָמָּה דָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, הַהוּא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל א כב) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ.

לשון הקודש

שֶׁהַי' יוֹצֵאת מִתּוֹךְ אֲוִיר זַךְ, שֶׁהוּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן, וּמִשּׁוּם שֶׁחָמֵשׁ הַלָּלוּ הֵם מוֹדְדִים בְּסוֹד ה' הָעֶלְיוֹנָה, הוּא הוֹלֵךְ בָּהֶם חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים בֵּין כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְסוֹד הַדָּבָר – עֵץ הַחַיִּים מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וּבֵין כָּל אֶחָד וְאֶחָד חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וּבְעֹבִי שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, שֶׁכֻּלָּם עוֹלִים בְּמִשְׁקָל שֶׁל חָמֵשׁ חָמֵשׁ לְכָל צַד.

וְסוֹד הַדָּבָר – וְעָשִׂיתָ בְּרִיחִם עֲצֵי שִׁטִּים חֲמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד, וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית, וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן לַיַּרְכָתַיִם יָמָּה. לַיַּרְכָתַיִם אֵלּוּ יַרְכֵי אֱמֶת. יָמָּה, מַה זֶּה יָם? זוֹ שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה, אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ.

וְאִיהוּ דְּאוּקְמוּהוּ אֵין בֵּין מַיִם הָעֶלְיוֹנִים לַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים אֶלָּא כִּמְלֹא נִימָא, וְהַאי נִימָא עֲלֵיהּ אִתְּמַר אֵין מַלְכוּת נוֹגַעַת בַּחֲבֵרְתָּהּ אֲפִילוּ כִּמְלֹא נִימָא, וּבָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם צַדִּיקַיָּיא אֲפִילוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, וְהַאי חוּט אִיהוּ חוּט דְּסָחִיר לְאוֹת בְּרִית מִילָה, וּבְרִית אִיהִי נִימָא, וַוי לוֹן מָאן דְּאַפְרִישׁ אוֹת בְּרִית בֵּין מַיִם לַמַּיִם, וּמָנַע זַרְעָא מִנֵּיהּ, דְּאַחְזַר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וְרָזָא דְּמִלָּה (ישעיהו מח יח) לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ וַדַּאי, מַיִם עֶלְיוֹנִים אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, מַיִם תַּחְתּוֹנִים אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, נִימָא דְּאִיהוּ בֵּין תַּרְוַיְיהוּ דָּא יְסוֹד, דְּאִיהוּ רָזָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְאִיהוּ יְסוֹדָא וְעִקָּרָא דְּתַרְוַיְיהוּ.

וּמָאן דְּמָנַע רָזָא דְּעִקָּרָא דִּתְרֵי תּוֹרוֹת, כְּאִלּוּ אַהְדַּר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וְאִלֵּין אִינּוּן דְּאָמְרִין דְּלָא

לשון הקודש

וְהוּא שֶׁבֵּאֲרוּהוּ אֵין בֵּין מַיִם הָעֶלְיוֹנִים לַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים אֶלָּא כִּמְלֹא נִימָה, וְעַל הַנִּימָה הַזֹּאת נֶאֱמַר, אֵין מַלְכוּת נוֹגַעַת בַּחֲבֵרְתָּהּ אֲפִלּוּ כִּמְלֹא נִימָה, וּבָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, וְהַחוּט הַזֶּה הוּא חוּט שֶׁסּוֹבֵב אֶת אוֹת בְּרִית הַמִּילָה, וְהַבְּרִית הִיא נִימָה. אוֹי לְמִי שֶׁמַּפְרִיד אוֹת בְּרִית בֵּין מַיִם לְמַיִם וּמוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ זֶרַע, שֶׁמַּחֲזִיר אֶת הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וְסוֹד הַדָּבָר – לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ, לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ וַדַּאי. מַיִם עֶלְיוֹנִים תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, מַיִם תַּחְתּוֹנִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, נִימָה שֶׁהִיא בֵּין שְׁנֵיהֶם זֶה יְסוֹד, שֶׁהִיא סוֹד הַתּוֹרָה, וְהוּא יְסוֹד וְעִקָּר שֶׁל שְׁתֵּיהֶן.

וּמִי שֶׁמּוֹנֵעַ סוֹד הָעִקָּר שֶׁל שְׁתֵּי תּוֹרוֹת,

אוֹרַיְיתָא אֶלָּא כִּפְשָׁטָה, וְלֵית בָּהּ רָזָא אָחֳרָא, וְאִינוּן דּוּ פַּרְצוּפִין, אִיהוּ גַ"ן סְדָרִים דְּאִתְּמַר בָּהּ (שיר ד יב) גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַלָּה, גַּן נָעוּל מִסִּטְרָא דְּם' סְתוּמָה, ו' אִיהוּ נָעוּל בְּשִׁית יוֹמֵי דְשָׁבוּעַ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל מו א) יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ, וּבְשַׁבָּת בְּגִין דְּלָא תְּהֵא כְּנוֹעֵל דֶּלֶת בִּפְנֵי לָוִין, דְּאִתְּמַר בְּהוּ לָווּ עָלַי וַאֲנִי פּוֹרֵעַ, אִיהִי פְּתִיחָא לְגַבַיְיהוּ דְּאִינוּן נִשְׁמָתִין יְתֵירִין.

וּבְאִלֵּין דְּלָא מַלְוִוין לָהּ וְלָא אוֹסִיפִין לְשַׁבָּתוֹת וּלְיָמִים טוֹבִים, אִיהִי סְתִימָא לְהוֹן, וּבְגִין דָּא כָּל הַמּוֹסִיף מוֹסִיפִין לֵיהּ, וְדָא תּוֹסֶפֶת נִשְׁמָתָא יְתֵירָא, וְאִיהִי תּוֹסֶפֶת רוּחָא דִקְדוּשָׁה, וְכָל הַגּוֹרֵעַ גּוֹרְעִין לֵיהּ הַהִיא נְשָׁמָה יְתֵירָה, וְאִשְׁתָּאַר עָנִי, וְאִם הוּא חָכָם אִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ חָכְמָתֵיהּ, וְאִם הוּא עָשִׁיר

לשון הקודש

כְּאִלּוּ הֶחֱזִיר אֶת הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וְאֵלּוּ אוֹתָם שֶׁאוֹמְרִים שֶׁאֵין תּוֹרָה אֶלָּא כִּפְשָׁטָה, וְאֵין בָּהּ סוֹד אַחֵר. וְהֵם דּוּ פַּרְצוּפִים, הוּא גַ"ן סְדָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַלָּה, גַּן נָעוּל מִצַּד שֶׁל ם' סְתוּמָה, ו' הוּא נָעוּל בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתַח, וּבְשַׁבָּת כְּדֵי שֶׁלֹּא תִהְיֶה כְּנוֹעֵל דֶּלֶת בִּפְנֵי לוֹוִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם לָווּ עָלַי וַאֲנִי פּוֹרֵעַ, הִיא פְּתוּחָה אֲלֵיהֶם, שֶׁהֵם נִשְׁמוֹת יְתֵרוֹת.

וּבְאֵלּוּ שֶׁלֹּא מַלְוִים אוֹתָהּ וְלֹא מוֹסִיפִים לְשַׁבָּתוֹת וּלְיָמִים טוֹבִים, הִיא סְתוּמָה לָהֶם, וּמִשּׁוּם זֶה כָּל הַמּוֹסִיף מוֹסִיפִים לוֹ, וְזוֹ תּוֹסֶפֶת נְשָׁמָה יְתֵרָה, וְהִיא תּוֹסֶפֶת שֶׁל רוּחַ קֹדֶשׁ, וְכָל הַגּוֹרֵעַ, גּוֹרְעִים לוֹ אוֹתָהּ נְשָׁמָה יְתֵרָה, וְנִשְׁאָר עָנִי, וְאִם הוּא חָכָם, חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ, וְאִם הוּא עָשִׁיר בְּמָמוֹן, מִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ וְנִשְׁאָר עָנִי

בְּמָמוֹנָא אִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ, וְאִשְׁתָּאַר עָנִי יָבֵשׁ, כְּמָה דְּאִיהוּ (דף לח ע"ב) מָנַע מִלְּעֵילָא נִשְׁמָתָא יְתֵירָה דְּאִיהוּ נִשְׁמַת כָּל חַי, וְאִשְׁתָּאַר יוֹם הַשַּׁבָּת עָנִי וּשְׁכִינְתָּא יְבֵשָׁה, הָכִי אִתְמַנַּע בִּרְכָאן מִנֵּיהּ, וְאִיהוּ מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וְכָל מָאן דְּאוֹסִיף בְּשַׁבָּת, אָז וּכְגַנָּה זֵרוּעֶיהָ תַּצְמִיחַ (ישעיהו סא יא). אוּף הָכִי נַמִּי אַצְמִיחַ טוֹבָה דִּילֵיהּ, וּמָאן זֵרוּעֶיהָ דִּשְׁכִינְתָּא לְעֵילָא, אִינוּן נְשָׁמוֹת יְתֵירוֹת דְּזַרְעִין מִנֵּיהּ, וְיֶחֱדוּן לוֹן לְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא מִזִּיו כְּבוֹדָהּ.

וּבְזִמְנָא דְּהַהִיא ס' סְתִימָא אִתְפַּתְּחַת, לָא אִתְפַּתְּחַת אֶלָּא בְּפִיּוּסָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שיר ה ב) פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא טָל, וְהַאי פִּיּוּסָא לְגַבֵּי ו' דְּאִיהוּ מַפְתְּחָא דְסָתִים לָהּ, וּבְגִין דָּא פִּתְחִי לִי בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, לְמָאן לְאָת י' דְּאִיהִי נְקוּדָה דְקָמֵ"ץ, כַּד

לשון הקודש

יָבֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁהוּא מוֹנֵעַ מִלְּמַעְלָה נְשָׁמָה יְתֵרָה, שֶׁהִיא נִשְׁמַת כָּל חַי, וְנִשְׁאָר יוֹם הַשַּׁבָּת עָנִי וּשְׁכִינָה יְבֵשָׁה, כָּךְ נִמְנָעוֹת מִמֶּנּוּ בְּרָכוֹת, וְהוּא מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וְכָל מִי שֶׁמּוֹסִיף בְּשַׁבָּת, אָז וּכְגַנָּה זֵרוּעֶיהָ תַּצְמִיחַ. אַף כָּךְ גַּם אַצְמִיחַ הַטּוֹבָה שֶׁלּוֹ, וּמִי זֵרוּעֶיהָ שֶׁל שְׁכִינָה שֶׁלְּמַעְלָה? אוֹתָן נְשָׁמוֹת יְתֵרוֹת שֶׁזּוֹרְעִים מִמֶּנּוּ, וִישַׂמְּחוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה מִזִּיו כְּבוֹדָהּ.

וּבִזְמַן שֶׁאוֹתָהּ ס' סְתוּמָה נִפְתַּחַת, לֹא נִפְתַּחַת אֶלָּא בְּפִיּוּס, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא טָל, וְהַפִּיּוּס הַזֶּה אֶל הַו', שֶׁהוּא מַפְתֵּחַ שֶׁסּוֹתֵם אוֹתָהּ, וּמִשּׁוּם זֶה פִּתְחִי לִי בְּיוֹם רִאשׁוֹן, לְמִי? לָאוֹת י' שֶׁהִיא נְקֻדָּה שֶׁל קָמֵ"ץ, כְּשֶׁנִּפְתַּחַת, נִפְתַּחַת

אִתְפַּתְּחַת אִתְפַּתְּחַת בְּפַתָּח דְּאִיהוּ ו', כַּד סָתִים סָתִים בְּקָמֵ"ץ, וְאִיהוּ י"ו טִפָּה וְזֶרַע דְּאִתְמַשַּׁךְ מִנֵּיהּ.

וּבְגִין דָּא פִּתְחִי לִי בְיוֹמָא קַדְמָאָה לְאָת י' דְּאִיהִי נְקוּדָה דְקָמֵ"ץ, אֲחוֹתִי בְיוֹמָא תִנְיָינָא, רַעְיָתִי בְיוֹמָא תְלִיתָאָה, דְּאִיהוּ רַעְיָא מְהֵימְנָא, יוֹנָתִי בְיוֹמָא רְבִיעָאָה, תַּמָּתִי בְיוֹמָא חֲמִשָּׁאָה, תַּם עָוֹנֵךְ בַּת צִיּוֹן, שֶׁרֹאשִׁי בְיוֹמָא שְׁתִיתָאָה, דְּאִתְּמַר (בראשית מז לא) וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה דְּאִיהוּ יוֹם הַשִּׁשִּׁי, נִמְלָא טָל בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה, דָּא טִפָּה י' וַדַּאי, וְדָא נְקוּדָה דְאָת ב'.

וּבְגִין דָּא זִוּוּגָא דְתַלְמִידֵי חֲכָמִים מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, לְיַרְתָּא הַהִיא טִפָּה דְּאִיהִי חָכְמָה, טַ"ל תּוֹרָה לִבְנַיְיהוּ, וְלָאו לְמַגְנָא אוּקְמוּהוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הָעוֹסֵק בְּטַל תּוֹרָה טַל תּוֹרָה מְחַיֵּיהוּ.

לשון הקודש

בְּפַתָּח, שֶׁהוּא ו'. כְּשֶׁסּוֹתֵם, סוֹתֵם בְּקָמֵ"ץ, וְהוּא י"ו, טִפָּה וְזֶרַע שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ.

וּמִשּׁוּם זֶה פִּתְחִי לִי בְּיוֹם רִאשׁוֹן אֶת אוֹת י' שֶׁהִיא נְקֻדָּה שֶׁל קָמֵ"ץ, אֲחוֹתִי – בְּיוֹם הַשֵּׁנִי, רַעְיָתִי – בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהוּא הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, יוֹנָתִי – בְּיוֹם הָרְבִיעִי, תַּמָּתִי – בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי, תַּם עָוֹנֵךְ בַּת צִיּוֹן, שֶׁרֹאשִׁי – בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי, שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, שֶׁהוּא יוֹם הַשִּׁשִּׁי, נִמְלָא טָל בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, זוֹ טִפָּה י' וַדַּאי, וְזוֹ הַנְּקֻדָּה שֶׁל הָאוֹת ב'.

וּמִשּׁוּם זֶה הַזִּוּוּג שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, לִירַשׁ אוֹתָהּ טִפָּה שֶׁהִיא חָכְמָה, טַ"ל תּוֹרָה לִבְנֵיהֶם, וְלֹא לְחִנָּם

גַּל נָעוּל (שיר ד יד) גַּל אִיהוּ כְּמוֹ גַּלְגַּל, אִיהוּ רְמִיז דְּבֵיהּ מַעְיָן חָתוּם דְּאִיהִי י', וּמִיַּד הַשְׁקוּ הַצֹּאן דְּאִינוּן אֵבָרִין קַדִּישִׁין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל לד לא) וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם, כֻּלְּהוּ רוֹעִים, וּמֹשֶׁה עַל כֻּלְּהוֹן, דִּכְתִיב (שמות ב טו) וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר, וּכְתִיב (תהלים צ א) תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִי"ם וכו', אִיהוּ שׁוּלְטָנוּתֵיהּ בְּשִׁבְעָה רְקִיעִין.

צַדִּיק אִיהִי רָקִיעַ דְּפַלִּיג בֵּין מַיָּא לְמַיָּא, בֵּין יָם עִלָּאָה דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, וּבֵין יָם תַּתָּאָה דְּאִיהִי אִימָּא תַּתָּאָה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר אֵין בֵּין מַיִם הָעֶלְיוֹנִים לְמַיִם הַתַּחְתּוֹנִים אֶלָּא כִּמְלֹא נִימָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, וְהַאי נִימָא אִיהוּ צַדִּיק, וְלָאו לְמַגְּנָא אוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים אֲפִילוּ כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה.

לשון הקודש

פֵּרְשׁוּהוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הָעוֹסֵק בְּטַל תּוֹרָה, טַל תּוֹרָה מְחַיֵּהוּ.

גַּל נָעוּל, גַּל הוּא כְּמוֹ גַּלְגַּל, הוּא רוֹמֵז שֶׁבּוֹ מַעְיָן חָתוּם, שֶׁהוּא י', וּמִיַּד הַשְׁקוּ הַצֹּאן, שֶׁהֵם אֵיבָרִים קְדוֹשִׁים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם, כֻּלָּם רוֹעִים, וּמֹשֶׁה עַל כֻּלָּם, שֶׁכָּתוּב וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר, וְכָתוּב תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִי"ם וְכוּ', שִׁלְטוֹנוֹ הוּא בְּשִׁבְעָה רְקִיעִים.

צַדִּיק הוּא רָקִיעַ שֶׁמְּחַלֵּק בֵּין מַיִם לְמַיִם, בֵּין הַיָּם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה וּבֵין הַיָּם הַתַּחְתּוֹן, שֶׁהִיא הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה, וְעָלָיו נֶאֱמַר אֵין בֵּין מַיִם הָעֶלְיוֹנִים לְמַיִם הַתַּחְתּוֹנִים אֶלָּא כִּמְלֹא נִימָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, וְהַנִּימָה הַזּוֹ הִיא צַדִּיק, וְלֹא לְחַנֵּם פֵּרְשׁוּהוּ הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה.

וְלֵית נִימָא וְנִימָא דְשַׁעֲרָה דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא דְלָא נָפְקָא מִמַּבּוּעָא עִלָּאָה, וְהַאי נִימָא אִיהוּ ו', מַבּוּעָא דִילֵיהּ י', דְּסָלְקָא בְּאַוִּירָא עַד אֵין סוֹף וְנָחְתָּא עַד אֵין תַּכְלִית.

וְאִיהִי עֶשֶׂר, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (שמות כו טז) עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ, אַמּו"ת אִינּוּן מֵאוֹ"ת בְּהִפּוּכָא, וְאַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה רֹחַב הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד, דָּא רָזָא דְשִׁעוּר קוֹמָה, דְּאִיהוּ אָזִיל עַל קַ"ו הַמִּדָּה, מַאי קַ"ו דָּא אָת ו', דְּאִיהוּ מִדָּה לְכָל שִׁעוּרָא דְגוּפָא.

אִיהוּ מִדָּה בֵּין עֵינָא לְעֵינָא, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שם ה טו) אֶצְבַּע אלהי"ם הִיא, אִיהוּ שִׁיעוּרָא דְאוֹרְכָא דְחוֹטְמָא וְאִיהִי שִׁעוּרָא דְכָל אֶצְבְּעָא וְאֶצְבְּעָא וְשִׁעוּרָא בֵּין אֶצְבְּעָא לְאֶצְבְּעָא ו' (נ"א י').

י' אִיהִי מִדָּה דְשָׂפָה, וּמִדָּה דְכָל עֵינָא וְעֵינָא בְּעִגּוּלָא, וּמִדָּה דְפַן וּפַן דְּאַנְפִּין, וּמִדָּה דְקָמֵי"ץ

לשון הקודש

וְאֵין נִימָה וְנִימָה שֶׁל שַׁעֲרָה שֶׁל הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ שֶׁלֹּא יוֹצֵאת מִמַּעְיָן עֶלְיוֹן, וְהַנִּימָה הַזוֹ הִיא ו', מַעְיָנוֹ הִיא י' שֶׁעוֹלָה בָּאֲוִיר עַד אֵין סוֹף וְיוֹרֵד עַד אֵין תַּכְלִית. **וְהִיא** עֶשֶׂר, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ, אַמּו"ת הֵם מֵאוֹ"ת בְּהִפּוּךְ, וְאַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה רֹחַב הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד, זֶה סוֹד שִׁעוּר הַקּוֹמָה, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ עַל קַ"ו הַמִּדָּה. מַה זֶּה קַ"ו? זוֹ הָאוֹת י', שֶׁהִיא מִדָּה לְכָל שִׁעוּר שֶׁל הַגּוּף.

הִיא מִדָּה בֵּין עַיִן לְעַיִן, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר אֶצְבַּע אֱלֹהִי"ם הִיא, הוּא שִׁעוּר שֶׁל אֹרֶךְ הַחֹטֶם, וְהִיא שִׁעוּר שֶׁל כָּל אֶצְבַּע וְאֶצְבַּע וְשִׁעוּר בֵּין אֶצְבַּע לְאֶצְבַּע ו' (נ"א י').

י' הִיא מִדָּה שֶׁל שָׂפָה, וּמִדָּה שֶׁל עַיִן וְעַיִן בְּעִגּוּל, וּמִדָּה שֶׁל פָּן וּפָן שֶׁל פָּנִים, וּמִדָּה

סָתִים, וְכַד אִתְפַּתַּח קָמֵ"ץ אִתְפַּתַּח בְּחָמֵשׁ אֶצְבָּעִין בְּרָזָא דְה', דִּבְהוֹן הַאי קַו אָזִיל חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין.

וְכַד (ס"א ו' כַּד) נָחִית לְתַתָּא לְגַבֵּי צַדִּיק אִתְקְרֵי שִׁיעוּר, וְכַד סָלִיק לְעֵילָא לְגַבֵּי אִמָּא עִלָּאָה אִתְקְרֵי קוֹמָה, וְרָזָא דְמִלָּה (שם טז יח) וַיָּמֹדוּ בָעֹמֶר דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת, דְּאִיהִי גֻּלְגַּלְתָּא דְרֵישָׁא, וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי סְפִירַת הָעוֹמֶר, דְּהָה מָנֵי שֶׁבַע יוֹמִין דְּאִינּוּן שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, דְּאִית בְּהוֹן אַרְבָּעִין וּתְרֵין יוֹמִין דְּשִׁיתָּא דְכָל שָׁבוּעַ, וְשֶׁבַע (דף לט ע"א) שַׁבָּתוֹת הָא מ"ט (נ"א דמטטרו"ן), דְּאִינּוּן מ"ט אַנְפִּין טָהוֹר, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, דִּבְהוֹן אִתְדַּכְּיָאת שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, בְּמִקְוֶה דִּילָהּ, דְּאִיהוּ מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יהו"ה, וְאִיהוּ

לשון הקודש

שֶׁל קָמֵ"ץ סָתוּם, וּכְשֶׁנִּפְתָּח קָמֵ"ץ, נִפְתָּח בְּחָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת בְּסוֹד שֶׁל ה', שֶׁבָּהֶם הַקַּו הַזֶּה הוֹלֵךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים.

וְכַאֲשֶׁר (כַּאֲשֶׁר) יוֹרֵד לְמַטָּה אֶל הַצַּדִּיק, נִקְרָא שִׁעוּר, וּכְשֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה לְאֵם הָעֶלְיוֹנָה, נִקְרָא קוֹמָה, וְסוֹד הַדָּבָר – וַיָּמֹדוּ בָעֹמֶר, זוֹ שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת, שֶׁהִיא גֻּלְגֹּלֶת הָרֹאשׁ, וּשְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא סְפִירַת הָעֹמֶר, שֶׁבּוֹ מוֹנֶה שֶׁבַע יָמִים שֶׁהֵם שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם שֶׁל שִׁשָּׁה שֶׁל כָּל שָׁבוּעַ, וְשֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, הֲרֵי מ"ט (שֶׁל מטטרו"ן), שֶׁהֵם אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע פָּנִים טָהוֹר, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה אֶחָד, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁבָּהֶם נִטְהֶרֶת שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה אֶל בַּעְלָהּ בַּמִּקְוֶה שֶׁלָּהּ, שֶׁהוּא מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יהו"ה, וְהוּא שִׁעוּר קוֹמָה,

שִׁיעוּר קוֹמָה, דְּהָכִי אִינוּן אַתְוָון דְּמִקְוֶה קוֹמָה, וְאִינוּן ם סְתִימָא בְּרָזָא דָא, ⊙ דְּתֵשַׁע נְקוּדִין לְכָל סְטַר, בִּנְקוּדָה דְּאֶמְצָעִיתָא אִשְׁתַּלִּימוּ לְאַרְבָּעִים סָאִין, אִיהוּ שִׁיעוּרָא דְּמִקְוֶה, דְּבֵיהּ אִתְדַּכְּיָאת אִתְּתָא לְבַעְלָהּ.

וְקָדָם דְּאִתְדַּכְּיָאת, צָרִיךְ לְמַנְּאָה שִׁבְעָה יוֹמִין דְּדַכְיוּ, לְאַשְׁלָמָא בְּהוֹן מ"ט פָּנִים דַּכְיוּ דְאוֹרַיְיתָא, וּבְהוֹן אִתְחַבְּרַת אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה בְּיוֹמָא דְשָׁבוּעוֹת, דְּאִינוּן דּוּ פַּרְצוּפִין דְּאָדָם, וְחִבּוּרָא דְּתַרְוַיְיהוּ רָחֵ"ם, דְּאִיהוּ רְמַ"ח פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וְרָזָא דְמִלָּה (שמות יג ב) קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם, בְּהַאי חִבּוּרָא דְשָׁבוּעוֹת מִתְקָרְבִין כָּל פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְּלֵאָה (קהלת יא ה).

לשון הקודש

שֶׁכָּךְ הֵן אוֹתִיּוֹת מִקְוֶה – קוֹמָה, וְהֵם ם׳ סְתוּמָה בְּסוֹד זֶה: (ציור למעלה) שֶׁל תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת לְכָל צַד, בַּנְּקֻדָּה הָאֶמְצָעִית נִשְׁלְמוּ לְאַרְבָּעִים סְאִים, הוּא הַשִּׁעוּר שֶׁל הַמִּקְוֶה, שֶׁבּוֹ נִטְהֶרֶת אִשָּׁה לְבַעְלָהּ.

וְלִפְנֵי שֶׁנִּטְהֶרֶת, צָרִיךְ לִמְנוֹת שִׁבְעָה יְמֵי טָהֳרָה, לְהַשְׁלִים בָּהֶם אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע פָּנִים טָהֳרָה שֶׁל הַתּוֹרָה, וּבָהֶם מִתְחַבֶּרֶת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עִם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּיוֹם הַשָּׁבוּעוֹת, שֶׁהֵם דּוּ פַּרְצוּפִים שֶׁל אָדָם, וְהַחִבּוּר שֶׁל שְׁנֵיהֶם רָחֵ"ם, שֶׁהוּא מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה מִצְוֹת עֲשֵׂה, וְסוֹד הַדָּבָר – קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם, בַּחִבּוּר הַזֶּה שֶׁל שָׁבוּעוֹת מִתְקָרְבִים כָּל מִצְוֹת עֲשֵׂה כַּעֲצָמִים בַּבֶּטֶן הַמְּלֵאָה.

וּבְהַהוּא זִמְנָא, כָּל אִינּוּן אֵבָרִין מְקַבְּלִין עַל יְדֵי צִנּוֹרִין דָּא מִן דָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כו ה) מַקְּבִילוֹת הַלְּלָאוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחֹתָהּ, וְכַד אִינּוּן מְקַבְּלִין, כָּל סְפִירָאן מְקַבְּלִין דָּא מִן דָּא, וּמַלְאָכִין לְתַתָּא מְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין, וְכָל חַד וְחַד יָהִיב רְשׁוּ לְחַבְרֵיהּ, לְאַעָלָא בִּתְחוּמָא דְּחַבְרֵיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וְנוֹתְנִין רְשׁוּת זֶה לָזֶה.

וּמָאן גָּרִים דָּא, יִשְׂרָאֵל כַּד מְקַבְּלִין דָּא מִן דָּא, בֵּין בְּאוֹרַיְיתָא בֵּין בְּמָמוֹנָא, גָּרְמִין לְקַבְּלָא לְעֵילָא דָּא מִן דָּא, וּלְאַשְׁפָּעָא דָּא לְדָא, וְכֹלָּא עַל יְדֵי צִנּוֹרִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים מב ח) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ וְגוֹמֵר, וּמַאי אַמְרֵי דָא לְדָא, אַבַּע מֵימֶיךָ. קוֹל שְׁנֵי רֵיעִים אֲנִי שׁוֹמֵעַ.

לשון הקודש

וּבְאוֹתוֹ זְמַן, כָּל אוֹתָם אֵיבָרִים מְקַבְּלִים עַל יְדֵי צִנּוֹרוֹת זֶה מִזֶּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַקְּבִילוֹת הַלְּלָאוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחֹתָהּ, וּכְשֶׁהֵם מְקַבְּלִים, כָּל הַסְּפִירוֹת מְקַבְּלוֹת זוֹ מִזּוֹ, וְהַמַּלְאָכִים לְמַטָּה מְקַבְּלִים זֶה מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נוֹתֵן רְשׁוּת לַחֲבֵרוֹ לְהִכָּנֵס לִתְחוּם חֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְנוֹתְנִין רְשׁוּת זֶה לָזֶה.

וּמִי גּוֹרֵם זֶה? יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁמְּקַבְּלִים זֶה מִזֶּה, בֵּין בַּתּוֹרָה בֵּין בְּמָמוֹן, גּוֹרְמִים לְקַבֵּל לְמַעְלָה זֶה מִזֶּה וּלְהַשְׁפִּיעַ זֶה לָזֶה, וְהַכֹּל עַל יְדֵי צִנּוֹרוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ וְגוֹמֵר. וּמָה אוֹמְרִים זֶה לָזֶה? אַבַּע מֵימֶיךָ, קוֹל שְׁנֵי רֵעִים אֲנִי שׁוֹמֵעַ.

וְאִינּוּן לְקִבְלַיְיהוּ תְּרֵין שִׁפְוָון דְּאִתְקְרוּן אַפִּיקֵי מָיִם, וּמָאן נִינְהוּ נֶצַח וְהוֹד, דְּאִתְקְרוּן שִׁקֻּתוֹת הַמָּיִם, וְתַרְוַיְיהוּ אִתְשַׁקְיָין עַל יְדָא דְצִנּוֹרָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְכְלִיל כֹּלָּא, וְאִיהוּ בְּרִית דְּכְלִילָן בֵּיהּ כָּל אֵבָרִין דְּגוּפָא, כָּל צִנּוֹרִין אִינּוּן אִתְשַׁקְיָין מִן אָת ו', דְּאִיהוּ נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵעֵדֶן, וְאִיהוּ צִנּוֹר דְּנָפִיק מִמַּעֲיָנָא דְמַיָּא דְאִיהוּ י', וּמִנֵּיהּ אִתְפַּשְׁטָא ה' דְּאִיהִי יָם עִלָּאָה.

וְתָא חֲזֵי תֵּשַׁע נְקוּדִין אִינּוּן מִן קָמֵ"ץ עַד שׁוּרֵ"ק, וְכֻלְּהוּ אִתְקְרִיאוּ צִנּוֹרִין וּמַבּוּעִין לְאַתְוָון, דְּאִינּוּן כְּלִילָן בְּקַרְקַע, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִתְקְרִיאַת גַּ"ן, כְּלִילָא מִתְּלַת וְחַמְשִׁין סְדָרִין דְּאוֹרַיְיתָא, וַעֲלָהּ אִתְמַר גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַּלָּה, גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם, חָתוּם וַדַּאי, בְּגִין דְּאִיהִי בְּתוּלָה

לשון הקודש

וּכְנֶגְדָּם שְׁתֵּי שְׂפָתַיִם שֶׁנִּקְרָאִים אַפִּיקֵי מַיִם, וּמִי הֵם? נֵצַח וְהוֹד, שֶׁנִּקְרָאִים שִׁקֻּתוֹת הַמָּיִם, וּשְׁנֵיהֶם נִשְׁקִים עַל יְדֵי צִנּוֹר שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל, וְהוּא בְּרִית שֶׁכְּלוּלִים בּוֹ כָּל הָאֵיבָרִים שֶׁל הַגּוּף, כָּל הַצִּנּוֹרוֹת מֻשְׁקִים מֵהָאוֹת ו', שֶׁהוּא נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְהוּא צִנּוֹר שֶׁיּוֹצֵא מִמַּעְיַן הַמַּיִם שֶׁהוּא י', וּמִמֶּנּוּ מִתְפַּשֶּׁטֶת ה' שֶׁהִיא הַיָּם הָעֶלְיוֹן.

וּבָא וּרְאֵה, תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת הֵן מִן קָמֵ"ץ עַד שׁוּרֵ"ק, וְכֻלָּן נִקְרְאוּ צִנּוֹרוֹת וּמַעְיָנוֹת לָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן כְּלוּלוֹת בַּקַּרְקַע, שֶׁהִיא שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת גַּ"ן, כְּלוּלָה מִשְּׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים סְדָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַּלָּה, גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם. חָתוּם וַדַּאי, מִשּׁוּם שֶׁהִיא בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ, וְהִיא

וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ, וְאִיהִי חָכְמַת שְׁלֹמֹה, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (מלכים א ה ו) **וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, אִתְרַבְּיָאַת מִכָּל שַׁקִּיוּ דְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, עַל יְדָא דְּהַהוּא צִנּוֹרָא דְּאִיהוּ ו', עַד דִּמְטִיאַת לְהַהוּא מַבּוּעָא עִלָּאָה דְּאִיהִי י' עִלָּאָה חָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְעֲבִידַת אִיהִי תַּגָּא בְּרֵישָׁא דְּאָת ו'.**

וְתָא חֲזֵי, שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה כַּד אִיהִי אִתְשַׁקְיָא מִן נְקוּדִין, אִתְקְרֵי חִרֵ"ק חֹלֵ"ם שׁוּרֵ"ק, לְמָאן לְהַהוּא צִנּוֹר דְּאִיהוּ ו', דִּכְלִילָן שִׁית צִנּוֹרִין, דְּכֻלְּהוֹן מִשִּׁית אַתְוָון, דְּאִינּוּן אבגית"ץ וכו', שִׁית צִנּוֹרִין אִינּוּן דְּתַלְיָין מִנֵּיהּ, וְאִיהוּ כְּלִיל שִׁית אָחֲרָנִין, וְכֻלְּהוּ סָלְקִין לְמ"ב, אִתְקְרִיאַת חִרֵ"ק חֹלֵ"ם שׁוּרֵ"ק דְּהַהוּא צִנּוֹר, כְּגַוְונָא דָא וְ'.

לשון הקודש

חָכְמַת שְׁלֹמֹה, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, מִתְגַּדֶּלֶת מִכָּל הַהַשְׁקָאָה שֶׁל כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה עַל יְדֵי אוֹתוֹ צִנּוֹר, שֶׁהוּא ו', עַד שֶׁמַּגִּיעָה לְאוֹתוֹ הַמַּעְיָן הָעֶלְיוֹן, שֶׁהִיא י' הָעֶלְיוֹנָה, חָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הִיא נַעֲשֵׂית כֶּתֶר בְּרֹאשׁ הָאוֹת ו'.

וּבֹא וּרְאֵה, שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, כְּשֶׁהִיא מֻשְׁקֵית מֵהַנְּקֻדּוֹת, נִקְרֵאת חִרֵ"ק חֹלֵ"ם שׁוּרֵ"ק, לְמִי? לְאוֹתוֹ צִנּוֹר שֶׁהוּא ו', שֶׁכּוֹלֵל שִׁשָּׁה צִנּוֹרוֹת, שֶׁכֻּלָּם מִשֵּׁשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן אבגית"ץ וְכוּ', שִׁשָּׁה צִנּוֹרוֹת הֵם שֶׁתְּלוּיִים מִמֶּנּוּ, וְהוּא כּוֹלֵל שֵׁשׁ אֲחֵרִים, וְכֻלָּם עוֹלִים לְאַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם, נִקְרֵאת חִרֵ"ק חֹלֵ"ם שׁוּרֵ"ק שֶׁל אוֹתוֹ הַצִּנּוֹר, כְּמוֹ זֶה: וְ'.

וְהָכִי אִתְקְרִיאַת לְגַבֵּי י׳, וְהָכִי לְגַבֵּי ה׳, וְרָזָא דְמִלָּה אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וכו׳, וּלְזִמְנִין אִיהִי עֲטָרָה עַל רֵישָׁא דְאָת ו׳, כְּגַוְונָא דָא א וְרָזָא דְמִלָּה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, וְדָא רָזָא דְרֵישָׁא דְאָת א, וּלְזִמְנִין נָחִית תְּחוֹתוֹי כְּגַוְונָא דָא א קָמֵ"ץ, כַּד סָלְקָא עַל רֵישָׁא אִתְקְרִיאַת תַּגָּא זַרְקָ"א, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בָּהּ (משלי יב ד) אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, וְאִתְקְרִיאַת חֹלֶ"ם, וְכַד נָחְתַת תְּחוֹתֵיהּ אִתְקְרִיאַת חִירֵ"ק, וְאִיהִי (דף לט ע"ב) לֶחֶ"ם, דְּהָכִי אִיהוּ חֹלֶ"ם בְּהִפּוּךְ אַתְוָון לֶחֶ"ם, וְדָא אִיהוּ לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ (תהלים עח כה), דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות טו ג) יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, מִסִּטְרָא דְחָכְמָה אִתְקְרִיאַת חֹלֶ"ם, וּמִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרֵי שׁוּרֶ"ק, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ירמיהו ג כא) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵ"ק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת, הַהוּא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (מיכה ז כ) תִּתֵּן אֱמֶת

לשון הקודש

וְכָךְ הִיא נִקְרֵאת אֵל י׳, וְכָךְ אֵל ה׳, וְסוֹד הַדָּבָר – אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וְכוּ׳, וְלִפְעָמִים הִיא עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל הָאוֹת ו׳, כְּמוֹ זֶה: א, וְסוֹד הַדָּבָר – נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל הָרֹאשׁ שֶׁל הָאוֹת א. וְלִפְעָמִים יוֹרֵד תַּחְתָּיו כְּמוֹ זֶה: א קָמֵ"ץ, כְּשֶׁעוֹלָה עַל הָרֹאשׁ נִקְרֵאת כֶּתֶר זַרְקָ"א. בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בָּהּ אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, וְנִקְרֵאת חֹלֶ"ם, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת תַּחְתָּיו נִקְרֵאת חִירֵ"ק, וְהִיא לֶחֶ"ם, שֶׁכָּךְ הוּא חֹלֶ"ם בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת לֶחֶ"ם, וְזֶהוּ לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה. מִצַּד שֶׁל הַחָכְמָה נִקְרֵאת חֹלֶ"ם, וּמִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נִקְרֵאת שׂוּרֵ"ק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת, אוֹתוֹ

לְיַעֲקֹב, מִסִּטְרָא דִּילֵיהּ אִתְקְרִיאַת חֵיר"ק, וּבְהִפּוּךְ אַתְוָון חֵקֶ"ר, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (איוב יא ז) הַחֵקֶר אֱלוֹהַּ תִּמְצָא, וְאִיהִי קֶרַח הַנּוֹרָא, דְּאִיהוּ שְׁמָא תְּלִיתָאָה דִּצְלוֹתָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ הָאֵ"ל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא, הַנּוֹרָא אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

וְשׁוּרֶ"ק אִיהוּ טָמִיר וְגָנִיז, מִסִּטְרָא דְּצַדִּיק דְּאִיהוּ בְּרִית, אוֹר גָּנוּז. דְּאִיהוּ רָ"ז כְּחוּשְׁבַּן אוֹר, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק, וְדָא הוּא אוֹר הַגָּנוּז לְצַדִּיקַיָּא, דְּחָמֵשׁ אוֹר דִּלְעֵילָא מִנֵּיהּ כֻּלְּהוֹן אִינּוּן בְּאִתְגַּלְיָיא.

וּמַאי נִיהוּ, תְּלַת אוֹר סָגוֹ"ל, וּתְרֵין אוֹר שְׁבָ"א, כַּד סָלְקָא עַל גַּדְפַּיְיהוּ דִּתְרֵין נְקוּדִין דְּאִינּוּן שְׁבָ"א, אִתְעֲבִידַת שׁוּרֵ"ק, וְרָזָא דְּמִלָּה (שיר ב ה) סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, וְכַד נָחְתַת אִיהִי תְּחוֹת צֵרֵ"י אִתְעֲבִידַת סָגוֹ"ל וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים,

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, מִצַּד שֶׁלּוֹ נִקְרֵאת חֵיר"ק, וּבְאוֹתִיּוֹת הַפּוּכוֹת חֵקֶ"ר, וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר הַחֵקֶר אֱלוֹהַּ תִּמְצָא, וְהִיא קֶרַח הַנּוֹרָא, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁל תְּפִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הָאֵ"ל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא, הַנּוֹרָא הוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

וְשׁוּרֵ"ק הוּא טָמִיר וְגָנוּז, מִצַּד שֶׁל צַדִּיק שֶׁהוּא בְּרִית, אוֹר גָּנוּז, שֶׁהוּא ר"ז כְּחֶשְׁבּוֹן אוֹר, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק, וְזֶהוּ הָאוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים, שֶׁחֲמִשָּׁה אוֹר שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ הֵם כֻּלָּם בְּהִתְגַּלּוּת.

וּמִי הוּא? שְׁלֹשָׁה אוֹר סָגוֹ"ל, וּשְׁנַיִם אוֹר שְׁבָ"א, כְּשֶׁעוֹלָה עַל כַּנְפֵיהֶם שֶׁל שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת שֶׁהֵן שְׁבָ"א, נַעֲשֵׂית שׁוּרֵ"ק, וְסוֹד

וּמַאי נִיהוּ אִלֵּין אֲשִׁישׁוֹת, אִינּוּן תְּרֵי אִשּׁוֹת, דְּאִינּוּן אִישׁ וְאִשָּׁה, אֶשָּׁא חִוְּרָא, וְאֶשָּׁא סוּמְקָא, דְּתַמָּן אָב וָאֵם, דְּאִינּוּן י"ה, וְאִינּוּן אַנְפֵּי דִינָא וְאַנְפּוֹי דְּרַחֲמֵי. אַמָּאי בָּעָאת לְאִסְתַּמְּכָא תַּמָּן, בְּגִין דְּאִינּוּן תְּרֵין גַּוְונִין דְּשׁוֹשַׁנָּה, חִוָּור וְסוּמַק, רַחֲמֵי וְדִינָא, דְּאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְתַמָּן רֵיחָא דְשׁוֹשַׁנָּה, וְדָא אִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וּבְגִין דְּאָרְחַת בֵּיהּ, אָמְרַת סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, וּבֵיהּ אִתְעֲבִידַת סָגוֹ"ל, כַּד נָחְתָּא רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים, אִלֵּין אִינּוּן תְּרֵי סַמְּכֵי קְשׁוֹט, דְּאִינּוּן חִוָּור וְסוּמַק, וּבְגִין דְּאָרְחַת בְּאָת ו' דְּאִיהִי בִּבְרִית, אָמְרַת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים.

וְכַד אִתְחַבְּרַת בֵּיהּ אִתְעֲבִידַת סָגוֹ"ל, מַה דַּהֲווֹ צֵיר"י אִתְעֲבִיד צִיֵּיר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב ז) **וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה**

לשון הקודש

הַדָּבָר – סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, וּכְשֶׁהִיא יוֹרֶדֶת תַּחַת צֵיר"י, נַעֲשֵׂית סָגוֹ"ל, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים, וּמִי הֵן הָאֲשִׁישׁוֹת הַלָּלוּ? הֵם שְׁתֵּי אִשּׁוֹת, שֶׁהֵם אִישׁ וְאִשָּׁה, אֵשׁ לְבָנָה וְאֵשׁ אֲדֻמָּה שֶׁשָּׁם אָב וָאֵם, שֶׁהֵם י"ה, וְהֵם פְּנֵי הַדִּין וּפְנֵי הָרַחֲמִים.

לָמָּה רָצְתָה לְהִסְתַּמֵּךְ שָׁם? מִשּׁוּם שֶׁהֵם שְׁנֵי גְוָנִים שֶׁל הַשּׁוֹשַׁנָּה, לָבָן וְאָדֹם, רַחֲמִים וְדִין, שֶׁהֵם חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְשָׁם רֵיחַ הַשּׁוֹשַׁנָּה, וְזֶהוּ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּמִשּׁוּם שֶׁמִּרִיחָה בוֹ, אוֹמֶרֶת סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, וּבוֹ נַעֲשֵׂית סָגוֹ"ל, כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת – רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים, אֵלּוּ הֵם שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם לָבָן וְאָדֹם, וּמִשּׁוּם שֶׁמִּרִיחָה בָּאוֹת ו', שֶׁהִיא בִּבְרִית, אוֹמֶרֶת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים.

וּכְשֶׁמִּתְחַבֶּרֶת בּוֹ נַעֲשֵׂית סָגוֹ"ל, מַה שֶׁהָיוּ צֵיר"י נַעֲשָׂה צִיֵּר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם עָפָר מִן

וְגוֹמֵר, וַיַּצְמַח יהו"ה אלהי"ם מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְגוֹמֵר, דָּא צַדִּיק אִיהוּ עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ, וּבְהַאי אֲתַר אִיהוּ רְחִימוּ דִּילָהּ בְּחִבּוּרָא וְיִחוּדָא דְּבַעְלָהּ, וּבְגִין דָּא אָמְרַת (שיר ב ה) כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי.

וְכַד יִשְׂרָאֵל חָאבִין בִּבְרִית מִילָה, אִתְפַּסִּיק נְבִיעוּ דִּנְקוּדִין מֵאַתְוָון, דִּכְלִילָן בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְאִשְׁתְּאָרַת יַבָּשָׁה, בְּהַהוּא זִמְנָא מַה כְּתִיב בְּשׁוּרֶ"ק חִירֵ"ק, שָׁרְקוּ וַיַּחַרְקוּ שֵׁן אָמְרוּ בִּלְעָנוּ (איכה ב טז), קָמֵץ פַּתָּ"ח דָּא סָגִיר וְדָא פָּתַח, אִלֵּין תְּרֵין אִינּוּן דְּסָגְרִין וּפָתְחִין מַבּוּעִין דְּאִינּוּן נְקוּדִין, לְגַבֵּי אַתְוָון, וְאָת ו' כַּד אִיהוּ נָטוּי עַל רֵישֵׁי אַתְוָון עִלָּאִין אִתְקְרֵי רָפֵ"ה, וְכַד אִיהוּ בִּמְצִיעוּ דְּאַתְוָון אִתְקְרֵי דָגֵ"ש, אַתְוָון אִלֵּין אִינּוּן חֵיוָון, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, רָצוֹא בְדָגֵ"ש וָשׁוֹב בְּרָפֵ"ה.

לשון הקודש

הָאֲדָמָה וְגוֹמֵר, וַיַּצְמַח יהו"ה אֱלֹהִי"ם מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְגוֹמֵר. צַדִּיק זֶה הוּא עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ, וּבַמָּקוֹם הַזֶּה הוּא הָאַהֲבָה שֶׁלָּהּ בְּחִבּוּר וְיִחוּד שֶׁל בַּעְלָהּ, וּמִשּׁוּם זֶה אוֹמֶרֶת כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי.

וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל חוֹטְאִים בִּבְרִית מִילָה, נִפְסֶקֶת נְבִיעַת הַנְּקֻדּוֹת מִן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בַּשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְנִשְׁאֶרֶת יַבָּשָׁה. בְּאוֹתוֹ זְמַן מַה כָּתוּב בְּשׁוּרֶ"ק חִירֵ"ק? שָׁרְקוּ וַיַּחַרְקוּ שֵׁן אָמְרוּ בִּלְעָנוּ, קָמֵ"ץ פַּתָּ"ח, זֶה סוֹגֵר וְזֶה פּוֹתֵחַ, שְׁנֵי אֵלּוּ הֵם שֶׁסּוֹגְרִים וּפוֹתְחִים אֶת הַמַּעְיָנוֹת שֶׁל אוֹתָן נְקֻדּוֹת אֶל הָאוֹתִיּוֹת, וְהָאוֹת ו', כְּשֶׁהִיא נְטוּיָה עַל רָאשֵׁי אוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת, נִקְרָא רָפֵ"ה, וּכְשֶׁהוּא בְּאֶמְצַע

כִּתְרִין דְּאַתְוָון דְּאִינּוּן תַּלְיָין בְּמַחֲשָׁבָה, דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא דְתַגִּין, נְקוּדִין תַּלְיָין בְּדִבּוּרָא, אַתְוָון תַּלְיָין בְּעוֹבָדָא, שֶׁבַע זַיְינִין אִינּוּן כְּגַוְונָא דָא הֵ"ה יו"ד אִיהוּ ז', לָא צְרִיכִין תַּגִּין, דְּאִינּוּן אַתְוָון אִתְקְרוּן תַּגִּין כְּגַוְונָא דָא יהו"ה.

תַּגִּין תַּלְיָין בְּמַחֲשָׁבָה דְּלִבָּא וּמוֹחָא, נְקוּדִין בְּדִבּוּרָא דְּפוּמָא, אַתְוָון בְּעוֹבָדָא דְּאֵבָרִין, וּמֵאִלֵּין נְקוּדִין וְטַעֲמֵי וְאַתְוָון, עָבִיד הַהוּא סָתִים וְגָנִיז כָּרְסַיָּא טְמִירָא עִלָּאָה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (איכה ה יט) אַתָּה יהו"ה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב וכו', מַאי אַתָּה, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיהו כה א) יהו"ה אלה"י אַתָּה אֲרוֹמִמְךָ, בְּהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (חבקוק ג ו) רוֹם יָדֵיהוּ נָשָׂא, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר לְמִי נוֹשְׁאִין כַּפַּיִם לְרוּם הַשָּׁמַיִם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב רוֹם יָדֵיהוּ נָשָׂא, וּמַאי נִיהוּ יו"ד

לשון הקודש

הָאוֹתִיּוֹת נִקְרָא דָג"ש, הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ הֵן חַיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב. רָצוֹא בְדָג"ש, וָשׁוֹב בְּרָפֶ"ה.

הַכִּתָּרִים שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן תְּלוּיוֹת בַּמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהֵן כְּמוֹ הַתָּגִים, הַנִּקֻּדוֹת תְּלוּיוֹת בַּדִּבּוּר, הָאוֹתִיּוֹת תְּלוּיוֹת בַּמַּעֲשֶׂה, שֶׁבַע זַיְינִים הֵם כְּמוֹ זֶה: הֵ"ה יו"ו, הוּא ז', לֹא צְרִיכִים תָּגִים, שֶׁאוֹתָן אוֹתִיּוֹת נִקְרָאוֹת תָּגִים, כְּמוֹ זֶה: יהו"ה.

הַתָּגִים תְּלוּיִים בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁל הַלֵּב וְהַמֹּחַ, הַנִּקֻּדוֹת בְּדִבּוּר הַפֶּה, הָאוֹתִיּוֹת בְּמַעֲשֵׂה הָאֵיבָרִים, וּמֵאֵלּוּ הַנִּקֻּדוֹת וְטַעֲמֵי הָאוֹתִיּוֹת עוֹשֶׂה אוֹתוֹ סָתוּם וְגָנוּז כִּסֵּא טָמִיר עֶלְיוֹן, וְעָלָיו נֶאֱמַר אַתָּה יהו"ה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב וְכוּ'. מַה זֶּה אַתָּה? אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יהו"ה אֱלֹהֵ"י אַתָּה אֲרוֹמִמְךָ, בְּאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ רוֹם יָדֵיהוּ נָשָׂא, וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר לְמִי נוֹשְׁאִין כַּפַּיִם?

ה"א וא"ו ה"א, דְּאִיהוּ חָכְמָה כ"ח מָ"ה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (דף מ ע"א) (תהלים קיא ו) **כ"ח מַ"עֲשָׂיו הִ"גִּיד לְעַמּוֹ, וְהַאי אִיהוּ כ"ח פִּרְקִין דִּידִין דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, דְּאִינּוּן כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, כִּנּוּיִין דְּיִחוּדָא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, וּבְגִין דְּאִסְתַּלַּק הַאי חֵילָא מִיִּשְׂרָאֵל, אִתְּמַר בְּהוֹן** (איכה א ו) **וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף.**

יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אִינּוּן עֲשַׂר אֶצְבְּעָאן, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שיר ח יד) **יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב, דִּבְהוֹן כ"ח פִּרְקִין, דְּאִינּוּן כ"ח אַתְוָון דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וּבְגִין דָּא יהו"ה אלה"י אַתָּה, וּמַאי אַתָּה, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ** (תהלים צג ב) **נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה, וּמַאי נָכוֹן, דָּא נֶאֱמָן יוֹשֵׁב וְנֶאֱמָן עוֹמֵד בְּאֶמְצַע, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב** (ישעיה מד יג) **כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת,**

לשון הקודש

לְרוּם הַשָּׁמַיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רוֹם יָדֵיהוּ נָשָׂא. וּמִי הוּא? יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שֶׁהוּא חָכְמָה, כ"ח מָ"ה, וְעָלָיו נֶאֱמַר כ"ח מַ"עֲשָׂיו הִ"גִּיד לְעַמּוֹ, וְזֶהוּ כ"ח הַפִּרְקִים שֶׁל יְדֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהֵן כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, הַכִּנּוּיִים שֶׁל הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא יהו"ה אֱלֹהֵינוּ יהו"ה, וּמִשּׁוּם שֶׁהִסְתַּלֵּק הַכֹּחַ הַזֶּה מִיִּשְׂרָאֵל, נֶאֱמַר בָּהֶם וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף.

יו"ד ה"א וא"ו ה"א, הֵן עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב, שֶׁבָּהֶם עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה פְּרָקִים, שֶׁהֵן עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וּמִשּׁוּם זֶה יהו"ה אֱלֹהֵי"י אַתָּה, וּמַהוּ אַתָּה? אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה. וּמַה זֶּה נָכוֹן? זֶה נֶאֱמָן יוֹשֵׁב וְנֶאֱמָן עוֹמֵד בְּאֶמְצַע. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת. וּמַה זֶּה

וּמַאי מֵאָז, אֶלָּא הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם נח ט) אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, וּמַאי אָ"ז אִלֵּין תְּמַנְיָא אַתְוָון דְּאִינּוּן יאהדונה"י דְּסָלְקִין לְחוּשְׁבַּן אָמֵ"ן.

וְדָא אִיהוּ הָעוֹנֶה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ, בְּהַהוּא כ"ח, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָאנֵי מַתְנִיתִין, הָעוֹנֶה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ קוֹרְעִין לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר (תהלים צג ב) נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה, וּבֵיהּ (איכה ה יט) אַתָּה יהו"ה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב, אַתָּה, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אָבִינוּ אָתָּה, וּמַאי נִיהוּ אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן.

וְאִיהוּ כְּלִיל כָּל אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא, וּמַאי נִיהוּ אוֹרַיְיתָא דְּכִתְּב עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר בָּרוּךְ אַתָּה, וְכַד יִשְׂרָאֵל קַיְימִין בַּעֲמִידָה דְּצְלוֹתָא, אִיהוּ יָתִיב עַל כָּרְסַיָּיא, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר בְּהַהוּא זִמְנָא אַתָּה יהו"ה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב

לשון הקודש

מֵאָז? אֶלָּא אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה. וּמַה זֶּה אָז? אֵלּוּ שְׁמוֹנֶה הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל יאהדונה"י שֶׁעוֹלוֹת לְחֶשְׁבּוֹן אָמֵ"ן.

וְזֶהוּ הָעוֹנֶה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ, בְּאוֹתוֹ כ"ח, וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, הָעוֹנֶה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ קוֹרְעִין לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה, וּבִגְלָלוֹ נֶאֱמַר נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אַתָּה, וּבוֹ אַתָּה יהו"ה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב. אַתָּה, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אָבִינוּ אָתָּה, וּמִי הוּא אָבִינוּ? אָב הָרַחֲמָן.

וְהוּא כּוֹלֵל אֶת כָּל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וּמִי הוּא? הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְעָלָיו נֶאֱמַר בָּרוּךְ אַתָּה, וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹמְדִים בָּעֲמִידָה שֶׁל תְּפִלָּה, הוּא יוֹשֵׁב

כִּסְאֲךָ לְדוֹר וָדוֹר, וּמַאי נִיהוּ לְדוֹר וָדוֹר, אֶלָּא הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (קהלת א ד) דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמָדֶת, וְלֵית דּוֹר פָּחוּת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וּמַאי נִיהוּ, מֹשֶׁה דְּשָׁקוּל לְשִׁתִּין רִבּוֹא מִיִּשְׂרָאֵל, וְדַרְגָּא דִּילֵיהּ אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּנַהֲרָא.

בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ (ויקרא טז ג), תָּא חֲזֵי אֵין אָדָם מֵפִיק רְצוֹנוֹ מֵיהו"ה אֶלָּא בְּזֹאת, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (משלי יח כב) מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיהו"ה, וְדָא הִיא עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהו"ה (תהלים קיט קכו), וְכַמָּה עִתּוֹת יֵשׁ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ויקרא טז ב) וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת, וּשְׁלֹמֹה אָמַר (קהלת ג ד) עֵת לִשְׂחוֹק וכו', דְּאִינּוּן כ"ח עֵת, וְעַל דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, דְּאִיהוּ קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהו"ה.

לשון הקודש

עַל כִּסֵּא, וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר בְּאוֹתוֹ זְמַן, אַתָּה יהו"ה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כִּסְאֲךָ לְדוֹר וָדוֹר. וּמִי הוּא לְדוֹר וָדוֹר? אֶלָּא אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמָדֶת, וְאֵין דּוֹר פָּחוּת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וּמִיהוּ? מֹשֶׁה שֶׁשָּׁקוּל לְשִׁשִּׁים רִבּוֹא מִיִּשְׂרָאֵל, וְדַרְגָּתוֹ הִיא הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה.

בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, בֹּא וּרְאֵה, אֵין אָדָם מֵפִיק רְצוֹנוֹ מֵיהו"ה אֶלָּא בְּזֹאת, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיהו"ה, וְזוֹ הִיא עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהו"ה, וְכַמָּה עִתּוֹת יֵשׁ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת, וּשְׁלֹמֹה אָמַר עֵת לִשְׂחוֹק וְכוּ', שֶׁהֵן כ"ח עֵת, וְעַל זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהו"ה.

וְכַד שְׁכִינְתָּא דְּאִתְקְרִיאַת זֹאת עִם יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ויקרא כו מד) **וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם וכו', מַאי אִינּוּן אָמְרִין לָהּ** (שיר ו א) **אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, אָנָה פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ, בְּכַמָּה תַּחֲנוּנִים וּצְלוֹתִין, בַּצִּיצִית וּבִתְפִלִּין, בְּשַׁבָּתוֹת וּבְיוֹמִין טָבִין, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר** (שמות לא יז) **בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעוֹלָם, אוֹת בְּרִית מִילָה, אוֹת דְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין, וְאוֹת דִּתְפִלִּין.**

עֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים לב ו) **עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא, מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיהו"ה** (משלי יח כב), **וַיַּעֲקֹב בָּרֵיךְ לִבְנוֹי בְּזֹאת, הָדָא הוּא דִכְתִיב** (בראשית מט כח) **וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם, וְדָוִד בְּזֹאת הֵפִיק רְצוֹנוֹ מֵיהו"ה כְּשֶׁנִּלְחַם עִם אוֹיְבָיו, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר** (תהלים כז ג) **אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה וכו', בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ, וְהַנָּבִיא**

לשון הקודש

וּכְשֶׁשְּׁכִינָה שֶׁנִּקְרֵאת זֹאת עִם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם וְכוּ', מַה הֵם אוֹמְרִים לָהּ? אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, אָנָה פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ, בְּכַמָּה תַּחֲנוּנִים וּתְפִלּוֹת, בְּצִיצִית וּבִתְפִלִּין, בְּשַׁבָּתוֹת וּבְיָמִים טוֹבִים, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם, אוֹת בְּרִית מִילָה, אוֹת שֶׁל שַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים, וְאוֹת שֶׁל תְּפִלִּין. **עָלֶיהָ** נֶאֱמַר עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא, מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיהו"ה, וְיַעֲקֹב בֵּרַךְ אֶת בָּנָיו בְּזֹאת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם, וְדָוִד בְּזֹאת הֵפִיק רְצוֹנוֹ מֵיהו"ה כְּשֶׁנִּלְחַם עִם אוֹיְבָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה וְכוּ' בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ,

כְּשֶׁרָאָה אֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, לֹא רָאָה לָהֶם מְנוּחָה אֶלָּא בַּעֲבוּר זֹאת, וּפוּרְקָנָא דְיִשְׂרָאֵל לָא יֵיתֵי אֶלָּא בְּזֹאת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איכה ג כא) זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל, וִיהוּדָה לָא אִתְבָּרֵיךְ אֶלָּא בְּזֹאת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לג ז) וְזֹאת לִיהוּדָה, וּמֹשֶׁה לָא בָּרֵיךְ יָת יִשְׂרָאֵל אֶלָּא בְּזֹאת (שם א) וְזֹאת הַבְּרָכָה, וּמִי שֶׁלֹּא שָׂת לִבּוֹ גַּם לָזֹאת, עֲלֵיהּ כְּתִיב (תהלים צב ז) אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת.

וְכֵיוָן שֶׁהָאָדָם בָּהּ יָפִיק רְצוֹנוֹ, וּבָהּ מַשִּׂיג הַשֵּׁם, שֶׁזֶּהוּ סוֹד עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד, עַל זֹאת וַדַּאי, לְשֵׁם יהו"ה שֶׁהוּא עַל זֹאת, לָמָּה תִּקְּנוּ בְּשַׁחֲרִית לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בַּמִּנְחָה לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּעַרְבִית לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּשַׁבָּת לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּיוֹם טוֹב לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בַּעֲשֶׂרֶת

לשון הקודש

וְהַנָּבִיא, כְּשֶׁרָאָה אֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, לֹא רָאָה לָהֶם מְנוּחָה אֶלָּא בַּעֲבוּר זֹאת, וּגְאֻלַּת יִשְׂרָאֵל לֹא תָבֹא אֶלָּא בְּזֹאת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל, וִיהוּדָה לֹא הִתְבָּרֵךְ אֶלָּא בְּזֹאת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְזֹאת לִיהוּדָה, וּמֹשֶׁה לֹא בֵרַךְ אֶת יִשְׂרָאֵל אֶלָּא בְּזֹאת, וְזֹאת הַבְּרָכָה, וּמִי שֶׁלֹּא שָׂת לִבּוֹ גַּם לָזֹאת, עָלָיו כָּתוּב אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת.

וְכֵיוָן שֶׁהָאָדָם בָּהּ יָפִיק רְצוֹנוֹ וּבָהּ מַשִּׂיג הַשֵּׁם, שֶׁזֶּהוּ סוֹד עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד, עַל זֹאת וַדַּאי, לְשֵׁם יהו"ה שֶׁהוּא עַל זֹאת, לָמָּה תִּקְּנוּ בְּשַׁחֲרִית לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּמִנְחָה לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּעַרְבִית לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּשַׁבָּת לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּיוֹם טוֹב לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְשׁוּבָה לְמִדָּה יְדוּעָה? אֶלָּא

יְמֵי תְּשׁוּבָה לְמִדָּה יְדוּעָה, אֶלָּא מַה שֶּׁאָמַר עַל זֹאת, הוּא מוֹרֶה שֶׁהַוָּיָ"ה הִיא עַל כָּל סְפִירָה (דף מ ע"ב) וּסְפִירָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד (ד"ה א כט יא) לְךָ יהו"ה הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹמֵר, וְאֵין לְךָ פְּעוּלָּה בַּתַּחְתּוֹנִים אֶלָּא עַל יְדֵי מַלְכוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, אֲבָל בִּזְמַן שֶׁצָּרִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַצְדִּיק לַצַּדִּיק, וְלַעֲשׂוֹת עִמּוֹ צְדָקָה שֶׁהִיא מַלְכוּת, עִם הַתַּחְתּוֹנִים, נִכְלָלִים בּוֹ כָּל הַסְּפִירוֹת, וְנִקְרָאִין צַדִּיקִים עַל שְׁמוֹ, יהו"ה נִקְרָא עַל שְׁמוֹ צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמה יז) צַדִּיק יהו"ה בְּכָל דְּרָכָיו, וּמְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתָיו בִּצְדָקָה, אֵין צְדָקָה אֶלָּא תְּפִלָּה, צ' אֲמֵנִים, ד' קְדוּשׁוֹת, ק' בְּרָכוֹת, ה' חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, וְזֶהוּ צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי (משלי יד לד), וְעָלָיו נֶאֱמַר לְאַבְרָהָם (בראשית טו ו) וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה, וּכְשֶׁהוּא רוֹצֶה בָּהּ נֶאֱמַר בָּהּ (ישעיה נט יז) וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן.

לשון הקודש

מַה שֶּׁאָמַר עַל זֹאת, הוּא מוֹרֶה שֶׁהַוָּיָ"ה הִיא עַל כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד לְךָ יהו"ה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹמֵר, וְאֵין לְךָ פְּעֻלָּה בַּתַּחְתּוֹנִים אֶלָּא עַל יְדֵי מַלְכוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, אֲבָל בִּזְמַן שֶׁצָּרִיךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַצְדִּיק לַצַּדִּיק וְלַעֲשׂוֹת עִמּוֹ צְדָקָה, שֶׁהִיא מַלְכוּת, עִם הַתַּחְתּוֹנִים, נִכְלָלִים בּוֹ כָּל הַסְּפִירוֹת, וְנִקְרָאִים צַדִּיקִים עַל שְׁמוֹ. יהו"ה נִקְרָא עַל שְׁמוֹ צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר צַדִּיק יהו"ה בְּכָל דְּרָכָיו, וּמְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתָיו בִּצְדָקָה, אֵין צְדָקָה אֶלָּא תְּפִלָּה, צ' אֲמֵנִים, ד' קְדֻשּׁוֹת, ק' בְּרָכוֹת, ה' חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה, וְזֶהוּ צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי, וְעָלָיו נֶאֱמַר לְאַבְרָהָם וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה, וּכְשֶׁהוּא רוֹצֶה בָּהּ, נֶאֱמַר בָּהּ

מִצַּד ה הִיא צְדָקָה, וּמִצַּד י הִיא כּוֹבַע עַל רֹאשׁ צַדִּיק אוֹת בְּרִית, עֲטָרָה בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק, וּמִצַּד ו נֶאֱמַר בָּהּ (איוב יא ט) אֲרוּכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּהּ, מִצַּד ה עֶלְיוֹנָה וּרְחָבָה מִנִּי יָם.

וּכְשֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַמְשִׁיךְ נְבוּאָה, כָּל הַסְּפִירוֹת כְּלוּלִים בָּהֶם, וְנִקְרָאִים נְבִיאִים, וּמַלְכוּת הִיא דִּמְיוֹן כֻּלָּם, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יב יא) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֶדַּמֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַנָּבִיא (שם) וְדִבַּרְתִּי עַל הַנְּבִיאִים וְגוֹמֵר, שֶׁהִיא כְּמוֹ הָאַסְפַּקְלַרְיָאָה שֶׁכָּל הַפָּנִים נִרְאִין בָּהּ, כֵּן כָּל הַסְּפִירוֹת מַרְאִין בָּהּ כֹּחָם וְדִמְיוֹנָם וְצוּרָתָם, לְכָל נָבִיא כְּפִי הַשָּׂגָתוֹ לְמַעְלָה, וּכְמוֹ כֵּן לְמַטָּה הִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בַּכִּסֵּא הַכָּבוֹד, וּבְכָל הַמַּלְאָכִים, וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וּבְכָל הָרְקִיעִים, וְהַכִּסְאוֹת שֶׁבָּהֶם, וְהַמַּלְאָכִים הַתְּלוּיִם מֵהֶם, שֶׁיֵּשׁ מַלְאָכִים

לשון הקודש

וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן.

מִצַּד ה הִיא צְדָקָה, וּמִצַּד י הִיא כּוֹבַע עַל רֹאשׁ צַדִּיק אוֹת בְּרִית, עֲטָרָה בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק, וּמִצַּד ו נֶאֱמַר בָּהּ אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּהּ, מִצַּד ה׳ הָעֶלְיוֹנָה, וּרְחָבָה מִנִּי יָם.

וּכְשֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַמְשִׁיךְ נְבוּאָה, כָּל הַסְּפִירוֹת כְּלוּלִים בָּהֶם, וְנִקְרָאִים נְבִיאִים, וּמַלְכוּת הִיא דִּמְיוֹן כֻּלָּם, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יב יא) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֶדַּמֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַנָּבִיא (שם) וְדִבַּרְתִּי עַל הַנְּבִיאִים וְגוֹמֵר, שֶׁהִיא כְּמוֹ הָאַסְפַּקְלַרְיָאָה שֶׁכָּל הַפָּנִים נִרְאִין בָּהּ, כֵּן כָּל הַסְּפִירוֹת מַרְאִין בָּהּ כֹּחָם וְדִמְיוֹנָם וְצוּרָתָם, לְכָל נָבִיא כְּפִי הַשָּׂגָתוֹ לְמַעְלָה, וּכְמוֹ כֵּן לְמַטָּה הִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בַּכִּסֵּא הַכָּבוֹד, וּבְכָל הַמַּלְאָכִים, וְהָאוֹפַנִּים

גְּבוֹהִים עֲלֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ה ז) כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם, וְכֵן בְּכָל כּוֹכָב וּמַזָּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וְזֶהוּ וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה (הושע יב יא), וּלְכָל אֶחָד נִדְמֶה כְּפִי כֹּחוֹ שֶׁהִיא נִשְׁמָתוֹ, וְהָבֵן אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ.

יהו"ה הוּא בְּכֶתֶר, שֶׁהָיָה קוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הוּא וּשְׁמוֹ לְבַד בַּכֶּתֶר, כְּשֶׁבָּרָא הָעוֹלָם בְּמִדַּת רֵאשִׁית יָרַד עָלָיו, וְלֹא הָיָה חָסֵר מִלְּמַעְלָה, וְכֵן בְּכָל סְפִירָה, כְּמַדְלִיק נֵר מִנֵּר וְאֵינוֹ חָסֵר מִן הָרִאשׁוֹנָה וְלֹא מֵחֲבֶרְתָּהּ, עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית.

וּמִי שֶׁמַּכִּיר אוֹתוֹ בְּזֹאת, כְּמוֹ שֶׁמַּכִּיר אוֹתוֹ בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים, בַּעֲבוּר שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵהָעֶלְיוֹנִים, וְאִיהִי יְחוּד וְקֶשֶׁר כֻּלָּם, וְהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בַּתַּחְתּוֹנִים, וְעַל זֶה אָמַר הַנָּבִיא (ירמיה יט כג) אַל

לשון הקודש

וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וּבְכָל הָרְקִיעִים, וְהַכִּסְאוֹת שֶׁבָּהֶם, וְהַמַּלְאָכִים הַתְּלוּיִים מֵהֶם, שֶׁיֵּשׁ מַלְאָכִים גְּבוֹהִים עֲלֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ה ז) כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם, וְכֵן בְּכָל כּוֹכָב וּמַזָּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וְזֶהוּ וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה (הושע יב יא), וּלְכָל אֶחָד נִדְמֶה כְּפִי כֹּחוֹ, שֶׁהִיא נִשְׁמָתוֹ, וְהָבֵן אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ.

יהו"ה הוּא בְּכֶתֶר, שֶׁהָיָה קוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הוּא וּשְׁמוֹ לְבַד בַּכֶּתֶר, כְּשֶׁבָּרָא הָעוֹלָם, בְּמִדַּת רֵאשִׁית יָרַד עָלָיו, וְלֹא הָיָה חָסֵר מִלְּמַעְלָה, וְכֵן בְּכָל סְפִירָה, כְּמַדְלִיק נֵר מִנֵּר וְאֵינוֹ חָסֵר מִן הָרִאשׁוֹנָה וְלֹא מֵחֲבֶרְתָּהּ, עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית. **וּמִי** שֶׁמַּכִּיר אוֹתוֹ בְּזֹאת כְּמוֹ שֶׁמַּכִּיר אוֹתוֹ בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים, בַּעֲבוּר שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵהָעֶלְיוֹנִים, וְהִיא יְחוּד

יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל כִּי אִם בְּזֹאת, הִיא אִתְקְרִיאַת נְבוּאָה מִסִּטְרָא דִּנְבִיאַיָּא, חָכְמָה מִסִּטְרָא דְּחַכִּימַיָּיא, דְּכָל סְפִירָן אִתְקְרִיאוּ חֲכָמִים.

וְכ"ח אַתְוָון אִינוּן לְכָל עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְכֻלְּהוֹן אִינוּן בֵּין לִכְתִיבָה בֵּין לְכָל מִלָּה דְּיִתְעֲבִיד בִּידִין, דְּעוֹבָדָא דְכ"ח פִּרְקִין אִינוּן בַּעֲשַׂר אֶצְבְּעָאן, וְדָא אִיהוּ רָזָא מֵהַכֹּחַ אֶל הַפּוֹעֵל, וְכֹלָּא בְּחָכְמָה, וְרָזָא דְמִלָּה (תהלים קד כד) כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ.

אִית חָכְמָ"ה מִסִּטְרָא דְאַתְוָון, וְאִית חָכְמָה מִסִּטְרָא דִנְקוּדִין, דְּאַתְוָון אִינוּן בַּת קוֹל, וּבְהוֹן רָזָא דְדִבּוּרָא לִדְרָשָׁא וּלְכָל מִלָּה דְתַלְיָיא בִּדְרָשָׁא, תַּגִּין אִינוּן לְמַחֲשָׁבָה, וְאִינוּן בְּרָזָא דְהַאי קְרָא (שמות לא ד) וְלַחֲשׁוֹב מַחֲשָׁבוֹת וכו', וְכֻלְּהוֹן תַּלְיָין בִּשְׁכִינְתָּא תַתָּאָה, וְאִיהִי כֻּלָּא דְכֻלְּהוּ.

לשון הקודש

וְקֶשֶׁר כֻּלָּם, וְהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בַּתַּחְתּוֹנִים, וְעַל זֶה אָמַר הַנָּבִיא (ירמיה יט כג) אַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל כִּי אִם בְּזֹאת, הִיא נִקְרֵאת נְבוּאָה מִצַּד הַנְּבִיאִים, חָכְמָה מִצַּד הַחֲכָמִים, שֶׁכָּל הַסְּפִירוֹת נִקְרְאוּ חֲכָמִים. **וְעֶשְׂרִים** וּשְׁמוֹנֶה אוֹתִיּוֹת הֵן לְכָל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְכֻלָּן הֵן בֵּין לִכְתִיבָה בֵּין לְכָל דָּבָר שֶׁיֵּעָשֶׂה בַּיָּדַיִם, שֶׁמַּעֲשֶׂה שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה הַפְּרָקִים הֵם בְּעֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת, וְזֶהוּ הַסּוֹד, מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, וְהַכֹּל בְּחָכְמָה, וְסוֹד הַדָּבָר – כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ.

יֵשׁ חָכְמָה מִצַּד שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, וְיֵשׁ חָכְמָה מִצַּד שֶׁל הַנִּקֻּדוֹת, שֶׁהָאוֹתִיּוֹת הֵן בַּת קוֹל, וּבָהֶן סוֹד הַדִּבּוּר לִדְרָשָׁה וּלְכָל דָּבָר שֶׁתָּלוּי בִּדְרָשָׁה. הַתָּגִים הֵם לְמַחֲשָׁבָה, וְהֵם בְּסוֹד הַכָּתוּב הַזֶּה וְלַחְשֹׁב מַחֲשָׁבֹת וכו', וְכֻלָּם תְּלוּיִים בַּשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְהִיא הַכְּלָל שֶׁל כֻּלָּם.

וּבְרָזָא דְּא תִּשְׁבַּח טַעֲמִין וּנְקוּדִין וְאַתְוָון, וְהָכִי בְּכָל אָת וְאָת, וְרָזָא דְמִלָּה **ש'** תְּלַת תַּגִּין לְעֵילָא כְּמוֹ זַיְינִין דְּסֵפֶר תּוֹרָה, בָּה רְשִׁימִין (ס"א רְמִיזִין) כִּתְרִין וּנְקוּדִין וְאַתְוָון, וְהָכִי בְּכָל אָת וְאָת, ש' שַׁבָּת הַגָּדוֹל בִּינָה, שַׁבָּת הַקָּטָן מַלְכוּת, ב' תְּרֵין דְּרוֹעִין גְּדוּלָה גְבוּרָה, ת' תִּפְאֶרֶת, בֵּיהּ שְׁקִיל שַׁבָּת לְכָל אוֹרַיְיתָא, תְּלַת כִּתְרִין דְּש תְּלַת סְפִירָן עִלָּאִין, וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בִּתְיוּבְתָּא. דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר תְּפִלַּת כָּל פֶּה.

וְהָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרֵי תְּפִלַּת כָּל פֶּה, אֶלָּא (כָּל) אִיהוּ בֶ"ן י"ה מִן בִּינָ"ה, וְאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, אִיהוּ מְמוּצָע בִּתְלַת אַתְוָון דְּאִינוּן יה"ו, דְּאִתְכְּלִילָן בְּבִינָה, וְאִיהוּ מְמוּצָע כְּגוּפָא בֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין, וְאִיהוּ (דף מא ע"א) אוֹת בַּצַּדִּיק,

לשון הקודש

וּבְסוֹד זֶה תִּמְצָא אֶת הַטְּעָמִים וּנְקֻדּוֹת וְאוֹתִיּוֹת, וְכֵן בְּכָל אוֹת וָאוֹת, וְסוֹד הַדָּבָר **ש'** שְׁלֹשָׁה תָּגִים לְמַעְלָה כְּמוֹ זַיְינִים שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה, בָּה רְשׁוּמִים (רְמוּזִים) כְּתָרִים וּנְקֻדּוֹת וְאוֹתִיּוֹת, וְכָךְ בְּכָל אוֹת וְאוֹת. ש' שַׁבָּת הַגָּדוֹל בִּינָה, שַׁבָּת הַקָּטָן מַלְכוּת, ב' שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, גְּדֻלָּה גְּבוּרָה, ת' תִּפְאֶרֶת. בּוֹ שְׁקוּלָה שַׁבָּת לְכָל הַתּוֹרָה, שְׁלֹשָׁה כְתָרִים שֶׁל ש, שָׁלֹשׁ סְפִירוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וְכֻלָּם כְּלוּלִים בִּתְשׁוּבָה, שֶׁהִיא שְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר תְּפִלַּת כָּל פֶּה.

וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הַזֶּה נִקְרָא תְּפִלַּת כָּל פֶּה, אֶלָּא (כָּל) הוּא בֶ"ן י"ה מִן בִּינָה, וְהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הוּא מְמֻצָּע בְּשָׁלֹשׁ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן יה"ו, שֶׁנִּכְלָלוֹת בַּבִּינָה, וְהִיא מְמֻצָּע כְּמוֹ גּוּף בֵּין שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, וְהוּא אוֹת בְּצַדִּיק, שֶׁהוּא כָּלוּל בְּא"ת,

דְּאִיהוּ כְּלִיל בְּא"ת, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה כְּלִילָא מֵא' וְעַד ת', וְאִיהוּ כְּלִיל תְּלַת בִּרְכָאָן דִּצְלוֹתָא קַדְמָאִין, וּתְלַת בַּתְרָאִין, וְאִיהוּ כְּלִיל תְּרֵין וי"ו דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות כח ז) עַל שְׁתֵּי קְצוֹתָיו וְחֻבָּר, דְּאִינוּן (נ"א וְאִינוּן) י"ב בִּרְכָאָן דִּצְלוֹתָא דְּאִתְקְרִיאוּ אֶמְצָעִיּוֹת, וְכֻלְּהוּ חַ"י בִּרְכָאָן דְּאִתְכְּלִילָן בֵּיהּ דְּאִינוּן תְּלַת וָוִי"ן, (נ"א דְּאִתְּמַר בְּהוֹן יו"ד ה"א וא"ו ה"א), דְּאִיהוּ דוּ פַּרְצוּפִין, וְדָא אִיהוּ שְׁעוּר קוֹמָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם כו טז) עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ, בְּמַאי סָלְקַת לְעֶשֶׂר בְּאָת י'.

קָם סָבָא חַד פָּתַח וְאָמַר, וַדַּאי ה' אִית בָּהּ תְּלַת וָוִי"ן, דְּאִינוּן חַ"י בִּרְכָאָן, כְּגַוְונָא דָא ה', דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (משלי י ו) וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, מַאי רֹאשׁ צַדִּיק דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּבֵיהּ שַׁרְיָין חַ"י בִּרְכָאָן דְּה' עִלָּאָה, וּמִנֵּיהּ אִתְמְשִׁיכוּ לְה' זְעֵירָא

לשון הקודש

שֶׁהִיא שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה הַכְּלוּלָה מֵא' עַד ת', וְהוּא כוֹלֵל שָׁלֹשׁ בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה הָרִאשׁוֹנוֹת וְשָׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת, וְהוּא כוֹלֵל שְׁנֵי ו' ו', שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן עַל שְׁתֵּי קְצוֹתָיו וְחֻבָּר, שֶׁהֵן (וְהֵן) שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה בִּרְכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁנִּקְרְאוּ אֶמְצָעִיּוֹת, וְכָל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה הַבִּרְכוֹת שֶׁנִּכְלְלוּ בָהּ, שֶׁהֵן שָׁלֹשׁ וָוִי"ם, שֶׁהוּא דוּ פַּרְצוּפִים, וְזֶהוּ שִׁעוּר קוֹמָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ, בַּמָּה עוֹלוֹת לְעֶשֶׂר? בָּאוֹת י'.

קָם זָקֵן אֶחָד, פָּתַח וְאָמַר: וַדַּאי שֶׁבָּהּ' יֵשׁ לָהּ שָׁלֹשׁ וָוִי"ם, שֶׁהֵן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בִּרְכוֹת, כְּמוֹ זֶה: ה', שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק. מַה זֶּה רֹאשׁ צַדִּיק? זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁבּוֹ שׁוֹרוֹת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל ה' הָעֶלְיוֹנָה, וּמִמֶּנּוּ

עַל יְדָא דְצַדִּיק, וּבְגִין דָּא גּוּף וּבְרִית חַשְׁבִינָן חַד.

ו' דְּאִיהוּ בִּמְצִיעוּת ה"ה, אִיהוּ שִׁעוּר קוֹמָה, וְאִיהוּ אַמָּה, וְסָלִיק (נ"א דְּסָלִיק) בְּאָת י' לְעָשֶׂר אַמּוֹת, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות כו טז) עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ, וְאַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה רֹחַב הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד, דָּא ו' י', דְּאִיהוּ בְּרָזָא דְז', דְּכָל תַּגִּין בֵּיהּ אִתְקְרִיאוּ.

שְׁתֵּי כְתֵפוֹת (שם כח ז) חֹבְרֹת דָּא כָּתֵף עִלָּאָה וְכָתֵף תַּתָּאָה, דְּאִינּוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וְאִינּוּן ה"ה, אֶל שְׁנֵי קְצוֹתָיו אִינּוּן ו' ו', וּבְהוֹן אִתְעֲבִיד ה' ה' בְּחִבּוּרָא, וּבְגִין דָּא אֶל שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְחֻבָּר (שם).

בְּכָל אֲתַר אַמָּה אִיהִי ו', וּבְגִין דָּא אִיהִי בַּת שִׁשָּׁה טְפָחִים, וַחֲצִי הָאַמָּה דָּא י', דְּתְרֵין יוּדִי"ן אִינּוּן שִׁעוּרָא דְאַמָּה, וְאָת י' שִׁעוּרָא דִילָהּ תְּלַת טְפָחִים, וְדָא ג', וְעָשֶׂר אַמּוֹת דָּא אִיהוּ שִׁעוּרָא

לשון הקודש

נִמְשְׁכוּ לַה' הַתַּחְתּוֹנָה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק, וּמִשּׁוּם זֶה גּוּף וּבְרִית נֶחְשָׁבִים לְאֶחָד.

ו' שֶׁהוּא בְּאֶמְצַע ה"ה, הוּא שִׁעוּר קוֹמָה, וְהוּא אַמָּה, וְעוֹלֶה (שֶׁעוֹלֶה) בָּאוֹת י' לְעָשֶׂר אַמּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ וְאַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה רֹחַב הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד, זֶה ו' י', שֶׁהוּא בְּסוֹד שֶׁל ז', שֶׁכָּל הַתָּגִים נִקְרָאִים בּוֹ.

שְׁתֵּי כְתֵפוֹת חֹבְרֹת, זוֹ כָּתֵף עֶלְיוֹנָה וְכָתֵף תַּחְתּוֹנָה, שֶׁהֵן יָמִין וּשְׂמֹאל, וְהֵן ה"ה. אֶל שְׁנֵי קְצוֹתָיו, הֵם ו' ו', וּבָהֶם נַעֲשִׂים ה' ה' בְּחִבּוּר, וּמִשּׁוּם זֶה אֶל שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְחֻבָּר.

בְּכָל מָקוֹם אַמָּה הִיא ו', וּמִשּׁוּם זֶה הִיא בַּת שִׁשָּׁה טְפָחִים, וַחֲצִי הָאַמָּה זוֹ י', שֶׁשְּׁתֵּי יוּדִי"ן הֵן שִׁעוּר שֶׁל אַמָּה, וְהָאוֹת

דְּגוּפָא דְּבַר נַשׁ, לָקְבֵל עֲשָׂרָה דִּבְרִים דְּאִתְּמַר בְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, וְלָא אִשְׁתָּאַר בְּזִמְנָא דָא אֶלָּא אַרְבַּע

(ס"א דְּאִסְתַּלַּק ו' וְאִשְׁתָּאַר ד' מִן דּוּ פַּרְצוּפִין, וְשִׁעוּרָא דְּכֹלָּא ו', בְּאָת י' סָלִיק לְעֶשֶׂר), **כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ.**

וְכֻלְּהוּ רְמִיזֵי בְּגוּפָא כְּגַוְונָא דָא, בִּדְרוֹעָא יְמִינָא תְּרֵין אַמִּין מִן פִּרְקָא לְפִרְקָא, וְכֵן בִּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא תְּרֵין, הָא אַרְבַּע, וְכֵן בִּתְרֵין שׁוֹקִין ד' הָא ח', וּבְגוּפָא תְּרֵין הָא עֶשֶׂר, דָּא אִיהוּ עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ, הַקֶּשֶׁ"ר אִיהוּ בְּהִפּוּךְ אַתְוָון, בֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר.

וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָת (שם כו כז), **אִינּוּן חָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן דְּיַד יָמִין, וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית חָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן דְּיַד שְׂמָאלָא, וְאִינּוּן חָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן כֻּלְּהוּ**

לשון הקודש

י' הַשִּׁעוּר שֶׁלָּהּ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, וְזֶה ג', וְעֶשֶׂר אַמּוֹת זֶהוּ שִׁעוּר שֶׁל גּוּף אָדָם, כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה דְּבָרִים שֶׁנֶּאֱמְרוּ בְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, וְלֹא נִשְׁאָר בַּזְּמַן הַזֶּה אֶלָּא אַרְבָּעָה (שֶׁנִּתְעַלְּתָה ו' וְנִשְׁאֲרָה ד' מִדּוּ פַּרְצוּפִים, וְשִׁעוּר שֶׁל הַכֹּל ו', בְּאוֹת י' עוֹלֶה לְעֶשֶׂר), כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ.

וְכֻלָּם רְמוּזִים בַּגּוּף כְּמוֹ זֶה: בִּזְרוֹעַ יָמִין שְׁתֵּי אַמּוֹת מִפֶּרֶק לְפֶרֶק, וְכֵן בִּזְרוֹעַ שְׂמֹאל שְׁתַּיִם, הֲרֵי אַרְבַּע, וְכֵן בִּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם אַרְבַּע, הֲרֵי שְׁמוֹנֶה, וּבַגּוּף שְׁתַּיִם, הֲרֵי עֶשֶׂר, זֶהוּ עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ, הַקֶּשֶׁ"ר הוּא בְּהִפּוּךְ הָאוֹתִיּוֹת, בֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר.

וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָת, הֵם חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁל יַד יָמִין, וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית, חָמֵשׁ הָאֶצְבָּעוֹת שֶׁל יַד שְׂמֹאל, וְאוֹתָן חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת, כֻּלָּן מִדָּה

מִדָּה לַבְּרִיחִים, וְאִינוּן מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם וְגוֹמֵר (ישעיה מ יב), וְהָא אוּקְמוּהוּ, וְאִינוּן אָ אֵ אֹ אִ אֶ חָמֵשׁ נְקוּדִין אִלֵּין, דְּאִנּוּן קָמֵ"ץ צֵר"י חֹלֵ"ם חִירֵ"ק שֻׁרֵ"ק, אִינוּן בְּרָזָא דְאלהי"ם, דְּהָכִי סָלִיק בְּחֶשְׁבַּן, וְרָזָא דְאלהי"ם מָלֵא י"ה, וְדָא אִיהוּ (נ"א יה"ו) בִּינָה וַדַּאי.

וְהָכִי בְּרָזָא ה' אַלְפִּי"ן כְּלִילָן בְּה' תַּתָּאָה, וְאִלֵּין אַתְוָון אִינוּן תְּלַת נְשָׁמָה רוּחַ וְנֶפֶשׁ, ה' זְעֵירָא גוּפָא בֵּית קִבּוּל דְּכֻלְּהוּ, פְּתִילָה (ס"א פְּתִיל ה') דְּאִתְאַחֲדָן בֵּיהּ תְּלַת גּוּוָנִין דִּשְׁרַגָּא, דְּאִיהוּ נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם (משלי כ כז), זַיִת מִזֵּתִים דָּא צַדִּיק, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ, כָּתִית דְּכַתִּישׁ כְּתִישָׁא בְּאִינוּן אָתִין (ס"א זֵיתִין) דְּאִינוּן אֵבְרֵי גוּפָא, וְדָא בְּרִית מִילָה, לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא דְאִתְקְרִיאַת גַּד.

לשון הקודש

לַבְּרִיחִים, וְהֵן – מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם וְגוֹמֵר, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ, וְהֵם אָ אֵ אֹ אִ אֶ. חָמֵשׁ נְקֻדּוֹת אֵלּוּ, שֶׁהֵן קָמֵ"ץ צֵר"י חֹלֵ"ם חִירֵ"ק שׁוּרֵ"ק, הֵן בְּסוֹד שֶׁל אֱלֹהִי"ם, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה בְּחֶשְׁבּוֹן, וְסוֹד שֶׁל אֱלֹהִי"ם מָלֵא י"ה, וְזֶהוּ (יה"ו) בִּינָה וַדַּאי.

וְכָךְ בְּסוֹד ה' אַלְפִּי"ן כְּלוּלִים בַּה' הַתַּחְתּוֹנָה, וְהָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ הֵן שָׁלֹשׁ, נְשָׁמָה רוּחַ וְנֶפֶשׁ. ה' זְעֵירָה הַגּוּף, בֵּית קִבּוּל שֶׁל כֻּלָּם, הַפְּתִילָה (פְּתִיל ה') שֶׁנֶּאֱחָזִים בָּהּ שְׁלֹשֶׁת צִבְעֵי הַנֵּר, שֶׁהוּא נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם. זַיִת מִזֵּיתִים זֶה צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ שֶׁמֶן זַיִת זַךְ, כָּתִית, שֶׁכּוֹתֵשׁ כְּתִישָׁה בְּאוֹתָן הָאוֹתוֹת (זֵיתִים), שֶׁהֵן אֵיבְרֵי הַגּוּף, וְזוֹ בְּרִית מִילָה, אֶל הַשְּׁכִינָה שֶׁנִּקְרֵאת גַּד.

וְרָזָא דְּמִלָּה וְהַמָּן כִּזְרַע גַּד הוּא (במדבר יא ז), בְּהַהוּא יו"ד אִתְעֲבִידַת גִּיד, וְאַמַּאי אִתְקְרִיאַת גַּד, בְּגִין דְּאִיהִי כְּלִילָא מִז' סְפִירָאן דְּסָלְקִין לְחוּשְׁבַּן גַּד, וְאַמָּאי אִתְקְרִיאַת מָן, בְּגִין דְּכֹלָּא לָא יָדְעוּ מַה הוּא, דְּנָחִית לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָן דְּאִיהוּ כִּזְרַע גַּד חִוָּור, וְעֵינוֹ כְּעֵין הַבְּדֹלַח (שם), דְּאִיהוּ חִוָּור מִסִּטְרָא דִימִינָא, וְטַעְמוֹ כְּצַפִּיחִית בִּדְבָשׁ (שמות טז לא) מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, מַה הוּא, כְּלִיל מֵעֲשַׂר אַתְוָון דְּאִינוּן (דף מא ע"ב) יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְדָא מַנָּא דְאוֹרַיְיתָא, וְסָלִיק לְחֶשְׁבַּן מ"ה, וְלָא יָדְעוּ מַ"ה הוּא.

וְעֵרֶב רַב שָׁאִילוּ בִּשְׂרָא וְיָהִיב לוֹן, וּמַה כְּתִיב (במדבר יא לג) הַבָּשָׂר עוֹדֶנּוּ בֵּין שִׁנֵּיהֶם טֶרֶם יִכָּרֵת וְאַף יהו"ה כו', וְהַאי בָּשָׂר הָא אוּקְמוּהוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין בַּבָּשָׂר הַיּוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם, דָּא מַנָּא דְּאָכְלוּ

לשון הקודש

וְסוֹד הַדָּבָר – וְהַמָּן כִּזְרַע גַּד הוּא, בְּאוֹתָהּ יו"ד נַעֲשֵׂית גִּיד, וְלָמָּה נִקְרֵאת גַּד? מִשּׁוּם שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִשֶּׁבַע סְפִירוֹת שֶׁעוֹלוֹת לְחֶשְׁבּוֹן גַּד, וְלָמָּה נִקְרֵאת מָן? מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל לֹא יָדְעוּ מַה הוּא, שֶׁהוֹרִיד לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָן שֶׁהוּא כִּזְרַע גַּד לָבָן וְעֵינוֹ כְּעֵין הַבְּדֹלַח, שֶׁהוּא לָבָן מִצַּד הַיָּמִין, וְטַעְמוֹ כְּצַפִּיחִית בִּדְבָשׁ מִצַּד הַשְּׂמֹאל. מַה הוּא, כָּלוּל מֵעֲשֶׂר אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְזֶה הַמָּן שֶׁל הַתּוֹרָה, וְעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן מ"ה, וְלֹא יָדְעוּ מַ"ה הוּא.

וְעֵרֶב רַב בִּקְשׁוּ בָּשָׂר, וְנָתַן לָהֶם, וּמַה כָּתוּב? הַבָּשָׂר עוֹדֶנּוּ בֵּין שִׁנֵּיהֶם טֶרֶם הִכָּרֵת וְאַף יהו"ה כו', וְהַבָּשָׂר הַזֶּה הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בַּבָּשָׂר הַיּוֹרֵד מִן

עֵרֶב רַב, וְעִם כָּל דָּא אָמְרוּ עֲלָהּ אֵין דָּבָר טָמֵא (ס"א רַע) יוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם.

וְרָזָא דְּהַאי בָּשָׂר מַאי נִיהוּ, אֶלָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית ו ג) בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, וְרָזָא דָא לְחַכִּימֵי לִבָּא אִתְמַסַּר, וְהַאי בָּשָׂ"ר בְּהִפּוּכָא שֶׁבֶ"ר, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם מב יט) שֶׁבֶר רַעֲבוֹן בָּתֵּיכֶם, אִם זָכוּ בָּשָׂר קֹדֶשׁ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (איוב יט כו) וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹ"הַּ, וְאִם לָא נָטְרִין בְּהַאי בָּשָׂ"ר אוֹת בְּרִי"ת, אִתְהַפַּךְ לוֹן בַּשֶׁבֶ"ר.

(ס"א מצאתי) וְתָא חֲזִי כָּל שְׁמָא דְּאִיהִי מִן תְּרֵין אַתְוָון כְּגוֹן כִּי בְּיָ"הּ יהו"ה צוּר עוֹלָמִים (ישעיה כו ד) תַּלְיָא מִן חָכְמָה, וּמִן תְּלַת אַתְוָון תַּלְיָין מִן בִּינָה, וּמִן אַרְבַּע תַּלְיָן מִן שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וּמִן חָמֵשׁ תַּלְיָין בְּחָמֵשׁ סְפִירָן, וּמִן שִׁית תַּלְיָין מִן צַדִּיק, וּמִן שֶׁבַע וְתִשְׁעָה בֵּיהּ, מִן עֶשֶׂר בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי

לשון הקודש

הַשָּׁמַיִם זֶה הַמָּן שֶׁאָכְלוּ עֵרֶב רַב, וְעִם כָּל זֶה אָמְרוּ עָלָיו, אֵין דָּבָר טָמֵא (רַע) יוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם.

וְסוֹד הַבָּשָׂר הַזֶּה מַה הוּא? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, וְהַסּוֹד הַזֶּה נִמְסַר לְחַכְמֵי לֵב, וְזֶה הַבָּשָׂ"ר בְּהִפּוּךְ שֶׁבֶ"ר, וְעָלָיו נֶאֱמַר שֶׁבֶר רַעֲבוֹן בָּתֵּיכֶם, אִם זָכוּ – בְּשַׂר קֹדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹ"הַּ, וְאִם לֹא שׁוֹמְרִים בַּבָּשָׂ"ר הַזֶּה אוֹת בְּרִית, מִתְהַפֵּךְ לָהֶם לְשֶׁבֶ"ר.

וּבָא וּרְאֵה, כָּל שֵׁם שֶׁהוּא מִשְּׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ כִּי בְּיָ"הּ יהו"ה צוּר עוֹלָמִים, תָּלוּי מֵחָכְמָה, וּמִשָּׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת תְּלוּיִים מִבִּינָה, וּמֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת תְּלוּיִים מִשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וּמֵחָמֵשׁ תְּלוּיִים בְּחָמֵשׁ סְפִירוֹת, וּמִשֵּׁשׁ תְּלוּיִים מִצַּדִּיק,

עֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת, וּבָהּ מְעַשְּׂרִין, וּבְגִין דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר, אִתְּמַר בָּהּ אֵין שְׁכִינָה שׁוֹרָה בְּפָחוּת מֵעֲשָׂרָה (כאן חסר).

זַרְקָ"א הַאי תַּגָּא אִיהִי י', וְחוּטָא דִּילָהּ ו', וְהָא אוּקְמוּהוּ כּוֹרְכִין אֶת שְׁמַע עִם וְאָהַבְתָּ אֵת וְלָא הֲווֹ מַפְסִיקִין, בְּגִין דְּאָת י' אִיהִי אַבְנָא מַרְגְּלִיתָא קַדִּישָׁא יְקָרָא, קִירְטָא אִיהִי שָׁפָה, כְּלִילָא מֵחָמֵשׁ תִּקּוּנִין דְּאִינּוּן אחה"ע בומ"ף וְגוֹמֵר, וְדָא ה' זְעֵירָא, חָמֵשׁ אַבְנִין דְּקִירְטָא דָא ה' עִלָּאָה, דְּאִינּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, אִתְּעַבִּידוּ ה' אַבְנִין אֶחָד.

כְּרִיכוּ דְּכוּלְּהוּ ו' דְּאִיהוּ כְּלִיל שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, דְּאִינּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד (דברים ו ד), **וּבְהַהוּא כְּרִיכוּ צָרִיךְ**

לשון הקודש

וּמִשֶּׁבַע וְתִשְׁעָה בּוֹ, מִן עֶשֶׂר בַּשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא עֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת, וּבָהּ מְעַשְּׂרִים, וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר, נֶאֱמַר בָּהּ אֵין שׁוֹרָה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה.

זַרְקָ"א, הַתַּג הַזֶּה הוּא י' וְהַחוּט שֶׁלָּהּ ו', וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ כּוֹרְכִים אֶת שְׁמַע עִם וְאָהַבְתָּ אֵת, וְלֹא הָיוּ מַפְסִיקִים, מִשּׁוּם שֶׁהָאוֹת י' הִיא אֶבֶן מַרְגְּלִית קְדוֹשָׁה יְקָרָה, הַקֶּלַע הִיא שָׁפָה, כְּלוּלָה מֵחֲמִשָּׁה תִּקּוּנִים, שֶׁהֵם אחה"ע בומ"ף וְגוֹמֵר, וְזוֹ ה' זְעִירָה, חָמֵשׁ אֲבָנִים שֶׁל הַקֶּלַע זוֹ ה' הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהֵן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה, נַעֲשׂוּ ה' אֲבָנִים אַחַת.

הַכְּרִיכָה שֶׁל כֻּלָּם ו', שֶׁהוּא כּוֹלֵל אֶת שֵׁשׁ תֵּבוֹת הַיִּחוּד, שֶׁהֵן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל

לְסַחֲרָא קִירְטָא וּלְאָרְכָא בָּהּ, הַאי אַבְנָא כְּלִילָא מֵחָמֵשׁ, (נ"א מֵעֶשֶׂר), עַד דְּסָלִיק לָהּ עַד אֵין סוֹף, וְרָזָא דְּמִלָּה לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ (שם יז כ).

כַּד הַאי אַבְנָא בָּעֵאת לְמֶעֱבַד דִּינָא בַּעֲמָלֵק, אוֹ בְּסִטְרִין אָחֲרָנִין, וְכֵן בְּחַיָּבִין, נָטְלָא מִגְּבוּרָה, וְאִתְכְּלִילָן בָּהּ כָּל סְפִירָאן, וְאִתְקְרִיאוּ בָּהּ כֻּלְּהוּ גְּבוּרוֹת, וְכַד בָּעֵאת לְמֶעֱבַד חִנָּא וְחִסְדָּא בְּעָלְמָא, נָטְלָא מֵחֶסֶד, וְכֻלְּהוּ סְפִירָן אִתְכְּלִילָן בָּהּ וְאִתְקְרִיאוּ חֲסָדִים, וְכַד בָּעֵאת לְרַחֲמָא עַל עָלְמָא, נָטְלָא מֵעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְכֻלְּהוּ סְפִירָן אִתְכְּלִילוּ בָּהּ, וְאִתְקְרִיאוּ רַחֲמֵי.

וְהַאי י' אִיהִי בְּכָל סִטְרָא, אִם כֵּן בְּמַאי אִשְׁתְּמוֹדְעַת כַּד נָטְלָא מֵאֲבָהָן, אֶלָּא בִּנְקוּדָה, כַּד אִיהִי נְקִידָא מִסִּטְרָא דְּקַמְּ"ץ נָטְלָא

לשון הקודש

יהו"ה אֱלֹהֵינוּ יהו"ה אֶחָד, וּבְאוֹתָהּ כְּרִיכָה צָרִיךְ לְסוֹבֵב אֶת הַקְּלַע וּלְהַאֲרִיךְ בּוֹ, הָאֶבֶן הַזּוֹ כְּלוּלָה מֵחָמֵשׁ (נ"א מֵעֶשֶׂר), עַד שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ עַד אֵין סוֹף, וְסוֹד הַדָּבָר – לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ.

כְּשֶׁהָאֶבֶן הַזּוֹ רוֹצָה לַעֲשׂוֹת דִּין בַּעֲמָלֵק, אוֹ בִּצְדָדִים אֲחֵרִים, וְכֵן בָּרְשָׁעִים, נוֹטֶלֶת מִגְּבוּרָה, וְנִכְלָלִים בָּהּ כָּל הַסְּפִירוֹת, וְכֻלָּם נִקְרָאִים בָּהּ גְּבוּרוֹת, וּכְשֶׁרוֹצָה לַעֲשׂוֹת חֵן וָחֶסֶד בָּעוֹלָם, נוֹטֶלֶת מֵחֶסֶד, וְכָל הַסְּפִירוֹת נִכְלָלוֹת בָּהּ, וְנִקְרָאוֹת חֲסָדִים, וּכְשֶׁרוֹצָה לְרַחֵם עַל הָעוֹלָם, נוֹטֶלֶת מִן הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְכָל הַסְּפִירוֹת נִכְלָלוֹת בָּהּ, וְנִקְרָאוֹת רַחֲמִים. **וְהַי'** הַזּוֹ הִיא בְּכָל צַד, גַּם כֵּן בַּמֶּה נוֹדַעַת כְּשֶׁנּוֹטֶלֶת מִן הָאָבוֹת? אֶלָּא בִּנְקֻדָּה.

מֵחֶסֶד, וְכַד אִיהִי נְקִידָא מִסִּטְרָא דִשְׁבָ"א נַטְלָא (ס"א יָנְקָא) מִגְּבוּרָה, וְכַד נְקִידָא מֵחֵילֵ"ם אִיהוּ מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דִתְלַת נְקוּדִין אִלֵּין אִינּוּן מַיָּא וְאֶשָּׁא וְרוּחָא (כאן חסר והוא בתקוז"ח דף כ"ד ע"ג).

וַיֹּאמֶר אֵי הֶבֶל אָחִיךָ (בראשית ד ט), תָּא חֲזֵי תְּרֵין אַתְוָון אִלֵּין דְּאִסְתַּלְקוּ מִנֵּיהּ, דִּבְהוֹן חָב, גָּרְמוּ לֵיהּ מִיתָה, א' אָמוֹן מוּפְלָא וּמְכוּסֶה, י' מַחֲשָׁבָה, אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, וְהָא כַּמָּה מַחֲשָׁבִין אִינּוּן, שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִתְקְרֵי מַחֲשָׁבָה, חָכְמָה עִלָּאָה אִתְקְרֵי מַחֲשָׁבָה, וּלְעֵילָא לְעֵילָא מַחֲשָׁבָה, וּלְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ מַחֲשָׁבָה, דְּלֵית לְעֵילָא מִנָּהּ, וְהִיא סְתִימָא דְכָל סְתִימִין, עִלָּאָה דְכָל עִלָּאִין, אִי תֵּימָא דְסָלִיק מַחֲשַׁבְתֵּיהּ דְּאָדָם תַּמָּן, לָא, דְּהָא אִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ג י) וָאִירָא כִּי עֵירוֹם

לשון הקודש

כְּשֶׁהִיא מְנֻקֶּדֶת מִצַּד שֶׁל הַקְּמֵ"ץ הִיא נוֹטֶלֶת מֵחֶסֶד, וּכְשֶׁהִיא מְנֻקֶּדֶת מִצַּד שֶׁל שְׁבָ"א הִיא נוֹטֶלֶת (יוֹנֶקֶת) מִגְּבוּרָה, וּכְשֶׁמְּנֻקֶּדֶת מֵחֵילֵ"ם הִיא מִצַּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. שְׁלֹשׁ הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ הֵן מַיִם וְאֵשׁ וְרוּחַ.

וַיֹּאמֶר אֵי הֶבֶל אָחִיךָ, בֹּא וּרְאֵה, שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ שֶׁהִסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ, שֶׁבָּהֶן חָטָא, גָּרְמוּ לוֹ מִיתָה. א' אָמוֹן מֻפְלָא וּמְכֻסֶּה, י' מַחֲשָׁבָה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, וַהֲרֵי כַּמָּה מַחֲשָׁבוֹת הֵן; הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה נִקְרֵאת מַחֲשָׁבָה, חָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה נִקְרֵאת מַחֲשָׁבָה, וּלְמַעְלָה לְמַעְלָה מַחֲשָׁבָה, וּלְמַעְלָה מִכֻּלָּם מַחֲשָׁבָה, שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִמֶּנָּה, וְהִיא נִסְתֶּרֶת שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים, עֶלְיוֹנָה שֶׁל כָּל הָעֶלְיוֹנִים, אִם תֹּאמַר שֶׁעוֹלָה מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל אָדָם לְשָׁם? לֹא, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר בּוֹ

אָנֹכִי וָאֵחָבֵא, דְּהַאי עֵרוֹם אַחֲזֵי דְּאִתְפַּשַּׁט מִלְּבוּשֵׁיהּ, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בְּאַבָּא וָאֵחָבֵא, וּבְבְרָא וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה (שמות ג ו).

אָמַר לֵיהּ בְּרִי בְּכֹלָּא חָאב, בְּמַחֲשָׁבָה דְּאִיהִי לְבוּשָׁא לְמַחֲשָׁבָה סְתִימָא, וּבְמַחֲשָׁבָה סְתִימָא, וְדָא הֲוָה מִיתָה דִּילֵיהּ, דְּאִסְתַּלַּק מַחֲשָׁבָה סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין מִנֵּיהּ, דְּאִיהוּ חַ"י הַחַיִּי"ם, דְּבַאֲתַר דְּאִיהוּ תַּמָּן לֵית מִיתָה תַּמָּן, וְחָאב בְּמַחֲשָׁבָה סְתִימָא וְאִשְׁתָּאַר (דף מב ע"א) עֵרוֹם מִינָּהּ, מִכָּל מַה דִּלְעֵילָא מִן אִימָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי תְּשׁוּבָה חָאב, וְאִסְתַּלְּקוּ מִנֵּיהּ, וְאִי לָאו דְּקָמַת עִמֵּיהּ תְּשׁוּבָה וְגָלַת עִמֵּיהּ, הֲוָה אִתְאֲבִיד מִכָּל וָכֹל, וּבְגִין דָּא (תהלים קל ג) אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר י"ה אדנ"י מִי יַעֲמוֹד, מִי יַעֲמוֹד וַדַּאי, וּבְגִין דָּא וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם (ישעיהו נ א), הַהִיא דְּאִתְּמַר בָּהּ (דברים כב ז) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח

לשון הקודש

וָאִירָא כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא, שֶׁהֲרֵי עֵירוֹם מַרְאֶה שֶׁהִתְפַּשֵּׁט מִלְּבוּשׁוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בְּאַבָּא וָאֵחָבֵא, וּבַבֵּן – וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה.

אָמַר לוֹ: בְּנִי, בַּכֹּל הוּא חָטָא, בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁהִיא לְבוּשׁ לַמַּחֲשָׁבָה הַנִּסְתֶּרֶת, וּבַמַּחֲשָׁבָה הַנִּסְתֶּרֶת, וְזוֹ הָיְתָה הַמִּיתָה שֶׁלּוֹ, שֶׁהִסְתַּלְּקָה הַמַּחֲשָׁבָה הַנִּסְתֶּרֶת שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים מִמֶּנּוּ, שֶׁהוּא חַ"י הַחַיִּי"ם, שֶׁבַּמָּקוֹם שֶׁהוּא שָׁם אֵין שָׁם מִיתָה, וְחָטָא בַּמַּחֲשָׁבָה הַנִּסְתֶּרֶת וְנִשְׁאַר עֵירוֹם מִמֶּנָּה. מִכָּל מַה שֶּׁלְּמַעְלָה מִן הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא תְּשׁוּבָה, הוּא חָטָא, וְהִסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ, וְאִם לֹא שֶׁעָמְדָה עִמּוֹ תְּשׁוּבָה וְגָלְתָה עִמּוֹ, הָיָה נֶאֱבָד מִכֹּל וָכֹל, וּמִשּׁוּם זֶה אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָהּ אדנ"י מִי

אֶת הָאֵם, אֶת לְאַסְגָּאָה שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה עִמָּהּ.

אִימָּא עִלָּאָה קָמַת בְּאָדָם, וְאִימָּא תַּתָּאָה בְּהֶבֶל, דְּחוֹבָא דְּאָדָם רַב הֲוָה מִדְּהֶבֶל, וּבְגִין דָּא בְּרִי א"י מִן אהי"ה, אִיהוּ א"י דְּחָב בֵּיהּ הֶבֶל, וְאִסְתַּלְקוּ וְאִשְׁתְּאָרַת (נ"א קַיִן וְאִסְתַּלֵּק וְאִשְׁתְּאַרוּ), ה"ה, וּבְגִין דָּא אֵ"י הֶבֶל אָחִיךָ, וְאִיהוּ א"י מִן אדנ"י, וְאִשְׁתְּאַר ד"ן מִן אדנ"י, חוֹבָא דְּאָדָם גָּרַם דְּאִסְתַּלַּק י"ו מִן יהו"ה, וְאִשְׁתְּאַר ה"ה.

אָמַר לֵיהּ אַבָּא וְהָא י"ו הֲוָה לֵיהּ לְמֶהֱוֵי ו"י, אָמַר לֵיהּ בְּרִי וַדַּאי דָּא רָזָא דְּחָב בְּמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה, דְּאִסְתַּלַּק י' מִן א, וְאִשְׁתְּאָרַת ו"י, בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק מִתַּמָּן עִלַּת הָעִלּוֹת דְּאִיהוּ מַחֲשָׁבָה סְתִימָא בְּאָת י' מִן א, דְּלֵית יִחוּדָא (ס"א מַחֲשָׁבָה) בַּר מִנֵּיהּ, וְהָכָא רָזָא דְּלָא אִתְגַּלְיָא עַד הַשְׁתָּא, וְדָא

לשון הקודש

יַעֲמֹד, מִי יַעֲמֹד וַדַּאי, וּמִשּׁוּם זֶה וּבִפְשִׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, אֶת לְרַבּוֹת שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה עִמָּהּ.

הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה עָמְדָה עִם אָדָם, וְהָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה עִם הֶבֶל, שֶׁחָטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָיָה גָּדוֹל מִשֶּׁל הֶבֶל, וּמִשּׁוּם זֶה, בְּנִי, א"י מִן אהי"ה, הוּא אֵ"י שֶׁחָטָא בּוֹ הֶבֶל אָחִיךָ, וְהִסְתַּלְּקוּ, וְנִשְׁאָר (קַיִן וְנִסְתַּלֵּק וְנִשְׁאֲרוּ) ה"ה, וּמִשּׁוּם זֶה אֵ"י הֶבֶל אָחִיךָ, וְהוּא א"י מִן אדנ"י, וְנִשְׁאָר ד"ן מִן אדנ"י, הַחֵטְא שֶׁגָּרַם אָדָם שֶׁהִסְתַּלֵּק י"ו מִן יהו"ה, וְנִשְׁאָר ה"ה.

אָמַר לוֹ: אַבָּא, וַהֲרֵי י"ו הָיָה לוֹ לִהְיוֹת ו"י? אָמַר לוֹ: בְּנִי, וַדַּאי זֶה הַסּוֹד שֶׁחָטָא בַּמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִסְתַּלֵּק י' מִן א' וְנִשְׁאֲרָה ו"י, מִשּׁוּם שֶׁהִסְתַּלֵּק מִשָּׁם עִלַּת הָעִלּוֹת, שֶׁהוּא מַחֲשָׁבָה סְתוּמָה בָּאוֹת י'

אִיהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ (תהלים צא יד), שֵׁם י', דְּלֵית לְעֵילָא מִנֵּיהּ כְּלָל, אֶלָּא הַהוּא דְּבָרָא כֹּלָּא, וְלֵית מָאן דְּבָרָא לֵיהּ, דְּאִית בּוֹרֵא דְּאִתְבְּרִי, כְּגוֹן מַיָּא דְּאִיהוּ בּוֹרֵא לַעֲשַׂבִּים וְגָדֵל לוֹן וְאִיהוּ אִתְבְּרִי, אֲבָל הַאי בָּרָא וְלָא אִתְבְּרִי, אִיהוּ דְּלֵית אֱל"ה לְעֵילָא מִנֵּיהּ.

אָמַר לֵיהּ אַבָּא מַאי או"י הו"י, אָמַר לֵיהּ בְּרִי הַאי אִיהוּ כַּד אִסְתַּלַּק א מִן אהי"ה, עִם י"ו מִן יהו"ה, אִתְעֲבִיד או"י, אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי הַאי א דְּתַמָּן ו"י לְעֵילָא מִן א' מִן אהי"ה אִיהִי, וּמִכָּל שְׁמָהָן, אָמַר לֵיהּ בְּרִי אִית א' דְּאִיהִי בְּדִיוֹקְנָא דָא יו"ד, י' לְעֵילָא ו' בְּאֶמְצַע ד' לְתַתָּא, וְדָא א' מִן אהי"ה, א' מִן אדנ"י, אֲבָל הַאי א סוֹפָהּ כִּתְחִלָּתָהּ וּתְחִלָּתָהּ כְּסוֹפָהּ, וּבָהּ אָמַר עִלַּת הָעִלּוֹת אֲנִי

לשון הקודש

מִן א', שֶׁאֵין יִחוּד (מַחֲשָׁבָה) חוּץ מִמֶּנּוּ, וְכָאן סוֹד שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה עַד עַכְשָׁו, וְזֶהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ, שֵׁם י' שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ כְּלָל, אֶלָּא אוֹתוֹ שֶׁבָּרָא הַכֹּל, וְאֵין מִי שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ, שֶׁיֵּשׁ בּוֹרֵא שֶׁנִּבְרָא, כְּמוֹ מַיִם שֶׁהוּא בּוֹרֵא אֶת הָעֲשָׂבִים וּמְגַדֵּל אוֹתָם וְהוּא נִבְרָא, אֲבָל זֶה בָּרָא וְלֹא נִבְרָא, הוּא שֶׁאֵין אֱלוֹ"הַּ לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ.

אָמַר לוֹ: אַבָּא, מַה זֶּה או"י הו"י? אָמַר לוֹ: בְּנִי, זֶהוּ כְּשֶׁהִסְתַּלֵּק א מִן אהי"ה, עִם י"ו מִן יהו"ה נַעֲשָׂה או"י. אָמַר לוֹ: אִם כָּךְ, הָא' הַזּוֹ שֶׁשָּׁם ו"י לְמַעְלָה מִן א', מִן אהי"ה הִיא, וּמִכָּל הַשֵּׁמוֹת. אָמַר לוֹ: בְּנִי, יֵשׁ א שֶׁהִיא בִּדְמוּת זֶה: יו"ד, י' לְמַעְלָה ו' בָּאֶמְצַע ד' לְמַטָּה, וְזוֹ א' מִן אהי"ה, א' מִן אדנ"י, אֲבָל הָא' הַזּוֹ, סוֹפָהּ כִּתְחִלָּתָהּ, וּתְחִלָּתָהּ כְּסוֹפָהּ, וּבָהּ אָמַר עִלַּת הָעִלּוֹת

רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן (ישעיהו מד ו), וּבְאָת ו' דְּאֶמְצָעִיתָא וּמִבַּלְעָדַי אֵין אלהי"ם.

אָמַר לֵיהּ הָא וַדַּאי אִתְגַּלְיָא לִי מַה דְּלָא יְדַעְנָא עַד הַשְׁתָּא, וְלָא עָתִיד לְאִתְגַּלְיָא עַד יוֹמִין דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, אָמַר לֵיהּ אִי הָכִי אִשְׁתְּמוֹדָע דְּאִית אָדָם קַדְמוֹן לְכָל קְדוּמִים, וְאִית אָדָם אָחֲרָא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי הָכִי הוּא וַדַּאי, אָדָם דְּבָרָא לֵיהּ עִלַּת הָעִלּוֹת בְּדִיוֹקְנָא דִילֵיהּ סָתִים וְגָנִיז, הַאי גָּרַם דְּאִסְתַּלַּק עִלַּת הָעִלּוֹת, אָדָם תִּנְיָינָא חָאב בְּמַחֲשָׁבָה, וְאָדָם תְּלִיתָאָה חָאב בְּמַעֲשֶׂה, דְּתַלַּת אָדָם אִינוּן, אָדָם דְּבְרִיאָה, אָדָם דְּיְצִירָה, אָדָם דַּעֲשִׂיָּה, דְּלַאו כָּל חוֹבִין שָׁוִין.

אָמַר לֵיהּ בְּרִי עִם כָּל דָּא הֲוָה ה' קַיְימָא קַמֵּיהּ דְּאָדָם, בָּתַר דְּאָתוּ עֵרֶב רַב וְעָבְדוּ יַת

לשון הקודש

אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן, וּבָאוֹת ו' שֶׁל הָאֶמְצַע וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִי"ם.

אָמַר לוֹ: הֲרֵי וַדַּאי הִתְגַּלָּה לִי מַה שֶּׁלֹּא יָדַעְתִּי עַד עַכְשָׁו וְלֹא עָתִיד לְהִתְגַּלּוֹת עַד הַיָּמִים שֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. אָמַר לוֹ: אִם כָּךְ, נוֹדַע שֶׁיֵּשׁ אָדָם קַדְמוֹן לְכָל קְדוּמִים, וְיֵשׁ אָדָם אַחֵר. אָמַר לוֹ: בְּנִי, כָּךְ הוּא וַדַּאי, הָאָדָם שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ עִלַּת הָעִלּוֹת בִּדְמוּתוֹ, סָתוּם וְגָנוּז, זֶה גָּרַם שֶׁהִסְתַּלֵּק עִלַּת הָעִלּוֹת. אָדָם הַשֵּׁנִי חָטָא בְּמַחֲשָׁבָה, וְאָדָם שְׁלִישִׁי חָטָא בְּמַעֲשֶׂה, שֶׁשְּׁלֹשָׁה אָדָם הֵם, אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, אָדָם שֶׁל יְצִירָה, וְאָדָם שֶׁל עֲשִׂיָּה, שֶׁאֵין כָּל הַחֲטָאִים שָׁוִים.

אָמַר לוֹ: בְּנִי, עִם כָּל זֶה הָיְתָה ה' עוֹמֶדֶת לִפְנֵי אָדָם, אַחַר שֶׁבָּאוּ עֵרֶב רַב וְעָשׂוּ אֶת

עֶגְלָא, גָּרְמוּ דְּאִסְתַּלַּק ה' לְגַבֵּי ו"י, וְאִתְעֲבִיד הו"י, וּמָאן גָּרַם דָּא, הוֹי גּוֹי חוֹטֵא (ישעיהו א ד), וְאִשְׁתְּאָרַת ה' בַּתְרָאָה יְחִידָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איכה א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, דִּבְקַדְמִיתָא וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵיהֶן (רות א יט) ה"ה, לְבָתַר אִסְתַּלְּקַת ה' עִלָּאָה, אִשְׁתְּאָרַת ה' תַּתָּאָה בַּתְרָאָה יְחִידָה, בָּתַר דְּאִתְעָרְבוּ טוֹב עִם רָע, מַה דְּאַפְרִישׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א ד) וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, גָּרְמוּ דְגָלַת שְׁכִינְתָּא וְאִתְעָרְבַת בֵּין אוּמִין דְּעָלְמָא, (ס"א בֵּין אוּמִין דְּעָלְמָא וּבְנָהָא עִמָּהּ) וּמְנַטְרָא לוֹן (ס"א לְנַטְרָא לָהּ) בְּגָלוּתָא, בְּהַהוּא זִמְנָא נָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל אַתְוֵי דְּאִסְתַּלְּקוּ בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מב ח) אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וכו'. (דף מב ע"ב).

לשון הקודש

הָעֵגֶל, גָּרְמוּ שֶׁתִּסְתַּלֵּק ה' לְו"י וְנֶעֱשְׂתָה הו"י, וּמִי גָּרַם אֶת זֶה? הוֹי גּוֹי חוֹטֵא, וְנִשְׁאֲרָה ה' אַחֲרוֹנָה יְחִידָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, שֶׁבַּתְּחִלָּה וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵיהֶן, ה"ה, אַחַר כָּךְ הִסְתַּלְּקָה ה' הָעֶלְיוֹנָה, וְנִשְׁאֲרָה ה' הַתַּחְתּוֹנָה יְחִידָה. אַחַר שֶׁהִתְעָרְבוּ טוֹב עִם רָע, מַה שֶׁהִפְרִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, גָּרְמוּ שֶׁגָּלְתָה שְׁכִינָה וְהִתְעָרְבָה בֵּין הָאֻמּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם (בֵּין אֻמּוֹת הָעוֹלָם וּבָנֶיהָ עִמָּהּ) וְשׁוֹמֶרֶת אוֹתָם (לִשְׁמֹר אוֹתָם) בַּגָּלוּת. בְּאוֹתוֹ זְמַן יוֹרֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל אוֹתִיּוֹתָיו שֶׁהִסְתַּלְּקוּ בַּגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן כו'.

תִּקּוּנָא עֶשְׂרִין, וְחַד וְעֶשְׂרִין

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, אלהי"ם מִ"י אֵלֶּ"ה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיהו מ כו) **שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּ"ה.**

בְּרֵאשִׁית, נָחְתוּ תַּמָּן תְּרֵין סָבִין, וְאָמְרִין אִתְעֲסַקְנָא בְּמַה דַּהֲוֵיתוּן וַאֲנַן לָא הֲוֵינָן (נ"א וְלָא הַוֵינָן), **וְדָא ב' תְּרֵין רֵאשִׁית.**

הָא סָבָא עִלָּאָה קָא נָחִית בֵּינַיְיהוּ, אָמַר הָא אֲנַן חַד, וּתְלַת הֲוֵינָן וּכְעַן אֲנַן חַד, אלהי"ם וַדַּאי מִ"י בָרָא אֵלֶּה, מִ"י בָרָא בְּאִלֵּין תְּלַת, וְאִיהִי רְבִיעָאָה, וּשְׁבִיעָאָה, (ס"א וְחַמִּשָׁאָה), (וס"א וּתְשִׁיעָאָה).

בְּרֵאשִׁית אִינּוּן שִׁית סָבִין, וּמָאן נִינְהוּ אֶת הַשָּׁמַיִם, וְאֶת הָאָרֶץ, הָא אֲנַן שִׁבְעָה וּתְלַת גְּנִיזִין עֲלַיְיהוּ.

לשון הקודש

תִּקּוּן עֶשְׂרִים, וְאֶחָד וְעֶשְׂרִים

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, אֱלֹהִי"ם מִ"י אֵלֶּ"ה, עָלָיו נֶאֱמַר שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִ"י בָרָא אֵלֶּ"ה.

בְּרֵאשִׁית, יָרְדוּ שָׁם שְׁנֵי זְקֵנִים, וְאוֹמְרִים הִתְעַסַּקְנוּ בְּמַה שֶׁהֱיִיתֶם, וְאָנוּ לֹא הָיִינוּ (וְלֹא הֱיִינוּ), וְזֶה ב', שְׁנֵי רֵאשִׁית.

הִנֵּה הַזָּקֵן הָעֶלְיוֹן יָרַד בֵּינֵיהֶם. אָמַר: הֲרֵי אָנוּ אֶחָד וְשָׁלֹשׁ הָיִינוּ, וְכָעֵת אָנוּ אֶחָד, אֱלֹהִי"ם וַדַּאי, מִ"י בָרָא אֵלֶּ"ה, מִי בָרָא בְּאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ, וְהִיא רְבִיעִית וּשְׁבִיעִית (וְחֲמִישִׁית) (וּתְשִׁיעִית).

בְּרֵאשִׁית הֵם שִׁשָּׁה זְקֵנִים, וּמִי הֵם? אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, הֲרֵי אָנוּ שִׁבְעָה, וּשְׁלֹשָׁה גְּנוּזִים עֲלֵיהֶם.

בְּאִלֵּין שִׁבְעָה סָבִין וּבַת שִׁבַּת יְחִידָה לְקִבְלֵיהוּ שִׁבְעָה, וּבְגִין דָּא הָא אֲנַן שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת, חַד עוּלִימָא הֲוָה מְזַנֵּב אַבַּתְרַיְיהוּ.

וְאִלֵּין סָבִין אַעְרְעוּ בְּבוֹצִינָא קַדִּישָׁא וְחַבְרוֹי, אָמְרוּ לֵיהּ רַבִּי רַבִּי, אַנְתְּ וַחֲבֵרָךְ אַשְׁכַּחְתּוּן חַד עוּלִימָא דְּאִיהוּ בְּאָרְחָא מְזַנֵּב אַבַּתְרַיְיכוּ.

אָמַר לוֹן, אַעְרַעְנָא בְּמַשְׁרְיָין סַגִּיאִין דַּהֲווֹ קָא אַתְיָין מִקַּרְבָא דְּחִוְיָא, וְאִנּוּן מַשְׁרְיָין דְּמַלְאָכִין דְּנָחְתִּין מְזַרְזָן לְקַבְּלָא צְלוֹתִין, מִסִּטְרָא דְחַמְשִׁין אַתְוָון דְּמְיַחֲדִין יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹמָא, דְּבְהוֹן וַחֲמוּשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם (שמות יג יט), דְּמַלְאָכִין דְּנָחֲתִין לְאַגָּחָא קְרָבָא, דְּקָא מְמַנָּן עַל צְלוֹתִין, כֻּלְּהוּ הֲוה נָחֲתִין (ס"א סָלְקִין) בְּתוּקְפָּא דִּגְבוּרָה, כַּד נָצְחִין לְחִוְיָא, וְכַמָּה חֵילִין דִּילֵיהּ

לשון הקודש

בְּשִׁבְעַת הַזְּקֵנִים הַלָּלוּ וּבַת, שֶׁבַּת יְחִידָה כְּנֶגְדָּם שִׁבְעָה, וּמִשּׁוּם זֶה הֲרֵי אָנוּ שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת, עֶלֶם אֶחָד הָיָה מְזַנֵּב אַחֲרֵיהֶם.

וְאֵלּוּ הַזְּקֵנִים פָּגְשׁוּ אֶת הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וַחֲבֵרָיו, אָמְרוּ לוֹ: רַבִּי רַבִּי, אַתָּה וַחֲבֵרֶיךָ מְצָאתֶם עֶלֶם אֶחָד שֶׁהוּא בַּדֶּרֶךְ מְזַנֵּב אַחֲרֵיכֶם?

אָמַר לָהֶם: פָּגַשְׁנוּ מַחֲנוֹת רַבִּים שֶׁהָיוּ בָּאִים מֵהַקְּרָב שֶׁל הַנָּחָשׁ, וְהֵם מַחֲנוֹת הַמַּלְאָכִים שֶׁיּוֹרְדִים מְזוֹרְזִים לְקַבֵּל הַתְּפִלּוֹת, מִצַּד שֶׁל חֲמִשִּׁים הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶן מְיַחֲדִים יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם, שֶׁבָּהֶם וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם, שֶׁהַמַּלְאָכִים שֶׁיּוֹרְדִים לַעֲרֹךְ הַקְּרָב, שֶׁמְּמֻנִּים עַל תְּפִלּוֹת, כֻּלָּם הָיוּ יוֹרְדִים

דְּקָא רָדְפִין אַבַּתְרַיְיהוּ, בְּכַמָּה חוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל, וְאִינוּן מָאֲרֵי צְלוֹתִין, וּמִסְתַּכְּלִין בְּשֵׁם יהו"ה דְּאִיהִי בִּינָה, דְּנָחְתָּא עֲלַיְיהוּ בְּתוּקְפָּא דִּגְבוּרָה, כֻּלְּהוּ נָפְלִין מִקִּיּוּמַיְיהוּ, וְאִתְקַיָּים בְּהוּ סוּם וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם (שם טו א), דָּא יָם נ' שַׁעֲרֵי בִינָה, חַמְשִׁין אַתְוָון דִּקְרִיאַת שְׁמַע.

אָמְרוּ לֵיהּ וּלְחַבְרַיָּא הֲוָה לְכוּ לְעַיְינָא לְאִסְתַּכְּלָא בָּתַר הַהוּא דְּמִזַּנֵּב בָּתַר צְלוֹתִין דְּאִינוּן חַלָּשִׁין, וְלֵית לוֹן רְשׁוּ לְסַלְקָא עִם אָחֲרָנִין וּלְפָרְחָא עִמְּהוֹן לְעֵילָא, וּבְגִין אִינוּן צְלוֹתִין חַלָּשִׁין אִתְּמַר (דברים כה יח) וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ, (ישעיה יא ו) דְּנַעַר קָטָן נוֹהֵג בָּם.

דְּאִלֵּין עֶשֶׂר סָלְקִין בְּיו"ד ה"א וא"ו ה"י, וְכָל חַד אִית לֵיהּ צְלוֹתֵיהּ, וְאִם חָסֵר חַד מִנַּיְיהוּ

לשון הקודש

(עולים) בְּתֹקֶף הַגְּבוּרָה, כְּשֶׁמְּנַצְּחִים אֶת הַנָּחָשׁ, וְכַמָּה חֲיָלוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁרוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם, בְּכַמָּה חֲטָאִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהֵם בַּעֲלֵי תְּפִלּוֹת, וּמִסְתַּכְּלִים בְּשֵׁם יהו"ה שֶׁהִיא בִּינָה, שֶׁיּוֹרֶדֶת עֲלֵיהֶם בְּתֹקֶף הַגְּבוּרָה, כֻּלָּם נוֹפְלִים מִקִּיּוּמָם, וּמִתְקַיֵּם בָּהֶם סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם, זֶה יָם, נ' שַׁעֲרֵי בִינָה, חֲמִשִּׁים הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע.

אָמְרוּ לוֹ וְלַחֲבֵרִים: הָיָה לָכֶם לְעַיֵּן לְהִסְתַּכֵּל אַחַר אוֹתוֹ שֶׁמְּזַנֵּב אַחַר הַתְּפִלּוֹת שֶׁל אוֹתָם שֶׁהֵם חַלָּשׁוֹת, וְאֵין לָהֶן רְשׁוּת לַעֲלוֹת עִם הָאַחֵרוֹת וְלִפְרֹחַ עִמָּן לְמַעְלָה, וּבִשְׁבִיל אוֹתָן תְּפִלּוֹת הַחַלָּשׁוֹת, נֶאֱמַר וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ, שֶׁנַּעַר קָטָן נוֹהֵג בָּם.

שֶׁאֵלּוּ הָעֶשֶׂר עוֹלִים בְּיו"ד ה"א וא"ו ה"י, וּלְכָל אֶחָד יֵשׁ אֶת תְּפִלָּתוֹ, וְאִם חָסֵר

אֲפִילוּ בַּתְּרָאָה, לָא סָלִיק צְלוֹתָא דִּילֵיהּ עִמֵּיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ עַנְיָא, וְלֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְסַלְקָא צְלוֹתֵיהּ עִם אָחֲרָנִין, כֻּלְּהוּ צְלוֹתִין מִתְעַכְּבָן לְסַלְקָא, עַד דְּהַהִיא צְלוֹתָא דְעַנְיָא סְלִיקַת, וּבְגִין דָּא תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטוֹף (תהלים קב א), דְּכֻלְּהוּ מִתְעַטְּפִין בְּגִינָהּ, עַד דְּאִיהִי סָלְקָא עִמְּהוֹן, דְּלֵית פְּרוּדָא בָּהּ מִנַּיְיהוּ.

וּצְלוֹתָא דְעָנִי אִיהוּ שְׁכִינְתָּא, מָאן עָנִי דָּא צַדִּיק, וְהַאי צְלוֹתָא אִתְקְרִיאַת עָקֵב לְגַבֵּי צְלוֹתִין אָחֲרָנִין, וּבְגִינָהּ אִתְמַר אֲפִילוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, אַף עַל גַּב דְּסָחִיר לָהּ לְהַאי נְקוּדָה דְּאִיהִי קוֹצָא דְאָת ד', בְּכַמָּה חוֹבִין לְאוֹלָפָא קַטֵּיגוֹרָא עַל בְּנוֹי דִּשְׁכִינְתָּא, לֹא יַפְסִיק לְהַהִיא נְקוּדָה, דְּאִם יַפְסִיק, בְּגִינֵיהּ אִסְתַּלַּק קוֹצָא מִן ד' מִן אֶחָד, וְאִשְׁתָּאַר אַחֵר, דְּאִיהוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ בַּעֲקֵבוֹ,

לשון הקודש

אֶחָד מֵהֶם, אֲפִלּוּ אַחֲרוֹן, לֹא עוֹלָה הַתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ עִמּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עָנִי, וְאֵין לוֹ רְשׁוּת לְהַעֲלוֹת תְּפִלָּתוֹ עִם הָאֲחֵרִים, כָּל הַתְּפִלּוֹת מִתְעַכְּבוֹת לַעֲלוֹת, עַד שֶׁאוֹתָהּ תְּפִלָּה שֶׁל הֶעָנִי עוֹלָה, וּמִשּׁוּם זֶה תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף, שֶׁכֻּלָּם מִתְעַטְּפוֹת בִּגְלָלָהּ, עַד שֶׁהִיא עוֹלָה עִמָּהֶם, שֶׁאֵין פֵּרוּד בָּהּ מֵהֶם.

וּתְפִלַּת הֶעָנִי הִיא שְׁכִינָה, מִי הֶעָנִי? זֶה צַדִּיק, וְהַתְּפִלָּה הַזּוֹ נִקְרֵאת עָקֵב אֶל הַתְּפִלּוֹת הָאֲחֵרוֹת, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר אֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, אַף עַל גַּב שֶׁסּוֹבֵב אֶת הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ שֶׁהִיא הַקּוֹץ שֶׁל אוֹת ד', בְּכַמָּה חֲטָאִים לְלַמֵּד קָטֵגוֹרְיָא עַל בְּנֵי הַשְּׁכִינָה, לֹא יַפְסִיק אֶת אוֹתָהּ נְקֻדָּה, שֶׁאִם יַפְסִיק, בִּגְלָלוֹ מִסְתַּלֵּק הַקּוֹץ מִן ד' מִן אֶחָד, וְנִשְׁאָר אַחֵר, שֶׁהוּא נָחָשׁ כָּרוּךְ בַּעֲקֵבוֹ, שֶׁבִּגְלַל

דִּבְגִין חִוְיָא לָא יַפְסִיק, וְלָא אִסְתַּלַּק קוֹצָא דְּאָת ד' מִן אֶחָד, אֲבָל בְּגִין עַקְרָב אִסְתַּלַּק, וְאִיהוּ פּוֹסֵק, וּבָרַח מִנֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית לט יב) **וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ בְּיָדָהּ וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה.**

אַדְהָכִי הָא עוּלִימָא דְקָא אִזְדַּמַּן לְגַבַּיְיהוּ, מְחַמֵּר אַחֵר בְּעִירָן, אָמַר לוֹן מַהוּ וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ בְּיָדָהּ, אֶלָּא עַקְרָב אִיהִי עָקַר ב', דְּעָקְרַת בֵּיתָא דִשְׁכִינְתָּא, וְדָא אִיהוּ בִּגְדוֹ דְּחִוְיָא דַעֲבוֹדָה זָרָה, כַּד חִוְיָא אַתְיָא לְאִתְחַבְּרָא עִם גּוּף אָדָם יָשָׁן, דְּאָמְרַת שֹׁכְבָה עִמִּי, חֲצוּפָה זוֹנָה, אִתְּמַר בְּאוֹת בְּרִית וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה.

(נ"א כ"י וּבְגִין דָּא אֲפִילוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, אַף עַל גַּב דְּסָתִיר לָהּ לְהַהִיא נְקוּדָה דְּאָת ד' לֹא יַפְסִיק, דְּאִי יַפְסִיק בְּגִינֵיהּ אִסְתַּלַּק קוֹצָא מִן ד' דְּאֶחָד וְאִשְׁתָּאַר אַחֵר דְּאִיהוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ בְּגִין דְּחִוְיָא לָא יַפְסִיק וְלָא אִסְתַּלַּק, וְאִיהוּ פּוֹסֵק וּבָרְחַת מִנֵּיהּ, אֲבָל עַקְרָב יַפְסִיק,

לשון הקודש

הַנָּחָשׁ לֹא יַפְסִיק, וְלֹא מִסְתַּלֵּק הַקּוֹץ שֶׁל הָאוֹת ד' מִן אֶחָד, אֲבָל בִּשְׁבִיל עַקְרָב מִסְתַּלֵּק וְהוּא פּוֹסֵק, וּבוֹרֵחַ מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ בְּיָדָהּ וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה.

בֵּין כָּךְ הֵרֵי עֶלֶם הִזְדַּמֵּן לָהֶם, מְחַמֵּר אַחֵר הַבְּהֵמוֹת. אָמַר לָהֶם: מַה זֶּה וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ בְּיָדָהּ? אֶלָּא עַקְרָב הוּא עָקַר ב', שֶׁעָקְרָה אֶת בֵּית הַשְּׁכִינָה, וְזֶהוּ בִּגְדוֹ שֶׁל הַנָּחָשׁ, שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, כְּשֶׁהַנָּחָשׁ בָּא לְהִתְחַבֵּר עִם גּוּף אָדָם יָשֵׁן, שֶׁאוֹמֶרֶת שִׁכְבָה עִמִּי, חֲצוּפָה זוֹנָה, נֶאֱמַר בְּאוֹת בְּרִית וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה.

(כ"י נ"א, וּמִשּׁוּם זֶה, אֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, אַף עַל גַּב שֶׁמַּסְתִּיר אֶת אוֹתָהּ נְקֻדָּה שֶׁל אוֹת ד', לֹא יַפְסִיק, שֶׁאִם יַפְסִיק, בִּגְלָלוֹ מִסְתַּלֵּק הַקּוֹץ מִד' שֶׁל אֶחָד, וְנִשְׁאָר אַחֵר, שֶׁהוּא נָחָשׁ

כְּמָה דְּעָבַד יוֹסֵף צַדִּיקָא הֲדָא הוּא דִכְתִיב וַיַּנַּח בִּגְדוֹ אֶצְלָהּ וַיָּנָס וכו׳. אַדְהָכִי הָא עוּלִימָא קָא אִזְדַּמַּן לְגַבַּיְיהוּ מְחַמֵּר בָּתַר בְּעִירָן, אָמַר לוֹן מַאי וַיַּנַּח בִּגְדוֹ אֶצְלָהּ וכו׳, אֶלָּא עַקְרָב עָקַר ב׳, דְּעָקַר בֵּיתָא דִשְׁכִינְתָּא, כַּד בַּעְיָא לְאִתְחַבְּרָא עִם צַדִּיקַיָּיא צָרִיךְ לְאַפְּסָקָא מִנַּיהּ, וְלָא יִתְהַנִּי מִינַיהּ וַאֲפִילוּ (דף מג ע"א) מִמִּשְׁכָּא דִילֵיהּ, לֵךְ לֵךְ אַמְרֵי נְזִירָא סְחוֹר סְחוֹר לְכַרְמָא לָא תִקְרַב הֲדָא הוּא דִכְתִיב וַיַּנַּח בִּגְדוֹ אֶצְלָהּ, מִשְׁכָּא דְיֵצֶר הָרָע, וְדָא בִּגְדוֹ דְחִוְיָיא עֲבוֹדָה זָרָה, כַּד אִיהוּ קָא אַתְיָיא לְאִתְחַבְּרָא עִם צַדִּיקַיָּיא וְאָמְרָה שִׁכְבָה עִמִּי חֲצוּפָה זוֹנָה, אִיתְּמַר בְּאוֹת בְּרִית וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה).

אָמְרוּ לֵיהּ מָאן אַנְתְּ, אָמַר לוֹן אֲנָא אִיהוּ בְרָא דְנוּנָא חֲדָא, דְשָׁט בְּיַמָּא רַבְּרְבָא, וּבָלַע כָּל נוּנִין דְּיַמָּא וְאַפֵּיק לְהוֹן חַיִּים לְבָר, וּלְזִמְנִין אִיהוּ נָפִיק בְּיַבֶּשְׁתָּא, לְקַיְּימָא בֵּיהּ (בראשית מח טז), **וְיִדְגּוּ לָרוֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, תַּוְוּהוּ, אָמְרוּ לֵיהּ, בָּתַר דְּלֵית רְעוּתָךְ לְגַלָּאָה מָאן אַנְתְּ וּבְרָא דְמָאן אַנְתְּ, מָאן אִיהוּ** (נ"א

לשון הקודש

כָּרוּךְ, מִשּׁוּם שֶׁנָּחָשׁ לֹא יַפְסִיק וְלֹא הִסְתַּלֵּק, וְהוּא פּוֹסֵק וּבוֹרֵחַת מִמֶּנּוּ, אֲבָל עַקְרָב יַפְסִיק, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה יוֹסֵף הַצַּדִּיק. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּנַּח בִּגְדוֹ אֶצְלָהּ וַיָּנָס וְכוּ׳. בֵּין כָּךְ הֲרֵי הָעֶלֶם הִזְדַּמֵּן אֲלֵיהֶם מְחַמֵּר אַחַר הַבְּהֵמוֹת, אָמַר לָהֶם: מַה זֶּה וַיַּנַּח בִּגְדוֹ אֶצְלָהּ וְכוּ׳? אֶלָּא עַקְרָב עָקַר ב׳, שֶׁעָקַר אֶת בֵּית הַשְּׁכִינָה. כְּשֶׁרוֹצֶה לְהִתְחַבֵּר עִם הַצַּדִּיקִים, צָרִיךְ לְהַפְסִיק מִמֶּנּוּ וְלֹא יֵהָנֶה מִמֶּנּוּ, וַאֲפִלּוּ מִן הָעוֹר שֶׁלּוֹ. לֵךְ לֵךְ, אוֹמְרִים לְנָזִיר, סָבִיב סָבִיב, וְלַכֶּרֶם אַל תִּקְרַב, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּנַּח בִּגְדוֹ אֶצְלָהּ, הָעוֹר שֶׁל יֵצֶר הָרָע, וְזֶהוּ בִּגְדוֹ שֶׁל הַנָּחָשׁ עֲבוֹדָה זָרָה, כְּשֶׁהוּא בָּא לְהִתְחַבֵּר עִם הַצַּדִּיקִים וְאָמְרָה שִׁכְבָה עִמִּי, חֲצוּפָה זוֹנָה, נֶאֱמַר בְּאוֹת בְּרִית וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה).

אָמְרוּ לוֹ: מִי אַתָּה? אָמַר לָהֶם: אֲנִי הוּא בֵּן שֶׁל דָּג אֶחָד שֶׁשָּׁט בַּיָּם הַגָּדוֹל, וּבוֹלֵעַ כָּל דְּגֵי הַיָּם, וּמוֹצִיא אוֹתָם חַיִּים הַחוּצָה, וְלִפְעָמִים הוּא יוֹצֵא בַּיַּבָּשָׁה לְקַיֵּם בּוֹ, וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ. תָּמְהוּ. אָמְרוּ לוֹ:

מֵאי אִיהוּ) אֲתַר דְּדוּכְתָּךְ, אָמַר לוֹן אֲתַר דְּדוּכְתִּי אִיהוּ מִגְּדָלָא חָדָא דְּפָרַח בַּאֲוִירָא תַּוְוּהוּ.

אָמְרוּ לֵיהּ לָא תֵימָא לָן מִדֵּי (ס"א מִלֵּי), מַאי אִיהוּ אָבוּךְ, אָמַר לוֹן אַבָּא דִילִי אִיהוּ חַד נוּנָא רַבְּרְבָא, דְּכַד צָחֵי, אַפְּתַח פּוּמֵיהּ וּבָלַע מַיָּא דְיַמָּא, וְעַד שִׁבְעִין (ס"א שִׁבְעָה) שְׁנִין לָא הֲדַר יַמָּא לְתוּקְפֵּיהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה יִבְטַח כִּי יָגִיחַ יַרְדֵּן אֶל פִּיהוּ (איוב מ כג), וְאִיהוּ בָלַע כָּל כַּךְ מִן יַמָּא, וְאַתּוּן לָא אִשְׁתָּאַבְתּוּן מִנֵּיהּ אֶלָּא כַּד חַד, דְּאִיהוּ כ"ד סִפְּרֵי דְאוֹרַיְיתָא, אֵיךְ לָא אִשְׁתְּמוֹדַעְתּוּן בֵּיהּ.

בְּהַהוּא זִמְנָא אִדְכַּר רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר וַדַּאי אַנְתְּ אִיהוּ בְּרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, חָדוּ בֵּיהּ, וְאָמְרוּ. בְּוַדַּאי אִי אַנְתְּ הֲוֵית בְּהַאי עָלְמָא, הֲוִינָן קָא נָחֲתִין מִסּוּסְוָון דִילָן, וַהֲוִינָן אֲנַן מְחַמְּרִין בָּתַר בְּעִירָךְ.

לשון הקודש

אַחַר שֶׁאֵין בִּרְצוֹנְךָ לְגַלּוֹת מִי אַתָּה וּבְנוֹ שֶׁל מִי אַתָּה, מִי הוּא (מָה הוּא) אֲתַר שֶׁל מְקוֹמְךָ? אָמַר לָהֶם: אֲתַר מְקוֹמִי הוּא מִגְּדָל אֶחָד שֶׁפּוֹרֵחַ בָּאֲוִיר. תָּמְהוּ.

אָמְרוּ לוֹ: אַל תֹּאמַר לָנוּ דָּבָר (מִלִּים) מִי הוּא אָבִיךָ? אָמַר לָהֶם: אַבָּא שֶׁלִּי הוּא דָּג גָּדוֹל אֶחָד, שֶׁכְּשֶׁצָּמֵא, הוּא פּוֹתֵחַ פִּיו וּבוֹלֵעַ אֶת הַמַּיִם שֶׁל הַיָּם, וְעַד שִׁבְעִים (שֶׁבַע) שָׁנִים לֹא חוֹזֵר הַיָּם לְתָקְפּוֹ, וְסוֹד הַדָּבָר – יִבְטַח כִּי יָגִיחַ יַרְדֵּן אֶל פִּיהוּ, וְהוּא בוֹלֵעַ כָּל כָּךְ מִן הַיָּם, וְאַתֶּם לֹא שֶׁאַבְתֶּם מִמֶּנּוּ אֶלָּא כַּד אֶחָד, שֶׁהוּא עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה סִפְּרֵי הַתּוֹרָה, אֵיךְ לֹא הִכַּרְתֶּם אוֹתוֹ?

בְּאוֹתוֹ זְמַן נִזְכַּר רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר: וַדַּאי אַתָּה הוּא בְּנוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא.

אָמַר לוֹן, הַהוּא חִוְיָא דְאַתּוּן מַגִּיחִין קְרָבָא בֵּיהּ אֵיךְ אִשְׁתְּזַבְתּוּן מִנֵּיהּ, דְּאִיהוּ בָּלַע וְקָטִיל, וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּאִיהוּ קָטִיל לְאָדָם קַדְמָאָה, וּלְכָל דָּרִין דְּקָא אַתְיָין אַבַּתְרֵיהּ, וּבְרַתָּא אִיהִי עַל מִגְדָּלָא דְּפָרַח בַּאֲוִירָא, וּמַכְרִיזִין בְּכָל יוֹמָא בִּרְקִיעָא, דְּכָל מָאן דְּקָטִיל לְהַאי חִוְיָא, דְּיַהֲבִין לֵיהּ לְאִנְתּוּ בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָאָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ, וְהַאי זָהָב אִיהוּ ז' יְמֵי בְּרֵאשִׁית, ה' חָמֵשׁ אוֹר, ב' אִיהִי ב' מִן בְּרֵאשִׁית, עֲלָהּ אִתְּמַר (שיר ז י) יָפָה כַלְּבָנָה, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קְרָאָן לָהּ בִּמְתִיבְתָּא.

וּבְגִין דָּא כָּרוֹזָא כְּרִיז, כַּמָּה גִּבָּרִין, כַּמָּה מָאנֵי תְּרִיסִין, אִתְכַּנְּשׁוּ בְּבֵי מֶדְרָשָׁא, לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם חִוְיָא בְּגִינָהּ, וְכַמָּה תְּרִיסִין אִתְעֲבִידוּ פְּסָקוֹת בְּגִינָהּ דִּבְרַתָּא דְּמַלְכָּא, וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא

לשון הקודש

שֶׁמְּחוּ בוֹ וְאָמְרוּ: בְּוַדַּאי אִם אַתָּה הָיִיתָ בָּעוֹלָם הַזֶּה, הָיִינוּ יוֹרְדִים מִן הַסּוּסִים שֶׁלָּנוּ, וְהָיִינוּ אָנוּ מְחַמְּרִים אַחַר בַּהֲמוֹתֶיךָ.

אָמַר לָהֶם: אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁאַתֶּם עוֹרְכִים עִמּוֹ קְרָב, אֵיךְ נִצַּלְתֶּם מִמֶּנּוּ? שֶׁהוּא בוֹלֵעַ וְהוֹרֵג, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהוּא הָרַג אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן וְאֶת כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁבָּאוּ אַחֲרָיו, וְהַבַּת הִיא עַל הַמִּגְדָּל שֶׁפּוֹרֵחַ בָּאֲוִיר, וּמַכְרִיזִים בְּכָל יוֹם בָּרָקִיעַ, שֶׁכָּל מִי שֶׁהוֹרֵג אֶת הַנָּחָשׁ הַזֶּה, שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ לְאִשָּׁה אֶת בַּת מֶלֶךְ הַפְּנִימִית מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ, וְהַזָּהָב הַזֶּה הוּא ז' יְמֵי בְּרֵאשִׁית, ה' חֲמִשָּׁה אוֹר, ב' הִיא ב' מִבְּרֵאשִׁית, עָלֶיהָ נֶאֱמַר יָפָה כַלְּבָנָה, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קוֹרְאִים אוֹתָהּ בַּיְשִׁיבָה. **וּמִשּׁוּם** זֶה הַכָּרוֹז מַכְרִיז: כַּמָּה גִּבּוֹרִים כַּמָּה בַעֲלֵי מָגִנִּים הִתְכַּנְּסוּ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ לַעֲרֹךְ קְרָב עִם הַנָּחָשׁ בִּשְׁבִילָהּ, וְכַמָּה מָגִנִּים נַעֲשׂוּ פְּסָקוֹת בִּשְׁבִיל בַּת הַמֶּלֶךְ,

כִּי אֵין אִישׁ (שמות ב יב), לֵית בְּהוֹן דְּקָטִיל לְחִוְיָא, עַד דְּיֵיתֵי הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר (בראשית מט י) עַד כִּי יָבֹא שִׁיל"ה, שִׁיל"ה מַשֶּׁ"ה, דְּאִיהִי מוֹרָשָׁה דִּילֵיהּ, וּבְגִין דָּא בְּגִינֵיהּ אִתְּמַר בֵּיהּ עַד כִּי יָבֹא שִׁיל"ה, דִּילֵיהּ (נ"א דִּילָהּ) וַדַּאי, אִיהוּ קָטִיל לְחִוְיָא.

וְל"ו יִקְהַ"ת עַמִּי"ם (שם), בְּגִין דְּאִיהוּ בֶּן יִצְהָר בֶּן קְהָ"ת בֶּן עַמְרָ"ם, בֶּן עַמָּא רָמָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דהי"א כג יז) וּבְנֵי רְחַבְיָה רָבוּ לְמַעְלָה, וְקָטִיל לְחִוְיָא, וְחֵילֵיהּ בְּיַמָּא וּבְיַבֶּשְׁתָּא וּבְרְקִיעָא, וְכַמָּה מָאתֵי קְרָבִין אַגָּחוּ עִמֵּיהּ קְרָבָא עַל יַמָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים קד כו) שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן בְּיַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִינוּן אֳנִיּוֹת עַיְינִין דְּמִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא, וְכַמָּה אֳנִיּוֹת מִנַּיְיהוּ אִתְּבְּרוּ וְנָפְלוּ בְּיַמָּא.

לשון הקודש

וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ (שמות יב), אֵין בָּהֶם שֶׁהוֹרֵג אֶת הַנָּחָשׁ עַד שֶׁיָּבֹא הַהוּא שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר עַד כִּי יָבֹא שִׁיל"ה, שִׁיל"ה מַשֶּׁ"ה, שֶׁהִיא הַמּוֹרָשָׁה שֶׁלּוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בּוֹ עַד כִּי יָבֹא שִׁיל"ה, שֶׁלּוֹ (שֶׁלָּהּ) וַדַּאי, הוּא הָרַג אֶת הַנָּחָשׁ.

וְל"ו יִקְהַ"ת עַמִּי"ם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא בֶּן יִצְהָר בֶּן קְהָ"ת בֶּן עַמְרָ"ם, בֶּן עַם רָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּבְנֵי רְחַבְיָה רָבוּ לְמַעְלָה, וְהָרַג אֶת הַנָּחָשׁ וְחֵילוֹ בַּיָּם וּבַיַּבָּשָׁה וּבָרָקִיעַ, וְכַמָּה בַּעֲלֵי קְרָבוֹת עָרְכוּ עִמּוֹ קְרָב עַל הַיָּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן, בַּיָּם שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁאוֹתָן אֳנִיּוֹת, הָעֵינַיִם שֶׁמִּסְתַּכְּלוֹת בַּתּוֹרָה, וְכַמָּה אֳנִיּוֹת מֵהֶם נִשְׁבְּרוּ וְנָפְלוּ לַיָּם.

עַד דְּיֵיתֵי מוֹרָשָׁה דִּילָהּ, וְקָרַע יַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא, וְסוּס וְרוֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם, דְּאִיהוּ חִוְיָא וּבַת זוּגֵיהּ, דְּאִיהִי סוּסְיָא דִּילֵיהּ, וְאִיהוּ אַעֲבַר עֲלָהּ לְיִשְׂרָאֵל דְּלָא טָבְעִין בָּהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יד כט) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַּיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם.

בְּקַדְמֵיתָא בְּיַמָּא בְּהַהוּא חֹמֶר, בְּפוּרְקָנָא בַתְרַיְיתָא כֹּלָּא בְּיַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא, מַטֶּה דִּילֵיהּ דְּקָרַע בֵּיהּ יַמָּא דָּא קוֹלְמוֹס, בְּגִין דַּעֲלֵיהּ אִתְגַּלְיָיא זְרוֹעַ יהו"ה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה נג א) וּזְרוֹעַ יהו"ה עַל מִי נִגְלָתָה.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְעֲבַר הַהוּא חִוְיָא בִּישָׁא מִן יַמָּא, שַׁלִּיט חִוְיָא קַדִּישָׁא, וּבְהַהוּא זִמְנָא (שָׁם רֶמֶשׁ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת), אָזְלִין אָנִיּוֹת בְּהַבְטָחָה בְּיַמָּא דְּלָא טָבְעִין, דְּהָא רוּחַ סְעָרָה אִתְעֲבַר שָׁלְטָנוּתֵיהּ מִן יַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא, וּבְהַהוּא

לשון הקודש

עַד שֶׁתָּבֹא מוֹרָשָׁה שֶׁלּוֹ, וְקוֹרֵעַ אֶת יָם הַתּוֹרָה, וְסוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם, שֶׁהוּא הַנָּחָשׁ וּבַת זוּגוֹ, שֶׁהִיא הַסּוּסָה שֶׁלּוֹ, וְהוּא הֶעֱבִיר עָלֶיהָ אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא טוֹבְעִים בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַּיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם.

בָּרִאשׁוֹנָה בַּיָּם בְּאוֹתוֹ חֹמֶר, בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה הַכֹּל בַּיָּם שֶׁל הַתּוֹרָה, הַמַּטֶּה שֶׁלּוֹ שֶׁקָּרַע בּוֹ אֶת הַיָּם, זֶה קוֹלְמוֹס, מִשּׁוּם שֶׁעָלָיו הִתְגַּלְּתָה זְרוֹעַ יהו"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּזְרוֹעַ יהו"ה עַל מִי נִגְלָתָה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנֶּעֱבַר אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הָרָע מִן הַיָּם, שָׁלַט הַנָּחָשׁ הַקָּדוֹשׁ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן (שָׁם רֶמֶשׁ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת), הוֹלְכוֹת הָאֳנִיּוֹת בְּהַבְטָחָה בַיָּם, שֶׁלֹּא טוֹבְעוֹת, שֶׁהֲרֵי רוּחַ הַסְּעָרָה הָעֲבַר שִׁלְטוֹנָהּ מֵהַיָּם

זִמְנָא שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר וְגוֹמֵר, שָׁם אֲנִיּוֹת יְהַלְּכוּן לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ (תהלים קד כה-כו), וְיִהֵי חָדֵי עִמְּהוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים מח יד) שִׁיתוּ לִבְּכֶם לְחֵילָה וְגוֹמֵר, לְחוֹלָה כְּתִיב, וְכֻלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, (דְּאִינוּן עִתּוֹתֵי דְאוֹרַיְיתָא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה קָבַעְתָּ עִתִּים לַתּוֹרָה) דְּאִיהוּ עִתּוֹ דְצַדִּיק, תִּתֵּן לָהֶם יִלְקוֹטוּן (שם קד כח) דָּא מַנָּא, דְאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות טז כו) שִׁשֶּׁת יָמִים תִּלְקְטוּהוּ וְגוֹמֵר, מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִיהוּ כְּלִיל שִׁית סִטְרִין, לִוְיָתָן לְעֵילָא דָא צַדִּיק דְאִיהוּ כְּדָג (דף מג ע"ב) קָטָן עַל כֵּיף יַמָּא, נָחָשׁ בָּרִיחַ, דָּא הַהוּא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות כו כח) הַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים, וְדָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִתְקְרֵי תִּיכוֹן, בְּגִין דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, תְּרֵין גַּדְפּוֹי יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, דְּמִתַּמָּן אוֹרַיְיתָא אִתְיְהִיבַת, תְּרֵין קַשְׁקַשּׁוֹי תְּרֵין

לשון הקודש

שֶׁל הַתּוֹרָה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר וְגוֹמֵר, שָׁם אֲנִיּוֹת יְהַלְּכוּן לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ, וְיִהְיֶה שָׂמֵחַ עִמָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שִׁיתוּ לִבְּכֶם לְחֵילָה וְגוֹמֵר, לְחוֹלָה כְּתִיב, וְכֻלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, (שֶׁהֵן עִתּוֹת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, קָבַעְתָּ עִתִּים לַתּוֹרָה) שֶׁהוּא עִתּוֹ שֶׁל צַדִּיק. תִּתֵּן לָהֶם יִלְקוֹטוּן, זֶה הַמָּן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ שִׁשֶּׁת יָמִים תִּלְקְטוּהוּ וְגוֹמֵר, מִצִּדּוֹ שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא כּוֹלֵל שִׁשָּׁה צְדָדִים. הַלִּוְיָתָן לְמַעְלָה זֶה הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא כְּדָג קָטָן עַל חוֹף הַיָּם. נָחָשׁ בָּרִיחַ זֶה אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים, וְזֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁנִּקְרָא תִּיכוֹן, בִּגְלַל שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שְׁתֵּי כְּנָפָיו יָמִין וּשְׂמֹאל, שֶׁמִּשָּׁם נִתְּנָה

סַמְכֵי קֻשׁוֹט, שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִיהִי יַמָּא, שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי (משלי ל יט) דֶּרֶךְ אֳנִיָּה בְּלֵב יָם, דְּאִיהוּ ל"ב אלהי"ם דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שיר ו ח) וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר וכו', וְאִינוּן הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת, דְּאִינוּן (תהלים מה טו) בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ דִּשְׁכִינְתָּא.

חַיּוֹת קְטַנּוֹת אִלֵּין אַתְוָון דְּאדנ"י, עִם גְּדוֹלוֹת אִינוּן אַתְוָון דְּיהו"ה, דְּאִינוּן מֶרְכָּבוֹת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, אָתוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּא לְנַשְּׁקָא לֵיהּ, פָּרַח וְלָא חָזוּ לֵיהּ וְלָא מִידֵי.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, אַבָּא, וְהָא שֶׁבַע יַמִּים אִינוּן, וְיָם עִלָּאָה אִיהוּ עַל כֻּלְּהוּ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (דברים לג יט) כִּי שֶׁפַע יַמִּים יִנָּקוּ, לְמָאן אִינוּן יוֹנְקִים, אָמַר לֵיהּ בְּרִי שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה אִינוּן

לשון הקודש

תּוֹרָה. שִׁתֵּי קַשְׁקַשׁוֹתָיו, שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת. שְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה הִיא הַיָּם, שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא דֶּרֶךְ אֳנִיָּה בְּלֵב יָם, שֶׁהוּא ל"ב אֱלֹהִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר וְכוּ', וְהֵן הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת, שֶׁהֵן בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ שֶׁל הַשְּׁכִינָה.

חַיּוֹת קְטַנּוֹת – אֵלּוּ אוֹתִיּוֹת אדנ"י, עִם גְּדוֹלוֹת – הֵן אוֹתִיּוֹת יהו"ה, שֶׁהֵן הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ. בָּאוּ כָּל הַחֲבֵרִים לְנַשֵּׁק אוֹתוֹ, פָּרַח וְלֹא רָאוּ אוֹתוֹ וְלֹא דָּבָר.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר: אַבָּא, וַהֲרֵי שִׁבְעָה יַמִּים הֵם, וְהַיָּם הָעֶלְיוֹן הוּא עַל כֻּלָּם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כִּי שֶׁפַע יַמִּים יִנָּקוּ, אֶת מִי הֵם יוֹנְקִים? אָמַר לוֹ: בְּנִי, שִׁבְעָה

מוּצָקוֹת, וְהָכִי אִינּוּן רְקִיעִים שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, וְהָכִי אִינּוּן טוּרִין שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, וְהָכִי אִינּוּן אַרְעִין שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, יְשׁוּבִין שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, וְרָאשִׁין דִּלְהוֹן תְּרֵין, וְרָזָא דְּמִלָּה שְׁנַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה, וְכֻלְּהוּ זָכָר וּנְקֵבָה, וּלְעֵילָא חַד גָּנִיז וְטָמִיר, וְהָכִי אִינּוּן שֶׁבַע כָּרְסְיָין שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, שֶׁבַע הֵיכָלִין שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, וְהָכִי מְמַנָּן אִינּוּן שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה.

לִוְיָתָן דְּיַמָּא דָא צַדִּיק, רֵישָׁא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, מָטֵי עַד יַמָּא שְׁבִיעָאָה דְּאִיהִי רֵישָׁא דְּכֻלְּהוּ, וּתְרֵין גַּדְפּוֹי וּתְרֵין קַשְׁקַשִּׁין בְּאַרְבַּע יַמִּים שִׁעוּרַיְיהוּ, שִׁעוּר דִּזְנָבָא דְּחִוְיָא מָטֵי עַד יַמָּא שְׁבִיעָאָה בַּתְרָאָה, דְּאִיהוּ כְּלִילָא שֶׁבַע יַמִּים, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קיט קסד) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ.

לשון הקודש

בְּשִׁבְעָה הֵן מוּצָקוֹת, וְכָךְ הֵם הָרְקִיעִים שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, וְכָךְ הֵם הֶהָרִים שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, וְכָךְ הֵן הָאֲרָצוֹת שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, הַיְשׁוּבִים שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, וְהָרָאשִׁים שֶׁלָּהֶם שְׁנַיִם, וְסוֹד הַדָּבָר – שְׁנַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה, וְכֻלָּם זָכָר וּנְקֵבָה, וּלְמַעְלָה אֶחָד גָּנוּז וְטָמִיר, וְכָךְ הֵם שִׁבְעָה כִּסְאוֹת שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, שִׁבְעָה הֵיכָלוֹת שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, וְכָךְ הַמְמֻנִּים הֵם שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה.

הַלִּוְיָתָן שֶׁל הַיָּם זֶה צַדִּיק, הָרֹאשׁ, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, מַגִּיעַ עַד הַיָּם הַשְּׁבִיעִי שֶׁהוּא הָרֹאשׁ שֶׁל כֻּלָּם, וּשְׁתֵּי כְנָפָיו וּשְׁנֵי קַשְׁקַשִּׁים בְּאַרְבָּעָה יַמִּים שִׁעוּרָם, שִׁעוּר הַזָּנָב שֶׁל הַנָּחָשׁ מַגִּיעַ עַד הַיָּם הַשְּׁבִיעִי הָאַחֲרוֹן, שֶׁהוּא כּוֹלֵל שִׁבְעָה יַמִּים, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִי, הָא מָאנֵי תְּרִיסִין קָא נָחֲתִין מִלְּעֵילָא, מְלוּבָּשִׁין שִׁרְיָין, קַשְׁתּוֹתֵיהוֹן קַשְׁתֵּי אֵשׁ, וְרוּמְחֵיהוֹן אֶשָּׁא, וְסַיְיפֵיהוֹן לֶהָבָה, כֻּלְּהוּ מָאנֵי עַיְינִין, בְּוַדַּאי הָא מָאנֵי תְּרִיסִין בְּבֵי מֶדְרָשָׁא, וְאִלֵּין בְּהוֹן יִתְעָרוּן לְאַגָּחָא קְרָבָא לְעֵילָא.

וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּהָא נוּנָא רַבְּרְבָא קָא אַתְיָא, רַב הַמְנוּנָא סָבָא, וַדַּאי בְּכַמָּה נוּנִין חֲיָילִין קַדִּישִׁין דְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים, דְּמִתְרַבִּין בְּיַמָּא, כְּעַן צָרִיךְ לְפָרְשָׁא לוֹן רֶשֶׁת, לְמִיהְוֵי בִּרְשׁוּת דִּילָן, וּלְמָאנֵי תְּרִיסִין מָאנֵי קְרָבָא, כְּעַן צָרִיךְ לְאַתְקָנָא בְּקִירְטָא בְּאַבְנִין דְּקִירְטָא, בְּקַשְׁתָּא בְּגִירִין דְּקַשְׁתָּא, בְּרוּמְחָא, בְּסַיְיפָא, הַחֲזֵק מָגֵן וְצִנָּה (תהלים לה ב), דְּאִית מָאנֵי תְּרִיסִין דְּאִינּוּן מַגִּיחִין בְּסוּסְוָון, וְאִית אָחֳרָנִין דְּאִינּוּן רַגְלִין, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר בְּמַפְּקָנוּתָא דְּגָלוּתָא דְּמִצְרָאֵי, כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי וְגוֹמֵר (שמות יב לז).

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּנִי, הֲרֵי בַּעֲלֵי הַמָּגִנִּים יוֹרְדִים מִלְּמַעְלָה, מְלֻבָּשִׁים שִׁרְיוֹן, קַשְׁתּוֹתֵיהֶם קַשְׁתּוֹת אֵשׁ, וְרָמְחֵיהֶם אֵשׁ, וְחַרְבוֹתֵיהֶם לֶהָבָה, כֻּלָּם בַּעֲלֵי עֵינַיִם, בְּוַדַּאי הֲרֵי בַּעֲלֵי הַמָּגִנִּים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְאֵלּוּ בָּהֶם יִתְעוֹרְרוּ לַעֲרֹךְ קְרָב לְמַעְלָה.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהֲרֵי הַדָּג הַגָּדוֹל בָּא, רַב הַמְנוּנָא סָבָא, וַדַּאי בְּכַמָּה דָּגִים חֲיָלוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמִּתְרַבִּים בַּיָּם, כָּעֵת צָרִיךְ לִפְרֹשׁ לָהֶם רֶשֶׁת, לִהְיוֹת בִּרְשׁוּתֵנוּ, וּלְבַעֲלֵי הַמָּגִנִּים כְּלֵי קְרָב, כָּעֵת צָרִיךְ לְתַקֵּן בַּקֶּלַע בְּאַבְנֵי קֶלַע, בַּקֶּשֶׁת בַּחִצִּים שֶׁל הַקֶּשֶׁת, בָּרֹמַח, בַּסַּיִף, הַחֲזֵק מָגֵן וְצִנָּה, שֶׁיֵּשׁ בַּעֲלֵי מָגִנִּים

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו"ה (מיכה ו ב), מָאן רִיב, דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי רִיב יהו"ה, דְּאִיהִי רַבִּי רַב, בְּגִין בְּנָהָא, אִיהִי רִיב בְּרַבִּי וְרַבָּן וְרַבָּא, רִיב וַדַּאי בְּכֻלְּהוּ תַּנָּאִים וֶאֱמוֹרָאִים, דְּאִיהִי מְרִיבַת בְּהוֹן בְּשִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה, בְּגִין בַּעֲלָהּ דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, כְּלִיל שִׁית סִדְרִין.

וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיהו כז ה) אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעוּזִּי, יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, תְּרֵי שְׁלָמֵי, חַד בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְחַד בְּצַדִּיק, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם נז ט) שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב, דִּבְגָלוּתָא אִתְּמַר בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא מֵרָחוֹק יהו"ה נִרְאָה לִי (ירמיהו לא ב), צַדִּיק קָרוֹב לָהּ, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר (משלי כז לה) טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח רָחוֹק.

לשון הקודש

שֶׁהֵם נִלְחָמִים עִם סוּסִים, וְיֵשׁ אַחֵרִים שֶׁהֵם רַגְלַיִם, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בִּיצִיאַת גָּלוּת מִצְרַיִם, כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי וְגוֹמֵר.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר: שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו"ה, מִי הָרִיב? זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁהִיא רִיב יהו"ה, שֶׁהִיא רַבִּי גָּדוֹל בִּשְׁבִיל בָּנֶיהָ, הִיא רִיב בְּרַבִּי וְרַבָּן וְרַבָּא, רִיב וַדַּאי עִם כָּל הַתַּנָּאִים וְהָאֲמוֹרָאִים, שֶׁהִיא מְרִיבָה עִמָּהֶם בְּשִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה בִּשְׁבִיל בַּעְלָהּ, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, כּוֹלֵל שִׁשָּׁה סְדָרִים.

וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעוּזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי שְׁנֵי שְׁלוֹמוֹת, אֶחָד בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְאֶחָד בַּצַּדִּיק, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב, שֶׁבַּגָּלוּת נֶאֱמַר בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מֵרָחוֹק יהו"ה נִרְאָה לִי, צַדִּיק קָרוֹב לָהּ, וּבִגְלָלוֹ נֶאֱמַר טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח רָחוֹק.

וּבְגִין דָּא שִׁמְעוּ הָרִים אִלֵּין אֲבָהָן, אֶת רִיב יהו"ה דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי רִיב עִם אֲבָהָן, בְּגִין דִּמְרַחֲקִין לָהּ מִבַּעְלָהּ, דְּאִינּוּן אִתְקְרִיאוּ אֱמוֹרָאִים, וְהָאֵיתָנִים מוֹסְדֵי אָרֶץ אִלֵּין אִינּוּן תַּנָּאִים, וְאִלֵּין תַּנָּאִי"ם אֵיתָנִי"ם בְּהִפּוּךְ (דף מד ע"א) אַתְוָון, וְאִינּוּן נֶצַח וְהוֹד (צַדִּיקִים) אֵיתָנֵי עוֹלָם, וְהָא אֵיתָ"ן בְּהִפּוּךְ אַתְוָון תַּנְיָ"א דִּמְסַיְּיעַ לֵיהּ בְּגָלוּתָא, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (במדבר כד כא) אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ.

וְהַאי סֶלַע (אִתְּמַר בָּהּ דְּלָא נָפִיק אֶלָּא טִפִּין טִפִּין דְּמַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא בְּאִלֵּין פְּסָקוֹת וּבְגִין וַיַּךְ מֹשֶׁה אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם (במדבר כ יא) דָּא גָּרִים דְּ)לָא נָפִיק מִינָּהּ אֶלָּא טִפִּין טִפִּין זְעֵיר שָׁם זְעֵיר שָׁם, וְכַמָּה מַחֲלוֹקוֹת עַל אִלֵּין טִפִּין, וּמָאן גָּרִים דָּא, הַמּוֹרִים, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן כָּל הַמּוֹרֶה הֲלָכָה בִּפְנֵי רַבּוֹ חַיָּיב מִיתָה, וּבְגִין דָּא שִׁמְעוּ נָא הַמּוֹרִים, וּבְגִינַיְיהוּ וַיַּךְ מֹשֶׁה אֶת הַסֶּלַע

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם זֶה שִׁמְעוּ הָרִים – אֵלּוּ הָאָבוֹת, אֶת רִיב יהו"ה – זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁהִיא רִיב עִם הָאָבוֹת, מִשּׁוּם שֶׁמַּרְחִיקִים אוֹתָהּ מִבַּעְלָהּ, שֶׁהֵם נִקְרְאוּ אֱמוֹרָאִים, וְהָאֵיתָנִים מוֹסְדֵי אָרֶץ – אֵלּוּ הֵם הַתַּנָּאִים, וְאֵלּוּ תַּנָּאִי"ם אֵיתָנִי"ם בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת, וְהֵם נֵצַח וְהוֹד, (צַדִּיקִים) אֵיתָנֵי עוֹלָם, וַהֲרֵי אֵיתָן בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת תַּנְיָ"א, שֶׁמְּסַיֵּעַ לוֹ בַּגָּלוּת, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ.

וְהַסֶּלַע הַזֶּה (נֶאֱמַר בָּהּ שֶׁלֹּא יֵצֵא אֶלָּא טִפּוֹת טִפּוֹת שֶׁל מַיִם שֶׁל הַתּוֹרָה בַּפְּסָקוֹת הַלָּלוּ, וּבִשְׁבִיל וַיַּךְ מֹשֶׁה אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם, זֶה גָּרַם שֶׁ)לֹּא יוֹצֵא מִמֶּנּוּ אֶלָּא טִפּוֹת טִפּוֹת, מְעַט שָׁם מְעַט שָׁם, וְכַמָּה מַחֲלוֹקוֹת עַל הַטִּפּוֹת הַלָּלוּ, וּמִי גָּרַם אֶת זֶה? הַמּוֹרִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כָּל הַמּוֹרֶה

בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם, דְּאִם לָא דְּמָהָא בָּהּ לָא הֲווֹ טָרְחִין יִשְׂרָאֵל וְתַנָּאִים וֶאֱמוֹרָאִין בְּאוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה דְּאִיהִי סֶלַע, אֶלָּא אִתְּמַר בּוֹ (שם ח) וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע וְנָתַן מֵימָיו בְּלָא טוֹרַח, וְיִהְיֶה מִתְקַיֵּים בְּהוֹן וְלֹא יְלַמְּדוּ עוֹד וְגוֹמֵר (ירמיה לא לג), וַהֲוָה נָפִיק מַיָּא בְּלָא קֻשְׁיָא וּמַחֲלוֹקֶת וּפְסַק, בְּגִין דְּשְׁכִינְתָּא דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם כג כט) הֲלֹא כֹה דְּבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יהו"ה הֲוָה שָׁרֵי בְּפוּמֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, דְּאִיהִי סֶלַע עַ"ל ס', דְּאִינוּן שִׁתִּין מַסֶּכְתּוֹת, דְּהָכִי אִיהוּ סֶלַ"ע עַ"ל ס'.

דְּשְׁכִינְתָּא הֲוָה נָח עַל טִנְּרָא, דְּבְכָל אֲתַר דְּבָעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעֱבַד נֵס, שְׁכִינְתָּא אַקְדִּמַת לְהַהוּא אֲתַר, וְכֵיוָן דְּשְׁכִינְתָּא הֲוָה תַּמָּן, לָא הֲוָה לֵיהּ לִמְחָאָה בַּסֶּלַע, דְּקָלָנָא הֲוָות

לשון הקודש

הֲלָכָה בִּפְנֵי רַבּוֹ חַיָּב מִיתָה, וּמִשּׁוּם זֶה שִׁמְעוּ נָא הַמּוֹרִים, וּבִשְׁבִילָם, וַיַּךְ מֹשֶׁה אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם, שֶׁאִם לֹא שֶׁהִכָּה בּוֹ, לֹא הָיוּ טוֹרְחִים יִשְׂרָאֵל וְתַנָּאִים וְאָמוֹרָאִים בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא סֶלַע, אֶלָּא נֶאֱמַר בּוֹ וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע, וְנָתַן מֵימָיו בְּלֹא טֹרַח, וְיִהְיֶה מִתְקַיֵּם בָּהֶם וְלֹא יְלַמְּדוּ עוֹד וְגוֹמֵר, וְהָיָה יוֹצֵא מַיִם בְּלִי קֻשְׁיָה וּמַחֲלֹקֶת וּפְסָק, מִשּׁוּם שֶׁבַּשְּׁכִינָה נֶאֱמַר הֲלֹא כֹה דְּבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יהו"ה, הָיָה שׁוֹרֶה בְּפִיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא סֶלַע, עַ"ל ס', שֶׁהֵם שִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת, שֶׁכָּךְ הוּא סֶלַ"ע, עַ"ל ס'.

שֶׁשְּׁכִינָה הָיְתָה נָחָה עַל סֶלַע, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת נֵס, שְׁכִינָה הִקְדִּימָה לְאוֹתוֹ מָקוֹם, וְכֵיוָן שֶׁשְּׁכִינָה הָיְתָה שָׁם, לֹא הָיָה לוֹ לְהַכּוֹת

לִשְׁכִינְתָּא דַּהֲוַת תַּמָּן דְּלָא הֲוָה לֵיהּ חֵילָא לְמֵיהַב מַיָּא, וְדָא אִיהוּ עַל אֲשֶׁר לֹא קִדַּשְׁתֶּם אוֹתִי (דברים לב נא), יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי (במדבר כ יב), וּבְגִין דָּא אִסְתַּלַּק שְׁכִינְתָּא מִן הַסֶּלַע, דְּאִיהִי י' מִן מיטטרו"ן, וְאִשְׁתָּאַר מטטרו"ן יְבֵשָׁה, וְרָזָא דְּמִלָּה יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְגוֹמֵר (בראשית א ט), אֶחָד אִיהִי מַלְכוּת, וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה דָּא סֶלַע מטטרו"ן, דִּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר (שם ב כא) וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו וַיִּסְגּוֹר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה, מַאי בָּשָׂר, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם ו ג) בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, וְעַד דְּנָחִית לָהּ לָא עָלָה הַסֶּלַע וְלָא יָהִיב מֵימוֹי.

וּבָתַר דְּאִסְתַּלַּק הַאי מַבּוּעָא מִתַּמָּן, שַׁלִּיטַת מָרָה בְּאַתְרָהָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות טו כג) וַיָּבֹאוּ מָרָתָה, וְרָזָא דְּמִלָּה וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוֹדָה

לשון הקודש

בַּסֶּלַע, שֶׁקָּלוֹן הָיָה לַשְׁכִינָה שֶׁהָיְתָה שָׁם שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ כֹּחַ לָתֵת מַיִם, וְזֶהוּ עַל אֲשֶׁר לֹא קִדַּשְׁתֶּם אוֹתִי, יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי, וּמִשּׁוּם זֶה הִסְתַּלְּקָה שְׁכִינָה מִן הַסֶּלַע, שֶׁהִיא י' מִן מיטטרו"ן, וְנִשְׁאָר מטטרו"ן יְבֵשָׁה, וְסוֹד הַדָּבָר – יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְגוֹמֵר, אֶחָד הִיא מַלְכוּת, וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, זֶה סֶלַע, מטטרו"ן, שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה. מַה זֶּה בָּשָׂר? אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, וְעַד שֶׁהוֹרִיד אוֹתָהּ, לֹא עָלָה הַסֶּלַע וְלֹא נָתַן מֵימָיו.

וְאַחַר שֶׁהִסְתַּלֵּק הַמַּעְיָן הַזֶּה מִשָּׁם, שָׁלְטָה מָרָה בִּמְקוֹמָהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּבֹאוּ מָרָתָה, וְסוֹד הַדָּבָר – וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם

קָשָׁה וְגוֹמֵר (שם א יד), דָּא קוּשְׁיָא, בְּחֹמֶר דָּא קַל וָחֹמֶר, וְהָא אוּקְמוּהוּ.

וְהָכִי הֲווֹ יִשְׂרָאֵל עַד דְּאַחֲזֵי לוֹן עֵץ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם טו כה) וַיּוֹרֵהוּ יהו"ה עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם, וְדָא עֵץ הַחַיִּים, דְּאִתְרַבִּי עַל הַהוּא מַבּוּעָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, י' מַבּוּעָא דְּאַשְׁקֵי לְאִילָנָא דְּאִיהוּ ו', וְהַאי עֵץ מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה דְּאִינּוּן ה', וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם דָּא ה' בַּתְרָאָה, דְּאִתְמַר בָּהּ (רות א כ) קְרֶאן לִי מָרָה, דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי מַעְיָן גַּנִּים דְּלֵית לֵיהּ פְּסֵק, טִפָּה דְּאִתְמַשְׁכָא מִן מוֹחָא, וְכַמָּה טִפִּין אִתְמַשְׁכָאן מִנֵּיהּ, דְּאִינּוּן (תהלים מה טו) בְּתוּלוֹת אַחֲרֵיהָ רֵעוֹתֶיהָ.

קַרְקַפְתָּא אִיהִי סֶלַע, וּמַבּוּעָא מִלְּגָאו דָּא מוֹחָא, עַל אִלֵּין טִפִּין אִתְמַר (תהלים קכז ה) אַשְׁרֵי

לשון הקודש

בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה וְגוֹמֵר, זוֹ קֻשְׁיָה, בְּחֹמֶר, זֶה קַל וָחֹמֶר, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ.

וְכָךְ הָיוּ יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהֶרְאָה לָהֶם עֵץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיּוֹרֵהוּ יהו"ה עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם, וְזֶה עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהִתְגַּדֵּל עַל אוֹתוֹ הַמַּעְיָן, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, י' הַמַּעְיָן שֶׁמַּשְׁקֶה אֶת הָאִילָן שֶׁהוּא ו', וְהָעֵץ הַזֶּה מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה שֶׁהֵם ה', וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם זוֹ ה' אַחֲרוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ קְרֶאן לִי מָרָה, שֶׁשְּׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה הִיא מַעְיָן גַּנִּים שֶׁאֵין לוֹ הֶפְסֵק, טִפָּה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִן הַמֹּחַ, וְכַמָּה טִפּוֹת נִמְשָׁכוֹת מִמֶּנּוּ, שֶׁהֵן בְּתוּלוֹת אַחֲרֵיהָ רֵעוֹתֶיהָ.

הַקַּרְקֶפֶת הִיא סֶלַע, וְהַמַּעְיָן מִבִּפְנִים זֶה מֹחַ. עַל הַטִּפּוֹת הַלָּלוּ נֶאֱמַר אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר

הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם וְגוֹמֵר, אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר, דְּאִיהוּ תַּרְעָא דְצַדִּיק אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (שם קיח ב) זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ.

וְעוֹד שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו"ה (מיכה ו ב), אִלֵּין תְּלַת יוּדִי"ן, וְהָאֵיתָנִים מוֹסְדֵי אָרֶץ (שם) אִלֵּין תְּלַת וָוִי"ן, דְּכֻלְּהוּ אִתְּרְמִיזוּ בְּוַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט.

קוּם אֶלְעָזָר וּנְטֵיל קִירְטָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא (וְאַקִּיף לָהּ תַּנָּא), וּזְרֵיק מִנָּהּ אִיהִי אֶבֶן טִפָּה קַדִּישָׁא, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית ב ו) וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, (וּבְגִין דָּא) (דף מד ע"ב) אִסְתַּלְּקַת עִזְקָא מִן א' מִן זרק"א, לְקַבְּלָא עֲלָהּ אֶבֶן יְקָרָה דְּאִיהִי טִפָּה, וּמִיָּד וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה, כַּד סְלִיקַת, סְלִיקַת בְּאִימָּא, דְּאִיהוּ א' מִן אדנ"י אהי"ה, וְעַל מָאן סְלִיקַת, עַל

לשון הקודש

אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם וְגוֹמֵר, אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר, שֶׁזֶּהוּ שַׁעַר הַצַּדִּיק, אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ.

וְעוֹד שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו"ה, אֵלּוּ שָׁלֹשׁ יוּדִי"ם, וְהָאֵיתָנִים מוֹסְדֵי אָרֶץ, אֵלּוּ שָׁלֹשׁ וָוִי"ן, שֶׁכֻּלָּם נִרְמְזוּ בְּוַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט.

קוּם אֶלְעָזָר וְטֹל אֶת הַקֶּלַע, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, (וְהַקַּף אוֹתָהּ בְּכֶתֶר), וּזְרֹק מִן הָאֶבֶן הַהִיא טִפָּה קְדוֹשָׁה, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, (וּמִשּׁוּם זֶה) הִסְתַּלְּקָה הַטַּבַּעַת מִן א' מִן זַרְקָ"א, לְקַבֵּל עָלֶיהָ אֶבֶן יְקָרָה שֶׁהִיא טִפָּה, וּמִיָּד וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה. כְּשֶׁעָלְתָה, עָלְתָה בָּאֵם,

עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ ו', דְּאִיהִי כְּרִיכָא בֵּיהּ כְּעִזְקָא בְּאֶצְבְּעָא, וּסְלִיקַת בְּד' מִן אדנ"י, דְּאִינוּן תְּרֵין דְּרוֹעִין וּתְרֵין שׁוֹקִין, עַד דְּסָלִיק לְאָת י' דְּאִיהִי אַבָּא חָכְמָה י' עִלָּאָה, בְּגִין דְּמִתַּמָּן אִתְּנְטִילַת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ג יט) יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אֶרֶץ, וּנְטִילַת נְבִיעוּ וְשַׁקְיוּ מִגֵּיהּ לְעֵילָא, בְּקוֹצָא דִילֵיהּ לְעֵילָא, וּבְאֶמְצָעִיתָא, וּבְקוֹצָא דִילֵיהּ לְתַתָּא, וְכַד נְחִיתַת, נְחִיתַת כְּלִילָא מִתְּלַת טִפִּין, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בָּהּ הוֹלֵךְ סֶגוֹלְתָּ"א.

וְאִתְקְרִיאַת י' י' י' בִּתְלַת יוּדִי"ן, י' עִלָּאָה אִיהִי עַל רֵישָׁא דָא, דְּאִיהִי כֶּתֶר עֶלְיוֹן עַל כָּל עִלָּאִין, וּלְבָתַר נְחִיתַת בְּאֶמְצָעִיתָא וְנָטְלָא מִתַּמָּן (בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא) (נ"א בְּאֶמְצַע), וּלְבָתַר נְחִיתַת לְתַתָּא בְּאַתְרָהָא י' דְּאִיהִי לְתַתָּא מִן א.

לשון הקודש

שֶׁהוּא א' מִן אדנ"י אהי"ה, וְעַל מָה עֶלְתָה? עַל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא ו', שֶׁהִיא כְּרוּכָה בוֹ כְּטַבַּעַת בְּאֶצְבַּע, וְעוֹלָה בְּד' מִן אדנ"י, שֶׁהֵם שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת וּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, עַד שֶׁעוֹלָה לָאוֹת י', שֶׁהִיא אַבָּא חָכְמָה י' עֶלְיוֹנָה, מִשּׁוּם שֶׁמִּשָּׁם נִטְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, וְנוֹטֶלֶת נְבִיעָה וְהַשְׁקָאָה מִמֶּנּוּ לְמַעְלָה, בַּקּוֹץ שֶׁלּוֹ לְמַעְלָה, וּבָאֶמְצַע, וּבַקּוֹץ שֶׁלּוֹ לְמַטָּה, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת, יוֹרֶדֶת כְּלוּלָה מִשָּׁלֹשׁ טִפּוֹת. בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בָּהּ הוֹלֵךְ סֶגוֹלְתָּ"א.

וְנִקְרֵאת י' י' י' בְּשָׁלֹשׁ יוּדִי"ן, י' עֶלְיוֹנָה הִיא עַל רֹאשׁ הָא', שֶׁהִיא כֶּתֶר עֶלְיוֹן עַל כָּל הָעֶלְיוֹנִים, וְאַחַר כָּךְ יוֹרֶדֶת בָּאֶמְצַע, וְנוֹסַעַת מִשָּׁם (בְּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי) (בָּאֶמְצַע), וְאַחַר כָּךְ יוֹרֶדֶת לְמַטָּה בִּמְקוֹמָהּ י' שֶׁהִיא לְמַטָּה מִן א.

קָם עוּלֵימָא בָּתַר טוּלָא, אָמַר רַבִּי רַבִּי הָא טִפָּה קָא נָחְתָּא, טוֹל קֶשֶׁת בִּידָךְ, דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דְּאֶצְבְּעָא וְעִזְקָא בֵּיהּ, טוּל לֵיהּ וּדְרֵךְ (ס"א וְזָרְקָה) לֵיהּ לְגַבָּהּ, דְּקַבִּילַת לָהּ עֲלֵיהּ, דְּהָא כַּד סְלִיקַת מִתַּתָּא לְעֵילָא עַל רֵישָׁא דְּאָת ו', אִיהוּ כְּרוּמְחָא ו', אִתְאָרְכַת בֵּיהּ כְּשַׁרְבִיטָא דְּכֹכָבָא, וְכַד סְלִיקַת לְעֵילָא שַׁרְיָא עֲלָהּ י' וְאִתְעֲבִידַת ז', וַדַּאי תַּגָּא עַל רֵישָׁא דְּסֵפֶר תּוֹרָה, כֵּיוָן דְּנָחְתַת, צָרִיךְ לְמִדְרַךְ קֶשֶׁת לְגַבָּהּ דְּאִיהוּ צַדִּיק, וּמִנֵּיהּ נְחִיתַת וְאִזְדְּרִיקַת בְּאַתְרָהָא.

וְחַרְבָּא דְּאִיהִי (דְּהַאי) טִפָּה אִיהִי חַתִּיכַת לָהּ לִתְלַת טִפִּין, בְּגִין דְּאַזְיְלַת סָגוֹלְתָּא, דְּכַד נְחִיתַת עֲלָהּ הֲוָה י', וּלְבָתַר חַתִּיכַת לָהּ לִתְלַת, לְמֶהֱוֵי תַּגָּא וַעֲטָרָה בְּרֵישָׁא דִתְלַת אֲבָהָן, דִּתְהֵא כֶּתֶר תּוֹרָה וְכֶתֶר כְּהוּנָה וְכֶתֶר מַלְכוּת, וְדָא רָזָא

לשון הקודש

קָם עֶלֶם מֵאַחַר הַצֵּל, וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, הֲרֵי טִפָּה יָרְדָה, טֹל קֶשֶׁת בְּיָדְךָ, שֶׁהוּא כְּמוֹ הָאֶצְבַּע וְטַבַּעַת בָּהּ, טֹל אוֹתָהּ וּדְרֹךְ (וזרק) אוֹתָהּ אֵלֶיהָ, שֶׁקִּבְּלָה אוֹתָהּ עָלָיו, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁעוֹלָה מִמַּטָּה לְמַעְלָה עַל רֹאשׁ הָאוֹת ו', הוּא כְּמוֹ רֹמַח ו', הִתְאָרְכָה בּוֹ כְּמוֹ שַׁרְבִיט שֶׁל הַכּוֹכָב, וּכְשֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה, שׁוֹרָה עָלֶיהָ י' וְנַעֲשֵׂית ז', וַדַּאי כֶּתֶר עַל רֹאשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה. כֵּיוָן שֶׁיּוֹרֶדֶת, צָרִיךְ לִדְרֹךְ קֶשֶׁת אֵלֶיהָ, שֶׁהוּא צַדִּיק, וּמִמֶּנּוּ יוֹרֶדֶת וְנִזְרֶקֶת לִמְקוֹמָהּ.

וְהַחֶרֶב שֶׁהִיא שֶׁל הַטִּפָּה (הַזּוּ), הִיא חוֹתֶכֶת אוֹתָהּ לְשָׁלֹשׁ טִפּוֹת, בִּגְלַל שֶׁהוֹלֶכֶת סְגוֹלְתָּ"א, שֶׁכְּשֶׁיּוֹרֶדֶת עָלֶיהָ הִיא י', וְאַחַר כָּךְ חוֹתֶכֶת אוֹתָהּ לְשָׁלֹשׁ, לִהְיוֹת כֶּתֶר וַעֲטָרָה בְּרֹאשׁ שְׁלֹשֶׁת

דְּ ש תְּלַת תַּגִּין עֲלָהּ.

דְּרִישָׁא דְּחַרְבָּא אִיהִי י', גּוּפָא דְּחַרְבָּא ו', תְּרֵין פִּיפִּיּוֹת דִּילָהּ ה"ה, נַרְתִּקָא דִילָהּ אדנ"י, (וְחַרְבָּא יהו"ה), וְכַד אִיהִי יהו"ה בַּר מִשְׁכִּינְתֵּיהּ, אִיהוּ דִּין דְּחַתִּיךְ מִכָּל סִטְרָא, כַּד עָאל בְּנַרְתִּקָהּ אִתְעֲבִיד רַחֲמֵי וְלָא חַתִּיךְ דִּינִין, וְרָזָא דְּחַרְבָּא בְּנַרְתִּקָהּ, יאהדונה"י הָכִי וַדַּאי.

וּבְזִמְנָא דְּיהו"ה בַּר מִשְׁכִּינְתֵּיהּ, אִתְמַר בֵּיהּ (דברים ד כג) כִּי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא, דְּנָטִיל מִגְּבוּרָה לְאוֹקָדָא עָלְמָא, י' אִתְעֲבִיד גַּחֶלֶת, ו' שַׁלְהוֹבָא דְגַחֶלֶת, ה' ה' חַד חָמֵשׁ גַּוְונִין, תְּנָיְינָא חָמֵשׁ נְהוֹרִין דְּנַהֲרִין בְּהוֹן, וּבְזִמְנָא דְה' עִלָּאָה אִסְתַּלְּקַת מֵה' תַּתָּאָה, אִיהִי אָמְרָה (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וּבְזִמְנָא דְאִיהִי נַהֲרָא

לשון הקודש

הָאָבוֹת, שֶׁתִּהְיֶה כֶּתֶר תּוֹרָה וְכֶתֶר כְּהֻנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת, וְזֶה הַסּוֹד שֶׁל **ש** שִׁלֹּשָׁה תָּגִים עָלֶיהָ.

שֶׁרֹאשׁ הַחֶרֶב הִיא י', גּוּף הַחֶרֶב ו', שְׁתֵּי פִּיפִיּוֹת שֶׁלָּהּ ה"ה, הַנַּרְתִּיק שֶׁלָּהּ אדנ"י, (וְהַחֶרֶב יהו"ה), וּכְשֶׁהִיא יהו"ה חוּץ מִשְּׁכִינָתוֹ, הִיא דִּין שֶׁחוֹתֵךְ מִכָּל צַד, כְּשֶׁנִּכְנָס בַּנַּרְתִּיק נַעֲשֶׂה רַחֲמִים, וְלֹא חוֹתֵךְ דִּינִים, וְסוֹד הַחֶרֶב בְּנַרְתִּיקָהּ – יאהדונה"י כָּךְ וַדַּאי.

וּבִזְמַן שֶׁיהו"ה מִחוּץ לִשְׁכִינָתוֹ, נֶאֱמַר בּוֹ כִּי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא, שֶׁנּוֹטֵל מִגְּבוּרָה לִשְׂרֹף אֶת הָעוֹלָם. י' נַעֲשֶׂה גַּחֶלֶת, ו' שַׁלְהֶבֶת הַגַּחֶלֶת, ה' ה' הָאֶחָד חֲמִשָּׁה גְּוָנִים, הַשֵּׁנִי חֲמִשָּׁה אוֹרוֹת שֶׁמְּאִירִים בָּהֶם, וּבִזְמַן שֶׁה' עֶלְיוֹנָה הִסְתַּלְּקָה מֵה' תַּחְתּוֹנָה, הִיא אוֹמֶרֶת אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וּבִזְמַן שֶׁהִיא

בְּגַוְונָהָא, אִתְּמַר בָּהּ (בראשית ט טז) וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם, קָמוּ תַּנָּאִים וֶאֱמוֹרָאִים דִּלְעֵילָא, וְאָמְרוּ רַבִּי רַבִּי כַּמָּה תַּקִּיפָא קִירְטָא דִילָךְ, דִּי סְלִיקַת לָהּ עַד אֵין סוֹף, וּנְחִיתַת לָהּ עַד אֵין תַּכְלִית.

פָּתַח כְּמִלְּקַדְמִין וְאָמַר, שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו"ה (מיכה ו ב), אָמַר לוֹן אֲבָהָן אֲבָהָן טוּרִין רַבְרְבִין, שִׁמָּעוּ, דְּהַאי אֶבֶן דְּאִתְגְּזֶרֶת מֵאִלֵּין טוּרִין דִּלְכוֹן, דְּאִיהִי כְּתָרָא בְּרֵישָׁא דְכֻלְּהוּ, וְהָאֵיתָנִים דְּאִיהִי כְּתָרָא עַל כֻּלְּהוּ, אִיהִי סְלִיקַת רִיב עֲלַיְיכוּ, בְּגִין בַּעְלָהּ, דְּאִיהִי מַבּוּעָא סְתִימָא כַּסֶּלַע, עַד דְּיֵיתֵי בַּעְלָהּ לָא יַהֲבָא מֵימוֹי, דְּהָא לִישָׁנִין אִינוּן כַּפַּטִּישִׁין דִּמְחָאָן בְּהַהוּא סֶלַע, וְלֵית חַד מִנַּיְיהוּ דְּאַפִּיק מִינָהּ נְבִיעוּ, בַּר מִבַּעְלָהּ דְּיָדַע לְאַמְשָׁכָא לָהּ.

לשון הקודש

מְאִירָה בִּגְוָנֶיהָ, נֶאֱמַר בָּהּ וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. קָמוּ תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים שֶׁלְּמַעְלָה, וְאָמְרוּ: רַבִּי רַבִּי, כַּמָּה תַּקִּיף הַקֶּלַע שֶׁלְּךָ, שֶׁהֶעֱלִיתָ אוֹתָהּ עַד אֵין סוֹף, וְהוֹרַדְתָּ אוֹתָהּ עַד אֵין תַּכְלִית.

פָּתַח כְּמוֹ מִקֹּדֶם וְאָמַר: שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו"ה. אָמַר לָהֶם: אָבוֹת אָבוֹת, הָרִים גְּדוֹלִים, שִׁמְעוּ, שֶׁהָאֶבֶן הַזֹּאת שֶׁנִּגְזְרָה מֵהֶהָרִים הַלָּלוּ שֶׁלָּכֶם, שֶׁהִיא כֶּתֶר בְּרֹאשׁ כֻּלָּם, וְהָאֵיתָנִים, שֶׁהִיא כֶּתֶר עַל כֻּלָּם, הִיא מַעֲלָה רִיב עֲלֵיכֶם בִּשְׁבִיל בַּעְלָהּ, שֶׁהִיא מַעְיָן נִסְתָּר כַּסֶּלַע, עַד שֶׁיָּבֹא בַעְלָהּ לֹא נוֹתֵן מֵימֶיהָ, שֶׁהֲרֵי הַלְּשׁוֹנוֹת הֵם כְּמוֹ פַּטִּישִׁים שֶׁמַּכִּים בְּאוֹתוֹ סֶלַע, וְאֵין אֶחָד מֵהֶם שֶׁמּוֹצִיא מִמֶּנָּה נְבִיעָה פְּרָט לְבַעְלָהּ שֶׁיּוֹדֵעַ לִמְשֹׁךְ אוֹתָהּ.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דִּמְצַלֵּי וְיָדַע לְסַלְקָא רְעוּתֵיהּ לְעֵילָא, דְּהָא פּוּמּוֹי אַפִּיק שְׁמָהָן, וְאֶצְבָּעוֹי כָּתְבִין רָזִין, וְכַד סָלְקִין שְׁמָהָן (דף מה ע"א) מִפּוּמּוֹי, כַּמָּה עוֹפִין פָּתְחִין גַּדְפַּיְיהוּ לְעֵילָא לְקַבְּלָא לוֹן, וְכַמָּה חֵיוָון דְּמֶרְכַּבְתָּא, כֻּלְּהוּ מִזְדַּמְּנִין לְגַבַּיְיהוּ לְנַטְלָא לוֹן, כָּל שֶׁכֵּן אִם שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא בִּצְלוֹתֵיהּ, וְאִסְתַּלְּקַת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְרָזָא דְּמִלָּה אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפַתָּיִם, (תהלים סח יד), אַל תִּקְרֵי אִם אֶלָּא אֵם, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּסָלִיק לָהּ בִּצְלוֹתֵיהּ דִּמְצַלֵּי בְּשִׁפּוּוֹי, לְעֵילָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ.

בִּצְלוֹתָא דְּשַׁחֲרִית סָלְקָא בִּשְׁמָא דְּאִתְקְרֵי אֵ"ל, הָאֵ"ל הַגָּדוֹל וַדַּאי, בִּצְלוֹתָא דְּמִנְחָה סְלִיקַת בִּשְׁמָא דְּאִתְקְרֵי אלהי"ם, בִּצְלוֹתָא דְּעַרְבִית סְלִיקַת בִּשְׁמָא דְּאִתְקְרֵי יהו"ה, וְרָזָא דְּמִלָּה אֵל אֱלֹהִים יְהוָה דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ (שם נ א).

לשון הקודש

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל וְיוֹדֵעַ לְהַעֲלוֹת רְצוֹנוֹ לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי פִּיו מוֹצִיא שֵׁמוֹת, וְאֶצְבְּעוֹתָיו כּוֹתְבוֹת סוֹדוֹת, וּכְשֶׁעוֹלִים הַשֵּׁמוֹת מִפִּיו, כַּמָּה עוֹפוֹת פּוֹתְחִים כַּנְפֵיהֶם לְמַעְלָה לְקַבֵּל אוֹתָן, וְכַמָּה חַיּוֹת שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה, כֻּלָּם מִזְדַּמְּנִים אֲלֵיהֶם בִּכְדֵי לִטֹּל אוֹתָם, כָּל שֶׁכֵּן אִם שְׁכִינָה שׁוֹרָה בִּתְפִלָּתוֹ וּמִתְעַלָּה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְסוֹד הַדָּבָר – אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפַתָּיִם, אַל תִּקְרֵי אִם אֶלָּא אֵם, אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁמִּתְפַּלֵּל בִּשְׂפָתָיו, לְמַעְלָה אֶל בַּעְלָהּ.

בִּתְפִלַּת הַשַּׁחֲרִית עוֹלָה בַּשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא אֵ"ל, הָאֵ"ל הַגָּדוֹל וַדַּאי. בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה עוֹלָה בַּשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִי"ם. בִּתְפִלַּת

וְאָמְרוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, דְּצָרִיךְ בַּר נַשׁ בִּצְלוֹתֵיהּ לִשְׁהוֹת שָׁעָה אַחַת קֻדָּם דִּמְצַלֵּי, וְשָׁעָה אַחַת לְבָתַר דִּמְצַלֵּי, וְרָזָא דְמִלָּה דְּיִשְׁהֵא בִּצְלוֹתֵיהּ שַׁעְתָּא חֲדָא, בְּגִין דְּאִתְּמַר (בראשית כד כא) **וְהָאִישׁ מִשְׁתָּאֵה לָהּ מַחֲרִישׁ, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ** (שמות טו ג) **יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, וּלְבָתַר דְּשָׁהָא לֵיהּ בַּר נַשׁ וְצַלִּי, אִם שְׁגוּרָה תְּפִלָּתוֹ בְּפִיו וַדַּאי אִתְקַבֵּל צְלוֹתֵיהּ.**

וְרָזָא דְמִלָּה בַּר נַשׁ צָרִיךְ לְמִשְׁהֶא וְאִתְּתָא לְאַקְדָּמָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ויקרא יב ב) **אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר,** (וְרָזָא דְמִלָּה אִשָּׁה מַזְרַעַת תְּחִלָּה יוֹלֶדֶת זָכָר, וְעוֹד (תהלים קלו כג) שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר לָנוּ, וְרָזָא דְמִלָּה שֶׁבְּשִׁפְלוּתוֹ שֶׁל אָדָם זָכוּר יִזְכְּרֵנוּ לְטוֹבָה).

וְעוֹד אִם שְׁגוּרָה תְּפִלָּתוֹ בְּפִיו, אִיהוּ רָזָא וַיְהִי

לשון הקודש

עַרְבִית עוֹלָה בַּשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא יהו"ה, וְסוֹד הַדָּבָר – אֵ"ל אֱלֹהִי"ם יהו"ה דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶ"ץ.

וְאָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁצָּרִיךְ אָדָם בִּתְפִלָּתוֹ לִשְׁהוֹת שָׁעָה אַחַת קֹדֶם שֶׁמִּתְפַּלֵּל, וְשָׁעָה אַחַת אַחַר שֶׁמִּתְפַּלֵּל, וְסוֹד הַדָּבָר – שֶׁיִּשְׁהֶה בִּתְפִלָּתוֹ שָׁעָה אַחַת, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר וְהָאִישׁ מִשְׁתָּאֵה לָהּ מַחֲרִישׁ, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, וְאַחַר שֶׁשָּׁהָה אוֹתוֹ הָאִישׁ וְהִתְפַּלֵּל, אִם שְׁגוּרָה תְּפִלָּתוֹ בְּפִיו, וַדַּאי הִתְקַבְּלָה תְּפִלָּתוֹ.

וְסוֹד הַדָּבָר – אָדָם צָרִיךְ לִשְׁהוֹת וְהָאִשָּׁה לְהַקְדִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר. (וְסוֹד הַדָּבָר – אִשָּׁה מַזְרַעַת תְּחִלָּה יוֹלֶדֶת זָכָר, וְעוֹד, שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר לָנוּ, וְסוֹד הַדָּבָר – שֶׁבְּשִׁפְלוּתוֹ שֶׁל אָדָם זָכוּר יִזְכְּרֵנוּ לְטוֹבָה).

וְעוֹד, אִם שְׁגוּרָה תְּפִלָּתוֹ בְּפִיו, הוּא סוֹד

הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יוֹצֵאת (בראשית כד טו), **וְרָזָא דְּמִלָּה וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה, עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע** (ישעיהו סה כד), **זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּלָא מְעַכֵּב מַטְרוֹנִיתָא לְסַלְקָא לְמַלְכָּא, דְּכָל מָאן דְּאִיהוּ צְלוֹתֵיהּ שְׁגוּרָה בְּפוּמוֹי בְּלָא עִכּוּבָא, הַהוּא מְמַהֵר מַטְרוֹנִיתָא לְמַלְכָּא, וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא דְּאִינוּן אֲטִימִין לִבָּא וְעַיְינִין, דְּלָא מִשְׁתַּדְּלִין לְמִנְדַּע בִּיקָרָא דְּמָארֵיהוֹן לְרַצּוּיֵי לֵיהּ בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, בְּכַמָּה תַּחֲנוּנִים וּפִיּוּסִים, לְנַחֲתָא לֵיהּ לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא, כָּל שֶׁכֵּן לְאַתְעָרָא בֵּיהּ רְחִימוּ לְגַבָּהּ, כְּמָה דְּתַקִּינוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה.**

וְכַד קַיְימִין קֶדְמֵיהּ, צָרִיךְ לְמֵיקַם קֶדְמֵיהּ בִּדְחִילוּ, זַכָּאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל דְּיָדְעִין לְפַיְיסָא לְמָארֵיהוֹן כִּדְקָא יָאוּת, וּלְחַבְּרָא בְּפוּמַיְיהוּ בִּצְלוֹתְהוֹן תְּרֵין שְׁמָהָן אִלֵּין דְּאִינוּן יאהדונה"י,

לשון הקודש

וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יוֹצֵאת, וְסוֹד הַדָּבָר – וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה, עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁלֹּא מְעַכֵּב אֶת הַגְּבִירָה מִלַּעֲלוֹת לַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּל מִי שֶׁתְּפִלָּתוֹ שְׁגוּרָה בְּפִיו בְּלִי עִכּוּב, הַהוּא מְמַהֵר אֶת הַגְּבִירָה לַמֶּלֶךְ. אוֹי לָהֶם לִבְנֵי אָדָם שֶׁהֵם אֲטוּמֵי לֵב וְעֵינַיִם, שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים לְהַכִּיר בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם, לְרַצּוֹת אוֹתוֹ עִם שְׁכִינָתוֹ בְּכַמָּה תַּחֲנוּנִים וּפִיּוּסִים לְהוֹרִיד אוֹתוֹ לַשְׁכִינָה, כָּל שֶׁכֵּן לְעוֹרֵר בּוֹ אַהֲבָה אֵלֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁתִּקְּנוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה.

וּכְשֶׁעוֹמְדִים לְפָנָיו, צָרִיךְ לַעֲמֹד לְפָנָיו בְּיִרְאָה. אַשְׁרֵי הֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁיּוֹדְעִים לְפַיֵּס אֶת רִבּוֹנָם כָּרָאוּי, וּלְחַבֵּר בְּפִיהֶם

דִּבְהַהוּא זִמְנָא אָ"ז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה (ישעיהו נח א), **וַיהו"ה הוּא וּבֵית דִּינוֹ, וְדָא שְׁכִינְתָּא** (נ"א וְדָא חָכְמָתָא עִלָּאָה וּשְׁכִינְתָּא) (נ"א חָכְמָה) **עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וְדָא אִיהוּ רָזָא אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפַתָּיִם** (תהלים סח יד), **דְּאִיהִי קָרְבָּנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּוַדַּאי שְׁכִינְתָּא אִיהִי קָרְבָּנָא דִילֵיהּ, וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ צְלוֹתָא בְּקָרְבָּנָא.**

הִיא הָעוֹלָה, הָעוֹלָה וַדַּאי, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּסָלִיק לָהּ לְגַבֵּיהּ כִּדְקָא יָאוּת, דְּאִיהוּ שָׁאִיל בְּגִינָהּ (שיר ח ה) **מִי זֹאת עוֹלָה, עוֹלָה וַדַּאי, מִן הַמִּדְבָּר, מִן הַמִּדַּבֵּר וַדַּאי, דְּפוּמוֹי חָשִׁיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּטוּרָא דְסִינַי, וּבְגִין דָּא מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר וְגוֹמֵר.**

מְקֻטֶּרֶת מֹר (שם ג ו) **דָּא צְלוֹתָא דְשַׁחֲרִית דְּתַקִּין אַבְרָהָם דְּהוּא מֹר, וְעוֹד מְקֻטֶּרֶת מֹר,**

לשון הקודש

בִּתְפִלּוֹתָם שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ שֶׁהֵם יאהדונה"י, שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן אָ"ז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, וַיהו"ה הוּא וּבֵית דִּינוֹ, וְזוֹ שְׁכִינָה (וְזוֹ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה וּשְׁכִינָה) (חָכְמָה) עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, וְזֶהוּ סוֹד אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפַתָּיִם, שֶׁהִיא הַקָּרְבָּן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁוַּדַּאי הַשְּׁכִינָה הִיא הַקָּרְבָּן שֶׁלּוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה תִּקְּנוּ תְּפִלָּה בְּקָרְבָּן.

הִיא הָעוֹלָה, הָעוֹלָה וַדַּאי. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ אֵלָיו כָּרָאוּי, שֶׁהוּא שׁוֹאֵל בִּשְׁבִילָהּ מִי זֹאת עוֹלָה, עוֹלָה וַדַּאי, מִן הַמִּדְבָּר, מִן הַמִּדַּבֵּר וַדַּאי, שֶׁפִּיו חוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ הַר סִינַי, וּמִשּׁוּם זֶה מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר וְגוֹמֵר.

מְקֻטֶּרֶת מֹר, זוֹ תְּפִלַּת שַׁחֲרִית שֶׁתִּקֵּן אַבְרָהָם, שֶׁהוּא מֹר, וְעוֹד מְקֻטֶּרֶת מֹר,

(שם א יג) צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי לִי, וְדָא נֶצַח דְּסָלִיק לָהּ בִּימִינָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים טז יא) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, וּלְבוֹנָה דָא הוֹד, דְּסָלִיק לָהּ בִּגְבוּרָה, מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל דָּא צַדִּיק, דְּסָלִיק לָהּ בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְאִם לָא סָלְקָא שְׁכִינְתָּא בִּצְלוֹתֵיהּ, קָרְבָּנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא כַּלְבָּא קָא נָחִית לְמֵיכַל קָרְבָּנָא דִילֵיהּ, וַוי לֵיהּ טַב לֵיהּ דְּלָא אִתְּבְּרִי בְּעָלְמָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי יט כג) גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב.

וְכַד סָלְקָא שְׁכִינְתָּא בִּצְלוֹתֵיהּ, כַּמָּה חֵיוָון וּמֶרְכַּבְתָּא וְגַלְגַּלֵּי דְכוּרְסַיָּיא, כֻּלְּהוּ יִתְעָרוּן לְגַבָּהּ בְּנִגּוּנָא בְּחֶדְוָה, וְכֻלְּהוּ גַּדְפַּיְיהוּ פְּתִיחָן לְקַבְּלָא לָהּ, וְהָא אוּקְמוּהוּ (יחזקאל א יא) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה.

לשון הקודש

צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי לִי, זֶה נֵצַח, שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ בִּימִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, וּלְבוֹנָה זֶה הוֹד, שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ בִּגְבוּרָה. מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל, זֶה צַדִּיק שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְאִם לֹא עוֹלָה הַשְּׁכִינָה בִּתְפִלָּתוֹ קָרְבָּן לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֲרֵי הַכֶּלֶב יוֹרֵד לֶאֱכֹל אֶת קָרְבָּנוֹ, אוֹי לוֹ, וְטוֹב שֶׁלֹּא נִבְרָא בָּעוֹלָם, וְעָלָיו נֶאֱמַר גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב. **וּכְשֶׁעוֹלָה** שְׁכִינָה בִּתְפִלָּתוֹ, כַּמָּה חַיּוֹת וּמֶרְכָּבָה וְגַלְגַּלֵּי הַכִּסֵּא, כֻּלָּם יִתְעוֹרְרוּ אֵלֶיהָ בְּנִגּוּן בְּשִׂמְחָה, וְכֻלָּם כַּנְפֵיהֶם פְּתוּחוֹת לְקַבֵּל אוֹתָהּ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה.

וְכַד סָלְקָא סָלְקָא כְּיוֹנָה, וְכַד נָחֲתַת נָחֲתַת כְּנִשְׁרָא, דְּאִיהִי מַטְרוֹנִיתָא, דְּלָא דְחִילַת מִכָּל עוֹפִין דְּעָלְמָא, וְנָחְתָּא בְּכַמָּה מְזוֹנִין לִבְנָהָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לב יא) כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף, (דף מה ע"ב) מָאן גּוֹזָלָיו, אִלֵּין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן כְּגוֹזָלַיָּא מְצַפְּצְפִין לָהּ בְּכַמָּה צִפְּצוּפִין דְּצִלּוֹתָא, וְנָחְתַת לְגַבַיְיהוּ, לְכָל חַד נָחְתָּא לֵיהּ מְזוֹנָא כִּדְקָא יָאוּת לֵיהּ, לְמָאן נָחְתָּא מְזוֹנָא דְאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי מְזוֹנָא דְנִשְׁמָתָא, לְמָאן נָחְתָּא מְזוֹנָא דְגוּפָא, לְכָל חַד כְּפוּם רְעוּתֵיהּ.

דָּבָר אַחֵר אִם תִּשְׁכְּבוּן, דָּא אִימָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי צְלוֹתָא דְשַׁבָּת, דְּצָרִיכִין שִׁפְוָון לְקַבְּלָא לָהּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, דְּאִיהִי נִשְׁמַת כָּל חַי, אִיהִי נָחְתָּא עַל רֹאשׁ צַדִּיק דְּאִיהוּ יוֹם הַשְּׁבִיעִי, לְשׁוֹן לְמוּדִים

לשון הקודש

וּכְשֶׁעוֹלָה, עוֹלָה כְּמוֹ יוֹנָה, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת, יוֹרֶדֶת כְּנֶשֶׁר, שֶׁהִיא הַגְּבִירָה, שֶׁלֹּא פּוֹחֶדֶת מִכָּל הָעוֹפוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וְיוֹרֶדֶת עִם כַּמָּה מְזוֹנוֹת לְבָנֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף. מִי הֵם גּוֹזָלָיו? אֵלּוּ הֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם כְּמוֹ גּוֹזָלִים שֶׁמְּצַפְצְפִים לָהּ בְּכַמָּה צִפְצוּפִים שֶׁל תְּפִלָּה, וְיוֹרֶדֶת אֲלֵיהֶם, לְכָל אֶחָד מוֹרִידָה לוֹ מָזוֹן כָּרָאוּי לוֹ. לְמִי מוֹרִידָה מָזוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא מְזוֹן הַנְּשָׁמָה, לְמִי מוֹרִידָה מְזוֹן הַגּוּף, לְכָל אֶחָד כְּפִי רְצוֹנוֹ.

דָּבָר אַחֵר אִם תִּשְׁכְּבוּן, זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא תְּפִלַּת הַשַּׁבָּת, שֶׁצְּרִיכִים שִׁפְתַּיִם לְקַבֵּל אוֹתָהּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, שֶׁהִיא נִשְׁמַת כָּל חַי, הִיא יוֹרֶדֶת

קָרִינָן לֵיהּ, וְאִיהִי שַׁרְיָא עֲלֵיהּ בֵּין תְּרֵין שִׂפְוָון דְּאִינּוּן נֶצַח וְהוֹד.

וְשַׁבָּת אִיהִי פֶּה, (נ"א פַּתַּח) דְּאִתְפַּתְּחָא בְּעֶרֶב שַׁבָּת לְקַבְּלָא לָהּ בְּהַאי צְלוֹתָא דְשַׁבָּת, דְּהָא צְלוֹתָא דְשַׁבָּת אִתְקְרִיאַת קַבָּלָה, וּמִינָהּ מְקַבְּלִין כָּל סְפִירָאן דֵּין מִן דֵּין, וּבָהּ צְלוֹתָא דְּבַר נַשׁ מְקוּבֶּלֶת קֳדָם יהו"ה, וְאִיהִי צְלוֹתָא דַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וְאִיהִי ה' עִלָּאָה, דְּתַקִּינוּ בָּהּ חָמֵשׁ צְלוֹתִין בְּיוֹמָא דְכִפּוּרֵי.

אֲבָל שַׁבָּת אִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, כְּלִילָא מִתְּלַת אֲבָהָן, דְּאִינּוּן תְּלַת עַנְפִּין דְּיש' דְּשַׁבָּ"ת, בַּ"ת יְחִידָה אִיהִי נְקוּדָה בֶּחָלָל דִּילָהּ, וְאִיהִי חַג דְּכָל (נ"א דְּכָלִיל כָּל) יוֹמִין טָבִין, עֲלָהּ אִתְּמַר (ישעיהו מ כב) הַיּוֹשֵׁב עַל חוּג הָאָרֶץ.

לשון הקודש

עַל רֹאשׁ צַדִּיק שֶׁהוּא יוֹם הַשְּׁבִיעִי, לְשׁוֹן לְמוּדִים קוֹרְאִים אוֹתוֹ, וְהִיא שׁוֹרָה עָלָיו בֵּין שְׁתֵּי שְׂפָתַיִם, שֶׁהֵם נֵצַח וְהוֹד.

וְשַׁבָּת הוּא פֶּה, (פַּתַּח) שֶׁנִּפְתָּח בְּעֶרֶב שַׁבָּת לְקַבֵּל אוֹתָהּ בִּתְפִלַּת הַשַּׁבָּת הַזּוֹ, שֶׁהֲרֵי תְּפִלַּת הַשַּׁבָּת נִקְרֵאת קַבָּלָה, וּמִמֶּנָּה מְקַבְּלוֹת כָּל הַסְּפִירוֹת זֶה מִזֶּה, וּבָהּ תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם מְקֻבֶּלֶת לִפְנֵי יהו"ה, וְהִיא תְּפִלַּת עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וְהִיא ה' עֶלְיוֹנָה שֶׁתִּקְּנוּ בָהּ חָמֵשׁ תְּפִלּוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים.

אֲבָל שַׁבָּת הִיא שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, כְּלוּלָה מִשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁהֵם שְׁלֹשֶׁת הָעֲנָפִים שֶׁל ש' שֶׁל שַׁבָּת, בַּ"ת יְחִידָה הִיא נְקֻדָּה בֶּחָלָל שֶׁלָּהּ, וְהִיא חַג שֶׁל כָּל (שֶׁכּוֹלֵל כָּל) יָמִים טוֹבִים, עָלֶיהָ נֶאֱמַר הַיּוֹשֵׁב עַל חוּג הָאָרֶץ.

אֲבָל נִשְׁמָתָא יְתֵירָא בְּשַׁבָּת וּבְיוֹמִין טָבִין וּבְכָל מוּסָפִין, אִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, תּוֹסֶפֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, צְלוֹתָא דְשִׁית יוֹמִין דְּחוֹל תְּלַת זִמְנִין בְּכָל יוֹמָא, אִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, כְּלָלָא דְתַמְנֵי סְרֵי צְלוֹתִין, תְּלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא, סָלְקִין בְּשִׁית יוֹמִין ח"י, וְעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי תְּפִלַּת כָּל פֶּ"ה, בְּיוֹמִין דְּחוֹל אַיְיתֵי לָהּ מְזוֹנָא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, אֲבָל בְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין אַיְיתֵי לָהּ מְזוֹנָא עַל יְדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַוי לְאִתְתָּא דְאִתְפַּרְנְסַת עַל יְדֵי שְׁלִיחָא, וְהָא אוּקְמוּהוּ בְיוֹנָה, דְּאִתְּמַר (בראשית ח יא) וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ, וְאַמַּאי עֲלֵה זַיִת, אֶלָּא אָמְרַת יוֹנָה, רִבּוֹן עָלְמִין, תְּהֵא מְזוֹנָא דִילִי מְסוּרָה בִּידָךְ וּתְהֵא מְרִירָא כַּזַּיִת, וְלָא תְּהֵא מְתוּקָה וּמְסוּרָה בְיַד שְׁלִיחַ, וּשְׁלִיחַ בְּהַאי אֲתַר דָּא מטטרו"ן, וְעוֹד שְׁכִינְתָּא

לשון הקודש

אֲבָל נִשְׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת וּבְיָמִים טוֹבִים וּבְכָל הַמּוּסָפִים, הִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, תּוֹסֶפֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, תְּפִלָּה שֶׁל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם, הִיא הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, הַכְּלָל שֶׁל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה תְּפִלּוֹת, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם, עוֹלִים בְּשִׁשָּׁה יָמִים שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וְעַל שְׁמוֹ נִקְרֵאת תְּפִלַּת כָּל פֶּ"ה. בִּימֵי הַחֹל מְבִיאִים לָהּ מָזוֹן עַל יְדֵי שָׁלִיחַ, אֲבָל בְּשַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים מְבִיאִים לָהּ מָזוֹן עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אוֹי לְאִשָּׁה שֶׁמִּתְפַּרְנֶסֶת עַל יְדֵי שָׁלִיחַ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ בַּיּוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ, וְלָמָּה עֲלֵה זַיִת? אֶלָּא אָמְרָה הַיּוֹנָה, רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, יִהְיֶה מְזוֹנִי מָסוּר בְּיָדְךָ וְיִהְיֶה מָרוֹר כְּזַיִת, וְלֹא יִהְיֶה מָתוֹק וּמָסוּר בְּיַד שָׁלִיחַ, וְהַשָּׁלִיחַ בַּמָּקוֹם הַזֶּה זֶה מטטרו"ן. וְעוֹד, שְׁכִינָה נִקְרֵאת תְּפִלָּה

אִתְקְרִיאַת צְלוֹתָא דְּפִסְחָא מִסִּטְרָא דִימִינָא, צְלוֹתָא דְרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, צְלוֹתָא דְשָׁבוּעוֹת מִסִּטְרָא דְאֶמְצָעִיתָא, יהו"ה אִיהִי בְּכָל אֲתַר לְקַבְּלָא לָהּ, (וּלְתַקּוּנֵי מָאנֵי קְרָבָא).

דָּבָר אַחֵר שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו"ה (מיכה ו ב), מָאן רִיב יהו"ה וּמָאן הָרִים, רִיב יהו"ה דָּא שְׁכִינְתָּא, הָרִים אִלֵּין אֲבָהָן, רִיב אִיהִי קְטָטָה וּמַחֲלֹקֶת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל בְּנָהָא דְאִינּוּן בְּגָלוּתָא, וּבְזִמְנָא דְלַאו אִינּוּן בְּגָלוּתָא, אִיהִי רִיב לְגַבֵּיהּ עַל אִינּוּן מִסְכְּנִין דְּאָזְלִין מִתְּתָרְכִין מֵאַתְרַיְהוּ, בְּגִין דְּיִרַחֵם עֲלַיְהוּ, וּקְרָא אוֹכַח, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה כז ה) אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעוּזִּי, יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, תְּרֵי שְׁלָמֵי, חַד עִם שְׁכִינְתָּא דְאִיהִי רִיב לְגַבֵּיהּ עַל מִסְכְּנָא, וּמָאן אִיהוּ מִסְכְּנָא דְעָבְדַת רִיב בְּגִינֵיהּ, דָּא מִסְכְּנָא דְאִיהוּ מִסִּטְרָא

לשון הקודש

שֶׁל פֶּסַח מִצַּד הַיָּמִין, תְּפִלַּת רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִצַּד הַשְּׂמֹאל, תְּפִלַּת שָׁבוּעוֹת מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, יהו"ה הוּא בְּכָל מָקוֹם לְקַבֵּל אוֹתָהּ (וּלְתַקֵּן אֶת כְּלֵי הַקָּרְבָּן).

דָּבָר אַחֵר, שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו"ה, מַה זֶּה רִיב יהו"ה וּמַה זֶּה הָרִים? רִיב יהו"ה זוֹ הַשְּׁכִינָה, הָרִים אֵלּוּ הָאָבוֹת, רִיב הִיא קְטָטָה וּמַחֲלֹקֶת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל בָּנֶיהָ שֶׁהֵם בַּגָּלוּת, וּבִזְמַן שֶׁאֵינָם בַּגָּלוּת, הִיא רִיב אֵלָיו עַל אוֹתָם הָעֲנִיִּים שֶׁהוֹלְכִים מְגֹרָשִׁים מִמְּקוֹמָם כְּדֵי שֶׁיְּרַחֵם עֲלֵיהֶם, וְהַכָּתוּב מוֹכִיחַ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעוּזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. שְׁנֵי שְׁלוֹמוֹת, אֶחָד עִם הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא רִיב אֶצְלוֹ עַל הָעָנִי, וּמִי הוּא הָעָנִי שֶׁעוֹשֶׂה רִיב בִּשְׁבִילוֹ? זֶהוּ הָעָנִי שֶׁהוּא

דְּצַדִּיק, וְכָל שֶׁכֵּן כַּד צַדִּיק דְּאִיהוּ חָרֵב וְיָבֵשׁ בְּחַ"י בִּרְכָאָן דִּצְלוֹתָא, וְצָוְוחִין לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְּמַר לְגַבַּיְיהוּ (משלי א כח) אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

וּכְמָה דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי רִיב עַל צַדִּיק דְּאִיהוּ חַ"י עָלְמִין, חָרֵב וְיָבֵשׁ, (חָרֵב מִבֵּי מַקְדָּשָׁא וְיָבֵשׁ מִנְּסָכִים וְעוֹלוֹת), הָכִי אִיהוּ רִיב שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה בְּגִינֵיהּ עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (דברים יז ח) דִּבְרֵי רִיבוֹת בִּשְׁעָרֶיךָ, וּבְזִמְנָא דְּתַרְוַיְיהוּ אִינוּן רִיבוֹת בְּגִינֵיהּ עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא צָוַוח לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעוּזִי, יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי (ישעיהו כז ה), תְּרֵי שְׁלוֹמִים, לָקָבֵל תְּרֵי רִיבוֹת, וְקַשְׁיָא אִיהִי לָהּ מִכֹּלָּא, אַפְּרָשׁוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִינָהּ, וְדָא אִיהוּ מַחֲלוֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם.

לשון הקודש

מִצַּד שֶׁל צַדִּיק, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁצַּדִּיק שֶׁהוּא חָרֵב וְיָבֵשׁ בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה הַבְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה, וְצוֹעֲקִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנֶאֱמַר אֲלֵיהֶם אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

וּכְמוֹ שֶׁשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא רִיב עַל צַדִּיק שֶׁהוּא חַ"י הָעוֹלָמִים, חָרֵב וְיָבֵשׁ, (חָרֵב מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְיָבֵשׁ מִנְּסָכִים וְעוֹלוֹת) כָּךְ הוּא רִיב הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה בִּשְׁבִילוֹ עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר דִּבְרֵי רִיבוֹת בִּשְׁעָרֶיךָ, וּבִזְמַן שֶׁשְּׁתֵּיהֶם הֵן רִיבוֹת בִּשְׁבִילוֹ עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צוֹעֵק אֶל יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעוּזִי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. שְׁנֵי שְׁלוֹמִים, כְּנֶגֶד שְׁתֵּי רִיבוֹת, וְקָשֶׁה הִיא לָהּ מֵהַכֹּל הַפְּרָדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמֶּנָּה, וְזוֹ מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם.

וְכַד נְפִילַת, נְפִילַת לְרַגְלוֹי, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (רות ג ז) וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, וְאִתְנַפְּלַת קֳדָמֵיהּ בִּנְפִילַת אַפַּיִם, בְּגִין צַדִּיק דְּאִיהוּ חַ"י עָלְמִין עָנִי בְּגָלוּתָא, וְצַדִּיק כַּד אִיהוּ לְבָר מֵאַתְרֵיהּ אִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים ב יב) נַשְּׁקוּ בַר פֶּן יֶאֱנַף, וּשְׁכִינְתָּא כַּד אִיהִי לְבָר מֵאַתְרָהָא אִתְקְרִיאַת בְּרַיְיתָא, אִיהוּ בַר וְאִיהִי בְּרַיְיתָא (דף מו ע"א) דְשַׁבָּת דְּאִתּוֹסַף לְעָנִי דְּאִיהוּ צַדִּיק, יוֹם הַשַּׁבָּת וַדַּאי, דְּלֵית לֵיהּ מִדִּילֵיהּ אֶלָּא נִשְׁמָתָא יְתֵירָה דְּאִתּוֹסַף לְגַבֵּיהּ בְּגִין שְׁכִינְתָּא, אִתְקְרֵי אִיהוּ מוּסַף שַׁבָּת.

וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְקְרִיאַת אִיהִי תּוֹסֶפְתָּא, מִסִּטְרָא דְיוֹם שַׁבָּת כַּמָּה תּוֹסָפוֹת נָהֲתִין עִמָּה לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, דְּאִתְקְרִיאוּ נְשָׁמוֹת יְתֵירוֹת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב נִשְׁמַת כָּל חַי תְּבָרֵךְ אֶת שִׁמְךָ יהו"ה אלהינ"ו וכו', וְאִלֵּין (אינון) דְּמִתּוֹסְפָאן לְעַמָּא

לשון הקודש

וּכְשֶׁנּוֹפֶלֶת, נוֹפֶלֶת לְרַגְלָיו, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, וְנוֹפֶלֶת לְפָנָיו בִּנְפִילַת אַפַּיִם, מִשּׁוּם שֶׁצַּדִּיק שֶׁהוּא חַ"י הָעוֹלָמִים עָנִי בַּגָּלוּת, וְצַדִּיק כְּשֶׁהוּא מְחוּץ לִמְקוֹמוֹ, נֶאֱמַר בּוֹ נַשְּׁקוּ בַר פֶּן יֶאֱנַף, וּכְשֶׁשְּׁכִינָה מְחוּץ לִמְקוֹמָהּ נִקְרֵאת בְּרַיְיתָא, הוּא בֵּן וְהִיא בְּרַיְיתָא, שֶׁשַּׁבָּת שֶׁנּוֹסֶפֶת לֶעָנִי שֶׁהוּא צַדִּיק, יוֹם הַשַּׁבָּת וַדַּאי, שֶׁאֵין לוֹ מִשֶּׁלּוֹ אֶלָּא נְשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁנּוֹסֶפֶת אֵלָיו בִּשְׁבִיל הַשְּׁכִינָה, הוּא נִקְרָא מוּסַף שַׁבָּת.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן הִיא נִקְרֵאת תּוֹסֶפְתָּא, מִצַּד שֶׁל יוֹם שַׁבָּת כַּמָּה תּוֹסָפוֹת יוֹרְדִים עִמָּהּ לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁנִּקְרְאוּ נְשָׁמוֹת יְתֵרוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נִשְׁמַת כָּל חַי תְּבָרֵךְ אֶת שִׁמְךָ יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו וְכו', וְאֵלּוּ (הם)

קַדִּישָׁא בְּעֶרֶב שַׁבָּת יָרְתִין לוֹן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּיוֹמִין דְּחוֹל, וּבְהוֹן אִתְעֲבִיד חוֹל קֹדֶשׁ, וְאִלֵּין אִינוּן תּוֹסָפוֹת דְּקָא נָחֲתִין מִתּוֹסֶפְתָּא.

דְּוַדַּאי שְׁכִינְתָּא אִיהִי תִּקּוּנָא דְּגוּפָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִיהִי בְּרַיְתָא כַּד אִתְּמַר בָּהּ (רות ג ז) וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו, וְאִיהִי תּוֹסֶפְתָּא מִסִּטְרָא דְחַ"י עָלְמִין, דְּאִיהוּ מוּסַף שַׁבָּת, וְאִיהִי מִשְׁנָה מִסִּטְרָא דְגוּפָא, מִשְׁנֶה תּוֹרָה וַדַּאי, וְאִיהִי הַתְּקָפָא מִסִּטְרָא דִדְרוֹעָא יְמִינָא דְמַלְכָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות טו ו) יְמִינְךָ יהו"ה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ, בַּכֹּחַ תַּרְגּוּם בְּתוּקְפָּא, הַצְּרָכָה אִיהִי מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וּבִדְרוֹעָא שְׂמָאלָא אֲחִיד בָּהּ, וּבִדְרוֹעָא יְמִינָא אַתְקַן בָּהּ, וְיֵימָא קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלָם.

וְעוֹד מִסִּטְרָא דִימִינָא אִיהִי תּוּקְפָּא לְבַר נַשׁ, וּמִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא יְהִיב לוֹן צָרְכֵיהוֹן

לשון הקודש

שֶׁנּוֹסָפִים לָעָם הַקָּדוֹשׁ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, יוֹרְשִׁים אוֹתָם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בִּימֵי הַחֹל, וּבָהֶם נַעֲשֶׂה חֹל קֹדֶשׁ, וְאֵלּוּ הֵם תּוֹסָפוֹת שֶׁיּוֹרְדִים מִתּוֹסֶפְתָּא.

שֶׁוַּדַּאי הַשְּׁכִינָה הִיא תִּקּוּן הַגּוּף שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הִיא בָּרַיְתָא כְּשֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו, וְהִיא תּוֹסֶפְתָּא מִצַּד שֶׁל חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא מוּסַף שַׁבָּת, וְהִיא מִשְׁנָה מִצַּד שֶׁל גּוּף, מִשְׁנֵה תּוֹרָה וַדַּאי, וְהִיא הַתְּקָפָה מִצַּד שֶׁל זְרוֹעַ יְמִין הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יְמִינְךָ יהו"ה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ, בַּכֹּחַ תַּרְגּוּם בְּתוּקְפָּא, הַצְּרָכָה הִיא מִצַּד שֶׁל שְׂמֹאל, וּבִזְרוֹעַ שְׂמֹאל אוֹחֵז בָּהּ, וּבִזְרוֹעַ יָמִין מַתְקִין בָּהּ, וְיֹאמַר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלָם.

וְעוֹד מִצַּד הַיָּמִין הִיא חֹזֶק לָאָדָם, וּמִצַּד

בַּאֲרַע מַדְבְּרָא, שְׁאֵלָה אִיהִי בְּפוּמָא דְמַלְכָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לב ז) **שְׁאַל אָבִיךָ, וּתְיוּבְתָּא לְגַבֵּיהּ הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְיַגֶּדְךָ, וּבָהּ בַּר נַשׁ שׁוֹאֵל כְּעִנְיַן וּמֵשִׁיב כַּהֲלָכָה.**

שְׁמַעְתְּתָא אִיהִי בְּלִבָּא דְתַמָּן מַחֲשָׁבָה, תֵּיקוּ אִיהִי כַּד אִסְתַּלַּק מַלְכָּא מִינָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים לט ג) **נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב, וּבָהּ צְלוֹתָא בַּחֲשָׁאי, וְכַד אִיהוּ תֵּיקוּ אִתְּמַר בָּהּ** (משלי א כח) **אָז יִקְרָאוּנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.**

כַּד שַׁרְיָא בָּהּ יהו"ה אִתְקְרִיאַת הַגָּדָה, בְּהַהוּא זִמְנָא אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, שִׁטָּה אִתְקְרִיאַת כַּד לָא יְהֵא קוּשְׁיָא וּמַחֲלֹקֶת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מ ד) **כָּל גֵּיא יִנָּשֵׂא וְכָל הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ, וְהָיָה הֶעָקֹב לְמִישׁוֹר, פְּסַק אִתְקְרִיאַת מִכַּמָּה גַוָּונִין, אִית**

לשון הקודש

הַשְּׁמֹאל נוֹתֵן לָהֶם צָרְכֵיהֶם בִּמְקוֹם מִדְבָּר, שְׁאֵלָה הִיא בְּפִי הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שְׁאַל אָבִיךָ, וּתְשׁוּבָה אֵלָיו זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיַגֶּדְךָ, וּבָהּ אָדָם שׁוֹאֵל כָּעִנְיָן וּמֵשִׁיב כַּהֲלָכָה.

שְׁמַעְתְּתָא הִיא בַּלֵּב שֶׁשָּׁם מַחֲשָׁבָה, תֵּיקוּ הִיא כְּשֶׁהַמֶּלֶךְ הִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב, וּבָהּ תְּפִלָּה בַּחֲשָׁאי, וּכְשֶׁהוּא תֵּיקוּ נֶאֱמַר בָּהּ אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

כְּשֶׁשּׁוֹרָה בָּהּ יהו"ה נִקְרֵאת הַגָּדָה, בְּאוֹתוֹ זְמַן אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, שִׁטָּה נִקְרֵאת כְּשֶׁלֹּא תִהְיֶה קֻשְׁיָה וּמַחֲלֹקֶת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּל גֵּיא יִנָּשֵׂא וְכָל הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ וְהָיָה הֶעָקֹב לְמִישׁוֹר. פְּסָק נִקְרֵאת מִכַּמָּה גְוָנִים, יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים

בְּנֵי נָשָׁא דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה לִשְׁמָהּ, וְאִינּוּן בַּעֲלֵי אוּמָנוּת לְגַבָּהּ, אִית דְּפָסְקִין בָּהּ אֲבָנִין כְּטוּרִין וּסְלָעִין תַּקִּיפִין, וּלְבָתַר דְּפָסְקִין לוֹן מְתַקְּנִין לוֹן בְּכַמָּה פְּרוּקִין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (דברים כז ו) אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה, וְעָבְדִין בְּהוֹן כַּמָּה בִּנְיָנִין לְמַלְכָּא וּלְמַטְרוֹנִיתָא לְדַיְירָא בֵּינַיְיהוּ.

וְאִית פְּסָקוֹת דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין דְּמַטְרוֹנִיתָא, וְחָתְכִין לוֹן לְכַמָּה סִטְרִין, וּלְבָתַר מְתַקְּנִין לוֹן בְּכַמָּה פְּרוּקִין, לְאִתְחַזָּאָה בְּהוֹן מַטְרוֹנִיתָא קֶדֶם מַלְכָּא, בְּהַהוּא זִמְנָא וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם (בראשית ט טז), וְאִלֵּין אִינּוּן לְבוּשִׁין דְּכַהֲנָא, דְּאִינּוּן אַרְבַּע בִּגְדֵי לָבָן וְאַרְבַּע בִּגְדֵי זָהָב, וְאִית פְּסָקוֹת מֵאִלֵּין מָאנֵי תְּרִיסִין דְּקָא אַתְיָין לְבֵי מֶדְרָשָׁא, דְּפָסְקִין וְחָתְכִין בְּהוֹן בְּלִישָׁנְהוֹן, דְּאִינּוּן כְּרוּמְחִין וְסַיְיפִין, וְאִלֵּין אִינּוּן פָּרְשָׁיָין וְתַקִּיפִין, כְּמַגִּיחִין קְרָבָא בְּיַמָּא

לשון הקודש

בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לִשְׁמָהּ, וְהֵם בַּעֲלֵי אֻמָּנוּת אֵלֶיהָ, יֵשׁ שֶׁפּוֹסְקִים בָּהּ אֲבָנִים כְּהָרִים וּסְלָעִים חֲזָקִים, וְאַחַר שֶׁפּוֹסְקִים אוֹתָם, מְתַקְּנִים אוֹתָם בְּכַמָּה יִשּׁוּבִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה, וְעוֹשִׂים בָּהֶם כַּמָּה בִּנְיָנִים לַמֶּלֶךְ וְלַגְּבִירָה לָדוּר בֵּינֵיהֶם.

וְיֵשׁ פְּסָקוֹת שֶׁהֵן לְבוּשֵׁי הַגְּבִירָה, וְחוֹתְכִים אוֹתָם לְכַמָּה צְדָדִים, וְאַחַר כָּךְ מְתַקְּנִים אוֹתָם בְּכַמָּה פְּרוּקִים, שֶׁתֵּרָאֶה בָהֶם הַגְּבִירָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. בְּאוֹתוֹ זְמַן וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם, וְאֵלּוּ הֵם לְבוּשֵׁי הַכֹּהֵן, שֶׁהֵם אַרְבַּע בִּגְדֵי לָבָן וְאַרְבַּע בִּגְדֵי זָהָב, וְיֵשׁ פְּסָקוֹת מִבַּעֲלֵי הַמָּגִנִּים הַלָּלוּ שֶׁבָּאִים לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, שֶׁפּוֹסְקִים וְחוֹתְכִים בָּהֶם בִּלְשׁוֹנָם, שֶׁהֵם

וּבְיַבֶּשְׁתָּא, דְּאִינּוּן אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה.

זַכָּאִין אִינּוּן אִם מַלְכָּא בֵּינַיְיהוּ דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, כְּלִיל תְּרֵין תּוֹרוֹת דְּאִנּוּן תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּאִתְיְיהִיבוּ מִימִינָא וּמִשְׂמָאלָא, דְּבֵיהּ נָצְחִין קְרָבָא, וַוי לוֹן לְאִלֵּין דְּיַעֲלוּן לְאַגָּחָא קְרָבָא בִּתְרֵין תּוֹרוֹת בְּלָא מַלְכָּא, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (תהלים יט ד) אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם, כָּל בַּעֲלֵי אוּמָנִיּוֹת מִשְׁתַּכְּחִין בְּתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְאִיהִי מִלְּגָאוֹ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם מה יד) כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה.

אִיהִי הֲלָכָה דְּמַלְכָּא, כַּד אִיהִי אָזְלַת גַּבֵּיהּ בִּתְרֵין שׁוֹקִין דְּאִינּוּן תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, וְכַד סְלִיקַת בְּגוּפָא בִּתְרֵין דְּרוֹעוֹי דְּמַלְכָּא אִתְקְרִיאַת קַבָּלָה, וְכַד נְשִׁיקַת לֵיהּ בְּפוּמֵיהּ אִתְקְרִיאַת אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל

לשון הקודש

כִּרְמָחִים וַחֲרָבוֹת, וְאֵלּוּ הֵם פָּרָשִׁים וְתַקִּיפִים, כְּעוֹרְכֵי קְרָב בַּיָּם וּבַיַּבָּשָׁה, שֶׁהֵם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

אַשְׁרֵיהֶם אִם הַמֶּלֶךְ בֵּינֵיהֶם, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי כּוֹלֵל שְׁתֵּי תּוֹרוֹת, שֶׁהֵן תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁנִּתְּנוּ מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל שֶׁבּוֹ מְנַצְּחִים בַּקְּרָב, אוֹי לָהֶם לְאֵלּוּ שֶׁיִּכָּנְסוּ לַעֲרֹךְ קְרָב בִּשְׁתֵּי תּוֹרוֹת בְּלִי הַמֶּלֶךְ, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם, כָּל בַּעֲלֵי אֻמָּנִיּוֹת נִמְצָאִים בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְהִיא מִבִּפְנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה.

הִיא הַהֲלָכָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ, כְּשֶׁהִיא הוֹלֶכֶת אֵלָיו בִּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, שֶׁהֵם שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, וּכְשֶׁעוֹלָה בַגּוּף בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת

פֶּה, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּסָלְקָא לְפוּמָא דְּמַלְכָּא, מִיָּד יִתְקַיֵּים בְּרַעְיָא מְהֵימְנָא (במדבר יב ח) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ, כַּד קָמַת עַל רַגְלָהָא בְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה, אִתְקְרִיאַת הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וְכַד שַׁרְיָיא בִּדְרוֹעוֹי (דף מו ע"ב) דְּמַלְכָּא, אִתְקְרִיאַת קַבָּלָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וְכַד שַׁרְיָיא בְּפוּמָא דְּמַלְכָּא מִיָּד פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ, וְכַד אִיהִי מְרַחֲקָא הֲלָכָה מִמֹּשֶׁה, שְׁכִינְתָּא אִיהִי רִיב לַיהו"ה לְתַתָּא, וְכַד לָאו אִיהִי בִּדְרוֹעוֹי קַבָּלָה, אִיהִי רִיב לְעֵילָא.

וּבְגִין דָּא שְׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו"ה, אִלֵּין תְּלַת אֲבָהָן, מַאי רִיב דִּלְהוֹן, דָּא שְׁכִינְתָּא, וּבְהִפּוּךְ אַתְוָון רִי"ב אִיהוּ רַבִּ"י, דְּאִיהוּ רַבִּי מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעִמֵּיהּ אִיהִי שְׁכִינְתָּא רִיב, וְהָאִיתָנִים אִלֵּין תְּרֵי תַּנָּאֵי, אִיתָנִי"ם בְּהִפּוּךְ אַתְוָון תַּנָּאִי"ם, מוֹסְדֵי אָרֶץ אִלֵּין צַדִּיק וָצֶדֶק.

לשון הקודש

הַמֶּלֶךְ נִקְרֵאת קַבָּלָה, וּכְשֶׁנּוֹשֶׁקֶת אוֹתוֹ בְּפִיו, נִקְרֵאת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁעוֹלָה לְפִי הַמֶּלֶךְ, מִיָּד יִתְקַיֵּים בָּרוּעֶה הַנֶּאֱמָן פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ. כְּשֶׁעוֹמֶדֶת עַל רַגְלֶיהָ בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה נִקְרֵאת הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וּכְשֶׁשּׁוֹרָה בִּזְרוֹעוֹת הַמֶּלֶךְ נִקְרֵאת קַבָּלָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וּכְשֶׁשּׁוֹרָה בְּפִי הַמֶּלֶךְ, מִיָּד פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ, וּכְשֶׁהִיא מְרֻחֶקֶת – הֲלָכָה מִמֹּשֶׁה, הַשְּׁכִינָה הִיא רִיב לַיהו"ה לְמַטָּה, וּכְשֶׁאֵינָהּ בִּזְרוֹעוֹ – קַבָּלָה, הִיא רִיב לְמַעְלָה.

וּמִשּׁוּם זֶה שְׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו"ה, אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, מַהוּ הָרִיב שֶׁלָּהֶם? זוֹ הַשְּׁכִינָה, וּבְהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת רִי"ב הוּא רַבִּ"י, שֶׁהוּא רַבִּי מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעִמּוֹ

דְּבָר אַחֵר שִׁמְעוּ הָרִים, מָאן הָרִים אִלֵּין תְּלַת נְקוּדִין דְּאִינּוּן סֶגּוֹ"ל, וְהָאֵיתָנִים אִלֵּין תְּרֵין נְקוּדִין דְּאִינּוּן צֵר"י, וְעוֹד שִׁמְעוּ הָרִים מָאן הָרִים אִלֵּין תְּלַת נְקוּדִין תִּנְיָינִין דְּאִינּוּן שׁוּרֵ"ק, וְאֵיתָנִים אִינּוּן תְּרֵין נְקוּדִין תִּנְיָינִין דְּאִינּוּן שְׁבָ"א.

מַאי רִיב יהו"ה דָּא חִירֵ"ק, רִיב יהו"ה לְעֵילָא חוֹלֵ"ם, רִיב יהו"ה לְתַתָּא חִירֵ"ק, תְּרֵי רִיבוֹת אִינּוּן עַל שׁוּרֵ"ק, דְּאִיהוּ (חַד) צַדִּיק קִשּׁוֹרָא דְתַרְוַיְיהוּ, (עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא) כַּד אִיהוּ מִתְרַחֵק מִנַּיְיהוּ אִיהוּ רִיב, וְכַד מִתְקַשֵּׁר בֵּין תַּרְוַיְיהוּ אִיהוּ רַבִּי, וְאִיהוּ שָׁלוֹם, וְאִיהוּ קֶשֶׁר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית מד ל) וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ.

וְעוֹד תְּרֵי רִיבוֹת אִינּוּן, חַד צַדִּיק, וְחַד עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, חַד אִיהוּ רִיב בֵּין אַבָּא וְאִמָּא,

לשון הקודש

הַשְּׁכִינָה הִיא רִיב, וְהָאֵיתָנִים אֵלּוּ שְׁנֵי תַּנָּאִים, אֵיתָנִי"ם בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת תַּנָּאִי"ם, מוֹסְדֵי אָרֶץ אֵלּוּ צַדִּיק וְצֶדֶק.

דְּבָר אַחֵר, שִׁמְעוּ הָרִים, מִי הֵם הָרִים? אֵלּוּ שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת שֶׁהֵן סֶגּוֹ"ל, וְהָאֵיתָנִים אֵלּוּ שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת שֶׁהֵן צֵר"י. וְעוֹד שִׁמְעוּ הָרִים, מִי הֵם הָרִים? אֵלּוּ שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת שְׁנִיּוֹת שֶׁהֵן שׁוּרֵ"ק, וְאֵיתָנִים הֵם שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת שְׁנִיּוֹת שֶׁהֵן שְׁבָ"א.

מַה זֶּה רִיב יהו"ה? זֶה חִירֵ"ק, רִיב יהו"ה לְמַעְלָה חֹלֵ"ם, רִיב יהו"ה לְמַטָּה חִירֵ"ק, שְׁתֵּי רִיבוֹת הֵם עַל שׁוּרֵ"ק, שֶׁהוּא צַדִּיק (אֶחָד), הַקֶּשֶׁר שֶׁל שְׁנֵיהֶם, (הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי), כְּשֶׁהוּא מִתְרַחֵק מֵהֶם הוּא רִיב, וּכְשֶׁנִּקְשָׁר בֵּין שְׁנֵיהֶם הוּא רַבִּי, וְהוּא שָׁלוֹם, וְהוּא קֶשֶׁר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ.

וְעוֹד שְׁתֵּי רִיבוֹת הֵם, אֶחָד צַדִּיק וְאֶחָד

דְּאִנּוּן קָמֵ"ץ וּפַתַ"ח, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ רִיב בֵּינַיְיהוּ, (נ"א דְּאִינּוּן רִיב בֵּין אַבָּא וְאִימָּא דְּאִנּוּן, קָמֵ"ץ וּפַתָ"ח, וְאַמַּאי אִינּוּן רִיב בֵּינַיְיהוּ), בְּגִין שְׁכִינְתָּא דְּלֵית לָהּ מְזוֹנָא בְּגָלוּתָא, בְּגִין דְּתַרְעָא אִיהוּ פַּתַ"ח, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים קמה טז) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ, דְּאִיהוּ י' חָכְמָה, קָמֵ"ץ סָתוּם, עֲלֵיהּ אִתְּמַר פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַ"י, וְדָא חַ"י עָלְמִין, דְּאִיהוּ כְּלִיל חַ"י בִּרְכָאָן, אִיהוּ חָרֵב וְיָבֵשׁ בִּגְלוּתָא דְּאִיהוּ שְׁכִינְתָּא, וּבְגִין דָּא אִיהוּ גְּלוּתָא יְבֵשָׁה, בְּגִינַיְיהוּ אִיהוּ רִיב בֵּין אַבָּא וְאִימָּא.

וְכַד אִתְּפַּתַּח קָמֵ"ץ בְּפַתַ"ח דְּאִיהוּ תַרְעָא דִּילֵיהּ, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא נָחִית מָלֵא, וּמְהַלֵּךְ חָמֵשׁ מְאָה שְׁנִין, עַד דְּמָטוּ לְחַ"י עָלְמִין (דְּאִיהוּ כְּלִיל חַ"י בִּרְכָאָן), וְאִתְּמַלָּא מִנַּיְיהוּ, וּמִנַּיְיהוּ אִתְּשַׁקְיָא לִשְׁכִינְתָּא

לשון הקודש

הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, אֶחָד הוּא רִיב בֵּין אַבָּא וְאִמָּא, שֶׁהֵם קָמֵ"ץ וּפַתָ"ח, זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא רִיב בֵּינֵיהֶם, (שֶׁהוּא רִיב בֵּין אַבָּא וְאִמָּא, שֶׁהֵם קָמֵ"ץ וּפַתָ"ח. וְלָמָּה הֵם רִיב בֵּינֵיהֶם?) מִשּׁוּם שֶׁלִּשְׁכִינָה אֵין מָזוֹן בַּגָּלוּת, מִשּׁוּם שֶׁהַשַּׁעַר הוּא פַּתָ"ח, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ שֶׁהוּא י' חָכְמָה, קָמֵ"ץ סָתוּם, עָלָיו נֶאֱמַר פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַ"י, וְזֶה חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא כּוֹלֵל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, הוּא חָרֵב וְיָבֵשׁ בַּתְּפִלָּה שֶׁהוּא שְׁכִינָה, וּמִשּׁוּם זֶה הוּא תְּפִלָּה יְבֵשָׁה, בִּשְׁבִילָם הוּא רִיב בֵּין אַבָּא וְאִמָּא.

וּכְשֶׁנִּפְתָּח קָמֵ"ץ בְּפַתָ"ח, שֶׁהוּא הַשַּׁעַר שֶׁלּוֹ, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי יוֹרֵד מָלֵא, וּמְהַלֵּךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים עַד שֶׁמַּגִּיעִים לְחַ"י הָעוֹלָמִים, (שֶׁהוּא כּוֹלֵל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת) וּמִתְמַלֵּא מֵהֶם, וּמִמֶּנּוּ מַשְׁקִים אֶת

דְּאִיהִי צְלוֹתָא, וּמַאי דַּהֲוָה יַבָּשָׁה קָרָא לֵיהּ אֶרֶץ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א ו) וַיִּקְרָא אלהי"ם לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ, לְמֶעְבַּד פֵּרִין וְאִיבִּין, דְּאִינּוּן אַרְעָא קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם יא) וַיֹּאמֶר אלהי"ם תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא.

וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כַּד סָלִיק לְאַבָּא וְאִמָּא לְנַחֲתָא מְזוֹנָא מִתַּמָּן, קָלֵיהּ סָלְקָא עַל כָּל אִינּוּן נְחָלִין וּמַבּוּעִין, וְכַד נָחְתָּא קָלֵיהּ נָחְתָּא עַל כָּל אִינּוּן נְחָלִין וּמַבּוּעִין דְּאוֹרַיְיתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים צג ג) נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, נָשְׂאוּ נְהָרוֹת אִלֵּין אִינּוּן תְּרֵין נְקוּדִין דְּאִינּוּן צֵר"י, מָאן אִיהוּ דְּסָלִיק עַל גַּבַּיְיהוּ בִּתְרֵין דְּרוֹעִין, דָּא חוֹלֵ"ם, וּבֵיהּ אִתְעֲבִידוּ סָגוֹלְתָּ"א, וּמָאן אִיהוּ דְּנָחִית תְּחוֹתַיְיהוּ בִּתְרֵין שׁוּקִין, דָּא חִירֵ"ק, וּבֵיהּ אִתְעֲבִידוּ סָגוֹ"ל.

לשון הקודש

הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא תְּפִלָּה, וּמַה שֶּׁהָיָה יַבָּשָׁה קוֹרֵא לוֹ אֶרֶץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ, לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת וְנִצָּנִים, שֶׁהֵם הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא.

וּכְשֶׁעוֹלֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי לְאַבָּא וְאִמָּא לְהוֹרִיד מָזוֹן מִשָּׁם, קוֹלוֹ עוֹלֶה עַל כָּל אוֹתָם נְחָלִים וּמַעְיָנוֹת, וּכְשֶׁיּוֹרֵד, קוֹלוֹ יוֹרֵד עַל כָּל אוֹתָם נְחָלִים וּמַעְיָנוֹת הַתּוֹרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם. נָשְׂאוּ נְהָרוֹת, אֵלּוּ אוֹתָם שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת שֶׁהֵם צֵרֵ"י, מִי הוּא שֶׁעוֹלֶה עַל גַּבֵּיהֶן בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת? זֶה חוֹלֵ"ם, וּבוֹ נַעֲשִׂים סָגוֹלְתָּ"א, וּמִי הוּא שֶׁיּוֹרֵד תַּחְתֵּיהֶם בִּשְׁתֵּי שׁוּקַיִם? זֶה

בְּהַהוּא זִמְנָא נָשְׁאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, דְּאִיהוּ קוֹל יַעֲקֹב, קוֹל הַשּׁוֹפָר, וּלְאָן סָלְקִין לֵיהּ לְגַבֵּי אַבָּא וְאִימָּא, וְכַד נָחִית נָחִית בִּתְרֵין נְקוּדִין דְּאִינּוּן שְׁבָ"א תְּרֵי יַרְכֵי קְשׁוֹט, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם, כְּגוֹן עַל כָּתֵף יִשָּׂאוּ (במדבר ז ט).

(וְאַבָּא נָחִית) בַּצַּדִּיק, דְּאִיהוּ שׁוּרֵ"ק בִּנְקוּדַת (חִירֵ"ק) חֲדָא, כִּי שָׁם חֶלְקַת מְחוֹקֵק סָפוּן (דברים לג כא), קְשׁוֹרָא דִתְרֵין יַרְכִין דִּקְשׁוֹט, דְּאִיהוּ דָּכְיָם, דָּךְ יָם, דָּ"ךְ דִּכְלִיל כ"ד אַתְוָון דְּיִחוּדָא תִּנְיָינָא, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים עד כד) אַל יָשׁוּב דַּךְ נִכְלָם, דָּ"ךְ אִיהוּ בְּכ"ד סְפָרִים דְּאוֹרַיְיתָא, וּשְׁכִינְתָּא (בראשית כד טו) וְכַדָּ"ה עַל שִׁכְמָהּ, וְכַד צַדִּיק אִיהוּ מָלֵא מֵעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם טז) וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ וַתָּעַל.

לשון הקודש

חִירֵ"ק, וּבוֹ הֵם נַעֲשִׂים סָגוֹ"ל.

בְּאוֹתוֹ זְמַן נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, שֶׁהוּא קוֹל יַעֲקֹב, קוֹל הַשּׁוֹפָר, וּלְאֵיפֹה מַעֲלִים אוֹתוֹ? לְאַבָּא וְאִמָּא, וּכְשֶׁיּוֹרֵד, יוֹרֵד בִּשְׁתֵּי נְקֻדּוֹת שֶׁהֵן שְׁבָ"א, שְׁתֵּי יְרֵכַיִם שֶׁל אֱמֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם, כְּגוֹן עַל כָּתֵף יִשָּׂאוּ.

(וְאַבָּא יוֹרֵד) בַּצַּדִּיק שֶׁהוּא שׁוּרֵ"ק, בִּנְקֻדַּת (חִירֵ"ק) אַחַת, כִּי שָׁם חֶלְקַת מְחוֹקֵק סָפוּן, קֶשֶׁר שֶׁל שְׁתֵּי יְרֵכַיִם שֶׁל אֱמֶת, שֶׁהוּא דָּכְיָם, דַּךְ יָם, דַּךְ שֶׁכּוֹלֵל כ"ד אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַיִּחוּד הַשֵּׁנִי, עָלָיו נֶאֱמַר אַל יָשֹׁב דַּךְ נִכְלָם, דַּ"ךְ הוּא בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה סְפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה וּשְׁכִינָה, וְכַדָּ"ה עַל שִׁכְמָהּ, וּכְשֶׁהַצַּדִּיק מָלֵא מִן הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ וַתָּעַל.

סְלִיקַת הַאי נְקוּדָה דְּאִיהוּ חַד שׁוּרֵ"ק עַל תְּרֵין דְּאִינּוּן שְׁבָ"א, וְאִתְעֲבִידוּ שׁוּרֵ"ק, בָּתַר דְּאִיהוּ מַלְיָא מִסִּטְרָא דִּילֵיהּ וּמִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִתְמַר בִּשְׁכִינְתָּא וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ וַתָּעַל, וַתּוֹרֶד כַּדָּהּ מֵעַל שִׁכְמָהּ, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ וַתָּעַל, כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, סְלִיקַת וַדַּאי מִגָּלוּתָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, בְּהַאי שַׁעְתָּא (דף מז ע"א) אִיהִי אָמְרַת לְגַבֵּי צַדִּיק (בראשית כד יח) וַתֹּאמֶר שְׁתֵה אֲדוֹנִי, וְגַם גְּמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה, דְּאִינּוּן גְּמוּלֵי מֵחָלָב.

וְעוֹד חוֹלֵ"ם אִתְקְרֵי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא לְגַבֵּי מוֹחָא, וְחִירֵ"ק לְגַבֵּי לִבָּא, שׁוּרֵ"ק אִתְקְרֵי בְּקִשּׁוּרָא דְּתַרְוַיְיהוּ, וְעוֹד חוֹלֵ"ם אִתְקְרֵי בְּכָל סִטְרָא דִּימִינָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא ב יג) עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח, וְחִירֵ"ק אִתְקְרֵי בְּכָל סִטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְאִיהוּ שׁוּרֵ"ק קִשּׁוּרָא דְּתַרְוַיְיהוּ, וְעוֹד חֹלֵ"ם אִתְקְרֵי

לשון הקודש

עוֹלָה הַנִּקְדָּה הַזּוֹ, שֶׁהוּא שׁוּרֵ"ק אֶחָד, עַל שְׁנַיִם שֶׁהֵם שְׁבָ"א, וְנַעֲשִׂים שׁוּרֵ"ק. אַחַר שֶׁהוּא מָלֵא מִצִּדּוֹ וּמִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, נֶאֱמַר בַּשְּׁכִינָה וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ וַתָּעַל, וַתּוֹרֶד כַּדָּהּ מֵעַל שִׁכְמָהּ, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ וַתָּעַל, כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם, עוֹלָה וַדַּאי מִן הַגָּלוּת אֶל בַּעְלָהּ. בַּשָּׁעָה הַזּוֹ הִיא אוֹמֶרֶת לַצַּדִּיק, וַתֹּאמֶר שְׁתֵה אֲדוֹנִי וְגַם גְּמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה, שֶׁהֵם גְּמוּלֵי חָלָב.

וְעוֹד חֹלֵ"ם נִקְרָא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי לַמֹּחַ, וְחִירֵ"ק אֶל הַלֵּב, שׁוּרֵ"ק נִקְרָא בְּקֶשֶׁר שֶׁל שְׁנֵיהֶם, וְעוֹד חֹלֵ"ם נִקְרָא בְּכָל צַד הַיָּמִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח. וְחִירֵ"ק נִקְרָא בְּכָל צַד הַשְּׂמֹאל, וְהוּא שׁוּרֵ"ק הַקֶּשֶׁר שֶׁל שְׁנֵיהֶם. וְעוֹד חֹלֵ"ם

בְּאִימָּא עִלָּאָה, יוֹם הַכִּפּוּרִים דְּאִיהוּ עָשׂוֹר, וּבֵיהּ יְהֵא מוֹחֵ"ל וְסוֹלֵחַ חוֹבִין דְּעַמֵּיהּ, וְחִיר"ק אִתְּמַר בְּאִימָּא תַּתָּאָה, וּבֵיהּ חוֹר"ק עָלָיו שִׁנָּיו עַל סמא"ל, דְּאִשְׁתַּעְבִּיד בִּבְנוֹי דִּשְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא.

דָּבָר אַחֵר נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, דָּא תְּרֵין זִמְנִין דִּמְיַחֲדִין יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְסָלְקִין לֵיהּ בֵּיהּ קָלָא עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם, דְּאִינּוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, בְּתַרְוַיְיהוּ סָלְקִין קָלָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, לְגַבֵּי מָאן סָלְקָאן לֵיהּ לְגַבֵּי אִימָּא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ כ"ה בִּימִינָא וְכ"ה בִּשְׂמָאלָא עֶרֶב וָבֹקֶר, וְאִינּוּן חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה, קָרָאן לֵיהּ בְּחוֹן, דְּנָחִית לְגַבֵּי צַדִּיק וָצֶדֶק.

דְּאִיהוּ דָ"ךְ בְּשׁוֹקָא יְמִינָא, וְאִיהִי כַּדָּה עַל שִׁכְמָהּ בְּשׁוֹקָא שְׂמָאלָא, דְּאִינּוּן תְּרֵי

לשון הקודש

נִקְרָא בָּאֵם הָעֶלְיוֹנָה יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא עָשׂוֹר, וּבוֹ יִהְיֶה מוֹחֵ"ל וְסוֹלֵחַ חֲטָאֵי עַמּוֹ, וְחִיר"ק נֶאֱמַר בָּאֵם הַתַּחְתּוֹנָה וּבוֹ חוֹר"ק עָלָיו שִׁנָּיו עַל סמא"ל, שֶׁהִשְׁתַּעְבֵּד בִּבְנֵי הַשְׁכִינָה בַּגָּלוּת.

דָּבָר אַחֵר, נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, זֶה פַּעֲמַיִם שֶׁמְּיַחֲדִים יִשְׂרָאֵל אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמַעֲלִים לוֹ בּוֹ קוֹל עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם, שֶׁהֵם יָמִין וּשְׂמֹאל, בִּשְׁנֵיהֶם מַעֲלִים קוֹל, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. לְמִי מַעֲלִים אוֹתוֹ? לָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהוּא עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ בְּיָמִין וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ בִּשְׂמֹאל עֶרֶב וָבֹקֶר, וְהֵם חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, קוֹרְאִים לוֹ בָּהֶם, שֶׁיּוֹרֵד אֶל צַדִּיק וָצֶדֶק.

שֶׁהִיא דַ"ךְ בְּשׁוֹק יָמִין, וְהִיא כַּדָּה עַל

סַמְכֵי קְשׁוֹט, וּבְגִין דָּא יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם, דָּ"ךְ יָ"ם, וְאִיהוּ דָּ"ךְ בְּכ"ד אַתְוָון דְּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד דְּעַרְבִית, וְאִיהוּ דָּ"ךְ בְּכ"ד אַתְוָון דְּשַׁחֲרִית, וְרָזָא דְּמִלָּה וְשַׁמְּתִי כַּ"דְכ"ד שִׁמְשׁוֹתַיִךְ (ישעיה נד יב), וְאִיהִי כַּדָּ"ה בְּתַרְוַיְיהוּ, וְאַל יָשׁוּב דָּ"ךְ נִכְלָם.

וְצָרִיךְ דְּלָא אִשְׁתַּמַּע קָלָא בְּהַהוּא דָּךְ, אֶלָּא יִשְׂאוּ נְהָרוֹת, נָשְׂאוּ לָא כְּתִיב אֶלָּא יִשְׂאוּ, בְּגִין עַל כָּתֵף יִשָּׂאוּ, בְּהַהִיא זִמְנָא (בראשית כד טז) וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ וַתַּעַל, וַתֹּאמֶר שְׁתֵה אֲדוֹנִי וְגַם לִגְמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה, אִלֵּין אִינוּן רְמַ"ח תֵּיבִין דְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיָּין דְּיִחוּדָא דִּקְרִיאַת שְׁמַע, דִּבְכֻלְּהוּ אִינוּן רְמַ"ח אֵבָרִים דִּכְלִילָן בַּבְּרִית דְּאִיהוּ צַדִּיק, כֻּלְּהוּ אִתְשַׁקְיָין עַל יְדֵי שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהוּ כ"ד י"ם.

לשון הקודש

שִׁכְמָהּ בְּשׁוֹק שְׂמֹאל, שֶׁהֵן שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, וּמִשּׁוּם זֶה יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם, דַּ"ךְ יָ"ם, וְהוּא דַּ"ךְ בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁל בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁל עַרְבִית, וְהוּא דַּ"ךְ בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁל שַׁחֲרִית, וְסוֹד הַדָּבָר – וְשַׁמְּתִי כַּ"דְכ"ד שִׁמְשׁוֹתַיִךְ, וְהִיא כַּדָּ"ה בִּשְׁנֵיהֶם, וְאַל יָשׁוּב דַּ"ךְ נִכְלָם.

וְצָרִיךְ שֶׁלֹּא יִשְׁמַע קוֹל בְּהַהוּא דַּךְ, אֶלָּא יִשְׂאוּ נְהָרוֹת, לֹא כָתוּב נָשְׂאוּ אֶלָּא יִשְׂאוּ, בִּשְׁבִיל, עַל כָּתֵף יִשָּׂאוּ. בְּאוֹתוֹ זְמַן וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ וַתַּעַל, וַתֹּאמֶר שְׁתֵה אֲדוֹנִי וְגַם לִגְמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה, אֵלּוּ הֵם מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה תֵּבוֹת שֶׁל אַרְבַּע הַפָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל הַיִּחוּד שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁבְּכֻלָּם הֵם מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה הָאֵיבָרִים שֶׁכְּלוּלִים בַּבְּרִית שֶׁהוּא צַדִּיק, כֻּלָּם נִשְׁקִים עַל יְדֵי הַשְׁכִינָה, שֶׁהוּא כ"ד י"ם.

כ"ד סִפְּרִין דְּאוֹרַיְיתָא, וַדַּאי אִינּוּן כ"ד דְּאִתְמַלִּי מִן יַמָּא עִלָּאָה דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי כְּלִילָא דְּחַמְשִׁין אַתְוָון דְּיִחוּדָא, דְּאִינּוּן כ"ה וְכ"ה, דְּמְיַחֲדִין בְּהוֹן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּרֵין זִמְנִין, וְכַד סָלִיק י"ם חַמְשִׁין, דָּא אִיהוּ יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם, בְּהִפּוּךְ אַתְוָון דָּךְ וְאִיהוּ כ"ד, וְדָךְ אִיהוּ צַדִּיק בְּהַאי כַּד, בְּגִין דְּאִיהוּ תְּבִירָא בְּגָלוּתָא, שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי כַּד עָלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים נא יט) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אלהי"ם לֹא תִבְזֶה, צַדִּיק אִיהוּ דָּךְ בְּמַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא.

וְאִיהוּ כָּתִית בְּמִשְׁחָא דְּאוֹרַיְיתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר כח ה) **שֶׁמֶן כָּתִית, אֵימָתַי, בְּזִמְנָא דְּאִסְתַּלַּק ו' מִן ה', וְאִשְׁתְּאָרַת ד', דַּלַּת וַדַּאי, וּבְגִין דָּא שֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִית הַהִין, רְבִיעִית הֵ"א וַדַּאי, דְּאִתְחַזְרַת דָּלֵ"ת, וְהַהוּא כָּתִית אִיהוּ ו'**

לשון הקודש

עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה, וַדַּאי הֵם כַּ"ד שֶׁנִּתְמַלֵּא מִן הַיָּם הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא כְּלָלוּת שֶׁל חֲמִשִּׁים אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד, שֶׁהֵם עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שֶׁמְּיַחֲדִים בָּהֶן אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פַּעֲמַיִם, וּכְשֶׁעוֹלֶה י"ם חֲמִשִּׁים, זֶהוּ יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם, בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת דַּ"ךְ, וְהוּא כ"ד, וְדָךְ הוּא צַדִּיק בַּכַּד הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שָׁבוּר בַּגָּלוּת, הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא כַּד עָלֶיהָ נֶאֱמַר לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִי"ם לֹא תִבְזֶה, צַדִּיק הוּא דָּךְ בַּמַּיִם שֶׁל הַתּוֹרָה.

וְהוּא כָּתִית בַּשֶּׁמֶן שֶׁל הַתּוֹרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שֶׁמֶן כָּתִית. מָתַי? בִּזְמַן שֶׁהִסְתַּלֵּק ו' מִן ה', וְנִשְׁאֲרָה ד', דַּלַּת וַדַּאי, וּבִשְׁבִיל זֶה שֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִית הַהִין, רְבִיעִית הֵ"א וַדַּאי, שֶׁחָזְרָה דָּלֶ"ת, וְאוֹתוֹ כָּתִית הוּא ו' זְעִירָה, הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל

זְעֵירָא, שְׁלִימוּ דְּה', וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שמות לא יז) בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעוֹלָם, אוֹת ה' וַדַּאי, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת ה' עַל שְׁמֵיהּ, יוֹם הַשִּׁשִּׁי, הֵ"א דְּשִׁשִּׁי.

מִקְּוֹלוֹת מַיִם רַבִּים (תהלים צג ד), אִלֵּין שֶׁבַע (קְלִין) שְׁמָהָן, דְּמִתְפַּלְּגִין לְשִׁבְעָה נְהָרוֹת, וְכֻלְּהוֹן מִתְפַּלְּגִין בְּהַהוּא נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, וְאִינוּן בְּהָבוּ לַיהו"ה, שֶׁבַע אִינוּן דְּאָזְלִין עַל שֶׁבַע שְׁמָהָן, דְּאִינוּן אבגית"ץ וכו', וְאִינוּן שֶׁבַע סְפִירָן, (שם כט ג) קוֹל יהו"ה עַל הַמָּיִם דָּא חֶסֶ"ד וְאִיהוּ אבגית"ץ, דְּמִתַּמָּן מַיָּא דְאוֹרַיְיתָא, קוֹל יהו"ה בַּכֹּחַ דָּא קר"ע שט"ן וְדָא גְּבוּרָ"ה, קוֹל יהו"ה בֶּהָדָר דָּא נג"ד יכ"ש וְדָא תִּפְאָרָ"ת, כִּסְאוֹ כַּשֶּׁמֶ"ש נֶגְדִּ"י (שם פט לז), וּבֵיהּ אִתְּמַר לְמֹשֶׁה (שמות לד י) נֶגֶד כָּל עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאוֹת, קוֹל יהו"ה שׁוֹבֵר אֲרָזִים (תהלים כט ז) דָּא

לשון הקודש

ה', וְעָלָיו נֶאֱמַר בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם, אוֹת ה' וַדַּאי, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרֵאת ה' עַל שְׁמוֹ, יוֹם הַשִּׁשִּׁי, הֵ"א שֶׁל הַשִּׁשִּׁי.

מִקְּוֹלוֹת מַיִם רַבִּים, אֵלּוּ שִׁבְעָה (קולות) שֵׁמוֹת, שֶׁנֶּחֱלָקִים לְשִׁבְעָה נְהָרוֹת, וְכֻלָּם נֶחֱלָקִים בְּאוֹתוֹ הַנָּהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְהֵם בְּהָבוּ לַיהו"ה, שִׁבְעָה הֵם שֶׁהוֹלְכִים עַל שִׁבְעָה שֵׁמוֹת, שֶׁהֵם אבגית"ץ וְכוּ', וְהֵם שֶׁבַע סְפִירוֹת. קוֹל יהו"ה עַל הַמָּיִם זֶה חֶסֶד, וְהוּא אבגית"ץ, שֶׁמִּשָּׁם הַמַּיִם שֶׁל הַתּוֹרָה. קוֹל יהו"ה בַּכֹּחַ, זֶה קר"ע שט"ן, וְזוֹ גְּבוּרָה. קוֹל יהו"ה בֶּהָדָר, זֶה נג"ד יכ"ש, וְזֶה תִּפְאֶרֶת, כִּסְאוֹ כַּשֶּׁמֶ"ש נֶגְדִּ"י, וּבוֹ נֶאֱמַר לְמֹשֶׁה נֶגֶד כָּל עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאוֹת. קוֹל יהו"ה שׁוֹבֵר אֲרָזִים (תהלים כט),

בט"ר צת"ג וְדָא נֶצַ"ח, קוֹל יהו"ה חוֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ דָּא חק"ב טנ"ע וְדָא הו"ד, קוֹל יהו"ה יָחִיל מִדְבָּר דָּא יג"ל פז"ק דְּאִיהוּ יְסו"ד, הַר סִינַי, קוֹל יהו"ה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת דָּא שק"ו צי"ת וְדָא מַלְכו"ת, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (שם כב א) לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, וְדָא אִיהוּ מִקּוֹלוֹת מַיִם רַבִּים.

אַדִּירִים מִשְּׁבְרֵי יָם (שם צג ד), אִלֵּין טַעֲמֵי דְאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בְּהוּ (שם מב ח) כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ, וְאִלֵּין אִינּוּן זַרְקָ"א מַקַּ"ף שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ סֶגוֹלְתָּ"א. (דף מז ע"ב) זַרְקָ"א, קַו דְּיוֹקְנָא דְאָת ו', רֵישָׁא דִילֵיהּ י', תְּלַת גַּלְגַּלִּים (נ"א אית) סָלְקִין בֵּיהּ בְּיַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, וְאִינּוּן סֶגוֹ"ל (נ"א סְגוֹלְתָּא), וְכָל גַּלְגַּל סָלִיק לְי' גַּלְגַּלִּים לְעֵילָא, וְהָאוֹפַנִּים יִנָּשְׂאוּ לְעֻמָּתָם (יחזקאל א כ), וּלְזִמְנָא דְיִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים לְעוּמָּתָם, מִיָּד נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, תְּרֵין

לשון הקודש

זֶה בט"ר צת"ג, וְזֶה נֶצַ"ח. קוֹל יהו"ה חוֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, זה חק"ב טנ"ע, וְזֶה הו"ד. קוֹל יהו"ה יָחִיל מִדְבָּר, זֶה יג"ל פז"ק, שֶׁהוּא יְסו"ד, הַר סִינַי, קוֹל יהו"ה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת, זֶה שק"ו צי"ת, וְזוֹ מַלְכוּת, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, וְזֶהוּ מִקּוֹלוֹת מַיִם רַבִּים.

אַדִּירִים מִשְּׁבְרֵי יָם, אֵלּוּ טַעֲמֵי הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ, וְאֵלּוּ הֵם זַרְקָ"א מַקַּ"ף שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ סֶגוֹלְתָּ"א. זַרְקָ"א, קַו דְּמוּת שֶׁל הָאוֹת ו', הָרֹאשׁ שֶׁלּוֹ י', שְׁלֹשָׁה גַּלְגַּלִּים (יֵשׁ) עוֹלִים בּוֹ בַּיָּם שֶׁל הַתּוֹרָה, וְהֵם סֶגוֹ"ל (סְגוֹלְתָּא), וְכָל גַּלְגַּל עוֹלֶה לְי' גַּלְגַּלִּים לְמַעְלָה, וְהָאוֹפַנִּים יִנָּשְׂאוּ לְעֻמָּתָם, וּבִזְמַן שֶׁיִּנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים לְעֻמָּתָם, מִיָּד נָשְׂאוּ

נְקוּדִין דְּאִינּוּן סֶגוֹלְתָּ"א סָלְקִין לְהַהִיא נְקוּדָה חֲדָא עַל גַּדְפּוֹי, וְאִתְעֲבִידוּ י"ה, וְדָא אִיהוּ נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, אִינּוּן ב' נְקוּדִין דְּא', י' לְעֵילָא וְי' לְתַתָּא, סָלְקִין ו' עַל (גַּדְפּוֹי) גַּדְפִּין, וּלְאָן סָלְקִין, אֶלָּא חוּשְׁבָּנָא דִלְהוֹן לְחוּשְׁבַּן שְׁמָא דְיהו"ה, וְכַד סָלְקִין לָהּ עַל גַּדְפַּיְיהוּ, לְקַבְּלָא עֲלַיְיהוּ עִלַּת הָעִילּוֹת, דְּנָחִית עַל גַּבַּיְיהוּ.

וְעוֹד זַרְקָ"א אִיהוּ יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ (תהלים מח ג), אִיהוּ ז', יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְדָא צַדִּיק, וְאִיהוּ עַנְפָא מִגּוֹפָא דְאִילָנָא, דְאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן דָּא נְקוּדָה חֲדָא י' (נ"א א) זְעֵירָא אוֹת הַבְּרִית, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שם צג ג) נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, וּמַאי נִיהוּ יַרְכְּתֵי צָפוֹן (שם מח ג), דְּסָלְקִין לָהּ לְגַבֵּיהּ דְיהו"ה דְּאִיהוּ בַּעְלָהּ, וְכַד סָלְקִין לָהּ לְגַבֵּיהּ אִתְקְרִיאַת הַהִיא נְקוּדָה קִרְיַת מֶלֶךְ רָב.

לשון הקודש

נְהָרוֹת יהו"ה, שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת שֶׁהֵן סֶגוֹלְתָּ"א עוֹלוֹת לְאוֹתָהּ נְקֻדָּה אַחַת עַל כְּנָפוֹ, וְנַעֲשִׂים י"ה, וְזֶהוּ נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, הֵם שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת שֶׁל א', י' לְמַעְלָה וְי' לְמַטָּה, עוֹלִים ו' עַל (כְּנָפָיו) הַכְּנָפַיִם, וּלְאָן עוֹלִים? אֶלָּא הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁלָּהֶם לְחֶשְׁבּוֹן הַשֵּׁם שֶׁל יהו"ה, וּכְשֶׁמַּעֲלִים אוֹתָהּ עַל כַּנְפֵיהֶם, לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם עִלַּת הָעִלּוֹת שֶׁיּוֹרֵד עַל גַּבֵּיהֶם.

וְעוֹד זַרְקָ"א, הוּא יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ, הוּא ז', יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְזֶה צַדִּיק, וְהוּא עָנָף מִגּוּף הָאִילָן, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן, זוֹ נְקֻדָּה אַחַת, י' (א) זְעֵירָה, אוֹת הַבְּרִית, וְעָלֶיהָ

בְּהַהִיא זִמְנָא דְּסָלְקַת הַהִיא נְקוּדָה בִּתְרֵין יַרְכֵּי, מִקַּבְּלִין לָהּ תְּרֵין דְּרוֹעִין, דְּאִינּוּן ב' נְהָרוֹת עִלָּאִין, וְסָלְקִין לָהּ בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְדָא אִיהוּ נָשְׁאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם (שם צג ג), תְּרֵין יַרְכִּין אָזְלִין לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וּתְרֵין דְּרוֹעִין אִינּוּן מִקַּבְּלִין לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וּבְגִין דָּא תְּרֵין נְהָרוֹת אִתְּמַר בְּהוֹן נָשְׁאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, וּתְרֵין תִּנְיָינִין יִשְׂאוּ נְהָרוֹת (שם).

וְעוֹד אִתְּמַר בָּהּ סְלִיקוּ וּנְחִיתוּ, כְּגַוְונָא דָא, כַּד סָלְקִין לָהּ לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְּמַר בֵּיהּ נָשְׁאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, אֲבָל כַּד נָחֲתִין לָהּ לְגַבֵּי צַדִּיק אִתְּמַר בֵּיהּ יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם, וּמַה דַּהֲוָה סָגוּלָה לְעֵילָא כְּגַוְונָא דָא כַּד נָחְתָּא לְגַבֵּי צַדִּיק אִתְעֲבִידַת סָגוֹ"ל כְּגַוְונָא דָא וּבְגִין דָּא מַה דַּהֲוָת לְעֵילָא אִתְנַטְּלַת (נ"א אִתְחַזְרַת) לְתַתָּא, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת בְּצַדִּיק דָּכְיָם.

לשון הקודש

נֶאֱמַר נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, וּמַה הוּא? יַרְכְּתֵי צָפוֹן, שֶׁמַּעֲלִים אוֹתָהּ אֶל יהו"ה שֶׁהוּא בַּעְלָהּ, וּכְשֶׁמַּעֲלִים אוֹתָהּ אֵלָיו, נִקְרֵאת הַנְּקֻדָּה הַהִיא קְרִית מֶלֶךְ רָב.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁעוֹלָה אוֹתָהּ נְקֻדָּה בִּשְׁתֵּי יְרֵכַיִם, מְקַבְּלוֹת אוֹתָהּ שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, שֶׁהֵן ב' נְהָרוֹת עֶלְיוֹנִים, וּמַעֲלִים אוֹתָהּ בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְזֶהוּ נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, שְׁתֵּי יְרֵכַיִם מוֹלִיכוֹת אוֹתָהּ לְבַעְלָהּ, וּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת הֵן מְקַבְּלוֹת אוֹתָהּ אֶל בַּעְלָהּ, וּמִשּׁוּם זֶה שְׁנֵי נְהָרוֹת נֶאֱמַר בָּהֶם נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, וּשְׁנֵי הַשְּׁנִיִּים יִשְׂאוּ נְהָרוֹת.

וְעוֹד נֶאֱמַר בָּהּ עָלִיָּה וִירִידָה, כְּמוֹ זֶה, כְּשֶׁמַּעֲלִים אוֹתָהּ לָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נֶאֱמַר בּוֹ נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, אֲבָל כְּשֶׁמּוֹרִידִים אוֹתָהּ אֶל הַצַּדִּיק, נֶאֱמַר בּוֹ יִשְׂאוּ נְהָרוֹת

וּבָה מַיִם הַתַּחְתּוֹנִים בָּכָאן, בְּגִין דְּאִינוּן תַּרְעִין דְּדִמְעָה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר שַׁעֲרֵי דִּמְעָה לֹא נִנְעָלוּ, וּבְגִין דְּאִיהִי דִּמְעָה דִּלְהוֹן, דָּכְיָם וַדַּאי, וְצַדִּיק בָּהּ דַ"ךְ יָ"ם, וְהָא אוּקְמוּהוּ (שם עד כא) **אַל יָשׁוּב דַּךְ נִכְלָם, וּבֵיהּ אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ** (שם לט יג), **וַעֲלָהּ אִתְּמַר** (שמות ג ט) **צַעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלָי.**

תְּנוּעָה דְּסָלִיק לָהּ לְגַבֵּי בַעֲלָהּ דָּא רָבִי"עַ, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְקְרֵי זָקֵ"ף גָּדוֹ"ל, וְאִיהִי אִתְקְרִיאַת קְרַיַת מֶלֶךְ רָב, וּבְאָן אִיהוּ זַקְפָּא לְגַבֵּיהּ, בִּתְרֵין נְהָרוֹת, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם טו ו) **יְמִינְךָ יהו"ה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ יהו"ה תִּרְעַץ אוֹיֵב, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר** (תהלים טז יא) **נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, מַאי בִּימִינְךָ דָּא גְּדוּלָה, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְקְרֵי זָקֵ"ף**

לשון הקודש

דָּכְיָם, וּמַה שֶּׁהָיָה סְגוּלָה לְמַעְלָה כְּמוֹ זֶה: ״, כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת אֶל הַצַּדִּיק נַעֲשֵׂית סֶגוֹל כְּמוֹ זֶה:״, וּמִשּׁוּם זֶה, מַה שֶּׁהָיְתָה לְמַעְלָה נִטְּלָה (חֻזְּרָה) לְמַטָּה, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרֵאת בְּצַדִּיק דָּכְיָם.

וּבָה הַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים בּוֹכִים, מִשּׁוּם שֶׁהֵם שַׁעֲרֵי דִּמְעָה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שַׁעֲרֵי דִּמְעָה לֹא נִנְעָלוּ, וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא הַדִּמְעָה שֶׁלָּהֶם, דָּכְיָם וַדַּאי, וְצַדִּיק בָּהּ דַ"ךְ יָ"ם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ אַל יָשֹׁב דַּךְ נִכְלָם, וּבוֹ אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר צַעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלָי.

הַתְּנוּעָה שֶׁמַּעֲלָה אוֹתָהּ לְבַעְלָהּ זֶה רָבִי"עַ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן נִקְרָא זָקֵ"ף גָּדוֹ"ל, וְהִיא נִקְרֵאת קְרַיַת מֶלֶךְ רָב, וְאֵיפֹה הוּא זוֹקֵף אֵלָיו? בִּשְׁנֵי נְהָרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם יְמִינְךָ יהו"ה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ יהו"ה תִּרְעַץ אוֹיֵב, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. מַה זֶּה בִּימִינְךָ? זוֹ גְּדֻלָּה, בְּאוֹתוֹ זְמַן נִקְרָא זָקֵ"ף גָּדוֹ"ל, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת

גָּדוֹ"ל, וְכַד נָחֲתַת בְּצַדִּיק אִתְקְרִיאַת זָקֵף קָטֹ"ן, וּמַאי אִיהִי תְּנוּעָה דְקָא נָחִית לָהּ, דָּא תְּבִי"ר, רָבִי"עַ לִימִינָא, אֶרֶךְ אַפַּיִם עַל בֵּינוֹנִים, וּבֵיהּ אִיהוּ מַאֲרִי"ךְ, תְּבִי"ר לִשְׂמָאלָא, תְּבִירוּ דְחַיָּיבַיָּא, חַד סָלִיק בִּתְקִיעָ"ה וּמַאֲרִיךְ בָּהּ, וְחַד נָחִית לָהּ בִּשְׁבָרִי"ם, שַׁלְשֶׁלֶ"ת דָּא תְּרוּעָ"ה קִשּׁוּרָא דְתַרְוַיְיהוּ, דִּיוֹקְנָא דְשׁוּרֵ"ק דִּלְתַתָּא, בְּשַׁלְשֶׁלֶ"ת סָלְקָא, בְּשֶׁרֵ"ק נָחְתָּא, הַאי אִיהוּ סֶלָּם (נ"א חֹלֶ"ם) דְּסָלְקָא לְעֵילָא, וְהַאי אִיהוּ סֶלָּם (נ"א חִירֵק) דְּנָחְתָּא לְתַתָּא, וְהַיְינוּ דַרְגָּ"א תְּרֵ"י טַעֲמֵ"י.

וְעַנּוּיָא דִשְׁכִינְתָּא אַף עַל גַּב דְּאִיהִי בִּתְלַת סִטְרִין, בִּתְקִיעָ"ה דְאִיהִי דִינָא רַפְיָא רָפֵ"ה, וּבִשְׁבָרִי"ם דְּאִיהוּ דִינָא קַשְׁיָא דָגֵ"ש גְּבוּרָה, לֵית לָהּ עַנּוּיָא כְּעַנּוּיָא דְבַעְלָהּ דְּאִיהוּ תְּרוּעָ"ה, שַׁלְשֶׁלֶ"ת, וְרָזָא דְמִלָּה אֵין קוֹל עַנּוֹת גְּבוּרָה (שמות

לשון הקודש

בְּצַדִּיק נִקְרֵאת זָקֵ"ף קָטֹ"ן. וּמַה הִיא הַתְּנוּעָה שֶׁמּוֹרִידָהּ אוֹתָהּ? זֶה תְּבִי"ר, רָבִי"עַ לְיָמִין, אֶרֶךְ אַפַּיִם עַל בֵּינוֹנִיִּים, וּבוֹ הוּא מַאֲרִי"ךְ. תְּבִי"ר לִשְׂמֹאל, שִׁבְרוֹן הָרְשָׁעִים, אֶחָד עוֹלֶה בִּתְקִיעָ"ה וּמַאֲרִיךְ בָּהּ, וְאֶחָד מוֹרִיד אוֹתָהּ בִּשְׁבָרִי"ם. שַׁלְשֶׁלֶ"ת זוֹ תְּרוּעָ"ה, הַקֶּשֶׁר שֶׁל שְׁנֵיהֶם, דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל שׁוּרֵ"ק שֶׁלְּמַטָּה, בְּשַׁלְשֶׁלֶ"ת עוֹלֶה, בְּשׁוּרֵ"ק יוֹרֵד, זֶהוּ סֶלָּם (חֹלֶ"ם) שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה, וְזֶהוּ סֶלָּם (חִירֵק) שֶׁיּוֹרֵד לְמַטָּה, וְהַיְנוּ דַרְגָּ"א שְׁנֵי" טְעָמִי"ם.

וְעַנּוּי שֶׁל הַשְּׁכִינָה, אַף עַל גַּב שֶׁהִיא בִּשְׁלֹשָׁה צְדָדִים, בִּתְקִיעָ"ה שֶׁהִיא דִּין הָרָפֶה רָפֵ"ה, וּבִשְׁבָרִי"ם שֶׁהוּא דִּין הַקָּשֶׁה דָגֵ"ש גְּבוּרָה, אֵין לָהּ עַנּוּי כְּעַנּוּי שֶׁל בַּעְלָהּ שֶׁהִיא תְּרוּעָ"ה, שַׁלְשֶׁלֶ"ת,

(לב יח) דָּא שִׁבְרִי"ם, וְאֵין קוֹל עֲנוֹת חֲלוּשָׁה דָּא תְּקִיעָ"ה, אֶלָּא קוֹל עֲנוֹת אָנֹכִי שׁוֹמֵעַ דָּא תְּרוּעָ"ה, דְּסָלְקָא בְּעִנּוּיָא דָא בָתַר דָּא כִּתְרוּעָה, וּבְגִין דָּא אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה (תהלים פט טז), אַף עַל גַּב דְּשִׁכִינְתָּא אִיהִי בְּעִנּוּיָא מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, לֵית עִנּוּיָא כְּעִנּוּיָא דְּבַעְלָהּ, תְּרוּעָ"ה דְּאִיהִי תּוֹרָ"ה עַי"ן אַנְפִּין, וְאִיהִי תְּרוּעָה דִּילֵיהּ, וּבְגִין דָּא (דף מח ע"א) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה.

דָּבָר אַחֵר קוֹל עֲנוֹת אָנֹכִי שׁוֹמֵעַ (שמות לב יח), דָּא אִיהוּ עִנּוּיָא דְּאָנֹכִי שׁוֹמֵעַ, דְּאִיהִי צָוְוחַת בְּכָל יוֹמָא לְמַעְלָה, הִיא וּבְנָהָא, וְקָרָאן לֵיהּ תְּרֵין זִמְנִין עֶרֶב וָבֹקֶר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וְכָל בַּר נַשׁ דְּאִית לֵיהּ עִנּוּי מִשְּׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי עַנְיָא בְּגָלוּתָא, רְחִיקָא מִן בַּעְלָהּ, וְקָרָא לֵיהּ בְּכָל יוֹמָא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, דִּיהֵא נָחִית לְגַבָּהּ, וַדַּאי עֲלֵיהּ אִתְּמַר קוֹל עֲנוֹת

לשון הקודש

וְסוֹד הַדָּבָר – אֵין קוֹל עֲנוֹת גְּבוּרָה, זֶה שִׁבְרִי"ם, וְאֵין קוֹל עֲנוֹת חֲלוּשָׁה, זוֹ תְּקִיעָ"ה, אֶלָּא קוֹל עֲנוֹת אָנֹכִי שׁוֹמֵעַ, זוֹ תְּרוּעָ"ה, שֶׁעוֹלָה בְּעִנּוּי, זֶה אַחַר זֶה כִּתְרוּעָה, וּמִשּׁוּם זֶה אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, אַף עַל גַּב שֶׁהַשְּׁכִינָה הִיא בְּעִנּוּי מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל, אֵין עִנּוּי כְּעִנּוּי שֶׁל בַּעְלָהּ, תְּרוּעָ"ה שֶׁהִיא תּוֹרָ"ה עַי"ן פָּנִים, וְהִיא הַתְּרוּעָה שֶׁלּוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה.

דָּבָר אַחֵר, קוֹל עֲנוֹת אָנֹכִי שׁוֹמֵעַ, זֶהוּ עִנּוּי שֶׁל אָנֹכִי שׁוֹמֵעַ, שֶׁהִיא צוֹעֶקֶת בְּכָל יוֹם לְמַעְלָה, הִיא וּבְנֶיהָ, וְקוֹרְאִים לוֹ פַּעֲמַיִם עֶרֶב וָבֹקֶר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וְכָל אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ עִנּוּי מֵהַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא עֲנִיָּה בַּגָּלוּת, רְחוֹקָה מִבַּעְלָהּ, וְקוֹרֵא לוֹ בְּכָל

אָנֹכִי שֹׁמֵעַ, קוֹל דְּעַנּוּיָא דְּהַאי עַנְיָא אָנֹכִי שֹׁמֵעַ.

קָם אֶחָד בְּקִירְטָא וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְחַד בְּקַשְׁתָּא דָא בְּרִית צַדִּיק, עֲלֵיהּ אִתְּמַר שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ פָּזֵ"ר גָּדוֹ"ל, גִּירִין דִּילָהּ אִינּוּן צַדִּיקִים דְּיִשְׂרָאֵל דְּקַבִּילוּ בְּרִית, דְּבִזְכוּתֵיהּ נָפְקִין מִגָּלוּתָא, וְדָזָא דְּמִלָּה (בראשית מז כג) הֵא לָהֶם זֶרַע, דְּאִינּוּן טִיפִּין וְדָא זַרְקָ"א.

קָמוּ תַּנָּאִין וַאֲמוֹרָאִין דִּלְעֵילָא וּבָרִיכוּ לֵיהּ, וְאָמְרוּ מַטָּרָה (נ"א עַטָּרָה) תְּהֵא אֲגִינַת עֲלָךְ מֵחִצִּים בְּגָלוּתָא, עֲלָךְ אִתְּמַר (תהלים צא ה) לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם, וְקַשְׁתָּא וְחִצָּא דְּסִטְרָא דִּקְדוּשָׁה יָגֵן עֲלָךְ, וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ, צִנָּה דָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְסֹחֵרָה דָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, אֲמִתּוֹ דָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

לשון הקודש

יוֹם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שֶׁיֵּרֵד אֵלֶיהָ, וַדַּאי עָלָיו נֶאֱמַר קוֹל עַנּוּת אָנֹכִי שֹׁמֵעַ, קוֹל שֶׁל הָעַנּוּי שֶׁל הָעֲנִיָּה אָנֹכִי שֹׁמֵעַ.

קָם אֶחָד עִם קֶלַע, וְזוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וְאֶחָד עִם קֶשֶׁת, זֶה בְּרִית צַדִּיק, עָלָיו נֶאֱמַר שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ פָּזֵ"ר גָּדוֹ"ל, הַחִצִּים שֶׁלָּהּ הֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּבְּלוּ בְּרִית, שֶׁבִּזְכוּתוֹ יוֹצְאִים מִן הַגָּלוּת, וְסוֹד הַדָּבָר – הֵא לָכֶם זֶרַע, שֶׁהֵם טִפּוֹת, וְזוֹ זַרְקָ"א.

קָמוּ תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים שֶׁלְּמַעְלָה וּבֵרְכוּ אוֹתוֹ, וְאָמְרוּ: מַטָּרָה (עֲטָרָה) תְּהֵא מְגִנָּה עָלֶיךָ מֵהַחִצִּים בַּגָּלוּת, עָלֶיךָ נֶאֱמַר לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם, וְקֶשֶׁת וְחֵץ שֶׁל צַד הַקְּדֻשָּׁה יָגֵן עָלֶיךָ, וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ, צִנָּה – זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וְסֹחֵרָה – זוֹ שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה, אֲמִתּוֹ – זֶה הָעַמּוּד

קָם אִיהוּ וְאָמַר תַּנָּאִין תַּנָּאִין מִשְׁנָה תְּהֵא בְּעֶזְרֵיכוּ, וְלָא תִּשְׁתַּנִּיאוּ מֵרַחֲמֵי לְדִינָא, הֲלָכָה אָזְלַת לִימִינָא דִּלְכוֹן, לְאִתְגַּבְּרָא בָּהּ עַל שַׂנְאֵכוֹן, קַבָּלָה תִּתְקַבֵּל צְלוֹתְכוֹן, בְּרַיְיתָא אֲפִיקַת לְכוֹן וְלִבְנַיְיכוּ מִגָּלוּתָא, וּמִשִּׁעְבּוּדָא וְדִינָא דְּהַהוּא דִּמְמַנָּא עַל גָּלוּתָא עַל בְּנַיְיכוּ, מִיָּד דְּכָרִיךְ לוֹן סָלִיק לְאַתְרֵיהּ.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּקַדְמֵיתָא פָּתַח וְאָמַר, תַּנָּא תַּנָּא אִסְתַּמַּר לָךְ, דְּהָא קִירְטָא לְגַבָּךְ, וְדָא שְׁכִינְתָּא, וּבָהּ אִזְדְּרִיקוּ תְּלַת אַבְנִין, דְּאִינוּן תְּלַת טִפִּין דְּמוֹחָא עִלָּאִין, דְּאִינוּן י'י', וְאִתְכְּלִילוּ בְּחָכְמָה בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁים בַּסֶּלַע קִנָּךְ, דְּהָא קַשְׁתָּא לְגַבָּךְ דְּאִיהוּ אוֹת הַבְּרִית, אִסְתַּמַּר מִגִּירִין

לשון הקודש

הָאֶמְצָעִי.

קָם הוּא וְאָמַר: תַּנָּאִים תַּנָּאִים, מִשְׁנָה תִּהְיֶה בְּעֶזְרַתְכֶם וְלֹא תִּשְׁתַּנּוּ מֵרַחֲמִים לְדִין, הַהֲלָכָה הוֹלֶכֶת לִימִינְכֶם לְהִתְגַּבֵּר בָּהּ עַל שׂוֹנְאֵיכֶם, קַבָּלָה תִּתְקַבֵּל תְּפִלַּתְכֶם, בָּרַיְתָא מוֹצִיאָה אֶתְכֶם וְאֶת בְּנֵיכֶם מִן הַגָּלוּת וּמִשִּׁעְבּוּד וְדִין שֶׁל אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה עַל הַגָּלוּת עַל בְּנֵיכֶם. מִיָּד שֶׁבֵּרַךְ אוֹתָם עָלָה לִמְקוֹמוֹ.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן בָּרִאשׁוֹנָה, פָּתַח וְאָמַר: תַּנָּא תַּנָּא, הִשָּׁמֶר לְךָ, הֲרֵי הַקֶּלַע לְגַבֶּיךָ, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה, וּבָהּ נִזְרְקוּ שָׁלֹשׁ אֲבָנִים, שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ טִפּוֹת שֶׁל הַמֹּחַ הָעֶלְיוֹנוֹת, שֶׁהֵן י' י' י', וְנִכְלְלוּ בְּחָכְמָה בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת.

אָמַר לוֹ: רַבִּי, שִׁים בַּסֶּלַע קִנָּךְ, שֶׁהֲרֵי

דִּילֵיהּ, דְּאִינּוּן תְּלַת וּ'וּ', דְּסָלְקִין חַ"י בְּחוּשְׁבָּן, וְדָא חַ"י עָלְמִין.

קָם תַּנָּא תִּנְיָינָא וְאָמַר לֵיהּ, הָא תַּנְיָא דִּמְסַיֵּיעַ לָךְ, בְּרוּמְחָא דְּאִיהוּ כְּלִילָא מֵאַרְבַּע פַּרְשִׁיָּין, וְדָא ו' דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, כְּלִיל שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, וְרַמַ"ח תֵּיבִין דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (במדבר כד כא) וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ.

דְּהָא קַרְנֵי פָּרָה לְגַבָּךְ, דְּאִנּוּן תְּרֵין נְבִיאֵי קְשׁוֹט, עֲלַיְהוּ אִתְּמַר (תהלים קלב יז) אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד, וּמַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה מִסִּטְרָא דִשְׁכִינְתָּא אִתְקְרֵי קַרְנֵי פָּרָה, מִסִּטְרָא דְשׁוֹר (דברים לג יז) וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו, וְאִינּוּן מָשִׁיחַ רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי י' ו', בַּיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי ה"ה.

לשון הקודש

הַקֶּשֶׁת לְגַבָּיךָ, שֶׁהִיא אוֹת הַבְּרִית, הִשְׁמַר מֵהַחִצִּים שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ ו' ו' ו', שֶׁעוֹלִים שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה בְּחֶשְׁבּוֹן, וְזֶה חַ"י הָעוֹלָמִים.

קָם הַתַּנָּא הַשֵּׁנִי וְאָמַר לוֹ: הֲרֵי תַּנָּא שֶׁמְּסַיֵּעַ לְךָ, בְּרֹמַח, שֶׁהוּא כָּלוּל מֵאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת, וְזֶה ו' שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי כּוֹלֵל שֵׁשׁ תֵּבוֹת הַיִּחוּד, וּמָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה תֵּבוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ.

שֶׁהֲרֵי קַרְנֵי פָּרָה אֶצְלְךָ, שֶׁהֵם שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד, וּמַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה. מִצַּד שֶׁל הַשְּׁכִינָה נִקְרָא קַרְנֵי פָּרָה, מִצַּד שֶׁל הַשּׁוֹר – וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו, וְהֵם מָשִׁיחַ רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי י' ו', בַּיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי ה"ה.

וּשְׁכִינְתָּא נַטְלָא פּוּרְפִּירָא מֵאֶשָּׁא סוּמְקָא וְאִצְטַבְּעַת בָּהּ, וְאִתְקְרִיאַת סוּמְקָא פָּרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה (במדבר יט ב), **אֲדוּמָה וַדַּאי מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, תְּמִימָה מִסִּטְרָא דְּהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ** (בראשית יז א) **הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים, אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם מִסִּטְרָא דְּיַעֲקֹב דְּלֵית בֵּיהּ פְּסוֹלֶת, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ** (שם כה כז) **וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, יַעֲקֹב דִּלְעֵילָא, וּבְדִיוֹקְנֵיהּ יַעֲקֹב דִּלְתַתָּא, אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל** (במדבר יט ב), **מִשֶּׁעְבּוּדָא דְּגָלוּתָא, בְּגִין דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִתְקְרִיאַת, וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּאִיהִי אִתְקְרִיאַת שַׁבָּת, דְּאִיהִי אָסוּר בִּמְלָאכָה, בְּגִין דְּאִתְקְרִיאַת חֵרוּת.**

וּשְׁלֹמֹה בְּגִינָהּ אָמַר (קהלת ז כג) **אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי, בְּגִין פָּרָה אֲדוּמָה דְּאִיהִי מְטַהֶרֶת אֶת הַטָּמֵא וּמְטַמְּאָה אֶת הַטָּהוֹר**

לשון הקודש

וּשְׁכִינָה נוֹטֶלֶת בֶּגֶד מַלְכוּת מֵאֵשׁ אֲדֻמָּה וְנִצְבַּעַת בָּהּ, וְנִקְרֵאת אָדֹם פָּרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה, אֲדֻמָּה וַדַּאי מִצַּד הַגְּבוּרָה, תְּמִימָה מֵהַצַּד שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים, אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם מִצַּד שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁאֵין בּוֹ פְּסֹלֶת, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, יַעֲקֹב שֶׁלְּמַעְלָה, וּבִדְמוּתוֹ יַעֲקֹב שֶׁלְּמַטָּה. אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל, מִשֶּׁעְבּוּד הַגָּלוּת, בִּגְלַל שֶׁהִיא נִקְרֵאת שְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהִיא נִקְרֵאת שַׁבָּת, שֶׁהִיא אֲסוּרָה בִּמְלָאכָה, מִשּׁוּם שֶׁנִּקְרֵאת חֵרוּת.

וּשְׁלֹמֹה אָמַר בִּגְלָלָהּ, אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי, בִּשְׁבִיל פָּרָה אֲדֻמָּה, שֶׁהִיא מְטַהֶרֶת אֶת הַטָּמֵא וּמְטַמְּאָה אֶת

דְּאִתְעַסַּק בָּהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד (איוב יד ד), מְטַהֶרֶת אֶת הַטָּמֵא מִסִּטְרָא דִּימִינָא, דְּכַהֲנָא מִסִּטְרָא דִּימִינָא אִתְקְרֵי אִישׁ טָהוֹר, בְּגִין דִּלְסִטְרָא (נ"א דְּסִטְרָא) דִּימִינָא אִיהִי מַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא, אַף עַל גַּב דְּיָהֵא טָמֵא אִתְדַּכִּי בָּהּ, וּמְטַמֶּאת אֶת הַטָּהוֹר דָּא גְּבוּרָה, דִּלְסִטְרָא סמא"ל דְּנָפַל מִקְּדוּשָׁתֵיהּ, וּמַה דַּהֲוָה טָהוֹר סָאִיב לֵיהּ, בְּגִין דְּשַׁלִּיט (דף מח ע"ב) עַל חֵילִין דִּמְסָאֲבוּ, וְכַהֲנָא דְּאִיהוּ טָהוֹר כַּד הֲוָה מִשְׁתַּדֵּל לְקָרְבָא לֵיהּ לַעֲזָאזֵל, הֲוָה מְטַהֵר לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל חוֹבִין דִּלְהוֹן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ויקרא טז ל) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם וכו', וְאִיהוּ דַּהֲוָה טָהוֹר הֲוָה מִתְטַמֵּא בְּהַהוּא עֲזָאזֵל, וְהָכִי לְמֵי נִדָּה הֲוָה כַּהֲנָא מְטַהֵר לָהּ, וְאִיהוּ הֲוָה מִסְתָּאֵב עַד עִדָּן רַמְשָׁא דַּהֲוָה מִתְדַּכִּי.

לשון הקודש

הַטָּהוֹר שֶׁהִתְעַסֵּק בָּהּ, וְסוֹד הַדָּבָר – מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד, מְטַהֶרֶת אֶת הַטָּמֵא מִן הַצַּד שֶׁל הַיָּמִין, שֶׁהַכֹּהֵן מִצַּד הַיָּמִין נִקְרָא אִישׁ טָהוֹר, מִשּׁוּם שֶׁלְּצַד (שֶׁצַּד) הַיָּמִין הִיא מַיִם שֶׁל הַתּוֹרָה, אַף עַל גַּב שֶׁיִּהְיֶה טָמֵא, נִטְהָר בָּהּ, וּמְטַמֵּאת אֶת הַטָּהוֹר זוֹ גְּבוּרָה, שֶׁלְּצַד סמא"ל שֶׁנָּפַל מִקְּדֻשָּׁתוֹ, וּמַה שֶּׁהָיָה טָהוֹר טִמֵּא אוֹתוֹ מִשּׁוּם שֶׁשּׁוֹלֵט עַל חֵילוֹת הַטֻּמְאָה, וְהַכֹּהֵן שֶׁהוּא טָהוֹר, כְּשֶׁהָיָה מִתְעַסֵּק לְקָרְבוֹ לַעֲזָאזֵל, הָיָה מְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל חֲטָאֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם וְכוּ', וְהוּא, שֶׁהָיָה טָהוֹר, הָיָה מִתְטַמֵּא בְּאוֹתוֹ עֲזָאזֵל, וְכָךְ לְמֵי נִדָּה הָיָה הַכֹּהֵן מְטַהֵר אוֹתָהּ, וְהוּא הָיָה נִטְמָא עַד עֵת עֶרֶב שֶׁהָיָה

וְעוֹד מִטַּהֶרֶת אֶת הַטָּמֵא, כַּד נוֹלַד מֹשֶׁה אִתְּמַר בֵּיהּ (לְגַבֵּי בַת פַּרְעֹה) (שמות ב ב) **וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, דְּחָמַאת עִמֵּיהּ שְׁכִינְתָּה, וּמִיָּד דְּנָגְעָה** (אִיהִי) **בֵּיהּ בַּת פַּרְעֹה אִתְדַּכְּיָאת וְאִתְסִיאַת מִצָּרַעְתָּא דִילָהּ, וּמֹשֶׁה אִתְדַּבְּקַת בֵּיהּ צָרַעַת, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר** (שם ד ו) **וְהִנֵּה יָדוֹ מְצוֹרַעַת כַּשָּׁלֶג, דִּבְהַהוּא זִמְנָא דְנָגְעָה בֵּיהּ בַּת פַּרְעֹה, פָּרְחַת שְׁכִינְתָּא מִנֵּיהּ, וּבְגִין דָּא כַּד בָּעָא לְאִתְקָרְבָא לְגַבָּהּ בַּסְּנֶה, אָמְרָה לֵיהּ אַל תִּקְרַב הֲלוֹם שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ** (שם ג ה) **עַד דְּיִתְפַּשַּׁט מֵהַהוּא גּוּפָא דְנָגְעַת בֵּיהּ בַּת פַּרְעֹה, תַּמָּן אַחֲזֵי לֵיהּ, דְּגוּפָא דְּבַר נַשׁ בְּהַאי עָלְמָא, אִיהוּ צָרַעַת מִמַּשְׁכָּא דְּחִוְיָא.**

לְבָתַר דְּאִתְפַּשַּׁט מִנֵּיהּ, וְהָדַר לְגִנְתָּא דְעֵדֶן, אִתְלַבַּשׁ בְּגוּפָא קַדִּישָׁא דִילֵיהּ, וְדָא אִיהוּ וְהִנֵּה שָׁבָה כִּבְשָׂרוֹ (שם ד ה)**, וְהָכִי אִתְלַבַּשׁ מֹשֶׁה בָּהּ,**

לשון הקודש

נִטְהָר.

וְעוֹד מִטַּהֶרֶת אֶת הַטָּמֵא, כְּשֶׁנּוֹלַד מֹשֶׁה נֶאֱמַר בּוֹ (אֵצֶל בַּת פַּרְעֹה), וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, שֶׁרָאַתָה עִמּוֹ שְׁכִינָה, וּמִיָּד שֶׁנָּגְעָה (הִיא) בּוֹ, נִטְהֲרָה וְנִרְפְּאָה מִצָּרַעְתָּהּ, וּבְמֹשֶׁה נִדְבְּקָה צָרַעַת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהִנֵּה יָדוֹ מְצֹרַעַת כַּשָּׁלֶג. שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנָּגְעָה בּוֹ בַּת פַּרְעֹה, פָּרְחָה מִמֶּנּוּ הַשְּׁכִינָה, וּמִשּׁוּם זֶה, כְּשֶׁרָצָה לְהִתְקָרֵב אֵלֶיהָ בַּסְּנֶה, אָמְרָה לוֹ אַל תִּקְרַב הֲלוֹם שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, עַד שֶׁיִּתְפַּשֵּׁט מֵאוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁנָּגְעָה בּוֹ בַּת פַּרְעֹה, שָׁם הֶרְאָה לוֹ שֶׁגּוּף הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא צָרַעַת מֵעוֹר הַנָּחָשׁ.

אַחַר שֶׁהִתְפַּשֵּׁט מִמֶּנּוּ וְחָזַר לְגַן עֵדֶן, הִתְלַבֵּשׁ בְּגוּף קָדוֹשׁ לוֹ, וְזֶהוּ וְהִנֵּה שָׁבָה

וְדָא אִיהוּ וְהִנֵּה שָׁבָה כִּבְשָׂרוֹ, כְּקַדְמֵיתָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ב כג) **עֶצֶם מֵעַצָּמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, וּבְגִין דָּא אָמַר לֵיהּ שֵׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ** (שמות ג ה)**, דָּא גּוּפָא דַּהֲוָה לֵיהּ כְּנַעַל, הַהוּא דְּנָגְעָה בֵּיהּ בַּת פַּרְעֹה, וְאִתְלַבַּשׁ בְּאָחֳרָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא אַהֲדַרַת עֲלֵיהּ שְׁכִינְתָּא.**

וּבְגִין דָּא אִתְחֲזֵי (נ"א אַחֲזֵי) **לֵיהּ בְּאָתִין דְּעָבַד בְּאָת קַדְמָאָה, וְאָמַר לֵיהּ הָבֵא נָא יָדְךָ בְּחֵיקֶךָ וכו'** (שם ד ו)**, וְאַמַּאי בְּחֵיקֶךָ, הָכָא רָמִיז מִשְׁכָּבֶת חֵיקֶךָ שְׁמוֹר פִּתְחֵי פִיךָ** (מיכה ז ו)**, וְהִנֵּה מְצוֹרַעַת כַּשָּׁלֶג** (שמות ד ו)**, וּלְבָתַר אַחֲזֵי לֵיהּ דְּאִתְדַּכְיָא בְּאוֹרַיְיתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב בָּהּ** (שם) **וְהִנֵּה שָׁבָה כִּבְשָׂרוֹ.**

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי עֶגְלָה עֲרוּפָה, וּמִסִּטְרָא דְּפָרָה שׁוֹר, וְדָא אִיהוּ וּפְנֵי שׁוֹר

לשון הקודש

כִּבְשָׂרוֹ, וְכָךְ מֹשֶׁה הִתְלַבֵּשׁ בָּהּ, וְזֶהוּ וְהִנֵּה שָׁבָה כִּבְשָׂרוֹ, כָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ עֶצֶם מֵעַצָּמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר לוֹ שֵׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, זֶה הַגּוּף שֶׁהָיָה לוֹ כְּנַעַל, אוֹתוֹ שֶׁנָּגְעָה בּוֹ בַּת פַּרְעֹה וְהִתְלַבֵּשׁ בְּאַחֵר, וּבְאוֹתוֹ זְמַן חָזְרָה עָלָיו הַשְּׁכִינָה.

וּמִשּׁוּם זֶה נִרְאָה (הֵרָאָה) לוֹ בָּאוֹתוֹת שֶׁעָשָׂה בָּאוֹת הָרִאשׁוֹנָה, וְאָמַר לוֹ הָבֵא נָא יָדְךָ בְּחֵיקֶךָ וכו', וְלָמָּה בְּחֵיקֶךָ? כָּאן רוֹמֵז, מִשְׁכָּבֶת חֵיקֶךָ שְׁמֹר פִּתְחֵי פִיךָ, וְהִנֵּה מְצֹרַעַת כַּשָּׁלֶג, וְאַחַר כָּךְ הֵרְאָה לוֹ שֶׁנִּטְהַר בַּתּוֹרָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בָּהּ וְהִנֵּה שָׁבָה כִּבְשָׂרוֹ.

וְעוֹד, שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה הִיא עֶגְלָה עֲרוּפָה, וּמִצַּד שֶׁל פָּרָה – שׁוֹר, וְזֶהוּ וּפְנֵי

מֵהַשְּׁמֹאל (יחזקאל א י), וּמִסִּטְרָא דְּעֶגְלָה, עֵגֶל בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת (ויקרא ט ב), וּפָרָה וַדַּאי אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה כַּד נָטְלַת מִן גְּבוּרָה, וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה עֶגְלָה כַּד נְטִילַת מִנֵּיהּ.

וְעוֹד קַרְנֵי פָּרָה נֶצַח וְהוֹד, בָּהֶם עַמִּים יְנַגַּח יַחְדָּיו (דברים לג יז), קַרְנֵי רְאֵם חֶסֶד גְּבוּרָה, דְּיַעֲבִיד בְּהוֹן קְרָבָא בַּעֲמָלֵק, וְיִמְחֵי לֵיהּ וּלְזַרְעֵיהּ מִן עָלְמָא.

וְעוֹד קַרְנֵי פָּרָה אִלֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּמִתְוַוכְּחִין דָּא עִם דָּא בְּאוֹרַיְיתָא, וּמִתְנַגְּחִין כַּשְּׁוָרִים דָּא עִם דָּא, בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא דְּעַל פֶּה אִיהִי מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה דְּאִתְקְרֵי אלהי"ם, וּבֵיהּ פְּתְחַת אוֹרַיְיתָא בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, בְּגִין דָּא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אִינּוּן מִתְנַגְּחִין בְּאוֹרַיְיתָא כַּשְּׁוָרִים דָּא עִם דָּא, וּבְגִין דָּא יהו"ה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא (ישעיה מב יג) מִסִּטְרָא

לשון הקודש

שור מֵהַשְּׁמֹאל, ומצד שֶׁל עֶגְלָה – עֵגֶל בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת, וּפָרָה וַדַּאי נִקְרֵאת שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה כְּשֶׁנּוֹטֶלֶת מִגְּבוּרָה, וּשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה עֶגְלָה כְּשֶׁנּוֹטֶלֶת מִמֶּנּוּ.

וְעוֹד קַרְנֵי פָּרָה – נֵצַח וְהוֹד, בָּהֶם עַמִּים יְנַגַּח יַחְדָּו, קַרְנֵי רְאֵם – חֶסֶד גְּבוּרָה, שֶׁיַּעֲשֶׂה בָהֶם קְרָב עִם עֲמָלֵק, וְיִמְחֶה אוֹתוֹ וְאֶת זַרְעוֹ מֵהָעוֹלָם.

וְעוֹד קַרְנֵי פָּרָה, אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמִּתְוַוכְּחִים זֶה עִם זֶה בַּתּוֹרָה וּמִתְנַגְּחִים כְּמוֹ שְׁוָרִים זֶה עִם זֶה, מִשּׁוּם שֶׁתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִיא מִצַּד הַגְּבוּרָה, שֶׁנִּקְרֵאת אֱלֹהִי"ם, וּבוֹ פּוֹתַחַת הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, בִּגְלַל זֶה תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מִתְנַגְּחִים בַּתּוֹרָה כְּמוֹ שְׁוָרִים זֶה עִם זֶה, וּמִשּׁוּם זֶה יהו"ה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא – מִצַּד

דִּגְבוּרָה, יָרִיעַ בִּתְרוּעָה, יַצְרִיחַ בַּשְּׁבָרִים, עַל אוֹיְבָיו יִתְגַּבָּר בִּתְקִיעָה בְּהַהוּא זִמְנָא כָּל סְפִירָן נָטְלִין מִגְּבוּרָה, וּשְׁמָא דְיו"ד ה"א וא"ו ה"א, וַאֲפִילוּ מַלְאָכִים דִּלְעֵילָא, וְיִשְׂרָאֵל דִּלְתַתָּא.

וּלְבָתַר דְּנָטִיל נוּקְבָא מִנַּיְיהוּ, יִתְמַלֵּא רַחֲמִין עַל יִשְׂרָאֵל, וְקָדָם דִּיהֵא נָטִיל נוּקְבָא מֵעָמָלֵק, לָא יִתִּיב בְּכָרְסַיָּא, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְנָטִיל נוּקְבָא מִבְּנֵי עֵשָׂו, יֵיתֵי לְפַיְיסָא לְאַיָּלְתָא, וְאִיהִי גַּעְיָ"א וּבוֹכָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה לא יד) רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ, עַד דְּאוֹמֵי לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲבָרָא לוֹן מֵעָלְמָא, וְיִקְטוֹל בְּהוֹן, עַד דְּיִצְטַבַּע יַמָּא מִן דְּמְהוֹן, וְיִקְטוֹל בְּהוֹן עַד דְּיִתְפַּרְנְסוּן מִנְּהוֹן חֵיוָון בָּרָא תְּרֵי עֲשַׂר שְׁנִין, וְעוֹפִין דִּשְׁמַיָּא שֶׁבַע שְׁנִין.

לשון הקודש

הַגְּבוּרָה, יָרִיעַ – בִּתְרוּעָה, יַצְרִיחַ – בִּשְׁבָרִים, עַל אוֹיְבָיו יִתְגַּבָּר – בִּתְקִיעָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן כָּל הַסְּפִירוֹת נוֹטְלוֹת מִגְּבוּרָה, וְהַשֵּׁם שֶׁל יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וַאֲפִלּוּ הַמַּלְאָכִים שֶׁלְּמַעְלָה, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַטָּה.

וְאַחַר שֶׁנּוֹטֵל מֵהֶם נְקֵבָה, יִתְמַלֵּא רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל, וְלִפְנֵי שֶׁיִּהְיֶה נוֹטֵל נְקֵבָה מֵעֲמָלֵק לֹא יוֹשֵׁב בְּכִסֵּא, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנּוֹטֵל נְקֵבָה מִבְּנֵי עֵשָׂו, יָבֹא לְפַיֵּס אֶת הָאַיֶּלֶת, וְהִיא גּוֹעָ"ה וּבוֹכָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ, עַד שֶׁנִּשְׁבַּע לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִירָם מֵהָעוֹלָם, וְיַהֲרֹג בָּהֶם עַד שֶׁיִּצְטַבַּע הַיָּם מִדָּמָם, וְיַהֲרֹג בָּהֶם עַד שֶׁיִּתְפַּרְנְסוּ מֵהֶם חַיּוֹת הַבָּר שְׁנֵים עָשָׂר שָׁנִים, וְעוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם שֶׁבַע שָׁנִים.

וְעוֹד גַּעְיָ"א, תַּלְשָׁ"א, אַזְלָ"א גְּרִי"שׁ, גַּעְיָ"א בִּתְרוּעָה, וְיָהִיב בְּהוֹן סְקִילָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה לד יא) **וְנָטָה עָלֶיהָ קַו תֹּהוּ וְאַבְנֵי בֹהוּ, תַּלְשָׁ"א בַּשְׁבָרִים תֵּ"ל אֵ"שׁ** (וְדָא שְׂרֵיפָה), **תֵּ"ל דָּא חֶנֶק, כְּגַוְונָא דָא אֵ"שׁ שְׂרֵיפָה, אַזְלָ"א גְּרִי"שׁ בִּתְקִיעָה, דְּאִיהוּ כְּרוּמְחָא לְקַטְלָא לוֹן בַּהֲרֶג.**

שַׁלְשֶׁלֶ"ת תְּרוּעָה לְמִתְפַּשׁ לוֹן אֲסוּרִין בְּבֵית אֲסוּרִין דְּמַלְכָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קמט ה) **לֶאְסוֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִיקִים וכו', שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ, פָּסֵ"ק, מַקַּ"ף, קָלָא דְשׁוֹפָרָא סָלְקָא בִּתְרוּעָה** (דף מט ע"א) **כְּרוּמְחָא, לְעוֹרֵר עֲלַיְיהוּ קוֹל תְּרוּעַת מִלְחָמָה, וְדָא שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ, פָּסֵק דָּא שְׁבָרִים דְּעָבִיד לוֹן פְּסָקוֹת וְקָטְרִין** (נ"א וְקָרְטִין אוֹ וּקְרָעִין), **וְדָא מַכַּת חֶרֶב וְהֶרֶג וְאַבְדָן, מַקַּף תְּרוּעָה דָּא חֶנֶק, וְדָא אִיהוּ הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד** (שמות יט ט), **מְאֹד דָּא מָוֶת דְּאִתְתַּקַּף**

לשון הקודש

וְעוֹד גַּעְיָ"א, תַּלְשָׁ"א, אַזְלָ"א גְּרִי"שׁ, גַּעְיָ"א בִּתְרוּעָה, וְנוֹתֵן בָּהֶם סְקִילָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנָטָה עָלֶיהָ קַו תֹּהוּ וְאַבְנֵי בֹהוּ. תַּלְשָׁ"א בִּשְׁבָרִים, תֵּ"ל אֵ"שׁ, (זוֹ שְׂרֵפָה), תֵּ"ל זֶה חֶנֶק, כְּמוֹ זֶה אֵ"שׁ שְׂרֵפָה. אַזְלָ"א גְּרִי"שׁ בִּתְקִיעָה, שֶׁהוּא כְּמוֹ רֹמַח לַהֲרֹג אוֹתָם בְּהֶרֶג.

שַׁלְשֶׁלֶ"ת, תְּרוּעָה, לִתְפֹּס אוֹתָם אֲסוּרִים בְּבֵית הָאֲסוּרִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֶאֱסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וְכוּ'. שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ, פָּסֵ"ק, מַקַּ"ף, קוֹל הַשּׁוֹפָר עוֹלֶה בִּתְרוּעָה כְּמוֹ רֹמַח, לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם קוֹל תְּרוּעַת מִלְחָמָה, וְזֶה שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ. פָּסֵ"ק זֶה שְׁבָרִים, שֶׁעוֹשֶׂה לָהֶם פְּסָקוֹת וּקְשָׁרִים (וְקָרְטִין אוֹ וּקְרָעִין), וְזוֹ מַכַּת חֶרֶב וְהֶרֶג וְאַבְדָן. מַקַּ"ף תְּרוּעָה, זֶה חֶנֶק, וְזֶהוּ הוֹלֵךְ

עֲלַיְיהוּ, כְּגַוְונָא דְמַתַּן תּוֹרָה.

וְעוֹד אַזְלָ"א גְרִי"ש, שְׁכִינְתָּא אָמְרַת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, גָּרֵשׁ הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ (בראשית כא י) **אֵלֵּין עֵרֶב רַב,** (ש"א כו יט) **דְּגֵרְשׁוּנִי מֵהִסְתַּפֵּחַ בְּנַחֲלַת יהו"ה, גַּרֵישׁ לוֹן מִן עָלְמָא דֵין וּמֵעָלְמָא דְאָתֵי, דְלָא יְהֵא לוֹן חוּלָקָא עִם יִשְׂרָאֵל, שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ, רָבִי"עַ, שְׁנֵי"י גְרִישִׁי"ן, שַׁלְשֶׁלֶ"ת, בְּהַהוּא זִמְנָא נָטִיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוֹמַ"ח, דְּאִיהִי רְמַ"ח תֵּיבִין דְּאִית בִּקְרִיאַת שְׁמַע וְשִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, וּבָהּ** (במדבר כה ח) **וַיִּדְקֹר אֶת שְׁנֵיהֶם, דְּכַר וְנוּקְבָא, דָא סמא"ל וְנָחָשׁ, וְרָבִי"עַ דְּיוֹקְנָא דוּמְיָא דְרוֹמַ"ח.**

שְׁנֵי"י גְרִישִׁי"ן, תָּרֵיךְ לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, בְּהַהוּא זִמְנָא שֶׁקֶר הַסּוּם לִתְשׁוּעָה וכו' (תהלים לג יז), **דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָדִיף**

לשון הקודש

וְחָזֵק מְאֹד. מְאֹד, זֶה מָוֶת שֶׁהִתְחַזֵּק עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁמַּתַּן תּוֹרָה.

וְעוֹד אַזְלָ"א גְרִי"ש, הַשְּׁכִינָה אוֹמֶרֶת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, גָּרֵשׁ הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ, אֵלּוּ הָעֵרֶב רַב, שֶׁגֵּרְשׁוּנִי מֵהִסְתַּפֵּחַ בְּנַחֲלַת יהו"ה, גָּרֵשׁ אוֹתָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם חֵלֶק עִם יִשְׂרָאֵל. שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ, רָבִי"עַ, שְׁנֵי"י גְרִישִׁי"ן, שַׁלְשֶׁלֶ"ת, בְּאוֹתוֹ זְמַן נוֹטֵל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רמַ"ח, שֶׁהוּא מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה תֵּבוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּקְרִיאַת שְׁמַע וְשֵׁשׁ תֵּבוֹת הַיִּחוּד, וּבָהּ, וַיִּדְקֹר אֶת שְׁנֵיהֶם, זָכָר וּנְקֵבָה, זֶה סמא"ל וְנָחָשׁ, וְרָבִי"עַ דְּמוּת דּוֹמֶה שֶׁל רמַ"ח.

שְׁנֵי"י גְרִישִׁי"ן, גֵּרֵשׁ אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. בְּאוֹתוֹ זְמַן, שֶׁקֶר הַסּוּם לִתְשׁוּעָה וכו', שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

אַבַּתְרַיְיהוּ, וְנָטִיל לוֹן בְּשַׁלְשֶׁלֶ"ת עַל צַוָּארֵיהוֹן, וּלְבָתַר קָטִיל לוֹן בְּרוּמְחָא דְּאִיהוּ רָבִי"ע, בְּקַדְמֵיתָא תָּרֵיךְ לוֹן, וּלְבָתַר רָדִיף אַבַּתְרַיְיהוּ וְתָפִים לוֹן, וּלְבָתַר קָטִיל לוֹן.

וְרָבִי"ע, וּשְׁנֵי"י גְּרִישִׁי"ן, וְשַׁלְשֶׁלֶ"ת, אִינּוּן תְּקִיעָ"ה שְׁבָרִי"ם תְּרוּעָ"ה, שְׁבָרִי"ם שַׁבֵּר (שמות כג כד) תְּשַׁבֵּר מַצֵּבוֹתֵיהֶם, אִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (איוב א ו) וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאלהי"ם לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, בְּדִינָא עַל שְׁכִינְתָּא וְיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וַיָּבֹא גַם הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם, דָּא סמא"ל דְּאָתָא לְקַטְרֵג עַל בְּנוֹי דְּיִשְׂרָאֵל, וְלָדוּן לִשְׁכִינְתָּא, וְכֵיוָן דְּהוּא בָּעֵי דִּינָא עַל שְׁכִינְתָּא וּבְנוֹי, כְּאִלּוּ קַיְימִין עֲלֵיהּ, תְּרוּעָ"ה בָּהּ (תהלים ב ט) תְּרוֹעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל, תְּקִיעָ"ה וְהוֹקַע אוֹתָם לַיהו"ה נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ (במדבר כה ד), וְשׁוֹפָר אִיהוּ קָלָא, מִגֵּיהּ נָפִיק קָלָא בִתְקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה,

לשון הקודש

רוֹדֵף אַחֲרֵיהֶם, וְנוֹטֵל אוֹתָם בְּשַׁלְשֶׁלֶ"ת עַל צַוָּארָם, וְאַחַר כָּךְ הוֹרֵג אוֹתָם בְּרוּמַח, שֶׁהוּא רָבִי"ע. בָּרִאשׁוֹנָה גֵּרֵשׁ אוֹתָם, וְאַחַר כָּךְ רָדַף אַחֲרֵיהֶם וְתָפַס אוֹתָם, וְאַחַר כָּךְ הָרַג אוֹתָם.

וְרָבִי"ע וּשְׁנֵי"י גְּרִישִׁי"ן וְשַׁלְשֶׁלֶ"ת, הֵם תְּקִיעָ"ה שְׁבָרִי"ם תְּרוּעָ"ה. שְׁבָרִי"ם, שַׁבֵּר תְּשַׁבֵּר מַצֵּבוֹתֵיהֶם, אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, בְּדִין עַל הַשְּׁכִינָה וְיִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיָּבֹא גַם הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם, זֶה סמא"ל שֶׁבָּא לְקַטְרֵג עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָדוּן אֶת הַשְּׁכִינָה, וְכֵיוָן שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ דִּין עַל הַשְּׁכִינָה וּבָנֶיהָ, כְּאִלּוּ עוֹמְדִים עָלָיו. תְּרוּעָ"ה, בָּהּ תְּרוֹעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל. תְּקִיעָ"ה, וְהוֹקַע אוֹתָם לַיהו"ה נֶגֶד

תְּקִיעָה מִן מוֹחָא, שְׁבָרִים מִלִּבָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים נא יט) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה וְגוֹמֵר, דָּא אִיהוּ זִבְחֵי אלהי"ם רוּחַ נִשְׁבָּרָה, קָלָא בִּתְרוּעָה מִכַּנְפֵי רֵיאָה, וְכֻלְּהוּ אִתְכְּלִילוּ בְקָנָה וְרֵיאָה, וְאִתְעֲבִידוּ קוֹל, וּבְפוּמָא דִבּוּר.

וְעוֹד נִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא דְּבַר נַשׁ, אִינוּן תְּקִיעָה תְּרוּעָה שְׁבָרִים, נַפְשָׁא בְּלִבָּא וְדָא שְׁבָרִים, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה, נִשְׁמָתָא בְּמוֹחָא וְדָא תְּקִיעָה, רוּחָא בְּכַנְפֵי רֵיאָה, דְּנָשִׁיב עַל לִבָּא דְּאִיהוּ נוּר דָּלִיק, וְאִם לַאו הֲוָה דָּלִיק כָּל גּוּפָא, וְרָזָא דְּמִלָּה כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף וְגוֹמֵר (שם סח יד), וְרוּחָא כְּלִיל מֵאֶשָּׁא וּמַיָּא, וּבְגִין דָּא אִיהוּ תְּרוּעָה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם פט טז) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְּרוּעָה, בְּגִין דְּנִשְׁמָתָא אִיהִי נִשְׁמַת חַיִּים, בִּינָה

לשון הקודש

הַשָּׁמֶשׁ, וְשׁוֹפָר הוּא קוֹל, מִמֶּנּוּ יוֹצֵא קוֹל בִּתְקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה. תְּקִיעָה מִן הַמֹּחַ, שְׁבָרִים מֵהַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה וְגוֹמֵר, זֶהוּ זִבְחֵי אֱלֹהִי"ם רוּחַ נִשְׁבָּרָה. הַקּוֹל בִּתְרוּעָה מִכַּנְפֵי רֵאָה, וְכֻלָּם נִכְלְלוּ בַקָּנָה וְרֵאָה, וְנַעֲשׂוּ קוֹל, וּבַפֶּה דִּבּוּר.

וְעוֹד נְשָׁמָה רוּחַ וְנֶפֶשׁ שֶׁל אָדָם, הֵן תְּקִיעָה תְּרוּעָה שְׁבָרִים. הַנֶּפֶשׁ בַּלֵּב, וְזֶה שְׁבָרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה. הַנִּשְׁמָה בַּמֹּחַ, וְזוֹ תְּקִיעָה. הָרוּחַ בְּכַנְפֵי רֵאָה, שֶׁנּוֹשְׁבִים עַל הַלֵּב שֶׁהוּא אֵשׁ דּוֹלֶקֶת, וְאִם לֹא, הָיָה דּוֹלֵק כָּל הַגּוּף, וְסוֹד הַדָּבָר – כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף וְגוֹמֵר, וְהָרוּחַ כְּלוּלָה מֵאֵשׁ וּמַיִם, וּמִשּׁוּם זֶה הוּא תְּרוּעָה, וְעָלָיו נֶאֱמַר אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְּרוּעָה, מִשּׁוּם שֶׁהַנִּשְׁמָה הִיא נִשְׁמַת חַיִּים, בִּינָה שֶׁנּוֹטֶלֶת מֵחָכְמָה,

דְּנַטְלָה מֵחָכְמָה, נֶפֶשׁ מַלְכוּת תְּבוּנָה, רוּחַ תִּפְאֶרֶת, וְאִיהוּ דַעַת כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי כד ד) וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ.

וּמִבִּינָה נְבִיאִים, וְאִינּוּן נֶצַח וְהוֹד, וּמִמַּלְכוּת כְּתוּבִים וְאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, תִּפְאֶרֶת תּוֹרָה כְּלִיל כֻּלְּהוּ, וְכֹלָּא עַל עַמּוּדָא חַד קַיְּימָא וְדָא (משלי י כה) צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.

כָּבֵד וּטְחוֹל דָּא סמא"ל וְנָחָ"שׁ, כָּבֵד אֶשָּׁא סוּמְקָא, מָרָה אֶשָּׁא יְרוֹקָא, טְחוֹל אֶשָּׁא אוּכְמָא, יוֹתֶרֶת כְּלִילָא דְּכֻלְּהוּ, כָּבֵד וּטְחוֹל סמא"ל וְנָחָ"שׁ, כָּבֵד אֵל אַחֵר, מָרָה סַם מָוֶת דִּילֵיהּ, טְחוֹל נָחָשׁ נוּקְבָא דִּילֵיהּ, חֵלֶב טָמֵא, וּמָרָה אִיהוּ חַרְבָּא דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם ה ד) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת, וּבְאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי סַם חַיִּים אִי נִשְׁמָתָא טָמֵא אִתְעַבְּרָא מִן עָלְמָא,

לשון הקודש

נֶפֶשׁ מַלְכוּת תְּבוּנָה, רוּחַ תִּפְאֶרֶת, וְהוּא הַדַּעַת שֶׁכּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם, עָלָיו נֶאֱמַר וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ.

וּמִבִּינָה הַנְּבִיאִים, וְהֵם נֵצַח וְהוֹד, וּמִמַּלְכוּת כְּתוּבִים, וְהֵם חֶסֶד וּגְבוּרָה תִּפְאֶרֶת, תּוֹרָה כּוֹלֵל כֻּלָּם, וְהַכֹּל עוֹמֵד עַל עַמּוּד אֶחָד, וְזֶה צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.

כָּבֵד וּטְחוֹל זֶה סמא"ל וְנָחָשׁ. הַכָּבֵד אֵשׁ אָדֻמָּה, הַמָּרָה אֵשׁ יְרֻקָּה, טְחוֹל אֵשׁ שְׁחֹרָה, יוֹתֶרֶת כְּלוּלָה שֶׁל כֻּלָּם. כָּבֵד וּטְחוֹל – סמא"ל וְנָחָ"שׁ, כָּבֵד – אֵל אַחֵר, מָרָה – סַם הַמָּוֶת שֶׁלּוֹ, טְחוֹל – נָחָשׁ הַנְּקֵבָה שֶׁלּוֹ, חֵלֶב טָמֵא, וּמָרָה הִיא חַרְבּוֹ שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת. וּבַתּוֹרָה שֶׁהִיא סַם חַיִּים, אִם הַנְּשָׁמָה טְמֵאָה,

(כָּבֵד וּטְחוֹל דָּא סמא"ל וְנָחָ"שׁ, דְּאִינְהוּ אֵל אַחֵר), **וְכָבֵד דְּהוּא אֵל אַחֵר בִּתְרוּעָה דְּאִיהוּ רוּחָא מִתְעַבְּרָא מִן עָלְמָא, טְחוֹל דְּהוּא נָחָשׁ בַּשְׁבָרִים דְּאִיהוּ נֶפֶשׁ מִתְעַבְּרָא מִן עָלְמָא, מָרָה דְּהוּא סַם הַמָּוֶת בִּתְקִיעָה מִתְעַבְּרָא מִן עָלְמָא.**

זַכָּאָה אִיהוּ דְּכָלִיל נִשְׁמָתָא וְרוּחָא עִם נַפְשָׁא בְּקָלָא דְּאוֹרַיְיתָא, דִּבְאוֹרַיְיתָא אִתְתַּקְּפוּן, דְּכָל מָאן דְּלָא אִתְעַסַּק בְּאוֹרַיְיתָא חַלִּישׁ נִשְׁמָתֵיהּ רוּחֵיהּ וְנַפְשֵׁיהּ עֵילָא וְתַתָּא, וְיוֹתֶרֶת הַכָּבֵד אִיהוּ זוֹנָה, שִׁיּוּרִין אִיהוּ לְכָל אֱלֹהִים אֲחֵרִים מִתְתַּקְּפָא, וְאַמַּאי אִתְקְרִיאַת יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, אֶלָּא בָּתַר דְּעָבִיד נַאוּפָא עִם כֻּלְּהוּ, יְהִיבַת שִׁיּוּרִין לְבַעְלָהּ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שם ד כו) כִּי בְעַד אִשָּׁה זוֹנָה עַד כִּכַּר לָחֶם, דְּאִיהִי אִתְחַמְּמַת מִכָּבֵד, וּטְחוֹל (דף מט ע"ב) אִיהוּ שְׂחוֹק הַכְּסִיל, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר אִם רָאִיתָ רָשָׁע שֶׁהַשָּׁעָה

לשון הקודש

נֶעֱבָר מִן הָעוֹלָם. (כָּבֵד וּטְחוֹל זֶה סמא"ל וְנָחָשׁ, שֶׁהֵם אֵל אַחֵר) וְכָבֵד שֶׁהוּא אֵל אַחֵר בִּתְרוּעָה שֶׁהוּא רוּחַ, נֶעֱבָר מִן הָעוֹלָם, טְחוֹל שֶׁהוּא נָחָשׁ בִּשְׁבָרִים שֶׁהוּא נֶפֶשׁ, נֶעֱבָר מִן הָעוֹלָם, מָרָה שֶׁהוּא סַם הַמָּוֶת בִּתְקִיעָה, נֶעֱבָרֶת מִן הָעוֹלָם.

אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁכּוֹלֵל נִשְׁמָה וְרוּחַ עִם הַנֶּפֶשׁ בְּקוֹל שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁבַּתּוֹרָה הִתְחַזְּקוּ, שֶׁכָּל מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה מַחֲלִישׁ נִשְׁמָתוֹ, רוּחוֹ וְנַפְשׁוֹ מַעְלָה וּמַטָּה, וְיוֹתֶרֶת הַכָּבֵד הִיא זוֹנָה, שִׁיּוּרִים הִיא, לְכָל אֱלֹהִים אֲחֵרִים מַחֲזֶקֶת, וְלָמָּה נִקְרֵאת יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד? אֶלָּא אַחַר שֶׁעוֹשָׂה נַאוּף עִם כֻּלָּם, נוֹתֶנֶת שִׁיּוּרִים לְבַעְלָהּ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כִּי בְעַד אִשָּׁה זוֹנָה עַד כִּכַּר לָחֶם, שֶׁהִיא מִתְחַמֶּמֶת מִכָּבֵד,

מְשַׁחֶקֶת לוֹ אַל תִּתְגָּרֶה בּוֹ, בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁאוֹל תַּחְתִּית, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ צַדִּיק מִמֶּנּוּ בּוֹלֵעַ, אֲבָל צַדִּיק גָּמוּר אֵינוֹ בּוֹלֵעַ, כָּבֵד כּוֹעֵס וְקָטִיל.

לֵב מֵבִין, לֵב יוֹדֵעַ, לֵב רוֹאֶה, לֵב אִיהוּ שְׁכִינְתָּא, דְּלָא נַטְלָא אֶלָּא דְּמָא צַח, דְּאִיהִי קָרְבָּנָא דִּצְלוֹתָא נְקִיָּה בְּלָא חוֹבִין וּבְלָא פְּסוֹלֶת, וּקְרִיבַת לְגַבֵּי בַּעְלָהּ שׁוּפְרָא דְכֹלָּא.

אֲבָל יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד לָא יְהִיבַת לְבַעְלָהּ אֶלָּא שִׁיּוּרִין וּפְסוֹלֶת, וּמַאי נִיהוּ בַּעְלָהּ (טְחוֹל) (ס"א כָּבֵד) אֵל אַחֵר, וּמֵאִלֵּין שִׁיּוּרִין דְּנָטִיל מִנָּהּ אִתְעֲבִיד דָּם טְחוֹל חָשׁוּךְ וְאוּכְמָא, הוּא נָחָשׁ רַמַּאי דְּפַתִּי לְחַוָּה דְּאִיהִי לִבָּא, וְגָרַם לָהּ מוֹתָא.

וְהָא תְּרֵי בָּתֵּי לִבָּא אִינּוּן לְמָאן פַּתִּי מִנַּיְיהוּ, אֶלָּא הַהוּא דְשְׁמָאלָא דְאִתְּמַר בָּהּ (קהלת י ב) לֵב

לשון הקודש

וּטְחוֹל הוּא שְׁחוֹק הַכְּסִיל, וְעָלָיו נֶאֱמַר אִם רָאִיתָ רָשָׁע שֶׁהַשָּׁעָה מְשַׁחֶקֶת לוֹ, אַל תִּתְגָּרֶה בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שְׁאוֹל תַּחְתִּית, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ צַדִּיק מִמֶּנּוּ בּוֹלֵעַ, אֲבָל צַדִּיק גָּמוּר אֵינוֹ בּוֹלֵעַ, הַכָּבֵד כּוֹעֵס וְהוֹרֵג.

לֵב מֵבִין, לֵב יוֹדֵעַ, לֵב רוֹאֶה, הַלֵּב הוּא שְׁכִינָה, שֶׁלֹּא נוֹטֶלֶת אֶלָּא דָּם צַח, שֶׁהִיא קָרְבָּן שֶׁל תְּפִלָּה נְקִיָּה בְּלִי חֲטָאִים וּבְלִי פְּסֹלֶת, וּמַקְרִיבָה לְבַעְלָהּ אֶת הַיָּפֶה שֶׁבַּכֹּל.

אֲבָל יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד לֹא נוֹתֶנֶת לְבַעְלָהּ אֶלָּא שִׁיּוּרִים וּפְסֹלֶת, וּמִי הוּא בַּעְלָהּ? (טְחוֹל) (כָּבֵד) אֵל אַחֵר, וּמֵהַשִּׁיּוּרִים הַלָּלוּ שֶׁנּוֹטֵל מִמֶּנָּה, נַעֲשֶׂה דָּם טְחוֹל חָשׁוּךְ וְשָׁחֹר, הוּא הַנָּחָשׁ הָרַמַּאי שֶׁפִּתָּה אֶת חַוָּה, שֶׁהִיא הַלֵּב, וְגָרַם לָהּ מָוֶת.

וַהֲרֵי שְׁנֵי בָּתֵּי הַלֵּב הֵם, אֶת מִי מֵהֶם הוּא פִּתָּה? אֶלָּא אוֹתוֹ שֶׁל שְׂמֹאל,

כְּסִיל לִשְׁמֹאלוֹ, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם ז כו) וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה, לֵב חָכָם לִימִינוֹ דָּא אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, עֲלָהּ אִתְּמַר (משלי יח כב) מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב, דְּאִיהִי יֵצֶר הַטּוֹב מַזָּלֵיהּ דְּבַר נַשׁ, עֲלָהּ אִתְּמַר (יחזקאל מד ל) לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ, בִּרְכַּת יהו"ה הִיא תַּעֲשִׁיר, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (קהלת ט ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ.

אִיהִי בְּדִיוֹקְנָא דִשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר, וְאִיהִי נֵר מִצְוָה, וְרוּחָא דְנָשִׁיב בָּהּ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל אִיהִי בְּכַנְפֵי רֵיאָה, וְדָא אִיהוּ וְתוֹרָה אוֹר, דְּנָהִיר בָּהּ דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה נִשְׁמַת חַיִּים, דְּנָחֲתָא מִן מוֹחָא לְאַנְהָרָא לוֹן בְּלִבָּא.

מַאי נֵ"ר נַפְשָׁא רוּחָא, דְּנַפְשָׁא אִיהִי פְּתִילָה (נ"א עַל שֵׁם דְּאִיהִי שׁוּתְּפָא דְגוּפָא), רוּחָא דָּא זֵיתָא,

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֵב כְּסִיל לִשְׁמֹאלוֹ, וְעָלָיו נֶאֱמַר וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה. לֵב חָכָם לִימִינוֹ, זוֹ אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, עָלֶיהָ נֶאֱמַר מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב, שֶׁהִיא יֵצֶר הַטּוֹב מַזָּלוֹ שֶׁל אָדָם, עָלֶיהָ נֶאֱמַר לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ, בִּרְכַּת יהו"ה הִיא תַּעֲשִׁיר, עָלֶיהָ נֶאֱמַר רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ.

הִיא בִּדְיוֹקַן הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר, וְהִיא נֵר מִצְוָה, וְהָרוּחַ שֶׁנּוֹשֶׁבֶת בָּהּ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל, הִיא בְּכַנְפֵי רֵאָה, וְזֶהוּ וְתוֹרָה אוֹר, שֶׁמְּאִירָה בָּהּ, זוֹ הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה נִשְׁמַת חַיִּים, שֶׁיּוֹרֶדֶת מִן הַמֹּחַ לְהָאִיר אוֹתָם בַּלֵּב.

מַה זֶה נֵ"ר? נֶ"פֶשׁ ר"וּחַ. שֶׁהַנֶּפֶשׁ הִיא פְּתִילָה, (עַל שֵׁם שֶׁהִיא שֻׁתָּפָה בַּגּוּף) וְהָרוּחַ זֶה

נִשְׁמָתָא נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם (משלי ב כז), (אָדָם דְּאִיהִי אוֹר נֵר, נָהִיר בֵּיהּ אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, וְנִשְׁמָתָא דְּאִיהִי נֵר נָהִיר בָּהּ מִצְוָה, וּבְזִמְנָא דְּלָא נְהִירִין בָּהּ אוֹר וְנֵר אִתְּמַר בְּנִשְׁמָתָא אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת (שיר א ו), וְאִתְּמַר בְּאָדָם (ישעיה נ ג) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת), **וּמַאי נֵ"ר נַפְשָׁא רוּחָא, נ' נַפְשָׁא ר' רוּחָא, לָקְבֵל תְּלַת קִטְרִין אִלֵּין, אִינּוּן תְּלַת גַּוְונִין, אֶשָּׁא אוּכְמָא חִוְורָא וּתְכֵלְתָּא, מָאן דְּנָטִיר נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם בְּאוֹרַיְיתָא, בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, לָא שַׁלִּיט עֲלֵיהּ נוּרָא דְּגֵיהִנָּם, וְדָא אִיהוּ כְּבֵד וּמָרָה וּטְחוֹל, כְּבֵד אֶשָּׁא סוּמְקָא, מָרָה אֶשָּׁא יְרוֹקָא, טְחוֹל אֶשָּׁא אוּכְמָא, יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד כְּלָלָא דְּכֻלְּהוּ, תְּכֵלֶת חָשׁוּךְ.**

וּתְכֵלֶת דְּצִיצִית מִצְוָה, **וּתְכֵלֶת** לֵית בְּסִטְרָא אָחֲרָא, בְּגִין דְּאִיהוּ דּוֹמֶה לְכָרְסַיָּא יַקִּירָא, גַּוְונִין דְּשַׁרְגָּא אִינּוּן לְבוּשִׁין לְנֵר יהו"ה

לשון הקודש

הַזַּיִת. הַנְּשָׁמָה, נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם. (אָדָם שֶׁהוּא אוֹר נֵר, מְאִירָה בּוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְהַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא נֵר, מְאִירָה בָּהּ מִצְוָה, וּבִזְמַן שֶׁאֵין מְאִירִים בָּהּ אוֹר וְנֵר, נֶאֱמַר בְּנִשְׁמָה אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וְנֶאֱמַר בָּאָדָם אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת). וּמַה זֶּה נֵ"ר? נֶפֶשׁ רוּחַ, נ' נֶפֶשׁ, ר' רוּחַ, כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הַקְּשָׁרִים הַלָּלוּ הֵם שְׁלֹשָׁה גְוָנִים, אֵשׁ שְׁחוֹרָה, לְבָנָה וּתְכֵלֶת. מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם בַּתּוֹרָה, בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, לֹא שׁוֹלֶטֶת עָלָיו אֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם, וְזֶהוּ כָּבֵד וּמָרָה וּטְחוֹל. הַכָּבֵד אֵשׁ אֲדֻמָּה, הַמָּרָה אֵשׁ יְרֻקָּה, טְחוֹל אֵשׁ שְׁחוֹרָה, יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד הַכְּלָל שֶׁל כֻּלָּם, תְּכֵלֶת חֲשׁוּכָה. **וּתְכֵלֶת** שֶׁל צִיצִית – מִצְוָה, וּתְכֵלֶת, אֵין בַּצַּד הָאַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁהִיא דּוֹמָה לַכִּסֵּא הַנִּכְבָּד, צִבְעֵי הַנֵּר הֵם לְבוּשִׁים לְנֵר

נִשְׁמַת אָדָם, גַּוָּון אוּכָּם דְּאִיהוּ טְחוֹל, כַּד מִתְלַבְּשַׁת תַּמָּן נַפְשָׁא בְּחוֹבִין, אִיהִי אָמְרַת (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, שְׁחַרְחֹרֶת בְּקַדְרוּתָא דְּבָנַי, בְּדוּחֲקָא דִלְהוֹן בַּעֲנִיוּתָא דִלְהוֹן, קַדְרוּתָא וְלֵיצָנוּתָא וַעֲנִיוּתָא מִטְּחוֹל נַפְקָא, כַּד נִשְׁמָתָא אֲסִירָא בָּהּ בְּגָלוּתָא, וְדָא אִיהוּ (משלי ל כג) וְשִׂפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא טְחוֹל שׂוֹחֵק, וּלְזִמְנָא דְיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא לְנַטְלָא נוּקְמָא מִטְּחוֹל דְּאִיהִי שִׂפְחָה, (תהלים ב ד) יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק, יִשְׂחָק אִיהוּ בְּאִבּוּדָא דִלְהוֹן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (משלי יא ו) וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה.

רְנָ"ה אִיהוּ הַנֵּ"ר, אִיהוּ נָהָ"ר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וּמַאי נִיהוּ מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה כְּחוּשְׁבַּן נָהָ"ר, נוּ"ן הֵ"א רֵי"שׁ, וְאִיהִי הַנֵּר הַמֵּאִיר לְאָדָם, וְעַל דָּא בַּאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּ"ה, וּבְהַהוּא זִמְנָא הַטְּחוֹל

לשון הקודש

יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם. צֶבַע שָׁחֹר, שֶׁהוּא טְחוֹל, כְּשֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת שָׁם הַנֶּפֶשׁ בַּחֲטָאִים, הִיא אוֹמֶרֶת אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, שְׁחַרְחֹרֶת בַּקַּדְרוּת שֶׁל בָּנַי, בַּדֹּחַק שֶׁלָּהֶם, בָּעֳנִי שֶׁלָּהֶם. קַדְרוּת וְלֵיצָנוּת וַעֲנִיוּת יוֹצְאִים מִטְּחוֹל, כְּשֶׁנִּשְׁמָה אֲסוּרָה בָּהּ בַּגָּלוּת, וְזֶהוּ וְשִׂפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן טְחוֹל שׂוֹחֵק, וְלֶעָתִיד שֶׁיָּבֹא הַמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ לִטֹּל נְקָמָה מֵהַטְּחוֹל, שֶׁהִיא שִׂפְחָה, יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק, הוּא יִשְׂחַק בָּאָבְדָן שֶׁלָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה.

רְנָ"ה הוּא הַנֵּ"ר, הוּא נָהָ"ר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וּמַה הִיא? מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, כְּחֶשְׁבּוֹן נָהָ"ר, נוּ"ן הֵ"א רֵי"שׁ,

דְּשׁוֹחֵק אִתְאַבִּיד, וְאָז יִתְקַיֵּים (תהלים קכו ב) אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה וַדַּאי, וְאָז (משלי לא יח) לֹא יִכְבֶּה בַּלַּיְלָה נֵרָהּ, בְּגִין (שם) דְּטָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ, וּבְהַהִיא זִמְנָא מִתְתַּקְּנָא יְרוּשָׁלַם דְּאִיהִי לִבָּא, לִבָּא אִיהוּ לַהַ"ב הַמִּזְבֵּחַ, יִכְבֶּ"ה בְּחוּשְׁבַּן הַלֵּ"ב, לַהַ"ב הֶבֶ"ל, לֹא יִכְבֶּה בְּגָלוּתָא דְּאִיהִי לַיְלָה, וְאִתְבְּנִיאַת עַל יְדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים קמז ב) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יהו"ה, (מָאן דְּנָטִיר נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, לָא שַׁלִּיט עֲלֵיהּ נוּרָא דְגֵיהִנָּם, דְּאִיהִי כָּבֵד מָרָה טְחוֹל).

וְעוֹד מָרָה טְחוֹל כָּבֵד, אִינּוּן גָּלוּתָא לְנִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא כַּד גָּלַת בְּכָבֵד, אִתְּמַר בְּאֵבָרִים דְּאִינּוּן עַמָּא קַדִּישָׁא חֵילָהָא דִילָהּ, תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה עַל הָאֲנָשִׁים (שמות ה ט), כַּד

לשון הקודש

וְהִיא הַנֵּר הַמֵּאִיר לָאָדָם, וְעַל זֶה, בַּאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּ"ה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הַטְּחוֹל שֶׁשּׁוֹחֵק נֶאֱבָד, וְאָז יִתְקַיֵּים אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה וַדַּאי, וְאָז לֹא יִכְבֶּה בַּלַּיְלָה נֵרָהּ, בִּגְלַל שֶׁטָּעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן מִתְתַּקֶּנֶת יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהִיא הַלֵּב, הַלֵּב הוּא לַהַ"ב הַמִּזְבֵּחַ, יִכְבֶּ"ה בְּחֶשְׁבּוֹן הַלֵּ"ב, לַהַ"ב הֶבֶ"ל, לֹא יִכְבֶּה בַּגָּלוּת שֶׁהוּא לַיְלָה, וְנִבְנִית עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יהו"ה. (מִי שֶׁשּׁוֹמֵר נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, לֹא שׁוֹלֶטֶת עָלָיו אֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם, שֶׁהוּא כָּבֵד מָרָה וּטְחוֹל).

וְעוֹד, מָרָה טְחוֹל וְכָבֵד, הֵן גָּלוּת לַנְּשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, כְּשֶׁגָּלְתָה בַּכָּבֵד, נֶאֱמַר בָּאֵיבָרִים, שֶׁהֵן הָעָם הַקָּדוֹשׁ, הַחַיִל שֶׁלָּהּ, תִּכְבַּד הָעֲבֹדָה עַל הָאֲנָשִׁים. כְּשֶׁגּוֹלָה בְּמָרָה נֶאֱמַר בָּהּ

גָּלַת בְּמָרָה אִתְּמַר בָּהּ (שם א יד) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם, כַּד גָּלַת בַּטְּחוֹל אִתְּמַר בָּהּ (שם ו ט) וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ (דַּהֲוָה בְּבִטְנָהּ, וּמֵעֲבוֹדָה קָשָׁה דַּהֲוָה בַּטְּחוֹל), וַהֲווֹ צָוְוחִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִנָּהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יונה ב ג) מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי, וְאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות ב כג) וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאלהי"ם מִן הָעֲבוֹדָה, וְנִשְׁמָתָא בְּגָלוּתָא בַתְרָאָה (דף נ ע"א) אִתְּמַר בָּהּ (רות ג ז) וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, שְׁכִיבַת לְעַפְּרָא, וַוי לֵיהּ לְבַר נַשׁ דְּנִשְׁמָתֵיהּ נְחִיתַת תְּחוֹת רַגְלוֹי, דִּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בְּמַזָּלֵיהּ (עמוס ה ב) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, וְלֵית לֵיהּ עִלּוּי וְסִלּוּק אֶלָּא בִידָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאָזִיל שְׁמָא קַדִּישָׁא לִימִינָא וְאוֹקִים לָהּ.

וְרָזָא דְמִלָּה לִינִי הַלַּיְלָה וְהָיָה בַבֹּקֶר אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל (רות ג יג), טוֹב דְּאִיהוּ בְּרִית יִגְאָל,

לשון הקודש

וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם. כְּשֶׁגּוֹלָה בַּטְּחוֹל נֶאֱמַר בָּהּ וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ, (שֶׁהָיָה בְּבִטְנָהּ, וּמֵעֲבוֹדָה קָשָׁה שֶׁהָיְתָה בַּטְּחוֹל), וְהָיוּ צוֹעֲקִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמֶּנָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי, וְנֶאֱמַר בָּהֶם וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאֱלֹהִי"ם מִן הָעֲבוֹדָה. וְהַנִּשְׁמָה בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה נֶאֱמַר בָּהּ וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, שׁוֹכֶבֶת לֶעָפָר. אוֹי לְאָדָם שֶׁנִּשְׁמָתוֹ יוֹרֶדֶת תַּחַת רַגְלָיו, שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בְּמַזָּלוֹ נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, וְאֵין לוֹ עִלּוּי וְהִתְעַלּוּת אֶלָּא בְּיַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוֹלֵךְ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לְיָמִין וּמֵקִים אוֹתָהּ. **וְסוֹד** הַדָּבָר – לִינִי הַלַּיְלָה וְהָיָה בַבֹּקֶר

וְאִם לֹא יַחְפּוֹץ לְגָאֲלֵךְ וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי, חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, אָנֹכִי דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, אָנֹכִי דִּיצִיאַת מִצְרַיִם, חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר דְּאִיהִי יְמִינָא, דְּבֵיהּ תּוֹקְפָּא דְּאוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב דְּאִיהִי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּמִימִינָא אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, וּמִשְּׂמָאלָא אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא דְּעַל פֶּה דְּאִיהִי נוּקְבָא.

וּבְגִין דָּא טוֹב צַדִּיק חַ"י עָלְמִין אִיהוּ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, דְּאִיהוּ גִּבּוֹר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ, דְּאִיהוּ סמא"ל, וּבְגִין דָּא שְׂמֹאל דּוֹחֶה, וּבִימִינָא יֵקוּם, דְּמָאן דְּנָפִיל לָא צָרִיךְ לְאַקָּמָא אֶלָּא בִידָא יְמִינָא, וּבְגִין דָּא חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר.

וּשְׂמָאלָא אִיהִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וִימִינָא פֶּסַח, וּבֵיהּ חֲוָה אוֹמָאָה בְּי"ד יוֹמִין, וְדָא אִיהוּ כִּי

לשון הקודש

אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל, טוֹב שֶׁהוּא הַבְּרִית, יִגְאַל, וְאִם לֹא יַחְפֹּץ לְגָאֲלֵךְ וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי, חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר. אָנֹכִי שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, אָנֹכִי שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם, חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר שֶׁהוּא יָמִין, שֶׁבּוֹ כֹּחַ הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁהִיא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁמִּימִין נִתְּנָה תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וּמִשְּׂמֹאל נִתְּנָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא נְקֵבָה.

וּמִשּׁוּם זֶה, טוֹב צַדִּיק חַי"י הָעוֹלָמִים הוּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁהוּא גִּבּוֹר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ, שֶׁהוּא סמא"ל, וּמִשּׁוּם זֶה שְׂמֹאל דּוֹחֶה וּבִימִין יָקוּם, שֶׁמִּי שֶׁנּוֹפֵל לֹא צָרִיךְ לְהָקִים אֶלָּא בְּיַד יָמִין, וּמִשּׁוּם זֶה חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר.

וְהַשְּׂמֹאל הִיא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְיָמִין פֶּסַח,

יָד עַל כֵּס י"ה (שמות יז טז), וְעַל הַהוּא זִמְנָא אִיהִי אָמְרַת (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, אַל תִּרְאוּנִי מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא דְיִצְחָק, דַּאֲנָא בְקַדְרוּתָא בֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית כז א) וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, מֵרְאוֹת וַדַּאי בְּפוּרְקָנָא, דְאִיהִי אוֹר מַרְאוֹת דִנְבוּאָה, דְאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א א) נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִי"ם, וְדָא אִיהוּ וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְאִתְּמַר בְּהַהוּא זִמְנָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת (ישעיהו נ ג).

נֵר אִיהִי ה', חָמֵשׁ גַּוָּונִין נְהִירִין בָּהּ, וְאִינוּן חִוָּור סוּמַק יָרוֹק וְאוּכַם וּתְכֵלֶת, ו' אוֹר הַנֵּר מִלְּגָאוֹ, סמא"ל חֹשֶׁךְ, נָחָשׁ קַדְרוּת, וַעֲלָהּ אִתְּמַר אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת נוּקְבָא דִילֵיהּ, וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם, וַוי לְנִשְׁמָתָא כַּד אִתְלַבְּשַׁת בְּקַדְרוּתָא דִלְהוֹן, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְאִינוּן חֲשׁוֹכִין

לשון הקודש

וּבוֹ הָיְתָה שְׁבוּעָה בְּי"ד יָמִים, וְזֶהוּ כִּי יָד עַל כֵּס יָ"ה, וְעַל אוֹתוֹ זְמַן הִיא אוֹמֶרֶת אַל תִּרְאֶנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וְאַל תִּרְאוּנִי מִצַּד הַשְּׂמֹאל שֶׁל יִצְחָק שֶׁאֲנִי בוֹ בְּקַדְרוּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, מֵרְאוֹת וַדַּאי בַּגְּאֻלָּה, שֶׁהִיא אוֹר מַרְאוֹת שֶׁל נְבוּאָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִי"ם, וְזֶהוּ וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְנֶאֱמַר בְּאוֹתוֹ זְמַן בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת.

נֵר הוּא ה', חֲמִשָּׁה גְוָנִים מְאִירִים בּוֹ, וְהֵם: לָבָן, אָדֹם, יָרֹק, וְשָׁחֹר וּתְכֵלֶת. ו' אוֹר הַנֵּר מִבִּפְנִים, סמא"ל חֹשֶׁךְ, נָחָשׁ קַדְרוּת, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, הַנְּקֵבָה שֶׁלּוֹ, וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם,

דִּמְכַסְּיָין עַל עַיְינִין, דְּלֵית לוֹן רְשׁוּ לְאִסְתַּכְּלָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ.

וְאוֹר וְנֵר דְּנַהֲרִין (נ"א דְּחָשְׁכוּ) בְּהוֹן, אִתְּמַר בְּהוֹן (קהלת יב ג) וְחָשְׁכוּ הָרוֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת, כְּמָה דְּאָמַר קֹהֶלֶת (שם ב) עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְגוֹמֵר, וְאוֹר וְנֵר עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (משלי ו כג) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, וְאַמַּאי אִתְחַשְׁכָן בְּהוֹן, בְּגִין דְּלָא הֲווֹ מִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא וּמִצְוָה, בִּדְחִילוּ וּבִרְחִימוּ דְּאִינּוּן י"ה, וּמִיָּד דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּהוֹן בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, אוֹמָאָה אִיהוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּי"ה דְּאִינּוּן דְּחִילוּ וּרְחִימוּ, לְאַעְבָּרָא לוֹן מֵעָלְמָא דְּנִשְׁמָתָא, בְּגִין דְּאִינּוּן חֲשׁוֹכִין אַפְּרִישִׁין בֵּין י"ה וּבֵין ו"ה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ דִּכְתִיב (שמות יז טז) כִּי יָד עַל כֵּס י"ה, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בְּאָדָם לָבְשׁוּ שָׁמַיִם

לשון הקודש

אוֹי לַנְּשָׁמָה כְּשֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת בַּקְּדֵרוּת שֶׁלָּהֶם, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְהֵם הֶחָשְׁכִים שֶׁמְּכַסִּים עַל הָעֵינַיִם, שֶׁאֵין לָהֶם רְשׁוּת לְהִסְתַּכֵּל בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ.

וְאוֹר וְנֵר שֶׁמְּאִירִים (שֶׁחָשְׁכוּ) בָּהֶם, נֶאֱמַר בָּהֶם וְחָשְׁכוּ הָרוֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר קֹהֶלֶת עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְגוֹמֵר, וְאוֹר וְנֵר, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, וְלָמָּה נֶחְשָׁכִים בָּהֶם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הָיוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוָה, בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה שֶׁהֵם י"ה, וּמִיָּד כְּשֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בָּהֶם בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה, שְׁבוּעָה הִיא לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּי"ה, שֶׁהֵם יִרְאָה וְאַהֲבָה, לְהַעֲבִיר אוֹתָם מֵעוֹלַם הַנְּשָׁמָה, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם הֶחָשְׁכִים מַפְרִידִים בֵּין י"ה וּבֵין ו"ה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ, שֶׁכָּתוּב כִּי יָד עַל כֵּס יָ"ה,

קַדְרוּת וְגוֹמֵר, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּמִתְעַבְּרִין קַדְרוּתָא וַחֲשׁוֹכָא מִנִּשְׁמָתָא, מִיָּד כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל י"ה (תהלים קנ ו).

וּמָאן אִינוּן אִלֵּין חֲשׁוֹכִין אִלֵּין סמא"ל וְנָחָשׁ, וּמָאן גָּרִים לוֹן לְשַׁלְטָאָה עֲלַיְיהוּ, אֶלָּא רָזָא דִּקְרָא אוֹלִיף כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין אלהיכ"ם (ישעיה נט ב), וְדָוִד בְּגִינַיְיהוּ אָמַר (תהלים קיט יח) גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ, וּבְהַהוּא זִמְנָא מַה דַּהֲווֹ שָׁלְטִין חֲשׁוֹכִין עַל נְהוֹרִין דְּעַיְינִין, מִתְהַפְּכִין נְהוֹרִין וְשָׁלְטִין עַל חֲשׁוֹכִין, וְרָזָא דְּמִלָּה שׁוֹפָ"ר מְהוּפָּ"ךְ קַדְמָ"א זָקֵ"ף קָטָ"ן, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית לב יא) קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת, אִזְדַּקַּף וְאִקְרֵי זָקֵף גָּדוֹל, וְאֵין אֱמֶת אֶלָּא תוֹרָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (מלאכי ב ו) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא מִתְהַפְּכָא כָּרְסַיָּא מִדִּינָא

לשון הקודש

וּבְאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בָּאָדָם לָבֹשׁ [אַלְבִּישׁ] שָׁמַיִם קַדְרוּת וְגוֹמֵר, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמְּעֻבָּרִים הַקַּדְרוּת וְהַחֲשֵׁכָה מִן הַנְּשָׁמָה, מִיָּד כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָ"הּ.

וּמִי הֵם הֶחָשְׁכִים הַלָּלוּ? אֵלּוּ סמא"ל וְנָחָשׁ, וּמִי גָּרַם לָהֶם לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם? אֶלָּא סוֹד הַכָּתוּב מְלַמֵּד, כִּי אִם עֲוֹנֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶ"ם, וְדָוִד אָמַר בִּשְׁבִילָם, גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן, מַה שֶּׁהָיוּ שׁוֹלְטִים הֶחָשְׁכִים עַל אוֹרוֹת הָעֵינַיִם, מִתְהַפְּכִים הָאוֹרוֹת וְשׁוֹלְטִים עַל הַחֲשֵׁכוֹת, וְסוֹד הַדָּבָר – שׁוֹפָ"ר מְהֻפָּ"ךְ קַדְמָ"א זָקֵ"ף קָטָ"ן. אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת, הִזְדַּקֵּף וְנִקְרָא זָקֵף גָּדוֹל, וְאֵין אֱמֶת אֶלָּא תוֹרָה. זֶהוּ

לְרַחֲמֵי, וְדָא הִיא רָזָא דְאוּקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין צַדִּיקִים מְהַפְּכִין מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת רַחֲמִים.

וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְחֲשִׁיב כְּאִלּוּ אִתְבְּרִי עָלְמָא, וִיסַדֵּר נְהוֹרִין כִּדְקָא יָאוּת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית א ג) **וַיִּקְרָא אלהי"ם לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, וַיִּקְרָא אלהי"ם לָאוֹר יוֹם דָּא יִשְׂרָאֵל, דְּשַׁלְטָנוּתְהוֹן יְהֵא לְזִמְנָא דְפוּרְקָנָא, וְרַשִּׁיעַיָּא יִשְׁתָּאֲרוּן** (נ"א אָזְלִי) **בַּחֲשׁוֹכָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, וְאִתְּמַר בִּימִינָא** (דף נ ע"ב) **וּשְׁמָאלָא וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד** (שם א ה), **דְּאִיהוּ עֶרֶב דְּיִצְחָק, וּבֹקֶר דְּאַבְרָהָם. בְּהַהוּא זִמְנָא מַה דַּהֲוָת נִשְׁמָתָא מְהַדְּקָא בֵּין רַגְלִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (רות ג ז) **וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, דְּאִתְחַזְּרַת לְלִבָּא, דְּאִיהִי כְּגַוְונָא דִירוּשְׁלֵם, בְּהַהוּא זִמְנָא הַלֵּב רוֹאֶה,**

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ. וּבְאוֹתוֹ זְמַן מִתְהַפֵּךְ הַכִּסֵּא מִדִּין לְרַחֲמִים, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, צַדִּיקִים מְהַפְּכִים מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן נֶחְשַׁב כְּאִלּוּ נִבְרָא הָעוֹלָם, וִיסַדֵּר אֶת הָאוֹרוֹת כָּרָאוּי, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה. וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לָאוֹר יוֹם, זֶה יִשְׂרָאֵל שֶׁשִּׁלְטוֹנָם יִהְיֶה בִּזְמַן הַגְּאֻלָּה, וְהָרְשָׁעִים יִשָּׁאֲרוּ (יֵלְכוּ) בַּחֹשֶׁךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, וְנֶאֱמַר בְּיָמִין וּשְׂמֹאל וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד, שֶׁהוּא עֶרֶב שֶׁל יִצְחָק וּבֹקֶר שֶׁל אַבְרָהָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן, מַה שֶּׁהָיְתָה הַנִּשְׁמָה מְהֻדֶּקֶת בֵּין הָרַגְלַיִם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, שֶׁחָזְרָה לַלֵּב, שֶׁהִיא כְּמוֹ שֶׁיְּרוּשָׁלַיִם, בְּאוֹתוֹ זְמַן הַלֵּב רוֹאֶה. זֶהוּ

הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה ל כ) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ, הַלֵּב שׁוֹמֵעַ דְּאִתְחַזַּר עֲבוֹדָה וּכְרוּבִים לְבֵי מַקְדְּשָׁא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (במדבר ז פט) וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִדַּבֵּר אֵלָיו מֵעַל הַכַּפֹּרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים, וְכָל עֲנָנִין (דְּאִינּוּן רוּמִי רַבְּתָא וְרוּמִי זְעֵירָא) דְּאִינּוּן מְכַסְּיָין עַל צְלוֹתִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איכה ג מד) סַכּוֹתָ בֶּעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה מִתְעַבְּרִין, וְנָהֲרִין עַיְינִין דְּאִינּוּן בֵּית רִאשׁוֹן וּבֵית שֵׁנִי, דְּבְהוֹן סָלְקִין צְלוֹתִין.

דִּבְזִמְנָא דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל מְלוּכְלָכִין בְּטִנּוּפִין דִּשְׁאָר עַמִּין, נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא אָמְרַת, (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וּצְלוֹתָא נָפְלַת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (עמוס ה ב) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, וְכַד נָפְלַת שְׁכִינַת לְעַפְרָא בֵּין רַגְלִין, וְהָא אוּקְמוּהוּ (רות ג ז) וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב,

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ. הַלֵּב שׁוֹמֵעַ, שֶׁחָזְרוּ עֲבוֹדָה וּכְרוּבִים לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִדַּבֵּר אֵלָיו מֵעַל הַכַּפֹּרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים, וְכָל הָעֲנָנִים (שֶׁהֵם רוּמִי רַבְּתִי וְרוּמִי הַקְּטַנָּה), שֶׁהֵם מְכַסִּים אֶת הַתְּפִלּוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב סַכּוֹתָ בֶּעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה, נֶעֱבָרִים, וּמְאִירִים הָעֵינַיִם, שֶׁהֵם בֵּית רִאשׁוֹן וּבֵית שֵׁנִי, שֶׁבָּהֶם עוֹלוֹת הַתְּפִלּוֹת.

שֶׁבִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְלֻכְלָכִים בְּטִנּוּפִים שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים, הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, אוֹמֶרֶת, אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וּתְפִלָּה נוֹפֶלֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, וּכְשֶׁנּוֹפֶלֶת, שׁוֹכֶבֶת שְׁכִינָה לֶעָפָר בֵּין

וְאִיהִי מְצַלֵּי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיוֹקִים לָהּ מֵעַפְרָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ט) **וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ עַל אֲמָתְךָ כִּי גוֹאֵל אָתָּה.**

בְּהַהוּא זִמְנָא (שם ח) **וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ** (שמות טו ג) **יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, מַאי וַיִּלָּפֵת כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר** (איוב ו יח) **יִלְּפְתוּ אָרְחוֹת דַּרְכָּם, בְּהַהוּא זִמְנָא יֵיתֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיֵימָא לָהּ, לִינִי הַלַּיְלָה וְהָיָה בַבֹּקֶר** (רות ג יג), **לִינִי הַלַּיְלָה דְּאִיהִי שְׂמָאלָא, וְהָיָה בַבֹּקֶר דְּאִיהִי רַחֲמֵי יְמִינָא, דְּמִתַּמָּן נְהִיר אוֹר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (בראשית מד ג) **הַבֹּקֶר אוֹר, אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל, אִם יַעֲבִיד בָּךְ יִשְׂרָאֵל עוֹבְדִין טָבִין לְסָלְקָא לָךְ מִבֵּין רַגְלִין שַׁפִּיר, תִּגְאָל עַל יְדֵי דְיִשְׂרָאֵל עִלָּאָה דְּאִיהוּ בַעְלָךְ, טוֹב וַדַּאי, וְאִם לָא יַעַבְדוּן בָּךְ עוֹבְדִין טָבִין, וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי.**

לשון הקודש

הָרַגְלַיִם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, וְהִיא מִתְפַּלֶּלֶת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיְּקִימָהּ מֵהֶעָפָר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ עַל אֲמָתְךָ כִּי גוֹאֵל אָתָּה. **בְּאוֹתוֹ** זְמַן וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת, הַהוּא שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה. מַה זֶּה וַיִּלָּפֵת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יִלְּפְתוּ אָרְחוֹת דַּרְכָּם. בְּאוֹתוֹ זְמַן יָבֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיֹאמַר לָהּ לִינִי הַלַּיְלָה וְהָיָה בַבֹּקֶר (רות ג). לִינִי הַלַּיְלָה, שֶׁהוּא הַשְּׂמֹאל. וְהָיָה הַבֹּקֶר, שֶׁהוּא רַחֲמִים, יָמִין, שֶׁמִּשָּׁם מֵאִיר הָאוֹר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַבֹּקֶר אוֹר, אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל, אִם יַעֲשֶׂה בָּךְ יִשְׂרָאֵל מַעֲשִׂים טוֹבִים לְהַעֲלוֹתֵךְ מִבֵּין הָרַגְלַיִם – יָפֶה, תִּגְאַל עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בַעְלֵךְ, טוֹב וַדַּאי, וְאִם לֹא יַעֲשׂוּ בָךְ

וְהָא אוּקְמוּהוּ (רות ג יג) חַי יהו"ה שְׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, אוּמָאָה בְּחַ"י, דְּאִיהוּ כְּלִיל חַ"י בִּרְכָאָן דִּצְלוֹתָא, שְׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, עַד הַהוּא נַהֲרָא, דְּבְהַהוּא זִמְנָא צְלוֹתָא תְּהֵא נַהֲרָא בְּלִבָּא וּבְעַיְינִין, וּבְגִין דִּבְחַ"י בִּרְכָאָן דִּצְלוֹתָא תַּלְיָא פּוּרְקָנָא, וּבֵיהּ אִתְגַּלְיָא, דְּאִיהוּ יְסוֹד חַ"י עָלְמִין, אִתְּמַר בֵּיהּ (ד"ה ב ז טז) וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם כָּל הַיָּמִים.

וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי אַדְכִּיר עַיְינִין וְלִבָּא, בְּגִין דְּצָרִיךְ בַּר נַשׁ בִּצְלוֹתֵיהּ לְמֶהֱוֵי עֵינוֹי לְתַתָּא לְגַבֵּי נִשְׁמָתָא, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי אֲסִירָא בְּגָלוּתָא, וְלִבֵּיהּ לְעֵילָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְרָזָא דְּמִלָּה עֵינַי תָּמִיד אֶל יהו"ה כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלָי (תהלים כה טו), וְלִבֵּיהּ לְעֵילָא לְנָטְלָא נוּקְמָא מֵעֲמָלֵק, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה סג ד) כִּי יוֹם נָקָם

לשון הקודש

מַעֲשִׂים טוֹבִים, וּגְאַלְתִּיךָ אָנֹכִי.

וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוּהוּ חַי יהו"ה שְׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, הַשְּׁבוּעָה בְּחַ"י, שֶׁכּוֹלֵל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה, שְׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, עַד אוֹתוֹ הָאוֹר, שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן הַתְּפִלָּה תִּהְיֶה מְאִירָה בַּלֵּב וּבָעֵינַיִם, וּמִשּׁוּם שֶׁבִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה הַבְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה תְּלוּיָה הַגְּאֻלָּה, וּבוֹ מִתְגַּלָּה, שֶׁהוּא יְסוֹד חַ"י הָעוֹלָמִים, נֶאֱמַר בּוֹ וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם כָּל הַיָּמִים.

וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי, הִזְכִּיר עֵינַיִם וְלֵב, מִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ אָדָם בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁיִּהְיוּ עֵינָיו לְמַטָּה אֶל הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, שֶׁהִיא אֲסוּרָה בַּגָּלוּת, וְלִבּוֹ לְמַעְלָה בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְסוֹד הַדָּבָר – עֵינַי תָּמִיד אֶל יהו"ה כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלָי, וְלִבּוֹ לְמַעְלָה לִטֹּל נְקָמָה מֵעֲמָלֵק. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי, בְּלִבִּי וַדַּאי, בּוֹ עָתִיד

בְּלִבִּי, בְּלִבִּי וַדַּאי, בֵּיהּ עָתִיד לְנָטְלָא נוּקְמָא, כְּמָה דְּנָטִיל בֵּיהּ נוּקְמָא מִמִּצְרָאֵי.

דְּאִיהִי לִבְּ"י שֵׁם בֶּן אַרְבָּעִים וּתְרֵין, אבגית"ץ בֵּיהּ אַפִּיק לְיִשְׂרָאֵל מִגָּלוּתָא, קְרַ"ע שָׁטָ"ן דְּאִיהוּ שְׁמָא תְּנַיְיָנָא דְּיוֹמָא תְּנַיְיָנָא, בֵּיהּ קָרַע יַמָּא, וּבְהַאי שְׁמָא אִתְּמַר (בראשית א ו) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְגוֹמֵר, נג"ד יכ"ש נֶגֶד כָּל עַמְּךָ אֲשֶׁר נִפְלָאוֹת (שמות לד י), בְּכָל שְׁמָא נָטַל נוּקְמָא בְּמִצְרַיִם.

וּפוּרְקָנָא בְּלִבָּא תַּלְיָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ הַלֵּב רוֹאֶה, וּבְגִין דָּא כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי (ישעיה סג ד), נְקָמָה בְּמַאי בְּלִבִּי בְּי"ה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים קן ו) כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל י"ה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שמות יז טז) כִּי יָד עַל כֵּס י"ה, וּפוּרְקָנָא בְּלִבָּא תַּלְיָא, דְּבֵיהּ אִתְּמַר הַלֵּב רוֹאֶה, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין לְלִבְּ"י גְּלִיתִי

לשון הקודש

לִטֹּל נְקָמָה, כְּמוֹ שֶׁנָּטַל בּוֹ נְקָמָה מִמִּצְרַיִם.

שֶׁהוּא לִבְּ"י, שֵׁם בֶּן אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם, אבגית"ץ, בּוֹ הוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת. קר"ע שט"ן, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַשֵּׁנִי שֶׁל הַיּוֹם הַשֵּׁנִי, בּוֹ קָרַע אֶת הַיָּם, וּבְשֵׁם הַזֶּה נֶאֱמַר יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְגוֹמֵר. נג"ד יכ"ש נֶגֶד כָּל עַמְּךָ אֲשֶׁר נִפְלָאוֹת, בְּכָל שֵׁם נוֹטֵל נְקָמָה בַּמִּצְרִים.

וְהַגְּאֻלָּה בַּלֵּב תְּלוּיָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הַלֵּב רוֹאֶה, וּמִשּׁוּם זֶה כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי, נְקָמָה בַּמֶּה? בְּלִבִּי, בְּיָ"הּ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָ"הּ, וְעָלָיו נֶאֱמַר כִּי יָד עַל כֵּס יָ"הּ, וְהַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בַּלֵּב, שֶׁבּוֹ נֶאֱמַר הַלֵּב רוֹאֶה, וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, לִלְבִּ"י גְּלִיתִי וּלְאֵיבָרַי לֹא

וּלְאֵבָרֵי לֹא גְלִיתִי, מַאי לְלִבִּי, אֶלָּא אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב אִתְקְרִיאַת לִבִּי, וְאוֹרַיְיתָא דְּעַל פֶּה אִתְקְרִיאַת פּוּמָא וְאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין מִלְּבָא לְפוּמָא לָא גַּלֵּי, לְלִבִּ"י גְּלִיתִי דָּא שְׁמָא דְּע"ב שְׁמָהָן, וְאִינוּן שִׁבְעִין אַנְפִּין לְאוֹרַיְיתָא, דְּתַלְיָין מִן ב'.

וְאוֹרַיְיתָא אִית לָהּ רֵישָׁא וְגוּפָא וְלִבָּא וּפוּמָא וְאֵבָרִין, כְּגַוְונָא דְּאִית בְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן רֵישִׁין רֵישֵׁי עַמָּא, וּמִנְּהוֹן עַיְינִין הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (במדבר טו כד) **וְהָיָה אִם מֵעֵינֵי הָעֵדָה, וְאִית מִנְּהוֹן לִבָּא, דְּאִינוּן לָקֶבֶל שִׁבְעִין סַנְהֶדְרִין וּמִשָּׁה וְאַהֲרֹן עַל גַּבַּיְיהוּ, דְּלָא חָסְרִין מֵעָלְמָא כְּוָתַיְיהוּ, וְדָא אִיהוּ לְלִבִּי גְּלִיתִי, אֲבָל אָחֲרָנִין דְּאִינוּן כִּשְׁאָר אֵבָרִין אִתְּמַר בְּהוֹן וּלְאֵבָרֵי לֹא גְּלִיתִי, וְכֵן בְּאוֹרַיְיתָא שִׁבְעִין אַנְפִּין תַּלְיָין מִתְּרֵין תּוֹרוֹת, אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה.**

לשון הקודש

גְּלִיתִי. מַה זֶּה לְלִבִּי? אֶלָּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב נִקְרֵאת לִבִּי, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נִקְרֵאת פֶּה, וּפֵרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, מִלֵּב לְפֶה לֹא גִּלָּה, לְלִבִּ"י גְּלִיתִי, זֶהוּ הַשֵּׁם שֶׁל ע"ב שֵׁמוֹת, וְהֵם שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁתְּלוּיִים מִן ב'.

וְלַתּוֹרָה יֵשׁ רֹאשׁ וְגוּף וְלֵב וּפֶה וְאֵיבָרִים, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם רָאשִׁים, רָאשֵׁי הָעָם, וּמֵהֶם עֵינַיִם, זֶה שֶׁכָּתוּב וְהָיָה אִם מֵעֵינֵי הָעֵדָה. וְיֵשׁ מֵהֶם לֵב, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעִים סַנְהֶדְרִין, וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל גַּבֵּיהֶן, שֶׁלֹּא חֲסֵרִים מֵעוֹלָם כְּמוֹתָם, וְזֶהוּ לְלִבִּי גְּלִיתִי, אֲבָל אֲחֵרִים שֶׁהֵם כִּשְׁאָר אֵיבָרִים, נֶאֱמַר בָּהֶם וּלְאֵיבָרַי לֹא גְּלִיתִי, וְכֵן בַּתּוֹרָה שִׁבְעִים פָּנִים תְּלוּיִים מִשְּׁתֵּי תּוֹרוֹת, תּוֹרָה

וּבְגָלוּתָא חָלַק לִבָּ"ם (הושע י ב), דְּאִינּוּן ע"ב צַדִּיקִים דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא דְסַנְהֶדְרִין, וְרָזָא דְמִלָּה (ישעיה ל יח) אַשְׁרֵי כָּל חוֹכֵי לוֹ, ל"ו בְּחוּשְׁבָּנָא סְלִיק תְּלָתִין וְשִׁית, וְאִינּוּן ל"ו בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וְל"ו לְבָר מֵאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וְדָא אִיהוּ חָלַק לִבָּ"ם, וּמָאן חָלַק לִבָּם. (דף נא ע"א) שְׁאוֹר וְחָמֵץ דְּאִינּוּן עֵרֶב רַב, וְרָזָא דְמִלָּתָא וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם (בראשית א ו), דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות יב טו) אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר מִבָּתֵּיכֶם, אַךְ חֵלֶק, וְאוֹמָאָה דְיִתְמַחוּן בְּי"ד, דְּאִינּוּן אַרְבַּע סְרֵי יוֹמֵי דְפִסְחָא, לְקַיְּימָא כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת (מיכה ז טו), (וְדָא שִׁבְעָה יוֹמֵי דְפִסְחָא דְגָלוּתָא קַדְמָאָה, וְשִׁבְעָה יוֹמֵי דְפִסְחָא דְגָלוּתָא בַּתְּרָאָה), הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל מה כא) חָג שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל.

לשון הקודש

שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

וּבְגָלוּת חָלַק לִבָּ"ם, שֶׁהֵם שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם צַדִּיקִים שֶׁהֵם כְּמוֹ הַסַּנְהֶדְרִין, וְסוֹד הַדָּבָר – אַשְׁרֵי כָּל חוֹכֵי לוֹ, ל"ו בְּחֶשְׁבּוֹן עוֹלֶה שְׁלֹשִׁים וָשֵׁשׁ, וְהֵם שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּשְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ מִחוּץ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ חָלַק לִבָּ"ם. וּמִי חָלַק לִבָּם? הַשְּׁאוֹר וְחָמֵץ שֶׁהֵם עֵרֶב רַב, וְסוֹד הַדָּבָר – וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר מִבָּתֵּיכֶם, אַךְ חֵלֶק, וּשְׁבוּעָה שֶׁיִּמָּחוּ בְּי"ד, שֶׁהֵם אַרְבָּעָה עָשָׂר יְמֵי פֶּסַח, לְקַיֵּם כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת, (וְזֶה שִׁבְעָה יְמֵי הַפֶּסַח שֶׁל הַגְּלוּת הָרִאשׁוֹנָה וְשִׁבְעָה יְמֵי הַפֶּסַח שֶׁל גְּלוּת הָאַחֲרוֹנָה) זֶהוּ שֶׁכָּתוּב חָג שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל.

וּבְגִין דָּא אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין אֶת הֶחָמֵץ לְאוֹר הַנֵּר, וְדָא אוֹר הַנֵּר דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא וּפִקּוּדַיָּא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (משלי ו כג) **כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, נֵר בִּלְבָּא, אוֹר בְּעַיְינִין, דְּאִיהוּ אוֹר הַנֵּר, בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ בְּי"ה, מִתְעַבְּרִין חֲשׁוֹכָא וְקַדְרוּתָא מִנַּיְיהוּ, וּבְגִין דָּא כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי** (ישעיה סג ד).

וְעוֹד בְּלִבִּי דָּא ל"ב אלהי"ם דְּעוֹבְדָא דִּבְרֵאשִׁית, וַעֲשַׂר אֲמִירָן דְּאִינּוּן י' מִן לִבִּי, וְלֵב הַאי אִיהוּ לֵב, דְּבֵיהּ נָהִיר הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות ב ב) **וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, וּבֵיהּ עָתִיד לְאִתְגַּלְיָיא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה בְּאוֹרַיְיתָא בְּגָלוּתָא בַתְּרָאָה, כְּגַוְונָא דְּפוּרְקָנָא קַדְמָאָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ** (שם ג ב) **וַיֵּרָא מַלְאַךְ יהו"ה אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ, בְּקַדְמֵיתָא בְּלַבַּת אֵשׁ דִּנְבוּאָה, וּבְגָלוּתָא בַתְּרָאָה בְּלַבַּת אֵשׁ דְּאוֹרַיְיתָא.**

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם זֶה, אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין אֶת הֶחָמֵץ לְאוֹר הַנֵּר, וְזֶה אוֹר הַנֵּר שֶׁהִיא תוֹרָה וּמִצְוֹות, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, נֵר בַּלֵּב, וְאוֹר בָּעֵינַיִם, שֶׁהוּא אוֹר הַנֵּר, בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה בְּי"ה, נֶעֱבָרִים הַחֲשֵׁכָה וְהַקַּדְרוּת מֵהֶם, וּמִשּׁוּם זֶה כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי.

וְעוֹד בְּלִבִּי, זֶה שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְעֶשֶׂר אֲמִירוֹת שֶׁהֵן י' מִן לִבִּי, וְהַלֵּב זֶה הוּא הַלֵּב שֶׁבּוֹ מֵאִיר אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, וּבוֹ עָתִיד לְהִתְגַּלּוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה בַּתּוֹרָה בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה כְּמוֹ שֶׁבַּגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיֵּרָא מַלְאַךְ יהו"ה אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ, בָּרִאשׁוֹנָה בְּלַבַּת אֵשׁ שֶׁל נְבוּאָה, וּבַגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה

וְדָא בַּ"ת מִן בְּרֵאשִׁית, דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵעֲשַׂר אֲמִירָן וְל"ב אלהי"ם דְּעוֹבְדָא דִּבְרֵאשִׁית, בַּת כְּלִילָא מֵעֲשַׂר אֲמִירָן אִיהִי בַּת עַיִן אוּכְמָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, וּבֵיהּ נָהִיר אוֹר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ו כג) וְתוֹרָה אוֹר, ל"ב אלהי"ם בֵּיהּ נָהִיר מִצְוָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם כ כז) נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם **וכו':** (כאן חסר והוא בתיקונים זוהר חדש).

וְגַדְפּוֹי דִּשְׁכִינְתָּא אִינּוּן כִּסּוּי דַּם חַיָּה וְעוֹף, דִּמְכַסֵּי עֲלַיְיהוּ בִּרְחִימוּ, וְכַד מְכַסֵּי עֲלַיְיהוּ בִּרְחִימוּ דְּאַהֲבָה, מֵי טוֹפָנָא לָא שָׁלְטָא עֲלַיְיהוּ, מַיִם רַבִּים דְּמֵי טוֹפָנָא לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה דְּיִשְׂרָאֵל בַּאֲבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא, בְּהַהוּא זִמְנָא כָּרְסַיָּא יְהֵא עַל אַרְבַּע חֵיָוָן, וְדָא אִיהוּ שׁוֹפָר הוֹלֵ"ךְ רָבִי"עַ מְרוּבַּע, דַּרְגָּ"א בְּשִׁית דַּרְגִּין, דְּאִינּוּן שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא (מלכים א י יט), הָא אִיהוּ מַלְכָּא עַל כָּרְסַיָּא.

לשון הקודש

בְּלַבַּת אֵשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה.

וְזוֹ בַּ"ת מִן בְּרֵאשִׁית, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר אֲמִירוֹת וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, הַבַּת הַכְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר אֲמִירוֹת, הִיא בַּת עַיִן שְׁחוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, וּבוֹ מֵאִיר אוֹר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְתוֹרָה אוֹר, שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם, בּוֹ מְאִירָה מִצְוָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם.

וְכַנְפֵי הַשְּׁכִינָה הֵם כִּסּוּי דַּם חַיָּה וְעוֹף, שֶׁמְּכַסָּה עֲלֵיהֶם בְּאַהֲבָה, וּכְשֶׁמְּכַסָּה עֲלֵיהֶם בְּאַהֲבָה שֶׁל אַהֲבָה, מֵי הַמַּבּוּל לֹא שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם, מַיִם רַבִּים שֶׁל מֵי הַמַּבּוּל לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. בְּאוֹתוֹ זְמַן הַכִּסֵּא יִהְיֶה עַל אַרְבַּע חַיּוֹת, וְזֶהוּ שׁוֹפָ"ר

בְּהַהִיא זִמְנָא וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי (בראשית כז ד) מִפִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה דְּאִתְיְהִיבוּ מֵאַהֲבָה, וְלָא מִפִּקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה, דְּהוּא אַקְרִיב לֵיהּ מְמַנָּא דְעֵשָׂו, לְקַטְרְגָא בְּהוֹן לְיִשְׂרָאֵל, דִּבְגִינַיְיהוּ אִתְּמַר (מלאכי א ג) וְאֶת עֵשָׂו שָׂנֵאתִי.

וְדָא אִיהוּ דַּרְגָּ"א תְּרֵי טַעֲמֵי"י, דְּמִסִּטְרָא דְּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה מְמַנָּא דְעֵשָׂו אִיהוּ רָבִי"עַ עַל יִשְׂרָאֵל, וְאִיהִי דַּרְגָּ"א עֲלַיְיהוּ, וְאִי תֵּימָא דְּשָׁלְטָא עַל שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא, הָא אָמַר קְרָא (ישעיה מב ח) אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים, וּכְבוֹדִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן אֵל אַחֵר, וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וּבְגִין דָּא בְּשִׁית יוֹמִין דְּשָׁלְטָא סַם הַמָּוֶת, אֵל אַחֵר, אִתְּמַר בִּשְׁכִינְתָּא (יחזקאל מו א) יִהְיֶה סָגוּר

לשון הקודש

הוֹלֵ"ךְ רָבִי"עַ מְרֻבָּע, דַּרְגָּ"א בְּשֵׁשׁ דְּרָגוֹת, שֶׁהֵן שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, הֲרֵי הוּא מֶלֶךְ עַל הַכִּסֵּא.

בְּאוֹתוֹ זְמַן – וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי, מִמִּצְוֹות עֲשֵׂה שֶׁנִּתְּנוּ מֵאַהֲבָה, וְלֹא מִמִּצְוֹות לֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁהוּא הִקְרִיב לוֹ הַמְמֻנֶּה שֶׁל עֵשָׂו לְקַטְרֵג עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁבִּשְׁבִילָם נֶאֱמַר וְאֶת עֵשָׂו שָׂנֵאתִי.

וְזֶהוּ דַּרְגָּ"א תְּרֵי טַעֲמֵי"י, שֶׁמִּצַּד שֶׁל מִצְוֹות לֹא תַעֲשֶׂה, הַמְמֻנֶּה שֶׁל עֵשָׂו הוּא רוֹבֵ"ץ עַל יִשְׂרָאֵל, וְהִיא דַּרְגָּ"א עֲלֵיהֶם, וְאִם תֹּאמַר שֶׁהִיא שׁוֹלֶטֶת עַל הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא עִמָּהֶם בַּגָּלוּת, הֲרֵי אָמַר הַכָּתוּב אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים. וּכְבוֹדִי – שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה, לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן – אֵל אַחֵר, וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים – זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וּמִשּׁוּם זֶה בְּשִׁשָּׁה יָמִים שֶׁשּׁוֹלֵט סַם

שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, בְּשַׁבָּת וּבְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים דְּלָא שָׁלְטִין מְמַנָּן בִּישִׁין, אִתְּמַר בְּהוֹן (נ"א בָּהּ) וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפְּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ.

וְעוֹד רָבִי"עַ אִיהוּ כְּגַוְונָא דָא כ, וּלְזִמְנִין כְּגַוְונָא דָא ב בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה סְגִירָא בְּבֵיתָא, וְאִיהִי סִיהֲרָא קַדִּישָׁא לְעוֹלָם לָא אִסְתַּכְּלַת בָּהּ חַמָּה בִּישָׁא, גֵּיהִנָּם סַם הַמָּוֶת נוּקְבָא בִּישָׁא, כָּל שֶׁכֵּן אֵל אַחֵר, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין, לְעוֹלָם לָא חָזָא חַמָּה פְּגִימוּתָא דְסִיהֲרָא, דִּבְזִמְנָא דְחַמָּה נָפְקָא (נָפְקָא) מִמִּזְרָח, סִיהֲרָא חָזְרַת אַנְפָּהָא מִינֵיהּ כְּגַוְונָא דָא ב וּבְגִין דָּא אָמַר בִּלְעָם הָרָשָׁע לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל (במדבר כג כא), עָמָל וָאָוֶן סמא"ל וְנָחָשׁ.

לשון הקודש

הַמָּוֶת, אֵל אַחֵר, נֶאֱמַר בַּשְּׁכִינָה יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, בְּשַׁבָּת וּבְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים שֶׁלֹּא שׁוֹלְטִים הַמְמֻנִּים הָרָעִים, נֶאֱמַר בָּהֶם וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ.

וְעוֹד רָבִי"עַ הוּא כְּמוֹ זֶה: כ, וְלִפְעָמִים כְּמוֹ זֶה: ב בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה, סְגוּרָה בְּבֵיתָהּ, וְהִיא הַלְּבָנָה הַקְּדוֹשָׁה לֹא מִסְתַּכֶּלֶת בָּהּ הַחַמָּה הָרָעָה לְעוֹלָם, גֵּיהִנֹּם סַם הַמָּוֶת, נְקֵבָה רָעָה, כָּל שֶׁכֵּן אֵל אַחֵר, שֶׁכָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ הָרִאשׁוֹנִים, לְעוֹלָם לֹא רָאַתָה חַמָּה אֶת פְּגִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁבִּזְמַן שֶׁחַמָּה יוֹצֵאת (יוֹצֵאת) מִמִּזְרָח, הַלְּבָנָה מַחֲזִירָה פָּנֶיהָ מִמֶּנּוּ כְּמוֹ זֶה: ב, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר בִּלְעָם הָרָשָׁע לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל, עָמָל וָאָוֶן סמא"ל וְנָחָשׁ.

וּבְזִמְנָא דְּדָחֲקִין לָהּ לְאִסְתַּכָּלָא בָהּ, אִתְכַּסְיָא מִכָּל וָכֹל, וְאֵימָתַי בְּיַרְחָא שְׁבִיעָאָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים פא ג) תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ, מַאי בַּכֶּסֶה בְּיַרְחָא דְאִתְכַּסְיָא בֵּיהּ סִיהֲרָא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְאִתְכְּסִיאַת מִנֵּיהּ, אִיהִי אָמְרַת לְיִשְׂרָאֵל דִּיתַקְּנוּן צְלוֹתִין בְּמַאֲכָלִין טָבִין, מִפִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, דִּצְלוֹתָא שְׁקִילָא כְּכָל פִּקּוּדִין, (דף נא ע"ב) בְּהַהוּא זִמְנָא יֵימָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים (בראשית כז ד) בִּרְעוּתָא דִשְׁכִינְתָּא, כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי מִפִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וְתַקִּינַת שְׁכִינְתָּא עִם יִשְׂרָאֵל מַאֲכָלִין דִּצְלוֹתִין דְּאִינוּן קָרְבָּנִין, וּבְזִמְנָא דְאִיהִי תַקִּינַת מְזוֹנָא לְמַלְכָּא, יְהִיבַת לוֹן עֵיטָא לְאַתְעָרָא בַשּׁוֹפָר, דְּבֵיהּ עָתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַכְנָשָׁא בֵּיהּ לְיִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא מֵאַרְבַּע סִטְרִין, הֲדָא

לשון הקודש

וּבִזְמַן שֶׁדּוֹחֲקִים אוֹתָהּ לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ, נִכְסֵית מִכֹּל וָכֹל, וְאֵימָתַי? בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. מַה זֶּה בַּכֶּסֶה? בַּחֹדֶשׁ שֶׁבּוֹ מִתְכַּסָּה הַלְּבָנָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמִּתְכַּסִּית מִמֶּנּוּ, הִיא אוֹמֶרֶת לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיִּתַּקְּנוּ תְּפִלּוֹת בְּמַאֲכָלִים טוֹבִים, מִמִּצְוֹת עֲשֵׂה, שֶׁתְּפִלָּה שְׁקוּלָה כְּכָל הַמִּצְוֹת. בְּאוֹתוֹ זְמַן יֹאמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים בִּרְצוֹן הַשְּׁכִינָה, כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי מִמִּצְוֹת עֲשֵׂה, וּמַתְקִינָה הַשְּׁכִינָה עִם יִשְׂרָאֵל מַאֲכָלִים שֶׁל תְּפִלּוֹת, שֶׁהֵן קָרְבָּנוֹת, וּבִזְמַן שֶׁמַּתְקִינָה מָזוֹן לַמֶּלֶךְ, נוֹתֶנֶת לָהֶם עֵצָה לְהִתְעוֹרֵר בַּשּׁוֹפָר, שֶׁבּוֹ עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְכַנֵּס בּוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל מִן

הוּא דִּכְתִיב תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵירוּתֵינוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ, וְאִיהוּ חָשִׁיב דְּאִיהוּ יוֹמָא דְּדִינָא דִּילֵיהּ וּבָרַח (ס"א ובר"ה).

עַד הַהוּא זִמְנָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַאֲרִיךְ עֲלַיְיהוּ דְּחַיָּיבַיָּא, וּלְבַסּוֹף אַפְּסִיק לוֹן וְחָרִיב לוֹן מֵעָלְמָא, וְדָא אִיהוּ מַאֲרִי"ךְ טַרְחָ"א סוֹף פָּסוּ"ק.

וְעוֹד שׁוֹפָ"ר הוֹלֵךְ רָבִי"עַ דַּרְגָּ"א תְּרֵי טַעֲמֵי"י, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּיִתְמַחוּן חַיָּיבַיָּא מֵעָלְמָא, סָלְקָא צְלוֹתָא בְּנִגּוּנָא בְּאַרְבַּע מִינִין, דְּאִינּוּן שִׁיר פָּשׁוּט וְדָא י', שִׁיר כָּפוּל וְדָא י"ה, שִׁיר מְשׁוּלָּשׁ וְדָא יה"ו, שִׁיר מְרוּבַּע וְדָא יהו"ה, בִּשְׁמָא דְּיהו"ה סָלְקָא צְלוֹתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, אוֹרַיְיתָא בְּנִגּוּנָא, שְׁכִינְתָּא בְּנִגּוּנָא, יִשְׂרָאֵל סָלְקִין מִגּוֹ גָּלוּתָא בְּנִגּוּנָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות טו א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהו"ה.

לשון הקודש

הַגָּלוּת מֵאַרְבָּעָה צְדָדִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּ"ץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ, וְהוּא חוֹשֵׁב שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין שֶׁלּוֹ וּבוֹרֵחַ.

עַד אוֹתוֹ זְמַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַאֲרִיךְ לָרְשָׁעִים, וּבַסּוֹף מַפְסִיק אוֹתָם וּמַחֲרִיב אוֹתָם מִן הָעוֹלָם, וְזֶהוּ מַאֲרִי"ךְ טַרְחָ"א סוֹף פָּסוּ"ק.

וְעוֹד שׁוֹפָ"ר הוֹלֵךְ רָבִי"עַ דַּרְגָּ"א תְּרֵי טַעֲמֵי"י, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיִּמָּחוּ הָרְשָׁעִים מִן הָעוֹלָם, עוֹלָה תְּפִלָּה בְּנִגּוּן בְּאַרְבָּעָה מִינִים, שֶׁהֵם שִׁיר פָּשׁוּט, וְזֶה י', שִׁיר כָּפוּל וְזֶה י"ה, שִׁיר מְשֻׁלָּשׁ וְזֶה יה"ו, שִׁיר מְרֻבָּע וְזֶה יהו"ה. בַּשֵּׁם שֶׁל יהו"ה עוֹלָה הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, הַתּוֹרָה בְּנִגּוּן, הַשְּׁכִינָה בְּנִגּוּן, יִשְׂרָאֵל עוֹלִים מִתּוֹךְ

צְלוֹתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, סָלְקָא לְגַבֵּיהּ דְּמַלְכָּא בַּעֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת וּבַעֲשָׂרָה מַלְכִיּוֹת וּבַעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, דְּאִינּוּן י"י', וַעֲשָׂרָה כִּתּוֹת דְּמַלְאָכִים יִתְעָרוּן לְגַבַּיְיהוּ, וְסָלְקָא לוֹן לְגַבֵּי עֲשַׂר סְפִירָן, וְנִגּוּנִין סָלְקִין מִנַּיְיהוּ מְרוּבָּעִים מִסִּטְרָא דְּרָבִי"עַ בְּאַרְבַּע חֵיוָון, וְאִינּוּן חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת אִינּוּן תְּמַנְיָא, וְאִינּוּן יאהדונה"י, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, כַּד יְהֵא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּחֵיוָן תְּמַנְיָא, דְּאִינּוּן חֵיוָן דְּאֶשָּׁא עִתִּים חָשׁוֹת עִתִּים מְמַלְּלוֹת, וְכֻלְּהוּ מְחָאָן בְּגַדְפַּיְיהוּ בְּנִגּוּנָא, וְנִגּוּנָא בְּהוֹן (סַלְקָא) בְּאַרְבַּע אַנְפִּין, לְכָל סִטְרָא מְרוּבָּעִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א ו) וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָת וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת מֵהֶם, לְכָל חַיָּה תְּמַנְיָא אִינּוּן בֵּין אַנְפִּין וְגַדְפִּין, לָקָבֵל תְּמַנְיָא דִי בְּהוֹן שַׁבַּח מֹשֶׁה אָ"ז.

לשון הקודש

הַגָּלוּת בְּנִגּוּן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהו"ה. **תְּפִלָּה** שֶׁהִיא שְׁכִינָה, עוֹלָה לַמֶּלֶךְ בַּעֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת וּבְעֶשֶׂר מַלְכִיּוֹת וּבַעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, שֶׁהֵם י' י' י', וְעֶשֶׂר כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאָכִים יִתְעוֹרְרוּ אֲלֵיהֶם, וּמַעֲלָה אוֹתָם לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְהַנִּגּוּנִים עוֹלִים מֵהֶם מְרֻבָּעִים מִצַּד שֶׁל רָבִי"עַ בְּאַרְבַּע חַיּוֹת, וְאוֹתָן חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת הֵן שְׁמוֹנֶה, וְהֵן יאהדונה"י, וַעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה. כְּשֶׁיִּהְיֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם שְׁכִינָתוֹ בִּשְׁמוֹנֶה חַיּוֹת, שֶׁהֵן חַיּוֹת אֵשׁ, עִתִּים חָשׁוֹת עִתִּים מְמַלְּלוֹת, וְכֻלָּם מַכּוֹת בְּכַנְפֵיהֶן בְּנִגּוּן, וְהַנִּגּוּן (עוֹלֶה) בָּהֶם בְּאַרְבַּע פָּנִים, לְכָל צַד מְרֻבָּעִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַרְבָּעָה פָּנִים

וְדָוִד בְּגִין דָּא תַּקִּין מְנָא בִּתְמַנְיָא נִימִין, וְשַׁבַּח לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּתְמַנְיָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים יב א) לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית, וּתְמַנְיָא אַתְוָון, לְכָל חַד תְּמַנְיָא, סָלְקִין כֻּלְּהוּ ע"ב, יאהדונה"י תְּמַנְיָא, וְתַלְיָין מִנַּיְיהוּ ס"ד תְּמַנְיָא לְכָל חַד, סָלְקִין כֻּלְּהוּ ע"ב, דָּא אִיהוּ רָזָא דְחַשְׁמַל.

וְאִית נִגּוּנָא דְסָלְקָא בְעֶשֶׂר, וְדָא אִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שיר ה יד) יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב, וְאִית נִגּוּנָא דְסָלִיק בְּשִׁית, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, י"ה יהו"ה צוּר עוֹלָמִים, י"ה י"ה י"ה אָדָ"ם.

אַרְבַּע כְּנָפַיִם אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, מֶרְכָּבָה, תְּנָיְינָא י"ה יהו"ה י"ה יהו"ה י"ה יהו"ה, לְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ י"ה יהו"ה חָכְמָ"ה בִּינָ"ה, כֶּתֶר אהי"ה אֲשֶׁר

לשון הקודש

לְאַחַת וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת מֵהֶם, לְכָל חַיָּה שְׁמוֹנָה הֵם בֵּין פָּנִים לִכְנָפַיִם, כְּנֶגֶד הַשְּׁמוֹנָה שֶׁבָּהֶם שִׁבַּח מֹשֶׁה אָ"ז.

וְדָוִד בִּגְלַל זֶה תִּקֵּן כְּלִי בִּשְׁמוֹנָה נִימִים, וְשִׁבַּח אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁמוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית, וּשְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת, לְכָל אַחַת שְׁמוֹנָה, עוֹלוֹת כֻּלָּן לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, יאהדונה"י שְׁמוֹנָה, וּתְלוּיוֹת מֵהֶן שִׁשִּׁים וְאַרְבַּע, שְׁמוֹנָה לְכָל אַחַת, עוֹלוֹת כֻּלָּן לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, זֶהוּ סוֹד שֶׁל חַשְׁמַל.

וְהוּא נִגּוּן שֶׁעוֹלֶה בְעֶשֶׂר, וְזֶהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב, וְיֵשׁ נִגּוּן שֶׁעוֹלֶה בְשֵׁשׁ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, י"ה יהו"ה צוּר עוֹלָמִים, י"ה י"ה י"ה אָדָ"ם.

אַרְבַּע כְּנָפַיִם אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, מֶרְכָּבָה, שְׁנֵי י"ה יהו"ה י"ה יהו"ה י"ה יהו"ה, לְמַעְלָה מִכֻּלָּם י"ה יהו"ה חָכְמָ"ה בִּינָ"ה, כֶּתֶר אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר

אהי"ה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה ו ב) שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד, וְדָא אבגית"ץ, בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו לְיִשְׂרָאֵל דְּלָא יִסְתַּכְּלוּן בְּהוֹן שָׂנְאֵיהוֹן, וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו דְּלָא אַדְכִּיר לוֹן עוֹבְדָא דְעֶגְלָא, וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף מִן גָּלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות יט ד) וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי.

וְאִית נִגּוּנָא דְסָלְקָא בִתְרֵין כְּגוֹן הַלְלוּיָהּ, וְאִית נִגּוּנָא דְסָלִיק בְּאָת חַד כְּגוֹן הַלְלִי בְּי', וְאִית נִגּוּנָא דְסָלִיק בְּחָמֵשׁ כְּגוֹן ה', וְהָא אִתְּמַר בְּכִנּוֹר דְּחָמֵשׁ נִימִין, אֲבָל נִגּוּנָא דְסָלִיק בְּשִׁית דְּאִינוּן אבגית"ץ מִן ו' אִיהִי, וְאִית דְּסָלִיק לֵיהּ בִּתְלַת וְדָא יה"ו, דְּאִיהוּ אהי"ה, וְסָלִיק נִגּוּנָא בֵיהּ בַּתְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה.

לשון הקודש

שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד, וְזֶה אבגית"ץ, בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו לְיִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִסְתַּכְּלוּ בָהֶם שׂוֹנְאֵיהֶם, וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו, שֶׁלֹּא הִזְכִּיר לָהֶם אֶת מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל, וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף מִן הַגָּלוּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי.

וְיֵשׁ נִגּוּן שֶׁעוֹלֶה בִּשְׁנַיִם כְּמוֹ הַלְלוּיָהּ, וְיֵשׁ נִגּוּן שֶׁעוֹלֶה בְּאוֹת אַחַת כְּגוֹן הַלְלִי בְּי', וְיֵשׁ נִגּוּן שֶׁעוֹלֶה בְּחָמֵשׁ כְּמוֹ ה', וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר בְּכִנּוֹר שֶׁל חָמֵשׁ נִימִים, אֲבָל הַנִּגּוּן שֶׁעוֹלֶה בְּשֵׁשׁ, שֶׁהֵם אבגית"ץ, מִן ו' הוּא. וְיֵשׁ שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתוֹ בְּשָׁלֹשׁ, וְזֶה יה"ו, שֶׁהוּא אהי"ה, וְעוֹלֶה בוֹ הַנִּגּוּן בִּתְקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה.

בַּתְּקִיעָה הוּא קָלָא אָרוּךְ בְּנִגּוּנָא, עַד דַּהֲוָה סָלִיק לֵיהּ לְגַבֵּי יְמִינָא דְּאִיהוּ חֶסֶד, בִּשְׁבָרִים הֲוָה סָלִיק קָלָא דְּנִגּוּנָא לְגַבֵּי גְבוּרָה, דְּתַמָּן י"ה בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, וַהֲוָה נָחִית מִגֵּיהּ בְּחֶדְוָה חָכְמָתָא וְעוּתְרָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, בִּתְרוּעָה הֲוָה סָלִיק קָלָא דְּנִגּוּנָא לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וַהֲוָה נָחִית מִגֵּיהּ מַלְכָּא לְגַבֵּי (דף נב ע"א) כַּלָּה דְּאִיהִי קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְעָרוּן כָּל מִינֵי נִגּוּנָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קנ ג) הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר, הַלְלוּהוּ בְּתוֹף וּמָחוֹל, הַלְלוּהוּ בְּמִינִים וְעוּגָב, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שָׁמַע, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה.

שׁוֹפָר אִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, תְּקַע דִּילָהּ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית לב

לשון הקודש

בתקיעה הוא קול ארך בנגון, עד שהיה מעלה אותו את הימין שהוא חסד, בשברים היה מעלה קול הנגון אל הגבורה, ששם י"ה בימין ושמאל, והיה יורד ממנו עם שמחה חכמה ועשר, כמו שבארוהו, הרוצה להחכים ידרים, להעשיר יצפין. בתרועה היה עולה קול הנגון אל העמוד האמצעי, והיה יורד ממנו המלך לכלה, שהיא קול דממה דקה. באותו זמן יתעורר כל מיני נגון, זהו שכתוב הללוהו בתקע שופר, הללוהו בנבל וכנור, הללוהו בתוף ומחול, הללוהו במינים ועוגב, הללוהו בצלצלי שמע, הללוהו בצלצלי תרועה. **שופר** היא שכינה עליונה, תקע שלה שכינה תחתונה, שנאמר בה ותקע כף

כו) **וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגָלוּתָא, בְּהַהוּא זִמְנָא סָלְקָא מִן גָּלוּתָא בַּשּׁוֹפָר גָּדוֹל, וְאִתְקְרִיאַת תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ.**

בְּנֵבֶ"ל, בֶּ"ן לֵ"ב, בְּהַהוּא זִמְנָא בֶּ"ן יֵעוּל לְהֵיכָלֵיהּ דְּאִיהוּ לֵ"ב, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי טו טו) **וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָּמִיד, וּמַה דְּאִתְּמַר בְּקַדְמֵיתָא** (בראשית ו ו) **וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ בְּגִין חַיָּיבַיָּא, מִיָּד דְּאִתְאֲבִידוּ אִתְקַיָּים בֵּיהּ וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה** (משלי יא י), **כִּנּוֹר, כ"ו נ"ר, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יהו"ה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ** (תהלים כז א) **יהו"ה אוֹרִי וְיִשְׁעִי, נָהִיר בְּנֵ"ר דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, מִצְוָה דִּילֵיהּ, וְחָדֵי בָּהּ.**

צִלְצְלֵי שָׁמַע חֶסֶד גְּבוּרָה, צִלְצְלֵי תְּרוּעָה נֶצַח וְהוֹד, וּבְכֻלְּהוּ כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל י"ה, דְּאִיהוּ חָכְמָה וּבִינָה, דִּי בְּהוֹן יְהֵא פּוּרְקָנָא ל"ו וְלָ"ה

לשון הקודש

יֶרֶךְ יַעֲקֹב, בַּגָּלוּת. בְּאוֹתוֹ זְמַן עוֹלָה מִן הַגָּלוּת בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל, וְנִקְרֵאת תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ.

בְּנֵבֶ"ל, בֶּ"ן לֵ"ב. בְּאוֹתוֹ זְמַן בֵּ"ן יִכָּנֵס לְהֵיכָלוֹ, שֶׁהוּא ל"ב, וְנֶאֱמַר בּוֹ וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָּמִיד, וּמַה שֶׁנֶּאֱמַר בָּרִאשׁוֹנָה וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ בִּשְׁבִיל הָרְשָׁעִים, מִיָּד שֶׁנֶּאֱבְדוּ הִתְקַיֵּם בּוֹ וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה.

כִּנּוֹר, כ"ו נ"ר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא יהו"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יהו"ה אוֹרִי וְיִשְׁעִי, מֵאִיר בְּנֵ"ר שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, הַמִּצְוָה שֶׁלּוֹ, וְיִשְׂמַח בָּהּ.

צִלְצְלֵי שָׁמַע – חֶסֶד גְּבוּרָה, צִלְצְלֵי תְּרוּעָה – נֶצַח וְהוֹד, וּבְכֻלָּם – כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָ"ה, שֶׁהוּא חָכְמָה וּבִינָה, שֶׁבָּהֶם תִּהְיֶה גְּאֻלָּה ל"ו וְלָ"ה, שֶׁהֵם בֵּן

דְּאִינּוּן בֵּן וּבַת, וּבְהוֹן יִתְמַחוּן עֲמָלֵקִים מֵעָלְמָא, וְדָא אִיהוּ סוֹף פָּסוּק.

דָּבָר אַחֵר וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי (בראשית כז ד) מִפִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וְלָא כַּאֲשֶׁר שָׂנֵאתִי מִפִּקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה, פִּקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה תַּלְיָין מִדְּחִילוּ דְּיִרְאָה, וְאִינּוּן לְרַחֲקָא הַשָּׂטָן מִנַּיְיהוּ, דְּלָא יִתְקָרִיב לְגַבֵּי כָּרְסַיָּא דְּאִיהוּ לִבָּא, לְתַבְעָא דִּינִין עַל אֵבָרִין קַדִּישִׁין דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, וְלִבָּא שְׁכִינְתָּא בֵּינַיְיהוּ.

הַשָּׂטָן אִיהוּ סמא"ל, שָׁלְטָנוּתָא דִּילֵיהּ בְּכָבֵד, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית לו א) עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם, עֲרָקִין דְּכַבְדָּא חֲיָלִין וּמַשְׁרְיָין דִּילֵיהּ, וְכָבֵד נָטִיל כָּל לִכְלוּכִין וְחוֹבִין דְּעַרְקִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא טז כב) וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם אֶל אֶרֶץ

לשון הקודש

וּבַת, וּבָהֶם יִמָּחוּ הָעֲמָלֵקִים מִן הָעוֹלָם, וְזֶהוּ סוֹף פָּסוּק.

דָּבָר אַחֵר וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי, מִמִּצְוֹות עֲשֵׂה, וְלֹא כַּאֲשֶׁר שָׂנֵאתִי מִמִּצְוֹות לֹא תַעֲשֶׂה. מִצְוֹות שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה תְּלוּיוֹת מִפַּחַד שֶׁל יִרְאָה, וְהֵם לְהַרְחִיק הַשָּׂטָן מֵהֶם שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב לַכִּסֵּא, שֶׁהוּא הַלֵּב, לְבַקֵּשׁ דִּינִים עַל הָאֵיבָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, וְהַלֵּב שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם.

הַשָּׂטָן הוּא סמא"ל, שִׁלְטוֹנוֹ בַּכָּבֵד, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם. עוֹרְקֵי הַכָּבֵד, הַחֲיָלוֹת וְהַמַּחֲנוֹת שֶׁלּוֹ, וְהַכָּבֵד נוֹטֵל כָּל הַלִּכְלוּכִים וְהַחֲטָאִים שֶׁל הָעוֹרְקִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה, עֲוֹנוֹת תָּם,

גְּזֵרָה, עֲוֹנוֹת תָּם, דְּהַהוּא אִישׁ תָּם, אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה, אֲתַר דִּגְזֵרַת עִירִין.

מָרָה חַרְבָּא דִּילֵיהּ, עֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית כז מ) וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה, וּמְנָא לָן דְּמָרָה אִיהִי חַרְבָּא דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת, דִּכְתִיב (משלי ה ד) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת, אִיהִי חַיִּים לְכָבֵד, וְסַם הַמָּוֶת לְלִבָּא, מָרָה אִיהִי גֵּיהִנָּם, וְאִית לָהּ תְּרֵי פִּיּוֹת דְּאָמְרִין הַב הַב, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ל טו) לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב, שְׁתֵּי בָנוֹת דְּאָמְרִין הַב הַב חַיָּיבִין לְגֵיהִנָּם.

שִׁבְעִין עַרְקִין אִינוּן בְּכַבְדָּא, לָקֳבֵל שִׁבְעִין מְמַנָּן, כָּבֵד וְיוֹתֶרֶת ע"ב, יוֹתֶרֶת דִּילֵיהּ אִיהִי נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים, בְּגִין דְּשִׁיּוּרִין דִּילֵיהּ (נ"א דִּילָהּ) נַטְלָא טְחוֹל דְּאִיהוּ חֹשֶׁךְ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית א ד) וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, דְּשַׁלְטָנוּתָהּ בְּגָלוּתָא דְּאִיהוּ

לשון הקודש

שֶׁל אוֹתוֹ אִישׁ תָּם, אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה, מְקוֹם גְּזֵרַת הַמַּלְאָכִים.

הַמָּרָה חַרְבּוֹ, עָלֶיהָ נֶאֱמַר וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה, וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁמָּרָה הִיא חַרְבּוֹ שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת? שֶׁכָּתוּב וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת, הִיא חַיִּים לַכָּבֵד, וְסַם הַמָּוֶת לַלֵּב. הַמָּרָה הִיא גֵּיהִנֹּם, וְיֵשׁ לָהּ שְׁתֵּי פִּיּוֹת שֶׁאוֹמְרִים הַב הַב, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב, שְׁתֵּי בָנוֹת שֶׁאוֹמְרוֹת הַב רְשָׁעִים לַגֵּיהִנֹּם.

שִׁבְעִים עוֹרְקִים הֵם בַּכָּבֵד, כְּנֶגֶד שִׁבְעִים מְמֻנִּים, כָּבֵד וְיוֹתֶרֶת ע"ב, יוֹתֶרֶת שֶׁלּוֹ הִיא נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים, מִשּׁוּם שֶׁאֶת הַשִּׁיּוּרִים שֶׁלּוֹ (שֶׁלָּהּ) נוֹטֵל הַטְּחוֹל שֶׁהוּא חֹשֶׁךְ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה,

לַיְלָה, וּבְגָלוּתָא שַׁעְתָּא קַיְימָא לֵיהּ, דְּאִיהִי לִילִי"ת אִמָּא דְעֵרֶב רַב, וְאִיהִי שְׁחוֹק הַכְּסִיל (ס"א הַטְּחוֹל), וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (איוב ז ט) כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה.

וְדָא אִיהוּ צַדִּיק מִמֶּנּוּ בּוֹלֵעַ, דְּרָשָׁע וַדַּאי דְּאִיהוּ כְּסִיל, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (חבקוק א יג) לָמָּה תַבִּיט בּוֹגְדִים תַּחֲרִישׁ בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ, וְאוּקְמוּהוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין, צַדִּיק מִמֶּנּוּ בּוֹלֵעַ אֲבָל צַדִּיק גָּמוּר אֵינוֹ בּוֹלֵעַ, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר (ש"א ב ו) מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל, וַוי לְנִשְׁמָתָא כַּד בָּלַע לָהּ טְחוֹל, וַוי לְיִשְׂרָאֵל כַּד אִתְבַּלְעוּ בְּעֵרֶב רַב, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית מא כא) וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבֶּנָה, וּמַרְאֵיהֶן רַע כַּאֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה.

בְּזִמְנָא דְּגָלוּתָא כָּל מְמַנָּן דְּאוּמִין דְּעָלְמָא וְעֵרֶב רַב, אִתְּמַר בְּהוֹן (איכה א ה) הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ

לשון הקודש

שֶׁשִּׁלְטוֹנָהּ בַּגָּלוּת שֶׁהוּא הַלַּיְלָה, וּבַגָּלוּת עוֹמֶדֶת לוֹ הַשָּׁעָה, שֶׁהִיא לִילִי"ת, אִמָּם שֶׁל עֵרֶב רַב, וְהִיא שְׁחוֹק הַכְּסִיל (הַטְּחוֹל), וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה.

וְזֶהוּ צַדִּיק מִמֶּנּוּ בּוֹלֵעַ, שֶׁרָשָׁע וַדַּאי שֶׁהוּא כְּסִיל, עָלָיו נֶאֱמַר לָמָּה תַבִּיט בּוֹגְדִים תַּחֲרִישׁ בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ, וּפֵרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, צַדִּיק מִמֶּנּוּ בּוֹלֵעַ, אֲבָל צַדִּיק גָּמוּר אֵינוֹ בּוֹלֵעַ, וּבִגְלָלוֹ נֶאֱמַר מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל. אוֹי לַנְּשָׁמָה כְּשֶׁבּוֹלֵעַ אוֹתָהּ הַטְּחוֹל, אוֹי לְיִשְׂרָאֵל כְּשֶׁנִּבְלְעוּ בָּעֵרֶב רַב, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבֶּנָה וּמַרְאֵיהֶן רַע כַּאֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה.

בִּזְמַן הַגָּלוּת, כָּל הַמְּמֻנִּים שֶׁל אֻמּוֹת

אוֹיְבֶיהָ שָׁלוּ, צָרֶיהָ וַדַּאי אִינּוּן עֵרֶב רַב, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה א כג) שָׂרַיִךְ סוֹרְרִים וְחַבְרֵי גַּנָּבִים כֻּלּוֹ, אוֹהֵב שֹׁחַד וְגוֹמֵר, אוֹיְבֶיהָ שָׁלוּ אִלֵּין עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל וְשִׁבְעִין מְמַנָּן, דְּאִינּוּן כֻּלְּהוּ בְּשַׁלְוָה בְּעוּתְרָא, וְיִשְׂרָאֵל בְּדוֹחֲקָא בַּעֲנִיּוּתָא, וּבְגִין דָּא וַוי לְעָלְמָא כַּד אִתְּבַלְּעוּ בְּעִרְבּוּבְיָא בִּישָׁא, וּמָאן גָּרַם דְּאִתְּבַלְּעוּ בְּמֵעַיְיהוּ וְלֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבֶּנָה, בְּגִין דְּעוֹבְדֵיהוֹן בִּישִׁין בִּידֵיהוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קו לה) וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם, כְּגַוְונָא דָא נִשְׁמָתָא אִיהִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כַּד (דף נב ע"ב) אִיהִי שְׁלֵימָא בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, אִתְּמַר בָּהּ (שיר ד ז) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, בְּהַהוּא זִמְנָא שַׁרְיָא שֵׁם יהו"ה עֲלָהּ, וְאִתְּמַר בָּהּ (דברים כח י) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָ, וּמִמַּנָּן

לשון הקודש

הָעוֹלָם וְעֵרֶב רַב, נֶאֱמַר בָּהֶם הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ אוֹיְבֶיהָ שָׁלוּ, צָרֶיהָ וַדַּאי הֵם עֵרֶב רַב, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שָׂרַיִךְ סוֹרְרִים וְחַבְרֵי גַּנָּבִים, כֻּלּוֹ אוֹהֵב שֹׁחַד וְגוֹמֵר. אוֹיְבֶיהָ שָׁלוּ, אֵלּוּ עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל וְשִׁבְעִים הַמְמֻנִּים, שֶׁהֵם כֻּלָּם בְּשַׁלְוָה וּבְעֹשֶׁר, וְיִשְׂרָאֵל בְּדַחַק בַּעֲנִיּוּת, וּמִשּׁוּם זֶה אוֹי לָעוֹלָם כְּשֶׁנִּבְלְעוּ בְּעִרְבּוּב רַע, וּמִי גָּרַם שֶׁנִּבְלְעוּ בִּמְעֵיהֶם וְלֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבֶּנָה? מִשּׁוּם שֶׁמַּעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים בִּידֵיהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם, כְּמוֹ כֵּן הַנִּשְׁמָה, הִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהִיא שְׁלֵמָה בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה, נֶאֱמַר בָּהּ כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ. בְּאוֹתוֹ זְמַן שׁוֹרֶה שֵׁם יהו"ה עָלֶיהָ, וְנֶאֱמַר בָּהּ וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָ, וְהַמְמֻנִּים שֶׁל הַכָּבֵד וְהָעוֹרְקִים שֶׁלּוֹ

דְּכָבֵד וְעַרְקִין דִּילֵיהּ וּמְמַנָּן דִּטְחוֹל וְעַרְבּוּבְיָא בִּישָׁא דִּילֵיהּ, מִתְכַּפְּיָין תְּחוֹת לִבָּא דְתַמָּן נִשְׁמָתָא.

וְאִם נִשְׁמָתָא אִיהִי מִתְטַנְּפָא (ס"א פְּגִימָא) בְּחוֹבִין, אוֹ גָּרַע מִינָּהּ אֲפִילוּ פִּקּוּדָא חֲדָא מֵאִינּוּן פִּקּוּדִין, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ מָאנֵי מַתְנִיתִין עֲבֵירָה מְכַבָּה מִצְוָה, בְּהַהוּא אֲתַר (נ"א אֵבֶר) דְּשַׁרְיָא עֲבֵירָה וְאִסְתַּלַּק מִצְוָה מִנֵּיהּ, הַהוּא אֵבֶר אִיהוּ פָּגוּם, וְאִיהוּ מוּם דְּנִשְׁמָתָא, בְּגִינֵיהּ לָא שַׁרְיָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל נִשְׁמָתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא כא יח) כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב, נִשְׁמָתָא דְּאִית בָּהּ מוּם בְּחַד מֵרַמַ"ח פִּקּוּדִין דִּילָהּ לָא אִתְקְרִיבַת בְּגִינֵיהּ לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אֲבָל נִשְׁמָתָא מִסִּטְרָא דִשְׁכִינְתָּא לֵית בָּהּ מוּם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שיר ד ז) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, אִם יֵצֶר הָרָע בָּעֵי לְקָרְבָא לְהַהוּא

לשון הקודש

וְהַמְּמָנִים שֶׁל הַטְּחוֹל וְהָעִרְבּוּב הָרָע שֶׁלּוֹ, נִכְנָעִים תַּחַת הַלֵּב שֶׁשָּׁם הַנְּשָׁמָה.

וְאִם הַנְּשָׁמָה מִטֻּנָּפֶת (פְּגוּמָה) בַּחֲטָאִים אוֹ חָסֵר מִמֶּנָּה אֲפִלּוּ מִצְוָה אַחַת מֵאוֹתָן מִצְוֹת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה עֲבֵרָה מְכַבָּה מִצְוָה, בְּאוֹתוֹ מָקוֹם (אֵיבָר) שֶׁשּׁוֹרָה עֲבֵרָה וְהִסְתַּלְּקָה מִצְוָה מִמֶּנּוּ, אוֹתוֹ אֵיבָר הוּא פָּגוּם, וְהוּא מוּם הַנְּשָׁמָה, בִּגְלָלוֹ לֹא שׁוֹרֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַנְּשָׁמָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב, נְשָׁמָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מוּם בְּאֶחָד מֵרַמַ"ח מִצְוֹת שֶׁלָּהּ, לֹא נִקְרֶבֶת בִּגְלָלוֹ אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אֲבָל הַנְּשָׁמָה מִצַּד הַשְּׁכִינָה אֵין בָּהּ מוּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ. אִם יֵצֶר הָרָע רוֹצֶה לִקְרַב לְאוֹתוֹ

אֲתַר, כֵּיוָן דִּשְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא תַּמָּן דְּאִיהִי נִשְׁמָתָא, אִתְּמַר בָּהּ (במדבר א נא) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, בְּגִין דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (ישעיה מב ח) אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, דְּהַיְינוּ אֵל אַחֵר אֵל זָר, דְּנִשְׁמָתָא אִיהִי יְקָרֵיהּ, וְאִיהִי תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ, דְּבָהּ מְשַׁבַּח בַּר נַשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּצְלוֹתָא בְּכָל יוֹמָא בְּכַמָּה תּוּשְׁבְּחָן וְהוֹדָאָן, וּבְגִין דָּא אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים, אִלֵּין שִׁבְעִין מְמַנָּן, דְּלָא יְהִיב לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְשׁוּ לְשַׁלְטָאָה עֲלָהּ, דְּאִינּוּן עַרְקִין דְּכָבֵד דְּאִיהוּ אֵל אַחֵר, טְחוֹל נָחָשׁ יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד אֵשֶׁת זְנוּנִים, בָּתַר דַּעֲבִידַת זִיוּפָא (נ"א נאוּפָא) עִם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וּפַלִּיגַת דְּמָא דִילָהּ דְּאִיהִי תַּמְצִית דִילָהּ לְכָל עַרְקִין, שִׁיוּרָא קְרֵיבַת לְגַבֵּי טְחוֹל דְּאִיהוּ בַּעְלָהּ כְּסִיל, דְּלָא נָטִיל טְחוֹל אֶלָּא תַּמְצִית (נ"א שְׁמָרִים)

לשון הקודש

מָקוֹם, כֵּיוָן שֶׁשְּׁכִינָה שׁוֹרָה שָׁם, שֶׁהִיא הַנִּשְׁמָה, נֶאֱמַר בָּהּ וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, מִשּׁוּם שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, דְּהַיְינוּ אֵל אַחֵר אֵל זָר, שֶׁהַנִּשְׁמָה הִיא כְּבוֹדוֹ וְהִיא תִּשְׁבַּחְתּוֹ, שֶׁבָּהּ מְשַׁבֵּחַ הָאָדָם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּתְּפִלָּה בְּכָל יוֹם בְּכַמָּה תִּשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים, אֵלֶּה שִׁבְעִים הַמְמֻנִּים שֶׁלֹּא נָתַן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רְשׁוּת לִשְׁלֹט עָלֶיהָ, שֶׁהֵם עוֹרְקֵי הַכָּבֵד שֶׁהוּא אֵל אַחֵר, טְחוֹל – נָחָשׁ, יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד – אֵשֶׁת זְנוּנִים, אַחַר שֶׁעָשְׂתָה זִיוּף (נאוף) עִם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְחִלְּקָה אֶת הַדָּם שֶׁלָּהּ, שֶׁהוּא הַתַּמְצִית שֶׁלָּהּ, לְכָל הָעוֹרְקִים,

דִּדְמָא, וְלָא יְהִיב לֵיהּ מִדְּמָא אָחֳרָא, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, בְּגִין דְּלָא יְהִיב לֵיהּ אֶלָּא שִׁיּוּרִין, וְכָבֵד אִיהוּ קִטְרוּגָא דְרֵיאָה, דְּסָלִיק לְגַבֵּי לִבָּא נוּרָא מִנֵּיהּ, וְאִי לָאו דְּנָשִׁיב בֵּיהּ כַּנְפֵי רֵיאָה, הֲוָה אוֹקִיד לְלִבָּא (וַהֲוָה אוֹקִיד כָּל גּוּפָא נוּרָא דְּלִבָּא), הַדְרָא דְכִנְתָּא לִוְיָתָן, לָקֶבֶל חֵלֶב טָמֵא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר אֲפִילוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, אֲבָל עַקְרָב פּוֹסֵק, שָׂרָף אִיהוּ מָרָה קִטְרוּגָא דְרֵיאָה, בְּגִין דְּמָרָה אִיהִי שְׁרֵיפַת כָּל גּוּפָא.

בְּגִין דָּא תְּקִיעָה שְׁבָרִים וּתְרוּעָה אִינּוּן תְּבִירוּ דִלְהוֹן, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (תהלים פט טז) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה יהו"ה בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן, מַאי פָּנֶיךָ אִלֵּין תְּקִיעָה שְׁבָרִים וּתְרוּעָה, דְּאִינּוּן תְּקִיעָה חִוָּורוּ דְאַנְפִּין, שְׁבָרִים סוּמְקוּ דְאַנְפִּין, תְּרוּעָה

לשון הקודש

מַקְרִיבָה אֶת הַשִּׁיּוּר לַטְּחוֹל שֶׁהוּא בַּעְלָה הַכְּסִיל, שֶׁהַטְּחוֹל אֵינוֹ נוֹטֵל אֶלָּא אֶת תַּמְצִית (שְׁמָרִים) הַדָּם, וְלֹא נוֹתֵן לוֹ מִדַּם אַחֵר, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרֵאת יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נוֹתֶנֶת לוֹ אֶלָּא שִׁיּוּרִים, וְהַכָּבֵד הוּא קִטְרוּג שֶׁל הָרֵאָה, שֶׁעוֹלֶה לַלֵּב אֵשׁ מִמֶּנּוּ, וְאִם לֹא שֶׁנּוֹשְׁבִים בּוֹ כַּנְפֵי רֵאָה, הָיָה שׂוֹרֵף אֶת הַלֵּב (וְהָיָה שׂוֹרֵף אֶת כָּל הַגּוּף, הָאֵשׁ שֶׁל הַלֵּב). הַדַּקִּים שֶׁסְּבִיב הַכִּנְתָּא לִוְיָתָן, כְּנֶגֶד חֵלֶב טָמֵא, וְעָלָיו נֶאֱמַר אֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, אֲבָל עַקְרָב פּוֹסֵק, שָׂרָף הוּא מָרָה, הַקִּטְרוּג שֶׁל הָרֵאָה, מִשּׁוּם שֶׁמָּרָה הִיא שְׂרֵפַת כָּל הַגּוּף.

בִּגְלַל זֶה תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה הֵם הַשֶּׁבֶר שֶׁלָּהֶם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה יהו"ה בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן. מַה זֶּה פָּנֶיךָ? אֵלּוּ תְּקִיעָה שְׁבָרִים

יְרוֹקָא דְּאַנְפִּין, וּבָהּ נָפְקִין יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא, בִּזְמְנָא דְּמִתְהַפְּכִין אַנְפִּין דְּיִשְׂרָאֵל לִירוֹקָא כְּאִתְּתָא עוּבָּרָא.

וּבְאִלֵּין תְּלַת גַּוָּונִין נַהֲרָא שְׁרַגָּא דְּאִיהִי נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם (משלי כ כז), מַאי אָדָם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, תְּלַת גַּוָּונִין דִּשְׁרַגָּא, וּתְלַת גַּוָּונִין אִלֵּין אִינּוּן לְבוּשִׁין לִתְלַת אֲבָהָן, דְּאִינּוּן חִוָּור סוּמָק יָרוֹק, גַּוָּון אוּכְמָא אִיהִי קַדְרוּתָא דִּלְהוֹן, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (ישעיה נ ג) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, וּבְהוֹן מִתְלַבְּשִׁין הו"ה, תְּכֵלֶת לְבוּשָׁא דְּאָת י' דְּאִיהוּ תַּכְלִית דְּכֹלָּא, נֵר אִיהוּ י', שַׁלְהוֹבָא דְּסָלִיק מִגֵּיהּ ו', וְנִעְנוּעָא דִּילֵיהּ הָכָא וְהָכָא דָּא ה"ה.

וּלְסִטְרָא אָחֳרָא אִית נֵר חֲשׁוֹכָא דְּגֵיהִנָּם, וְאִית לֵיהּ תְּלַת גַּוָּונִין, גַּוָּון סוּמָק דָּא כָּבֵד,

לשון הקודש

וּתְרוּעָה, שֶׁאוֹתָם תְּקִיעָה – לֹבֶן הַפָּנִים, שְׁבָרִים – אֹדֶם הַפָּנִים, וּתְרוּעָה – יְרֹקֶת הַפָּנִים, וּבָהּ יוֹצְאִים יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת בִּזְמַן שֶׁמִּתְהַפְּכִים פְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְיָרֹק כְּאִשָּׁה מְעֻבֶּרֶת.

וּבִשְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ מֵאִיר הַנֵּר, שֶׁהוּא נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם. מַה זֶּה אָדָם? יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שְׁלֹשֶׁת צִבְעֵי הַנֵּר, וּשְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ הֵם לְבוּשִׁים לִשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁהֵם לָבָן אָדֹם וְיָרֹק. גָּוֶן שָׁחֹר הוּא הַקַּדְרוּת שֶׁלָּהֶם, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, וּבָהֶם מִתְלַבְּשִׁים הו"ה. הַתְּכֵלֶת, הַלְּבוּשׁ שֶׁל אוֹת י' שֶׁהוּא תַּכְלִית הַכֹּל, נֵר הוּא י', הַשַּׁלְהֶבֶת שֶׁעוֹלָה מִמֶּנּוּ ו', וְהַנִּעְנוּעַ שֶׁלּוֹ כָּאן וְכָאן זֶה ה"ה.

וְלַצַּד הָאַחֵר יֵשׁ נֵר חָשׁוּךְ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, וְיֵשׁ לוֹ שְׁלֹשָׁה גְוָנִים, גָּוֶן אָדֹם זֶה כָּבֵד,

עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם (בראשית לו א), מָרָה גַּוָּון יָרוֹק, טְחוֹל גַּוָּון שָׁחוֹר, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם כז א) וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְסִימָנִיךְ בְּאִלֵּין גַּוָּונִין שְׁקַעֲרוּרֹת (ויקרא יד לז) יְרַקְרַקּוֹת אוֹ אֲדַמְדַּמּוֹת וּמַרְאֵיהֶן שָׁפָל מִן הַקִּיר, שָׁפָל הוּא גַּוָּון אוּכָם, דְּאִתְּמַר (דף נג ע"א) בֵּיהּ (שם יג כא), וּשְׁפָלָה אֵינֶנָּה מִן הָעוֹר וְהִיא כֵּהָה, וְאִיהִי שִׁפְלוּת דְּנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא נֵ"ר (נ"א כַּד) נִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא אִתְּגַלְיָין בְּכָבֵד מָרָה וּטְחוֹל, כָּל אִינּוּן אֵבָרֵי דְגוּפָא דְּאִינּוּן עַמָּא קַדִּישָׁא, כֻּלְּהוּ דַּחֲקָן בִּמְרִירוּ, בְּגִין דְּנִשְׁמָתָא אַתְּרָא דִּילָהּ מוֹחָא, יוֹנָה קַדִּישָׁא, נִשְׁמָתָא נִשְׁרָא, דִּבְהַאי יוֹנָה אִתְּפַּרְנְסַת, בְּכַמָּה צְלוֹתִין וּפוּלְחָנִין, סְפִינָה דְיוֹנָה קַרְקַפְתָּא, וְכַמָּה מְמַנָּן אִית בְּהַאי סְפִינָה דְּמַנְהִיגִין לָהּ, וְאִינּוּן אוּדְנִין עַיְינִין חוֹטָמָא פּוּמָא, שֶׁבַע מְמַנָּן אִינּוּן, וְסָלְקִין לְשִׁבְעִים לָשׁוֹן דַּהֲווֹ בִּסְפִינָה דְיוֹנָה.

לשון הקודש

עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם, מָרָה גָּוֶן יָרֹק, טְחוֹל גָּוֶן שָׁחוֹר, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְסִימָנְךָ בַּגְּוָנִים הַלָּלוּ, שְׁקַעֲרוּרֹת יְרַקְרַקּוֹת אוֹ אֲדַמְדַּמּוֹת וּמַרְאֵיהֶן שָׁפָל מִן הַקִּיר. שָׁפָל הוּא גָּוֶן שָׁחוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּשְׁפָלָה אֵינֶנָּה מִן הָעוֹר וְהִיא כֵּהָה, וְהִיא הַשִּׁפְלוּת שֶׁל הַנְּשָׁמָה בַּגּוּף, נֵ"ר, (כַּאֲשֶׁר) נְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ מִתְגַּלִּים בְּכָבֵד מָרָה וּטְחוֹל, כָּל אוֹתָם אֵיבְרֵי הַגּוּף, שֶׁהֵם הָעָם הַקָּדוֹשׁ, כֻּלָּם דְּחוּקִים בִּמְרִירוּת, מִשּׁוּם שֶׁהַנְּשָׁמָה, הַמָּקוֹם שֶׁלָּהּ בַּמֹּחַ, יוֹנָה קְדוֹשָׁה, נְשָׁמָה, נֶשֶׁר, שֶׁבַּיּוֹנָה הַזּוֹ מִתְפַּרְנֶסֶת בְּכַמָּה תְּפִלּוֹת וַעֲבוֹדוֹת. הַסְּפִינָה שֶׁל הַיּוֹנָה קַרְקֶפֶת, וְכַמָּה מְמֻנִּים יֵשׁ בַּסְּפִינָה הַזּוֹ שֶׁמַּנְהִיגִים אוֹתָהּ, וְהֵם אָזְנַיִם עֵינַיִם חֹטֶם וּפֶה, שִׁבְעָה מְמֻנִּים

וְיוֹנָה אִיהִי צְלוֹתָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, נִשְׁרָא דְּאִתְפַּרְנְסַת בָּהּ דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, אִם יִשְׂרָאֵל לָא מִשְׁתַּדְּלִין בִּצְלוֹתִין וּבְעוּתִין וּפוּלְחָנִין דְּנִשְׁרָא דְּאִיהִי רֵיאָה, מִיָּד וַיהו"ה הֵטִיל רוּחַ גְּדוֹלָה אֶל הַיָּם (יונה א ד), דְּאִיהִי רוּחַ סְעָרָה, רוּחַ יהו"ה תְּנִיחֵהוּ בְּקַדְמֵיתָא, רוּחַ דְּנָשִׁיב בְּכַנְפֵי נִשְׁרָ"א דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּבֵיהּ פָּרַח נִשְׁרָא בְּאִינּוּן תְּרֵין שִׁפְוָון, רוּחַ דְּנָשִׁיב בְּכֻלְּהוּ דָּא רוּחַ דְּחוֹטְמָא.

הַאי רוּחַ בְּכָל אֲתַר דְּאִיהוּ שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה תַּמָּן אִשְׁתַּכְּחוּ, אִיהוּ ו' דְּנָשִׁיב בְּכַנְפֵי רֵיאָה, וְעַל לִבָּא דְּתַמָּן נֵר יהו"ה, דָּא נִשְׁמָתָא בְּמוֹחָא, רוּחַ בְּכַנְפֵי רֵיאָה, נֶפֶשׁ בְּלִבָּא, וּלְזִמְנִין תְּלַת בִּתְלַת מוֹחִין, וּמַחֲשָׁבָה רָכִיב עֲלַיְיהוּ דְּאִיהוּ

לשון הקודש

הֵם, וְעוֹלִים לְשִׁבְעִים לָשׁוֹן שֶׁהָיוּ בַּסְּפִינָה שֶׁל יוֹנָה.

וְיוֹנָה הִיא תְּפִלָּה, שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, הַנֶּשֶׁר שֶׁמִּתְפַּרְנֵס בָּהּ זוֹ שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה. אִם יִשְׂרָאֵל לֹא מִשְׁתַּדְּלִים בִּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וַעֲבוֹדוֹת, שֶׁל הַנֶּשֶׁר שֶׁהוּא רֵאָה, מִיָּד וַיהו"ה הֵטִיל רוּחַ גְּדוֹלָה אֶל הַיָּם, שֶׁהִיא רוּחַ סְעָרָה, רוּחַ יהו"ה תְּנִיחֵהוּ בָּרִאשׁוֹנָה, רוּחַ שֶׁנּוֹשֶׁבֶת בְּכַנְפֵי הַנֶּשֶׁ"ר שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁבּוֹ פּוֹרֵחַ הַנֶּשֶׁר בְּאוֹתָם שְׁתֵּי שְׂפָתַיִם, הָרוּחַ שֶׁנּוֹשֵׁב בְּכֻלָּם זוֹ רוּחַ הַחֹטֶם.

הָרוּחַ הַזּוֹ, בְּכָל מָקוֹם שֶׁהַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה שָׁם נִמְצָאוֹת, הַו' נוֹשֵׁב בְּכַנְפֵי רֵאָה, וְעַל הַלֵּב שֶׁשָּׁם נֵר יהו"ה, זוֹ הַנִּשְׁמָה בַּמֹּחַ, הָרוּחַ בְּכַנְפֵי רֵאָה, הַנֶּפֶשׁ בַּלֵּב, וְלִפְעָמִים שָׁלֹשׁ בִּשְׁלֹשֶׁת הַמֹּחוֹת, וְהַמַּחֲשָׁבָה רוֹכֶבֶת

אָדָם, וְהָכִי תְּלַת בְּלֵב, נֵ"ר נְ"שָׁמָה ר"וּחַ.

רוּחָא דְּנָשִׁיב בְּהוֹן נֵ"ר בִּתְרֵי בָּתֵּי לִבָּא, וְאִינוּן נֶפֶ"שׁ וְרוּ"חַ, סִימָן נֵ"ר, וְהַאי וֹ' אִיהוּ דְּנָשִׁיב בִּדְרוֹעִין בְּשִׁית פִּרְקִין דִּלְהוֹן, וְאִיהוּ נַשִּׁיב בִּתְרֵין שׁוֹקִין בְּשִׁית פִּרְקִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שיר ה טו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה יא ב) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה.

כַּד אֵבָרִין דְּגוּפָא מִתְנַהֲגִין בְּהַאי רוּחָא בְּאוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא בְּפִקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, סְפִינָה מִתְנַהֲגָא לְכָל סִטְרָא דְּבָעֵי בַּר נַשׁ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (יחזקאל א יב) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, דִּסְפִינָה אִיהִי רֵישָׁא וְאִיהִי לִבָּא וְאִיהִי גוּפָא.

וְאִם אֵבָרִין דְּגוּפָא דְּאִינוּן מָאנֵי סְפִינָה דְּאִינוּן עַמָּא קַדִּישָׁא, לָא מִתְנַהֲגִין בְּאוֹרַיְיתָא

לשון הקודש

עֲלֵיהֶם, שֶׁהוּא אָדָם, וְכָךְ שָׁלֹשׁ בַּלֵּב, נֵ"ר נְ"שָׁמָה ר"וּחַ.

הָרוּחַ שֶׁנּוֹשֵׁב בָּהֶם נֵ"ר בִּשְׁנֵי בָּתֵּי הַלֵּב, וְהֵם נֶפֶ"שׁ וְרוּ"חַ, סִימָן נֵ"ר, וְהוֹ' הַזּוֹ הוּא שֶׁנּוֹשֵׁב בַּזְּרוֹעוֹת, בְּשִׁשֶּׁת הַפְּרָקִים שֶׁלָּהֶם, וְהוּא נוֹשֵׁב בִּשְׁתֵּי הַשּׁוֹקִים בְּשִׁשֶּׁת הַפְּרָקִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה.

כְּשֶׁאֵיבְרֵי הַגּוּף מִתְנַהֲגִים בָּרוּחַ הַזּוֹ שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה, הַסְּפִינָה מִתְנַהֶגֶת לְכָל צַד שֶׁרוֹצֶה הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, שֶׁהַסְּפִינָה הִיא הָרֹאשׁ וְהִיא לֵב וְהִיא הַגּוּף.

וְאִם אֵיבְרֵי הַגּוּף, שֶׁהֵם בַּעֲלֵי הַסְּפִינָה,

דְּאִיהִי נִשְׁמָתָא וּבְמִצְוָה דְּאִיהִי נַפְשָׁא, פָּרַח רוּחָא מִבֵּינַיְיהוּ, בְּהַהוּא זִמְנָא (יונה א ד) וַיהו"ה הֵטִיל רוּחַ גְּדוֹלָה עַל הַיָּם, דְּאִיהִי רוּחַ סְעָרָה, דְּאִיהִי גְּזֵרַת דִּינָא קַשְׁיָא, דִּסְעָרָה גוּפֵיהּ דְּבַר נַשׁ דְּאִינוּן יִשְׂרָאֵל, וְיִשְׂרָאֵל אִינוּן בִּסְעָרָה, וְהָאָנִיָּה דְּאִיהִי גּוּפָא חִשְׁבָה לְהִשָּׁבֵר.

בֵּיהּ זִמְנָא וְיוֹנָה יָרַד אֶל יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה (שם ה) דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (רות ג ז) וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, שְׁכִיבַת לְעַפְרָא, וְדָא אִיהוּ (יונה א ה) וַיִּשְׁכַּב וַיֵּרָדַם, וְאַמַּאי נָפְלַת, בְּגִין דְּפָרַח מִינָהּ רוּחָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּסָמִיךְ לָהּ, וְאִיהִי נָפְלַת, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בָּהּ (איכה א א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, וּמָאן גָּרִים נְחִיתוּ דִּילָהּ, בְּגִין דִּבְטִילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְיתָא וּמִצְוָה, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִיהִי נָחֲתַת

לשון הקודש

שֶׁהֵם הָעָם הַקָּדוֹשׁ, לֹא מִתְנַהֲגִים בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא נִשְׁמָה, וּבַמִּצְוָה שֶׁהִיא הַנֶּפֶשׁ, פּוֹרֵחַ הָרוּחַ מִבֵּינֵיהֶם, וּבְאוֹתוֹ זְמַן וַיהו"ה הֵטִיל רוּחַ גְּדוֹלָה עַל הַיָּם, שֶׁהִיא רוּחַ סְעָרָה, שֶׁהִיא גְּזֵרַת הַדִּין הַקָּשֶׁה, שֶׁמַּסְעִירָה אֶת גּוּף הָאָדָם, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, וְיִשְׂרָאֵל הֵם בִּסְעָרָה, וְהָאָנִיָּה, שֶׁהִיא הַגּוּף, חִשְׁבָה לְהִשָּׁבֵר.

בְּאוֹתוֹ זְמַן – וְיוֹנָה יָרַד אֶל יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה, זוֹ שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, שׁוֹכֶבֶת לֶעָפָר, וְזֶהוּ וַיִּשְׁכַּב וַיֵּרָדַם. וְלָמָּה נָפְלָה? מִשּׁוּם שֶׁפָּרְחָה מִמֶּנָּה הָרוּחַ, שֶׁהִיא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁסּוֹמֵךְ אוֹתָהּ, וְהִיא נָפְלָה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בָּהּ אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, וּמִי גָּרַם אֶת הֲיָרִידָה שֶׁלָּהּ? מִשּׁוּם שֶׁבִּטְלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה וּמִצְוָה. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהִיא יוֹרֶדֶת בֵּין הָרַגְלַיִם, יִשְׂרָאֵל

בֵּין רַגְלִין, יִשְׂרָאֵל בְּגָלָה אִינוּן מְהוּדָקִין בֵּין רַגְלִין, וְאִינוּן בְּמַרְעִין בְּמַכְתָּשִׁין, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּגוּפָא בְּבֵי מַרְעִין דְּאִינוּן יִשְׂרָאֵל, וּשְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן דְּאִיהִי יוֹנָה, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (יונה א ו) וַיִּקְרַב אֵלָיו רַב הַחוֹבֵל, הַהוּא דְּחָבִיל בִּשְׂרָא בְּבֵי מַרְעָא.

וְעוֹד מָאן רַב הַחוֹבֵל הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות כב כה) אִם חָבוֹל תַּחְבּוֹל שַׂלְמַת רֵעֶךָ, חָבוֹל בְּבֵית רִאשׁוֹן, תַּחְבּוֹל בְּבֵית שֵׁנִי, וְאִיהוּ רַב דְּכָל מַנְהִיגֵי סְפִינָה, וּמָה אָמַר לֵיהּ (יונה א ו) קוּם קְרָא אֶל אֱלֹהֶי"ךָ, דְּהָא דִּינִין קָא אַתְיָין עָלָךְ וְעַל בְּנָיְךָ, הָא מָארֵי דְּחוֹבִין מִתְכַּנְּשִׁין, דְּאִינוּן סַחֲרִין לִסְפִינָה דִּילָךְ דְּאִינוּן רוּחִין בִּישִׁין, אִסְתַּכַּל בְּזַכְוָון דִּילָךְ, בְּאִלֵּין אֵבָרִים דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא וּבְפִקּוּדִין טָבִין, וְיַחֲזִירוּן שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי תְּיוּבְתָּא עָלָךְ, וְאִיהִי אֲגִינַת עָלָךְ, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (דברים לב יא) כְּנָשֶׁר

לשון הקודש

בָּנֶיהָ לְחוּצִים בֵּין הָרַגְלַיִם, וְהֵם בְּמַחֲלוֹת וּבְמַכּוֹת, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהַגּוּף בְּבֵית הַמַּחֲלוֹת שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, וְהַשְּׁכִינָה עִמָּהֶם שֶׁהִיא יוֹנָה, מַה כָּתוּב בּוֹ? וַיִּקְרַב אֵלָיו רַב הַחוֹבֵל, אוֹתוֹ שֶׁמְּחַבֵּל בַּבָּשָׂר בְּבֵית הַמַּחֲלָה.

וְעוֹד, מִי הוּא רַב הַחוֹבֵל? אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אִם חָבוֹל תַּחְבּוֹל שַׂלְמַת רֵעֶךָ, חָבוֹל בְּבֵית רִאשׁוֹן, תַּחְבּוֹל בְּבֵית שֵׁנִי, וְהוּא גְּדוֹל כָּל מַנְהִיגֵי הַסְּפִינָה, וּמָה אוֹמֵר לוֹ? קוּם קְרָא אֶל אֱלֹהֶי"ךָ, שֶׁהַדִּינִים בָּאִים עָלֶיךָ וְעַל בָּנֶיךָ. הֲרֵי בַּעֲלֵי הַחוֹבוֹת מִתְכַּנְּסִים, שֶׁהֵם סוֹבְבִים אֶת הַסְּפִינָה שֶׁלְּךָ, שֶׁהֵם הָרוּחוֹת הָרָעוֹת, הִסְתַּכֵּל בִּזְכֻיּוֹתֶיךָ, בְּאוֹתָם אֵיבָרִים שֶׁמִּתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת טוֹבוֹת, וְיַחֲזִירוּ אֶת

יָעִיר קִנּוֹ דָּא יְרוּשָׁלַיִם, עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף (שם) דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, יִפְרוֹשׂ כְּנָפָיו עֲלֵיהוּ בְּשַׁבַּתָּא וְיוֹמִין טָבִין, וּבְגִינָהּ מְבָרְכִין בְּהוֹן (דף נג ע"ב) בָּרוּךְ אַתָּה יהו"ה הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם, וּבְזִמְנָא דִּפְרִישַׁת גַּדְפָּהָא עַל יִשְׂרָאֵל אִתְּמַר (דברים לב יא) יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ (שמות יט ד) וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וכו', וּבְגִין דָּא קוּם קְרָא אֶל אֱלֹהֶי"ךָ דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי תְּיוּבְתָּא דִּילָךְ, וְתוּב בָּהּ לְמָארָךְ דְּאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִסְתַּכַּל דְּשִׁפְחָה בִּישָׁא שָׁלְטָא עָלָךְ דְּאִיהִי טִפָּה סְרוּחָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (איוב א ז) וַיֹּאמֶר יהו"ה אֶל הַשָּׂטָן מֵאַיִן תָּבֹא, דְּכָל חוֹבִין אִינּוּן מֵאֵבָרִין דְּטִפָּה סְרוּחָה, דִּבְגִינָהּ אִתְּמַר לְגַבֵּי חַיָּיבַיָּא מֵאַיִן בָּאתָ מִטִּפָּה סְרוּחָה, וַיַּחְתְּרוּ הָאֲנָשִׁים לְהָשִׁיב אֶל הַיַּבָּשָׁה (יונה א יג)

לשון הקודש

הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא תְּשׁוּבָה, עָלֶיךָ, וְהִיא הֵגֵנָה עָלֶיךָ, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ, זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו עֲלֵיהֶם, בְּשַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים, וּבִגְלָלָהּ מְבָרְכִים בָּהֶם, בָּרוּךְ אַתָּה יהו"ה הַפּוֹרֵס סֻכּוֹת שָׁלוֹם. וּבִזְמַן שֶׁפּוֹרֶשֶׂת כְּנָפֶיהָ עַל יִשְׂרָאֵל, נֶאֱמַר יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וְכוּ', וּמִשּׁוּם זֶה קוּם קְרָא אֶל אֱלֹהֶי"ךָ, שֶׁהִיא שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא הַתְּשׁוּבָה שֶׁלְּךָ, וְשׁוּב בָּהּ לְרִבּוּנְךָ שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הִסְתַּכֵּל שֶׁשִּׁפְחָה רָעָה שׁוֹלֶטֶת עָלֶיךָ, שֶׁהִיא טִפָּה סְרוּחָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר (איוב א) וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשָּׂטָן מֵאַיִן תָּבֹא. שֶׁכָּל הַחֲטָאִים הֵם מֵאֵיבָרִים שֶׁל טִפָּה סְרוּחָה, שֶׁבִּגְלָלָהּ נֶאֱמַר לָרְשָׁעִים מֵאַיִן בָּאתָ? מִטִּפָּה סְרוּחָה. וַיַּחְתְּרוּ

בְּתִיּוּבְתָּא, וְלֹא יָכוֹלוּ כִּי הַיָּם, דְּאִיהוּ גְּזֵרַת דִּינָא, הוֹלֵךְ וְסוֹעֵר עֲלֵיהֶם.

בְּהַהוּא זִמְנָא וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל לִבְלוֹעַ אֶת יוֹנָה (שם ב א), דָּא גָּלוּתָא קַדְמָאָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וְיוֹנָה יָרַד אֶל יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה, וְדָא הוּא (בראשית מו ד) אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ בְּכָל אֲתַר דְּגָלוּ יִשְׂרָאֵל שְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן, קִלְקְלוּ יִשְׂרָאֵל עוֹבְדֵיהוֹן, בֵּיהּ זִמְנָא אִתְּמַר בְּהוֹן (שמות א ח) וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרָיִם, וְדָא פַּרְעֹה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל לִבְלוֹעַ אֶת יוֹנָה, דְּבָעָא לְבַטְלָא יִשְׂרָאֵל מֵעָלְמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם כב) כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאוֹרָה תַּשְׁלִיכוּהוּ, לְקִבְּלֵיהּ וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל לִבְלוֹעַ אֶת יוֹנָה, לְקַטְלֵיהּ, לִבְלוֹעַ יוֹנָה לָא כְּתִיב, אֶלָּא לִבְלוֹעַ אֶת יוֹנָה, אֶת אָתָא לְרַבּוֹת רַעְיָא מְהֵימְנָא דְעָתִיד לְאִתְיַיהֲבָא אוֹרַיְיתָא עַל

לשון הקודש

הָאֲנָשִׁים לְהָשִׁיב אֶל הַיַּבָּשָׁה, בִּתְשׁוּבָה, וְלֹא יָכֹלוּ, כִּי הַיָּם, שֶׁהוּא גְּזֵרַת הַדִּין, הוֹלֵךְ וְסֹעֵר עֲלֵיהֶם.

בְּאוֹתוֹ זְמַן וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל לִבְלֹעַ אֶת יוֹנָה, זוֹ גָּלוּת רִאשׁוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְיוֹנָה יָרַד אֶל יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה, וְזֶהוּ אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ, בְּכָל מָקוֹם שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל – שְׁכִינָה עִמָּהֶם, קִלְקְלוּ יִשְׂרָאֵל מַעֲשֵׂיהֶם, בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בָּהֶם וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרָיִם, וְזֶה פַּרְעֹה, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַן וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל לִבְלֹעַ אֶת יוֹנָה, שֶׁרָצָה לְבַטֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאוֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ, כְּנֶגְדּוֹ וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל לִבְלֹעַ אֶת יוֹנָה, לְהָרְגוֹ. לֹא כָתוּב לִבְלֹעַ יוֹנָה, אֶלָּא לִבְלֹעַ אֶת

יְדֵיהּ, דְּאִיהִי מֵאַלֶּ"ף וְעַד תָּי"ו, כָּל אִלֵּין גִּלְגּוּלִין עַל יְדֵיהּ הֲווֹ, וְדָא אִיהוּ דָּג גָּדוֹל, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל כט ג) הַתַּנִּין הַגָּדוֹל, אִיהוּ דָּג מִצְרָיִם, וּבַת זוּגֵיהּ דָּגָה (יונה ב ב) וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל יהו"ה אֱלֹהָי"ו מִמְּעֵי הַדָּגָה, מָאן מְעֵי הַדָּגָה אִלֵּין מִצְרָאֵי.

וְעוֹד וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל, דָּא טְחוֹל לִילִית דְּאִיהִי עֵרֶב רַב מֵהַהוּא רַב הַחוֹבֵל (נ"א דָּא סמא"ל, דָּגָה דָּא נָחָ"שׁ לִילִי"ת בַּת זוּגֵיהּ מֵהַהוּא רַב הַחוֹבֵל טְחוֹל דְּאִיהוּ עֵרֶב רַב) דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות יב לח) וְגַם עֵרֶב רַב וכו', וּטְחוֹל אִיהוּ שְׂחוֹק הַכְּסִיל, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (קהלת ז ט) כִּי הַכַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ, לְבַלּוֹעַ אֶת יוֹנָה דָּא נַפְשָׁא, מִסִּטְרָא דִילֵיהּ (שמות ו ט) וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ, וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה מִסִּטְרָא דְכָבֵד, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם ז יד) כָּבֵד לֵב פַּרְעֹה, תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה, (שם ה ט) מִסִּטְרָא דְמָרָה (שם א יד) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם.

לשון הקודש

יוֹנָה. אֶת, בָּא לְרַבּוֹת אֶת הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן שֶׁעֲתִידָה לְהִנָּתֵן תּוֹרָה עַל יָדוֹ, שֶׁהִיא מֵאָלֶ"ף עַד תָּי"ו, כָּל הַגִּלְגּוּלִים הַלָּלוּ הָיוּ עַל יָדוֹ, וְזֶהוּ דָּג גָּדוֹל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הַתַּנִּין הַגָּדוֹל, הוּא דָּג מִצְרַיִם, וּבַת זוּגוֹ דָּגָה, וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל יהו"ה אֱלֹהָי"ו מִמְּעֵי הַדָּגָה. מִי הֵם מְעֵי הַדָּגָה? אֵלּוּ הַמִּצְרִים. **וְעוֹד,** וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל, זֶהוּ טְחוֹל, לִילִית, שֶׁהִיא עֵרֶב רַב, מֵאוֹתוֹ רַב הַחוֹבֵל (זֶה סמא"ל. דָּגָה, זֶה נָחָ"שׁ לִילִי"ת, בַּת זוּגוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רַב הַחוֹבֵל, טְחוֹל, שֶׁהוּא עֵרֶב רַב) שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְגַם עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם וְכוּ', וּטְחוֹל הוּא שְׂחוֹק הַכְּסִיל, עָלָיו נֶאֱמַר כִּי הַכַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ. לְבַלֵּעַ אֶת יוֹנָה, זוֹ הַנֶּפֶשׁ, מֵהַצַּד שֶׁלּוֹ – וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ, וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה – מִצַּד הַכָּבֵד,

דָּג גָּדוֹל אִיהוּ עֵרֶב רַב, דְּאִינּוּן (נ"א דְּאִיהוּ) רַב הַחוֹבֵל, מָאן חוֹבֵל אֶלָּא רַב מִכָּל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, אִיהוּ חוֹבֵל, וְאִיהִי חַבָּלָה, עֵרֶב רַב בְּנִין דְּלִילִית חַיָּיבָא, דִּבְהוֹן חָאבוּ יִשְׂרָאֵל וַחֲבִילוּ יָת בִּשְׂרַיְיהוּ בְּאָת בְּרִית, אִינּוּן רַב עֲלַיְיהוּ בְּגָלוּתָא, וְאִינּוּן דָּגָה לְיִשְׂרָאֵל, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ (במדבר יא ה) זָכַרְנוּ אֶת הַדָּגָה וכו'.

וּבְזִמְנָא דְּנָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם קְטִיל מִנַּיְיהוּ סַגִּיאִין, וּבְגָלוּתָא בַתְרָאָה עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְקָטְלָא לוֹן, וְדָא אִיהוּ (שמות ז יח) וְהַדָּגָה אֲשֶׁר בַּיְּאוֹר מֵתָה, וַיִּבְאַשׁ הַיְּאוֹר דָּא אוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ו כג) וְתוֹרָה אוֹר, סָרְחַת לְגַבַּיְיהוּ, וְאִתְּמַר בְּיִשְׂרָאֵל (שמות א כב) כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְּאוֹרָה תַּשְׁלִיכוּהוּ, אוֹר אִיהוּ רָ"ז, הַיְּאוֹרָה בַּת זוּגֵיהּ דְּהַהוּא

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כָּבֵד לֵב פַּרְעֹה, תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה. מִצַּד שֶׁל הַמָּרָה – וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם.

דָּג גָּדוֹל הוּא עֵרֶב רַב, שֶׁהֵם (שֶׁהוּא) רַב הַחוֹבֵל, מִי חוֹבֵל? אֶלָּא גָּדוֹל מִכָּל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, הוּא חוֹבֵל וְהִיא חַבָּלָה, עֵרֶב רַב הֵם בְּנֵי לִילִי"ת הָרְשָׁעָה, שֶׁבָּהֶם חָטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְחִבְּלוּ אֶת בְּשָׂרָם בְּאוֹת הַבְּרִית, הֵם גְּדוֹלִים עֲלֵיהֶם בַּגָּלוּת, וְהֵם דָּגָה לְיִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם זֶה אָמְרוּ זָכַרְנוּ אֶת הַדָּגָה וְכוּ'.

וּבִזְמַן שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הָרַג מֵהֶם רַבִּים, וּבַגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַהֲרֹג אוֹתָם, וְזֶהוּ וְהַדָּגָה אֲשֶׁר בַּיְּאוֹר מֵתָה, וַיִּבְאַשׁ הַיְּאוֹר, זוֹ הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְתוֹרָה אוֹר, סָרְחָה אֲלֵיהֶם, וְנֶאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְּאוֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ. אוֹר הוּא רָ"ז.

אוֹר, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם י כג) וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם, כְּגַוְונָא דָא בְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה (הַיְאוֹרָה) הַזֹּהַר בֵּיהּ הָוָה רָ"ז, דְּאִיהוּ אוֹר דְּפוּרְקָנָא בַּתְרַיְיתָא, לְקַיֵּים (מיכה ז טו) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת, וְדָא אִיהוּ כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאוֹרָה תַּשְׁלִיכוּהוּ, וְכָל הַבַּת תְּחַיּוּן, אִלֵּין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה.

דָּבָר אַחֵר וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל לִבְלוֹעַ אֶת יוֹנָה (יונה ב א), דָּא עֲנִיּוּתָא, דְּאִיהוּ עֶצֶב, וְנוּקְבָא דִּילֵיהּ עִצָּבוֹן, דְּכוּרָא דָּג נוּקְבָא דָּגָה, דָּא הוּא (שם ב) וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל יהו"ה אֱלֹהָי"ו מִמְּעֵי הַדָּגָה, מִכַּפְּנָא דַעֲנִיּוּתָא דְּמָטֵי לְמִעוֹי דְּיִשְׂרָאֵל, בְּהַהוּא זִמְנָא וַיֹּאמֶר יהו"ה לַדָּג וַיָּקִא אֶת יוֹנָה וְגוֹמֵר (שם יא), בְּדוּחֲקָא דְּדָאגָה דִּלְהוֹן דְּדוֹאֲגִין מִן עֲנִיּוּתָא, מִדּוּחֲקָא יִפְקוּן מִן גָּלוּתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמואל

לשון הקודש

הַיְאוֹרָ"ה, בַּת זוּגוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָאוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם, כְּמוֹ כֵן בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה (הַיְאוֹרָה) הַזֹּהַר בּוֹ הָיָה רָ"ז, שֶׁהוּא אוֹר הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, לְקַיֵּם כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת, וְזֶהוּ כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאוֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ, וְכָל הַבַּת תְּחַיּוּן, אֵלֶּה שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

דָּבָר אַחֵר, וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל לִבְלוֹעַ אֶת יוֹנָה, זוֹ עֲנִיּוּת שֶׁהִיא עֶצֶב, וְהַנְּקֵבָה שֶׁלּוֹ עִצָּבוֹן. הַזָּכָר דָּג, הַנְּקֵבָה דָּגָה. זֶהוּ וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל יהו"ה אֱלֹהָי"ו מִמְּעֵי הַדָּגָה, מֵרֶעֶב הָעֹנִי שֶׁמַּגִּיעַ לְמְעֵי יִשְׂרָאֵל. בְּאוֹתוֹ זְמַן וַיֹּאמֶר יהו"ה לַדָּג וַיָּקִא אֶת יוֹנָה וְגוֹמֵר, בַּדֹּחַק שֶׁל הַדְּאָגָה שֶׁלָּהֶם

ב' כב כח) **וְאֶת עַם עָנִי תּוֹשִׁיעַ, דָּא נְבוּאָה דְּיוֹנָה דְּנִתְנַבָּא דְּיִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא בִּדְאָגָה** (ס"א בְּדוּחְקָא) **דַּעֲנִיוּתָא, וּבִימִינָא יִפְקוּן,** (דף נד ע"א) **בְּגִין דְּצַדִּיק חַ"י עָלְמִין אִיהוּ עָנִי דְּאִתְקַשַּׁר בִּימִינָא, דְּאִיהוּ פֶּסַח, כְּגַוְונָא דְּיִשְׂרָאֵל דְּאִתְּמַר בְּהוֹן** (יחזקאל טז ז) **וְאַתְּ עֵרוֹם וְעֶרְיָה, וְהַאי יוֹנָה אִיהִי יוֹנָה דְּתֵיבַת נֹחַ.**

דָּבָר אַחֵר (יונה ב יא) **וַיֹּאמֶר יהו"ה לַדָּג וַיָּקֵא אֶת הַיּוֹנָה אֶל הַיַּבָּשָׁה, קָם סָבָא מִבָּתַר טוּלָא פָּתַח וְאָמַר, וְהַמָּן כִּזְרַע גַּד הוּא** (במדבר יא ז), **מַאי כִּזְרַע גַּד, אֶלָּא גַּד אִיהוּ יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, גְּמוֹ"ל דִּלְיֹ"ם, כִּזְרַע גַּד דָּא יוֹנָה י' וַדַּאי, טִפָּה חִוַּרְתָּא, דְּבֵיהּ אִשְׁתַּלִּים גַּד וְאִתְעֲבִיד גִּיד, וְעַל דָּא הַאי זַרְעָא דְּאִיהִי יו"ד דְּאִיהִי טִפָּה קַדִּישָׁא, אִתְּמַר** (יונה ב יא) **וַיָּקֵא אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבָּשָׁה דְּאִיהִי נוּקְבָא, וּמִמַּה**

לשון הקודש

שֶׁדּוֹאֲגִים מִן הָעֲנִיּוּת, מֵהַדּוֹחַק יֵצְאוּ מִן הַגָּלוּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֶת עַם עָנִי תּוֹשִׁיעַ, זוֹ הַנְּבוּאָה שֶׁל יוֹנָה שֶׁהִתְנַבֵּא שֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת בִּדְאָגָה (בְּדוּחַק) שֶׁל עֹנִי, וּבְיָמִין יֵצְאוּ, מִשּׁוּם שֶׁצַּדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים הוּא עָנִי שֶׁנִּקְשָׁר בְּיָמִין, שֶׁהוּא פֶּסַח, כְּמוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְאַתְּ עֵרוֹם וְעֶרְיָה, וְהַיּוֹנָה הַזּוֹ הִיא הַיּוֹנָה שֶׁל תֵּבַת נֹחַ.

דָּבָר אַחֵר, וַיֹּאמֶר יהו"ה לַדָּג וַיָּקֵא אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבָּשָׁה, קָם זָקֵן מֵאַחַר הַצֵּל, פָּתַח וְאָמַר: וְהַמָּן כִּזְרַע גַּד הוּא, מַה זֶּה כִּזְרַע גַּד? אֶלָּא גַּד הוּא יָמִין וּשְׂמֹאל, גְּמ"ל דִּלְיֹ"ם, כִּזְרַע גַּד זֶה יוֹנָה, י' וַדַּאי, טִפָּה לְבָנָה, שֶׁבּוֹ נִשְׁתַּלֵּם גַּד וְנַעֲשָׂה גִּיד, וְעַל כֵּן הַזֶּרַע הַזֶּה שֶׁהוּא יו"ד, שֶׁהִיא טִפָּה קְדוֹשָׁה, נֶאֱמַר וַיָּקֵא אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבָּשָׁה,

דַּהֲוַת יַבָּשָׁה ה' אִתְקְרִיאַת אֶרֶץ, לְאַפָּקָא זַרְעִין וְאִיבִּין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א י) וַיִּקְרָא אלהי"ם לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ, וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים, דָּא מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה (ירמיה יד ח).

מְקוֹרָא דְּנְבִיעוּ מֵהַהוּא זֶרַע דְּאִתְמַשַּׁךְ מִמּוֹחָא עִלָּאָה, וְהַאי (נ"א וְהַהִיא) טִפָּה אִיהִי י' זְעֵירָא, כַּד נָפְקַת א מִן מוֹחָא דְּאִיהִי חָכְמָה, כָּל סְפִירָה נָטְלַת חֶלְקָהָא, עַד דְּאִתְפַּלִּיגַת לְתֵשַׁע נְקוּדִין, וְכַד נָטִיל כָּל חַד חוּלָקֵיהּ אִשְׁתָּאֲרַת עִשּׂוֹרָא מִכֻּלְּהוּ טִפִּין, דְּנַטִּילַת הַהִיא יַבָּשָׁה דְּאִיהִי עֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת, וּבְגִינָהּ מְעַשְּׂרִין.

וְהַהִיא טִפָּה בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְאָרְכַת, וְאִתְעֲבִידַת זֶרַע ו', דְּכָלִיל שִׁית סִטְרִין, וּכְמָה דְּכָל סְפִירָן נָטְלִין חוּלָקֵיהוֹן מֵהַהוּא טִפָּה,

לשון הקודש

שֶׁהִיא נִקֵּבָה, וּמִמָּה שֶׁהָיְתָה יַבָּשָׁה ה', נִקְרֵאת אֶרֶץ, לְהוֹצִיא זְרָעִים וּפֵרוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים, זֶה מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה.

מְקוֹר הַמַּעְיָן מֵאוֹתוֹ הַזֶּרַע שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַמֹּחַ הָעֶלְיוֹן, וְהַטִּפָּה (הַהִיא) הַזּוֹ הִיא י' קְטַנָּה, כְּשֶׁיּוֹצֵאת א מִן הַמֹּחַ שֶׁהִיא חָכְמָה, כָּל סְפִירָה נוֹטֶלֶת חֶלְקָהּ, עַד שֶׁנֶּחֱלֶקֶת לְתֵשַׁע נְקֻדּוֹת, וּכְשֶׁכָּל אֶחָד נוֹטֵל חֶלְקוֹ, נִשְׁאֶרֶת עֲשִׂירִית מִכָּל הַטִּפּוֹת, שֶׁנּוֹטֶלֶת אוֹתָהּ הַיַּבָּשָׁה שֶׁהִיא עֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת, וּבִשְׁבִילָהּ מְעַשְּׂרִים.

וְאוֹתָהּ הַטִּפָּה מִתְאָרֶכֶת בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְנַעֲשֵׂית זֶרַע ו', שֶׁכּוֹלֵל כָּל

הָכִי נָטִלִין מִזֶּרַע (נ"א מֵהַהוּא זֶרַע) דְּאִיהוּ ו', כַּד אִיהוּ זְעֵיר אִתְעֲבִיד שִׁית, כַּד נָטִיל בְּיו"ד סָלִיק לְשִׁתִּין, שִׁית זִמְנִין עֶשֶׂר, אֲבָל כָּל סְפִירָן כָּל חַד אִיהוּ תֵּשַׁע, וּמַלְכוּת בָּהּ אִשְׁתַּלִּים כָּל חַד לְעֶשֶׂר, וְכֹלָּא אִתְמַשַּׁךְ לְגַבֵּיהּ דְּגִיד דְּאִיהוּ צַדִּיק, וּמִנֵּיהּ לְהַהוּא יַבָּשָׁה, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאָרִיק בָּהּ כֹּלָּא אִתְקְרִיאַת תֵּבַת נֹחַ, וְרָזָא דְּמִלָּה וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי (בראשית ח יג), מַה דַּהֲוָת ה' יַבָּשָׁה, אִתְעֲבִידַת הֵ"א הַשְּׁבִיעִי, וְדָא אִיהוּ וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, וַתָּנַח וַדַּאי בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, וְדָא אִיהוּ גִיד צַדִּיק חַ"י עָלְמִין, בְּגִין דְּמִנֵּיהּ נָפִיק זֶרַע לְהַאי יַבָּשָׁה.

וְכָל מָאן דְּאַפִּיק הַאי זֶרַע דְּאִיהוּ נְבִיעוּ מִלְּעֵילָא דְּלָא בְהַאי יַבָּשָׁה, גָּרִים פְּרוּדָא בְהַהוּא נְבִיעוּ, כַּבְיָכוֹל כְּאִלּוּ אִתְפַּסַּק נְבִיעוּ דִשְׁכִינְתָּא,

לשון הקודש

שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים, וּכְמוֹ שֶׁכָּל הַסְּפִירוֹת נוֹטְלוֹת חֶלְקָם מֵאוֹתָהּ טִפָּה, כָּךְ נוֹטְלִים מֵהַזֶּרַע (מֵאוֹתוֹ זֶרַע) שֶׁהוּא ו', כְּשֶׁהוּא קָטָן נַעֲשֶׂה שֵׁשׁ, כְּשֶׁנוֹסֵעַ בַּיו"ד עוֹלֶה לְשִׁשִּׁים, שֵׁשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר, אֲבָל כָּל הַסְּפִירוֹת, כָּל אַחַת הִיא תֵּשַׁע, וּבַמַּלְכוּת מִשְׁתַּלֶּמֶת כָּל אַחַת לְעֶשֶׂר, וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ לַגִּיד שֶׁהוּא צַדִּיק, וּמִמֶּנּוּ לְאוֹתָהּ יַבָּשָׁה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמֵּרִיק בָּהּ הַכֹּל, נִקְרֵאת תֵּבַת נֹחַ, וְסוֹד הַדָּבָר – וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי. מַה שֶּׁהָיְתָה ה' יַבָּשָׁה, נַעֲשֵׂית הֵ"א הַשְּׁבִיעִי, וְזֶהוּ וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, וַתָּנַח וַדַּאי בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, וְזֶהוּ גִיד צַדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים, בִּגְלַל שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצֵא זֶרַע לַיַּבָּשָׁה הַזּוֹ.

וְכָל מִי שֶׁמּוֹצִיא הַזֶּרַע הַזֶּה שֶׁהוּא הַמַּעְיָן מִלְּמַעְלָה שֶׁלֹּא בַּיַּבָּשָׁה הַזּוֹ, גּוֹרֵם פֵּרוּד בְּאוֹתוֹ מַעְיָן, כִּבְיָכוֹל כְּאִלּוּ נִפְסָק מַעְיַן

וְיִתְרַבָּה נְבִיעוּ דְסִטְרָא אָחֳרָא, דְּאִינוּן מֵי טוֹפָנָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ז יט) וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל הָאָרֶץ, בְּהַהוּא זִמְנָא דְלֵית נְבִיעוּ בְּהַהִיא יַבָּשָׁה דְהִיא כְּבֵדָה, אִתְעֲבִידַת קַלָּה, לְאִסְתַּלְקָא מֵעַל יִשְׂרָאֵל, וְאִתְּמַר בָּהּ (שם יז) וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ, וְלָא נָחֲתַת עַד יַרְחָא שְׁבִיעָאָה, דְּאִתְמְלִיאַת בְּזַכְוָון דִּילָהּ וְאִיהִי כְּבֵדָה נָחֲתַת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ח ד) וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, דְּאִיהוּ תִּשְׁרִי דְרוֹעָא שְׁמָאלָא, דְּאִי הֲוֹוּ נָפְקִין בֵּיהּ יִפְקוּן בְּמִיתָה, וְלָא יִשְׁתָּאֲרוּן אֶלָּא חַד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה, חַד מֵעִיר כְּגוֹן נֹחַ, וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה כְּגוֹן שֵׁם וְיֶפֶת, וּמֵאָחֳרִנִין שְׁנַיִם שְׁנַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה, מֵאִינוּן עַמֵּי הָאָרֶץ דְּדַמְיָין לִבְעִירָן וְעוֹפִין וְחֵיוָון, וְאִלֵּין אִינוּן דְּאוֹקִרִין יָמִים טוֹבִים וְחַגִּין, דְּאִינוּן שְׁנַיִם שְׁנַיִם תְּרֵין יוֹמִין חַד דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְחַד דְּשָׁבוּעוֹת, תְּרֵין

לשון הקודש

הַשְּׁכִינָה, וְיִתְרַבֶּה הַמַּעְיָן שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר שֶׁהֵם מֵי הַמַּבּוּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל הָאָרֶץ, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁאֵין נְבִיעָה בְּאוֹתָהּ יַבָּשָׁה שֶׁהִיא כְּבֵדָה, נַעֲשֵׂית קַלָּה, לְהִסְתַּלֵּק מֵעַל יִשְׂרָאֵל, וְנֶאֱמַר בָּהּ וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ, וְלֹא יוֹרֶדֶת עַד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, כְּשֶׁנִּתְמַלֵּאת בַּזְּכֻיּוֹת שֶׁלָּהֶם, וְהִיא כְּבֵדָה יוֹרֶדֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, שֶׁהוּא תִּשְׁרִי, זְרוֹעַ שְׂמֹאל, שֶׁאִם הָיוּ יוֹצְאִים בּוֹ, יֵצְאוּ בְּמִיתָה, וְלֹא יִשָּׁאֲרוּ אֶלָּא אֶחָד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה. אֶחָד מֵעִיר כְּמוֹ נֹחַ, וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה כְּמוֹ שֵׁם וְיֶפֶת, וּמֵאֲחֵרִים שְׁנַיִם שְׁנַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה, מֵאוֹתָם עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁדּוֹמִים לִבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת וְעוֹפוֹת, וְאֵלּוּ הֵם שֶׁמּוֹקִירִים יָמִים

יוֹמִין דְּפוּרִים, שִׁבְעָה שִׁבְעָה אִלֵּין שִׁבְעָה יוֹמִין דְּפִסְחָא, וְשִׁבְעָה יוֹמִין דְּסֻכּוֹת, אוֹ דְּמִתְפַּלְּלִין חַ"י בִּרְכָאָן דִּצְלוֹתָא בְּכָל יוֹמָא. (דף נד ע"ב) דְּסָלְקִין לְחוּשְׁבַּן שְׁנַיִם שְׁנַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה חַ"י.

אוֹ אִלֵּין דַּהֲווֹ נָטְרִין י' דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית מִילָה דְּאִיהוּ לִשְׁמוֹנָה דְּכֹלָּא חַ"י, אוֹ אִלֵּין דְּמַנְחָן תְּפִלֵּי בְּכָל יוֹמָא דְּאִינוּן אוֹת י', כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות יג טז) וְהָיָה לְאוֹת וכו', וַהֲווֹ קָשְׁרִין לֵיהּ בְּח' בָּתֵּי דִּתְפִלֵּי, דְּאִינוּן ד' בָּתֵּי דִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, וְאַרְבַּע פַּרְשִׁיָּין דִּתְפִלִּין דְּיָד, אוֹ אִינוּן דְּנָטְרִין אוֹת י' שַׁבָּת בִּתְחוּמָא דִּילֵיהּ דְּאִיהוּ ח', תְּרֵי אַלְפֵּי אַמִּין לְכָל סִטְרָא, וְכֹלָּא חַ"י, לְאִלֵּין אִינוּן מְקַבְּלִין בִּתְשׁוּבָה, דְּאִיהִי תֵּיבַת נֹחַ יוֹם הַכִּפּוּרִים.

לשון הקודש

טוֹבִים וְחַגִּים, שֶׁהֵם שְׁנַיִם שְׁנַיִם, שְׁנֵי יָמִים, אֶחָד שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְאֶחָד שֶׁל שָׁבוּעוֹת, שְׁנֵי יָמִים שֶׁל פּוּרִים. שִׁבְעָה שִׁבְעָה, אֵלּוּ שִׁבְעָה יָמִים שֶׁל פֶּסַח, וְשִׁבְעָה יָמִים שֶׁל סֻכּוֹת, אוֹ שֶׁמִּתְפַּלְּלִים שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה בְּכָל יוֹם שֶׁעוֹלוֹת לְחֶשְׁבּוֹן שְׁנַיִם שְׁנַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה – שְׁמוֹנֶה עָשָׂר.

אוֹ אֵלּוּ שֶׁהָיוּ שׁוֹמְרִים י' שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית מִילָה, שֶׁהוּא לִשְׁמוֹנָה, שֶׁהַכֹּל שְׁמוֹנָה עָשָׂר, אוֹ אֵלּוּ שֶׁמְּנִיחִים תְּפִלִּין בְּכָל יוֹם שֶׁהֵם אוֹת י', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה לְאוֹת כו', וְהָיוּ קוֹשְׁרִים אוֹתוֹ בְּח' בָּתֵּי תְּפִלִּין, שֶׁהֵם ד' בָּתֵּי הַתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וְאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד, אוֹ אוֹתָם שֶׁשּׁוֹמְרִים הָאוֹת י' שַׁבָּת בַּתְּחוּם שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא ח', אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל צַד, וְהַכֹּל שְׁמוֹנָה עָשָׂר, אֶת אֵלּוּ הֵם מְקַבְּלִים בִּתְשׁוּבָה, שֶׁהִיא תֵּבַת נֹחַ יוֹם הַכִּפּוּרִים.

אֲבָל לְאָחֲרָנִין לָא יְקַבֵּל לוֹן בִּתְיוּבְתָּא, וְאִם יִפְּקוּן בְּיוֹמָא דְּדִינָא, אִלֵּין דְּלָא הֲווֹ נָטְרִין, אִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית ז כא) וַיִּגְוַע כָּל בָּשָׂר הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ, וְאִלֵּין אִתְקְרִיאוּ רְשָׁעִים גְּמוּרִים דְּנִדּוֹנִין לְאַלְתַּר לְמִיתָה, דִּבְהוֹן בְּשִׁית יוֹמִין הֲוַת שְׁכִינְתָּא מִתְּתַרְכָא הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ח ט) וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ, וְאִלֵּין אִינּוּן יוֹמִין דְּחוֹל.

צַדִּיקִים גְּמוּרִים אִלֵּין אִינּוּן דְּנָטְרִין חַ"י וְשַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר וַתָּשָׁב אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב וְדָא עַרְבֵי שַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין, דִּשְׁכִינְתָּא קָא אַתְיָא לְשַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ בְּגִין דְּאִינּוּן קֹדֶשׁ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ירמיה ב ג) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהו"ה, וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיהו"ה אלהיכ"ם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם (דברים ד ד).

לשון הקודש

אֲבָל אֶת הָאֲחֵרִים לֹא יְקַבֵּל בִּתְשׁוּבָה, וְאִם יֵצְאוּ בְּיוֹם הַדִּין, אֵלּוּ שֶׁלֹּא הָיוּ שׁוֹמְרִים, נֶאֱמַר בָּהֶם וַיִּגְוַע כָּל בָּשָׂר הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ, וְאֵלּוּ נִקְרָאִים רְשָׁעִים גְּמוּרִים שֶׁנִּדּוֹנִים לְאַלְתַּר לְמִיתָה, שֶׁבָּהֶם בְּשִׁשָּׁה יָמִים הָיְתָה שְׁכִינָה מִגֹּרֶשֶׁת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ, וְאֵלּוּ הֵם יָמִים שֶׁל חֹל.

צַדִּיקִים גְּמוּרִים אֵלּוּ הֵם שֶׁשּׁוֹמְרִים חַ"י וְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַתָּשָׁב אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב, וְזֶה עַרְבֵי שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, שֶׁשְּׁכִינָה בָּאָה לִשְׁרוֹת עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם שֶׁהֵם קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהו"ה, וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיהו"ה אֱלֹהֵיכֶ"ם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

וְאִינּוּן צַדִּיקִים גְּמוּרִים דְּנִכְתָּבִין וְנֶחֱתָמִין לְאַלְתַּר לְחַיִּים, וּכְתִיבִין בְּסִפְרָא דְחַיֵּי, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וּבְסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וכו', בֵּינוֹנִיִּים דְּכְלִילָן מֵחוֹל וְקֹדֶשׁ תַּלְיָין עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דְתֵיבַת נֹחַ, אִם תַּיְיבִין בִּתְיוּבְתָּא יְקַבֵּל לוֹן וְיִכָּתְבוּן לְחַיֵּי, וְאִם לָאו יִכָּתְבוּן לְמִיתָה עִם אָחֲרָנִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית ז כא) **וַיִּגְוַע כָּל בָּשָׂר וכו', וּבֵינוֹנִיִּים בְּגִין דְּאִית בְּהוֹן פִּקּוּדִין וְחוֹבִין, אִתְּמַר בְּהוֹן** (שם ו יט) **וּמִכָּל הָחַי מִכָּל בָּשָׂר וכו', מִכָּל הָחַי מִסִּטְרָא דְזַכְוָון, מִכָּל בָּשָׂר מִסִּטְרָא דְחוֹבִין.**

(וְעוֹד דִּבְזִמְנָא דְיֵיתֵי מְשִׁיחָא כָּל אִינּוּן דְּנַטְרוּ אוֹת בְּרִית יְשֵׁזִיב יַתְהוֹן מִמּוֹתָנָא, דִּבְהַהוּא זִמְנָא יִתְבַּטֵּל מוֹתָנָא, דַּהֲווֹ מִתְנַבְּאִין אִינּוּן נְבִיאַיָּא דְאַסְפַּקְלַרְיָא דְלָא נַהֲרָא דְלָא יִשְׁתָּאֲרוּן אֶלָּא חַד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה, כְּגוֹן הַהוּא דִכְתִיב (שם ז ט) שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ אֶל נֹחַ, וְאִית מָאן דְּאָמַר שִׁבְעָה שִׁבְעָה מִסִּטְרָא דְבַת שֶׁבַע, וְאִלֵּין אִינּוּן חַד מֵעִיר,

לשון הקודש

וְהֵם צַדִּיקִים גְּמוּרִים שֶׁנִּכְתָּבִים וְנֶחְתָּמִים לְאַלְתַּר לְחַיִּים, וּכְתוּבִים בְּסֵפֶר הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבְסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְכוּ'. הַבֵּינוֹנִיִּים שֶׁכְּלוּלִים מֵחֹל וְקֹדֶשׁ, תְּלוּיִים עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁהוּא כְּמוֹ תֵּבַת נֹחַ, וְאִם שָׁבִים בִּתְשׁוּבָה, יְקַבֵּל אוֹתָם וְיִכָּתְבוּ לְחַיִּים, וְאִם לֹא, יִכָּתְבוּ לְמִיתָה עִם הָאֲחֵרִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיִּגְוַע כָּל בָּשָׂר וְכוּ', וְהַבֵּינוֹנִיִּים, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מִצְוֹות וַעֲבֵרוֹת, נֶאֱמַר בָּהֶם וּמִכָּל הָחַי מִכָּל בָּשָׂר וְכוּ', מִכָּל הָחַי – מִצַּד שֶׁל הַזְּכֻיּוֹת, מִכָּל בָּשָׂר – מִצַּד הָעֲבֵרוֹת.

וְעוֹד, שֶׁבִּזְמַן שֶׁיָּבֹא הַמָּשִׁיחַ, כָּל אֵלּוּ שֶׁשָּׁמְרוּ אוֹת הַבְּרִית, יַצִּיל אוֹתָם מִמַּגֵּפָה, שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן תִּתְבַּטֵּל הַמַּגֵּפָה, שֶׁהָיוּ מִתְנַבְּאִים אוֹתָם נְבִיאִים שֶׁל הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה, שֶׁלֹּא יִשָּׁאֲרוּ אֶלָּא אֶחָד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה, כְּמוֹ אוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ אֶל נֹחַ, וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שִׁבְעָה שִׁבְעָה, מִצַּד שֶׁל

נֹחַ דָּא שַׁבָּת, דְּבֵיהּ נְיָיחָא דְיָרִית לָהּ צַדִּיק, שְׁנַיִם שְׁנַיִם תְּרֵין יוֹמִין חַד דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְחַד דְּיוֹם הַדִּין, דְּתִנְיָינָא אִיהוּ מִסָּפֵק וְיוֹמָא חֲדָא דְיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְיוֹמָא חֲדָא דְשָׁבוּעוֹת, וְשִׁבְעָה שִׁבְעָה אִינוּן שִׁבְעָה יוֹמֵי דְסֻכּוֹת וְשִׁבְעָה יוֹמֵי דְפִסְחָא, דְמָאן דְּנָטִיר אִינוּן יוֹמִין עָתִיד לְאִשְׁתֵּזָבָא בְּגָלוּתָא).

וּבְגִין דְּגַלֵּי כָּל דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, שָׁאִיל רַחֲמֵי עֲלַיְיהוּ, וּמָסַר גַּרְמֵיהּ לְמִיתָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות לב לב) **וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ, וּבְפִיּוּסָא דִילֵיהּ אִדַּבַּק בְּמַלְכָּא, וַאֲחִיד בִּדְרוֹעָא דִימִינָא וְאָמַר** (שם יג) **זְכוֹר לְאַבְרָהָם, וּלְבָתַר אֲחִיד בִּשְׂמָאלָא וְאָמַר זְכוֹר לְיִצְחָק, וּלְבָתַר אֲחִיד בְּגוּפָא וְאָמַר** (שם) **וּלְיִשְׂרָאֵל, וְאָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִלֵּין בֵּינוֹנִים לְגַבַּיְיהוּ תַּמָּה זְכוּת אָבוֹת, כֵּיוָן דְּלָא תָּאבוּ בִתְיוּבְתָּא הָא אִינוּן כִּרְשָׁעִים גְּמוּרִים וְאִם תָּאבִין בִּתְיוּבְתָּא אִתְּמַר לְגַבַּיְיהוּ חָלָה זְכוּת**

לשון הקודש

בַּת שֶׁבַע, וְאֵלּוּ הֵם אֶחָד מֵעִיר. נֹחַ זֶה שַׁבָּת, שֶׁבּוֹ מְנוּחָה שֶׁיּוֹרֵשׁ אוֹתָהּ הַצַּדִּיק, שְׁנַיִם שְׁנַיִם, שְׁנֵי יָמִים, אֶחָד שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְאֶחָד שֶׁל יוֹם הַדִּין, שֶׁהַשֵּׁנִי הוּא מִסָּפֵק, וְיוֹם אֶחָד שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְיוֹם אֶחָד שֶׁל שָׁבוּעוֹת, וְשִׁבְעָה שִׁבְעָה הֵם שִׁבְעָה יְמֵי סֻכּוֹת וְשִׁבְעַת יְמֵי פֶּסַח, שֶׁמִּי שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹתָם יָמִים עָתִיד לְהִנָּצֵל בַּגָּלוּת].

וּמִשּׁוּם שֶׁגִּלָּה כָּל זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, בִּקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים וּמָסַר עַצְמוֹ לְמִיתָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִّפְרְךָ, וּבַפִּיּוּס שֶׁלּוֹ נִדְבַּק בַּמֶּלֶךְ, וְאָחַז בִּזְרוֹעַ יָמִין, וְאָמַר זְכֹר לְאַבְרָהָם, וְאַחַר כָּךְ אָחַז בִּשְׂמֹאל וְאָמַר זְכֹר לְיִצְחָק, וְאַחַר כָּךְ אָחַז בַּגּוּף וְאָמַר וּלְיִשְׂרָאֵל, וְאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַבֵּינוֹנִיִּים הַלָּלוּ, אֲלֵיהֶם תַּמָּה זְכוּת הָאָבוֹת, כֵּיוָן שֶׁלֹּא שָׁבוּ בִתְשׁוּבָה, הֲרֵי הֵם כִּרְשָׁעִים גְּמוּרִים, וְאִם שָׁבִים בִּתְשׁוּבָה, נֶאֱמַר אֲלֵיהֶם חָלָה

אָבוֹת, וּבְגִין דְּלָא יִתְאַבִּידוּ אִלֵּין בֵּינוֹנִיִּים אָמַר מֹשֶׁה וְכִי יֵמָרוּן בְּנֵי עָלְמָא דַּאֲנָא כְּנֹחַ דְּלָא בָּעָא רַחֲמֵי עַל דָּרֵיהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא מָסַר גַּרְמֵיהּ עֲלַיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא.

וּבְגִין דָּא עָתִיד רַעְיָא מְהֵימְנָא לְמֶהֱוֵי בְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה, וּבֵיהּ יִתְקַיֵּים (ישעיה נג ה) וְהוּא מְחוֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ, אִתְעֲבִיד חוֹל בְּגִינַיְיהוּ, מְדוּכָּא בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּמַכְתְּשִׁין דְּיִסּוּרִין דַּעֲנִיוּתָא, בְּכַמָּה דוֹחֲקִין דְּסָבִיל עֲלַיְיהוּ, וּבְגִינֵיהּ (שמות לב ד) וַיִּנָּחֶם יהו"ה עַל הָרָעָה וְגוֹמֵר, וְהֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה נג ה) וּבַחֲבוּרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ, וּבְגִינֵיהּ שְׁמוּאֵל הוֹחֶה לְבֵינוֹנִיִּים דְּאִיהִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְיָמִין מְקָרֵב לוֹן בִּתְיוּבְתָּא דְּאִיהוּ פֶּסַח, (דף נה ע"א) דְּרוֹעָא יְמִינָא לְקַבֵּל שָׂבִים, וְיוֹקִים לוֹן מִנְּפִילוּ דִּלְהוֹן וַאֲחִיד בִּידֵיהוֹן, וְיֵימִי לוֹן קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלָם, וּבְשָׁבוּעוֹת יִפְקוּן בִּזְכוּתָא דְּמֹשֶׁה דְּאִיהוּ מַתַּן תּוֹרָה

לשון הקודש

זְכוּת אָבוֹת, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יֹאבְדוּ הַבֵּינוֹנִיִּים הַלָּלוּ, אָמַר מֹשֶׁה, וְכִי יֹאמְרוּ בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁאֲנִי כְּמוֹ נֹחַ שֶׁלֹּא בִקֵּשׁ רַחֲמִים עַל דּוֹרוֹ? בְּאוֹתוֹ זְמַן מָסַר עַצְמוֹ עֲלֵיהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא.

וּמִשּׁוּם זֶה עָתִיד הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן לִהְיוֹת בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה, וּבוֹ יִתְקַיֵּם וְהוּא מְחוֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ, נַעֲשָׂה חֹל בִּגְלָלָם, מְדֻכָּא בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ, בְּמַכּוֹת שֶׁל יִסּוּרִים שֶׁל עֲנִיּוּת, בְּכַמָּה דְּחָקִים שֶׁסּוֹבֵל עֲלֵיהֶם, וּבִגְלָלוֹ וַיִּנָּחֶם יהו"ה עַל הָרָעָה וְגוֹמֵר, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבַחֲבוּרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ, וּבִגְלָלוֹ שְׁמוּאֵל הוֹחֶה אֶת הַבֵּינוֹנִיִּים, שֶׁהִיא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְיָמִין מְקָרֶבֶת אוֹתָם בִּתְשׁוּבָה, שֶׁהוּא פֶּסַח, זְרוֹעַ יָמִין לְקַבֵּל שָׁבִים, וְיָקִים אוֹתָם מִנְּפִילָתָם וְאוֹחֵז בִּידֵיהֶם,

רַחֲמֵי, וְגַלִּי לוֹן סֵפֶר תּוֹרָה, וְיִתְכַּנְּשׁוּן לִירוּשְׁלֵם, וְתֵרָאֶה הַיַּבֶּשֶׁת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, וְרַחֲמֵי עַל בְּנוֹי, וּבֵיהּ (דברים לב יא) כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ, מָאן קִנּוֹ יְרוּשְׁלֵם קִנּוֹ (לִשְׁכִינְתָּא).

בְּהַהוּא זִמְנָא שׁוֹפָ"ר מְהוּפָּ"ך קַדְמָ"א זָקֵף קָטָ"ן, אִתְהַפַּךְ מֶמְשָׁלָה דְּאוּמִין דְּעָלְמָא, וְיִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן מִזַּרְעָא דְהַהוּא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית לב יא) קָטַנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים אִסְתַּלַּק וְאִזְדַּקַּף, וְאִתְּמַר בֵּיהּ זָקֵ"ף גָּדוֹ"ל, בִּימִינָא אִסְתַּלְּקוּ מִן גָּלוּתָא, בְּגִין דְּמוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה דְּדַרְגֵּיהּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ שָׁבוּעוֹת.

וּבֵיהּ מַאֲרִי"ךְ טַרְחָ"א, בֵּיהּ מַאֲרִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ אֶרֶךְ אַפַּיִם עַל בֵּינוֹנִיִּים, וְטָרַח בְּגִינַיְיהוּ, לְקַיְּמָא וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ (ישעיה נד

לשון הקודש

וְיֹאמַר לָהֶם קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַיִם, וּבְשָׁבוּעוֹת יֵצְאוּ בִּזְכוּת מֹשֶׁה, שֶׁמַּתַּן תּוֹרָה הוּא רַחֲמִים, וּמְגַלֶּה לָהֶם סֵפֶר תּוֹרָה, וְיִתְכַּנְּסוּ לִירוּשָׁלַיִם, וְתֵרָאֶה הַיַּבֶּשֶׁת, מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, וְרַחֲמִים עַל בָּנָיו, וּבוֹ כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ. מִי זֶה קִנּוֹ? יְרוּשָׁלַיִם קִנּוֹ (לִשְׁכִינָה).

בְּאוֹתוֹ זְמַן שׁוֹפָ"ר מְהֻפָּ"ךְ קַדְמָ"א זָקֵ"ף קָטָ"ן, מִתְהַפֶּכֶת מֶמְשֶׁלֶת אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מִזֶּרַע אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ קָטַנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים, מִתְעַלֶּה וּמִזְדַּקֵּף, וְנֶאֱמַר בּוֹ זָקֵ"ף גָּדוֹ"ל, בִּימִין הִתְעַלּוּ מִן הַגָּלוּת, בִּגְלַל שֶׁמּוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה, שֶׁדַּרְגָּתוֹ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא שָׁבוּעוֹת.

וּבוֹ מַאֲרִי"ךְ טַרְחָ"א, בּוֹ מַאֲרִיךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא אֶרֶךְ אַפַּיִם עַל הַבֵּינוֹנִיִּים וְטוֹרֵחַ בִּשְׁבִילָם, לְקַיֵּם

ז), וּבֵיהּ יִפְקוֹן עַל יְדָא דְהַהוּא דְאִתְיַיהִיב אוֹרַיְתָא עַל יְדֵיהּ בְּשָׁבוּעוֹת, דְּאָזִיל לִימִינָא דְהַיְינוּ פֶּסַח, בְּהַהִיא זִמְנָא אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה (שמות טו א), וּבַסְּכוֹת וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם (בראשית לג יח), שָׁלֵם בְּגוּפֵיהּ, שָׁלֵם בְּמָמוֹנֵיהּ, וְאִסְתַּחַר בְּשִׁבְעָה עֲנָנֵי יְקָר כְּגַוְונָא דְקַדְמֵיתָא כַּד נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לְקַיֵּים כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וְגוֹמֵר (מיכה ז טו).

וְרַשְׁיעַיָּא דְאִינוּן עֵרֶב רַב אִתְמַר בְּהוֹן סו"ף פָּסוּ"ק, דְּאִינוּן מִזַּרְעָא דַעֲמָלֵק דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות יז טו) וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּס י"ה, וְאִינוּן חָמֵשׁ מִינִים עֲמָלֵקִים גִּבּוֹרִים נְפִילִים עֲנָקִים רְפָאִים, דְּכֻלְּהוּ מִסְתַּלְּקִין וּמִתְגַּבְּרִין עַל יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ז יח) וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם וַיִּרְבּוּ מְאֹד עַל הָאָרֶץ, אַרְבַּע זִמְנִין כְּתִיב וַיִּגְבְּרוּ וְגָבְרוּ, לָקֳבֵל אַרְבַּע גַּלְוָון, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר סו"ף פָּסוּ"ק, דְּפָסִיק

לשון הקודש

וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךָ, וּבוֹ יֵצְאוּ עַל יַד אוֹתוֹ שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה עַל יָדוֹ בְּשָׁבוּעוֹת, שֶׁהוֹלֵךְ לִימִין שֶׁהַיְנוּ פֶּסַח. בְּאוֹתוֹ זְמַן אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, וּבְסֻכּוֹת וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם, שָׁלֵם בְּגוּפוֹ, שָׁלֵם בְּמָמוֹנוֹ, וּמְקֻף בְּשִׁבְעָה עֲנָנֵי כָבוֹד כְּבָרִאשׁוֹנָה כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לְקַיֵּם כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וְגוֹמֵר.

וְהָרְשָׁעִים, שֶׁהֵם עֵרֶב רַב, נֶאֱמַר בָּהֶם סו"ף פָּסוּ"ק, שֶׁהֵם מִזַּרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּס יָ"ה, וְהֵם חֲמִשָּׁה מִינִים: עֲמָלֵקִים, גִּבּוֹרִים, נְפִילִים, עֲנָקִים, רְפָאִים, שֶׁכֻּלָּם מִתְעַלִּים וּמִתְגַּבְּרִים עַל יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם וַיִּרְבּוּ מְאֹד עַל הָאָרֶץ. אַרְבַּע פְּעָמִים כָּתוּב וַיִּגְבְּרוּ

לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְסוֹף יוֹמַיָּא מֵעָלְמָא. (דף נה ע"א).

תִּקּוּנָא עֶשְׂרִין, וְחַד וְעֶשְׂרִין

וּבְהַהוּא זִמְנָא הַקָּטֹן יִהְיֶה לָאֶלֶף (ישעיה ס כב) **מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם** (שם) **מִסִּטְרָא דִימִינָא, אֲנִי יהו"ה בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה** (שם) **מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וּמִיָּד יִתְפַּסְקוּן עֲמָלֵקִים מִן עָלְמָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְתִיב עַל כָּרְסְיֵיהּ, וְדָא אִיהוּ שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ אַתְנָ"ח יְתִי"ב, בְּהַהוּא זִמְנָא דְיִתְמַחוּן עֲמָלֵקִים מֵעָלְמָא, יְהֵא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָח נְיָיחָא לְיִשְׂרָאֵל, וְיָתִיב עַל כָּרְסְיֵיהּ, כְּמָה דְאִתְּמַר בֵּיהּ** (דניאל ז ט) **וְעַתִּיק יוֹמִין יָתִיב, לְבוּשֵׁהּ כִּתְלָג חִוָּר, לְקַיְּימָא אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ** (ישעיה א יח).

לשון הקודש

וְגָבְרוּ, כְּנֶגֶד אַרְבַּע גָּלְיוֹת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר סו"ף פְּסוּ"ק, שֶׁמַּפְסִיק אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְסוֹף הַיָּמִים מִן הָעוֹלָם.

תִּקּוּנָא עֶשְׂרִין, וְחַד וְעֶשְׂרִין

וּבְאוֹתוֹ זְמַן הַקָּטֹן יִהְיֶה לָאֶלֶף – מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם – מִצַּד הַיָּמִין, אֲנִי יהו"ה בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה – מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּמִיָּד יִפָּסְקוּ הָעֲמָלֵקִים מִן הָעוֹלָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יֵשֵׁב עַל כִּסְאוֹ, וְזֶהוּ שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ אַתְנָ"ח יְתִי"ב, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיִּמָּחוּ עֲמָלֵקִים מִן הָעוֹלָם, יִהְיֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָח מְנוּחָה לְיִשְׂרָאֵל וְיוֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, וְעַתִּיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב, לְבוּשוֹ כְּשֶׁלֶג לָבָן. לְקַיֵּם אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ.

וּלְגַבֵּי עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל כְּתִיב (דניאל ז ט) **כָּרְסְיֵיהּ שְׁבִיבִין דִּי נוּר,** (ס"א רוֹמִי) **וּמֵאִינּוּן שְׁבִיבִין דְּכָרְסְיֵיהּ אוֹקְדוּן כָּל טַעֲוָון דִּילְהוֹן, גַּלְגּוּלוֹהִי נוּר דָּלִיק, דְּנָחֲתִין מִנֵּיהּ עֶשֶׂר גַּלְגַּלִּין מִסִּטְרָא דְאָת י', וּשְׁבִיבִין מִסִּטְרָא דְאָת ה', תְּרֵין אַתְוָון יִתְעָרוּן בְּנוּרָא לְאוֹקָדָא טַעֲוָון דִּילְהוֹן, בְּהַהוּא זִמְנָא** (ישעיה א לא) **וְהָיָה הֶחָסֹן לִנְעוֹרֶת וכו'.**

בְּהַהוּא זִמְנָא סָלִיק ו' עַל דַּרְגָּא דִילֵיהּ דְּאִיהוּ שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, וְדָא אִיהוּ דַרְגָּ"א, תְּרֵ"י טַעֲמֵ"י, מַאי תְּרֵ"י טַעֲמֵ"י, אֶלָּא בָּתַר דְּסָלִיק לְדַרְגֵּיהּ יֵימַר לְיִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי (בראשית כז ד)**, מִפִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה דְכִלִּילָן בְּה' דְּאַבְרָהָם, דְּכִלִּיל רְמַ"ח פִּקּוּדִין, דְּבְהוֹן אִתְקְרִיב ה' לְגַבֵּי ו', וְקָרְבָּנָא דָא אִיהוּ קְרִיבוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם שְׁכִינְתֵּיהּ.**

לשון הקודש

וּלְגַבֵּי עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל כָּתוּב, כִּסְאוֹתָיו שְׁבִיבֵי אֵשׁ, (רומי) וּמֵאוֹתָם שְׁבִיבִים שֶׁל כִּסְאוֹ יִשָּׂרְפוּ כָּל גִּלּוּלֵיהֶם, גַּלְגַּלָּיו אֵשׁ בּוֹעֶרֶת, שֶׁיּוֹרְדִים מִמֶּנּוּ עֲשָׂרָה גַּלְגַּלִּים מִצַּד שֶׁל הָאוֹת י', וּשְׁבִיבִים מִצַּד שֶׁל הָאוֹת ה', שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת יִתְעוֹרְרוּ בָּאֵשׁ לִשְׂרֹף אֶת גִּלּוּלֵיהֶם. בְּאוֹתוֹ זְמַן וְהָיָה הֶחָסֹן לִנְעֹרֶת וְכוּ'.

בְּאוֹתוֹ זְמַן עוֹלֶה ו' עַל דַּרְגָּתוֹ שֶׁהִיא שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, וְזוֹהִי דַרְגָּ"א, תְּרֵי טַעֲמֵ"י, מַה זֶּה תְּרֵי טַעֲמֵ"י? אֶלָּא אַחַר שֶׁעוֹלֶה לְדַרְגָּתוֹ, יֹאמַר לְיִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי, מִמִּצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁכְּלוּלוֹת בַּה' שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁכּוֹלֵל רְמַ"ח מִצְוֹת שֶׁבָּהֶם מִתְקָרֶבֶת ה' אֶל ו', וְקָרְבָּן זֶה הוּא קֵרוּב שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

בְּכָל אֲתַר וַאֲתַר (נ"א אֵבֶר וְאֵבֶר) **קְרִיבוּ י"ה, ה' חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים לִבְרִיאַת עוֹלָם, ו' אֶלֶף הַשִּׁשִּׁי בְּרַמַ"ח, וּבִשְׁמָאלָא דְתַמָּן לִבָּא יִטּוֹל נוּקְמִין מֵאוּמִין דְּעָלְמָא, וְרָזָא דְמִלָּה** (ישעיה סג) **כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי, וַדַּאי אִתְכְּלִילָן בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה אִתְיְיהִיבוּ מִימִינָא, וּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה מִשְּׂמָאלָא, וְאִלֵּין אִינּוּן תְּרֵי"ו טַעֲמֵי"ו, וּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה אִינּוּן מַאֲכָלִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה פַּרְנָסָה לְסמא"ל לְמָאן דְּעָבַר עֲלַיְיהוּ.**

(וְאִלֵּין הֲוָה קְרִיב) (נ"א אַקְדִּים) (נ"א וּבְאִלֵּין מִתְקָרֵב) **עֵשָׂו לְיִצְחָק וְאָמַר לֵיהּ יָקֻם אָבִי וְיֹאכַל מִצֵּיד בְּנוֹ** (בראשית כז לא), **וְסמא"ל בְּגִינַיְיהוּ הֲוָה אַקְדִּים** (נ"א קָרִיב) **לִשְׂמָאלָא, לְאַטְעָמָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵחוֹבִין דִּבְנוֹי דְּאִינּוּן מַאֲכָלִין מְרִירָן, דִּבְגִינַיְיהוּ אִתְּמַר** (מלאכי א ג) **וְאֶת עֵשָׂו שָׂנֵאתִי, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא מִתַּמָּן**

לשון הקודש

הוּא עִם שְׁכִינָתוֹ.

בְּכָל מָקוֹם וּמָקוֹם (אֵיבָר וְאֵיבָר) קֵרוּב שֶׁל י"ה, ה' חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים לִבְרִיאַת עוֹלָם, ו' אֶלֶף הַשִּׁשִּׁי בְּרַמַ"ח, וּבִשְׂמֹאל, שֶׁשָּׁם הַלֵּב, יִטֹּל נְקָמוֹת מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְסוֹד הַדָּבָר – כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי, וַדַּאי נִכְלָלִים בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁמִּצְוּוֹת עֲשֵׂה נִתְּנוּ מִיָּמִין, וּמִצְוּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה מִשְּׂמֹאל, וְאֵלּוּ הֵם תְּרֵי טַעֲמֵי"ו, וּמִצְוּוֹת עֲשֵׂה הֵן מַאֲכָלֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִצְוּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה פַּרְנָסָה לְסמא"ל מִי שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם.

(וְאֵלּוּ הָיָה מַקְרִיב) (מַקְדִּים) (וּבְאֵלּוּ מִתְקָרֵב) עֵשָׂו לְיִצְחָק, וְאָמַר לוֹ יָקֻם אָבִי וְיֹאכַל מִצֵּיד בְּנוֹ, וְסמא"ל בִּגְלָלָם הָיָה מַקְדִּים (מַקְרִיב) לִשְׂמֹאל, לְהַטְעִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵחֲטָאֵי בָּנָיו, שֶׁהֵם מַאֲכָלִים מָרִים,

אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי כְּלִילָא (דף נה ע"ב) דִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, בְּהַהוּא זִמְנָא עָשָׁן יִתְעַר לְגַבֵּי שְׂמָאלָא לְאַעֲבָרָא מִתַּמָּן סמא"ל, וּמִיָּד סָלִיק עָשָׁן אָחֳרָא דְּאִיהוּ עֲשַׂן הַקְּטֹרֶת, (אִיהוּ כְּלָלָא דְּאוֹרַיְיתָא קִשּׁוּרָא דִּילֵיהּ פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה) לְקָשְׁרָא וּלְקָרְבָא יְמִינָא בִּשְׂמָאלָא, דְּעַמּוּדָא דְּעָשָׁן אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא (בִּרְחִימוּ, וּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה בִּדְחִילוּ) עַמּוּד הַקְּטֹרֶת.

מַאי קְטֹרֶת דִּילֵיהּ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי סָלְקָא בְּכַמָּה רֵיחִין וּבוּסְמִין טָבִין, וְכַד סָלְקָא לְגַבֵּיהּ אִתְּמַר בָּהּ (שיר ג ו) מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר וכו' דְּסָלְקָא בְּהוֹן, דָּא ה' תַּתָּאָה, זֹאת סָלְקָא בְּמ"י, מְקֻטֶּרֶת מֹר וּלְבוֹנָה (שם) תֵּרֵי יַרְכֵי קְשׁוֹט, מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל (שם) דָּא צַדִּיק, דְּאִיהוּ כְּלִיל כֹּלָּא, אִיהוּ רוֹכֵל, וְאִיהִי אַבְקַת דִּילֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב כד) וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ, וּבֵיהּ סְלִיקַת לְגַבֵּי בַּעְלָהּ.

לשון הקודש

שֶׁבִּשְׁבִילָם נֶאֱמַר וְאֶת עֵשָׂו שָׂנֵאתִי. מֵהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מִשָּׁם נִתְּנָה תּוֹרָה, שֶׁהִיא כְּלָלוּת שֶׁל יָמִין וּשְׂמֹאל, בְּאוֹתוֹ זְמַן עָשָׁן יִתְעוֹרֵר לִשְׂמֹאל לְהַעֲבִיר מִשָּׁם סמא"ל, וּמִיָּד עוֹלֶה עָשָׁן אַחֵר, שֶׁהוּא עֲשַׂן הַקְּטֹרֶת, (הוּא כְּלָלָהּ שֶׁל הַתּוֹרָה, הַקָּשֻׁר שֶׁלּוֹ מִצְוֹת עֲשֵׂה), לִקְשֹׁר וּלְקָרֵב יָמִין לִשְׂמֹאל, שֶׁעַמּוּד הָעָשָׁן הוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי (בְּאַהֲבָה, וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה בְּיִרְאָה), עַמּוּד הַקְּטֹרֶת.

מַהִי הַקְּטֹרֶת שֶׁלּוֹ? שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא עוֹלָה בְּכַמָּה רֵיחוֹת וּבְשָׂמִים טוֹבִים, וּכְשֶׁעוֹלָה אֵלָיו, נֶאֱמַר בָּהּ מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר וכו', שֶׁעוֹלָה בָּהֶם, זוֹ ה' תַּחְתּוֹנָה, זֹאת עוֹלָה בְּמ"י, מְקֻטֶּרֶת מֹר וּלְבוֹנָה, שְׁתֵּי יְרֵכַיִם שֶׁל אֱמֶת, מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל, זֶה צַדִּיק, שֶׁהוּא כוֹלֵל הַכֹּל,

שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי קְטֹרֶת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִיהִי קָרְבָּן דִּילֵיהּ, מִזְּבֵּחַ דִּילֵיהּ, דְּבָהּ מִתַּקְּנִין יִשְׂרָאֵל מַאֲכָלִים דְּקָרְבָּנִין דִּצְלוֹתִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִינּוּן לָקֶבֶל קָרְבַּן הַשַּׁחַר, וְקָרְבַּן דְּבֵין הָעַרְבַּיִם, וְקָרְבָּנָא דְּאֵמוּרִים וּפְדָרִים דְּמִתְאַכְּלִין כָּל לֵילְיָא, וְאִיהוּ קָרְבַּן מוּסַף דְּאִיהוּ צַדִּיק, וְאִיהוּ קָרְבָּנָא דְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים דְּלֵית קָרְבָּנָא (קְרִיבוּ לְעַמָּא קַדִּישָׁא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב) אֶלָּא בָּהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא טז ג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְאַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל כִּי אִם בְּזֹאת (ירמיהו ט כג).

אִיהִי מַשְׁכּוֹנָא דִילֵיהּ, דִּבְגִינָהּ אִיהוּ שָׁאֲרֵי בְּגַוַּוְיָיהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כה ח) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם וְגוֹמֵר, אִיהִי אָרוֹן דִילֵיהּ,

לשון הקודש

הוּא רוֹכֵל, וְהִיא אַבְקָה שֶׁלּוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ, וּבוֹ עוֹלָה לְבַעְלָהּ.

שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה הִיא הַקְּטֹרֶת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִיא הַקָּרְבָּן שֶׁלּוֹ, הַמִּזְבֵּחַ שֶׁלּוֹ, שֶׁבָּהּ מִתַּקְּנִים יִשְׂרָאֵל מַאֲכָלִים שֶׁל קָרְבָּנוֹת שֶׁל תְּפִלּוֹת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד קָרְבַּן הַשַּׁחַר וְקָרְבָּן שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם, וְקָרְבָּן שֶׁל אֵמוּרִים וּפְדָרִים שֶׁמִּתְאַכְּלִים כָּל הַלַּיְלָה, וְהוּא קָרְבַּן מוּסָף שֶׁהוּא צַדִּיק, וְהוּא קָרְבַּן שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, שֶׁאֵין קָרְבָּן, (קְרוּב שֶׁל הָעָם הַקָּדוֹשׁ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב) אֶלָּא בָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְאַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל כִּי אִם בְּזֹאת.

הִיא הַמַּשְׁכּוֹן שֶׁלּוֹ שֶׁבִּשְׁבִילָהּ הוּא שׁוֹרֶה בְּתוֹכָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם וְגוֹמֵר, הִיא הָאָרוֹן שֶׁלּוֹ,

וְאִיהוּ סֵפֶר תּוֹרָה גָּנִיז בְּגַוָּוהִי, אִיהִי מְנַרְתָּא דִּילֵיהּ, וּמְנוֹרַת הַמָּאוֹר מֵהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי ו כג) וְתוֹרָה אוֹר, וְאִיהִי נֵר דְּדָלִיק קָדָמֵיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ויקרא כד ב) לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד, וְאִיהִי בַּת שֶׁבַע מְנַרְתָּא כְּלִילָא מִשִּׁבְעָה בוּצִינִין, אִיהִי נֵר לְגַבֵּיהּ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְאִיהוּ אוֹר לְגַבָּהּ מִסִּטְרָא דִימִינָא, וְעַל תַּרְוַיְיהוּ אִתְּמַר (משלי ו כג) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר.

אִיהִי קִדּוּשִׁין דִּילֵיהּ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, בְּגִין דִּקְדוּשָׁה מִסִּטְרָא דִלְוִיִּם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם, וַעֲלָהּ אִתְּמַר תְּהֵא לִי מְקוּדֶשֶׁת בְּטַבַּעַת זֹאת, וְאִיהִי בְּרָכָה דִילֵיהּ מִסִּטְרָא דִימִינָא, דְּאִיהִי כְּהוּנָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר ו כג) כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

וְהוּא סֵפֶר תּוֹרָה גָּנוּז בְּתוֹכָהּ, הִיא מְנוֹרָה שֶׁלּוֹ, וּמְנוֹרַת הַמָּאוֹר מֵאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְתוֹרָה אוֹר, וְהִיא נֵר שֶׁדּוֹלֵק לְפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד, וְהִיא בַּת שֶׁבַע, הַמְּנוֹרָה הַכְּלוּלָה מִשִּׁבְעָה נֵרוֹת, הִיא נֵר אֶצְלוֹ מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְהוּא אוֹר אֶצְלָהּ מִצַּד הַיָּמִין, וְעַל שְׁנֵיהֶם נֶאֱמַר כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר.

הִיא הַקִּדּוּשִׁין שֶׁלּוֹ מִצַּד הַשְּׂמֹאל, מִשּׁוּם שֶׁקִּדֶּשָׁה מִצַּד הַלְוִיִּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר תְּהֵא לִי מְקֻדֶּשֶׁת בְּטַבַּעַת זוֹ, וְהִיא הַבְּרָכָה שֶׁלּוֹ מִצַּד הַיָּמִין, שֶׁהִיא כְּהֻנָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וְאִתְקְרִיאַת כַּלָּה דִּילֵיהּ מִסִּטְרָא דְצַדִּיק דְּאִיהוּ כְּ"ל, וְדָא אִיהוּ כַלָּ"ה, כְּ"ל ה', בְּגִין דְּאִיהוּ בְּרִית דַּאֲחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ, וּמִסִּטְרָא דְצַדִּיק אִיהוּ יִחוּד דִּילָהּ, דְּאִיהוּ קוֹצָא דְאָת ד' מִן אֶחָד, דְּקָשִׁיר בֵּין א"ח וּבֵין ד', וְאִיהִי צְלוֹתָא דִּילֵיהּ מִסִּטְרָא דְחַי עָלְמִין, דְּאִיהוּ חַ"י בִּרְכָאָן דִּצְלוֹתָא.

אִיהִי אוֹת דְּשַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין, שַׁבָּת אִיהִי כְּלָל דִּתְלַת אֲבָהָן, בְּגִין דְּאִיהִי בַת כְּלִילָא בִתְלַת עַנְפֵּי אֲבָהָן דְּאִינּוּן ש, אִיהִי תְּחוּם דִּילֵיהּ וְאִיהִי רְשׁוּת דִּילֵיהּ, רְשׁוּת הַיָּחִיד דְּגָבְהוֹ עֲשָׂרָה, וְדָא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְרָחְבּוֹ אַרְבָּעָה דְּאִינּוּן יהו"ה, אִיהוּ עֵירוּב דִּילָהּ מִסִּטְרָא דִימִינָא וּשְׂמָאלָא, דְּאִינּוּן ע"ב רי"ו דְּהַיְינוּ חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְאִיהִי עַרְבִית דִּילֵיהּ עִיבּוּר דִּילֵיהּ.

לשון הקודש

וְנִקְרֵאת הַכַּלָּה שֶׁלּוֹ מִצַּד הַצַּדִּיק שֶׁהוּא כְּ"ל, וְזֶהוּ כַלָּ"ה, כְּ"ל ה', מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַבְּרִית שֶׁאוֹחֵז בִּשְׁנֵיהֶם, וּמִצַּד הַצַּדִּיק הוּא הַיִּחוּד שֶׁלָּהּ, שֶׁהוּא קוֹץ שֶׁל הָאוֹת ד' מִן אֶחָד, שֶׁקּוֹשֵׁר בֵּין א"ח לְבֵין ד', וְהִיא תְּפִלָּה שֶׁלּוֹ מִצַּד חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה.

הִיא אוֹת שֶׁל שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, שַׁבָּת הִיא הַכְּלָל שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהִיא בַת כְּלוּלָה בִּשְׁלֹשֶׁת עַנְפֵי הָאָבוֹת שֶׁהֵם ש, הִיא הַתְּחוּם שֶׁלּוֹ וְהִיא הָרְשׁוּת שֶׁלּוֹ, רְשׁוּת הַיָּחִיד שֶׁגָּבְהוֹ עֲשָׂרָה, וְזֶה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְרָחְבּוֹ אַרְבָּעָה שֶׁהֵם יהו"ה, הוּא הָעֵרוּב שֶׁלָּהּ מִצַּד יָמִין וּשְׂמֹאל, שֶׁהֵם ע"ב רי"ו, שֶׁהַיְנוּ חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְהִיא עַרְבִית שֶׁלּוֹ, הָעִבּוּר שֶׁלּוֹ.

אִיהִי טַלִּית דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבָהּ אִתְעַטֵּף קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים קד ב) **עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה, וְאִיהִי צִיצִית דְּצַדִּיק דְּאִיהוּ עָנִי בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב** (שם קב א) **תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף, עָנִי וַדַּאי, דְּבֵיהּ אִתְעַטֵּף, בְּגִין דְּאִיהִי כְּסוּתֹה לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ** (שמות כב כו), **דָּא מִשְׁכָּא דִתְפִלֵּי, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן** (בראשית ג כא) **וַיַּעַשׂ יהו"ה אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם.**

אַרְבַּע בָּתֵּי דְרִישָׁא אִינּוּן אהי"ה, אַרְבַּע פָּרְשִׁיָּין דְּאִינּוּן קַדֵּשׁ לִי (שמות יג ב), **וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ** (שם יא), **שְׁמַע יִשְׂרָאֵל** (דברים ו ד), **וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ** (שם יג), **דָּא יהו"ה, אַרְבָּעָה בָּתֵּי דְיָד דָּא אדנ"י, אַרְבָּעָה פָּרְשִׁיָּין דָּא יהו"ה, וּבְהוֹן מ"ב אַזְכָּרוֹת בִּתְמַנְיָא פָּרְשִׁיָּין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן** (תהלים סה יח) **אדנ"י בָּם, דָּא אִיהוּ כִּי הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ** (שמות כב כו), **וְאִיהִי תְּכֵלֶת**

לשון הקודש

הִיא טַלִּית שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבָהּ מִתְעַטֵּף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה, וְהִיא צִיצִית שֶׁל צַדִּיק שֶׁהוּא עָנִי בַּגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף, עָנִי וַדַּאי, שֶׁבּוֹ מִתְעַטֵּף, מִשּׁוּם שֶׁהִיא כְּסוּתֹה לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ, זֶה עוֹר הַתְּפִלִּין, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיַּעַשׂ יהו"ה אֱלֹהִי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם.

אַרְבַּעַת בָּתֵּי הָרֹאשׁ הֵם אהי"ה, אַרְבַּע פָּרְשִׁיּוֹת שֶׁהֵן קַדֵּשׁ לִי, וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, זֶה יהו"ה. אַרְבַּעַת בָּתֵּי הַיָּד זֶה אדנ"י, אַרְבַּע פָּרְשִׁיּוֹת זֶה יהו"ה, וּבָהֶם מ"ב אַזְכָּרוֹת בִּשְׁמוֹנֶה פָּרְשִׁיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אדנ"י בָּם, זֶהוּ כִּי הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ, וְהִיא

שֶׁבַּצִּיצִית, אִיהִי סוֹד הַיִּבּוּם, יְבָמָה דִּילֵיהּ בְּגָלוּתָא, י"ב מ"ה ב"י מ"ה. (דף נו ע"א) תְּלַת גְּלְגּוּלִין דִּילָהּ אִינּוּן תְּלַת אֲבָהָן, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, אִיהִי יְשׁוּעָה דִּילֵיהּ, גְּאוּלָה דִּילֵיהּ, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵית לֵיהּ רְשׁוּתָא לְאַפָּקָא מִן גָּלוּתָא, עַד דְּאִיהִי נָפְקַת עִמֵּיהּ, הִיא נְבוּאָה דִּילֵיהּ, נְבוּאָה כְּלִילָא שִׁית דַּרְגִּין מִסִּטְרָא דְאָת ו' דְּאִיהִי עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהִי חֲלוֹם אֶחָד מִשִּׁתִּין בִּנְבוּאָה, וּמַאי שִׁתִּין אֶלָּא לֵית שֵׁיבָ"ה (נ"א שִׁינָה) פְּחוּתָה מִשִּׁתִּין, וְדָא יִשְׂרָאֵל סָבָא, דְּסָלִיק בְּאָת ו' שִׁית זִמְנִין עֶשֶׂר דְּאִיהוּ שִׁתִּין.

וְאִיהִי יְרָאָה מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, אַהֲבָה מִסִּטְרָא דִימִינָא, וְאִיהִי תּוֹרָה מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהִי אָנֹכִי מִסִּטְרָא דְאִימָּא עִלָּאָה

לשון הקודש

תְּכֵלֶת שֶׁבַּצִּיצִית, הִיא סוֹד הַיִּבּוּם, הַיְבָמָה שֶׁלּוֹ בַּגָּלוּת, י"ב מ"ה ב"י מ"ה, שְׁלֹשֶׁת הַגִּלְגּוּלִים שֶׁלָּהּ הֵם שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר, הִיא הַיְשׁוּעָה שֶׁלּוֹ, הַגְּאֻלָּה שֶׁלּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין לוֹ רְשׁוּת לָצֵאת מִן הַגָּלוּת עַד שֶׁהִיא יוֹצֵאת עִמּוֹ, הִיא הַנְּבוּאָה שֶׁלּוֹ, הַנְּבוּאָה כְּלוּלָה שֵׁשׁ דְּרָגוֹת מִצַּד שֶׁל הָאוֹת ו' שֶׁהִיא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהִיא חֲלוֹם אֶחָד מִשִּׁשִּׁים שֶׁל נְבוּאָה, וּמַה זֶּה שִׁשִּׁים? אֶלָּא אֵין שֵׁיבָ"ה (שִׁנָּה) פְּחוּתָה מִשִּׁשִּׁים, וְזֶה יִשְׂרָאֵל סָבָא שֶׁעוֹלֶה בָּאוֹת ו', שֵׁשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר שֶׁהוּא שִׁשִּׁים.

וְהִיא יִרְאָה מִצַּד הַשְּׂמֹאל, אַהֲבָה מִצַּד הַיָּמִין, וְהִיא תּוֹרָה מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהִיא אָנֹכִי מִצַּד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁאֲחוּזָה

דַּאֲחִידָא בִּימִינָא, בְּגִין דְּאָנֹכִ"י אִיהוּ כִּסֵּ"א בְּחוּשְׁבָּן, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה טז ה) וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שמות כ ג) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, מִסִּטְרָא דְסמא"ל וְנָחָשׁ דְּאִינּוּן אֱלֹהִים אֲחֵרִים.

וְאִיהִי פֶּסַח מִסִּטְרָא דִימִינָא, וְאִיהִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְאִיהִי מַצָּה פְּרוּסָה מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְאִיהִי מַצָּה שְׁלֵמָה מִסִּטְרָא דִימִינָא, בְּגִין דְּסִטְרָא דְצָפוֹן לָאו אִיהוּ שְׁלִים, וּבְגִין דָּא מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה (ירמיה א יד), וְהִיא (מַצָּה) מִצְוָה בְּאָת ו' מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא.

וְאִיהִי שָׁבוּעוֹת מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת וַדַּאי אִית בְּהוֹן שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, וּבְהוֹן מ"ט יוֹמִין, כְּחוּשְׁבַּן מ"ט אַתְוָון דִּקְרִיאַת שְׁמַע, דְּאִינּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וכו', בָּרוּךְ שֵׁם וכו', בְּיוֹמָא דְחַמְשִׁין שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה בָּהּ,

לשון הקודש

בִּימִין, מִשּׁוּם שֶׁאָנֹכִ"י הוּא כִּסֵּ"א בְּחֶשְׁבּוֹן, וְנֶאֱמַר בּוֹ וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר לֹא יִהְיֶה אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, מֵהַצַּד שֶׁל סמא"ל וְנָחָשׁ, שֶׁהֵם אֱלֹהִים אֲחֵרִים.

וְהִיא פֶּסַח מִצַּד הַיָּמִין, וְהִיא רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְהִיא מַצָּה פְּרוּסָה מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְהִיא מַצָּה שְׁלֵמָה מִצַּד הַיָּמִין, מִשּׁוּם שֶׁצַּד הַצָּפוֹן אֵינוֹ שָׁלֵם, וּמִשּׁוּם זֶה מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, וְהִיא (מַצָּה) מִצְוָה בְּאוֹת ו' מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

וְהִיא שָׁבוּעוֹת מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת וַדַּאי יֵשׁ בָּהֶם שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, וּבָהֶם אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יָמִים כְּחֶשְׁבּוֹן אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהֵן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכו'

וְאִתְקְרִיאַת מַתַּן תּוֹרָה, וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ תּוֹרָה דְּאִתְיְיהִיבַת בְּחַמְשִׁין יוֹמִין דְּשָׁבוּעוֹת, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר בֶּן חֲמִשִּׁים לְזִקְנָה (נ"א לְבִינָה), **בְּהַהִיא דְּאִתְּמַר בָּהּ כִּי זָקְנָה אִמֶּךָ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר** (משלי ב ג) **כִּי אִם לַבִּינָה תִּקְרָא, בְּגִין דְּאִיהִי ה' וְסָלְקָא בְּאָת י' לְחַמְשִׁין חָמֵשׁ זְמִנִין עֶשֶׂר, וַעֲלָהּ אִתְּמַר בֶּן חֲמִשִּׁים לְזִקְנָה, בְּהַהִיא דְּאִתְּמַר** (שם כג כב) **אַל תָּבוּז כִּי זָקְנָה אִמֶּךָ,** (ו' בֶּן י"ה).

וְזִמְנִין אִתְקְרִיאַת ם' סְתִימָא, וְאִתְּמַר בָּהּ בֶּן אַרְבָּעִים לַבִּינָה, (כַּד לָא אִיהִי) **בְּשׁוּתָּפָא דְּאָת י' אִתְקְרִיאַת אַרְבָּעִים, וְאִיהִי עָלְמָא דְּאָתֵי דְּלֵית בֵּיהּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וְכַד סָלִיק מֹשֶׁה לְגַבָּהּ אִתְּמַר בֵּיהּ** (שמות כד יח) **וַיְהִי מֹשֶׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וְגוֹמֵר.**

לשון הקודש

בָּרוּךְ שֵׁם וְכוּ'. בַּיּוֹם הַחֲמִשִּׁים שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה בָּהּ, וְנִקְרֵאת מַתַּן תּוֹרָה, וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בַּחֲמִשִּׁים הַיָּמִים שֶׁל שָׁבוּעוֹת, וְעָלָיו נֶאֱמַר בֶּן חֲמִשִּׁים לְזִקְנָה (לְבִינָה), בְּאוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כִּי זָקְנָה אִמֶּךָ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כִּי אִם לַבִּינָה תִּקְרָא, מִשּׁוּם שֶׁהִיא ה', וְעוֹלָה בָּאוֹת י' לַחֲמִשִּׁים, חָמֵשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר בֶּן חֲמִשִּׁים לְזִקְנָה, בְּאוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר אַל תָּבוּז כִּי זָקְנָה אִמֶּךָ, (ו' בֶּן י"ה).

וְלִפְעָמִים נִקְרֵאת ם' סְתוּמָה, וְנֶאֱמַר בָּהּ בֶּן אַרְבָּעִים לְבִינָה, (כְּשֶׁאֵינָהּ) בְּשֻׁתָּפוּת שֶׁל הָאוֹת י' נִקְרֵאת אַרְבָּעִים, וְהִיא הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁאֵין בּוֹ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וּכְשֶׁעוֹלֶה מֹשֶׁה אֵלֶיהָ, נֶאֱמַר בּוֹ וַיְהִי מֹשֶׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וְגוֹמֵר.

מַתַּן תּוֹרָה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, בְּגִין דְּאִיהִי דּוּגְמָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְעוֹד שָׁבוּעוֹת עַל שֵׁם מַלֵּא שְׁבָעַ זֹאת וְנִתְּנָה לְךָ גַּם אֶת זֹאת (בראשית כט כז), מַלֵּא שְׁבוּעַ זֹאת דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, (מַלֵּא שְׁבוּעַ ה' מַלֵּא י"ה), דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות יז טז) כִּי יָד עַל כֵּ"ס י"ה, וְנִתְּנָה לְךָ גַּם אֶת זֹאת דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה ה' זְעֵירָא, מַלֵּא דְּכוּלָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה דָּא ו', אִיהוּ מַלֵּא י"ה לְעֵילָא, דְּאִיהִי מְלֵיאָ"ה אלהי"ם, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (רות א כא) אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי, מְלֵאָה הָלַכְתִּי לְטוּרָא דְסִינַי, וּבְגָלוּתָא רֵיקָם הֱשִׁיבַנִי יהו"ה (שם) וְאִיהוּ מָלֵא ה', וּבָהּ (נ"א וּבֵיהּ) (תהלים קד כד) מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ.

וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי סוּכָּ"ה, כ"ו ה"ס, דְּאִיהִי יהו"ה אדנ"י, כְּלִילָא מִתְּרֵין שְׁמָהָן,

לשון הקודש

מַתַּן תּוֹרָה זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא דֻּגְמָא שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְעוֹד שָׁבוּעוֹת עַל שֵׁם מַלֵּא שְׁבָעַ זֹאת וְנִתְּנָה לְךָ גַּם אֶת זֹאת. מַלֵּא שְׁבָעַ זֹאת – זוֹ שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה, (מַלֵּא שְׁבָעַ ה' מַלֵּא י"ה), שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי יָד עַל כֵּ"ס יָ"ה, וְנִתְּנָה לְךָ גַּם אֶת זֹאת – זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, ה' זְעֵירָה, מַלֵּא שֶׁהַכֹּל עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה זוֹ ו', הוּא מַלֵּא י"ה לְמַעְלָה, שֶׁהִיא מְלֵיאָ"ה אֱלֹהִי"ם, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי, מְלֵאָה הָלַכְתִּי לְהַר סִינַי, וּבַגָּלוּת רֵיקָם הֱשִׁיבַנִי יהו"ה, וְהוּא מָלֵא ה', וּבָהּ (וּבוֹ) מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ.

וּשְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא סוּכָּ"ה, כ"ו ה"ס, שֶׁהִיא יהו"ה אדנ"י, כְּלוּלָה מִשְּׁנֵי

סוּכָּה חִבּוּרָא דְתַרְוַיְיהוּ כְּגַוְונָא דָא יאהדונה"י, בְּגִין דְּאִיהִי כַּלָּה דִילֵיהּ, וְאִיהִי בַּת שֶׁבַע כְּלָלָא דְשֶׁבַע יְמֵי סוּכָּה, וְכַד נָטְלָא מֵאִימָּא עִלָּאָה דְאִיהִי שִׂמְחַת תּוֹרָה שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה, וְאִיהִי חוּפָּה דִילֵיהּ, אִתְקְרִיאַת שְׁמִינִי חַג עֲצֶרֶת.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְשִׂמְחַת תּוֹרָה שַׁוְיָין (נ"א שַׁרְיָא) עֲטָרָה בְּרֵישׁ כָּל צַדִּיק לְעֵילָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שיר ג יא) בַּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ, בְּיוֹם חֲתוּנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ, בְּיוֹם חֲתוּנָּתוֹ דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ דָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וְהָכִי צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְאִתְעַטְּרָא בְּכֹלָּא (נ"א כֻּלְּהוּ) בַּעֲטָרָא עַל רֵישַׁיְיהוּ (דף נו ע"ב) בְּיוֹמָא דְשִׂמְחַת תּוֹרָה. וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּות תְּמָרִים וכו' (ויקרא כג מ), אֶתְרוֹג אִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְדַמְיָא לְלִבָּא דְאִיהוּ לִשְׂמָאלָא דְאִיהוּ

לשון הקודש

הַשֵּׁמוֹת, סוּכָּה חִבּוּר שֶׁל שְׁנֵיהֶם כְּמוֹ זֶה: יאהדונה"י, מִשּׁוּם שֶׁהִיא הַכַּלָּה שֶׁלּוֹ, וְהִיא בַּת שֶׁבַע, הַכְּלָל שֶׁל שֶׁבַע יְמֵי סֻכָּה, וּכְשֶׁנּוֹטֶלֶת מֵהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא שִׂמְחַת תּוֹרָה, שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה, וְהִיא הַחֻפָּה שֶׁלּוֹ, נִקְרֵאת שְׁמִינִי חַג עֲצֶרֶת.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁל שִׂמְחַת תּוֹרָה, שָׂמִים (שורה) עֲטָרָה בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל כָּל צַדִּיק לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ. בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ זוֹ שְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, וְכָךְ צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְהִתְעַטֵּר בַּכֹּל (כֻּלָּם) בַּעֲטָרָה עַל רֹאשָׁם בַּיּוֹם שֶׁל שִׂמְחַת תּוֹרָה. וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת

גְּבוּרָה, וּבְגִין כַּךְ צָרִיךְ בַּר נַשׁ לְנָטְלָא אֶתְרוֹג בִּידָא שְׂמָאלָא וּצְרִיכָא לְמֶהֱוֵי אֶתְרוֹג דְּדַמְיָא לְלִבָּא שְׁלֵימָא בִּתְיוּמֶת דִּילָהּ, בְּגִין הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, לְמֶהֱוֵי שְׁלֵימָא עִמֵּיהּ, וּכְמָה דְּלֵית פְּסוּל בְּיַעֲקֹב דִּלְעֵילָא, כֵּן צָרִיךְ דְּלָא יְהֵא פְּסוּל בְּאֶתְרוֹג, לְקַיְּימָא קְרָא (שיר ד ז) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, וְאִם הִיא יְרוֹקָא הִיא מְשׁוּבַּחַת יַתִּיר, כְּדִיוֹקְנָא דַהֲוַת אֶסְתֵּר יְרַקְרַקֶּת, דְּאִתְּמַר בָּהּ (אסתר ה א) וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת.

וְאִתְקְרִיאַת הֲדַסָּה עַל שֵׁם הֲדַס, וַהֲדַס אִית לֵיהּ תְּלַת הֲדַסִּין, לְאִשְׁתַּכְלָלָא בִּתְלַת אֲבָהָן, וְאִתְקְרִיאַת עֲרָבָה מִסִּטְרָא דִּתְרֵין שִׂפְוָון דְּאִינּוּן לְמוֹדֵי יהו"ה, וְאִתְקְרִיאַת לוּלָב מִסִּטְרָא דְּחַ"י עָלְמִין, דְּאִיהוּ כְּלִיל חַ"י בִּרְכָאָן

לשון הקודש

תְּמָרִים וְכוּ', אֶתְרוֹג הִיא שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וְדוֹמֶה לַלֵּב, שֶׁהוּא לִשְׂמֹאל, שֶׁהוּא גְּבוּרָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ אָדָם לִטֹּל אֶתְרוֹג בְּיַד שְׂמֹאל, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת אֶתְרוֹג שֶׁדּוֹמֶה לְלֵב, שָׁלֵם בַּתְּיוּמֶת שֶׁלּוֹ, בִּגְלַל אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, לִהְיוֹת שָׁלֵם עִמּוֹ, וּכְמוֹ שֶׁאֵין פְּסוּל בְּיַעֲקֹב שֶׁלְּמַעְלָה, כָּךְ צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִהְיֶה פְּסוּל בָּאֶתְרוֹג, לְקַיֵּם אֶת הַפָּסוּק כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, וְאִם הִיא יְרֻקָּה, הִיא יוֹתֵר מְשֻׁבַּחַת, כִּדְמוּת שֶׁהָיְתָה אֶסְתֵּר יְרַקְרַקֶּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת.

וְנִקְרֵאת הֲדַסָּה עַל שֵׁם הֲדַס, וְלַהֲדַס יֵשׁ שְׁלֹשָׁה הֲדַסִּים, לְהִתְתַּקֵּן בִּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, וְנִקְרֵאת עֲרָבָה מֵהַצַּד שֶׁל שְׁתֵּי הַשְּׂפָתַיִם, שֶׁהֵם לְמוֹדֵי יהו"ה, וְנִקְרֵאת לוּלָב מִצַּד שֶׁל חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא כוֹלֵל

דִּצְלוֹתָא, וּלְקִבְלַיְיהוּ עָבְדִין חַ"י נִעְנוּעִין בְּלוּלָב בְּשִׁית סִטְרִין, תְּלַת לְכָל סִטְרָא וְסִטְרָא, שִׁית סִטְרִין דִּכְלִילָן בְּגוּפָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּלוּלָב עַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי ל"ו ל"ב.

וְאִינוּן נִעְנוּעִין חַ"י ד' זְמִנִין, דְּסָלְקִין ע"ב, וְאִינוּן חַ"י נִעְנוּעִין בְּהוֹדוּ לַיהו"ה תְּחִלָּה וָסוֹף, חַ"י בְּאָנָּא יהו"ה הוֹשִׁיעָה נָּא, הָא ע"ב, וְאִינוּן תַּלְיָין מִן ד' דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְצַדִּיק בָּהּ אִתְקְרֵי ד' זְמִנִין חַ"י חַ"י חַ"י חַ"י דְּסָלִיק ע"ב, מִסִּטְרָא דִּתְלַת אֲבָהָן, וּשְׁכִינְתָּא דְּאִשְׁתַּתְּפַת עִמְּהוֹן, דְּאִינוּן חַ"י (פִּרְקִין) בִּדְרוֹעָא יְמִינָא, וְחַ"י בִּשְׂמָאלָא, וְחַ"י בְּגוּפָא לְגַבֵּי שִׁדְרָה, וְחַ"י בִּבְרִית מִילָה, וְאִינוּן ו' סִטְרִין תְּרֵין דְּרוֹעִין דְּמַלְכָּא, וּתְרֵין שׁוֹקִין דְּמַלְכָּא, דְּאִינוּן תְּרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט, וְגוּפָא וּבְרִית הָא שִׁית,

לשון הקודש

שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה, וּכְנֶגְדָּם עוֹשִׂים שְׁמוֹנָה עָשָׂר נִעְנוּעִים בַּלּוּלָב בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים, שְׁלֹשָׁה לְכָל צַד וְצַד, שִׁשָּׁה צְדָדִים שֶׁכְּלוּלִים בַּגּוּף שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁלּוּלָב עַל שְׁמוֹ נִקְרָא ל"ו ל"ב.

וְאוֹתָם נִעְנוּעִים שְׁמוֹנָה עָשָׂר ד' פְּעָמִים, שֶׁעוֹלִים שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם, וְהֵם שְׁמוֹנָה עָשָׂר בְּהוֹדוּ לַיהו"ה תְּחִלָּה וָסוֹף, שְׁמוֹנָה עָשָׂר בְּאָנָּא יהו"ה הוֹשִׁיעָה נָּא, הֲרֵי שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם, וְהֵם תְּלוּיִים מִן דָּלֶת שֶׁהִיא שְׁכִינָה, וְצַדִּיק נִקְרָא בָּהּ ד' פְּעָמִים חַ"י חַ"י חַ"י חַ"י שֶׁעוֹלֶה שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם, מֵהַצַּד שֶׁל שְׁלֹשָׁה אָבוֹת וְהַשְּׁכִינָה שֶׁמִּשְׁתַּתֶּפֶת עִמָּהֶם, שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה עָשָׂר (פִּרְקִים) בִּזְרוֹעַ יָמִין, וּשְׁמוֹנָה עָשָׂר בִּשְׂמֹאל, וּשְׁמוֹנָה עָשָׂר בַּגּוּף אֶל הַשִּׁדְרָה, וּשְׁמוֹנָה עָשָׂר בִּבְרִית מִילָה, וְהֵם ו' צְדָדִים. שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת הַמֶּלֶךְ, וּשְׁתֵּי שׁוֹקֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֵם שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת, וְגוּף וּבְרִית – הֲרֵי שֵׁשׁ.

חַ"י נִעְנוּעִין לָקֶבֶל חַ"י חוּלְיָין דְּשִׁדְרָה מִסִּטְרָא דְגוּפָא, וְכָל דָּא מִסִּטְרָא דְאִילָנָא דְחַיֵּי, וּמִסִּטְרָא דְאִילָנָא דְטוֹב וָרָע.

אֶתְרוֹג דָּמֵי לְצַדִּיקַיָּא, **וַהֲדַס** לְבֵינוֹנִיִּים, **וַעֲרָבָה לָרְשָׁעִים, וּשְׁכִינְתָּא אִתְּמַר בָּהּ** (תהלים קג יט) **וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, אַף עַל גַּב דְּאִתְּמַר בָּהּ** (משלי ג יח) **עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, אִיהִי שָׁלְטָא עַל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, מִסִּטְרָא דִילֵיהּ הִיא קְרִיבָא לְמַלְכָּא,** (נ"א וּמִסִּטְרִין אִלֵּין לְזִמְנִין אִיהִי נוּקְבָא קְרִיבָא לְמַלְכָּא), **הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (ויקרא טז ג) **בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ מִסִּטְרָא דִימִינָא, לְזִמְנִין אִיהִי רְחִיקָא מִנַּיהּ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, מִסִּטְרָא דִימִינָא אִיהִי לָא מְקַבְּלָא טוּמְאָה, טוֹב הוּא יְמִינָא, אֲבָל אַתְרָהָא טוֹב מְקַבְּלָא טוּמְאָה מֵרַע וּמָוֶת, הוּא אָתַר לֵית לֵיהּ קְרִיבוּ,** (נ"א אֶל הַקֹּדֶשׁ

לשון הקודש

שְׁמוֹנָה עָשָׂר נִעְנוּעִים כְּנֶגְדָּם שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה חֻלְיוֹת שֶׁל הַשִּׁדְרָה מִצַּד הַגּוּף, וְכָל זֶה מִצַּד עֵץ הַחַיִּים, וּמִצַּד הָעֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע.

הָאֶתְרוֹג דּוֹמֶה לַצַּדִּיקִים, **וַהֲדַס** לַבֵּינוֹנִיִּים, **וַעֲרָבָה** לָרְשָׁעִים, **וְהַשְׁכִינָה** נֶאֱמַר בָּהּ **וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, אַף עַל גַּב** שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ **עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, הִיא שׁוֹלֶטֶת עַל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, מֵהַצַּד שֶׁלּוֹ הִיא קְרוֹבָה לַמֶּלֶךְ.** (וּמֵהַצְּדָדִים הָאֵלּוּ פְּעָמִים הִיא נְקֵבָה קְרוֹבָה לַמֶּלֶךְ) **זֶהוּ** שֶׁכָּתוּב **בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, מִצַּד הַיָּמִין, לִפְעָמִים הִיא רְחוֹקָה מִמֶּנּוּ מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, מִצַּד הַיָּמִין הִיא לֹא מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה. טוֹב הוּא יָמִין, אֲבָל מְקוֹמָהּ טוֹב מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה מֵרַע**

אִיהִי לָא מְקַבְּלָא טוּמְאָה, אֲבָל אַתְרָהָא טוֹב מְקַבְּלָא טוּמְאָה מֵרַע וּמֵהַהוּא אֲתַר דְּלֵית לֵיהּ קְרִיבוּ), **וְתַמָּן צָרִיךְ קוּרְבָּנָא לְקָרְבָא, וּקְטֹרֶת לְרַחֲקָא רוּחַ הַטּוּמְאָה מֵהַהוּא אֲתַר, וּלְקָרְבָא זְכוּתָא לִשְׁמָאלָא גְּבִירְתָּא, וּלְרַחֲקָא שִׁפְחָה מִתַּמָּן, וּבְגִין דָּא כָּל שְׁמָהָן אִית בָּהּ.**

וְאִתְקְרֵי שִׁדְרָה אָחוֹר מִסִּטְרָא דְסִיהֲרָא, וּמִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרֵי קֶדֶם, וְרָזָא דְמִלָּה אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי (תהלים קלט ה), **וּבְגָלוּתָא הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב** (איכה ב ג), **מַאי אוֹיֵב דָּא סמא"ל, דְּכָל אֱלֹהִים אֲחֵרִים אִינוּן לְאָחוֹר, וּבְגִין דְּלָא יִסְתַּכְּלוּן בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי לְמַעֲרָב דְּאִיהוּ אָחוֹר, שַׁוִּי לָהּ בִּימִינָא, וּבְגִין דָּא אָסוּר לְצַלָּאָה לְמַעֲרָב דְּאִיהוּ אָחוֹר, בְּגִין דְּתַמָּן אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְתַמָּן סַם הַמָּוֶת שַׁבְּתַא"י, וּבְגִין דַּהֲוַת**

לשון הקודש

וּמָוֶת, הוּא מָקוֹם אֵין לוֹ קְרֻבָה (נ"א אֶל הַקֹּדֶשׁ הִיא לֹא מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה, אֲבָל מְקוֹמָהּ טוֹב מְקַבֵּל טֻמְאָה מֵרַע, וּמֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁאֵין לוֹ קְרֻבָה), וְשָׁם צָרִיךְ קָרְבָּן לְהַקְרִיב, וּקְטֹרֶת לְהַרְחִיק רוּחַ הַטֻּמְאָה מֵאוֹתוֹ מָקוֹם, וּלְקָרֵב זְכוּת לִשְׁמֹאל הַגְּבִירָה וּלְהַרְחִיק מִשָּׁם הַשִּׁפְחָה, וּמִשּׁוּם זֶה כָּל הַשֵּׁמוֹת יֵשׁ בָּהּ.

וְנִקְרֵאת הַשִּׁדְרָה אָחוֹר מִצַּד הַלְּבָנָה, וּמִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נִקְרֵאת קֶדֶם, וְסוֹד הַדָּבָר – אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי, וּבַגָּלוּת הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב. מִי הָאוֹיֵב? זֶה סמא"ל, שֶׁכָּל אֱלֹהִים אֲחֵרִים הֵם לְאָחוֹר, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יִסְתַּכְּלוּ בַּשְּׁכִינָה שֶׁהִיא לְמַעֲרָב, שֶׁהוּא אָחוֹר, שָׂם אוֹתָהּ בִּימִין, וּמִשּׁוּם כָּךְ אָסוּר לְהִתְפַּלֵּל לְמַעֲרָב, שֶׁהוּא אָחוֹר, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְשָׁם סַם הַמָּוֶת שַׁבְּתַא"י, וּמִשּׁוּם שֶׁהָיְתָה בָּרִאשׁוֹנָה לְמַעֲרָב וְחָזְרָה

בְּקַדְמִיתָא לְמַעֲרָב וְחָזְרַת לִימִינָא, שָׁאֲלִין עֲלָהּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים שַׁבְּתַא"י אֵ"י שַׁבָּ"ת, שַׁבְּתַא"י אַתְוָון דִּילֵיהּ אֵי שַׁבָּת.

וּצְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְשַׁנּוֹת לָהּ אֲתַר וּשְׁמָא וְעוֹבָדָא, וְדָא אִיהוּ שִׁנּוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדָע בֵּיהּ אוֹיֵב דְּאִיהוּ סמא"ל, וְדָא אִיהוּ הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ וכו', אִם זַכָּאן (דף נז ע"א) לְנָטְרָא שַׁבָּת, צָרִיךְ לְשַׁנּוּיֵי לֵיהּ מִיּוֹמִין דְּחוֹלָא בִּלְבוּשִׁין וּמֵיכָלִין דְּאִינּוּן עֹנֶג שַׁבָּת, דְּאִם חֲזָה רָגִיל לְמֵיכַל תְּרֵי סְעוּדוֹת בְּיוֹמָא דְחוֹלָא, בְּשַׁבָּת אָכִיל תְּלַת, דִּכְתִיב (שמות טז כה) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלוּהוּ הַיּוֹם, כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַיהו"ה הַיּוֹם לֹא תִמְצָאוּהוּ בַּשָּׂדֶה, וּבְכֹלָּא צָרִיךְ לְמֶעֱבַד בְּשַׁבָּת תּוֹסֶפֶת, דְּאִם חֲזָה רָגִיל לְמֵיכַל בְּיוֹמָא דְחוֹלָא נַהֲמָא וְחַמְרָא, יוֹסִיף בְּשַׁבָּת בִּשְׂרָא, דָּא תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת.

לשון הקודש

לְיָמִין, שׁוֹאֲלִים עָלֶיהָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים שַׁבְּתַא"י, אֵ"י שַׁבָּ"ת, שַׁבְּתַא"י – הָאוֹתִיּוֹת שֶׁלּוֹ אֵי שַׁבָּת.

וּצְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְשַׁנּוֹת לָהּ מָקוֹם וְשֵׁם וּמַעֲשֶׂה, וְזֶה שִׁנּוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי הַמַּעֲשֶׂה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַכִּיר בּוֹ הָאוֹיֵב שֶׁהוּא סמא"ל, וְזֶהוּ הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ וְכוּ'. אִם זוֹכִים לִשְׁמֹר שַׁבָּת, צָרִיךְ לְשַׁנּוֹתוֹ מִימוֹת הַחֹל בִּלְבוּשִׁים וּמַאֲכָלִים שֶׁהֵם עֹנֶג שַׁבָּת, שֶׁאִם הָיָה רָגִיל לֶאֱכֹל שְׁתֵּי סְעוּדוֹת בְּיוֹם חֹל, בְּשַׁבָּת אוֹכֵל שָׁלֹשׁ, שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלוּהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַה', הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה, וּבַכֹּל צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּשַׁבָּת

שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, דְּאִם הֲוָה רָגִיל לְמֶעֱבַד עוֹבָדָא בְּחוֹל, לָא יַעֲבִיד בְּשַׁבָּת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם כ ט) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבוֹד וכו׳, שִׁנּוּי הַשֵּׁם לְכָל יוֹמָא קָאֲרֵי לֵיהּ מַעֲשֶׂה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (יחזקאל מו א) שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וּלְיוֹם הַשְּׁבִיעִי קָאֲרֵי לֵיהּ שַׁבָּת, דְּאִיהוּ הַשְּׁבָתַת מַעֲשֶׂה, בִּיטוּלָא דְעוֹבָדָא, שִׁנּוּי מָקוֹם, אִם הוּא רָגִיל לְאוֹקְדָא נוּרָא בְּחוֹלָא, דְּיִשְׁנֵי וְלָא יוֹקִיד לֵיהּ בְּשַׁבַּתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם לה ג) לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

וְעוֹד אִית שִׁינּוּי, דְּצָרִיךְ לְשַׁנּוֹת מֵעַבְדָּא לְמַטְרוֹנִיתָא, דְּלָא יְהוֹן שָׁוִין, דְּמַטְרוֹנִיתָא אִיהִי מְקוֹמוֹ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, צָרִיךְ לְשַׁנּוֹת לְמַלְכָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (אסתר ב ט) וַיְשַׁנֶּהָ וְאֶת נַעֲרוֹתֶיהָ, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, דְּאִשְׁתַּנֵּי יוֹמָא דְשַׁבַּתָּא

לשון הקודש

תוֹסֶפֶת, שֶׁאִם הָיָה רָגִיל לֶאֱכֹל בְּיוֹם חֹל לֶחֶם וְיַיִן, יוֹסִיף בְּשַׁבָּת בָּשָׂר, זוֹ תוֹסֶפֶת שַׁבָּת.

שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה – שֶׁאִם הָיָה רָגִיל לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה בְּחֹל, לֹא יַעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְכוּ׳. שִׁנּוּי הַשֵּׁם – לְכָל יוֹם קוֹרֵא לוֹ מַעֲשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וְלַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הוּא קוֹרֵא לוֹ שַׁבָּת, שֶׁהוּא הַשְּׁבָתַת מַעֲשֶׂה, בִּטּוּל הַמַּעֲשֶׂה. שִׁנּוּי מָקוֹם – אִם הוּא רָגִיל לְהַבְעִיר אֵשׁ בַּחֹל, שֶׁיְּשַׁנֶּה וְלֹא יַבְעִיר אוֹתָהּ בְּשַׁבָּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

וְעוֹד יֵשׁ שִׁנּוּי, שֶׁצָּרִיךְ לְשַׁנּוֹת מֵעֶבֶד לִגְבִירָה, שֶׁלֹּא יִהְיוּ שָׁוִים, שֶׁגְּבִירָה הִיא מְקוֹמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, צָרִיךְ לְשַׁנּוֹת לַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְשַׁנֶּהָ וְאֶת נַעֲרוֹתֶיהָ, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁמִּשְׁתַּנֶּה יוֹם הַשַּׁבָּת מִיּוֹם שֶׁל חֹל שֶׁשּׁוֹלֵט בּוֹ הָעֶבֶד

מִיּוֹמָא דְחוֹל דְּשָׁלְטָא בֵּיהּ עַבְדָּא דְמַלְכָּא.

וְעוֹד מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם מוֹשַׁב דְּבַר נַשׁ אִיהוּ מָקוֹם דִּילֵיהּ, וְעוֹד שִׁנּוּי מָקוֹם, לְתַקְּנָא בֵּיתָא בְּשַׁבַּתָּא תּוֹסֶפֶת מִבַּחוֹל, וְעוֹד שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה אִם הוּא עָצִיב בְּחוֹלָא, דִּיהֵא חָדֵי בְּשַׁבַּתָּא, וְאִם אִית לֵיהּ קְטָטָה בְחוֹלָא עִם בַּר נַשׁ אוֹ עִם אִתְּתֵיהּ, דִּיהֵא לֵיהּ שְׁלָמָא עִמָּהּ בְּשַׁבַּתָּא, וּבְדָא לֵית רְשׁוּ לְקָרְבָא לְסַם הַמָּוֶת חֲלָלָה, וּלְבַעְלָהּ דְּאִיהוּ אֵל אַחֵר חִלּוּל שַׁבָּת, (לֵית לוֹן רְשׁוּ לְקָרְבָא), וּבְגִין דָּא אָמְרוּ קַדְמָאֵי, אִם יִשְׂרָאֵל הֲווֹ מְקַיְּימִין שַׁבָּת אַחַת כְּהִלְכָתָהּ (נ"א שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת כְּהִלְכָתָן), מִיָּד הֲווֹ נִגְאָלִין.

וְכַךְ צָרִיךְ לְשַׁנּוּיֵי בְּנֵר דָּלוּק, וּבְמִטָּה מוּצַעַת, וּבְפָתוֹרָא, כְּגַוְונָא דָא אִם הֲוָה רָגִיל בְּיוֹמֵי דְחוֹל לְאַדְלָקָא שְׁרַגָּא בִּפְתִילָה חַד יוֹסִיף בְּשַׁבָּת תְּנַיְינָא, וּבְפָתוֹרָא אִם רָגִיל לְבָרְכָא הַמּוֹצִיא עַל

לשון הקודש

שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

וְעוֹד מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם, מוֹשָׁב שֶׁל אָדָם הוּא הַמָּקוֹם שֶׁלּוֹ. וְעוֹד שִׁנּוּי מָקוֹם – לְתַקֵּן אֶת הַבַּיִת בְּשַׁבָּת תּוֹסֶפֶת מִבַּחֹל. וְעוֹד שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה – אִם הוּא עָצוּב בַּחֹל, שֶׁיִּהְיֶה שָׂמֵחַ בְּשַׁבָּת, וְאִם יֵשׁ לוֹ קְטָטָה בַּחֹל עִם אָדָם אוֹ עִם אִשְׁתּוֹ, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שָׁלוֹם עִמָּהּ בְּשַׁבָּת, וּבָזֶה אֵין רְשׁוּת לִקְרַב לְסַם הַמָּוֶת חֲלָלָה, וּלְבַעְלָהּ שֶׁהוּא אֵל אַחֵר חִלּוּל שַׁבָּת, (אֵין לָהֶם רְשׁוּת לְהִתְקָרֵב), וּמִשּׁוּם זֶה אָמְרוּ הַקַּדְמוֹנִים, אִם יִשְׂרָאֵל הָיוּ מְקַיְּמִים שַׁבָּת אַחַת כְּהִלְכָתָהּ (שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת כְּהִלְכָתָן), מִיָּד הָיוּ נִגְאָלִים.

וְכָךְ צָרִיךְ לְשַׁנּוֹת בְּנֵר דּוֹלֵק וּבְמִטָּה מֻצַּעַת וּבְשֻׁלְחָן, כְּמוֹ זֶה: אִם הָיָה רָגִיל בִּימֵי הַחֹל לְהַדְלִיק נֵר עִם פְּתִילָה אַחַת,

נַהֲמָא חֲדָא, בְּשַׁבָּת יוֹסִיף תִּנְיָינָא, דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא דְּלֶחֶם מִשְׁנֶה, מִטָּה הָא אִתְּמַר דְּאִם הָוָה רָגִיל לְשַׁמֵּשׁ בְּיוֹמָא דְּחוֹלָא בִּקְטָטָה עִם אִתְּתֵיהּ וּבְפִרוּדָא, לָא יִזְדַּוֵּוג לְאִתְּתֵיהּ בְּשַׁבַּתָּא אֶלָּא בִּשְׁלָמָא, וּבְגִין דָּא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים עוֹנָתָן מִלֵּיל שַׁבָּת לְלֵיל שַׁבָּת, וְצָרִיךְ לְשַׁנּוּיֵי שַׁבָּת מִיּוֹמָא דְּחוֹלָא בְּכֹלָּא, וְאִם אִית לוֹן שְׁלָמָא בְּכָל שִׁית יוֹמִין דְּחוֹלָא, יַעַבְדּוּן תּוֹסֶפֶת בְּשַׁבַּתָּא בְּפִיּוּסָא דָא לְדָא בִּרְחִימוּ סַגִּי, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, דְּאִתְּמַר לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא (שיר ה ב) פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי, בְּתוֹסֶפֶת מִלִּין דְּפִיּוּסָא, כְּגַוְונָא דָא צָרִיךְ בַּר נַשׁ לְפַיְּסָא לְאִתְּתֵיהּ בְּשַׁבָּת בְּתוֹסֶפֶת מִלִּין דְּפִיּוּסָא.

וּבְזִמְנָא דְּאֱלֹהִים אֲחֵרִים חַזְיָין בְּשַׁבָּת שִׁנּוּיָא בְּכֹלָּא, לֵית לוֹן רְשׁוּ לְקָרְבָא, הֲדָא הוּא

לשון הקודש

יוֹסִיף בְּשַׁבָּת שְׁנִיָּה. וּבַשִּׁלְחָן, אִם רָגִיל לְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא עַל לֶחֶם אֶחָד, בְּשַׁבָּת יוֹסִיף שֵׁנִי, שֶׁהֵם כְּמוֹ שֶׁלֶּחֶם מִשְׁנֶה. מִטָּה, הֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁאִם הָיָה רָגִיל לְשַׁמֵּשׁ בְּיוֹם חֹל בִּקְטָטָה עִם אִשְׁתּוֹ וּבְפֵרוּד, לֹא יִזְדַּוֵּג עִם אִשְׁתּוֹ בְּשַׁבָּת אֶלָּא בְּשָׁלוֹם, וּמִשּׁוּם זֶה תַּלְמִידֵי חֲכָמִים עוֹנָתָן מִלֵּיל שַׁבָּת לְלֵיל שַׁבָּת, וְצָרִיךְ לְשַׁנּוֹת שַׁבָּת מִיּוֹם חֹל בַּכֹּל, וְאִם יֵשׁ לָהֶם שָׁלוֹם בְּכָל שֵׁשֶׁת יְמוֹת הַחֹל, יַעֲשׂוּ תּוֹסֶפֶת בְּשַׁבָּת בְּפִיּוּס זֶה לָזוֹ בְּאַהֲבָה רַבָּה, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר לַשְּׁכִינָה פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי, בְּתוֹסֶפֶת דִּבְרֵי פִּיּוּס, כְּמוֹ זֶה צָרִיךְ אָדָם לְפַיֵּס אֶת אִשְׁתּוֹ בְּשַׁבָּת בְּתוֹסֶפֶת דִּבְרֵי פִּיּוּס.

וּבִזְמַן שֶׁאֱלֹהִים אֲחֵרִים רוֹאִים בְּשַׁבָּת

דִּכְתִיב (במדבר א נא) **וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, בְּגִין דְּקֹדֶשׁ הִיא לָכֶם מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בִּקְרָא** (ויקרא יט ג) **אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ וְגוֹמֵר, וּבְאֵלֵּין תּוֹסֶפֶת אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא מוּסַף שַׁבָּת, וְכַד מִתְרַחֲקִין מִינָהּ כָּל דַּרְגִּין דְּחוֹל, וְלָא אִית רְשׁוּ נוּכְרָאָה בְּשַׁבָּת, לְאַעָלָא בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, אִיהִי אִתְקְרִיאַת קְדוּשָׁה דִּילֵיהּ, וְכַד מְבָרְכִין לָהּ בְּבִרְכַת מְזוֹנָא אִתְקְרִיאַת בְּרָכָה דִּילֵיהּ, וּבְתַרְוַיְיהוּ אִיהִי יִחוּד דִּילֵיהּ, כַּלָּה דִּילֵיהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא אִיהִי שַׁבָּת שְׁקוּלָה בְּכָל אוֹרַיְיתָא.**

וּשְׂרַגָּא אִיהִי דִּיוֹקְנָא דִּמְנַרְתָּא, וְצָרִיךְ לְמֶהֱוֵי לִימִינָא, וַעֲלָהּ אִתְּמַר הָרוֹצָה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וּפָתוֹרָא דְשַׁבָּת צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי לִשְׂמָאלָא, וַעֲלָהּ אִתְּמַר הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, מִטָּה בֵּין צָפוֹן

לשון הקודש

שִׁנּוּי בַּכֹּל, אֵין לָהֶם רְשׁוּת לִקְרַב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, מִשּׁוּם שֶׁקֹּדֶשׁ הִיא לָכֶם מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בַּכָּתוּב אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ וְגוֹמֵר, וּבַתּוֹסָפוֹת הַלָּלוּ נִקְרֵאת הַשְּׁכִינָה מוּסַף שַׁבָּת, וּכְשֶׁמִּתְרַחֲקִים מִמֶּנָּה כָּל דַּרְגּוֹת הַחֹל, וְאֵין רְשׁוּת זָרָה בְּשַׁבָּת לְהִכָּנֵס בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, הִיא נִקְרֵאת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלּוֹ, וּכְשֶׁמְּבָרְכִים אוֹתָהּ בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן, נִקְרֵאת בְּרָכָה שֶׁלּוֹ, וּבִשְׁנֵיהֶם הִיא הַיִּחוּד שֶׁלּוֹ, הַכַּלָּה שֶׁלּוֹ. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, הַשַּׁבָּת הִיא שְׁקוּלָה לְכָל הַתּוֹרָה.

וְהַנֵּר הוּא צוּרַת הַמְּנוֹרָה, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת לִימִין, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וְשֻׁלְחַן הַשַּׁבָּת צָרִיךְ לִהְיוֹת לִשְׂמֹאל, וְעָלָיו נֶאֱמַר הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין. הַמִּטָּה בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, וְשַׁבָּת

לַדָּרוֹם, וְשַׁבָּת אִיהוּ אוֹת בְּרִית מִילָה, אוֹת דִּתְפִלִּין, מָאן דִּמְחַלֵּל דָּא כְּאִלּוּ מְחַלֵּל דָּא, תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא לָקֶבֶל זָכוּר, תְּפִלִּין דְּיָד לָקֶבֶל שָׁמוֹר, מָה רְשׁוּת הָרַבִּים אִיהוּ חִלּוּל שַׁבָּת, אוּף הָכִי אוֹת בְּרִית אִיהִי חִלּוּל דִּילֵיהּ זוֹנָה, וְדָא רְשׁוּ נוּכְרָאָה, לֵית פִּקּוּדָא דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה דְּלָא (דף נז ע"ב) אִשְׁתַּכַּח בְּשַׁבָּת, וּבְגִין דָּא שַׁבָּת הִיא שְׁקוּלָה כְּכָל אוֹרַיְיתָא כֻּלָּהּ.

וְכֵן שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִתְקְרִיאַת שׁוֹפָר, מִסִּטְרָא דִשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי שׁוֹפָר גָּדוֹל, תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵירוּתֵנוּ, תְּקַע שׁוֹפָר אִיהוּ לָשׁוֹן תְּקִיעָה דְּוַדַּאי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי תְּקִיעָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִסִּטְרָא דִימִינָא, וְאִתְקְרִיאַת שְׁבָרִים דִּילֵיהּ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְאִתְקְרִיאַת תְּרוּעָה דִילֵיהּ מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ דַעַת, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר (תהלים פט טז) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי

לשון הקודש

הִיא אוֹת בְּרִית מִילָה, אוֹת הַתְּפִלִּין, מִי שֶׁמְּחַלֵּל אֶת זֶה כְּאִלּוּ מְחַלֵּל אֶת זֶה. תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ כְּנֶגֶד זָכוֹר, תְּפִלִּין שֶׁל יָד כְּנֶגֶד שָׁמוֹר, מָה רְשׁוּת הָרַבִּים הוּא חִלּוּל שַׁבָּת, אַף כָּךְ אוֹת בְּרִית הִיא חִלּוּל שֶׁלּוֹ זוֹנָה, וְזוֹ רְשׁוּת נָכְרִיָּה, אֵין מִצְוַת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁלֹּא נִמְצֵאת בְּשַׁבָּת, וּמִשּׁוּם זֶה, הַשַּׁבָּת הִיא שְׁקוּלָה כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ.

וְכֵן שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה נִקְרֵאת שׁוֹפָר מִצַּד הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא שׁוֹפָר גָּדוֹל, תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ, תְּקַע שׁוֹפָר שֶׁהוּא לְשׁוֹן תְּקִיעָה, שֶׁוַּדַּאי שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה הִיא תְּקִיעָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִצַּד הַיָּמִין, וְנִקְרֵאת שְׁבָרִים שֶׁלּוֹ מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְנִקְרֵאת תְּרוּעָה שֶׁלּוֹ מִצַּד

תְּרוּעָה, יוֹדְעֵי בְדַעַת, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי ג כ) בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ, וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ (שם כד ד), אֵיהִי שׁוֹפָר, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קוֹל הַשּׁוֹפָר, וּבְזִמְנָא דְּהִיא סָלְקָא לְגַבֵּיהּ בִּתְלַת קִטְרִין אִלֵּין, אִתְּמַר בֵּיהּ (שמות יט יט) וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד, הוֹלֵךְ בַּתְּקִיעָה, וְחָזֵק בַּשְּׁבָרִים, מְאֹד בַּתְּרוּעָה.

וְאֵיהִי יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְכַד אִתְּקַשְּׁטַת קֶדְמֵיהּ בִּלְבוּשִׁין שַׁפִּירִין דְּאִינּוּן לְבוּשֵׁי כַּפָּרָה, אִתְּקְרִיאַת צִיץ דִּילֵיהּ, מִצְנֶפֶת דִּילֵיהּ, אַבְנֵט דִּילֵיהּ, אֵיהִי כְּלִילָא מֵאַרְבַּע בִּגְדֵי לָבָן מִסִּטְרָא דִימִינָא, וּמֵאַרְבַּע בִּגְדֵי זָהָב מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְּקַשְּׁטַת בְּאִלֵּין לְבוּשִׁין דְּכַפָּרָה אִתְּמַר בָּהּ (אסתר ה א) וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת, וּבְהוֹן עָאלַת לִפְנַי וְלִפְנִים, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) וַתַּעֲמוֹד בַּחֲצַר בֵּית

לשון הקודש

הָעֲמוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא דַעַת, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, יוֹדְעֵי בְדַעַת, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ. וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ, הִיא שׁוֹפָר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא קוֹל הַשּׁוֹפָר, וּבִזְמַן שֶׁהִיא עוֹלָה אֵלָיו בִּשְׁלֹשֶׁת הַקִּשָּׁרִים הַלָּלוּ, נֶאֱמַר בּוֹ וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד, הוֹלֵךְ בַּתְּקִיעָה, וְחָזֵק בַּשְּׁבָרִים, מְאֹד בַּתְּרוּעָה.

וְהִיא יוֹם הַכִּפּוּרִים, וּכְשֶׁמִּתְקַשֶּׁטֶת לְפָנָיו בִּלְבוּשִׁים יָפִים, שֶׁהֵם לְבוּשֵׁי כַּפָּרָה, הִיא נִקְרֵאת הַצִּיץ שֶׁלּוֹ, הַמִּצְנֶפֶת שֶׁלּוֹ, הָאַבְנֵט שֶׁלּוֹ. הִיא כְּלוּלָה מֵאַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן מִצַּד הַיָּמִין, וּמֵאַרְבָּעָה בִּגְדֵי זָהָב מִצַּד הַשְּׂמֹאל. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמִּתְקַשֶּׁטֶת בַּלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ שֶׁל כַּפָּרָה, נֶאֱמַר בָּהּ וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת, וּבָהֶם נִכְנֶסֶת לִפְנַי וְלִפְנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתַּעֲמֹד

הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית, וּבְהוֹן נָשְׁאָה חֵן בְּעֵינָיו, וְרָזָא דְמִלָּה וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם (בראשית ט טז), וּמִיָּד אדנ"י שְׁמָעָה אדנ"י סְלָחָה אדנ"י הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר (דניאל ט יט).

פּוּרִים אִתְקְרִיאַת עַל שֵׁם יוֹם הַכִּפּוּרִים, דַּעֲתִידִין לְאִתְעַנְּגָא בֵּיהּ, וּלְשַׁנּוּיֵי לֵיהּ מֵעִנּוּי לְעֹנֶג, וּמַה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא אָסוּר בֵּיהּ נְעִילַת הַסַּנְדָּל, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בָּהּ (שיר ז ב) מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, וְעִנּוּגָא וְחֶדְוָה וְכַמָּה טָבִין מְזוּמָנִין לְגַבָּהּ, וְדָא יְהֵא בְּזִמְנָא דְּפוּרְקָנָא בַּעֲגָלָא.

וּמָאן גָּרַם עִנּוּי לִשְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, אֶלָּא רָזָא דְמִלָּה וּבְכֵן אָבֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כַדָּת (אסתר ד טז), בְּגִין דְּעָאלַת בְּלָא בַּעְלָהּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, דְּבַטִּילוּ בָּהּ

לשון הקודש

בַּחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית, וּבָהֶם נָשְׁאָה חֵן בְּעֵינָיו, וְסוֹד הַדָּבָר – וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם, וּמִיָּד אדנ"י שְׁמָעָה אדנ"י סְלָחָה אדנ"י הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר.

פּוּרִים נִקְרֵאת עַל שֵׁם יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁעֲתִידִים לְהִתְעַנֵּג בּוֹ, וּלְשַׁנּוֹת אוֹתוֹ מֵעִנּוּי לְעֹנֶג, וּמַה שֶּׁהִיא שְׁכִינָה אָסוּר בּוֹ נְעִילַת הַסַּנְדָּל, בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בָּהּ מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, וְעֹנֶג וְשִׂמְחָה, וְכַמָּה טוֹבוֹת מְזֻמָּנוֹת אֵלֶיהָ, וְזֶה יִהְיֶה בִּזְמַן הַגְּאֻלָּה בִּמְהֵרָה.

וּמִי גָּרַם עִנּוּי לַשְׁכִינָה בַּגָּלוּת? אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר, וּבְכֵן אָבֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כַדָּת, מִשּׁוּם שֶׁנִּכְנְסָה בְּלִי בַעְלָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, שֶׁבִּטְּלוּ

אוֹרַיְיתָא, וְדָא גָּרַם אִבּוּדָא דְּבַיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (אסתר ד טז) וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי, וְעִם כָּל דָּא אַף עַל גַּב דְּעָאלַת בְּלָא בַּעְלָה דְּאִיהוּ דִּבְרֵי תוֹרָה, עִם כָּל דָּא עָאלַת בַּאֲבָהָן, דְּאִינוּן שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וָיוֹם דְּאִתְעַנַּת בְּהוֹן, וְאִינוּן סַהֲדִין דְּעוּלֵימְתָא עָאלַת בֵּיהּ לְמַלְכָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ב יג) וּבָזֶה הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ, נַעֲרָה וַדַּאי בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ דְּאִישׁ לֹא יְדָעָהּ אֶלָּא בַּעְלָהּ, וּכְמָה דְּבָעֶרֶב הִיא בָּאָה נַעֲרָה בְּתוּלָה וַדַּאי, הָכִי נַמִּי בַּבֹּקֶר הִיא שָׁבָה נַעֲרָה בְּתוּלָה וַדַּאי, וּבָהּ עֶרֶב וָבֹקֶר פַּעֲמַיִם קוֹרִין לְיִשְׂרָאֵל בַּעְלָהּ, וְסַהֲדִין עֲלָהּ דְּלָא חֲלִיפַת לֵיהּ הִיא וּבְנָהָא בְּאָחֳרָא, וּבְגִין דָּא יִשְׂרָאֵל אָמְרִין בְּכָל יוֹמָא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד, שְׁמַ"ע אֶחָ"ד, שֵׁ"ם אָ"ח עֵ"ד, אָ"ח נָטִיר לָהּ, בְּגִין דְּאָח לְצָרָה יִוָּלֵד (משלי יז

לשון הקודש

בָּהּ תּוֹרָה, וְזֶה גָּרַם אָבְדָן שֶׁל בַּיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי. וְעִם כָּל זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁנִּכְנְסָה בְּלִי בַּעְלָהּ, שֶׁהוּא דִּבְרֵי תוֹרָה, עִם כָּל זֶה נִכְנְסָה עִם הָאָבוֹת, שֶׁהֵם שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וָיוֹם שֶׁהִתְעַנְּתָה בָהֶם, וְהֵם עֵדִים שֶׁהָעַלְמָה נִכְנְסָה עִמּוֹ לַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבָזֶה הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ, נַעֲרָה וַדַּאי בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ, שֶׁאִישׁ לֹא יְדָעָהּ אֶלָּא בַּעְלָהּ, וּכְמוֹ שֶׁבָּעֶרֶב הִיא בָּאָה נַעֲרָה בְּתוּלָה וַדַּאי, כָּךְ גַּם בַּבֹּקֶר הִיא שָׁבָה נַעֲרָה בְּתוּלָה וַדַּאי, וּבָהּ עֶרֶב וָבֹקֶר פַּעֲמַיִם קוֹרִין לְיִשְׂרָאֵל בַּעְלָהּ, וּמְעִידִים עָלֶיהָ שֶׁלֹּא הֶחֱלִיפָה אוֹתוֹ הִיא וּבְנֶיהָ בְּאַחֵר, וּמִשּׁוּם זֶה יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה

יז), וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים לב ז) אַתָּה סֵתֶר לִי, בָּרוּךְ אַתָּה בְּבוֹאֶךָ (דברים כח ו), יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ (בראשית מט כח), בְּגִין דְּבֵיהּ יהו"ה וּבֵיהּ ד', בֵּיהּ אִיהִי נְטִירָא.

וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (אסתר ב ז) וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה, הוּא אוּמָן דִּילָהּ וְאִיהִי אֻמּוּנָה דִּילֵיהּ, וְדָא אִיהוּ דְּאִתְּמַר (שם כ) כַּאֲשֶׁר הָיְתָה בְאָמְנָה אִתּוֹ, וְלָא נָגַע בָּהּ נוּכְרָאָה דְּאִיהוּ אֲחַשְׁוֵרוֹ"ש, בְּגִין דְּאָח עִמָּהּ וַדַּאי, וְאִיהוּ סָתִיר לָהּ מִגֵּיהּ, בְּמַאי סָתִיר לָהּ מִגֵּיהּ בַּנְּקוּדָה דְּאִיהִי קוֹצָא דְּאָת ד' מִן אֶחָד, א"ח נְטִיר ד', דְּלָא יִתְקַרִיב לְגַבָּהּ אַחֵר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מב ח) אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי אוֹת בְּרִית, דְּבָהּ אִשְׁתַּלִּים א"ח לְעֶשֶׂר, וּבָהּ אִתְעֲבִיד י', וּמָאן דִּמְשַׁקֵּר בִּבְרִית מִילָה גָּרִים לְאִסְתַּלְקָא מִינֵיהּ (דף נח

לשון הקודש

אֶחָד, שְׁמַ"ע אֶחָ"ד, שֵׁ"ם אָ"ח עֵ"ד, אָ"ח שׁוֹמֵר אוֹתָהּ, מִשּׁוּם שֶׁאָח לְצָרָה יִוָּלֵד, וְעָלָיו נֶאֱמַר אַתָּה סֵתֶר לִי, בָּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ, יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ, מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ יהו"ה וּבוֹ ד', בּוֹ הִיא שְׁמוּרָה.

וְעָלָיו נֶאֱמַר וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה, הוּא אוֹמֵן שֶׁלָּהּ וְהִיא אֻמּוּנָה שֶׁלּוֹ, וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר כַּאֲשֶׁר הָיְתָה בְאָמְנָה אִתּוֹ, וְלֹא נָגַע בָּהּ הַנָּכְרִי שֶׁהוּא אֲחַשְׁוֵרוֹ"ש, מִשּׁוּם שֶׁאָח עִמָּהּ וַדַּאי, וְהוּא הִסְתִּיר אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ. בַּמָּה הִסְתִּיר אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ? בַּנְּקֻדָּה שֶׁהִיא הַקּוֹץ שֶׁל הָאוֹת ד' מִן אֶחָד, א"ח שׁוֹמֵר ד' שֶׁלֹּא יִקְרַב אַחֵר אֵלֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, וְהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ הִיא אוֹת בְּרִית, שֶׁבָּהּ נִשְׁתַּלֵּם א"ח לְעֶשֶׂר, וּבָהּ נַעֲשָׂה י', וּמִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בִּבְרִית מִילָה, גּוֹרֵם שֶׁתִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ שְׁכִינָה, שֶׁהִיא

ע"א) שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי יְחוּדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְשַׁלִּיט עֲלֵיהּ ש"ד דְּאִיהוּ אַחֵר.

וַדַּאי י' דְּשַׁדַּי, אִיהִי קוֹצָא מִן ד' דְּאֶחָד, וְאִם מְשַׁקֵּר אַעֲבַר קוֹצָא מִן ד' מִן אֶחָד וְאִשְׁתָּאַר אַחֵר, וּבְגִין דָּא אָמַר קְרָא (שמות לד יד) לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר וְגוֹמֵר, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְשָׁלְטָא עַל בַּר נַשׁ שֵׁד דְּאִיהוּ אֵל אַחֵר, אִיהוּ מִשְׁתַּעְבֵּד בֵּיהּ בְּכָל מִינֵי עַנּוּיִין, וְחוֹבָא דָא גָּרַם לְיִשְׂרָאֵל לְאִשְׁתַּעְבְּדָא בְּהוֹן אוּמִין דְּעָלְמָא.

וּמָאן דְּנָטִיר אוֹת בְּרִית בְּכָל אֲתַר דְּאִיהִי, בֵּין בִּבְרִית מִילָה, בֵּין בְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לֵיהּ בְּגִינָהּ בְּכָל אֲתַר, וּמְכַסֵּי עֲלוֹי מִשְׁנָאוֹי, כְּגַוְונָא דְמִשֶּׁה דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים צא א) בְּצֵל שַׁדָּ"י יִתְלוֹנָן, וּכְגַוְונָא דְאֶסְתֵּר דְּסָתִיר לָהּ מֵאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דְּאִיהוּ עָרֵל וְטָמֵא, וְשַׁוִּי בְּאַתְרֵיהּ

לשון הקודש

הַיִּחוּד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְשׁוֹלֵט עָלָיו ש"ד שֶׁהוּא אַחֵר.

וַדַּאי י' שֶׁל שַׁדַּי, הִיא קוֹץ מִן ד' שֶׁל אֶחָד, וְאִם מְשַׁקֵּר, הֶעֱבִיר קוֹץ מִן ד' מִן אֶחָד וְנִשְׁאָר אַחֵר, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַכָּתוּב לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר וְגוֹמֵר, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁשּׁוֹלֵט עַל אָדָם שֵׁד שֶׁהוּא אֵל אַחֵר, הוּא מִשְׁתַּעְבֵּד בּוֹ בְּכָל מִינֵי עַנּוּיִים, וְחֵטְא זֶה גָּרַם לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיִּשְׁתַּעְבְּדוּ בָהֶם אֻמּוֹת הָעוֹלָם.

וּמִי שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹת הַבְּרִית בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, בֵּין בִּבְרִית מִילָה בֵּין בְּשַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אוֹתוֹ בִּגְלָלָהּ בְּכָל מָקוֹם, וּמְכַסֶּה עָלָיו מִשּׂוֹנְאָיו, כְּמוֹ שֶׁמֹּשֶׁה נֶאֱמַר בּוֹ בְּצֵל שַׁדַּ"י יִתְלוֹנָן, וּכְמוֹ שֶׁאֶסְתֵּר שֶׁהִסְתִּיר

שֵׁנִית (נ"א שֵׁדִית) **בְּדִיוֹקְנָא דִילָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (אסתר ב יג) **כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר וְגוֹמֵר, בָּעֶרֶב הִיא בָאָה וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה אֶל בֵּית הַנָּשִׁים שֵׁנִי, וְאִיהוּ נָטִיר לָהּ מֵהָמָן הָרָשָׁע, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (תהלים לב ז) **מִצַּר תִּצְּרֵנִי, דְּאִיהוּ צַר וְאוֹיֵב.**

וּבְגִין הַאי קִנְאָה דְכַסִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאוֹת דִילֵיהּ עַל אֶסְתֵּר, דְּאִיהִי קְדוּשָׁה דִילֵיהּ, דְּלָא אִיהִי קְדוּשָׁה פְּחוּת מֵעֲשָׂרָה, אִתְלַבְּשׁוּ עֲשָׂרָה כִּתְרִין תַּתָּאִין בַּעֲשָׂרָה בְּנִין דְּהָמָן, דְּתַמָּן אֵל אַחֵר, דְּהָמָן אָמַר וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף אֶשְׁקוֹל וְגוֹמֵר (אסתר ג ט), וְכֹלָּא לְנָטְלָא נוּקְמָא מֵאֶסְתֵּר וְאוּמָתָהּ, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם ה א) וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָסַר לוֹן בִּידָהָא וּבִידָא דְאוּמָתָהּ, וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ (שם ט כה), וְאִיהוּ עָבַד עֵץ

לשון הקודש

אוֹתָהּ מֵאַחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁהוּא עָרֵל וְטָמֵא, וְשָׁם בִּמְקוֹמָהּ שֵׁנִית (שֵׁדִית) בִּדְמוּת שֶׁלָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר וְגוֹמֵר, בָּעֶרֶב הִיא בָאָה וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה אֶל בֵּית הַנָּשִׁים שֵׁנִי, וְהוּא שָׁמַר אוֹתָהּ מֵהָמָן הָרָשָׁע. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִצַּר תִּצְּרֵנִי, שֶׁהוּא צַר וְאוֹיֵב.

וּמִשּׁוּם הַקִּנְאָה הַזּוֹ שֶׁכִּסָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאוֹת שֶׁלּוֹ עַל אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלּוֹ, שֶׁאֵין הַקְּדֻשָּׁה פְּחוּת מֵעֲשָׂרָה, הִתְלַבְּשׁוּ עֲשָׂרָה כִּתְרִים תַּחְתּוֹנִים בַּעֲשָׂרָה בָּנִים שֶׁל הָמָן, שֶׁשָּׁם אֵל אַחֵר, שֶׁהָמָן אָמַר וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף אֶשְׁקֹל וְגוֹמֵר, וְהַכֹּל לִטֹּל נְקָמָה מֵאֶסְתֵּר וְאֻמָּתָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָסַר אוֹתָם בְּיָדָיו וּבְיַד אֻמָּתָהּ, וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ, וְהוּא עָשָׂה עֵץ גָּבוֹהַּ

גָּבוֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל נוּקְמָא מִנֵּיהּ וּמִבְּנוֹי בִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּמָחֲאַת לְמִצְרָאֵי חֲמִשִּׁים מַכּוֹת.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת צְדָקָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּעַל צְדָקָה, וּבְגָלוּתָא אִיהִי עֲנִיָּה, וּבְנָהָא עֲנִיִּים, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּבְיָכוֹל אִיהוּ עָנִי כַּד אִיהוּ בַּר מֵאַתְרֵיהּ, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (ישעיה לג ז) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה וכו', וּבְאָן אֲתַר אִיהוּ עָנִי וְאִיהִי עֲנִיָּה בְּצַדִּיק דְּאִיהוּ בְּרִית, וּבְגִין דְּחָאבוּ בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא אִיהוּ נָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ (איוב יד יא) בְּבַיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי בֵּיהּ חֲרֵבָה וִיבֵשָׁה, בְּגִין דְּאִינּוּן גָּרְמֵי דְּיִתְכַּנְּשׁוּן מִנֵּיהּ מַיִּין עִלָּאִין, וּשְׁכִינְתָּא אִשְׁתְּאָרַת יְבֵשָׁה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית א ט) יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה.

לשון הקודש

חֲמִשִּׁים אַמָּה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָטַל מִמֶּנּוּ נְקָמָה וּמִבָּנָיו בַּשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִכְּתָה אֶת הַמִּצְרִים חֲמִשִּׁים מַכּוֹת.

וְעוֹד, שְׁכִינָה נִקְרֵאת צְדָקָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּעַל צְדָקָה, וּבַגָּלוּת הִיא עֲנִיָּה וּבָנֶיהָ עֲנִיִּים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּבְיָכוֹל הוּא עָנִי, כְּשֶׁהוּא מִחוּץ לִמְקוֹמוֹ, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה וְכוּ', וּבְאֵיזֶה מָקוֹם הוּא עָנִי וְהִיא עֲנִיָּה? בַּצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּרִית, וּמִשּׁוּם שֶׁחָטְאוּ בוֹ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, הַנָּהָר הַהוּא יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ בְּבַיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, וְהַשְּׁכִינָה בוֹ הִיא חֲרֵבָה וִיבֵשָׁה, מִשּׁוּם שֶׁהֵן גָּרְמוּ שֶׁיִּתְכַּנְּסוּ מִמֶּנּוּ הַמַּיִם הָעֶלְיוֹנִים, וְהַשְּׁכִינָה נִשְׁאֶרֶת יְבֵשָׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה.

וְכָל מָאן דְּעָבִיד צְדָקָה בְּמִסְכֵּנָא גָּרִים הַהוּא נָהָר דְּיִתְמַשֵּׁךְ מֵעֵדֶן דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן דְּאִיהִי ד' דַּלָּה מִסְכֵּנָא, וְעָנִי אִיהוּ יוֹם שַׁבָּת, וּמָאן דִּמְקַיֵּים בָּהּ עֹנֶג שַׁבָּת גָּרִים לְאַשְׁקָאָה הַהִיא ד', וְהַהוּא עָנִי אִתְמַלֵּי וְאִתְקְרֵי נָהָר, וּמָאן דְּאִית לֵיהּ רְשׁוּ לְמֶעֱבַד עֹנֶג שַׁבָּת וְלָא עָבִיד, אִתְהַפֵּךְ לֵיהּ עֹנֶג לְנֶגַע צָרַעַת, וְחָרִיב בֵּיתֵיהּ וּמָמוֹנֵיהּ, וְכֵן עֲנִיָּה אִיהִי אוֹרַיְיתָא דְּעַל פֶּה וַדַּאי, וְאִיהִי קַבָּלָה כַּד מְקַבְּלָא מִבַּעַל צְדָקָה, דְּאִיהוּ אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, כַּד אָזְלַת לְגַבֵּיהּ לְקַבָּלָה אִתְקְרִיאַת הֲלָכָה, כַּד מְקַבְּלָא מִנֵּיהּ אִתְקְרִיאַת קַבָּלָה, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִיהִי פְּלִינַת מַה דְּיַהֲבִין לָהּ לְעַבְדִין דִּילָהּ וְלִבְנִין וּלְעוּלֵמִין דִּילָהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (משלי לא טו) **וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ, וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין, מֵהַהוּא דִּמְקַבְּלִין מִינָהּ.**

לשון הקודש

וְכָל מִי שֶׁעוֹשֶׂה צְדָקָה עִם הֶעָנִי, גּוֹרֵם לְאוֹתוֹ נָהָר שֶׁיִּמָּשֵׁךְ מֵעֵדֶן, שֶׁהוּא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, שֶׁהִיא דָּל"ת, דַּלָּה עֲנִיָּה, וְעָנִי הוּא יוֹם שַׁבָּת, וּמִי שֶׁמְּקַיֵּם בָּהּ עֹנֶג שַׁבָּת, גּוֹרֵם לְהַשְׁקוֹת אוֹתָהּ הַדָּל"ת, וְאוֹתוֹ עָנִי מִתְמַלֵּא וְנִקְרָא נָהָר, וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשׁוּת לַעֲשׂוֹת עֹנֶג שַׁבָּת וְלֹא עוֹשֶׂה, מִתְהַפֵּךְ לוֹ עֹנֶג לְנֶגַע צָרַעַת, וּמַחֲרִיב בֵּיתוֹ וּמָמוֹנוֹ, וְכֵן עֲנִיָּה הִיא הַתּוֹרָה בְּעַל פֶּה וַדַּאי, וְהִיא קַבָּלָה כְּשֶׁמְּקַבֶּלֶת מִבַּעַל צְדָקָה, שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כְּשֶׁהוֹלֶכֶת אֵלָיו לְקַבָּלָה נִקְרֵאת הֲלָכָה, כְּשֶׁמְּקַבֶּלֶת מִמֶּנּוּ נִקְרֵאת קַבָּלָה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הִיא מְחַלֶּקֶת מַה שֶּׁנּוֹתְנִים לָהּ לָעֲבָדִים שֶׁלָּהּ וְלַבָּנִים וְלָעֲלָמִים שֶׁלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַתִּתֵּן טֶרֶף

בַּעַל קַבָּלָה אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהִי קַבִּילַת מִינֵיהּ, וּבְאָן אֲתַר קַבִּילַת מִנֵּיהּ בִּימִינָא, בְּגִין דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר כִּי יְמִינְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, הֲלָכָה אִיהִי מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, קַבָּלָה (דף נח ע"ב) הִיא מִסִּטְרָא דִימִינָא, הֲלָכָה בִשְׂמָאלָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וְקַבִּילַת מִנֵּיהּ בִּימִינָא וְנָחֲתָא מַלְיָא לְגַבֵּי צַדִּיק, וּבְגִין דָּא (תהלים לז כה) לֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וכו', (ובמאי) וְכַד נָחֲתָא מַלְיָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ ו', נָהָר דְּאִתְמַשַּׁךְ מֵעֵדֶן, ו' עָאל בְּד' וְאִתְעֲבִידַת ה', וּמַה דַּהֲוָה צָדֵק אִתְעֲבִידַת צְדָקָה לְגַבֵּי עָנִי דְּאִיהוּ צַדִּיק.

וְהַהוּא נָהָר עֲלֵיהּ אִתְּמַר שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לַעֲנִיִּים, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי יד לד) צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי, וּמַה דַּהֲוָת צָדֵק דִּינָא, אִתְעֲבִידַת רַחֲמֵי, וְכָל סְפִירָן עַל שְׁמָהּ אִתְקְרִיאוּ, מֹאזְנֵי צֶדֶק

לשון הקודש

לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ, וּמְקַבְּלִים זֶה מִזֶּה, מֵאוֹתוֹ שֶׁמְּקַבְּלִים מִמֶּנָּה.

בַּעַל קַבָּלָה הוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהִיא קִבְּלָה מִמֶּנּוּ, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם קִבְּלָה מִמֶּנּוּ? בִּימִין, מִשּׁוּם שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר כִּי יְמִינְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים. הַהֲלָכָה הִיא מִצַּד הַשְּׂמֹאל, קַבָּלָה הִיא מִצַּד הַיָּמִין, הֲלָכָה בִשְׂמֹאל אֶל בַּעְלָהּ, וּמְקַבֶּלֶת מִמֶּנּוּ בְּיָמִין וְיוֹרֶדֶת מְלֵאָה אֶל הַצַּדִּיק, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְכוּ', (ובמה?) וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת מְלֵאָה אֶל בַּעְלָהּ שֶׁהוּא ו', הַנָּהָר שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵעֵדֶן, ו' נִכְנָס לְד' וְנַעֲשֵׂית ה', וּמַה שֶּׁהָיָה צֶדֶק נַעֲשָׂה צְדָקָה לָעָנִי שֶׁהוּא צַדִּיק.

וְעַל אוֹתוֹ הַנָּהָר נֶאֱמַר שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לָעֲנִיִּים, וְעָלָיו נֶאֱמַר צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי, וּמַה שֶּׁהָיְתָה צֶדֶק דִּין, נַעֲשֵׂית

אַבְנֵי צֶדֶק אֵיפַת צֶדֶק וְהִין צֶדֶק (ויקרא יט לו), כַּד אִתְרַחַק מִינָּהּ בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ רַחֲמֵי, מֹאזְנֵי צֶדֶק תְּרֵין דְּרוֹעִין, אַבְנֵי צֶדֶק תְּרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט, הִין צֶדֶק צַדִּיק, וְכַד עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא מְרַחֵק מִינָּהּ אִיהוּ מִשְׁפָּט, וּבֵיהּ כְּתִיב (תהלים עה ח) כִּי אלהי"ם שׁוֹפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים, זֶה יַשְׁפִּיל מָאן דְּגָרִים לְאַשְׁפָּלָא לִשְׁכִינְתָּא מֵאַתְרָהָא, וְזֶה יָרִים מָאן דְּגָרִים לְסָלְקָא לָהּ מֵאַתְרָהָא, דְּחוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל אִינוּן אַשְׁפִּילָן לָהּ לְתַתָּא, וְזַכְוָון דִּלְהוֹן סָלְקִין לָהּ לְאַתְרָהָא, הָא זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּעָבִיד זַכְוָון לְסָלְקָא לָהּ לְאַתְרָהָא.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִיהִי שִׁלּוּחַ הַקֵּן, מָאן קֵן דִּילָהּ דָּא יְרוּשָׁלַיִם, וּלְעֵילָא קֵן דִּילָהּ הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות לד ז) וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה, וְדָא מטטרו"ן,

לשון הקודש

רַחֲמִים, וְכָל הַסְּפִירוֹת נִקְרָאוּ עַל שְׁמָהּ מֹאזְנֵי צֶדֶק, אַבְנֵי צֶדֶק, אֵיפַת צֶדֶק וְהִין צֶדֶק, כְּשֶׁהִתְרַחֵק מִמֶּנָּה בַּעְלָהּ, שֶׁהוּא רַחֲמִים. מֹאזְנֵי צֶדֶק שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, אַבְנֵי צֶדֶק שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, הִין צֶדֶק צַדִּיק, וּכְשֶׁהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מְרֻחָק מִמֶּנָּה, הוּא מִשְׁפָּט, וּבוֹ כָּתוּב כִּי אֱלֹהִי"ם שׁוֹפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים. זֶה יַשְׁפִּיל – מִי שֶׁגּוֹרֵם לְהַשְׁפִּיל אֶת הַשְּׁכִינָה מִמְּקוֹמָהּ, וְזֶה יָרִים – מִי שֶׁגּוֹרֵם לְהַעֲלוֹתָהּ מִמְּקוֹמָהּ, שֶׁחֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל מַשְׁפִּילִים אוֹתָהּ לְמַטָּה, וּזְכֻיּוֹתֵיהֶם מַעֲלִים אוֹתָהּ לִמְקוֹמָהּ, הֲרֵי צַדִּיק הוּא מִי שֶׁעוֹשֶׂה זְכֻיּוֹת לְהַעֲלוֹתָהּ לִמְקוֹמָהּ.

וְעוֹד שְׁכִינָה, הִיא שִׁלּוּחַ הַקֵּן. מִי הַקֵּן שֶׁלָּהּ? זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, וּלְמַעְלָה הַקֵּן שֶׁלָּהּ, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה, וְזֶה מטטרו"ן, עָלָיו נֶאֱמַר אַל תִּסְתַּכֵּל בַּקַּנְקַן

עֲלֵיהּ אִתְּמַר אַל תִּסְתַּכֵּל בְּקַנְקַן אֶלָּא בַּמֶּה דְּאִית בֵּיהּ, וְדָא אִיהוּ כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ בְּכָל עֵץ אוֹ עַל הָאָרֶץ (דברים כב ו), בְּכָל עֵץ דָּא גּוּף וּבְרִית, צַדִּיק אִיהוּ בְּרִית וְאִיהוּ כָּ"ל, עֵץ דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אוֹ עַל הָאָרֶץ דָּא אִימָּא תַּתָּאָה, אֶפְרֹחִים תְּרֵין דְּרוֹעִין, אוֹ בֵּיצִים תְּרֵין שׁוֹקִין, וְהָאֵם רֹבֶצֶת דָּא אִימָּא עִלָּאָה, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם דָּא אִימָּא תַּתָּאָה אֶת וַדַּאי.

שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ח ח) וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, וְאִתְּמַר בְּיַעֲקֹב (שם כז ל) וַיְהִי אַךְ יָצֹא יָצָא, לָקֶבֶל שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, וְאִינּוּן תְּרֵין דְּרוֹעִין שְׁנֵי גְּרִישִׁי"ן וְאִינּוּן תְּרֵין תְּרוּכִין, וְדָא אִיהוּ שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, אִלֵּין שִׁית פִּרְקִין דְּאִינּוּן בִּתְרֵי דְּרוֹעִין, אִשְׁתְּאָרַת ה' ד' בְּלָא ו', מָאן גָּרִים לָהּ תְּרֵי תְּרוּכִין, אֶלָּא בְּגִין

לשון הקודש

אֶלָּא בְּמַה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, וְזֶהוּ כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ בְּכָל עֵץ אוֹ עַל הָאָרֶץ. בְּכָל עֵץ – זֶה גּוּף וּבְרִית, צַדִּיק הוּא בְּרִית וְהוּא כ"ל, עֵץ – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, אוֹ עַל הָאָרֶץ – זוֹ הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה, הָאֶפְרֹחִים – שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, אוֹ בֵּיצִים – שְׁתֵּי שׁוֹקִים, וְהָאֵם רֹבֶצֶת – זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם – זוֹ הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה, אֶת וַדַּאי.

שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, וְנֶאֱמַר בְּיַעֲקֹב וַיְהִי אַךְ יָצֹא יָצָא, כְּנֶגֶד שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, וְהֵם שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, שְׁנֵי גְּרִישִׁי"ן, וְהֵם שְׁנֵי גֵּרוּשִׁים. וְזֶהוּ שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, אֵלּוּ שֵׁשֶׁת הַפִּרְקִים שֶׁהֵם בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, נִשְׁאֶרֶת ה' ד' בְּלִי ו'. מִי

דְּעָבְרִין בְּנָהָא עַל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נ יח) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.

וַיּוֹסֶף שִׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ (בראשית ח י) דָּא עַמּוּדָא דְאָמְצָעִיתָא, מָאן גָּרִים דָּא דְאִתְתָּרְכַת מִינֵיהּ, בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל עָבְרוּ עַל אוֹרַיְיתָא, וַיָּחֶל עוֹד שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרִים (שם) (נ"א וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה וְלֹא יָסְפָּה שוּב), דָּא ז', יוֹמָא שְׁבִיעָאָה דִכְלִיל שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, וּמָאן גָּרַם דְּאִתְתָּרְכַת מִנֵּיהּ, בְּגִין דְּעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל עַל אוֹת שַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין וְאוֹת בְּרִית.

מִסִּטְרָא דְיִצְחָק דְּאִיהוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אִתְּמַר בֵּיהּ (שם) וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב, וְדָא עֶרֶב דְּיִצְחָק, וּמִסִּטְרָא דְצַדִּיק אִתְּמַר בָּהּ (שם) וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ, וַיֵּדַע נֹחַ כִּי קַלּוּ הַמַּיִם מֵעַל

לשון הקודש

גָּרַם לָהּ שְׁנֵי גְרוּשִׁין? אֶלָּא בִּגְלַל שֶׁעוֹבְרִים בָּנֶיהָ עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.

וַיּוֹסֶף שִׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, מִי גָּרַם זֶה שֶׁהִתְגָּרְשָׁה מִמֶּנּוּ? מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל עָבְרוּ עַל הַתּוֹרָה. וַיָּחֶל עוֹד שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרִים (וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה וְלֹא יָסְפָּה שוּב), זֶה ז', יוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁכּוֹלֵל שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, וּמִי גָּרַם שֶׁהִתְגָּרְשָׁה מִמֶּנּוּ? מִשּׁוּם שֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל עַל אוֹת שַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים וְאוֹת בְּרִית.

מֵהַצַּד שֶׁל יִצְחָק שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, נֶאֱמַר בּוֹ וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב, וְזֶה עֶרֶב שֶׁל יִצְחָק, וּמִצַּד שֶׁל הַצַּדִּיק נֶאֱמַר בָּהּ וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ, וַיֵּדַע

הָאָרֶץ, וּבְכָל אֲתַר דְּלָא אַשְׁכַּחַת לְתַתָּא דְּיוֹקְנָא דְּבַעְלָהּ בְּאוֹרַיְיתָא, לָא הֲוַת שַׁרְיָא עֲלָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ט) וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ בְּגָלוּתָא, מִיָּד דְּאַשְׁכַּחַת בַּעְלָהּ לְרַעְיָא מְהֵימְנָא, שַׁרְיָא עֲלֵיהּ וְלָא חָזְרַת לְתֵיבָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם יב) וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד, וְעַל דָּא אִתְּמַר (שם ב כד) עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְגוֹמֵר, אִיהִי אִתְדַּבְּקַת בֵּיהּ וְאִיהוּ בָהּ.

בְּהַהוּא זִמְנָא וַיִּפְתַּח נֹחַ אֶת חַלּוֹן הַתֵּבָה אֲשֶׁר עָשָׂה (שם ח ו), וְנָפְקוּ כֻּלְּהוּ וְאָזְלוּ לְגַבֵּי יוֹנָה וּבַעְלָהּ, וְאִתְּמַר לְגַבֵּי נֹחַ וַיִּפְתַּח נֹחַ, מַאי וַיִּפְתַּח נֹחַ, אֶלָּא רָמִיז וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד (שמות ב כד), אדנ"י שִׂפְתַי תִּפְתָּח, וְדָא יִשְׂרָאֵל דְּפָתְחִין בִּתְיוּבְתָּא בְּבִכְיָה, וּמִיָּד וַתַּחְמֹל עָלָיו.

לשון הקודש

נֹחַ כִּי קַלּוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁלֹּא מָצְאָה לְמַטָּה דְּמוּתוֹ שֶׁל בַּעְלָהּ בַּתּוֹרָה, לֹא הָיְתָה שׁוֹרָה עָלָיו, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ, בַּגָּלוּת, מִיָּד שֶׁמָּצְאָה בַּעְלָהּ אֶת הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, שָׁרְתָה עָלָיו וְלֹא חָזְרָה לַתֵּבָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד, וְעַל זֶה נֶאֱמַר עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְגוֹמֵר, הִיא נִדְבְּקָה בּוֹ, וְהוּא בָהּ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, וַיִּפְתַּח נֹחַ אֶת חַלּוֹן הַתֵּבָה אֲשֶׁר עָשָׂה, וְיָצְאוּ כֻּלָּם וְהָלְכוּ לַיּוֹנָה וּבַעְלָהּ, וְנֶאֱמַר לְגַבֵּי נֹחַ וַיִּפְתַּח נֹחַ. מַה זֶּה וַיִּפְתַּח נֹחַ? אֶלָּא רוֹמֵז, וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד, אדנ"י שִׂפְתַי תִּפְתָּח, וְזֶה יִשְׂרָאֵל שֶׁפּוֹתְחִים בִּתְשׁוּבָה בִּבְכִיָּה, וּמִיָּד וַתַּחְמֹל עָלָיו.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת חַג, בְּכָל זִמְנִין וְיוֹמִין טָבִין, חָג דִּתְלַת רְגָלִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות כג יד) **שָׁלֹשׁ** (דף נט ע"א) **רְגָלִים תָּחוֹג לִי בַּשָּׁנָה, וּבְגִינָהּ יֵרָאֶה כָּל זְכוּרֶךָ, לְקַיְּמָא זָכוֹר וְשָׁמוֹר זָכוֹר לַזָּכָר וְשָׁמוֹר לַנְּקֵבָה, כֻּלְּהוּ אִלֵּין דְּאָזְלִין לְאִסְתַּכְּלָא** (נ"א לְאִתְכַּלְּלָא) **בִּשְׁכִינְתָּא, צְרִיכִין לְמֵיהַב לָהּ דּוֹרוֹנָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב** (דברים טז טז) **וְלֹא יֵרָאֶה אֶת פְּנֵי יהו"ה רֵיקָם, וְצָרִיךְ לְמֶחֱדֵי בָּהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב** (שם) **וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ, דְּאִיהִי חֶדְוָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְקְרִיאַת, וּמָאן דְּאָזִיל לְמֶחֱמֵי לָהּ צָרִיךְ לְנָטְרָא גַּרְמֵיהּ מֵעֲצִיבוּ, דְּאִיהִי לִילִי"ת חֲשׁוֹכָא עִצָּבוֹן שְׁאוֹל טְחוֹל, דְּאִיהִי מוּם, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר** (ויקרא כא יח) **כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב.**

אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (משלי כא יד) **מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְּפֶה אָף, בְּגִין**

לשון הקודש

וְעוֹד, שְׁכִינָה נִקְרֵאת חַג, בְּכָל הַזְּמַנִּים וְיָמִים טוֹבִים, חַג שֶׁל שָׁלֹשׁ רְגָלִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שָׁלֹשׁ רְגָלִים תָּחוֹג לִי בַּשָּׁנָה, וּבִשְׁבִילָהּ יֵרָאֶה כָּל זְכוּרֶךָ, לְקַיֵּם זָכוֹר וְשָׁמוֹר, זָכוֹר לַזָּכָר, וְשָׁמוֹר לַנְּקֵבָה. כָּל אֵלּוּ שֶׁהוֹלְכִים לְהִסְתַּכֵּל (לְהִכָּלֵל) בַּשְּׁכִינָה צְרִיכִים לָתֵת לָהּ דּוֹרוֹן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלֹא יֵרָאֶה אֶת פְּנֵי יהו"ה רֵיקָם, וְצָרִיךְ לִשְׂמֹחַ בָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ, שֶׁהִיא נִקְרֵאת שִׂמְחַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִי שֶׁהוֹלֵךְ לִרְאוֹת אוֹתָהּ, צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מֵעֶצֶב, שֶׁהִיא לִילִית חֲשׁוֹכָה, עִצָּבוֹן, שְׁאוֹל, טְחוֹל, שֶׁהִיא מוּם, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב.

אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ, זוֹ שְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְּפֶה אָף,

דְּאִיהִי סְתִימָא, עוֹלָם הַבָּא קָרִינָן לָהּ מַתְּנָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, בְּגִין דְּמַתַּת אלהי"ם הִיא, כְּבִרְכַּת יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, חַד מִסִּטְרָא דִימִינָא בְּרָכָה, וְחַד מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא מַתְּנָה.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִיהִי חֶשְׁבּוֹן תְּקוּפוֹת וּמַזָּלוֹת וּמוֹלָדוֹת וְעִבּוּרִין, אַרְבַּע תְּקוּפָן דְּאִתְקְרִיאוּ אַרְבַּע תְּקוּפוֹת, וּלְכָל תְּקוּפָה תְּלַת יַרְחִין, וּבְהוֹן תְּרֵין עֲשַׂר מַזָּלוֹת, וְאִינוּן לָקֳבֵל תְּרֵין עֲשַׂר שִׁבְטִין דְּיִשְׂרָאֵל, וְכֹלָּא אִתְקַשֵּׁר בְּהַאי שְׁמָא אדנ"י, אִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, תַּקִּיפָא בְּאַרְבַּע תְּקוּפִין, דְּאִינוּן מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא חָזָק תַּקִּיף, וְאִינוּן אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, וְכֻלְּהוּ תְּרֵין עֲשַׂר מַזָּלוֹת קָשִׁין מִסִּטְרָא דְּדִין, וּבְגִין דְּמִזּוֹנָא קָא אַתְיָא מִנַּיְיהוּ, אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּקְרִיעַת יַם סוּף,

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁהִיא נִסְתֶּרֶת, עוֹלָם הַבָּא קוֹרְאִים לָהּ מַתָּנָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמַּתַּת אֱלֹהִי"ם הִיא, כְּבִרְכַּת יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ, זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, אַחַת מִצַּד יָמִין – בְּרָכָה, וְאַחַת מִצַּד שְׂמֹאל – מַתָּנָה.

וְעוֹד, שְׁכִינָה הִיא חֶשְׁבּוֹן תְּקוּפוֹת וּמַזָּלוֹת וּמוֹלָדוֹת וְעִבּוּרִים, אַרְבַּע תְּקוּפוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ אַרְבַּע תְּקוּפוֹת, וּלְכָל תְּקוּפָה שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים, וּבָהֶם שְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת, וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל נִקְשָׁר בַּשֵּׁם הַזֶּה אדנ"י, הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא חֲזָקָה בְּאַרְבַּע תְּקוּפוֹת, שֶׁהֵם מִצַּד הַשְּׂמֹאל, חָזָק תַּקִּיף, וְהֵם אָלֶ"ף דָּלֶ"ת נו"ן יו"ד, וְכָל שְׁנֵים עָשָׂר הַמַּזָּלוֹת קָשִׁים מִצַּד הַדִּין, וּמִשּׁוּם

דְּאִתְקַרַע בְּהוֹן לִתְרֵין עֲשַׂר קְרָעִין.

וְאִינוּן אַרְבַּע תְּקוּפוֹת תְּרֵין דְּרוֹעִין וּתְרֵין שׁוֹקִין, תְּרֵין עֲשַׂר מַזָּלוֹת תְּרֵין עֲשַׂר פִּרְקִין דְּאִית בְּהוֹן, וּלְקִבְלַיְיהוּ תְּרֵין עֲשַׂר יַרְחֵי שַׁתָּא, וְאִינוּן ו' ו' רָזָא דְּעִבּוּרָא וְדָא יַרְחָא תְּלַת עֲשַׂר, דָּא א, וְדָא וָא"ו, שַׁתָּא מִתְּלַת עֲשַׂר יַרְחִין, וּבֵיהּ צָרִיךְ לְהַשְׁוּוֹת שְׁנַת הַחַמָּה עִם שְׁנַת הַלְּבָנָה, וּלְיַחֲדָא לוֹן בְּמַהֲלַךְ הָאֶמְצָעִי דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִם בַּר נַשׁ יָדַע לְמִמְנֵי וּלְהַשְׁוּוֹת שְׁנַת הַחַמָּה עִם שְׁנַת הַלְּבָנָה וּלְיַיחֵד לוֹן, אִיהוּ יָדַע מָתַי יְהֵא פֶּסַח בַּחֹדֶשׁ הָאָבִיב, וּבְדָא יִשְׁוּוֹן אַבָּא וְאִמָּא בְּרָא וּבְרַתָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים ד ו) וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם כִּי הִיא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם, וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם דָּא ו"ה, כִּי הִיא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם דָּא י"ה וּבְמֶה יְהוֹן שָׁוִין

לשון הקודש

שֶׁהַמָּזוֹן בָּא מֵהֶם, אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּקְרִיעַת יַם סוּף, שֶׁנִּקְרַע בָּהֶם לִשְׁנֵים עָשָׂר קְרָעִים.

וְאוֹתָן אַרְבַּע תְּקוּפוֹת, שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת וּשְׁתֵּי שוֹקַיִם, שְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת, שְׁנֵים עָשָׂר פִּרְקִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם, וּכְנֶגְדָּם שְׁנֵים עָשָׂר חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה, וְהֵם ו' ו' סוֹד הָעִבּוּר, וְזֶה הַחֹדֶשׁ הַשְּׁלִשָּׁה עָשָׂר, זֶה א, וְזֶה וָא"ו, שָׁנָה שֶׁל שְׁלִשָּׁה עָשָׂר יְרָחִים, וּבָהּ צָרִיךְ לְהַשְׁוּוֹת שְׁנַת הַחַמָּה עִם שְׁנַת הַלְּבָנָה, וּלְיַחֵד אוֹתָם בַּמַּהֲלָךְ הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְאִם אָדָם יוֹדֵעַ לִמְנוֹת וּלְהַשְׁוּוֹת שְׁנַת הַחַמָּה עִם שְׁנַת הַלְּבָנָה וּלְיַחֵד אוֹתָם, הוּא יוֹדֵעַ מָתַי יִהְיֶה פֶּסַח בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב, וּבָזֶה יִשְׁוּוּ הָאָב וְהָאֵם הַבֵּן וְהַבַּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם כִּי הִיא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם. וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם – זֶה ו"ה. כִּי הִיא

אַבָּא וְאִמָּא בְּרָא וּבְרַתָּא, בְּא' דְּהוּא כִּתְרָא עִלָּאָה, דְּאָמְרָה סִיהֲרָא עֲלָהּ, אִי אֶפְשַׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד, וּבְגִינֵיהּ אָמְרִין בְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין וּבְרֵישֵׁי יַרְחִין, כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ יהו"ה אלהינ"ו מַלְאָכִים הֲמוֹנֵי מַעְלָה, מֶלֶךְ וּמַלְכוּת.

וְעוֹד אִיהִי מִצְוַת שְׁחִיטָה כְּשֵׁרָה בַּזָּרִים (נ"א בַּנָּשִׁים), דְּאִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא דְּדַמְיָין לִבְעִירָן, דְּאִלֵּין דְּלָא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא צָרִיךְ לְמֶעֱבַד בְּהוֹן קָרְבָּנִין דִּצְלוֹתִין, דְּיִתְקָרְבוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִם מִתְקָרְבִין בִּצְלוֹתִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְסָבְלִין כַּמָּה מַכְתָּשִׁין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים מד כג) כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָל הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה, אִתְחֲזֵי כְּאִלּוּ וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עוֹלוֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלָמֶיךָ וְגוֹמֵר (שמות כ כד), דְּהָא שֵׁזִיב לוֹן מִמִּיתָה דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת, הֲדָא

לשון הקודש

חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם – זֶה י"ה. וּבַמֶּה יִהְיוּ שָׁוִים הָאָב וְהָאֵם, הַבֵּן וְהַבַּת? בְּא' שֶׁהוּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן, שֶׁאוֹמֶרֶת הַלְּבָנָה עָלֶיהָ, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד, וּבִגְלָלוֹ אוֹמְרִים בְּשַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים וּבְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים, כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו מַלְאָכִים הֲמוֹנֵי מַעְלָה, מֶלֶךְ וּמַלְכוּת.

וְעוֹד הִיא מִצְוַת הַשְּׁחִיטָה הַכְּשֵׁרָה בְּזָרִים (בְּנָשִׁים), שֶׁהֵם בְּנֵי אָדָם שֶׁדּוֹמִים לִבְהֵמוֹת, שֶׁאֵלּוּ שֶׁלֹּא מִתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה, צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם קָרְבָּנוֹת שֶׁל תְּפִלּוֹת שֶׁיִּתְקָרְבוּ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאִם מִתְקָרְבִים בִּתְפִלּוֹת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְסוֹבְלִים כַּמָּה מַכּוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָל הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה, נִרְאֶה כְּאִלּוּ וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עֹלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלָמֶיךָ וְגוֹמֵר, שֶׁזֶּה מַצִּיל

הוּא דִּכְתִיב (תהלים לו ז) אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יהו"ה.

וְאִלֵּין דְּעוֹבְדַיְיהוּ כִּבְעִירָן דְּחַקְלָא דְּאָכְלִין בְּלָא צְלוֹתִין, מִיתַתְהוֹן יְהֵא כִּבְעִירָן דְּחַקְלָא, וְשָׁחִיט לוֹן מַלְאַךְ הַמָּוֶת מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וְלָא עוֹד אֶלָּא בְּסַכִּין פְּגוּם קָא שָׁחִיט לוֹן, וְאִתְקְרִיאוּ נְבֵלָה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה כו יט) נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, מַאי סַכִּין פְּגוּם דָּא סמא"ל אֵל אַחֵר, סַכִּין פְּגוּם וַדַּאי אִתְקְרֵי, וְאִיהִי פְּגִימָה סַם הַמָּוֶת, טְרֵיפָה וּנְבֵלָה. (דף נט ע"ב) וְכֵיוָן דְּאִתְיְיהִיבוּ בִּידֵיהוֹן כְּבָר קַבִּילוּ עָנְשַׁיְיהוּ, וּבְגִין דָּא נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, וְכָל סִירְכָאן דְּסַם הַמָּוֶת אִינוּן רַגְלִין דִּילָהּ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (משלי ה ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת וְגוֹמֵר, וְאִינוּן חַ"י סִרְכוֹת, עֲלַיְיהוּ כְּתִיב (בראשית ח כא) וְלֹא אוֹסִיף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת כָּל חַ"י כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי, לְאִינוּן דִּמְצַלִּין חַ"י בִּרְכָאָן דִּצְלוֹתִין, (וּמָאן

לשון הקודש

אוֹתָם מִמִּיתָה שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יהו"ה.

וְאֵלּוּ שֶׁמַּעֲשֵׂיהֶם כְּבַהֲמוֹת הַשָּׂדֶה, שֶׁאוֹכְלִים בְּלִי תְּפִלּוֹת, מִיתָתָם תִּהְיֶה כְּבַהֲמוֹת הַשָּׂדֶה, וְשׁוֹחֵט אוֹתָם מַלְאַךְ הַמָּוֶת מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא בְּסַכִּין פְּגוּם שׁוֹחֵט אוֹתָם, וְנִקְרְאוּ נְבֵלָה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר נְבֵלָתִי יְקוּמוּן. מַה זֶּה סַכִּין פְּגוּם? זֶה סמא"ל אֵל אַחֵר, וַדַּאי נִקְרָא סַכִּין פְּגוּם, וּפְגִימָה הִיא סַם הַמָּוֶת, טְרֵפָה וּנְבֵלָה, וְכֵיוָן שֶׁנִּתְּנוּ בִּידֵיהֶם, כְּבָר קִבְּלוּ עָנְשָׁם, וּמִשּׁוּם זֶה נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, כָּל הַסִּרְכוֹת שֶׁל סַם הַמָּוֶת הֵן הָרַגְלַיִם שֶׁלָּהּ, וַעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת וְגוֹמֵר, וְהֵן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה סִרְכוֹת, עֲלֵיהֶן כָּתוּב וְלֹא אוֹסִיף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת כָּל חַ"י כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי, לְאוֹתָם שֶׁמִּתְפַּלְּלִים שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלּוֹת. (ומי

גָּרִים דְּמֵי טוֹפָנָא מִתְגַּבְּרִין, מָאן דְּאַרִיק מַיָּא דְּזַרְעָא בְּרִית מִילָה בַּנִּדָּה שִׁפְחָה גוֹיָה זוֹנָה) וּלְעוֹלָם וַוּרְדָּא בְּכָל אֲתַר דְּתִתְסָרֵךְ טְרֵפָה וְאֵינָה חַיָּה, דִּבְכָל אֲתַר דְּתִתְסָרֵךְ בְּבַר נַשׁ בְּחוֹבִין דִּילָהּ קְטִילַת.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִיהִי מִצְוַת אֲסִיפַת נוּנִי יַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן דָּגִים וַחֲגָבִים אֵינָן טְעוּנִין שְׁחִיטָה, וְאִינוּן תַּלְמִידֵי דְּבֵי רַב דְּמִתְרַבִּין בְּיַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר אֲסִיפָתָן הִיא הַמַּתֶּרֶת אוֹתָן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (במדבר יא כב) יֵאָסֵף לָהֶם וּמָצָא לָהֶם, הִיא הַמַּתֶּרֶת אוֹתָם מִשְּׁחִיטָה וַדַּאי.

וְגַדְפּוֹי דִּשְׁכִינְתָּא אִינוּן כִּסּוּי דַּם חַיָּה אוֹ עוֹף, דְּאִינוּן כַּנְפֵי יוֹנָה, וְאִלֵּין אִינוּן כַּנְפֵי מִצְוָה, דִּמְכַסְּיָן עַל דְּמֵיהוֹן, דְּלָא שָׁלְטִין עֲלַיְיהוּ כַּלְבִּין דְּאִנּוּן חֲצִיפִּין, דְּאִינוּן מַלְאֲכֵי חַבָּלָה (וְכֻלְּהוּ),

לשון הקודש

גֵּרִים שֶׁמֵּי הַמַּבּוּל מִתְגַּבְּרִים? מִי שֶׁמַּרִיק מֵי הַזַּרְעָא שֶׁל בְּרִית מִילָה בְּנִדָּה שִׁפְחָה גוֹיָה זוֹנָה) וּלְעוֹלָם הַוַּרְדָּא, בְּכָל מָקוֹם שֶׁתִּסְתָּרֵךְ – טְרֵפָה, וְאֵינָהּ חַיָּה, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁתִּסְתָּרֵךְ בָּאָדָם בַּחֲטָאֶיהָ – הוֹרֶגֶת.

וְעוֹד, שְׁכִינָה הִיא מִצְוַת אֲסִיפַת דְּגֵי הַיָּם שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם דָּגִים וַחֲגָבִים אֵינָן טְעוּנִין שְׁחִיטָה, וְהֵם תַּלְמִידֵי בֵּית רַב שֶׁמִּתְרַבִּים בְּיַם הַתּוֹרָה, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אֲסִיפָתָן הִיא הַמַּתֶּרֶת אוֹתָן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יֵאָסֵף לָהֶם וּמָצָא לָהֶם, הִיא הַמַּתֶּרֶת אוֹתָם מִשְּׁחִיטָה וַדַּאי.

וְכַנְפֵי הַשְּׁכִינָה הֵם כִּסּוּי דַּם חַיָּה אוֹ עוֹף, שֶׁהֵם כַּנְפֵי יוֹנָה, וְאֵלּוּ הֵם כַּנְפֵי מִצְוָה, שֶׁמְּכַסִּים עַל דְּמֵיהֶם, שֶׁלֹּא שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם כְּלָבִים שֶׁהֵם חֲצוּפִים,

וּדְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעוּן בְּהוֹן מָאנֵי חוֹבִין, (הָרֵי) הָכִי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ, וְעַפְרָא דִּמְכַסְּיָא עָלָיו רָמִיז (דברים לב מג) וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִיהִי בְּדִיקַת סִימָנֵי חַיָּה אוֹ עוֹף, מִבְּנֵי נָשָׁא דְּדַמְיָין לְחֵיוָן וּבְעִירָן וְעוֹפִין, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמואל א יד לד) וּשְׁחַטְתֶּם בָּזֶה, בְּדוֹק כְּמוֹ זֶה, דְּאִינוּן סָבְלִין מַכְתָּשִׁין, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָל הַיּוֹם (תהלים מד כג), וּבְכָל יוֹמָא לָא מַנִּיחִין צְלוֹתִין, וּבָדִיק לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכַמָּה מַכְתָּשִׁין, וְאָמְרִין זֶה לָזֶה בִּצְלוֹתִין, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּרִיק לָן מִדִּינָא דִבְעִירָן וְחֵיוָן דְּאַרְעָא, וְאַעִיל לָן לְמֶהֱוֵי לָן חוּלָקָא בְּמַלְאָכַיָּא, דְּאִינוּן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, דְּקָרָאן זֶה לָזֶה וְאָמְרִין קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, דָּא אִיהוּ (קָדוֹשׁ) דְּאִתְקַדַּשׁ שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל יְדֵיהּ, וִיהֵא לֵיהּ חוּלָקָא בֵּיהּ.

לשון הקודש

שֶׁהֵם מַלְאֲכֵי הַבָּלָה (וְכֻלָּם), וְשֶׁלֹּא מַכִּירִים בָּהֶם בַּעֲלֵי הַחוֹבוֹת, (הָרֵי) כָּךְ הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ, וְהֶעָפָר שֶׁמְּכַסֶּה עָלָיו רוֹמֵז וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ.

וְעוֹד, שְׁכִינָה הִיא בּוֹדֶקֶת סִימָנֵי חַיָּה אוֹ עוֹף מִבְּנֵי אָדָם שֶׁדּוֹמִים לְחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְעוֹפוֹת, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וּשְׁחַטְתֶּם בָּזֶה, בְּדֹק כְּמוֹ זֶה, שֶׁהֵם סוֹבְלִים מַכּוֹת, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּהוּ כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָל הַיּוֹם, וּבְכָל יוֹם לֹא מַנִּיחִים אֶת הַתְּפִלּוֹת, וּבוֹדֵק אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכַמָּה מַכּוֹת, וְאוֹמְרִים זֶה לָזֶה בַּתְּפִלּוֹת: הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּאַל אוֹתָנוּ מִדִּין הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת שֶׁל הָאָרֶץ, וְהִכְנִיס אוֹתָנוּ שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ חֵלֶק עִם הַמַּלְאָכִים, שֶׁהֵן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, שֶׁקּוֹרְאִים זֶה לָזֶה וְאוֹמְרִים קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ

וְעוֹד וּשְׁחַטְתֶּם בָּזֶה דָּא אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, דְּבֵיהּ דָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל נִזִּיקִין, וְעַל כָּל אִלֵּין דְּקָטְלִין חַד לְחַבְרֵיהּ, וְעַל כָּל אִלֵּין דְּנָזְלִין יהו"ה אִיהוּ דָן, דְּאִתְלַבַּשׁ בְּתֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, וְדָן בְּהוֹן אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין, וְהָא אוּקְמוּהוּ כֻּלְּהוּ בְּאַתְוָון, י' גַּחֶלֶת, ו' שַׁלְהוֹבָא, ה"ה גַּוְוּנִין וּנְהוֹרִין דְּנוּרָא דָּא אִיהוּ שְׂרֵפָה, (דברים ד כד) כִּי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא, סְקִילָה בִּתְלַת אַבְנִין י' י', וְאִינוּן יהו"ה כ"ו, וְד' אַתְוָון י' י' י', הֶרֶג בְּחַרְבָּא, י' רֵישָׁא דְחַרְבָּא, ו' גּוּפָא דְחַרְבָּא, ה"ה תְּרֵין פִּפְיוֹת דִּילָהּ, חֶנֶק ו' (ס"א ג') אִתְעֲבִיד חוּט כְּגַוְוּנָא דָּא זַרְקָא וַעֲלָהּ י' דְּעִזְקָא בְּחוּטָא לְמֶהֱוֵי כְּרִיךְ לָהּ עַל צַוָּאר, וְרָזָא דְמִלָּה (במדבר כז ג) אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר, מַקַּ"ף וְהוֹלֵ"ךְ אִינוּן ה"ה, חַד מַקַּף

לשון הקודש

קָדוֹשׁ, זֶהוּ (קדוש), שֶׁמִּתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יָדוֹ וְיִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בּוֹ.

וְעוֹד, וּשְׁחַטְתֶּם בָּזֶה, זֶה אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, שֶׁבּוֹ דָּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כָּל הַנִּזִּיקִין, וְעַל כָּל אֵלּוּ שֶׁהוֹרְגִים אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ, וְעַל כָּל אֵלֶּה שֶׁגּוֹזְלִים יהו"ה הוּא דָּן, שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בְּתֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, וְדָן בָּהֶם אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין, וַהֲרֵי בֵּאֲרוּ אֶת כֻּלָּם בָּאוֹתִיּוֹת, י' גַּחֶלֶת, ו' שַׁלְהֶבֶת, ה"ה הַגְּוָנִים וְהָאוֹרוֹת שֶׁל הָאֵשׁ, זוֹהִי שְׂרֵפָה, כִּי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא. סְקִילָה בְּשָׁלֹשׁ אֲבָנִים י' י' י', וְהֵם יהו"ה כ"ו, וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת י' י' י' הֶרֶג בְּחֶרֶב. י' רֹאשׁ הַחֶרֶב, ו' גּוּף הַחֶרֶב, ה"ה שְׁתֵּי פִּיפִיּוֹת שֶׁלָּהּ. חֶנֶק ו' (ג'), נַעֲשָׂה חוּט כְּמוֹ זֶה זַרְקָא, וְעָלֶיהָ י' שֶׁל טַבַּעַת, בְּחוּט לִהְיוֹת כָּרוּךְ לָהּ עַל צַוָּארָהּ, וְסוֹד הַדָּבָר

לֵיהּ וְחַד הוֹלֵךְ, עַד דְּהָנְקִין לֵיהּ, וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא, אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה, מָחַצְתִּי וַאֲנִי אֶרְפָּא וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל (דברים לב לט).

ו' עֵץ, גָּבוֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה דָּא ה' דִּסְלִיקַת בְּי' לְחַמְשִׁין, זַרְקָא קַו דַּחֲנִיקַת בִּתְלַת אַתְוָון, דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי דָן אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין, אִיהִי חֲנִיקַת לְחַיָּיבַיָּא, וְהָרַג לוֹן, בִּשְׂרֵפָה וּסְקִילָה, וּבְגִין דָּא רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא כו כח) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אָנִי וְגוֹמֵר, וּכְמָה דְּבִשְׁמֵיהּ קָטִיל לְמָאן דְּאַעֲבַר עַל כְּרִיתוֹת וּמִיתוֹת בֵּית דִּין דְּאוֹרַיְיתָא, הָכִי מַסֵּי וּמְחַיֶּה בִּשְׁמֵיהּ לְמָאן דִּמְקַיֵּים לוֹן.

לשון הקודש

– אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר. מַקָּ"ף וְהוֹלֵ"ךְ הֵם ה"ה, אֶחָד מַקָּ"ף אוֹתוֹ וְאֶחָד הוֹלֵךְ, עַד שֶׁחוֹנְקִים אוֹתוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא, אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה, מָחַצְתִּי וַאֲנִי אֶרְפָּא וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל.

ו' עֵץ, גָּבוֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, זוֹ ה' שֶׁעוֹלֶה בְּי' לַחֲמִשִּׁים. זַרְקָא קַו שֶׁחוֹנֶקֶת בְּשָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת, שֶׁהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא דָּנָה אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין, הִיא חוֹנֶקֶת אֶת הָרְשָׁעִים וְהוֹרֶגֶת אוֹתָם בִּשְׂרֵפָה וּבְסְקִילָה, וּמִשּׁוּם זֶה רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אָנִי וְגוֹמֵר, וּכְמוֹ שֶׁבִּשְׁמוֹ הוֹרֵג אֶת מִי שֶׁעוֹבֵר עַל כְּרִיתוֹת וּמִיתוֹת בֵּית דִּין שֶׁל הַתּוֹרָה, כָּךְ מְרַפֵּא וּמְחַיֶּה בִּשְׁמוֹ אֶת מִי שֶׁמְּקַיֵּם אוֹתָם.

וְעוֹד מִצְוַת גְּזֵלַת הֶעָנִי בְּבָתֵּיכֶם דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּמָאן דְּגָזִיל צְלוֹתָא דְּאִיהִי צְדָקָה לְצַדִּיק חַ"י עָלְמִין, כְּלִיל חַ"י בִּרְכָאָן, כְּאִלּוּ גָּזִיל לֵיהּ חַיִּים דִּילֵיהּ דְּאִיהוּ שְׁכִינְתָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (קהלת ט ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ, וְכֵן מָאן דְּגָרַע מֵעֹנֶג שַׁבָּת, כְּאִלּוּ גָּזִיל לֵיהּ שְׁכִינְתֵּיהּ דְּאִיהִי שַׁבָּת בַּת יְחִידָה, וְדָא גָּרַם דְּאִתְגְּזִילַת מִנֵּיהּ בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וּתְיוּבְתָּא מַאי נִיהוּ וְהֵשִׁיב (דף ס ע"א) אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל (ויקרא ה כג), דְּיַחֲזִיר שְׁכִינְתָּא לְאַתְרָהּ, אוֹ אֶת הָעֹשֶׁק אֲשֶׁר עָשָׁק (שם) דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְפְּרַשׁ מִינָהּ, דִּשְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת מִצְוַת עֲשֵׂה מִסִּטְרָא דִימִינָא, וּמִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְתוֹרָה אִתְקְרִיאַת מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְכָל מָאן דְּגָזִיל אוֹ עָשַׁק בְּאוֹרַיְיתָא,

לשון הקודש

וְעוֹד, מִצְוַת גְּזֵלַת הֶעָנִי בְּבָתֵּיכֶם זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁמִּי שֶׁגּוֹזֵל תְּפִלָּה, שֶׁהִיא צְדָקָה לְצַדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים, כּוֹלֵל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, כְּאִלּוּ גָּזַל לוֹ אֶת הַחַיִּים שֶׁלּוֹ שֶׁהִיא שְׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ, וְכֵן מִי שֶׁגּוֹרֵעַ מֵעֹנֶג שַׁבָּת כְּאִלּוּ גָּזַל לוֹ אֶת שְׁכִינָתוֹ, שֶׁהִיא שַׁבָּת בַּת יְחִידָה, וְזֶה גּוֹרֵם שֶׁנִּגְזֶלֶת מִמֶּנּוּ בַּגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וּתְשׁוּבָה מַה הִיא? וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל, שֶׁיַּחֲזִיר הַשְּׁכִינָה לִמְקוֹמָהּ, אוֹ אֶת הָעֹשֶׁק אֲשֶׁר עָשָׁק, זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנִּפְרַד מִמֶּנָּה, שֶׁשְּׁכִינָה נִקְרֵאת מִצְוַת עֲשֵׂה מִצַּד הַיָּמִין, וּמִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה בְּצַד הַשְּׂמֹאל, וְהַתּוֹרָה נִקְרֵאת מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְכָל מִי

וּבְמִצְוַת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, כְּאִלּוּ גָּזַל שְׁכִינְתָּא מִדְּרוֹעוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְכֵן מִסִּטְרָא דְּיִסּוֹד חַ"י עָלְמִין, אִתְקְרִיאַת מִצְוַת בְּרִית מִילָה, מָאן דְּגָזַל בִּבְרִית וְאַפִּיק זַרְעָא מִינֵיהּ לִרְשׁוּ נוּכְרָאָה, כְּאִלּוּ אַפִּיק מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְגָרַם לְמֶהֱוֵי שְׁכִינְתָּא נָפְקָא מֵאַתְרָהּ דְּאִיהִי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל רְשׁוּת הַיָּחִיד, וְגָלָה אוֹתָהּ בֵּין אוּמִין דְּעָלְמָא דְּאִינּוּן רְשׁוּת הָרַבִּים, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה נ יא) **וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וּבְגִין דָּא לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ לַשָּׁוְא** (שמות כ ז)**, מָאן שֵׁם יהו"ה דָּא שְׁכִינְתָּא, לַשָּׁוְא דָּא עֲבוֹדָה זָרָה דְּגָלַת תַּמָּן.**

וְעוֹד אִיהִי תְּשׁוּבָה יוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּלִילָא מֵעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה דְּאִינּוּן י"ה, יוֹם הַכִּפּוּרִים דָּא

לשון הקודש

שֶׁגּוֹזֵל אוֹ עוֹשֵׂק בַּתּוֹרָה, וּבְמִצְוַת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, כְּאִלּוּ גָּזַל שְׁכִינָה מִזְּרוֹעוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְכֵן מִצַּד שֶׁל יְסוֹד חַ"י הָעוֹלָמִים נִקְרֵאת מִצְוַת בְּרִית מִילָה, מִי שֶׁגּוֹזֵל בַּבְּרִית וּמוֹצִיא זֶרַע מִמֶּנּוּ לִרְשׁוּת זָרָה, כְּאִלּוּ הוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְגָרַם שֶׁתִּהְיֶה שְׁכִינָה יוֹצֵאת מִמְּקוֹמָהּ, שֶׁהִיא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, רְשׁוּת הַיָּחִיד, וְהִגְלָה אוֹתָהּ בֵּין אֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁהֵם רְשׁוּת הָרַבִּים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ לַשָּׁוְא. מַה זֶּה שֵׁם יהו"ה? זוֹ שְׁכִינָה, לַשָּׁוְא – זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁגָּלְתָה לְשָׁם.

וְעוֹד, הִיא תְּשׁוּבָה יוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּלוּלָה

ה' כְּלִילָא מֵחָמֵשׁ צְלוֹתִין, עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה דָּא י', לְקַבֵּל שָׁבִים דָּא ו"ה, כָּל מָאן דְּחָזַר בִּתְיוּבְתָּא כְּאִלּוּ חָזַר ו"ה עִם י"ה, וְעִקָּרָא לְסָלְקָא כֹּלָּא בְּמַחֲשָׁבָה דְּאִיהִי יו"ד ה"א וא"ו ה"א.

וּגְבוּרָה תַּמָּן סמא"ל דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע, וְכָל מָאן דְּיִתְגַּבַּר עַל יִצְרֵיהּ כְּאִלּוּ הֲוָה מִתְגַּבֵּר גְּבוּרָה עַל סמא"ל בְּדִינָא לְגַבֵּי בְּנוֹי, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין, אֵיזֶהוּ גִּבּוֹר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ, מַאי הַכּוֹבֵשׁ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית א כח) וְכִבְשׁוּהָ, דְּיִהֵא כְּבוּשָׁה תְּחוֹת יְדֵיהּ, כְּכַלְבָּא דְּאִיהוּ כָּבוּשׁ וְקָשׁוּר תְּחוֹת יְדֵי דְּבַר נַשׁ.

וְצָרִיךְ בַּר נַשׁ לְקַבְּלָא עֲלֵיהּ חָמֵשׁ עִנּוּיִין, בְּגִין עִנּוּי דְּגָרִים לְהּ' זְעֵירָא דְּגָלַת בְּגָלוּתָא, וְאִתְקְרִיאַת עֲנִיָּה סוֹעֲרָה לֹא נוּחָמָה, וְאַבָּא וְאִמָּא

לשון הקודש

מֵעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁהֵן י"ה, יוֹם הַכִּפּוּרִים זֶה ה' כְּלוּלָה מֵחָמֵשׁ תְּפִלּוֹת, עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה זוֹ י', לְקַבֵּל שָׁבִים זֶה ו"ה. כָּל מִי שֶׁחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה כְּאִלּוּ הֶחֱזִיר ו"ה עִם י"ה, וְהָעִקָּר – לְהַעֲלוֹת הַכֹּל בְּמַחֲשָׁבָה שֶׁהִיא יו"ד ה"א וא"ו ה"א.

וּגְבוּרָה שָׁם סמא"ל, שֶׁהוּא יֵצֶר הָרָע, וְכָל מִי שֶׁיִּתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ כְּאִלּוּ הָיָה מִתְגַּבֵּר בִּגְבוּרָה עַל סמא"ל בַּדִּין לְגַבֵּי בָּנָיו, וּמִשּׁוּם זֶה אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵיזֶהוּ גִּבּוֹר? הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ. מַה זֶּה הַכּוֹבֵשׁ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְכִבְשֻׁהָ, שֶׁתִּהְיֶה כְּבוּשָׁה תַּחַת יָדוֹ כְּכֶלֶב שֶׁהוּא כָּבוּשׁ וְקָשׁוּר תַּחַת יְדֵי הָאָדָם.

וְצָרִיךְ אָדָם לְקַבֵּל עָלָיו חֲמִשָּׁה עִנּוּיִים, בִּשְׁבִיל הָעִנּוּי שֶׁגָּרַם לַה' הַקְּטַנָּה שֶׁגָּלְתָה

אִינּוּן נָחְתֵּי בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, לְקַבְּלָא בְּהוֹן ו"ה, דְּאִינּוּן תּוֹרָה וּמִצְוָה, וְרָזָא דְּמִלָּה וְשָׁב וְרָפָא לוֹ (ישעיה ו י), וְדָא אִיהוּ שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ (הושע יד ב).

וְעוֹד מִצְוַת פְּרִיָּה וְרִבְיָה דָא שְׁכִינְתָּא, לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ (ישעיה מה יח), כָּל תַּלְמִיד חָכָם דְּמָנַע מִינָּהּ עוֹנַת קְרִיאַת שְׁמַע כְּאִלּוּ מָנַע מִינָּהּ בִּרְכָאָן מִלְּעֵילָא.

שִׁית סִטְרִין אִינּוּן דִּכְלִילָן בְּאָת ו', דְּאִיהוּ (בראשית א יא) עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי, מָאן פְּרִי דִּילֵיהּ י', דְּאָת ו' אִיהוּ עַנְפָּא דְּאִילָנָא, דְּאִתְפָּרַשׁ לְשִׁית עַנְפִּין, וּמִשִּׁית לְעַנְפִּין דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבַּן, י' אִיהִי אִיבָּא עַל כָּל עַנְפָּא וְעַנְפָּא דְּאִיהוּ ו'.

קָם סָבָא וְאָמַר רַבִּי רַבִּי חֲזוֹר בָּךְ, אִילָנָא הוּא ו', אִיבָּא דִּילֵיהּ י' הָכִי הוּא וַדַּאי, אֲבָל עַנְפּוֹי

לשון הקודש

בַּגָּלוּת, וְנִקְרֵאת עֲנִיָּה סוֹעֲרָה לֹא נֻחָמָה, וְהָאָב וְהָאֵם הֵם יוֹרְדִים בְּיָמִין וּשְׂמֹאל לְקַבֵּל בָּהֶם ו"ה, שֶׁהֵם תּוֹרָה וּמִצְוָה, וְסוֹד הַדָּבָר – וְשָׁב וְרָפָא לוֹ, וְזֶה הוּא שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ.

וְעוֹד, מִצְוַת פְּרִיָּה וְרִבְיָה זוֹ שְׁכִינָה, לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ, כָּל תַּלְמִיד חָכָם שֶׁמּוֹנֵעַ מִמֶּנָּה עוֹנַת קְרִיאַת שְׁמַע, כְּאִלּוּ מוֹנֵעַ מִמֶּנָּה בְּרָכוֹת מִלְּמַעְלָה.

שִׁשָּׁה צְדָדִים הֵם שֶׁכְּלוּלִים בָּאוֹת ו', שֶׁהוּא עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי, מַהוּ הַפְּרִי שֶׁלּוֹ? י', שֶׁאוֹת ו' הִיא עָנָף שֶׁל הָאִילָן, שֶׁנִּפְרָד לְשִׁשָּׁה עֲנָפִים, וּמִשֵּׁשׁ לַעֲנָפִים שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, י' הִיא פְּרִי עַל כָּל עָנָף וְעָנָף שֶׁהוּא ו'.

קָם זָקֵן וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, חֲזוֹר בְּךָ, הָאִילָן

לְעֵילָא אִיהוּ ה' עִלָּאָה וְשָׁרְשׁוֹי ה' תַּתָּאָה, וּמָאן דְּאַפְּרִישׁ עַנְפָּא מִינֵיהּ דָּא אִיהוּ מְקַצֵּץ בִּנְטִיעוֹת, וְהָכִי אִתְקַצַּץ אִיהוּ מֵעָלְמָא דֵּין וּמֵעָלְמָא דְּאָתֵי.

וְעוֹד מִצְוָה לְאִתְעַסְקָא בְּאוֹרַיְיתָא יוֹמָם וָלַיְלָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יהושע א ח) וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה, וְכִי יָכִיל בַּר נַשׁ לְאִתְעַסְקָא בְּאוֹרַיְיתָא בְּכָל יוֹמֵי וְלֵילֵי כָּל יוֹמוֹי, וְהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵית בָּא בִּטְרוּנְיָא עִם בְּרִיוֹתָיו, אֶלָּא כָּל מָאן דְּקָרָא קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם עֶרֶב וָבֹקֶר, כְּאִלּוּ מְקַיֵּים בּוֹ וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה, כָּל פִּקּוּדִין אִית מִנַּיְיהוּ דְתַלְיָין בִּפְרִי אִילָנָא, מִנַּיְיהוּ בְּעַנְפִּין, מִנְּהוֹן בְּשָׁרְשִׁין, מִנְּהוֹן בְּאִילָנָא, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת אוֹרַיְיתָא עֵץ חַיִּים, וְכָל מָאן דְּאָכַל מִנֵּיהּ וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם.

לשון הקודש

הוּא ו', וְהַפְּרִי שֶׁלּוֹ י', כָּךְ הוּא וַדַּאי. אֲבָל עֲנָפָיו לְמַעְלָה הוּא ה' עֶלְיוֹנָה, וְשָׁרְשׁוֹ ה' הַתַּחְתּוֹנָה, וּמִי שֶׁמַּפְרִיד הָעָנָף מִמֶּנּוּ, זֶהוּ מְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת, וְכָךְ הוּא נִקְצָץ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא.

וְעוֹד מִצְוָה לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה יוֹמָם וָלַיְלָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה, וְכִי יָכוֹל אָדָם לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בְּכָל הַיָּמִים וְהַלֵּילוֹת כָּל יָמָיו, וַהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא בָא בִטְרוּנְיָא עִם בְּרִיוֹתָיו? אֶלָּא כָּל מִי שֶׁקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם עֶרֶב וָבֹקֶר, כְּאִלּוּ מְקַיֵּם בּוֹ וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה, כָּל הַמִּצְוֹת יֵשׁ מֵהֶם שֶׁתְּלוּיוֹת בִּפְרִי הָאִילָן, מֵהֶם בָּעֲנָפִים, מֵהֶם בַּשָּׁרָשִׁים, מֵהֶם בָּאִילָן, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרֵאת הַתּוֹרָה עֵץ חַיִּים, וְכָל מִי שֶׁאוֹכֵל מִמֶּנּוּ, וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם.

וְאִית אִילָנָא לְתַתָּא, דְּעַנְפּוֹי וְשָׁרְשׁוֹי וְגוּפָא וְאִיבָּא דִילֵיהּ, כֻּלְּהוּ סַם הַמָּוֶת וְדָא סמא"ל, מָאן דְּאַעֲבַר עַל אוֹרַיְיתָא, אִתְשַׁקְיָא מֵהַהוּא אִילָנָא וְאִתְפַּרְנֵס מִינֵיהּ, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית ב יז) **כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, וּמִסִּטְרָא דִילֵיהּ חַיֵּי צַעַר.**

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִיהִי מִצְוַת הַעֲמָדַת מַלְכָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים יז טו) **שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ, וְכַבְיָכוֹל כָּל זְמָנָא דְלֵית שְׁכִינְתָּא בְּאַתְרָהָא לֵית מַלְכָּא, וּבְגִין דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי מַלְכוּת עַל בַּר נַשׁ, אִתְּמַר בֵּיהּ שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ, לְמֶהֱוֵי יִשְׂרָאֵל בָּהּ כֻּלְּהוּ בְּנֵי מְלָכִים.** (דף ס ע"ב) **דְּלֵית מֶלֶךְ בְּלָא מַלְכוּת, דִּבְגָלוּתָא שִׁפְחָה תִּירַשׁ גְּבִירְתָּהּ, וּבְזִמְנָא דְיֵיתֵי מְשִׁיחָא אִתְּמַר** (אסתר א יט) **וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לִרְעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה, אִיהִי מַלְכוּתֵיהּ,**

לשון הקודש

וְיֵשׁ אִילָן לְמַטָּה שֶׁעַנְפָּיו וְשָׁרָשָׁיו וְהַגּוּף וְהַפְּרִי שֶׁלּוֹ, כֻּלָּם סַם הַמָּוֶת, וְזֶה סמא"ל. מִי שֶׁעוֹבֵר עַל הַתּוֹרָה, נִשְׁקָה מֵאוֹתוֹ אִילָן וּמִתְפַּרְנֵס מִמֶּנּוּ, וְעָלָיו נֶאֱמַר כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, וּמֵהַצַּד שֶׁלּוֹ חַיֵּי צַעַר.

וְעוֹד, שְׁכִינָה הִיא מִצְוַת הַעֲמָדַת מֶלֶךְ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ, וְכִבְיָכוֹל, כָּל זְמַן שֶׁאֵין שְׁכִינָה בִּמְקוֹמָהּ אֵין מֶלֶךְ, וּמִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה הִיא מַלְכוּת עַל אָדָם, נֶאֱמַר בּוֹ שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ, לִהְיוֹת יִשְׂרָאֵל בָּהּ כֻּלָּם בְּנֵי מְלָכִים. שֶׁאֵין מֶלֶךְ בְּלִי מַלְכוּת, שֶׁבַּגָּלוּת שִׁפְחָה תִּירַשׁ גְּבִירָתָהּ, וּבִזְמַן שֶׁיָּבֹא הַמָּשִׁיחַ נֶאֱמַר וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לִרְעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה, הִיא מַלְכוּתוֹ, הִיא כִּסְאוֹ,

אִיהִי כָּרְסְיֵיהּ, אִיהִי עֲטָרֶת דִּילֵיהּ, לְמַלְכָּא דְּאִית לֵיהּ מָאנָא דִּיקָר וְאִיהִי מְחַבְּבָא לְגַבֵּיהּ, לְזִמְנִין שַׁוִּי לֵיהּ עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ דָּא תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, לְזִמְנִין קָשִׁיר לֵיהּ בְּאֶצְבְּעָא וְדָא תְּפִלִּין דְּיָד, לְזִמְנִין שַׁוִּי לֵיהּ תְּחוֹתֵיהּ וְאִתְקְרֵי כָּרְסַיָּא דִּילֵיהּ, לְזִמְנִין עָבִיד מִינָהּ לְבוּשָׁא.

וּכְעַן דְּאִיהִי מְרַחֲקָא מִן מַלְכָּא, אִתְּמַר בְּמַלְכָּא (ישעיה נ ג) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, וּשְׂכִינְתָּא אָמְרַת אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת (שיר א ו), וּבְנֵי נָשָׁא דְּאִינוּן שַׁטְיָין מִסְתַּכְּלִין בִּלְבוּשָׁא, וְאָחֲרָנִין הָכִי מִסְתַּכְּלִין בְּגוּפָא, וּבְגָלוּתָא כֻּלְּהוֹן שַׁטְיָין, אֲבָל פִּקְחָא חַכִּימָא אִסְתַּכַּל מִלְּגָאו, וְכַד יֵתֵי פּוּרְקָנָא אִתְפַּשַּׁט מִלְּבוּשִׁין דְּקַדְרוּתָא, וְזָרִיק לוֹן עַל אוּמִין דְּעָלְמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות י כב) וַיְהִי חֹשֶׁךְ אֲפֵלָה וְגוֹמֵר, וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם.

לשון הקודש

הִיא עֲטַרְתּוֹ. מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּלִי יָקָר וְהוּא חָבִיב אֵלָיו, לִפְעָמִים שָׂם אוֹתוֹ עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ, זֶה תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, לִפְעָמִים קוֹשֵׁר אוֹתוֹ בָּאֶצְבַּע, וְזֶה תְּפִלִּין שֶׁל יָד, לִפְעָמִים שָׂם אוֹתוֹ תַּחְתָּיו וְנִקְרָא כִּסְאוֹ, לִפְעָמִים עוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ לְבוּשׁ.

וְכָעֵת שֶׁהִיא מְרֻחֶקֶת מִן הַמֶּלֶךְ, נֶאֱמַר בַּמֶּלֶךְ אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, וְהַשְּׁכִינָה אוֹמֶרֶת אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וּבְנֵי אָדָם שֶׁהֵם שׁוֹטִים מִסְתַּכְּלִים בַּלְּבוּשׁ, וַאֲחֵרִים כָּךְ מִסְתַּכְּלִים בַּגּוּף, וּבַגָּלוּת כֻּלָּם שׁוֹטִים, אֲבָל הַפִּקֵּחַ הֶחָכָם מִסְתַּכֵּל פְּנִימָה, וּכְשֶׁתָּבֹא גְּאֻלָּה, מִתְפַּשֵּׁט מִלְּבוּשֵׁי הַקַּדְרוּת וְזוֹרֵק אוֹתָם עַל אֻמּוֹת

דִּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְלַבַּשׁ בְּאִלֵּין לְבוּשִׁין, אִתְּמַר **בֵּיהּ** (דברים לב כ) **וַיֹּאמֶר אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם, לְבָתַר דְּאִתְפַּשַּׁט מִנַּיְיהוּ וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת יהו"ה** (שמות יד לא), **וְכָל יְנוּקִין אַחְזִין לֵיהּ בְּאֶצְבַּע, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב** (שם טו ב) **זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ, וּבְגָלוּתָא יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ** (תהלים יח יב), **וּבְגִין דָּא אָמַר דָּנִיֵּאל** (דניאל ב כב), **יָדַע מָה בַּחֲשׁוֹכָא וּנְהוֹרָא עִמֵּיהּ שְׁרֵיהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאִיהוּ בַּחֲשׁוֹכָא מִתְלַבֵּשׁ בְּתֹהוּ וָבֹהוּ וּבְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, כַּבְיָכוֹל אַתְוָון אִינוּן בְּפִרוּדָא וְלָא מִתְיַחֲדִין תַּמָּן, וּלְבָתַר דְּנָפִיק מִנַּיְיהוּ, וְהָיָה יהו"ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד** (זכריה יד ט).

בְּהַהוּא זִמְנָא כָּל חֵיוָן יִתְעָרוּן בְּנִגּוּנָא, וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה לְקַבְּלָא לֵיהּ בְּחֶדְוָה,

לשון הקודש

הָעוֹלָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי חֹשֶׁךְ אֲפֵלָה וְגוֹמֵר, וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם.

שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בַּלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ, נֶאֱמַר בּוֹ וַיֹּאמֶר אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם. אַחַר שֶׁהִתְפַּשֵּׁט מֵהֶם, וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת יהו"ה, וְכָל הַתִּינוֹקוֹת הֵרְאוּ אוֹתוֹ בָּאֶצְבַּע, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ, וּבַגָּלוּת יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר דָּנִיֵּאל, יוֹדֵעַ מַה בַּחֹשֶׁךְ וְהָאוֹר עִמּוֹ שׁוֹרֶה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא בַּחֲשֵׁכָה, מִתְלַבֵּשׁ בְּתֹהוּ וָבֹהוּ וּבְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, כִּבְיָכוֹל הָאוֹתִיּוֹת הֵן בְּפֵרוּד וְלֹא מִתְיַחֲדוֹת שָׁם, וְאַחַר שֶׁיּוֹצֵא מֵהֶם, וְהָיָה יהו"ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

בְּאוֹתוֹ זְמַן כָּל הַחַיּוֹת יִתְעוֹרְרוּ בְּנִגּוּן, וְכַנְפֵיהֶן פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה לְקַבְּלוֹ

וְכֻלְּהוֹן יְהוֹן רָצִין וְשָׁבִין בְּנִגּוּנָא, וּשְׁלִיחוּתָא לְגַבֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק, לְבַשְּׂרָא לְיִשְׂרָאֵל, וּבְהַהוּא זִמְנָא הַלֵּלוּ אֶת יהו"ה מִן הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל תְּהוֹמוֹת וְגוֹמֵר (תהלים קמח ז), כֻּלְּהוּ לְעֵילָא וּלְתַתָּא מַה דְּאִתְּבְּרִי עַד יִתּוּשׁ זְעֵירָא, כֻּלְּהוּ מְשַׁבְּחִין לֵיהּ, כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יהו"ה כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים (ישעיה יא ט), בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְקַיֵּים קְרָא, (צפניה ג ט) כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יהו"ה וְגוֹמֵר.

בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְבְּנִי בֵּיתָא דִשְׁכִינְתָּא דְאִיהִי בֵּית הַבְּחִירָה עַל יְדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (זכריה ב ט) וַאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נְאֻם יהו"ה חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב, וַאֲנִי אֶבְנֶה אִינּוּן אֲבָנִין טָבִין דְּאִתְּבְּנִי מִינָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ל ג) וְאִבָּנֶה

לשון הקודש

בְּשִׂמְחָה, וְכֻלָּם יִהְיוּ רָצִים וְשָׁבִים בְּנִגּוּן וּשְׁלִיחוּת אֵלָיו, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק, לְבַשֵּׂר לְיִשְׂרָאֵל, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הַלְּלוּ אֶת יהו"ה מִן הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל תְּהוֹמוֹת וְגוֹמֵר, כֻּלָּם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, מַה שֶּׁנִּבְרָא עַד הַיִּתּוּשׁ הַקָּטָן, כֻּלָּם מְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ, כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יהו"ה כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים. בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּם הַכָּתוּב, כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יהו"ה וְגוֹמֵר.

בְּאוֹתוֹ זְמַן נִבְנָה בֵּית הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא בֵּית הַבְּחִירָה, עַל יַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נְאֻם יהו"ה חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב, וַאֲנִי אֶבְנֶה אוֹתָן אֲבָנִים טוֹבוֹת שֶׁנִּבְנֶה מִמֶּנָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב

גַּם אָנֹכִי מִמֶּנָּה, נְטִיעִין קַדִּישִׁין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה ס כא) נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר, וּבִנְיָינָא דְּבֵי מַקְדְּשָׁא תְּהֵא בְּנוּיָה מִכַּסְפָּא וְדַהֲבָא וְאַבְנִין יַקִּירִין, וּתְהֵא מְרַקְּמָא מִכָּל צִיּוּרָא דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וַעֲלָה נַהֲרָא יְרוּשָׁלֵם דִּלְעֵילָא, לְעֵילָא מְרַקְּמָא מִכָּל מִינֵי גַּוָּונִין דִּנְהוֹרָא, וְרָזָא דְּמִלָּה יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָהּ יַחְדָּיו (תהלים קכב ג), דְּאַנְהָרָא עַל גַּבּוֹי.

בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְקַיַּים בְּיִשְׂרָאֵל (ישעיה ס כ) לֹא יָבֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ, וִירֵחֵךְ לֹא יֵאָסֵף וְגוֹמֵר, וְאִתְעַר שִׁיר הַשִּׁירִים בְּעָלְמָא, וְאַדְלִיק נְהוֹרָא עַל זִיתָא וּשְׁרַגָּא, דְּיִשְׂרָאֵל אִינּוּן פִּתִילָה, אוֹרַיְיתָא מִשְׁחָא, שְׁכִינְתָּא שְׁרַגָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב כט ג) בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עֲלֵי רֹאשִׁי, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בִּשְׁכִינְתָּא, וְחָלְצָה נַעֲלוֹ (דברים כח ט), נַעֲלוֹ דְקוּדְשָׁא

לשון הקודש

וְאִבָּנֶה גַּם אָנֹכִי מִמֶּנָּה, נְטִיעוֹת קְדוֹשׁוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר. וּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ יִהְיֶה בָּנוּי מִכֶּסֶף וְזָהָב וַאֲבָנִים יְקָרוֹת, וְתִהְיֶה מְרֻקֶּמֶת מִכָּל צִיּוּר שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְעָלֶיהָ מְאִירָה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, לְמַעְלָה מְרֻקֶּמֶת מִכָּל מִינֵי גְוָנִים שֶׁל אוֹר, וְסוֹד הַדָּבָר – יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָהּ יַחְדָּו, לְהָאִיר עַל גַּבּוֹ. **בְּאוֹתוֹ** זְמַן יִתְקַיֵּם בְּיִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ וִירֵחֵךְ לֹא יֵאָסֵף וְגוֹמֵר, וּמִתְעוֹרֵר שִׁיר הַשִּׁירִים בָּעוֹלָם, וּמַדְלִיק אוֹר עַל זַיִת וְנֵר, שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם פִּתִילָה, הַתּוֹרָה שֶׁמֶן, וְהַשְּׁכִינָה נֵר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עֲלֵי רֹאשִׁי. בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בַּשְּׁכִינָה וְחָלְצָה נַעֲלוֹ, נַעֲלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְקַיֵּם

בְּרִיךְ הוּא, לְקַיֵּים בֵּיהּ שֵׁל נְעָלֶךָ (שמות ג ה), וְאִתְיַיחֵד בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, דְּאִתְקְרִיאַת חֲלִיצָה, וְאִיהוּ חֲלוּץ הַנַּעַל, וְלָא צְרִיכִין לְאִתְחַבְּרָא בְּאַרַח יִבּוּם לְעוֹלָם, דְּאִתְּמַר בָּהּ (רות ד ז) וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר, שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, מַאי נַעֲלוֹ דָּא כִּנּוּ"י, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שיר ד יב) גַּן נָעוּל, אִתְפַּתַּח הַהוּא נָעוּל מַפְּתְחָא, בְּגִין דְּלַפְּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ (בראשית ד ז), אִתְעַבַּר הַהוּא חַטָּאת וְאִתְפַּתַּח תַּרְעָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קיח כ) זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה, וְיֶחֱזוּן תַּמָּן שְׁכִינְתָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל.

דְּבָר אַחֵר וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָה וְעַל הַתְּמוּרָה, עַל הַגְּאוּלָה דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה ה' עִלָּאָה, וְעַל הַתְּמוּרָה דָּא שְׁכִינְתָּא (דף סא ע"א) תַּתָּאָה, דְּאִיהִי תְּמוּרָה בְּהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ אַל תְּמִירֵנִי בּוֹ, וְאִינּוּן ה"ה, וְזֹאת דָּא בֵּן וּבַת, יִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

בּוֹ שֵׁל נְעָלֶיךָ, וּמִתְיַחֵד עִם הַשְּׁכִינָה שֶׁלּוֹ, שֶׁנִּקְרֵאת חֲלִיצָה, וְהוּא חֲלוּץ הַנַּעַל, וְלֹא צְרִיכִים לְהִתְחַבֵּר בְּדֶרֶךְ יִבּוּם לְעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר, שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ. מַה זֶּה נַעֲלוֹ, זֶה כִּנּוּ"י? אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ גַּן נָעוּל, נִפְתַּח אוֹתוֹ נָעוּל הַמַּפְתֵּחַ, מִשּׁוּם שֶׁלַּפְתַּח חַטָּאת רֹבֵץ, נֶעֱבַר אוֹתוֹ חַטָּאת וְנִפְתַּח הַשַּׁעַר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה, וְיִרְאוּ שָׁם שְׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל.

דְּבָר אַחֵר, וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל, עַל הַגְּאֻלָּה וְעַל הַתְּמוּרָה. עַל הַגְּאֻלָּה – זוֹ שְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, ה' הָעֶלְיוֹנָה, וְעַל הַתְּמוּרָה – זוֹ שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא תְּמוּרָה בְּאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אַל תְּמִירֵנִי

דָּא אָב, וּבְגִין דָּא לְתַתָּא אִיהוּ תְּמוּרוֹת אַתְוָון יהו"ה בְּאדנ"י, אֲבָל לְעָלְמָא דְאָתֵי לֵית תְּמוּרָה, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין לֹא כְּשֶׁאֲנִי נִכְתָּב אֲנִי נִקְרָא, בָּעוֹלָם הַזֶּה נִכְתָּב בְּיהו"ה וְנִקְרָא בְּאדנ"י, וּבָעוֹלָם הַבָּא נִכְתָּב בְּיהו"ה וְנִקְרָא בְּיהו"ה.

וְעוֹד שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ, דָּא גּוּפָא דְאִיהִי אִתְּתָא כְּלִי דִילֵיהּ, וְדָא מטטרו"ן, וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, דִּלְזִמְנִין אִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וּלְזִמְנִין צַדִּיק, וּלְזִמְנִין שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִיהִי תְּעוּדָה בֵּיהּ, וּלְזִמְנִין שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה הִיא תְּמוּרָה בֵּיהּ, וְדָא אִיהוּ גַּן נָעוּל, וּבֵיהּ מַעְיָן חָתוּם, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, י' כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר סְפִירָן, י' מִן מיטטרו"ן.

כָּל סְפִירָן פּוֹעֲלִים בֵּיהּ בְּהַאי עָלְמָא שְׁפָלָה, וּבֵיהּ יִבּוּם וַחֲלִיצָה וְגֵט פִּטּוּרִין, וְכָל אַתְוָון בֵּיהּ

לשון הקודש

בוֹ, וְהֵם ה"ה, וְזֹאת זֶה בֵּן וּבַת, יִשְׂרָאֵל זֶה אָב, וּמִשּׁוּם זֶה לְמַטָּה הוּא תְּמוּרוֹת הָאוֹתִיּוֹת יהו"ה בַּאדנ"י, אֲבָל לָעוֹלָם הַבָּא אֵין תְּמוּרָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, לֹא כְּשֶׁאֲנִי נִכְתָּב אֲנִי נִקְרָא, בָּעוֹלָם הַזֶּה נִכְתָּב בְּיהו"ה וְנִקְרָא בַּאדנ"י, וּבָעוֹלָם הַבָּא נִכְתָּב בְּיהו"ה וְנִקְרָא בְּיהו"ה.

וְעוֹד שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ, זֶהוּ הַגּוּף, שֶׁהִיא אִשָּׁה, הַכְּלִי שֶׁלּוֹ, וְזֶה מטטרו"ן, וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, שֶׁלִּפְעָמִים נִמְצָא בּוֹ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְלִפְעָמִים צַדִּיק, וְלִפְעָמִים הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה הִיא תְּעוּדָה בּוֹ, וְלִפְעָמִים הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא תְּמוּרָה בּוֹ, וְזֶהוּ גַּן נָעוּל, וּבוֹ מַעְיָן חָתוּם, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, י' כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, י' מִן מיטטרו"ן.

כָּל הַסְּפִירוֹת פּוֹעֲלוֹת בָּעוֹלָם הַשָּׁפָל

אִינּוּן תְּמוּרוֹת, כְּגוֹן מִצְפּ"ץ, וְאִיהוּ נְעִילַת הַגִּין וְזִמְנִין וְיוֹמִין טָבִין, נְעִילַת דֶּלֶת בִּפְנֵי לוּוִין, בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים דְּאִיהִי עָלְמָא דְאָתֵי, לָא אִתְקְרֵי יהו"ה בְּאדנ"י דְּאִיהִי דִּין, וְאִיהוּ נַעַל, נְעִילַת דֶּלֶת, וְאֵינוֹ נוֹעֵל הַדֶּלֶת, אֶלָּא אִיהִי פְּתִיחָא לְקַבֵּל שָׁבִים, וּבְגִין דָּא יוֹם הַכִּפּוּרִים אָסוּר בִּנְעִילַת הַסַּנְדָּל, דְּלֵית יְחוּדָא בֵּיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּא, דִּלְזִמְנִין אִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְאִסְתַּלַּק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְזִמְנִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִסְתַּלַּק שְׁכִינְתָּא.

וּבְגִין דָּא עוֹנַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּשַׁבָּת, דִּבְיוֹמִין דְּחוֹל דְּשַׁלִּיט מִטַּטְרוֹ"ן אִתְּמַר (יחזקאל מד ב) יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, בֵּיהּ אִיהִי סְגִירָא תַּרְעָא, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ, יִפָּתֵחַ תַּרְעָא, וְתַפִּיק מִינָהּ שְׁכִינְתָּא לְאִתְיַחֲדָא עִם בַּעְלָהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא

לשון הקודש

הַזֶּה, וּבוֹ יִבּוּם וַחֲלִיצָה וְגֵט פִּטּוּרִין, וְכָל הָאוֹתִיּוֹת בּוֹ, הֵן תְּמוּרוֹת, כְּמוֹ מצפ"ץ, וְהוּא נְעִילַת הַגִּין וּזְמַנִּים וְיָמִים טוֹבִים, נְעִילַת דֶּלֶת בִּפְנֵי לוּוִים, בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַבָּא, לֹא נִקְרָא יהו"ה בַּאדנ"י שֶׁהוּא דִּין, וְהוּא נַעַל, נְעִילַת דֶּלֶת, וְאֵינוֹ נוֹעֵל הַדֶּלֶת, אֶלָּא הִיא פְּתוּחָה לְקַבֵּל שָׁבִים, וּמִשּׁוּם זֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים אָסוּר בִּנְעִילַת הַסַּנְדָּל, שֶׁאֵין בּוֹ יִחוּד לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַשְּׁכִינָה, שֶׁלִּפְעָמִים הִיא הַשְּׁכִינָה וּמִסְתַּלֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלִפְעָמִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִסְתַּלֶּקֶת שְׁכִינָה.

וּמִשּׁוּם זֶה עוֹנַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּשַׁבָּת, שֶׁבִּימֵי חֹל כְּשֶׁשּׁוֹלֵט מִטַּטְרוֹ"ן, נֶאֱמַר יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, בּוֹ הִיא סוֹגֶרֶת הַשַּׁעַר, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ, יִפָּתַח הַשַּׁעַר וְתֵצֵא מִמֶּנּוּ הַשְּׁכִינָה

אִתְקְרִיאַת כּוֹם מָלֵא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לג כג) וּמָלֵא בִּרְכַּת יהו"ה יָם וְדָרוֹם יְרָשָׁה, דִּבְיוֹמִין דְּחוֹל אִתְקְרִיאַת יַבָּשָׁה בְּמטטרו"ן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית א ט) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה.

וּבְזִמְנָא דְאִתְמְלִיאַת אִתְּמַר עָלָהּ (תהלים קטז יג) כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יהו"ה אֶקְרָא, כּו"ם אִיהִי אלהי"ם בְּחֶשְׁבַּן, דְּסָלִיק לְחֶשְׁבַּן כִּנּו"י, בְּמַאי אִתְמְלִיאַת בְּאָת י', וְאִתְעֲבִידַת כּוֹסִי רְוָיָה, וּבְגִין דָּא כּוֹס צָרִיךְ עֲשָׂרָה דְּבָרִים וכו'.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי, אִם תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ (תהלים כז ג), בְּזֹאת בְּוַדַּאי אֲנָא בָּעֵינָא לְאִתְתַּקְּפָא, בְּהַאי קְרָא דְּדָוִד, קוּם דָּוִד הָא זֹאת

לשון הקודש

לְהִתְיַחֵד עִם בַּעְלָהּ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן נִקְרֵאת כּוֹס מָלֵא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּמָלֵא בִּרְכַּת יהו"ה יָם וְדָרוֹם יְרָשָׁה, שֶׁבִּימוֹת הַחֹל נִקְרֵאת יַבָּשָׁה בְּמטטרו"ן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה.

וּבִזְמַן שֶׁנִּתְמַלֵּאת, נֶאֱמַר עָלֶיהָ כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יהו"ה אֶקְרָא, כּו"ם הִיא אֱלֹהי"ם בְּחֶשְׁבּוֹן, שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן כִּנּו"י, בַּמֶּה מִתְמַלֵּאת? בָּאוֹת י', וְנַעֲשֵׂית כּוֹס רְוָיָה, וּמִשּׁוּם זֶה כּוֹס צָרִיךְ עֲשָׂרָה דְּבָרִים וְכוּ'.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי, אִם תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ, בְּזֹאת וַדַּאי אֲנִי רוֹצֶה לְהִתְחַזֵּק, בַּפָּסוּק הַזֶּה שֶׁל דָּוִד,

דִּילָךְ לְגַבָּן, אַהֲרֹן כַּהֲנָא קוּם מִשִּׁנְתָּךְ הָא זֹאת דִּילָךְ לְגַבָּן, דְּאִתְּמַר בָּהּ (ויקרא טו ג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, קוּם רַעְיָא מְהֵימְנָא לְאַגָּנָא עַל זֹאת דִּילָךְ, דְּאִתְּמַר בָּהּ (דברים ד מד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה, דְּהָא כַּמָּה מָאנֵי מַגִּיהֵי קְרָבָא קָא אַתְיָין לְאַגָּחָא עֲלָהּ, קוּמוּ נְבִיאֵי קְשׁוֹט דְּהָא זֹאת דִּילְכוֹן לְגַבָּן, דְּקָא הֲוֵיתוּן מִתְנַבְּאִין, עֲלָהּ אִתְּמַר (ירמיה ט כב) אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְאַל יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ וְגוֹמֵר כִּי אִם בְּזֹאת, זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל לוֹ (איכה ג כא).

קוּמוּ אֲבָהָן מָאנֵי דִּבְרִית, דְּהָא זֹאת הַבְּרִית דִּילְכוֹן בֵּינָנָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (ויקרא כו מד) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם וְגוֹמֵר, וּבְגִינָהּ אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (שם יב) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב, קוּם שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְּאַנְתְּ שְׁלָם דִּילָהּ, קוּמוּ לְמֶהֱוֵי

לשון הקודש

קוּם דָּוִד, הֲרֵי זֹאת שֶׁלְּךָ אֶצְלֵנוּ. אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, קוּם מִשִּׁנָּתְךָ, הֲרֵי זֹאת שֶׁלְּךָ אֶצְלֵנוּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. קוּם הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן לְהָגֵן עַל זֹאת שֶׁלְּךָ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה, שֶׁהֲרֵי כַּמָּה עוֹרְכֵי קְרָבוֹת בָּאִים לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ. קוּמוּ נְבִיאֵי אֱמֶת, שֶׁהֲרֵי זֹאת שֶׁלָּכֶם אֶצְלֵנוּ, שֶׁהֱיִיתֶם מִתְנַבְּאִים, עָלֶיהָ נֶאֱמַר אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְאַל יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ וְגוֹמֵר, כִּי אִם בְּזֹאת, זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל לוֹ.

קוּמוּ הָאָבוֹת בַּעֲלֵי הַבְּרִית, שֶׁהֲרֵי זֹאת אוֹת הַבְּרִית שֶׁלָּכֶם בֵּינֵינוּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם וְגוֹמֵר, וּבִגְלָלָהּ אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

עֵזֶר לְגַבָּהּ בְּהַאי קְרָבָא, נַעַר נַעַר דְּאַנְתְּ מָארֵי מַפְתְּחָן דְּאוֹצְרִין דְּמַלְכָּא, דְּכָל מָאנֵי קְרָבָא דְּמַלְכָּא בְּהוֹן, קוּם אַפְתַּח הֵיכָלָא, אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וּפִי יַגִּיד שִׁבְחוֹי דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, דְּהָא הֵיכָלָא (עִלָּאָה) דִּילֵיהּ אִיהוּ, טוֹל רְשׁוּ וְאַפְתַּח הֵיכָלָא בְּגִין יְקָרָא דִּשְׁכִינְתָּא.

פָּתַח וְאָמַר זַרְקָ"א מַקַּ"ף שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ סֶגוֹלְתָּ"א, אַדְהָכִי הָא עוּלִימָא קָא נָחִית (רַעְיָא מְהֵימְנָא פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן) וְאָמַר, רַעְיָא מְהֵימְנָא אַנְתְּ אִיהוּ מָארֵי דְּקִירְטָא, דְּרַעְיָא דְּאָזִיל בְּעָאנָא, בְּגִין דּוּבִין זְאֵבִין וְחֵיוָון בִּישִׁין דְּקָא אַתְיָין לְמֵיכַל עָאנָא. (דף סא ע"ב) אָרְחָא דִּילֵיהּ לְמֶהֱוֵי קִירְטָא בַּהֲדֵיהּ לְזַרְקָא אַבְנִין לְגַבֵּיהוּ, לְמֶהֱוֵי עָאנָא נְטִיר מֵחֵיוָון בִּישָׁן קוּם נְטִיל קִירְטָא בִּידָךְ, פָּתַח וְאָמַר זַרְקָ"א, שְׁכִינְתָּא

לשון הקודש

וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב. קוּם שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, שֶׁאַתָּה הוּא הַשָּׁלוֹם שֶׁלָּהּ, קוּם לִהְיוֹת לְעֵזֶר לָהּ בַּקְּרָב הַזֶּה. נַעַר נַעַר, שֶׁאַתָּה בַּעַל הַמַּפְתְּחוֹת שֶׁל אוֹצְרוֹת הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּל כְּלֵי הַקְּרָב שֶׁל הַמֶּלֶךְ בָּהֶם, קוּם פְּתַח הַהֵיכָל, אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וּפִי יַגִּיד שִׁבְחֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהֵרֵי הַהֵיכָל (הָעֶלְיוֹן) שֶׁלּוֹ הוּא, טֹל רְשׁוּת וּפְתַח אֶת הַהֵיכָל בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַשְּׁכִינָה.

פָּתַח וְאָמַר, זַרְקָ"א מַקַּ"ף שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ סֶגוֹלְתָּ"א. בֵּינְתַּיִם הִנֵּה הָעֶלֶם יָרַד (הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן. פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן) וְאָמַר: רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, אַתָּה הוּא בַּעַל הַקֶּלַע שֶׁל רוֹעֶה שֶׁהָלַךְ עִם הַצֹּאן, בִּשְׁבִיל דֻּבִּים, זְאֵבִים וְחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁבָּאִים לֶאֱכֹל אֶת הַצֹּאן, דַּרְכּוֹ לִהְיוֹת הַקֶּלַע עִמּוֹ כְּדֵי לִזְרֹק אֲבָנִים עֲלֵיהֶם, שֶׁיִּהְיוּ הַצֹּאן שְׁמוּרִים מֵחַיּוֹת רָעוֹת, קוּם קַח אֶת הַקֶּלַע בְּיָדְךָ. פָּתַח

קַדִּישָׁא, אַנְתְּ הוּא קִירְטָא קַדִּישָׁא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּבָךְ, אִזְדַּרִיקוּ תְּלַת אַבְנִין דְּאִינּוּן סָגוֹלְתָּ"א, תְּלַת אַבְנִין יַקִּירִין דְּאִינּוּן תְּלַת אֲבָהָן, וְאַנְתְּ אֶבֶן יְקָרָא עַל כֻּלְּהוּ, תַּגָּא בְּרֵישָׁא דְכֻלְּהוּ, עֲלָךְ אִתְּמַר (תהלים קיח כב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אלהי"ם (בראשית כח כב), אַנְתְּ הוּא דְּאִתְּמַר עֲלָךְ (דניאל ב לה) אַבְנָא דִי מְחָת לְצַלְמָא וַהֲוַת לְטוּר רַב וּמְלָאת כָּל אַרְעָא.

וְאִיהִי תַּגָּא כְּגַוְונָא דָא ם בְּרֵישָׁא דְחוּטָא דְזַרְקָ"א, אַבְנָא כְּלִילָא וּמִתְעַטְּרָא (נ"א מוּכְלֶלֶת וּמְעוּטֶרֶת) כְּאַבְנָא בְּרֵישׁ עִזְקָא, וְכַד אִית בְּיִשְׂרָאֵל מַשְׂכִּילִים בְּחָכְמָה דְאִיהִי י' מַחֲשָׁבָה עִלָּאָה, יָדְעִין לְזָרְקָא לָהּ לְהַאי אַבְנָא דְאִיהִי בַּת יְחִידָה, לְהַהוּא אֲתַר דְּאִתְגְּזֶרֶת, בְּגִין דִּבְרַתָּא בְּאַבָּא

לשון הקודש

וְאָמַר: זַרְקָ"א, שְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, אַתְּ הִיא הַקֶּלַע הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבְּךָ נִזְרְקוּ שָׁלֹשׁ אֲבָנִים שֶׁהֵן סָגוֹלְתָּ"א, שָׁלֹשׁ אֲבָנִים יְקָרוֹת שֶׁהֵן שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, וְאַתְּ אֶבֶן יְקָרָה עַל כֻּלָּם, כֶּתֶר בְּרֹאשׁ כֻּלָּם, עָלַיִךְ נֶאֱמַר אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִי"ם. אַתְּ הִיא שֶׁנֶּאֱמַר עָלַיִךְ, הָאֶבֶן שֶׁהִכִּתָה אֶת הַצֶּלֶם וְהָיְתָה לְהַר גָּדוֹל, וּמִלְּאָה כָּל הָאָרֶ"ץ.

וְהִיא כֶּתֶר כְּמוֹ זֶה ם בְּרֹאשׁ הַחוּט שֶׁל זַרְקָ"א, אֶבֶן כְּלוּלָה וּמִתְעַטֶּרֶת (כְּלוּלָה וּמְעֻטֶּרֶת) כְּמוֹ אֶבֶן בְּרֹאשׁ הַטַּבַּעַת, וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל מַשְׂכִּילִים בְּחָכְמָה, שֶׁהִיא י', הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה, יוֹדְעִים לִזְרֹק אוֹתָהּ אֶת הָאֶבֶן הַזּוֹ, שֶׁהִיא בַּת יְחִידָה, לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּגְזְרָה, מִשּׁוּם שֶׁהַבַּת נַעֲשֵׂית

אִתְעֲבִידַת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ג יט) יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, בְּחָכְמָה דְאִיהוּ אַבָּא יָסַד בְּרַתָּא דְאִיהִי אָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָיו.

וְהַהוּא חוּט דִּילָהּ אִיהוּ ו', דְּאַבְנָא דְאִיהִי תַּגָּא עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ, עֲטָרָה דְסֵפֶר תּוֹרָה, וּבְגִינָהּ אִתְמַר וּדְאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא חָלָף, אִיהוּ כֶּתֶר תּוֹרָה וַדַּאי, דִּתְלַת כִּתְרִין אִינוּן, כֶּתֶר תּוֹרָה וְכֶתֶר כְּהוּנָה וְכֶתֶר מַלְכוּת, וְכֶתֶר תּוֹרָה (נ"א וְכֶתֶר שֵׁם טוֹב) עַל גַּבֵּיהוּ, וְהַאי אַבְנָא אִיהִי י' בְּרֵישׁ א, וְאִיהִי י' בְּסוֹפָהּ, עֲלָהּ אִתְמַר (ישעיה מו י) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, וְאִיהִי (נ"א וְאִיהוּ) יו"ד ה"א וא"ו ה"א (נ"א יו"ד ה"י וא"ו ה"י), כְּלִיל עֲשַׂר סְפִירָן, דְּאִינוּן (ס"א דְּאִיהוּ) נָעוּץ סוֹפָן בִּתְחִלָּתָן וּתְחִלָּתָן בְּסוֹפָן.

קָמוּ כֻּלְּהוּ מָאֲרֵי מִתִּיבְתָּא וְאָמְרוּ, רַעְיָא מְהֵימְנָא כַּמָּה אַנְתְּ תַּקִּיף לְזַרְקָא אַבְנָא, דְּהָא מָטָא

לשון הקודש

בְּאָב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, בְּחָכְמָה שֶׁהוּא הָאָב, יָסַד אֶת הַבַּת שֶׁהִיא אָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָיו.

וְאוֹתוֹ הַחוּט שֶׁלָּהּ הוּא ו', שֶׁאֶבֶן, שֶׁהִיא כֶּתֶר, עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ, עֲטָרָה שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה, וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר, וְהַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר – יָעֲבֹר, הוּא כֶּתֶר תּוֹרָה וַדַּאי, שֶׁשְּׁלֹשָׁה כִּתְרִים הֵם, כֶּתֶר תּוֹרָה וְכֶתֶר כְּהֻנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת, וְכֶתֶר תּוֹרָה (וְכֶתֶר שֵׁם טוֹב) עַל גַּבֵּיהֶן, וְהָאֶבֶן הַזּוֹ הִיא י' בְּרֹאשׁ א', וְהִיא י' בְּסוֹפָהּ, עָלֶיהָ נֶאֱמַר מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, וְהִיא יו"ד ה"א וא"ו ה"א (יו"ד ה"י וא"ו ה"י), כּוֹלֵל עֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁהֵן (שֶׁהוּא) נָעוּץ סוֹפָן בִּתְחִלָּתָן, וּתְחִלָּתָן בְּסוֹפָן.

קָמוּ כָּל רָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה וְאָמְרוּ: רוֹעֶה

לַאֲתַר דְּלֵית מָאן דְּיָדַע אַתְרָהָא, וּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין שָׁאֲלִין בְּגִינָהָא אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, דְּלֵית מָאן דְּיָדַע מְקוֹמוֹ, כַּד סָלְקָא לְעֵילָא בַּאֲתַר דִּזְרִיקַת לָהּ, עַד דְּאָמְרִין כֻּלְּהוּ (יחזקאל ג יב) בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ, וְאַף עַל גַּב דְּאִיהִי זְעֵירָא לְתַתָּא, לְעֵילָא לֵית לָהּ סוֹף.

מָאן יָכִיל לְאַנָּחָא קְרָבָא בַּאֲתַר דְּאַנְתְּ תַּמָּן, בְּאַבְנָא זְעֵירָא דִּזְרִיקַת אִזְדַּעְזַעוּ רְקִיעִין עַד אֵין סוֹף, וּמַלְאָכִין עַד אֵין תַּכְלִית, וְכָל מָאנֵי מְתִיבְתָּא כֻּלְּהוּ אִזְדַּעְזַעוּ וְנָפְלוּ בִּנְפִילַת אַפַּיִם, מִקִּיּוּמַיְהוּ קֶדֶמָהָא, וְאָמְרוּ וְכִי בְּאַבְנָא זְעֵירָא הַאי, כָּל שֶׁכֵּן מָאן יַגִּיחַ עִמָּךְ בְּסַיְיפָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (תהלים קמט ו) רוֹמְמוֹת אֵ"ל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם, דְּאִיהִי קְרִיאַת שְׁמַע, חַרְבָּא דִילָךְ דְּאַנְתְּ תַּקִּינַת לָךְ (נ"א לָהּ), דְּבָהּ קְטִילַת לַמִּצְרִי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות

לשון הקודש

הַנֶּאֱמָן, כַּמָּה אַתָּה חָזָק לִזְרֹק אֶבֶן, שֶׁהֲרֵי הִגִּיעָה לְמָקוֹם שֶׁאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ מְקוֹמָהּ, וּמַלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים שׁוֹאֲלִים בִּשְׁבִילָהּ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, שֶׁאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ מְקוֹמוֹ. כְּשֶׁעָלְתָה לְמַעְלָה, לַמָּקוֹם שֶׁזָּרַקְתָּ אוֹתָהּ, עַד שֶׁכֻּלָּם אוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ, וְאַף עַל גַּב שֶׁהִיא קְטַנָּה לְמַטָּה, לְמַעְלָה אֵין לָהּ סוֹף.

מִי יָכוֹל לַעֲרֹךְ קְרָב בַּמָּקוֹם שֶׁאַתָּה שָׁם, בְּאֶבֶן קְטַנָּה שֶׁזָּרַקְתָּ הִזְדַּעְזְעוּ רְקִיעִים עַד אֵין סוֹף, וּמַלְאָכִים עַד אֵין תַּכְלִית, וְכָל רָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה כֻּלָּם הִזְדַּעְזְעוּ וְנָפְלוּ בִּנְפִילַת אַפַּיִם מִקִּיּוּמָם לְפָנֶיהָ, וְאָמְרוּ, וְכִי בְּאֶבֶן קְטַנָּה זוֹ, כָּל שֶׁכֵּן מִי יִלְחֵם עִמְּךָ בְּסַיִף, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ רוֹמְמוֹת אֵ"ל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם, שֶׁהִיא קְרִיאַת שְׁמַע,

ב יב) וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וְגוֹמֵר וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי, כ"ה וָכ"ה סָלְקִין לְחַמְשִׁין אַתְוָון, דִּמְיַחֲדִין בְּהוֹן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פַּעֲמַיִם, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד, דְּאִית בְּהוֹן כ"ה אַתְוָון תְּרֵין זִמְנִין, וְסָלְקִין לְחַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה, דְּאִיהִי ח' תְּמִינָאָה מֵעֲשַׂר סְפִירָן מִתַּתָּאָה וּלְעֵילָא.

י' רֵישָׁא דְחַרְבָּא, ו' גּוּפָא דְחַרְבָּא, תְּרֵין פִּפְיוֹת דִּילָהּ ה"ה, נַרְתִּקָא דְחַרְבָּא אהי"ה, וְהָכִי לְתַתָּא נַרְתִּקָא דְהַאי חַרְבָּא אדנ"י, וְאִיהוּ יאהדונה"י לְתַתָּא, יאהדוניה"ה לְעֵילָא, (נ"א יה"ו הה"ו יה"ה), וְרָזָא דְמִלָּה (שמות טו א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה תְּמַנְיָא אַתְוָון בְּחִיבּוּרָא לְעֵילָא, (ישעיה נח ט) אָ"ז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה לְתַתָּא, וּמָאן יָכִיל בְּרוּמְחָא דִילָךְ דְּאִיהוּ רְמַ"ח תֵּיבִין דִּקְרִיאַת שְׁמַע, אַגַּח קְרָבָא לְרַבִּי שִׁמְעוֹן

לשון הקודש

הַחֶרֶב שֶׁלְּךָ שֶׁאַתָּה הִתְקַנְתָּ לְךָ (אותה), שֶׁבָּהּ הָרַגְתָּ אֶת הַמִּצְרִי, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וְגוֹמֵר וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי. כ"ה וָכ"ה עוֹלִים לַחֲמִשִּׁים אוֹתִיּוֹת, שֶׁמְּיַחֲדִים בָּהֶם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פַּעֲמַיִם, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה אֶחָד, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת פַּעֲמַיִם, וְעוֹלִים לַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, שֶׁהוּא ח', שְׁמִינִית מֵעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת מִמַּטָּה וּלְמַעְלָה.

י' רֹאשׁ הַחֶרֶב, ו' גּוּף הַחֶרֶב, שְׁתֵּי פִּיפִיּוֹת שֶׁלָּהּ ה"ה, נַרְתִּיק הַחֶרֶב אהי"ה, וְכָךְ לְמַטָּה נַרְתִּיק הַחֶרֶב הַזּוֹ אדנ"י, וְהוּא יאהדונה"י לְמַטָּה, יאהדוניה"ה לְמַעְלָה, (יה"ו הה"ו יה"ה), וְסוֹד הַדָּבָר – אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, שְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת בַּחִבּוּר לְמַעְלָה, אָ"ז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, לְמַטָּה, וּמִי יָכוֹל בְּרֹמַח שֶׁלְּךָ שֶׁהוּא מָאתַיִם אַרְבָּעִים

וְחַבְרוֹי, נֶחֱזֵי מַאי נִיהוּ חֵילָא וּתְקִיפוּ דִּילֵיהּ, דְּהָא אִיהוּ אַתְעַר עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְיִזְדַּעְזְעוּ כָּל עָלְמִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין וּבְאוּמָאָה לְכָל חֵילִין לְעֵילָא וְתַתָּא לְמֶהֱוֵי בְּעָזְרֵיהּ, אַגַּח לֵיהּ. קוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן זָרֵיז גַּרְמָךְ בְּמָאנֵי קְרָבָא דִּילָךְ, נֶחֱזֵי מַאי תַּקִּיפוּ וּגְבוּרָה דִּילָךְ.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, זַרְקָ"א מַקָּ"ף שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ סֶגוֹלְתָּ"א, קָם וְנָטִיל תְּלַת אַבְנִין דְּאִינּוּן י'י', וְאַבְנָא עִלָּאָה דְּאִיהִי בְּקִירְטָא, תַּגָּא בְּחוּטָא הָא אַרְבַּע, דְּאִנּוּן אַרְבְּעִין, וְחוּט דְּסִיהֲרָא (נ"א דְּסָחְרָא) עֲלָהּ הַיְינוּ ב', וְרָזָא דְּמִלָּה בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית, הַאי נְקוּדָה (דף סב ע"א) עֲלָהּ אִתְּמַר בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם מַאי ב' הַהוּא חוּט דְּאַסְחַר עֲלָהּ, וְהַאי נְקוּדָה אִית לָהּ רֵישָׁא וְאֶמְצָעִיתָא

לשון הקודש

וְחָמֵשׁ תֵּבוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, הִלָּחֵם קָרֵב לְרַבִּי שִׁמְעוֹן וַחֲבֵרָיו, נִרְאֶה מַהוּ הַכֹּחַ וְהַתֹּקֶף שֶׁלּוֹ, שֶׁהֲרֵי הוּא מְעוֹרֵר עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְיִזְדַּעְזְעוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וּבִשְׁבוּעָה לְכָל הַחֵילוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה לִהְיוֹת בְּעֶזְרוֹ, הִלָּחֵם לוֹ. קוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן, זָרֵז עַצְמְךָ בִּכְלֵי הַקְּרָב שֶׁלְּךָ, וְנִרְאֶה מָה הַחֹזֶק וְהַגְּבוּרָה שֶׁלְּךָ.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן, פָּתַח וְאָמַר: זַרְקָ"א מַקָּ"ף שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ סֶגוֹלְתָּ"א. קָם וְנָטַל שָׁלֹשׁ אֲבָנִים שֶׁהֵן י' י' י', וְאֶבֶן עֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא בַּקֶּלַע, תָּג בְּחוּט הֲרֵי אַרְבַּע שֶׁהֵן אַרְבָּעִים, וְחוּט שֶׁל הַלְּבָנָה (שֶׁסּוֹבֵבֶת) עָלֶיהָ הַיְנוּ ב', וְסוֹד הַדָּבָר – בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית. עַל הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ נֶאֱמַר בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. מַה זֶּה ב'? אוֹתוֹ הַחוּט שֶׁסּוֹבֵב אוֹתָהּ, וְלַנְּקֻדָּה הַזּוֹ יֵשׁ

וְסוֹפָא, וְאִתְעֲבִידַת תְּלַת יוּדִי"ן י'י'י', דְּסָלְקִין לִתְלָתִין, וְהַהוּא חוּט ב' תְּלָתִין וּתְרֵין, תַּנָּא דְעַל חוּט י', וְהָא אַרְבְּעִין וּתְרֵין, לָקֶבֶל ל"ב אלהי"ם, וַעֲשַׂר אֲמִירָן דְּאִתְבְּרִי בְּהוֹן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְכָל חֵילֵיהוֹן, (וַיַּרְא אלהי"ם אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, דְּאִיהוּ רָזָא וַיֵּרָא מַלְאַךְ יהו"ה אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ, בְּלַבַּת דְּאוֹרַיְיתָא וְדָא אִיהוּ כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּ"י, וּבְהוֹן פּוֹעֲלִים אַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון דְּיהו"ה, וְרָזָא דְמִלָּה פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָב"א בָּ"ם אוֹדֶה י"ה, וְכֻלְּהוֹן אִתְכְּלִילָן בִּבְאֵר שָׁבַע, דָּא אב"ג ית"ץ וְחַבְרוֹי).

אָמְרוּ לֵיהּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, רַבִּי רַבִּי כַּמָּה תַּקִּיפִין אַבְנִין דִּזְרִיקַת, דְּאִזְדַּעְזְעוּ בְּהוֹן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וְחֵיוָון וּבְעִירָן וְעוֹפִין כֻּלְּהוּ בָּרְחוּ, וּמִנְּהוֹן נָפְלוּ לְאַרְעָא, וְכָרְסַיָּא יַקִּירָא וּמַלְאָכִין וְאוֹפַנִּים כֻּלְּהוּ אִזְדַּעְזַעוּ מֵאַבְנִין דִּילָךְ, וְאִלֵּין אִינוּן אַרְבָּעָה טוּרֵי אָבֶן, דְּכֻלְּהוּ חָד.

לשון הקודש

רֹאשׁ וְאֶמְצַע וְסוֹף, וְנַעֲשֵׂית שָׁלֹשׁ יוֹדִי"ם י' י' י', שֶׁעוֹלוֹת לִשְׁלֹשִׁים, וְאוֹתוֹ חוּט ב' – שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם. הַתָּג שֶׁעַל הַחוּט י', וַהֲרֵי אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם, כְּנֶגֶד שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם וְעֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת שֶׁבָּהֶן נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. וַיַּרְא אֱלֹהִי"ם אֶת כֹּל אֲשֶׁר עָשָׂה, שֶׁהוּא סוֹד שֶׁל וַיֵּרָא מַלְאַךְ יהו"ה אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ, בְּלַבַּת הַתּוֹרָה, וְזֶהוּ כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּ"י, וּבָהֶם פּוֹעֲלוֹת אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל יהו"ה. וְסוֹד הַדָּבָר – פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָב"א בָּ"ם אוֹדֶה יָ"ה, וְכֻלָּם נִכְלָלִים בִּבְאֵר שָׁבַע, זֶה אב"ג ית"ץ וַחֲבֵרָיו).

אָמְרוּ לוֹ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה: רַבִּי רַבִּי, כַּמָּה חֲזָקוֹת הָאֲבָנִים שֶׁזָּרַקְתָּ, שֶׁהִזְדַּעְזְעוּ בָהֶן שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְכָל הַחַיּוֹת וְהַבְּהֵמוֹת וְהָעוֹפוֹת בָּרְחוּ, וּמֵהֶם נָפְלוּ לָאָרֶץ, וְהַכִּסֵּא הַנִּכְבָּד וּמַלְאָכִים וְאוֹפַנִּים כֻּלָּם הִזְדַּעְזְעוּ מֵהָאֲבָנִים שֶׁלְּךָ, וְאֵלּוּ הֵם אַרְבָּעָה טוּרֵי אֶבֶן, שֶׁכֻּלָּם אֶחָד.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאַפִּיק אַבְנִין אִלֵּין שְׁלֵמִין בִּצְלוֹתֵיהּ, בְּאַרְבַּע צְלוֹתִין עִם צְלוֹתָא דְמוּסָף, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (דברים כו ו) אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה, וְאִית אֶבֶן דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית כח כב) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אלהי"ם, דְּאִיהִי מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים ד מד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה, דְּאִיהוּ דִיוֹקְנָא דִילֵיהּ.

וְאִלֵּין אַבְנִין כֻּלְּהוּ חָד, מַלְכוּת קַדִּישָׁא אִיהִי מִסִּטְרָא דְשְׂמָאלָא, אִתְּמַר בָּהּ (שם כה א) אֶבֶן שְׁלֵמָה וָצֶדֶק יִהְיֶה לָךְ, וְהַאי אִיהִי (דניאל ב לה) אַבְנָא דִי מְחָת לְצַלְמָא דַהֲוַת לְטוּר רַב וּמְלָאת כָּל אַרְעָא, מַאי וּמְלָאת כָּל אַרְעָא, אֶלָּא בְּגִינָהּ אִתְּמַר (ישעיה ו ג) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (זכריה ג ט) עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם, דְּאִינּוּן שִׁבְעָה רוֹעִין

לשון הקודש

אַשְׁרֵי מִי שֶׁמּוֹצִיא אֶת הָאֲבָנִים הַשְּׁלֵמוֹת הַלָּלוּ בִּתְפִלָּתוֹ, בְּאַרְבַּע תְּפִלּוֹת עִם תְּפִלַּת מוּסָף, שֶׁעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה, וְיֵשׁ אֶבֶן שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִי"ם, שֶׁהִיא מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה, שֶׁהוּא הַדְּמוּת שֶׁלּוֹ.

וְהָאֲבָנִים הַלָּלוּ כֻּלָּן אַחַת. הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה הִיא מִצַּד הַשְּׂמֹאל, נֶאֱמַר בָּהּ אֶבֶן שְׁלֵמָה וָצֶדֶק יִהְיֶה לָךְ, וְהָאֶבֶן הַזּוֹ הִיא שֶׁהִכִּתָה אֶת הַצֶּלֶם, שֶׁהָיְתָה לְהַר גָּדוֹל וּמִלְּאָה כָּל הָאָרֶץ. מַה זֶּה וּמִלְּאָה כָּל הָאָרֶץ? אֶלָּא בִּשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר עַל אֶבֶן אַחַת

קַדִּישִׁין, וְאִינּוּן שֶׁבַע דְּכוּרִין וְשֶׁבַע נוּקְבִין, כֻּלְּהוּ כְּלִילָן בָּהּ וְרָזָא דְּמִלָּה שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת.

וְהַאי אֶבֶן אִיהִי חֲמִשָּׁה אַבְנִין דְּשַׁוִּי דָּוִד בְּקִירְטָא וְאִתְעֲבִידוּ כֻּלְּהוּ חָד, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמואל א ו יז) וַיִּקַּח דָּוִד חֲמִשָּׁה חֲלוּקֵי אֲבָנִים מִן הַנַּחַל, וְאִינּוּן גְּדוּלָה גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת נֶצַח הוֹד, דִּבְהוֹן שַׁבַּח דָּוִד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאָמַר (דה"י א כט) לְךָ יהו"ה הַגְּדוּלָה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹמֵר, וְאִלֵּין חֲמִשָּׁה חֲלוּקֵי אֲבָנִים נָטִיל לוֹן מִן הַנַּחַל דְּאִיהוּ יְסוֹד חַ"י עָלְמִין, וְכַד שַׁוִּי לוֹן בְּקִירְטָא דְּאִיהִי מַלְכוּת קַדִּישָׁא, אִתְעֲבִידוּ בָּהּ חַד, וְטָבַע בְּמִצְחָא דִּפְלִשְׁתָּאָה וְקָטִיל לֵיהּ.

וְאִינּוּן חָמֵשׁ אַבְנִין דְּאִינּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, וְכַד שַׁוִּי לוֹן בְּקִירְטָא דְּאִיהִי שָׂפָה דְּפוּמָא צָרִיךְ לְמֶעֱבַד לוֹן בָּהּ כֻּלְּהוּ

לשון הקודש

שִׁבְעָה עֵינָיִם, שֶׁהֵם שִׁבְעָה רוֹעִים קְדוֹשִׁים, וְהֵם שִׁבְעָה זְכָרִים וְשֶׁבַע נְקֵבוֹת, וְכֻלָּם כְּלוּלִים בָּהּ, וְסוֹד הַדָּבָר – שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת.

וְהָאֶבֶן הַזּוֹ הִיא חָמֵשׁ אֲבָנִים שֶׁשָּׂם דָּוִד בַּקֶּלַע וְנַעֲשׂוּ כֻּלָּן אַחַת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח דָּוִד חֲמִשָּׁה חַלֻּקֵי אֲבָנִים מִן הַנַּחַל, וְהֵן גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה, תִּפְאֶרֶת, נֵצַח, הוֹד, שֶׁבָּהֶן שִׁבַּח דָּוִד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָמַר לְךָ יהו"ה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹמֵר, וְאֵלּוּ חֲמִשָּׁה חַלּוּקֵי הָאֲבָנִים, נָטַל אוֹתָם מִן הַנַּחַל שֶׁהוּא יְסוֹד חַ"י הָעוֹלָמִים, וּכְשֶׁשָּׂם אוֹתָם בַּקֶּלַע, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה, נַעֲשׂוּ בָהּ אַחַת, וְהִטְבִּיעַ בְּמֵצַח הַפְּלִשְׁתִּי וְהָרַג אוֹתוֹ.

וְהֵם חֲמֵשׁ הָאֲבָנִים שֶׁהֵם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה, וּכְשֶׁשָּׂם אוֹתָם בַּקֶּלַע, שֶׁהִיא הַשָּׂפָה שֶׁל הַפֶּה, צָרִיךְ

אֶחָד, דִּבְזִמְנָא דְּיִנְצַח בָּהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל אוּמִין דְּעָלְמָא יִתְקַיֵּים בְּהוֹן כִּי אָז אֶהְפּוֹךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יהו"ה לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד (צפניה ג ט), וְהָא שָׂפָ"ה וַדַּאי דָּא שְׁכִינָ"ה, דְּהָכִי סְלִיקַת בְּחוּשְׁבַּן שָׂפָ"ה, בְּגִין הָכִי כָּל אוּמִין דְּעָלְמָא עֲתִידִין לְאִשְׁתַּעְבְּדָא תְּחוֹת יְדָהָא, וּלְאַמְלָכָא לָהּ עֲלַיְיהוּ בְּיוֹמִין דְּמַלְכָּא מְשִׁיחָא, לְקַיֵּים מַה דְּאִתְּמַר בָּהּ (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּנָטִיר הַאי אֱמוּנָה בְּלִבֵּיהּ וּבְפוּמֵיהּ דְּוַדַּאי אִיהִי אֱמוּנָה דְּיִשְׂרָאֵל, וְאִיהִי יִחוּדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבָהּ מְיַחֲדִין יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּרֵין זִמְנִין בְּכָל יוֹמָא, וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאִיהִי בְּאֶמְנָה אִתּוֹ בְּגָלוּתָא, דְּלָא דָחִיל מֵעִלָּאִין וְתַתָּאִין, דִּבְגִינָהּ אִתְּמַר לְאָדָם (בראשית

לשון הקודש

לַעֲשׂוֹת אוֹתָם בָּהּ כֻּלָּם אֶחָד, שֶׁבִּזְמַן שֶׁיִּנָּצַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, יִתְקַיְּמוּ בָּהֶם כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יהו"ה לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד, וְהַשָּׂפָ"ה הַזּוֹ וַדַּאי זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁכָּךְ עוֹלָה בְּחֶשְׁבּוֹן שָׂפָ"ה, מִשּׁוּם כָּךְ כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם עֲתִידוֹת לְהִשְׁתַּעְבֵּד תַּחַת יָדֶיהָ וּלְהַמְלִיכָהּ עֲלֵיהֶם בִּימֵי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, לְקַיֵּם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. **אַשְׁרֵי** מִי שֶׁשּׁוֹמֵר הָאֱמוּנָה הַזּוֹ בְּלִבּוֹ וּבְפִיו, שֶׁוַּדַּאי הִיא אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל, וְהִיא הַיִּחוּד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבָהּ מְיַחֲדִים יִשְׂרָאֵל אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם, וְאַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁהוּא בְּאֶמְנָה אִתּוֹ בַּגָּלוּת, שֶׁלֹּא פּוֹחֵד

ב טו) וַיַּנִּיחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ, לְעָבְדָהּ בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וּלְשָׁמְרָהּ בְּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה, בְּגִין דְּאִיהִי גַ"ן סְדָרִים דְּאוֹרַיְיתָא, וְאִיהִי עִדּוּנָא דְּאוֹרַיְיתָא, מַאי אוֹרַיְיתָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהִי גַּן דִּילֵיהּ, וְעֵדֶן דִּילֵיהּ.

רַבִּי רַבִּי קוּם אַסְחַר לְהַאי קִירְטָא, וְאַקַּף וְאַסְחַר לָהּ בְּשָׁפָה דִּילָךְ, בְּהַאי אַבְנָא דְּאִיהִי כְּלִילָא (נ"א מוּכְלָל וּמֵעוּטָר) מִכָּל אַבְנִין דְּבִנְיָינָא דְּאוֹרַיְיתָא, (וּצְלוֹתָא) אִיהִי אֶבֶן יְקָרָה (דף סב ע"ב) מוּכְלֶלֶת וּמְעוּטֶרֶת בְּאוֹת בְּרִית, וּבְאוֹת דְּשַׁבָּת, וּבְאוֹת דְּיוֹמִין טָבִין, וּבְאוֹת תְּפִלִּין, וְחוּט דִּילָהּ כְּרוּכָה בְּאֶצְבְּעָא, וְדָא כְּרִיכוּ דְּרְצוּעָה דִּתְפִלָּה דְיָד, דְּבָהּ הֲווֹ קַדְמָאִין כּוֹרְכִין אֶת שְׁמַע עִם וְאָהַבְתָּ בִּרְחִימוּ דְּאַהֲבָה, דְּהַיְינוּ וְאָהַבְתָּ אֵת יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ, בְּגִין דִּתְהֵא

לשון הקודש

מֵעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, שֶׁבִּגְלָלָהּ נֶאֱמַר לָאָדָם וַיַּנִּיחֵהוּ בְגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ, לְעָבְדָהּ בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה, וּלְשָׁמְרָהּ בְּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא חֲמִשִּׁים וּשְׁלֹשָׁה סְדָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה, וְהִיא הָעֵדֶן שֶׁל הַתּוֹרָה. מַה זֶּה הַתּוֹרָה? הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הִיא הַגָּן שֶׁלּוֹ, וְעֵדֶן שֶׁלּוֹ.

רַבִּי רַבִּי, קוּם סוֹבֵב אֶת הַקֶּלַע הַזֶּה, וְהַקֵּף וְסוֹבֵב אוֹתוֹ בַּשָּׁפָה שֶׁלְּךָ, עִם הָאֶבֶן הַזוֹ שֶׁכְּלוּלָה (מְכֻלָּל וּמְעֻטָּר) מִכָּל אַבְנֵי הַבִּנְיָן שֶׁל הַתּוֹרָה, (וְהַתְּפִלָּה) הִיא אֶבֶן יְקָרָה מְכֻלֶּלֶת וּמְעֻטֶּרֶת בְּאוֹת בְּרִית, וּבְאוֹת שַׁבָּת, וּבְאוֹת יָמִים טוֹבִים, וּבְאוֹת תְּפִלִּין, וְהַחוּט שֶׁלָּהּ כָּרוּךְ בְּאֶצְבַּע, וְזוֹ כְּרִיכַת הָרְצוּעָה שֶׁל תְּפִלָּה שֶׁל יָד, שֶׁבָּהּ הָיוּ הָרִאשׁוֹנִים כּוֹרְכִים אֶת שְׁמַע עִם וְאָהַבְתָּ בְּאַהֲבָה שֶׁל אַהֲבָה, שֶׁהַיְנוּ וְאָהַבְתָּ אֵת יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה

רְחִימָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וְלָא מַפְסִיקִין, וּלְבָתַר דְּאָתָא יַעֲקֹב דְּאִיהוּ כְּלִיל תְּלַת אֲבָהָן, הִתִּיר הַהוּא כְּרִיכוּ דִּילָהּ, וְאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

בְּגִין דְּאִיהִי בָּעֵי לְמֶהֱוֵי אִיהִי סְגוּלַת מְלָכִים, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ך סֶגוֹלְתָּ"א, וְאַזְלָ"א לְשַׁרְיָא כִּתְרָא עַל יִשְׂרָאֵל דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ סֵפֶר תּוֹרָה כְּלִיל חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תּוֹרָה, וְאִתְעֲבִידַת תַּגָּא עַל רֵישֵׁיהּ, בְּכָל אָת וְאָת דִּילֵיהּ, מֵאִלֵּין אַתְוָון יְדִיעָאן דְּסֵפֶר תּוֹרָה, כְּגַוְונָא דָא ש ע ט נ ז ג ץ, כֻּלְּהוּ זַיְינִין אִינּוּן חַד וְעֶשְׂרִין, לָקֳבֵל חַד וְעֶשְׂרִין אַזְכָּרוֹת דִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, וּלְקִבְלַיְיהוּ חַד וְעֶשְׂרִין אַזְכָּרוֹת דִּתְפִלִּין דְּיָד, דְּסָלְקִין כֻּלְּהוּ אַרְבְּעִין וּתְרֵין, לָקֳבֵל שְׁמָא דְמ"ב, תַּגָּא אִיהִי י' עַל רֵישָׁא דְז', גּוּפָא דִּילֵיהּ ו', וְסֵפֶר

לשון הקודש

אֲהוּבָה עַל בַּעְלָהּ, וְלֹא מַפְסִיקִים, וְאַחַר שֶׁבָּא יַעֲקֹב, שֶׁהוּא כּוֹלֵל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, הִתִּיר אוֹתָהּ הַכְּרִיכָה שֶׁלָּהּ, וְאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

מִשּׁוּם שֶׁהִיא רוֹצָה לִהְיוֹת הִיא סְגֻלַּת מְלָכִים, בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ך סֶגוֹלְתָּ"א, וְאַזְלָ"א לִשְׁרוֹת כֶּתֶר עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא סֵפֶר תּוֹרָה הַכּוֹלֵל חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, וְנַעֲשֵׂית כֶּתֶר עַל רֹאשׁוֹ בְּכָל אוֹת וָאוֹת שֶׁלּוֹ מֵאֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת הַיְדוּעוֹת שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה, כְּמוֹ זֶה: ש ע ט נ ז ג ץ, כָּל הַתָּגִים הֵם אַחַת וְעֶשְׂרִים, כְּנֶגֶד עֶשְׂרִים וְאַחַת אַזְכָּרוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וּכְנֶגְדָּן עֶשְׂרִים וְאַחַת אַזְכָּרוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד, שֶׁכֻּלָּן עוֹלוֹת אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם, כְּנֶגֶד הַשֵּׁם שֶׁל מ"ב, כֶּתֶר הִיא י' עַל רֹאשׁ הַז', הַגּוּף שֶׁלּוֹ ו', וְסֵפֶר תּוֹרָה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי,

תּוֹרָה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל שִׁית סְפִירָן מֵחֶסֶד עַד יְסוֹד, מַלְכוּת י' זְעֵירָא, בָּהּ אִתְעֲבִידַת שְׁבִיעֵי יוֹם שַׁבָּת, וְאִיהִי אוֹת תְּפִלִּין, אוֹת שַׁבָּת, אוֹת בְּרִית, וְאִיהוּ כֶּתֶר כְּהוּנָה וְכֶתֶר מַלְכוּת, מִסִּטְרָא דִימִינָא דְּאִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא אִתְקְרִיאַת כֶּתֶר תּוֹרָה וִימִינָא אִיהוּ כַּהֲנָא, מִסִּטְרֵיהּ אִיהוּ כֶּתֶר כְּהוּנָה, וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ מֶלֶךְ, וּמִסִּטְרָא דִגְבוּרָה בֵּית דִּין הַגָּדוֹל, נָפִיק מִתַּמָּן אֶשָּׁא וְאוֹקִיד לֵיהּ, וְכַד כַּהֲנָא נָפִיק בִּשְׁלָם מֵהֵיכָלָא, בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְעָרוּן לְוִיִּים בְּנִגּוּנָא (כאן חסר והוא בתקוני זהר חדש).

וְעוֹד אִית תִּקּוּנָא חֲמִשָּׁאָה בִּצְלוֹתָא, צְלוֹתָא אִיהִי כְּקָרְבָּנָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין תִּקְּנוּם, תָּא חֲזֵי קָרְבָּנִין אִינּוּן מֵאַרְבַּע מִינִין, דְּאִינּוּן לָקֶבֶל אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר אָדָם, דְּאִינּוּן מְצוּיָירִים בְּכָרְסַיָּא, אִית קָרְבָּנָא דַהֲווֹ מְקָרְבִין

לשון הקודש

כּוֹלֵל שֵׁשׁ סְפִירוֹת מֵחֶסֶד עַד יְסוֹד, מַלְכוּת י' זְעֵירָה, בָּזֶה נַעֲשֵׂית שְׁבִיעֵי יוֹם שַׁבָּת, וְהִיא אוֹת תְּפִלִּין, אוֹת שַׁבָּת, אוֹת בְּרִית, וְהוּא כֶּתֶר כְּהֻנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת. מִצַּד הַיָּמִין שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה נִקְרֵאת כֶּתֶר תּוֹרָה, וְיָמִין הוּא הַכֹּהֵן, מִצִּדּוֹ הוּא כֶּתֶר כְּהֻנָּה, וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא מֶלֶךְ, וּמִצַּד הַגְּבוּרָה בֵּית דִּין הַגָּדוֹל, יוֹצֵאת מִשָּׁם אֵשׁ וְשׂוֹרֶפֶת אוֹתוֹ, וּכְשֶׁהַכֹּהֵן יוֹצֵא בְּשָׁלוֹם מִן הַהֵיכָל, בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְעוֹרְרוּ הַלְוִיִּם בְּנִגּוּן.

וְעוֹד, יֵשׁ תִּקּוּן חֲמִישִׁי בַּתְּפִלָּה, הַתְּפִלָּה הִיא כְּקָרְבָּן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ הָרִאשׁוֹנִים, תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִים תִּקְּנוּם. בֹּא וּרְאֵה, הַקָּרְבָּנוֹת הֵם מֵאַרְבָּעָה מִינִים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר אָדָם, שֶׁהֵם מְצֻיָּרִים

יִשְׂרָאֵל, וְכַהֲנָא הֲוָה קָרִיב קָרְבָּנָא דִלְהוֹן.

קָרְבָּנָא קַדְמָאָה, קָרְבָּנָא דַהֲוָה קָרִיב לִימִינָא, דָּא צְלוֹתָא דְשַׁחֲרִית, וְאִם הֲווֹ זַכְיָין הֲוָה נָחִית דִּיוֹקְנָא דְאַרְיֵ"ה וַהֲוָה מְקַבֵּל קָרְבָּנָא, וְדָא מִיכָאֵ"ל דְּדַרְגֵּיהּ חֶסֶ"ד, אִיהוּ הֲוָה מְקַבֵּל צְלוֹתָא דְשַׁחֲרִית, וְאִם לָא זָכוּ מַה כְּתִיב בְּקָרְבָּנָא (שמות כב ל) לַכֶּלֶב תַּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ, דְּחָשִׁיב לֵיהּ כִּטְרֵיפָה, וּבְגִין דָּא הֲוָה נָחִית דִּיוֹקְנָא דְכֶלֶב לְקַבֵּל הַהוּא דּוֹרוֹנָא, וְקָרְבָּנָא, וְדָא אִיהוּ כֶּלֶב דְּאָמַר דָּוִד עָלָיו הַשָּׁלוֹם (תהלים כב כב), הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי, וְכָל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה דְאִינוּן כְּלָבִים צוֹעֲקִים בְּמִשְׁמָרָה תִּנְיָינָא דְלֵילְיָא, אִינוּן צָוְוחִין וְנָבְחִין וְאָמְרִין הַב הַב, בְּגִין דְּאִינוּן מִסִּטְרָא דְגֵיהִנָּם סַם הַמָּוֶת, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי ל טו) לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב.

לשון הקודש

בַּכִּסֵּא. יֵשׁ קָרְבָּן שֶׁהָיוּ מַקְרִיבִים יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּהֵן הָיָה מַקְרִיב אֶת הַקָּרְבָּן שֶׁלָּהֶם.

הַקָּרְבָּן הָרִאשׁוֹן – הַקָּרְבָּן שֶׁהָיָה מַקְרִיב לִימִין, זוֹ תְּפִלַּת הַשַּׁחֲרִית, וְאִם הָיוּ זוֹכִים, הָיָה יוֹרֵד דְּיוֹקָן שֶׁל אַרְיֵ"ה וְהָיָה מְקַבֵּל אֶת הַקָּרְבָּן, וְזֶה מִיכָאֵ"ל שֶׁדַּרְגָּתוֹ חֶסֶד, הוּא הָיָה מְקַבֵּל תְּפִלַּת שַׁחֲרִית, וְאִם לֹא זָכוּ, מַה כָּתוּב בַּקָּרְבָּן? לַכֶּלֶב תַּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ, שֶׁחוֹשֵׁב אוֹתוֹ כִּטְרֵפָה, וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה יוֹרֵד דְּמוּת כֶּלֶב לְקַבֵּל אוֹתוֹ דּוֹרוֹן וְהַקָּרְבָּן, וְזֶהוּ הַכֶּלֶב שֶׁאָמַר דָּוִד, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי, וְכָל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה שֶׁהֵם כְּלָבִים, צוֹעֲקִים בַּמִּשְׁמֶרֶת הַשְּׁנִיָּה שֶׁל הַלַּיְלָה, הֵם צוֹוְחִים וְנוֹבְחִים וְאוֹמְרִים הַב הַב, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מִצַּד הַגֵּיהִנֹּם, סַם הַמָּוֶת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב.

קָרְבָּנָא תְּנִיָּינָא לְקַבֵּל שׁוֹ"ר, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ויקרא כב כז) **שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז וְגוֹמֵר, וּלְקָבְלֵיהּ צְלוֹתָא דְּמִנְחָה, דְּאָמַר דָּוִד עֲלָהּ** (תהלים קד יד) **מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבוֹדַת הָאָדָם, מַאי עֵשֶׂב, ע"ב ש', וְאִנּוּן ע"ב שְׁמָהָן, דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין לְע"ב שְׁמָהָן עִלָּאִין, כְּגַוְונָא דְּעֵשֶׂב דְּאִיהוּ לְבוּשָׁא דְּחִטָּה, וּבְגִין דָּא לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, וְהַיְינוּ לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ** (שם עח כ), **וְדָא נַהֲמָא דְאוֹרַיְיתָא.**

וּלְעוֹלָם כָּל קָרְבָּנִין שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן, בְּגִין דְּמִצָּפוֹן **תִּפָּתַח הָרָעָה** (ירמיה א יד), (ס"א וְדָא יֵצֶר הָרָע, וּבְגִין דְּלָא יְהֵא צָרִיךְ מִנִּשְׁמָתָא דִּילָךְ) (ס"א דְּלָא יַסְרִיךְ נִשְׁמָתָא דִּילָךְ הַאֲכִילֵהוּ קָרְבָּנָא, לְקַיְּימָא בֵּיהּ (משלי כה כא) אִם רָעֵב שׂוֹנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם, וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם, וּלְבָתַר דְּאִיהוּ נָטִיל דָּמָא דְקָרְבָּנָא, לֹא יִטּוֹל מִדִּילָךְ) **דְּמִתַּמָּן הַהוּא דְאוֹשִׁיד דָּמָא, מְלַחֵךְ הַהוּא דָּמָא דְּבְעִירָן וּבְגִין דָּא לֹא צָרִיךְ לְכַסָּאָה לָהּ**

לשון הקודש

הַקָּרְבָּן הַשֵּׁנִי – כְּנֶגֶד שׁוֹ"ר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז וְגוֹמֵר, וּכְנֶגְדּוֹ תְּפִלַּת מִנְחָה, שֶׁאָמַר עָלֶיהָ דָּוִד, מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבוֹדַת הָאָדָם. מַה זֶּה עֵשֶׂב? ע"ב ש', וְהֵם שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת שֶׁהֵם לְבוּשִׁים לְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת עֶלְיוֹנִים, כְּמוֹ הָעֵשֶׂב שֶׁהוּא לְבוּשׁ לַחִטָּה, וּמִשּׁוּם זֶה, לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, וְהַיְינוּ לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ, וְזֶהוּ הַלֶּחֶם שֶׁל הַתּוֹרָה.

וּלְעוֹלָם כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן, מִשּׁוּם שֶׁמִּצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, (וְזֶה יֵצֶר הָרָע. וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא יִהְיֶה צָרִיךְ מִנִּשְׁמָתְךָ) [שֶׁלֹּא יְסָרֵךְ אֶת נִשְׁמָתְךָ, הַאֲכִילֵהוּ קָרְבָּן, לְקַיֵּם בּוֹ אִם רָעֵב שׂוֹנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם, וְאַחַר שֶׁהוּא נוֹטֵל אֶת דַּם הַקָּרְבָּן, לֹא יִטֹּל מִשֶּׁלְּךָ] שֶׁמִּשָּׁם, אוֹתוֹ שֶׁשּׁוֹפֵךְ דָּם, מְלַחֵךְ אוֹתוֹ דָּם שֶׁל בְּהֵמוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא צָרִיךְ לְכַסּוֹת אוֹתוֹ

מִנֵּיהּ, לְקַיְּמָא בֵּיהּ אִם רָעֵב שׂוֹנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם וּלְבָתָר דְּאִיהוּ (דף סג ע"א) נָטִיל דָּמָא, קְרֵבִין קָרְבָּנָא לְעֵילָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (במדבר כח ב) אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי, וּלְקָבְלֵיהּ דְּשׁוֹר אִיהוּ חֲמוֹר נוֹעֵר, אִם זָכוּ הָא שׁוֹ"ר מְקַבֵּל קָרְבָּנָא, וְאִם לָאו הָא חֲמוֹר נוֹעֵר, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר (דברים כב י) לֹא תַחֲרוֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּו, יַחְדָּו כְּלוֹמַר לָא תִגְרוֹם דְּיֵאכָל חֲמוֹר קָרְבָּנָא דְשׁוֹר.

קָרְבָּנָא תְּלִיתָאָה דְעַרְבִית, קָרְבָּנָא דְעוֹפִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ויקרא ה ז) שְׁתֵּי תוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה וְגוֹמֵר, דְּאִי זָכוּ נִשְׁרָ"א דְיַעֲקֹב נָחִית לְקַבְּלָא לוֹן, וְאִם לָאו נִשְׁרָא דְסִטְרָא דִמְסָאֲבוּ נֵץ לְגַבֵּי יוֹנָה, וּכְפוּם קָרְבָּנָא הָכִי יִתְרַבֵּי אוֹ יִתְזָעֵר.

קָרְבָּנָא רְבִיעָאָה אָדָם, הַאי אִיהוּ דִמְקַבֵּל קָרְבָּנָא

לשון הקודש

מִמֶּנּוּ, לְקַיֵּם בּוֹ אִם רָעֵב שׂוֹנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לֶחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם. וְאַחַר שֶׁהוּא נָטַל אֶת הַדָּם, מַקְרִיבִים אֶת הַקָּרְבָּן לְמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי, וּכְנֶגֶד הַשּׁוֹר הוּא חֲמוֹר נוֹעֵר. אִם זָכוּ, הֲרֵי הַשּׁו"ר מְקַבֵּל אֶת הַקָּרְבָּן, וְאִם לֹא, הֲרֵי חֲמוֹר נוֹעֵר, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו. יַחְדָּו כְּלוֹמַר, אַל תִּגְרֹם שֶׁיֵּאכַל הַחֲמוֹר אֶת קָרְבַּן הַשּׁוֹר.

הַקָּרְבָּן הַשְּׁלִישִׁי – שֶׁל עַרְבִית, קָרְבַּן הָעוֹף, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שְׁתֵּי תוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה וְגוֹמֵר, שֶׁאִם זָכוּ, הַנֶּשֶׁ"ר שֶׁל יַעֲקֹב יוֹרֵד לְקַבֵּל אוֹתָם, וְאִם לֹא, הַנֶּשֶׁר שֶׁל צַד הַטֻּמְאָה נֵץ לְיוֹנָה, וּכְפִי הַקָּרְבָּן כָּךְ יִתְגַּדֵּל אוֹ יִתְקַטֵּן.

הַקָּרְבָּן הָרְבִיעִי – אָדָם, זֶהוּ שֶׁמְּקַבֵּל קָרְבָּן שֶׁל אָדָ"ם, שֶׁהוּא מַחֲשָׁבָה

דְּאָדָ"ם, דְּאִיהוּ מַחֲשָׁבָה דְקָרִיב וּמְיַחֵד כֹּלָּא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם א ב) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם וְגוֹמֵר, הַאי אִיהוּ דִּמְקָרֵב קָרְבָּן לַיהו"ה, וְדָא אוֹרַיְיתָא, וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ בִּצְלוֹתָא לְמִשְׁמַע בָּהּ סֵפֶר תּוֹרָה, לְמֶהֱוֵי בֵּיהּ קָרְבָּנָא שְׁלִים בְּאָדָם, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם יט יד) וְאֵת הַתּוֹרָה אָדָם, וּבְגִין דָּא מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמוֹעַ תּוֹרָה גַּם תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה (משלי כח ט).

וְכָל קָרְבָּנִין אִלֵּין רְמִיזִין בְּגוּפָא דְּבַר נַשׁ, מוֹחָ"א וְלִיבָּ"א וְרֵיאָ"ה, אִינּוּן אַרְיֵ"ה שׁוֹ"ר נָשֶׁ"ר, קִטְרוּגָא דְּלְהוֹן כֶּלֶב חֲמוֹר נֵץ, טְחוֹ"ל מָרָ"ה וְכָבֵ"ד, דְּאִינּוּן מַשְׁחִי"ת אַ"ף וְחֵמָ"ה, מַחֲשָׁבָה דָא אָדָם, אִית מַחֲשָׁבָה טָבָא דְּחַיָּוָן טָבִין, וְאִית מַחֲשָׁבָה בִּישָׁא דְּחַיָּוָן בִּישִׁין, וּמַחֲשָׁבָה טָבָא אִיהוּ אָדָם טוֹב, וּמַחֲשָׁבָה בִּישָׁא דָא אָדָם רָע בְּלִיַּעַל, אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה.

לשון הקודש

שֶׁמַּקְרִיב וּמְיַחֵד הַכֹּל, וְעָלָיו נֶאֱמַר אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם וְגוֹמֵר, זֶהוּ שֶׁמַּקְרִיב קָרְבָּן לַיהו"ה, וְזוֹ הַתּוֹרָה, וּמִשּׁוּם זֶה תִּקְּנוּ בַּתְּפִלָּה לִשְׁמֹעַ סֵפֶר תּוֹרָה, לִהְיוֹת בּוֹ קָרְבָּן שָׁלֵם בְּאָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְאֵת הַתּוֹרָה אָדָם, וּמִשּׁוּם זֶה, מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמוֹעַ תּוֹרָה גַּם תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה.

וְכָל הַקָּרְבָּנוֹת הַלָּלוּ רְמוּזִים בְּגוּפוֹ שֶׁל הָאָדָם, מ"ח וְלֵ"ב וְרֵאָ"ה, הֵם אַרְיֵ"ה שׁוֹ"ר נָשֶׁ"ר, הַיְרִיבִים שֶׁלָּהֶם כֶּלֶב חֲמוֹר נֵץ, טְחוֹ"ל מָרָ"ה וְכָבֵ"ד, שֶׁהֵם מַשְׁחִי"ת אַ"ף וְחֵמָ"ה. מַחֲשָׁבָה זֶה אָדָם. יֵשׁ מַחֲשָׁבָה טוֹבָה שֶׁל חַיּוֹת טוֹבוֹת, וְיֵשׁ מַחֲשָׁבָה רָעָה שֶׁל חַיּוֹת רָעוֹת, וּמַחֲשָׁבָה טוֹבָה הִיא אָדָם טוֹב, וּמַחֲשָׁבָה רָעָה זֶה אָדָם רָע, בְּלִיַּעַל, אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה.

לָקָבֵל מוֹחָ"א אִיהוּ אַרְיֵ"ה דְנָחִית לְמֵיכַל קָרְבָּנִין, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (יחזקאל א ו) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, לְבָ"א לִשְׂמָאלָא וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר וּפְנֵי שׁוֹ"ר מֵהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעְתָּם, רֵיאָ"ה דָא נֶשֶׁ"ר דְּאִית לָהּ גַּדְפִּין דְּפָרַח בְּהוֹן, וַעֲלָהּ אִתְּמַר וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּם, מַחֲשָׁבָה דְּאִיהוּ אָדָם רָכִיב עַל כֻּלְּהוֹן, וְאִינוּן מֶרְכָּבָה דִּילֵיהּ, כְּסוּסְוָון לִבְנֵי נָשָׁא.

חֲיָילִין דְּמוֹחָא גַּרְמִי"ן בְּקָרְבָּנָא, וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עָצָם אֶל עַצְמוֹ (יחזקאל לז ז), חֲיָילִין דְּרֵיאָה וּדְלִבָּא עַרְקִין, קְשִׁירוּ וְחִבּוּרָא, וּתְנוּעָה דִּלְהוֹן רוּחָא דְכַנְפֵי רֵיאָה, וְאִיהוּ רוּחַ אלהי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם (בראשית א ב) (נ"א דְּאִיהוּ מוֹחָא), בְּגִין דְּרֵיאָה (נ"א דְּרֵישָׁא) כְּלִילָא מִתַּרְוַיְיהוּ, כְּגַוְונָא דְעוֹפָא מִמַּיָּא וְאַרְעָא, וְאִינוּן כְּלִילָן מִתַּרְוַיְיהוּ.

לשון הקודש

כְּנֶגֶד הַמ"חַ הוּא הָאַרְיֵ"ה שֶׁיּוֹרֵד לֶאֱכֹל קָרְבָּנוֹת, וְעָלָיו נֶאֱמַר וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם. הַלֵּ"ב לִשְׂמֹאל, וְעָלָיו נֶאֱמַר וּפְנֵי שׁוֹ"ר מֵהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעְתָּם. רֵאָ"ה זֶה נֶשֶׁ"ר, שֶׁיֵּשׁ לָהּ כְּנָפַיִם שֶׁפּוֹרַחַת בָּהֶן, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּם. הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהוּא אָדָם רוֹכֵב עַל כֻּלָּם, וְהֵם הַמֶּרְכָּבָה שֶׁלּוֹ, כְּסוּסִים לִבְנֵי הָאָדָם.

חֵילוֹת הַמּוֹחַ – עֲצָמוֹ"ת בַּקָּרְבָּן, וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עָצָם אֶל עַצְמוֹ. חֵילוֹת הָרֵאָה וְהַלֵּב – עוֹרְקִים, קֶשֶׁר וְחִבּוּר, וְהַתְּנוּעָה שֶׁלָּהֶם הָרוּחַ שֶׁל כַּנְפֵי רֵאָה, וְהוּא רוּחַ אֱלֹהִי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, (שֶׁהוּא הַמּוֹחַ), מִשּׁוּם שֶׁרֵאָה (שֶׁהָרֹאשׁ) כְּלוּלָה מִשְּׁנֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁעוֹף מִמַּיִם וְאֶרֶץ, וְהֵם כְּלוּלִים מִשְּׁנֵיהֶם.

עַל מוֹחָא שַׁרְיָא בְּרָכָה, עַל לִבָּא שַׁרְיָא קְדוּשָׁה, עַל רֵיאָה שַׁרְיָא יִחוּד, מַחֲשָׁבָה כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ, וְאִינוּן יְבָרֶכְךָ יהו"ה יָאֵר יהו"ה יִשָּׂא יהו"ה (במדבר כד ו), **יְבָרֶכְךָ בְּמוֹחָא, יָאֵר בְּלִבָּא דְּתַמָּן נְהוֹרָא דְּעַיְנִין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ הַלֵּב רוֹאֶה, יִשָּׂא בְּרֵיאָה דְּאִיהוּ שָׁלוֹם, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם.**

וְאִינוּן שְׁמִיעָ"ה רְאִיָּ"ה רֵיחָ"א, שְׁמִיעָ"ה בְּמוֹחַ, וְאִיהוּ בְּהִפּוּכָא חו"ם, דְּשַׁרְיָא בְּלַחוּתָא וּקְרִירוּתָא דְּמוֹחָא לְחַמְמָא לֵיהּ, מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, וְאִיהוּ אַרְיֵה מִסִּטְרָא דְּגוּפָא, שׁוֹר מִסִּטְרָא דְּנַפְשָׁא, דְּאִינוּן אֵשׁ וּמַיִם, אֵשׁ שִׂכְלִית מַיִם יְסוֹדִית, רְאִיָּ"ה בְּלִבָּ"א, דְּאִיהוּ אֵשׁ, רְאִיָּ"ה אַרְיֵ"ה, מַיִם שִׂכְלִית לְקַרְרָא אֵשׁ יְסוֹדִי דְּלִבָּא, דְּלָא יוֹקִיד כָּל גּוּפָא.

לשון הקודש

עַל הַמֹּחַ שׁוֹרָה בְּרָכָה, עַל הַלֵּב שׁוֹרָה קְדֻשָּׁה, עַל הָרֵאָה שׁוֹרֶה הַיִּחוּד, וְהַמַּחֲשָׁבָה כְּלוּלָה מִכֻּלָּם, וְהֵם: יְבָרֶכְךָ יהו"ה, יָאֵר יהו"ה, יִשָּׂא יהו"ה. יְבָרֶכְךָ בַּמֹּחַ, יָאֵר בַּלֵּב, שָׁם אוֹר הָעֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ הַלֵּב רוֹאֶה, יִשָּׂא בְּרֵאָה, שֶׁהוּא שָׁלוֹם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם.

וְהֵם שְׁמִיעָ"ה רְאִיָּ"ה רֵי"חַ. שְׁמִיעָ"ה בַּמֹּחַ, וְהוּא בְּהִפּוּךְ חו"ם, שֶׁשּׁוֹרָה בְּלַחוּת וּקְרִירוּת שֶׁל הַמֹּחַ לְחַמֵּם אוֹתוֹ, מִצַּד הַגְּבוּרָה, וְהוּא אַרְיֵה מִצַּד הַגּוּף, שׁוֹר מִצַּד הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהֵם אֵשׁ וּמַיִם, אֵשׁ שִׂכְלִית מַיִם יְסוֹדִית, רְאִיָּ"ה בַּלֵּ"ב, שֶׁהוּא אֵשׁ, רְאִיָּ"ה אַרְיֵ"ה, מַיִם שִׂכְלִית לְקָרֵר אֵשׁ יְסוֹדִי שֶׁל הַלֵּב, שֶׁלֹּא יִשְׂרֹף אֶת כָּל הַגּוּף.

רֵיחָא בְּרֵיאָה דְּנָפִיק לְחוֹטָמָא, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית ב ז) **וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, וְרֵיאָה אִיהִי מִסִּטְרָא דְמוֹחָא קְרִירָא, וּמִסִּטְרָא דְלִבָּא יְבֵישָׁה, וְאִיהוּ חֶצְיוֹ מַיִם יְסוֹדִית, וְחֶצְיוֹ יְבֵשָׁה יְסוֹדִית, בְּגִין דָּא שַׁרְיָא עֲלָהּ רוּחָא שִׂכְלִית, דְּאִיהוּ חַם וְלַח, חַם לְחַמְמָא קְרִירוּתָא, לַח לְרַטְבָא יְבֵשׁוּתָא, דָּא שִׂכְלִי וְדָא יְסוֹדִי.**

דְּבוּר דָּא אָדָם, דִּכְלִיל מִכֻּלְּהוּ, וּמָאן אַפִּיק לֵיהּ מַחֲשָׁבָה, וּבְגִין אִלֵּין שִׂכְלִיִּים הֲווֹ נָחֲתִין בְּקָרְבָּנָא לְקָרְבָא קָרְבָּנָא וּלְיַחֲדָא כֹּלָּא, וְאִלֵּין אִינוּן בִּתְחַיַּית הַמֵּתִים, דִּבְהוֹן יְהֵא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִקָּרֵב עֻצָּם אֶל עַצְמוֹ, וְגִידִין וְעַרְקִין כֻּלְּהוֹן לְחַבְּרָא דָא בְדָא, וִיקַבְּלוּן אִלֵּין בְּאִלֵּין, וּמְשַׁלְּבִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות לו ה) **מַקְבִּילֹת הַלְּלָאֹת וְגוֹמֵר, בְּהַהוּא זִמְנָא יְהֵא חֶדְוָה וְנִגּוּנָא, בִּקְרִיבוּ דִלְהוֹן.**

לשון הקודש

רֵיחַ בְּרֵאָה, שֶׁיּוֹצֵא לַחֹטֶם, עָלָיו נֶאֱמַר **וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, וְרֵאָה הִיא מִצַּד** הַמֹּחַ קְרִירָה, **וּמִצַּד הַלֵּב יְבֵשָׁה, וְהוּא חֶצְיוֹ מַיִם יְסוֹדִית וְחֶצְיוֹ יְבֵשָׁה יְסוֹדִית,** בִּגְלַל זֶה שׁוֹרֶה עָלֶיהָ רוּחַ שִׂכְלִית, שֶׁהוּא חַם וְלַח. חַם לְחַמֵּם אֶת הַקְּרִירוּת, לַח לְהַרְטִיב אֶת הַיֹּבֶשׁ, זֶה שִׂכְלִי וְזֶה יְסוֹדִי. **דְּבוּר** זֶה אָדָם, שֶׁכָּלוּל מִכֻּלָּם, מִי מוֹצִיא אוֹתוֹ? מַחֲשָׁבָה, וּמִשּׁוּם אֵלּוּ הַשִּׂכְלִיִּים הָיוּ יוֹרְדִים בַּקָּרְבָּן לְהַקְרִיב קָרְבָּן וּלְיַחֵד הַכֹּל, וְאֵלֶּה הֵם בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁבָּהֶם יִהְיֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִקָּרֵב עֶצֶם אֶל עַצְמוֹ, וְגִידִים וְעוֹרְקִים, כֻּלָּם לְחַבֵּר זֶה עִם זֶה, וִיקַבְּלוּ אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, וּמְשֻׁלָּבִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַקְבִּילֹת הַלְּלָאֹת וְגוֹמֵר. בְּאוֹתוֹ זְמַן תִּהְיֶה שִׂמְחָה וְנִגּוּן בַּקֵּרוּב שֶׁלָּהֶם.

תִּקּוּנָא עֶשְׂרִין וּתְרֵין

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, בְּרֵאשִׁית חַד אִיהוּ דְּלָא אִתְגַּלְיָיא, וּבָרָא תְּרֵין, תְּרֵין אִינּוּן, וְאִינּוּן ב', וְאִינּוּן תְּרֵין עָלְמִין סְתִימִין, וּבַמֶּה בְּרָא לוֹן בִּנְקוּדָא חֲדָא סְתִימָא, רֵאשִׁית אִתְקְרֵי, וַעֲלָהּ אִתְמַר (תהלים קד כד) **כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, וּתְרֵין עָלְמִין סְתִימִין לָא הֲווֹ אִתְגַּלְיָין, עַד דְּעָבִיד לוֹן תְּרֵין לְבוּשִׁין, וּמַאי נִינְהוּ אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, אֵת הַשָּׁמַיִם לְבוּשָׁא לְעָלְמָא עִלָּאָה דְּאִתְּבְּרִי בִּנְקוּדָה עִלָּאָה, וְאֵת הָאָרֶץ לְבוּשָׁא לְעָלְמָא תַּתָּאָה דְּאִתְּבְּרִי בֵּאלֹהִי"ם דְּאִיהִי אִמָּא עִלָּאָה.**

י' רֵאשִׁית אִתְקְרֵי וְאִיהוּ אַבָּא דְּכֹלָּא, ה' אלהי"ם וְאִיהִי אִמָּא דְּכֹלָּא אֵם כָּל חָי, וְחָכְמָה דְּאִיהוּ

לשון הקודש

תִּקּוּן עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, בְּרֵאשִׁית אֶחָד הוּא שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה, וּבָרָא שְׁנַיִם, שְׁנַיִם הֵם, וְהֵם ב', וְהֵם שְׁנֵי עוֹלָמוֹת נִסְתָּרִים, וּבַמֶּה בָּרָא אוֹתָם? בִּנְקֻדָּה נִסְתֶּרֶת אַחַת שֶׁנִּקְרֵאת רֵאשִׁית, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, וּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת נִסְתָּרִים לֹא הָיוּ מִתְגַּלִּים, עַד שֶׁעָשָׂה לָהֶם שְׁנֵי לְבוּשִׁים, וּמָהֵם? אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. אֵת הַשָּׁמַיִם, לְבוּשׁ לָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁנִּבְרָא בַּנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, וְאֵת הָאָרֶץ, לְבוּשׁ לָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, שֶׁנִּבְרָא בֵּאלֹהִי"ם, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה.

י' נִקְרָא רֵאשִׁית, וְהִיא אָב לַכֹּל, ה' אֱלֹהִי"ם, וְהִיא אֵם שֶׁל הַכֹּל, אֵם כָּל חָי, וְהַחָכְמָה, שֶׁהִיא אָב, לֹא נוֹדַעַת אֶלָּא

אַבָּא לָא אִשְׁתְּמוֹדָע אֶלָּא בְּבִינָה דְּאִיהִי אלהי"ם, וְתַמָּן י"ה אַבָּא וְאִימָּא כַּחֲדָא, תְּרֵין עָלְמִין סְתִימִין, ו"ה אִינוּן תְּרֵין בְּנִין, וְאִינוּן עָלְמָא דֵּין וְעָלְמָא דְּאָתֵי, ו' עָלְמָא דְּאָתֵי דְּאִיהוּ עָלְמָא אֲרִיכָא, ה' עָלְמָא דֵּין דְּלַאו אִיהוּ אֲרִיךְ.

ב' תְּרֵין הֵיכָלִין לִתְרֵין אַתְוָון דְּאִינוּן י"ה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (איוב כח יג) אלהי"ם הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ, וּמַאי נִיהוּ ב' הֵיכָלִין אִלֵּין, אֶלָּא חַד אִיהוּ אהי"ה, וְתִנְיָינָא אדנ"י, וְתַרְוַיְיהוּ אִינוּן כְּנוּיִין לִתְרֵין אַתְוָון י"ה אַבָּא וְאִימָּא, וְהָכִי סָלִיק חוּשְׁבַּן אהי"ה אדנ"י (ס"א וְחוּשְׁבַּן אלהי"ם) לְחוּשְׁבַּן כְּנוּ"י, וּבָהּ גְּנִיזִין אַבָּא וְאִימָּא, וְדָא אִיהוּ הַנִּסְתָּרוֹת לַיהו"ה אלהינ"ו (דברים כט כח) י"ה, וְדָא אִינוּן סְתִירִין וּגְנִיזִין, וְאִינוּן סִתְרֵי דְּאוֹרַיְיתָא מַמָּשׁ, וּבְגִין דְּאִינוּן סְתִירִין, צָרִיךְ דְּלָא לְגַלָּאָה לוֹן, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּעָרְיָין,

לשון הקודש

בְּבִינָה שֶׁהִיא אֱלֹהִי"ם, וְשָׁם י"ה אַבָּא וְאִמָּא כְּאֶחָד, שְׁנֵי עוֹלָמוֹת נִסְתָּרִים, ו"ה הֵם שְׁנֵי בָּנִים, וְהֵם הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא. ו' הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא עוֹלָם אָרֹךְ, ה' הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁאֵינוֹ אָרֹךְ.

ב' שְׁנֵי הֵיכָלוֹת לִשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן י"ה, וְעָלָיו נֶאֱמַר אֱלֹהִי"ם הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ. וּמִי הֵם ב' הֵיכָלוֹת הַלָּלוּ? אֶלָּא אֶחָד הוּא אהי"ה, וְהַשֵּׁנִי אדנ"י, וּשְׁנֵיהֶם הֵם כִּנּוּיִים לִשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת י"ה, אָב וָאֵם, וְכָךְ עוֹלֶה חֶשְׁבּוֹן אהי"ה אדנ"י (וְחֶשְׁבּוֹן אלהי"ם) לְחֶשְׁבּוֹן כִּנּוּ"י, וּבָהּ גְּנוּזִים הָאָב וְהָאֵם, וְזֶהוּ הַנִּסְתָּרוֹת לַיהו"ה אֱלֹהֵינ"ו, י"ה, וְאֵלּוּ הֵם סְתָרִים וּגְנָזִים, וְהֵם סִתְרֵי תּוֹרָה מַמָּשׁ, וּמִשּׁוּם שֶׁהֵם סְתָרִים, צָרִיךְ שֶׁלֹּא לְגַלּוֹתָם, וְזֶהוּ סוֹד הָעֲרָיוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם

דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ויקרא יח ז) עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה, לֹא תְגַלֵּה וַדַּאי מִן כִּסּוּיָא דִלְהוֹן.

קָם סָבָא פָּתַח וְאָמַר, רַבִּי רַבִּי נְחֵית הָכָא, דְּאַתְּ בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, דְּהָא שְׁכִינְתָּא קַדִּישָׁא קָא נְטִירַת לָךְ וּלְחַבְרָךְ, בְּאוֹמָאָה עֲלַיְיכוּ לָא תִּתְעַכְּבוּן הָתָם לְנַחֲתָא הָכָא אַתּוּן, וְהָכִי אוֹמִינָא לְכָל אִינּוּן מָארֵי מְתִיבְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, דְּיִהוֹן כֻּלְּהוֹן נָחֲתִין עִמְּכוֹן, וְכֵן אֲנָא אוֹמִינָא לְאִינּוּן מַלְאָכִין וַחֲיָילִין קַדִּישִׁין דִּי מְמַנָּן לְנַטְרָא לְכוּ, וְלַאו לִיקָרָא דִידִי עֲבִידְנָא וְלַאו לִיקָרָא דְאַבָּא וְאִמָּא, אֶלָּא לִיקָרָא דִשְׁכִינְתָּא.

מִיָּד קָלָא אִתְעַר בְּעַנְפֵּי אִלָּנִין דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, עִלָּאִין נָחְתוּ, (מַלְאָכִין) (נ"א תַּתָּאִין) אִתְכַּנְּשׁוּ לְנַחֲתָא, בְּאִלֵּין מָארֵי מְתִיבְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, דְּהָא

לשון הקודש

עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה, לֹא תְגַלֵּה וַדַּאי מֵהַכִּסּוּי שֶׁלָּהֶם.

קָם זָקֵן, פָּתַח וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, רֵד לְכָאן, שֶׁאַתָּה הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה מַמְתִּינָה לְךָ וְלַחֲבֵרֶיךָ, בִּשְׁבוּעָה עֲלֵיכֶם, אַל תִּתְעַכְּבוּ שָׁם לָרֶדֶת לְכָאן אַתֶּם, וְכָךְ אָמַרְתִּי לְכָל אוֹתָם רָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ יוֹרְדִים עִמָּכֶם, וְכֵן אֲנִי הִשְׁבַּעְתִּי לְאוֹתָם מַלְאָכִים וַחֲיָלוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁמְּמֻנִּים לִשְׁמֹר אֶתְכֶם, וְלֹא לִכְבוֹדִי עָשִׂיתִי וְלֹא לִכְבוֹד אָבִי וְאִמִּי, אֶלָּא לִכְבוֹד הַשְּׁכִינָה.

מִיָּד קוֹל הִתְעוֹרֵר בְּעַנְפֵּי הָאִילָנוֹת שֶׁל גַּן הָעֵדֶן, עֶלְיוֹנִים יָרְדוּ, (וּמַלְאָכִים) (תַּחְתּוֹנִים) הִתְכַּנְּסוּ לָרֶדֶת עִם רָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה

רְשׁוּתָא אִתְיַיהִיב לְכוּ מִלְּעֵילָא, מִיָּד כֻּלְּהוּ אִתְפַּשְׁטוּ מִדְּיוֹקְנֵיהוֹן, וְאִתְלַבְּשׁוּ בְּאַוֵּירִין דְּהַאי עָלְמָא דְּאִיהוּ כְּנוּי וּסְתִירָה לְאַתְוָון קַדִּישִׁין.

אַדְהָכִי הָא אֵלִיָּהוּ קָא אַקְדִּים לְתַקְנָא לוֹן מוֹתְבַיְיהוּ, פָּתַח וְאָמַר רַבִּי רַבִּי בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, דְּפוּמָא דִילָךְ אִיהוּ מְמַלֵּל רַבְּרְבָן בְּאוֹרַיְיתָא, מִגֵּיהּ מִזְדַּעְזְעִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וּפוּמָא דִילָךְ אִתְּמַר בָּהּ (שמות יט יח) וְהַר סִינַי עָשַׁן כֻּלּוֹ וכו', בְּגִין דְּאָת י' שַׁרְיָא בְּמוֹחָא דִילָךְ, ה' בְּלִבָּךְ דְּאִיהִי בִּינָה, וּבָהּ לֵב מֵבִין, ו' בְּפוּמָא דִילָךְ, וּמִגֵּיהּ וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת (שם כ יח), דְּאִיהוּ בְּאִינּוּן הֲבָלִים דְּנָפְקִין מִפּוּמָךְ, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (תהלים כט ז) קוֹל יהו"ה חוֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ.

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה הַלָּלוּ, שֶׁהֲרֵי רְשׁוּת נִתְּנָה לָכֶם מִלְּמַעְלָה. מִיָּד כֻּלָּם הִתְפַּשְּׁטוּ מִדְּיוֹקְנֵיהֶם, וְהִתְלַבְּשׁוּ בָּאֲוִירִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהוּא כִּנּוּי וּסְתִירָה לָאוֹתִיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת.

בֵּין כָּךְ הֲרֵי אֵלִיָּהוּ הִקְדִּים לְתַקֵּן לָהֶם אֶת מוֹשָׁבָם, פָּתַח וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁפִּיךָ מְדַבֵּר גְּדוֹלוֹת בַּתּוֹרָה, מִמֶּנּוּ מִזְדַּעְזְעִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וּבְפִיךָ נֶאֱמַר וְהַר סִינַי עָשַׁן כֻּלּוֹ וכו', מִשּׁוּם שֶׁהָאוֹת י' שׁוֹרָה בְּמֹחֲךָ, ה' בְּלִבְּךָ, שֶׁהִיא בִּינָה, וּבָהּ הַלֵּב מֵבִין, ו' בְּפִיךָ, וּמִמֶּנּוּ, וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת, שֶׁהוּא בְּאוֹתָם הֲבָלִים שֶׁיּוֹצְאִים מִפִּיךָ, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר קוֹל יהו"ה חוֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ.

שִׁית עִזְקָאן אִינּוּן בַּקְּנֶה, דִּבְהוֹן סָלִיק ו', וְאִינּוּן ו' דַּרְגִּין לְכָרְסַיָּיא, ה' בִּלְבָּא אִיהִי הֶבֵ"ל ה' ל"ב, דְּוַדַּאי אִיהִי ה' בִּלְבָּא, ו' (קול) בְּקוֹל דְּנָפִיק מִגֵּיהּ, וְהַאי אִיהוּ קוֹל דְּנָפַק מֵהֶבֶל.

וּתְרֵין בָּתִּין אִית בִּלְבָּא, חַד אַפִּיק הֶבֶל, וְחַד אַפִּיק הֶבֶל וְאִינּוּן ה' עִלָּאָה ה' תַּתָּאָה, בִּתְרֵי בָּתֵּי לִבָּא, דְּאִנּוּן לָקֶבֶל בַּיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, ו' קוֹל דְּנָפִיק מִתַּרְוַיְיהוּ, י' דִּבּוּר דְּשַׂרְיָא בְּפוּמָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים לג ו) בִּדְבַר יהו"ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ, וְאִיהוּ דִּבּוּר חַד דִּכְלִיל עֲשַׂר אֲמִירָן, וְרָזָא דְּמִלָּה אַחַת דִּבֶּר אלהי"ם שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי (שם סב יב), לְאַחֲזָאָה בָּהּ דַּעֲשַׂר דִּבְּרָן בְּדִבּוּר חַד אִתְּאֲמָרוּ, שְׁתַּיִם זוּ אֵלֵּין אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ, וְאִיהוּ אֶחָד חַד בֵּינַיְיהוּ, וְדָא אִיהוּ דְּאַמְרָן דִּבְתַרְוַיְיהוּ (דף סד ע"א) תַּלְיָין פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

שֵׁשׁ טַבָּעוֹת הֵן בַּקְּנֶה, שֶׁבָּהֶן עוֹלֶה ו', וְהֵן ו' דְּרָגוֹת לַכִּסֵּא, ה' בַּלֵּב הִיא הֶבֶ"ל, ה' ל"ב, שֶׁוַּדַּאי ה' הִיא בַּלֵּב, ו' (הַקּוֹל), בַּקּוֹל שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, וְזֶהוּ הַקּוֹל שֶׁיּוֹצֵא מֵהֶבֶל.

וּשְׁנֵי בָתִּים יֵשׁ בַּלֵּב, אֶחָד מוֹצִיא הֶבֶל, וְאֶחָד מוֹצִיא הֶבֶל, וְהֵם ה' עֶלְיוֹנָה וְה' תַּחְתּוֹנָה, בִּשְׁנֵי בָתֵּי הַלֵּב, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד בַּיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, ו' הַקּוֹל שֶׁיּוֹצֵא מִשְּׁנֵיהֶם, י' הַדִּבּוּר שֶׁשּׁוֹרֶה בַּפֶּה, וְעָלָיו נֶאֱמַר בִּדְבַר יהו"ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ, וְהוּא דִּבּוּר אֶחָד שֶׁכּוֹלֵל עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, וְסוֹד הַדָּבָר – אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִי"ם שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, לְהַרְאוֹת בָּהּ שֶׁעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת נֶאֱמְרוּ בְּדִבּוּר אֶחָד, שְׁתַּיִם זוּ, אֵלּוּ אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ, וְהוּא אֶחָד, אֶחָד בֵּינֵיהֶם, וְזֶהוּ שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁבִּשְׁנֵיהֶם תְּלוּיוֹת מִצְוֹת

מִתַּרְוַיְיהוּ מַלִּיל לְמֵיהַב יְקָרָא לְאוֹרַיְיתָא, דְּהָא אִיהוּ בְּדִבּוּרָא חַד אָמַר כֹּלָּא, וְלָמָּה אָמַר שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, ז"ו אֶחָ"ד, הֲוֵי בְּחוּשְׁבַּן, דִּתְרֵי תּוֹרוֹת הֲווֹ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד בֵּינַיְיהוּ וּשְׁמֵיהּ חָד, וּמִתְּרֵין דִּבּוּרִין נָפַק קָלָא וְאִתְפַּלֵּג לְשִׁבְעִין קָלִין, לָקָבֵל שִׁבְעִין אַנְפִּין, וְקָטַל בְּהוֹן שִׁבְעִין אוּמִין עַל דְּלָא קַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא, וּבִתְרֵין דִּבּוּרִין קָטִיל לִתְרֵין אוּמִין, דְּאִינּוּן עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל דְּלָא בָּעוּ לְקַבְּלָא אוֹרַיְיתָא.

דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד אִיהוּ, וְאִיהוּ לָא הֲוָה מְמַלֵּל בְּאִלֵּין קָלִין וְדִבּוּרִין דְּאָנֹכִי, אֶלָּא לְאַחְזָאָה דִּשְׁמֵיהּ וִיקָרֵיהּ הֲוָה בְּאוֹרַיְיתָא, וּבְגִין דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַלִּיל מִינָּהּ (נ"א בְּדִינָא), בְּגִין דִּיתְזַעְזַעוּן כָּל אוּמִין דְּעָלְמָא מֵאִלֵּין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בָּהּ, וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה (שמות

לשון הקודש

עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְּׁנֵיהֶם דִּבֵּר לָתֵת כָּבוֹד לַתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי הוּא בְּדִבּוּר אֶחָד אָמַר הַכֹּל, וְלָמָּה אָמַר שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי? ז"ו אֶחָ"ד בְּחֶשְׁבּוֹן, שֶׁשְּׁתֵּי תּוֹרוֹת הָיוּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶחָד בֵּינֵיהֶם וּשְׁמוֹ אֶחָד, וּמִשְּׁנֵי דִּבּוּרִים יָצָא הַקּוֹל וְנֶחֱלַק לְשִׁבְעִים קוֹלוֹת, כְּנֶגֶד שִׁבְעִים פָּנִים, וְהָרַג בָּהֶם שִׁבְעִים אֻמּוֹת עַל שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, וּבִשְׁנֵי דִּבּוּרִים הָרַג שְׁתֵּי אֻמּוֹת, שֶׁהֵן עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, שֶׁלֹּא רָצוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה. **שֶׁהֲרֵי** הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא אֶחָד, וְהוּא לֹא הָיָה מְדַבֵּר בְּאֵלּוּ הַקּוֹלוֹת וְהַדִּבּוּרִים שֶׁל אָנֹכִי, אֶלָּא לְהַרְאוֹת שֶׁשְּׁמוֹ וּכְבוֹדוֹ הָיוּ בַּתּוֹרָה, וּמִשּׁוּם זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּבֵּר מִמֶּנָּה (בְּדִין), כְּדֵי שֶׁיִּזְדַּעְזְעוּ כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם מֵאוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בָּהּ, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ

ג טו) **זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדוֹר דּוֹר, שְׁמִי עִם י"ה שֶׁסָּ"ה פִּקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה, זִכְרִי עִם ו"ה רָמַ"ח פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, לְאַחְזָאָה דְּאוֹרַיְיתָא בִּשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְבְּרִיאַת, וְעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרִיאַת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (ישעיהו מג ז) **כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וכו', וּבָהּ שַׁרְיָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמִינָהּ מַלִּיל בְּסִינַי.**

וְאִית אוֹרַיְיתָא עִלָּאָה דְּלָא אִתְקְרֵי בָּהּ בְּרִיאָה אֶלָּא אֲצִילוּתָא דִילֵיהּ, וְהִיא וְהוּא כֹּלָּא חָד, וְכָל בַּר נַשׁ דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא שְׁמֵיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תַּמָּן, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּבוּצִינָא קַדִּישָׁא, וּבוּצִינָא קַדִּישָׁא וַדַּאי פִּימָךְ אִיהִי סִינַי, שֶׁבַע הֲבָלִים דְּנָפְקִין מִפּוּמָךְ שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ, דְּאִיהִי בַּת שֶׁבַע, דְּאִינוּן שֶׁבַע שְׁמָהָן דִּשְׁמָא מְפָרַשׁ, דְּאִיהוּ שְׁמָא דְאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון.

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדוֹר דּוֹר. שְׁמִי עִם י"ה – שֶׁסָּ"ה מִצְוֹת שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה, זִכְרִי עִם ו"ה – רְמַ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה, לְהַרְאוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִבְרְאָה בְּשֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעַל שְׁמוֹ נִקְרֵאת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְכוּ', וּבָהּ שׁוֹרֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמִמֶּנָּה דִּבֵּר בְּסִינַי.

וְיֵשׁ תּוֹרָה עֶלְיוֹנָה שֶׁלֹּא נִקְרֵאת בָּהּ בְּרִיאָה אֶלָּא הָאֲצִילוּת שֶׁלּוֹ, וְהִיא וְהוּא – הַכֹּל אֶחָד, וְכָל אָדָם שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁם, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בַּמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וַדַּאי פִּיךָ הוּא סִינַי, שִׁבְעַת הַהֲבָלִים שֶׁיּוֹצְאִים מִפִּיךָ, הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, שֶׁהִיא בַּת שֶׁבַע, שֶׁהֵם שִׁבְעָה שֵׁמוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַמְּפֹרָשׁ, שֶׁהוּא הַשֵּׁם שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת.

וּמִנַּיְהוּ סָלִיק קוֹל דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְאִסְתַּלַּק לְשִׁבְעִין קָלִין, דְּאִיהִי וַדַּאי בֵּיהּ סָלְקָא לְשֶׁבַע, דְּאִיהִי ה' עִלָּאָה, אַוִּירָא דַכְיָא, אַוִּירָא דְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי מַחְכִּים, מִסִּטְרָא דְחָכְמָה דְּאִיהִי י', וּבָהּ סָלִיק ו' לְעֶשֶׂר ו' זְמִנִּין, וּב' הֵהִי"ן אִינּוּן ה' הֶבֶל מִלְּגָאוֹ ה' הֶבֶל מִלְּבָר, וְתַרְוַיְיהוּ אִינּוּן בְּלִבָּא וּבְפוּמָא, אִינּוּן עֲשַׂר דִּבְּרָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְהוֹן אִינּוּן לִבָּא וּפוּמָא שָׁוִין, וּמָאן דְּאִתְעַסַּק בְּאוֹרַיְיתָא כְּדֵין צָרִיךְ דִּיהֵא פוּמָא וְלִבָּא שָׁוִין, וְלָאו לְמַגְנָא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל מִי שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ אַל יִכָּנֵס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ.

תְּרֵין הֵהִי"ן וַדַּאי אִינּוּן תְּרֵין דִּבּוּרִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים סב יב) **שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, וּ' קָלָא דְנָפִיק מִנַּיְיהוּ, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר** (דברים ד יב) **קוֹל דְּבָרִים**

לשון הקודש

וּמִמֶּנּוּ עוֹלֶה קוֹל שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּמִתְעַלֶּה לְשִׁבְעִים קוֹלוֹת, שֶׁהִיא וַדַּאי עוֹלָה בּוֹ לְשֶׁבַע, שֶׁהִיא ה' הָעֶלְיוֹנָה, אֲוִיר זַךְ, אֲוִיר שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מַחְכִּים, מִצַּד שֶׁל הַחָכְמָה שֶׁהִיא י', וּבָהּ עוֹלֶה ו' לְעֶשֶׂר ו' פְּעָמִים, וּב' הֵהִי"ן הֵם, ה' הֶבֶל מִבִּפְנִים, ה' הֶבֶל מִבַּחוּץ, וּשְׁנֵיהֶם הֵם בַּלֵּב וּבַפֶּה, הֵם עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבָהֶם הַלֵּב וְהַפֶּה שָׁוִים, וּמִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, אָז צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַפֶּה וְהַלֵּב שָׁוִים, וְלֹא לְחִנָּם פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל מִי שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ אַל יִכָּנֵס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ.

שְׁנֵי הֵהִי"ן וַדַּאי הֵם שְׁנֵי דִּבּוּרִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, וּ' הַקּוֹל

אַתֶּם שֹׁמְעִים, וְהַאי קוֹל נָפִיק מִתְּרֵין דִּבּוּרִין דְּאִיהוּ ה"ה, דִּכְלִילָן עֲשַׂר דִּבְּרָן, ה' בְּלוּחָא חֲדָא, וַהֲווֹ מְסַדְּרִין לְגַבַּיְיהוּ (דברים כט ט) רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם וְשׁוֹטְרֵיכֶם כֹּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, הָא חָמֵשׁ בְּלוּחָא קַדְמָאָה, בְּלוּחָא תִּנְיָינָא הֲוֹוּ מְסַדְּרִין לְגַבַּיְיהוּ חָמֵשׁ תִּקּוּנִין אָחֲרָנִין, דְּאִינּוּן טַפְּכֶם נְשֵׁיכֶם וְגֵרְךָ מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ, דָּא אִינּוּן ה', הָא תְּרֵין דִּבּוּרִין דִּכְלִילָן בְּהוֹן עֶשֶׂר, וְקָלָא דַּהֲוָה נָפִיק מִנַּיְיהוּ הֲוָה כְּלִיל לוֹן וְדָא ו', כְּלִיל ו' זִמְנִין דִּכְתִיב טוֹב בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, (כאן חסר) וְאִיהִי הֲוָה סָלְקָא מִנַּיְיהוּ בְּאָת י', ו' זִמְנִין י' אִינּוּן שִׁתִּין, אִשְׁתַּכַּח דְּאִיהִי י' אֲמִירָן, (דְּלָא הֲוָה סָלִיק לְע"ב שְׁמָהָן).

ה' ה' תְּרֵין דִּבּוּרִין וּבְהוֹן עֶשֶׂר הָא תְּרֵיסַר, ו' הוּא סָלִיק בְּאָת י', ו' זִמְנִין י' דְּאִינּוּן שִׁתִּין הָא ע"ב,

לשון הקודש

שֶׁיּוֹצֵא מֵהֶם, וְעָלָיו נֶאֱמַר קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים, וְהַקּוֹל הַזֶּה יוֹצֵא מִשְּׁנֵי דִּבּוּרִים שֶׁהוּא ה"ה, שֶׁכּוֹלְלִים עֲשָׂרָה דִּבְּרוֹת, ה' בְּלוּחַ אֶחָד, וְהָיוּ מְסֻדָּרִים אֲלֵיהֶם, רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, הֲרֵי חֲמִשָּׁה בַּלּוּחַ הָרִאשׁוֹן. בַּלּוּחַ הַשֵּׁנִי הָיוּ מְסֻדָּרִים אֲלֵיהֶם חֲמִשָּׁה תִּקּוּנִים אֲחֵרִים, שֶׁהֵם טַפְּכֶם נְשֵׁיכֶם וְגֵרְךָ מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ, אֵלֶּה הֵם ה', הֲרֵי שְׁנֵי דִּבּוּרִים שֶׁכּוֹלְלִים בָּהֶם עֲשָׂרָה, וְהַקּוֹל שֶׁהָיָה יוֹצֵא מֵהֶם הָיָה כּוֹלֵל אוֹתָם, וְזֶה ו', כּוֹלֵל ו' פְּעָמִים, שֶׁכָּתוּב טוֹב בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְהִיא הָיְתָה עוֹלָה מֵהֶם בְּאוֹת י', ו' פְּעָמִים י' הֵם שִׁשִּׁים, נִמְצָא שֶׁהִיא י' אֲמִירוֹת, (שֶׁלֹּא הָיָה עוֹלֶה לְע"ב שֵׁמוֹת).

ה' ה' שְׁנֵי דִּבּוּרִים, וּבָהֶם עֲשָׂרָה – הֲרֵי שְׁנֵים עָשָׂר. ו' עוֹלֶה בָּאוֹת י', ו' פְּעָמִים י'

וְאִי תֵּימָא דִּבְאוֹרַיְיתָא מַלִּיל וְלָא יַתִּיר, לָא אִשְׁתַּכַּח אֲתַר לְעֵילָא וְתַתָּא דְּלָא מַלִּיל מִנֵּיהּ, אֲפִילוּ בְּמַלְאָכִין, דְּלָא אִשְׁתַּכַּח דֶּאֱלוֹ"הַּ אָחֳרָא אִית בְּעָלְמָא, וּמַלִּיל בַּכְּרַסְיָיא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב אָנֹכִי, וְהָכִי סָלִיק אָנֹכ"י לְחֶשְׁבַּן כִּסֵּ"א, וּלְבָתַר מַלִּיל בְּמַלְאָכִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כ יח) **וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר** (קהלת י כ) **כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וכו'.**

בְּגִין דְּכַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְמַלְלָא בְּמַלְאָכַיָּא נָחַת שְׁמֵיהּ עֲלַיְיהוּ, כְּגַוְונָא דָא יהו"ה, י' בְּחַיָּה חֲדָא דְּאִיהִי אַרְיֵ"ה, וּבֵיהּ אִתְּמַר (עמוס ג ח) **אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא, וּבְאָן אֲתַר י' בְּרֵישָׁא ה' עַל גַּדְפּוֹי ו' בְּפוּמֵיהּ ה' בִּזְנָבֵיהּ, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר הֲוֵי זָנָב לַאֲרָיוֹת** (דף סד ע"ב) **וכו', וְדָא הוּא וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם** (יחזקאל א

לשון הקודש

שֶׁהֵם שִׁשִּׁים – הֲרֵי שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם. וְאִם תֹּאמַר שֶׁבַּתּוֹרָה דִּבֵּר וְלֹא יוֹתֵר, לֹא נִמְצָא מָקוֹם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה שֶׁלֹּא דִּבֵּר מִמֶּנּוּ, אֲפִלּוּ בַּמַּלְאָכִים, שֶׁלֹּא נִמְצָא שֶׁאֱלוֹ"הַּ אַחֵר יֵשׁ בָּעוֹלָם, וְדִבֵּר בַּכִּסֵּא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָנֹכִי, וְכָךְ עוֹלֶה אָנֹכ"י לְחֶשְׁבּוֹן כִּסֵּ"א, וְאַחַר דִּבֵּר בַּמַּלְאָכִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל כו'.

מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לְדַבֵּר בַּמַּלְאָכִים, יָרַד שְׁמוֹ עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ זֶה: יהו"ה, י' בְּחַיָּה אַחַת שֶׁהִיא אַרְיֵ"ה, וּכוֹ נֶאֱמַר אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם? י' בָּרֹאשׁ, ה' עַל כְּנָפָיו, ו' בְּפִיו, וְה' בִּזְנָבוֹ, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר

י, וּלְבָתַר הֲוָה נָחִית בְּחַיָּה דִשְׁמָהּ שׁוֹר, כְּגַוְונָא דָא הוה"י, ה' בְּרֵישֵׁיהּ ו' בְּפוּמוֹי ה' בְּגַדְפּוֹי י' בִּזְנָבֵיהּ, וְדָא אִיהוּ וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְׁמֹאל, וּלְבָתַר הֲוָה נָחִית עַל חַיָּה שֶׁשְׁמָהּ נֶשֶׁר, כְּגַוְונָא דָא והי"ה, ו' בְּרֵישֵׁיהּ ה' בְּפוּמֵיהּ י' בְּגַדְפּוֹי ה' עַל זְנָבֵיהּ, וְדָא אִיהוּ וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּם, וְאִינוּן תְּרֵי עֲשַׂר אַנְפִּין, לְכָל חַד שִׁית, סָלְקִין לְע"ב, וְדָא אִיהוּ וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת (שמות כ יח).

וְאָדָם רָכִיב עַל גַּבֵּיהוּ דָא מטטרו"ן, דְּאִיהוּ כְּלִיל שְׁמָא דְאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון, וְאִינוּן (שִׁית אַתְוָון, וּלְכָל אָת סָלְקִין שִׁית), ז' תֵּיבִין וּבְכָל תֵּיבָה שִׁית אַתְוָון וְסָלְקִין לְמ"ב, וְדָא אִיהוּ שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ, שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד, בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף (ישעיהו ו ב).

לשון הקודש

הֲוֵי זָנָב לַאֲרָיוֹת וְכוּ', וְזֶהוּ וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, וְאַחַר כָּךְ הָיָה יוֹרֵד בְּחַיָּה שֶׁשְּׁמָהּ שׁוֹר, כְּמוֹ זֶה: הוה"י, ה' בְּרֹאשׁוֹ, ו' בְּפִיו, ה' בִּכְנָפָיו, י' בִּזְנָבוֹ, וְזֶהוּ וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל, וְאַחַר כָּךְ הָיָה יוֹרֵד עַל חַיָּה שֶׁשְּׁמָהּ נֶשֶׁר, כְּמוֹ זֶה: והי"ה, ו' בְּרֹאשׁוֹ, ה' בְּפִיו, י' בִּכְנָפָיו, ה' עַל זְנָבוֹ, וְזֶהוּ וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּם, הֵם שְׁנֵים עָשָׂר פָּנִים, לְכָל אֶחָד שֵׁשׁ, עוֹלִים לְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם, וְזֶהוּ וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת.

וְאָדָם רוֹכֵב עַל גַּבֵּיהֶן, זֶה מטטרו"ן, שֶׁהוּא כוֹלֵל שֵׁם שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וְהֵם (שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת, וּלְכָל אוֹת עוֹלִים שֵׁשׁ), שֶׁבַע תֵּבוֹת, וּבְכָל תֵּבָה שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת, וְעוֹלוֹת לְאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם, וְזֶהוּ שְׂרָפִים

דִּכְמָה דְּאִיהוּ שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְמ"ב וְע"ב לְעֵילָא, כַּךְ אִיהוּ שְׁמָא דְמ"ב וְע"ב לְתַתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים מח יא) כְּשִׁמְךָ אלהי"ם כֵּן תְּהִלָּתְךָ עַל קַצְוֵי אֶרֶץ, וְדָא אִיהוּ וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת, וְאִינוּן הֲווֹ מַלְאָכִין, דְּכָל חַד הֲוָה אִתְעֲבִיד קוֹל וּפָרַח בְּאַוֵּירָא, וְכָל חַד מִיִּשְׂרָאֵל דַּהֲוָה אָמַר נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הֲוָה שַׁרְיָא בְּפוּמֵיהּ, וַהֲוָה אוֹלִיף לֵיהּ אוֹרַיְיתָא כֻּלָּהּ.

וּלְבָתַר מַלִּיל עִמְּהוֹן מִן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים ד לו) מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעֲךָ אֶת קוֹלוֹ לְיַסְּרֶךָ, וְעַל הָאָרֶץ הֶרְאֲךָ אֶת אִשּׁוֹ הַגְּדוֹלָה וכו', בְּהַהוּא זִמְנָא דְאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע מִיָּד י'שְׁמְחוּ הַ'שָּׁמַיִם וְ'תָגֵל הָ'אָרֶץ (ד"ה א טז), לְבָתַר הֲוָה מְמַלֵּל עִמְּהוֹן מֵאַרְבַּע סִטְרִין,

לשון הקודש

עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ, שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד, בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף.

שֶׁכְּמוֹ שֶׁשְּׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם וְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם לְמַעְלָה, כָּךְ הוּא הַשֵּׁם שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם וְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם לְמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִי"ם כֵּן תְּהִלָּתְךָ עַל קַצְוֵי אֶרֶץ, וְזֶהוּ וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת, וְהֵם הָיוּ הַמַּלְאָכִים, שֶׁכָּל אֶחָד הָיָה נַעֲשֶׂה קוֹל וּפוֹרֵחַ בָּאֲוִיר, וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה אוֹמֵר נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, הָיָה שׁוֹרֶה בְּפִיו, וְהָיָה מְלַמְּדוֹ אֶת כָּל הַתּוֹרָה.

וְאַחַר כָּךְ דִּבֵּר עִמָּם מִשָּׁמַיִם וְאֶרֶץ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעֲךָ אֶת קוֹלוֹ לְיַסְּרֶךָ וְעַל הָאָרֶץ הֶרְאֲךָ אֶת אִשּׁוֹ הַגְּדוֹלָה וְכוּ'. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, מִיָּד י'שְׁמְחוּ הַ'שָּׁמַיִם

וַהֲווֹ מִסְתַּכְּלִין לְגַבֵּי מִזְרָח וַהֲווֹ שָׁמְעִין יָת קָלָא, וּלְגַבֵּי מַעֲרָב וְדָרוֹם וְצָפוֹן הֲווֹ שָׁמְעִין יָת קָלָא, לְאַחְזָאָה דְּמִכָּל אֲתַר מַלִּיל עִמְּהוֹן, וְלָא הֲוָה אֲתַר לְעֵילָא וְתַתָּא דְּלָא מַלִּיל עִמְּהוֹן, לְאַחְזָאָה דִּמְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, דְּאִיהוּ סָבִיל עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְאִיהוּ סָמִיךְ עֵילָא וְתַתָּא וְכָרְסַיָּא יְקָרָא, וּמַלְאָכִין וְנִשְׁמָתִין, אִיהוּ סָבִיל כֹּלָּא, וְקָשִׁיר כֹּלָּא, וּמְיַחֵד כֹּלָּא, וְלֵית מָאן דְּסָמִיךְ לֵיהּ.

וְאִיהוּ אִתְקְרֵי בְּכָל שְׁמָהָן, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא תּוּקְפֵּיהּ בְּכָל שְׁמָא וּשְׁמָא, מֵהַהוּא דַּרְגָּא וּמְמַנָּא דְּשַׁרְיָא עֲלֵיהּ, וְלֵיהּ לֵית שְׁמָא יְדִיעָא, וְאִיהוּ אִתְקְרֵי חַד בְּחוּשְׁבָּן כַּד שַׁרְיָא בְּדַרְגָּא דְּאִינּוּן (אָחֲרָנִין) (נ"א אַחֲדִין) מִשְּׁאָר דַּרְגִּין, וְאִיהוּ לֵית לֵיהּ חוּשְׁבָּן, כַּד שַׁרְיָא עַל כָּל עָלְמִין (ס"א עִלָּאִין) וְעַל כָּל מְמַנָּא

לשון הקודש

וְ'תָגֵל הָ'אָרֶץ', אַחַר כָּךְ הָיָה מְדַבֵּר עִמָּהֶם מֵאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְהָיוּ מִסְתַּכְּלִים אֶל הַמִּזְרָח וְהָיוּ שׁוֹמְעִים אֶת הַקּוֹל, וּלְמַעֲרָב וְדָרוֹם וְצָפוֹן הָיוּ שׁוֹמְעִים אֶת הַקּוֹל, לְהַרְאוֹת שֶׁמִּכָּל מָקוֹם דִּבֵּר עִמָּם, וְלֹא הָיָה מָקוֹם לְמַעְלָה וּמַטָּה שֶׁלֹּא דִּבֵּר עִמָּם, לְהַרְאוֹת שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁהוּא סוֹבֵל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהוּא סוֹמֵךְ מַעְלָה וּמַטָּה וְכִסֵּא הַכָּבוֹד, וּמַלְאָכִים וּנְשָׁמוֹת, הוּא סוֹבֵל הַכֹּל וְקוֹשֵׁר הַכֹּל וּמְיַחֵד הַכֹּל, וְאֵין מִי שֶׁסּוֹמֵךְ אוֹתוֹ.

וְהוּא נִקְרָא בְּכָל הַשֵּׁמוֹת, לְהוֹדִיעַ תָּקְפּוֹ בְּכָל שֵׁם וְשֵׁם, מֵאוֹתָהּ דַּרְגָּה וּמְמֻנֶּה שֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו, וְאֵין לוֹ שֵׁם יָדוּעַ, וְהוּא נִקְרָא אֶחָד בְּחֶשְׁבּוֹן, כְּשֶׁשּׁוֹרֶה בְּדַרְגָּה שֶׁל אוֹתָם (אֲחֵרִים) (אֶחָדִים) מִשְּׁאָר הַדְּרָגוֹת, וְהוּא אֵין לוֹ חֶשְׁבּוֹן. כְּשֶׁשּׁוֹרֶה עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת (הָעֶלְיוֹנִים) וְעַל כָּל מְמֻנֶּה שֶׁלָּהֶם,

דִּלְהוֹן, אִתְקְרֵי עַל שְׁמֵיהּ, לְאַחְזָאָה לְכָל חַד מִיִּשְׂרָאֵל מֵאָתַר דְּקָרָאן לֵיהּ לְפוּם צָרְכַיְיהוּ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין לְהַחְכִּים יַדְרִים.

קָם בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא וְכָל מָאנֵי מְתִיבְתָּאן, וְאִשְׁתַּטְּחוּ קַמֵּי סָבָא, וּבְרִיכוּ לֵיהּ, אָמַר בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא וַדַּאי הַאי סָבָא מֵאָתַר דְּעַתִּיק יוֹמִין קָא אָתֵי, וְתַמָּן אִתְרַבֵּי, זַכָּאָה חוּלְקָנָא דְזָכֵינָא לְמִשְׁמַע מִלִּין עַתִּיקִין, מֵאָתַר דְּעַתִּיק יוֹמִין, זַכָּאָה חוּלְקָנָא דְזָכֵינָא לְהַאי.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, בְּרֵאשִׁי"ת בְּרִי"ת אֵ"שׁ, דְּאִיהוּ אוֹת וּרְשִׁימוּ דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין בֵּיהּ קַיְימִין, אִיהוּ אוֹת דְּצָבָא דִלְעֵילָא, דִּבְהוֹן אִתְקְרֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יהו"ה צבאו"ת, וְאִיהוּ אוֹת דְּצָבָא דִלְתַתָּא, אִיהוּ אוֹת וּבְרִית דְּבֵיהּ קַיְימִין

לשון הקודש

נִקְרָא עַל שְׁמוֹ, לְהַרְאוֹת לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִמָּקוֹם שֶׁקּוֹרְאִים לוֹ לְפִי צָרְכֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ, הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, לְהַחְכִּים – יַדְרִים.

קָם הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְכָל רָאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת, וְהִשְׁתַּטְּחוּ לִפְנֵי הַזָּקֵן וּבֵרְכוּ אוֹתוֹ. אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה: וַדַּאי הַזָּקֵן הַזֶּה בָּא מִמָּקוֹם עַתִּיק הַיָּמִים וְשָׁם הִתְגַּדֵּל, אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ לִשְׁמֹעַ דְּבָרִים עַתִּיקִים מֵהַמָּקוֹם שֶׁל עַתִּיק הַיָּמִים, אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ לָזֶה.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן, פָּתַח וְאָמַר: בְּרֵאשִׁי"ת בְּרִי"ת אֵ"שׁ, שֶׁהוּא אוֹת וְרֹשֶׁם שֶׁעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים עוֹמְדִים בּוֹ, הוּא הָאוֹת שֶׁל הַצָּבָא שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁבָּהֶם נִקְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יהו"ה צְבָאו"ת, וְהוּא הָאוֹת שֶׁל הַצָּבָא שֶׁלְּמַטָּה, הוּא אוֹת וּבְרִית שֶׁבּוֹ קַיָּמִים שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר

שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ירמיה לג כה) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חוּקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי, אִיהוּ אוֹת וַדַּאי, דְּאִיהוּ רְשִׁימוּ דְחוֹתָמָא דְמַלְכָּא.

אַדְהָכִי הָא סָבָא קָא נָחִית לְגַבֵּיהּ כְּמִלְּקַדְמִין פָּתַח וְאָמַר רַבִּי רַבִּי (י') בְּרִית אִיהוּ וַדַּאי צַדִּיק חַ"י עָלְמִין, דְּאִיהוּ י' זְעֵירָא מִסִּטְרָא דְחָכְמָה דִלְעֵילָא, דְּכַד נָחֲתָא י' לְגַבֵּיהּ, אַף עַל גַּב דִּבְאַתְרֵיהּ י' עִלָּאָה אִתְקְרֵי, כַּד נָחִית לְגַבֵּי צַדִּיק י' זְעֵירָא אִתְקְרֵי, וְאָת ו' אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ ו' עִלָּאָה בְּאַתְרֵיהּ בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, כַּד נָחִית לְגַבֵּי צַדִּיק לְאִתְחַבְּרָא בֵּהּ', ו' זְעֵירָא אִתְקְרֵי, אַלְפָּא בֵּיתָא דְאַתְוָון זְעֵירָן (דף סה ע"א) בֵּיהּ אִינוּן, וְה' עִלָּאָה כַּד נָחֲתָא לְגַבֵּי צַדִּיק, זְעֵירָא אִתְקְרִיאַת, וְאַף עַל גַּב דְּאַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא בֵּיהּ כְּלִילָן, סְתִימִין אִינוּן בֵּיהּ, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר (תהלים כה יד) סוֹד יהו"ה לִירֵאָיו

לשון הקודש

אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. הוּא אוֹת וַדַּאי, שֶׁהוּא רֹשֶׁם שֶׁל חוֹתַם הַמֶּלֶךְ.

בֵּין כָּךְ הִנֵּה הַזָּקֵן הַזֶּה יָרַד אֵלָיו כְּמוֹ מִקֹּדֶם, פָּתַח וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, (י') הַבְּרִית הוּא וַדַּאי צַדִּי"ק חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא י' זְעֵירָה מִצַּד הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁכְּשֶׁיּוֹרֶדֶת י' אֵלָיו, אַף עַל גַּב שֶׁבִּמְקוֹמוֹ י' עֶלְיוֹנָה נִקְרֵאת, כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת לַצַּדִּיק נִקְרֵאת י' זְעֵירָה, וְהָאוֹת ו', אַף עַל גַּב שֶׁהִיא ו' הָעֶלְיוֹנָה בִּמְקוֹמָהּ בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת לַצַּדִּיק לְהִתְחַבֵּר עִם ה', נִקְרֵאת ו' זְעֵירָה. הָא"ב שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הַקְּטַנּוֹת הֵם בּוֹ, וְה' הָעֶלְיוֹנָה, כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת אֶל הַצַּדִּיק נִקְרֵאת זְעֵירָה. וְאַף עַל גַּב שֶׁאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּלוּלִים בּוֹ, הֵם

וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם, וְאִי סְתִימִין אִינוּן בֵּיהּ, בְּמַאי אִשְׁתְּמוֹדְעָאן, בִּשְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּנַהֲרָא כַּד נָחִית יהו"ה לְגַבֵּי צַדִּיק לְנַהֲרָא בָּהּ וַדַּאי, וּמִנָּהּ אִשְׁתְּמוֹדְעָן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיה ט כב) כֹּה אָמַר יהו"ה אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ, אִי אִיהוּ תַּמָּן אִתְקְרִיאַת אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּנַהֲרָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ (שם כג), וְאִם יִסְתַּלֵּק מִצַּדִּיק וְאִשְׁתָּאַר אִיהוּ חָרֵב וְיָבֵשׁ, מִיָּד אִתְקְרִיאַת אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּלָא נַהֲרָא, בְּהַהוּא זִמְנָא אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ.

וּמָאן גָּרִים לְאַנְהָרָא לָהּ, וּלְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בָּהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָאן דְּנַטִּיר בְּרִית, וְרָזָא דְּמִלָּה זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ (תהלים קיח כ), דָּא אִיהִי תַּרְעָא דְּצַדִּיקַיָּיא, וְאִית לוֹן רְשׁוּ לְאַעָלָא תַּמָּן, וְדָא אִיהוּ מָאן דְּאִיהוּ צַדִּיק, וּבֵיהּ

לשון הקודש

נִסְתָּרִים בּוֹ, וּבִגְלָלוֹ נֶאֱמַר סוֹד יהו"ה לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם, וְאִם הֵם נִסְתָּרִים בּוֹ, בַּמָּה הֵם נוֹדָעִים? בַּשְׁכִינָה, שֶׁהִיא הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁמְּאִירָה כְּשֶׁיּוֹרֵד יהו"ה לַצַּדִּיק לְהָאִיר בּוֹ וַדַּאי, וּמִמֶּנָּה נוֹדָעִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּה אָמַר יהו"ה אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ. אִם הוּא שָׁם, נִקְרֵאת אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן, כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ, וְאִם יִסְתַּלֵּק מִצַּדִּיק וְהוּא נִשְׁאָר חָרֵב וְיָבֵשׁ, מִיָּד נִקְרֵאת אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן, אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ.

וּמִי גָּרַם לְהָאִיר לָהּ וּלְהִוָּדַע בָּהּ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? מִי שֶׁשּׁוֹמֵר בְּרִית, וְסוֹד הַדָּבָר – זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה צַדִּיקִים יָבֹאוּ

יהו"ה, אִיהוּ זָכֵי בִּשְׁכִינְתָּא וְיָרִית לָהּ, וְסָלִיק בָּהּ לְמַלְכָּא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ מֶלֶךְ, וְאִיהִי מַלְכוּת דִּילֵיהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אָרֶץ (ישעיה ס כא), וְדָא אִיהוּ שְׁכִינְתָּא דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם סו א) וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָי.

וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי צִיּוּרָא דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין, כָּל דְּיוֹקְנִין דִּסְפִירָן וְכָל שְׁמָהָן דִּלְהוֹן בָּהּ אִינּוּן מְצוּיָרִים, וּבָהּ אִינּוּן גְּלִיפִין נִשְׁמָתִין וּמַלְאָכִין וְחֵיוָון קַדִּישִׁין, וּבָהּ גְּלִיפִין מַה דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א י) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וכו'.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, סָבָא סָבָא, וְהָא שְׁכִינְתָּא אִיהִי יִחוּדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֵיךְ גְּלִיפִין בָּהּ דְּיוֹקְנִין דִּלְתַתָּא דְּלָאו אִינּוּן מְצִיאוּתָהּ, אָמַר לֵיהּ רַבִּי, לְמַלְכָּא דְּאִיהוּ יָתִיב בְּהֵיכָלֵיהּ, וְכַמָּה בְּנֵי

לשון הקודש

בוֹ, זֶה שַׁעַר הַצַּדִּיקִים, וְיֵשׁ לָהֶם רְשׁוּת לְהִכָּנֵס לְשָׁם. וְזֶהוּ מִי שֶׁהוּא צַדִּיק, וּבוֹ יהו"ה, הוּא זוֹכֶה בַּשְׁכִינָה וְיוֹרֵשׁ אוֹתָהּ, וְעוֹלֶה עִמָּהּ לַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ, וְהִיא הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ, וְסוֹד הַדָּבָר – וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ, וְזוֹהִי הַשְּׁכִינָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָי.

וְהַשְּׁכִינָה הִיא צִיּוּר שֶׁל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, כָּל דְּמָיוֹת הַסְּפִירוֹת וְכָל שְׁמוֹתֵיהֶם הֵם מְצֻיָּרִים בָּהּ, וּבָהּ חֲקוּקוֹת נְשָׁמוֹת וּמַלְאָכִים וְחַיּוֹת קְדוֹשׁוֹת, וּבָהּ חֲקוּקִים מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וְכוּ'.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: זָקֵן זָקֵן, וַהֲרֵי הַשְּׁכִינָה הִיא הַיִּחוּד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵיךְ חֲקוּקִים בָּהּ דְּמָיוֹת שֶׁלְּמַטָּה שֶׁאֵינָם מְצִיאוּתָהּ? אָמַר לוֹ: רַבִּי, לְמֶלֶךְ

נָשָׁא עָאלִין לְמֶחְזְיֵיהּ, מִנְּהוֹן מִסְתַּכְּלִין בִּלְבוּשׁוֹי, וּמִנְּהוֹן בְּגוּפוֹי, וּמִנְּהוֹן מִסְתַּכְּלִין בְּעוֹבָדוֹי, וּבְוַדַּאי בְּעוֹבָדוֹי אִשְׁתְּמוֹדָע מַאי נִיהוּ מַלְכָּא, דִּלְבוּשִׁין אִיהוּ מִשְׁתַּנֵּי בְּהוֹן לְכַמָּה שִׁנּוּיָין, וּלְבוּשִׁין דְּאִיהוּ לָבוּשׁ בְּצַפְּרָא לָא לָבִישׁ בְּרַמְשָׁא, וּלְבוּשִׁין דְּלָבִישׁ יוֹמָא חֲדָא לָא לָבִישׁ יוֹמָא תִּנְיָנָא, וְהָכִי בְּכָל יוֹמָא וְיַרְחָא וְשַׁתָּא וְשַׁבַּתָּא וְיוֹמִין טָבִין אִשְׁתַּנֵּי בִּלְבוּשִׁין.

כְּגַוְונָא דָּא שְׁכִינְתָּא כַּמָּה לְבוּשִׁין אִית לָהּ, דְּמִנְּהוֹן בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּרְסַיָּין (נ"א כָּרְסַיָּא), וּמַלְאָכִין וְחֵיוָון וּשְׂרָפִים, וּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וְכָל מַה דְּבָרָא בְּהוֹן, וְכָל בְּרִיָּין דְּבָרָא מֵאִלֵּין לְבוּשִׁין דִּילָהּ, רָשִׁים לוֹן כֻּלְּהוּ וְגָלִיף לוֹן בִּלְבוּשָׁהָא, בְּגִין לְאִסְתַּכְּלָא מִינָהּ בְּכָל בְּרִיָּין לְרַחֲמָא עֲלַיְיהוּ, וְרָזָא דְּמִלָּה וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם (בראשית ט טז),

לשון הקודש

שֶׁיּוֹשֵׁב בְּהֵיכָלוֹ, וְכַמָּה אֲנָשִׁים נִכְנָסִים לִרְאוֹתוֹ, מֵהֶם מִסְתַּכְּלִים בִּלְבוּשׁוֹ, וּמֵהֶם בְּגוּפוֹ, וּמֵהֶם מִסְתַּכְּלִים בְּמַעֲשָׂיו, וּבְוַדַּאי שֶׁבְּמַעֲשָׂיו נוֹדָע מִי הוּא הַמֶּלֶךְ, שֶׁבִּלְבוּשִׁים הוּא מִשְׁתַּנֶּה בָּהֶם לְכַמָּה שִׁנּוּיִים, וּבִלְבוּשִׁים שֶׁהוּא לָבוּשׁ בַּבֹּקֶר לֹא לוֹבֵשׁ בָּעֶרֶב, וְהַלְּבוּשִׁים שֶׁלּוֹבֵשׁ יוֹם אֶחָד לֹא לוֹבֵשׁ יוֹם שֵׁנִי, וְכָךְ בְּכָל יוֹם וְחֹדֶשׁ וְשָׁנָה וְשַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים מִשְׁתַּנֶּה בַּלְּבוּשִׁים.

כְּמוֹ כֵּן הַשְּׁכִינָה יֵשׁ לָהּ כַּמָּה לְבוּשִׁים, שֶׁמֵּהֶם בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּסְאוֹת (כִּסְאוֹ), וּמַלְאָכִים וְחַיּוֹת וּשְׂרָפִים, וְשָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְכָל מַה שֶּׁבָּרָא בָּהֶם, וְכָל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבָּרָא מֵהַלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ שֶׁלָּהּ, רָשַׁם אֶת כֻּלָּם וַחֲקָקָם בִּלְבוּשֶׁיהָ, כְּדֵי לְהִסְתַּכֵּל מִמֶּנָּה בְּכָל הַבְּרִיּוֹת לְרַחֵם עֲלֵיהֶם, וְסוֹד הַדָּבָר – וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם,

וּרְאִיתִיהָ בְּאִלֵּין לְבוּשִׁין דְּאִינּוּן נְהִירִין בְּכָל (בִּרְיָין) זִמְנִין דְּיִשְׂרָאֵל נַהֲרִין לוֹן בְּעוֹבָדִין טָבִין, וּבְגִינַיְיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָחִים עֲלַיְיהוּ.

וְאִי עָבְדִין עוֹבְדִין בִּישִׁין, אִיהִי אִתְלַבְּשַׁת לְבוּשִׁין אָחֲרָנִין אוּכְמִין, דְּבְהוֹן רְשִׁימִין כָּל אִינּוּן מָאנֵי דְּדִינִין דְּאִתְקְרִיאוּ לֵילוֹת, לְמֵידָן בְּהוּ לְעָלְמָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִיהִי אָמְרַת (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וּבְגִין דָּא אִלֵּין מִסִּטְרָא דִּלְבוּשִׁין אִינּוּן גְּלִיפִין בָּהּ, עִלָּאִין דְּאִינּוּן מַלְכִין וְשַׁלְטִין עַל תַּתָּאִין, וּמַלְאָכִין (נ"א וּמַלְכִין) אִתְקְרִיאוּ מִסִּטְרָא דְּמַלְכוּת, וּמִסִּטְרָא דְּגוּפָא אִתְקְרֵי חֶסֶד דְּרוֹעָא יְמִינָא, גְּבוּרָה דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא, גּוּפָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, נֶצַח וְהוֹד תְּרֵין שׁוֹקִין, צַדִּיק אוֹת בְּרִית, וְהָא אוּקְמוּהָ.

לשון הקודש

וּרְאִיתִיהָ בַּלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ שֶׁהֵם מְאִירִים בְּכָל (הַבְּרִיּוֹת), לִפְעָמִים שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְאִירִים לָהֶם בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וּבִגְלָלָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עֲלֵיהֶם.

וְאִם עוֹשִׂים מַעֲשִׂים רָעִים, הִיא מִתְלַבֶּשֶׁת לְבוּשִׁים אֲחֵרִים שְׁחוֹרִים, שֶׁבָּהֶם רְשׁוּמִים כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי הַדִּינִים שֶׁנִּקְרָאִים לֵילוֹת, לָדוּן בָּהֶם אֶת הָעוֹלָם, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הִיא אוֹמֶרֶת, אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וּמִשּׁוּם זֶה, אֵלּוּ מִצַּד הַלְּבוּשִׁים הֵם חֲקוּקִים בָּהּ, הָעֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם מְלָכִים וְשַׁלִּיטִים עַל הַתַּחְתּוֹנִים, וְהַמַּלְאָכִים (וְהַמְּלָכִים) נִקְרְאוּ מִצַּד הַמַּלְכוּת, וּמִצַּד הַגּוּף נִקְרָא חֶסֶד זְרוֹעַ יָמִין, גְּבוּרָה זְרוֹעַ שְׂמֹאל, הַגּוּף הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, נֵצַח וְהוֹד שְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, הַצַּדִּיק אוֹת בְּרִית, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

וְאִיהִי צִיּוּרָא דְּכֻלְּהוּ, וּמִלְּגָאו מִינָהּ דְּאִיהוּ תִּקּוּנָא דְּגוּפָא נָהִיר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יהו"ה, כְּנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא, לְגוֹ מִכֹּלָּא הַהוּא דַּאֲחִיד כֹּלָּא וְקָשִׁיר כֹּלָּא, דְּלָא אִתְרְמִיז בְּשׁוּם רְמִיזוּ, וְכֹלָּא אִתְרְמִיז בִּשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְלַבִּישַׁת בִּלְבוּשִׁין דִּבְהוֹן מְצוּיָירִין כָּל בִּרְיָין, אִיהִי אִתְקְרִיאַת בְּכָל שְׁמָהָן, וְאִיהִי דְּמוּת אַרְבַּע חֵיָוָן בִּלְבוּשָׁהָא, דִּבְכָל חַד וְחַד רָשִׁים אַרְבַּע אַתְוָון, וּדְמוּת אָדָם לָהֵנָה, דָּא רְשִׁימוּ (דף סה ע"ב) דַּעֲשַׂר אַתְוָון, דְּאִינוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּסָלִיק לְחוּשְׁבָּן אָדָם, דְּמוּת אָדָם וַדַּאי דָּא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי דְּיוֹקְנֵיהּ (נ"א דְּיוֹקְנָא דְּאָדָם) וַעֲלָהּ אִתְּמַר (במדבר יב ח) וּתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט, וְהַאי מִסִּטְרָא דִּלְבוּשָׁא, אֲבָל מִסִּטְרָא דְּגוּפָא אִיהִי יְחוּדָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהוּ (נ"א אִיהִי) חוֹתָמָא מִסִּטְרָא דְּגוּפָא, וּבְגִין דְּאִיהוּ חוֹתָמָא, אָמְרַת

לשון הקודש

וְהִיא הַצִּיּוּר שֶׁל כֻּלָּם, וְלִפְנִים מִמֶּנָּה, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַגּוּף, מֵאִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא יהו"ה, כְּמוֹ נְשָׁמָה בְּגוּף, לִפְנִים מֵהַכֹּל, אוֹתוֹ שֶׁאוֹחֵז הַכֹּל וְקוֹשֵׁר הַכֹּל, שֶׁלֹּא נִרְמָז בְּשׁוּם רֶמֶז, וְהַכֹּל נִרְמָז בַּשְׁכִינָה, שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת בִּלְבוּשִׁים שֶׁבָּהֶם מְצֻיָּרִים כָּל הַבְּרִיּוֹת, הִיא נִקְרֵאת בְּכָל הַשֵּׁמוֹת, וְהִיא דְּמוּת אַרְבַּע הַחַיּוֹת בִּלְבוּשָׁהּ, שֶׁבְּכָל אֶחָד וְאֶחָד רָשׁוּם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, וּדְמוּת אָדָם לָהֵנָּה, זֶה הָרִשֻׁם שֶׁל עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן אָדָם, דְּמוּת אָדָם וַדַּאי זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁהִיא דְּמוּתוֹ (דְּמוּת שֶׁל אָדָם), וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וּתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט, וְזֶה מִצַּד הַלְּבוּשׁ, אֲבָל מִצַּד הַגּוּף הִיא הַיִּחוּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הוּא (הִיא)

שְׁכִינְתָּא לְגַבֵּי יהו"ה דְּאִיהוּ מִלְּגָאו, (שיר ח ו) שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, דְּאַף עַל גַּב דְּאַנְתְּ תִּסְתַּלֵּק מִנִּי בְּגָלוּתָא, חוֹתָמָא דִילָךְ אִשְׁתָּאַר עִמִּי, וְלָא אִתְעַדֵּי מִנִּי לְעָלַם.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, סָבָא סָבָא, אֵימָא לָךְ קְרָא דְּאוֹלִיפְנָא כְּגַוְונָא דָא שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, שִׂימֵנִי חוֹתָם לָא כְּתִיב אֶלָּא כַחוֹתָם, אָמְרַת שְׁכִינְתָּא רִבּוֹן עָלְמִין, שִׂימֵנִי כַחוֹתָם, כְּהַהִיא רְשִׁימוּ דְחוֹתָמָא דִילָךְ, דְּאַף עַל גַּב דְּחוֹתָמָא אִשְׁתָּאַר בִּידָךְ, רְשִׁימוּ דִילֵיהּ בְּפִתְקָא אִיהוּ, וּמֵהַהוּא רְשִׁימוּ מִזְדַעְזְעִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, כְּגַוְונָא דְמַלְכָּא דְאִיהוּ בְּשָׂרָא וּדְמָא, מַאי דְּרָשִׁים בְּפִתְקָא, רְשִׁימוּ דִילֵיהּ דְּחוֹתָמָא בִּידֵיהּ הוּא, וְאַף עַל גַּב דְּחוֹתָמָא בִּידֵיהּ אִשְׁתָּאַר, הָכִי דְּחִילִין מֵרְשִׁימוּ דְחוֹתָמָא, כְּאִלּוּ הֲוָה מַלְכָּא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה אִי הֲוָה חוֹתָמָא.

לשון הקודש

חוֹתָם מִצַּד הַגּוּף, וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא חוֹתָם, אוֹמֶרֶת הַשְּׁכִינָה לַיהו"ה, שֶׁהוּא מִבִּפְנִים, שִׂימֵנוּ כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁאַתָּה תִּסְתַּלֵּק מִמֶּנִּי בַּגָּלוּת, חוֹתָמְךָ נִשְׁאָר עִמִּי וְלֹא יָסוּר מִמֶּנִּי לְעוֹלָם.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: זָקֵן זָקֵן, אֹמַר לְךָ פָּסוּק שֶׁלָּמַדְתִּי כְּמוֹ זֶה, שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ. שִׂימֵנִי חוֹתָם לֹא כָתוּב, אֶלָּא כַחוֹתָם. אָמְרָה הַשְּׁכִינָה, רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, שִׂימֵנִי כַחוֹתָם, כְּאוֹתוֹ רֹשֶׁם שֶׁל חוֹתָמְךָ, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהַחוֹתָם נִשְׁאָר בְּיָדְךָ, הָרֹשֶׁם שֶׁלּוֹ הוּא בְּפִתְקָה, וּמֵאוֹתוֹ הָרֹשֶׁם מִזְדַּעְזְעִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים כְּמוֹ שֶׁמֶּלֶךְ שֶׁהוּא בָּשָׂר וָדָם, מַה שֶּׁרוֹשֵׁם בַּפִּתֶּק, הָרֹשֶׁם שֶׁלּוֹ שֶׁל הַחוֹתָם בְּיָדוֹ הוּא, וְאַף עַל גַּב שֶׁהַחוֹתָם נִשְׁאָר בְּיָדוֹ, כָּךְ פּוֹחֲדִים

שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, וְכִי מָאן חָמָא (נ"א שָׁוִי) **חוֹתָמָא עַל לִבָּא, אֶלָּא אִלֵּין תְּפִלִּין, דְּאִינּוּן רְצוּעִין דִּלְהוֹן תַּלְיָין עַל לִבָּא, וְאִלֵּין תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, וּתְפִלָּה דְיָד דְּאִיהוּ בִּשְׂמָאלָא לָקֳבֵל לִבָּא, וְדָא אִיהוּ כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, וְכַחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ, תְּפִלָּה דְיָד, דְּאִינּוּן רְשִׁימוּ דִשְׂמָא קַדִּישָׁא, דְּאִיהוּ י' קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, ה' וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ, ו' שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, ה' וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, וּמֵהַהוּא רְשִׁימוּ מִזְדַעְזְעִין אוּמִין דְּעָלְמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (דברים כח י) **וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָ, וְהָכִי אוּקְמוּהוּ שֵׁם יהו"ה אִלֵּין תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא.**

שִׂימֵנִי כַחוֹתָם דָּא אוֹת בְּרִית מִילָה, וְאוֹת דְּיוֹמִין טָבִין, דְּאִיהוּ רְשִׁימוּ דִשְׂמָא קַדִּישָׁא,

לשון הקודש

מֵרֹשֶׁם הַחוֹתָם כְּאִלּוּ הָיָה מֶלֶךְ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה אִם הָיָה חוֹתָם.

שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, וְכִי מִי רָאָה (שָׁם) חוֹתָם עַל הַלֵּב? אֶלָּא אֵלּוּ תְּפִלִּין, שֶׁאוֹתָם רְצוּעוֹת שֶׁלָּהֶן תְּלוּיוֹת עַל הַלֵּב, וְאֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וּתְפִלָּה שֶׁל יָד שֶׁהִיא בִּשְׂמֹאל, כְּנֶגֶד הַלֵּב, וְזֶהוּ כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, וְכַחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ – תְּפִלָּה שֶׁל יָד, שֶׁהֵם הָרֹשֶׁם שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא י' קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, ה' וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ, ו' שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, ה' וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, וּמֵאוֹתוֹ הָרֹשֶׁם מִזְדַּעְזְעִים אֻמּוֹת הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָ, וְכֵן פֵּרְשׁוּהוּ, שֵׁם יהו"ה – אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ.

שִׂימֵנִי כַחוֹתָם, זוֹ אוֹת בְּרִית מִילָה, וְאוֹת שֶׁל יָמִים טוֹבִים, שֶׁהוּא הָרֹשֶׁם שֶׁל

כְּגַוְונָא דָא (שם ל יב), מִ'י יַ'עֲלֶה לָ'נוּ הַ'שָּׁמַיְמָה, רֵישֵׁי אַתְוָון (נ"א תֵּיבִין) מִילָה, וְסוֹפֵי אַתְוָון יהו"ה, מָאן דְּנָטִיר הַאי רְשִׁימוּ, כְּאִלּוּ נָטִיר שְׁמָא קַדִּישָׁא, וּמָאן דִּמְשַׁקֵּר בְּהַאי רְשִׁימוּ, כְּאִלּוּ מְשַׁקֵּר בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּהַאי אִתְקְרֵי חוֹתָמָא דְגוּשְׁפַּנְקָא דְמַלְכָּא.

דְּכָל בַּר נַשׁ דְּנָטִיר הַאי רְשִׁימוּ לְתַתָּא, דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית, אוֹת שַׁבָּת, אוֹת תְּפִלִּין, אוֹת דִּימִין טָבִין, אִיהוּ רָשִׁים וְחָקִיק לְעֵילָא, וְנָהִיר לְעֵילָא, וּמִנֵּיהּ מִזְדַּעְזַעִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שם כח י) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ שֵׁם יהו"ה וַדַּאי, דָּא הַהוּא רְשִׁימוּ דְאוֹת בְּרִית מִילָה, וְאוֹת דִּתְפִלִּין, וְאוֹת דְּשַׁבָּת וְיִמִּין טָבִין, וּמָאן דִּמְשַׁקֵּר לְתַתָּא בֵּיהּ, אִתְעַבַּר גְּלִיפוּ דִילֵיהּ מִלְּעֵילָא, בְּהַהוּא זִמְנָא שָׁלְטִין עָלֵיהּ כָּל מְקַטְרְגִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין.

לשון הקודש

הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּמוֹ זֶה, מִ'י יַ'עֲלֶה לָ'נוּ הַ'שָּׁמַיְמָה, רָאשֵׁי הָאוֹתִיּוֹת (תֵּבוֹת) – מִילָה, וְסוֹפֵי הָאוֹתִיּוֹת – יהו"ה. מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הָרֹשֶׁם הַזֶּה כְּאִלּוּ שָׁמַר אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וּמִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בָּרֹשֶׁם הַזֶּה כְּאִלּוּ מְשַׁקֵּר בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁזֶּה נִקְרָא חוֹתָם שֶׁל הַגּוּשְׁפַּנְקָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

שֶׁכָּל אָדָם שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הָרֹשֶׁם הַזֶּה לְמַטָּה, שֶׁהוּא אוֹת הַבְּרִית, אוֹת שַׁבָּת, אוֹת תְּפִלִּין, אוֹת שֶׁל יָמִים טוֹבִים, הוּא רָשׁוּם וְחָקוּק לְמַעְלָה, וּמֵאִיר לְמַעְלָה, וּמִמֶּנּוּ מִזְדַּעְזְעִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ, שֵׁם יהו"ה וַדַּאי, זֶהוּ אוֹתוֹ הָרֹשֶׁם שֶׁל בְּרִית מִילָה, וְאוֹת הַתְּפִלִּין, וְאוֹת שֶׁל שַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים, וּמִי

שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם דָּא נִשְׁמָתָא, דְּאִיהוּ רְשִׁימוּ דִּילָהּ גְּלִיפָא לְעֵילָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ בְּיַעֲקֹב, דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב חֲקוּקָה בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, דְּכָל נִשְׁמָתִין דְּאִינּוּן גְּזִירִין מִתַּמָּן, גְּלִיפוּ דִּלְהוֹן אִיהוּ חָקוּק לְעֵילָא, וּרְשִׁימוּ דִּלְהוֹן לְתַתָּא, וְהַהוּא גְּלִיפוּ דִּלְעֵילָא אִיהוּ חוֹתָם, וּרְשִׁימוּ דִּלְתַתָּא רְשִׁימוּ דְּחוֹתָם, וּמִיָּד דִּרְשִׁימוּ דִּגְלִיפוּ דְּנִשְׁמָתָא אִיהוּ לְעֵילָא, וּרְשִׁימוּ דִּילָהּ לְתַתָּא, אִתְּמַר בָּהּ (בראשית כח יב) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עוֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, סָלְקִין לְעֵילָא וּמִסְתַּכְּלִין בְּדִיוֹקְנָא דְּנִשְׁמָתָא דְּנַהֲרָא בְּהַהוּא גְּלִיפוּ וּמִזְדַּעְזַעִין מִנֵּיהּ, נָחֲתִין לְתַתָּא וּמִסְתַּכְּלִין בִּרְשִׁימוּ דְּהַהוּא דִּיוֹקְנָא דִּלְתַתָּא, וְחָזָאן דְּלָא אִשְׁתַּנֵּי מִדִּיוֹקְנָא דִּלְעֵילָא וְדָחֲלִין מִנֵּיהּ.

לשון הקודש

שֶׁמְּשַׁקֵּר בּוֹ לְמַטָּה, נֶעֱבֶרֶת חֲקִיקָתוֹ מִלְּמַעְלָה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שׁוֹלְטִים עָלָיו כָּל הַמְּקַטְרְגִים הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים.

שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם, זוֹ הַנְּשָׁמָה, שֶׁהָרֹשֶׁם שֶׁלָּהּ חָקוּק לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בְּיַעֲקֹב, דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב חֲקוּקָה בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁגְּזוּרוֹת מִשָּׁם, חֲקִיקָתָם חֲקוּקָה לְמַעְלָה, וְהָרֹשֶׁם שֶׁלָּהֶם לְמַטָּה, וְאוֹתָהּ חֲקִיקָה שֶׁלְּמַעְלָה הִיא הַחוֹתָם, וְהָרֹשֶׁם שֶׁלְּמַטָּה הוּא הָרֹשֶׁם שֶׁל הַחוֹתָם, וּמִיָּד שֶׁהָרֹשֶׁם שֶׁל הַחֲקִיקָה שֶׁל הַנְּשָׁמָה הִיא לְמַעְלָה, וְהָרֹשֶׁם שֶׁלָּהּ לְמַטָּה, נֶאֱמַר בָּהּ וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, עוֹלִים לְמַעְלָה וּמִסְתַּכְּלִים בָּרֹשֶׁם שֶׁל הַנְּשָׁמָה שֶׁמְּאִירָה בְּאוֹתָהּ הַחֲקִיקָה וּמִזְדַּעְזְעִים מִמֶּנָּה, יוֹרְדִים לְמַטָּה וּמִסְתַּכְּלִים בָּרֹשֶׁם שֶׁל אוֹתוֹ דְּמוּת שֶׁל מַטָּה, וְרוֹאִים שֶׁלֹּא הִשְׁתַּנָּה מֵהַדְּיוֹקָן שֶׁל לְמַעְלָה וּפוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ.

שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם דָּא צְלוֹתָא, דְּבָהּ אִיהוּ חָקִיק וְרָשִׁים חַ"י עָלְמִין, בְּתַמְנֵי סְרֵי בִּרְכָאָן דִּצְלוֹתָא, וְדָא אִיהוּ רְשִׁימוּ דְּחוֹתָמָא בְּפִתְקָא, דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא, גְּלִיפוּ דְּאַתְוָון דְּחוֹתָמָא דָא צַדִּיק חַ"י עָלְמִין, חוֹתָמָא דָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהִי קְרִיאַת שְׁמַע, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עוֹלִים, בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ זוֹקֵף בְּשֵׁם סָלְקִין עִמֵּיהּ. (דף סו ע"א) בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ מָאִיךְ וְכוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ נָחֲתִין עִמֵּיהּ, וַדַּאי אִיהוּ וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, מַלְאֲכֵי אלהי"ם עֹלִים, בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ קָאִים בְּדִינָא קַיְימִין כֻּלְּהוּ וּמוֹלִיפִין עֲלֵיהּ זְכוּת, וְיוֹרְדִים בְּזִמְנָא דְּנָצְחִין לֵיהּ בְּדִינָא וְנָחִית לְתַתָּא, כֻּלְּהוּ נָחֲתִין עִמֵּיהּ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ בְּיַעֲקֹב (בראשית כו ד) אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעֲלֶךָּ גַּם עָלֹה.

לשון הקודש

שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם, זוֹ הַתְּפִלָּה, שֶׁבָּהּ חָקוּק וְרָשׁוּם חַ"י הָעוֹלָמִים בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה הַבְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה, וְזֶהוּ הָרֹשֶׁם שֶׁל הַחוֹתָם בַּפִּתְקָה, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, חֲקִיקַת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַחוֹתָם, זֶהוּ צַדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים. חוֹתָם זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהִיא קְרִיאַת שְׁמַע. וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם עֹלִים, בִּזְמַן שֶׁהוּא זוֹקֵף בַּשֵּׁם, עוֹלִים עִמּוֹ, בִּזְמַן שֶׁהוּא מַנְמִיךְ וְכוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, יוֹרְדִים עִמּוֹ, וַדַּאי הוּא וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם עֹלִים, בִּזְמַן שֶׁהוּא עוֹמֵד בַּדִּין, כֻּלָּם עוֹמְדִים וּמְלַמְּדִים עָלָיו זְכוּת. וְיוֹרְדִים, בִּזְמַן שֶׁמְּנַצְּחִים אוֹתוֹ בַּדִּין וְיוֹרֵד לְמַטָּה, כֻּלָּם יוֹרְדִים עִמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בְּיַעֲקֹב, אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעֲלֶךָּ גַּם עָלֹה.

שִׁימֵנִי כַּחוֹתָם דָּא נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי חֲקִיקָה בְּכוּרְסַיָּיא, בְּזִמְנָא דְּאִיהִי אִתְעָרָא לְתַתָּא בִּצְלוֹתָא, כָּרְסַיָּיא אִתְעַר לְעֵילָא, כַּחוֹתָם דָּא רוּחַ, דְּאִיהוּ צִיּוּרָא (דִּיש) (נ"א דִּש) חֲקִיקָא בְּמַלְאָכַיָּא, בְּזִמְנָא דְּאִיהִי אִתְעָרָא לְתַתָּא בִּצְלוֹתָא, מַלְאָכַיָּא אִתְעָרוּן עִמֵּיהּ לְעֵילָא, עַל זְרוֹעֲךָ דָּא נַפְשָׁא, דְּאִיהִי חֲקִיקָא בְּאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, בְּזִמְנָא דְּאִתְעָרָא אִיהִי בִּצְלוֹתָא לְתַתָּא, אַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא מִתְעָרִין עִמָּהּ.

נְשָׁמָה אִיהִי חוֹתָמָא, רוּחָא צִיּוּרָא דְּאַתְוָון דְּאִנּוּן חֲקִיקִין בְּחוֹתָמָא, נַפְשָׁא רְשִׁימוּ דְּאַתְוָון בְּחוֹתָמָא, דְּאִינּוּן רְשִׁימִין בְּצִיּוּרִין דְּבַר נַשׁ, כִּרְשִׁימוּ דְּחוֹתָמָא בְּפִתְקָא, וּבְהַהוּא רְשׁוּמָא דְּנַפְשָׁא אִשְׁתְּמוֹדָע פַּרְצוּפָא בְּגוּפָא דְּבַר נַשׁ, מֵאָן אֲתַר אִיהוּ, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ, בְּהַאי חוֹתָמָא כַּמָּה

לשון הקודש

שִׁימֵנִי כַּחוֹתָם, זוֹ הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא חֲקוּקָה בַּכִּסֵּא. בִּזְמַן שֶׁהִיא מִתְעוֹרֶרֶת לְמַטָּה בַּתְּפִלָּה, הַכִּסֵּא מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה. כַּחוֹתָם, זוֹ רוּחַ, שֶׁהִיא צִיּוּר (שֶׁל יש) (שֶׁל ש) הַחָקוּק בַּמַּלְאָכִים. בִּזְמַן שֶׁהִיא מִתְעוֹרֶרֶת לְמַטָּה בַּתְּפִלָּה, הַמַּלְאָכִים מִתְעוֹרְרִים עִמָּהּ לְמַעְלָה. עַל זְרוֹעֲךָ, זוֹ הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהִיא חֲקוּקָה בְּאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם, בִּזְמַן שֶׁהִיא מִתְעוֹרֶרֶת בַּתְּפִלָּה לְמַטָּה, אַרְבַּעַת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם מִתְעוֹרְרִים עִמָּהּ.

הַנְּשָׁמָה הִיא חוֹתָם, רוּחַ – צִיּוּר שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁחֲקוּקוֹת בַּחוֹתָם, הַנֶּפֶשׁ – הָרִשֻׁם שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת בַּחוֹתָם, שֶׁהֵם רְשׁוּמִים בַּצִּיּוּרִים שֶׁל בֶּן הָאָדָם כְּמוֹ רִשֻׁם שֶׁל חוֹתָם בְּפֶתֶק, וּבְאוֹתוֹ רִשּׁוּם שֶׁל

רְשִׁימִין אִית בֵּיהּ, אַרְבַּע, רְשִׁימוּ דְּאַרְיֵה תַּמָּן, רְשִׁימוּ דְּשׁוֹר תַּמָּן, רְשִׁימוּ דְּנֶשֶׁר תַּמָּן, רְשִׁימוּ דִּדְמוּת אָדָם תַּמָּן, וּמָאן אִיהוּ דְּרָשִׁים לוֹן בְּחוֹתָמָא, יהו"ה אֱמֶת, דִּבְהַאי אַרְבַּע רְשִׁימִין אִינוּן כָּל בְּרְיָין דְּעָלְמָא.

אֲבָל אוּמִין דְּעָלְמָא דְּשַׁקְּרוּ בֵּיהּ, לַאו אִינוּן רְשִׁימִין בֵּיהּ, אֶלָּא בְּחוֹתָמָא דְּשִׁקְרָא, וְאִיהוּ נָחָשׁ דְּמַלִּיל שִׁקְרָא עַל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר בְּאֹרַח מַתְלָא, שִׁקְרָא לֵית לָהּ רַגְלִין, וְכַדְ חִוְיָא לֵית לֵיהּ רַגְלִין, עַל גְּחֹנְךָ תֵּלֵךְ, וְעָתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַחָאָה שִׁקְרָא מֵעָלְמָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה כה ח) וּמָחָה יהו"ה אלהי"ם דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וכו', דְּוַדַּאי הַאי חִוְיָא אִיהוּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת דְּקָטִיל לִבְנֵי נָשָׁא, וְגָרִים דִּמְעָה, דְּאִיהוּ אֵל אַחֵר,

לשון הקודש

הַנֶּפֶשׁ נוֹדָע הַפְּרִצּוּף בְּגוּף הָאָדָם מֵאֵיזֶה מָקוֹם הוּא, וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ שֶׁבַּחוֹתָם הַזֶּה כַּמָּה רְשׁוּמִים יֵשׁ בּוֹ? אַרְבָּעָה. רֹאשׁ שֶׁל אַרְיֵה שָׁם, רֹאשׁ שֶׁל שׁוֹר שָׁם, רֹאשׁ שֶׁל נֶשֶׁר שָׁם, וְרֹאשׁ שֶׁל דְּמוּת אָדָם שָׁם. וּמִיהוּ שֶׁרוֹשֵׁם אוֹתָם בַּחוֹתָם? יהו"ה אֱמֶת, שֶׁבְּאַרְבָּעָה הַלָּלוּ רְשׁוּמִים הֵם, כָּל בְּרִיּוֹת הָעוֹלָם.

אֲבָל אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁשִּׁקְּרוּ בּוֹ, אֵינָם רְשׁוּמִים בּוֹ, אֶלָּא בְּחוֹתָם שֶׁל שֶׁקֶר, וְהוּא הַנָּחָשׁ שֶׁדִּבֵּר שֶׁקֶר עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבִגְלָלוֹ נֶאֱמַר בְּדֶרֶךְ מָשָׁל, לַשֶּׁקֶר אֵין רַגְלַיִם, וְכֵן לַנָּחָשׁ אֵין רַגְלַיִם, עַל גְּחֹנְךָ תֵּלֵךְ, וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִמְחוֹת הַשֶּׁקֶר מִן הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמָחָה יהו"ה אֱלֹהִי"ם דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְכוּ', שֶׁוַּדַּאי הַנָּחָשׁ הַזֶּה הוּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת שֶׁהוֹרֵג אֶת בְּנֵי הָאָדָם וְגוֹרֵם לְדִמְעָה,

וּבְמַאי קָטִיל בְּסַם הַמָּוֶת דִּילֵיהּ, דְּאִיהִי גֵּיהִנָּם, וְדָא אִיהוּ סמא"ל.

וּבְאִלֵּין פַּרְצוּפִין דְּחִוְוִיָּין, אִתְגַּלְיָיא אִיהוּ לִבְנֵי נָשָׁא בְּאֹרַח שִׁקְרָא לְפַתְּאָה לוֹן, וְרָזָא דְּמִלָּה (תהלים קכז א) **אִם יהו"ה לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ, וְלֵית לוֹן קִיּוּמָא, אֲבָל צִיּוּרִין דְּחַיָּין אִינּוּן רְשִׁימִין בִּשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּהַאי רְשִׁימוּ דְּמְזוּזָה, דְּאִיהוּ שד"י מִלְּבָר יהו"ה מִלְּגָאו, וְהַאי אִיהוּ רְשִׁימוּ דְּבְרִית מִילָה, שד"י מִלְּבָר יהו"ה מִלְּגָאו, שד"י הָא אוּקְמוּהָא ש תְּלַת אֲבָהָן, דְּאִינּוּן תְּרֵין דְּרוֹעִין וְגוּפָא, אִלֵּין אִינּוּן תְּלַת עַנְפִּין דְּש', ד שְׁכִינְתָּא, י צַדִּיק אוֹת בְּרִית מִילָה, וְעַל הַאי שד"י אִתְּמַר** (שמות ו ג) **וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵ"ל שד"י, בְּהַאי שד"י, דְּאִיהוּ מִלְּבָר בְּמְזוּזָה, אֲבָל וּשְׁמִי יהו"ה דְּאִיהוּ מִלְּגָאו בַּמְּזוּזָה,**

לשון הקודש

שֶׁהוּא אֵל אַחֵר, וּבַמָּה הוֹרֵג? בְּסַם הַמָּוֶת שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא גֵּיהִנֹּם, וְזֶהוּ סמא"ל.

וּבְפַרְצוּפֵי הַנְּחָשִׁים הַלָּלוּ הוּא מִתְגַּלֶּה לָאֲנָשִׁים בְּדֶרֶךְ שֶׁקֶר לְפַתּוֹתָם, וְסוֹד הַדָּבָר – אִם יהו"ה לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ, וְאֵין לָהֶם קִיּוּם, אֲבָל צִיּוּרֵי הַחַיּוֹת הֵם רְשׁוּמִים בִּשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בָּרֹשֶׁם הַזֶּה שֶׁל הַמְּזוּזָה, שֶׁהוּא שד"י מִבַּחוּץ יהו"ה מִבִּפְנִים, וְזֶהוּ הָרֹשֶׁם שֶׁל בְּרִית מִילָה, שד"י מִבַּחוּץ יהו"ה מִבִּפְנִים. שד"י הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ ש שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁהֵם שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת וְגוּף, אֵלּוּ הֵם שְׁלֹשֶׁת עַנְפֵי הַש', ד שְׁכִינָה, י צַדִּיק, אוֹת בְּרִית מִילָה, וְעַל הַשד"י הַזֶּה נֶאֱמַר וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵ"ל שַׁדַּ"י, בַּשד"י הַזֶּה,

דְּאִיהִי תַּרְעָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (תהלים קיח כ) זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה, (שמות ו ג) לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, (דברים ו ח).

וּכְתַבְתָּם עַל מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ, אִלֵּין תְּרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט, זָ"ז מָוֶ"ת מִן בֵּיתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְלָא אִתְקְרִיב לְגַבָּהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר א יח) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, וְאַתְוָון דִּמְזֻזוֹ"ת אִינוּן מַמָּשׁ זָ"ז מָוֶ"ת, וּבְגִין דָּא מָאן דְּנָטִיר בְּרִית מִילָה דְּאִיהוּ חוֹתָמָא דִילֵיהּ, זָ"ז מָוֶ"ת מִנֵּיהּ, דְּאִיהוּ שָׂטָן, יֵצֶר הָרָע, רָע, טָמֵא, צְפוֹנִי, מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְלָא יִתְקְרִיב לְגַבֵּיהּ, וְלָא יְמוּת עַל יְדֵיהּ.

וּמָאן דִּמְשַׁקֵּר בִּבְרִית מִילָה, הוּא מְשַׁקֵּר בְּחוֹתָמָא דְמַלְכָּא, דְּאִיהוּ רָשִׁים בֵּיהּ שד"י מִלְּבָר יהו"ה מִלְּגָאו, מְנָא לָן מֵהַאי קְרָא מַשְׁמַע (דברים ל יב) מִ"י יַעֲלֶ"ה לָנ"וּ הַשָּׁמַיְמָ"ה, רֵישֵׁי תֵּיבוֹת

לשון הקודש

שֶׁהוּא מִחוּץ לַמְּזוּזָה, אֲבָל וּשְׁמִי יהו"ה, שֶׁהוּא בִּפְנִים הַמְּזוּזָה, שֶׁהִיא הַשַּׁעַר שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה, לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם.

וּכְתַבְתָּם עַל מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ, אֵלּוּ שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, זָ"ז מָוֶ"ת מִן הַבַּיִת, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, וְלֹא מִתְקָרֵב אֵלֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁל מְזֻזוֹ"ת הֵן מַמָּשׁ זָ"ז מָוֶ"ת, וּבִשְׁבִיל זֶה, מִי שֶׁשּׁוֹמֵר בְּרִית מִילָה, שֶׁהוּא הַחוֹתָם שֶׁלּוֹ, זָ"ז מָוֶ"ת מִמֶּנּוּ, שֶׁהוּא הַשָּׂטָן, יֵצֶר הָרָע, רָע, טָמֵא, צְפוֹנִי, מַלְאַךְ הַמָּוֶת, שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב אֵלָיו וְלֹא יָמוּת עַל יָדוֹ.

וּמִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בִּבְרִית מִילָה, הוּא מְשַׁקֵּר בְּחוֹתַם הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא רָשׁוּם בּוֹ, שד"י מִבַּחוּץ יהו"ה מִבִּפְנִים. מִנַּיִן לָנוּ?

מִילָ"ה, סוֹפֵי תֵּיבוֹת יהו"ה, וּבְוַדַּאי מָאן דִּמְשַׁקֵּר בִּבְרִית מִילָה, אִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ יהו"ה ושד"י, וְשַׁרְיָא עֲלֵיהּ שָׂטָן דְּאִיהוּ אֵל אַחֵר, חִוְיָא שַׁרְיָא בַּאֲתַר דְּיהו"ה מִלְּגָאו, וְסַם מָוֶת שַׁרְיָא בַּאֲתַר דְּשד"י מִלְּבָר, וְדָא אִיהוּ דְּאָמַר קְרָא (במדבר יט כ) אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא וכו', אִם לָא תָּב בִּתְיוּבְתָּא, וְסָבִיל כַּמָּה יִסּוּרִין (דף סו ע"ב) לְאַעֲבָרָא הַהוּא חִוְיָא מִתַּמָּן, וּלְסַם הַמָּוֶת דִּילֵיהּ, דְּאִיהִי צָרַעַת מַמְאֶרֶת, בְּכַמָּה מַרְעִין וּמַכְתָּשִׁין, עַד דְּלָא אִשְׁתָּאַר בֵּיהּ בִּשְׂרָא דְּאִיהִי עַפְרָא, וְרָזָא דְּמִלָּה (ויקרא יד מב) וְעָפָר אַחֵר יִקַּח וְטָח אֶת הַבָּיִת, בְּגִין דְּנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, עַד דְּיִתְפַּרְנֵס מֵהַהוּא בִּשְׂרָא לָא יָזוּז מִנֵּיהּ, וְעָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת, מַה מִּיתָה אַנְפּוֹי מִשְׁתַּנְיָין, כְּגַוְונָא דָא עָנִי אַנְפּוֹי

לשון הקודש

מֵהַכָּתוּב הַזֶּה מַשְׁמָע, מִ"י יַעֲלֶ"ה לָנ"וּ הַשָּׁמַיִמָ"ה – רָאשֵׁי תֵבוֹת מִילָ"ה, סוֹפֵי תֵבוֹת יהו"ה, וּבְוַדַּאי מִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בִּבְרִית מִילָה, מִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ יהו"ה וְשד"י, וְשׁוֹרֶה עָלָיו שָׂטָן שֶׁהוּא אֵל אַחֵר, הַנָּחָשׁ שׁוֹרֶה בְּמָקוֹם שֶׁל יהו"ה מִבִּפְנִים, וְסַם הַמָּוֶת שׁוֹרֶה בְּמָקוֹם שֶׁל שד"י מִבַּחוּץ, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא וְכוּ', אִם לֹא שָׁב בִּתְשׁוּבָה וְסוֹבֵל כַּמָּה יִסּוּרִים לְהַעֲבִיר אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ מִשָּׁם וְאֶת סַם הַמָּוֶת שֶׁלּוֹ, שֶׁהִיא צָרַעַת מַמְאֶרֶת, עִם כַּמָּה מַחֲלוֹת וּמַכּוֹת, עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאָר בּוֹ בָּשָׂר שֶׁהוּא עָפָר, וְסוֹד הַדָּבָר – וְעָפָר אַחֵר יִקַּח וְטָח אֶת הַבָּיִת, מִשּׁוּם שֶׁנָּחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, עַד שֶׁיִּתְפַּרְנֵס מֵאוֹתוֹ בָּשָׂר לֹא יָזוּז מִמֶּנּוּ, וְעָנִי חָשׁוּב כְּמֵת. מָה בְּמִיתָה פָּנָיו מִשְׁתַּנּוֹת, כְּמוֹ זֶה הֶעָנִי פָּנָיו מִשְׁתַּנּוֹת. וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹהוּ כְּרֶם זֶלֶת לִבְנֵי אָדָם, מַה זֶּה כְּרֶם זֶלֶת? אֶלָּא מִי שֶׁצָּרִיךְ לַבְּרִיּוֹת פָּנָיו מִשְׁתַּנּוֹת כִּכְרוּם, וְכַמָּה נְשִׁיכוֹת שֶׁל יִסּוּרִים נוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הַהוּא.

מִשְׁתַּנְּיָן, וְהָא אוּקְמוּהוּ (תהלים יב ט) כְּרֶם זֶלוּת לִבְנֵי אָדָם, מַאי כְּרוּם זֶלוּת, אֶלָּא מָאן דְּאִצְטְרִיךְ לְבִרְיָיתָא אַנְפּוֹי מִשְׁתַּנְּיָן כַּכְּרוּם, וְכַמָּה נְשׁוּכִין דְּיִסּוּרִין נָשִׁיךְ לֵיהּ הַהוּא חִוְיָא.

וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּעָנִי חָשִׁיב כַּמְּצוֹרָע, מַה מְּצוֹרָע (ויקרא יג מה) וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וכו', כַּךְ עָנִי, מַה מְּצוֹרָע מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ, כַּךְ עָנִי עָרוֹם וְיָחֵף, וַעֲנִיּוּתָא אִיהִי לְיִשְׂרָאֵל בַּאֲתַר דְּצָרַעְתָּא, וְאַרְבַּע דְּיוֹקְנִין אִינּוּן (ס"א גַּוְנִין), כְּאַרְבַּע גַּוְונִין דְּצָרַעַת, וְאִינּוּן נֶגַע לָבָן אֲדַמְדָּם יְרַקְרַק בַּהֶרֶת שְׁחוֹרָה, הָא אַרְבַּע, וְכֻלְּהוּ אִית לוֹן אַתְרִין יְדִיעָאן בְּגוּפָא, וּמִנְּהוֹן אַתְיָין לִבְנֵי נָשָׁא כַּמָּה מַרְעִין, לָבָן וַאֲדַמְדָּם חֵלֶב טָמֵא וְכָבֵד, יְרַקְרַק מָרָה, בַּהֶרֶת שְׁחוֹרָה טְחוֹל, וּמִנְּהוֹן נְבִעִין אַרְבַּע מִינֵי מַרְעִין, וְאִינּוּן מָרָה חִוָּרָא, מָרָה סוּמָקָא, מָרָה יְרוֹקָא, מָרָה אוּכְמָא.

לשון הקודש

וְלָא עוֹד, אֶלָּא שֶׁעָנִי חָשׁוּב כִּמְצֹרָע, מַה מְּצֹרָע וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וְכוּ', כָּךְ עָנִי. מַה מְּצֹרָע מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ, כָּךְ עָנִי עָרוֹם וְיָחֵף. וַעֲנִיּוּת לְיִשְׂרָאֵל הִיא לְיִשְׂרָאֵל בִּמְקוֹם צָרַעַת, וְאַרְבָּעָה דְּיוֹקְנָאוֹת הֵם (גְּוָנִים) כְּאַרְבַּעַת צִבְעֵי הַצָּרַעַת, וְהֵם נֶגַע לָבָן אֲדַמְדַּם יְרַקְרַק בַּהֶרֶת שְׁחוֹרָה, הֲרֵי אַרְבָּעָה, וּלְכֻלָּם יֵשׁ מְקוֹמוֹת יְדוּעִים בַּגּוּף, וּמֵהֶם בָּאִים לִבְנֵי אָדָם כַּמָּה מַחֲלוֹת. לָבָן וַאֲדַמְדַּם – חֵלֶב טָמֵא וְכָבֵד, יְרַקְרַק – מָרָה, בַּהֶרֶת שְׁחוֹרָה – טְחוֹל, וּמֵהֶם נוֹבְעִים אַרְבָּעָה מִינֵי מַחֲלוֹת, וְהֵן מָרָה לְבָנָה, מָרָה אֲדֻמָּה, מָרָה יְרֻקָּה, מָרָה שְׁחוֹרָה.

וְאִם תָּב בִּתְיוּבְתָּא, נָחִית עֲלֵיהּ סַם חַיִּים דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְאִתְּמַר בָּהּ (ישעיה ו י) וָשָׁב וְרָפָא לוֹ מֵאִלֵּין מִינֵי מַרְעִין, וּמְחַיֶּה לֵיהּ מִמִּיתָה דַּעֲנִיּוּתָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (יחזקאל יא לב) וְהָשִׁיבוּ וְחָיוּ, דְּיִשְׂרָאֵל בְּזִמְנָא דְּאִינּוּן עֲנִיִּים קְרוּיִים מֵתִים, וּבְגִינַיְיהוּ אִתְּמַר שׁוּבוּ וְחָיוּ, וְלֵית עֲנִיּוּתָא כַּעֲנִיּוּתָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּמָאן דְּלָא אִית בֵּיהּ אוֹרַיְיתָא אִתְקְרֵי מֵת, אַסְוָותָא דִּילֵיהּ מַאי הוּא לְהַהוּא עָלְמָא, אוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא וְגוֹמֵר, וְאִיהִי אַסְוָותָא לְכָל מַרְעִין, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שם ח) רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וכו'.

שִׁימֵנִי כַּחוֹתָם (שיר ח ו), מַאי חוֹתָם בְּהַאי אֲתַר, דָּא אוֹת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, דְּאִיהוּ שָׁקִיל לִבְרִית מִילָה, כְּגַוְונָא דָא שַׁבָּ"ת, ש' לָקֶבֶל שִׁי"ן דְּשֵׁם שד"י, כְּלִילָא מִתְּלַת חֵיוָון עִלָּאִין, מִתְּלַת אֲבָהָן, ב' דָּא

לשון הקודש

וְאִם שָׁב בִּתְשׁוּבָה, יוֹרֵד עָלָיו סַם חַיִּים שֶׁהִיא שְׁכִינָה, וְנֶאֱמַר בָּהּ וְשָׁב וְרָפָא לוֹ, מֵאֵלּוּ מִינֵי הַמַּחֲלוֹת, וּמְחַיֶּה אוֹתוֹ מִמִּיתָה שֶׁל עֲנִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָשִׁיבוּ וְחָיוּ, שֶׁבִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עֲנִיִּים הֵם קְרוּיִים מֵתִים, וּבִשְׁבִילָם נֶאֱמַר שׁוּבוּ וְחָיוּ, וְאֵין עֲנִיּוּת כַּעֲנִיּוּת הַתּוֹרָה, שֶׁמִּי שֶׁאֵין בּוֹ תּוֹרָה נִקְרָא מֵת, מַהִי רְפוּאָתוֹ לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם? הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ עֵץ חַיִּים הִיא וְגוֹמֵר, וְהִיא רְפוּאָה לְכָל הַמַּחֲלוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וְכוּ'.

שִׁימֵנִי כַּחוֹתָם, מָה הַחוֹתָם בַּמָּקוֹם הַזֶּה? זֶה אוֹת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, שֶׁהוּא שָׁקוּל לִבְרִית מִילָה, כְּמוֹ כֵּן שַׁבָּ"ת, ש' כְּנֶגֶד שִׁי"ן שֶׁל שֵׁם שד"י, כָּלוּל מִשָּׁלֹשׁ חַיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת, מִשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת, ב' זֶה ד'

ד', דְּאִיהִי רְבִיעָאָה לַאֲבָהָן, וּרְבִיעָאָה לִתְלַת חֵיוָון, וְאִיהִי דְמוּת אָדָם, וְלָאו אָדָם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א י) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, אֶלָּא מַאי אָדָם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שַׁבָּת בֵּיהּ שד"י, יהו"ה הוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד רָחְבּוֹ אַרְבָּעָה וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, י' דְּשד"י לָקְבֵל אוֹת דְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין, י' בֵּיהּ אִתְרְמִיזוּ עֲשַׂר סְפִירָן.

הַאי רְשִׁימוּ אִיהוּ לִבְרָא דְמַלְכָּא, אֲבָל לְעַבְדָּא דְמַלְכָּא רְשִׁימוּ דִילֵיהּ שד"י, מִסִּטְרָא דְהַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה מג ז) כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וכו', וּמַאי נִיהוּ מטטרו"ן, דְּסָלִיק לְחֶשְׁבַּן שד"י, וְאִיהוּ אָדָם זְעֵירָא בְּדִיוֹקְנָא דִלְעֵילָא, וְדָא אִיהוּ אִם כַּבָּנִים אִם כַּעֲבָדִים וכו'.

מָאן דְּאִיהוּ רְשִׁימוּ דְאַרְיֵה בְּחוֹתָמָא דִילֵיהּ אִיהוּ חִוָּור בְּאַנְפּוֹי, מָאן דְּאִיהוּ בְּחוֹתָמָא דְשׁוֹר

לשון הקודש

שֶׁהִיא רְבִיעִית לָאָבוֹת וּרְבִיעִית לְשָׁלֹשׁ חַיּוֹת, וְהִיא דְמוּת אָדָם, וְלֹא אָדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, אֶלָּא מַה זֶּה אָדָם? יו"ד ה"א וא"ו ה"א. שַׁבָּת בּוֹ שד"י, יהו"ה הוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד, רָחְבּוֹ אַרְבָּעָה וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, י' שֶׁל שד"י כְּנֶגֶד אוֹת שֶׁל שַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים, י' נִרְמְזוּ בוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת.

הָרִשֻׁם הַזֶּה הוּא לְבֶן הַמֶּלֶךְ, אֲבָל לְעֶבֶד שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָרִשֻׁם שֶׁלּוֹ שד"י, מֵהַצַּד שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְכוּ', וּמִי הוּא? מטטרו"ן, שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן שד"י, וְהוּא אָדָם קָטָן בִּדְמוּת שֶׁל מַעְלָה, וְזֶהוּ אִם כְּבָנִים אִם כַּעֲבָדִים וְכוּ'.

מִי שֶׁרִשֻׁם שֶׁל אַרְיֵה בְּחוֹתָמוֹ, הוּא לָבָן בְּפָנָיו. מִי שֶׁהוּא בְּחוֹתָם שֶׁל שׁוֹר, הוּא

אִיהוּ סוּמָקָא בְּאַנְפּוֹי, מָאן דְּאִיהוּ בְּחוֹתָמָא דְנֶשֶׁר אִיהוּ יְרוֹקָא בְּאַנְפּוֹי, מָאן דְּאִיהוּ בְּחוֹתָמָא דִּדְמוּת אָדָם אִיהוּ אוּכָּם בְּאַנְפּוֹי, כְּגַוְונָא דְאוֹרַיְיתָא דְּאִתְּמַר (שיר א ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה.

שֶׁיִּמְּנִי כַּחוֹתָם, דָּא אוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (מלאכי ב ו) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, וְאִיהִי כְּלִילָא מֵעֲשַׂר אֲמִירָן דְּאִנּוּן י', וּמֵעֲשַׂר דִּבְּרָן דְּאִינּוּן ה"ה, וּמַאי תּוֹרָה ו' כְּלִיל שִׁית יְמֵי בְּרֵאשִׁית, עַל לִבֶּךָ דָּא ל"ב אלהי"ם בְּחוּשְׁבַּן ל"ב, דְּתַלְיָין מִן ו', דְּאִיהוּ ו' זְמִנִין טוֹב, וּבָהּ אִשְׁתַּלִּים (נ"א ו') שְׁמָא דְאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון, דִּבְהוֹן אִתְבְּרִיאוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְכָל מַה דְּאִית בְּהוֹן, וְדָא אִיהוּ רָזָא כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי (ישעיה סג ד), לִבִּ"י סָלִיק מ"ב, וַיְכֻלּ"ו ע"ב שְׁמָהָן דִּשְׁמָא מְפָרַשׁ, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר לְלִבִּי גִּלִּיתִי, וּלְאֲבָרַי דְּאִנּוּן רְמַ"ח פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא לֹא גִּלִּיתִי, וּבְהַאי וַיְכֻלּוּ (ה'

לשון הקודש

אָדָם בְּפָנָיו. מִי שֶׁהוּא בְּחוֹתָם שֶׁל נֶשֶׁר, הוּא יָרֹק בְּפָנָיו. מִי שֶׁהוּא בְּחוֹתָם שֶׁל דְּמוּת אָדָם, הוּא שָׁחֹר בְּפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה. **שֶׁיִּמְּנִי** כַּחוֹתָם, זוֹ הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, וְהִיא כְּלוּלָה מֵעֲשֶׂר אֲמִירוֹת שֶׁהֵם י', וּמֵעֲשָׂרָה דִּבְּרוֹת שֶׁהֵן ה"ה, וּמַה זֶּה תּוֹרָה? ו' הַכּוֹלֵל שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, עַל לִבֶּךָ – זֶה שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם בְּחֶשְׁבּוֹן ל"ב, שֶׁתְּלוּיִים מִו', שֶׁהוּא ו' פְּעָמִים טוֹב, וּבָהּ נִשְׁתַּלֵּם (ו') הַשֵּׁם שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ בָּהֶם, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי, לִבִּ"י עוֹלֶה אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם. וַיְכֻלּוּ, שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ, וְעָלָיו

בַּשִּׁשִּׁי דְּאִיהוּ בְּו׳, וְדָא אִיהִי וַיְהִי (דף סז ע"א) עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי, דְּהַאי) ה׳ דְּהַשִּׁשִּׁי אִיהוּ מַלְכוּת שְׁבִיעָאָה, וְאִיהִי אִתְקְרִיאַת ע"ב, וּבָהּ רְכִיב ו׳ לְמִפְּרַק לְיִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה יט א) הִנֵּה יהו"ה רוֹכֵב עַל עָ"ב קַל, בְּגִין דְּאִיהִי כְּלָלָא דִתְלַת אֲבָהָן, דְּתַלְיָין מִנְּהוֹן ע"ב שְׁמָהָן, וְאִתְכְּלִילָן בָּהּ, וְלָקֶבֶל תְּלַת אֲבָהָן אִתְּמַר בְּוַיְכֻלּוּ תְּלַת זִמְנִין שְׁבִיעִי, וְדָא אִיהִי רָזָא דְשַׁבָּ"ת, בַּ"ת ש, דְּאִינוּן וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט דְּאִתְכְּלִילָן בְּבַ"ת, בְּהַהִיא זִמְנָא חָלָה זְכוּת אֲבָהָן, דְּמִיּוֹמָא דְאִתְחֲרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא עָלְמָא אִתְקְרִי תֹּהוּ וָבֹהוּ, מִתַּמָּן וְאֵילֵךְ אִתְקַיֵּים קְרָא (תהלים פט ג) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, חֶסֶ"ד סָלִיק לְחוּשְׁבַּן ע"ב שְׁמָהָן.

וְדָא רָזָא דְאִתְקַשַּׁר שְׁבִיעִי בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, וּמָאן שְׁבִיעִי דָּא צַדִּיק אוֹת דְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין,

לשון הקודש

נֶאֱמַר לִלְבִּי גִּלִּיתִי, וּלְאֵיבָרַי, שֶׁהֵם מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה מִצְוּוֹת הַתּוֹרָה, לֹא גִּלִּיתִי, וּבַוַּיְכֻלּוּ הַזֶּה, (ה׳ בַּשִּׁשִּׁי שֶׁהוּא בְּו׳, וְזֶהוּ וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי, שֶׁזּוּ) הַה׳ שֶׁל הַשִּׁשִּׁי הִיא הַמַּלְכוּת הַשְּׁבִיעִית, וְהִיא נִקְרֵאת ע"ב, וּבָהּ רוֹכֵב ו׳ לִגְאֹל אֶת יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הִנֵּה יהו"ה רוֹכֵב עַל עָ"ב קַל, מִשּׁוּם שֶׁהִיא הַכְּלָל שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת שֶׁתְּלוּיִים מֵהֶם שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת וְנִכְלָלִים בָּהּ, וּכְנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת נֶאֱמַר בְּוַיְכֻלּוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים שְׁבִיעִי, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל שַׁבָּ"ת, בַּ"ת ש, שֶׁהֵם וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט שֶׁנִּכְלָלִים בְּבַ"ת, בְּאוֹתוֹ זְמַן חָלָה זְכוּת אָבוֹת, שֶׁמִּיּוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הָעוֹלָם נִקְרָא תֹּהוּ וָבֹהוּ, מִשָּׁם וְאֵילֵךְ הִתְקַיֵּם הַכָּתוּב אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, חֶסֶד עוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת.

וְזֶה הַסּוֹד שֶׁנִּקְשָׁר הַשְּׁבִיעִי בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, וּמִי הַשְּׁבִיעִי? זֶה צַדִּיק הָאוֹת

וְרָזָא דְּמִלָּה חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר (רות ג יג), **וְדָא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ** (בראשית יט כז) **וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר, וְאִיהוּ חֶסֶד דִּילֵיהּ, בְּגִין דִּבְהַאי חֶסֶד אִתְּתַקַּן כָּרְסַיָּיא דְּאִיהִי נְפִילָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (ישעיה טז ה) **וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא, וּבֵיהּ תָּקוּם, וְרָזָא דְּמִלָּה וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ** (שם נד ח), **וְכָל סְפִירָן מִתְקַשְּׁרִין בִּימִינָא, בְּגִין דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר** (דברים לג ב) **מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, מִימִינָא אִתְיַהִיב אוֹרַיְיתָא, בְּגִין דָּא מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ, וּבוֹקֵעַ מַיִם** (ישעיהו סג יב) **דְּאוֹרַיְיתָא מִתַּמָּן, מֵה' דְּאַבְרָהָם, לְמֶהֱוֵי לֵיהּ בָּהּ שֵׁם עוֹלָם, וּבָהּ אִשְׁתַּלִּים ה' דְּמֹשֶׁה, דְּאִיהִי בְּמַשְׁכּוֹנָא לְגַבֵּיהּ דְּאַבְרָהָם בְּמֹשֶׁה, דְּאַיְיתֵי אוֹרַיְיתָא, עַד דְּיִפְרוֹק לִבְנוֹי, וְרָזָא דְּמִלָּה כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת** (מיכה ז טו).

לשון הקודש

שֶׁל שַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים, וְסוֹד הַדָּבָר – חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, וְזֶה הַבֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר, וְהוּא הַחֶסֶד שֶׁלּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁבַּחֶסֶד הַזֶּה נִתְקַן הַכִּסֵּא, שֶׁהִיא נְפִילָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא, וּבוֹ תָּקוּם, וְסוֹד הַדָּבָר – וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךָ, וְכָל הַסְּפִירוֹת נִקְשָׁרוֹת בִּימִין, מִשּׁוּם שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, מִיָּמִין נִתְּנָה תּוֹרָה, בִּגְלַל זֶה מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ, וּבוֹקֵעַ הַמַּיִם שֶׁל הַתּוֹרָה מִשָּׁם, מֵה' שֶׁל אַבְרָהָם, לִהְיוֹת לוֹ בָּהּ שֵׁם עוֹלָם, וּבָהּ הִשְׁתַּלְּמָה ה' שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהִיא בְּמַשְׁכּוֹן לְגַבֵּי אַבְרָהָם בְּמֹשֶׁה, שֶׁהֵבִיא אֶת הַתּוֹרָה, עַד שֶׁיִּפְדֶּה אֶת בָּנָיו, וְסוֹד הַדָּבָר – כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם

וְרָזָא דְּפוּרְקָנָא בְּהַאי חוֹתָמָא אִיהוּ, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיהו נה יב) כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן, בְּשִׂמְחָה סָלִיק לְחוּשְׁבַּן אָדֶ"ן דְּאִיהוּ אדנ"י, אֲרוֹן הַבְּרִית אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ אִתְקְרֵי, בַּר מֵאָת ש' דְּאִיהוּ תְּלַת מֵאָה, וְאִינוּן תְּלַת אֲבָהָן דְּאִתְחַבְּרוּ בָּהּ, וְאַתְוָון בְּשִׂמְחָ"ה אִיהִי מַחֲשָׁבָ"ה, ש תְּלַת אֲבָהָן בְּחַמָּה ה"ן, וְאִיהִי שְׁכִינְתָּא דְּלֵית לָהּ יִחוּדָא אֶלָּא בְּמִינָהּ, כְּמָה דְאַתְוָותָא דְה"ן, וְאִתְעֲבִידוּ עֲשָׂרָה וְאִתְעֲבִידוּ מֵאָה, כְּמָה דִשְׁכִינְתָּא כְּלִילָא כֻּלְּהוּ עֲשָׂרָה וְכֻלְּהוּ מֵאָה, וְהַיְינוּ דִכְתִיב (דברים י יד) הֵן לַיהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם, וְרָזָא דְמִלָּה הֵן אדנ"י.

וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן (ישעיהו נה יב), ש תְּלַת אֲבָהָן, ו"ו תְּרֵין מְשִׁיחִין, מ' ל"ב דְּוּבְשָׁלו"ם סָלִיק ע"ב, וְדָא אִיהוּ דְאִתְּמַר (בראשית כח כא) וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם

לשון הקודש

אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

וְסוֹד הַגְּאֻלָּה הוּא בַּחוֹתָם הַזֶּה, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן, בְּשִׂמְחָה עוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן אָדֶ"ן שֶׁהִיא אדנ"י, אֲרוֹן הַבְּרִית, אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ נִקְרָא, פְּרָט לָאוֹת ש' שֶׁהוּא שְׁלֹשׁ מֵאוֹת, וְהֵם שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת שֶׁהִתְחַבְּרוּ עִמָּהּ, וְאוֹתִיּוֹת בְּשִׂמְחָ"ה הֵן מַחֲשָׁבָ"ה, ש שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, בְּחַמָּ"ה ה"ן, וְהִיא הַשְּׁכִינָה שֶׁאֵין לָהּ יִחוּד אֶלָּא בְּמִינָהּ, כְּמוֹ שֶׁאוֹתִיּוֹת ה"ן, וְנַעֲשׂוּ עֲשָׂרָה וְנַעֲשׂוּ מֵאָה, כְּמוֹ שֶׁהַשְּׁכִינָה כְּלוּלָה כָּל הָעֲשָׂרָה וְכָל הַמֵּאָה, וְהַיְנוּ מַה שֶּׁכָּתוּב הֵן לַיהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם, וְסוֹד הַדָּבָר – הֵן אדנ"י.

וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן, ש שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, ו"ו

אֶל בֵּית אָבִי, שִׂמְחָה אִיהוּ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (קהלת ט ז) לֵךְ אֱכוֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה בְלֶב טוֹב יֵינֶךָ, דָּא יַיִן הַמְשׁוּמָר בַּעֲנָבָיו, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים כה יד) סוֹד יהו"ה לִירֵאָיו, יַיִן טוֹב דָּא צַדִּיק, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה נז א) הַצַּדִּיק אָבָד, וּמַאי אָבָד אָבַד הַהוּא נְבִיעוּ, וְאִשְׁתָּאַר נֶחֱרַב וְיָבֵשׁ בְּבַיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי.

קָם סָבָא וְאָמַר אדנ"י בְּמַחֲשָׁבָה סָלְקָא, וְלַאו בְּחֶשְׁבַּן, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (זכריה ב יז) הַ"ס כָּל בָּשָׂר מִפְּנֵי יהו"ה כִּי נֵעוֹר מִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ, יִתְעַר בֵּיהּ כְּמָה דְּאִתְעַר מִשְׁנָתֵיהּ וְחָזַר לְשִׁנְתֵיהּ, עַד דְּיִתְעַר יהו"ה דְּאִיהוּ רַחֲמֵי, לְקַיְּמָא בֵּיהּ וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ (ישעיה נד ז), גְּדוֹלִים אִתְקְרִיאַת מִסִּטְרָא דְּהָאֵ"ל הַגָּדוֹל דְּאִיהוּ חֶסֶד, וּשְׁכִינְתָּא בֵּיהּ סָלְקָא לְאִתְקְרֵי גְּדוֹלָה, וּבֵיהּ וַדַּאי רָזָא דְּפוּרְקָנָא, כְּגַוְונָא דָּא יו"ד

לשון הקודש

שְׁנֵי מְשִׁיחִים, מ' ל"ב שֶׁל וּבְשָׁלוֹ"ם עוֹלִים לְע"ב, וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי, שִׂמְחָה הִיא, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה בְלֶב טוֹב יֵינֶךָ, זֶה יַיִן הַמְשֻׁמָּר בַּעֲנָבָיו, וְעָלָיו נֶאֱמַר סוֹד יהו"ה לִירֵאָיו. יַיִן טוֹב זֶה צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הַצַּדִּיק אָבָד, וּמַה זֶּה אָבָד? אָבַד אוֹתוֹ הַמַּעְיָן, וְנִשְׁאָר נֶחֱרַב וְיָבֵשׁ, בְּבַיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי.

קָם הַזָּקֵן וְאָמַר: אדנ"י עוֹלֶה בְּמַחֲשָׁבָה וְלֹא בְּחֶשְׁבּוֹן, וְעָלָיו נֶאֱמַר הַ"ס כָּל בָּשָׂר מִפְּנֵי יהו"ה כִּי נֵעוֹר מִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ, יִתְעוֹרֵר בּוֹ כְּמוֹ שֶׁהִתְעוֹרֵר מִשְׁנָתוֹ, וְחָזַר לִשְׁנָתוֹ עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר יהו"ה שֶׁהוּא רַחֲמִים, לְקַיֵּם בּוֹ וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךָ, גְּדוֹלִים נִקְרֵאת מִצַּד שֶׁל הָאֵ"ל הַגָּדוֹל שֶׁהוּא חֶסֶד, וְהַשְּׁכִינָה עוֹלָה בּוֹ לְהִקָּרֵא גְּדוֹלָה, וּבוֹ וַדַּאי סוֹד הַגְּאֻלָּה,

ה"א וא"ו ה"א יהו"ה, וָא"ו בֵּיהּ רָזָא דְּפוּרְקָנָא, דְּאִיהוּ רָשִׁים בִּשְׁמָא דְּע"ב, דְּאִינּוּן וָה"וּ אֲנִ"י וָה"וּ רֵישֵׁי תֵּיבִין וָא"ו, תְּלַת עֲשַׂר מִכִּילָן דְּרַחֲמֵי דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְיְיהִיבַת מִימִינָא.

אִשְׁתָּאַר יו"ד ה"א ה"א דְּסָלִיק לְחֶשְׁבַּן ל"ב, וְאִיהוּ ב' מִן בְּרֵאשִׁית ל' לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, וְעוֹד אִיהוּ ל"ב אלהי"ם דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיהו סג ד) כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי וּשְׁנַת גְּאוּלַי בָּאָה, וּשְׁמָא דְּע"ב אִיהוּ וַיְכֻל"וּ, בֵּיהּ אִשְׁתַּלִּים רָזָא דְּפוּרְקָנָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר לְלִבִּ"י גִּלִּיתִי דְּאִיהוּ חוּשְׁבַּן וַיְכֻל"וּ, וּבֵיהּ אִתְקַיֵּים קְרָא (תהלים פט ג) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, וּכְמָה דְּנָפְקוּ מִמִּצְרַיִם בְּרָזָא דְּע"ב שְׁמָהָן, כַּךְ יִפְקוּן בְּהוֹן כַּד יִפְרְקוּן בְּבַתְרַיְיתָא, בְּהַהוּא זִמְנָא חֶסֶד יהו"ה מָלְאָה הָאָרֶץ (שם לג ה), וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיהו נד ח) וְחַסְדִּי מֵאִתֵּךְ

לשון הקודש

כְּמוֹ זֶה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א יהו"ה, וָא"ו בּוֹ סוֹד הַגְּאֻלָּה, שֶׁהוּא רָשׁוּם בַּשֵּׁם שֶׁל ע"ב, שֶׁהֵם וָה"וּ אֲנִ"י וָה"וּ, רָאשֵׁי תֵבוֹת וָא"ו, שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁנִּתְּנָה מִיָּמִין.

נִשְׁאַר יו"ד ה"א ה"א שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם, וְהוּא ב' מִן בְּרֵאשִׁית, ל' לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל. וְעוֹד, הִיא שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי וּשְׁנַת גְּאוּלַי בָּאָה, וְהַשֵּׁם שֶׁל ע"ב הוּא וַיְכֻל"וּ, בּוֹ נִשְׁלָם סוֹד הַגְּאֻלָּה, וְעָלָיו נֶאֱמַר לְלִבִּי גִּלִּיתִי, שֶׁהוּא חֶשְׁבּוֹן וַיְכֻל"וּ, וּבוֹ הִתְקַיֵּם הַכָּתוּב אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, וּכְמוֹ שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם בְּסוֹד שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת, כָּךְ יֵצְאוּ בָהֶם כְּשֶׁיִּגָּאֲלוּ

לֹא יָמוּשׁ, וּבְחֶסֶד עוֹלָם רְחַמְתִּיךָ, וּבְגִין דָּא שַׁבַּח דָּוִד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגָלוּתָא דְּאִיהִי שְׁאוֹל בְּהַאי חֶסֶד, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים פו יג) כִּי חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלַי וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה.

וְאִי אוּמִין (דף סז ע"ב) דְּעָלְמָא דָּחֲקִין לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִדַּאי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עַל ד' מִן חֶסֶד דְּאִיהִי דָּלֶ"ת בְּגָלוּתָא, וְאִתְקַיֵּים קְרָא בֵּיהּ (ישעיה סו ז) בְּטֶרֶם תָּחִיל יָלָדָה, וְשִׁבְעִין תֵּיבִין דְּמִזְמוֹר יַעַנְךָ יהו"ה בְּיוֹם צָרָה (תהלים כ ב) אִינּוּן לָקָבֵל שִׁבְעִים שָׂרִים, דְּאִינּוּן צִירִים וַחֲבָלִים דִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, דְּאַתְוָון ב' בֵּיהּ אִתְקְרִיאָן פַּלְטִרִין גְּדוֹלִים, הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קיא ב) גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי יהו"ה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ אִתְקְרֵי גָּדוֹל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שם קמז ה) גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ, וּבֵיהּ סָלְקִין יִשְׂרָאֵל לִגְדוּלָה.

לשון הקודש

בָּאַחֲרוֹנָה, בְּאוֹתוֹ זְמַן חֶסֶד יהו"ה מָלְאָה הָאָרֶץ, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְחַסְדִּי מֵאִתֵּךְ לֹא יָמוּשׁ וּבְחֶסֶד עוֹלָם רְחַמְתִּיךָ, וּמִשּׁוּם זֶה שִׁבַּח דָּוִד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּגָּלוּת, שֶׁהִיא שְׁאוֹל, בַּחֶסֶד הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלַי וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה.

וְאִם אֻמּוֹת הָעוֹלָם דּוֹחֲקִים אֶת יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִדַּאי, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עַל ד' מִן חֶסֶד, שֶׁהִיא דָּלֶ"ת בַּגָּלוּת, וּמִתְקַיֵּים בּוֹ הַכָּתוּב בְּטֶרֶם תָּחִיל יָלָדָה, וְשִׁבְעִים תֵּבוֹת שֶׁל הַמִּזְמוֹר יַעַנְךָ יהו"ה בְּיוֹם צָרָה, הֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעִים שָׂרִים, שֶׁהֵם הַצִּירִים וְהַחֲבָלִים שֶׁל הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁאוֹתִיּוֹת ב' נִקְרָאִים בּוֹ פַּלְטִרִין גְּדוֹלִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי

וּשְׁכִינְתָּא בָּהּ אִתְּמַר (שמות לג כא) **הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְקַיַּים בָּהּ קְרָא** (תהלים לד ד) **גַּדְּלוּ לַיהוו"ה אִתִּי, וּבָהּ** (נ"א וּבֵיהּ) **אִתְּמַר בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהוּא זִמְנָא כִּי גָדוֹל אַתָּה וְגוֹמֵר** (שם פו י), **וּבֵיהּ עוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר** (איוב ט י), **וְדָא אִיהוּ חֶסֶ"ד, בֵּיהּ וַיְכֻלּוּ, ה' בַּשִּׁשִּׁי** (נ"א וּבֵיהּ וַיְכֻלּוּ בְּהַשִּׁשִּׁי), **בְּגִין דְּבֵיהּ ה' דְּאַבְרָהָם אָזִיל ו' לְגַבָּהּ, מִיָּד יִתְעַר י"ה לִקְרָבָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (שמות יז טז) **כִּי יָד עַל כֵּס י"ה, וְשִׁשִּׁי אִיהוּ אֶלֶף שְׁתִיתָאָה, שְׁבִיעִי יְסוֹד, בֵּיהּ אִתְכְּלִילוּ וְאִתְיַיחֲדוּ שִׁית סְפִירָן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (בראשית ב א) **וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּא, דְּאִינּוּן ו"ה, יוֹם הַשִּׁשִּׁי בְּגִין דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר** (ד"ה א כט יא) **כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְתַרְגּוּמוֹ דַּאֲחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא, וְדָא אִיהוּ כ"ל,**

לשון הקודש

יהו"ה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא בוֹ גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ, וּבוֹ עוֹלִים יִשְׂרָאֵל לִגְדֻלָּה.

וּבַשְּׁכִינָה נֶאֱמַר הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי. בְּאוֹתוֹ זְמַן הִתְקַיֵּם בָּהּ הַכָּתוּב גַּדְּלוּ לַיהוו"ה אִתִּי, וּבָהּ (ובו) נֶאֱמַר בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ זְמַן כִּי גָדוֹל אַתָּה וְגוֹמֵר, וּבוֹ עוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר, וְזֶהוּ חֶסֶ"ד, בוֹ וַיְכֻלּוּ, ה' בַּשִּׁשִּׁי (ובו וַיְכֻלּוּ בְּהַשִּׁשִּׁי), מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ ה' שֶׁל אַבְרָהָם הוֹלֵךְ אֵלֶיהָ ו', מִיָּד יִתְעוֹרֵר י"ה לַקְּרָב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי יָד עַל כֵּס יָ"ה, וְשִׁשִּׁי הוּא הָאֶלֶף הַשִּׁשִּׁי, שְׁבִיעִי יְסוֹד, בוֹ נִכְלְלוּ וְהִתְיַחֲדוּ שֵׁשׁ סְפִירוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַשְּׁכִינָה שֶׁהֵם ו"ה, יוֹם הַשִּׁשִּׁי, מִשּׁוּם שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְתַרְגּוּמוֹ שֶׁאוֹחֵז בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְזֶהוּ כ"ל, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְכָל

וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית ב א) **וְכָל צְבָאָם, מַאי צְבָאָם תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט.**

וּבֵיהּ אִתְּקְרִיאוּ תְּלַת אֲבָהָן שְׁבִיעִיּוֹת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם) **וַיְכַל אלהי"ם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְבָרֶךְ אלהי"ם אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ מִסִּטְרָא דִּבְרָכָה, וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ מִסִּטְרָא דִּקְדוּשָׁה, וַיִּשְׁבּוֹת בּוֹ מִסִּטְרָא דְּיִחוּד, וְדָא אִיהוּ וַיְכֻלּוּ, דְּאִתְּכְּלִילוּ בֵּיהּ תְּלַת אֲבָהָן, דְּאִינּוּן בְּרָזָא דִשְׁמָא דְע"ב, כְּגַוְונָא דָא חֶסֶד אִתְּקְרֵי גָּדוֹל, בְּגִין דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְע"ב תֵּיבִין, כְּגַוְונָא דְע"ב תֵּיבִין, גְּבוּרָ"ה כְּלָלָא דְרי"ו אַתְוָון דְּאִית בִּשְׁמָא דְע"ב, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִיהוּ ו' כְּלִיל כֹּלָא, וְדָא אִיהוּ רָזָא** (שמות לד ו) **וַיַּעֲבֹר יהו"ה עַל פָּנָיו, ע"ב רי"ו יהו"ה, עַל פָּנָיו מַאי פָּנָיו, אַנְפּוֹי דָּא וָא"ו י"ג מְכִילָן דְּרַחֲמֵי, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן** (ישעיהו נד

לשון הקודש

צְבָאָם, מַה זֶּה צְבָאָם? שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת. **וּבוֹ** נִקְרְאוּ שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת שְׁבִיעִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְכַל אֱלֹהִי"ם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִי"ם אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ מִצַּד שֶׁל בְּרָכָה, וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ מִצַּד שֶׁל קְדֻשָּׁה, וַיִּשְׁבּוֹת בּוֹ מִצַּד שֶׁל הַיִּחוּד, וְזֶהוּ וַיְכֻלּוּ, שֶׁנִּכְלְלוּ בּוֹ שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁהֵם בְּסוֹד הַשֵּׁם שֶׁל ע"ב, כְּמוֹ כֵּן חֶסֶד נִקְרָא גָּדוֹל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַכְּלָל שֶׁל ע"ב תֵּבוֹת, גְּבוּרָ"ה הַכְּלָל שֶׁל רי"ו אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּשֵּׁם שֶׁל ע"ב, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא ו' כּוֹלֵל הַכֹּל, וְזֶהוּ סוֹד וַיַּעֲבֹר יהו"ה עַל פָּנָיו, ע"ב רי"ו יהו"ה, עַל פָּנָיו, מַה זֶּה

ז) **וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ, גְּדוֹלִים וַדַּאי מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד, דְּאִיהוּ הָאֵ"ל הַגָּדוֹל.**

וְכֹלָּא אִתְכְּלִיל בַּשְּׁבִיעִית דְּאִיהִי מַלְכוּת, הַ'שְּׁבִיעִי ה' וַדַּאי בְּכָל שְׁבִיעִיּוֹת כְּלִילָא, וְאִיהִי ה' דְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי, יוֹם דָּא צַדִּיק, עָלֵיהּ אִתְּמַר (זכריה יד ט) וְהָיָה יהו"ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ וְגוֹמֵר, אִיהוּ יוֹם הַשִּׁשִּׁי, וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי יוֹם דְּכֻלְּהוּ יוֹמִין, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (רות ג יג) שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, וְדָא הוּא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, דִּכְתִיב (בראשית יט כז) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר, וַיַּשְׁכֵּם לְפוּרְקָנָא, וּבֵיהּ הַבֹּקֶר אוֹר, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי ו כג) וְתוֹרָה אוֹר, וְהַאי אִיהוּ אוֹר דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות י כג) וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר, וְאִיהוּ פֶּסַח דְּרוֹעָא יְמִינָא, וּבֵיהּ עֲתִידִין לִיגָּאֵל.

לשון הקודש

פָּנָיו? פָּנָיו זֶה וָא"ו, י"ג מִדּוֹת הָרַחֲמִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ, גְּדוֹלִים וַדַּאי מִצַּד שֶׁל הַחֶסֶד, שֶׁהוּא הָאֵ"ל הַגָּדוֹל.

וְהַכֹּל נִכְלָל בַּשְּׁבִיעִית שֶׁהִיא מַלְכוּת, הַ'שְּׁבִיעִי ה' וַדַּאי, בְּכָל הַשְּׁבִיעִיּוֹת כְּלוּלָה, וְהִיא ה' שֶׁל יוֹם הַשִּׁשִּׁי, יוֹם זֶה צַדִּיק, עָלָיו נֶאֱמַר וְהָיָה יהו"ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ וְגוֹמֵר, הוּא יוֹם הַשִּׁשִּׁי, וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי הַיּוֹם שֶׁל כָּל הַיָּמִים, וְעָלָיו נֶאֱמַר שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, וְזֶהוּ בֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר, וַיַּשְׁכֵּם לַגְּאֻלָּה, וּבוֹ הַבֹּקֶר אוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְתוֹרָה אוֹר, וְזֶהוּ הָאוֹר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר, וְהוּא פֶּסַח זְרוֹעַ יָמִין, וּבוֹ עֲתִידִים לְהִגָּאֵל.

דָּבָר אַחֵר שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ (שיר ח ו), הַאי קְרָא עַל שְׁכִינְתָּא אִתְּמַר דְּאִיהִי בְּגָלוּתָא, חוֹתָם לָא כְּתִיב, אֶלָּא כַחוֹתָם, כְּהַהוּא חוֹתָם דְּגוּשְׁפַּנְקָא דְּאִיהִי חוֹתָם אֱמֶת, וּבָהּ (נ"א וְדָא) חָתְמֵנוּ לְחַיִּים, וּמַאי נִיהוּ הַאי חוֹתָם דְּבָהּ חַיִּים, אֶלָּא דָּא עֵץ הַחַיִּים, דְּבֵיהּ בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי נָפְקִין, עֵץ וַדַּאי הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ עֵץ הַחַיִּים מַהֲלַךְ חָמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וְהַאי עֵץ אִיהוּ ו', מַהֲלַךְ חָמֵשׁ מֵאוֹת שְׁנִין דָּא ה', הַחַיִּים אִינּוּן אַבָּא וְאִימָּא דְּאִינּוּן י"ה, י' אִיהוּ חָכְמָה, וּמְנָלָן דְּאִתְקְרֵי חַיִּים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (קהלת ז יב) וְהַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ, ה' בֵּיהּ אִימָּא עִלָּאָה, מְנָא לָן דְּאִתְקְרֵי חַיִּים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (משלי ג יא) עֵץ חַיִּים הִיא וַדַּאי, וְתַרְוַיְיהוּ (שם ד כב) כִּי חַיִּים הֵם לְמוֹצְאֵיהֶם.

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר, שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, הַפָּסוּק הַזֶּה נֶאֱמַר עַל הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא בַגָּלוּת. לֹא כָתוּב חוֹתָם, אֶלָּא כַחוֹתָם, בְּאוֹתוֹ חוֹתָם שֶׁל הַגּוּשְׁפַּנְקָה, שֶׁהִיא חוֹתַם אֱמֶת, וּבָהּ (וְזֶה) חָתְמֵנוּ לְחַיִּים, וּמִיהוּ הַחוֹתָם הַזֶּה שֶׁבּוֹ יֵשׁ חַיִּים? אֶלָּא זֶהוּ עֵץ הַחַיִּים שֶׁבּוֹ בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת יוֹצְאִים, עֵץ וַדַּאי, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ עֵץ הַחַיִּים מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וְהָעֵץ הַזֶּה הִיא ו', מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים זֶה ה', הַחַיִּים הֵם אָב וָאֵם שֶׁהֵם י"ה, י' הִיא חָכְמָה, וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁנִּקְרָא חַיִּים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ, ה' בּוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. מִנַּיִן לָנוּ שֶׁנִּקְרֵאת חַיִּים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עֵץ חַיִּים הִיא וַדַּאי, וּשְׁנֵיהֶם כִּי חַיִּים הֵם לְמוֹצְאֵיהֶם.

וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהוּ רִישׁוּמָא בְּהַאי חוֹתָמָא דְּאִיהוּ חוֹתָם אֱמֶת, וְכָל צִיּוּרִין דְּהַאי חוֹתָמָא אִינוּן רְשִׁימִין בָּהּ, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא דְּאִיהִי צִיּוּרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ אֱמֶת, אָדָם (ס"א דָא אִיהוּ) חוֹתָם דִּילֵיהּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אִיהוּ חָתִים בֵּיהּ לְחַיִּים, וּמִנֵּיהּ יָרְתִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּנִי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי, חַיֵּי מִסִּטְרָא דְאַבָּא וְאִימָּא דְאִינוּן י"ה, בָּנֵי מִסִּטְרָא (דף סח ע"א) דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְעַל (נ"א וְעַל) שְׁמֵיהּ אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וְאִיהוּ ו', מְזוֹנֵי, מִסִּטְרָא דְה' דְאִיהִי הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, וּבְזִמְנָא דְיָרְתִין מִנֵּיהּ אִלֵּין תְּלַת (נ"א תְּרֵין) דַּרְגִּין דִּכְלִילָן בִּשְׁמֵיהּ, אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בְּנוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (דברים יד א) בָּנִים אַתֶּם לַיהו"ה אלהיכ"ם, וּבְזִמְנָא דְיָרְתִין יִשְׂרָאֵל מִשְּׁמוֹי דְקוּדְשָׁא

לשון הקודש

וְהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה רְשׁוּמָה בַּחוֹתָם הַזֶּה, שֶׁהוּא חוֹתַם אֱמֶת, וְכָל צִיּוּרֵי הַחוֹתָם הַזֶּה הֵם רְשׁוּמִים בָּהּ, לְהוֹדִיעַ שֶׁהִיא הַצִּיּוּר שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא אֱמֶת, אָדָם (זֶהוּ) הַחוֹתָם שֶׁלּוֹ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, הוּא חוֹתֵם בּוֹ לְחַיִּים, וּמִמֶּנּוּ יוֹרְשִׁים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת, חַיִּים מִצַּד שֶׁל הָאָב וְהָאֵם שֶׁהֵם י"ה, בָּנִים מִצַּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁעַל (וְעַל) שְׁמוֹ נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וְהוּא ו'. מְזוֹנוֹת מֵהַצַּד שֶׁל ה', שֶׁהִיא הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, וּבִזְמַן שֶׁיּוֹרְשִׁים מִמֶּנּוּ שְׁלֹשׁ (שְׁתֵּי) הַדַּרְגּוֹת הַלָּלוּ שֶׁכְּלוּלוֹת בִּשְׁמוֹ, נִקְרָאִים לְמַטָּה יִשְׂרָאֵל בְּנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בָּנִים אַתֶּם לַיהו"ה אֱלֹהֵיכֶ"ם, וּבִזְמַן שֶׁיּוֹרְשִׁים

בְּרִיךְ הוּא אִלֵּין תְּלַת בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי, אִתְּמַר בְּהוֹן (שיר ח ו) כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, תַּקִּיפָא אִיהִי מִמִּיתָה אַפְּרָשׁוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִבְּנוֹי, וּמְנָלָן דְּאַפְּרָשׁוּתָא אִית בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבְנוֹי, הָכָא אוֹכַח, (ישעיה נט ב) כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים וכו', וְקָשָׁה אִיהִי מִמִּיתָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (רות א יז) כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד בֵּינִי וּבֵינֵךְ.

וּבְזִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל מְקַיְּמִין פִּקּוּדַיָּא דְאוֹרַיְיתָא בִּרְחִימוּ, קָשָׁה כִּשְׁאוֹל קִנְאָה (שיר ח ו), דְּמִקַּנָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל סמא"ל וְעַל נוּקְבֵיהּ, דְּאִינוּן גָּרְמִין לְבַר נַשׁ מִיתָה בְּחוֹבַיְיהוּ, וְגָרְמִין לוֹן לְמֶחֱטֵי, וּבְגִין דָּא עָתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַטְלָא נוּקְמָא מִנַּיְיהוּ, וּלְאַעֲבָרָא לוֹן מִן עָלְמָא, דְּסמא"ל וְנוּקְבָא דִילֵיהּ אִיהִי מִיתָה, דְּאִיהִי לִילִי"ת מַלְאַךְ הַמָּוֶת יֵצֶר הָרָע, דְּנוּקְבָא אִיהִי עִם דְּכוּרָא, וּדְכוּרָא

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל מִשְּׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה, בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת, נֶאֱמַר בָּהֶם כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, קָשָׁה הִיא מִמִּיתָה הַפְּרָדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִבָּנָיו. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁיֵּשׁ הַפְּרָדָה בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבָנָיו? כָּאן מוֹכִיחַ, כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים וְכוּ', וְקָשָׁה הִיא מִמִּיתָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד בֵּינִי וּבֵינֵךְ.

וּבִזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַיְּמִים אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה בְּאַהֲבָה, קָשָׁה כִּשְׁאוֹל קִנְאָה, שֶׁמְּקַנֵּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל סמא"ל וְעַל נְקֵבָתוֹ, שֶׁהֵם גּוֹרְמִים לָאָדָם מִיתָה בַּחֲטָאֵיהֶם וְגוֹרְמִים לוֹ לַחֲטֹא, וּמִשּׁוּם זֶה עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִטֹּל מֵהֶם נְקָמָה וּלְהַעֲבִירָם מִן הָעוֹלָם, שֶׁסמא"ל וּנְקֵבָתוֹ

עִם נוּקְבָא, וְהַאי מְנָלָן, קְרָא אוֹכַח דִּכְתִיב (בראשית ג יז) בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, אָדָם חָאב בְּנוּקְבָא אִתְיַיהִיב לֵיהּ יֵצֶר הָרָע נוּקְבָא, חַוָּה חָבַת בִּדְכוּרָא אִתְיַיהִיב לָהּ יֵצֶר הָרָע מִדְּכוּרָא, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שם טז) בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים, וְדָא אִיהוּ כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה וכו' (שיר ח ו).

וְעוֹד כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, אִם יִשְׂרָאֵל יִתְעָרוּן לָהּ לְהַאי אַהֲבָה קֶדֶם זִמְנָא, צְרִיכִין לְאַתְעָרָא לָהּ כִּדְקָא יָאוּת, וְאִי לָאו לָא יִתְעָרוּן לָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שיר השירים ג ה) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם בִּצְבָאוֹ"ת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה וְגוֹמֵר, דְּאוֹמָאָה אִיהִי דְּלָא שַׁרְיָא עַל כָּרְסַיָּיא עַד דְּנָטִיל נוּקְמָא מֵעֲמָלֵק, דְּחִלֵּל תְּרֵין אַתְוָון דְּאִינּוּן י"ה, דְּנָפִיק מִן מִילָּ"ה מָ"ל י"ה, וּבְגִין דָּא (שמות יז טז) כִּי יָד עַל כֵּס י"ה וְדָא א.

לשון הקודש

הִיא מִיתָה, שֶׁהִיא לִילִי"ת, מַלְאַךְ הַמָּוֶת, יֵצֶר הָרָע, שֶׁנִּקְבָה הִיא עִם הַזָּכָר, וְזָכָר עִם הַנְּקֵבָה, וְזֶה מִנַּיִן לָנוּ? הַכָּתוּב מוֹכִיחַ, שֶׁכָּתוּב בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה. אָדָם חָטָא עִם נְקֵבָה, נִתַּן לוֹ יֵצֶר הָרָע נְקֵבָה, חַוָּה חָטְאָה עִם זָכָר, נִתַּן לָהּ יֵצֶר הָרָע מִזָּכָר, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים, וְזֶהוּ כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה וְכוּ'.

וְעוֹד כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, אִם יִשְׂרָאֵל יָעִירוּ אֶת הָאַהֲבָה הַזּוֹ קֹדֶם הַזְּמַן, צְרִיכִים לַהֲעִירָהּ כָּרָאוּי, וְאִם לֹא, אַל יְעוֹרְרוּ אוֹתָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בִּצְבָאוֹ"ת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה וְגוֹמֵר, שֶׁשְּׁבוּעָה הִיא שֶׁלֹּא שׁוֹרֶה עַל הַכִּסֵּא עַד שֶׁנּוֹטֵל נְקָמָה מֵעֲמָלֵק, שֶׁחִלֵּל שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן י"ה, שֶׁיָּצָא מִן מִילָּה

וְכַד מָטָא זִמְנָא לְנַקְמָא מִנֵּיהּ, וְשַׁלְהוֹבִין דְּאֶשָּׁא נָפְקִין מֵהַאי י"ה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שיר ח ו) רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָ"ה, וְאִינּוּן שַׁלְהוֹבִין דְּאִישׁ וְאִשָּׁה, דְּתַמָּן אֵ"שׁ אֵ"שׁ, וְתַמָּן י"ה, אִישׁ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות טו ג) יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, דְּנָטִיל נוּקְמִין מִפַּרְעֹה וּמֵעַמֵּיהּ, אִשָּׁה דָּא שְׁכִינְתָּא דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי יח כב) מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וְגוֹמֵר.

דָּבָר אַחֵר שִׁימֵנִי כַּחוֹתָם, כ"ח תָּ"ם, כ"ח דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, כ"ח מָ"ה מִן חָכְמָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (במדבר יד יז) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹחַ אֲדֹנָ"י, תָּ"ם דָּא יִשְׂרָאֵל דִּלְעֵילָא, דְּעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי יַעֲקֹב תָּם, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, וּבְגִין דְּאִיהוּ דִּיוֹקְנָא דְחוֹתָם אֶמֶת דִּלְעֵילָא, אִתְּמַר בֵּיהּ (מיכה ז כ) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וּמָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא

לשון הקודש

מָ"ל י"ה, וּמִשּׁוּם זֶה כִּי יָד עַל כֵּס יָ"ה, וְזוֹ אִשָּׁה מָצָא טוֹב וְגוֹמֵר.

דָּבָר אַחֵר שִׁימֵנִי כַּחוֹתָם, כ"ח תָּ"ם, כ"ח זוֹ הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, כ"ח מָ"ה מִן חָכְמָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹחַ אדנ"י, תָּ"ם זֶה יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁעַל שְׁמוֹ נִקְרָא יַעֲקֹב תָּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא דְּמוּת שֶׁל חוֹתָם הָאֱמֶת שֶׁל מַעְלָה, נֶאֱמַר בּוֹ תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת

א.

וּכְשֶׁמַּגִּיעַ הַזְּמַן לִנְקֹם מִמֶּנּוּ, וְשַׁלְהֶבוֹת אֵשׁ יוֹצְאוֹת מִי"ה הַזּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָ"ה, וְהֵן הַשַּׁלְהָבוֹת שֶׁל אִישׁ וְאִשָּׁה, שֶׁשָּׁם אֵ"שׁ אֵ"שׁ, וְשָׁם י"ה. אִישׁ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, שֶׁנּוֹטֵל נְקָמוֹת מִפַּרְעֹה וּמֵעַמּוֹ, אִשָּׁה זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מָצָא

דְּאִתְקְרֵי תּוֹרַת אֱמֶת, דְּיוֹקְנֵיהּ חֲקִיקָא לְעֵילָא בְּהַהוּא חוֹתָם אֱמֶת, וּמָאן דְּמְשַׁקֵּר בָּהּ כְּאִלּוּ אַפִּיל אוֹרַיְיתָא לְתַתָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דניאל ח יב) וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, וּבְהַהוּא זִמְנָא נָפִיל דְּיוֹקְנֵיהּ וְחוֹתָמֵיהּ לְתַתָּא, וְנָפִיל מַזָּלֵיהּ, וְאִסְתַּלַּק הַהוּא כֹּחַ מִנֵּיהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא סמא"ל וְחֵילֵיהּ דְּאִינּוּן חֵיוָון וּבְעִירָן וְעוֹפִין מְסָאֲבִין רָדְפִין אַבַּתְרֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איכה א ו) וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף.

אִם תָּב בִּתְיוּבְתָּא תָּב הַהוּא כֹּחַ לְגַבֵּיהּ דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְקַיָּים בֵּיהּ (ישעיה מג ד) וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ וּלְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ, מַאי אָדָם הָא אוּקְמוּהוּ אַל תִּקְרֵי אָדָם אֶלָּא אֱדוֹם, וּלְאוּמִּים וּלְאֹם מִלְּאוֹם יֶאֱמָץ (בראשית כה כג), בְּהַהוּא זִמְנָא אוּמָּה דְּיִשְׂרָאֵל יִתְקְפוּן (נ"א יִתְגַּבְּרוּן) עַל אוּמָּה דְּעֵשָׂו, בְּחֵילָא דְּהַאי כֹּחַ דְּאִתְלַבַּשׁ בְּשֶׁבַע תֵּיבִין

לשון הקודש

תּוֹרַת אֱמֶת, דְּיוֹקְנוֹ חָקוּק לְמַעְלָה בְּאוֹתוֹ חוֹתַם אֱמֶת, וּמִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בָּהּ, כְּאִלּוּ הִפִּיל אֶת הַתּוֹרָה לְמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן נוֹפֵל דְּיוֹקְנוֹ וְחוֹתָמוֹ לְמַטָּה, וְנוֹפֵל מַזָּלוֹ, וּמִסְתַּלֵּק אוֹתוֹ כֹּחַ מִמֶּנּוּ. בְּאוֹתוֹ זְמַן סמא"ל וְכֹחוֹ, שֶׁהֵם חַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְעוֹפוֹת טְמֵאִים, רוֹדְפִים אַחֲרָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף.

אִם שָׁב בִּתְשׁוּבָה, שָׁב אֵלָיו אוֹתוֹ כֹּחַ, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, בְּאוֹתוֹ זְמַן מִתְקַיֵּם בּוֹ וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ וּלְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ. מַה זֶּה אָדָם? הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ אַל תִּקְרֵי אָדָם אֶלָּא אֱדוֹם, וּלְאֻמִּים – וּלְאֹם מִלְּאֹם יֶאֱמָץ. בְּאוֹתוֹ זְמַן הָאֻמָּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל יִתְחַזְּקוּ (יִתְגַּבְּרוּ) עַל הָאֻמָּה שֶׁל

דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, כ"ח אַתְוָון שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, שֶׁבַע תֵּיבִין כְּלִילָן בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.

וְהַאי כ"ח אִיהוּ רָזָא דְכ"ח פִּרְקִין דְּעֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת, דִּבְהוֹן וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל (שמות יז יא), וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְמִי נוֹשְׂאִים כַּפַּיִם לְרוּם הַשָּׁמַיִם, דְּצָרִיךְ הַאי כֹּחַ לְסַלְקָא לֵיהּ לְגַבֵּי חָכְמָה, וְדָא אִיהוּ רוּם שָׁמַיִם, וְאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א דְשָׁאֲרֵי בְּעֶשֶׂר אֶצְבָּעָן, עַל הַאי כֹּחַ, וְאִיהוּ חָכְמָה כ"ח מָ"ה, וְהַאי כֹּחַ עָלֵיהּ אִתְּמַר (דניאל א ד) וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמוֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, לַעֲמוֹד בִּצְלוֹתָא דַעֲמִידָה, בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ סְתָם דָּא אדנ"י דְּסָלִיק לְחוּשְׁבַּן הֵיכָ"ל, וְהַאי כ"ח אִיהוּ רָזָא (דברים ו ד) דְיהו"ה אלהינ"ו (דף סח ע"ב) יהו"ה, כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר כָּל הָעוֹנֶה אָמֵן

לשון הקודש

עֵשָׂו בַּחַיִל שֶׁל הַכֹּחַ שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בְּשֶׁבַע תֵּבוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה אוֹתִיּוֹת הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁבַע תֵּבוֹת כְּלוּלוֹת בַּשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה.

וְהַכ"ח הַזֶּה הוּא סוֹד שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה פְּרָקִים שֶׁל עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת, שֶׁבָּהֶם וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְמִי נוֹשְׂאִים כַּפַּיִם? לְרוּם הַשָּׁמַיִם, שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲלוֹת הַכֹּחַ הַזֶּה לַחָכְמָה, וְזֶהוּ רוּם הַשָּׁמַיִם, וְזֶהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א שֶׁשּׁוֹרֶה בְּעֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת עַל הַכֹּחַ הַזֶּה, וְהוּא חָכְמָה, כ"ח מָ"ה, וְהַכֹּחַ הַזֶּה נֶאֱמַר עָלָיו וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, לַעֲמֹד בִּתְפִלַּת הָעֲמִידָה. בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ סְתָם זֶה אדנ"י שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן הֵיכָ"ל, וְהַכ"ח הַזֶּה הוּא הַסּוֹד שֶׁל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, כוז"ו במוכס"ז

יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ בְּכָל כֹּחוֹ, דְּאִיהוּ כֹּחַ דְּאִתְלַבַּשׁ בִּתְרֵין דְּרוֹעִין דְּאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְצָרִיךְ לְסַלְקָא לֵיהּ לְגַבֵּי י' דְּאִיהוּ רוּם שָׁמַיִם, וּלְנַחְתָּא לֵיהּ לְגַבֵּי ו' דְּאִיהוּ שָׁמַיִם, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (מלכים א א לב) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, כַּד נָחֲתָא לֵיהּ לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, לְמִפְרַק בָּהּ לְיִשְׂרָאֵל בְּנוֹי, וְכַד סָלִיק לָהּ לְגַבֵּי רוּם הַשָּׁמַיִם דְּאִיהִי י', לְמֵיטַל נוּקְבָא מֵעֲמָלֵק.

וְדָא אִיהוּ וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָד"וֹ (שמות יז יא), וְאִיהוּ יַד ו', וְאִיהוּ יו"ד, וְאִיהוּ י"ה, וּלְבָתַר נָחִית הַאי כ"ח לְגַבֵּי וָא"ו, דְּאִיהוּ י"ג מִכִּילָן דְּרַחֲמֵי, לְמִפְרַק לִבְנוֹי דְּיִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה נד ז) וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ, וְכ"ח בְּהַאי וָא"ו אִשְׁתַּלִּים וְאִתְעֲבִיד אֵ"ם, בְּהַהוּא זִמְנָא (בראשית ג כ) כִּי הִיא הָיְתָה אֵ"ם כָּל חָ"י, וְדָא חַ"י עָלְמִין, דְּבָהּ אִתְּמַלֵּי

לשון הקודש

כוז"ו, וְעָלָיו נֶאֱמַר כָּל הָעוֹנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ בְּכָל כֹּחוֹ, שֶׁהוּא כֹּחַ שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, שֶׁהֵן חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹתוֹ לְי', שֶׁהוּא רוּם הַשָּׁמַיִם, וּלְהוֹרִידוֹ לְו', שֶׁהוּא שָׁמַיִם, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, כְּשֶׁמּוֹרִידוֹ אֶל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי לִגְאֹל בּוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל בָּנָיו, כְּשֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ לְרוּם הַשָּׁמַיִם שֶׁהִיא י', לִטֹּל נְקֻבָּה מֵעֲמָלֵק. **וְזֶהוּ** וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָד"וֹ, וְהִיא יָד ו', וְהוּא יו"ד, וְהוּא י"ה, וְאַחַר כָּךְ יוֹרֵד הַכ"ח הַזֶּה לְוָא"ו, שֶׁהוּא י"ג מִדּוֹת הָרַחֲמִים, לִגְאֹל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ, וְכ"ח בַּוָּא"ו הַזֶּה הִשְׁתַּלֵּם וְנַעֲשָׂה אֵ"ם, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן כִּי הִיא הָיְתָה אֵ"ם כָּל חָ"י, וְזֶהוּ חַ"י

וְאִשְׁתַּלִּים בְּחַ"י בִּרְכָאָן דִּצְלוֹתָא.

הֵ"א הֵ"א תַּלְיָין מִן תְּרֵין ה"ה, דְּאִינּוּן הֵ"א הֵ"א בְּחוּשְׁבָּנָא י"ב, וּמִנַּיְיהוּ תַּלְיָין אַתְוָון כְּפוּלִים, וְאִינּוּן תַּלְיָין מִן תְּרֵין ה"ה פְּשׁוּטוֹת, וּבְהוֹן סָלְקִין לְחוּשְׁבַּן יָ"ד, וְדָא אִיהִי כִּי יָ"ד עַל כֵּס י"ה (שמות יז טז), וְכֵן וָא"ו י"ג מְכִילִין דְּתַלְיָין מִן ו"ו פְּשׁוּטָה, וּבָהּ אִשְׁתַּלִּים י"ד, וְדָא אִיהוּ יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע (משלי יא כא), דָּא עֲמָלֵק, לְעֵילָא וְתַתָּא נָטִיל נוּקְמָא מִינֵיהּ, נָטִיל נוּקְמָא לְעֵילָא בְּיָ"ד, וּלְתַתָּא בְּיָ"ד, וְדָא אִיהוּ הִנֵּה יַ"ד יהו"ה הוֹיָה (שמות ט ג), **ו' ו' הֵ"א** (נ"א ו' וה"א עם ו') וְה"ה אִינּוּן כ"ח, יו"ד כ' וְתַלְיָין מִן י' פְּשׁוּטָה הֲרֵי כ"א, כְּחוּשְׁבַּן אהי"ה, וְסָלִיק כֻּלָּא מ"ט אַנְפִּין דְּאוֹרַיְיתָא, כְּגַוְונָא דָא כ"ח דְּאִיהוּ תְּמַנְיָא וְעֶשְׂרִין, אהי"ה דְּאִיהוּ כ"א, הֲרֵי מ"ט, וְכֻלָּא יו"ד ה"א וא"ו

לשון הקודש

הָעוֹלָמִים, שֶׁבּוֹ הִתְמַלֵּא וְהִשְׁתַּלֵּם בְּחַ"י בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה.

הֵ"א הֵ"א תְּלוּיִים מִן שְׁנַיִם ה"ה, שֶׁהֵם הֵ"א הֵ"א בְּחֶשְׁבּוֹן י"ב, וּמֵהֶם תְּלוּיוֹת אוֹתִיּוֹת כְּפוּלוֹת, וְהֵם תְּלוּיִים מִשְּׁנַיִם ה"ה פְּשׁוּטוֹת, וּבָהֶם עוֹלִים לְחֶשְׁבּוֹן יָ"ד, וְזֶהוּ כִּי יָ"ד עַל כֵּס יָ"ה, וְכֵן וָא"ו י"ג מִדּוֹת שֶׁתְּלוּיוֹת מִן ו"ו פְּשׁוּטוֹת, וּבָהּ הִשְׁתַּלֵּם י"ד, וְזֶהוּ יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע, זֶה עֲמָלֵק, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה נוֹטֵל נְקָמָה מִמֶּנּוּ, נוֹטֵל נְקָמָה לְמַעְלָה בְּיָ"ד, וּלְמַטָּה בְּיָ"ד, וְזֶהוּ הִנֵּה יַ"ד יהו"ה הוֹיָה, ו' ו' הֵ"א (ו' וְהֵ"א עם ו') וְהֵ"ה הֵם כ"ח, יו"ד כ' וּתְלוּיִים מִן יו"ד פְּשׁוּטָה – הֲרֵי עֶשְׂרִים וְאַחַת, כְּחֶשְׁבּוֹן אהי"ה, וְהַכֹּל עוֹלֶה לְאַרְבָּעִים וְתֵשַׁע פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה, כְּמוֹ כֵן כ"ח שֶׁהִיא שְׁמוֹנֶה וְעֶשְׂרִים, אהי"ה שֶׁהוּא עֶשְׂרִים וְאַחַת – הֲרֵי אַרְבָּעִים וָתֵשַׁע, וְהַכֹּל יו"ד

ה"א, יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א מ"ה, יהו"ה ד', סָלִיק מ"ט.

לְבוּשָׁא דְיו"ד חֶסֶד, לְבוּשָׁא דְהֵ"א גְבוּרָה, לְבוּשָׁא דְוָא"ו תִּפְאֶרֶת, לְבוּשָׁא דְהֵ"א מַלְכוּת, נֶצַח קִשׁוּרָא דִילֵיהּ חֶסֶד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים טז יא) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, הוֹד קִשׁוּרָא דִילֵיהּ גְבוּרָה, צַדִּיק קִשׁוּרָא דִילֵיהּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְגוּף וּבְרִית חַשְׁבִינָן חָד, מַלְכוּת שְׁלִימוּ דִלְהוֹן, אִיהִי שְׁלִימוּ דְעִלָּאִין וְתַתָּאִין.

כֶּתֶר עֶלְיוֹן דָא אִיהוּ שְׁלִימוּ דְחַמְשִׁין שַׁעֲרֵי בִינָה, וְדָא אִיהוּ דְלָא אִתְיַיהִיב לְמֹשֶׁה, דַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (איוב כא ז) נָתִיב לֹא יְדָעוּ עָיִט, וַעֲלֵיהּ אָמְרוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמוּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרוֹשׁ וכו', בְּגִין דְאִיהוּ מָקוֹר דְלֵית לֵיהּ סוֹף, וּבְמִקּוֹרָא דְלֵית לֵיהּ סוֹף מָאן יְכִיל לְאַשְׁגָּא וּלְאַשְׁכָּחָא לֵיהּ (סִיפָּא).

לשון הקודש

ה"א וא"ו ה"א, יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א מ"ה, יהו"ה ד' עוֹלֶה לְאַרְבָּעִים וָתֵשַׁע.

הַלְּבוּשׁ שֶׁל יו"ד – חֶסֶד, הַלְּבוּשׁ שֶׁל הֵ"א – גְּבוּרָה, הַלְּבוּשׁ שֶׁל וָא"ו – תִּפְאֶרֶת, הַלְּבוּשׁ שֶׁל הֵ"א – מַלְכוּת, נֵצַח הוּא הַקֶּשֶׁר שֶׁלּוֹ עִם חֶסֶד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. הוֹד, הַקֶּשֶׁר שֶׁלּוֹ גְּבוּרָה, הַצַּדִּיק, הַקֶּשֶׁר שֶׁלּוֹ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁגּוּף וּבְרִית נֶחְשָׁבִים לְאֶחָד. הַמַּלְכוּת הִיא הַשְּׁלֵמוּת שֶׁלָּהֶם, הִיא שְׁלֵמוּת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים.

כֶּתֶר עֶלְיוֹן זוֹהִי שְׁלֵמוּת שֶׁל חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, וְזֶהוּ שֶׁלֹּא נִתַּן לְמֹשֶׁה, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר נָתִיב לֹא יְדָעוּ עָיִט, וְעָלָיו אָמְרוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בַּמֻּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וְכוּ', מִשּׁוּם שֶׁהוּא מָקוֹר שֶׁאֵין לוֹ סוֹף,

קָם סָבָא וְשָׂאִיל וְאַמַּאי אִתְקַשַּׁר נֶצַח עִם חֶסֶד כְּמָה דְּאוּקִימְנָא נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח (תהלים טז יא), וְכֵן הוֹד עִם גְּבוּרָה, אֶלָּא בְּגִין דְּדְרוֹעָא יְמִינָא לָא אִית בֵּיהּ אֶלָּא תְּלַת פִּרְקִין, וְכֵן בִּשְׂמָאלָא, וּבְגִין דָּא אִתְקַשַּׁר שׁוֹקָא יְמִינָא דְּאִית בָּהּ תְּלַת פִּרְקִין עִם דְּרוֹעָא יְמִינָא לְשַׁרְיָא בֵּיהּ הֵ"א, וְכֵן דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא עִם שׁוֹקָא שְׂמָאלָא לְשַׁרְיָא בֵּיהּ הֵ"א, וְכֵן גּוּף וּבְרִית אִינּוּן ו' ו', וְשַׁרְיָא בְּהוֹן א דְּאִיהִי אִימָּא, וְאִתְעֲבִידוּ י"ג וָא"ו, יו"ד שַׁרְיָין בְּעֶשֶׂר אֶצְבְּעָאן דְּיָדִין וּבְעֶשֶׂר אֶצְבְּעָאן דְּרַגְלִין, מִשּׁוּם דְּאַתְחַלְתָּא דִשְׂמָא קַדִּישָׁא מֵחָכְמָה שַׁרְיָא דְּאִיהִי בְּאֶצְבְּעָן.

כֶּתֶר עִלָּאָה שַׁרְיָא בְּרֵישָׁא דְּבַר נַשׁ, דְּתַמָּן מַחֲשָׁבָה סְתִימָאָה, וּכְמָה דְּמַחֲשָׁבָה אִיהִי סְתִימָא, כַּךְ אִיהוּ סָתִים, אֵין סוֹף אִתְקְרֵי מִלְּגָאו,

לשון הקודש

וּבְמָקוֹר שֶׁאֵין לוֹ סוֹף מִי יָכוֹל לְהַשִּׂיג וְלִמְצֹא לוֹ (סוף)?

קָם הַזָּקֵן וְשָׁאַל: וְלָמָּה נִקְשָׁר נֵצַח עִם חֶסֶד כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, וְכֵן הוֹד עִם גְּבוּרָה? אֶלָּא שֶׁמִּשּׁוּם שֶׁבִּזְרוֹעַ הַיָּמִין, אֵין בָּהּ אֶלָּא שְׁלֹשָׁה פְּרָקִים, וְכֵן בַּשְּׂמֹאל, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְשָׁר שׁוֹק יָמִין, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁלֹשָׁה פְּרָקִים עִם זְרוֹעַ יָמִין לְהַשְׁרוֹת בּוֹ הֵ"א, וְכֵן זְרוֹעַ שְׂמֹאל עִם שׁוֹק שְׂמֹאל לְהַשְׁרוֹת בּוֹ הֵ"א, וְכֵן גּוּף וּבְרִית הֵם ו' ו', וְשׁוֹרֶה בָּהֶם א שֶׁהִיא הָאֵם, וְנַעֲשׂוּ י"ג, וָא"ו, יו"ד שׁוֹרִים בְּעֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת שֶׁל הַיָּדַיִם וּבְעֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת שֶׁל הָרַגְלַיִם, מִשּׁוּם שֶׁתְּחִלַּת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ מִתְּחִילָה מֵחָכְמָה שֶׁהִיא בָּאֶצְבָּעוֹת.

כֶּתֶר עֶלְיוֹן שׁוֹרֶה בְּרֹאשׁ הָאָדָם, שֶׁשָּׁם הַמַּחֲשָׁבָה הַנִּסְתֶּרֶת, וּכְמוֹ שֶׁמַּחֲשָׁבָה

כֶּתֶר עִלָּאָה מִלְּבָר, כִּתְרָא דְּרֵישָׁא עִלָּאָה, אַרְבַּע יְסוֹדִין דְּגוּפָא בְּהוֹן שַׁרְיָא יהו"ה, וְדָא אִיהוּ כֹּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו (ישעיה מג ז), בְּרָאתִיו דָּא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא דְּאִיהִי עוֹלָם הַמַּחֲשָׁבָה, יְצַרְתִּיו דָּא רוּחַ מְמַלְּלָא דְּמִינֵיהּ חֵיוָון (נ"א חַיִּין) מְמַלְּלִין, עֲשִׂיתִיו דָּא נֶפֶשׁ דְּתַמָּן עֲשִׂיָּיה, דְּשַׁרְיָא בְּרַמ"ח פִּקּוּדִין. (דף סט ע"א).

תִּקּוּנָא עֶשְׂרִין וּתְלַת

בְּרֵאשִׁית בְּרִי"ת אֵ"שׁ, בְּרִית דָּא צַדִּיק, כָּל אִתְקְרֵי, קִשּׁוּרָא דְּכָל אֵבָרִין דְּגוּפָא, ח' דְּאִיהוּ תְּמַנְיָא יוֹמִין, אִינוּן שִׁעוּרָא דְּשַׁבָּת, דְּאִיהוּ תְּרֵין אַלְפִּין אַמִּין לְכָל סְטַר, לְנַטְרָא בְּהוֹן אוֹת שַׁבָּת, כְּגַוְונָא דָא אִינוּן תְּמַנְיָא יוֹמִין תְּחוּם לְקַבָּלָא בְּהוֹן אוֹת בְּרִית, וּלְנַטְרָא לֵיהּ בְּהוֹן, דְּלָא אִתְעֲבִיד בְּאוֹת בְּרִית חִלּוּל.

לשון הקודש

הִיא סְתוּמָה, כָּךְ הוּא נִסְתָּר, אֵין סוֹף נִקְרָא מִבִּפְנִים, כֶּתֶר עֶלְיוֹן מִבַּחוּץ, כֶּתֶר הָרֹאשׁ הָעֶלְיוֹן, אַרְבַּע יְסוֹדוֹת הַגּוּף שֶׁבָּהֶם שׁוֹרֶה יהו"ה, וְזֶהוּ כֹּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו, בְּרָאתִיו זוֹ הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא עוֹלַם הַמַּחֲשָׁבָה, יְצַרְתִּיו זוֹ רוּחַ מְדַבֶּרֶת שֶׁמִּמֶּנָּה הַחַיּוֹת (הַחַיִּים) מְדַבְּרוֹת, עֲשִׂיתִיו זוֹ הַנֶּפֶשׁ, שֶׁשָּׁם עֲשָׂיָה, שֶׁשּׁוֹרָה בְּמָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה מִצְוֹת.

תִּקּוּן עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה

בְּרֵאשִׁית, בְּרִי"ת אֵ"שׁ, בְּרִית זֶה צַדִּיק שֶׁנִּקְרָא כֹּל, הַקֶּשֶׁר שֶׁל כָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף, ח' שֶׁהִיא שְׁמוֹנָה יָמִים, הֵם שִׁעוּר שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁהוּא אַלְפַּיִם אַמּוֹת לְכָל צַד, לִשְׁמֹר בָּהֶם אוֹת שַׁבָּת. כְּמוֹ כֵּן הֵם

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא יוֹמָא חַד הֲוֵינָא אָזְלֵי אֲנָא וְרַבִּי יוֹסֵי, וַאֲתָא בְּרֵיהּ דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא מֵהַהוּא עָלְמָא, בְּדִיוֹקְנָא דְּהַאי עָלְמָא וְאִזְדַּמַּן לָן בְּאָרְחָא כְּגַוְונָא דִּמְחַמֵּר בִּתְרֵין חַמָּרִין, וְשָׁאִילְנָא (נ"א וְשָׁאִיל לָן) מַאי אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמוֹרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ (ויקרא יט ג), וְאָמַר אִיהוּ מִילִּין שַׁפִּירִין, אֲבָל עִם כָּל דָּא בָּעֵינָא לְמִשְׁמַע מִפּוּמָךְ, אָמַר לֵיהּ בְּרִי בְּוַדַּאי בְּרִית אִיהוּ שָׁקִיל לְשַׁבָּת, וּבְגִין דָּא (בְּרֵאשִׁית יָרֵא שַׁבָּת וכו').

תִּקּוּנָא עֶשְׂרִין וְאַרְבַּע

בְּרֵאשִׁית יָרֵ"א שַׁבָּ"ת, (וּבָהּ) שַׁבְּתוֹתַי תִּהֵא דָחִיל, יָרֵ"א תוֹרָ"ה, יָרֵ"א בְּרִי"ת, כְּמָה דְּצָרִיךְ נְטִירוּ דִּבְרִית, דְּלָא יֵעוּל לֵיהּ בִּרְשׁוּ נוּכְרָאָה, כְּגַוְונָא דָא צָרִיךְ בַּר נַשׁ נְטִירוּ דְשַׁבָּת, דְּלָא

לשון הקודש

שְׁמוֹנָה יָמִים, הַתְּחוּם לְקַבֵּל בָּהֶם אוֹת בְּרִית וְלִשְׁמֹר אוֹתוֹ בָהֶם, שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה בְּאוֹת הַבְּרִית חִלּוּל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי הוֹלֵךְ אֲנִי וְרַבִּי יוֹסֵי, וּבָא בְּנוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא הַזָּקֵן מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם בִּדְמוּת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהִזְדַּמֵּן לָנוּ בַּדֶּרֶךְ כְּמוֹ שֶׁמְּחַמֵּר עִם שְׁנֵי חֲמוֹרִים, וְשָׁאַלְנוּ, מַה זֶּה אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ? וְאָמַר הוּא דְּבָרִים יָפִים, אֲבָל עִם כָּל זֶה רָצִיתִי לִשְׁמֹעַ מִפִּיךָ. אָמַר לוֹ: בְּנִי, וַדַּאי שֶׁבְּרִית שְׁקוּלָה לְשַׁבָּת, וּמִשּׁוּם זֶה

(בְּרֵאשִׁית יָרֵא שַׁבָּת וְכוּ').

תִּקּוּן עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה

בְּרֵאשִׁית, יָרֵ"א שַׁבָּ"ת, (וּבָהּ) שַׁבְּתוֹתַי תִּהְיֶה יָרֵא, יָרֵ"א תוֹרָ"ה, יָרֵ"א בְּרִי"ת, כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ שְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁלֹּא יַכְנִיסֶנָּה לְרָשׁוּת זָרָה, כְּמוֹ כֵּן צָרִיךְ אָדָם

לְאַפָּקָא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד וְיֵעוּל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, רְשׁוּת הַיָּחִיד אִיהִי שְׁכִינְתָּא, רָחְבּוֹ ד' וְאִינּוּן יהו"ה, וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, רְשׁוּת הָרַבִּים נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים, סַם דְּאֵל אַחֵר דְּאִיהוּ סמא"ל, וְאִיהוּ כְּלָלָא דְשִׁבְעִין אוּמִין, וְאִיהִי חֲלָלָה זוֹנָה, וּבַעְלָהּ חִלּוּל שַׁבָּת אִיהוּ, וּבְגִין דָּא מָאן דְּאַפִּיק מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים חַיָּיב סְקִילָה.

עֵרוּב אִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וּבֵיהּ מְטַלְטְלִין מִבַּיִת לְבַיִת, דְּאִנּוּן שְׁכִינָה עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וַעֲלֵיהוּ אִתְּמַר אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמוֹרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ, דָּא מִקְדָּשׁ יו"ד, אוֹת שַׁבָּת (דא בְּרִית) דְּצָרִיךְ לְנַטְרָא לֵיהּ בְּבַת זוּגֵיהּ, דְּאִיהִי קְדוּשָׁה דִילֵיהּ, בִּרְכָה דִילֵיהּ, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית ב ג) וַיְבָרֶךְ אלהי"ם אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, וַיְבָרֶךְ דָּא בְּרָכָה,

לשון הקודש

שְׁמִירַת שַׁבָּת, שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד וְיַכְנִיס לִרְשׁוּת הָרַבִּים. רְשׁוּת הַיָּחִיד הִיא הַשְּׁכִינָה, רָחְבּוֹ ד' וְהֵם יהו"ה, וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, רְשׁוּת הָרַבִּים נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים, סַם שֶׁל אֵל אַחֵר שֶׁהוּא סמא"ל, וְהוּא הַכְּלָל שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, וְהִיא חֲלָלָה זוֹנָה, וּבַעְלָהּ הוּא חִלּוּל שַׁבָּת, וּמִשּׁוּם זֶה מִי שֶׁמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים חַיָּב סְקִילָה.

הָעֵרוּב הוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּבוֹ מְטַלְטְלִים מִבַּיִת לְבַיִת, שֶׁהֵם שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ, וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ זֶה מִקְדָּשׁ יו"ד, אוֹת שַׁבָּת, (זוֹ בְּרִית), שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹר אוֹתוֹ בְּבַת זוּגוֹ, שֶׁהִיא הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלּוֹ, הַבְּרָכָה שֶׁלּוֹ, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִי"ם אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ.

וַיְקַדֵּשׁ דָּא קְדוּשָׁה, וּלְגַבֵּי תַּרְוַיְיהוּ הֲווֹ נָפְקֵי קַדְמָאֵי לָקֶדֶמוּת כַּלָּה, וַהֲווֹ אָמְרֵי תְּרֵי זִמְנֵי בֹּאִי כַּלָּה בֹּאִי כַּלָּה, בְּהַהוּא זִמְנָא קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה.

וְעוֹד מִקְּדָשִׁי בְּאָת יו"ד, בְּגִין דְּלֵית קְדוּשָׁה פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה, וְצָרִיךְ לְבָרְכָא לוֹן וּלְקַדֵּשׁ לוֹן בְּקִדּוּשׁ עַל הַיַּיִן, בְּשִׁבְעִין תֵּיבִין דְּקִדּוּשׁ וַיְכֻלּ"ו כְּחוּשְׁבַּן בַּיַּי"ן, וְצָרִיךְ לְמֵימַר סַבְרִי מָרָנָן, וְאִינוּן דְּאָמְרִין וְעָנוּ לְחַיֵּי, בְּגִין דְּאִתְקַשְּׁרוּ בְּאִילָנָא דְחַיֵּי, וְלָא בְּאִילָנָא דְמוֹתָא, דְּאִיהוּ גֶּפֶן דְּחָב בֵּיהּ אָדָם קַדְמָאָה, דְּחַד אָמַר חִטָּה הָיָה, וְחַד אָמַר גֶּפֶן, וְכֹלָּא קְשׁוֹט.

שְׁבַע מִינִין אִינוּן חִטָּה וּשְׂעוֹרָה גֶּפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ, חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְהָא אִתְּמַר, וְצָרִיךְ לְאַחֲזָרָא עֲלַיְיהוּ, חִטָּה הָא אִתְּמַר, שְׂעוֹרָ"ה

לשון הקודש

וַיְבָרֶךְ זוֹ בְּרָכָה, וַיְקַדֵּשׁ זוֹ קְדֻשָּׁה, וְלִשְׁנֵיהֶם הָיוּ יוֹצְאִים הָרִאשׁוֹנִים לִפְנֵי הַכַּלָּה וְהָיוּ אוֹמְרִים פַּעֲמַיִם בֹּאִי כַּלָּה בֹּאִי כַּלָּה, בְּאוֹתוֹ זְמַן קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה.

וְעוֹד מִקְּדָשִׁי בְּאוֹת יו"ד, מִשּׁוּם שֶׁאֵין קְדֻשָּׁה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, וְצָרִיךְ לְבָרְכָם וּלְקַדֵּשׁ אוֹתָם בְּקִדּוּשׁ עַל הַיַּיִן בְּשִׁבְעִים תֵּבוֹת שֶׁל קִדּוּשׁ, וַיְכֻלּ"ו כְּחֶשְׁבּוֹן בַּיַּי"ן, וְצָרִיךְ לוֹמַר סַבְרִי מָרָנָן, וְאוֹתָם שֶׁאוֹמְרִים וְעוֹנִים לְחַיִּים, מִשּׁוּם שֶׁנִּקְשְׁרוּ בְּעֵץ הַחַיִּים, וְלֹא בְּעֵץ הַמָּוֶת, שֶׁהוּא גֶּפֶן שֶׁבּוֹ חָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְאֶחָד אָמַר חִטָּה הָיָה, וְאֶחָד אָמַר גֶּפֶן, וְהַכֹּל אֱמֶת.

שִׁבְעָה מִינִים הֵם, חִטָּה וּשְׂעוֹרָה גֶּפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ. חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר, וְצָרִיךְ לְחַזֵּר

דְּאַפִּיק ה' מִשִּׁעוּר דִּילָהּ, גֶּפֶן סָחֲטָה עֲנָבִים בִּרְשׁוּ אָחֲרָא, וְעָבַד יַיִן נֶסֶךְ, וְאִתְעֲבִיד אִילָנָא דְּטוֹב וָרָע, תְּאֵנָה לָקִיט תְּאֵינֵי קֶדֶם זִמְנֵיהוּ קֶדֶם דְּאִתְבַּשְׁלוּ, כַּד לָקִיט הוּא מֵעָלְמָא קוֹדֶם זִמְנֵיהּ, וְדָא אִיהוּ רָזָא מָאן דְּגָרִים דִּי יְמוּתוּן בְּנוֹי קֶדֶם זִמְנֵיהוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (קהלת ה ה) לָמָּה יִקְצוֹף הָאלהי"ם עַל קוֹלֶךָ וְחִבֵּל אֶת מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ, וְרָזָא דְּמִלָּה (ירמיהו ב ל) לַשָּׁוְא הִכֵּיתִי אֶת בְּנֵיכֶם וְגוֹמֵר, וּבְגִין דָּא (שמות כ ז) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ לַשָּׁוְא. רִמּוֹן, בֶּן זוֹמָא בֵּיהּ חָב, אֲבָל רַבִּי מֵאִיר תּוֹכוֹ אָכַל קְלִיפָּתוֹ זָרַק, דִּקְלִיפִּין אִינוּן אוּמוֹת הָעוֹלָם, יִשְׂרָאֵל מוֹחָא בֵּינַיְיהוּ, כֵּן כְּגַוְונָא דָא שְׁכִינְתָּא אִיהִי פַּרְדֵּס (דף סט ע"ב) בְּגָלוּתָא, וְאִיהִי מוֹחָא מִלְּגָו, אֱגוֹז קָרִינָן לֵיהּ, כְּמָה דְּאָמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי (שיר

לשון הקודש

אַחֲרֵיהֶם, חִטָּה הֲרֵי נִתְבָּאֵר, שְׁעוֹרָה שֶׁמּוֹצִיא ה' מֵהַשִּׁעוּר שֶׁלָּהּ, גֶּפֶן סָחֲטָה עֲנָבִים בִּרְשׁוּת אַחֵר, וְעָשָׂה יַיִן נֶסֶךְ, וְנַעֲשָׂה הָעֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע. תְּאֵנָה לוֹקֵט תְּאֵנִים קֹדֶם זְמַנָּם קֹדֶם שֶׁהִבְשִׁילוּ, כָּךְ נִלְקָט הוּא מִן הָעוֹלָם קֹדֶם זְמַנּוֹ, וְזֶהוּ סוֹד מִי שֶׁגּוֹרֵם שֶׁיָּמוּתוּ בָנִים קֹדֶם זְמַנָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לָמָּה יִקְצֹף הָאֱלֹהִי"ם עַל קוֹלֶךָ וְחִבֵּל אֶת מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ, וְסוֹד הַדָּבָר – לַשָּׁוְא הִכֵּיתִי אֶת בְּנֵיכֶם וְגוֹמֵר, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ לַשָּׁוְא. רִמּוֹן, בֶּן זוֹמָא חָטָא בּוֹ, אֲבָל רַבִּי מֵאִיר, תּוֹכוֹ אָכַל קְלִפָּתוֹ זָרַק, שֶׁהַקְּלִפּוֹת הֵן אֻמּוֹת הָעוֹלָם, יִשְׂרָאֵל הַמֹּחַ בֵּינֵיהֶם. כֵּן כְּמוֹ זֶה, הַשְּׁכִינָה הִיא פַּרְדֵּס בַּגָּלוּת, וְהִיא מֹחַ מִבִּפְנִים, אֱגוֹז קוֹרְאִים לָהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי, וְהַשְּׁכִינָה הִיא פְּרִי מִבִּפְנִים. זֶהוּ

ו יא), וְאִיהִי שְׁכִינְתָּא אִיבָּא מִלְּגָאו, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים מה יד) כָּל כְּבוּדָה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ, וּקְלִיפִּין הֵן כַּמָּה רְשׁוּיוֹת נוּכְרָאִין, וּבְשַׁבָּת מִכֹּלָּא אִתְפַּשְׁטַת, וְאִתְלַבְּשַׁת בִּלְבוּשִׁין שַׁפִּירָאן, וְכֵן צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, לְאִתְחַדְּשָׁא בְשַׁבָּת בִּלְבוּשִׁין שַׁפִּירָאן, וְכֵן לְאַטְעָמָא בְשַׁבָּת מִכָּל מַאֲכָלִין טָבִין, בְּגִין לְקַשְׁרָא וּלְאַרְקָא בִּרְכָאָן לְגַבָּהּ מִכָּל סִפִּירָן, וּלְמֶהֱוֵי אִשְׁתַּקְיָא מִכֻּלְּהוּ.

וְצָרִיךְ לְקַיְּמָא בָּהּ עֹנֶג, דְּאִיהוּ צַדִּיק דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, דְּאִיהִי בִּינָה עָלְמָא דְּאָתֵי, לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְנַהֲרָא אִיהוּ וֹ' דְּנָפִיק מִן י"ה, וְאָזִיל חֲמֵשׁ מֵאָה שְׁנִין, דְּאִינּוּן חָמֵשׁ סִפִּירָאן, וּמָטֵי לַצַּדִּיק, לְאַשְׁקָאָה מִגֵּיהּ גִּנְתָּא דְּאִיהִי ה', וְעַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְגוֹמֵר (בראשית ב כב).

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב כָּל כְּבוּדָה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ, וְהַקְּלִפּוֹת הֵן כַּמָּה רָשֻׁיּוֹת נָכְרִיּוֹת, וּבְשַׁבָּת הִיא מִתְפַּשֶּׁטֶת מִן הַכֹּל וּמִתְלַבֶּשֶׁת בִּלְבוּשִׁים יָפִים, וְכֵן צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, לְהִתְחַדֵּשׁ בְּשַׁבָּת בִּלְבוּשִׁים יָפִים, וְכֵן לִטְעֹם בְּשַׁבָּת מִכָּל הַמַּאֲכָלִים הַטּוֹבִים, כְּדֵי לְקַשֵּׁר וּלְהָרִיק בְּרָכוֹת אֵלֶיהָ מִכָּל הַסְּפִירוֹת, וְשֶׁתִּהְיֶה מֻשְׁקֵית מִכֻּלָּם.

וְצָרִיךְ לְקַיֵּם בָּהּ עֹנֶג, שֶׁהוּא צַדִּיק שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁהִיא בִּינָה, הָעוֹלָם הַבָּא, לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, זוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְהָאוֹר הוּא וֹ' שֶׁיּוֹצֵא מִן י"ה, וְהוֹלֵךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים, שֶׁהֵם חָמֵשׁ סְפִירוֹת, וּמַגִּיעַ לַצַּדִּיק לְהַשְׁקוֹת מִמֶּנּוּ אֶת הַגָּן שֶׁהוּא ה', וְעַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ

וְכֵן בְּרִית מִילָה אִיהִי כְּגַוְונָא דֶאֱגוֹז, צָרִיךְ לְתַבְּרָא קְלִיפִּין דְּעָרְלָה וּפְרִיעָה, וּלְאַעֲבָרָא לוֹן מִתַּמָּן, וּלְאִתְגַּלְיָיא מוֹחָא מִלְּגָו, וְדָא אוֹת בְּרִית, וְדָא עֵץ חַיִּים, אֲבָל בְּרִית דְּאִיהוּ בְּעָרְלָתֵיהּ וְלָא אִית בֵּיהּ פְּרִיעָה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, מוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה, תָּמוּת בָּעוֹלָם הַבָּא.

וְעוֹד לִבָּא הוּא אֱגוֹז, וּמָאן דְּתַבַּר קְלִיפָּה דִילֵיהּ דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים נא יט) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אלהי"ם לֹא תִבְזֶה וְגַסּוּת לִבָּא דְהוּא שְׁלִים בִּקְלִיפִּין דִילֵיהּ וְלָא אִתְּבַר, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי טז ה) תּוֹעֲבַת יהו"ה כָּל גְּבַהּ לֵב, וּשְׁכִינְתָּא לָא שַׁרְיָא עֲלֵיהּ, וּמִסִּטְרָא דִקְלִיפִּין אִתְקְרִיאוּ בְּנֵי נָשָׁא עַרְלֵי לֵב.

לשון הקודש

וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְגוֹמֵר.

וְכֵן בְּרִית מִילָה הִיא כְּמוֹ אֱגוֹז, צָרִיךְ לִשְׁבֹּר אֶת קְלִפּוֹת הָעָרְלָה וְהַפְּרִיעָה, וּלְהַעֲבִירָם מִשָּׁם וּלְגַלּוֹת אֶת הַמֹּחַ מִבִּפְנִים, וְזוֹ אוֹת בְּרִית, וְזֶה עֵץ חַיִּים, אֲבָל הַבְּרִית שֶׁהִיא בְּעָרְלָתוֹ וְאֵין בּוֹ פְּרִיעָה, עָלָיו נֶאֱמַר וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, מוֹת – בָּעוֹלָם הַזֶּה, תָּמוּת –

בָּעוֹלָם הַבָּא.

וְעוֹד הַלֵּב הוּא אֱגוֹז, וּמִי שֶׁשּׁוֹבֵר קְלִפָּתוֹ, שֶׁהוּא יֵצֶר הָרָע, עָלָיו נֶאֱמַר לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִי"ם לֹא תִבְזֶה, וְגַסּוּת הַלֵּב שֶׁהוּא שָׁלֵם בִּקְלִפּוֹתָיו וְלֹא נִשְׁבָּר, עָלָיו נֶאֱמַר תּוֹעֲבַת יהו"ה כָּל גְּבַהּ לֵב, וְהַשְּׁכִינָה לֹא שׁוֹרָה עָלָיו, וּמִצַּד הַקְּלִפּוֹת נִקְרְאוּ בְּנֵי אָדָם עַרְלֵי לֵב.

וּבְשַׁבָּת גֵּיהִנָּם לָא שַׁלְטָא בְּעָלְמָא, וְלָא מִמַּנָּן דִּילֵיהּ, בְּגִין דָּא מַנִּי לְיִשְׂרָאֵל לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת (שמות לה ג), וְאִי בַּר נַשׁ אוֹקִיד בְּשַׁבָּת, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲנָא הֲוֵיתִי מְכַבֶּה לְנוּרָא דְּלָא אוֹקִיד, וְאַתּוּן מוֹקְדִין לֵיהּ, אַתּוּן תִּתּוֹקְדוּן בְּגֵיהִנָּם, בְּגִין דָּא לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם, וַאֲפִילוּ בְּגוּפָא, וּמַאי נִיהוּ גֵּיהִנָּם בְּגוּפָא, כָּבֵד דְּבֵיהּ מָרָה דְּאִיהוּ גֵּיהִנָּם, סַם הַמָּוֶת סַם דְּאֵל אַחֵר, חַרְבָּא דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי ה ד) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה, חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת.

וְצָרִיךְ דְּלָא יַתְעַר (נ"א לְאַתְעָרָא) עֲצִיבוּ וּקְטָטָה מִסִּטְרָא דִּטְחוֹל, אֶלָּא דִּתְהֵא לֵב נָטִיר מִכֻּלְּהוּ, דְּאִיהוּ שַׁבָּת שָׁמוֹר, וּמוֹחָא זָכוֹר, וְצָרִיךְ לְקַבָּלָא אוֹשְׁפִּיזִין דְּאִינּוּן מַלְאָכִין, עוּלֵימָן דְּנִשְׁמָה

לשון הקודש

וּבְשַׁבָּת, גֵּיהִנֹּם לֹא שׁוֹלֵט בָּעוֹלָם וְלֹא הַמְמֻנִּים שֶׁלּוֹ, בִּגְלַל זֶה צִוָּה לְיִשְׂרָאֵל לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְאִם אָדָם מַבְעִיר בְּשַׁבָּת, אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲנִי הָיִיתִי מְכַבֶּה אֶת הָאֵשׁ שֶׁלֹּא תִשְׂרֹף, וְאַתֶּם מַבְעִירִים אוֹתָהּ? אַתֶּם תִּשָּׂרְפוּ בַּגֵּיהִנֹּם, בִּגְלַל זֶה לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם, וַאֲפִלּוּ בַּגּוּף, וּמַה הוּא הַגֵּיהִנֹּם בַּגּוּף? הַכָּבֵד שֶׁבּוֹ הַמָּוֶת, שֶׁהוּא גֵּיהִנֹּם, סַם הַמָּוֶת, סַם שֶׁל אֵל אַחֵר, חַרְבּוֹ שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה, חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת.

וְצָרִיךְ שֶׁלֹּא יָעִיר (לְעוֹרֵר) עֶצֶב וּקְטָטָה מִצַּד הַטְּחוֹל, אֶלָּא שֶׁיִּהְיֶה הַלֵּב שָׁמוּר מִכֻּלָּם, שֶׁהוּא שַׁבָּת שָׁמוֹר, וְהַמֹּחַ זָכוֹר,

יְתֵירָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וְנֶפֶשׁ יְתֵירָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְאוֹשְׁפִּיזִין דְּנָחֲתִין עִמָּהּ.

וְצָרִיךְ אִתְּתָא לְתַקְּנָא שְׁרַגָּא בְּלֵיל שַׁבָּת לִימִינָא, וְאִתְחַשִּׁיב לָהּ כְּאִלּוּ תִּקְּנָהּ מְנָרְתָּא בְּדָרוֹם, וּפָתוֹרָא בְּצָפוֹן, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, וְאִינוּן שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה מְנָרְתָּא לְדָרוֹם, צְרִיכָא לְאַתְקָנָא לָהּ, בְּגִין דְּתַמָּן חָכְמָה, וּבְגִין דָּא הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים.

וּבְהַהוּא בֵּיתָא דְּאַשְׁכְּחִין דִּירָה דָּא מְתַקְּנָא בְּהַאי סִדּוּרָא, מְנָרְתָּא בְּדָרוֹם וְשֻׁלְחָן בְּצָפוֹן וּמִטָּה בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, אָמְרִין אִלֵּין מַלְאָכִין דְּקָא נָחֲתִין עִם שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי נְשָׁמָה יְתֵירָה, לֵית דִּין אֲתַר הֶדְיוֹט דְּעַם הָאָרֶץ, אֱלָהֵין אֲתַר דְּרַעֲוָא בֵּיהּ מִן קֶדֶם יהו"ה.

לשון הקודש

וְצָרִיךְ לְקַבֵּל אוֹרְחִים שֶׁהֵם מַלְאָכִים, הָעֲלָמִים שֶׁל הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְנֶפֶשׁ יְתֵרָה, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְהָאוֹרְחִים שֶׁיּוֹרְדִים עִמָּהּ.

וּצְרִיכָה הָאִשָּׁה לְתַקֵּן נֵר בְּלֵיל שַׁבָּת לְיָמִין, וְנֶחְשָׁב לָהּ כְּאִלּוּ תִּקְּנָה מְנוֹרָה בַּדָּרוֹם וְשֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, וְהֵן שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה מְנוֹרָה לַדָּרוֹם, צָרִיךְ לְתַקְּנָהּ, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם חָכְמָה, וּמִשּׁוּם זֶה הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים.

וּבְאוֹתוֹ בַּיִת שֶׁמּוֹצְאִים דִּירָה זוֹ מְתֻקֶּנֶת בַּסִּדּוּר הַזֶּה, מְנוֹרָה בַּדָּרוֹם וְשֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, וּמִטָּה בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, אוֹמְרִים

פְּתוֹרָא צְרִיכָא לְתַקְנָא לָהּ לְגַבֵּי צָפוֹן, וּפָתוֹרָא אִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (תהלים מה ד) כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ, מַאי זָהָב דָּא גְבוּרָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (איוב לז כב) מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה, מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, מִטָּה לְמַעֲרָב בֵּין צָפוֹן לַדָּרוֹם, לְתַקְנָא לֵיהּ לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות ד כב) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וּבְבֵיתָא דְּלַאו אִינוּן מִתְתַּקְּנִין אִלֵּין תִּקּוּנִין בְּלֵיל שַׁבָּת, אוּשְׁפִּיזִין אָמְרִין לַאו אִיהִי דָּא דִּירָה דְיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם לא טז) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת (דף ע ע"א) הַשַּׁבָּת, לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת, לְדֹרֹתָם, לְדֹרֹתָם כְּתִיב חָסֵר, מִלְּשׁוֹן דִּירָה, וְכָל אִלֵּין תִּקּוּנִין צְרִיכִין לְתַקְנָא בְּלֵיל שַׁבָּת דְּאִיהִי מַמָּשׁ אוֹת בְּרִית מִילָה.

לשון הקודש

הַמַּלְאָכִים הַלָּלוּ שֶׁיּוֹרְדִים עִם הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא הַנִּשְׁמָה הַיְתֵרָה, אֵין זֶה מְקוֹם הֶדְיוֹט שֶׁל עַם הָאָרֶץ, אֶלָּא הֵן מָקוֹם שֶׁל רָצוֹן בּוֹ מִלִּפְנֵי יהו"ה.

הַשֻּׁלְחָן צָרִיךְ לְתַקְנוֹ לַצָּפוֹן, וְהַשֻּׁלְחָן הִיא שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ. מַה זֶּה זָהָב? זוֹ גְבוּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה. מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב, שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת. מִטָּה לַמַּעֲרָב בֵּין צָפוֹן לַדָּרוֹם, לְתַקְנָהּ אֶל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וּבְבַיִת שֶׁלֹּא מִתַּקְּנִים הַתִּקּוּנִים הַלָּלוּ בְּלֵיל שַׁבָּת, הָאוֹרְחִים אוֹמְרִים, זוֹ לֹא דִּירָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם, לְדֹרֹתָם כָּתוּב חָסֵר, מִלְּשׁוֹן דִּירָה, וְכָל הַתִּקּוּנִים הַלָּלוּ צָרִיךְ לְתַקֵּן בְּלֵיל שַׁבָּת, שֶׁהִיא מַמָּשׁ אוֹת בְּרִית מִילָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי בְּרִית מִילָה לְכָל בְּנֵי נָשָׁא אִיהוּ שָׁוָה, אָמַר לֵיהּ, לָא, דִּבְרִית מִילָה לְחַיָּיבַיָּא, עַפְרָא דְתַקִּין בְּמָנָא אִיהוּ מְזוֹנָא לְחִוְיָא, דְאַפְרִישׁ מִגֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיהו סה כה) וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, וְדַם בְּרִית אִיהוּ מְזוֹנָא לְסמא"ל דְאִיהוּ רוֹצֵחַ, דְאַפְרִישׁ מִגֵּיהּ, וְרָזָא דְמִלָּה אִם רָעֵב שׂוֹנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם (משלי כה כא).

לְבֵינוֹנִיִּים אִתְחֲשִׁיב בְּרִית מִילָה אַעַבְרוּ דִדְמָא וּבְשָׂרָא כְּקָרְבָּנָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כ כד) וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עֹלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלָמֶיךָ, לְצַדִּיקַיָּא וַדַּאי בַּאֲתַר דְמִילָה וּפְרִיעָה שַׁרְיָא יהו"ה, וְדָא אִיהוּ וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹ"הַּ (איוב יט כב), וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (יחזקאל טז ו) וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חָיִי לַצַּדִּיקַיָּא, (וּכְתִיב (זכריה ט יא), גַּם אַתְּ בְּדַם בְּרִיתֵךְ שִׁלַּחְתִּי אֲסִירַיִךְ מִבּוֹר, דְאִיהוּ גֵיהִנָּם).

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: וְכִי בְּרִית הַמִּילָה לְכָל בְּנֵי הָאָדָם הִיא שָׁוָה? אָמַר לוֹ: לֹא, שֶׁבְּרִית מִילָה לָרְשָׁעִים, הֶעָפָר שֶׁתִּקֵּן בַּכְּלִי הוּא מָזוֹן לַנָּחָשׁ שֶׁהִפְרִיד מִמֶּנּוּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, וְדַם הַבְּרִית הוּא הַמָּזוֹן שֶׁל סמא"ל, שֶׁהוּא רוֹצֵחַ, שֶׁהִפְרִיד מִמֶּנּוּ, וְסוֹד הַדָּבָר – אִם רָעֵב שֹׂנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם.

לַבֵּינוֹנִיִּים נֶחְשַׁב בְּרִית הַמִּילָה הַעֲבָרַת דָּם וּבָשָׂר כְּקָרְבָּן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עֹלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלָמֶיךָ, לַצַּדִּיקִים וַדַּאי, בִּמְקוֹם הַמִּילָה וְהַפְּרִיעָה שׁוֹרֶה יהו"ה, וְזֶהוּ וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹ"הַּ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חָיִי, לַצַּדִּיקִים (וְכָתוּב גַּם אַתְּ בְּדַם בְּרִיתֵךְ שִׁלַּחְתִּי אֲסִירַיִךְ מִבּוֹר, שֶׁהוּא גֵיהִנֹּם).

תִּקּוּנָא עֶשְׂרִין וְחַמְשָׁא

בְּרֵאשִׁית דָּא אוֹרַיְיתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ח כב) יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְּעָלָיו מֵאָז, מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים צג ב) נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז, וְאוֹרַיְיתָא תְּרֵין פִּקּוּדִין אִית בָּהּ, חַד וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה (יהושע א ח), תִּנְיָינָא לְמֶהֱוֵי לְמַלְכָּא סֵפֶר תּוֹרָה, דְּאָזִיל עִמֵּיהּ בְּכָל אֲתַר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים יז יט) וְהָיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו, סֵפֶר תּוֹרָה אַמַּאי לַמֶּלֶךְ, בְּגִין דְּאִיהוּ לָאו אִיהוּ מַלְכָּא אֶלָּא מִסִּטְרָא דְמַלְכוּת, וְצָרִיךְ לְמֶהֱוֵי לֵיהּ עִמֵּיהּ בְּכָל אֲתַר סֵפֶר תּוֹרָה דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, לְאִתְקַשְׁרָא בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם שְׁכִינְתֵּיהּ, וְסֵפֶר תּוֹרָה הִיא דַרְגָּא דְיַעֲקֹב, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, וְסֵפֶר תּוֹרָה כַּךְ צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי תָּם בְּלָא פְּסוֹלֶת, וְאִם סֵפֶר תּוֹרָה

לשון הקודש

תִּקּוּן עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה

בְּרֵאשִׁית זוֹ הַתּוֹרָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְּעָלָיו מֵאָז, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז, וּבַתּוֹרָה יֵשׁ שְׁתֵּי מִצְוּוֹת, אַחַת וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה, וְהַשֵּׁנִית שֶׁיִּהְיֶה לַמֶּלֶךְ סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁהוֹלֵךְ עִמּוֹ בְּכָל מָקוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו. לָמָּה סֵפֶר תּוֹרָה לַמֶּלֶךְ? מִשּׁוּם שֶׁהוּא אֵינוֹ מֶלֶךְ אֶלָּא מִצַּד הַמַּלְכוּת, וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עִמּוֹ בְּכָל מָקוֹם סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי לִקְשֹׁר בּוֹ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם שְׁכִינָתוֹ, וְסֵפֶר הַתּוֹרָה הוּא הַדַּרְגָּה שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, וְסֵפֶר תּוֹרָה כָּךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת תָּם בְּלֹא פְּסֹלֶת, וְאִם סֵפֶר הַתּוֹרָה

אִיהוּ חָסֵר בַּאֲתַר דְּמָלֵא, אוֹ מָלֵא בַּאֲתַר דְּחָסֵר, אוֹ אוֹת חַד חַסִּיר, אוֹ יַתִּיר, אוֹ חֲלִיף, סֵפֶר תּוֹרָה פָּסוּל, לַאו אִיהוּ כְּדִיוֹקְנָא דְּסֵפֶר תּוֹרָה דִּלְעֵילָא.

כְּגַוְונָא דָּא אִינּוּן חָמֵשׁ כַּנְפֵי רֵיאָה, כְּגַוְונָא דַּחֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תּוֹרָה, וּוַרְדָּא כְּגַוְונָא דְּזֶה סֵפֶר דְּאִיהוּ סֵפֶר יְשָׁרִים, אִי אוּנֵי חַסִּיר אוֹ יַתִּיר אוֹ חֲלִיף, אִיהוּ אִמְרָא פָּסוּל, וּמָאן דְּעָבַר עֲלַיְיהוּ כְּאִלּוּ עָבַר עַל אוֹרַיְיתָא וַחֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי דִּילָהּ, דַּחֲמִשָּׁה כַּנְפֵי רֵיאָה וּוַרְדָּא אִינּוּן שִׁית, דָּא ו', כָּל מָאן דְּעָבַר (עַל דָּא, כְּאִלּוּ עָבַר) **עַל דָּא.**

וַחֲמִשָּׁה דְּבָרִים הַמַּפְסִידִין אֶת הַשְּׁחִיטָה, (כָּל מָאן דְּאַעֲבַר עֲלַיְיהוּ) **כְּאִלּוּ אַעֲבַר בְּה' מִן יהו"ה, כַּנְפֵי רֵיאָה צָרִיךְ דְּלָא יְהֵא בְּהוֹן סִרְכוֹת, תַּמְנֵי סְרֵי סִרְכוֹת אִינּוּן, מָאן דְּאַעֲבַר עֲלַיְיהוּ כְּאִלּוּ אַעֲבַר**

לשון הקודש

חָסֵר בְּמָקוֹם שֶׁל מָלֵא, אוֹ מָלֵא בְּמָקוֹם שֶׁל חָסֵר, אוֹ אוֹת אַחַת חֲסֵרָה אוֹ יְתֵרָה אוֹ מֻחְלֶפֶת, סֵפֶר הַתּוֹרָה פָּסוּל, הוּא אֵינוֹ כִּדְמוּת סֵפֶר הַתּוֹרָה שֶׁל מַעְלָה.

כְּמוֹ זֶה הֵם חֲמִשָּׁה כַּנְפֵי רֵאָה, כְּמוֹ שֶׁחֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, וְהַוַּרְדָּא כְּמוֹ שֶׁזֶּה הַסֵּפֶר שֶׁהוּא סֵפֶר יְשָׁרִים, אִם אוֹנוֹת חָסֵר אוֹ יָתֵר אוֹ מֻחְלָף, הוּא כֶּבֶשׁ פָּסוּל, וּמִי שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם כְּאִלּוּ עָבַר עַל הַתּוֹרָה וַחֲמִשָּׁה הַחֻמָּשִׁים שֶׁלָּהּ, שֶׁחֲמִשָּׁה כַּנְפֵי רֵאָה וְהַוַּרְדָּא הֵם שֵׁשׁ, זֶה ו', כָּל מִי שֶׁעוֹבֵר (עַל זֶה, כְּאִלּוּ עָבַר) **עַל זֶה.**

וַחֲמִשָּׁה דְּבָרִים הַמַּפְסִידִים אֶת הַשְּׁחִיטָה, (כָּל מִי שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם), **כְּאִלּוּ עָבַר בַּה' מִן יהו"ה, בְּכַנְפֵי הָרֵאָה צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהֶם סִרָכוֹת, שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה סִרָכוֹת הֵן,**

בְּרִית דְּאִיהוּ חַ"י עָלְמִין, וְסִירְכָא אִיהוּ סַם הַמָּוֶת, סַם דְּאֵל אַחֵר, דְּאִיהוּ סמא"ל, עֲלָהּ אִתְּמַר (משלי ה ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת, בְּכָל אֲתַר דְּאִסְתַּרִיךְ קְטִילַת, וְכַנְפֵי רֵיאָה אִינוּן כַּנְפֵי חֵיוָון, וּצְרִיכִין לְמֶהֱוֵי פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א יא) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה, אִם אִינוּן בְּחִבּוּר טְרֵיפָה, וּתְרֵי אוּמוֹת אִינוּן בְּרֵיאָה, וּבְהוֹן שִׁית גַּדְפִין, חָמֵשׁ אוּנוֹת וּוַרְדָּא, וַעֲלַיְיהוּ נֶאֱמַר (ישעיהו ו ב) שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד, שִׁיתָּא אִינוּן מִסִּטְרָא דְאָת ו', דְּאִיהוּ סֵפֶר תּוֹרָה.

אֲרוֹנָא דְסֵפֶר תּוֹרָה דָא כִּיסָא דְלִבָּא, וְאִיהוּ נוּר דָּלִיק, וְאִי לָא כַּנְפֵי רֵיאָה דְאִינוּן נָשְׁבִין עֲלֵיהּ, הֲוָה לִבָּא אוֹקִיד כָּל גּוּפָא, וְהַהוּא נוּרָא דְאִיהוּ דְדָם דְעַרְקִין דְּלִבָּא, רוּחָא נָשִׁיב אַבַּתְרֵיהּ

לשון הקודש

מִי שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם כְּאִלּוּ עָבַר עַל בְּרִית שֶׁהוּא חַ"י הָעוֹלָמִים, וְהַסִּרְכָּה הִיא סַם הַמָּוֶת, הַסַּם שֶׁל אֵל אַחֵר, שֶׁהוּא סמא"ל, עָלֶיהָ נֶאֱמַר רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת, בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּסְרֶכֶת, הוֹרֶגֶת, וְכַנְפֵי רֵאָה הֵם כַּנְפֵי הַחַיּוֹת, וּצְרִיכוֹת לִהְיוֹת פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה, אִם הֵם בְּחִבּוּר, טְרֵפָה, וּשְׁתֵּי אֻמּוֹת (אונות) הֵן בְּרֵאָה, וּבָהֶן שֵׁשׁ כְּנָפַיִם, חָמֵשׁ אוּנוֹת וּוַרְדָּא, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד, שִׁשָּׁה הֵם מֵהַצַּד שֶׁל הָאוֹת ו', שֶׁהוּא סֵפֶר הַתּוֹרָה. **הָאָרוֹן** שֶׁל סֵפֶר הַתּוֹרָה זֶה הַכִּיס שֶׁל הַלֵּב, וְהִיא אֵשׁ בּוֹעֶרֶת, וְאִם לֹא כַּנְפֵי הָרֵאָה שֶׁנּוֹשְׁבִים עָלָיו, הָיָה הַלֵּב שׁוֹרֵף

בְּעַרְקִין דִּדְמָא, וְכֻלְּהוּ מִתְנַהֲגִין אַבַּתְרֵיהּ, וְדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א יב) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ (דף ע ע"ב) לָלֶכֶת יֵלֵכוּ וְגוֹמֵר, וְלִבָּא כַּד סָלִיק מִגֵּיהּ רוּחָא (וְאִתְפָּרַשׁ מִן נַפְשָׂא דְּאִיהוּ ו') עַל דְּמָא נוּר דָּלֵיק, אִתְּמַר בְּנַפְשָׂא (שיר ה ב), אֲנִי יְשֵׁנָה, וְכַד יֵתֵי רוּחָא לְגַבֵּיהּ אִתְּמַר וְלִבִּי עֵר, וְדָא אִיהוּ (ישעיהו כו ט) נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ בַּלַּיְלָה, אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ, וְכַד יֵתֵי רוּחָא לְגַבֵּי לִבָּא דְתַמָּן נַפְשָׂא, אִתְּמַר בֵּיהּ (שיר ה ב) קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, דָּפִיק לְתַרְעָא דְלִבָּא שִׁית דְּפִיקִין, לְאִשְׁתְּמוֹדָע דְּאִיהוּ ו' דְּיֵתֵי לְגַבֵּי ה' (נ"א ד'), דְּאִיהִי נֶפֶשׁ, וּבָהּ אִינוּן עֲשָׂרָה, וְכֻלְּהוּ בְּפִיּוּסָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ה ב) פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא טָל.

וּבְתִקּוּנָא תַּמְנֵי סְרֵי, (נ"א וּבְתִקּוּנָא דָא שִׁית אַתְוָון), דְּאִיהוּ בָּרָ"א שִׁי"ת, אִינוּן דְּמִיזִין

לשון הקודש

אֶת כָּל הַגּוּף, וְאוֹתָהּ הָאֵשׁ שֶׁהִיא דַּם הָעוֹרְקִים שֶׁל הַלֵּב, הָרוּחַ נוֹשֶׁבֶת אַחֲרָיו בְּעוֹרְקֵי הַדָּם, וְכֻלָּם מִתְנַהֲגִים אַחֲרָיו, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ וְגוֹמֵר, וּכְשֶׁעוֹלָה הָרוּחַ מִן הַלֵּב (וְנִפְרֶדֶת מִן הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהִיא ו'), עַל הַדָּם הָאֵשׁ בּוֹעֶרֶת, נֶאֱמַר בַּנֶּפֶשׁ אֲנִי יְשֵׁנָה, וּכְשֶׁיָּבֹא הָרוּחַ אֵלָיו נֶאֱמַר וְלִבִּי עֵר, וְזֶהוּ נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ בַּלַּיְלָה אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ, וּכְשֶׁתָּבֹא הָרוּחַ לַלֵּב שֶׁשָּׁם הַנֶּפֶשׁ, נֶאֱמַר בּוֹ קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, דּוֹפֵק עַל שַׁעַר הַלֵּב שֵׁשׁ דְּפִיקוֹת, לְהוֹדִיעַ שֶׁהוּ' הוּא שֶׁיָּבֹא אֶל ה' (ד'), שֶׁהִיא הַנֶּפֶשׁ, וּבָהּ הֵם עֲשָׂרָה, וְכֻלָּם בְּפִיּוּס. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא טָל.

וּבְתִקּוּן שְׁמוֹנֶה עָשָׂר, (וּבְתִקּוּן זֶה שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת)

כְּגַוְונָא דָא, פִּתְחִי לִי בְּאָת ב' דְּאִיהִי תַּרְעָא, אֲחוֹתִי בְּאָת א', רַעְיָתִי בְּאָת ר', יוֹנָתִי בְּאָת י', תַּמָּתִי בְּאָת ת', שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל דָּא יו"ד נְקוּדָה דְּאָת ב', קְוֻצּוֹתָיו אִלֵּין שִׁית סִטְרִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם טו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וְאִינּוּן דְּפִיקִין בְּמוֹלִיךְ וּמֵבִיא לְמָאן דְּאַרְבַּע סִטְרִין דִּילֵיהּ, וּמַעֲלֶה וּמוֹרִיד לְמָאן דִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא דִּילֵיהּ, וְשִׁית סִטְרִין אִינּוּן שִׁית סְפִירָן, וּדְפִיקוּ סָלִיק וְנָחִית בְּהוּ, בַּאֲרִיכוּ דְּחֶסֶד כְּגַוְונָא דָא תְּקִיעוֹת, בִּתְבִירוּ דִּגְבוּרָה דְּאִינּוּן שְׁבָרִים, בִּמְהִירוּ דְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ תְּרוּעָה, בְּחֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת סָלְקִין, בְּנֶצַח וְהוֹד יְסוֹד נָחֲתִין.

וְכֻלְּהוּ דָּפְקִין לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי סֻלָּם, דְּבֵיהּ שִׁית דַּרְגִּין, וְדָא לִבָּא, וּבֵיהּ מַלְאָכֵי

לשון הקודש

שֶׁהוּא בָּר"א שִׁי"ת, הֵם רְמוּזִים כְּמוֹ זֶה: פִּתְחִי לִי בָּאוֹת ב' שֶׁהִיא הַשַּׁעַר, אֲחוֹתִי בָּאוֹת א', רַעְיָתִי בָּאוֹת ר', יוֹנָתִי בָּאוֹת י', תַּמָּתִי בָּאוֹת ת', שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל זֶה יו"ד, הַנְּקֻדָּה שֶׁל אוֹת ב', קְוֻצּוֹתָיו אֵלּוּ שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וְהֵם הַדְּפִיקוֹת, בְּמוֹלִיךְ וּמֵבִיא אֶת מִי שֶׁאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים שֶׁלּוֹ, וּמַעֲלֶה וּמוֹרִיד אֶת מִי שֶׁהַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ שֶׁלּוֹ, וְשֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים הֵם שֵׁשׁ הַסְּפִירוֹת, וְהַדֹּפֵק עוֹלֶה וְיוֹרֵד בָּהֶם בַּאֲרִיכוּת שֶׁל חֶסֶד כְּמוֹ זֶה הַתְּקִיעוֹת, בַּשֶּׁבֶר שֶׁל הַגְּבוּרָה שֶׁהֵם שְׁבָרִים, בַּמְּהִירוּת שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא תְּרוּעָה, בְּחֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת הֵם עוֹלִים, בְּנֵצַח וְהוֹד יְסוֹד הֵם יוֹרְדִים.

וְכֻלָּם דּוֹפְקִים לַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא סֻלָּם, שֶׁבּוֹ שֵׁשׁ דְּרָגוֹת, וְזֶה הַלֵּב, וּבוֹ מַלְאָכֵי

אלהי"ם סָלְקִין וְנָחֲתִין, דְּאִינּוּן דְּפִיקִין דְּרוּחָא, וְאִינּוּן שִׁית סָלְקִין לְעֶשֶׂר, וְדָא י', וְאִינּוּן קַשְׁרַ"ק קְשַׁ"ק קְרַ"ק, עַד דְּאִתְכְּלִילוּ בַּעֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת וּבְעֶשֶׂר מַלְכִיּוֹת וּבְעֶשֶׂר שׁוֹפָרוֹת, תְּלָתִין סָלְקִין מִתַּתָּא לְעֵילָא, וּתְלָתִין נָחְתִין מֵעֵילָא לְתַתָּא, וְסָלְקִין כֻּלְּהוּ לְשִׁתִּין, שִׁית זִמְנִין עֶשֶׂר, כַּד סָלִיק דְּפִיקוּ בִתְקִיפוּ דִגְבוּרָה בִּגְבִירוּ אִיהוּ דִינָא תַּקִּיפָא, כַּד סָלִיק דְּפִיקוּ וְאִתְאָרַךְ, מַרְעָא אִתְאָרַךְ דְּהָא מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד.

קָם סָבָא מֵאִינּוּן מָאֲרֵי מְתִיבְתָּא, וְאָמַר בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, הָא סִמָּנִין אִלֵּין אִינּוּן דְּמַרְעָא בְּגָלוּתָא, כַּד דְּפִיקוּ אִתְקַצַּר וְגָלוּתָא אִתְקַצַּר, הָא מַטֶּה כְּלַפֵּי גְבוּרָה בֵּי דִינָא רַבְּרְבָא, וּמוֹתָנָא קָא אַחֲזֵי לְמָשִׁיחַ וּשְׁבָטִין, וּבְגִין דָּא אוֹמִיאַת הַהִיא חוֹלָה בְּגָלוּתָא לְיִשְׂרָאֵל (שם ב ז), אִם תָּעִירוּ וְאִם

לשון הקודש

אֱלֹהִי"ם עוֹלִים וְיוֹרְדִים, שֶׁהֵם הַדְּפִיקוֹת שֶׁל הָרוּחַ, וְאוֹתָם הַשֵּׁשׁ עוֹלִים לְעֶשֶׂר, וְזֶה י', הֵן קשר"ק קש"ק קר"ק, עַד שֶׁנִּכְלְלוּ בַּעֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת וּבְעֶשֶׂר מַלְכִיּוֹת וּבַעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, שְׁלוֹשִׁים עוֹלִים מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וּשְׁלוֹשִׁים יוֹרְדִים מִמַּעְלָה לְמַטָּה, וְכֻלָּם עוֹלִים לְשִׁשִּׁים, שֵׁשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר, כְּשֶׁעוֹלֶה הַדֹּפֶק בַּחֹזֶק שֶׁל הַגְּבוּרָה בְּהִתְגַּבְּרוּת, הוּא הַדִּין הַקָּשֶׁה, כְּשֶׁעוֹלֶה הַדֹּפֶק וּמִתְרַפֵּא, הַחֹלִי יִתְרַפֵּא, שֶׁהֲרֵי מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד.

קָם הַזָּקֵן שֵׁנִית מֵאוֹתָם רָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה, וְאָמַר: מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הֲרֵי הַסִּימָנִים הַלָּלוּ הֵם שֶׁל הַחֹלִי בַּגָּלוּת, כְּשֶׁהַדֹּפֶק מִתְקַצֵּר וְהַגָּלוּת מִתְקַצֵּר, הֲרֵי מַטֶּה כְּלַפֵּי גְבוּרָה בֵּית הַדִּין הַגָּדוֹל, וְהַמַּגֵּפָה מַרְאִים

תְּעוֹרְרוּ, דְּלָא יְהֵא בִּמְהֵירוּ, אֶלָּא עַד שֶׁתֶּחְפָּץ.

וְאִם דְּפִיקוּ אִתְאָרַךְ, הָא מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, וְעִם כָּל דָּא מַרְעָא בְּגָלוּתָא אִתְאָרַךְ, וְאִי דְּפִיקוּ אִיהוּ לָא אֲרִיךְ וְלָא קָצֵר, הָא אִתְעַר רַחֲמֵי לְגַבֵּי חוֹלָה בְּגָלוּתָא דְּאִיהִי לִבָּא, וּלְגַבֵּי עַרְקִין דִּילָהּ דְּאִינוּן בְּנָהָא יִשְׂרָאֵל, וְדָא אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיהו נד ז) וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ.

וְעוֹד כַּד דְּפִיקוּ אִיהוּ בִּתְרוּעָה בִּמְהֵירוּ, דּוֹחֲקָא בָּתַר דּוֹחֲקָא, יֵיתֵי פּוּרְקָנָא, וְעוֹד הַהִיא חוֹלָה דְּאִיהוּ לִבָּא, כַּד רוּחָא לָא נָשִׁיב לְגַבָּהּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית א ב) וְרוּחַ אלהי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, אִיהִי לָא דְּפִיקַת בְּעַרְקִין דִּילָהּ, וְכֻלְּהוּ חֲשִׁיבִין בְּגָלוּתָא כַּמֵּתִים, וְאִתְּמַר בְּהוּ (איכה ג ו)

לשון הקודש

לַמָּשִׁיחַ וְלַשְּׁבָטִים, וּמִשּׁוּם זֶה נִשְׁבְּעָה אוֹתָהּ חוֹלָה בַּגָּלוּת לְיִשְׂרָאֵל, אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּמְהֵירוּת, אֶלָּא עַד שֶׁתֶּחְפָּץ.

וְאִם הַדֹּפֶק מִתְאַרֵךְ, הֲרֵי מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, וְעִם כָּל זֶה הַחֹלִי בַּגָּלוּת מִתְאַרֵךְ, וְאִם הַדֹּפֶק לֹא אָרֹךְ וְלֹא קָצָר, הֲרֵי מִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים לַחוֹלָה בַּגָּלוּת, שֶׁהִיא הַלֵּב, וְלָעוֹרְקִים שֶׁלָּהּ שֶׁהֵם בָּנֶיהָ, יִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, עָלָיו נֶאֱמַר וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ.

וְעוֹד, כְּשֶׁהַדֹּפֶק הוּא כְּמוֹ תְּרוּעָה בִּמְהֵירוּת, דּוֹחֵק אַחַר דּוֹחֵק, מִיָּד תָּבֹא הַגְּאֻלָּה. וְעוֹד, אוֹתָהּ חוֹלָה, שֶׁהִיא הַלֵּב, כְּשֶׁהָרוּחַ אֵינָהּ נוֹשֶׁבֶת אֵלֶיהָ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְרוּחַ אֱלֹהִי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, הִיא לֹא דוֹפֶקֶת בָּעוֹרְקִים שֶׁלָּהּ, וְכֻלָּם חֲשׁוּבִים בַּגָּלוּת כְּמוֹ מֵתִים, וְנֶאֱמַר בָּהֶם

בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי כְּמֵתֵי עוֹלָם, וּבְגִין דָּא בְּגָלוּתָא אֲנִי יְשֵׁנָה, וְאִיהִי חוֹלָה בְּגָלוּתָא, וְכַמָּה אַסְיָין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים קָא מִשְׁתַּדְּלָן לְגַבָּהּ, בְּכַמָּה בוּסְמִין וְרֵיחִין דְּשׁוֹשַׁנִּים תַּפּוּחִים וֶאֱגוֹזִים וְרִמּוֹנִים, וְלָא אִתְחַזְּרַת רוּחָא לְגַבָּהּ בְּהוֹן בְּגָלוּתָא בְּמַרְעָא דִילָהּ, וְלָא דְּפִיקוּ אִתְחַזְּרַת לְגַבָּהּ, עַד דְּיֵיתֵי רַעְיָא מְהֵימְנָא רְחִימוּ דִילָהּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שיר ב טז) הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, וְאַיְתֵי לָהּ תַּפּוּחַ, וְשַׁוִּי לְחוֹטָמָא, וְאַרְחָא בֵּיהּ, וְאִשְׁתְּמוֹדְעַת לְגַבֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איכה א טז) מְנַחֵם מֵשִׁיב נַפְשִׁי, מִיָּד חָזְרַת רוּחָא וּדְפִיקוּ לְגַבָּהּ.

בְּהַהוּא זִמְנָא שַׁבַּחַת לֵיהּ (שיר ב ג) כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים וכו', וּלְבָתַר יֵעוּל לְגִנְתָּא וְאַפִּיק מִתַּמָּן רִמּוֹנִים, וְיָהִיב לָהּ מֵעֲסִים רִמּוֹנִים, וְלָקִיט אֶגוֹז וְתַבֵּר (דף עא ע"א) קְלִיפִּין,

לשון הקודש

בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי כְּמֵתֵי עוֹלָם, וּמִשּׁוּם זֶה בַּגָּלוּת אֲנִי יְשֵׁנָה, וְהִיא חוֹלָה בַּגָּלוּת, וְכַמָּה רוֹפְאִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מִשְׁתַּדְּלִים עָלֶיהָ עִם כַּמָּה בְשָׂמִים וְרֵיחוֹת שֶׁל שׁוֹשַׁנִּים, תַּפּוּחִים וֶאֱגוֹזִים וְרִמּוֹנִים, וְלֹא חוֹזֶרֶת אֵלֶיהָ הָרוּחַ בָּהֶם בַּגָּלוּת בַּחֹלִי שֶׁלָּהּ, וְהַדֹּפֶק לֹא חוֹזֵר אֵלֶיהָ, עַד שֶׁיָּבֹא הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן הָאָהוּב שֶׁלָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, וּמֵבִיא לָהּ תַּפּוּחַ וְשָׂם בְּחָטְמָהּ, וּמְרִיחָה בּוֹ, וְנוֹדַעַת אֵלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מְנַחֵם מֵשִׁיב נַפְשִׁי.

מִיָּד חוֹזֶרֶת הָרוּחַ וְהַדֹּפֶק אֵלֶיהָ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן מְשַׁבַּחַת אוֹתוֹ, כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים וְכוּ', וְאַחַר כָּךְ יִכָּנֵס לַגָּן וּמוֹצִיא מִשָּׁם רִמּוֹנִים, וְנוֹתֵן לָהּ מֵעֲסִים הָרִמּוֹנִים, וְלוֹקֵט אֶגוֹז וְשׁוֹבֵר

וְיָהִיב לָהּ מוֹחָא מִלְּגָאו, וְאִיהִי אָכְלָה, וְשָׁתִית מֵעֲסִים הָרִמּוֹנִים, וְאִתְּסִיאַת, וְדָא הוּא דְּאָמַר קְרָא (שיר ו יא) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי, אַדְהָכִי הָא נִשְׁרָא קָא אַתְיָא, הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל בַּעַל הַכְּנָפַיִם, וִיהִיבַת תְּלַת קָלִין, וּסְלִיקַת לְטוּרִין, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרוֹי בְּוַדַּאי רַעֲוָא אִשְׁתַּכַּח לְעֵילָא, וְרַחֲמִים אִשְׁתַּכְּחוּ לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא וְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, דְּוַדַּאי תְּלַת חֵיוָון אִינוּן בְּמֶרְכַּבְתָּא, אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, וּבְכֻלְּהוּ לֵית רַחֲמִים כַּנִּשְׁרָא, וּבְגִין דָּא אָמַר לְיִשְׂרָאֵל וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִיא אֶתְכֶם אֵלָי (שמות יט ד), אַדְהָכִי הָא נִשְׁרָא קָא אַתְיָא לְגַבַּיְיהוּ זִמְנָא אָחֳרָא, וּבָטְשַׁת בְּגַדְפָּהָא עֲלַיְיהוּ, וְרָמַת קָלִין וְסָלִיק לְטוּרָא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּוַדַּאי אִיהִי דְקָא בָטְשַׁת בְּגַדְפָּהָא עֲלָנָא וְסָלִיק הָתָם, אָמְרוּ לֵיהּ סָלִיק וְהָא אֲנָן אַבַּתְרָךְ, סְלִיקוּ כֻּלְּהוּ אַבַּתְרֵיהּ לְטוּרָא, וְאִיהִי

לשון הקודש

הַקְּלִפּוֹת, וְנוֹתֵן לָהּ הַמֹּחַ מִבִּפְנִים, וְהִיא אוֹכֶלֶת וְשׁוֹתָה מֵעֲסִים הָרִמּוֹנִים וְנִרְפֵּאת, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי. בֵּינְתַיִם הִנֵּה בָּא הַנֶּשֶׁר, הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל בַּעַל הַכְּנָפַיִם, וְנוֹתֵן שְׁלֹשָׁה קוֹלוֹת, וְעוֹלֶה לֶהָרִים. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לַחֲבֵרָיו: בְּוַדַּאי שֶׁנִּמְצָא רָצוֹן לְמַעְלָה, וְרַחֲמִים נִמְצָאִים לַשְּׁכִינָה וְיִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, שֶׁוַּדַּאי שָׁלֹשׁ חַיּוֹת הֵן בַּמֶּרְכָּבָה, אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, וּבְכֻלָּם אֵין רַחֲמִים כְּבַנֶּשֶׁר, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר לְיִשְׂרָאֵל וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִיא אֶתְכֶם אֵלָי. בֵּינְתַיִם הִנֵּה הַנֶּשֶׁר בָּא אֲלֵיהֶם פַּעַם אַחֶרֶת, וְהִכָּה בִּכְנָפָיו עֲלֵיהֶם, וְהֵרִים קוֹלוֹת וְעָלָה לָהָר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּוַדַּאי שֶׁהוּא מַכֶּה בִּכְנָפָיו עָלֵינוּ וְעוֹלֶה שָׁם. אָמְרוּ לוֹ: עֲלֵה,

סְלִיקַת לְעֵילָא, עַד דְּלָא אִתְחַזְיַאת.

לְפוּם שַׁעְתָּא הָא נִשְׁרָא קָא אַתְיָא, וּתְרֵין שׁוּשַׁנִּים בְּפוּמָהָא, וְזָרִיק לוֹן עַל (יְדָהָא) רֵישַׁיְיהוּ (נ"א עַל יְדוֹי) מִיָּד חָדָא רַבִּי שִׁמְעוֹן חֶדְוָה סַגִּיא, אָמַר לוֹן חַבְרַיָּא בְּוַדַּאי חֶדְוָה אִזְדַּמְּנַת לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי חוֹלָה, דְּהָא אִם שׁוּשַׁנָּה חֲדָא יְהִיב בֵּינָנָא לָא הֲוָה אַסְוָותָא, בְּגִין דְּשׁוּשַׁנִּים אִינוּן רְמִיזִין לָקָבֵל בַּית רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, דְּאוֹמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּלָא יֵעוּל דָּא בְּלָא דָא, וּבְגִין דִּזְרִיקַת תְּרֵין, רְמִיזַת דָּא תְּרֵי שׁוּשַׁנִּים, כְּעַן אִיהִי אַסְוָותָא שְׁלִימָתָא, וּכְדֵין צָרִיךְ לְמִפְתַּח עֲלַיְיהוּ כְּמָה דַהֲוִינָן.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרוֹעֶה בַּשּׁוּשַׁנִּים (שיר ו ג), מַאי שׁוּשַׁנִּים אֶלָּא שׁוּשַׁנָּה עִלָּאָה שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וְאִיהִי קְרִיאַת שְׁמַע

לשון הקודש

וַהֲרֵי אֲנַחְנוּ אַחֲרֶיךָ. עָלוּ כֻּלָּם אַחֲרָיו לָהָר, וְהוּא עָלָה לְמַעְלָה עַד שֶׁלֹּא נִרְאָה. **לְפִי** שָׁעָה הֲרֵי הַנֶּשֶׁר בָּא, וּשְׁתֵּי שׁוּשַׁנִּים בְּפִיו, וְזָרַק אוֹתָם עַל (יְדֵיהֶם) **רֹאשָׁם** (עַל יָדָיו). מִיָּד שָׂמַח רַבִּי שִׁמְעוֹן שִׂמְחָה רַבָּה. אָמַר לָהֶם: חֲבֵרִים, בְּוַדַּאי שִׂמְחָה הִזְדַּמְּנָה לַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא חוֹלָה, שֶׁהֲרֵי אִם שׁוּשַׁנָּה אַחַת נָתַן בֵּינֵינוּ, לֹא הָיְתָה זוֹ רְפוּאָה, מִשּׁוּם שֶׁשּׁוּשַׁנִּים רְמוּזִים כְּנֶגֶד בֵּית רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, שֶׁנִּשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יִכָּנֵס זֶה בְּלִי זֶה, וּמִשּׁוּם שֶׁזָּרַק שְׁנַיִם, זֶה רוֹמֵז עַל שְׁנֵי שׁוּשַׁנִּים, כָּעֵת זוֹהִי רְפוּאָה שְׁלֵמָה, וְאָז צָרִיךְ לִפְתֹּחַ עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁהָיִינוּ.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרוֹעֶה בַּשּׁוּשַׁנִּים. מַה זֶּה שׁוּשַׁנִּים? אֶלָּא הַשּׁוּשַׁנָּה הָעֶלְיוֹנָה, הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, וְהִיא קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית,

דְּשַׁחֲרִית, וְשׁוֹשַׁנָּה תִּנְיָינָא קְרִיאַת שְׁמַע דְּעַרְבִית שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דָּא לִימִינָא, וְדָא לִשְׂמָאלָא, הָרוֹעָה בַּשׁוֹשַׁנִּים דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְשׁוֹשַׁנָּה עִלָּאָה דִּקְרִיאַת שְׁמַע דְּשַׁחֲרִית, דְּאִיהוּ בֹּקֶר יְמִינָא דְּאַבְרָהָם, אִית לֵיהּ חָמֵשׁ טַרְפִּין, וְאִינוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה (דברים ו ד), וּתְלַת עֲשַׂר עַלִּין מִלְּגָו אֶחָ"ד, שִׁית סוּמְקֵי, וְשִׁית חִוְרֵי, וְשׁוֹשַׁנָּה דְּאִתְכְּלִילַת בְּהוֹן הָא תְּלַת עֲשָׂר כְּחוּשְׁבַּן אֶחָ"ד, וְכֵן שׁוֹשַׁנָּה בָּהּ כ"ה גַּרְעִינִין כְּתַפּוּחַ דִּילָהּ, כְּחֶשְׁבַּן כ"ה אַתְוָון דְּיִחוּדָא, וְכֵן בַּשׁוֹשַׁנָּה תִּנְיָינָא כ"ה גַּרְעִינִין, וְסָלְקִין כֻּלְּהוּ לַחֲמִשִּׁים, שׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים דָּא בְּרֵאשִׁית בָּרָא, וְדָא (בְּרֵאשִׁית ב׳ שׁוֹשַׁנָּה י׳).

תִּקּוּנָא עֶשְׂרִין וְשִׁית

בְּרֵאשִׁית ב׳ שׁוֹשַׁנָּה, חָמֵשׁ עַלִּין דִּילָהּ רֵאשִׁי"ת,

לשון הקודש

וְשׁוֹשַׁנָּה הַשְּׁנִיָּה שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית, הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, זוֹ לְיָמִין וְזוֹ לִשְׂמֹאל, הָרוֹעָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהַשּׁוֹשַׁנָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית, שֶׁהוּא בֹּקֶר, הַיָּמִין שֶׁל אַבְרָהָם, יֵשׁ לָהּ חֲמִשָּׁה עָלִים, וְהֵם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה, וּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר עָלִים מִבִּפְנִים אֶחָ"ד, שִׁשָּׁה אֲדֻמִּים וְשִׁשָּׁה לְבָנִים, וְהַשּׁוֹשַׁנָּה שֶׁנִּכְלֶלֶת בָּהֶם הֲרֵי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה בְּחֶשְׁבּוֹן אֶחָ"ד, וְכֵן שׁוֹשַׁנָּה בָּהּ עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה גַּרְעִינִים בַּתַּפּוּחַ שֶׁלָּהּ, כְּחֶשְׁבּוֹן עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד, וְכֵן בַּשּׁוֹשַׁנָּה הַשְּׁנִיָּה עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה גַּרְעִינִים, וְכֻלָּם עוֹלִים לַחֲמִשִּׁים, שׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים זֶה בְּרֵאשִׁית בָּרָא, וְזֶה (בְּרֵאשִׁית ב׳ שׁוֹשַׁנָּה י׳).

תִּקּוּן עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה

בְּרֵאשִׁית ב׳ שׁוֹשַׁנָּה, חֲמֵשֶׁת הָעָלִים

בְּרֵאשִׁית לְחֶשְׁבָּן זְעֵיר דַּחֲנוּךְ תְּלַת עֲשַׂר, חוֹחִים דִּילָהּ תְּלַת עֲשַׂר תֵּיבִין מִן אלהי"ם וְעַד אלהי"ם, וְאִלֵּין אִינוּן. אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אלהי"ם (בראשית א א), חָמֵשׁ חוֹחִים אָחֲרָנִין, מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם וַיֹּאמֶר.

מַאי אִיהִי בֵּין הַחוֹחִים, אֶלָּא מִדְּחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, וְנָפְלַת שׁוּשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים, כַּד יֵיתֵי פּוּרְקָנָא תִּהְיֶה כְּשׁוּשַׁנָּה דְּשַׁחֲרִית, דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית מד ג) הַבֹּקֶר אוֹר (וְהָאֲנָשִׁים שֻׁלְּחוּ), וְאִינוּן חָמֵשׁ אוֹר חָמֵשׁ עַלִּין דְּשׁוּשַׁנָּה עִלָּאָה, חַד וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר, תִּנְיָינָא וַיְהִי אוֹר, תְּלַת וַיַּרְא אלהי"ם אֶת הָאוֹר, אַרְבַּע וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר, חָמֵשׁ וַיִּקְרָא אלהי"ם לָאוֹר יוֹם, תְּלַת עֲשַׂר עַלִּין מִלְּגָו, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם

לשון הקודש

שֶׁלָּהּ רֵאשֵׁי"ת, בְּרֵאשִׁי"ת לְחֶשְׁבּוֹן קָטָן שֶׁל חֲנוּךְ שְׁלֹשָׁה עָשָׂר, הַחוֹחִים שֶׁלָּהּ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תֵבוֹת מִן אֱלֹהִי"ם וְעַד אֱלֹהִי"ם, וְאֵלֶּה הֵם: אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִי"ם, חֲמִשָּׁה חוֹחִים אֲחֵרִים – מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם וַיֹּאמֶר. מַה הִיא בֵּין הַחוֹחִים? אֶלָּא מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, וְנָפְלָה הַשּׁוּשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים. כְּשֶׁתָּבֹא הַגְּאֻלָּה, תִּהְיֶה כְּשׁוּשַׁנָּה שֶׁל שַׁחֲרִית, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ הַבֹּקֶר אוֹר (וְהָאֲנָשִׁים שֻׁלְּחוּ), וְהֵם חֲמִשָּׁה אוֹר, חֲמִשָּׁה עָלִים שֶׁל הַשּׁוּשַׁנָּה הָעֶלְיוֹנָה, אֶחָד – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר, הַשֵּׁנִי – וַיְהִי אוֹר, שְׁלֹשָׁה – וַיַּרְא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאוֹר, אַרְבָּעָה – וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר,

אֶחָד, אֶחָד אֶחָד בִּתְרֵין שׁוֹשַׁנִּים, דָּא יהו"ה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (זכריה יד ט) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְאִיהוּ עַמּוּדָא (דף נא ע"ב) דְּאֶמְצָעִיתָא הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, וְחוּשְׁבָּנֵיהּ אֶחָ"ד, שׁוֹשַׁנָּה תַּתָּאָה בָּהּ דְּחִילוּ וְאִיהוּ יִרְאָה, שׁוֹשַׁנָּה עִלָּאָה רְחִימוּ דְּאַהֲבָה, וּבָהּ אִתְּמַר (שיר ג ה) אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ.

בַּמֶּה יֵתוּן לְאַתְעָרָא לָהּ בִּימִינָא, וְאִיהִי לָא רְעִית בְּהוּ, עַד דְּיֵיתֵי רַעְיָא מְהֵימְנָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית א ב) וְרוּחַ אלהי"ם מְרַחֶפֶת, דְּאִיהוּ רוּחַ דְּמָשִׁיחַ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה יא ב) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה, בְּרוּחָא דָּא אָרְחַת הַהִיא חוֹלָה וְאִתְּסִיאַת, וּבְגִין דָּא הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם בִּצְבָאו"ת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד

לשון הקודש

חֲמִשָּׁה – וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לָאוֹר יוֹם. שְׁלִשָּׁה עָשָׂר עָלִים מִבִּפְנִים, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד, אֶחָד אֶחָד בִּשְׁתֵּי שׁוֹשַׁנִּים, זֶה יהו"ה, עָלָיו נֶאֱמַר בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, וְחֶשְׁבּוֹנוֹ אֶחָ"ד, הַשּׁוֹשַׁנָּה הַתַּחְתּוֹנָה, בָּהּ פַּחַד וְהוּא יִרְאָה, הַשּׁוֹשַׁנָּה הָעֶלְיוֹנָה אַהֲבַת הָאַהֲבָה, וּבָהּ נֶאֱמַר אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ. בַּמֶּה יָבֹאוּ לַהֲעִירָהּ? בִּימִין, וְהִיא לֹא רוֹצָה בָהֶם, עַד שֶׁיָּבֹא הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְרוּחַ אֱלֹהִי"ם מְרַחֶפֶת, שֶׁהוּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה, בְּרוּחַ זוֹ מְרִיחָה אוֹתָהּ חוֹלָה וְנִרְפֵּאת, וּמִשּׁוּם זֶה הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם בִּצְבָאו"ת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת

שֶׁתֶּחְפָּץ (שיר ג ה), וְאִיהוּ אָרַח רֵיחַ בִּתְרֵין תַּפּוּחִין (נ"א וְאִיהוּ רֵיחַ דִּתְרֵין תַּפּוּחִין), דְּאִתְּמַר (בֵּיה) בְּהוּ (שם ז ט) וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים, וּמַאי נִינְהוּ תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט וְאִינּוּן תְּרֵי רִמּוֹנִים, אֶגּוֹז דָּא צַדִּיק גִּנַּת אֶגּוֹז דָּא שְׁכִינְתָּא, וְדָא אִיהוּ דְּאָמַר שְׁלֹמֹה (שם ו יא) אֶל גִּנַּת אֶגּוֹז יָרַדְתִּי.

גִּנַּ"ת ג' גִּימַטְרִיָּאוֹת (אדנ"י בְּיהו"ה), דְּאִינּוּן פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה, נ' נוֹטְרִיקוֹן, ת' תְּמוּרָה, גִּימַטְרִיָּאוֹת דָּא אדנ"י יהו"ה, סָלִיק בְּחֶשְׁבַּן אָמֵ"ן, אהי"ה אדנ"י סָלִיק בְּחוּשְׁבַּן פ"ו אלהי"ם, דְּאִיהוּ כִּנּוּ"י, מ"ה מֵ"ם הֵ"א, מֵ"ם הֵ"א בְּגִימַטְרִיָּא אלהי"ם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א בְּגִימַטְרִיָּא מ"ה, וְדָא אִיהוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָ"ה, וְאִיהוּ מֵעִיד עַל יְחוּדָא קַדִּישָׁא, וּבְגִין דָּא מָ"ה אֲעִידֵךְ (איכה ב יג).

לשון הקודש

הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ, וְהוּא מֵרִיחַ רֵיחַ בִּשְׁנֵי תַּפּוּחִים (וְהוּא רֵיחַ שֶׁל שְׁנֵי תַּפּוּחִים), שֶׁנֶּאֱמַר (בו) בָּהֶם וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים, וּמַה הֵם? שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, וְהֵם שְׁנֵי רִמּוֹנִים, הָאֶגּוֹז זֶה הַצַּדִּיק, גִּנַּת אֶגּוֹז זוֹ הַשְּׁכִינָה, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה אֶל גִּנַּת אֶגּוֹז יָרַדְתִּי.

גִּנַּ"ת ג' גִּימַטְרִיָּאוֹת (אדנ"י בְּיהו"ה), שֶׁהֵן פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה, נ' נוֹטְרִיקוֹן, ת' תְּמוּרָה, גִּימַטְרִיָּאוֹת זֶה אדנ"י יהו"ה, עוֹלֶה בְּחֶשְׁבּוֹן אָמֵ"ן, אהי"ה אדנ"י עוֹלֶה בְּחֶשְׁבּוֹן שְׁמוֹנִים וְשִׁשָּׁה אֱלֹהִי"ם, שֶׁהוּא כִּנּוּ"י, מ"ה – מֵ"ם הֵ"א, מֵ"ם הֵ"א בְּגִימַטְרִיָּא אֱלֹהִי"ם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א בְּגִימַטְרִיָּא מ"ה, וְזֶהוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָ"ה, וְהוּא מֵעִיד עַל הַיִּחוּד הַקָּדוֹשׁ, וּמִשּׁוּם זֶה מָ"ה אֲעִידֵךְ.

דְּבָר אַחֵר א"ב ג"ד ה"ו ז"ח ט"י בְּגִימַטְרִיָּא שְׁכִינָ"ה, כְּגַוְונָא דָא, א' זִמְנָא חֲדָא, ב' תְּרֵי זִמְנִין, ג' תְּלַת זִמְנִין, ד' אַרְבָּעָה זִמְנִין, ה' חָמֵשׁ זִמְנִין, ו' שִׁית זִמְנִין, ז' שִׁבְעָה זִמְנִין, ח' תְּמַנְיָא זִמְנִין, ט' תִּשְׁעָה זִמְנִין, י' עֶשֶׂר זִמְנִין, כֻּלְּהוּ סָלְקִין לְחוּשְׁבַּן שְׁכִינָ"ה. וְרָזָא דְחוּשְׁבָּנָא, לְקַיְּמָא דְּלֵית שְׁכִינָה נָחֲתָא פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, וְלָא סָלְקָא לְמַעְלָה מֵעֶשֶׂר.

וְעוֹד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא אַתְרֵיהּ דְּעָלְמָא, וּמַלְאָכִין לָא יָדְעִין וְשָׁאֲלִין אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ וְאַשְׁכַּחְנָן לֵיהּ בְּגִימָטְרִיָּא מָקוֹם נוֹטְרִיקוֹ"ן כְּגַוְונָא דָא, י' עֶשֶׂר זִמְנִין מֵאָה, ה' חָמֵשׁ זִמְנִין עֶשְׂרִין וְחָמֵשׁ, ו' שִׁית זִמְנִין תְּלָתִין וְשִׁית ה' חָמֵשׁ זִמְנִין עֶשְׂרִין וְחָמֵשׁ, בְּגִימַטְרִיָּא מָקוֹם, וַעֲלֵיהּ אָמְרוּ מַלְאָכַיָּא בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ (יחזקאל ג

לשון הקודש

דְּבָר אַחֵר, א"ב ג"ד ה"ו ז"ח ט"י בְּגִימַטְרִיָּא שְׁכִינָ"ה, כְּמוֹ זֶה: א' פַּעַם אַחַת, ב' פַּעֲמַיִם, ג' שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, ד' אַרְבַּע פְּעָמִים, ה' חָמֵשׁ פְּעָמִים, ו' שֵׁשׁ פְּעָמִים, ז' שֶׁבַע פְּעָמִים, ח' שְׁמוֹנֶה פְּעָמִים, ט' תֵּשַׁע פְּעָמִים, י' עֶשֶׂר פְּעָמִים, כֻּלָּם עוֹלִים לְחֶשְׁבּוֹן שְׁכִינָ"ה, וְסוֹד הַחֶשְׁבּוֹן, לְקַיֵּם שֶׁאֵין שְׁכִינָה יוֹרֶדֶת פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, וְלֹא עוֹלָה לְמַעְלָה מֵעֶשֶׂר. **וְעוֹד,** הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְהַמַּלְאָכִים לֹא יוֹדְעִים, וְשׁוֹאֲלִים אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, וּמָצָאנוּ אוֹתוֹ בְּגִימַטְרִיָּא מָקוֹם נוֹטְרִיקוֹ"ן כְּמוֹ זֶה: י' עֶשֶׂר פְּעָמִים – מֵאָה, ה' חָמֵשׁ פְּעָמִים – עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ, ו' שֵׁשׁ פְּעָמִים – שְׁלֹשִׁים וָשֵׁשׁ, ה' חָמֵשׁ פְּעָמִים – עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ

יב), אִית אָחֳרָנִין בְּגִימַטְרִיָּאוֹת דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבָּן, בְּגִין דְּאִינּוּן פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה דְּלֵית לָהּ סוֹף, תְּמוּרוֹת אִלֵּין אַלְפָּא בֵּיתוֹת כְּגוֹן כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, דְּאִינּוּן תְּמוּרוֹת (דברים ו ד) יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, וְאִית תְּמוּרוֹת אָחֳרָנִין מִכַּמָּה מִינִין.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְהָא כְתִיב (מלאכי ג ו) אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, וַוי לִבְנֵי עָלְמָא דְּאִינּוּן אֲטִימִין לִבָּא, דְּחָשְׁבִין דְּיָדְעִין וְלָא יָדְעִין, וַדַּאי אֲנִי אִיהִי שְׁכִינְתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא כו כא) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אָנִי, אִיהִי לָא אִשְׁתַּנִּי וְלָא אִיהִי תְּמוּרָה מִינֵיהּ בְּאָחֳרָא, וְאִיהוּ לָא אִשְׁתַּנִּי וְלָא אִסְתַּתַּר מִינָהּ, אֲבָל לְגַבֵּי חַיָּיבַיָּא אִשְׁתַּנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִסְתַּתַּר מִנַּיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לב כ) אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם אֶרְאֶה מָה אַחֲרִיתָם, וְאַמַּאי

לשון הקודש

בְּגִימַטְרִיָּא מָקוֹם, וְעָלָיו אָמְרוּ הַמַּלְאָכִים בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ, יֵשׁ אֲחֵרִים בְּגִימַטְרִיָּאוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, מִשּׁוּם שֶׁהֵם פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה שֶׁאֵין לָהּ סוֹף, הַתְּמוּרוֹת אֵלּוּ אַלְפָּא בֵּיתוֹת, כְּמוֹ כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, שֶׁהֵן תְּמוּרוֹת יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה, וְיֵשׁ תְּמוּרוֹת אֲחֵרוֹת מִכַּמָּה מִינִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: וַהֲרֵי כָתוּב אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי? אָמַר לוֹ: בְּנִי, אוֹי לִבְנֵי הָעוֹלָם שֶׁהֵם אֲטוּמֵי לֵב, שֶׁחוֹשְׁבִים שֶׁיּוֹדְעִים וְלֹא יוֹדְעִים, וַדַּאי אֲנִי, הִיא הַשְּׁכִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אָנִי, הִיא לֹא מִשְׁתַּנָּה וְאֵינָהּ תְּמוּרָה מִמֶּנּוּ בְּאַחֵר, וְהוּא לֹא מִשְׁתַּנֶּה וְלֹא מִסְתַּתֵּר מִמֶּנָּה, אֲבָל אֶל הָרְשָׁעִים מִשְׁתַּנֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמִסְתַּתֵּר מֵהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם

בְּגִין כִּי דּוֹר תַּהְפֻּכוֹת הֵמָּה בָּנִים לֹא אֱמוּן בָּם.

מִיָּד קָמוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּא דְּשָׁמְעוּ מִלִּין אִלֵּין, וְנָשְׁקוּ לֵיהּ עַל רֵישֵׁיהּ, וְאָמְרוּ אִלּוּ לָא אָתֵינָא לְעָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דַּיֵּינוּ, דְּוַדַּאי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ לָא אִשְׁתַּנִּי דָּא מִן דָּא, אֲבָל לְגַבֵּי אָחֲרָנִין אִשְׁתַּנִּי וְאִסְתַּתַּר, בְּכַמָּה לְבוּשִׁין, וּבְכַמָּה כִּסּוּיִין, וּבְכַמָּה קְלִיפִּין, וּבְגִין דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה עָלָיו הַשָּׁלוֹם (שיר ו יא) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי, דְּאִיהוּ הֲוָה יָדַע בִּקְלִיפִּין כֻּלְּהוּ, וּבְגִין דָּא לָא שְׁבִיק אֲפִילוּ מִינֵי דְּכִשּׁוּף דְּלָא יָדַע, בְּגִין דְּיָדַע (נ"א לְמִנְדַּע) בִּקְלִיפִּין. וְרַעְיָא מְהֵימְנָא אִיהוּ תַּבַּר כָּל קְלִיפִּין, וְנָפִיק מִתַּמָּן מוֹחָא דְּאִיהוּ יהו"ה לְאַרְבַּע סִטְרֵי דֶּאֱגוֹזָא, (דְּאִינוּן תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם), וּמְפַרְנֵס מִנַּיְהוּ לְהַהִיא חוּלָּה דְּאִיהִי אדנ"י, דִּבְאִלֵּין קְלִיפִּין דִּי

לשון הקודש

אֶרְאֶה מָה אַחֲרִיתָם, וְלָמָּה? בִּגְלַל כִּי דּוֹר תַּהְפֻּכוֹת הֵמָּה בָּנִים לֹא אֱמוּן בָּם.

מִיָּד קָמוּ כָּל הַחֲבֵרִים שֶׁשָּׁמְעוּ אֶת הַדְּבָרִים הַלָּלוּ, וְנָשְׁקוּ אוֹתוֹ עַל רֹאשׁוֹ, וְאָמְרוּ, אִלּוּ לֹא בָּאנוּ לָעוֹלָם אֶלָּא לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה – דַּיֵּנוּ, שֶׁוַּדַּאי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ לֹא מִשְׁתַּנִּים זֶה מִזֶּה, אֲבָל לַאֲחֵרִים מִשְׁתַּנֶּה וּמִסְתַּתֵּר בְּכַמָּה לְבוּשִׁים, וּבְכַמָּה כִּסּוּיִים, וּבְכַמָּה קְלִפּוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי, שֶׁהוּא הָיָה יוֹדֵעַ אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא הִשְׁאִיר אֲפִלּוּ מִינֵי כִּשּׁוּף שֶׁלֹּא יָדַע, מִשּׁוּם שֶׁיָּדַע (לְדַעַת) אֶת הַקְּלִפּוֹת, וְהָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן יִשְׁבֹּר אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת, וּמוֹצִיא מִשָּׁם הַמֹּחַ, שֶׁהוּא יהו"ה, לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָאֱגוֹז, (שֶׁהֵם תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם), וּמְפַרְנֵס מִמֶּנּוּ אֶת אוֹתָהּ חוֹלָה שֶׁהִיא אדנ"י, שֶׁבַּקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ שֶׁבָּאֱגוֹז,

בֶּאֱגוֹז דְּאִינּוּן תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם אָמַר (דברים לב כ) אַסְתִּירָה פָּנַי מֵהֶם, וְאִית שִׁנּוּיִין אוֹחֲרָנִין לְטַב לְכָל חַד כְּפוּם עוֹבָדֵיהּ. (דף עב ע"א) זִמְנִין אִתְגַּלְיָא לוֹן בִּדְמוּת אַרְיֵה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (עמוס ג ח) אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא, זִמְנִין בְּדִיוֹקְנָא דְשׁוֹר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לג יז) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו, וְזִמְנִין בְּדִיוֹקְנָא דְנֶשֶׁר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם לב יא) כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ, וְזִמְנִין בְּדִיוֹקְנָא דְאָדָם סָבָא, כְּמָה דְּאִתְדַּמְיָא לְאִלֵּין דְּאָמְרֵי זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ (שמות טו ב), דְּאִיהוּ הֲוָה אִתְדַּמְיָין לוֹן בִּדְמוּת סָבָא, וְאִתְּמַר בֵּהּ (נ"א בֵּיהּ) (דברים לב יג) וַיֵּנִיקֵהוּ דְבַשׁ מִסֶּלַע וְשֶׁמֶן מֵחַלְמִישׁ צוּר, אֲבָל לְאִלֵּין דְּתַלְיָין מִנַּיְיהוּ וּמִשְׁכִּינְתֵּיהּ לָא אִשְׁתַּנֵּי לְעוֹלָם.

וְאִינּוּן תְּמוּרוֹת אִינּוּן רָזָא דְיִבּוּם, דְּאִתְּמַר בָּהּ בַּיְבָמָה (רות ד ז) עַל הַגְּאוּלָּה וְעַל הַתְּמוּרָה,

לשון הקודש

שֶׁהֵם תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, אָמַר אַסְתִּירָה פָּנַי מֵהֶם, וְיֵשׁ שִׁנּוּיִים אֲחֵרִים לְטוֹב לְכָל אֶחָד כְּפִי מַעֲשָׂיו. לִפְעָמִים מִתְגַּלֶּה לָהֶם בִּדְמוּת אַרְיֵה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא, לִפְעָמִים בִּדְמוּת שׁוֹר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו, וְלִפְעָמִים בִּדְמוּת נֶשֶׁר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ, וּפְעָמִים בִּדְמוּת אָדָם זָקֵן, כְּמוֹ שֶׁנִּדְמָה לְאֵלּוּ, שֶׁאָמְרוּ זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ, שֶׁהוּא הָיָה מִתְדַּמֶּה לָהֶם בִּדְמוּת זָקֵן, וְנֶאֱמַר בָּהֶם (בו) וַיֵּנִקֵהוּ דְבַשׁ מִסֶּלַע וְשֶׁמֶן מֵחַלְמִישׁ צוּר, אֲבָל לְאֵלּוּ שֶׁתְּלוּיִים מִמֶּנּוּ וּמִשְׁכִּינָתוֹ, לֹא מִשְׁתַּנֶּה לְעוֹלָם.

וְאוֹתָן הַתְּמוּרוֹת הֵן סוֹד הַיִּבּוּם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ בַּיְבָמָה עַל הַגְּאֻלָּה וְעַל הַתְּמוּרָה,

לְקַיֵּים כָּל דָּבָר שֶׁלַּף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, בְּהַהוּא נַעַל דְּנָתַן לְרֵעֵהוּ אִית תְּמוּרָה, וְשִׁנּוּי רָצוֹן, וְתַמָּן צָרִיךְ שִׁנּוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה לְקַיֵּים כָּל דָּבָר, נַעַל אִיהוּ גּוּפָא.

וְאַמַּאי בַּחֲלִיצַת נַעַל דְּנָתַן לְרֵעֵהוּ אִית תְּמוּרָה וְשִׁנּוּי, אָמַר סָבָא חֲדָא, רַבִּי רַבִּי, לָא תֵּימָא הָכִי, אֶלָּא אַמַּאי חֲלִיצָה בַּנַּעַל, אֶלָּא אִיהוּ קְלִיפָּה לְאִתְטַמְּרָא בָּהּ לְאִשְׁתֵּזָבָא מִנֵּיהּ, וְלָא אִשְׁתְּמוֹדָע לְגַבֵּי מְקַטְרְגִין דִּילֵיהּ, וּבַחֲלִיצָה דְּנַעַל חָלַץ לֵיהּ י"ה, וּבְגִין דָּא שֶׁלַּף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, נַעַל ו', גַּן נָעֶל, דְּאִיהוּ בֶּן י"ה, לְאַעָלָא בֵּין ו"ה, וְדָא אִיהוּ חָלַץ י"ה.

וּמִשֶּׁה אִתְּמַר בֵּיהּ (שמות ג ה) שֵׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, דָּא בְּהִפּוּכָא דְּאָחֳרָנִין, דְּלָא צָרִיךְ לְאִתְחַזְיָא קֶדֶם שְׁכִינְתָּא בִּקְלִיפָּה, וְרָזָא דְּמִלָּה כִּי

לשון הקודש

לְקַיֵּים כָּל דָּבָר, שֶׁלַּף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, בְּאוֹתָהּ נַעַל שֶׁנָּתַן לְרֵעֵהוּ יֵשׁ תְּמוּרָה וְשִׁנּוּי רָצוֹן, וְשָׁם צָרִיךְ שִׁנּוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה לְקַיֵּים כָּל דָּבָר, הַנַּעַל הוּא הַגּוּף.

וְלָמָּה בַּחֲלִיצַת נַעַל שֶׁנָּתַן לְרֵעֵהוּ יֵשׁ תְּמוּרָה וְשִׁנּוּי? אָמַר זָקֵן אֶחָד: רַבִּי רַבִּי, אַל תֹּאמַר כָּךְ, אֶלָּא לָמָּה חֲלִיצָה בְּנַעַל? אֶלָּא הִיא הַקְּלִיפָּה לְהִסְתַּתֵּר בָּהּ לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ, וְלֹא נוֹדַע אֶל הַמְּקַטְרְגִים שֶׁלּוֹ, וּבַחֲלִיצָה שֶׁל נַעַל חוֹלֵץ לוֹ י"ה, וּמִשּׁוּם זֶה שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, נַעַל ו', גַּן נָעֶל, שֶׁהוּא בֶּן י"ה, לְהִכָּנֵס בֵּין ו"ה, וְזֶהוּ חָלַץ י"ה.

וּבְמֹשֶׁה נֶאֱמַר שֵׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, זֶה בְּהֵפֶךְ שֶׁל אֲחֵרִים, שֶׁלֹּא צָרִיךְ

אֵין לָבֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק (אסתר ד ב), וּלְגַבֵּי אֲבָהָן לָא אִתְחַזְיָא אֶלָּא בַּנְעָלִים, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שיר ז ב) מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, אֲבָל לְגַבֵּי מֹשֶׁה בְּלָא כִּסּוּיָא כְּלָל, וְרָזָא דְּמִלָּה וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵ"ל שד"י, וּשְׁמִי יהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם (שמות ו ג), וּמֹשֶׁה אִתְּמַר בֵּיהּ (שם ג יג) וְאָמְרוּ לִ"י מַ"ה שְׁמ"וֹ מָ"ה אוֹמַר אֲלֵיהֶם.

וְעוֹד אַמַּאי צָרִיךְ חֲלִיצָה בַּנַּעַל בְּאִשָּׁה, בְּגִין דְּמָאן דְּיָמוּת בְּלָא בַּר אִיהוּ קָשִׁיר בְּרַגְלֵיהּ דְּיָבָם, וְרָזָא דְּמִלָּה הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב (בראשית ג יד), וּבְגִין דְּלָא יָמִית לֵיהּ חִוְיָא דְּאִיהוּ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ, צָרִיךְ לַחֲלוֹץ לְגַבֵּי נַעַל דְּאִתְּתָא, וְאִתְפַּטַּר הַהוּא חִוְיָא מִנֵּיהּ.

לשון הקודש

לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה עִם קְלִפָּה, וְסוֹד הַדָּבָר – כִּי אֵין לָבֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק, וְלָאָבוֹת לֹא נִרְאָה אֶלָּא בַּנְּעָלִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, אֲבָל לְמֹשֶׁה בְּלִי כִּסּוּי כְּלָל, וְסוֹד הַדָּבָר – וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵ"ל שַׁדַּ"י וּשְׁמִי יהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, וּבְמֹשֶׁה נֶאֱמַר וְאָמְרוּ לִ"י מַה שְׁמ"וֹ מָ"ה אוֹמַר אֲלֵיהֶם. **וְעוֹד,** לָמָּה צָרִיךְ חֲלִיצָה בַּנַּעַל בָּאִשָּׁה? מִשּׁוּם שֶׁמִּי שֶׁיָּמוּת בְּלִי בֵן, הוּא קָשׁוּר בְּרַגְלוֹ לַיָּבָם, וְסוֹד הַדָּבָר – הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יָמִית אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ, צָרִיךְ לַחֲלֹץ לְגַבֵּי נַעַל שֶׁל אִשָּׁה, וְנִפְטָר מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ.

וְכֹלָּא עַל הַהִיא טִפָּה דְּאִיהִי י' דְּפָרַח מִן יַעֲקֹב לְאַתְרֵיהּ, וְיַעֲקֹב בְּגִין דָּא קָנָה מִנַּיהּ בְּכֵרוּתָא, לְאַחְזָרָא י' לְאַתְרֵיהּ, דְּאִיהִי טִפָּה בּוּכְרָא, דְּבָהּ חָאב אָדָם, וּפָרַח מִנַּיהּ וְאִשְׁתָּאַר יָחִיד בְּלָא עֵזֶר, וּבְגִין דָּא אָמַר (תהלים מט ו) לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע עֲוֹן עֲקֵבַי יְסוּבֵּנִי, וּבְגִין דָּא אֲיָתִי לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּלַת זִמְנִין לְאָדָם קַדְמָאָה בְּגִלְגּוּלָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, וְדָא אִיהוּ שִׁנּוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה.

וְעַל הַהִיא טִפָּה אִתְּמַר בָּהּ (שיר ז ב) מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, וְאִתְדַּבְּקַת בְּיַעֲקֹב, וְאַפִּיקַת מִנַּיהּ י"ב שִׁבְטִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קכב ד) שִׁבְטֵי י"ה עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ אָדָם יִשְׂרָאֵל, וּבְהַהוּא זִמְנָא רָוַוח יַעֲקֹב מַה דְּאָבִיד דְּאִיהוּ י'

לשון הקודש

וְהַכֹּל עַל אוֹתָהּ טִפָּה, שֶׁהִיא י', שֶׁפָּרְחָה מִיַּעֲקֹב לִמְקוֹמוֹ, וְיַעֲקֹב בִּגְלַל זֶה קָנָה מִמֶּנּוּ אֶת הַבְּכוֹרָה, לְהַחֲזִיר י' לִמְקוֹמָהּ, שֶׁהִיא טִפָּה בְּכוֹרָה, שֶׁבָּהּ חָטָא אָדָם וּפָרְחָה מִמֶּנּוּ, וְנִשְׁאַר יָחִיד בְּלִי עֵזֶר, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע עֲוֹן עֲקֵבַי יְסוּבֵּנִי, וּמִשּׁוּם זֶה הֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּגִלְגּוּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר, וְזֶהוּ שִׁנּוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה.

וְעַל אוֹתָהּ טִפָּה נֶאֱמַר בָּהּ מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, וְנִדְבְּקָה בְּיַעֲקֹב, וְהוֹצִיאָה מִמֶּנּוּ שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שִׁבְטֵי יָ"ה עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָדָם יִשְׂרָאֵל,

מִיַּעֲקֹב, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית לב כט) לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל.

בְּאַבְרָהָם שֶׁזִּיב מִסַּם הַמָּוֶת, חוֹבָא דְאָדָם, גֵּיהִנָּם, נָחָשׁ, אֵשֶׁת זְנוּנִים דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות כ יד) לֹא תִּנְאָף. בְּיִצְחָק שֶׁזִּיב מֵאֵל אַחֵר דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם יג) לֹא תִּרְצַח. בְּיַעֲקֹב אַשְׁכַּח אֲתַר לְיַנְקָא (נ"א לְנַקָּאָה) בְּנוֹי, וְדָא שִׁנּוּי מָקוֹם, וְלֵית חַד מִנַּיְהוּ דְּלָא אִתְכְּלִיל בִּתְלָתָא, לְקַיְּמָא הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גֶּבֶר (איוב לג כט).

קָם סָבָא וְאָמַר רַבִּי רַבִּי בְּמַאי אוּקִימְתָּא סוֹד יִבּוּם וַחֲלִיצָה, דְּהָא בְּרִירָא דְמִלָּה שְׁמַעְנָא, אָמַר לֵיהּ מַה דִּשְׁמַעְתְּ אֵימָא, אָמַר וַדַּאי בְּרָזָא דְיִבּוּם אַשְׁכַּח אַתְרָא הַהִיא נִשְׁמָתָא עַרְטִילָאָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים פד ד) גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, וְדָא נֶפֶשׁ דְּאַתְיָא בְּגִלְגּוּל זִמְנָא קַדְמָאָה, וּדְרוֹר קֵן

לשון הקודש

וּבְאוֹתוֹ זְמַן הִרְוִיחַ יַעֲקֹב מַה שֶּׁאִבֵּד, שֶׁהוּא י' מִיַּעֲקֹב. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל.

בְּאַבְרָהָם הִצִּיל מִסַּם מָוֶת, חֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם, גֵּיהִנֹּם, נָחָשׁ, אֵשֶׁת זְנוּנִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ לֹא תִּנְאָף. בְּיִצְחָק הִצִּיל מֵאֵל אַחֵר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֹא תִּרְצַח. בְּיַעֲקֹב מָצָא מָקוֹם לְהֵיניק (לְנַקּוֹת) בָּנָיו, וְזֶה שִׁנּוּי מָקוֹם, וְאֵין אֶחָד מֵהֶם שֶׁלֹּא נִכְלָל בַּשְּׁלֹשָׁה, לְקַיֵּם הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גֶּבֶר.

קָם זָקֵן וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, בַּמָּה הֲקִימוֹתָ הַסּוֹד שֶׁל יִבּוּם וַחֲלִיצָה, שֶׁהֲרֵי בֵּרוּר הַדָּבָר שָׁמַעְתִּי? אָמַר לוֹ: מַה שֶּׁשָּׁמַעְתָּ אֱמֹר. אָמַר: וַדַּאי בְּסוֹד הַיִּבּוּם מָצְאָה מָקוֹם אוֹתָהּ נְשָׁמָה עַרְטִילָאִית, זֶהוּ

לָהּ (שם), דָּא רוּחָא דְּאַתְיָא בְּגִלְגּוּלָא זִמְנָא תְּנַיְיָנָא, אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ (שם), דָּא נִשְׁמָתָא דְּאַתְיָא בְּגִלְגּוּלָא זִמְנָא תְּלִיתָאָה, וּמִינָהּ נָפְקִין אֶפְרוֹחִין דְּאִינּוּן בְּנִין, וּבְרָזָא דְּיִבּוּם כֻּלְּהוּ תְּלַת נָחֲתִין בְּבַת אַחַת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב לד יד) אִם יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ (דף עב ע"ב) אֵלָיו יֶאֱסוֹף, לִבּוֹ דְּתַמָּן נֶפֶשׁ, רוּחַ בְּכַנְפֵי רֵיאָה, נִשְׁמָתָא בְּמוֹחָא, וְכֻלְּהוּ חַד בְּקִשּׁוּרָא חֲדָא, אֲבָל חֲלִיצָה אִיהִי שֶׁזְּבַת הַהִיא נִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא דְּאִינּוּן קְטִירִין בִּתְלַת קִשּׁוּרִין דְּחִוְיָא, וְרָזָא דְּמִלָּה נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלָטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבַּר וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ (תהלים קכד ז), קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן כְּדֵי לְנַשְּׁקָא לֵיהּ, פָּרַח מִיָּד וְלָא אִתְחֲזִי.

(תקון כ"ז נדפס בהקדמה כי שם ביתו).

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, וְזוֹ הַנֶּפֶשׁ שֶׁבָּאָה בְּגִלְגּוּל פַּעַם רִאשׁוֹנָה, וּדְרוֹר קֵן לָהּ – זוֹ רוּחַ שֶׁבָּאָה בְּגִלְגּוּל פַּעַם שְׁנִיָּה, אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ – זוֹ נְשָׁמָה שֶׁבָּאָה בְּגִלְגּוּל פַּעַם שְׁלִישִׁית, וּמִמֶּנָּה יוֹצְאִים אֶפְרוֹחִים שֶׁהֵם בָּנִים, וּבְסוֹד הַיִּבּוּם כָּל הַשָּׁלֹשׁ יוֹרְדִים בְּבַת אַחַת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִם יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ, רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסוֹף. לִבּוֹ שֶׁשָּׁם הַנֶּפֶשׁ, הָרוּחַ בְּכַנְפֵי רֵאָה, הַנִּשְׁמָה בַּמֹּחַ, וְכֻלָּם אֶחָד בְּקֶשֶׁר אֶחָד, אֲבָל הַחֲלִיצָה מַצִּילָה אוֹתָהּ נִשְׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ, שֶׁהֵם קְשׁוּרִים בִּשְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים שֶׁל הַנָּחָשׁ, וְסוֹד הַדָּבָר – נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבַּר וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ. קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן כְּדֵי לְנַשֵּׁק אוֹתוֹ, פָּרַח מִיָּד וְלֹא נִרְאָה.

תִּקּוּנָא עֶשְׂרִין וּתְמַנְיָא

בְּרֵאשִׁית בֵּיהּ תְּלַת פִּקּוּדִין, חַד יִרְאַת יהו"ה כְּגַוְונָא דָא בְּרֵאשִׁי"ת יְרָ"א בִּשְׁ"ת וְהָא אוּקְמוּהוּ, תִּנְיָינָא בְּרִית כְּגַוְונָא דָא בְּרֵאשִׁי"ת בְּרִי"ת אֵ"שׁ, תְּלִיתָאָה שַׁבָּת כְּגַוְונָא דָא שַׁבָּ"ת יָרֵ"א.

פִּקּוּדָא קַדְמָאָה יִרְאַת יהו"ה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה לג ו) יִרְאַת יהו"ה הִיא אוֹצָרוֹ, וְעוֹד אִתְּמַר בָּהּ (משלי א ז) יִרְאַת יהו"ה רֵאשִׁית דָּעַת, רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יהו"ה (תהלים קיא י), וּבְוַדַּאי מָאן דְּלֵית בֵּיהּ דְּחִילוּ דְּאִיהוּ אוֹצָר, לֵית תַּמָּן חָכְמָה, אוֹצָרָא דְּהַאי חָכְמָה אִיהִי ב', וּבְתִקּוּנָא אָחֳרָא בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית, נְקוּדָה בְּהֵיכָלֵיהּ, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שיר ד יב) גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַּלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם, גַּן אִיהוּ אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, דְּאִיהוּ גַּ"ן סְדָרִים דְּאוֹרַיְיתָא, גַּל אִיהוּ אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, וְתַרְוַיְיהוּ ב' מִבְּרֵאשִׁית,

לשון הקודש

תִּקּוּן עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה

בְּרֵאשִׁית, בּוֹ שָׁלֹשׁ מִצְוֹות, הָאַחַת – יִרְאַת יהו"ה כְּמוֹ זֶה: בְּרֵאשִׁי"ת יְרָ"א בִּשְׁ"ת, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ. הַשְּׁנִיָּה – בְּרִית כְּמוֹ זֶה: בְּרֵאשִׁי"ת בְּרִי"ת אֵ"שׁ. שְׁלִישִׁית – שַׁבָּת כְּמוֹ זֶה: שַׁבָּ"ת יָרֵ"א.

מִצְוָה רִאשׁוֹנָה יִרְאַת יהו"ה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר יִרְאַת יהו"ה הִיא אוֹצָרוֹ, וְעוֹד נֶאֱמַר בָּהּ יִרְאַת יהו"ה רֵאשִׁית דָּעַת, רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יהו"ה, וּבְוַדַּאי מִי שֶׁאֵין בּוֹ יִרְאָה, שֶׁהִיא אוֹצָר, אֵין שָׁם חָכְמָה. הָאוֹצָר שֶׁל הַחָכְמָה הַזּוֹ הִיא ב'. וּבְתִקּוּן אַחֵר, בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית, נְקֻדָּה בְּהֵיכָלוֹ, עָלֶיהָ נֶאֱמַר גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַּלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם, הַגָּן הוּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהוּא גַּ"ן סְדָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה,

מַעְיָן חָתוּם דָּא רֵאשִׁית נְקוּדָה בְּהֵיכָלֵיהּ.

וּבְמַאי אִיהוּ חָתוּם, בְּאוֹת ו', וְאִתְעַבִּידַת ב' עִם חֲתִימוּ דְּוֹ' ם, מַה דַּהֲוָה ב' אִתְעַבִּידַת ם, יַיִן סָתוּם וְחָתוּם, יֵינָא דְּאוֹרַיְיתָא סָתִים וְחָתִים דְּלָא יֵעוּל נוּכְרָאָה תַּמָּן, וְדָא יַיִן הַמְּשׁוּמָּר בַּעֲנָבָיו מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְלַאו לְמַגְּנָא תַּקִּינוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, חֲתִימַת יַיִן דְּלָא יִתְנַסֵּךְ וְיִתְעָרֵב בְּסִטְרָא אָחֳרָא, וְעַל הַאי יַיִן אִתְּמַר (תהלים קמז יב) לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם, כֵּ"ן וַדַּאי יַי"ן שִׁבְעִין אַנְפִּין דְּאוֹרַיְיתָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם כה יד) סוֹד יהו"ה לִירֵאָיו.

קַנְקַן דְּהַאי יַי"ן דָּא לִבָּא דְּבַר נַשׁ, אִם הוּא קַנְקַנָּא חַדְתָּא וְאִתְנַסַּךְ בְּיַיִן נֶסֶךְ דְּאִיהוּ יִצְרָא בִישָׁא, צָרִיךְ תְּלָתָא זִמְנִין הֲדָחָה, וְהֵן כָּל

לשון הקודש

גַּל הוּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּשְׁנֵיהֶם ב' מִבְּרֵאשִׁית, מַעְיָן חָתוּם זוֹ רֵאשִׁית נְקֻדָּה בְּהֵיכָלוֹ.

וּבַמֶּה הוּא חָתוּם? בָּאוֹת ו', וְנַעֲשֵׂית ב' עִם הַחֲתִימָה שֶׁל ו' ם, מַה שֶּׁהָיָה ב' נֶעֱשֵׂתָה ם, יַיִן סָתוּם וְחָתוּם, יֵינָה שֶׁל תּוֹרָה סָתוּם וְחָתוּם שֶׁלֹּא יִכָּנֵס נָכְרִי לְשָׁם, וְזֶה יַיִן הַמְּשֻׁמָּר בַּעֲנָבָיו מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְלֹא לְחִנָּם תִּקְּנוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, חֲתִימַת יַיִן שֶׁלֹּא הִתְנַסֵּךְ וְיִתְעָרֵב בַּצַּד הָאַחֵר, וְעַל הַיַּיִן הַזֶּה נֶאֱמַר לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם, כֵּ"ן וַדַּאי יַי"ן, שִׁבְעִים הַפָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר סוֹד יהו"ה לִירֵאָיו.

הַקַּנְקַן שֶׁל הַיַּיִן הַזֶּה זֶה לִבּוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁאִם הוּא קַנְקַן חָדָשׁ וְהִתְנַסֵּךְ בְּיַיִן נֶסֶךְ,

אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גֶּבֶר (איוב לג כט), וְלַאו לְמַגְּנָא תַּקִּינוּ בְּכוֹם דִּבְרָכָה אוּף הָכִי הֲדָחָה וּשְׁטִיפָה, הֲדָחָה מִבִּפְנִים שְׁטִיפָה מִבַּחוּץ, לְמֶהֱוֵי תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ, וְרָזָא דְּמִלָּה וְטִהֲרוֹ וְקִדְּשׁוֹ (ויקרא טז יט), וְכַד אִיהוּ קַנְקַן דְּאִיהוּ לִבָּא דַּכְיָא מִלְּגָאו וּמִלְּבָר, שַׁרְיָא תַּמָּן חָכְמָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ח כב) יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קָנָנִי אִיהוּ קַנְקַן וַדַּאי, וְאִם הַאי קַנְקַן אִיהוּ דַכְיָא, אִתְּמַר בֵּיהּ וְנִקָּה, וְאִם לַאו לֹא יְנַקֶּה כָּל הַנּוֹגֵעַ בָּהּ (שם ו כט).

וְקַנְקַן דְּבַר נַשׁ דָּא אִתְּתָא, וְאִיהוּ כּוֹס, הָכִי צְרִיכָה שְׁטִיפָה וַהֲדָחָה, אִם הִיא כּוֹס דִּבְרָכָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (יחזקאל מד ל) לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ, וְאִם לַאו אִתְקְרִיאַת כּוֹס הַתַּרְעֵלָה, וְיַיִן דִּילָהּ עֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי לא ו) תְּנוּ שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן לְמָרֵי נָפֶשׁ וכו', שָׁדַיִם דִּילָהּ אִינּוּן אַשְׁכּוֹלוֹת מְרוֹרוֹת,

לשון הקודש

שֶׁהוּא יֵצֶר הָרָע, צָרִיךְ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים הֲדָחָה, וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גֶּבֶר, וְלֹא לְחִנָּם תִּקְּנוּ כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה אַף כָּךְ הֲדָחָה וּשְׁטִיפָה, הֲדָחָה מִבִּפְנִים וּשְׁטִיפָה מִבַּחוּץ, לִהְיוֹת תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ, וְסוֹד הַדָּבָר – וְטִהֲרוֹ וְקִדְּשׁוֹ, וְכַאֲשֶׁר הַקַּנְקַן, שֶׁהוּא לֵב זַךְ מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ, שׁוֹרָה שָׁם חָכְמָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ, קָנָנִי הוּא קַנְקַן וַדַּאי, וְאִם הַקַּנְקַן הַזֶּה הוּא זַךְ, נֶאֱמַר בּוֹ וְנִקָּה, וְאִם לָאו, לֹא יִנָּקֶה כָּל הַנּוֹגֵעַ בָּהּ. **וְקַנְקַן** שֶׁל אָדָם זוֹ הָאִשָּׁה, וְהוּא כּוֹס, כָּךְ צְרִיכָה שְׁטִיפָה וַהֲדָחָה, אִם הִיא כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר, לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ, וְאִם לָאו, נִקְרֵאת כּוֹס הַתַּרְעֵלָה, וְעַל הַיַּיִן שֶׁלָּהּ נֶאֱמַר תְּנוּ שֵׁכָר לְאוֹבֵד וַיַּיִן

אֲבָל יַיִן דְּכוּם דִּבְרָכָה עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קד טו) וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ דְּתַמָּן פִּקּוּדֵי יהו"ה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב (שם יט טו), דְּאִינּוּן אֶשְׁכּוֹלוֹת דִּילָהּ.

תִּקּוּנָא עֶשְׂרִין וְתֵשַׁע

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, ב' נְקוּדָה בְּהֵיכָלֵיהּ, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שיר ד יב) גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַּלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם, מָאן מַעְיָן חָתוּם דָּא נְקוּדָה, מָאן נִיחוּ נָעוּל (דף עג ע"א) דִּילָהּ, דָּא ו' דְּסָתִים לְהֵיכָלָא וּבָהּ אִתְעֲבִיד ם סְתִימָא, אִיהִי ם רַבְּתָא מִלְּסַרְבֵּה הַמִּשְׁרָה (ישעיה ט ו), וְהַאי נְקוּדָה עֲלָהּ אִתְּמַר (איוב כח כא) וְנֶעְלְמָה מֵעֵינֵי כָל חָי וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתָּרָה, וְהַאי נְקוּדָה מִסִּטְרָא דִּימִינָא אִתְקְרִיאַת אַהֲבָה, וּמִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא אִתְקְרִיאַת יִרְאָה, וּמִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרִיאַת תּוֹרָה,

לשון הקודש

לְמֵרֵי נָפֶשׁ וְכוּ'. הַשָּׁדַיִם שֶׁלָּהּ הֵן אַשְׁכּוֹלוֹת מְרוּרוֹת, אֲבָל הַיַּיִן שֶׁל כּוּם שֶׁל בְּרָכָה עָלָיו נֶאֱמַר וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ, שֶׁשָּׁם פִּקּוּדֵי יהו"ה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב, שֶׁהֵם הָאֶשְׁכּוֹלוֹת שֶׁלָּהּ.

תִּקּוּן עֶשְׂרִים וְתִשְׁעָה

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, ב' נְקֻדָּה בְּהֵיכָלוֹ, עָלֶיהָ נֶאֱמַר גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַּלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם. מִי הַמַּעְיָן הֶחָתוּם? זוֹ נְקֻדָּה. מִי הוּא הַנָּעוּל שֶׁלָּהּ? זֶה ו' שֶׁסָּתוּם לַהֵיכָל, וּבוֹ נַעֲשֵׂית ם סְתוּמָה, הִיא ם גְּדוֹלָה מִלְּסַרְבֵּה הַמִּשְׁרָה, וְעַל הַנְּקֻדָּה הַזוֹ נֶאֱמַר וְנֶעְלְמָה מֵעֵינֵי כָל חָי וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתָּרָה, וְהַנְּקֻדָּה הַזוֹ מִצַּד הַיָּמִין נִקְרֵאת אַהֲבָה, וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל נִקְרֵאת יִרְאָה, וּמִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי

וְאִיהִי מִצְוָה, דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ, בְּגִין דְּאִיהוּ ו' כְּלִיל י"ה דְּאִינּוּן לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, וְאִיהוּ ו' בְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ, וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה מִצְוָה כְּלִילָא מֵאַרְבַּע אַתְוָון, אִיהִי אִתְקְרִיאַת י' מִסִּטְרָא דְּחָכְמָה, ה' מִסִּטְרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה, וְאִתְקְרִיאַת תּוֹרָה מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ח כב) יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ, דַּרְכּוֹ דֶּרֶךְ ו', קָנָנִי דְּאִיהוּ קִן דִּילָהּ, וּבְגִין דְּאִיהִי כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ אַרְבַּע אִתְקְרִיאַת מִצְוָה, מ"ץ בְּאוֹתִיּוֹת אַ"ת בַּ"ש אִיהוּ י"ה, י"ם ה"ץ, וּבָהּ כְּלִילָן פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, פִּקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה מִסִּטְרָא דְּדִין דְּאִיהוּ אלהי"ם דְּתַמָּן י"ה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שמות ג טו) זֶה שְׁמִי"י וְהָא אוּקְמוּהוּ, פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה מִסִּטְרָא דִּימִינָא דְּאִיהוּ רַחֲמֵי דִּכְלִילָן בְּאַבְרָהָם, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (חבקוק ג ב) בְּרוֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר.

לשון הקודש

נִקְרֵאת תּוֹרָה, וְהִיא מִצְוָה, שֶׁהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי כּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהַו' כּוֹלֵל אֶת י"ה, שֶׁהֵם לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, וְהַו' בָּאֶמְצַע כּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם, וְהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה מִצְוָה הַכְּלוּלָה מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, הִיא נִקְרֵאת י' מִצַּד הַחָכְמָה, ה' מִצַּד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְנִקְרֵאת תּוֹרָה מֵהַצַּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ, דַּרְכּוֹ דֶּרֶךְ ו', קָנָנִי שֶׁהוּא הַקֵּן שֶׁלָּהּ, וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִכָּל הָאַרְבַּע, נִקְרֵאת מִצְוָה. מ"ץ בְּאוֹתִיּוֹת א"ת ב"ש הוּא י"ה, י"ם ה"ץ, וּבָהּ כְּלוּלִים מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. הַמִּצְוֹת שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה מִצַּד הַדִּין שֶׁהוּא

קָם סָבָא חַד מִבָּתַר טוּלָא (כּוּתְלָא), וְאָמַר רַבִּי רַבִּי בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, קוּם אַדְלֵיק שְׁרַגָּא דְּאִיהִי מִצְוָה, שְׁכִינְתָּא קַדִּישָׁא, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (ויקרא ו ו) אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שמות כז כ) לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד, נֵר יהו"ה אִתְקְרִיאַת וַדַּאי, אוֹר דְּנָהִיר בֵּיהּ נִשְׁמַת אָדָם, קוּם אַדְלֵיק בָּהּ.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן עַל רַגְלוֹי וְיָתִיב רִגְעָא חֲדָא וְאָמַר, רִבּוֹן עָלְמִין דְּאַנְתְּ אִיהוּ מָאֲרֵי מַלְכִין וְגָלֵי רָזִין, יְהֵא רַעֲוָא דִּילָךְ לְסַדְרָא מִלִּין בְּפוּמָאִי, לְקַיְּמָא בִּי הַאי קְרָא (שם ד יב) וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם פִּיךָ, דְּלָא אֵעוּל בְּכִסּוּפָא קֶדָמָךְ, פְּתַח וְאָמַר.

לשון הקודש

אֱלֹהִי"ם, שֶׁשָּׁם י"ה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר זֶה שְׁמִ"י, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ. מִצְוֹת עֲשֵׂה מִצַּד הַיָּמִין שֶׁהוּא רַחֲמִים, שֶׁכְּלוּלִים בְּאַבְרָהָם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בִּרְגֶז רַחֵם תִּזְכֹּר.

קָם זָקֵן אֶחָד מֵאַחַר הַצֵּל (הַכֹּתֶל) וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, קוּם הַדְלֵק נֵר שֶׁהִיא מִצְוָה, הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד, נֵר יהו"ה נִקְרֵאת וַדַּאי, הָאוֹר שֶׁמְּאִירָה בּוֹ נִשְׁמַת אָדָם, קוּם הַדְלֵק בָּהּ.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן עַל רַגְלָיו, וְיָשַׁב רֶגַע אֶחָד וְאָמַר: רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, שֶׁאַתָּה הוּא בַּעַל הַמְּלָכִים וּמְגַלֶּה רָזִים, יְהִי רְצוֹנְךָ לְסַדֵּר דְּבָרִים בְּפִי, לְקַיֵּם בִּי אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה, וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם פִּיךָ, שֶׁלֹּא אֶכָּנֵס בְּבוּשָׁה לְפָנֶיךָ, פְּתַח וְאָמַר.

תִּקּוּנָא תְּלָתִין

בְּרֵאשִׁית מָאן רֵאשִׁית דָּא חָכְמָה, דָּא נְקוּדָה דִּלְגַאו, דְּאִתְמַר בָּהּ (תהלים מה יד) כָּל כְּבוּדָה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה, וְדָא יִרְאָה דְּאִיהִי פִּקּוּדָא קַדְמָאָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (משלי א ז) יִרְאַת יהו"ה רֵאשִׁית דָּעַת, וְאִיהִי רְמִיזָא בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, וְאִית יִרְאָה רָעָה רְצוּעָה לְאַלְקָאָה לְחַיָּיבַיָּא, וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי אוֹת שַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין וְאוֹת דִּתְפִלִּין וְאוֹת דִּבְרִית מִילָה, הַהִיא רְצוּעָה אִיהִי יִרְאָה רָעָה אִיהִי עָרְלָה, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאַעֲבַר לָהּ מִנֵּיהּ, דְּלֵית לָהּ רְשׁוּ לִרְצוּעָה לְאַלְקָאָה לֵיהּ, וְהַאי נְקוּדָה עָלָהּ אִתְּמַר (שמות לא יד) מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת, מַאי מְחַלְּלֶיהָ אֶלָּא מָאן דְּאַעִיל רְשׁוּ נוּכְרָאָה בְּחָלָל דִּילָהּ דְּאִיהִי רְשׁוּת הַיָּחִיד, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (במדבר יט כ) וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִתּוֹךְ הַקָּהָל כִּי אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא.

לשון הקודש

תִּקּוּן שְׁלֹשִׁים

בְּרֵאשִׁית, מִי הָרֵאשִׁית? זוֹ חָכְמָה, זוֹ נְקֻדָּה שֶׁל בִּפְנִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כָּל כְּבוּדָה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה, וְזוֹ יִרְאָה שֶׁהִיא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר יִרְאַת יהו"ה רֵאשִׁית דָּעַת, וְהִיא רְמוּזָה בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, וְיֵשׁ יִרְאָה רָעָה, רְצוּעָה לְהַלְקוֹת אֶת הָרְשָׁעִים, וְהַנְּקֻדָּה הַזוֹ הִיא אוֹת שַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים, וְאוֹת שֶׁל תְּפִלִּין וְאוֹת שֶׁל בְּרִית מִילָה. אוֹתָהּ הָרְצוּעָה הִיא יִרְאָה רָעָה, הִיא עָרְלָה. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמַּעֲבִיר אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ, שֶׁאֵין רְשׁוּת לָרְצוּעָה לְהַלְקוֹת אוֹתוֹ, וְעַל הַנְּקֻדָּה הַזוֹ נֶאֱמַר מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת. מַה זֶּה מְחַלְּלֶיהָ? אֶלָּא מִי שֶׁמַּכְנִיס רְשׁוּת זָרָה בֶּחָלָל שֶׁלָּהּ, שֶׁהִיא רְשׁוּת הַיָּחִיד, שֶׁעָלֶיהָ

וְכֹלָּא אִתְּרְמִיז בְּהַאי תֵּיבָה יִרְאָ"ה בְּרִי"ת שַׁבָּ"ת, כְּגַוְונָא דָא יִרְאַ"ת בְּרֵאשִׁי"ת, בְּרִי"ת בְּרֵאשִׁי"ת, שַׁבָּ"ת בְּרֵאשִׁי"ת, וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי רֵאשִׁית, יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ (משלי א כב), כְּגַוְונָא דָא בְּרֵאשִׁית, כֹּלָּא אִיהִי נְקוּדָה חֲדָא, אִיהִי רֵאשִׁית, וְאִיהִי אוֹת בְּרִית, וְאִיהִי אוֹת שַׁבָּת, וְאִיהִי יִרְאַת יהו"ה.

מָאן חָלָל דִּילָהּ בִּ, וּ' אִיהוּ בַּעְלָהּ, בֵּיהּ אִיהִי נְטִירָא וּסְתִימָא בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל מז א) יִהְיֶה סָגוּר שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כְּגַוְונָא דָא סְתִימָא, וְהָא אִתְּמַר, וּנְקוּדָה אִיהִי שְׁבִיעָאָה תַּגָּא עַל רֵישֵׁיהּ, תַּגָּא דְּסֵפֶר תּוֹרָה, עֲטָרָה עַל בְּרִית, זֹ' דְּאִיהִי יוֹם שְׁבִיעִי יוֹם הַשַּׁבָּת, שְׁבִיעִי וַדַּאי, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפְּתֵחַ, אֲבָל בְּיוֹמִין דְּחוֹל גַּן

לשון הקודש

נֶאֱמַר וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִתּוֹךְ הַקָּהָל, כִּי אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא.

וְהַכֹּל נִרְמָז בַּתֵּבָה הַזוֹ, יִרְאָ"ה בְּרִי"ת שַׁבָּ"ת, כְּמוֹ זֶה: יִרְאַ"ת בְּרֵאשִׁי"ת, בְּרִי"ת בְּרֵאשִׁית, שַׁבָּ"ת בְּרֵאשִׁי"ת, וְהַנְּקֻדָּה הַזוֹ הִיא רֵאשִׁית, יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ, כְּמוֹ זֶה בְּרֵאשִׁית, הַכֹּל הִיא נְקֻדָּה אַחַת, הִיא רֵאשִׁית, וְהִיא אוֹת בְּרִית, וְהִיא אוֹת שַׁבָּת, וְהִיא יִרְאַת יהו"ה.

מִי הֶחָלַל שֶׁלָּהּ? בִּ', וּ' הוּא בַּעְלָהּ, בּוֹ הִיא שְׁמוּרָה וְנִסְתֶּרֶת בַּגָּלוּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִהְיֶה סָגוּר שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כְּמוֹ זֶה סְתוּמָה, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר, וְהַנְּקֻדָּה הִיא הַשְּׁבִיעִית כֶּתֶר עַל רֹאשׁוֹ, וְכֶתֶר שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה הָעֲטָרָה עַל הַבְּרִית, זֹ' שֶׁהִיא הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, יוֹם הַשַּׁבָּת, שְׁבִיעִי וַדַּאי, וְעָלָיו

נָעוּל אֲחוֹתִי כַלָּה (שיר ד יב). (דף עג ע"ב) **אִתְקְרִיאַת סְתִימָא בְּאוֹת ו'.**

וְהַאי עָרְלָה וּפְרִיעָה אִינוּן כַּמּוֹץ וְתֶבֶן דְּחִטָּה, בְּיוֹמִין דְּחוֹל אִתְקְרִיאַת הֵ"א, דְּאִיהוּ הֶבֶ"ל לַהַ"ב הַמִּזְבֵּחַ, לְאַדְלָקָא מוֹץ וְתֶבֶן, וְאִשְׁתְּאָרַת אִיהִי סֹלֶת נְקִיָּה, אֲבָל בְּיוֹמִין דְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין אִתְקְרִיאַת י' עֲטָרָה עַל כֹּלָּא, וּבֵיתָא, (נ"א וְכֵסֵא) **דִּילָהּ, ל"ב אלהי"ם דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְאִיהִי ב' כְּלִילָא מֵעֲשַׂר אֲמִירָן בְּכָל סִטְרָא, הַאי י' אִתְקְרִיאַת יִרְאָה, בֵּין בְּשַׁבָּת בֵּין בִּבְרִית מִילָה בֵּין בְּדִינָא וְהָכִי בְּכָל פִּקּוּדָא.**

אלהי"ם דָּא נָתִיב קַדְמָאָה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (איוב כח ז) **נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עָיִט וְלֹא שִׁזָּפַתּוּ עַיִן אַיָּה, מַאי עַיִן אַיָּה, אֶלָּא מֵאִינוּן מַלְאָכִין דְּאָמְרִין אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, כַּד אִיהִי**

לשון הקודש

נֶאֱמַר וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפְּתֵחַ, אֲבָל בִּימוֹת הַחֹל גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַלָּה. נִקְרֵאת סְתוּמָה בָּאוֹת ו'.

וְהָעָרְלָה וְהַפְּרִיעָה הַזּוֹ הֵן כְּמוֹץ וְתֶבֶן שֶׁל הַחִטָּה, בִּימוֹת הַחֹל נִקְרֵאת הֵ"א, שֶׁהוּא הֶבֶ"ל לַהַ"ב הַמִּזְבֵּחַ, לְהַדְלִיק מוֹץ וְתֶבֶן, וְהִיא נִשְׁאֶרֶת סֹלֶת נְקִיָּה, אֲבָל בִּימִים שֶׁל שַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים נִקְרֵאת י' עֲטָרָה עַל הַכֹּל, וְהַבַּיִת (וְהַכִּסֵּא) שֶׁלָּהּ שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְהַב' הִיא כְּלוּלָה מֵעֲשֶׂר אֲמִירוֹת בְּכָל צַד, הַי' הַזּוֹ נִקְרֵאת יִרְאָה, בֵּין בְּשַׁבָּת בֵּין בִּבְרִית מִילָה וּבֵין בַּדִּין, וְכָךְ בְּכָל מִצְוָה.

אֱלֹהִי"ם זֶה הַנָּתִיב הָרִאשׁוֹן, עָלָיו נֶאֱמַר נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עָיִט וְלֹא שִׁזָּפַתּוּ עַיִן אַיָּה. מַה זֶּה עַיִן אַיָּה? אֶלָּא מֵאוֹתָם מַלְאָכִים

בְּהַאי נָתִיב לֵית לוֹן יְדִיעָה בָּהּ, דְּאִיהִי סְתִירָא מֵחַיָּון דְּמֶרְכַּבְתָּא.

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ (בראשית א ב), מַאי וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, אֶלָּא מָאן דְּאַפִּיק מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים גָּרִים לִשְׁכִינְתָּא, לְמֶהֱוֵי תֹהוּ וָבֹהוּ חֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, דְּאִתְלַבְּשַׁת בְּאִינּוּן קְלִיפִּין, דְּאִינּוּן אַרְבַּע גָּלִיּוֹת, וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּגָרִים לָהּ לְמֶהֱוֵי יַבֶּשָׁה תֹהוּ, דְּאִסְתַּלְקַת נְקוּדָה מֵחָלָל דִּילָהּ דְּאִיהִי ב', וְאִשְׁתְּאָרַת יְבֵישָׁה.

נָתִיב תִּנְיָינָא, וְרוּחַ אלהי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם (שם), מַאי וְרוּחַ, אֶלָּא בְּוַדַּאי בְּזִמְנָא דִשְׁכִינְתָּא נָחֲתַת בְּגָלוּתָא, הַאי רוּחַ נָשִׁיב עַל אִינּוּן דְּמִתְעַסְּקֵי בְּאוֹרַיְיתָא, בְּגִין שְׁכִינְתָּא דְּאִשְׁתַּכְּחַת בֵּינַיְיהוּ, וְהַאי רוּחַ אִתְעֲבִיד קָלָא, וְיֵימָא הָכִי אִינּוּן

לשון הקודש

שֶׁאוֹמְרִים אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, כְּשֶׁהִיא בַּנָּתִיב הַזֶּה, אֵין לָהֶם בָּהּ יְדִיעָה, שֶׁהִיא נִסְתֶּרֶת מֵחַיּוֹת הַמֶּרְכָּבָה.

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, מַה זֶּה וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ? אֶלָּא מִי שֶׁמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים, גּוֹרֵם לַשְׁכִינָה לִהְיוֹת תֹהוּ וָבֹהוּ חֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת בְּאוֹתָן קְלִפּוֹת, שֶׁהֵן אַרְבַּע גָּלֻיּוֹת, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁגּוֹרֵם לָהּ לִהְיוֹת יַבֶּשָׁה, תֹהוּ, שֶׁמִּסְתַּלֶּקֶת הַנְּקֻדָּה מֵהֶחָלָל שֶׁלָּהּ, שֶׁהִיא ב', וְנִשְׁאֶרֶת יְבֵשָׁה.

הַנָּתִיב הַשֵּׁנִי, וְרוּחַ אֱלֹהִי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. מַה זֶּה וְרוּחַ? אֶלָּא בְּוַדַּאי בִּזְמַן שֶׁהַשְּׁכִינָה יוֹרֶדֶת לַגָּלוּת, הָרוּחַ הַזּוֹ נוֹשֶׁבֶת עַל אוֹתָם שֶׁמִּתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁכִינָה נִמְצֵאת בֵּינֵיהֶם, וְהָרוּחַ

דְּמִיכִין דְּשִׁינְתָּא בְּחוֹרֵיהוֹן, סְתִימִין עַיְינִין אֲטִימִין דְּלִבָּא, קוּמוּ וְאִתְעָרוּ לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא, דְּאִית לְכוֹן לִבָּא בְּלָא סֻכְלְתָּנוּ לְמִנְדַּע בָּהּ, וְאִיהוּ בֵּינַיְכוּ.

וְרָזָא דְּמִלָּה קוֹל אוֹמֵר קְרָא (ישעיה מ ו), כְּגוֹן קְרָא נָא הֲיֵשׁ עוֹנֶךָ וְאֶל מִי מִקְּדוֹשִׁים תִּפְנֶה (איוב ח א), וְהִיא אָמְרַת מָה אֶקְרָא, כָּל הַבָּשָׂר חָצִיר, כֹּלָּא אִינוּן כִּבְעִירָן דְּאָכְלִין חָצִיר, וְכָל חַסְדּוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה (שם), כָּל חֶסֶד דְּעָבְדִין לְגַרְמַיְיהוּ עָבְדִין, וַאֲפִילוּ כָּל אִינוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא, כָּל חֶסֶד דְּעָבְדִין לְגַרְמַיְיהוּ עָבְדִין, בְּהַהוּא זִמְנָא וַיִּזְכּוֹר כִּי בָשָׂר הֵמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב (תהלים עח לט) לְעָלְמָא, וְדָא אִיהוּ רוּחָא דְּמָשִׁיחַ, יַי לוֹן מָאן דְּגָרְמִין דְּיֵיזִיל לֵיהּ מִן עָלְמָא וְלָא יְתוּב לְעָלְמָא, דְּאִלֵּין אִינוּן דְּעָבְדִין לְאוֹרַיְיתָא יַבָּשָׁה, וְלָא בָעָאן לְאִשְׁתַּדְּלָא

לשון הקודש

הַזּוֹ נַעֲשֵׂית קוֹל, וְתֹאמַר כָּךְ: אוֹתָם יְשֵׁנִים שֶׁשֵּׁנָה בִּנְחִירֵיהֶם, סְתוּמֵי הָעֵינַיִם וַאֲטוּמֵי הַלֵּב, קוּמוּ וְהִתְעוֹרְרוּ אֶל הַשְּׁכִינָה, שֶׁיֵּשׁ לָכֶם לֵב בְּלִי הַשְּׂכֵל לָדַעַת אוֹתָהּ, וְהִיא בֵּינֵיכֶם.

וְסוֹד הַדָּבָר – קוֹל אוֹמֵר קְרָא, כְּמוֹ קְרָא נָא הֲיֵשׁ עוֹנֶךָ וְאֶל מִי מִקְּדוֹשִׁים תִּפְנֶה, וְהִיא אוֹמֶרֶת מָה אֶקְרָא, כָּל הַבָּשָׂר חָצִיר, הַכֹּל הֵם כִּבְהֵמוֹת שֶׁאוֹכְלוֹת חָצִיר, וְכָל חַסְדּוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה, כָּל הַחֶסֶד שֶׁעוֹשִׂים, עוֹשִׂים לְעַצְמָם. וַאֲפִלּוּ כָּל אֵלּוּ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, כָּל חֶסֶד שֶׁעוֹשִׂים – לְעַצְמָם עוֹשִׂים. בְּאוֹתוֹ זְמַן וַיִּזְכֹּר כִּי בָשָׂר הֵמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב לְעוֹלָם, וְזוֹהִי רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, אוֹי לָהֶם מִי שֶׁגּוֹרְמִים שֶׁיֵּלֵךְ לוֹ מִן הָעוֹלָם וְלֹא יָשׁוּב לְעוֹלָם, שֶׁאֵלּוּ הֵם שֶׁעוֹשִׂים אֶת הַתּוֹרָה יַבָּשָׁה, וְלֹא רוֹצִים לְהִשְׁתַּדֵּל בְּחָכְמַת הַקַּבָּלָה,

בְּחָכְמָה דְּקַבָּלָה, דְּגָרְמִין דְּאִסְתַּלַּק נְבִיעוּ דְּחָכְמָה דְּאִיהִי י' מִינָהּ, וְאִשְׁתְּאָרַת ב' יְבֵישָׁה, יַי לוֹן דְּגָרְמִין עֲנִיוּתָא וְחַרְבָּא וּבִיזָּה וְהֶרֶג וְאַבְּדָן בְּעָלְמָא, וְהַאי רוּחַ דְּאִסְתַּלַּק אִיהוּ רוּחַ דְּמָשִׁיחַ כְּמָה דְּאִתְּמַר, וְאִיהוּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְאִיהוּ רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יהו"ה (ישעיה יא ב).

פִּקּוּדָא תִּנְיָינָא וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר (בראשית א ג), וְדָא אַהֲבָה דְּאִיהוּ אַהֲבַת חֶסֶד, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיה לא ב) וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שיר ב ז) אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ, יִרְאָה אִתְקְרִיאַת מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְאַהֲבָה אִתְקְרִיאַת מִסִּטְרָא דִימִינָא.

אִית יִרְאָה וְאִית יִרְאָה, אִית אַהֲבָה וְאִית אַהֲבָה, יִרְאָה דְּדָחִיל בַּר נַשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

וְגוֹרְמִים שֶׁמִּסְתַּלֵּק מַעְיַן הַחָכְמָה, שֶׁהִיא י' מִמֶּנָּה, וְנִשְׁאֶרֶת ב' יְבֵשָׁה, אוֹי לָהֶם שֶׁגּוֹרְמִים עֲנִיּוּת וְחֶרֶב וּבִזָּה וְהֶרֶג וְאַבְדָן בָּעוֹלָם, וְהָרוּחַ הַזּוֹ שֶׁמִּסְתַּלֶּקֶת הִיא רוּחַ הַמָּשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְהִיא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְהִיא רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יהו"ה.

מִצְוָה שְׁנִיָּה, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, וְזוֹ אַהֲבָה שֶׁהִיא אַהֲבַת חֶסֶד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ. יִרְאָה נִקְרֵאת מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְאַהֲבָה נִקְרֵאת מִצַּד הַיָּמִין.

יֵשׁ יִרְאָה וְיֵשׁ יִרְאָה, יֵשׁ אַהֲבָה וְיֵשׁ אַהֲבָה. יִרְאָה, שֶׁיָּרֵא אָדָם מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

בְּגִין דְּלָא נָחִית מִנְּכְסוֹי, אוֹ בְּגִין דְּלָא יְמוּתוּן בְּנוֹי בְּחַיָּיוֹי, אִשְׁתַּכַּח דְּאִם הֲוָה נָחִית מִנְּכְסוֹי אוֹ אִם יְמוּתוּן בְּנוֹי בְּחַיָּיוֹי דְּלָא הֲוָה דָחִיל לֵיהּ, וּבְגִין דָּא הֲוָה רָחִים לֵיהּ, הַאי יִרְאָה וְאַהֲבָה לָא שַׁוִּי לְיִרְאַת יהו"ה וּלְאַהֲבָה דִּילֵיהּ לְעִקָּרָא, אֲבָל רְחִימוּ וּדְחִילוּ עִיקָּרָא דִּילֵיהּ בֵּין טַב וּבֵין בִּישׁ, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת הַאי יִרְאָה וְאַהֲבָה עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס.

וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (שם), הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם בִּצְבָאו"ת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה, אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ, דְּאִיהוּ רְחִימוּ (נ"א דְּאִיהִי רַחֲמֵי) בְּלַאו פְּרָס, (עַד דְּאִיהוּ יֶחְפָּץ), וְלָא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, דְּיִרְאָה וְאַהֲבָה עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס (דף עד ע"א) אִיהִי שֶׁל שִׁפְחָה, וְתַחַת שָׁלֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְגוֹמֵר (משלי ל לא) תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ, וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירָתָהּ.

לשון הקודש

הוּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵרֵד מִנְּכָסָיו אוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יָמוּתוּ בָּנָיו בְּחַיָּיו. נִמְצָא שֶׁאִם הָיָה יוֹרֵד מִנְּכָסָיו אוֹ אִם יָמוּתוּ בָּנָיו בְּחַיָּיו, הוּא לֹא הָיָה יָרֵא מִמֶּנּוּ, וּמִשּׁוּם זֶה הָיָה אוֹהֵב אוֹתוֹ, הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה הַלָּלוּ לֹא שָׂם אֶת יִרְאַת יהו"ה וְאֶת הָאַהֲבָה שֶׁלּוֹ לְעִקָּר, אֲבָל אַהֲבָה וְיִרְאָה הָעִקָּר שֶׁלּוֹ בֵּין טוֹב וּבֵין רַע, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָאוֹת הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה הַלָּלוּ עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס.

וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בִּצְבָאו"ת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ, שֶׁהִיא אַהֲבָה (שֶׁהִיא רַחֲמִים) בְּלִי פְּרָס, (עַד שֶׁהוּא יֶחְפָּץ), וְלֹא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, שֶׁיִּרְאָה וְאַהֲבָה עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס הִיא שֶׁל שִׁפְחָה,

אלהי"ם דָּא מִן וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר, אִיהוּ נָתִיב תְּלִיתָאָה, יְהִי אוֹר י"ה אַוִּי"ר, אוֹ"ר י', וְכַד הַאי נְקוּדָה אִתְעַטְּפַת (נ"א אִתְפַּשְׁטַת) בְּהַאי אוֹר וְאִתְעֲבִידַת אַוִּיר, מֵהָכָא אִתְמַשְׁכוּ כָּל הַחֲוָיוֹת.

קָם סָבָא חַד פָּתַח וְאָמַר, יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, יְהִי אוֹר דָּא יְמִינָא, וַיְהִי אוֹר דָּא שְׂמָאלָא, דִּבְכָל אֲתַר וַיְהִי אִיהוּ לָשׁוֹן צַעַר, וּבְגִין דָּא וַיְהִי הַיּוֹם דְּדָא אִיהוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה דְּאִיהוּ שְׂמָאלָא, דְּאִיהוּ דָן דִּינָא דְכָל עָלְמָא, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (בראשית א ג) וַיְהִי אוֹר, וַיַּרְא אלהי"ם אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ טוֹב, וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (שם), בֵּין הָאוֹר דָּא אַהֲרֹן כַּהֲנָא, וּבֵין הַחֹשֶׁךְ דָּא קֹרַח, אָמַר מֹשֶׁה לִי אִתְחַזֵּי לְאַפְּרָשָׁא מַחְלֹקֶת, דַּאֲנָא אִיהוּ דִיוֹקְנָא דְטוֹב דִּלְעֵילָא, חָזָא

לשון הקודש

וְתַחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְגוֹמֵר תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ.

אֱלֹהִי"ם זֶה מִן וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר, הוּא הַנָּתִיב הַשְּׁלִישִׁי, יְהִי אוֹר י"ה אַוִּי"ר, אוֹ"ר י', וּכְשֶׁהַנְּקֻדָּה הַזוֹ מִתְעַטֶּפֶת (מִתְפַּשֶּׁטֶת) בָּאוֹר הַזֶּה וְנַעֲשֵׂית אֲוִיר, מִכָּאן נִמְשְׁכוּ כָּל הַחֲוָיוֹת.

קָם זָקֵן אֶחָד, פָּתַח וְאָמַר: יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, יְהִי אוֹר זֶה הַיָּמִין, וַיְהִי אוֹר זֶה הַשְּׂמֹאל, שֶׁבְּכָל מָקוֹם וַיְהִי הוּא לְשׁוֹן צַעַר, וּמִשּׁוּם כָּךְ וַיְהִי הַיּוֹם, שֶׁזֶּהוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא שְׂמֹאל שֶׁהוּא דָן אֶת דִּין כָּל הָעוֹלָם, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר וַיְהִי אוֹר. וַיַּרְא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא טוֹב, וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, בֵּין הָאוֹר – זֶה אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, וּבֵין הַחֹשֶׁךְ – זֶה קֹרַח. אָמַר מֹשֶׁה, לִי רָאוּי לְהַפְרִיד הַמַּחֲלֹקֶת, שֶׁאֲנִי הוּא

דְּאִתְדַּבַּק קַרַח בַּחֲשׁוֹכָא דְּסִטְרָא אָחֳרָא, וְאַכְחִישׁ עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, דְּלָא בָעָא לְאִתְדַּבְּקָא בִשְׂמָאלָא דְּאִיהוּ לֵוִי, אָמַר הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת (במדבר טז כא).

וְרָזָא דְּמִלָּה וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (בראשית א ד), וַיִּקְרָא אלהי"ם לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה (שם ה), שׁוֹקָא דִימִינָא דְּהוּא אוֹר, דְּאִתְּמַר וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר אִיהוּ שׁוֹקָא יְמִינָא כַּהֲנָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים טז יא) נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, וּכְמָה דְּנֶצַח אִתְקַשַּׁר בִּימִינָא, הָכִי הוּד אִתְקַשַּׁר בִּשְׂמָאלָא, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד, עֶרֶב דָּא עֶרֶב דְּיִצְחָק, בֹּקֶר דָּא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, יוֹם אֶחָד עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְצַדִּיק דְּחַשְׁבִינָן חַד, וְלֵית יוֹם בְּלָא לַיְלָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא.

לשון הקודש

דְּמוּת שֶׁל הַטּוֹב שֶׁל מַעְלָה. רָאָה שֶׁנִּדְבַּק קֹרַח בַּחֲשֵׁכָה שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר וְהִכְחִישׁ אֶת מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁלֹּא רָצָה לְהִדָּבֵק בַּשְּׂמֹאל שֶׁהוּא לֵוִי, אָמַר הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת.

וְסוֹד הַדָּבָר – וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לָאוֹר יוֹם, וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה. שׁוֹק הַיָּמִין שֶׁהוּא אוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר, הוּא שׁוֹק יְמִין הַכֹּהֵן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, וּכְמוֹ שֶׁנֶּצַח נִקְשַׁר בַּיָּמִין, כָּךְ הוֹד נִקְשַׁר בַּשְּׂמֹאל. וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד, עֶרֶב זֶה הָעֶרֶב שֶׁל יִצְחָק, בֹּקֶר זֶה הַבֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם, יוֹם אֶחָד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְצַדִּיק, שֶׁחוֹשְׁבִים אוֹתָם כְּאֶחָד, וְאֵין יוֹם בְּלִי לַיְלָה, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה.

אַדְהָכִי הָא קָלָא סָלִיק וּמִתְפּוֹצֵץ בְּרוּמֵי רְקִיעִין, וַהֲוָה אָמַר, מַשְׁרְיָין קַדִּישָׁאן דִּמְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, אִזְדַּרְזוּ וְאִתַּקְנוּ לְקַדְמוּת מַטְרוֹנִיתָא, דְּקָא אַתְיָא לְמֵיעָאל קֳדָם מַלְכָּא, בְּכַמָּה קִשּׁוּטִין דְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, קוּמוּ מַשְׁרְיָין לְקַדְמוּתָהּ, אַדְהָכִי הָא קָלָא תִּנְיָנָא הֲוָה מִתְעָרָא לְגַבֵּי מָאנֵי מַפְתְּחָן, הָא שְׁכִינְתָּא קָא אַתְיָא לְמֵיעָאל לְהֵיכָלָא דִּילָהּ, אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח.

בְּהַהוּא זִמְנָא מַטְרוֹנִיתָא עִלָּאָה קָא נָחֲתַת לְגַבָּהּ, לְקַבְּלָא לָהּ בְּפִקּוּדָא קַדְמָאָה, בְּכַמָּה קָלִין וְשׁוֹפָרוֹת, וְסָלְקִין תַּרְוַיְיהוּ לְגַבֵּי מַלְכָּא, וְכֻלְּהוּ הֲווֹ שָׁאֲלִין (שיר ה ה) מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר, מ"י דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, בְּזֹא"ת עוֹלָה, וְכַד סְלִיקַת לְעֵילָא אִתְעֲבִידַת כִּסֵּא לְמַלְכָּא עִלָּאָה, וּבָהּ פָּתַח אָנֹכ"י, דְּהָכִי סָלִיק לְחֶשְׁבַּן כִּסֵּ"א, וְכַד אִתְחַבְּרוּ

לשון הקודש

בֵּין כָּךְ, הֲרֵי קוֹל עוֹלֶה וּמִתְפּוֹצֵץ בְּרוּמֵי הָרְקִיעִים וְהָיָה אוֹמֵר: מַחֲנוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁל יְשִׁיבַת הָרָקִיעַ שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה, הִזְדָּרְזוּ וְהִתְתַּקְּנוּ לִפְנֵי הַגְּבִירָה שֶׁבָּאָה לְהִכָּנֵס לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּכַמָּה קִשּׁוּטִים שֶׁל מִצְוֹת עֲשֵׂה, קוּמוּ מַחֲנוֹת לִקְרָאתָהּ. בֵּינְתַיִם הֲרֵי קוֹל שֵׁנִי הָיָה מִתְעוֹרֵר אֶל בַּעֲלֵי הַמַּפְתְּחוֹת, הֲרֵי הַשְּׁכִינָה בָּאָה לְהִכָּנֵס לְהֵיכָלָהּ, אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח.

בְּאוֹתוֹ זְמַן הַגְּבִירָה הָעֶלְיוֹנָה יוֹרֶדֶת אֵלֶיהָ לְקַבְּלָהּ בַּמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה בְּכַמָּה קוֹלוֹת וְשׁוֹפָרוֹת, וּשְׁתֵּיהֶן עוֹלוֹת לַמֶּלֶךְ, וְכֻלָּם הָיוּ שׁוֹאֲלִים, מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר? מ"י, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, בְּזֹאת עוֹלָה, וּכְשֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה, נַעֲשֵׂית כִּסֵּא לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, וּבָהּ פּוֹתֵחַ אָנֹכ"י,

תַּרְוַיְיהוּ אִתְּמַר בְּהוּ (שמות כ ב) אָנֹכִי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.

אֲשֶׁר אִיהוּ רְמִיז בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, אֲשֶׁר דָּא אִימָּא, דְּאִיהִי אֲשֶׁר אֶהְיֶ"ה, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, אֲשֶׁר קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן, דְּאִיהִי בֶּטֶן דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (איוב לט כט) מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח, הַקֶּרַח הַנּוֹרָא (יחזקאל א כב), מַאי נוֹרָא דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, מַאי קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן, בֶּטֶן דְּאִתְּמַר בֵּיהּ דָּא צַדִּיק, אֲשֶׁר דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, קִדְּשָׁנוּ בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְצִוָּנוּ בְּצַדִּיק, עַל כָּל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא, בְּגִין דְּחַד אִיהוּ מִצְוָה וְחַד עוֹשֶׂה, חַד מִצְוָה עַל הַמִּצְוָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, מִצְוַת יהו"ה בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם (תהלים יט ט), וְחַד עוֹשֶׂה עֲשִׂיָּתָהּ דְּאִיהוּ מַעֲשֶׂה דְּפִקּוּדָא, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין גָּדוֹל הַמִּצְוָה וְעוֹשֶׂה מִמִּי שֶׁאֵינוֹ מִצְוָה וְעוֹשֶׂה.

לשון הקודש

שֶׁכָּךְ עוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן כּפ"א, וּכְשֶׁשְׁנֵיהֶם הִתְחַבְּרוּ, נֶאֱמַר בָּהֶם אָנֹכִי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. **אֲשֶׁר,** רֶמֶז הוּא בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית. אֲשֶׁר, זוֹ הָאֵם, שֶׁהִיא אֲשֶׁר אֶהְיֶ"ה, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, אֲשֶׁר קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן, שֶׁהִיא הַבֶּטֶן שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח, הַקֶּרַח הַנּוֹרָא. מַה זֶּה נוֹרָא? זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. מַה זֶּה קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן? הַבֶּטֶן שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ זֶה צַדִּיק, אֲשֶׁר, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, קִדְּשָׁנוּ, בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְצִוָּנוּ, בַּצַּדִּיק עַל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, מִשּׁוּם שֶׁאֶחָד הוּא מִצְוָה וְאֶחָד עוֹשֶׂה, אֶחָד מִצְוָה עַל הַמִּצְוָה שֶׁהִיא שְׁכִינָה, מִצְוַת יהו"ה בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם, וְאֶחָד עוֹשֶׂה עֲשִׂיָּתָהּ שֶׁהִיא מַעֲשֶׂה שֶׁל מִצְוָה, שֶׁכָּךְ

וְעוֹד מִצְוָה דָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ מִצְוָה מִסִּטְרָא דְאַבָּא דְּאִיהוּ רא"ש, וּמִסִּטְרָא דְאִימָּא דְּאִיהִי אֲשֶׁ"ר, וְהָכִי צַדִּיק מִצְוָה וְעוֹשֶׂה מִתַּרְוַיְיהוּ, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר עַל תַּרְוַיְיהוּ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ, אִמָּא קִדְּשָׁנוּ וְאַבָּא צִוָּנוּ, עַל מָאן עַל שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי פֶּטֶר כָּל רֶחֶם, פְּתִיחוּ דְרֶחֶם, דְּאִיהוּ רְמַ"ח פִּקּוּדִין, אִיהִי מִצְוַת יהו"ה בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּמַלְכָּא, אִיהִי מִצְוָה, וְעוֹד אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ מִסִּטְרָא דְאַבָּא (דף עד ע"ב) **וְאִימָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (בראשית א ג) **וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, וַיֹּאמֶר מִסִּטְרָא דְאַבָּא דְּאִיהוּ י', יְהִי מִסִּטְרָא דְאִימָּא דְּאִיהִי ה', חַד אֲמִירָה וְחַד הֲוָיָה, עֲשִׂיָּתָהּ דְּתַרְוַיְיהוּ יְהִי אוֹר.**

וְעוֹד אֲשֶׁר עַל שֵׁם בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי

לשון הקודש

פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, גָּדוֹל הַמִּצְוָה וְעוֹשֶׂה מִמִּי שֶׁאֵינוֹ מִצְוָה וְעוֹשֶׂה.

וְעוֹד מִצְוָה זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא מִצְוָה מִצַּד הָאָב שֶׁהוּא רא"ש, וּמִצַּד הָאֵם שֶׁהִיא אֲשֶׁ"ר, וְכָךְ צַדִּיק מִצְוָה וְעוֹשֶׂה מִשְּׁנֵיהֶם, וּמִשּׁוּם כָּךְ נֶאֱמַר עַל שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ. הָאֵם – קִדְּשָׁנוּ, וְהָאָב – צִוָּנוּ. עַל מִי? עַל הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא פֶּטֶר כָּל רֶחֶם, פְּתִיחַת הָרֶחֶם, שֶׁהוּא מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה מִצְוֹות, הִיא מִצְוַת יהו"ה בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁל הַמֶּלֶךְ, הִיא מִצְוָה, וְעוֹד אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ, מִצַּד הָאָב וְהָאֵם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, וַיֹּאמֶר – מִצַּד הָאָב שֶׁהוּא י', יְהִי – מִצַּד הָאֵם שֶׁהִיא ה', אֲמִירָה אַחַת וַהֲוָיָה אַחַת, עֲשִׂיָּתָהּ שֶׁל שְׁנֵיהֶם – יְהִי אוֹר.

וְעוֹד אֲשֶׁר, עַל שֵׁם בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי

בָּנוֹת (בראשית ל יג), אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם (שמות כ ב), וְכִי עֶבֶד דְּאִיהוּ בְּבֵי אֲסִירֵי דְּמַלְכָּא, וְאַבְטַח לֵיהּ מַלְכָּא לְאַפָּקָא לֵיהּ מִבֵּי אֲסִירֵי, אִית לֵיהּ לְמַלְכָּא לְשַׁבְּחָא גַּרְמֵיהּ, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כַּמָּה זִמְנִין, אֶלָּא חַמְשִׁין זִמְנִין אַדְּכִיר בְּאוֹרַיְיתָא יְצִיאַת מִצְרַיִם, לְקָבֵל חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לוֹן מֵאָן אֲתַר אַפִּיק לוֹן מִן גָּלוּתָא.

וְכַד נָחֲתַת לְגַבֵּיהוּ נָחֲתַת לְמִפְּרַק לוֹן בְּכַמָּה קָלִין וּבְרָקִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יט טז) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי קוֹלוֹת וּבְרָקִים וְגוֹמֵר, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם כ יח) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, אֶת דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דַּהֲוַת סָלְקָא בְּכָל קָלָא וְקָלָא מֵאִינּוּן שֶׁבַע קָלִין, וְאִיהִי הֲוַת בַּת קוֹל דְּכָל חַד וְחַד, קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים (דברים ד יב),

לשון הקודש

בָּנוֹת, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, וְכִי עֶבֶד שֶׁהוּא בְּבֵית אֲסוּרֵי הַמֶּלֶךְ, וְהִבְטִיחַ לוֹ הַמֶּלֶךְ לְהוֹצִיאוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים, יֵשׁ לוֹ לַמֶּלֶךְ לְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כַּמָּה פְּעָמִים? אֶלָּא חֲמִשִּׁים פְּעָמִים הִזְכִּיר בַּתּוֹרָה יְצִיאַת מִצְרַיִם כְּנֶגֶד חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, לְהוֹדִיעַ לָהֶם מֵאֵיזֶה מָקוֹם הוֹצִיאָם מִן הַגָּלוּת.

וּכְשֶׁיָּרְדָה אֲלֵיהֶם, יָרְדָה לִגְאֹל אוֹתָם בְּכַמָּה קוֹלוֹת וּבְרָקִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי קוֹלוֹת וּבְרָקִים וְגוֹמֵר, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת. אֶת, זוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהָיְתָה עוֹלָה בְּכָל קוֹל וְקוֹל מֵאוֹתָם שֶׁבַע קוֹלוֹת, וְהִיא הָיְתָה בַּת קוֹל שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים, זֶה הַקּוֹל הָעֶלְיוֹן הַכָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה

דָּא קָלָא עִלָּאָה כְּלִילָא מִתְּלַת קָלִין עִלָּאִין, דְּאִינּוּן תְּלַת סְפִירָן עִלָּאִין, וְעַל אִימָּא עִלָּאָה אִתְּמַר (שם) וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רוֹאִים זוֹלָתִי קוֹל, אֲבָל בַּת קוֹל עֲלָהּ אִתְּמַר וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, וְאֶת, וְאֶת וַדַּאי, דְּאִתְּמַר בָּהּ (במדבר יב ח) וּתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט, קוֹלוֹת אִינּוּן מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, אִיהוּ קוֹל הַשּׁוֹפָר שְׁבִיעָאָה בְּאִימָּא עִלָּאָה, וּלְתַתָּא שִׁית קָלִין.

בְּרָקִים מִסִּטְרָא דְּצַדִּיק, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (זכריה ט יד) וְיָצָא כַבָּרָק חִצּוֹ, עָנָן דָּא שְׁכִינְתָּא כְּלִילָא מִשִּׁבְעָה עֲנָנֵי כָּבוֹד, דְּבָהּ מִתְכַּסִּין קָלִין וּבְרָקִין, וּמִסִּטְרָא דִימִינָא אִתְקְרִיאַת עֲנָנָא, וּמִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא עֲרָפֶל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כ כא) וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל אֲשֶׁר שָׁם הָאלהי"ם. וְעוֹד אָנֹכִי דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְרָזָא דְמִלָּה אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא

לשון הקודש

קוֹלוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם שְׁלֹשׁ הַסְּפִירוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וְעַל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה נֶאֱמַר, וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רוֹאִים זוֹלָתִי קוֹל, אֲבָל עַל בַּת קוֹל נֶאֱמַר וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת, וְאֶת, וַדַּאי, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט. קוֹלוֹת הֵם מִצִּדּוֹ שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הוּא קוֹל הַשּׁוֹפָר הַשְּׁבִיעִי בְּאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וּלְמַטָּה שִׁשָּׁה קוֹלוֹת.

בְּרָקִים מִצַּד הַצַּדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְיָצָא כַבָּרָק חִצּוֹ, עָנָן זוֹ הַשְּׁכִינָה הַכְּלוּלָה מִשִּׁבְעָה עֲנָנֵי כָּבוֹד, שֶׁבּוֹ מִתְכַּסִּים קוֹלוֹת וּבְרָקִים, וּמִצַּד הַיָּמִין נִקְרֵאת עָנָן, וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל עֲרָפֶל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִי"ם. וְעוֹד, אָנֹכִי זוֹ שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְסוֹד הַדָּבָר –

מְנַחֶמְכֶם (ישעיה נא יב), אִיכָּא עִלָּאָה אָנֹכִי לְעֵילָא, אָנֹכִי אִיכָּא תַּתָּאָה לְתַתָּא וְעַל תַּרְוַיְיהוּ אִתְּמַר (דברים לב לט) רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא, כְּשִׁמְךָ אלהי"ם כֵּן תְּהִלָּתְךָ עַל קַצְוֵי אָרֶץ (תהלים מח כא).

הָא הָכָא פִּקּוּדָא קַדְמָאָה, וְלֵית פִּקּוּדָא דְלָא אִתְיְיהִיב בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ דְאִיהוּ ב', וְדָא ב' מִן בְּרֵאשִׁית דְּחִילוּ דְּיִרְאָה וּרְחִימוּ, דְאִינּוּן ב' עִלָּאָה ב' תַּתָּאָה, ב' עִלָּאָה הָא אִתְּמַר דְּאִיהוּ דְּחִילוּ וּרְחִימוּ, ב' בַּתְרָאָה (נ"א תַּתָּאָה) תּוֹרָה וּמִצְוָה, וְאִיהִי ב' מִבָּרָ"א, בְּהִפּוּךְ אַתְוָון אֵבֶ"ר, אִיהִי מִצְוָה בְּכָל (נ"א דְּכָל) אֵבֶר וְאֵבֶר, פִּקּוּדָא קַדְמָאָה אִיהוּ אָנֹכִי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ (שמות כ ב), וְאִיהוּ ב', דְּחִילוּ וּרְחִימוּ, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ (ויקרא יט ג) מִסִּטְרָא דִּדְחִילוּ, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ (שמות כ יב) מִסִּטְרָא דִּרְחִימוּ, וְתַרְוַיְיהוּ אִינּוּן זָכוֹר וְשָׁמוֹר.

לשון הקודש

אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מְנַחֶמְכֶם. הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה אָנֹכִי לְמַעְלָה, אָנֹכִי הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה לְמַטָּה, עַל שְׁתֵּיהֶן נֶאֱמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא, כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִי"ם כֵּן תְּהִלָּתְךָ עַל קַצְוֵי אָרֶץ.

הֲרֵי כָּאן מִצְוָה רִאשׁוֹנָה, וְאֵין מִצְוָה שֶׁלֹּא נִתְּנָה בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה שֶׁהוּא ב', וְזֶה ב' מִבְּרֵאשִׁית הַפַּחַד שֶׁל הַיִּרְאָה וְאַהֲבָה, שֶׁהֵן ב' עֶלְיוֹנָה וּב' תַּחְתּוֹנָה, ב' הָעֶלְיוֹנָה הֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁהִיא יִרְאָה וְאַהֲבָה, ב' אַחֲרוֹנָה (תַּחְתּוֹנָה) תּוֹרָה וּמִצְוָה, וְהִיא ב' מִבָּרָ"א, בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת אֵבֶ"ר, הִיא מִצְוָה בְּכָל (שֶׁל כָּל) אֵיבָר וְאֵיבָר, הַמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה הִיא אָנֹכִי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ, וְהוּא ב', יִרְאָה וְאַהֲבָה, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ מִצַּד שֶׁל הַיִּרְאָה, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת

תְּפִלִּין דְּרֹאשׁ וּתְפִלִּין דְּיָד, אַבָּא תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא (נ"א עַל רֵישָׁא) דְּאִיהוּ רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת (תהלים קיט קס) עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִימָּא תְּפִלִּין דְּיָד דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, אַבָּא וְאִימָּא תְּפִלִּין דְּמָאנֵי עָלְמָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ דְּאִינּוּן בְּרָא וּבְרַתָּא אִינּוּן תְּפִלִּין דִּילָן.

וְעוֹד נָתִי"ב תְּלִיתָאָ"ה, בֵּיהּ פִּקּוּדָא תְּלִיתָאָה דְּאִיהוּ נְבוּאָ"ה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית א ג) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, חָמֵשׁ אוֹר אִינּוּן, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (יחזקאל א א) נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אלהי"ם, אִימָּא עִלָּאָה מַרְאֶה סְתִימָא דְּלֵית בָּהּ דִּמְיוֹן, אִימָּא תַּתָּאָה מַרְאֶה בְּאִתְגַּלְיָיא דְּאִית בָּהּ דִּמְיוֹן, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (הושע יב יא) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, אֲדַמֶּה אִיהִי דִּמְיוֹן לְכָל נְבִיאַיָּא, וּלְכָל חַד

לשון הקודש

אִמֶּךָ מִצַּד שֶׁל הָאַהֲבָה, וּשְׁנֵיהֶם הֵם זָכוּר וְשָׁמוֹר.

תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּתְפִלִּין שֶׁל יָד, הָאָב תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ (עַל הָרֹאשׁ), שֶׁהוּא רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהָאֵם תְּפִלִּין שֶׁל יָד, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. הָאָב וָאֵם תְּפִלִּין שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, שֶׁהֵם בֵּן וּבַת, הֵם הַתְּפִלִּין שֶׁלָּנוּ.

וְעוֹד נָתִי"ב הַשְּׁלִישִׁ"י, בּוֹ הַמִּצְוָה הַשְּׁלִישִׁית, שֶׁהִיא נְבוּאָ"ה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, חֲמִשָּׁה אוֹר הֵם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִי"ם, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה הַמַּרְאֶה הַנִּסְתָּר שֶׁאֵין בּוֹ דִּמְיוֹן, הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה מַרְאֶה בְּגָלוּי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ דִּמְיוֹן, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, אֲדַמֶּה הִיא דִּמְיוֹן לְכָל הַנְּבִיאִים, וּלְכָל

כְּפוּם חֵילֵיהּ, וּבְגִין דְּאִיהִי שְׁלִטָּא עַל כָּל מֶרְכָּבוֹת דִּלְתַתָּא, וְעַל כָּל כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, וְאִלָּנִין וּדְשָׁאִין, וְעַל כָּל עוֹפֵי שְׁמַיָּא וְחֵיוָן וְאַרְעָא, וְנוּנֵי יַמָּא, בְּגִין דָּא אִתְקְרִיאַת בִּשְׁמָא דְכֻלְּהוּ, מִסִּטְרָא דְחֵיוָון אִתְקְרִיאַת חַיָּה, וּמִסִּטְרָא דְעוֹפִין נֶשֶׁר יוֹנָה צִפּוֹר, וּמִסִּטְרָא דְנוּנִין הַדָּג, סִטְרָא (נ"א שִׁפְחָה) בִּישָׁא בְּהִפּוּכָא דָּגָה, וּמִסִּטְרָא דְעִשְׁבִּין אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא שׁוֹשַׁנָּה. (דף עה ע"א).

נָתִיב רְבִיעָאָה וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (בראשית א ד), דְּכַר וְנוּקְבָא אִינוּן, חֹשֶׁךְ לַיְלָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שם ה) וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, וְאִית חֹשֶׁךְ מִסִּטְרָא דְדַכְיוּ וְלַיְלָה מִסִּטְרָא דְדַכְיוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קלט יב) גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר כַּחֲשֵׁכָה כָּאוֹרָה, וְחֹשֶׁךְ אִיהִי נוּקְבָא דִמְקַבֵּל מִנְּהוֹרָא דְאִיהוּ אוֹר דְּכַר, כְּגַוְונָא

לשון הקודש

אֶחָד כְּפִי כֹּחוֹ, וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא שׁוֹלֶטֶת עַל כָּל הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁלְּמַטָּה, וְעַל כָּל כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְאִילָנוֹת וּדְשָׁאִים, וְעַל כָּל עוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם וְחַיּוֹת הָאָרֶץ וּדְגֵי הַיָּם, בִּגְלַל זֶה נִקְרֵאת בַּשֵּׁם שֶׁל כֻּלָּם. מִצַּד הַחַיּוֹת הִיא נִקְרֵאת חַיָּה, וּמִצַּד הָעוֹפוֹת – נֶשֶׁר יוֹנָה צִפּוֹר, וּמִצַּד הַדָּגִים – הַדָּג. צַד (שִׁפְחָה) הָרָע בְּהִפּוּךְ דָּגָה, וּמִצַּד הָעֲשָׂבִים נִקְרֵאת שְׁכִינָה שׁוֹשַׁנָּה.

הַנָּתִיב הָרְבִיעִי – וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, זָכָר וּנְקֵבָה הֵם, חֹשֶׁךְ לַיְלָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, וְיֵשׁ חֹשֶׁךְ מִצַּד הַטֹּהַר וְלַיְלָה מִצַּד הַטֹּהַר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר כַּחֲשֵׁכָה כָּאוֹרָה, וְהַחֹשֶׁךְ הִיא נְקֵבָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת מֵהָאוֹר

דְּסִיהֲרָא דִּמְקַבְּלַת מִן שִׁמְשָׁא, וְתַרְוַיְיהוּ אִינּוּן אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּנַהֲרָא וְאַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּלָא נַהֲרָא, וְאִית חֹשֶׁךְ דְּסִטְרָא אָחֳרָא דְּאִית בָּהּ הַבְדָּלָה וְלַאו חִבּוּרָא, וְהַהוּא אוֹר אִיהוּ כְּמוֹחָא בֶּאֱגוֹזָא.

אַדְהָכִי הָא קָלָא אִשְׁתְּמַע בְּרוּמֵי רְקִיעִין, מָארֵי דְּאוֹצָרִין מָארֵי דְּהֵיכָלִין, אַפְּתְּחוּ הֵיכָלִין הָא מַטְרוֹנִיתָא קָא בַעְיָא לְאַעָלָא בְּהֵיכָלֵיהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, הֵיכָלָא כְּלִילָא מִשִּׁבְעָה הֵיכָלִין, בְּהַהוּא זִמְנָא כַּמָּה נְבִיאִים סָלְקִין עִמָּהּ וּמִתְכַּנְסִים עִמָּהּ, דְּאִית נְבִיאִים וְאִית נְבִיאִים, אִית נְבִיאִים דְּאִינּוּן מָארֵי דְּבֵיתָא דְּמַטְרוֹנִיתָא, וְאִית נְבִיאִים דְּאִינּוּן מָארֵי דְּבֵיתָא דְּמַלְכָּא, אִלֵּין מֵאַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא וְאִלֵּין מֵאַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נַהֲרָא, נְבִיאִים דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא אִינּוּן מִסִּטְרָא

לשון הקודש

שֶׁהוּא אוֹר זָר, כְּמוֹ שֶׁהַלְּבָנָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת מִן הַשֶּׁמֶשׁ, וּשְׁנֵיהֶם הֵם הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה וְהָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, וְיֵשׁ חֹשֶׁךְ שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הַבְדָּלָה וְלֹא חִבּוּר, וְאוֹתוֹ הָאוֹר הוּא כְּמֹחַ בֶּאֱגוֹז.

בֵּינְתַיִם הִנֵּה קוֹל נִשְׁמַע בְּרוּמֵי הָרְקִיעִים: בַּעֲלֵי הָאוֹצָרוֹת, בַּעֲלֵי הַהֵיכָלוֹת, פִּתְחוּ אֶת הַהֵיכָלוֹת, הֲרֵי הַגְּבִירָה רוֹצָה לְהִכָּנֵס לְהֵיכָלוֹ. בְּאוֹתוֹ זְמַן אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, הַהֵיכָל כָּלוּל מִשִּׁבְעָה הֵיכָלוֹת. בְּאוֹתוֹ זְמַן כַּמָּה נְבִיאִים עוֹלִים עִמָּהּ וּמִתְכַּנְסִים עִמָּהּ, שֶׁיֵּשׁ נְבִיאִים וְיֵשׁ נְבִיאִים, יֵשׁ נְבִיאִים שֶׁהֵם בַּעֲלֵי הַבַּיִת שֶׁל הַגְּבִירָה, וְיֵשׁ נְבִיאִים שֶׁהֵם בַּעֲלֵי הַבַּיִת שֶׁל הַמֶּלֶךְ, אֵלּוּ מֵהָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, וְאֵלּוּ מֵהָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָנָּה מְאִירָה. הַנְּבִיאִים שֶׁל הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה הֵם מִצַּד שֶׁל יהו"ה, וְהַנְּבִיאִים שֶׁל

דְּיהו"ה, וּנְבִיאִים דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נַהֲרָא אִינּוּן מִסִּטְרָא דְּאדנ"י, וְאִינּוּן שְׁקִילִין לְאוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, נְבִיאִים מִסִּטְרָא דְּאדנ"י מִסִּטְרָא דְּיִרְאָה, וּנְבִיאִים דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דְּיהוָ"ה אִינּוּן מִסִּטְרָא דְּאַהֲבָה.

בְּהַהוּא זִמְנָא כַּמָּה מָאנֵי תַּרְעִין מִזְדַּעְזְעִין וּמִזְדַּמְּנִין לְהֵיכָלָא, וְכַמָּה מָאנֵי חוֹתָמוֹת, וְכַמָּה מָאנֵי שְׁאֵלְתִּין, וְכַמָּה מָאנֵי תְּשׁוּבוֹת, דְּבְהוֹן נָבִיא שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב, וְכַמָּה מָאנֵי עֲתִידוֹת, מַה דַּהֲוָה וּמַה דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי, וְכַמָּה מָאנֵי דְעַיְינִין דְּאִינּוּן מַרְאוֹת וְחוֹזִין דְּנְבִיאִים, וְכַמָּה מָאנֵי דְאוּדְנִין דְּאִינּוּן מָאנֵי דְגַדְפִּין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א כד) וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם, וְכַמָּה מָאנֵי דְחוֹטָמָא דְתַמָּן רֵיחַ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ויקרא א יג) אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ, וְכַמָּה מָאנֵי דְאַנְפִּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ו) וְאַרְבָּעָה

לשון הקודש

הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה הֵם מִצַּד שֶׁל אדנ"י, וְהֵם שְׁקוּלִים לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְלַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. הַנְּבִיאִים מִצִּדּוֹ שֶׁל אדנ"י – מִצַּד הַיִּרְאָה, וְהַנְּבִיאִים שֶׁהֵם מִצִּדּוֹ שֶׁל יהו"ה הֵם מִצַּד שֶׁל הָאַהֲבָה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן כַּמָּה בַּעֲלֵי שְׁעָרִים מִזְדַּעְזְעִים וּמִזְדַּמְּנִים לַהֵיכָל, וְכַמָּה בַּעֲלֵי חוֹתָמוֹת, וְכַמָּה בַּעֲלֵי שְׁאֵלוֹת, וְכַמָּה בַּעֲלֵי תְּשׁוּבוֹת, שֶׁבָּהֶם נָבִיא שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב, וְכַמָּה בַּעֲלֵי עֲתִידוֹת, מַה שֶּׁהָיָה וּמַה שֶּׁעָתִיד לִהְיוֹת, וְכַמָּה בַּעֲלֵי עֵינַיִם שֶׁהֵם מַרְאוֹת וְחוֹזִים שֶׁל נְבִיאִים, וְכַמָּה בַּעֲלֵי אָזְנַיִם שֶׁהֵם בַּעֲלֵי כְנָפַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם, וְכַמָּה בַּעֲלֵי חֹטֶם שֶׁשָּׁם רֵיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ, וְכַמָּה בַּעֲלֵי פָּנִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם

פָּנִים לְאֶחָת, וְכַמָּה מָאֲרֵי דְקָלִין וּמָאֲרֵי דְּדִבּוּרִין, וּמָאֲרֵי דַהֲבָלִים דְּאִינּוּן לַהֲבוֹת אֵשׁ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים כט ז) קוֹל יהו"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, וְכַמָּה מָאֲרֵי דִדָּדִין, דְּאִתְּמַר בְּחוֹן (יחזקאל א ח) וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, וְכַמָּה מָאֲרֵי דְקוֹמָה וְאִינּוּן שִׁעוּר קוֹמָה דְכָרְסַיָּא, וְכַמָּה מָאֲרֵי דְאוֹת בְּרִית דְּאִתְּמַר בְּחוֹן (שמות ג יב) וְזֶה לְךָ הָאוֹת, וְכַמָּה מָאֲרֵי דְרַגְלִין דְּאִתְּמַר בְּחוֹן (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב.

כָּל תִּקּוּנִין דִּנְבִיאַיָּא מִלְּבָר (נ"א מִלְּגָאוֹ) בְּגוּפָא, בְּאֵבָרִים דְּגוּפָא, מָאֲרֵי דְחָכְמָה אִינּוּן מִלְּגָאוֹ בְּמוֹחָא, וּבְגִין דָּא חָכָם עָדִיף מִנָּבִיא, וּמִמּוֹחָא תַּלְיָין ל"ב נְתִיבוֹת, וְדָא ל"ב דְּאִתְּמַר לֵב מֵבִין, וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (בראשית א ד), הָכָא רָזָא דְנָתִיב רְבִיעָאָה, מַאי הַבְדָּלָה הָכָא בִּנְבוּאָה, אֶלָּא כַּמָּה נְבִיאֵי שִׁקְרָא אִינּוּן מִסִּטְרָא דְחֹשֶׁךְ, דְּאָזְלִין

לשון הקודש

וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָת, וְכַמָּה בַּעֲלֵי קוֹלוֹת וּבַעֲלֵי דִבּוּרִים וּבַעֲלֵי הֲבָלִים שֶׁהֵם לַהֲבוֹת אֵשׁ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב קוֹל יהו"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, וְכַמָּה בַּעֲלֵי יָדַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, וְכַמָּה בַּעֲלֵי קוֹמָה, וְהֵם שִׁעוּר הַקּוֹמָה שֶׁל הַכִּסֵּא, וְכַמָּה בַּעֲלֵי אוֹת בְּרִית, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְזֶה לְךָ הָאוֹת, וְכַמָּה בַּעֲלֵי רַגְלַיִם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב.

כָּל תִּקּוּנֵי הַנְּבִיאִים מִבַּחוּץ (מִבִּפְנִים) בַּגּוּף, בְּאֵיבְרֵי הַגּוּף, בַּעֲלֵי הַחָכְמָה הֵם מִבִּפְנִים בַּמֹּחַ, וּמִשּׁוּם זֶה חָכָם עָדִיף מִנָּבִיא, וּמִן הַמֹּחַ תְּלוּיִים ל"ב נְתִיבוֹת, וְזֶה לֵ"ב, שֶׁנֶּאֱמַר לֵב מֵבִין, וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, כָּאן הַסּוֹד שֶׁל הַנָּתִיב הָרְבִיעִי, מָה הַהַבְדָּלָה כָּאן בַּנְּבוּאָה?

בְּאַוִּירָא לְאַטְעָאָה בְּנֵי נָשָׁא, בְּהַהוּא זִמְנָא דִּיהֵא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ.

נָתִיב חֲמִשָּׁאָה, וַיִּקְרָא אלהי"ם לָאוֹר יוֹם (שם ה), אִלֵּין מָאֵרֵי מִקְרָא, דְּמָאֵרֵי מִקְרָא אִינּוּן פְּתִילָה, וּמָאֵרֵי מִשְׁנָה זַיִת, וּמָאֵרֵי תַּלְמוּד דְּאִיהוּ קַבָּלָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי נֵר.

פִּקּוּדָא רְבִיעָאָה לְאִתְעַסְקָא בְּאוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה, וּלְאַפְרָשָׁא בָּהּ בְּשִׁית דַּרְגִּין, בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר טוּמְאָה וְטַהֲרָה כָּשֵׁר וּפָסוּל, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ו) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, בֵּין מַיִם דְּדַכְיוּ דְטַהֲרָה הֶתֵּר כָּשֵׁר, וּבֵין מַיִם דִּמְסָאֲבוּ דְּאִינּוּן אִסּוּר טָמֵא פָּסוּל, דְּאִינּוּן מֵי בוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים מַיִם סְרוּחִים מַיִם מְטוּנָּפִין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות כ ג) לֹא יִהְיֶה לְךָ

לשון הקודש

אֶלָּא כַּמָּה נְבִיאֵי שֶׁקֶר הֵם מִצַּד הַחֹשֶׁךְ, שֶׁהוֹלְכִים בָּאֲוִיר לְהַטְעוֹת בְּנֵי אָדָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיִּהְיֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם שְׁכִינָתוֹ, וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ.

הַנָּתִיב הַחֲמִישִׁי, וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לָאוֹר יוֹם, אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִקְרָא, שֶׁבַּעֲלֵי מִקְרָא הֵם פְּתִילָה, וּבַעֲלֵי הַמִּשְׁנָה – זַיִת, וּבַעֲלֵי תַּלְמוּד שֶׁהוּא קַבָּלָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי – נֵר.

מִצְוָה רְבִיעִית – לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וּלְהַפְרִיד בָּהֶם בְּשֵׁשׁ דְּרָגוֹת, בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, טֻמְאָה וְטָהֳרָה, כָּשֵׁר וּפָסוּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, בֵּין מַיִם שֶׁל טָהֳרָה הֶתֵּר כָּשֵׁר, וּבֵין מַיִם שֶׁל טֻמְאָה, שֶׁהֵם אָסוּר טָמֵא

אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, וְהַאי רָקִיעַ דְּאַפְּרִישׁ בֵּינַיְיהוּ דָּא רָקִיעַ דְּעַל רֵישֵׁי חֵיוָון, וְדָא מטטרו"ן, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (יחזקאל א כב) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי (דף עה ע"ב) הַחַיָּה רָקִיעַ, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית א ז) וַיַּעַשׂ אלהי"ם וְגוֹמֵר, וְדָא נָתִיב שְׁתִיתָאָה, וְאִית רָקִיעַ לְעֵילָא מֵרָקִיעַ, וְדָא צַדִּיק דְּאַפְּרִישׁ בֵּין מַיִין נוּקְבִין לְמַיִין דְּכוּרִין, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בֵּיהּ, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם) וַיַּעַשׂ אלהי"ם אֶת הָרָקִיעַ, וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ, וְדָא נָתִיב שְׁבִיעָאָה צַדִּיק.

נָתִיב תְּמִינָאָה וַיִּקְרָא אלהי"ם לָרָקִיעַ שָׁמָיִם (שם), וַיִּקְרָא אלהי"ם דָּא אִמָּא עִלָּאָה, לָרָקִיעַ דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ בֵּין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא וּכְלִיל תַּרְוַיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) וַיְהִי עֶרֶב

לשון הקודש

פָּסוּל, שֶׁהֵם מֵי בוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים, מַיִם סְרוּחִים, מַיִם מְטֻנָּפִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, וְהָרָקִיעַ הַזֶּה שֶׁמַּבְדִּיל בֵּינֵיהֶם, זֶה הָרָקִיעַ שֶׁעַל רָאשֵׁי הַחַיּוֹת, וְזֶה מטטרו"ן, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ, וְעָלָיו נֶאֱמַר וַיַּעַשׂ אֱלֹהִי"ם וְגוֹמֵר, וְזֶה הַנָּתִיב הַשִּׁשִּׁי, וְיֵשׁ רָקִיעַ מֵעַל לָרָקִיעַ, וְזֶה הַצַּדִּיק שֶׁמַּפְרִיד בֵּין מַיִם נְקֵבִיִּים לְמַיִם זְכָרִיִּים לְהִוָּדַע בּוֹ, וְעָלָיו נֶאֱמַר וַיַּעַשׂ אֱלֹהִי"ם אֶת הָרָקִיעַ, וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ, וְזֶה הַנָּתִיב הַשְּׁבִיעִי – צַדִּיק.

הַנָּתִיב הַשְּׁמִינִי, וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לָרָקִיעַ שָׁמָיִם. וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם – זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, לָרָקִיעַ – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא בֵּין יָמִין וּשְׂמֹאל וְכוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר

וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד, וְאִינּוּן עֶרֶב דְּיִצְחָק וּבֹקֶר דְּאַבְרָהָם.

תִּקּוּנָא תְּלָתִין וְחַד

בְּרֵאשִׁית בָּרָ"א שִׁתֵּ"י, **וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר** (רות א יט) **וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם וְגוֹמֵר, וְאִינּוּן תְּרֵי תּוֹרוֹת אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, וְעוֹד תְּרֵי לוּחוֹת אָזְלוּ לְטוּרָא דְסִינַי, מִיָּד וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן** (שם) **אִזְדַּעְזַע כָּל עָלְמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (שמות כ יח) **וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקֹּלֹת וכו' וַיַּרְא הָעָם וַיָּנוּעוּ, וְאָמְרוּ הֲזֹאת נָעֲמִי, דָּא אִיהוּ נְעִימוּ דְאוֹרַיְיתָא, מִיָּד אִתְּמַר** (שם לב יט) **וַיְשַׁבֵּר אוֹתָם תַּחַת הָהָר, פָּרְחַת אוֹרַיְיתָא מִתַּמָּן, וְאָמְרַת** (רות א כא) **אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי לְטוּרָא דְסִינַי, וּכְעַן וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי יהו"ה, מְלֵיאָ"ה מָלֵ"א י"ה, וּכְעַן פָּרַח מִנִּי מָלֵ"א י"ה דְּאִיהוּ יה"ו, וְאִשְׁתְּאָרַת ה' יְחִידָה אל"ם,**

לשון הקודש

יוֹם אֶחָד, וְהֵם הָעֶרֶב שֶׁל יִצְחָק וְהַבֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם.

תִּקּוּן שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד

בְּרֵאשִׁית, בָּרָ"א שִׁתֵּ"י, וַעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם וְגוֹמֵר, וְהֵן שְׁתֵּי תּוֹרוֹת, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְעוֹד, שְׁנֵי לוּחוֹת הָלְכוּ לְהַר סִינַי, מִיָּד וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן, הִזְדַּעְזַע כָּל הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקֹּלֹת וְכוּ' וַיַּרְא הָעָם וַיָּנוּעוּ, וְאָמְרוּ הֲזֹאת נָעֲמִי, זוֹהִי הַנְּעִימוּת שֶׁל הַתּוֹרָה?! מִיָּד נֶאֱמַר וַיְשַׁבֵּר אוֹתָם תַּחַת הָהָר. פָּרְחָה הַתּוֹרָה מִשָּׁם וְאָמְרָה, אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי לְהַר סִינַי, וְכָעֵת רֵיקָם הֱשִׁיבַנִי יהו"ה, מְלֵיאָ"ה מָלֵא

נֶאֱלַמְתִּי דּוּמִיָּ"ה (תהלים לט ג), דּו"ם י"ה, הֶחֱשֵׁתִי מִטּוֹב דְּאִיהוּ ו'.

דָּבָר אַחֵר וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵיהֶן גּוּף וְנֶפֶשׁ, לְאָן אֲתַר אָזְלִי, לְבֵי קִבְרָא, גּוּף אִתְדַּן וְאִתְרַקַּב, נֶפֶשׁ אִתְמַר בָּהּ (רות ג ז) וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב.

קָם סָבָא חַד וְאָמַר, בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא חֲזוֹר בָּךְ, עָרְפָּה אִיהִי גּוּף, רוּת אִיהִי נֶפֶשׁ, שׁוּתָּפוּ דִּילָהּ נָעֲמִי נִשְׁמַת חַיִּים, מַחְלוֹן רוּחָא, גּוּפָא דְּאִיהִי עָרְפָּה חָזְרָה עוֹרֶף לְגַבֵּי נְשָׁמָה (נ"א שְׁכִינְתָּא), נֶפֶשׁ אִתְדַּבַּק בָּהּ בְּנִשְׁמָתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (רות א טז) בַּאֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין בְּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה.

דָּבָר אַחֵר בַּאֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ בְּגָלוּתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם,

לשון הקודש

י"ה, וְכָעֵת פָּרַח מִמֶּנִּי מָלֵ"א י"ה, שֶׁהוּא יה"ו, וְנִשְׁאֲרָה ה' יְחִידָה אֵלֵ"ם, נֶאֱלַמְתִּי דּוּמִיָּ"ה, דּו"ם י"ה, הֶחֱשֵׁתִי מִטּוֹב שֶׁהוּא ו'.

דָּבָר אַחֵר וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵיהֶן, הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ, לְאֵיזֶה מָקוֹם הָלְכוּ? לְבֵית הַקְּבָרוֹת, הַגּוּף נִדּוֹן וְנִרְקָב, וּבַנֶּפֶשׁ נֶאֱמַר וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב.

קָם זָקֵן אֶחָד וְאָמַר: מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה חֲזוֹר בְּךָ, עָרְפָּה הִיא הַגּוּף, רוּת הִיא הַנֶּפֶשׁ, הַשֻּׁתָּפָה שֶׁלָּהּ נָעֳמִי, נִשְׁמַת חַיִּים, מַחְלוֹן הָרוּחַ, הַגּוּף שֶׁהִיא עָרְפָּה הֶחֱזִירָה עֹרֶף אֶל הַנִּשְׁמָה (הַשְּׁכִינָה), הַנֶּפֶשׁ נִדְבְּקָה בַּנִּשְׁמָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בַּאֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ – בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה, וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין – בְּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה.

דָּבָר אַחֵר, בַּאֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ – בַּגָּלוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם,

וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין דְּמִשְׁכָּבָא דִילָךְ בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שיר ג א) **עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת, עַמֵּךְ עַמִּי אִלֵּין יִשְׂרָאֵל, וֵאלהי"ך אלה"י דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֱלִימֶלֶךְ דָּא י', נָעֳמִי דָּא ה', מַחְלוֹן ו', רוּת בָּהּ אִתְדַּבְּקַת ה' וְאִתְעֲבִידַת תּוֹרָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר** (שיר ב יב) **וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ.**

עָרְפָּה אִמָּא דְעֵרֶב רַב, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות לד ט) **כִּי עַם קְשֵׁה עוֹרֶף הוּא, דְּחָזְרַת לְסָרְחָנָה, וְחָזְרַת עֹרֶף לְגַבֵּי חֲמוֹתָהּ, כִּלְיוֹן בַּעְלָהּ דְּעָרְפָּה, יֵצֶר הָרָע דְּאַתְיָא כְּלָיָה מִנֵּיהּ לְעָלְמָא, וְאִיהוּ כִּלְיוֹן, וְאִתְּתֵיהּ לִילִית כְּלָיָה.**

נְשָׁמָה וְנֶפֶשׁ כַּד בַּר נַשׁ אִיהוּ מְחוּיָיב בְּחוֹבִין וּמִתְגַּבְּרִין עַל אֵבָרִים, נִשְׁמַת חַיִּים אִסְתַּלְּקַת מִן גּוּפָא, וְנֶפֶשׁ אִשְׁתְּאָרַת תַּמָּן, וְאִתְּמַר

לשון הקודש

וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין, שֶׁמִּשְׁכָּבְךָ בַּגָּלוּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת. עַמֵּךְ עַמִּי – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, וֵאלהַי"ךָ אֱלֹהֶ"י – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אֱלִימֶלֶךְ זֶה י', נָעֳמִי זוֹ ה', מַחְלוֹן ו', רוּת בָּהּ נִדְבְּקָה ה' וְנֶעֱשְׂתָה תּוֹרָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ.

עָרְפָּה הִיא הָאֵם שֶׁל הָעֵרֶב רַב, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי עַם קְשֵׁה עֹרֶף הוּא, שֶׁחָזְרָה לְסִרְחוֹנָהּ וְהֶחֱזִירָה עֹרֶף לַחֲמוֹתָהּ, כִּלְיוֹן בַּעְלָהּ שֶׁל עָרְפָּה, יֵצֶר הָרָע, שֶׁבָּאָה כְּלָיָה מִמֶּנּוּ לָעוֹלָם, וְהוּא כִּלְיוֹן, וְאִשְׁתּוֹ לִילִית כְּלָיָה.

נְשָׁמָה וְנֶפֶשׁ, כְּשֶׁאָדָם מְחֻיָּב בַּחֲטָאִים וְהֵם מִתְגַּבְּרִים עַל הָאֵיבָרִים, נִשְׁמַת חַיִּים מִסְתַּלֶּקֶת מֵהַגּוּף, וְהַנֶּפֶשׁ נִשְׁאֶרֶת שָׁם,

בָּהּ (רות ג ז) וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו, לְגַבֵּי מָאן לְגַבֵּי צַדִּיק וְדָא בְּרִית מִילָה, דְּאִיהוּ בּוֹעֵז ב"ו עַ"ז תַּקִּיף עַל יִצְרֵיהּ, וַיָּמָד שֵׁשׁ שְׂעוֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ (שם טז), שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ (שיר ה טז), שֵׁוּאַיִת לוֹן עֲלָהָא לְאַגָּנָא עֲלָהּ, וְאוּקְמוּהָ וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם בִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (רות ד יז) וַתִּקְרֶאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם, לֵאמֹר יֶלֶד בֵּן לְנָעֳמִי, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות ד כב) בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל, כַּד חָאבוּ יִשְׂרָאֵל וְגָרְמוּ לְאִסְתַּלְקָא שְׁכִינְתָּא, עֲלָהּ אִתְּמַר בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו (רות ג ז).

דָּבָר אַחֵר וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם, אִיהוּ מְמַלֵּל בְּגוּפָא וְנַפְשָׁא, וּמֵרְחִימוּ דְגוּפָא כַּד אִיהוּ בַּעַל תְּשׁוּבָה, יֵימָא נַפְשָׁא לְגַבָּהּ בַּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת וְשָׁם אֶקָּבֵר (שם א יז), וְלָא תָזוּז נַפְשָׁא בְּקִבְרָא מִנֵּיהּ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (משלי ו כב) בְּהִתְהַלֶּכְךָ (דף עו ע"א) תַּנְחֶה

לשון הקודש

וְנֶאֱמַר בָּהּ וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו, לְמִי? לַצַּדִּיק, וְזוֹ בְּרִית מִילָה, שֶׁהוּא בּוֹעֵז ב"ו עַ"ז, תַּקִּיף עַל יִצְרוֹ, וַיָּמָד שֵׁשׁ שְׂעוֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ, שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, שָׂמָה אוֹתָם עָלֶיהָ לְהָגֵן עָלֶיהָ, וּפֵרְשׁוּהָ וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם, עִם הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַתִּקְרֶאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם, לֵאמֹר יֶלֶד בֵּן לְנָעֳמִי, זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְגָרְמוּ לְהִסְתַּלְקוּת הַשְּׁכִינָה, עַל הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה נֶאֱמַר וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו.

דָּבָר אַחֵר וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם, הוּא מְדַבֵּר בְּגוּף וְנֶפֶשׁ, וּמֵאַהֲבַת הַגּוּף כְּשֶׁהוּא בַּעַל תְּשׁוּבָה, תֹּאמַר הַנֶּפֶשׁ אֵלָיו בַּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת וְשָׁם אֶקָּבֵר, וְלֹא תָזוּז

אוֹתָךְ בְּעָלְמָא דֵין, בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמוֹר עָלֶיךָ בְּקִבְרָא, וַהֲקִיצוֹתָ לִתְחִיַּית הַמֵּתִים (נ"א לְעוֹלָם הַבָּא) הִיא תְּשִׂיחֶךָ, דָּא נַפְשָׁא לְגַבֵּי גּוּפָא, וּבוֹצִינָא קַדִּישָׁא אִם גּוּפָא לָא חָזַר בִּתְיוּבְתָּא, וְחָזַר עוֹרֶף לְגַבֵּי תְּיוּבְתָּא, נֶפֶשׁ אִתְפָּרַשׁ מִנֵּיהּ וְאִתְקְרֵי עָרְפָּ"ה, וְגוּפָא דָּא אִתְאֲבִיד מִתְּרֵין עָלְמִין.

אָמַר לֵיהּ סָבָא סָבָא, וְהָא כַּמָּה קִבְרִין לְמַגְּנָא, וְהָא אִם גּוּפָא אִתְאֲבִיד עַל מַה תָּקוּם נַפְשָׁא לִתְחִיַּית הַמֵּתִים, דְּהָא וַדַּאי גּוּפָא אִתְאֲבִיד, וְאִתְּמַר דְּאִתְאֲבִיד מִתְּרֵין עָלְמִין, וְהָא נָחִית לִנְשִׁיָּיה דְתַמָּן אִתְנַשֵּׁי לְדָרֵי דָרִין, אִם כֵּן כַּמָּה קִבְרִין לְמַגְּנָא.

אֶלָּא וַדַּאי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא יְשַׁנֵּי עוֹבְדֵי יְדוֹי, דְּוַדַּאי עָלְמָא דֵין וְעָלְמָא דְאָתֵי

לשון הקודש

הַנֶּפֶשׁ בַּקֶּבֶר מִמֶּנּוּ, וְעָלָיו נֶאֱמַר בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתָךְ – בָּעוֹלָם הַזֶּה, בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ – בַּקֶּבֶר, וַהֲקִיצוֹתָ – לִתְחִיַּת הַמֵּתִים (לְעוֹלָם הַבָּא), הִיא תְּשִׂיחֶךָ – זוֹ הַנֶּפֶשׁ לַגּוּף, וּמְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אִם הַגּוּף לֹא חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה וְהֶחֱזִיר עֹרֶף לַתְּשׁוּבָה, הַנֶּפֶשׁ נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ וְנִקְרֵאת עָרְפָּ"ה, וְהַגּוּף הַזֶּה נֶאֱבַד מִשְּׁנֵי הָעוֹלָמוֹת.

אָמַר לוֹ: זָקֵן זָקֵן, וַהֲרֵי כַּמָּה קְבָרִים לְחִנָּם, וַהֲרֵי אִם הַגּוּף נֶאֱבַד, עַל מָה תָּקוּם הַנֶּפֶשׁ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים? שֶׁהֲרֵי וַדַּאי הַגּוּף נֶאֱבַד, וְנִתְבָּאֵר שֶׁנֶּאֱבַד מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת, וַהֲרֵי יָרַד לִנְשִׁיָּה שֶׁשָּׁם נִשְׁכָּח לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, אִם כֵּן, כַּמָּה קְבָרִים לְחִנָּם? אֶלָּא וַדַּאי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יְשַׁנֶּה

דְּאִינּוּן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִינּוּן, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר דָּוִד (תהלים קטו טז) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהו"ה, אַרְעָא אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יהו"ה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים (שם קטז ט), עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר עָלְמָא דֵּין וְעָלְמָא דְּאָתֵי בִּשְׁמָא דְיהו"ה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם צו יא) יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ, אֵימָתַי בִּזְמָנָא דְּאִתְּמַר לְגַבֵּי שָׁמַיִם וְהָאָרֶץ דְּסמא"ל וְנָחָשׁ, כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה (ישעיה נא ו), וּלְבָתַר דְּיִמְחֵי לוֹן וִישֵׁצֵי לְאִלֵּין מִמַּנָּן דַּעֲלַיְיהוּ, מִיָּד יְחַדֵּשׁ לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא, דְּיִתְמַחוּן בְּגִין אִלֵּין מִמַּנָּן בִּישִׁין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם סו כב) כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה וְגוֹמֵר, וְכֹלָּא בְּגִין דְּלָא יִשְׁתֵּצוּן עוֹבְדֵי יְדוֹי, דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין וְגוּפִין דְּאִתְּאֲבִידוּ מִתְּרֵין עָלְמִין, וְאִלֵּין

לשון הקודש

אֶת מַעֲשֵׂי יָדָיו, שֶׁוַּדַּאי הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֵם שָׁמַיִם וָאָרֶץ, הֵם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַעֲלֵיהֶם אָמַר דָּוִד הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהו"ה, הָאָרֶץ – אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יהו"ה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא בְּשֵׁם יהו"ה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ, מָתַי? בִּזְמַן שֶׁנֶּאֱמַר לַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, שֶׁל סמא"ל וְנָחָשׁ, כִּי שָׁמַיִם כְּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה, וְאַחַר שֶׁיִּמְחֶה אוֹתָם וְיַשְׁמִיד אֶת אוֹתָם הַמְּמֻנִּים שֶׁעֲלֵיהֶם, מִיָּד יְחַדֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, שֶׁיִּמָּחוּ בִּגְלַל הַמְּמֻנִּים הָרָעִים הַלָּלוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה וְגוֹמֵר, וְהַכֹּל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכְלוּ מַעֲשֵׂי יָדָיו, שֶׁהֵם הַנִּשְׁמוֹת וְהַגּוּפוֹת שֶׁנֶּאֱבְדוּ מִשְּׁנֵי

עֲתִירִין דִּבְגָלוּתָא, בְּגִין דְּהַאי עָלְמָא אִיהוּ דִּלְהוֹן.

אֲבָל מִסְכְּנֵי דְּאִינּוּן צַדִּיקַיָּא, טוּבָא דִּלְהוֹן לְאִינּוּן עָלְמִין טָבִין, דִּי בְהוֹן אִתְּבְּרִיאוּ תְּרֵי תּוֹרוֹת אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה, דְּאַגְרָא דִּלְהוֹן תַּמָּן וּבְגִין דִּלְתַתָּא דְּאֶרֶץ הַחַיִּים, תַּמָּן גּוּפִין לְנִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין דְּאִתְּבְּרִיאוּ בִּשְׁמָא דַיהו"ה, וְגוּפָא דְּמֹשֶׁה דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים לד ז) לֹא כָהֲתָה עֵינוֹ וְלֹא נָס לֵחֹה מִתַּמָּן הֲוָה, וּבְגִינֵיהּ הֲוָה אִיהוּ בָעָא רַחֲמֵי דְּלָא יְמוּת וְיִפּוּק מִנֵּיהּ, וְלָא עַל גּוּפָא דְּהַאי עָלְמָא דְּאִתְקְרֵי סַנְדָּל לְגַבֵּיהּ, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר לֵיהּ (שמות ג ה) שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ.

וְאָדָם וְחַיָּן וּבְעִירָן וְעוֹפִין דְּתַתָּן אִינּוּן עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְאִינּוּן בְּדִיוֹקְנָא עִלָּאָה דְּאִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן בְּמֶרְכַּבְתָּא (יחזקאל א י) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם

לשון הקודש

הָעוֹלָמוֹת, וְאֵלּוּ הָעֲשִׁירִים שֶׁבַּגָּלוּת, בִּגְלַל שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הוּא שֶׁלָּהֶם.

אֲבָל הָעֲנִיִּים שֶׁהֵם צַדִּיקִים, הַטּוֹב שֶׁלָּהֶם לְאוֹתָם הָעוֹלָמוֹת הַטּוֹבִים, שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ שְׁתֵּי תּוֹרוֹת, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁשְּׂכָרָם שָׁם, וּבִשְׁבִיל שֶׁלְּמַטָּה שֶׁל אֶרֶץ הַחַיִּים, שָׁם הַגּוּפוֹת לִנְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בְּשֵׁם יהו"ה, וְהַגּוּף שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֹא כָהֲתָה עֵינוֹ וְלֹא נָס לֵחֹה, מִשָּׁם הָיָה, וּבִשְׁבִילוֹ הוּא הָיָה מְבַקֵּשׁ רַחֲמִים שֶׁלֹּא יָמוּת וְיֵצֵא מִמֶּנּוּ, וְלֹא עַל הַגּוּף שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא אֶצְלוֹ סַנְדָּל, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר לוֹ שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ.

וְאָדָם וְחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְעוֹפוֹת שֶׁל שָׁם הֵם מַעֲשֵׂי בְרֵאשִׁית, וְהֵם בִּדְמוּת עֶלְיוֹן שֶׁל

פְּנֵי אָדָם וְגוֹמֵר, דְּאִינוּן בְּעִירִין עִלָּאִין עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה סד ג) יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ, וְתַמָּן עֵץ חַיִּים דְּמָאן דְּאָכִיל מִנֵּיהּ אִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ג יב) וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם.

וְתַמָּן כָּרְסְיָין דִּי דַּהֲבָא וְכַסְפָּא וְאַבְנִין יַקִּירִין, וְעַרְשִׁין דְּכַסְפָּא וְדַהֲבָא, וְרַמַ"ח פִּקּוּדִין דְּמַנִּי לוֹן מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל בְּהַאי עָלְמָא, לְדַכָּאָה רְמַ"ח אֵבָרִים דְּהַהוּא גּוּפָא, וְגוּפָא דְּהַאי עָלְמָא שְׁפֵלָא אִיהוּ סַנְדָּל לְנִשְׁמָתָא, דְּאִתְּטַנַּף (נ"א וְאִתְּטַנֶּפֶת) בְּזוּהֲמָא דְּהַאי עָלְמָא. הָא הָכָא תְּלָתִין וְחַד זִמְנִין דְּאִתְּפְּרַשׁ בְּרֵאשִׁית, וַעֲשַׂר אֲמִירָן וּתְלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין הָא שִׁבְעִין וּתְרֵין, וְצָרִיךְ לְפָרְשָׁא לוֹן. פָּתַח וְאָמַר בְּרֵאשִׁית.

לשון הקודש

אֵלֶּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם בַּמֶּרְכָּבָה וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וְגוֹמֵר, שֶׁהֵם בְּהֵמוֹת עֶלְיוֹנוֹת, עֲלֵיהֶן נֶאֱמַר יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ, וְשָׁם עֵץ הַחַיִּים, שֶׁמִּי שֶׁאוֹכֵל מִמֶּנּוּ נֶאֱמַר בּוֹ וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם.

וְשָׁם כִּסְאוֹת שֶׁל זָהָב וָכֶסֶף וַאֲבָנִים יְקָרוֹת, וּמִטּוֹת שֶׁל זָהָב וָכֶסֶף, וּרְמַ"ח מִצְוֹת שֶׁצִּוָּה אוֹתָן מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה, לְטַהֵר אֶת מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה אֵיבָרִים שֶׁל אוֹתוֹ הַגּוּף, וְהַגּוּף שֶׁל הָעוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה הוּא סַנְדָּל לַנְּשָׁמָה, שֶׁמִּתְטַנֵּף (וּמִתְטַנֶּפֶת) בְּזֻהֲמַת הָעוֹלָם הַזֶּה. הֲרֵי כָּאן שְׁלֹשִׁים וְאַחַת פְּעָמִים שֶׁהִתְפָּרֵשׁ בְּרֵאשִׁית, וְעֶשֶׂר אֲמִירוֹת, וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים, הֲרֵי שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, וְצָרִיךְ לְפָרֵשׁ אוֹתָם. פָּתַח וְאָמַר בְּרֵאשִׁית.

תִּקּוּנָא תְּלָתִין וּתְרֵין

בְּרֵאשִׁית מַאֲמַר קַדְמָאָה לְכֹלָּא, וְאִיהוּ כְּלִיל תְּרֵין דִּבּוּרִין אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ (שמות כ ב) דְּאִתְּמְרוּ בְּדִבּוּרָא חֲדָא, וְתַרְוַיְיהוּ אִינּוּן רְמִיזִין בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, בְּגִין דָּא בְּרֵאשִׁי"ת א"ב רֵשִׁי"ת, א"ב א' אָנֹכִי ב' לֹא יִהְיֶה לְךָ, וְכֹלָּא בְּאָת אֶחָד ב', וְאִיהִי ב' מִבְּרֵאשִׁית.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי מָאן דְּאִית לֵיהּ עַבְדָּא וְאַפִּיק לֵיהּ לְחֵירוּ מִשִּׁעְבּוּדֵיהּ, אִית לֵיהּ לְרִבּוֹנֵיהּ לְשַׁבְּחָא גַּרְמֵיהּ בְּמַפְּקָנוּתָא לְחֵירוּ לְעַבְדֵּיהּ, וְכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאָמַר לְאַבְרָהָם (בראשית טו יג) כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ וכו' אִית לְשַׁבְּחָא גַּרְמֵיהּ כַּמָּה (דף עו ע"ב) זִמְנִין אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם (שמות כ ג), אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן הָכִי הוּא וַדַּאי, אֲבָל הָכָא לָא מְשַׁבַּח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

תִּקּוּן שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם

בְּרֵאשִׁית, הַמַּאֲמָר הָרִאשׁוֹן לַכֹּל, וְהוּא כּוֹלֵל שְׁנֵי דִּבּוּרִים, אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ, שֶׁנֶּאֱמְרוּ בְּדִבּוּר אֶחָד, וּשְׁנֵיהֶם רְמוּזִים בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, בִּגְלַל זֶה בְּרֵאשִׁי"ת, א"ב רֵשִׁי"ת, א"ב א' אָנֹכִי ב' לֹא יִהְיֶה לְךָ, וְהַכֹּל בְּאוֹת אַחַת ב', וְהִיא ב' מִבְּרֵאשִׁית.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: וְכִי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֶבֶד וְהוֹצִיא אוֹתוֹ לַחֵרוּת מִשִּׁעְבּוּדוֹ, יֵשׁ לְרִבּוֹנוֹ לְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בַּהוֹצָאָה לַחֵרוּת שֶׁל עַבְדּוֹ? וְכִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאָמַר לְאַבְרָהָם כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ וְכוּ', יֵשׁ לְשַׁבֵּחַ עַצְמוֹ כַּמָּה פְּעָמִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם? אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: וַדַּאי כָּךְ הוּא, אֲבָל כָּאן לֹא מְשַׁבֵּחַ הַקָּדוֹשׁ

גַּרְמֵיהּ דְּאַפִּיק לוֹן מִן גָּלוּתָא, אֶלָּא חַמְשִׁין זִמְנִין אַדְכִּיר בְּאוֹרַיְיתָא יְצִיאַת מִצְרַיִם, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בְּדַרְגָּא דְּאַפִּיק לוֹן דְּאִיהוּ יוֹבְלָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ויקרא כה יא) יוֹבֵל הִיא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה, וְאִינוּן חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה דְּאִתְּמַסְרוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי בַּר חַד דְּלָא אִתְּמַסַּר לֵיהּ, וּבְגִין דָּא אַדְכִּיר חַמְשִׁין זִמְנִין בְּאוֹרַיְיתָא יְצִיאַת מִצְרָיִם. אָמַר הָא וַדַּאי אִתְיַשַּׁב דַּעְתָּאי.

מָאן אֱלֹהִים אֲחֵרִים, אִלֵּין מְמַנָּן דְּשִׁבְעִין אוּמִין, וְסמא"ל וְנָחָ"שׁ הָא ע"ב, בְּגִין דָּא יְהִיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרַיְיתָא מִימִינָא דְּאִיהוּ חֶסֶד וּמִשְׂמָאלָא דְּאִיהוּ גְבוּרָה, דְּאִית בָּהּ שִׁבְעִין אַנְפִּין לְשֵׁזָבָא מִשִּׁבְעִין אוּמִין, וְאוֹרַיְיתָא אִתְיְיהִיבַת מִמַּיָּא וְאֶשָּׁא דְּאִינוּן תְּרֵין, לְשֵׁזָבָא לְיִשְׂרָאֵל מִסמא"ל וְנָחָשׁ דְּאִינוּן מִמַּיָּא וְאֶשָּׁא, וּבְגִינַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות כ

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא אֶת עַצְמוֹ שֶׁהוֹצִיא אוֹתָם מִן הַגָּלוּת, אֶלָּא חֲמִשִּׁים פַּעַם הִזְכִּיר בַּתּוֹרָה יְצִיאַת מִצְרַיִם, לְהוֹדִיעַ הַדַּרְגָּה שֶׁהוֹצִיאָה אוֹתָם, שֶׁהִיא הַיּוֹבֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ יוֹבֵל הִיא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה, וְהֵם חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה שֶׁנִּמְסְרוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי, פְּרָט לְאֶחָד שֶׁלֹּא נִמְסַר לוֹ, וְלָכֵן הִזְכִּיר חֲמִשִּׁים פַּעַם בַּתּוֹרָה יְצִיאַת מִצְרַיִם.

אָמַר, הֲרֵי וַדַּאי הִתְיַשְּׁבָה דַּעְתִּי.

מִי זֶה אֱלֹהִים אֲחֵרִים? אֵלּוּ הַמְמֻנִּים שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, וְסמא"ל וְנָחָ"שׁ הֲרֵי שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם, בִּגְלַל זֶה נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹרָה מִיָּמִין, שֶׁהוּא חֶסֶד, וּמִשְּׂמֹאל שֶׁהוּא גְבוּרָה, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שִׁבְעִים פָּנִים לְהַנָּצֵל מִשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, וְהַתּוֹרָה נִתְּנָה מִמַּיִם וְאֵשׁ, שֶׁהֵם שְׁנַיִם, לְהַצִּיל אֶת

ג) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, וְלָקֻבֵּל שִׁבְעִין אוּמִין שִׁבְעִין נֶפֶשׁ, וּמָאן דְּעָבַר עַל שִׁבְעִין אַנְפִּין דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִתְּמַר לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, שֶׁלְּטִין שִׁבְעִין מְמַנָּן וְאוּמִין דְּיֵצֶר הָרָע עַל שִׁבְעִין נֶפֶשׁ.

וְכַמָּה גִּלְגּוּלִין יֵתוּן לְבַר נַשׁ עַל חוֹבִין אִלֵּין, וְאִם לָא חָזַר בַּר נַשׁ בִּתְיוּבְתָּא בְּאִלֵּין גִּלְגּוּלִין, הַהוּא גּוּפָא נָחִית בַּאֲבַדּוֹן, גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה אִצְטַבַּע בְּגַוָּון חִוָּור, וְרָכִיב נַפְשָׁא בְּסוּסְיָא חִוָּורָא דְּאִיהוּ גּוּפָא, אִם חָזַר בִּתְיוּבְתָּא אִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה א יח) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ, וְאִם לַאו יֵתֵי בְּגִלְגּוּלָא תִּנְיָינָא, וְרָכִיב בְּסוּסְיָא סוּמְקָא, וְאִם חָזַר בִּתְיוּבְתָּא אִתְּמַר בְּחוֹבָא

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל מִסַּמָּא"ל וְנָחָשׁ, שֶׁהֵם מִמַּיִם וְאֵשׁ, וּבְגִלְגֻּלָּם נֶאֱמַר לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, וּכְנֶגֶד שִׁבְעִים אֻמּוֹת שִׁבְעִים נֶפֶשׁ, וּמִי שֶׁעוֹבֵר עַל שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, שׁוֹלְטִים שִׁבְעִים מְמֻנִּים וְאֻמּוֹת שֶׁל יֵצֶר הָרָע עַל שִׁבְעִים נֶפֶשׁ.

וְכַמָּה גִּלְגּוּלִים יָבֹאוּ לָאָדָם עַל הַחֲטָאִים הַלָּלוּ, וְאִם לֹא חוֹזֵר הָאָדָם בִּתְשׁוּבָה בַּגִּלְגּוּלִים הַלָּלוּ, אוֹתוֹ הַגּוּף יוֹרֵד לַאֲבַדּוֹן, הַגִּלְגּוּל הָרִאשׁוֹן נִצְבָּע בְּצֶבַע לָבָן, וְרוֹכֶבֶת הַנֶּפֶשׁ עַל סוּס לָבָן שֶׁהִיא הַגּוּף, וְאִם חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, נֶאֱמַר בּוֹ אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ, וְאִם לֹא, יָבֹא בְּגִלְגּוּל שֵׁנִי, וְרוֹכֵב עַל סוּס אָדֹם, וְאִם חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה נֶאֱמַר עַל חֶטְאוֹ אִם יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ, וְאִם לֹא, חוֹזֵר וּמִתְגַּלְגֵּל בְּגִלְגּוּל שְׁלִישִׁי, וְרוֹכֵב עַל

דִּילֵיהּ (שם) אִם יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ, וְאִם לָא, אִתְחַזַּר אִתְגַּלְגַּל בְּגִלְגּוּלָא תְּלִיתָאָה, וְרָכִיב בְּסוּסְיָא יְרוֹקָא וְדָא גּוּפָא.

וְאִינּוּן מַזָּל אַרְיֵה מַזָּל שׁוֹר מַזָּל נֶשֶׁר, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, וְאִם שְׁלָשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ (שמות כא יא) לְנַפְשָׁא בִּתְלַת גִּלְגּוּלִין, דְּעָבִיד לָהּ שְׁאֵר כְּסוּת וְעוֹנָה, וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף (שם), וְעַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ (עמוס ב א), וְעַל אַרְבָּעָה דְּאִיהוּ מַזָּל אָדָם לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, דְּלָא יְקַלְקְלוּ לֵיהּ.

אֲבָל לְצַדִּיקַיָּא וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים (שמות כ ה), אֲלָפִים וַדַּאי, תְּלַת גִּלְגּוּלִין בְּהוֹן אִיהוּ רָוַוח תְּלַת אַלְפִּין דְּאִינּוּן עָלְמִין דְּכְסוּפִין, וּלְמָאן לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו (שם ו), לְחַיָּיבַיָּא דְּאִינְהוּ לָא יַחְזְרוּן

לשון הקודש

סוּם יָרֹק, וְזֶה הַגּוּף.

וְהֵם מַזַּל אַרְיֵה, מַזַּל שׁוֹר, מַזַּל נֶשֶׁר, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, וְאִם שְׁלָשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ, לַנֶּפֶשׁ, בִּשְׁלֹשָׁה גִּלְגּוּלִים, שֶׁעוֹשֶׂה לָהּ שְׁאֵר כְּסוּת וְעוֹנָה, וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף, וְעַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבָּעָה, שֶׁהוּא מַזַּל אָדָם, לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ אוֹתוֹ.

אֲבָל לַצַּדִּיקִים, וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים, אֲלָפִים וַדַּאי, שְׁלֹשָׁה גִּלְגּוּלִים בָּהֶם הוּא מַרְוִיחַ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים, שֶׁהֵם עוֹלָמוֹת שֶׁל כְּסוּפִים, וּלְמִי? לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו.

בִּתְיוּבְתָּא בִּתְלַת גִּלְגּוּלִין אִלֵּין, אִתְּמַר בְּהוֹן (ויקרא כג לא) וְהַאֲבַדְתִּי אֶת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִקֶּרֶב עַמָּהּ, אָמַר רַבִּי אִם כֵּן אָנָה נָחִית, אֶלָּא שֶׁבַע אַרְעִין אִינּוּן, וְסָלְקִין לְשִׁבְעִין לָקֶבֶל שִׁבְעִים נֶפֶשׁ, וְשֶׁבַע אַרְעִין אִינּוּן אֶרֶץ אֲדָמָה אַרְקָא גֵּיא צִיָּה נְשִׁיָּה תֵּבֵל, וְאִינּוּן שֶׁבַע מְדוֹרִין דְּגֵיהִנָּם, הַהִיא נַפְשָׁא דְּלָא חָזְרָה בִּתְיוּבְתָּא בְּאִלֵּין תְּלַת, נָחִית לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמָדוֹרִין דְּגֵיהִנָּם אִלֵּין, וְתַמָּן אִתְנַשֵּׁי לְדָרֵי דָרִין.

וְאִם הוּא צַדִּיק אִתְּמַר בֵּיהּ (משלי כד טז) כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם, אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְאִם הוּא צַדִּיק אַמַּאי נָחִית תַּמָּן, אֶלָּא בְּגִין לְאַפָּקָא מִתַּמָּן כָּל נַפְשָׁא וְנַפְשָׁא מֵאִלֵּין דְּהִרְהֲרוּ בִּתְיוּבְתָּא וּמֵתוּ בְּקַצְרוּת שְׁנִין, וְאִיהוּ טָרַח בְּגִינֵיהּ, דָּא אִיהוּ מַאֲמַר קַדְמָאָה דְּאִיהוּ בְּרֵאשִׁית.

לשון הקודש

לָרְשָׁעִים שֶׁהֵם לֹא יַחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה בִּשְׁלֹשֶׁת הַגִּלְגּוּלִים הַלָּלוּ, נֶאֱמַר בָּהֶם וְהַאֲבַדְתִּי אֶת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִקֶּרֶב עַמָּהּ. אָמַר: רַבִּי, אִם כֵּן אֲנִי יוֹרֵד, אֶלָּא שֶׁבַע אַרְצוֹת הֵן, וְעוֹלִים לְשִׁבְעִים כְּנֶגֶד שִׁבְעִים נֶפֶשׁ, וְשֶׁבַע אַרְצוֹת הֵן: אֶרֶץ, אֲדָמָה, אַרְקָא, גֵּיא, צִיָּה, נְשִׁיָּה, תֵּבֵל, וְהֵם שִׁבְעָה מְדוֹרֵי גֵיהִנֹּם. אוֹתָהּ נֶפֶשׁ שֶׁלֹּא חָזְרָה בִּתְשׁוּבָה בִּשְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה, מוֹרִיד אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִמְדוֹרֵי הַגֵּיהִנֹּם הַלָּלוּ, וְשָׁם נִשְׁכַּחַת לְדוֹרֵי דוֹרוֹת.

וְאִם הוּא צַדִּיק, נֶאֱמַר בּוֹ כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: וְאִם הוּא צַדִּיק, לָמָּה יֵרֵד לְשָׁם? אֶלָּא כְּדֵי לְהוֹצִיא מִשָּׁם כָּל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ שֶׁהִרְהֲרוּ תְּשׁוּבָה וּמֵתוּ בְּקִצּוּר שָׁנִים, וְהוּא טוֹרֵחַ בִּשְׁבִילוֹ,

תִּקּוּנָא תְּלָתִין וּתְלַת

בְּרֵאשִׁית דָּא פִּקּוּדָא קַדְמָאָה, דְּאִתְּרְמִיז בְּל"ב שְׁבִילִין, דְּאִינּוּן ל"ב אלהי"ם דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, כ"ב אַתְוָון וַעֲשַׂר אֲמִירָן דְּאִתְּכְּלִילָן בְּהוּ, תִּקּוּנָא קַדְמָאָה יִרְאָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים קיא י) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יהו"ה, דְּאִית דְּחִילוּ וְאִית דְּחִילוּ, (דף עז ע"א) יִרְאַת יהו"ה דָּא שְׁכִינְתָּא מַלְכוּת קַדִּישָׁא, יִרְאָה רָעָה דָּא רְצוּעָה לְאַלְקָאָה לְחַיָּיבַיָּא, וּמַאי נִיהוּ סַם הַמָּוֶת דְּסמא"ל, נוּקְבָא דִּילֵיהּ, יִרְאַת יהו"ה אִיהִי אַגְרָא לְמָאן דְּנָטִיר פִּקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה, יִרְאָה רָעָה אִיהִי רְצוּעָה לְאַלְקָאָה לְמָאן דְּאַעֲבַר עֲלַיְיהוּ.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר אֶלְעָזָר בְּרִי, אִית מָאן דְּדָחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּיֵיחוּן בְּנוֹי

לשון הקודש

זֶהוּ מַאֲמָר רִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁית.

תִּקּוּן שְׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשָׁה

בְּרֵאשִׁית, זוֹ מִצְוָה רִאשׁוֹנָה, שֶׁנִּרְמֶזֶה בִּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים, שֶׁהֵם שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת וְעֶשֶׂר אֲמִירוֹת שֶׁנִּכְלְלוּ בָהֶם. הַתִּקּוּן הָרִאשׁוֹן יִרְאָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יהו"ה, שֶׁיֵּשׁ יִרְאָה וְיֵשׁ יִרְאָה. יִרְאַת יהו"ה זוֹ הַשְּׁכִינָה, הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה, יִרְאָה רָעָה זוֹ רְצוּעָה לְהַלְקוֹת אֶת הָרְשָׁעִים, וּמִי הוּא? סַם הַמָּוֶת שֶׁל סמא"ל, הַנְּקֵבָה שֶׁלּוֹ, יִרְאַת יהו"ה הִיא שָׂכָר לְמִי שֶׁשּׁוֹמֵר מִצְוֹות לֹא תַעֲשֶׂה, יִרְאָה רָעָה הִיא רְצוּעָה לְהַלְקוֹת אֶת מִי שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶן.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: אֶלְעָזָר בְּנִי, יֵשׁ מִי

וְיִסְגֵּי עוּתְרֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, וְאִי חָסֵר מֵהַאי לָא דָחִיל לֵיהּ, הַאי לָא שַׁוִּי לֵיהּ יִרְאַת יהו"ה לְעִקָּרָא, אֲבָל מָאן דְּדָחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּין בְּטִיבוּ בֵּין בְּעָאקוּ, הָא דָא שַׁוִּי יִרְאַת יהו"ה בֵּיהּ לְעִקָּרָא, דִּתְלַת דַּרְגִּין אִינּוּן דְּיִרְאָה, אִית יִרְאָה בֵּין בְּטִיבוּ בֵּין בְּעָאקוּ, וְאִית יִרְאָה דְּדָחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּטִיבוּ וְלָא בְּעָאקוּ, וְאִית יִרְאָה דְּלָא שַׁוִּי לָהּ עֲלֵיהּ לְעִקָּרָא בֵּין לְטִיבוּ בֵּין לְעָאקוּ, צַדִּיק גָּמוּר שַׁוִּי לָהּ עֲלֵיהּ לְעִקָּרָא בֵּין לְטִיבוּ בֵּין לְדִינָא, בֵּינוֹנִי שַׁוִּי לֵיהּ עֲלֵיהּ לְטִיבוּ וְלָא לְדִינָא, רָשָׁע גָּמוּר לָא שַׁוִּי לֵיהּ עִקָּרָא לָא בְּטִיבוּ וְלָא בְּדִינָא.

וּשְׁכִינְתָּא אַמַּאי אִתְקְרִיאַת יִרְאָה, דְּהָא הִיא מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִתְנְטִילַת, אֶלָּא כְּמָה דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא נָטִיל

לשון הקודש

שֶׁיָּרֵא מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּדֵי שֶׁיִּחְיוּ אֶת בָּנָיו וְיִגְדַּל עָשְׁרוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאִם חָסֵר מִזֶּה, אֵינוֹ יָרֵא מִמֶּנּוּ, זֶה לֹא שָׂם לוֹ אֶת יִרְאַת יהו"ה לָעִקָּר, אֲבָל מִי שֶׁיָּרֵא אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּין בְּטוֹב בֵּין בְּצָרָה, זֶהוּ מִי שֶׁשָּׂם אֶת יִרְאַת יהו"ה בּוֹ לְעִקָּר, שֶׁשָּׁלֹשׁ דְּרָגוֹת הֵן שֶׁל יִרְאָה, יֵשׁ יִרְאָה בֵּין בְּטוֹב בֵּין בְּצָרָה, וְיֵשׁ יִרְאָה שֶׁיָּרֵא אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּטוֹב וְלֹא בְּצָרָה, וְיֵשׁ יִרְאָה שֶׁלֹּא שָׂם אוֹתָהּ עָלָיו לְעִקָּר, בֵּין לְטוֹב בֵּין לְצָרָה. צַדִּיק גָּמוּר שָׂם אוֹתָהּ עָלָיו לְעִקָּר בֵּין לְטוֹב בֵּין לְדִין, הַבֵּינוֹנִי שָׂם אוֹתָהּ עָלָיו לְטוֹב וְלֹא לְדִין, הָרָשָׁע הַגָּמוּר לֹא שָׂם אוֹתָהּ עִקָּר, לֹא בְטוֹב וְלֹא בְדִין.

וְלָמָּה הַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת יִרְאָה? שֶׁהֲרֵי הִיא נִטְלָה מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נוֹטֵל מֵרַחֲמִים

מֵרַחֲמֵי וְדִינָא דְּאִינּוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, הָכִי אִיהִי נָטְלָא מִתַּרְוַיְיהוּ, מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא דָּא אִתְקְרִיאַת יְרָאָה פַּחַד יִצְחָק, דְּמִסִּטְרָא דִימִינָא אַהֲבָ"ה אִתְקְרֵי, וְדָא פִּקּוּדָא תִּנְיָנָא דְּאִתְּמַר בָּהּ (ירמיה לא ב) וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד.

וּמִתְּרֵין סִטְרִין אִלֵּין אִתְקְרֵי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אוֹר וְנֵר, וּשְׁכִינְתָּא אוֹרָה אֲבוּקָה, אוֹרָה, לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה (אסתר ה טז), אֲבוּקָה הָכִי אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין דְּצַדִּיקִים קַיְּימִין קַמֵּי שְׁכִינְתָּא כְּנֵר לִפְנֵי הָאֲבוּקָה. מִסִּטְרָא דִימִינָא יהו"ה, וּמִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא אדנ"י דְּתַמָּן דִּין, וּבְגִין דָּא בְּיוֹמָא קַדְמָאָה וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר (בראשית א ג), בְּגִין דְּחָמֵשׁ אוֹר אִינּוּן בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, וְאִינּוּן ה' עִלָּאָה וּמִתַּמָּן נַהֲרִין, י' בִּשְׂמָאלָא וְדָא נֵר, וְדָא ה"י מִן אלהי"ם ה' לִימִינָא י' לִשְׂמָאלָא, (ו' מָלֵ"א מִתַּרְוַיְיהוּ עַמּוּדָא

לשון הקודש

וְדִין, שֶׁהֵם יָמִין וּשְׂמֹאל, כָּךְ הִיא נוֹטֶלֶת מִשְּׁנֵיהֶם, מִצַּד הַשְּׂמֹאל זוֹ נִקְרֵאת יִרְאָה, פַּחַד יִצְחָק, שֶׁמִּצַּד הַיָּמִין נִקְרָא אַהֲבָ"ה, וְזוֹ הַמִּצְוָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד.

וּמִצַּד שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ נִקְרָא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי אוֹר וְנֵר, וְהַשְּׁכִינָה אוֹרָה, אֲבוּקָה. אוֹרָה – לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה, אֲבוּקָה – כָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁצַּדִּיקִים עוֹמְדִים לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה כְּנֵר לִפְנֵי הָאֲבוּקָה, מִצַּד הַיָּמִין יהו"ה, וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל אדנ"י, שֶׁשָּׁם הַדִּין, וּמִשּׁוּם זֶה בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר, מִשּׁוּם שֶׁחֲמִשָּׁה אוֹר הֵם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, וְהֵם ה' הָעֶלְיוֹנָה, וּמִשָּׁם מְאִירִים, י' בִּשְׂמֹאל, וְזֶה נֵר, וְזֶה ה"י מִן אֱלֹהִי"ם, ה'

דְּאֶמְצָעִיתָא, בֶּן י"ה, וְדָא אִיהוּ רָזָא אֱלֹהִי"ם מָלֵ"א ה"י, דָּא כְּתִיבַת קַדְמָאָה. וְרָזָא דְּמִלָּה הֵ"א, אֱלֹהִי"ם דָּא מְלִיאָ"ה בְּהִפּוּךְ אַתְוָון, וְדָא ה' זְעֵירָא, דְּאִיהִי מַלְיָא מִתְּלַת אַתְוָון, וְאִתְעֲבִידַת הִיו"ה, לְעֵילָא אִיהוּ הוי"ה, וּבָהּ מַתְחִילִין אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא ה"ו וּלְבָתַר ט"י, וְאָנָה אִשְׁתַּכַּח ה' בַּתְרָאָה, אֶלָּא ד' הֲוַת לְמֶהֱוֵי ה', אֶלָּא מָאן גָּרַם דְּפָרַח מִינָהּ ו' דְּאִיהוּ יֶרֶךְ דִּילָהּ, אֶלָּא נְתָנַנִי שׁוֹמֵמָה כָּל הַיּוֹם דָּוָה (איכה א יג), דָּא הוֹד דְּאִיהוּ יֶרֶךְ דִּילָהּ דְּאִתְחַזְרַת אִיהוּ דָּוָה בְּאֶלֶף חֲמִשָּׁאָה, בְּגִין דְּפָרַח מִגֵּיהּ יֶרֶךְ, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית לב כג) וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב, אִשְׁתְּמוֹדָע דְּמִימִינָא קָא מַתְחֶלֶת לְמִמְנֵי אָת ד' עַד נֶצַח, וְהוֹד אִיהוּ יֶרֶךְ שְׁלִימוּ דִּילָהּ, וְדָא אִיהוּ דְּאִתְיְהִיב לְמֹשֶׁה, הֲדָא הוּא דְּאִתְּמַר וְנָתַן הוֹד לְמֹשֶׁה).

תִּקּוּנָא תְּלָתִין וְאַרְבַּע

בְּרֵאשִׁית, ב' נוּקְבָא פְּתִיחָא לְקַבָּלָא מִימִינָא, לְהַהוּא (נ"א מֵהַהוּא) דְּגָמִיל חֶסֶד עִמָּהּ, וְאַמַּאי דְּאָת י' עַל רֵישֵׁיהּ כְּגַוְונָא דָא ג', וּבְגִין דָּא הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, אִם כֵּן אַמַּאי ג' אָחוֹר לְב',

לשון הקודש

לְיָמִין י' לְשִׁמְאל, (ו' מְלֵ"א מִשְּׁנֵיהֶם הָעֲמוּד הָאֶמְצָעִי, בֶּן י"ה, וְזֶהוּ סוֹד אֱלֹהִי"ם מָלֵ"א ה"י, זוֹ כְּתוּבָה רִאשׁוֹנָה. וְסוֹד הַדָּבָר – הֵ"א, אֱלֹהִי"ם זֶה מְלִיאָ"ה בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת, וְזוֹ ה' זְעֵירָה, שֶׁהִיא מְלֵאָה מִשָּׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת, וְנַעֲשֵׂית הִיו"ה, לְמַעְלָה הוּא הוי"ה, וּבָהּ מַתְחִילִים אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה ה"ו וְאַחַר כָּךְ ט"י, וְאָנָה נִמְצֵאת ה' אַחֲרוֹנָה? אֶלָּא ד' הָיְתָה לִהְיוֹת ה', אֶלָּא מִי גָּרַם שֶׁפָּרַח מִמֶּנָּה ו' שֶׁהוּא הַיֶּרֶךְ שֶׁלָּהּ? אֶלָּא נְתָנַנִי שׁוֹמֵמָה כָּל הַיּוֹם דָּוָה, זֶהוּ הוֹד שֶׁהוּא הַיֶּרֶךְ שֶׁלָּהּ, שֶׁהוּא חָזַר דָּוָה בָּאֶלֶף הַחֲמִישִׁי, מִשּׁוּם שֶׁפָּרַח מִמֶּנָּה יֶרֶךְ, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב, נוֹדָע שֶׁמִּימִין מַתְחִילָה לִמְנוֹת הָאוֹת ד' עַד נֶצַח, וְהוֹד הוּא הַיֶּרֶךְ, הַשְּׁלֵמוּת שֶׁלָּהּ, וְזֶהוּ שֶׁנִּתַּן לְמֹשֶׁה, זֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר וְנָתַן הוֹד לְמֹשֶׁה).

תִּקּוּן שְׁלֹשִׁים וְאַרְבָּעָה

בְּרֵאשִׁית, ב' נְקֵבָה פְּתוּחָה לְקַבֵּל מִיָּמִין, לְאוֹתוֹ (מאותו) שֶׁגּוֹמֵל עִמָּהּ חֶסֶד, וְלָמָּה? שֶׁהָאוֹת י' עַל רֹאשׁוֹ כְּמוֹ זֶה ג', וּמִשּׁוּם זֶה הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, אִם כֵּן,

אֶלָּא רָזָא דְּמִלָּה וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְרָאָה אֶת עֶרְוָתָהּ וְהִיא תִּרְאֶה אֶת עֶרְוָתוֹ חֶסֶד הוּא (ויקרא כ יז), ב' חָזְרַת אַנְפּוֹי מִא', ג' אַחְזַרַת אַנְפּוֹי מִב', ד' חָזְרַת אַנְפּוֹי מִג', ה' חָזְרַת אַנְפּוֹי מִד', כָּל אַתְוָון חָזְרִין אַנְפִּין (דף עז ע"ב) דָּא מִן דָּא, וְלַאו אִינוּן אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, וְאַמַּאי אֶלָּא רָזָא דְּמִלָּה וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וכו' (שמות לג כג), וְאַמַּאי חָזְרִין אַנְפִּין דָּא מִן דָּא, בְּגִין עֶרְיָין דְּאִינוּן לְקִבְלַיְיהוּ, א' לְקִבְלֵיהּ אָרוּר דְּאִיהוּ עֶרְוָה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (דברים כז כב) אָרוּר שֹׁכֵב עִם אֲחֹתוֹ, דְּאִלֵּין עֶרְיָין כָּל חַד שָׁכִיב עִם אִמֵּיהּ וְעִם אֲחָתֵיהּ וְעִם בְּרַתֵּיהּ, וְחָזְרִין אַנְפִּין לְגַבַּיְיהוּ דְּלֵית לוֹן בֹּשֶׁת פָּנִים, אֲבָל אַתְוָון קַדִּישִׁין חָזְרִין אַנְפַּיְיהוּ בְּבֹשֶׁת בַּעֲנָוָה, עֶרְיָה תֵּעוֹר, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (ויקרא יט יד) וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל, עִוֵּר

לשון הקודש

לָמָּה ג' אָחוֹר לַב'? אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר – וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְרָאָה אֶת עֶרְוָתָהּ וְהִיא תִּרְאֶה אֶת עֶרְוָתוֹ חֶסֶד הוּא, ב' הֶחֱזִירָה פָּנֶיהָ מֵא', ג' הֶחֱזִירָה פָּנֶיהָ מִב', ד' הֶחֱזִירָה פָּנֶיהָ מִג', ה' הֶחֱזִירָה פָּנֶיהָ מִד', כָּל הָאוֹתִיּוֹת הֶחֱזִירוּ פְּנֵיהֶן זוֹ מִזּוֹ, וְאֵינָן פָּנִים בְּפָנִים, וְלָמָּה? אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר – וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וכו', וְלָמָּה מַחֲזִירוֹת פָּנִים זוֹ מִזּוֹ? בִּשְׁבִיל הָעֲרָיוֹת שֶׁהֵן כְּנֶגְדָּם, א' כְּנֶגֶד אָרוּר שֶׁהוּא עֶרְוָה, וְעָלָיו נֶאֱמַר אָרוּר שֹׁכֵב עִם אֲחֹתוֹ, שֶׁהָעֲרָיוֹת הַלָּלוּ, כָּל אֶחָד שׁוֹכֵב עִם אִמּוֹ וְעִם אֲחוֹתוֹ וְעִם בִּתּוֹ, וּמַחֲזִירִים פָּנִים אֲלֵיהֶם, שֶׁאֵין לָהֶם בֹּשֶׁת פָּנִים, אֲבָל הָאוֹתִיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מַחֲזִירוֹת פְּנֵיהֶן בְּבֹשֶׁת בַּעֲנָוָה, עֶרְיָה תֵּעוֹר, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל, עִוֵּר שֶׁהוּא עוֹר, וְסוֹד הַדָּבָר –

דְּאִיהוּ עוֹר, וְרָזָא דְּמִלָּה עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר (משלי כב ג).

וּלְבָתַר דְּמִתְפַּשְׁטִין מִנַּיְיהוּ מִתְיַחֲדִין כֻּלְּהוּ וְלָא יִתְבַּשְׁשׁוּ, וּמִתְיַחֲדִין אַבָּא עִם אִימָּא, אָח עִם אֲחָתֵיהּ, כְּעַן דְּעֶרְוָה בֵּינַיְיהוּ אִית פְּרוּדָא בְּאַתְוָון דְּאִינוּן יהו"ה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (רות א יז) כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד (בֵּין אַחִים) בֵּינִי וּבֵינֶךָ, לְבָתַר דְּאִתְעַבַּר עֲרָיוֹת מִנַּיְיהוּ, יְהֵא יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְרָזָא דְּאֶחָד אָח ד', עֶרְוָה דְתַרְוַיְיהוּ אַחֵר, בְּזִמְנָא דְּאִסְתַּלַּק קוֹצָא מִן ד' מִן אֶחָד אִשְׁתָּאַר אַחֵר, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי כה ט) וְסוֹד אַחֵר אַל תְּגַל.

תִּקּוּנָא תְּלָתִין וְחַמְשָׁא

בְּרֵאשִׁית, בְּתִשְׁרֵ"י אִתְבְּרֵי עָלְמָא, חָסֵר א' לְמֶהֱוֵי בְּרֵאשִׁית, דָּא אָדָם דְּאִתְבְּרֵי בְּתִשְׁרֵי, וּבְגִין דַּעֲתִידָה אַרְעָא לְאִתְלַטְיָא בְּגִינֵיהּ,

לשון הקודש

עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר.

וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמִּתְפַּשְׁטִים מֵהֶם, כֻּלָּם מִתְיַחֲדִים וְלֹא יִתְבּוֹשָׁשׁוּ, וּמִתְיַחֲדִים אָב עִם אֵם, אָח עִם אֲחוֹתוֹ. כָּעֵת שֶׁעֶרְוָה בֵּינֵיהֶם, יֵשׁ פֵּרוּד בָּאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן יהו"ה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד (בֵּין אַחִים) בֵּינִי וּבֵינֶךָ. אַחַר שֶׁהָעֲרָיוֹת עוֹבְרוֹת מֵהֶן, יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְהַסּוֹד שֶׁל אֶחָד – אָח ד', הָעֶרְוָה שֶׁל שְׁנֵיהֶם אַחֵר. בִּזְמַן שֶׁמִּסְתַּלֵּק הַקּוֹץ מִד' שֶׁל אֶחָד נִשְׁאָר אַחֵר, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְסוֹד אַחֵר אַל תְּגַל.

תִּקּוּן שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה

בְּרֵאשִׁית, בְּתִשְׁרֵ"י נִבְרָא הָעוֹלָם, חָסֵר א' לִהְיוֹת בְּרֵאשִׁית, זֶה אָדָם שֶׁנִּבְרָא

דָּא הוּא אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ (בראשית ג יז), **אִסְתַּלַּק מִן תִּשְׁרִי, וּפָתַח בְּבֵ' דְּאִיהִי בְּרָכָה לְאִתְבָּרְכָא אַרְעָא, וּלְאַפָּקָא לָהּ מִן לְוָטַיָּא, וְלָא עוֹד אֶלָּא בְּגִין דְּתִשְׁרִי אִיהוּ דִּין, לָא אִדְכַּר תַּמָּן בְּתִשְׁרִי, דְּלָא יִתָּכֵן בֵּיהּ זִמְנָא אָחֳרָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (משלי כ כז) **נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם.** (כך מצאתי).

תִּקּוּנָא תְּלָתִין וְשִׁתָּא

בְּרֵאשִׁית, דְּאִיהוּ שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית, דְּהָא שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת אִינוּן, וּלְכָל חַד אִית לֵיהּ שִׁית יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וְכָל יוֹמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא אֶלֶף שָׁנִים, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים צ ד) **כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ וכו', וְשַׁבָּת בְּרֵאשִׁית שִׁית יוֹמִין דִּילֵיהּ אִינוּן שְׁנֵי אֲלָפִים תֹּהוּ, שְׁנֵי אֲלָפִים תּוֹרָה, שְׁנֵי אֲלָפִים יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ.**

לשון הקודש

בְּתִשְׁרֵי, וּמִשּׁוּם שֶׁעָתִידָה הָאָרֶץ לְהִתְקַלֵּל בִּגְלָלוֹ, זֶהוּ אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ. הִסְתַּלֵּק מִן תִּשְׁרֵי וּפָתַח בְּבֵ' שֶׁהִיא בְּרָכָה שֶׁתִּתְבָּרֵךְ הָאָרֶץ, וּלְהוֹצִיא אוֹתָהּ מִן הַקְּלָלָה, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁתִּשְׁרֵי הוּא דִּין, לֹא נִזְכַּר שָׁם בְּתִשְׁרֵי, שֶׁלֹּא יִתָּכֵן בּוֹ פַּעַם אַחֶרֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם.

תִּקּוּן שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה

בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא שַׁבַּת בְּרֵאשִׁית, שֶׁהֲרֵי שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת הֵן, וּלְכָל אַחַת יֵשׁ לוֹ שִׁשָּׁה יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וְכָל יוֹם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא אֶלֶף שָׁנִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ וְכוּ'. וְשַׁבַּת בְּרֵאשִׁית שֵׁשֶׁת הַיָּמִים שֶׁלּוֹ הֵם שְׁנֵי אֲלָפִים תֹּהוּ, שְׁנֵי אֲלָפִים תּוֹרָה, שְׁנֵי אֲלָפִים יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ.

שְׁנֵי אֲלָפִים תֹּהוּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹּהוּ, שְׁנֵי אֲלָפִים תּוֹרָה וְרוּחַ אלהי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם (בראשית א ב), **וְלֵית מַיִם אֶלָּא אוֹרַיְיתָא, פְּנֵי הַמָּיִם תְּרֵין אַנְפִּין דִּילָהּ, דְּאִינּוּן מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, חִוָּוֹר וְסוּמַק, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וְאִלֵּין אִינּוּן שְׁנֵי אֲלָפִים תּוֹרָה, שְׁנֵי אֲלָפִים יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ, וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר** (שם ג), **עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר** (ישעיה כד טו) **עַל כֵּן בָּאוּרִים כַּבְּדוּ יהו"ה, עַל כֵּן וַדַּאי דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וַיְהִי כֵּ"ן, וְאִינּוּן שִׁבְעִין, וְעַל תְּרֵין מְאוֹרוֹת אִלֵּין אִתְּמַר דּוּ פַּרְצוּפִין דְּכַר וְנוּקְבָא, יְהִי אוֹר דָּא פֶּסַח, אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר, וַיְהִי אוֹר רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וַיְהִי הַיּוֹם, הָכָא וַיְהִי וְהָתָם וַיְהִי, וּבְכָל אֲתַר וַיְהִי לִישָׁנָא דְצַעֲרָא.**

שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית נְקוּדָה בְחָלָל דִּילָהּ, (דְּאִיהִי שַׁבָּת בְּרִית), **י' שַׁבָּת חִלֵּל, חִלֵּל לְמָאן, לְהַהִיא**

לשון הקודש

שְׁנֵי אֲלָפִים תֹּהוּ – וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹּהוּ, שְׁנֵי אֲלָפִים תּוֹרָה – וְרוּחַ אֱלֹהִי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, וְאֵין מַיִם אֶלָּא תּוֹרָה, פְּנֵי הַמָּיִם – שְׁנֵי הַפָּנִים שֶׁלָּהּ, שֶׁהֵן מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, לָבָן וְאָדֹם, יָמִין וּשְׂמֹאל, וְאֵלֶּה הֵם שְׁנֵי אֲלָפִים תּוֹרָה, שְׁנֵי אֲלָפִים יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר עַל כֵּן בָּאוּרִים כַּבְּדוּ יהו"ה, עַל כֵּן וַדַּאי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיְהִי כֵּ"ן, וְהֵם שִׁבְעִים, וְעַל שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַלָּלוּ נֶאֱמַר דּוּ פַּרְצוּפִים זָכָר וּנְקֵבָה. יְהִי אוֹר – זֶה פֶּסַח, אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר, וַיְהִי אוֹר – רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיְהִי הַיּוֹם, כָּאן וַיְהִי וְשָׁם וַיְהִי, וּבְכָל מְקוֹם וַיְהִי לְשׁוֹן צַעַר.

שַׁבַּת בְּרֵאשִׁית נְקֻדָּה בֶּחָלָל שֶׁלָּהּ, (שֶׁהִיא

נְקוּדָה, מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת (שמות לא יד), לְמָאן דְּעָאל נוּכְרָאָה בֶּחָלָל דִּילָהּ, דְּאִיהִי רְשׁוּת הָרַבִּים יַיִן נֶסֶךְ זוֹנָה, וּבְגִין דָּא הָכָא צָרִיךְ דְּחִילוּ, וְדָא אִיהוּ בְּרֵאשִׁית יָרֵ"א שַׁבָּ"ת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא יט ג) אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמוֹרוּ, וּמָאן דְּעָאל רְשׁוּ נוּכְרָאָה בֶּחָלָל (דף עח ע"א) דִּילָהּ, דְּאִיהִי רְשׁוּת הָרַבִּים יַיִן נֶסֶךְ זוֹנָה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (במדבר יט יג) אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא וְנִכְרְתָה וכו', וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי אוֹת דְּשַׁבָּת אוֹת דְּיוֹמִין טָבִין אוֹת דִּתְפִלִּין אוֹת דִּבְרִית מִילָה, עֲטָרַת דִּבְרִית, תַּגָּא דְּסֵפֶר תּוֹרָה קָרִינָן לֵיהּ, כִּתְרָא בְּרֵישׁ כָּל צַדִּיק, נְקוּדָה דַּעֲלָהּ אִתְּמַר אָדָם וְחַוָּה דַּהֲווֹ דוּ פַּרְצוּפִים, וַעֲלָהּ אָמְרָה סִיהֲרָא אִי אֶפְשַׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד.

לשון הקודש

שַׁבָּת בְּרִית), י' שַׁבָּת חִלֵּל, חִלֵּל אֶת מִי? אֶת אוֹתָהּ נְקֻדָּה, מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת, לְמִי שֶׁמַּכְנִיס נָכְרִיָּה בֶּחָלָל שֶׁלָּהּ, שֶׁהִיא רְשׁוּת הָרַבִּים, יַיִן נֶסֶךְ זוֹנָה, וּמִשּׁוּם זֶה כָּאן צָרִיךְ יִרְאָה, וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית יָרֵ"א שַׁבָּ"ת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ, וּמִי שֶׁמַּכְנִיס רְשׁוּת נָכְרִיָּה בֶּחָלָל שֶׁלָּהּ, שֶׁהִיא רְשׁוּת הָרַבִּים, יַיִן נֶסֶךְ זוֹנָה, עָלָיו נֶאֱמַר אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא וְנִכְרְתָה וְכוּ', וְהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ הִיא אוֹת שֶׁל שַׁבָּת, אוֹת שֶׁל יָמִים טוֹבִים, אוֹת שֶׁל תְּפִלִּין, אוֹת שֶׁל בְּרִית מִילָה, עֲטֶרֶת הַבְּרִית, כֶּתֶר שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה קוֹרְאִים לוֹ, כֶּתֶר בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק, הַנְּקֻדָּה שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר אָדָם וְחַוָּה שֶׁהָיוּ דוּ פַּרְצוּפִים, וְעָלֶיהָ אָמְרָה הַלְּבָנָה אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד.

רָזָא דָּא לְחַכִּימֵי לִבָּא אִתְמַסַּר, (דָּא) (נ"א ד' ו') אִיהוּ ה' בַּתְרָאָה, דְּתַרְוַיְיהוּ י', וּבָהּ אִתְעֲבִידוּ חַד, וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי סְתִימָא וַחֲתוּמָה בְּשִׁית יוֹמִין דְּחוֹל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל מו א) יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בְּמַאי בְּאָת ו', (ב') סְתִים בְּאָת ו' בְּו' יוֹמֵי דְחוֹל, וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אִתְפַּתְּחַת לְקַבָּלָא לְבַעְלָהּ, וּבְגִין דָּא זִוּוּגָא דְתַלְמִידֵי חֲכָמִים מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, וְיָרְתִין נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין חַדְתִּין לִבְנַיְיהוּ.

וּבְגִין דָּא אִיהִי נְקוּדָה אִתְקְרִיאַת בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ (בראשית כד טז), כַּד אִיהִי גַּל (נ"א גַּן) נָעוּל מַעְיָן חָתוּם (שיר ד יב), עַד דְּאִתְפַּתְּחַת לְבַעְלָהּ, וְכַד אִיהִי סְתִימָא אִתְקְרִיאַת יִרְאָה, בְּכָל ו' יוֹמֵי דְחוֹל דְּאִיהִי סְגִירָא וּנְטִירָא, בַּעֲשַׂר אֲמִירָן וְל"ב אלהי"ם דְּאִינוּן מ"ב אַתְוָון דִּגְבוּרָה, דְתַמָּן בִּינָה, בְּשַׁבָּת וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם, וַיְכֻל"ו חֶסֶ"ד דִּימִינָא כְּלִיל

לשון הקודש

הַסּוֹד הַזֶּה נִמְסַר לְחַכְמֵי הַלֵּב, (זו) (ד' ו') הִיא ה' אַחֲרוֹנָה, שֶׁשְּׁנֵיהֶם י', וּבָהּ נַעֲשׂוּ אֶחָד, וְהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ הִיא סְתוּמָה וַחֲתוּמָה בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִהְיֶה סָגוּר בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, בַּמֶּה? בְּאוֹת ו', (ב') סְתוּמָה בְּאוֹת ו', בְּו' יְמוֹת הַחֹל, וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי נִפְתַּחַת לְקַבֵּל אֶת בַּעְלָהּ, וּמִשּׁוּם זֶה הַזִּוּוּג שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, וְיוֹרְשִׁים נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת חֲדָשׁוֹת לִבְנֵיהֶם.

וּמִשּׁוּם זֶה הַנְּקֻדָּה נִקְרֵאת בְּתוּלָה, וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ, כְּשֶׁהִיא גַּל (גַּן) נָעוּל מַעְיָן חָתוּם, עַד שֶׁנִּפְתַּחַת לְבַעְלָהּ, וּכְשֶׁהִיא סְתוּמָה, נִקְרֵאת יִרְאָה, בְּכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהִיא סְגוּרָה וּשְׁמוּרָה בְּעֶשֶׂר אֲמִירוֹת וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם, שֶׁהֵם אַרְבָּעִים

ע"ב שְׁמָהָן, דְּתַמָּן חָכְמָה, כְּמָה דְּאַמְרָן הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, דְּחִילוּ בְּשִׁית יוֹמִין דְּחוֹל אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ (ויקרא יט ג), **רְחִימוּ בְּשַׁבָּת כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ** (שמות כ יב), **כַּד אִתְפַּתְּחַת לְגַבֵּי בַּעְלָהּ אִתְקְרִיאַת אַהֲבָה, וּמִדְּחִילוּ וּרְחִימוּ אִתְיְהִיבוּ פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה.**

תִּקּוּנָא שֵׁבַע וּתְלָתִין

בְּרֵאשִׁית אִיהוּ בְּרִי"ת, וַדַּאי כַּד אִיהוּ בִּלְבוּשִׁין דְּאִלֵּין קְלִיפִּין דְּאִינּוּן עָרְלָה וּפְרִיעָה, צָרִיךְ תַּמָּן דְּחִילוּ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות כ ג) **לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, וְהַאי אוֹת לָא יָרְתִּין לֵיהּ אֶלָּא יִשְׂרָאֵל, דְּלֵית אוֹת בְּרִית עַד דְּעָבְרִין מִנַּיְיהוּ אִלֵּין קְלִיפִּין, דְּאִינּוּן עָרְלָה וּפְרִיעָה בְּאַטִּיפוּ דְּדָמָא.**

לשון הקודש

וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הַגְּבוּרָה, שֶׁשָּׁם בִּינָה, בְּשַׁבָּת וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם, וַיְכֻל"ו הַחֶסֶד שֶׁל הַיָּמִין כּוֹלֵל שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת, שֶׁשָּׁם חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. יִרְאָה בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, אַהֲבָה בְּשַׁבָּת, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ. כְּשֶׁנִּפְתַּחַת לְבַעְלָהּ נִקְרֵאת אַהֲבָה, וּמִיִּרְאָה וְאַהֲבָה נִתְּנוּ מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה.

תִּקּוּן שִׁבְעָה וּשְׁלֹשִׁים

בְּרֵאשִׁית הוּא בְּרִי"ת, וַדַּאי כְּשֶׁהוּא בַּלְּבוּשִׁים שֶׁל הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ שֶׁהֵן עָרְלָה וּפְרִיעָה, שָׁם צָרִיךְ יִרְאָה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, וְהָאוֹת הַזּוֹ אֵין יוֹרְשִׁים אוֹתָהּ אֶלָּא יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֵין אוֹת בְּרִית עַד שֶׁמַּעֲבִירִים אֶת הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ מֵהֶם, שֶׁהֵן עָרְלָה וּפְרִיעָה עִם הַטִּפַּת דָּם.

תְּלַת קְלִיפִּין אִינּוּן בְּעָרְלָה לָקֻבֵּל תְּלַת קְלִיפִּין דֶּאֱגוֹזָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית א ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ, תֹּהוּ כַּוָּ יָרוֹק קְלִיפָּה קַדְמָאָה, בֹּהוּ קְלִיפָּה תִּנְיָינָא, חֹשֶׁךְ קְלִיפָּה תְּלִיתָאָה, וּתְלַת אִלֵּין דָּא עַל גַּב דָּא, לָקֻבֵּל תְּלַת גַּוָּונִין דְּעֵינָא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (במדבר טו לט) וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וכו', לְקִבְלַיְיהוּ תְּלַת גַּוָּונִין דְּקֶשֶׁת, דִּבְהוֹן נִקְרָא בַּת עָיִן דְּאִיהִי נְקוּדָה אוֹת בְּרִית, עֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית ט טז) וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר תְּלַת זִמְנִין כָּל גּוֹיִם וכו' כִּי אֲמִילַם (תהלים קיח יט), וְאֵימָתַי יַעֲבוֹר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַנֵּי קְלִיפִּין מֵעָלְמָא וַיִּזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם, בְּזִמְנָא דְּפוּרְקָנָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה ל כ) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ, אֵימָתַי לְבָתַר דְּמִתְעַבְּרִין תְּלַת קְלִיפִּין בִּישִׁין מִינָּהּ, וּבְזִמְנָא דְּאִיהִי מִתְלַבְּשָׁא

לשון הקודש

שְׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הֵן בָּעָרְלָה כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ קְלִפּוֹת דָּאֱגוֹז, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ. תֹּהוּ – כַּוָּ יָרֹק, קְלִפָּה רִאשׁוֹנָה, בֹּהוּ – קְלִפָּה שְׁנִיָּה, חֹשֶׁךְ – קְלִפָּה שְׁלִישִׁית, וְשָׁלֹשׁ אֵלּוּ זוֹ עַל גַּב זוֹ, כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת צִבְעֵי הָעַיִן, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וְכוּ', כְּנֶגְדָּם שְׁלֹשֶׁת צִבְעֵי הַקֶּשֶׁת שֶׁבָּהֶם נִקְרָא בַּת עַיִן, שֶׁהִיא נְקֻדָּה אוֹת בְּרִית, עָלֶיהָ נֶאֱמַר וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שָׁלֹשׁ פְּעָמִים כָּל גּוֹיִם וְכוּ' כִּי אֲמִילַם, וּמָתַי יַעֲבִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ מִן הָעוֹלָם וְיִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם? בִּזְמַן הַגְּאֻלָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ, מָתַי? אַחַר שֶׁיַּעֲבִירוּ שְׁלֹשׁ הַקְּלִפּוֹת הָרָעוֹת מִמֶּנָּה,

בְּאִלֵּין קְלִיפִּין אִיהִי אָמְרַת אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת (שיר א ו), דִּבְאִלֵּין קְלִיפִּין אִיהִי מִתְחַלֶּלֶת, וּבְגִין דָּא מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת (שמות לא יד).

תְּהוֹ"ם אִיהוּ הַמָּוֶ"ת, לְגַבֵּיהּ צָרִיךְ פְּרִיעָה בְּאַטִּיפוּ דִּדְמָא, וְעַד דְּאִתְפַּרַע הַאי פְּרִיעָה אִיהִי לָא אִתְגַּלְיָיא בְּעָלְמָא, וְלָא יְהֵא אוֹת בְּעָלְמָא, וְרָזָא דְּמִלָּה כַּד אִתְעַבַּר מִינָהּ עָרְלָה וּפְרִיעָה רוֹמִי וְקוּשְׁטַאנְדִינָא, מִיָּד אִתְגַּלְיָיא אוֹת בְּעָלְמָא, לְהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם ג יב) וְזֶה לְךָ הָאוֹת כִּי אָנֹכִי שֹׁלֵחַתִּיךָ, לְקַיְּמָא בֵּיהּ קְרָא (מיכה ז טו) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

וּבְגִין דָּא אֶלְעָזָר בְּרִי לָא תִּצְפֵּי לְרַגְלָא דִּמְשִׁיחָא עַד דְּתֶחְזֵי קֶשֶׁת בְּגַוְּוֹנוֹי נְהִירִין, אוֹ עַד דְּאִתְגַּלְיָיא אוֹת בְּעָלְמָא, מַאי אוֹת. אֶלָּא דָּרַךְ כּוֹכָב

לשון הקודש

וּבִזְמַן שֶׁהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בַּקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ, הִיא אוֹמֶרֶת אַל תִּרְאֶנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, שֶׁבַּקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ הִיא מִתְחַלֶּלֶת, וּמִשּׁוּם זֶה מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת.

תְּהוֹ"ם הִיא הַמָּוֶ"ת, אֵלָיו צָרִיךְ פְּרִיעָה עִם הַטִּפַּת דָּם, וְעַד שֶׁנִּפְרַעַת הַפְּרִיעָה הַזּוֹ, הִיא לֹא מִתְגַּלָּה בָּעוֹלָם וְלֹא תִּהְיֶה אוֹת בָּעוֹלָם, וְסוֹד הַדָּבָר, כְּשֶׁעוֹבְרִים מִמֶּנָּה עָרְלָה וּפְרִיעָה, רוֹמָא וְקוּשְׁטָאנְדִינָא, מִיָּד מִתְגַּלָּה הָאוֹת בָּעוֹלָם לְאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְזֶה לְךָ הָאוֹת כִּי אָנֹכִי שֹׁלַחְתִּיךָ, לְקַיֵּם בּוֹ הַכָּתוּב כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

וּמִשּׁוּם זֶה, אֶלְעָזָר בְּנִי, אַל תְּצַפֶּה לְרַגְלֵי מָשִׁיחַ, עַד שֶׁתִּרְאֶה אֶת הַקֶּשֶׁת בִּגְוָנֶיהָ הַמְּאִירִים, אוֹ עַד שֶׁיִּתְגַּלֶּה אוֹת

מִיַּעֲקֹב (במדבר כד יז), דָּא אָת י' אוֹת בְּרִית, וּמִיָּד וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל לְגַבָּהּ, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים לג ה) וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ (חסר).

תָּא חֲזִי יוֹמָא חֲדָא שָׁאִילְנָא (דף עח ע"ב) לְאֵלִיָּהוּ, עָרְלָה אַמַּאי שַׁוִּינָן בְּמָאנָא בְּעַפְרָא, אָמַר לִי שְׁמַעְנָא בִּמְתִיבְתָּא, דְּעָרְלָה אִיהוּ נָחָשׁ, וְכֵיוָן דְּאַעְבְּרִינָן לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ צָרִיךְ לְמֵיהַב לֵיהּ מְזוֹנֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה סה לה) וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, וּבְוַדַּאי בְּרִי בְּדָא אִשְׁתֵּזִיב בַּר נַשׁ מִדִּינָא דְּחִבּוּט הַקֶּבֶר, וּדְמָא דְּאַטִּיפִין מִפְּרִיעָה לְמֵיהַב מְזוֹנָא לְהַהוּא כַּלְבָּא דְּאִיהוּ רוֹצֵחַ, וּבְדָא אִשְׁתֵּזִיב בַּר נַשׁ מֵחַרְבָּא דְמַלְאַךְ הַמָּוֶת.

וְעַל דָּא אָמַר אָדָם קַדְמָאָה קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִי מַצִּיל בָּנַי מֵחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, אָמַר לֵיהּ חַרְבָּא דְמִילָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (יהושע ח ב) עֲשֵׂה

לשון הקודש

בְּעוֹלָם. מַה זֶּה אוֹת? אֶלָּא דֶּרֶךְ כֹּכָב מִיַּעֲקֹב, זוֹ הָאוֹת י', אוֹת בְּרִית. וּמִיָּד וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל אֵלֶיהָ, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ.

בָּא וּרְאֵה, יוֹם אֶחָד שָׁאַלְתִּי אֶת אֵלִיָּהוּ, לָמָּה שָׂמִים הָעָרְלָה בִּכְלִי עָפָר? אָמַר לִי, שָׁמַעְתִּי בַּיְשִׁיבָה, שֶׁעָרְלָה הוּא נָחָשׁ, וְכֵיוָן שֶׁמַּעֲבִירִים אוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ, צָרִיךְ לָתֵת לוֹ מְזוֹנוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, וּבְוַדַּאי, בְּנִי, בָּזֶה נִצָּל אָדָם מִדִּין חִבּוּט הַקֶּבֶר, וְהַדָּם שֶׁמַּטִּיפִים מֵהַפְּרִיעָה, לָתֵת מָזוֹן לְאוֹתוֹ הַכֶּלֶב שֶׁהוּא רוֹצֵחַ, וּבָזֶה נִצָּל אָדָם מֵחַרְבּוֹ שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת. **וְעַל** כֵּן אָמַר אָדָם הָרִאשׁוֹן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִי מַצִּיל בָּנַי מֵחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת? אָמַר לוֹ, חֶרֶב הַמִּילָה, כְּמוֹ

לְךָ חַרְבוֹת צוּרִים, וְחַרְבָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא י"ו פִּיפִיּוֹת, לָקֶבֶל מִילָה וּפְרִיעָה וּמְצִיצָה וְי"ג בְּרִיתוֹת שֶׁנִּכְרְתוּ עָלֶיהָ, וְכֵן אוֹרַיְיתָא שֵׁזִיב לְבַר נַשׁ מִי"ו פִּיוֹת דְּחַרְבָּא, כְּמָה דְאָמַר שְׁלֹמֹה (משלי ג יב) עֵץ חַיִּים הִי"א דְסָלִיק לִי"ו.

וְלָקֶבֶל אִלֵּין תְּרֵין אָמְרַת אוֹרַיְיתָא לֹא תִרְצַח וְלֹא תִנְאָף (שמות כ יג-יד), לֹא תִנְאָף לָקֶבֶל נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים, לֹא תִרְצַח לָקֶבֶל סמא"ל, וְאָמַר דָּוִד עָלֶיהָ (תהלים כב כא) הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי, תְּלַת קְלִיפִּין דְּעָרְלָה אִינּוּן מַשְׁחִי"ת אַ"ף וְחֵימָ"ה, לָקֶבֶל עָרְלָה אִיהוּ עָוֹן, וְהַיְינוּ דְתַקִּינוּ בִּצְלוֹתָא לְגַבַּיְיהוּ, (שם עח לח) וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן דָּא עָוֹן, וְלֹא יַשְׁחִית דָּא מַשְׁחִית, וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ דָּא אַף, וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ דָּא חֵמָה, וּמָאן דְּאַעִיל

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר עֲשֵׂה לְךָ חַרְבוֹת צוּרִים, וְחַרְבּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה פִּיפִיּוֹת, כְּנֶגֶד מִילָה וּפְרִיעָה וּמְצִיצָה וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה בְּרִיתוֹת שֶׁנִּכְרְתוּ עָלֶיהָ, וְכֵן הַתּוֹרָה מַצִּילָה אֶת הָאָדָם מִשֵּׁשׁ עֶשְׂרֵה פִּיוֹת הַחֶרֶב, כְּמוֹ שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה עֵץ חַיִּים הִי"א, שֶׁעוֹלֶה לַשֵּׁשׁ עֶשְׂרֵה.

וּכְנֶגֶד שְׁנֵי אֵלֶּה אָמְרָה תּוֹרָה לֹא תִרְצַח וְלֹא תִנְאָף. לֹא תִנְאָף כְּנֶגֶד נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים, לֹא תִרְצַח כְּנֶגֶד סמא"ל, וְאָמַר דָּוִד עָלָיו, הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי. שְׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הָעָרְלָה הֵן מַשְׁחִי"ת אַ"ף וְחֵמָ"ה, כְּנֶגֶד הָעָרְלָה, הוּא הָעָוֹן. וְהַיְנוּ מַה שֶׁתִּקְּנוּ בַּתְּפִלָּה אֶצְלָם, וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן – זֶה עָוֹן, וְלֹא יַשְׁחִית – זֶה מַשְׁחִית, וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ – זֶה אַף, וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ – זוֹ חֵמָה, וּמִי שֶׁמַּכְנִיס אֶת הַבְּרִית לִרְשׁוּת

אוֹת בְּרִית בִּרְשׁוּ נוּכְרָאָה אִלֵּין אַרְבָּעָה שָׁלְטִין עֲלֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ז יט) וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל הָאָרֶץ, עַל הָאָרֶץ דָּא גּוּפָא דִּילֵיהּ, וְאַרְבַּע זִמְנִין אִתְּמַר בְּפַרְשַׁת נֹחַ (שם יח) וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם, גָּבְרוּ, לְקִבְלַיְיהוּ, וְהָא אוּקְמוּהוּ.

עָרְלָה וּפְרִיעָה שְׁמַעְנָא דְּאִינּוּן רוֹמִי רַבְּתָא וְרוֹמִי זְעֵירְתָּא, בְּזִמְנָא דְּמִתְעַבְּרִין מֵעָלְמָא אִתְגַּלְיָא אוֹת הַבְּרִית, דְּאִיהוּ בַּת עַיִן צִיּוֹן דְּאִיהִי נְקוּדַת עָלְמָא, דִּבְזִמְנָא דְּאִלֵּין קְלִיפִּין שָׁלְטִין בְּעָלְמָא אִתְחַזַּר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, בְּזִמְנָא דְּיֵתֵי פּוּרְקָנָא מִיָּד וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר (שם ג) הָיָה אוֹר לָא כְּתִיב אֶלָּא יְהִי (וַיְהִי אוֹר) אוֹר, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד (שם ה), בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד (זכריה יד ט).

לשון הקודש

נָבְרִיָּה, אַרְבָּעָה הַלָּלוּ שׁוֹלְטִים עָלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל הָאָרֶץ. עַל הָאָרֶץ – זֶה הַגּוּף שֶׁלּוֹ, וְאַרְבַּע פְּעָמִים נֶאֱמַר בְּפָרָשַׁת נֹחַ וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם, גָּבְרוּ, כְּנֶגְדָּם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ.

עָרְלָה וּפְרִיעָה, שָׁמַעְתִּי שֶׁהֵן רוֹמִי רַבָּתִי וְרוֹמִי הַקְּטַנָּה, בִּזְמַן שֶׁתַּעֲבֹרְנָה מִן הָעוֹלָם, מִתְגַּלֶּה אוֹת הַבְּרִית, שֶׁהִיא בַּת עַיִן, צִיּוֹן, שֶׁהִיא נְקֻדַּת הָעוֹלָם, שֶׁבִּזְמַן שֶׁהַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ שׁוֹלְטוֹת בָּעוֹלָם, חוֹזֵר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, בִּזְמַן שֶׁתָּבֹא הַגְּאֻלָּה, מִיָּד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. הָיָה אוֹר לֹא כָתוּב, אֶלָּא יְהִי (וַיְהִי אוֹר) אוֹר, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד, בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

תִּקּוּנָא תְּמַנְיָא וּתְלָתִין

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, פָּתַח וְאָמַר כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים וכו' (שיר ב ב), שׁוֹשַׁנָּה אִית בָּהּ חָמֵשׁ עַלִּין מִלְּגָו וְחָמֵשׁ עַלִּין מִלְּבָר, וְאִינוּן ה"ה, שַׁרְבִּיט דִּילָהּ ו', תַּפּוּחַ דִּילָהּ י', וְכֹלָּא אלהי"ם, חָמֵשׁ אַתְוָון דִּילֵיהּ ה' חָמֵשׁ עַלִּין מִלְּבָר, ה' חָמֵשׁ עַלִּין מִלְּגָאו, י' תַּפּוּחַ, ו' מָלֵ"א שַׁרְבִּיט.

בְּזִמְנָא דְּהַאי שׁוֹשַׁנָּה אִיהִי בְּגָלוּתָא אִיהִי אַטּוּמָא, בְּזִמְנָא דְּיֵהֵא פּוּרְקָנָא בְּעָלְמָא אִתְפַּתְּחַת בְּחָמֵשׁ אוֹר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א ג) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְפַּתְּחַת אִתְלַבְּשַׁת בְּכַמָּה לְבוּשִׁין דִּנְהוֹרִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְאִתְקַשְּׁטַת בְּכַמָּה קִשּׁוּטִין דְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וּבְזִמְנָא דְּאִתְפַּתְּחַת וְאִתְקַשְּׁטַת בְּקִשּׁוּטָהָא, בְּאַרְבָּעָה בִּגְדֵי

לשון הקודש

תִּקּוּן שְׁמוֹנָה וּשְׁלֹשִׁים

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, פָּתַח וְאָמַר כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים וְכוּ', בַּשּׁוֹשַׁנָּה יֵשׁ חֲמִשָּׁה עָלִים מִבִּפְנִים וַחֲמִשָּׁה עָלִים מִבַּחוּץ, וְהֵם ה"ה, הַשַּׁרְבִּיט שֶׁלָּהּ ו', הַתַּפּוּחַ שֶׁלָּהּ י', וְהַכֹּל אֱלֹהִי"ם. חֲמֵשׁ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁלּוֹ ה' חֲמִשָּׁה עָלִים מִבַּחוּץ, ה' חֲמִשָּׁה עָלִים מִבִּפְנִים, י' תַּפּוּחַ, ו' מָלֵ"א שַׁרְבִּיט.

בִּזְמַן שֶׁהַשּׁוֹשַׁנָּה הַזּוֹ הִיא בַּגָּלוּת, הִיא אֲטוּמָה. בִּזְמַן שֶׁתִּהְיֶה גְּאֻלָּה בָּעוֹלָם, נִפְתַּחַת בַּחֲמִשָּׁה אוֹר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁנִּפְתַּחַת, מִתְלַבֶּשֶׁת בְּכַמָּה לְבוּשִׁים שֶׁל אוֹרוֹת הַתּוֹרָה, וּמִתְקַשֶּׁטֶת בְּכַמָּה קִשּׁוּטִים שֶׁל מִצְוּוֹת עֲשֵׂה, וּבְזִמַּן שֶׁנִּפְתַּחַת וּמִתְקַשֶּׁטֶת בְּקִשּׁוּטֶיהָ, בְּאַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן שֶׁהֵם יהו"ה,

לָבָן דְּאִינּוּן יהו"ה, וּבְאַרְבָּעָה בִּגְדֵי זָהָב דְּאִינּוּן אדנ"י, בְּאַרְבַּע בָּתֵּי דִתְפִלִּין דְּיָד, וּבְאַרְבַּע בָּתֵּי דִתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, דְּאִינּוּן לְקִבְלַיְיהוּ, אַרְבַּע לְבוּשִׁין דְּכֹהֵן הֶדְיוֹט אִינּוּן לָקֶבֶל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ (דברים כב יב).

וְכַד אִתְתַּקְּנַת בְּאִלֵּין לְבוּשִׁין, מִיָּד אִתְפַּתַּח הֵיכָלָא לְגַבָּהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים נא יז) אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וּלְקוֹל נְעִימוּ דְּרִמּוֹנִים וְזוּגִין דִּלְבוּשָׁא דִילָהּ, אִתְמַר בְּחֵיזָוֹן (יחזקאל א כד) וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם, וְכַד אָמְרִין יִשְׂרָאֵל קְרִיאַת שְׁמַע, מַה כְּתִיב בָּהּ (במדבר ז פט) וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִדַּבֵּר אֵלָיו, קָלָא אִשְׁתַּמַּע לְגַבָּהּ מִבֵּין תְּרֵין כְּרוּבַיָּא דְּאִינּוּן דּוּ פַּרְצוּפִין, וְכַד מִתְיַחֲדָא דִבּוּר בְּקָלָא אִתְעֲבִידוּ קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, וְדָא צְלוֹתָא בַּחֲשַׁאי, וּבְהַהוּא זִמְנָא מָאן דְּבָעֵי לְמִשְׁאַל שְׁאֵלָתוֹי

לשון הקודש

וּבְאַרְבָּעָה בִּגְדֵי זָהָב שֶׁהֵם אדנ"י, בְּאַרְבַּעַת בָּתֵּי תְּפִלִּין שֶׁל יָד וּבְאַרְבַּעַת בָּתֵּי תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ שֶׁהֵם כְּנֶגְדָּם. אַרְבָּעָה לְבוּשֵׁי כֹּהֵן הֶדְיוֹט, הֵם כְּנֶגֶד אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ.

וּכְשֶׁמִּתְתַּקֶּנֶת בַּלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ, מִיָּד נִפְתָּח הַהֵיכָל אֵלֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וּלְקוֹל נְעִימוּת הָרִמּוֹנִים וְהַפְּעָמוֹנִים שֶׁל לְבוּשָׁהּ, נֶאֱמַר בַּחַיּוֹת וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם, וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע, מַה כָּתוּב בָּהּ? וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִדַּבֵּר אֵלָיו, הַקּוֹל נִשְׁמָע אֵלֶיהָ מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים, שֶׁהֵם דּוּ פַּרְצוּפִים, וּכְשֶׁמִּתְיַחֵד הַדִּבּוּר עִם הַקּוֹל, נַעֲשִׂים קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, וְזוֹ תְּפִלָּה בַּחֲשַׁאי, וּבְאוֹתוֹ זְמַן, מִי שֶׁרוֹצֶה לְבַקֵּשׁ

יִשְׂרָאֵל, דִּבְהַהִיא זִמְנָא יֶהֱא עֵת רָצוֹן, דְּהָא תְּרֵין שְׁמָהָן כַּחֲדָא יאהדונה"י, אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה (ישעיה נח ט), מִיָּד אָ"ז יאהדונה"י, תְּרֵין שְׁמָהָן וּתְמַנְיָא אַתְוָון דִּבְהוֹן הָא עָשֹׂר, (וְדָא רָזָא אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקִים אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וכו' (דברים כז כו), דָּא חִבּוּרָא דְּחָתָן (דף עט ע"א) וְכַלָּה כִּי אָז אֶהְפּוֹךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה וכו' (צפניה ג ט), וְדָא רָזָא וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵ"ן) (דברים כז כו).

וְעַד דְּיִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא לָא יְהוֹן בְּזִוּוּגָא חֲדָא, וּבְזִמְנָא דְּיִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא יִתְחַבְּרוּן כַּחֲדָא, בְּהַהוּא זִמְנָא אָ"ז יָשִׁיר מֹשֶׁה (שמות טו א), וּמִיָּד וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר דְּאִיהוּ מַפְּקָנוּ דְּגָלוּתָא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּמַטְרוֹנִיתָא בָּעֵאת לְאַעֲלָא בְּהֵיכָלָא דִּילָהּ, קָלָא סָלִיק בְּרוּמֵי רְקִיעִין וְיֵימָא הָכִי, מַשְׁרְיָין סַגִּיאִין דִּמְתִיבְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה דְּנִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין, אִתְתַּקְנוּ לְקַדְמוּת מַטְרוֹנִיתָא

לשון הקודש

בַּקָּשָׁתוֹ יְבַקֵּשׁ, שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן יִהְיֶה עֵת רָצוֹן, שֶׁהֲרֵי שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת כְּאֶחָד – יאהדונה"י, אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, מִיָּד אָ"ז יאהדונה"י, שְׁנֵי שֵׁמוֹת וּשְׁמוֹנֶה אוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶם, הֲרֵי עָשֹׂר, (וְזֶה סוֹד אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקִים אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְכוּ', זֶהוּ הַחִבּוּר שֶׁל חָתָן וְכַלָּה, כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה וְכוּ', וְזֶה סוֹד וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵ"ן).

וְעַד שֶׁיֵּצְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת, לֹא יִהְיוּ בְּזִוּוּג אֶחָד, וּבִזְמַן שֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת, יִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד. בְּאוֹתוֹ זְמַן אָ"ז יָשִׁיר מֹשֶׁה, וּמִיָּד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר, שֶׁהוּא יְצִיאַת הַגָּלוּת. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהַגְּבִירָה רוֹצָה לְהִכָּנֵס לְהֵיכָלָהּ, קוֹל עוֹלֶה בְּרוּמֵי הָרְקִיעִים וְיֹאמַר כָּךְ: הַמַּחֲנוֹת הָרַבִּים שֶׁל הַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה

דְּקָא אַתְיָא לְאִתְתַּקְנָא, לְמִפְּרַק בְּנָהָא מִן גָּלוּתָא, בְּהַהוּא זִמְנָא כַּמָּה מָאתַיִן שׁוֹפָרוֹת וּמָאתַיִן דְּקָלִין וּמָאתַיִן דִּבְרָקִים, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות יט טז) וַיְהִי קוֹלוֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל הָהָר וְקוֹל שׁוֹפָר חָזָק מְאֹד וכו', מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל, בְּהַהוּא זִמְנָא מֹשֶׁה יְמַלֵּל בִּשְׁכִינְתָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (במדבר יב ח) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ, וְהָאֱלֹהִים דְּאִיהִי אִמָּא עִלָּאָה, יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְהָא אוּקְמוּהוּ מָאתַיִן מַתְנִיתִין בְּקוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה.

וּבְהַהוּא זִמְנָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה סָלְקִין דָּא עַל גַּב דָּא, כְּגַוְונָא דְּאִתְּמַר בְּטוּרָא דְסִינַי, דְּאִתְּמַר תַּמָּן (שיר ג ו) מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר, מִי בְזֹאת עוֹלָה, מִ"י אִמָּא עִלָּאָה דְּבָה פָּתַח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּטוּרָא דְסִינַי אָנֹכִ"י.

לשון הקודש

וְהַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת, הִתְתַּקְּנוּ לְמוּל הַגְּבִירָה שֶׁבָּאָה לְהִתְתַּקֵּן, לִגְאֹל אֶת בָּנֶיהָ מִן הַגָּלוּת. בְּאוֹתוֹ זְמַן כַּמָּה בַּעֲלֵי שׁוֹפָרוֹת וּבַעֲלֵי קוֹלוֹת וּבַעֲלֵי בְרָקִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיְהִי קוֹלוֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל הָהָר וְקוֹל שׁוֹפָר חָזָק מְאֹד וְכוּ', מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל, בְּאוֹתוֹ זְמַן מֹשֶׁה יְדַבֵּר עִם הַשְּׁכִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ, וְהָאֱלֹהִים, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה בְּקוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה.

וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן, הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה עוֹלוֹת זוֹ עַל גַּב זוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּהַר סִינַי, שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר, מִי בְזֹאת עוֹלָה, מִ"י –

קָם סָבָא חֲדָא מִבָּתַר טוּלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר רַבִּי רַבִּי, הָא חֲזֵינָא דְּאִתְּמַר (דברים ד לו) מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעֲךָ אֶת קוֹלוֹ לְיַסְּרֶךָ וכו', וּבַאֲתַר אָחֳרָא שְׁמַעְנָא דְּמַלִּיל עִם יִשְׂרָאֵל מִסִּטְרָא דְּמַלְאָכַיָּא, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ דְּכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר דְּנָפִיק מִפּוּמוֹי אִתְעֲבִיד מַלְאָךְ, וְדָא אִיהוּ וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלַּפִּידִים (שמות כ יח), וּבַאֲתַר אָחֳרָא אָמַר קְרָא (תהלים סב יב) אַחַת דִּבֶּר אלהי"ם שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, מַאי הַאי.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן סָבָא סָבָא, שְׁמַעְנָא דְּבַר נַשׁ יְהִיב בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּלַת קְטִירִין, נִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא, נִשְׁמָתָא מִכּוּרְסַיָּא יְקָרָא, תַּמָּן נְחִיתַת שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה כְּלִילָא מִתְּלַת סְפִירָן עִלָּאִין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר אַחַת דִּבֶּר אלהי"ם שְׁתַּיִם זוּ

לשון הקודש

הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁבָּהּ פָּתַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּהַר סִינַי אָנֹכִ"י.

קָם זָקֵן אֶחָד מֵאַחַר הַצֵּל שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, הֲרֵי רָאִיתִי שֶׁנֶּאֱמַר מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעֲךָ אֶת קֹלוֹ לְיַסְּרֶךָ וְכוּ', וּבְמָקוֹם אַחֵר שָׁמַעְתִּי שֶׁדִּבֵּר עִם יִשְׂרָאֵל מִצַּד שֶׁל הַמַּלְאָכִים, שֶׁכָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ, שֶׁכָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁיָּצָא מִפִּיו נַעֲשָׂה מַלְאָךְ, וְזֶהוּ וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלַּפִּידִים, וּבְמָקוֹם אַחֵר אָמַר הַכָּתוּב אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִי"ם שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי. מַה זֶּה?

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: זָקֵן זָקֵן, שָׁמַעְתִּי שֶׁבָּאָדָם נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים, נְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ, הַנְּשָׁמָה מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד, שָׁם יוֹרֶדֶת הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה כְּלוּלָה מִשָּׁלֹשׁ סְפִירוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וַעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִי"ם שְׁתַּיִם

שְׁמָעְתִּי, אַחַת וּשְׁתַּיִם הָא תְּלַת סְפִירָן עִלָּאִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן אַחַת, אַחַת וְאַחַת, תְּלַת אֲחָדִין, וְדָא אִיהוּ אַחַת דְּבֶר אלהי"ם שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, ז"ו בֵּיהּ עָבִיד לוֹן אֶחָ"ד.

וּלְבָתַר מַלִּיל עִמֵּיהּ מֵרוּחָא דְּאִיהוּ מטטרו"ן, כְּלִיל כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם דִּלְתַתָּא, בְּגִין דְּאִתְלַבַּשׁ בֵּיהּ וְרָכִיב בֵּיהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל שִׁית סְפִירָן, וּבְגִין דָּא בְּכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר דְּנָפַק מִנֵּיהּ הֲוָה נָפִיק מִנֵּיהּ מַלְאָךְ, וְדָא אִיהוּ וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. לְבָתַר נָחִית שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה עֲשִׂירִית בְּאוֹפַן, דְּאִיהוּ נֶפֶשׁ דְּבַר נַשׁ מִתַּמָּן, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים ד לו) וְעַל הָאָרֶץ הֶרְאֲךָ אֶת אִשּׁוֹ הַגְּדוֹלָה בְּגִין דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (יחזקאל א טו) וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ, בְּגִין דְּיִשְׁתַּמַּע קָלֵיהּ וְדִבּוּרֵיהּ מִן כָּרְסַיָּא וּמַלְאָכַיָּא וּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא, דְּיִשְׁתְּמוֹדְעוּן לֵיהּ בְּכֹלָּא עֵילָא

לשון הקודש

זוּ שָׁמָעְתִּי, אַחַת וּשְׁתַּיִם – הֲרֵי שָׁלֹשׁ סְפִירוֹת עֶלְיוֹנוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן אַחַת, אַחַת וְאַחַת, שְׁלֹשָׁה אֲחָדִים, וְזֶהוּ אַחַת דְּבֶר אֱלֹהִי"ם שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, ז"ו – בָּהּ עוֹשֶׂה אוֹתָם אֶחָ"ד.

וְאַחַר כָּךְ דִּבֵּר עִמּוֹ מֵהָרוּחַ, שֶׁהוּא מטטרו"ן, כּוֹלֵל כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם שֶׁלְּמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ וְרוֹכֵב עָלָיו הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הַכּוֹלֵל שֵׁשׁ סְפִירוֹת, וְלָכֵן בְּכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ, הָיָה יוֹצֵא מִמֶּנּוּ מַלְאָךְ, וְזֶהוּ וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. אַחַר כָּךְ יָרְדָה הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה עֲשִׂירִית בְּאוֹפַן, שֶׁהוּא נֶפֶשׁ הָאָדָם מִשָּׁם, וְנֶאֱמַר בּוֹ וְעַל הָאָרֶץ הֶרְאֲךָ אֶת אִשּׁוֹ הַגְּדוֹלָה, מִשּׁוּם שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ, כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁמַע קוֹלוֹ

וְתַתָּא, כְּנִשְׁמָתָא דְשָׁלְטָנוּתָה בְּכָל גּוּפָא אֲפִילוּ בְּאֵבֶר זְעֵירָא וְלֵית אֵבֶר פָּנוּי מִינָהּ.

תִּקּוּנָא תֵּשַׁע וּתְלָתִין

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן אֲשֶׁ"ר דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות כ ב) **אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ** וכו', **אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, אֲשֶׁר בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת** (בראשית ל יג), **וְדָא אִימָּא עִלָּאָה, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ, עַל כָּל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא, דְּאִינּוּן פֶּטֶר כָּל רֶחֶם דְּאִינּוּן רְמַ"ח, דְּכֻלְּהוּ קְטִירִין בְּצַדִּיק דְּאִיהוּ כֹּל דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית, דְּאַפְּתַח** (פֶּטֶר כָּל) **רֶחֶם דְּאִינּוּן רְמַ"ח פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר אֲשֶׁר קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן, וְדָא אִימָּא דְּאִתְּמַר בָּהּ** (איוב לח כט) **מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקָּרַח,** (וְדָא אִיהוּ הַקֶּרַח הַנּוֹרָא) (יחזקאל א כב), **אֲשֶׁר דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה,** (דף עט ע"ב) **קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו בְּצַדִּיק, דְּאִיהוּ**

לשון הקודש

וְדִבּוּרוֹ מִן הַכִּסֵּא וְהַמַּלְאָכִים וְשָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁיַּכִּירוּ בוֹ בְּכָל מַעֲלָה וּמַטָּה כִּנְשָׁמָה שֶׁשִּׁלְטוֹנָהּ בְּכָל הַגּוּף וַאֲפִלּוּ בְּאֵיבָר קָטָן, וְאֵין אֵיבָר פָּנוּי מִמֶּנָּה.

תִּקּוּן תִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים

בְּרֵאשִׁית, שָׁם אֲשֶׁ"ר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ וְכוּ', אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, אֲשֶׁר בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת, וְזוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ, עַל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, שֶׁהֵן פֶּטֶר כָּל רֶחֶם, שֶׁהֵם מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה, שֶׁכֻּלָּן קְשׁוּרוֹת בְּצַדִּיק שֶׁהוּא כֹּל, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית, שֶׁנִּפְתָּח (פֶּטֶר כָּל) רֶחֶם, שֶׁהֵן מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה מִצְוֹת עֲשֵׂה, וְעָלָיו נֶאֱמַר אֲשֶׁר קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן, וְזוֹ הָאֵם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקָּרַח, (וְזֶהוּ הַקֶּרַח

קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן. וְצִוָּנוּ עֲלֵיהוּ, בְּגִין דְּאִיהוּ מְצֻוֶּה וְעוֹשֶׂה, וְעוֹד אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ירמיה ב ג) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהו"ה, וְצִוָּנוּ דְּאִיהוּ הָכִי מְצֻוֶּה וְעוֹשֶׂה, וְעוֹד קִדְּשָׁנוּ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם, וְלֵית קְדוּשָׁה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, וְאִלֵּין עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, (דְּאִיהִי קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר (שמות יג ב) דְּאִיהוּ כֶּתֶר עִלָּאָה וְחָכְמָה דְּאִיהִי יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה) דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית א ג) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר.

וְצִוָּנוּ עַל, מִסִּטְרָא דִימִינָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמואל ב כג א) הוּקַם עָל, דְּתַמָּן כָּל בִּרְכָאן לִימִינָא, דְּאִינוּן מֵאָה בִּרְכָאן כְּחוּשְׁבַּן עַ"ל, דְּאָת י' בְּק' אִסְתַּלִּיק לְמֵאָה, דְּאִיהִי קָרְבָּנָא דְכֹלָּא, מִסִּטְרָא דְאַבָּא רֹאשׁ, מִסִּטְרָא דְאִימָּא אֲשֶׁר, מִסִּטְרָא דְאַבָּא

לשון הקודש

הַנּוֹרָא). אֲשֶׁר – שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו – בְּצַדִּיק, שֶׁהוּא קֹדֶשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן. וְצִוָּנוּ – עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְצֻוֶּה וְעוֹשֶׂה. וְעוֹד אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהו"ה, וְצִוָּנוּ – שֶׁכָּךְ הוּא מְצֻוֶּה וְעוֹשֶׂה. וְעוֹד קִדְּשָׁנוּ – מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם, וְאֵין קְדֻשָּׁה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, וְאֵלּוּ עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, (שֶׁהִיא קֹדֶשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, שֶׁהוּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן וְחָכְמָה שֶׁהִיא יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה), שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר.

וְצִוָּנוּ עַל, מִצַּד הַיָּמִין שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הוּקַם עָל, שֶׁשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת לְיָמִין, שֶׁהֵם מֵאָה בְּרָכוֹת כְּחֶשְׁבּוֹן עַ"ל, שֶׁאוֹת י' עִם ק' עוֹלֶה לְמֵאָה, שֶׁהִיא הַקָּרְבָּן שֶׁל הַכֹּל, מִצַּד הָאָב – רֹאשׁ, מִצַּד הָאֵם – אֲשֶׁר, מִצַּד הָאָב – מְצֻוֶּה, מִצַּד הָאֵם – עוֹשֶׂה,

מִצְוָה, וּמִסִּטְרָא דְּאִימָּא עוֹשָׂה, וּמִצְוָה דָּא עֵץ פְּרִי, וְעוֹשֶׂה דָּא עוֹשֶׂה פְּרִי, וְשַׁמְעִינָן דְּאִינּוּן גּוּף וּבְרִית דְּחַשְׁבִינָן חָד, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות כח ז) שְׁתֵּי כְתֵפֹת חֹבְרֹת, כְּמָה דְּאִינּוּן חוֹבְרוֹת, הָכִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה חוֹבְרוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ.

עוֹד אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ, וְלָא אָמַר קִדַּשְׁתָּנוּ וְצִוִּיתָנוּ, אֲשֶׁר אִיהוּ אֲשֶׁר אהי"ה וַדַּאי, וְדָא כֶּתֶר עִלָּאָה, מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא אִתְקְרֵי אֲשֶׁר, וּמִסִּטְרָא דִּדְכוּרָא אִתְקְרֵי רֹאשׁ, רֵישָׁא דְכָל רֵישִׁין, קִדְּשָׁנוּ דָּא אַבָּא (סָבָא), דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר, וְצִוָּנוּ דָּא אִימָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ וַיְהִי אוֹר, וְלֵית הֲוָיָה אֶלָּא עַל יְדֵי עֲשִׂיָּה, וְתַרְוַיְיהוּ לִימִינָא וּשְׂמָאלָא.

וּמָאן מִצְוָה וְעוֹשֶׂה עַל הַמִּצְוָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְהָכִי צַדִּיק

לשון הקודש

וּמִצְוָה זֶה עֵץ פְּרִי, וְעוֹשֶׂה זֶה עוֹשֶׂה פְּרִי, וְשָׁמַעְנוּ שֶׁהֵם גּוּף וּבְרִית שֶׁמַּחֲשִׁיבִים אֶחָד, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שְׁתֵּי כְתֵפֹת חֹבְרֹת. כְּמוֹ שֶׁהֵן חוֹבְרוֹת, כָּךְ הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה חוֹבְרוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ.

עוֹד אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ, וְלֹא אָמַר קִדַּשְׁתָּנוּ וְצִוִּיתָנוּ, אֲשֶׁר הוּא אֲשֶׁר אהי"ה וַדַּאי, וְזֶה כֶּתֶר עֶלְיוֹן, מִצַּד הַנְּקֵבָה נִקְרָא אֲשֶׁר, וּמִצַּד הַזָּכָר נִקְרָא רֹאשׁ, הָרֹאשׁ שֶׁל כָּל הָרָאשִׁים. קִדְּשָׁנוּ זֶה אַבָּא (סָבָא), שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר. וְצִוָּנוּ – זוֹ הָאֵם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיְהִי אוֹר, וְאֵין הֲוָיָ"ה אֶלָּא עַל יְדֵי עֲשִׂיָּה, וּשְׁנֵיהֶם לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל.

וּמִי מִצְוָה וְעוֹשֶׂה עַל הַמִּצְוָה שֶׁהִיא שְׁכִינָה? זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְכָךְ צַדִּיק

בְּצַלְמֵיהּ וְכִדְמוּתֵיהּ, וְעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנֵי בְּכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וְעַל שֵׁם צַדִּיק אִתְקְרוּן צַדִּיקִים, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה ס כא) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אָרֶץ.

וְעוֹד אָנֹכִי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם (שמות כ ב), אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא וְכִי מָאן דְּאִיהוּ תְּחוֹת שִׁעְבּוּדָא דְּרִבּוֹנֵיהּ, וְרִבּוֹנֵיהּ אַבְטַח לֵיהּ לְאַפָּקָא לֵיהּ לְחֵירוּ וְאַפִּיק לֵיהּ, אִית לֵיהּ לְשַׁבְּחָא גַּרְמֵיהּ דְּאַפִּיק לֵיהּ מִגּוֹ שִׁעְבּוּדָא, וְהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לְאַבְרָהָם (בראשית טו יג) כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, וְהָא אִיהוּ אַבְטַח לְאַפָּקָא לִבְנוֹי מִגָּלוּתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם יד) וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל, וְאִיהוּ מְשַׁבַּח גַּרְמֵיהּ כַּמָּה זִמְנִין אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.

לשון הקודש

בְּצַלְמוֹ וְכִדְמוּתוֹ, וְעַל שְׁמוֹ נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנֵי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל, וְעַל שֵׁם הַצַּדִּיק נִקְרְאוּ צַדִּיקִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ.

וְעוֹד אָנֹכִ"י יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, וְכִי מִי שֶׁהוּא תַּחַת שִׁעְבּוּד אֲדוֹנוֹ, וְרִבּוֹנוֹ הִבְטִיחַ לוֹ לְהוֹצִיאוֹ לַחֵרוּת וְהוֹצִיא אוֹתוֹ, יֵשׁ לוֹ לְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ שֶׁהוֹצִיאוֹ מִתּוֹךְ הַשִּׁעְבּוּד? וַהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לְאַבְרָהָם כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, וַהֲרֵי הוּא הִבְטִיחַ לְהוֹצִיא אֶת בָּנָיו מִן הַגָּלוּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל, וְהוּא מְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ כַּמָּה פְּעָמִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם?

אָמַר לֵיהּ בְּרִי שַׁפִּיר קָאֲמַרְתְּ אֲבָל לַאו אִיהוּ דָּא לְשַׁבְּחָא גַּרְמֵיהּ, אֶלָּא כָּל סִפִּירָה וּסְפִירָה אִתְקְרִיאַת רֹאשׁ לַחֲבֶרְתָּהּ, וּבְגִין לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לוֹן מֵאָן אֲתַר אַפִּיק לוֹן מִגּוֹ שִׁעְבּוּדָא, פְּתַח בְּאָנֹכִי, וְאַדְכִּיר בֵּיהּ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגוֹמֵר, חֲמִשִּׁין זִמְנִין לְקָבֵל חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה.

וְעוֹד אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא, הָא אִם עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ מְצֻוָּה וְעוֹשֶׂה, הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר בְּגִינֵיהּ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנִי וְצִוָּנִי, מַאי אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ וְצִוָּנוּ, אָמַר לֵיהּ וַדַּאי שַׁפִּיר קָאֲמַרְתְּ, בְּוַדַּאי עַל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְצַדִּיק אִתְּמַר עַל תַּרְוַיְיהוּ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ, אֲשֶׁר וַדַּאי דְּאִיהִי אֲשֶׁר אהי"ה אִימָּא עִלָּאָה, מַנִּי לוֹן עַל שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי מִצְוָה, לְכָל חַד מִנַּיְיהוּ, וְאִינּוּן

לשון הקודש

אָמַר לוֹ: בְּנִי, יָפֶה אָמַרְתָּ, אֲבָל זֶה לֹא לְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ, אֶלָּא כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה נִקְרֵאת רֹאשׁ לַחֲבֶרְתָּהּ, וּכְדֵי לְהוֹדִיעַ לָהֶם מֵאֵיזֶה מָקוֹם הוֹצִיא אוֹתָם מִתּוֹךְ הַשִּׁעְבּוּד, פְּתַח בְּאָנֹכִי, וְהִזְכִּיר אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגוֹמֵר חֲמִשִּׁים פְּעָמִים, כְּנֶגֶד חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה.

וְעוֹד אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, הֲרֵי אִם הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא מִצְוָה וְעוֹשֶׂה, הָיָה לוֹ לוֹמַר בִּשְׁבִילוֹ אֲשֶׁר קִדְּשַׁנִי וְצִוַּנִי, מַה זֶּה אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ וְצִוָּנוּ? אָמַר לוֹ: וַדַּאי, יָפֶה אָמַרְתָּ, בְּוַדַּאי עַל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְצַדִּיק נֶאֱמַר עַל שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ, אֲשֶׁר וַדַּאי, שֶׁהִיא אֲשֶׁר אהי"ה, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, צִוָּה אוֹתָם עַל הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא מִצְוָה, לְכָל אֶחָד מֵהֶם, וְהֵם לְמַעְלָה שְׁנַיִם כְּעַנְפֵי

לְעֵילָא תְּרֵין כְּעַנְפִּין דְּאִילָנָא דְּאִתְפְּרְשׁוּ לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, וּלְתַתָּא אִתְעֲבִידוּ בָּהּ אֲגוּדָה חֲדָא, וּבְגִין דָּא אִינּוּן לְעֵילָא תְּרֵין, וּלְתַתָּא חָד, דְּיִחוּדָא לָא אִית בְּכָל עַנְפִּין דְּאִילָנָא אֶלָּא בָּהּ, דְּאִיהִי אֲגַד דְּכֻלְּהוּ, אִיהִי אֲגוּדָה דְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, וּבָהּ אִתְעֲבִידוּ כֻּלְּהוּ חָד.

וְעוֹד וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר דָּא נְבוּאָה בַּמַּרְאָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (במדבר יב ו) בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע, וְאִיהִי חָזוֹן דִּנְבִיאַיָּא, אִיהִי חָזוֹן וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חוֹזֶה, דְּאִיהוּ יהו"ה אדנ"י, דְּהָכִי סָלִיק חָזוֹן חָסֵר ו' חָמֵשׁ וְשִׁתִּין כְּחֶשְׁבַּן אדנ"י, בִּנְבוּאָ"ה ס"ו, ס"ה כְּחֶשְׁבַּן אדנ"י, וְתֵיבָה הָא ס"ו, (דף פ ע"א) וּבְמַאי הִיא חָזוֹן בְּאָת ו', בֵּיהּ אִתְעֲבִידַת אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּנַהֲרָא אָדוֹן דִּילָהּ.

לשון הקודש

הָאִילָן שֶׁנִּפְרְשׁוּ לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, וּלְמַטָּה הֵם נַעֲשׂוּ בָּהּ אֲגֻדָּה אַחַת, וּמִשּׁוּם זֶה הֵם לְמַעְלָה שְׁנַיִם וּלְמַטָּה אֶחָד, שֶׁאֵין הַיִּחוּד בְּכָל עַנְפֵי הָאִילָן אֶלָּא בָּהּ, שֶׁהִיא אוֹגֶדֶת שֶׁל כֻּלָּם, הִיא אֲגֻדָּה שֶׁל כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר, וּבָהּ כֻּלָּם נַעֲשִׂים אֶחָד.

וְעוֹד, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר, זוֹ נְבוּאָה בְּמַרְאָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע, וְהִיא חָזוֹן הַנְּבִיאִים, הִיא חָזוֹן וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חוֹזֶה, שֶׁהוּא יהו"ה אדנ"י, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה חָזוֹן חָסֵר ו' שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ כְּחֶשְׁבּוֹן אדנ"י, בִּנְבוּאָ"ה ס"ו, ס"ה כְּחֶשְׁבּוֹן אדנ"י, וְתֵבָה הֲרֵי ס"ו, וּבַמֶּה הִיא חָזוֹן? בָּאוֹת ו', בּוֹ נַעֲשֵׂית אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה הָאָדוֹן שֶׁלָּהּ.

תִּקּוּנָא אַרְבְּעִין

בְּרֵאשִׁית, שִׁמְעִי בַת וּרְאִי וְהַטִּי אָזְנֵךְ וְגוֹמֵר (תהלים מה יא), **בְּרֵאשִׁית תַּמָּן שִׁמְעִ"י, תַּמָּן בַּ"ת, תַּמָּן רְאִ"י, שִׁמְעִ"י ש' מִן בְּרֵאשִׁית, בַּ"ת תַּמָּן אִשְׁתְּמוֹדָע בְּרֵישָׁא וְסוֹפָא דְתֵיבָה, רְאִ"י תַּמָּן אִשְׁתְּמוֹדָע בְּאֶמְצָעִיתָא, כְּגַוְונָא דָא בְּרֵ"אשִׁי"ת, וְכַד תְּהֵא בְּחִבּוּרָא עִמֵּיהּ כְּגַוְונָא דָא יאהדונה"י, אִיהוּ אָמַר לְגַבָּהּ וְשִׁכְחִי עַמֵּךְ וּבֵית אָבִיךְ** (שם), **דְּעַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד** (בראשית ב כד), **כִּי הוּא אֲדוֹנַיִךְ וְהִשְׁתַּחֲוִי לוֹ** (תהלים מה יב), **אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ וַדַּאי.**

וּבְגִין דָּא מִסִּטְרָא דְיהו"ה אִתְקְרִיאַת אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְנַהֲרָא, וְכַד אִיהִי אדנ"י בְּלָא בַעְלָהּ אִתְקְרִיאַת אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְלָא נַהֲרָא, וּנְבִיאַיָּא מִסִּטְרָא דְיהו"ה אִינּוּן מֵאַסְפַּקְלַרְיָאָה דְנַהֲרָא,

---

לשון הקודש

תִּקּוּן אַרְבָּעִים

בְּרֵאשִׁית, שִׁמְעִי בַת וּרְאִי וְהַטִּי אָזְנֵךְ וְגוֹמֵר, בְּרֵאשִׁית שָׁם שִׁמְעִ"י, שָׁם בַּ"ת, שָׁם רְאִ"י, שִׁמְעִ"י ש' מִן בְּרֵאשִׁית, בַּ"ת שָׁם נוֹדָע בְּרֹאשׁ וְסוֹף הַתֵּבָה, רְאִ"י שָׁם נוֹדָע בָּאֶמְצַע, כְּמוֹ זֶה בְּרֵאשִׁי"ת, וּכְשֶׁתִּהְיֶה עִמּוֹ בְּחִבּוּר כְּמוֹ זֶה: יאהדונה"י, הוּא אוֹמֵר לָהּ וְשִׁכְחִי עַמֵּךְ וּבֵית אָבִיךְ, שֶׁעַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, כִּי הוּא אֲדוֹנַיִךְ וְהִשְׁתַּחֲוִי לוֹ, אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ וַדַּאי.

וּמִשּׁוּם זֶה מִצַּד שֶׁל יהו"ה נִקְרֵאת הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, וּכְשֶׁאדנ"י הִיא, בְּלִי בַעְלָהּ, נִקְרֵאת אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, וְהַנְּבִיאִים מִצַּד שֶׁל יהו"ה הֵם

וּנְבִיאַיָּא מִסִּטְרָא דְאַדְנ"י אִינּוּן מֵאַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּלָא נַהֲרָא, דְּאִלֵּין מִתְנַבְּאִין רַחֲמֵי, וְאִלֵּין מִתְנַבְּאִין דִּינָא, דִּנְבוּאָה אִיהִי שְׁקִילָא לְאוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב וּלְאוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה.

וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּמִתְפַּתְּחִין הֵיכָלִין דִּנְבוּאָה, כַּמָּה מָאנֵי דַעֲתִידוֹת יִתְעָרוּן בְּעָלְמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יואל ג א) וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם וכו', וְכַמָּה מָאנֵי דְאוֹתוֹת, וּמָאנֵי דַעֲתִידוֹת, מִמַּה דַּהֲווֹ וַעֲתִידִין לְמֶהֱוֵי, מִמַּה דַּהֲווֹ מִסִּטְרָא דְמַחֲשָׁבָה דְּאִתְמַר בָּהּ יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, וּמַה דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי מִסִּטְרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה, וְרָזָא דְמִלָּה (קהלת ג טו) מַה שֶׁהָיָה כְּבָר הוּא, וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה.

וְכַמָּה מָאנֵי דְעַיְינִין דְּאִינּוּן חוֹזִים וּנְבִיאַיָּא יִתְעָרוּן בְּעָלְמָא דְאִינּוּן עֵינֵי יהו"ה, וְכַמָּה

לשון הקודש

אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁמְּאִירָה, וּנְבִיאִים מִצַּד שֶׁל אדנ"י הֵם מִן הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, שֶׁאֵלּוּ מִתְנַבְּאִים רַחֲמִים, וְאֵלּוּ מִתְנַבְּאִים דִּין, שֶׁהַנְּבוּאָה שְׁקוּלָה לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְלַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנִּפְתָּחִים הֵיכְלוֹת הַנְּבוּאָה, כַּמָּה בַּעֲלֵי עֲתִידוֹת יִתְעוֹרְרוּ בָּעוֹלָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם וְכוּ', וְכַמָּה בַּעֲלֵי אוֹתוֹת וּבַעֲלֵי עֲתִידוֹת מִמַּה שֶׁהָיוּ וַעֲתִידִים לִהְיוֹת, מִמַּה שֶׁהָיוּ מִצַּד הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְיִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, וּמַה שֶׁעָתִיד לִהְיוֹת מִצַּד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְסוֹד הַדָּבָר – מַה שֶׁהָיָה כְּבָר הוּא, וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה.

וְכַמָּה בַּעֲלֵי עֵינַיִם, שֶׁהֵם חוֹזִים וּנְבִיאִים,

מָאנֵי דְאוּדְנִין דְּתַמָּן שְׁמִיעָה דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א כד) וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם, וּמָאנֵי דְאַנְפִּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם ו) וְאַרְבָּעָה פָּנִים וְגוֹמֵר, וּמָאנֵי דְקָלִין, וּמָאנֵי דְּדִבּוּרִין, וּמָאנֵי דְרוּחָא דְקוּדְשָׁא, וּמָאנֵי דִידִין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם ח) וִידֵי אָדָם וְגוֹמֵר, וּמָאנֵי דְקוֹמָה, וּמָאנֵי דְאוֹת, וּמָאנֵי דְרַגְלִין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, בְּהַהוּא זִמְנָא וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (בראשית א ד), אִלֵּין אִינּוּן נְבִיאֵי דְשִׁקְרָא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות ז יא) וַיַּעֲשׂוּ גַּם הֵם חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם וְגוֹמֵר, דְּאַפְּרִישׁ לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִנְּבִיאֵי קְשׁוֹט.

וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם (בראשית א ז), **הָכָא רָזָא לְאִתְעַסְקָא בְאוֹרַיְיתָא דְבְעַל פֶּה, וּלְאַפְּרָשָׁא בֵּין אִסּוּר וְהֶתֵּר, דְּאִינּוּן מַיִין מְתִיקָן, וּמַיִין מְרִירָן**

לשון הקודש

יִתְעוֹרְרוּ בָעוֹלָם, שֶׁהֵם עֵינֵי יהו"ה, וְכַמָּה בַּעֲלֵי אָזְנַיִם, שֶׁשָּׁם שְׁמִיעָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם, וּבַעֲלֵי פָּנִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְאַרְבָּעָה פָּנִים וְגוֹמֵר, וּבַעֲלֵי קוֹלוֹת, וּבַעֲלֵי דִבּוּרִים, וּבַעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וּבַעֲלֵי יָדִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וִידֵי אָדָם וְגוֹמֵר, וּבַעֲלֵי קוֹמָה, וּבַעֲלֵי אוֹת וּבַעֲלֵי רַגְלַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, בְּאוֹתוֹ זְמַן וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, אֵלּוּ הֵם נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיַּעֲשׂוּ גַם הֵם חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם וְגוֹמֵר, שֶׁהִפְרִידָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִנְּבִיאֵי הָאֱמֶת.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, כָּאן הַסּוד לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וּלְהַפְרִיד בֵּין

מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם (שמות טו כג), וּמִסִּטְרָא דִימִינָא וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם (שם כה), וְאִינוּן כְּגַוְונָא דְדָם טָהוֹר וְדַם נִדָּה דְצָרִיךְ לְאַפְרָשָׁא בֵּינַיְיהוּ, בְּגִין דְהַהוּא זוּהֲמָא דְהִטִּיל נָחָשׁ בְּחַוָּה גָּרִים לְעָרְבָא מַיִין דְדַכְיוּ עִם מַיִין דִמְסָאֲבוּ, וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ תַּקָּנָה דָא לְחוֹבָה לְאַפְרָשָׁא בֵּינַיְיהוּ, וְהַהוּא דְאַפְרִישׁ בֵּינַיְיהוּ דָּא רָקִיעַ דְעַל רָאשֵׁי חֵיוָון, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל א כב) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ דָּא מטטרו"ן.

וַיַּעַשׂ אלהי"ם אֶת הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל וכו' (בראשית א ז), הָכָא לֵית מַיָּא מִסִּטְרָא דִמְסָאֲבוּ, אֶלָּא מַיִין מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא הֲווֹ בָּעָאן לְאִתְגַּבְּרָא, וּמַיִין מִסִּטְרָא דִימִינָא הֲווֹ בָּעָאן לְאִסְתַּלְקָא עֲלַיְיהוּ, עַד דְּאִלֵּין אָמְרִין אֲנַן בָּעִינָן לְמֶהֱוֵי קֶדֶם מַלְכָּא, וְאִלֵּין אָמְרִין אֲנַן בָּעִינָן לְמֶהֱוֵי קֶדֶם מַלְכָּא, עַד דְּאָתָא

לשון הקודש

אִסּוּר וְהֶתֵּר, שֶׁהֵם מַיִם מְתוּקִים, וּמַיִם מָרִים מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם כִּי מָרִים הֵם, וּמִצַּד הַיָּמִין וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם, וְהֵם כְּמוֹ שֶׁדָּם טָהוֹר וְדַם נִדָּה שֶׁצָּרִיךְ לְהַפְרִיד בֵּינֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ זֻהֲמָה שֶׁהִטִּיל נָחָשׁ בְּחַוָּה, גָּרְמָה לְעֵרֶב מֵי טָהֳרָה עִם מֵי הַטֻּמְאָה, וּמִשּׁוּם זֶה תִּקְּנוּ תַּקָּנָה זוֹ כְּחוֹבָה לְהַפְרִיד בֵּינֵיהֶם, וְאוֹתוֹ שֶׁהִפְרִיד בֵּינֵיהֶם, זֶה הָרָקִיעַ שֶׁעַל רָאשֵׁי הַחַיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ, זֶה מטטרו"ן.

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִי"ם אֶת הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל וְכוּ', כָּאן אֵין מַיִם מִצַּד הַטֻּמְאָה, אֶלָּא שֶׁהַמַּיִם שֶׁמִּצַּד הַשְּׂמֹאל הָיוּ רוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר, וְהַמַּיִם שֶׁמִּצַּד הַיָּמִין הָיוּ רוֹצִים לְהִתְעַלּוֹת עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁאֵלּוּ אוֹמְרִים אָנוּ רוֹצִים

עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְאַעִיל שְׁלָם בֵּינַיְיהוּ, וְקָשִׁיר לוֹן וְאִתְעֲבִיד שֻׁקְל (נ"א שָׁלוֹם) בֵּינַיְיהוּ, וְדָא מַחֲלוֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, כְּגוֹן לֵאָה וְרָחֵל, דְּדָא בָעָא לְאִתְחַבְּרָא בְּבַעְלָהּ, וְדָא בָעָא לְאִתְחַבְּרָא בְּבַעְלָהּ, וְנָטִיל לוֹן יַעֲקֹב וְקָשִׁיר לוֹן בֵּיהּ (דף פ ע"ב) לְתַרְוַיְיהוּ, כְּגִין דַּהֲוָה קָא מַחֲשֶׁבֶת לֵאָה בְּלִבָּהּ אִם יַעֲקֹב נָטִיל לַאֲחָתִי נָטִיל לִי עֵשָׂו חַיָּיבָא, וְהָכִי קָא חֲשִׁיבַת רָחֵל כְּגַוְונָא דָא, כְּגִין דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לוֹן לְיַעֲקֹב תַּרְוַיְיהוּ, וְשֵׁזִיב לוֹן מֵהַהוּא חַיָּיבָא, וְאִתְחַבְּרוּ בְּצַדִּיקָא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא, יוֹמָא חָדָא הֲוִינָן בְּבֵי מֶדְרָשָׁא, וְשָׁאִילוּ חַבְרַיָּא מַאי נִיהוּ דְּאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידוֹי כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם שֶׁמָּא תְּסַכְּנוּ עַצְמְכֶם, שֶׁנֶּאֱמַר

לשון הקודש

לִהְיוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְאֵלּוּ אוֹמְרִים אָנוּ רוֹצִים לִהְיוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, עַד שֶׁבָּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְהִכְנִיס שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, וְקָשַׁר אוֹתָם וְנַעֲשָׂה שֻׁקְל (שָׁלוֹם) בֵּינֵיהֶם, וְזוֹ מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, כְּמוֹ לֵאָה וְרָחֵל, שֶׁזּוֹ רוֹצָה לְהִתְחַבֵּר עִם בַּעְלָהּ וְזוֹ רוֹצָה לְהִתְחַבֵּר עִם בַּעְלָהּ, וְנָטַל אוֹתָן יַעֲקֹב וְקָשַׁר אוֹתָן בּוֹ אֶת שְׁתֵּיהֶן, מִשּׁוּם שֶׁהָיְתָה מַחֲשֶׁבֶת לֵאָה בְּלִבָּהּ, אִם יַעֲקֹב נוֹשֵׂא אֶת אֲחוֹתִי, נוֹשֵׂא אוֹתִי עֵשָׂו הָרָשָׁע, וְכָךְ רָחֵל חָשְׁבָה כְּמוֹ כֵן, מִשּׁוּם זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן אֶת שְׁתֵּיהֶן לְיַעֲקֹב, וְהִצִּיל אוֹתוֹ מֵאוֹתוֹ הָרָשָׁע, וְהִתְחַבְּרוּ עִם הַצַּדִּיק.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְשָׁאֲלוּ הַחֲבֵרִים, מַה זֶּה שֶׁאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו, כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר, אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם,

(תהלים קא ז) **דּוֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי,** (נ"א קָם סָבָא דְּסָבִין עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין, וְאָמַר רַבִּי רַבִּי מַאי נִיהוּ דְּאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידוֹי כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם שֶׁמָּא תְּסַכְּנוּ בְּעַצְמְכֶם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב דּוֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי, הָא כְּתִיב (בראשית א ו) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, וְעוֹד מַיִם עֶלְיוֹנִים וּמַיִם תַּחְתּוֹנִים אִית תַּמָּן, לָמָּה אָמַר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, אָמַר לֵיהּ בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, סָבָא דְּסָבִין לָךְ יָאוּת לְגַלָּאָה רָזָא דָא, דְּלֵית חַבְרַיָּא יָכְלִין לְקַיְּימָא בֵּיהּ עַל בּוּרְיֵיהּ, אָמַר לֵיהּ סָבָא דְּסָבִין, רַבִּי רַבִּי בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, בְּוַדַּאי אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אִינּוּן י' י', דְּאִינּוּן חַד יו"ד עִלָּאָה מִן **א**, וְתִנְיָנָא יו"ד תַּתָּאָה מִינָּהּ, וְהָכָא לֵית טוּמְאָה אֶלָּא אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר, וְלֵית הַפְּרָשָׁה בֵּין מַיִם לְמַיִם, דְּכֹלָּא יְחוּדָא חֲדָא, דְּאִלֵּין אִינּוּן מִסִּטְרָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי דְּאִיהוּ **ו** בְּאֶמְצָעִיתָא **דְּא**, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, אֲבָל אִילָנָא דְּעֵץ הַדַּעַת לְתַתָּא). **אַדְהָכִי הָא סָבָא דְּסָבִין עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין קָא נָחִית וְאָמַר לוֹן, רַבָּנָן בְּמַאי עַסְקִיתוּ,**

לשון הקודש

שֶׁמָּא תְּסַכְּנוּ עַצְמְכֶם, שֶׁנֶּאֱמַר דּוֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי? (נ"א. קָם זְקַן הַזְּקֵנִים, עַתִּיק הָעַתִּיקִים, וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, מַה הוּא שֶׁאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם שֶׁמָּא תְּסַכְּנוּ בְּעַצְמְכֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב דּוֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי, הֲרֵי כָּתוּב (בראשית א, ו) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, וְעוֹד מַיִם עֶלְיוֹנִים וּמַיִם תַּחְתּוֹנִים יֵשׁ שָׁם, לָמָּה אָמַר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם? אָמַר לוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה: זְקַן הַזְּקֵנִים, לְךָ נָאֶה לְגַלּוֹת הַסּוֹד הַזֶּה, שֶׁאֵין הַחֲבֵרִים יְכוֹלִים לַעֲמֹד בּוֹ עַל בֶּרְיוֹ. אָמַר לוֹ זְקַן הַזְּקֵנִים: רַבִּי רַבִּי, מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, בְּוַדַּאי אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר הֵן י' י', שֶׁהֵן אֶחָד יו"ד עֶלְיוֹנָה מִן א, וְהַשְּׁנִיָּה יו"ד תַּחְתּוֹנָה מִמֶּנָּה, וְכָאן אֵין טֻמְאָה אֶלָּא אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר, וְאֵין הַפְּרָשָׁה בֵּין מַיִם לְמַיִם, שֶׁהַכֹּל יִחוּד אֶחָד, שֶׁאֵלּוּ הֵם מִצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא **ו** בָּאֶמְצַע שֶׁל **א**, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעֹלָם, אֲבָל הָאִילָן שֶׁל עֵץ הַדַּעַת לְמַטָּה). **בֵּין כָּךְ הִנֵּה זְקַן הַזְּקֵנִים, עַתִּיק הָעַתִּיקִים, יוֹרֵד וְאוֹמֵר**

אָמְרוּ לֵיהּ וַדַּאי בְּהַאי דְּאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידוֹי כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, וְאָמַר לוֹן וַדַּאי רָזָא עִלָּאָה אִית הָכָא, וְהָא אוּקְמוּהָ בִּמְתִיבְתָּא עִלָּאָה, וּבְגִין דְּלָא תִּטְעוּן נְחִיתְנָא לְכוֹן, בְּגִין דְּיִתְגַּלֵּי רָזָא דָא בֵּינַיְיכוּ דְּאִיהוּ רָזָא עִלָּאָה טְמִירָא מִבְּנֵי נָשָׁא (נ"א דָּרָא).

בְּוַדַּאי אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אִינּוּן י' י', דְּמִנְּהוֹן מַיִין דַּכְיָין נָפְקִין, וְאִינּוּן רְמִיזִין בְּאָת א רֵישָׁא וְסוֹפָא י' י', ו' דְּאִיהוּ נָטוּי בֵּינַיְיהוּ אִיהוּ עֵץ חַיִּים, מָאן דְּאָכַל מִנֵּיהּ וָחַי לְעוֹלָם.

וְאִלֵּין תְּרֵין יוּדִי"ן אִינּוּן רְמִיזִין בְּוַיְיצָר, וְאִינּוּן תְּרֵין יְצִירוֹת יְצִירָה דְּעִלָּאִין וִיצִירָה דְּתַתָּאִין, וְאִינּוּן חָכְמָה בְּרֹאשׁ וְחָכְמָה בְּסוֹף, תַּעֲלוּמוֹת חָכְמָה, וַדַּאי אִינּוּן תַּעֲלוּמוֹת מֵחָכְמָה עִלָּאָה (דְּאִיהוּ) דְּתַתְּחוֹת כֶּתֶר עִלָּאָה.

לשון הקודש

לָהֶם: חֲכָמִים, בַּמָּה עֲסַקְתֶּם? אָמְרוּ לוֹ: וַדַּאי בָּזֶה שֶׁאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו, כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם. וְאָמַר לָהֶם: וַדַּאי סוֹד עֶלְיוֹן יֵשׁ כָּאן, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ בַּיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה, וּכְדֵי שֶׁלֹּא תִּטְעוּ יָרַדְתִּי אֲלֵיכֶם, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה הַסּוֹד הַזֶּה בֵּינֵיכֶם, שֶׁהוּא סוֹד עֶלְיוֹן טָמִיר מִבְּנֵי הָאָדָם (הַדּוֹר).

בְּוַדַּאי אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר הֵן י' י', שֶׁמֵּהֶם יוֹצְאִים מַיִם זַכִּים, וְהֵם רְמוּזִים בָּאוֹת א, בָּרֹאשׁ וּבַסּוֹף י' י', ו' שֶׁהוּא נָטוּי בֵּינֵיהֶם, הוּא עֵץ הַחַיִּים, מִי שֶׁאוֹכֵל מִמֶּנּוּ, וָחַי לְעֹלָם.

וְאֵלּוּ שְׁנֵי הַיּוּדִי"ם הֵם רְמוּזִים בְּוַיְיצָר, וְהֵם שְׁתֵּי יְצִירוֹת, יְצִירָה שֶׁל עֶלְיוֹנִים וִיצִירָה שֶׁל תַּחְתּוֹנִים, וְהֵם חָכְמָה בָּרֹאשׁ

וְאִינּוּן לָקֳבֵל תְּרֵין עַיְינִין, דִּבְהוֹן תְּרֵין דִּמְעִין נָחֲתִין בְּיַמָּא רַבָּא וְאַמַּאי נָחְתוּ, בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא מִתְּרֵין לוּחִין אִלֵּין הֲוָה מֹשֶׁה נָחִית לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, וְלָא זָכוּ וְאִתְּבַרוּ וְנָפְלוּ, וְדָא גָּרִים אִבּוּדָא דְּבֵית רִאשׁוֹן וּבֵית שֵׁנִי, וְאַמַּאי נָפְלוּ, בְּגִין דְּפָרַח ו' מִינַיְיהוּ דְּאִיהוּ ו' מִן וַיִּיצֶר.

וְיָהִיב לוֹן אָחֳרָנִין מִסִּטְרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּמִתַּמָּן אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, מִימִינָא חַיֵּי וּמִשְּׂמָאלָא מִיתָה, וּבְגִין דָּא אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידוֹי כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, וְלָא תֶהֱוֵון שְׁקִילִין אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר לַאֲבָנִים אָחֳרָנִין, דְּאִינּוּן חַיֵּי וּמִיתָה, דְּתַמָּן לֵב חָכָם לִימִינוֹ (קהלת י ב) **דְּבַר נַשׁ, וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ** (שם), **וְלָא עוֹד אֶלָּא אַתֶּם תְּסַכְּנוּ עַצְמְכֶם,**

לשון הקודש

וְחָכְמָה בַּסּוֹף, תַּעֲלוּמוֹת חָכְמָה, וַדַּאי הֵם תַּעֲלוּמוֹת מֵהַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה (שֶׁהִיא) תַּחַת הַכֶּתֶר הָעֶלְיוֹן.

וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי עֵינַיִם, שֶׁבָּהֶם שְׁתֵּי דְּמָעוֹת יוֹרְדוֹת לַיָּם הַגָּדוֹל, וְלָמָּה יָרְדוּ? מִשּׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה, מִשְּׁנֵי לוּחוֹת הַלָּלוּ הָיָה מוֹרִיד מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא זָכוּ, וְנִשְׁבְּרוּ וְנָפְלוּ, וְזֶה גָּרַם לָאָבְדַן שֶׁל בֵּית רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, וְלָמָּה נָפְלוּ? מִשּׁוּם שֶׁפָּרַח מֵהֶם ו', שֶׁהִיא ו' מִן וַיִּיצֶר.

וְנָתַן לָהֶם אֲחֵרִים מִצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁמִּשָּׁם נִתְּנָה תּוֹרָה בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, מִיָּמִין חַיִּים וּמִשְּׂמֹאל מִיתָה, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו, כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ אַל תַּגִּידוּ מַיִם מַיִם, וְאַל תִּהְיוּ שׁוֹקְלִים אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר לַאֲבָנִים אֲחֵרוֹת, שֶׁהֵן חַיִּים וּמִיתָה, שֶׁשָּׁם לֵב חָכָם לִימִינוֹ שֶׁל אָדָם, וְלֵב כְּסִיל

בְּגִין דְּאִלֵּין אַבְנִין דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע אִינּוּן בְּפִרוּדָא, וְאִלֵּין אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אִינּוּן בְּיִחוּדָא בְּלָא פִּרוּדָא כְּלָל, וְאִם תֹּאמְרוּ דְּהָא אִסְתַּלַּק עֵץ הַחַיִּים מִנַּיְיהוּ וְנָפְלוּ וְאִית פִּרוּדָא בֵּינַיְיהוּ, דּוֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי (תהלים קא ז), דְּהָא לֵית תַּמָּן פִּרוּדָא לְעֵילָא, וְאִלֵּין דְּאִתְּבַרוּ מֵאִינּוּן (מָאָנִין) הֲווֹ, אָתוּ לְנַשְׁקָא לֵיהּ פָּרַח וְאִסְתַּלַּק מִנַּיְיהוּ.

אָמַר (דף פא ע"א) רַבִּי יִצְחָק כָּל אִינּוּן מֵתִים דְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, יִחְיוּן וִיקוּמוּן בְּקַדְמֵיתָא לְעִידָן דִּיחֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵיתַיָּא, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַתְעַר עֲלַיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה כו יט) יִחְיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, יִחְיוּ מֵתֶיךָ אִלֵּין אִינּוּן דְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, נְבֵלָתִי יְקוּמוּן אִלֵּין אִינּוּן דִּבְאַרְעָא נוּכְרָאָה, דְּלָא כְתִיב בְּהוּ תְּחִיָּה אֶלָּא קִימָה, דְּהָא

לשון הקודש

לִשְׁמֹאלוֹ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אַתֶּם תְּסַכְּנוּ עַצְמְכֶם, מִשּׁוּם שֶׁהָאֲבָנִים הַלָּלוּ שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הֵן בְּפִרוּד, וְאַבְנֵי הַשַּׁיִשׁ טָהוֹר הַלָּלוּ הֵן בְּיִחוּד, בְּלִי פֵּרוּד כְּלָל, וְאִם תֹּאמְרוּ הַרֵי הִסְתַּלֵּק מֵהֶם עֵץ הַחַיִּים וְנָפְלוּ וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶן פֵּרוּד – דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי, שֶׁהֲרֵי אֵין שָׁם פֵּרוּד לְמַעְלָה, וְאֵלּוּ שֶׁנִּשְׁבְּרוּ, מֵאוֹתָם (כֵּלִים) הָיוּ. בָּאוּ לְנַשֵּׁק אוֹתוֹ, פָּרַח וְהִסְתַּלֵּק מֵהֶם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל אוֹתָם הַמֵּתִים שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יִחְיוּ וְיָקוּמוּ בָּרִאשׁוֹנָה לִזְמַן שֶׁיְּחַיֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַמֵּתִים, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִחְיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, יִחְיוּ מֵתֶיךָ – אֵלּוּ הֵם שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, נְבֵלָתִי יְקוּמוּן – אֵלּוּ שֶׁבְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה, שֶׁלֹּא כָתוּב בָּהֶם תְּחִיָּה אֶלָּא

רוּחָא דְחַיֵּי לָא תִּשְׁרֵי עֲלַיְהוּ אֶלָּא בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב בְּהוּ יִחְיוּ, נְבֵלָתִי יְקוּמוּן אִלֵּין דִּלְבָר, יִתְבְּרֵי גּוּפָא דִלְהוֹן וְיִקוּמוּן גּוּפָא בְּלָא רוּחָא, וּלְבָתַר יִתְגַּלְגְּלוּן מִתְּחוֹת עַפְרָא עַד דְּמָטוּ לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וְתַמָּן יְקַבְּלוּן נִשְׁמָתָא וְלָא בִּרְשׁוּ אָחֳרָא, בְּגִין דְּיִתְקַיְּימוּן בְּעָלְמָא כִּדְקָא חָזֵי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְזָמִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחָיָיא מֵיתַיָּא, כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּיִתְעָרוּן, כֻּלְּהוֹן יְקוּמוּן בְּהַהוּא דְיוֹקְנָא מַמָּשׁ דַּהֲווֹ בְּהַאי עָלְמָא, וְנָחִית לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְקָרָא לוֹן בִּשְׁמָהָן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מ כו) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא, וְכָל נִשְׁמָתָא תֵּיעוּל לְדוּכְתָּהָא, וְיִקוּמוּן בְּקִיּוּמָא בְּעָלְמָא כִּדְקָא חַזִי, וּכְדֵין יְהֵא עָלְמָא שְׁלִים, וְעַל הַהוּא זִמְנָא כְּתִיב (שם

לשון הקודש

קִימָה, שֶׁהֲרֵי רוּחַ הַחַיִּים לֹא תִּשְׁרֶה עֲלֵיהֶם אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בָּהֶם יִחְיוּ. נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, אֵלּוּ שֶׁבַּחוּץ, יִבָּרֵא הַגּוּף שֶׁלָּהֶם וְיָקוּמוּ, גּוּף בְּלִי רוּחַ, וְאַחַר כָּךְ יִתְגַּלְגְּלוּ מִתַּחַת הֶעָפָר עַד שֶׁיַּגִּיעוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְשָׁם יְקַבְּלוּ נְשָׁמָה, וְלֹא בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת, כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיְּמוּ בָּעוֹלָם כָּרָאוּי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת אֶת הַמֵּתִים, כָּל אוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ, כֻּלָּם יָקוּמוּ בְּאוֹתוֹ דְּמוּת מַמָּשׁ שֶׁהָיוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּמוֹרִיד אוֹתָן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְקוֹרֵא לָהֶם בַּשֵּׁמוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא. וְכָל נְשָׁמָה תִּכָּנֵס לִמְקוֹמָהּ, וַיַּעַמְדוּ בְּקִיּוּם בָּעוֹלָם כָּרָאוּי, וְאָז יִהְיֶה הָעוֹלָם שָׁלֵם, וְעַל אוֹתוֹ זְמַן כָּתוּב וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר, זֶה יֵצֶר הָרָע

כה ח) וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר, דָּא יֵצֶר הָרָע דְּאַחְשִׁיךְ אַפֵּי דְּבַר נַשׁ וְשַׁלִּיט בֵּיהּ.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, אִי תֵּימָא דְּכָל גּוּפִין דְּעָלְמָא יְקוּמוּן וְיִתְעָרוּן מֵעַפְרָא, אִינּוּן גּוּפִין דְּאִתְנַטְעוּ בְּנִשְׁמָתָא חֲדָא מַה תְּהֵא מִנַּיְיהוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אִינּוּן גּוּפִין דְּלָא זָכוּ וְלָא אַצְלָחוּ הֲרֵי אִינּוּן כְּלָא הֲווֹ, כְּמָה דַהֲווֹ עֵץ יָבֵשׁ בְּהַאי עָלְמָא, הָכִי נַמִּי בְּהַהוּא זִמְנָא, וְגוּפָא בַתְרָאָה יְקוּם, הַהוּא דְּאִתְנַטַּע וְאַצְלַח וְנָטַע שָׁרָשׁוֹי כִּדְקָא יָאוּת, וְעַל הַהוּא גּוּפָא בַתְרָאָה כְּתִיב (תהלים א ג) וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם, דְּעָבַד אִבִּין וְנָטַע שָׁרָשִׁין וְאַצְלַח כִּדְקָא יָאוּת, וְעַל הַהוּא גּוּפָא קַדְמָאָה כְּתִיב (ירמיה יז ו) וְהָיָה כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא טוֹב, כִּי יָבֹא טוֹב דָּא תְּחִיַּית הַמֵּתִים.

לשון הקודש

שֶׁמַּחְשִׁיךְ פְּנֵי הָאָדָם וְשׁוֹלֵט בּוֹ.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה: אִם תֹּאמַר שֶׁכָּל הַגּוּפוֹת שֶׁל הָעוֹלָם יָקוּמוּ וְיִתְעוֹרְרוּ מִן הֶעָפָר, אוֹתָם גּוּפִים שֶׁנִּטְּעוּ בִּנְשָׁמָה אַחַת מַה יִּהְיֶה מֵהֶם? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוֹתָם גּוּפִים שֶׁלֹּא זָכוּ וְלֹא הִצְלִיחוּ, הֲרֵי הֵם כְּלֹא הָיוּ, כְּמוֹ שֶׁהָיוּ עֵץ יָבֵשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ גַּם בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, וְהַגּוּף הָאַחֲרוֹן יָקוּם, אוֹתוֹ שֶׁנִּטַּע וְהִצְלִיחַ וְנָטַע שָׁרָשָׁיו כָּרָאוּי, וְעַל אוֹתוֹ הַגּוּף הָאַחֲרוֹן כָּתוּב וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם, שֶׁעָשָׂה פֵּרוֹת וְנָטַע שָׁרָשִׁים וְהִצְלִיחַ כָּרָאוּי, וְעַל אוֹתוֹ הַגּוּף בָּרִאשׁוֹן כָּתוּב וְהָיָה כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא טוֹב. כִּי יָבֹא טוֹב, זוֹ תְּחִיַּת הַמֵּתִים.

וְאִתְנַהִיר הַהוּא נְהוֹרָא דְזַמִּין לְאַנְהָרָא לְצַדִּיקַיָּא, דַהֲוָה קַמֵּיהּ גָּנִיז מִיּוֹמָא דְאִתְבְּרִי עָלְמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית א ד) **וַיַּרְא אלהי"ם אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, בֵּיהּ זָמִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַהֲיָא מֵיתַיָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (מלאכי ג כ) **וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא, וּכְדֵין יִתְגַּבַּר טוֹב בְּעָלְמָא, וְהַהוּא דְאִתְקְרֵי רָע יִתְעֲבַר מֵעָלְמָא, וּכְדֵין אִינּוּן גּוּפִין קַדְמָאִין לִיהֱוֵוּ כְּלָא הֲוֹוּ.**

אָמַר רַבִּי יִצְחָק זָמִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַרָקָא עַל אִינּוּן גּוּפִין רוּחִין, אִי זָכוּ בְּהוּ יְקוּמוּן לְעָלְמָא כִּדְקָא יָאוּת, וְאִם לַאו יְהוֹן קִטְמָא תְּחוֹת רַגְלֵיהוֹן דְצַדִּיקַיָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (דניאל יב ב) **וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ וְגוֹמֵר.**

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַאי מָאן דְאִסְתַּלַּק מֵעָלְמָא עַד לָא מָטוּן יוֹמוֹי לְעֶשְׂרִין שְׁנִין, מֵאָן אֲתַר

לשון הקודש

וּמֵאִיר אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁעָתִיד לְהָאִיר לַצַּדִּיקִים, שֶׁהָיָה גָּנוּז לְפָנָיו מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, בּוֹ עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת מֵתִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא, וְאָז יִתְגַּבֵּר הַטּוֹב בָּעוֹלָם, וְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא רָע יַעֲבֹר מִן הָעוֹלָם, וְאָז אוֹתָם גּוּפוֹת רִאשׁוֹנִים יִהְיוּ כְּלֹא הָיוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק: עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָרִיק עַל אוֹתָם גּוּפוֹת רוּחוֹת. אִם זָכוּ בָהֶם, יָקוּמוּ לְעוֹלָם כָּרָאוּי, וְאִם לֹא, יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת רַגְלֵי הַצַּדִּיקִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ וְגוֹמֵר.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: וְזֶה מִי שֶׁהִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם טֶרֶם שֶׁהִגִּיעוּ יָמָיו לְעֶשְׂרִים שָׁנִים,

אִתְעֲנַשׁ, בְּגִין (דַּהֲוֵי מִתְּלֵיסַר שְׁנִין וּלְעֵילָא) דְּהָא מִתְּלֵיסַר וּלְתַתָּא לָאו בַּר עָנְשָׁא הוּא אֶלָּא בְּחֶטְאָה דַּאֲבוֹי, אֲבָל מִתְּלֵיסַר וּלְעֵילָא מַהוּ, אָמַר לֵיהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עֲלֵיהּ דְּלִימוּת זַכָּאָה, וְיָהִיב לֵיהּ אֲגַר טַב בְּהַהוּא עָלְמָא, וְלָא יָמוּת חַיָּיב דְּיִתְעֲנַשׁ בְּהַהוּא עָלְמָא, וְהָא אוּקְמוּהָ.

אָמַר לֵיהּ אִי חַיָּיבָא הוּא וְלָא מָטוּן יוֹמוֹי לְעֶשְׂרִין שְׁנִין מַהוּ, כֵּיוָן דְּאִסְתַּלַּק מֵעָלְמָא בְּמַאי הוּא עוֹנְשֵׁיהּ, אָמַר לֵיהּ בְּדָא אִתְקַיַּים וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט (משלי יג כג), דְּכַד עָנְשָׁא נָחִית לְעָלְמָא אִיהוּ דְּאַעְרַע בְּהַהוּא מְחַבְּלָא אִתְעֲנַשׁ, דְּלָא אַשְׁגַּחוּ עֲלֵיהּ מִלְּעֵילָא, וַעֲלֵיהּ כְּתִיב (משלי ה כב) עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדוּנוּ אֶת הָרָשָׁע, אֶת לְאַסְגָּאָה מָאן דְּלָא מָטוּן יוֹמוֹי לְאִתְעַנְשָׁא, עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדוּנוּ וְלָא בֵּי

לשון הקודש

מֵאֵיזֶה מָקוֹם נֶעֱנָשׁ? מִשּׁוּם (שֶׁהָיָה מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וְמַעְלָה), שֶׁהֲרֵי מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה וָמַטָּה אֵינוֹ בַּר עֹנֶשׁ, אֶלָּא בְּחֶטְאוֹ שֶׁל אָבִיו, אֲבָל מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה וָמַעְלָה מַה הוּא? אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, חָס עָלָיו שֶׁיָּמוּת זַכַּאי, וְנוֹתֵן לוֹ שָׂכָר טוֹב בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְלֹא יָמוּת חַיָּב שֶׁיֵּעָנֵשׁ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

אָמַר לוֹ: אִם הוּא רָשָׁע וְלֹא הִגִּיעַ יָמָיו לְעֶשְׂרִים שָׁנִים מַה הוּא? כֵּיוָן שֶׁהִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם בַּמָּה הוּא עָנְשׁוֹ? אָמַר לוֹ: בָּזֶה הִתְקַיֵּם – וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט, שֶׁכְּשֶׁעָנֶשׁ יוֹרֵד לָעוֹלָם, אוֹתוֹ שֶׁפּוֹגֵשׁ בְּאוֹתוֹ הַמַּשְׁחִית נֶעֱנָשׁ, שֶׁלֹּא הִשְׁגִּיחוּ עָלָיו מִלְּמַעְלָה, וְעָלָיו כָּתוּב עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדוּנוּ אֶת הָרָשָׁע. אֶת – לְרַבּוֹת מִי שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ יָמָיו לְהֵעָנֵשׁ, עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדוּנוּ, וְלֹא בֵּית הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה,

דִּינָא דִּלְעֵילָא, וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ יִתָּמֵךְ (שם) וְלָא בֵּי דִּינָא דִּלְתַתָּא.

תִּקּוּנָא חַד וְאַרְבְּעִין

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן תִּשְׁרֵ"י, וְדָא דְּרוֹעָא תְּנַיְינָא יוֹם תְּנַיְינָא, יָשֵׁ"ת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ (תהלים יח יב). (דף פא ע"ב) אִשְׁתָּאַר ר' אִיהִי רֹא"ש הַשָּׁנָה וְתַמָּן הַבְדָּלָה בֵּין טוֹב לְרָע, וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה מַלְכָּא אִיהוּ דִּין, וְכָל סִפְּרָן אִתְקְרִיאוּ דִּינִין וּמִשְׁפָּטִין מִסִּטְרֵיהּ, וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם קַיְימִין עֲלֵיהּ מִימִינֵיהּ וּמִשְׂמָאלֵיהּ, אִלֵּין מַיְמִינִין לְכַף זְכוּת, וְאִלֵּין מַשְׂמְאִילִין לְכַף חוֹבָה, וְכַד יִשְׂרָאֵל יִתְעָרוּן בְּשׁוֹפָרוֹת, וְסָלְקִין תַּמָּן לִשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי תְּרוּעַת מֶלֶךְ בַּעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, בְּגִין דְּאִיהִי לָא סָלְקָא פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה, בְּהַהוּא זִמְנָא וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם (בראשית א ו), אַפְרִישׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּין אִלֵּין דְּמַיְמִינִים לְכַף זְכוּת,

לשון הקודש

וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ יִתָּמֵךְ, וְלֹא בֵּית הַדִּין שֶׁלְּמַטָּה.

תִּקּוּן אֶחָד וְאַרְבָּעִים

בְּרֵאשִׁית, שֶׁם תִּשְׁרֵ"י, וְזוֹ זְרוֹעַ שְׁנִיָּה, יוֹם הַשֵּׁנִי, יָשֵׁ"ת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ. נִשְׁאֲרָה ר', הִיא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְשָׁם הַבְדָּלָה בֵּין טוֹב וָרָע, וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַמֶּלֶךְ הוּא דִּין, וְכָל הַסִּפּוּרוֹת נִקְרְאוּ דִּינִים וּמִשְׁפָּטִים מִצִּדּוֹ, וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמְדִים עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ, אֵלּוּ מַיְמִינִים לְכַף זְכוּת, וְאֵלּוּ מַשְׂמִאִילִים לְכַף חוֹבָה, וּכְשֶׁיִּתְעוֹרְרוּ יִשְׂרָאֵל עִם שׁוֹפָרוֹת, וּמַעֲלִים לְשָׁם אֶת הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא תְּרוּעַת מֶלֶךְ כַּעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהִיא אֵינָהּ עוֹלָה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, בְּאוֹתוֹ זְמַן וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, מַפְרִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּין אֵלּוּ

וּבֵין אִלֵּין דְּמַשְׁמְאִילִים לְכַף חוֹבָה, וְאִתְּמַר (במדבר יז כב) הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וַאֲכַלֶּה אוֹתָם כְּרָגַע.

וְעַל הַאי תִּשְׁרֵי אִתְּמַר בְּתִשְׁרֵי נִבְרָא הָעוֹלָם, וְתַמָּן שַׁבָּת תְּנְיָינָא מֵאִלֵּין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, (נ"א וְתַמָּן בַּת שִׁית בַּת מְאִלֵּין שִׁית), וַחֲמִשָּׁה רְקִיעִין, וּשְׁתִיתָאָה שָׁמַיִם, אִינוּן לָקֳבֵל שִׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, וּבְכֻלְּהוּ אָמַר טוֹב, בַּר מִיּוֹמָא תְּנְיָינָא, בְּגִין דְּלֵית בְּתִשְׁרֵי א' לְאַשְׁלָמָא בְּרֵאשִׁית, בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק בְּחוֹבָה דְּאָדָם, וּבְגִין דָּא צָפוֹן אִיהוּ פָּגִים, וּבְגִין דָּא מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה (ירמיה א יד), עַד דְּאִשְׁתַּלִּים, וּכְמָה דְּאַבְרָהָם דְּאִיהוּ יְמִינָא יוֹמָא קַדְמָאָה בֵּיהּ כְּלִילָן וְתַלְיָין מָאתָן וְאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָא פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, הָכִי נַמִּי מִיצְחָק דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דְיוֹמָא תְּנְיָינָא תַּלְיָין בֵּיהּ שְׁסָ"ה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, יוֹמָא תְּלִיתָאָה בֵּיהּ כְּלִיל

לשון הקודש

שֶׁמַּיְמִינִים לְכַף זְכוּת, וּבֵין אֵלּוּ שֶׁמַּשְׁמְאִילִים לְכַף חוֹבָה, וְנֶאֱמַר הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וַאֲכַלֶּה אוֹתָם כְּרָגַע. **וְעַל** הַתִּשְׁרֵי הַזֶּה נֶאֱמַר בְּתִשְׁרֵי נִבְרָא הָעוֹלָם, וְשָׁם שַׁבָּת שְׁנִיָּה מֵאוֹתָן שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, (וְשָׁם בַּת שֵׁשׁ, בַּת מֵאֵלּוּ הַשֵּׁשׁ), וַחֲמִשָּׁה רְקִיעִים, וְשִׁשִּׁי שָׁמַיִם, הֵם כְּנֶגֶד שִׁשֶּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וּבְכֻלָּם אָמַר טוֹב, פְּרָט לַיּוֹם הַשֵּׁנִי, מִשּׁוּם שֶׁאֵין בְּתִשְׁרֵי א' לְהַשְׁלִים לִבְרֵאשִׁית, מִשּׁוּם שֶׁהִסְתַּלֵּק בְּחֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַצָּפוֹן הוּא פָּגוּם, וּמִשּׁוּם זֶה מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, עַד שֶׁמִּשְׁתַּלֵּם, וּכְמוֹ שֶׁאַבְרָהָם שֶׁהוּא יָמִין, יוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁבּוֹ כְּלוּלוֹת וּתְלוּיוֹת מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה מִצְוֹת עֲשֵׂה, כָּךְ גַּם מִיִּצְחָק, שֶׁהוּא כְּמוֹ הַיּוֹם הַשֵּׁנִי, תְּלוּיוֹת בּוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בּוֹ הַכֹּל

כֹּלָּא, מִנַּיְהוּ תַּלְיָין פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, כְּעִנְבִין בְּאַתְכְּלָא.

תִּקּוּנָא אַרְבְּעִין וּתְרֵין

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן אִישׁ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, וְדָא יוֹמָא תְּלִיתָאָה, דְּהָא תְּלַת אוּמָנִין הֲווֹ עַד הָכָא, יוֹמָא קַדְמָאָה וְיוֹמָא תִנְיָינָא וְיוֹמָא תְּלִיתָאָה, כָּל חַד אַפִּיק אוּמָנוּתֵיהּ, יוֹמָא קַדְמָאָה אָמַר לֵיהּ הַהוּא אָמוֹן מוּפְלָא וּמְכוּסֶה דְּאִיהוּ אַי"ן, כְּלִיל תְּלַת סְפִירָן א' כֶּתֶר י' חָכְמָה ן' בִּינָה, וְה' אַתְוָון מנצפ"ך מֵעָלְמָא דְּאָתֵי אִינוּן לָקָבֵל ה' עִלָּאָה.

אָמַר לְכָל אֶחָד מִתְּלַת יוֹמִין דְּיַפִּיק אוּמָנוּתֵיהּ, אָמַר לְיוֹמָא קַדְמָאָה יְהִי אוֹר מִיָּד אַפִּיק אוּמָנוּתֵיהּ וְעָבִיד לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם א ג) וַיְהִי

לשון הקודש

כָּלוּל, וּמִמֶּנּוּ תְּלוּיוֹת מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה כַּעֲנָבִים בְּאֶשְׁכּוֹל.

תִּקּוּן אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם

בְּרֵאשִׁית, שָׁם אִישׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, וְזֶה הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהֲרֵי שְׁלֹשָׁה אֻמָּנִים הָיוּ עַד כָּאן. הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְהַיּוֹם הַשֵּׁנִי וְהַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, כָּל אֶחָד הוֹצִיא אֶת אֻמָּנוּתוֹ. הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן אָמַר לוֹ אוֹתוֹ אָמוֹן מֻפְלָא וּמְכֻסֶּה, שֶׁהוּא אַי"ן, הַכּוֹלֵל שָׁלֹשׁ סְפִירוֹת, א' כֶּתֶר, י' חָכְמָה, ן' בִּינָה, וְה' אוֹתִיּוֹת מנצפ"ך מֵהָעוֹלָם הַבָּא הֵם כְּנֶגֶד ה' הָעֶלְיוֹנָה.

אָמַר לְכָל אֶחָד מִשְּׁלֹשֶׁת הַיָּמִים שֶׁיּוֹצִיא אֻמָּנוּתוֹ, אָמַר לַיּוֹם הָרִאשׁוֹן יְהִי אוֹר, מִיָּד הוֹצִיא אֻמָּנוּתוֹ וְעָשָׂה אוֹתָהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי אוֹר, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ שֶׁאֵין

אוֹר, וְהָא אוּקְמוּהוּ דְּלֵית הֲוַיָּה אֶלָּא עַל יְדֵי עֲשִׂיָּה, א' מִן אַי"ן דַּהֲוָה פָּרַח בְּאַוִּיר אַפִּיק אוֹר, י' אַפִּיק רָקִיעַ, ן' מִן אַיִן אַפִּיק יַבָּשָׁה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, וַיֹּאמֶר אלהי"ם יִקָּווּ הַמַּיִם, הָכָא כַּמָּה פִּקּוּדִין, פִּקּוּדָא דְיִחוּדָא וּפִקּוּדָא דְפִרְיָה וְרִבְיָה, פִּקּוּדָא דְיִחוּדָא דְאִיהוּ יִקָּווּ הַמַּיִם, מִתְכַּנְּשִׁין יִחוּדָא דְכָל סְפִירָא וּסְפִירָא לַאֲתַר חַד דְּאִיהוּ כְּנִישׁוּ דְכֹלָּא, אֶל מָקוֹם אֶחָד, דְּאִיהוּ מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יהו"ה.

יוֹמָא תְּלִיתָאָה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד (דברים ו ד), וְאִיהוּ יהו"ה מָקוֹם אִתְקְרֵי, וְהָא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְקְרֵי מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ, כְּגַוְונָא דָא י' עֶשֶׂר זְמִנִין אִיהוּ ק' מִן מָקוֹם,

לשון הקודש

הֲוַיָּה אֶלָּא עַל יְדֵי עֲשִׂיָּה, א' מִן אַי"ן שֶׁהָיָה פּוֹרֵחַ בָּאֲוִיר הוֹצִיא אוֹר, י' הוֹצִיא רָקִיעַ, ן' מִן אַיִן הוֹצִיא יַבָּשָׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יִקָּווּ הַמַּיִם, כָּאן כַּמָּה מִצְוֹות, מִצְוַת הַיִּחוּד וּמִצְוַת פְּרִיָּה וְרִבְיָה. מִצְוַת הַיִּחוּד שֶׁהִיא יִקָּווּ הַמַּיִם, מִתְכַּנְּסִים הַיִּחוּד שֶׁל כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה לְמָקוֹם אֶחָד, שֶׁהִיא הַכִּנּוּס שֶׁל הַכֹּל, אֶל מָקוֹם אֶחָד, שֶׁהוּא מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יהו"ה.

הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה אֶחָד, וְיהו"ה הוּא נִקְרָא מָקוֹם, וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ, כְּמוֹ כֵן י' עֶשֶׂר

ה"ה חָמֵשׁ זִמְנִין כָּל חַד וְחַד סָלְקָן כ"ה כ"ה, כְּחוּשְׁבַּן אַתְוָון דְּיִחוּדָא תְּרֵין זִמְנִין דְּמְיַחֲדִין שְׁמַע יִשְׂרָאֵל דְּאִינוּן שִׁית תֵּיבִין, דִּבְהוֹן כ"ה כ"ה אַתְוָון, אִם כֵּן מַאי ק', מְאָה בִּרְכָאן דְּחַיָּיב בַּר נַשׁ לְבָרְכָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל יוֹמָא, אִשְׁתָּאַר ו', שִׁית זִמְנִין שִׁית סָלְקִין תְּלָתִין וְשִׁית, כְּחוּשְׁבַּן גַּדְפִּין דִּשְׂרָפִים דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיהו ו ב) שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל ל"ו, וְאִלֵּין גַּדְפִּין תַּלְיָין מִן ו' דְּאִיהוּ שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, וּבָהּ סָלְקִין אַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון, דִּבְהוֹן אִתְבְּרִיאוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, תִּשְׁכַּח (דף פב ע"א) מָקוֹ"ם דְּסָלִיק יהו"ה בְּחֶשְׁבָּנָא כְּגַוְונָא דָא, י' ק', ה"ה כ"ה כ"ה, ו' ל"ו, סָלִיק כֹּלָּא קפ"ו כְּחוּשְׁבַּן מָקוֹ"ם, וּבֵיהּ (ישעיה כח ז) פָּק"וּ פְּלִילִיָּה, וּבֵיהּ קָפ"וּ תְּהוֹמֵי בְּלִבָּא דְיַמָּא.

לשון הקודש

פְּעָמִים הוּא ק' מִן מָקוֹם, ה"ה חָמֵשׁ פְּעָמִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹלִים עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ, כְּחֶשְׁבּוֹן אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד, שְׁתֵּי הַפְּעָמִים שֶׁמְּיַחֲדִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שֵׁשׁ תֵּבוֹת, שֶׁבָּהֶן עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת. אִם כֵּן, מַה זֶּה ק'? מֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁחַיָּב אָדָם לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם, נִשְׁאָר ו', שֵׁשׁ פְּעָמִים שֵׁשׁ עוֹלִים שְׁלֹשִׁים וָשֵׁשׁ, כְּחֶשְׁבּוֹן כַּנְפֵי הַשְּׂרָפִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל ל"ו, וְהַכְּנָפַיִם הַלָּלוּ תְּלוּיוֹת מִו', שֶׁהוּא שֵׁשׁ הַתֵּבוֹת שֶׁל הַיִּחוּד, וּבוֹ עוֹלִים אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶן נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. תִּמְצָא שֶׁמָּקוֹ"ם עוֹלֶה יהו"ה בְּחֶשְׁבּוֹן כְּמוֹ זֶה: י' ק', ה"ה כ"ה כ"ה, ו' ל"ו, עוֹלֶה הַכֹּל מֵאָה שְׁמוֹנִים וָשֵׁשׁ כְּחֶשְׁבּוֹן מָקוֹ"ם, וּבוֹ פָּק"וּ פְּלִילִיָּה, וּבוֹ קָפ"וּ תְּהוֹמוֹת בְּלֵב יָם.

בְּהַאי שְׁמָא דְּאִיהוּ יהו"ה צָרִיךְ לְאִתְכַּנְּשָׁא דַּרְגִּין דְּיִחוּדָא, וּלְאַכְלְלָא בֵּיהּ עֶשֶׂר סְפִירָן כְּגַוְונָא דָא, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּאִינּוּן עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה, יהו"ה מָקוֹם לְיו"ד ה"א וא"ו ה"א דְּאִיהוּ סָתִים וְנֶעְלָם, וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי עוֹלָם עֶלֶם, דְּצָרִיךְ לְאַעְלָמָא לֵיהּ מִכּוּלֵי עָלְמָא, דְּאִיהוּ עֹלָם, וּשְׁכִינְתָּא נֶעֱלָמָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב כח כא) וְנֶעְלְמָה מֵעֵינֵי כָּל חָי.

לַאו סְפִירָה דְּלֵית תַּמָּן יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְהָכִי צָרִיךְ לְאִתְכַּנְּשָׁא כֻּלָּא בֵּיהּ בְּכָל אֲתַר, דְּכָל שְׁמָהָן אִינּוּן כִּנּוּיִין לֵיהּ, וּשְׁכִינְתֵּיהּ אִיהִי יהו"ה אִיהִי כְּלִילָא מֵאַרְבַּע אַתְוָון, וְלָא אִתְקְרֵי אִיהוּ מָקוֹם אֶלָּא בָּהּ, מָקוֹם אֶחָד וַדַּאי, אִיהוּ לָא אִתְקְרֵי אָדָם (נ"א אֶחָד) אֶלָּא בָּהּ, כְּגַוְונָא דְּאָדָם דִּלְתַתָּא דְּבָרָא בְּדִיוֹקְנֵיהּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ה ב) זָכָר וּנְקֵבָה

לשון הקודש

בַּשֵּׁם הַזֶּה שֶׁהוּא יהו"ה, צָרִיךְ לְכַנֵּס אֶת דַּרְגּוֹת הַיִּחוּד וּלְהַכְלִיל בּוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת כְּמוֹ זֶה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שֶׁהֵן עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה, יהו"ה מָקוֹם לְיו"ד ה"א וא"ו ה"א, שֶׁהוּא סָתוּם וְנֶעְלָם, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָא עוֹלָם עֶלֶם, צָרִיךְ לְהַעְלִים אוֹתוֹ מִכָּל הָעוֹלָם, שֶׁהוּא עֹלָם, וְהַשְּׁכִינָה נֶעֱלָמָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנֶעְלְמָה מֵעֵינֵי כָּל חָי.

אֵין סְפִירָה שֶׁאֵין שָׁם יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְכָךְ צָרִיךְ לְכַנֵּס בּוֹ הַכֹּל בְּכָל מָקוֹם, שֶׁכָּל הַשֵּׁמוֹת הֵן כִּנּוּיִים לוֹ, וּשְׁכִינָתוֹ הִיא יהו"ה, הִיא כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, וְהוּא לֹא נִקְרָא מָקוֹם אֶלָּא בָּהּ, מָקוֹם אֶחָד וַדַּאי, הוּא לֹא נִקְרָא אָדָם (אֶחָד) אֶלָּא בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם שֶׁלְּמַטָּה

בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם.

וְעוֹד כִּי אֶחָד קְרָאתִיו (ישעיה נא ב), כְּגַוְונָא דְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת, דְּאִינוּן א' כֶּתֶר עִלָּאָה, ח' תְּמַנְיָא סְפִירָן מֵחָכְמָה עַד צַדִּיק, ד' מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, עֲלָהּ אִתְּמַר (דברים יז כ) לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ, וְאִם חַס וְשָׁלוֹם פָּחִית בַּר נַשׁ מֵעֶשֶׂר לְיַחֲדָא בָּהּ, אִסְתַּלַּק קוֹצָא מִן ד' מִן אֶחָד וְאִשְׁתְּאָרַת יַבֶּשָׁה, וְרָזָא דְּמִלָּה (בראשית א ט) יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם, דְּאִיהִי תַּחַת הַשָּׁמַיִם דְּאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (מלכים א ב לב) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, דְּנוּקְבָא אִיהִי תְּחוֹת בַּעְלָהּ.

וְהָכִי כָּל מָאן דְּפָגִים אוֹת בְּרִית, בְּהַהִיא טִפָּה דְּאִיהִי יִחוּדָא, וְזָרִיק לָהּ בַּאֲתַר אָחֲרָא, גָּרִים לָהּ לְמֶהֱוֵי יְבֵשָׁה מִסִּטְרֵיהּ, דְּאִסְתַּלַּק נְבִיעוּ וְיִחוּדָא מִינָהּ, וְאִשְׁתְּאָרַת אִיהִי יְבֵשָׁה, וְדָא גָּרִים חָרְבָּן

לשון הקודש

שֶׁבָּרָא בִּדְמוּתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם. **וְעוֹד,** כִּי אֶחָד קְרָאתִיו, כְּמוֹ שֶׁעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, שֶׁהֵן א' כֶּתֶר עֶלְיוֹן, ח' שְׁמוֹנֶה סְפִירוֹת מֵחָכְמָה עַד צַדִּיק, ד' הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ, וְאִם חַס וְשָׁלוֹם פּוֹחֵת אָדָם מֵעֶשֶׂר לְיַחֵד בָּהּ, מִסְתַּלֵּק הַקּוֹץ מִן ד' מִן אֶחָד וְנִשְׁאֶרֶת יַבֶּשָׁה, וְסוֹד הַדָּבָר – יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם, שֶׁהִיא תַּחַת הַשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, שֶׁהַנְּקֵבָה הִיא תַּחַת בַּעְלָהּ.

וְכָךְ כָּל מִי שֶׁפּוֹגֵם אֶת אוֹת הַבְּרִית, בְּאוֹתָהּ הַטִּפָּה שֶׁהִיא הַיִּחוּד, וְזוֹרֵק אוֹתָהּ בְּמָקוֹם אַחֵר, גּוֹרֵם לָהּ לִהְיוֹת יְבֵשָׁה

עָלְמָא, וּמִיָּד אִתְּמַר (ישעיה יט ה) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ, דְּאִיהוּ נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, דְּאַשְׁקֵי לֵיהּ לְגַן דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּאִיהִי מִתְשַׁקְיָא מֵאוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, דִּכְלִילָא גַ"ן סְדָרִים דְּאוֹרַיְיתָא.

תִּקּוּנָא אַרְבְּעִין וּתְלַת

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן אֲתַ"ר יָבֵ"שׁ, וְדָא אִיהוּ וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ (שם ה), בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִיהוּ יָבֵשׁ וְאִיהִי יְבֵשָׁה, צָוְוחִין בְּנִין לְתַתָּא בִּיחוּדָא וְאָמְרִין שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וְאֵין קוֹל וְאֵין עוֹנֶה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי א כח) אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

וְהָכִי מָאן דְּגָרִים דְּאִסְתַּלַּק קַבָּלָה וְחָכְמָתָא מֵאוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה וּמֵאוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, וְגָרִים דְּלָא יִשְׁתַּדְּלוּן בְּהוֹן, וְאָמְרִין דְּלָא אִית אֶלָּא פְּשָׁט בְּאוֹרַיְיתָא וּבְתַלְמוּדָא, בְּוַדַּאי כְּאִלּוּ הוּא

לשון הקודש

מִצִּדּוֹ, שֶׁהִסְתַּלֵּק הַמַּעְיָן וְהַיִּחוּד מִמֶּנָּה, וְהִיא נִשְׁאֶרֶת יְבֵשָׁה, וְזֶה גּוֹרֵם חֻרְבַּן הָעוֹלָם, וּמִיָּד נֶאֱמַר וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ, שֶׁהוּא הַנָּהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן, שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁנִּשְׁקֵית מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁכּוֹלֶלֶת חֲמִשִּׁים וּשְׁלֹשָׁה סְדָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה.

תִּקּוּן אַרְבָּעִים וּשְׁלֹשָׁה

בְּרֵאשִׁית, שָׁם אֲתַ"ר יָבֵ"שׁ, וְזֶהוּ נָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא יָבֵשׁ וְהִיא יְבֵשָׁה, צוֹוְחִים הַבָּנִים לְמַטָּה בְּיִחוּד וְאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וְאֵין קוֹל וְאֵין עוֹנֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה. **וְכָךְ** מִי שֶׁגּוֹרֵם שֶׁתִּסְתַּלֵּק קַבָּלָה וְחָכְמָה מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וּמִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְגוֹרֵם שֶׁלֹּא יִשְׁתַּדְּלוּ בָהֶן, וְאוֹמְרִים שֶׁאֵין אֶלָּא פְּשָׁט בַּתּוֹרָה וּבַתַּלְמוּד, בְּוַדַּאי כְּאִלּוּ הוּא יְסַלֵּק אֶת הַמַּעְיָן מֵאוֹתוֹ נָהָר

יְסַלֵּק נְבִיעוּ מֵהַהוּא נָהָר וּמֵהַהוּא גָּן, וַוי לֵיהּ טַב לֵיהּ דְּלָא אִתְבְּרִי בְּעָלְמָא וְלָא יוֹלִיף הַהִיא אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, דְּאִתְחַשַּׁב לֵיהּ כְּאִלּוּ אַחְזַר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וְגָרִים עֲנִיּוּתָא בְּעָלְמָא וְאוֹרֶךְ גָּלוּתָא.

וַיֹּאמֶר אלהי"ם תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא וכו' (בראשית א יא), אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא וְהָא קָרָא לֵיהּ יַבָּשָׁה, מֵאָן תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ, אָמַר לֵיהּ בְּרִי הָכִי אוֹלִיף תְּיוּבְתָּא לְכָל בְּנֵי עָלְמָא, דְּאִם בַּר נַשׁ יַחֲזוֹר בִּתְיוּבְתָּא, נָחִית לָהּ נְבִיעוּ דְּאִסְתַּלַּק, וּמַה דַּהֲוָה יַבָּשָׁה קָרָא לָהּ אֶרֶץ, וְנָהָר דַּהֲוָה חָרֵב וְיָבֵשׁ קָרָא לֵיהּ מִקְוֵה הַמַּיִם וַיַּמִּים, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם י) וַיִּקְרָא אלהי"ם לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְקְרֵי אֶרֶץ מַה כְּתִיב בֵּיהּ (שם יא) וַיֹּאמֶר אלהי"ם תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ, לְאַפָּקָא זַרְעִין

לשון הקודש

וּמֵאוֹתוֹ גַּן. אוֹי לוֹ, טוֹב שֶׁלֹּא נִבְרָא בָּעוֹלָם וְלֹא יִלְמַד אוֹתָהּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁנֶּחְשָׁב לוֹ כְּאִלּוּ הֶחֱזִיר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וְגוֹרֵם עֹנִי בָּעוֹלָם וְאֹרֶךְ הַגָּלוּת.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא וְכוּ', אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, וַהֲרֵי קָרָא לוֹ יַבָּשָׁה, מֵאֵיפֹה תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ? אָמַר לוֹ: בְּנִי, כָּךְ לִמֵּד תְּשׁוּבָה לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁאִם אָדָם יַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה, מוֹרִיד לָהּ הַמַּעְיָן שֶׁהִסְתַּלֵּק, וּמַה שֶּׁהָיְתָה יַבָּשָׁה קוֹרֵא לָהּ אֶרֶץ, וְלַנָּהָר שֶׁהָיָה חָרֵב וְיָבֵשׁ קָרָא לוֹ מִקְוֵה הַמַּיִם וַיַּמִּים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנִּקְרֵאת אֶרֶץ, מַה כָּתוּב בּוֹ? וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם

וְאִיבִּין דְּאִינוּן נִשְׁמָתִין (דף פב ע"ב) כָּל חַד לִזְנָיְהוּ, אִלֵּין נִשְׁמָתִין דְּאִתְגַּזְרוּ מִכּוּרְסֵי יְקָרֵיהּ, וְאִלֵּין רוּחִין דְּאִתְגַּזְרוּ מִמַּלְאָכִים, וְאִלֵּין נַפְשִׁין דְּאִתְגַּזְרוּ מֵאוֹפַנִּים, כָּל חַד אַפִּיק לִזְנָיְהוּ לְכָל חַד כִּדְקָא יָאוּת, עֵץ פְּרִי דָא תַּלְמִיד חָכָם, עוֹשֶׂה פְּרִי דָא בַּת זוּגֵיהּ, לְכָל חַד כִּדְקָא יָאוּת, (כָּל חַד אַפִּיק לִזְנוֹי).

וְעוֹד עֵץ פְּרִי דָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, עוֹשֶׂה פְּרִי דָא צַדִּיק, אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּכָל זַרְעִין אִתְכְּלִילָן בָּהּ, וְהָכָא פִּקּוּדָא דְּפִרְיָה וְרִבְיָה לְמֶעֱבַד אִבִּין וְזַרְעִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מה יח) לֹא תֹהוּ בְרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ, וּמָאן דְּאִתְבַּטֵּל מִפִּרְיָה וְרִבְיָה, כְּאִלּוּ אַחְזַר לְהַהִיא אֶרֶץ יַבָּשָׁה, וּמָנַע בִּרְכָאָן מִינָהּ, כָּל חַד לְפוּם דַּרְגֵּיהּ, מָאן דְּפָגִים לְתַתָּא פָּגִים לְעֵילָא, לַאֲתַר דְּאִתְגַּזַּר נִשְׁמָתֵיהּ.

לשון הקודש

תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ, לְהוֹצִיא זְרָעִים וּפֵרוֹת שֶׁהֵן נְשָׁמוֹת, כָּל אֶחָד לְמִינֵהוּ, אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּגְזְרוּ מִכִּסֵּא כְּבוֹדוֹ, וְאֵלּוּ רוּחוֹת שֶׁנִּגְזְרוּ מִמַּלְאָכִים, וְאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנִּגְזְרוּ מֵהָאוֹפַנִּים, כָּל אֶחָד הוֹצִיא לְמִינֵהוּ אֶת כָּל אֶחָד כָּרָאוּי. עֵץ פְּרִי – זֶה תַּלְמִיד חָכָם, עֹשֶׂה פְּרִי – זוֹ בַּת זוּגוֹ, לְכָל אֶחָד כָּרָאוּי, (כָּל אֶחָד הוֹצִיא לְמִינוֹ).

וְעוֹד, עֵץ פְּרִי – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, עֹשֶׂה פְּרִי – זֶה צַדִּיק, אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ – זוֹ הַשְּׁכִינָה, שֶׁכָּל הַזְּרָעִים נִכְלָלִים בָּהּ, וְכָאן הַמִּצְוָה שֶׁל פְּרִיָּה וְרִבְיָה, לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת וּזְרָעִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא תֹהוּ בְרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ, וּמִי שֶׁמִּתְבַּטֵּל מִפִּרְיָה וְרִבְיָה, כְּאִלּוּ הֶחֱזִיר אֶת אוֹתָהּ אֶרֶץ יַבָּשָׁה, וּמוֹנֵעַ מִמֶּנָּה

תִּקּוּנָא אַרְבְּעִין וְאַרְבַּע

בְּרֵאשִׁית, תַּמָּן תְּרֵ"י תַּמָּן אֵ"שׁ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית א יד) **וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, מְאֹרֹת כְּתִיב חָסֵר וּ' דָּא אוֹרַיְיתָא דְּכִתָּב, מַאי מְאֹרֹת דָּא אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, וְאַף עַל גַּב דְּאוּקְמוּהָ מְאֹרֹת חָסֵר דָּא לִילִית, שִׁבְעִין אַנְפִּין לְאוֹרַיְיתָא, וּבְגִין דָּא מְאֹרֹת בְּהַאי אֲתַר, הַהִיא דְּאִתְּמַר בָּהּ** (משלי ו כג) **כִּי נֵר מִצְוָה, וְתוֹרָה אוֹר עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר** (בראשית א טז) **אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה.**

הָכָא פִּקּוּדָא לְמֶעֱבַד צְדָקָה, אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל רָזָא דַּעֲתִירִין, וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן רָזָא דְּמִסְכְּנִין, וּכְמָה דְּסִיהֲרָא לוֹוֶה מִן שִׁמְשָׁא, וְלָא אִית

לשון הקודש

בְּרָכוֹת, כָּל אֶחָד לְפִי דַּרְגָּתוֹ, מִי שֶׁפּוֹגֵם לְמַטָּה פּוֹגֵם לְמַעְלָה אֶת הַמָּקוֹם שֶׁנִּגְזְרָה נִשְׁמָתוֹ.

תִּקּוּן אַרְבָּעִים וְאַרְבָּעָה

בְּרֵאשִׁית, שָׁם תְּרֵ"י, שָׁם אֵ"שׁ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. מְאֹרֹת כְּתִיב, חָסֵר וּ', זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. מַה זֶּה מְאֹרֹת? זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְאַף עַל גַּב שֶׁבֵּאֲרוּהָ מְאֹרֹת חָסֵר זוֹ לִילִית, שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, וּמִשּׁוּם זֶה מְאֹרֹת בַּמָּקוֹם הַזֶּה, אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כִּי נֵר מִצְוָה, וְתוֹרָה אוֹר זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה.

כָּאן מִצְוָה לַעֲשׂוֹת צְדָקָה, אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל – סוֹד הָעֲשִׁירִים, וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן – סוֹד הָעֲנִיִּים, וּכְמוֹ שֶׁהַלְּבָנָה לוֹוָה

לָהּ נְהוֹרָא אֶלָּא מִמַּה דְּיָהִיב לָהּ שִׁמְשָׁא, הָכִי שְׁכִינְתָּא אָמְרַת לְוּ עָלַי וַאֲנִי פּוֹרֵעַ, דְּהָכִי צָרִיךְ בַּר נַשׁ לְמֶהֱוֵי מַלְוֶה לְמִסְכְּנָא, וּכְגַוְונָא דָא לוֹוִין כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי דָא מִן דָּא, וּמַלְאָכַיָּא דָא מִן דָּא, וְרָזָא דְמִלָּה וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין, הָכִי לוֹוֶה שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי סִיהֲרָא קַדִּישָׁא מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמְקַבֶּלֶת מִנֵּיהּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים פד יב) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יהו"ה אלהי"ם, וְהָכִי הֲוָה מְקַבֵּל יְהוֹשֻׁעַ מִן מֹשֶׁה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה וּפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּפְנֵי לְבָנָה, וְהָכִי הֲווֹ כָּל נְבִיאַיָּא קָדָם מֹשֶׁה כְּגוֹן סִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא קָדָם שִׁמְשָׁא, דְּלָא אִית לוֹן נְהוֹרָא אֶלָּא מִשִּׁמְשָׁא.

תִּקּוּנָא אַרְבְּעִין וְחַמְשָׁא

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, אֵ"ל הַיָּ"ם, יַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית א כ)

לשון הקודש

מִן הַשֶּׁמֶשׁ וְאֵין לָהּ אוֹר אֶלָּא מִמַּה שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ נוֹתֶנֶת לָהּ, כָּךְ הַשְּׁכִינָה אוֹמֶרֶת לְוּ עָלַי וַאֲנִי פּוֹרֵעַ, שֶׁכָּךְ צָרִיךְ אָדָם לִהְיוֹת מַלְוֶה לֶעָנִי, וּכְמוֹ כֵּן לוֹוִים הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת זֶה מִזֶּה, וְהַמַּלְאָכִים זֶה מִזֶּה. וְסוֹד הַדָּבָר – וּמְקַבְּלִים זֶה מִזֶּה, כָּךְ לוֹוָה הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא הַלְּבָנָה הַקְּדוֹשָׁה, מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמְקַבֶּלֶת מִמֶּנּוּ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יהו"ה אֱלֹהִי"ם, וְכֵן הָיָה מְקַבֵּל יְהוֹשֻׁעַ מִמֹּשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה וּפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּפְנֵי לְבָנָה, וְכָךְ הָיוּ כָּל הַנְּבִיאִים לִפְנֵי מֹשֶׁה כְּמוֹ הַלְּבָנָה וְהַכּוֹכָבִים לִפְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁאֵין לָהֶם אוֹר אֶלָּא מִן הַשֶּׁמֶשׁ.

תִּקּוּן אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, אֵ"ל הַיָּ"ם, הַיָּם

וַיֹּאמֶר אלהי"ם יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ, הָכָא פִּקּוּדָא לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (ישעיה נה א) הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם, וְאִלֵּין דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְיתָא יָרְתִין נֶפֶשׁ חַיָּה מִשְּׁכִינְתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, וְעוֹף יְעוֹפֵף דָּא רוּחַ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְהַאי אִיהוּ יהו"ה עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא.

לְקִבְלֵיהּ מטטרו"ן דִּשְׁמֵיהּ כְּשֵׁם רַבֵּיהּ, י' רֵישָׁא דְעוֹפָא, ו' גּוּפָא דִילֵיהּ, ה"ה תְּרֵי גַּדְפּוֹי דִבְהוֹן פָּרַח לְעֵילָא וְנָחִית לְתַתָּא, וְאִלֵּין תְּרֵין גַּדְפִּין אִינוּן תְּרֵין הֲבָלִים ה"ה, דִּבְהוֹן אִתְּמַר (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, דְּאִינוּן י"ו, הֶבֶל סָלִיק בְּי' הֶבֶל נָחִית בְּו', כְּהֶבֶל דְּנָפִיק מִפּוּמָא דְכִבְשָׁן, וְהָכִי יַמָּא סָלִיק וְנָחִית, וְגַלְגַּלּוֹי רָצִים וְשָׁבִים. (דף פג ע"א) וּבָעָאן

לשון הקודש

שֶׁל הַתּוֹרָה, וְעָלָיו נֶאֱמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. כָּאן מִצְוָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם, וְאֵלּוּ שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה יוֹרְשִׁים נֶפֶשׁ מֵהַשְּׁכִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, וְעוֹף יְעוֹפֵף – זוֹ רוּחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְזֶהוּ יהו"ה, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

כְּנֶגְדּוֹ מטטרו"ן שֶׁשְּׁמוֹ כְּשֵׁם רַבּוֹ, י' הָרֹאשׁ שֶׁל הָעוֹף, ו' הַגּוּף שֶׁלּוֹ, ה"ה שְׁנֵי כְּנָפָיו, שֶׁבָּהֶם פּוֹרֵחַ לְמַעְלָה וְיוֹרֵד לְמַטָּה, וְאֵלּוּ שְׁנֵי הַכְּנָפַיִם הֵם שְׁנֵי הֲבָלִים ה"ה, שֶׁבָּהֶם נֶאֱמַר וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, שֶׁהֵם י"ו, הֶבֶל עוֹלֶה בְּי', הֶבֶל יוֹרֵד בְּו', כְּהֶבֶל

לְאַחְזָרָא עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וּבְזִמְנָא דְּמִסְתַּכְּלִין בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי תְּחוּם יַמָּא חָזְרִין לְאַתְרַיְיהוּ, תָּא חֲזִי י' אִיהִי אֲמִירָה וְדִבּוּר וּקְרִיאָה, ו' קוֹל, ה"ה הֶבֶל נָחִית בְּדִבּוּר, הֶבֶל סָלִיק בְּקוֹל, קוֹל סָלִיק, דִּבּוּר נָחִית, וְכַד אִיהוּ סָלִיק וְנָחִית מַלְאֲכֵי אלהי"ם סָלְקִין וְנָחֲתִין בֵּיהּ, דְּאִינּוּן מַשְׁרְיָין וַחֲיָלִין דִּילֵיהּ, וְדָא אִיהוּ רָזָא מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרַד (משלי ל ד), זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּסָלִיק צְלוֹתִין בֵּיהּ, דְּהָא צְלוֹתָא אִיהִי סֻלָּם, דְּבָהּ מַלְאֲכֵי אלהי"ם סָלְקִין וְנָחֲתִין לָהּ.

אִית לְמָאן דְּסָלְקִין לָהּ לְעֵילָא, וְאִית לְמָאן דְּנָחֲתִין לָהּ לְתַתָּא, כַּד סָלְקִין לָהּ לְעֵילָא סָלְקִין לָהּ בְּזַכְוָון, וְכַד נָחְתַת נָחְתַת בְּזַכְוָון, הַאי לְצַדִּיק גָּמוּר סְלִיקַת מִנֵּיהּ בְּזַכְוָון וּנְחִיתַת בֵּיהּ בְּזַכְוָון, לְבֵינוֹנִי דְּזַכְוָון דִּילֵיהּ שְׁקִילִין לְחוֹבִין, אִיהִי

לשון הקודש

שֶׁיּוֹצֵא מִפִּי הַכִּבְשָׁן, וְכָךְ הַיָּם עוֹלֶה וְיוֹרֵד וְגַלָּיו רָצִים וְשָׁבִים, וְרוֹצִים לְהַחֲזִיר אֶת הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וּבִזְמַן שֶׁמִּסְתַּכְּלִים בַּשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא תְּחוּם הַיָּם, חוֹזְרִים לִמְקוֹמָם. בֹּא וּרְאֵה, י' הִיא אֲמִירָה וְדִבּוּר וּקְרִיאָה, ו' קוֹל, ה"ה הֶבֶל שֶׁיּוֹרֵד בַּדִּבּוּר, הֶבֶל עוֹלֶה בַּקּוֹל, הַקּוֹל עוֹלֶה, דִּבּוּר יוֹרֵד, וּכְשֶׁהוּא עוֹלֶה וְיוֹרֵד, מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, שֶׁהֵם הַמַּחֲנוֹת וְהַחֲיָלוֹת שֶׁלּוֹ, וְזֶה סוֹד מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרַד. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּעֲלֶה בּוֹ תְּפִלּוֹת, שֶׁהֲרֵי הַתְּפִלָּה הִיא סֻלָּם שֶׁבָּהּ מַעֲלִים וּמוֹרִידִים אוֹתָהּ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם.

יֵשׁ מִי שֶׁמַּעֲלִים אוֹתָהּ לְמַעְלָה, וְיֵשׁ מִי שֶׁמּוֹרִידִים אוֹתָהּ לְמַטָּה. כְּשֶׁמַּעֲלִים אוֹתָהּ לְמַעְלָה, מַעֲלִים אוֹתָהּ בִּזְכֻיּוֹת, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת, יוֹרֶדֶת בִּזְכֻיּוֹת, זֶה לְצַדִּיק גָּמוּר עוֹלֶה מִמֶּנּוּ בִּזְכֻיּוֹת וְיוֹרֶדֶת בּוֹ

תַּלְיָא בְּאַוִּירָא, אִם חוֹבִין מִתְרַבִּין עַל זַכְוָון (כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה), אִיהִי סָלְקָא לֵיהּ בְּחוֹבִין וְנָחְתָּא לֵיהּ בְּזַכְוָון, וְנָטִיל בָּהּ אַגְרֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, לָרְשָׁע גָּמוּר דְּלֵית לֵיהּ זְכוּ בְּעָלְמָא לָא לְעֵילָא וְלָא לְתַתָּא, סָלְקָא מִגֵּיהּ בְּחוֹבִין וְנָחִית עֲלֵיהּ בְּחוֹבִין.

הָא הָכָא כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל (קהלת י כ), דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וְעוֹף יְעוֹפֵף, כְּגוֹן מוּעָף בִּיעָף (דניאל ט כא), עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם דָּא נְשָׁמָה, דְּאִלֵּין דְּזַכָּאָן בְּאוֹרַיְיתָא אִתְּמַר בְּהוֹן יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגוֹמֵר, דְּיָרְתִין נִשְׁמָתִין מֵאוֹרַיְיתָא, לְאָחֲרָנִין כָּל חַד לִזְנוֹי כְּפוּם עוֹבָדוֹי, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה (בראשית א כד) וַיֹּאמֶר אלהי"ם תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְגוֹמֵר, בְּהֵמָה אֵלּוּ עַמֵּי הָאָרֶץ דְּעוֹבָדֵיהוֹן כִּבְעִירָן, עֲלַיְיהוּ

לשון הקודש

בִּזְכֻיּוֹת. לְבֵינוֹנִי שֶׁזְּכֻיּוֹתָיו שְׁקוּלִים לְחוֹבוֹתָיו, הִיא תְּלוּיָה בָּאֲוִיר, אִם הַחוֹבוֹת רַבִּים עַל הַזְּכֻיּוֹת (כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה), הִיא מַעֲלָה אוֹתוֹ בְּחוֹבוֹת וּמוֹרִידָה אוֹתוֹ בִּזְכֻיּוֹת, וְנוֹטֵל בָּהּ שְׂכָרוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. לְרָשָׁע גָּמוּר, שֶׁאֵין לוֹ זְכוּת בָּעוֹלָם לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה, עוֹלֶה מִמֶּנּוּ בְּחוֹבוֹת וְיוֹרֶדֶת עָלָיו בְּחוֹבוֹת.

חֲרֵי כָּאן כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְעוֹף יְעוֹפֵף, כְּמוֹ מוּעָף בִּיעָף. עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, זוֹ הַנְּשָׁמָה, שֶׁאֵלּוּ שֶׁזּוֹכִים בַּתּוֹרָה נֶאֱמַר בָּהֶם יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגוֹמֵר, שֶׁיּוֹרְשִׁים נְשָׁמוֹת מִן הַתּוֹרָה, לְאַחֵרִים – כָּל אֶחָד לְמִינוֹ כְּפִי מַעֲשָׂיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְגוֹמֵר. בְּהֵמָה – אֵלּוּ עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁמַּעֲשֵׂיהֶם כַּבְּהֵמוֹת, עֲלֵיהֶם

אִתְּמַר תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ.

תִּקּוּנָא שִׁית וְאַרְבְּעִין

בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית, וְאִינּוּן שִׁית גַּדְפִּין דְּחַיָּה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם כ) וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם, אִינּוּן שִׁית סְפִירָן דְּכָלִיל הַאי עוֹף דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִית מָאן דְּיָרֵית רוּחָא דְּקוּדְשָׁא בְּאֹרַח אֲצִילוּת מֵהַאי עוֹף, וְאִית מָאן דְּיָרֵית רוּחָא מֵהַהוּא עוֹף דְּאִיהוּ נַעַר, שְׁמֵיהּ כְּשֵׁם רַבֵּיהּ, וְאִית מָאן דְּיָרֵית רוּחָא מִלְּתַתָּא דְּאַרְעָא, כְּמָה דְּאָמַר קֹהֶלֶת (קהלת ג כא) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמַעְלָה, וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ.

תִּקּוּנָא שֶׁבַע וְאַרְבְּעִין

בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית, וְדָא יוֹמָא שְׁתִיתָאָה,

לשון הקודש

נֶאֱמַר תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ.

תִּקּוּן שִׁשָּׁה וְאַרְבָּעִים

בְּרֵאשִׁית, בָּרָא שִׁית, וְהֵן שֵׁשׁ הַכְּנָפַיִם שֶׁל חַיָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם, הֵן שֵׁשׁ סְפִירוֹת שֶׁכּוֹלֵל הָעוֹף הַזֶּה, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, יֵשׁ מִי שֶׁיּוֹרֵשׁ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת מִן הָעוֹף הַזֶּה, וְיֵשׁ מִי שֶׁיּוֹרֵשׁ רוּחַ מֵאוֹתוֹ הָעוֹף שֶׁהוּא נַעַר, שֶׁשְּׁמוֹ כְּשֵׁם רַבּוֹ, וְיֵשׁ מִי שֶׁיּוֹרֵשׁ רוּחַ מִלְּמַטָּה שֶׁל הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר קֹהֶלֶת מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמַעְלָה, וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ.

תִּקּוּן שִׁבְעָה וְאַרְבָּעִים

בְּרֵאשִׁית, בָּרָא שִׁית, וְזֶה הַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי,

דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית א לא) וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי, הָכָא תְּלַת אוּמָנִין תִּנְיָינִין, אוּמָן חַד אַפִּיק נְהוֹרִין בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה, דַּהֲווֹ תַלְיָין בְּיוֹמָא קַדְמָאָה דְּאִתְּמַר בֵּיהּ אוֹר, אוּמָנָא תִּנְיָינָא אַפִּיק רִיחֲשָׁא מִמַּיָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם כ) יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם, וְדָא הֲוָה תַלְיָא בְּיוֹמָא תִּנְיָינָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ מַיִם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ו) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, הָכָא מַיָּא וְהָכָא מַיָּא, אוּמָנָא תְּלִיתָאָה (אַפִּיק עִשְׂבִּין וְזַרְעִין) לָקָבֵל יוֹמָא תְּלִיתָאָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם יא) תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ, וְאִתְּמַר בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה (שם כח) פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ, מַאי וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ אֶלָּא הַהִיא דַהֲוָת יַבֶּשָׁה בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה, אִתְּמַר הָכָא וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיהו ו ג) מְלֹא כָל הָאָרֶץ (דף פג ע"ב) כְּבוֹדוֹ, וְדָא בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי, כָּאן שְׁלֹשָׁה אָמָנִים שְׁנִיִּים. אָמָן אֶחָד הוֹצִיא מְאוֹרוֹת בַּיּוֹם הָרְבִיעִי, שֶׁהָיוּ תְּלוּיִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אוֹר, הָאָמָן הַשֵּׁנִי הוֹצִיא אֶת שֶׁרֶץ הַמַּיִם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם, וְזֶה הָיָה תָּלוּי בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מַיִם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם. כָּאן מַיִם וְכָאן מַיִם. הָאָמָן הַשְּׁלִישִׁי (הוֹצִיא עֲשָׂבִים וְזֶרַעִים) כְּנֶגֶד הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ, וְנֶאֱמַר בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ. מַה זֶּה וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ? אֶלָּא אוֹתָהּ שֶׁהָיְתָה יַבָּשָׁה בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, נֶאֱמַר כָּאן וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְזֶה בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ

קָדוֹשׁ יהו"ה צבאו"ת (ישעיהו ו ג), לָקָבֵל יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד (בראשית א ט) וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, לָקָבֵל מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה אִתַּקְנוּ שִׁית דַּרְגִּין דְּכַרְסַיָּיא, וּבֵיהּ אִתְבְּרִי אָדָם בְּצַלְמוֹ, דְּאִיהוּ מוּכָן לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם כז) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְהָכָא תְּרֵין פִּקּוּדִין, חַד נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ (שם כו), וְתִנְיָינָא וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.

נַעֲשֶׂה אָדָם, דָּא פִּקּוּדָא לְמִגְזַר יָת גִּיוֹרָא, לְמֶהֱוֵי בְּצַלְמֵנוּ בִּגְזִירוּ דְעָרְלָה, כִּדְמוּתֵנוּ בִּפְרִיעָה, וְאִם נָטִיר אוֹת בְּרִית בְּתַרְוַיְיהוּ אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְאִם לַאו לַאו, וְאִי מְקַיֵּים זָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּשַׁבָּת אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְאִם לַאו לַאו, וְלָא אִית לֵיהּ חוּלָקָא בְּזַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וְאִם מְיַחֵד

לשון הקודש

לְעוֹלָם וָעֶד. קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יהו"ה צְבָאו"ת כְּנֶגֶד יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, כְּנֶגֶד מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי הִתְתַּקְּנוּ שֵׁשׁ הַדַּרְגּוֹת שֶׁל הַכִּסֵּא, וּבוֹ נִבְרָא אָדָם בְּצַלְמוֹ, שֶׁהוּא מוּכָן לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְכָאן שְׁתֵּי מִצְוּוֹת, אַחַת – נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, וְהַשְּׁנִיָּה – וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.

נַעֲשֶׂה אָדָם, זוֹ מִצְוָה לָמוּל אֶת הַגֵּר, לִהְיוֹת בְּצַלְמֵנוּ בְּמִילַת הָעָרְלָה, כִּדְמוּתֵנוּ בַּפְּרִיעָה, וְאִם שׁוֹמֵר אוֹת הַבְּרִית בִּשְׁנֵיהֶם, הוּא בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, וְאִם לֹא – לֹא. וְאִם מְקַיֵּם זָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּשַׁבָּת,

לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּרֵין זִמְנִין בְּכָל יוֹמָא בִּקְרִיאַת שְׁמַע בִּימָמָא וּבְלֵילְיָא אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְאִם לָאו לָאו, וְאִם הוּא מָנַח תְּפִלִּין דְּיָד וּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא בְּכָל יוֹמָא דְּאִינוּן לָקֳבֵל זָכוֹר וְשָׁמוֹר אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְאִם לָאו לָאו, וְאִי אִיהוּ מְקַיֵּים יְבוּם וַחֲלִיצָה אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְאִי לָאו לָאו, וְכֻלָּא בִּרְחִימוּ וּדְחִילוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, לְמָאן אָמַר דָּא (לְעֵילָא), לְאִינוּן מַלְאָכַיָּא דִּמְבָרְכִין וּמְקַדְּשִׁין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא בְּכָל יוֹמָא בְּבָרוּךְ וְקָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה ו ג) וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, וּמְנָלָן דִּמְבָרְכִין לֵיהּ, אֶלָּא כַּד שָׁאֲלִין אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, אָמְרִין בָּרוּךְ

לשון הקודש

הוּא בְצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, וְאִם לֹא – לֹא, וְאֵין לוֹ חֵלֶק בְּזֶרַע יִשְׂרָאֵל, וְאִם מְיַחֵד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם בִּקְרִיאַת שְׁמַע בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, הוּא בְצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, וְאִם לֹא – לֹא, וְאִם הוּא מֵנִיחַ תְּפִלִּין שֶׁל יָד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ בְּכָל יוֹם, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד זָכוֹר וְשָׁמוֹר, הוּא בְצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, וְאִם לֹא – לֹא, וְאִם הוּא מְקַיֵּם יְבוּם וַחֲלִיצָה הוּא בְצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, וְאִם לֹא – לֹא, וְהַכֹּל בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְעוֹד, נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, לְמִי אָמַר אֶת זֶה (לְמַעְלָה)? לְאוֹתָם הַמַּלְאָכִים שֶׁמְּבָרְכִים וּמְקַדְּשִׁים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה בְּכָל יוֹם בְּבָרוּךְ וְקָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁמְּבָרְכִים אוֹתוֹ? אֶלָּא

כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ (יחזקאל ג יב), וַאֲנַן לְקַבְּלֵיהוֹן מְקַדְּשִׁין לֵיהּ בְּקָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, וּמְבָרְכִין לֵיהּ בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ.

וְאִינוּן אָמְרִין עַל יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ (בראשית א כו) בְּצַלְמֵנוּ דִּמְקַדְּשִׁין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, כִּדְמוּתֵנוּ לְעוּמָתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ, וְעוֹד לְעֵילָא נַעֲשֶׂה אָדָם, הָכָא אִתְכְּלִילוּ כָּל סְפִירָן, דְּאִינוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א דְּאִינוּן עֶשֶׂר, וְסָלְקִין לְחוּשְׁבַּן אָדָם, וְאָמְרוּ בְּגִין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם (שם) אִלֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּמִתְרַבִּין בְּיַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, דְּיָרְתִין מִתַּמָּן נֶפֶשׁ חַיָּה, וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם אִלֵּין מָארֵי דְזַכְוָון,

לשון הקודש

כְּשֶׁשּׁוֹאֲלִים אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, אוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ, וְאָנוּ כְּנֶגְדָּם מְקַדְּשִׁים אוֹתוֹ בְּקָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, וּמְבָרְכִים אוֹתוֹ בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ.

וְהֵם אוֹמְרִים עַל יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. בְּצַלְמֵנוּ, שֶׁמְּקַדְּשִׁים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, כִּדְמוּתֵנוּ, לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ, וְעוֹד לְמַעְלָה נַעֲשֶׂה אָדָם, כָּאן נִכְלְלוּ כָּל הַסְּפִירוֹת, שֶׁהֵן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שֶׁהֵן עֶשֶׂר, וְעוֹלוֹת לְחֶשְׁבּוֹן אָדָם, וְאוֹמְרִים בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם – אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמִּתְגַּדְּלִים בְּיָם הַתּוֹרָה, שֶׁיּוֹרְשִׁים מִשָּׁם נֶפֶשׁ חַיָּה, וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם

דְּבִזְכוּתְהוֹן (דְּזִכוּתְהוֹן) פָּרְחִין לְעֵילָא וְיָרְתִין מִתַּמָּן רוּחָא, דְּאִיהוּ עוֹף יְעוֹפֵף בְּנַדְפִּין דְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וּבַבְּהֵמָה אִלֵּין עַמֵּי הָאָרֶץ דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (במדבר יד ט) אַל תִּירְאוּ אֶת עַם הָאָרֶץ כִּי לַחְמֵנוּ הֵם.

וְעוֹד נַעֲשָׂה אָדָם, שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה נְטִילַת עֵצָה מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה מד יג) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית ה ב) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם, וְאִתְקְרִיאוּ אָדָם, וּכְגַוְונָא דִּילֵיהּ אָמַר לְתַתָּא בָּאָדָם וְחַוָּה, זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם, וּכְמָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ אִתְקְרֵי אֶחָד, הָכִי קָרָא לוֹן אֶחָד לְאָדָם וּלְאִתְּתֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה נא ב) כִּי אֶחָד קְרָאתִיו, דְּתִפְאֶרֶת אִיהוּ א"ח כְּלִיל תֵּשַׁע סְפִירָן, מַלְכוּת ד' עֲשִׂירִית

לשון הקודש

– אֵלּוּ בַּעֲלֵי הַזְּכֻיּוֹת שֶׁבִּזְכוּתָם (שֶׁזִּכּוּתָם) פּוֹרְחִים לְמַעְלָה וְיוֹרְשִׁים מִשָּׁם רוּחַ, שֶׁהוּא עוֹף יְעוֹפֵף בִּכְנָפַיִם שֶׁל מִצְוֹת עֲשֵׂה, וּבַבְּהֵמָה – אֵלּוּ עַמֵּי הָאָרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אַל תִּירְאוּ אֶת עַם הָאָרֶץ כִּי לַחְמֵנוּ הֵם.

וְעוֹד נַעֲשָׂה אָדָם, הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה נוֹטֶלֶת עֵצָה מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, שֶׁעַל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְהַשְּׁכִינָה נֶאֱמַר זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם, וְנִקְרְאוּ אָדָם, וּכְמוֹתוֹ אָמַר לְמַטָּה בְּאָדָם וְחַוָּה, זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם, וּכְמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ נִקְרָא אֶחָד, כָּךְ קָרָא לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ אֶחָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי אֶחָד קְרָאתִיו, שֶׁתִּפְאֶרֶת הוּא א"ח כּוֹלֵל תֵּשַׁע סְפִירוֹת, הַמַּלְכוּת ד' עֲשִׂירִית לוֹ, כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר שֶׁהֵם יו"ד ה"א

לֵיהּ, כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר דְּאִינּוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְאִיהִי ד' כְּלִילָא מֵאַרְבַּע אַתְוָון דְּאִינּוּן יהו"ה, קוֹצָא דְּאָת ד' מוֹרֶה עַל עֶשֶׂר, וְד' עַל אַרְבָּעָה, דְּהָכִי רְשׁוּת הַיָּחִיד רָחְבּוֹ אַרְבָּעָה וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה וְהָא אוּקְמוּהָ.

וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אלהי"ם בָּרָא אוֹתוֹ (בראשית ה ב), **הָכָא פִּקּוּדָא דִּתְפִלִּין, תָּא חֲזֵי כָּל מָאן דְּאַנַּח תְּפִלִּין עַל רֵישֵׁיהּ וְעַל דְּרוֹעֵיהּ, קָלָא סָלִיק בְּכָל יוֹמָא לְכָל חֵיוָון מֶרְכָּבוֹת, וְאוֹפַנִּים וּשְׂרָפִים וּמַלְאָכִים דִּמְמַנָּן עַל צְלוֹתִין, הָבוּ יְקָר לְדִיוֹקְנָא דְמַלְכָּא דְּאִיהוּ מָאן דְּאַנַּח תְּפִלִּין, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר** (שם) **וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אלהי"ם בָּרָא אוֹתוֹ.** (דף פד ע"א) **בְּצַלְמוֹ בִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, כְּגַוְונָא דִּתְפִלִּין דְּמָארֵי עָלְמָא, דְּאִינּוּן שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה תְּפִלִּין עַל רֵישָׁא**

לשון הקודש

וא"ו ה"א, וְהַד' כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן יהו"ה. הַקּוֹץ שֶׁל הָאוֹת ד' מוֹרֶה עַל עֶשֶׂר, וְד' עַל אַרְבָּעָה, שֶׁכָּךְ רְשׁוּת הַיָּחִיד – רָחְבּוֹ אַרְבָּעָה וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִי"ם בָּרָא אֹתוֹ, כָּאן מִצְוַת תְּפִלִּין. בֹּא וּרְאֵה, כָּל מִי שֶׁמֵּנִיחַ תְּפִלִּין עַל רֹאשׁוֹ וְעַל זְרוֹעוֹ, קוֹל עוֹלֶה בְּכָל יוֹם לְכָל הַחַיּוֹת, מֶרְכָּבוֹת, וְאוֹפַנִּים וּשְׂרָפִים וּמַלְאָכִים שֶׁמְּמֻנִּים עַל הַתְּפִלּוֹת: תְּנוּ כָבוֹד לִדְמוּת הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא מִי שֶׁמֵּנִיחַ תְּפִלִּין, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִי"ם בָּרָא אֹתוֹ. בְּצַלְמוֹ – בִּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, כְּמוֹ הַתְּפִלִּין שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם, שֶׁהֵן הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה,

(דְּאִיהוּ) דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהִי כְּלָלָא דִּתְלַת סְפִירָן קַדְמָאִין, וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל שִׁית סְפִירָן, וְאִימָּא עִלָּאָה תְּפִלִּין עַל רֵישֵׁיהּ, אִיהוּ תְּפִלִּין דְּאַנַּח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל יוֹמָא, בְּצֶלֶם אלהי"ם תְּפִלִּין דְּיָד, דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּאִיהִי קְשִׁירָא לֵיהּ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית מד ל) וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ, תַּרְוַיְיהוּ בְּיִחוּדָא חֲדָא בְּקִשּׁוּרָא חֲדָא, רְצוּעָה כְּרִיכָא בְּאֶצְבָּעָא שְׂמָאלָא דָא קִדּוּשִׁין דִּילָהּ, דְּאִיהִי טַבַּעַת כְּרִיכָא בְּאֶצְבָּעָא דִּילָהּ, וּבָהּ אִיהִי קְשִׁירָא עִמֵּיהּ וְאִיהוּ עִמָּהּ, הָא קִדּוּשָׁה.

בְּרָכָה כְּלָלָא דְשֶׁבַע סְפִירָן, וְאִינּוּן שֶׁבַע בִּרְכָאָן דְּחָתָן, דְּאִינּוּן ז' יוֹם הַשְּׁבִיעִי צַדִּיק, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי י ו) וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, דְּיָרִית מֵאִימָּא עִלָּאָה, וְאָת י' עַל רֵישֵׁיהּ אִיהוּ חָכְמָה י', בָּהּ

לשון הקודש

תְּפִלִּין עַל הָרֹאשׁ (שֶׁהוּא) הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהִיא הַכְּלָל שֶׁל שְׁלֹשׁ הַסְּפִירוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי כּוֹלֵל שֵׁשׁ סְפִירוֹת, וְהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה תְּפִלִּין עַל רֹאשׁוֹ, הוּא הַתְּפִלִּין שֶׁמֵּנִיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם. בְּצֶלֶם אֱלֹהִי"ם – תְּפִלִּין שֶׁל יָד, זוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא קְשׁוּרָה לוֹ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ, שְׁנֵיהֶם בְּיִחוּד אֶחָד, בְּקֶשֶׁר אֶחָד, הָרְצוּעָה כְּרוּכָה בְּאֶצְבַּע שְׂמֹאל, זֶה הַקִּדּוּשִׁין שֶׁלָּהּ, שֶׁהִיא הַטַּבַּעַת כְּרוּכָה בָּאֶצְבַּע שֶׁלָּהּ, וּבָהּ הִיא קְשׁוּרָה עִמּוֹ וְהוּא עִמָּהּ, הֲרֵי קִדֻּשָּׁה.

בְּרָכָה, הַכְּלָל שֶׁל שֶׁבַע סְפִירוֹת, וְהֵן שֶׁבַע הַבְּרָכוֹת שֶׁל חָתָן, שֶׁהֵן ז', יוֹם הַשְּׁבִיעִי צַדִּיק, עָלָיו נֶאֱמַר וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, שֶׁיּוֹרֵשׁ מֵהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְהָאוֹת י' עַל רֹאשׁוֹ הִיא חָכְמָה י', בָּהּ

אִתְעַבִּיד ז', שֶׁבַע בִּרְכָאָן דְּיָרִית חָתָן וְכַלָּה, וּכְלִילָן בְּצַדִּיק יוֹם הַשְּׁבִיעִי, דְּבֵיהּ מִתְיַחֲדִין חָתָן וְכַלָּה, דְּאִיהוּ יאהדונה"י, וְהָא אוּקְמוּהוּ כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ (ד"ה א כט יא) וְתַרְגּוּם דַּאֲחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא, וְאִיהוּ אוֹת בְּרִית, דְּלֵית יְהוּדָא לְחָתָן וְכַלָּה בַּר מִנֵּיהּ.

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם (בראשית ב א), **וַיְכֻלּוּ** בַּצַּדִּיק אִתְכְּלִילָן כָּל אֵבָרִין וְכָל סְפִירָן, כָּל אֵבָרִין דְּאִינּוּן פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, דְּבֵיהּ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְמֶעֱבַד כָּל פִּקּוּדִין, דְּאִיהוּ כָּ"ל כְּלִיל כֹּלָא וְאִיהוּ כֹּלָא וּמִנֵּיהּ תָּלוּי כֹּלָא, עַמּוּדָא דְּאִיהוּ סָבִיל שְׁמַיָּא וְאַרְעָא עֲלֵיהּ, וּבֵיהּ אִתְעַבִּידוּ כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל, וּבְגִין דָּא וַיְכֻלּוּ כְּלִיל שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, שָׁמַיִם אֵשׁ וּמַיִם וְדָא שְׁמָאלָא וִימִינָא, שָׁמַיִם עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ, הָאָרֶץ

לשון הקודש

נַעֲשֶׂה ז', שֶׁבַע בְּרָכוֹת שֶׁיּוֹרֵשׁ חָתָן וְכַלָּה, וּכְלוּלִים בְּצַדִּיק יוֹם הַשְּׁבִיעִי, שֶׁבּוֹ מִתְיַחֲדִים חָתָן וְכַלָּה, שֶׁהוּא יאהדונה"י, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְתַרְגּוּם – שֶׁאָחוּז בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְהוּא אוֹת הַבְּרִית, שֶׁאֵין יְחוּד לְחָתָן וְכַלָּה חוּץ מִמֶּנּוּ.

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. וַיְכֻלּוּ, בְּצַדִּיק נִכְלָלִים כָּל הָאֵיבָרִים וְכָל הַסְּפִירוֹת, כָּל הָאֵיבָרִים שֶׁהֵם מִצְוֹת עֲשֵׂה, שֶׁבּוֹ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמִּצְוֹת, שֶׁכּ"ל כּוֹלֵל הַכֹּל, וְהוּא הַכֹּל, וּמִמֶּנּוּ תָּלוּי הַכֹּל, הָעַמּוּד שֶׁנּוֹשֵׂא שָׁמַיִם וָאָרֶץ עָלָיו, וּבוֹ נַעֲשׂוּ כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל, וּמִשּׁוּם זֶה וַיְכֻלּוּ, כּוֹלֵל שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שָׁמַיִם אֵשׁ וּמַיִם, וְזֶה שְׂמֹאל וְיָמִין, שָׁמַיִם – הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, כּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם, הָאָרֶץ – הַשְּׁכִינָה

שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְכָל צְבָאָם נֶצַח וָהוֹד דְּאִינּוּן צְבָא הַשָּׁמַיִם, בְּגִין דְּאִיהוּ כְּלִיל שֶׁבַע סְפִירָן דְּשַׁבַּח דָּוִד בְּהוֹן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲדָא הוּא, דִּכְתִיב (ד"ה א כט יא) לְךָ יהו"ה הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹמֵר, בְּגִין דָּא אִתְקְרֵי יוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּלָל שֶׁבַע, וְסָלְקִין לְשִׁבְעִין דְּחֶשְׁבַּן תֵּיבִין דְּקִדּוּשׁ וַיְכֻלּוּ.

וַיְכַל אלהי"ם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי (בראשית ב ב), דָּא אִימָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי אלהי"ם בָּתַר דְּכָלִיל בֵּיהּ שֶׁבַע סְפִירָן, אִתְקְרִיאוּ עַל שְׁמֵיהּ כֻּלְּהוּ שַׁבָּתוֹת שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, לְבָתַר כְּלִיל בֵּיהּ תְּלַת סְפִירָן עִלָּאִין דְּכָלִיל בְּאִימָּא עִלָּאָה, וְקָרָא לוֹן שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי עַל שְׁמֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) וַיְכַל אלהי"ם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הָא חַד דְּכָלִיל בֵּיהּ, וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי דָּא תִּנְיָינָא, וַיְבָרֶךְ אלהי"ם אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי הָא תְּלַת לְאִתְכַּלְלָא בְּעֶשֶׂר סְפִירָן, דְּלֵית

לשון הקודש

הַתַּחְתּוֹנָה, וְכָל צְבָאָם – נֵצַח וְהוֹד, שֶׁהֵם צְבָא הַשָּׁמַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא כּוֹלֵל שֶׁבַע סְפִירוֹת שֶׁדָּוִד שִׁבַּח בָּהֶם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְךָ יהו"ה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹמֵר. בִּגְלַל זֶה נִקְרָא יוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּלַל שֶׁבַע, וְעוֹלִים לְשִׁבְעִים שֶׁל חֶשְׁבּוֹן הַתֵּבוֹת שֶׁל קִדּוּשׁ וַיְכֻלּוּ.

וַיְכַל אֱלֹהי"ם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא אֱלֹהי"ם. אַחַר שֶׁכָּלַל בּוֹ שֶׁבַע סְפִירוֹת, נִקְרְאוּ עַל שְׁמוֹ כָּל הַשַּׁבָּתוֹת שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, אַחַר כָּךְ כּוֹלֵל בּוֹ שָׁלֹשׁ סְפִירוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בָּאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְקוֹרֵא לָהֶם שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי עַל שְׁמוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְכַל אֱלֹהי"ם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, הִנֵּה אֶחָד שֶׁכָּלוּל בּוֹ, וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי – זֶה הַשֵּׁנִי, וַיְבָרֶךְ

סְפִירָה דְּלָא אִתְכְּלִילַת בְּעֶשֶׂר, כָּל חַדָּא בְּמֶמְשָׁלָה דִּילָהּ, אֲבָל מֶמְשָׁלָה דְּצַדִּיק יוֹם הַשְּׁבִיעִי בֵּיהּ אִתְקְרִיאוּ כָּל סְפִירָן שְׁבִיעִיּוֹת, שִׁבְעִין תֵּיבִין אִינּוּן בְּקִדּוּשׁ וַיְכֻלּוּ, וְזָכוֹר וְשָׁמוֹר הָא שִׁבְעִין וּתְרֵין כְּחֶשְׁבַּן וַיְכֻלּוּ.

וְשַׁבָּת צָרִיךְ לְתַקְּנָא בֵּיהּ פָּתוֹרָא בְּאַרְבַּע רַגְלִין, כְּגַוְונָא דְּפָתוֹרָא דִּלְעֵילָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל מא כב) זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יהו"ה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים כג ה) תַּעֲרוֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן, פָּתוֹרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּא שְׁכִינְתָּא, אִיהִי מִסִּטְרָא דְּצָפוֹן דְּאִיהוּ גְּבוּרָה, וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, וְנֵר דָּלִיק לִימִינָא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ מְנוֹרָה בַּדָּרוֹם, מִטָּה בְּאֶמְצָעִיתָא מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.**

לשון הקודש

אֱלֹהִי"ם אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי – הֲרֵי שָׁלֹשׁ, לְהִכָּלֵל בְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁאֵין סְפִירָה שֶׁלֹּא נִכְלֶלֶת בָּעֶשֶׂר, כָּל אַחַת בְּמֶמְשַׁלְתָּהּ, אֲבָל מֶמְשֶׁלֶת הַצַּדִּיק הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, בּוֹ נִקְרְאוּ כָּל הַסְּפִירוֹת הַשְּׁבִיעִיּוֹת, שִׁבְעִים תֵּבוֹת הֵן בַּקִּדּוּשׁ וַיְכֻלּוּ, וְזָכוֹר וְשָׁמוֹר הֲרֵי שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם כְּחֶשְׁבּוֹן וַיְכֻלּוּ.

וּבְשַׁבָּת צָרִיךְ לְתַקֵּן שֻׁלְחָן עִם אַרְבַּע רַגְלַיִם, כְּמוֹ הַשֻּׁלְחָן שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יהו"ה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן, שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זוֹ הַשְּׁכִינָה, הִיא מִצַּד הַצָּפוֹן שֶׁהוּא גְּבוּרָה, וּמִשּׁוּם זֶה תִּקְּנוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, וְנֵר דּוֹלֵק לְיָמִין כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מְנוֹרָה בַּדָּרוֹם, מִטָּה בָּאֶמְצַע מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

תָּא חֲזִי שְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת פָּתוֹרָא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וּמְנַרְתָּא מִסִּטְרָא דִימִינָא, וּמִטָּה מְמוּצַעַת מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וּבְגִין דָּא זִווּגָא דִילֵיהּ בְּאֶמְצָעִיתָא בֵּין צָפוֹן לַדָּרוֹם, וְהָא אוּקְמוּהָ רַבָּנָן כָּל הַנּוֹתֵן מִטָּתוֹ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם הַוְיָין לֵיהּ בָּנִים זְכָרִים וכו', פָּתוֹרָא אִיהִי סְמִיכָא עַל אַרְבָּעָה סָמְכִין, דְּאִיהִי כְּגַוְונָא דְגוּפָא דְסָמְכִין לֵיהּ דְּרוֹעִין וְשׁוֹקִין דְּאִינּוּן אַרְבַּע, וְצָרִיךְ שִׁית נַהֲמִין מֵהַאי סִטְרָא וְשִׁית נַהֲמִין מֵהַאי סִטְרָא. (דף פד ע"ב).

וְרָזָא דְמִלָּה זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יהו"ה (יחזקאל מא כב), זֶ"ה בְּחֶשְׁבַּן ו' ו', דְּאִינּוּן שִׁית פִּרְקִין דִתְרֵין דְּרוֹעִין וְשִׁית פִּרְקִין דִתְרֵין שׁוֹקִין, דְּהָא שְׁכִינְתָּא אִתְעֲבִידַת גּוּפָא לְמַלְכָּא בְּכָל תִּקּוּנָא דִילָהּ, וּבְאִלֵּין תְּרֵין עֲשַׂר פִּרְקִין דְּנוּקְבָא, וּתְרֵין

לשון הקודש

בא וּרְאֵה, שְׁכִינָה נִקְרֵאת שֻׁלְחָן מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְהַמְּנוֹרָה מִצַּד הַיָּמִין, וּמִטָּה מְמֻצַּעַת מִצִּדּוֹ שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּמִשּׁוּם זֶה זִווּגוֹ בָּאֶמְצַע בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ חֲכָמִים, כָּל הַנּוֹתֵן מִטָּתוֹ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם יִהְיוּ לוֹ בָּנִים זְכָרִים וְכוּ'. הַשֻּׁלְחָן סָמוּךְ עַל אַרְבָּעָה עַמּוּדִים, שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהַגּוּף שֶׁתּוֹמְכִים בּוֹ הַזְּרוֹעוֹת וְהַשּׁוֹקַיִם שֶׁהֵם אַרְבַּע, וְצָרִיךְ שִׁשָּׁה לְחָמִים מִצַּד זֶה, וְשִׁשָּׁה לְחָמִים מִצַּד זֶה. **וְסוֹד** הַדָּבָר – זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יהו"ה, זֶ"ה בְּחֶשְׁבּוֹן ו' ו', שֶׁהֵם שִׁשָּׁה פִּרְקִים שֶׁל שְׁתֵּי הַזְּרוֹעוֹת וְשִׁשָּׁה הַפִּרְקִים שֶׁל שְׁתֵּי הַשּׁוֹקַיִם, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה נַעֲשֵׂית גּוּף לַמֶּלֶךְ בְּכָל תִּקּוּנָהּ, וּבְאֵלּוּ שְׁנֵים עָשָׂר הַפִּרְקִים שֶׁל הַנְּקֵבָה וּשְׁנֵים עָשָׂר הַפִּרְקִים

עֲשַׂר פִּרְקִין דִּדְכוּרָא, מַלְאָכַיָּא אָמְרֵי וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ וְגוֹמֵר, זֶ"ה עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶחָ"ד, זֶ"ה עִם שְׁכִינְתָּא אֶחָ"ד, וְכֹלָּא יהו"ה אֶחָד, מְיַחֵד תַּרְוַיְיהוּ, וְלָקֶבֶל זֶה אֶל זֶה אָמַר דָּוִד עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע רְנָנוֹת, וְאִינוּן לָקֶבֶל עֶשְׂרִין וְאַרְבַּע סִפְרֵי אוֹרַיְיתָא.

זֶה אִיהוּ לָקֶבֶל אַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל חַיָּה לִתְלַת חֵיוָון, זֶה תִּנְיָינָא לָקֶבֶל אַרְבַּע גַּדְפִּין לְכָל חֵיוָא לִתְלַת חֵיוָון, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְמִלָּה וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָת וְאַרְבָּעָה כְּנָפַיִם לְאַחַת לָהֶם (יחזקאל א ו), דְּכֻלְּהוּ פָּרְחִין בְּפָתוֹרָא קֶדֶם יהו"ה בְּכַמָּה רְנָנוֹת, וְצָרִיךְ לְחַבְּרָא לְהַאי פָּתוֹרָא אוֹרַיְיתָא דְאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין, שְׁנַיִם שֶׁאוֹכְלִין עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וכו', וְאִם הוּא חַד אוֹרֵחַ וְחַד בַּעַל הַבַּיִת, בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרֵחַ

לשון הקודש

שֶׁל הַזָּכָר, הַמַּלְאָכִים אוֹמְרִים וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ וְגוֹמֵר. זֶ"ה עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא אֶחָ"ד, זֶ"ה עִם הַשְּׁכִינָה אֶחָ"ד, וְהַכֹּל יהו"ה אֶחָ"ד, מְיַחֵד אֶת שְׁנֵיהֶם, וּכְנֶגֶד זֶה אֶל זֶה אָמַר דָּוִד עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע רְנָנוֹת, וְהֵם כְּנֶגֶד עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה סִפְרֵי הַתּוֹרָה.

זֶה הוּא כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה פָּנִים לְכָל חַיָּה לְשָׁלֹשׁ חַיּוֹת, זֶה הַשֵּׁנִי כְּנֶגֶד אַרְבַּע כְּנָפַיִם לְכָל חַיָּה לְשָׁלֹשׁ חַיּוֹת, וְזֶהוּ סוֹד הַדָּבָר – וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָת וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת לָהֶם, שֶׁכֻּלָּם פּוֹרְחִים בַּשֻּׁלְחָן לִפְנֵי יהו"ה בְּכַמָּה רְנָנוֹת, וְצָרִיךְ לְחַבֵּר לַשֻּׁלְחָן הַזֶּה תּוֹרָה, שֶׁהִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שְׁנַיִם שֶׁאוֹכְלִים עַל שֻׁלְחָן אֶחָד

מְבָרֵךְ, בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא לְעֵילָא, וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ דָּא צַדִּיק דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי ד יח) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ וְגוֹמֵר, וְצַדִּיק אִיהוּ בְּשַׁבָּת כְּאוֹרֵחַ דְּאָתֵי וְאָזִיל בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת.

שַׁבָּת שְׁכִינְתָּא, בַּעַל הַבַּיִת דִּילָהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהוּ בּוֹצֵעַ וּפָרִים פְּרוּסָא דְּנַהֲמָא דְּאִיהִי טִפָּה, וְיָהִיב לְאוֹרֵחַ דְּאִיהוּ צַדִּיק וְעָנִי, וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ לְבַעַל הַבַּיִת בַּכֹּל מִכֹּל כֹּל דְּאִינּוּן תְּלַת אֲבָהָן, בְּבִרְכָן דְּאִתְבָּרְכוּ אִינּוּן, דְּבִרְכָאָן עַל יְדֵי דְצַדִּיק נָחֲתִין לְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי י ו) וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, מָאן רֹאשׁ צַדִּיק דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, תֵּשַׁע בִּרְכָאָן אִינּוּן מֵעֵילָא לְתַתָּא מִכֶּתֶר עַד צַדִּיק, וְתֵשַׁע אִינּוּן מִתַּתָּא לְעֵילָא

לשון הקודש

וכו', וְאִם הוּא אֶחָד אוֹרֵחַ וְאֶחָד בַּעַל הַבַּיִת, בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ. בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי לְמַעְלָה, וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ זֶה הַצַּדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ וְגוֹמֵר, וְהַצַּדִּיק הוּא בְּשַׁבָּת כְּאוֹרֵחַ שֶׁבָּא וְהוֹלֵךְ בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת.

הַשַּׁבָּת שְׁכִינָה, בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלָּהּ – הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהוּא בּוֹצֵעַ וּפוֹרֵס פְּרוּסַת לֶחֶם שֶׁהִיא טִפָּה, וְנוֹתֵן לָאוֹרֵחַ שֶׁהוּא צַדִּיק וְעָנִי, וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ לְבַעַל הַבַּיִת בַּכֹּל מִכֹּל כֹּל, שֶׁהֵם שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, בַּבִּרְכוֹת שֶׁהֵם הִתְבָּרְכוּ, שֶׁהַבִּרְכוֹת עַל יְדֵי הַצַּדִּיק יוֹרְדוֹת לָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק. מִי זֶה רֹאשׁ הַצַּדִּיק? זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. תֵּשַׁע בְּרָכוֹת הֵן מִמַּעְלָה לְמַטָּה, מִכֶּתֶר עַד צַדִּיק, וְתֵשַׁע הֵן מִמַּטָּה

מִצַּדִּיק עַד כֶּתֶר עִלָּאָה, וְכֻלְּהוּ סָלְקִין חַ"י, וְכַלָּה כְּלִילָא מִנַּיְיהוּ.

תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה תְּפִלָּה לְדָוִד, בֵּית הַכְּנֶסֶת אִיהוּ כְּנוּסְיָא דְּכֻלְּהוּ בִּרְכָאָן, תְּפִלָּה אִיהִי בְּגִין דְּאִיהוּ סוּם לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִיהִי אִתְעֲבִידַת טְפֵלָה לְרוֹכֵב, הָכִי אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין אֵין הָרוֹכֵב טָפֵל לַסּוּס אֶלָּא הַסּוּס טְפֵלָה לָרוֹכֵב, אִית טָפֵל בְּט' וְאִית תָּפֵל בְּת', כְּגוֹן הֵיאָכֵל תָּפֵל מִבְּלִי מֶלַח (איוב ו ו), וְהַאי תְּפִלָּה הָכִי אִיהִי בְּת'.

וְאִיהִי כּוֹס דְּיַיִן, דְּאִיהוּ יַי"ן חוּשְׁבַּן סו"ד מִן יְסוֹד, וְצָרִיךְ בֵּיהּ עֲשָׂרָה דְּבָרִים כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, וְאִינוּן כְּחֶשְׁבַּן י' מִן יְסוֹד, וְאִינוּן עִטּוּר וְעִטּוּף הֲדָחָה וּשְׁטִיפָה חַ"י וּמְלֵא, מְקַבְּלוֹ בִּתְרֵי יְדוֹי וְנוֹתְנוֹ בְּיָמִין, וְיָהֵיב עֵינוֹי בֵּיהּ, וּמְסַלְּקוֹ

לשון הקודש

לְמַעְלָה, מִצַּדִּיק עַד כֶּתֶר עֶלְיוֹן, וְכֻלָּן עוֹלוֹת לִשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וְהַכַּלָּה כְּלוּלָה מֵהֶם.

תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה, תְּפִלָּה לְדָוִד, בֵּית הַכְּנֶסֶת הוּא כְּנוּס שֶׁל כָּל הַבְּרָכוֹת, הַתְּפִלָּה הִיא מִשּׁוּם שֶׁהוּא סוּס לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִיא נַעֲשֵׂית טְפֵלָה לָרוֹכֵב, כָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵין הָרוֹכֵב טָפֵל לַסּוּס אֶלָּא הַסּוּס טְפֵלָה לָרוֹכֵב. יֵשׁ טָפֵל בְּט' וְיֵשׁ תָּפֵל בְּת', כְּמוֹ הֵיאָכֵל תָּפֵל מִבְּלִי מֶלַח?! וְהַתְּפִלָּה הַזּוֹ כָּךְ הִיא בְּת'.

וְהִיא כּוֹס שֶׁל יַיִן, שֶׁהוּא יַי"ן חֶשְׁבּוֹן סו"ד מִן יְסוֹד, וְצָרִיךְ בּוֹ עֲשָׂרָה דְּבָרִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, וְהֵן כְּחֶשְׁבּוֹן י' מִן יְסוֹד, וְהֵם עִטּוּר וְעִטּוּף, הֲדָחָה וּשְׁטִיפָה, חַ"י וּמְלֵא, מְקַבְּלוֹ בִּשְׁתֵּי

מִן הַקַּרְקַע טֶפַח, וּמְשַׁגְּרֵיהּ בְּמַתָּנָה לְאַנְשֵׁי בֵיתֵיהּ, עִטּוּר מִסִּטְרָא דַעֲטָרָה דִּבְרִית מִילָה, עִטּוּף עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׁלְמָה (תהלים קד ב), וְאִם הוּא עָנִי דְּלֵית בֵּיהּ אֶלָּא רְבִיעִית לוֹג דְּאִיהִי שְׁעוּרָא דְּאָת ד', אִתְּמַר (שם קב א) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטוֹף, הֲדָחָה וּשְׁטִיפָה, הֲדָחָה מִלְּגָאו וּשְׁטִיפָה מִלְּבָר, וְרָזָא דְמִלָּה וְטִהֲרוֹ וְקִדְּשׁוֹ (ויקרא טז יט).

קָם סָבָא חֲדָא מִבָּתַר טוּלָא דְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, וְאָמַר רַבִּי רַבִּי שַׁפִּיר קָאֲמַרְתְּ, אֲבָל הַאי כּוֹס צָרִיךְ לְסַלְקָא לֵיהּ בְּדַרְגּוֹי, עִטּוּר מִסִּטְרָא דַעֲטָרָה דְּאִיהִי כֶּתֶר עֶלְיוֹן עַל רֵישָׁא דְצַדִּיק, עִטּוּף כְּגוֹן עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׁלְמָה, מַאי עוֹטֶה דָּא י' דְּאִתְעַטַּף בְּאוֹר וְאִתְעֲבִיד אַוִּיר, וְהַאי דְּאִתְעַטַּף אִיהוּ חָכְמָה, הֲדָחָה וּשְׁטִיפָה דְּאִיהוּ וְטִהֲרוֹ וְקִדְּשׁוֹ,

לשון הקודש

יָדָיו וְנוֹתְנוֹ בְּיָמִין, וְנוֹתֵן עֵינָיו בּוֹ, וּמְסַלְּקוֹ מִן הַקַּרְקַע טֶפַח, וּמְשַׁגְּרוֹ בְּמַתָּנָה לְאַנְשֵׁי בֵיתוֹ, עָטוּר מִצַּד שֶׁל עֲטָרָה שֶׁל בְּרִית מִילָה, עִטּוּף, עֹטֶה אוֹר כַּשַּׁלְמָה, וְאִם הוּא עָנִי שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא רְבִיעִית לוֹג, שֶׁהִיא הַשִּׁעוּר שֶׁל הָאוֹת ד', נֶאֱמַר תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף, הֲדָחָה וּשְׁטִיפָה, הֲדָחָה מִבִּפְנִים וּשְׁטִיפָה מִבַּחוּץ, וְסוֹד הַדָּבָר – וְטִהֲרוֹ וְקִדְּשׁוֹ.

קָם זָקֵן אֶחָד מֵאַחַר הַצֵּל שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, יָפֶה אָמַרְתָּ, אֲבָל אֶת הַכּוֹס הַזּוֹ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ בְּדַרְגּוֹתֶיהָ, עִטּוּר – מִצַּד שֶׁל עֲטָרָה, שֶׁהִיא כֶּתֶר עֶלְיוֹן עַל רֹאשׁ הַצַּדִּיק, עִטּוּף – כְּמוֹ עֹטֶה אוֹר כַּשַּׁלְמָה. מַה זֶּה עוֹטֶה? זֶה י' שֶׁהִתְעַטֵּף בָּאוֹר וְנַעֲשָׂה אַוִּיר, וְזֶה שֶׁהִתְעַטֵּף הוּא חָכְמָה, הֲדָחָה וּשְׁטִיפָה, שֶׁהוּא וְטִהֲרוֹ וְקִדְּשׁוֹ, טָהֲרָה מִצַּד הַכֹּהֵן,

טַהֲרָה מִסִּטְרָא דְכַהֲנָא, דְּאִתְּמַר בְּכַהֲנָא טָבַל וְעָלָה אִתְּדַכֵּי לְמֵיכַל בִּתְרוּמָה, וְקִדְּשׁוֹ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם, חַ"י מִסִּטְרָא דְצַדִּיק חַ"י עָלְמִין כְּלִיל חַ"י בִּרְכָאָן דִּצְלוֹתָא, וּמָלֵא מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וּמְקַבְּלוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו וְנוֹתְנוֹ בְּיָמִין, דָּא הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים לג ב) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, כִּי יְמִינְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, וְאִיהוּ יְמִינְךָ יהו"ה (דף פה ע"א) נֶאֱדָּרִי בַּכֹּחַ (שמות טו ו), תְּרֵין יְדַיִן אִינּוּן ה"ה, חַד שְׂמָאלָא וְחַד יְמִינָא, וּבְגִין דָּא צָרִיךְ לְאִתְיַיהֲבָא בְּחָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן, מִשּׁוּם כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא (תהלים קיז יג), וְנוֹתֵן עֵינָיו בּוֹ, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם קמה טו) עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ, וְאִינּוּן תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט דְּאִינּוּן י' י', דְּאִינּוּן בַּת עֵינָא יְמִינָא וּבַת עֵינָא שְׂמָאלָא, וּבֵינַיְיהוּ ו' זְעֵירָא זְעֵירָא אַנְפִּין, דְּאִיהוּ שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ (שיר ה טו).

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר בַּכֹּהֵן טָבַל וְעָלָה, נִטְהָר לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה, וְקִדְּשׁוֹ מִצַּד הַשְּׂמֹאל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם, חַ"י מִצַּד שֶׁל צַדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים כּוֹלֵל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה, וּמָלֵא מִצַּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּמְקַבְּלוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו וְנוֹתְנוֹ בְּיָמִין, זֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, כִּי יְמִינְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, וְהוּא יְמִינְךָ יהו"ה נֶאֱדָּרִי בַּכֹּחַ, שְׁתֵּי יָדַיִם הֵן ה"ה, אַחַת שְׂמֹאל וְאַחַת יָמִין, וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְהִנָּתֵן בְּחָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת, מִשּׁוּם כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא, וְנוֹתֵן עֵינָיו בּוֹ, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ, וְהֵם שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת שֶׁהֵם י' י', שֶׁהֵם בַּת עַיִן יָמִין וּבַת עַיִן שְׂמֹאל, וּבֵינֵיהֶם ו' קְטַנָּה, זְעֵיר אַנְפִּין, שֶׁהוּא שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ.

וּמְסַלְּקוֹ מִן הַקַּרְקַע טֶפַח מִסִּטְרָא דִי' זְעֵירָא חָכְמַת שְׁלֹמֹה, וּמְשַׁגְּרוֹ בְּמַתָּנָה לְאַנְשֵׁי בֵיתוֹ דָא אִימָּא עִלָּאָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ יִשְׁמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, וּבְגָלוּתָא לֵית לָן אֶלָּא אַרְבָּעָה, חַ"י מָ"לֵא שְׁ"טִיפָּה הַ"דָּחָה, וְסִימָנִיךְ חֲמִשָּׁה, וְאִינוּן מִסִּטְרָא דְאָת ה' דְּאִיהִי רְבִיעִית לְחֶשְׁבָּנָא, וְאִיהִי דָלֶ"ת עֲנִיָּה, בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק מִינָהּ ו' דְּאִיהוּ שִׁית דַּרְגִּין, הַכּוֹס אִיהוּ בְּרָזָא דְיאהדונה"י דְּאִיהוּ כ"ו ה"ס, כּוֹס בְּחֶשְׁבָּנָא אלהי"ם.

תִּקּוּנָא תְּמַנְיָא וְאַרְבְּעִין

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן תְּרֵ"י תַּמָּן שַׁבָּ"ת, כְּגַוְונָא דָא בְּ' רֵאשִׁי"ת בָּ"רָא שִׁי"ת, וְאִינוּן תְּרֵי שַׁבָּתוֹת, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות לא טז) **וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת וְגוֹמֵר, תְּרֵין זִמְנִין**

לשון הקודש

וּמְסַלֵּק מִן הַקַּרְקַע טֶפַח מִצַּד שֶׁל י' קְטַנָּה חָכְמַת שְׁלֹמֹה, וּמְשַׁגְּרוֹ בְּמַתָּנָה לְאַנְשֵׁי בֵיתוֹ, זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, וּבַגָּלוּת אֵין לָנוּ אֶלָּא אַרְבָּעָה, חַ"י מָ"לֵא שְׁ"טִיפָּה הַ"דָּחָה, וְסִימָנְךָ חֲמִשָּׁה, וְהֵן מִצַּד שֶׁל הָאוֹת ה' שֶׁהִיא רְבִיעִית לַחֶשְׁבּוֹן, וְהִיא דָלֶ"ת עֲנִיָּה, מִשּׁוּם שֶׁהִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה ו' שֶׁהוּא שֵׁשׁ הַדְּרָגוֹת, הַכּוֹס הוּא בְּסוֹד שֶׁל יאהדונה"י, שֶׁהוּא כ"ו ה"ס, כּוֹס בְּחֶשְׁבּוֹן אֱלֹהִי"ם.

תִּקּוּן שְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים

בְּרֵאשִׁית, שָׁם תְּרֵ"י, שָׁם שַׁבָּ"ת, כְּמוֹ כֵן בְּ' רֵאשִׁי"ת בָּ"רָא שִׁי"ת, וְהֵן שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת

אַדְכִּיר הָכָא שַׁבָּת, לָקֶבֶל שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, לְדוֹרֹתָם מַאי לְדוֹרֹתָם, אֶלָּא זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּעָבִיד לוֹן דִּירָה בְּשַׁבָּת בִּתְרֵי בָתֵּי לִבָּא, וְאִתְפְּנֵי מִתַּמָּן יֵצֶר הָרָע דְּאִיהוּ חִלּוּל שַׁבָּת, בְּרִית עוֹלָם דָּא צַדִּיק, דְּשַׁרְיָין תַּרְוַיְיהוּ עֲלֵיהּ, חַד לְאַמְלָאָה לֵיהּ וְחַד לְאִתְמַלְיָא מִינֵיהּ.

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִינּוּן תְּרֵין כְּלְיָין נֶצַח וָהוֹד, בְּנוֹי דְּיִשְׂרָאֵל סָבָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, תְּלַת שְׁבִיעֵי שְׁבִיעֵי שְׁבִיעֵי אִלֵּין תְּלַת אֲבָהָן, עֹנֶג שַׁבָּת וְנָ"הָר יוֹצֵא מֵעֵדֶ"ן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּ"ן (בראשית ב י), וְנָהָר, אִית נָהָר וְאִית נָהָר, אִית נָהָר דְּאִתְקְרֵי נָהָר פְּלָגָיו, וְאִית נָהָר דְּאִתְקְרֵי נַחַל קְדוּמִים, עֵדֶן עִלָּאָה עֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה סד ג) עַיִן לֹא רָאָתָה אלהי"ם זוּלָתֶךָ, הַאי נָהָר אִיהוּ ו', דְּנָפִיק מֵעֵדֶן עִלָּאָה

לשון הקודש

וְגוֹמֵר. פַּעֲמַיִם הִזְכִּיר כָּאן שַׁבָּת, כְּנֶגֶד הַשְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה. לְדוֹרֹתָם, מַה זֶּה לְדוֹרֹתָם? אֶלָּא אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָם דִּירָה בְּשַׁבָּת בִּשְׁנֵי בָּתֵּי הַלֵּב, וּמְפַנֶּה מִשָּׁם יֵצֶר הָרָע שֶׁהוּא חִלּוּל שַׁבָּת. בְּרִית עוֹלָם, זֶה צַדִּיק, שֶׁשְּׁנֵיהֶם שׁוֹרִים עָלָיו, אֶחָד לְמַלֹּאת אוֹתוֹ וְאֶחָד לְהִתְמַלֵּא מִמֶּנּוּ.

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם שְׁתֵּי כְלָיוֹת – נֵצַח וְהוֹד, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל סָבָא – הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שָׁלֹשׁ שְׁבִיעֵי שְׁבִיעֵי שְׁבִיעֵי אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, עֹנֶג שַׁבָּת וְנָ"הָר יוֹצֵא מֵעֵדֶ"ן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּ"ן. וְנָהָר, יֵשׁ נָהָר וְיֵשׁ נָהָר, יֵשׁ נָהָר שֶׁנִּקְרָא נָהָר פְּלָגָיו, וְיֵשׁ נָהָר שֶׁנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, עַל הָעֵדֶן הָעֶלְיוֹן נֶאֱמַר עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהֵי"ם זוּלָתֶךָ, הַנָּהָר הַזֶּה הוּא ו', שֶׁיּוֹצֵא מֵהָעֵדֶן הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא א', וְעוֹבֵר בֵּין הָאַבָּא

דְּאִיהוּ א', וְאַעֲבַר בֵּין אַבָּא וְאִימָּא, וְאָזִיל חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וּמָטֵי עַד צַדִּיק שְׁבִיעִי, וּמִתַּמָּן אַשְׁקֵי לְגִנְתָּא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.

וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּנָטִיר דִּירָה לְשַׁבָּת דְּאִיהוּ לְבָא, דְּלָא אִתְקְרִיב תַּמָּן עֲצִיבוּ דְטָחוֹל, וְכַעַס דְּמָרָה דְּאִיהוּ נוּרָא דְגֵיהִנָּם, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (שמות לה ג) לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְהָכִי הוּא וַדַּאי דְּכָל מָאן דְּכָעִים כְּאִלּוּ אוֹקִיד נוּרָא דְגֵיהִנָּם, אַרְבָּעִים מְלָאכוֹת חָסֵר חַד אִינּוּן לָקֳבֵל אַרְבָּעִים מַלְקִיּוֹת חָסֵר חַד בְּשַׁבָּת, וְאִינּוּן עֲשָׂרָה דְּלָקָה אָדָם וַעֲשָׂרָה לְחַוָּה וַעֲשָׂרָה לְנָחָשׁ וְתִשְׁעָה לְאַרְעָא, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין אֵין לוֹקִין בְּשַׁבָּת, דְּאִלֵּין מְלָאכוֹת אִינּוּן חֲשִׁיבִין לְיִשְׂרָאֵל לָקֳבֵל מַלְקִיּוֹת.

לשון הקודש

וְהָאִמָּא וְהוֹלֵךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וּמַגִּיעַ עַד צַדִּיק שְׁבִיעִי, וּמִשָּׁם מַשְׁקֶה אֶת הַגָּן, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה.

אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁשּׁוֹמֵר דִּירָה לְשַׁבָּת, שֶׁהוּא הַלֵּב, שֶׁלֹּא מִתְקָרֵב לְשָׁם עֶצֶב הַטְּחוֹל וְכַעַס הַמָּרָה שֶׁהִיא אֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְכָךְ הוּא וַדַּאי, שֶׁכָּל מִי שֶׁכּוֹעֵס כְּאִלּוּ מַדְלִיק אֵשׁ שֶׁל הַגֵּיהִנֹּם. אַרְבָּעִים מְלָאכוֹת חָסֵר אַחַת, הֵן כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים מַלְקִיּוֹת חָסֵר אַחַת בְּשַׁבָּת, וְהֵם עֲשָׂרָה שֶׁלָּקָה אָדָם, וַעֲשָׂרָה לְחַוָּה, וַעֲשָׂרָה לַנָּחָשׁ, וְתִשְׁעָה לָאֲדָמָה, וְלָכֵן אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה אֵין לוֹקִין בְּשַׁבָּת, שֶׁאֵלּוּ הַמְּלָאכוֹת הֵם נֶחְשָׁבוֹת לְיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד מַלְקִיּוֹת.

יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת שְׁתַּיִם. אִינּוּן עֲקִירָה וְהַנָּחָה, דְּעָבִיד לוֹן בְּבַת אַחַת, מָאן דְּאַעֲקַר חֵפֶץ מֵאַתְרֵיהּ וְאַנַּח לֵיהּ לְבַר מֵאַתְרֵיהּ וּמֵרְשׁוּתֵיהּ, כְּאִלּוּ אַעֲקַר אִילָנָא דְּחַיֵּי דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית, וְאַנַּח לֵיהּ בִּרְשׁוּ נוּכְרָאָה, מָאן דְּעָבִיד דָּא גְּרִים דְּאַעֲקַר נִשְׁמָתֵיהּ מֵרְשׁוּת דִּילָהּ, וְאַנַּח לָהּ בִּרְשׁוּ אָחֳרָא דְּאִיהִי מָרָה וּטְחוֹל, וְדָא גָּרַם לְיִשְׂרָאֵל דְּאִתְעַקְּרוּ מֵאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, וְאִתְגַּלְיָאוּ בְּאַרְעָא נוּכְרָאָה דְּאִיהִי רְשׁוּת הָרַבִּים, וְהָכִי אִיהוּ מָאן דְּאַעִיל אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ דִּילֵיהּ בִּרְשׁוּ נוּכְרָאָה, שַׁבְּתַא"י אִיהוּ טְחוֹל חַמָּ"ה, אִתְתָּא בִּישָׁא מָרָה, שַׁבְּתַא"י עָלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית לז כד) וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם, מַיִם אֵין בּוֹ אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים יֵשׁ בּוֹ, וְאִיהוּ רָעָב וְצִמָּאוֹן וְקִינָה וְהֶסְפֵּד (דף פה ע"ב) וַחֲשׂוֹכָא וְקִבְלָא, וְאִיהִי גָּלוּתָא לְיִשְׂרָאֵל. וּצְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְמֶעֱבַד לָהּ שִׁנּוּי בְּכֹלָּא

לשון הקודש

יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת שְׁתַּיִם, הֵן עֲקִירָה וְהַנָּחָה, שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּבַת אַחַת. מִי שֶׁעוֹקֵר חֵפֶץ מִמְּקוֹמוֹ וּמַנִּיחַ אוֹתוֹ מִחוּץ לִמְקוֹמוֹ וּמֵרְשׁוּתוֹ, כְּאִלּוּ עָקַר אֶת עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית, וְהִנִּיחַ אוֹתוֹ בִּרְשׁוּת נָכְרִיָּה, מִי שֶׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה, גּוֹרֵם שֶׁעוֹקֵר נִשְׁמָתוֹ מֵרְשׁוּתָהּ וּמַנִּיחָהּ בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת, שֶׁהִיא מָרָה וּטְחוֹל, וְזֶה גָּרַם לְיִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּעֱקְרוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְנִגְלוּ לְאֶרֶץ נָכְרִיָּה, שֶׁהִיא רְשׁוּת הָרַבִּים, וְכָךְ הוּא מִי שֶׁמַּכְנִיס אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ שֶׁלּוֹ לִרְשׁוּת נָכְרִיָּה. שַׁבְּתַא"י הוּא טְחוֹל חַמָּ"ה, אִשָּׁה רָעָה מָרָה, עַל שַׁבְּתַא"י נֶאֱמַר וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם, מַיִם אֵין בּוֹ אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים יֵשׁ בּוֹ, וְהוּא רָעָב וְצִמָּאוֹן וְקִינָה וְהֶסְפֵּד וַחֲשֵׂכָה וַעֲרָפֶל,

וְהָא אוּקְמוּהָ, וְאִיהוּ דִּבּוּר דְּחוֹל דְּאִיהוּ אָסוּר בְּשַׁבָּת, וְכַד לָא אַשְׁכַּחַת אֲתַר לְשַׁרְיָא תַּמָּן, אִיהִי בָּרְחַת, כְּגַוְונָא דְשִׁפְחָה דְאַבְרָהָם דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית טז ח) **מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי אָנֹכִי בֹרַחַת.**

טְחוֹל עֲלָהּ אִתְּמַר (שמות ג ה) **שֵׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, נַעַל מְטוּנָף דְּטִפָּה סְרוּחָה, כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא, דָּא שַׁבָּת, וַעֲלֵיהּ אָמְרַת שְׁכִינְתָּא פָּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה, רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם** (שיר ה ג)**, וּבְגִין דָּא צָרִיךְ בַּר נַשׁ בְּשַׁבָּת לְשַׁנּוּיֵי בִּלְבּוּשִׁין בִּשְׁרַגָּא בְּמַאֲכָלִין, וְצָרִיךְ לְמֶהֱוֵי מוֹסִיף מֵחוֹל עַל הַקֹּדֶשׁ, וְכָל הַמּוֹסִיף מוֹסִיפִין לֵיהּ נֶפֶשׁ יְתֵירָה בְּשַׁבָּת, וְכָל הַגּוֹרֵעַ גּוֹרְעִין לֵיהּ הַהִיא נֶפֶשׁ יְתֵירָה חַס וְשָׁלוֹם.**

לשון הקודש

וְהִיא גָּלוּת לְיִשְׂרָאֵל, וּצְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהּ שִׁנּוּי בַּכֹּל, וְהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, וְהוּא דִּבּוּר שֶׁל חֹל שֶׁהוּא אָסוּר בְּשַׁבָּת, וּכְשֶׁאֵינָהּ מוֹצֵאת מָקוֹם לִשְׁרוֹת שָׁם, הִיא בּוֹרַחַת, כְּמוֹ הַשִּׁפְחָה שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי אָנֹכִי בֹרַחַת.

עַל הַטְּחוֹל נֶאֱמַר שֵׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, נַעַל מְטֻנָּף שֶׁל טִפָּה סְרוּחָה, כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא, זֶה שַׁבָּת, וְעָלָיו אוֹמֶרֶת הַשְּׁכִינָה פָּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה, רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם, וּמִשּׁוּם זֶה צָרִיךְ אָדָם בְּשַׁבָּת לְשַׁנּוֹת בַּלְּבוּשִׁים, בַּנֵּר וּבַמַּאֲכָלִים, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת מוֹסִיף מֵחֹל עַל הַקֹּדֶשׁ, וְכָל הַמּוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יְתֵרָה בְּשַׁבָּת, וְכָל הַגּוֹרֵעַ, גּוֹרְעִים לוֹ אוֹתָהּ נֶפֶשׁ יְתֵרָה חַס וְשָׁלוֹם.

תִּקּוּנָא תֵּשַׁע וְאַרְבְּעִין

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם. שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה (ישעיה מ לו), מִי אֵלֶּה, הוּא אלהי"ם, מִי בָּרָא לְאֵלֶּה, שְׂ'אוּ מָ'רוֹם עֵ'ינֵיכֶם דָּא קְרִיאַת שְׁמַ"ע, רָאשֵׁי תֵּיבִין שְׁמַע דִּמְיַחֲדִין יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פַּעֲמַיִם, וְתִשְׁכְּחוּ תַּמָּן מִ"י דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְחַמְשִׁין אַתְוָון, וּבְמַאי צָרִיךְ לְיַחֲדָא לֵיהּ בְּשַׁחֲרִין, בְּהַהוּא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (חבקוק ג י) רוֹם יָדֵיהוּ נָשָׂא, דְּאִיהוּ מָרוֹם, בְּגִין דְּאִיהוּ מְרוֹמִים יִשְׁכּוֹן. וּרְא"וּ דְתַמָּן אוֹ"ר, וְדָא אוֹר הַכּוֹכָבִים, דִּבְהוֹן שְׁכִינְתָּא נָפְקַת הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מ כו) הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם, וּבְגִין דָּא קְרִיאַת שְׁמַע בְּלֵילְיָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין בִּיצִיאַת הַכּוֹכָבִים, עֶרֶב וָבֹקֶר צְרִיכִין לְיַחֲדָא לָהּ עִם מַלְכָּא, בְּגִין דְּבָעֶרֶב הִיא בָאָה עִמֵּיהּ, וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה לְגַבֵּיהּ

לשון הקודש

תִּקּוּן תִּשְׁעָה וְאַרְבָּעִים

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם. שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיהֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה, מִי אֵלֶּה – הוּא אֱלֹהִי"ם, מִי בָרָא לְאֵלֶּה. שְׂ'אוּ מָ'רוֹם עֵ'ינֵיכֶם – זוֹ קְרִיאַת שְׁמַע, רָאשֵׁי תֵבוֹת שְׁמַע שֶׁמְּיַחֲדִים יִשְׂרָאֵל אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פַּעֲמַיִם, וְתִמְצְאוּ שָׁם מִ"י שֶׁהוּא כְּלָל שֶׁל חֲמִשִּׁים אוֹתִיּוֹת. וּבַמֶּה צָרִיךְ לְיַחֲדוֹ בְּשַׁחֲרִית? בְּאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ רוֹם יָדֵיהוּ נָשָׂא, שֶׁהוּא מָרוֹם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְרוֹמִים יִשְׁכֹּן, וּרְא"וּ שֶׁשָּׁם אוֹ"ר, וְזֶה אוֹר הַכּוֹכָבִים, שֶׁבָּהֶם הַשְּׁכִינָה יוֹצֵאת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם, וּמִשּׁוּם זֶה קְרִיאַת שְׁמַע בַּלַּיְלָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה בִּיצִיאַת הַכּוֹכָבִים, עֶרֶב וָבֹקֶר צְרִיכִים לְיַחֵד אוֹתָהּ עִם הַמֶּלֶךְ,

(אסתר ב יד), וְדָא עֶרֶב דְּיִצְחָק וּבֹכֶר דְּאַבְרָהָם, דְּתַמָּן בַּעְלָה בֵּינַיְיהוּ יִשְׂרָאֵל.

וְעוֹד הַמּוֹצִיא, דָּא הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, בְּגִינָהּ אִתְּמַר (ישעיה לג טז) לַחְמוֹ נִתָּן וכו', וְעוֹד הַמּוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם, אִלֵּין רְמַ"ח תֵּיבִין דִּקְרִיאַת שְׁמַע, לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב כ) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁמוֹת וְגוֹמֵר, דָּא הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה מד יג) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, דְּקָרָא שְׁמָהָן לְכָל חַיּוֹת הַקּוֹדֶשׁ וּלְכָל שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וּצְבָא דִלְעֵילָא, לְכָל חַד קָרָא לֵיהּ בְּשֵׁם יְדִיעַ וּבְדַרְגָּא יְדִיעָא, לְאִשְׁתְּמוֹדָע לְכָל חַד מֵאַתַר דְּאִתְנְטִיל, כְּגַוְוּנֵי דְנַחֲלֵי יַמָּא דְאִתְחַזְרוּ לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילוּ בִּשְׁלִיחוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת א ז) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגוֹמֵר, אֶל מְקוֹם

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁבְּעֶרֶב הִיא בָּאָה עִמּוֹ וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה אֵלָיו, וְזֶה הָעֶרֶב שֶׁל יִצְחָק וּבֹכֶר שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁשָּׁם בַּעְלָה בֵּין יִשְׂרָאֵל.

וְעוֹד הַמּוֹצִיא, זֶה הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, בִּשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר לַחְמוֹ נִתָּן וְכוּ'. וְעוֹד הַמּוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם, אֵלּוּ מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה תֵּבוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁמוֹת וְגוֹמֵר, זֶה אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּתְפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, שֶׁקָּרָא שֵׁמוֹת לְכָל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ וּלְכָל הַשְּׂרָפִים וְהָאוֹפַנִּים וְהַצָּבָא שֶׁלְּמַעְלָה, לְכָל אֶחָד קָרָא לוֹ בְּשֵׁם יָדוּעַ וּבְדַרְגָּה יְדוּעָה, לְהוֹדִיעַ לְכָל אֶחָד מִמָּקוֹם שֶׁנִּטַּל, כְּמוֹ שֶׁנַּחֲלֵי הַיָּם שֶׁחוֹזְרִים לַמָּקוֹם שֶׁנִּטְּלוּ בִּשְׁלִיחוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגוֹמֵר, אֶל מְקוֹם

שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת, מֵאֲתַר דְּאָזְלִין תַּמָּן חָזְרִין בִּשְׁלִיחוּתָא.

מֵרוֹב אוֹנִים (ישעיה מ כו) דָּא כֶּתֶר עִלָּאָה, וְאַמִּיץ כֹּחַ דָּא חָכְמָה, מַאי כֹּחַ דִּילֵיהּ אִימָּא עִלָּאָה, אִישׁ לֹא נֶעְדָּר אִיהוּ כְּלָלָא דִתְלַת סְפִירָן, מַאי אִישׁ יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה יהו"ה שְׁמוֹ (שמות טו ג), אִישׁ א' כֶּתֶר עִלָּאָה י' חָכְמָה ש' שָׁרָשָׁא דְאִילָנָא דְאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה תְּשׁוּבָה וַדַּאי, וְעוֹד מֵרוֹב אוֹנִים דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, אוֹנִים דִּילֵיהּ נֶצַח וָהוֹד, וְאַמִּיץ כֹּחַ דָּא צַדִּיק, אִישׁ לֹא נֶעְדָּר יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, וְהָא אִתְּמַר.

קָם סָבָא בָּתַר טוּלָא דְרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר רַבִּי רַבִּי, הַאי קְרָא הָכִי שְׁמַעְנָא לֵיהּ, שְׁאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם, שְׁאוּ כְּמוֹ שְׁאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ (תהלים קלד ב), וְדָא

לשון הקודש

שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת. מִמָּקוֹם שֶׁהוֹלְכִים, לְשָׁם חוֹזְרִים בִּשְׁלִיחוּת.

מֵרֹב אוֹנִים – זֶה כֶּתֶר עֶלְיוֹן, וְאַמִּיץ כֹּחַ – זוֹ חָכְמָה, מַהוּ כֹּחוֹ? הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, אִישׁ לֹא נֶעְדָּר – זֶהוּ כְּלָל שֶׁל שָׁלֹשׁ סְפִירוֹת. מַה זֶּה אִישׁ, יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה יהו"ה שְׁמוֹ? אִישׁ – א' כֶּתֶר עֶלְיוֹן, י' חָכְמָה, ש' שֹׁרֶשׁ הָאִילָן, שֶׁהֵם הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה תְּשׁוּבָה וַדַּאי. וְעוֹד, מֵרֹב אוֹנִים – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הָאוֹנִים שֶׁלּוֹ נֵצַח וְהוֹד, וְאַמִּיץ כֹּחַ – זֶה צַדִּיק, אִישׁ לֹא נֶעְדָּר – יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

קָם הַזָּקֵן מֵאַחַר צִלּוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, כָּךְ שָׁמַעְתִּי אֶת הַפָּסוּק

קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהו"ה רֵאשִׁית (ירמיה ב ג), מָרוֹם דִּילֵיהּ כֶּתֶר עִלָּאָה, מִי אִימָּא עִלָּאָה דְּבָרָא עָלְמָא בְּאֵלֶּה, מָאן אֵלֶּה, אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵית אֲבוֹתָם (שמות ו יד), וְאִינוּן תְּלַת אֲבָהָן, הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם (ישעיה מ כו) אִלֵּין צְבָא הַשָּׁמַיִם דְּאִינוּן נֶצַח וְהוֹד, מַאי מִסְפָּר דִּלְהוֹן, אֶלָּא מִסְפָּר וְחֶשְׁבּוֹן דְּכֹלָּא דָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא (שם) דָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִתְּמַר לְמֹשֶׁה בְּגִינָהּ (שמות לג יז) וָאֵדָעֲךָ (דף פו ע"א) בְּשֵׁם, מֵרוֹב אוֹנִים (ישעיה מ כו), הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית מח טז) וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ וְדָא צַדִּיק, וְאִיהוּ אַמִּיץ כֹּחַ אִישׁ צַדִּיק, כֹּחַ דִּילֵיהּ אִיהִי כֹּחַ דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, דְּאִתְּמַר בָּהּ (במדבר יד יז) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, לֹא נֶעְדָּר מִשְׁכִּינְתָּא לְעָלַם, וְהַאי וְהַאי כֻּלָּא קְשׁוֹט, שִׁבְעִין אַנְפִּין לְאוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

הַזֶּה, שֶׁאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם, שֶׁאוּ כְּמוֹ שֶׁאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ, וְזֶה קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהו"ה רֵאשִׁית, הַמָּרוֹם שֶׁלּוֹ כֶּתֶר עֶלְיוֹן. מִי – הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם בְּאֵלֶּה. מִי הֵם אֵלֶּה? אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵית אֲבוֹתָם, וְהֵם שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת. הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם, אֵלּוּ צְבָא הַשָּׁמַיִם שֶׁהֵם נֵצַח וְהוֹד, מַה מִּסְפָּר שֶׁלָּהֶם? אֶלָּא מִסְפָּר וְחֶשְׁבּוֹן שֶׁבַּכֹּל, זֶה הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה. לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא, זוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר לְמֹשֶׁה בִּשְׁבִילָהּ וָאֵדָעֲךָ בְּשֵׁם. מֵרֹב אוֹנִים, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, וְזֶה צַדִּיק, וְהוּא אַמִּיץ כֹּחַ, אִישׁ צַדִּיק, הַכֹּחַ שֶׁלּוֹ הוּא הַכֹּחַ שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, לֹא נֶעְדָּר מֵהַשְּׁכִינָה לְעוֹלָם, וְזֶה וְזֶה הַכֹּל אֱמֶת, שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה.

אָמַר לֵיהּ סָבָא סָבָא, מֵרוֹב אוֹנִים וְאַמִּיץ כֹּחַ תַּמָּן אָדָם קַדְמָאָה, תַּמָּן אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, תַּמָּן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, תַּמָּן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה, וּתְרֵין עֲשַׂר שִׁבְטִין, וְכָל נִשְׁמָתִין דְּשִׁתִּין רִבּוֹא דְּיִשְׂרָאֵל, וּדְכָל דָּרִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דברים כט יד) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה עִמָּנוּ עוֹמֵד הַיּוֹם וְגוֹמֵר, כֻּלְּהוּ תַּמָּן, אִישׁ לֹא נֶעְדָּר לֹא חָסֵר מִנַּיְיהוּ חַד מֵחֶשְׁבָּנָא, כְּגַוְונָא דִצְבָא הַשָּׁמַיִם.

וְעוֹד מֵרוֹב אוֹנִים דָּא כַּהֲנָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ כֹּהֵן אוֹן, וְאַמִּיץ כֹּחַ דָּא אלהי"ם דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, דְּאִתְלַבְּשַׁת בִּגְבוּרָה וּבָרָא עָלְמָא בְּמִדַּת הַדִּין, וּבְגִין דָּא אִיהוּ גִּבּוֹר אַמִּיץ כֹּחַ, אִישׁ לֹא נֶעְדָּר דָּא יַעֲקֹב, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, מַה דְּאִתְּמַר בִּתְלַת אִלֵּין, אִתְּמַר בִּתְלַת עִלָּאִין,

לשון הקודש

אָמַר לוֹ: זָקֵן זָקֵן, מֵרֹב אוֹנִים וְאַמִּיץ כֹּחַ, שָׁם אָדָם הָרִאשׁוֹן, שָׁם אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שָׁם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, שָׁם דָּוִד וּשְׁלֹמֹה וּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, וְכָל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל שִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְשֶׁל כָּל הַדּוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה עִמָּנוּ עוֹמֵד הַיּוֹם וְגוֹמֵר, כֻּלָּם שָׁם, אִישׁ לֹא נֶעְדָּר, לֹא חָסֵר מֵהֶם אֶחָד מֵהַחֶשְׁבּוֹן, כְּמוֹ צְבָא הַשָּׁמַיִם.

וְעוֹד מֵרֹב אוֹנִים – זֶה הַכֹּהֵן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כֹּהֵן אוֹן, וְאַמִּיץ כֹּחַ – זֶה אֱלֹהִי"ם, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת בִּגְבוּרָה, וּבָרָא הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין, וּמִשּׁוּם כָּךְ הוּא גִּבּוֹר אַמִּיץ כֹּחַ. אִישׁ לֹא נֶעְדָּר – זֶה יַעֲקֹב, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. מַה שֶׁנֶּאֱמַר בִּשְׁלֹשׁ אֵלֶּה, נֶאֱמַר בִּשְׁלֹשׁ הָעֶלְיוֹנִים וְנֶאֱמַר בִּשְׁלֹשׁ הַתַּחְתּוֹנִים,

וְאִתְּמַר בִּתְלַת תַּתָּאִין, מִסְפָּר דְּכֻלְּהוּ שְׁכִינְתָּא אִיהִי מִסְפַּר הַיָּמִים.

תִּקּוּנָא חַמְשִׁין

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה (בראשית כה כז), רָאשֵׁי תֵּיבִין שְׂ'אוּ מָ'רוֹם עֵ'ינֵיכֶם שַׁ'חֲרִית מִ'נְחָה עַ'רְבִית, תְּלַת צְלוֹתִין, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, בְּגִין דְּאִינּוּן מֶרְכָּבָה דִּתְלַת אֲבָהָן, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית ב ד) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, אֵלֶּה פִּסֵּל אֶת הָרִאשׁוֹנִים, אֵלֶּה וַדַּאי פָּסִיל לְקַדְמָאִין דְּאָמְרוּ (שמות לב ד) אֵלֶּה אֱלֹהֶי"ךָ יִשְׂרָאֵל, דְּאִנּוּן תּוֹלָדִין דְּתוֹהוּ, דְּאִתְּרְמִיז בְּרָאשֵׁי תֵּיבִין תּ'וֹלְדוֹת הַ'שָּׁמַיִם וְ'הָאָרֶץ תּה"ו, וְאִינּוּן חָמֵשׁ מִינִין

לשון הקודש

הַמִּסְפָּר שֶׁל כֻּלָּם, הַשְּׁכִינָה הִיא מִסְפַּר הַיָּמִים.

תִּקּוּן חֲמִשִּׁים

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיהֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה, רָאשֵׁי תֵבוֹת שְׂ'אוּ מָ'רוֹם עֵ'ינֵיכֶם – שַׁ'חֲרִית מִ'נְחָה עַ'רְבִית, שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת, עֲלֵיהֶן נֶאֱמַר הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, מִשּׁוּם שֶׁהֵם הַמֶּרְכָּבָה שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, אֵלֶּה פָּסַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים, אֵלֶּה וַדַּאי פָּסַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁאָמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶי"ךָ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם תּוֹלְדוֹת שֶׁל תֹּהוּ, שֶׁנִּרְמָז בְּרָאשֵׁי תֵבוֹת תּ'וֹלְדוֹת הַ'שָּׁמַיִם וְ'הָאָרֶץ תּה"ו, וְהֵם חֲמִשָּׁה מִינִים

דְּאִתְּמַר בְּהוֹן בְּה' בָּרְאָם, וְאִינוּן עַמָּלֵקִים גִּבּוֹרִים נְפִילִים עֲנָקִים רְפָאִים, וּבְגִין דָּא טָרְחַת ה' בְּגִינַיְיהוּ בְּגִין דִּבְה' בָּרְאָם ה' דְּאַבְרָהָם, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (ישעיה מה יח) לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לְמֵיתַב בֵּינַיְיהוּ, לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ לְמֶעֱבַד יִשּׁוּבָא מִנַּיְיהוּ.

וּבְגִין הַאי ה', אֵלֶּה דְּאִינוּן תְּלַת אֲבָהָן תַּקִּינוּ תְּלַת צְלוֹתִין, לְנַחְתָּא בְּהוֹן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְסַלְקָא לִשְׁכִינְתָּא בְּהוֹן דְּאִיהִי ה' זְעֵירָא, דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ גּוּפָא, וּתְרֵין דְּרוֹעִין דִּילֵיהּ יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, דִּבְהוֹן אֲחִיד בָּהּ, וְעַל גּוּפָא אִסְתַּלְקַת, וּמָאן סָלִיק לָהּ עַל גּוּפָא מִ"י אִמָּא עִלָּאָה, מִי בָרָא אֵלֶּה, וְכַד סָלְקַת סָלְקִין עִמָּהּ כָּל צְבָא דִּלְעֵילָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם מ כו) הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם, וְכָל יִשְׂרָאֵל דְּאִינוּן שִׁתִּין רִבּוֹא מִתְיַחֲסִין בַּצְבָא דִּלְעֵילָא, לְכֻלָּם בְּשֵׁם

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם בְּה' בְּרָאָם, וְהֵם עֲמָלֵקִים, גִּבּוֹרִים, נְפִילִים, עֲנָקִים, רְפָאִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ טָרְחָה ה' בִּשְׁבִילָם, מִשּׁוּם שֶׁבְּה' בְּרָאָם, ה' שֶׁל אַבְרָהָם, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ, לָשֶׁבֶת בֵּינֵיהֶם, לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ, לַעֲשׂוֹת מֵהֶם יִשּׁוּב.

וּמִשּׁוּם הַה' הַזּוֹ, אֵלֶּה, שֶׁהֵם שְׁלֹשֶׁת אָבוֹת, תִּקְּנוּ שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת, לְהוֹרִיד בָּהֶם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְהַעֲלוֹת בָּהֶם אֶת הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא ה' קְטַנָּה, שֶׁעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא הַגּוּף, וּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹתָיו יָמִין וּשְׂמֹאל, שֶׁבָּהֶם אוֹחֵז בָּהּ, וְעַל הַגּוּף הִיא עוֹלָה, וּמִי מַעֲלֶה אוֹתָהּ עַל הַגּוּף? מִ"י, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, מִי בָרָא אֵלֶּה, וּכְשֶׁעוֹלָה, עוֹלִים עִמָּהּ כָּל הַצְּבָא שֶׁלְּמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם, וְכָל

יִקְרָא, כֻּלְּהוּ אִתְקְרִיאוּ עַל שֵׁם צְבָא דִלְעֵילָא, אִישׁ לֹא נֶעְדָּר מֵחוּשְׁבָּנָא.

וּשְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ מְרַחֲקָא בַּעְלָהּ מִינָּהּ, לְזִמְנִין אִתְפַּרְנֶסֶת עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, לְזִמְנִין עַל יְדֵי אֲבָהָן, לְזִמְנִין עַל יְדֵי אִימָּא, לְזִמְנִין עַל יְדֵי אַבָּא, לְזִמְנִין עַל יְדֵי בְּנִין, לְזִמְנִין עַל יְדֵי דְצַדִּיק, וְכֹלָּא יָהֵיב בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ ו', אִיהוּ בֵּין אַבָּא וְאִימָּא בֶּן י"ה, וְכַד אִיהוּ בֵּין אַבָּא וְאִימָּא, נָחִית לָהּ פַּרְנָסָהָא עַל יְדֵי אַבָּא וְאִימָּא, וְכַד נָחִית בֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין דְּאִית בְּהוֹן שִׁית פִּרְקִין, נָחִית לָהּ פַּרְנָסָה בִּתְרֵין דְּרוֹעִין, וְכַד נָחִית בְּגוּפָא דְּאִיהוּ יַעֲקֹב, נָחִית לָהּ מְזוֹנָא עַל יְדֵיהּ, וְכַד נָחִית בִּתְרֵין שׁוֹקִין דְּאִינוּן (שיר ה טו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ דְּאִית בְּהוֹן ו' פִּרְקִין, נָחִית לָהּ מְזוֹנָא עַל יְדֵיהוּ, וְכַד נָחִית

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא, מִתְיַחֲסִים בַּצָּבָא שֶׁלְּמַעְלָה, לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא, כֻּלָּם נִקְרְאוּ עַל שֵׁם הַצָּבָא שֶׁלְּמַעְלָה, אִישׁ לֹא נֶעְדָּר מֵהַחֶשְׁבּוֹן.

וְהַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת, בִּזְמַן שֶׁמְּרֻחָק בַּעְלָהּ מִמֶּנָּה, לִפְעָמִים מִתְפַּרְנֶסֶת עַל יְדֵי שָׁלִיחַ, לִפְעָמִים עַל יְדֵי הָאָבוֹת, לִפְעָמִים עַל יְדֵי הָאִמָּא, לִפְעָמִים עַל יְדֵי הָאַבָּא, לִפְעָמִים עַל יְדֵי הַבָּנִים, לִפְעָמִים עַל יְדֵי הַצַּדִּיק, וְהַכֹּל נוֹתֵן בַּעְלָהּ שֶׁהוּא ו', הוּא בֵּין אַבָּא וְאִמָּא בֶּן י"ה, וּכְשֶׁהוּא בֵּין הָאָב וְהָאֵם, הוּא מוֹרִיד לָהּ פַּרְנָסָתָהּ עַל יְדֵי הָאָב וְהָאֵם, וּכְשֶׁיּוֹרֵד בֵּין שְׁתֵּי הַזְּרוֹעוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שִׁשָּׁה פְּרָקִים, מוֹרִיד לָהּ פַּרְנָסָה בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, וּכְשֶׁמּוֹרִיד בַּגּוּף שֶׁהוּא יַעֲקֹב, מוֹרִיד לָהּ מָזוֹן עַל יָדוֹ, וּכְשֶׁמּוֹרִיד בִּשְׁתֵּי הַשּׁוֹקַיִם, שֶׁהֵם שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שִׁשָּׁה פְּרָקִים, מוֹרִיד לָהּ מָזוֹן

בְּצַדִּיק נָחִית לָהּ מְזוֹנָא עַל יְדֵיהּ, וְכַד נָחִית בָּהּ (דף פו ע"ב) דְּאִתְחַבַּר ו' בְּהּ', לָא צָרִיךְ לְנַחְתָּא מְזוֹנָא לָהּ עַל יְדֵי שְׁלִיחָא בְּעָלְמָא, אֶלָּא עַל יְדֵיהּ, וְכַד נָפִיק בָּהּ, אִסְתַּלַּק עַד אֵין סוֹף דְּאִיהוּ א', מְזוֹנָא דִּילָהּ לָאו בִּזְכוּתָא תַלְיָא מִלְּתָא, וְלָא בְּחַיִּים דְּאִינּוּן אַבָּא וְאִימָּא, וְלָא בְּבָנֵי דְּאִינּוּן נֶצַח וְהוֹד, אֶלָּא בְּמַזָּלָא תַלְיָא מִלְּתָא, וְכַד נְחִיתַת מֵאַתְרָהָא וְנָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַיְרָא עִמָּהּ, אִתְּמַר בֵּיהּ וּבִבְנָהָא אֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל, אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָכִיב עַל כְּרוּ"ב דְּאִיהוּ מטטרו"ן וְאִיהוּ בָּרוּ"ךְ, וּמִתְפַּרְנֶסֶת עַל יְדֵיהּ, דְּאִיהוּ עֶבֶד עוֹלָם עֶבֶד דִּילָהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִיהִי אִתְפַּרְנֶסֶת עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, וְכָל דָּא כְּפוּם עוֹבָדֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל הָכִי אִתְפַּרְנֶסֶת.

לשון הקודש

עַל יָדָם, וּכְשֶׁמּוֹרִיד לָהּ בְּצַדִּיק, מוֹרִיד לָהּ מָזוֹן עַל יָדוֹ, וּכְשֶׁמּוֹרִיד בָּהּ, כְּשֶׁמִּתְחַבֵּר ו' בְּהּ', לֹא צָרִיךְ לְהוֹרִיד לָהּ מָזוֹן עַל יְדֵי שָׁלִיחַ בָּעוֹלָם אֶלָּא עַל יָדוֹ, וּכְשֶׁיּוֹצֵא בָהּ, מִתְעַלֶּה עַד אֵין סוֹף שֶׁהוּא א'. מְזוֹנָהּ לֹא בִּזְכוּת הַדָּבָר תָּלוּי, וְלֹא בְּחַיִּים שֶׁהֵם הָאָב וְהָאֵם, וְלֹא בְּבָנִים, שֶׁהֵם נֵצַח וְהוֹד, אֶלָּא הַדָּבָר תָּלוּי בְּמַזָּל, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת מִמְּקוֹמָהּ וְיוֹרֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָדוּר עִמָּהּ, נֶאֱמַר בָּהּ וְעַל בְּנֶיהָ, אֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹכֵב עַל כְּרוּ"ב, שֶׁהוּא מטטרו"ן, וְהוּא בָּרוּ"ךְ, וּמִתְפַּרְנֶסֶת עַל יָדוֹ, שֶׁהוּא עֶבֶד עוֹלָם, עֶבֶד שֶׁלָּהּ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הִיא מִתְפַּרְנֶסֶת עַל יְדֵי שָׁלִיחַ, וְכָל זֶה כְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל כָּךְ מִתְפַּרְנֶסֶת.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּסָלִיק לָהּ לְאַתְרָהּ, וּלְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַתְרֵיהּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה יט א) (הִנֵּה יהו"ה רוֹכֵב עַל עָב קַל), הִנֵּה יהו"ה יוֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ (שם כו כא), אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא, וְכִי יָכוֹל בַּר נַשׁ לְאַחְזָרָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַתְרֵיהּ, אָמַר לֵיהּ אִין, כְּמָה דְּאַשְׁכַּחְנָא בְּדָוִד דְּאָמַר (תהלים קלב ד) אִם אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַיהו"ה וכו', בְּהַהוּא זִמְנָא דְּבַר נַשׁ אַחְזַר לֵיהּ לְאַתְרֵיהּ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ מִמְּקוֹמוֹ יִפֶּן בְּרַחֲמָיו לְעַמּוֹ, וּבְמַאי חָזְרִין לֵיהּ לְאַתְרֵיהּ, אֶלָּא בִּשְׁלִימוּ דְּתִקּוּנָא דְּתַקִּינוּ בִּצְלוֹתָא, וְאוֹכַח דְּבָתַר דְּאָמַר מִמְּקוֹמוֹ יִפֶּן בְּרַחֲמָיו לְעַמּוֹ, אָמַר הַמְיַחֲדִים אֶת שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר תָּמִיד בְּכָל יוֹם אוֹמְרִים פַּעֲמַיִם, וְאִינּוּן ה"ה, דְּצָרִיךְ לְאַחְזָרָא י' לְגַבֵּי ה' דְּאִיהוּ מָקוֹם דִּלְעֵילָא, וּלְאַחְזָרָא ו' לְגַבֵּי ה' דְּאִיהִי מָקוֹם

לשון הקודש

אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ לִמְקוֹמָהּ וְאֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִמְקוֹמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (הִנֵּה יהו"ה רכֵב עַל עָב קַל) הִנֵּה יהו"ה יֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, וְכִי יָכוֹל אָדָם לְהַחֲזִיר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִמְקוֹמוֹ? אָמַר לוֹ: כֵּן, כְּמוֹ שֶׁמָּצָאנוּ בְּדָוִד שֶׁאָמַר, אִם אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַיהו"ה כו'. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁאָדָם מַחֲזִיר אוֹתוֹ לִמְקוֹמוֹ, מַה כָּתוּב בּוֹ? מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶּן בְּרַחֲמָיו לְעַמּוֹ, וּבַמֶּה מַחֲזִירִים אוֹתוֹ לִמְקוֹמוֹ? אֶלָּא בִּשְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן שֶׁתִּקְּנוּ בַּתְּפִלָּה, וּמוֹכִיחַ, שֶׁאַחַר שֶׁאָמַר מִמְּקוֹמוֹ יִפֶּן בְּרַחֲמָיו לְעַמּוֹ, אָמַר, הַמְיַחֲדִים אֶת שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר תָּמִיד בְּכָל יוֹם אוֹמְרִים פַּעֲמַיִם, וְהֵם ה"ה, שֶׁצָּרִיךְ לְהַחֲזִיר י' לְה',

דִּלְתַתָּא, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹמֵי דְּלָא יַחֲזִיר לְהּ' דִּלְעֵילָא, עַד דְּיַחֲזִיר לְהּ' דִּלְתַתָּא, וְרָזָא דְּמִלָּה לֹא אָבֹא בְּעִיר וְגוֹמֵר (הושע יא ט) **וְהָא אוּקְמוּהָ.**

תִּקּוּנָא חַד וְחַמְשִׁין

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, מַאי אֶת, אֶלָּא הָכִי אוּקְמוּהָ קַדְמָאִין, כָּל אֶתִּין לְרִבּוּיָא, וְדָא אֶ"ת אוֹרַיְיתָא כְּלִילָא מֵא' וְעַד ת', דְּבָהּ אִתְבְּרִיאוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וְעוֹד אֶת הַשָּׁמַיִם, שָׁמַיִם דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (מלכים א ח) **וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְאֶת בַּת זוּגֵיהּ עִמֵּיהּ, וְאֶת דָּא צַדִּיק וּבַת זוּגֵיהּ, הָאָרֶץ מָאנָא דְּכֻלְּהוּ לְאַפָּקָא בָּהּ זַרְעִין וְאִבִּין, וְרָזָא דְּמִלָּה וְכָל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְגוֹמֵר** (בראשית ב ה).

לשון הקודש

שֶׁהוּא הַמָּקוֹם שֶׁלְּמַעְלָה, וּלְהַחֲזִיר ו' לְה', שֶׁהִיא מָקוֹם שֶׁלְּמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יַחֲזִיר אֶת ה' שֶׁלְּמַעְלָה עַד שֶׁיַּחֲזִיר אֶת ה' שֶׁלְּמַטָּה, וְסוֹד הַדָּבָר – לֹא אָבֹא בְּעִיר וְגוֹמֵר, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

תִּקּוּן אֶחָד וַחֲמִשִּׁים

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, מַה זֶּה אֶת? אֶלָּא כָּךְ פֵּרְשׁוּהָ הַקַּדְמוֹנִים, כָּל הָאֶתִּים הֵם לְרִבּוּי, וְאֶ"ת הַזּוֹ הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מֵא' עַד ת', שֶׁבָּהּ נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְעוֹד אֵת הַשָּׁמַיִם, שָׁמַיִם זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְאֶת בַּת זוּגוֹ עִמּוֹ, וְאֵת – זֶה צַדִּיק וּבַת זוּגוֹ, הָאָרֶץ – הַכְּלִי שֶׁל כֻּלָּם לְהוֹצִיא בָהּ זְרָעִים וּפֵרוֹת, וְסוֹד הַדָּבָר – וְכָל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְגוֹמֵר.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרִי, רָזָא עִלָּאָה הָכָא, אַף עַל גַּב דְּכֹלָּא אִתְּבְּרִי וְאִתַּקַּן בִּשְׁמָא דְיהו"ה, דְּאִינוּן אֶת הַשָּׁמַיִם, וְרָזָא דְמִלָּה י"ה בַּשָּׁמַיִם, ו"ה בָּאָרֶץ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים צו יא) יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ, עִם כָּל דָּא דְכֹלָּא אִתַּקַּן בְּד' אַתְוָון, לָא נָחִית נְבִיעוּ מִלְּעֵילָא עַל זַרְעִין וְאִיבִּין דְּאִינוּן שִׂיחַ הַשָּׂדֶה דְּאִיהוּ צַדִּיק, וְעֵשֶׂב הַשָּׂדֶה דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְלָמָּה בְּגִין דְּאָדָם אַיִן, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א לַעֲבוֹד אֶת הָאֲדָמָה.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא, שִׂיחַ מְנָא לָן דְּאִיהוּ צַדִּיק, אָמַר לֵיהּ בְּרִי בֵּיהּ תִּשְׁכַּח חַ"י ש', אִיהוּ כְּלִיל תְּלַת עֶדְרֵי צֹאן, דְּאִינוּן שַׁרְשָׁא דְאִילָנָא, וְדָא חַי עָלְמִין, דְּאִיהוּ אוֹת בַּצָּבָא דִילֵיהּ, צבאו"ת אִיהוּ עִמְּהוֹן, כְּלִיל תְּלַת דַּרְגִּין לָקְבֵל תְּלַת עַנְפִּין דְּש'.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּנִי, סוֹד עֶלְיוֹן יֵשׁ כָּאן, אַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל נִבְרָא וְנִתְקַן בַּשֵּׁם שֶׁל יהו"ה, שֶׁהֵם אֵת הַשָּׁמַיִם, וְסוֹד הַדָּבָר – י"ה בַּשָּׁמַיִם, ו"ה בָּאָרֶץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ. עִם כָּל זֶה שֶׁהַכֹּל נִתְקַן בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, אֵין יוֹרֶדֶת נְבִיעָה מִלְּמַעְלָה עַל הַזְּרָעִים וְהַפֵּרוֹת שֶׁהֵם שִׂיחַ הַשָּׂדֶה שֶׁהוּא צַדִּיק, וְעֵשֶׂב הַשָּׂדֶה שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְלָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁאָדָם אַיִן, שֶׁהוּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, הַשִּׂיחַ, מִנַּיִן לָנוּ שֶׁהוּא צַדִּיק? אָמַר לוֹ: בְּנִי, בּוֹ תִּמְצָא חַ"י ש', הוּא כּוֹלֵל שְׁלֹשָׁה עֶדְרֵי צֹאן, שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ הָאִילָן, וְזֶה חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא אוֹת בַּצָּבָא שֶׁלּוֹ, צְבָאו"ת הוּא

וְהָא ש' דִּתְלַת אֲבָהָן אִינּוּן, אֶלָּא ש' עִלָּאָה עַנְפֵּי אִילָנָא, ש' תַּתָּאָה שָׁרְשֵׁי אִילָנָא, וּבְגִין דָּא וְכָל שִׂיחַ דָּא צַדִּיק, וְכָל עֵשֶׂב ע"ב ש' דָּא יַעֲקֹב כְּלִיל תְּלַת אֲבָהָן, דְּאִינּוּן עַנְפֵּי אִילָנָא, וְסָלְקִין לְשִׁבְעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן דְּוַיְסַע וַיָּבֹא וַיֵּט, דִּבְהַאי שְׁמָא אִתְבְּרִיאוּ עִשְׂבִּין וְאִילָנִין דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא, וְהַאי עֵשֶׂב עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קד יד) וְעֵשֶׂב לַעֲבוֹדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ (שם עח כו), וְאִיהוּ נַהֲמָא דְאוֹרַיְיתָא. (דף פז ע"א) דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (קהלת ט ז) לֵךְ אֱכוֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ, וְאִיהוּ לַעֲבוֹדַת הָאָדָם, ה' דְּאָדָם דְּאִתְּמַר בָּהּ הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, מַאי לַעֲבוֹדַת הָאָדָם, לֵית עֲבוֹדָה הָכָא אֶלָּא צְלוֹתָא, דְּאִיהִי פּוּלְחָנָא דִשְׁכִינְתָּא, עֲבוֹדַת יהו"ה וַדַּאי, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים

לשון הקודש

עִמָּהֶם, כּוֹלֵל שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הָעֲנָפִים שֶׁל ש'.

וַחֲרֵי ש' שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת הֵם, אֶלָּא ש' הָעֶלְיוֹנָה – עַנְפֵי הָאִילָן, ש' הַתַּחְתּוֹנָה – שָׁרְשֵׁי הָאִילָן, וּמִשּׁוּם זֶה, וְכָל שִׂיחַ – זֶה צַדִּיק, וְכָל עֵשֶׂב – ע"ב ש', זֶה יַעֲקֹב הַכּוֹלֵל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁהֵם עַנְפֵי הָאִילָן, וְעוֹלִים לְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת שֶׁל וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, שֶׁבָּשֵׁם הַזֶּה נִבְרְאוּ עֲשָׂבִים וְאִילָנוֹת שֶׁהֵם נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, וְהָעֵשֶׂב הַזֶּה נֶאֱמַר עָלָיו וְעֵשֶׂב לַעֲבוֹדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ, וְהוּא לֶחֶם הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ, וְהוּא לַעֲבוֹדַת הָאָדָם, ה' שֶׁל אָדָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. מַה זֶּה לַעֲבוֹדַת הָאָדָם? אֵין עֲבוֹדָה כָּאן אֶלָּא תְּפִלָּה, שֶׁהִיא עֲבוֹדַת הַשְּׁכִינָה, עֲבוֹדַת

קד כג) יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ וְלַעֲבוֹדָתוֹ עֲדֵי עָרֶב, יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ דָּא צְלוֹתָא דְשַׁחֲרִית, וְלַעֲבוֹדָתוֹ עֲדֵי עָרֶב דָּא צְלוֹתָא דְמִנְחָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית כד סג) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עָרֶב.

תִּקּוּנָא תְּרֵין וְחַמְשִׁין

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם אלהי"ם. חָמֵשׁ אַתְוָון כְּחוּשְׁבַּן ה', א"ד מִן אדנ"י הָכִי סָלִיק לְחָמֵשׁ, וְרָזָא דְמִלָּה וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה (בראשית ב ו), תָּא חֲזֵי אִתְעָרוּתָא צְרִיכָא מִתַּתָּא לְעֵילָא, וּלְבָתַר וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה, וְהִשְׁקָה ו' אִיהוּ שַׁקְיוּ מֵעֵילָא לְתַתָּא, דְּאִיהוּ נַחַל קְדוּמִים דְּאִתְמַשַּׁךְ מִן מוֹחָא, וְהָכִי צָרִיךְ לְאַתְעָרָא אִתְעָרוּתָא בְקַדְמֵיתָא מֵאִתְּתָא, וְרָזָא דְמִלָּה אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ (ויקרא יב ב) וּמִיָּד וְיָלְדָה

לשון הקודש

יהו"ה וַדַּאי, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ וְלַעֲבוֹדָתוֹ עֲדֵי עָרֶב. יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ – זוֹ תְּפִלַּת שַׁחֲרִית. וְלַעֲבוֹדָתוֹ עֲדֵי עָרֶב – זוֹ תְּפִלַּת מִנְחָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עָרֶב.

תִּקּוּן שְׁנַיִם וַחֲמִשִּׁים

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם. אֱלֹהִי"ם חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת כְּחֶשְׁבּוֹן ה', א"ד מִן אדנ"י כָּךְ עוֹלֶה לְחָמֵשׁ, וְסוֹד הַדָּבָר – וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה. בֹּא וּרְאֵה, הִתְעוֹרְרוּת צְרִיכָה מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְאַחַר כָּךְ וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה, וְהִשְׁקָה ו' הִיא הַשְׁקָאָה מִמַּעְלָה לְמַטָּה, שֶׁהִיא נַחַל קְדוּמִים שֶׁנִּמְשָׁךְ מִן הַמֹּחַ, וְכָךְ צָרִיךְ לְהָעִיר הִתְעוֹרְרוּת בָּרִאשׁוֹנָה מֵהָאִשָּׁה, וְסוֹד הַדָּבָר – אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ,

זָכָר, נוּקְבָא אדנ"י, דְּכַר יהו"ה, כַּד אַקְדִּימַת בְּרַתָּא שַׁלִּיט דְּכוּרָא וְאִתְעֲבִיד יאהדונה"י, וְרָזָא דְּמִלָּה יֶהוֹ"ה אדנ"י חֵילִי (חבקוק ג יט), וְעַל בָּמוֹתַי יַדְרִיכֵנִי (שם) אִלֵּין אֲבָהָן, לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹתָי (שם) אַמָּה וּתְרֵין שׁוֹקִין, מַאי חֵילִי תּוּקְפָּא דְכֹלָּא מִלְּעֵילָא, חֵילִי חֵיל י' וְדָא אַבָּא, תּוּקְפָּא דִילֵיהּ נְבִיעוּ דְלֵית לֵיהּ סוֹף.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא וְהָא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּעַד אַרְבְּעִין יוֹמִין יָכִיל לְאַחֲזָרָא נוּקְבָא דְכוּרָא, וְאִתְהַפַּךְ מִדִּינָא לְרַחֲמֵי, וְאוּקְמוּהוּ בְּגִין דְּעַד כְּעַן לֵית תַּמָּן דִּיוֹקְנָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ב ז) וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם, אִם כֵּן אַמַּאי נָטִיל שִׁעוּרָא בְּמ', בְּגִין דְּאִיהִי שִׁעוּרָא דִנְקוּדָה דְּאִיהִי י' טִפָּה, (שִׁעוּרָא) דְּבָהּ אִתְעֲבִיד יָ"ם מִ"י, וַדַּאי נַחַל קְדוּמִים דָּא ו' דְּאִתְמַשַּׁךְ מִן י' (ס"א יָם), וְהִשְׁקָה

לשון הקודש

וּמִיָּד וְיָלְדָה זָכָר. הַנְּקֵבָה אדנ"י, הַזָּכָר יהו"ה, כְּשֶׁמַּקְדִּימָה הַבַּת, שׁוֹלֵט הַזָּכָר וְנַעֲשֶׂה יאהדונה"י, וְסוֹד הַדָּבָר – יֶהוֹה אדנ"י חֵילִי, וְעַל בָּמוֹתַי יַדְרִיכֵנִי – אֵלּוּ הָאָבוֹת, לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹתָי – הָאַמָּה וּשְׁתֵּי הַשּׁוֹקַיִם. מַה זֶּה חֵילִי? הַתֹּקֶף שֶׁל הַכֹּל מִלְּמַעְלָה, חֵילִי – חֵיל י', וְזֶה הָאָב, תָּקְפּוֹ – הַנְּבִיעָה שֶׁאֵין לָהּ סוֹף.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁעַד אַרְבָּעִים יָמִים יָכוֹלָה לַחֲזוֹר הַנְּקֵבָה לְזָכָר, וּמִתְהַפֵּךְ מִדִּין לְרַחֲמִים, וּפֵרְשׁוּהוּ מִשּׁוּם שֶׁעַד כָּעֵת אֵין שָׁם דְּמוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם, אִם כֵּן, לָמָּה נָטַל שִׁעוּר בְּמ', מִשּׁוּם שֶׁהִיא שִׁעוּר הַנְּקֵדָה שֶׁהִיא י' טִפָּה, (הַשִּׁעוּר) שֶׁבָּהּ נַעֲשֵׂית יָ"ם מִ"י, וַדַּאי נַחַל

אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה, מַאי פְּנֵי הָאֲדָמָה, אֶלָּא אִלֵּין אַנְפִּין דְּאִינּוּן סוּמָק וְחִוָּור וְיָרוֹק וְאוּכָּם, בְּאִלֵּין גַּוָּונִין נְהִירָא הַהִיא מַבּוּעָא, דְּגַוָּונִין אִינּוּן מֵהַאי יַבָּשָׁה, נְבִיעוּ נְהוֹרָא דִּילָהּ (ס"א דְּחֵילָא), דְּהָכִי אִיהוּ נְבִיעוּ לְאַרְעָא כְּנִשְׁמָתָא לְגוּפָא, כְּמָה דְּאִילָנָא לָא מִתְרַבֵּי אֶלָּא בְּמַיָּא, הָכִי יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן עַנְפִּין דְּאִילָנָא לָא מִתְרַבִּין אֶלָּא בִּנְבִיעוּ דְּאוֹרַיְיתָא.

וְרָזָא דְּמִלָּה מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן (שיר ד טו), מַעְיַן דָּא חָכְמָה כֶּתֶר אִיהוּ אָמוֹן מוּפְלָא, דְּבָעָא לְנַטְעָא אִילָנִין בְּגִנְתָּא, אִסְתַּכַּל בְּכָל גִּנְתָּא וְלָא אַשְׁכַּח תַּמָּן מַבּוּעָא דְּמַיָּא, מֶה עָבַד, אָמַר אַפִּיק מַעְיָן, וּלְבָתַר אֶטַּע גַּן, וְאִתְרַבֵּי אִילָנָא, וּבְגִין דָּא מַעְיַן גַּנִּים, בְּקַדְמֵיתָא אַדְּכִּיר מַעְיַן וּלְבָתַר גַּנִּים, וְדָא גַ"ן סְדָרִים

לשון הקודש

קְדוּמִים זֶה ו' שֶׁנִּמְשָׁךְ מִי' (יִם). וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה, מַה זֶּה פְּנֵי הָאֲדָמָה? אֶלָּא אֵלּוּ הֵם הַפָּנִים, שֶׁהֵם אָדֹם וְלָבָן וְיָרֹק וְשָׁחֹר, בַּגְּוָנִים הַלָּלוּ מֵאִיר אוֹתוֹ הַמַּעְיָן, שֶׁהַגְּוָנִים הֵם מֵהַיַּבָּשָׁה הַזּוֹ, נְבִיעַת הָאוֹרָה שֶׁלָּהּ (שֶׁל כֹּחָהּ), שֶׁכָּךְ הַנְּבִיעָה לָאָרֶץ כְּמוֹ הַנִּשְׁמָה לַגּוּף, כְּמוֹ שֶׁהָאִילָן לֹא מִתְגַּדֵּל אֶלָּא בְּמַיִם, כָּךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם עַנְפֵי הָאִילָן לֹא מִתְגַּדְּלִים אֶלָּא בִּנְבִיעַת הַתּוֹרָה.

וְסוֹד הַדָּבָר – מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. מַעְיָן זֶה חָכְמָה כֶּתֶר, הוּא אָמוֹן מֻפְלָא, שֶׁרָצָה לִנְטֹעַ אִילָנוֹת בַּגָּן, הִסְתַּכֵּל בְּכָל הַגָּן וְלֹא מָצָא שָׁם מַעְיַן מַיִם, מֶה עָשָׂה? אָמַר, אוֹצִיא מַעְיָן וְאַחַר כָּךְ אֶטַּע גַּן וּמִתְגַּדֵּל הָאִילָן, וּמִשּׁוּם כָּךְ מַעְיַן גַּנִּים, בָּרִאשׁוֹנָה הִזְכִּיר מַעְיָן וְאַחַר כָּךְ גַּנִּים, וְזֶה חֲמִשִּׁים וּשְׁלֹשָׁה הַסִּדְרִים

דְּאוֹרַיְיתָא, וּכְמָה דְּאִית גַּן לְתַתָּא הָכִי אִית גַּ"ן לְעֵילָא, וְהַאי מַעְיָן אִיהוּ בְּמוֹחָא, אִילָנָא גוּפָא, עַנְפִּין דִּילֵיהּ דְּרוֹעִין וְרַגְלִין, וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן דָּא לִבָּא (נ"א לְבָנָ"ה) דְּאִיהִי דָּלֶ"ת דַּלָּה בְּגָלוּתָא, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (במדבר כד ז) יִזַּל מַיִם מִדָּלְיָו.

וַי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא דְּלָא מִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְקְרִיאוּ עֵצִים יְבֵשִׁים דְּאִינוּן עֲתִידִין לְאִתּוֹקְדָא בְּנוּרָא דְּגֵיהִנָּם, וְלַאו לְמַגְּנָא אָמְרוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין דְּאִינוּן עֲמֵלִין וְיָרְתִין גֵּיהִנָּם, וְאַף עַל גַּב דְּמִתְרַבֵּי אִילָנָא דְּאִיהוּ גוּפָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְלֵית לֵיהּ אִיבָּא דְּאִינוּן פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (דברים פ כ) רַק עֵץ אֲשֶׁר תֵּדַע כִּי לֹא עֵץ מַאֲכָל הוּא אוֹתוֹ תַשְׁחִית וְכָרָתָּ, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין דְּלֵית מֶדְרָשָׁא עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה אִיהוּ עִקָּר. (דף פז ע"ב).

לשון הקודש

שֶׁל הַתּוֹרָה, וּכְמוֹ שֶׁיֵּשׁ גַּן לְמַטָּה, כָּךְ יֵשׁ גַּן לְמַעְלָה, וְהַמַּעְיָן הַזֶּה הוּא בַּמֹּחַ, הָאִילָן – הַגּוּף, עֲנָפָיו – הַזְּרוֹעוֹת וְהָרַגְלַיִם, וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן – זֶה הַלֵּב (לִבְנָ"ה), שֶׁהִיא דָּלֶ"ת, דַּלָּה בַּגָּלוּת, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר יִזַּל מַיִם מִדָّלְיָו.

אוי לָהֶם לִבְנֵי אָדָם שֶׁלֹּא מִתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה, שֶׁנִּקְרְאוּ עֵצִים יְבֵשִׁים, שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהִשָּׂרֵף בְּאֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם, וְלֹא לְחִנָּם אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁהֵם עֲמֵלִים וְיוֹרְשִׁים גֵּיהִנֹּם, וְאַף עַל גַּב שֶׁמִּתְגַּדֵּל הָאִילָן, שֶׁהוּא גוּף הַתּוֹרָה, וְאֵין לוֹ פְּרִי, שֶׁהֵם מִצְוֹת עֲשֵׂה, מַה כָּתוּב בּוֹ? רַק עֵץ אֲשֶׁר תֵּדַע כִּי לֹא עֵץ מַאֲכָל הוּא אוֹתוֹ תַשְׁחִית וְכָרָתָּ, וּמִשּׁוּם זֶה אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁלֹּא הַמִּדְרָשׁ עִקָּר, אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה הוּא הָעִקָּר.

תִּקּוּנָא חַמְשִׁין וּתְלַת

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם תַּמָּן בַּ"ת, תַּמָּן אֵ"ם דְּהוּא אֵ"ם מֵאלהי"ם, וְאִינוּן גַּן עִלָּאָה גַּן תַּתָּאָה. פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר (בראשית ב ל), **וַיִּטַּע יהו"ה אלהי"ם גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר, וַיִּטַּע יהו"ה אלהי"ם גַּן דָּא שְׁכִינְתָּא, בְּעֵדֶן דָּא אִימָּא עִלָּאָה, מִקֶּדֶם אַבָּא עִלָּאָה, וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר** (שם ב ז) **וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וְגוֹמֵר, וַיִּיצֶר צִיֵּיר לֵיהּ בִּתְרֵין עָלְמִין בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים דָּא נִשְׁמַת כָּל חַי, וַיְהִי הָאָדָם דָּא רוּחָא דְּחַיֵּי, לְנֶפֶשׁ חַיָּה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.**

לשון הקודש

תִּקּוּן חֲמִשִּׁים וּשְׁלֹשָׁה

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם שָׁם בַּ"ת, שָׁם אֵ"ם, שֶׁהוּא אֵ"ם מֵאֱלֹהִי"ם, וְהֵם הַגָּן הָעֶלְיוֹן וְהַגָּן הַתַּחְתּוֹן. פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: וַיִּטַּע יהו"ה אֱלֹהִי"ם גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר. וַיִּטַּע יהו"ה אֱלֹהִי"ם גַּן – זוֹ הַשְּׁכִינָה, בְּעֵדֶן – זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, מִקֶּדֶם – הָאָב הָעֶלְיוֹן, וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְעָלָיו נֶאֱמַר וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וְגוֹמֵר. וַיִּיצֶר, צִיֵּר אוֹתוֹ בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים – זוֹ נִשְׁמַת כָּל חַי, וַיְהִי הָאָדָם – זוֹ רוּחַ הַחַיִּים, לְנֶפֶשׁ חַיָּה – זוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה.

וְעוֹד וַיִּטַּע יהו"ה אלהי"ם גַּן דָּא אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב, עֵדֶן דָּא עִדּוּנָא דְאוֹרַיְיתָא, וְשַׁוִּי תַּמָּן אֶת הָאָדָם דִּבְרִיאָה, וּמַה כְּתִיב בֵּיהּ (ישעיה יז יא) בְּיוֹם נִטְעֵךְ תְּשַׁגְשֵׁגִי. וַיַּצְמַח יהו"ה אלהי"ם וכו' (בראשית ב ט), יהו"ה אלהי"ם אַבָּא וְאִימָּא, כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה (שם) דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְכָל גַּוָּונִין שַׁפִּירִין בֵּיהּ אִתְחַזְיָין, וּבְגִין דָּא נֶחְמָד לְמַרְאֶה, תִּפְאֶרֶת שַׁפִּירוּ דְכָל גַּוָּונִין, וְטוֹב לְמַאֲכָל דָּא צַדִּיק.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי יְהוּדָה, וְהָא כָּל עֵץ כְּתִיב, אִי הֲוָה אָמַר עֵץ שַׁפִּיר, אֲבָל כָּל עֵץ כְּתִיב, אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי הוּא, דִּבְכָל אֲתַר. כַּ"ל צַדִּיק אִיהוּ, אֲבָל כֹּלָּא חַד, כָּל דָּא צַדִּיק, עֵץ דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּגוּף וּבְרִית חַשְׁבִּינָן חַד, אֲבָל בְּהַאי קְרָא כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְטוֹב לְמַאֲכָל דָּא צַדִּיק,

לשון הקודש

וְעוֹד, וַיִּטַּע יהו"ה אֱלֹהִי"ם גַּן – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, עֵדֶן – זֶה עִדּוּן הַתּוֹרָה, וְשָׁם שָׂם אֶת הָאָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, וּמַה כָּתוּב בּוֹ? בְּיוֹם נִטְעֵךְ תְּשַׁגְשֵׁגִי. וַיַּצְמַח יהו"ה אֱלֹהִי"ם וְכוּ', יהו"ה אֱלֹהִי"ם – אָב וָאֵם, כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁכָּל הַגְּוָנִים הַיָּפִים נִרְאִים בּוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה נֶחְמָד לְמַרְאֶה, תִּפְאֶרֶת – הַיֹּפִי שֶׁל כָּל הַגְּוָנִים, וְטוֹב לְמַאֲכָל – זֶה צַדִּיק.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: וַהֲרֵי כָּתוּב כָּל עֵץ, אִם הָיָה אוֹמֵר עֵץ – יָפֶה, אֲבָל כָּתוּב כָּל עֵץ? אָמַר לוֹ: וַדַּאי כָּךְ זֶה, שֶׁבְּכָל מָקוֹם, כַּ"ל הוּא צַדִּיק, אֲבָל הַכֹּל אֶחָד. כֹּל זֶה צַדִּיק, עֵץ זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁגּוּף וּבְרִית נֶחְשָׁבִים לְאֶחָד, אֲבָל בַּכָּתוּב הַזֶּה

לְמַרְאֶה דָא שְׁכִינְתָּא דְאִתְּמַר בָּהּ (במדבר יב ו) בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע, וְעֵץ הַחַיִּים דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים דִּלְעֵילָא דְאִתְּמַר בָּהּ (קהלת ז יב) הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ.

אָמַר לֵיהּ הָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי גַּן, דְּמִתַּמָּן עֵץ הַחַיִּים נָטוּעַ, כְּמָה דְאִתְּמַר (בראשית ב ט) וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן, מַאי מִן הָאֲדָמָה, אֶלָּא דָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּמִינָהּ אִתְנַטַּע כָּל עֵץ דְּאִיהוּ צַדִּיק, כְּ"ל אִיהוּ מִסִּטְרָא דְמִ"י, דְּהָכִי סָלִיק לְחֶשְׁבַּן כְּ"ל מִ"י, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (איוב לח כט) מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח וְגוֹמֵר, דְּאִיהוּ הַקֶּרַח הַנּוֹרָא.

וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע אִיהוּ לְתַתָּא, עֵץ הַדַּעַת טוֹב דָּא מטטרו"ן, וָרָע דָּא סמא"ל וּבְגִין דָּא וְעֵץ הַדַּעַת ו' אָתָא לְרִבּוּיָא, דְּאִיהוּ אָתֵי מֵאָתַר אָחֲרָא,

לשון הקודש

כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְטוֹב לְמַאֲכָל – זֶה צַדִּיק, לְמַרְאֶה – זוֹ הַשְּׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע, וְעֵץ הַחַיִּים – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ.

אָמַר לוֹ: הֲרֵי הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא הַגָּן, שֶׁמִּשָּׁם עֵץ הַחַיִּים נָטוּעַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן. מַה זֶּה מִן הָאֲדָמָה? אֶלָּא זוֹ הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁמִּמֶּנָּה נִנְטָע כָּל עֵץ, שֶׁהוּא צַדִּיק. כ"ל הוּא מִצַּד שֶׁל מִ"י, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן כ"ל מִ"י, וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח וְגוֹמֵר, שֶׁהוּא הַקֶּרַח הַנּוֹרָא.

וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, הוּא לְמַטָּה, עֵץ הַדַּעַת טוֹב – זֶה מטטרו"ן, וָרָע – זֶה

עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְעוֹד וַיַּצְמַח יהו"ה אלהי"ם מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ, דָּא אִיהוּ צֶמַח צַדִּיק (ירמיה כג ה) וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח (זכריה ו יב), תָּא חֲזֵי כָּל מָאן דְּנָטִיר בְּרִית, הַהוּא בַּר דְּיַהֲיב לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית ב ט) וַיַּצְמַח יהו"ה אלהי"ם כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה בְּרָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְטוֹב לְמַאֲכָל בְּפִקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, אֲבָל בְּרָא אָחֳרָא דְּלָא אִתְעֲבִיד בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (שם) וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְדָא עִרְבּוּבְיָא דְטוֹב וָרָע, מְעוֹרָב מִמַּצָּה וּשְׂאוֹר.

וּבְגִין דָּא מַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל לְנַטְרָא גַּרְמֵיהּ בְּפִרְיָה וְרִבְיָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שם יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, טוֹב מִסִּטְרָא דְדַם טָהוֹר, וָרָע מִסִּטְרָא דְדַם נִדּוֹת, דְּהָאי

לשון הקודש

סמא"ל, ומִשּׁוּם זֶה וְעֵץ הַדַּעַת, ו' בָּא לְרַבּוֹת, שֶׁהוּא בָּא מִמָּקוֹם אַחֵר, וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְעוֹד, וַיַּצְמַח יהו"ה אֱלֹהִי"ם מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ, זֶהוּ צֶמַח צַדִּיק וּמִתַּחְתָּיו יִצְמַח. בֹּא תִרְאֶה, כָּל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר בְּרִית, אוֹתוֹ הַבֵּן שֶׁנּוֹתֵן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלָיו נֶאֱמַר וַיַּצְמַח יהו"ה אֱלֹהִי"ם כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה – בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה, וְטוֹב לְמַאֲכָל – בְּמִצְוֹות הַתּוֹרָה, אֲבָל בֵּן אַחֵר שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַה כָּתוּב בּוֹ? וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְזוֹ עִרְבּוּבִיָּה שֶׁל טוֹב וָרָע, מְעֹרָב מִמַּצָּה וּשְׂאוֹר.

וְלָכֵן צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ בְּפִרְיָה וְרִבְיָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, טוֹב – מִצַּד שֶׁל דָּם טָהוֹר, וָרָע –

כַּר גָּרִים אִבּוּדָא דִתְרֵין עָלְמִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) **כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, מוֹת בְּעָלְמָא דֵין, תָּמוּת בְּעָלְמָא דְאָתֵי.**

תִּקּוּנָא חַמְשִׁין וְאַרְבַּע

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, אֶת הַשָּׁמַיִם עֵץ הַחַיִּים, וְאֶת הָאָרֶץ כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה, וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ דָּא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְדָא רָזָא תֹהוּ עֹמֶק רָע, בֹּהוּ עֹמֶק טוֹב, וְדָא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי שָׁם בָּלַל יהו"ה שְׂפַת כָּל הָאָרֶץ (שם יא ט), וּמֵהָכָא נָפַק כָּל עִרְבּוּבְיָא דְטוֹב וָרָע, דְּאִיהוּ רָזָא דְצַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ. (דף פח ע"א).

תִּקּוּנָא חַמְשִׁין וְחָמֵשׁ

בְּרֵאשִׁית בָּרָא בַּי"ת רֹא"ש, וְאִינּוּן אַבָּא וְאִימָּא, בָּרָא תַּרְגּוּם בְּרָא. אִיהִי עַמּוּדָא

לשון הקודש

מִצַּד שֶׁל דַּם נִדּוּת, שֶׁהַבֵּן הַזֶּה גּוֹרֵם אָבְדַן שֶׁל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, מוֹת – בָּעוֹלָם הַזֶּה, תָּמוּת – בָּעוֹלָם הַבָּא.

תִּקּוּן חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, אֵת הַשָּׁמַיִם – עֵץ הַחַיִּים, וְאֵת הָאָרֶץ – כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה, וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ זֶה עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְזֶהוּ סוֹד תֹהוּ, עֹמֶק רָע, בֹּהוּ – עֹמֶק טוֹב, וְזֶה עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי שָׁם בָּלַל יהו"ה שְׂפַת כָּל הָאָרֶץ, וּמִכָּאן יָצְאָה כָּל הָעִרְבּוּבִיָּה שֶׁל טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא הַסּוֹד שֶׁל צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ.

תִּקּוּן חֲמִשִּׁים וַחֲמִשָּׁה

בְּרֵאשִׁית בָּרָא, בַּי"ת רֹא"ש, וְהֵם אָב

דְּאֶמְצָעִיתָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית ב י) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, אִית עֵדֶן וְאִית עֵדֶן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים לו ט) וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם, עֲדָנֶיךָ וַדַּאי, דָּא עֵדֶן עִלָּאָה כֶּתֶר עִלָּאָה, עֵדֶן דִּלְתַתָּא דָא י׳, וְאִית עֵדֶן דִּלְתַתָּא וְדָא אִימָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי ד׳, אִיהִי עֵדֶן לְגַבֵּי נָהָר דִּלְתַתָּא מִינָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן.

תָּא חֲזִי כַּמָּה נְהָרוֹת אִינּוּן מְשַׁנְּיָין דָּא מִן דָּא, אִית נָהָר וְאִית נָהָר, אִית נָהָר מִנְּהוֹרָא דִּלְעֵילָא דְּאִתְקְרֵי נַהֲרָא דְּמַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי יג יד) תּוֹרַת חָכָם מְקוֹר חַיִּים, וְאִית נָהָר דְּאִתְקְרֵי נָהָר פְּלָגָיו, דְּכַמָּה פַּלְגִין עֲמִיקִין תַּלְיָין מִנֵּיהּ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם כא א) פַּלְגֵי מַיִם לֵב מֶלֶךְ וְגוֹמֵר, וְאִית נָהָר דְּאִתְקְרֵי נַחַל קְדוּמִים, דְּאִתְמַשַּׁךְ מֵעִלָּאִין, וּמִנֵּיהּ תַּלְיָין שִׁבְעָה נְהָרוֹת, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן

לשון הקודש

וָאֵם. בְּרָא תַּרְגּוּם בֵּן, הוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, יֵשׁ עֵדֶן וְיֵשׁ עֵדֶן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם, עֲדָנֶיךָ וַדַּאי, זֶהוּ עֵדֶן עֶלְיוֹן, כֶּתֶר עֶלְיוֹן, הָעֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה זֶה י׳, וְיֵשׁ עֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה, וְזוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא ד׳, הִיא עֵדֶן אֶל הַנָּהָר שֶׁלְּמַטָּה מִמֶּנָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן.

בֵּא וּרְאֵה כַּמָּה נְהָרוֹת הֵם שֶׁמְּשַׁנִּים זֶה מִזֶּה, יֵשׁ נָהָר וְיֵשׁ נָהָר. יֵשׁ נָהָר מֵהָאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁנִּקְרָא הַנָּהָר שֶׁל הַמַּיִם שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ תּוֹרַת חָכָם מְקוֹר חַיִּים, וְיֵשׁ נָהָר שֶׁנִּקְרָא נָהָר פְּלָגָיו, שֶׁכַּמָּה פְּלָגִים עֲמֻקִּים תְּלוּיִים מִמֶּנּוּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם פַּלְגֵי מַיִם לֵב מֶלֶךְ וְגוֹמֵר,

(תהלים צח ח) נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ כָף יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ, וְאִית נָהָר דְּאִתְקְרֵי נְהַר דִּינוּר מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ז י) נְהַר דִּינוּר נָגֵיד וְנָפֵק מִן וְגוֹמֵר, וְנָהָר בְּכָל אֲתַר אִיהוּ ו', מִסִּטְרָא דְאַבָּא וְאִימָּא אִתְקְרֵי נַחַל קְדוּמִים, וּמִסִּטְרָא דְעֵדֶן עִלָּאָה אִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים לו ט) וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם.

וּמִסִּטְרָא דִימִינָא אִתְקְרֵי נָהָר פְּלָגָיו, וּמִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא אִתְקְרֵי נְהַר דִּינוּר, וּמִנֵּיהּ תַּלְיָין שִׁתִּין עֲנָפִין דְּנוּרָא דְאִתְקְרִיאוּ שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים, וְאִינּוּן שִׁתִּין פּוּלְסִין דְּנוּרָא דְמַחְיוּהָ לְמטטרו"ן, וּמִסִּטְרָא דִימִינָא וּשְׂמָאלָא אִתְּמַר בְּכָל נְחָלִין דְּתַלְיָין מִנַּיְיהוּ, נַהֲרֵי נַחֲלֵי דְבַשׁ וְחֶמְאָה, וְנַחַל עֲדָנֶיךָ דָא נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ב י) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְהַאי אִיהוּ עֵדֶן דְּעַיִן לֹא רָאָתָה

לשון הקודש

וְיֵשׁ נָהָר שֶׁנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהָעֶלְיוֹנִים, וּמִמֶּנּוּ תְּלוּיִים שִׁבְעָה נְהָרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ כָף יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ, וְיֵשׁ נָהָר שֶׁנִּקְרָא נְהַר דִּינוּר מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ נְהַר דִּי–נוּר נָגֵד וְנָפֵק מִן וְגוֹמֵר, וְנָהָר בְּכָל מָקוֹם הוּא ו'. מֵהַצַּד שֶׁל אָב וָאֵם נִקְרָא נַחַל קְדוּמִים, וּמִצַּד שֶׁל הָעֵדֶן הָעֶלְיוֹן נֶאֱמַר בּוֹ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם.

וּמִצַּד הַיָּמִין נִקְרָא נָהָר פְּלָגָיו, וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל נִקְרָא נְהַר דִּינוּר, וּמִמֶּנּוּ תְּלוּיִים שִׁשִּׁים עֲנָפִים שֶׁל אֵשׁ שֶׁנִּקְרְאוּ שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים, וְהֵם שִׁשִּׁים מַכּוֹת שֶׁל אֵשׁ שֶׁהִכּוּ אֶת מטטרו"ן, וּמִצַּד הַיָּמִין וְהַשְּׂמֹאל נֶאֱמַר בְּכָל הַנְּחָלִים שֶׁתְּלוּיִים מֵהֶם, נַהֲרֵי נַחֲלֵי דְבַשׁ וְחֶמְאָה. וְנַחַל עֲדָנֶיךָ, זֶה הַנָּהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְזֶהוּ הָעֵדֶן שֶׁעַיִן לֹא רָאָתָה

אלהי"ם וכו' (ישעיה סד ג), סָתִים וְגָנִיז, דְּאִיהוּ כֶּתֶר עִלָּאָה, וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים (א דְּאִיהוּ ד' אַתְוָון דְּשֵׁם בֵּן ד'), אִלֵּין יהו"ה דְּאִינּוּן אַבָּא וְאִימָּא בְּרָא וּבְרַתָּא. תָּא חֲזֵי קַרְקַפְּתָּא דָא אל"ף, כְּגַוְונָא דָא אַרְבַּע סִטְרִין דִּילֵיהּ בְּהוֹן הֲוָה יהו"ה הוּא וּשְׁמֵיהּ חַד, (דברים ד לה) אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ בְּלָא פְּרוּד וּבְלָא שִׁתּוּף כְּלָל.

וְעוֹד וְנָהָר דָּא ו', יוֹצֵא מֵעֵדֶן דָּא י', וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים דָּא ד', (אִלֵּין אַרְבַּע אַתְוָון). וְעוֹד וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן דָּא אִימָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי א' תִּנְיָינָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין מַאי אַלֶ"ף אַלֵּף בִּינָה, וּלְאָן אִתְמַשַּׁךְ בְּגוּפָא, וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים אִלֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין וּתְרֵין שׁוֹקִין, מָאן גַּן דְּאִתְשַׁקְיָא

לשון הקודש

אֱלֹהִי"ם וְכוּ', סָתוּם וְגָנוּז, שֶׁהוּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן, וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים (א, שֶׁהוּא ד' אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם בֶּן ד'), אֵלּוּ יהו"ה שֶׁהֵם הָאָב וְהָאֵם, הַבֵּן וְהַבַּת. בֹּא וּרְאֵה, הַקַּרְקֶפֶת זוֹ אָלֶ"ף כְּמוֹ זֶה: (ציור למעלה), אַרְבַּעַת הַצְּדָדִים שֶׁלּוֹ בָּהֶן הָיָה יהו"ה הוּא וּשְׁמוֹ אֶחָד, אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ, בְּלִי פֵּרוּד וּבְלִי שִׁתּוּף כְּלָל (ציור למעלה).

וְעוֹד, וְנָהָר – זֶה ו', יוֹצֵא מֵעֵדֶן – זֶה י', וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים – זֶה ד', (אֵלּוּ אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת). וְעוֹד, וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן – זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא א' הַשְּׁנִיָּה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה מַה זֶּה אָלֶ"ף? אַלֵּף בִּינָה, וּלְאָן נִמְשָׁךְ בַּגּוּף? וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים, אֵלּוּ שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת וּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם. מִי הַגָּן

מִגֵּיהּ לְתַתָּא דָּא שְׁכִינְתָּא, דִּתְרֵין גַּנִּין אִינּוּן חַד לְעֵילָּא וְחַד לְתַתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שיר ח יג) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְאִית נָהָר לְתַתָּא דְּאִיהוּ מטטרו"ן, דְּאִתְפְּרַשׁ לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּאִינּוּן מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל, שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסֹּבֵב אֵת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר שָׁם הַזָּהָב (בראשית ב יא), וְזָהָב אִיהוּ לַצָּפוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איוב לז כב) מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה, וְרָזָא דְּמִלָּה הוֹלֵךְ אֶל צָפוֹן דָּא גַּבְרִיאֵ"ל, וּלְבָתַר הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם (קהלת א ו) וְדָא גִּיחוֹן דְּתַמָּן מִיכָאֵ"ל, הִפּוּכָא מִלְּעֵילָּא, דְּאָמַר קְרָא עֲלֵיהּ הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם בְּקַדְמֵיתָא, וּלְבָתַר סוֹבֵב אֶל צָפוֹן, סוֹבֵב סוֹבֵב לִתְרֵין סִטְרִין דְּאִינּוּן מִזְרָח וּמַעֲרָב, דְּאִינּוּן חִדֶּקֶל וּפְרָת, דְּתַמָּן אוּרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל.

לשון הקודש

שֶׁנִּשְׁקָה מִמֶּנּוּ לְמַטָּה? זוֹ הַשְּׁכִינָה, שֶׁשְּׁנֵי גַּנִּים הֵם, אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

וְיֵשׁ נָהָר לְמַטָּה שֶׁהִיא מטטרו"ן, שֶׁנִּפְרָד לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, שֶׁהֵם מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל, שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסֹּבֵב אֵת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר שָׁם הַזָּהָב, וְהַזָּהָב הוּא לַצָּפוֹן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה, וְסוֹד הַדָּבָר – הוֹלֵךְ אֶל צָפוֹן, זֶה גַּבְרִיאֵ"ל, וְאַחַר כָּךְ הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם, וְזֶה גִּיחוֹן שֶׁשָּׁם מִיכָאֵ"ל, הַהֵפֶךְ מִלְּמַעְלָה, שֶׁאָמַר עָלָיו הַכָּתוּב הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ סוֹבֵב אֶל צָפוֹן, סוֹבֵב סוֹבֵב לִשְׁנֵי צְדָדִים שֶׁהֵם מִזְרָח וּמַעֲרָב, שֶׁהֵם חִדֶּקֶל וּפְרָת, שֶׁשָּׁם אוּרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל.

פִּישׁוֹן לָקֶבֶל אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, וּמִתַּמָּן פִּישׁוֹן, פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, גִּ"יחוֹ"ן גִּ' גִּ"וֹמֵל חֶסֶד, וְתַמָּן חֵיוָון דְּאִתְקְרִיאוּ חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ מִסִּטְרָא דְּאַרְיֵה מִסִּטְרָא דִּימִינָא, מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא נָחָשׁ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ויקרא יא מב) **כָּל הוֹלֵךְ עַל גָּחוֹן, לְאַעֲנָשָׁא בֵּיהּ לְמָאן דְּאַעֲבַר עַל אוֹרַיְיתָא דְּאִתְיְהִיבַת מִימִינָא, פִּישׁוֹן** (דף פח ע"ב) **תַּמָּן שְׁפִיפוֹן, לְאַעֲנָשָׁא לְמָאן דְּאַעֲבַר עַל אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, חִדֶּקֶל חַ"ד קַ"ל, דָּא חֲרִיפָא בְּלִישָׁנֵיהּ וְחַד מִסִּטְרָא דִימִינָא, קַ"ל מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, לְאוֹלָפָא תַּרְוַיְיהוּ, חַ"ד בְּשִׁנַּיִם, וְקַ"ל בְּשִׂפְוָון, וּבְגִין דָּא פִּישׁוֹן פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, גִּיחוֹן גַּיחוֹן הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ** (דברים לד ו) **וַיִּקְבֹּר אוֹתוֹ בַּגַּי, תַּמָּן שַׁרְיָא לְסִטְרָא דִימִינָא, פְּרָת כְּלִיל כֻּלְּהוּ, הַאי פְּרִיָה וְרִבְיָה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר** (תהלים סח יד) **אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפַתָּיִם, אֵם וַדַּאי לְמֶעֱבַד תַּמָּן פְּרִיָה וְרִבְיָה.**

לשון הקודש

פִּישׁוֹן כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּמִשָּׁם פִּישׁוֹן – פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת. גִּ"יחוֹ"ן – גִּ' גִּ"וֹמֵל חֶסֶד, וְשָׁם הַחַיּוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ מֵהַצַּד שֶׁל אַרְיֵה מִצַּד הַיָּמִין, מִצַּד הַשְּׂמֹאל נָחָשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כָּל הוֹלֵךְ עַל גָּחוֹן, לְהַעֲנִישׁ בּוֹ אֶת מִי שֶׁעוֹבֵר עַל הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה מִיָּמִין. פִּישׁוֹן – שָׁם שְׁפִיפוֹן, לְהַעֲנִישׁ אֶת מִי שֶׁעוֹבֵר עַל הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. חִדֶּקֶל – חַ"ד קַ"ל, זֶה חָרִיף בִּלְשׁוֹנוֹ, וְאֶחָד מִצַּד יָמִין, קַ"ל מִצַּד הַשְּׂמֹאל, לְלַמֵּד שְׁנֵיהֶם, חַ"ד בַּשִּׁנַּיִם וְקַ"ל בַּשְּׂפָתַיִם, וּמִשּׁוּם זֶה, פִּישׁוֹן – פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, גִּיחוֹן – גַּיחוֹן, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בַּגַּי, שָׁם שָׁרוּי לְצַד יָמִין, פְּרָת כּוֹלֵל אֶת כֻּלָּם, זֶה פְּרִיָה וְרִבְיָה, עָלָיו נֶאֱמַר אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפַתָּיִם, אֵם

וּבְאִלֵּין אַרְבָּעָה עָאלוּ לְפַרְדֵּס אִלֵּין אַרְבָּעָה, אִלֵּין דְּעָאלוּ בְּקְלִיפִּין חַד הִצִּיץ וּמֵת, חַד הִצִּיץ וְנִפְגַּע, וְחַד אִשְׁתַּמַּד (נ"א נָפַק לְתַרְבּוּת רָעָה), **רְבִיעָאָה דְעָאל בְּמוֹחָא דֶאֱגוֹזָא עָאל בִּשְׁלָם וְנָפַק בִּשְׁלָם, הַאי דְּאִתְמַר בֵּיהּ הִצִּיץ וְנִפְגַּע, עָאל בְּעֹנֶג וְלָא עָאל בֵּיהּ כִּדְקָא יָאוּת, אִתְהַפַּךְ לֵיהּ לְנֶגַע, וְדָא נָהָר דְּיוֹצֵא מֵעֵדֶן, דְּאִיהוּ סִימָן עֹנֶ"ג עֵ"דֶן נָ"הָר גַּ"ן, הָכָא אִסּוּר וְהֶתֵּר טוּמְאָה וְטַהֲרָה כָּשֵׁר וּפָסוּל.**

וַיִּקַּח יהו"ה אלהי"ם אֶת הָאָדָם וַיַּנִּיחֵהוּ בְגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ (בראשית ב טו), **תָּא חֲזֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹלִיף לְאָדָם אוֹרַיְיתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (איוב כח כז) **אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ הֱכִינָהּ וְגַם חֲקָרָהּ וַיֹּאמֶר לְאָדָם, וְדָא אִיהוּ וַיַּנִּיחֵהוּ בְגַן עֵדֶן, דָּא גַן דְּאוֹרַיְיתָא, לְעָבְדָהּ בְּפִקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא**

לשון הקודש

וַדַּאי לַעֲשׂוֹת שָׁם פִּרְיָה וְרִבְיָה.

וּבְאֵלֶּה הָאַרְבָּעָה נִכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס הָאַרְבָּעָה הַלָּלוּ. אֵלּוּ שֶׁנִּכְנְסוּ עִם קְלִפּוֹת, אֶחָד הֵצִיץ וּמֵת, אֶחָד הֵצִיץ וְנִפְגַּע, וְאֶחָד יָצָא לִשְׁמַד (יָצָא לְתַרְבּוּת רָעָה), הָרְבִיעִי שֶׁנִּכְנַס לְמֹחַ הָאֱגוֹז, נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְשָׁלוֹם. זֶה שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הֵצִיץ וְנִפְגַּע, נִכְנַס בְּעֹנֶג וְלֹא נִכְנַס בּוֹ כָּרָאוּי, הִתְהַפֵּךְ לוֹ לְנֶגַע, וְזֶה נָהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁהוּא סִימַן עֹנֶ"ג, עֵ"דֶן נָ"הָר גַּ"ן, כָּאן אִסּוּר וְהֶתֵּר, טֻמְאָה וְטַהֲרָה, כָּשֵׁר וּפָסוּל.

וַיִּקַּח יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם וַיַּנִּיחֵהוּ בְגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ. בֹּא וּרְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִמֵּד אֶת הָאָדָם תּוֹרָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ הֱכִינָהּ וְגַם חֲקָרָהּ וַיֹּאמֶר לְאָדָם, וְזֶהוּ וַיַּנִּיחֵהוּ בְגַן עֵדֶן, זֶה הַגָּן שֶׁל הַתּוֹרָה, לְעָבְדָהּ – בַּמִּצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא זָכוּר,

דַּעֲשֵׂה דְּאִיהוּ זָכוּר דְּכַר, וּלְשָׁמְרָהּ בְּפִקּוּדִין דְּלָא תַעֲשֶׂה דְּאִיהוּ שָׁמוּר נוּקְבָא, אֶת הָאָדָם דַּהֲוָה בִּדְיוֹקְנָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאֶ"ת לְרַבּוֹת אוֹרַיְיתָא דְּאִתְיְהִיבַת לְאָדָם מֵא' וְעַד ת', דְּאִתְיְהִיבַת מִימִינָא וּמִשְׂמָאלָא, דְּתַמָּן פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה מִימִינָא לָקֶבֶל ו"ה זִכְרִ"י וְדָא זִכְרוֹנוֹת, פִּקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה מִשְׂמָאלָא לָקֶבֶל י"ה שְׁמִ"י, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ יהו"ה שְׁמֵיהּ, וְאִיהוּ קוֹל הַשּׁוֹפָר מִסִּטְרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי שׁוֹפָר, תְּקִיעָה אִיהִי מִסִּטְרָא דִימִינָא, וּשְׁבָרִים מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, שַׁלְשֶׁלֶ"ת דְּאִיהִי תְּרוּעָה מִסִּטְרָא דְּתַרְוַיְיהוּ.

בְּרֵאשִׁית (בְּרָ"א שִׁי"ת) **בָּרָא אלהי"ם, הַאי אלהי"ם אִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, דִּרְכִיבַת וּסְלִיקַת בִּתְרוּעָה** (דְּאִיהִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַדָּא הוּא דִכְתִיב (תהלים מז ו) עָלָה

לשון הקודש

הַזָּכָר, וּלְשָׁמְרָהּ – בְּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁהוּא שָׁמוּר, הַנְּקֵבָה. אֶת הָאָדָם, שֶׁהָיָה בִּדְיוֹקָן שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁאֶ"ת לְרַבּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה לָאָדָם מֵא' עַד ת', שֶׁנִּתְּנָה מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל, שֶׁשָּׁם מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, מִצְוֹת שֶׁל עֲשֵׂה מִיָּמִין כְּנֶגֶד ו"ה זִכְרִ"י, וְזֶה זִכְרוֹנוֹת, מִצְוֹת שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה מִשְּׂמֹאל כְּנֶגֶד י"ה שְׁמִ"י, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי כּוֹלֵל שְׁנֵיהֶם, יהו"ה שְׁמוֹ, וְהוּא קוֹל הַשּׁוֹפָר מִצַּד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא שׁוֹפָר. הַתְּקִיעָה הִיא מִצַּד הַיָּמִין, וּשְׁבָרִים מִצַּד הַשְּׂמֹאל, הַשַּׁלְשֶׁלֶ"ת שֶׁהִיא תְּרוּעָה מִצַּד שֶׁל שְׁנֵיהֶם.

בְּרֵאשִׁית, (בְּרָ"א שִׁי"ת), בָּרָא אֱלֹהִי"ם. הָאֱלֹהִי"ם הַזֶּה הִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה,

אלהי"ם בִּתְרוּעָה), דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (במדבר כג כא) לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהָי"ו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ, הֲרֵי לָךְ דִּתְרוּעָה אִיהִי בְּיַעֲקֹב, וְאִתְּמַר בֵּיהּ עָלָה אלהי"ם בִּתְרוּעָה, יהו"ה בְּקוֹל שׁוֹפָר סָלִיק. תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר (תהלים פא ד) דָּא תְּקִיעָה, וְדָא יַרְחָא דְּסִיהֲרָא אִתְכַּסְיָא, מַלְכִיּוֹת מִסִּטְרָא דְּמַלְכוּת דְּאִיהוּ זֶה שְׁמִי (שמות ג טו), דְּתַמָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּמוֹדָע לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ, וּבָה אִיהוּ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ אלהי"ם, וְדָא לְבָא לִשְׂמָאלָא מַלְכוּת, זִכְרוֹנוֹת זָכוֹר לַזָּכָר וְדָא מוֹחָא לִימִינָא וְתַמָּן זִכְרוֹנוֹת, שׁוֹפָרוֹת דָּא קָנֶה דְּאִיהוּ שׁוֹפָר, וּמִתַּמָּן נָפִיק קוֹל הַשּׁוֹפָר דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהוּ יהו"ה, בְּמוֹחָא בְּלִבָּא בְּגוּפָא.

לשון הקודש

שֶׁרוֹכֶבֶת וְעוֹלָה בִּתְרוּעָה [שֶׁהִיא רֹאשׁ הַשָּׁנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עָלָה אֱלֹהִי"ם בִּתְרוּעָה], שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהָי"ו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ, הֲרֵי לְךָ שֶׁתְּרוּעָה הִיא בְּיַעֲקֹב, וְנֶאֱמַר בּוֹ עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה, יהו"ה בְּקוֹל שׁוֹפָר עוֹלֶה. תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר זוֹ תְּקִיעָה, וְזֶה הַחֹדֶשׁ שֶׁמִּתְכַּסֶּה הַלְּבָנָה. הַמַּלְכִיּוֹת מִצַּד הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא זֶה שְׁמִי, שֶׁשָּׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹדָע לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ, וּבָהּ הוּא הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט מִצַּד הַשְּׂמֹאל, מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ אֱלֹהִי"ם, וְזֶה הַלֵּב לִשְׂמֹאל הַמַּלְכוּת. זִכְרוֹנוֹת, זָכוֹר לַזָּכָר, וְזֶה הַמֹּחַ לִימִין, וְשָׁם זִכְרוֹנוֹת. שׁוֹפָרוֹת זֶה קָנֶה שֶׁהוּא שׁוֹפָר, וּמִשָּׁם יוֹצֵא קוֹל הַשּׁוֹפָר, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהוּא יהו"ה, בַּמֹּחַ בַּלֵּב וּבַגּוּף.

וְאוּקְמוּהוּ מָאֵרֵי מַתְנִיתִין, דְּלֵית פּוּחֲתִין בֵּיהּ מֵעֲשָׂרָה מַלְכִיּוֹת וּמֵעֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת וּמֵעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, דָּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א (נ"א יו"ד ה"י וא"ו ה"י), **מַלְכִיּוֹת וְתִמְלוֹךְ אַתָּה הוּא יהו"ה אלהינ"ו, זִכְרוֹנוֹת אַתָּה זוֹכֵר זָכְרֵנוּ לְחַיִּים, שׁוֹפָרוֹת תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל.**

וְעוֹד תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ, מַאי בַּכֶּסֶה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וּבָהּ כָּתְבֵנוּ לְחַיִּים, דְּאִיהִי כְּתִיבָה מִסִּטְרָא דִימִינָא וּמִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וּבְגִין דְּאִתְאַחַד בֵּיהּ אַדְכִּיר תְּרֵין זִמְנִין כְּתִיבָה (נ"א דְּאִיהוּ יַד עִלָּאָה יַד תַּתָּאָה), (נ"א אִמָּא תַּתָּאָה מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא אִיהִי) **בַּכֶּסֶה בְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ בַּמְּכוּסֶה מִמָּךְ אַל תַּחְקוֹר, כָּתְבֵנוּ לְחַיִּים אִיהוּ בַּקְּרָא דָא** (שמות לב) **וְהַלֻּחוֹת מַעֲשֵׂה אלהי"ם הֵמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אלהי"ם הוּא חָרוּת עַל הַלֻּחוֹת** (שמות לב טז), **מַאי**

לשון הקודש

וּפֵרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁאֵין פּוּחֲתִין בּוֹ מֵעֲשָׂרָה מַלְכֻיּוֹת וּמֵעֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת וּמֵעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, זֶה יו"ד ה"א וא"ו ה"א (יו"ד ה"י וא"ו ה"י). מַלְכֻיּוֹת – וְתִמְלֹךְ אַתָּה הוּא יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו, זִכְרוֹנוֹת – אַתָּה זוֹכֵר, זָכְרֵנוּ לְחַיִּים, שׁוֹפָרוֹת – תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל.

וְעוֹד, תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ, מַה זֶּה בַּכֶּסֶה? זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וּבָהּ כָּתְבֵנוּ לְחַיִּים, שֶׁהִיא כְּתִיבָה מִצַּד הַיָּמִין וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל, וּמִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱחָז בּוֹ, הִזְכִּיר פַּעֲמַיִם כְּתִיבָה (שֶׁהִיא יָד עֶלְיוֹנָה יָד תַּחְתּוֹנָה) (הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה הִיא מִצַּד הַשְּׂמֹאל). בַּכֶּסֶה, בְּאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בַּמְּכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחְקֹר, כָּתְבֵנוּ לְחַיִּים הוּא בַּכָּתוּב הַזֶּה, וְהַלּוּחוֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהֵי"ם הֵמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב

חָרוּת דָּא ה', דְּאִתְּמַר בָּהּ (ויקרא כה י) וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ, דְּרוֹר אִיהִי חֵרוּת, וְ"הַלֻּחוֹ"ת אִינּוּן ו"ה בְּרָא וּבְרַתָּא, וְאִינּוּן מַעֲשֵׂה אלהי"ם דְּאִיהִי אִמָּא עִלָּאָה, מַעֲשֵׂה אִיהוּ בִּתְרֵין יְדִין דְּתַמָּן עֲשִׂיָּה, וּמִכְתַּב אלהי"ם בִּתְרֵין יְדִין (דף פט ע"א) דְּתַמָּן כְּתִיבָה, וְאִיהִי חָרוּת עַל הַלֻּחֹת, יָד כּוֹתֶבֶת וְיָד חוֹתֶמֶת, וְאִיהִי חַד יָד הַגְּדוֹלָה דְּאִתְּמַר בָּהּ (שמות יד לא) וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה, וְתִנְיָינָא יָד הַחֲזָקָה הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים ד לד) וּבְיָד חֲזָקָה וכו', וְרָזָא דְּמִלָּה יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה יָ"ד הַגְּדוֹלָה. כוז"ו במוכס"ז כוז"ו יָ"ד הַחֲזָקָה, וְאִינּוּן, יָד עִלָּאָה מִסִּטְרָא דִימִינָא, יָד תַּתָּאָה מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְכֹלָּא כ"ח פִּרְקִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (במדבר יד יז) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, וְדָא כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ (תהלים קיא ו), כֹּחַ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית.

לשון הקודש

אֱלֹהִי"ם הוּא חָרוּת עַל הַלֻּחֹת, מַה זֶּה חָרוּת? זוֹ ה', שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ, דְּרוֹר הִיא חֵרוּת, וְ"הַלֻּחֹת" הֵם ו"ה, הַבֵּן וְהַבַּת, וְהֵם מַעֲשֵׂה אֱלֹהִי"ם, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, הַמַּעֲשֶׂה הוּא בִּשְׁתֵּי יָדַיִם שֶׁשָּׁם עֲשִׂיָּה, וּמִכְתַּב אֱלֹהִי"ם בִּשְׁתֵּי יָדַיִם שֶׁשָּׁם כְּתִיבָה, וְהִיא חָרוּת עַל הַלֻּחֹת, יָד כּוֹתֶבֶת וְיָד חוֹתֶמֶת, וְהִיא יָד הַגְּדוֹלָה אַחַת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה, וְהַשֵּׁנִית יָד הַחֲזָקָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְיָד חֲזָקָה וְכוּ', וְסוֹד הַדָּבָר – יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו, יהו"ה יָ"ד הַגְּדוֹלָה. כוז"ו במוכס"ז כוז"ו. יָ"ד הַחֲזָקָה, וְהֵם, יָד עֶלְיוֹנָה מִצַּד הַיָּמִין, יָד תַּחְתּוֹנָה מִצַּד שְׂמֹאל, וְהַכֹּל כ"ח פִּרְקִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, וְזֶה כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ, כֹּחַ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית.

וְעוֹד אִית יָ"ד דְּאִתְקְרֵי יָד רָמָה, וְדָא יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְאִית יָד תִּנְיָינָא לְקַבָּלָה וְדָא אהי"ה אל"ף ה"א יו"ד ה"א, וְדָא כ"ח, בְּזִמְנָא דְחָאבוּ יִשְׂרָאֵל אִסְתַּלַּק הַאי כֹּחַ מִנַּיְיהוּ וְאִתְּמַר בְּהוֹן (איכה א ו) וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף.

וּבְמַלְאָכִים כתב"יאל מְמַנָּא עַל הַכְּתִיבָה, חתמי"אל עַל הַחֲתִימָה, כתבי"אל כְּתָ"ב אֵלִ"י, אֵלִ"י אִיהוּ אֵ"ם בְּחוּשְׁבָּן, זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ (שמות טו ב), כְּתָב כ' כֶּתֶר ת' תּוֹרָה ב' בְּרָכָה, וְכֹלָּא אִמָּא עִלָּאָה, אִיהִי כֶּתֶר בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק, וְאִיהִי תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה (תהלים יט ח), וְאִיהִי בִּרְכַּת יהו"ה הִיא תַּעֲשִׁיר (משלי י כב), חתמי"אל מִסִּטְרָא דְחָכְמָה, וְתַרְוַיְיהוּ חַיִּים, חָכְמָה דִכְתִיב (קהלת ז יב) הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ, אִמָּא עִלָּאָה עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ (משלי ג יח), וְתַרְוַיְיהוּ לִימִינָא וּשְׂמָאלָא.

לשון הקודש

וְעוֹד, יֵשׁ יָ"ד שֶׁנִּקְרֵאת יָד רָמָה, וְזֶה יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְיֵשׁ יָד שְׁנִיָּה לְקַבָּלָה, וְזוֹ אהי"ה אל"ף ה"א יו"ד ה"א, וְזֶה כ"חַ. בִּזְמַן שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, הִסְתַּלֵּק הַכֹּחַ הַזֶּה מֵהֶם, וְנֶאֱמַר בָּהֶם וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף.

וּבַמַּלְאָכִים כתביא"ל הַמְמֻנֶּה עַל הַכְּתִיבָה, חתמיא"ל עַל הַחֲתִימָה. כתביא"ל כְּתָ"ב אֵלִ"י, אֵלִ"י הוּא אֵ"ם בְּחֶשְׁבּוֹן, זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ, כְּתָב – כ' כֶּתֶר, ת' תּוֹרָה, ב' בְּרָכָה, וְהַכֹּל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, הִיא כֶּתֶר בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק, וְהִיא תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה, וְהִיא בִּרְכַּת יהו"ה הִיא תַּעֲשִׁיר. חתמיא"ל מִצַּד הַחָכְמָה, וּשְׁנֵיהֶם חַיִּים. חָכְמָה, שֶׁכָּתוּב הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה עֵץ הַחַיִּים הִיא

תְּלַת אֶצְבָּעִין מִתְיַיחֲדִין בְּקוֹלְמוֹס לַכְּתִיבָה, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר בֶּן זוֹמָא, אֵין בֵּין מַיִם הָעֶלְיוֹנִים לְמַיִם הַתַּחְתּוֹנִים, אֶלָּא כְּשָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת, וּתְרֵין אֶצְבְּעָאן אִינּוּן דְּסָמְכִין לוֹן, וְאִינּוּן כִּתְרֵי גְּלִימֵי דִּסְחִיפֵי אַהֲדָדֵי, רזי"אל אִיהוּ אוּרִיאֵ"ל, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שמות ג טו) **וְזֶה זִכְרִ"י עִם ו"ה רְמַ"ח, וְדָא רזיא"ל, שְׁמִי עִם י"ה שְׁסָ"ה ש'מועא"ל מ'טטרו"ן י'הוא"ל רָאשֵׁי תֵּיבִין שְׁמִי, חסדיא"ל מִסִּטְרָא דְחֶסֶד, גַּבְרִיאֵ"ל מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה, אוּרִיאֵ"ל מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, בְּכָל סִטְרָא אֵלִי אִיהוּ מִסִּטְרָא דְאֵם, וְאִינּוּן אֵל"י א' כֶּתֶר י' חָכְמָה ה' אִימָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי מִגְּדַל עוֹז שֵׁם יהו"ה** (משלי יח י).

וְעוֹד אָמַר הַהוּא סָבָא רַבִּי רַבִּי, וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אלהי"ם הוּא (שמות לב טז), **תְּרֵין יְדִין כּוֹתְבוֹת**

לשון הקודש

לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וּשְׁנֵיהֶם לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל. **שָׁלֹשׁ** אֶצְבָּעוֹת מִתְיַחֲדוֹת בְּקוֹלְמוֹס לַכְּתִיבָה, וַעֲלֵיהֶם אָמַר בֶּן זוֹמָא, אֵין בֵּין מַיִם הָעֶלְיוֹנִים לַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים אֶלָּא כְּשָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת, וּשְׁנֵי אֶצְבָּעוֹת הֵם שֶׁסּוֹמְכִים אוֹתָם, וְהֵם כִּשְׁנֵי לְבוּשִׁים שֶׁפְּרוּסִים זֶה אֵצֶל זֶה, רזיא"ל הוּא אוּרִיאֵ"ל, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְזֶה זִכְרִ"י, עִם ו"ה – מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה, וְזֶה רזיא"ל, שְׁמִי עִם י"ה – שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ. ש'מועא"ל מ'טטרו"ן י'הוא"ל רָאשֵׁי תֵבוֹת שְׁמִי. חסדיא"ל מִצַּד הַחֶסֶד, גַּבְרִיאֵ"ל מִצַּד הַגְּבוּרָה, אוּרִיאֵ"ל מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, בְּכָל צַד אֵלִי הוּא מִצַּד הָאֵם, וְהֵם אֵל"י, א' כֶּתֶר, י' חָכְמָה, ה' הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא מִגְּדַל עֹז שֵׁם יהו"ה.

וְעוֹד אָמַר אוֹתוֹ זָקֵן: רַבִּי רַבִּי, וְהַמִּכְתָּב

מִימִינָא וּמִשְׂמָאלָא, אֲבָל חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, (נ"א בֶּן י"ה אֵיהוּ וַדַּאי), כַּמָּה מַלְאָכַיָּא סַפְּרַיָּא אִית לְעֵילָא דְּכָתְבִין זַכְוָון דְּיִשְׂרָאֵל, וְכַמָּה מַלְאָכַיָּא דְּחוֹתְמָא דְּמַלְכָּא בִּידֵיהוֹן דְּחָתְמִין זַכְוָון דְּיִשְׂרָאֵל, וְכַמָּה מַלְאָכַיָּא אִינוּן שָׁקְלִין קַלִּין וַחֲמוּרִין דְּאוֹרַיְיתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה לג יח) אַיֵּה סוֹפֵר אַיֵּה שׁוֹקֵל, וְכַד אִיהוּ חָתִים בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ דְּאִיהוּ ו' (נ"א י') אֵין לְהָשִׁיב, חוֹתָם אִיהוּ ו' חוֹתָם אֶמֶת, יָד כּוֹתֵב וְיָד חוֹתֵם ה' תַּתָּאָה כּוֹתֵב ה' עִלָּאָה חוֹתֵם, דְּאִינוּן ה' אֶצְבְּעָאן דְּיָד יְמִינָא וְה' אֶצְבְּעָאן דְּיָד שְׂמָאלָא, ה' תַּתָּאָה כּוֹתֵב בְּאָת ו' דְּאִיהוּ קוֹלְמוֹס, קָנֶה דִּדְרוֹעָא ה' עִלָּאָה חוֹתָם בְּאָת י' דְּאִיהוּ כַּף הַיָּד.

שֵׁ"ם הַדּוֹר"שׁ אִיהוּ צַדִּיק, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה נ ד)

לשון הקודש

מִכְתַּב אֱלֹהִי"ם הוּא, שְׁתֵּי יָדַיִם כּוֹתְבוֹת מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל, אֲבָל חָרוּת עַל הַלֻּחוֹת, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, (בֶּן י"ה הוּא וַדַּאי). כַּמָּה מַלְאָכִים סוֹפְרִים יֵשׁ לְמַעְלָה שֶׁכּוֹתְבִים אֶת זְכֻיּוֹת יִשְׂרָאֵל, וְכַמָּה מַלְאָכִים שֶׁחוֹתַם הַמֶּלֶךְ בִּידֵיהֶם שֶׁחוֹתְמִים אֶת זְכֻיּוֹת יִשְׂרָאֵל, וְכַמָּה מַלְאָכִים שֶׁשּׁוֹקְלִים קַלּוֹת וַחֲמוּרוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אַיֵּה סוֹפֵר אַיֵּה שׁוֹקֵל, וּכְשֶׁהוּא חוֹתֵם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא ו' (י'), אֵין לְהָשִׁיב. חוֹתָם הוּא ו', חוֹתַם אֱמֶת, יָד כּוֹתֵב וְיָד חוֹתֵם. ה' תַּחְתּוֹנָה כּוֹתֶבֶת, ה' עֶלְיוֹנָה חוֹתֶמֶת, שֶׁהֵם ה' אֶצְבָּעוֹת שֶׁל יַד יָמִין וְה' אֶצְבָּעוֹת שֶׁל יַד שְׂמֹאל. ה' תַּחְתּוֹנָה כּוֹתֶבֶת בָּאוֹת ו', שֶׁהוּא קוֹלְמוֹס, קָנֶה שֶׁל זְרוֹעַ, ה' הָעֶלְיוֹנָה חוֹתֶמֶת בָּאוֹת י', שֶׁהוּא כַּף הַיָּד.

שֵׁ"ם הַדּוֹר"שׁ הוּא צַדִּיק, עָלָיו נֶאֱמַר

יהו"ה אלהי"ם נָתַן לִי לְשׁוֹן לִמּוּדִים, וְדָא (ז) יו"ד זְעֵירָא, לָדַעַת לָעוּת אֶת יָעֵף דָּבָר (שם), אִינּוּן ה"ה, דִּבְחוֹן וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ (בראשית א כ), וּנְקוּדָה דְשֵׁם הַכּוֹתֵב, וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אלהי"ם הוּא דָא יְהֲוֶהוּ, שֵׁ"ם הַדּוֹרֵ"שׁ, יהו"ה אלהי"ם נָתַן לִי לְשׁוֹן לִמּוּדִים, לָדַעַת לָעוּת אֶת יָעֵף דָּבָר וְדָא יָהֲוֶהָ, יְדִיעַת קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, בְּהַאי נְקוּדָה יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ (ירמיה ט כג), וְדָא יְהַהֲוֶ.

כָּל אִלֵּין נְקוּדִין צָרִיךְ לְנַקְדָּא לוֹן מִקְּרָאִין דְּאוֹרַיְיתָא, כְּמָה דְאִינּוּן כְּתִיבִין בְּאֹרַח קְשׁוֹט, וְכָל הֲוַיָ"ה אִית לָהּ מְשַׁמְּשָׁא דְרָכִיב עֲלֵיהּ, וְאִיהִי מֶרְכָּבָה לֵיהּ, וְהַהִיא הֲוַיָ"ה אִית לָהּ מַנְהִיגָא דְשַׁלִּיט עֲלֵיהּ, כְּגוֹן דְּכוּרָא עַל נוּקְבָא, וְלֵית רְשׁוּ לְנוּקְבָא וְלָא לִשְׁלוּחָא דִילָהּ לְמֶעֱבַד מִדָּעַם בְּלָא

לשון הקודש

יהו"ה אֱלֹהִי"ם נָתַן לִי לְשׁוֹן לִמּוּדִים, וְזֶה (ז) יו"ד זְעֵירָה, לָדַעַת לָעוּת אֶת יָעֵף דָּבָר, הֵם ה"ה שֶׁבָּהֶם, וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ, וּנְקֻדָּה שֶׁל שֵׁם הַכּוֹתֵב, וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִי"ם הוּא זֶה יְהֲוֶהוּ, שֵׁ"ם הַדּוֹרֵ"שׁ, יהו"ה אֱלֹהִי"ם נָתַן לִי לְשׁוֹן לִמּוּדִים לָדַעַת לָעוּת אֶת יָעֵף דָּבָר, וְזֶה יָהֲוֶהָ, יְדִיעַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם שְׁכִינָתוֹ, בַּנְּקֻדָּה הַזּוֹ יִ'תְהַלֵּל הַ'מִּתְהַלֵּל הַ'שְׂכֵּל וְ'יָדוֹעַ, וְזֶה יְהַהֲוֶ.

כָּל הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ צָרִיךְ לְנַקֵּד אוֹתָם מִפְּסוּקֵי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁהֵם כְּתוּבִים בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, וְכָל הֲוַיָ"ה יֵשׁ לָהּ מְשַׁמֵּשׁ שֶׁרוֹכֵב עָלֶיהָ, וְהִיא הַמֶּרְכָּבָה שֶׁלּוֹ, וְאוֹתָהּ הֲוַיָ"ה יֵשׁ לָהּ מַנְהִיג שֶׁשּׁוֹלֵט עָלֶיהָ, כְּמוֹ זָכָר עַל נְקֵבָה, וְאֵין רְשׁוּת

רְשׁוּת בַּעְלָהּ, דְּכָל מָאן דִּמְקַבֵּל (דף פט ע"ב) אִיהִי נוּקְבָא, מֵאֲתַר דְּאִיהוּ מְקַבֵּל, וְרָזָא דְמִלָּה (קהלת ה ז) כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר, וּכְגַוְונָא דָא שְׁלִיחָא לְעֵילָא מטטרו"ן, וְכַמָּה מְמַנָּן דִּתְחוֹת יְדֵיהּ דְּאִינוּן שְׁלִיחָן דִּשְׁכִינְתָּא, וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי נוּקְבָא, לֵית לָהּ רְשׁוּ לְאַזְלָא לְשׁוּם אֲתַר בְּלָא רְשׁוּ בַּעְלָהּ, וְרָזָא דְמִלָּה וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה (שמות כה ב), אִם אַתּוּן בְּעִיתוּן דְּשַׁרְיָא שְׁכִינְתִּי בֵּינֵיכוֹן, וְיִקְחוּ לִי, נְסִיבוּ מִנִּי רְשׁוּ בְּקַדְמֵיתָא לְאִתְגַּלְיָא.

תִּקּוּנָא חַמְשִׁין וְשִׁתָּא

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, אלהי"ם הָא אוּקְמוּהָ תַּמָּן דְּחִילוּ מִסִּטְרָא דְאָת ה' (נ"א ה"י), דְּאִיהִי לִשְׁמָאלָא, דְּאַף עַל גַּב דְּאָת י' אִיהוּ רַחֲמֵי, בַּאֲתַר דְּשַׁלְטָא ה' עֲלָהּ נוּקְבָא אִתְקְרִיאַת, כְּגַוְונָא

לשון הקודש

לַנְּקֵבָה אוֹ לִשְׁלוּחָהּ לַעֲשׂוֹת דָּבָר בְּלִי רְשׁוּת בַּעְלָהּ, שֶׁכָּל מִי שֶׁמְּקַבֵּל, הִיא הַנְּקֵבָה, מֵהַמָּקוֹם שֶׁהִיא מְקַבֶּלֶת, וְסוֹד הַדָּבָר – כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר, וּכְגוֹן זֶה הַשְּׁלִיחַ לְמַעְלָה מטטרו"ן, וְכַמָּה מְמֻנִּים שֶׁתַּחַת יָדָיו שֶׁהֵם שְׁלִיחֵי הַשְּׁכִינָה, וְהַשְּׁכִינָה, הִיא נְקֵבָה, אֵין לָהּ רְשׁוּת לָלֶכֶת לְשׁוּם מָקוֹם בְּלִי רְשׁוּת בַּעְלָהּ, וְסוֹד הַדָּבָר – וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה. אִם אַתֶּם רוֹצִים שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָתִי בֵּינֵיכֶם – וְיִקְחוּ לִי, קְחוּ מִמֶּנִּי רְשׁוּת בָּרִאשׁוֹנָה לְהִתְגַּלּוֹת.

תִּקּוּן חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, אֱלֹהִי"ם הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ שָׁם יִרְאָה, פַּחַד, מִצַּד הָאוֹת ה' (ה"י), שֶׁהִיא לִשְׁמֹאל, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהָאוֹת י' הִיא רַחֲמִים, בְּמָקוֹם שֶׁשּׁוֹלֶטֶת ה' עָלֶיהָ הִיא נִקְרֵאת נְקֵבָה, כְּמוֹ זֶה ה"י, וְסוֹד זֶה

דָּא ה"י, וְרָזָא דָא אִתְגַּלְיָיא (בי"ה ה"א וא"ו ה"א) יו"ד ה"י וא"ו ה"י (ס"א ביו"ד ה"א וא"ו ה"א) דְּלֵית בְּרִיָּה בְּלָא דְּכַר וְנוּקְבָא, דִּתְרֵין שׁוּתָּפִין אִינּוּן בִּבְרָא וּבְרַתָּא, אַבָּא וְאִימָּא, חַד יָהֵיב טִפָּה דְּכוּרָא וְחַד נוּקְבָא, וְכַד שַׁלִּיט דְּכוּרָא עַל נוּקְבָא אִיהוּ דְּכַר, וְכַד שַׁלִּיט נוּקְבָא עַל דְּכוּרָא אִיהוּ נוּקְבָא, וְהָא אוּקְמוּהוּ בְּרָזָא דְּאִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר (ויקרא יב ב).

וְרָזָא עִלָּאָה הָכָא, לְזִמְנִין אִזְדַּרִיקוּ תְּרֵין טִפִּין, לְזִמְנִין תְּלַת, לְזִמְנִין אַרְבַּע, לְזִמְנִין ה', לְזִמְנִין ו', לְזִמְנִין ז', וְדָא רָזָא דִּסְלִיקוּ לְמִטָּה תְּרֵין וְנָחְתוּ שִׁבְעָה, תְּרֵין טִפִּין אִינּוּן לְזִמְנִין צֵר"י וּלְזִמְנִין שְׁבָ"א, תְּלַת לְזִמְנִין אִינּוּן סֶגו"ל וּלְזִמְנִין שׁוּרֵ"ק, לְזִמְנִין שֶׁבַע כְּגַוְונָא דָא ז' מִן זֶרַע, וּתְלַת טִפִּין צְרִיכִין נְטִירוּ מִן כָּבֵ"ד טְחוֹ"ל מָרָ"ה, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית ב טז) וַיְצַו יהו"ה אלהי"ם עַל הָאָדָם, וְאוּקְמוּהוּ

לשון הקודש

הִתְגַּלָּה (בִּי"ה ה"א וא"ו ה"א) יו"ד ה"י וא"ו ה"י (בִּיו"ד ה"א וא"ו ה"א), שֶׁאֵין בְּרִיָּה בְּלִי זָכָר וּנְקֵבָה, שֶׁשְּׁנֵי שֻׁתָּפִים הֵם בְּבֵן וּבְבַת, הָאָב וְהָאֵם, אֶחָד נוֹתֵן טִפָּה זָכָר וְאֶחָד נְקֵבָה, וּכְשֶׁשּׁוֹלֵט הַזָּכָר עַל הַנְּקֵבָה הוּא זָכָר, וּכְשֶׁשּׁוֹלֶטֶת הַנְּקֵבָה עַל הַזָּכָר הִיא נְקֵבָה, וְהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ בְּסוֹד שֶׁל אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר.

וְסוֹד עֶלְיוֹן כָּאן, לִפְעָמִים נִזְרְקוּ שְׁתֵּי טִפּוֹת, לִפְעָמִים שָׁלֹשׁ, לִפְעָמִים אַרְבַּע, לִפְעָמִים ה', לִפְעָמִים ו', לִפְעָמִים ז', וְזֶה הַסּוֹד שֶׁעָלוּ לַמִּטָּה שְׁנַיִם וְיָרְדוּ שִׁבְעָה, שְׁתֵּי טִפּוֹת הֵן לִפְעָמִים צֵר"י וְלִפְעָמִים שְׁבָ"א, שָׁלֹשׁ לִפְעָמִים הֵן סֶגו"ל וְלִפְעָמִים שׁוּרֵ"ק, לִפְעָמִים שֶׁבַע כְּמוֹ זֶה ז' מִן זֶרַע, וְשָׁלֹשׁ טִפּוֹת צְרִיכוֹת שְׁמִירָה מִן כָּבֵ"ד

לֵית צַו אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה, וְדָא כָּבֵד, דְּאִתְּמַר בָּהּ כָּל הַכּוֹעֵס כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, וּבְגִין דָּא לָא צָרִיךְ לְאַרָקָא טִפִּין אֶלָּא בִּרְחִימוּ, וְלָא בְּכַעְסָא וּבְקִטָּטָה, וְכַד זָרִיק בַּר נַשׁ אִלֵּין תְּלַת טִפִּין בִּרְחִימוּ אִתְקְרִיאוּ סֶגוֹלְתָּ"א, וְרָזָא דְּמִלָּה זַרְקָ"א מַקַּ"ף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סֶגוֹלְ"תָּא.

עַל הָאָדָם דָּא שְׁפִיכוּת דָּמִים, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ט ו) בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ, דָּא אִתְעָרוּתָא דְּטִפָּה דְּנוּקְבָא דְּאִיהִי מְלֵיחָה סוּמָקָא, וְאִי אִיהִי סֶגוֹ"ל נְקוּדָה לְתַתָּא אִיהִי נוּקְבָא, נְקוּדָה דִּלְעֵילָא דְּכַר, וְכַד זָרִיק לָהּ בְּמָרָ"ה דְּאִיהִי גֵיהִנָּם קְטִילַת (לָהּ).

לֵאמֹר (בראשית ב טז) דָּא גִּלּוּי עֲרָיוֹת, וְדָא טְחוֹ"ל, מָאן דְּזָרִיק טִפָּה בְּאִתְּתֵיהּ בַּעֲצִיבוּ וּבְקִטָּטָה, אִתְּגְּלִיאַת בֵּיהּ עֶרְיָיתָא, וּבְגִין דָּא עֶרְוַת

לשון הקודש

טְחוֹ"ל מָרָ"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיְצַו יהו"ה אֱלֹהִי"ם עַל הָאָדָם, וּפֵרְשׁוּהוּ, אֵין צַו אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה, וְזֶה הַכָּבֵד, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כָּל הַכּוֹעֵס כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא צָרִיךְ לְהָרִיק טִפּוֹת אֶלָּא בְּאַהֲבָה, וְלֹא בְּכַעַס וּבְקִטָּטָה, וּכְשֶׁזּוֹרֵק אָדָם שָׁלֹשׁ טִפּוֹת בְּאַהֲבָה, נִקְרְאוּ סֶגוֹלְתָּ"א, וְסוֹד הַדָּבָר – זַרְקָ"א מַקַּ"ף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סֶגוֹלְתָּ"א.

עַל הָאָדָם, זוֹ שְׁפִיכוּת דָּמִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ, זוֹ הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל הַטִּפָּה שֶׁל הַנְּקֵבָה שֶׁהִיא מְלֵחָה אֲדֻמָּה, וְאִם הִיא סֶגוֹ"ל, נְקֵבָה לְמַטָּה הִיא נְקֵבָה, נְקֵבָה שֶׁלְּמַעְלָה הִיא זָכָר, וּכְשֶׁזּוֹרֵק אוֹתָהּ בְּמָרָ"ה, שֶׁהִיא גֵיהִנֹּם, הוֹרֶגֶת (אוֹתָהּ).

לֵאמֹר, זֶה גִּלּוּי עֲרָיוֹת, וְזֶה טְחוֹ"ל, מִי שֶׁזּוֹרֵק בְּאִשְׁתּוֹ בְּעֶצֶב וּבְקִטָּטָה, הִתְגַּלְּתָה בּוֹ עֶרְוָה, וְלָכֵן עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ

אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה (ויקרא יח ז), אִיהִי טְחוֹל לִילִית, מָרָה אוּכְמָא עֶרְוָה דְכֹלָּא (נ"א דְכַּלָּה).

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, שְׁעוֹרָא דַעֲרָיוֹת אִינוּן בַּאֲתַר יְדִיעַ אוֹ לָא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, יהו"ה אִיהוּ י' אָב ה' אֵם ו' בֵּן ה' בַּת, ה"ה אִינוּן אִשָּׁה וּבִתָּהּ כַּלָּה וַחֲמוֹתָהּ, כְּפוּם עַנְפִּין דְּאִילָנָא הָכִי אִתְקְרִיאוּ, עַנְפִּין דְּאִילָנָא מִתְפָּרְשִׁין לְעֵילָא בְּאִילָנָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה, וַעֲלֵיהֶן אִתְּמַר (דברים כג א) וְלֹא יְגַלֶּה כְּנַף אָבִיו, וְאִינוּן מִתְיַחֲדִין לְתַתָּא.

כְּגוֹן לוּלָב דְּאִיהוּ אֲגוּדָה חֲדָא לְתַתָּא בְּכָל אִלֵּין מִינִין דַּהֲדַס וַעֲרָבָה, דְּאִינוּן תְּלַת הֲדַסִּין, וּתְרֵין עֲרָבוֹת, וְאִיהוּ בְּפִרוּדָא לְעֵילָא, דְּעַנְפִּין מִתְפָּרְדִין לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, וּבְגִין דָּא נִפְרְצוּ עָלָיו פָּסוּל, נִפְרְדוּ עָלָיו כָּשֵׁר, וְהַאי פֶּרֶץ אִיהוּ פָּרוּץ

לשון הקודש

לֹא תְגַלֶּה. טְחוֹל הִיא לִילִית, מָרָה שְׁחֹרָה, עֶרְוַת הַכֹּל (שֶׁל הַכַּלָּה).

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, הַשִּׁעוּר שֶׁל עֲרָיוֹת הֵם בְּמָקוֹם יָדוּעַ אוֹ לֹא? אָמַר לוֹ: בְּנִי, יהו"ה הוּא י' אָב, ה' אֵם, ו' בֵּן, ה' בַּת, ה"ה הֵם אִשָּׁה וּבִתָּהּ, כַּלָּה וַחֲמוֹתָהּ, כְּפִי עַנְפֵי הָאִילָן כָּךְ נִקְרְאוּ. עַנְפֵי הָאִילָן נִפְרָדִים לְמַעְלָה בָּאִילָן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְלֹא יְגַלֶּה כְּנַף אָבִיו, וְהֵם מִתְיַחֲדִים לְמַטָּה.

כְּמוֹ לוּלָב, שֶׁהוּא אֲגֻדָּה אַחַת לְמַטָּה בְּכָל אֵלּוּ הַמִּינִים שֶׁל הֲדַס וַעֲרָבָה, שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה הֲדַסִּים וּשְׁתֵּי עֲרָבוֹת, וְהוּא בְּפִרוּד לְמַעְלָה, שֶׁהָעַנָּפִים נִפְרָדִים לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, וּמִשּׁוּם זֶה, נִפְרְצוּ עָלָיו –

בְּעֶרְוָה דְּאִיהוּ בֵּין עַנְפָּא וְעַנְפָּא, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר תַּמָּן (ויקרא יח ז) לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה, לַאו צָרִיךְ לְקָרְבָא אַתְוָון דְּאִינוּן יהו"ה בַּאֲתַר (דף צ ע"א) דְּעֶרְוָה, וְדָזָא דְעֶרְוָה אִתְּרְמִיז בִּתְרֵין (בַּהֲדֵי) אַתְוָון עֵ"ר וָ"ה עֵ"ר רַ"ע בְּעֵינֵי יהו"ה (בראשית לח ז), וְאִלֵּין עַנְפִּין (לא) אִתְּפָרְשׁוּ דְּיֶהֱא עֶרְוָה בֵּינַיְיהוּ, לַאו אִיהוּ אֶלָּא בַּר מֵאַתְרֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ אדנ"י, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים ה ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע, דְּבִסְפִירָן תִּשְׁכַּח אָב וָאֵם וּבֵן כַּחֲדָא, בְּבִינָ"ה בָּ"ן י"ה, וְלֵית תַּמָּן עֶרְוָה, וְתִשְׁכַּח לוֹן לְתַתָּא אָח וְאָחוֹת תַּרְוַיְיהוּ בִּיחוּדָא, אָח אִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא ד' אָחוֹת דִּילֵיהּ, וְתַרְוַיְיהוּ אִינוּן חַד בְּלָא פְּרוּדָא, אַף עַל גַּב דְּצַדִּיק אִיהוּ יְחוּדָא דְכֻלְּהוּ.

לשון הקודש

פָּסוּל, נִפְרְדוּ עָלָיו – כָּשֵׁר, וְהַפֶּרֶץ הַזֶּה הוּא פָּרוּץ בְּעֶרְוָה בֵּין עָנָף לְעָנָף, וְלָכֵן נֶאֱמַר שָׁם לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה, לֹא צָרִיךְ לְקָרֵב אֶת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן יהו"ה לִמְקוֹם עֶרְוָה, וְסוֹד הָעֶרְוָה נִרְמָז בִּשְׁתֵּי (עם) אוֹתִיּוֹת עֶ"ר וָ"ה עֵ"ר רַ"ע בְּעֵינֵי יהו"ה, וְהָעֲנָפִים הַלָּלוּ (לא) נִפְרְדוּ שֶׁתִּהְיֶה עֶרְוָה בֵּינֵיהֶם, אֵינוֹ אֶלָּא חוּץ מִמְּקוֹמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא אדנ"י. וְהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא יְגֻרְךָ רָע, שֶׁבַּסְּפִירוֹת תִּמְצָא אָב וָאֵם וּבֵן כְּאֶחָד בַּבִּינָה, בָּ"ן י"ה, וְאֵין שָׁם עֶרְוָה, וְתִמְצָא אוֹתָם לְמַטָּה, אָח וְאָחוֹת שְׁנֵיהֶם בְּיִחוּד, הָאָח הוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, ד' – אַחוֹתוֹ, וּשְׁנֵיהֶם הֵם אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד, אַף עַל גַּב שֶׁצַּדִּיק הוּא הַיִּחוּד שֶׁל כֻּלָּם.

אַדְהָכִי הָא אֵלִיָּהוּ קָא אִזְדַּמַּן לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר לֵיהּ רַבִּי רַבִּי, שִׁעוּרָא דְעָרְיָין הָכִי אִיהוּ וַדַּאי, בְּכָל סְפִירָן לֵית יְחוּדָא חַד בַּחֲבֵרְתָּה כְּגַוְונָא דִדְכַר וְנוּקְבָא אֶלָּא בַּצַּדִּיק, דְּיִחוּדָא דְתַרְוַיְיהוּ לָאו אִיהוּ בְּכָל אֵבָרִין דִּלְהוֹן אֶלָּא בִּבְרִית מִילָה, בִּשְׁאָר אֵבָרִין קוּרְבָא דְאַחֲוָה אִית תַּמָּן וְלָאו דְּיִחוּדָא, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְאִילָנָא דְעַנְפּוֹי מִתְפָּרְשִׁין לְעֵילָא בְּכָל סִטְרָא, וְרָזָא דְמִלָּה וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ וַיָּפוּזוּ זְרוֹעֵי יָדָיו (בראשית מט כד), אֲבָל לְתַתָּא כֻּלְּהוּ אֲגוּדָה אַחַת יְחוּדָא חָדָא, וּבְגִין דָּא לְתַתָּא בַּצַּדִּיק צָרִיךְ לְקָרְבָא אַתְוָון דְּיהו"ה עִם שְׁכִינְתֵּיהּ, דְּאִיהִי קוּרְבָא דִילָהּ קָרְבָּן לַיהו"ה.

וְהָכִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה עִם חָכְמָה צָרִיךְ לְקָרְבָא לוֹן בַּצַּדִּיק, וְכָל עַנְפִּין תַּמָּן מִתְיַחֲדִין וּמִתְקַשְּׁרִין וּמְשַׁלְּבִין, וּמְקַבְּלִין דָּא מִן דָּא, וְכֻלָּא

לשון הקודש

בֵּינְתַיִם הִנֵּה אֵלִיָּהוּ הִזְדַּמֵּן לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר לוֹ: רַבִּי רַבִּי, שִׁעוּר הָעֲרָיוֹת כֵּן הוּא וַדַּאי, בְּכָל הַסְּפִירוֹת אֵין יִחוּד שֶׁל אַחַת עִם חֲבֵרְתָּהּ כְּמוֹ שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, אֶלָּא רַק בְּצַדִּיק, שֶׁהַיִּחוּד שֶׁל שְׁנֵיהֶם אֵינוֹ בְּכָל הָאֵיבָרִים שֶׁלָּהֶם, אֶלָּא רַק בִּבְרִית מִילָה, בִּשְׁאָר הָאֵיבָרִים קִרְבָה שֶׁל אַחֲוָה יֵשׁ שָׁם וְלֹא שֶׁל יִחוּד, וְזֶהוּ סוֹד הָאִילָן שֶׁעֲנָפָיו נִפְרָדִים לְמַעְלָה בְּכָל צַד, וְסוֹד הַדָּבָר – וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ וַיָּפוּזוּ זְרֹעֵי יָדָיו, אֲבָל לְמַטָּה כֻּלָּם אֲגֻדָּה אַחַת, יִחוּד אֶחָד, וּמִשּׁוּם זֶה לְמַטָּה בַּצַּדִּיק צָרִיךְ לְקָרֵב אֶת אוֹתִיּוֹת יהו"ה עִם שְׁכִינָתוֹ, שֶׁהִיא קִרְבָה שֶׁלָּהּ קָרְבָּן לַיהו"ה.

וְכָךְ הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה עִם חָכְמָה, צָרִיךְ לְקָרְבָם לַצַּדִּיק וְכָל הָעַנָּפִים שָׁם

עַל יְדָא דְצַדִּיק, וּבְלָא צַדִּיק לֵית קוּרְבָּא דְיִחוּדָא, אֶלָּא אַחֲוָה, וּבְגִין דָּא חֶסֶד תַּמָּן אִתְקְרֵי ו' אָח וְה' אָחוֹת. מִסִּטְרָא דִימִינָא, וּבְהַאי אֲתַר אִתְּמַר (ויקרא כ יז) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחוֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְגוֹמֵר חֶסֶד הוּא, וְעִם כָּל דָּא דְחֶסֶד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּם, מָאן דִּמְחַבֵּר אַתְוָון בַּאֲתַר דְּפִרוּדָא כְּאִלּוּ אַפְרִישׁ בֵּינַיְיהוּ, וּבְגִין דָּא וְנִכְרְתוּ מִדָּה לָקֶבֶל מִדָּה.

וְהָכִי י"ה בִּימִינָא אִינוּן בְּאַחֲוָה, וְלֵית יִחוּדָא אֶלָּא עַל יְדֵי דְצַדִּיק, וּבְגִין דָּא בְּהַאי אֲתַר לָא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה (שם יח ו), וְהָכִי בְּשׂוֹקָא יְמִינָא וּשְׂמָאלָא תַּמָּן אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְלָא צָרִיךְ לְקָרְבָא תַּמָּן אַתְוָון, בְּזִמְנָא דֶאֱלֹהִים אֲחֵרִים תַּמָּן דְּאִינוּן מִסִּטְרָא דַעֲבוֹדָה זָרָה, וְרָזָא דְמִלָּה וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי יהו"ה אֵשׁ זָרָה (שם י א).

לשון הקודש

מִתְיַחֲדִים וְנִקְשָׁרִים וּמִשְׁלָבִים, וּמִקַּבְּלִים זֶה מִזֶּה, וְהַכֹּל עַל יְדֵי הַצַּדִּיק, וּבְלִי צַדִּיק אֵין קִרְבַת הַיִּחוּד אֶלָּא אַחֲוָה, וּמִשּׁוּם זֶה חֶסֶד שָׁם נִקְרָא ו' אָח וְה' אָחוֹת, מִצַּד הַיָּמִין, וּבַמָּקוֹם הַזֶּה נֶאֱמַר וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחוֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְגוֹמֵר, חֶסֶד הוּא, וְעִם כָּל זֶה שֶׁחֶסֶד הוּא, וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּם. מִי שֶׁמְּחַבֵּר אוֹתִיּוֹת בְּמָקוֹם שֶׁל פֵּרוּד, כְּאִלּוּ הִפְרִיד בֵּינֵיהֶן, וּמִשּׁוּם כָּךְ וְנִכְרְתוּ, מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה.

וְכָךְ י"ה בִּימִין הֵם בְּאַחֲוָה, וְאֵין יִחוּד אֶלָּא עַל יְדֵי צַדִּיק, וּמִשּׁוּם זֶה בַּמָּקוֹם הַזֶּה לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה, וְכָךְ בְּשׂוֹק יָמִין וּשְׂמֹאל שָׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְלֹא צָרִיךְ לְקָרֵב שָׁם אוֹתִיּוֹת בִּזְמַן שֶׁאֱלֹהִים אֲחֵרִים

וְכָל אִינּוּן עֶרְיָין אִינּוּן סמא"ל וְנָחָשׁ, דְּתָבְעִין לְמֶעֱבַד דִּינִין וּמְגַלִּין לוֹן קֶדֶם יהו"ה, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאוּ עֲרָיוֹת, וְדָא אִיהוּ רָזָא וְסוֹד אַחֵר אַל תְּגָל (משלי כה ט), דְּדָא גְּרִים גָּלוּת וְאִתְגְּלֵי בֵּין עַמְמַיָּא, מָאן דְּגָלֵי עֶרְיָתֵיהּ תַּמָּן הָכִי אִיהוּ אִתְגְּלֵי בֵּין עֶרְיָין דְּאִינּוּן אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וּמָאן דִּמְכַסֵּי עֲלַיְיהוּ הָכִי אִיהוּ אִתְכַּסֵּי בֵּינַיְיהוּ, וּבְגִין דָּא וְלֹא יְגַלֶּה כְּנַף אָבִיו, דָּא שְׁכִינְתָּא דְּגָלַת בֵּין עַמְמַיָּא בְּגִין חוֹבָא דָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.

וְאַרְבַּע זִמְנִין גָּלַת שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, בְּגִין דְּאַעִילוּ עֶרְוָה בֵּין אַרְבַּע אַתְוָון, וְאַף עַל גַּב דְּאִתְּמַר כָּל אִלֵּין עֶרְיָין בִּסְפִירָן וּבִשְׁמָא דְּיהוָ"ה, לָאו בְּאַתְרֵיהּ דִּלְעֵילָא, אֶלָּא כַּד שְׁכִינְתָּא גָּלַת, כָּל סְפִירָן נָחֲתוּ עִמָּהּ, וְלֵית פְּרוּדָא בָּהּ וּבֵין עֲשַׂר

לשון הקודש

שָׁם, שֶׁהֵם מִצַּד שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, וְסוֹד הַדָּבָר – וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי יהו"ה אֵשׁ זָרָה.

וְכָל אוֹתָם הָעֲרָיוֹת הֵם סמא"ל וְנָחָשׁ, שֶׁתּוֹבְעִים לַעֲשׂוֹת דִּינִים וּמְגַלִּים אוֹתָם לִפְנֵי יהו"ה, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרְאוּ עֲרָיוֹת, וְזֶהוּ סוֹד, וְסוֹד אַחֵר אַל תְּגָל, שֶׁזֶּה גּוֹרֵם גָּלוּת וְגוֹלֶה בֵּין הָעַמִּים, מִי שֶׁמְּגַלֶּה עֶרְוָתוֹ שָׁם, כָּךְ הוּא מִתְגַּלֶּה בֵּין הָעֲרָיוֹת, שֶׁהֵם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וּמִי שֶׁמְּכַסֶּה עֲלֵיהֶם, כָּךְ הוּא מִתְכַּסֶּה בֵּינֵיהֶם, וּמִשּׁוּם זֶה וְלֹא יְגַלֶּה כְּנַף אָבִיו, זוֹ שְׁכִינָה שֶׁגָּלְתָה בֵּין הָעַמִּים בִּגְלַל הַחֵטְא הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.

וְאַרְבַּע פְּעָמִים גָּלְתָה שְׁכִינָה לַגָּלוּת, מִשּׁוּם שֶׁהִכְנִיסוּ עֶרְוָה בֵּין אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת, וְאַף עַל גַּב שֶׁנֶּאֱמַר כָּל הָעֲרָיוֹת הַלָּלוּ בַּסְּפִירוֹת וּבַשֵּׁם שֶׁל יהו"ה, לֹא בִּמְקוֹמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, אֶלָּא כְּשֶׁשְּׁכִינָה

סְפִירָן, וְכַד נָחְתוּ אִתְלַבְּשׁוּ בְּשִׁית יוֹמִין דְּחוֹל שִׁית עַנְפִּין, חֶסֶד בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, גְּבוּרָה בְּיוֹמָא תִּנְיָינָא, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה, תְּלַת סְפִירָן תִּנְיָינִין בִּתְלַת יוֹמִין אָחֲרָנִין, דְּאִינוּן רְבִיעָאָה חֲמִשָּׁאָה וּשְׁתִיתָאָה.

וַעֲשַׂר אֲמִירָן דָּא י' אַבָּא, חָמֵשׁ אוֹר דָּא ה' אִמָּא, שִׁית זְמִנִּין טוֹב ו' דְּאִית בְּשִׁית יוֹמֵי דְחוֹל, ה' דְּהַשִּׁשִּׁי ה' דְיהו"ה, רֹא"ש דִּבְרֵאשִׁי"ת דָּא כֶּתֶר רֵישָׁא דְכָל רֵישִׁין.

וְאַמַּאי אִית פְּרוּדָא, בְּגִין דְּלֵית צַדִּיק אוֹת בְּרִית תַּמָּן, וְרָזָא דְמִלָּה אֵין אָדָם צַדִּיק בָּאָרֶץ דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית תַּמָּן, וּבְשַׁבָּת דְּאִיהוּ יוֹמָא שְׁבִיעָאָה תַּמָּן קְרִיבוּ וְיִחוּדָא דְשְׁמָא דְיהו"ה וְכָל סְפִירָן, וּבְגִין דָּא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים זִוּוּגַיְיהוּ מִלֵּילֵי

לשון הקודש

גָּלְתָה, כָּל הַסְּפִירוֹת יָרְדוּ עִמָּהּ, וְאֵין פְּרוּד בָּהּ וּבֵין עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, וּכְשֶׁיָּרְדוּ, הִתְלַבְּשׁוּ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שִׁשָּׁה עֲנָפִים, חֶסֶד בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, גְּבוּרָה בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שָׁלֹשׁ סְפִירוֹת שְׁנִיּוֹת בִּשְׁלֹשָׁה יָמִים אֲחֵרִים, שֶׁהֵם רְבִיעִי חֲמִישִׁי וְשִׁשִּׁי.

וְעֲשַׂר אֲמִירוֹת זֶה י' הָאַבָּא, חֲמִשָּׁה אוֹר זוֹ ה' הָאִמָּא, שֵׁשׁ פְּעָמִים טוֹב ו' שֶׁיֵּשׁ בְּשֵׁשֶׁת יְמוֹת הַחֹל, ה' שֶׁל הַשִּׁשִּׁי ה' שֶׁל יהו"ה, רֹא"ש שֶׁל בְּרֵאשִׁי"ת זֶה כֶּתֶר, הָרֹאשׁ לְכָל הָרָאשִׁים.

וְלָמָּה יֵשׁ פְּרוּד? מִשּׁוּם שֶׁאֵין צַדִּיק, אוֹת הַבְּרִית, שָׁם, וְסוֹד הַדָּבָר – אֵין אָדָם צַדִּיק בָּאָרֶץ, שֶׁהוּא אוֹת הַבְּרִית שָׁם, וּבְשַׁבָּת שֶׁהוּא הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, שָׁם קְרִיבָה וְהַיִּחוּד שֶׁל שֵׁם יהו"ה וְכָל הַסְּפִירוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ זִוּוּגָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים

שַׁבָּת לְלֵילֵי שַׁבָּת, הַאי עֶרְיָין אִינּוּן וַדַּאי לְתַתָּא, אֲבָל לְעֵילָא (דף צ ע"ב) אִתְּמַר (תהלים ה ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע, וְצַדִּיק דְּקָרִיב לְאִתְּתֵיהּ בְּיוֹמִין דְּחוֹלָא, הַהוּא בֵּן דְּעָבִיד עֲלֵיהּ אִתְּמַר צַדִּיק וְרַע לוֹ, דְּגָרִים דְּאִתְעֲבִיד קֹדֶשׁ חוֹל דְּאִיהוּ יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִיהוּ רָזָא דְצַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, אֲבָל לְעֵילָא לֵית עֶרְוָה וְקִצּוּץ וּפְרוּד וּפְרוּץ, וּבְגִין דָּא לְעֵילָא (לֵית לָךְ לִידְמֶה לְיוֹצְרָךְ, דְּתֵימָא הָכִי דִּלְעֵילָא) אֵית יְחוּדָא בְּאָח וְאָחוֹת וּבְבֵן וּבְבַת בְּאֵם עִם בֵּן, אִם כֵּן לֵית לָךְ לִידְמֶה לְיוֹצְרָךְ, דְּאַנְתְּ הֲוֵית גָּרִים דְּלָא תְּהֵא בְּדִיוֹקְנָא דִילֵיהּ לְעֵילָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה נט ב) כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם.

וְתָא חֲזֵי בְּשַׁעְתָּא דְבָעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי אָדָם, הָכִי הֲוָה בָּעֵי לְמֶעֱבַד לֵיהּ

לשון הקודש

מִלֵּילֵי שַׁבָּת לְלֵילֵי שַׁבָּת, הָעֲרָיוֹת הַלָּלוּ הֵם וַדַּאי לְמַטָּה, אֲבָל לְמַעְלָה נֶאֱמַר לֹא יְגֻרְךָ רָע, וְצַדִּיק שֶׁקָּרֵב לְאִשְׁתּוֹ בִּימוֹת הַחֹל, אוֹתוֹ הַבֵּן שֶׁעוֹשֶׂה, נֶאֱמַר עָלָיו צַדִּיק וְרַע לוֹ, שֶׁגּוֹרֵם שֶׁנַּעֲשֶׂה קֹדֶשׁ חֹל, שֶׁהוּא הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הוּא הַסּוֹד שֶׁל צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, אֲבָל לְמַעְלָה אֵין עֶרְוָה וְקִצּוּץ וּפֵרוּד וּפֵרוּץ, וּמִשּׁוּם זֶה לְמַעְלָה (אֵין לָךְ לִדְמֶה לְיוֹצְרָךְ, שֶׁתֹּאמַר כָּךְ, שֶׁלְּמַעְלָה) יֵשׁ יִחוּד בְּאָח וְאָחוֹת, וּבְבֵן וּבְבַת, בְּאֵם עִם בֵּן. אִם כֵּן, אֵין לְךָ לִדְמוּת לְיוֹצְרְךָ, שֶׁאַתָּה הָיִיתָ גּוֹרֵם שֶׁלֹּא תִהְיֶה בִּדְמוּתוֹ לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶ"ם.

וּבָא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

כְּגַוְונָא דְּדִיוֹקְנָא דִילֵיהּ, בְּלָא עֶרְוָה וּבְלָא פֶּרֶץ וּפִּירוּד, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (בראשית א כו) נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, לְמֶהֱוֵי כָּל סְפִירָן כְּלִילָן בֵּיהּ, בְּלָא פִּרוּד וְקִצּוּץ, וּלְאִתְיַחֲדָא בֵּן עִם בַּת דְּאִינּוּן אַחִים, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר אַחִים תְּאוֹמִים, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כו כד) וְיִהְיוּ תֹאֲמִם מִלְּמַטָּה וְיַחְדָּיו יִהְיוּ תַּמִּים עַל רֹאשׁוֹ, כְּאָן אֲתַר, אֶל הַטַּבַּעַת (שם), דָּא טַבַּעַת דְּאוֹת בְּרִית מִילָה, דְּאִיהוּ שִׁיעוּר לְכָל עָרְיָין לְתַתָּא, וְשִׁעוּר דְּיִחוּדָא לְעֵילָא, וּלְעֵילָא אִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ג כב) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, אֲבָל לְתַתָּא אִתְּמַר בֵּיהּ וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, לָא תְעָרֵב בְּיִחוּדָא טוֹב עִם רָע, וְאִם לַאו (שם ב יז) מוֹת תָּמוּת, אִתְּמַר הָכָא מוֹת תָּמוּת וְאִתְּמַר בְּשַׁבָּת (שמות לא יד) מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת.

לשון הקודש

הוּא לִבְרֹא אָדָם, כָּךְ הָיָה רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ כְּמוֹ דְּמוּתוֹ, בְּלִי עֶרְוָה וּבְלִי פֶּרֶץ וּפִּרוּד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַסְּפִירוֹת כְּלוּלוֹת בּוֹ, בְּלִי פִּרוּד וְקִצּוּץ, וּלְהִתְיַחֵד בֵּן עִם בַּת שֶׁהֵם אַחִים, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אַחִים תְּאוֹמִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיִהְיוּ תֹאֲמִם מִלְּמַטָּה וְיַחְדָּו יִהְיוּ תַּמִּים עַל רֹאשׁוֹ, בְּאֵיזֶה מָקוֹם? אֶל הַטַּבַּעַת, זוֹ הַטַּבַּעַת שֶׁל אוֹת בְּרִית מִילָה, שֶׁהוּא שִׁעוּר לְכָל הָעֲרָיוֹת לְמַטָּה, וְשִׁעוּר שֶׁל הַיִּחוּד לְמַעְלָה, וּלְמַעְלָה נֶאֱמַר בּוֹ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, אֲבָל לְמַטָּה נֶאֱמַר בּוֹ וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, אַל תְּעָרֵב בַּיִּחוּד טוֹב עִם רָע, וְאִם לֹא, מוֹת תָּמוּת. נֶאֱמַר כָּאן מוֹת תָּמוּת, וְנֶאֱמַר בְּשַׁבָּת מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת.

וְאָדָם וַדַּאי אִתְעֲבִיד בְּדִיוֹקְנָא דִלְעֵילָא, וְעָבַד תַּמָּן פְּרוּדָא, וְאִתְפְּרֵישׁ מִתַּמָּן, אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא אֵיךְ אִתְעֲבִיד בְּדִיוֹקְנָא דִלְעֵילָא, דְּהָא שְׁמַעְנָא כַּמָּה דְּעוֹת תַּמָּן, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, כַּד אִתְעֲבִיד, כֻּלְּהוּ סְפִירָן אִתְכְּלִילוּ בְּדִיוֹקְנָא דְנִשְׁמָתֵיהּ, וְנִשְׁמָתֵיהּ הֲוָה מֻרְכָּבָה לוֹן כְּגַוְונָא דְנִשְׁמָתֵיהּ, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, כְּגַוְונָא דְעֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה, וְכֻלְּהוּ גַוְונִין דְּנִשְׁמָתִין הֲווֹ נָהֲרִין בְּנִשְׁמָתֵיהּ, וַהֲווֹ נְהִירִין עַל אַנְפּוֹי, וּמִנֵּיהּ הֲווֹ מִזְדַּעְזְעִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וַהֲווֹ סָגְדִין לֵיהּ בְּגִין אִלֵּין נְהוֹרִין דַּהֲווֹ נְהִירִין בֵּיהּ, כְּגַוְונָא דְאָדָם דִלְעֵילָא דַּהֲווֹ סָגְדִין לֵיהּ, הָכִי הֲווֹ סָגְדִין לְאָדָם דִלְתַתָּא, עַד דַּהֲוָה אָמַר אִיהוּ בּוֹאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי יהו"ה עֹשֵׂנוּ (תהלים צה ו), וּבְהַהוּא זִמְנָא הֲוָה אִיהוּ שַׁלִּיט עַל כָּל הֲמוֹנֵי עֵילָא וְתַתָּא.

לשון הקודש

וְאָדָם וַדַּאי נַעֲשָׂה בִּדְמוּת שֶׁל מַעְלָה, וְעָשָׂה שָׁם פְּרוּד וְנִפְרָד מִשָּׁם. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, אֵיךְ נַעֲשָׂה בִּדְמוּת שֶׁל מַעְלָה, שֶׁהֲרֵי שָׁמַעְנוּ שָׁם כַּמָּה דְּעוֹת? אָמַר לוֹ: בְּנִי, כְּשֶׁנַּעֲשָׂה, כָּל הַסְּפִירוֹת נִכְלְלוּ בַּדְּמוּת שֶׁל נִשְׁמָתוֹ, וְנִשְׁמָתוֹ הָיְתָה מֻרְכָּבָה לָהֶם, כְּמוֹ שֶׁנִּשְׁמָתוֹ, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁעֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה, וְכָל הַגְּוָנִים שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת הָיוּ מְאִירִים בִּנְשִׁמָתוֹ וְהָיוּ מְאִירִים עַל פָּנָיו, וּמִמֶּנּוּ הָיוּ מִזְדַּעְזְעִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהָיוּ מִשְׁתַּחֲוִים לוֹ בִּגְלַל הַמְּאוֹרוֹת הַלָּלוּ שֶׁהָיוּ מְאִירִים בּוֹ. כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁהָיוּ

גַּוָּון אוּכָּם דְּעֵינָא וְשַׁעֲרוֹי אוּכְמִין וְכָל גַּוָּונִין אוּכְמִין שַׁפִּירִין, אִתְיְיהִיבָן בֵּיהּ מִסִּטְרָא דְּאִימָּא, חִוָּורוּ דְּעֵינָא וְחִוָּורוּ דְּאַנְפִּין וְחִוָּורוּ דְּמוֹחָא וְחִוָּורוּ דְּגַרְמִין, אִתְיְיהִיבַת בֵּיהּ מִסִּטְרָא דְּאַבָּא, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, דְּלוֹבֶן שֶׁבְּעַיִן וּמוֹחָא וַעֲצָמוֹת אִתְיְיהִיבוּ מֵאַבָּא, וְאוּכְמוּ דְּעֵינָא וְשַׁעֲרָא אִתְיְיהִיבוּ מֵאִימָּא, וְחִוָּורוּ וְאוּכְמוּ תַּרְוַיְיהוּ אִשְׁתַּכְּחוּ מִכִּתְרָא עִלָּאָה, אוּכְמוּ מִלְּבָר וְחִוָּורוּ מִלְּגָו, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (איוב לז כא) וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים, וְכָתוּב אַחֵר אוֹמֵר (תהלים יח יב) יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ.

וְהָא אוּקְמוּהוּ חַבְרַיָּא, אוּכְמוּ נוּקְבָא לְחִוָּורוּ, וְאוֹרַיְיתָא מִתַּמָּן אִיהִי חִוָּורוּ מִלְּגָאו אוּכְמוּ מִלְּבָר, וּלְעֵילָא אַבָּא וְאִימָּא אָמְרוּ עַל עַמּוּדָא

לשון הקודש

מִשְׁתַּחֲוִים לוֹ, כָּךְ הָיוּ מִשְׁתַּחֲוִים לָאָדָם שֶׁלְּמַטָּה, עַד שֶׁהוּא הָיָה אוֹמֵר בּוֹאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי יהו"ה עוֹשֵׂנוּ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הוּא הָיָה שׁוֹלֵט עַל כָּל הַהֲמוֹנִים שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה.

הַגָּוֶן הַשָּׁחֹר שֶׁל הָעַיִן, וּשְׂעָרָיו שְׁחוֹרוֹת, וְכָל הַגְּוָנִים שְׁחוֹרִים יָפִים נִתְּנוּ בוֹ מִצַּד הָאֵם. לֹבֶן הָעַיִן וְלֹבֶן הַפָּנִים וְלֹבֶן הַמֹּחַ וְלֹבֶן הָעַצָּמוֹת נִתְּנוּ בוֹ מִצַּד הָאָב, שֶׁהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁהַלֹּבֶן שֶׁבָּעַיִן וְהַמֹּחַ וְהָעַצָּמוֹת נִתְּנוּ מֵהָאָב, וּשְׂחֹר הָעַיִן וְהַשַּׂעַר נִתְּנוּ מֵהָאֵם, וְהַלֹּבֶן וְהַשָּׁחֹר, שְׁנֵיהֶם נִמְצְאוּ מִכֶּתֶר עֶלְיוֹן, הַשָּׁחֹר מִבַּחוּץ וְהַלֹּבֶן מִבִּפְנִים, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים, וְכָתוּב אַחֵר אוֹמֵר יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ.

וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים, שָׁחֹר נְקֵבָה לַלֹּבֶן, וְהַתּוֹרָה מִשָּׁם הִיא לֹבֶן מִבִּפְנִים

דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתֵּיהּ נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ (בראשית א כו), עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בְּחִוּורוּ, וּשְׁכִינְתָּא בְּאוּכְמוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שיר א ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, וְתָא חֲזִי אִימָּא עִלָּאָה הֲוַת אוּכְמָא קֶדֶם הַהוּא נְהוֹרָא דִלְגָאו מִינָהּ, אֲבָל כַּד נָחְתָא לְתַתָּא אִתְחֲזַיַת גַּוְונָהָא בְּחָמֵשׁ סְפִירָן, דְּאִינּוּן ה' עַנְפִּין דְּאִילָנָא, דְּרוֹעָא יְמִינָא וּשְׂמָאלָא וְגוּף וּתְרֵין שׁוֹקִין, צַדִּיק נָטִיל כָּל גַּוְונִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ט טז) וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם, וּרְאִיתִיהָ בְּגַוְונִין נְהִירִין, וְהָכִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִתְחֲזַיַת בְּחָמֵשׁ גַּוְונִין מִתַּתָּא לְעֵילָא, וְאִלֵּין גַּוְונִין דְּשִׁית סְפִירָן, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שמות כה ד) וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי (דף צא ע"א) וְשֵׁשׁ וְעִזִּים, וּכְמָה דְּאִתְכְּלִילָן כָּל גַּוְונִין מֵעֵילָא לְתַתָּא בַּצַּדִּיק, הָכִי אִתְכְּלִילָן כָּל גַּוְונִין מִתַּתָּא לְעֵילָא בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

לשון הקודש

וְשָׁחֹר מִבַּחוּץ, וּלְמַעְלָה הָאָב וְהָאֵם אָמְרוּ עַל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וּשְׁכִינָתוֹ נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי בְּלֶבֶן וְהַשְּׁכִינָה בְּשָׁחֹר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה. וּבֹא תִרְאֶה, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה הָיְתָה שְׁחוֹרָה לִפְנֵי אוֹתוֹ אוֹר שֶׁלְּפָנִים מִמֶּנָּה, אֲבָל כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת לְמַטָּה נִרְאִים גְּוָנֶיהָ בְּחָמֵשׁ סְפִירוֹת, שֶׁהֵם חֲמֵשֶׁת עַנְפֵי הָאִילָן, זְרוֹעַ יָמִין וּשְׂמֹאל וְהַגּוּף וּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, הַצַּדִּיק נוֹטֵל כָּל הַגְּוָנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם, וּרְאִיתִיהָ בִּגְוָנִים מְאִירִים, וְכָךְ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה נִרְאֵית בַּחֲמִשָּׁה גְוָנִים מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְאֵלּוּ הַגְּוָנִים שֶׁל שֵׁשׁ הַסְּפִירוֹת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים, וּכְמוֹ שֶׁנִּכְלָלִים כָּל

תָּא חֲזִי אַרְבַּע עַנְפִּין רַבְרְבִין הֲווֹ בְּאִילָנָא, וְאִינּוּן הֲווֹ תְּרֵין דְּרוֹעִין וּתְרֵין שׁוֹקִין, וְכֻלְּהוּ בְּשִׁעוּרָא דְּאָת ו' עִלָּאָה, וּבְכָל אַמָּה ה' עַנְפִּין זְעֵירִין דְּאִינּוּן זֶרֶת, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה מ ב) **וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן, וְאִינּוּן שִׁעוּרָא דְה', וְעַל ה' עַנְפִּין הֲוָה י' דְּאִיהוּ כַּף הַיָּד, וְדָא אִיבָּא דְּאִילָנָא, וְכַמָּה שִׁרְטוּטִין מְרַקְּמָן בְּכַף יָד, דְּאִינּוּן גַּוְוּנִין שַׁפִּירִין דְּאִיבָּא, דְּבְהוֹן אִתְפַּתְּחַת שׁוֹשַׁנָּה דְּאִתְעֲבִידַת מִינָהּ אִיבָּא, וְאִינּוּן כַּפְתּוֹר וָפֶרַח, לְשִׁשֶּׁת הַקָּנִים הַיּוֹצְאִים מִן הַמְּנוֹרָה** (שמות כה לג), **וְאִלֵּין תְּלַת גָּרְמִין בִּדְרוֹעָא יְמִינָא, וּתְלַת בִּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא, מְנָרְתָּא גוּפָא דְּאֶמְצָעִיתָא.**

בְּרִי בְּכָל אִלֵּין תִּקּוּנִין בָּרָא לְאָדָם וּבַת זוּגֵיהּ, (וְאִי) **וְאִיהוּ עָבַד פְּרוּדָא לְעֵילָא בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ**

לשון הקודש

הַגְּוָנִים מִמַּעְלָה לְמַטָּה בַּצַּדִּיק, כָּךְ נִכְלָלִים כָּל הַגְּוָנִים מִמַּטָּה לְמַעְלָה בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

בֹּא וּרְאֵה, אַרְבָּעָה עֲנָפִים גְּדוֹלִים הָיוּ בָּאִילָן, וְהֵם הָיוּ שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת וּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, וְכֻלָּם בַּשִּׁעוּר שֶׁל הָאוֹת ו' הָעֶלְיוֹנָה, וּבְכָל אַמָּה חֲמִשָּׁה עֲנָפִים קְטַנִּים שֶׁהֵם זֶרֶת, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן, וְהֵם הַשִּׁעוּר שֶׁל ה', וְעַל ה' עֲנָפִים הָיָה י' שֶׁהוּא כַּף הַיָּד, וְזֶה פְּרִי הָאִילָן, וְכַמָּה שִׂרְטוּטִים מְרֻקָּמִים בְּכַף הַיָּד, שֶׁהֵם הַגְּוָנִים הַיָּפִים שֶׁל הַפְּרִי, שֶׁבָּהֶם נִפְתַּחַת הַשּׁוֹשַׁנָּה, שֶׁנַּעֲשֶׂה מִמֶּנָּה פְּרִי, וְהֵם כַּפְתּוֹר וָפֶרַח לְשִׁשֶּׁת הַקָּנִים הַיֹּצְאִים מִן הַמְּנוֹרָה, וְאֵלּוּ שָׁלֹשׁ עֲצָמוֹת בִּזְרוֹעַ יָמִין וְשָׁלֹשׁ בִּזְרוֹעַ שְׂמֹאל. הַמְּנוֹרָה, הַגּוּף שֶׁל הָאֶמְצַע.

בְּנִי, בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַלָּלוּ בָּרָא אֶת

הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, דְּגָרִים לְסַלְקָא שְׁכִינְתָּא מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק מִגֵּיהּ בַּת זוּגֵיהּ, וְאִסְתַּלַּק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִגֵּיהּ, דְּבַאֲתַר דְּלָא שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא תַּמָּן, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שַׁרְיָא תַּמָּן, וּמִנָּלָן דְּאִסְתַּלִּיק בַּת זוּגֵיהּ מִגֵּיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (בראשית ב יח) **וַיֹּאמֶר יהו"ה לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ, וְדָא גָּרִים לְיַעֲקֹב דְּאִתְּמַר בֵּיהּ** (שם לב כה) **וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ, וּבְהַהוּא זִמְנָא נָצַח לֵיהּ סמא"ל, וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ** (שם כו), **בְּאָן אֲתַר פָּרַח בְּגִיד הַנָּשֶׁה, דְּפָרַח י' מִגִּיד הַנָּשֶׁה דְּאִיהִי י' דְּיַעֲקֹב, וְאִשְׁתָּאַר אִיהוּ עָקֵב, דְּאִיהוּ דָּשׁ בְּעָקֵב, וְדָא רָזָא וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו** (שם כה כו) (דְּאִיהוּ דָּשׁ בְּעָקֵב בְּגָלוּתָא וּבְעוֹלָא דְּמַלְכוּתָא דְּשִׁבְעִין אוּמִין דְּהוּא לְזָנָב וְלֹא לְרֹאשׁ).

כְּמָה דְּגָרִים אָדָם דִּשְׁכִינְתָּא אִתְּפְּרְשַׁת מִקּוּדְשָׁא

לשון הקודש

הָאָדָם וּבַת זוּגוֹ, (וְאִם) הוּא עָשָׂה פֵּרוּד לְמַעְלָה בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, שֶׁגָּרַם לְסִלּוּק הַשְּׁכִינָה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסַלֵּק מִמֶּנּוּ בַּת זוּגוֹ וּמִסְתַּלֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמֶּנּוּ, שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁאֵין שׁוֹרָה שְׁכִינָה, אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹרֶה שָׁם, וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁהִסְתַּלְּקָה בַּת זוּגוֹ מִמֶּנּוּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר יהו"ה לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ, וְזֶה גָּרַם לְיַעֲקֹב שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן נִצַּח אֶת סמא"ל, וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ, בְּאֵיזֶה מָקוֹם פּוֹרֵחַ? בְּגִיד הַנָּשֶׁה, שֶׁפָּרְחָה י' מִגִּיד הַנָּשֶׁה, שֶׁהִיא י' שֶׁל יַעֲקֹב, וְהוּא נִשְׁאָר עָקֵב, שֶׁהוּא דָּשׁ בָּעָקֵב, וְזֶה הַסּוֹד שֶׁל וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו, (שֶׁהוּא דָּשׁ בָּעָקֵב בְּגָלוּת וּבְעוֹל שֶׁל מַלְכוּת שִׁבְעִים אֻמּוֹת, שֶׁהוּא לְזָנָב וְלֹא לְרֹאשׁ).

כְּמוֹ שֶׁגָּרַם אָדָם שֶׁהַשְּׁכִינָה נִפְרְדָה מִן

בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וְאִשְׁתָּאַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְחִידָאי בְּלָא מַטְרוֹנִיתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נז א) הַצַּדִּיק אָבָד, מַאי אָבָד, אָבַד לְמַטְרוֹנִיתָא, וּבְגִין דָּא לֹא טוֹב הֱיוֹת אָדָם לְבַדּוֹ (בראשית ב יח) אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ (שם), דָּא אָחֳרָא, דְּלֵית אִיהִי בַּת זוּגֵיהּ, מִסִּטְרָא דְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּאִסּוּר וְהֶיתֵּר טוּמְאָה וְטַהֲרָה כָּשֵׁר וּפָסוּל דַּם טָהוֹר וְדַם נִדָּה, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ זָכָה נַעֲשֶׂה לּוֹ עֵזֶר, לֹא זָכָה כְּנֶגְדּוֹ, דְּאִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ אִתְּתָא דְאִיהִי עֵץ הַחַיִּים, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ (קהלת ט ט), דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית ג כב) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, דְּאִיהוּ הֲוָה חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת, חֵירוּ מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, חֵירוּ מִשִּׁעְבּוּד מַלְכִיּוֹת, חֵירוּ מִכָּל

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וְנִשְׁאָר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְחִידִי בְּלִי הַגְּבִירָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַצַּדִּיק אָבָד, מַה זֶּה אָבָד? אָבַד לַגְּבִירָה, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ, זֶה אַחֶרֶת, שֶׁאֵינָהּ בַּת זוּגוֹ, מִצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, טֻמְאָה וְטָהֲרָה, כָּשֵׁר וּפָסוּל, דָּם טָהוֹר וְדַם נִדָּה, וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ, זָכָה – נַעֲשֶׂה לּוֹ עֵזֶר, לֹא זָכָה – כְּנֶגְדּוֹ, שֶׁהִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ אִשָּׁה שֶׁהִיא עֵץ הַחַיִּים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, שֶׁהוּא הָיָה חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת, חֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת,

מַרְעִין בִּישִׁין, מֵעֲנִיּוּתָא וְטִפְּשׁוּתָא וְצַעֲרָא וְדוּחֲקָא וְכַפְּנָא, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (דברים ח ט) אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכֵּנוּת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם וכו'.

אִסְתַּלַּק מִינֵיהּ, וְאִתְיַיהִב לֵיהּ אָחֳרָא מִסִּטְרָא דְסִיהֲרָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (קהלת ג ב) עֵת לָלֶדֶת וְעֵת לָמוּת וכו', דְּאִיהִי פַּלְגוּ דִילָהּ חַיִּים עוּתְרָא, וּפַלְגוּ דִילָהּ מָוֶת עֲנִיּוּתָא, כְּגַוְונָא דְלִבָּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם י ב) לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ, תְּרֵין בְּשׁוּתָּפוּ, וּבְגִין דָּא אִם זָכָה עֵזֶר בְּמִלּוּיָא דְסִיהֲרָא, וְאִם לָא זָכָה כְּנֶגְדּוֹ בְּחֶסְרוֹנָה דְסִיהֲרָא.

עֲרָיוֹת מִסִּטְרָא דְי"ה, עֵ"ר יָ"ה תֵּעוֹר קַשְׁתֶּךָ (חבקוק ג ט), עֲרָיוֹת מִסִּטְרָא דְו"ה לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֵ"ר וָ"ה (ויקרא יח ו), וְדָא לִילִי"ת דְּאִיהִי עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ (שם יז), דְּאִינּוּן ה"ה, עֶרְוַת כַּלָּתְךָ (שם טו)

לשון הקודש

חֵרוּת מִשֶּׁעְבּוּד מַלְכִיּוּת, חֵרוּת מִכָּל הַמַּחֲלוֹת הָרָעוֹת, מֵעֲנִיּוּת וְטִפְּשׁוּת וְצַעַר וְדוֹחַק וְרָעָב, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר, אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכֵּנוּת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם וְכוּ'.

הִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ, וְנִתְּנָה לוֹ אַחֶרֶת מִצַּד הַלְּבָנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ עֵת לָלֶדֶת וְעֵת לָמוּת וְכוּ', שֶׁחֲצִיָּהּ חַיִּים וְעֹשֶׁר, וְחֲצִיָּהּ מָוֶת וְעֹנִי, כְּמוֹ שֶׁהַלֵּב שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ, שְׁנַיִם בְּשֻׁתָּפוּת, וְלָכֵן אִם זָכָה – עֵזֶר, בְּמִלּוּי הַלְּבָנָה, וְאִם לֹא זָכָה – כְּנֶגְדּוֹ, בְּחֶסְרוֹן הַלְּבָנָה.

הָעֲרָיוֹת מִצַּד שֶׁל י"ה, עֵ"ר יָ"ה תֵּעוֹר קַשְׁתֶּךָ, עֲרָיוֹת מֵהַצַּד שֶׁל ו"ה, לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֵ"ר וָ"ה, וְזוֹ לִילִי"ת שֶׁהִיא עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ, שֶׁהֵן ה"ה, עֶרְוַת כַּלָּתְךָ זוֹ י'

דָּא י' זְעֵירָא דְאדנ"י, דְּאִיהִי כַּלָּה הָאֲמוּרָה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים. תָּא חֲזֵי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִתְקְרִיאַת בְּתָּה מִסִּטְרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה, כַּלָּה מִסִּטְרָא דְכָ"ל כָּ"ל ה', אָחוֹת מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ (שם ו) מִסִּטְרָא דְהַהוּא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ו ג) בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, מִסִּטְרָא דְדַרְגֵּיהּ. (דף צא ע"ב).

תִּקּוּנָא שֶׁבַע וְחַמְשִׁין

בְּרֵאשִׁית תְּרֵי שְׁבָ"א, וְאִינּוּן תְּרֵין נְקוּדִין תְּרֵי יְצִירוֹת, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית ב יט) וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם מִן הָאֲדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם, וַיָּבֵא אֶל הָאָדָם לִרְאוֹת מַה יִּקְרָא לוֹ וכו'. תָּא חֲזֵי כַּמָּה נִשְׁמָתִין וְכַמָּה צִיּוּרִין צִיֵּיר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדִיוֹקְנָא דְמֶרְכָּבוֹת דִּלְעֵילָא, דְּאִינּוּן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, דְּיָרְתִין בְּנֵי נָשָׁא נִשְׁמָתִין

לשון הקודש

קְטַנָּה שֶׁל אדנ"י, שֶׁהִיא הַכַּלָּה הָאֲמוּרָה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים. בֹּא וּרְאֵה, הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה נִקְרֵאת בִּתָּה מֵהַצַּד שֶׁל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְהַכַּלָּה מֵהַצַּד שֶׁל כָּ"ל כָּ"ל ה', אָחוֹת מֵהַצַּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ מֵהַצַּד שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, מִצַּד שֶׁל דַּרְגָּתוֹ.

תִּקּוּן שִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים

בְּרֵאשִׁית, תְּרֵ"י שְׁבָ"א, וְהֵם שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת שְׁתֵּי יְצִירוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם, וַיָּבֵא אֶל הָאָדָם לִרְאוֹת מַה יִּקְרָא לוֹ וְכוּ'. בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה נְשָׁמוֹת וְכַמָּה צִיּוּרִים צִיֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּדְמוּת הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁל מַעְלָה, שֶׁהֵן

מִנַּיְיהוּ, וְאַיְיתֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם בְּגִלְגּוּלָא עַל כֻּלְּהוּ, לִרְאוֹת מַה יִּקְרָא לוֹ, וְלָא אַשְׁכַּח עֵזֶר בְּהוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם יח) וּלְאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ, וְאִיהוּ קָרָא לוֹן לְכָל חַד שְׁמָהָן כְּפוּם חֵילָא דִלְעֵילָא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה מ כו) הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא, לְכָל חַיָּה וּמַלְאָךְ וְאוֹפַן קָרָא לוֹן בְּשֵׁם יָדוּעַ, לְכָל חַד עַל מַתְכּוּנְתּוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ וּבְמִשְׁמַרְתּוֹ.

תָּא חֲזִי אָדָם הֲוָה יָדַע כָּל מַלְאָךְ וְאוֹפַן וְחַיָּה וְשָׂרָף, כָּל חַד דַּהֲוָה מְמַנָּא עַל שְׁלִיחוּתֵיהּ, וַהֲוָה יָדַע כָּל שְׁמָא דְכָל חַד דַּהֲוָה כְּפוּם שְׁלִיחוּתֵיהּ, וְהָכִי הֲוָה קָרֵי לֵיהּ, דְּהָכִי אַשְׁכַּחְנָא בְּסֵפֶר רזיא"ל דְּאִתְיְהִיב לְאָדָם קַדְמָאָה, דְּמטטרו"ן קָרָא לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמָהָן סַגִּיאִין, לְזִמְנִין אִתְקְרֵי מיטטו"ר (מי"מטור) בְּזִמְנָא דְּמְמַנָּא עַל מִטְרָא

לשון הקודש

חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, שֶׁבְּנֵי אָדָם יוֹרְשִׁים מֵהֶם נְשָׁמוֹת, וּמֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם בְּגִלְגּוּל עַל כֻּלָּם לִרְאוֹת מַה יִּקְרָא לוֹ, וְלֹא מָצָא בָהֶם עֵזֶר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּלְאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ, וְהוּא קָרָא לָהֶם לְכָל אֶחָד שֵׁמוֹת כְּפִי הַכֹּחַ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא, לְכָל חַיָּה וּמַלְאָךְ וְאוֹפַן קָרָא לוֹ בְּשֵׁם יָדוּעַ, לְכָל אֶחָד עַל מַתְכֹּנְתּוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ וּבְמִשְׁמַרְתּוֹ. **בא** וּרְאֵה, אָדָם הָיָה מַכִּיר כָּל מַלְאָךְ וְאוֹפַן וְחַיָּה וְשָׂרָף, כָּל אֶחָד שֶׁהָיָה מְמֻנֶּה עַל שְׁלִיחוּתוֹ, וְהָיָה יוֹדֵעַ כָּל שֵׁם שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁהָיָה כְּפִי שְׁלִיחוּתוֹ, וְכָךְ הָיָה קוֹרֵא לוֹ, שֶׁכָּךְ מָצָאנוּ בְּסֵפֶר רזיא"ל שֶׁנִּתַּן לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁמטטרו"ן קָרָא לוֹ

וּלְזִמְנִין אִתְקְרֵי פתחו"ן סגרו"ן (אטימו"ן) (נ"א אטמון), אטמו"ן בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ אוֹטֵם חוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל, סגרו"ן בְּזִמְנָא דְּסָגַר תַּרְעִין דִּצְלוֹתָא, פתחו"ן בְּזִמְנָא דְּפָתַח תַּרְעָא דִצְלוֹתָא, (פסקו"ן) (נ"א פיסקו"ן) בְּזִמְנָא דְּפוֹסֵק הֲלָכוֹת דְּמַתְנִיתִין בִּמְתִיבְתָּא תַּתָּאָה, וְהָכִי כָּל שְׁמָהָן כְּפוּם שְׁלִיחוּתֵיהּ, וְהָכִי כָּל מַלְאָךְ אִשְׁתַּנִּי שְׁמֵיהּ כְּפוּם שְׁלִיחוּתֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שופטים יג יח) לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי וְהוּא פֶּלְאִי, וּכְפוּם נִיסָּא דְעָבְדִין הָכִי אִיהוּ שְׁמַיְיהוּ.

וּלְכָל שְׁלִיחוּתָא וּשְׁלִיחוּתָא דִלְהוֹן אִית רִגְעָא וְשַׁעְתָּא יְדִיעָא, וּמַזָּל יְדִיעַ, וְיוֹם יְדִיעַ, וְכוֹכָב יְדִיעַ, וְתַמָּן אִשְׁתַּנִּי, הַאי מַלְאָךְ אִתְקְרֵי בַּשִּׁשִּׁים רִבּוֹא שְׁמָהָן דְּמַלְאָכַיָּא, הוּא אִתְקְרֵי חסדיא"ל בְּזִמְנָא דְעָבִיד חֶסֶד עִם עָלְמָא, גַּבְרִיאֵ"ל בְּזִמְנָא

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֵׁמוֹת רַבִּים, לִפְעָמִים נִקְרָא מיטטו"ר (מי"מטור) בִּזְמַן שֶׁמְּמַנֶּה עַל הַמָּטָר, וְלִפְעָמִים נִקְרָא פתחו"ן סגרו"ן (אטימו"ן) (אטמו"ן), אטמו"ן בִּזְמַן שֶׁהוּא אוֹטֵם אֶת חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל. סגרו"ן בִּזְמַן שֶׁסּוֹגֵר שַׁעֲרֵי הַתְּפִלָּה, פתחו"ן בִּזְמַן שֶׁפּוֹתֵחַ שַׁעַר הַתְּפִלָּה, (פסקו"ן) (פיסקו"ן) בִּזְמַן שֶׁפּוֹסֵק הֲלָכוֹת שֶׁל הַמִּשְׁנָה בַּיְשִׁיבָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְכָךְ כָּל הַשֵּׁמוֹת כְּפִי שְׁלִיחוּתוֹ, וְכָךְ כָּל מַלְאָךְ מִשְׁתַּנֶּה שְׁמוֹ כְּפִי שְׁלִיחוּתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי וְהוּא פֶּלְאִי, וּכְפִי הַנֵּס שֶׁעוֹשִׂים – כָּךְ הַשֵּׁם שֶׁלָּהֶם.

וּלְכָל שְׁלִיחוּת וּשְׁלִיחוּת שֶׁלָּהֶם יֵשׁ רֶגַע וְשָׁעָה יְדוּעָה, וּמַזָּל יָדוּעַ וְיוֹם יָדוּעַ וְכוֹכָב יָדוּעַ וְשָׁם מִשְׁתַּנֶּה, הַמַּלְאָךְ הַזֶּה נִקְרָא בְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא שֵׁמוֹת שֶׁל מַלְאָכִים, הוּא נִקְרָא חסדיא"ל בִּזְמַן שֶׁעוֹשֶׂה חֶסֶד עִם

דְּעָבִיד גְּבוּרָה בְּעָלְמָא, סתוריא"ל בְּזִמְנָא דְּסָתִיר בְּנֵי עָלְמָא בְּגַדְפּוֹי מֵאִלֵּין מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים צא ד) וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה, וְאִתְקְרֵי חתמיא"ל בְּזִמְנָא דְּחָתִים זַכְוָון וְחוֹבִין עַל בְּנֵי עָלְמָא, כתביא"ל בְּזִמְנָא דְּכָתַב חוֹבִין וְזַכְוָון.

וְכָל מַלְאָכָא כְּפוּם שְׁמֵיהּ אִית לֵיהּ קְרָא בְּאוֹרַיְיתָא, כתביא"ל עַל שֵׁם (שמות לב טז) וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אלהי"ם הוּא וְגוֹמֵר, זכריא"ל עַל שֵׁם זוֹכֵר בְּרִית אָבוֹת, וְאִית לֵיהּ קְרָא זָכְרֵנוּ לְחַיִּים, וְאִתְכַּפְיָא בְּזָכוֹר, שמריא"ל בְּשָׁמוֹר, חסדיא"ל בְּחֶסֶד, גַּבְרִיאֵ"ל בִּגְבוּרָה, צדקיא"ל בְּצֶדֶק, רְפָאֵ"ל (בִּרְפוּאָה, יתוא"ל) בְּתִפְאֶרֶת, מלכיא"ל בַּמַּלְכוּת, לֵית מַלְאָךְ דְּלֵית לֵיהּ עִקָּרָא וִיסוֹדָא בִּסְפִירָן, וְכָל סְפִירָה אִית לָהּ שֵׁם יְדִיעַ וַהֲוַיָ"ה יְדִיעָה, וְכָל שְׁמָהָן תַּמָּן אִית לוֹן עִקָּרָא וִיסוֹדָא.

לשון הקודש

הָעוֹלָם, גַּבְרִיאֵ"ל בִּזְמַן שֶׁעוֹשֶׂה גְבוּרָה בָּעוֹלָם, סתוריא"ל בִּזְמַן שֶׁמַּסְתִּיר אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם בִּכְנָפָיו מִמַּלְאֲכֵי הַחַבָּלָה הַלָּלוּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה, וְנִקְרָא חתמיא"ל בִּזְמַן שֶׁחוֹתֵם זְכֻיּוֹת וְחוֹבוֹת עַל בְּנֵי הָעוֹלָם, כתביא"ל בִּזְמַן שֶׁכּוֹתֵב חוֹבוֹת וּזְכֻיּוֹת.

וּלְכָל מַלְאָךְ כְּפִי שְׁמוֹ יֵשׁ פָּסוּק בַּתּוֹרָה. כתביא"ל עַל שֵׁם וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִי"ם הוּא וְגוֹמֵר, זכריא"ל עַל שֵׁם זוֹכֵר בְּרִית אָבוֹת, וְיֵשׁ לוֹ כָּתוּב זָכְרֵנוּ לְחַיִּים, וְנִכְנָע בְּזָכוֹר, שמריא"ל בְּשָׁמוֹר, חסדיא"ל בְּחֶסֶד, גַּבְרִיאֵ"ל בִּגְבוּרָה, צדקיא"ל בְּצֶדֶק, רְפָאֵ"ל (בִּרְפוּאָה, יתוא"ל) בְּתִפְאֶרֶת, מלכיא"ל בְּמַלְכוּת. אֵין מַלְאָךְ שֶׁאֵין לוֹ עִקָּר וִיסוֹד בַּסְּפִירוֹת, וּלְכָל

וְהַאי כְּלָלָא נְקוֹט בִּידָךְ דְּכָל מְמַנָּן דִּלְעֵיל שְׁמָהָן דִּלְהוֹן תַּלְיָין בִּסְפִירָן וּשְׁמָהַתְהוֹן כָּל חַד אִית לֵיהּ קְרָא עַל שֵׁם שְׁמָא דִּילֵיהּ.

וְכָל מַלְאָכַיָּא דְּסוּסֵיהוֹן סוּסֵי אֶשָּׁא, וּמֶרְכָּבוֹתֵיהֶן אֶשָּׁא וְקַשְׁתּוֹתֵיהוֹן אֶשָּׁא וְרוֹמְחֵיהוֹן אֶשָּׁא, וְכָל מָאנֵי קְרָבָא דִּלְהוֹן אֶשָּׁא, יְסוֹדֵיהוֹן בִּגְבוּרָה, וּמַלְאֲכֵי הַחַבָּלָה דְּאִנּוּן אֶשָּׁא, יְסוֹדָא דִּלְהוֹן בְּגֵיהִנָּם, וְאִית מַלְאָכַיָּא דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים קד ד) **עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת, יְסוֹדָא דִּלְהוֹן בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִית מַלְאָכַיָּא דְּאִינּוּן מִמַּיָּא דִּרְקִיעָא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן** (שם קמח ד) **וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם, מִסִּטְרָא דִּימִינָא, כְּלְהוֹן עִקָּרֵיהוֹן לְעֵילָא, וְלֵית מַלְאָכָא דְּלָא אִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ שֵׁם יהו"ה, דְּאִשְׁתַּכַּח בְּכָל אֲתַר, כְּגַוְונָא דְּנִשְׁמָתָא דְּאִשְׁתַּכְּחַת בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, וּבְגִין**

לשון הקודש

סְפִירָה יֵשׁ שֵׁם יָדוּעַ וַהֲוָיָ"ה יְדוּעָה, וּלְכָל הַשֵּׁמוֹת שָׁם יֵשׁ לָהֶם עִקָּר וִיסוֹד.

וְהַכְּלָל הַזֶּה נְקֹט בְּיָדְךָ, שֶׁכָּל הַמְמֻנִּים שֶׁלְּעֵיל, שְׁמוֹתָם תְּלוּיִים בַּסְּפִירוֹת, וּלְשְׁמוֹתֵיהֶם יֵשׁ לְכָל אֶחָד פָּסוּק עַל שְׁמוֹ.

וְכָל הַמַּלְאָכִים שֶׁסּוּסֵיהֶם סוּסֵי אֵשׁ, וּמַרְכְּבוֹתֵיהֶם אֵשׁ, וְקַשְׁתוֹתֵיהֶם אֵשׁ, וְרָמְחֵיהֶם אֵשׁ, וְכָל כְּלֵי הַקְּרָב שֶׁלָּהֶם אֵשׁ – יְסוֹדָם בִּגְבוּרָה, וּמַלְאֲכֵי הַחַבָּלָה שֶׁהֵם אֵשׁ – יְסוֹדָם בַּגֵּיהִנֹּם, וְיֵשׁ מַלְאָכִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת – יְסוֹדָם בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְיֵשׁ מַלְאָכִים שֶׁהֵם מֵהַמַּיִם שֶׁל הָרָקִיעַ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם, מִצַּד הַיָּמִין – כֻּלָּם עִקָּרָם לְמַעְלָה, וְאֵין מַלְאָךְ שֶׁלֹּא נִמְצָא בוֹ שֵׁם יהו"ה, שֶׁנִּמְצָא בְּכָל מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁנִּמְצֵאת בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר, וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ לָאָדָם לְהַמְלִיךְ אֶת

דָּא אִית לְבַר נַשׁ לְאַמְלָכָא יהו"ה בְּכָל סְפִירָן, וּבְכָל כָּרְסַיָּין, וּבְכָל מַלְאָכִין, וּבְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּבַר נַשׁ, דְּלֵית אֲתַר פָּנוּי מִנֵּיהּ לָא בְּעַלָּאִין וְלָא בְתַתָּאִין, יהו"ה לָא אִתְקְרֵי בְּיִחוּדָא דְאַרְבַּע אַתְוָון אֶלָּא בְּעִלַּת הָעִלּוֹת דִּמְיַחֵד לוֹן, וּבְגִין דְּאִיהוּ מְיַחֵד (דף צב ע"א) אַרְבַּע אַתְוָון, בֵּיהּ אִתְקְרִיאוּ יהו"ה בְּיִחוּדָא חָדָא יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וּבְגִין דָּא שַׁוִּי אֻמּוּנָה דְּיִשְׂרָאֵל בְּאַרְבַּע אַתְוָון אִלֵּין, וְכָל שְׁמָהָן שַׁוִּי כְּנוּיִין לִשְׁמָא דָא, לֵית שְׁמָא עַד אֵין סוֹף וְעַד אֵין תַּכְלִית רַבְרְבָא וְשָׁלְטָנָא מִן דָּא, לְעֵילָא עַד אֵין סוֹף, וּלְתַתָּא עַד אֵין תַּכְלִית, וְכָל חֵילִין וּמַשְׁרְיָין מִנֵּיהּ דַּחֲלִין וּמִזְדַּעְזְעִין.

תִּקּוּנָא תְּמַנְיָא וְחַמְשִׁין

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם (אִיהִי) אֶת, בַּת יְחִידָה

לשון הקודש

יהו"ה בְּכָל הַסְּפִירוֹת וּבְכָל הַכִּסְאוֹת וּבְכָל הַמַּלְאָכִים וּבְכָל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁל הָאָדָם, שֶׁאֵין מָקוֹם פָּנוּי מִמֶּנּוּ, לֹא בָּעֶלְיוֹנִים וְלֹא בַּתַּחְתּוֹנִים, יהו"ה לֹא נִקְרָא בַּיִּחוּד שֶׁל אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת, אֶלָּא בְּעִלַּת הָעִלּוֹת שֶׁמְּיַחֵד אוֹתָם, וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא מְיַחֵד אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, נִקְרְאוּ בּוֹ יהו"ה בְּיִחוּד אֶחָד יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וּמִשּׁוּם זֶה שָׂם אֶת אֻמּוּנַת יִשְׂרָאֵל בְּאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ, וְאֶת כָּל הַשֵּׁמוֹת שָׂם כִּנּוּיִים לַשֵּׁם הַזֶּה, אֵין שֵׁם עַד אֵין סוֹף וְעַד אֵין תַּכְלִית גָּדוֹל וְשַׁלִּיט מִזֶּה, לְמַעְלָה עַד אֵין סוֹף, וּלְמַטָּה עַד אֵין תַּכְלִית, כָּל הַחֵילוֹת וְהַמַּחֲנוֹת מִמֶּנּוּ פּוֹחֲדִים וּמִזְדַּעְזְעִים.

תִּקּוּן שְׁמוֹנָה וַחֲמִשִּׁים

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, (הִיא) אֶת, בַּת יְחִידָה הִיא בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה, (הִיא) אֶת

אִיהִי בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה, (איהי) **אֶת אֲמָתָא דִּילָהּ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר** (בראשית ב כא) **וַיַּפֵּל יהו"ה אלהי"ם תַּרְדֵּמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן וכו', מַאי וַיְסַגּוֹר, פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, וִירִיחוֹ סוֹגֶרֶת וּמְסוּגֶרֶת** (יהושע ו טו), **מַאי וִירִיחוֹ, דָּא אִיהִי יָרֵחַ דְּאִיהִי גּוּפָא דִּילָהּ, אֲמָתָא מִבְּרַתָּא דְּמַלְכָּא, דְּאִיהִי נְקוּדָה דִּילָהּ, סוֹגֶרֶת וּמְסוּגֶרֶת מִלְּגָאו, כְּגַוְונָא דָא כ.**

וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (שמות כה כז) **לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת תִּהְיֶינָה הַטַּבָּעוֹת וְגוֹמֵר, מַאי הַטַּבָּעוֹת אִלֵּין תְּרֵין אוּדְנִין דְּלִבָּא דְּאִינּוּן עֲגוּלִין כַּטַּבָּעוֹת, וְלִבָּא אִיהוּ לִשְׁמָאלָא, הָכִי פָּתוֹרָא צָרִיךְ לִשְׁמָאלָא, שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, לְבָתִּים לְבַדִּים** (שם), **מַאי לְבָתִּים אִינּוּן תְּרֵי בָתֵּי לִבָּא, מַאי לְבַדִּים אִינּוּן תְּרֵין כְּלְיָין, תַּרְוַיְיהוּ לְבָר, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר** (שם כו כד) **וְהָיוּ תֹאֲמִם מִלְּמַטָּה, תְּרֵי כַּנְפֵי רֵיאָה, וְיַחְדָּיו יִהְיוּ תַּמִּים עַל רֹאשׁוֹ, וּבְגִין**

לשון הקודש

הָאָמָה שֶׁלָּהּ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַיַּפֵּל יהו"ה אֱלֹהִי"ם תַּרְדֵּמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן וְכוּ', מַה זֶּה וַיְסַגֹּר? פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: וִירִיחוֹ סֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת, מַה זֶּה וִירִיחוֹ? זֶהוּ הַיָּרֵחַ שֶׁהוּא הַגּוּף שֶׁלָּהּ, הָאָמָה מִבַּת הַמֶּלֶךְ, שֶׁהִיא הַנְּקֻדָּה שֶׁלָּהּ, סֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת מִבִּפְנִים כְּמוֹ זֶה: כ.

וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת תִּהְיֶיָנָה הַטַּבָּעֹת וְגוֹמֵר, מַה זֶּה הַטַּבָּעֹת? אֵלּוּ שְׁנֵי הָאָזְנַיִם שֶׁל הַלֵּב, שֶׁהֵם עֲגֻלִּים כְּטַבָּעוֹת, וְהַלֵּב הוּא לִשְׂמֹאל, כָּךְ הַשֻּׁלְחָן צָרִיךְ לִשְׂמֹאל, שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן. לְבָתִּים לְבַדִּים, מַה זֶּה לְבָתִּים? אֵלּוּ שְׁנֵי בָּתֵּי הַלֵּב. מַה זֶּה לְבַדִּים? אֵלּוּ שְׁתֵּי הַכְּלָיוֹת, שְׁנֵיהֶם בַּחוּץ, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְהָיוּ תוֹאֲמִם מִלְּמַטָּה, שְׁנֵי כַּנְפֵי רֵאָה, וְיַחְדָּו יִהְיוּ

דִּשְׁמִיעָה תַּלְיָא בְּלִבָּא, אוּקְמוּהוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין הַלֵּב שׁוֹמֵעַ.

תָּא חֲזִי, אִתְּמַר בְּהַאי צֵלָע (בראשית ב כב) וַיִּקַּח, וּלְבָתַר וַיִּבֶן יהו"ה אלהי"ם אֶת הַצֵּלָע, מַאי וַיִּבֶן, אֶלָּא (מלכים א ח יג) בָּנֹה בָּנִיתִי בֵית זְבֶל לָךְ וְגוֹמֵר, וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה, תְּרֵי בָּתֵּי לִבָּא אִינּוּן תְּרֵי בִּנְיָנִין דְּהַאי קְרָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ו ז) וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ דָּא בַּיִת רִאשׁוֹן, אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה דָּא בַּיִת שֵׁנִי, וּלְקִבְלַיְיהוּ אָמַר בָּנֹה בָּנִיתִי תְּרֵין בִּנְיָנִין, חַד אִתְקְרִיאַת בִּנְיָנָא דְּאִימָּא עִלָּאָה, וְתִנְיָנָא בִּנְיָנָא דְּאִימָּא תַּתָּאָה.

וְעוֹד וַיִּבֶן, לִישָׁנָא וְאִבְּנָה גַּם אָנֹכִי מִמֶּנָּה (בראשית ל ג), בִּנְיָנָא דְּיִבּוּם, וּכְמָה דְּהַאי נְקוּדָה אִיהִי סוֹגֶרֶת וּמְסוּגֶרֶת, הָכִי צְרִיכָה בְּרַתָּא דְּאִיהִי בְּתוּלָה,

לשון הקודש

תמים עַל רֹאשׁוֹ, וּמִשּׁוּם שֶׁשְּׁמִיעָה תְּלוּיָה בַּלֵּב, פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה הַלֵּב שׁוֹמֵעַ. **בָּא** וּרְאֵה, נֶאֱמַר בַּצֵּלַע הַזּוֹ וַיִּקַּח, וְאַחַר כָּךְ וַיִּבֶן יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶת הַצֵּלָע. מַה זֶּה וַיִּבֶן? אֶלָּא בָּנֹה בָּנִיתִי בֵית זְבֶל לָךְ וְגוֹמֵר, וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה. שְׁנֵי בָּתֵּי הַלֵּב, הֵם שְׁנֵי בִּנְיָנִים שֶׁל הַכָּתוּב הַזֶּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ – זֶה בַּיִת רִאשׁוֹן, אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה – זֶה בַּיִת שֵׁנִי, וּכְנֶגְדָּם אָמַר בָּנֹה בָּנִיתִי – שְׁנֵי בִּנְיָנִים, אֶחָד נִקְרָא הַבִּנְיָן שֶׁל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְהַשֵּׁנִי הַבִּנְיָן שֶׁל הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה.

וְעוֹד וַיִּבֶן, לְשׁוֹן וְאִבְּנָה גַּם אָנֹכִי מִמֶּנָּה, הַבִּנְיָן שֶׁל יִבּוּם, וּכְמוֹ שֶׁהַנִּקֻּדָּה הַזּוֹ הִיא סְגוּרָה וּמְסֻגֶּרֶת, כָּךְ צְרִיכָה הַבַּת, שֶׁהִיא

לְמֵיהֱוֵי סְגוּרָה וּמְסוּגֶּרֶת בְּבֵית אָבִיהָ, (שם כד) בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ (שם כד טז), וַתֵּרֶד הָעַיְנָה דָּא בַּת עַיְנָא, סוֹגֶרֶת וּמְסוּגֶּרֶת בְּעַיְנָא, וּתְלַת גַּוָּונִין סַחֲרִין לָהּ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (איוב לג כד) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גֶּבֶר. וְכַד נָחִית לוֹן מֹשֶׁה אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל מִינָהּ, אָמַר הֱיוּ נְכוֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים אַל תִּגְּשׁוּ אֶל אִשָּׁה (שמות יט טו), שְׁלֹשֶׁת יָמִים לָקֶבֶל תְּלַת גַּוָּונִין דְּעַיְנָא, וְאִיהִי טְמִירָא וּסְתִירָא בְּהוֹן, וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ בְּהוֹן, עַד דְּאִתְפַּשְׁטַת מִנַּיְיהוּ.

וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְפַּשְׁטַת מֵאִלֵּין לְבוּשִׁין, אִתְיַחֲדַת עִם בַּעְלָהּ בְּקִרּוּב בְּשָׂרָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב כג) עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקָּחָה זֹאת, עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, דְּכַד דַּרְכָּא לְאִתְיַחֲדָא דְּכַר וְנוּקְבָא

לשון הקודש

בְּתוּלָה, לִהְיוֹת סְגוּרָה וּמְסֻגֶּרֶת בְּבֵית אָבִיהָ, בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ. וַתֵּרֶד הָעַיְנָה, זוֹ בַּת הָעַיִן, סוֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת בָּעַיִן, וּשְׁלֹשָׁה גְוָנִים סוֹבְבִים אוֹתָהּ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גֶּבֶר, וּכְשֶׁהוֹרִיד לָהֶם מֹשֶׁה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל מִמֶּנָּה, אָמַר, הֱיוּ נְכוֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים אַל תִּגְּשׁוּ אֶל אִשָּׁה, שְׁלֹשֶׁת יָמִים כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים שֶׁל הָעַיִן, וְהִיא טְמִירָה וְנִסְתֶּרֶת בָּהֶם, וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ בָּהֶם, עַד שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה מֵהֶם.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה מֵהַלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ, מִתְיַחֶדֶת עִם בַּעְלָהּ בְּקִרּוּב בָּשָׂר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקָּחָה זֹאת, עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק

בְּקִרּוּב בָּשָׂר, וְדָא דְּבוּקָא (נ"א קוּרְבָּא) דְּיִחוּדָא דִּלְעֵילָא, דְּלָא יְהֵא דָּבָר חוֹצֵץ, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין, דְּכַד בַּר נַשׁ מְצַלֵּי וּמְיַיחֵד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ דְּלָא יְהֵא דָּבָר חוֹצֵץ בֵּינוֹ לְבֵין הַקִּיר, שְׁכִינְתֵּיהּ (קִרְקוּרֵיהּ דְּקִיר קִירוֹת הַלֵּב), דְּלָא יַעֲבִיד פְּרוּד וְקִצּוּץ בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִּים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ (שם כה), עֲרוּמִּים בְּקִרּוּב בְּשָׂרָא בְּלָא לְבוּשָׁא כְּלָל, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ כַּחֲדָא בְּלָא לְבוּשָׁא כְּלָל, אִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה ל כ) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ, וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, מַאי סִיּוּמָא דִּקְרָא (בראשית ב כה) וְלֹא (דף צב ע"ב) יִתְבּוֹשָׁשׁוּ, אָמַר לֵיהּ בְּרִי בַּאֲתַר דְּאִית עֶרְוָה אִית בֹּשֶׁת, וְדָא אִיהוּ יָרֵא

לשון הקודש

בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד. שֶׁכָּךְ הַדֶּרֶךְ לְהִתְיַחֵד זָכָר וּנְקֵבָה, בְּקִרּוּב בָּשָׂר, וְזֶה הַדִּבּוּק (הַקִּרְבָּה) שֶׁל הַיִּחוּד שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁלֹּא יִהְיֶה דָּבָר חוֹצֵץ, וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁכְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל וּמְיַחֵד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם שְׁכִינָתוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה דָּבָר חוֹצֵץ בֵּינוֹ לְבֵין הַקִּיר, שְׁכִינָתוֹ, (קִרְקוּרוֹ שֶׁל הַקִּיר, קִירוֹת הַלֵּב), שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה פֵּרוּד וְקִצּוּץ בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, וְסוֹד הַדָּבָר – וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִּים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ, עֲרֻמִּים בְּקִרּוּב בָּשָׂר בְּלִי לְבוּשׁ כְּלָל, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ כְּאֶחָד בְּלִי לְבוּשׁ כְּלָל, נֶאֱמַר בּוֹ וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, מַהוּ סִיּוּם הַכָּתוּב וְלֹא יִתְבּוֹשָׁשׁוּ? אָמַר לוֹ: בְּנִי, בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ עֶרְוָה יֵשׁ בֹּשֶׁת, וְזֶהוּ יָרֵא

בֹּשֶׁת, וּמָאן דְּלֵית לֵיהּ בֹּשֶׁת בְּוַדַּאי לָא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבָהָתוֹי עַל טוּרָא דְסִינַי, וּבֹשֶׁת אִיהוּ בִּתְלַת גַּוְונִין חִוָּור וְסוּמַק וְיָרוֹק בְּאַנְפִּין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה כט כב) לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב בְּגַוָּון סוּמַק וְיָרוֹק, וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ (שם) בְּגַוָּון חִוָּור, וְאִלֵּין תְּלַת גַּוְונִין דְּאִית בְּהוֹן בֹּשֶׁת אִלֵּין אִינוּן תְּלַת גַּוְונִין דִּתְלַת קְלִיפִּין דְּאֶגוֹזָא, דְּאִינוּן עֶרְיָין דִּבְהוֹן אִתְלַבְּשַׁת קֶשֶׁת וְאִתְחַזְיָיא בְּהוֹן.

וּבְגִין דְּאִינוּן עֶרָיוֹת תְּלַת קְלִיפִּין, אִתְּמַר בְּהוֹן אֵין דּוֹרְשִׁין בַּעֲרָיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה, וַאֲסִיר לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוֹן, וּבְגִין דָּא אֲסִיר לְעַמָּא קַדִּישָׁא לְאִסְתַּכְּלָא בְּגַוָּונִין דְּקֶשֶׁת, וְדָא רָזָא דְעָרְלָה דְּאִית לָהּ תְּלַת קְלִיפִּין, דְּצָרִיךְ לְאַעֲבָרָא לוֹן מֵאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, וּמִיָּד וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם (בראשית ט טז), וְעַל אִלֵּין תְּלַת קְלִיפִּין אִתְּמַר (שמות ג ה) שַׁל נְעָלֶיךָ

לשון הקודש

בֹּשֶׁת, וּמִי שֶׁאֵין לוֹ בֹּשֶׁת, בְּוַדַּאי לֹא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי, וְהַבֹּשֶׁת הוּא בִּשְׁלֹשָׁה גְוָנִים, לָבָן אָדֹם וְיָרֹק בַּפָּנִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְלֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב, בְּגָוֶן אָדֹם וְיָרֹק, וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ, בְּגָוֶן לָבָן, וּשְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם בֹּשֶׁת, אֵלּוּ הֵם שְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים שֶׁל שְׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הָאֶגוֹז, שֶׁהֵם עֲרָיוֹת, שֶׁבָּהֶם מִתְלַבֶּשֶׁת הַקֶּשֶׁת וְנִרְאֵית בָּהֶם. **וּמִשּׁוּם** שֶׁאוֹתָן עֲרָיוֹת – שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת, נֶאֱמַר בָּהֶם אֵין דּוֹרְשִׁים בָּעֲרָיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה, וְאָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶן, וּמִשּׁוּם זֶה אָסוּר לָעָם הַקָּדוֹשׁ לְהִסְתַּכֵּל בְּגוֹנֵי הַקֶּשֶׁת, וְזֶה סוֹד הָעָרְלָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲבִירָם מֵאוֹת בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, וּמִיָּד וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם,

מֵעַל רַגְלֶיךָ, וּמִיָּד וּרְאִיתִיהָ, וּבִזְמַנָּא דְּמִשֶּׁה הֲוָה מִתְלַבֵּשׁ בְּהוֹן, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (שם) אַל תִּקְרַב הֲלוֹם, מִיָּד דְּאִתְפַּשַּׁט מִנַּיְיהוּ אִתְקַרִיב תַּמָּן.

וְדָא רָזָא דְקָרְבָּנָא, דַּהֲוָה נָחִית אֶשָּׁא לְאַדְלָקָא אִלֵּין תְּלַת קְלִיפִּין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא ו ב) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה וְגוֹמֵר, הָא תְּלַת גַּוָּונִין דְּאֶשָּׁא, דַּהֲווֹ נָחֲתִין בִּתְלַת צְלוֹתִין לְאַדְלָקָא וּלְאוֹקָדָא אִלֵּין קְלִיפִּין, וּבְהַהוּא זִמְנָא הֲוָה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְקָרֵב בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, וַהֲווֹ מִתְקָרְבִין אַתְוָון דִּילֵיהּ י' בְּה' ו' בְּה', וּבְזִמְנָא דַּהֲווֹ מִתְלַבְּשִׁין בְּאִלֵּין קְלִיפִּין, אִתְּמַר בְּהוֹן (שם יג ו) לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה, וְלָא צָרִיךְ לְקָרְבָא אַתְוָון י' בְּה' ו' בְּה'.

לשון הקודש

וְעַל שְׁלֹשֶׁת הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ נֶאֱמַר שֶׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, וּמִיָּד וּרְאִיתִיהָ, וּבִזְמַן שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה מִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, מַה כָּתוּב בּוֹ? אַל תִּקְרַב הֲלוֹם, מִיָּד שֶׁהִתְפַּשֵּׁט מֵהֶם, הִתְקָרֵב לְשָׁם.

וְזֶה סוֹד הַקָּרְבָּן, שֶׁהָיְתָה יוֹרֶדֶת אֵשׁ לְהַדְלִיק אֶת שְׁלֹשׁ הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה הִיא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה וְגוֹמֵר, הֲרֵי שְׁלֹשָׁה גְוָנִים שֶׁל אֵשׁ, שֶׁהָיוּ יוֹרְדִים בְּשָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת לְהַדְלִיק וְלִשְׂרֹף אֶת הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן הָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְקָרֵב לִשְׁכִינָתוֹ, וְהָיוּ מִתְקָרְבִים אוֹתִיּוֹתָיו י' עִם ה' ו' עִם ה', וּבִזְמַן שֶׁהָיוּ מִתְלַבְּשִׁים בַּקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ, נֶאֱמַר בָּהֶם לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה, וְלֹא צָרִיךְ לְקָרֵב אוֹתִיּוֹת י' עִם ה', ו' עִם ה'.

וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ תְּלַת צְלוֹתִין בְּכָל יוֹמָא, לְאַעֲבָרָא תְּלַת קְלִיפִּין אִלֵּין דְּעָרְלָה מֵאוֹת בְּרִית דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וּבְדָא שַׁרְיָא בִּתְלַת גַּוְונִין נְהִירִין, דְּאִינּוּן כֹּהֲנִים לְוִיִּים וְיִשְׂרָאֵל, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שיר ז ב) **מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, וְאִינּוּן נְעִילַת חַגִּין וּזְמַנִּין וּמוֹעֲדִין, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר** (שמות כג יד) **שָׁלֹשׁ רְגָלִים תָּחֹג לִי בַּשָּׁנָה, תְּלַת קְלִיפִּין עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר** (בראשית ג כא) **וַיַּעַשׂ יהו"ה אלהי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, בְּקַדְמֵיתָא כָּתְנוֹת אוֹר, וּלְבָתַר דְּהָאבוּ כָּתְנוֹת עוֹר, מֵעוֹר דְּאִיהוּ מִשְׁכָּא דְּחִוְיָא, וּלְשִׁבְעִין שְׁנִין אִתְפַּשַּׁט הַהוּא** (חִוְיָא) **(נ"א מִשְׁכָּא) מִנֵּיהּ.**

דִּתְלַת גַּוְונִין דִּלְבוּשִׁין דִּשְׁכִינְתָּא אִינּוּן תְּלַת וָוִי"ן דְּוַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, בְּזִמְנָא דְּמִתְעַבְּרִין כָּתְנוֹת עוֹר דְּחִוְיָא, נַהֲרִין תְּלַת גַּוְונִין דִּנְהוֹרָא

לשון הקודש

וְלָכֵן תִּקְּנוּ שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בְּכָל יוֹם, לְהַעֲבִיר אֶת שְׁלֹשׁ הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ שֶׁל עָרְלָה מֵאוֹת הַבְּרִית, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, וּבָזֶה שׁוֹרָה בִּשְׁלֹשָׁה גְוָנִים מְאִירִים, שֶׁהֵם כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵל, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, וְהֵם נְעִילַת חַגִּים וּזְמַנִּים וּמוֹעֲדִים, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שָׁלֹשׁ רְגָלִים תָּחֹג לִי בַּשָּׁנָה, שְׁלֹשׁ הַקְּלִפּוֹת, עֲלֵיהֶן נֶאֱמַר וַיַּעַשׂ יהו"ה אֱלֹהִי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹד וַיַּלְבִּישֵׁם, בָּרִאשׁוֹנָה כָּתְנוֹת אוֹר, וְאַחַר שֶׁחָטְאוּ – כָּתְנוֹת עוֹר, מֵעוֹר שֶׁהוּא עוֹר הַנָּחָשׁ, וּלְשִׁבְעִים שָׁנִים מִתְפַּשֵּׁט אוֹתוֹ (הַנָּחָשׁ) (הָעוֹר) מִמֶּנּוּ.

שֶׁשְּׁלֹשָׁה גְוָנִים שֶׁל לְבוּשִׁים שֶׁל הַשְּׁכִינָה הֵם, שָׁלֹשׁ וָוִי"ם שֶׁל וַיִּסַּע וַיָּבֹא

דִּשְׁכִינְתָּא, וּמִיָּד וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם, וְאִינּוּן תְּלַת וָוִי"ן אִינּוּן תְּלַת גַּגִּין דְּאָת ב, חַד לִשְׁמָיָא וְחַד לְאַרְעָא וְחַד לְיַמָּא, וּמֵהַאי ב' תַּלְיָין שִׁבְעִין גַּוָּונִין, וְאִינּוּן שִׁבְעִין וּתְרֵין, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה יט א) הִנֵּה יהו"ה רוֹכֵב עַל עָב קַל וּבָא מִצְרַיִם, עַל עָ"ב בְּשִׁבְעִין וּתְרֵין גַּוָּונִין נְהִירִין, וּמִיָּד (שם) וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפָּנָיו.

וְאִינּוּן תְּלַת גַּוָּונִין רְמִיזִין בְּה', ה' תְּלַת גַּגִּין דִּילָהּ אִינּוּן לְבוּשִׁין נְהִירִין דִּבְרַתָּא דְּמַלְכָּא, דְּאִיהִי י' בַּת עַיִן, וְאִיהִי חָמֵשׁ אַלְפִּין שְׁנִין דִּבְרִיאַת עָלְמָא, וְאִיהִי ה' זְעֵירָא דְּאַבְרָהָם דְּדַרְגֵּיהּ חֶסֶ"ד, דְּסָלִיק לְשִׁבְעִין וּתְרֵין, ה' י' מִן אלהי"ם. ה"י מִן יו"ד ה"א וא"ו ה"א. (נ"א יו"ד ה"י וא"ו ה"י). ה' לְבוּשָׁא דְכַסִּי עַל י'.

לשון הקודש

וַיֵּט, בִּזְמַן שֶׁמְּעֻבָּרִים כָּתְנוֹת עוֹר הַנָּחָשׁ, מְאִירִים שְׁלֹשָׁה גְוָנִים שֶׁל אוֹר הַשְּׁכִינָה, וּמִיָּד וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם, וְאוֹתָם שָׁלֹשׁ וָוִי"ם הֵם שְׁלֹשָׁה גַּגּוֹת שֶׁל הָאוֹת ב, אֶחָד לַשָּׁמַיִם, אֶחָד לָאָרֶץ וְאֶחָד לַיָּם. וּמֵהַב' הַזּוֹ תְּלוּיִים שִׁבְעִים גְּוָנִים, וְהֵם שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הִנֵּה יהו"ה רוֹכֵב עַל עָב קַל וּבָא מִצְרַיִם, עַל ע"ב, בְּשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם גְּוָנִים מְאִירִים, וּמִיָּד וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפָּנָיו.

וְאוֹתָם שְׁלֹשָׁה גְוָנִים רְמוּזִים בַּה', ה', שְׁלֹשָׁה גַּגּוֹת שֶׁלָּהּ הֵם מַלְבּוּשִׁים מְאִירִים שֶׁל בַּת הַמֶּלֶךְ, שֶׁהִיא י' בַּת עַיִן, וְהִיא חֲמֵשֶׁת אַלְפֵי שָׁנִים שֶׁל בְּרִיאַת הָעוֹלָם, וְהִיא ה' קְטַנָּה שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁדַּרְגָּתוֹ חֶסֶ"ד, שֶׁעוֹלֶה לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, ה' י' מִן אֱלֹהִי"ם, ה"י מִן יו"ד ה"א וא"ו ה"א. (יו"ד ה"י וא"ו ה"י). ה' לְבוּשׁ שֶׁמְּכַסֶּה עַל י'.

תִּקּוּנָא תִּשְׁעָה וְחַמְשִׁין

בְּרֵאשִׁית כִּי בָאֵשׁ יהו"ה נִשְׁפָּט (שם כו טז), דְּאִינּוּן כָּתְנוֹת עוֹר דְּצָרִיךְ בְּהוֹן הַבְדָּלָה, כַּד אָמְרִין יִשְׂרָאֵל בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, וְאָמְרִין הַמַּבְדִּיל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ. (דף צג ע"א). חֹשֶׁךְ אוּכָּם, כָּתְנוֹת עוֹר דִּילֵיהּ אוּכְּמִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שיר ה יא) שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב, (בראשית ג א) וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה, דִּלְכָל חַיָּה בָּרָא לְבוּשִׁין, וּלְכָל בְּרִיָּין דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּשִׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, וְאִשְׁתָּאֲרוּ גּוּפִין דְּמַזִּיקִין לְמֶעֱבַד וְלָא עָבִיד לוֹן, בְּגִין דַּהֲוָה עֶרֶב שַׁבָּת, וְדָא אִיהוּ (בראשית ב ג) אֲשֶׁר בָּרָא אלהי"ם לַעֲשׂוֹת, וּבְגִין דָּא וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יהו"ה אלהי"ם (בראשית ג א), דִּלְכֻלְּהוּ עָבַד לְבוּשִׁין, וְלֵיהּ לָא עָבַד, בְּגִין דַּהֲווֹ מַזִּיקִין דְּעָלְמָא.

לשון הקודש

תִּקּוּן תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים

בְּרֵאשִׁית, כִּי בָאֵשׁ יהו"ה נִשְׁפָּט, שֶׁהֵם כָּתְנוֹת עוֹר שֶׁצָּרִיךְ בָּהֶם הַבְדָּלָה, כְּשֶׁאוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, וְאוֹמְרִים הַמַּבְדִּיל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ. חֹשֶׁךְ שָׁחֹר, כָּתְנוֹת הָעוֹר שֶׁלּוֹ שְׁחוֹרִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב, וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מֵהֶם, שֶׁלְּכָל חַיָּה בָּרָא מַלְבּוּשִׁים וּלְכָל הַבְּרִיּוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְנִשְׁאֲרוּ הַגּוּפִים שֶׁל הַמַּזִּיקִים לַעֲשׂוֹת וְלֹא עָשָׂה אוֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה עֶרֶב שַׁבָּת, וְזֶהוּ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִי"ם לַעֲשׂוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהִי"ם, שֶׁלְּכֻלָּם עָשָׂה לְבוּשִׁים, וְלוֹ לֹא עָשָׂה, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ הַמַּזִּיקִים שֶׁל הָעוֹלָם.

וְאַמַּאי לָא עָבִיד לוֹן, בְּגִין דַּהֲוָה לֵיהּ לְמִבְרֵי לְאָדָם עֶרֶב שַׁבָּת, וּבְגִינֵיהּ לָא בָּרָא לוֹן, וּבְגִין דָּא עָאל קִנְאָה בְּלִבֵּיהּ דְּחִוְיָא עִם אָדָם, בְּגִין דְּאִשְׁתָּאַר עָרוּם בְּגִינֵיהּ בְּלָא לְבוּשִׁין, וְאִיהוּ גָּרַם לְבָתַר דְּאִתְפַּשַּׁט אָדָם מִלְּבוּשׁוֹי, וְיָרֵית לוֹן נִמְרוֹד וְעֵשָׂו, דַּהֲוָה עֵשָׂו דְּיוֹקְנֵיהּ דְּחִוְיָא, וּבְגִין דָּא וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם, עָרוּם לְבִישׁ, דְּגָרַם בְּעָרְמָה דִּילֵיהּ נוּקְבָא בִּישָׁא סַם הַמָּוֶת מִיתָה לְאָדָם וּלְאִתְּתֵיהּ, וְעָרְמָה דִּילֵיהּ הֲוָה דְּפַתִּי לְחַוָּה, בְּגִין דְּדַעְתָּן שֶׁל נָשִׁים קַלָּה, וּמַה אָמַר לָהּ (שם) וַיֹּאמֶר הַנָּחָשׁ אֶל הָאִשָּׁה אַף כִּי אָמַר אלהי"ם לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אָמַר, אֶלָּא מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל, דְּאִיהוּ לָא מַנִּי לֵיהּ דְּלָא לְמֵיכַל אֶלָּא מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּאִיהוּ עִרְבּוּבְיָא דְטוֹב וָרָע, אִילָנָא דְשִׁקְרָא, חַד בְּלֵב וְחַד בַּפֶּה, לְבֵיהּ מָלֵי

לשון הקודש

וְלָמָּה לֹא עָשָׂה אוֹתָם? מִשּׁוּם שֶׁהָיָה לוֹ לִבְרֹא אָדָם בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וּבִגְלָלוֹ לֹא בָּרָא אוֹתָם, וּמִשּׁוּם זֶה נִכְנְסָה קִנְאָה לְלִבּוֹ שֶׁל הַנָּחָשׁ עִם אָדָם, מִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁאַר עָרֹם בִּגְלָלוֹ לְלֹא מַלְבּוּשִׁים, וְהוּא גָּרַם אַחַר כָּךְ שֶׁהִתְפַּשֵּׁט אָדָם מִלְּבוּשָׁיו, וְיָרַשׁ אוֹתָם נִמְרוֹד וְעֵשָׂו, שֶׁעֵשָׂו הָיָה דְּמוּת הַנָּחָשׁ, וּמִשּׁוּם זֶה וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם, עָרוּם לָרָע, שֶׁגָּרַם בְּעָרְמָתוֹ לַנֹּקֵבָה רָעָה, סַם הַמָּוֶת, מִיתָה לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ, וְעָרְמָתוֹ הָיְתָה שֶׁפִּתָּה אֶת חַוָּה, מִשּׁוּם שֶׁדַּעְתָּן שֶׁל נָשִׁים קַלָּה, וּמָה אָמַר לָהּ? וַיֹּאמֶר הַנָּחָשׁ אֶל הָאִשָּׁה אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִי"ם לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא אָמַר, אֶלָּא מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל, שֶׁהוּא לֹא צִוָּה אוֹתוֹ

שִׁקְרָא, וּפַתִּי בְּפוּמֵיהּ בְּמִלִּין דִּקְשׁוֹט.

וְחִוְיָא בִּישָׁא אַעֲבַר הָכָא עַל לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר (שמות כ יג), **וְעַל לֹא תִרְצָח, וְעַל לֹא תִנְאָף, וְעַל לֹא תִגְנוֹב, וְלֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ לַשָּׁוְא, עַל לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ דְּסָהִיד שִׁקְרָא דְּאָמַר** (אַף כִּי אָמַר אלהי"ם לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן וְעַל לֹא תִגְנוֹב דְּגָנַב דַּעַת חַוָּה כִּגְוָונָא דָא דְּאָמַר אַף כִּי אָמַר אלהי"ם וְגוֹמֵר) **כִּי יוֹדֵעַ אלהי"ם כִּי בְּיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם וְהְיִיתֶם כֵּאלֹהִי"ם יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע** (בראשית ג ה), **בְּגִין דְּלָא תֶהֱוֶון בְּדִיוֹקְנֵיהּ, וְעָבַר עַל לֹא תִנְאָף, דְּהִטִּיל זוּהֲמָא בְּחַוָּה, וְעָבַר עַל לֹא תִרְצָח, דְּקָטַל לְאָדָם וּלְחַוָּה, דְּהָכִי אָרְחָא דְּיִצְרָא בִּישָׁא מְפַתֵּי לִבְנֵי נָשָׁא, וּלְבָתַר סָלִיק וְאַלְשִׁין לֵיהּ, וְנָטִיל רְשׁוּ וְנָחִית וְנָטִיל נְשָׁמָה.**

לשון הקודש

שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל, אֶלָּא מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא עִרְבּוּבִיָּה שֶׁל טוֹב וָרָע, אִילַן הַשֶּׁקֶר, אֶחָד בַּפֶּה וְאֶחָד בַּלֵּב, לִבּוֹ מָלֵא שֶׁקֶר, וּפִתָּה בְּפִיו בְּדִבְרֵי אֱמֶת.

וְהַנָּחָשׁ הָרָע כָּאן עָבַר עַל לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר, וְעַל לֹא תִרְצָח, וְעַל לֹא תִנְאָף, וְעַל לֹא תִגְנֹב, וְלֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ לַשָּׁוְא, עַל לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ, שֶׁהֵעִיד שֶׁקֶר שֶׁאָמַר (אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִי"ם לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן, וְעַל לֹא תִגְנֹב, שֶׁגָּנַב דַּעַת חַוָּה, כְּמוֹ זֶה שֶׁאָמַר אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִי"ם וְגוֹמֵר), כִּי יוֹדֵעַ אֱלֹהִי"ם כִּי בְּיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם וְהְיִיתֶם כֵּאלֹהִי"ם יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִהְיוּ בִּדְמוּתוֹ, וְעָבַר עַל לֹא תִנְאָף שֶׁהִטִּיל זֻהֲמָה בְּחַוָּה, וְעָבַר עַל לֹא תִרְצָח שֶׁהָרַג אֶת אָדָם וְאֶת חַוָּה, שֶׁכָּךְ דַּרְכּוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע – מְפַתֶּה בְּנֵי אָדָם, וְאַחַר כָּךְ עוֹלֶה וּמַלְשִׁין עָלָיו, וְנוֹטֵל רְשׁוּת וְיוֹרֵד וְנוֹטֵל הַנְּשָׁמָה.

תִּקּוּנָא שִׁתִּין

בְּרֵאשִׁית דָּא בְּרִי"ת, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ עֵץ הַחַיִּים, וְהָא אוּקְמוּהָ, וּבְהִפּוּכָא תְּבִי"ר, דְּגָרַם תְּבִירוּ לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, וְדָא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, טוֹב אִיהוּ אִילָנָא, הַהוּא דִּכְתִיב (בראשית ג ו) **וַתֵּרֶא** הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם, וְאִיבָּא דִילֵיהּ רָע, כְּפוּם חֵיזוּ דִּילָהּ הָכִי הֲוָה (נ"א אִיהוּ) אִתְחַזְיָא לָהּ מִלְּבָר, כְּגַוְונָא דְּפוּמָא מִלִּין שַׁפִּירִין מִלְּבָר, וְלִבָּא מַלְיָיא טִנּוּפִין מִלְּגָאו, וְדָא לָא הֲוַת יָדְעָא דְּסַם הַמָּוֶת הֲוָה מִלְּגָאו דְּאִיבָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וַ"תִּקַּח מִ"פִּרְיוֹ וַ"תֹּאכַל, וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ וְגוֹמֵר (שם), הֲרֵי אִיבָּא דְּאִילָנָא דְּתַמָּן מָוֶ"ת (מִלְּגָאו גָּרַם לָהּ דְּאָכְלָה).

וְאִית קְלִיפִּין דְּאִיבָּא דְּאִינּוּן תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, דִּקְלִיפִּין אִלֵּין אִינּוּן רָע, מוֹחָא

לשון הקודש

תִּקּוּן שִׁשִּׁים

בְּרֵאשִׁית זוֹ בְּרִי"ת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ עֵץ הַחַיִּים, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, וּבְהִפּוּךְ תְּבִי"ר, שֶׁגָּרַם שֶׁבֵּר לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, וְזֶה עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, טוֹב הוּא הָאִילָן, אוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם, וּפִרְיוֹ רָע, כְּפִי הַמַּרְאֶה שֶׁלָּהּ כָּךְ הָיָה (הוּא) נִרְאֶה לָהּ מִבַּחוּץ, כְּמוֹ שֶׁבַּפֶּה, מִלִּים יָפוֹת מִבַּחוּץ וְלֵב מָלֵא בְּטִנּוּפִים מִבִּפְנִים, וְזוֹ לֹא הָיְתָה יוֹדַעַת שֶׁסַּם הַמָּוֶת הָיָה בִּפְנִים הַפְּרִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתִּקַּח מִ"פִּרְיוֹ וַ"תֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ וְגוֹמֵר, הֲרֵי פְּרִי הָאִילָן, שֶׁשָּׁם מָוֶ"ת (מִבִּפְנִים, גָּרַם לָהּ שֶׁאָכְלָה).

וְיֵשׁ קְלִפּוֹת שֶׁל הַפְּרִי שֶׁהֵן תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, שֶׁהַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ הֵן רָע,

מִלְּגָאוֹ טוֹב, אִילָנָא דְּחַיֵּי קְלִיפִּין דִּילֵיהּ שַׁפִּירִין וּמוֹחָא דִילֵיהּ שַׁפִּיר, וְדָא אִיהוּ עָפְיֵיהּ שַׁפִּיר וְאִנְבֵּיהּ שַׁגִּיא (דניאל ד ט), וְאִית אִילָנָא דְכוּלֵיהּ בִּישׁ, מוֹחָא וּקְלִיפָּה כֻּלְּהוּ מְרִירָן, וּמַיִין דִּלְהוֹן מְרִירָן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות טו כג) וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם וְגוֹמֵר, וַיּוֹרֵהוּ יהו"ה עֵץ וְגוֹמֵר, וּבֵיהּ וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם, עֵץ מָתוֹק דְּמִנֵּיהּ נָפְקִין עַנְפִּין וְשָׁרָשִׁין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים יט יא) וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת (דף צג ע"ב) צוּפִים, וּבְגִין דָּא אִית עֵץ דְּעַנְפִּין דִילֵיהּ מְתִיקָן, וְעֵץ דְּעַנְפִּין דִילֵיהּ מְרִירָן, וְאִית מַיִין מְתִיקָן וּמַיִין מְרִירָן, דְּדָא לָקְבֵל דָּא עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִית דְּאִיהוּ פַּלְגוּ דִילֵיהּ מְתִיקָא וּפַלְגוּ דִילֵיהּ מְרִירָא, וְדָא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כְּגַוְונָא דְכַסְפָּא מְעוּרָב בְּעוֹפֶרֶת, וְאִית אִילָנָא דִקְלִיפִּין דִילֵיהּ בִּישִׁין מִלְּבָר וּמוֹחָא מְתִיקָא מִלְּגָאוֹ,

לשון הקודש

הַמֹּחַ מִבִּפְנִים טוֹב, עֵץ הַחַיִּים, קְלִפּוֹתָיו יָפוֹת וְהַמֹּחַ שֶׁלּוֹ יָפֶה, וְזֶהוּ עֲנָפוֹ נָאֶה וּפִרְיוֹ רַב, וְיֵשׁ אִילָן שֶׁכֻּלּוֹ רָע, הַמֹּחַ וְהַקְּלִפָּה כֻּלָּם מָרִים, וְהַמַּיִם שֶׁלָּהֶם מָרִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם וְגוֹמֵר, וַיּוֹרֵהוּ יהו"ה עֵץ וְגוֹמֵר, וּבוֹ וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם, עֵץ מָתוֹק שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאִים עֲנָפִים וְשָׁרָשִׁים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים, וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ עֵץ שֶׁעֲנָפָיו מְתוּקִים וְעֵץ שֶׁעֲנָפָיו מָרִים, וְיֵשׁ מַיִם מְתוּקִים וּמַיִם מָרִים, שֶׁזֶּה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיֵשׁ שֶׁהוּא חֶצְיוֹ מָתוֹק וְחֶצְיוֹ מַר, וְזֶה עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כְּמוֹ שֶׁהַכֶּסֶף הַמְעֹרָב בְּעֹפֶרֶת, וְיֵשׁ עֵץ שֶׁקְּלִפּוֹתָיו רָעִים מִבַּחוּץ וְהַמֹּחַ מָתוֹק

הָכִי תִּשְׁכַּח בַּר נַשׁ בִּישׁ בְּמִלֵּי פּוּמוֹי (נ"א וּבְפּוּמוֹי מַפִּיק בִּישׁ מִלְּבַר) **וְטַב בְּלִבֵּיהּ מִלְּגָאו, וְאִית מִפּוּמוֹי טַב וְלִבֵּיהּ בִּישׁ, הַאי אִיהוּ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, הָכָא מִקַּנֵּן נָחָשׁ רַמַּאי.**

הָכִי אִיהוּ בַּר נַשׁ דְּתִשְׁכַּח לֵיהּ גּוּפֵיהּ שַׁפִּיר, וְסִימָנִין דִּילֵיהּ כֻּלְּהוּ שַׁפִּירָן, וְנִשְׁמָתֵיהּ נֶפֶשׁ חַיָּיבָא מִלְּגָאו, וְתִשְׁכַּח בַּר נַשׁ גּוּפֵיהּ בִּישׁ בְּכָל סִימָנִין דִּילֵיהּ, וְנִשְׁמָתֵיהּ מִלְּגָאו שַׁפִּירָא, דָּא אִיהוּ צַדִּיק וְרַע לוֹ, אֲבָל מָאן דְּאִיהוּ טַב מִלְּבָר וְרַע מִלְּגָאו, אִיהוּ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, בְּגִין דְּלָא יְהֵא לֵיהּ חוּלָקָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, טוֹב מִלְּבָר וּמִלְּגָאו צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, בִּישׁ מִלְּגָאו וּמִלְּבָר רָשָׁע וְרַע לוֹ, וְהָא אוּקְמוּהָ.

טַב מִלְּגָאו וּלְבוּשָׁא דִּילֵיהּ בִּישׁ, דָּא אִיהוּ עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר (זכריה ט ט), **רַע** מִלְּגָאו וּלְבוּשָׁא

לשון הקודש

מִבִּפְנִים. כָּךְ תִּמְצָא אָדָם רָע בְּדִבְרֵי פִּיו (וּבְפִיו מוֹצִיא רָע מִבַּחוּץ) וְטוֹב בְּלִבּוֹ מִבִּפְנִים, וְיֵשׁ מִפִּיו טוֹב וְלִבּוֹ רָע, זֶהוּ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כָּאן מִקַּנֵּן נָחָשׁ רַמַּאי.

כָּךְ הוּא אָדָם שֶׁתִּמְצָא אוֹתוֹ גּוּפוֹ יָפֶה, וְסִימָנָיו כֻּלָּם יָפִים בְּמִדָּה, וְנִשְׁמָתוֹ נֶפֶשׁ רָשָׁע מִבִּפְנִים, וְתִמְצָא אָדָם גּוּפוֹ רָע בְּכָל סִימָנָיו וְנִשְׁמָתוֹ מִבִּפְנִים יָפָה, זֶהוּ צַדִּיק וְרַע לוֹ, אֲבָל מִי שֶׁהוּא טוֹב מִבַּחוּץ וְרַע מִבִּפְנִים, הוּא רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בָּעוֹלָם הַבָּא, טוֹב מִבַּחוּץ וּמִבִּפְנִים – צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, רַע מִבַּחוּץ וּמִבִּפְנִים – רָשָׁע וְרַע לוֹ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

טוֹב מִבִּפְנִים וּלְבוּשׁוֹ רַע, זֶהוּ עָנִי וְרוֹכֵב

דִּילֵיהּ שַׁפִּיר מִלְּבָר, עַל הַאי אִתְּמַר (קהלת י ז) רָאִיתִי עֲבָדִים עַל סוּסִים, וְכֹלָּא אִשְׁתְּמוֹדָע בְּעוֹבָדוֹי דְּבַר נַשׁ, מָאן דְּאִיהוּ מִלְּגָאוֹ, וְלַאוֹ לְמַגְּנָא אוּקְמוּ קַדְמָאִין לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה הוּא הָעִקָּר, דְּשַׁטְיָין מִסְתַּכְּלִין בְּגוּפָא דְּאִיהוּ לְבוּשָׁא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב י יא) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי, וְצַדִּיקַיָּא בְּעוֹבָדִין טָבִין.

וְעוֹד (שמות טו כה) וַיּוֹרֵהוּ יהו"ה עֵץ, דָּא מַטֶּה דְּמֹשֶׁה, דַּהֲוָה מִתְהַפֵּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה, כְּגוֹן לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת (בראשית ג כד), וְדָא מטטרו"ן, דְּבֵיהּ הֲוָה מִשְׁתַּמֵּשׁ מֹשֶׁה רַבֵּינוּ, כְּגַוְונָא דְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בֵּיהּ, וַהֲוָה מַנְהִיג תַּתָּאִין בֵּיהּ, אוּף הָכִי מֹשֶׁה דַּהֲוָה כְּגַוְונָא דִילֵיהּ, הֲוָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמַטֶּה, וְאַמַּאי אִתְקְרֵי

לשון הקודש

עַל חֲמוֹר, רַע מִבִּפְנִים וּלְבוּשׁוֹ יָפֶה מִבַּחוּץ, עַל זֶה נֶאֱמַר רָאִיתִי עֲבָדִים עַל סוּסִים, וְהַכֹּל נוֹדָע בְּמַעֲשֵׂי הָאָדָם מִי שֶׁהוּא מִבַּחוּץ, וְלֹא לְחִנָּם בֵּאֲרוּ הָרִאשׁוֹנִים לֹא הַמִּדְרָשׁ עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה הוּא הָעִקָּר, שֶׁהַשּׁוֹטִים מִסְתַּכְּלִים בַּגּוּף שֶׁהוּא הַלְּבוּשׁ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי, וְהַצַּדִּיקִים בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים.

וְעוֹד וַיּוֹרֵהוּ יהו"ה עֵץ, זֶה הַמַּטֶּה שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהָיָה מִתְהַפֵּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה, כְּמוֹ לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, וְזֶה מטטרו"ן, שֶׁבּוֹ הָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כְּמוֹ שֶׁהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְהָיָה מַנְהִיג בּוֹ אֶת הַתַּחְתּוֹנִים, אַף כָּךְ מֹשֶׁה, שֶׁהָיָה

מטטרו"ן מַטֶּה, דִּלְזִמְנִין מַטֶּה כְּלַפֵּי זְכוּ לַצַּדִּיקַיָּא, וּלְזִמְנִין מַטֶּה כְּלַפֵּי חוֹבָא לְרַשִּׁיעַיָּא, וּבְגִין דָּא אִתְהַפַּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ לְרַשִּׁיעַיָּא לְאַלְקָאָה לוֹן בֵּיהּ, וּמִנָּחָשׁ לַמַּטֶּה לַצַּדִּיקַיָּא לְמֵיהַב לוֹן בֵּיהּ אַגְרָא.

דְּהָכִי אִיהוּ עַל הַאי מַלְאָכָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּגַוְונָא דְּנִשְׁמָתָא דְּרָכִיב עַל גּוּפָא, וְצַדִּיק בְּהַאי אֲתַר אִתְּמַר בֵּיהּ (שמואל ב כג) צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אלהי"ם, בְּגִין דְּאִיהוּ מְהַפֵּךְ דִּינָא לְרַחֲמֵי, וּבְהַאי אֲתַר צָרִיךְ שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, בְּגִין דְּיִתְהַפַּךְ מִדִּינָא לְרַחֲמֵי, וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מָקוֹם, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ מִלְּגָאו, אִתְּמַר בֵּיהּ (מלאכי ג ו) אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי, דְּאִיהוּ רַחוּם וְחַנּוּן, לֵית בֵּיהּ דִּינָא כְּלָל וְלָא שִׁנּוּיִין.

לשון הקודש

כָּמוֹהוּ, הָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בַּמַּטֶּה. וְלָמָּה נִקְרָא מטטרו"ן מַטֶּה? שֶׁלִּפְעָמִים מַטֶּה כְּלַפֵּי זְכוּת לַצַּדִּיקִים, וְלִפְעָמִים מַטֶּה חוֹבָה לָרְשָׁעִים, וְלָכֵן הִתְהַפֵּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ, לָרְשָׁעִים לְהַלְקוֹתָם בּוֹ, וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה לַצַּדִּיקִים, לָתֵת לָהֶם בּוֹ שָׂכָר.

שֶׁכָּךְ הוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמַּלְאָךְ הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁרוֹכֶבֶת עַל הַגּוּף, וְצַדִּיק, בַּמָּקוֹם הַזֶּה נֶאֱמַר בּוֹ צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהִי"ם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְהַפֵּךְ דִּין לְרַחֲמִים, וּבַמָּקוֹם הַזֶּה צָרִיךְ שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה כְּדֵי שֶׁיִּתְהַפֵּךְ מִדִּין לְרַחֲמִים, וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מָקוֹם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא מִבִּפְנִים, נֶאֱמַר בּוֹ אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי, שֶׁהוּא רַחוּם וְחַנּוּן, אֵין בּוֹ דִּין כְּלָל וְלֹא שִׁנּוּיִים.

וְכַד בַּר נַשׁ שַׁלִּיט עַל יִצְרֵיהּ, נֶהְפַּךְ נָחָשׁ לַמַּטֶּה, וְאִם יִצְרֵיהּ שַׁלִּיט עֲלֵיהּ, נֶהְפַּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ, וּמִיָּד וַיָּנָס מֹשֶׁה מִפָּנָיו (שמות ד ג), מַאי וַיָּנָס, אֶלָּא הָכָא רְמִיז שִׁנּוּי מָקוֹם, דְּבָרַח מֵאַתְרֵיהּ וּמִקַּמֵּיהּ, וְדָא אִיהוּ רָזָא וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם (בראשית ג י), וּבְמַאי אִתְפַּקְּחוּ, לְמִנְדַּע טוֹב וָרָע, דְּאִיהוּ מַטֶּה כְּלִיל מִתַּרְוַיְיהוּ, כַּד אִתְהַפַּךְ מִנָּחָשׁ לַמַּטֶּה אִתְּמַר בֵּיהּ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, וְכַד אִתְהַפַּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ אִתְּמַר בֵּיהּ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ.

תִּקּוּנָא חַד וְשִׁתִּין

בְּרֵאשִׁית דָּא מַחֲשָׁבָה, אלהי"ם דָּא אִימָּא עִלָּאָה עוֹבָדָא, דְּתַרְוַיְיהוּ דְּחִילוּ וּרְחִימוּ, אֶת הַשָּׁמַיִם דָּא קָלָא, וְאֶת הָאָרֶץ דָּא דִּבּוּרָא, וּבְכֹלָּא חָאבוּ אָדָם וְחַוָּה, אַפְרִישׁוּ בֵּין אַבָּא וְאִימָּא דְּאִינּוּן

לשון הקודש

וּכְשֶׁאָדָם שׁוֹלֵט עַל יִצְרוֹ, נֶהְפָּךְ הַנָּחָשׁ לְמַטֶּה, וְאִם יִצְרוֹ שׁוֹלֵט עָלָיו, נֶהְפָּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ, וּמִיָּד וַיָּנָס מֹשֶׁה מִפָּנָיו. מַה זֶּה וַיָּנָס? אֶלָּא כָּאן רוֹמֵז שִׁנּוּי מָקוֹם, שֶׁבָּרַח מִמְּקוֹמוֹ וּמִלְּפָנָיו, וְזֶהוּ סוֹד וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם, וּבַמֶּה נִפְקְחוּ? לָדַעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא הַמַּטֶּה הַכָּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם. כְּשֶׁהִתְהַפֵּךְ מִנָּחָשׁ לְמַטֶּה, נֶאֱמַר בּוֹ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, וּכְשֶׁהִתְהַפֵּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ, נֶאֱמַר בּוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ.

תִּקּוּן אֶחָד וְשִׁשִּׁים

בְּרֵאשִׁית – זוֹ מַחֲשָׁבָה, אֱלֹהִי"ם – זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, מַעֲשֶׂה, שֶׁשְּׁנֵיהֶם יִרְאָה וְאַהֲבָה, אֵת הַשָּׁמַיִם – זֶה הַקּוֹל, וְאֵת הָאָרֶץ – זֶה הַדִּבּוּר, וּבַכֹּל חָטְאוּ אָדָם וְחַוָּה, הִפְרִידוּ בֵּין הָאָב וְהָאֵם, שֶׁהֵן

מַחֲשָׁבָה וְעוֹבָדָא, וּבֵין קוֹל וְדִבּוּר דְּאִינּוּן בְּרָא וּבְרַתָּא, וּבְגִין דָּא וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יהו"ה אלהי"ם מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הַיּוֹם (שם), אֶ"ת קו"ל דָּא (דף צד ע"א) עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּשְׁכִינְתָּא עִמֵּיהּ, יהו"ה אלהי"ם אַבָּא וְאִימָּא, וְאִינּוּן אַרְבַּע אַתְוָון יהו"ה, י' אַבָּא ה' אִימָּא ו' בְּרָא ה' בְּרַתָּא, דְּאִינּוּן מַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה קָלָא וְדִבּוּרָא, (וְרָזָא דְמִלָּה מַחֲשָׁבָה מִצְּטַרְפָּא לְמַעֲשֶׂה וְדָא רָזָא יו"ד דְּהִיא י' וְקָלָא וְדִבּוּר דְּאִיהוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם), קוֹל דַּהֲוָה אָזִיל בַּגָּן דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, שָׁמַע קָלֵיהּ דַּהֲוָה אָזִיל בְּגִנְתָּא בְּעַנְפֵי אִילָנָא, מֵהַהוּא אִילָנָא דְּחָאב בֵּיהּ אָדָם קַדְמָאָה, דַּהֲוָה אָמַר אִילָנָא לְסמא"ל חַיָּיבָא נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, רָשָׁע אַל תִּגַּע בִּי, וּבְאָן אֲתַר הֲוָה אָזִיל קָלָא בְּגִנְתָּא דְּאִיהִי אדנ"י דִינָ"א, לְסִטְרָא דְשַׂמָּאלָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (איוב א ו) וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאלהי"ם לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, וְדָא

לשון הקודש

מַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה, וּבֵין הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר שֶׁהֵם הַבֵּן וְהַבַּת, וּמִשּׁוּם זֶה וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יהו"ה אֱלֹהִי"ם מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הַיּוֹם. אֶ"ת קו"ל – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְהַשְּׁכִינָה עִמּוֹ, יהו"ה אֱלֹהִי"ם – הָאָב וְהָאֵם, וְהֵם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת יהו"ה, י' אָב, ה' אֵם, ו' בֵּן, ה' בַּת, שֶׁהֵם מַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה, קוֹל וְדִבּוּר, (וְסוֹד הַדָּבָר – מַחֲשָׁבָה מִצְּטָרֶפֶת לְמַעֲשֶׂה, וְזֶה הַסּוֹד שֶׁל יו"ד, שֶׁהִיא י', וְקוֹל וְדִבּוּר שֶׁהוּא שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם), הַקּוֹל שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בַּגָּן זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שָׁמַע קוֹלוֹ שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בַּגָּן בְּעַנְפֵי הָעֵץ, מֵאוֹתוֹ עֵץ שֶׁחָטָא בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהָיָה אוֹמֵר הָאִילָן לְסמא"ל הָרָשָׁע, הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי: רָשָׁע, אַל תִּגַּע בִּי. וּבְאֵיזֶה מָקוֹם הָיָה הוֹלֵךְ הַקּוֹל? בַּגָּן, שֶׁהוּא אדנ"י דינ"א, לְצַד

אִיהוּ לְרוּחַ הַיּוֹם, וּמַה הֲווֹ אָמְרִין בְּנֵי הָאֱלֹהִי"ם, אֶלָּא אָתוּ לְהִתְיַצֵּב עַל מֵימְרָא דַיהו"ה, דְּכַד אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (בראשית א כו) נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, אָמְרוּ אִינּוּן מָה אָדָם וַתְּדָעֵהוּ (תהלים קמד ג),

(ס"א אָמְרוּ אִינּוּן מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְגוֹמֵר) (שם ח ה).

וְעוֹד וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יהו"ה אלהי"ם, הַהוּא קָלָא הֲוָה בְּגִנְתָּא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דְּתַמָּן עֵץ הַחַיִּים נָטוּעַ, חַוָּה גָּרְמַת דְּאִתְעַקַּר אִילָנָא מִגִּנְתָּא, וְאָדָם גָּרִים בְּמַחֲשַׁבְתָּא דִילֵיהּ דְּאִסְתַּלִּיק נְבִיעוּ דְּאִילָנָא, דַּהֲוָה נָחִית לְגִנְתָּא, וְאִשְׁתְּאָרַת יַבָּשָׁה, יהו"ה דָּא אִילָנָא, ה"ה עַנְפּוֹי וְשָׁרְשׁוֹי, ו' גּוּפָא דְּאִילָנָא, י' אִיבָּא דִילֵיהּ, נְבִיעוּ דִילֵיהּ, נְקוּדָה דִילֵיהּ כְּגַוְונָא דָא יהו"ה, דְּאִיהוּ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וּמְנָלָן דְּאִתְקְרֵי נְבִיעוּ אֶחָד, כְּמָה דְּאִתְּמַר (בראשית א ט) יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד,

לשון הקודש

הַשְּׁמֹאל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִי"ם לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, וְזֶהוּ לְרוּחַ הַיּוֹם, וּמֶה הָיוּ אוֹמְרִים בְּנֵי הָאֱלֹהִי"ם? אֶלָּא בָּאוּ לְהִתְיַצֵּב עַל מַאֲמַר יהו"ה, שֶׁכְּשֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, אָמְרוּ הֵם, מָה אָדָם וַתְּדָעֵהוּ. (אָמְרוּ הֵם, מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְגוֹמֵר).

וְעוֹד, וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יהו"ה אֱלֹהִי"ם, אוֹתוֹ הַקּוֹל הָיָה בַגָּן, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, שֶׁשָּׁם עֵץ הַחַיִּים נָטוּעַ, חַוָּה גָּרְמָה שֶׁנֶּעֱקַר הָאִילָן מִן הַגָּן, וְאָדָם גָּרַם בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁהִסְתַּלְּקָה נְבִיעַת הָאִילָן, שֶׁהָיְתָה יוֹרֶדֶת לַגָּן, וְנִשְׁאֲרָה יַבָּשָׁה. יהו"ה זֶה הָאִילָן, ה"ה עֲנָפָיו וְשָׁרָשָׁיו, ו' גּוּף הָאִילָן, י' פִּרְיוֹ, מַעְיָנוֹ, וְהַנְּקֻדָּה שֶׁלּוֹ כְּמוֹ זֶה: יהו"ה, שֶׁהוּא אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וּמִנַּיִן לָנוּ

וְתֵרָאֶה הַיַּבֶּשֶׁת אדנ"י.

וּבְגִין דָּא וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יהו"ה אלהי"ם (שם ג ח), **וְכִי יָכִיל בַּר נַשׁ לְאִתְכַּסְיָא מִנֵּיהּ, וְהָא כְּתִיב** (ירמיה כג כד) **אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יהו"ה, אֶלָּא כָּסוּ פָּנָיו חֲרָלִים** (משלי כד לא), **אִתְכַּסִּיאוּ אַנְפּוֹי מִבֹּשֶׁת, דְּאִתְפַּקְחוּ עֵינַיְיהוּ וְחָזוּ מַה דְּעָבְדוּ לְעֵילָא, דְּגָרִימוּ לְאַעְקָרָא אִילָנָא מֵאַתְרֵיהּ, וּנְבִיעוּ לְסַלְקָא מִתַּמָּן, וְדָא אִיהוּ וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְגוֹמֵר, תַּמָּן אִתְכַּסִּיאוּ אַנְפּוֹהִי, מִן בֹּשֶׁת, דְּתַמָּן חָאבוּ, בַּמֶּה דַּהֲוָה בְּתוֹךְ עֵץ הַגָּן, תַּמָּן אִתְכַּסִּיאוּ אַנְפּוֹהִי, אִית מָאן דְּאָמַר בְּתוֹךְ עֵץ דָּא צַדִּיק, וּבַאֲתַר דָּא וַיִּסָּתֵר מֹשֶׁה פָּנָיו** (שמות ג ו), **דְּאִדְכַּר מַה דְּאִירַע לֵיהּ בְּקַדְמֵיתָא, אַדְכִּיר חוֹבֵיהּ וְאִתְכַּסֵּי מִבֹּשֶׁת, וּבְגִין דָּא זָכָה**

לשון הקודש

שֶׁנִּקְרֵאת הַנְּבִיעָה אַחַת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבֶּשֶׁת, אדנ"י.

וּמִשּׁוּם זֶה וַיִּתְחַבֵּא אָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יהו"ה אֱלֹהִי"ם. וְכִי יָכוֹל אָדָם לְהִתְכַּסּוֹת מִמֶּנּוּ, וַהֲרֵי כָּתוּב אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יהו"ה? אֶלָּא כָּסוּ פָּנָיו חֲרָלִים, הִתְכַּסּוּ פָּנָיו מִבֹּשֶׁת, שֶׁנִּפְקְחוּ עֵינֵיהֶם וְרָאוּ מַה שֶּׁעָשׂוּ לְמַעְלָה, שֶׁגָּרְמוּ לַעֲקֹר אֶת הָאִילָן מִמְּקוֹמוֹ וְהַמַּעְיָן לְסַלֵּק מִשָּׁם, וְזֶהוּ וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְגוֹמֵר, שָׁם הִתְכַּסּוּ פָּנָיו מִבֹּשֶׁת, שֶׁשָּׁם חָטְאוּ, בְּמַה שֶּׁהָיָה בְּתוֹךְ עֵץ הַגָּן, שָׁם הִתְכַּסּוּ פָּנָיו. יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר, בְּתוֹךְ עֵץ – זֶה צַדִּיק, וּבְמָקוֹם זֶה וַיִּסָּתֵר מֹשֶׁה פָּנָיו, שֶׁנִּזְכַּר מַה שֶּׁאֵרַע לוֹ בָּרִאשׁוֹנָה, הִזְכִּיר חֶטְאוֹ וְהִתְכַּסָּה מִבֹּשֶׁת, וּמִשּׁוּם זֶה זָכָה לְוִתְמוּנַת יהו"ה

וּתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט (במדבר יב ה), **וְדָא י' דְּאִיהוּ חָכְמָה תַּתָּאָה, וְאִיהוּ אִיבָּא דְּאִילָנָא, דַּהֲוָה בְּרֵישׁ צַדִּיק, ו' גּוּפָא דְּבְרִית, ה"ה דָּא אֲתַר דְּעָרְלָה וּפְרִיעָה, אַרְבַּע אַתְוָון הֲווֹ עַל צַדִּיק דְּאִיהוּ עֵץ פְּרִי, אִיהוּ גְּרִים דְּאִסְתַּלְּקוּ מִגֵּיהּ, וְאִתְעַקַּר אִיהוּ מִגִּנְתָּא, הָכִי אַעְקַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם מִגּוּפֵיהּ, וְתָרִיךְ לֵיהּ מִגִּנְתֵּיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר** (בראשית ג כד) **וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם.**

תִּקּוּנָא שִׁתִּין וּתְרֵין

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן בַּ"ת, תַּמָּן אֵ"שׁ (נ"א תַּמָּן אַשְׁרֵי), **בְּהַהוּא זִמְנָא אִסְתַּלַּק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁכִּינְתֵּיהּ, וְאִשְׁתְּאָרַת בַּת יְחִידָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב** (איכה א א) **אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, וְרָזָא דְּמִלָּה וַיִּקְרָא יהו"ה אלהי"ם אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה** (בראשית ג ט), **אַיֵּה כ"ה, אָמַר לֵיהּ, אַף עַל גַּב דְּגָרְמַת**

לשון הקודש

יַבִּיט, וְזֶה י' שֶׁהוּא הַחָכְמָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְהוּא פְּרִי הָאִילָן, שֶׁהָיָה בְּרֹאשׁ צַדִּיק, ו' – גּוּף הַבְּרִית, ה"ה זֶה מְקוֹם הָעָרְלָה וּפְרִיעָה, אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הָיוּ עַל צַדִּיק שֶׁהוּא עֵץ פְּרִי, הוּא גָּרַם שֶׁהִסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ, וְהוּא נֶעֱקַר מִן הַגָּן, כָּךְ עָקַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם מִגּוּפוֹ וְגֵרְשׁוֹ מִגַּנּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם.

תִּקּוּן שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם

בְּרֵאשִׁית, שָׁם בַּ"ת, שָׁם אֵ"שׁ (שָׁם אַשְׁרֵי). בְּאוֹתוֹ זְמַן הִסְתַּלֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁכִּינָתוֹ וְנִשְׁאֲרָה בַּת יְחִידָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, וְסוֹד הַדָּבָר – וַיִּקְרָא יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה, אַיֵּה כ"ה? אָמַר לוֹ, אַף עַל גַּב

כּוּלֵי הַאי, וְעָבְדַת פִּרוּדָא בְּאַתְוָון דְּאִסְתַּלַּק י' מִן ה' ו' מִן ה', וְאִשְׁתְּאָרַת שְׁכִינְתָּא לְעֵילָא יְחִידָאָה, וּשְׁכִינְתָּא לְתַתָּא יְחִידָאָה, בְּגִין דָּא וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה, אַיֶּ"ה כ"ה, וַיֹּאמֶר אֶת קוֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַגָּן, בְּגִין דָּא וָאִירָא כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא, וְעוֹד וָאֵחָבֵא, רָזָא דְמִלָּה, עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר (משלי כג ב), מַאי סְתִירָה דְּבַר נַשׁ, אֶלָּא תָּא חֲזֵי בְּזִמְנָא דְּאִית רְשׁוּ לִמְחַבְּלָא לְחַבֵּל, (דף צד ע"ב) אִתְּמַר בֵּיהּ (שמות כב ה) כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קוֹצִים וכו', וּבְהַהוּא זִמְנָא וְהָיָה כַּצַּדִּיק כָּרָשָׁע (בראשית יח כה), וּבְגִין דָּא אִית לֵיהּ לְבַר נַשׁ בְּהַהוּא זִמְנָא לְאִתְטַמְּרָא וּלְאִתְכַּסְיָיא, דְּלָא יִשְׁתַּכַּח בֵּינַיְיהוּ, דִּבְהַהוּא זִמְנָא יֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט, וּבְגִין דָּא (שם) וָאִירָא כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא, וּבְמַאי נִסְתָּר בַּר נַשׁ מֵאִלֵּין דִּינִים וְקִטְרוּגִין דְּלָא שָׁלְטִין עֲלֵיהּ, בִּתְיוּבְתָּא, הֲדָא הוּא

לשון הקודש

שֶׁגָּרַמְתָּ לְכָל זֶה וְעָשִׂיתָ פִּרוּד בָּאוֹתִיּוֹת שֶׁהִסְתַּלֵּק י' מֵה', ו' מֵה', וְנִשְׁאֲרָה הַשְּׁכִינָה לְמַעְלָה יְחִידָה, וְהַשְּׁכִינָה לְמַטָּה יְחִידָה, מִשּׁוּם כָּךְ וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה, אַיֶּ"ה כ"ה, וַיֹּאמֶר אֶת קוֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַגָּן, בִּגְלַל זֶה וָאִירָא כִּי עֵירֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא. וְעוֹד וָאֵחָבֵא, סוֹד הַדָּבָר – עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר, מָה הַסְּתִירָה שֶׁל הָאָדָם? אֶלָּא בֹּא תִרְאֶה, בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ רְשׁוּת לַמַּשְׁחִית לְהַשְׁחִית, נֶאֱמַר בּוֹ כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קוֹצִים וְכוּ', וּבְאוֹתוֹ זְמַן וְהָיָה כַּצַּדִּיק כָּרָשָׁע, וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ לָאָדָם בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן לְהִסְתַּתֵּר וּלְהִתְכַּסּוֹת, שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בֵּינֵיהֶם, שֶׁבְּאוֹתוֹ הַזְּמַן יֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט, וּמִשּׁוּם זֶה וָאִירָא כִּי עֵירֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא, וּבַמֶּה נִסְתָּר אָדָם מֵאֵלּוּ הַדִּינִים

דִּכְתִיב (תהלים צא א) יוֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן, דָּא אִימָּא דְּאִיהִי סֵתֶר, עֶלְיוֹן מִנָּהּ דָּא חָכְמָה, דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדָע אֶלָּא בָּהּ', בְּצֵל שד"י יִתְלוֹנָן (שם) דָּא אִימָּא תַּתָּאָה, (נ"א עִלָּאָה) צֵל דְּשד"י דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם לט ז) אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ, וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי צַלְמוֹ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצַלְמוֹ מַמָּשׁ דָּא שְׁכִינְתָּא, צַלְמוֹ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּמִדָּה דִילֵיהּ בְּשִׁעוּר דִילֵיהּ דְּלָא אוֹסִיף וְלָא גָרַע, מַאי הָאָדָם דָּא שְׁכִינְתָּא, (נ"א דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא).

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְהָא בִשְׁכִינְתָּא לָא כְתִיב בָּהּ בְּרִיאָה אֶלָּא אֲצִילוּת, וְעוֹד דַּהֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר וַיִּבְרָא יהו"ה אֶת הָאָדָם, מַאי אלהי"ם אֶלָּא שְׁכִינְתָּא אִתְקְרֵי אלהי"ם, וְעַל הַהִיא נִשְׁמָתָא

לשון הקודש

וְהַקַּטְרוּגִים שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עָלָיו? בִּתְשׁוּבָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן, זוֹ הָאֵם שֶׁהִיא סֵתֶר, עֶלְיוֹן מִמֶּנָּה זוֹ חָכְמָה שֶׁלֹּא נוֹדַעַת אֶלָּא בָּהּ'. בְּצֵל שַׁדַּ"י יִתְלוֹנָן, זוֹ הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה (הָעֶלְיוֹנָה), הַצֵּל שֶׁל שַׁדַּ"י שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא צַלְמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצַלְמוֹ מַמָּשׁ, זוֹ שְׁכִינָה, צַלְמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בַּמִּדָּה שֶׁלּוֹ, בַּשִּׁעוּר שֶׁלּוֹ, שֶׁלֹּא הוֹסִיף וְלֹא גָרַע. מַה זֶּה הָאָדָם? זוֹ שְׁכִינָה. (זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי)

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: וַהֲרֵי בַּשְּׁכִינָה לֹא כָתוּב בָּהּ בְּרִיאָה אֶלָּא אֲצִילוּת, וְעוֹד, שֶׁהָיָה לוֹ לוֹמַר וַיִּבְרָא יהו"ה אֶת הָאָדָם,

דְּאִתְיְהִיבַת בְּבַר נַשׁ אִתְּמַר וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּדִיוּקְנָא דִשְׁכִינְתָּא, וְעַל הַהִיא נִשְׁמָתָא אִתְּמַר אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ, דְּהָא בְּזִמְנָא דְאִסְתַּלִּיק מִבַּר נַשׁ נִשְׁמָתָא לָא יָכִיל לְאִתְנַעֲנָעָא. אָמַר לֵיהּ, בְּרִיךְ בְּרִי לְעַתִּיק יוֹמִין, וּבְרִי כָּל מָאן דְּפָגִים הַאי דִּיוּקְנָא, כְּאִלּוּ מְמַעֵט אֶת הַדְּמוּת, וּשְׁכִינְתָּא לָא שַׁרְיָא תַּמָּן, וּבְהַהוּא זִמְנָא שָׁלְטִין עֲלֵיהּ כָּל מְקַטְרְגִין מִסִּטְרָא דְהַהוּא פְּגִימוּ, וְרָזָא דְמִלָּה (דברים לא יז) עַל כִּי אֵין אלה"י בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה, הָרָעוֹת מְצָאוּנִי בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק שְׁכִינְתָּא מִנִּי דְּאִיהִי אלה"י.

תִּקּוּנָא שִׁתִּין וּתְלַת

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, מַאי אלהי"ם מִי אֵלֶּה, וְעַל הַאי מִי אִתְּמַר (בראשית ג יא) מִי הִגִּיד

לשון הקודש

מַה זֶּה אֱלֹהִי"ם? אֶלָּא שְׁכִינָה נִקְרֵאת אֱלֹהִי"ם, וְעַל אוֹתָהּ נְשָׁמָה שֶׁנִּתְּנָה בָּאָדָם, נֶאֱמַר וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בִּדְמוּת הַשְּׁכִינָה, וְעַל אוֹתָהּ נְשָׁמָה נֶאֱמַר אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ, שֶׁהֲרֵי בִּזְמַן שֶׁמִּסְתַּלֶּקֶת הַנְּשָׁמָה מִן הָאָדָם, אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְנַעְנֵעַ. אָמַר לוֹ: בָּרוּךְ בְּנִי לְעַתִּיק הַיָּמִים, וּבְנִי, כָּל מִי שֶׁפּוֹגֵם בַּדְּמוּת הַזּוֹ כְּאִלּוּ מְמַעֵט אֶת הַדְּמוּת, וְהַשְּׁכִינָה לֹא שׁוֹרָה שָׁם. וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן שׁוֹלְטִים עָלָיו כָּל הַמְקַטְרְגִים מֵהַצַּד שֶׁל אוֹתוֹ הַפְּגָם, וְסוֹד הַדָּבָר – עַל כִּי אֵין אֱלֹהַ"י בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה, הָרָעוֹת מְצָאוּנִי מִשּׁוּם שֶׁהִסְתַּלְּקָה הַשְּׁכִינָה מִמֶּנִּי שֶׁהִיא אֱלֹהַ"י.

תִּקּוּן שִׁשִּׁים וּשְׁלֹשָׁה

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, מַה זֶּה אֱלֹהִי"ם? מִי אֵלֶּה, וְעַל זֶה מִי נֶאֱמַר, מִי

לְךָ כִּי עֵירוֹם אָתָּה וְגוֹמֵר, אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ (שם), הַהִיא דְּאִתְּמַר בָּהּ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְהַהִיא דְּאִתְּמַר בָּהּ (תהלים א א) אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים, דְּהִיא רְשׁוּת הָרַבִּים אֵשֶׁת זְנוּנִים, מַאי רְשָׁעִים דָּא סמא"ל וְנָחָשׁ, הַהִיא דְּאָמַר עֲלָהּ פִּרְעֹה (שמות ה ב) מִי יהו"ה אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקוֹלוֹ, אֲשֶׁר דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם ב ב) אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, מִי וַדַּאי, דְּאִיהִי תְּיוּבְתָּא, אַסְוָותָא לְכָל מַרְעִין וּמַכְתְּשִׁין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איכה ב י) מִי יִרְפָּא לָךְ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (ישעיה ו י) וָשָׁב וְרָפָא לוֹ, רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ (משלי ג ח), זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּתָב לְגַבֵּי בַּעְלָהּ דִּידָהּ אִיהוּ רָזָא דִּתְיוּבְתָּא, דְּיַחֲזִיר וְיֵתוּב הַהוּא דַּרְגָּא דְּרָחִיק לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ, דְּיַחֲזִיר לָהּ לְאַתְרָהּ וִיקָרֵב לָהּ תַּמָּן, בְּהַהוּא זִמְנָא דִּשְׁכִינְתָּא מְרַחֲקָא מִבַּעְלָהּ, אִתְּמַר בְּבַר נַשׁ (דברים כח כ) וְהָיוּ חַיֶּיךָ

לשון הקודש

הִגִּיד לְךָ כִּי עֵירֹם אָתָּה וְגוֹמֵר, אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ. אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְאוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים, שֶׁהִיא רְשׁוּת הָרַבִּים, אֵשֶׁת זְנוּנִים. מַה זֶּה רְשָׁעִים? זֶה סמא"ל וְנָחָשׁ, אוֹתָהּ שֶׁאָמַר עָלֶיהָ פַּרְעֹה מִי יהו"ה אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקוֹלוֹ, אֲשֶׁר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, מִ"י וַדַּאי, שֶׁהִיא תְּשׁוּבָה, הָרְפוּאָה לְכָל הַחֳלָאִים וְהַמַּכּוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִ"י יִרְפָּא לָךְ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וְשָׁב וְרָפָא לוֹ, רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁשָּׁב לְבַעְלָהּ שֶׁלָּהּ, הִיא סוֹד הַתְּשׁוּבָה, שֶׁיַּחֲזִיר וְיָשִׁיב אוֹתָהּ דַּרְגָּהּ שֶׁהִרְחִיק אוֹתָהּ מִמְּקוֹמָהּ, שֶׁיַּחֲזִיר אוֹתָהּ לִמְקוֹמָהּ וִיקָרֵב אוֹתָהּ לְשָׁם. בְּאוֹתוֹ זְמַן

תְּלוּאִים לְךָ מִנֶּגֶד, חַיֶּיךָ אִתְקְרִיאַת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב ז) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּקָרִיב לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, מַאי (נ"א וּמִיַּד) קָרוֹב יהו"ה לְכָל קוֹרְאָיו וכו' (תהלים קמה יח), דְּמָאן דְּקָרָא לֵיהּ בְּשִׁקְרָא רָחוֹק הוּא מִנֵּיהּ.

אֶמֶת א' בְּרֵישָׁא דְּאַלְפָּא בֵּיתָא, מ' בְּאֶמְצָעִיתָא, ת' בְּסוֹפֵיהּ, (נ"א ד' אַתְוָון) עִשּׂוֹרָא דִּילֵיהּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א אֶמֶת, דְּאִיהוּ עִישּׂוֹר דְּאַרְבַּע מֵאָה וְאַרְבְּעִין וְחַד, הָא רָזָא דְּחַמְשָׁא וְאַרְבְּעִין מ"ה, בְּזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל מְשַׁקְּרִין בְּתוֹרַת אֶמֶת, בְּאוֹמָאָה דְּשִׁקְרָא, אִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ח יב) וְתַשְׁלֵךְ אֶמֶת אַרְצָה, מַאי אַרְצָה דָּא שְׁכִינְתָּא, וּבְזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל מְקַיְּימִין תּוֹרַת אֶמֶת בְּאוֹמָאָה דְּקִשּׁוֹט, אִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים פה יב) אֶמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח, וּבְגָלוּתָא אִתְּמַר (ישעיה נט טו) (דף

לשון הקודש

שֶׁשְּׁכִינָה מְרֻחֶקֶת מִבַּעְלָהּ, נֶאֱמַר בָּאָדָם וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלוּאִים לְךָ מִנֶּגֶד, חַיֶּיךָ נִקְרֵאת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמְּקָרֵב אוֹתָהּ לְבַעְלָהּ. מַה זֶּה (וּמִיָּד) קָרוֹב יהו"ה לְכָל קוֹרְאָיו וְכוּ'? שֶׁמִּי שֶׁקּוֹרֵא לוֹ בְּשֶׁקֶר, רָחוֹק הוּא מִמֶּנּוּ.

אֶמֶת, א' בְּרֹאשׁ הָאָלֶף בֵּית, מ' בָּאֶמְצַע, ת' בְּסוֹפוֹ. (ד' אוֹתִיּוֹת) הָעִשּׂוֹר שֶׁלּוֹ יו"ד ה"א וא"ו ה"א אֶמֶת, שֶׁהוּא עִשּׂוֹר שֶׁל אַרְבַּע מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וְאֶחָד, הֲרֵי הַסּוֹד שֶׁל חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים מ"ה. בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְשַׁקְּרִים בְּתוֹרַת אֶמֶת בִּשְׁבוּעָה שֶׁל שֶׁקֶר, נֶאֱמַר בּוֹ וְתַשְׁלֵךְ אֶמֶת אַרְצָה. מַה זֶּה אַרְצָה? זוֹ הַשְּׁכִינָה, וּבִזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַיְּמִים תּוֹרַת אֶמֶת בִּשְׁבוּעַת אֶמֶת, נֶאֱמַר בּוֹ אֶמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח, וּבַגָּלוּת נֶאֱמַר וַתְּהִי הָאֱמֶת

צה ע"א). **וַתְּהִי הָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת, וְשִׁקְרָא שָׁלְטָא בְּעָלְמָא,** (וּבְזִמְנָא דְּאִתְתַּקַּן אֱמֶת וְאִסְתַּלַּק לְאַתְרֵיהּ אִתְמְחֵי שִׁקְרָא מֵעָלְמָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי יב יט) שְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד, כּוֹנַנְתָּ לָא כְּתִיב אֶלָּא תִּכּוֹן לָעַד (אֱמֶת), וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר (שם), מַאי אֱמֶת עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, שְׁכִינְתָּא דִּילֵיהּ תּוֹרַת אֱמֶת, הָיְתָה בְּפִיהוּ (מלאכי ב ו), **וּמָאן שֶׁקֶר דָּא סמא"ל, בְּזִמְנָא דֶּאֱמֶת שָׁלְטָא אִתְעֲבַר שִׁקְרָא מֵעָלְמָא.**

אֱמֶת אִיהוּ בְּסוֹף תֵּיבִין, וְאִינוּן בָּרָ'א אֱלֹהִי'ם לַעֲשׂוֹ'ת, בָּרָ'א אֱלֹהִי'ם אֶ'ת, בֵּיהּ בָּרָא עָלְמָא, וַעֲלֵיהּ אִתְקְרֵי וְקַיְּימָא כָּל עָלְמָא, וְכָל מָאן דְּאוֹמֵי בְּשִׁקְרָא כְּאִלּוּ וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, וְשִׁקְרָא שָׁלְטָא כַּבְיָכוֹל בַּאֲתַר (נ"א אִתָּרָךְ מֵאַתַר) דִּילֵיהּ דְּאִיהוּ יְרוּשָׁלַם, וְדָא גְּרִים דְּאִתְחָרַב בֵּיתָא, וְאִתְחַזַּר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ חָרַב בַּיִת רִאשׁוֹן וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ, חָרַב בַּיִת שֵׁנִי וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי

לשון הקודש

נֶעְדֶּרֶת, וְהַשֶּׁקֶר שׁוֹלֵט בָּעוֹלָם, (וּבִזְמַן שֶׁמִּתְתַּקֵּן הָאֱמֶת וּמִתְעַלֶּה לִמְקוֹמוֹ, נִמְחֶה הַשֶּׁקֶר מִן הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד, כּוֹנַנְתָּ לֹא כָּתוּב, אֶלָּא תִּכּוֹן לָעַד (אֱמֶת), וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר, מַה זֶּה אֱמֶת? הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שְׁכִינָתוֹ – תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ), וּמִי הַשֶּׁקֶר? זֶה סמא"ל, בִּזְמַן שֶׁשּׁוֹלֵט הָאֱמֶת, עוֹבֵר הַשֶּׁקֶר מִן הָעוֹלָם.

אֱמֶת הוּא בְּסוֹפֵי הַתֵּבוֹת שֶׁל בָּרָ'א אֱלֹהִי'ם לַעֲשׂוֹ'ת, בָּרָ'א אֱלֹהִי'ם אֵ'ת, בּוֹ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, וְעָלָיו נִקְרָא וְעוֹמֵד כָּל הָעוֹלָם, וְכָל מִי שֶׁנִּשְׁבָּע בְּשֶׁקֶר, כְּאִלּוּ וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, וְהַשֶּׁקֶר שׁוֹלֵט כִּבְיָכוֹל בַּמָּקוֹם (גרש ממקום) שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא יְרוּשָׁלַיִם, וְזֶה גָּרַם שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת וְחָזַר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ. שֶׁכָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ, חָרַב בַּיִת רִאשׁוֹן – וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ, חָרַב

תְּהוֹם, דֶּאֱמֶת הוּא סָבִיל עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וּבְזִמְנָא דְּאִתְעֲבִיד שִׁקְרָא יִתְהָרֵס הַבִּנְיָן, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בִּשְׁכִינְתָּא (עמוס ה ב) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה יד יב) אֵיךְ נָפַלְתָּ מִשָּׁמַיִם הֵילֵל בֶּן שָׁחַר, נָפְלָה עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ (איכה ה טז), דְּאִינוּן ה' עִלָּאָה ה' תַּתָּאָה, ו' עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא סָבִיל תַּרְוַיְיהוּ, יְסוֹדָא דְכֹלָּא י', דָּא בְּרִית, כָּל מָאן דִּמְשַׁקֵּר וְעָבַר בֵּיהּ, כְּאִלּוּ אַעְקַר כֹּלָּא וְאַפִּיל לֵיהּ, וְהַאי י' הִיא אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה דְּמִינָהּ הוּשְׁתַּת עָלְמָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קיח כב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים וכו', וְאִיהִי יְסוֹדָא דְכֹלָּא, וַעֲלָהּ אִתְבְּנֵי, וַוי לֵיהּ לְמָאן דְּחָאב בְּאוֹת שַׁבָּת וּבְאוֹת תְּפִלִּין וּבְאוֹת יוֹמִין טָבִין וּבְאוֹת בְּרִית מִילָה, כְּאִלּוּ אַעְקַר לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ, וְאַהְדַּר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ.

לשון הקודש

בַּיִת שֵׁנִי – וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, שֶׁאֱמֶת נוֹשֵׂאת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וּבִזְמַן שֶׁנַּעֲשֶׂה שֶׁקֶר יִתְהָרֵס הַבִּנְיָן. בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בַּשְּׁכִינָה, נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֵיךְ נָפַלְתָּ מִשָּׁמַיִם הֵילֵל בֶּן שָׁחַר, נָפְלָה עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ, שֶׁהֵם ה' עֶלְיוֹנָה וְה' תַּחְתּוֹנָה, ו' הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נוֹשֵׂא אֶת שְׁנֵיהֶם, הַיְסוֹד שֶׁל הַכֹּל י', זוֹ הַבְּרִית, כָּל מִי שֶׁמְּשַׁקֵּר וְעוֹבֵר בָּהּ, כְּאִלּוּ עָקַר הַכֹּל וְהִפִּיל אוֹתוֹ, וְהַי' הַזּוֹ, הִיא אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה שֶׁמִּמֶּנָּה הֻשְׁתַּת הָעוֹלָם, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים וְכוּ', וְהִיא הַיְסוֹד שֶׁל הַכֹּל, וְעָלֶיהָ נִבְנָה. אוֹי לְמִי שֶׁחוֹטֵא בְּאוֹת שַׁבָּת, וּבְאוֹת תְּפִלִּין, וּבְאוֹת יָמִים טוֹבִים, וּבְאוֹת בְּרִית מִילָה, כְּאִלּוּ עָקַר אוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ וְהֶחֱזִיר אֶת הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא וְהָא י' לְעֵילָא אִיהִי, אַמַּאי אִיהִי לְתַתָּא הָכָא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, דָּא רָזָא עִלָּאָה, מֵאַרְבַּע אַתְוָון תַּלְיָין אַרְבַּע שְׁמָהָן, מִן י' יהו"ה, מִן ה' הוי"ה (נ"א הוי"ה), מִן ו' והי"ה, מִן ה' הוה"י (נ"א והי"ה הוה"י), עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר וַדַּאי וְרָאִיתָ אֶת אֲחוֹרָי, (וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ) (שמות לג כג), וּמִסִּטְרָא דַאֲחוֹרַיִם אִיהִי י' לְתַתָּא, וּמִסִּטְרָא דְפָנִים לְעֵילָא, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְאִתְהַפַּךְ שְׁמָא מִדִּינָא לְרַחֲמֵי וּמֵרַחֲמֵי לְדִינָא, כַּד אִתְהַפַּךְ לְדִינָא אִיהוּ הוה"י י' לְתַתָּא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים, מָאֲסוּ יִסּוּרִין דִּילָהּ, וְאִלֵּין דַּחֲבִיבִין יִסּוּרִין אִתְהַפַּךְ לוֹן מִדִּינָא לְרַחֲמֵי יהו"ה, וּבְהַהוּא זִמְנָא אֶבֶן מָאֲסוּ וכו', מַה דַּהֲוָת י' לְתַתָּא אִתְחַזְרַת לְעֵילָא, וּמִסִּטְרָא דְוהי"ה אִיהִי י' בְּאֶמְצַע, בְּהַהוּא זִמְנָא אִשְׁתַּטַּח לְגַבֵּיהּ, וְאָמַר זַכָּאָה חוּלָקֵי דְזַכִּינָא לְהַאי, דְּדָא עִיקָּרָא וִיסוֹדָא דְכֹלָּא.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, וַהֲרֵי י' הִיא לְמַעְלָה, לָמָּה כָּאן הִיא לְמַטָּה? אָמַר לוֹ: בְּנִי, זֶה סוֹד עֶלְיוֹן, מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת תְּלוּיוֹת אַרְבָּעָה שֵׁמוֹת. מִן י' יהו"ה, מִן ה' הוי"ה, וּמִן ו' והי"ה, מִן ה' הוה"י (והי"ה הוה"י), עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַדַּאי וְרָאִיתָ אֶת אֲחוֹרָי (וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ), וּמִצַּד שֶׁל אֲחוֹרַיִם הַי' הִיא לְמַטָּה, וּמִצַּד שֶׁל הַפָּנִים – לְמַעְלָה, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁמִּתְהַפֵּךְ הַשֵּׁם מִדִּין לְרַחֲמִים וּמֵרַחֲמִים לְדִין. כְּשֶׁמִּתְהַפֵּךְ לְדִין, הוּא הוה"י, י' לְמַטָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים, מָאֲסוּ אֶת הַיִּסּוּרִים שֶׁלָּהּ, וְאֵלּוּ שֶׁחֲבִיבִים הַיִּסּוּרִים, מִתְהַפֵּךְ לָהֶם מִדִּין לְרַחֲמִים יהו"ה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן אֶבֶן מָאֲסוּ וְכוּ', מַה שֶּׁהָיְתָה י' לְמַטָּה, חָזְרָה לְמַעְלָה, וּמֵהַצַּד שֶׁל והי"ה הַי' הִיא בָּאֶמְצַע.

תִּקּוּנָא שִׁתִּין וְאַרְבַּע

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, תַּמָּן אִישׁ תַּמָּן אִשָּׁה עִם ה' דֶּאלהי"ם, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שיר ב ה) סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, בְּאִישׁ וְאִשָּׁה, וּמָאן גָּרִים דָּא, בְּגִין דְּאִתְפַּשְׁטוּ מִכָּתְנוֹת אוֹר אָדָם וְחַוָּה, וּבְגִין דָּא סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, בְּכָתְנוֹת עוֹר דְּאִינּוּן לָקֳבֵל וְעוֹרוֹת אֵילִים מְאָדָּמִים וכו' (שמות כה ה).

וְכִי אָדָם גָּרִים, וְהָא כְּתִיב (בראשית ג ב) וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי וְגוֹמֵר, וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְּתָא מֶה עָבְדַת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שם יג) וַיֹּאמֶר יהו"ה אלהי"ם אֶל הָאִשָּׁה מַה זֹּאת עָשִׂית, כָּל חוֹבָה דְּעָבְדַת לִשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי זֹאת עָבְדַת, וּבְגִין דָּא מַה זֹּאת עָשִׂית, דְּאִיהִי מַה שְׁמוֹ, מַה זֹּאת וַדַּאי, מָה יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ שׁוֹאֵל

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן הִשְׁתַּטַּח אֶצְלוֹ וְאָמַר: אַשְׁרֵי חֶלְקִי שֶׁזָּכִיתִי לָזֶה, שֶׁזֶּה עִקָּר וִיסוֹד הַכֹּל.

תִּקּוּן שִׁשִּׁים וְאַרְבָּעָה

בְּרֵאשִׁית בָּרָ"א אֱלֹהִי"ם, שָׁם אִי"ש, שָׁם אִשָּׁה עִם ה' שֶׁל אֱלֹהִי"ם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, בְּאִישׁ וְאִשָּׁה, וּמִי גָּרַם אֶת זֶה? מִשּׁוּם שֶׁהִתְפַּשְׁטוּ מִכָּתְנוֹת אוֹר אָדָם וְחַוָּה, וּמִשּׁוּם זֶה, סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת – בְּכָתְנוֹת עוֹר, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד וְעֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים וְכוּ'.

וְכִי אָדָם גָּרַם? וַהֲרֵי כָּתוּב וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי וְגוֹמֵר, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאִשָּׁה מֶה עָשִׂית? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶל הָאִשָּׁה מַה זֹּאת עָשִׂית? כָּל חֵטְא שֶׁעָשִׂית לַשְׁכִינָה, שֶׁהִיא זֹאת, עָשִׂית, וּמִשּׁוּם זֶה מַה זֹּאת עָשִׂית, שֶׁהִיא מַה שְׁמוֹ, מַה זֹּאת וַדַּאי, מָה יהו"ה

מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה (דברים י יב), **וְאַל תִּקְרֵי אִם אֶלָּא אֵם** (הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא יט ג) אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ דְאִיהוּ י"ה אַבָּא וְאִימָּא עִלָּאָה), **וְאַנְתְּ לָא דְחֵילְתְּ מֵאִימָּא עִלָּאָה, לְזֹאת עָבְדַת כָּל דָּא וַדַּאי, דְאִתְּמַר בָּהּ** (בראשית ט יב) **זֹאת אוֹת הַבְּרִית.**

דְאָדָם (דף צה ע"ב) **וְאִתְּתֵיהּ אִתְבְּרִיאוּ בְּדִיוֹקְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וּבְגִין דָּא חוֹבָא דְאָדָם הֲוָה תַלְיָא בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְחוֹבָה דְחַוָּה בִּשְׁכִינְתָּא, וּבְגִין דָּא מַה זֹּאת עָשִׂית, לְזֹאת עָשִׂית וַדַּאי, וְחוֹבָא דָא גָּרַם דְּנַחְתַּת שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, דַּהֲווֹ יִשְׂרָאֵל עָבְדִין מַעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶם, וּבְגִין דָּא אָמַר** (ויקרא כו מד) **וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים וכו', וּבָהּ אָמַר דָּוִד** (תהלים כז ג) **אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי וְגוֹמֵר, בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ וְגוֹמֵר, דָּא אִתְּמַר**

לשון הקודש

אֱלֹהֶי"ךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה, וְאַל תִּקְרֵי אִם אֶלָּא אֵם, (זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, שֶׁהוּא י"ה, הָאָב וְהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה), וְאַתְּ לֹא פָּחַדְתְּ מִן הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, לְזֹאת עָשִׂית כָּל זֶה וַדַּאי, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ זֹאת אוֹת הַבְּרִית. **שֶׁאָדָם** וְאִשְׁתּוֹ נִבְרְאוּ בְּדִיוֹקְנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה חֵטְא הָאָדָם הָיָה תָּלוּי בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהַחֵטְא שֶׁל חַוָּה בַּשְּׁכִינָה, וּמִשּׁוּם זֶה מַה זֹּאת עָשִׂית, לְזֹאת עָשִׂית וַדַּאי, וְהַחֵטְא הַזֶּה גָּרַם שֶׁיָּרְדָה הַשְּׁכִינָה לַגָּלוּת, שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים מַעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶם, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים וְכוּ', וּבָהּ אָמַר דָּוִד אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי וְגוֹמֵר, בְּ"זֹאת" אֲנִי בוֹטֵחַ

בְּמִלְחֶמֶת גּוֹג וּמָגוֹג, וּמָאן גָּרִים לְמֶהֱוֵי אִיהוּ נָטִיר בָּהּ, בְּגִין דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם קלב ד) אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַיהו"ה וְגוֹמֵר.

וְהַאי אִיהִי חָכְמַת שְׁלֹמֹה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (קהלת ט טז) וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שמואל א ב ל) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבוֹזַי יֵקָלוּ, כַּד נָחִית שְׁלֹמֹה מִמַּלְכוּתֵיהּ הֲוָה חָכְמָה דִּילֵיהּ בְּזוּיָה בְּעֵינֵי שַׁטְיָין, וְכַד אִסְתַּלַּק בְּמַלְכוּתֵיהּ אִתְּמַר בֵּיהּ (מלכים א ה י) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, דְּאִתְרַבִּיאַת עַד דִּמְטָאת לְהַאי אֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן, לַאֲתַר דְּחָכְמָה עִלָּאָה, דְּאִיהִי חָכְמָה בְּרֵישָׁא, וְאִיהִי חָכְמָה בַּסּוֹף, וְאִיהִי תּוֹרָה בְּאֶמְצָעִיתָא, בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא תּוֹרַת אֱמֶת, לְעֵילָא תּוֹרַת חָכָם, לְתַתָּא חָכְמַת שְׁלֹמֹה, וּבְגִין דָּא מִסִּטְרָא דִשְׁלֹמֹה אִתְּמַר וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה,

לשון הקודש

וְגוֹמֵר, זֶה נֶאֱמַר בְּמִלְחֶמֶת גּוֹג וּמָגוֹג, וּמִי גָּרַם שֶׁהוּא יִהְיֶה שָׁמוּר בָּהּ? מִשּׁוּם שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַיהו"ה וְגוֹמֵר. וְזוֹהִי חָכְמַת שְׁלֹמֹה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבוֹזַי יֵקָלוּ. כְּשֶׁיָּרַד שְׁלֹמֹה מִמַּלְכוּתוֹ, הָיְתָה חָכְמָתוֹ בְּזוּיָה בְּעֵינֵי הַשּׁוֹטִים, וּכְשֶׁהִתְעַלָּה בְּמַלְכוּתוֹ נֶאֱמַר בּוֹ וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, שֶׁהִתְגַּדְּלָה עַד שֶׁהִגִּיעָה לַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּטְּלָה מִשָּׁם, לִמְקוֹם הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא חָכְמָה בְּרֵאשׁ, וְהִיא חָכְמָה בַּסּוֹף, וְהִיא תּוֹרָה בָּאֶמְצַע, בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, תּוֹרַת אֱמֶת, לְמַעְלָה תּוֹרַת חָכָם, לְמַטָּה חָכְמַת שְׁלֹמֹה, וּמִשּׁוּם זֶה מֵהַצַּד שֶׁל שְׁלֹמֹה

דִּנְחִיתַת בֵּיהּ, וּסְלִיקַת בֵּיהּ, כְּמָה דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם.

אֲבָל בְּחַיָּיבָיָא מַה כְּתִיב בְּהוּ, (איכה א יד) נְתָנַנִי יהו"ה בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם, (עמוס ה׳) נָפְלָה וְלֹא תוֹסִיף קוּם (עמוס ה ב), וְאַף עַל פִּי דְּלֵית לָהּ רְשׁוּ לְמֵיקַם מִגַּרְמָהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹקִים לָהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שם ט יא) בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנֹּפֶלֶת, וּמָאן גָּרִים דְּנָחְתַת לָהּ מֵאַתְרָהּ דָּא נָחָשׁ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (בראשית ג יד) וַיֹּאמֶר יהו"ה אלהי"ם אֶל הַנָּחָשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹּאת, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דְּגָרְמַת דְּאִשְׁתַּכְּחַת יַבֶּשָׁה וְנָפְלַת מֵאַתְרָהּ, אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וְגוֹמֵר (שם), לַיְיט לֵיהּ דְּלָא יְהֵא לֵיהּ מַלְכִין וְשַׁלִּיטִין עַל מַה דְּסָמִיךְ, דְּאִינּוּן רַגְלוֹי וִידוֹי דְּקָצִיץ לוֹן, כְּמָה דְּאִיהוּ גָּרִים קִצּוּץ וּפְרוּד לְעֵילָא, וּבְגִין דָּא עַל גְּחוֹנְךָ תֵּלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ (שם),

לשון הקודש

נֶאֱמַר וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה, שֶׁיָּרְדָה בּוֹ וְעָלְתָה בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם.

אֲבָל בְּרְשָׁעִים מַה כָּתוּב בָּהֶם? נְתָנַנִי יהו"ה בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם, נָפְלָה וְלֹא תוֹסִיף קוּם, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין לָהּ רְשׁוּת לַעֲמֹד מֵעַצְמָהּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָקִים אוֹתָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנֹּפֶלֶת, וּמִי גָּרַם שֶׁיָּרְדָה לָהּ מִמְּקוֹמָהּ? זֶה הַנָּחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶל הַנָּחָשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹּאת, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, שֶׁגָּרְמָה שֶׁנִּמְצֵאת יַבֶּשָׁה וְנָפְלָה מִמְּקוֹמָהּ, אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וְגוֹמֵר, קִלֵּל אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ מְלָכִים וְשַׁלִּיטִים עַל מַה שֶּׁסּוֹמֵךְ, שֶׁהֵם רַגְלָיו וְיָדָיו שֶׁקִּצֵּץ אוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁהוּא גָּרַם

וְדָא אִיהוּ דְּאָמַר יִצְחָק לְעֵשָׂו (שם כז לט) מִשְּׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ.

עֶשֶׂר לְוָטַיָּא לַיִּיט לְחִוְיָא, בְּגִין דְּגָרִים דְּאִתְפְּרַשׁ שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי עֲשִׂירָאָה מִבַּעְלָהּ, וְעֶשֶׂר לְאָדָם, וְעֶשֶׂר לְחַוָּה, וְתִשְׁעָה לְאַרְעָא, דְּחָבַאת לַצַּדִּיק דְּאִיהוּ תְּשִׁיעָאָה, כֻּלְּהוּ חָאבוּ לַעֲשִׂירָאָה, וְאַרְעָא לַצַּדִּיק, וּמִמַּאי (נ"א וְאַמַּאי) חָאבַת לַצַּדִּיק, דְּהָא בַּעֲבוּרֶךָ אָמַר לְאָדָם, וְעוֹד בְּגִין אָדָם לַיִּיט לְאַרְעָא דְּאִתְנְטִיל מִינָּהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ב ז) וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה, אִם כֵּן מַה חָבַאת לַצַּדִּיק דְּאִיהוּ תְּשִׁיעָאָה.

אֶלָּא בְּגִין דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם ט) וַיַּצְמַח יהו"ה אלהי"ם מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְטוֹב לְמַאֲכָל וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע,

לשון הקודש

קִצּוּץ וּפֵרוּד לְמַעְלָה, וּמִשּׁוּם זֶה עַל גְּחֹנְךָ תֵּלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר יִצְחָק לְעֵשָׂו מִשְּׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ.

עֶשֶׂר קְלָלוֹת קִלֵּל אֶת הַנָּחָשׁ, מִשּׁוּם שֶׁגָּרַם שֶׁנִּפְרְדָה הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא עֲשִׂירִית מִבַּעְלָהּ, וְעֶשֶׂר לָאָדָם, וְעֶשֶׂר לְחַוָּה, וְתֵשַׁע לָאָרֶץ, שֶׁחָטְאָה לַצַּדִּיק שֶׁהוּא הַתְּשִׁיעִי. כֻּלָּם חָטְאוּ לָעֲשִׂירִית, וְהָאָרֶץ לַצַּדִּיק, וּמִמָּה (וְלָמָּה) חָטְאָה לַצַּדִּיק? שֶׁהֲרֵי בַּעֲבוּרֶךָ אָמַר לָאָדָם, וְעוֹד, בִּגְלַל הָאָדָם קִלֵּל אֶת הָאָרֶץ שֶׁנִּטַּל מִמֶּנָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה, אִם כֵּן, מֶה חָטְאָה לַצַּדִּיק שֶׁהוּא הַתְּשִׁיעִי?

אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיַּצְמַח יהו"ה אֱלֹהִי"ם מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְטוֹב לְמַאֲכָל וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן וְעֵץ

וַהֲוָה לֵיהּ רְשׁוּ לְמִמְחָא בִידָא דְאָדָם דְּלָא יֵכוּל מֵאִילָנָא דְמוֹתָא, וְלָא מָחֵאת, בְּגִין דָּא אָמַר בַּעֲבוּרֶךָ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי אִית דַּעַת בְּאַרְעָא לְכוּלֵי הַאי, אָמַר לֵיהּ אִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ג יט) יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, אָמַר לֵיהּ וְהָא בְּחָכְמָה עִלָּאָה וּבְאַרְעָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְּמַר הַאי קְרָא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי דָא לָקֻבֵּל דָּא עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִית חָכְמָה וְאִית חָכְמָה, אִית אַרְעָא וְאִית אַרְעָא.

אָמַר לֵיהּ אִם כֵּן מַה חָבַאת אַרְעָא לַצַּדִּיק דְּלָקְתָה תִּשְׁעָה, אָמַר לֵיהּ בְּגִין דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע אִיהוּ כְּגַוְונָא דִּבְרִית, אוֹת בְּרִית מִלְּגָאו טוֹב עָרְלָה רָע, דָּא מִלְּגָאו וְדָא מִלְּבָר, וּבְגִין דְּחוֹבָא דְעֵץ הַדַּעַת גָּרִים פְּרוּדָא בֵּין צַדִּיק וּשְׁכִינְתָּא, בְּגִין דָּא לָקַאת אַרְעָא תִּשְׁעָה, וְאִינוּן דְּחָאבוּ בִּשְׁכִינְתָּא

לשון הקודש

הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְהָיָה לוֹ רְשׁוּת לִמְחוֹת בִּידֵי אָדָם שֶׁלֹּא יֹאכַל מֵעֵץ הַמָּוֶת וְלֹא מָחֲתָה, בִּגְלַל זֶה אָמַר בַּעֲבוּרֶךָ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: וְכִי יֵשׁ דַּעַת בָּאָרֶץ לְכָל זֶה? אָמַר לוֹ: כֵּן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ. אָמַר לוֹ: וַהֲרֵי בְּחָכְמָה עֶלְיוֹנָה וּבָאָרֶץ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נֶאֱמַר הַכָּתוּב הַזֶּה. אָמַר לוֹ: בְּנִי, זֶה כְּנֶגֶד זֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יֵשׁ חָכְמָה וְיֵשׁ חָכְמָה, יֵשׁ אָרֶץ וְיֵשׁ אָרֶץ.

אָמַר לוֹ: אִם כֵּן, מֶה חָטְאָה הָאָרֶץ לַצַּדִּיק שֶׁלָּקְתָה תִּשְׁעָה? אָמַר לוֹ: מִשּׁוּם שֶׁעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הוּא כְּמוֹ הַבְּרִית, אוֹת הַבְּרִית מִבִּפְנִים טוֹב, וְעָרְלָה רַע, זֶה מִבִּפְנִים וְזֶה מִבַּחוּץ, וּמִשּׁוּם שֶׁהַחֵטְא שֶׁל עֵץ הַדַּעַת גָּרַם פֵּרוּד בֵּין הַצַּדִּיק לַשְׁכִינָה,

דְּאִיהִי עֲשִׂירִית לָקוּ עֶשֶׂר עֶשֶׂר. וְתָא חֲזִי שִׁבְעָה אַרְעִין אִינּוּן אֶרֶץ אֲדָמָה אַרְקָא גֵּיא נְשִׁיָּה צִיָּה תֵּבֵל, וְאָדָם חָאב (דף צו ע"א) בְּבַת שֶׁבַע, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי כד טז) כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק, הִרְהֵר תְּיוּבְתָּא וְאִתְּמַר בֵּיהּ (שם) וָקָם, וַהֲוָה סָלִיק, וְכַד נָחִית תַּמָּן הֲוָה עָבִיד עוֹבָדִין וְתוֹלָדִין בְּכָל אַרְעָא וְאַרְעָא, מִנְּהוֹן הֲווֹ צָמְחִין וּמִנְּהוֹן לָא הֲווֹ צָמְחִין, וְאִית תַּמָּן בְּרְיָין מִנְּהוֹן בִּתְרֵין רֵישִׁין וְאִית מִנְּהוֹן בִּתְלַת עַד שֶׁבַע, וְאִית תַּמָּן אֲתַר דְּנַהֲרָא שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, וְאִית אֲתַר דְּלֵית בֵּיהּ נְהוֹרָא כְּלָל אֶלָּא חֲשׁוֹכָא וְקִבְלָא.

הָכִי אִינּוּן אִלֵּין דְּנָחֲתִין לְשִׁבְעָה מִינֵי עֲנִיּוּתָא, אִית מִנְּהוֹן דְּלֵית לוֹן נְהוֹרָא כְּלָל, דְּכָל יוֹמֵיהוֹן אִינּוּן בַּעֲנִיּוּתָא, וְאִית מִנְּהוֹן דְּאִית לְהוֹן

לשון הקודש

בִּגְלַל זֶה לָקְתָה הָאָרֶץ תִּשְׁעָה, וְאוֹתָם שֶׁחָטְאוּ בַּשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא עֲשִׂירִית לָקוּ עֶשֶׂר עֶשֶׂר. וּבֹא וּרְאֵה, שֶׁבַע אַרְצוֹת הֵן: אֶרֶץ, אֲדָמָה, אַרְקָא, גֵּיא, נְשִׁיָּה, צִיָּה, תֵּבֵל, וְאָדָם חָטָא בְּבַת שֶׁבַע, וְנֶאֱמַר בּוֹ כִּי שֶׁבַע יִפֹּל צַדִּיק, הִרְהֵר תְּשׁוּבָה וְנֶאֱמַר בּוֹ וָקָם, וְהָיָה עוֹלֶה, וּכְשֶׁיָּרַד לְשָׁם הָיָה עוֹשֶׂה מַעֲשִׂים וְתוֹלְדוֹת בְּכָל אֶרֶץ וְאֶרֶץ, מֵהֶם הָיוּ צוֹמְחִים וּמֵהֶם לֹא הָיוּ צוֹמְחִים, וְיֵשׁ שָׁם בְּרִיּוֹת, מֵהֶן בִּשְׁנֵי רָאשִׁים, וְיֵשׁ מֵהֶם בִּשְׁלֹשָׁה עַד שִׁבְעָה, וְיֵשׁ שָׁם מָקוֹם שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מְאִירָה וְהַלְּבָנָה וְהַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת, וְיֵשׁ מָקוֹם שֶׁאֵין בּוֹ אוֹר כְּלָל, אֶלָּא חֲשֵׁכָה וַעֲרָפֶל.

כָּךְ הֵם אֵלּוּ שֶׁיּוֹרְדִים לְשִׁבְעָה מִינֵי עֲנִיּוּת, יֵשׁ מֵהֶם שֶׁאֵין לָהֶם אוֹר כְּלָל,

נְהוֹרָא כָּל יוֹמֵיהוֹן וְאִינוּן בְּעוּתְרָא, וְאִית מִנְּהוֹן דִּלְזִמְנִין אִית לוֹן נְהוֹרָא וּלְזִמְנִין חֲשׁוֹכָא, אִלֵּין אִינוּן דְּאִתְיַלִּידוּ בְּאֶמְצָעִיתָא דְּסִיהֲרָא בֵּינוֹנִיִּים, לְזִמְנִין אִית לוֹן עוּתְרָא וְסָלְקִין, וּלְזִמְנִין עֲנִיוּתָא וְנָחֲתִין, וְאִית אָחֲרָנִין דְּעָבְדִין תּוֹלָדִין וּמַצְלִיחִין, וְאִית מִנְּהוֹן דְּלָא מַצְלִיחִין, וְאִית מִנְּהוֹן דְּמַצְלִיחִין (נ"א צָמְחִין) עַד פַּלְגוּ יוֹמֵיהוֹן וּמַיְיתִין בְּקַצְרוּת יוֹמִין, אִלֵּין דְּאִתְיְלִידוּ בְּמִלּוּיָא דְּסִיהֲרָא אִינוּן צָמְחִין וְחַיִּין וּמַשְׁלִימִין כָּל יוֹמֵיהוֹן, וְאִינוּן דְּאִתְיְלִידוּ בְּחֶסְרוֹנָא דְּסִיהֲרָא לָא צָמְחִין וּמַיְיתִין מִיָּד, וְאִינוּן דְּאִתְיְלִידוּ בְּאֶמְצָעִיתָא דְּסִיהֲרָא מִתְקַצְּרִין בְּפַלְגוּת יוֹמֵיהוֹן.

וְאִית אַרְעִין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית לז כד) וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם, מַיִם אֵין בּוֹ אֲבָל נְחָשִׁים

לשון הקודש

שֶׁכָּל יְמֵיהֶם הֵם בַּעֲנִיּוּת, וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אוֹר כָּל יְמֵיהֶם וְהֵם בְּעֹשֶׁר, וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁלִּפְעָמִים יֵשׁ לָהֶם אוֹר וְלִפְעָמִים חֲשֵׁכָה. אֵלּוּ אוֹתָם שֶׁנּוֹלְדוּ בְּאֶמְצַע הַלְּבָנָה, בֵּינוֹנִיִּים, לִפְעָמִים יֵשׁ לָהֶם עֹשֶׁר וְעוֹלִים, וְלִפְעָמִים עֲנִיּוּת וְיוֹרְדִים, וְיֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁעוֹשִׂים תּוֹלָדוֹת וּמַצְלִיחִים, וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁלֹּא מַצְלִיחִים, וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁמַּצְלִיחִים (צוֹמְחִים) עַד מַחֲצִית יְמֵיהֶם וּמֵתִים בְּקִצּוּר יָמִים. אֵלּוּ שֶׁנּוֹלְדוּ בְּמִלּוּי הַלְּבָנָה, הֵם צוֹמְחִים וְחַיִּים וּמַשְׁלִימִים אֶת כָּל יְמֵיהֶם, וְאֵלּוּ שֶׁנּוֹלְדוּ בְּחֶסְרוֹן הַלְּבָנָה לֹא צוֹמְחִים וּמֵתִים מִיָּד, וְאֵלּוּ שֶׁנּוֹלְדוּ בְּאֶמְצַע הַלְּבָנָה מִתְקַצְּרִים בְּמַחֲצִית יְמֵיהֶם.

וְיֵשׁ אֲרָצוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן וְהַבּוֹר רֵק אֵין

וְעַקְרַבִּים אִית בֵּיהּ, אוּף הָכִי אִית בִּרְיָין דְּאִינּוּן עַמֵּי הָאָרֶץ, דְּבָתֵּיהוֹן מַלְיָין מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, דְּאִינּוּן נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים וְנָשְׁכִין לוֹן בְּכַמָּה נִשּׁוּכִין דְּיִסּוּרִין, דְּאִינּוּן גָּרְמוּ קֶדֶם דְּיֵיתוּן לְעָלְמָא, (בְּגִין דְּיֵיתוּ) בְּגִלְגּוּלָא בְּאִלֵּין גּוּפִּים וּבְאִלֵּין בָּתִּים, וְכַד נָשְׁכִין לוֹן אִינּוּן נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים בְּכַמָּה יִסּוּרִין אִינּוּן צָוְוחִין וַוי וַוי, וְאִית לוֹן קְטָטָה לְכֻלְּהוּ בְּבֵיתָא, וְצָוְוחִין בְּאִלֵּין מָאֲרֵי דְגֵיהִנָּם דְּנִדּוֹנִין בּוֹ, וְאִית אָחֲרָנִין דְּכָל יוֹמֵיהוֹן בְּחֶדְוָה וּבְשַׁלְוָה בְּלָא עֲצִיבוּ כְּלָל, מִכָּל מַה דְּאִתְרַבֵּי בְשִׁבְעָה אַרְעִין, וְאִתְדַּנּוּ בְשִׁבְעָה מְדוֹרֵי גֵיהִנָּם, וְאִית בִּבְנֵי נָשָׁא כְּגַוְונָא דָא, וְחַכִּימֵי דְרָזִין אִלֵּין לוֹן אִתְמַסַּר לְמִנְדַּע.

תִּקּוּנָא שִׁתִּין וְחָמֵשׁ

בְּרֵאשִׁית בָּ'רָ'א אֱ'לֹהִי'ם (רֵישֵׁי תֵיבִין וְסוֹפֵי תֵיבִין אָ"ב

לשון הקודש

בּוֹ מָיִם, מַיִם אֵין בּוֹ אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים יֵשׁ בּוֹ, אַף כָּךְ יֵשׁ בְּרִיּוֹת שֶׁהֵם עַמֵּי הָאָרֶץ, שֶׁבָּתֵּיהֶם מְלֵאִים מַלְאַכֵי חַבָּלָה, שֶׁהֵם נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים, וְנוֹשְׁכִים אוֹתָם בְּכַמָּה נְשִׁיכוֹת שֶׁל יִסּוּרִים, שֶׁהֵם גָּרְמוּ לִפְנֵי שֶׁיָּבֹאוּ לָעוֹלָם, (כְּדֵי שֶׁיָּבֹאוּ) בְּגִלְגּוּל בַּגּוּפִים הַלָּלוּ וּבַבָּתִּים הַלָּלוּ, וּכְשֶׁנּוֹשְׁכִים אוֹתָם אוֹתָם הַנְּחָשִׁים וְהָעַקְרַבִּים בְּכַמָּה יִסּוּרִים, הֵם צוֹוְחִים וַי וַי, וְיֵשׁ לְכֻלָּם קְטָטָה בַּבַּיִת, וְצוֹוְחִים עִם אֵלּוּ בַּעֲלֵי הַגֵּיהִנֹּם שֶׁנִּדּוֹנִים בּוֹ, וְיֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁכָּל יְמֵיהֶם בְּחֶדְוָה וּבְשַׁלְוָה בְּלִי עֶצֶב כְּלָל מִכָּל מַה שֶׁמִּתְגַּדֵּל בְּשֶׁבַע אֲרָצוֹת, וְנִדּוֹנוּ בְּשִׁבְעָה מְדוֹרֵי גֵיהִנֹּם, וְיֵשׁ בִּבְנֵי אָדָם כְּמוֹ זֶה, וְחַכְמֵי הָרָזִים הַלָּלוּ, לָהֶם נִמְסָר לָדַעַת.

תִּקּוּן שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה

בְּרֵאשִׁית בָּ'רָ'א אֱ'לֹהִי'ם (רָאשֵׁי תֵבוֹת וְסוֹפֵי

וָאֵ"ם תַּמָּן דְּאִינּוּן י"ה), תַּמָּן אֵם, וְרָזָא דְּמִלָּה (שם ג ב) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הִיא הָיְתָה אֵם כָּל חָי, כְּגַוְונָא דְּהַהִיא דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ב ג) כִּי אִם לַבִּינָה תִּקְרָא, הַאי אֵם כָּל חָי לַאו אִיהִי כְּאִתְּתָא קַדְמָאָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית ג יב) הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי, דְּגָרְמַת מִיתָה לְכָל עָלְמָא, דְּהָא אֵם כָּל חָי כְּתִיב בָּהּ, דְּאִתְּמַר בָּהּ (קהלת ט ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי תְּרֵין נְשִׁין הֲווֹ לֵיהּ, אָמַר לֵיהּ אִין, חַד יֵצֶר הַטּוֹב וְחַד יֵצֶר הָרָע, חֲדָא מִסִּטְרָא דְּעֶצֶם תַּקִּיפָא דִינָא קַשְׁיָא, וַחֲדָא מִסִּטְרָא דְּבִשְׂרָא, מִתַּמָּן אִינּוּן רַכִּיכֵי לִבָּא, וְאִינּוּן דְּגַרְמָא אִינּוּן קְשֵׁי קְדָל, וְעַל אִתְּתָא דְּאִתְנְטִילַת מִגַּרְמָא אָמַר בֶּן סִירָא, גַּרְמָא דְּנָפִיל בְּחוּלָקָךְ טַב אוֹ בִישׁ גַּרְרֵיהּ, וְעַל אִתְּתָא דְּגַרְמָא

לשון הקודש

תִּבוֹת אָ"ב וָאֵ"ם שֵׁם, שֶׁהֵם י"ה), שֵׁם אֵם, וְסוֹד הַדָּבָר – וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הִיא הָיְתָה אֵם כָּל חָי, כְּמוֹ שֶׁאוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כִּי אִם לַבִּינָה תִּקְרָא, הָאֵם כָּל חַי הַזוֹ אֵינָהּ כְּאִשָּׁה הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי, שֶׁגָּרְמָה מִיתָה לְכָל הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב בָּהּ אֵם כָּל חָי, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: וְכִי שְׁתֵּי נָשִׁים הָיוּ לוֹ? אָמַר לוֹ: כֵּן, אֶחָד יֵצֶר הַטּוֹב וְאֶחָד יֵצֶר הָרָע, אֶחָד מִצַּד הָעֶצֶם הַקָּשֶׁה, הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְאֶחָד מִצַּד הַבָּשָׂר, מִשָּׁם הֵם רַכֵּי הַלֵּב, וְאֵלּוּ שֶׁמִּצַּד הָעֶצֶם הֵם קְשֵׁי עֹרֶף, וְעַל הָאִשָּׁה שֶׁנִּטְּלָה מֵהָעֶצֶם אָמַר בֶּן סִירָא, עֶצֶם שֶׁנָּפַל בְּחֶלְקֵךְ, טוֹב אוֹ רָע,

אָמַר אָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי, לָא קְרָא לָהּ אִתְּתֵיהּ, כְּגַוְונָא דְחַוָּה דְאִתְּמַר בָּהּ וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה, דְּאָחֳרָא שִׁפְחָה הֲוַת דְּמִסִּטְרָא דְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, חֲדָא רַע וַחֲדָא טוֹב, וּמִסִּטְרָא דְעֵץ הַחַיִּים תַּרְוַיְיהוּ חַיִּים.

וּבְסִתְרֵי תּוֹרָה חַוָּה ח' ו"ה ח' חָכְמָה כ"ח מָ"ה, כְּלָלָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, ח' אִיהִי כְּגַוְונָא דְאִימָּא עִלָּאָה דְאִיהִי תְּמִינָאָה לְעֶשֶׂר סְפִירָן מִתַּתָּא לְעֵילָא, וְחָכְמָה בָּהּ אִשְׁתְּמוֹדָע, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (משלי ג ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וּמִסִּטְרָא דִילָהּ וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים (בראשית ב ז), וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שם כג) לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת, וְלָא אָחֳרָא דְאִתְנְטִילַת מִגַּרְמָא, דְגַרִימַת לֵיהּ מִיתָה, דְהָא שִׁפְחָה גָּרְמַת וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם (שם ג ז), וּבְגִין דָּא

לשון הקודש

גֹּרֵר אוֹתוֹ. וְעַל הָאִשָּׁה שֶׁמִּצַּד הָעֶצֶם, אָמַר אָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי. לֹא קָרָא לָהּ אִשְׁתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁחַוָּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה, שֶׁהָאַחֶרֶת הָיְתָה שִׁפְחָה שֶׁמִּצַּד עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, אֶחָד רַע וְאֶחָד טוֹב, וּמִצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים שְׁנֵיהֶם חַיִּים.

וּבְסִתְרֵי תּוֹרָה חַוָּה ח' ו"ה, ח' חָכְמָה, כ"ח מָ"ה, הַכְּלָל שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, ח' הִיא כְּמוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא הַשְּׁמִינִית לְעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְהַחָכְמָה נוֹדַעַת בָּהּ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וּמֵהַצַּד שֶׁלָּהּ וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת, וְלֹא הָאַחֶרֶת שֶׁנִּטְּלָה מִן הָעֶצֶם, שֶׁגָּרְמָה לוֹ מָוֶת, שֶׁהֵרֵי הַשִּׁפְחָה גָּרְמָה, וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם, וּמִשּׁוּם זֶה וַיַּעַשׂ יהו"ה

(שם כא) **וַיַּעַשׂ יהו"ה אלהי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם.** (דף צו ע"ב).

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר אַמַּאי אָמַר, בְּגִינָהּ כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת (בראשית ב כג), כִּי מֵאָדָם הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר, אַמַּאי מֵאִישׁ, אֶלָּא מֵאִישׁ תַּמָּן אֵ"ם וְתַמָּן יֵ"שׁ, תַּמָּן יֵ"שׁ הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ח כא) לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ, תַּמָּן אֵם כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא (שם ב ג), וְאִינּוּן אַבָּא וְאִימָּא חָכְמָה וּבִינָה, דְמִתַּמָּן אִתְּנְטִילַת, וּבְגִין דָּא כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת.

וְאִית לֵיהּ אָחֳרָא דְאִתְקְרִיאַת בַּת זוּגֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ה ב) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם. תָּא חֲזֵי אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּדִיוֹקְנָא דְיהו"ה אִתְבְּרִי, וּבְדִיוֹקְנָא דְעֶשֶׂר סְפִירָאן דְאִינּוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, מִסִּטְרָא דְיהו"ה, מִסִּטְרָא דְי' אִתְקְרֵי אִישׁ, וּמִסִּטְרָא דְה' עִלָּאָה

לשון הקודש

אֱלֹהִי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: לָמָּה אָמַר בִּשְׁבִילָהּ כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת? הָיָה לוֹ לוֹמַר כִּי מֵאָדָם, לָמָּה מֵאִישׁ? אֶלָּא מֵאִישׁ, שָׁם אֵ"ם וְשָׁם יֵ"שׁ. שָׁם יֵ"שׁ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ. שָׁם אֵם, כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא, וְהֵם אָב וָאֵם, חָכְמָה וּבִינָה, שֶׁמִּשָּׁם נִטְּלָה, וּמִשּׁוּם זֶה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת.

וְיֵשׁ לוֹ אַחֶרֶת שֶׁנִּקְרֵאת בַּת זוּגוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם. בֹּא וּרְאֵה, אָדָם הָרִאשׁוֹן בִּדְמוּתוֹ שֶׁל יהו"ה הוּא נִבְרָא, וּבִדְמוּת שֶׁל עֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁהֵן יו"ד ה"א וא"ו ה"א מֵהַצַּד שֶׁל יהו"ה, מִצַּד שֶׁל י'

אִתְּתֵיהּ אִתְקְרִיאַת אִשָּׁה אֵם כָּל חָי, וּמִסִּטְרָא דְו"ה חַוָּה אִתְּתֵיהּ, וּמִסִּטְרָא דְיו"ד ה"א וא"ו ה"א חַוָּה אִתְקְרֵי אָדָם, וּבְכָל מַה דַּהֲוָה בְּדִיוֹקְנֵיהּ לָקָח.

תִּקּוּנָא שִׁתִּין וְשִׁתָּא

בְּרֵאשִׁית בְּרָא שִׁית, דָּא אָדָם דְּכָלִיל שִׁית, וְאִינוּן תְּרֵין שְׁפָחוֹת מִסִּטְרָא דְּאִילָנָא דְטוֹב וָרָע עֶצֶם וּבָשָׂר, אִישׁ וְאִשָּׁה דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית ב כג) כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת, הָא אַרְבַּע, אָדָם זָכָר וּנְקֵבָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וְגוֹמֵר, הָא שִׁית, וּבְגִין דָּא (שם ג כב) וַיֹּאמֶר יהו"ה אלהי"ם הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ לָדַעַת טוֹב וָרָע וְגוֹמֵר, וְאוּקְמוּהוּ כַּדְמָאִין כְּאַחַד מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת.

אַדְהָכִי הָא אֵלִיָּהוּ אִזְדַּמַּן לְגַבֵּיהּ וְאָמַר רַבִּי

לשון הקודש

נִקְרָא אִישׁ, וּמִצַּד שֶׁל ה' הָעֶלְיוֹנָה אִשְׁתּוֹ נִקְרֵאת אִשָּׁה, אֵם כָּל חָי, וּמֵהַצַּד שֶׁל ו"ה חַוָּה אִשְׁתּוֹ, וּמֵהַצַּד שֶׁל יו"ד ה"א וא"ו ה"א חַוָּה נִקְרֵאת אָדָם, וּבְכָל מַה שֶׁהָיָה בִּדְמוּתוֹ – לָקָח.

תִּקּוּן שִׁשִּׁים וְשִׁשָּׁה

בְּרֵאשִׁית, בָּרָא שִׁית, זֶה אָדָם שֶׁכּוֹלֵל שֵׁשׁ, וְהֵם שְׁתֵּי שְׁפָחוֹת מֵהַצַּד שֶׁל הָעֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע, עֶצֶם וּבָשָׂר, אִישׁ וְאִשָּׁה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת, הֲרֵי אַרְבַּע, אָדָם זָכָר וּנְקֵבָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וְגוֹמֵר, הֲרֵי שֵׁשׁ, וּמִשּׁוּם זֶה וַיֹּאמֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ לָדַעַת טוֹב וָרָע וְגוֹמֵר, וּפֵרְשׁוּהוּ הָרִאשׁוֹנִים, כְּאֶחָד מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת.

בֵּין כָּךְ בָּא אֵלִיָּהוּ וְהִזְדַּמֵּן אֵלָיו, וְאָמַר: רַבִּי, כְּאֶחָד מֵהֶם הָיָה לוֹ לוֹמַר, אִם עַל

כְּאַחַד מֵהֶם הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר אִם עַל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הֲוָה אָמַר, מַאי כְּאַחַד מִמֶּנּוּ, וְעוֹד הֵן אָדָם הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר, מַאי הָאָדָם בְּתוֹסֶפֶת ה', אֶלָּא ה' דְּהָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ, יְהֵא (נ"א הוא) לָא כְּתִיב אֶלָּא הָיָה, חַד מֵאַרְבַּע אַתְוָון דְּאִינּוּן יהו"ה כְּחַד מִן אַרְבַּע אַתְוָון דְּאִיהוּ ו'.

וְעַתָּה פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ (שם) דָּא י', אִם זָכָה וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים (שם) דָּא ו' (נ"א ה'), וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם (שם) דָּא ו', חַי וַדַּאי, כַּד ה' הֲוַת יְחִידָא מִגֵּיהּ עָאלַת בֵּין טוֹב לָרָע, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ב ז) וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם אֶת הָאָדָם תְּרֵין יְצִירוֹת טוֹב וָרָע, לְמִנְדַּע (וְאִתְּמַר בְּהוֹן (שם) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וְדָא ה' לָדַעַת טוֹב וָרָע לְמִנְדַּע) מַה דַּהֲווֹ גָרְמִין לְמֶעֱבַד, וּבְגִין דָּא עָאלַת בֵּינַיְיהוּ.

לשון הקודש

מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הָיָה אוֹמֵר, מַה זֶּה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ? וְעוֹד, הָיָה לוֹ לוֹמַר הֵן אָדָם, מַה זֶּה הָאָדָם בְּתוֹסֶפֶת ה'? אֶלָּא ה' שֶׁל הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ, לֹא כָתוּב יְהֵא (הוא), אֶלָּא הָיָה, אַחַת מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן יהו"ה, כְּאַחַת מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁהִיא ו'.

וְעַתָּה פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ, זוֹ י', אִם זָכָה וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים, זוֹ ו' (ה'), וְאָכַל וָחַי לְעֹלָם זֶה ו', חַי וַדַּאי, כְּשֶׁה' הָיְתָה יְחִידָה מִמֶּנּוּ, נִכְנְסָה בֵּין טוֹב לָרָע, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם, שְׁתֵּי יְצִירוֹת, טוֹב וָרָע, לָדַעַת (וְנֶאֱמַר בָּהֶם וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, וְזוֹ ה' לָדַעַת טוֹב וָרָע, לָדַעַת) מַה שֶּׁהָיוּ גּוֹרְמִים לַעֲשׂוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה נִכְנְסָה בֵּינֵיהֶם.

בָּתַר דְּחָאב אָדָם דִּיצִירָה, אִתְפַּרְשַׁת ה' עִלָּאָה וְאִסְתַּלְקַת מִנֵּיהּ, וּבְגִין דְּלָא אִתְחַזְּרַת לְגַבֵּיהּ, אָמַר אִם זָכָה וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, וְהַאי עֵץ הַחַיִּים הֲוָה נָטוּעַ בְּעֵץ הַגָּן, וּבְגִין דְּלָא זָכָה לְמֵיכַל מִנֵּיהּ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ וַיְשַׁלְּחֵהוּ יהו"ה אלהי"ם מִגַּן עֵדֶן (שם ג כג) לַעֲבוֹד אֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לֻקַּח מִשָּׁם, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם ב ז) וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה דְּלָא הֲוָה כְּדַאי לְמֶהֱוֵי בְּגִנְּתָא דְּאוֹרַיְיתָא, כֵּיוָן דְּלָא נָטִיר בָּהּ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, וְעָבַר עַל מֵימְרָא דְּמָארֵיהּ, דְּאִם הֲוָה נָטִיר דְּלָא עָבַר עַל מֵימְרָא דְּמָארֵיהּ, וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי יג יד) תּוֹרַת חֲכָם מְקוֹר חַיִּים לָסוּר מִמּוֹקְשֵׁי מָוֶת, עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ (שם ג יח), וְדָא אִיהוּ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, גַּם לְרַבּוֹת נוּקְבָא, אִיבָּא דְּאִילָנָא פְּרִי צַדִּיק.

לשון הקודש

אַחַר שֶׁחָטָא הָאָדָם שֶׁל הַיְצִירָה, נִפְרְדָה ה' הָעֶלְיוֹנָה וְהִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ, וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא חָזְרָה אֵלָיו אָמַר, אִם זָכָה וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים, וְאָכַל וָחַי לְעֹלָם, וְעֵץ הַחַיִּים הַזֶּה הָיָה נָטוּעַ בְּעֵץ הַגָּן, וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא זָכָה לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ, מַה כָּתוּב בּוֹ? וַיְשַׁלְּחֵהוּ יהו"ה אֱלֹהִי"ם מִגַּן עֵדֶן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לֻקַּח מִשָּׁם, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה, שֶׁלֹּא הָיָה כְּדַאי לִהְיוֹת בְּגַן הַתּוֹרָה, כֵּיוָן שֶׁלֹּא שָׁמַר בָּהּ אֶת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, וְעָבַר עַל מַאֲמַר רִבּוֹנוֹ, שֶׁאִם הָיָה שׁוֹמֵר שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עַל מַאֲמַר רִבּוֹנוֹ, וְלָקַח גַּם מֵעֵץ

וְעוֹד הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ, אָמְרוּ מַלְאָכִין קַדִּישִׁין בְּגִין לְמֶהֱוֵי אִיהוּ כְּאַחַד מִינָּנָא כְּמָא דְאָמַר חִוְיָא (בראשית ג ה) וְהְיִיתֶם כֵּאלֹהִי"ם יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע, וְדָא אִיהוּ לָדַעַת טוֹב וָרָע, דָּא גָּרִים לֵיהּ מוֹתָא, דְּאִם זָכָה לְמֵיכַל מֵאִילָנָא דְחַיֵּי דְאִיהוּ עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, מַה כְּתִיב בָּהּ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְגוֹמֵר.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן וַוי לוֹן לְאִינּוּן דְּמַנִּיחִין לְאִשְׁתַּדְלָא בְּאוֹרַיְיתָא דְאִתְּמַר בָּהּ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים, וּבְפִקּוּדִין דִּילָהּ דְּאִינּוּן אִיבָּא דְאִילָנָא דְאִתְּמַר בֵּיהּ וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, וְאָזְלִין בָּתַר אִלֵּין דִּמְפַתֵּי לוֹן מִסִּטְרָא דְנָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, דְּאָמְרֵי לוֹן הִשְׁתַּדְּלוּן בְּמַלְאָכַיָּא דִּמְמַנָּן עַל כּוֹכְבַיָּא וְשִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא, וְעַל אִלֵּין דִּמְמַנָּן עַל רוּחִין

לשון הקודש

הַחַיִּים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ תּוֹרַת חָכָם מְקוֹר חַיִּים לָסוּר מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת, עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וְזֶהוּ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעֹלָם, גַּם – לְרַבּוֹת הַנְּקֵבָה, פְּרִי הָאִילָן, פְּרִי צַדִּיק.

וְעוֹד, הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ, אָמְרוּ הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הוּא כְּאַחַד מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַנָּחָשׁ וְהְיִיתֶם כֵּאלֹהִי"ם יֹדְעֵי טוֹב וָרָע, וְזֶהוּ לָדַעַת טוֹב וָרָע, זֶה גָּרַם לוֹ אֶת הַמָּוֶת, שֶׁאִם זָכָה לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, מַה כָּתוּב בּוֹ? וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְגוֹמֵר.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אוֹי לָהֶם לְאוֹתָם שֶׁמַּנִּיחִים מִלַּעֲסֹק בַּתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים, וּבְמִצְוֹתֶיהָ שֶׁהֵן פְּרִי הָאִילָן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְאָכַל וָחַי לְעֹלָם, וְהוֹלְכִים אַחַר אֵלּוּ שֶׁמְּפַתִּים אוֹתָם מִצַּד הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, שֶׁאוֹמְרִים לָהֶם, הִשְׁתַּדְּלוּ בַּמַּלְאָכִים שֶׁמְּמֻנִּים עַל

וְשֵׁדִין, לְמֶהֱוֵי כֵּאלֹהִי"ם יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע, וַעֲלַיְיהוּ (דף צז ע"א) אִתְּמַר, (עי' מ"ב כג, וירמיה מד), כֹּה אָמַר יהו"ה לַמְזַבְּחִים וְלַמְקַטְּרִים לַכֹּכָבִים וְלַמַּזָּלוֹת וְלַשֶּׁמֶשׁ וְלַיָּרֵחַ וּלְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי, וְדָא אִיהוּ דְּמַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ וְגוֹמֵר, וּבְלְעָם חַיָּיבָא בְּהַאי הֲוָה מִשְׁתַּדֵּל, וְדוֹר אֱנוֹשׁ וְדוֹר הַמַּבּוּל וְדוֹר הַפְּלֻגָּה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעְקַר לוֹן מֵעָלְמָא דֵּין וּמֵעָלְמָא דְּאָתֵי, וְדָא אִיהוּ (בראשית ב יז) כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, מוֹת בְּעָלְמָא דֵּין וְתָמוּת בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְחוֹבָא דָא גָּרִים חָרְבָּן בֵּי מַקְדְּשָׁא וְגָלוּת יִשְׂרָאֵל בֵּין אוּמִין דְּעָלְמָא וְאִתְקְטִילוּ מִנַּיְיהוּ.

דְּכָל חַד הֲוָה מְזַבַּח וּמְקַטֵּר, וַהֲווֹ נָחְתִּין חֲיָילִין דִּלְעֵילָא, וְכַד הֲוָה נָבִיא מְיַסֵּר לוֹן, מַה

לשון הקודש

הַכּוֹכָבִים וְהַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה, וְעַל אֵלּוּ שֶׁמְּמָנִים עַל רוּחוֹת וְשֵׁדִים, לִהְיוֹת כֵּאלֹהִי"ם יֹדְעֵי טוֹב וָרָע, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כֹּה אָמַר יהו"ה לַמְזַבְּחִים וְלַמְקַטְּרִים לַכֹּכָבִים וְלַמַּזָּלוֹת וְלַשֶּׁמֶשׁ וְלַיָּרֵחַ וּלְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי, וְזֶהוּ שֶׁצִּוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ וְגוֹמֵר, וּבִלְעָם הָרָשָׁע הָיָה מִתְעַסֵּק עִם זֶה, וְדוֹר אֱנוֹשׁ וְדוֹר הַמַּבּוּל וְדוֹר הַפְּלֻגָּה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָקַר אוֹתָם מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וּמֵהָעוֹלָם הַבָּא, וְזֶהוּ כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, מוֹת – בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְתָמוּת – בָּעוֹלָם הַבָּא, וְהַחֵטְא הַזֶּה גָּרַם אֶת חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְגָלוּת יִשְׂרָאֵל בֵּין אֻמּוֹת הָעוֹלָם וְנֶהֱרְגוּ מֵהֶם.

שֶׁכָּל אֶחָד הָיָה מְזַבֵּחַ וּמְקַטֵּר, וְהָיוּ יוֹרְדִים הַחֵילוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, וּכְשֶׁהָיָה

כְּתִיב בְּהוֹן (עי' ירמיה מד ה) וְלֹא שָׁמְעוּ לְקוֹל נָבִיא וְחוֹזֶה, וּבַמֶּה הֲוָה מְיַסֵּר לוֹן נָבִיא, הֲוָה אוֹמֵר לְהוֹן דִּיהוֹן חָזְרִין בִּתְיוּבְתָּא, וְאִי לַאו וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ (דברים יא יז), וְאִינוּן הֲווֹ מְזַלְזְלִין בֵּיהּ, וַהֲווֹ אָמְרִין אֲנַן אוֹמִינָן לְאִלֵּין דִּמְמַנָּן עַל מִטְרָא, וְכָפִינָן לְהוֹן לְנַחְתָּא מִטְרָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחֲלִיף לְהוֹן לִמְמַנָּן בִּשְׁלִיחוּתַיְיהוּ בְּגִינַיְיהוּ, וְקָטִיל לוֹן וְחָרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא בְּגִינַיְיהוּ, וְגָלוּ יִשְׂרָאֵל בֵּין אוּמִין דְּעָלְמָא, וְדָא אִיהוּ חוֹבָא דְּאָדָם דְּגָרַם לֵיהּ חִוְיָא מִיתָה לֵיהּ וּלְאִתְּתֵיהּ, דְּפַתֵּי לוֹן בְּהַהוּא אִילָנָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ג ה) כִּי יוֹדֵעַ אלהי"ם וכו', וּבְגִין דָּא מַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נַשׁ בַּמֶּה שֶׁהָרְשֵׁתָ הִתְבּוֹנָן אֵין לָךְ עֵסֶק בַּנִּסְתָּרוֹת.

לשון הקודש

הַנָּבִיא מְיַסֵּר אוֹתָם, מַה כָּתוּב בָּהֶם? וְלֹא שָׁמְעוּ לְקוֹל נָבִיא וְחוֹזֶה, וּבַמֶּה הָיָה מְיַסֵּר אוֹתָם הַנָּבִיא? הָיָה אוֹמֵר לָהֶם שֶׁיַּחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה, וְאִם לֹא – וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ, וְהֵם הָיוּ מְזַלְזְלִים בּוֹ, וְהָיוּ אוֹמְרִים, אָנוּ הִשְׁבַּעְנוּ אֶת אֵלּוּ שֶׁמְּמֻנִּים עַל הַמָּטָר וְכָפִינוּ אוֹתָם לְהוֹרִיד מָטָר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶחֱלִיף לָהֶם אֶת הַמְּמֻנִּים בִּשְׁלִיחוּתָם בִּשְׁבִילָם, וְהָרַג אוֹתָם, וְהֶחֱרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּשְׁבִילָם, וְגָלוּ יִשְׂרָאֵל לְבֵין אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְזֶהוּ הַחֵטְא שֶׁל אָדָם שֶׁגָּרַם לוֹ הַנָּחָשׁ מִיתָה לוֹ וּלְאִשְׁתּוֹ, שֶׁפִּתָּה אוֹתָם בְּאוֹתוֹ הָעֵץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי יוֹדֵעַ אֱלֹהִי"ם וְכוּ', וּמִשּׁוּם זֶה צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָדָם. בְּמַה שֶׁהָרְשֵׁיתָ הִתְבּוֹנֵן, אֵין לְךָ עֵסֶק בְּנִסְתָּרוֹת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בַּמֶּה הֲווּ נָחֲתִין אִלֵּין חֵילִין, אָמַר לֵיהּ בְּרִי מָה אַתְּ חָשִׁיב דַּהֲווּ נָחֲתִין, וַדַּאי הָא רָזָא דְּאִילָנָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּלָא עָתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַלְיָיא לֵיהּ מְפוּרְסָם לְעָלְמָא אֶלָּא בֵּינֵי חַבְרַיָּא, עַד דְּיֵיתֵי דָּרָא דְמַלְכָּא מְשִׁיחָא, אָמַר לֵיהּ כֵּיוָן דְּאִיהוּ אִתְגַּלְיָא בֵּינֵי חַבְרַיָּא מַאי נִיהוּ, אָמַר לֵיהּ בְּנִי, מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמָעְלָה הֲוָה טוֹב, מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה הֲוָה רָע, נְבוּכַדְנֶצַּר הֲוָה יָדַע בֵּיהּ, וְהָכִי עָבִיד צַלְמָא דִילֵיהּ, וּבֵיהּ אִשְׁתְּמוֹדָע אִילָנָא דְטוֹב וָרָע, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דניאל ב לב) רֵישֵׁיהּ דִּי דְהַב טָב, חֲדוֹהִי וּדְרָעוֹהִי דִּי כְסָף, עַד הָכָא הֲוָה מִסִּטְרָא דְטוֹב, וּבְגִין דָּא אָמַר דִּי דְהַב טָב, מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה רַע, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) מֵעוֹהִי וְיַרְכָתֵיהּ דִּי נְחַשׁ מִסִּטְרָא דְנָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: בַּמֶּה הָיוּ יוֹרְדִים הַחֵילוֹת הַלָּלוּ? אָמַר לוֹ: בְּנִי, מָה אַתָּה חוֹשֵׁב, שֶׁהָיוּ יוֹרְדִים? וַדַּאי זֶהוּ סוֹד הָעֵץ שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁלֹּא עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְגַלּוֹתוֹ מְפֻרְסָם לָעוֹלָם, אֶלָּא בֵּין הַחֲבֵרִים, עַד שֶׁיָּבֹא הַדּוֹר שֶׁל מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. אָמַר לוֹ: כֵּיוָן שֶׁהוּא הִתְגַּלָּה בֵּין הַחֲבֵרִים מַה הוּא? אָמַר לוֹ: בְּנִי, מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמָעְלָה הָיָה טוֹב, מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה הָיָה רַע, נְבוּכַדְנֶצַּר הָיָה מַכִּיר בּוֹ, וְכָךְ עָשָׂה אֶת הַצֶּלֶם שֶׁלּוֹ, וּבוֹ נוֹדַע הָעֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רֵאשֵׁהּ רֹאשׁוֹ שֶׁל זָהָב טוֹב, חָזֵהוּ וּזְרוֹעוֹתָיו שֶׁל כֶּסֶף. עַד כָּאן מִצַּד הַטּוֹב, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר שֶׁל זָהָב טוֹב, מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה רַע, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב

וּמֵהַאי אִילָנָא נָחֲתִין נִשְׁמָתִין דְּעֵרֶב רַב דְּאִינּוּן דְּעִרְבּוּבְיָא דְטוֹב וָרָע, וְכַמָּה נִימִין תַּלְיָין מֵהַאי אִילָנָא דְּאִינּוּן צְבָא הַשָּׁמַיִם, דִּי מְמַנָּן עַל כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, וְכֻלְּהוּ מְעוּרָבִין טוֹב וָרָע, וַהֲווֹ עַנְפִּין תַּלְיָין מֵהַאי סִטְרָא וּמֵהַאי סִטְרָא, אִלֵּין מְמִיתִין וְאִלֵּין מְחַיִּין, אִלֵּין שֵׁדִים מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְאִלֵּין מַלְאָכִים מִסִּטְרָא דִימִינָא, וַהֲווֹ יָדְעִין כָּל גַּוְונִין דְּעַנְפִּין דְּאִילָנָא דְּאִינּוּן מַזָּלוֹת וְכוֹכָבִים, וַהֲווֹ לָקְטִין עִשְׂבִּין כְּגַוְונָא דְאִלֵּין גַּוְונִין, וַהֲווֹ עָבְדִין דְּיוֹקְנִין כְּפוּם הַהוּא מַזָּל דַּהֲווֹ בָּעָאן לְנַחְתָּא לֵיהּ, כְּגוֹן טָלֶה אוֹ שׁוֹר אוֹ בְּתוּלָה אוֹ תְּאוֹמִים דְּאִיהוּ צוּרַת אָדָם דּוּ פַּרְצוּפִין, דְּאִיהִי דְּיוֹקְנָא דְנוּקְבָא, אוֹ סַרְטָן אוֹ אַרְיֵה אוֹ מֹאזְנַיִם אוֹ עַקְרָב אוֹ קֶשֶׁת אוֹ גְּדִי אוֹ דְּלִי אוֹ דָגִים, וַהֲווֹ מְקַטְּרִין לוֹן בְּאִלֵּין עִשְׂבִּין בְּכָל

לשון הקודש

מֵעָיו וְרַכּוֹתָיו שֶׁל נְחֹשֶׁת, מִצַּד שֶׁל הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי.

וּמֵהָאִילָן הַזֶּה יוֹרְדוֹת נִשְׁמוֹת הָעֵרֶב רַב, שֶׁהֵם עִרְבּוּבִיָּה שֶׁל טוֹב וָרָע, וְכַמָּה נִימִים תְּלוּיוֹת מֵהָעֵץ הַזֶּה, שֶׁהֵם צְבָא הַשָּׁמַיִם, שֶׁמְּמֻנִּים עַל הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת, וְכֻלָּם מְעֹרָבִים טוֹב וָרָע, וְהָיוּ הָעֲנָפִים תְּלוּיִים מֵצַד הַזֶּה וּמֵצַד הַזֶּה, אֵלּוּ מְמִיתִים וְאֵלּוּ מְחַיִּים, אֵלּוּ שֵׁדִים מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְאֵלּוּ מַלְאָכִים מִצַּד הַיָּמִין, וְהָיוּ יוֹדְעִים כָּל הַגְּוָנִים שֶׁל עַנְפֵי הָאִילָן שֶׁהֵם מַזָּלוֹת וְכוֹכָבִים, וְהָיוּ לוֹקְטִים עֲשָׂבִים כְּמוֹ שֶׁל הַגְּוָנִים הַלָּלוּ, וְהָיוּ עוֹשִׂים דְּמֻיּוֹת כְּפִי אוֹתוֹ הַמַּזָּל שֶׁהָיוּ רוֹצִים לְהוֹרִיד אוֹתוֹ, כְּמוֹ טָלֶה אוֹ שׁוֹר אוֹ בְּתוּלָה אוֹ תְּאוֹמִים, שֶׁהוּא צוּרַת אָדָם דּוּ פַּרְצוּפִים, שֶׁהִיא דְּמוּת שֶׁל נְקֵבָה, אוֹ סַרְטָן אוֹ אַרְיֵה אוֹ מֹאזְנַיִם אוֹ עַקְרָב אוֹ קֶשֶׁת אוֹ גְּדִי אוֹ דְּלִי

גַּוָּון, לְכָל חַד כְּפוּם גַּוָּון דִּילֵיהּ לְעֵילָא, וְהָכִי הֲווֹ עָבְדִין דְּיוֹקְנִין דְּצוּרַת חַמָּה וּלְבָנָה וְשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, וַהֲווֹ מְקַטְּרִין לְכָל צוּרָה דַּהֲווֹ בָּעָאן לְנַחְתָּא לְעָלְמָא, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר עֲלַיְיהוּ כֹּה אָמַר יהו"ה לַמְקַטְּרִים וְלַמְזַבְּחִים לַכּוֹכָבִים וְלַמַּזָּלוֹת וְלַשֶּׁמֶשׁ אוֹ לַיָּרֵחַ אוֹ לְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי.

אָמַר לֵיהּ מַאי לַמְזַבְּחִים, אָמַר לֵיהּ לְכָל דְּיוֹקְנָא הֲווֹ עָבְדִין, דְּנָטְלִין בְּעִירָן אוֹ עוֹפִין כְּפוּם הַהוּא מַזָּל, וַהֲווֹ דָבְחִין עֲלַיְיהוּ, וְדָא אִיהוּ לַמְזַבְּחִים, וַהֲווֹ נָחֲתִין לוֹן וּמְמַלְּלִין עִמְּהוֹן וַהֲווֹ עָבְדֵי רְעוּתֵהוֹן, וְהַווּ סָגְדִין לוֹן וְהֵמָנִין בְּהוֹן, אָמַר לֵיהּ בְּמַאי הֲווֹ נָחֲתִין לוֹן, אָמַר לֵיהּ בְּרִי הֲווֹ יָדְעִין כָּל שְׁמָהָן דְּשְׁמָא מְפָרַשׁ, וַהֲווֹ מַשְׁבִּיעִין לוֹן, וּלְבָתַר עָאלִין שְׁמָא מְפָרַשׁ (דף צז ע"ב) בְּפוּמֵיהוֹן דְּאִלֵּין

לשון הקודש

אוֹ דָגִים, וְהָיוּ מְקַטְּרִים לָהֶם בָּעֲשָׁבִים הַלָּלוּ בְּכָל צוּרָה, לְכָל אֶחָד כְּפִי הַצּוּרָה שֶׁלּוֹ לְמַעְלָה, וְכָךְ הָיוּ דְּמֻיּוֹת שֶׁל צוּרַת חַמָּה וּלְבָנָה וְשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, וְהָיוּ מְקַטְּרִים לְכָל צוּרָה שֶׁהָיוּ רוֹצִים לְהוֹרִיד לָעוֹלָם, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יהו"ה לַמְקַטְּרִים וְלַמְזַבְּחִים לַכּוֹכָבִים וְלַמַּזָּלוֹת וְלַשֶּׁמֶשׁ אוֹ לַיָּרֵחַ אוֹ לְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי.

אָמַר לוֹ: מַה זֶּה לַמְזַבְּחִים? אָמַר לוֹ: לְכָל דְּמוּת הָיוּ עוֹשִׂים, שֶׁנּוֹטְלִים בְּהֵמוֹת אוֹ עוֹפוֹת כְּפִי אוֹתוֹ הַמַּזָּל וְהָיוּ זוֹבְחִים עֲלֵיהֶם, וְזֶהוּ לַמְזַבְּחִים, וְהָיוּ מוֹרִידִים אוֹתָם וּמְדַבְּרִים עִמָּהֶם, וְהָיוּ עוֹשִׂים רְצוֹנָם, וְהָיוּ מִשְׁתַּחֲוִים לָהֶם וּמַאֲמִינִים בָּהֶם. אָמַר לוֹ: בַּמָּה הָיוּ מוֹרִידִים אוֹתָם? אָמַר לוֹ: בְּנִי, הָיוּ יוֹדְעִים אֶת כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ וְהָיוּ מַשְׁבִּיעִים אוֹתָם,

דִּיוֹקְנִין וַהֲווֹ מְמַלְלָן, וְדָא אִיהוּ רָזָא דִּקְרָא (ירמיה נא מד) וְהוֹצֵאתִי אֶת בִּלְעוֹ מִפִּיו, נָפַל שְׁמָא מִפָּרַשׁ וּמִיָּד נָפְלַת צַלְמָא עַל אַנְפּוֹהִי, אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְכִי אֵיךְ הֲוָה שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַלִּיל בְּהוֹן, אָמַר לֵיהּ בְּרִי עַל הַאי אִתְּמַר (שמות כ ז) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ לַשָּׁוְא כִּי לֹא יְנַקֶּה וכו', אָמַר לֵיהּ וְכִי יָכִיל בַּר נַשׁ לְאוֹלִיף שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַגְּנָא, אָמַר לֵיהּ אִין.

וּכְגַוְונָא דָא מָאן דְּנָפִיק מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד וְאַעִיל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אוֹ דְאַפִּיק זֶרַע מִגֵּיהּ מֵאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ וְאַעִיל בִּרְשׁוּת נוּכְרָאָה, כְּאִלּוּ הַאי נָטַע אִילָנָא דְטוֹב וָרָע, וּבְגִין הַאי בַּר דְּנָטַע בְּזוֹנָה אוֹ שִׁפְחָה אוֹ גוֹיָה אוֹ נִדָּה, אִתְּמַר (שם ד) לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל, וְעַל בְּרַתָּא דְאִתְעֲבִידַת בְּגַוְונָא דָא

לשון הקודש

וְאַחַר כָּךְ מַכְנִיסִים אֶת הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ בְּפִיהֶם שֶׁל הַדְּמֻיּוֹת הַלָּלוּ וְהָיוּ מְדַבְּרִים, וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב וְהוֹצֵאתִי אֶת בִּלְעוֹ מִפִּיו. נָפַל הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ, וּמִיָּד נָפַל הַצֶּלֶם עַל פָּנָיו. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: וְכִי אֵיךְ הָיָה שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר בָּהֶם? אָמַר לוֹ: בְּנִי, עַל זֶה נֶאֱמַר לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ לַשָּׁוְא כִּי לֹא יְנַקֶּה וכו'. אָמַר לוֹ: וְכִי יָכוֹל אָדָם לִלְמֹד אֶת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְחַנָּם? אָמַר לוֹ כֵּן.

וּכְגוֹן זֶה מִי שֶׁמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד וּמַכְנִיס בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אוֹ שֶׁמּוֹצִיא זֶרַע מִמֶּנּוּ מֵאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ וּמַכְנִיס לִרְשׁוּת נָכְרִיָּה, כְּאִלּוּ זֶה נָטַע הָאִילָן שֶׁל טוֹב וָרָע, וּמִשּׁוּם זֶה בֵּן שֶׁנָּטַע בְּזוֹנָה אוֹ שִׁפְחָה אוֹ גוֹיָה אוֹ נִדָּה, נֶאֱמַר לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל, וְעַל בַּת שֶׁנַּעֲשְׂתָה בְּגָוֵן זֶה נִקְרֵאת

אִתְקְרִיאַת מַסֵּכָה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (דברים כז טו) אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמַסֵּכָה וְגוֹמֵר, וְשָׂם בַּסָּתֶר, מַאי בַּסָּתֶר בְּסִתְרוֹ דְּעָלְמָא, וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (שמות כ כג) לֹא תַעֲשׂוּן (אִתִּי) אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי זָהָב, וְהָכִי אוּקְמוּהוּ חַבְרַיָּא לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי כִּדְמוּת שַׁמָּשַׁי שֶׁמְּשַׁמְּשִׁין אוֹתִי (נ"א לְפָנַי) בַּמָּרוֹם, לְצַיְּירָא בַּסֵּתֶר דִּילִי שׁוּם צִיּוּר אוֹ דִּמְיוֹן, דְּכָל מָאן דְּצַיֵּיר לְעֵיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בַּסָּתֶר (דְּאִיהִי שְׁכִינְתֵּיהּ, כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר סְפִירָאן), שׁוּם צִיּוּר וְצֶלֶם וּדְמוּת כְּגַוְונָא דִּמְצַיְּירִין בְּשַׁמָּשִׁין דִּילֵיהּ, נִשְׁמָתֵיהּ אִתְלַבְּשַׁת בְּהַהוּא צַלְמָא, כַּד נָפְקַת מֵהַאי עָלְמָא, קָלָא נָפְקַת לְגַבָּהּ לְצַלְמָא תּוֹקְדוּן בְּנוּרָא, וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ישעיה מ כה) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה יֹאמַר קָדוֹשׁ, וְאֶל מִי תְדַמְּיוּן אֵ"ל וּמַה דְּמוּת תַּעַרְכוּ לוֹ (שם יח).

לשון הקודש

מַסֵּכָה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמַסֵּכָה וְגוֹמֵר, וְשָׂם בַּסָּתֶר. מַה זֶּה בַּסָּתֶר? בְּסִתְרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי זָהָב, וְכָךְ פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים, לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי כִּדְמוּת שַׁמָּשַׁי שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים אוֹתִי (לְפָנַי) בַּמָּרוֹם לְצַיֵּר בַּסֵּתֶר שֶׁלִּי שׁוּם צִיּוּר אוֹ דִּמְיוֹן, שֶׁכָּל מִי שֶׁצִּיֵּר לְמַעְלָה אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּסֵּתֶר (שֶׁהִיא שְׁכִינָתוֹ הַכְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת) שׁוּם צִיּוּר וְצֶלֶם וּדְמוּת כְּמוֹ שֶׁמְּצַיְּרִים בַּשַּׁמָּשִׁים שֶׁלּוֹ, נִשְׁמָתוֹ מִתְלַבֶּשֶׁת בְּאוֹתוֹ צֶלֶם כְּשֶׁיּוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וְקוֹל יוֹצֵא אֵלֶיהָ: אֶת הַצֶּלֶם הַזֶּה תִּשְׂרְפוּ בָּאֵשׁ, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה יֹאמַר קָדוֹשׁ, וְאֶל מִי

וּבְרִי וַדַּאי כָּל מָאן דְּנָפִיק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים וְאַעִיל בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד אוֹ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד וְאַעִיל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, כְּאִלּוּ עָרַב שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּעֲבוֹדָה זָרָה, וְעָבִיד אִילָנָא דְטוֹב וָרָע, וְדָא הוּא רָזָא דַהֲוָה נָפִיק בִּלְעוֹ מִפִּיו, דְּבֵיהּ הֲוָה אָמַר צַלְמָא דִנְבוּכַדְנֶצַּר אָנֹכִי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ, וּבְגִין דָּא לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ לַשָּׁוְא, וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַעְקָרָא הַאי אִילָנָא מֵעָלְמָא וּלְאוֹקָדָא לֵיהּ בְּגֵיהִנָּם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם א לא) וְהָיָה הֶחָסֹן לִנְעֹרֶת וְגוֹמֵר.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם כֵּן אֲסִיר לְעַמָּא לְאִשְׁתַּמְּשָׁא בְּשׁוּם מַלְאָךְ וְלָא בִשְׁמָא בְעָלְמָא בָתַר דְּאִית עִרְבּוּבְיָא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי לַאו הָכִי, דְּהָא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם (בראשית ב

לשון הקודש

תְּדַמְּיוּן אֵ"ל וּמַה דְּמוּת תַּעַרְכוּ לוֹ.

וּבְנִי, וַדַּאי כָּל מִי שֶׁמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת הָרַבִּים וּמַכְנִיס לִרְשׁוּת הַיָּחִיד אוֹ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד וּמַכְנִיס לִרְשׁוּת הָרַבִּים, כְּאִלּוּ עֵרַב אֶת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּעֲבוֹדָה זָרָה וְעָשָׂה עֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל הָיָה מוֹצִיא בִּלְעוֹ מִפִּיו, שֶׁבּוֹ הָיָה אוֹמֵר צַלְמוֹ שֶׁל נְבוּכַדְנֶצַּר אָנֹכִי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ, וּבִשְׁבִיל זֶה לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ לַשָּׁוְא, וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲקֹר אֶת הָעֵץ הַזֶּה מִן הָעוֹלָם וְלִשְׂרֹף אוֹתוֹ בַּגֵּיהִנֹּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה הֶחָסֹן לִנְעֹרֶת וְגוֹמֵר.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: אִם כֵּן, אָסוּר לָעָם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשׁוּם מַלְאָךְ וְלֹא בְשֵׁם בָּעוֹלָם אַחַר שֶׁיֵּשׁ עִרְבּוּבְיָה. אָמַר לוֹ: בְּנִי, לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָדָם, מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכוֹל תֹּאכֵל, מֵעֵץ

טז) מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכוֹל תֹּאכֵל, מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הַאי הֲוָה קָדָם דְּחָאב, בָּתַר דְּחָב וְנָחִית מֵאַתְרֵיהּ וְאִתְעָרַב בְּאִילָנָא דְטוֹב וָרָע, אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי הוּא, וּבְזִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל אִינוּן בְּגָלוּתָא, כְּאִלּוּ הֲווֹ מְעוּרָבִין בְּאִילָנָא דְטוֹב וָרָע, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין, יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא עוֹבְדִין עֲבוֹדָה זָרָה בְּטַהֲרָה הֵם.

אֲבָל אִלֵּין דְּיָדְעִין אִילָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים, נָטוּעַ בְּגַן דִּילֵיהּ דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא דִילֵיהּ, דְּאִתְּמַר בָּהּ (תהלים ה ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע, יָכְלִין לְנַחְתָּא חֵילָא מִתַּמָּן לְגַבֵּי שְׁכִינְתֵּיהּ בְּלָא עִרְבּוּבְיָא כְלָל, בְּכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא, אִיהוּ עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ (בראשית יא א), נָטוּעַ בְּגַן בְּלָא עִרְבּוּבְיָא כְלָל, וּבְגִין דָּא אָמַר לְמִינוֹ, אֲבָל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לָא אִתְּמַר בֵּיהּ לְמִינוֹ, אֲבָל מְעוּרָב

לשון הקודש

הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: זֶה הָיָה קֹדֶם שֶׁחָטָא, אַחַר שֶׁחָטָא וְיָרַד מִמְּקוֹמוֹ וְהִתְעָרֵב בָּעֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע. אָמַר לוֹ: וַדַּאי כָּךְ הוּא, וּבִזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם בַּגָּלוּת, כְּאִלּוּ הֵם מְעֹרָבִים בָּאִילָן שֶׁל טוֹב וָרָע, וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ הַקַּדְמוֹנִים, יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת עוֹבְדִים עֲבוֹדָה זָרָה, בְּטָהֳרָה הֵם.

אֲבָל אֵלּוּ שֶׁיּוֹדְעִים אֶת הָאִילָן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים הַנָּטוּעַ בַּגָּן שֶׁלּוֹ שֶׁהִיא שְׁכִינָתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ לֹא יְגֻרְךָ רָע, יְכוֹלִים לְהוֹרִיד כֹּחַ מִשָּׁם לִשְׁכִינָתוֹ בְּלִי עִרְבּוּבִיָּה כְלָל בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה, הוּא עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ, נָטוּעַ בַּגָּן בְּלִי עִרְבּוּבִיָּה כְלָל, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר לְמִינוֹ, אֲבָל עֵץ הַדַּעַת

מִין דְּלָא בְּמִינֵיהּ, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר (ויקרא יט יט) שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם וכו', שֶׁעַטְּנֵז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּסָלִיק אֱמוּנָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהִי שְׁכִינְתֵּיהּ כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר אֲמִירָן, בְּמַחֲשַׁבְתָּא חֲדָא בִּרְעוּתָא חֲדָא בְּלָא עִרְבּוּבְיָא כְּלָל, דְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה נְטוּעָה בֵּיהּ, וְאִיהִי גַּן דְּכֻלְּהוּ סְפִירָן בָּהּ אִינּוּן חָד, וְכָל חַד עָבִיד בָּהּ פְּרִי לְמִינוֹ, אִיהִי מִין דְּכָל חַד וְחַד לָא נָפִיק מִגֵּיהּ זַרְעִין לְבָר, הָכִי צָרִיךְ בַּר נַשׁ דְּלָא אַפִּיק זַרְעָא לְבָר מִבַּת זוּגֵיהּ, דְּאִיהִי מִין דִּילֵיהּ יְחוּדָא דִילֵיהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְצָרִיךְ בַּר נַשׁ לְיַחֲדָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, צָרִיךְ לְהַפְּשִׁיט מִגֵּיהּ כָּל מַחֲשָׁבִין דְּאִינּוּן קְלִיפִּין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (משלי יט כא) רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב אִישׁ, וּלְסַלְקָא

לשון הקודש

טוֹב וָרָע לֹא נֶאֱמַר בּוֹ לְמִינוֹ, אֲבָל מְעֹרָב מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ, וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם וְכוּ', שֶׁעַטְּנֵז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ.

אַשְׁרֵי הוּא שֶׁמַּעֲלֶה אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהִיא שְׁכִינָתוֹ הַכְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר אֲמִירוֹת, בְּמַחֲשָׁבָה אַחַת, בְּרָצוֹן אֶחָד בְּלִי עִרְבּוּבִיָּה כְּלָל, שֶׁכָּל סְפִירָה וּסְפִירָה נְטוּעָה בּוֹ, וְהִיא הַגָּן שֶׁכָּל הַסְּפִירוֹת בָּהּ, הֵן אֶחָד, וְכָל אֶחָד עוֹשֶׂה בָּהּ פְּרִי לְמִינוֹ, הִיא מִין שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד לֹא מוֹצִיא מִמֶּנָּה זְרָעִים הַחוּצָה, כָּךְ צָרִיךְ אָדָם שֶׁלֹּא יוֹצִיא זֶרַע מִחוּץ לְבַת זוּגוֹ, שֶׁהִיא הַמִּין שֶׁלּוֹ וְהַיִּחוּד שֶׁלּוֹ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְיַחֵד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם שְׁכִינָתוֹ, צָרִיךְ לְהַפְשִׁיט מִמֶּנּוּ כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁהֵן קְלִפּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת

שְׁכִינְתֵּיהּ לְגַבֵּיהּ בְּמַחֲשַׁבְתָּא חֲדָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) וַעֲצַת יהו"ה הִיא תָקוּם, כְּגַוְונָא דְבַר נַשׁ דְּמִתְיַחֵד בְּבַת זוּגֵיהּ, וְאִתְפַּשַׁט מִלְּבוּשׁוֹי לְמֶהֱוֵי עִמָּהּ חַד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב כא) וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, הָכִי צָרִיךְ לְאַפְּשָׁטָא מִגֵּיהּ כָּל מַחֲשָׁבִין אָחֲרָנִין, בְּזִמְנָא דְמִיַחֵד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל יוֹמָא תְּרֵין זִמְנִין, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד. (דף צח ע"א).

תִּקּוּנָא שִׁתִּין וְשֵׁבַע

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם דָּא מטטרו"ן, דְּבָרָא לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קַדְמוֹן וְרֵאשִׁית לְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם דִּלְתַתָּא, וְדָא אִיהוּ אָדָם הַקָּטוֹן, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבַד לֵיהּ בְּדִיוֹקְנָא וְצִיוּרָא דִלְעֵילָא בְּלָא עִרְבּוּבְיָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית א כד)

לשון הקודש

בְּלֶב אִישׁ, וּלְהַעֲלוֹת אֶת הַשְּׁכִינָה בְּמַחֲשָׁבָה אַחַת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַעֲצַת יהו"ה הִיא תָקוּם, כְּמוֹ שֶׁאָדָם שֶׁמִּתְיַחֵד עִם בַּת זוּגוֹ וּמִתְפַּשֵּׁט מִלְּבוּשָׁיו לִהְיוֹת עִמָּהּ אֶחָד, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, כָּךְ צָרִיךְ לְהַפְשִׁיט מִמֶּנּוּ כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת הָאֲחֵרוֹת בִּזְמַן שֶׁמְּיַחֵד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם פַּעֲמַיִם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינוּ יהו"ה אֶחָד.

תִּקּוּן שִׁשִּׁים וְשִׁבְעָה

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, זֶה מטטרו"ן, שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קַדְמוֹן וְרֵאשִׁית לְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם שֶׁלְּמַטָּה, וְזֶהוּ אָדָם הַקָּטוֹן, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אוֹתוֹ בִּדְמוּת וְצִיּוּר שֶׁל מַעְלָה בְּלִי עִרְבּוּבְיָה, וְעָלָיו נֶאֱמַר תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ

תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, וְאִיהוּ עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ (שם יא ז), כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא יַי מָאן דְּעָבִיד עֵרְבוּבְיָא לְעֵילָא וּלְתַתָּא, דְּהַאי אִילָנָא דְעֵרְבוּבְיָא, עֵרְבוּבְיָא מֵאִילָנָא דְמוֹתָא, בְּגִין דָּא אִתְקְרֵי מַטֶּה, דְּאִתְהַפַּךְ לְנָחָשׁ לְאַלְקָאָה בֵּיהּ לְחַיָּבַיָּא, וּמָאן אִיהוּ דְאַפִּיךְ לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְשַׁלִּיט עָלֵיהּ וְהָא אוּקְמוּהָ.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא, כֵּיוָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוָה יָדַע דְּאִילָנָא דָא הֲוָה עָתִיד לְגָרְמָא מִיתָה לְאָדָם (וּלְכָל בְּרִיָּין דַּעֲתִידִין לְמֶהֱוֵי אַבַּתְרֵיהּ) אַמַּאי בָּרָא לֵיהּ לְאָדָם דְּעָתִיד לְמֶחֱטֵי קַמֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ בְּרִי דְּיוֹקְנָא דִלְעֵילָא לָא הֲוָה שְׁלִים עַד דְּבָרָא לְאָדָם, דְּהָכִי הֲוָה אָדָם דִּלְעֵילָא (כ"י לְגַבֵּי אָדָם דִּלְתַתָּא), כְּגַוְונָא דְנִשְׁמָתָא לְגַבֵּי גּוּפָא, וּכְמָה דְלָא אִית

לשון הקודש

חַיָּה לְמִינָהּ, וְהוּא עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. אוֹי לְמִי שֶׁעוֹשֶׂה עִרְבּוּבִיָּה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, שֶׁזֶּהוּ אִילָן שֶׁל עִרְבּוּבִיָּה, עִרְבּוּבִיָּה מֵעֵץ הַמָּוֶת, בִּגְלַל זֶה נִקְרָא מַטֶּה, שֶׁמִּתְהַפֵּךְ לְנָחָשׁ לְהַלְקוֹת בּוֹ אֶת הָרְשָׁעִים, וּמִיהוּ שֶׁהוֹפֵךְ אוֹתוֹ? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁשּׁוֹלֵט עָלָיו, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, כֵּיוָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהָאִילָן הַזֶּה הָיָה עָתִיד לִגְרֹם מִיתָה לָאָדָם (וּלְכָל הַבְּרִיּוֹת שֶׁעֲתִידוֹת לִהְיוֹת אַחֲרָיו), לָמָּה בָּרָא אֶת הָאָדָם שֶׁעָתִיד לַחֲטֹא לְפָנָיו? אָמַר לוֹ: בְּנִי, הַדְּמוּת שֶׁלְּמַעְלָה לֹא הָיְתָה שְׁלֵמָה עַד שֶׁבָּרָא אֶת הָאָדָם, שֶׁכָּךְ הָיָה הָאָדָם שֶׁלְּמַעְלָה (כְּלַפֵּי הָאָדָם שֶׁלְּמַטָּה), כְּמוֹ שֶׁהַנְּשָׁמָה

עוֹבָדָא לְנִשְׁמָתָא בְּלָא גוּפָא, הָכִי הֲוָה צָרִיךְ לְמֶעֱבַד דְּיוֹקְנָא לְתַתָּא לְאַפָּקָא בֵּיהּ עוֹבָדָא, וְכֹלָּא כְּגַוְונָא (כְּעוֹבָדָא) דְּלְעֵילָא, אָדָ"ם אִיהוּ לְחֶשְׁבּוֹן זְעֵיר דַּחֲנוֹ"ךְ תֵּשַׁע נְקוּדִין, פְּעוּלָה דִּילֵיהּ שְׁכִינְתָּא כְּלִילָא בְּכָל (מִכָּל) אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא, וְכֹלָּא כְּגַוְונָא דְּלְעֵילָא.

אָדָם דְּלְעֵילָא לָא הֲוָה שְׁלִים בְּלָא נוּקְבָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ה ב) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם, אָדָם דְּכַר, וְאָדָם נוּקְבָא, וְכַד אִתְבְּרִי אָדָם דְּלְתַתָּא דְּאִיהוּ נוּקְבָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם א כז) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, אִשְׁתַּלִּים דְּיוֹקְנָא דְּלְעֵילָא, וְדָא אִיהוּ רָזָא כִּי לֹא הִמְטִיר יהו"ה אלהי"ם וכו' (שם ב ה), וְאַמַּאי בְּגִין דְּאָדָם אַיִן, וּבְגִין דָּא מוּכְרַח הֲוָה אָדָם לְמִבְרֵי לֵיהּ, לְאִשְׁתַּלִּים בֵּיהּ דְּיוֹקְנָא דְּלְעֵילָא, וְנוּקְבָא בְּהַאי

לשון הקודש

כְּלַפֵּי הַגּוּף. וּכְמוֹ שֶׁאֵין מַעֲשֶׂה לַנְּשָׁמָה לְלֹא הַגּוּף, כָּךְ הָיָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת דְּמוּת לְמַטָּה לְהוֹצִיא בּוֹ מַעֲשֶׂה, וְהַכֹּל כְּמוֹ (כְּמַעֲשֶׂה) שֶׁלְּמַעְלָה, אָדָ"ם הוּא לְחֶשְׁבּוֹן קָטָן שֶׁל חֲנוֹ"ךְ תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת, הַפְּעֻלָּה שֶׁלּוֹ, הַשְּׁכִינָה כְּלוּלָה בְּכָל (מִכָּל) אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

הָאָדָם שֶׁלְּמַעְלָה לֹא הָיָה שָׁלֵם בְּלִי נְקֵבָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם, אָדָם זָכָר וְאָדָם נְקֵבָה, וּכְשֶׁנִּבְרָא הָאָדָם שֶׁלְּמַטָּה שֶׁהוּא נְקֵבָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, הִשְׁתַּלֵּם הַדְּמוּת שֶׁלְּמַעְלָה, וְזֶהוּ סוֹד כִּי לֹא הִמְטִיר יהו"ה אֱלֹהִי"ם וכו', וְלָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁאָדָם אַיִן, וּמִשּׁוּם זֶה מֻכְרָח הָיָה אָדָם לִבְרֹא אוֹתוֹ,

אָדָם בָּהּ הֲוָה חָד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נא ב) כִּי אֶחָד קְרָאתִיו וְגוֹמֵר, וְדָא רָזָא דְנִשְׁמָתָא.

לְבָתַר אָמַר (בראשית ב יח) לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ, דָּא גּוּפָא דְאִיהוּ עֶבֶד שִׁפְחָה כְּלִיל מִטּוֹב וָרָע, בְּגִין לְמֶהֱוֵי לֵיהּ אַגְרָא וְעוֹנְשָׁא, וּבְגִינָהּ אָמַר (דברים ל ו) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב אֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע, וְאָמַר לֵיהּ וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים, דְּאִם לָא יַהֲבָה בִּידֵיהּ, לָא הֲוָה לֵיהּ אַגְרָא וְעוֹנְשָׁא, וַהֲוָה כִּבְעִירָא, וְעִם כָּל דָּא אַחֲזֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵיהּ, כָּל מַה דְּאִירַע לֵיהּ, אִם הֲוָה מַטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד דְּהוּא כְּלַפֵּי זְכוּ, אוֹ אִם הֲוָה מַטָּה בָּהּ כְּלַפֵּי חוֹבָא, דְּאִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא בְּמִיתָתֵיהּ לָא הֲוָה אַחֲזֵי לֵיהּ תְּרֵין אוֹרְחִין דִּילֵיהּ, דְּאִינּוּן מָוֶת וְחַיִּים בְּיַד לָשׁוֹן.

לשון הקודש

לְהַשְׁלִים בּוֹ אֶת הַדְּמוּת שֶׁלְּמַעְלָה, וְהַנְּקֵבָה בָּאָדָם הַזֶּה הָיְתָה אַחַת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי אֶחָד קְרָאתִיו וְגוֹמֵר, וְזֶה סוֹד הַנְּשָׁמָה.

אַחַר כָּךְ אָמַר לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ, זֶה הַגּוּף, שֶׁהוּא עֶבֶד שִׁפְחָה כָּלוּל מִטּוֹב וָרָע, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שָׂכָר וְעֹנֶשׁ, וּבִשְׁבִילוֹ אָמַר רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב אֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע, וְאָמַר לוֹ וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים, שֶׁאִם לֹא נִתְּנָה בְּיָדוֹ, לֹא הָיָה לוֹ שָׂכָר וְעֹנֶשׁ וְהָיָה כִּבְהֵמָה, וְעִם כָּל זֶה הֶרְאָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל מַה שֶּׁאֵרַע לוֹ, אִם הָיָה מַטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, שֶׁהוּא כְּלַפֵּי זְכוּת, אוֹ אִם הָיָה מַטָּה בָּהּ כְּלַפֵּי חוֹבָה, שֶׁאִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה בְּמִיתָתוֹ, לֹא הָיָה מַרְאֶה לוֹ שְׁנֵי הַדְּרָכִים שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵם מָוֶת וְחַיִּים בְּיַד לָשׁוֹן.

וְאַחֲזֵי לֵיהּ דְּלָא הֲוָה מְעָרֵב טוֹב בְּרָע, דְּאַפְרִישׁ לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית א ד) וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, וְדָזָא דְמִלָּה וְהַבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם (שמות כו לג), וְהָכִי עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגוּפָא דְּבַר נַשׁ טַרְפְּשָׁא, דְּאַפְרִישׁ בֵּין דַּרְגִּין דְּאִילָנָא דְטוֹב, וּבֵין דַּרְגִּין דְּאִילָנָא דְרָע, וּמַנִּי לוֹן דְּלָא לְעָרְבָא טוֹב עִם רָע, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית ב יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַנִּי לֵיהּ לְאִסְתַּמְרָא מִנֵּיהּ, וּלְבָתַר אָמַר אִיהוּ (שם ג יב) הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי וְגוֹמֵר.

אַדְהָכִי הָא סָבָא חַד אִזְדַּמַּן לֵיהּ, וְאָמַר רַבִּי רַבִּי, הָא חֲזֵינָא קְרָא דְּאָמַר בְּאוֹרַיְיתָא (במדבר יט יד) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, וְהָא אוֹרַיְיתָא קַדְמָ דְּאִתְּבְּרִי עָלְמָא הֲוַת, וַחֲזֵינָא דְעָלְמָא אַקְדִּים לְאָדָם,

לשון הקודש

וְהֶרְאָה לוֹ שֶׁלֹּא הָיָה מְעָרֵב טוֹב בְּרַע, שֶׁהִפְרִידָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, וְסוֹד הַדָּבָר – וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם, וְכָךְ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגוּף הָאָדָם שֶׁרְעֶפֶת, שֶׁהִפְרִיד בֵּין הַדַּרְגּוֹת שֶׁל הָעֵץ הַטּוֹב וּבֵין הַדַּרְגּוֹת שֶׁל הָעֵץ הָרָע, וְצִוָּה אוֹתוֹ שֶׁלֹּא לְעָרֵב טוֹב עִם רַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה אוֹתוֹ לְהִשָּׁמֵר מִמֶּנּוּ, וְאַחַר כָּךְ אָמַר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי וְגוֹמֵר.

בֵּינְתַּיִם הִנֵּה זָקֵן אֶחָד הִזְדַּמֵּן לוֹ, וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, הֲרֵי רָאִיתִי פָּסוּק שֶׁאוֹמֵר בַּתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, וַהֲרֵי הַתּוֹרָה הָיְתָה קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם,

דְּכָל עָלְמָא וְצָרְכוֹי אִתְבְּרִיאוּ קֶדֶם דְּאִתְבְּרִי אָדָם, אִי הָכִי מַאי תַּקַּנְתָּא אִית הָכָא, אָמַר לֵיהּ סָבָא וְהָא כְּתִיב דְּנִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּיא אִתְבְּרִיאוּ קֶדֶם דְּאִתְבְּרִי עָלְמָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (בראשית א א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם וְלֵית רֵאשִׁית אֶלָּא נְשָׁמָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי כ כז) נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, אִיהִי נִשְׁמָתָא דְּאָדָם דִּלְעֵילָא, אֶלָּא אִית אָדָם וְאִית אָדָם, אִית אָדָם דְּאִיהוּ אָדָם דְּנִשְׁמָתָא, וְאִית אָדָם דְּגוּפָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים קמד ד) אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (במדבר יט יד) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ירמיה יז ה) אָרוּר הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח (דף צח ע"ב) בָּאָדָם וְשָׂם בָּשָׂר זְרוֹעוֹ, וְדָא סמא"ל אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן, וְאִית לֵיהּ תְּרֵין נוּקְבִין בִּישִׁין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ויקרא כא יא) עַל כָּל נַפְשׁוֹת מֵת לֹא יָבֹא, לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא, וְלֵית אָבִיו אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֵית

לשון הקודש

וְרָאִיתִי שֶׁהָעוֹלָם קָדַם לָאָדָם, שֶׁכָּל הָעוֹלָם וּצְרָכָיו נִבְרְאוּ קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא אָדָם, אִם כָּךְ, מָה הַתַּקָּנָה שֶׁיֵּשׁ כָּאן? אָמַר לוֹ: זָקֵן, וַהֲרֵי כָּתוּב שֶׁנִּשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים נִקְרְאוּ קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, וְאֵין רֵאשִׁית אֶלָּא נְשָׁמָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, הִיא הַנְּשָׁמָה שֶׁל הָאָדָם שֶׁלְּמַעְלָה. אֶלָּא יֵשׁ אָדָם וְיֵשׁ אָדָם, יֵשׁ אָדָם שֶׁהוּא אָדָם שֶׁל הַנְּשָׁמָה, וְיֵשׁ אָדָם שֶׁל הַגּוּף, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה, וְעָלָיו נֶאֱמַר אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, וְעָלָיו נֶאֱמַר אָרוּר הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בָּאָדָם וְשָׂם בָּשָׂר זְרוֹעוֹ, וְזֶה סמא"ל, אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן, וְיֵשׁ לוֹ שְׁתֵּי נְקֵבוֹת רָעוֹת, וַעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר וְעַל כָּל נַפְשׁוֹת מֵת לֹא יָבֹא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ

אִמּוֹ אֶלָּא שְׁכִינְתָּא, וְכִי לָא אִתְּמַר בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבִשְׁכִינְתֵּיהּ (ירמיה כג כט) הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יהו"ה, מָה אֵשׁ אֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה הָכִי אִיהוּ לָא מְקַבֵּל טֻמְאָה, אָמַר לֵיהּ וְהָא כְּתִיב (במדבר יט כ) אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא וְדָא שְׁכִינְתֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ וַדַּאי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ לָא מְקַבֵּל טוּמְאָה, אֲבָל כָּל מָאן דְּסָאִיב אֲתַר דְּאִיהִי שַׁרְיָא בֵּיהּ, אִתְחַשִּׁיב לֵיהּ כְּאִלּוּ עָבִיד לֵיהּ, וּבְגִין דָּא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא, וְלֵית אָבִיו אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֵית אִמּוֹ אֶלָּא שְׁכִינְתָּא, וְדָא אִיהוּ רָזָא מָאן דְּאַעִיל מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, וּבְגִין דָּא אָמַר (ויקרא כב לב) וְלֹא תְחַלְּלוּ אֶת שֵׁם קָדְשִׁי, וְדָא אדנ"י, דְּאִיהוּ רְשׁוּת הַיָּחִיד דְּאִיהוּ יהו"ה יְחִידוֹ דְּעָלְמָא, וְדָא אִיהוּ אָדָם.

לשון הקודש

לֹא יִטַּמָּא, וְאֵין אָבִיו אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאֵין אִמּוֹ אֶלָּא הַשְּׁכִינָה, וְכִי לֹא נֶאֱמַר בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יהו"ה, מָה אֵשׁ אֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה, כָּךְ הוּא לֹא מְקַבֵּל טֻמְאָה. אָמַר לוֹ: וַהֲרֵי כָּתוּב אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא, וְזוֹ שְׁכִינָתוֹ? אָמַר לוֹ: וַדַּאי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ לֹא מְקַבְּלִים טֻמְאָה, אֲבָל כָּל מַה שֶּׁמִּטַּמֵּא אֶת הַמָּקוֹם שֶׁהִיא שׁוֹרָה בּוֹ, נֶחְשָׁב לוֹ כְּאִלּוּ עָשָׂה אוֹתוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא, וְאֵין אָבִיו אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאֵין אִמּוֹ אֶלָּא שְׁכִינָה, וְזֶה סוֹד מִי שֶׁמַּכְנִיס מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר וְלֹא תְחַלְּלוּ אֶת שֵׁם קָדְשִׁי, וְזֶה אדנ"י, שֶׁהוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד, שֶׁהוּא יהו"ה יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְזֶהוּ אָדָם.

(וּבְגִין דָּא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא, וְדָא אִיהוּ רָזָא מָאן דְּאַעִיל מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, וּבְגִין דָּא אָמַר) (במדבר יט יד) **אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, דָּא אָדָם בְּלִיַּעַל, וּמִסִּטְרָא דָא בַּר נַשׁ רָשָׁע קָרוּי מֵת מֵעִיקָּרָא מִקַּמֵּי דְּאִתְבְּרִי עָלְמָא, אֲבָל לָא אִתְּמַר עַל אָדָם דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דְקוּדְשָׁא, וְכַמָּה טִפְּשִׁין אִינּוּן בְּעָלְמָא דְּאָמְרִין הָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּזַר עַל בַּר נַשׁ דְּיָמוּת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב אָדָם כִּי יָמוּת, וְאֵיךְ אָמְרִין דְּלָא יְהֵא מִיתָה מִינֵיהּ, וַי לוֹן דְּטַב לוֹן דְּלָא אִתְבְּרִיאוּ בְּעָלְמָא, דְּאִלֵּין אִינּוּן דְּשַׁוְיָן לוֹן, שַׁוְיָן לְאָדָם דְּאִתְקְרֵי יִשְׂרָאֵל וּלְאָדָם בְּלִיַּעַל, וְאָמְרִין כְּאָדָם טוֹב כַּחוֹטֵא כּוּלְּהוֹן שָׁוִין, יִהְיוּ כְּמוֹץ לִפְנֵי רוּחַ אִלֵּין חַיָּיבַיָּא דְּאָמְרֵי הָכִי, וּמַלְאַךְ יהו"ה דּוֹחֶה מִנַּיְיהוּ.**

דְּאִית אָדָם דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל, וְאִית אָדָם דְּאִיהוּ מַלְאָךְ וְדָא מטטרו"ן, וְאִית אָדָם בְּדִיוֹקְנָא

לשון הקודש

(וּמִשּׁוּם זֶה לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא, וְזֶהוּ סוֹד מִי שֶׁמַּכְנִיס מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר) **אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל**, זֶה אָדָם בְּלִיַּעַל, וּמִצַּד זֶה אָדָם רָשָׁע קָרוּי מֵת מֵעִקָּרוֹ, לִפְנֵי שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, אֲבָל לֹא נֶאֱמַר עַל אָדָם שֶׁהוּא מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה, וְכַמָּה טִפְּשִׁים הֵם בָּעוֹלָם שֶׁאוֹמְרִים, הֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּזַר עַל אָדָם שֶׁיָּמוּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָדָם כִּי יָמוּת, וְאֵיךְ אוֹמְרִים שֶׁלֹּא תִהְיֶה מִיתָה מִמֶּנּוּ? אוֹי לָהֶם, טוֹב שֶׁלֹּא נִבְרְאוּ בָּעוֹלָם, שֶׁאֵלּוּ הֵם שֶׁמַּשְׁוִים אוֹתָם, מַשְׁוִים אֶת הָאָדָם שֶׁנִּקְרָא יִשְׂרָאֵל וְאֶת הָאָדָם בְּלִיַּעַל, וְאוֹמְרִים כְּאָדָם טוֹב כַּחוֹטֵא, כֻּלָּם שָׁוִים, יִהְיוּ כְּמוֹץ לִפְנֵי רוּחַ אֵלּוּ הָרְשָׁעִים שֶׁאוֹמְרִים כָּךְ, **וּמַלְאַךְ יהו"ה דּוֹחֶה מֵהֶם.**

שֶׁיֵּשׁ אָדָם שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל, וְיֵשׁ אָדָם שֶׁהוּא מַלְאָךְ, וְזֶה מטטרו"ן, וְיֵשׁ אָדָם

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ אֲצִילוּתֵיהּ, וְדָא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְלֵית לֵיהּ בְּרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה אֶלָּא אֲצִילוּתָא, וּבַאֲתַר דָּא לֵית חֵטְא וְלָא מָוֶת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים ה ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע, וְעַל הַאי אָדָם בְּלִיַּעַל מַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּלָא לְמֵיכַל מִנֵּיהּ, וּדְלָא לְעָרְבָא לֵיהּ עִם טוֹב, דְּהַאי אִיהוּ כְּמָאן דְּעָרֵיב כַּסְפָּא עִם עוֹפֶרֶת, וְדָא גָּרִים בִּלְבוּלָא בְּפַמְלְיָא דִלְעֵילָא, וְעָרַב חֲשׁוֹכָא בִּנְהוֹרָא מַה דְּאַפְרִישׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית א ד) וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ.

וְלָא עוֹד אֶלָּא מָאן דְּאַעִיל זַרְעֵיהּ בְּנִדָּה אוֹ שִׁפְחָה אוֹ גוֹיָה אוֹ זוֹנָה, כְּאִלּוּ מְעָרֵב מַה דְּאַפְרִישׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב (שם ו) וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, דְּאִינּוּן מֵי נִדָּה לְמֵי דַכְיָא, דְּדָא אָסוּר וְדָא מוּתָּר, וְדָא כָּשֵׁר וְדָא פָּסוּל, דָּא

לשון הקודש

בִּדְמוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא אֲצִילוּתוֹ, וְזֶה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְאֵין לוֹ בְּרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה, אֶלָּא אֲצִילוּת, וּבַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין חֵטְא וְלֹא מָוֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא יְגוּרְךָ רָע, וְעַל הָאָדָם הַבְּלִיַּעַל הַזֶּה צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ וְשֶׁלֹּא לְעָרֵב אוֹתוֹ עִם טוֹב, שֶׁזֶּהוּ כְּמִי שֶׁמְּעָרֵב כֶּסֶף עִם עֹפֶרֶת, וְזֶה גּוֹרֵם בִּלְבּוּל בְּפַמְלְיָא שֶׁל מַעְלָה, וּמְעָרֵב חֲשֵׁכָה עִם אוֹר, מַה שֶּׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִפְרִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא מִי שֶׁמַּכְנִיס אֶת זַרְעוֹ בְּנִדָּה אוֹ שִׁפְחָה אוֹ גוֹיָה אוֹ זוֹנָה, כְּאִלּוּ מְעָרֵב מַה שֶּׁהִפְרִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, שֶׁהֵם

טוּמְאָה וְדָא טַהֲרָה, אִלֵּין אִינּוּן שִׁית סִדְרִין דְּאִתְיְהִיבַת (בְּהוֹן מִשְׁנָה) (ס"א לְמֹשֶׁה), **לְאַפְרָשָׁא בֵּין טוֹב לָרָע, דְּעָרַב לוֹן אָדָם וְדָרִין דְּאָתוּ אַבַּתְרֵיהּ.**

תִּקּוּנָא תְּמַנְיָא וְשִׁתִּין

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, מַאי אלהי"ם, לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמוֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים (בראשית ג כד), **מַטֵּה הָאלהי"ם וַדַּאי, וְדָא מטטרו"ן, וְהָא אוּקִימְנָא לֵיהּ דְּאִתְהַפַּךְ מִדִּינָא לְרַחֲמֵי, וּבֵיהּ אִשְׁתַּנִּיו** (נ"א אִשְׁתַּכְּחוּ) **כָּל דְּיוֹקְנִין דְּלָא דָמוּ דָא לְדָא, כַּד אִתְהַפַּךְ מִימִינָא לִשְׂמָאלָא אַחֲזֵי פַּרְצוּפָא דְשׁוֹר, וְכַד אִתְהַפַּךְ מִשְׂמָאלָא לִימִינָא אַחֲזֵי פַּרְצוּפָא דְאַרְיֵה, וְכַד אִתְהַפַּךְ מִתַּרְוַיְיהוּ לְמַעֲרָב אַחְזִיר אַנְפּוֹי וְאִתְהַפַּךְ לְנֶשֶׁר** (נ"א לְאָדָ;ם), **וְכַד אִתְהַפַּךְ מִתַּרְוַיְיהוּ לְמִזְרָח דְּאִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא**

לשון הקודש

מֵי נִדָּה לְמֵי טָהֳרָה, שֶׁזֶּה אָסוּר וְזֶה מֻתָּר, וְזֶה כָּשֵׁר וְזֶה פָּסוּל, זֶה טֻמְאָה וְזֶה טָהֳרָה, אֵלּוּ הֵם שֵׁשֶׁת הַסְּדָרִים שֶׁנִּתְּנָה (בְּהֶם מִשְׁנָה) (לְמֹשֶׁה) לְהַפְרִיד בֵּין טוֹב לָרָע, שֶׁעֵרַב אוֹתָם אָדָם וְהַדּוֹרוֹת שֶׁבָּאוּ אַחֲרָיו.

תִּקּוּן שְׁמוֹנָה וְשִׁשִּׁים

בְּרֵאשִׁית בָּרָ"א אֱלֹהִי"ם, מַה זֶּה אֱלֹהִי"ם? לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ הַחַיִּים, מַטֵּה הָאֱלֹהִי"ם וַדַּאי, וְזֶה מטטרו"ן, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁמִּתְהַפֵּךְ מִדִּין לְרַחֲמִים, וּבוֹ הִשְׁתַּנּוּ (נִמְצְאוּ) כָּל הַדְּמָיוֹת שֶׁלֹּא דָמוּ זוֹ לָזוֹ. כְּשֶׁמִּתְהַפֵּךְ מִיָּמִין לִשְׂמֹאל, הוּא מַרְאֶה פַּרְצוּף שֶׁל שׁוֹר. וּכְשֶׁמִּתְהַפֵּךְ מִשְׂמֹאל לְיָמִין, מַרְאֶה פַּרְצוּף שֶׁל אַרְיֵה. וּכְשֶׁמִּתְהַפֵּךְ מִשְׁנֵיהֶם לַמַּעֲרָב, מַחֲזִיר פָּנָיו וּמִתְהַפֵּךְ לְנֶשֶׁר

אִתְהַפַּךְ לְאָדָם (נ"א לְנֶשֶׁר), מִלְּמַטָּה לְנֶשֶׁר, לֵית דְּיוֹקְנָא בְעָלְמָא דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדָע בֵּיהּ.

תְּרֵין עֲשַׂר מַזָּלוֹת אִתְחַזְיָין בֵּיהּ, וְכָל דְּיוֹקְנִין דְּמַלְאָכַיָּיא וְדְיוֹקְנִין דְּנִשְׁמָתִין וְדְיוֹקְנִין דְּכָל מַה דְּאִתְבְּרִי בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא, (לַאו אִיהוּ דְּיוֹקְנָא דְאָדָם שְׁלִים בְּכָל תִּקּוּנִין, אֶלָּא אִם הוּא) (נ"א כְּלָא הַוָּה) כְּלִיל בִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְשִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלַיָּא וְכָרְסַיָּא וּמַלְאָכַיָּא וְגַן עֵדֶן וְגֵיהִנָּם, מִסִּטְרָא דְתַרְוַיְיהוּ אִתְיְהִיב יֵצֶר הַטּוֹב וְיֵצֶר הָרָע, גַּן עֵדֶן מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב (משלי יח כב), גֵּיהִנָּם וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה (קהלת ז כו), וְתַרְוַיְיהוּ בְּלִבָּא, לֵב חָכָם לִימִינוֹ, וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ (שם י ב). (דף צט ע"א).

תִּקּוּנָא שִׁתִּין וְתִשְׁעָה

בְּרֵאשִׁית ב' תְּרֵין חָכְמָה וּתְבוּנָה (וּבִינָה), תְּלִיתָאָה

לשון הקודש

(לְאָדָם). וּכְשֶׁמִּתְהַפֵּךְ מִשְּׁנֵיהֶם לַמִּזְרָח, שֶׁהוּא בָּאֶמְצַע, מִתְהַפֵּךְ לְאָדָם (לְנֶשֶׁר), מִלְּמַטָּה לְנֶשֶׁר, אֵין דְּמוּת בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא נוֹדַעַת בּוֹ.

שְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת נִרְאִים בּוֹ, וְכָל הַדְּמִיּוֹת שֶׁל הַמַּלְאָכִים, וְהַדְּמִיּוֹת שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת, וְהַדְּמִיּוֹת שֶׁל כָּל מַה שֶּׁנִּבְרָא בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, (אֵינוֹ דְּמוּת שֶׁל אָדָם שָׁלֵם בְּכָל הַתִּקּוּנִים, אֶלָּא אִם הוּא) (כְּלָא הֲוָה) כָּלוּל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וְשֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ וְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְהַכִּסֵּא וְהַמַּלְאָכִים וְגַן עֵדֶן וְגֵיהִנֹּם, מֵהַצַּד שֶׁל שְׁנֵיהֶם נִתַּן הַיֵּצֶר הַטּוֹב וְהַיֵּצֶר הָרָע. גַּן עֵדֶן – מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב, גֵּיהִנֹּם – וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה, וּשְׁנֵיהֶם בַּלֵּב, לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ.

תִּקּוּן שִׁשִּׁים וְתִשְׁעָה

בְּרֵאשִׁית, ב' שְׁנַיִם, חָכְמָה וּתְבוּנָה

יִרְאַת יהו"ה רֵאשִׁית דָּעַת (משלי א ז). וּבְהַאי דַּעַת אִתְּמַר (בראשית ד א) וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ, דְּלֵית זִווּג אֶלָּא בְּדַעַת דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. יְחוּדָא דְּאַבָּא וְאִימָּא. הָכִי אִיהוּ לְתַתָּא צַדִּיק יְחוּדָא דְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא דְלְתַתָּא, וְגוּף וּבְרִית עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמואל א ב ג) כִּי אֵ"ל דֵּעוֹת יהו"ה וְגוֹמֵר, וְתַרְוַיְיהוּ עֵדוּת, דְּלֵית עֵדוּת פָּחוּת מִתְּרֵין.

וְהַאי בֵּן אִיהוּ יְחוּד דְּאַבָּא וְאִימָּא, אִיהוּ עַמּוּד סָבִיל כֹּלָּא, כְּגַוְונָא דְשְׁמַיָּא וְאַרְעָא דְאִתְּמַר בְּהוֹן דְּעָלְמָא עַל חַד סַמְכָא קַיְימָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (משלי י כה) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, הָכִי אַבָּא וְאִימָּא סָמְכִין עַל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהוּ יְחוּד בֵּין אֵם וּבַת כְּגַוְונָא דָא הו"ה, וּבֵיהּ אִתְעַבִּידוּ ה"ה אֶחָד אֶחָד י"ג הָכָא וְי"ג הָכָא, וְאִיהוּ ו' יְחוּד דְּתְרֵי אַחָיוֹת,

לשון הקודש

(ובינה), הַשְּׂלִישִׁית, יִרְאַת יהו"ה רֵאשִׁית דָּעַת, וּבַדַּעַת הַזּוֹ נֶאֱמַר וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ, שֶׁאֵין זִווּג אֶלָּא בְּדַעַת, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הַיִּחוּד שֶׁל הָאָב וְהָאֵם, כָּךְ הוּא לְמַטָּה הַצַּדִּיק הַיִּחוּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי עִם הַשְּׁכִינָה שֶׁלְּמַטָּה, וְעַל הַגּוּף וְהַבְּרִית נֶאֱמַר כִּי אֵ"ל דֵּעוֹת יהו"ה וְגוֹמֵר, וּשְׁנֵיהֶם עֵדוּת, שֶׁאֵין עֵדוּת פָּחוֹת מִשְּׁנַיִם.

וְהַבֵּן הַזֶּה הוּא הַיִּחוּד שֶׁל הָאָב וְהָאֵם, הוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁנּוֹשֵׂא הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַיִם וָאָרֶץ נֶאֱמַר בָּהֶם שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עַל עַמּוּד אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, כָּךְ הָאָב וְהָאֵם סְמוּכִים עַל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהוּא הַיִּחוּד בֵּין אֵם וּבַת כְּמוֹ זֶה: הו"ה וּבוֹ נַעֲשׂוּ ה"ה אֶחָד אֶחָד, שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה כָּאן וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה כָּאן, וְהַו' הוּא יִחוּד שֶׁל שְׁתֵּי אַחָיוֹת, כְּמוֹ זֶה: וַיִּיצֶר

כְּגַוְונָא דָא וַיִּיצֶר יהו"ה, דָּא רָזָא דְא' י' לְעֵילָא י' לְתַתָּא ו' בְּאֶמְצָעִיתָא.

יְחוּדָא דְתַרְוַיְיהוּ כַּלָּה וַחֲמוֹתָהּ, (ה' מִן אלהי"ם ו') (נ"א ה"י מִן אלהי"ם ו' מָלֵא), כְּלָלָא דְתַרְוַיְיהוּ ה"ה אִמָּא וּבְרַתָּא, ו' בֵּין תַּרְוַיְיהוּ, לְעֵילָא לֵית עֶרְוָה, וּבַאֲתַר דָּא אָמַר לֹא תִּדְמֶה לְיוֹצְרֶיךָ, לְתַתָּא בַּר מֵאַתְרֵיהּ אָמַר (ויקרא יח ו) לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת, וְהָא אוּקִימְנָא לְעֵיל. וְעוֹד אַשְׁכַּחְנָא רָזָא עִלָּאָה, עֶרְוָ"ה עֵ"ר ו"ה, כַּד ו' בֵּין עֵר דְּאִיהוּ רַע אִתְעֲבִיד עוֹר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ג כא) וַיַּעַשׂ יהו"ה אלהי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ויקרא יט יד) וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל, דְּהָא רַע מִן עִוֵּר, אִיהוּ עֶרְוָה דְאַפְּרִישׁ בֵּין ו"ה דְּאִינּוּן אָח וְאָחוֹת, כַּד אִתְלַבַּשׁ אִילָנָא דְחַיֵּי בְּאִילָנָא דְטוֹב וָרָע, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב ט) וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ

לשון הקודש

יהו"ה, זֶה הַסּוֹד שֶׁל א' – י' לְמַעְלָה, י' לְמַטָּה, ו' בָּאֶמְצַע.

הַיִּחוּד שֶׁל שְׁנֵיהֶם כַּלָּה וַחֲמוֹתָהּ, (ה' מִן אֱלֹהִי"ם ו') (ה"י מִן אֱלֹהִי"ם ו' מָלֵא), הַכְּלָל שֶׁל שְׁנֵיהֶם ה"ה, אֵם וּבַת, ו' בֵּין שְׁתֵּיהֶן, לְמַעְלָה אֵין עֶרְוָה, וּבַמָּקוֹם הַזֶּה אָמַר לֹא תִדְמֶה לְיוֹצְרֶךָ, לְמַטָּה חוּץ לִמְקוֹמוֹ אָמַר לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ לְעֵיל. וְעוֹד מָצָאנוּ סוֹד עֶלְיוֹן, עֶרְוָ"ה עֵ"ר ו"ה, כְּשֶׁו' בֵּין עֵר, שֶׁהוּא רַע, נַעֲשָׂה עוֹר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּעַשׂ יהו"ה אֱלֹהִי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל, שֶׁהֲרֵי רַע מִן עִוֵּר, הוּא עֶרְוָה שֶׁמַּפְרִידָה בֵּין ו"ה שֶׁהֵם אָח וְאָחוֹת, כְּשֶׁמִּתְלַבֵּשׁ עֵץ הַחַיִּים בְּעֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְעֵץ הַחַיִּים

הַגָּן, וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בִּזְמָנָא דְּאִיהִי (ס"א דְּהַאי) עֵר בֵּין בְּרָא וּבְרַתָּא לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה, לֹא תִקְרְבוּ וֹ' לְהֹ' דְּלָא אִתְגַּלְיָא רַע בֵּינַיְיהוּ דְּאִיהוּ אַחֵר, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי כה ט) וְסוֹד אַחֵר אַל תְּגַל, עֶרְיָ"ה תֵּעוֹר קַשְׁתֶּךָ (חבקוק ג ט), עֵר יה, רַע בִּזְמָנָא דְּאִיהוּ בֵּין י"ה, הַהוּא רַע לָא תִקְרַב י' בְּהֹ'.

וְהַאי אִיהוּ קְלִיפָּה דְּעָרְלָה, עֵ"ר מִן עָרְלָה רָ"ע, אָדָם בְּהַאי חָאב, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין אָדָם הָרִאשׁוֹן מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ הֲוָה, וְדָא גָּרִים עֶרְיָין בְּעָלְמָא, וּבְגִין דָּא עֶרְיָה תֵּעוֹר קַשְׁתֶּךָ, תֵּעוֹר אִיהוּ עֶרְוַת בְּהִפּוּךְ אַתְוָון, בְּאָן אֲתַר קַשְׁתֶּךָ דְּאִיהוּ קֶשֶׁת הַבְּרִית, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית לה טז) וַתֵּלֶד רָחֵל וַתְּקַשׁ בְּלִדְתָּהּ, תְּקַ"שׁ אִיהוּ קֶשֶׁ"ת, (וְרָזָא דְּמִלָּה בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים), (שם ג טז) וּמִתַּמָּן אָמְרָה חַנָּה (שמואל א א טו) אִשָּׁה קְשַׁ"ת רוּחַ אָנֹכִי.

לשון הקודש

בְּתוֹךְ הַגָּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בִּזְמַן שֶׁהִיא (שֶׁזֶּה) עֵר, בֵּין הַבֵּן וְהַבַּת לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה, לֹא תִקְרְבוּ וֹ' לְהֹ', שֶׁלֹּא יִתְגַּלֶּה רַע בֵּינֵיהֶם, שֶׁהוּא אַחֵר, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר וְסוֹד אַחֵר אַל תְּגַל, עֶרְיָ"ה תֵּעוֹר קַשְׁתֶּךָ, עֵר יה, רַע בִּזְמַן שֶׁהוּא בֵּין י"ה, אוֹתוֹ הָרָע לֹא תִקְרַב י' עִם הֹ'.

וְזוֹהִי קְלִפָּה שֶׁל עָרְלָה, עֵ"ר מִן עָרְלָה רָ"ע, אָדָם חָטָא בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אָדָם הָרִאשׁוֹן מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ הָיָה, וְזֶה גָּרַם עֲרָיוֹת בָּעוֹלָם, וּמִשּׁוּם זֶה עֶרְיָה תֵּעוֹר קַשְׁתֶּךָ, תֵּעוֹר הוּא עֶרְוַת בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת, בְּאֵיזֶה מָקוֹם? קַשְׁתֶּךָ, שֶׁהוּא קֶשֶׁת הַבְּרִית, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַתֵּלֶד רָחֵל וַתְּקַשׁ בְּלִדְתָּהּ, תְּקַ"שׁ הוּא קֶשֶׁ"ת, (וְסוֹד הַדָּבָר – בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים), וּמִשָּׁם אָמְרָה חַנָּה

וְדָא רָזָא אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן, וְאוּקְמוּהוּ חַבְרַיָּא מִלָּה דְּאַקִּישׁ לִי, מוֹקֵשׁ כְּתִיב בֵּיהּ, דְּבֵיהּ הֲוָה מוֹקֵשׁ לְאָדָם קַדְמָאָה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ אָדָם הָרִאשׁוֹן מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ הֲוָה, וּמַה דְּנָטִיר לֵיהּ אִיהוּ בְּהֵקֵשׁ בְּשׁוּתָּפוֹ עִמִּי, בְּדִיוֹקְנָא דִילִי, עֲלָהּ אִתְּמַר (שם א כז) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּגִין דְּמָאן דְּנָטִיר בְּרִית זָכָה לְמַלְכוּת, הֲרֵי אִיהוּ בְּהֵקֵשׁ לִי בְּשׁוּתָּפוֹ עִמִּי, וְאִם לָא נָטִיר לֵיהּ אִתְחַזַּר קַ"שׁ, קָשֶׁה לֵיהּ קָשֶׁה לְאָת ה', וְעַל הַאי קַשׁ אִתְּמַר (עובדיה א יח) וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ, וְאִיהוּ לְקַ"שׁ בְּהִפּוּךְ אַתְוָון שֶׁקֶ"ל, וְאִיהוּ שֶׁקֶל לַצַּדִּיקִים דְּנָטְרִין בְּרִית שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, וַוי לְמָאן דְּלָא נָטִיר לֵיהּ, וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּנָטִיר לֵיהּ, וּמָאן דְּנָטִיר בְּרִית הַאי אִיהוּ עַד עָלֵיהּ ע' מִן שְׁמַע ד' מִן אֶחָד, וְאִי לָא נָטִיר בְּרִית פָּרַח

לשון הקודש

אִשָּׁה קְשַׁ"ת רוּחַ אָנֹכִי.

וְזֶה סוֹד אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן, וּפֵרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים, דָּבָר שֶׁמַּקִּישׁ לִי כָּתוּב בּוֹ מוֹקֵשׁ, שֶׁבּוֹ הָיָה מוֹקֵשׁ לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ, וּמַה שֶׁשָּׁמַר אוֹתוֹ הוּא בְּהֵקֵשׁ בְּשֻׁתָּפוּת עִמִּי, בַּדְּיוֹקָן שֶׁלִּי, עָלֶיהָ נֶאֱמַר וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמִּי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַבְּרִית זוֹכֶה לְמַלְכוּת, הֲרֵי הוּא בְּהֵקֵשׁ לִי בְּשֻׁתָּפוּת עִמִּי, וְאִם לֹא שָׁמַר אוֹתוֹ, חוֹזֵר קַ"שׁ, קָשֶׁה לוֹ, קָשֶׁה לָאוֹת ה', וְעַל הַקַּשׁ הַזֶּה נֶאֱמַר וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ, וְהוּא לְקַ"שׁ בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת שֶׁקֶ"ל, וְהוּא שֶׁקֶל לַצַּדִּיקִים שֶׁשּׁוֹמְרִים בְּרִית שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. אוֹי לוֹ לְמִי שֶׁלֹּא שׁוֹמֵר אוֹתוֹ, וְאַשְׁרָיו מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹתוֹ. וּמִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַבְּרִית הַזּוֹ, הִיא עַד עָלָיו – ע' מִן שְׁמַע, ד' מִן אֶחָד. וְאִם לֹא שׁוֹמֵר

מִנֵּיהּ קוֹצָא מִן ד' מִן אֶחָד, וְאִשְׁתָּאַר אַחֵר (עֵד עֵר).

(כאן חסר).

וְהָאָדָם יָדַע וכו' (בראשית ד ד), קָם סָבָא פָּתַח וְאָמַר רַבִּי רַבִּי וְעַד הָכָא לָא הֲוָה יָדַע אָדָם לְאִנְתְּתֵיהּ, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּחָאב אִסְתַּלַּק שְׁכִינְתָּא מֵאַתְרֵיהּ, וְהָכִי אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, דִּבְזִמְנָא דְּלֵית שְׁכִינְתָּא בְּאַתְרָהּ אָסוּר בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, בְּגִין דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (שם מז לא) וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל (דף צט ע"ב) רֹאשׁ הַמִּטָּה, וּמֵאָן אֲתַר אִסְתַּלְּקַת מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא דְּתַמָּן הֲוָה, וְדָא הוּא רָזָא דְּעִיבּוּר (ס"א ויעבו"ר) ע"ב רי"ו, חֶסֶד גְּבוּרָה, וְלָא לְמַגְּנָא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, הַנּוֹתֵן מִטָּתוֹ בֵּין צָפוֹן לַדָּרוֹם הַוְיָין לֵיהּ בָּנִים זְכָרִים, וְאִיהוּ גָּרִים דְּאִסְתַּלַּק הַהִיא מִטָּה מִתַּמָּן, הָכִי אִסְתַּלִּיק אִיהוּ מִתַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, וּבָתַר דְּקַבִּיל עוֹנְשֵׁיהּ אִתְחַזַּר מִטָּה לְאַתְרָהָא, בְּהַהוּא

לשון הקודש

אֶת הַבְּרִית, פּוֹרֵחַ מִמֶּנּוּ הַקּוֹץ שֶׁל ד' מִן אֶחָד וְנִשְׁאָר אַחֵר, (עֵד עֵר).

וְהָאָדָם יָדַע וְכוּ', קָם זָקֵן פָּתַח וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, וְעַד כָּאן לֹא הָיָה אָדָם יוֹדֵעַ אֶת אִשְׁתּוֹ? אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁחָטָא הִסְתַּלְּקָה הַשְּׁכִינָה מִמְּקוֹמוֹ, וְכָךְ פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁבִּזְמַן שֶׁאֵין שְׁכִינָה בִּמְקוֹמָהּ, אָסוּר בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, מִשּׁוּם שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם הִסְתַּלְּקָה? מִיָּמִין וּשְׂמֹאל שֶׁשָּׁם הָיְתָה, וְזֶהוּ סוֹד הָעִבּוּר (ס"א וַיַּעבו"ר) ע"ב רי"ו, חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְלֹא לְחִנָּם פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה הַנּוֹתֵן מִטָּתוֹ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם יִהְיוּ לוֹ בָּנִים זְכָרִים, וְהוּא גָּרַם שֶׁתִּסְתַּלֵּק אוֹתָהּ מִטָּה מִשָּׁם, כָּךְ הוּא מִסְתַּלֵּק מִתַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, וְאַחַר שֶׁקִּבֵּל

זִמְנָא וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ.

וְעוֹד וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ, אִית יְדִיעָה לְטַב וְאִית יְדִיעָה לְבִישׁ, כְּגוֹן (שם ג ז) וַיֵּדְעוּ כִּי עֵרֻמִּים הֵם, וּכְגוֹן וְאַתְּ עֵרוֹם וְעֶרְיָה (יחזקאל טז ז), עֵרוֹם מֵאוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, וְעֶרְיָה מֵאוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה.

וְעוֹד וְהָאָדָם יָדַע, כְּגוֹן (אסתר ד א) וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, הָכִי אָדָם יָדַע דְּגָרִים אַפְּרָשׁוּתָא בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבֵין שְׁכִינְתֵּיהּ, דְּאָדָם חָאב בְּמַחֲשָׁבָה, וְחַוָּה חָאבַת בְּמַעֲשֶׂה, בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִתְמַר בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִתְנַטֵּל נִשְׁמָתֵיהּ בְּאֹרַח אֲצִילוּת תַּמָּן חָאב, וְחַוָּה בְּמַעֲשֶׂה דִּילֵיהּ, דְּאִיהִי כֹּחַ דִּילֵיהּ כ"ח אַתְוָון דְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְכֻלָּא חָכְמָ"ה כ"ח מָ"ה.

לשון הקודש

עָנְשׁוֹ, חוֹזֶרֶת הַמִּטָּה לִמְקוֹמָהּ. בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ.

וְעוֹד וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ, יֵשׁ יְדִיעָה לְטוֹב וְיֵשׁ יְדִיעָה לְרַע, כְּמוֹ וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם, וּכְמוֹ וְאַתְּ עֵרוֹם וְעֶרְיָה, עֵרוֹם מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְעֶרְיָה מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

וְעוֹד וְהָאָדָם יָדַע, כְּמוֹ וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, כָּךְ אָדָם יָדַע שֶׁגָּרַם הַפְּרָדָה בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, שֶׁאָדָם חָטָא בְּמַחֲשָׁבָה, וְחַוָּה חָטְאָה בְּמַעֲשֶׂה, בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּטְּלָה נִשְׁמָתוֹ בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת שָׁם חָטָא, וְחַוָּה בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ, שֶׁהִיא הַכֹּחַ שֶׁלּוֹ, כ"ח הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְהַכֹּל חָכְמָ"ה, כ"חַ מָ"ה.

וְעוֹד וְהָאָדָם יָדַע, יָדַע חוֹבָא דִילֵיהּ בְּמַאי בְּקַיִן, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (בראשית ד א) **וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, בְּגִין דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר** (ישעיה יד כט) **כִּי מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע, דְּאִיהוּ זוּהֲמָא דְאַטִּיל נָחָשׁ בְּחַוָּה, וַהֲוָה יָדַע זוּהֲמָא דִילֵיהּ דְּאִתְּפַשַּׁט עַד קֵנִי חוֹתֵן מֹשֶׁה, וְכַד חָמָא גִּלְגּוּלָא וּתְיוּבְתָּא דִילֵיהּ תַּמָּן, אָמַר** (בראשית ד א) **קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, כְּעַן יְדַעְנָא לֵיהּ דְּקָנִיתִי לֵיהּ בְּקֵנִי חוֹתֵן מֹשֶׁה, וְרַוַוחְנָא לֵיהּ תַּמָּן, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, וְדָא אִיהוּ רָזָא** (קהלת ח י) **וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וָבָאוּ וכו'.**

אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, סָבָא סָבָא, וְאַמַּאי טָרַח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהוֹן, לְאַיְיתָאָה לוֹן בְּגִלְגּוּלָא, אָמַר לֵיהּ בְּגִין יְקָרָא דְצַדִּיקַיָּא לְאַעֲבָרָא חוֹבָא מִבְּנַיְיהוּ, דְּעַד דְּקַיִן תָּב בִּתְיוּבְתָּא פְּגִימוּ דְאָדָם לָא אִשְׁתַּלִּים, וּבְגִין דָּא לִיקָרָא דִילֵיהּ טָרַח

לשון הקודש

וְעוֹד וְהָאָדָם יָדַע, יָדַע חֶטְאוֹ בַּמֶּה? בְּקַיִן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, מִשּׁוּם שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר כִּי מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע, וְזוֹ הַזֻּהֲמָה שֶׁהִטִּיל הַנָּחָשׁ בְּחַוָּה, וְהָיָה יוֹדֵעַ זֻהֲמָתוֹ שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה עַד קֵנִי חוֹתֵן מֹשֶׁה, וּכְשֶׁרָאָה אֶת הַגִּלְגּוּל וְהַתְּשׁוּבָה שֶׁלּוֹ שָׁם, אָמַר קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, אָז יָדַעְתִּי אוֹתוֹ שֶׁקָּנִיתִי אוֹתוֹ בְּקֵנִי חוֹתֵן מֹשֶׁה, וְהִרְוַחְתִּי אוֹתוֹ שָׁם, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, וְזֶהוּ סוֹד שֶׁל וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ וכו'.

אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: זָקֵן זָקֵן, וְלָמָּה טָרַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּהֶם לְהָבִיא אוֹתָם בְּגִלְגּוּל? אָמַר לוֹ: בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַצַּדִּיקִים, שֶׁיַּעֲבֹר הַחֵטְא מִבְּנֵיהֶם, שֶׁעַד

קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקַיִן, וְהָכִי בְּכָל רַשִׁיעַיָּיא דְּאִינּוּן בְּנֵי צַדִּיקַיָּא.

אָמַר לֵיהּ מַאי אִיהוּ זוּהֲמָא דְּאַטִּיל נָחָשׁ בְּחַוָּה, אָמַר לֵיהּ דָּא לִילִי"ת טִפָּה סְרוּחָה אִיהוּ זוּהֲמָא, וְאִיהִי שְׁאוֹר שֶׁבְּעִיסָה דְּאִתְּמַר עֲלָהּ מִי מְעַכֵּב שְׁאוֹר שֶׁבְּעִיסָה, וְאִיהוּ אִיבָּא דְּסמא"ל, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ג ו) וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל, דָּא מָוֶ"ת דְּאִתְּמַר עֲלָהּ (משלי ה ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת, וְאִיהִי טִפָּה בִּישָׁא זוּהֲמָא דְּאֵל אַחֵר, סַם מָוֶת זוּהֲמָא וְעָרְלָה דְּאִילָנָא דְּמוֹתָא, וּבְגִינָהּ אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין אָדָם מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ הֲוָה.

וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, פָּתַח וְאָמַר (תהלים קד כט) תּוֹסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן, הָכָא רָמִיז גִּלְגּוּלָא דְּצַדִּיקַיָּא, וְאַחֲזֵי לֵיהּ

לשון הקודש

שֶׁקַּיִן שָׁב בִּתְשׁוּבָה, הַפְּגָם שֶׁל אָדָם לֹא הִשְׁתַּלֵּם, וְלָכֵן לִכְבוֹדוֹ טָרַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּקַיִן, וְכֵן בְּכָל הָרְשָׁעִים שֶׁהֵם בְּנֵי צַדִּיקִים.

אָמַר לוֹ: מָה הַזֻּהֲמָה שֶׁהִטִּיל נָחָשׁ בְּחַוָּה? אָמַר לוֹ: זוֹ לִילִי"ת טִפָּה סְרוּחָה, הִיא הַזֻּהֲמָה, וְהִיא שְׁאוֹר שֶׁבָּעִסָּה, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר מִי מְעַכֵּב? שְׁאוֹר שֶׁבָּעִסָּה, וְהוּא הַפִּרְיוֹ שֶׁל סמא"ל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל, זֶה מָוֶ"ת, שֶׁנֶּאֱמַר עָלֶיהָ רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת, וְהִיא טִפָּה רָעָה, זֻהֲמָה שֶׁל אֵל אַחֵר, סַם הַמָּוֶת זֻהֲמָה וְעָרְלָה שֶׁל עֵץ הַמָּוֶת, וּבִגְלָלָהּ פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה אָדָם הָיָה מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ. **וַתּוֹסֶף** לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל. פָּתַח וְאָמַר: תּוֹסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל עֲפָרָם

קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גִּלְגּוּלָא דִּילֵיהּ בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, אֵיךְ הֲוָה אָזִיל מִצַּדִּיק לַצַּדִּיק, עַד שִׁתִּין רִבּוֹא, עַד דְּמָטֵי לְהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ו ג) בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, וְאוּקְמוּהָ קַדְמָאֵי בְּשַׁגַּם דָּא מִשֶּׁה, וּמִיָּד דְּחָמָא דַּעֲתִידָה אוֹרַיְיתָא לְאִתְיַהֲבָא עַל יְדֵיהּ, אוֹסִיפַת בְּגִינֵיהּ כַּמָּה קָרְבָּנִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכַמָּה צְלוֹתִין וּבָעוּתִין, וְדָא אִיהוּ וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת.

וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בֵּיהּ (קהלת א ד) דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְלֵית דּוֹר פָּחוּת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וּלְעֵילָא דּוֹר הוֹלֵךְ דָּא ו', דְּסָלִיק לְשִׁתִּין רִבּוֹא בְּשִׁית סְפִירָן. (שם) וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עוֹמֶדֶת דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי עוֹמֶדֶת לֵיהּ, וְאִיהִי שַׁעְתָּא דְּקַיְימָא לֵיהּ, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר לֵית מַזָּל יוֹמָא גָּרִים אֶלָּא מַזָּל שַׁעְתָּא גָּרִים, וְלֵית לְכָל

לשון הקודש

יְשׁוּבוּן. כָּאן רָמוּז הַגִּלְגּוּל שֶׁל הַצַּדִּיקִים, וְהֶרְאָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַגִּלְגּוּל שֶׁלּוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, אֵיךְ הָיָה הוֹלֵךְ מִצַּדִּיק לְצַדִּיק, עַד שִׁשִּׁים רִבּוֹא, עַד שֶׁהִגִּיעַ לְאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, וּפֵרְשׁוּהָ הָרִאשׁוֹנִים בְּשַׁגַּם זֶה מֹשֶׁה, וּמִיָּד שֶׁרָאָה שֶׁעֲתִידָה תּוֹרָה לְהִנָּתֵן עַל יָדוֹ, הוֹסִיפָה בִּגְלָלוֹ כַּמָּה קָרְבָּנוֹת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכַמָּה תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, וְזֶהוּ וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת.

וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בּוֹ דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְאֵין דּוֹר פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וּלְמַעְלָה דּוֹר הוֹלֵךְ זֶה ו', שֶׁעוֹלֶה לְשִׁשִּׁים רִבּוֹא בְּשֵׁשׁ סְפִירוֹת, וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת, זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת לוֹ, וְהִיא הַשָּׁעָה שֶׁעוֹמֶדֶת לוֹ, וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר אֵין מַזַּל הַיּוֹם גּוֹרֵם, אֶלָּא מַזַּל הַשָּׁעָה גּוֹרֵם, וְלֹא

בַּר נַשׁ קַיְימָא שַׁעְתָּא, דְּהָא אִית בַּר נַשׁ צַדִּיק דְּלָא קַיְימָא לֵיהּ שַׁעְתָּא, דְּלָא קַיְימָא שַׁעְתָּא אֶלָּא לְבַעְלָהּ, וְהַאי שַׁעְתָּא מִינָהּ בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לְבַר נַשׁ, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָאנֵי מַתְנִיתִין בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לַאו בִּזְכוּתָא תַלְיָא מִלְּתָא אֶלָּא בְּמַזָּלָא תַלְיָא מִלְּתָא, מַאי מַזָּלָא דִילֵהּ בַּעְלָהּ, וּלְבַעְלָהּ לֵית מַזָּל, כְּמָה דְאוּקִימְנָא אֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל, וְאַף עַל גַּב דְּכֹלָּא תַלְיָא בְּמַזָּלָא אֲפִילוּ סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁבְּהֵיכָל, הֵיכָל שְׁכִינְתָּא תַתָּאָה, סֵפֶר תּוֹרָה צַדִּיק.

וּתְרֵיסַר מַזָּלוֹת אִינוּן וְאִינוּן ו"ו (דְּאִשְׁתַּכַּח ו') (נ"ל דְּאִשְׁתַּכַּחוּ מֵאָת א' וְדָא רָזָא דְוָא"ו, וְא' תַּמָּן ו' עִלָּאָה דְּאִיהוּ מַזָּלָא עִלָּאָה דְּסָלִיק בְּמַחֲשָׁבָה) (דף ק ע"א) **דְּאִיהוּ א תַּמָּן, ו' דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאָת א, אִיהוּ מַזָּלָא דְכֹלָּא, דְּסָלִיק בְּאָת י' עִלָּאָה דְּאִיהִי בְּרֵישָׁא דְּאָת א, וְכַד סָלִיק**

לשון הקודש

לְכָל אָדָם עוֹמֶדֶת הַשָּׁעָה, שֶׁהֲרֵי יֵשׁ אָדָם צַדִּיק שֶׁאֵין הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לוֹ, שֶׁלֹּא עוֹמֶדֶת הַשָּׁעָה אֶלָּא לְבַעְלָהּ, וּמֵהַשָּׁעָה הַזּוֹ בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת לָאָדָם, וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת לֹא בִּזְכוּת הֵם תְּלוּיִים, אֶלָּא בְּמַזָּל תָּלוּי הַדָּבָר. מָה הַמַּזָּל שֶׁלָּהּ? בַּעְלָהּ, וּלְבַעְלָהּ אֵין מַזָּל, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ אֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל, וְאַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בְּמַזָּל, אֲפִלּוּ סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁבַּהֵיכָל, הֵיכָל – שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, סֵפֶר תּוֹרָה – צַדִּיק.

וּשְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת הֵם, וְהֵם ו"ו, (שֶׁנִּמְצָא ו') (שֶׁנִּמְצָאוּ מֵהָאוֹת א', וְזֶה הַסּוֹד שֶׁל וָא"ו, וְא' שָׁם ו' עֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא הַמַּזָּל הָעֶלְיוֹן שֶׁעוֹלֶה בְּמַחֲשָׁבָה), שֶׁהוּא א שָׁם, ו' שֶׁל הָאֶמְצַע שֶׁל אוֹת א הוּא הַמַּזָּל שֶׁל הַכֹּל, שֶׁעוֹלֶה בָּאוֹת י' הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא בְּרֹאשׁ הָאוֹת א, וּכְשֶׁעוֹלֶה בְּמַחֲשָׁבָה, נֶאֱמַר

בְּמַחֲשָׁבָה אִתְּמַר יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, דְּאִיהִי י' דְּעַל רֵישָׁא דְא', וּבְגִין דָּא לֵית מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל (דְּהָא בְּמַחֲשָׁבָה סָלִיק, וְכָל מַזָּלָא אִיהוּ מְמַנָּא עַל שַׁעְתָּא מִתְּרֵין עֲשַׂר מַזָּלוֹת), דְּאִיהוּ מַזָּלָא דְכֹלָּא, וְכָל מַזָּלוֹת מִנֵּיהּ תַּלְיָין דְּאִינּוּן ו' ו', דִּי מְמַנָּן עַל תְּרֵיסַר שַׁעְתֵּי, דְּאִינּוּן הֵ"א הֵ"א, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּקַיְּימָא לֵיהּ שַׁעְתָּא.

דְּאִיהוּ גִּלְגּוּל דְּכֻלְּהוּ דָּא י' דְּאִיהוּ גַּלְגַּל, וְעִם ו' אִתְעֲבִיד גִּלְגּוּל, דְּאִיהוּ בְּרָזָא דְּס"ו מִן יְסוֹד. דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית מו כו) כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיְמָה שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ, לְאַתְעָרוּתָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא שִׁשִּׁים, לְאַתְעָרוּתָא דְצַדִּיק וָשֵׁשׁ, וְכֹלָּא אִתְרְמִיז בְּצַדִּיק דְּבֵיהּ גִּלְגּוּל, וְעוֹד יְסוֹד תַּמָּן יו"ד, דְּאִתְגַּלְגַּל בֵּיהּ וְנָח בֵּיהּ מִכָּל גִּלְגּוּלִין דְּאִתְגַּלְגַּל, וּבְגִין דָּא (שם ב ב) וַיְכַל אלהי"ם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, שֶׁהִיא י' שֶׁעַל רֹאשׁ הָא', וּמִשּׁוּם זֶה אֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל, (שֶׁהֲרֵי בְּמַחֲשָׁבָה עוֹלֶה, וְכָל מַזָּל הוּא מְמֻנֶּה עַל שָׁעָה מִשְּׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת), שֶׁהוּא הַמַּזָּל שֶׁל הַכֹּל, וְכָל הַמַּזָּלוֹת תְּלוּיִים מִמֶּנּוּ שֶׁהֵם ו' ו', שֶׁמְּמֻנִּים עַל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת, שֶׁהֵם ה"א ה"א. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁעוֹמֶדֶת לוֹ הַשָּׁעָה.

שֶׁהוּא גִּלְגּוּל שֶׁל כֻּלָּם, זֶה י' שֶׁהוּא גַּלְגַּל, וְעִם ו' נַעֲשֶׂה גִּלְגּוּל, שֶׁהוּא בְּסוֹד שֶׁל ס"ו מִן יְסוֹד, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיְמָה שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ, לְהִתְעוֹרְרוּת הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שִׁשִּׁים, לַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל הַצַּדִּיק וָשֵׁשׁ, וְהַכֹּל נִרְמָז בְּצַדִּיק שֶׁבּוֹ גִּלְגּוּל. וְעוֹד יְסוֹד, שָׁם יו"ד, שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל בּוֹ וְנָח בּוֹ מִכָּל הַגִּלְגּוּלִים שֶׁהִתְגַּלְגֵּל, וּמִשּׁוּם זֶה וַיְכַל אֱלֹהִי"ם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, וְאוֹת ו' שֶׁל

מִלַּאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, וְאוֹת ו' דְּגִלְגּוּל בֵּיהּ סָלִיק צַדִּיק לְשִׁתִּין רִבּוֹא, בְּצַדִּיק אִינוּן שִׁית, וּבְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא סָלִיק לְשִׁתִּין, וּבְכֶתֶר עִלָּאָה דְּאִיהוּ א סָלִיק לְשִׁתִּין רִבּוֹא, וְדָא אִיהוּ דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן וְהָא סָבָא אָמַר דְּאִיהוּ גִּלְגּוּל בַּיְסוֹד אִיהוּ, וְתַמָּן י' דְּמִתְגַּלְגַּל בֵּיהּ וְשַׁרְיָא עֲלֵיהּ וְנָח בֵּיהּ מֵהַהוּא טָרְחָא דְּגִלְגּוּלָא דְּטָרַח בְּשִׁית יוֹמֵי, דְּסָלְקִין לְשִׁית בְּאָת ו', וּלְשִׁתִּין בְּי' שִׁית זְמִנִּין עֶשֶׂר, וּלְשִׁית אַלְפִּין בְּאַלֶּף, וּלְשִׁתִּין רִבּוֹא בְּכֶתֶר עִלָּאָה, וְדָא אִיהוּ דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עוֹמָדֶת.

וּבְכָל זִמְנָא דְּאָתֵי וְאָזִיל שַׁעְתָּא קַיְימָא לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עוֹמָדֶת, דִּלְהַאי בַּת זוּגֵיהּ קַיְימָא לֵיהּ בְּכָל אֲתַר וּבְכָל גִּלְגּוּלָא וּבְכָל שַׁעְתָּא, אַף עַל גַּב דְּאָזִיל וְאָתֵי בְּכַמָּה גִּלְגּוּלִין, הַאי

לשון הקודש

גִּלְגּוּל בּוֹ עוֹלֶה הַצַּדִּיק לְשִׁשִּׁים רִבּוֹא, בְּצַדִּיק הֵם שֵׁשׁ, וּבָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי עוֹלֶה לְשִׁשִּׁים, וּבְכֶתֶר עֶלְיוֹן שֶׁהוּא א עוֹלֶה לְשִׁשִּׁים רִבּוֹא, וְזֶהוּ דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא.

אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: וַהֲרֵי הַזָּקֵן אָמַר שֶׁהַגִּלְגּוּל הוּא בַּיְסוֹד, וְשָׁם י' שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל בּוֹ וְשוֹרֶה עָלָיו וְנָח בּוֹ מֵאוֹתָהּ טִרְחַת הַגִּלְגּוּל שֶׁטָּרַח בְּשִׁשָּׁה יָמִים, שֶׁעוֹלִים לְשֵׁשׁ בָּאוֹת ו', וּלְשִׁשִּׁים בְּי' שֵׁשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר, וּלְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים בְּאָלֶף, וּלְשִׁשִּׁים רִבּוֹא בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן, וְזֶהוּ דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת.

וּבְכָל זְמַן שֶׁבָּא וְהוֹלֵךְ, הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת, שֶׁלָּזֶה בַּת זוּגוֹ עוֹמֶדֶת לוֹ בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל גִּלְגּוּל וּבְכָל שָׁעָה, אַף עַל גַּב

אִיהוּ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, וּלְמָאן דְּשַׁעְתָּא דִּילֵיהּ לָא קַיְימָא לֵיהּ אֶלָּא שַׁעְתָּא אָחֳרָא דְּלַאו בַּת זוּגֵיהּ קַיְימָא לֵיהּ, וְהַאי אִיהוּ צַדִּיק וְרַע לוֹ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין כָּל מִי שֶׁדּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה הַשָּׁעָה דּוֹחֲקָתוֹ.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהָא ר' פְּדָת צַדִּיק גָּמוּר הֲוָה, וְאַמַּאי לָא נָפַל בְּשַׁעְתָּא דִּילֵיהּ דְּאִיהִי בַּת זוּגֵיהּ בֶּן גִּילוֹ, אָמַר לֵיהּ בְּרִי אִית גִּלְגּוּלָא דִּמְחַיֵּיב לֵיהּ דְּנָפִיל בְּמַזָּלֵיהּ דְּאִיהוּ בֶּן גִּילוֹ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים ח ט) אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם, דְּאִיהִי שַׁעְתָּא דִּמְזוֹנֵי וְשַׁעְתָּא דְּחַיֵּי וּבָנֵי, וְאִית גִּלְגּוּלָא דִּמְחַיֵּיב לֵיהּ דְּלָא נָפִיל בְּשַׁעְתָּא דִּמְזוֹנֵי דְּאִיהִי בַּת גִּילוֹ, אַף עַל גַּב דְּעָבִיד כַּמָּה זַכְוָון בְּעָלְמָא, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין בְּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לַאו בִּזְכוּתָא תַּלְיָא מִלְּתָא אֶלָּא בְּמַזָּלָא

לשון הקודש

שֶׁהוֹלֵךְ וּבָא בְּכַמָּה גִּלְגּוּלִים, זֶהוּ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, וּלְמִי שֶׁשַּׁעָתוֹ לֹא עוֹמֶדֶת לוֹ, אֶלָּא שָׁעָה אַחֶרֶת שֶׁאֵינָהּ בַּת זוּגוֹ עוֹמֶדֶת לוֹ, וְזֶהוּ צַדִּיק וְרַע לוֹ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל מִי שֶׁדּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה, הַשָּׁעָה דּוֹחַקְתּוֹ.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: וַהֲרֵי רַבִּי פְּדָת צַדִּיק גָּמוּר הָיָה, וְלָמָּה לֹא נָפַל בַּשָּׁעָה שֶׁלּוֹ שֶׁהִיא בַּת זוּגוֹ בֶּן גִּילוֹ? אָמַר לוֹ: בְּנִי, יֵשׁ גִּלְגּוּל שֶׁמְּחַיֵּב אוֹתוֹ שֶׁנּוֹפֵל בְּמַזָּלוֹ שֶׁהוּא בֶּן גִּילוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם, שֶׁהִיא שְׁעַת הַמָּזוֹן, שְׁעַת הַחַיִּים וְהַבָּנִים, וְיֵשׁ גִּלְגּוּל שֶׁמְּחַיֵּב אוֹתוֹ שֶׁלֹּא נוֹפֵל בְּשָׁעָה שֶׁל הַמְּזוֹנוֹת שֶׁהִיא בַּת גִּילוֹ, אַף עַל גַּב שֶׁעָשָׂה כַּמָּה זְכֻיּוֹת בָּעוֹלָם, וּמִשּׁוּם

תַּלְיָא מִלְּתָא, דְּגִלְגּוּלָא גָּרִים לֵיהּ כְּאִלּוּ בְּמַזָּלָא תַּלְיָא מִלְּתָא.

וּמַה דְּאָמַר אִי בָּעִית דְּאַחֲרִיב לְעָלְמָא וְהָדַר אִבְרֵיהּ וְאֶפְשַׁר דִּנְפַלְתְּ בְּשַׁעְתָּא דִּמְזוֹנֵי, הָכִי שְׁמַעְנָא בְּוַדַּאי דְּכָל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ לוֹ עוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, דָּא גּוּפָא דְּבַר נַשׁ דְּאִתְקְרֵי עוֹלָם קָטָן, וּבְגִין כַּךְ אִתְּמַר אִי בָּעִית דְּאַחֲרִיב לְעָלְמָא, וְאַיְיתֵי לֵיהּ בְּגִלְגּוּלָא אָחֳרָא, וְאוּלַי דִּנְפַלְתְּ בְּשַׁעְתָּא דִּמְזוֹנֵי.

אַדְהָכִי הָא סָבָא דְּסָבִין עַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין קָא נָחִית לְגַבֵּיהּ, וְאָמַר עוֹלָם דְּכָל צַדִּיק דָּא שְׁכִינְתָּא, כַּד אִסְתַּלַּק מִינָּהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְאִשְׁתְּאָרַת חֲרֵיבָה, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר תִּבְעֵי דְּאַחֲרִיב עָלְמָא, דְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה אִתְקְרִיאַת גַּלְגַּל, וְעַם ו' אִיהוּ גִּלְגּוּל, וְשִׁית סְפִירָן

לשון הקודש

זֶה פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת, הַדָּבָר לֹא תָּלוּי בִּזְכוּת, אֶלָּא הַדָּבָר תָּלוּי בְּמַזָּל, שֶׁהַגִּלְגּוּל גּוֹרֵם לוֹ כְּאִלּוּ שֶׁהַדָּבָר תָּלוּי בְּמַזָּל.

וּמַה שֶׁאָמַר, אִם רָצִיתָ שֶׁאַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם אֶחְזוֹר וְאֶבְרָא אוֹתוֹ וְאֶפְשָׁר שֶׁנָּפַלְתָּ בְּשַׁעַת הַמְּזוֹנוֹת, כָּךְ שָׁמַעְתִּי, בְּוַדַּאי שֶׁכָּל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ לוֹ עוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, זֶה גּוּף הָאָדָם שֶׁנִּקְרָא עוֹלָם קָטָן, וּמִשּׁוּם כָּךְ נֶאֱמַר, אִם רָצִיתָ שֶׁאַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם, וָאָבִיא אוֹתוֹ בְּגִלְגּוּל אַחֵר, וְאוּלַי שֶׁנָּפַלְתָּ בְּשַׁעַת הַמְּזוֹנוֹת.

בֵּינְתַּיִם הֲרֵי זְקַן הַזְּקֵנִים, עַתִּיק הָעַתִּיקִים, יוֹרֵד אֵלָיו וְאוֹמֵר, הָעוֹלָם שֶׁלְּכָל צַדִּיק זוֹ הַשְּׁכִינָה, כְּשֶׁהִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְנִשְׁאֶרֶת חֲרֵבָה, וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר תִּרְצֶה שֶׁאַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם? שֶׁכָּל סְפִירָה וּסְפִירָה נִקְרֵאת

בְּאַתְוָון סָלְקִין לְשִׁתִּין רִבּוֹא, וְדָא אִיהוּ דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְלֵית דּוֹר פָּחוּת מִשִּׁתִּין רִבּוֹא, וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת דָּא שְׁכִינְתָּא.

דְּאִיהִי אִתְקְרִיאַת אוּלַי, וַעֲלָהּ אִתְּמַר כּוּלֵּי הַאי וְאוּלַי דְּזָכֵי לְשַׁעְתָּא דִּמְזוֹנֵי, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (דניאל ח ב) עַל אוּבַל אוּלָי, דִּכְבָר אִתְחַיַּיב קֶדֶם דְּיֵיתֵי לְעָלְמָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְהָא אִתְחַיַּיב בִּסְפִירָה דְּאִיהִי לְעֵילָא מִנֵּיהּ, עַד דְּאִתְתַּקַּן לְהַהוּא אֲתַר דְּאִתְנְטִיל בַּר נַשׁ נִשְׁמָתֵיהּ, לֵית לֵיהּ תַּקָּנָה בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי שַׁעְתָּא דְּכֻלְּהוּ, וּבְגִין דָּא שַׁעְתָּא לָא קַיְימָא לֵיהּ, וְאִם תַּלְיָא בְּמַזָּלָא עִלָּאָה אֲפִילוּ דְּיַעֲבִיד כַּמָּה זַכְוָון לַאו בִּזְכוּתָא תַּלְיָא מִלְּתָא, דְּהָא מְחוּיַּיב אִיהוּ מִלְּעֵילָא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן מֵהָכָא מַשְׁמַע גִּלְגּוּלָא דְּתַלְיָא (דף ק ע"ב) בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהוּ בְּמִינֵיהּ, אֲבָל אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ

לשון הקודש

גַּלְגַּל, וְעִם ו' הוּא גִּלְגּוּל, וְשֵׁשׁ סְפִירוֹת בָּאוֹתִיּוֹת עוֹלִים לְשִׁשִּׁים רִבּוֹא, וְזֶהוּ דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְאֵין דּוֹר פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת, זוֹ הַשְּׁכִינָה. שֶׁהִיא נִקְרֵאת אוּלַי, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כָּל זֶה וְאוּלַי שֶׁזּוֹכֶה לַשָּׁעָה שֶׁל הַמְּזוֹנוֹת, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר עַל אוּבַל אוּלָי, שֶׁכְּבָר הִתְחַיֵּב קֹדֶם שֶׁיָּבֹא לָעוֹלָם, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְזֶה הִתְחַיֵּב בַּסְּפִירָה שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִמֶּנָּה. עַד שֶׁהִתְתַּקֵּן לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּטְּלָה נִשְׁמַת הָאָדָם, אֵין לוֹ תַּקָּנָה בַּשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא הַשָּׁעָה שֶׁל כֻּלָּם, וּמִשּׁוּם זֶה הַשָּׁעָה לֹא עוֹמֶדֶת לוֹ, וְאִם תָּלוּי בַּמַּזָּל הָעֶלְיוֹן, אֲפִלּוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה כַּמָּה זְכֻיּוֹת, לֹא בִּזְכוּת הַדָּבָר תָּלוּי, שֶׁהֲרֵי הוּא מְחֻיָּב מִלְּמַעְלָה. אָמַר רַבִּי

(שמות כא ו), **אִם הַהוּא רוּחָא יֵיתֵי בְּגוּפָא אָחֳרָא, דְּהָא לַאו אִיהוּ מִינֵיהּ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ קַיְימָא לֵיהּ שַׁעְתָּא תַּמָּן וְאִיהִי בַּת זוּגֵיהּ, אָמַר, וַדַּאי קַיְימָא לֵיהּ שַׁעְתָּא דְּאִיהִי בַּת זוּגֵיהּ דְּאִתְגַּלְגַּל עִמֵּיהּ, אִם לָא קַיְימָא בֵּיהּ שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעוֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע, שְׁאֵרָהּ דָּא גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה, שֶׁאֵר בְּשָׂרוֹ, כְּסוּתָהּ כִּי הִיא כְּסוּתֹה לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ** (שם כב כו) **דָּא גִּלְגּוּלָא תִּנְיָינָא, וְעוֹנָתָהּ אָדָם יְחוּדָא דִּילֵיהּ דְּאִיהוּ גִּלְגּוּלָא תְּלִיתָאָה.**

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן סָבָא סָבָא פְּתַח מִלִּין יַתִּיר דְּהָא סְתִימִין מִלִּין דִּילָךְ, אָמַר לֵיהּ הַהוּא סָבָא, שְׁאֵרָהּ דָּא מְזוֹנָא מִסִּטְרָא דִימִינָא דְּמִתַּמָּן כָּל מְזוֹנָא קָא אַתְיָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (תהלים קמה טז) **פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן.**

לשון הקודש

שִׁמְעוֹן: מִכָּאן מַשְׁמַע הַגִּלְגּוּל תָּלוּי בַּשְׁכִינָה, שֶׁהִיא בִּמִינוֹ, אֲבָל אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ, אִם אוֹתָהּ רוּחַ תָּבֹא בְּגוּף אַחֵר, שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מִמֶּנּוּ, מַה כָּתוּב בּוֹ? עוֹמֶדֶת לוֹ שָׁם הַשָּׁעָה, וְהִיא בַּת זוּגוֹ. אָמַר: וַדַּאי שֶׁהַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לוֹ, שֶׁהִיא בַּת זוּגוֹ שֶׁהִתְגַּלְגְּלָה עִמּוֹ, אִם לֹא עוֹמֵד בּוֹ, שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע. שְׁאֵרָהּ – זֶה הַגִּלְגּוּל הָרִאשׁוֹן, שֶׁאֵר בְּשָׂרוֹ, כְּסוּתָהּ – כִּי הִיא כְּסוּתֹה לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ, זֶה הַגִּלְגּוּל הַשֵּׁנִי, וְעֹנָתָהּ – הָאָדָם הַיְחוּד שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא הַגִּלְגּוּל הַשְּׁלִישִׁי.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: זָקֵן זָקֵן, פְּתַח בִּדְבָרִים יוֹתֵר, שֶׁהֲרֵי דְּבָרֶיךָ סְתוּמִים. אָמַר לוֹ אוֹתוֹ זָקֵן: שְׁאֵרָהּ זֶה הַמָּזוֹן מִצַּד הַיָּמִין, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמָּזוֹן בָּא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן.

כְּסוּתָהּ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא דְאִיהוּ כְּסוּת עֵינַיִם, דְּמִתַּמָּן עָרְיָין לִשְׂמָאלָא, בְּגִין דְּסִטְרָא שְׂמָאלָא תַּמָּן פְּגִימוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה א יד) מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בְּיִצְחָק (בראשית כז א) וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְתַמָּן צָרִיךְ כְּסוּיָא, וּמֹשֶׁה בְּהַהוּא אִתְּמַר בֵּיהּ (שמות ג ו) וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט אֶל הָאלהי"ם, וּבְגִין דָּא צִיצִית וּתְפִילִין אִינוּן כְּסוּיָא דִילָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב כִּי הִיא כְּסוּתֹה לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ, (וּבְעוֹר דִּתְפִילִין, כְּסוּתֹה לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ), בְּעוֹר דִּתְפִלִּין, כְּסֶתָהּ עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ (דברים כב יב).

וְעוֹנָתָהּ מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִיהוּ יִשְׂרָאֵל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, לְתַמָּן יְהוּדָא דִילָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כא יא) וְאִם שְׁלָשׁ אֵלֶּה

לשון הקודש

כְּסוּתָהּ מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁהִיא כְּסוּת עֵינַיִם, שֶׁמִּשָּׁם הָעֲרָיוֹת לִשְׂמֹאל, מִשּׁוּם שֶׁצַּד הַשְּׂמֹאל שָׁם הַפְּגָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בְּיִצְחָק וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְשָׁם צָרִיךְ כְּסוּי, וּמֹשֶׁה בְּאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט אֶל הָאֱלֹהִי"ם, וּמִשּׁוּם זֶה צִיצִית וּתְפִלִּין הֵם הַכְּסוּי שֶׁלָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי הִיא כְּסוּתֹה לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ, (וּבְעוֹר שֶׁל תְּפִלִּין כְּסוּתֹה לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ), בְּעוֹר שֶׁל תְּפִלִּין כְּסֶתָהּ עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ.

וְעוֹנָתָהּ מִצַּדּוֹ שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, לְשָׁם הַיִּחוּד שֶׁלָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאִם שְׁלָשׁ אֵלֶּה לֹא

לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף, דְּהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גֶּבֶר (איוב לג כט).

אַבָּא דְּאִיהוּ חָכְמָה בְּאִלֵּין תְּלַת נָחִית בְּגִלְגּוּל, וְהָא כְּתִיב בְּאָדָם וְחַוָּה דְּסָלְקִין בְּמִטָּה שְׁנַיִם וְיָרְדוּ שֶׁבַע, אָמַר, וַדַּאי הָכִי אִיהוּ דְּאִינּוּן אָדָם וְחַוָּה, קַיִן וּתְאוֹמָתוֹ, הֶבֶל וּתְרֵין תְּאוֹמוֹתָיו, וְקַיִן בְּגִין דַּהֲווֹ לְהֶבֶל תְּרֵין תְּאוֹמוֹת וְלֵיהּ לָא הֲוָה אֶלָּא חַד, קַנִּי לְהֶבֶל, וְדָא גָּרִים לֵיהּ כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם (משלי כד טז), דְּחָב בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהוּ בַּת שֶׁבַע, וּבְגִין דָּא נָפַל בְּשֶׁבַע, דְּאִתְּתָא גָּרִים לָהּ מִיתָה, וְדָא יְרִידָה דִּילֵיהּ דִּנְחִיתַת שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה מֵאַתְרָהָא.

וּלְבָתַר דְּאִשְׁתַּרַשׁ בָּהּ (נ"א דְּאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהַאי) אִילָנָא, וְנָחִית תַּמָּן נְבִיעוּ לְמֶעֱבַד אִיבָּא דְּאִיהוּ פְּרִיָּה וְרִבְיָה, דָּא גָּרִים אָדָם דְּאִתְּבְּרֵי בְּדִיוֹקְנֵיהּ,

לשון הקודש

יַעֲשֶׂה לָהּ וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף, שֶׁהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גֶּבֶר.

הָאָב, שֶׁהוּא חָכְמָה, בִּשְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה יוֹרֵד בְּגִלְגּוּל, וַהֲרֵי כָּתוּב בְּאָדָם וְחַוָּה שֶׁעָלוּ לַמִּטָּה שְׁנַיִם וְיָרְדוּ שֶׁבַע. אָמַר, וַדַּאי כָּךְ הוּא, שֶׁהֵם אָדָם וְחַוָּה, קַיִן וּתְאוֹמָתוֹ, הֶבֶל וּשְׁתֵּי תְּאוֹמוֹתָיו. וְקַיִן, מִשּׁוּם שֶׁלְּהֶבֶל הָיוּ שְׁתֵּי תְּאוֹמוֹת וְלוֹ לֹא הָיְתָה אֶלָּא אַחַת, קִנֵּא לְהֶבֶל, וְזֶה גָּרַם לוֹ, כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם, שֶׁחָטָא בַּשְּׁכִינָה שֶׁהִיא בַּת שֶׁבַע, וּמִשּׁוּם זֶה נָפַל בְּשֶׁבַע, שֶׁהָאִשָּׁה גָּרְמָה לוֹ מִיתָה, וְזוֹ הַיְרִידָה שֶׁלּוֹ שֶׁיָּרְדָה הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה מִמְּקוֹמָהּ.

וְאַחַר שֶׁנִּשְׁרַשׁ בָּהּ (שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּזֶה) הָאִילָן, וְיָרְדָה לְשָׁם הַנְּבִיעָה לַעֲשׂוֹת פְּרִי, שֶׁהוּא פְּרִיָּה וְרִבְיָה, זֶה גָּרַם אָדָם שֶׁנִּבְרָא

דְּאִסְתַּלַּק נְבִיעוּ מִשְּׁכִינְתָּא תַּתָּאָה וּמִשֶּׁבַע דַּרְגִּין דִּילָהּ, לְבָתַר דִּנְחִיתוּ תַּמָּן, כֹּלָּא סָלִיק לְאַתְרֵיהּ, וְרָזָא אִיהוּ וְקָם.

וּמַאי הֲוָה נְבִיעוּ דְּאִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ, וּ' דְּאִסְתַּלַּק עַד אֵין סוֹף דְּאִיהוּ מַזָּלָא עִלָּאָה, דְּנָחִית לֵיהּ וּ' דְּאִיהוּ אַבָּא לְאַתְרֵיהּ, וּלְבָתַר סָלִיק אַבָּא כָּל בְּרֵיהּ לְאַתְרֵיהּ. (נ"א דְּנָחִית לוֹן דְּאִיהוּ אַבָּא לִבְרֵיהּ, וּלְבָתַר סָלִיק אַבָּא מִבְּרֵיהּ לְאַתְרֵיהּ).

(כל זה מיותר) (דְּאִיהוּ שַׁעְתָּא דְּקַיְּימָא לֵיהּ זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּקַיְּימָא לֵיהּ וְלָא דְּחִיקָא לֵיהּ שַׁעְתָּא כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ כָּל הַדּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה שָׁעָה דּוֹחֲקָתוֹ וְהָא רַבִּי פְּדָת דְּדְחִיקָא לֵיהּ שַׁעְתָּא אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִי בָּעִית דְּאַחֲרִיב עָלְמָא וְאֶפְשַׁר דִּנְפַלְתְּ בְּשַׁעְתָּא דְּמִזּוֹנֵי אָמַר לֵיהּ בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא כּוּלֵּי הַאי אַמַּאי אָמַר לֵיהּ דָּא רָזָא רַבְּרְבָא שְׁמַעְנָא דְּבַר נַשׁ דְּאָתֵי בְּגִלְגּוּלָא וְאִתְחַיַּיב לְמָארֵיהּ קֶדֶם דְּיֵיתֵי לְעָלְמָא אַף עַל גַּב דְּיַעֲבִיד כַּמָּה זַכְוָון לַאו בִּזְכוּתֵיהּ תַּלְיָא מִלְּתָא דְּהָא מַזָּלֵיהּ

לשון הקודש

בִּדְמוּתוֹ, שֶׁהִסְתַּלְּקָה הַנְּבִיעָה מִן הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה וּמִשֶּׁבַע הַדְּרָגוֹת שֶׁלָּהּ. לְאַחַר שֶׁיָּרְדוּ לְשָׁם, הַכֹּל עָלָה לִמְקוֹמוֹ, וְזֶהוּ סוֹד וְקָם.

וּמָה הָיְתָה הַנְּבִיעָה שֶׁהִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ? הַו' שֶׁהִסְתַּלֵּק עַד אֵין סוֹף, שֶׁהוּא הַמַּזָּל הָעֶלְיוֹן, שֶׁיָּרַד לוֹ וּ' שֶׁהוּא הָאַבָּא לִמְקוֹמוֹ, וּלְאַחַר כָּךְ הֶעֱלָה הָאָב כָּל בְּנוֹ לִמְקוֹמוֹ. (שֶׁהוֹרִידָם שֶׁהוּא הָאָב לִבְנוֹ, וְאַחַר כָּךְ עָלָה הָאָב מִבְּנוֹ לִמְקוֹמוֹ).

(כל זה מיותר) (שֶׁהִיא הַשָּׁעָה שֶׁעוֹמֶדֶת לוֹ, אַשְׁרֵי מִי שֶׁעוֹמֶדֶת לוֹ וְלֹא דְּחוּקָה לוֹ הַשָּׁעָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, כָּל הַדּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה, הַשָּׁעָה דּוֹחַקְתּוֹ. וַהֲרֵי רַבִּי פְּדָת שֶׁדְּחָקָה לוֹ הַשָּׁעָה, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הַאִם תִּרְצֶה שֶׁאַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם, וְאֶפְשָׁר שֶׁתִּפֹּל בְּשָׁעָה שֶׁל מְזוֹנוֹת? אָמַר לוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה: לָמָּה כָּל זֶה? אָמַר לוֹ: זֶה סוֹד גָּדוֹל שָׁמַעְתִּי, שֶׁאָדָם שֶׁבָּא בְּגִלְגּוּל וְהִתְחַיֵּב לְרִבּוֹנוֹ לִפְנֵי שֶׁיָּבֹא לָעוֹלָם, אַף עַל גַּב שֶׁיַּעֲשֶׂה כַּמָּה זְכֻיּוֹת, לֹא בִּזְכוּתוֹ הַדָּבָר תָּלוּי, שֶׁהֲרֵי מַזָּלוֹ גָּרַם

גָּרִים לֵיהּ וּמַה דְּאָמַר אִי בָּעִית דְּאַחֲרִיב לְעָלְמָא וְאֶפְשַׁר דִּנְפַלְתְּ בְּשַׁעְתָּא דִּמְזוֹנֵי בְּוַדַּאי הָכִי שְׁמַעְנָא דְּכָל צַדִּיקָא וְצַדִּיקָא אִית לֵיהּ עוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְדָא גּוּפָא דְּבַר נַשׁ דְּאִתְקְרֵי עוֹלָם קָטָן וּבְגִין דָּא אָמַר אִי בָּעִית דְּאַחְרְבֵיהּ לְעָלְמָא וַאֲיִתֵּי לֵיהּ בְּגוּפָא אָחֳרָא וְאֶפְשַׁר דִּנְפַלְתְּ בְּשַׁעְתָּא דִּמְזוֹנֵי אָמַר לֵיהּ וְהָא כְּתִיב (שמות כא י) אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעוֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל וכו' וְאִם שְׁלָשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף (שם). אָמַר לֵיהּ וַדַּאי אִתְגְּלֵי הָכָא רָזָא עִלָּאָה כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ דַּמְיָא וְאִשְׁתַּכַּח דְּאִיהִי חַיִּים דִּילֵיהּ הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (קהלת ט ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהָבְתָּ עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ (משלי ג יח), (דף קא ע"א) וְאִיהִי פַּרְנָסָה דִּילֵיהּ הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים ח ט) אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנוּת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם וכו' וּמִינָהּ בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי ע"כ).

וְלָקֵבֵל אִלֵּין גִּלְגּוּלִין שִׁנּוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, שִׁנּוּי מָקוֹם כְּגַוְונָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה כו כא) **הִנֵּה יהו"ה יוֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ, וְכַד נָפִיק אִשְׁתַּנִּי מִדִּינָא**

לשון הקודש

לוֹ, וּמַה שֶּׁאָמַר הַאִם תִּרְצֶה שֶׁאַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם וְאֶפְשָׁר שֶׁתִּפֹּל בְּשָׁעָה שֶׁל מְזוֹנוֹת – בְּוַדַּאי כָּךְ שָׁמַעְתִּי, שֶׁלְּכָל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ עוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְזֶה גּוּף הָאָדָם שֶׁנִּקְרָא עוֹלָם קָטָן, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר, הַאִם תִּרְצֶה שֶׁאַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם וְאָבִיא אוֹתוֹ בְּגוּף אַחֵר, וְאֶפְשָׁר שֶׁתִּפֹּל בְּשָׁעָה שֶׁל מְזוֹנוֹת? אָמַר לוֹ: וַהֲרֵי כָּתוּב, אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעוֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל וכו' וְאִם שְׁלָשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף. אָמַר לוֹ: וַדַּאי הִתְגַּלָּה כָּאן סוֹד עֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה אִשְׁתּוֹ דּוֹמָה לְגוּפוֹ, וְנִמְצָא שֶׁהִיא הַחַיִּים שֶׁלּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהָבְתָּ, עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וְהִיא פַּרְנָסָתוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנוּת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם וְכוּ', וּמִמֶּנָּה בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת. ע"כ).

וּכְנֶגֶד הַגִּלְגּוּלִים הָאֵלּוּ, שִׁנּוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, שִׁנּוּי כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבּוֹ נֶאֱמַר הִנֵּה יהו"ה יוֹצֵא

לְרַחֲמֵי וּמֵרַחֲמֵי לְדִינָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין לֹא כְשֶׁאֲנִי נִכְתָּב אֲנִי נִקְרָא, בָּעוֹלָם הַבָּא דְאִיהוּ אַתְרֵיהּ נִכְתָּב בְּיהו"ה וְנִקְרָא בְּיהו"ה, בָּעוֹלָם הַזֶּה נִכְתָּב בְּיהו"ה וְנִקְרָא בְּאדנ"י, דָּא שִׁנּוּי מָקוֹם לְבָר מֵאַתְרֵיהּ, דְּאִיהוּ עָלְמָא דְאָתֵי, עָלְמָא דְאָתֵי לֵית בֵּיהּ שִׁנּוּיָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (מלאכי ג ו) אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי, נִכְתָּב בְּשֵׁם יהו"ה וְנִקְרָא בְשֵׁם יהו"ה, אִתְקְרֵי יהו"ה רַחֲמֵי, לְבָר מֵאַתְרֵיהּ אִשְׁתַּנִּי וְאִתְקְרֵי אדנ"י וְאִתְקְרֵי דִּין, וְדָא רָזָא עוֹמֵד מִכִּסֵּא רַחֲמִים וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִּין.

שִׁנּוּי הַשֵּׁם דָּא מצפ"ץ, דְּאִיהוּ בְּאַ"תְּ בַּ"ש יהו"ה, שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה דָא שַׁבָּת, דְּצָרִיךְ כָּל כִּלְאַחַר יָד, כֹּל דְּאִיהוּ צַדִּיק, אַחַר יָד דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דָּא שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, וּבִזְמָנָא דְאִיהוּ כִּלְאַחַר יָד לֵית תַּמָּן

לשון הקודש

מִמְּקוֹמוֹ, וּכְשֶׁיּוֹצֵא, מִשְׁתַּנֶּה מִדִּין לְרַחֲמִים וּמֵרַחֲמִים לְדִין, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, לֹא כְשֶׁאֲנִי נִכְתָּב אֲנִי נִקְרָא. בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ, נִכְתָּב בְּיהו"ה וְנִקְרָא בְּיהו"ה. בָּעוֹלָם הַזֶּה נִכְתָּב בְּיהו"ה וְנִקְרָא בַּאדנ"י. זֶה שִׁנּוּי מָקוֹם מִחוּץ לִמְקוֹמוֹ, שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַבָּא. בָּעוֹלָם הַבָּא אֵין שִׁנּוּי, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי, נִכְתָּב בְּשֵׁם יהו"ה וְנִקְרָא בְשֵׁם יהו"ה, יהו"ה נִקְרָא רַחֲמִים, מִחוּץ לִמְקוֹמוֹ מִשְׁתַּנֶּה וְנִקְרָא אדנ"י וְנִקְרָא דִּין, וְזֶה סוֹד עוֹמֵד מִכִּסֵּא רַחֲמִים וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִּין.

שִׁנּוּי הַשֵּׁם זֶה מצפ"ץ, שֶׁהוּא בְּא"ת ב"ש – יהו"ה. שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה זֶה שַׁבָּת, שֶׁצָּרִיךְ כָּל כִּלְאַחַר יָד, כָּל שֶׁהוּא צַדִּיק, אַחַר יָד שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, זֶה שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, וּבִזְמַן שֶׁהוּא כִּלְאַחַר יָד אֵין שָׁם הִשְׁתַּחֲוָיָה,

סְגִידוּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, תַּעֲלָא בְּעִידָּנֵיהּ סָגִיד לֵיהּ, דִּבְזִמְנָא דְּאִיהוּ כִּלְאַחַר יָד אִתְעֲבִיד זָנָב, וְעִם כָּל דָּא דְּאָמַר תַּעֲלָא בְּעִדָּנֵיהּ סָגִיד לֵיהּ בְּאַתְרֵיהּ, אֲבָל חוּץ מֵאַתְרֵיהּ הֱוֵי זָנָב לַאֲרָיוֹת וְאַל תְּהִי רֹאשׁ לַשּׁוּעָלִים.

דְּהָא צַדִּיק גָּמוּר אַף עַל גַּב דְּנָחִית מִדַּרְגֵּיהּ וְאִתְעֲבִיד זָנָב לַאֲרָיוֹת, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים לז כה) לֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב, מַאי זָנָב דִּילֵיהּ הַהִיא קוֹצָא דְּאָת ד' מִן אֶחָ"ד דְּאִיהִי י' זְעֵירָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי כד טז) כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם.

תָּא חֲזִי גִּלְגּוּל דְּאָת ו' אִיהוּ דְּנָפִיק בְּשַׁעְתֵּיהּ, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר מַזָּל שָׁעָה גּוֹרֵם, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ אֵין מַזָּל יוֹם גּוֹרֵם אֶלָּא מַזָּל שָׁעָה גּוֹרֵם,

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ. הַשּׁוּעָל בִּזְמַנּוֹ, הִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ, שֶׁבִּזְמַן שֶׁהוּא כִּלְאַחַר יָד, נַעֲשֶׂה זָנָב, וְעִם כָּל זֶה שֶׁאָמַר כְּשֶׁהַשּׁוּעָל בִּזְמַנּוֹ, הִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ בִּמְקוֹמוֹ, אֲבָל מִחוּץ לִמְקוֹמוֹ הֱוֵי זָנָב לַאֲרָיוֹת וְאַל תְּהִי רֹאשׁ לַשּׁוּעָלִים.

שֶׁהֲרֵי צַדִּיק גָּמוּר, אַף עַל גַּב שֶׁיּוֹרֵד מִדַּרְגָּתוֹ וְנַעֲשֶׂה זָנָב לַאֲרָיוֹת, עָלָיו נֶאֱמַר לֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב, מַה זֶּה הַזָּנָב שֶׁלּוֹ? הַקּוֹץ הַהוּא שֶׁל הָאוֹת ד' מִן אֶחָ"ד, שֶׁהִיא י' קְטַנָּה, הַשְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, עָלָיו נֶאֱמַר כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם.

בֹּא וּרְאֵה, גִּלְגּוּל הָאוֹת ו' הוּא שֶׁיּוֹצֵא בִּשְׁעָתוֹ, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר מַזַּל שָׁעָה גּוֹרֵם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ אֵין מַזַּל יוֹם גּוֹרֵם אֶלָּא מַזַּל שָׁעָה גּוֹרֵם. מַה כָּתוּב בְּאַבְרָהָם כְּשֶׁבָּא

בְּאַבְרָהָם מַה כְּתִיב בֵּיהּ כַּד אַתְיָא בְּגִלְגּוּלָא, (בראשית יט כז) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר אֶל הַמָּקוֹם, וּבְגִין לְאַקְדָּמָא לָהּ יִצְחָק מַה כְּתִיב בֵּיהּ בְּגִלְגּוּלָא, (שם כד סג) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עָרֶב, נָפַק לְגַבָּהּ לְחַקְלָא, בְּגִין דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ירמיה ט ט) מִי יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר מְלוֹן אוֹרְחִים, חַד אַקְדִּים לְפַשְׁפְּשָׁא בָּהּ בְּצַפְרָא, וְתִנְיָנָא לְפַשְׁפְּשָׁא בָּהּ בְּרַמְשָׁא, יַעֲקֹב מַה כְּתִיב בֵּיהּ (בראשית כה יא) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, פָּגַע בָּהּ, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּפָגַע כְּגוֹן יַעֲקֹב, דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר (שם) וַיָּלֶן שָׁם, וְהַהוּא לֵינָה הוּא לְוָיָה, מִיָּד דְּאַעֲרַע בָּהּ (שם לב ב) וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אלהי"ם, וְעִם כָּל דָּא דְּפָגַע בָּהּ הֲוָה נָטִיר לָהּ, וְלָא אִתְאַחַד עִמָּהּ עַד דְּאָתָא בַּעְלָהּ, וְדָא אִיהוּ (שם כח יא) וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, דִּבְגִינֵיהּ (שם לב לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, דְּאִיהוּ מֹשֶׁה דְּאָתָא בֵּיהּ בְּגִלְגּוּלָא רוּחֵיהּ דְּמֹשֶׁה, וּבְגִין דָּא יַעֲקֹב

לשון הקודש

בְּגִלְגּוּל? וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר אֶל הַמָּקוֹם. וּבִשְׁבִיל לְהַקְדִּים אֶת יִצְחָק, מַה כָּתוּב בַּגִּלְגּוּל? וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עָרֶב, יָצָא אֶל הַשָּׂדֶה, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מִי יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר מְלוֹן אוֹרְחִים. הָאֶחָד הִקְדִּים לְחַפֵּשׂ בָּהּ בַּבֹּקֶר, וְהַשֵּׁנִי הִקְדִּים לְחַפֵּשׂ בָּהּ בָּעֶרֶב. מַה כָּתוּב בְּיַעֲקֹב? וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, פָּגַע בָּהּ. אַשְׁרֵי מִי שֶׁפּוֹגֵעַ כְּמוֹ יַעֲקֹב, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר וַיָּלֶן שָׁם, וְאוֹתָהּ לִינָה הִיא לְוָיָה, מִיָּד שֶׁפָּגַשׁ בָּהּ, וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם, וְעִם כָּל זֶה שֶׁפָּגַע בָּהּ, הָיָה שׁוֹמֵר אוֹתָהּ, וְלֹא הִתְאַחֵד עִמָּהּ עַד שֶׁבָּא בַעְלָהּ, וְזֶהוּ וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁבִּשְׁבִילוֹ וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהוּא מֹשֶׁה שֶׁבָּא בוֹ בְּגִלְגּוּל רוּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וּמִשּׁוּם זֶה יַעֲקֹב וּמֹשֶׁה

וּמִשֶּׁה הֲווֹ קַיְימֵי בְּדַרְגָּא חֲדָא בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אֲבָל דָּא בְּגוּפָא וְדָא בְּנִשְׁמָתָא, וּבְגִין דָּא לֵית שַׁעְתָּא קַיְימָא לְכָל בַּר נַשׁ דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא בְּלָא בַּעְלָהּ.

וּבְגִין דָּא כַּד דְּחִיקַת לֵיהּ שַׁעְתָּא לְרַבִּי פְּדָת, וְאָמַר אִי בָּעִית דְּאַחְרְבֵיהּ לְעָלְמָא וְאֶפְשַׁר דִּנְפַלְתְּ בְּשַׁעְתָּא דִּמְזוֹנֵי, וְאוּלַי דִּנְפַלְתְּ מַאי וְאוּלַי, אֶלָּא וְאוּלַי אִי בָּעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּנְפַלְתְּ בְּשַׁעְתָּא דִּמְזוֹנֵי, דְּהָא אִתְּתֵיהּ עָבִיד, וְאוּלַי אִי בָּעֵי בַּעְלָהּ דַּהֲוֵי קַיְימָא מַה דְּאִיהִי עָבִידַת בְּלָא רְשׁוּתָא דְּבַעְלָהּ.

וּכְגַוְונָא דָּא לֵית שַׁעְתָּא קַיְימָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא לְהַהוּא בַּר נַשׁ, אֶלָּא אִם יֵיתֵי בְּגִלְגּוּלָא בְּהַהוּא בַּר נַשׁ דְּהַהִיא שַׁעְתָּא, וְרָזָא דְּמִלָּה (ויקרא טז

לשון הקודש

הָיוּ עוֹמְדִים בְּדַרְגָּה אַחַת בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, אֲבָל זֶה בַּגּוּף וְזֶה בַּנְּשָׁמָה, וּמִשּׁוּם זֶה אֵין הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לְכָל אָדָם, שֶׁהִיא שְׁכִינָה בְּלִי בַּעְלָהּ.

וּמִשּׁוּם זֶה כְּשֶׁדָּחֲקָה הַשָּׁעָה לְרַבִּי פְּדָת, וְאָמַר אִם תִּרְצֶה שֶׁאַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם, וְאֶפְשָׁר שֶׁתִּפֹּל בְּשָׁעָה שֶׁל מְזוֹנוֹת, וְאוּלַי שֶׁתִּפֹּל, מַה זֶּה וְאוּלַי? אֶלָּא וְאוּלַי אִם רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁתִּפֹּל בְּשָׁעָה שֶׁל מְזוֹנוֹת, שֶׁהֲרֵי אִשְׁתּוֹ עָשְׂתָה, וְאוּלַי אִם רוֹצֶה בַּעְלָהּ שֶׁהָיָה עוֹמֵד מַה שֶּׁהִיא עוֹשָׂה בְּלִי רְשׁוּת שֶׁל בַּעְלָהּ.

וּכְגוֹן זֶה אֵין הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, לְאוֹתוֹ אָדָם, אֶלָּא אִם יָבֹא בְּגִלְגּוּל בְּאוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁל אוֹתָהּ שָׁעָה, וְסוֹד הַדָּבָר – בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל

ג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, וּבְלָא בַּעְלָהּ אִתְּמַר (שם ב) וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ (במדבר א נא), וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, וְלֵית מִיתָה אֶלָּא עֲנִיּוּתָא, וְהַאי זָר לָאו בְּזָר אָחֲרָא דְּמוּם זָר, אֶלָּא זָר מִבַּעְלָהּ.

זַכָּאָה מָאן דְּאִיעֲרַע בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְבְּרִי מִשִּׁית יְמֵי בְּרֵאשִׁית, דְּכָל נִשְׁמָתָא אִית לָהּ עֵת וּזְמַן בְּגִלְגּוּלָא, כְּמָה דְּאָמַר קֹהֶלֶת (קהלת ג א) לַכֹּל זְמָן וְעֵת לְכָל חֵפֶץ תַּחַת הַשָּׁמָיִם, וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּאִיהִי זְמַן וְעִדָּן לְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, וּלְכָל גִּלְגּוּלָא וְגִלְגּוּלָא, וְאִיהִי עִדָּן וְעִדָּנִין וּפְלַג עִידָּן, עִידָּן דְּכָל עִדָּנִין שַׁפִּיר, מַאי וּפְלַג עִידָּן, אֶלָּא כְּגוֹן פְּלַג הַמִּנְחָה, בִּשְׂמָאלָא אִתְפַּלְגַת לְדִינָא, וּבִימִינָא לְרַחֲמֵי, בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִשְׁתַּלִּימַת, וְכַד אִתְפְּלִיגַת בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא אִתְּמַר בָּהּ לְאֶסְתֵּר (אסתר ה ג) מַה בַּקָּשָׁתֵךְ עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת

לשון הקודש

הַקֹּדֶשׁ, וּבְלִי בַּעְלָהּ נֶאֱמַר וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, וְאֵין מִיתָה אֶלָּא עֲנִיּוּת, וְהַזָּר הַזֶּה אֵינוֹ בְּזָר אַחֵר שֶׁל מוּם זָר, אֶלָּא זָר מִבַּעְלָהּ.

אַשְׁרֵי מִי שֶׁפּוֹגֵשׁ בַּשָּׁעָה שֶׁנִּבְרְאָה מִשִּׁשֶּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, שֶׁלְּכָל נְשָׁמָה יֵשׁ עֵת וּזְמַן בְּגִלְגּוּל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר קֹהֶלֶת לַכֹּל זְמָן וְעֵת לְכָל חֵפֶץ תַּחַת הַשָּׁמָיִם, וְזוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא זְמַן וְעֵת לְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה וּלְכָל גִּלְגּוּל וְגִלְגּוּל, וְהִיא עִדָּן וְעִדָּנִים וַחֲצִי עִדָּן, עִדָּן שֶׁל כָּל הָעִדָּנִים? יָפֶה, אֲבָל מַה זֶּה וַחֲצִי עִדָּן? אֶלָּא כְּמוֹ פְּלַג הַמִּנְחָה, בִּשְׂמֹאל נֶחֱלֶקֶת לְדִין וּבִימִין לְרַחֲמִים, וְנִשְׁלֶמֶת בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּכְשֶׁנֶּחֱלֶקֶת לִימִין וְלִשְׂמֹאל נֶאֱמַר בָּהּ לְאֶסְתֵּר מַה בַּקָּשָׁתֵךְ עַד חֲצִי

וְתֵעָשׂ, וְאִיהוּ כ"ח יהו"ה, פַּלְגּוּ דִילָהּ יַד יָמִין, וּפַלְגּוּ דִילָהּ יַד שְׂמֹאל, וְלָקֶבֶל תַּרְוַיְיהוּ אִדְכַּר קֹהֶלֶת בָּהּ כ"ח זִמְנִין עֵת. (דף קא ע"ב) הֲדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת ג ב) עֵת לָלֶדֶת וְעֵת לָמוּת עֵת לָטַעַת וכו', וְאִינּוּן י"ד י"ד, יַד יְמִינָא רַחֲמֵי, לָלֶדֶת לָטַעַת לִרְפּוֹא לִבְנוֹת לִשְׂחוֹק לִרְקוֹד כְּנוֹס אֲבָנִים לַחֲבוֹק לְבַקֵּשׁ לִשְׁמוֹר לִתְפּוֹר לְדַבֵּר לֶאֱהוֹב שָׁלוֹם. יַד שְׂמָאלָא דִינָא לִמְדַן, לָמוּת לַעֲקוֹר לַהֲרוֹג לִפְרוֹץ לִבְכּוֹת סְפוֹד לְהַשְׁלִיךְ אֲבָנִים לִרְחוֹק לְאַבֵּד לְהַשְׁלִיךְ לִקְרוֹעַ לַחֲשׁוֹת לִשְׂנוֹא מִלְחָמָה, יַד יְמִינָא אִיהִי פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, דִכְתִיב (שמות יד ח) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה, (שם טו ו) יְמִינְךָ יהו"ה נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ, יַד יְמִינָא רַחֲמֵי. יַד שְׂמָאלָא דִינָא, דִכְתִיב (שם ט ג) הִנֵּה יַד יהו"ה הוֹיָה, (דברים ב טו) יַד יהו"ה הָיְתָה בָּם לְהָמֵם.

לשון הקודש

הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ, וְהוּא כ"ח יהו"ה, חֵצִי שֶׁלָּהּ יַד יָמִין, וְחֵצִי שֶׁלָּהּ יַד שְׂמֹאל, וּכְנֶגֶד שְׁנֵיהֶם הִזְכִּיר בָּהּ קֹהֶלֶת עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה פְּעָמִים עֵת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֵת לָלֶדֶת וְעֵת לָמוּת עֵת לָטַעַת וְכוּ', וְהֵן אַרְבַּע עֶשְׂרֵה אַרְבַּע עֶשְׂרֵה, יַד יָמִין רַחֲמִים: לָלֶדֶת, לָטַעַת, לִרְפּוֹא, לִבְנוֹת, לִשְׂחוֹק, לִרְקוֹד, כְּנוֹס אֲבָנִים, לַחֲבוֹק, לְבַקֵּשׁ, לִשְׁמוֹר, לִתְפּוֹר, לְדַבֵּר, לֶאֱהֹב שָׁלוֹם. יַד שְׂמֹאל לָדוּן דִּין: לָמוּת, לַעֲקוֹר, לַהֲרוֹג, לִפְרוֹץ, לִבְכּוֹת, סְפוֹד, לְהַשְׁלִיךְ אֲבָנִים, לִרְחוֹק, לְאַבֵּד, לְהַשְׁלִיךְ, לִקְרוֹעַ, לַחֲשׁוֹת, לִשְׂנֹא, מִלְחָמָה. יַד יָמִין הִיא פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, שֶׁכָּתוּב וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֹצְאִים בְּיָד רָמָה, יְמִינְךָ יהו"ה נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ, יַד יָמִין – רַחֲמִים, יַד שְׂמֹאל – דִּין, שֶׁכָּתוּב הִנֵּה יַד יהו"ה הוֹיָה, יַד יהו"ה הָיְתָה בָּם לְהָמֵם.

וּבְגִין דָּא אִית עֵת רָצוֹן וְאִתְּמַר בָּהּ (ויקרא טז ג) **בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְאִית עֵת דְּדִינָא דְּאִתְּמַר בָּהּ** (שם ב) **וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, וּבְגִין דָּא אִינּוּן כ"ח יוֹמֵי דְסִיהֲרָא, י"ד יוֹמִין אִיהִי שְׁלֵימָתָא, וְי"ד חֲסֵרָה, וּמָאן דְּאִתְיַלִּיד בְּיוֹמֵי שְׁלֵימוּתָא אִיהוּ שְׁלִים בַּבְּנִין בְּחַיֵּי וּבְעוּתְרָא בִּמְזוֹנֵי בְּחֶדְוָה בְּשַׁלְוָה בְּבִנְיָנָא, בְּכָל י"ד עִתּוֹת טָב. וּמָאן דְּאִתְיַלִּיד בִּזְמְנָא דְּאִיהִי חֲסֵרָה, בְּכָל י"ד יוֹמִין אִלֵּין אִיהוּ חָסֵר בְּכֻלְּהוּ, אִיהוּ עַנְיָא מִסְכֵּנָא בְּלָא מְזוֹנֵי וּבְלָא חַיֵּי. וּמָאן דְּאִתְיַלִּיד בְּאֶמְצָעִיתָא יְהֵא בֵינוֹנִי.**

וְכָל דָּא מָאן גָּרִים דְּאִתְיַלִּיד בְּרֵישָׁא אוֹ בְסוֹפָא אוֹ בְּאֶמְצָעִיתָא, דָּא גִּלְגּוּל דִּילֵיהּ דִּמְחַיֵּב לֵיהּ, (וּמָאן גָּרַם דָּא דְּאִתְיַלִּיד תַּמָּן בְּגִין דְּמַזָּלֵיהּ גָּרִים דְּאִתְחַיַּיב מִלְּעֵילָא) **קֶדֶם דְּאַתְיָא לְעָלְמָא, וּבְגִין דָּא אָמַר לְרַבִּי**

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ עֵת רָצוֹן, וְנֶאֱמַר בָּהּ בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְיֵשׁ עֵת שֶׁל דִּין שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, וּמִשּׁוּם זֶה הֵם עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה יָמִים שֶׁל הַלְּבָנָה, אַרְבָּעָה עָשָׂר יָמִים הִיא שְׁלֵמָה, וְאַרְבָּעָה עָשָׂר חֲסֵרָה, וּמִי שֶׁנּוֹלָד בִּימֵי הַשְּׁלֵמוּת הוּא שָׁלֵם בְּבָנִים בְּחַיִּים וּבְעֹשֶׁר, בִּמְזוֹנוֹת בְּשִׂמְחָה בְּשַׁלְוָה בְּבִנְיָן, בְּכָל אַרְבַּע עֶשְׂרֵה עִתּוֹת – טוֹב, וּמִי שֶׁנּוֹלָד בִּזְמַן שֶׁהִיא חֲסֵרָה בְּכָל אַרְבָּעָה עָשָׂר יָמִים אֵלּוּ, הוּא חָסֵר בְּכֻלָּם, הוּא עָנִי מִסְכֵּן, בְּלִי מְזוֹנוֹת וּבְלִי חַיִּים, וּמִי שֶׁנּוֹלָד בָּאֶמְצַע, יִהְיֶה בֵּינוֹנִי.

וְכָל זֶה מִי גּוֹרֵם שֶׁנּוֹלָד בָּרֹאשׁ אוֹ בַסּוֹף אוֹ בָאֶמְצַע? זֶה גִּלְגּוּלוֹ שֶׁמְּחַיֵּב אוֹתוֹ, (וּמִי גּוֹרֵם זֶה שֶׁנּוֹלָד שָׁם? מִשּׁוּם שֶׁמַּזָּלוֹ גָּרַם שֶׁהִתְחַיֵּב מִלְּמַעְלָה)

פְּדָת דְּאִי בָעֵי דְּאַחֲרִיב לְעָלְמָא וכו'. (וּמָאן דְּאִתְיַלִּיד בְּחֶסְרוֹנָא דְּסִיהֲרָא בְּכָל י"ד יוֹמִין אִיהוּ חָסֵר דְּמַזָּלֵיהּ גָּרִים וּלְהַאי בַּר נַשׁ קָשִׁין לוֹ מְזוֹנוֹתָיו כִּקְרִיעַת יַם סוּף), (נ"א אֶפְשַׁר דִּנְפַלְתְּ בְּשַׁעְתָּא דְּמִזּוֹנָא, דִּלְהַאי בַּר נַשׁ דְּאִתְיַלִּיד בְּי"ד שְׁמָאלָא קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו כִּקְרִיעַת יַם סוּף, דְּמִזּוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא אוֹרַיְיתָא, מְזוֹנָא דְּגוּפָא נַהֲמָא, בֵּין בְּהַאי וּבֵין בְּהַאי קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו), **בְּגִין דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דְּדִינָא דְּאִתְבְּרֵי בְּדִינָא דְּאִיהוּ אדנ"י, וּמָאן דְּאִתְבְּרֵי בְּרַחֲמֵי דְּאִיהוּ יהו"ה, לָאו אִינּוּן קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו, וּמְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא אוֹרַיְיתָא, מְזוֹנָא דְּגוּפָא נַהֲמָא מֵחֲמֵשֶׁת הַמִּינִין.**

וּמָאן דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דְּאָדָם דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית א כו) **וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם וכו', בְּכֹלָּא שַׁלִּיט כְּמָה דְּאִתְבְּרִי בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא וּבְיַמָּא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר** (קהלת ג טו) **מַה שֶּׁהָיָה כְּבָר הוּא, מַה שֶּׁהָיָה קֶדֶם דְּיֵיתֵי לְהַאי עָלְמָא,**

לשון הקודש

לִפְנֵי שֶׁבָּא לָעוֹלָם, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר לְרַבִּי פְּדָת, שֶׁאִם תִּרְצֶה שֶׁאַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם? (וּמִי שֶׁנּוֹלַד בְּחֶסְרוֹן הַלְּבָנָה בְּכָל אַרְבָּעָה עָשָׂר הַיָּמִים, הוּא חָסֵר, שֶׁמַּזָּלוֹ גּוֹרֵם, וְלָאָדָם הַזֶּה קָשִׁים לוֹ מְזוֹנוֹתָיו כִּקְרִיעַת יַם סוּף) (אֶפְשָׁר שֶׁתִּפֹּל בִּשְׁעַת מְזוֹנוֹת, שֶׁלָּאָדָם הַזֶּה שֶׁנּוֹלַד בְּי"ד שְׂמֹאל, קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו כִּקְרִיעַת יַם סוּף, שֶׁמְּזוֹן הַנִּשְׁמָה – תּוֹרָה, מְזוֹן הַגּוּף – לֶחֶם. בֵּין בָּזֶה וּבֵין בָּזֶה קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו), מִשּׁוּם שֶׁהֵם מִצַּד הַדִּין שֶׁנִּבְרָא בְּדִין שֶׁהוּא אדנ"י, וּמִי שֶׁנִּבְרָא בְּרַחֲמִים שֶׁהוּא יהו"ה, אֵין מְזוֹנוֹתָיו קָשִׁים, וּמְזוֹן הַנִּשְׁמָה – תּוֹרָה, מְזוֹן הַגּוּף – לֶחֶם מֵחֲמֵשֶׁת הַמִּינִים.

וּמִי שֶׁהוּא מִצַּד שֶׁל אָדָם שֶׁהוּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, נֶאֱמַר בּוֹ וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם וְכוּ', שׁוֹלֵט בַּכֹּל כְּמוֹ שֶׁנִּבְרָא בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וּבַיָּם, וְעָלָיו נֶאֱמַר מַה שֶּׁהָיָה כְּבָר הוּא, מַה שֶּׁהָיָה קֹדֶם שֶׁיָּבֹא לָעוֹלָם הַזֶּה,

כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שם א ט) אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, כְּבָר הוּא מְחוּיָיב לְמֶהֱוֵי בְּהַאי עָלְמָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ירמיה א ה) בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ, וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה (קהלת ג טו), וַאֲשֶׁר אִיהוּ לְמֶיהֱוֵי בְּהַאי עָלְמָא, כְּבָר הוּא מְחוּיָיב לְמֶיהֱוֵי קֶדֶם דְּיֵיתֵי לְעָלְמָא הָכָא בְּגִלְגּוּלָא.

וְהָאלהי"ם יְבַקֵּשׁ אֶת נִרְדָּף (שם), זֶה הֶבֶל דְּאִיהוּ נִרְדָּף מִקַּיִן, וְקָם קַיִן וְקָטַל לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ד ח) וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ, וַיָּקָם וַדַּאי, דַּהֲוָה הֶבֶל עֲלֵיהּ, וְקָם קַיִן וַיַּהַרְגֵהוּ, קַיִן אִתְקְרֵי עַל שֵׁם דְּקַנִּי עַל אֲחוּהָ, בְּגִין דְּחָזָא יְקָרֵיהּ וְתוּקְפֵּיהּ לְעֵילָא, דְּקָרְבָּנֵיהּ אִסְתַּלַּק לַאֲתַר דְּעַתִּיק יוֹמִין, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ז ט) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב וכו', וְקָרְבָּנֵיהּ הֲוָה מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ, וְאִתְקַבַּל לֵיהּ בְּרַעֲוָא.

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, כְּבָר הוּא מְחֻיָּב לִהְיוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ. וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה, וַאֲשֶׁר הוּא לִהְיוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּבָר הוּא מְחֻיָּב לִהְיוֹת קֹדֶם שֶׁיָּבֹא לָעוֹלָם לְכָאן בְּגִלְגּוּל. **וְהָאֱלֹהִי"ם** יְבַקֵּשׁ אֶת נִרְדָּף, זֶה הֶבֶל שֶׁהוּא נִרְדַּף מִקַּיִן, וְקָם קַיִן וְהָרַג אוֹתוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ, וַיָּקָם וַדַּאי, שֶׁהָיָה הֶבֶל עָלָיו, וְקָם קַיִן וַיַּהַרְגֵהוּ. קַיִן נִקְרָא עַל שֵׁם שֶׁקִּנֵּא לְאָחִיו, מִשּׁוּם שֶׁרָאָה כְּבוֹדוֹ וְכֹחוֹ לְמַעְלָה, שֶׁקָּרְבָּנוֹ הִתְעַלָּה לְמָקוֹם שֶׁל עַתִּיק הַיָּמִים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְעַתִּיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב וְכוּ', וְקָרְבָּנוֹ הָיָה מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ וְהִתְקַבֵּל לוֹ בְּרָצוֹן.

אָמַר לֵיהּ, אִם כֵּן דְּקָרְבָּנָא דִילֵיהּ אִתְקַבַּל, אַמַּאי אִתְיַיהִיב חֵילָא לְקַיָּן לְמִקְטְלֵיהּ, (בְּגִין דָּא יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ וְגוֹמֵר (קהלת ח יד) אַמַּאי), **אָמַר** לֵיהּ הָכָא וַדַּאי רָזָא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ הֲוָה דַרְגָּא דְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע דְּהָאב בֵּיהּ, וּבַמֶּה דְּהָאב בֵּיהּ קַבִּיל עָנְשֵׁיהּ בְּהַאי עָלְמָא, וּבְהַהוּא קָרְבָּנָא דְּאִתְקַבִּיל מִנֵּיהּ אִשְׁתֵּזִיב מֵעָנְשָׁא דְהַהוּא עָלְמָא, דִּתְרֵי עָנְשֵׁי הֲוָה מְחוּיָיב חַד לְעֵילָא וְחַד לְתַתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב יז) כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת. (דף קב ע"א) **אָמַר** לֵיהּ, וְהָא אָדָם הֲוָה דְהָאב בְּהַאי אִילָנָא, אָמַר לֵיהּ עוֹבָדָא דַאֲבוּהָ הֲוָה לֵיהּ וּמֵת, אָמַר לֵיהּ כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ כְּתִיב, אָמַר לֵיהּ בְּהַהוּא יוֹם הִצִּיץ וּמֵת.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּגִין דָּא כְּתִיב (קהלת ח יד) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, אִם כֵּן שֶׁקָּרְבָּנוֹ הִתְקַבֵּל, לָמָּה נִתַּן כֹּחַ לְקַיִן לְהָרְגוֹ? (בְּגִלַּל זֶה יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ וְגוֹמֵר, לָמָּה?) **אָמַר** לוֹ, כָּאן וַדַּאי יֵשׁ סוֹד עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא הָיָה בְּדַרְגָּה שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁחָטָא בוֹ, וּבְמַה שֶׁחָטָא בוֹ קִבֵּל עָנְשׁוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּבְאוֹתוֹ קָרְבָּן שֶׁהִתְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, נִצַּל מֵעֹנֶשׁ שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם, שֶׁשְּׁנֵי עֳנָשִׁים הָיָה מְחֻיָּב, אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת. אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי אָדָם הָיָה שֶׁחָטָא בָּעֵץ הַזֶּה? אָמַר לוֹ, מַעֲשֵׂה אָבִיו הָיָה לוֹ וּמֵת. אָמַר לוֹ, כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת כָּתוּב. אָמַר לוֹ, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הִצִּיץ וּמֵת.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בִּשְׁבִיל זֶה כָּתוּב יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ

שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְגוֹמֵר, וְהָכָא אִתְּרְמִיז צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, צַדִּיק וְרַע לוֹ הָכָא אִתְּרְמִיז, יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, וְדָא רָזָא דְּצַדִּיק דְּאַעְרַע לֵיהּ כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, לַאו דְּאִיהוּ רָשָׁע וְלַאו בֶּן רָשָׁע אֶלָּא כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים דְּחָב בְּעוֹבָדָא דְּחַיָּיבַיָּא, דְּאִינּוּן סמא"ל וְנָחָשׁ, אִירַע לֵיהּ עוֹבָדָא דִּלְהוֹן, וְהַאי אִיהוּ רָזָא פּוֹקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים (שמות כ ה), בְּגִין דְּמַעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם, דָּא גְּרִים לְהֶבֶל מִיתָה, וּמֵת בְּלָא בֵן, וּבְגִין דָּא אָזִיל בְּגִלְגּוּלָא, שִׁי"ן דְּמִשֶּׁה אִיהוּ שֵׁ"ת מִתַּמָּן רָוַוח שִׁי"ן (ס"א ש"ת), הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ד כה) כִּי שָׁת לִי אלהי"ם זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל כִּי הֲרָגוֹ קָיִן, תַּחַת הֶבֶל כִּי הֲרָגוֹ קָיִן, תַּחַת הֶבֶל וַדַּאי, דְּהֶבֶל רָכִיב עֲלֵיהּ, וְאִתְעֲבִיד שֵׁת הַרְכָּבָה לֵיהּ, וְאִיהִי סִיּוּמָא דְּאַלְפָּא בֵּיתָא, וּבְגִין דָּא תַּחַת הֶבֶל.

לשון הקודש

צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְגוֹמֵר, וְכָאן נִרְמָז צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ. צַדִּיק וְרַע לוֹ כָּאן נִרְמָז, יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, וְזֶה הַסּוֹד שֶׁל צַדִּיק שֶׁקּוֹרֶה לוֹ כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, לֹא שֶׁהוּא רָשָׁע וְלֹא בֶּן רָשָׁע, אֶלָּא כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, שֶׁחָטָא בְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, שֶׁהֵם סמא"ל וְנָחָשׁ, קָרָה לוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁלָּהֶם, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל פּוֹקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים, מִשּׁוּם שֶׁמַּעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם, זֶה גָּרַם לְהֶבֶל מִיתָה, וּמֵת בְּלִי בֵן, וּמִשּׁוּם זֶה הָלַךְ בְּגִלְגּוּל. שִׁי"ן שֶׁל מֹשֶׁה הוּא שֵׁ"ת, מִשָּׁם הִרְוִיחַ שִׁי"ן (ש"ת), זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִי"ם זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל כִּי הֲרָגוֹ קָיִן, תַּחַת הֶבֶל וַדַּאי, שֶׁהֶבֶל רָכַב עָלָיו, וְנַעֲשָׂה שֵׁת

הֶבֶל הַלֵּב, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר הַלֵּב רוֹאֶה, וְאִיהוּ ה' מִמִּשֶׁה, וְהַלֵּב אִיהוּ לִשְׁמָאלָא דְּאִיהוּ אלהי"ם, הַלֵּב מֵבִין, וְאִיהוּ סָתִיר בִּנְיָינָא וְנָפְלַת בְּגִינֵיהּ, וּבְגִין דָּא וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט אֶל הָאלהי"ם (שמות ג ו), בְּגִין דְּתַמָּן הַוָּה דְּחָב בֵּאלֹהִי"ם, דְּאִיהוּ אלהי"ם דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְדָא אִיהוּ דְּחָב בְּמַעֲשֶׂה, לַבַּת אֵשׁ בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא דְּחָב בֵּיהּ, וְאִתְבַּיַּיש כַּסִּי לֵיהּ בְּדִילֵיהּ (ס"א בְּחֵילֵיהּ) בְּשֵׁת, וּמַה דַּהֲוָה שֵׁת אִתְחַבַּר עִמֵּיהּ ב' וְאִתְעֲבִיד בֹּשֶׁת, וְדָא אִיהוּ יְרָ"א בֹּשֶׁ"ת, וְעוֹד שֵׁת בְּאַ"תְּ בַּ"שׁ אִינוּן אָב, שֵׁ"ת לְבָתַר דְּזָכָה בְּאָת יו"ד, בְּרֵא שִׁית, וְאִיהִי יו"ד דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי ח כה) יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ, דְּאִיהִי עֲשָׂרָה דּוֹרוֹת, וְתָב לָהּ לְאַתְרָהּ, אִתְקְרִי בְּרֵאשִׁית, וּמִתַּמָּן זָכָה לְאוֹרַיְיתָא דְּאִתְיְיהִיבַת עַל יְדֵיהּ.

לשון הקודש

הַרְכָּבָה לוֹ, וְהִיא הַסִּיּוּם שֶׁל אַלְפָּא בֵּיתָא, וּמִשּׁוּם זֶה תַּחַת הֶבֶל.

הֶבֶל הַלֵּב, וְעָלָיו נֶאֱמַר הַלֵּב רוֹאֶה, וְהוּא ה' מִמִּשֶׁה, וְהַלֵּב הוּא לִשְׁמֹאל, שֶׁהוּא אֱלֹהִי"ם, הַלֵּב מֵבִין, וְהוּא סָתַר הַבִּנְיָן וְנָפְלָה בִּגְלָלוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט אֶל הָאֱלֹהִי"ם, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם הָיָה שֶׁחָטָא בָּאֱלֹהִי"ם, שֶׁהוּא אֱלֹהִי"ם שֶׁל מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, וְזֶהוּ שֶׁחָטָא בְּמַעֲשֶׂה. לַבַּת אֵשׁ, בַּת הַמֶּלֶךְ שֶׁחָטָא בָּהּ, וְהִתְבַּיֵּשׁ, כִּסָּה אוֹתוֹ בְּשֶׁלּוֹ (בְּכֹחוֹ) בְּשֵׁת, וּמַה שֶּׁהָיָה שֵׁת, הִתְחַבֵּר עִמּוֹ ב' וְנַעֲשָׂה בֹּשֶׁת, וְזֶהוּ יְרָ"א בֹּשֶׁ"ת. וְעוֹד שֵׁת בְּאַ"ת בַּ"שׁ הֵם אָב, שֵׁ"ת לְאַחַר שֶׁזָּכָה בָּאוֹת יו"ד, בְּרֵא שִׁית, וְהִיא יו"ד שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ,

וְהַאי י' אִיהִי מִיַּעֲקֹב וְי' מִיִּשְׂרָאֵל, י' מֵאדנ"י י' מִיהו"ה, שִׁי"ן מִמִּשֶׁה אִיהִי מִשֵּׁת תַּמָּן רָוַוח לָהּ, וְכַד אָזַל לְשֵׁם רָוַוח תַּמָּן תְּרֵין אַתְוָון שֵׁ"ם, וְכַד אָזַל עֲשָׂרָה דּוֹרוֹת עַד אַבְרָהָם תַּמָּן רָוַוח ה' דִּילֵיהּ, וְאִתְקְרֵי מִשֶּׁ"ה, וְרָזָא דְּמִלָּה מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם (ישעיה סג יב), וּבָהּ אַפִּיק לִבְנוֹי מִגָּלוּתָא, וּבָהּ מָחָא לְמִצְרָאֵי, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות ט ג) הִנֵּה יַד יהו"ה הוֹיָה, ה' חָמֵשׁ אֶצְבָּעִין, וּבָהּ בָּקַע יַמָּא, וְדָא אִיהוּ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם, וּבָהּ עָתִיד לְמֶהֱוֵי בּוֹקֵעַ יַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא מִימִינָא, הַהוּא זִמְנָא מַה דַּהֲוָה לִשְׂמָאלָא בְּלִבָּא הֲוָה הֶבֶל דְּאִיהוּ הַלֵּב, הֶבֶל אִסְתַּלַּק לִימִינָא, וּמִתַּמָּן סָלִיק לְמוֹחָא דְּאִיהוּ חָכְמָה, דְּהָא לִבָּא אִיהוּ אִימָּא עִלָּאָה, עֵלָּה אִתְּמַר

לשון הקודש

שֶׁהִיא עֲשָׂרָה דּוֹרוֹת, וְהֵשִׁיב אוֹתָהּ לִמְקוֹמָהּ, נִקְרֵאת בְּרֵאשִׁית, וּמִשָּׁם זָכָה לַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה עַל יָדוֹ.

וְהַי' הַזּוֹ הִיא מִיַּעֲקֹב וְי' מִיִּשְׂרָאֵל, י' מֵאדנ"י י' מִיהו"ה, שִׁי"ן מִמֹּשֶׁה הִיא מִשֵּׁת, שָׁם הִרְוִיחַ אוֹתָהּ, וּכְשֶׁהָלַךְ לְשֵׁם הִרְוִיחַ שָׁם שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שֵׁ"ם, וּכְשֶׁהָלַךְ עֲשָׂרָה דּוֹרוֹת עַד אַבְרָהָם, הִרְוִיחַ שָׁם ה' שֶׁלּוֹ, וְנִקְרָא מִשֶּׁ"ה, וְסוֹד הַדָּבָר – מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם, וּבָהּ הוֹצִיא אֶת בָּנָיו מִן הַגָّלוּת, וּבָהּ הִכָּה אֶת הַמִּצְרִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הִנֵּה יַד יהו"ה הוֹיָה, ה' חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת, וּבָהּ בָּקַע אֶת הַיָּם, וְזֶהוּ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם, וּבָהּ עָתִיד לִהְיוֹת בּוֹקֵעַ אֶת יָם הַתּוֹרָה מִיָּמִין. אוֹתוֹ הַזְּמַן, מַה שֶּׁהָיָה לִשְׂמֹאל בַּלֵּב הָיָה הֶבֶל, שֶׁהוּא הַלֵּב, הֶבֶל הִתְעַלָּה לְיָמִין, וּמִשָּׁם עָלָה לַמֹּחַ שֶׁהוּא חָכְמָה, שֶׁהֲרֵי הַלֵּב הוּא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר הַלֵּב מֵבִין,

הַלֵּב מֵבִין, וּלְבָתַר נָחִית עַל אַרְעָא לְנַחְתָּא אוֹרַיְיתָא עַל אַרְעָא.

וּבְגִין דָּא יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, דָּא אָדָם וְהֶבֶל, דְּדָא חָב בְּמַחֲשָׁבָה וּבְעוֹבָדָא, וְדָא חָאב בְּמַחֲשָׁבָה וּבְעוֹבָדָא, בְּמַחֲשָׁבָה אִיהִי י', עָלֵיהּ אִתְּמַר (במדבר יד כב) וַיְנַסּוּ אוֹתִי זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים, וּבְגִין דָּא כַּד אָתָא אָדָם בְּגִלְגּוּל בְּאַבְרָהָם, אִתְנַסִּי בֵּיהּ בְּעֶשֶׂר נִסְיוֹנִין, וּבְגִין דְּחָאב בְּמַעֲשֶׂה כַּד אִתְגַּלְגַּל בְּיִצְחָק נִתְנַסָּה בְּמַעֲשֶׂה, בְּאַבְרָהָם נִתְנַסָּה בְּמַחֲשָׁבָה, וּבְיִצְחָק בְּמַעֲשֶׂה, יַעֲקֹב כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ, מִסִּטְרָא דְיִצְחָק קָרָא לֵיהּ יַעֲקֹב, מִסִּטְרָא דְאַבְרָהָם דְּתַמָּן מַחֲשָׁבָה קְרָא לֵיהּ יִשְׂרָאֵל, דְּאַבָּא אִתְגַּלְגַּל בְּאַבְרָהָם דְּאִיהוּ לִימִינָא, וְאִמָּא בְיִצְחָק דְּאִיהוּ לִשְׂמָאלָא, יַעֲקֹב בְּגִין דְּאִיהוּ

לשון הקודש

וּלְאַחַר כָּךְ יָרַד עַל הָאָרֶץ לְהוֹרִיד תּוֹרָה עַל הָאָרֶץ.

וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, זֶה אָדָם וְהֶבֶל, שֶׁזֶּה חָטָא בְּמַחֲשָׁבָה וּבְמַעֲשֶׂה, וְזֶה חָטָא בְּמַחֲשָׁבָה וּבְמַעֲשֶׂה, בְּמַחֲשָׁבָה הִיא י', עָלֶיהָ נֶאֱמַר וַיְנַסּוּ אוֹתִי זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים, וּמִשּׁוּם זֶה, כְּשֶׁבָּא אָדָם בְּגִלְגּוּל בְּאַבְרָהָם, הִתְנַסָּה בּוֹ בַּעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת, וּמִשּׁוּם שֶׁחָטָא בְּמַעֲשֶׂה כְּשֶׁהִתְגַּלְגֵּל בְּיִצְחָק, נִתְנַסָּה בְּמַעֲשֶׂה. בְּאַבְרָהָם נִתְנַסָּה בְּמַחֲשָׁבָה, וּבְיִצְחָק בְּמַעֲשֶׂה, יַעֲקֹב כּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם. מֵהַצַּד שֶׁל יִצְחָק קָרָא לוֹ יַעֲקֹב, וּמִצַּד שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁשָּׁם הַמַּחֲשָׁבָה, קָרָא לוֹ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָאָב

כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ אַבָּא וְאִמָּא, אִתְּמַר בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן דְּאִיהוּ מַחֲשָׁבָה סְתִימָא, וְכַד אָתָא אָדָם אִצְטַרַף בְּאַבְרָהָם, וְאִתְפַּשְׁטוּ שָׁרְשׁוֹי בְּאַרְעָא, וְרָזָא דְּמִלָּה (משלי יז) מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב (משלי יז ג) , מַצְרֵף לַכֶּסֶף דָּא אַבְרָהָם, וְכוּר לַזָּהָב (דף קב ע"ב) דָּא יִצְחָק, וּבוֹחֵן לִבּוֹת יהו"ה (שם) דָּא יַעֲקֹב, לֵית סְפִירָה דְּלָא אִתְגַּלְגַּל אָדָם עִלָּאָה, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כ"ח מ"ה חָכְמָה וַדַּאי, בְּגִין לְצָרְפָא וּלְלַבְּנָא לְאָדָם דְּבָרָא בְּדִיוֹקְנֵיהּ לְתַתָּא, וְאָצִיל בֵּיהּ אֲצִילוּתֵיהּ, וְכָל טָרְחָא דִּלְעֵילָא לָא הֲוָה בְּאָדָם אֶלָּא בְּגִין אֲצִילוּת דְּאָדָם דִּלְעֵילָא, דְּדָא בְּדָא תַּלְיָא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אִם כֵּן מַאי וְיָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו (איוב לג כה) (וּבְגִין דָּא יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, אָמַר לֵיהּ מִנָּלָן

לשון הקודש

הִתְגַּלְגֵּל בְּאַבְרָהָם שֶׁהוּא לְיָמִין, וְהָאֵם בִּיצְחָק שֶׁהוּא לִשְׂמֹאל, וְיַעֲקֹב מִשּׁוּם שֶׁהוּא כּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם, אֶת הָאָב וְאֶת הָאֵם, נֶאֱמַר בּוֹ יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא הַמַּחֲשָׁבָה הַסְּתוּמָה, וּכְשֶׁבָּא אָדָם, הִצְטָרֵף בְּאַבְרָהָם, וְהִתְפַּשְׁטוּ שָׁרָשָׁיו בָּאָרֶץ, וְסוֹד הַדָּבָר – מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב. מַצְרֵף לַכֶּסֶף – זֶה אַבְרָהָם, וְכוּר לַזָּהָב – זֶה יִצְחָק, וּבוֹחֵן לִבּוֹת יהו"ה – זֶה יַעֲקֹב, אֵין סְפִירָה שֶׁלֹּא הִתְגַּלְגֵּל אָדָם עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כ"ח מ"ה, חָכְמָה וַדַּאי, כְּדֵי לְצָרֵף וּלְלַבֵּן אֶת הָאָדָם שֶׁבָּרָא בִּדְמוּתוֹ לְמַטָּה וְהֶאֱצִיל בּוֹ אֶת אֲצִילוּתוֹ, וְכָל הַטִּרְחָה שֶׁלְּמַעְלָה לֹא הָיְתָה בָּאָדָם אֶלָּא בִּגְלַל הָאֲצִילוּת שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁזֶּה תָּלוּי בָּזֶה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אִם כֵּן, מַה זֶּה וְיָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו, (וּמִשּׁוּם זֶה יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה? אָמַר לוֹ:

דְּאַבְרָהָם תַּמָּן בְּמַחֲשָׁבָה, אָמַר לֵיהּ לַאו לְמַגְּנָא תִּקּוּנוּ מָארֵי מַתְנִיתִין הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים דְּאִיהִי חָכְמָה וְאִיהִי מַחֲשָׁבָה, בְּאַבְרָהָם אִתְּלַבַּן אָדָם, וּבְיִצְחָק אִצְטְרִיף, וְרָזָא דְּמִלָּה מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב, מַצְרֵף לַכֶּסֶף דָּא אַבְרָהָם, וְכוּר לַזָּהָב דָּא יִצְחָק, וּבוֹחֵן לִבּוֹת יהו"ה דָּא יַעֲקֹב, וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גֶּבֶר (שם כט), אָמַר לֵיהּ אִם כֵּן מַאי וְיָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו).

אָמַר לֵיהּ לְאִילָנָא דַּהֲוָה קַשִּׁישׁ יוֹמִין וְאִתְיַיבְּשׁוּ עַנְפִּין דִּילֵיהּ, קַצִּיצוּ לֵיהּ וְאַצְמַח בְּשָׁרְשׁוֹי, דְּקָמוּ מִנֵּיהּ עַנְפִּין חַדְתִּין כְּקַדְמֵיתָא, כְּגַוְונָא דַּהֲוָה בְּעוּלֵמוֹי, וְדָא אִיהוּ וְיָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו, וְדָא הֲוָה חֶלְמָא דְּחָזָא נְבוּכַדְנֶצַּר בְּחֶלְמֵיהּ, אִילָנָא רְבָא וּתְקִיף (דניאל ד ט), וּבְסוֹף חֶלְמֵיהּ הֲוָה אָמַר (שם יא) גֹּדּוּ אִילָנָא וְקַצִּיצוּ עַנְפּוֹהִי, וּלְבָתַר אָמַר (שם יב) בְּרַם עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי בְּאַרְעָא שְׁבוּקוּ, וְלֵית אִילָן הָכָא אֶלָּא אָדָם עִלָּאָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים כ יט) כִּי הָאָדָם עֵץ

לשון הקודש

מִנַּיִן לָנוּ שֶׁאַבְרָהָם שָׁם בְּמַחֲשָׁבָה? אָמַר לוֹ: לֹא לְחִנָּם תִּקְּנוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, שֶׁהִיא חָכְמָה וְהִיא מַחֲשָׁבָה, בְּאַבְרָהָם הִתְלַבֵּן אָדָם, וּבְיִצְחָק הִצְטָרֵף, וְסוֹד הַדָּבָר – מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב. מַצְרֵף לַכֶּסֶף – זֶה אַבְרָהָם, וְכוּר לַזָּהָב – זֶה יִצְחָק, וּבוֹחֵן לִבּוֹת יהו"ה – זֶה יַעֲקֹב, וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גֶּבֶר. אָמַר לוֹ: אִם כֵּן, מַה זֶּה וְיָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו?).

אָמַר לוֹ: לְאִילָן שֶׁהָיָה קָשִׁישׁ יָמִים וְהִתְיַבְּשׁוּ עֲנָפָיו, קִצְצוּ אוֹתוֹ וְהִצְמִיחַ בְּשָׁרָשָׁיו, שֶׁקָּמוּ מִמֶּנּוּ עֲנָפִים חֲדָשִׁים כְּבָרִאשׁוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בַּעֲלוּמָיו, וְזֶהוּ וְיָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו, וְזֶה הָיָה הַחֲלוֹם שֶׁרָאָה נְבוּכַדְנֶצַּר בַּחֲלוֹמוֹ, עֵץ גָּדוֹל וְתַקִּיף, וּבְסוֹף חֲלוֹמוֹ הָיָה אוֹמֵר גֹּדּוּ הָאִילָן וְקַצְצוּ אֶת עֲנָפָיו, וְאַחַר אָמַר, בְּרַם עִקַּר שָׁרָשָׁיו בָּאָרֶץ הַשְּׁאִירוּ, וְאֵין

הַשָּׂדֶה, וְהַאי אִילָנָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַנְטַע לֵיהּ בְּכַמָּה דָרִין וְלָא אַצְלַח.

(עַד דְּנָטַע לֵיהּ בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וְאַרְכִּיב לֵיהּ בִּתְלַת אֲבָהָן וְאַצְלַח תַּמָּן, וּבְגִין דָּא הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גֶּבֶר, מִיָּד דְּאַצְלַח תַּמָּן וַאֲחִיד תַּמָּן, אִתְפַּשְׁטוּ שָׁרְשׁוֹי עַל אַרְעָא דְאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְאִסְתַּלְקוּ עַנְפּוֹי בְּכָל רְקִיעִין, וּבְכָל מַרְכְּבִין דְּנִשְׁמָתִין וּמַלְאָכַיָּא וְחֵיָוָן וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים, עַד דְּאִתְחַזַּר כְּקַדְמִיתָא (ס"א עַד אֵין סוֹף), וְהָא אוּקְמוּהָ עֵץ הַחַיִּים מַהֲלַךְ ת"ק שָׁנָה, (דניאל ד ט) רְבָא אִילָנָא וּתְקִיף וְרוּמֵיהּ יִמְטֵי לִשְׁמַיָּא, וַחֲזוֹתֵיהּ לְסוֹף כָּל אַרְעָא, תְּחוֹתוֹהִי תִּטְלֵל כָּל חֵיוַת בָּרָא, וּבַעֲנָפוֹי יְדוּרוּן צִפְּרֵי שְׁמַיָּא, דְּאִינוּן נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין, וּמִנֵּיהּ יִתְזַן כָּל בִּשְׂרָא).

וְאַרְכִּיב לֵיהּ עַד אֶלֶף דּוֹר, כְּגַוְונָא דִשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי סְלִיקַת לְאֶלֶף דּוֹר בַּעֲשַׂר סְפִירָן, דְּבְהוֹן סְלִיקָא עֲשַׂר זִמְנִין מְאָה, עַד דְּסְלִיקַת בְּהוֹן לְאֶלֶף דּוֹר, וּמִיָּד דְּאַצְלַח אִילָנָא בְּאַרְעָא נָחִית

לשון הקודש

אִילָן כָּאן אֶלָּא אָדָם עֶלְיוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה, וְאֶת הָעֵץ הַזֶּה נָטַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכַמָּה דוֹרוֹת וְלֹא הִצְלִיחַ.

(עַד שֶׁנָּטַע אוֹתוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהִרְכִּיב אוֹתוֹ בִּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת וְהִצְלִיחַ שָׁם, וּמִשּׁוּם זֶה הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גֶּבֶר. מִיָּד שֶׁהִצְלִיחַ שָׁם וְאָחַז שָׁם, הִתְפַּשְּׁטוּ שָׁרָשָׁיו עַל הָאָרֶץ, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, וְהִתְעַלּוּ עֲנָפִים בְּכָל הָרְקִיעִים וּבְכָל הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת וְהַמַּלְאָכִים וְחַיּוֹת וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים, עַד שֶׁחָזַר כְּבְרִאשׁוֹנָה (עד אין סוף), וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁעֵץ הַחַיִּים מַהֲלַךְ ת"ק שָׁנָה, גָּדוֹל הָאִילָן וְתַקִּיף וְרוּמוֹ מַגִּיעַ לַשָּׁמַיִם, וְחָזוּתוֹ לְסוֹף כָּל הָאָרֶץ, תַּחְתָּיו תִּצְלַל כָּל חַיַּת הַבַּר, וּבַעֲנָפָיו יָדוּרוּ צִפֳּרֵי הַשָּׁמַיִם, שֶׁהֵם נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת, וּמִמֶּנּוּ יִזּוֹן כָּל בָּשָׂר.)

וְהִרְכִּיב אוֹתוֹ עַד אֶלֶף דּוֹר, כְּמוֹ שֶׁהַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא עוֹלָה לְאֶלֶף דּוֹר בְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁבָּהֶם עוֹלָה עֶשֶׂר פְּעָמִים מֵאָה, עַד שֶׁעוֹלָה בָּהֶם לְאֶלֶף דּוֹר, וּמִיָּד

אִילָנָא מִלְּעֵילָא, שָׁרְשׁוֹי בְּאַרְעָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְאִתְרַבִּיאוּ תַּמָּן עַנְפּוֹי עַד אֵין סוֹף, וְאִתְפַּשְׁטוּ בָּהּ שָׁרְשׁוֹי עַד אֵין תַּכְלִית, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְרַבִּי אִילָנָא כְּמִלְּקַדְמִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב רְבָא אִילָנָא וּתְקִיף וְרוּמֵיהּ מָטֵי לִשְׁמַיָּא, וַחֲזוֹתֵיהּ לְסוֹף כָּל אַרְעָא, וּמִנֵּיהּ יִתְּזֹן כָּל בִּשְׂרָא, כָּל בְּנֵי אָדָם דִּלְתַתָּא, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְרַבִּי אִילָנָא כְּמִלְּקַדְמִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב רְבָא אִילָנָא וּתְקִיף וכו', חֵיוַת בָּרָא אִלֵּין חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, צִפֳּרֵי שְׁמַיָּא אִלֵּין נִשְׁמָתִין, וּמִנֵּיהּ יִתְּזֹן כָּל בִּשְׂרָא לְתַתָּא. דִּבְזִמְנָא דְּחָב אָדָם וַהֲוָה מְקַצֵּץ בַּנְטִיעוֹת, כַּבְיָכוֹל כְּאִלּוּ אַעְקַר חֵיוָן וּמַלְאָכִים וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים מֵאַתְרֵיהוֹן, וְלָא הֲוָה מָאן דִּמְקַבֵּל צְלוֹתִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל, וּבַעַל הַכְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, מַאי יַגִּיד דָּבָר, בְּצְלוֹתִין וְזַכְוָון דְּיִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

שֶׁהִצְלִיחַ הָאִילָן בָּאָרֶץ, יָרַד הָאִילָן מִלְּמַעְלָה, שָׁרָשָׁיו בָּאָרֶץ שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, וְהִתְגַּדְּלוּ שָׁם עֲנָפָיו עַד אֵין סוֹף, וְהִתְפַּשְּׁטוּ בָהּ שָׁרָשָׁיו עַד אֵין תַּכְלִית. בְּאוֹתוֹ זְמַן הִתְגַּדֵּל הָאִילָן כְּמוֹ מִקֹּדֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב גָּדוֹל הָאִילָן וְתַקִּיף, וְרוּמוֹ מַגִּיעַ לַשָּׁמַיִם, וְחָזוּתוֹ לְסוֹף כָּל הָאָרֶץ, וּמִמֶּנּוּ יִזּוֹן כָּל בָּשָׂר. כָּל בְּנֵי הָאָדָם שֶׁלְּמַטָּה. בְּאוֹתוֹ זְמַן הִתְגַּדֵּל הָאִילָן כְּמוֹ מִקֹּדֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב גָּדוֹל הָאִילָן וְתַקִּיף וכו'. חַיַּת הַבַּר אֵלּוּ חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, צִפֳּרֵי הַשָּׁמַיִם אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת, וּמִמֶּנּוּ יִזּוֹן כָּל בָּשָׂר לְמַטָּה, שֶׁבִּזְמַן שֶׁחָטָא אָדָם וְהָיָה מְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת, כִּבְיָכוֹל כְּאִלּוּ עָקַר חַיּוֹת וּמַלְאָכִים וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים מִמְּקוֹמָם, וְלֹא הָיָה מִי שֶׁמְּקַבֵּל תְּפִלּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּוַדַּאי עִלָּאִין וְתַתָּאִין הֲווֹ תַּלְיָין בְּאָדָם קַדְמָאָה, וְלַאו לְמַגְּנָא אוּקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, לְעוֹלָם יִרְאֶה הָאָדָם עַל עַצְמוֹ כְּאִלּוּ כָּל הָעוֹלָם תָּלוּי עָלָיו, אֲבָל בַּר נַשׁ דְּטָרַח עֲלֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִלְגּוּלָא וְלָא אַצְלַח בְּאַתְרֵיהּ, אַעְקַר לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ וְשַׁוִּי לֵיהּ בַּאֲתַר אָחֳרָא, וְשַׁנִּי לֵיהּ אֲתַר, וְרָזָא דְּמִלָּה (דף קג ע"א) וְעָפָר אַחֵר יִקַּח וְטָח אֶת הַבָּיִת (ויקרא יד מה), וְדָא שִׁנּוּי מָקוֹם, (כאן חסר והוא בתיקוני ז"ח) אִם אַצְלַח מוּטָב, וְאִם לָא אַצְלַח אַעְקַר לֵיהּ מִתַּמָּן וְאַרְכִּיב לֵיהּ בַּאֲתַר אָחֳרָא, וְשַׁנִּי שְׁמֵיהּ וְדָא שִׁנּוּי הַשֵּׁם, אִם אַצְלַח מוּטָב וְאִי לָא אַצְלַח אַעְקַר לֵיהּ מִתַּמָּן, וְדָא וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֶת עֵצָיו (שם מח ז), וְנָטַע לֵיהּ בַּאֲתַר אָחֳרָא, וְשַׁנִּי עוֹבָדוֹי מִכָּל מַה דַּהֲוָה בְּקַדְמֵיתָא,

לשון הקודש

בָּהֶם כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר. מַה זֶּה יַגִּיד דָּבָר? בַּתְּפִלּוֹת וְהַזְּכִיּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: בְּוַדַּאי שֶׁעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים הָיוּ תְּלוּיִים בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן, וְלֹא לְחִנָּם פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה לְעוֹלָם יִרְאֶה הָאָדָם עַל עַצְמוֹ כְּאִלּוּ כָּל הָעוֹלָם תָּלוּי עָלָיו, אֲבָל אָדָם שֶׁטָּרַח עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגִלְגּוּל וְלֹא הִצְלִיחַ בִּמְקוֹמוֹ, עוֹקֵר אוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ וְשָׂם אוֹתוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר וּמְשַׁנֶּה לוֹ מָקוֹם, וְסוֹד הַדָּבָר – וְעָפָר אַחֵר יִקַּח וְטָח אֶת הַבָּיִת, וְזֶה שִׁנּוּי מָקוֹם (כאן חסר). אִם הִצְלִיחַ, מוּטָב, וְאִם לֹא הִצְלִיחַ, עוֹקֵר אוֹתוֹ מִשָּׁם וּמַרְכִּיב אוֹתוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר וּמְשַׁנֶּה אֶת שְׁמוֹ, וְזֶה שִׁנּוּי הַשֵּׁם. אִם הִצְלִיחַ, מוּטָב, וְאִם לֹא הִצְלִיחַ, עוֹקֵר אוֹתוֹ מִשָּׁם, וְזֶהוּ וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֵת עֵצָיו, וְנוֹטֵעַ אוֹתוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר, וּמְשַׁנֶּה מַעֲשָׂיו מִכָּל מַה שֶּׁהָיָה בָּרִאשׁוֹנָה, וּמִכָּל הַצִּיּוּרִים שֶׁלּוֹ

וּמִכָּל צִיּוּרִין דִּילֵיהּ, מְשַׁנֶּה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ (איוב יד כ).

הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גֶּבֶר (שם לג כט), קַרְקַע דְּנָטַע לֵיהּ תַּמָּן וְאַצְלַח וּמִתְפַּשֵּׁט עַנְפּוֹי וְשָׁרְשׁוֹי עַד אֶלֶף דּוֹר דָּא שְׁכִינְתָּא, וְדָא שְׁנוּי מַעֲשֶׂה, וְעַד כַּמָּה זִמְנִין עַד אֶלֶף, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קה ח) דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שיר ח יב) הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה, וְאִינּוּן אֶלֶף עָלְמִין, דְּנָטַע לֵיהּ עַד דְּאַצְלַח וְאַרְכִּיב לֵיהּ תַּמָּן, וְרָזָא דְמִלָּה וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים (שמות כ ו), לְמָאן לְאֹהֲבָיו, וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו לְאֶלֶף דּוֹר (דברים ו ט).

אָמַר לֵיהּ, וּלְרַשִּׁיעַיָּא מַאי, דְּהָא כְּתִיב (קהלת א י) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וָבָאוּ וכו', מַה תֵּימָא בְּהוֹן, אָמַר לֵיהּ שְׁמַעְנָא בְּהוֹן רָזָא יִפּוֹל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וְגוֹמֵר (תהלים צא ז), הָכִי אָמְרוּ לִי בְּרִמִּיזָא, אָמַר לֵיהּ אִי הָכִי מַאי אֲשֶׁר קוּמְטוּ בְּלֹא עֵת וְגוֹמֵר

לשון הקודש

מְשַׁנֶּה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ.

הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גֶּבֶר, הַקַּרְקַע שֶׁנְּטַע אוֹתוֹ שָׁם וְהִצְלִיחַ, וּמִתְפַּשֵּׁט עֲנָפָיו וְשָׁרָשָׁיו עַד אֶלֶף דּוֹר, זוֹ הַשְּׁכִינָה, וְזֶה שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, וְעַד כַּמָּה פְּעָמִים? עַד אֶלֶף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר, וְעָלָיו נֶאֱמַר הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה, וְהֵם אֶלֶף עוֹלָמוֹת, שֶׁנְּטַע אוֹתוֹ עַד שֶׁמַּצְלִיחַ וּמַרְכִּיב אוֹתוֹ שָׁם, וְסוֹד הַדָּבָר – וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים, לְמִי? לְאֹהֲבָיו, וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו לְאֶלֶף דּוֹר.

אָמַר לוֹ: וּמָה לָרְשָׁעִים? שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ וְכוּ', מַה תֹּאמַר בָּהֶם? אָמַר לוֹ: שָׁמַעְתִּי בָהֶם סוֹד, יִפּוֹל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וְגוֹמֵר, כָּךְ אָמְרוּ לִי בְּרֶמֶז. אָמַר לוֹ: אִם כָּךְ, מַה זֶּה אֲשֶׁר

(איוב כב טז), אָמַר לֵיהּ אִלֵּין תְּשַׁע מֵאָה וְשִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה דָּרִין דְּאִתְקַמְּטוּ וְאִסְתַּלְקוּ קֶדֶם זִמְנֵיהוּ, וְדָא אִיהוּ אֲשֶׁר קוּמְטוּ בְּלֹא עֵת, דְּאִסְתַּלְקוּ קֶדֶם זִמְנֵיהוּ, וְזָרִיק לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כָּל דָּרָא וְדָרָא, דָּא אִיהוּ נָהָר יוֹצֵק יְסוֹדָם (שם), וְדָא הוּא רָזָא, דְּאֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּכְלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבַּגּוּף, וּכְדֵין חַדְתִּין עֲתִידִין לְמֵיתֵי, אַדְהָכִי אִסְתַּלַּק סָבָא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרַיָּא, חַבְרַיָּיא, וַדַּאי הַאי סָבָא דְּסָבִין אָדָם עִלָּאָה, זַכָּאָה דָּרָא דְּהַאי רָזָא אִתְגַּלְיָיא בֵּיהּ.

(נוסח אחר וזה לשונו והוא מכתב יד).

עוּבְדָא הֲוָה, דְּחַד בַּר נַשׁ חִגֵּר בְּלָא רַגְלִין, אַשְׁכַּח לִתְרֵין חַכִּימִין דְּלָא הֲוִי בְּכָל דָּרָא חַכִּימִין כַּוָּותַיְיהוּ, אַעֲרַע בְּהוּ הַהוּא חִגֵּר, אָמַר לוֹן שְׁלָמָא עֲלַיְיכוּ רַבָּנָן, (שְׁמַעְנָא עֲלַיְיכוּ דְּאַתּוּן חַכִּימֵי דָּרָא), אָנָה אַתּוּן אָזְלִין, אָמְרוּ לֵיהּ לְדוּכְּ פְּלַן, וְעָרֵב שַׁבָּת הֲוָה, אָמַר לוֹן אַף עַל גַּב דְּאַתּוּן

לשון הקודש

קֶמְטוּ וְלֹא עֵת וְגוֹמֵר? אָמַר לוֹ: אֵלּוּ תְּשַׁע מֵאוֹת וְשִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה דּוֹרוֹת שֶׁהִתְקַמְּטוּ וְהִסְתַּלְקוּ קֹדֶם זְמַנָּם, וְזֶהוּ אֲשֶׁר קֻמְּטוּ וְלֹא עֵת, שֶׁהִסְתַּלְקוּ קֹדֶם זְמַנָּם וְזָרַק אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כָּל דּוֹר וְדוֹר, זֶהוּ נָהָר יוֹצֵק יְסוֹדָם, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁאֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּכְלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבַּגּוּף, וְאָז עֲתִידִים חֲדָשִׁים לָבֹא. בֵּינְתַּיִם הִסְתַּלֵּק הַזָּקֵן, וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לַחֲבֵרִים: חֲבֵרִים, וַדַּאי זֶהוּ זָקֵן הַזְּקֵנִים, הָאָדָם הָעֶלְיוֹן. אַשְׁרֵי הַדּוֹר שֶׁהַסּוֹד הַזֶּה הִתְגַּלָּה בּוֹ.

(נוסח אחר וזה לשונו והוא מכתב יד)

מַעֲשֶׂה הָיָה, שֶׁאָדָם אֶחָד חִגֵּר בְּלִי רַגְלַיִם מָצָא שְׁנֵי חֲכָמִים שֶׁלֹּא הָיוּ בְּכָל הַדּוֹר חֲכָמִים כְּמוֹתָם. פָּגַשׁ בָּהֶם אוֹתוֹ חִגֵּר, אָמַר לָהֶם: שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם חֲכָמִים, (שָׁמַעְתִּי עֲלֵיכֶם שֶׁאַתֶּם חַכְמֵי הַדּוֹר), לְאָן אַתֶּם

רְכִיבִין בִּבְעִירִין דִּרְהַטֵּי סַגִּי וַאֲנָא חִגֵּר בְּלָא רַגְלִין, אִי אַתּוּן בְּעִיתוּ אֲנָא אֲקַדֵּם לְכוּ לְתַקָּנָא לְכוּ שַׁבַּתָּא, תְּוַוהוּ אָמְרוּ לֵיהּ וְהַלָּא אַתְּ חִגֵּר וְאֵיךְ אַתְּ יָכִיל לְאַקְדָּמָא לִבְעִירָן דִּרְהַטֵּי טוּבָא, אָמַר לוֹן שְׁמָא דְמ"ב אַתְוָון וְדָלִיג לוֹן ת"ק פַּרְסֵי בְּרִגְעָא חֲדָא.

אַשְׁכְּחוּ גַּרְמַיְיהוּ לְפוּם מְעַרְתָּא חֲדָא, וּפְתוֹרָא לִשְׁמָאלָא, בְּכָל מַעֲדַנֵּי עָלְמָא עֲלָהָא, וּמְנַרְתָּא לְדָרוֹם בְּשִׁבְעָה נֵרִין עֲלָהָא, וּמִטָּה דְכַסְפָּא וְדַהֲבָא וְאַבְנִין יַקִּירִין לְמַעֲרָב בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, וְכָרְסַיָּיא לְמִזְרָח, וּתְלַת מְאָה תַלְמִידִין עַל הַהוּא פְּתוֹרָא, בָּתַר דְּאָכְלוּ כֻּלְּהוּ וְאִינוּן חַכִּימֵי עִמְּהוֹן, קָם הַהוּא חִגֵּר וּפְשַׁט גַּרְמֵיהּ מֵהַהוּא גּוּפָא בְּלָא רַגְלִין, וְאִתְלַבֵּשׁ בְּגוּפָא דְאַנְפּוֹי זְהִירִין כְּזוֹהֲרָא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל יב ג) וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ וכו', וְאַנְפֵּי תַלְמִידוֹי נְהִירִין כְּכֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד, וַהֲווֹ פָּתְחִין סִפְרָא דְקֹהֶלֶת, וְקָרְיָין בֵּיהּ (קהלת א ב) הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת וכו', וַהֲווֹ חָזְרִין כַּמָּה זִמְנִין, אָמְרוּ לֵיהּ אִינוּן חַכִּימֵי דָרָא וְכִי שְׁלֹמֹה לָא עָבַד קְרָא אָחֳרָא בְּקֹהֶלֶת, עָל לְהוּ הַהוּא דְּאִתְחֲזֵי חִגֵּר בְּאָרְחָא, לִשְׁבְעָה הֵיכָלִין מִכַּסְפָּא וְדַהֲבָא וְאַבְנִין יַקִּירִין, וּבְהֵיכָלָא שִׁבְעָה כָּרְסַיָּין דְּאַרְבַּע חֵיוָון, וְיוֹנָה תַּמָּן

לשון הקודש

הוֹלְכִים? אָמְרוּ לוֹ: לְמָקוֹם פְּלוֹנִי. וְעֶרֶב שַׁבָּת הָיָה. אָמַר לָהֶם: אַף עַל גַּב שֶׁאַתֶּם רוֹכְבִים עַל בְּהֵמוֹת שֶׁרָצוֹת הַרְבֵּה, וַאֲנִי חִגֵּר בְּלִי רַגְלַיִם, אִם אַתֶּם רוֹצִים, אֲנִי אַקְדִּים לְתַקֵּן לָכֶם אֶת הַשַּׁבָּת. תָּמְהוּ. אָמְרוּ לוֹ: וַהֲלֹא אַתָּה חִגֵּר, וְאֵיךְ אַתָּה יָכוֹל לְהַשִּׂיג אֶת הַבְּהֵמוֹת שֶׁרָצוֹת הַרְבֵּה? אָמַר לָהֶם הַשֵּׁם שֶׁל מ"ב אוֹתִיּוֹת וְדִלֵּג לָהֶם ת"ק פַּרְסָה בְּרֶגַע אֶחָד.

מָצְאוּ אֶת עַצְמָם עַל פִּי מְעָרָה אַחַת, וְשֻׁלְחָן לִשְׂמֹאל עִם כָּל מַעֲדַנֵּי הָעוֹלָם עָלָיו, וּמְנוֹרָה בַּדָּרוֹם עִם שִׁבְעָה נֵרוֹת עָלֶיהָ, וּמִטַּת כֶּסֶף וְזָהָב וַאֲבָנִים יְקָרוֹת בַּמַּעֲרָב בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, וְכִסֵּא בַּמִּזְרָח, וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת תַּלְמִידִים עַל אוֹתוֹ הַשֻּׁלְחָן. אַחַר שֶׁכֻּלָּם אָכְלוּ, וְאוֹתָם הַחֲכָמִים עִמָּם, קָם אוֹתוֹ חָבֵר וּפָשַׁט אֶת עַצְמוֹ מֵאוֹתוֹ הַגּוּף בְּלִי הָרַגְלַיִם, וְהִתְלַבֵּשׁ בְּגוּף שֶׁפָּנָיו זוֹהֲרִים כְּזֹהַר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ וְכוּ', וּפְנֵי תַלְמִידָיו מְאִירִים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד, וְהָיוּ פּוֹתְחִים סֵפֶר קֹהֶלֶת, וְקוֹרְאִים בּוֹ הֶבֶל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת כוּ', וְהָיוּ חוֹזְרִים כַּמָּה פְּעָמִים. אָמְרוּ לוֹ אוֹתָם חַכְמֵי הַדּוֹר: וְכִי שְׁלֹמֹה לֹא עָשָׂה פָּסוּק אַחֵר בְּקֹהֶלֶת? הִכְנִיס אוֹתָם אוֹתוֹ שֶׁנִּרְאָה חִגֵּר בַּדֶּרֶךְ, לְשִׁבְעָה

דְּכַסְפָּא וַעֲטָרָה דְּדַהֲבָא עַל רֵישָׁה, וְכָתוּב בָּהּ כָּל מָאן דְּלָא יָדַע בְּאִלֵּין הַבְלִים עֲלֵיהּ כְּתִיב (במדבר א נא) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, אִינּוּן חַכִּימֵי דָרָא מִיָּד דְּחָזוּ הָכִי דַּהֲוָה כְּתִיב בְּהַהִיא עֲטָרָה חָזְרוּ לַאֲחוֹרָא. אָמַר לוֹן הַהוּא דְּאִתְחֲזֵי עֲלַיְיהוּ כְּחִגֵּר, וְכִי עֲלַיְיכוּ אִתְּמַר דְּאַתּוּן חַכִּימֵי דָרָא, לֵית אַתּוּן אֶלָּא טִפְּשֵׁי דָרָא, וְלָא חֲזֵיתוּן בְּכָל לְמוֹדַיְיכוּ כִּי בִי חָשַׁק (תהלים צא יד) עַד אוֹרֶךְ יָמִים אַשְׁבִּיעֵהוּ לְעָלְמָא דְכֹלָּא אֲרִיךְ, אִלֵּין הַבְלִים דְּקֹהֶלֶת אִינּוּן בְּרָזָא דְשֶׁבַע שְׁמָהָן, דִּבְהוּ מ"ב אַתְוָון, לָקֶבֶל שִׁבְעָה יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית דְּאִית בְּהוּ עֶשֶׂר אֲמִירָן וְל"ב אלהי"ם וְאִינּוּן מ"ב, וַעֲלַיְיהוּ לֵב דְּאִתְּמַר בְּהוּ אלהי"ם הָאלהי"ם, וְהַיְינוּ (קהלת ה ז) וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם, אִלֵּין שֶׁבַע תֵּיבִין אבגית"ץ, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה ו ב) שְׂרָפִים וְגוֹמֵר. וְהַאי שְׁמָא אִיהוּ סְגוּלְתָּא דִילֵיהּ לְכַסָּאָה דְנִשְׁמָתָא כַּד סְלִיקַת לְעֵילָא בְּכָל לֵילְיָא, לְאִסְתַּדָּא עַל עוֹבְדִין טָבִין דְּבַר נַשׁ, מִמַּלְאֲכֵי חַבָּלָה וּמִכָּל מַזִּיקִין וְרוּחִין וְלִילִין וְשֵׁדִין, וּבְהוֹן פָּרְחַת לְעֵילָא, בִּתְרֵין אַתְוָון מִכָּל שֵׁם תְּכַסֶּה אַנְפָּהָא מִנְּהוֹן, וּבִתְרֵין אַתְוָון תְּכַסֶּה רַגְלָהָא, וּבִתְרֵין אַתְוָון פָּרְחַת

לשון הקודש

הֵיכָלוֹת מִכֶּסֶף וְזָהָב וַאֲבָנִים יְקָרוֹת, וּבַהֵיכָל שִׁבְעָה כִּסְאוֹת שֶׁל אַרְבַּע חַיּוֹת, וְשָׁם יוֹנָה שֶׁל כֶּסֶף וַעֲטֶרֶת זָהָב עַל רֹאשָׁהּ, וְכָתוּב בָּהּ כָּל מִי שֶׁלֹּא מַכִּיר אֶת הַהֲבָלִים הַלָּלוּ, עָלָיו כָּתוּב וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת. מִיָּד שֶׁרָאוּ כָּךְ אוֹתָם חַכְמֵי הַדּוֹר אֶת שֶׁכָּתוּב בְּאוֹתָהּ הָעֲטָרָה, חָזְרוּ לְאָחוֹר. אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ שֶׁנִּרְאָה עֲלֵיהֶם כְּחִגֵּר: וְכִי עֲלֵיכֶם נֶאֱמַר שֶׁאַתֶּם חַכְמֵי הַדּוֹר? אֵינְכֶם אֶלָּא טִפְּשֵׁי הַדּוֹר, וְלֹא רְאִיתֶם בְּכָל לִמּוּדֵיכֶם כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ, עַד אֹרֶךְ יָמִים אַשְׁבִּיעֵהוּ, לְעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ, אֵלּוּ הַהֲבָלִים שֶׁל קֹהֶלֶת הֵם בְּסוֹד שֶׁל שִׁבְעָה שֵׁמוֹת, שֶׁבָּהֶם אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, כְּנֶגֶד שִׁבְעָה יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עֶשֶׂר אֲמִירוֹת וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם, וְהֵם אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם, וַעֲלֵיהֶם לֵב, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אֱלֹהִי"ם הָאֱלֹהִי"ם, וְהַיְנוּ וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם, אֵלּוּ שֶׁבַע תֵּבוֹת אבגית"ץ, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שְׂרָפִים וְגוֹמֵר. וְהַשֵּׁם הַזֶּה הוּא סְגֻלָּתוֹ לְכִסּוֹת אֶת הַנְּשָׁמָה, כְּשֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה בְּכָל לַיְלָה לְהָעִיד עַל הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁל אָדָם, מִמַّלְאֲכֵי חַבָּלָה וּמִכָּל הַמַּזִּיקִים וְהָרוּחוֹת וְלִילִין וְשֵׁדִין, וּבָהֶם פּוֹרַחַת לְמַעְלָה, בִּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת מִכָּל שֵׁם תְּכַסֶּה פָּנֶיהָ מֵהֶם, וּבִשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת תְּכַסֶּה רַגְלֶיהָ, וּבִשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת פּוֹרַחַת לְמַעְלָה,

לְעֵילָא, וְאוּף הָכִי לְרוּחָא, וְאוּף הָכִי לְנַפְשָׁא, וְאִית שֵׁם בֵּן מ"ב בְּצוּרַת חוֹתָמָא דְשַׁעֲוָה נִכְתַּב, וְאִית שֵׁם מ"ב בְּצִיּוּר דִּיוֹקְנָא דְמַלְכָּא, חָקִיק עַל חוֹתָמָא, וְאִית שֵׁם מ"ב דְּאִיהוּ דִּיוֹקְנֵיהּ מַמָּשׁ, שֵׁם מ"ב דְּאִיהוּ דִּיוֹקְנֵיהּ אִיהוּ יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יו"ד וא"ו דל"ת, ה"א אל"ף, וא"ו אל"ף וא"ו, ה"א אל"ף, שֵׁם מ"ב דְּאִיהוּ חוֹתָמָא, אִיהוּ אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה, צִיּוּר מ"ב בְּשַׁעֲוָה דָא אבגית"ץ.

וְרַשִּׁיעַיָּא נִשְׁמָתְהוֹן דְּשֵׁדִין וּמִמַּזִּיקִין וְלָא פּוֹעֲלִין בְּהוֹן אֶלָּא כִּישׁוּף וְעוֹבְדֵי שֵׁדִין כַּוָּתַיְיהוּ, בְּגִין דְּרַשִּׁיעַיָּא כָּל שְׁמָהָן וְכָל הַוַּיְ"ן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל מַלְאָכִים שֶׁנְּאִין לוֹן, וּבְגִין כַּךְ לָא מוֹעִיל לָא קָמִיעַ וְלָא שְׁמָהָן קַדִּישִׁין וְלָא מַלְאָכַיָּא, דְּלָא תָּפִיס אֶלָּא מִין בְּמִינוֹ, וּבְגִין דָּא (דברים כב ט) לֹא תִזְרַע כַּרְמְךָ כִּלְאָיִם, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה ה ז) כִּי כֶרֶם יהו"ה צְבָאוֹ"ת וְגוֹמֵר, צְבָאוֹ"ת נְקוּדָה דִילֵיהּ יְהָו"ה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (דברים י טו) רַק בַּאֲבוֹתֶיךָ חָשַׁ"ק, חוֹלֵ"ם שְׁבָ"א קָמֵ"ץ, וְאִינוּן זֶרַע אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, דַּרְגָּא דִלְהוֹן חֶסֶד כַּהֲנָא רַבָּא, גְּבוּרָה לֵוִי, יִשְׂרָאֵל עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, בְּגִין דְּחוֹלֵ"ם כֶּתֶר עַל תִּפְאֶרֶת, קָמֵ"ץ חָכְמָה עַל חֶסֶד, וּבֵיהּ הָרוּצָה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וּבְחָכְמָה אַשְׁרֵי הַמְּחַכֶּה לִתְחִיַּית

לשון הקודש

וְאַף כָּךְ לָרוּחַ, וְאַף כָּךְ לַנֶּפֶשׁ, וְיֵשׁ שֵׁם בֵּן מ"ב בְּצוּרַת חוֹתָם שַׁעֲוָה נִכְתָּב, וְיֵשׁ שֵׁם מ"ב בְּצִיּוּר שֶׁל דְּמוּת הַמֶּלֶךְ חָקוּק עַל הַחוֹתָם, וְיֵשׁ שֵׁם מ"ב שֶׁהוּא דְּמוּתוֹ מַמָּשׁ, שֵׁם מ"ב שֶׁהוּא דְּמוּתוֹ, הוּא יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יו"ד וא"ו דל"ת, ה"א אל"ף, וא"ו אל"ף וא"ו, ה"א אל"ף, שֵׁם מ"ב שֶׁהוּא הַחוֹתָם הוּא אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה, צִיּוּר מ"ב בְּשַׁעֲוָה זֶה אבגית"ץ.

וְהָרְשָׁעִים נִשְׁמָתָם שֶׁל הַשֵּׁדִים וּמֵהַמַּזִּיקִים, וְלֹא פּוֹעֲלִים בָּהֶם אֶלָּא כִּשּׁוּף וְעוֹבְדֵי שֵׁדִים כְּמוֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁהָרְשָׁעִים כָּל הַשֵּׁמוֹת וְכָל הַהֲוָיוֹ"ת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכָל הַמַּלְאָכִים שׂוֹנְאִים אוֹתָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא מוֹעִיל לֹא קָמֵיעַ וְלֹא שֵׁמוֹת קְדוֹשִׁים וְלֹא מַלְאָכִים, שֶׁלֹּא תּוֹפֵס אֶלָּא מִין בְּמִינוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא תִזְרַע כַּרְמְךָ כִּלְאָיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי כֶרֶם יהו"ה צְבָאוֹ"ת וְגוֹמֵר, צְבָאוֹ"ת הַנְּקֻדָּה שֶׁלּוֹ יהו"ה, עָלָיו נֶאֱמַר רַק בַּאֲבוֹתֶיךָ חָשַׁ"ק, חֹלֶ"ם שְׁבָ"א קָמֵ"ץ, וְהֵם זֶרַע אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, דַּרְגָּתָם חֶסֶד, הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, גְּבוּרָה – לֵוִי, יִשְׂרָאֵל – הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, מִשּׁוּם שֶׁחֹלֶ"ם כֶּתֶר

הַמֵּתִים, חָכְמָה מְחַבֵּ"ה קָמוּ כֻּלְּהוּ וְאִשְׁתַּטְּחוּ קַמֵּיהּ וכו'.

פְּתַח כְּמִלְּקַדְּמִין וְאָמַר, (קהלת ח יד) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ וכו', תָּא חֲזֵי שְׁמַעְנָא דְּעוּבְדָא הֲוָה בְּחַד בַּר נַשׁ מֵאִינּוּן בַּעֲלֵי קַבִּין, דַּהֲוָה אָזִיל בְּאָרְחָא, אַעְרַע בִּתְרֵין חַכִּימִין מָארֵי דְּדָרָא מָארֵי דְּחָכְמָתָא דְּאוֹרַיְיתָא, אָמַר לוֹן שְׁלָמָא עֲלַיְיכוּ רַבָּנָן, שְׁמַעְנָא עֲלַיְיכוּ דְּאַתּוּן חַכִּימֵי דָּרָא, לְאָן אַתַּר אֲזֵילְתּוּן, אָמְרוּ לֵיהּ לְדוּךְ פְּלַן וְעָרֵב שַׁבָּת הֲוָה, אָמַר לוֹן אֲנָא אֲזֵילְנָא תַּמָּן (איזיל) וְאַתְקִין לְכוּ אַתַּר בֵּי מוֹתְבֵיכוּ, אִי אַתּוּן בְּעִיתּוּן, אָמְרוּ לֵיהּ וְהָא אֲנַן בְּסוּסְוָון וְאַנְתְּ בְּלָא רַגְלִין, אֵיךְ יִתְּכֵן לְמֶהֱוֵי הַאי, אָמַר לוֹן אַף עַל גַּב דְּאַתּוּן רְכִיבִין בִּבְעִירֵי דְּרְהִיטֵי סַגִּי, וַאֲנָא חִגֵּר בְּלָא רַגְלִין, אִי אַתּוּן בְּעִיתּוּ אֲנָא אֶקַדֵּם לְתַקָּנָא לְכוּ שַׁבַּתָּא, תְּוָוהוּ, אַדְהָכִי אַחְזַרוּ

לשון הקודש

עַל תִּפְאֶרֶת, קָמֵ"ץ חָכְמָה עַל חֶסֶד, וּבוֹ הָרוּצָה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וּבַחָכְמָה אַשְׁרֵי הַמְחַכֶּה לִתְחִיַּת הַמֵּתִים, חָכְמָה מְחַבֵּ"ה.

קָמוּ כֻּלָּם וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו וְכוּ'.

פְּתַח כְּמִקֹּדֶם וְאָמַר, יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ וְכוּ'. בֹּא וּרְאֵה, שָׁמַעְתִּי שֶׁהָיָה מַעֲשֶׂה בְּאִישׁ אֶחָד מֵאוֹתָם בַּעֲלֵי קַבִּים שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, פָּגַשׁ בִּשְׁנֵי חֲכָמִים בַּעֲלֵי הַדּוֹר, בַּעֲלֵי חָכְמַת הַתּוֹרָה. אָמַר לָהֶם: שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם חֲכָמִים, שָׁמַעְתִּי עֲלֵיכֶם שֶׁאַתֶּם חַכְמֵי הַדּוֹר, לְאָן אַתֶּם הוֹלְכִים? אָמְרוּ לוֹ: לְמָקוֹם פְּלוֹנִי. וְעֶרֶב שַׁבָּת הָיָה. אָמַר לָהֶם: אֲנִי הוֹלֵךְ לְשָׁם, (אלף) וַאֲסַדֵּר לָכֶם מְקוֹם בֵּית מוֹשַׁבְכֶם, אִם אַתֶּם רוֹצִים. אָמְרוּ לוֹ: וַהֲרֵי אָנוּ עִם סוּסִים וְאַתָּה בְּלִי רַגְלַיִם, וְאֵיךְ יִתָּכֵן שֶׁיִּהְיֶה זֶה? אָמַר לָהֶם: אַף עַל גַּב שֶׁאַתֶּם רוֹכְבִים עַל בְּהֵמוֹת שֶׁרָצוֹת הַרְבֵּה, וַאֲנִי חִגֵּר בְּלִי רַגְלַיִם, אִם תִּרְצוּ, אֲנִי אַקְדִּים לְסַדֵּר לָכֶם אֶת הַשַּׁבָּת. תָּמְהוּ. בֵּינְתַּיִם

רֵישַׁיְיהוּ לְגַבֵּיהּ וְחָמוּ לֵיהּ (דף קג ע"ב) דַּהֲוָה רְהִיט כְּשַׁרְבִּיטָא דְכֹכָבָא, עָבַד לוֹן קְפִיצָה וְאַשְׁכְּחוּ גַּרְמַיְיהוּ לְפוּם מְעַרְתָּא כְּהֶרֶף עַיִן (ס"א, אָמַר לוֹן שִׁמְא דְמ"ב אַתְוָון, דָּלִיג לוֹן חֲמֵשׁ מֵאָה פַּרְסֵי בְּרִגְעָא חֲדָא, אַשְׁכְּחוּ וכו').

אָמַר לוֹן רַבָּנָן עוּלוּ, עָאלוּ אַבַּתְרֵיהּ מְעַרְתָּא גוֹ מְעַרְתָּא, עַד דְּעָאלוּ לְחַד פַּרְדֵּסָא וַהֲוָה תַּמָּן הַהוּא בַּעַל קַבִּין מִתְפַּשֵּׁט מֵהַהוּא גוּפָא, וַהֲוָה מִתְלַבֵּשׁ בְּגוּפָא אָחֳרָא דְּאַנְפּוֹי הֲווֹ נַהֲרִין כְּשִׁמְשָׁא, וַהֲוָה יָתִיב עַל כָּרְסַיָּיא דְמַלְכוּתָא, וּתְלַת מְאָה תַּלְמִידוֹי תְּחוֹת כָּרְסַיָּיא לְרַגְלוֹי, וַהֲווֹ קָרָאן (קהלת א ב) הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת, וַהֲווֹ קָרָאן הַאי קְרָא זִמְנִין בְּלָא חוּשְׁבָּנָא, אָמְרוּ לוֹן אִינוּן חַכִּימִין מָאֲרֵי דְּדָרָא, מַאי הַאי, וְכִי לֵית קְרָא אָחֳרָא בְּסֵפֶר קֹהֶלֶת, מִיָּד קָם הַהוּא מָאֲרֵי קַבִּין דַּהֲוָה יָתִיב עַל כָּרְסַיָּיא, וַאֲחִיד בִּידֵיהוֹן, וְאַעִיל לוֹן לְשִׁבְעָה הֵיכָלִין,

לשון הקודש

הֶחֱזִירוּ רָאשֵׁיהֶם אֵלָיו וְרָאוּ אוֹתוֹ שֶׁהָיָה רָץ כְּמוֹ כוֹכָב שָׁבִיט. עָשָׂה לָהֶם קְפִיצָה, וּמָצְאוּ אֶת עַצְמָם עַל פִּי מְעָרָה כְּהֶרֶף עַיִן. [אָמַר לָהֶם הַשֵּׁם שֶׁל מ"ב אוֹתִיּוֹת, דִּלֵּג לָהֶם חֲמֵשׁ מֵאוֹת פַּרְסוֹת בְּרֶגַע אֶחָד, מָצְאוּ כו'.]

אָמַר לָהֶם: חֲכָמִים, הִכָּנְסוּ. נִכְנְסוּ אַחֲרָיו לְמְעָרָה בְּתוֹךְ מְעָרָה, עַד שֶׁנִּכְנְסוּ לְפַרְדֵּס אֶחָד, וְהָיָה שָׁם אוֹתוֹ בַּעַל קַבִּים מִתְפַּשֵּׁט מֵאוֹתוֹ הַגּוּף, וְהָיָה מִתְלַבֵּשׁ בְּגוּף אַחֵר שֶׁפָּנָיו הָיוּ מְאִירִים כַּשֶּׁמֶשׁ, וְהָיָה יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא שֶׁל מַלְכוּת, וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת תַּלְמִידָיו תַּחַת הַכִּסֵּא לְרַגְלָיו, וְהָיוּ קוֹרְאִים הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת, וְהָיוּ קוֹרְאִים פָּסוּק זֶה אַחֵר בְּסֵפֶר קֹהֶלֶת. אָמְרוּ לָהֶם אוֹתָם חֲכָמִים בַּעֲלֵי הַדּוֹר: מַה זֶּה, וְכִי אֵין פָּסוּק אַחֵר בְּסֵפֶר קֹהֶלֶת?

וּבְכָל הֵיכָלָא וְהֵיכָלָא הֲוָה כְּתִיב הֲבֵל הֲבָלִים, וּבְהֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה הֲוָה נִשְׁרָא וַעֲטָרָה בְּפוּמָהָא, וּדְמוּת יוֹנָה בְּהַהִיא עֲטָרָה, וַהֲוָה כְּתִיב בַּעֲטָרָה כָּל מָאן דְּלָא יָדַע בְּאִלֵּין הֲבָלִים וּבְרָזָא דִלְהוֹן, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (במדבר א נא) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, מִיָּד אִתְחַזְרוּ אִינּוּן לַאֲחוֹרָא, אָמַר לוֹן הַהוּא בַּעַל קַבִּין אַתּוּן חַכִּימִין מָאֵרֵי דְּדָרָא, דַּאֲזָלִית אַבַּתְרַיְיכוּ עַד כְּעַן לְמִנְדַּע יָת חָכְמָתַיְיכוּ, וּבְוַדַּאי לָאו אַתּוּן חַכִּימִין, דְּוַדַּאי בְּהַאי קְרָא עֲבִידְנָא כָּל בִּנְיָנָא דָא, וּבֵיהּ הֲוֵינָא טָס עָלְמָא בְטִיסָה חֲדָא, וּבְזִמְנָא בִתְרֵין, וּבְזִמְנָא בִתְלַת, וּבְזִמְנָא בְאַרְבַּע, וּבְזִמְנָא בְחַמְשָׁא, וּבְזִמְנָא בְשִׁית, וּבְזִמְנָא בְשֶׁבַע, וַאֲנַן בְּהַאי אַרְעָא כֻּלְּהוּ אַזְלִינַן בַּעֲלֵי קַבִּין, וְהַאי קְרָא יְרִיתְנָא מֵאַבָּא, וְאַבָּא מֵאֲבוֹי, עַד דָּרָא כֻּלְּהוּ, יְהַב לוֹן מָמוֹנָא סַגִּיא וְשַׁוִּי לוֹן בְּאַתְרַיְיהוּ כְּהֶרֶף עַיִן.

לשון הקודש

מִיָּד קָם אוֹתוֹ בַּעַל הַקַּבִּים שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא, וְאָחַז בִּידֵיהֶם, וְהִכְנִיס אוֹתָם לְשִׁבְעָה הֵיכָלוֹת, וּבְכָל הֵיכָל וְהֵיכָל הָיָה כָתוּב הֲבֵל הֲבָלִים, וּבַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי הָיָה נֶשֶׁר וַעֲטָרָה בְּפִיו, וּדְמוּת יוֹנָה בְּאוֹתָהּ עֲטָרָה, וְהָיָה כָתוּב בָּעֲטָרָה: כָּל מִי שֶׁלֹּא מַכִּיר אֶת הַהֲבָלִים הַלָּלוּ וּבְסוֹד שֶׁלָּהֶם, עָלָיו נֶאֱמַר וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת. מִיָּד הֵם חָזְרוּ לְאָחוֹר. אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ בַּעַל הַקַּבִּים: אַתֶּם חֲכָמִים בַּעֲלֵי הַדּוֹר? שֶׁהָלַכְתִּי אַחֲרֵיכֶם עַד כְּעֵת לָדַעַת אֶת חָכְמַתְכֶם, וּבְוַדַּאי שֶׁאֵינְכֶם חֲכָמִים, שֶׁוַּדַּאי שֶׁבַּפָּסוּק הַזֶּה עָשִׂיתִי כָּל הַבִּנְיָן הַזֶּה, וּבוֹ הָיִיתִי טָס אֶת הָעוֹלָם בְּטִיסָה אַחַת, וּפַעַם אַחַת בִּשְׁתַּיִם, וּפַעַם בְּשָׁלֹשׁ, וּפַעַם בְּאַרְבַּע, וּפַעַם בְּחָמֵשׁ, וּפַעַם

וּבְגִין דָּא יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, אָמְרוּ לֵיהּ חַבְרַיָּיא רַבִּי אֵימָא לָן שׁוּם רְמִיזָא בְּהַאי קְרָא, דְּלָא אִתְכַּסְיָא חָכְמָתָא דָא מִן חַבְרַיָּיא, אָמַר לוֹן רַבָּנָן בְּוַדַּאי רָזָא עִלָּאָה אִית תַּמָּן, אֲבָל אֵימָא לְכוּ בִּרְמִיזָא, שֶׁבַע הֲבָלִים אִינוּן, וְזַכָּאָה מָאן דְּלָא נָטִיל לְאַגְרָיְיהוּ בְּהַאי עָלְמָא, וְאִינוּן דִּכְלִילָן בְּבַת שֶׁבַע, וְאִינוּן בְּהַאי קְרָא, הֶבֶל (דף קד ע"א) חַד, הֲבָלִים תְּרֵין הָא תְּלַת, הֶבֶל הֲבָלִים תְּלַת הָרֵי שִׁית, הַכֹּל הָבֶל הָא שֶׁבַע, וּלְקִבְלַיְיהוּ שֶׁבַע שְׁמָהָן אבגית"ץ וכו', אֵלּוּ שֶׁבַע הֲבָלִים אִינוּן כְּפוּלִים, לָקֶבֶל שֶׁבַע שְׁרַגִּין דִּמְנָרְתָּא, כְּפוּלִים, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (זכריה ד ב) שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת, (וְאִינוּן) שֶׁבַע הֲוַיּוֹת, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן בַּאֲמִירָה יְהִי אוֹר, וַהֲוֵי מִיָּד, וּלְבוּשִׁין דְּאִינוּן שֶׁבַע הֲוַיּוֹת אִינוּן שֶׁבַע שְׁמָהָן אבגית"ץ

לשון הקודש

בְּשֵׁשׁ, וּפַעַם בְּשֶׁבַע, וְאָנוּ בָּאָרֶץ הַזוֹ כֻּלָּנוּ הוֹלְכִים עַל קַבִּים, וְהַפְּסוּק הַזֶּה יָרַשְׁתִּי מֵאַבָּא, וְאָבִי מֵאָבִיו, עַד כָּל הַדּוֹרוֹת. נָתַן לָהֶם מָמוֹן רַב וְשָׂם אוֹתָם בִּמְקוֹמָם כְּהֶרֶף עַיִן.

וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ. אָמְרוּ לוֹ הַחֲבֵרִים: רַבִּי, אֱמֹר לָנוּ שׁוּם רֶמֶז בַּפְּסוּק הַזֶּה, שֶׁלֹּא הִתְכַּסְּתָה הַחָכְמָה הַזוֹ מִן הַחֲכָמִים. אָמַר לָהֶם: חֲכָמִים, בְּוַדַּאי שֶׁסּוֹד עֶלְיוֹן יֵשׁ שָׁם, אֲבָל אֹמַר לָכֶם בְּרֶמֶז. שִׁבְעָה הֲבָלִים הֵם, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁלֹּא נוֹטֵל אֶת שְׂכָרָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהֵם שֶׁכְּלוּלִים בְּבַת שֶׁבַע, וְהֵם בַּפָּסוּק הַזֶּה, הֶבֶל אֶחָד, הֲבָלִים שְׁנַיִם, הֶבֶל הֲבָלִים שְׁלֹשָׁה, הָרֵי שִׁשָּׁה, הַכֹּל הָבֶל – הָרֵי שִׁבְעָה, וּכְנֶגְדָּם שִׁבְעָה שְׁמוֹת אבגית"ץ, אֵלּוּ שִׁבְעַת הַהֲבָלִים הֵם כְּפוּלִים, כְּנֶגֶד שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת שֶׁל הַמְּנוֹרָה, כְּפוּלִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שִׁבְעָה שִׁבְעָה מוּצָקוֹת, (וְהֵם) שֶׁבַע הֲוַיּוֹ"ת שֶׁנֶּאֱמַר

וְחַבְרוֹי, הֶבֶל אִיהוּ לַהַב, הֲבָלִים לֶהָבִים, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (תהלים כט ז) קוֹל יהו"ה חוֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, וּמָאן דְּיָדַע בְּאִלֵּין הֲבָלִים, כַּד אַפִּיק לוֹן מִפּוּמוֹי וּמִלִּבֵּיהּ יָדַע לְכַוְּונָא בִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּכָל הֲבָלִים מִינָהּ תַּלְיָין, וּמִתְלַבְּשָׁן בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דִּכְלִיל שֶׁבַע שְׁמָהָן אבגית"ץ וְחַבְרוֹי, דְּאִינּוּן אַתְוָון דִּבְהוֹן אִתְבְּרִיאוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, דְּאִלֵּין תַּלְיָין בַּאֲמִירָה וְאִלֵּין בַּעֲשִׂיָּה, בְּרָזָא דְאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה מִיָּד, וְאִלֵּין שֶׁבַע הֲבָלִים אִינּוּן כְּפוּלִים, לָקְבֵל שֶׁבַע שְׁרַגִּין דִּמְנַרְתָּא, כְּפוּלִים, דְּאִתְּמַר בְּהוּ (זכריה ד ב) שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת לַנֵּרוֹת וְגוֹ', (אִלֵּין בַּאֲמִירָה וְאִלֵּין בַּעֲשִׂיָּה, וְאִינּוּן י"ה יו"ד ה"א, ו"ה וא"ו ה"א אִלֵּין אִינּוּן שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת).

(זַכָּאָה עַמָּא דְּיָדְעִין לְסַלְקָא צְלוֹתִין בַּאֲמִירָה וְעוֹבָדָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה נא טז) וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ וכו', וְהָא אוּקְמוּהָ אַל

לשון הקודש

בָּהֶן בַּאֲמִירָה יְהִי אוֹר, וְהָיָה מִיָּד, וְהַלְּבוּשִׁים שֶׁל אוֹתָם שֶׁבַע הַוָיוֹ"ת הֵם שִׁבְעָה שְׁמוֹת אבגית"ץ וַחֲבֵרָיו, הֶבֶל הוּא לַהַב, הֲבָלִים לֶהָבִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר קוֹל יהו"ה חוֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, וּמִי שֶׁמַּכִּיר אֶת הַהֲבָלִים הַלָּלוּ, כְּשֶׁמּוֹצִיא אוֹתָם מִפִּיו וּמִלִּבּוֹ, יוֹדֵעַ לְכַוֵּן בִּשְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁכָּל הַהֲבָלִים יוֹצְאִים מִמֶּנָּה וּמִתְלַבְּשִׁים בִּשְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁכּוֹלֶלֶת שִׁבְעָה שְׁמוֹת אבגית"ץ וַחֲבֵרָיו, שֶׁהֵם הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶן נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁאֵלּוּ תְּלוּיִים בַּאֲמִירָה וְאֵלּוּ בַּעֲשִׂיָּה, בְּסוֹד שֶׁל אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה מִיָּד, וְשִׁבְעַת הַהֲבָלִים הַלָּלוּ הֵם כְּפוּלִים, כְּנֶגֶד שִׁבְעָה נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, כְּפוּלִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת לַנֵּרוֹת וְגוֹמֵר, (אֵלּוּ בַּאֲמִירָה וְאֵלּוּ בַּעֲשִׂיָּה, וְהֵם י"ה יו"ד הֵ"א, ו"ה וְא"ו הֵ"א, אֵלּוּ הֵם שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת).

(אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיּוֹדְעִים לְהַעֲלוֹת תְּפִלּוֹת בַּאֲמִירָה וּבְמַעֲשֶׂה, וְעָלָיו נֶאֱמַר וָאָשִׂים

תִּקְרֵי עַמִּי, אֶלָּא עִמִּי בְּשׁוּתָּפוּ, כְּמָה דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים לג ו) בִּדְבַר יהו"ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ כו', הָכִי אַנְתְּ בְּשׁוּתָּפוּ עִמִּי, דִּבְמִלּוּלָךְ אִתְעֲבִידוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא.

וְעוֹד הֶבֶל ה' לב, ה' אִתְפַּלֵּג לְד"וּ פַּרְצוּפִין, ד"ו, ד' אַרְבַּע רַגְלִין דְּכָרְסַיָּא, ו', (מלכים א י יט) שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיָרִית נִשְׁמָתָא מִכָּרְסַיָּא יַקִּירָא, כְּלִילָא מֵעֲשַׂר תִּקּוּנִין אִלֵּין, וְעָבִיד לָהּ כָּרְסַיָּא לַיהו"ה, דִּשְׁמָא דְיהו"ה דְּאִיהוּ בְּאֹרַח אֲצִילוּת, לְתַקְנָא לֵיהּ כּוּרְסַיָּא בַּר נַשׁ לְנִשְׁמָתֵיהּ, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין, כָּל הַנְּשָׁמוֹת גְּזוּרוֹת מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְתַמָּן שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וְלֵית ה' בְּלָא י', וּבְגִין דָּא (שמות יז טז) כִּי יָד עַל כֵּס י"ה.

ו' שַׁרְיָא בְּמִטְטְרוֹ"ן, וְדָא אִיהוּ רוּחַ הַשִּׂכְלִי דְּאִיהוּ אֲצִילוּת, ה' שַׁרְיָא בְּאוֹפַן, וְדָא נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית בְּאֹרַח אֲצִילוּתָא, דְּאִית נְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ שִׂכְלִית וְלָא בְּאֹרַח אֲצִילוּת, אֶלָּא אִתְּמַר בְּהוֹן גְּזוּרוֹת, וְאִינוּן כִּסֵּא וּמַלְאָךְ וְאוֹפָן, זַכָּאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל דְּסָלְקִין הָבָלִים דִּצְלוֹתִין בְּהוֹן, לְגַבֵּי אַתְוָון דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וּבְגִין דָּא (קהלת ה יד) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְיֵשׁ הֶבֶל דְּרַשִּׁיעַיָּא,

לשון הקודש

דְּבָרַי בְּפִיךָ וְכו', וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי, בְּשֶׁתָּפוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בִּדְבַר יהו"ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ כו', כָּךְ אַתָּה בְּשֶׁתָּפוּת עִמִּי, שֶׁבְּדִבּוּרֶיךָ נַעֲשׂוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ.

וְעוֹד, הֶבֶל ה' לב, ה' מִתְחַלֵּק לְד"וּ פַּרְצוּפִים, ד"ו, ד' אַרְבַּעַת רַגְלֵי הַכִּסֵּא, ו' שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁיּוֹרֵשׁ נְשָׁמָה מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד הַכָּלוּל מֵעֲשָׂרָה הַתִּקּוּנִים הַלָּלוּ, וְעוֹשֶׂה אוֹתָהּ כִּסֵּא לַיהו"ה, שֶׁהַשֵּׁם שֶׁל יהו"ה שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת, לְתַקֵּן לוֹ הָאָדָם כִּסֵּא לְנִשְׁמָתוֹ, שֶׁכָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ הַקַּדְמוֹנִים, כָּל הַנְּשָׁמוֹת גְּזוּרוֹת מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְשָׁם שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, וְאֵין ה' בְּלִי י', וּמִשּׁוּם כָּךְ כִּי יָד עַל כֵּס יָ"ה.

ו' שׁוֹרָה בְּמִטְטְרוֹ"ן, וְזֶהוּ רוּחַ הַשִּׂכְלִי שֶׁהוּא אֲצִילוּת, ה' שׁוֹרָה בְּאוֹפַן, וְזוֹ נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת, שֶׁיֵּשׁ נְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ שִׂכְלִית וְלֹא בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת, אֶלָּא נֶאֱמַר בָּהֶן גְּזוּרוֹת, וְהֵם כִּסֵּא וּמַלְאָךְ וְאוֹפָן, אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּעֲלִים הַהֲבָלִים שֶׁל הַתְּפִלּוֹת בָּהֶם אֶל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה

דְּאִינּוּן הֲבָלִים דְּשִׁקְרָא, וְנָטְלִין לוֹן מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, וְנָטְעִין בְּהוֹן רְקִיעִין וְאַרְעִין דְּשִׁקְרָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ירמיה י טו) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים, (כאן חסר), קָמוּ כֻּלְּהוּ וְאִשְׁתַּטְּחוּ קַמֵּיהּ, וְאָמְרוּ אִלּוּ לָא אַתֵּינָא לְעָלְמָא, אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דַּי).

(זכריה ד) **לַגֵּרוֹת אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁהּ, וְאִינּוּן י"ה יו"ד ה"א, ו"ה וא"ו ה"א, וְאִינּוּן שֶׁבַע כְּפוּלוֹת בג"ד כפר"ת** (דף קד ע"ב) **לְבוּשִׁין לוֹן, וְכֻלְּהוּ סָלְקִין מִלְּבָא לְפוּמָא, שֶׁבַע הֲבָלִים סָלְקִין, שֶׁבַע נָחֲתִין לְאַשְׁקָאָה לוֹן, וּבְגִין דָּא** (זכריה ד) **שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת, תְּלַת אִינּוּן גְּנִיזִין לְעֵילָא, דִּלְבוּשִׁין דִּלְהוֹן אֶמְ"שׁ, דְּאִינּוּן אֵשׁ מַיִם רוּחַ, הָא אִינּוּן עֲשַׂר דְּסָלְקִין מִל"ב נְתִיבוֹת, וְאִינּוּן לְקִבְלַיְיהוּ עֲשַׂר אֲמִירָן, וְל"ב אלהי"ם דְּבְרֵאשִׁית, הָא מ"ב, מִלְּבָא נָפִיק אֶשָּׁא, מִכַּנְפֵי רֵיאָה רוּחָא, מִמּוֹחָא מַיָּא, וְרוּחָא אֲחִיד בְּמַיָּא וְאֶשָּׁא וְאִתְעֲבִיד**

לשון הקודש

וְהַתַּחְתּוֹנָה, וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְיֵשׁ הֶבֶל שֶׁל רְשָׁעִים, שֶׁהֵם הֲבָלִים שֶׁל שֶׁקֶר, וְנוֹטְלִים אוֹתָם מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, וְנוֹטְעִים בָּהֶם רְקִיעִים וַאֲרָצוֹת שֶׁל שֶׁקֶר, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים. קָמוּ כֻּלָּם וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו, וְאָמְרוּ, אִלּוּ לֹא בָאנוּ לָעוֹלָם אֶלָּא לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה – דַּי.)

לַגֵּרוֹת אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁהּ, וְהֵן י"ה יו"ד ה"א, ו"ה וא"ו ה"א, וְהַשֶּׁבַע כְּפוּלוֹת בג"ד כפר"ת הֵם לְבוּשִׁים לָהֶם, וְכֻלָּם עוֹלִים מֵהַלֵּב לַפֶּה, שִׁבְעָה הֲבָלִים עוֹלִים, שִׁבְעָה יוֹרְדִים לְהַשְׁקוֹת אוֹתָם, וּמִשּׁוּם זֶה שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת, שְׁלֹשָׁה הֵם גְּנוּזִים לְמַעְלָה, שֶׁהַלְּבוּשִׁים שֶׁלָּהֶם אֶמְ"שׁ, שֶׁהֵם אֵשׁ מַיִם רוּחַ, הֲרֵי הֵם עֲשָׂרָה שֶׁעוֹלִים מִשְּׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת, וּכְנֶגְדָּם הֵם עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִים שֶׁל בְּרֵאשִׁית – הֲרֵי אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם. מֵהַלֵּב יוֹצֵאת אֵשׁ, מִכַּנְפֵי הָרֵאָה – רוּחַ, מִן הַמֹּחַ – מַיִם, וְהָרוּחַ אֲחוּזָה בְּמַיִם וְאֵשׁ וְנַעֲשָׂה קוֹל. כְּשֶׁאוֹחֵז בַּמַּיִם נֶאֱמַר בּוֹ קוֹל

קוֹל, כַּד אֲחִיד בְּמַיָּא אִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים כט ג) קוֹל יהו"ה עַל הַמָּיִם, כַּד אֲחִיד בְּאֶשָּׁא אִתְּמַר בֵּיהּ (שם) קוֹל יהו"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, כַּד אֲחִיד בְּרוּחָא אִיהוּ (מ"א יט יא) רוּחַ חָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר קוֹל יהו"ה שׁוֹבֵר אֲרָזִים.

וּתְלַת נְקוּדִין אִינוּן לָקָבֵל אֶמֶ"שׁ, וְאִינוּן חָשַׁ"ק, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים י טו) רַק בַּאֲבֹתֶיךָ חָשַׁק יהו"ה, וְאִינוּן חֹלֵ"ם שְׁבָ"א קָמֵ"ץ, קָמֵ"ץ לִימִינָא קוֹל יהו"ה עַל הַמָּיִם, וְכַד רוּחָא אֲחִיד בֵּיהּ דְּאִיהוּ חֹלֵ"ם, אִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית א ב) וְרוּחַ אלהי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, שְׁבָ"א אִיהוּ בָּאֵשׁ, וְכַד אֲחִיד בֵּיהּ רוּחַ, אִיהוּ רוּחַ חָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה דְּאִיהוּ תַּקִּיף, כַּד אֲחִיד בֵּיהּ רוּחָא דְּאִיהוּ חֹלֵ"ם בֵּין קָמֵ"ץ שְׁבָ"א דְּאִינוּן מַיָּא וְאֶשָּׁא, דְּאִינוּן תְּרֵין דְּרוֹעִין, דְּאִית בְּהוֹן יַד

לשון הקודש

יהו"ה עַל הַמָּיִם, כְּשֶׁאוֹחֵז בָּאֵשׁ נֶאֱמַר בּוֹ קוֹל יהו"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, כְּשֶׁאוֹחֵז בָּרוּחַ הוּא רוּחַ חָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, וְעָלָיו נֶאֱמַר קוֹל יהו"ה שׁוֹבֵר אֲרָזִים.

וְשָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הֵן כְּנֶגֶד אֶמֶ"שׁ, וְהֵם חָשַׁ"ק, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רַק בַּאֲבֹתֶיךָ חָשַׁק יהו"ה, וְהוּא חֹלֵ"ם שְׁבָ"א קָמֵ"ץ, קָמֵ"ץ לְיָמִין, קוֹל יהו"ה עַל הַמָּיִם, וּכְשֶׁרוּחַ אוֹחֵז בּוֹ, שֶׁהוּא חֹלֵ"ם, נֶאֱמַר בּוֹ וְרוּחַ אֱלֹהִי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. הַשְּׁבָ"א הוּא בָּאֵשׁ, וּכְשֶׁאוֹחֶזֶת בּוֹ הָרוּחַ, הוּא רוּחַ חָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים. מִצַּד הַגְּבוּרָה שֶׁהוּא קָשֶׁה, כְּשֶׁאוֹחֶזֶת בּוֹ הָרוּחַ, שֶׁהוּא חֹלֵ"ם בֵּין קָמֵ"ץ שְׁבָ"א, שֶׁהֵם מַיִם וְאֵשׁ, שֶׁהֵם שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת שֶׁיֵּשׁ

יָמִין יַד שְׂמֹאל דְּאִינּוּן כ"ח פִּרְקִין, אִתְּמַר בְּהוּ קוֹל יהו"ה בַּכֹּחַ, כַּד הַאי רוּחָא אֶחִיד בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִתְּמַר בֵּיהּ קוֹל יהו"ה בֶּהָדָר, כַּד אֶחִיד בִּתְרֵין שׁוֹקִין דְּאִינּוּן צֵר"י, אִתְּמַר בְּהוֹן קוֹל יהו"ה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת, דְּאִינּוּן תְּרֵי עוּזְלֵי דְּאַיָּלָתָא, תְּרֵין אַחִים אִישׁ בְּאָחִיהוּ יְדוּבָּקוּ.

וְהָכָא רָזָא דְּיִבּוּם, דְּאִם יִפֹּל אָחִיו הָא תְּנַיְיָנָא דְּיוֹקִים לֵיהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה (איכה א יג) נְתָנַנִי שׁוֹמֵמָה כָּל הַיּוֹם דָּוָ"ה, וְדָא הו"ד, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית לב לג) כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב, בְּכַף דִּילֵיהּ, שְׁכִינְתָּא דָּוָה אִיהִי בְּגָלוּתָא, בְּגִין דְּפָרַח מִנֵּיהּ יֶרֶךְ דְּאִיהוּ ו' מִן ה', וְאִשְׁתְּאָרַת אִיהִי ד' דִּילָהּ (דַּלָּה), קוֹל יהו"ה יָחִיל מִדְּבָר דָּא חִיר"ק וְדָא צַדִּיק, כַּד רוּחַ אֶחִיד בֵּיהּ אִיהוּ יָחִיל מִדְּבָר, שֶׁבַע קָלִין לָקֶבֶל שֶׁבַע שְׁמָהָן אבגית"ץ כו'.

לשון הקודש

בְּהֶם יַד יָמִין יַד שְׂמֹאל, שֶׁהֵם עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה פְּרָקִים, נֶאֱמַר בָּהֶם קוֹל יהו"ה בַּכֹּחַ. כְּשֶׁהָרוּחַ הַזּוֹ אוֹחֶזֶת בָּעַמּוּד שֶׁל הָאֶמְצַע, נֶאֱמַר בּוֹ קוֹל יהו"ה בֶּהָדָר. כְּשֶׁאוֹחֶזֶת בִּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם שֶׁהֵם צֵר"י, נֶאֱמַר בָּהֶם קוֹל יהו"ה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת, שֶׁהֵם שְׁנֵי עָפְרֵי הָאַיָּלָה, שְׁנַיִם אַחִים, אִישׁ בְּאָחִיהוּ יְדֻבָּקוּ.

וְכָאן סוֹד הַיִּבּוּם, שֶׁאִם יִפֹּל אָחִיו, הֲרֵי הַשֵּׁנִי שֶׁיָּקִים אוֹתוֹ, וְסוֹד הַדָּבָר – נְתָנַנִי שֹׁמֵמָה כָּל הַיּוֹם דָּוָ"ה, וְזֶה הו"ד, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב, בַּכַּף שֶׁלּוֹ, הַשְּׁכִינָה הִיא דָוָה בַּגָּלוּת, מִשּׁוּם שֶׁפָּרַח מִמֶּנָּה הַיָּרֵךְ שֶׁהוּא ו' מִן ה', וְהִיא נִשְׁאֲרָה ד' שֶׁלָּהּ (דַּלָּה). קוֹל יהו"ה יָחִיל מִדְּבָר, זֶה חִיר"ק וְזֶה צַדִּיק, כְּשֶׁהָרוּחַ אוֹחֶזֶת בּוֹ,

רוּחַ סָלִיק בְּאַוִּיר דְּאִיהוּ כֶּתֶר עִלָּאָה אַוִּיר קַדְמוֹן, אֵשׁ סָלִיק לְגַבֵּי ה' דְּאִיהוּ אִימָּא וְאִתְעֲבִיד אִשָּׁה, מַיִם סָלִיק לְגַבֵּי י' וְאִתְעֲבִיד יַמִּים, וְדָא חָכְמָה, וְהָכִי נָחֲתִין לְגַבֵּי נֶצַח וְהוֹד יְסוֹד, מַלְכוּת מָאנָא דְּכֻלְּהוּ, וְאִיהִי עָפָר כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ, וְאִיהִי כְּלָלָא דְּכָל אַתְוָון דְּאִינוּן מָאנָא לִנְקוּדִין, וְעַל אִלֵּין שֶׁבַע קָלִין אִתְּמַר (שמות כ יח) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, וְעַל תְּלַת גְּנִיזִין אָמַר (דברים ד יב) קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים, בַּת קוֹל דְּכֻלְּהוּ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.

תָּא חֲזִי תְּלַת נְקוּדִין אִינוּן, חִירֵק חֹלֶם שֶׁרֵק, חֹלֶם, קוֹצָא דְּי' לְעֵילָא אִיהוּ חֹלֶם, קוֹצָא דְּאָת י' לְתַתָּא אִיהִי חִירֵק, גּוֹ אֶמְצָעִיתָא אִיהוּ שׁוּרֵק, כַּד אִינוּן תְּלַת כַּחֲדָא, אִינוּן סֶגוֹלְתָּא וְאִינוּן שַׁלְשֶׁלֶת וְאִינוּן שֶׁרֵ"ק וְאִינוּן סֶגוֹ"ל.

לשון הקודש

הוּא יָחִיל מִדְּבָר, שִׁבְעָה קוֹלוֹת כְּנֶגֶד שִׁבְעָה שְׁמוֹת אבגית"ץ וְכוּ'.

הָרוּחַ עוֹלֶה בָּאַוִּיר שֶׁהוּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן, אַוִּיר קַדְמוֹן, הָאֵשׁ עוֹלֶה אֶל הַה' שֶׁהוּא הָאֵם, וְנַעֲשֵׂית אִשָּׁה, הַמַּיִם עוֹלֶה אֶל הַי' וְנַעֲשֶׂה יַמִּים, וְזוֹ חָכְמָה, וְכָךְ יוֹרְדִים אֶל הַנֵּצַח וְהוֹד יְסוֹד, הַמַּלְכוּת הִיא הַכְּלִי שֶׁל כֻּלָּם, וְהִיא עָפָר הַכְּלוּלָה מִכֻּלָּם, וְהִיא הַכְּלָל שֶׁל כָּל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם כְּלִי לַנְּקֻדּוֹת, וְעַל שִׁבְעַת הַקּוֹלוֹת הַלָּלוּ נֶאֱמַר וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, וְעַל שְׁלֹשָׁה גְּנָזִים אָמַר קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים, בַּת קוֹל שֶׁכֻּלָּם שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה.

בֹּא וּרְאֵה, שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הֵן, חִירֵ"ק חֹלֵ"ם שׁוּרֵ"ק, חֹלֶם, קוֹצוֹ שֶׁל י' לְמַעְלָה הוּא חֹלֶם, הַקּוֹץ שֶׁל הָאוֹת י' לְמַטָּה הוּא חִירֵ"ק, בְּתוֹךְ הָאֶמְצַע הוּא שׁוּרֵ"ק, כְּשֶׁהֵם שָׁלֹשׁ כְּאֶחָד, הֵן סֶגוֹלְתָּא, וְהֵם שַׁלְשֶׁלֶת, וְהֵם שׁוּרֵ"ק וְהֵם סֶגוֹ"ל.

כֶּתֶר עַל חָכְמָה וּבִינָה אִיהוּ סֶגוֹלְתָּ"א חֵלֵ"ם עַל צֵר"י, סֶגוֹ"ל אִיהוּ נְקוּדָה תְּחוֹת צֵר"י, חֶסֶד גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת לְתַתָּא, נֶצַח הוֹד, יְסוֹד בְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ שֶׁרֵק, וְהָכִי כַּד תִּפְאֶרֶת בְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ שַׁלְשֶׁלֶת, שְׁבָ"א אִיהוּ תְּרֵין נְקוּדִין, כַּד אִתְגַּבַּר מַיָּא עַל אֶשָּׁא אוֹ אֶשָּׁא עַל מַיָּא, אוֹ כַּד אִינוּן יְסוֹד עַל מַלְכוּת, כָּל סְפִירָה דָא עַל גַּבֵּי דָא בְּכָל אֲתַר אִיהוּ שְׁבָ"א, וְרָזָא דְמִלָּה, אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן, כַּד אִינוּן שָׁוִין הֲווּ צֵר"י, אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים, וְכָל נְקוּדִין אִינוּן דִּבּוּר וְאַתְוָון הֲבֵל הַבָּלִים, דְּתַלְיָין מִן ה"ה, וְאִינוּן אַתְוָון רַבְרְבָן, **וְאַתְוָון זְעֵירָן,** (נְקוּדִין מִי' בַּת קוֹל וַדַּאי, קָלִין אִינוּן מִן ו', וְאִינוּן אַתְוָון וּנְקוּדִין), **וְטַעֲמֵי כְּלִילָן בְּהוּ,** (נ"א נְקוּדִין מִתְּלַבְּשִׁין בְּמַיָּא בִּימִינָא, דְּאִתְּמַר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים), **אַתְוָון מִן ה' ה',**

לשון הקודש

כֶּתֶר עַל חָכְמָה וּבִינָה הוּא סֶגוֹלְתָּ"א, חֵלֵ"ם עַל צֵר"י, סֶגוֹ"ל הוּא נְקֻדָּה תַּחַת צֵר"י, חֶסֶד גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת לְמַטָּה, נֵצַח הוֹד, הַיְסוֹד בָּאֶמְצַע הוּא שׁוּרֵ"ק, וְכָךְ כְּשֶׁתִּפְאֶרֶת בָּאֶמְצַע, הוּא שַׁלְשֶׁלֶת. הַשְּׁבָ"א הוּא שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת, כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים מַיִם עַל אֵשׁ אוֹ אֵשׁ עַל מַיִם, אוֹ כְּשֶׁהֵם יְסוֹד עַל מַלְכוּת, כָּל סְפִירָה זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ בְּכָל מָקוֹם הוּא שְׁבָ"א, וְסוֹד הַדָּבָר – אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן, כְּשֶׁהֵם שָׁוִים הֵם הָיוּ צֵר"י, אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים, וְכָל הַנְּקֻדּוֹת הֵן דִּבּוּר, וְהָאוֹתִיּוֹת הֲבֵל הַבְּלִים, שֶׁתְּלוּיִים מֵה"ה, וְהֵן אוֹתִיּוֹת גְּדוֹלוֹת וְאוֹתִיּוֹת קְטַנּוֹת, (הַנְּקֻדּוֹת מִי' בַּת קוֹל וַדַּאי, הַקּוֹלוֹת הֵם מִן ו', וְהֵם אוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת), וְהַטְּעָמִים כְּלוּלִים בָּהֶן, (הַנְּקֻדּוֹת מִתְּלַבְּשׁוֹת בַּמַּיִם בִּימִין, שֶׁנֶּאֱמַר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים), הָאוֹתִיּוֹת מִן ה' ה', הַנְּקֻדּוֹת מִן י',

נְקוּדִין מִן י׳, טַעֲמֵי מִן ו׳, נְקוּדִין (דף קה ע"א) מִתְלַבְּשָׁן בְּמַיָּא בִּימִינָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ הָרוּצָה לְהַחְכִּים יַדְרִים, אַתְוָון מִתְלַבְּשִׁין בְּאֶשָּׁא בִּשְׂמָאלָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר קוֹל יהו"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ דְּאִינוּן הֲבָלִים, טַעֲמֵי מִתְלַבְּשָׁן בְּאַוִּירָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְטַעֲמֵי אִינוּן מִסִּטְרָא דְּכֶתֶר, וּנְקוּדִין מִסִּטְרָא דְּחָכְמָה, וְאַתְוָון מִסִּטְרָא דְּבִינָה, (דִּבְגִינָהּ) וּמִתְלַבְּשִׁין בְּמַיָּא אֶשָּׁא וְרוּחָא, דְּאִינוּן חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת, וְהָכִי מִתְלַבְּשִׁין בְּנֶצַח הוֹד יְסוֹד, מַלְכוּת מָאנָא דְּכֻלְּהוּ, כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ.

אִיהִי פֶּה דְּמִינָהּ הֲבָלִים נָפְקִין וְקָלִין וְדִבּוּרִין, כֻּלְּהוּ אִתְכְּלִילָן בָּהּ, וְאִיהִי לֵב דְּכֻלְּהוּ בָּהּ אִתְכְּלִילָן, וּמִינָהּ נָפְקִין דְּפִיקוּ דְרוּחָא לְכָל עַרְקִין דִּדְרוֹעָא, כַּד רוּחָא דָּפִיק בְּמַיָּא דְּאִיהוּ לִימִינָא, אִתְּמַר בֵּיהּ (שיר ה ב) קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי,

לשון הקודש

הַטְּעָמִים מִן ו׳, הַנְּקֻדּוֹת מִתְלַבְּשׁוֹת בַּמַּיִם בְּיָמִין, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הָרוּצָה לְהַחְכִּים יַדְרִים, הָאוֹתִיּוֹת מִתְלַבְּשׁוֹת בָּאֵשׁ מִשְּׂמֹאל, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר קוֹל יהו"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, שֶׁהֵם הֲבָלִים, הַטְּעָמִים מִתְלַבְּשִׁים בָּאֲוִיר בָּאֶמְצַע, וְהַטְּעָמִים הֵם מִצַּד הַכֶּתֶר, וְהַנְּקֻדּוֹת מִצַּד הַחָכְמָה, וְהָאוֹתִיּוֹת מִצַּד הַבִּינָה, (שֶׁבִּשְׁבִילָהּ) וּמִתְלַבְּשִׁים בַּמַּיִם אֵשׁ וְרוּחַ, שֶׁהֵם חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת, וְכָךְ מִתְלַבְּשִׁים בְּנֵצַח הוֹד יְסוֹד, הַמַּלְכוּת הַכְּלִי שֶׁל כֻּלָּם, כְּלוּלָה מִכֻּלָּם.

הִיא הַפֶּה שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאִים הַהֲבָלִים וְהַקּוֹלוֹת וְהַדִּבּוּרִים, וְכֻלָּם נִכְלָלִים בָּהּ, וְהִיא הַלֵּב שֶׁכֻּלָּם בּוֹ נִכְלָלִים, וּמִמֶּנָּה יוֹצְאִים הַדֹּפֶק שֶׁל הָרוּחַ לְכָל הָעוֹרְקִים שֶׁל הַזְּרוֹעַ. כְּשֶׁהָרוּחַ דּוֹפֵק בַּמַּיִם שֶׁהוּא לְיָמִין, נֶאֱמַר בּוֹ קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק פִּתְחִי לִי

לְהַהִיא דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ז ד) אֱמוֹר לַחָכְמָה אֲחוֹתִי אָתְּ, וְכַד דָּפִיק לִשְׁמָאלָא דְּאִיהִי אֶשָּׁא, אִתְּמַר בָּהּ רַעְיָתִי, דְּבֵיהּ אִתּוֹקַד בְּכַמָּה רְשָׁפִי"ם דְּאִינּוּן שְׂרָפִי"ם, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שיר ח ו) רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָ"ה.

מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא יוֹנָתִי תַּמָּתִי, בְּגִין דְּאִיהִי דַּרְגָּא דְּיַעֲקֹב דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, וּדְפִיקוּ דִּילֵיהּ תַּמָּן בְּמִשְׁקָל, לָא סָלִיק וְלָא נָחִית, דִּי בְמַיָּא נָחִית לְגַבֵּי צַדִּיק נְבִיעוּ לְגַבֵּיהּ בַּאֲרִיכוּ, וְסָלִיק בֵּיהּ בַּאֲרִיכוּ דִּתְקִיעָה, בְּאֶשָּׁא אִיהוּ דְּפִיקוּ בִּשְׁבָרִים בִּתְבִירוּ, וּבְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא נָחִית (נ"א אָחִיד) בְּתַרְוַיְיהוּ שַׁלְשֶׁלֶ"ת, בֵּינוֹנִי וְדָא תְּרוּעָה, קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, תַּמָּתִי, תַּם הַהוּא דְּפִיקוּ בְּגִין דְּהֵבִיאוּ לָהּ בַּחֲשַׁאי.

לשון הקודש

אֲחוֹתִי, לְאוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אֱמוֹר לַחָכְמָה אֲחוֹתִי אָתְּ, וּכְשֶׁדּוֹפֵק לִשְׂמֹאל שֶׁהִיא אֵשׁ, נֶאֱמַר בָּהּ רַעְיָתִי, שֶׁבּוֹ נִשְׂרָף בְּכַמָּה רְשָׁפִי"ם שֶׁהֵם שְׂרָפִי"ם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָ"ה.

מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי, מִשּׁוּם שֶׁהִיא הַדַּרְגָּה שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, וְהַדֹּפֶק שֶׁלָּהּ שָׁם בְּמִשְׁקָל, לֹא עוֹלֶה וְלֹא יוֹרֵד, שֶׁבַּמַּיִם יוֹרֵד אֶל הַצַּדִּיק הַמַּעְיָן אֵלָיו בַּאֲרִיכוּת, וְעוֹלֶה בּוֹ בַּאֲרִיכוּת שֶׁל תְּקִיעָה. בָּאֵשׁ הוּא הַדֹּפֶק בִּשְׁבָרִים בְּשֶׁבֶר, וּבָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי יוֹרֵד (אוחז) בִּשְׁנֵיהֶם שַׁלְשֶׁלֶ"ת, בֵּינוֹנִי, וְזוֹ תְּרוּעָה, קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה אֶל הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. תַּמָּתִי, תָּם אוֹתוֹ הַדֹּפֶק, מִשּׁוּם שֶׁהֵבִיאוּ לָהּ בַּחֲשַׁאי.

וְכַד שְׁכִינְתָּא אִיהִי בְּגָלוּתָא אִתְּמַר בָּהּ (שיר ה ב) **אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר, כַּד אִיהִי יְשֵׁנָה לֵית בָּהּ דְּפִיקוּ, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ קוֹל דְּפִיקוּ דִּילָהּ אִתְרַחַק מִינָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב** (תהלים לט ג) **נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁתִי מִטּוֹב, לָמָּה נֶאֱלַמְתִּי, מִי"ה דְּאִיהוּ דוּמִיָּה דְּאִתְרַמִּיז בֵּאלֹהִי"ם, דְּאִיהוּ ל"ב אלהי"ם דְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, דְּדָפִיק רוּחָא דְקוּדְשָׁא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ** (בראשית א ב) **וְרוּחַ אלהי"ם, בְּגִין דְּהֶחֱשֵׁתִי מִטּוֹב דְּאִיהוּ קוֹל, בְּהַהוּא זִמְנָא אִשְׁתְּאָרַת בַּת יְחִידָה בְּלָא קוֹל, וּבְגִין דָּא לֵית בַּת קוֹל בְּגָלוּתָא, וּבְגִין דְּלֵית בַּת קוֹל בְּגָלוּתָא הֵבִיאוּ לָהּ בַּחֲשַׁאי, וּבְגִין דָּא צְלוֹתָא אִיהִי בַּחֲשַׁאי, אַף עַל גַּב דְּרָזִין סַגִּיאִין אִית הָכָא, שִׁבְעִין אַנְפִּין אִית לְאוֹרַיְיתָא.**

לשון הקודש

וּכְשֶׁהַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת, נֶאֱמַר בָּהּ אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר, כְּשֶׁהִיא יְשֵׁנָה אֵין בָּהּ דֹּפֶק, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא הַקּוֹל, הַדֹּפֶק שֶׁלָּהּ, הִתְרַחֵק מִמֶּנָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁתִי מִטּוֹב, לָמָּה נֶאֱלַמְתִּי? מִי"ה, שֶׁהִיא דוּמִיָּה שֶׁנִּרְמָז בֵּאלֹהִי"ם, שֶׁהוּא שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ דּוֹפֵק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְרוּחַ אֱלֹהִי"ם, מִשּׁוּם שֶׁהֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב, שֶׁהוּא קוֹל. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן נִשְׁאֶרֶת בַּת יְחִידָה בְּלִי קוֹל, וּמִשּׁוּם זֶה אֵין בַּת קוֹל בַּגָּלוּת, וּמִשּׁוּם שֶׁאֵין בַּת קוֹל בַּגָּלוּת, הֵבִיאוּ לָהּ בַּחֲשַׁאי, וּמִשּׁוּם זֶה הַתְּפִלָּה הִיא בַּחֲשַׁאי. אַף עַל גַּב שֶׁסּוֹדוֹת גְּדוֹלִים יֵשׁ כָּאן, שִׁבְעִים פָּנִים יֵשׁ לַתּוֹרָה.

וּבְהַהוּא זִמְנָא לֵית לָהּ דְּפִיקוּ דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דִּנְקוּדֵי דִּמְנַקְּדִין בִּדְפִיקוּ דְּאֶצְבְּעָאן דְּאִינוּן עֲשַׂר, דִּבְהוֹן מְנַקְּדִין בִּדְפִיקוּ דְּרוּחָא, וְאִינוּן מְנַקְּדִין בְּנִימִין דְּכִנּוֹר דְּדָוִד, דְּפִיקוּ אִיהוּ כְּגַוְונָא דְּקָלָא דְּסָלִיק בְּנִגּוּנָא, לְקָבֵל עֲשָׂרָה דְּפִיקִין דְּאִסְתַּכַּל אַסְיָא בִּדְפִיקוּ, עָבַד דָּוִד עֲשָׂרָה מִינֵי נִגּוּנִים בַּתְּהִלִּים, אַרְבָּעָה אִינוּן (שיר ה ב) אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי לְקָבֵל יהו"ה, עֲשָׂרָה דְּפִיקִין לְקָבֵל יוד הא ואו הא, דְּפִיקוּ נָפִיק מֵאֶדְנָא שְׁמָאלָא דְּלִבָּא, וְדָא הוּא רוּחַ צְפוֹנִי דַּהֲוָה מְנַשֵּׁב בְּכִנּוֹר דְּדָוִד דַּהֲוָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו, וְכָל עַרְקִין וּוָרִידֵי גּוּפָא דְּאִינוּן דָּפְקִין, מִלִּבָּא אִינוּן (נ"א הַוָה) דָּפְקִין, וְרָזָא דְּמִלָּה (יחזקאל א יב) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ.

לשון הקודש

וּבְאוֹתוֹ זְמַן אֵין לָהּ דֹּפֶק, שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהַנְּקֻדּוֹת שֶׁמְּנַקְּדִים בְּדֹפֶק הָאֶצְבָּעוֹת שֶׁהֵן עֶשֶׂר, שֶׁבָּהֶם מְנַקְּדִים בְּדֹפֶק הָרוּחַ, וְהֵם מְנַקְּדִים בַּנִּימִים שֶׁל כִּנּוֹר דָּוִד, הַדֹּפֶק הוּא כְּמוֹ הַקּוֹל שֶׁעוֹלֶה בְּנִגּוּן, כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה דְּפָקִים שֶׁמִּסְתַּכֵּל הָרוֹפֵא בַּדֹּפֶק, עָשָׂה דָּוִד עֲשָׂרָה מִינֵי נִגּוּנִים בַּתְּהִלִּים. אַרְבָּעָה הֵם, אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי, כְּנֶגֶד יהו"ה, וַעֲשָׂרָה דְּפָקִים כְּנֶגֶד יו"ד ה"א וא"ו ה"א, הַדֹּפֶק יוֹצֵא מֵאֹזֶן שְׂמֹאל שֶׁל הַלֵּב, וְזוֹהִי רוּחַ צְפוֹנִית שֶׁהָיְתָה מְנַשֶּׁבֶת בְּכִנּוֹר דָּוִד שֶׁהָיָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו, וְכָל הָעוֹרְקִים וְהַוְּרִידִים שֶׁל הַגּוּף שֶׁהֵם דְּפָקִים, הֵם (הָיוּ) דּוֹפְקִים מִן הַלֵּב, וְסוֹד הַדָּבָר – אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ.

כָּבֵד הוּא סמא"ל הוּא עֵשָׂו, דְּלֵית בֵּיהּ רוּחָא דְקוּדְשָׁא, לָא דָּפְקִין עַרְקִין דִּילֵיהּ, וּבְגִין דָּא לָא שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא בְּאוּמִין דְּעָלְמָא, וּבְגָלוּתָא דְּאִסְתַּלַּק רוּחַ דְקוּדְשָׁא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה יא ב) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה וגו', לֵית דְּפִיקוּ בְּלִבָּא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בָּהּ (שיר ה ב) אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר, וְלֵית בַּת קוֹל בְּפוּמָא (דְּהַוָּה סָלְקָא), (נ"א דְּבָה סָלִיק) קָלָא בְּרוּחָא בַּתְּקִיעָה בַּאֲרִיכוּ, וּבַשְּׁבָרִים בִּתְּבִירוּ, וּבַתְּרוּעָה שַׁלְשֶׁלֶ"ת קָלָא בֵּינוֹנִית לָא בַּאֲרִיכוּ וְלָא בִּקְצִירוּ, בַּת קוֹל אִיהִי קוֹל דְּמָמָה דַקָּה זְעֵירָא, קָלָא נְמוּכָה בַּחֲשַׁאי, דְּהָא קוֹל בְּאִשָּׁה עֶרְוָה. וְכַד יֵיתֵי מְשִׁיחָא נָחִית רוּחָא דְקוּדְשָׁא עֲלֵיהּ, וּמִיָּד אִיהִי אָמְרַת קוֹל הוֹדִי דוֹפֵק, דְּפִיקוּ סָלִיק וְנָחִית, סָלִיק ה' עִלָּאָה (דף קה ע"ב) לְגַבֵּי י', וְנָחִית ה' תַּתָּאָה לְגַבֵּי ו', דְּאִיהוּ קָרְבָּן לַיהו"ה, קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד.

לשון הקודש

הַכָּבֵד הוא סמא"ל, הוא עֵשָׂו, שֶׁאֵין בּוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, הָעוֹרְקִים שֶׁלּוֹ לֹא דוֹפְקִים, וּמִשּׁוּם זֶה אֵין שְׁכִינָה שׁוֹרָה בְּאֻמּוֹת הָעוֹלָם, וּבַגָּלוּת שֶׁהִסְתַּלְּקָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה וְגוֹמֵר, אֵין דֹּפֶק בַּלֵּב שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בָּהּ אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר, וְאֵין בַּת קוֹל בְּפֶה (שֶׁהָיְתָה עוֹלָה), (שֶׁבָּהּ עוֹלֶה) הַקּוֹל בָּרוּחַ בִּתְקִיעָה בְּאֹרֶךְ, וּבִשְׁבָרִים בְּשֶׁבֶר, וּבִתְרוּעָה שַׁלְשֶׁלֶ"ת, קוֹל בֵּינוֹנִית, לֹא בַּאֲרִיכוּת וְלֹא בִּקְצָרָה, בַּת קוֹל הִיא קוֹל דְּמָמָה דַקָּה קְטַנָּה, קוֹל נָמוּךְ בַּחֲשַׁאי, שֶׁהֲרֵי קוֹל בְּאִשָּׁה עֶרְוָה, וּכְשֶׁיָּבֹא הַמָּשִׁיחַ, יוֹרֶדֶת עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וּמִיָּד

וְרָזָא דְמִלָּה (משלי ג יט) **יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה, בְּאַבָּא דְאִיהוּ י' יָסַד בְּרַתָּא דְאִיהִי ה' זְעֵירָא, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר** (בראשית לז יא) **וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדָּבָר, בְּאִימָּא דְאִיהִי ה' עִלָּאָה כּוֹנֵן שָׁמַיִם דְּאִיהוּ ו', וְאִיהוּ בֶּן י"ה, וְכַד יְהוֹן מִתְקָרְבִין אַתְוָון אָב עִם אֵם בֵּן עִם בַּת כָּל חַד בְּבַת זוּגֵיהּ, ה' עִלָּאָה** (סָלִיק) **לְגַבֵּי י', ה'** (תַּתָּאָה) **נָחִית לְגַבֵּי ו', הַאי אִיהוּ קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, בְּהַהוּא זִמְנָא** (יחזקאל לז ז) **וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֶצֶם אֶל עַצְמוֹ, וְרָזָא דְמִלָּה** (בראשית ב כג) **עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, עֶצֶם מֵעֲצָמַי דָּא י' עִם ה', וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי דָּא ו' עִם ה',** (שם כד) **וְעַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְגוֹמֵר.**

וּבְגִין דָּא כַּד סָלִיק ה' לְגַבֵּי י' אִתְּמַר בָּהּ (ויקרא ו ב) **זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה הִיא הָעוֹלָה, דְּהִיא**

לשון הקודש

הִיא אוֹמֶרֶת קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק, הַדֹּפֵק עוֹלֶה וְיוֹרֵד, עוֹלֶה ה' הָעֶלְיוֹנָה אֶל הַי', וְיוֹרֶדֶת ה' הַתַּחְתּוֹנָה אֶל ו', שֶׁהוּא קָרְבָּן לַיהו"ה, קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד.

וְסוֹד הַדָּבָר – יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה, בְּאַבָּא שֶׁהוּא י' יָסַד הַבַּת, שֶׁהִיא ה' קְטַנָּה, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדָּבָר, בְּאֵם שֶׁהִיא ה' הָעֶלְיוֹנָה כּוֹנֵן שָׁמַיִם, שֶׁהוּא ו', וְהוּא בֶּן י"ה, וּכְשֶׁיִּהְיוּ מִתְקָרְבִים הָאוֹתִיּוֹת אָב עִם אֵם, בֵּן עִם בַּת, כָּל אֶחָד עִם בַּת זוּגוֹ, ה' הָעֶלְיוֹנָה (עוֹלָה) לִי', ה' (הַתַּחְתּוֹנָה) יוֹרֶדֶת לְו'. זֶהוּ קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֶצֶם אֶל עַצְמוֹ, וְסוֹד הַדָּבָר – עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, עֶצֶם מֵעֲצָמַי זוֹ י' עִם ה', וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי זוֹ ו' עִם ה', וְעַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְגוֹמֵר.

וּמִשּׁוּם זֶה כְּשֶׁעוֹלָה ה' אֶל י', נֶאֱמַר בָּהּ זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה הִיא הָעוֹלָה, שֶׁהִיא

(הַהֲוָה) סְלִיקַת לְגַבֵּי אַבָּא, וְכַד נְחִיתַת לְגַבֵּי בְּרָא אִתְּמַר בָּהּ (שם ה) וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ, אִתּוֹקַד בֵּיהּ בְּשַׁלְהוֹבִין דִּרְחִימוּ, וְהָכִי כַּד נָחִית ו' לְגַבֵּי ה' דִּילֵיהּ, וְי' סָלִיק לְגַבֵּי ה' דִּילֵיהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא (בראשית כח יב) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, כָּל אִלֵּין דְּפִיקִין דִּשְׁאָר עַרְקִין, וְהָכִי אוּקְמוּהוּ סָלְקִין תְּרֵין וְנָחֲתִין תְּרֵין, סָלְקִין תְּרֵי י"ה דָּא לְגַבֵּי דָּא, וְנָחֲתִין תְּרֵי ו"ה דָּא לְגַבֵּי דָּא.

וְעוֹד סָלְקִין תְּרֵי רוּחָא וְאֶשָּׁא, דְּאִינוּן קָלִין וְסָלְקִין בִּדְפִיקוּ, וְנָחֲתִין תְּרֵי מַיָּא וְעַפְרָא, דְּאִינוּן כְּבֵדִין בִּדְפִיקוּ, וְאִינוּן מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל, מִיכָאֵ"ל מַיָּא, גַּבְרִיאֵ"ל אֶשָּׁא, נוּרִיאֵ"ל רוּחָא, רְפָאֵ"ל עַפְרָא, י' בְּרֵישָׁא, ה"ה בְּיָדִין, ו' בְּגוּפָא, ה"ה הֶבֶל סָלִיק הֶבֶל נָחִית, הֶבֶל סָלִיק

לשון הקודש

(שֶׁהָיְתָה) עוֹלָה אֶל הָאָב, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת לַבֵּן, נֶאֱמַר בָּהּ וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ, נִשְׂרֶפֶת בּוֹ בְּשַׁלְהֶבוֹת שֶׁל אַהֲבָה, וְכָךְ כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת ו' אֶל הַה' שֶׁלָּהּ, וְי' עוֹלָה אֶל הַה' שֶׁלָּהּ, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. כָּל הַדְּפָקִים הַלָּלוּ שֶׁל שְׁאָר הָעוֹרְקִים, וְכָךְ פֵּרְשׁוּהוּ, עוֹלִים שְׁנַיִם וְיוֹרְדִים שְׁנַיִם, עוֹלִים שְׁנַיִם י"ה זֶה לָזוֹ, וְיוֹרְדִים שְׁנַיִם ו"ה זֶה לָזוֹ.

וְעוֹד עוֹלִים שְׁנַיִם – רוּחַ וְאֵשׁ, שֶׁהֵם קוֹלוֹת, וְעוֹלִים בַּדֹּפֶק, וְיוֹרְדִים שְׁנַיִם – מַיִם וְעָפָר, שֶׁהֵם כְּבֵדִים בְּדֹפֶק, וְהֵם מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל. מִיכָאֵ"ל מַיִם, גַּבְרִיאֵ"ל אֵשׁ, נוּרִיאֵ"ל רוּחַ, רְפָאֵ"ל עָפָר, י' בָּרֹאשׁ, ה"ה בַּיָּדַיִם, ו' בַּגּוּף, ה"ה הַהֶבֶל עוֹלֶה וְהַהֶבֶל יוֹרֵד,

דָּא ה' עִלָּאָה דְּסָלִיק לְגַבֵּי י' דְּאִיהוּ עֲשַׂר אֲמִירָן, וּבְמַאי סָלִיק בְּקָלָא דְּאִיהוּ ו'.

וַהֲבַל נָחִית דָּא ה' תַּתָּאָה דְּנָחִית לְגַבֵּיהּ וְאִתְעֲבִידַת דִּבּוּר, קְרִיבוּ דְּכָל הֲבָלִים וְקָלָא וְדִבּוּרָא אִיהוּ פֶּ"ה, דְּאִיהוּ בְּחוּשְׁבַּן מִילָּ"ה, כְּלִיל כֹּלָּא, אִיהוּ קְרִיבוּ דְּאדנ"י בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא קָרְבָּן לַיהו"ה, וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְאִיהִי (וְאִיהוּ) יְחוּדָא דְּאַתְוָון יהו"ה בַּצַּדִּיק, דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית, וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּקָרִיב אַתְוָון אִלֵּין בִּצְלוֹתִין, דְּאִיהִי קָרְבָּנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁכִינְתָּא דִּילֵיהּ בְּפוּמוֹי, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דִּמְיַחֵד לוֹן בִּקְרִיאַת שְׁמַע וּבִצְלוֹתֵיהּ, דִּקְרִיבוּ דְּלְהוֹן וַדַּאי בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, יְחוּדָא דְּלְהוֹן בַּצַּדִּיק, וּמָאן אִיהוּ דִּמְיַחֵד כֹּלָּא וּמְקָרֵב כֹּלָּא עִלַּת הָעִלּוֹת.

לשון הקודש

הֶבֶל עוֹלֶה זוֹ ה' עֶלְיוֹנָה שֶׁעוֹלָה לִי', שֶׁהוּא עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, וּבַמֶּה עוֹלֶה? בַּקּוֹל שֶׁהוּא ו'.

וְהַהֶבֶל יוֹרֵד זוֹ ה' הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁיּוֹרֶדֶת אֵלָיו וְנַעֲשֵׂית דִּבּוּר, הַקְּרָבָה שֶׁל כָּל הַהֲבָלִים וְקוֹל וְדִבּוּר הוּא פֶּ"ה, שֶׁהוּא בְּחֶשְׁבּוֹן מִילָּ"ה, כּוֹלֵל הַכֹּל, הוּא קְרָבָה שֶׁל אדנ"י בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי קָרְבָּן לַיהו"ה, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְהִיא (וְהוּא) הַיִּחוּד שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת יהו"ה עִם צַדִּיק, שֶׁהוּא אוֹת הַבְּרִית, וְאַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמַּקְרִיב אֶת הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ בִּתְפִלּוֹת, שֶׁהוּא הַקָּרְבָּן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שְׁכִינָתוֹ, בְּפִיו, אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמְּיַחֵד אוֹתָם בִּקְרִיאַת שְׁמַע וּבִתְפִלָּתוֹ, שֶׁהַקְּרָבָה שֶׁלָּהֶם וַדַּאי בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הַיִּחוּד שֶׁלָּהֶם בַּצַּדִּיק, וּמִי הוּא שֶׁמְּיַחֵד הַכֹּל וּמְקָרֵב הַכֹּל? עִלַּת הָעִלּוֹת.

אַדְהָכִי הָא סָבָא קָא אִזְדַּמַּן לֵיהּ דַּהֲוָה נָהִיר עָלְמִין רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר שְׁמֵיהּ, וְאָמַר רַבִּי רַבִּי, וַדַּאי קְרִיבוּ דְּאַרְבַּע אַתְוָון וְיִחוּדָא דִּלְהוֹן בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּקְרִיבוּ וְיִחוּדָא דִּלְהוֹן הָכִי הוּא בַּצַּדִּיק, וּבִתְרֵין דַּרְגִּין מְיַחֲדִין לוֹן יִשְׂרָאֵל, בִּקְרִיאַת שְׁמַע דְּעַרְבִית וְשַׁחֲרִית, וּמְקָרְבִין לוֹן בִּצְלוֹתָא דְשַׁחֲרִית וְעַרְבִית, וְדָא קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, ה' עוֹלָה בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, ו' יוֹרֵד בַּצַּדִּיק, אַף עַל גַּב דְּכֹלָּא קְשׁוֹט, עוֹלָה וְיוֹרֵד ה' בְּאָת י', ה' בְּאָת ו', מִיָּד דְּאָמַר מִלִּין אִלֵּין פָּרַח.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרַיָּא, זַכָּאָה חוּלְקָנָא דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין אִינוּן בְּאַסְכָּמוּתָא לְסַיְּיעָלָן, הַאי אִיהוּ דְּאוּקְמוּהוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין דְּבַר נַשׁ דְּאִשְׁתַּדַּל בְּפוּלְחָנָא דְּמָאֲרֵיהּ דְּכָל בִּרְיָין דְּעָלְמָא אִינוּן בְּסַיְעָתָא דִּילֵיהּ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ כָּל הָעוֹלָם

לשון הקודש

בֵּינְתַיִם הִנֵּה זָקֵן מִזְדַּמֵּן לוֹ שֶׁהָיָה מֵאִיר הָעוֹלָמוֹת, רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר שְׁמוֹ, וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, וַדַּאי שֶׁקְּרֻבַת אַרְבַּעַת הָאוֹתִיּוֹת וְיִחוּדָם בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהַקְּרָבָה וְהַיִּחוּד שֶׁלָּהֶם, כָּךְ הוּא בַּצַּדִּיק, וּבִשְׁתֵּי דְּרָגוֹת מְיַחֲדִים אוֹתָם יִשְׂרָאֵל, בִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית וְשַׁחֲרִית, וּמְקָרְבִים אוֹתָם בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית וְעַרְבִית, וְזֶה קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, ה' עוֹלָה בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, ו' יוֹרֵד בְּצַדִּיק, אַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל אֱמֶת, עוֹלָה וְיוֹרֵד ה' עִם אוֹת י', ה' עִם אוֹת ו'. מִיָּד שֶׁאָמַר הַדְּבָרִים הַלָּלוּ, פָּרַח.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לַחֲבֵרִים: אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים הֵם בְּהַסְכָּמָה לְסַיְּעָה לָנוּ. זֶהוּ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁאָדָם

כֻּלּוֹ לֹא נִבְרָא אֶלָּא לְצַוּוֹת לָזֶה, וַאֲפִילוּ שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים לָא אִתְבְּרִיאוּ אֶלָּא לְסַיְּעָתֵיהּ, וְכַד בַּר נַשׁ אַפִּיק הֲבָלִים וְדִבּוּרִים בְּצִלּוֹתֵיהּ, כַּמָּה עוֹפִין פָּתְחִין גַּדְפַּיְיהוּ וּפִימַיְיהוּ לְקַבְּלָא לוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְנָטִיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִלֵּין מִלִּין וּבָנֵי בְּהוֹן עָלְמִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה סו כב) כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה, וְרָזָא דְמִלָּה (שם נא טז) וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ, לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אָרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה. (דף קו ע"א) אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי בְּשׁוּתָּפוּ.

אַדְהָכִי הָא סָבָא קָא נָחִית פָּתַח וְאָמַר (שיר ה ב) אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר, אֲנִי יְשֵׁנָה מֵרְחִימָאי

לשון הקודש

שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוֹדַת רִבּוֹנוֹ, שֶׁכָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הֵם בְּסִיּוּעוֹ, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרוּהָ כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לֹא נִבְרָא אֶלָּא לְצַוּוֹת לָזֶה, וַאֲפִלּוּ שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים לֹא נִבְרְאוּ אֶלָּא לְסַיְּעוֹ, וּכְשֶׁאָדָם מוֹצִיא הֲבָלִים וְדִבּוּרִים בִּתְפִלָּתוֹ, כַּמָּה עוֹפוֹת פּוֹתְחִים כַּנְפֵיהֶם וּפִיהֶם לְקַבֵּל אוֹתָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְנוֹטֵל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַדְּבָרִים הַלָּלוּ וּבוֹנֶה מֵהֶם עוֹלָמוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה, וְסוֹד הַדָּבָר – וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אָרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה, אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי, בְּשֻׁתָּפוּת.

בֵּינְתַּיִם הֲרֵי הַזָּקֵן יוֹרֵד, פָּתַח וְאָמַר: אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר, אֲנִי יְשֵׁנָה מֵאַהוּבִי

דְּאִתְרַחַק מִנִּי, וְלִבִּי עֵר כַּד אַתְיָא לְגַבָּי, לְכַלָּה דַּהֲוַת נְשׁוּאָה לְחָתָן, וְאִתְרַחַק מִינָהּ, נָפְלַת בְּבֵי מַרְעָא, וְאִתְכַּנְּשׁוּ כָּל אַסְיָין לְגַבָּהּ, וְלָא הֲווֹ יָכְלִין לְמִנְדַּע מַרְעָא דִּילָהּ, אַסְיָא קַרְטְנָא הֲוָה תַּמָּן דַּהֲוָה אִשְׁתְּמוֹדָע בִּדְפִיקוּ, בַּעֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין דְּבָעֵי לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוֹן אַסְיָא, לָקֳבֵל עֲשַׂר אֶצְבְּעָאן, וְלָא הֲווֹ אִשְׁתְּמוֹדְעָאן בְּמַרְעָא דִּילָהּ אֶלָּא הוּא, דְּכַמָּה מַשְׁקִין וְרֵיחִין טָבִין מִתַּפּוּחִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם ז ט) וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים, וְכַמָּה מַשְׁקִין מֵעֲסִים רִמּוֹנִים הֲווֹ מַשְׁקִין לָהּ אַסְיָין אָחֳרָנִין, וְלָא הֲווֹ מְהַנְּיָין לָהּ, עַד דְּאָתָא (דהאי) אַסְיָא קַרְטְנָא אִסְתַּכַּל בִּדְפִיקוּ דִילָהּ, וְאִיהִי אִשְׁתְּמוֹדְעָא בְּאַסְיָא, וְאָמְרַת (שם ה ב) קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, וְאִיהוּ אָמַר פִּתְחִי לִי, פִּתְחִי לְאָת י' דְּאִיהִי עֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקוּ, קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק דָּא

לשון הקודש

שֶׁהִתְרַחֵק מִמֶּנִּי, וְלִבִּי עֵר כְּשֶׁבָּא אֵלַי. לְכַלָּה שֶׁהָיְתָה נְשׂוּאָה לְחָתָן וְהִתְרַחֵק מִמֶּנָּה, נָפְלָה בְּבֵית חָלְיָהּ, וְהִתְקַבְּצוּ אֵלֶיהָ כָּל הָרוֹפְאִים, וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִים לָדַעַת אֶת הַמַּחֲלָה שֶׁלָּהּ. רוֹפֵא הַקַּרְטָנִי הָיָה שָׁם שֶׁהָיָה מַכִּיר בִּדֹּפֶק, בַּעֲשָׂרָה מִינֵי דְּפָקִים שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן בָּהֶם רוֹפֵא, כְּנֶגֶד עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת, וְלֹא הָיוּ מַכִּירִים בְּחָלְיָהּ אֶלָּא הוּא, שֶׁכַּמָּה מַשְׁקִים וְרֵיחוֹת טוֹבִים מִתַּפּוּחִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְרֵיחַ אַפֵּךְ כְּתַפּוּחִים, וְכַמָּה מַשְׁקִים מֵעֲסִים רִמּוֹנִים הָיוּ מַשְׁקִים אוֹתָהּ רוֹפְאִים אֲחֵרִים, וְלֹא הָיוּ מוֹעִילִים לָהּ, עַד שֶׁבָּא (שָׁזֶה) הָרוֹפֵא הַקַּרְטָנִי וְהִסְתַּכֵּל בַּדֹּפֶק שֶׁלָּהּ, וְהִיא נִכְּרָה לָרוֹפֵא, וְאָמְרָה קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, וְהוּא אָמַר פִּתְחִי לִי, פִּתְחִי אֶת הָאוֹת י', שֶׁהִיא עֲשָׂרָה מִינֵי דֹּפֶק, קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק זֶה ו', דּוֹפֵק בַּשַּׁעַר,

ו' דָּפִיק לְתַרְעָא, בְּשִׁית (דְּפִיקִין) **פִּרְקִין דְּרוֹעִין, וְרָזָא דְּמִלָּה** (שם יד) **יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמוּלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ, בִּתְרֵי"י שֵׁ"שׁ, בִּתְרֵין דְּרוֹעִין שִׁית פִּרְקִין, וְכֻלְּהוּ רְמִיזִין בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית דְּאִיהוּ בָּרָ"א שִׁי"ת.**

וַעֲלֵיהוּ אִתְּמַר פִּתְחִי לִי בְּאָת ב', (תהלים קיח יט) **פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק,** (שם כד ז) **שְׁאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, וּבְגִין דָּא פִּתְחִי לִי בְּאָת ב',** (שם קיח כ) **זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה, וְדָא אָת ב' מִן בְּרֵאשִׁית, אֲחוֹתִי בְּאָת א' מִן בְּרֵאשִׁית, רַעְיָתִי בְּאָת ר' מִן בְּרֵאשִׁית, יוֹנָתִי בְּאָת י' מִבְּרֵאשִׁית, תַּמָּתִי בְּאָת ת' מִן בְּרֵאשִׁית, שֶׁרֹאשִׁי בְּאָת ש' מִן בְּרֵאשִׁית,** (נִמְלָא טָל, רָזָא דְּמִלָּה יהו"ה אֶחָ"ד דְּסָלִיק לְחֶשְׁבַּן טָ"ל), **דָּבָר אַחֵר נִמְלָא טָ"ל בֵּאלֹהִי"ם, וּבֵיהּ אִיהִי מְלֵיאָ"ה, בְּאָן אָתַר**

לשון הקודש

בְּשִׁשָּׁת (הַדְּפָקִים) הַפְּרָקִים שֶׁל הַזְּרוֹעוֹת, וְסוֹד הַדָּבָר – יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ, בִּתְרֵי"י שֵׁ"שׁ, בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת שִׁשָּׁה פְּרָקִים, וְכֻלָּם רְמוּזִים בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא בָּרָ"א שִׁי"ת.

וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר פִּתְחִי לִי בָּאוֹת ב', פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, וּמִשּׁוּם זֶה פִּתְחִי לִי בָּאוֹת ב', זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה, וְזוֹ הָאוֹת ב' מִן בְּרֵאשִׁית. אֲחוֹתִי – בָּאוֹת א' מִן בְּרֵאשִׁית. רַעְיָתִי – בָּאוֹת ר' מִן בְּרֵאשִׁית. יוֹנָתִי – בָּאוֹת י' מִבְּרֵאשִׁית. תַּמָּתִי – בָּאוֹת ת' מִן בְּרֵאשִׁית. שֶׁרֹאשִׁי – בָּאוֹת ש' מִן בְּרֵאשִׁית. (נִמְלָא טָל, סוֹד הַדָּבָר – יהו"ה אֶחָ"ד, שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן טָ"ל). דָּבָר אַחֵר נִמְלָא טָ"ל, בֵּאלֹהִי"ם, וּבוֹ הִיא מְלֵאָ"ה, בְּאֵיזֶה מָקוֹם? בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁהוּא הַשִּׁשִּׁי, וְעַל

בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה דְּאִיהוּ שְׁתִיתָאָה, וְעַל רֵישֵׁיהּ י' עֲטָרָה כְּלִילָא מֵעֲשָׂרָה, י' אִיהִי טִפָּה דְּאִתְמַשְׁכַת מִן מוֹחָא לְגַבֵּי ה' אֲפִיקֵי מָיִם, ו' רוּחָא דְּנָפִיק מֵאוֹזֶן שְׂמָאלָא, רוּחַ צְפוֹנִית דַּהֲוָה נָפִיק מֵאוֹזֶן שְׂמָאלָא דְּלִבָּא, וַהֲוָה מְנַשֵּׁב בְּכִנּוֹר דְּדָוִד וַהֲוָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, דִּבְקַדְמֵיתָא אָמְרַת ה' זְעֵירָא אֲנִי יְשֵׁנָה מִן י"ה, עַד דְּאִתְעַר ו' לְגַבֵּי דְּאִיהוּ רוּחַ, וּמִיָּד קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק בְּשִׁית אַתְוָון מִן בְּרֵאשִׁית, דְּאִינוּן לָקֳבֵל שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, וְאִינוּן לָקֳבֵל שִׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית.

וְעוֹד פִּתְחִי לִי בְּיוֹמָא קַדְמָאָה דְּאִיהִי יְמִינָא, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם קמה טז) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן, יָדֶיךָ יוֹדֶיךָ, דָּא י' דְּאִיהוּ לִימִינָא, אֲחוֹתִי בְּיוֹמָא תְּנִיָנָא דְּתַמָּן ה', יוֹנָתִי בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה דְּתַמָּן ו', שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל בְּיוֹמָא

לשון הקודש

רֹאשׁוֹ י', הָעֲטָרָה הַכְּלוּלָה מֵעֲשָׂרָה, י' הִיא טִפָּה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִן הַמֹּחַ אֶל ה' אֲפִיקֵי מַיִם, ו' הָרוּחַ שֶׁיּוֹצֵאת מֵאֹזֶן שְׂמֹאל, רוּחַ צְפוֹנִית שֶׁהָיְתָה יוֹצֵאת מֵאֹזֶן שְׂמֹאל שֶׁל הַלֵּב, וְהָיְתָה מְנַשֶּׁבֶת בְּכִנּוֹר דָּוִד, וְהָיָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו, וְעָלָיו נֶאֱמַר קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, שֶׁבָּרִאשׁוֹנָה אָמְרָה ה' קְטַנָּה אֲנִי יְשֵׁנָה מִן י"ה, עַד שֶׁהִתְעוֹרֵר ו' אֵלַי שֶׁהוּא רוּחַ, וּמִיָּד קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק בְּשֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת מִבְּרֵאשִׁית, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שֵׁשׁ הַתֵּבוֹת שֶׁל הַיִּחוּד, וְהֵן כְּנֶגֶד שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית.

וְעוֹד, פִּתְחִי לִי בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא יָמִין, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן, יָדֶיךָ יוֹדֶיךָ, זוֹ י' שֶׁהִיא לִימִין, אֲחוֹתִי בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי, שֶׁשָּׁם

רְבִיעָאָה (נ"א תְּלִיתָאָה), דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְיו"ד ה"א וא"ו דְּאִיהוּ חוּשְׁבַּן טָ"ל, וְדָא אִיהוּ גּוּפָא וּבְרִית דְּחַשְׁבִּינָן חַד בְּחֶשְׁבָּן, דְּאִיהוּ וָא"ו דְּסָלִיק אֶחָ"ד, וְ' עִלָּאָה עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְ' תַּתָּאָה צַדִּיק, א' אַחֲזֵי עַל תַּרְוַיְיהוּ דְּאִינּוּן חָד.

קְוָצוֹתָיו אִלֵּין שִׁית קְצָוֹות דְּאִינּוּן ה"א, שִׁית פִּרְקִין דִּכְלִילָן בִּתְרֵין שׁוֹקִין, דְּאִינּוּן יוֹם חֲמִישִׁי וְיוֹם שִׁשִּׁי, דְּעַלַיְיהוּ אִתְּמַר (שיר ח טו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, רְסִיסֵי לָיְלָה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה כְּלִילָא מִיו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְאַמַּאי אִתְקְרִיאַת לַיְלָה, דְּאִיהִי לֵיל שַׁבָּת לֵיל שְׁמוּרִים, דְּאִיהִי וַדַּאי לַיהו"ה, בְּהוֹצִיאוֹ אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם. וְעוֹד אֲנִי יְשֵׁנָה בְּמִשְׁנָה, וְלִבִּי עֵר בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם ב יג) הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ, דְּאִינּוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים

לשון הקודש

ה', יוֹנָתִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁשָּׁם ו', שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל בַּיּוֹם הָרְבִיעִי (הַשְּׁלִישִׁי), שֶׁהוּא הַכְּלָל שֶׁל יו"ד ה"א וא"ו, שֶׁהוּא חֶשְׁבּוֹן טָ"ל, וְזֶהוּ גּוּף וּבְרִית שֶׁנֶּחְשָׁבִים אֶחָד בְּחֶשְׁבּוֹן, שֶׁהוּא וָא"ו שֶׁעוֹלֶה אֶחָ"ד, וְ' הָעֶלְיוֹנָה – הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְ' הַתַּחְתּוֹנָה – צַדִּיק, א' מַרְאֶה עַל שְׁנֵיהֶם שֶׁהֵם אֶחָד. **קְוָצוֹתָיו,** אֵלּוּ שֵׁשׁ קְצָוֹות שֶׁהֵן הֵ"א, שִׁשָּׁה פְּרָקִים שֶׁכְּלוּלִים בִּשְׁתֵּי שׁוֹקִים, שֶׁהֵם יוֹם חֲמִישִׁי וְיוֹם שִׁשִּׁי, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, רְסִיסֵי לָיְלָה – זוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הַכְּלוּלָה מִיו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְלָמָּה נִקְרֵאת לָיְלָה? שֶׁהִיא לֵיל שַׁבָּת לֵיל שְׁמוּרִים, שֶׁהִיא וַדַּאי לַיהו"ה, בְּהוֹצִיאוֹ אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם. וְעוֹד, אֲנִי יְשֵׁנָה – בְּמִשְׁנָה, וְלִבִּי עֵר – בַּתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ, שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בִּשְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם

בְּל"ב נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָכְמָה, בְּל"ב אלהי"ם דְּעוֹבָדָא (דף קו ע"ב) דְּבְּרֵאשִׁית, בְּל"ב דְּאִיהוּ ב' מִן בְּרֵאשִׁית ל' מִן לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, (שיר ב יג) וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ אִלֵּין בַּעֲלֵי מִצְוֹת, קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ קוּמִי לָךְ בְּאוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, יָפָתִי וּלְכִי לָךְ בַּהֲלָכָה אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, וְעוֹד אֲנִי יְשֵׁנָה בִּתְלַת מֵאָה וְשִׁתִּין וְחָמֵשׁ פִּקּוּדִין דְּלָא תַעֲשֶׂה, כְּחוּשְׁבַּן אַתְוָון יְשֵׁנָ"ה, וְלִבִּי עֵר בְּרַמַ"ח פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה כְּחֶשְׁבַּן וְלִבִּ"י וְר' מֵעֵר, רֶמֶז דְּאִתְיְהִיבוּ מִימִינָא וּמִשְׂמָאלָא, מַאי ע' מִן עֵר דְּאִיהוּ בְּתוֹסֶפֶת, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים לג כח) עֵין יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דִּכְלִיל פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. דְּאִתְיְהִיבוּ מִימִינָא וּמִשְׂמָאלָא בֵּיהּ כְּלִילָן.

לשון הקודש

נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָכְמָה, בִּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, בְּל"ב שֶׁהוּא ב' מִן בְּרֵאשִׁית וְל' מִלְּעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל. וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ – אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִצְוֹת. קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ – בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, יָפָתִי וּלְכִי לָךְ – בַּהֲלָכָה בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְעוֹד, אֲנִי יְשֵׁנָה – בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ מִצְוֹת שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה כְּחֶשְׁבּוֹן אוֹתִיּוֹת יְשֵׁנָ"ה, וְלִבִּי עֵר – בְּמָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה מִצְוֹת עֲשֵׂה כְּחֶשְׁבּוֹן וְלִבִּ"י וְר' מֵעֵר, רֶמֶז שֶׁנִּתְּנוּ מִיָּמִין וּמִשְׂמֹאל. מַה זֶּה ע' מִן עֵר שֶׁהוּא בְּתוֹסֶפֶת? זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ עֵין יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁכּוֹלֵל מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁנִּתְּנוּ מִיָּמִין וּמִשְׂמֹאל בּוֹ הֵם כְּלוּלִים.

וְעוֹד קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ תּוֹרָ"ה כְּלִיל תרי"א, דְּאִתְיַהִיב מִתְּרֵין דְּרוֹעִין דְּתַמָּן אַבָּא וְאִימָּא דְּאִינּוּן י"ה, וּבְהוֹן אִשְׁתַּלִּים תּוֹרָ"ה דְּאִיהוּ ו' כְּלִיל תַּרְיַ"ג, ה' תַּתָּאָה אוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ אַתְוָון, וּבָהּ אִשְׁתַּלִּים יהו"ה.

וְעוֹד אֲנִי יְשֵׁנָה, שְׁנִיָּה וַדַּאי לַחָכְמָה דְּאִיהִי י', כַּד אִתְרַחַק מִינִי רְחִימָאי דְּאִיהוּ ו', וְרָזָא דְּמִלָּא (משלי ג יט) יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה, בְּחָכְמָה דְּאִיהוּ אַבָּא י', יָסַד בְּרַתָּא דְּאִיהִי אָרֶץ, ה' זְעֵירָא הָאָרֶץ וַדַּאי, כּוֹנֵן שָׁמַיִם דָּא ו', בִּתְבוּנָה דָּא אִימָּא עִלָּאָה, דְּבִינָה אִתְקְרִיאַת לְעֵילָא כַּד אִיהִי עִם בַּעְלָהּ, תְּבוּנָה אִתְקְרִיאַת לְתַתָּא כַּד אִיהִי עִם ו', דְּאִיהוּ בֶּן, ו', וְת' דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת, אִשְׁתְּאָרַת אִיהִי ה' עִמֵּיהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאָת י'

לשון הקודש

וְעוֹד, קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק, זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא תּוֹרָ"ה כּוֹלֵל תרי"א, שֶׁנִּתַּן מִשְּׁתֵּי זְרוֹעוֹת, שֶׁשָּׁם הָאָב וְהָאֵם שֶׁהֵם י"ה, וּבָהֶם הִשְׁתַּלֵּם תּוֹרָה שֶׁהוּא ו' כּוֹלֵל תַּרְיַ"ג, ה' תַּחְתּוֹנָה, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כְּלוּלָה מִכָּל הָאוֹתִיּוֹת, וּבָהּ הִשְׁתַּלֵּם יהו"ה.

וְעוֹד, אֲנִי יְשֵׁנָה, שְׁנִיָּה וַדַּאי לַחָכְמָה שֶׁהִיא י', כְּשֶׁהִתְרַחֵק מִמֶּנִּי אֲהוּבִי שֶׁהוּא ו', וְסוֹד הַדָּבָר – יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה. בְּחָכְמָה, שֶׁהוּא אָב י', יָסַד הַבַּת שֶׁהִיא אָרֶץ, ה' קְטַנָּה – הָאָרֶץ וַדַּאי, כּוֹנֵן שָׁמַיִם זֶה ו', בִּתְבוּנָה – זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁבִּינָה נִקְרֵאת לְמַעְלָה כְּשֶׁהִיא עִם בַּעְלָהּ, וּתְבוּנָה נִקְרֵאת לְמַטָּה כְּשֶׁהִיא עִם ו' שֶׁהוּא בֵּן, ו', וְת'

אִיהוּ עִם אִימָּא, וְאִיהוּ מְרַחֵק מִינָהּ, אִתְּמַר בָּהּ אֲנִי יְשֵׁנָה (וְאִיהִי שְׁנִיָּה לָהּ).

וְעוֹד יְשֵׁנָה בְּגָלוּתָא, דְּלָא דָפִיק בָּהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְיֵיתֵי בַּעְלָהּ, קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק דְּאִיהוּ ו' רְחִימוּ דִּילָהּ, רוּחַ צְפוֹנִית נָפִיק לְגַבָּהּ דְּנַשִּׁיב בְּכִנּוֹר דָּוִד, וְרוּחַ דְּרוֹמִית מִסִּטְרָא דִימִינָא, וְרוּחַ אלהי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, דְּאִינּוּן מָיִם מִסִּטְרָא דְחֶסֶד דְּתַמָּן חָכְמָה.

וּבְזִמְנָא דְיֵיתֵי פּוּרְקָנָא, דְּפִיקוּ סָלִיק וְנָחִית כְּגַוְונָא דְקָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, סָלִיק ה' עִלָּאָה לְגַבֵּי י', וְנָחִית ה' תַּתָּאָה לְגַבֵּי ו', וּמַה דַּהֲוָה יהה"ו, אִתְחַזַּר יהו"ה, אַבָּא עִם אִימָּא, בְּרָא עִם בְּרַתָּא, וּבְגִין דָּא אָמַר נְבִיאָה (ירמיה ט כב) כֹּה אָמַר יהו"ה אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ, דְּאִיהוּ לִימִינָא

לשון הקודש

שֶׁהוּא תִּפְאֶרֶת, נִשְׁאֶרֶת הִיא ה' עִמּוֹ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהָאוֹת י' הִיא עִם הָאֵם וְהִיא מְרֻחֶקֶת מִמֶּנָּה, נֶאֱמַר בָּהּ אֲנִי יְשֵׁנָה (וְהִיא שְׁנִיָּה לָהּ).

וְעוֹד יְשֵׁנָה, בַּגָּלוּת, שֶׁלֹּא דוֹפֵק בָּהּ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיָּבֹא בַּעְלָהּ, קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, שֶׁהוּא ו', הָאָהוּב שֶׁלָּהּ, רוּחַ צְפוֹנִית יוֹצֵאת אֵלֶיהָ שֶׁנּוֹשֶׁבֶת בְּכִנּוֹר דָּוִד, וְרוּחַ דְּרוֹמִית מִצַּד הַיָּמִין, וְרוּחַ אֱלֹהִי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, שֶׁהֵם מַיִם מִצַּד הַחֶסֶד שֶׁשָּׁם חָכְמָה.

וּבִזְמַן שֶׁתָּבֹא הַגְּאֻלָּה, הַדֹּפֶק עוֹלֶה וְיוֹרֵד כְּמוֹ שֶׁהַקָּרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד, עוֹלָה ה' הָעֶלְיוֹנָה לַי', וְיוֹרֶדֶת ה' תַּחְתּוֹנָה לְו', וּמַה שֶּׁהָיָה יהה"ו חוֹזֵר לִהְיוֹת יהו"ה, הָאָב עִם הָאֵם, הַבֵּן עִם הַבַּת, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַנָּבִיא כֹּה אָמַר יהו"ה אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ, שֶׁהוּא לְיָמִין בִּזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ

בְּזִמְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְרַחֲקָא מִשְׁכִּינְתֵּיהּ, וְאַל יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ, דְּתַמָּן גְּבוּרָה בַּצָּפוֹן וְתַמָּן עוּתְרָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איוב לז כב) מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה, וּבְגִין דָּא וְאַל יִתְהַלֵּל עָשִׁיר בְּעָשְׁרוֹ, (תַּמָּן לְצָפוֹן שֶׁנֶּאֱמַר מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה), בְּזִמְנָא דְאָת וּ' מְרַחֲקָא מֵה' דִּילֵיהּ, כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ אוֹתִי כִּי אֲנִי יהו"ה וְגוֹמֵר, כַּד יֵהֵא יהו"ה כִּדְקָא יָאוּת כָּל אוֹת בַּחֲבֵרְתָּהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב כג) עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת.

עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, דָּא חָכְמָה אָבִיו, וּבִינָה אִמָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ב ג) כִּי אִם לַבִּינָה תִּקְרָא, וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ דָּא וּ' בֵּן, וּלְבָתַר דְּאִתְדַּבַּק בְּאִתְּתֵיהּ דְּאִיהוּ ה' וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, וְדָא אִיהוּ קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, קָרְבָּן קְרִיבוּ

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא מְרֻחָק מִשְׁכִּינָתוֹ, וְאַל יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ, שֶׁשָּׁם גְּבוּרָה בַּצָּפוֹן וְשָׁם הָעֹשֶׁר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה, וּבִשְׁבִיל זֶה אַל יִתְהַלֵּל עָשִׁיר בְּעָשְׁרוֹ, (שָׁם לַצָּפוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה), בִּזְמַן שֶׁהָאוֹת וּ' מְרֻחֶקֶת מֵה' שֶׁלָּהּ, כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ אוֹתִי כִּי אֲנִי יהו"ה וְגוֹמֵר, כְּשֶׁיִּהְיֶה יהו"ה כָּרָאוּי, כָּל אוֹת עִם חֲבֵרְתָּהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת.

עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, זוֹ חָכְמָה, אָבִיו, וּבִינָה – הָאֵם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי אִם לַבִּינָה תִּקְרָא, וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ זֶה וּ' הַבֵּן, וְאַחַר שֶׁנִּדְבַּק בְּאִשְׁתּוֹ שֶׁהִיא ה', וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, וְזֶהוּ קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד,

דְּאַתְוָון דְּמִתְקָרְבִין י' עִם ה' ו' עִם ה', וּבְגִין דָּא קָרְבָּן לַיהו"ה, דְּאִתְקְרִיבַת אִתְּתָא לְבַעְלָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא א ב) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיהו"ה, מַאי אָדָם דָּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּאִיהוּ קְרִיבוּ דְּאַתְוָון, וּמָאן קָרִיב (דף קז ע"א) לְגַבֵּי אַתְוָון, דָּא עֹלַת עַל כָּל הָעֹלוֹת. בְּהַהוּא זִמְנָא דְּפִיקוּ נָחִית וְסָלִיק מֵאַרְבַּע דְּפִיקִין לְעָשֹׂר, דְּפִיקוּ בְּאַרְבַּע אַתְוָון, סָלִיק בְּאֶשָּׁא וְרוּחָא, וְנָחִית בְּמַיָּא וְעַפְרָא, וְרָזָא דְּמִלָּה (בראשית כח יב) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, עוֹלִים תְּרֵי וְיוֹרְדִים תְּרֵי, וְאִינוּן מַיִם קָמֵי"ץ, שְׁבָ"א אֵשׁ, חֵלֵ"ם רוּחַ, שׁוּרֵ"ק עָפָר מָאנָא דְּכֻלְּהוּ, בְּגִין דְּקָמֵי"ץ דְּאִיהוּ מַיִם י', בֵּיהּ סָלִיק ה' דְּאִיהִי לִשְׂמָאלָא דְּאִיהִי שְׁבָ"א אֵשׁ, וְאַמַּאי סָלִיק ה' בְּקָמֵי"ץ, בְּגִין דְּתַמָּן י' דְּאִיהִי חָכְמָה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וְיהוֹן י"ה

לשון הקודש

קָרְבָּן – קִרְבַת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁמִּתְקָרְבוֹת י' עִם ה', ו' עִם ה', וּמִשּׁוּם זֶה קָרְבָּן לַיהו"ה, שֶׁמִּתְקָרֶבֶת אִשָּׁה לְבַעְלָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיהו"ה, מַה זֶּה אָדָם? זֶה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שֶׁהוּא הִתְקָרְבוּת הָאוֹתִיּוֹת, וּמִי קָרֵב לָאוֹתִיּוֹת? זֶה עֹלַת עַל כָּל הָעֹלוֹת. בְּאוֹתוֹ זְמַן הַדֹּפֶק עוֹלֶה וְיוֹרֵד מֵאַרְבָּעָה דְּפָקִים לַעֲשָׂרָה, הַדֹּפֶק שֶׁל אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת עוֹלֶה בְּאֵשׁ וְרוּחַ וְיוֹרֵד בְּמַיִם וְעָפָר, וְסוֹד הַדָּבָר – וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, עוֹלִים שְׁנַיִם וְיוֹרְדִים שְׁנַיִם, וְהֵם מַיִם קָמֵי"ץ, שְׁבָ"א אֵשׁ, חֵלֵ"ם רוּחַ, שׁוּרֵ"ק עָפָר, הַכְּלִי שֶׁל כֻּלָּם, מִשּׁוּם שֶׁקָּמֵי"ץ שֶׁהוּא מַיִם י', בּוֹ עוֹלֶה ה' שֶׁהִיא לִשְׂמֹאל, שֶׁהִיא שְׁבָ"א אֵשׁ, וְלָמָּה עוֹלֶה ה' בְּקָמֵי"ץ?

בִּימִינָא, ה' אִיהִי עִם אַבָּא, וְאִיהִי אֶרֶץ, נָחִית לִשְׂמָאלָא דְתַמָּן רוּחָא דְאִיהוּ חֵלֵ"ם, דְּאִיהוּ רוּחַ דְּנַשִּׁיב בְּאֹזֶן שְׂמָאלָא דְלִבָּא, וִיהוֹן ו"ה בִּשְׂמָאלָא לָקֶבֶל לִבָּא, בְּהַהוּא זִמְנָא (יחזקאל א כ) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ.

כָּל נְבִיאַיָּא מִתְנַהֲגִין אַבַּתְרֵיהּ, כְּעַרְקִין דְּלִבָּא דְּמִתְנַהֲגִין כֻּלְּהוּ בָּתַר רוּחָא דְלִבָּא, וּמַאי נִיהוּ שָׁמָּ"ה דָּא מִשֶּׁ"ה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (קהלת א ו) הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן וְגוֹמֵר, וּלְבָתַר דְּסָלְקִין תְּרֵין וְנָחֲתִין תְּרֵין, סָלְקִין (אַרְבַּע) דְּפִיקִין לַעֲשָׂרָה, כְּגַוְונָא דָא יוד הא ואו הא, בְּאָת י' סָלִיק ה', וּבְאָת ו' ה' תִּנְיָינָא, בְּא' סָלִיק י', דְּאִיהוּ בַעֲשַׂר אֶצְבְּעָאן דְּיָדִין וּבַעֲשַׂר אֶצְבְּעָאן דְּרַגְלִין, כָּל אַתְוָון סָלְקִין בְּוָא"ו דְּאִיהוּ אָחָ"ד, כְּחֶשְׁבַּן אֶרֶ"ץ, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא,

לשון הקודש

מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם י' שֶׁהִיא חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁבַּאֲרוּהוּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וְיִהְיוּ י"ה בְּיָמִין. ה' הִיא עִם הָאָב, וְהִיא אֶרֶץ, יוֹרֶדֶת לְשְׂמֹאל שֶׁשָּׁם הָרוּחַ שֶׁהוּא חֵלֵ"ם, שֶׁהוּא רוּחַ שֶׁנּוֹשֵׁב בְּאֹזֶן שְׂמֹאל שֶׁל הַלֵּב, וְיִהְיוּ ו"ה בִּשְׂמֹאל כְּנֶגֶד הַלֵּב. בְּאוֹתוֹ זְמַן, אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ. כָּל הַנְּבִיאִים מִתְנַהֲגִים אַחֲרָיו, כְּעוֹרְקֵי הַלֵּב שֶׁכֻּלָּם מִתְנַהֲגִים אַחַר רוּחַ הַלֵּב, וּמַה הוּא שָׁמָּ"ה? זֶה מִשֶּׁ"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן וְגוֹמֵר. וְאַחַר שֶׁעוֹלִים שְׁנַיִם וְיוֹרְדִים שְׁנַיִם, עוֹלִים (אַרְבָּעָה) דְּפָקִים לַעֲשָׂרָה, כְּמוֹ זֶה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א. בָּאוֹת י' עוֹלֶה ה', וּבָאוֹת ו', ה' הַשֵּׁנִיָּה בְּא' עוֹלֶה י', שֶׁהוּא בְּעֶשֶׂר אֶצְבְּעוֹת הַיָּדַיִם וּבְעֶשֶׂר אֶצְבְּעוֹת הָרַגְלַיִם, כָּל הָאוֹתִיּוֹת עוֹלוֹת בְּוָא"ו שֶׁהוּא אָחָ"ד, כְּחֶשְׁבּוֹן אֶרֶ"ץ, שֶׁהִיא

סְלִיקַת לִנְקוּדֵי לְחוּשְׁבַּן זְעֵיר דַּחֲנוּךְ, קָמֵץ י"ד, פַּתָּח כ', צֵרֵי י"ב, שְׁבָא ו', סֶגּוֹל ח"י, חֹלֶם ט"ו, חִרֵק י"א, חִירֵק בְּי' י"ב, שֶׁרֵק ו', שׁוּרֵק עִם ו' י"ב, (נ"א מָאי נִיהוּ שׁוּרֶק אִיהוּ אֶרֶץ), לְחֶשְׁבַּן זְעֵיר דַּחֲנוּךְ, וְהַאי אִיהוּ חֶשְׁבַּן לְכָל נִקּוּדִין לְחֶשְׁבַּן זְעֵיר.

אָמַר לֵיהּ וְהָא אַתְוָון דְּיהוָ"ה דְּאִינוּן קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד, מָאן סָלִיק בְּקַדְמֵיתָא וּמָאן נָחִית, וּ' נָחִית בְּקַדְמֵיתָא לְגַבֵּי ה', וּלְבָתַר סָלִיק י' לְגַבֵּי ה' עִלָּאָה, דְּהָכִי אוּקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, לֹא אָבֹא בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה וכו', לָא יֵיעוּל י' בְּה' עִלָּאָה דְּאִיהִי יְרוּשָׁלֵם דִּלְעֵילָא, עַד דְּיֵיעוּל ו' בְּה' דְּאִיהִי יְרוּשָׁלֵם דִּלְתַתָּא.

אַדְהָכִי הָא סָבָא דְּסָבִין קָא נָחִית, וְאָמַר רַבִּי רַבִּי, הָא כַּלָּה אִיהִי בְּבֵי מַרְעָא מֵרְחִימָהָא, צָרִיךְ לְאַתְעָרָא בִּדְפִיקוּ דִּילָהּ יַתִּיר,

לשון הקודש

שְׁכִינָה, עוֹלָה לִנְקֻדּוֹת לְחֶשְׁבּוֹן קָטָן שֶׁל חֲנוּךְ, קָמֵץ י"ד, פַּתָּח כ', צֵרֵי י"ב, שְׁבָא ו', סֶגּוֹל ח"י, חֹלֶם ט"ו, חִרֵק י"א, חִירֵק בְּי' י"ב, שֶׁרֵק ו', שׁוּרֵק עִם ו' י"ב, (מַהוּ שׁוּרֶק? הוּא אֶרֶץ) לְחֶשְׁבּוֹן קָטָן שֶׁל חֲנוּךְ, וְזֶהוּ הַחֶשְׁבּוֹן לְכָל הַנִּקֻּדּוֹת לְחֶשְׁבּוֹן קָטָן.

אָמַר לוֹ: וַהֲרֵי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל יהו"ה, שֶׁהֵן קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד, מִי עוֹלֶה בָּרִאשׁוֹנָה וּמִי יוֹרֵד? וּ' יוֹרֶדֶת בָּרִאשׁוֹנָה אֶל ה', וְאַחַר כָּךְ עוֹלָה י' אֶל ה' הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁכָּךְ פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, לֹא אָבֹא בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה וכו', לֹא יִכָּנֵס י' בַּה' הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, עַד שֶׁתִּכָּנֵס ו' בְּה', שֶׁהִיא יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה.

בֵּינְתַיִם הִנֵּה זְקַן הַזְּקֵנִים יוֹרֵד, וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, הֲרֵי הַכַּלָּה הִיא בְּבֵית חָלְיָהּ

דְּהָא קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק, קוֹל רְחִימָהָא, דָּפִיק לְגַבָּהּ בִּתְקִיפוּ סַגִּי לְאַרְבַּע סִטְרִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב כֹּה (יחזקאל לז ט) אָמַר יהו"ה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, מִסִּטְרָא דְּאַוִּיר קַדְמָאָה דְּאִיהוּ קַדְמוֹן עַל כֻּלָּא, דְּפִיקוּ דְּרוּחָא אִיהוּ לַח, מִסִּטְרָא דְּחָכְמָה אִיהוּ קַר, מִסִּטְרָא דְּאִימָּא אִיהוּ בְּחַמִּימוּ סַגִּי, בְּגִין דְּאַוִּיר קַדְמָאָה נָטִיל בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְנָטִיל בַּצַּדִּיק, וְחָכְמָה דְּאִיהוּ קַר נָטִיל בַּחֶסֶד וְנֶצַח, וְאִימָּא דְּאִיהִי חַמִּימָא נְטִילַת בִּגְבוּרָה וָהוֹד, וּמִסִּטְרָא דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי יָבֵשׁ, דְּאִיהִי אֶרֶץ, דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית א י) וַיִּקְרָא אלהי"ם לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ, וְהָא אִינּוּן אַרְבַּע וְסָלְקִין לַעֲשַׂר, כְּגַוְונָא דְּאַרְבַּע אַתְוָון דְּאִינּוּן יהו"ה, דְּסָלְקִין לַעֲשַׂר יוד הא ואו הא.

וּלְתַתָּא מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל, אִינּוּן

לשון הקודש

מֵאֲהוּבָהּ, צָרִיךְ לְהָעִיר בַּדּוֹפֵק שֶׁלָּהּ יוֹתֵר, שֶׁהֲרֵי קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק, קוֹל אֲהוּבָהּ דּוֹפֵק אֵלֶיהָ בְּחֹזֶק רַב לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּה אָמַר יהו"ה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ. מִצַּד הָאַוִּיר הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא קַדְמוֹן עַל הַכֹּל, דֹּפֶק הָרוּחַ הוּא לַח, מִצַּד הַחָכְמָה הוּא קַר, מִצַּד הָאֵם הוּא בְּחֹם רַב, מִשּׁוּם שֶׁהָאַוִּיר הָרִאשׁוֹן נוֹסֵעַ בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְנוֹסֵעַ בַּצַּדִּיק, וְחָכְמָה, שֶׁהוּא קַר, נוֹסֵעַ בְּחֶסֶד וְנֶצַח, וְהָאֵם, שֶׁהִיא חַמָּה, נוֹסַעַת בִּגְבוּרָה וְהוֹד, וּמִצַּד הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא יָבֵשׁ, שֶׁהִיא אֶרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ, וַהֲרֵי הֵם אַרְבַּע וְעוֹלִים לְעֶשֶׂר, כְּמוֹ אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן יהו"ה שֶׁעוֹלוֹת לְעֶשֶׂר יו"ד ה"א וא"ו ה"א.

וּלְמַטָּה מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל, הֵם לְבוּשִׁים לְאַרְבַּע הָרוּחוֹת,

לְבוּשִׁין לְאַרְבַּע רוּחִין, דְּאִתְּמַר בְּהוּ (ישעיה יא ב) רוּחַ יהו"ה, רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה, רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יהו"ה, רוּחַ יהו"ה דָּא אַוִּיר קַדְמָאָה, רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה תְּרֵין סְפִירָן אַבַּתְרֵיהּ, רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יהו"ה דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּמַלְכוּת.

וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת יהו"ה דָּא רֵיחַ נִיחֹחַ, וּמַאי נִיחוּ רֵיחַ נִיחֹחַ דָּא צַדִּיק דְּבֵיהּ נְיָיחָא, דְּנֹחַ אִישׁ צַדִּיק, אִשֶּׁה לַיהוָה דָּא נֶצַח וְהוֹד, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (במדבר כח ב) אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי, אִשֵּׁי יהו"ה אִתְקְרִיאוּ, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שיר ב ה) סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, (ישעיה כד טו) עַל כֵּן בָּאוּרִים כַּבְּדוּ יהו"ה, (שיר ז ט) וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים, (משלי כה יא) תַּפּוּחֵי זָהָב בְּמַשְׂכִּיּוֹת כָּסֶף, וְאִינוּן תְּרֵי אוֹפַנֵּי הַמֶּרְכָּבָה, דִּתְלַת דַּרְגִּין אִינוּן, שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנֵּי קֹדֶשׁ, שְׂרָפִים תְּרֵין

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם רוּחַ יהו"ה, רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה, רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יהו"ה. רוּחַ יהו"ה – זֶה הָאַוִּיר הָרִאשׁוֹן, רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה – שְׁתֵּי סְפִירוֹת אַחֲרָיו, רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה – יָמִין וּשְׂמֹאל, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יהו"ה – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וּמַלְכוּת.

וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת יהו"ה, זֶה רֵיחַ הַנִּיחֹחַ, וּמַהוּ רֵיחַ נִיחֹחַ? זֶה צַדִּיק שֶׁבּוֹ מְנוּחָה, שֶׁנֹּחַ אִישׁ צַדִּיק. אִשֶּׁה לַיהו"ה, זֶה נֵצַח וְהוֹד, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי, אִשֵּׁי יהו"ה נִקְרְאוּ, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, עַל כֵּן בָּאוּרִים כַּבְּדוּ יהו"ה, וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים, תַּפּוּחֵי זָהָב בְּמַשְׂכִּיּוֹת כָּסֶף, וְהֵם שְׁנֵי אוֹפַנֵּי הַמֶּרְכָּבָה, שֶׁשָּׁלֹשׁ דְּרָגוֹת הֵן: שְׂרָפִים

דְּרוֹעִין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, חַיּוֹת גּוּפָא וּבְרִית, אוֹפַנִּים תְּרֵין (דף קז ע"ב) שׁוֹקִין, מֶרְכָּבָה דְּכֻלְּהוּ שְׁכִינָה, בְּגִין דְּאִינּוּן שִׁית תִּיקּוּנִין מִסִּטְרָא דְּאָת ו', דְּאִיהוּ רוּחָא קַדִּישָׁא (נ"א דְּקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא). דְּדָפִיק וּמְנַשֵּׁיב בְּכֻלְּהוּ.

מַלְכוּת מֶרְכָּבָה דִּילָהּ כְּלִילָא מֵאַרְבַּע רוּחִין, וְדָא אִיהוּ רָזָא דוּ פַּרְצוּפִין, דְּאִינּוּן עֲשָׂרָה דְּפִיקִין, דְּאִינּוּן ה' דְּנָפִיק מִלְּבָא, דְּאִיהוּ הֶבֶל ה' ל"ב, ד' אַרְבַּע מַחֲנוֹת, ד' חַיּוֹת לַכִּסֵּא, ו' שִׁית דַּרְגִּין, דְּאִינּוּן שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, דְּמִתַּמָּן כָּל נִשְׁמָתִין בְּאֹרַח אֲצִילוּת, וְלָאו אִיהוּ הַאי כָּרְסַיָּיא בְּאֹרַח בְּרִיאָה, אֶלָּא בְּאֹרַח אֲצִילוּת, דִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִיהִי כִּסֵּא כָּבוֹד מָרוֹם מֵרֵאשׁוֹן (ירמיה יז יב) דְּאִיהוּ מַלְכוּת.

לשון הקודש

וְחַיּוֹת וְאוֹפַנֵּי הַקֹּדֶשׁ. הַשְּׂרָפִים – שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת יָמִין וּשְׂמֹאל, הַחַיּוֹת – הַגּוּף וּבְרִית, הָאוֹפַנִּים שְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, הַמֶּרְכָּבָה שֶׁל כֻּלָּם, שְׁכִינָה, מִשּׁוּם שֶׁהֵם שֵׁשׁ תִּקּוּנִים מִצַּד הָאוֹת ו', שֶׁהוּא רוּחַ קָדֶשָׁה (שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא), שֶׁדּוֹפֶקֶת וּמְנַשֶּׁבֶת בְּכֻלָּם.

הַמַּלְכוּת, הַמֶּרְכָּבָה שֶׁלָּהּ כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת, וְזֶהוּ סוֹד דּוּ פַּרְצוּפִים, שֶׁהֵם עֶשֶׂר דְּפִיקוֹת, שֶׁהֵם ה' שֶׁיּוֹצֵאת מֵהַלֵּב, שֶׁהוּא הֶבֶל ה' ל"ב, ד' אַרְבַּע מַחֲנוֹת, ד' חַיּוֹת לַכִּסֵּא, ו' שֵׁשׁ דְּרָגוֹת, שֶׁהֵם שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַנְּשָׁמוֹת בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת, וְאֵין הַכִּסֵּא הַזֶּה בְּדֶרֶךְ בְּרִיאָה, אֶלָּא בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת, שֶׁהַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה הִיא כִּסֵּא כָּבוֹד מָרוֹם מֵרֵאשׁוֹן, שֶׁהוּא מַלְכוּת.

וּבְהוֹן יהה"ו ההי"ו (ס"א ההו"י) **אִתְלַבַּשׁ בְּשִׁית סְפִירָן, דְּאִינוּן שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, י' אִתְלַבַּשׁ בְּחָכְמָה וְסָלִיק לַעֲשָׂרָה, דְּאִינוּן עֶשֶׂר גַּלְגַּלִּים דְּכָרְסַיָּיא, א לְעֵילָא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה, וְדָא אַוִּיר קַדְמוֹן, ה' זְעֵירָא אִיהִי לִימִינָא, וְחָכְמָה לִימִינָא נָטִיר לָהּ, וּבְהַאי אָתַר יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ,** (משלי ג יט) **ה' לִשְׁמָאלָא אֵשׁ עַל לִבָּא, ו' רוּחָא דְּנָשִׁיב לְגַבָּהּ, וּבָעֵי רַחֲמֵי מִינָהּ דְּלָא אוֹקִידַת עָלְמָא, בְּגִין דְּגָרְמֵי לָהּ דְּאִתְרַחֲקָא מִבַּעְלָהּ, וּמַאֲרִיךְ רוּגְזָהָא.**

וּלְזִמְנִין דְּיֵיתֵי פּוּרְקָנָא, אִתְּמַר לְגַבֵּי ו' דְּאִיהוּ דַּרְגָּא דְּמִשֶּׁה, מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה (ישעיה סג יב)**, לְסַמְכָא ה' דִּילֵיהּ בִּימִינָא, וְדָא אִיהוּ חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, י' אָזִיל לִשְׁמָאלָא וְזַקִּיף לְהּ' דִּילֵיהּ, וְדָא אִיהוּ קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד,**

לשון הקודש

וּבָהֶם יהה"ו ההי"ו (ההו"י) מִתְלַבֵּשׁ בְּשֵׁשׁ סְפִירוֹת, שֶׁהֵן שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, י' הִתְלַבֵּשׁ בְּחָכְמָה וְעוֹלֶה לַעֲשָׂרָה, שֶׁהֵם עֲשָׂרָה גַּלְגַּלִּים שֶׁל הַכִּסֵּא, א לְמַעְלָה דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה, וְזֶה אַוִּיר קַדְמוֹן, ה' קְטַנָּה הִיא לְיָמִין, וְחָכְמָה לְיָמִין שׁוֹמֵר אוֹתָהּ, וּבַמָּקוֹם הַזֶּה יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, ה' לִשְׁמֹאל אֵשׁ עַל הַלֵּב, ו' הָרוּחַ שֶׁנּוֹשֶׁבֶת אֵלֶיהָ, וּמְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא תִּשְׂרֹף הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁגּוֹרְמִים לָהּ שֶׁהִתְרַחֲקָה מִבַּעְלָהּ וּמַאֲרִיךְ רָגְזָהּ.

וּבִזְמַן שֶׁתָּבֹא הַגְּאֻלָּה, נֶאֱמַר אֶל הַו' שֶׁהִיא דַּרְגַּת מֹשֶׁה, מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה, לִסְמֹךְ ה' שֶׁלּוֹ בְּיָמִין, וְזֶהוּ חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, הַבֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם, י' הוֹלֵךְ

וְרָזָא דְמִלָּה, יַעֲקֹב בְּהַאי אֲתַר שֹׁכֵל אֶת יָדָיו, וּלְחַכִּימָא בִּרְמִיזָא.

אִתְחַזַּר י"ה לִשְׁמָאלָא, דְּאִינוּן שָׁמוֹר, וי"ה לִימִינָא דְאִינוּן זָכוֹר, וְדָא אִיהוּ זֶה שְׁמִי וְזֶה זִכְרִי (שמות ג טו) י"ה עִם שְׁמִ"י שֶׁסָּ"ה לִשְׁמָאלָא, וי"ה עִם זִכְרִ"י רְמַ"ח לִימִינָא, בַּפֶּסַח יְהוֹן וי"ה לִימִינָא, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה י"ה לִשְׁמָאלָא, שָׁבוּעוֹת אֶחָיד בְּתַרְוַיְיהוּ וְדָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית כט כז) מַלֵּא שְׁבוּעַ זֹאת וְנִתְּנָה לְךָ גַּם אֶת זֹאת, בֵּיהּ אִשְׁתַּלִּים יהו"ה, וְעִם כָּל דָּא לָא יְהֵא שָׁלֵם אֶלָּא בְּבַת זוּגֵיהּ דְּאִיהִי אדנ"י, וּבְאָן אֲתַר בְּסוּכָּה, דְּאִיהוּ כ"ו ה"ס דְּאִיהִי יאהדונה"י, וְרָזָא דְמִלָּה וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם (שם לג יח) בְּיהוָ"ה, מִיָּד וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת דָּא סוּכָּה, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (שם יז) וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת.

לשון הקודש

לִשְׁמֹאל וְזוֹקֵף אֶת ה' שֶׁלּוֹ, וְזֶהוּ קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, וְסוֹד הַדָּבָר – יַעֲקֹב בַּמָּקוֹם הַזֶּה שֹׁכֵל אֶת יָדָיו, וּלְחָכָם בְּרֶמֶז.

חוֹזֵר י"ה לִשְׁמֹאל, שֶׁהֵם שָׁמוֹר, וי"ה לְיָמִין שֶׁהֵם זָכוֹר, וְזֶהוּ זֶה שְׁמִי וְזֶה זִכְרִי, י"ה עִם שְׁמִ"י – שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה לִשְׁמֹאל, וי"ה עִם זִכְרִ"י – מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה לְיָמִין. בְּפֶסַח יִהְיוּ וי"ה לְיָמִין, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה י"ה לִשְׁמֹאל, שָׁבוּעוֹת אוֹחֵז בִּשְׁנֵיהֶם, וְזֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַלֵּא שְׁבוּעַ זֹאת וְנִתְּנָה לְךָ גַּם אֶת זֹאת, בּוֹ הִשְׁתַּלֵּם יהו"ה, וְעִם כָּל זֶה לֹא יִהְיֶה שָׁלֵם אֶלָּא עִם בַּת זוּגוֹ, שֶׁהִיא אדנ"י, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם? בַּסּוּכָּה, שֶׁהוּא כ"ו ה"ס, שֶׁהִיא יאהדונה"י, וְסוֹד הַדָּבָר – וַיָּבֹא יַעֲקֹב

בְּהַהוּא זִמְנָא, מַה דַּהֲוָה אֲנִי יְשֵׁנָה בְּגָלוּתָא, דְּאִסְתַּלַּק דְּפִיקוּ דִּילָהּ שְׁלִימוּ דִּילָהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בִּשְׁכִינְתָּא וְלִבֵּי עֵר, לְאִתְעָרוּתָא דְּפוּרְקָנָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא נַשִּׁיב רוּחָא דְקוּדְשָׁא בָּהּ, דִּבְזִמְנָא דְרוּחָא דְקוּדְשָׁא לָא נַשִּׁיב רוּחַ סְעָרָה נַשִּׁיב, בְּאוּדְנָא שְׂמָאלָא דְּלִבָּא, וְיָכִיל לְמִטְעֵי עָלְמָא.

וְהַאי אִיהוּ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל א ד) וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, דְּסָעִיר גּוּפֵיהּ דְּבַר נַשׁ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ירמיה א יד) מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, וּבְהַהוּא זִמְנָא שָׁלְטִין בְּעָלְמָא כָּל רוּחִין וְשֵׁדִין וּמַזִּיקִין בִּישִׁין דִּמְחַבְּלִין עָלְמָא דְּאִינּוּן מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, וְדָא דְּפִיקוּ דְּמַרְעָא דְּסָלִיק בְּאֶשָּׁא דְּגֵיהִנָּם דְּאִיהִי מָרָה, וּמְחַמֵּם לְגוּפֵיהּ דְּבַר נַשׁ, וּבֵיהּ וַיְמָרְרוּ

לשון הקודש

שָׁלֵם בְּיהו"ה, מִיָּד וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת, זוֹ סֻכָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, מַה שֶּׁהָיָה אֲנִי יְשֵׁנָה בַּגָּלוּת, שֶׁהִתְעַלָּה הַדֹּפֶק שֶׁלָּהּ, הַשְּׁלֵמוּת שֶׁלָּהּ, בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר עַל הַשְּׁכִינָה וְלִבֵּי עֵר, לְהִתְעוֹרְרוּת הַגְּאֻלָּה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן נוֹשֶׁבֶת בָּהּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁבִּזְמַן שֶׁאֵין נוֹשֶׁבֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, נוֹשֶׁבֶת רוּחַ סְעָרָה בְּאֹזֶן שְׂמֹאל שֶׁל הַלֵּב, וְיָכוֹל לְהַטְעוֹת אֶת הָעוֹלָם.

וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, שֶׁמַּסְעִירָה אֶת גּוּפוֹ שֶׁל הָאָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שׁוֹלְטִים בָּעוֹלָם כָּל הָרוּחוֹת וְהַשֵּׁדִים וְהַמַּזִּיקִים הָרָעִים שֶׁמַּשְׁחִיתִים אֶת הָעוֹלָם, שֶׁהֵם מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, וְזֶה הַדֹּפֶק שֶׁל הַמַּחֲלָה שֶׁעוֹלָה בְּאֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם שֶׁהִיא מָרָה, וּמְחַמֵּם אֶת גּוּף הָאָדָם, וּבוֹ

אֶת חַיֵּיהֶם, (שמות א יד) דְּאֵבָרִין דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה דָּא כָּבֵד, דְּאִיהוּ כָּבֵד עַל עַרְקִין (דְּמָרָה) דִּדְמָא, בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים דָּא לֵיחָא חִוְּרָא, דְּאִיהִי כְּבֵדָה עַל בַּר נַשׁ, וּמִינָהּ יֵתוּן לֵיהּ כַּמָּה מַרְעִין בִּישִׁין, דְּאִינּוּן מַיִם הַזֵּדוֹנִים דְּמִתְגַּבְּרִין עַל אֵבָרִין דִּילֵיהּ.

וּבְכָל עֲבוֹדָה בַּשָּׂדֶה דָּא דְּפִיקוּ דִּדְמָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כה כז) אִישׁ יוֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה, וּמַאי נִיהוּ דְּפִיקוּ דִּדְמָא רוּחַ סְעָרָה, דְּאִתְגַּבַּר בֵּיהּ דְּמָא דְּעַרְקִין דְּכָבֵד, דְּאִיהוּ עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם (שם לו א), דְּעַרְקִין דִּילֵיהּ כִּי רַגְלֵיהֶם לָרַע יָרוּצוּ וִימַהֲרוּ לִשְׁפֹּךְ דָּם (משלי א טז), אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ (שמות א יד), דְּפִיקוּ בְּמָרָה אוּכְמָא, דְּאִיהוּ יָבֵשׁ בְּרִיקַנְיָא, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בֵּיהּ בְּפָרֶךְ.

לשון הקודש

וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם, שֶׁהָאֵיבָרִים, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה, זֶה הַכָּבֵד, שֶׁהוּא כָּבֵד עַל הָעוֹרְקִים (שֶׁל מָרָה) שֶׁל הַדָּם, בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים, זוֹ לֵחָה לְבָנָה, שֶׁהִיא כְּבֵדָה עַל הָאָדָם, וּמִמֶּנָּה יָבֹאוּ לוֹ כַּמָּה חֳלָאִים רָעִים, שֶׁהֵם מַיִם הַזֵּדוֹנִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל הָאֵיבָרִים שֶׁלּוֹ.

וּבְכָל עֲבוֹדָה בַּשָּׂדֶה, זֶה הַדֹּפֶק שֶׁל הַדָּם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אִישׁ יוֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה, וּמַה הוּא הַדֹּפֶק שֶׁל הַדָּם? רוּחַ סְעָרָה, שֶׁמִּתְגַּבֵּר בּוֹ דַּם עוֹרְקֵי הַכָּבֵד, שֶׁהוּא עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם, שֶׁעוֹרְקָיו – כִּי רַגְלֵיהֶם לָרַע יָרוּצוּ וִימַהֲרוּ לִשְׁפֹּךְ דָּם. אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ, הוּפַּק בַּמָּרָה הַשְּׁחוֹרָה, שֶׁהוּא יָבֵשׁ בְּרִיקָנוּת, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בּוֹ בְּפָרֶךְ.

וְכַד אִתְעֲבַר רוּחַ סְעָרָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (זכריה יג ב) **וְאֶת** רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ, אִתְעַר דְּפִיקוּ בְהַהוּא רוּחָא, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים לג ו) בִּדְבַר יהו"ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם, בְּהַהוּא זִמְנָא הֲבָלִים דִּצְלוֹתִין סָלְקִין בֵּיהּ בְּרוּחָא דְקוּדְשָׁא לְגַבֵּי עֵילָא, וְיִתְעָרוּ לְגַבַּיְיהוּ הֲבָלִים עִלָּאִין, דְּאִתְּמַר בְּהוּ (דף קח ע"א) (דברים ח ג) כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם וכו', דְּאִיהוּ הֲבַל דְּלִבָּא דִשְׁכִינְתָּא קַדִּישָׁא, לַהַב הַמִּזְבֵּחַ, וּמִיָּד דִּסְלִיקַת בַּהֲבָלִים דְּפוּמַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל בִּצְלוֹתִין, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁאִיל בְּגִינָהּ מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר (שיר ג ו) מִי בְּזֹאת עוֹלָה וַדַּאי.

וּבְגִין דָּא אִית הֲבַל וְאִית הֲבַל, אִית הָבֶל דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ד ב) וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, וְאִית הָבֶל דִּצְלוֹתִין וּפוּלְחָנִין טָבִין, וְאִית הֲבַל

לשון הקודש

וּכְשֶׁעוֹבֶרֶת רוּחַ הַסְּעָרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ, מִתְעוֹרֵר הַדֹּפֶק בְּאוֹתוֹ הָרוּחַ, עָלָיו נֶאֱמַר בִּדְבַר יהו"ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן הַהֲבָלִים שֶׁל הַתְּפִלּוֹת עוֹלִים בּוֹ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ לְמַעְלָה, וְיִתְעוֹרְרוּ אֲלֵיהֶם הֲבָלִים עֶלְיוֹנִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם וְכוּ', שֶׁהוּא הֶבֶל הַלֵּב שֶׁל הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, לַהַב הַמִּזְבֵּחַ, וּמִיָּד שֶׁעוֹלָה בַּהֲבָלִים שֶׁל פִּיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּתְפִלּוֹת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹאֵל בִּשְׁבִילָהּ, מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר? מִי בְּזֹאת עוֹלָה וַדַּאי.

וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ הֶבֶל וְיֵשׁ הֶבֶל, יֵשׁ הֶבֶל שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, וְיֵשׁ הֶבֶל שֶׁל תְּפִלּוֹת וַעֲבוֹדוֹת

דְּמִלִּין בְּטֵלִין מִלִּין רֵיקָנִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ירמיה י טו) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יֹאבֵדוּ, מַאי בְּעֵת פְּקֻדָּתָם, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּאָתֵי פּוּרְקָנָא וּפְקוּדָה לְיִשְׂרָאֵל, יֹאבֵדוּ מֵעָלְמָא, הֶבֶל תַּעְתּוּעִים דְּתוֹעִים לִבְנֵי נָשָׁא, וְרוּחָא דְּקוּדְשָׁא שַׁלִּיט בְּעָלְמָא, דְּאִיהוּ דְּפִיקוּ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שיר ה ב) קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, דְּפִיקוּ דְּסָלִיק בְּגַלְגַּלֵּי יַמָּא, דִּסְפִינָה דְּאִיהִי לִבָּא, וְכָל גַּלַּיָּא עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר, (יחזקאל א ב) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, וּבְהוֹן הַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, רָצוֹא תְּרֵין וָשׁוֹב תְּרֵין, וְאִינוּן יהו"ה, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם לז ט) כֹּה אָמַר יהו"ה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ.

שְׁכִינְתָּא עֲלָהּ אִתְּמַר (ירמיה ה כב) אֲשֶׁר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם, וְאִיהוּ תְּחוּמָא דְּכֻלְּהוּ, כְּגַוְונָא דִּתְחוּם שַׁבָּת, וְכַד רָצִין גַּלִּין בְּאַרְבַּע רוּחִין,

לשון הקודש

טוֹבוֹת, וְיֵשׁ הֶבֶל שֶׁל דְּבָרִים בְּטֵלִים, דְּבָרִים רֵיקָנִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יֹאבֵדוּ. מַה זֶּה בְּעֵת פְּקֻדָּתָם? אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁבָּאָה גְּאֻלָּה וּפְקֻדָּה לְיִשְׂרָאֵל, יֹאבְדוּ מִן הָעוֹלָם. הֶבֶל תַּעְתּוּעִים, שֶׁמַּתְעִים אֶת בְּנֵי הָאָדָם, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שׁוֹלֶטֶת בָּעוֹלָם שֶׁהוּא הַדִּפֻּק, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, הַדִּפֻּק שֶׁעוֹלֶה בְּגַלֵּי הַיָּם, שֶׁהַסְּפִינָה שֶׁהִיא הַלֵּב, וְעַל כָּל הַגַּלִּים נֶאֱמַר אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, וּבָהֶם הַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, רָצוֹא שְׁנַיִם, וָשׁוֹב שְׁנַיִם, וְהֵם יהו"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כֹּה אָמַר יהו"ה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ.

עַל הַשְּׁכִינָה נֶאֱמַר, אֲשֶׁר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם, וְהוּא הַתְּחוּם שֶׁל כֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁתְּחוּם שַׁבָּת, וּכְשֶׁרָצִים הַגַּלִּים בְּאַרְבַּע רוּחוֹת, מִיָּד שֶׁרוֹאִים שְׁכִינָה שֶׁהוּא חוֹל

מִיָּד דְּחַזְיָין שְׁכִינְתָּא דְּאִיהוּ חוֹל לֵב (נ"א לְיָם), דְּאִיהִי חוֹל דְּאַסְחַר לְיַמָּא, אִתְּמַר בְּהוֹן וָשׁוּב, חָזְרָאן לְאַתְרַיְיהוּ, וְאִלֵּין אַרְבַּע רוּחִין כַּד נָפְקִי מִן לִבָּא, תְּנוּעָה דִלְהוֹן אִיהוּ לְאַרְבַּע סִטְרִין דִּסְפִינָה, תְּרֵין בִּתְרֵין כַּנְפֵי רֵיאָה, וּתְרֵין בִּתְרֵי בָּתֵּי לִבָּא, וּתְנוּעָה דִּדְפִיקוּ דְרוּחָא עָבִיד תְּנוּעָתֵיהּ, וְדָפִיק בִּנְקוּדָה אַחַת אוֹ תְּרֵין אוֹ תְּלַת, וְאִתְחַזַּר לְאַתְרֵיהּ, וּבְנִקּוּדִין דְּדָפִיק אִשְׁתְּמוֹדָע דְּפִיקוּ, לְזִמְנִין דָּפִיק זִמְנָא חֲדָא וְאִתְחַזַּר לְאַתְרֵיהּ, וּדְפִיקוּ דָא אִשְׁתְּמוֹדָע בִּנְקוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּדָפִיק בִּנְקוּדָה חֲדָא לְתַתָּא אִיהִי חִיֵּר"ק, וְאִם הִיא לְעֵילָא אִיהִי חֹלֵ"ם, כַּד אִיהִי בְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ שׁוּרֵ"ק, אִם הִיא לְעֵילָא אַחֲזֵי דְּאִתְגַּבַּר אֶשָּׁא דְּאִיהוּ חַם וְיָבֵשׁ וְאִיהוּ קַל, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ויקרא ו ב) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה, וְאִם הוּא דָּפִיק נִקּוּדָה לְתַתָּא אִיהוּ חִיֵּר"ק, וְנָחִית בְּמַיָּא

לשון הקודש

לֵב (לְיָם), שֶׁהִיא הַחוֹל שֶׁמַּקִּיף אֶת הַיָּם, נֶאֱמַר בָּהֶם וָשׁוּב, חוֹזְרִים לִמְקוֹמָם, וְאַרְבַּע הָרוּחוֹת הַלָּלוּ, כְּשֶׁיּוֹצְאוֹת מִן הַלֵּב, הַתְּנוּעָה שֶׁלָּהֶן הִיא לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הַסְּפִינָה, שְׁתַּיִם בִּשְׁתֵּי כַּנְפֵי רֵאָה, וּשְׁתַּיִם בִּשְׁנֵי בָּתֵּי הַלֵּב, וְהַתְּנוּעָה שֶׁל הַדֹּפֶק שֶׁל הָרוּחַ עוֹשָׂה תְּנוּעָתוֹ, וְדוֹפֵק בִּנְקֻדָּה אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם אוֹ שָׁלֹשׁ, וְחוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ, וּבִנְקֻדּוֹת שֶׁדּוֹפֵק נוֹדָע הַדֹּפֶק, לִפְעָמִים דּוֹפֵק פַּעַם אַחַת וְחוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ, וְהַדֹּפֶק הַזֶּה נוֹדָע בַּנְּקֻדּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁדּוֹפֵק בִּנְקֻדָּה אַחַת לְמַטָּה, הִיא חִיֵּר"ק, וְאִם הִיא לְמַעְלָה הִיא חֹלֵ"ם, כְּשֶׁהִיא בָּאֶמְצַע הוּא שׁוּרֵ"ק. אִם הִיא לְמַעְלָה, מַרְאֶה שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת הָאֵשׁ שֶׁהוּא חַם וְיָבֵשׁ וְהוּא קַל, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר זֹאת

דְּאִיהוּ קַר וְלַח וְאִיהוּ כָּבֵד, וְאִי דָּפִיק נְקוּדָה בְּאֶמְצָעִיתָא שֶׁר"ק דְּנַשִּׁיב (נ"א דְּנָחִית) בְּרוּחָא עַל מַיָּא, וַאֲחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ וְאִיהוּ חַם וְלַח.

וְהַאי אִיהוּ דְּנָקִיד זִמְנָא חֲדָא לְעֵילָא וְאִסְתַּלַּק דְּפִיקוּ, אוֹ דָּפִיק זִמְנָא חֲדָא לְתַתָּא וְאִסְתַּלַּק דְּפִיקוּ, אוֹ דָּפִיק זִמְנָא חֲדָא בְּאֶמְצָעִיתָא וְאִסְתַּלַּק דְּפִיקוּ, וְאִם דָּפִיק תְּרֵי זִמְנֵי דָּא בָּתַר דָּא וְאִסְתַּלַּק דְּפִיקוּ, הָא אִינּוּן צֵר"י דְּדְפִיקוּ דִּלְהוֹן שָׁוִין, אֲבָל דָּפִיק נְקוּדָה חֲדָא לְעֵילָא וּנְקוּדָה חֲדָא לְתַתָּא דָּא בָּתַר דָּא אִינּוּן שְׁבָ"א, וּתְרֵין נְקוּדִין, אִינּוּן אֵשׁ וּמַיִם, לְזִמְנִין דָּא סָלִיק וְדָא נָחִית, כְּגוֹן אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל (לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם) וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן (לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה), (בראשית א טז) וּלְזִמְנִין אִינּוּן שָׁוִין וְאִינּוּן שְׁמַיִם אֵשׁ וּמַיִם, וּלְזִמְנִין דָּפִיק תְּלַת דְּפִיקִין חַד

לשון הקודש

תּוֹרַת הָעֹלָה, וְאִם הוּא דּוֹפֵק נְקֻדָּה לְמַטָּה, הוּא חִר"ק, וְיוֹרֵד בַּמַּיִם שֶׁהוּא קַר וְלַח וְהוּא כָּבֵד, וְאִם דּוֹפֵק הַנְּקֻדָּה בָּאֶמְצַע שֶׁר"ק, שֶׁנּוֹשֵׁב (שֶׁיּוֹרֵד) בָּרוּחַ עַל הַמַּיִם וְאוֹחֵז בִּשְׁנֵיהֶם, וְהוּא חַם וְלַח.

וְזֶהוּ שֶׁנָּקוּד פַּעַם אַחַת לְמַעְלָה וּמִתְעַלֶּה הַדֹּפֶק, אוֹ דּוֹפֵק פַּעַם אַחַת לְמַטָּה וּמִתְעַלֶּה הַדֹּפֶק, אוֹ דּוֹפֵק פַּעַם אַחַת בָּאֶמְצַע וּמִתְעַלֶּה הַדֹּפֶק, וְאִם דּוֹפֵק פַּעֲמַיִם זֶה אַחַר זֶה וּמִתְעַלֶּה הַדֹּפֶק, הֲרֵי הֵם צֵר"י שֶׁהַדֹּפֶק שֶׁלָּהֶם שָׁוִים, אֲבָל דּוֹפֵק נְקֻדָּה אַחַת לְמַעְלָה וּנְקֻדָּה אַחַת לְמַטָּה זוֹ אַחַר זוֹ, הֵם שְׁבָ"א, וּשְׁתֵּי נְקֻדּוֹת הֵן אֵשׁ וּמַיִם, לִפְעָמִים זֶה עוֹלֶה וְזֶה יוֹרֵד, כְּגוֹן אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל (לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם) וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן (לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה), וְלִפְעָמִים הֵם שָׁוִים, וְהֵם שָׁמַיִם, אֵשׁ וּמַיִם, וְלִפְעָמִים דּוֹפֵק שְׁלֹשָׁה דְּפָקִים, אֶחָד לְמַעְלָה,

לְעֵילָא וּבַתְרֵיהּ תְּנְיָינָא בְּאֶמְצָעִיתָא וּבַתְרֵיהּ תְּלִיתָאָה לְתַתָּא, הָא תְּלַת יְסוֹדִין יִתְעָרוּן בֵּיהּ דְּאִינּוּן אֵשׁ וּמַיִם וְרוּחַ בְּאֶמְצָעִיתָא וְדָא שֶׁרֵ"ק, וְאִם דָּפִיק תְּרֵין דְּפִיקִין שָׁוִין דָּא בָתַר דָּא וּנְקוּדָה בָתַר תְּרֵין לְתַתָּא הָא אִינּוּן סָגוֹ"ל, דְּאִינּוּן מַיִם וְאֵשׁ רוּחַ לְתַתָּא, וּלְזִמְנִין דְּפִיקוּ בְּפוּתְיָא בַּאֲרִיכוּ דָא פַּתָ"ח, וּלְזִמְנִין דָּפִיק בַּאֲרִיכוּ וְנָקִיד נְקוּדָה אַבַּתְרֵיהּ דָּא קָמֵ"ץ, בַּאֲרִיכוּ אַחֲזֵי רַחֲמֵי.

אִם זָכוּ דְּפִיקוּ דָפִיק בְּאִלֵּין נְקוּדִין תֵּשַׁע, שְׁכִינְתָּא מָאנָא לְכֻלְּהוּ עֲשִׂירִית לוֹן, בְּגִין דְּבָה כְּלִילָן כָּל אַתְוָון, וְאַתְוָון אִינּוּן לְגַבֵּי נְקוּדִין כְּגוּפָא לְגַבֵּי רוּחָא, וּבֵין כָּל דְּפִיקוּ וּדְפִיקוּ (י' שְׁעוּרֵיהּ דְּאִיהוּ שִׁעוּר קוֹמָה), **ו' שְׁעוּרֵיהּ דְּאִיהוּ שִׁיעוּר קוֹמָה.** (דף קח ע"ב) **וְכַד נְקוּדִין דָּפְקִין בֵּיהּ, אִינּוּן דָּפְקִין כֻּלְּהוּ דְּפִיקִין בִּנְיָיחָא בְּרַחֲמֵי, וְכַד לֵית תַּמָּן ו' דָּפְקִין**

לשון הקודש

וְאַחֲרָיו שֵׁנִי בָּאֶמְצַע, וְאַחֲרָיו שְׁלִישִׁי לְמַטָּה, הֲרֵי שְׁלֹשָׁה יְסוֹדוֹת יִתְעוֹרְרוּ בוֹ, שֶׁהֵם אֵשׁ וּמַיִם וְרוּחַ בָּאֶמְצַע, וְזֶה שֶׁרֵ"ק, וְאִם דּוֹפֵק שְׁתֵּי דְּפִיקוֹת שָׁווֹת זוֹ אַחַר זוֹ וּנְקֻדָּה אַחַר שְׁתַּיִם לְמַטָּה, הֲרֵי הֵם סָגוֹ"ל, שֶׁהֵם מַיִם וְאֵשׁ רוּחַ לְמַטָּה, וְלִפְעָמִים דּוֹפֵק בְּרוֹחַב, בַּאֲרִיכוּת, זֶה פַּתָ"ח, וְלִפְעָמִים דּוֹפֵק בַּאֲרִיכוּת וְנָקוּד נְקֻדָּה אַחֲרָיו, זֶה קָמֵ"ץ, בַּאֲרִיכוּת מַרְאֶה רַחֲמִים.

אִם זָכוּ, הַדּוֹפֵק דּוֹפֵק בְּתֵשַׁע הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ, הַשְּׁכִינָה כְּלִי לְכֻלָּם, עֲשִׂירִית לָהֶם, מִשּׁוּם שֶׁבָּהּ כְּלוּלוֹת כָּל הָאוֹתִיּוֹת, וְהָאוֹתִיּוֹת הֵן לַנְּקֻדּוֹת כְּגוּף אֶל הָרוּחַ, וּבֵין כָּל דּוֹפֵק וְדוֹפֵק (י' שְׁעוּרוֹ, שֶׁהוּא שִׁעוּר קוֹמָה), ו' שִׁעוּרוֹ, שֶׁהוּא שִׁעוּר קוֹמָה. וּכְשֶׁהַנְּקֻדּוֹת

בִּמְהֵירוּ, וְאִינּוּן דִּינִין דְּפִיקִין דְּדוֹחֲקָא בָּתַר דּוֹחֲקָא, וְאִנּוּן (ירמיה ל ז) עֵת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמֶּנָּה יִוָּשֵׁעַ.

וּמָאנָא דִּנְקוּדִין אִיהוּ נֶפֶשׁ, נִשְׁמָתָא אִיהִי כֶּתֶר עַל כֻּלְּהוּ, וּמִינָּה כִּתְרִין, דְּאִינּוּן טַעֲמֵי תְּנוּעָה דִּנְקוּדִין וְאַתְוָון, וְאִיהִי תַלְיָא בְּמַחֲשַׁבְתָּא, וּנְקוּדִין תַּלְיָין בַּאֲמִירָה, אַתְוָון בַּעֲשִׂיָּה, וְדָא אִיהוּ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, מִסִּטְרָא דִימִינָא אֲמִירָה, מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא עֲשִׂיָּה, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, וּבְמַאי אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, בְּהַוָּיָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית א ג) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, יְהִי אוֹר יְהִי י' בְּאוֹר וְאִתְעֲבִיד אַוִּיר דַּאֲחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא.

וְאִית דְּפִיקוּ דְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּמֵהַאי אָתַר יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע, וְאִיהוּ רָזָא דְלַהַט הַחֶרֶב

לשון הקודש

דּוֹפְקוֹת בּוֹ, הֵם כֻּלָּם דּוֹפְקִים דְּפִיקוֹת בְּנַחַת בְּרַחֲמִים, וּכְשֶׁאֵין שָׁם ו', דּוֹפְקִים בִּמְהֵירוּת, וְאוֹתָם דִּינִים דְּפִיקוֹת שֶׁל דֹּחַק אַחַר דֹּחַק, וְהֵם עֵת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמֶּנָּה יִוָּשֵׁעַ.

וְהַכְּלִי שֶׁל הַנְּקֻדּוֹת הוּא הַנֶּפֶשׁ, הַנִּשְׁמָה הִיא כֶּתֶר עַל כֻּלָּם, וּמִמֶּנָּה הַכְּתָרִים, שֶׁהֵם טַעֲמֵי הַתְּנוּעָה שֶׁל הַנְּקֻדּוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת, וְהִיא תְּלוּיָה בְּמַחֲשָׁבָה, וְהַנְּקֻדּוֹת תְּלוּיוֹת בַּאֲמִירָה, הָאוֹתִיּוֹת בַּעֲשִׂיָּה, וְזֶהוּ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, מִצַּד הַיָּמִין אֲמִירָה, וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל עֲשִׂיָּה, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי כּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם, אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, וּבַמָּה אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה? בַּהַוָּיָ"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ יְהִי אוֹר, וַיְהִי אוֹר. יְהִי אוֹר, יְהִי י' בָּאוֹר, וְנַעֲשָׂה אֲוִיר, שֶׁאוֹחֵז בִּשְׁנֵיהֶם בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

וְיֵשׁ דֹּפֶק שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע,

הַמִּתְהַפֶּכֶת (שם ג כד), דְּאִתְהַפַּךְ מִמַּטָּה לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לַמַּטָּה, דְּפִיקוּ דְיֵצֶר הַטּוֹב אַחֲזֵי בְּרִיאוּתָא וְאַסְוָותָא דְכָל אֵבָרִין, וּדְפִיקוּ דְיֵצֶר הָרָע אַחֲזֵי מַרְעָא דְכָל אֵבָרִין דְּגוּפָא, וְכָל מָאן דְּאַלִּים גָּבַר, אִי מִתְגַּבְּרִין זַכְוָון אִתְהַפַּךְ מִנָּחָשׁ לַמַּטָּה, וּמִיָּד מַטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד וְכָל גּוּפָא אִתְּסִי, וְאִם מִתְגַּבְּרִין חוֹבִין אִתְהַפַּךְ מִמַּטָּה לְנָחָשׁ וְנַשִּׁיךְ כָּל אֵבָרִין בְּכַמָּה נְשִׁיכִין דִּכְאֵיבִין וּמַרְעִין, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בִּדְפִיקוּ, אֵין קוֹל עֲנוֹת גְּבוּרָה וְאֵין קוֹל עֲנוֹת חֲלוּשָׁה קוֹל עַנּוֹת אָנֹכִי שֹׁמֵעַ (שמות לב יח), קוֹל דְּעַנּוּיָא קוֹל דִּדְפִיקוּ דְּבֵי מַרְעָא דְּגָלוּתָא אָנֹכִי שֹׁמֵעַ.

וְאִית דְּפִיקוּ מֵאִילָנָא דְּאִיהוּ בִּישׁ, לֵית בֵּיהּ טַב כְּלָל, דְּמִנֵּיהּ נָפִיק רוּחַ סְעָרָה, דְּאַסְעִיר בֵּיהּ גּוּפֵיהּ דְּבַר נַשׁ, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (מלכים א יט יא) רוּחַ

לשון הקודש

שֶׁמֵּהַמָּקוֹם הַזֶּה יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע, וְהוּא הַסּוֹד שֶׁל לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, שֶׁמִּתְהַפֶּכֶת מִמַּטָּה לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לְמַטָּה, הַדֹּפֶק שֶׁל יֵצֶר הַטּוֹב מַרְאֶה בְּרִיאוּת וּרְפוּאָה שֶׁל כָּל הָאֵיבָרִים, וְהַדֹּפֶק שֶׁל יֵצֶר הָרָע מַרְאֶה מַחֲלָה שֶׁל כָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף, וְכָל מִי שֶׁאַלִּים – גּוֹבֵר. אִם מִתְגַּבְּרוֹת הַזְּכִיּוֹת, מִתְהַפֵּךְ מִנָּחָשׁ לְמַטָּה, וּמִיָּד מַטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד וְכָל הַגּוּף נִרְפָּא, וְאִם מִתְגַּבְּרִים הַחֲטָאִים, מִתְהַפֵּךְ מִמַּטָּה לְנָחָשׁ, וְנוֹשֵׁךְ אֶת כָּל הָאֵיבָרִים בְּכַמָּה נְשִׁיכוֹת שֶׁל כְּאֵבִים וּמַחֲלוֹת. בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר עַל הַדֹּפֶק, אֵין קוֹל עֲנוֹת גְּבוּרָה וְאֵין קוֹל עֲנוֹת חֲלוּשָׁה קוֹל עַנּוֹת אָנֹכִי שֹׁמֵעַ, הַקּוֹל שֶׁל הָעִנּוּי, הַקּוֹל שֶׁל הַדֹּפֶק בְּבֵית הַחֹלִי שֶׁל הַגָּלוּת אָנֹכִי שֹׁמֵעַ.

וְיֵשׁ דֹּפֶק מִן הָאִילָן שֶׁהוּא רָע, וְאֵין בּוֹ טוֹב כְּלָל, שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצֵאת רוּחַ סְעָרָה שֶׁמַּסְעִירָה בּוֹ אֶת גּוּף הָאָדָם, וְנֶאֱמַר בּוֹ

חָזָק מְפָרֵק הָרִים, דְּאִינּוּן גַּרְמִין דְּגוּפָא, וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, דְּאִינּוּן צְלָעוֹת דְּגוּפָא דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא דִּסְלָעִים, וְהַאי אִיהוּ נָפִיק בְּזָדוֹן וְלֵית לֵיהּ מִשְׁקָל וְשִׁעוּר, וּבֵיהּ (יונה א ד) וְהָאֲנִיָּה דְּאִיהוּ גוּפָא חִשְׁבָה לְהִשָּׁבֵר, וְהַאי דְּפִיקוּ סָלִיק וְנָחִית בְּגַלֵּי יַמָּא, דְּאִינּוּן עֲשַׂר כִּתְרִין תַּתָּאִין, כְּגַוְונָא דְּאִיהִי מַלְכוּת קַדִּישָׁא הָכִי אִיהוּ מַלְכוּת חַיָּיבָא, כְּגַוְונָא דְּמִילָה הָכִי אִיהִי עָרְלָה, דְּתַמָּן סמא"ל עָרֵל, וּבַת זוּגֵיהּ עָרְלָה, נָחָשׁ וְאֵשֶׁת זְנוּנִים.

לָקֶבֶל תְּרֵי יַרְכֵי קְשׁוֹט מִסִּטְרָא דְּמְסָאֲבוּ תאומיא"ל תומיא"ל, וּלְקִבְלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות טו ה) תְּהֹמֹת יְכַסִּיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלוֹת כְּמוֹ אָבֶן, לָקֶבֶל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ עוגיא"ל דְּמִתַּמָּן עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן, מִסִּטְרָא דִּתְרֵין דְּרוֹעִין אִינּוּן (אגניא"ל) עזיאל, אגגיאל מִתַּמָּן אָגָג, וּבֵיהּ כִּי גָאֹה

לשון הקודש

רוּחַ חָזָק מְפָרֵק הָרִים, שֶׁהֵם עַצְמוֹת הַגּוּף, וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, שֶׁהֵם צְלָעוֹת הַגּוּף, שֶׁהֵם כְּמוֹ הַסְּלָעִים, וְזֶהוּ שֶׁיּוֹצֵא בְּזָדוֹן וְאֵין לוֹ מִשְׁקָל וְשִׁעוּר, וּבוֹ וְהָאֲנִיָּה, שֶׁהִיא הַגּוּף, חִשְׁבָה לְהִשָּׁבֵר, וְזֶה הַדֹּפֶק שֶׁעוֹלֶה וְיוֹרֵד בְּגַלֵּי הַיָּם, שֶׁהֵם עֲשָׂרָה כִּתְרִים תַּחְתּוֹנִים. כְּמוֹ שֶׁהַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה – כָּךְ הִיא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, כְּמוֹ שֶׁהַמִּילָה – כָּךְ הָעָרְלָה, שֶׁשָּׁם סמא"ל עָרֵל, וּבַת זוּגוֹ עָרְלָה, נָחָשׁ וְאֵשֶׁת זְנוּנִים.

כְּנֶגֶד שְׁנֵי יַרְכֵי הָאֱמֶת מִצַּד הַטֻּמְאָה תאומיא"ל תומיא"ל, וּכְנֶגְדָּם נֶאֱמַר תְּהֹמֹת יְכַסִּיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלוֹת כְּמוֹ אָבֶן, כְּנֶגֶד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא עוגיא"ל, שֶׁמִּשָּׁם עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן, מִצַּד שְׁתֵּי הַזְּרוֹעוֹת הֵם (אגניא"ל) עזיא"ל, אגגיא"ל

גָּאָה סוּם וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם (שם א), עוזיא"ל, מִתַּמָּן עֲזָאזֵל, וּמִתַּמָּן עז"א ועזא"ל, וְאִיהוּ חזריא"ל, יְכַרְסְמֶנָּה חֲזִיר מִיָּעַר (תהלים פ יד), וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית כז מ) וְעַל חַרְבְּךָ תִחְיֶה, וְאִיהוּ שעריא"ל, דְּמִתַּמָּן רוּחַ סְעָרָה, וְאִיהוּ עֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר, וּמִתַּמָּן שֵׂעָר בְּאִשָּׁה עֶרְוָה, וַעֲלֵיהּ אִתַּקַּף הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות טו ב) עָזִּי וְזִמְרָת יָ"הּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה יהו"ה שְׁמוֹ וְגוֹמֵר.

לָקֶבֶל בִּינָה דְּאִתְּמַר בָּהּ אַלֵּף בִּינָה, אִלֵּין אַלּוּפֵי עֵשָׂו, לָקֶבֶל חָכְמָה אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן, לְעֵילָא כתריא"ל (נ"א כרתיא"ל) לָקֶבֶל כֶּתֶר עֶלְיוֹן, וּמִתַּמָּן כָּרֵת לְכָל אִלֵּין דְּעָבְרִין עַל אוֹרַיְיתָא, וְאִינוּן כִּתְרִין תַּתָּאִין אִינוּן קְלִיפִּין לַעֲשַׂר סְפִירָן, וַעֲשַׂר סְפִירָן מוֹחָא בְּגַוַּיְיהוּ, וְאִלֵּין קְלִיפִּין אִינוּן מְחִיצָה בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, בְּאִלֵּין קְלִיפִּין

לשון הקודש

מִשָּׁם אֲגָג, וּבוֹ כִּי גָאֹה גָּאָה סוּם וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם. עוזיא"ל מִשָּׁם עֲזָאזֵל, וּמִשָּׁם עז"א וַעזא"ל, וְהוּא חזריא"ל, יְכַרְסְמֶנָּה חֲזִיר מִיָּעַר, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְעַל חַרְבְּךָ תִחְיֶה, וְהוּא שעריא"ל, שֶׁמִּשָּׁם רוּחַ סְעָרָה, וְהוּא עֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר, וּמִשָּׁם שֵׂעָר בְּאִשָּׁה עֶרְוָה, וְעָלָיו הִתְגַּבֵּר אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ עָזִּי וְזִמְרָת יָ"הּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה יהו"ה שְׁמוֹ וְגוֹמֵר.

כְּנֶגֶד בִּינָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אַלֵּף בִּינָה – אֵלֶּה אַלּוּפֵי עֵשָׂו, כְּנֶגֶד חָכְמָה – אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן, לְמַעְלָה כתריא"ל (כרתיא"ל) כְּנֶגֶד כֶּתֶר עֶלְיוֹן, וּמִשָּׁם כָּרֵת לְכָל אֵלּוּ שֶׁעוֹבְרִים עַל הַתּוֹרָה, וְאוֹתָם כִּתָּרִים הַתַּחְתּוֹנִים הֵם קְלִפּוֹת לְעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, וְעֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּתוֹכָן הַמֹּחַ, וְאֵלּוּ

מִתְלַבֵּשׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, לְקַיְּימָא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וּלְקַיְּימָא בֵּיהּ (שם מז ח) כִּי מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ אלהי"ם, אֲבָל לְעֵילָא בְּאַתְרֵיהּ אִתְּמַר (שם ח ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע, אֶלָּא קְלִיפִּין דִּילֵיהּ לְעֵילָא אִינּוּן לְבוּשִׁין מִכַּמָּה גַוָּונִין שַׁפִּירִין דִּנְהוֹרָא, דְּמִנְּהוֹן אִתְפַּשַּׁט קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגָלוּתָא, וְאִתְלַבַּשׁ בְּאִלֵּין אָחֲרָנִין, בְּגִין לְנַטְרָא לְיִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן מִתְלַבְּשִׁין בְּאִלֵּין קְלִיפִּין, וְדָא אִיהוּ (ישעיה סג ט) בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר (דף קט ע"א) וכו', בְּקַדְמֵיתָא יְהַב לוֹן בִּידָא דְשָׁלִיחַ דְּאִיהוּ גַבְרִיאֵל, וְלָא הֲוָה מְזוֹנָא לסמאל וּלְמַשְׁרְיָין דִּילֵיהּ אֶלָּא עַל יְדֵי שְׁלִיחָא, בְּגִין חוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל אִתְלַבַּשׁ הוּא בְּהוֹן, וְכַבְיָכוֹל אָתֵי לֵיהּ עַל יְדֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְהַאי אִם יִשְׂרָאֵל אָזְלִין בְּאֹרַח מֵישַׁר וּמְקַיְּימִין

לשון הקודש

הַקְּלִפּוֹת הֵן מְחִצָּה בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. בַּקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ מִתְלַבֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, לְקַיֵּם בִּשְׁכִינָתוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וּלְקַיֵּם בּוֹ כִּי מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ אֱלֹהִי"ם, אֲבָל לְמַעְלָה בִּמְקוֹמוֹ נֶאֱמַר לֹא יְגֻרְךָ רָע, אֶלָּא הַקְּלִפּוֹת שֶׁלּוֹ לְמַעְלָה הֵן לְבוּשִׁים מִכַּמָּה גְוָנִים יָפִים שֶׁל אוֹר, שֶׁמֵּהֶם הִתְפַּשֵּׁט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּגָּלוּת, וְהִתְלַבֵּשׁ בָּאֲחֵרִים הַלָּלוּ כְּדֵי לִשְׁמֹר אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם מִתְלַבְּשִׁים בַּקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ, וְזֶהוּ בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר וכו'. בַּהַתְחָלָה נָתַן אוֹתָם בִּידֵי הַשָּׁלִיחַ שֶׁהוּא גַבְרִיאֵל, וְלֹא הָיָה מָזוֹן לְסמא"ל וְלַמַּחֲנוֹת שֶׁלּוֹ אֶלָּא עַל יְדֵי שָׁלִיחַ, בִּגְלַל הַחֲטָאִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא הִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, וְכִבְיָכוֹל בָּא לוֹ עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְזֶה אִם יִשְׂרָאֵל הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ הַיְּשָׁרָה וּמְקַיְּמִים אֶת

אוֹרַיְיתָא וּפִקּוּדִין דִּילֵיהּ, וְאִם חַס וְשָׁלוֹם לָא מְקַיְּימִין אוֹרַיְיתָא וּפִקּוּדִין דִּילֵיהּ, יָהֵיב עֲשַׂר כִּתְרִין בִּידוֹי דְסמא"ל, וְלָא צָרִיךְ מְזוֹנָא לָא מִידָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל שֶׁכֵּן מִשְׁלִיחָא דִילֵיהּ, וְדָא לְפַרְעֹה דְאָמַר (יחזקאל כט ג) לִי יְאוֹרִי וַאֲנִי עֲשִׂיתִנִי, בְּגִין דְּחָזָא כִּתְרִין נוּכְרָאִין בִּידָא דְסמא"ל, דִּבְקַדְמֵיתָא כַּד הֲווֹ כִּתְרִין תַּתָּאִין בִּידָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַה כְּתִיב בְּיִשְׂרָאֵל (דברים כח י) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ, וּבְזִמְנָא דְאִינוּן כִּתְרִין נוּכְרָאִין בִּידָא דְסמא"ל, לָא דָחֲלִין אוּמִין דְּעָלְמָא מִיִּשְׂרָאֵל, וְעָבְדִין בְּהוּ כִּרְעוּתַיְיהוּ, עַד שַׁעְתָּא דְפוּרְקָנָא דְיִתְקַיֵּים בְּהוּ (זכריה יג ב) וְאֶת רוּחַ הַטּוּמְאָה אַעֲבִיר וכו', דְּאִלֵּין קְלִיפִּין גָּרְמִין אַפְרָשׁוּתָא בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבֵין יִשְׂרָאֵל, וְדָא אִיהוּ רָזָא כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵכֶם

לשון הקודש

הַתּוֹרָה וְאֶת מִצְוֹתָיו, וְאִם חַס וְשָׁלוֹם לֹא מְקַיְּמִים אֶת הַתּוֹרָה וְאֶת מִצְוֹתָיו, נוֹתֵן עֲשָׂרָה כְתָרִים בִּידֵי סמא"ל, וְלֹא צָרִיךְ מָזוֹן לֹא מִיַּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּל שֶׁכֵּן מִשְׁלוּחוֹ, וְזֶה לְפַרְעֹה שֶׁאָמַר לִי יְאוֹרִי וַאֲנִי עֲשִׂיתִנִי, מִשּׁוּם שֶׁרָאָה כְתָרִים נָכְרִים בְּיַד סמא"ל, שֶׁבַּתְּחִלָּה, כְּשֶׁהָיוּ הַכְּתָרִים הַתַּחְתּוֹנִים בִּידֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַה כָּתוּב בְּיִשְׂרָאֵל? וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ, וּבִזְמַן שֶׁאוֹתָם כְּתָרִים נָכְרִים בְּיַד סמא"ל, לֹא פּוֹחֲדִים אֻמּוֹת הָעוֹלָם מִיִּשְׂרָאֵל וְעוֹשִׂים בָּהֶם כִּרְצוֹנָם, עַד שְׁעַת הַגְּלוּת שֶׁיִּתְקַיֵּם בָּהֶם וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר וְכוּ', שֶׁאֵלּוּ הַקְּלִפּוֹת גּוֹרְמוֹת לְהַפְרָדָה בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבֵין יִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ

לְבֵין אלהיכ"ם (ישעיה נט ב), וְעָתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲבָרָא אִלֵּין קְלִיפִּין, וּלְאִתְחַזָּאָה לְיִשְׂרָאֵל בְּמוֹחָא מִלְּגָאו, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ל כ) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ, וְלֹא יִהְיֶה מְחִיצָה בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ וּבֵין יִשְׂרָאֵל.

וּבְזִמְנָא דַעֲשַׂר סְפִירָן מִתְלַבְּשָׁן בְּאִלֵּין קְלִיפִּין, אִלֵּין דְּיָדְעִין בִּקְלִיפִּין עָבְדִין אוֹמָאָה בִּשְׁמָהָן וּבַהֲוָיוֹת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִלֵּין קְלִיפִּין וּבָטְלִין גְּזֵרָה, וְעַל אִלֵּין קְלִיפִּין אָמְרוּ דְּצָרִיךְ הַבְדָּלָה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְלַבַּשׁ בְּהוֹן בְּיוֹמִין דְּחוֹל, וּבְשַׁבָּת אִתְפַּשַּׁט מִנְּהוֹן וְאִתְלַבַּשׁ בִּלְבוּשִׁין דְּקֹדֶשׁ, וַעֲשָׂרָה לְבוּשִׁין אִינוּן דְּקֹדֶשׁ, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דברים לב יב) יהו"ה בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, בָּדָ"ד

לשון הקודש

הַסּוֹד שֶׁל כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵכֶם וּבֵין אֱלֹהֵיכֶ"ם, וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִיר אֶת הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ וּלְהֵרָאוֹת לְיִשְׂרָאֵל בַּמֹּחַ שֶׁמִּבִּפְנִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ, וְלֹא תִהְיֶה מְחִצָּה בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ וּבֵין יִשְׂרָאֵל. **וּבִזְמַן** שֶׁעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת מִתְלַבְּשׁוֹת בַּקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ, אֵלּוּ שֶׁמַּכִּירִים אֶת הַקְּלִפּוֹת עוֹשִׂים שְׁבוּעָה בַּשֵּׁמוֹת וּבַהֲוָיוֹ"ת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ וּמְבַטְּלִים אֶת הַגְּזֵרָה, וְעַל הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ אָמְרוּ שֶׁצָּרִיךְ הַבְדָּלָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם בִּימוֹת הַחֹל, וּבְשַׁבָּת מִתְפַּשֵּׁט מֵהֶם וּמִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשֵׁי הַקֹּדֶשׁ, וַעֲשָׂרָה לְבוּשִׁים הֵם שֶׁל קֹדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם יהו"ה בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר. בָּדָ"ד עֶשֶׂר, כְּחֶשְׁבּוֹן עֶשֶׂר

עֶשֶׂר, כְּחוּשְׁבַּן עֲשַׂר קְלִיפּוֹת דְּחוֹל, כַּד אִתְלַבַּשׁ בְּהוֹן אִתְמַר (ויקרא יג מו) בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ, בְּהַהִיא קְלִיפָּה דְּגָרִים כַּר נַשׁ לְאִתְלַבְּשָׁא שֵׁם ה' בֵּיהּ נָטִיל נוּקְמָא, וּבְגִין דָּא לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ לַשָּׁוְא (שמות כ ז), וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ בְּהַבְדָּלָה הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל וּבֵין אוֹר לְחֹשֶׁךְ, דְּלָא יְחַבֵּר קְלִיפִּין דְּחוֹל לִקְלִיפִּין דְּקֹדֶשׁ, וְלָא יַעֲבִיד לוֹן תַּעֲרוֹבָת.

וְדָא אִיהוּ (ויקרא יט יט) שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם וּבֶגֶד כִּלְאַיִם שַׁעַטְנֵז, וְכָל מָאן דְּעָרַב לוֹן אִתְמַר בֵּיהּ (במדבר יט כ) אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא וְגוֹמֵר, דִּבְשַׁבָּת דְּאִתְפַּשַּׁט קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵאִלֵּין לְבוּשִׁין וְאִתְלַבַּשׁ בִּלְבוּשִׁין דְּקוּדְשָׁא, לָא צָרִיךְ לְקָרְבָא קָדָמוֹהִי (נ"א קֳדָמֵיהוֹן) לְבוּשִׁין דְּחוֹל, דְּמוֹחָא לָא מְקַבֵּל טוּמְאָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה כג כט) הֲלֹא

לשון הקודש

קְלִיפּוֹת הַחֹל, כְּשֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, נֶאֱמַר בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ, בְּאוֹתָהּ קְלִפָּה שֶׁגּוֹרֵם אָדָם לְהִתְלַבֵּשׁ בָּהּ שֵׁם ה', בּוֹ נוֹטֵל נְקֻמָּה, וּבִשְׁבִיל זֶה לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ לַשָּׁוְא, וּבִשְׁבִיל זֶה תִּקְּנוּ בַּהַבְדָּלָה הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל וּבֵין אוֹר לְחֹשֶׁךְ, שֶׁלֹּא יְחַבֵּר קְלִפּוֹת הַחֹל אֶל קְלִפּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְלֹא יַעֲשֶׂה לָהֶם תַּעֲרֹבֶת.

וְזֶהוּ שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם, וּבֶגֶד כִּלְאַיִם שַׁעַטְנֵז, וְכָל מִי שֶׁמְּעָרֵב אוֹתָם, נֶאֱמַר בּוֹ אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא וְגוֹמֵר, שֶׁבְּשַׁבָּת שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאֵלּוּ הַלְּבוּשִׁים וּמִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשֵׁי קֹדֶשׁ, לֹא צָרִיךְ לְקָרֵב לְפָנָיו (לְפָנֵיהֶם) לְבוּשֵׁי חֹל, שֶׁהַמֹּחַ לֹא מְקַבֵּל טֻמְאָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב

כֹּה דְּבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יהו"ה, דְּבֵיהּ לָא יָכִיל לְאִתְעָרְבָא שׁוּם עֵירוּב, אֶלָּא בִּלְבוּשִׁין דְּאִתְלַבַּשׁ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב יָכִיל לְאִתְעָרְבָא, וּבְגִינַיְיהוּ מַגִּי לְמֶעֱבַד הַבְדָּלָה, דִּלְתַתָּא אִית אִילָנָא מְעוֹרָב טוֹב וָרָע כִּלְאַיִם, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית ב יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, בְּגִין דְּהַהוּא מוֹחָא דִילֵיהּ בַּבְּרִיאָה, יָכִיל לְאִתְעָרְבָא עִמֵּיהּ קְלִיפָּה, אֲבָל מוֹחָא דְּאִיהוּ נְהוֹרָא בְּאַרַח אֲצִילוּת לָא יָכִיל לְאִתְעָרְבָא עִמֵּיהּ (נ"א בֵּיהּ) שׁוּם תַּעֲרוֹבֶת.

וְאִית אִילָנָא דְּטוֹב וָרָע דִּקְלִיפִּין, דְּאִינּוּן גַּרְעִינִין אִינּוּן מִלְּגָאו רָע, וּמוֹחָא דְּקִיק מִלְּבָר טוֹב, וְאִית דְּמוֹחָא דְּקִיקָא מִלְּבָר טַב וּמוֹחָא סַגִּי בִּישׁ מִלְּגָאו, כְּגוֹן דַּהֲבָא וְכַסְפָּא זְעֵיר מְצוּפֶּה מִלְּבָר, וְעוֹפֶרֶת סִיגִים מִלְּגָאו, דָּא מוֹנִיטָא דְשִׁקְרָא, פּוּמֵיהּ טַב וְלִבֵּיהּ בִּישׁ, וְאִית דְּאִיהוּ קְלִיפָּה מִלְּבָר וּמוֹחָא

לשון הקודש

הֲלֹא כֹּה דְּבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יהו"ה, שֶׁבּוֹ לֹא יָכוֹל לְהִתְעָרֵב שׁוּם עֵרוּב, אֶלָּא בַּלְּבוּשִׁים שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב יָכוֹל לְהִתְעָרֵב, וּבִשְׁבִילָם צִוָּה לַעֲשׂוֹת הַבְדָּלָה, שֶׁלְּמַטָּה יֵשׁ עֵץ מְעֹרָב טוֹב וָרָע כִּלְאַיִם, וְעָלָיו נֶאֱמַר וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הַמֹּחַ שֶׁלּוֹ בַּבְּרִיאָה יְכוֹלָה לְהִתְעָרֵב עִמּוֹ קְלִפָּה, אֲבָל הַמֹּחַ שֶׁהוּא אוֹר בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת, לֹא יְכוֹלָה לְהִתְעָרֵב עִמּוֹ (בו) שׁוּם תַּעֲרֹבֶת.

וְיֵשׁ אִילָן שֶׁל טוֹב וָרָע שֶׁל הַקְּלִפּוֹת, שֶׁאוֹתָם גַּרְעִינִים הֵם מִבִּפְנִים רַע, וְהַמֹּחַ דַּק מִבַּחוּץ טוֹב, וְיֵשׁ שֶׁמֹּחַ דַּק מִבַּחוּץ טוֹב, וּמֹחַ גָּדוֹל רַע מִבִּפְנִים, כְּמוֹ זָהָב וָכֶסֶף מְעַט מְצֻפֶּה מִבַּחוּץ וְעֹפֶרֶת סִיגִים

מִלְּגָאו, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר.

וְאִית אִילָנָא לְתַתָּא דַּעֲבוֹדָה זָרָה, דְּלֵית לֵיהּ מוֹחָא אֶלָּא קְלִיפָּה מִלְּגָאו וּמִלְּבָר, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים א ד) לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֹּוץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ, וְאִיהִי אֲשֵׁרָה דְּנָטְעִין אוּמִין דְּעָלְמָא קֶדֶם עֲבוֹדָה זָרָה, דְּאִיבָּא דִּילֵיהּ מוֹץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ, בְּזִמְנָא דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא (דף קט ע"ב) עָתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲבָרָא כָּל אִלֵּין קְלִיפִּין לְעֵילָא וְאֶמְצָעִיתָא וְתַתָּא, וְלָא יְהֵא עֵרְבּוּבְיָא בְּפַמְלְיָא דִּלְעֵילָא, בְּהַהוּא זִמְנָא (דברים לב יב) יהו"ה בָּדָד יַנְחֶנּוּ לְיִשְׂרָאֵל וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, בְּהַהוּא זִמְנָא (בראשית ד ב) וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת, אִיתּוֹסַף רוּחָא דְּקוּדְשָׁא עַל יִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל לו כו) וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם.

לשון הקודש

מִבִּפְנִים, זֶה מוֹנִיטִין שֶׁל שֶׁקֶר, פִּיו טוֹב וְלִבּוֹ רַע, וְיֵשׁ שֶׁהוּא קְלִפָּה מִבַּחוּץ וּמֹחַ מִבִּפְנִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר.

וְיֵשׁ עֵץ לְמַטָּה שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁאֵין לוֹ מֹחַ, אֶלָּא קְלִפָּה מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ, וְעָלָיו נֶאֱמַר לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֹּוץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ, וְהִיא הָאֲשֵׁרָה שֶׁנּוֹטְעִים אֻמּוֹת הָעוֹלָם לִפְנֵי עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁפִּרְיָהּ מוֹץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ. בִּזְמַן שֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִיר אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ לְמַעְלָה וּבָאֶמְצַע וּלְמַטָּה, וְלֹא תִהְיֶה עֵרְבּוּבְיָה בְּפַמְלְיָה שֶׁל מַעְלָה, בְּאוֹתוֹ זְמַן יהו"ה בָּדָד יַנְחֶנּוּ, לְיִשְׂרָאֵל, וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, בְּאוֹתוֹ זְמַן וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת, נוֹסֶפֶת רוּחַ שֶׁל

(אמר המגיה זה הלשון מצאתי בס"א).

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסֵי הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא, אִזְדַּמַּן רַבִּי אֶלְעָאי עִמְּהוֹן,

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר שְׁמַעְתְּ בְּהַאי קְרָא אַמַּאי אִתְּמַר בֵּיהּ אֶת אֶת תְּרֵי זִמְנֵי, בְּתַר דְּאָמַר וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו, מַאי אֶת הָבֶל, וְהָא תְּלַת רִבּוּיִן הָכָא, תְּרֵין אֶתִּין רִבּוּיִן, וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת רִבּוּיָא, הָא תְּלַת רִבּוּיִין, אָמַר לֵיהּ שְׁמַעְנָא דִּתְלַת רִבּוּיִין אִלֵּין אִינוּן תְּלַת טִפִּין דְּאִזְדְּרִיקוּ מֵאָדָם קַדְמָאָה (נ"א קַדְמָאָה דְּאִתְּמַר בְּהוֹן אֵלֶּה), אָמַר לֵיהּ וְהָא אֲנָא שְׁמַעְנָא (בראשית ב ד) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ תַּמָּן תּה"וּ, אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי הוּא, דְּמִתַּמָּן הֲוָה קַיְּין יְסוֹדֵיהּ וְעִקְּרֵיהּ קֶדֶם דְּאָתָא לְעָלְמָא,

אָמַר וַדַּאי רָזָא עִלָּאָה אִתְגַּלְיָיא דְּלָא שְׁמַעְנָא עַד הַשְּׁתָּא.

אָמַר לֵיהּ אִם כֵּן אִלֵּין טִפִּין דְּאִתּוֹסְפוּ הָכָא מַאי נִינְהוּ, אָמַר וַדַּאי עַל אִלֵּין תְּלַת טִפִּין שַׁרְיָין תְּלַת חָכְמוֹת, חַד אִיהוּ חָכְמַת הַמַּחֲשָׁבָה, וְתִנְיָינָא חָכְמַת הַדִּבּוּר, וּתְלִיתָאָה חָכְמַת הַמַּעֲשֶׂה, וְאִינוּן תְּלַת עָלְמִין סְתִימִין, תְּלַת טִפִּין דְּתַלְיָין מִן מוֹחָא עִלָּאָה סָגוֹ"ל קְרִינָן לֵיהּ, וְאִית תְּלַת עִלָּאִין עֲלַיְיהוּ דְּתַלְיָין מִמּוֹחָא סְתִימָא דְּעַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין, וְאִינוּן

לשון הקודש

קֹדֶשׁ עַל יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם.

(אמר המגיה זה הלשון מצאתי בס"א)

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ, הִזְדַּמֵּן רַבִּי אֶלְעָאי עִמָּהֶם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, שָׁמַעְתָּ בַּפָּסוּק הַזֶּה לָמָּה נֶאֱמַר בּוֹ אֶת אֶת פַּעֲמַיִם, אַחַר שֶׁאָמַר וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו, מַה זֶּה אֶת הָבֶל? וַהֲרֵי שְׁלֹשָׁה רִבּוּיִים יֵשׁ כָּאן: שְׁנֵי אֵתִים – רִבּוּיִים, וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת – רִבּוּי, הֲרֵי שְׁלֹשָׁה רִבּוּיִים? אָמַר לוֹ, שָׁמַעְתִּי שֶׁשְּׁלֹשָׁה רִבּוּיִים אֵלּוּ הֵם שָׁלֹשׁ טִפּוֹת שֶׁנִּזְרְקוּ מֵאָדָם הָרִאשׁוֹן (הָרִאשׁוֹן שֶׁנֶּאֱמַר בְּהֵן אֵלֶּה). אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי אֲנִי שָׁמַעְתִּי, אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ – שָׁם תּה"וּ. אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּךְ הוּא, שֶׁמִּשָּׁם הָיָה קַיְּין יְסוֹדוֹ וְעִקָּרוֹ לִפְנֵי שֶׁבָּא לָעוֹלָם. אָמַר, וַדַּאי סוֹד עֶלְיוֹן הִתְגַּלָּה שֶׁלֹּא שָׁמַעְנוּ עַד עַתָּה.

אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, הַטִּפּוֹת הַלָּלוּ שֶׁנּוֹסְפוּ כָּאן מַה הֵן? אָמַר, וַדַּאי עַל שְׁלֹשׁ הַטִּפּוֹת הַלָּלוּ שׁוֹרוֹת שָׁלֹשׁ חָכְמוֹת, אַחַת הִיא חָכְמַת הַמַּחֲשָׁבָה, וְהַשְּׁנִיָּה חָכְמַת הַדִּבּוּר, וְהַשְּׁלִישִׁית חָכְמַת הַמַּעֲשֶׂה, וְהֵן שְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת נִסְתָּרִים, שָׁלֹשׁ טִפּוֹת שֶׁתְּלוּיוֹת מִן הַמֹּחַ הָעֶלְיוֹן שֶׁקּוֹרְאִים לוֹ

סֶגוֹלְתָּא, תְּלַת עִלָּאִין אִתְרְמִיזוּ בְּי' עִלָּאָה דְּאִית לָהּ קוֹצָא לְעֵילָא וְקוֹצָא לְתַתָּא וְגַו בְּאֶמְצָעִיתָא, וּתְלַת טִפִּין תִּנְיָינִין דְּאִינוּן סֶגוֹ"ל מִן י' תַּתָּאָה, וְרָזָא דְמִלָּה בְּרֵאשִׁית, תְּלַת מֵאָדָם קַדְמָאָה, וּתְלַת מֵאָדָם תַּתָּאָה, וּבְאִלֵּין תְּלַת נְקוּדִין אִתְּמַר (ישעיה מד ו) אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִי"ם, וְאִלֵּין אִינוּן תְּלַת גִּלְגּוּלִין דְּאָדָם קַדְמָאָה, דִּתְלַת טִפִּין דְּאִזְדְּרִיקוּ בִּתְלַת אֲבָהָן, דִּבְהוֹן.

יְבָרֶכְךָ יהו"ה יָאֵר יהו"ה יִשָּׂא יהו"ה, וּתְלַת תִּנְיָינִין בִּבְרִית וּתְרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, דְּנֹחַ שֵׁם וָיֶפֶת מִתַּמָּן הֲווֹ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק מִסִּטְרָא דְצַדִּיק חַי עָלְמִין, שֵׁם וָיֶפֶת, מִסִּטְרָא דִתְרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט, וְרָזָא דְמִלָּה הָכָא, (משלי ל ד) מַה שְּׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע, מַה שְּׁמוֹ בְּאִימָּא עִלָּאָה דְתַמָּן חָכְמָה, וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ בְּאִימָּא תַּתָּאָה אִשְׁתְּמוֹדְעָא, אֲבָל תְּלַת גִּלְגּוּלִין בִּתְלַת אֲבָהָן, וּתְלַת בִּתְלַת סָמְכִין דִּלְתַתָּא, וְאִלֵּין שִׁית הֲווֹ עֲתִידִין לְמֶהֱוֵי תְּלַת בְּשֵׁת וּתְלַת בְּהֶבֶל, אֶלָּא דְּפָרַח י' מִשֵּׁת דְּאִיהִי נְקֻדָּה וכו'. (ע"כ מס"א).

לשון הקודש

סֶגוֹ"ל. וְיֵשׁ שָׁלֹשׁ עֶלְיוֹנוֹת מֵעֲלֵיהֶם שֶׁתְּלוּיוֹת מֵהַמֹּחַ הַסָּתוּם שֶׁל עַתִּיק הָעַתִּיקִים, וְהֵן סֶגוֹלְתָּ"א, שְׁלֹשׁ הָעֶלְיוֹנוֹת נִרְמְזוּ בְּי' הָעֶלְיוֹנָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ קוֹץ לְמַעְלָה וְקוֹץ לְמַטָּה וְגוּף בָּאֶמְצַע, וְשָׁלֹשׁ טִפּוֹת שְׁנִיּוֹת שֶׁהֵן סֶגוֹ"ל מִי' הַתַּחְתּוֹנָה, וְסוֹד הַדָּבָר בְּרֵאשִׁית, שָׁלֹשׁ מֵאָדָם הָרִאשׁוֹן, וְשָׁלֹשׁ מֵאָדָם הַתַּחְתּוֹן, וּבִשְׁלֹשׁ הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ נֶאֱמַר אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִי"ם, וְאֵלּוּ הֵם שְׁלֹשֶׁת הַגִּלְגּוּלִים שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁשָּׁלֹשׁ טִפּוֹת שֶׁנִּזְרְקוּ בִּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁבָּהֶם. **יְבָרֶכְךָ** יהו"ה, יָאֵר יהו"ה, יִשָּׂא יהו"ה, וּשְׁלֹשָׁה שְׁנַיִּים בַּבְּרִית וּשְׁנֵי עַמּוּדֵי הָאֱמֶת, שֶׁנֹּחַ שֵׁם וְיֶפֶת הָיוּ מִשָּׁם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק, מִצַּד שֶׁל צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, שֵׁם וְיֶפֶת מֵהַצַּד שֶׁל שְׁנֵי עַמּוּדֵי הָאֱמֶת, וְסוֹד הַדָּבָר כָּאן – מַה שְּׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע. מַה שְּׁמוֹ, בָּאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁשָּׁם חָכְמָה, וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ, בָּאֵם הַתַּחְתּוֹנָה, הוּא נוֹדָע, אֲבָל שְׁלֹשָׁה גִּלְגּוּלִים בִּשְׁלֹשָׁה אָבוֹת, וּשְׁלֹשָׁה בִּשְׁלֹשֶׁת הָעַמּוּדִים שֶׁלְּמַטָּה, וְאֵלּוּ הַשִּׁשָּׁה הָיוּ עֲתִידִים לִהְיוֹת שְׁלֹשָׁה בְּשֵׁת וּשְׁלֹשָׁה בְּהֶבֶל, אֶלָּא שֶׁפָּרְחָה מִשָּׁם י' מִשֵּׁת שֶׁהִיא נְקֻדָּה כוּ'.

תוספת לְתִקּוּנָא שִׁתִּין וְתִשְׁעָה.

וְעוֹד וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי אֶלְעָאי הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא, אִזְדַּמַּן רַבִּי אֶלְעָזָר עִמְּהוֹן, אָמְרוּ וַדַּאי עֲלָךְ אִתְּמַר (בראשית כח יא) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם דְּאַעְרַעְנָא בִּשְׁכִינְתָּא, אָמַר לוֹן עֲלַיְיכוּ אִתְּמַר (שם לב ב) וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אלהי"ם, מַאי מַלְאֲכֵי אלהי"ם, אִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת, דְּרוּחִין דִּילְכוֹן מֵרוּחָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (נ"א דְקוּדְשָׁא) חָדוּ כֻּלְּהוּ בְּאָרְחָא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר מַאי וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, וְעוֹד מַאי אָתָא לְרַבּוֹת וַתּוֹסֶף, וּתְרֵין אָתִין אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל.

אָמַר לֵיהּ וַדַּאי וַתּוֹסֶף דָּא תּוֹסֶפֶת רוּחָא דְקוּדְשָׁא דְאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, מִתַּמָּן אִתּוֹסַף לֵיהּ רוּחָא דְקוּדְשָׁא, תְּרֵין אָתִין לְרַבּוֹת בֵּיהּ

לשון הקודש

תִּקּוּן שִׁשִּׁים וְתִשְׁעָה

וְעוֹד וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי אֶלְעָאי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. הִזְדַּמֵּן רַבִּי אֶלְעָזָר עִמָּהֶם. אָמְרוּ: וַדַּאי עָלֶיךָ נֶאֱמַר וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, שֶׁפָּגַשְׁנוּ בִּשְׁכִינָה. אָמַר לָהֶם: עֲלֵיכֶם נֶאֱמַר וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם. מַה זֶּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם? אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת, שֶׁרוּחוֹתֵיכֶם מֵרוּחוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (שֶׁל הַקֹּדֶשׁ). שָׂמְחוּ כֻּלָּם בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר: מַה זֶּה וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל? וְעוֹד, מַה בָּא לְרַבּוֹת וַתּוֹסֶף, וּשְׁתֵּי אֲתִים – אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל?

אָמַר לוֹ: וַדַּאי וַתּוֹסֶף זוֹ תּוֹסֶפֶת שֶׁל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, מִשָּׁם

נִשְׁמָתָא וְנַפְשָׁא מִשִּׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וּמַאי הֲוָה תּוֹסֶפֶת עַל רוּחָא דָא חָכְמָה מֵאָדָם עִלָּאָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי שְׁמַעְנָא דִּתְלַת רִבּוּיִין אִלֵּין, אִינּוּן תְּלַת טִפִּין דְּאִזְדְּרִיקוּ מִמּוֹחָא סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, וְאִלֵּין אִינּוּן תְּלַת גִּלְגּוּלִין, וְאִלֵּין תְּלַת טִפִּין, שְׁמַעְנָא דְּאִינּוּן לָקֳבֵל תְּלַת נָשִׁים, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (משלי יד א) חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ, דְּחַד אוֹפָה וְחַד עוֹרֶכֶת וְחַד מְקַטֶּפֶת, לְהַהִיא דְּאִתְּמַר בָּהּ (במדבר טו כ) רֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵיכֶם חַלָּה, וְדָא חַלָּה דְּפֶסַח דְּאִיהִי סֶגוֹלְתָּ"א, אִיהִי טִפָּה קַדְמָאָה וּמִינָהּ אִזְדְּרִיקוּ תְּלַת טִפִּין, וְאִינּוּן תְּלַת יוּדִין י' י' י' דְּאִינּוּן סֶגוֹלְתָּ"א וַדַּאי, וְאִינּוּן י' יְבָרֶכְךָ י' יָאֵר י' יִשָּׂא, וּבְאָן אֲתַר אִזְדְּרִיקוּ בִּתְלַת אֲבָהָן, דְּתַמָּן נָחִית אָדָם בִּתְלַת גִּלְגּוּלִין, וּמֵאָן אֲתַר אִזְדְּרִיקוּ מֵהַהוּא

לשון הקודש

נוֹסְפָה לוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שְׁנֵי אֶתִּים לְרַבּוֹת בּוֹ נְשָׁמָה וְנֶפֶשׁ מִצַּד שֶׁל הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה, וּמֶה הָיְתָה תּוֹסֶפֶת עַל הָרוּחַ? זוֹ הַחָכְמָה מֵאָדָם הָרִאשׁוֹן.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: שָׁמַעְתִּי שֶׁשְּׁלֹשֶׁת הָרִבּוּיִים הַלָּלוּ הֵם שְׁלֹשׁ הַטִּפּוֹת שֶׁנִּזְרְקוּ מֵהַמֹּחַ הַנִּסְתָּר שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים, וְאֵלּוּ הֵם שְׁלֹשָׁה גִּלְגּוּלִים, וְאֵלּוּ שְׁלֹשׁ הַטִּפּוֹת, שָׁמַעְתִּי שֶׁהֵן כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ נָשִׁים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ, שֶׁאַחַת אוֹפָה, וְאַחַת עוֹרֶכֶת, וְאַחַת מְקַטֶּפֶת, אֶל אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ רֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵיכֶם חַלָּה, וְזוֹ חַלָּה שֶׁל פֶּסַח שֶׁהִיא סֶגוֹלְתָּ"א, הִיא טִפָּה רִאשׁוֹנָה, וּמִמֶּנָּה נִזְרְקוּ שְׁלֹשׁ טִפּוֹת, וְהֵם שְׁלֹשָׁה יוּדִין י' י' י' שֶׁהֵם סֶגוֹלְתָּ"א וַדַּאי, וְהֵם י' יְבָרֶכְךָ, י' יָאֵר, י' יִשָּׂא, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם נִזְרְקוּ? בִּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁלְּשָׁם יָרַד אָדָם בִּשְׁלֹשָׁה

דְּנָחִית בְּהוֹן (דא יה"ו) מִסִּטְרָא דְחָכְמָה עִלָּאָה.

וְלָקְבֵל תְּלַת טִפִּין אִלֵּין תַּקִּינוּ תְּלַת מַצּוֹת בַּפֶּסַח, חַד (דף קי ע"א) מַצָּה דִלְעֵילָא לְבָרְכָא בָהּ הַמּוֹצִיא, תִּנְיָינָא לֶחֶם מִשְׁנֶה, תְּלִיתָאָה לֶחֶם עוֹנִי בְּלָא מִלְחָא, דְּהָא אִתְּמַר (ויקרא ב יג) עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח, בְּגִין דְּאִיהִי מַצָּה פְּרוּסָה, כְּגַוְונָא (דניאל ה כח) דִּפְרֵים פְּרִיסַת מַלְכוּתָךְ, עַד דְּתְהֵא שְׁלֵימָה לָא צָרִיךְ לְקָרְבָא עֲלָהּ מֶלַח, דְּאִיהוּ חֵלֵ"ם, וּמַאי נִיהוּ חֵלֵם אֶמְצָעִי (דְּכֻלְּהוּ תְּלַת), תְּלַת טִפִּין עִלָּאִין אִינּוּן סָגוֹלְתָּ"א, דְּתַלְיָין מִמּוֹחָא סְתִימָא עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין.

תְּלַת טִפִּין אִזְדְּרִיקוּ בְּגוּלְגַּלְתָּא מִמּוֹחָא תִּנְיָינָא וְאִינּוּן סָגוֹ"ל, בְּאָן אִזְדְּרִיקוּ, בִּתְרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט וּבְרִית, דְּאִינּוּן לְקִבְלַיְיהוּ נֹחַ שֵׁם וָיֶפֶת, נֹחַ

לשון הקודש

גִּלְגּוּלִים, וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם נִזְרְקוּ? מֵאוֹתוֹ שֶׁיָּרַד בָּהֶם (זה יה"ו) מִצַּד הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה. **וּכְנֶגֶד** שְׁלֹשׁ הַטִּפּוֹת הַלָּלוּ תִּקְּנוּ שָׁלֹשׁ מַצּוֹת בְּפֶסַח, אַחַת הַמַּצָּה שֶׁלְּמַעְלָה לְבָרֵךְ בָּהּ הַמּוֹצִיא, הַשְּׁנִיָּה לֶחֶם מִשְׁנֶה, הַשְּׁלִישִׁית לֶחֶם עֹנִי בְּלִי מֶלַח, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר עַל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מַצָּה פְּרוּסָה, כְּמוֹ שֶׁפּוֹרֵס פְּרִיסַת מַלְכוּתְךָ, עַד שֶׁתִּהְיֶה שְׁלֵמָה לֹא צָרִיךְ לְהַקְרִיב עָלֶיהָ מֶלַח, שֶׁהוּא חֵלֵ"ם, וּמַה הוּא חֵלֵ"ם? שֶׁהוּא אֶמְצָעִי (שֶׁל כָּל הַשֵּׁלֹשׁ). שְׁלֹשׁ הַטִּפּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הֵן סָגוֹלְתָּ"א, שֶׁתְּלוּיוֹת מֵהַמֹּחַ הַנִּסְתָּר הָעַתִּיק שֶׁל הָעַתִּיקִים.

שָׁלֹשׁ טִפּוֹת נִזְרְקוּ בַּגֻּלְגֹּלֶת מִן הַמֹּחַ הַשֵּׁנִי, וְהֵן סָגוֹ"ל, אֵיפֹה נִזְרְקוּ? בִּשְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת וּבְרִית, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד נֹחַ שֵׁם וְיֶפֶת. נֹחַ נִזְרָק בְּצַדִּיק, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נֹחַ

אִזְדַּרִיק בַּצַּדִּיק, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ו ט) נֹחַ אִישׁ צַדִּיק, שֵׁם וָיֶפֶת בִּתְרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר בְּרָא שִׁית, תְּלַת טִפִּין עִלָּאִין דְּאִינוּן סֶגוֹלְתָּ"א, דְּאִזְדְּרִיקוּ מִמּוֹחָא סְתִימָא, אִינוּן קוֹצָא דְּאָת י' לְעֵילָא וְקוֹצָא דִילָהּ לְתַתָּא, וְגַו בְּאֶמְצָעִיתָא דִילָהּ, מוֹחָא דְּאִזְדְּרִיקוּ תְּלַת טִיפִּין אִלֵּין מִינָהּ, אִיהִי י', וְדָא י' דְּאִיהִי לְעֵילָא מֵאָת א, י' לְתַתָּא מִן א מוֹחָא תִנְיָינָא, וּתְלַת טִיפִּין דְּאִזְדְּרִיקוּ מִינָהּ אִינוּן סֶגוֹ"ל, תְּלַת טִפִּין דְּאָדָם קַדְמָאָה דְּאִינוּן תְּלַת גִּלְגּוּלִים, וּתְלַת דְּאָדָם תִּנְיָינָא תְּלַת גִּלְגּוּלִין.

מָאן אָדָם עִלָּאָה וְאָדָם תִּנְיָינָא, אֶלָּא (משלי ל ד) מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ, מַה שְׁמוֹ אָדָם עִלָּאָה, מַה שֵׁם בְּנוֹ אָדָם תַּתָּאָה, וְתַרְוַיְיהוּ אִתְּרְמִיזוּ בְּהַהוּא קְרָא דְּאָמַר מֹשֶׁה, (שמות ג יג) וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אֹמַר, תְּלַת טִפִּין חַד אוֹפָה בְּמוֹחָא

לשון הקודש

אִישׁ צַדִּיק, שֵׁם וְיֶפֶת בִּשְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בְּרָא שִׁית. שָׁלֹשׁ טִפּוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁהֵן סֶגוֹלְתָּ"א, שֶׁנִּזְרְקוּ מֵהַמֹּחַ הַנִּסְתָּר, הֵן הַקּוֹץ שֶׁל הָאוֹת י' לְמַעְלָה, וְהַקּוֹץ שֶׁלָּהּ לְמַטָּה, וְהַגּוֹ בְּאֶמְצָעִיתָהּ, הַמֹּחַ שֶׁנִּזְרְקוּ שְׁלֹשׁ הַטִּפּוֹת הַלָּלוּ מִמֶּנּוּ, הוּא י', וְזוֹ י' שֶׁהִיא מֵעַל לָאוֹת א, י' לְמַטָּה מִן א – הַמֹּחַ הַשֵּׁנִי, וּשְׁלֹשׁ הַטִּפּוֹת שֶׁנִּזְרְקוּ מִמֶּנָּה הֵן סֶגוֹ"ל, שְׁלֹשׁ הַטִּפּוֹת שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה גִּלְגּוּלִים, וְשָׁלֹשׁ שֶׁל הָאָדָם הַשֵּׁנִי שְׁלֹשָׁה גִּלְגּוּלִים. מִי הָאָדָם הָעֶלְיוֹן וְהָאָדָם הַשֵּׁנִי? אֶלָּא מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ. מַה שְׁמוֹ? אָדָם עֶלְיוֹן, מַה שֵׁם בְּנוֹ? אָדָם תַּחְתּוֹן, וּשְׁנֵיהֶם נִרְמְזוּ בְּאוֹתוֹ פָּסוּק שֶׁאָמַר מֹשֶׁה, וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אֹמַר? שָׁלֹשׁ טִפּוֹת, אַחַת

דְּאִיהוּ לָקֶבֶל יְמִינָא, דְּאִיהוּ אוֹפֶה דְּאִיהוּ שַׂר הָאוֹפִים, וְחַד עוֹרֶכֶת דָּא מוֹחָא דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ט ב) אַף עָרְכָה שֻׁלְחָנָהּ, וְהָא אוּקְמוּהוּ שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן לָקֶבֶל לִבָּא, וְחַד מְקַטֶּפֶת לָקֶבֶל מוֹחָא דְּאִיהוּ לַאֲחוֹרָא כְּלַפֵּי כָּתֵף, וְלָקֶבֶל אִילֵּין תְּלַת טִפִּין אִינוּן תְּלַת יוּדִין דְּאִינוּן בְּיו"ד ה"י וא"ו ה"י, דְּמִעִידִין עַל עִלַּת כָּל הָעִלּוֹת, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה מד ו) אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אלהי"ם, דְּאִיהוּ רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אלהי"ם.

וּמִשִּׁית תִּקּוּנִין אִלֵּין בָּעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי לְשֵׁת, לְמֶהֱוֵי שְׁמֵיהּ שִׁית, לְמֶהֱוֵי בֵּיהּ תְּלַת גִּלְגּוּלִין דְּאָדָם וּתְלַת דְּהֶבֶל, אֶלָּא דְּפָרַח י' מִשֵּׁת דְּאִיהִי נְקוּדָה אֶבֶן שְׁתִיָּה דְּמִתַּמָּן הוּשְׁתַּת עָלְמָא.

לשון הקודש

אוֹפֶה בַּמֹּחַ שֶׁהוּא כְּנֶגֶד יָמִין, שֶׁהוּא הָאוֹפֶה, שֶׁהוּא שַׂר הָאוֹפִים, וְאַחַת עוֹרֶכֶת זֶה הַמֹּחַ, שֶׁהוּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אַף עָרְכָה שֻׁלְחָנָהּ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן כְּנֶגֶד הַלֵּב, וְאַחַת מְקַטֶּפֶת כְּנֶגֶד הַמֹּחַ, שֶׁהוּא לְאָחוֹר כְּלַפֵּי הַכָּתֵף, וּכְנֶגֶד שְׁלֹשׁ הַטִּפּוֹת הַלָּלוּ הֵם שָׁלֹשׁ יוֹדִים, שֶׁהֵם בְּיו"ד ה"י וא"ו ה"י, שֶׁמְּעִידִין עַל עִלַּת כָּל הָעִלּוֹת, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִי"ם, שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִי"ם.

וּמִשֵּׁשֶׁת הַתִּקּוּנִים הַלָּלוּ רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אֶת שֵׁת, שֶׁיִּהְיֶה שְׁמוֹ שִׁית, שֶׁיִּהְיוּ בוֹ שְׁלֹשָׁה גִּלְגּוּלִים שֶׁל אָדָם וּשְׁלֹשָׁה שֶׁל הֶבֶל, אֶלָּא שֶׁפָּרְחָה י' מִשֵּׁת,

וּבְהַאי י' הָב יוֹסֵף, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית מט כד) וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ וַיָּפֹזוּ זְרוֹעֵי יָדָיו, מַאי וַיָּפֹזוּ, דְּאִזְדְּרִיקַת טִיפָּה דְּאִיהִי י' בֵּין עֶשֶׂר אֶצְבְּעָאן, וְאִתְפְּלִיגַת לְעֶשֶׂר נִיצוֹצִין דְּאִזְדְּרִיקוּ מִקֶּשֶׁת דְּאִיהוּ בְּרִית, וּבְאָן אֲתַר אִזְדְּרִיקוּ בַּעֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת, אָמַר לֵיהּ, וְהָא שְׁמַעְנָא דַּעֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת בְּנֵי יַעֲקֹב הֲווֹ, אָמַר לֵיהּ חַם וְשָׁלוֹם, אֶלָּא בְּדִיוֹקְנַיְיהוּ הֲווֹ.

אָמַר לֵיהּ וּמָאן גָּרִים דְּאִזְדְּרִיקוּ תַּמָּן, אָמַר לֵיהּ דִּיוֹקְנָא דַּאֲבוּהָ דְּאִזְדַּמַּן לְגַבֵּיהּ, דַּהֲוָה דִּיוֹקְנָא דְּאָדָם קַדְמָאָה, דָּא גָּרִים דְּאִזְדְּרִיקוּ לוֹן, וְנָעַץ צִפָּרְנָיו בְּקַרְקַע וּבָרַח גַּרְמֵיהּ, וְלָא אִזְדְּרִיקוּ

(בְּהַהִיא זוֹנָה, דְּאִי לַאו דְּאִתְחֲזִיאַת לֵיהּ דִּיוֹקְנָא דַּאֲבוּהָ לָא הֲווֹ אִזְדְּרִיקוּ הָכִי, וְדִיוֹקְנָא דַּאֲבוּהָ גָּרַם דְּהַהִיא טִפָּה וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה, וְלַאו

לשון הקודש

שֶׁהִיא נְקֵבָה, אֶבֶן שְׁתִיָּה, שֶׁמִּשָּׁם הֶשְׁתַּת הָעוֹלָם.

וּבִי' הַזּוֹ חָטָא יוֹסֵף, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ וַיָּפֹזוּ זְרוֹעֵי יָדָיו. מַה זֶּה וַיָּפֹזוּ? שֶׁנִּזְרְקָה הַטִּפָּה שֶׁהִיא י' בֵּין עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת וְנֶחְלְקָה לַעֲשָׂרָה נִיצוֹצוֹת שֶׁנִּזְרְקוּ מֵהַקֶּשֶׁת, שֶׁהִיא הַבְּרִית, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם נִזְרְקוּ? בַּעֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת. אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי שָׁמַעְתִּי שֶׁעֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת הָיוּ בְּנֵי יַעֲקֹב? אָמַר לוֹ: חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא בִּדְמוּתָם הָיוּ.

אָמַר לוֹ, וּמִי גָּרַם שֶׁנִּזְרְקוּ לְשָׁם? אָמַר לוֹ, דְּמוּת אָבִיו שֶׁהִזְדַּמְּנָה אֵלָיו, שֶׁהָיְתָה בִּדְמוּתוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, זֶה גָּרַם שֶׁנִּזְרְקוּ לָהֶן, וְנָעַץ צִפָּרְנָיו בַּקַּרְקַע וְהִבְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ, וְלֹא נִזְרְקוּ (בְּאוֹתָהּ הַזּוֹנָה, שֶׁאִם לֹא שֶׁנִּרְאֵתָה לוֹ דְּמוּת אָבִיו, לֹא הָיוּ נִזְרָקוֹת כָּךְ, וּדְמוּת אָבִיו גָּרְמָה שֶׁאוֹתָהּ הַטִּפָּה וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה, וְלֹא בַּעֲבֵרָה, וּבִשְׂכַר וַיָּנָס)

בַּעֲבֵירָה, וּבִשְׁכַּר וַיָּנָס), (נ"א בְּהַאי זוֹנָה, דְּאִי הֲוָה זָרִיק לוֹן בְּהַאי זוֹנָה, הֲווֹ יִשְׂרָאֵל טָבְעִין בְּיַמָּא, וְלַאו לְמַגְּנָא אוּקְמוּהָ קַדְמָאִין, בִּשְׁכַּר וַיָּנוֹס).

(דף קי ע"ב) **הַיָּם רָאָה וַיָּנָס** (תהלים קיד ג), **וְאִי לָא, לָא הֲווֹ נָפְקִין יִשְׂרָאֵל מִן יַמָּא, וְאִיהוּ קַבִּיל עוֹנְשֵׁיהּ בְּאִלֵּין עֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת, דַּהֲווֹ עֲתִידִין לְמֵיפַּק מִינֵיהּ עֲשָׂרָה שִׁבְטִין, וּבְגִין דָּא הֲווֹ עֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת כְּגַוְונָא דַעֲשָׂרָה שִׁבְטִין דַּהֲווֹ עֲתִידִין לְמֵיפַּק מִנֵּיהּ, וַהֲווֹ חָשְׁבִין חַבְרַיָּא דַעֲשָׂרָה בְּנֵי יַעֲקֹב הֲווֹ.**

אָמַר לֵיהּ אִם כֵּן מָאן יְהִיב רָזָא דָא בְּשֵׁת, (אָמַר לֵיהּ נִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא אִתְבְּרִיאוּ קֶדֶם דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ קַדְמָאִין), (נ"א כמ"ש בְּרֵאשִׁית, אֵין רֵאשִׁית אֶלָּא נְשָׁמָה, וכו' עי' לקמן קיב ע"א), **אָמַר לֵיהּ בְּגִין דָּא אָמַר קְרָא** (ישעיה מו י) **מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, וּבְגִין דָּא שֵׁת אִיהוּ סִיּוּמָא דְאַתְוָון, וּמִינַיְיהוּ אִשְׁתְּמוֹדְעָאן רֵישָׁא דְאַתְוָון דְּאִיהוּ א"ב בְּאַ"תְּ בַּ"שׁ, וְעוֹד שֵׁת, ש' דִּילֵיהּ**

לשון הקודש

(בַּזּוֹנָה הַזּוֹ. שֶׁאִם הָיָה זוֹרֵק אוֹתָן בַּזּוֹנָה הַזּוֹ, הָיוּ יִשְׂרָאֵל טוֹבְעִים בַּיָּם. וְלֹא לְחִנָּם בֵּאֲרוּהָ הַקַּדְמוֹנִים, בִּשְׁכַּר וַיָּנָס) — הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס, וְאִם לֹא, לֹא הָיוּ יוֹצְאִים יִשְׂרָאֵל מִן הַיָּם, וְהוּא קִבֵּל עָנְשׁוֹ בְּאֵלּוּ עֲשָׂרָה הֲרוּגֵי הַמַּלְכוּת, שֶׁהָיוּ עֲתִידִים לָצֵאת מִמֶּנּוּ עֲשָׂרָה שְׁבָטִים, וּמִשּׁוּם זֶה הָיוּ עֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁעֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים שֶׁהָיוּ עֲתִידִים לָצֵאת מִמֶּנּוּ, וְהָיוּ חוֹשְׁבִים הַחֲבֵרִים שֶׁעֲשָׂרָה בְּנֵי יַעֲקֹב הָיוּ.

אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, מִי נָתַן סוֹד זֶה בְּשֵׁת? (אָמַר לוֹ, נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים נִבְרְאוּ קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ הָרִאשׁוֹנִים) (כמ"ש בְּרֵאשִׁית, אֵין רֵאשִׁית אֶלָּא נְשָׁמָה, וְכוּ' עַיֵּן לְקַמָּן קִיב ע"א). אָמַר לוֹ, בִּגְלַל זֶה אָמַר הַכָּתוּב מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, וּמִשּׁוּם זֶה שֵׁ"ת הוּא סִיּוּם הָאוֹתִיּוֹת, וּמֵהֶם נוֹדָעִים רֹאשׁ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהוּא א"ב בְּא"ת

אִינּוּן תְּלַת עַנְפֵּי אִילָנָא לְעֵילָא, וְאִיהִי שֹׁרֶשׁ לְתַתָּא, וְאַחֲזֵי בְּהוֹן תְּלַת גְּלְגּוּלִין לְעֵילָא, וּתְלַת לְתַתָּא.

ת' תִּפְאֶרֶת [ש'] שָׁלוֹם, כְּלִיל שִׁית סִטְרִין, וְדָא דַרְגָּא דְמשֶׁה, כְּלִיל תְּלַת אֲבָהָן וּתְלַת דַּרְגִּין תְּחוֹתַיְיהוּ, וְאִינּוּן גִּלְגּוּלָא דְאָדָם, שֵׁת אֱנוֹשׁ הֶבֶל, נֹחַ שֵׁם יָפֶת, וּמִשֵּׁת וֶאֱנוֹשׁ אִתְיַחֲסוּ כָּל דָּרִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ד כו) אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה, אָז הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (שמות ב י) (כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִהוּ), אָז הוּחַל לְמֵיתֵי בְּגִלְגּוּלָא, הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (שם טו א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה.

וּבְגִין דָּא שֵׁת מִתַּמָּן הוּשְׁתַּת עָלְמָא, וּבְגִין דָּא כִּי שָׁת לִי אלהי"ם זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל, (בראשית ד כה) דְּאִתְמַר בֵּיהּ בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, וְאִיּוֹב עֲלֵיהּ אָמַר (איוב לח לו) מִי שָׁת בַּטּוּחוֹת חָכְמָה, חָכְמָה מַי"ם

לשון הקודש

ב"ש, וְעוֹד שֵׁת, הַש' שֶׁלּוֹ הֵם שְׁלֹשֶׁת עַנְפֵי הָאִילָן לְמַעְלָה, וְהִיא הַשֹּׁרֶשׁ לְמַטָּה, וְהֶרְאָה בָהֶם שְׁלֹשָׁה גִּלְגּוּלִים לְמַעְלָה וּשְׁלֹשָׁה לְמַטָּה.

ת' תִּפְאֶרֶת (ש') שָׁלוֹם, כּוֹלֵל שִׁשָּׁה צְדָדִים, וְזוֹ דַרְגַּת מֹשֶׁה, כּוֹלֵל שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, וְשָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת תַּחְתֵּיהֶן, וְהֵם הַגִּלְגּוּל שֶׁל אָדָם, שֵׁת אֱנוֹשׁ הֶבֶל נֹחַ שֵׁם יֶפֶת, וּמִשֵּׁת וֶאֱנוֹשׁ הִתְיַחֲסוּ כָּל הַדּוֹרוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה, אָז, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִהוּ), אָז הוּחַל לָבֹא בְּגִלְגּוּל אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה.

וּמִשּׁוּם זֶה שֵׁת, מִשָּׁם הֻשְׁתַּת הָעוֹלָם, וּמִשּׁוּם זֶה כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִי"ם זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, וְאִיּוֹב אָמַר עָלָיו מִי שָׁת בַּטּוּחוֹת חָכְמָה. חָכְמָה – מַי"ם עֶלְיוֹנִים, מִשָּׁם נִמְשָׁךְ,

עֶלְיוֹנִים, מִתַּמָּן אִתְמַשַּׁךְ, וּבְגִין דָּא כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִהוּ, ש תְּלַת אֲבָהָן, וְדָא מ"ש מִן מֹשֶׁה, ה' שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, הֶבֶל ה' ל"ב.

וְכָפַל שְׁמֵיהּ תְּרֵין זִמְנִין מֹשֶׁה מֹשֶׁה (שמות ג ד), לְאַחֲדָא בִּתְרֵין הֵהי"ן ה' עִלָּאָה ה' תַּתָּאָה, וּלְאַחֲדָא בִּתְלַת עַנְפִּין וּבִתְלַת שָׁרְשִׁין דְּאִינּוּן שִׁית, תְּרֵי זִמְנִין מ"ה מִמֹּשֶׁה אִיהוּ אַחֲזֵי רָזָא (משלי ל ד) מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ, דְּבִתְלַת אֲבָהָן אִתְלַבַּשׁ מ"ה דִּלְעֵילָא, וּבִתְלַת דַּרְגִּין דִּלְתַתָּא מ"ה דִּלְתַתָּא, וּמֹשֶׁה כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ, אִיהוּ מֶרְכַּבְתָּא שְׁלֵימָתָא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, כְּגַוְונָא דָא ש מִן מֹשֶׁה תְּלַת אֲבָהָן, דְּאִתְמַר בָּהּ (יחזקאל א י) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין וּפְנֵי שׁוֹר וּפְנֵי נֶשֶׁר וכו', מ"ה דְּמֹשֶׁה וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָ"ם, וּבְגִין דְּאִיהוּ מֶרְכָּבָה לְעֵילָא וְתַתָּא, אָמַר (שמות ג יג) וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵיהֶם,

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם זֶה כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִהוּ, ש שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, וְזֶה מ"ש מִן מֹשֶׁה, ה' שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, הֶבֶל ה' ל"ב.

וְכָפַל שְׁמוֹ פַּעֲמַיִם מֹשֶׁה מֹשֶׁה, לֶאֱחֹז בִּשְׁנֵי הֵהי"ן, הַה' הָעֶלְיוֹנָה וְהַה' הַתַּחְתּוֹנָה, וְלֶאֱחֹז בִּשְׁלֹשָׁה עֲנָפִים וּבִשְׁלֹשָׁה שָׁרָשִׁים שֶׁהֵם שֵׁשׁ, פַּעֲמַיִם מ"ה מִמֹּשֶׁה, הוּא מַרְאֵה הַסּוֹד מַה שְׁמוֹ מַה שֵׁם בְּנוֹ, שֶׁבִּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת הִתְלַבֵּשׁ מ"ה שֶׁלְּמַעְלָה, וּמִשְּׁלֹשׁ הַדְּרָגוֹת שֶׁלְּמַטָּה מ"ה שֶׁלְּמַטָּה, וּמֹשֶׁה כּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם, הוּא מֶרְכָּבָה שְׁלֵמָה עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, כְּמוֹ זֶה ש מִן מֹשֶׁה, שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין וּפְנֵי שׁוֹר וּפְנֵי נֶשֶׁר כוּ', מ"ה שֶׁל מֹשֶׁה וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָ"ם, וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא מֶרְכָּבָה לְמַעְלָה

אַדְהָכִי הָא רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוּדָאִי וְרַבִּי יְהוּדָה וּשְׁאָר חַבְרַיָּיא קָאָתוּ, אָמַר לְהוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּמַאי עַסְקִיתוּ, אָמְרוּ לֵיהּ שְׁמַעְנָא בָּךְ וְאָתֵינָא לְגַבָּךְ, דְּשָׁאִילְנָא עָלָךְ לְכָל חַבְרַיָּיא וְלָא אַשְׁכַּחְנָא מָאן דְּאוֹדַע לָן מִינָּךְ, עַד דְּאַעְרַעְנָא בְּרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי אֶלְעָאי וְרַבִּי אֶלְעָזָר דַּהֲווֹ מִתְעַסְּקִין בְּרָזָא דְּהֶבֶל בְּכָל גִּלְגּוּלִין דִּילֵיהּ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן וַדַּאי עוֹבָדָא דְצַדִּיקַיָּא לְעֵילָא תַּלְיָא, וְתַמָּן אִשְׁתְּמוֹדָע כֹּלָּא, וְאִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא גְּרִים אִתְעָרוּתָא דִלְעֵילָא, בְּוַדַּאי רָזָא דְגִלְגּוּלָא בַּאֲתַר חַד אִיהוּ, וְכָל גִּלְגּוּלִים אִינוּן כְּגַוְונָא דְגַלְגַּלִּים דְּסָלְקִין וְנָחֲתִין, וְגַלְגַּל חַד אִיהוּ קָבוּעַ בְּאֶמְצָעִיתָא בֵּינַיְיהוּ, וְאִיהוּ לָא מִתְנַעְנַעָא הָכָא וְהָכָא.

לשון הקודש

וּלְמַטָּה, אָמַר וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵיהֶם. בֵּינְתַיִם הֲרֵי רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוּדָאִי וְרַבִּי יְהוּדָה וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים בָּאוּ. אָמַר לָהֶם רַבִּי שִׁמְעוֹן: בַּמָּה עֲסַקְתֶּם? אָמְרוּ לוֹ: שָׁמַעְנוּ עָלֶיךָ וּבָאנוּ אֵלֶיךָ, שֶׁשָּׁאַלְנוּ עָלֶיךָ אֶת כָּל הַחֲבֵרִים וְלֹא מָצָאנוּ מִי שֶׁמּוֹדִיעַ לָנוּ עָלֶיךָ, עַד שֶׁפָּגַשְׁנוּ אֶת רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי אֶלְעָאי וְרַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁהָיוּ מִתְעַסְּקִים בַּסּוֹד שֶׁל הֶבֶל בְּכָל גִּלְגּוּלָיו.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: וַדַּאי שֶׁמַּעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים תָּלוּי לְמַעְלָה, וְשָׁם הַכֹּל נוֹדָע, וְהַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַטָּה גּוֹרֶמֶת לְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַעְלָה, בְּוַדַּאי שֶׁסּוֹד הַגִּלְגּוּל הוּא בְּמָקוֹם אֶחָד, וְכָל הַגִּלְגּוּלִים הֵם כְּמוֹ הַגַּלְגַּלִּים שֶׁעוֹלִים וְיוֹרְדִים, וְגַלְגַּל אֶחָד הוּא קָבוּעַ בָּאֶמְצַע בֵּינֵיהֶם, וְהוּא לֹא מִתְנַעְנֵעַ לְכָאן וּלְכָאן.

וְרָזָא דְּמִלָּה הָא אוּקְמוּהָ, (קהלת א ד) **דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת, דְּאִיהִי קְבִיעָא בֵּינַיְיהוּ** (כְּגַוְונָא דָא, נֶפֶשׁ אִיהוּ בִּקְבִיעוּ דְּגוּפָא, וְרוּחָא סָלְקָא וְנָחְתָּא בְּגוּפָא וּמִתְפַּשְׁטָא בְּכָל וָרִידֵי דְּלִבָּא, כְּבָר אֲמַרְנָא דְּגִלְגּוּלִים אִינוּן כְּגַוְונָא דְּגַלְגַּלִּים דְּסָלְקִין וְנָחֲתִין בְּגִלְגּוּל חַד), **כְּגַוְונָא דָא נֶפֶשׁ אִיהִי בִּקְבִיעוּ דְּגוּפָא, וְרוּחָא נָחְתָּא וְסָלְקָא בְּגוּפָא, וּמִתְפַּשְׁטָא בְּכָל וָרִידֵי דְּלִבָּא דְּמִתְנַעְנְעִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב** (יחזקאל א כ) **אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, אֲבָל נַפְשָׁא קְבִיעָא בְּלִבָּא, כְּאִתְּתָא דְּאִיהִי קְבִיעָא בְּבֵיתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב** (תהלים קיג ט) **מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת, וּבַעְלָהּ** (בראשית ח ז) **וַיֵּצֵא יָצוֹא וָשׁוֹב, הָכִי דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהוּ אָזִיל וְאָתֵי בְּגִלְגּוּלָא, אֲבָל שְׁכִינְתָּא לְעוֹלָם עוֹמֶדֶת, אִיהִי לָא אָזְלָא בְּגִלְגּוּלָא, וְלָא אִתְרְכִיבַת בַּאֲתַר אָחֳרָא, וּבְגִין** (דף קיא ע"א) **דָּא אִתְּמַר בָּהּ,** (תהלים קכח ג)

לשון הקודש

וְסוֹד הַדָּבָר הֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת, שֶׁהִיא קְבוּעָה בֵּינֵיהֶם (כְּמוֹ זֶה, הַנֶּפֶשׁ הִיא בַּקְּבִיעוּת שֶׁל הַגּוּף, וְהָרוּחַ עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת בַּגּוּף וּמִתְפַּשֶּׁטֶת בְּכָל וְרִידֵי הַלֵּב, כְּבָר אָמַרְנוּ שֶׁהַגִּלְגּוּלִים הֵם כְּמוֹ הַגַּלִּים שֶׁעוֹלִים וְיוֹרְדִים בְּגִלְגּוּל אֶחָד), כְּמוֹ זֶה הַנֶּפֶשׁ הִיא בִּקְבִיעוּת בַּגּוּף, וְהָרוּחַ יוֹרֶדֶת וְעוֹלָה בַּגּוּף, וּמִתְפַּשֶּׁטֶת בְּכָל וְרִידֵי הַלֵּב שֶׁמִּתְנַעְנְעִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, אֲבָל הַנֶּפֶשׁ קְבוּעָה בַּלֵּב כְּאִשָּׁה שֶׁהִיא קְבוּעָה בַּבַּיִת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת, וּבַעְלָהּ וַיֵּצֵא יָצוֹא וָשׁוֹב, כָּךְ דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הוּא הוֹלֵךְ וּבָא בְּגִלְגּוּל, אֲבָל הַשְּׁכִינָה לְעוֹלָם עֹמֶדֶת, הִיא לֹא הוֹלֶכֶת בְּגִלְגּוּל וְלֹא מֻרְכֶּבֶת בְּמָקוֹם אַחֵר, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בָּהּ אֶשְׁתְּךָ

אֶשְׁתְּדִּ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה, מַה גֶּפֶן לָא קַבִּילַת הַרְכָּבָה מִמִּין אָחֳרָא מִכָּל אִילָנָא דְעָלְמָא, הָכִי שְׁכִינְתָּא לָא קַבִּילַת עֲלֵיהּ הַרְכָּבָה אָחֳרָא בְעָלְמָא אֶלָּא מִבַּעְלָהּ.

קָמוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּא וְאִשְׁתַּטְחוּ קַמֵּיהּ, וְאָמְרוּ אִלּוּ לָא אֲתֵינָא לְעָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דַי, פְּתַח וְאָמַר וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ (קהלת א ה), וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְאִיהוּ מֹשֶׁה בְּדִיוֹקְנֵיהּ, וְזָרַח הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לג ב) יהו"ה מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ, וּבָא הַשָּׁמֶשׁ כַּד אִתְכַּנִּישׁ מֹשֶׁה, וְעִם כָּל דָּא דְאִתְכַּנִּישׁ אֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם, וְדָא יְהוֹשֻׁעַ דַּהֲוָה כְּגַוְונָא דְסִיהֲרָא דְאִיהִי שְׁכִינְתָּא.

וְעוֹד וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ דָּא מֹשֶׁה, כַּד יֵיתֵי בְּגִלְגּוּלָא בְּצַדִּיק גָּמוּר, וְכַד לָא אִיהוּ בְּצַדִּיק גָּמוּר

לשון הקודש

כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה, מַה גֶּפֶן לֹא מְקַבֶּלֶת עָלֶיהָ הַרְכָּבָה מִמִּין אַחֵר מִכָּל עֵץ שֶׁבָּעוֹלָם, כָּךְ הַשְּׁכִינָה לֹא מְקַבֶּלֶת עָלֶיהָ הַרְכָּבָה אַחֶרֶת בָּעוֹלָם אֶלָּא מִבַּעְלָהּ.

קָמוּ כָּל הַחֲבֵרִים וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ: אִלּוּ לֹא בָּאנוּ לָעוֹלָם אֶלָּא לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה – דַּי. פְּתַח וְאָמַר: וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ, וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא מֹשֶׁה בִּדְמוּתוֹ. וְזָרַח, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יהו"ה מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ. וּבָא הַשָּׁמֶשׁ, כְּשֶׁהִתְכַּנֵּס מֹשֶׁה, וְעִם כָּל זֶה, שֶׁהִתְכַּנֵּס אֶל מְקוֹמוֹ, שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם, וְזֶה יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהָיָה כְּמוֹ הַלְּבָנָה, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה.

וְעוֹד, וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ זֶה מֹשֶׁה, כְּשֶׁיָּבֹא בְּגִלְגּוּל בְּצַדִּיק גָּמוּר, וּכְשֶׁהוּא לֹא בְּצַדִּיק

וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, אִתְכַּנִּישׁ מִנֵּיהּ, וְאָזַל וְאָתֵי בְּגִלְגּוּלָא עַד דְּאַשְׁכַּח אַתְרֵיהּ, וּבְגִין דָּא אֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם.

וְעוֹד וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּאָן אֲתַר, בְּבַר נַשׁ דִּשְׁכִינְתָּא עִמֵּיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שמות כא) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי וְגוֹמֵר, וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס בַּאֲתַר דְּתִשְׁרֵי שְׁכִינְתֵּיהּ תַּמָּן, וְאִי לֵית שְׁכִינְתָּא תַּמָּן וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, אִתְכַּנַּשׁ מִנֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִשְׁתָּאַר בַּחֲשׁוֹכָא וְשָׁלְטִין עֲלֵיהּ כַּמָּה מְחַבְּלִין וְכַמָּה יִסּוּרִין בִּישִׁין, דְּלַאו אִינּוּן יִסּוּרִין שֶׁל אַהֲבָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לא יז) עַל כִּי אֵין אלה"י בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה, דְּאִלֵּין רָעוֹת מְמַנָּן עַל כָּל עִתִּין וְרִגְעִין, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (איוב ז יח) וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ, וְזֶהוּ

לשון הקודש

גְּמוּר – וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, מִתְכַּנֵּס מִמֶּנּוּ וְהוֹלֵךְ וּבָא בְּגִלְגּוּל, עַד שֶׁמּוֹצֵא אֶת מְקוֹמוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה אֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם.

וְעוֹד, וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּאֵיזֶה מָקוֹם? בְּאָדָם שֶׁהַשְּׁכִינָה עִמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי וְגוֹמֵר, וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס, בְּמָקוֹם שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ שָׁם, וְאִם אֵין שָׁם שְׁכִינָה – וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, מִתְכַּנֵּס מִמֶּנּוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנִשְׁאָר בַּחֲשֵׁכָה, וְשׁוֹלְטִים עָלָיו כַּמָּה מְחַבְּלִים וְכַמָּה יִסּוּרִים רָעִים שֶׁאֵינָם יִסּוּרִים שֶׁל אַהֲבָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַל כִּי אֵין אֱלֹהַ"י בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה, שֶׁהָרָעוֹת הַלָּלוּ מְמֻנּוֹת עַל כָּל הָעִתִּים וְהָרְגָעִים, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר דָּוִד בְּיָדְךָ עִתּוֹתַי

שֶׁאָמַר דָּוִד (תהלים לא טז) בְּיָדְךָ עִתּוֹתַי וְגוֹמֵר, וּמָאן גָּרִים דְּלָא שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עֲלֵיהּ, וְלָא נָהִיר שִׁמְשָׁא עֲלֵיהּ, בְּגִין הֲבַל דְּשִׁקְרָא וּמִלִּין דְּשִׁקְרָא דְּנָפְקִין מִפּוּמוֹי, וּבְגִין דָּא (קהלת ח יד) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, אִית הֶבֶל וְאִית הֶבֶל, אִית הֶבֶל מִמָּארֵי דְּשִׁקְרָא דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ירמיה י טו) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים, דְּאִינּוּן תּוֹעִים בְּעוֹבָדָא דְּשִׁקְרָא.

וְיֵשׁ הֶבֶל דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (דברים ח ג) כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִּי יהו"ה יִחְיֶה הָאָדָם, וְדָא הֲבַל דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהוּ חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תּוֹרָה, מִן ב' דְּבְרֵאשִׁית עַד ל' לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, וְדָא הוּא הֶבֶ"ל, וְהָא שִׁית אִינּוּן עִם זֶה סֵפֶר, אֶלָּא דָא ו' דְּאִיהוּ קוֹל דְּסָלִיק בְּהֶבֶל דְּאִיהוּ ה', זַבָּאָה אִיהוּ מָאן דְּמְחַבֵּר לוֹן כַּחֲדָא, וְאַפִּיק לוֹן מִפּוּמוֹי בִּרְחִימוּ וּדְחִילוּ דְי"ה, וּבְגִין דָּא (קהלת ח יד) יֵשׁ הֶבֶל וכו', אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים

לשון הקודש

וְגוֹמֵר, וּמִי גּוֹרֵם שֶׁלֹּא שׁוֹרָה עָלָיו שְׁכִינָה וְלֹא מֵאִיר עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ? בִּגְלַל הַהֶבֶל שֶׁל שֶׁקֶר וְדִבְרֵי שֶׁקֶר שֶׁיּוֹצְאִים מִפִּיו, וּמִשּׁוּם זֶה – יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ. יֵשׁ הֶבֶל וְיֵשׁ הֶבֶל. יֵשׁ הֶבֶל מִבַּעֲלֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים, שֶׁהֵם תּוֹעִים בְּמַעֲשֶׂה שֶׁל שֶׁקֶר.

וְיֵשׁ הֶבֶל שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִּי יהו"ה יִחְיֶה הָאָדָם, וְזֶה הַהֶבֶל שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, מִן ב' שֶׁל בְּרֵאשִׁית עַד ל' שֶׁל לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ הֶבֶ"ל, וַהֲרֵי שֵׁשׁ הֵם עִם זֶה סֵפֶר? אֶלָּא זֶה ו' שֶׁהוּא הַקּוֹל, שֶׁעוֹלֶה בְּהֶבֶל שֶׁהוּא ה'. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמְּחַבֵּר אוֹתָם כְּאֶחָד וּמוֹצִיא אוֹתָם מִפִּיו בְּאַהֲבָה

שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים.

אָמְרוּ לֵיהּ חַבְרַיָּא רַבִּי רַבִּי אִי הָכִי דְּאִינּוּן צַדִּיקַיָּא אַמַּאי מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, אָמַר לוֹן גִּלְגּוּלָא גָּרִים לוֹן דְּיֵיתֵי לוֹן כְּעוֹבָדָא דְּרַשִּׁיעַיָּא, כְּאִלּוּ הֲווֹ רַשִּׁיעַיָּא הָכִי יֵיתֵי לוֹן יִסּוּרִין וְדָחֲקִין, וְהַאי אִינּוּן דְּנִשְׁמָתִין דִּלְהוֹן מִסִּטְרָא דְּאָדָם וְהֶבֶל, דְּדָא חָאב בְּמַחֲשָׁבָה וְעוֹבָדָא, וּבְגִין דָּא אָמַר עֲלַיְיהוּ קְרָא (קהלת א טו) בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, גַּם לְרַבּוֹת אָדָם.

אָמְרוּ לֵיהּ יְדַעְנָא דְּמַחֲשָׁבָה אִיהִי אָדָם קַדְמָאָה, מ"ה דִּלְעֵילָא, מַ"ה שְׁמוֹ, עוֹבָדָא כ"ח דִּילֵיהּ, כ"ח אַתְוָון דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית בָּרָא וכו', וְכֹלָּא חָכְמָה כֹּחַ מָה, אִם כֵּן בְּמַאי הֲווֹ יְכִלֵּי לְמֶחֱטֵי הָכָא, אָמַר לוֹן בְּוַדַּאי כָּל מָאן דְּחָב בְּגוּפֵיהּ דְּתַמָּן

לשון הקודש

וְיִרְאָה שֶׁל י"ה, וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ הֶבֶל וְכוּ', אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים.

אָמְרוּ לוֹ הַחֲבֵרִים: רַבִּי רַבִּי אִם כָּךְ שֶׁהֵם צַדִּיקִים, לָמָּה מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים? אָמַר לָהֶם: הַגִּלְגּוּל גָּרַם לָהֶם שֶׁיָּבֹא לָהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, כְּאִלּוּ הָיוּ רְשָׁעִים, כָּךְ יָבֹאוּ לָהֶם יִסּוּרִים וְדֹחַק, וְאֵלּוּ הֵם שֶׁנִּשְׁמוֹתֵיהֶם מֵהַצַּד שֶׁל אָדָם וְהֶבֶל, שֶׁזֶּה חָטָא בְּמַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר עֲלֵיהֶם הַכָּתוּב בְּשַׁגַּם, זֶה הֶבֶל, גַּם – לְרַבּוֹת אָדָם.

אָמְרוּ לוֹ: יָדַעְנוּ שֶׁמַּחֲשָׁבָה הִיא אָדָם קַדְמוֹן, מ"ה שֶׁלְּמַעְלָה, מַ"ה שְׁמוֹ, מַעֲשֶׂה כ"ח שֶׁלּוֹ, עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה אוֹתִיּוֹת שֶׁל מַעֲשֶׂה שֶׁל בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ', וְהַכֹּל חָכְמָה, כֹּחַ מָה, אִם כֵּן בַּמָּה הָיוּ יְכוֹלִים לַחֲטֹא כָּאן? אָמַר לָהֶם: בְּוַדַּאי כָּל מִי

עוֹבָדָא, וּבְנִשְׁמָתֵיהּ דְּתַמָּן מַחֲשָׁבָה, כְּאִלּוּ חָאב בְּהַהוּא דְּאִתְבְּרֵי אִיהוּ בְּדִיוֹקְנֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וכו'.

וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים, דְּאִית לוֹן עוּתְרָא וּשְׁלָם וַאֲרִיכוּ דְיוֹמִין בְּהַאי עָלְמָא, אָמְרוּ לֵיהּ בָּתַר דְּאִינּוּן רְשָׁעִים אַמַּאי אִית לוֹן כָּל הַאי יְקָר, אָמַר לוֹן הַאי טוּבָה דִלְהוֹן אִיהוּ הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ, דְּגִלְגּוּלָא דִלְהוֹן גָּרִים לוֹן דַּהֲווֹ רְשָׁעִים גְּמוּרִים, וְעָבְדוּ (זַכְוָון כַּמָּה מִנַּיְיהוּ, וְאִתְקַצְרוּ בְקַצְרוּת שְׁנִין וְלָא אִשְׁתַּלִּים לוֹן), כַּמָּה מִינֵי טָבִין, אַיְיתִי לְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְגִלְגּוּלָא לְאַשְׁלָמָא לוֹן אַגְרַיְיהוּ בְּהַאי עָלְמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים ז י) וּמְשַׁלֵּם לְשֹׂנְאָיו אֶל פָּנָיו וכו', וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (קהלת ח י) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וָבָאוּ וכו'. (דף קיא ע"ב) אַדְהָכִי הָא רַבִּי פִּנְחָס קָא נָחִית

לשון הקודש

שֶׁחָטָא בְּגוּפוֹ שֶׁשָּׁם הַמַּעֲשֶׂה, וּבְנִשְׁמָתוֹ שֶׁשָּׁם הַמַּחֲשָׁבָה, כְּאִלּוּ חָטָא בְּאוֹתוֹ שֶׁהוּא נִבְרָא בִּדְמוּתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְכוּ'.

וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עֹשֶׁר וְשָׁלוֹם וַאֲרִיכוּת יָמִים בָּעוֹלָם הַזֶּה. אָמְרוּ לוֹ: מֵאַחַר שֶׁהֵם רְשָׁעִים, לָמָּה יֵשׁ לָהֶם אֶת כָּל הַכָּבוֹד הַזֶּה? אָמַר לָהֶם: הַטּוֹבָה הַזּוֹ שֶׁלָּהֶם הִיא הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ, שֶׁהַגִּלְגּוּל שֶׁלָּהֶם גָּרַם לָהֶם שֶׁיִּהְיוּ רְשָׁעִים גְּמוּרִים, וְעָשׂוּ (זְכִיּוֹת כַּמָּה מֵהֶם, וְהִתְקַצְּרוּ בְּקֹצֶר שָׁנִים וְלֹא הִשְׁתַּלֵּם לָהֶם) כַּמָּה מִינֵי טוֹבוֹת, הֵבִיא אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגִלְגּוּל לְהַשְׁלִים לָהֶם שְׂכָרָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּמְשַׁלֵּם לְשֹׂנְאָיו אֶל פָּנָיו כוּ', וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וּבְכֵן

מִמְּתִיבְתָּא עִלָּאָה, וְאִתְחַזֵּי תְּחוֹת טוּלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר לֵיהּ מַאי הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְכִי עַל הָאָרֶץ אִתְעֲבִיד הֶבֶל, אֶלָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית ב ו) וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, דְּאִית הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, הֲבַל דִּצְלוֹתִין וַהֲבַל דְּאוֹרַיְיתָא אִתְעֲבִיד עַל אַרְעָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהִי שְׁכִינְתֵּיהּ, דְּאִתְּמַר בָּהּ (ישעיה סו א) וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי, וּמַאי נִיהוּ הֶבֶל דְּאִתְעֲבִיד עֲלֵיהּ, אֶלָּא הֲפוּךְ הֶבֶל וְתִשְׁכְּחֵיהּ הַלֵּב, וּמִנֵּיהּ נָפִיק הֲבַל וְדָא נֶפֶשׁ וּבֵיהּ סָלִיק דִּבּוּר, רוּחָא נָפִיק מֵאוּדְנָא שְׂמָאלָא דְּלִבָּא, וּמִנֵּיהּ נָפִיק קָלָא, וְקָלָא אִיהוּ אִילָנָא, דְּאִתְפַּלַּג לְכַמָּה קָלִין דְּאִינּוּן עַנְפִּין דְּאִילָנָא, וְאִיבָּא דִילֵיהּ דִּבּוּר, וְתַרְוַיְיהוּ עֵץ פְּרִי, וְאִינּוּן גּוּף וּבְרִית, דָּא עֵץ ו', וְדָא פְּרִי י' אוֹת הַבְּרִית.

לשון הקודש

רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבָרִים וָבָאוּ כו'. בֵּינְתַּיִם הִנֵּה רַבִּי פִּנְחָס שֶׁיּוֹרֵד מֵהַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה, וְנִרְאָה תַּחַת צִלּוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר לוֹ: מַה זֶּה הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְכִי עַל הָאָרֶץ נַעֲשָׂה הֶבֶל? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, שֶׁיֵּשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, הַהֶבֶל שֶׁל תְּפִלּוֹת וְהַהֶבֶל שֶׁל הַתּוֹרָה נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהִיא שְׁכִינָתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי, וּמַהוּ הַהֶבֶל שֶׁנַּעֲשָׂה עָלֶיהָ? אֶלָּא הֲפוּךְ הֶבֶל וְתִמְצָא הַלֵּב, וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵא הֶבֶל, וְזוּ הַנֶּפֶשׁ, וּבָהּ עוֹלֶה הַדִּבּוּר, הָרוּחַ יוֹצֵאת מֵאֹזֶן שְׂמֹאל שֶׁל הַלֵּב, וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵא הַקּוֹל, וְהַקּוֹל הוּא הָאִילָן, שֶׁנֶּחֱלָק לְכַמָּה קוֹלוֹת שֶׁהֵם עַנְפֵי הָאִילָן, וְהַפְּרִי שֶׁלּוֹ הוּא הַדִּבּוּר, וּשְׁנֵיהֶם עֵץ פְּרִי, וְהֵם גּוּף וּבְרִית, הָעֵץ זֶה ו', וְהַפְּרִי זֶה י', אוֹת הַבְּרִית.

ה' תַּתָּאָה שָׁרְשָׁא דְּאִילָנָא, דְּאִית בֵּיהּ תְּלַת וָוִי"ן לָקֶבֶל תְּלַת עַנְפִּין דְּיִשׁ, ה עִלָּאָה תְּלַת עַנְפִּין, וְאִינּוּן תְּלַת וָוִי"ן מִן וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, הַאי אִיהוּ עֵץ הַחַיִּים דְּאַעֲקַר עַנְפּוֹי דְּקִצֵּץ בִּנְטִיעוֹת וְאִסְתַּלַּק אִיבָּא, וְאִתְּמַר בְּאִלָּנָא (דניאל ד יא) גֹּדּוּ אִילָנָא וְקַצְּצוּ עַנְפּוֹהִי וכו', בְּרַם עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי בְּאַרְעָא שְׁבֻקוּ, דְּאִיהוּ ה' תַּתָּאָה, אִסְתַּלַּק הו"י וְאִשְׁתָּאַר ה', וּבְגִין דָּא שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת הֲוֵי"י הַלַּיְלָה, וּבְכָל מִשְׁמָר וּמִשְׁמָר יוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹאֵג כָּאֲרִי וכו', ה' דְּהַלַּיְלָה עֲלָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שׁוֹאֵג בְּשָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת דְּתַמָּן הו"י, תַּמָּן הו"י אִיהוּ וַדַּאי.

וּמְנָא לָן דְּאַעֲקַר אָדָם אִילָנָא וְאִיבָּא וְעַנְפִּין דִּילֵיהּ, וְלָא אִשְׁתָּאַר תַּמָּן אֶלָּא שָׁרְשָׁא דְּאִיהִי ה' תַּתָּאָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ג ט) וַיֹּאמֶר

לשון הקודש

ה' הַתַּחְתּוֹנָה שֹׁרֶשׁ הָאִילָן, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה וָוִי"ם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה הָעֲנָפִים שֶׁל ש, ה' הָעֶלְיוֹנָה שְׁלֹשָׁה עֲנָפִים, וְהֵם שְׁלֹשֶׁת הַוָּוִי"ם מִן וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, זֶהוּ עֵ"ץ הַחַיִּים שֶׁעָקַר עֲנָפָיו, שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת וְהִסְתַּלֵּק הַפְּרִי, וְנֶאֱמַר בָּאִילָן גֹּדּוּ הָאִילָן וְקַצְּצוּ עֲנָפָיו וכו'. בְּרַם, עִקַּר שָׁרָשָׁיו בָּאָרֶ"ץ הַשְּׁאִירוּ, שֶׁהִיא ה' הַתַּחְתּוֹנָה, הִסְתַּלֵּק הו"י וְנִשְׁאֲרָה ה', וּמִשּׁוּם זֶה שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת הֲוֵי"י הַלַּיְלָה, וּבְכָל מִשְׁמָר וּמִשְׁמָר יוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹאֵג כָּאֲרִי וכו', ה' שֶׁל הַלַּיְלָה עָלֶיהָ שׁוֹאֵג הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת שֶׁשָּׁם הו"י, שָׁם הו"י הוּא וַדַּאי.

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁעָקַר אָדָם אֶת הָאִילָן וְהַפְּרִי וְהָעֲנָפִים שֶׁלּוֹ, וְלֹא נִשְׁאַר שָׁם אֶלָּא הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁהִיא ה' הַתַּחְתּוֹנָה? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה, כְּמוֹ שֶׁאֵיכָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ

לוֹ אַיֶּכָּה, כְּגַוְונָא דְּאֵיכָה דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (איכה א א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, אֵיךְ ה' יָשְׁבָה בָדָד, בְּגִין דָּא אִתְגַּלְגַּל אָדָם בִּתְלַת אֲבָהָן, דְּאִינּוּן עַנְפִּין דְּאִילָנָא וְגוּפָא וְאִיבָּא דְּאִילָנָא, וְאִתְתַּקַּן מַה דְּאַעֲקַר, נָחִית בְּאַבְרָם וְנָטַע בֵּיהּ ה' דְּאִיהִי עַנְפִּין דְּאִילָנָא, נָחִית בְּיִצְחָק וְעָבִיד אִיבָּא דְּאִיהוּ י' מִן יִצְחָק, נָחִית בְּיַעֲקֹב וְנָטַע בֵּיהּ ו' דְּאִיהוּ אִילָנָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב.

לְבָתַר אָתָא מֹשֶׁה דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ו ג) בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, שַׁגַּם זֶה הֶבֶל, וְנָחִית חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, דְּאִיהִי שָׁרְשָׁא דְּאִילָנָא, וְאַשְׁלִים אִילָנָא בִּשְׁמָא דְיהוָ"ה, וּבְגִין דָּא אִשְׁתַּלִּים בֵּיהּ שֵׁם יהו"ה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שמות ג יג) וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵיהֶם, (שם ד א) כִּי יֹאמְרוּ לֹא נִרְאָה אֵלֶיךָ יהו"ה, דְּלַאֲבָהָן לָא אִתְגְּלִי לוֹן, בְּגִין דְּלָא הֲוָה שְׁלִים שְׁמָא, בַּאֲבָהָן לָא אִתְגַּלְיָא לוֹן, הֲדָא

לשון הקודש

אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, אֵיךְ ה' יָשְׁבָה בָדָד? בִּגְלַל זֶה הִתְגַּלְגֵּל אָדָם בִּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁהֵם עַנְפֵי הָאִילָן וְהַגּוּף וְהַפְּרִי שֶׁל הָאִילָן, וְהִתְתַּקֵּן מַה שֶּׁעָקַר, יָרַד בְּאַבְרָם וְנָטַע בּוֹ ה', שֶׁהִיא עַנְפֵי הָאִילָן, יָרַד בְּיִצְחָק וְעָשָׂה פְּרִי שֶׁהוּא י' מִן יִצְחָק, יָרַד בְּיַעֲקֹב וְנָטַע בּוֹ ו' שֶׁהוּא הָאִילָן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב.

אַחַר כָּךְ בָּא מֹשֶׁה שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, שַׁגַּם זֶה הֶבֶל, וְהוֹרִיד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה, שֶׁהִיא שֹׁרֶשׁ הָאִילָן, וְהִשְׁלִים אֶת הָאִילָן בַּשֵּׁם שֶׁל יהו"ה, וּמִשּׁוּם זֶה הִשְׁתַּלֵּם בּוֹ שֵׁם יהו"ה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵיהֶם, כִּי יֹאמְרוּ לֹא נִרְאָה אֵלֶיךָ יהו"ה, שֶׁלָּאָבוֹת לֹא הִתְגַּלָּה לָהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהַשֵּׁם

הוּא דִּכְתִיב (שם ו ג) וּשְׁמִי יהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, בַּמֶּה דְּחָב אָדָם אִתְתַּקַּן, וּבַמֶּה דְּחָב הֶבֶל אִתְתַּקַּן, וְאִתְחַזַּר כֻּלָּא בְּתִקּוּנֵיהּ בְּעַנְפּוֹי בְּשָׁרְשׁוֹי בְּגוּפֵיהּ בְּאִיבֵיהּ, וְכֻלָּא אִשְׁתַּלִּים בְּבַ"ר דְּאִיהוּ מֹשֶׁה, ב"ר מִן בְּרֵאשִׁית, מַה דַּהֲוָה שֵׁת נָחִית תַּמָּן י' וְאִתְעֲבִיד שִׁי"ת, וּמַתְחִיל בְּבַ' דְּאִיהִי בְּרָכָה לְאַפָּקָא אַרְעָא מִלְּוָוטַיָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית ג יז) אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ, וּלְבָתַר נָחִית ר' עֲלָהּ דְּאִיהִי רֵאשִׁית חָכְמָה, וְכַד קָרִיב לְטוּרָא דְּסִינַי נָחִית א' מִן בְּרֵאשִׁית דְּאִיהִי אָנֹכִי, וְנָחִית עֲלָהּ כֶּתֶר, דְּאִינּוּן אַתְוָון דְּעֶשֶׂר אֲמִירָן, וְאִשְׁתַּלִּים אִילָנָא בְּכָל תִּקּוּנִין דִּילֵיהּ.

אָמְרוּ לֵיהּ רַבִּי רַבִּי, הָא אִילָנָא שְׁלִים בְּיהוָ"ה, אַמַּאי נָחִית א' מִן בְּרֵאשִׁית, אֶלָּא בְּגִין

לשון הקודש

לֹא הָיָה שָׁלֵם, בָּאָבוֹת לֹא הִתְגַּלָּה לָהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּשְׁמִי יהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, בְּמַה שֶׁחָטָא אָדָם הִתְתַּקֵּן, וּבְמַה שֶׁחָטָא הֶבֶל הִתְתַּקֵּן, וְחָזַר הַכֹּל בְּתִקּוּנוֹ בַּעֲנָפָיו, בְּשָׁרָשָׁיו, בְּגוּפוֹ, בְּפִרְיוֹ, וְהַכֹּל הִשְׁתַּלֵּם בְּבַ"ר שֶׁהוּא מֹשֶׁה, ב"ר מִן בְּרֵאשִׁית, מַה שֶׁהָיָה שֵׁת יָרְדָה לְשָׁם י' וְנַעֲשָׂה שִׁי"ת, וּמַתְחִיל בְּבַ' שֶׁהִיא בְּרָכָה לְהוֹצִיא אֶת הָאָרֶץ מִקִּלְלָתָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ, וְאַחַר יָרְדָה ר' עָלֶיהָ, שֶׁהִיא רֵאשִׁית חָכְמָה, וּכְשֶׁקָּרַב לְהַר סִינַי, יָרְדָה א' מִן בְּרֵאשִׁית, שֶׁהִיא אָנֹכִי, וְיָרַד עָלֶיהָ הַכֶּתֶר, שֶׁהֵן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, וְהִשְׁתַּלֵּם הָאִילָן בְּכָל הַתִּקּוּנִים שֶׁלּוֹ.

אָמְרוּ לוֹ: רַבִּי רַבִּי, הֲרֵי הָאִילָן שָׁלֵם

דְּאִיהוּ נְבִיעוּ לְאַשְׁקָאָה אִילָנָא, דְּמִתַּמָּן אלהי"ם מְלֵיאָ"ה מִכָּל תֵּשַׁע סְפִירָאן, דְּאִינוּן בַּבְּרֵאשִׁית, שִׁית אִינוּן שִׁית סְפִירָאן, בָּרָא תְּלַת סְפִירָאן עִלָּאִין, אלהי"ם אִיהוּ עֲשִׂירָאָה מְלֵיאָה מִכֻּלְּהוּ תֵּשַׁע, שְׁלִימוּ דְּכֻלְּהוּ, וּבְגִין דָּא בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, בְּרֵאשִׁית בָּרָא עִם אלהי"ם, אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, אָתוּ לְנַשְׁקָא לֵיהּ פָּרַח לְעֵילָא.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן חַבְרַיָּא בְּוַדַּאי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתַּכַּם עִמָּנָא, עִלָּאִין וְתַתָּאִין לְמֶהֱוֵי בְּהַאי חִבּוּרָא, זַכָּאָה דָּרָא דְּהַאי אִתְגַּלְיָא בֵּיהּ, דְּעָתִיד כּוּלֵּי הַאי לְאִתְחַדְּשָׁא עַל יְדָא דְמִשֶּׁה בְּסוֹף יוֹמַיָּא בְּדָרָא בַתְרָאָה, לְקַיְּמָא קְרָא (קהלת א ט) מַ"ה שֶׁ"הָיָה ה"וא שֶׁיִּהְיֶה, וּבֵיהּ (דף קיב ע"א) (תהלים לג יד) מִ'מְּכוֹן שִׁ'בְתוֹ הִ'שְׁגִּיחַ, (שם קמד טו) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָ"ה לוֹ

לשון הקודש

בִּיהו"ה, לָמָּה יָרְדָה א' מִן בְּרֵאשִׁית? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהוּא מַעְיָן לְהַשְׁקוֹת אֶת הָאִילָן, שֶׁמִּשָּׁם אֱלֹהִי"ם מְלֵיאָ"ה מִכָּל תֵּשַׁע הַסְּפִירוֹת, שֶׁהֵם בִּבְרֵאשִׁית, שֵׁשׁ הֵן שֵׁשׁ הַסְּפִירוֹת, בָּרָא, שָׁלֹשׁ סְפִירוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, אֱלֹהִי"ם הִיא הָעֲשִׂירִית מְלֵיאָה מִכָּל הַתֵּשַׁע, הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל כֻּלָּם, וּמִשּׁוּם זֶה בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, בְּרֵאשִׁית בָּרָא עִם אֱלֹהִי"ם, אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. בָּאוּ לְנַשֵּׁק אוֹתוֹ וּפָרַח לְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: חֲבֵרִים, בְּוַדַּאי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִסְכִּים עִמָּנוּ, שֶׁעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים לִהְיוֹת עִמָּנוּ בַּחִבּוּר הַזֶּה, אַשְׁרֵי הַדּוֹר שֶׁזֶּה הִתְגַּלָּה בּוֹ, שֶׁעָתִיד כָּל זֶה לְהִתְחַדֵּשׁ עַל יְדֵי מֹשֶׁה בְּסוֹף הַיָּמִים בַּדּוֹר הָאַחֲרוֹן, לְקַיֵּם אֶת הַכָּתוּב מַ"ה שֶׁ"הָיָה ה"וּא שֶׁיִּהְיֶה, וּבוֹ

בְּגִימַטְרִיָּא מֹשֶׁ"ה, אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיהו"ה אלהי"ו, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (קהלת א ד) דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְלֵית דּוֹר פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קה ה) דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר, וְאִתְּפַשְׁטוּתֵיהּ הוּא בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, בְּכָל צַדִּיק וְחָכָם דְּמִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא, עַד שִׁתִּין רִבּוֹא, לְאַשְׁלָמָא לְכֻלְּהוּ מִפְּגִימוּ דִּלְהוֹן, וְרָזָא דְּמִלָּה (ישעיה נג ה) וְהוּא מְחוֹלָל מִפְּשָׁעֵנוּ, דְּאִיהוּ שָׂקִיל לְכֻלְּהוּ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין אִשָּׁה אַחַת יָלְדָה שִׁשִּׁים רִבּוֹא, וּמַנּוּ מֹשֶׁה דְּשָׂקִיל כְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר עֲלֵיהּ דּוֹר הוֹלֵךְ (וְדוֹר בָּא) לְהַהוּא עָלְמָא, וְדוֹר בָּא אִיהוּ יֵיתֵי כְּמִלְּקַדְמִין.

וְעוֹד (בראשית ד כה) כִּי שָׁת לִי אלהי"ם זֶרַע אַחֵר, שֵׁת אִתְּפַשְׁטוּתֵיהּ חֲוָה עַד יַעֲקֹב, דְּפָרַח בֵּיהּ י' מִן שִׁית וְאִשְׁתָּאַר שֵׁת, וְאִשְׁתָּאַר יַעֲקֹב עָקֵב, דְּיַעֲקֹב

לשון הקודש

מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ, אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָ"ה לוֹ בְּגִימַטְרִיָּא מֹשֶׁ"ה, אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיהו"ה אֱלֹהָי"ו, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר דּוֹר הֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְאֵין דּוֹר פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וְעָלָיו נֶאֱמַר דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר, וְהִתְפַּשְׁטוּתוֹ הִיא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל צַדִּיק וְחָכָם שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, עַד שִׁשִּׁים רִבּוֹא, לְהַשְׁלִים אֶת כֻּלָּם מֵהַפְּגָם שֶׁלָּהֶם, וְסוֹד הַדָּבָר – וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ, שֶׁהוּא שָׂקוּל לְכֻלָּם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אִשָּׁה אַחַת יָלְדָה שִׁשִּׁים רִבּוֹא, וּמִיהוּ? מֹשֶׁה שֶׁשָּׁקוּל כְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר עָלָיו דּוֹר הֹלֵךְ (וְדוֹר בָּא), לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְדוֹר בָּא הוּא יָבֹא כְּמוֹ מִקֶּדֶם.

וְעוֹד, כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִי"ם זֶרַע אַחֵר, הִתְפַּשְׁטוּתוֹ שֶׁל שֵׁת הָיְתָה עַד יַעֲקֹב, שֶׁפָּרַח בּוֹ י' מִן שִׁית וְנִשְׁאַר שֵׁת, וְנִשְׁאַר

דִּיוֹקְנֵיהּ דְּאָדָם קַדְמָאָה הֲוָה, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ שׁוּפְרֵיהּ דְּיַעֲקֹב כְּעֵין שׁוּפְרֵיהּ דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן, וּבְגִין הַאי י' אִתְּמַר (תהלים קיח כא) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים, דְּאִינּוּן אַבְרָהָם וְיִצְחָק, דְּאִתְּמַר בָּהּ לְגַבֵּי אָדָם (בראשית ג טו) הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, דַּהֲווֹ יָדְעִין דַּהֲוָה עֲתִידָה לְאַלְקָאָה מֵחִוְיָא, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בָּהּ אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים.

אָמְרוּ לֵיהּ חַבְרַיָּא, וְהָא אָמַר רַבִּי פִּנְחָס דְּאָת י' אִיהִי בְּיִצְחָק, אָמַר וַדַּאי י' עִלָּאָה אִיהִי מִן חָכְמָה, וְהַאי אִיהִי י' זְעֵירָא, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בָּהּ עָקֵב, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, וְדָא כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב, דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית לב כו) וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכוֹ, וְאִתְּמַר בֵּיהּ וְהוּא צֹלֵעַ עַל יֶרְכוֹ, וְדָא י' מִן אדנ"י, וְאִיהוּ י' מִן הוהי, דְּבָהּ (שמות ג ו) וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט לַאֲתַר דְּחָב בִּדְקַדְמֵיתָא, קֶדֶם

לשון הקודש

יַעֲקֹב עָקֵב, שֶׁיַּעֲקֹב הָיָה דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ, יָפְיוֹ שֶׁל יַעֲקֹב כְּעֵין יָפְיוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, וּבִשְׁבִיל הַי' הַזּוֹ נֶאֱמַר אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים, שֶׁהֵם אַבְרָהָם וְיִצְחָק, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ לָאָדָם, הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים שֶׁהָיָה עָתִיד לִלְקוֹת מֵהַנָּחָשׁ, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בָּהּ אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים.

אָמְרוּ לוֹ הַחֲבֵרִים: וַהֲרֵי אָמַר רַבִּי פִּנְחָס שֶׁאוֹת י' הִיא בְּיִצְחָק? אָמַר: וַדַּאי י' עֶלְיוֹנָה הִיא מִן חָכְמָה, וְזוֹ הִיא י' קְטַנָּה, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בָּהּ עָקֵב, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, וְזוֹ כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכוֹ, וְנֶאֱמַר בּוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכוֹ, וְנֶאֱמַר בּוֹ וְהוּא צֹלֵעַ עַל יֶרְכוֹ, וְזֶה י' מִן אדנ"י, וְהוּא י' מִן הוה"י,

דְּיֵיתֵי בְּגִלְגּוּלָא, כֵּיוָן דְּאָתָא יַעֲקֹב תַּמָּן, מִיָּד (בראשית לג יז) וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת, בַּת י', מִיָּד אִשְׁתַּלִּים י' בְּעָקֵב וְאִתְעֲבִיד יַעֲקֹב, וְדָא אִיהוּ דְּאָמַר קְרָא (שם טו) וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם, וּלְבָתַר אָתָא מֹשֶׁה וְהָפַךְ הוהי מִדִּינָא לְרַחֲמֵי וְאִתְחַזַּר יהו"ה, וְדָא אִיהוּ רָזָא אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים, בְּהַהוּא זִמְנָא אָמְרוּ כֻּלְּהוּ מֵאֵת יהו"ה הָיְתָה זֹאת וכו'.

(אמר המגיה זה הלשון מצאתי בספר אחר).

בְּרֵאשִׁית לֵית רֵאשִׁית אֶלָּא נְשָׁמָה, אָמַר לֵיהּ מֵהָכָא אִשְׁתְּמוֹדָע דִּבְהַאי אוֹת דִּבְרִית מִילָה חָאב אָדָם וְכָל דָּרִין דְּאָתוּ אַבַּתְרֵיהּ וְדָא אִיהוּ דְּאָמַר קְרָא פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים בְּגִין דְּמַעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם, אָמַר לֵיהּ אִשְׁתְּכַח דְּשֵׁת אִיהוּ גִּלְגּוּלָא דְּאָדָם וְהֶבֶל דְּאִתְּמַר בֵּיהּ בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל וְרָזָא דְּמִלָּה אָז הוּחַל לִקְרוֹא בְּשֵׁם יהו"ה, וָאֵדָעֵךְ בְּשֵׁם, אָז, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, בְּשֵׁם יהו"ה

לשון הקודש

שֶׁבָּהּ וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט לַמָּקוֹם שֶׁחָטָא בָּרִאשׁוֹנָה, לִפְנֵי שֶׁיָּבֹא בְּגִלְגּוּל. כֵּיוָן שֶׁבָּא יַעֲקֹב לְשָׁם, מִיָּד – וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת, בַּת י', מִיָּד הִשְׁתַּלְּמָה י' עִם עָקֵב וְנַעֲשָׂה יַעֲקֹב, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם, וְאַחַר כָּךְ בָּא מֹשֶׁה וְהָפַךְ הוה"י מִדִּין לְרַחֲמִים, וְחָזַר יהו"ה, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן כֻּלָּם אָמְרוּ מֵאֵת יהו"ה הָיְתָה זֹאת כו'.

(אמר המגיה: זה הלשון מצאתי בספר אחר)

בְּרֵאשִׁית, אֵין רֵאשִׁית אֶלָּא נְשָׁמָה. אָמַר לוֹ, מִכָּאן נוֹדָע שֶׁבְּאוֹת בְּרִית הַמִּילָה הַזּוֹ חָטָא אָדָם וְכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁבָּאוּ אַחֲרָיו, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים, מִשּׁוּם שֶׁמַּעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם. אָמַר לוֹ, נִמְצָא שֶׁשֵּׁת גִּלְגּוּל שֶׁל אָדָם וְהֶבֶל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, וְסוֹד הַדָּבָר – אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה, וָאֵדָעֵךְ

וָאֵדָעֵךְ בְּשֵׁם, בִּתְרֵין שְׁמָהָן מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ וְאִתְּמַר בֵּיהּ הוּחַל דְּמִתַּמָּן הוּשְׁתַּת עָלְמָא.

אַדְהָכִי הָא רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוּדָאִי וְרַבִּי יְהוּדָה וּשְׁאָר חַבְרַיָּא, פָּגְעוּ בְּרַבִּי אֶלְעָזָר וְחַבְרוֹי דַּהֲווֹ עִמֵּיהּ, אָמַר לוֹן בְּמַאי עַסְקִיתוּ אָמְרוּ לֵיהּ בְּרָזָא דְּגִלְגּוּלָא דְּאָדָם וְהֶבֶל, אָמַר וַדַּאי בְּרָזָא עִלָּאָה דַּהֲוֵינָא מִשְׁתַּדְּלִין, הֲוֵיתוּן אַתּוּן מִשְׁתַּדְּלִין.

פְּתַח כְּמִלְּקַדְּמִין וְאָמַר יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ וכו', דָּא אָדָם וְהֶבֶל, בְּמַחֲשָׁבָה וּבְמַעֲשֶׂה חָאבוּ, כְּמָה דְּאוּקִימְנָא לְעֵילָא, וּמַאי נִיהוּ מַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה, אַבָּא וְאִימָּא חָכְמָה וּבִינָה עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ הֲרֵי עֲשִׂיָּה בְּגִין דְּתַמָּן כֹּחַ מָה, דָּא חָכְמָה דְּאִתְפַּלֵּג לִתְרֵין סִטְרִין, מ"ה אִיהוּ אָדָם מַחֲשָׁבָה חָשַׁב מ"ה, מ"ה אָדָם, תִּשְׁכַּח דְּאִיהוּ אָדָם מַחֲשָׁבָה, בִּינָה, תַּמָּן י"ה אַבָּא וְאִמָּא וּבֵן בְּגַוַּיְיהוּ עַמּוּד דְּסָמִיךְ לוֹן, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, דְּאִיהוּ מִשֶּׁה, מִתַּמָּן הֲוָה, וְהָכִי אוֹקְמוּהוּ קַדְמָאִין בְּשַׁגַּם זֶה מִשֶּׁה, הֶבֶל אִתְקְרֵי עַל שֵׁם ב' מִן בְּרֵאשִׁית, ל' לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, ה' חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תּוֹרָה דְּעָתִיד

לשון הקודש

בְּשֵׁם, אָז, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, בְּשֵׁם יהו"ה וָאֵדָעֵךְ בְּשֵׁם, בִּשְׁנֵי שֵׁמוֹת, מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ, וְנֶאֱמַר בּוֹ הוּחַל, שֶׁמִּשָּׁם הֻשְׁתַּת הָעוֹלָם.

בֵּינְתַּיִם הִנֵּה רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוּדָאִי וְרַבִּי יְהוּדָה וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים פָּגְשׁוּ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר וַחֲבֵרָיו שֶׁהָיוּ עִמּוֹ. אָמַר לָהֶם, בַּמָּה עֲסַקְתֶּם? אָמְרוּ לוֹ, בְּסוֹד הַגִּלְגּוּל שֶׁל אָדָם וְהֶבֶל. אָמַר, וַדַּאי בַּסּוֹד הָעֶלְיוֹן שֶׁהָיִינוּ מִתְעַסְּקִים אַתֶּם הֱיִיתֶם מִתְעַסְּקִים.

פְּתַח כְּמוֹ מִקֹּדֶם וְאָמַר, יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ וְכוּ', זֶה אָדָם וְהֶבֶל, בְּמַחֲשָׁבָה וּבְמַעֲשֶׂה חָטְאוּ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ לְמַעְלָה, וּמָהֵם מַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה? הָאָב וְהָאֵם, חָכְמָה וּבִינָה, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, הֲרֵי עֲשִׂיָּה, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם כֹּחַ מָה, זוֹ הַחָכְמָה שֶׁהִתְחַלְּקָה לִשְׁנֵי צְדָדִים, מ"ה הוּא אָדָם, מַחֲשָׁבָה – חָשַׁב מ"ה, מ"ה – אָדָם, תִּמְצָא שֶׁאָדָם הוּא מַחֲשָׁבָה, בִּינָה שֵׁם י"ה, הָאָב וְהָאֵם, וְהַבֵּן בְּתוֹכָם הָעַמּוּד שֶׁסּוֹמֵךְ אוֹתָם, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, שֶׁהוּא מֹשֶׁה, מִשָּׁם הָיָה, וְכָךְ פֵּרְשׁוּהוּ הָרִאשׁוֹנִים בְּשַׁגַּם זֶה מֹשֶׁה, הֶבֶל נִקְרָא עַל שֵׁם ב' מִן בְּרֵאשִׁית, ל' לְעֵינֵי

לְאִתְיַיהֲבָא עַל יְדֵיהּ, וְדָא אִיהוּ הֶבֶ"ל, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִּי יהו"ה יִחְיֶה הָאָדָם.

וְאִית הֶבֶל דְּסִטְרָא אָחֳרָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים וְדָא הוּא הֶבֶל דְּנִבְלוּת הַפֶּה וּפִתְגָּמִין בְּטֵלִין דְּלֵית בְּהוּ תּוֹעֶלֶת כְּלָל, וּבְגִין דָּא יֵשׁ הֶבֶל וכו' שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים, מַאי הָרְשָׁעִים דָּא סמא"ל וְנָחָשׁ **ש** דְּמִשָּׁה אִיהִי תְּלַת עַנְפִּין דִּשְׂרָשָׂא דְּאִילָנָא וְדָא **ש** מִן שֵׁת, מ"ה מִן מִשָּׁה דָּא אָדָם, דְּאִיהוּ בְּדִיוֹקְנָא דְּאָדָם דִּלְעֵילָא, וְדָא אִיהוּ מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ וְהַאי מ"ה, (ה) תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה, ה' חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תּוֹרָה דְּאִתְיְיהִיבוּ לֵיהּ בְּאַרְבְּעִין יוֹמִין וְאַרְבְּעִין לֵילְוָון דְּלֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה.

וּבְגִין דְּעָקַר ש דְּאִיהִי שְׂרָשָׂא דְּאִילָנָא מֵאַתְרָה וְאִתְעֲבִידַת תְּלַת עַנְפִּין דְּאִינוּן תְּלַת זַיְינִין כְּגַוְונָא דָא ש, דְּזַרַע דְּאִיהוּ יוֹרֶה כְּחֵיץ, אִתְעֲבִיד ז', דִּתְלַת טִפִּין אִתְפַּשְׁטוּ וְאִתְעֲבִידוּ שַׁרְבִּיטִין, וּבְגִין דְּאַעְקַר לוֹן מֵאַתְרַיְיהוּ וּמַה דַּהֲוָה שָׂרְשָׂא חָדָא עִקָּרָא חָדָא, אִתְפַּלְגוּ לִתְלַת, הָכִי

לשון הקודש

כָּל יִשְׂרָאֵל, ה' חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה שֶׁעֲתִידָה לְהִנָּתֵן עַל יָדוֹ, וְזֶהוּ הֶבֶ"ל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִּי יהו"ה יִחְיֶה הָאָדָם.

וְיֵשׁ הֶבֶל שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים, וְזֶהוּ הֶבֶל שֶׁל נִבְלוּת הַפֶּה וּדְבָרִים בְּטֵלִים, שֶׁאֵין בָּהֶם תּוֹעֶלֶת כְּלָל, וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ הֶבֶל כו' שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים. מִי זֶה הָרְשָׁעִים? זֶה סמא"ל וְנָחָשׁ, ש שֶׁל מִשָּׁה הִיא שְׁלֹשָׁה עֲנָפִים שֶׁל שֹׁרֶשׁ הָאִילָן, וְזוֹ ש מִן שֵׁת, מָ"ה מִן מִשָּׁה זֶה אָדָם, שֶׁהוּא בִּדְמוּת הָאָדָם שֶׁלְּמַעְלָה, וְזֶהוּ מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ, וְזֶה הַמ"ה, (ה) תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה, ה' חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ בְּאַרְבָּעִים יָמִים וְאַרְבָּעִים לֵילוֹת שֶׁלֶּחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה.

וּמִשּׁוּם שֶׁעָקַר ש, שֶׁהִיא שֹׁרֶשׁ הָאִילָן, מִמְּקוֹמָהּ, וְנֶעֱשְׂתָה שְׁלֹשָׁה עֲנָפִים שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה זַיְנִים כְּמוֹ זֶה: ש, שֶׁל זֶרַע שֶׁהוּא יוֹרֶה כַּחֵיץ, נַעֲשָׂה ז', שֶׁשָּׁלֹשׁ טִפּוֹת הִתְפַּשְׁטוּ וְנַעֲשׂוּ שַׁרְבִּיטִים, וּמִשּׁוּם שֶׁעָקַר אוֹתָם מִמְּקוֹמָם, וּמַה שֶׁהָיָה שֹׁרֶשׁ אֶחָד, עִקָּר אֶחָד, הִתְחַלְּקוּ לִשְׁלֹשָׁה, כָּךְ הוּא

אִיהוּ אִזְדַּרִיק בִּתְלַת גִּלְגּוּלִין, חַד בְּנֹחַ, וּתְרֵין בְּשֵׁם וְיֶפֶת, וּבְגִין דְּכַד אָתָא נֹחַ לָא בָעָא רַחֲמֵי עַל אִילֵּין גּוּבְרִין דְּטוֹפָנָא אִתְבַּיֵּשׁ לְבָתַר וְאָמַר וְאִם אֵין מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ, וְשֵׁם לַאו לְמַגְּנָא הֲוָה קֹבֵעַ מִדְּרָשׁוֹת, וְיֶפֶת אִתְּמַר בֵּיהּ יַפְתְּ אלהי"ם לְיֶפֶת וְיִשְׁכֹּן בְּאָהֳלֵי שֵׁם, בְּאִלֵּין תְּלַת הֲוָה בָּעֵי לְאִשְׁתַּרְשָׁא בְּשָׁרְשׁוֹי חָמָא דְּלָא אַצְלַח, אַעֲקַר לֵיהּ מִתַּמָּן וְנָטַע לֵיהּ לְבָתַר יְחִידָאָה.

אֲבָל אָדָם אִתְנַטַּע בִּתְלַת אֲבָהָן וְאִצְטַרִיף וְאִתְלַבַּן בְּהוֹן וְאִשְׁתַּרַשׁ בְּשָׁרְשׁוֹי וְאַצְלַח, מִיַּד אָתָא מֹשֶׁה דְּאִיהוּ בְּרֵיהּ דְּאָדָם וְיָהֵיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרַיְיתָא עַל יְדוֹי לְאַשְׁקָאָה אִילָנָא לְאִתְגַּדְּלָא בְּשָׁרְשׁוֹי וְעַנְפּוֹי בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְתַּקַּן אִילָנָא דְעָקַר, חוֹבָא דְחָאב בְּאִילָנָא הָכָא תַּקִּין כֹּלָּא, לְבָתַר דְּאִתְכַּנִּישׁ מֹשֶׁה מֵעָלְמָא אִתְּמַר בֵּיהּ וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְאִתְּמַר בֵּיהּ הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ תְּלַת זִמְנִין סוֹבֵב לָקָבֵל תְּלַת גִּלְגּוּלִין דְּרוּחֵיהּ אַסְחִיר תַּמָּן, מִיַּד דְּאַשְׁכַּח תַּמָּן לְשַׁרְיָא, מַה כְּתִיב וְעַל סְבִיבוֹתָיו שָׁב הָרוּחַ.

לשון הקודש

נִזְרָק בִּשְׁלֹשָׁה גִּלְגּוּלִים, אֶחָד בְּנֹחַ, וּשְׁנַיִם בְּשֵׁם וְיֶפֶת, וּמִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁבָּא נֹחַ, לֹא בִקֵּשׁ רַחֲמִים עַל אַנְשֵׁי הַמַּבּוּל, הִתְבַּיֵּשׁ אַחַר כָּךְ וְאָמַר, וְאִם אֵין מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ, וְשֵׁם, לֹא לְחִנָּם הָיָה קוֹבֵעַ מִדְּרָשׁוֹת, וּבְיֶפֶת נֶאֱמַר יַפְתְּ אֱלֹהִי"ם לְיֶפֶת וְיִשְׁכֹּן בְּאָהֳלֵי שֵׁם, בִּשְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה הָיָה צָרִיךְ לְהִשְׁתָּרֵשׁ בְּשָׁרָשָׁיו. רָאָה שֶׁלֹּא הִצְלִיחַ, עָקַר אוֹתוֹ מִשָּׁם וְנָטַע אוֹתוֹ אַחַר כָּךְ יְחִידִי.

אֲבָל אָדָם נִנְטַע בִּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, וְהִצְטָרֵף וְהִתְלַבֵּן בָּהֶם וְהִשְׁתָּרֵשׁ בְּשָׁרָשָׁיו וְהִצְלִיחַ, מִיָּד בָּא מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּנוֹ שֶׁל אָדָם, וְנָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹרָה עַל יָדוֹ לְהַשְׁקוֹת אֶת הָאִילָן לְהִתְגַּדֵּל בְּשָׁרָשָׁיו וַעֲנָפָיו. בְּאוֹתוֹ זְמַן הִתְתַּקֵּן הָאִילָן שֶׁעָקַר, הַחֵטְא שֶׁחָטָא בָּעֵץ כָּאן תִּקֵּן הַכֹּל, אַחַר שֶׁהִתְכַּנֵּס מֹשֶׁה מִן הָעוֹלָם נֶאֱמַר בּוֹ וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, וְנֶאֱמַר בּוֹ הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים סוֹבֵב כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה גִּלְגּוּלִים שֶׁרוּחוֹ סוֹבְבָה שָׁם. מִיָּד כְּשֶׁמָּצָא שָׁם לִשְׁרוֹת, מַה כָּתוּב? וְעַל סְבִיבוֹתָיו שָׁב הָרוּחַ.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר אִשְׁתְּמוֹדָע הָכָא רָזָא עִלָּאָה, מֵרוּחָא דְקוּדְשָׁא דִלְעֵילָא דְאִיהוּ בֶּן י"ה, דְּאַסְחַר לִימִינָא וּשְׂמָאלָא וְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא וּלְבָתַר לִתְלַת תַּתָּאִין דְּאִינּוּן צַדִּיק וּתְרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, וְהָכִי אָדָם עִלָּאָה אוּף הָכִי בְּשִׁית סִטְרִין, וְדָא רָזָא דִבְרֵאשִׁית, בָּרָא שִׁית לְעֵילָא, בָּרָא שִׁית לְתַתָּא, י' דְּפָרַח.

מִן שֵׁת אִיהוּ י' דְּיַעֲקֹב, דְּפָרַח י' מִינֵיהּ וְאִשְׁתָּאַר עָקֵב, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְהוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, וּבְגִין דָּא כַּד פָּרַח י' מִן שֵׁת מַה כְּתִיב בֵּיהּ כִּי שָׁת לִי אלהי"ם זֶרַע אַחֵר, אַחֵר גָּרִים דְּאִתְאֲבַד י' דְּאִיהִי זֶרַע מִן שֵׁת, וְרָזָא דְשֵׁת כֹּל שַׁתָּה תַּחַת רַגְלָיו, כֹּל וַדַּאי דְּאִיהוּ זֶרַע אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, בְּהַהוּא זִמְנָא אָתָא מֹשֶׁה בִּתְרֵין לוּחִין דְּאִינּוּן ב' מִן בְּרֵאשִׁית וְכַסִּי עַל שֵׁת וְאִתְעֲבִיד בִּשֵּׁת, וּבְאָן אֲתַר כַּסִּי ב' עַל שֵׁת בִּזִמְנָא דְאָמַר וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו וְאָת י' אִיהִי תְּמוּנַת יהו"ה, בִּשְׁכַר וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט, וּתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט, וְאִשְׁתַּלִּים שֵׁת.

וְהַיְינוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אִשְׁתַּלִּים בְּשִׁית, שֵׁת סִיוּמָא דְאַלְפָא בֵּיתָא, אַב רֵישָׁא דְאַלְפָא בֵּיתָא, וְדָא הוּא רָזָא דְאַ"תְּ בַּ"שׁ, הָכָא אִתְתַּקַּן

לשון הקודש

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: כָּאן נוֹדַע סוֹד עֶלְיוֹן מֵרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהוּא בֶּן י"ה, שֶׁסּוֹבֵב לְיָמִין וּשְׂמֹאל וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְאַחַר כָּךְ לִשְׁלֹשֶׁת הַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁהֵם צַדִּיק וּשְׁנֵי עַמּוּדֵי הָאֱמֶת, וְכָךְ אָדָם הָעֶלְיוֹן אַף כָּךְ בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים, וְזֶה הַסּוֹד שֶׁל בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית לְמַעְלָה, בָּרָא שִׁית לְמַטָּה, י' שֶׁפָּרְחָה.

מִן שֵׁת הוּא י' שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁפָּרְחָה י' מִמֶּנּוּ וְנִשְׁאַר עָקֵב, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, וּמִשּׁוּם זֶה כְּשֶׁפָּרְחָה י' מִן שֵׁת, מַה כָּתוּב בּוֹ? כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִי"ם זֶרַע אַחֵר, אַחֵר גָּרַם שֶׁנֶּאֱבְדָה י', שֶׁהִיא זֶרַע מִן שֵׁת, וְהַסּוֹד שֶׁל שֵׁת – כֹּל שַׁתָּה תַּחַת רַגְלָיו, כֹּל וַדַּאי, שֶׁהוּא זֶרַע אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ. בְּאוֹתוֹ זְמַן בָּא מֹשֶׁה עִם שְׁנֵי לוּחוֹת שֶׁהֵן ב' מִבְּרֵאשִׁית, וְכִסָּה עַל שֵׁת וְנַעֲשָׂה בְּשֵׁת, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם כִּסָּה ב' עַל שֵׁת? בִּזְמַן שֶׁאָמַר וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו, וְאוֹת י' הִיא תְּמוּנַת יהו"ה, בִּשְׁכַר וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט – וּתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט, וְהִשְׁתַּלֵּם שֵׁת.

וְהַיְינוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא, הִשְׁתַּלֵּם בְּשִׁית, שֵׁת הוּא סִיּוּם שֶׁל אַלְפָא בֵּיתָא, אָב הָרֹאשׁ שֶׁל אַלְפָא בֵּיתָא, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל

אָב עִם בֵּן תַּרְוַיְיהוּ דָּא עַל גַּב דָּא, בְּכָל אֲתַר דְּאַזְלוּ לָא אִתְפְּרְשׁוּ דָּא מִן דָּא, בְּרֵאשִׁית תַּמָּן אַ"ת בַּ"שׁ, אַ"ב שֵׁ"ת, אִשְׁתָּאַר ר' י' מִן בְּרֵאשִׁית, עֲלֵיהּ אִתְּמַר וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ, דְּאִיהוּ רֵאשִׁית הָכְמָה יִרְאַת יהו"ה, כְּגַוְונָא דָּא בֵּן בְּגוֹ אַבָּא, וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ, מִתַּמָּן יָרִית לוֹ נִשְׁמָתָא וְאִתְקְרֵי רֵאשִׁית לוֹ כִּשְׁמֵיהּ, וְאִתְקְרֵי אָדָם כִּשְׁמֵיהּ בִּתְלַת אֲבָהָן דְּאִינוּן ש, אָתָא אָדָם בְּמִשֶּׁה, וּבְמִשֶּׁה כָּלִיל כֹּלָא, וּבְגִין דָּא ש מִן מִשֶּׁה שָׁקִיל ש' לִתְלַת אֲבָהָן, מ"ה דִּילֵיהּ כְּגַוְונָא דְּאָדָם קַדְמָאָה, מַרְכְּבָתָא שְׁלֵימָתָא חֲוַת בְּמִשֶּׁה בִּלְחוּדוֹי, כְּמָה דַּהֲוָה בִּתְלַת אֲבָהָן, וְאָדָם עִלָּאָה הֲוָה בְּמִשֶּׁה, תְּלַת עַנְפִּין דְּשׁ אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, מַ"ה וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, וְאִתְּמַר בֵּיהּ מִשֶּׁה מִשֶּׁה תְּרֵין זִמְנִין לְקַיְּימָא בֵּיהּ מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה דָּא אָדָם הָרִאשׁוֹן, אִשְׁתַּטְּחוּ כֻּלְּהוּ קַמֵּיהּ וְאָמְרוּ זַכָּאָה חוּלְקָנָא דְּאַעֲרַעְנָא בָּךְ לְמִנְדַּע רָזִין עִלָּאִין טְמִירִין דְּעַתִּיק יוֹמִין.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אִשְׁתַּמּוֹדָע מֵהָכָא דְּמִשֶּׁה מֵאַתְוֵוי מַשְׁמַע דְּאִיהוּ הֶבֶל וְאִיהוּ שֵׁת וְאִיהוּ מִשֶּׁה, וְאִתְפַּשְׁטוּתֵיהּ דְּמִשֶּׁה בְּכָל דָּרָא וְדָרָא וּבְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק, וְאִיהוּ אָזִיל בִּתְלַת תְּלַת, וּבְכָל תְּלַת דְּאִיהוּ רָכִיב

לשון הקודש

אַ"ת בַּ"שׁ, כָּאן הִתְתַּקֵּן הָאָב עִם הַבֵּן, שְׁנֵיהֶם זֶה עַל גַּב זֶה, בְּכָל מָקוֹם שֶׁהָלְכוּ לֹא נִפְרְדוּ זֶה מִזֶּה. בְּרֵאשִׁית, שָׁם אַ"ת בַּ"שׁ, אָ"ב שֵׁ"ת, נִשְׁאֲרוּ ר' י' מִן בְּרֵאשִׁית, עָלָיו נֶאֱמַר וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ, שֶׁהוּא רֵאשִׁית הָכְמָה יִרְאַת יהו"ה, כְּמוֹ זֶה בֵּן בְּתוֹךְ הָאָב, וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ, מִשָּׁם הוֹרִישׁ לוֹ נִשְׁמָה וְנִקְרָא רֵאשִׁית לוֹ כִּשְׁמוֹ, וְנִקְרָא אָדָם כִּשְׁמוֹ בִּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת שֶׁהֵם ש, בָּא אָדָם בְּמִשֶּׁה, וּבְמִשֶּׁה כּוֹלֵל הַכֹּל, וּמִשּׁוּם זֶה ש מִן מִשֶּׁה שָׁקוּל ש לִשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, מ"ה שֶׁלּוֹ כְּמוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, מֶרְכָּבָה שְׁלֵמָה הָיְתָה בְּמִשֶּׁה לְבַדּוֹ, כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה בִּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, וְאָדָם הָעֶלְיוֹן הָיָה בְּמִשֶּׁה. שְׁלֹשֶׁת הָעֲנָפִים שֶׁל ש – אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, מ"ה וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, וְנֶאֱמַר בּוֹ מִשֶּׁה מִשֶּׁה פַּעֲמַיִם, לְקַיֵּם בּוֹ מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה, זֶה אָדָם הָרִאשׁוֹן. הִשְׁתַּטְּחוּ כֻּלָּם לְפָנָיו וְאָמְרוּ: אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁפָּגַשְׁנוּ בְךָ לָדַעַת סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים טְמִירִים שֶׁל עַתִּיק הַיָּמִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: נוֹדָע מִכָּאן, שֶׁמִּשֶּׁה מֵאוֹתִיּוֹתָיו מַשְׁמָע שֶׁהוּא הֶבֶל וְהוּא שֵׁת וְהוּא מִשֶּׁה, וְהִתְפַּשְׁטוּתוֹ שֶׁל מִשֶּׁה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר וּבְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק, וְהוּא הוֹלֵךְ

אִתְּמַר בְּהוֹן לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ, מֵהָכָא אִשְׁתְּמוֹדָע דְּאִיהוּ לָא אִשְׁתַּכַּח אֶלָּא בַּאֲתַר דְּאִית בֵּיהּ אוֹרַיְיתָא, וּבְגִין דָּא זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי יְהוּדָה אִתְּפַשְׁטוּתָא דִילֵיהּ בִּבְנֵי נָשָׁא אִית לֵיהּ שִׁעוּרָא, אָמַר לֵיהּ אִין, עַד שְׁתִּין רִבּוֹא, וְרָזָא דְּמִלָּה דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְאוֹקְמוּהָ קַדְמָאִין דְּלֵית דּוֹר פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בֵּיהּ אִשָּׁה אַחַת יָלְדָה בְּמִצְרַיִם שִׁשִּׁים רִבּוֹא בְּכֶרֶס אֶחָד, וּמַנּוּ דָּא מֹשֶׁה דְּאִיהוּ שָׁקוּל כְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא מִיִּשְׂרָאֵל, אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרִיךְ בְּרִי לְעַתִּיק יוֹמִין.

וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיהו"ה (בראשית ד ג), **מֵאָן אֲתַר אַיְיתֵי לֵיהּ, מִקֵּץ יָמִים, מִשִּׁיוּרִין דִּילֵיהּ, כְּגוֹן בַּר נַשׁ דְּאִיהוּ בְּסוֹף יוֹמוֹי חָזַר בִּתְיוּבְתָּא, כַּד לָא אִית לֵיהּ חֵילָא לְמֶעֱבַד טַב וּבִישׁ, וּבְעוּלְמוֹי בְּתוּקְפֵּיהּ לָא תָב, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ** (ויקרא יט לב) **מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם, וּבְגִין דָּא**

לשון הקודש

בְּשָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ, וּבְכָל שָׁלֹשׁ שֶׁהוּא רוֹכֵב נֶאֱמַר בָּהֶם לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ. מִכָּאן נוֹדָע שֶׁהוּא לֹא נִמְצָא אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תוֹרָה, וּמִשּׁוּם זֶה זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: הִתְפַּשְׁטוּתוֹ בִּבְנֵי אָדָם יֵשׁ לָהּ שִׁעוּר? אָמַר לוֹ: כֵּן, עַד שִׁשִּׁים רִבּוֹא, וְסוֹד הַדָּבָר – דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וּפֵרוּשׁוֹ הַקַּדְמוֹנִים, אֵין דּוֹר פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בּוֹ אִשָּׁה אַחַת יָלְדָה בְּמִצְרַיִם שִׁשִּׁים רִבּוֹא בְּכֶרֶס אֶחָד, וּמִיהוּ? זֶה מֹשֶׁה שֶׁהוּא שָׁקוּל כְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא מִיִּשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: בָּרוּךְ בְּנִי לְעַתִּיק הַיָּמִים.

וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיהו"ה: מֵיזֶה מָקוֹם הֵבִיא אוֹתָהּ? מִקֵּ"ץ יָמִי"ם, מֵהַשִּׁירַיִם שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ אָדָם שֶׁבְּסוֹף יָמָיו חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה כְּשֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת טוֹב וָרַע, וּבַעֲלוּמָיו, כְּשֶׁהוּא בְּכֹחוֹ, לֹא שָׁב, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ מִפְּנֵי

וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, אֲבָל הֶבֶל מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ אַיְיתֵי לֵיהּ קָרְבָּנָא מִשֻּׁפִּירוּ דִּילֵיהּ, וּבְגִין דָּא וַיִּשַׁע יהו"ה אֶל הֶבֶל. וְעוֹד אֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, בְּגִין דְּקָרְבָּנָא דִּילֵיהּ הֲוָה מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי עֶרְוָה. וּמַאי הֲוָה פִּשְׁתִּים, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות כח מב) וַעֲשֵׂה לָהֶם מִכְנְסֵי בָד לְכַסּוֹת בְּשַׂר עֶרְוָה.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאִתְכַּסִּי בֵּיהּ בְּשַׂר עֶרְוָה טַב אִיהוּ, אָמַר לֵיהּ בְּרִי לַאו כָּל (דף קיב ע"ב) עֲרָיוֹת שָׁוִין, הַאי לָא קְרִיב קָרְבָּנָא דָא אֶלָּא לְקָרְבָא עֶרְוָה דִּילֵיהּ לַה', דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ויקרא יח ו) אִישׁ אִישׁ אֶל כָּל שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה אֲנִי יהו"ה, וּמַאי עֶרְוָה דִּילֵיהּ זוּהֲמָא בִּישָׁא עָרְלָה, נוּקְבָא דְעָרְלָה, הַהִיא דְּאִתְּמַר בָּהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ הֲוָה, וּמַאי נִיהִי אִיפְּמָא דְּעִרְבּוּבְיָא בִּישָׁא, אִיבָּא דְאִלְנָא דְטוֹב וָרָע, דְּאִתְּמַר

לשון הקודש

שֵׁיבָה תָּקוּם, וּמִשּׁוּם זֶה וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, אֲבָל הֶבֶל מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ הֵבִיא לוֹ קָרְבָּן, מֵהַיָּפֶה שֶׁלּוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה וַיִּשַׁע יהו"ה אֶל הֶבֶל. וְעוֹד, אֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, מִשּׁוּם שֶׁקָּרְבָּנוֹ הָיָה מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא עֶרְוָה, וּמֶה הָיָה? פִּשְׁתִּים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַעֲשֵׂה לָהֶם מִכְנְסֵי בָד לְכַסּוֹת בְּשַׂר עֶרְוָה. **אָמַר** לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: שֶׁהִתְכַּסָּה בּוֹ בְּשַׂר עֶרְוָה – טוֹב הוּא. אָמַר לוֹ: בְּנִי, לֹא כָּל הָעֲרָיוֹת שָׁוִים, זֶה לֹא הִקְרִיב קָרְבַּן זֶה אֶלָּא לְקָרֵב אֶת עֶרְוָתוֹ לַה', שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אִישׁ אִישׁ אֶל כָּל שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה אֲנִי יהו"ה, וּמָה עֶרְוָתוֹ? הַזֻּהֲמָה, הָעָרְלָה הָרָעָה, הַנִּקֵּבָה שֶׁל עָרְלָה, אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן

בָּהּ (בראשית ג ו) וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ, וּמַאי נִיהִי לִילִית, מִתַּמָּן קָא אַתְיָין עֵרֶב רַב דְּאִנּוּן מְעוּרָבִין בְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה א ד) הוֹי גּוֹי חוֹטֵא, דְּאִינּוּן זֶרַע מְרֵעִים בָּנִים מַשְׁחִיתִים וכו', וְאָמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶי"ךָ יִשְׂרָאֵל לְעֶגְלָא, וּבְגִין דָּא (בראשית ד ה) וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה.

וְהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים קמה ט) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל יח לב) כִּי לֹא אֶחְפּוֹץ בְּמוֹת הַמֵּת, וְקַבִּיל לוֹן, כָּל שֶׁכֵּן לְקָרְבָּנָא דְקַיִן, אֶלָּא דַּהֲוָה רְעוּתֵיהּ לְבִישׁ כְּמָה דְּאִתְּמַר, אֲבָל הֶבֶל הֲוָה רְעוּתֵיהּ בְּקָרְבָּנָא דִילֵיהּ, לְקָרְבָא שְׁכִינְתָּא לְהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ז ט) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב לְבוּשֵׁיהּ כִּתְלָג חִוָּר וּשְׂעַר רֵישֵׁיהּ כַּעֲמַר נְקִי, בְּמַאי, בְּהַהוּא דְקָרִיב מִבְּכוֹרוֹת

לשון הקודש

הָיָה מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ, וּמַה הִיא הָאֵם שֶׁל הָעִרְבּוּבִיָּה הָרָעָה? הַפִּרְיוֹ שֶׁל הָעֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ, וּמִי הִיא? לִילִי"ת, שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים עֵרֶב רַב שֶׁהֵם מְעֹרָבִים עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הוֹי גּוֹי חוֹטֵא, שֶׁהֵם זֶרַע מְרֵעִים בָּנִים מַשְׁחִיתִים וְכוּ', וְאָמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶי"ךָ יִשְׂרָאֵל לָעֵגֶל, וּמִשּׁוּם זֶה וְאֶל קַיִן וְאֶת מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה.

וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וְנֶאֱמַר בּוֹ כִּי לֹא אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הַמֵּת, וְקִבֵּל אוֹתָם, כָּל שֶׁכֵּן אֶת קָרְבַּן קַיִן? אֶלָּא שֶׁהָיָה רְצוֹנוֹ לְרַע כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, אֲבָל הֶבֶל הָיָה רְצוֹנוֹ בְּקָרְבָּנוֹ לְקָרֵב הַשְּׁכִינָה, לְאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַעֲתִיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב לְבוּשׁוֹ כְּשֶׁלֶג לָבָן וּשְׂעַר רֹאשׁוֹ כְּצֶמֶר נָקִי. בַּמֶּה? בְּאוֹתוֹ שֶׁהִקְרִיב מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֵהֶן,

צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֵהֶן, וּבְגִין דָּא וַיִּשַׁע יהו"ה אֶל הֶבֶל וְהָא אִתְּמַר.

וּמִיָּד דְּלָא אִתְקַבַּל קָרְבָּנָא דְקַיִן, וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד, וַיֹּאמֶר יהו"ה לְקַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ דְּלָא מִתְקַבַּל קָרְבָּנָךְ, אִם תֵּיטִיב עוֹבָדָךְ בְּגִלְגּוּלָא, שְׁאֵת לָךְ בְּעָלְמָא, וְתִתְקַבַּל בִּתְיוּבְתָּא, וְאִם לַאו לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הָכָא לָא צָרִיךְ לְאִתְכַּסְיָא רָזָא, מַאי שְׁאֵ"ת, וְלָא אָתֵינָא לִדְרָשָׁא בְּהַאי קְרָא, אֶלָּא דְּהָא שְׁאֵת מַשָּׂא אִיהוּ וּבְהִפּוּךְ אַתְוָון, שְׁאֵ"ת אִיהוּ אֵשֶׁ"ת, הָכָא רָמִיז דְּעָבַר עַל (ויקרא יח כ) וְאֶל אֵשֶׁת עֲמִיתְךָ לֹא תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ וכו', דְּאָתָא עַל תְּאוֹמָתוֹ שֶׁל הֶבֶל, וְדָא אִיהוּ (בראשית ד ח) וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל, קָם עַל תְּאוֹמָתוֹ, וּלְבָתַר קָטִיל לְבַעְלָהּ, כְּגַוְונָא דְמִצְרִי, וְרָזָא דְמִלָּה (שמות ב יב) וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה, וְאָמְרוּ קַדְמָאִין מַאי

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם זֶה וַיִּשַׁע יהו"ה אֶל הֶבֶל, וְהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

וּמִיָּד שֶׁלֹּא הִתְקַבֵּל קָרְבָּנוֹ שֶׁל קַיִן, וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד, וַיֹּאמֶר יהו"ה לְקַיִן לָמָּה חָרָה לְךָ שֶׁלֹּא מִתְקַבֵּל קָרְבָּנְךָ? אִם תֵּיטִיב מַעֲשֶׂיךָ בְּגִלְגּוּל – שְׁאֵת לְךָ בָּעוֹלָם וְתִתְקַבֵּל בִּתְשׁוּבָה, וְאִם לֹא – לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: כָּאן לֹא צָרִיךְ לְכַסּוֹת אֶת הַסּוֹד מַה זֶּה שְׁאֵ"ת, וְלֹא בָּאנוּ לִדְרֹשׁ בַּפָּסוּק הַזֶּה, אֶלָּא שֶׁשְּׁאֵת זֶה הוּא מַשָּׂא, וּבְהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת שְׁאֵ"ת הוּא אֵשֶׁ"ת. כָּאן רָמַז שֶׁעָבַר עַל וְאֶל אֵשֶׁת עֲמִיתְךָ לֹא תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ כו', שֶׁבָּא עַל תְּאוֹמָתוֹ שֶׁל הֶבֶל, וְזֶהוּ וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל, קָם עַל תְּאוֹמָתוֹ, וְאַחַר כָּךְ הָרַג אֶת בַּעְלָהּ, כְּמוֹ הַמִּצְרִי, וְסוֹד הַדָּבָר –

וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה, אֶלָּא רָאָה מֶה עָשָׂה בְּבַיִת (דף קיג ע"א) וּמֶה עָשָׂה בַּשָּׂדֶה, וְלֵית שָׂדֶה אֶלָּא אִשָּׁה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (דברים כב כז) כִּי בַשָּׂדֶה מְצָאָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ד ח) וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה, וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה, אִסְתַּכַּל אִם הֲוָה בֵּיהּ מִסִּטְרָא דְטוֹב, דִּלְזִמְנִין אִתְפָּרַשׁ טוֹב מִן רָע וּמִתַּמָּן אִינוּן גֵּרִים, וּבְגִין דָּא אִסְתַּכַּל מִכָּל סִטְרָא עַד שִׁתִּין רִבּוֹא, וְלָא חָזָא תַּמָּן גִּיּוֹרָא דְנָפִיק מִנֵּיהּ, וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי.

וּלְבָתַר מַה כְּתִיב וְאִם לֹא תֵיטִיב, אַל תִּקְרֵי וְאִם אֶלָּא וְאֵם, דְּאִיהוּ (שם מט ג) יֶתֶר שְׂאֵת וְיֶתֶר עֹז, לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ, מַאי רוֹבֵץ, אֶלָּא (שמות כג ה) כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רוֹבֵץ וכו', דְּאִיהוּ לָא יָכִיל לְמִסְבַּל עַל כְּתֵפוֹי חֻמְרָא דְאוֹרַיְיתָא, לָא יָכִיל לְמִסְבַּל עֲלֵיהּ עוֹל מַלְכוּת בְּגָלוּתָא, וְחָדַלְתָּ מֵעָזוֹב לוֹ, הָכָא אַחֲזֵי לְקַיָּן דַּעֲתִידִין לְמֶהֱוֵי יִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה, וְאָמְרוּ הָרִאשׁוֹנִים מַה זֶּה וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה? אֶלָּא רָאָה מֶה עָשָׂה בַּבַּיִת וּמֶה עָשָׂה בַּשָּׂדֶה, וְאֵין שָׂדֶה אֶלָּא אִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי בַשָּׂדֶה מְצָאָהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה. וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה, הִסְתַּכֵּל אִם הָיָה בּוֹ מִצַּד הַטּוֹב, שֶׁלִּפְעָמִים נִפְרָד טוֹב מֵרָע, וּמִשָּׁם הֵם הַגֵּרִים, וּמִשּׁוּם זֶה הִסְתַּכֵּל מִכָּל צַד עַד שִׁשִּׁים רִבּוֹא וְלֹא רָאָה שָׁם גֵּר שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי.

אַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב? וְאִם לֹא תֵיטִיב, אַל תִּקְרֵי וְאִם אֶלָּא וְאֵם, שֶׁהוּא יֶתֶר שְׂאֵת וְיֶתֶר עֹז. לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ, מַה זֶּה רֹבֵץ? אֶלָּא כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ וְכוּ', שֶׁהוּא לֹא יָכוֹל לָשֵׂאת עַל כְּתֵפוֹ חֻמְרַת הַתּוֹרָה, לֹא יָכוֹל לָשֵׂאת עֹל

בְּדוֹחֲקָא בְּגָלוּתָא, עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר, דִּיהוֹן כַּחֲמוֹר מַשָּׂאוֹי עַל כְּתֵפוֹי, מֵעוֹל הַמַּס בְּגָלוּתָא וּמִכּוֹבֶד הַמְּלָאכָה, וְדָא אִיהוּ רוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹי בְּגָלוּתָא, וּבְנוֹי דְּקַיִן דַּהֲווֹ עֲתִירִין וְתַקִּיפִין כַּמְּלָכִים בְּתוּקְפָּא סַגִּיא, וּבְגִין דָּא אָמַר הֲלֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת, הֲלֹא אִם תֵּיטִיב לְמֶהֱוֵי שְׂאֵת לַעֲנִיֵּי יִשְׂרָאֵל דְּאִינוּן כְּבֵדִים בְּמַשָּׂא כָּבֵד (יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי), אֲנָא אַסְבִּיל לִבְרִיךְ בְּעָלְמָא, וּמַאֲרִיךְ עֲלַיְיהוּ, וְאִם לַאו, לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ, לְתַרְעָא דְּגֵיהִנָּם אִתְפַּתְּחַת, לְנַטְלָא נוּקְמָא מִנָּךְ וּמִבְּרָךְ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִיךְ בְּרִי לְעַתִּיק יוֹמִין, דְּהָא רוּחַ קַדִּשָׁא אִתְעַר לְגַבָּךְ, לְגַלָּאָה הָכָא חִדּוּשִׁים דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדְעוּ עַד הַשְׁתָּא, אָמַר וַדַּאי דָּא אִיהוּ (בראשית ד יז) קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים אֵלַי,

לשון הקודש

הַמַּלְכוּת בַּגָּלוּת, וְחָדַלְתָּ מֵעָזֹב לוֹ, כָּאן הֵרָאָה לְקַיִן שֶׁעֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת בְּדַחַק בַּגָּלוּת, עָנִי וְרֹכֵב עַל חֲמוֹר, שֶׁיִּהְיוּ כַּחֲמוֹר, שֶׁמַּשָּׂאוֹ עַל כְּתֵפוֹ מֵעֹל הַמַּס בַּגָּלוּת וּמִכֹּבֶד הַמְּלָאכָה, וְזֶהוּ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ – בַּגָּלוּת, וּבְנֵי קַיִן שֶׁהָיוּ עֲשִׁירִים וַחֲזָקִים כִּמְלָכִים בְּחֹזֶק רַב, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת, הֲלֹא אִם תֵּיטִיב לִהְיוֹת שְׂאֵת לַעֲנִיֵּי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם כְּבֵדִים בְּמַשָּׂא כָּבֵד (יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי), אֲנִי אֶסְבֹּל אֶת בָּנֶיךָ בָּעוֹלָם וּמַאֲרִיךְ עֲלֵיהֶם, וְאִם לֹא – לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ, לְשַׁעַר הַגֵּיהִנֹּם נִפְתְּחָה, לִטֹּל נְקָמָה מִמְּךָ וּמִבָּנֶיךָ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בָּרוּךְ בְּנִי לְעַתִּיק הַיָּמִים, שֶׁהֵרֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הִתְעוֹרְרָה אֵלֶיךָ לְגַלּוֹת כָּאן חִדּוּשִׁים שֶׁלֹּא נוֹדְעוּ עַד עַתָּה. אָמַר: וַדַּאי זֶהוּ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים אֵלַי, אוֹתָם דָּמִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל,

אינון דְּמִים דְּיִשְׂרָאֵל, דַּעֲתִידִין לְמִגְזַל לוֹן בְּנוֹי דְּקַיִן עֵרֶב רַב רַשִּׁיעַיָּיא חַיָּיבַיָּיא בְּגָלוּתָא, וְדָא אִיהוּ (שם ו יג) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם, וְדָא הוּא קְטוֹלָא דְּקַיִן לְהֶבֶל דְּעָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת.

וַיְהִי (דף קיג ע"ב) מִקֵּץ יָמִים וְגוֹמֵר, פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר מַאי מִקֵּץ יָמִים, אֶלָּא מֵהַהוּא אֲתַר דְּעָתִיד לְמֵימָר בֵּיהּ (שם ו יג) קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, (איוב כח ג) קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ, וְתִרְגֵּם יוֹנָתָן בֶּן עוּזִיאֵל קֵץ כָּל בָּשָׂר, חֲבִילוּ דְכָל בִּשְׂרָא, מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, חָמָא דַּעֲתִידִין לְמֵיפַּק מִגֵּיהּ מְחַבְּלִים כְּרָמִים, דְּאִינוּן יִשְׂרָאֵל דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה ה ז) כִּי כֶרֶם יהו"ה צְבָאוֹ"ת בֵּית יִשְׂרָאֵל, בְּגִין כַּךְ וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, וְחָמָא דַּעֲתִידִין לְמֵיפַּק מֵהֶבֶל כַּמָּה צַדִּיקַיָּא, בְּגִין דָּא וַיִּשַׁע יהו"ה אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ.

לשון הקודש

שֶׁעֲתִידִים לִגְזֹל אוֹתָם בְּנֵי קַיִן, עֵרֶב רַב, הַחַיָּבִים הָרְשָׁעִים בַּגָּלוּת, וְזֶהוּ כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם, וְזֶהוּ הַהֶרֶג שֶׁל קַיִן אֶל הֶבֶל, שֶׁעָנִי חָשׁוּב כְּמֵת.

וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וְגו', פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: מַה זֶּה מִקֵּץ יָמִים? אֶלָּא מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁעָתִיד לוֹמַר בּוֹ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ, וְתִרְגֵּם יוֹנָתָן בֶּן עֻזִּיאֵל, קֵץ כָּל בָּשָׂר – הַמְחַבֵּל שֶׁל כָּל בָּשָׂר, מַלְאֲכֵי חַבָּלָה. רָאָה שֶׁעֲתִידִים לָצֵאת מִמֶּנּוּ מְחַבְּלִים כְּרָמִים, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי כֶרֶם יהו"ה צְבָאוֹ"ת בֵּית יִשְׂרָאֵל, בִּגְלַל כָּךְ וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, וְרָאָה שֶׁעֲתִידִים לָצֵאת מֵהֶבֶל כַּמָּה צַדִּיקִים, בִּגְלַל זֶה וַיִּשַׁע יהו"ה אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ.

וְהָא בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְיְלִיד קַיִן אִתְּמַר בֵּיהּ קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, וְלָא הֲוָה הָכִי, מִשּׁוּם דְּלָא אִתְבַּסְּמַת, וְחִוְיָא תַּקִּיפָא אַטִּיל בָּהּ זוּהֲמָא דְּדִינָא קַשְׁיָא, וּבְגִין דָּא לָא הֲוָה אִתְבַּסְּמַת, וְכַד קַיִן מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא נָפַק תַּקִּיפָא קַשְׁיָא בְּדִינוֹי, כֵּיוָן דְּנָפַק דָּא אִתְחַלְּשַׁת אִיהִי וְאִתְבַּסְּמַת, בָּתַר דָּא וְאַפִּיקַת אָחֳרָא בְּסִימָא יַתִּיר, וְסָלִיק קַדְמָאָה דַּהֲוָה תַּקִּיף קַשְׁיָא עַל אָחֳרָא, דְּהָא כָּל דִּינִין אִתְעָרוּ עִמֵּיהּ.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב (בראשית ד ח) וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה, בַּשָּׂדֶה דְּאִשְׁתְּמוֹדָע לְעֵילָא, בַּשָּׂדֶה דְּאִקְרֵי שָׂדֶה שֶׁל תַּפּוּחִים, וְנָצַח הַאי דִּינָא לַאֲחוֹי מִשּׁוּם דַּהֲוָה קַשְׁיָא מִנֵּיהּ, וְאַכְפְּיֵיהּ וְאַטְמְרֵיהּ תְּחוֹתוֹי, עַד דְּאִתְעַר בְּהַאי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַעְבְּרֵיהּ מִקַּמֵּיהּ וְשַׁקְעֵיהּ בְּנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, וּכְלִיל לְאָחוֹי

לשון הקודש

וַהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁנּוֹלַד קַיִן, נֶאֱמַר בּוֹ קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, וְלֹא הָיָה כָּךְ, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִתְבַּשְּׂמָה, וְהַנָּחָשׁ הַקָּשֶׁה הִטִּיל בָּהּ זֻהֲמָה שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא הִתְבַּשְּׂמָה, וּכְשֶׁקַּיִן מִצַּד הַנְּקֵבָה יָצָא תַּקִּיף קָשֶׁה בְּדִינוֹ, כֵּיוָן שֶׁזֶּה יָצָא, הִיא נֶחְלְשָׁה וְנִתְבַּשְּׂמָה אַחֲרֵי זֶה, וְהוֹצִיאָה אַחֵר יוֹתֵר מְבֻשָּׂם, וְעָלָה הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה תַּקִּיף קָשֶׁה עַל הָאַחֵר, שֶׁהֲרֵי כָּל הַדִּינִים הִתְעוֹרְרוּ עִמּוֹ.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב? וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה, בַּשָּׂדֶה שֶׁנּוֹדָע לְמַעְלָה, שֶׁנִּקְרָא שָׂדֶה שֶׁל תַּפּוּחִים, וְנִצַּח הַדִּין הַזֶּה אֶת אָחִיו, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה קָשֶׁה מִמֶּנּוּ, וְהִכְנִיעַ אוֹתוֹ וְהִטְמִין אוֹתוֹ תַּחְתָּיו, עַד שֶׁהִתְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהֶעֱבִירוֹ מִלְּפָנָיו,

בְּשִׁקּוּעָא דְיַמָּא רַבָּא דִמְבַסֵּם דִּמְעִין עִלָּאִין.

וּמִנְּהוֹן נָחֲתִין נִשְׁמָתִין לְעָלְמָא, אֵינַשׁ כְּפוּם אָרְחֵיהּ, וְאַף עַל גַּב דְּטָמִירִין אִינּוּן, מִתְפַּשְׁטָן דָּא בְדָא וְאַעֲבִדוּ חַד גּוּפָא, וּמֵהַאי גּוּפָא נָחֲתִין נִשְׁמָתְהוֹן דְּרַשִׁיעַיָּא תַּקִּיפֵי רוּחָא, מִתַּרְוֵיהוֹן סָלְקָא דַעְתָּךְ כַּחֲדָא, לָא אֶלָּא חַד לְסִטְרוֹי וְחַד לְסִטְרוֹי, זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּמִשַּׁלְּפֵי נִשְׁמָתְהוֹן מֵהַאי גּוּפָא קַדִּישָׁא דְּאִקְרֵי אָדָם דְּכְלִיל כֹּלָּא, אֲתַר דְּכִתְרִין וְעִטְרִין קַדִּישִׁין (דף קיד ע"א) מִתְחַבְּרִין תַּמָּן בְּצְרוֹרָא דְאַתְכְּלָא.

(נ"א) וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מַאי מִקֵּץ יָמִים אֶלָּא מֵהַהוּא דְעָתִיד לְאִתְמַר בֵּיהּ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, וּבְגִין דָּא וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, וְעוֹד מִקֵּץ יָמִים וְלָא אָמַר מֵרֹאשׁ יָמִים, אֶלָּא מִשִּׁיּוּרִין דִּילֵיהּ וְלָא מִשַּׁפִּירוּ, כְּבַר נַשׁ דְּאָתֵי מִסְכֵּנָא לְתַרְעֵיהּ וּבְזִמְנָא דְאִיהוּ

לשון הקודש

וְשִׁקַּע אוֹתוֹ בְּנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, וְכָלַל אֶת אָחִיו בַּשִּׁקּוּעַ שֶׁל הַיָּם הַגָּדוֹל שֶׁמְּבַשֵּׂם אֶת הַדְּמָעוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת.

וּמֵהֶם יוֹרְדוֹת הַנְּשָׁמוֹת לָעוֹלָם, אִישׁ כְּפִי דַּרְכּוֹ, וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם טְמִירִים, מִתְפַּשְׁטִים זֶה עִם זֶה וְנַעֲשִׂים גּוּף אֶחָד, וּמֵהַגּוּף הַזֶּה יוֹרְדוֹת נְשָׁמוֹת שֶׁל הָרְשָׁעִים עַזֵּי הָרוּחַ, הַאִם עוֹלֶה בְּדַעְתְּךָ מִשְּׁנֵיהֶם יַחַד? לֹא, אֶלָּא אֶחָד לְצִדּוֹ וְאֶחָד לְצִדּוֹ. אַשְׁרֵי הֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁשּׁוֹלְפִים נִשְׁמוֹתֵיהֶם מֵהַגּוּף הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא אָדָם, שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל, הַמָּקוֹם שֶׁהַכְּתָרִים וְהָעֲטָרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מִתְחַבְּרִים שָׁם בִּצְרוֹר הָאֶשְׁכּוֹל.

(נ"א) וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן, מַה זֶּה מִקֵּץ יָמִים? אֶלָּא מֵאוֹתוֹ שֶׁעָתִיד לְהֵאָמֵר בּוֹ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, וּמִשּׁוּם זֶה וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה. וְעוֹד מִקֵּץ יָמִים, וְלֹא אָמַר מֵרֹאשׁ יָמִים, אֶלָּא מֵהַשִּׁירַיִם שֶׁלּוֹ וְלֹא מִן הַיָּפֶה, כְּאָדָם שֶׁבָּא עָנִי

תָּאִיב לְמֵיכַל, בְּגִין דְּלָא לְמֵיהַב לֵיהּ מִשַּׁפִּירוּ דְמַאֲכָל, לָא בָּעֵי לְמֵיהַב לֵיהּ מִדֵּי בָּתַר דְּאָכִיל שַׁפִּירוּ דְכֹלָּא, כָּנִיף הַהוּא דְּאִיהוּ בְּסוֹפָא וְיָהֵיב לְמִסְכֵּנָא דָא דְּאִתְיָאֵשׁ מִנֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכַלְבָּא תַּרְמוּן לֵיהּ, וּבְגִין דָּא וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, אֲבָל הֶבֶל לָא אַקְרִיב אֶלָּא מִשַּׁפִּירוּ דְכֹלָּא הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְהֶבֶל הֵבִיא גַּם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ.

וּמֵחֶלְבֵיהֶן לָא קָרִיב לְגַבֵּיהּ שִׁיוּרִין, וּבְגִין דָּא וַיִּשַׁע יהו"ה אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, וַיֹּאמֶר יהו"ה לְקַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ וְלָמָּה נָפְלוּ פָּנֶיךָ, הֲלֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת, אָמַר לֵיהּ אִם אַנְתְּ תֵּיטִיב עוֹבָדָךְ, שְׂאֵת יִסְתַּלֵּק קָרְבָּנָךְ, וְאִם לֹא תֵּיטִיב עוֹבָדָךְ לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ דְּיִתְפַּרַע מִינָּךְ, אִתְּמַר הָכָא רוֹבֵץ וּבַאֲתַר אָחֳרָא כְּתִיב כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וכו' לֹא תִרְאֶה אֶת חֲמוֹר אָחִיךָ דָּא קַיִן דְּאִיהוּ רָבִיץ מִכּוֹבֶד עֲוֹנוֹי, וְאִי לָא בָּעֵי לְאַהֲדָרָא בִּתְיוּבְתָּא, וְחָדַלְתָּ מֵעָזוֹב לוֹ דְּלָא עָבִיד עוֹבָדוֹי דְּאָחוּךְ, וְאִי הֲדַר בִּתְיוּבְתָּא עָזוֹב תַּעֲזוֹב עִמּוֹ, מָה עָבַד הֶבֶל, קָם עֲלֵיהּ וְאַפְּלֵיהּ לְאַרְעָא וּלְבָתַר קָם קַיִן

לשון הקודש

לַשַּׁעַר שֶׁלּוֹ וּבִזְמַן שֶׁהוּא תָּאֵב לֶאֱכֹל, כְּדֵי שֶׁלֹּא לָתֵת לוֹ מֵהַיָּפָה שֶׁבַּמַּאֲכָלִים, לֹא רוֹצֶה לָתֵת לוֹ דָּבָר אַחַר שֶׁאָכַל אֶת הַיָּפָה מֵהַכֹּל, כִּנֵּס אֶת אוֹתוֹ שֶׁהוּא בַּסּוֹף וְנָתַן לֶעָנִי הַזֶּה שֶׁהִתְיָאֵשׁ מִמֶּנּוּ. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לַכֶּלֶב תִּזְרְקוּ אוֹתוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, אֲבָל הֶבֶל לֹא הִקְרִיב אֶלָּא מֵהַיָּפָה שֶׁל הַכֹּל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהֶבֶל הֵבִיא גַּם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ.

וּמֵחֶלְבֵהֶן, לֹא הִקְרִיב אֶלָּא שִׁירַיִם, וּמִשּׁוּם זֶה וַיִּשַׁע יהו"ה אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, וַיֹּאמֶר יהו"ה לְקַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ וְלָמָּה נָפְלוּ פָּנֶיךָ, הֲלוֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת. אָמַר לוֹ, אִם אַתָּה תֵּיטִיב מַעֲשֶׂיךָ – שְׂאֵת, יִתְעַלֶּה קָרְבָּנְךָ, וְאִם לֹא תֵּיטִיב מַעֲשֶׂיךָ – לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ, שֶׁיִּפְרַע מִמְּךָ. נֶאֱמַר כָּאן רֹבֵץ, וּבְמָקוֹם אַחֵר כָּתוּב כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ כו' לֹא תִרְאֶה אֶת חֲמוֹר אָחִיךָ, זֶה קַיִן שֶׁהוּא רוֹבֵץ מִכֹּבֶד עֲוֹנוֹ, וְאִם לֹא רוֹצֶה לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, וְחָדַלְתָּ מֵעָזוֹב לוֹ, שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה אָחִיךָ, וְאִם חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, עָזוֹב תַּעֲזוֹב עִמּוֹ. מָה עָשָׂה הֶבֶל? קָם עָלָיו וְהִפִּילוֹ לָאָרֶץ, וְאַחַר כָּךְ קָם קַיִן וַהֲרָגוֹ,

וְקַטְלֵיהּ דְּכֵן כְּתִיב וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ, וּבְגִין דָּא אָמַר בֶּן סִירָא טָב לְבִישׁ לָא תַעֲבִיד וּבִישָׁא לָא מָטֵי לָךְ.

וַיֹּאמֶר יהו"ה לְקַיִן אֵי הֶבֶל אָחִיךָ וכו' (בראשית ד ט), אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכִי לָא הֲוָה יָדַע קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָן הֲוָה הֶבֶל דְּשָׁאִיל לֵיהּ, וְהָא לָא אִתְכַּסִּי מִנֵּיהּ מִלָּה, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (ירמיה כג כד) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וכו', אֶלָּא וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא טִפְּשַׁיָּא אֲטִימִין לִבָּא סְתִימֵי עֵינָא, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (תהלים קטו ה) עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ בִּנְהוֹרָא דְאוֹרַיְיתָא, אִלֵּין אִינוּן בְּעִירָן דְּלָא מִסְתַּכְּלִין וְלָא יָדְעִין אֶלָּא בְתִבְנָא דְאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי קְלִיפָּה מִלְּבָר וּמוֹץ דִּילָהּ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן מוֹץ וְתֶבֶן פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר, דְּחַכִּימִין דְּאוֹרַיְיתָא מָארֵי דְרָזִין זָרְקִין תִּבְנָא וּמוֹץ דִּלְבָר, וְאָכְלִין חִטָּה דְאוֹרַיְיתָא דְאִיהִי מִלְּגָאו, כ"ב אַתְוָון

לשון הקודש

שֶׁכֵּן כָּתוּב וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר בֶּן סִירָא, טוֹב לָרָע אַל תַּעֲשֶׂה, וְלֹא יַגִּיעַ אֵלֶיךָ רָע.

וַיֹּאמֶר יהו"ה לְקַיִן אֵי הֶבֶל אָחִיךָ כו', אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: וְכִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵיפֹה הָיָה הֶבֶל שֶׁשּׁוֹאֵל אוֹתוֹ, וַהֲרֵי אֵין מְכֻסֶּה מִמֶּנּוּ דָּבָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים כו'? אֶלָּא אוֹי לִבְנֵי אָדָם הַטִּפְּשִׁים, אֲטוּמֵי הַלֵּב, סְתוּמֵי הָעֵינַיִם, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ, בָּאוֹר שֶׁל הַתּוֹרָה, אֵלּוּ אוֹתָם בְּהֵמוֹת שֶׁלֹּא מִסְתַּכְּלִים וְלֹא יוֹדְעִים אֶלָּא בַּתֶּבֶן שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא קְלִפָּה מִבַּחוּץ וְהַמּוֹץ שֶׁלָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם מוֹץ וְתֶבֶן פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר, שֶׁהַחֲכָמִים שֶׁל הַתּוֹרָה, בַּעֲלֵי הַסּוֹדוֹת, זוֹרְקִים הַתֶּבֶן וְהַמּוֹץ הַחִיצוֹנִים, וְאוֹכְלִים אֶת הַחִטָּה שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא

דְּאוֹרַיְיתָא דְּסָלְקִין לְחוּשְׁבַּן חִטָּ"ה.

תָּא חֲזִי אִלֵּין בְּעִירָן חָשְׁבִין דְּשָׁאִיל לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵ"י הֶבֶל אָחִיךָ כְּמָאן דְּלָא יָדַע אָן הוּא, אֶלָּא א"י אִיהוּ דְּאִסְתַּלַּק מִן אדנ"י, דְּאִיהוּ א' אהי"ה אִימָּא עִלָּאָה אָנֹכִי, י' יהו"ה דְּסָלִיק עִמָּהּ לְמִדַּן לְקַיִן, בְּגִין דָּא כַּד אִסְתַּלַּק א"י מִן אדנ"י אִשְׁתָּאַר ד"ן, וּבְגִין דָּא אֵ"י הֶבֶל אָחִיךָ, (בראשית ד ג) וַיֹּאמֶר לֹא יָדַעְתִּי הֲשׁוֹמֵר אָחִי אָנֹכִי, לָא יָדַעְנָא דִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי אָנֹכִי, עִמֵּיהּ תַּמָּן, אֵ"י דְּאִסְתַּלַּק אִימָּא וּבְרָא לְגַבֵּי חָכְמָה לְמֵיטַל נוּקְמָא מִינֵיהּ, וְאַמַּאי לְגַבֵּי חָכְמָה, בְּגִין דְּאִיהוּ אָדָם עִלָּאָה דְּאִתְבְּרִי אָדָם תַּתָּאָה בְּדִיוֹקְנֵיהּ.

וַיֹּאמֶר קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים אֵלַי, מַאי דְּמֵי, דָּם מִבְּעֵי לֵיהּ, אֶלָּא מַאי דְּמֵי דָּ"ן כְּחֶשְׁבַּן

לשון הקודש

מִבִּפְנִים, עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁעוֹלוֹת לְחֶשְׁבּוֹן חִטָּ"ה.

בֹּא וּרְאֵה, אֵלּוּ הַבְּהֵמוֹת חוֹשְׁבִים שֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵ"י הֶבֶל אָחִיךָ, כְּמִי שֶׁלֹּא יָדַע אֵיפֹה הוּא, אֶלָּא אֵ"י, הוּא שֶׁהִסְתַּלֵּק מִן אדנ"י, שֶׁהוּא א' אהי"ה הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה אָנֹכִי, י' יהו"ה שֶׁעוֹלָה עִמָּהּ לָדוּן אֶת קַיִן. בִּגְלַל זֶה כְּשֶׁהִסְתַּלְּקָה א"י מִן אדנ"י, נִשְׁאָר ד"ן, בִּגְלַל זֶה אֵ"י הֶבֶל אָחִיךָ, וַיֹּאמֶר לֹא יָדַעְתִּי הֲשׁוֹמֵר אָחִי אָנֹכִי?! לֹא יָדַעְתִּי שֶׁשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא אָנֹכִי, עִמּוֹ שָׁם, אֵ"י שֶׁהִתְעַלָּה הָאֵם וְהַבֵּן אֶל הַחָכְמָה לִטֹּל מִמֶּנּוּ נְקָמָה, וְלָמָּה אֶל הַחָכְמָה? מִשּׁוּם שֶׁהָאָדָם הָעֶלְיוֹן הוּא שֶׁנִּבְרָא אָדָם תַּחְתּוֹן בִּדְמוּתוֹ.

וַיֹּאמֶר קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים אֵלַי, מַה זֶּה דְּמֵי? דָּם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא מַה

דְּמֵי"י, וְדָא אִיהוּ (שם טו יד) דֶּן אָנֹכִי וְאַחֲרֵי כֵּן יֵצְאוּ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל. וְעוֹד מַאי קוֹל דְּמֵי, קוֹל דָּם מִבְּעֵי לֵיהּ, אֶלָּא תִּרְגֵּם אוּנְקְלוֹס, קָל זַרְעִין דַּעֲתִידִין לְמֵיפַּק מִן אָחוּךְ, אִינוּן שִׁתִּין רִבּוֹא דַּעֲתִידִין לְמֵיפַּק מֵהֶבֶל, בְּהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, כֻּלְּהוּ צָוְוחִין מִן אַרְעָא, הָכָא רְמִיז עִנּוּי הַדִּין וְעִוּוּת (דף קיד ע"ב) הַדִּין וְחָמָס וְשׁוֹד וְשֶׁבֶר דַּעֲתִידִין בְּנוֹי דְּקַיִן לְמֶעֱבַד לִבְנוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְדָא אִיהוּ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ, אָחִיךָ אִתְקְרֵי מִסִּטְרָא דְּאִנּוּן דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות לב כז) הִרְגוּ אִישׁ אֶת אָחִיו.

(נ"א) וַיֹּאמֶר יהו"ה אֶל קַיִן אֵי הֶבֶל אָחִיךָ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכִי לָא הֲוָה יָדַע קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵי הֶבֶל דַּהֲוָה שָׁאִיל אֵי הֶבֶל אָחִיךָ, וְכִי אִיהוּ לָא הֲוָה יָדַע דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵית מִלָּה דְּיִתְכַּסִּי מִנֵּיהּ אֲפִילוּ מַחֲשָׁבָה דְּלִבָּא כָּל שֶׁכֵּן מִלָּה דְּעָלְמָא, דְּאָמַר לֹא יָדַעְתִּי הֲשׁוֹמֵר אָחִי אָנֹכִי, אֶלָּא וַוי לוֹן לְטִפְּשִׁין אַטִּימִין דְּלִבָּא וְעַיְּינִין לוֹן וְלָא

לשון הקודש

זֶה דְּמֵי? דָּ"ן כְּחֶשְׁבּוֹן דְּמֵי"י, וְזֶהוּ דֶּן אָנֹכִי וְאַחֲרֵי כֵּן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל. וְעוֹד, מַה זֶּה קוֹל דְּמֵי? קוֹל דָּם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא תִּרְגֵּם אוּנְקְלוֹס, קוֹל זַרְעִיוֹתָיו שֶׁעֲתִידִים לָצֵאת מֵאָחִיךָ, אוֹתָם שִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁעֲתִידִים לָצֵאת מֵהֶבֶל, בְּאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, כֻּלָּם צוֹעֲקִים מִן הָאֲדָמָה. כָּאן רָמַז עִנּוּי הַדִּין וְעִוּוּת הַדִּין וְחָמָס וְשׁוֹד וָשֶׁבֶר שֶׁעֲתִידִים בְּנֵי קַיִן לַעֲשׂוֹת בִּבְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְזֶהוּ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ, אָחִיךָ נִקְרָא מִצַּד אוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הִרְגוּ אִישׁ אֶת אָחִיו.

(נ"א) וַיֹּאמֶר יהו"ה אֶל קַיִן אֵי הֶבֶל אָחִיךָ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְכִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵיפֹה הֶבֶל שֶׁהָיָה שׁוֹאֵל אַיֵּה הֶבֶל אָחִיךָ? וְכִי הוּא לֹא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין דָּבָר מְכֻסֶּה מִמֶּנּוּ, אֲפִלּוּ מַחֲשֶׁבֶת הַלֵּב, כָּל שֶׁכֵּן דָּבָר שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁאָמַר לֹא יָדַעְתִּי הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי? אֶלָּא, אוֹי לַטִּפְּשִׁים אֲטוּמֵי הַלֵּב,

מִסְתַּכְּלִין אֶלָּא בְּתֶבֶן לְמֵיכַל מִנַּיְהוּ כִּבְעִירָן, דְּחַכִּימִין דְּיָדְעִין בְּחִטָּה דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אַתְוָון כְּחֶשְׁבַּן חִטָּ"ה, אִלֵּין זָרְקִין תִּבְנָא מִדְּאוֹרַיְיתָא וְאָכְלִין חִטָּה דְּאוֹרַיְיתָא מִלְּגוֹ, תּוּ אַחֲזֵי לְכוֹן רָזִין טְמִירִין בְּהַאי קְרָא בְּזִמְנָא דְקָטַל קַיִן לְהֶבֶל, סָלִיק א"י מִן אדנ"י וְאִשְׁתָּאַר דָּ"ן, א' אִיהוּ אָנֹכִי אִימָא עִלָּאָה, י' יהוה דְּיוּדִין אַבָּא, דְּסְלִיקוּ לְמִתְבַּע דִּינָא עַל בְּנֵיהוּ דְּאִיהוּ הֶבֶל וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵי הֶבֶל אָחִיךָ.

בְּהַהוּא זִמְנָא אָמַר אִיהוּ לֹא יָדַעְתִּי הַשּׁוֹמֵר אָחִי אָנֹכִי, הָמָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּלָא אַדְכִּיר י', אֶלָּא א' דְּאִיהוּ אָנֹכִי, אָמַר לֵיהּ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים אֵלַי, דַּם אָחִיךָ מִבָּעֵי לֵיהּ, מַאי דְּמֵי, אֶלָּא דָּא דַּם י', וְעוֹד דְּמֵי אִיהוּ דָּ"ן כְּחוּשְׁבַּן דְּאִשְׁתָּאַר מִן אדנ"י, וְכֹלָּא קְשׁוֹט, דִּתְלַת שְׁמָהָן כְּלִילָן בְּהַהוּא שְׁמָא, אַבָּא וְאִימָא וּבְרַתָּא, דְּאִנּוּן יהו"ה אהי"ה אדנ"י, בְּגִין דְּהֶבֶל הֲוָה דִּיוֹקְנָא דְאָדָם דִּלְעֵילָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְאִיהוּ קוֹל דְּאִתְּמַר בֵּיהּ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ, וְאִית רָזָא אָחֳרָא, קוֹל דְּמֵי, קוֹל דָּם מִבָּעֵי לֵיהּ, אֶלָּא תִּרְגֵּם אֻנְקְלוֹס קָל דַּם זַרְעִין דַּעֲתִידִין לְמֵיפַּק מִן אֲחוּךָ, וְאִנּוּן שִׁתִּין רִבּוֹא.

לשון הקודש

וְעֵינַיִם לָהֶם וְלֹא מִסְתַּכְּלִים אֶלָּא בַּתֶּבֶן לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ כַּבְּהֵמוֹת, שֶׁחֲכָמִים שֶׁמַּכִּירִים בַּחִטָּה שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת כְּחֶשְׁבּוֹן חִטָּ"ה, אֵלּוּ זוֹרְקִים הַתֶּבֶן מִן הַתּוֹרָה, וְאוֹכְלִים אֶת הַחִטָּה שֶׁל הַתּוֹרָה מִבִּפְנִים. עוֹד אַרְאֶה לָכֶם סוֹדוֹת טְמִירִים בְּפָסוּק זֶה, בִּזְמַן שֶׁהָרַג קַיִן אֶת הֶבֶל, עָלָה א"י מִן אדנ"י וְנִשְׁאָר ד"ן, א' הוּא אָנֹכִי, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, י' יהו"ה שֶׁל יוֹדִי"ן אַבָּא, שֶׁעָלוּ לִתְבֹּעַ דִּין עַל בְּנָם שֶׁהוּא הֶבֶל, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵי הֶבֶל אָחִיךָ. **בְּאוֹתוֹ** הַזְּמַן הוּא אָמַר לֹא יָדַעְתִּי הַשֹּׁמֵר אָחִי אָנֹכִי. רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא הִזְכִּיר י', אֶלָּא א' שֶׁהוּא אָנֹכִי, אָמַר לוֹ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים אֵלַי, דַּם אָחִיךָ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת, מַה זֶּה דְּמֵי? אֶלָּא זֶה דַּם י'. וְעוֹד דְּמֵי הוּא דָּ"ן כְּחֶשְׁבּוֹן שֶׁנִּשְׁאָר מִן אדנ"י, וְהַכֹּל אֱמֶת, שֶׁשְּׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת כְּלוּלִים בְּאוֹתוֹ שֵׁם, הָאָב הָאֵם וְהַבַּת, שֶׁהֵם יהו"ה אהי"ה אדנ"י, מִשּׁוּם שֶׁהֶבֶל הָיָה דְּמוּת שֶׁל אָדָם שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהוּא הַקּוֹל שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ. וְיֵשׁ סוֹד אַחֵר, קוֹל דְּמֵי? קוֹל דָּם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת, אֶלָּא תִּרְגֵּם אוּנְקְלוֹס, קוֹל דַּם זַרְעִיּוֹת

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּחָמָא דְּחוֹבָא דָא בַּאֲתַר עִלָּאָה הֲוָה תַּלְיָא, הִרְהֵר בִּתְיוּבְתָּא וְאָמַר גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא, הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ וכו׳, הָכָא אִתְרַמִּיז גִּלְגּוּלָא דְּרַשִׁיעַיָּא דְּאִתְּמַר בְּהוֹן וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ וכו׳, וְדָא אִיהוּ הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם דָּא גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה, וְהָיִיתִי נָע דָּא גִּלְגּוּלָא תִּנְיָינָא, וָנָד דָּא גִּלְגּוּלָא תְּלִיתָאָה, דָּא אִיהוּ רָזָא עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, אִם תָּב בִּתְיוּבְתָּא בִּתְלַת גִּלְגּוּלִין שַׁפִּיר, וְאִם לָא, כְּתִיב בֵּיהּ וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, לָא אַהֲדַר לֵיהּ בְּגוּפָא אָחֳרָא, אֶלָּא יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע וְהָכִי אָזִיל נָע וָנָד עַד שִׁתִּין רִבּוֹא, וּלְכָל חַד כְּפוּם חֵילֵיהּ, דְּהַהוּא דְּקָטִיל הָכִי נָטִיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נוּקְמָא מִנֵּיהּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אִם כֵּן אִשְׁתְּמוֹדָע דְּכָל עָאקוּ דָא יְהֵא בְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה, אַמַּאי אִתְּמַר (בראשית ד ב) **קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, אִי תֵּימָא בְּגִין קִנְיָנִי דְּנָפִיק מִנֵּיהּ זַרְעָא מַעַלְיָא, בָּתַר דְּיִתְכַּנִּישׁ אִיהוּ**

לשון הקודש

שֶׁעֲתִידִים לָצֵאת מֵאָחִיךָ, וְהֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁרָאָה שֶׁהַחֵטְא הַזֶּה הָיָה תָּלוּי בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן, הִרְהֵר בִּתְשׁוּבָה, וְאָמַר גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא, הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ וְכוּ׳. כָּאן נִרְמָז גִּלְגּוּל הָרְשָׁעִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ וְכוּ׳. וְזֶהוּ הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם – זֶה גִּלְגּוּל רִאשׁוֹן, וְהָיִיתִי נָע – זֶה גִּלְגּוּל שֵׁנִי, וָנָד – זֶה גִּלְגּוּל שְׁלִישִׁי, וְזֶהוּ סוֹד עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, אִם שָׁב בִּתְשׁוּבָה בִּשְׁלֹשָׁה גִּלְגּוּלִים – יָפֶה, וְאִם לֹא – כָּתוּב בּוֹ וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, לֹא מַחֲזִיר אוֹתוֹ בְּגוּף אַחֵר, אֶלָּא יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע, וְכָךְ הוֹלֵךְ נָע וָנָד עַד שִׁשִּׁים רִבּוֹא, וּלְכָל אֶחָד כְּפִי כֹּחוֹ, שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁהוֹרֵג כָּךְ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹטֵל מִמֶּנּוּ נְקָמָה. (ע"כ בספר אחר).

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אִם כֵּן, כְּשֶׁנּוֹדָע שֶׁכָּל הַצָּרוֹת הַלָּלוּ יִהְיוּ בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה, לָמָּה נֶאֱמַר קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה? אִם תֹּאמַר בִּשְׁבִיל קִנְיָנִי שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ זֶרַע מְעֻלֶּה, אַחַר שֶׁהוּא יִתְכַּנֵּס, יִתְעוֹרְרוּ בְּנֵי קַיִן

יִתְעָרוּן בְּנוֹי דְּקַיִן לְחָרְבָא עָלְמָא, וּמִנַּיְיהוּ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים יג ו) מִשּׁוֹד עֲנִיִּים מֵאֶנְקַת אֶבְיוֹנִים וכו'.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִי, קַיִן מִסִּטְרָא דְּאִילָנָא דְטוֹב וָרָע הֲוָה, וְאִתְפַּשְׁטוּתָא דְטוֹב הֲוָה בְּגִלְגּוּלָא עַד קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה, מִתַּמָּן וְאֵילֵךְ אִתְפַּשְׁטוּתָא דְרָע, וּבְגִין דְּאַחֲזֵי לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַה דַּעֲתִידִין לְמֶעֱבַד בְּנוֹי לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, דְּכֹלָּא אַחֲזֵי לֵיהּ, אָמַר גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא, וּמְנָא לָן דְּאַחֲזֵי לֵיהּ גִּלְגּוּלָא דִילֵיהּ בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ד יד) הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ, נָע וָנָד וַדַּאי, הָכָא רָמִיז גִּלְגּוּלָא דִילֵיהּ וּבְנוֹי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת ח י) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ, וְהָא אוּקִימְנָא לוֹן (דברים ז י) וּמְשַׁלֵּם

לשון הקודש

לְהַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם, וּמֵהֶם קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִשּׁוֹד עֲנִיִּים מֵאֶנְקַת אֶבְיוֹנִים כו'.

אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּנִי, קַיִן הָיָה מִצַּד הָעֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע, וְהִתְפַּשְׁטוּת הַטּוֹב הָיְתָה בְּגִלְגּוּל עַד קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה, מִשָּׁם וְאֵילָךְ הִתְפַּשְׁטוּת הָרָע, וּמִשּׁוּם שֶׁהֶרְאָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַה שֶּׁעֲתִידִים לַעֲשׂוֹת בָּנָיו לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, שֶׁהַכֹּל הוּא הֶרְאָה לוֹ, הוּא אָמַר גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא, וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁהֶרְאָה לוֹ אֶת גִּלְגּוּלוֹ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ, נָע וָנָד וַדַּאי, כָּאן רוֹמֵז אֶת גִּלְגּוּלוֹ וְשֶׁל בָּנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים

לְשִׁנְאָיו וכו׳, הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי דָּא גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה, הַיּוֹם כְּהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים צה ז) הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ, וְהָיִיתִי נָע וָנָד תְּרֵין גִּלְגּוּלִין אָחֲרָנִין, אֶסְתֵּר הָכָא רָמִיז (דברים לב כ) וַיֹּאמֶר אַסְתִּירָה פָּנַי מֵהֶם וכו׳, (איוב לג כט) וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (עמוס ב ו) עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, דְּלָא אַהֲדַר לוֹן בְּגוּפָא רְבִיעָאָה, וְלַאו בְּפוּרְקָנָא רְבִיעָאָה, אֶלָּא אִתְּמַר בְּיִשְׂרָאֵל (דברים לב יב) יהו"ה בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, בְּגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָאנֵי מַתְנִיתִין אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ.

וְעוֹד (דף קטו ע"א) אֵי הֶבֶל אָחִיךָ, תָּא חֲזֵי תְּרֵין אַתְוָון אִלֵּין שְׁמַעְנָא דְּלַאֲתַר עִלָּאָה הֲווֹ סָלְקִין, א"י, א׳ אָמוֹן מֶפְלָא וּמְכֻסֶּה, י׳ מַחֲשָׁבָה, דִּבְהַאי

לשון הקודש

וָבָאוּ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אוֹתָם וּמְשַׁלֵּם לְשִׁנְאָיו וכו׳. הֵן גֵּרַשְׁתִּי אוֹתִי – זֶה גִּלְגּוּל רִאשׁוֹן, הַיּוֹם – כְּמוֹ אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ, וְהָיִיתִי נָע וָנָד – שְׁנֵי גִּלְגּוּלִים אֲחֵרִים, אֶסְתֵּר – כָּאן רָמַז וַיֹּאמֶר אַסְתִּירָה פָּנַי מֵהֶם כו׳, וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, שֶׁלֹּא מַחֲזִיר אוֹתָם לְגוּף רְבִיעִי וְלֹא בִּגְאֻלָּה רְבִיעִית, אֶלָּא נֶאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל יהו"ה בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, בִּגְלַל זֶה פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ.

וְעוֹד אֵי הֶבֶל אָחִיךָ, בֹּא וּרְאֵה, שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ שֶׁמַּעְתִּי שֶׁלְּמָקוֹם עֶלְיוֹן הָיוּ עוֹלוֹת, א"י א׳ אָמוֹן מֻפְלָא וּמְכֻסֶּה, י׳ מַחֲשָׁבָה, שֶׁבַּמָּקוֹם הַזֶּה חָטְאוּ אָדָם

אֲתַר חָאבוּ אָדָם וְהֶבֶל, וְאִתְּמַר דְּאִינּוּן א' כֶּתֶר עֶלְיוֹן, י' מַחֲשָׁבָה, לְעֵילָא לְעֵילָא אִסְתַּלַּק הַאי חוֹבָה, אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, וְהָא כַּמָּה מַחֲשָׁבוֹת אִינּוּן, שְׁכִינְתָּא אִתְקְרֵי מַחֲשָׁבָה, וְאִיהִי י' מִן אדנ"י, וְחָכְמָה מַחֲשָׁבָה, וְכֶתֶר דְּאִיהִי א' מִן אדנ"י מַחֲשָׁבָה, וְכַמָּה מַחֲשָׁבִין אִינּוּן דָּא לְעֵילָא מִן דָּא, וְדָא עַל גַּב דָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת ה ז) כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם, וּלְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ מַחֲשָׁבָה סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, עִלָּאָה עַל כָּל עִלָּאִין, דְּלֵית מַחֲשָׁבָה אָחֳרָא לְעֵילָא מִנֵּיהּ, וְכַמָּה מַחֲשָׁבִין אִינּוּן לְבוּשִׁין דָּא לְדָא, וְאִיהוּ אִשְׁתְּמוֹדָע דְּלָא חָאב אֶלָּא בְּמַחֲשָׁבָה דְּאִיהִי לְבוּשָׁא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ג י) וָאִירָא כִּי עֵירֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא, אִתְּמַר בְּאָדָם וָאֵחָבֵא וְאִתְּמַר בְּמֹשֶׁה (שמות ג ו) וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו.

לשון הקודש

וְהֶבֶל, וְנֶאֱמַר שֶׁהֵם א' כֶּתֶר עֶלְיוֹן, י' מַחֲשָׁבָה, לְמַעְלָה הִתְעַלָּה הַחֵטְא הַזֶּה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, וַהֲרֵי כַּמָּה מַחֲשָׁבוֹת הֵן; הַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת מַחֲשָׁבָה, וְהִיא י' מִן אדנ"י וְחָכְמָה מַחֲשָׁבָה, וְכֶתֶר שֶׁהִיא א' מִן אדנ"י מַחֲשָׁבָה, וְכַמָּה מַחֲשָׁבוֹת הֵן זוֹ לְמַעְלָה מִזּוֹ וְזוֹ עַל גַּב זוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם, וּלְמַעְלָה מִכֻּלָּן הַמַּחֲשָׁבָה הַנִּסְתֶּרֶת שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים, עֶלְיוֹנָה עַל כָּל הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁאֵין מַחֲשָׁבָה אַחֶרֶת לְמַעְלָה מִמֶּנָּה, וְכַמָּה מַחֲשָׁבוֹת הֵן לְבוּשִׁים זוֹ לְזוֹ, וְהוּא נוֹדָע שֶׁלֹּא חָטָא אֶלָּא בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁהִיא לְבוּשׁ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וָאִירָא כִּי עֵירֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא. נֶאֱמַר בְּאָדָם וָאֵחָבֵא, וְנֶאֱמַר בְּמֹשֶׁה וַיַּסְתֵּר

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִי, בְּוַדַּאי בְּכֹלָּא חָאב אָדָם, בְּמַחֲשָׁבָה דְּאִיהִי לְבוּשָׁא, וּבְמַחֲשָׁבָה דְּאִיהִי מִלְּגָאו, וּבְגִין דָּא אָמַר לְמֹשֶׁה בְּזִמְנָא דְּאָמַר (שמות לג יח) הַרְאֵנִי נָא אֶת כְּבֹדֶךָ, אָמַר, כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי, דְּאִם זָכָה שֶׁיִּרְאַנִי, וָחַי לְעוֹלָם, וּבְגִין דָּא אָמַר לֵיהּ לֹא (שמות לג כ) תוּכַל לִרְאוֹת אֶת פָּנָי, וְלָאו אִינּוּן פָּנִים הָכָא אֶלָּא פָּנִים דְּלָא נִרְאִין, בַּאֲתַר דְּאִשְׁתְּמוֹדָע עִלַּת הָעִלּוֹת, וּבַאֲתַר דְּאִתְגַּלְיָיא, וְחוֹבָא דְּאָדָם גָּרִים דְּלָא יְכִיל מֹשֶׁה לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, כָּל שֶׁכֵּן אָחֳרָא, דְּעִלַּת הָעִלּוֹת אִסְתַּלַּק מִמַּחֲשָׁבָה דְּחָאב בָּהּ אָדָם, וּבְגִין דָּא עַיִן לֹא תְשׁוּרֶהוּ, וּמַחֲשָׁבָה לֹא תְכִילֶהוּ, לָא יָכִיל לְאַשְׁגָּא לֵיהּ, דְּאִיהוּ חַי הַחַיִּים, וּבַאֲתַר דְּאִיהוּ שַׁרְיָא לֵית מִיתָה תַּמָּן, וּמַחֲשָׁבָה דְּאִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ,

לשון הקודש

מֹשֶׁה פָּנָיו.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּנִי, בְּוַדַּאי בַּכֹּל חָטָא אָדָם, בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁהִיא לְבוּשׁ, וּבַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהִיא מִבִּפְנִים, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר לְמֹשֶׁה בִּזְמַן שֶׁאָמַר הַרְאֵנִי נָא אֶת כְּבֹדֶךָ, אָמַר, כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי, שֶׁאִם זָכָה שֶׁיִּרְאַנִי, וָחַי לְעוֹלָם, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר לוֹ לֹא תוּכַל לִרְאוֹת אֶת פָּנָי, וְאֵינָם הַפָּנִים כָּאן, אֶלָּא הַפָּנִים שֶׁלֹּא נִרְאִים, בַּמָּקוֹם שֶׁנּוֹדָע עִלַּת הָעִלּוֹת וּבַמָּקוֹם שֶׁהִתְגַּלָּה, וְחֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם גָּרַם שֶׁלֹּא יָכֹל מֹשֶׁה לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, כָּל שֶׁכֵּן אַחֵר, שֶׁעִלַּת הָעִלּוֹת הִסְתַּלֵּק מֵהַמַּחֲשָׁבָה שֶׁחָטָא בָּהּ אָדָם, וּמִשּׁוּם זֶה עַיִן לֹא תְשׁוּרֶהוּ, וּמַחֲשָׁבָה לֹא תְכִילֶהוּ, וְלֹא יְכוֹלָה לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ, שֶׁהוּא חַי הַחַיִּים, וּבְמָקוֹם שֶׁהוּא שוֹרֶה אֵין שָׁם מִיתָה, וְהַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה בְּוַדַּאי הִיא חָכְמָה.

בְּוַדַּאי אִיהוּ חָכְמָה לְבוּשָׁא לְחָכְמָה סְתִימָאָה, בְּוַדַּאי בָּהּ חָאב אָדָם, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ג יט) וָאִירָא כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהָא מֵהָכָא מַשְׁמַע דְּלָא חָאב בְּמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה אֶלָּא בְּהַהִיא דְּאִיהִי לְבוּשָׁא מִינָהּ, וְאִשְׁתָּאַר אִיהוּ (דף קטו ע"ב) בְּהַהִיא דְּאִיהִי מִלְּגָאו, בְּמוֹחָא בְּלָא קַרְקַפְתָּא, וּבְגִין דָּא וָאִירָא, דְּאִזְדַּעְזַע מֵהַהִיא דִּלְגוֹ מִן מַחֲשָׁבָה סְתִימָא דְּאִיהוּ עִלַּת הָעִלּוֹת, אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִי, בְּמַחֲשָׁבָה דְּאִיהוּ מוֹחָא אוּף הָכִי חָב דְּזַרְעָא מִתַּמָּן נָפִיק, דְּאִיהוּ נְבִיעוּ דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי דְּאִיהוּ אוֹר קַדְמוֹן וְאוֹר צַח וְאוֹר מְצוּחְצָח, תְּלַת טִפִּין דְּאִתְּרְמִיזוּ בְּי' עִלָּאָה, קוֹצָא דִּלְעֵילָא וְקוֹצָא דִּלְתַתָּא וְגֵיו בְּאֶמְצָעִיתָא, וְעָרַב תַּמָּן חֹשֶׁךְ דְּאַפְּסִיק בֵּין עִלַּת הָעִלּוֹת לְמוֹחָא סְתִימָא, וּבְגִין דָּא (שמות לג

לשון הקודש

הַלְּבוּשׁ לַחָכְמָה הַסְּתוּמָה, בְּוַדַּאי בָּהּ חָטָא אָדָם, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בּוֹ כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: וַהֲרֵי מִכָּאן מַשְׁמָע שֶׁלֹּא חָטָא בַּמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה, אֶלָּא בְּאוֹתָהּ שֶׁהִיא לְבוּשׁ מִמֶּנָּה, וְהוּא נִשְׁאַר בְּאוֹתָהּ שֶׁהִיא מִבִּפְנִים, בַּמֹּחַ בְּלִי קַרְקֶפֶת, וּמִשּׁוּם זֶה וָאִירָא, שֶׁהִזְדַּעְזַע מֵאוֹתָהּ שֶׁלִּפְנִים מֵהַמַּחֲשָׁבָה הַסְּתוּמָה שֶׁהִיא עִלַּת הָעִלּוֹת. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּנִי, בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁהִיא הַמֹּחַ אַף כָּךְ חָטָא, שֶׁזֶּרַע יָצָא מִשָּׁם, שֶׁהוּא הַמַּעְיָן שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא אוֹר קַדְמוֹן וְאוֹר צַח וְאוֹר מְצֻחְצָח, שָׁלֹשׁ טִפּוֹת שֶׁנִּרְמְזוּ בַּי' הָעֶלְיוֹנָה, הַקּוֹץ שֶׁלְּמַעְלָה וְהַקּוֹץ שֶׁלְּמַטָּה, וְעֶצֶם הַי' בָּאֶמְצַע, וְעֵרַב שָׁם חֹשֶׁךְ

כ) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי עַד דְּהַהוּא חֹשֶׁךְ אִתְעַבַּר מִתַּמָּן, וְדָא אִיהוּ רָזָא (ישעיה נט כ) כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵכֶם וּבֵין אלהיכ"ם, וּבְגִין הַהוּא חֹשֶׁךְ, לֵית מַחֲשָׁבָה יָכִילָא לְאַשְׁגָּא תַּמָּן, כָּל שֶׁכֵּן עַיִן, עַד דְּאִתְעַבַּר מִתַּמָּן הַהוּא חֹשֶׁךְ, וּכְגַוְונָא דִילֵיהּ לְתַתָּא אִית עֲנָנָא חֲשׁוֹכָא דְּאִתְּמַר בָּהּ (איכה ג מד) סַכּוֹתָה בָּעָנָן לָךְ וכו'.

אִזְדַּעְזַע רַבִּי אֶלְעָזָר וְכֻלְּהוּ חַבְרַיָּא וְאִזְדַּעְזְעוּ סָבִין מָאֵרֵי דִּמְתִיבְתָּא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר עַד כְּעַן לָא יְדַעְנָא דְּחוֹבָא דְּאָדָם הָכִי הֲוָה עִלָּאָה, דְּמָטָא לַאֲתַר עִלָּאָה דְּכָל עִלָּאִין, אָמַר, אַבָּא, הַב לִי רְשׁוּ לְמִשְׁאַל אַף עַל גַּב דְּלָא אִתְיַיהִיב רְשׁוּ לְכָל בַּר נַשׁ לְמִשְׁאַל כָּל שֶׁכֵּן לְמִנְדַּע, אָמַר לֵיהּ אֵימָא בְּרִי דְּהָא רַעֲוָא אִשְׁתַּכַּח וּרְשׁוּתָא אִתְיַיהִיב לְגַלָּאָה כָּל מַה דְּיָכִילְנָא לְמִנְדַּע, אָמַר לֵיהּ, אַבָּא,

לשון הקודש

שֶׁהִפְסִיק בֵּין עֹלַת הָעֲלוֹת לַמֹּחַ הַנִּסְתָּר, וּמִשּׁוּם זֶה כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי, עַד שֶׁאוֹתוֹ הַחֹשֶׁךְ יַעֲבֹר מִשָּׁם, וְזֶהוּ הַסּוֹד כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵכֶם וּבֵין אֱלֹהֵיכֶ"ם, וּמִשּׁוּם אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ, אֵין הַמַּחֲשָׁבָה יְכוֹלָה לְהַשִּׂיג שָׁם, כָּל שֶׁכֵּן הָעַיִן, עַד שֶׁעוֹבֵר מִשָּׁם אוֹתוֹ הַחֹשֶׁךְ, וּכְמוֹתוֹ לְמַטָּה יֵשׁ עָנָן חֲשֵׁכָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ סַכּוֹתָה בָּעָנָן לָךְ כו'.

הִזְדַּעְזַע רַבִּי אֶלְעָזָר וְכָל הַחֲבֵרִים, וְהִזְדַּעְזְעוּ הַזְּקֵנִים בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: עַד עַכְשָׁו לֹא יָדַעְתִּי שֶׁחֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם כָּךְ הָיָה עֶלְיוֹן, שֶׁהִגִּיעַ לַמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן שֶׁל כָּל הָעֶלְיוֹנִים. אָמַר: אַבָּא, תֵּן לִי רְשׁוּת לִשְׁאֹל אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא נִתְּנָה רְשׁוּת לְכָל אָדָם לִשְׁאֹל, כָּל שֶׁכֵּן לָדַעַת.

אִשְׁתְּמוֹדָע בְּגִין הַהוּא חֹשֶׁךְ דְּאַפְּסִיק בֵּין עִלַּת הָעִלּוֹת לְמַחֲשָׁבָה סְתִימָא, דְּעִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת לָא אִשְׁתַּתַּף בְּשׁוּם מַחֲשָׁבָה סְתִימָא כָּל שֶׁכֵּן גַּלְיָא, וְלַאו בְּשׁוּם אוֹר גָּנִיז וְטָמִיר וְקַדְמוֹן וְצַח וּמְצוּחְצָח, אָמַר וַדַּאי הָכִי הוּא דְּאִם אִלֵּין נְהוֹרִין וּמַחֲשָׁבִין הֲווֹ מִנֵּיהּ לָא הֲוָה יָכִיל חֹשֶׁךְ לְאַפְּרָשָׁא, אֲבָל עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת אִיהוּ עַל כָּל נְהוֹרִין גְּנִיזִין וּסְתִימִין כְּנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא, וְאוֹר קַדְמוֹן אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ סָתִים וְגָנִיז וְאִיהוּ קַדְמוֹן לְכָל סְפִירָן וּלְכָל אַתְוָון וּנְקוּדֵי וְטַעֲמֵי, הָכִי אִיהוּ לְגַבֵּי עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, כְּגוּפָא לְגַבֵּי נִשְׁמָתָא, דִּבְעִלַּת הָעִלּוֹת לֵית בֵּיהּ גַּוָּון וְלָא צוּרָה וְלָא דְּיוֹקְנָא וְלָא שׁוּתָּפוּ, וּבַאֲתַר דְּעַיִן לָא שַׁלִּיט מָאן יָכִיל לְמֶעֱבַד דְּמְיוֹן.

לשון הקודש

אָמַר לוֹ: אֱמֹר בְּנִי, שֶׁהֲרֵי רָצוֹן נִמְצָא, וְהָרְשׁוּת נִתְּנָה לְגַלּוֹת כָּל מַה שֶׁיָּכֹלְנוּ לָדַעַת. אָמַר לוֹ: אַבָּא, נוֹדַע בִּשְׁבִיל אוֹתוֹ הַחֹשֶׁךְ שֶׁהִפְסִיק בֵּין עִלַּת הָעִלּוֹת לְבֵין הַמַּחֲשָׁבָה הַנִּסְתֶּרֶת, שֶׁעִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת לֹא הִשְׁתַּתֵּף בְּשׁוּם מַחֲשָׁבָה נִסְתֶּרֶת, כָּל שֶׁכֵּן גְּלוּיָה, וְלֹא בְּשׁוּם אוֹר גָּנוּז וְטָמִיר וְקַדְמוֹן וְצַח וּמְצֻחְצָח. אָמַר: וַדַּאי כָּךְ הוּא, שֶׁאִם הָאוֹרוֹת הַלָּלוּ וְהַמַּחֲשָׁבוֹת הָיוּ מִמֶּנּוּ, לֹא הָיָה יָכוֹל הַחֹשֶׁךְ לְהִפָּרֵד, אֲבָל עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת הוּא עַל כָּל הָאוֹרוֹת הַגְּנוּזִים וְהַנִּסְתָּרִים כִּנְשָׁמָה בְּגוּף, וְהָאוֹר הַקַּדְמוֹן, אַף עַל גַּב שֶׁהוּא נִסְתָּר וְגָנוּז וְהוּא קַדְמוֹן לְכָל הַסְּפִירוֹת וּלְכָל הָאוֹתִיּוֹת וְהַנִּקֻּדּוֹת וְהַטְּעָמִים, כָּךְ הוּא לְגַבֵּי עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת כְּמוֹ גוּף לַנְּשָׁמָה, שֶׁבְּעִלַּת הָעִלּוֹת אֵין בּוֹ גָּוֶן וְלֹא צוּרָה וְלֹא דְּמוּת וְלֹא שֻׁתָּפוּת, וּבְמָקוֹם שֶׁהָעַיִן לֹא שׁוֹלֶטֶת, מִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת דְּמְיוֹן?

בָּתַר דְּהִרְהֵר תְּשׁוּבָה אָדָם לְתַתָּא, הָדְרָא לְבוּשָׁא לְגַבֵּי מוֹחָא דְּאִיהוּ אַבָּא קַרְקַפְתָּא דִּתְפִלֵּי, וְאִתְחַבַּר מוֹחָא דְּאִיהִי חָכְמָה בְּאִימָּא, מִיָּד (בראשית ג כא) וַיַּעַשׂ יהו"ה אלהי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, וְאִינוּן תְּפִלִּין דְּאִינוּן מֵעוֹר, בְּהַהוּא זִמְנָא קָמַת תְּשׁוּבָה דְּאִיהִי אִימָּא קַרְקַפְתָּא דִּתְפִלֵּי עִם אָדָם לְאַגָּנָא עֲלֵיהּ וּלְכַסְיָא עֲלֵיהּ דַּהֲוָה עָרוֹם, כְּגַוְונָא דְּאִיהוּ כַּסִּי עַל מוֹחָא עִלָּאָה, וּבְרִי, כָּל מָאן דְּאַנַּח תְּפִלִּין כְּאִלּוּ כַּסִּי עַל מוֹחָא עִלָּאָה, וּבְגִין דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה לָא זָזָה מִנֵּיהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה (תהלים קל ז) אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָ"ה אדנ"י מִי יַעֲמוֹד, מִ"י יַעֲמוֹד וַדַּאי דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה תְּשׁוּבָה הָא קָמַת בְּאָדָם עִלָּאָה, וּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי תְּפִלָּה שֶׁל יָד בְּאָדָם תַּתָּאָה, שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה נָחֲתַת עִם אָדָם, וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה עִם הֶבֶל, וְעִם כָּל (דא) מָאנֵי דְּדַכְיוּ דְקָא

לשון הקודש

אַחַר שֶׁהִרְהֵר תְּשׁוּבָה אָדָם לְמַטָּה, חָזַר הַלְּבוּשׁ לַמֹּחַ, שֶׁהוּא הָאָב, הַקַּרְקֶפֶת שֶׁל הַתְּפִלִּין, וְהִתְחַבֵּר הַמֹּחַ, שֶׁהוּא הַחָכְמָה, בָּאֵם, מִיָּד וַיַּעַשׂ יהו"ה אֱלֹהִי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם, וְהֵם הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם מֵעוֹר. בְּאוֹתוֹ זְמַן עָמְדָה תְּשׁוּבָה, שֶׁהִיא הָאֵם, קַרְקֶפֶת הַתְּפִלִּין, עִם אָדָם לְהָגֵן וּלְכַסּוֹת עָלָיו, שֶׁהָיָה עָרֹם, כְּמוֹ שֶׁהוּא כִּסֶּה עַל הַמֹּחַ הָעֶלְיוֹן. וּבְנִי, כָּל מִי שֶׁמֵּנִיחַ תְּפִלִּין כְּאִלּוּ כִּסֶּה עַל הַמֹּחַ הָעֶלְיוֹן, וּמִשּׁוּם זֶה הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה לֹא זָזָה מִמֶּנּוּ, וְסוֹד הַדָּבָר – אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָה אדנ"י מִי יַעֲמֹד, מִ"י יַעֲמֹד וַדַּאי, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, הַתְּשׁוּבָה, הֲרֵי עָמְדָה עִם הָאָדָם הָעֶלְיוֹן, וְהַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא תְּפִלָּה שֶׁל יָד עִם הָאָדָם הַתַּחְתּוֹן,

אַתְיָין מִנַּיְיהוּ, וּבְגִין דָּא (רות א יט) וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶן.

מִיָּד דְּחָאבוּ יִשְׂרָאֵל בְּעוֹבָדָא דְעֶגְלָא מַה כְּתִיב (ישעיה ג ב) וּבִכְּשִׁעֵיכֶם שֶׁלְּחָה אִמְּכֶם דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ב ג) כִּי אִם לַבִּינָה תִּקְרָא, אִשְׁתַּלְחַת (נ"א וְאִסְתַּלְקַת) מִנַּיְיהוּ וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ, דְּלָא נָחֲתַת עֲלַיְיהוּ אֶלָּא (דף קטז ע"א) בְּשַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין, וְאִשְׁתְּאָרַת שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה יְחִידָאָה לְתַתָּא, וּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה יְחִידָאָה לְעֵילָא, וְהָא אוּקְמוּהָ אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, דִּבְקַדְמֵיתָא לָא הֲוַת שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה זָזָה מִנַּיְיהוּ כְּגַוְונָא דִשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, זַכָּאִין אִינּוּן מָאנֵי דִתְיוּבְתָּא דְנַחְתֵּי לָהּ עֲלַיְיהוּ בְּכָל יוֹמָא וְשַׁעְתָּא וְרִגְעָא וְלָא זָזַת מִנַּיְיהוּ בְּכָל אֲתַר, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם ו כב) בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתָךְ וכו' וְלָא אִית לָהּ עֲלַיְיהוּ יוֹמָא יְדִיעַ כְּגַוְונָא דְאָחֳרָנִין דְּלָא נָחֲתַת

לשון הקודש

הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה יָרְדָה עִם אָדָם, וְהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה עִם הֶבֶל, וְעִם כָּל (זה) בַּעֲלֵי הַטָּהֲרָה שֶׁבָּאִים מֵהֶם, וּמִשּׁוּם זֶה וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶן.

מִיָּד שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל בְּחֵטְא הָעֵגֶל מַה כָּתוּב? וּבִכְּשִׁעֵיכֶם שֶׁלְּחָה אִמְּכֶם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כִּי אִם לַבִּינָה תִּקְרָא, הִשְׁתַּלְּחָה (וְהִסְתַּלְּקָה) מֵהֶם, וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ, שֶׁלֹּא יוֹרֶדֶת עֲלֵיהֶם אֶלָּא בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, וְנִשְׁאֶרֶת הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה יְחִידָה לְמַטָּה, וְהַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה יְחִידָה לְמַעְלָה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, שֶׁבַּהַתְחָלָה לֹא הָיְתָה הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה זָזָה מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. אַשְׁרֵי הֵם בַּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁמּוֹרִידִים אוֹתָהּ עֲלֵיהֶם בְּכָל יוֹם וְשָׁעָה וְרֶגַע, וְלֹא זָזָה מֵהֶם בְּכָל מָקוֹם, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה

עֲלַיְיהוּ אֶלָּא בְּשַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין, אֲבָל מָאֲרֵי תְּיוּבְתָּא לָא זָזַת מִנַּיְיהוּ לְעָלַם.

וּבְגִין דָּא בְּרִי, אֵ"י הֶבֶל אָחִיךָ, אִי יָכְלִינָן לְמֵימַר א' י' מִן אהי"ה אִימָּא עִלָּאָה, וְאִשְׁתָּאֲרוּ ה' ה', וְאִתְּמַר עֲלַיְיהוּ וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶן, הָכָא חָאב הֶבֶל, אָדָם חָב בְּי"ו מִן יהו"ה וְאִסְתַּלַּק י"ו וְאִתְעֲבִיד ו' י', אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְהָא י' ו', אִינוּן, י' לְעֵילָא ו' לְתַתָּא, מַאי ו' י', אָמַר בְּרִי הָכִי אִיהוּ וַדַּאי, דְּחוֹבָה דָא אִיהוּ לְעֵילָא בְּאָת א דְּאִסְתַּלְקַת בְּמַחֲשָׁבָה דְּאִיהִי י' עִלָּאָה דְּתַמָּן עִלַּת הָעִלּוֹת, וְאִשְׁתָּאַר ו' י' כְּגַוְונָא דָא א, וְעַל י' עִלָּאָה אִתְּמַר (תהלים צא יד) כִּי יָדַע שְׁמִי, שֵׁם י', יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּנָחִית לֵיהּ בְּמַחֲשַׁבְתֵּיהּ לְאַתְרֵיהּ, דְּהַאי מַחֲשָׁבָה עֲלָהּ אִתְּמַר (ויקרא ז לז) זֹאת

לשון הקודש

אוֹתָךְ כוּ', וְאֵין לָהּ עֲלֵיהֶם יוֹם יָדוּעַ כְּמוֹ שֶׁאַחֵרִים, שֶׁלֹּא יוֹרֶדֶת עֲלֵיהֶם אֶלָּא בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, אֲבָל בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה לֹא זָזָה מֵהֶם לְעוֹלָם.

וּמִשּׁוּם זֶה, בְּנִי, אֵ"י הֶבֶל אָחִיךָ, אִם יָכֹלְנוּ לוֹמַר א' י' מִן אהי"ה הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְנִשְׁאֲרוּ ה' ה', וְנֶאֱמַר עֲלֵיהֶן וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶן, כָּאן חָטָא הֶבֶל, אָדָם חָטָא בְּי"ו מִן יהו"ה וְהִסְתַּלֵּק י"ו וְנַעֲשָׂה ו' י'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: וַהֲרֵי י' ו' הֵם י' לְמַעְלָה ו' לְמַטָּה, מַה זֶּה ו' י'? אָמַר: בְּנִי, כָּךְ זֶה וַדַּאי, שֶׁחֵטְא הַזֶּה הוּא לְמַעְלָה בָּאוֹת א שֶׁהִתְעַלְּתָה בַּמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהִיא י' הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁשָּׁם עִלַּת הָעִלּוֹת, וְנִשְׁאֲרָה ו' י' כְּמוֹ זֶה: א, וְעַל הַי' הָעֶלְיוֹנָה נֶאֱמַר כִּי יָדַע שְׁמִי, שֵׁם י', יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמּוֹרִיד אוֹתוֹ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לִמְקוֹמוֹ, שֶׁעַל הַמַּחֲשָׁבָה הַזּוֹ נֶאֱמַר זֹאת

הַתּוֹרָה לָעֹלָה לַמִּנְחָה וְלַחַטָּאת וְלָאָשָׁם וְלַמִּלּוּאִים וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים.

וְאַמַּאי אִתְּמַר בְּאָת י' כִּי יָדַע שְׁמִי, אֶלָּא, כְּמָה דְּלֵית בְּאָת י' שׁוּתָּפוּ דְּאָת אָחֲרָא, הָכִי לֵית בֵּיהּ שׁוּתָּפוּ דְּאִיהוּ אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי לוֹ, אֶחָד בְּלָא חֶשְׁבָּן, הוּא בְּרָא כֹּלָּא וְלֵית בּוֹרֵא עֲלֵיהּ, וְכִי אִית דְּיָכִיל לְמִבְרֵי אֲפִילוּ יִתּוּשׁ זְעֵיר אֶלָּא הוּא, אֶלָּא, מַיִם אִית לוֹן חֵילָא לְמִבְרֵי אִילָנִין וְעֵשְׂבִין, וְאִינוּן אִתְבְּרִיאוּ, אֲבָל בּוֹרֵא עָלְמִין בָּרָא וְלֵית עֲלֵיהּ מָאן דְּבָרָא לֵיהּ וּלְחַכִּימָא בִּרְמִיזָא דְּבַאֲתַר דָּא לֵית לְגַלָּאָה יַתִּיר.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מֵהָכָא מַשְׁמַע דְּאִית בּוֹרֵא בְּשׁוּתָּפוּ דְּאַתְוָון, כְּגוֹן ב' מִן בְּרֵאשִׁית דְּאִיהִי אִימָּא, ר' מִן רֵאשִׁית דְּאִיהִי חָכְמָה, ו' מִן

לשון הקודש

הַתּוֹרָה לָעֹלָה לַמִּנְחָה וְלַחַטָּאת וְלָאָשָׁם וְלַמִּלּוּאִים וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים.

וְלָמָּה נֶאֱמַר בָּאוֹת י' כִּי יָדַע שְׁמִי? אֶלָּא, כְּמוֹ שֶׁאֵין בָּאוֹת י' שֶׁתְּפוּת שֶׁל אוֹת אַחֶרֶת, כָּךְ אֵין בּוֹ שֶׁתְּפוּת, שֶׁהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי לוֹ, אֶחָד בְּלִי חֶשְׁבּוֹן, הוּא בָּרָא אֶת הַכֹּל וְאֵין בּוֹרֵא עָלָיו, וְכִי יֵשׁ מִי שֶׁיָּכוֹל לִבְרֹא אֲפִלּוּ יַתּוּשׁ קָטָן, אֶלָּא הוּא? אֶלָּא לַמַּיִם יֵשׁ כֹּחַ לִבְרֹא אִילָנוֹת וַעֲשָׂבִים, וְהֵם נִבְרְאוּ, אֲבָל בּוֹרֵא הָעוֹלָמִים בָּרָא, וְאֵין עָלָיו מִי שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ וְדַי לְחָכָם בְּרֶמֶז, שֶׁבַּמָּקוֹם הַזֶּה אֵין לְגַלּוֹת יוֹתֵר.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מִכָּאן מַשְׁמָע שֶׁיֵּשׁ בּוֹרֵא בַּשֶּׁתְּפוּת שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ ב' מִן בְּרֵאשִׁית, שֶׁהִיא הָאֵם, ר' מִן רֵאשִׁית

בּוֹרֵא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, א' מִן בְּרֵאשִׁית דְּאִיהוּ כֶּתֶר, שִׁי"ת, שִׁית סְפִירָן, הָא כֻּלְּהוּ עֶשֶׂר, אִם חָסֵר חַד לָא אִשְׁתַּלִּים בְּרִיאָה, אֲבָל עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת אִיהוּ בָּרָא כֹּלָּא בְּלָא שׁוּתָּפוּ כְּלָל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְכִי הָא שְׁמַעְנָא, דְּבַעֲשַׂר סְפִירָן לָא אִתְּמַר תַּמָּן אֶלָּא אֲצִילוּת וְלָא בְּרִיאָה, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן וּמָאן אָמַר דְּאִית בְּהוֹן בְּרִיאָה אֶלָּא כֻּלְּהוּ עֶשֶׂר בְּשׁוּתָּפוּ דָא עִם דָּא עָבְדִין בְּרִיאָה בְּעָלְמָא, וַאֲנָא אֵימָא דְּאִם חָוָה חָסֵר חַד מִן מִנְיָנָא לָא אִשְׁתַּלִּים הַהִיא בְּרִיאָה, אֲבָל עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת אִיהוּ בּוֹרֵא בְּלָא שׁוּתָּפוּ אָחֳרָא דְּאִיהוּ חַד בְּלָא שׁוּתָּפָא כְּלָל לָא לְעֵילָא וְלָא לְתַתָּא וְלָא בְּאֶמְצָעִיתָא וְלָא מִכָּל סִטְרָא כְּלָל, אָמַר וַדַּאי כְּעַן אִתְגַּלְיָא מַה דְּלָא אִתְּמַסַּר לְגַלָּאָה אֲפִילוּ מִלִּבָּא

לשון הקודש

שֶׁהִיא חָכְמָה, ו' מִן בּוֹרֵא שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, א' מִן בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא כֶּתֶר, שִׁי"ת, שֵׁשׁ סְפִירוֹת, הֲרֵי כֻּלָּן עֶשֶׂר, אִם אֶחָד חָסֵר לֹא הִשְׁתַּלְּמָה הַבְּרִיאָה, אֲבָל עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת הוּא בָּרָא הַכֹּל, בְּלִי שֻׁתָּפוּת כְּלָל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: וּכְמוֹ זֶה שָׁמַעְנוּ שֶׁבְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת לֹא נֶאֱמַר שָׁם אֶלָּא אֲצִילוּת וְלֹא בְּרִיאָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: וּמִי אָמַר שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם בְּרִיאָה? אֶלָּא כָּל הָעֶשֶׂר בְּשֻׁתָּפוּת זוֹ עִם זוֹ עוֹשׂוֹת בְּרִיאָה בָּעוֹלָם, וַאֲנִי אוֹמֵר, שֶׁאִם הָיָה חָסֵר אֶחָד מִן הַמִּנְיָן, לֹא הִשְׁתַּלְּמָה אוֹתָהּ בְּרִיאָה, אֲבָל עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת הוּא בּוֹרֵא בְּלִי שֻׁתָּפוּת אַחֶרֶת, שֶׁהוּא אֶחָד בְּלִי שֻׁתָּף כְּלָל, לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה וְלֹא בָּאֶמְצַע וְלֹא מִכָּל צַד כְּלָל. אָמַר, וַדַּאי כְּעֵת הִתְגַּלָּה מַה שֶּׁלֹּא נִמְסַר לְגַלּוֹת אֲפִלּוּ

לְפוּמָא, וְרָזָא דָא צָרִיךְ לְאִתְכַּסְיָא מִכָּל בַּר נַשׁ, דְּלַאו כָּל מוֹחָא יָכִיל לְמִסְבַּל הַאי, אֶלָּא אִלֵּין דְּיָדְעִין בְּרָזִין, אִלֵּין דְּחָכְמָתָא דִלְהוֹן סָלִיק עַל כָּל נְבִיאַיָּא וְחַכִּימַיָּא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא, הָא אִתְגַּלְיָא א' בְּרָזָא עִלָּאָה כַּד אִסְתַּלַּק עִלַּת הָעִלּוֹת בְּאָת י' וְאִשְׁתָּאַר וי אֶלָּא מַאי אוי, אָמַר לֵיהּ (א' עִלָּאָה) (נ"א אית א') לְעֵילָא מִן א', דְּאִית א' מֵאַתְוָון רַבְרְבָן, וְאִית א' מֵאַתְוָון זוּטְרָן, וְאִית א' מֵאַתְוָון בֵּינוֹנִיִּים, אִינוּן אָדָם דִּבְרִיאָה אָדָם דִּיצִירָה אָדָם דַּעֲשִׂיָּה, וַעֲלֵיהוּ אִתְּמַר (קהלת ה ז) כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר, וְאִית תְּלַת עִלָּאִין עֲלֵיהוּ בְּאַרַח אֲצִילוּת, וַעֲלֵיהֶם אִתְּמַר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם.

וְאִינוּן דִּבְרִיאָה אִינוּן לְבוּשִׁין לְאִינוּן דַּאֲצִילוּת,

לשון הקודש

מֵהַלֵּב לַפֶּה, וְסוֹד זֶה צָרִיךְ לְכַסּוֹת מִכָּל אָדָם, שֶׁאֵין כָּל מֹחַ יָכוֹל לִסְבֹּל אֶת זֶה, אֶלָּא אֵלּוּ שֶׁיּוֹדְעִים בְּסוֹדוֹת אֵלּוּ שֶׁחָכְמָתָם עוֹלָה עַל כָּל הַנְּבִיאִים וְהַחֲכָמִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, הֲרֵי הִתְגַּלְּתָה א' בְּסוֹד עֶלְיוֹן כְּשֶׁהִסְתַּלֵּק עִלַּת הָעִלּוֹת בָּאוֹת י' וְנִשְׁאָר וי, אֶלָּא מַה זֶּה אוי? אָמַר לוֹ: (א' הָעֶלְיוֹנָה) (יש א') לְמַעְלָה מִן א', שֶׁיֵּשׁ א' מֵהָאוֹתִיּוֹת הַגְּדוֹלוֹת, וְיֵשׁ א' מִן הָאוֹתִיּוֹת הַקְּטַנּוֹת, וְיֵשׁ א' מִן הָאוֹתִיּוֹת הַבֵּינוֹנִיּוֹת, הֵם אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, אָדָם שֶׁל יְצִירָה, אָדָם שֶׁל עֲשִׂיָּה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר, וְיֵשׁ שְׁלֹשָׁה עֶלְיוֹנִים עֲלֵיהֶם בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם.

וְאוֹתָם שֶׁל בְּרִיאָה הֵם לְבוּשִׁים לְאוֹתָם שֶׁל אֲצִילוּת, וְזֶהוּ אוֹר לְבוּשׁ עֶלְיוֹן,

וְהַאי אִיהוּ אוֹר לְבוּשׁ עֶלְיוֹן, וְאִינוּן עֶשֶׂר מִתְלַבְּשִׁין בְּעֶשֶׂר, וְאִלֵּין דַּאֲצִילוּת אָמְרוּ לְאִינוּן דִּבְרִיאָה דְּמִתְלַבְּשִׁין בְּהוֹן, (בראשית א כו) נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵינוּ, כָּל סְפִירָה יָהִיב בֵּיהּ חוּלָקֵיהּ מִלְּגָאו וּמִלְּבָר, וְאִם חָסֵר חַד מֵעֲשַׂר סְפִירָן דְּלָא הֲוָה יָהִיב בֵּיהּ חוּלָקֵיהּ לָא הֲוָה אִשְׁתַּלִּים בִּנְיָינָא דְּאָדָם, וּבְזִמְנָא דְּחָב אָדָם כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה נָטִיל חוּלָקֵיהּ מִנֵּיהּ וְאִשְׁתָּאַר אַיִן, וְרָזָא דְּמִלָּה (קהלת ג יט) וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אָיִן, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין (תהלים מט יג) וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ, אָדָם דַּהֲוָה לָן בִּיקָר דְּלְעֵילָא וְלָא נָטִיר לֵיהּ, נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת דְּמוּת דִּילֵיהּ, דְּאִינוּן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, אֲבָל עֵלַת הָעֵלוֹת כַּד בָּרָא לֵיהּ כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (נ"א הָדָא הוּא דִּכְתִיב) (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, אִיהוּ נָטִיל כֹּלָּא מִינֵיהּ,

לשון הקודש

וְאוֹתָם עֲשָׂרָה מִתְלַבְּשִׁים בְּעֶשֶׂר, וְאֵלּוּ שֶׁל אֲצִילוּת אָמְרוּ לְאוֹתָם שֶׁל בְּרִיאָה שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים בָּהֶם, נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, כָּל סְפִירָה נָתְנָה בּוֹ חֶלְקוֹ מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ, וְאִם חָסְרָה אַחַת מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁלֹּא הָיְתָה נוֹתֶנֶת בּוֹ חֶלְקָהּ, לֹא הָיָה מִשְׁתַּלֵּם בִּנְיָנוֹ שֶׁל אָדָם, וּבִזְמַן שֶׁחָטָא אָדָם, כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה נָטְלָה חֶלְקָהּ מִמֶּנּוּ, וְנִשְׁאָר אַיִן, וְסוֹד הַדָּבָר – וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אָיִן, וּמִשּׁוּם זֶה אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ. אָדָם שֶׁהָיָה לָן בְּכָבוֹד שֶׁלְּמַעְלָה וְלֹא שָׁמַר אוֹתוֹ, נִמְשָׁל כִּבְהֵמוֹת הַדְּמוּת שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, אֲבָל עֵלַת הָעֵלוֹת כְּשֶׁבָּרָא אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זֶהוּ שֶׁכָּתוּב) וַיִּבְרָא

וְיִהְיֵב בֵּיהּ בְּלָא שׁוּתָּפוּ דְּאָחֳרָא, דְּאַבָּא וְאִימָּא עָבְדוּ לֵיהּ בְּצִיּוּרַיְיהוּ (דף קטז ע"ב) בִּתְרֵין צִיּוּרִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב ד) וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם וַיִּיצֶר בִּתְרֵין צִיּוּרִין, צִיּוּרָא דְּאַבָּא דְּאִיהוּ יהו"ה, וְצִיּוּרָא דֶּאלהי"ם דְּאִיהִי אִימָּא, וְדָא אִיהוּ וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם, וּלְבָתַר עָבַד לֵיהּ מָאנָא הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) עָפָר מִן הָאֲדָמָה, מִן הָאֲדָמָה לָא כְתִיב, אֶלָּא עָפָר מִן הָאֲדָמָה, וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּאִתְמַר בָּהּ (איוב לד טו) וְאָדָם עַל עָפָר יָשׁוּב דְּאִיהִי גִּלְגּוּלָא דִּילֵיהּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, בָּתַר דְּרַעֲוָא אִשְׁתַּכַּח צָרִיךְ לְמִפְתַּח מִלִּין בְּאִתְגַּלְיָא, מַאי אָדָם דְּבָרָא עִלַּת הָעִלּוֹת בְּדִיוֹקְנֵיהּ, דְּהָא כְתִיב דִּלֵּית בֵּיהּ דְּמוּת, אָמַר לֵיהּ, בְּרִי, הָכָא לָא אָמַר בְּצַלְמֵנוּ, דְּאִית בֵּיהּ דִּיוֹקְנָא, אֶלָּא בְּצַלְמוֹ רוֹצֶה לוֹמַר כְּגַוְונָא

לשון הקודש

אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, הוּא נָטַל מִמֶּנּוּ הַכֹּל, וְנָתַן בּוֹ כְּלִי שֶׁתָּפוּת שֶׁל אַחֵר, שֶׁהָאָב וְהָאֵם עָשׂוּ אוֹתוֹ בְּצִיּוּרֵיהֶם בִּשְׁנֵי צִיּוּרִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם, וַיִּיצֶר בִּשְׁנֵי צִיּוּרִים, הַצִּיּוּר שֶׁל הָאָב שֶׁהוּא יהו"ה, וְהַצִּיּוּר שֶׁל אֱלֹהִי"ם שֶׁהִיא הָאֵם, וְזֶהוּ וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם, וְאַחַר כָּךְ עָשָׂה אוֹתוֹ כְּלִי, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עָפָר מִן הָאֲדָמָה, לֹא כָתוּב מִן הָאֲדָמָה, אֶלָּא עָפָר מִן הָאֲדָמָה, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְאָדָם עַל עָפָר יָשׁוּב, שֶׁהִיא הַגִּלְגּוּל שֶׁלּוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, אַחַר שֶׁנִּמְצָא רָצוֹן, צָרִיךְ לִפְתֹּחַ בִּדְבָרִים בְּגָלוּי, מָה הָאָדָם שֶׁבָּרָא עִלַּת הָעִלּוֹת בִּדְמוּתוֹ, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב שֶׁאֵין בּוֹ דְּמוּת? אָמַר לוֹ: בְּנִי, כָּאן לֹא אָמַר בְּצַלְמֵנוּ, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דְּמוּת, אֶלָּא בְּצַלְמוֹ, רוֹצֶה לוֹמַר, כְּמוֹ

דְּאִיהוּ רוּאָה וְאֵינוֹ נִרְאֶה, דְּהֵיהָא אִיהוּ הָכִי, וּכְגַוְונָא דְּלֵית בֵּיהּ דְּיוֹקְנָא, דְּהֵיהָא אִיהוּ הָכִי, וּכְגַוְונָא דְּלֵית קַדְמוֹן עֲלֵיהּ דְּהֵיהָא אִיהוּ הָכִי, וּכְגַוְונָא דְּאִיהוּ עִלַּת הָעִלּוֹת חַד בְּלָא שׁוּתָּפוּ וּבְלָא חֶשְׁבָּן, דְּהֵיהָא אִיהוּ הָכִי, כֹּלָּא כְּגַוְונָא דִּילֵיהּ.

וְאִית אָדָם דִּבְרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה בְּגַוְונָא אָחֳרָא בִּלְבוּשִׁין וְגוּפָא (דִּלְבָר) (נ"א בִּלְבָד), דְּבַאֲצִילוּת הָא אִתְּמַר דְּלֵית בֵּיהּ בְּרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה כְּלָל, אִית בְּרִיאָה דְּבָרָא הוּא לְתַתָּא בְּדִיוֹקְנֵיהּ, אֲבָל לַאו דְּאִתְבְּרֵי אִיהוּ.

וְתָא חֲזֵי אַף עַל גַּב דְּאִתְּמַר בִּסְפִירָן בְּרִיאָה, בִּלְבוּשָׁא מִלְּבָר אִיהוּ, וְלַאו אִיהוּ מִלְּגָאו, וּבְגִין דָּא כְּתִיב (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ הָכָא רָזָא אָחֳרָא בְּגוּפָא, אִית סְפִירָן

לשון הקודש

שֶׁהוּא רוֹאֶה וְאֵינוֹ נִרְאֶה, שֶׁהוּא יִהְיֶה כָּךְ, וּכְמוֹ שֶׁאֵין בּוֹ דְּמוּת, שֶׁהוּא יִהְיֶה כָּךְ, וּכְמוֹ שֶׁאֵין קַדְמוֹן עָלָיו, שֶׁהוּא יִהְיֶה כָּךְ, וּכְמוֹ שֶׁהוּא עִלַּת הָעִלּוֹת אֶחָד בְּלִי שֻׁתָּפוּת וּבְלִי חֶשְׁבּוֹן, שֶׁהוּא יִהְיֶה כָּךְ, הַכֹּל כְּמוֹתוֹ.

וְיֵשׁ אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה בְּגָוֶן אַחֵר בִּלְבוּשׁ וְגוּף (שֶׁל בַּחוּץ) (בִּלְבַד), שֶׁבַּאֲצִילוּת הֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁאֵין בּוֹ בְּרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה כְּלָל. יֵשׁ בְּרִיאָה שֶׁהוּא בָּרָא לְמַטָּה בִּדְמוּתוֹ, אֲבָל לֹא שֶׁהוּא נִבְרָא.

וּבֹא וּרְאֵה, אַף עַל גַּב שֶׁנֶּאֱמַר בַּסְּפִירוֹת בְּרִיאָה, הוּא בַּלְּבוּשׁ מִבַּחוּץ, וְלֹא מִבִּפְנִים, וּמִשּׁוּם זֶה כָּתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, כָּאן סוֹד אַחֵר בַּגּוּף,

דִּבְרִיאָה וְאִית סְפִירָן דַּאֲצִילוּת, וּבְגִין דָּא וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה מד יג) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, בְּצַלְמוֹ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, בְּצֶלֶם אלהי"ם שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם אֶת הָאָדָם דָּא צַדִּיק חַי עָלְמִין, יְצָרוֹ בִּיצִירָה עִלָּאָה וּבִיצִירָה תַּתָּאָה, דְּאִינּוּן י' י' מִן א, ו' מִן וַיִּיצֶר אִיהוּ ו' דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ בִּתְרֵין יוּדִין בְּאָת א, וּתְרֵין יוּדִי"ן עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (משלי יד א) חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִינּוּן חָכְמָה קְדוּמָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה.

וְאָדָם מִסִּטְרָא דְאוֹת בְּרִית י' אִתְיְלִיד מָהוּל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות ב ב) וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, (ישעיה ג י) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב, דְּתַמָּן לָאו קְלִיפָּה דְעָרְלָה כְּלָל, וְהָא דְאִתְּמַר אָדָם הָרִאשׁוֹן מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ הֲוָה, דָּא אָדָם דַּעֲשִׂיָּה, וּמַאי נִיהוּ

לשון הקודש

יֵשׁ סְפִירוֹת שֶׁל בְּרִיאָה, וְיֵשׁ סְפִירוֹת שֶׁל אֲצִילוּת, וּמִשּׁוּם זֶה וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם, זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת. בְּצַלְמוֹ – שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, בְּצֶלֶם אֱלֹהִי"ם – שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה, וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם – זֶה צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, יְצָרוֹ בִּיצִירָה עֶלְיוֹנָה וּבִיצִירָה תַּחְתּוֹנָה שֶׁהֵם י' י' מִן א, ו' מִן וַיִּיצֶר הוּא הַו' שֶׁבָּאֶמְצַע, שֶׁהוּא בִּשְׁנֵי יוֹדִי"ן בָּאוֹת א, וְעַל שְׁנֵי יוֹדִי"ם נֶאֱמַר חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ,

וְהֵם חָכְמָה קְדוּמָה וְחָכְמָה תַּחְתּוֹנָה.

וְאָדָם מִצַּד שֶׁל אוֹת הַבְּרִית י' נוֹלַד מָהוּל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב, שֶׁשָּׁם אֵין קְלִפָּה שֶׁל עָרְלָה כְּלָל, וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר אָדָם

דָּא קְלִיפָּה דְּאִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ (נ"א דְּאִתְלַבְּשַׁת בָּהּ) לְשַׁלְטָאָה עַל כֹּלָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בָּהּ (בראשית א כו) נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ לְאִתְלַבְּשָׁא בְּכָל דְּיוֹקְנִין וּקְלִיפִּין.

וְעוֹד אִתְּמַר בָּהּ בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, דְּתְהֵא כְּלִילָא מִכָּל סְפִירָן, דְּכָל עֶשֶׂר סְפִירָן יְהִיבוּ בָּהּ כָּל חַד חוּלָקֵיהּ, וּמַאי חוּלָקֵיהּ, אֶלָּא כָּל סְפִירָה יְהִיב בָּהּ עִשּׂוּר דִּילֵיהּ, דְּכָל סְפִירָה סָלִיק לַעֲשָׂרָה, וְיַהֲבוּ לֵיהּ כָּל חַד וְחַד עִשּׂוּר דִּילֵיהּ אִשְׁתָּאֲרוּ אִינּוּן תֵּשַׁע תֵּשַׁע, וְכָל חַד וְחַד אִשְׁתַּלִּים בָּהּ לַעֲשָׂרָה, וּבְגִין דָּא מְעַשְּׂרִין חַד מֵעֲשָׂרָה, וּבְגִין דְּאִיהִי כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ אִתְּמַר בָּהּ (ירמיה ב ב) אַהֲבַת כְּלוּלוֹתָיִךְ, כְּלִילָא מִכֹּלָּא,

לשון הקודש

הָרִאשׁוֹן מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ הָיָה, זֶה אָדָם שֶׁל עֲשִׂיָּה, וּמַה הוּא? זוֹ הַקְּלִפָּה שֶׁהִתְלַבְּשָׁה בּוֹ (בָּהּ) לִשְׁלֹט עַל הַכֹּל, זֶה שֶׁכָּתוּב וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בָּהּ נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, לְהִתְלַבֵּשׁ בְּכָל הַדְּיוֹקְנָאוֹת וְהַקְּלִפּוֹת.

וְעוֹד נֶאֱמַר בַּשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, שֶׁתִּהְיֶה כְּלוּלָה מִכָּל הַסְּפִירוֹת, שֶׁכָּל עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת כָּל אַחַת נָתְנָה בּוֹ חֶלְקָהּ, וּמַה חֶלְקָהּ? אֶלָּא כָּל סְפִירָה נָתְנָה בּוֹ עִשּׂוּר שֶׁלָּהּ, שֶׁכָּל סְפִירָה עוֹלָה לַעֲשָׂרָה, וְנָתְנוּ לוֹ כָּל אַחַת וְאַחַת הָעִשּׂוּר שֶׁלָּהּ, נִשְׁאֲרוּ הֵן תֵּשַׁע תֵּשַׁע, וְכָל אַחַת וְאַחַת הִשְׁתַּלֵּם בָּהּ לַעֲשָׂרָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ מְעַשְּׂרִים אֶחָד מֵעֲשָׂרָה, וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִכֻּלָּם, נֶאֱמַר בָּהּ אַהֲבַת כְּלוּלוֹתָיִךְ, כְּלוּלָה מִן הַכֹּל, וְאַחַר שֶׁנִּכְלְלָה מִן הָעֶלְיוֹנִים נֶאֱמַר

וּלְבָתַר דְּאִתְכְּלִילַת מֵעִלָּאִין אִתְּמַר בָּהּ (בראשית א כו) וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ, אִתְכְּלִילַת בְּתַתָּאִין, וַאֲפִילוּ בְּכָל קְלִיפִּין דְּסִטְרָא אָחֳרָא אִתְלַבְּשַׁת, לְקַיְּימָא בָּהּ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וּבְכָל מַה דְּאִתְלַבְּשַׁת אִתְכְּלִילַת (נ"א אִתְקְרִיאַת) בִּשְׁמֵיהּ, הָא הָכָא אָדָם דַּעֲשִׂיָּה וִיצִירָה.

אָדָם דִּבְרִיאָה אוּקְמוּהוּ עַל תִּפְאֶרֶת, מַאי בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם, תְּרֵין דְּיוֹקְנִין דִּילֵיהּ לְעֵילָא, אֶלָּא (ס"א אִלֵּין) אִינוּן וָא"ו תְּרֵין וָוִי"ן, אִינוּן תְּרֵין דְּיוֹקְנִין דְּא דְּאִיהוּ אָדָם דְּאֶמְצָעִיתָא, דִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִיהִי דְּמוּת אָדָם עִלָּאָה דְּאִיהוּ חָכְמָה עִלָּאָה, וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּמוּת אָדָם דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

וְעוֹד, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בְּדִיוֹקְנָא דְּכֶתֶר וְדָא אָדָם דִּבְרִיאָה, וְאָדָם דִּיצִירָה צַדִּיק

לשון הקודש

בָּהּ וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ, נִכְלְלָה בַּתַּחְתּוֹנִים, וַאֲפִלּוּ בְּכָל הַקְּלִפּוֹת שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר הִתְלַבְּשָׁה, לְקַיֵּם בָּהּ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וּבְכָל מַה שֶׁהִתְלַבְּשָׁה נִכְלְלָה (נִקְרָאָה) בִּשְׁמוֹ, הֲרֵי כָּאן אָדָם שֶׁל עֲשִׂיָּה וִיצִירָה.

הָאָדָם שֶׁל בְּרִיאָה פֵּרְשׁוּהוּ עַל תִּפְאֶרֶת. מַה זֶּה בְּצַלְמוֹ? בְּצֶלֶם, שְׁתֵּי דְּמֻיּוֹת שֶׁלּוֹ לְמַעְלָה, אֶלָּא (אֵלּוּ) הֵן וָא"ו, שְׁתֵּי וָוִי"ן, הֵם שְׁתֵּי דְּמֻיּוֹת שֶׁל א שֶׁהוּא אָדָם שֶׁל הָאֶמְצַע, שֶׁשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה הִיא דְּמוּת אָדָם עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא חָכְמָה עֶלְיוֹנָה, וּשְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה – דְּמוּת אָדָם, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

וְעוֹד, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי בִּדְמוּת הַכֶּתֶר,

בְּדִיוֹקְנָא דְּחָכְמָה, וּבְגִין דָּא (מלכים א ה כו) וַיהוָה נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה דְּאִיהוּ צַדִּיק בְּרִית שָׁלוֹם שָׁלֵם ה׳, וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אָדָם דַּעֲשִׂיָּה דְמוּת דִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְכֹלָּא קְשׁוֹט, (וּשְׁכִינְתָּא וַדַּאי אִתְכְּלִילַת בְּכֹלָּא), וּבְגִין דָּא זִמְנִין אִתְקְרִיאַת נְשֶׁר, זִמְנִין חַיָּה. (דף קיז ע"א) זִמְנִין יוֹנָה, זִמְנִין צִפּוֹר, בְּכָל מַה דְּשַׁלִּיטָא אִתְקְרִיאַת בִּשְׁמֵיהּ, וּבְעִשְׁבִּין אִתְקְרִיאַת שׁוֹשַׁנָּה, עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי, וְכַד שָׁלְטָא עַל אַרְעָא אִתְקְרִיאַת אֶרֶץ, וְכַד שָׁלְטָא עַל יַמָּא אִתְקְרִיאַת יָם עַל שְׁמֵיהּ, וְכַד שָׁלְטָא עַל טוּרִין אִתְקְרִיאַת סֶלַע, לֵית בְּרִיָּה בְּעָלְמָא דְשַׁלְטָא עֲלֵיהּ דְּלָא אִתְקְרִיאַת בִּשְׁמֵיהּ, אֲבָל עִם כָּל דָּא דְשַׁלְטָא עַל כֹּלָּא, עֲבִידַת אַפְּרָשׁוּתָא בֵּין דַּרְגִּין דְּאִינּוּן מוֹחָא וְאִיבָּא, לִקְלִיפִּין דְּסִטְרָא אָחֳרָא דְּאִינּוּן כִּקְלִיפִּין דֶּאֱגוֹזָא דִּמְכַסְּיָין

לשון הקודש

וְזֶה אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, וְאָדָם שֶׁל יְצִירָה – צַדִּיק בִּדְמוּת שֶׁל חָכְמָה, וּמִשּׁוּם זֶה וַיהו"ה נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא צַדִּיק בְּרִית שָׁלוֹם שָׁלֵם ה׳, וּשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה – אָדָם שֶׁל עֲשִׂיָּה, הַדְּמוּת שֶׁל הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, וְהַכֹּל אֱמֶת, (וְהַשְּׁכִינָה וַדַּאי נִכְלֶלֶת בַּכֹּל), וּמִשּׁוּם זֶה לִפְעָמִים נִקְרֵאת נֶשֶׁר לִפְעָמִים חַיָּה. לִפְעָמִים יוֹנָה, לִפְעָמִים צִפּוֹר, בְּכָל מַה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת נִקְרֵאת בִּשְׁמָהּ, וּבָעֲשָׂבִים נִקְרֵאת שׁוֹשַׁנָּה, עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי, וּכְשֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הָאָרֶץ נִקְרֵאת אֶרֶץ, וּכְשֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הַיָּם נִקְרֵאת יָם עַל שְׁמוֹ, וּכְשֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הֶהָרִים נִקְרֵאת סֶלַע, אֵין בְּרִיָּה בָּעוֹלָם שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עָלֶיהָ שֶׁלֹּא נִקְרֵאת בִּשְׁמָהּ, אֲבָל עִם כָּל זֶה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הַכֹּל, עוֹשָׂה הַפְּרָדָה בֵּין הַדְּרָגוֹת שֶׁהֵן מֹחַ וּפְרִי, לְבֵין הַקְּלִפּוֹת שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר שֶׁהֵן כִּקְלִפּוֹת הָאֱגוֹז שֶׁמְּכַסּוֹת עַל הַמֹּחַ,

עַל מוֹחָא, וְרָזָא דְּמִלָּה (בראשית א ד) וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, וַוי לֵיהּ לְמַאן דִּמְעָרֵב קְלִיפִּין דְּסִטְרָא אָחֳרָא עִם דַּרְגִּין דְּסִטְרָא דְּדַכְיוּ.

(כאן חסר) (אמר המגיה עוד מצאתי בס"א זה הלשון).

וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וכו' (שם ד א), וְכִי לָא אִשְׁתְּמוֹדָע בָּהּ עַד הַהִיא זִמְנָא, אֶלָּא מִיּוֹמָא דְּאִתְחֲרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִתְיַחַד בִּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּיוֹמִין דְּחוֹל, וְלָא הֲווֹ יִשְׂרָאֵל אִשְׁתְּמוֹדְעָן תּוּקְפֵּיהּ בְּיוֹמִין דְּחוֹל, בְּגִין דְּמֶמְשָׁלָה דְּעֶבֶד וְשִׁפְחָה בְּחוֹן, בָּתַר דְּיִתְעַבְּרוּן מֵעָלְמָא מִיָּד וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ וּבְהַהִיא זִמְנָא (ישעיה יא ט) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יהו"ה, וּבְהַהִיא זִמְנָא אִתְקַיָּים קְרָא (ירמיה לא לג) כִּי כֻלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם, (זכריה יד ט) וּבַיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

לשון הקודש

וְסוֹד הַדָּבָר – וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. אוֹי לְמִי שֶׁמְּעָרֵב אֶת קְלִפּוֹת הַצַּד הָאַחֵר עִם הַדְּרָגוֹת שֶׁל צַד הַטָּהֲרָה.

(כאן חסר) (אמר המגיה עוד מצאתי בס"א זה הלשון)

וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וְכוּ', וְכִי לֹא יָדַע אוֹתָהּ עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן? אֶלָּא מִיּוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא הִתְיַחֵד עִם שְׁכִינָתוֹ בִּימוֹת הַחֹל, וְלֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל מַכִּירִים אֶת כֹּחוֹ בִּימוֹת הַחֹל, מִשּׁוּם שֶׁמֶּמְשֶׁלֶת הָעֶבֶד וְהַשִּׁפְחָה בָּהֶם, אַחַר שֶׁיַּעַבְרוּ מִן הָעוֹלָם, מִיָּד וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן, כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יהו"ה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּם הַכָּתוּב כִּי כֻלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם, וּבַיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

דָּבָר אַחֵר וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, יָדַע וַדַּאי כְּגוֹן (אסתר ד א) וּמָרְדְּכַי יָדַע, אִית יְדִיעָה לְטַב וְאִית יְדִיעָה לְבִישׁ, בְּזִמְנָא דְּאוֹלִידַת לְקַיִן יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה הַהוּא זוּהֲמָא, וְעַד הַהוּא אֲתַר דְּמָטֵי וְאִתְפַּשַּׁט הַהוּא זוּהֲמָא בְּכָל דָּרִין, וּתְלַת גְּלוּגוֹלֵי, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, בָּתַר דְּיִתְגַּבַּר בִּיצִרֵיהּ דְּלָא עָבִיד חֶטְאָה, וְהַאי יְדִיעָה דְקַיִן אִיהוּ דְּאִתְגְּלֵי לֵיהּ עַד הַהוּא אֲתַר דְּאִתְפַּשַּׁט, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה יד כט) כִּי מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע, בְּגִין דְּאִיהוּ מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ דְּאַטִּיל זוּהֲמָא בְּחַוָּה, מַלְאַךְ הַמָּוֶת דְּגָרִים מִיתָה לְאָדָם וּלְכָל דָּרִין דִּילֵיהּ, הָכִי, הַאי דַּרְכֵּיהּ לְקַטְלָא, וּבְגִין דָּא קָטִיל לַהֶבֶל.

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר, וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, יָדַע וַדַּאי, כְּמוֹ וּמָרְדְּכַי יָדַע. יֵשׁ יְדִיעָה לְטוֹב וְיֵשׁ יְדִיעָה לְרָע. בִּזְמַן שֶׁהוֹלִידָה אֶת קַיִן, יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, אוֹתָהּ זֻהֲמָה, וְעַד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁמַּגִּיעָה וּמִתְפַּשֶּׁטֶת אוֹתָהּ זֻהֲמָה בְּכָל הַדּוֹרוֹת. וּשְׁלֹשָׁה גִּלְגּוּלִים, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר, אַחַר שֶׁיִּתְגַּבֵּר בְּיִצְרוֹ, שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה חֵטְא, וְהַיְדִיעָה הַזּוֹ שֶׁל קַיִן הִיא שֶׁהִתְגַּלְּתָה לוֹ עַד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר כִּי מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ שֶׁהִטִּיל זֻהֲמָה בְּחַוָּה, מַלְאַךְ הַמָּוֶת שֶׁגָּרַם מִיתָה לְאָדָם וּלְכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁלּוֹ, כָּךְ זֶה דַּרְכּוֹ לַהֲרֹג, וּמִשּׁוּם זֶה הָרַג אֶת הֶבֶל.

וְהַאי זוּהֲמָא דְּאִתְנְטִיל מִגֵּיהּ אִיהִי לִילִי"ת אִיפָּא דְּעֵרֶב רַב, עֲלָהּ אִתְּמַר (משלי ה ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת וכו', דְּאִיהִי סַם מָוֶת דְּאֵל אַחֵר דְּאִיהוּ סמא"ל, וְאִיהִי אִיבָּא דִּילֵיהּ, גַּם לְרַבּוֹת אֵל אַחֵר, נָחָשׁ בְּגִינָהּ אִתְּמַר (בראשית ג ו) וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל, הָכָא רָזָא דְּחַוָּה וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכַל גַּם לְרַבּוֹת, וּלְבָתַר חָזָא לֵיהּ דְּאִתְחָרַט כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (שם ד יג) גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא, וּבְגִין דָּא (שם ב) קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, הָכָא רָמִיז קֵנִי חוֹתֵן מֹשֶׁה, דְּעָתִיד לְאַהֲדָרָא בִּתְשׁוּבָה וּלְקַבָּלָא אָת בְּרִית, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם טו) וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת, אוֹת בְּרִית מִילָה לְאַגָּנָא עֲלֵיהּ.

וּבְגִין דָּא וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, מַאי וַתּוֹסֶף אֶלָּא רָזָא דְּמִלָּה וְלֹא יָסַף עוֹד לְדַעְתָּהּ (שם לח כו), בְּגִין הַהוּא זוּהֲמָא דְּנָפִיק מִגֵּיהּ,

לשון הקודש

וְהַזֻּהֲמָה הַזּוֹ שֶׁנִּטְלָה מִמֶּנּוּ הִיא לִילִי"ת, אִמָּם שֶׁל הָעֵרֶב רַב, עָלֶיהָ נֶאֱמַר רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת וְכוּ', שֶׁהִיא סַם הַמָּוֶת שֶׁל אֵל אַחֵר שֶׁהוּא סמא"ל, וְהִיא הַפִּרְי שֶׁלּוֹ, גַּם – לְרַבּוֹת אֵל אַחֵר, הַנָּחָשׁ, בִּגְלָלָהּ נֶאֱמַר וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל. כָּאן הַסּוֹד שֶׁל חַוָּה, וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכַל, גַּם – לְרַבּוֹת, וְאַחַר כָּךְ רָאָה אוֹתוֹ שֶׁהִתְחָרֵט, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא, וּבִשְׁבִיל זֶה קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה. כָּאן רָמֵז קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה שֶׁעָתִיד לַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה וּלְקַבֵּל אוֹת הַבְּרִית. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת, אוֹת בְּרִית מִילָה לְהָגֵן עָלָיו.

וּמִשּׁוּם זֶה וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, מַה זֶּה וַתּוֹסֶף? אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר –

וְהָכָא אִתְפַּשְׁטוּתֵיהּ בְּכָל דָּרָא, כֵּיוָן דְּהָכָא לַהֶבֶל דְּאִתְפַּשְׁטוּתֵיהּ בְּכָל דָּרָא לְטָב, אָמַר וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת, אוֹסִיפַת אִיהִי כַּמָּה קָרְבָּנִין וְכַמָּה תַּחֲנוּנִין וְכַמָּה בִּכְיָין בְּגִינֵיהּ, כֵּיוָן דְּאִיהוּ הֲוָה עָתִיד לְדַכָּאָה זוּהֲמָא דִּילֵיהּ מֵעָלְמָא, וְהָא קֹהֶלֶת אָמַר (קהלת ח יד) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אַשֶּׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, הָכָא אִתְּגְּלֵי צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, אִית הֶבֶל, וְאִית הֶבֶל וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם י ב) לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ, בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, וְהָא אוּקְמוּהוּ בְּשַׁגַּם זֶה מֹשֶׁה, מֹשֶׁה זֶה שֵׁת, וְאִיהוּ שֵׁם, וְאִיהוּ הֶבֶל, וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גֶּבֶר.

וְרָזָא דְּמִלָּה (ישעיה סג יא) אַיֵּה הַשָּׂם בְּקִרְבּוֹ, דְּאִיהוּ (שמות ג יג) מַה שְּׁמוֹ, וְדָא אָדָם דְּאִיהוּ רְבִיעָאָה,

לשון הקודש

וְלֹא יָסַף עוֹד לְדַעְתָּהּ, בִּגְלַל אוֹתָהּ זֻהֲמָה שֶׁיָּצְאָה מִמֶּנּוּ, וְרָאָה הִתְפַּשְׁטוּתוֹ בְּכָל דּוֹר. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אֶת הֶבֶל, שֶׁהִתְפַּשְׁטוּתוֹ בְּכָל דּוֹר לְטוֹב, אָמַר וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת, הִיא הוֹסִיפָה כַּמָּה קָרְבָּנוֹת וְכַמָּה תַּחֲנוּנִים וְכַמָּה בְּכִיּוֹת בִּשְׁבִילוֹ, כֵּיוָן שֶׁהוּא הָיָה עָתִיד לְטַהֵר אֶת הַזֻּהֲמָה שֶׁלּוֹ מִן הָעוֹלָם, וַהֲרֵי קֹהֶלֶת אָמַר יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים. כָּאן הִתְגַּלָּה צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, יֵשׁ הֶבֶל וְיֵשׁ הֶבֶל, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ, בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ בְּשַׁגַּם זֶה מֹשֶׁה, מֹשֶׁה זֶה שֵׁת, וְהוּא שֵׁם, וְהוּא הֶבֶל, וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גֶּבֶר.

וְסוֹד הַדָּבָר – אַיֵּה הַשָּׂם בְּקִרְבּוֹ, שֶׁהוּא מַה שְּׁמוֹ, וְזֶה הָאָדָם שֶׁהוּא רְבִיעִי,

וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר (עמוס ב ו) וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ בְּגִלְגּוּלָא יַתִּיר, כֵּיוָן דְּנָח בֵּיהּ אֲבוֹי דְּאִיהוּ אָדָם, בְּהַהוּא זִמְנָא אִשְׁתְּמוֹדָע (משלי ל ד) מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע, וְדָא אִיהוּ רָזָא מַה שְׁמוֹ מָה אוֹמַר אֲלֵיהֶם, וְדָא אִיהוּ מֶרְכַּבְתָּא שְׁלֵימָא, ש תְּלַת חֵיוָון, דְּרָכִיב עֲלַיְיהוּ מ"ה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל (דף קיז ע"ב) פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גֶּבֶר.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (בראשית ד ב) וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, וַוי לְעָלְמָא דְּאִית לוֹן עַיְינִין וְלָא חָזָאן, אוּדְנִין וְלָא שָׁמְעִין בְּרָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְאָזְלִין בָּתַר בִּצְעִין דְּהַאי עָלְמָא, תָּא חֲזִי קַיִן אִיהוּ יֵצֶר הָרָע, הֶבֶל יֵצֶר הַטּוֹב, הֶבֶל אִיהוּ הַלֵּב, וְאִינוּן תְּרֵי בָּתֵּי לִבָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת י ב) לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ, לֵב חָכָם לִימִינוֹ דָא הֶבֶל, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ

לשון הקודש

וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ יוֹתֵר בְּגִלְגּוּל. כֵּיוָן שֶׁנָּח בּוֹ אָבִיו שֶׁהוּא אָדָם, בְּאוֹתוֹ זְמַן נוֹדַע מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל מַה שְׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵיהֶם, וְזוֹהִי מֶרְכָּבָה שְׁלֵמָה, ש שָׁלֹשׁ חַיּוֹת שֶׁרוֹכֵב עֲלֵיהֶם מ"ה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גֶּבֶר.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, אוֹי לָעוֹלָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עֵינַיִם וְלֹא רוֹאִים, אָזְנַיִם וְלֹא שׁוֹמְעִים אֶת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, וְהוֹלְכִים אַחַר הַבֶּצַע שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. בֹּא וּרְאֵה, קַיִן הוּא יֵצֶר הָרָע, הֶבֶל יֵצֶר הַטּוֹב, הֶבֶל הוּא הַלֵּב, וְהֵם שְׁנֵי בָּתֵּי הַלֵּב, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֵב חָכָם לִימִינוֹ לֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ, לֵב חָכָם

וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל, אִיהוּ תּוֹסֶפֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, קַיִן אִיהוּ רוּחַ הַטּוּמְאָה דְּאִיהוּ גָּרַע וְלָא אוֹסִיף, קַיִן גּוּפָא, קַן לְתַרְוַיְיהוּ, וּבְגִינָה אִתְּמַר אַל תִּסְתַּכֵּל בְּקַנְקַן אֶלָּא בַּמֶּה דְּאִית בֵּיהּ, וַדַּאי קַיִן אִיהוּ לִבָּא, דְּאִיהוּ קְלִיפָּה דֶּאֱגוֹזָא, לַאו הַהוּא דִּלְעֵילָא דְּאִיהוּ אִיבָּא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, וּבְגִין דְּהַאי קַיִן אִית בֵּיהּ טַב וּבִישׁ, אִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ב יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, עַד דְּאִתְעַבַּר הַהִיא קְלִיפָּה מִנֵּיהּ דֶּאֱגוֹזָא, אִיבָּא אִתְקְרִי מִיתָה וְחַיֵּי אוֹר וְחֹשֶׁךְ, הֶבֶל טַב וַהֲבַל בִּישׁ, הֶבֶל דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהוּ לַהַב, עֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים כט ז) קוֹל יהו"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, וְדָא ה' דְּמִשָּׁה, מ' מִשָּׁה, ש' שֵׁת, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות ב י) כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִהוּ, ש' שֵׁם, וְלַאו לְמַגְּנָא הֲוָה שֵׁם קוֹבֵעַ מֶדְרָשׁוֹת בְּאוֹרַיְיתָא, וַהֲוָה שֵׁת סִיּוּמָא דְּאַלְפָּא

לשון הקודש

לִימִינוֹ זֶה הֶבֶל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל, הוּא תּוֹסֶפֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, קַיִן הוּא רוּחַ הַטֻּמְאָה, שֶׁהוּא גּוֹרֵעַ וְלֹא מוֹסִיף, קַיִן הַגּוּף, קַן לִשְׁנֵיהֶם, וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר אַל תִּסְתַּכֵּן בַּקַּנְקַן אֶלָּא בְּמַה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ. וַדַּאי קַיִן הוּא הַלֵּב, שֶׁהוּא קְלִפַּת הָאֱגוֹז, לֹא אוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁהוּא פְּרִי עֵץ הַחַיִּים, וּמִשּׁוּם שֶׁהַקַּיִן הַזֶּה יֵשׁ בּוֹ טוֹב וָרָע, נֶאֱמַר בּוֹ וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁעוֹבֶרֶת אוֹתָהּ הַקְּלִפָּה מֵהָאֱגוֹז, הַפְּרִי שֶׁנִּקְרָא מִיתָה וְחַיִּים, אוֹר וְחֹשֶׁךְ, הֶבֶל טוֹב וְהֶבֶל רַע, הַהֶבֶל שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא לַהַב, עָלָיו נֶאֱמַר קוֹל יהו"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, וְזוֹ ה' שֶׁל מִשָּׁה, מ' מִשָּׁה, ש' שֵׁת, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִהוּ, ש' שֵׁם, וְלֹא לְחִנָּם

בֵּיתָא, שֵׁת בְּגִין (תהלים ח ז) כֹּל שַׁתָּה תַחַת רַגְלָיו.

וְהֶבֶל מִסִּטְרָא דִימִינָא אִיהוּ כְּלִיל ז' הֲבָלִים, וְאִינּוּן אבגית"ץ וכו', שִׁית סָלְקִין, דְּאִינּוּן לְהָבִים בְּשִׁית עִזְקָאן דְּקָנֶה, וַהֲבַל דְּפֶה שְׁבִיעָאָה, וּלְקִבְלַיְיהוּ אָמַר דָּוִד שֶׁבַע קָלִין דְּהָבוּ לַיהו"ה בְּנֵי אֵלִים, (תהלים כט) וְעַל אִלֵּין שֶׁבַע אִתְּמַר (דברים ח ג) כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי יהו"ה יִחְיֶה הָאָדָם, וְאִלֵּין ז' קָלִין סָלְקִין בְּז' רְקִיעִין, וְאִית ז' דְּשִׁמָּאלָא דְּנָחֲתִין בְּשִׁבְעָה אַרְעִין, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר קֹהֶלֶת (קהלת ג כז) (כִּי) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה וכו'.

שִׁבְעָה הֲבָלִים טָבִין אִלֵּין אִינּוּן שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע, וּלְקִבְלַיְיהוּ אָחֲרָנִין לָקֶבֶל שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב, אִלֵּין הֲבָלִים דְּחַיֵּי, וְאִלֵּין הֲבָלִים דְּמִיתָה,

לשון הקודש

הָיָה שֵׁם קוֹבֵעַ מִדְּרָשׁוֹת בַּתּוֹרָה, וְהָיָה שֵׁת, הַסִּיּוּם שֶׁל אַלְפָא בֵּיתָא, שֵׁת בִּגְלַל כֹּל שַׁתָּה תַחַת רַגְלָיו.

וְהֶבֶל מִצַּד הַיָּמִין הוּא כּוֹלֵל שִׁבְעָה הֲבָלִים, וְהֵם אבגית"ץ וְכוּ', שֵׁשׁ עוֹלִים, שֶׁהֵם לְהָבִים בְּשֵׁשֶׁת טַבְּעוֹת הַקָּנֶה, וְהֶבֶל שֶׁל הַפֶּה שְׁבִיעִי, וּכְנֶגְדָּם אָמַר דָּוִד שִׁבְעָה קוֹלוֹת שֶׁל הָבוּ לַיהו"ה בְּנֵי אֵלִים, וְעַל שֶׁבַע הַלָּלוּ נֶאֱמַר כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי יהו"ה יִחְיֶה הָאָדָם, וְשִׁבְעָה הַקּוֹלוֹת הַלָּלוּ עוֹלִים בְּשִׁבְעָה רְקִיעִים, וְיֵשׁ שֶׁבַע שֶׁל הַשְּׂמֹאל שֶׁיּוֹרְדִים בְּשֶׁבַע אֲרָצוֹת, וַעֲלֵיהֶם אָמַר קֹהֶלֶת כִּי מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְכוּ'.

שִׁבְעָה הֲבָלִים טוֹבִים אֵלּוּ, הֵם שֶׁבַע שְׁנוֹת הַשָּׂבָע, וּכְנֶגְדָּם אֲחֵרִים כְּנֶגֶד שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב, אֵלּוּ הֲבָלִים שֶׁל חַיִּים, וְאֵלּוּ

וּבְגִין דָּא יֵשׁ הֶבֶל וְיֵשׁ הֲבָלִים, ה' לֵב, ד' אַרְבַּע חֵיוָון דְּכָרְסַיָּא, ו' שִׁית דַּרְגִּין דְּכָרְסַיָּא, וַעֲלַיְיהוּ שַׁרְיָין עֶשֶׂר אֲמִירָן דְּאִינּוּן י', ו' דְּנָפִיק מֵהֶבֶל אִיהוּ קוֹל דְּאִיהוּ פּוֹרֵחַ בְּאַוִּיר, דְּאִיהוּ אוֹר חָמֵשׁ אוֹר וַדַּאי אִינּוּן ה' עִלָּאָה, י' דִּבּוּר וַאֲמִירָה, וְאִינּוּן הֲבָלִים הֲבַל סָלִיק בְּה' עִלָּאָה, וַהֲבַל נָחִית בְּה' תַּתָּאָה, נָחִית דִּבּוּר, וּבְאִלֵּין הֲבָלִים סָלִיק בְּחַד קָלָא סָלִיק, וּבְדָא נָחִית, בְּה' תַּתָּאָה סָלִיק קָלָא דְּאִיהוּ ו', בְּה' עִלָּאָה נָחִית דִּבּוּר דְּאִיהוּ י'.

וַהֲבָלִים סָלְקִין וְנָחֲתִין בְּלִבָּא, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם סָלְקִין וְנָחֲתִין תַּמָּן וְאִינּוּן י"ו, ה' תַּתָּאָה מוּצָב אַרְצָה, וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה דָּא ה' עִלָּאָה דְּאִתְקְרֵי הַשָּׁמַיְמָה, וְאִם לָא סָלְקִין בְּמַחֲשָׁבָה דְּאִיהִי יו"ד ה"א וא"ו ה"א, לָא מִסְתַּכְּלִין

לשון הקודש

הֲבָלִים שֶׁל מִיתָה, וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ הֶבֶל וְיֵשׁ הֲבָלִים, ה' לֵב, ד' אַרְבַּע חַיּוֹת הַכִּסֵּא, ו' שֵׁשׁ הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁל הַכִּסֵּא, וַעֲלֵיהֶם שׁוֹרִים עֶשֶׂר אֲמִירוֹת שֶׁהֵן י', ו' שֶׁיּוֹצֵא מֵהֶבֶל הוּא קוֹל שֶׁהוּא פּוֹרֵחַ בָּאַוִּיר, שֶׁהוּא אוֹר, חֲמִשָּׁה אוֹר וַדַּאי הֵם ה' הָעֶלְיוֹנָה, י' דִּבּוּר וַאֲמִירָה, וְאוֹתָם הַבָּלִים, הֶבֶל עוֹלֶה בַּה' הָעֶלְיוֹנָה, וְהֶבֶל יוֹרֵד בְּה' תַּחְתּוֹנָה, הַדִּבּוּר יוֹרֵד, וּבַהֲבָלִים הַלָּלוּ עוֹלֶה בְּאֶחָד, הַקּוֹל עוֹלֶה, וּבָזֶה יוֹרֵד, בַּה' הַתַּחְתּוֹנָה עוֹלֶה הַקּוֹל שֶׁהוּא ו', בַּה' הָעֶלְיוֹנָה יוֹרֵד הַדִּבּוּר שֶׁהוּא י'.

וְהַהֲבָלִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בַּלֵּב, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם עוֹלִים וְיוֹרְדִים שָׁם וְהֵם י"ו, ה' תַּחְתּוֹנָה מֻצָּב אַרְצָה, וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה – זוֹ ה' עֶלְיוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת הַשָּׁמַיְמָה, וְאִם לֹא עוֹלִים בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁהִיא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, לֹא מִסְתַּכְּלִים

בִּצְלוֹתִין, אִלֵּין הֲבָלִים דְּלַאו אִינּוּן מִסִּטְרָא דְיִחוּדָא, וַהֲבָלִים אָחֲרָנִין אִינּוּן בְּפִירוּדָא, וְסָלְקִין בְּמַחֲשָׁבָה בִּישָׁא, וּבְגִין דְּאִית תַּמָּן פִּירוּדָא אִתְּמַר בְּמַחֲשָׁבָה דִלְהוֹן מַחֲשָׁבָה בִּישָׁא מִצְטָרְפָא לְמַעֲשֶׂה, (וַהֲבָלִים דְּלֵית בְּהוֹן פִּרוּדָא מַחֲשָׁבָה דִלְהוֹן מִצְטָרְפָא לְמַעֲשֶׂה).

וְעִקָּר דְּאַרְבַּע אַתְוָון וַעֲשַׂר אַתְוָון אִיהִי מַלְכוּתָא, דְּאִיהִי כְּלִילָא מִכָּל עֲשַׂר סְפִירָן, וּבֵיהּ צָרִיךְ כֹּלָּא לְאַכְלָלָא, דְּכָל מָאן דְּנָטִיל מַלְכוּת בְּלָא תֵּשַׁע סְפִירָן אִיהוּ מְקַצֵּץ בַּנְטִיעָן, וְכָל מָאן דְּנָטִיל תֵּשַׁע סְפִירָן בְּלָא מַלְכוּת אִיהוּ כּוֹפֵר בְּעִיקָּר.

הֲבָלִים דְּסִטְרָא אָחֲרָא עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ירמיה י טו) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים, דְּאִינּוּן הֲבָלִים סָלְקִין בְּנִבְלוּת הַפֶּה וּבְשִׁקְרוּת, וְכֻלְּהוּ סָלְקִין לְגַבֵּי מוֹחָא אִית חַמָּה וּלְבָנָה וְכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלַיָּא

לשון הקודש

בַּתְּפִלּוֹת, אֵלּוּ הַהֲבָלִים שֶׁאֵינָם מִצַּד שֶׁל הַיִּחוּד, וַהֲבָלִים הָאֲחֵרִים הֵם בְּפִרוּד, וְעוֹלִים בְּמַחֲשָׁבָה רָעָה, וּמִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ שָׁם פִּרוּד, נֶאֱמַר בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁלָּהֶם מַחֲשָׁבָה רָעָה מִצְטָרֶפֶת לְמַעֲשֶׂה, (וְהַהֲבָלִים שֶׁאֵין בָּהֶם פִּרוּד, הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁלָּהֶם מִצְטָרֶפֶת לְמַעֲשֶׂה).

וְהָעִקָּר שֶׁל אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת וְעֶשֶׂר הָאוֹתִיּוֹת הִיא הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִכָּל עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, וּבָהּ צָרִיךְ הַכֹּל לְהַכְלִיל, שֶׁכָּל מִי שֶׁנּוֹטֵל מַלְכוּת בְּלִי תֵּשַׁע סְפִירוֹת, הוּא מְקַצֵּץ בַּנְטִיעוֹת, וְכָל מִי שֶׁנּוֹטֵל תֵּשַׁע סְפִירוֹת בְּלִי מַלְכוּת, הוּא כּוֹפֵר בָּעִקָּר.

הַהֲבָלִים שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים, שֶׁאוֹתָם הַבְּלִים עוֹלִים בְּנִבְלוּת הַפֶּה וּבְשִׁקְרוּת, וְכֻלָּם עוֹלִים לַמֹּחַ, יֵשׁ חַמָּה וּלְבָנָה וְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בָּרְקִיעִים שֶׁהֵם קְלִפּוֹת,

בִּרְקִיעִין דְּאִינּוּן קְלִיפִּין, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה ה יח) הוֹי מוֹשְׁכֵי הָעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם נא ו) כִּי שָׁמַיִם כָּעָשָׁן נִמְלָחוּ, וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה וכו' (שם כד כג), וְכַמָּה הֲבָלִים אִית לוֹן דְּכֻלְּהוּ מַלְיָין שֶׁקֶר וְשָׁוְא, וְכָל מָאן דְּאַפִּיק מִלִּין דְּשִׁקְרָא כַּמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה פָּתְחִין גַּדְפַּיְיהוּ לְקַבְלוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וכו', וְאִלֵּין מִלּוֹלִין אִינּוּן בָּנִין כַּמָּה בִּנְיָנִין. (דף קיח ע"א).

אמר המגיה, הנמשך אחר זה כבר נדפס בדף ק"ד ע"א, אמנם אחר כך מצאתי זאת הנסחא מדוייקת יותר מהאחרת, וכדי שלא לכפול הדברים ארמוז לך החלוף שיש ביניהם בלבד, בזאת הנסחא לא מצאתי או אשא על מיא בשורה ל', ובשורה ל"ד נקודין מן י' טעמים מן ו' איהי בת קול, ובדף ק"ה ע"א שורה ז' צ"ל ואיהי לב דכלהו בה אתכלילן ומינה נפיק דפיקו, ובשורה ט' וכד דפיק, ובשורה י' צ"ל רשפים ובשורה י"ב נחית צ"ל אחיד, דף ק"ד ע"ב בשורה י"ו דא צ"ל דמלה, בשורה י"ח ד' דילה צ"ל ד' דלה, שורה ד' אויר קדמון צ"ל אוירא קדמאה.

אמר המגיה זה התקון מצאתיהו מפוזר ומפורד ומוטעה, והרבה עמלתי וטרחתי להגיהו ולסדר הדברים על אופניהם, ובמקומות ממנו כתבתי הדברים פעמים מפני חלוף הנסחאות.

עוד ראה זה מצאתי.

לשון הקודש

שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הוֹי מוֹשְׁכֵי הָעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כִּי שָׁמַיִם כָּעָשָׁן נִמְלָחוּ, וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה וְכוּ', וְכַמָּה הֲבָלִים יֵשׁ לָהֶם שֶׁכֻּלָּם מְלֵאִים שֶׁקֶר וְשָׁוְא, וְכָל מִי שֶׁמּוֹצִיא דִּבְרֵי שֶׁקֶר, כַּמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה פּוֹתְחִים כַּנְפֵיהֶם כְּנֶגְדָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וְכוּ', וְהַדִּבּוּרִים הַלָּלוּ הֵם בּוֹנִים כַּמָּה בִּנְיָנִים.

וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל (בראשית ד ב), **תָּא חֲזִי הֶבֶל אִיהוּ הַלֵּב, וְאִית ב' בָּתִּים בְּלִבָּא,** (קהלת י ג) **לֵב חָכָם לִימִינוֹ הֶבֶל, לֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ דָּא הֶבֶל, קַיִן אִיהוּ יָנִיק מִתַּרְוַיְיהוּ, וְאִיהוּ עֵץ טוֹב וָרָע, וְקַיִן אִיהוּ זוּהֲמָא דְּנָחָשׁ דְּאַטִּיל בְּחַוָּה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר** (ישעיה יד כט) **כִּי מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע, מָה אָרְחֵיהּ דְּחִוְיָא לְמִקְטַל, כַּךְ דָּא קָטַל, וּלְבָתַר אִתְחַרַט, וּבְגִין דָּא** (בראשית ד טו) **וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת, אוֹת בְּרִית מִילָה, וּבְגִין דָּא אָמַר** (שם) **קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, וְאַף עַל גַּב דְּקַי"ן אִיהוּ זוּהֲמָא, יָכִיל לְמֶעֱבַד נָק"י, כְּגוֹן יִתְרוֹ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ** (שופטים א טז) **וּבְנֵי קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה.**

וְרָזָא דְּמִלָּה הֶבֵל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת, וְאָמְרוּ קַדְמָאִין אִית הֶבֶל וְאִית הֶבֶל, יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וכו'. (קהלת ח יד)

לשון הקודש

וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל. בֹּא וּרְאֵה, הֶבֶל הוּא הַלֵּב, וְיֵשׁ שְׁנֵי בָּתִּים בַּלֵּב, לֵב חָכָם לִימִינוֹ הֶבֶל, לֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ זֶה הֶבֶל, קַיִן הוּא יוֹנֵק מִשְּׁנֵיהֶם, וְהוּא עֵץ טוֹב וָרָע, וְקַיִן הוּא הַזֻּהֲמָה שֶׁהַנָּחָשׁ הִטִּיל בְּחַוָּה, וְעָלָיו נֶאֱמַר כִּי מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע. מַה דַּרְכּוֹ שֶׁל הַנָּחָשׁ לַהֲרֹג, כָּךְ זֶה הָרַג וְאַחַר כָּךְ הִתְחָרֵט, וּמִשּׁוּם זֶה וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת, אוֹת בְּרִית מִילָה, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, וְאַף עַל פִּי שֶׁקַּי"ן הוּא זֻהֲמָה, יָכוֹל לַעֲשׂוֹת נָק"י, כְּמוֹ יִתְרוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּבְנֵי קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה.

וְסוֹד הַדָּבָר – הֶבֵל הַבָּלִים אָמַר קֹהֶלֶת, וְאָמְרוּ הָרִאשׁוֹנִים, יֵשׁ הֶבֶל וְיֵשׁ הֶבֶל, יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים

אָמַרְתִּי שֶׁגַּם זֶה הָבֶל, הֶבֶל דִּימִינָא ה' כַּרְסַיָּא, ו' שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, ד' אַרְבַּע חֵיוָון, אִלֵּין הֲבָלִים אִינוּן לְבוּשָׁא לְתִפְאֶרֶת וּמַלְכוּת דְּאִינוּן ו"ה, י"ה כְּלִילָן, י' בְּאַוִּיר, ה' תַּתָּאָה דִּבּוּר דְּסָלִיק בַּהֶבֶל, וְכֹלָּא אִתְכְּלִיל בִּשְׁמָא דְּבַר נַשׁ דְּצַלִּי צְלוֹתָא אוֹ דְּעָסִיק בְּאוֹרַיְיתָא, אֲבָל הֲבָלִים אָחֲרָנִין דְּאִתְעֲבִידָן בְּאַרְעָא, סָלְקִין בְּאַוִּיר דְּהַאי עָלְמָא בְּקוֹל וְדִבּוּר דְּחוֹל, וְיִשְׂרָאֵל מְצַלִּין בְּהוֹן הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל, וְאִית אָחֲרָנִין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ירמיה י טו) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים, וְאִינוּן הֲבָלִים וְקוֹל וְדִבּוּר דְּנִבְלוּת הַפֶּה, אִינוּן מִסִּטְרָא דֶאֱלֹהִים אֲחֵרִים מְמַנָּן דִּשְׁאָר עַמִּין דְּאִינוּן סמא"ל וְנָחָשׁ, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר בְּהַבְדָּלָה וּבֵין יִשְׂרָאֵל לְגוֹיִם, כָּל חַד כְּפוּם עוֹבָדוֹי כַּךְ בָּנֵי בִנְיָנָא, (קהלת ז יד) דְּזֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאלהי"ם.

לשון הקודש

וְכוּ', אָמַרְתִּי שֶׁגַּם זֶה הָבֶל, הֶבֶל שֶׁל הַיָּמִין, ה' הַכִּסֵּא, ו' שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, ד' אַרְבַּע חַיּוֹת, אֵלּוּ הַהֲבָלִים הֵם לְבוּשׁ לְתִפְאֶרֶת וּמַלְכוּת שֶׁהֵן ו"ה, י"ה כְּלוּלִים, י' בָּאֲוִיר, ה' תַּחְתּוֹנָה דִּבּוּר שֶׁעוֹלֶה בְּהֶבֶל, וְהַכֹּל נִכְלָל בַּשֵּׁם שֶׁל הָאָדָם שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה אוֹ שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, אֲבָל הֲבָלִים אֲחֵרִים שֶׁנַּעֲשִׂים בָּאָרֶץ, עוֹלִים בָּאֲוִיר שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה בְּקוֹל וְדִבּוּר שֶׁל חֹל, וְיִשְׂרָאֵל מִתְפַּלְּלִים בָּהֶם הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל, וְיֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים, וְאוֹתָם הַבָּלִים וְקוֹל וְדִבּוּר שֶׁל נִבְלוּת הַפֶּה, הֵם מִצַּד שֶׁל אֱלֹהִים אֲחֵרִים, הַמְמֻנִּים שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים שֶׁהֵם סמא"ל וְנָחָשׁ, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בַּהַבְדָּלָה וּבֵין יִשְׂרָאֵל לַגּוֹיִם, כָּל

וְתָא חֲזֵי מָאן דְּבִנְיָינָא דִילֵיהּ לְעֵילָא בְּסִטְרָא דְּדַכְיוּ, בְּכָל אִלֵּין הֲבָלִים דְּאוֹרַיְיתָא וּצְלוֹתָא, עֲלֵיהּ אָמַר קְרָא (ישעיה לז טז) וָאָשִׁים דְּבָרַי בְּפִיךָ וכו' וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה, וְהָא אוּקְמוּהוּ אַל תִּקְרֵי עַמִּי, אֶלָּא עִמִּי, מָה אֲנָא בְּמִלּוּלָא דִילִי עֲבָדִית שְׁמַיָּא וְאַרְעָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהלים לג ו) בִּדְבַר יהו"ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ, כַּךְ אַנְתְּ בְּשׁוּתָּפוּ עִמִּי תַּעֲבִיד בְּמִלּוּלָא, אֲבָל אָחֲרָנִין דְּמַפְּקִין מִפּוּמַיְיהוּ הֲבָלִים דִּשְׁבוּעָה, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (משלי ז כז) כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה, וְאִלֵּין אִתְקְרִיאוּ חֲלָלִים, דִּמְחַלְּלִין שֵׁם יהו"ה, וְנָפְקִין הֲבָלִים מִפּוּמַיְיהוּ וְקָלָא וְדִבּוּרָא לְשִׁקְרָא וְאוֹמָאָה לְשִׁקְרָא, וְדָכְרִין שְׁמֵיהּ לְמַגְּנָא וּלְשִׁקְרָא, בְּהַהוּא שְׁמָא דְּנָפְקִין לְבַטָּלָא וּלְשִׁקְרָא בָּנִין לוֹן בִּנְיָנִין דְּבַטְּלִין לוֹן מֵעָלְמָא, הֲדָא הוּא

לשון הקודש

אֶחָד כְּפִי מַעֲשָׂיו כָּךְ בּוֹנֶה בִּנְיָן, שֶׁזֶּה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִי"ם.

וּבָא וּרְאֵה, מִי שֶׁבִּנְיָנוֹ לְמַעְלָה בְּצַד הַטָּהֲרָה, עִם כָּל הַהֲבָלִים הַלָּלוּ שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה, עָלָיו אָמַר הַכָּתוּב וָאָשִׁים דְּבָרַי בְּפִיךָ וְכוּ', וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי, מָה אֲנִי בַּדִּבּוּר שֶׁלִּי עָשִׂיתִי שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בִּדְבַר יהו"ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ, כָּךְ אַתָּה בְּשֻׁתָּפוּת עִמִּי תַּעֲשֶׂה בַּדִּבּוּר, אֲבָל אֲחֵרִים שֶׁמּוֹצִיאִים מִפִּיהֶם הֲבָלִים שֶׁל שְׁבוּעָה, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה, וְאֵלֶּה נִקְרָאוּ חֲלָלִים, שֶׁמְּחַלְּלִים שֵׁם יהו"ה וּמוֹצִיאִים הֲבָלִים מִפִּיהֶם, וְקוֹל וְדִבּוּר לְשֶׁקֶר וּשְׁבוּעָה לְשֶׁקֶר, וּמַזְכִּירִים שְׁמוֹ לְחִנָּם וּלְשֶׁקֶר. בְּאוֹתוֹ שֵׁם שֶׁמּוֹצִיאִים לְבַטָּלָה וּלְשֶׁקֶר, בּוֹנִים לָהֶם בִּנְיָנִים שֶׁמְּבַטְּלִים אוֹתָם מִן הָעוֹלָם, זֶהוּ

דִּכְתִיב (ירמיה ב ז) לַשָּׁוְא הִכֵּיתִי אֶת בְּנֵיכֶם, וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא דְּנָפְקִין מִפּוּמַיְיהוּ מִלּוּלִין וְאוֹמָאִין דְּשִׁקְרָא, טַב לוֹן דְּלָא יֵתוּן לְעָלְמָא, קָמוּ חַבְרַיָּא כֻּלְּהוּ וְאָמְרוּ רַחֲמָנָא לְשֵׁיזְבָן רַחֲמָנָא לְשֵׁיזְבָן.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, רַבָּנָן, כָּל אִלֵּין בִּנְיָנִין תַּלְיָין בְּמַחֲשָׁבָה, כְּמָה דְּאַשְׁכַּחְנָא בְּקַיִן וְהֶבֶל, קַיִן הָיָה עוֹבֵד אֲדָמָה וּמַיְיתֵי בְּקָרְבָּנָא פִּשְׁתִּים, מֵהַהוּא סִטְרָא דְּעֶרְוָה, הֲוָה מַחֲשָׁבָה לְקָרְבָּא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶרְוָה, וּמִנַּיִן דְּפִשְׁתִּים אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּעֶרְוָה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כח מב) וַעֲשֵׂה לָהֶם מִכְנְסֵי בָד לְכַסּוֹת בְּשַׂר עֶרְוָה, הֶבֶל הֲוָה רוֹעֶה צֹאן, קָרִיב קָרְבָּנָא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ד ד) וְהֶבֶל הֵבִיא גַּם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ, (דף קיח ע"ב) מַחֲשַׁבְתֵּיהּ הֲוָה בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (דניאל ז ט) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב לְבוּשֵׁהּ כִּתְלַג חִוָּר וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב לַשָּׁוְא הִכִּיתִי אֶת בְּנֵיכֶם. אוֹי לָהֶם לִבְנֵי אָדָם שֶׁמּוֹצִיאִים מִפִּיהֶם דִּבּוּרִים וּשְׁבוּעוֹת שֶׁקֶר, טוֹב לָהֶם שֶׁלֹּא יָבֹאוּ לָעוֹלָם. קָמוּ כָּל הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ, הָרַחֲמָן יַצִּילֵנוּ, הָרַחֲמָן יַצִּילֵנוּ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: חֲכָמִים, כָּל הַבִּנְיָנִים הַלָּלוּ תְּלוּיִים בַּמַּחֲשָׁבָה, כְּמוֹ שֶׁמָּצָאנוּ בְּקַיִן וְהֶבֶל, קַיִן הָיָה עוֹבֵד אֲדָמָה וְהֵבִיא קָרְבַּן פִּשְׁתִּים, מֵאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל עֶרְוָה, הָיְתָה מַחֲשָׁבָה לְהַקְרִיב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֶרְוָה, וּמִנַּיִן שֶׁפִּשְׁתִּים הוּא מִצַּד הָעֶרְוָה? שֶׁנֶּאֱמַר וַעֲשֵׂה לָהֶם מִכְנְסֵי בָד לְכַסּוֹת בְּשַׂר עֶרְוָה, הֶבֶל הָיָה רוֹעֵה צֹאן, הִקְרִיב קָרְבָּן מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהֶבֶל הֵבִיא גַּם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ, מַחֲשַׁבְתּוֹ הָיְתָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם

כַּעֲמַר נְקֵא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַחֲשַׁבְתֵּיהּ טָבָא צָרְפָה לְמַעֲשֶׂה, וּבְגִין דָּא קַבִּיל לֵיהּ, וּמַחֲשָׁבָה רָעָה לָא מְצָרְפָה לְמַעֲשֶׂה, וְדָא הוּא קָרְבָּנָא דְקַיִן, וּבְגִין דָּא חָרָה לוֹ, מִיָּד וַיֹּאמֶר יהו"ה לְקַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ וכו', הֲלֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת (בראשית ד ו), אִם תֵּיטִיב עוֹבָדָךְ שְׂאֵת, אֲנָא מַאֲרִיךְ לָךְ וְאֶטּוֹל מַטּוּלָךְ עָלַי, וּמְנָלָן דִּשְׂאֵת מַטּוּלָא דְחוֹבִין הוּא, דִּכְתִיב (ישעיה א יד) נִלְאֵתִי נְשׂוֹא, וְאִם לֹא תֵּיטִיב עוֹבָדָךְ לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ, וְדָא פֶּתַח דְּגֵיהִנָּם, דְּתַמָּן חוֹבִין דִּילָךְ שָׁלְטִין עֲלָךְ, וְאִם תֵּיטִיב עוֹבָדָךְ אַתָּה תִּמְשׁוֹל בּוֹ.

רַשְׁיעַיָּא לָא שַׁלִּיט בְּהוֹן מוּסָר אֶלָּא נָטְרִין דְּבָבוּ, כְּגַוְונָא דְעֵשָׂו וַיִּשְׂטֹם עֵשָׂו אֶת יַעֲקֹב (בראשית כז מא), יַעֲקֹב כְּגַוְונָא דְהֶבֶל וְעֵשָׂו כְּגַוְונָא דְקַיִן, וַיֹּאמֶר מֶה עָשִׂיתָ וכו' (שם ד י) חוֹבָא דָא

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְעַתִּיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב, לְבוּשׁוֹ כְּשֶׁלֶג לָבָן, וּשְׂעַר רֹאשׁוֹ כְּצֶמֶר נָקִי, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרֵף מַחֲשָׁבָה טוֹבָה לְמַעֲשֶׂה, וּמִשּׁוּם זֶה קִבֵּל אוֹתוֹ, וּמַחֲשָׁבָה רָעָה אֵינוֹ מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה, וְזֶהוּ קָרְבָּנוֹ שֶׁל קַיִן, וּמִשּׁוּם זֶה חָרָה לוֹ. מִיָּד וַיֹּאמֶר יהו"ה לְקַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ וְכוּ', הֲלוֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת, אִם תֵּיטִיב מַעֲשֶׂיךָ – שְׂאֵת, אֲנִי מְחַכֶּה לְךָ וְאֶטֹּל מַשָּׂאֲךָ עָלַי, וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁשְּׂאֵת הוּא מַשָּׂא הָעֲוֹנוֹת? שֶׁכָּתוּב נִלְאֵתִי נְשׂוֹא, וְאִם לֹא תֵּיטִיב מַעֲשֶׂיךָ – לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ, וְזֶה פֶּתַח הַגֵּיהִנֹּם, שֶׁשָּׁם הַחֲטָאִים שֶׁלְּךָ שׁוֹלְטִים עָלֶיךָ, וְאִם תֵּיטִיב מַעֲשֶׂיךָ, אַתָּה תִּמְשֹׁל בּוֹ.

הָרְשָׁעִים לֹא שׁוֹלֵט בָּהֶם מוּסָר אֶלָּא שׂוֹמְרִים שִׂנְאָה, כְּמוֹ שֶׁעֵשָׂו – וַיִּשְׂטֹם עֵשָׂו אֶת יַעֲקֹב, יַעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁהֶבֶל, וְעֵשָׂו

דִּקְטַלְתְּ לַאֲחוּךְ לָא עֲבַדְתְּ לֵיהּ אֶלָּא לִשְׁמָא דְּאִתְקְרֵי מ"ה, מָ"ה אֲעִידֵךְ וְאַסְהִיד עָלָךְ, וְאִיהִי תָּבְעָה לָךְ, וְלָא עוֹד אֶלָּא מ"ה דְּאִיהוּ אָדָם דְּעָבִיד לָךְ, גָּרַם דָּא דְּאַפִּיק מַלְאַךְ הַמָּוֶת בָּךְ לְעָלְמָא, וְדָא אִיהוּ פּוֹקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים (שמות כ ה), וְהָא אִתְּמַר אִם אוֹחֲזִין מַעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם, אֶלָּא כַּךְ הֲוָה עוֹבְדֵי אֲבוּהָ הֲוָה בִּידֵיהּ, עַל סִבָּה דְּאִשָּׁה הֲוָה, כְּמָה דְּאִתְּמַר וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה, וְאֵין שָׂדֶה אֶלָּא אִתְּתָא, אִתְּתָא גָּרְמַת מִיתָה לְאָדָם, וְגָרְמַת מִיתָה לְהֶבֶל, כְּמָה דְּאִתְּמַר בְּיַעֲקֹב עִם מְמַנָּא דְּעֵשָׂו וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ (בראשית לב כה), כְּגַוְונָא דָא הֲוָה קַיִן וְהֶבֶל, וְנָצַח הֶבֶל לְקַיִן, וְאִיהוּ מִסִּטְרָא דְּרַחֲמֵי דְּחַיִּים עֲלוֹי וְלָא בָעָא לְמִקְטְלֵיהּ, וְקָם הוּא וְקָטְלֵיהּ, וְאִתְּתָא גָּרְמָא דָא, עֲלָהּ אִתְּמַר (משלי ה ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת, וּבְקִנְאָה דִּילֵיהּ קָטִיל לֵיהּ.

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁקַּיִן. וַיֹּאמֶר מָה עָשִׂיתָ וְכוּ', הַחֵטְא הַזֶּה שֶׁהָרַגְתָּ אֶת אָחִיךָ לֹא עָשִׂיתָ אוֹתוֹ אֶלָּא לַשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא מ"ה, מָ"ה אֲעִידֵךָ וְאָעִיד עָלַיִךְ, וְהִיא תוֹבַעַת אוֹתְךָ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא מ"ה שֶׁהוּא אָדָם שֶׁעָשָׂה אוֹתְךָ, גָּרַם אֶת זֶה שֶׁמַּלְאַךְ הַמָּוֶת הוֹצִיא אוֹתְךָ לָעוֹלָם, וְזֶהוּ פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר אִם אוֹחֲזִים מַעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם, אֶלָּא כָּךְ הָיָה, מַעֲשֵׂי אָבִיו הָיָה בְּיָדוֹ, וְעַל סִבָּה שֶׁל אִשָּׁה זֶה הָיָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה, וְאֵין שָׂדֶה אֶלָּא אִשָּׁה, הָאִשָּׁה גָּרְמָה מִיתָה לָאָדָם וְגָרְמָה מִיתָה לְהֶבֶל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּיַעֲקֹב עִם הַמְמֻנֶּה שֶׁל עֵשָׂו וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ, כְּמוֹ זֶה הָיָה קַיִן וְהֶבֶל, וְנִצַּח הֶבֶל אֶת קַיִן, וְהוּא מִצַּד הָרַחֲמִים,

וַיֹּאמֶר קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה (בראשית ד י), **אַנְתְּ הוּא בְּרֵיהּ דְּחִוְיָא דְּגָרַם מִיתָה לְאָדָם, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ** (שם ג יד) **אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה, כַּךְ אִית לָךְ לְיַרְתָּא מִנֵּיהּ, דְּעוֹבָדָא דִּילֵיהּ בִּידָךְ, בְּגִין דָּא אָרוּר אַתָּה מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת פִּיהָ, דָּא הַוָּה אַרְעָא דְּלַיִּט לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תֵּשַׁע לְוָוטִין, לַיִּט לְקַיִן חַד לְאַשְׁלָמָא לַעֲשָׂרָה, וּבְגִין דָּא אָמַר** (שם יא) **אָרוּר אַתָּה מִן הָאֲדָמָה וכו', כִּי תַעֲבוֹד אֶת הָאֲדָמָה וכו' דְּתְהֵא תָּשַׁשׁ חֵילָהָא לְגַבָּךְ, וְלָא יִפְּקוּן מִינָךְ מַלְכִין וְשַׁלִּיטִין.**

נָע וָנָד תִּהְיֶה בָאָרֶץ, דַּאֲנָא אֲמָרִית לְאָדָם וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה (שם א כו), דְּאִנּוּן בְּנֵי נָשָׁא דְּתַלְיָין בְּמַזָּלוֹת, דְּדַמְיָין לְחֵיוָון

לשון הקודש

שֶׁחָם עָלָיו וְלֹא רָצָה לְהָרְגוֹ, וְקָם הוּא וַהֲרָגוֹ, וְהָאִשָּׁה גָּרְמָה אֶת זֶה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת, וּבְקִנְאָתוֹ הָרַג אוֹתוֹ. **וַיֹּאמֶר** קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה, אַתָּה הוּא בְּנוֹ שֶׁל הַנָּחָשׁ שֶׁגָּרַם מִיתָה לָאָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה, כָּךְ יֵשׁ לְךָ לִירֹשׁ מִמֶּנּוּ, שֶׁמַּעֲשֵׂהוּ בְּיָדְךָ, בִּגְלַל זֶה אָרוּר אַתָּה מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת פִּיהָ, זוֹ הָיְתָה הָאָרֶץ שֶׁקִּלֵּל אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תֵּשַׁע קְלָלוֹת, וְקִלֵּל אֶת קַיִן אַחַת לְהַשְׁלִים לַעֲשָׂרָה, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר אָרוּר אַתָּה מִן הָאֲדָמָה וְכוּ', כִּי תַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה וְכוּ', שֶׁכֹּחָהּ יִהְיֶה תָּשׁוּשׁ אֵלֶיךָ, וְלֹא יֵצְאוּ מִמְּךָ מְלָכִים וְשַׁלִּיטִים.

נָע וָנָד תִּהְיֶה בָאָרֶץ, שֶׁאֲנִי אָמַרְתִּי לְאָדָם וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה, שֶׁהֵם בְּנֵי אָדָם שֶׁתְּלוּיִים

וּבְעִירָן וְעוֹפוֹת, כֻּלְּהוּ אָזְלוּ לְגַבָּךְ לְקַטְלָא לָךְ, וְאַנְתְּ תֵּזִיל נָע וָנָד מִקַּדְמָאֵי, נָ"ע וָנָ"ד עָו"ן דָ"ן, וְעוֹד נָע וָנָד בְּגִין דְּאַנְתְּ עָו"ן דְּנִדָּ"ה, וּבִנְדָּה אִתְעֲבִידַת דְּאִיהִי זוּהֲמָא דְּהִטִּיל נָחָשׁ לְחַוָּה, בְּגִין דָּא נָע וָנָד תִּהְיֶה, וְעוֹד נָע בְּגִין דְּאַנְתְּ מִסִּטְרָא דְסמא"ל, נָד בְּגִין דְּאַנְתְּ מִסִּטְרָא דְנָחָשׁ, נָע בְּעָלְמָא דֵּין, נָד בְּעָלְמָא דְאָתֵי, דְּאִינוּן שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּנָטְלִין תַּרְוַיְיהוּ נוּקְבָא מִינָךְ.

וּבְגִין דָּא כַּד שָׁמַע דְּבַאֲתַר עִלָּאָה דָא הַוָּה תַלְיָא הֶבֶל, מִיָּד וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל יהו"ה גָּדוֹל עֲוֹנִי **מִנְּשׂוֹא** (בראשית ד יג), הָכָא תָּב בִּתְיוּבְתָּא וְאִתְחַרַט, בְּגִין דָּא וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת (שם טו), הָכָא רָמַז אוֹת בְּרִית מִילָה דְקַבִּיל יִתְרוֹ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שופטים א טז) וּבְנֵי קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה שֶׁנִּפְרַד מִקַּיִן, (צ"ל (שם ד יא) וְחֵבֶר

לשון הקודש

בַּמַּזָּלוֹת, שֶׁדּוֹמִים לְחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְעוֹפוֹת, כֻּלָּם הוֹלְכִים אֵלֶיךָ לַהֲרֹג אוֹתְךָ, וְאַתָּה תֵּלֵךְ נָע וָנָד מֵהָרִאשׁוֹנִים, נָ"ע וָנָ"ד עָו"ן דָ"ן. וְעוֹד נָע וָנָד, מִשּׁוּם שֶׁאַתָּה עָו"ן שֶׁל נִדָּ"ה, וּבִנְדָּה נַעֲשֵׂיתָ, שֶׁהִיא הַזֻּהֲמָה שֶׁהִטִּיל הַנָּחָשׁ בְּחַוָּה, בִּגְלַל זֶה נָע וָנָד תִּהְיֶה. וְעוֹד נָע, מִשּׁוּם שֶׁאַתָּה מֵהַצַּד שֶׁל סמא"ל, נָד מִשּׁוּם שֶׁאַתָּה מִצַּד הַנָּחָשׁ, נָע בָּעוֹלָם הַזֶּה, נָד בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֵם שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה וּשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁיִּקָּחוּ שְׁתֵּיהֶן מִמְּךָ נְקֵבוֹת.

וּמִשּׁוּם זֶה, כְּשֶׁשָּׁמַע שֶׁבַּמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן הַזֶּה הָיָה תָּלוּי הֶבֶל, מִיָּד וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל יהו"ה גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא, כָּאן שָׁב בִּתְשׁוּבָה וְהִתְחָרֵט, בִּגְלַל זֶה וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת, כָּאן רָמַז אוֹת בְּרִית מִילָה שֶׁקִּבֵּל יִתְרוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּבְנֵי קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה, שֶׁנִּפְרַד מִקַּיִן, (וְחֵבֶר הַקֵּינִי נִפְרַד מִקַּיִן),

הַקְנִי נִפְרָד מִקַּיִן), וּבְיִתְרוֹ אִתְתַּקַּן קַיִן מֵחוֹבֵיהּ, וְעוֹד בְּהַהוּא זִמְנָא קַבִּיל לֵיהּ, בְּגִין דְּאַחֲזֵי לֵיהּ בְּנוֹי דְקֵנִי חוֹתֵן מֹשֶׁה דַּהֲווֹ עֲתִידִין לְמֶהֱוֵי בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית, אָמַר וְכִי לְחַיָּיבָא קַבִּיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּתְשׁוּבָה, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה לַצַּדִּיקַיָּיא, מִיָּד וַיֵּצֵא קַיִן מִלִּפְנֵי יהו"ה (בראשית ד טז), בְּהַאי נָפַק מִן דִּינָא, וְקַבִּיל עֲלֵיהּ כָּל מַה דְּאִתְגַּזַּר בֵּיהּ, דִּכְתִיב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד, מַה דְּאָמַר לֵיהּ נָד, שַׁוִּי עֲלֵיהּ ו' וְאִתְעֲבִיד נוֹד, וְדָא אִיהוּ דְּאִתְמַר בֵּיהּ וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת לְבִלְתִּי הַכּוֹת אוֹתוֹ, דְּאִם הֲוָה נָד אִתְמַר בֵּיהּ (שם) וְהָיָה כָּל מוֹצְאִי יַהַרְגֵנִי, וּבְגִין דְּתָב בִּתְיוּבְתָּא וְקַבִּיל עֲלֵיהּ אוֹת בְּרִית, שַׁוִּי עֲלֵיהּ אוֹת ו' לְשֵׁזָבָא לֵיהּ, וְלָא עוֹד אֶלָּא דְשַׁוִּי לֵיהּ קִדְמַת עֵדֶן, דִּבְגִינֵיהּ זָכָה לְגַן עֵדֶן.

לשון הקודש

וּבְיִתְרוֹ הִתְתַּקֵּן קַיִן מֵחֶטְאוֹ, וְעוֹד בְּאוֹתוֹ זְמַן קִבֵּל אוֹתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהֵרְאָה לוֹ בְּנֵי קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה שֶׁהָיוּ עֲתִידִים לִהְיוֹת בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית, אָמַר, וְכִי אֶת הָרְשָׁעִים קִבֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּתְשׁוּבָה, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה אֶת הַצַּדִּיקִים, מִיָּד וַיֵּצֵא קַיִן מִלִּפְנֵי יהו"ה, בָּזֶה יָצָא מִן הַדִּין וְקִבֵּל עָלָיו כָּל מַה שֶּׁנִּגְזַר בּוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד. מַה שֶּׁאָמַר לוֹ נָד, שָׂם עָלָיו ו' וְנַעֲשָׂה נוֹד, וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת לְבִלְתִּי הַכּוֹת אוֹתוֹ, שֶׁאִם הָיָה נָד, נֶאֱמַר בּוֹ וְהָיָה כָּל מוֹצְאִי יַהַרְגֵנִי, וּמִשּׁוּם שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה וְקִבֵּל עָלָיו אוֹת בְּרִית, שָׂם עָלָיו הָאוֹת ו' לְהַצִּילוֹ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁשָּׂם אוֹתוֹ קִדְמַת עֵדֶן, שֶׁבִּגְלָלוֹ זָכָה לְגַן עֵדֶן.

וַיֵּדַע (דף קיט ע"א) קַיִן אֶת אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת חֲנוֹךְ (בראשית ד יז), כָּל אִלֵּין תּוֹלָדִין מָנְעִין לֵיהּ לְאַתְרָעָא בְּהוֹן, וְאִינוּן חֲנוֹךְ וְעִירָד וּמְחוּיָאֵל וּמְתוּשָׁאֵל וְלֶמֶךְ, וְלֶמֶךְ נָטִיל תְּרֵי נְשִׁין עָדָה וְצִלָּה, עָדָה חֲנוֹךְ לְטָב, חֲנוֹךְ לְנַעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ, צִלָּה חִנּוּכָא דְּבִישׁ, וְדָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת דִּמְחַנֵּךְ לְבַר נַשׁ בְּחִנּוּכִין בִּישִׁין, עִירָד לְבָתַר אַעִיל רְעָדָה בְּבַר נַשׁ בְּאֵבָרִין דִּילֵיהּ, וּלְבָתַר דְּאַפִּיל לְבַר נַשׁ בְּחוֹבִין, אַלְשִׁין עֲלֵיהּ וְאַחֲזֵי לְאֵ"ל כָּל מַה דְּעָבִיד, וְדָא אִיהוּ מְחוּיָאֵל מְחַוֵּי אֵ"ל, וּלְבָתַר נָחִית וַתָּשַׁשׁ חֵילֵיהּ וְקָטִיל לֵיהּ, וְדָא אִיהוּ מְתוּשָׁאֵל דְּתַמָּן מָוֶת שְׁאוֹל, וְאֵין מָוֶת אֶלָּא עֲנִיּוּת, וּלְבָתַר אַמְלִיךְ עֲלֵיהּ וְדָא אִיהוּ לֶמֶךְ אִתְהַפַּךְ עֲלֵיהּ לְמֶלֶךְ, וּתְרֵין נְשִׁין דִּילֵיהּ חַד עָדָה דְּמֵעִיד עַל חוֹבוֹי דְּבַר נַשׁ, וְתִנְיָינָא צִלָּה דְּאָזִיל עֲלֵיהּ כְּצֵל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (איוב ח ט) כִּי צֵל

לשון הקודש

וַיֵּדַע קַיִן אֶת אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת חֲנוֹךְ. כָּל אֵלּוּ הַתּוֹלְדוֹת מוֹנְעִים אוֹתוֹ לְהִתְרַצּוֹת בָּהֶם, וְהֵם חֲנוֹךְ וְעִירָד וּמְחוּיָאֵל וּמְתוּשָׁאֵל וְלֶמֶךְ, וְלֶמֶךְ נָטַל שְׁתֵּי נָשִׁים, עָדָה וְצִלָּה, עָדָה – חִנּוּךְ לְטוֹב, חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ, צִלָּה – חִנּוּךְ שֶׁל רַע, וְזֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת שֶׁמְּחַנֵּךְ אֶת הָאָדָם בְּחִנּוּכִים רָעִים, עִירָד לְאַחַר מִכֵּן הִכְנִיס רְעָדָה בָּאָדָם בְּאֵיבָרָיו, וְאַחַר שֶׁמַּפִּיל אֶת הָאָדָם לַחֲטָאִים, מַלְשִׁין עָלָיו וּמַרְאֶה לָאֵ"ל כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה, וְזֶהוּ מְחוּיָאֵל – מַרְאֶה אֵ"ל, וְאַחַר כָּךְ יוֹרֵד וּמַתִּישׁ כֹּחוֹ וְהוֹרֵג אוֹתוֹ, וְזֶהוּ מְתוּשָׁאֵל, שֶׁשָּׁם מָוֶת שְׁאוֹל, וְאֵין מָוֶת אֶלָּא עֲנִיּוּת, וְאַחַר מוֹלֵךְ עָלָיו, וְזֶהוּ לֶמֶךְ, שֶׁמִּתְהַפֵּךְ עָלָיו לְמֶלֶךְ, וּשְׁתֵּי נְשׁוֹתָיו, אַחַת עָדָה,

יָמִינוּ עֲלֵי אָרֶץ, וּכְתִיב (תהלים קמד ד) יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר.

וַתֵּלֶד עָדָה אֶת יָבָל (בראשית ד כ), בָּתַר דְּקָטִיל לֵיהּ בַּעֲנִיוּתָא, וְשָׁלְטִין עֲלֵיהּ עָדָה וְצִלָּה, יָבָל, כְּגַוְונָא דִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא דְאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה נא ו) כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה, וְיָבָל אִיהוּ אֲבִי יוֹשֵׁב אֹהֶל וּמִקְנֶה, דְּכַנִּישׁ מָמוֹנָא, וּלְבָתַר אִתְּמַר בֵּיהּ (משלי יא ד) לֹא יוֹעִיל הוֹן, וְהָא אִתְּמַר דְּשַׁלִּיט עֲלֵיהּ עֲנִיוּתָא דְאִיהוּ מָוֶת, וְלֵית עֲנִיוּתָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּעֲנִיוּתָא דְאוֹרַיְיתָא, וְלֵית מָוֶת כְּאִינּוּן דְּעָבְרִין עַל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא דְאִתְקְרִיאוּ מֵתִים, וּבְגִין דָּא אָמַר קְרָא (יחזקאל יא לב) שׁוּבוּ וְחִיוּ, וַאֲחִי יָבָל הָיָה אֲבִי כָּל תּוֹפֵשׂ כִּנּוֹר וְעוּגָב, הַמְנַגְּנִין בְּכָל מִינֵי נִגּוּנִין, וּבַר נַשׁ דְּחָדֵי בְּהוּ וְאִשְׁתַּדַּל בְּהַבְלֵי עָלְמָא, עֲלֵיהּ אָמַר קֹהֶלֶת (קהלת יא ט) שְׂמַח

לשון הקודש

שֶׁמֵּעִיד עַל חֲטָאֵי הָאָדָם, וְהַשִּׁנְיָה צִלָּה, שֶׁהוֹלֵךְ עָלָיו כְּצֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי צֵל יָמֵינוּ עֲלֵי אָרֶץ, וְכָתוּב יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר. וַתֵּלֶד עָדָה אֶת יָבָל, אַחַר שֶׁהוֹרֵג אוֹתוֹ בַּעֲנִיּוּת וְשׁוֹלְטִים עָלָיו עָדָה וְצִלָּה, יָבָל, כְּמוֹ שָׁמַיִם וָאָרֶץ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה, וְיָבָל הוּא אֲבִי יֹשֵׁב אֹהֶל וּמִקְנֶה, שֶׁכִּנֵּס מָמוֹן, וְאַחַר כָּךְ נֶאֱמַר בּוֹ לֹא יוֹעִיל הוֹן, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עָלָיו עֲנִיּוּת שֶׁהוּא מָוֶת, וְאֵין עֲנִיּוּת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כַּעֲנִיּוּת שֶׁל הַתּוֹרָה, וְאֵין מָוֶת כְּמוֹ אוֹתָם שֶׁעוֹבְרִים עַל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, שֶׁנִּקְרְאוּ מֵתִים, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַכָּתוּב שׁוּבוּ וְחִיוּ, וַאֲחִי יָבָל הָיָה אֲבִי כָּל תּוֹפֵשׂ כִּנּוֹר וְעוּגָב, שֶׁמְּנַגְּנִים בּוֹ בְּכָל מִינֵי נִגּוּנִים, וְהָאָדָם שֶׁשָּׂמֵחַ בָּהֶם וּמִתְעַסֵּק בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם, עָלָיו אָמַר קֹהֶלֶת שְׂמַח בָּחוּר בְּיַלְדוּתֶךָ

בָּחוּר בְּיַלְדוּתֶךָ וכו', וּלְבָתַר מָה אָמַר לֵיהּ (שם) וְדָע כִּי עַל כָּל אֵלֶּה יְבִיאֲךָ הָאלהי"ם בַּמִּשְׁפָּט, דַּעֲלַיְיהוּ אָמְרוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין, זִמְרָא בְּבֵיתָא חָרְבָּא בְּבֵיתָא, אֶלָּא וּשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי יהו"ה אלהיכ"ם (ויקרא כג מ), כְּגַוְונָא (דְּדָוִד) דְּאִתְּמַר (בֵּיהּ) (מלכים ב ג טו) וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד יהו"ה.

וְצִלָּה גַּם הִיא יָלְדָה אֶת תּוּבַל קַיִן, לוֹטֵשׁ כָּל חֹרֵשׁ נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל (בראשית ד כב), דָּא יֵצֶר הָרָע, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ אִם יִצְרָךְ מִתְגַּבֵּר עָלָךְ מָשְׁכֵהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וכו', וַאֲחוֹת תּוּבַל קַיִן נַעֲמָ"ה דָּא אִיפָּן שֶׁל שֵׁדִים, וְלֶמֶךְ בְּשַׁעְתָּא דְשַׁלִּיט עַל בַּר נַשׁ וְאִיהִי בֵּיהּ תַּקִּיף כְּאַבְנָא וּכְפַרְזְלָא, וְלָא עָסִיק בְּאוֹרַיְיתָא, שַׁלִּיט עֲלֵיהּ וְקָטִיל לֵיהּ, וְעָבִיד בֵּיהּ פְּצַע וְחַבּוּרָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שם כג) כִּי אִישׁ הָרַגְתִּי לְפִצְעִי וְיֶלֶד לְחַבּוּרָתִי, בְּהַהוּא זִמְנָא עָתִיד לְנַטְלָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

וכו', וְאַחַר כָּךְ מָה אוֹמֵר לוֹ? וְדַע כִּי עַל כָּל אֵלֶּה יְבִיאֲךָ הָאֱלֹהִי"ם בַּמִּשְׁפָּט, שֶׁעֲלֵיהֶם אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, זֶמֶר בַּבַּיִת חֶרֶב בַּבַּיִת, אֶלָּא וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יהו"ה אֱלֹהֵיכֶ"ם, כְּמוֹ (שְׁדָוִד) שֶׁנֶּאֱמַר (בּוֹ) וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד יהו"ה.

וְצִלָּה גַּם הִיא יָלְדָה אֶת תּוּבַל קַיִן לוֹטֵשׁ כָּל חֹרֵשׁ נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל, זֶה יֵצֶר הָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אִם יִצְרְךָ מִתְגַּבֵּר עָלֶיךָ מָשְׁכֵהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וְכוּ'. וַאֲחוֹת תּוּבַל קַיִן נַעֲמָה, זוֹ אֵם הַשֵּׁדִים, וְלֶמֶךְ, בְּשָׁעָה שֶׁשּׁוֹלֵט עַל הָאָדָם וּמַחֲזִיק בּוֹ כְּאֶבֶן וּכְבַרְזֶל וְלֹא עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, שׁוֹלֵט עָלָיו וְהוֹרֵג אוֹתוֹ, וְעוֹשֶׂה בּוֹ פֶּצַע וְחַבּוּרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי אִישׁ הָרַגְתִּי לְפִצְעִי וְיֶלֶד לְחַבֻּרָתִי. בְּאוֹתוֹ זְמַן עָתִיד לִטֹּל הַקָּדוֹשׁ

הוּא נוּקְבָא מִתַּרְוַיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) כִּי שִׁבְעָתַיִם יוּקַם קַיִן וְלֶמֶךְ שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה כה ח) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח.

וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁ"ת, סִיּוּמָא דְאַלְפָא בֵּיתָא, וַעֲלֵיהּ אָמַר אִיּוֹב (איוב לח לו) מִי שָׂת בַּטְּחוֹת חָכְמָה, מַאי חָכְמָה דָא דְחָסֵר מִנֵּיהּ י', דְּבָהּ הֲוָה שִׁית, דְּאִיהוּ בָּרָא שִׁית, וְאִיהוּ רֵאשִׁית, וַהֲוָה אִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה מו י) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, הֲוָה מְשַׁמֵּשׁ שֵׁת בַּאֲתַר דְּהֶבֶל, וּבְגִין דְּחָסֵר מִנֵּיהּ י' אִתְקְרִי אַחֵר, בְּגִין דְּכַד חָב אָדָם פָּרַח מִנֵּיהּ י', וְעָבַד שֵׁת בְּלָא י' דְּאִיהִי חָכְמָה, וּבְגִין דָּא שֵׁירוּתָא הֲוָה מִן ח', דְּאִינוּן ח' יוֹמִין דִּבְרִית מִילָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית ד כו) אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה, וּמִתַּמָּן עָבְרוּ בְּרִית מִילָה, וְאַעֲבָרוּ מִנֵּיהּ עָרְלָה וּפְרִיעָה לְמַעְלָה בְּד' וְלָא בְּח',

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא מִשְּׁנֵיהֶם נְקֵבָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי שִׁבְעָתַיִם יוּקַם קַיִן וְלֶמֶךְ שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח.

וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁ"ת, הַסִּיּוּם שֶׁל אַלְפָא בֵּיתָא, וְעָלָיו אָמַר אִיּוֹב מִי שָׂת בַּטְּחוֹת חָכְמָה, מָה הַחָכְמָה? זוֹ שֶׁחָסֵר מִמֶּנּוּ י', שֶׁבָּהּ הָיָה שִׁית, שֶׁהוּא בָּרָא שִׁית וְהוּא רֵאשִׁית, וְהָיָה נֶאֱמַר בּוֹ מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, הָיָה מְשַׁמֵּשׁ שֵׁת בִּמְקוֹם הֶבֶל, וּמִשּׁוּם שֶׁחָסַר מִמֶּנּוּ י' נִקְרָא אַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר חָטָא אָדָם פָּרְחָה מִמֶּנּוּ י', וְעָשָׂה אֶת שֵׁת בְּלִי י', שֶׁהִיא חָכְמָה, וּמִשּׁוּם זֶה הָרֵאשִׁית הָיְתָה מִן ח', שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה יָמִים שֶׁל בְּרִית מִילָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה, וּמִשָּׁם עָבְרוּ בְּרִית

דְּשֵׁירוּתָא דְּח' אִיהִי בִּינָה, לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית (תהלים יב א), וַעֲלָה אִתְּמַר אָז הוּחַל, וְעוֹד אָז הוּחַל לִישָׁנָא דִּצְלוֹתָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (ישעיה נח ט) אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, דָּא הוּא נְטוּרָא טָבָא, דְּאַף עַל גַּב דְּהֶבֶל קָטִיל לֵיהּ קַיִן, דְּמִנֵּיהּ הֲוָה נָפִיק מָאן דְּנוֹקִים לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות טו א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, רוֹעֶה נוֹקִים לְרוֹעֶה, וּלְבָתַר אָז אֶהְפּוֹךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יהו"ה (צפניה ג ט), אֲבָל כַּד עֲמָלֵק דְּאִינּוּן (דף קיט ע"ב) בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם עֵרֶב רַב מְעוֹרָבִין בְּיִשְׂרָאֵל, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (דברים כה יט) תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק, דְּלָא אִשְׁתָּאַר מִנְּהוֹן שָׂרִיד, דְּאִלֵּין אִינּוּן עִרְבּוּבְיָא מִכָּל אוּמִין וַאֲפִילוּ מִקַּיִן, וּמִיָּד דְּיִתְמַחוּן מֵעָלְמָא אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה (בראשית ד כו).

לשון הקודש

מִילָה, וְהֶעֱבִירוּ מִמֶּנּוּ עָרְלָה וּפְרִיעָה לְמַעְלָה בַּד' וְלֹא בַּח', שֶׁהֵרֵאשִׁית שֶׁל ח' הִיא בִּינָה, לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר אָז הוּחַל. וְעוֹד, אָז הוּחַל לְשׁוֹן תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, זוֹהִי שְׁמִירָה טוֹבָה, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהֶבֶל הֲרָגוֹ קַיִן, שֶׁמִּמֶּנּוּ הָיָה יוֹצֵא מִי שֶׁיִּנְקוֹם בִּשְׁבִילוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, רוֹעֶה יִנְקוֹם לְרוֹעֶה, וְאַחַר כָּךְ אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יהו"ה, אֲבָל כְּשֶׁעֲמָלֵק, שֶׁהֵם בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם, עֵרֶב רַב הַמְעֹרָבִים עִם יִשְׂרָאֵל, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק, שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר מֵהֶם שָׂרִיד, שֶׁאֵלּוּ הֵם עִרְבּוּבִיָּה מִכָּל הָאֻמּוֹת וַאֲפִלּוּ מִקַּיִן, וּמִיָּד כְּשֶׁיִּמָּחוּ מִן הָעוֹלָם, אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם ה'.

תִּקּוּנָא שִׁבְעִין

בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית, וְדָא מטטרו"ן, אוֹת בַּצָּבָא דִּילֵיהּ, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר (שם טו) **וַיָּשֶׁם** יהו"ה לְקַיִן אוֹת לְאַגָּנָא עֲלֵיהּ, וּמַה דַּהֲוָה אָזִיל נָע וָנָד בְּגִלְגּוּלָא, אִתְעֲבִיד נוֹד, מִיָּד **וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ** נוֹד קִדְמַת עֵדֶן, וְדָא אוֹת דִּבְרִית מִילָה דְקַנְיֵיהּ עֲלֵיהּ בַּאֲחוּהָ בְּגִין דְּנוֹלַד מָהוּל, וּבְאָן אֲתַר זָכֵי לֵיהּ, בְּקֵנִי, בְּגִין דְּחָזַר תַּמָּן בִּתְיוּבְתָּא, וְנָפְקוּ בְּנוֹי מִינֵיהּ דְּעָאלוּ לְגַן עֵדֶן, וּבְגִין דָּא **וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ** נוֹד קִדְמַת עֵדֶן.

לְבָתַר עָבִיד תּוֹלָדִין מִסִּטְרָא דְרָע, וְאִתְפַּשְׁטוּ בְּגִלְגּוּלִין בְּעָלְמָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם יז) **וַיֵּדַע** קַיִן אֶת אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת חֲנוֹךְ, חֲנוֹךְ מִסִּטְרָא דְקַיִן, וְדָא יֵצֶר הָרָע חִנּוּכָא לְבִישׁ, וְאִית חֲנוֹךְ מִסִּטְרָא דֶאֱנוֹשׁ, דְּאִיהוּ יֵצֶר הַטּוֹב חִנּוּכָא

לשון הקודש

תִּקּוּן שִׁבְעִים

בְּרֵאשִׁית, בָּרָא שִׁית, וְזֶה מטטרו"ן, אוֹת בַּצָּבָא שֶׁלּוֹ, וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר **וַיָּשֶׁם** יהו"ה לְקַיִן אוֹת, לְהָגֵן עָלָיו, וּמַה שֶּׁהָיָה הוֹלֵךְ נָע וָנָד בְּגִלְגּוּל, נַעֲשָׂה נוֹד, מִיָּד **וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ** נוֹד קִדְמַת עֵדֶן, וְזֶה אוֹת בְּרִית מִילָה שֶׁקִּנָּא עָלָיו בְּאָחִיו מִשּׁוּם שֶׁנּוֹלַד מָהוּל, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם זָכָה לוֹ? בְּקֵינִי, מִשּׁוּם שֶׁחָזַר שָׁם בִּתְשׁוּבָה, וְיָצְאוּ מִמֶּנּוּ בָנָיו שֶׁנִּכְנְסוּ לְגַן עֵדֶן, וּמִשּׁוּם זֶה **וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ** נוֹד קִדְמַת עֵדֶן.

אַחַר כָּךְ עָשָׂה תּוֹלָדוֹת מִצַּד הָרַע, וְהִתְפַּשְּׁטוּ בְּגִלְגּוּלִים בָּעוֹלָם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר **וַיֵּדַע** קַיִן אֶת אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת חֲנוֹךְ, חֲנוֹךְ מִצַּד קַיִן, וְזֶה יֵצֶר הָרָע, הַחִנּוּךְ לְרַע, וְיֵשׁ חֲנוֹךְ מִצַּד שֶׁל אֱנוֹשׁ,

לְטָב, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (שם ה כה) וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאלהי"ם וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אלהי"ם, וְדָא חֲנוֹךְ דְּאִתְהַפַּךְ בִּשְׂרֵיהּ לְלַפִּיד אֵשׁ.

וּתְלָתָא אִינּוּן אָדָם שֵׁת אֱנוֹשׁ, אֱנוֹשׁ דְּמִתַּמָּן אִתְיַחֲסוּ כָּל דָּרִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ד כו) אָז הוּחַל לִקְרוֹא בְּשֵׁם יהו"ה, מִתַּמָּן נִתְפַּשְׁטוּ כָּל גִּלְגּוּלִין דְּצַדִּיקַיָּא, חֲנוֹךְ דְּנָפִק מֵאֱנוֹשׁ אִיהוּ מִטַּטְרוֹ"ן דְּנֶהְפַּךְ בְּשָׂרוֹ לְלַפִּיד אֵשׁ, וְאִיהוּ נוּרִיא"ל, וְעַל תַּרְוַיְיהוּ אִתְּמַר (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, רָצוֹא דָא נוּרִיא"ל, וָשׁוֹב דָּא מִטַּטְרוֹ"ן, הָכִי סָלְקִין בְּחוּשְׁבָּן, כְּמַרְאֵ"ה הַבָּזָק, אֶלָּא אִיהוּ כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן (שם כח), דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ט יד) וְהָיָה בְּעַנְנִי עָנָן עַל הָאָרֶץ וְנִרְאֲתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר (שם טו) וְלֹא יִהְיֶה מַבּוּל לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר, בְּגִין דְּאִתְהַפַּךְ בְּשָׂרוֹ לְלַפִּיד אֵשׁ, וְכָל מַלְאָכִין דְּמִמַּנָּן

לשון הקודש

שֶׁהוּא יֵצֶר הַטּוֹב, הַחֲנוּךְ לְטוֹב, וְנֶאֱמַר בּוֹ וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִי"ם וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִי"ם, וְזֶה חֲנוֹךְ שֶׁהִתְהַפֵּךְ בְּשָׂרוֹ לְלַפִּיד אֵשׁ.

וּשְׁלֹשָׁה הֵם, אָדָם שֵׁת אֱנוֹשׁ. אֱנוֹשׁ, שֶׁמִּשָּׁם הִתְיַחֲסוּ כָּל הַדּוֹרוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה, מִשָּׁם הִתְפַּשְּׁטוּ כָּל גִּלְגּוּלֵי הַצַּדִּיקִים. חֲנוֹךְ שֶׁיָּצָא מֵאֱנוֹשׁ הוּא מִטַּטְרוֹ"ן שֶׁנֶּהְפַּךְ בְּשָׂרוֹ לְלַפִּיד אֵשׁ, וְהוּא נוּרִיא"ל, וְעַל שְׁנֵיהֶם נֶאֱמַר וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, רָצוֹא זֶה נוּרִיא"ל, וָשׁוֹב זֶה מִטַּטְרוֹ"ן, כָּךְ עוֹלִים בְּחֶשְׁבּוֹן כְּמַרְאֵ"ה הַבָּזָק, אֶלָּא הוּא כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְהָיָה בְּעַנְנִי עָנָן עַל הָאָרֶץ וְנִרְאֲתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן, וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר וְלֹא יִהְיֶה

עַל נִשְׁמָתִין דְּגִלְגּוּלִין מִתַּמָּן הֲוֹו.

וְעוֹד כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת, עֲלֵיהּ אִתְּמַר לְמֹשֶׁה (שמות כה מ) וּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אַתָּה מָרְאֶה בָּהָר, כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה יהו"ה אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת הַמְּנוֹרָה (במדבר ח ד), וְדָא מטטרו"ן, מ' דִּילֵיהּ מְנוֹרָה, נוריא"ל נו"ר דִּילֵיהּ, וְהוּא ט"ט, וְהָיוּ לְטוֹטָפוֹ"ת בֵּין עֵינֶיךָ, וְכֹלָּא אִתְּפַּשַּׁט מֵאֱנוֹשׁ, וּבְגִין דָּא אָז הוּחַל לִקְרוֹא בְּשֵׁם יהו"ה.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית, וְאִינוּן שִׁית הֵיכָלִין, אִיהִי עִלָּאָה שְׁבִיעָאָה, וּבְאִלֵּין שִׁית וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת וכו' (בראשית ד כה), שֵׁת סִיּוּמָא דְאַתְוָון, תַּחַת הֶבֶל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים ח ז) כֹּל שַׁתָּה תַחַת רַגְלָיו, אִסְתַּלַּק י' מִן שִׁית וּנְחִיתַת בֵּיהּ ה' מִן הֶבֶל וְאִתְעֲבִיד שַׁתָּה, כֹּל שַׁתָּה תַחַת רַגְלָיו.

לשון הקודש

מַבּוּל לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר, מִשּׁוּם שֶׁהִתְהַפֵּךְ בְּשָׂרוֹ לְלַפִּיד אֵשׁ, וְכָל הַמַּלְאָכִים הַמְמֻנִּים עַל נִשְׁמוֹת הַגִּלְגּוּלִים, מִשָּׁם הָיוּ.

וְעוֹד כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת, עָלָיו נֶאֱמַר לְמֹשֶׁה וּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אַתָּה מָרְאֶה בָּהָר, כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה יהו"ה אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת הַמְּנוֹרָה, וְזֶה מטטרו"ן, מ' מְנוֹרָה שֶׁלּוֹ, נוריא"ל הַנו"ר שֶׁלּוֹ, וְהוּא ט"ט, וְהָיוּ לְטוֹטָפֹ"ת בֵּין עֵינֶיךָ, וְהַכֹּל הִתְפַּשֵּׁט מֵאֱנוֹשׁ, וּמִשּׁוּם זֶה אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה.

בְּרֵאשִׁית, בָּרָא שִׁית, וְהֵם שִׁשָּׁה הֵיכָלוֹת, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה הַשְּׁבִיעִית, וּבְאֵלּוּ הַשִּׁשָּׁה וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת וְכו', שֵׁת סִיּוּם הָאוֹתִיּוֹת, תַּחַת הֶבֶל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּל

וְעוֹד שֵׁת עַל שֵׁם (שמות ב ו) כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִהוּ, **וְעוֹד שֵׁת עֲלֵיהּ אָמַר אִיּוֹב** (איוב לח לו) מִי שָׂת בַּטְּחוֹת חָכְמָה, וְדָא י' דְּבָהּ הֲוָה שִׁית, אוֹ מִי נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה (שם) דָּא ה' מִן הֶבֶל, וְשֵׁת אִיהוּ גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה דְּהֶבֶל, לְהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ בְּשַׁגָּם זֶה הֶבֶל, בְּשַׁגָּם זֶה מֹשֶׁה, וְהָא אוּקִימְנָא הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות טו א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, וּבְגִין דָּא אָז הוּחַל לִקְרוֹא בְּשֵׁם יהו"ה (בראשית ד כו), הוּחַל תַּמָּן הַתְּחָלָה דְּגִלְגּוּלָא קַדְמָאָה.

וְאִתְּפַשְׁטוּתָא דְּאָת י' לְעֵילָא מִשֵּׁת (נ"א מִשִּׁית), אִתְּפַשְׁטַת עַד סְפִירָה שְׁתִיתָאָה דַּרְגֵּיהּ דְּיַעֲקֹב, וְדָא אֶבֶן הַשְׁתִיָּה דְּמִתַּמָּן הוּשְׁתַּת עָלְמָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם מט כד) מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל, וְאַבַּתְרֵיהּ אָז, וְדָא מֹשֶׁה דְּמִדְּכְרִין לֵיהּ

לשון הקודש

שַׁתָּה תַחַת רַגְלָיו. הִסְתַּלְּקָה י' מִן שִׁית וְיָרְדָה בוֹ ה' מִן הֶבֶל, וְנַעֲשָׂה שַׁתָּה, כֹּל שַׁתָּה תַחַת רַגְלָיו.

וְעוֹד שֵׁת, עַל שֵׁם כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִהוּ, וְעוֹד שֵׁת, עָלָיו אָמַר אִיּוֹב מִי שָׂת בַּטְּחוֹת חָכְמָה, וְזוֹ י' שֶׁבָּהּ הָיָה שִׁית, אוֹ מִי נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה, זוֹ ה' מִן הֶבֶל, וְשֵׁת הוּא הַגִּלְגּוּל הָרִאשׁוֹן שֶׁל הֶבֶל, לְאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, בְּשַׁגַּם זֶה מֹשֶׁה, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, וּמִשּׁוּם זֶה אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה. הוּחַל, שָׁם הַהַתְחָלָה שֶׁל הַגִּלְגּוּל הָרִאשׁוֹן.

וְהִתְפַּשְׁטוּתָהּ שֶׁל הָאוֹת י' לְמַעְלָה מִשֵּׁת (מִשִּׁית), הִתְפַּשְׁטָה עַד הַסְּפִירָה הַשִּׁשִּׁית, דַּרְגָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, וְזוֹ אֶבֶן הַשְׁתִיָּה שֶׁמִּשָּׁם הֻשְׁתַּת הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל, וְאַחֲרָיו אָז,

בָּתַר יַעֲקֹב, וּבְגִין דָּא אָז הוּחַל לִקְרוֹא בְּשֵׁם יהו"ה, מִתַּמָּן וְאֵילֵךְ אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה (ישעיה נה ט), וּבְגִין דָּא שַׁתָּה, בָּתַר שֵׁת ה', וְאִינּוּן י"ה, י' מִן שִׁית ה' מִן הֶבֶל, וְאִינּוּן אַבָּא וְאִימָּא, שִׁית ו' בְּרָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וּתְלָתָא אַתְוָון אִתְכְּלִילוּ בְּיַעֲקֹב, כַּד אָתָא מֹשֶׁה בָּתַר יַעֲקֹב אִשְׁתַּלִּים בֵּיהּ ה' בַּתְרָאָה, וְשַׁרְיָא (דף קכ ע"א) עֲלֵיהּ יה"ו, וְאִשְׁתַּלִּים בֵּיהּ יהו"ה, וּבְגִין דָּא וּשְׁמִי יהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם (שמות ו ג), אֲבָל לְמֹשֶׁה וְאָמְרוּ לִ"י מַ"ה שְׁמ"וֹ מָ"ה אוֹמַר אֲלֵיהֶם (שם ג יג), בְּגִין דְּאִשְׁתַּלִּים יהו"ה בְּמֹשֶׁה, אָמַר אָז הוּחַל לִקְרוֹא בְּשֵׁם יהו"ה, דִּבְקַדְמֵיתָא וּשְׁמִי יהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, וּבָתַר דְּאִשְׁתַּלִּים בְּמֹשֶׁה יהו"ה שַׁרְיָא עֲלֵיהּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְאִתְקְרֵי מַ"ה, בְּהַהוּא זִמְנָא מַה דְּאִסְתַּלַּק בְּקַדְמֵיתָא אַהֲדַר לֵיהּ לְאַתְרֵיהּ, וְאִתְתַּקַּן כֻּלָּא.

לשון הקודש

וְזֶהוּ מֹשֶׁה שֶׁמַּזְכִּירִים אַחַר יַעֲקֹב, וּמִשּׁוּם זֶה הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה. מִשָּׁם וְאֵילָךְ, אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, וּמִשּׁוּם זֶה שַׁתָּה, אַחַר שֵׁת ה', וְהֵם י"ה, י' מִן שִׁית ה' מִן הֶבֶל, וְהֵם אָב וָאֵם, שִׁית ו' הַבֵּן בְּאֶמְצַע, וְשָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת נִכְלְלוּ בְּיַעֲקֹב. כְּשֶׁבָּא מֹשֶׁה אַחַר יַעֲקֹב, הִשְׁתַּלְּמָה בּוֹ ה' אַחֲרוֹנָה וְשׁוֹרָה עָלָיו יה"ו, וְנִשְׁתַּלֵּם בּוֹ יהו"ה, וּמִשּׁוּם זֶה וּשְׁמִי יהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, אֲבָל לְמֹשֶׁה וְאָמְרוּ לִ"י מַ"ה שְׁמ"וֹ מָ"ה אֹמַר אֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהִשְׁתַּלֵּם יהו"ה בְּמֹשֶׁה, אָמַר אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה, שֶׁבָּרִאשׁוֹנָה, וּשְׁמִי יהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, וְאַחַר שֶׁהִשְׁתַּלֵּם בְּמֹשֶׁה יהו"ה, שָׁרָה עָלָיו יו"ד ה"א וא"ו ה"א וְנִקְרָא מָ"ה. בְּאוֹתוֹ זְמַן, מַה שֶׁהִסְתַּלֵּק

וְלָא עוֹד אֶלָּא תְּרֵין זִמְנִין אִתְּמַר בְּהַאי קְרָא מַה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אוֹמַר אֲלֵיהֶם, דְּכֹלָּא חָזַר לְאַתְרֵיהּ, מַה דִּלְעֵילָא מַה דִּלְתַתָּא, דְּאִינּוּן מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ (משלי ל ד), וְחָזַר כֹּלָּא עַל תִּקּוּנֵיהּ, וְעִלַּת הָעִלּוֹת נָחִית עַל כֹּלָּא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּהָדַר אֱמוּנָה (ס"א מְמוּנָה) לְאַתְרָהּ, אָמַר מֹשֶׁה (דברים ו ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד, דְּהָא כֹּלָּא בְּיִחוּדָא חֲדָא לֵית תַּמָּן קִצּוּץ וּפְרוּד, וְאִי חָאב אֲבוּי וְאַנָא וְעַבִּידְנָא הַפְּרָשָׁה הָא קַבֵּילְנָא עוֹנְשָׁא, וַחֲזַרְנָא כֹּלָּא לְאַתְרֵיהּ בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּלָא קִצּוּץ וּפְרוּד.

וְעוֹד בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, בָּרָא שִׁית, שִׁית הֵיכָלִין, אִימָּא עִלָּאָה הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה, תָּא חֲזֵי שֶׁבַע הֵיכָלִין אִינּוּן דְּבִנְיָנָא דִּלְהוֹן בְּשֶׁבַע שְׁמָהָן אבגי"תץ וכו'.

לשון הקודש

בְּרֵאשׁוֹנָה הֶחֱזִירוֹ לִמְקוֹמוֹ, וְהַכֹּל הִתְתַּקֵּן. **וְלֹא** עוֹד, אֶלָּא פַּעֲמַיִם נֶאֱמַר בַּפָּסוּק הַזֶּה מָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵיהֶם, שֶׁהַכֹּל חָזַר לִמְקוֹמוֹ, מַה שֶּׁלְּמַעְלָה וּמַה שֶּׁלְּמַטָּה, שֶׁהֵם מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ, וְחָזַר הַכֹּל עַל תִּקּוּנוֹ, וְעִלַּת הָעִלּוֹת יָרַד עַל הַכֹּל. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁחָזְרָה אֱמוּנָה (מְמֻנָּה) לִמְקוֹמָהּ, אָמַר מֹשֶׁה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה אֶחָד, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל בְּיִחוּד אֶחָד, אֵין שָׁם קִצּוּץ וּפְרוּד, וְאִם חָטָא אָבִיו וַאֲנִי וְעָשִׂיתִי הַפְּרָדָה, הֲרֵי קִבַּלְתִּי עֹנֶשׁ, וְהֶחֱזַרְתִּי הַכֹּל לִמְקוֹמוֹ בְּיִחוּד שָׁלֵם בְּלִי קִצּוּץ וּפְרוּד.

וְעוֹד בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, בָּרָא שִׁית, שִׁשָּׁה הֵיכָלוֹת, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי. בֹּא וּרְאֵה, שִׁבְעָה

הֵיכָלָא קַדְמָאָה מְרַקְּמָא בְּכָל מַה דְּאִית בְּיוֹמָא קַדְמָאָה דִּבְרֵאשִׁית, א' מִן אבגית"ץ אִיהוּ כֶּתֶר אָמוֹן מוּפְלָא וּמְכוּסֶה, אָת ב אִיהוּ שְׁנֵי אֲלָפִים (יום) דַּהֲוָה אוֹרַיְיתָא טְמִירָא בְּחֵיקוֹ, שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם, ג' גּוֹמֶלֶת וּמְגַדֶּלֶת, וְאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה גּוֹמֶלֶת חֶסֶד עִם סְפִירָה רְבִיעָאָה דְּאִיהִי ד', ית"ץ י' חָכְמָה, ת' תִּפְאֶרֶת, צ' צַדִּיק, וּמָאן אִיהוּ חָכְמָה י' הָכָא, דָּא חָכְמַת שְׁלֹמֹה.

א' אָמוֹן מוּפְלָא, רָקִים וְצִיֵּיר צִיּוּרָא בְּהֵיכָלָא דְּאָדָם קַדְמָאָה דְּכָל קְדוּמִים, דְּאִית אָדָם וְאִית אָדָם, אִית אָדָם דְּלֵית סְפִירָה דְּלָא אִתְקְרִיאַת אָדָם, אֲבָל אָדָם קַדְמָאָה עִלָּאָה דְּכֻלְּהוּ, כֶּתֶר עֶלְיוֹן, סָתִים וְטָמִיר, סָתִים דְּכָל סְתִימִין, עִלַּת הָעִלּוֹת, קַדְמוֹן לְכָל קְדוּמִים, בְּגִין הַאי אָדָם קַדְמוֹן אִתְּמַר

לשון הקודש

הֵיכָלוֹת הֵם שֶׁבִּנְיָנָם בְּשִׁבְעָה שְׁמוֹת אבגית"ץ וְכוּ'.

הַהֵיכָל הָרִאשׁוֹן מְרֻקָּם בְּכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל בְּרֵאשִׁית, א' מִן אבגית"ץ הוּא כֶּתֶר אָמוֹן מֻפְלָא וּמְכֻסֶּה, הָאוֹת ב' הִיא שְׁנֵי אֲלָפִים (יום) שֶׁהָיְתָה תּוֹרָה טְמוּנָה בְּחֵיקוֹ, שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם, ג' גּוֹמֶלֶת וּמְגַדֶּלֶת, וְהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, גּוֹמֶלֶת חֶסֶד עִם הַסְּפִירָה הָרְבִיעִית שֶׁהִיא ד', ית"ץ י' חָכְמָה, ה' תִּפְאֶרֶת, צ' צַדִּיק, וּמִי הוּא חָכְמָה י' כָּאן? זוֹ חָכְמַת שְׁלֹמֹה.

א' אָמוֹן מֻפְלָא, רָקַם וְצִיֵּר צִיּוּר בַּהֵיכָל שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁל כָּל הַקְּדוּמִים, שֶׁיֵּשׁ אָדָם וְיֵשׁ אָדָם, יֵשׁ אָדָם שֶׁאֵין סְפִירָה שֶׁלֹּא נִקְרֵאת אָדָם, אֲבָל אָדָם הָרִאשׁוֹן, הָעֶלְיוֹן שֶׁל כֻּלָּם, כֶּתֶר עֶלְיוֹן, סָתוּם וְגָנוּז, נִסְתָּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, עִלַּת הָעִלּוֹת, קַדְמוֹן לְכָל קְדוּמִים, בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַקַּדְמוֹן הַזֶּה

בְּעִלַּת הָעִלּוֹת, וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן, וּלְהַהוּא קַדְמוֹן אָמַר (בראשית א כו) נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, אַנְתְּ יָהִיב כָּל צִיּוּרִין וְכָל דִּיוֹקְנִין וְכָל תִּקּוּנִין סְתִימִין, וְכָל אֵבָרִין דְּכָל מִינִין, וְאַנְתְּ (נ"א וַאֲנָא) יָהִיב חֵילָא בֵּיהּ דְּאִשְׁתְּמוֹדַעְנָא (דְּיִשְׁתְּמוֹדַע) בֵּיהּ, דְּאִם לָא יְהִיב לֵיהּ שֵׂכֶל הָא לָא יָכִיל לְמִנְדַּע אֻמּוּנָה דִילִי, וּבְדָא יְהֵא שַׁלִּיט עַל כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְיַמָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וְגוֹמֵר.

וּמַאי נִיהוּ הַאי אָדָם דְּאָמַר עֲלֵיהּ נַעֲשֶׂה אָדָם, דָּא חָכְמָה עִלָּאָה דְּאִיהִי בְּדִיוֹקְנָא דְכֶתֶר, וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, בְּצַלְמֵנוּ דָּא חָכְמָה, כִּדְמוּתֵנוּ דָּא אִימָּא עִלָּאָה, דְּחָכְמָה דְּאִיהוּ אָדָם דִּבְרִיאָה אָדָם דִּיצִירָה אָדָם דַּעֲשִׂיָּה, בְּדִיוֹקְנָא דְכֶתֶר עֶלְיוֹן חָכְמָה וּבִינָה, הָכִי אִיהוּ

לשון הקודש

נֶאֱמַר בְּעִלַּת הָעִלּוֹת וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן, וּלְאוֹתוֹ קַדְמוֹן אָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, אַתָּה נָתַתָּ אֶת כָּל הַצִּיּוּרִים וְכָל הַדְּמֻיּוֹת וְכָל הַתִּקּוּנִים הַנִּסְתָּרִים וְכָל אֵיבְרֵי כָּל הַמִּינִים, וְאַתָּה (וַאֲנִי) נָתַתָּ בּוֹ כֹּחַ שֶׁיָּדַעְנוּ (שֶׁיִּוָּדַע) בּוֹ, שֶׁאִם לֹא נוֹתֵן לוֹ שֵׂכֶל, הֲרֵי אֵינוֹ יָכוֹל לָדַעַת אֶת אֻמּוּנָתִי, וּבָזֶה יִהְיֶה שׁוֹלֵט עַל כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְהַיָּם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וְגוֹמֵר.

וּמַה הוּא הָאָדָם הַזֶּה שֶׁאָמַר עָלָיו נַעֲשֶׂה אָדָם? זוֹ חָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא בִּדְמוּת הַכֶּתֶר. וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, בְּצַלְמֵנוּ – זוֹ חָכְמָה, כִּדְמוּתֵנוּ – זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁכְּמוֹ שֶׁאָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, אָדָם שֶׁל יְצִירָה, אָדָם שֶׁל עֲשִׂיָּה,

בְּדִיוֹקְנָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא וְצַדִּיק וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּבִסְפִּירָן כֻּלָּא אִיהוּ אֲצִילוּת.

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם, עִלַּת הָעִלּוֹת לְמָאן אָמַר הַאי, אֶלָּא עִלַּת הָעִלּוֹת אָמַר לְיו"ד ה"א וא"ו ה"א דְּאִיהוּ לְגוֹ מֵעֲשַׂר סְפִירָן, וּמַאי נִיהוּ עֲשַׂר סְפִירָן אל"ף ה"א יו"ד ה"א, וְהַהוּא דְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם אִיהוּ יו"ד ה"י וא"ו ה"י, אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אלהי"ם (ישעיה מד ו), תְּלַת יוּדִי"ן מְעִידִין עֲלֵיהּ דְּלֵית לְעֵילָא מִנֵּיהּ וְלֵית לְתַתָּא מִנֵּיהּ וְלַאו בְּאֶמְצָעִיתָא, לֵית אֱלוֹהַּ בְּכָל צַד בַּר מִינֵיהּ, בְּהַאי שְׁמָא אִשְׁתְּמוֹדָע הוּא בְּלָא חוּשְׁבָּן.

וְצִיּוּרָא דְּהַאי הֵיכָל, אִינּוּן עֲשַׂר סְפִירָן דְּמִתְלַבְּשָׁן בַּעֲשָׂרָה דְּבָרִים דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, וְאִינּוּן שָׁמַיִם וְאֶרֶץ, אוֹר וְחֹשֶׁךְ,

לשון הקודש

בִּדְמוּת שֶׁל כֶּתֶר עֶלְיוֹן חָכְמָה וּבִינָה, כָּךְ הוּא בִּדְמוּת הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְצַדִּיק וּשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁבַּסְּפִירוֹת הַכֹּל הוּא אֲצִילוּת.

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם, לְמִי אָמַר אֶת זֶה עִלַּת הָעִלּוֹת? אֶלָּא עִלַּת הָעִלּוֹת אָמַר לְיו"ד ה"א וא"ו ה"א שֶׁהוּא לִפְנִים מֵעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, וּמַה הוּא עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת? אל"ף ה"א יו"ד ה"א, וְאוֹתוֹ שֶׁאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם הוּא יו"ד ה"י וא"ו ה"י, אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִי"ם. שָׁלֹשׁ יוֹדִי"ם מְעִידוֹת עָלָיו שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ וְאֵין לְמַטָּה מִמֶּנּוּ וְאֵין בָּאֶמְצַע. אֵין אֱלוֹהַּ בְּכָל צַד פְּרָט לוֹ, בַּשֵּׁם הַזֶּה הוּא נוֹדָע בְּלִי חֶשְׁבּוֹן.

וְצִיּוּר הַהֵיכָל הַזֶּה הֵן עֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁמִּתְלַבְּשׁוֹת בַּעֲשָׂרָה דְּבָרִים שֶׁנִּבְרְאוּ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, וְהֵם שָׁמַיִם וְאֶרֶץ, אוֹר

תֹּהוּ וָבֹהוּ, רוּחַ וּמַיִם, מִדַּת יוֹם וּמִדַּת לַיְלָה, שָׁמַיִם אִית לְעֵילָא מִן שָׁמַיִם דְּאִיהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים, וְאִית אוֹר לְעֵילָא לְעֵילָא דְּאִתְקְרֵי אוֹר הַגָּנוּז לְצַדִּיקַיָּיא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּעֵינָא לָא שַׁלִּיט עֲלֵיהּ, וְאִית חֹשֶׁךְ סָתִים דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים יח יב) יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ, וְאִית תֹּהוּ וָבֹהוּ לְעֵילָא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה לד יא) קַו תֹּהוּ וְאַבְנֵי בֹהוּ. (דף קכ ע"ב) וְאִית רוּחָא דְקוּדְשָׁא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ רוּחוֹ הַקָּדוֹשׁ הַמְּרַחֶפֶת עַל אַנְפֵּי מַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא, מִדַּת יוֹם וּמִדַּת לַיְלָה, מִדַּת יוֹם שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, מַאי יוֹם עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּמִנֵּיהּ יוֹמִין אֲרוּכִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ג ב) אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים מב ט) יוֹמָם יְצַוֶּה יהו"ה חַסְדּוֹ, יוֹמִין זְעִירִין מִסִּטְרָא דִזְעֵיר אַנְפִּין צַדִּיק, מִדַּת לַיְלָה אִימָּא תַּתָּאָה, עַד הָכָא א' מִן אב"ג.

לשון הקודש

וְחֹשֶׁךְ, תֹּהוּ וָבֹהוּ, רוּחַ וּמַיִם, מִדַּת יוֹם וּמִדַּת לַיְלָה. שָׁמַיִם יֵשׁ לְמַעְלָה מִשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים, וְיֵשׁ אוֹר לְמַעְלָה לְמַעְלָה שֶׁנִּקְרָא אוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁעַיִן לֹא שׁוֹלֶטֶת עָלָיו, וְיֵשׁ חֹשֶׁךְ נִסְתָּר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ, וְיֵשׁ תֹּהוּ וָבֹהוּ לְמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם קַו תֹּהוּ וְאַבְנֵי בֹהוּ. וְיֵשׁ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ רוּחוֹ הַקָּדוֹשׁ הַמְּרַחֶפֶת עַל פְּנֵי מֵי הַתּוֹרָה, מִדַּת יוֹם וּמִדַּת לַיְלָה, מִדַּת יוֹם – הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, מַה זֶּה יוֹם? הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁמִּמֶּנּוּ יָמִים אֲרֻכִּים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יוֹמָם יְצַוֶּה יהו"ה חַסְדּוֹ, יָמִים קְטַנִּים מִצַּד שֶׁל זְעֵיר אַנְפִּין צַדִּיק, מִדַּת לַיְלָה – הָאֵם

מַאי ב' (בִּינָה), בָּהּ אִשְׁתְּמוֹדְעִין דּוּ פַּרְצוּפִין דְּאָדָם עִלָּאָה, ג' תְּלַת דְּיוֹקְנִין, כְּגַוְונָא דְּאָדָם דִּבְרִיאָה וְאָדָם דִּיצִירָה וְאָדָם דַּעֲשִׂיָּה, ג' אִית לָהּ רֵישָׁא וְגוּפָא וּזְנָבָא, רֵישָׁא דָא י', גּוּפָא פַּרְצוּפָא, קוֹצָא דִלְתַתָּא זָנָב, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין, אָדָם הָרִאשׁוֹן עָשָׂה לוֹ פַּרְצוּף וּלְבַסּוֹף זָנָב, זָנָב עָלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית כא ח) וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגָּמַל, עַד דְּיִתְעַבִּיד פַּרְצוּף.

וְעוֹד אבגית"ץ, א' אִיהִי מוֹרָה עַל אֵ"ל מִסְתַּתֵּר מֵעֵינֵי כָּל חָי וְנֶעְלָם מִכָּל הַיְצוּרִים כֻּלָּם, אדירירו"ן עָלֵיהּ אִתְּמַר קוֹמָה אַדִּיר יָרוֹן, וְאִית מְמַנָּא תְּחוֹת יְדֵיהּ דְּאִתְקְרֵי אַדִּי"ר אַדִּירִים, וּתְחוֹת מֶמְשַׁלְתֵּיהּ אתני"ה, וְאִיהוּ נָפִיק מֵהַאי פָּסוּק (במדבר כד כא) אֵיתָ"ן מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּ"ךָ, תַּמָּן אֵיתָ"ן וְאִיהוּ תַנְיָ"א, ק' קִנֶּךָ, קִנֵּה חָכְמָה קִנֵּה בִינָה (משלי

לשון הקודש

הַתַּחְתּוֹנָה. עַד כָּאן א' מִן אב"ג.

מַה זֶה ב' (בִּינָה)? בָּהּ נוֹדָעִים דּוּ הַפַּרְצוּפִים שֶׁל הָאָדָם הָעֶלְיוֹן, ג' שָׁלֹשׁ דְּמְיוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָדָם שֶׁל בְּרִיאָה וְאָדָם שֶׁל יְצִירָה וְאָדָם שֶׁל עֲשִׂיָּה, ג' יֵשׁ לָהּ רֹאשׁ וְגוּף וְזָנָב, הָרֹאשׁ זֶה י', הַגּוּף הַפַּרְצוּף, הַקּוֹץ שֶׁלְּמַטָּה זָנָב, וּמִשּׁוּם זֶה אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אָדָם הָרִאשׁוֹן עָשָׂה לוֹ פַּרְצוּף וּלְבַסּוֹף זָנָב. עַל הַזָּנָב נֶאֱמַר וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגָּמַל, עַד שֶׁיֵּעָשֶׂה פַּרְצוּף.

וְעוֹד אבגית"ץ, א' מוֹרָה עַל אֵ"ל מִסְתַּתֵּר מֵעֵינֵי כָּל חָי וְנֶעְלָם מִכָּל הַיְצוּרִים כֻּלָּם, עַל אדירירו"ן נֶאֱמַר קוֹמָה אַדִּיר יָרוֹן, וְיֵשׁ מְמֻנֶּה תַּחַת יָדוֹ שֶׁנִּקְרָא אַדִּי"ר אַדִּירִים, וְתַחַת מֶמְשַׁלְתּוֹ אתני"ה, וְהוּא יוֹצֵא מֵהַפָּסוּק הַזֶּה, אֵיתָ"ן מוֹשָׁבֶךָ

ד ה), יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ (שם ח כב) לְעֵילָא מִכֹּלָּא, קֶדֶם מִפְּעָלָיו מֵאָז, מֵעוֹלָם נִסַּכְתִּי מֵרֹאשׁ מִקַּדְמֵי אָרֶץ (שם), מַאי מֵרֹאשׁ, אֶלָּא הָכִי אָמְרַת אוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי רֵאשִׁית, אֲנָא אַקְדִּימַת לְמֶהֱוֵי רֵישָׁא לְעָלַם.

ב' ביהרירו"ן (נ"א ביהדירו"ן) כִּי בְיָ"ה יהו"ה צוּר עוֹלָמִים (ישעיה כו ד), וְאִיהוּ ב' בָּרוּךְ, וְסִימָן בָּרוּ"ךְ רָאשֵׁי אַתְוָון, ר' רֹאשׁ, ו' וּמָקוֹר, ד' כָּל, ב' בְּרָכוֹת, דְּדָא הוּא רֹאשׁ וּמָקוֹר לְכָל הַבְּרָכוֹת, וּבְגִין דָּא ב' אִיהִי חָכְמָה, וּמוֹרֶה עַל הַכֶּתֶר דְּאִיהוּ רֵישָׁא וּמַבּוּעָא דְכָל בִּרְכָאָן, וּבְגִין דָּא ב' תְּרֵין לְחִשְׁבְּנָא.

ג' גיהדירו"ן, וְאִיהוּ תְּלִיתָאָה, וְדָא שְׁכִינְתָּא סְפִירָה תְּלִיתָאָה, (וּבְגִין דָּא ב' אִיהִי חָכְמָה, וּמוֹרֶה עַל הַכֶּתֶר דְּאִיהוּ רֵישָׁא דְּמַבּוּעָא דְכָל בִּרְכָאָן), וַעֲלָהּ אִתְּמַר (ישעיה מ ד) כָּל גֵּיא יִנָּשֵׂא, וְאִיהוּ גִּמַּטְרִיָּאוֹת פִּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה.

לשון הקודש

וְשִׁים בַּסֶּלַע קִנֵּ"ךְ, שָׁם אֵיתָ"ן וְהוּא תַּנְיָ"א. ק' קִנֵּךְ, קִנֵּה חָכְמָה קִנֵּה בִינָה, יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ לְמַעְלָה מֵהַכֹּל, קֶדֶם מִפְּעָלָיו מֵאָז, מֵעוֹלָם נִסַּכְתִּי מֵרֹאשׁ מִקַּדְמֵי אָרֶץ. מַה זֶּה מֵרֹאשׁ? אֶלָּא כָּךְ אָמְרָה תּוֹרָה שֶׁהִיא רֵאשִׁית, אֲנִי הִקְדַּמְתִּי לִהְיוֹת רֹאשׁ לָעוֹלָם.

ב' ביהרירו"ן (ביהדירו"ן), כִּי בְיָ"ה יהו"ה צוּר עוֹלָמִים, וְהוּא ב' בָּרוּךְ, וְסִימַן בָּרוּ"ךְ רָאשֵׁי אוֹתִיּוֹת – ר' רֹאשׁ, ו' וּמָקוֹר, ד' כָּל, ב' בְּרָכוֹת, שֶׁזֶּהוּ רֹאשׁ וּמָקוֹר לְכָל הַבְּרָכוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה ב' הִיא חָכְמָה, וּמוֹרֶה עַל הַכֶּתֶר שֶׁהוּא רֹאשׁ וּמַעְיָן לְכָל הַבְּרָכוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה ב' שְׁנַיִם לַחֶשְׁבּוֹן.

ג' גיהדירו"ן, וְהוּא שְׁלִישִׁי, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה הַסְּפִירָה הַשְּׁלִישִׁית, (וּמִשּׁוּם זֶה ב' הִיא חָכְמָה, וּמוֹרֶה עַל הַכֶּתֶר שֶׁהוּא רֹאשׁ שֶׁל מַעְיַן כָּל הַבְּרָכוֹת), וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כָּל גֵּיא יִנָּשֵׂא, וְהוּא גִּימַטְרִיָּאוֹת

וְעוֹד בָּרוּךְ ב' אַחֲזֵי תְּרֵין, שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, ר' רֵאשִׁית חָכְמָה, ו' אַחֲזֵי שִׁית סְפִירָן, ד' אַחֲזֵי עַל פֶּתֶר עִלָּאָה, וְדָא אִיהוּ רָזָא כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ מֵעֵילָא לְתַתָּאָה, לְמִכְרַע בֵּיהּ לְהַהוּא (לְמִנְדַּע בֵּיהּ בְּהַהוּא) **דְּכָל מַבּוּעִין וּמָקוֹרִין דְּבִרְכָאָן בִּידֵיהּ, דְּאִיהוּ עִלַּת הָעִלּוֹת, וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, צָרִיךְ לְזַקְפָּא לֵיהּ בְּיו"ד ה"א וא"ו ה"א דְּאִיהוּ מִלְּגָאוֹ דַּעֲשַׂר סְפִירָן, דְּאִיהוּ עִלָּאָה וְזָקִיף עַל כֹּלָּא, וְלֵית אֱלוֹ"הַ לְעֵיל מִנֵּיהּ, וּבְגִין דָּא ב' אַחֲזֵי עַל הַכְּרִיעָה, דְּכָל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ** (בראשית יד כ) **וּבָרוּךְ אֵ"ל עֶלְיוֹן, ג' אַחֲזֵי עַל הַזְּקִיפָה דְּאִיהוּ גָּאֹה גָּאָה עַל כֹּלָּא, וְלֵית מָאן דְּיִתְגָּאָה עֲלֵיהּ, וּבְמַאי אִתְגָּאָה עַל כֹּלָּא, בְּאָת י' מִן אבגית"ץ, וְדָא יגבי"ה, וְעוֹד אַשְׁכַּחְנָא בְּגַוְונָא אָחֳרָא**

לשון הקודש

פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה.

וְעוֹד, בָּרוּךְ ב' מַרְאֶה שְׁנַיִם, שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, ר' רֵאשִׁית חָכְמָה, ו' מַרְאֶה שֵׁשׁ סְפִירוֹת, ד' מַרְאֶה עַל פֶּתֶר עֶלְיוֹן, וְזֶהוּ סוֹד כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ מִמַּעְלָה לְמַטָּה, לִכְרֹעַ בּוֹ לְאוֹתוֹ (לְדַעַת בּוֹ בְּאוֹתוֹ) שֶׁכָּל הַמַּעְיָנוֹת וְהַמְּקוֹרוֹת שֶׁל הַבְּרָכוֹת בְּיָדוֹ, שֶׁהוּא עִלַּת הָעִלּוֹת, וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם, צָרִיךְ לִזְקֹף אוֹתוֹ בְּיו"ד ה"א וא"ו ה"א שֶׁהוּא מִבִּפְנִים שֶׁל עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, שֶׁהוּא עֶלְיוֹן וְזָקוּף עַל הַכֹּל וְאֵין אֱלוֹ"הַּ לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, וּמִשּׁוּם זֶה ב' מַרְאֶה עַל הַכְּרִיעָה, שֶׁכָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּבָרוּךְ אֵ"ל עֶלְיוֹן. ג' מַרְאֶה עַל הַזְּקִיפָה, שֶׁהוּא גָּאֹה גָּאָה עַל הַכֹּל, וְאֵין מִי שֶׁיִּתְגָּאֶה עָלָיו, וּבַמָּה הוּא מִתְגָּאֶה עַל הַכֹּל? בָּאוֹת י' מִן אבגית"ץ, וְזֶה יגבי"ה. וְעוֹד מָצָאנוּ בְּגֶוֶן אַחֵר

יגבהי"ה (נ"א יגביהיה), וְאַתְוָון דִּילֵיהּ גַּבֵּי הָיָה (נ"א גְּבוֹהַ הָיָה), עִלָּאָה דְּכָל עִלָּאֵי.

ת' תלמי"ה, ת' תֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים בּוֹ, דְּתַמָּן אִיהוּ הַהוּא דְּכָל עַיְינִין וּמַחֲשַׁבְתִּין סָלְקִין לְגַבֵּיהּ, בְּגִין דָּא ת' תּוֹרָה קְדוּמָה דְּכָל קְדוּמִין, תּוֹרַת חָכָם מְקוֹר חַיִּים (משלי יג יד), תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה (תהלים יט ח), וְעוֹד תלמי"ה, תְּלָמֶיהָ רַוֵּה נַחֵת גְּדוּדֶיהָ וְגוֹמֵר (שם סה יא), בְּהַאי שְׁמָא אִתְעֲבִיד יַמָּא תְּלָמִים תְּלָמִים, וְעוֹד תְּלָמֶיהָ דָּא אוֹרַיְיתָא, דְּתַלְיָין מִינָּהּ כַּמָּה תִּלֵּי תִּלִּין דַּהֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבָּן.

צ' (צתני"ה) צתני"ה דָּא צַדִּיק, עַמּוּד סָבִיל כֹּלָּא, וּבֵיהּ אִשְׁתְּמוֹדָע מָאן דְּאִיהוּ לְעֵילָא מִכֹּלָּא, בְּגִין דְּצַדִּיק אִיהוּ כְּלִיל כָּל סְפִירָן, וּבֵיהּ מִתְיַחֲדִין כֻּלְּהוּ, וְאִתְעֲבִידוּ אֲגוּדָה אַחַת, אִיהוּ לוּלָב אֲגַד דְּכֻלְּהוּ סְפִירָן, וְאָת צ' בֵּיהּ מְצוּיָירִין כָּל צִיּוּרִין דְּהֵיכָלִין

לשון הקודש

יגבהי"ה (יגביהיה), וְאוֹתִיּוֹתָיו גַּבֵּי הָיָה (גְּבוֹהַ הָיָה), עֶלְיוֹן שֶׁל כָּל הָעֶלְיוֹנִים.

ת' תלמי"ה, ת' תֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים בּוֹ, שֶׁשָּׁם הוּא אוֹתוֹ שֶׁכָּל הָעֵינַיִם וְהַמַּחֲשָׁבוֹת עוֹלִים אֵלָיו, בִּגְלַל זֶה ת' תּוֹרָה קְדוּמָה שֶׁל כָּל הַקְּדוּמִים, תּוֹרַת חָכָם מְקוֹר חַיִּים, תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה. וְעוֹד תלמי"ה, תְּלָמֶיהָ רַוֵּה נַחֵת גְּדוּדֶיהָ וְגוֹמֵר, בַּשֵּׁם הַזֶּה נַעֲשָׂה הַיָּם תְּלָמִים תְּלָמִים. וְעוֹד תְּלָמֶיהָ, זוֹ הַתּוֹרָה, שֶׁתְּלוּיִים מִמֶּנָּה כַּמָּה תִּלֵּי תִּלִּים שֶׁל הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת שֶׁאֵין לָהֶן חֶשְׁבּוֹן.

צ' צתני"ה זֶה צַדִּיק, הָעַמּוּד שֶׁנּוֹשֵׂא הַכֹּל, וּבוֹ נוֹדָע מִי שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁצַּדִּיק כּוֹלֵל אֶת כָּל הַסְּפִירוֹת, וּבוֹ מִתְיַחֲדִים כֻּלָּם וְנַעֲשִׂים אֲגֻדָּה אַחַת,

דְּסָחֲרִין לְגִנְתָּא דְעֵדֶן דִּלְעֵילָא, בְּכַמָּה צִיּוּרִין דְּכָל עוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, דְּיָרְתִין לוֹן צַדִּיקַיָּא וּבֵיהּ (דף קכא ע"א) נְקוּדִין כָּל נְקוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִינוּן נְקוּדִין בְּהֵיכָלָא דְאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְנַהֲרִין כֻּלְּהוּ עַל צִיּוּרִין, כְּאַבְנֵי מַרְגְּלָאן דְּנַהֲרִין עַל רֵישָׁא דְכִתְרָא, וּכְגַוְונָא דְכֹכְבַיָּא נַהֲרִין בִּרְקִיעָא, וּבְגִין דְּכָל נְקוּדִין דְּכֹכְבַיָּא בֵּיהּ, אִתְּמַר (בראשית א יז) וַיִּתֵּן אֹתָם אלהי"ם בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה (ס"א דָא נִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא דְמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא לְהוֹצִיא לְאוֹר כָּל תַּעֲלוּמָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דניאל יב ג) וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגוֹמֵר).

הֵיכָלָא תִּנְיָנָא, מְרַקְמָא מִכַּמָּה צִיּוּרִין גְּלִידִין בְּמַיָּא, אַבְנִין מַרְגְּלָן כֻּלְּהוּ מַלְיָין מַיָּא, וְאִינוּן אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר, דְּהֵיכָלָא תִּנְיָנָא בְּגַוֵּיהּ, מִנַּיְיהוּ אִיהוּ בָּנוּי, בִּשְׁמָא דָא קְרַ"ע שָׁטָ"ן, וְאִיהוּ

לשון הקודש

הוּא הַלּוּלָב שֶׁאוֹגֵד אֶת כָּל הַסְּפִירוֹת, וּבָאוֹת צ' מְצָיָרִים כָּל הַצִּיּוּרִים שֶׁל הַהֵיכָלוֹת שֶׁמַּקִּיפִים אֶת גַּן הָעֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה, בְּכַמָּה צִיּוּרִים שֶׁל כָּל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁיּוֹרְשִׁים אוֹתָם הַצַּדִּיקִים, וּבוֹ נְקוּדִים כָּל הַנִּקּוּדִים שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם נְקוּדִים בַּהֵיכָל שֶׁהוּא הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְכֻלָּם מְאִירִים עַל הַצִּיּוּרִים כְּמוֹ אַבְנֵי מַרְגָּלִיּוֹת שֶׁמְּאִירִים עַל רֹאשׁ הַכֶּתֶר, וּכְמוֹ שֶׁהַכּוֹכָבִים שֶׁמְּאִירִים בָּרָקִיעַ, וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל הַנִּקּוּדִים שֶׁל הַכּוֹכָבִים בּוֹ, נֶאֱמַר וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִי"ם בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, זוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. (זֶה נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה לְהוֹצִיא לְאוֹר כָּל תַּעֲלוּמָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגוֹמֵר).

הַהֵיכָל הַשֵּׁנִי מְרֻקָּם מִכַּמָּה צִיּוּרִים קְפוּאִים בַּמַּיִם, אַבְנֵי הַמַּרְגָּלִיּוֹת כֻּלָּם מְלֵאִים מַיִם, וְהֵם אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר, שֶׁהַהֵיכָל הַשֵּׁנִי בְּתוֹכוֹ, הוּא בָּנוּי מֵהֶם,

רָקִיעַ קָרַע, דְּבֵיהּ קָרַע יַמָּא, וְאַפְרִישׁ מִתַּמָּן הַשָּׁטָן דְּאִיהוּ מַיִין מְסָאֲבִין, וּבְגִין דָּא יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, וְיִהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם (בראשית א ו), דָּא הוּא שְׁמָא דְעָקַר שָׁטָן מִן יַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, וְאַפְרִישׁ לֵיהּ מִתַּמָּן, בְּגִין דְּאִיהוּ עָקַר הָאֱמוּנָה דְיִשְׂרָאֵל עִלָּאָה דְכָל עִלָּאִין, (ס"א מצאתי, סָמוּךְ דְיִשְׂרָאֵל וּבְיוֹמָא תִּנְיָנָא לֵית תַּמָּן טוֹב בְּגִין דְּבֵיהּ אִתְּבְרֵי גֵּיהִנָּם, כאן חסר).

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם (שם ה א), פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, סְלִיקְנָא יָדִין לְמָאן דְּבָרָא עָלְמָא, דְיִגַּלֵּי לָן רָזִין עִלָּאִין סְתִימִין גְּנִיזִין טְמִירִין, לְמֵימַר קַמֵּי שְׁכִינְתָּא, וְשִׁתִּין רִבּוֹא דַחֲיָילִין דִּילֵיהּ דְמַלְאָכִין קַדִּישִׁין דִּלְעֵילָא, וְשִׁתִּין רִבּוֹא דְמַלְאָכִין קַדִּישִׁין דִּלְתַתָּא דְלָא אִיעוּל בְּכִסּוּפָא קָדָמָךְ.

פָּתַח וְאָמַר, זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, זֶה וַדַּאי כְּלִיל תְּרֵין עֲשַׂר מַזָּלוֹת דְּאָדָם דִּלְעֵילָא, דְּאִתְּמַר עֲלַיְיהוּ (תהלים קכב ד) שִׁבְטֵי יָ"הּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל, זֶה וַדַּאי אִינּוּן אַרְבַּע אַנְפִּין דְּאַרְיֵה,

לשון הקודש

בַּשֵּׁם הַזֶּה: קָרַ"ע שָׁטָ"ן, וְהוּא רָקִיעַ קָרַע, שֶׁבּוֹ קָרַע אֶת הַיָּם, וְהִפְרִיד מִשָּׁם אֶת הַשָּׁטָן, שֶׁהוּא מַיִם טְמֵאִים, וּמִשּׁוּם זֶה יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, זֶהוּ הַשֵּׁם שֶׁעָקַר הַשָּׁטָן מִיָּם הַתּוֹרָה, וְהִפְרִידוֹ מִשָּׁם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עָקַר הָאֱמוּנָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל כָּל הָעֶלְיוֹנִים. (סָמוּךְ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי אֵין שָׁם טוֹב, מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ נִבְרָא גֵּיהִנֹּם).

אַרְבַּע אַנְפִּין דְּשׁוֹר, אַרְבַּע אַנְפִּין דְּנֶשֶׁר, דִּבְהוֹן אִשְׁתְּמוֹדְעִין פַּרְצוּפִין דִּבְנֵי נָשָׁא, וְכֻלְּהוּ אַנְפִּין אִינּוּן רְשִׁימִין בְּאַרְבַּע אַתְוָון דְּאִינּוּן יהו"ה, מַאי אָדָם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה מד יג) **כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, מָאן בַּיִת דִּילֵיהּ, דָּא שְׁכִינְתָּא דְּאִתְקְרִיאַת דְּמוּת אָדָם, דְּכָל דְּמְיוֹנִין וּפַרְצוּפִין דִּבְנֵי נָשָׁא בָּהּ אִשְׁתְּמוֹדְעוּ, וְכָל צִיּוּרִין דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר** (הושע יב יא) **וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה.**

(אמר המגיה, אתה בן אדם קודם שתכנס בעיון זה, להזהירך באתי שתעמד על רגליך על במותי האמונה האמתית, ותקעת יתד במקום נאמן, פן יפתוך רעיונים זדונים, ויעלו דברים על לבבך, ומלין לצד עלאה תמלל, בראותך בתיקון זה שידובר בו משערא ומצחא ואודנין ואנפין ושאר אברים גשמיים, השמר אל תפן אל און ליחס ולתאר לעלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין שמ"ץ דבר מזה אפילו בהרהור, כי לעלת העלות לית מחשבה תפיסא ביה כלל, לית ביה לא דיוקן ולא דמיון ולא צורה ולא אברים גשמיים ולית ליה שם ידיע, אבל הוא ממלא כל שמהן, והוא שלימו דכלהו, ראה גם ראה מה שכתב התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי, כשרצה לגלות סתרי התורה באדרא, פתח ואמר ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה (דברים כז טו), וזה להסיר מלב כל המעיינים כל דבר עתק, פן ח"ו יכשלו ונפלו, ועברו ממשכיות לבב, ימיקו וידברו ברע, מאחר שהיה רוצה לדבר מראש ועין ואזן ושאר אברים גשמיים, היה ירא שמא יטעו ליחס ולתאר לבורא יתברך גוף ותמונה, ומשה אמר כי לא ראיתם כל תמונה (דברים ד טו), וישעיה אמר (ישעיה מ יח) ואל מי תדמיון א"ל ומה דמות תערכו לו, ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש (שם כה), ודומיהם,

שכלם יעידון יגידון שאין דמיון בינו יתברך ובינינו מצד (דף קכא ע"ב) העצם והתבנית, אלא שהאברים שבנו הם עשויים כסימנים לדברים עליונים סתומים וחתומים שאין כח השכלי שבאדם יכול להשיגם, ואין שיח ואין שיג לו להבינם, וקצר מצע דעתו לרדת לעמקם, ואיני רשאי להכנים ראשי בין ההרים הרמים הלא הם בעלי הקבלה אשר העמיקו הרחיבו דבריהם על הדרוש הזה, רק מעי רתחו ולא דמו, מיראתי פן עובדי פשתים שריקות וארגים חורי קורי עכביש יארגו, בדעות כוזבות יאריכו למעניתם, לך נא ראה מה שכתב על זה ר' יוסף בן גיקיטיליא בהקדמת שערי אורה, ובמה שכתב בעל החנוך בהקדמתו לפירוש התורה, והאלקי ר' מנחם מריקנאטי ז"ל בפרשת ויחי בפסוק בן פורת יוסף, ובמה שכתב ר' יהודה חייט בפירוש מערכת האלקות (ד' לד), וזה לשונו, סוף דבר כל מקום שתראה שידברו בענין הספירות, דברים שאין ראוי לאמרם בבורא יתברך, כגון שעור וקומה והדומים להם, הכל נאמר על הספירות, וכשתראה שידברו על דרך שבח והודאה הכל נאמר על הבורא שבתוכן, וכן בחוצה להן, כי אין דבר שיגבילהו, ועל כן אין לומר בבורא יתברך לא ימין ולא שמאל ולא פנים ואחור ומעלה ומטה וכו' עיין שם.

עוד כתב (בדף לה ע"ב) כי אף על פי ששעור הקומה מהפרסאות הוא במדות ולא בבורא, אפילו הכי אין לחשוב חלילה שהפרסאות הללו הם שעור כמותי, אלא הם מלשון (דניאל ה כח) פרס פריסת מלכותך, וכל הפרסאות הללו שבשעור קומה הם אותיות, שכל אחת נקראת פרסה, על כי נחתכו מהעיסה, כאבנים הנחתכים מההר, ואמר שרבוי הפרסאות שהזכיר בכאן, רומז לניצוצות המתפוצצות מהכאת הפטיש בקורנס, והם השמות הנעשים מחבור האותיות והצרופים הנעשים מהאלפא ביתות דספר יצירה, שעמהם נבראו הדברים וכו', ואם תדקדק היטב בדברי רבי שמעון בענין זה, תשכיל ותדע כי דברי רבי יהודה חייט ז"ל ואשר במסלתו ילכון, הם נכוחים למבין וישרים למוצאי דעת, ולא יעבטון ארחותיהם.

פְּתַח וְאָמַר, וְאַתָּה תֶחֱזֶה מִכָּל הָעָם אַנְשֵׁי חַיִל יִרְאֵי אלהי"ם אַנְשֵׁי אֱמֶת שֹׂנְאֵי בָצַע (שמות יה כא), אַנְשֵׁי חַיִל מִסִּטְרָא דְחֶסֶד דְתַמָּן י', וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, יִרְאֵי אלהי"ם מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה דְתַמָּן ה', וּבָהּ אִתְּמַר הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, אַנְשֵׁי אֱמֶת מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְתַמָּן ו' וְתַמָּן אֱמֶת, שֹׂונְאֵי בָצַע מִסִּטְרָא דְמַלְכוּת דְתַמָּן ה', הָא הָכָא אַרְבַּע תִּקּוּנִין דְאִינּוּן פַּרְצוּפִין דִבְנֵי נָשָׁא, אִלֵּין אִינּוּן מַרְאֶה (ס"א מַרְאִין).

וְאִית אַרְבַּע דְמִתְלַבְּשִׁין בְּהוֹן דְאִינּוּן דִמְיוֹן וְאִינּוּן אדנ"י, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם) וְשַׂמְתָּ עֲלֵיהֶם שָׂרֵי אֲלָפִים מִסִּטְרָא דְא', שָׂרֵי מֵאוֹת מִסִּטְרָא דְאָת ד', דְאִיהוּ אַרְבַּע מֵאוֹת דְאִשְׁתַּעֲבִידוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּגִין דְּבָהּ חָאבוּ, הָא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כג טו) אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף, וְשָׂרֵי חֲמִשִּׁים מִסִּטְרָא דְאָת נ', וְשָׂרֵי עֲשָׂרוֹת מִסִּטְרָא דְאָת י'.

אִשְׁתָּאֲרוּ עֶשֶׂר תִּקּוּנִין, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר וְאַתָּה תֶחֱזֶה מִכָּל הָעָם, בְּשַׁעֲרָא בְּגַוְונִין דִילֵיהּ בַּאֲרִיכוּ דִילֵיהּ בַּקְּמִיטוּ דִילֵיהּ, בְּמִצְחָא

בַּקְמִיטוּ דְמִצְחָא בַּאֲרִיכוּ דְמִצְחָא בְּפוּתְיָא דְמִצְחָא בְּשִׁרְטוּטִין דְּמִצְחָא, בְּאוּדְנִין (בס"א בְּאוּדְנִין שַׁעֲרָא דְנָחִית עַלֵּיהוּ אוֹ תְּחוֹתֵיהוּ), בְּאִלֵּין אִדְּרִין דְּאוּדְנִין בְּשַׁעֲרָא דִתְחוֹת אוּדְנִין, בְּאַנְפִּין בְּדִיוֹקְנִין דְּאַנְפִּין בְּפַרְצוּפָא דְאַנְפִּין, בְּעַיְינִין בְּגַוָּונִין דְּעַיְינִין בַּקְּרִיצִין דְּעַל עַיְינִין, בְּחוֹטָמָא בַּאֲרִיכוּ דִילָהּ בְּפוּתְיָא דִילָהּ בַּקְמִיטוּ דִילָהּ, בְּפוּמָא בִּפְתִיחוּ דִילָהּ בִּזְעֵירוּ דִילָהּ, בְּצַוָּאר בַּאֲרִיכוּ דִילֵיהּ (דף קכב ע"א) בַּקְמִיטוּ דִילֵיהּ, בִּידַיִן בְּשִׁרְטוּטִין דְּיָדִין בִּפְתִיחוּ דִלְהוֹן בִּסְתִימוּ דִלְהוֹן, בְּגוּפָא בְּקוֹמָה דִילֵיהּ בַּאֲרִיכוּ דִילֵיהּ בַּקְמִיטוּ דִילֵיהּ.

בְּשַׁעֲרָא בְּגַוָּונִין דְּשַׁעֲרָא, שַׁעֲרָא חִוְּרָא אִיהוּ מֵאִלֵּין אַנְשֵׁי חַיִל, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ז ט) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב לְבוּשֵׁיהּ כִּתְלָג חִוָּר וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נְקֵא, שַׁעֲרָא סוּמְקָא מֵאִלֵּין דְּאִתְקְרִיאוּ יִרְאֵי אלהי"ם, שַׁעֲרָא יְרוֹקָא מֵאִלֵּין דְּאִתְקְרִיאוּ אַנְשֵׁי אֱמֶת, וְאִינוּן מִסִּטְרָא דְיַעֲקֹב דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (מיכה ז כ) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וּתְלַת גַּוָּונִין, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם, תְּלִיתָאָה פַּחַד יִצְחָק, גַּוָּון אוּכְמָא מִסִּטְרָא דְהַהוּא דְאִתְּמַר בָּהּ (שיר א ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, מִסִּטְרָא דְאִלֵּין דְּאִתְקְרִיאוּ

שׁוּנְאֵי בָצַע, וְאִיהִי שַׁעֲרָא דִּילָהּ אוּכְמָא, וְאִיהִי שִׁעוּרָא דְּאַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא, כָּל נִימָא וְנִימָא דִּילֵיהּ, דְּאִתְּמַר עֲלַיְיהוּ (שם ה יא) קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב, וְכָל נִימָא אִית לֵיהּ מַבּוּעָא דְּאִיהִי י', וְנִימָא שִׁעוּרָא דְּאָת ו'.

שַׁעֲרָא קְמִיטָא בְּרָזָא דְּה' זְעֵירָא דְּנָטְלַת מֵאָת י', שַׁעֲרָא אֲרִיכָא מִסִּטְרָא דְּה' עִלָּאָה דְּנָטְלָא מֵאָת ו', עֶשֶׂר תִּקּוּנִין אִלֵּין, כָּל תִּקּוּנָא וְתִקּוּנָא אִית לֵיהּ (נ"א בֵּיהּ) אַרְבַּע שִׁעוּרִין דְּסָלְקִין לְעֶשֶׂר, כְּגַוְונָא דִּרְשׁוּת הַיָּחִיד דְּרָחְבּוֹ אַרְבָּעָה וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה, אַרְבָּעָה יהו"ה עֲשָׂרָה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, לֵית נִימָא דְשַׁעֲרָא דְּלָא אַחֲזֵי עָלְמָא עִלָּאָה סְתִימָא, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם ו ח) וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר, כָּל אִלֵּין עָלְמִין תַּלְיָין מִכִּתְרָא דְּרֵישָׁא, כְּגַוְונָא דְּאַבְנִין וּמַרְגְּלָן דְּנַהֲרִין בְּכִתְרָא דְּסֵפֶר תּוֹרָה אוֹ בַּעֲטָרָה דְּמַלְכָּא, וְהָכִי אִינּוּן נַהֲרִין כְּכֹכְבַיָּא בִּרְקִיעָא וּבֵיהּ קְבוּעִין.

וְהָכִי תַּלְיָין צְבָא הַשָּׁמַיִם מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּגַוְונָא דְשַׁעֲרָא דְתַלְיָין מֵעַל אוּדְנִין מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב

(מלכים א כב יט) וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמְדִים עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ, וּבְגִין דָּא צָרִיךְ לְבַעֲרָא שַׁעֲרָא מֵעַל (ס"א מִגּוֹ) אוּדְנִין, דְּלָא יְהוֹן סְתִימִין תַּרְעִין דִּשְׁמִיעָה דִּצְלוֹתָא, דִּבְהוֹן שָׁמַע צְלוֹתִין הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים סה ג) שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה עָדֶיךָ כָּל בָּשָׂר יָבֹאוּ.

דְּאַרְבַּע תִּקּוּנִין אִינּוּן, רְאִיָּה שְׁמִיעָה רֵיחָא דִּבּוּר, רְאִיָּה אִיהִי לַמִּזְרָח (נ"א לְדָרוֹם), וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שמות יח כא) וְאַתָּה תֶחֱזֶה מִכָּל הָעָם אַנְשֵׁי חַיִל, וְכַמָּה נְטוּרֵי תַרְעִין תַּמָּן דְּאִתְקְרִיאוּ עֵינֵי יהו"ה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (דניאל ט יח) פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שׁוֹמְמוֹתֵינוּ, שְׁמִיעָה יִרְאֵי אלהי"ם, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם) הַטֵּה יהו"ה אָזְנְךָ וּשְׁמָע, וְתַמָּן דְּחִילוּ וּפַחַד יִצְחָק, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (חבקוק ג ב) יהו"ה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי, וּמָאן דִּי מִשְׁתַּמַּע תַּמָּן קָלֵיהּ בֵּין בְּאוֹרַיְיתָא בֵּין בִּצְלוֹתָא בֵּין בִּצְעָקָה כְּלָא דְּחִילוּ, מִיָּד (במדבר יא א) וַיִּשְׁמַע יהו"ה וַיִּחַר אַפּוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ יהו"ה, וְכַמָּה נְטוּרֵי תַרְעִין תַּמָּן דְּאִתְקְרִיאוּ אָזְנֵי יהו"ה.

רֵיחָא תַּמָּן אַנְשֵׁי אֱמֶת, וְתַמָּן סָלְקִין כָּל רֵיחִין וּקְטוֹרִין וַעֲשָׁנִין דְּקָרְבָּנִין, וּצְלוֹתִין

דְּאִתְחַשִּׁיבוּ כְּקָרְבָּנִין, וְאִם לָא סָלִיק לוֹן בַּר נַשׁ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (דברים כט יט) כִּי אָז יֶעְשַׁן אַף יהו"ה וְקִנְאָתוֹ בָּאִישׁ הַהוּא, דְּבוּר לָקֶבֶל שׂוֹנְאֵי בָצַע, תַּמָּן סָלְקִין קָלִין וְדִבּוּרִין דְּאוֹרַיְיתָא וּצְלוֹתָא, אִלֵּין דְּאִתְּמַר עֲלַיְיהוּ (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, לָא אִית תִּקּוּנָא מֵאִלֵּין, אַרְבַּע דְּלֵית תַּמָּן יהו"ה, וְאִיהוּ י אִסְתַּכַּל, ה וְשָׁמַע, ו וּמֵרִיחַ, ה וּמְמַלֵּל, בְּאִלֵּין אַרְבַּע תִּקּוּנִין.

אַרְיֵה דָא רְאִיָּה, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל א י) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, בְּכָל אֲתַר אַרְבַּעְתָּם דָּא יהו"ה, אַרְבַּע אַתְוָון דִּילֵיהּ דְּשָׁלְטִין עַל כֹּלָּא, וַהֲפוּךְ אַרְיֵה וְתִשְׁכַּח לֵיהּ רְאִיָּה, וְאִיהוּ לִימִינָא דְּחֶסֶד, דְּאִיהוּ יוֹמָא קַדְמָאָה, דְּתַמָּן א' (נ"א י') אוֹר, רְאוּבֵן דְּאִיהוּ לִימִינָא עַל שְׂמֵיהּ אִתְקְרֵי אוֹר בֵּן, שִׁמְעוֹן לִשְׂמָאלָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם) וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל, נָשֶׁר רֵיחָא בְּאֶמְצָעִיתָא, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי ל ד) מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו, דְּאִינוּן תְּרֵין נוּקְבִין דְּחוֹטָמָא, פּוּמָא דִּבּוּרָא, דָּא אָדָם כְּלִיל אַרְבַּע אַתְוָון וּכְלִיל עֶשֶׂר אַתְוָון, וְדָא שְׁכִינְתָּא, בְּאִלֵּין (דף

קכב ע"ב) אַרְבַּע תִּקּוּנִין אָמַר לְמֹשֶׁה וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם וְגוֹמֵר וְצָרִיךְ לְאַחְזָרָא עֲלַיְיהוּ.

וְאַתָּה תֶּחֱזֶה בְּשַׁעֲרָא, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שיר ה יא) רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז דָּא כֶּתֶר עִלָּאָה, וּמִלְּגָאוֹ מוֹחָא, דְּמִנֵּיהּ נָפְקִין מַבּוּעִין לְכָל סִטְרָא, לְאַשְׁקָאָה לְכָל נִימָא וְנִימָא דְּאִיהִי עָלְמָא סְתִימָאָה, וְכָל מַבּוּעָא אִתְעֲבִיד נִיצוּץ, וְכָל נִימָא אִתְעֲבִיד שַׁרְבִּיט, מוֹחָא סְתִימָא אִתְקְרֵי אֵין סוֹף, דְּאִתְפַּלַּג לִתְלַת מוֹחִין דְּאִינּוּן י' י' י', דְּאִתְרְמִיזוּ בְּהַאי שְׁמָא (יו"ד ה"א וא"ו ה"א נ"א יו"ד ה"י וא"ו ה"י).

(קָם סָבָא דְּסָבִין עַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין, וְאָמַר בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, וַדַּאי שְׁמָא דְּאִתְרְמִיזוּ תְּלַת יוּדִי"ן דָּא) יו"ד ה"י וא"ו ה"י וְדָא אִיהוּ מִלְּגָאוֹ, אֲבָל שְׁמָא דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אִיהוּ כְּלִיל תְּלַת אַלְפִּין א' א' א', אִינּוּן תְּלַת אַוִּירִין, דְּמִתְלַבְּשִׁין בְּהוֹן תְּלַת מוֹחִין י' י' י', שְׁמָא חַד אִיהוּ גוּפָא, וּשְׁמָא תִּנְיָנָא מוֹחָא, דָּא מִלְּגָאוֹ, וְדָא מִלְּבָר.

תְּלַת וָוִי"ן אִית בְּהַאי שְׁמָא, דְּאִנּוּן שַׁרְבִּיטִין, שַׁעֲר אִתְקְרֵי עַל שֵׁם שִׁעוּר קוֹמָתֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכָל נִימָא וְנִימָא אִתְקְרֵי

נִשְׁמָתָא, וְאִית נִימִין דְּאִתְקְרִיאוּ מַלְאָכִין, וְכָל נִיצוּץ אִתְקְרֵי אוֹפָן וְאִתְקְרֵי גַּלְגַּל, וְאִית מִנַּיְיהוּ דְּאִינּוּן נִימִין מֵאֶשָּׁא חִוָּורָא כֻּלְּהוּ רַחֲמֵי, וְאִית מִנַּיְיהוּ דְּאִינּוּן נִימִין דְּאִינּוּן מֵאֶשָּׁא סוּמְקָא וְכֻלְּהוּ דִּין, וְאִית נִימִין כֻּלְּהוּ יְרוֹקִין מֵאֶשָּׁא יְרוֹקָא, וְאִית נִימִין כֻּלְּהוּ מֵאֶשָּׁא אוּכְמָא, אִלֵּין אִתְקְרִיאוּ שֵׁעָר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

כָּל נִיצוּץ שֵׁעוּר מַהֲלַךְ דִּילֵיהּ עֶשֶׂר אַלְפִּין, וְכָל נִימָא אִיהִי שֵׁעוּרָא דְּאֶצְבָּעָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכָל אֶצְבַּע אִיהוּ פַּרְסָה זְעֵירָא, וְכָל פַּרְסָה אִית בָּהּ תְּלַת מִיל, לָקֶבֶל תְּלַת פִּרְקִין דְּאֶצְבָּעָא, וְכָל מִיל אִיהוּ עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים, אֲבָל מִיל דְּפַרְסָה עִלָּאָה אִיהוּ עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים רִבּוֹא, וְהָכִי דְּרוֹעָא תִּשְׁכַּח בָּהּ תְּלַת פִּרְקִין, וְכָל פֶּרֶק אִיהוּ י', וְכָל אַמָּה אִיהוּ ו', אֲבָל אֶצְבַּע וְאַמָּה דָּא שֵׁעוּרֵיהּ זְעֵיר מִסִּטְרָא דִזְעֵיר אַנְפִּין, וְדָא שֵׁעוּרֵיהּ רַב מִסִּטְרָא דַאֲרִיךְ אַנְפִּין.

וּבְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר אִיהוּ יהו"ה, וְאִיהוּ שֵׁעוּרָא דְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, בְּגַבְהָא בְאָרְכָּא עֵילָא וְתַתָּא, וּלְאַרְבַּע סִטְרִין, וְאִיהוּ בֵּין כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר, לֵית

אֲתַר פָּנוּי מִנֵּיהּ, כְּנִשְׁמָתָא דְּאִשְׁתַּכְּחַת בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּגוּפָא, וְאִית אֵבֶר עִלָּאָה דְּאִתְקְרֵי יהו"ה עַל שְׁמֵיהּ, דְּשָׁלְטָנוּתֵיהּ בַּאֲתַר יְדִיעָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (זכריה יד ט) וְהָיָה יהו"ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ.

וְאִית תְּרֵין אֵבָרִין עִלָּאִין מִנֵּיהּ, דְּאִתְקְרִיאוּ יהו"ה אלהי"ם דְּשָׁלְטָנוּתְהוֹן בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים ד לה) כִּי יהו"ה הוּא הָאלהי"ם בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד, וְאִית אֵבֶר דְּאִתְקְרֵי אלהי"ם, וְשָׁלְטָנוּתֵיהּ בְּכָל אַרְעָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים מ"ז) מֶלֶךְ כָּל הָאָרֶץ אלהי"ם, וְאִית אָחֳרָא דְּשָׁלְטָנוּתֵיהּ אִיהוּ בִּתְרֵין אֵבָרִין בְּמוֹחָא וּבְלִבָּא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (דברים ד') כִּי יהו"ה הוּא הָאלהי"ם אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ, וְאַף עַל גַּב דְּהַאי קְרָא עַל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְּמַר דְּאֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ, עִם כָּל דָּא הָכָא רָזָא דְּדִיוֹקְנָא עִלָּאָה דִּילֵיהּ, לְאַחֲזָאָה בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּגוּפֵיהּ שׁוֹלְטָנוּתֵיהּ, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לְבַר נַשׁ אֵיךְ אִתְנַהִיג עָלְמָא, וְיִנְדַּע לְמִקְרֵי לֵיהּ בְּכָל אֵבֶר כִּדְקָא יָאוּת לֵיהּ, וְאֵיךְ אִשְׁתַּנִּי שְׁמֵיהּ לְפוּם הַהוּא אֵבֶר.

וְאִית אֵבֶר דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ יהו"ה רַחֲמֵי, וְאִית אֵבֶר דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ אלהי"ם, וְאִית אֵבֶר דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ אהי"ה, וְאִית אֵבֶר דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ צבאו"ת, וְאִית אֵבֶר דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ א"ל, וְאִית אֵבֶר דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ שד"י, וְאִית אֵבֶר דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ אדנ"י, יהו"ה מְמַנָּא עַל קָלָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים כט ד) קוֹל יהו"ה בַּכֹּחַ, אהי"ה עַל הֲוַיָּה וְהֶבֶל דִּלְבָּא, הַהוּא דְרָכִיב עַל קָלָא דְיהו"ה אִיהוּ עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, סָתִים וְטָמִיר וְלָא אִתְגַּלְיָא, וְאִיהוּ רָכִיב וְשַׁלִּיט עַל כֹּלָּא, אהי"ה אַחֲזֵי עַל עִלַּת הָעִלּוֹת דְּאִיהוּ הָיָה (דף קכג ע"א) הֹוֶה וְיִהְיֶה, וְאִיהוּ הֶבַל דְּסָלִיק עַד אֵין סוֹף, וּבֵיהּ רָכִיב עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת. אֵ"ל אַחֲזֵי עַל אֱלָהוּ"ת דְּעִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, וַעֲלֵיהּ אָמַר אִיּוֹב (איוב ה ח) אֲנִי אֶדְרוֹשׁ אֶל אֵ"ל, אֶל אלה"י הָאלהי"ם, וְכַד רָכִיב עַל אֵ"ל אִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵיהּ כָּל אלהי"ם, וּמִזְדַּעְזְעִין מִנֵּיהּ, וְכָל מַלְאָכַיָּא דְאִתְקְרִיאוּ בְּהַאי אֵ"ל כְּגוֹן מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל, כֻּלְּהוּ מִזְדַּעְזְעִין מֵהַאי אֵ"ל דְּאִיהוּ אלה"י הָאלהי"ם, וּמָאן דְּקָרָא לוֹן בֵּיהּ, מִיָּד עוֹנִין לֵיהּ בְּכָל שַׁעְתָּא, וְהָכִי כָּל מַלְאָכַיָּא דְאִתְקְרִיאוּ קָלִין בִּשְׁמָא דְיהו"ה, כָּל מָאן דְּקָרָא לוֹן בְּיהו"ה בְּעִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת מִיָּד עוֹנִין לֵיהּ

בְּקָלֵיהּ, דְּעִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת אִיהוּ חַד בְּכָל שְׁמָהָן וְלָא אִשְׁתַּנִּי בְּכֻלְּהוּ, דְּשִׁנּוּיִין בִּשְׁמָהָן אִינּוּן וְלָאו בֵּיהּ, דְּאִיהוּ בְּכֻלְּהוּ כְּנִשְׁמָתָא בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, אִית אֵבֶר דְּשָׁמַע בֵּיהּ כְּגוֹן אוּדְנִין, וְאִית אֵבֶר דְּמִסְתַּכֵּל מִנֵּיהּ (נ"א בֵּיהּ) עַל עָלְמָא, וְאִית אֵבֶר דְּאָרַח בֵּיהּ כָּל רֵיחִין וּבוֹסְמִין דִּצְלוֹתִין, וְרֵיחִין טָבִין דַּהֲבָלִים דְּנָפְקִין מֵאוֹרַיְיתָא מִפּוּמָא דִּבְנֵי נָשָׁא, וְדָא רֵיחָא דְחוֹטָמָא, וְאִית אֵבֶר דְּמַלֵּיל בֵּיהּ, וּבְאִלֵּין אֵבָרִין אִית שִׁנּוּיָיא, אֲבָל בֵּיהּ לֵית שִׁנּוּיָיא, וְאִית אֵבֶר דִּמְמַנָּא עַל דִּבּוּרָא וְדָא אדנ"י, וְאֵבֶר דִּמְמַנָּא עַל מַחֲשָׁבָה, וְאֵבָרִין אִלֵּין כֻּלְּהוּ בִּסְפִירָן.

רֵישָׁא כֶּתֶר עֶלְיוֹן, מוֹחָא חָכְמָה, בִּינָה לִבָּא וּבָה לֵב מֵבִין, תְּרֵין דְּרוֹעִין חֶסֶד גְּבוּרָה, גּוּפָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, תְּרֵין שׁוֹקִין נֶצַח הוֹד, יְסוֹד אָמָה, שְׁכִינְתָּא אוֹת דִּילֵיהּ. כֶּתֶר אִתְקְרֵי אֵ"ל עֶלְיוֹן, קוֹנֵה הַכֹּל, (חָכְמָה וּבִינָה) אלהינ"ו בִּינָה, וֵאלה"י אֲבוֹתֵינוּ חָכְמָה, וְאִיהוּ אלה"י אַבְרָהָם אלה"י יִצְחָק וֵאלה"י יַעֲקֹב, הָאֵ"ל הַגָּדוֹל מִסִּטְרָא דִגְדוּלָה, וְהַגִּבּוֹר מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה, וְהַנּוֹרָא מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא.

אַדְהָכִי הָא אֵלִיָּהוּ קָא נָחִית, וְאָמַר רַבִּי בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, שְׁמַעְנָא לְעֵילָא תִּקּוּנָא דִּילָךְ בִּשְׁמָהָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְצִלּוֹתָא דִּילֵיהּ, חֲזוֹר בָּךְ, דְּאַתְּ צָרִיךְ לְתַקָּנָא שְׁמָהָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כִּדְקָא יָאוּת, דְּהָא כֻּלְּהוּ אָזְלִין בִּתְלַת תְּלַת, מִסִּטְרָא דְרַחֲמֵי אִתְקְרִיאוּ יהו"ה יהו"ה יהו"ה תְּלַת אֲבָהָן, וְאִינּוּן אֵשׁ דְּלָא אִיהוּ שׁוֹרֵף, וְאִתְקְרִיאוּ בִּתְלַת שְׁמָהָן אהי"ה אהי"ה אהי"ה, וְהַאי אִיהוּ אֵשׁ דְּאִיהוּ שׁוֹרֵף וְלָא אָכִיל, וְאִית שְׁמָהָן דְּאִתְקְרִיאוּ אדנ"י אדנ"י אדנ"י, וְדָא אֵשׁ דְּאִיהוּ שׁוֹרֵף וְאָכִיל וְשַׁיֵּצִי כֹּלָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא ט כד) וַתֹּאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הָעוֹלָה וְאֶת הַחֲלָבִים.

א' אִיהוּ כֶּתֶר עַל כֻּלְּהוּ שְׁמָהָן, וְאִיהוּ אִתְקְרֵי א"ל, אהי"ה, אדנ"י, אלהי"ם, אלה"י, אֱלוֹ"הַּ, אלהינ"ו אי"ה, או"ה, (וְרָזָא דְמִלָּה אֵ"ל אלהי"ם יהו"ה דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ) (תהלים נ א). **י'** בֵּיהּ אִתְקְרֵי י"ה, יה"ו, יהו"ה, יה"י, יהי"ה, כֻּלְּהוּ שְׁמָהָן דְּפָתְחִין בַּהֲוַיּוֹ"ת בְּי', עִקָּרָא דִלְהוֹן בְּחָכְמָה, וְכֻלְּהוּ שְׁמָהָן דְּפָתְחִין בְּא', עִקָּרָא דִלְהוֹן אִימָּא עִלָּאָה, וּכְמָה דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ כְּלִיל מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, הָכִי

כֶּתֶר עִלָּאָה כְּלִיל תְּרֵין שְׁמָהָן אִלֵּין דְּאַבָּא וְאִימָּא, וְאִיהוּ כֶּתֶר עַל רֵישַׁיְיהוּ, וְאַשְׁכַּחְנָא תִּקּוּנָא כְּגַוְונָא דָא, אהי"ה כֶּתֶר עִלָּאָה, יהו"ה עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, אדנ"י שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.

וּמִסִּטְרָא דְכֶתֶר אִתְקְרִיאוּ תְּלַת סְפִירָן אֶהְיֶ"ה אֲשֶׁר אֶהְיֶ"ה, חֶסֶד אֵ"ל, גְּבוּרָה אלהי"ם, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא יהו"ה, וְרָזָא דְמִלָּה אֵ"ל אלהי"ם יהו"ה דְּבֶר וַיִּקְרָא אָרֶץ, נֶצַח וְהוֹד צְבָאו"ת, צַדִּיק שד"י, מַלְכוּת אדנ"י.

וּבְצִלּוֹתָא בָּרוּךְ אַתָּה יהו"ה, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וְדָא צַדִּיק חַי עָלְמִין, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (מכלים א ב מה) וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ, אַתָּה אָת ה' זְעֵירָא, בָּהּ צָרִיךְ לְנַחְתָּא בִּרְכָאָן, וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם דָּא יהו"ה עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, אלהינ"ו אִימָּא עִלָּאָה, וֵאלה"י אֲבוֹתֵינוּ אַבָּא, הָאֵ"ל הַגָּדוֹל חֶסֶד, הַגִּבּוֹר גְּבוּרָה, וְהַנּוֹרָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּבֵיהּ אִתְכְּלִילָן מִתַּתָּא לְעֵילָא וּמֵעֵילָא לְתַתָּא, כָּל סְפִירָאן בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וּבְגִין (דף קכג ע"ב) דָּא צָרִיךְ לְאַכְלָלָא בֵּיהּ תַּתָּאִין בְּהַכְרָעָה, וּלְבָתַר עִלָּאִין בִּזְקִיפָה. אֵ"ל עֶלְיוֹן, גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים קוֹנֵה הַכֹּל,

וְזוֹכֵר חַסְדֵּי אָבוֹת, דָּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן עַל כֻּלְּהוּ, וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם דַּאֲבָהָן, אִלֵּין נֶצַח וְהוֹד, לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ כְּלִיל תְּלַת בִּרְכָאָן קַדְמָאִין, דְּאִינּוּן אֲבָהָן וּגְבוּרוֹת וּקְדוּשַׁת הַשֵּׁם, וְאִיהוּ כְּלִיל תְּלַת בַּתְרָאִין בַּעֲבוֹדָה, וְאִיהוּ כְּלִיל אֶמְצָעִיוֹת, לְקַיְּמָא בֵּיהּ אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אלהי"ם (ישעיה מד ו), זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיָדַע לְצַלָּאָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל תִּקּוּנִין דִּילֵיהּ כִּדְקָא יָאוּת, וּלְמִשְׁאַל מִנֵּיהּ בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא כִּדְקָא יָאוּת.

חַכִּימִין כֻּלְּהוּ אִינּוּן רְשִׁימִין דִּיוֹקְנֵיהוֹן בַּחָכְמָה, וּנְבוֹנִין רְשִׁימִין דִּיוֹקְנֵיהוֹן בְּבִינָה, וּמָאֲרֵי גְמִילוּת חֲסָדִים דִּיוֹקְנֵיהוֹן רְשִׁימִין בְּחֶסֶד, וְגִבָּרִין בִּיצִרֵיהוֹן כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין בִּגְבוּרָה, וּמָאֲרֵי תּוֹרָה כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין דִּיוֹקְנֵיהוֹן בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּנְבִיאִים כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין דִּיוֹקְנֵיהוֹן בְּנֶצַח וְהוֹד דְּאִינּוּן תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, וְצַדִּיקִים נָטְרֵי בְּרִית כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין דִּיוֹקְנֵיהוֹן בְּצַדִּיק, וּמָאֲרֵי מַלְכוּתָא כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין בַּמַּלְכוּת, וּמָאֲרֵי יְהוּדָא כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין בְּכֶתֶר עִלָּאָה דְּאִיהוּ מַחֲשָׁבָה, דְּתַמָּן צָרִיךְ לְסַלְקָא יְהוּדָא

בְּמַחֲשָׁבָה סְתִימָא, וּבְכֻלְּהוּ תִּקּוּנִין אִלֵּין צָרִיךְ לְשַׁבְּחָא לְעִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, דְּאִיהוּ מִלְּגָאו כְּנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא, וּבְגִין דִּבְנֵי נָשָׁא רְשִׁימִין בְּאִלֵּין דְּיוֹקְנִין, אָמַר לְמֹשֶׁה וְאַתָּה תֶּחֱזֶה וְגוֹמֵר.

וְאַתָּה תֶּחֱזֶה בְּשַׁעֲרָא, אִי אֲרִיךְ, אוֹ קָמוּט, אוֹ עָגוּל, שַׁעֲרָא שְׁעִיעַ אֲרִיךְ, אָרְחָא מִתְפַּלַּג בֵּיהּ לְכַמָּה אוֹרְחִין, עֲלָהּ אִתְּמַר (ישעיה מג טז) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ, וְאָרְחִין אָחֲרָנִין דְּמִתְפָּרְשִׁין מִינָּהּ, אִינּוּן נְתִיבִין, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (שם) וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה, תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין מִתְפָּרְשָׁאן מֵהַאי אָרְחָא.

אַדְהָכִי הָא אֵלִיָּהוּ אָתֵי לְגַבֵּיהּ, וְאָמַר לֵיהּ, וְהָא דְּיוֹקְנִין אִלֵּין צָרִיךְ לְתַקְּנָא לוֹן בַּאֲתַר דִּלְהוֹן, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּוַדַּאי, אַף עַל גַּב דִּבְעָלְמָא דְּפִירוּדָא, דְּיוֹקְנִין אִית סַגִּיאִין דְּאַכְחִשִׁין עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, דְּלַאו אִינּוּן אוֹרַח מִישׁוֹר, וְאִינּוּן חֲשׁוֹכִין, מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא אִשְׁתְּמוֹדָע נְהוֹרָא, דְּיוֹקְנִין דְּגִנְתָּא דְּאַנְהָרָן בְּצִיּוּרָא דְעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, מְרַקְּמֵי בְּכַמָּה גַּוָּונִין נְהִירִין, וְאִינּוּן כֻּלְּהוּ בְּקַו וּבְמִדָּה, וְאִלֵּין דְּעָלְמָא דְּפִירוּדָא אִינּוּן כְּקְלִיפִין דְּאֶגוֹזָא לְגַבַּיְיהוּ, דְּאִינּוּן מוֹחָא מִלְּגָאו, וְעִם כָּל דָּא

מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא אִשְׁתְּמוֹדָע נְהוֹרָא, וּמִגּוֹ אִלֵּין קְלִיפִּין דְּאִינּוּן דִּיוֹקְנִין חֲשׁוֹכִין, אִשְׁתְּמוֹדְעָן צִיּוּרִין דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן דִּלְתַתָּא, דְּאִינּוּן דִּיוֹקְנָא דְּמָאנֵי מַשְׁכְּנָא, אָמַר וַדַּאי הָכִי הוּא.

פָּתַח וְאָמַר, שַׁעֲרָא שְׁעִיעַ אֲרִיךְ אִיהוּ רַחֲמֵי מִסִּטְרָא דַּאֲרִיךְ אַנְפִּין, דְּאִיהוּ א, תְּרֵין אַנְפִּין דִּילֵיהּ ו' ו', כְּגַוְונָא דָא וָאו א בֵּינַיְיהוּ, וְאִיהוּ סָבָא דְּסָבִין עַתִּיק דְּעַתִּיקִין, וְאִיהוּ (ס"א וְאִתְקְרֵי) אֶרֶךְ אַפַּיִם. שַׁעֲרָא קְמִיטָא וְלָא שְׁעִיעַ אֶלָּא קָמִיט וְחָרִישׁ (נ"א וְחָרִיט) אִיהוּ דִּינָא, דָא רַחֲמֵי וְדָא דִּינָא, דָּא אֲרִיךְ אַנְפִּין מִסִּטְרָא דְּוֹ', וְדָא זְעֵיר אַנְפִּין מִסִּטְרָא דְּי', שַׁעֲרָא לָא קָמִיט וְלָא אֲרִיךְ אִיהוּ בֵּינוֹנִי.

וְאִיהוּ שַׁעֲרָא דַּאֲרִיךְ אַנְפִּין כְּגַוְונָא דִּתְקִיעָה, וְקָמִיט וְחָרִישׁ (נ"א וְאָרִיךְ) כְּגַוְונָא דִּשְׁבָרִים ו' ו' ו', לָא אֲרִיךְ וְלָא קָמִיט אִיהוּ כְּגַוְונָא דִּתְרוּעָה, שַׁלְשֶׁלֶ"ת דְּתַרְוַיְיהוּ, שַׁעֲרָא בְּעִגּוּלָא כְּלִיל כֹּלָּא, וְאִיהוּ כְּמִין כִּיפָּה דִּרְקִיעָא דְּאַסְחַר כֹּלָּא.

כְּגַוְונָא דָא יהו"ה דָּא מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, אַנְשֵׁי חַיִל שַׁעֲרָא שְׁעִיעַ אֲרִיךְ, יִרְאֵי אלהי"ם

שַׁעֲרָא חָרִישׁ (נ"א אָרִיךְ) וְקָמִיט, אַנְשֵׁי אֱמֶת שַׁעֲרָא לָא אֲרִיךְ וְלָא קָמִיט, שַׁלְשֶׁלֶת דְּכֻלְּהוּ, שׁוֹנְאֵי בָּצַע שַׁעֲרָא בְּעִגּוּלָא.

דָּוִד שִׁבְעָה מִינֵי דַּהֲבָא הֲוָה בְּשַׁעֲרוֹי, זָהָב יְרַקְרַק, זָהָב אוֹפָז, זָהָב אוֹפִיר, זָהָב פַּרְוַיִם, זָהָב סָגוּר, זָהָב תַּרְשִׁישׁ, זָהָב כְּלִיל כָּל גּוּוָנִים, וְאִיהוּ (דף קכד ע"א) זָהָב שְׁבָא, וְהַאי אִיהוּ זָהָב מְזוּקָק שִׁבְעָתַיִם, וְהָכִי אִינוּן שִׁבְעָה מִינֵי חִוָּורוּ, וְשֶׁבַע מִינֵי סוּמְקוּ, כָּל סְפִירָן אִתְקְרִיאוּ שְׁבִיעִיּוֹת מִסִּטְרָא דְצַדִּיק, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ כְּלִיל כָּל גַּוָּונִין, שַׁעֲרָא חִוָּורָא אִיהוּ מִסִּטְרָא דִימִינָא, סוּמְקָא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, יְרוֹקָא מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְכֻלְּהוּ שִׁבְעָה שִׁבְעָה, שַׁעֲרָא אוּכְמָא מִסִّטְרָא דִשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שיר א ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, גַּוָּון יְחִידָה (נ"א יְחִידָאִית) דְּלָא תָּפִים בָּהּ גַּוָּון כְּלָל, מִלְּגָאו דִּילָהּ גַּוָּון חִוָּור, וְרָזָא דְמִלָּה יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ (תהלים יח יב).

שַׁעֲרָא סוּמְקָא צָרִיךְ לְבַעְרָא לֵיהּ מִכֹּל וָכֹל, בְּגִין דְּאִיהוּ בֵּי דִינָא, וּלְוִיִּים בְּגִין דַּהֲווֹ מִסִּטְרָא דְּדִינָא, אִתְּמַר בְּהוֹן (במדבר ח ז) וְהֶעֱבִירוּ תַעַר עַל כָּל

בְּשָׁרָם, וְאִתְּתָא בְּגִין דְּאִיהִי מִסִּטְרָא דְשְׂמָאלָא, לָא צָרִיךְ לְאִתְגַּלְיָא בָּהּ שַׁעֲרָא, דְּלָא יִשְׁתְּמוֹדְעִין בָּהּ מָארֵי דְּדִינָא, וְשַׁעֲרִין אָחֲרָנִין דְּבַר נַשׁ צָרִיךְ לְבַעֲרָא לֵיהּ תְּחוֹת אוּדְנִין, בְּגִין דְּלָא יִתְקְרִיבוּ בֵּיהּ מָארֵי דְּדִינִין לְגַבֵּי תַּרְעִין דְּשָׁמְעִין בְּהוֹן צְלוֹתִין,

(ס"א וְשַׁעֲרָא דְּאִיהוּ תְּחוֹת אוּדְנִין צָרִיךְ לְבַעֲרָא, דְּאִתְקְרֵי מָארֵי דְּדִינָא לְגַבֵּיכוּ) שַׁעֲרָא שְׁעִיעַ עֲלֵיהּ אִתְּמַר (במדבר ו ה) גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ, וְצָרִיךְ לְגַדְלָא לֵיהּ, דְּלָא צָרִיךְ לְאַכְחָשָׁא סִדּוּרָא דְעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, אֲבָל שַׁעֲרָא דְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא צָרִיךְ דְּלָא יְהֵא לָא אָרִיךְ וְלָא קָצֵר, וַוי לֵיהּ לְמָאן דְּשַׁנִּי בֵּיהּ סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית.

שַׁעֲרָא אוּכְמָא, וְעַיְינִין אוּכְמִין, וְאַנְפּוֹי אוּכְמִין, וְגוּפֵיהּ אוּכְמָא, אִם הוּא זַכָּאָה אִיהוּ מִסִּטְרָא דְשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, דְּכָל גַּוָּונִין דְּסִטְרָא דְּדַכְיוּ הָכִי אִינוּן כְּגַוְונָא דָא, וְאִם הוּא חַיָּיבָא הוּא מִסִּטְרָא דְשַׁבְּתַא"י, פַּתְיָא אוּכְמָא, מִצַּד נוּקְבָא דִקְלִיפָּה, דְּתַמָּן כָּל קִסְמִין דְּעוֹרְבִין אוּכְמִין וְעוֹפִין אוּכְמִין מִסִּטְרָא דִמְסָאֲבוּ, דְּאִית עֲלַיְיהוּ כַּמָּה מְמַנָּן דְּאִתְקְרִיאוּ לֵילוֹת, דַּעֲלַיְיהוּ אָמַר דָּוִד (תהלים טז ו) אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי, מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת (שיר ג ח).

וְכֻלְּהוּ נָחֲתִין תְּחוֹת גַּדְפּוֹי דְּעוֹרְבִין, וְאַחֲזֵי לוֹן בִּתְנוּעָה דִּלְהוֹן כַּמָּה דִּינִין דְּנָחֲתִין עַל עָלְמָא, וְאִית אָחֲרָנִין דִּמְמַנָּן עַל קָלִין דִּלְהוֹן, וְצָוְוחִין קָלָא בָּתַר קָלָא כֻּלְּהוּ בַּשְּׁבָרִים, לְאַחֲזָאָה תְּבִירוּ עַל בְּנֵי נָשָׁא, וּלְזִמְנִין צָוְוחִין בִּתְלַת סִימָנִין דְּאִינוּן קר"ק, דְּאִיהוּ תְּקִיעָה תְּרוּעָה תְּקִיעָה, לְאַחֲזָאָה דִּינָא רַפְיָא בְּרֵישָׁא וּבְסֵיפָא, וּבְאֶמְצָעִיתָא תְּבִירָא סַגִּי, בִּתְרוּעָה דָּחֲקָא בָּתַר דָּחֲקָא בִּמְהִירוּ, וְרָזָא דְּמִלָּה וּבְחַדְרֵי מִשְׁכָּבְךָ אַל תְּקַלֵּל עָשִׁיר, כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל (קהלת י כ), נָחָשׁ רָכִיב עַל קָלָא דְּעוֹרְבָא אֵל אַחֵר, בַּת זוּגֵיהּ קֶסֶם סַם הַמָּוֶת, דְּבָהּ אִשְׁתַּלִּים סמא"ל אֵל אַחֵר.

רְכִיבַת אִיהִי עַל תְּנוּעִין דְּגוּפָא דְּעוֹרֵב, וְאִיהִי תְּנוּעָה דְּכֻלְּהוּ, דְּנָפְקַת לְאַסְטָאָה לִבְנֵי נָשָׁא בְּפָרְשַׁת אוֹרְחִין, תְּנוּעָה דִּילָהּ בְּרֵישָׁא דְּעוֹרְבָא, וּבִזְנָבָא וּבְגוּפָא וּבְגַדְפִּין דְּעוֹרְבָא, נָחָשׁ שַׁרְיָא בִּקְרִיאָה וַאֲמִירָה וְקָלָא וְדִבּוּר דְּעוֹרְבָא, וּבְאִלֵּין תְּנוּעִין שַׁרְיָין כָּל הוֹלֵךְ עַל גָּחוֹן וְכָל הוֹלֵךְ עַל אַרְבַּע מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבוּ.

וּמְנָא יָדְעִין כּוּלֵּי הַאי, בְּגִין דְּסִמְא"ל וְנָחָשׁ מִמַּנָּן עַל חוֹבִין דִּבְנֵי נָשָׁא, דְּאִתְדָּנוּ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא דְּאִיהוּ גְּבוּרָה, וְכַד בַּר נַשׁ עָבִיד חוֹבִין, כְּפוּם הַהוּא בַּר נַשׁ הָכִי סָלִיק חוֹבֵיהּ לַאֲתַר דְּאִתְגַּזַּר נִשְׁמָתֵיהּ, וְלָא זָז מִתַּמָּן הַהוּא חוֹבָא עַד דְּאִתְפְּרַע מֵהַהוּא בַּר נַשׁ, וְאִם בַּר נַשׁ אִיהוּ נִשְׁמָתֵיהּ בְּאֹרַח אֲצִילוּת, אִם חָאב, חוֹבֵיהּ מְטֵי עַד סְפִירָן, וְעוֹנְשָׁא אִיהוּ סַגִּי כְּפוּם דַּרְגֵּיהּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא וְכִי חוֹבָא אִיהוּ בְּבַר נַשׁ דְּתַלְיָא נִשְׁמָתֵיהּ מֵהַהוּא אֲתַר, וְכִי אִית לֵיהּ חוֹבִין, וְהָא כְּתִיב (משלי יב כא) לֹא יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל אָוֶן, אָמַר לֵיהּ אִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נט ב) כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין אלהיכ"ם, מַאי מַבְדִּילִים, אֶלָּא דְּסָלִיק הַהִיא נִשְׁמָתָא דַּאֲצִילוּתָא מִנֵּיהּ וְאִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ. (דף קכד ע"ב) וְרָזָא דְמִלָּה, וַיֹּאמֶר אלהי"ם יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה וְגוֹמֵר (בראשית א ו), אִסְתַּלַּק נִשְׁמָתֵיהּ מִנֵּיהּ וְאִשְׁתָּאַר גּוּפָא יְבֵשָׁא, מָאן גּוּפָא הָכָא, דָּא נִשְׁמָתָא דְּכָרְסַיָּא יְקָרָא (נ"א דקב"ה יהו"ה) דְּאִשְׁתְּאָרַת יְבֵשָׁה, בְּגִין

דְּאִסְתַּלְקַת מִנֵּיהּ נִשְׁמָתָא בְּאַרַח אֲצִילוּת, דְּהַאי נִשְׁמָתָא אִיהִי גּוּפָא לְנִשְׁמָתָא עִלָּאָה, וְאִי בָּעֵי דְּתַחֲזוֹר לְגַבֵּי הַהוּא נִשְׁמָתָא, לֵית לָהּ רְשׁוּ לְאַחֲזָרָא לְגַבֵּיהּ, עַד דְּהַהוּא חוֹבָא אִתְעַבְרַת מִנֵּיהּ, וְרָזָא דְמִלָּה שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם (מלאכי ג ז).

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּי, אַבָּא אִלֵּין תְּנוּעִין דְּעוֹרְבָא מַאי לְאִשְׁתְּמוֹדָע בְּהוּ בַּר נַשׁ בְּגִין דְּיַחֲזוֹר בִּתְיוּבְתָּא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי וַדַּאי אֲסִיר לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוֹן לְעַמָּא קַדִּישָׁא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר כג כג) כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל, אֲבָל אִם יִזְדַּמֵּן לְבַר נַשׁ לְפוּם שַׁעְתָּא וְיֵדַע בְּהוֹן, יִסְתַּכַּל בְּהוֹן בְּגִין דְּיַחֲזוֹר מֵחוֹבוֹי בִּתְיוּבְתָּא, וְהַאי לְבַר נַשׁ דְּכָל (נ"א דְּלֹא) עוֹבָדוֹי כְּיַעֲקֹב וּכְיִשְׂרָאֵל, דְּבַר נַשׁ דְּיַעֲבִיד עֹבְדֵי דְּיַעֲקֹב דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כה כג) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (ירמיה י טז) לֹא כְּאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב.

דְּמִסְטְרָא דְּיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל בָּעָא בִּלְעָם חַיָּיבָא לְאִסְתַּכְּלָא בְּנַחֲשׁוֹי וּבְקִסְמוֹי, וְלָא אַשְׁכַּח אֲתַר לְאַעָלָא לְגַבֵּיהּ, וּבְגִין דָּא אָמַר כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל. אָמַר לֵיהּ רַבִּי

אֶלְעָזָר, וְהָא בְּלָבָן כְּתִיב (בראשית ל כז) נִחַשְׁתִּי וַיְבָרֲכֵנִי יהו"ה בִּגְלָלֶךָ, אִם כֵּן אַמַּאי אַעְרַב בֵּיהּ, אָמַר בְּרִי הָכָא רָזָא עִלָּאָה, דִּלְזִמְנִין שׁוֹשַׁנָּה אִשְׁתַּכְּחַת בֵּין קוֹצִים, וְהָכָא רָזָא דְגִלְגּוּלָא, אָמַר לֵיהּ יְדַעְנָא, וְעִם כָּל דָּא בְּרִי, אַף עַל גַּב דְּאִתְּמַר כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל, בַּר נַשׁ צָרִיךְ לְמִנְדַּע כֹּלָּא וַאֲפִילוּ חָרָשִׁין, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין, לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת (דברים יח ט), אֲבָל אַתָּה לָמֵד לְהָבִין וּלְהוֹרוֹת.

וּבְגִין דָּא תְּנוּעִין דְּעוֹרְבָא, אִית תְּנוּעָה דְסָלִיק בְּרָבִי"עַ, וְאַחֲזֵי דְחוֹבָא דִילֵיהּ תַּלְיָא לְעֵילָא בְּעָלְמָא דְאָתֵי, וְאִית תְּנוּעָה דְנָחִית לָהּ בַּתְּבִי"ר בַּשְּׁבָרִים, וְאַחֲזֵי דְחוֹבָא דִילֵיהּ נָחִית לְתַתָּא בְּעָלְמָא דֵין, לְמֶחֱוֵי לֵיהּ תְּבִירוּ בְּגִינֵיהּ, וְכָל אִלֵּין סִימָנִין אִיהִי אַחֲזֵי בְּאָרְחָא, כְּגַוְונָא דַעֲמָלֵק דְּאָמַר בְּגִינֵיהּ (שם כה יח) אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ, דְּסִטְרִין אָחֲרָנִין אִינוּן כְּלִסְטִים דְּנָפְקִין בְּאָרְחִין, וּבְגִין דָּא עוֹרְבִין חֵילָא דִלְהוֹן בְּאוֹרְחִין.

וְאִינוּן דְּמַזָּלְהוֹן תַּלְיָא בְּשַׁבְּתַ"י, אִינוּן עֲצִיבִין, וְאִינוּן דּוֹחֲקִין רַגְלֵי שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, דִּבְזִמְנָא דְאִלֵּין אִתְפַּשְׁטוּ בְּעָלְמָא, אִתְּמַר בְּרַגְלֵי

שְׁכִינְתָּא וַיֶּאֱסוֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה (בראשית מט לג), אִתְכְּנִישַׁת לְגַבֵּי זַרְעֵיהּ דְּיַעֲקֹב מִטָּה שְׁלֵמָה, וּבְגִין דָּא וַיִּשְׁכּוֹן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב (דברים לג כח), דְּלָא זָזַת שְׁכִינְתָּא מִינַיְיהוּ בְּגָלוּתָא, בְּגִין דְּלֵית בְּהוּ פִּסּוּלָא, וְשַׁבְּתַא"י אִית לֵיהּ תְּרֵין בָּתִּין, חַד שְׁפַל רֹאשׁ, וְתִנְיָינָא בֵּית הַסֹּהַר, דַּאֲסִירֵי מַלְכָּא אֲסִירִין תַּמָּן בְּגָלוּתָא, וְאִינּוּן דְּחָקִין שְׁכִינְתָּא וְיִשְׂרָאֵל (נ"א שַׁעֲתָּא לְיִשְׂרָאֵל) בְּגָלוּתָא, וּבְשְׁפַל רֹאשׁ יִשְׂרָאֵל אִינּוּן שְׁפִלִּין לְתַתָּא, וּמֵהַאי כּוֹכָבָא יֵתֵי כַּפְנָא וַעֲנִיּוּתָא לְיִשְׂרָאֵל, וּמָאן דְּבָעֵי לְאִסְתַּמְרָא מִנֵּיהּ, צָרִיךְ לְשַׁנּוּיֵי שְׁמֵיהּ וּלְשַׁנּוּיֵי אַתְרֵיהּ וּלְשַׁנּוּיֵי עוֹבָדוֹי, וְדָא אִיהוּ שִׁנּוּי מָקוֹם שִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, וְהָא אוּקְמוּהוּ הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גֶּבֶר (איוב לג כט).

שַׂעֲרָא חִוְרָא וְעֵינוֹי חִוְרִין וְאַנְפּוֹי חִוְרִין וְגוּפָא חִוְרָא, אִי אִית בֵּיהּ עוֹבְדִין טָבִין דָּא אִיהוּ מִסִּטְרָא דִימִינָא, מִסִּטְרָא דְרַחִימוּ דְּאִיהוּ אַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד (ירמיה לא ב). שַׂעֲרָא חִוְרָא וְעֵינוֹי חִוְרִין וְאַנְפִּין חִוְרִין וְגוּפָא חִוְרָא, דְּלֵית בֵּיהּ גְּמִילוּת חֲסָדִים בְּרַחִימוּ דְּאַהֲבָה, הַאי הוּא רַמָּאי מִסִּטְרָא דְלָבָן הָאֲרַמִּי,

אִסְתַּמַּר מִנֵּיהּ, בַּהֶרֶת לְבָנָה הִיא, וְלִילִי"ת הִיא בַּהֶרֶת לְבָנָה אוּכְמָא סוּמְקָא יְרוֹקָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא יג ד) וְאִם בַּהֶרֶת לְבָנָה הִיא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעָמוֹק אֵין מַרְאֵהוּ מִן הָעוֹר, בַּהֶרֶת שְׁחוֹרָה וּשְׁפָלָה אֵינֶנָּה מִן הָעוֹר וְהִיא כֵּהָה, תְּרֵין (דף קכה ע"א) גַּוְונִין תִּנְיָינִין אִינּוּן יֵרַקְרַק אוֹ אֲדַמְדָּם, כֻּלְּהוּ מִתְהַפְּכִין עֵינוֹי בְּכַעְסָא לְחִוְורוּ וְאוּכְמוּ וְסוּמְקוּ וִירוֹקָא, וְכָל דָּא בְּמַאי אִשְׁתְּמוֹדָע, דְּלֵית בַּר נַשׁ דְּלָא אִתְכְּלִילָן בֵּיהּ אִלֵּין אַרְבַּע גַּוְונִין, אֶלָּא הַהוּא גַּוָּון דְּשַׁלִּיט עַל כֻּלְּהוּ אָחֳרָנִין, בֵּיהּ אִתְקְרֵי, וּבֵיהּ אִשְׁתְּמוֹדָע לְאִתְקְרֵי חִוָּור אוֹ אוּכָּם אוֹ סוּמַּק אוֹ יָרוֹק, וְאִלֵּין אַרְבַּע גַּוְונִין בִּישִׁין אִינּוּן אַרְבַּע קְלִיפִּין דֶּאֱגוֹזָא, תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, וְאִלֵּין אִינּוּן (דברים ח טו) נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמָּאוֹן, נָחָשׁ גַּוָּון חִוָּור בַּהֶרֶת לְבָנָה, שָׂרָף וְעַקְרָב, אֲדַמְדָּם שָׂרָף, אוֹ יֵרַקְרַק עַקְרָב, וְצִמָּאוֹן שְׁחוֹרָה, אִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע גַּוְונִין דְּאֶשָּׁא דְּגֵיהִנָּם.

וְאִתְתָּא בִּישָׁא מִתַּמָּן קָא אַתְיָא, עֲלָהּ אִתְּמַר (ויקרא יד מה) וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֶת עֵצָיו בַּעֲנִיוּתָא, דְּלָא אִשְׁתָּאַר בְּבֵיתָא, וּבְגִין דָּא חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ, וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ

(משלי יד א), אִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע גַּוָּונִין דְּאֶשָּׁא דְּגֵיהִנָּם, דְּמִסְתַּלְּקֵי בְּעַיְינִין בְּאַנְפִּין בְּשַׁעֲרָא, וּמֵאָן אֲתַר מִסְתַּלְּקֵי, מִמָּרָה אוּכְמָא דְּטָחוֹל, וּמִמָּרָה סוּמְקָא דְּכָבֵד, וּמִמָּרָה יְרוֹקָא דְּמָרָה, וּמִמָּרָה חִוָּרָא דְּרֵיאָה, אִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע גַּוָּונִין חֲשׁוֹכִין דְּמַלְאֲכֵי חַבָּלָה, וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּלִילִי"ת סַם הַמָּוֶת, מַאֲדִי"ם אִיהוּ בְּמָרָה אֲדוּמָה לְמִשְׁפַּךְ דָּמָא, וְאִיהוּ מַכַּת חֶרֶב וְהֲרֵג וְאַבְדָן.

וְהָכִי שְׁכִינְתָּא אִשְׁתְּמוֹדְעַת בְּאַרְבַּע גַּוָּונִין שַׁפִּירִין נְהִירִין, גַּוָּון חִוָּור מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד, סוּמַק מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, יָרוֹק מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אוּכַם מִסִּטְרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי א ח) שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ, וְאִתְּמַר בָּהּ (שיר א ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, אִימָּא תַּתָּאָה נְטִילַת גַּוָּון מֵאִימָּא עִלָּאָה, שׁוֹקָא יְמִינָא נָטִיל גַּוָּון מִדְּרוֹעָא יְמִינָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים טז יא) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, שׁוֹקָא שְׂמָאלָא נָטִיל גַּוָּון מִדְּרוֹעָא שְׂמָאלָא, אוֹת בְּרִית נָטִיל גַּוָּון מִגּוּפָא, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא נָטִיל חָכְמָה, אָדָם דְּרָכִיב עַל כֻּלָּא, עֲלָהּ אִתְּמַר (קהלת ח א) חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו,

וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קד כד) יהו"ה כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, כֶּתֶר עִלָּאָה אִיהוּ סָתִים לָא אִשְׁתְּמוֹדָע בֵּיהּ גַּוָּון כְּלָל לְעֵילָא, וּבְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אַחֲזֵי כָּל גַּוָּונִין.

הָא הָכָא רָזָא דְשַׁעֲרָא, דְּבֵיהּ אִשְׁתְּמוֹדְעָאן אַנְשֵׁי חַיִל בְּגַוָּון חִוָּור, יִרְאֵי אלהי"ם בְּגַוָּון סוּמַק, אַנְשֵׁי אֱמֶת בְּגַוָּון יָרוֹק, שׂוֹנְאֵי בָצַע בְּגַוָּון אוּכָם, אַרְבַּע אַתְוָון מִתְלַבְּשִׁין בְּאַרְבַּע גַּוָּונִין אִלֵּין, י' בְּגַוָּון חִוָּור, ה' בְּגַוָּון סוּמַק, ו' בְּגַוָּון יָרוֹק, ה' בְּגַוָּון אוּכָם, הַאי שְׁמָא אִיהוּ דְּרָקִים גַּוָּונִין בְּכָל אֲתַר, וְאִיהוּ דְּצִיֵּיר שִׁרְטוּטִין בְּמִצְחָא, כְּגַוָּונָא דָא יהו"ה, וְאִינוּן אַרְבַּע רְשִׁימִין דְּשִׁרְטוּטִין, דְּאִינוּן עֹמֶק רוּם וְעֹמֶק תַּחַת וְעֹמֶק מִזְרָח וְעֹמֶק מַעֲרָב, שִׁרְטוּטִין זְעֵירִין דִּקְרִיצִין דְּעֵינָא מִסִּטְרָא דְּאָת י', שִׁרְטוּטִין בְּאוֹרְכָא בְּפוּתְיָא בְּגָבְהָא מִסִּטְרָא דְתִלַת אַתְוָון דְּאִינוּן הו"ה, כֻּלְּהוֹן אִשְׁתְּמוֹדְעִין בְּשִׁעוּר קוֹמָה דְּבַר נַשׁ, בְּאוֹרְכָא מִסִּטְרָא דַאֲרִיךְ קוֹמָה, דְּאִינוּן אַנְשֵׁי חַיִל, בְּפוּתְיָא קָצֵר קוֹמָה וּרְחָבָא דְקוֹמָה, וְאִינוּן יִרְאֵי אלהי"ם, בְּגָבְהָא גְּבַהּ קוֹמָה וְאִינוּן אַנְשֵׁי אֱמֶת, זְעֵירִין בְּעִגּוּלָא שׂוֹנְאֵי בָצַע מִסִּטְרָא דְאָת י', וְדָוִד מִסִּטְרָא דְאָת י' אִתְּמַר בֵּיהּ (שמואל א יז יד) וְדָוִד הוּא

הַקָּטָן, וְאִלֵּין אִינּוּן שׁוֹנְאֵי בָצַע, שִׁרְטוּטִין אִלֵּין בְּאֹרַח מֵישָׁר, כְּשִׁרְטוּטִין דְּגֵט פִּטּוּרִין דְּצָרִיךְ שִׁרְטוּטֵי, אוֹ אִלֵּין דִּמְחַיְּיבָא אוֹרַיְיתָא, וְעַל אִלֵּין שִׁרְטוּטִין אִתְּמַר (תהלים כה י) כָּל אָרְחוֹת יהו"ה חֶסֶד וֶאֱמֶת לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֵדוֹתָיו.

שִׁרְטוּטִין בַּאֲרִיכוּ מִסִּטְרָא דְרָבִי"עַ כְּגַוְונָא דִתְקִיעָה, וְאִלֵּין אִינּוּן אֲרִיכִין דְּקוֹמָה מִסִּטְרָא דִימִינָא, אֶרֶךְ אַפַּיִם, אֲרִיכִין בְּקָלָא בִּצְלוֹתִין בְּאוֹרַיְיתָא, אֲרִיכִין בְּרוּגְזָא, אֲרִיכִין בְּשַׁעֲרָא בְּעַיְינִין בְּאַנְפִּין בְּחוֹטָמָא בְּשִׂפְוָון בְּדִיקְנָא בְּגוּפָא בִּדְרוֹעִין בְּרַגְלִין בְּאֶצְבְּעָן (דף קכה ע"ב) רְשִׁימוּ דִלְהוֹן חִוָּור, וַוי לוֹן לְאִלֵּין דְּמַכְחִישִׁין דִּיוֹקְנֵיהוֹן לְעֵילָא, כְּאִלּוּ מַכְחִישִׁין סִדְרֵי בְרֵאשִׁית, וּכְאִלּוּ מְמַעֲטִין אֶת הַדְּמוּת, דְּאִיהוּ שִׁיעוּר קוֹמָה דִלְעֵילָא, דְּאִלֵּין דְּשִׁרְטוּטֵיהוֹן אֲרִיכִין, וְקוֹמָה דִלְהוֹן וְאֵבָרִים דִלְהוֹן, צְרִיכִין לְמֶהֱוֵי מָארֵי דְחֶסֶד, אֲרִיכִין דְּרוּגְזָא, מָארֵי דְרַחִימוּ, הַהוּא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה מא ח) זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי.

שִׁרְטוּטִין בְּרָחְבָּא, כְּגַוְונָא דִשְׁבָרִים, תְּנוּעָה דִלְהוֹן תְּבִי"ר, וְאִינּוּן רְחָבִים וּקְצָרִים דְּקוֹמָה, וְאַנְפִּין רְחָבִין וּקְצָרִין, וְעֵינוֹי רְחָבִים,

וְחוֹטָמוֹי רְחָבִים, וְשִׁפְוָון רְחָבִים, אִלֵּין אִינוּן יִרְאֵי אלהי"ם, מָאנֵי דְיִרְאָה מִסִּטְרָא דְיִצְחָק, וַוי לְמָאן דְּאַכְחִישׁ קוֹמָתֵיהּ בְּעוֹבְדִין בִּישִׁין, דְּיָרִית נִשְׁמָתָא בִּישָׁא דְרָכִיב עַל דְּיוֹקְנֵיהּ, דְּאַכְחִישׁ פַּמַלְיָא לְעֵילָא. שִׁרְטוּטִין גְּבוֹהִין, וְאַנְפִּין גַּבְהָנִין, וְעֵינוֹי גַּבְהָנִין, וְחוֹטָמָא וְשִׁפְוָון גַּבְהָנִין, וְגוּפָא גָבוֹהַּ, אִלֵּין אִינוּן מָאנֵי דְקִשׁוֹט זֶרַע אֱמֶת, מֵהַהוּא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (מיכה ז כ) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב.

וְאִלֵּין אִינוּן אדנ"י, א' אֲרִיךְ אַנְפִּין וַעֲלֵיהּ שַׁרְיָא י', ד' רָחְבָּא דְאַנְפִּין וַעֲלֵיהּ שַׁרְיָא ה', נ' גּוֹבַהּ דְּאַנְפִּין וַעֲלֵיהּ שַׁרְיָא ו', י' רָחְבָּא דְאַנְפִּין וַעֲלֵיהּ שַׁרְיָא ה', שִׁרְטוּטִין זְעֵירִין מִסִּטְרָא דִתְרוּעָה בְּעִגּוּלָא בְּדִיוֹקְנָא דְאָת י', שׁוֹנְאֵי בָצַע, מִסִּטְרָא דְּדָוִד דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמואל א יז יד) וְדָוִד הוּא הַקָּטָן, וְאִינוּן עַיְינִין זְעֵירִין שַׁפִּירִין בְּעִגּוּלָא, אַנְפִּין זְעֵירִין בְּעִגּוּלָא שַׁפִּירִין, חוֹטָמָא זְעֵירָא פּוּמָא זְעֵירָא גּוּפָא דִילֵיהּ זְעֵירָא, שַׁפִּיר בְּכֹלָּא, וַעֲלֵיהּ שַׁרְיָא ה'.

שִׁרְטוּטִין גַּבְהָנִין מִסִּטְרָא דִתְרוּעָה, שַׁלְשֶׁלָאָ"ה דִתְקִיעָה וּשְׁבָרִים, דָּא סָלִיק קָלָא בִתְרוּעָה, וְדָא תַּבַּר לָהּ בַּשְׁבָרִים, וְדָא בֵינוּנִי

בְּקַלֵּיהּ, שַׁלְשֶׁלָאָה דִּתְקִיעָה וּשְׁבָרִים, לָא אֲרִיךְ וְלָא קָצֵר, מָאן דְּאִיהוּ בְּדִיוֹקְנָא דְּאָת יו"ד אִיהוּ קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה, וְדָא מִדָּה לְכָל אֵבָרִין דְּאַנְפִּין לְעֵילָא, מִתַּתָּא לְעֵילָא, אִיהִי מִדָּה לְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה מֵעֲשַׂר סְפִירָאן, וּבָהּ סְלִיקַת כָּל סְפִירָה לַעֲשֶׂרֶת אֶלָפִים רִבֵּי רְבָבוֹת, ו' שְׁעוֹרֵיהּ בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה שֵׁשֶׁת אֶלָפִים רִבֵּי רְבָבוֹת, ה' ה' אִינּוּן מַהֲלַךְ בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה ה' אֶלָפִים רִבֵּי רְבָבוֹת, מֵעֵילָא לְתַתָּא, וּמִתַּתָּא לְעֵילָא.

שִׁרְטוּטִין עֲקִימִין דְּלַאו אִינּוּן רְשִׁימִין בְּאֹרַח מֵישַׁר, אִנּוּן רְשִׁימִין דְּנָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן, דְּשִׁרְטוּטִין כְּשַׁלְשֶׁלָאָה כְּגַוְונָא דָא ᳵᳵ ᳵᳵ (אִינּוּן מַהֲלַךְ דְּנוּנִין דְּיַמָּא), (נ"א מַהֲלַךְ דִּלְהוֹן כְּנוּנִין בְּיַמָּא), דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא דְתַלְמִידֵי חֲכָמִים דְּמִתְרַבִּין בְּיַמָּא, וְאִינּוּן רָזָא דִתְרוּעָה, ᳵ וְשַׁלְשֶׁלֶת וְהָכִי מַהֲלַךְ דְּנוּנְיָא כְּגַוְונָא דִתְרוּעָה, וְאִינּוּן דַּרְגָּ"א לְתַתָּא, שַׁלְשֶׁלֶת לְעֵילָא, כְּגַוְונָא דִקְדוּשָׁה הָכִי אִינּוּן רְשִׁימִין מִסִּטְרָא דִמְסָאֲבוּ, דְּהָכִי אוּקְמוּהָ מָאנֵי מַתְנִיתִין (קהלת ז יד) זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאלהי"ם.

שִׁרְטוּטִין אִינּוּן כְּגַוְונָא דְלוּלָב, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ נִפְרְצוּ עַלָּיו פָּסוּל, הָכִי שִׁרְטוּטִין דְּאִית בְּהוּ פְּרִידוּ וּפְרִיצוּ, דָּא אַחֲזֵי בְּגִלְגּוּלָא דִילֵיהּ קֶדֶם דְּאַתְיָא לְעָלְמָא, דַּהֲוָה מְקַצֵּץ בִּנְטִיעוֹת וְעָבִיד פְּרוּדָא בְּאִילָנָא דְחַיֵּי, בַּאֲתַר דְּאִתְגְּזַרַת נִשְׁמָתֵיהּ, וּבְמַאי אִשְׁתְּמוֹדָע, אֶלָּא שִׁרְטוּטִין דְּאִינּוּן אֲרִיכִין כְּגַוְונָא דָא – (נ"א = לֵית בְּהוּ פָּסֵק שַׁלְמִין אִינּוּן, הַאי בַּר נַשׁ לָא אַכְחִישׁ דְּיוֹקְנֵיהּ, וְלָא עָבַד פְּרוּדָא בְּאִילָנָא דְחַיֵּי.

וְאִם אִית בְּהוּ פָּסֵק כְּגַוְונָא דָא – – (נ"א = הַאי בַּר נַשׁ אַכְחִישׁ דְּיוֹקְנֵיהּ, וְעָבַד פְּגַם וּמוּם, וּבְהַהוּא פְּגַם שַׁרְיָא מוּם, כְּפוּם מוּם דְּסִיהֲרָא, פָּרִיץ אִיהוּ, מֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה (ירמיה ג ג), שַׁרְיָא בֵּיהּ פְּרִיצוּ בְּמִצְחוֹ, מֵהַהוּא אֲתַר אִיהוּ פְּגִים, וְצָרִיךְ לְכַסָּאָה מִצְחוֹ דְּלָא יִתְגְּלֵי עֶרְיָתֵיהּ לְמָארֵי דְּדִינָא, וְאִם חָזַר בִּתְיוּבְתָּא, יְהֵא פְּגִימוּ דִילֵיהּ נָחִית לְתַתָּא, לָקָבֵל בָּהּ עָנְשָׁא, וְאִם לָאו אִיהוּ חוֹזֵר בִּתְיוּבְתָּא, מִסְתַּלְקַת לְעֵילָא לְתַבְעָא לֵיהּ דִּינָא בְּעָלְמָא דְאָתֵי, בְּהַהוּא אֲתַר דְּפַגִּים, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שמות כא טז) מֵעִם מִזְּבְּחִי תִּקָּחֶנּוּ לָמוּת, וְלָא לְמַגָּנָא אָמְרוּ קַדְמָאִין,

בְּמָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְהַאֲרִיךְ אֵינוֹ רַשַּׁאי לְקַצֵּר, לְקַצֵּר אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַאֲרִיךְ, דְּלָא יַכְחִישׁ דִּיוֹקְנֵיהּ וְיַעֲבִיד פְּרִיצוּ בְּדִיוֹקְנָא דִלְעֵילָא. (דף קכו ע"א)

בְּאוֹרַיְיתָא דִלְעֵילָא מָאן דְּרָשִׁים וְצִיֵּיר אִלֵּין שִׁרְטוּטִין, אִיהוּ אָמוֹן מוּפְלָא וּמְכוּסֶה, מָאן דְּאִסְתַּכַּל בְּשִׁפּוּלֵי מַשְׁכְּנָא, אִשְׁתְּמוֹדָע בְּאִלֵּין רְשִׁימִין וְצִיּוּרִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן רְקַמְתִּי בְּתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ, צִיּוּרָא דְאַרְבַּע שִׁרְטוּטִין אִלֵּין, אִינוּן אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר אָדָם, בְּכֻלְּהוּ אַרְבַּע רְשִׁימִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קלט טו) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, וְדָא מִיכָאֵ"ל שַׂר הַחֶסֶד לִימִינָא, וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעְתָּן, דָּא גַבְרִיאֵ"ל שַׂר הַגְּבוּרָה, וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן דָּא נוּרִיאֵ"ל (יחזקאל א י) שַׂר שָׁלוֹם עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, רְפָאֵ"ל שַׂר שְׁכִינְתָּא, דְתַמָּן פְּאֵר, דְּאִתְּמַר בָּהּ (נ"א אוריא"ל) פְּאֵרְךָ חֲבוּשׁ עָלֶיךָ. (יחזקאל כד יז)

מָאן דְּלָא אִתְחַזְיָין שִׁרְטוּטִין בֵּיהּ, לֵית לֵיהּ דִּיוֹקְנָא כְּלָל לְעֵילָא, זְכוּתֵיהּ נָחִית לְתַתָּא, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים סט כט) יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים, אֶלָּא אִם תָּב בִּתְיוּבְתָּא, דְּדָא אִשְׁתַּכַּח דְּלֵית לֵיהּ בַּמֶּה דְיֵיתֵי

בְּגִלְגּוּלָא, מָאן דְּשַׁרְטוּטִין דִּילֵיהּ רְכִיבִין כְּגַוְונָא דָא // (נ"א \\) דָּא אַחֲזֵי דְקָא אַתְיָא בְגִלְגּוּלָא חֲדָא, וְאִם תְּרֵין שַׁרְטוּטִין מוּרְכָּבִין כְּגַוְונָא דָא ≥ (נ"א =), אַחֲזֵי תְּרֵין גִּלְגּוּלִין, וְאִם תְּלַת שַׁרְטוּטִין בְּמִצְחֵיהּ מוּרְכָּבִין, הָא אַשְׁלִים (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, וְאִם לֵית לֵיהּ שַׁרְטוּטִין בְּמִצְחֵיהּ, וְאִית שַׁרְטוּטִין עַל קְרִיצִין דְּעַיְינִין, דָּא אַחֲזֵי עַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ (עמוס ב א).

שַׁרְטוּטִין אִינּוּן בְּאַתְוָון דְּאִינּוּן יהו"ה, צִיּוּרִין בִּנְקוּדִין דְּאִינּוּן יו"ד ה"י וא"ו ה"י, וְצִיּוּרִין אִינּוּן בְּעַיְינִין בְּאוּדְנִין בְּאַנְפִּין בְּנוּקְבִין דְּחוֹטָמָא בְּפוּמָא, קָמֵ"ץ שַׁרְטוּט וְצִיּוּר, שַׁרְטוּט לְעֵילָא וּנְקוּדָה לְתַתָּא, דָּא אַחֲזֵי עַל גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה, דְקָא נָחִית לְתַתָּא.

נִיצוּץ אִיהוּ חַיָּה תְּחוֹת רָקִיעַ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א כב) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ, רָקִיעַ וַדַּאי עַל רֵישָׁא דְחַיָּה, אִיהוּ קָמֵ"ץ, נִיצוּץ חַיָּה, רָקִיעַ לְעֵילָא מִינָּהּ, נִיצוּץ אִיהוּ י' סָלִיק בְּאָת ו' דְּאִיהוּ רָקִיעַ, שִׁית זִמְנִין עֶשֶׂר וְאִתְעַבִּידַת ס, וּבָהּ (תהלים קמה יד) סוֹמֵךְ יהו"ה לְכָל הַנּוֹפְלִים, וְחַיָּה אִיהוּ סָמֵךְ (נ"א אִיהִי י' סָמוּךְ) לָרָקִיעַ.

רָקִיעַ עִם נִיצוּץ אִיהוּ גִּלְגּוּל, רָקִיעַ בְּלָא נִיצוּץ אִיהוּ גַּלְגַּל, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ גַּלְגַּל הוּא שֶׁחוֹזֵר בָּעוֹלָם, דְּאַחֲזִיר לְעָלְמָא, וְדָא פַּתָּח, וְלָא אִית לֵיהּ הַרְכָּבָה בְּגִלְגּוּל, דְּלֵית לֵיהּ חַיָּה דְּרָכִיב עֲלָהּ, וְדָא שַׁרְבִּיט הַכֹּכָב, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (במדבר כד יז) דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב, דָּרַךְ בֵּין שְׁתֵּי חַיּוֹת דְּאִינּוּן צֵיר"י, וְאִתְעֲבִיד וַיִּיצֶר, וּבְהוֹן קָא אַתְיָא בִּתְרֵין גִּלְגּוּלִין, וְדָא אָדָם דִּיצִירָה, דְּקָמֵי"ץ אִיהוּ אָדָם דִּבְרִיאָה, וְכַד אָתָא בִּתְלַת גִּלְגּוּלִין דְּאִינּוּן סָגוֹ"ל, אִתְעֲבִיד שַׁלְשֶׁלֶ"ת מְשׁוּלָשׁ בְּהוֹן, וְדָא אָדָם דַּעֲשִׂיָּה.

וְהָכִי אִיהוּ שַׁרְבִּיט דְּכוֹכָב, כַּד אִיהוּ עוֹבֵר בֵּין שְׁתֵּי אוֹפַנִּים דְּאִינּוּן שְׁבָ"א, אִתְעֲבִיד שׁוּרֶ"ק, דַּרְגָּ"א, וְאִינּוּן שַׁלְשֶׁלֶ"ת לְעֵילָא, בְּסָגוֹ"ל, בְּסָגוֹלְתָּ"א, דַּרְגָּ"א לְתַתָּא בְּשׁוּרֶ"ק, שְׁבָ"א צֵיר"י, חֹלֶ"ם כַּד אִסְתַּלִּיק בְּצֵיר"י אִתְעֲבִיד סָגוֹלְתָּ"א, חִיר"ק דְּנָחֲתָא בְּצֵיר"י אִתְעֲבִיד סָגוֹ"ל, וְכַד עָאל בִּשְׁבָ"א אִתְעֲבִיד שֶׁרֶ"ק, וְכֹלָּא נְקֻדָּה חֲדָא, חֹלֶ"ם אִיהוּ לְעֵילָא בְּסָגוֹלְתָּ"א, חִיר"ק אִיהוּ לְתַתָּא בְּסָגוֹ"ל, שׁוּרֶ"ק אִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא כְּגַוְונָא דָא ו, הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גֶּבֶר (איוב לב כט).

אַחֲזֵי גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה יהו"ה, אַחֲזֵי גִּלְגּוּלָא תִּנְיָנָא יְהִו"ה (נ"א וי"ה וי"ה), אַחֲזֵי גִּלְגּוּלָא תְּלִיתָאָה יו הו וו הו, (נ"א אִתְגַּלְיָא וְאַחֲזֵי גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה יהו"ה גִּלְגּוּלָא תִּנְיָנָא תְּלַת י' י' י'), הַרְכָּבָה דְכֻלְּהוּ תְּלַת אדנ"י, וְרָזָא דָא י' י' י', חֵילֵ"ם חִרֵ"ק שׁוּרֵ"ק, תְּלַת יוּדִי"ן, אָמוֹן מוּפְלָא אָמוֹן נִסְתָּר אָמוֹן מְכוּסֶה, דְּאִתְרְמִיזוּ בְּהַאי שְׁמָא יו"ד ה"י וא"ו ה"י, אָמוֹן מוּפְלָא דְּאִשְׁתְּמוֹדָע בְּכֻלְּהוּ, חַד שַׁרְיָא בְּנֶפֶשׁ הַזִּכָּרוֹן, וְתִנְיָנָא בְּנֶפֶשׁ הַמַּחֲשָׁבָה, וּתְלִיתָאָה בְּנֶפֶשׁ הַמְּצוּיָיר, דְּאִינוּן תְּלַת מוֹחִין י' י' י', רִיהֲטָא (דף קכו ע"ב) דְּסָחִיר לוֹן כְּגַוְונָא דָא ☉ אִיהִי קַרְקַפְתָּא דִתְפִלִּין, שִׁרְטוּטִין כְּגַוְונָא דָא יַהָוָ"ה, יהו"ה בְּהוֹן מֶלֶךְ הָא הָכָא שִׁרְטוּטִין דְּמִצְחָא. עַיְינִין, בְּהוֹן וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם, אַנְשֵׁי חַיִל בְּגַוָּון חִוָּור יִרְאֵי אלהי"ם בְּגַוָּון סוּמַק, אַנְשֵׁי אֱמֶת בְּגַוָּון יָרוֹק, שׂוֹנְאֵי בָצַע בְּבַת עַיִן דְּאִיהִי אוּכְמָא, וְדָא רָזָא דְשַׁבָּת, ש תְּלַת עַנְפֵּי תְּלַת גַּוָּונִין דְּעַיְנָא, בַּ"ת דְּשַׁבָּת דָּא בַת עַיִן, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות לא טז) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת וְגוֹמֵר, וְהָא אוּקְמוּהוּ דְּאִינוּן תְּרֵין שַׁבָּתוֹת, אִיהִי עִלָּאָה בִּתְלַת דַּרְגִּין, וְאִיהִי תַּתָּאָה בִּתְלַת דַּרְגִּין, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא

כְּלִיל שִׁית סִטְרִין דְּאִינּוּן שִׁית דַּרְגִּין, עַיְינִין דְּמִסְתַּכְּלִין בְּאֹרַח מֵישַׁר בְּחִוָּורוּ, אִלֵּין אִינּוּן עַיְינִין דִּרְחִימוּ, וּבְהוֹן שְׁכִינְתָּא אִיהִי יָפָה כַּלְבָנָה דְּלֵית בָּהּ פְּגִימוּ, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שיר א טו) הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים.

וְאִית עַיְינִין דְּהַהוּא חִוְיָא אִיהוּ כָּרוּךְ בְּהוֹן, נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, וְלַאו מִסְתַּכְּלִין בְּאֹרַח מֵישַׁר, בְּכָל מַה דְּאִסְתַּכַּל אִתְלַטְיָא. עֵינָא אִיהוּ כְּגַלְגַּל, גַּוָּון חִוָּור כְּגַוְונָא דְּיַמָּא דְּאַסְחַר כָּל עָלְמָא, וְתִנְיָינָא כְּגַוְונָא דְּאַרְעָא, תְּלִיתָאָה כְּגַוְונָא דְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, נְקוּדָה זְעֵירָא דְּבַת עַיִן אִיהִי כְּגַוְונָא דְּצִיּוֹן, דְּאִיהִי נְקוּדָה דְּעָלְמָא דְּמִתַּמָּן הוּשְׁתַּת עָלְמָא.

וְאִית בַּר נַשׁ דְּגַוָּון דִּילֵיהּ תְּכֵלֶת דְּאִיהוּ דּוֹמֶה לְרָקִיעַ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין תְּכֵלֶת דּוֹמֶה לְיָם, וְיָם דּוֹמֶה לְרָקִיעַ, וְרָקִיעַ דּוֹמֶה לַכִּסֵּא הַכָּבוֹד. וּתְלַת גַּוָּונִין אִינּוּן בְּעֵינָא חִוָּור אוּכָם תְּכֵלֶת, לָקֶבֶל אֵשׁ דְּלַאו אִיהוּ שׁוֹרֵף, וְאֵשׁ דְּאִיהוּ שׁוֹרֵף וְלָא אָכִיל, תְּלִיתָאָה דְּאִיהוּ תְּכֵלֶת לָקֶבֶל אֵשׁ דְּאִיהוּ שׁוֹרֵף וְאָכִיל, רְבִיעָאָה לַבַּת אֵשׁ וְדָא שְׁכִינְתָּא בַּת עַיִן, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שמות ג ב) וַיֵּרָא מַלְאַךְ

יהו"ה אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה דָּא בַת עַיִן, וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בוֹעֵר בָּאֵשׁ דָּא גַוָּון דְּעַל בַּת עַיִן דְּאִיהוּ גַוָּון תִּנְיָינָא, וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל גַּוָּון תְּלִיתָאָה, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אָסֻרָה נָּא וְאֶרְאֶה וְגוֹמֵר (שם ג) גַּוָּון חִוָּור דִּשְׁרַגָּא עִלָּאָה, וּבִתְלַת גַּוָּונִין אִלֵּין אִתְאָחֲדַת (נ"א אִתְחַבְּרַת) בַּת עַיִן דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא.

וּבְהוֹן סָלְקָא בִתְלַת צְלוֹתִין קֶדֶם יהו"ה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא ו ב) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה וְגוֹמֵר, זֹאת תּוֹרַת דָּא בַת עַיִן שְׁכִינְתָּא דְּסָלְקָא בִתְלַת אֲבָהָן דְּתַקִּינוּ תְּלַת צְלוֹתִין, וּבְגִין דָּא זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה וְגוֹמֵר, זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה בִּימִינָא דְּאִיהוּ אֵשׁ דְּלָא שׁוֹרֵף, דְּתַמָּן חָכְמָה דְּאִיהוּ מַבּוּעָא דְמַיָּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, דְּתָשַׁשׁ חֵילָא דְאֶשָּׁא, דְּאִיהוּ גַוָּון חִוָּור דִּשְׁרַגָּא דְלָא יְהֵא שׁוֹרֵף, וּנְקוּדָה דִילָהּ קָמֵ"ץ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ וְקָמַץ הַכֹּהֵן (ויקרא ה יב), וְכַהֲנָא אִיהוּ לִימִינָא, קָמֵ"ץ נְקוּדָה דְאָת י' מִסִּטְרָא דִימִינָא לָא אִתְחַיַּיב נְקוּדָה אָחֳרָא.

הֵיא הָעוֹלָה גַּוָּון תִּנְיָינָא דְאִתְאַחִיד בִּצְלוֹתָא דְמִנְחָה, בֵּיהּ סָלְקָא בְרַתָּא לְגַבֵּי שְׁמָאלָא דְתַמָּן ה' עִלָּאָה, וּבָהּ הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, וּבְגִין

דְּאִתְּתָא מִתַּמָּן, אָמְרוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין אוֹקִירוּ נְשַׁיְיכוּ כִּי הֵיכִי דְּתִתְעַתְּרוּן, בְּגִין דְּמִצָּפוֹן אִינוּן, (איוב לז כב) וּמִצָּפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה, וּנְקוּדָה דְּאִיהוּ מְחַיְּיבָא לְאָת ה' מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא שְׁבָ"א, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה סו טז) כִּי בָאֵ"ש יהו"ה נִשְׁפָּט, עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר (ויקרא ו ב) דָּא גַּוָּון תְּכֵלֶת, דְּאִיהוּ אֶחָיד בִּצְלוֹתָא דְעַרְבִית, וּבֵיהּ סָלְקָא שְׁכִינְתָּא לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וּצְלוֹתָא דְעַרְבִית לָקֶבֶל אֵמוּרִין וּפְדָרִין דְּמִתְאַכְּלִין כָּל הַלַּיְלָה, וּבְגִין דָּא תְּכֵלֶת דּוֹמֶה לָרָקִיעַ, דְּאִתְּמַר (בראשית א ו) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, דְּאַפְרִישׁ מַחֲלוֹקֶת בֵּין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וּנְקוּדָה דְרָקִיעַ חֹלֵ"ם, וּמָאן רָקִיעַ דָּא ו' דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דָא ש רָקִיעַ, וְהַהוּא נִיצוּץ חֹלֵ"ם עֲלֵיהּ, וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי מְחַיְּיבַת לְאָת ו', וְרָזָא דְנְקוּדָה יָהוָה, וְרָזָא דְמִלָּה רַק בַּאֲבוֹתֶיךָ חָשַׁ"ק יהו"ה, (דברים י טו) כִּי בִי חָשַׁ"ק וַאֲפַלְּטֵהוּ (תהלים צד יד), כִּ"י בִ"י רָזָא דִשְׂמָא דְאַרְבְּעִין וּתְרֵין, כִּ"י בִ"י יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְגוֹמֵר (משלי ט יא).

וְאִית מָאן דְּאִיהוּ מְפָרֵשׁ אִלֵּין (דף קכז ע"א) תְּלַת גַּוָּונִין בִּרְקִיעָא, דְּאִינוּן חִוָּור וְאוּכָם וּתְכֵלֶת, חַד חִוָּור לְעֵילָא מִן שְׁרַגָּא, וְחַד תְּכֵלֶת לְתַתָּא,

אוּכַם בְּאֶמְצָעִיתָא אַפְּרִישׁ בְּתַרְוַיְיהוּ, וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעוּ בְּקַדְרוּתָא דִּילֵיהּ, וְרָזָא דָא מָאנֵי מַתְנִיתִין אוּקְמוּהוּ כְּגַוְונָא דָא, מֵאֵימָתַי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּשַׁחֲרִית, כְּדֵי שֶׁיַּכִּיר בֵּין תְּכֵלֶת לְלָבָן, מִיָּד דְּאִתְעַבַּר קַדְרוּתָא דִשְׁמַיָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (ישעיה נ ג) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, מִיָּד נָהִיר שְׁמַיָּא וְאִשְׁתְּמוֹדָע אִיהוּ בֵּין תְּכֵלֶת לְלָבָן, וְאִשְׁתְּמוֹדָע הָכָא תְּכֵלֶת מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, לָבָן מִסִּטְרָא דִימִינָא, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אֲחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ, וּבֵיהּ קוֹרִין קְרִיאַת שְׁמַע בְּשַׁחֲרִית, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא בַּת עַיִן.

וְהָכִי קְרִיאַת שְׁמַע דְּעַרְבִית צְרִיכִין לְיַיחֲדָא לָהּ בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, כְּמָה דְתַקִּינוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין, לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בַּכּוֹכָבִים דְּאִינּוּן בֵּינוֹנִים (כִּנּוּיִים), דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ, לֹא מִן הַכּוֹכָבִים הַנִּרְאִים בַּיּוֹם, וְלֹא מִן הַכּוֹכָבִים הַנִּרְאִים בַּלַּיְלָה, אֶלָּא מִן הַבֵּינוֹנִים, דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, הָא הָכָא תְּלַת גַּוְונִין בִּשְׂרָגָא, שְׁכִינְתָּא נֵר דְּאִתְאָחֲדַת בְּהוֹן, (משלי ו כג) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, אוֹר דָּא אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, דְּאִיהִי נִשְׁמַת אָדָם,

דִּנְהִירַת עַל נֵר, עַל תַּרְוַיְיהוּ אִתְּמַר, (בראשית א טז) אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם, וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה.

גַּוָּון חִוָּור בֵּיהּ אֵ"ל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים וּמִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, גַּוָּון תְּכֵלֶת פָּרְסַיָּא דְּדִין, דְּאִינּוּן אִימָּא עִלָּאָה אִימָּא תַּתָּאָה, אהי"ה אדנ"י, מֶלֶךְ דַּאֲחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ יהו"ה יהו"ה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי ל ד) מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע, וְאִינּוּן חָכְמָה וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, מִסִּטְרָא דְּדִין אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲנִי אָמִית (דברים לב לט), וּמִסִּטְרָא דְּכָרְסַיָּא דְּרַחֲמֵי אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַאֲחַיֶּה, וּבְגִין דָּא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים כַּד הֲווֹ מִסְתַּכְּלִין בְּגַוָּון תְּכֵלֶת דְּעֵינָא הֲווֹ מַעֲנִישִׁין בֵּיהּ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין, בְּכָל מָקוֹם שֶׁנָּתְנוּ חֲכָמִים עֵינֵיהֶם אוֹ מִיתָה אוֹ עוֹנִי.

דִּבְגַוָּון חִוָּור מִתְלַבַּשׁ אֵ"ל מִן מִיכָאֵ"ל שַׂר הַחֶסֶד, וּתְחוֹתֵיהּ נָחָשׁ, וּפוּרֵץ גָּדֵר יִשְׁכֶּנּוּ נָחָשׁ, בְּגַוָּון סוּמַק אִתְלַבַּשׁ גַּבְרִיאֵ"ל שַׂר הַגְּבוּרָה, וּתְחוֹתֵיהּ שָׂרָף, בְּגַוָּון יָרוֹק אִתְלַבַּשׁ אוּרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל שַׂר שָׁלוֹם, וּתְחוֹתֵיהּ עַקְרָב, בְּגַוָּון אוּכָם אִתְלַבַּשׁ רְפָאֵ"ל שַׂר דִּשְׁכִינְתָּא, וּתְחוֹתֵיהּ צִמָּאוֹן.

וּבְכָל אֲתַר דַּהֲווֹ מִסְתַּכְּלִין בְּגַוָּון חִוָּור הֲווֹ מְחַיֵּי, וּבְזִמְנָא דְּאִסְתַּלַּק יהו"ה מִכָּרְסַיָּא דְּדִין וּמִכָּרְסַיָּא דְּרַחֲמֵי, לֵית תַּמָּן עוֹנְשָׁא וְלָא אַגְרָא, וּבְגִין דְּיהו"ה אִסְתַּלַּק בְּמַזָּלָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה דְּאִיהוּ כֶּתֶר עִלָּאָה, בְּהַהוּא זִמְנָא בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לָאו בִּזְכוּתָא תַלְיָא מִלְּתָא, אֶלָּא בְּמַזָּלָא תַלְיָא מִלְּתָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא הַכֹּל תָּלוּי בְּמַזָּל וַאֲפִילוּ סֵפֶר תּוֹרָה בְּהֵיכָל, מַה דַּהֲוָה קָרוֹב יהו"ה לְכָל קוֹרְאָיו, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בֵּיהּ (קהלת ז כד) רָחוֹק מַה שֶּׁהָיָה, וְעָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ, לֵית מָאן דְּאַשִּׁיג לֵיהּ אֶלָּא בְּחָכְמָה וּבְבִינָה, וּבְגִין דָּא כַּד אִסְתַּלַּק לְהַהוּא אֲתַר לָא מַשִּׁיגִין לֵיהּ בְּכָל סְפִירָן, אֶלָּא בַּחָכְמָה וּבְבִינָה, דְּאִינּוּן י"ם י' חָכְמָה מ' בִּינָה, וּבְגִין דָּא רָחוֹק מַה שֶּׁהָיָה, וְעָמֹק עָמֹק מִ"י יִמְצָאֶנּוּ, וְרָזָא דְּמִלָּה (מלכים א ה כט) קְרוֹבִים אֶל יהו"ה אלהינ"ו.

וְכַד אִסְתַּכַּל דָּוִד בְּרוּחָא דְּקוּדְשָׁא, וְחָזָא דְּאִסְתַּלַּק לְאַי"ן בְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה, אָמַר עֲלַיְיהוּ (תהלים קכד א) אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי, אַי"ן א' כֶּתֶר עִלָּאָה י' חָכְמָה ן' בִּינָה, חָזָא דְּלָא הֲווֹ מַשִּׁיגִין לֵיהּ, אֶלָּא בִּתְלַת צְלוֹתִין דְּתַקִּינוּ

אֲבָהָן, דְּאִתְקְרִיאוּ הָרֵי יהו"ה, אָמַר עֲלַיְיהוּ אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי, עֶזְרִי מֵעִם יהו"ה, דָּא מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים, וְכִסֵּא דִּין אִסְתַּלַּק מִתַּמָּן, וְדָא יהו"ה דְּאִיהוּ מִלְּגָאוֹ דְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (ד"ה א כט) לְךָ יהו"ה הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹמֵר, בַּעֲשַׂר סְפִירָן שַׁבַּח לֵיהּ דָּוִד, בְּגִין דְּאִיהוּ לְגוֹ מִכֻּלְּהוּ, וְאִיהוּ מִלְּבָר דְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, וְאִיהוּ בֵּין כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, לָא אִשְׁתַּנִּי בְּכָל אֲתַר.

אִית עַיְינִין מִכַּמָּה גַּוָּונִין, כְּגוֹן אַרְגָּמָ"ן רְגָמָ"ן, ר' רְפָאֵ"ל, ג' גַּבְרִיאֵ"ל, מ' מִיכָאֵ"ל, ן' נוּרִיא"ל, וְרָזָא דְּמִלָּה מֻרְכָּבוֹ אַרְגָּמָ"ן (שיר ה ו), א' אוֹר דְּנָהִיר בְּאִלֵּין אַרְבַּע גַּוָּונִין, א' אוּרְפַנִיא"ל וְאִיהוּ (דף קכז ע"ב) מִטַּטְרוֹ"ן, אוֹר פְּנִיאֵ"ל, וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי שַׂר הַפָּנִים, וְאִיהוּ רַזִיא"ל וְאִיהוּ אוּרִיאֵ"ל, דְּהָכִי סָלִיק לְחֶשְׁבַּן רַזִיא"ל, וְאִיהוּ סָלִיק לְחֶשְׁבַּן רְמַ"ח פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, כְּחֶשְׁבַּן אַבְרָהָ"ם, וְדָא מַלְאַךְ הַחֶסֶד, דְּמִתַּמָּן, אוֹרַיְיתָא אִתְיְיהִיבַת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים לג ב) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וְאִיהוּ מְמוּנֶה עַל רָזֵי אוֹרַיְיתָא, וְהוּא גָּלֵי עֲמִיקָתָא וּמְסַתְּרָתָא, יָדַע מָה בַּחֲשׁוֹכָא, בְּגִין דְּחֹשֶׁךְ אִיהוּ לְבוּשָׁא דְאוֹר,

וּבֵיהּ אֵל"י דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות טו ב) זֶה אֵל"י וְאַנְוֵהוּ, אוֹר הוּא רָ"ז, וְכָל מָאן דְּיָדַע בְּהוּ עֲלֵיהּ אִתְּמַר (דניאל ד ו) וְכָל רָז לָא אָנִיס לָךְ, וְאִיהוּ נָהִיר בְּגַוָּון חִוָּור דְּעֵינָא, וְאִיהוּ נוּרִיא"ל נוּר דָּלִיק מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, דְּתַמָּן רִי"ו גְּבוּרָה, וּמִתַּמָּן פִּקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה, כָּרְסַיָּא דְּרַחֲמֵי לִימִינָא כָּרְסַיָּא דְּדִינָא לִשְׂמָאלָא, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ וּבֵיהּ יהו"ה, דְּכָפַל שְׁמֵיהּ תְּרֵין זִמְנִין יהו"ה יהו"ה, וּמִשֶּׁה דְּאִתְאַחִיד בֵּיהּ כָּפַל שְׁמֵיהּ מִשֶּׁה מִשֶּׁה, וּבְגִין דָּא וָאֵדָעֲךָ בְּ"שֵׁ"ם (שמות לג יז) בִּתְרֵין שְׁמָהָן.

עַיְינִין מְרַקְּמָן נְקִידִין בִּנְקוּדִין חִוְורִין, כְּגוֹן נְקוּדִין דְּעַל לוּלֵי"א, אִסְתַּמַּר מִנֵּיהּ רַמָּאי אִיהוּ, וּמַאי דְּאִיהוּ בִּנְקוּדִין סוּמְקִין אוֹשִׁיד דְּמָא אִיהוּ, בִּנְקוּדִין יְרוֹקִין כַּעֲסָן אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּמָרָה, בִּנְקוּדִין אוּכְמִין גַּזְלָן אִיהוּ גַּנָּב, כָּל בִּישִׁין דְּעָלְמָא אִית בֵּיהּ, עַיְינִין עֲמִיקִין אִית בְּהוֹן עוֹמֶק טוֹב וְעוֹמֶק רָע, הַאי לָא יָדַע בַּר נַשׁ לְבֵיהּ, לְבֵיהּ עָמוֹק עָמוֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ, אִם הוּא עוֹמֶק טוֹב לָא יָכִיל בַּר נַשׁ לְמִנְדַּע חָכְמָתֵיהּ, וְאִם הוּא עַם הָאָרֶץ כַּמָּה עֲמוּקִין מַחֲשַׁבְתִּין דִּילֵיהּ בִּישִׁין, הַאי אִיהוּ קֶבֶר פָּתוּחַ, הֲדָא

הוּא דִּכְתִיב (תהלים ה י) קֶבֶר פָּתוּחַ גְּרוֹנָם וכו', לְשׁוֹנָם עָמָל וָאָוֶן, אִסְתַּמַּר מֵעֵינָא דָא, בְּכָל מַה דְּאִסְתַּכַּל אִתְלַטְיָא, אִיהוּ מִסְתַּכַּל לְתַתָּא לְמֶחְשַׁב כָּל מַחֲשָׁבִין בִּישִׁין, לֵית סוֹפָא לְרַשִׁיעוּתֵיהּ.

עַיְינִין גַּבְהָנִין בְּהִפּוּכָא, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (יחזקאל א יח) וְגַבֵּיהֶן וְגֹבַהּ לָהֶם וְיִרְאָה לָהֶם, וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם וְגוֹמֵר, כְּמָה דְעַיְינִין עֲמִיקִין אִינוּן דִּינָא וּמוֹתָא, הָכִי עַיְינִין גַּבְהָנִין אִינוּן חַיֵּי וְרַחֲמֵי, וְאִית עַיְינִין גַּבְהָנִין מִסִּטְרָא דְהַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (שמות טו א) כִּי גָאֹה גָּאָה, סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם, וְאִית מִנְּהוֹן דְּאִתְחַזְיָין גַּבֵּיהּ (נ"א דְּאִיתְחַזְיָין עַל גַּבֵּי) רוּחָא, וְאָחֳרָנִין דְּאִתְקְרִיאוּ גְאוֹנִים בְּאוֹרַיְיתָא, וְכֻלְּהוּ אִית לוֹן עִקָּרָא לְעֵילָא, וּבְגִין דָּא וְגַבֵּיהֶן וְגֹבַהּ לָהֶם וְיִרְאָה לָהֶם, מִסִּטְרָא דְהַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (קהלת ה ז) כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר, וְדָא מֶרְכָּבָה לְעֵילָא מִן מֶרְכָּבָה, וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה כב א) מַשָּׂא גֵּיא חִזָּיוֹן מַה לָּךְ אֵיפֹה כִּי עָלִית כֻּלָּךְ לַגַּגּוֹת, וְאִלֵּין אִינוּן דְּרָכְבִין עַל מֶרְכָּבוֹת.

וְעוֹד וְגַבֵּיהֶן אִלֵּין אִינוּן אוֹפַנִּים, דְּאִינוּן כְּגַוְונָא דְאַתְוָון, וְגֹבַהּ לָהֶם אִלֵּין אִינוּן שְׂרָפִים

דְּאִינּוּן לָקֶבֶל טַעֲמֵי דִלְעֵילָא, כִּתְרִין עַל אַתְוָון, וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם אִלֵּין נְקוּדִין, דְּאַתְוָון מְלֵאוֹת עֵינַיִם מִנַּיְיהוּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (זכריה ד י) עֵינֵי יהו"ה הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ, מַאי לְאַרְבַּעְתָּם, אִלֵּין תְּלַת חֵיוָון, אִינּוּן דְּאִתְקְרִיאוּ בִשְׁמָא דְיהו"ה, תְּלַת זִמְנִין כְּגַוְונָא דָא יהו"ה יהו"ה יהו"ה, אִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל סְטַר לְכָל חַיָּה, וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם כְּגַוְונָא דָא ״זוהר״ הָא הָכָא שִׁבְעִים וּתְרֵין עַיְינִין דְּאִינּוּן לָקֶבֶל שִׁבְעִים סַנְהֶדְרִין, וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל גַּבֵּיהוֹן, אִלֵּין אִינּוּן וְגַבֵּיהֶן וְגֹבַהּ לָהֶם. (דף קכח ע"א) כְּגַוְונָא דָא ״זוהר״ הָא הָכָא חָמֵשׁ וְאַרְבְּעִין עַיְינִין כְּחֶשְׁבַּן אָדָם וְאִינּוּן יה"ו הו"י וה"י. וְעוֹד וְגַבֵּיהֶן דָּא שְׁכִינְתָּא דְאִיהִי עַל גַּבֵּי חֵיוָון וּמַשְׁרְיָין כֻּלְּהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וְגֹבַהּ לָהֶם דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דִשְׁכִינְתָּא אִיהִי עַל גַּבֵּי אוֹפַנִּים, וְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִיהוּ כְּלִיל שִׁית סְפִירָן עַל גַּבֵּי חֵיוָון, דְּאִיהוּ כָּלִיל לוֹן מטטרו"ן, וְדָא אִיהוּ כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם (קהלת ה ז), אִלֵּין אִינּוּן אַבָּא וְאִימָּא, כִּתְרָא עַל רָאשֵׁיהוֹן, דְּאִינּוּן עַל גַּבֵּי שְׂרָפִים דְּתַלְיָין מִכָּרְסַיָּא.

וְעוֹד וְגַבֵּיהֶן דָּא אִימָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי עַל גַּבֵּי סְפִירָן דְּאִינּוּן תְּחוֹתָהּ, דְּמִינָהּ כָּל אַתְוָון, וְגוֹבַהּ לָהֶם דָּא חָכְמָה, דְּמִתַּמָּן נְקוּדִין, וְיִרְאָה לָהֶם דָּא כִּתְרָא דְתַמָּן טַעֲמֵי, וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם, אִינּוּן אוֹר צַח אוֹר מְצוּחְצָח אוֹר קַדְמוֹן, וְכַמָּה נְהוֹרִין דְּתַלְיָין מִנַּיְיהוּ דְנָהֲרִין מִלְּגָאוֹ, כְּנִשְׁמָתָא בְגוּפָא.

וְעוֹד וְגַבֵּיהֶן אִלֵּין אִינּוּן שִׁבְעָה גִּלְדֵּי עֵינָא, דְּאִינּוּן דָּא עַל גַּב דָּא כְּגִלְדֵּי בְצָלִים, וְגוֹבַהּ לָהֶם דָּא עֵינָא דְּאִיהוּ כְּלִיל כָּל גַּוָּונִין, וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם אִלֵּין כַּנְפֵי עֵינָא וְעַפְעַפֵּי וּכְרוּבֵי עֵינָא, דְּאַרְבַּע גַּוָּונִין אִית בְּעֵינָא לָקֶבֶל אַרְבַּע אַנְפִּין דְּכָל חַיָּה, וּתְרֵין כַּנְפֵי עֵינָא דְּאִינּוּן עַפְעַפַּיִם, וּתְרֵי כְּרוּבֵי עֵינָא, אִינּוּן לָקֶבֶל אַרְבַּע גַּדְפִּין דְּכָל חַיָּה, וּבְאִלֵּין אַרְבַּע גַּוָּונִין דְּעֵינָא נָהֲרִין אַרְבַּע אַתְוָון יהו"ה, וּבְאַרְבַּע כַּנְפֵי עֵינָא נָהִיר אדנ"י, דָּא אִיהוּ כִּי גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר, וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם (שם) אִלֵּין אִינּוּן יהו"ה אהי"ה אַבָּא וְאִימָּא.

וְעוֹד עַיְינִין גְּבוֹהִין מִסִּטְרָא דִימִינָא, וְעַיְינִין עֲמִיקִין מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, דָּא עָנָו וְדָא בַּיְישָׁן, מִסִּטְרָא אָחֳרָא דָא גַּם רוּחַ וְדָא עַז פָּנִים,

כְּרוּבֵי עֵינָא וְעַפְעַפֵּי עֵינָא עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות כה כ) וְהָיוּ הַכְּרוּבִים פּוֹרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה, סוֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת, דָּא כַּפּוּרְתָּא דְעֵינָא, תְּלַת גַּוְונִין דְעֵינָא אִינּוּן אהי"ה יהו"ה אדנ"י, כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל, וְאִינּוּן יְהוּדָא בְּרָכָה קְדוּשָׁה, וְסִימָן יַ'עֲנֵנוּ בְּ'יוֹם קָ'רְאֵנוּ (תהלים כ י), דְּהָכִי סָלִיק חֶשְׁבַּן תְּלַת שְׁמָהָן אִלֵּין כְּחוּשְׁבַּן יב"ק, אהי"ה פֶּתֶר עִלָּאָה, יהו"ה עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, אדנ"י שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, אדנ"י כְּלָל (נ"א יהו"ה), אהי"ה פְּרָט, יהו"ה (נ"א אדנ"י) וּכְלָל.

וְעוֹד עֵינָא כְּגַוְונָא דְגוּפָא, תְּרֵין כְּרוּבִין דִּילֵיהּ כְּגַוְונָא דִתְרֵין שׁוֹקִין, תְּרֵין עַפְעַפֵּי עֵינָא לָקֳבֵל תְּרֵין דְּרוֹעִין, אִלֵּין מְסַכְּכִין וְאִלֵּין פָּרְחִין, וְאִית כְּרוּבֵי עֵינָא רַבְרְבִין וְעֵינָא זְעֵירָא וְאִית כְּרוּבֵי עֵינָא זְעֵירִין וְעֵינָא רַבְרְבָא, בְּגִין דָּא אָמַר לְאַהֲרֹן וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד (ויקרא ו ג), וְאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, מַאי מִדּוֹ כְּמִדָּתוֹ, הָכִי צְרִיכִין לְבוּשֵׁי עֵינָא דְאִינּוּן כְּרוּבֵי עֵינָא, דְאִינּוּן דּוּ פַּרְצוּפִין כָּתְנוֹת עוֹר, דִּיהוֹן כְּמִדָּה דְעֵינָא.

וּבְגִין דָּא (דברים כה יג) לֹא יִהְיֶה לְךָ בְּבֵיתְךָ אֶבֶן וָאָבֶן אֵיפָה וְאֵיפָה גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה, דְּגוּדָל אִיהוּ

מִדָּה לְעַיְינִין לְחוֹטָמָא לְשִׁפְוָון לְאוּדְנִין לְפוּמָא, הַאי אִיהוּ מִדָּה דְכֹלָּא, וּבְגִין דָּא אָמַר קְרָא (שמות כו ב) מִדָּה אַחַת לְכָל הַיְרִיעוֹת, וְעַל כַּנְפֵי עֵינָא אִתְּמַר (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט, אִלֵּין אִינּוּן גַּוְוּנֵי עֵינָא, וְלָקְבֵל תְּרֵין כַּנְפֵי עֵינָא אִינּוּן תְּרֵין שִׁפְוָון דְּפָתְחִין וְסָגְרִין, וּלְקִבְלַיְיהוּ תְּרֵין כַּנְפֵי רֵיאָה, וְעֵינָא לָקְבֵל לִבָּא דְּאִיהוּ אֵשׁ לוֹהֵט, וּבְכַנְפֵי רֵיאָה רוּחָא דְנָשֵׁיב בְּהוֹן, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת.

וְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר בָּרָא לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל, וְאִם תִּשְׁכַּח עַיְינִין חַד זְעֵיר וְחַד רַבְרְבָא, לָאו אִיהוּ דָא בַּמִּשְׁקָל וּבְמִדָּה, שַׁקְרָן אִיהוּ, אִסְתַּמַּר מִינֵיהּ, אוֹ אִם עַיְינִין רַבְרְבִין וּפוּמָא זְעֵירָא, וְחוֹטָמָא אֲרִיכָא וְאַנְפִּין זְעֵירִין, (נ"א עֲקִימִין) דְּלָא אָזְלִין כֻּלְּהוֹן בְּמִדָּה, עַיְינִין וְחוֹטָמָא וְאַנְפִּין וּפוּמָא, עַוְלָן אִיהוּ דָא, וּבְגִין דָּא לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה וְגוֹמֵר (ויקרא יט לה), בַּמִּדָּה דָא מִדָּה דְשִׁיעוּר קוֹמָה. (דף קכח ע"ב) דְּכָל מָאן דְּלָא אִיהוּ בַּעַל מִדּוֹת, אַכְחִישׁ שִׁעוּר קוֹמָה דִלְעֵילָא, וְלָא אִתְנְטִיל מִתַּמָּן, דַּעֲשַׂר סְפִירָן דִלְעֵילָא כֻּלְּהוּ אָזְלִין בַּמִּדָּה

מִסִּטְרָא דְאָת י', וּבַמִּשְׁקָל מִסִּטְרָא דְאָת ו', תְּרֵי מֹאזְנֵי הַשֶּׁקֶל אִינּוּן ה' ה', מִדָּה אַחַת.

תָּא חֲזִי י' אִיהוּ רֵישָׁא, וְאִיהוּ מִדָּה דְעַיְינִין דְּאוּדְנִין דְּאַנְפִּין דִּתְרֵין נוּקְבִין דְּחוֹטָמָא, מִדָּה דְפוּמָא, שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ דָּא ו', שֶׁקֶל דְּגוּפָא, כַּנְפֵי הַשֶּׁקֶל ה' אֶצְבְּעָן דִּימִינָא וְה' דִשְׂמָאלָא, וּבְגִין דִּשְׂמָא דְיהו"ה אִיהוּ מִדָּה וְשִׁעוּר וּמִשְׁקָל, אָמַר קְרָא (ויקרא יט לה) לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְּשׂוֹרָה, וּכְגַוְונָא דָא לֹא יִהְיֶה לְךָ בְּכִיסְךָ אֶבֶן וָאָבֶן גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה (דברים כה יג), מַאי כִּים הָכָא דָא פּוּמָא. (דף קכח ע"ב).

אַדְהָכִי הָא סָבָא עִלָּאָה אִזְדַּמַּן לְגַבֵּיהּ, וְאָמַר וְהָא אִם עַיְינִין שְׁקִילִין הָא אִינּוּן בַּמִּדָּה, אֲבָל אִם אִינּוּן עַיְינִין רַבְרְבָן וְשִׂפְוָון זְעֵירִין לָא אַכְחִישׁ מִדָּה, אֶלָּא אִם עַיְינִין דָּא רַב וְדָא קָצֵר, דָּא עָב וְדָא כָּחוּשׁ, אוֹ אַנְפִּין דָּא אֲרִיךְ וְדָא קָצֵר, דָּא עָב וְדָא כָּחוּשׁ, אֶלָּא בָּתַר דְּזִיווּגִין שְׁקִילִין כָּל חַד לְמִינֵיהּ, וַדַּאי לָא אַכְחִישׁ עוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית.

ב' בְּתוֹסֶפֶת, תְּרֵין כִּיסּוֹת פּוּמָא וְלִבָּא, דְּהָכִי

אוּקְמוּהוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין עֲלַיְיהוּ, מִי שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבַרוֹ אַל יִכָּנֵס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, דְּוַדַּאי אִיהוּ מֵאִילָנָא דְטוֹב וָרָע, דְּאִיהוּ יֵימָא חַד בְּלֵב וְחַד בְּפֶה, מָאן דְּאִיהוּ מֵאִילָנָא דְחַיֵּי אִיהוּ תּוֹכוֹ כְּבַרוֹ, פּוּמָא וְלִבָּא שָׁוִים, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית ג כב) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, אֲבָל אָחֳרָא דְּאֵין תּוֹכוֹ כְּבַרוֹ דְּלַאו פִּימֵיהּ וְלִבֵּיהּ שָׁוִין, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם ב יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, דְּוַדַּאי דָּא אִיהוּ עִרְבּוּבְיָא בִּישָׁא, דְּמִשַּׁקֵּר מוֹנְיָיטָא דְמַלְכָּא, דְּמְעָרֵב כַּסְפָּא בַעוֹפֶרֶת. וְדָא הַוָּה חֵטְא דְּחַוָּה דְּהִטִּיל בָּהּ נָחָשׁ זוּהֲמָא, דְּאִיהוּ עוֹפֶרֶת דְּאִתְעָרֵב בְּטִפָּה (נ"א בְּכַסְפָּא) חִוָּורָא כַּסְפָּא מְזוּקָק, וְלָא אִתְּדַבֵּי זוּהֲמָא מִנֵּיהּ עַד דְּאָתָא אַבְרָהָם וְעָאל בְּנוּרָא וְאִתְלַבַּן כַּסְפָּא, וְנָפִיק עוֹפֶרֶת לְבָר דְּאִיהוּ יִשְׁמָעֵאל, וְאִתְּמַר בְּאָדָם מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ חַוָּה, אִתְעָרֵב עִרְבּוּבְיָא בְּדַהֲבָא, אִצְטְרִיף בְּיִצְחָק, וְאַפִּיק זוּהֲמָא לְבָר וְדָא עֵשָׂו, בְּיַעֲקֹב נָח וְאִשְׁתָּרַשׁ וְאַפִּיק תּוֹלָדִין, וְאִתְרַבֵּי עֵץ הַחַיִּים בְּעַנְפּוֹי וְשָׁרְשׁוֹי.

עַיְינִין בְּעִגּוּלָא מִסִּטְרָא דְאָת י', בַּאֲרִיכוּ מִסִּטְרָא דְאָת ו', כַּנְפֵי עֵינָא אִינּוּן ה"ה, בְּאַרְבַּע

אַתְוָון אִלֵּין אִיהוּ עֵינָא בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְּשׁוּרָה, וְהָכִי כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר בֵּיהּ תִּשְׁכַּח יהו"ה, דְּאָזִיל בַּמִּדָּה וּבַמִּשְׁקָל, וְאִיהוּ בַּמִּדָּה וּבַמִּשְׁקָל דְּדִבּוּרָא, קָלָא אִיהוּ שֶׁקֶל, מִדָּה דִּבּוּר, כַּנְפֵי תִּקְלָא תְּרֵין הֲבָלִין דְּאִינּוּן אֲמִירָה וּקְרִיאָה.

גַּוָּונִין דְּעֵינָא, חִוָּור לְבָנָ"ה סוּמָק מַאֲדִי"ם, יָרוֹק חַמָּ"ה, אוּכָּם שַׁבְּתַא"י, תְּכֵלֶת צֶדֶ"ק, וְאִינּוּן כְּגַוְונָא דְחֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת יְסוֹד וּמַלְכוּת, תְּרֵי כְּרוּבֵי עֵינָא נֶצַח וְהוֹד לְקִבְלַיְיהוּ נֹגַ"ה כֹּכָ"ב, כְּגַוְונָא דְסִטְרָא דְדַכְיוּ, הָכִי אִינּוּן מִסִּטְרָא אָחֳרָא.

שִׁבְעָה כֹּכְבֵי לֶכֶת אִינּוּן שֶׁבַע כְּפוּלוֹת ב'ג'ד כ'פ'ר'ת כְּגַוְונָא דָא ב ב ג ג ד ד כ כ פ פ ר ר ת ת, דִּינָא רַפְיָא וְדִינָא קַשְׁיָא, וּבְחוֹן וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוּב (יחזקאל א יד), רָצוֹא בְּדָגֶ"ש וָשׁוּב בְּרָפֵ"ה, וְאִינּוּן דִּינָא וְרַחֲמֵי, וְהָכִי אִינּוּן מִסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁבַע כְּפוּלוֹת, לְקִבְלַיְיהוּ שֶׁבַע רְקִיעִין שֶׁבַע אַרְעִין, וְאִינּוּן שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת (זכריה ד ב), וְהָכִי אִינּוּן שֶׁבַע תַּרְעִין דְּגֵיהִנָּם וְשֶׁבַע הֵיכָלִין, מַלְיָין נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים וַחֲשׁוֹכָא, דְּמִתַּמָּן הֲוָה מִתְנַבֵּא בִּלְעָם חַיָּיבָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה נא ו) כִּי שָׁמַיִם

כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה, וְכֹכְבַיָּא דִּלְהוֹן עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם לד ד) וְנָמַקּוּ כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם (תהלים קב כז), הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַּעֲמוֹד, וּבַאֲבוּדָא דִּלְהוֹן (שם צו יד) יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ דְּאִתְבְּרִיאוּ בִּשְׁמָא דְיהו"ה.

אַנְפִּין אִינּוּן בְּאַרְבַּע גַּוְונִין, אִית בַּר נַשׁ (דף קכט ע"א) דְּאַנְפּוֹי חִוְורִין מִסִּטְרָא דְאַנְשֵׁי חַיִל, וְאִית בַּר נַשׁ דְּאַנְפּוֹי סוּמְקָא מִסִּטְרָא דְיִרְאֵי אלהי"ם, וְאִית בַּר נַשׁ דְּאַנְפּוֹי יְרוֹקִין מִסִּטְרָא דְאַנְשֵׁי אֱמֶת, וְאִית בַּר נַשׁ דְּאַנְפּוֹי אוּכְמִין מִסִּטְרָא דְשׂוֹנְאֵי בָצַע, לְקִבְלַיְיהוּ אַרְבַּע אָחֲרָנִין מִסִּטְרָא דִמְסָאֲבוּ כֻּלְּהוּ חֲשׁוֹכִין, אַנְפִּין מִסִּטְרָא דִימִינָא בִּישָׁא עוֹפֶרֶת, דְּמִתְרַבְּין מִלֵּיחָה חִוְורָא, אִינּוּן עָבִים וְגַסִּים, וְעֵינוֹי גַּסִּים וְעָבִים, וְגוּפֵיהּ עָב וְגַס, מִסִּטְרָא דִימִינָא מוֹחָא, חִוְורָא כְּכַסְפָּא, זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי (ישעיה מא ה), וּמָאן דְּאִיהוּ אַנְפּוֹי וְגוּפֵיהּ וְכָל אֵבָרִין דִּילֵיהּ גַּסִּין וְעָבִים, אִיהוּ עָצֵל כָּבֵד חָשׁוּךְ, וּמִסִּטְרָא דְהַאי לֵיחָה אִתְּמַר בְּאַבְרָהָם (בראשית טו יב) וְתַרְדֵּמָה נָפְלָה עַל אַבְרָם, וְהִנֵּה אֵימָה חֲשֵׁכָה גְדוֹלָה נֹפֶלֶת עָלָיו, וְהַאי לֵיחָה אִיהִי זוּהֲמָא דְהִטִּיל נָחָשׁ בְּחַוָּה, וּמִסִּטְרָא

דִּילֵיהּ תִּכְבַּד הָעֲבֹדָה (שמות ה ט), וּמִסִּטְרָאָה וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה (שמות ה ט), וּמִסִּטְרָאָה וַיַּכְבֵּד לֵב פַּרְעֹה (שם ט ז) וַעֲבָדָיו, וְאִיהִי כּוֹבֶד הַמַּם וְכוֹבֶד הַמְּלָאכָה.

אַנְפִּין יְרוֹקִין, אִינּוּן מִסִּטְרָא דְּמָרָה, יְרוֹקִין חֲשׁוֹכִין, וְהַאי בַּר נַשׁ אִיהִי קַל, בְּהִפּוּכָא דְּלֵיחָה דְּאִיהִי כְּבֵדָה, הַאי קַל וְהַאי כָּבֵד, הַאי פֶּתִי לְבִישׁ וְהַאי פִּקְחָא לְבִישׁ, הַאי מַזְקִין בִּמְהֵירוּ וְאַקְדִּים בְּסֵיבוּ, וְהַאי קַשִּׁישׁ בְּסֵיבוּ, וְאִיהוּ מְאוּחָר בְּסֵיבוּ, הַאי אִתְעֲבַד פֶּתִי לְמִפְּתֵי בְּנֵי נָשָׁא בְּרַמָּאוּת, בְּגִין דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דְּנָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי דְּמִפַּתֵּי לִבְנֵי נָשָׁא, אִסְתַּמַּר מִנֵּיהּ, וְהַאי יְרוֹקָא פִּקִּיחָא לְבִישׁ, הַאי כָּל מַה דְּאִית בְּלִבֵּיהּ שָׁפִיךְ לְבָר, וְהַאי גָּנִיז לוֹן לְגָאו, הַאי כָּל עוֹבָדוֹי בְּעִכּוּבָא, וְדָא כָּל עוֹבָדוֹי בִּמְהֵירוּ, וְאִיהוּ יָבֵשׁ גּוּפָא וְאַנְפִּין וְכָל אֵבָרִין דִּילֵיהּ, בְּהִפּוּכָא דְּאָחֳרָא, בְּגִין דְּגֵיהִנָּם דְּאִיהִי מָרָה יְרוֹקָא אוֹקִיד בֵּיהּ דְּאִיהִי כַּעַס, כַּעְסָן אִיהוּ וַדַּאי, דְּאוֹקִיד בֵּיהּ נוּרָא לְפוּם שַׁעְתָּא וּמִיָּד שָׁכִיךְ, הָכִי כָּל עוֹבָדוֹי בָּעֵי לְמֶעֱבַד בִּמְהֵירוּ, וְאָחֳרָא דְּאִיהוּ כָּבֵד בְּנַחַת, דָּא בְּהִפּוּכָא דְּדָא, דָּא נָחָשׁ וְדָא שָׂרָף, דָּא מַיָּא

וְדָא אֶשָּׁא, מַיָּא דְּמֵי טוּפָנָא דְּחָבִיל כָּל בִּשְׂרָא, הַאי אָחֲרָא מִנֵּיהּ גְּפְרִית וָאֵשׁ.

אַנְפִּין סוּמְקִין מִסִּטְרָא אָחֲרָא, הַאי אִתְחַזֵּי בֵּינוֹנִי לָא גַּם וְלָא יָבֵשׁ, הַאי אִתְאַדַּם מִסִּטְרָא דְּמַאֲדִים, אוֹשִׁיד דְּמָא אִיהוּ, אִסְתַּמַּר מִנֵּיהּ, וּתְרֵין אִינּוּן בְּהִפּוּכָא סוּמָק וְאוּכָּם, דָּא בֵּינוֹנִי בְּמַתְקְלָא, וְדָא בְּהִפּוּכָא מִסִּטְרָא אָחֲרָא, דָּא שַׁמְחָן וְדָא עֲצִיב, שַׁמְחָן מִסִּטְרָא דְּדָם, שְׂחוֹק הַכְּסִיל, וְדָא עֲצִיב מִסִּטְרָא דְּמָרָה אוּכְמָא, דָּא גָּזֵיל וְשָׁפֵיךְ דְּמָא, וְאִיהוּ וַוּתְרָן, וְדָא כָּנִיש קוֹבֵץ עַל יָד.

מִסִּטְרָא דְּדַכְיוּ בְּהִפּוּכָא, אַנְשֵׁי חַיִל אַנְפִּין חִוְּורִין מִסִּטְרָא דְּמוֹחָא, יִרְאֵי אלהי"ם מִסִּטְרָא דְּלִבָּא, אַנְשֵׁי אֱמֶת מִסִּטְרָא דְּפוּמָא, שׂוֹנְאֵי בָצַע מִסִּטְרָא דְּגוּפָא, וְהָא אוּקְמוּהָ אַנְשֵׁי חַיִל יִרְאֵי אלהי"ם אַנְשֵׁי אֱמֶת שׂוֹנְאֵי בָצַע מִסִּטְרָא דְּאדנ"י, שִׁעוּר וּמִדָּה דְּלְהוֹן יהו"ה מִלְּגָאו וּמִלְּבָר, י' אִתְלַבַּשׁ בְּאַנְשֵׁי חַיִל וְדָא מוֹחָא דְּתַמָּן חָכְמָה, ה' בְּיִרְאֵי אלהי"ם דְּאִיהוּ לִבָּא, וְתַמָּן דְּחִילוּ וּרְחִימוּ דְּאִינּוּן י"ה בִּימִינָא וּבִשְׂמָאלָא, וְאִינּוּן נִסְתָּרוֹת בְּמוֹחָא וּבְלִבָּא, ו' אִתְלַבַּשׁ בְּפוּמָא מִסִּטְרָא דְּאִלֵּין

דְּאִינּוּן אַנְשֵׁי אֱמֶת, ה' אִתְלַבַּשׁ בְּגוּפָא מִסִּטְרָא דְּאִלֵּין שׁוֹנְאֵי בָצַע, וְאִינּוּן תּוֹרָה וּמִצְוָה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר וְהַ'גְּלוֹת.

אַנְפִּין עֲגוּלִין מִסִּטְרָא דִּנְקוּדֵי, דְּאִינּוּן קָמֵ"ץ פַּתָ"ח צֵרֵ"י סֶגוֹ"ל שְׁבָ"א חֹלֵ"ם חִרֵ"ק שֻׁרֵ"ק שׁוּרֵ"ק, מַלְכוּת עִגּוּלָא דְּכֻלְּהוּ. תָּא חֲזֵי, תֵּשַׁע זְמִנִּין יהו"ה, בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה נְקוּדָה דִּילֵיהּ, וְאִיהוּ יהו"ה בַּמַּלְכוּת בְּלָא נְקוּדָה, וְאִלֵּין אִינּוּן נְקוּדִין דִּמְחַיְּיבִין כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, תֵּשַׁע נְקוּדִין אִינּוּן חַד יהו"ה בְּקָמֵ"ץ, תְּנְיָינָא יהו"ה בְּפַתָּח, תְּלִיתָאָה יהו"ה בְּצֵירֵ"י, רְבִיעָאָה יהו"ה בְּסֶגוֹ"ל חֲמִשָּׁאָה יהו"ה בִּשְׁבָ"א, (דף קכט ע"ב) שְׁתִיתָאָה יהו"ה בְּחֹלֵ"ם, שְׁבִיעָאָה יהו"ה בְּחִירֵ"ק, תְּמִינָאָה יהו"ה בְּשָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת, תְּשִׁיעָאָה יהו"ה בְּשׁוּרֵ"ק, מַלְכוּת יהו"ה כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ. קָמֵ"ץ אִתְקְרֵי בִּנְקוּדָה דָא דְּ מִסִּטְרָא דְּכֶתֶר עִלָּאָה דְּאִיהוּ סָתִים כְּקָמֵ"ץ, דְּאִיהוּ סָתִים בְּמַחֲשָׁבָה, דְּלָא יָדַע בַּר נַשׁ מַה דְּאִית בְּגַוֵּיהּ, וּמָאן דְּאִיהוּ לְגוֹ סָתִים בְּמַחֲשָׁבָה, עִלַּת הָעִלּוֹת קָרִינָן לֵיהּ.

וְאִתְקְרֵי פַּתָ"ח בִּנְקוּדָה דָא — מִסִּטְרָא דְּחָכְמָה, דְּבָהּ אִתְפַּתַּח וְאִתְגַּלְיָא מַחֲשָׁבָה

סְתִימָא, כְּגַוְונָא דָא לְעֵילָא כְּדִיוֹקְנָא דָא א, לְתַתָּא כְּדִיוֹקְנָא דָא ת וּתְרֵין נְקוּדִין אִתְגְּלִיאוּ בְּאִימָּא, בְּכִתְרָא עִלָּאָה סְתִימִין אִינּוּן, וְאִתְעֲבִידוּ צֵרִי יֵהָוֵהֵ, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית ב ז) וַיִּיצֶר יהו"ה, כִּי בְיָ"ה יהו"ה צוּר עוֹלָמִים (ישעיה כו ד), צִיֵּיר תְּרֵין עָלְמִין עָלְמָא דֵין וְעָלְמָא דְאָתֵי.

סָגוֹ"ל דָא חֶסֶד, בֵּיהּ שְׁכִינְתָּא אִיהוּ סָגוֹלְתָּ"א לְעֵילָא, סָגוֹ"ל לְתַתָּא, ∴ סָגוֹלְתָּא וּרְחִימָא מִסִּטְרָא דִימִינָא, שְׁבָ"א כְּגַוְונָא דָא : מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, כִּי בָאֵ"שׁ יהו"ה נִשְׁפָּט (שם סו טז), וַתִּפּוֹל שְׁבָא וַתִּקָּחֵם (איוב א טו), שְׁבָה עִמָּדִי (בראשית כט יט) דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא דְאִתְקְרֵי שְׁבָ"א מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא. וְאִתְקְרֵי חֵלֵ"ם כְּגַוְונָא דָא מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל (שם מט כד), אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה (תהלים קיח כב), כָּל מַרְגְּלִיתָא יַקִּירָא אִיהִי בְּחֵלֵ"ם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כח יט) לֶשֶׁם שְׁבוֹ וְאַחְלָמָה, וּבֵיהּ וַנַּחַלְמָה חֲלוֹם (בראשית מא מא).

חִיר"ק אִתְקְרֵי מִסִּטְרָא דְשׂוֹקָא יְמִינָא כְּגַוְונָא דָא בֵּיהּ חֲקִירָה, הַחֵקֶר אֱלוֹ"הַּ תִּמְצָא (איוב יא ז), וְאִיהוּ קֶרַח הַנּוֹרָא, קֶרַח מֵהַהוּא נוֹרָא (יחזקאל א

כב) דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. שֶׁר"ק הוּד אִתְקְרֵי, כְּגַוְונָא דָא יֶהֱוֶהָ, מִתַּמָּן אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא שֶׁר"ק, קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה, וְאִיהוּ הוֹד דְּמִשָּׁה, בֵּיהּ אִשְׁתַּלִּימוּ חֲמִשָּׁה בְּרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית (שמות כו כז), כְּחוּשְׁבַּן ה' דִּילֵיהּ, אִשְׁתָּאַר ו"ד דּוּ פַּרְצוּפִין, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם טז) עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ, קֶרֶשׁ, קֶשֶׁר.

שׁוֹרֶק יוּהוּוּהוּ, דָּא צַדִּיק, דְּאִיהוּ קוֹשֵׁר הַמֶּרְכָּבָה, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ד"ה א כט יא) כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְדָא דְּמִתַּרְגְּמִינָן דַּאֲחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ירמיה ב כא) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלֹּהּ זֶרַע אֱמֶת, זֶרַע אֱמֶת הוּא וַדַּאי, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (מיכה ז כ) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, אִיהוּ זֶרַע, וּשְׁכִינְתָּא עֵזֶר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב יח) אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ, כָּל אִלֵּין נְקוּדִין אִתְחַיְּיבוּ בִּשְׁמָא (נ"א אִתְחַיֵּיב שְׁמָא) קַדִּישָׁא מִסִּטְרָא דְתֵשַׁע סְפִירָן, וּמַלְכוּת כְּלִילָא דְכֻלְּהוּ, אַהֲבַת כְּלוּלוֹתָיִךְ (ירמיה ב ב), הָא הָכָא אַנְפִּין עִגּוּלִין דִּלְעֵילָא, נְקִידִין בִּנְקוּדִין.

וְאִית אַנְפֵּי רַבְּרְבֵי, וְאַנְפֵּי זוּטְרֵי, אַנְפִּין דְּרַחֲמֵי, וְאַנְפִּין דְּזַעַם, דִּכְהוֹן וְאֵ"ל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם

(תהלים ז יב), וּבְגִין דָּא אָמַר לְמֹשֶׁה הַמְתֵּן לִי עַד שֶׁיַּעַבְרוּ פָּנִים שֶׁל זַעַם, וּמִיָּד וַיַּעֲבוֹר יהו"ה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא, יהו"ה יהו"ה אֵ"ל רַחוּם וְחַנּוּן (שמות לד ו), דְּאִינּוּן בְּרָזָא דְאָת וָא"ו, תְּלַת עֲשַׂר מִכִּילָן, א' דִּבְאֶמְצָעִיתָא דְוָא"ו אֶרֶךְ אַפַּיִם מַאי אַפַּיִם דִּילֵיהּ ו"ו, דִּבְהוֹן מַאֲרִיךְ אַנְפִּין עַל חַיָּיבַיָּא, וּמְרַחֵם עַל עָלְמָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (במדבר ו כה) יָאֵר יהו"ה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ, יִשָּׂא יהו"ה פָּנָיו אֵלֶיךָ, ה' ה' אִינּוּן גַּוְונִין דְּאַנְפִּין חִוָּור וְסוּמַק, וְחוֹטָמָא אִיהוּ אֲרִיךְ אַנְפִּין, יו"ד פּוּמָא כְּלָלָא דִתְלַת דַּרְגִּין, י' חוּט בְּעִגּוּלָא, ו' לָשׁוֹן, ד' כְּלָלָא דְאַרְבַּע תִּקּוּנִין שִׁפְוָון וְשִׁינַּיִם וְחֵךְ וְגָרוֹן.

תָּא חֲזִי אִתְּמַר בְּאָדָם (איוב יד כ) מְשַׁנֶּה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ, וּמָאן גָּרִים לֵיהּ שִׁנּוּיָא דְאַנְפִּין, לְשַׁנָּאָה לֵיהּ דְּלָא יִשְׁתְּמוֹדְעָן בֵּיהּ מָארֵי דְּדִינָא, הַאי אִיהוּ שִׁנּוּי מָקוֹם שִׁנּוּי הַשֵּׁם שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה. וְעוֹד נְקוּדִין אִינּוּן סֶגּוֹלִין נָהֲרִין (נ"א בַּהֲדֵין) נְקוּדָה דְאוֹרַיְיתָא, וְאִינּוּן נִעְנוּעִין דְּאַתְוָון, לָקֳבֵל פִּרְקִין וְעַרְקִין, דְּאִינּוּן נִעְנוּעִין דְּאֵבָרִין דְּגוּפָא. וְאִתְקְרִיאוּ בְּאִלֵּין שְׁמָהָן, ק"דומיאל (נ"א ק"דמיאל) (ס"י קמואל)

מ"לכיאל צ"וריאל הָא קָמֵץ בְּאַתְוִוי, פ"דאל ת"ומיאל ח"סדיאל הָא פַּתָּח, צ"וריאל ר"זיאל י"ופיאל הָא צֵרִי, ס"מטוריה (דף קל ע"א) ג"זריאל (נ"א ג"בריאל) ו"ענאל ל"מואל הָא סֶגוֹל, ש"מעיאל ב"רכיאל א"הניאל הָא שְׁבָא, ח"ניאל ל"הריאל (נ"א ל"הדיאל) מ"חניאל הָא חֹלֶם, ח"זקיאל ר"הטיאל ק"רשיאל (נ"א ק"דושיאל) הָא חִרֵק, ש"מועאל ר"עמיאל ק"ניאל הָא שֻׁרֵק, ש"משיאל ר"פאל ק"דשיאל הָא שֻׁרֵק, הָא תְּמַנְיָא וְעֶשְׂרִין שְׁמָהָן, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים קיא ו) כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ, זַכָּאִין אַנְפִּין דְּנָהֲרִין בְּהוֹן אִלֵּין שְׁמָהָן, וְאִינוּן לָקֳבֵל י"ד פִּרְקִין דְּיָד יְמִינָא וְלָקֳבֵל י"ד פִּרְקִין דְּיָד שְׂמָאלָא, יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות כ ג) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, וְאִם לַאו עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (משלי יא כא) יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע.

חוֹטָמָא אֲרִיכָא, דָּא הוּא בַּר נַשׁ דְּאִית בֵּיהּ רַחֲמֵי, חוֹטָמָא קְמִיטָא מָארֵי דְּרוּגְזָא אִיהוּ, חוֹטָמָא עֲקִימָא מִסִּטְרָא דְּחִוְיָא אִיהוּ בְּכָל אֵבֶר דְּחָב בַּר נַשׁ הַהוּא חִוְיָא אִיהוּ כְּרִיכָא תַּפָּן

וְעָקִים לֵיהּ, בֵּין בְּאוּדְנִין בֵּין בְּעַיְינִין בֵּין בְּחוֹטָמָא בֵּין בְּפוּמָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (קהלת א טו) מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקוֹן וְגוֹמֵר, וְכָל כְּאֵבִין דִּבְנֵי נָשָׁא דְּאִינוּן תַּקִּיפִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דברים כח נט) וָחֳלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים, הוּא דְּנָשִׁיךְ לוֹן הַהוּא חִוְיָא בְּכַמָּה נְשִׁיכִין בְּהַהוּא אֵבֶר דְּחָב, עַד דְּאִתְפַּרַע מֵהַהוּא חוֹבָא, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר אֲפִילוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, לֹא יַפְסִיק בְּיִחוּדָא בִּצְלוֹתֵיהּ, וְהָא כְּתִיב בְּכָל פִּקּוּדִין (ויקרא יח ה) וָחַי בָּהֶם, וְלֹא שֶׁיָּמוּת בָּהֶם, אָמַר לָהֶם בְּגִין דָּא אָמְרוּ אֲבָל עַקְרָב פּוֹסֵק בְּגִין דְּקָטִיל. תָּא חֲזֵי בְּחוֹטָמָא אִית תְּרֵין נוּקְבִין, מֵחַד נָפִיק רוּחָא, וּמֵחַד נָפִיק תְּנָנָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים כט יט) כִּי אָז יֶעְשַׁן אַף יהו"ה וְקִנְאָתוֹ בָּאִישׁ הַהוּא, בְּרוּחָא קַרִיר אָמַר (שמות טו ח) וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם, בִּתְנָנָא דְּסָלִיק כֶּעָשָׁן אָמַר (שם) נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם.

אוּדְנִין אִית בְּהוֹן אִדְּרִין וְאַכְסַדְּרִין, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר דָּוִד שִׁיר לַמַּעֲלוֹת, דְּאִינוּן כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר, וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם (קהלת ה ז), אִי אִינוּן אֲטִימִין אוּדְנִין לְתַתָּא, הָכִי אִינוּן אֲטִימִין תַּרְעִין דִּשְׁמִיעָה לְעֵילָא לְגַבַּיְיהוּ, וְאִינוּן תַּרְעִין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים סה

ג) שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל (דברים ו ד), מִתַּמָּן צָרִיךְ לְכַוְּונָא בִּשְׁמִיעָה. אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, וְהָא שְׁמִיעָה בְּאָן אֲתַר תַּלְיָא לְעֵילָא.

אָמַר לֵיהּ בְּרִי רְאִיָּה הוּא כִּסֵּא לַמִּזְרָח, דְּמִתַּמָּן נְהוֹרָא נָפִיק לְעוֹלָם, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָאנֵי מַתְנִיתִין, מִזְרָח מִשָּׁם הָאוֹר יוֹצֵא לְעוֹלָם, יְהוּדָה אִיהוּ לַמִּזְרָח, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית מט ט) גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה. מַעֲרָב דָּא פּוּמָא דְתַמָּן עֵרוּב דְּכֹלָּא, וְתַמָּן מִתְעָרְבִין כָּל חֵילִין וְכָל דַּרְגִּין, וּמַחֲנֶה אֶפְרַיִם לְמַעֲרָב, וּמִטָּה לְמַעֲרָב בֵּין צָפוֹן לַדָּרוֹם. שְׁמִיעָה לָקֳבֵל שֶׁלְּחָן בַּצָּפוֹן, וְתַמָּן דְּחִילוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (חבקוק ג ב) יהו"ה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי, וּמַחֲנֶה דָן לַצָּפוֹן, וְאֹזֶן דְּמוּת אַלֶּ"ף, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ אַלֶּף בִּינָה, דְּאִיהִי נַמִּי עוֹז לַצָּפוֹן. רֵיחָא לַדָּרוֹם, רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהו"ה (ויקרא א ט), וְאִית לְחוֹטָמָא תְּרֵין נוּקְבִין, כְּלִילָן מִדִּינָא וְרַחֲמֵי, וְאִינּוּן י' י', חוֹטָמָא ו' בְּאֶמְצָעִיתָא, תְּרֵין צִנּוֹרוֹת אִינּוּן דִּילֵיהּ, וְאִתְּמַר לְגַבֵּי מַחֲנֶה רְאוּבֵן לַדָּרוֹם רְאוּ בֵן, תְּרֵין נוּקְבִין דְּחוֹטָמָא אִינּוּן לָקֳבֵל לֵאָה וְרָחֵל, חוֹטָמָא בְּאַרַח מִישׁוֹר בֵּינַיְיהוּ דָּא יַעֲקֹב.

אָמַר (נ"א דְּבִינָה) לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, מְנָא לָךְ דְּאִיתָּא אִיהִי לַצָּפוֹן, וּבָהּ תַּלְיָא שְׁמִיעָה, אָמַר לֵיהּ בְּרִי חַמְשִׁין תַּרְעִין אִנּוּן דְּבִינָה, וּבָהּ מְיַיחֲדִין כ"ה כ"ה אַתְוָון תְּרֵין זִמְנִין בְּכָל יוֹמָא, וְיִשְׂרָאֵל אִיהוּ בֶּן י"ה, בִּינָה וַדַּאי כְּלָלָא דִתְלַת אַתְוָון אַבָּא וְאִימָּא וּבְרָא, וּבְגִין דָּא שְׁמִיעָה בָּהּ תַּלְיָא, לֵית תִּקּוּנָא מֵאִלֵּין אַרְבַּע אַתְוָון דְּלָא אִתְכְּלִילָן בָּהּ עֲשַׂר סְפִירָן, דְּאִינּוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְאַרְבַּע אַתְוָון דְּאִינּוּן יהו"ה אִיהוּ לָא אִשְׁתַּנִּי בְּכָל אֲתַר, אִיהוּ שָׁמַע דְּשְׂמָאלָא (דף קל ע"ב) לְיִשְׂרָאֵל, וְאִסְתַּכַּל בִּימִינָא עֲלַיְיהוּ, וּבַדְּרוֹם אִיהוּ מְרַחֵף עֲלַיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית א ב) וְרוּחַ אלהי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, וּבְמַעֲרָב אִיהוּ מְמַלֵּל עִמְּהוֹן, שִׁנּוּיִין אִינּוּן בְּמָאנֵי דְּגוּפָא, אֲבָל בֵּיהּ לֵית שִׁנּוּיָא כְּלָל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (מלאכי ג ו) אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי.

וּבְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר (דְּאִיהוּ נֶרֶא דְּכָל פִּקּוּדָא) בָּעֵי בַּר נַשׁ לְאַמְלָכָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְתַקְנָא לֵיהּ אֲתַר דַּכְיָא וּנְקִיָּיא לְשַׁרְיָא לֵיהּ תַּמָּן, וּבְגִין דָּא צָרִיךְ בַּר נַשׁ לְבַעֲרָא מִנֵּיהּ מִכָּל אֵבֶר וְאֵבֶר, כָּל מַחֲשָׁבִין וְכָל הִרְהוּרִין בִּישִׁין דְּטִנּוּפִין דְּאִינּוּן

קְלִיפִּין, וְצָרִיךְ לְאוֹקָדָא לוֹן בְּכָל פִּקּוּדִין כְּשֵׁרִין, דְּשַׁרְיָין עַל כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּאִינּוּן נֵרוֹת, דְּכָל פִּקּוּדָא נֵר אִתְקְרִיאַת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ו כג) כִּי נֵר מִצְוָה, נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם (שם כ כז), וּבָה צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי (שם) חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן, וּלְבַעֲרָא מִנַּיְיהוּ שְׁאוֹר וְחָמֵץ מוֹץ וְתֶבֶן, שְׁאוֹר וְחָמֵץ מִן הָעִסָּה (נ"א הַטִּפָּה), מוֹץ וְתֶבֶן מִן הַחִטָּה, לְשַׁרְיָא תַּמָּן י"ה, י' בְּעִסָּה דְּאִיהִי טִפָּה, ה' בְּחִטָּה, דְּאִיהִי לְבַעֲרָא חֵט מִן ה' דְּאִשְׁתָּאֲרַת סֹלֶת נְקִיָּה.

דְּכָל פִּקּוּדָא דְשַׁרְיָא עַל כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר אִית לָהּ שֵׁם יְדִיעַ, וְכָל חֵילִין וּמַשְׁרְיָין דְּמַלְאָכִין דְּתַלְיָין מִנֵּיהּ, כֻּלְּהוּ אִתְכַּנְּשׁוּ לְהַהוּא אֵבֶר, וְנָטְרִין לֵיהּ מִכָּל מַרְעִין בִּישִׁין, וּמָאן דְּחָלִיף לוֹן אוֹ קָרָא לוֹן בְּאֵבֶר דְּלַאו דִּלְהוֹן, וְלַאו אִינּוּן מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ, אִיהוּ אַכְחִישׁ סִדּוּרָא דְעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְלַאו מִתְכַּנְּשִׁין לְגַבֵּיהּ, לְמַלְכָּא דְשַׁוִּי מְמַנָּן עַל מַלְכוּתֵיהּ, וּפָלִיג לוֹן עַל כָּל אֲתַר וַאֲתַר, וְאָמַר לוֹן אַנְתְּ תְּהֵא מְמַנָּא עַל אֲתַר כַּךְ וְכַךְ, וְאַנְתְּ כַּךְ וְכַךְ, וּלְכָל חַד שַׁוִּי לֵיהּ בַּאֲתַר יְדִיעַ, וּבְמִלָּה יְדִיעַ, לֵית לֵיהּ חִלּוּף בַּאֲתַר אָחֳרָא.

אֲבָל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּשָׁלְטָנוּתֵיהּ בְּכָל אֲתַר דְּנִשְׁמָתָא דְשָׁלְטָנוּתָהּ עַל כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר, מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּכָל אֲתַר דְּקָרֵי לֵיהּ בַּר נַשׁ עָנֵי לֵיהּ, אֶלָּא אִם הַהוּא אֲתַר דְּהַהוּא אֵבֶר אִיהוּ פָּגוּם בְּחוֹבָה דְעָבִיד בַּר נַשׁ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שַׁרְיָא בְּהַהוּא אֵבֶר, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ויקרא כא יח) כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב.

וְאֵבָרִין דְּבַר נַשׁ כֻּלְּהוּ אִינּוּן מְסוּדָרִין עַל סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית, וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי בַּר נַשׁ עוֹלָם קָטָן, וּמָאן דְּאַמְלִיךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר, כְּאִלּוּ אַמְלִיךְ לֵיהּ עַל כָּל עָלְמָא, וְאַגְרָא דְבַר נַשׁ דְּאַמְלִיךְ לֵיהּ עַל כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר לָא אִתְיְהִיב רְשׁוּ לְגַלָּאָה, דְּאִלֵּין אִינּוּן טַעֲמֵי מִצְוֹות דְּלָא אִתְיְהִיבוּ לְגַלָּאָה, בְּגִין דְּלָא יְהֵא בַּר נַשׁ עוֹבֵד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, אֲבָל בְּרִי מִלִּין אִלֵּין דְּלָא צְרִיכִין לְאִתְגַּלְיָא, יְהוֹן טְמִירִין בְּלִבָּךְ, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה כג יח) לֶאֱכוֹל לְשָׂבְעָה וְלִמְכַסֶּה עָתִיק, מִלִּין עַתִּיקִין דְּלָא אִתְמַסְרוּ לְגַלָּאָה יְהוֹן טְמִירִין בְּלִבָּךְ.

תָּא חֲזִי כַּד בַּר נַשׁ מִתְעַטֵּף בְּעִטּוּפָא דְּמִצְוָה, וּמָנַח תְּפִלִּין, וְקָרֵי לֵיהּ בִּקְרִיאַת שְׁמַע, הָא תַּקִּין לֵיהּ כָּרְסַיָּא בְּעִטּוּפָא דְּמִצְוָה, וְהָא אוּקְמוּהוּ וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא (שם טז ה), וּבִתְפִלִּין אִיהוּ מְעַטֵּר לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל כד יז) פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ, וְקָרָא לֵיהּ בַּקְּרָא לְשַׁרְיָיא עַל כָּרְסַיָּא דְתַקִּין לֵיהּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְתַקֵּן לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא כָּרְסַיָּא וַעֲטָרָה, וּכְמָה דְאִיהוּ נָחִית לֵיהּ תַּמָּן, וִיקוּם כָּרְסַיָּא בְּגִינֵיהּ, וְאַמְלִיךְ לֵיהּ עַל כָּל מַלְאָכִין (נ"א חֵילִין) וּמַשְׁרְיָין דְתַמָּן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית א כו) וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְגוֹמֵר, וְרָזָא דְמִלָּה (שמואל א ב ז) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבוֹזַי יֵקָלוּ.

וּכְמָה דְנָחִית (ס"א דְמָגְנִין) לֵיהּ בְּכַמָּה נִגּוּנִין דְשִׁירוֹת תּוּשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, הָכִי כַּד סָלִיק לְעֵילָא כֻּלְּהוּ חֵיוָון דְמֶרְכָּבוֹת, וּמַשְׁרְיָין דְמַלְאָכִין קַדִּישִׁין, דְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים וּשְׂרָפִים, פָּתְחִין לֵיהּ (נ"א פְּרִישָׁן) גַּדְפַיְיהוּ בְּחֶדְוָוא בְּנִגּוּנָא לְקַבְּלָא לֵיהּ, הָא הָכָא אַגְרָא דְצִלּוֹתָא וְתִקּוּנִין דִּילָהּ דְאִיהִי פִּקּוּדָא חֲדָא.

פִּקּוּדָא דִּבְרִית מִילָה, בִּגְזִירוּ דְעָרְלָה וּפְרִיעָה, כְּמָה דְאִיהוּ אַעֲבַר מֵהַהוּא אֵבֶר כָּל אִלֵּין קְלִיפִּין דֶּאֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְתַקִּין בֵּיהּ אֲתַר לְשַׁרְיָא בֵּיהּ שְׁכִינְתָּא תַּמָּן, דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית מִילָה, הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד נִשְׁמָתֵיהּ (דף קלא ע"א) סְלִיקַת לְעֵילָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים ל יב) מִי יַעֲלֶה לָּנוּ הַשָּׁמַיְמָה, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעֲבַר מִנֵּיהּ כָּל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה וּמְקַטְרְגִין דְּלָא יִקְרְבוּ לְגַבֵּיהּ בְּגִין דִּשְׁמָא דַיהוו"ה שַׁרְיָא עֲלֵיהּ דְּתִשְׁכַּח לֵיהּ בְּאִלֵּין תֵּיבִין מִי יַעֲלֶה לָּנוּ הַשָּׁמַיְמָה, רָאשֵׁי תֵּיבוֹת מִילָה, וְסוֹפֵי תֵּיבוֹת יהו"ה, בִּשְׁמֵיהּ סָלִיק לְעֵילָא נִשְׁמָתֵיהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא יִתְקַיֵּים בֵּיהּ (שם כח ז) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ, וּכְמָא דְאִיהוּ מְקַבֵּל עֲלֵיהּ כָּל פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, הָכִי אַמְלִיכִין לֵיהּ לְעֵילָא חֵילִין וּמַשְׁרְיָין, עַל אִלֵּין עָלְמִין דְּתַקִּין לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא, וּמְקַבְּלִין לֵיהּ עֲלַיְיהוּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ דְּמָאֲרֵיהוֹן.

וּבְזִמְנָא דְּבַר נַשׁ אִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהוּ אוֹר, וּבְמִצְוָה דְּאִיהוּ נֵר, כְּאִלּוּ נָהִיר עַמּוּדָא

דְּעַנָּנָא בִּימָמָא קֶדֶם יהו"ה, וְעַמּוּדָא דְּאֵשָׁתָא בְּלֵילְיָא, הָכִי כְּגַוְונָא דָא כַּד אָזִיל לְהַהוּא עָלְמָא, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (שמות יג כא) וַיהו"ה הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לַנְחוֹתָם הַדֶּרֶךְ, וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם, לְמָאן לַנְשָׁמָה וְרוּחָא וְנַפְשָׁא דִילֵיהּ, דְּאִינּוּן לָקֳבֵל כֹּהֵן לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל, וְכֻלָּא בִּזְכוּ דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי אוֹר וְנֵר.

וְכָל מָאן דְּנָטִיר שַׁבָּת וְאוֹקִיר לֵיהּ וּמְעַנֵּג לֵיהּ בְּגִין יְקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לֵיהּ אֲתַר לְעֵילָא בִּנְיָיחָא דְּלָא טָרַח בֵּיהּ, וְנָח תַּמָּן מִכָּל טִרְחָא דְהַאי עָלְמָא דְטָרַח בְּכַמָּה גִלְגּוּלִין וְעוֹבָדִין, כְּרִי תָּא חֲזֵי, כָּל פִּקּוּדִין אִלֵּין תַּלְיָין בְּדִיוֹקְנָא דְמַלְכָּא, וְאִית פִּקּוּדִין דְּאִינּוּן עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, וְתַלְיָין מִדִּיוֹקְנָא דְהַהוּא נַעַר דִּלְעֵילָא, וְצָרִיךְ לְפָרְשָׁא כָּל פִּקּוּדִין דְּאִינּוּן בְּדִיוֹקְנָא דְמַלְכָּא.

אִית (אִלֵּין) דְּתַלְיָין מֵרִישָׁא, וְאִית (וְאִלֵּין) דְּתַלְיָין בְּעַיְינִין, וְכַמָּה מַלְאָכִין וּמַשְׁרְיָין עִלָּאִין דְּאִינּוּן עֵינֵי יהו"ה מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין מִן אוּדְנִין, וְכַמָּה מַלְאָכִין דְּאִתְקְרִיאוּ אָזְנֵי

יהו"ה מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין מֵאַנְפִּין, וְכַמָּה מַלְאָכִין דְּאִתְקְרִיאוּ פְּנֵי יהו"ה מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ו) וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָד, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין מֵחוֹטָמָא, וְכַמָּה מַלְאָכִין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין מִפּוּמָא, וְכַמָּה מַלְאָכִים דִּמְמַנָּן עַל קָלִין דְּאוֹרַיְיתָא וְעַל דִּבּוּרִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין מִידוֹי דְּמַלְכָּא, וְכַמָּה מַלְאָכִין מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ דְּאִתְקְרִיאוּ יְדַיִן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א ח) וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין מִגּוּפָא כְּעִנְּבִין דְּאַתְכָּלָא.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, וְהָא לְעֵילָא הָא אוּקְמוּהָ דְּלֵית גּוּף וְלֵית גְּוִיָּה, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, לְעָלְמָא דְּאָתֵי אִתְּמַר דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, אֲבָל לְתַתָּא אִית גּוּפָא בְּעָלְמָא דֵין דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְגוּפָא אִיהִי אוֹרַיְיתָא, דְּמִינָהּ תַּלְיָין כָּל פִּקּוּדִין, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין מֵאוֹת בְּרִית, וְכַמָּה מַלְאָכִין מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ דְּאִתְקְרִיאוּ מָאֲרֵי דְּאוֹתוֹת,

דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית א יד) וְהָיוּ לְאוֹתוֹת, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר לְמֹשֶׁה (שמות ג יב) וְזֶה לְּךָ הָאוֹת, וְהַאי אִיהוּ אוֹת דְּכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם מִמַּנָּן עֲלֵיהּ, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין בְּרַגְלִין, וְכַמָּה מַלְאָכִין מִמַּנָּן עֲלַיְיהוּ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, וְאִתְּמַר בְּהוֹן (שם ז) וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה, וְהָכִי תַּלְיָין כֻּלְּהוּ מִגּוּפָא, בְּשַׁעֲרָא דְתַלְיָא מֵרִישָׁא, וְכָל נִימָא וְנִימָא אַחֲזֵי דְּאִיהוּ מַלְאָךְ דְּתַלְיָא מֵרִישָׁא.

וְכָל מָאן דְּפָשַׁע בְּפִקּוּדָא, כְּאִלּוּ פָּשַׁע בְּדִיוֹקְנָא דְּמַלְכָּא, זַכָּאָה נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי בְּדִיוֹקְנָא דְּמָארֵיהּ, דְּמְקַיְּמִים פִּקּוּדִין אִלֵּין, דְּמִינָהּ תַּלְיָין כָּל מַלְאָכִין אִלֵּין דְּאִתְקְרִיאוּ עֵינֵי יהו"ה אָזְנֵי יהו"ה, וְכָל תִּקּוּנִין וַחֲיָילִין וּמַשְׁרְיָין דְּגוּפָא דִלְעֵילָא, וְכַד סָלְקַת נִשְׁמָתָא כָּל אִלֵּין חֲיָילִין סָלְקִין עִמָּהּ, וְכַד נָחֲתָא כָּל אִלֵּין חֲיָילִין נָחֲתִין עִמָּהּ, אִיהִי סֻלָּם, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם (בראשית כח יב) סָלְקִין וְנָחֲתִין בָּהּ, בָּהּ מַמָּשׁ, וְכַד סָלְקָא, קָלָא נָחִית בְּרוּמֵי רְקִיעִין לְכָל חֲיָילִין וּמַשְׁרְיָין, הָבוּ יְקָרָא לְדִיוֹקְנָא דְּמַלְכָּא.

מִצְוָה (דף קלא ע"ב) דְּכָל פִּקּוּדָא, בֵּיהּ שַׁרְיָא יהו"ה, הוּא אִשְׁתַּכַּח בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, הוּא

אִשְׁתַּכַּח בְּאַרְבַּע גַּוְונִין דְּשַׁעֲרָא וּבְאַרְבַּע גַּוְונִין דְּעֵינָא, וּבְאַרְבַּע אִדְּרִין דְּאוּדְנָא, וּבְאַרְבַּע גַּוְונֵי דְּאַנְפִּין, וּבְקָלָא וּבְדִבּוּרָא וּבִקְרִיאָה וַאֲמִירָה, (וּבַעֲשִׂיָּה דִּיבִּין) וּבְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּגוּפָא אִיהוּ יהו"ה, מְמַנָּא עַל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, דְּבֵיהּ מִצְוָה בְּאַ"תְּ בַּ"שׁ, מ"צ י"ה, פ"ץ ו"ה, הָא מִצְוָה יהו"ה, מצפ"ץ, יהו"ה בְּאַ"תְּ בַּ"שׁ מצפ"ץ. וּבְרִי, כָּל אֵבָרִין אִתְקְרִיאוּ כְּנוּיִין לִשְׁמָא דְּיהו"ה, וְכָל מַלְאָכִין דְּתַלְיָין מֵהַהוּא אֵבֶר כֻּלְּהוּ סָלְקִין וְנָחֲתִין בִּשְׁלִיחוּתֵיהּ, וְכָל מָאן דְּקָרָא לְמַלְאָכִין וּלְכִנּוּיִין וְלָא בְהַהוּא אֵבֶר דִּמְמַנָּא עֲלֵיהּ, לֵית סָלִיק פְּעוּלָה בִּידוֹי.

רֵישָׁא אִיהוּ כִּנּוּיָא דְשֵׁם אהי"ה, וְכָל מַלְאָכִין, וּמְמַנָּן דַּהֲוַיּוֹת, מֵהָכָא תַּלְיָין, וּבֵיהּ שָׁאֲלִין מַלְאָכִין אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, אי"ה רְשִׁים בְּאהי"ה, וְתַמָּן הי"ה דְּסָלִיק בְּחוּשְׁבַּן כ' דְּאִיהוּ כֶּתֶר, אִיהוּ רְשִׁים בְּא"ב ג"ד ה"ו ז"ח ט"י, (אהי"ה) אל"ף ה"א יו"ד ה"א אִיהוּ רָזָא דַעֲשַׂר אַתְוָון מֵעֵילָא לְתַתָּא, הַאי אִיהוּ כֶּתֶר בְּרֵישׁ כֻּלְּהוּ שְׁמָהָן, וּלְעֵילָא מִנֵּיהּ יו"ד ה"י וא"ו (נ"א וי"ו) ה"י, אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, לְעֵילָא מִנֵּיהּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְכֻלְּהוּ סָלְקִין

לְאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון, וְאִלֵּין אִינּוּן אַתְוָון דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּהוֹן שְׁמַיָּא עִלָּאִין, וְאַרְצוֹת הַחַיִּים, דְּאִלֵּין אִתְקְרִיאוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם, וּמָאן דְּבָרָא בְּהוֹן כֹּלָּא, אוּמָנָא דְכֹלָּא, עִלַּת הָעִלּוֹת מִתְעַלֶּה עַל כֹּלָּא, הוּא בְּרִיךְ לְכֹלָּא, וּלְעֵילָא מִכָּל בִּרְכָאָן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (נחמיה ט ה) וּמְרוֹמַם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה, וְלָא צָרִיךְ אִיהוּ בִּרְכָאָן מֵאָחֳרָא, דְּלֵית עֲלֵיהּ מָאן דְּאַשְׁפַּע לֵיהּ.

בְּרִי אִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין בְּרַגְלִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ז) וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה, (שם יז) עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם, בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ, דָּא אדנ"י, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים פה יד) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשַׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו, וְאִינּוּן מְאַת אֲדָנִים לִמְאַת הַכֶּסֶף, דְּנָחֲתִין לְמֵאָה בִּרְכָאָן, וְדָא ק' מִן צְדָקָה דְּאִיהִי צְלוֹתָא, צ' תִּשְׁעִים אֲמֵנִים, ד' אַרְבַּע קְדוּשׁוֹת, ק' מֵאָה בְּרָכוֹת, ה' חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, וְהַאי צְדָקָה אִיהִי אִמָּא עִלָּאָה, צֶדֶק אִמָּא תַּתָּאָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ, (ישעיה מא ב) צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ, דָּא דִינָא וְדָא רַחֲמֵי, צֶדֶק אִמָּא תַּתָּאָה, צְדָקָה אִמָּא עִלָּאָה.

כָּל פִּקּוּדִין דַּהֲלִיכָה תַּלְיָין בְּרַגְלִין, כְּגוֹן הֲלִיכָה לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, הֲלִיכָה לִבְרִית מִילָה, הֲלִיכָה לְמֵת מִצְוָה, אוֹ לְכָל הֲלִיכָה דְּמִצְוָה, וְהַאי פִּקּוּדָא דִּבְרִית מִילָה תַּלְיָא בַּצַּדִּיק, וּצְדָקָה בִּידַיִן מִן נָתַן תִּתֵּן, כָּל פִּקּוּדִין אִינוּן מְשׁוּלָבִין אִלֵּין עִם אִלֵּין הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כו יז) מְשׁוּלָבוֹת וכו', וְכֵן תְּפִלִּין תַּלְיָין בְּרֵישָׁא וּבִידָא שְׂמָאלָא, צִיצִית עַל כִּתְפָּא, מִצְוַת לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד בְּפוּמָא, וְכֵן צְלוֹתִין תַּלְיָין בְּפוּמָא, וְהָכִי מִצְוַת שׁוֹפָר בְּרוּחָא דְּנָשֵׁיב בֵּיהּ בְּפוּמָא, וְהַהוּא רוּחָא אִתְעָבִיד קָלָא, וְכֵן קָרְבָּנִין דְּאִינוּן רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהו"ה תַּלְיָין בְּחוֹטָמָא, וְאָעֵי בּוּסְמִין דְּאַבְדַּלְתָּא, וְכָל דִּינִין תַּלְיָין בְּדִבּוּרָא, וְכֵן בְּעַיְינִין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין אֵין לְדַיָּן אֶלָּא מַה שֶּׁעֵינָיו רוֹאוֹת.

וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין בִּשְׁמִיעָה כְּגוֹן קְרִיאַת שְׁמַע, אוֹ פִּקּוּדִין אָחֲרָנִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן אִם הִשְׁמִיעַ לְאָזְנוֹ יָצָא, וְדָא תְּקִיעַת שׁוֹפָר, סוֹף סוֹף בְּאִלֵּין אֵבָרִין תַּלְיָין כָּל פִּקּוּדִין, אֶלָּא פִּקּוּדָא דְּיִרְאָה וְאַהֲבָה אֵלּוּ תַּלְיָין בְּמוֹחָא וְלִבָּא, וְכָל פִּקּוּדִין דַּעֲשִׂיָּה כְּגוֹן סוּכָּה וְלוּלָב תַּלְיָין בִּידַיִן,

וּבְאִלֵּין תִּקּוּנִין (ס"א פִּקּוּדִין) צָרִיךְ בַּר נַשׁ לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא כָּל מַלְאָכַיָּא דְּאִתְקְרִיאוּ עֵינֵי יהו"ה אָזְנֵי יהו"ה, וְאִינּוּן דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת (מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט), דְּתַלְיָין בְּחוֹטָמָא, וּמַלְאָכִין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל דְּתַלְיָין בְּקָלָא, וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר (שם) דְּתַלְיָין בְּדִבּוּרָא, וּמַלְאָכִים דְּתַלְיָין בַּעֲשִׂיָּה, כְּגוֹן וִידֵי אָדָם (יחזקאל א ד), וּמַלְאָכִין דְּאִתְקְרִיאוּ אוֹתוֹת, דְּתַלְיָין בְּצַדִּיק (דף קלב ע"א) דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ירמיה י ב) וּמֵאוֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל תֵּחָתּוּ, וּמַלְאָכִין דְּתַלְיָין בְּרַגְלִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, וְנִעְנוּעָא דְּכֻלְּהוּ יהו"ה, וְצָרִיךְ לְמִנְדַּע נְקוּדָה דִּילֵיהּ, בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר נְקוּדָה דְּאִתְחַיַּיב לְמַלְאָכָא דְּאִיהוּ (אור) מַיִם, וּלְמַלְאָכָא דְּאִיהוּ אֵשׁ, וּלְמַלְאָכָא דְּאִיהוּ רוּחַ, דְּכָל נְקוּדִין אִינּוּן אֶשָּׁא וְרוּחָא וּמַיָּא, מַלְכוּת עָפָר מָאנָא דְּכֻלְּהוּ עִלָּאִין דְּתַלְיָין מִסְּפִירָן, וּלְתַתָּא הָכִי אִית מַלְאָכִין דְּתַלְיָין מִכִּסֵּא וּמַלְאָךְ וְאוֹפָן, דְּמִתַּמָּן נְשָׁמָה וְרוּחָא וְנַפְשָׁא, גּוּפָא מָאנָא דְּכֻלְּהוּ, מִיכָאֵ"ל אִיהוּ מַיָּא, וְאִיהוּ מְמוּנֶה עַל יַמָּא, וּבְגִין דָּא כַּד אַעֲבַר מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל בְּיַמָּא, בֵּיהּ שַׁבַּח לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲדָא הוּא

דִּכְתִיב (שמות טו יא) מִי כָ'מוֹכָ בָּאֵ'לִים יהו"ה, גַּבְרִיאֵ"ל מְמוּנֶה עַל אֶשָּׁא, אוּרִיאֵ"ל עַל רוּחָא, רְפָאֵ"ל עַל עַפְרָא, מֵאִלֵּין תַּלְיָין כַּמָּה רִבֵּי רִבְוָון דְּמַלְאָכַיָּא דְּתַלְיָין מִנַּיְיהוּ.

בְּרִי, אַגְרָא דְּאִלֵּין פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין בְּאִלֵּין אֵבָרִים, הוּא דְּמָאן דִּמְיַחֵד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּהַאי עָלְמָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזַוֵּוג לֵיהּ בְּבַת זוּגֵיהּ לְהַהוּא עָלְמָא, וּמָאן דְּקָרִיב לֵיהּ לִשְׁכִינְתֵּיהּ קָרְבָּנָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקָרֵב לֵיהּ בְּבַת זוּגֵיהּ, וּמָאן דְּעָבִיד לֵיהּ בֵּי מַקְדְּשָׁא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם כה ח) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא בַּיִת לְדַיְיָרָא (לֵיהּ) תַּמָּן דְּאִיהוּ קֹדֶשׁ קָדְשִׁין, וּמָאן דְּעָבִיד לֵיהּ סֻכָּה, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְסַכֵּךְ עֲלֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, וְאַגִּין עֲלֵיהּ מִכָּל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה כַּד נָפִיק מֵהַאי עָלְמָא וְאָזִיל לְהַהוּא עָלְמָא.

וְכָל מָאן דִּמְבָרֵךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמְקַדֵּשׁ לֵיהּ בִּצְלוֹתֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְבָרֵךְ לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, וּמְקַדֵּשׁ לֵיהּ, וְלֵית קְדוּשָׁה פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה, אוֹף הָכִי עָבִיד לֵיהּ קוּדְשָׁא

בְּרִיךְ הוּא עֲשָׂרָה חוּפּוֹת בְּגַן עֵדֶן, דְּקִדּוּשִׁין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם שְׁכִינְתֵּיהּ, אִינּוּן קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, וְשֶׁבַע בִּרְכָאָן דִּילֵיהּ אִינּוּן בִּקְרִיאַת שְׁמַע, בַּשַּׁחַר שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבָעֶרֶב שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וּשְׁתַּיִם לְאַחֲרֶיהָ, הָא שֶׁבַע, וְיִחוּד דִּילֵיהּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וְהָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְבָרֵךְ לֵיהּ וּלְכַלָּה דִּילֵיהּ, וּמְקַדֵּשׁ לֵיהּ עִמָּהּ בִּקְדוּשָׁה, וּמְיַיחֵד תַּרְוַיְיהוּ, וְכֹלָּא מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה.

סוֹף סוֹף בְּכָל מַה דְּאִשְׁתַּדַּל בַּר נַשׁ בְּפִקּוּדוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִינֵיהּ וּבְגִין שְׁכִינְתֵּיהּ, הָכִי אִשְׁתַּדַּל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין בַּר נַשׁ וּבַת זוּגֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּיִשְׁתַּדַּל לְמֶעֱבַד רְעוּתֵיהּ, דְּלֵית פּוּמָא יָכִיל לְמֵימַר אַגְרָא דִּילֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא דְּאִיהִי לְדָרֵי דָרִין, בַּר נַשׁ עָבִיד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְעוּתֵיהּ דְּאִיהוּ לְפוּם שַׁעְתָּא בְּהַאי עָלְמָא, וּבָנֵי לֵיהּ בִּנְיָינָא בֵּיהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּנֵי לֵיהּ לְבַר נַשׁ בְּעָלְמָא דִּילֵיהּ בִּנְיָינָא לְדָרֵי דָרִין, זַכָּאָה מָאן דְּשַׁרְיָא לֵיהּ בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דִּילֵיהּ לְמֶעֱבַד לֵיהּ אֲתַר לְשַׁרְיָא תַּמָּן, וּלְאַמְלָכָא לֵיהּ בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, דְּלָא יְהֵא בֵּיהּ אֵבֶר פָּנוּי

מִנַּיְהוּ, דְּאִם חָסֵר אֵבֶר חַד דְּלָא שַׁרְיָא עֲלֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין הַהוּא אֵבֶר אִתְחַזַּר לְעָלְמָא בְּגִלְגּוּלָא, עַד דְּאִשְׁתַּלִּים בְּאֵבָרִין דִּילֵיהּ, לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ שְׁלֵמִין בְּדִיוֹקְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִם חָסֵר חַד לַאו אִיהוּ בְּצַלְמוֹ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

פּוּמָא עֲקִימָא לָא שַׁרְיָא בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ מוּם, כָּל שֶׁכֵּן אִם דִּבּוּרָא דִילֵיהּ עָקִים, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (קהלת א טו) מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקוֹן, פּוּמָא וְלִבָּא אִינּוּן לָקֳבֵל אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, קָלָא וְדִבּוּר דְּנָפִיק מִתַּרְוַיְיהוּ אִיהוּ ו"ה, צָרִיךְ לְאַפָּקָא לֵיהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ דְי"ה, וְאִם לַאו, לָא שַׁרְיָא תַּמָּן יהו"ה.

שִׂפְוָון אֲרִיכִין מִסִּטְרָא דְאַנְשֵׁי חַיִל, רְחָבִין מִסִּטְרָא דְיִרְאֵי אלהי"ם, שִׂפְוָון בֵּינוֹנִיִּים מִסִּטְרָא דְאַנְשֵׁי אֱמֶת, זְעֵירָן בְּעִגּוּלָא מִסִּטְרָא דְשׁוֹנְאֵי בָצַע, כַּמָּה קָלִין וְדִבּוּרִין נָפְקִין מִפּוּמָא מִיָּד דְּנָפְקִין מִפּוּמוֹי כַּמָּה מַלְאָכִים דְּאִתְקְרִיאוּ עוֹפִין נָטְלִין מִלּוֹלִין דְּפוּמָא. חָמֵשׁ תִּקּוּנִין אִינּוּן בְּפוּמָא, דְּאִתְּמַר בְּסֵפֶר יְצִירָה, אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ, וּבְהוֹן (דברים כז ו) אֲבָנִים (דף קלב ע"ב)

שְׁלֵמוּת תִּבְנֶה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכַמָּה צְלוֹתִין וּפוּלְחָנִין, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר יַעֲקֹב וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא (בראשית כח יא), וַיִּשְׁכַּב וְיֵ"ש כ"ב אַתְוָון בַּמָּקוֹם הַהוּא, יֵ"ש (משלי ח כא) לְהַנְחִיל אוֹהֲבַי יֵ"ש, כ"ב בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל (בראשית מח כ), בְּךָ בָּטְחוּ אֲבוֹתֵינוּ (תהלים כב ה), כִּי בְךָ אָרוּץ גְּדוּד (שם יח ל), וּבְךָ בָּחַר יהו"ה (דברים ז ו), אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ (שמות לב יג), נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ (שיר א ד), בְּהוֹן בָּ'רוּךְ כְּ'בוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ (יחזקאל ג יב).

דִּיקְנָא, בְּסֵפֶר בֶּן סִירָא, קַלִּיל דַּקָּן קוּרְטַמָּן, עַב דַּקָּן אִיהוּ בְּרִבּוּיָא דְּלֵיהָא בְּלַחוּתָא דִּילֵיהּ, וּבְגִין דָּא אִיהוּ פַּתְיָא שַׁטְיָא, (אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן) מָאן דְּלֵית לֵיהּ דִּיקְנָא בְּאַנְפּוֹי וּבְפוּמוֹי אֶלָּא זְעֵיר, הוּא פִּקְחָא (פִּקֵּעָא), דְּמָרָה יְרוֹקָא אִיהִי אִתְגַּבְּרַת עֲלֵיהּ, וְלֵית בֵּיהּ לַחוּתָא כְּלָל, דִּיקְנָא בֵּינוֹנִית דָּא אִיהוּ אִישׁ תָּם, דַּעְתֵּיהּ שְׁלִים, מָאן דְּלֵית לֵיהּ דִּיקְנָא בְּאַנְפּוֹי כְּלָל, מָרָה קְרִירָא וְיִבֵּשְׁתָּא אִתְגַּבְּרַת עֲלוֹי, לֵית בֵּיהּ לֵחוּת וַחֲמִימוּת כְּלָל, מָאֵרֵי דַּעֲצִיבוּ אִיהוּ, עוֹבָדוֹי כְּאִתְתָּא.

תָּא חֲזִי אִית בְּנֵי נָשָׁא דִּמְמַלְּלָן בְּנִעְנוּעָא דְעַיְינִין, וְאָחֲרָנִין בְּנִעְנוּעָא דִּידַיִן, וְאָחֲרָנִין בְּנִעְנוּעָא

דְּרֵישָׁא, וְאָחֲרָנִין בְּנִעְנוּעָא דְּגוּפָא, וְאָחֲרָנִין בְּנִעְנוּעָא דְּרַגְלִין, דָּא אִיהוּ דִּבְכָל אֲתַר דְּנִשְׁמָתֵיהּ בֵּיהּ, תַּמָּן עָבִיד נִעְנוּעָא יַתִּיר בְּהַהוּא אֲתַר.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, וְכִי נִשְׁמָתָא לָא אִיהִי בַּאֲתַר יְדִיעָא בְּלִבָּא, וְאִתְפַּשְׁטוּתָהּ בְּכָל אֵבָרִין דְּלִבָּא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, וְהָא כְּתִיב בָּהּ (רות ג ז) וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, כְּפוּם עוֹבָדוֹי דְּבַר נַשׁ הָכִי נָפִיק לָהּ מֵאַתְרָהָא, וְנָחִית לָהּ לְבַר מֵאַתְרָהָא, כְּגַוְונָא דְשִׁכִּינְתָּא דְּאִתְּמַר בָּהּ (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וּתְיוּבְתָּא שְׁלֵימָתָא, מָאן דְּאָתִיב לָהּ לְאַתְרָהָא דַהֲוַת בְּקַדְמֵיתָא, דִּבְזִמְנָא דְּנִשְׁמָתָא אִיהִי בְּלִבָּא אִתְקְרִיאַת מַטְרוֹנִיתָא, כַּד נָפְקַת מִלִּבָּא לָא אִתְקְרִיאַת מַטְרוֹנִיתָא, כְּפוּם חוֹבוֹי דְּבַר נַשׁ הָכִי נָחִית לָהּ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמֵאֵבֶר לְאֵבֶר, עַד דְּנָחִית לָהּ לְרַגְלוֹי, וּכְפוּם זַכְוָון דִּילֵיהּ הָכִי סְלִיקַת, עַד דִּסְלִיקַת לְאַתְרָהּ, וּבְגִין דָּא בְּכָל אֲתַר דְּנָחֲתַת, תַּמָּן עָבְדַת תְּנוּעָה יְתֵרָה בְּהַהוּא אֵבֶר יַתִּיר מֵאַחֲרָנִין.

שִׁרְטוּטִין דִּידִין אַשְׁכַּחְנָא דְּאִינּוּן כְּעַנְפִּין דְּאִילָנָא, מִנְּהוֹן אֲרִיכִין, מִנְּהוֹן קְצָרִין, מִנְּהוֹן מְשַׁלְבָּן, מִנְּהוֹן בְּעִגּוּלָא זְעֵירִין.

אַשְׁכַּחְנָא בְּרָזָא דְמַתְנִיתָא, דְּטוּרִין רַמָּאִין עֲמִיקִין, גּוֹ סוּסְפִּיתָא, קוּנְטְרָא, קִטְרָא דְקִטְרִין, תַּמָּן הֲוָה חַד אוּכְמָא בְּלָא רַגְלִין, מְפַכְּפֵךְ הִפּוּכִין, גּוּף טְרִיף, כַּד הֲוָה יָתִיב אָזִיל, כַּד הֲוָה אָזִיל יָתִיב, כַּד הֲוָה אָזִיל מְהַפֵּךְ טוּרִין, כַּד הֲוָה יָתִיב מְעַקֵּר טִנָּרִין, מָאן דְּאַעֲרַע בֵּיהּ טְרִיף לֵיהּ וְקָטִיל לֵיהּ, וְלָא אַחֲנֵי, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאִסְתַּמַּר מִנֵּיהּ.

כָּל דְּיוֹקְנִין דִּבְנֵי עָלְמָא בֵּיהּ רְשִׁימִין, כָּל צִיּוּרִין בֵּיהּ מְצוּיָרִין, כָּל גַּוָּונִין בֵּיהּ מְרַקְּמָן, דְּסִטְרִין אָחֲרָנִין כַּמָּה עַנְפִּין תַּלְיָין מִנֵּיהּ, דְּשַׁרְבִּיטִין דְּנוּרָא מְלַהֲטָא דְזָרִיק, כַּמָּה גַּלְגַּלִּין סַחֲרִין לֵיהּ, כֻּלְּהוּ מַלְיָין עַיְינִין דְּגוּמְרִין דְּנוּרָא מְלַהֲטִין, מִנְּהוֹן מִזְדַּעְזְעָאן חֵילִין וּמַשְׁרְיָין, לֵית בְּהוֹן רַחֲמָנוּתָא כְּלָל, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאִסְתַּמַּר מִנֵּיהּ.

בֵּיהּ רְשׁוּמִין דְּיוֹקְנִין דְּחֵיוָון בִּישִׁין, דְּאִינּוּן מַזָּל אַרְיֵה, מַזָּל שׁוֹר מוּעָד, מַזָּל נֶשֶׁר, מַזָּל אָדָם, כָּל נוּגֵי יַמָּא מְסָאֲבִין בֵּיהּ מְצוּיָרִין, וְעוֹפִין וְחֵיוָון דְּסִטְרָא דְמְסָאֲבוּ בֵּיהּ רְשִׁימִין וּמְצוּיָרִין, דְּכֻלְּהוּ מוּעָדִין לְקַלְקֵל, כַּמָּה שַׁרְבִּיטִין וְנִצּוֹצִין אִזְדְּרִיקוּ

מִנֵּיהּ עַל בְּנֵי נָשָׁא, וְאִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּחַיָּיבָיָא, דְּקָא מַרְכִּיבִין עַל בְּנֵי נָשָׁא, מִנְּהוֹן דְּכוּרִין מִנְּהוֹן נוּקְבִין, לְזִמְנִין מַרְכִּיבִין נוּקְבִין עַל דְּכוּרִין, לְזִמְנִין דְּכוּרִין עַל נוּקְבִין, כַּד אִזְדְּרִיקוּ לָא אִזְדְּרִיקוּ לַאֲתַר יְדִיעָא, אֶלָּא כָּל חַד בַּאֲתַר דְּלָא (דף קלג ע"א) מִינֵּיהּ. וַוי לוֹן לְאִינּוּן טִיפִּין, דְּאִינּוּן נִצּוֹצִין וְשַׁרְבִּיטִין אַעְרַעוּ בֵּינַיְיהוּ, אִלֵּין שַׁטָּיָין דְּלָא מִסְתַּמְּרִין גַּרְמַיְיהוּ בְּזִוּוּגָא דִלְהוֹן, מַרְכִּיבִין לוֹן בְּהוֹן, וְאִתְעֲבִיד אִילָנָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע.

נוּקְבָא אִית לֵיהּ דְּאִתְקְרִיאַת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, דְּכָל גִּלְגּוּלִין דְּנִשְׁמָתִין בֵּיהּ מִתְהַפְּכִין, לְזִמְנִין מַטֶּה לְנָחָשׁ, לְזִמְנִין נָחָשׁ לַמַּטֶּה, וְהָכִי מִתְהַפְּכָא דְּכוּרָא לְנוּקְבָא, נוּקְבָא לִדְכוּרָא, וְאִלֵּין דְּהָפְכִין לְשֶׁלְהָנָם גַּרְמִין הֲפוּכִין אִלֵּין. הֲפַכְפַּךְ דְּכֻלְּהוּ לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת מֵרָע לְטוֹב וּמִטָּב לְבִישׁ, וְהָכָא רָזָא דְצַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, וְדָא אִיהוּ גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר, מָאן דְּאַלִּים גָּבַר, כַּד אַלִּים נוּקְבָא עַל דְּכוּרָא בְּגִלְגּוּלָא דִילֵיהּ לֵית לֵיהּ דִּיקְנָא, עָקָר הוּא, עוֹבָדוֹי כִּבְעִירָא, תּוֹעֵבָה אִיהוּ.

וְהָכִי אִינּוּן מִתְהַפְּכִין דַּרְגִּין מִדִּינָא לְרַחֲמֵי וּמֵרַחֲמֵי לְדִינָא, כְּגַוְונָא דְסִטְרָא דְדַכְיוּ הָכִי מִתְהַפְּכִין מִסִּטְרָא דְמִסָּאֲבוּ, אִם אֵלִים גָּבַר, וְהוּא יִהְיֶה פֶּרֶא אָדָם יָדוֹ בַכֹּל (בראשית טז יב), וְאִם אֵלִימָא נוּקְבָא יַד כֹּל בּוֹ, אִית שָׁלְטָנוּתָא לְבִישׁ וְאִית שָׁלְטָנוּתָא לְטָב, אִית שָׁלְטָנוּתָא דְשַׁלִּיט (סָלִיק) דָּא עַל דָּא, וְאִית שָׁלְטָנוּתָא דְנִיאוּפִין, כַּד שַׁלִּיט זוֹנָה עֲלֵיהּ, כֻּלְּהוּ בְּעִירָן אַתְיָין עֲלֵיהּ, כְּמָה דְאַשְׁכַּחְנָא בְּנְבוּכַדְנֶאצַּר, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ד כב) וּמִבְּנֵי אֱנָשָׁא טְרִיד וְעִשְׂבָּא כְתוֹרִין לֵיהּ יְטַעֲמוּן עַד דְּשִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלוֹהִי, דְּאִינּוּן שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי דִילֵיהּ, יִתְחַלְּפוּן עֲלוֹהִי מִדְּכוּרִין לְנוּקְבִין, וּבְגִין דָּא כַּד גְּלִגּוּלָא דְנוּקְבָא קָא רְכִיבַת עֲלֵיהּ, עוֹבָדוֹי אִיהוּ כְּאִתְּתָא, כַּד מַלִּיל מַלִּיל בִּפְתִיחוּ דִידִין, וְקָלֵיהּ וְדִבּוּרֵיהּ וְכָל עוֹבָדוֹי כְּאִתְּתָא, תּוֹעֲבָה אִיהוּ, וּבְגִין דָּא מְבָרְכִין יִשְׂרָאֵל עַמָּא קַדִּישָׁא, בָּרוּךְ אַתָּה יהו"ה אלהינ"ו מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, שְׁמַעְנָא דְאִית נַפְשָׁא דְמַרְכִּיבִין לָהּ בְּכַלְבָּא, וּבְגִין דָּא אָמַר דָּוִד (תהלים כב כא) הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב

יְחִידָתִי, מַאי יְחִידָתִי דָּא נִשְׁמָתָא, וְכִי נִשְׁמָתָא אִתְרְכִיבַת בְּכֶלֶב, אָמַר לֵיהּ בְּרִי אִין, בְּהַהוּא עָרֵל נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי דְּפַתִּי לְחַוָּה וְלִבְנֵי נָשָׁא, דָּא אִיהוּ כֶּלֶב, וְדָא יֵצֶר הָרָע דְּאָתָא בְּהַהוּא עָלְמָא מוּרְכָּב עֲלֵיהּ לְקַבְּלָא עוֹנְשֵׁיהּ.

וְאִית נִשְׁמָתִין אָחֲרָנִין דְּקָא אַתְיָין בְּגִלְגּוּלָא בְּכַמָּה חֵיוָן, דְּאִתְקְרִיאוּ מַזָּל אַרְיֵה, מַזָּל שׁוֹר, מַזָּל נֶשֶׁר, מַזָּל בְּתוּלָה, מַזָּל עַקְרָב, מַזָּל טָלֶה, מַזָּל מַאֲדִים, מַזָּל נָחָשׁ, מַזָּל דָּגִים, כְּמָה דְּאַשְׁכַּחְנָא בִתְרֵין עֲשַׂר שִׁבְטִין דְּאִתְמְתִילוּ לְחֵיוָון, דָּא לְאַרְיֵה גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה (בראשית מט ט), יוֹסֵף בְּכוֹר שׁוֹרוֹ, יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גָּרֶם, יְהִי דָן נָחָשׁ עֲלֵי דֶּרֶךְ, בִּנְיָמִין זְאֵב יִטְרָף, וּבְרִי כָּל דָּא רָזָא דְגִלְגּוּלָא דְּיֵצֶר הָרָע, אִית לְמָאן דְּאִיהוּ דַּמְיָא לְאַרְיֵה, וְאִית לְמָאן דְּאִיהוּ דַּמְיָא לְחִוְיָא, וְאִית לְמָאן דְּאִיהוּ דַּמְיָא כַּחֲמוֹר, לְכָל בְּרְיָין אִשְׁתַּנִּי כְּפוּם עוֹבָדֵיהוֹן, וּכְפוּם שַׁעְתָּא דְּאִתְעֲבִידוּ בָּהּ.

וְעִם כָּל דָּא זַכָּאָה נִשְׁמָתָא דְשַׁלִּיט עֲלֵיהּ וְרָכִיב עֲלֵיהּ, כְּבַר נַשׁ דְּרָכִיב עַל סוּסְיָא אוֹ עַל חֲמָרֵיהּ, וַוי לֵיהּ לְמָאן דְּחִוְיָא שַׁלִּיט עֲלֵיהּ, הַאי

אִתְקְרֵי רָשָׁע גָּמוּר, וּמָאן דְּאִיהוּ שַׁלִּיט עֲלֵיהּ אִיהוּ אִתְקְרֵי צַדִּיק גָּמוּר, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה מג ד) וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ, אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן, וּלְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ (שם), דְּכַד בַּר נַשׁ אִיהוּ שַׁלִּיט עַל יִצְרֵיהּ, הָכִי אִיהוּ שַׁלִּיט עַל כָּל שָׂנְאוֹי, וְאִם יִצְרֵיהּ שַׁלִּיט עֲלֵיהּ שָׂנְאוֹי שָׁלְטִין עֲלֵיהּ.

וּבְרִי אַשְׁכַּחְנָא בְּמַתְנִיתִין, בְּרָזָא דְשִׁרְטוּטִין וְצִיּוּרִין וְגַוָּונִין, בְּסִתְרָא דְרָזִין טְמִירָא דִטְמִירִין, דְּאָדָם דִּבְרִיאָה דְאִיהוּ קַדְמוֹן לְכָל קְדוּמִים רָכִיב בְּאַרְיֵה, סָטָא לִימִינָא, וְעָבִיד שִׁרְטוּטִין, דְּאִינּוּן אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין דְּיַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם מג טז) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזָּה נְתִיבָה, אָדָם דִּיצִירָה רָכִיב בְּשׁוֹר וְסָטָא לִשְׂמָאלָא, וְנָטִיל אֶשָּׁא בְּפִימֵיהּ (דף קלג ע"ב) וְצַיֵּיר צִיּוּרִין, אָדָם דַּעֲשִׂיָּה רָכִיב בְּנֶשֶׁר וְנָטִיל רוּחָא בְּפוּמוֹי וְסָטָא לִמְזָרָח בְּאַנְפּוֹי, וְעָבַד גַּוָּונִין בְּעַיְינִין בְּאַנְפִּין. אָמַר לֵיהּ מָאן אָדָם דִּבְרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה הָכָא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי הַאי אִיהוּ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וְאָדָם אַיִן, וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אָיִן (קהלת ג יט), וְאִיהוּ אָדָם דִּבְרִיאָה, דִּבְהַאי בָּרָא עִלַּת הָעִלּוֹת כָּל בְּרִיָּין, אָדָם

דִּיצִירָה חָכְמָה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (איוב כח כ) וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא, דְּאִיהוּ י' מֵאַיִן, דְּבֵיהּ צִיֵּיר כָּל צִיּוּרִין דְּעָלְמָא, בֵּיהּ צִיֵּיר עַיְינִין וְחוֹטָמָא נוּקְבִין דְּחוֹטָמָא נוּקְבִין דְּאוּדְנִין וּפוּמָא, כָּל נְקוּדִין וְצִיּוּרִין דְּאִינּוּן עִזְקָא לְאָת י', וְאִיהִי בְּהוֹן כְּאַבְנָא בְּרֵישׁ עִזְקָא, אָדָם דַּעֲשִׂיָּה דָא ן' מֵאַיִן, בִּינָה, אִיהִי אֵם כָּל חָי, מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, בָּהּ אִתְעֲבִידוּ כָּל עוֹבָדִין דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְגַוָּונִין.

אַרְיֵה דְּבֵיהּ עָבִיד שִׁרְטוּטִין, דָּא חֶסֶד יְמִינָא, שׁוֹר דְּבֵיהּ צִיֵּיר צִיּוּרִין, דָּא גְבוּרָה, נֶשֶׁר בְּאֶמְצָעִיתָא, דְּבָהּ אִשְׁתְּמוֹדְעוּ כָּל גַּוָּונִין, וְדָא תִּפְאֶרֶת, שַׁפִּירוּ דְּכוּלָּא, דְּכָל גַּוָּונִין נָהֲרִין בֵּיהּ, וְנֶצַח הוֹד יְסוֹד אִינּוּן לָקֶבֶל תְּלַת אֲבָהָן.

כָּל שִׁרְטוּטִין וְצִיּוּרִין וְעוֹבָדִין, אִינּוּן אִתְחַזְיָין בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי דְּמוּת אָדָם, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (הושע יב יא) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, כֹּלָּא אִתְחֲזִי בָּהּ לְתַתָּאָה, וְלֵית בַּר נַשׁ יָכִיל לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּשִׁרְטוּטִין וְצִיּוּרִין וְגַוָּונִין דִּלְעֵילָא אֶלָּא בָּהּ, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (שמות לג כג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי, אֲבָל לְעֵילָא מִינָהּ וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ (שם), דְּלֵית בְּרִיָּה דְּיָכִילָא

לְאִסְתַּכָּלָא תַּמָּן, בִּתְקִיפוּ דְצִחְצוּחִים, וּנְהוֹרָא דְגַוָּונִין, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם כ) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי, וְכִי בְּאַנְפּוֹי דְמֹשֶׁה לָא הֲווֹ יָכְלִין לְאִסְתַּכְּלָא, כָּל שֶׁכֵּן בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ כְּלִיל כָּל שִׁרְטוּטִין וְצִיּוּרִין וְגַוָּונִין, וּבֵיהּ נָהֲרִין כֻּלְּהוּ, וְאִיהוּ כְּלִיל בְּכֻלְּהוּ (כְּלָל דְּכֻלְּהוּ).

וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי ש, כְּלִיל תְּלַת עַנְפִּין דְּאִינּוּן תְּלַת אֲבָהָן, וְדָא אִיהוּ רָזָא וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבוֹתַי (בראשית מז ל), וּבְגִין דָּא מַלְכוּת אִיהִי בַּ"ת יְהִידָה, שַׁבָּ"ת, דְּבָהּ אִתְגַּלְיָין כָּל גַּוָּונִין וְשִׁרְטוּטִין וְצִיּוּרִין לִבְנֵי נָשָׁא, וּבָהּ יָכְלִין לְמִנְדַּע כָּל מַה דִּלְעֵילָא, וְלָא בַּאֲתַר אָחֳרָא, דְּאִיהִי כְּגַוָּונָא דְאַסְפַּקְלַרְיָאָה, דְּאִשְׁתְּמוֹדָע בָּהּ פַּרְצוּפִין דְּאַנְפִּין. שִׁרְטוּטִין דִּידִין אִינּוּן אִילָנָא דְחַיֵּי, כַּד אִינּוּן פְּתִיחָן לְמֶעֱבַד טִיבוּ, כְּשׁוּשַׁנָּה דְּאִיהִי פְּתִיחָא לְקַבָּלָא, וּלְאַרְקָא רֵיחָא טָבָא.

וְאִית עוֹבָדִין טָבִין דְּאִינּוּן אִיבָּא לְאִילָנָא, כְּגוֹן צְדָקָה, וְכַמָּה פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין בִּידִין לְמֶעֱבַד בְּהוֹן טִיבוּ, יְדִין דְּלָא אִתְחַזְיָין בְּהוֹן שִׁרְטוּטִין, לַאו אִיהוּ דִּיוֹקְנָא מֵאִילָנָא דְחַיֵּי, וְאִית שִׁרְטוּטִין בְּאֹרַח

מֵישַׁר מִסִּטְרָא דְיִצְרָא טָבָא, וְאָחֲרָנִין מִסִּטְרָא דְיִצְרָא בִישָׁא, דְּאִלֵּין פְּתִיחִין לְטִיבוּ, וְאִלֵּין פְּתִיחִין לְבִישׁ, וְאִית דְּמוּרְכָּבִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, אִילָנָא דְטוֹב עִם רָע, וְרָע עִם טוֹב, אִלֵּין אִינוּן דִּיְדֵיהוֹן זִמְנִין עָבְדִין טָב וְזִמְנִין עָבְדִין בִּישׁ, יְדַיְן דְּעָבְדִין טִיבוּ כָּל יוֹמוֹי, אִלֵּין אִינוּן מֵאִילָנָא דְחַיֵּי, וְאִלֵּין דְּעָבְדִין טוֹב וְרָע, אִלֵּין אִינוּן מֵאִילָנָא דְטוֹב וָרָע, וִידַיְן דְּכָל יוֹמוֹי עָבְדִין בְּהוֹן עוֹבָדִין בִּישִׁין, דָּא אִיהוּ מֵאִילָנָא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה ה ב) וַיְקַו לַעֲשׂוֹת עֲנָבִים וַיַּעַשׂ בְּאוּשִׁים, וְאִית אִילָנָא דְלָא עָבִיד פֵּירִין, וְאִיהוּ עָקָר, אִלֵּין אִינוּן דְּלֵית בְּהוֹן עוֹבָדִין טָבִין, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין לֹא הַמִּדְרָשׁ עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה הוּא הָעִקָּר, וּבְגִין דָּא עִקָּרָא דְשִׁרְטוּטִין וְצִיּוּרִין וְגַוָּונִין אִיהוּ עוֹבָדָא.

בַּת עַיִן אִיהִי אַסְפַּקְלַרְיָאָה, אַף עַל גַּב דְּאִיהִי אוּכְמָא, בָּהּ אִתְחַזְיָין כָּל פַּרְצוּפִין וְגַוָּונִין דְּאַנְפּוֹי דְּבַר נַשׁ, כַּד סָתִים בַּר נַשׁ עֵינָא אִיהוּ מַחֲשָׁבָה סְתִימָא, א קָמֵ"ץ אִיהוּ, קָמֵ"ץ סָתִים, עֵינָא אִיהוּ י' בְּעִגּוּלָא דִילֵיהּ, ו' בְּאוּרְכָא דִילֵיהּ, כַּד אִתְפַּתַּח אִתְפַּתַּח בְּהּ' תַּתָּאָה, כַּד נָהִיר נָהִיר בְּהּ'

עִלָּאָה, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְפַּתַּח בְּה' עִלָּאָה אִתְּמַר (דף קלד ע"א) בְּעֵינָא (יחזקאל א א) נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אלהי"ם, דְּאִינּוּן חָמֵשׁ אוֹר דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, דִּכְלִילָן בְּה' עִלָּאָה, חָמֵשׁ אוֹר דְּנַהֲרִין בְּחָמֵשׁ גַּוָּונִין, שַׁבְּתַא"י פַּתְיָא אוּכְמָא, כָּל גַּוָּונִין אִתְחַשְׁכָּאן בֵּיהּ, אִיהוּ גַּוָּון גָּחוֹן דְּחִוְיָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ג יד) עַל גְּחוֹנְךָ תֵלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, עָפָר אִיהוּ קַר וְיָבֵשׁ, הָכִי טְחוֹל קַר וְיָבֵשׁ, וּבְגִין דָּא וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ.

תָּא חֲזִי לַאו לְמַגְּנָא אָמְרוּ קַדְמָאִין, אֵין הָרוֹכֵב טְפֵלָה לַסּוּס אֶלָּא הַסּוּס טְפֵלָה לָרוֹכֵב, דְּסוּס אִיהוּ נוּקְבָא, לָרוֹכֵב דְּאִיהוּ אָדָם, אִם זָכָה אִתְּמַר בֵּיהּ (שם ב יח) אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר, וְאִם לַאו כְּנֶגְדּוֹ יֵצֶר הָרָע, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (קהלת ז כו) וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה, וְדָא טְחוֹל שַׁבְּתַא"י, עֵזֶר דָּא שְׁכִינְתָּא, עֲלָהּ אִתְּמַר (משלי יח כב) מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיהו"ה, וּבְגִין דָּא הֲווֹ אָמְרֵי מָאנֵי מַתְנִיתִין, מָצָא אוֹ מוֹצֵא.

לְזִמְנִין תִּשְׁבַּח סוּסְיָא דְּאִתְגָּאֶה וְאַפִּיל לְרוֹכְבוֹ תְּחוֹתֵיהּ, דָּא אִתְתָּא בִּישָׁא, לְזִמְנִין תִּשְׁבַּח

אָדָם רָכִיב עַל סוּסְיָא, לְזִמְנִין אִישׁ, לְזִמְנִין עֶבֶד, כְּגַוְונָא דָא תִּשְׁכַּח לְזִמְנִין דְּאִית גּוּף דְּאִיהוּ סוּם שַׁפִּיר בְּכָל תִּקּוּנוֹי, וְעָבִיד עוֹבָדִין בִּישִׁין, בְּגִין דְּאִית לֵיהּ הַהוּא נֶפֶשׁ דְּרָכִיב עֲלֵיהּ, דְּאִיהוּ אָדָם רַע עֶבֶד אוֹ מַמְזֵר, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין, לֹא הַמִּדְרָשׁ עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה הוּא הָעִקָּר, וּלְזִמְנִין תִּשְׁכַּח סוּסְיָא בִּישָׁא דְּאִיהוּ גּוּפָא, דְּאִית לֵיהּ דְּיוֹקְנָא בִישָׁא, וּמָאן דְּרָכִיב עֲלֵיהּ אִיהוּ טַב, וְסָטֵי לֵיהּ לְמֶעֱבַד עוֹבָדִין טָבִין, וְדָא אִיהוּ מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, וּמָאן דְּאִית לֵיהּ דְּיוֹקְנָא שַׁפִּירָא וְעוֹבָדִין טָבִין, דָּא צַדִּיק וְטוֹב לוֹ.

וְהָכִי אִיהוּ מָאן דְּאִיהוּ צַדִּיק וּבַת זוּגֵיהּ צַדֶּקֶת, מָאן דְּאִיהוּ דְּיוֹקְנֵיהּ בִּישָׁא וְאִיהוּ שַׁפִּיר בְּעוֹבָדוֹי, דָּא צַדִּיק וְרַע לוֹ, וְהָכִי אִיהוּ מָאן דְּאִיהוּ צַדִּיק וּבַת זוּגֵיהּ בִּישָׁא, וּמָאן דְּאִיהוּ דְּיוֹקְנָא בִישָׁא וְעוֹבָדוֹי בִּישִׁין, דָּא אִיהוּ רָשָׁע וְרַע לוֹ, וְהָכִי אִיהוּ מָאן דְּאִיהוּ רַע וְאִתְּתֵיהּ רָעָה, הָכָא אִשְׁתְּמוֹדְעִין תְּלַת גְּלוּגוּלִין, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ מָאן דְּעוֹבָדוֹי בִּישִׁין וְדְיוֹקְנֵיהּ שַׁפִּירָא, וְאִתְּתֵיהּ צַדֶּקֶת שַׁפִּירְתָּא בְּעוֹבָדָהָא.

דְּגִלְגּוּלָא גָּרִים דָּא לְמֶהֱוֵי בַּר נַשׁ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ רָשָׁע וְרַע לוֹ, דְּגוּפָא בִישָׁא וְאִתְּתָא בִישָׁא לַצַּדִּיק אִיהוּ עוֹנָשָׁא דִילֵיהּ, דְּגִלְגּוּלָא מְחַיֵּיב לֵיהּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, אִם כֵּן מַאי תַּקַּנְתֵּיהּ לְמָאן דְּאִיהוּ צַדִּיק וְאִית לֵיהּ אִתְּתָא בִישָׁא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, יַעֲבִיד לֵיהּ שִׁנּוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, וְאִי לָא אִתְּתַקְּנַת יְתָרֵךְ לָהּ מִנֵּיהּ בְּגֵט וְיִתְּסֵי, וְאִתְנַטַּע בַּאֲתַר אָחֳרָא (איוב לג כט), וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גֶּבֶר, עַד הָכָא בְּשִׁרְטוּטִין דִּידִין.

בְּקוֹמָה בְּצַוָּאר, פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, אֵלִיָּהוּ אֵלִיָּהוּ, הָא שְׁכִינְתָּא הָכָא, וְכֻלְּהוּ חַבְרַיָּיא עִמָּהּ נָטְרִין לָךְ הָכָא, טוֹל רְשׁוּ מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנָחֲתָא הָכָא לִיקָרָא דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא, אַנְתְּ וְכָל מָאנֵי מִתִּיבְתָּאן דִּלְעֵילָא וְתַתָּא עִמָּךְ, לְתַקְּנָא שִׁעוּר קוֹמָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כִּדְקָא יָאוּת לֵיהּ, אַדְהָכִי הָא אֵלִיָּהוּ קָא נָחַת וְכָל מָאנֵי מִתִּיבְתָּאן דִּלְעֵילָא וְתַתָּא עִמֵּיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כֻּלְּהוּ.

פָּתַח אֱלִיָּהוּ וְאָמַר, רִבּוֹן עָלְמָא יְהֵא רַעֲוָא דִּילָךְ דְּאֵימָא מִלִּין בְּאֹרַח מִישׁוֹר כִּדְקָא יָאוּת, כֻּלְּהוּ בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל בְּשִׁעוּר קוֹמָה דִּשְׁכִינְתָּךְ. פָּתַח וְאָמַר, (שיר ז ח) זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר וְשָׁדַיִךְ לְאַשְׁכֹּלוֹת, מַאי לְתָמָר, אֶלָּא לְהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים צב יד) צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, כַּפֹּת תְּמָרִים, קוֹמָתֵךְ וַדַּאי דַּמְיָא לְלוּלָב דְּלֵית בֵּיהּ קִצּוּץ וּפְרוּד, וְלַאו לְמַגְנָא אוּקְמוּהוּ מָאנֵי מַתְנִיתִין נִפְרְצוּ עָלָיו פָּסוּל, לוּלָב אִיהוּ דוֹמֶה לְשִׁדְרָה דְּגוּפָא, דְּאִיהוּ ו', קוֹמָה דְּכֹלָּא, וְאִיהוּ שִׁית בְּחוּשְׁבַּן, וְחָמֵשׁ עַנְפִּין מִתְפַּשְׁטִין מִנֵּיהּ, וְאִיהוּ גוּפָא (דף קלד ע"ב) דְּאִילָנָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְחָמֵשׁ עַנְפִּין אִינּוּן תְּרֵין מֵהַאי סִטְרָא, וּתְלַת מֵהַאי סִטְרָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ויקרא כג מ) וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת וְעַרְבֵי נָחַל, עֲנַף לִשְׂמָאלָא, עָבוֹת לִימִינָא, עֵץ בְּאֶמְצָעִיתָא, עַרְבֵי נַחַל תְּרֵין, עָבוֹת תְּלַת, וְכֻלְּהוּ חָמֵשׁ, וְאִינּוּן לָקָבֵל תְּרֵין שׁוֹקִין וּבְרִית, וּתְרֵין דְּרוֹעִין, אֶתְרוֹג לֵב בְּאֶמְצָעִיתָא, עִקָּרָא דְּאִילָנָא וְעַנְפּוֹי, וְאִיהוּ אִיבָּא דְּאִילָנָא, וּבֵיהּ אִיהוּ עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ.

צַוָּאר עַל כֻּלְּהוּ אִימָּא עִלָּאָה, מוֹחָא אַבָּא, וּבֵיהּ נְבִיעוּ דְּאִילָנָא, דִּמְקוֹרָא דִּילֵיהּ אִתְקְרֵי אֵין סוֹף, עַלִּין דְּאִילָנָא אִינּוּן קְווּצוֹתָיו, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שיר ז ו) רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל, כֻּלְּהוּ יְרוֹקִין, דְּהָכִי צְרִיכָא שַׁעֲרָא דְּאִתְּתָא דְּאִיהִי בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא לְמֶהֱוֵי יָרוֹק כְּשִׁבְעָה מִינֵי דַּהֲבָא, וְאֶתְרוֹג אִיהִי יְרוֹקָא, וְאֶסְתֵּר מִתַּמָּן הֲוַת יַרְקְרוֹקֶת.

שִׁעוּרָא דְּרְצוּעִין דִּתְפִלִּין אִינּוּן עַד לִבָּא, וְהָכִי שִׁעֲרוּ לוֹן מָאנֵי מַתְנִיתִין, וְהָכִי שִׁעוּרָא דְּשַׁעֲרָא דִּבְרַתָּא דְּמַלְכָּא עַד לִבָּא, וְכָל עַנְפָּא וְעַנְפָּא דְּאִילָנָא דִילָהּ, דְּאִינּוּן קְנֵי מְנוֹרָה, כֻּלְּהוּ צְרִיכִין בַּמִּדָּה וּבַמִּשְׁקָל וּבַמִּדָּה חֲדָא, דְּלָא יְהֵא דְרוֹעָא חֲדָא אֲרִיךְ מֵחַבְרֵיהּ, וְלָא שׁוֹקָא חֲדָא אֲרִיךְ מֵחַבְרֵיהּ, אֶלָּא כֻּלְּהוּ בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל דָּא בְדָא, וְהָכִי עַיְינִין דִּילֵיהּ שְׁקִילִין דָּא לְדָא, וְהָכִי אוּדְנִין, וְהָכִי נוּקְבָא דְחוֹטְמָא דִילָהּ, וְהָכִי אַנְפִּין דִילָהּ, וְהָכִי שִׁפְוָון דִילָהּ, דְּלָא יְהֵא חַד אֲרִיךְ וְחַד קְצִיר, אֶלָּא כֻּלְּהוּ בְּשִׁקּוּלָא חֲדָא.

מַבּוּעָא דְּמַיָּא הָכִי צָרִיךְ לְאַשְׁקָאָה וּלְדַבָּאָה לְכָל גּוּפָא, וְכֹלָּא אִצְטְרִיךְ בַּמִּדָּה וּבַמִּשְׁקָל

כְּמַבּוּעָא דְּמַיָּא, וּלְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּאִיהוּ עַנְפָּא דְּאִילָנָא, בַּמִּדָּה וּבַמִּשְׁקָל, וְסִימָנָא (ישעיה מ מ) מִי מָדַד בְּשָׁעֳלוֹ מַיִם, וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן (איוב כח כה), וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה, מִי וַדַּאי, מִדָּה דִּנְבִיעוּ כְּגַוְונָא דָא ם, מֵם בְּרִיבּוּעָא, נְקוּדָה בְּעִגּוּלָא, (מְרוּבַּעַת) בְּרִבּוּעָא.

וְרָזָא דְּמִקְוֶה אַרְבָּעִים סְאָה כְּגַוְונָא דָא תֵּשַׁע נְקוּדִין לְכָל סְטַר, וּבַנְּקוּדָה דְּמִלְּגָאו בָּהּ אִשְׁתַּלִּימוּ לְעֶשֶׂר כָּל תִּשְׁעָה, עַד דְּאִתְעֲבִידוּ אַרְבְּעִין, וְאִלֵּין אִינּוּן אַרְבְּעִים סְאָה, וְאִינּוּן ם' עִלָּאָה, מ' תַּתָּאָה, דָּא בְּרִבּוּעָא וְדָא בְּעִגּוּלָא, י' נְבִיעוּ דְּתַרְוַיְיהוּ, וְרָזָא דָא מַיִם חַיִּים.

וְאִית עַנְפִּין עִלָּאִין, וְעַנְפִּין בֵּינוֹנִיִּים, וְעַנְפִּין תַּתָּאִין, וְכֻלְּהוּ בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל, עִלָּאִין בַּמִּשְׁקָל דָּא בְּדָא, בֵּינוֹנִיִּים בַּמִּשְׁקָל דָּא בְּדָא, תַּתָּאִין בַּמִּשְׁקָל דָּא בְּדָא, עִלָּאִין אִינּוּן אֲבָהָן, בֵּינוֹנִיִּים מִמַּנָּן, וְתַתָּאִין שְׁלִיחָן דִּלְהוֹן, וְכֻלְּהוּ אִית לוֹן שְׁמָהָן יְדִיעָאן, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָאן שְׁלִיחָאן וְרָאשִׁין וּמִמַּנָּן דִּתְחוֹתַיְיהוּ, וְכָל חַד אִית לֵיהּ נְקוּדָה, וּבֵיהּ אִשְׁתְּמוֹדָע כָּל עַנְפָּא וְעַנְפָּא דְּאִיהוּ אֵבֶר דְּגוּפָא.

רָאשִׁין יהו"ה מֶלֶךְ יהו"ה מָלָךְ יהו"ה יִמְלֹךְ, נְקוּדָה דִלְהוֹן יֶהוֶה מֶלֶךְ יַהוַה מַלַךְ יִהוֹהָ יִמְלֹךְ, וְהָכִי אִינוּן לְתַתָּא בִתְרֵין שׁוּקִין וְאָמָה, וּבְגִין דָּא כָּפַל לוֹן תְּרֵין זִמְנִין יהו"ה מֶלֶךְ יהו"ה מָלָךְ יהו"ה יִמְלֹךְ, לְעוֹלָם וָעֶד שְׁכִינְתָּא, וּנְקוּדָה דִילָהּ יהו"ה, וְדָא רָזָא (תהלים צא יא) כִּ"י בִ"י חָשַׁ"ק וַאֲפַלְטֵהוּ, דְּרָאשֵׁי רָאשִׁין (תִּיבִין) דְּאִינוּן כֶּתֶר עִלָּאָה חָכְמָה בִּינָה, (זכריה יד ט) וְהָיָ"ה יהו"ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְהָיָה יהו"ה אַבָּא וְאִמָּא, יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד כֶּתֶר עִלָּאָה.

יְדִין אִינוּן מְשַׁמְּשִׁין דְּגוּפָא, רַגְלִין שְׁלִיחָן דְּגוּפָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת, מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט, וּמְשַׁמְּשִׁין דְּגוּפָא תְּרֵין דְּרוֹעִין, אִינוּן ע"ב עַנְפִּין דְּוַיְּסַע וַיָּבֹא וַיֵּט, אִלֵּין אִינוּן עַנְפֵי דְאִילָנָא, שָׁרְשָׁא דְאִילָנָא אִינוּן שְׁלִיחָן, וְאִינוּן שִׁבְעִין וּתְרֵין ע"ב עִלָּאִין לָקָבֵל שִׁבְעִין וּתְרֵין תִּיבִין, דְּאִינוּן מִן וְהָיָה (דף קלה ע"א) אִם שָׁמֹעַ עַד וְשַׁמְתֶּם, וְשִׁבְעִים וּתְרֵין אָחֳרָנִין אִינוּן דְּפָרָשַׁת צִיצִית, רֵישָׁא דְאִילָנָא, מְשַׁמְּשִׁין דִּילֵיהּ דְּאִינוּן

שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים, אִינּוּן מ"ב תֵּיבִין מִן וְאָהַבְתָּ עַד וְהָיָה, גּוּפָא (נ"א נוּפָא) דְּאִילָנָא מְמַנָּן וּשְׁלִיחָאן דִּילֵיהּ, חַמְשִׁין תֵּיבִין דְּאִינּוּן מִן וְשַׂמְתֶּם אֶת עַד וַיֹּאמֶר.

שִׁבְעָה שְׁמָהָן דְּרֵישָׁא דְּסָלְקִין לְמ"ב, אִינּוּן אָבָגְיָתֵץ וכו', רְקִיעָא קַדְמָאָה אבגית"ץ, וּנְקוּדָה דִילֵיהּ יְהָוֶה, דְּנָפְקִין מֵאִלֵּין רָאשֵׁי תֵּיבִין בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם אֵת, וְאִית תַּמָּן תְּמַנְיָא מַבּוּעִין, דְּנָפְקִין מִצִּנּוֹרָא חֲדָא, דְּאִיהוּ רָקִיעַ, וְאִינּוּן תְּמַנְיָא נִצּוֹצִין, וְרָקִיעַ תִּנְיָינָא קַרְעָ שְׁטָן, וּנְקוּדָה דִלְהוֹן וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי רָקִיעַ וְדָא יַהֲוֶ"ה, תְּלִיתָאָה נַגְדִּיכַשׁ נְקוּדָה דִילֵיהּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יִקָּווּ הַמַּיִם, וְדָא יַהֲוֶ"ה, רְבִיעָאָה בַּטְ"ר צִתְ"ג, נְקוּדָה דִילֵיהּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי מְאֹרֹת, וְדָא יַהֲוֶ"ה, חֲמִשָּׁאָה חַקְ"בְ טִנַ"ע, וּנְקוּדָה דִילֵיהּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם, וְדָא יַהֲוֶ"ה, שְׁתִיתָאָה יַגְלֶ פּוֹזָק, נְקוּדָה דִילֵיהּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם תּוֹצֵא הָאָרֶץ, וְדָא נְקוּדָה יַהֲוֶ"ה, שַׁקְ"וְ צִיָ"ת, דָא נְקוּדָה שְׁבִיעָאָה כָּלִיל בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם הִנֵּה נָתַתִּי, וְדָא יַהֲוֶ"ה.

תָּא חֲזִי אִית שְׁמָהָן דְּאוֹרַיְיתָא דְּנָפְקִין מֵרֵישֵׁי תֵּיבִין דְּכָל פְּסוּקָא וּפְסוּקָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְאִית

שְׁמָהָן דְּנָפְקִין מִסּוֹף תֵּיבִין, וְאִית דְּנָפְקִין מֵאֶמְצָעִיתָא, וְרָזָא דְמִלָּה (נ"א דְּכֻלָּא) (ישעיה מד ו) אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אלהי"ם, וְאִית שְׁמָהָן דְּנָפְקִין מִתְּרֵין אַתְוָון כָּל חַד וְחַד, וְאִית מִתְּלַת תְּלַת, וְאִית מֵאַרְבַּע, וְאִית מֵחָמֵשׁ, עַד עֲשָׂרָה, אִינוּן מֵעֲשַׂר סְפִירָאן תַּלְיָין, מִתְּרֵין עֲשַׂר אִינוּן תַּלְיָין מִכֶּתֶר עִלָּאָה, כְּגוֹן יואאחצ"צבירון, בְּהַאי שְׁמָא תַּמָּן אָח, תַּמָּן צִיץ, תַּמָּן אַבִּיר, תַּמָּן יָרוֹן, דָּא שְׁמָא דְתַלְיָא מִכִּתְרָא עִלָּאָה, כָּל שְׁמָא דְאִיהוּ מִתְּרֵין עֲשַׂר אַתְוָון, אִיהוּ בְּרָזָא דְאַלֶ"ף, דְּאִיהוּ פֶּלֶ"א, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קלט יד) אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵאתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ, וּתְרֵין עֲשַׂר שְׁמָהָן אִנּוּן אחצצביהרו"ן, (ס"א יואחציצבירו"ן), (ס"א אהצצביהרירו"ן), (נ"א אהה נצב הרירו"ן), כָּל חַד מִתְּרֵין עֲשַׂר אַתְוָון, וְאִינוּן מְמַנָּן עַל תְּרֵין עֲשַׂר צִנּוֹרִין, דְּנָפְקִין מִמְּקוֹר עִלָּאָה דְּלֵית לֵיהּ סוֹף, וְאִינוּן מִסִּטְרָא דַאֲרִיךְ אַנְפִּין דְּאִיהוּ וָא"ו, וְאִינוּן הֵ"א הֵ"א, יו"ד אִיהוּ כ' כֶּתֶר בְּרֵישָׁא דְא' (נ"א דָא) דְּאִיהוּ אֶרֶךְ אַפַּיִם, דְּאִיהוּ וָא"ו, א' אִיהִי אוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי אִתְיְיהִיבַת בִּתְרֵין לוּחִין דְּאִינוּן ו' ו', וְאִית כִּתְרָא דִזְעֵיר אַנְפִּין דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (איוב לו ב) כַּתֵּר לִי זְעֵיר

וַאֲחַוֵּךְ, וְכַמָּה כִּתְרִין אִינּוּן, כֶּתֶר תּוֹרָה וְכֶתֶר כְּהוּנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת.

מַאי אִית בֵּין כֶּתֶר לַעֲטָרֶת, אֶלָּא כֶּתֶר אִיהוּ מִסִּטְרָא דְא', דְּאִיהוּ בְּדִיוֹקְנָא דְאָת יו"ד, דְּסָלִיק כ', וְדָא א' מִן אהי"ה, דְּאִיהוּ כֶּתֶר דַּאֲרִיךְ אַנְפִּין, א' מִן אדנ"י כֶּתֶר דִּזְעֵיר אַנְפִּין, י' מִן יהו"ה אִיהִי עֲטָרָה עַל סֵפֶר תּוֹרָה דְּאִיהוּ ו', וְאִית י' לְתַתָּא וְאִיהִי י' מִן אדנ"י, דְּאִיהִי עֲטָרָה בְּרֵישָׁא דְכָל צַדִּיק, לֵית סְפִירָה דְלָא אִית לָהּ עֲטָרָה עַל רֵישָׁא וְכֶתֶר, וַעֲטָרָה דְּאִיהִי י' אִיהִי עֲטָרָה דִּבְרִית מִילָה, דְּסָלִיק לְמֵאָה, עֶשֶׂר זְמִנִין עֶשֶׂר מֵאָה, וְאִיהִי עַל כָּל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא, וְכַמָּה עִלּוֹת אִינּוּן עַל עִלּוֹת דְּסָלְקִין עַל כָּל בִּרְכָאָן וּפִקּוּדִין.

וְכָל סְפִירָן סָלְקִין כָּל חַד וְחַד לְמֵאָה בְּאָת י', וּבְאָת א' סָלְקִין לַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים, וְאִית לְעֵילָא מִנַּיְיהוּ הַהוּא דְּאִתְקְרֵי עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, דְּסָלִיק עַל כָּל עִלָּאִין, וְלֵית מָאן דְּסָלִיק עֲלֵיהּ, וְכַמָּה אַתְוָון אִית בְּאוֹרַיְיתָא מְעוּטָרִים וּמְכוּתָּרִים, וּמֵאִלֵּין עִלָּאִין נָחֲתִין בִּרְכָאָן וּמַבּוּעִין לְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה (דף קלה ע"ב) דְּאִינּוּן י"א, עַל כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה,

וְאִינוּן י"א י"א מִן (דברים ו ד) יְ'הוָה אֱ'לֹהֵינוּ יְ'הוָה אֶ'חָד, בְּא' אִתְקְרֵי אֵ"ל עֶלְיוֹן, בְּי' יהו"ה, וְכֵן בְּא' אִתְקְרֵי אלהינ"ו אהי"ה אלהי"ם אדנ"י וְהָא אוּקְמוּהָ. וְעוֹד פֶּתֶר עִלָּאָה אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ אוֹר קַדְמוֹן אוֹר צַח וְאוֹר מְצוּחְצָח, אִיהוּ אוּכָּם קָדָם עִלַּת הָעִלּוֹת, וְכָל חֵילִין דְּתַלְיָין מִנֵּיהּ אִתְּמַר בְּהוֹן (שיר ה יא) קְוּצוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב, לֵית נְהוֹרָא קַיְימָא קַמֵּי נְהוֹרֵיהּ, דְּכֻלְּהוּ נְהוֹרִין אִתְחַשְׁכָּאן קַמֵּיהּ.

תָּא חֲזִי כַּמָּה עִלּוֹת סְתִימִין, דְּאִינוּן מִתְלַבְּשִׁין וְאִינוּן מוּרְכָּבִין בִּסְפִירָן, וּסְפִירָן מֻרְכָּבָה לְגַבַּיְיהוּ, דְּאִינוּן טְמִירִין מִמַּחְשְׁבוֹת בְּנֵי אָדָם, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (קהלת ח ח) כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם, נְהוֹרִין מְצוּחְצָחִין אִלֵּין עַל אִלֵּין, וְאִלֵּין דְּמִקַּבְּלִין אִינוּן כַּחֲשׁוֹכִין מֵאָחֳרָנִין דַּעֲלַיְיהוּ דְּמִקַּבְּלִין מִנַּיְיהוּ, וְעִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, לֵית נְהוֹרָא קַיְימָא קַמֵּיהּ, כָּל נְהוֹרִין מְצוּחְצָחִין מִתְחַשְׁכָּאן קַמֵּיהּ.

וְכָל נְהוֹרִין דְּאִינוּן לְעֵילָא מִנְּהוֹרִין אִינוּן כִּתְרִין עַל רֵישַׁיְיהוּ, וְרָזָא דְּמִלָּה אל"ף ה"א יו"ד

ה"א, דָּא רָזָא דַּעֲשָׂרָה כִּתְרִין דְּאִינּוּן מוּרְכָּבִין עַל עֲשַׂר סְפִירָן, וְדָא אִיהוּ כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר, וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יו"ד ה"י וא"ו ה"י, אִלֵּין עַל אִלֵּין, עֶשֶׂר נְהוֹרִין בְּעֶשֶׂר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר ז') עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, לְעֵילָא עַל כֻּלְּהוּ עִלַּת הָעִלּוֹת דְּרָכִיב עַל כֹּלָּא וְשַׁלִּיט עַל כֹּלָּא, וְכֻלְּהוּ שְׁמָהָן אִינּוּן מֻרְכָּבָה דִילֵיהּ, וְלֵית דְּרָכִיב עֲלֵיהּ, דְּלֵית לְעֵילָא מִנֵּיהּ, וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי עִלַּת עַל כָּל עִלָּאִין.

וּשְׁמָהָן אִלֵּין אִינּוּן צִנּוֹרִין, וּשְׁמָהָן דַּעֲלַיְיהוּ מָבוּעִין דְּנָחֲתִין לְצִנּוֹרִין, וְכָל צִנּוֹרִין אִינּוּן כְּאֵבָרִין דְּשִׁעוּר קוֹמָה, דְּאָזְלִין בְּשִׁעוּר וּבַמִּדָּה וּבְתִקְלָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איוב כח כה) וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה, וְהָא אוּקְמוּהָ כָּל חַד אִיהוּ מְקַבֵּל כְּפִי שִׁעוּרֵיהּ, וּכְפִי מִדָּה דִילֵיהּ, וְאִית נְבִיעוּ לְעֵילָא דְּלֵית לֵיהּ מִדָּה וְשִׁעוּר וּמִשְׁקָל, וְהָא אוּקְמוּהָ, (ויקרא יט לה) לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְּשׂוֹרָה, בַּמִּדָּה בְּחָמֵשׁ תִּקּוּנִין דְּה' עִלָּאָה, בַּמִּשְׁקָל דָּא ו', בַּמְּשׂוֹרָה דָּא ה', מִשְׁפָּט דְּכֹלָּא דָּא י', הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה ה טז) וַיִּגְבַּהּ יהו"ה צְבָאוֹ"ת בַּמִּשְׁפָּט, דְּאִיהוּ גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר.

חָמֵשׁ זִמְנִין כְּגַוְונָא דָא אִאָאִאָאָ וְסִימָנָךְ (שמות כח יח) פִּתּוּחֵי חוֹתָם. אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהָא הָכָא שׁוּרֵ"ק בִּנְקוּדָה חֲדָא בְּפִתּוּחֵי חוֹתָם, וְהָכָא בִּתְלַת נְקוּדִין בְּאַתְרֵיהּ, אָמַר לֵיהּ, בַּאֲתַר דְּאִית ו' אִיהוּ שׁוּרֵ"ק בִּנְקוּדָה חֲדָא, בַּאֲתַר דְּלֵית ו' אִיהוּ שׁוּרֵ"ק בִּתְלַת נְקוּדִין בְּאַתְרֵיהּ, עִלָּאָה וְאֶמְצָעִיתָא וְתַתָּאָה.

חָמֵשׁ נְקוּדִין אִינּוּן אלהי"ם, כְּגַוְונָא דָא אִאָאִאָאָ, תְּמַנְיָא נִצּוֹצִין אִינּוּן תְּמַנְיָא יוּדִי"ן דְּסָלְקִין תְּמַנִּין, רָקִיעַ דְּאִיהוּ דִּיוֹקְנָא דְו' דְּאִיהוּ רְמִיזָא בְּקָמֵ"ץ, הָא פ"ו כְּחֶשְׁבַּן אלהי"ם, וְאִלֵּין נְקוּדִין עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר פִּתּוּחֵי חוֹתָם, פִּתּוּחֵי דְאִיתָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי חוֹתָם, כֻּלְּהוּן פִּתּוּחִין בָּהּ וְכֻלְּהוּ מְצוּיָירִין בָּהּ וּמִתְגַּלְּפָאן בָּהּ, וְאִיהִי חוֹתָם דְּכֻלְּהוּ, תֵּשַׁע נְקוּדִין אִינּוּן גְּלִיפִין בָּהּ, תְּמַנְיָא נִיצּוֹצוֹת וְרָקִיעַ, וְאִיהוּ עֲשִׂירִית לוֹן, תֵּשַׁע נְקוּדִין עַד צַדִּיק, וְאִיהִי חוֹתָם דְּכֻלְּהוֹן, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וְצֶאֱצָאָיו חָתַם בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, וְהַנֵּי אִינּוּן תֵּשַׁע מִתַּתָּא לְעֵילָא, וְאִיתָּא עִלָּאָה חוֹתָם דְּכֻלְּהוּ, כֶּתֶר עַל כֻּלְּהוּ, וּבָהּ נַהֲרִין כְּמַרְגְּלָאן דְּנַהֲרִין בְּכִתְרָא.

וּמִסִּטְרָא דְּאִלֵּין נְקוּדִין אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא שִׁיחָה דְכֹלָּא, שִׂיחָה דְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שִׂיחַת דְּקָלִים, שִׂיחַת הָרוּחוֹת, שִׂיחַת עוֹפִין, שִׂיחַת כָּל בִּרְיָין דְּעָלְמָא, אלהי"ם בְּלָא נְקוּדִין אִתְקְרֵי אֵלֵּם, וְדָא רָזָא דְמִלָּה (שם ד יא) אוֹ מִי יָשׂוּם אִלֵּם, אוֹ מִי, מ"י וַדַּאי, אִימָּא עִלָּאָה, מָאן שַׁוִּי אִלֵּם לְאִימָּא עִלָּאָה, עִלַּת הָעִלּוֹת דְּחֵילָא דְכֹלָּא בִּידֵיהּ.

דָּבָר (דף קלו ע"א) אַחֵר זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, זֶה סֵפֶר, דְּהָא כַּמָּה סִפְרִין אִינּוּן, סִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, סִפְרָא דַחֲנוֹךְ, סִפְרָא דְרַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי, תָּא חֲזֵי, יוֹמָא חַד אַעְרַעְנָא בַאֲתַר דְּרַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי, אֲנָא וְחַבְרַיָּיא, וְתַקִּינַת לָן אִמֵּיהּ דְּרַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי מְנַרְתָּא בְּשִׁבְעָה בּוּצִינִין, וְאַפֵּקַת סִפְרָא דְרַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי, כִּי הֲווֹ קָרָאן בְּסִפְרָא דָא הָכִי הֲווֹ נָחֲתִין חַיָּילָא דְמַלְאָכַיָּא לְסַחֲרָא לוֹן, כִּבְנֵי נָשָׁא דְמִתְקַבְּצִין לְחוּפָּה בְּמַזְמוּטֵי חָתָן וְכַלָּה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוָה נָחִית בְּכָל מַשְׁרְיָין דִּילֵיהּ, לְמִשְׁמַע מִלִּין מֵהַהוּא סִפְרָא, וַאֲבוֹי דְרַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי הֲוָה נָחִית לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִמֵּיהּ, לְמִשְׁמַע מִלִּין דִּבְרֵיהּ רַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי, וְלֵילְיָא דָא לֵיל דְּשָׁבוּעוֹת

הֲוָה, וְהָכִי הֲוָה חָדֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאִלֵּין מִלִּין בְּיוֹמָא דְּאִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא בְּטוּרָא דְּסִינַי.

לֵילְיָא חֲדָא אִזְדַּמַּן לָן לְמֶהֱוֵי אוֹשְׁפִּיזִין בְּבֵית אִמֵּיהּ דְּרַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי, וְתַקִּינַת לָן פָּתוֹרָא וּמְנָרְתָּא, וַהֲוָה רַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי אִתְכַּנַּשׁ לְהַהוּא עָלְמָא, אָמְרַת אִמֵּיהּ רַבָּנָן, וְהָא לָא הֲוֵיתוּן שַׁרְיָין לְפָתוֹרָא דָּא בְּלָא אוֹרַיְיתָא, מַאי אִשְׁתַּנִּי זִמְנָא דָּא מִשְׁאָר זִמְנִין, אֲמֵינָא לְחַבְרַיָּא נִפְתַּח בְּמִילֵי דְאוֹרַיְיתָא, דְּלָא יֵיתֵי תַּקָּלָה לְהַאי עַנְיָא עַל יְדָנָא, דְּאִם יָדְעַת דִּבְרָהּ אִיהוּ מֵת, יֵיתֵי תַּקָּלָה עַל יְדָנָא וְתָמוּת קֶדֶם זִמְנָהּ, אֶפְתַּח בְּאוֹרַיְיתָא.

פָּתַח וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם דָּא נִשְׁמָתָא, כַּד נָפִיק מִמְּעֵי אִמֵּיהּ אִתְּמַר בָּהּ (בראשית א ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, דְּנָפִיק עֵינוֹי סְתִימִין, אַפְתַּח עֵינוֹי מִיָּד (שם ג) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, בָּתַר דְּאִתְכַּנִּישׁ מֵהַאי עָלְמָא נִשְׁמָתֵיהּ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (שם א ט) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, כֵּיוָן דְּאִסְתַּלְקַת נִשְׁמָתָא מִגֵּיהּ גּוּפָא אִשְׁתָּאֲרַת (דף קלו ע"ב) יְבֵשָׁה, אָמְרַת לוֹן, רַבָּנָן,

מִלִּין אִלֵּין לַאו אִינּוּן אֶלָּא מֵהַהוּא עָלְמָא, אָזְלַת לְהַהוּא שְׁרַגָּא דַּהֲוָה לָהּ סִימָנָא בֵּיהּ, דְּכַד רַבִּי פְּרוּסְפְּדָאי הֲוָה חַי הֲוָה שְׁרַגָּא מִתְנַעְנְעָא וְנַהֲרָא בְּכַמָּה נְהוֹרִין מְרַקְּמָן, חֲזִתָּהּ לִנְהוֹרָא דְּאִתְחַשְׁכַת, מִיָּד אָמְרַת, רַבָּנָן רַבָּנָן, אֲבֵדָה קָא אִתְאֲבִידַת לִי, וַאֲנָא בָּעֵינָא לְמֵיזַל לְפַשְׁפְּשָׁא בְּגִינָהּ, אָמְרוּ וַדַּאי הָא אִשְׁתְּמוֹדְעָאת לָהּ, אֲזַלוּ לְאָרְחַיְיהוּ, וְאִיהִי נָפְקַת לְפָרְשַׁת אוֹרְחִין, וְאַשְׁכַּחַת יוֹנָה נוּקְבָא, אָמְרַת לָהּ יוֹנָה יוֹנָה אַנְתְּ דַּהֲוַת שְׁלִיחָא מְהֵימְנָא לְמָארָךְ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ח ח) וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, וְאִתְּמַר בָּךְ (שם יא) וַתָּשָׁב אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב, תָּבַת לֵיהּ בִּשְׁלִיחוּתָהּ, בְּאוֹמָאָה עֲלָךְ בְּהַהִיא יוֹנָה קַדִּישָׁא, דְּתֵיזִיל בִּשְׁלִיחוּת דִּילִי, וְתֵדַע אִי בְּרִי חַי אוֹ מֵת, מִיָּד לְעִידָן רַמְשָׁא חָזְרָה בִּשְׁלִיחוּתָהּ, דְּהָכִי חָזְרַת לְנֹחַ לְעֵת עֶרֶב, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב, וַהֲוַת מְמַרְטַת גַּדְפָּהָא, וְחָפְרַת כּוּכָא, מִיָּד יְהִבַת קָלָא וְאִתְכַּנְּשַׁת לְהַהוּא עָלְמָא.

לְבָתַר דַּהֲווּ אָזְלִין בְּאָרְחָא רַבִּי שִׁמְעוֹן וְחַבְרוּי, שָׁאִילוּ לֵיהּ, אַמַּאי כַּד נָפִיק יְנוּקָא מִמְּעֵי

אִמֵּיהּ אִיהוּ עֵינוֹי סְתִימִין, אָמַר לוֹן וַדַּאי דָּא אִיהוּ רָזָא (שם כז א) וַתִּכְהֶן עֵינָיו מֵרְאוֹת, בְּאִלֵּין מַרְאוֹת דְּאַחְזִיאוּ לֵיהּ בִּמְעֵי אִמֵּיהּ כַּמָּה נְהוֹרִין, כְּמָה דְּחָמָא יְחֶזְקֵאל בְּמֶרְכָּבָה, לְכָל יְנוּקָא אַחְזָיָין לֵיהּ כְּפוּם דַּרְגֵּיהּ, אַחְזָיָין לֵיהּ מֵאַתַר דְּאִיהוּ נִשְׁמָתֵיהּ, דְּאִי יִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא וּבְפִקּוּדִין, דְּיַנְהִיר הַהוּא אַתַר דְּאִתְנְטִילַת נִשְׁמָתֵיהּ, בְּכַמָּה נִשְׁמָתִין.

וְאֵיךְ נָהֲתִין בְּגִינֵיהּ כַּמָּה מֶרְכָּבוֹת, וְאוֹלְפִין לֵיהּ כָּל אוֹרַיְיתָא, וְאִי אִשְׁתַּדַּל בָּהּ אַדְכִּיר לֵיהּ כָּל מַה דַּהֲווֹ אוֹלְפִין לֵיהּ בִּמְעֵי אִמֵּיהּ, לְבָתַר אַחְזָיָין לֵיהּ גֵּיהִנָּם, דְּאִם עָבַר עַל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא מַהוּ עוֹנְשָׁא דִּילֵיהּ, כְּמָה דְּאַחְזִיאוּ לֵיהּ אַגְּרֵיהּ, לְבָתַר דְּנָפִיק מִמְּעֵי אִמֵּיהּ סָתִים (דף קלז ע"א) עֵינוֹי מִכָּל אִינּוּן נְהוֹרִין, כְּמָה דְּאִתְּמַר וַתִּכְהֶן עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְאִלֵּין תֹּה"וּ וָבֹה"וּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וכו', וְהָכִי אִיהוּ מָאן דְּלָא אִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, עֵינוֹי סָתִים מֵעָלְמָא דְּאָתֵי, בָּתַר דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, מִיָּד וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, דְּנַהֲרִין לֵיהּ בִּנְהוֹרָא דְּהַהוּא עָלְמָא, מִיָּד דְּאָזִיל לְהַהוּא עָלְמָא, מִיָּד יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת

הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד, אִתְכַּנְּשַׁת נִשְׁמָתָא לַאֲתַר חַד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת יב ז) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאלהי"ם אֲשֶׁר נְתָנָהּ, וְגוּפָא אִשְׁתָּאַר יַבֶּשָׁה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְתֵרָאֶה הַיַּבֶּשָׁה, לְבָתַר דְּאִתְכַּנְּשַׁת נִשְׁמָתֵיהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֵימָא לִשְׁכִינְתָּא, תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, מָאן חַיָּה אִלֵּין חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְנַהֲרִין לֵיהּ, דְּנָחֲתִין לֵיהּ לְקַבְּלָא לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים צא יב) עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ וכו'.

וְעוֹד תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְקַבְּלָא לֵיהּ, לְמִינָהּ דָּא בַּת זוּגֵיהּ דְּאִתְיְיהִיבַת לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ אֶרֶץ לְמִינָהּ, כַּמָּה חֵילִין וּמַשְׁרְיָין לִיקָרֵיהּ, וּלְבָתַר אַפִּיק לֵיהּ אִילָנִין וְעִשְׂבִּין בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וַיֹּאמֶר אלהי"ם תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ וכו', כָּל מַה דְּאִתְבְּרֵי בְּשִׁית יְמֵי בְּרֵאשִׁית כֻּלְּהוּ מְזוּמָן לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, בְּגַן עֵדֶן עִלָּאָה וְתַתָּאָה.

דָּבָר אַחֵר זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, דָּא סִפְרָא דַחֲנוֹךְ נַעַר, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית ה כב) וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאלהי"ם וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אלהי"ם, וְאַמַּאי קָארֵי לֵיהּ תּוֹלְדוֹת אָדָם, אֶלָּא

הָכָא רָזָא דְגִלְגּוּלָא, תּוֹלְדוֹת אָדָם אִתְקְרֵי, דְּמִנֵּיהּ נָפַק, וְאִיהוּ הֲוָה תּוֹלָדָה דִּילֵיהּ, וְאַמַּאי אִתְקְרֵי נַעַר, אֶלָּא הָכָא רָזָא (איוב לג כה) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו, כְּמָה דַהֲוָה בְּקַדְמֵיתָא לְעֵילָא, וּלְבָתַר נָחִית בְּהַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית לז ב) וְהוּא נַעַר אֶת בְּנֵי בִלְהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו, וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דִּבָּתָם רָעָה, מַאי דִּבָּתָם רָעָה אֶלָּא דַהֲווֹ מִגּוֹזְעָא (דף קלז ע"ב) דְאִלֵּין דְּאָמְרוּ (תהלים ח ה) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאלֹהִי"ם, דְּיַהֲבַת לֵיהּ כָּל גִּנְזֵי שְׁמַיָּא, וְכָל מַפְתְּחָן דִּילֵיהּ בִּידֵיהּ, וְאַשְׁלְטֵיהּ בְּכָל דִּילֵיהּ, כְּגַוְונָא דְמַלְכָּא דְאָמַר לְיוֹסֵף (בראשית מא מ) רַק הַכִּסֵּא אֶגְדַּל מִמֶּךָּ.

אָמַר לֵיהּ וְהָא עז"א ועזא"ל הֲווֹ אִלֵּין, אָמַר לֵיהּ וְהָא אָחֲרָנִין הֲווֹ מִתְכַּנְּשִׁין עִמֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד דְּאִתְיַיעַץ בַּחֵילִין דִּילֵיהּ לָא הֲוָה עָבִיד לְאָדָם, דְּאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, אָמַר לֵיהּ לְאוֹלָפָא דֶּרֶךְ אֶרֶץ לִבְנֵי נָשָׁא, דְּנָטִיל רַבְרְבָא עֵצָה מִדְּזְעֵיר מִנֵּיהּ, וְלָא עוֹד אֶלָּא רָזָא אָחֲרָא אִית הָכָא, לְמַלְכָּא דַהֲוָה לֵיהּ שְׁלִיחָא מְהֵימְנָא, וַהֲוָה בָּעֵי לְמֵיהַב לֵיהּ אַגְרֵיהּ, אָמַר

לְחֵיילוֹי אֲנָא בָעֵינָא לְשַׁלְטָאָה הַאי שְׁלִיחָא דִילִי עֲלַיְיכוּ, בְּגִין דְּהוּא מְהֵימְנָא, אִי אִית מָאן דְּיָדַע בֵּיהּ מִלָּה אָחֳרָא יֵימָא, בְּזִמְנָא דְּלָא אַשְׁכַּח מְקַטְרְגָא עֲלֵיהּ, אָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם.

וְתוּ נַעֲשֶׂה אָדָם, בָּעֵינָא אָדָם דְּיַעֲבִיד פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, וְיִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, לְעָבְדָהּ וּלְשַׁמְּרָהּ, וִיהֵא לֵיהּ אַגְרָא טָבָא, וְשׁוּלְטָנוּ עֲלַיְיכוּ, וְדָא אִיהוּ (ישעיה ס כא) נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר, דְּהָא מַלְאָכֵי עִלָּאֵי אַף עַל גַּב דְּאִינּוּן גִּבּוֹרֵי כֹּחַ עוֹשֵׂי דְּבָרוֹ, לָא עָבְדֵי גְּבוּרָה בְּפוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִינּוּן פָּלְחִין בְּהֶכְרֵחַ, וְלֵית לוֹן עֵרוּבָא דְּבִשְׂרָא וְיִצְרָא בִישָׁא, וּבְגִין דָּא נַעֲשֶׂה אָדָם, וְיִשְׁלוֹט בְּכוּ, הַדָּא הוּא דִכְתִיב (בראשית א כו) וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְגוֹמֵר.

וְתוּ נַעֲשֶׂה אָדָם אֲנָא יָהִיב בֵּיהּ נִשְׁמָתָא, דִכְתִיב בְּצַלְמֵינוּ, וּכְתִיב (תהלים לט ז) אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֶּךְ אִישׁ, וְאַתּוּן יַהֲבוּ בֵּיהּ רוּחָא וְנַפְשָׁא, וְאַרְעָא אַרְבַּע יְסוֹדִין, וְיִדְמֶה לְכֹלָּא עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וּמַה דְּרָעֵינָא דְּלֶהֱוֵי שַׁלִּיט וּמְמַנָּא עֲלַיְיכוּ, אַצְדִּיקוּ דִינָא דִילִי, וִיהֵא בִּרְעוּ דִלְכוֹן, דַּאֲנָא אַשְׁרֵי שְׁמִי עֲלֵיהּ,

וְחוֹתָמָא דִּילִי בִּידֵיהּ, דְּאִיהוּ חוֹתָם הַבְּרִית, מַלְאָכַיָּא דְּסִטְרָא יְמִינָא בָּרְכוּ לֵיהּ, וְאָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם קג כ) **בָּרְכוּ יהו"ה מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ, וְדָא מטטרו"ן, לְקִבְלֵיהּ יוֹסֵף לְתַתָּא, וַהֲווֹ אָחֲרָנִין דַּהֲווֹ שָׂנְאִין לֵיהּ וְאָמְרוּ** (שם ח ה) **מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ, וּבְגִין דָּא וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דִּבָּתָם רָעָה, וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַבְּרוֹ לְשָׁלוֹם, וְלַאו דְּאִינוּן אִלֵּין עז"א ועזא"ל, אֶלָּא אִינוּן אָחֲרָנִין דְּאִתְכַּנְּשׁוּ** (ס"א דְּאִתְכַּלְּלוּ) **עִמְּהוֹן.**

(אמר המגיה זה מצאתי בס"א וטוב לשומו כאן).

דָּבָר אַחֵר (בראשית ה א) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם וכו', זֶה תְּרֵין עֲשַׂר אַנְפִּין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א י) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, וּפְנֵי שׁוֹר וְגוֹמֵר, וּפְנֵי נֶשֶׁר וְגוֹמֵר, בְּיוֹם בְּרֹא אלהי"ם אָדָם הָיָה רְבִיעָאָה, וְצָרִיךְ לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוֹן, בְּאַנְפִּין בְּאַרְבַּע גַּוְונִין דְּנַהֲרִין בְּהוֹן אַרְבַּע חַיּוֹת, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דברים ה ד) פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר יהו"ה עִמָּכֶם, וּבְמֹשֶׁה נֶאֱמַר (שמות לג יא) וְדִבֶּר יהו"ה אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים, בָּתַר דְּאַהֲדָרוּ לַאֲחוֹרָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַדַּר לוֹן אֲחֹרוֹי, וְדָא אִיהוּ (שם כג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ, וְאִלֵּין אִינוּן פָּנִים דְּנִרְאִין וּפָנִים דְּאֵינָן נִרְאִין.

אַנְפִּין חִוָּורִין בַּעֲנָוָה, אִינוּן אַנְשֵׁי חַיִל, אַנְפִּין סוּמְקִין בְּבֹשֶׁת, דְּאִית לוֹן כְּסוּפָא מִן שְׁמַיָּא, אִינוּן יִרְאֵי אלהי"ם, אַנְפִּין יְרוֹקִין בְּאוֹרַיְיתָא, אִינוּן אַנְשֵׁי אֱמֶת, אַנְפִּין אוּכְמִין בְּמִצְוָה, דְּאִיהִי תְּפִלָּה דְּיָד, וּתְפִלִּין בְּמִשְׁכָּא אוּכְמָא, אִינוּן שֹׂנְאֵי בָצַע, אֲבָל אַנְפִּין בְּלָא עֲנָוָה וּבְלָא בֹשֶׁת וּבְלָא תּוֹרָה וּמִצְוָה, אִינוּן תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית א

ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וכו׳, דְּאִינּוּן אַחְזָרִין עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, אַנְשֵׁי חַיִל מִזַּרְעָא דְּאַבְרָהָם, דְּבֵיהּ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, יִרְאֵי אֱלֹהִי"ם מִזַּרְעָא דְּיִצְחָק, דְּבֵיהּ שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּהִיא אוֹצְרָא לְחָכְמָה, אַנְשֵׁי אֱמֶת מִזַּרְעָא דְּיַעֲקֹב דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (מיכה ז כ) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וּבֵיהּ ו׳ דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת, שֹׂנְאֵי בָצַע מִסִּטְרָא דְּדָוִד דְּאִיהוּ רַגְלָא רְבִיעָאָה וּבֵיהּ י׳, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ בְּגִינָהּ (שמואל א יז יד) וְדָוִד הוּא הַקָּטָן, הַאי אִיהוּ שְׁמָא דְּהוה"י, וּבְגַוְונָא אָחֳרָא אִתְּפְּרִישׁ לְזִמְנִין הוה"י, שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בֵּינַיְיהוּ, וּבְגַוְונָא אָחֳרָא יהו"ה מִסִּטְרָא (דְּמִשֶּׁה) דְּמִטַּטְרוֹ"ן, גַּוְונִין מִתְּהַפְּכִין לְשִׁית סְרֵי בִּשְׁכִינְתָּא כַּד אִיהִי צְרִיכָא לְתַתָּאִין, וְדָא אִיהוּ דְּאָמְרוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, דְּבַר נַשׁ דְּצָרִיךְ לִבְרִיּוֹת אַנְפּוֹי מִשְׁתַּנִּין כַּכְּרוּם, דְּאִתְהַפַּךְ לְכַמָּה גַוְונִים, וְאִית הַפּוּכָא דְּגַוְונִים לְטַב דְּנַהֲרִין בִּנְהוֹרָא, וְאִינּוּן מְרַקְמָן מִכַּמָּה גַוְונִין, וְכָל הַאי בְּגוּפָא, כְּגַוְונָא (דְּגִינְתָּא) דְּעֵדֶן דְּאִתְּבְּרֵי בִּשְׁמָא דְּיהו"ה.

כָּל גַּוְונִין וְצִיּוּרִין דְּאִלֵּין גּוּפִין, וְאִינּוּן כְּגַוְונָא דְּנוּבְלֵת אוֹרָה דִּלְעֵילָא גַּלְגַּל חַמָּה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה וּפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּפְנֵי לְבָנָה, וְכַדְ דְּיוֹקְנָא אִית לֵיהּ אַרְבַּע גַּוְונִין, דְּאִית גַּוְונָא חִוְורָא סוּמְקָא יְרוֹקָא אוּכְמָא, נִימִין אִינּוּן כִּכְבָיָא וּמַלְאָכַיָּא וּמְמַנָּן דְּתַלְיָין מֵאַנְפִּין כְּחוּשְׁבַּן נִימִין, וְכֻלְּהוּ מְשַׁמְּשֵׁי לְאַנְפִּין.

פּוּמָא (במדבר יב יח) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ וּמַרְאֶה וְלֹא בְחִידוֹת, פֶּה אִיהוּ בְּרָזָא דִּכְרוּבִים, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות כה כ) וְהָיוּ הַכְּרוּבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה, אִלֵּין שִׁפְוָון כַּד אִתְּפַּתְּחוּ אִתְּפַּתְּחוּ בְּאדנ"י (יהו"ה), כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים נא יז) אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ.

וְאָמְרוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם יהו"ה, כַּד אִיהוּ כּוֹרֵעַ כְּרוּבִים סוֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם, וְדָא אִיהוּ סִכּוּךְ דְּסוּכָּה, דְּאִיהוּ כ"ו ה"ס, וְסִימָנָא יהו"ה אדנ"י, פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה אִיהוּ רְמַ"ח, כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, בִּתְרֵין שְׁמָהָן דְּאִינּוּן אהי"ה יהו"ה, וְסִימָנָא

י"א י"א, (דברים ו ד) יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד, חָכְמָה וּבִינָה עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה, יהו"ה אֶחָד עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר סֹבְבִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת וְאִינּוּן ו"ה.

דָּבָר אַחֵר וְהָיוּ הַכְּרֻבִים, אִינּוּן צוּרַת אָדָם, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, פּוֹרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה י"ה, סֹבְבִים בְּכַנְפֵיהֶם ו"ה, דְּאִינּוּן אַרְבַּע גַּדְפִּין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות יט ד) וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים, וּכְרוּבִים תְּרֵי שִׁפְוָון, עַל גַּם הָיוּ עוֹמְדִים, דָּא לִישְׁנָא, וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל, קָלָא דְּנָפִיק מִגָּרוֹן, וַיְדַבֵּר אֵלָיו דִּבּוּר דְּפוּמָא, וְקָלָא וְדִבּוּר תִּפְאֶרֶת וּמַלְכוּת, וְעֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (מלאכי ב ו) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, דָּא פּוּמָא הֵיכָל, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח.

מִלְּגָאו מִגֵּיהּ קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים וְדָא לִבָּא, כְּרוּבִים כַּנְפֵי רֵיאָה, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה סֹבְבִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת, דָּא כַּפֹּרֶת הַלֵּב, דְּתַמָּן (משלי כ טז) נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו תְּרֵין כִּלְיָין.

בְּלִבָּא דְּאִיהוּ קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים אִית תְּרֵי בָּתֵּי, בְּחַד סַם חַיִּים, וּבְחַד סַם מָוֶת דְּאִיהִי אֵשׁ, כַּהֲנָא רַבָּא דְּעָאל לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, אִם זָכָה סַם חַיִּים הֲוָה נָפִיק מִתַּמָּן וּנְהִירָא בְּאַנְפּוֹי, וְקָלָא וְדִבּוּר הֲוָה נָפִיק מִתַּמָּן מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְאִם לָא זָכָה סַם מָוֶת הֲוָה נָפִיק מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וַהֲוָה קָטִיל לֵיהּ, וּמַאי נִיהוּ כַּהֲנָא בְּגוּפָא, אֶלָּא נְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ, אִינּוּן לָקֶבֶל כֹּהֲנִים לְוִיִּים וְיִשְׂרָאֵלִים, תְּלַת צְלוֹתִין לָקֶבֶל תְּלַת קָרְבָּנִין, וְאִינּוּן מַאֲכָלִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ.

אִם הֲוָה עָאל בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי סַם חַיִּים, סַם חַיִּים הֲוָה נָפִיק לְקַדְמוּתֵיהּ, וְאִם לָאו הָא סַם הַמָּוֶת לְקִבְלֵיהּ, דְּאִיהִי מָרָה אוּכְמָא, וּמִינָהּ יָמוּת בַּר נַשׁ בַּעֲנִיוּת, וְאִיהִי לְסִטְרָא שְׂמָאלָא דְּלִבָּא, וְדָא טְחוֹל.

בְּנֵי אַהֲרֹן רוּחַ וְנֶפֶשׁ, דְּאַהֲרֹן אִיהוּ נְשָׁמָה, תְּרֵין בְּנוֹי נֶצַח וְהוֹד, אִם יַעֲלוּן קָרְבָּנָא כִּדְקָא יָאוּת, הָא סַם חַיִּים, וְאִי לָאו הָא סַם מָוֶת, דְּאִיהִי מָרָה,

אֵשׁ זָרָה אוֹקִיד לוֹן, דִּכְתִיב (ויקרא י א) וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי יהו"ה אֵשׁ זָרָה וְגוֹמֵר, וַתֵּצֵא אֵשׁ וְגוֹמֵר, אֵינוּן סְלִיקוּ לָהּ מֵאַתְרָהָא, וְעָאלוּ לָהּ קַמֵּי מַלְכָּא לְלִבָּא, וְלָא הֲוָה לְהוּ רְשׁוּ לְמֵיעָאל לְתַמָּן, בָּהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל דִּינָא בְּהוֹן.

שִׁפְוָון עַקִימִין, לֵית רְשׁוּ לְכַהֲנָא לְקַרְבָּא בְּהוֹן קָרְבָּנָא, דְּעָאל קֶדֶם יהו"ה, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (קהלת א טו) מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקוֹן וכו', וְכֵן עַיְינִין עַקִימִין פְּטוּרִין מִן הָרְאִיָּיה, דְּנָחֹשׁ עֲקַלָּתוֹן תַּמָּן, דְּאִיהוּ נָטִיל נְהוֹרַיְיהוּ, וּפוּמָא אַטִימָא אִתְקְרֵי טוּמְטוּם, וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס אִיהוּ דְּיוֹקְנָא דְּזָכָר וּנְקֵבָה, כְּגַוְונָא דָא אִיהוּ בַּר נַשׁ דְּקָלֵיהּ וְדִבּוּרֵיהּ כְּנוּקְבָא, וּמָאן דְּאִיהוּ חֶצְיוֹ עֶבֶד וְחֶצְיוֹ בֶּן חוֹרִין, חֶצְיוֹ עֶבֶד דְּיֵצֶר הָרָע, וְחֶצְיוֹ בֶּן חוֹרִין דְּיֵצֶר הַטּוֹב, כָּל אִלֵּין פְּטוּרִין מִן הָרְאִיָּה, בְּזִמְנָא דְנָפְקִין מִן גּוּפָא, נַפְשָׁא דְּאִיהִי כְּגַוְונָא דָא, לֵית לָהּ רְשׁוּ לְאִסְתַּכְּלָא בִּשְׁכִינְתָּא, וּלְאִתְחַזְיָיא קַדְמָהָא בְּשַׁעַת פְּטִירָתָהּ מִן גּוּפָא.

פּוּמָא דְאַטִימָא בְּדִבּוּר, אֶבֶן דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע שַׁלִּיט עֲלָהּ, וְאִתְקְרֵי טוּמְטוּם, בְּגִין דָּא פָּטוּר מִן הָרְאִיָּיה, דְּנִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא בְּגִין דָּא יֵיתוּן בְּגִלְגּוּלָא, עַד דְּאִתְחַזְרָן שְׁלֵמִין לְאַתְרַיְיהוּ כְּמָה דְאִתְיְיהִיבוּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (קהלת יב ז) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאלהי"ם אֲשֶׁר נְתָנָהּ, וּמִינָהּ אוֹלִיפְנָא כַּל וָחוֹמֶר בְּאָחֲרָנִין דְּאִינוּן נִשְׁמָתָא וְנַפְשָׁא, וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּקְרָא אַסְהִיד עֲלַיְיהוּ (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר.

וּמָאן דְּיֵיתֵי בְּגִלְגּוּלָא זִמְנָא קַדְמָאָה אִם יֵיתֵי חִוָּור, אִתְקַיַּים בֵּיהּ קְרָא (ישעיה א יח) אִם יִהְיוּ חַטָּאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ, וּבַמֶּה יִתְיַדַּע בַּר נַשׁ דְּאִיהוּ בְּגִלְגּוּלָא קַדְמָאָה, אִם הוּא קָלֵיהּ (דף קלח ע"א) כִּשְׁבָרִים אוֹ כִּתְרוּעָה, וְגוּפֵיהּ וְאַנְפּוֹי חִוָּורִין, אִם הוּא קָלֵיהּ כִּשְׁבָרִים אִיהוּ מִזִּמְנָא קַדְמָאָה, וְאִם קָלֵיהּ כִּתְרוּעָה אִיהוּ מִזִּמְנָא תִּנְיָנָא, וְאִם גּוּפֵיהּ יְרוֹקָא וְאַנְפּוֹי יְרוֹקִין וְקָלֵיהּ תְּקִיעָה אִיהוּ מִזִּמְנָא תְּלִיתָאָה, וְאִם הֲדַר לְגַוְונֵיהּ, קָלֵיהּ כִּתְקִיעָה וְגוּפֵיהּ חִוָּור וְאַנְפּוֹי חִוָּורִין, דָּא אִיהוּ כְּגַוְונֵיהּ קַדְמָאָה,

כְּמוֹ דְּאוּקְמוּהוּ בְּיַיִן דְּהֶחְמִיץ דְּחָזַר לְגַוְוֹנֵיהּ קַדְמָאָה, כְּגַוְוֹנָא דָא בְּהִפּוּכָא לְטָב, וְכֵן אַנְפּוֹי סוּמְקִין וְקָלֵיהּ כִּשְׁבָרִים, וְאַנְפּוֹי יְרוֹקִין וְקָלֵיהּ תְּרוּעָה, הָא אִתְתַּקַּן.

וְעוֹד אַשְׁכַּחְנָא, בַּר נַשׁ דְּכָל צִיּוּרִין דִּילֵיהּ בְּאַרַח מֵישָׁר, שְׁקִילִין בְּתִקְלָא, וּלְזִמְנִין שִׁפְוָון אִינּוּן עָבִים, וְנָפְקִין מִתִּקּוּנָא דְּצִיּוּרִין וְדִיוֹקְנִין אָחֳרָנִין, אוֹ אִינּוּן אֲרוּכִין אוֹ אִינּוּן קְצָרִים, תָּא חֲזֵי וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם, הָכָא אוּקִימְנָא לְמִנְדַּע תִּקּוּנִין אִלֵּין, אַנְשֵׁי חַיִל עַיְּינִין, יִרְאֵי אלהי"ם אוּדְנִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (חבקוק ג ג) יהו"ה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי, אַנְשֵׁי אֱמֶת חוֹטְמָא, שׂוֹנְאֵי בָצַע פּוּמָא, אִם חוֹטְמָא לַאו אִיהוּ בְּשָׁוָה עִם תִּקּוּנִין אַחֲרָנִין, דְּעַיְּינִין אֲרִיכִין, וְאַנְפִּין אֲרִיכִין, וְאוּדְנִין אֲרִיכִין, וּפּוּמָא אֲרִיכָא, וְחוֹטְמָא עָבָה, תַּמָּן אִתְגַּלְיָא גִּלְגּוּלָא דְנַפְשָׁא, וְאִם עַיְּינִין לָא בְּשָׁוָה מֵאָחֳרָנִין, תַּמָּן אִתְגַּלְיָא גִּלְגּוּלָא דְנִשְׁמָתָא, וְאִם אוּדְנִין לַאו בְּשָׁוָה, תַּמָּן אִתְגַּלְיָא גִּלְגּוּלָא דְרוּחָא, פּוּמָא בְּגִין דְּאִיהִי כְּלָלָא דְכֹלָּא, אִם לַאו אִיהִי בְּשָׁוָה, הָא אִתְּמַר בֵּיהּ (שמות כ ה) פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים עַל שִׁלֵּשִׁים וְעַל רִבֵּעִים, וְאִם עַל אַרְבַּע גִּלְגּוּלִין לָא אִתְתַּקְּנַת, אִתְּמַר בְּהַהִיא שַׁעְתָּא (עמוס ב א) וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ.

וְכָל נִשְׁמָתִין דְּאַתְיָין תְּלַת זִמְנִין וְלָא מִתְתַּקְּנִין, אִתְקְרִיאוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל עֵרֶב רַב, אֲבָל צַדִּיקַיָּא דִּבְכָל זִמְנָא דְּיֵיתוּן מִתְתַּקְּנִין, יֵיתוּן עַד אַרְבָּעָה, אֲפִילוּ עַד שִׁתִּין דּוֹר, וְדָא אִיהוּ (קהלת א ד) דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְדָא נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי מֹשֶׁה רַבֵּינוּ, כְּלִילָא מִשִּׁתִּין רִבּוֹא, וּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי נִשְׁמַת חַיִּים כַּד שַׁרְיָא בְּמֹשֶׁה, אִתְחַשַּׁב לֵיהּ כְּאִלּוּ אָתָא בְּשִׁתִּין רִבּוֹא, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר אִשָּׁה אַחַת יָלְדָה שִׁשִּׁים רִבּוֹא בְּכֶרֶס אֶחָד.

וְאִינּוּן מַרְעִין דִּבְנֵי נָשָׁא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דברים כח נט) וָחֳלָיִם רָעִים, (משלי ג ח) רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ, כַּד אִינּוּן בְּרֵישָׁא דְצַדִּיקַיָּא, אֲבָל כַּד אִינּוּן בְּרֵישָׁא דְרַשִּׁיעַיָּא, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אָמְרַת לְגַבַּיְיהוּ (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי

שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, דְּאִלֵּין שַׁרְיָין לוֹן לְפַתָּאָה לִבְנֵי נָשָׁא, כְּמָה דַּהֲווֹ מְפַתֵּי לְיִשְׂרָאֵל בְּעֶגְלָא בְּשִׁית שַׁעְתִּין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות לב א) וַיַּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה, הָא אוּקְמוּהָ בְּשִׁית שַׁעְתִּין עֲבַדוּ יָת עֶגְלָא, בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע, אַפְרִישׁוּ בֵּין עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא לְשֶׁבַע, דְּגוּפָא וּשְׁכִינְתָּא, וּבְגִין דָּא מַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפְרָשָׁא לוֹן מִשֶּׁבַע, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם יב טו) אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, אַךְ חָלַק בֵּין שִׁית לְשֶׁבַע, בְּגִין דָּא אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל (שיר א) שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ, שֵׁשׁ זָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ, דְּאִסְתַּלַּק מִנִּי ו' דְּאִיהוּ הַשָּׁמֶשׁ, דְּנָהִיר בְּשִׁית תֵּיבִין דְּאִינּוּן (דברים ו ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד, וְהָא אִתְּמַר. (עד כאן ההג"ה מספרים אחרים).

דָּבָר אַחֵר זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, זֶה סֵפֶר דָּא צַדִּיק חַי עָלְמִין, דְּאִיהוּ אַפִּיק תּוֹלְדִין, זֶה סֵפֶר וַדַּאי וְלָא אָחֳרָא, וְאִינּוּן תּוֹלְדוֹת אָדָם, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה מד ג) **כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, מָאן בַּיִת דִּילֵיהּ, דָּא שְׁכִינְתָּא, וְרַעֲיָא מְהֵימְנָא אַנְתְּ הוּא כְּדִיוֹקְנֵיהּ, וְלָךְ חֵילָא לְאִסְתַּכְּלָא בְּדִיוֹקְנִין דִּבְנֵי נָשָׁא, בְּצִיּוּרִין דְּהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ** (בראשית ה א) **בִּדְמוּת אלהי"ם בָּרָא אוֹתוֹ, דְּכָל צִיּוּרִין דִּבְנֵי נָשָׁא אִינּוּן רְשִׁימִין**

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר, זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: זֶה סֵפֶר – צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים שֶׁהוּא מוֹצִיא תוֹלְדוֹת, זֶה סֵפֶר וַדַּאי, וְלֹא אַחֵר, וְהֵם תּוֹלְדֹת אָדָם, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת. מִי הַבַּיִת שֶׁלּוֹ? זוֹ הַשְּׁכִינָה, וְרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן אַתָּה הוּא כִּדְמוּתוֹ, וּלְךָ כֹּחַ לְהִסְתַּכֵּל בִּדְיוֹקְנֵי בְּנֵי אָדָם, בַּצִּיּוּרִים שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בִּדְמוּת אֱלֹהִי"ם בָּרָא אוֹתוֹ, שֶׁכָּל הַצִּיּוּרִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם רְשׁוּמִים בַּכִּסֵּא,

בְּכָרְסַיָּא, וּבְגִין דְּכָל כָּרְסַיָּא וּמַרְכַּבְתָּא דְאַנְתְּ זְקִיקָא, אַנְתְּ אִית לָךְ חֵילָא לְאִסְתַּכְּלָא, בְּגִין כַּךְ וְאַתָּה תֶחֱזֶה מִכָּל הָעָם וְגוֹמֵר.

וַיְחִי (דף קלח ע"ב) אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת (בראשית ה ג), ש תְּלַת חֵיוָון דְּמַרְכַּבְתָּא, ת אִיהִי (משלי כ כח) נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, דְּאִתְּמַר בָּהּ ((יחזקאל א י) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, וְדָא אִיהוּ וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ. וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי אָדָם אֲשֶׁר חַי תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיָּמוֹת, מַאי וַיָּמוֹת, אֶלָּא כָּל יוֹמִין דַּהֲוָה חַי הֲוָה תְּשַׁע מֵאוֹת וּתְלָתִין שְׁנִין, וּשְׁאָר שְׁנִין בְּתוֹסֶפֶת הֲוָה מִית. וְשִׁבְעִין דְּחָסְרוּ מֵאֶלֶף, יְהַב לְדָוִד מִשְׁנוֹי, בְּגִין דַּהֲוָה עָתִיד לְאַשְׁלָמָא לוֹן בֵּיהּ, וְהָכָא רָזָא דְפוּרְקָנָא.

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל כִּסֵּא וּמֶרְכָּבָה שֶׁאַתָּה זָקוּק, אַתָּה יֵשׁ לְךָ כֹּחַ לְהִסְתַּכֵּל, בִּגְלַל כָּךְ וְאַתָּה תֶחֱזֶה מִכָּל הָעָם וְגוֹמֵר.

וַיְחִי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת, ש שָׁלֹשׁ חַיּוֹת שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה, ת הוּא נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, וְזֶהוּ וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ. וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי אָדָם אֲשֶׁר חַי תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיָּמוֹת. מַה זֶּה וַיָּמוֹת? אֶלָּא כָּל הַיָּמִים שֶׁהָיָה חַי הָיָה תְּשַׁע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים שָׁנִים, וּשְׁאָר הַשָּׁנִים בַּתּוֹסֶפֶת הָיָה מֵת, וְהַשִּׁבְעִים שֶׁחָסְרוּ מֵאֶלֶף, נָתַן לְדָוִד מִשְׁנוֹתָיו, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה עָתִיד לְהַשְׁלִים אוֹתָם בּוֹ, וְכָאן סוֹד הַגְּאֻלָּה.

עֶשֶׂר דָּרִין הֲווֹ מֵאָדָם וְעַד נֹחַ, (בראשית ה כח) וַיְחִי לֶמֶךְ שְׁתַּיִם וּשְׁמֹנִים שָׁנָה וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ, לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ, וְאַמַּאי, דִּבְקַדְמֵיתָא הֲווֹ טָרְחִין בְּגִלְגּוּלִין, עַד דְּאָתָא נֹחַ דְּאִיהוּ שַׁבָּת, וּבֵיהּ נָחוּ כֻּלְּהוּ, וּבֵיהּ אִתְיַישְׁבוּ, וְאַפִּיק לוֹן לְעָלַם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַמַּאי הֲווֹ קַדְמָאִין חַיִּין יוֹמִין סַגִּיאִין, כְּגוֹן אָדָם דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וַיְחִי אָדָם תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וְנֹחַ תְּשַׁע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה, וְכֵן כֻּלְּהוּ דָּרִין עַד נֹחַ הֲווֹ חַיִּין שְׁנִין סַגִּיאִין, וּמֵאַבְרָהָם (נ"א וּמֵנֹחַ) וְאֵילֵךְ הֲווֹ מִתְמַעֲטִין בִּשְׁנִין, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, רִבּוּי שְׁנִין וַאֲרִיכוּ דְיוֹמִין אִינוּן מֵאֲרִיךְ אַנְפִּין, וּמִעוּטָא דְיוֹמִין וּשְׁנִין מִזְּעֵיר אַנְפִּין, וּבְגִין דָּא בְּאַבְרָהָם אִתְּמַר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת

לשון הקודש

עֲשָׂרָה דּוֹרוֹת הָיוּ מֵאָדָם וְעַד נֹחַ, וַיְחִי לֶמֶךְ שְׁתַּיִם וּשְׁמֹנִים שָׁנָה וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַّעֲשֵׂינוּ וּמֵעִצָּבוֹן יָדֵינוּ, וְלָמָּה? שֶׁבַּהַתְחָלָה הָיוּ טוֹרְחִים בַּגִּלְגּוּלִים, עַד שֶׁבָּא נֹחַ, שֶׁהוּא שַׁבָּת, וּבוֹ נָחוּ כֻּלָּם, וּבוֹ הִתְיַשְּׁבוּ וְהוֹצִיא אוֹתָם לָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: לָמָּה הָיוּ הָרִאשׁוֹנִים חַיִּים יָמִים רַבִּים כְּמוֹ אָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיְחִי אָדָם תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וְנֹחַ תְּשַׁע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה, וְכֵן כָּל הַדּוֹרוֹת עַד נֹחַ הָיוּ חַיִּים שָׁנִים רַבּוֹת, וּמֵאַבְרָהָם (וּמִנֹּחַ) וְאֵילֵךְ הָיוּ מִתְמַעֲטִים בַּשָּׁנִים? אָמַר לוֹ: בְּנִי, רִבּוּי שָׁנִים וְאֹרֶךְ יָמִים הֵם מֵאֲרִיךְ אַנְפִּין, וּמִעוּט שֶׁל יָמִים וְשָׁנִים מִזְּעֵיר אַנְפִּין, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר

הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם בְּה' זְעֵירָא. בָּרוּךְ יהו"ה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. (דף קלט ע"א).

(אמר המגיה אלו התקונים מצאתי בספר אחר כתובים מאחד ועשרים תקונים ולהלאה, ולמען לא ימצא זה החבור נעדר מאלו המרגליות יקרות וטובות, גמרתי אומר לשים בעט ברזל ועופרת את שרשרות העבותות על המשבצות, ומצא מין את מינו ונעור).

תִּקּוּנָא תִּנְיָינָא

(זהו תקון כ"ב וכ"ג).

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, בְּרֵאשִׁית בָּרָ"א תַּי"שׁ, דָּא אֵילוֹ דְיִצְחָק. בְּרֵאשִׁית תַּמָּן אֵ"שׁ לְעוֹלָה דְיִצְחָק, וְרָזָא דְמִלָּה (וְעַל אִלֵּין תְּלַת גִּלְגּוּלִין אִתְּמַר (שיר ז ב) מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, (רות ד ד) וְזֹאת לְפָנִים דָּא אִימָּא עִלָּאָה עָלְמָא דְאָתֵי, דָּבָר אַחֵר לְגַבֵּיהּ צָרִיךְ חֲלִיצָה, וְהַדָּא הוּא דִכְתִיב (שמות ג ה) שַׁל נְעָלֶיךָ וְגוֹמֵר, וְאִם לַאו לֵית לוֹן רְשׁוּ לְרַוְוחָא רַמְתָּאָה (נ"א לְרוּחָא דְמִיתָא) לְסָלְקָא לְעָלְמָא דְאָתֵי, וּבְגִין דְּאִיהִי יוֹם הַכִּפּוּרִים אָסִיר בִּנְעִילַת הַסַּנְדָּל), (בראשית כב ז) **הִנֵּה הָאֵשׁ**

לשון הקודש

בְּאַבְרָהָם אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם בְּה' זְעֵירָה. בָּרוּךְ יהו"ה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

תִּקּוּן שֵׁנִי

זֶהוּ תִּקּוּן כ"ב וְכ"ג

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, בְּרֵאשִׁית בָּרָ"א תַּי"שׁ, זֶה אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק. בְּרֵאשִׁית שָׁם אֵ"שׁ לָעוֹלָה שֶׁל יִצְחָק, וְסוֹד הַדָּבָר – (וְעַל אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הַגִּלְגּוּלִים נֶאֱמַר מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, וְזֹאת לְפָנִים – זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, הָעוֹלָם הַבָּא. דָּבָר אַחֵר, אֶצְלוֹ צָרִיךְ חֲלִיצָה, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב שֵׁל נְעָלֶיךָ וְגוֹמֵר, וְאִם לֹא, אֵין לוֹ רְשׁוּת לְהַרְוִיחַ הַשְּׁלָבָה (לְרוּחַ הַמֵּת) לַעֲלוֹת לָעוֹלָם הַבָּא,

וְהָעֵצִים וְאֵיזֶה הַשֶּׂה לְעֹלָה, נָפַק קָלָא וְאָמַר מִשִּׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית אִתְבְּרֵי לַעֲקֵדָה דְיִצְחָק.

בְּגִין דְּלָא אִית קָרְבָּן דְּבַטֵּיל מוֹתָנָא כַּעֲקֵדָה דְיִצְחָק, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם) וַיַּעֲקוֹד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ, אִתְקַשַּׁר מִדַּת הַדִּין (מַלְאָךְ הַמָּוֶת) וְאִתְעַקַּד לְעֵילָא, וְלָא הֲוָה לֵיהּ רְשׁוּ לְקָרְבָא לְבֵי דִינָא רַבְּרָבָא דְאִיהוּ גְבוּרָה, לְתַבְעָא דִינָא, וַעֲקֵדָה דְנָא מוֹעִילָה לְגָלוּתָא, דַּהֲוָה עָתִיד לְאִתְקַטְלָא מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, וְקָלָא נָפִיק מֵהַהוּא זִמְנָא (שם) אַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה (שם יב), בְּגִין דְּאִתְגַּבְּרוּ רַחֲמֵי עַל דִּינָא, וְרָזָא דְמִלָּה (תהלים צח א) הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ, וּלְבָתַר זְרוֹעַ קָדְשׁוֹ, דְּגָבַר יְמִינָא עַל שְׂמָאלָא.

כַּד אִתְגַּבַּר טִפָּה דִּדְכוּרָא עַל טִפָּה דְנוּקְבָא אִיהוּ בֵּן, רַחֲמֵי אִיהוּ וַדַּאי, אֲבָל כַּד אִתְגַּבַּר טִפָּה

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא יוֹם הַכִּפּוּרִים, אָסוּר בְּנְעִילַת הַסַּנְדָּל) הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעֹלָה. יָצָא קוֹל וְאָמַר, מִשִּׁשֶּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית נִבְרָא לַעֲקֵדַת יִצְחָק.

מִשּׁוּם שֶׁאֵין קָרְבָּן שֶׁמְּבַטֵּל מַגֵּפָה כַּעֲקֵדַת יִצְחָק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיַּעֲקֹד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ, נִקְשְׁרָה מִדַּת הַדִּין (מַלְאַךְ הַמָּוֶת) וְנֶעֱקַד לְמַעְלָה, וְלֹא הָיָה לוֹ רְשׁוּת לִקְרַב לְבֵית דִּין הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא גְבוּרָה, לִתְבֹּעַ דִּין, וְהָעֲקֵדָה שֶׁל כָּאן מוֹעִילָה לַגָּלוּת, שֶׁהָיָה עָתִיד לְהֵהָרֵג מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, וְקוֹל יָצָא מֵאוֹתוֹ זְמַן אַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה, מִשּׁוּם שֶׁהִתְגַּבְּרוּ רַחֲמִים עַל דִּין, וְסוֹד הַדָּבָר – הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ, וְאַחַר כָּךְ זְרוֹעַ קָדְשׁוֹ, שֶׁגָּבְרָה הַיָּמִין עַל הַשְּׂמֹאל.

כְּשֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת הַטִּפָּה שֶׁל הַזָּכָר עַל

דְנוּקְבָא עַל דְּכוּרָא, בַּת אִיהִי וְדִינָא אִיהִי, וְרָזָא דְמִלָּה דְכוּרָא שַׁלִּיט עַל נוּקְבָא גָּרִים דְּשַׁלִּיט יְמִינָא עַל שְׂמָאלָא, וְיִפְּקוּן יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמֵי וְלָא בְדִינָא, וְדָא אִיהוּ (תהלים קיז ב) כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ, וְרָזָא דְמִלָּה (ישעיה סו ז) בְּטֶרֶם יָבֹא חֵבֶל לָהּ וְהִמְלִיטָה זָכָר.

וּבְשְׂמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יהו"ה רַחֲמֵי, אדנ"י דִינָא, כַּד שַׁלִּיט יהו"ה עַל אדנ"י יאהדונה"י רַחֲמֵי אִיהוּ, וְכַד שַׁלִּיט אדנ"י עַל יהו"ה אידהנוי"ה דִינָא אִיהוּ, וְרָזָא דְמִלָּה (שם מ י) אדנ"י אלהי"ם בְּחָזָק יָבֹא, בִּתְקִיפוּ דְדִינָא, וּבְדָא עֲקֵדָה דְיִצְחָק דְּאִתְעַקַּד קַמֵּי אֲבוֹי, וּמָסַר גַּרְמֵיהּ לְמִיתָה בְּגִין דְּיִשֵּׁזִיב מָשִׁיחַ וְיִשְׂרָאֵל דְּלָא יְמוּתוּן, וְלָא עוֹד אֶלָּא דַאֲפִילוּ אִי יִשְׂרָאֵל לֶהֱוֹוּ עָבְרִין בְּגָלוּתָא, עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וַעֲבוֹדָה זָרָה, זְכוּת

לשון הקודש

הַטִּפָּה שֶׁל הַנְּקֵבָה, הוּא בֵּן, הוּא וַדַּאי רַחֲמִים, אֲבָל כְּשֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת טִפַּת הַנְּקֵבָה עַל הַזָּכָר, הִיא בַּת וְהִיא דִּין, וְסוֹד הַדָּבָר – זָכָר שֶׁשּׁוֹלֵט עַל נְקֵבָה גּוֹרֵם שֶׁשּׁוֹלֵט הַיָּמִין עַל הַשְּׂמֹאל, וְיֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים וְלֹא בְדִין, וְזֶהוּ כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ, וְסוֹד הַדָּבָר – בְּטֶרֶם יָבֹא חֵבֶל לָהּ וְהִמְלִיטָה זָכָר.

וּבַשֵּׁם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יהו"ה רַחֲמִים, אדנ"י דִּין, וּכְשֶׁשּׁוֹלֵט יהו"ה עַל אדנ"י יאהדונה"י, הוּא רַחֲמִים, וּכְשֶׁשּׁוֹלֵט אדנ"י עַל יהו"ה אידהנוי"ה, הוּא דִּין, וְסוֹד הַדָּבָר – אדנ"י אֱלֹהִי"ם בְּחָזָק יָבֹא, בְּתֹקֶף הַדִּין, וּבָזֶה עֲקֵדַת יִצְחָק שֶׁנֶּעֱקַד לִפְנֵי אָבִיו וּמָסַר עַצְמוֹ לְמִיתָה כְּדֵי שֶׁיִּנָּצֵל מָשִׁיחַ וְיִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יָמוּתוּ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁאֲפִלּוּ אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ עוֹבְרִים בַּגָּלוּת עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים

אֲבָהָן יָגֵן עֲלֵיהוֹן מִשְׁרָפָה הֶרֶג וְחֶנֶק, בְּגִין דְּאַבְרָהָם נִתְנַסָּה בְּנוּרָא, וְיִצְחָק בְּסַכִּינָא, וְיַעֲקֹב בְּגָלוּתָא, זְכוּת אֲבָהָן יְהֵא מֵגִין עֲלֵיהוֹן.

וְעוֹד נִסְיוֹנָא דִתְלַת אֲבָהָן מְעִידִין, דְּלָא עָבַר אָדָם דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל עַל תְּלַת פִּקּוּדִין אִלֵּין, דְּמַנִּי לוֹן (ליה) קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב טז) וַיְצַו יהו"ה אלהי"ם עַל הָאָדָם, וַיְצַו דָּא עֲבוֹדָה זָרָה, לֵאמֹר דָּא גִּלּוּי עֲרָיוֹת, עַל הָאָדָם דָּא שְׁפִיכוּת דָּמִים, דְּנִשְׁמָתָא דְאָדָם עָאלַת בְּגִלְגּוּלָא דְאַבְרָהָם, וְאִם אִיהוּ עָבַד עֲבוֹדָה זָרָה, כַּד עָאל בְּנוּרָא הֲוָה אִתּוֹקַד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים ז כה) פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ.

דְּאֵשׁ אִית לֵיהּ תְּלַת גַּוְונִין, חִוָּור וְיָרוֹק וְאוּכָם, וּרְבִיעָאָה תְּכֵלֶת, וְאִינּוּן דְּבֵקִין בְּגַחֲלֶת

לשון הקודש

וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וַעֲבוֹדָה זָרָה, זְכוּת אָבוֹת תָּגֵן עֲלֵיהֶם מִשְׁרָפָה הֶרֶג וְחֶנֶק, מִשּׁוּם שֶׁאַבְרָהָם נִתְנַסָּה בְּאֵשׁ וְיִצְחָק בְּסַכִּין וְיַעֲקֹב בְּגָלוּת, זְכוּת אָבוֹת תִּהְיֶה מְגִנָּה עֲלֵיהֶם.

וְעוֹד, הַנִּסָּיוֹן שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת מְעִידִים, שֶׁלֹּא עָבַר אָדָם שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל עַל שְׁלֹשֶׁת הַמִּצְוֹת הַלָּלוּ שֶׁצִּוָּה אוֹתָם (אותו) הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְצַו יהו"ה אֱלֹהִי"ם עַל הָאָדָם, וַיְצַו – זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, לֵאמֹר – זֶה גִּלּוּי עֲרָיוֹת, עַל הָאָדָם – זוֹ שְׁפִיכוּת דָּמִים, שֶׁנִּשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם נִכְנְסָה בְּגִלְגּוּל שֶׁל אַבְרָהָם, וְאִם הוּא עָבַד עֲבוֹדָה זָרָה, כְּשֶׁנִּכְנַס לָאֵשׁ הָיָה נִשְׂרָף, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ.

שֶׁלָּאֵשׁ יֵשׁ שְׁלֹשָׁה גְּוָנִים, לָבָן יָרֹק וְשָׁחֹר, וְהָרְבִיעִי תְּכֵלֶת, וְהֵם דְּבֵקִים

דְּאִיהוּ סוּמְקָא הָא חֲמִשָּׁה, כְּחֶשְׁבַּן ה (חָמֵשׁ) דְּאִיהִי אֻמּוּנָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ ו', דְּאִתְלַבַּשׁ בְּחָמֵשׁ גַּוָּונִין וְנָהִיר בְּהוֹן, וּבֵיהּ סָלְקִין גַּוָּונִין דְּאִינּוּן כְּלִילָן בָּהּ, וְהִיא סְלִיקַת בְּהוֹן לְגַבֵּי ו', הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא ו ב) הִיא הָעוֹלָה, וְכַד סָלְקִין תְּרֵין דְּאִינּוּן ו' ה' בְּקָרְבָּנָא, נָהֲתִין תְּרֵין מִלְּעֵילָא דְּאִינּוּן י"ה, (דף קלט ע"ב) וּמִתְקָרְבִין אַתְוָון וּמִתְיַיחֲדִין וּמִתְקַשְּׁרִין דָּא בְּדָא, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּקָרְבָּנָא.

וְרָזָא דְּמִלָּה (בראשית כח יב) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, סָלְקִין תְּרֵין בְּאֶשָּׁא, וְנָהֲתִין תְּרֵין. וְאִשְׁתְּזַב אַבְרָהָם בִּשְׁמָא דְיהו"ה, דְּאַף עַל גַּב דְּאִית אַרְבַּע מַלְאָכִים דְּאִינּוּן מִמַּנָּן דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, לָא בָּעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִשְׁתַּדְלָא בְּאַבְרָהָם לְשֵׁזָבָא לֵיהּ אֶלָּא אִיהוּ מַמָּשׁ, בְּגִין דְּקַנֵּי עַל שְׁמֵיהּ, וּבֵיהּ אִתְלַבַּן אָדָם הָרִאשׁוֹן דְּאִיהוּ

לשון הקודש

בְּגַחֶלֶת שֶׁהִיא אֲדֻמָּה, הֲרֵי חֲמִשָּׁה, כְּחֶשְׁבּוֹן ה' (חָמֵשׁ), שֶׁהִיא אֱמוּנַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא ו', שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בַּחֲמִשָּׁה גְוָנִים וּמֵאִיר בָּהֶם, וּבוֹ עוֹלִים הַגְּוָנִים שֶׁהֵם כְּלוּלִים בָּהּ, וְהִיא עוֹלָה בָּהֶם לְוֹ'. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הִיא הָעֹלָה, וּכְשֶׁעוֹלִים שְׁנַיִם שֶׁהֵם ו' ה' בַּקָּרְבָּן, יוֹרְדִים שְׁנַיִם מִלְּמַעְלָה שֶׁהֵם י"ה, וּמִתְקָרְבוֹת הָאוֹתִיּוֹת וּמִתְיַחֲדוֹת וְנִקְשָׁרוֹת זוֹ עִם זוֹ, וְזֶהוּ סוֹד הַקָּרְבָּן.

וְסוֹד הַדָּבָר – וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, עוֹלִים שְׁנַיִם בָּאֵשׁ, וְיוֹרְדִים שְׁנַיִם, וְנִצָּל אַבְרָהָם בַּשֵּׁם שֶׁל יהו"ה, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁיֵּשׁ אַרְבָּעָה מַלְאָכִים שֶׁהֵם הַמְמֻנִּים שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, לֹא רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִתְעַסֵּק בְּאַבְרָהָם

יִשְׂרָאֵל, דְּלָא עָבַר עַל וַיְצַו דְּאִיהוּ עֲבוֹדָה זָרָה, לְבָתַר אִתְלַבַּשׁ בִּיצְחָק וְאִצְטְרִיף וְאָמַר (בראשית כב יב) אַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה, דְּהַהוּא דְּאִצְטְרִיף בֵּיהּ לָא עָבַד מִדָּעַם, דְּלָא עָבַר עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים, וְכֵן יַעֲקֹב אִתְגַּלְגַּל בֵּיהּ, כַּד נָחַת לְגָלוּתָא דְּמִצְרָיִם (דְּחוּצָה לָאָרֶץ) דְּדָחִיל דְּלָא הֲוָה סָלִיק, בְּהַהוּא זִמְנָא אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (שם מו ג) אַל תִּירָא מֵרְדָה מִצְרַיְמָה וְגוֹמֵר, אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָלֹה.

תִּקּוּנָא תְּלִיתָאָה.

(זהו תקון כ"ד).

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן אֵר"י דְּקָרְבָּנָא, דַּהֲוָה נָחִית בְּקָרְבָּנָא בְּדִיוֹקְנָא דַּאֲרִי אָכִיל קָרְבָּנִין, וְדָא אִיהוּ קַדְמָאָה לְחֵיוָון דַּהֲווֹ אָכְלֵי קָרְבָּנִין. אָמַר

לשון הקודש

לְהַצִּילוֹ אֶלָּא הוּא מַמָּשׁ, מִשּׁוּם שֶׁקִּנָּא עַל שְׁמוֹ, וּבוֹ הִתְלַבֵּן אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא עָבַר עַל וַיְצַו, שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה, אַחַר כָּךְ הִתְלַבֵּשׁ בְּיִצְחָק וְנִצְרַף וְאָמַר אַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה, שֶׁאוֹתוֹ שֶׁנִּצְרַף בּוֹ לֹא עָשָׂה דָּבָר, שֶׁלֹּא עָבַר עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים, וְכֵן יַעֲקֹב הִתְגַּלְגֵּל בּוֹ כְּשֶׁיָּרַד לְגָלוּת מִצְרַיִם (שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ), שֶׁפָּחַד שֶׁלֹּא הָיָה עוֹלֶה. בְּאוֹתוֹ זְמַן אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַל תִּירָא מֵרְדָה מִצְרַיְמָה וְגוֹמֵר, אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָלֹה.

תִּקּוּן שְׁלִישִׁי

בְּרֵאשִׁית שָׁם אֵר"י שֶׁל הַקָּרְבָּן, שֶׁהָיָה יוֹרֵד עַל הַקָּרְבָּן בִּדְמוּת אֲרִי אוֹכֵל הַקָּרְבָּנוֹת, וְזֶהוּ רִאשׁוֹן לַחַיּוֹת שֶׁהָיוּ

לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְאַמַּאי הֲווֹ נָחֲתִין חֵיוָון לְמֵיכַל קָרְבָּנִין, אָמַר לֵיהּ בְּרִי אַרְבַּע חֵיוָון אִינּוּן בְּכָרְסַיָּא, אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר אָדָם, וּבְגוּפָא דְּבַר נַשׁ אַרְבַּע יְסוֹדֵי, דִּמְמַנָּן עֲלַיְיהוּ אַרְבַּע חֵיוָון, דְּנֶפֶשׁ כְּלִילָא בְּהוֹן, וּבְגִין דָּא פַּרְנָסָה דְנַפְשָׁא מֵאִלֵּין אַרְבַּע, כַּד חָאב בַּר נַשׁ בְּאַרְבַּע יְסוֹדֵי דִילֵיהּ כְּאִלּוּ חָאב בְּנַפְשָׁא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר ו יא) **מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנָּפֶשׁ, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְפְּרַשׁ מַיָּא מֵאֶשָׁא וְרוּחָא מֵעַפְרָא.**

דְּמֵעַפְרָא נָפְקִין זַרְעִין דְּאִינּוּן פַּרְנָסָה דְאָדָם, וּמִמַּיָּא חֵיוָון דְּאִינּוּן פַּרְנָסָה דַאֲרִי, וּמֵאֶשָׁא בְּעִירִין דְּאִינּוּן פַּרְנָסָה דְשׁוֹר, וּמֵרוּחָא עוֹפִין דְּאִינּוּן פַּרְנָסָה דְנֶשֶׁר, וְכַד חָב בְּהוֹן אִתְפָּרְשָׁן יְסוֹדִין וְאִית בְּהוֹן מַחֲלוֹקֶת דְּאִיהוּ פְּרוּדָא, וְסָלִיק

לשון הקודש

אוֹכְלִים קָרְבָּנוֹת. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: וְלָמָּה הָיוּ יוֹרְדוֹת חַיּוֹת לֶאֱכֹל קָרְבָּנוֹת? אָמַר לוֹ: בְּנִי, אַרְבַּע חַיּוֹת הֵן בַּכִּסֵּא, אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר אָדָם, וּבְגוּף הָאָדָם אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁמְּמֻנִּים עֲלֵיהֶם אַרְבַּע חַיּוֹת, שֶׁהַנֶּפֶשׁ כְּלוּלָה בָּהֶם, וּמִשּׁוּם זֶה פַּרְנָסַת הַנֶּפֶשׁ מֵאַרְבָּעָה הַלָּלוּ. כְּשֶׁחָטָא אָדָם בְּאַרְבָּעָה הַיְסוֹדוֹת שֶׁלּוֹ, כְּאִלּוּ חָטָא בַּנֶּפֶשׁ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן נִפְרְדוּ מַיִם מֵאֵשׁ וְרוּחַ מֵעָפָר.

שֶׁמֵּעָפָר יוֹצְאִים זְרָעִים, שֶׁהֵם פַּרְנָסָה שֶׁל אָדָם, וּמֵהַמַּיִם הַחַיּוֹת, שֶׁהֵן פַּרְנָסָה שֶׁל אַרְיֵה, וּמֵאֵשׁ בְּהֵמוֹת, שֶׁהֵם פַּרְנָסָה שֶׁל שׁוֹר, וּמֵהָרוּחַ עוֹפוֹת, שֶׁהֵם פַּרְנָסָה שֶׁל נֶשֶׁר, וּכְשֶׁחָטָא בָּהֶם, נִפְרְדוּ הַיְסוֹדוֹת, וְיֵשׁ בָּהֶם מַחֲלוֹקֶת שֶׁהִיא פְּרוּד, וְעוֹלֶה שֵׁם יהו"ה מֵהֶם, וְנִכְנָס יֵצֶר הָרָע

שֵׁם יהו"ה מִנַּיְהוּ, וְעָאל יֵצֶר הָרָע דְּאִיהוּ סמא"ל שָׂטָן, דַּיהו"ה לָא שַׁרְיָא בְּפִרוּדָא, וְרָזָא דְמִלָּה (הושע י ב) חָלַק לִבָּם עַתָּה יֶאְשָׁמוּ, וּבְגִין דָּא צָרִיךְ קָרְבָּנָא מֵאִלֵּין מִינִין דְּחָב בְּהוֹן, לְקָרְבָא בְּהוֹן, אִינוּן אַרְבַּע יְסוֹדִין דְּאִית בְּהוֹן פְּרוּדָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּמִתְקָרְבִין יְסוֹדִין דָּא לְגַבֵּי דָּא, מִיָּד נָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלַיְיהוּ וּבָרַח שָׂטָן, וְאִי לָא בָרַח הָא אֶשָּׁא דְקָרְבָּנָא אוֹקִיד לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא ו ה) וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ.

וְרָזָא דְקָרְבָּנִין (איוב י יא) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּסוֹכְכֵנִי, עוֹר אִיהוּ לְבוּשָׁא דְאָדָם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ג כא) וַיַּעַשׂ יהו"ה אלהי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, אִם זָכָה כָּתְנוֹת אוֹר מְרַקְּמָן מִפִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, דְאַגְרָא דִלְהוֹן לְעָלְמָא דְאָתֵי דְּאִיהוּ אוֹר הַגָּנוּז

לשון הקודש

שֶׁהוּא סמא"ל שָׂטָן, שֶׁיהו"ה לֹא שׁוֹרֶה בְּפִרוּד, וְסוֹד הַדָּבָר – חָלַק לִבָּם עַתָּה יֶאְשָׁמוּ, וּמִשּׁוּם זֶה צָרִיךְ קָרְבָּן מֵהַמִּינִים הַלָּלוּ שֶׁחָטָא בָּהֶם לְקָרֵב בָּהֶם, אוֹתָם אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם פֵּרוּד, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמִּתְקָרְבִים הַיְסוֹדוֹת זֶה לָזֶה, מִיָּד יוֹרֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם וּבוֹרֵחַ הַשָּׂטָן, וְאִם לֹא בוֹרֵחַ, הֲרֵי אֵשׁ הַקָּרְבָּן שׂוֹרֶפֶת אוֹתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ.

וְסוֹד הַקָּרְבָּנוֹת, עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּסוֹכְכֵנִי. הָעוֹר הוּא לְבוּשׁ הָאָדָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּעַשׂ יהו"ה אֱלֹהִי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, אִם זָכָה – כָּתְנוֹת אוֹר מְרֻקָּמִים מִמִּצְוֹות עֲשֵׂה, שֶׁשְּׂכָרָם לָעוֹלָם הַבָּא,

לַצַּדִּיקַיָּא, וְאִם לָא זָכָה מִשְׁכָּא דְּחִוְיָא דְּכָלִיל אַרְבַּע יְסוֹדִין, דְּתַמָּן רְשִׁימִין פִּקּוּדִין דְּלָא תַעֲשֶׂה דְּעָבַר בַּר נַשׁ עֲלַיְיהוּ, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין עֲוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם חֲקוּקִים לוֹ עַל עַצְמוֹתָיו, וּקְרִיבוּ דְּמִשְׁכָּא דְּאָדָם פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, דְּאִינּוּן קְרִיבוּ דְּאַתְוָון דִּשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וַעֲלֵיהוּ אִתְּמַר (ויקרא א ב) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן, מִכֶּם וַדַּאי, לְאַפָּקָא מִשְׁכָּא דְּחִוְיָא דְּבֵיהּ מְרַקְּמִין פִּקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה, וְאָדָם דְּעָבַר עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים קמד ד) אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר, (במדבר יט יד) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, כִּי יָמוּת וַדַּאי, וְדָא אִיהוּ קְרִיבוּ דְקָרְבָּנָא דְעֵשָׂו יֵצֶר הָרָע, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כז לא) יָקֻם אָבִי וְיֹאכַל מִצֵּיד בְּנוֹ. בָּשָׂר אִיהוּ שֶׁבֶר מִן שְׁבָרִים, וְאִיהוּ סוּמַק, מִסִּטְרָא דְחַיָּה דְאִיהוּ שׁוֹר, בָּשָׂר חַי בָּשָׂר טָהוֹר, וְאִית (דף קמ

לשון הקודש

שֶׁהוּא הָאוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים, וְאִם לֹא זָכָה – עוֹר הַנָּחָשׁ שֶׁכּוֹלֵל אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, שֶׁשָּׁם רְשׁוּמוֹת מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁאָדָם עָבַר עֲלֵיהֶן, וּמִשּׁוּם זֶה בֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, עֲוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם חֲקוּקִים לוֹ עַל עַצְמוֹתָיו, וְקֵרוּב הָעוֹר שֶׁל הָאָדָם מִצְוֹת עֲשֵׂה, שֶׁהֵם קֵרוּב שֶׁל אוֹתִיּוֹת שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן, מִכֶּם וַדַּאי, לְהוֹצִיא עוֹר הַנָּחָשׁ שֶׁבּוֹ מְרֻקָּמִים מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְאָדָם שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בּוֹ אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר, אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, כִּי יָמוּת וַדַּאי, וְזוֹהִי הַקְּרָבַת הַקָּרְבָּן שֶׁל עֵשָׂו, יֵצֶר הָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יָקֻם אָבִי וְיֹאכַל מִצֵּיד בְּנוֹ. הַבָּשָׂר הוּא שֶׁבֶר מִן

ע"א) אָחֲרָא דְּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵיפָה דְשַׁרְיָא בֵּיהּ רוּחַ הַטּוּמְאָה, מַלְאַךְ הַמָּוֶת דְּרָכִיב עַל קַרְנוֹי שׁוֹר מוּעָד בָּשָׂר טָמֵא.

עֶצֶם, אִית עֶצֶם טָמֵא וְאִית עֶצֶם טָהוֹר, וּבָשָׂר דְּדַכְיוּ וְעֶצֶם דְּדַכְיוּ, עֲלַיְהוּ אִתְּמַר (בראשית ב כג) עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, וְעֶצֶם אִיהוּ אַרְיֵה, גִּידִים אִיהוּ נֶשֶׁר, נֶשֶׁר, נִשְׁרָא דְּדַכְיוּ וְנִשְׁרָא דִּמְסָאֲבוּ, עֶצֶם וּבָשָׂר וְגִידִים עֲלַיְיהוּ שַׁרְיָא בְּרָכָה וּקְדוּשָׁה וְיִחוּד, דְּאִינוּן כֹּהֵן לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל, בְּעֶצֶם כַּד שַׁרְיָא בְּרָכָה בֵּיהּ, מִיָּד (יחזקאל לז ז) וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֶצֶם אֶל עַצְמוֹ, מִתְקָרְבִין וּמִתְקַשְּׁרִין דָּא בְדָא בְּקָרְבָּנָא, וּמִיָּד נָחִית עֲלַיְיהוּ מִשְׁחָא וְשַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ בְּרָכָה, בָּשָׂר שַׁרְיָא עֲלֵיהּ קְדוּשָׁה, דְּאִיהִי מִסִּטְרָא דִלְוִיִּם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם, מִיָּד

לשון הקודש

שְׁבָרִים, וְהוּא אָדֹם, מִצַּד שֶׁל הַחַיָּה שֶׁהוּא שׁוֹר, בָּשָׂר חַי, בָּשָׂר טָהוֹר, וְיֵשׁ אַחֵר שֶׁל בָּשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה, שֶׁשּׁוֹרֶה בּוֹ רוּחַ הַטֻּמְאָה, מַלְאָךְ שֶׁרוֹכֵב עַל קַרְנֵי שׁוֹר מוּעָד, בָּשָׂר טָמֵא.

עֶצֶם, יֵשׁ עֶצֶם טָמֵא וְיֵשׁ עֶצֶם טָהוֹר, וּבָשָׂר שֶׁל טָהֳרָה וְעֶצֶם שֶׁל טָהֳרָה, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, וְעֶצֶם הוּא אַרְיֵה, גִּידִים הוּא נֶשֶׁר. נֶשֶׁר, נֶשֶׁר שֶׁל טָהֳרָה וְנֶשֶׁר שֶׁל טֻמְאָה. עֶצֶם וּבָשָׂר וְגִידִים, עֲלֵיהֶם שׁוֹרָה בְּרָכָה וּקְדֻשָּׁה וְיִחוּד, שֶׁהֵם כֹּהֵן לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁבָּעֶצֶם שׁוֹרָה בְּרָכָה, מִיָּד וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֶצֶם אֶל עַצְמוֹ, מִתְקָרְבִים וְנִקְשָׁרִים זֶה עִם זֶה בַּקָּרְבָּן, וּמִיָּד יוֹרֵד עֲלֵיהֶם שֶׁמֶן וְשׁוֹרָה עֲלֵיהֶם בְּרָכָה, עַל הַבָּשָׂר שׁוֹרָה קְדֻשָּׁה שֶׁהִיא מִצַּד הַלְוִיִּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם. מִיָּד מִתְקָרְבִים עוֹרְקֵי הַדָּם

מִתְקָרְבִין עַרְקִין דִּדְמָא לְגַבֵּי לִבָּא, דְּבִרְכָאָן מִכַּהֲנֵי אִינּוּן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר ו כג) דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרְכוּ. גִּידִים מִיִּשְׂרָאֵל, וְאִינּוּן יְהוּדָא וּקְדוּשָׁה וְקִשּׁוּרָה דְגַרְמִין וּבְשָׂרָא, וְכַד מִתְקַשְּׁרִין בְּתַרְוַיְיהוּ אִתְקְרִיאוּ יְהוּד וְיִהוּד אִיהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים ו ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד.

מִשְּׁכָא אִיהוּ דְמוּת אָדָם מַלְכוּת, כָּל דְיוֹקְנִין אִתְחַזְיָין בָּהּ, וְאִיהִי כְּלִילָא מִבְּשָׂרָא וְגִידִין וְגַרְמִין, וְאִיהִי תְּמוּנַת כֹּל, וְאִיהִי בְּרָכָה וּקְדוּשָׁה וְיִהוּד, כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים, דְּאִינּוּן קְשִׁירָן בִּתְלַת אֲבָהָן, דְּאִתְמַר בְּהוֹן הָאָבוֹת הֵן הֵן הַמֶּרְכָּבָה, בַּבָּשָׂר כַּד מִתְקַדְּשָׁא, נָחִית עֲלֵיהּ דָּם טָהוֹר, וְגִידִים כַּד מִתְיַחֲדִין נָחִית עֲלַיְיהוּ רוּחָא קַדִּישָׁא, גַּרְמִין נָחִית עֲלַיְיהוּ מַיִין דְּדַכְיוּ, דָּא אִיהוּ

לשון הקודש

אֶל הַלֵּב, שֶׁהַבִּרְכוֹת הֵן מֵהַכֹּהֲנִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרְכוּ. הַגִּידִים מִיִּשְׂרָאֵל, וְהֵם הַיִּחוּד וְהַקְּדֻשָּׁה וְקֶשֶׁר שֶׁל הָעֲצָמוֹת וְהַבָּשָׂר, וּכְשֶׁנִּקְשָׁרִים בִּשְׁנֵיהֶם נִקְרָאִים יִחוּד, וְהַיִּחוּד הוּא בְּיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה אֶחָד.

הָעוֹר הוּא דְמוּת אָדָם מַלְכוּת, כָּל הַדְּיוֹקְנָאוֹת נִרְאִים בּוֹ, וְהִיא כְּלוּלָה מִבָּשָׂר וְגִידִים וַעֲצָמוֹת, וְהִיא תְּמוּנַת כֹּל, וְהִיא בְּרָכָה וּקְדֻשָּׁה וְיִחוּד, כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים, שֶׁהֵם קְשׁוּרִים בִּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הָאָבוֹת הֵן הֵן הַמֶּרְכָּבָה. בַּבָּשָׂר כְּשֶׁמִּתְקַדֵּשׁ, יוֹרֵד עָלָיו דָּם טָהוֹר, וּכְשֶׁהַגִּידִים מִתְיַחֲדִים, יוֹרֶדֶת עֲלֵיהֶם רוּחַ קֹדֶשׁ, עַל הָעֲצָמוֹת יוֹרְדִים

רָזָא דְקָרְבָּנִין. חָדָא רַבִּי אֶלְעָזָר וְחָדוּ חַבְרַיָּא וְאָמְרוּ אִילוּ לָא אֲתֵינָא לְהַאי עָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דַּיִּי.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרִי, וְעוֹד בְּרָזָא דְקָרְבָּנִין, לִבָּא אִיהוּ מִזְבֵּחַ דְּבֵיהּ דָּם דְּקָרְבָּנִין, וְעַל דָּא אִתְּמַר (שמות כ כד) וְזָבַחְתָּ עָלָיו, אִם זָכוּ אַרְיֵה הֲוָה נָחִית לְמֵיכַל קָרְבָּנָא, וְאִי לָא כַּלְבָּא נָחִית, וּבְאָן אֲתַר בְּכָבֵד, דְּתַמָּן מָרָה גֵּיהִנָּם, דְּאִיהִי עֲלוּקָה דְּאִית לָהּ תְּרֵי בָּנוֹת הַב הַב, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (משלי ל טו) לַעֲלוּקָה וכו', וְכַלְבָּא בְּהוֹן צָוַוח הַב הַב, וּמָרָה אִיהִי גֵּיהִנָּם, חַרְבָּא דְמַלְאַךְ הַמָּוֶת דְּאִית לָהּ תְּרֵי פִּיּוֹת כְּגַוְונָא דְגֵיהִנָּם, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם) לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָּנוֹת הַב הַב, כְּגַוְונָא דָא אִתְּמַר בְּחַרְבָּא (שם ה ד) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת.

לשון הקודש

מֵי טָהֲרָה, זֶהוּ סוֹד הַקָּרְבָּנוֹת. שָׂמַח רַבִּי אֶלְעָזָר, וְשָׂמְחוּ הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ: אִלּוּ לֹא בָּאנוּ לָעוֹלָם הַזֶּה אֶלָּא לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה – דַּי.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּנִי, וְעוֹד בְּסוֹד הַקָּרְבָּנוֹת, הַלֵּב הוּא מִזְבֵּחַ שֶׁבּוֹ דַּם הַקָּרְבָּנוֹת, וְעַל זֶה נֶאֱמַר וְזָבַחְתָּ עָלָיו, אִם זָכוּ – הָאַרְיֵה הָיָה יוֹרֵד לֶאֱכֹל אֶת הַקָּרְבָּן, וְאִם לֹא – יוֹרֵד כֶּלֶב, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם? בַּכָּבֵד, שֶׁשָּׁם מָרָה גֵּיהִנֹּם, שֶׁהִיא עֲלוּקָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁתֵּי בָּנוֹת הַב הַב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לַעֲלוּקָה וְכוּ', וְהַכֶּלֶב צוֹוֵחַ בָּהֶם הַב הַב, וְהַמָּרָה הִיא גֵּיהִנֹּם, חַרְבּוֹ שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת שֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁתֵּי פִּיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁהַגֵּיהִנֹּם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָּנוֹת הַב הַב, כְּמוֹ זֶה נֶאֱמַר בַּחֶרֶב וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת.

וְכָבֵד אִיהוּ סמא"ל, מָרָה סַם מָוֶת דִּילֵיהּ, כַּד שָׁלְטָא מָרָה עַל עַרְקִין דִּילָהּ וּמִתְגַּבְּרָא בְּחוֹבִין, אִתְּמַר בְּפִרְקִין דְּכָבֵד וּמָרָה, (שמות טו כג) וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם, בְּהַהוּא זִמְנָא אִינּוּן עַרְקִין דִּלְבָּא בְּדוֹחֲקָא וּמִתְטַמְּרִין בְּלִבָּא, כְּגַוְונָא דְּנֹחַ וְאִתְּתֵיהּ וּבְנוֹי וְחֵיוָון וּבְעִירִין וְעוֹפִין דְּמִתְטַמְּרִין בְּתֵיבָה, וְלִבָּא אִיהוּ בְּדוֹחֲקָא בְּהוֹן, דְּאִם מָרָה מָטָא לְלִבָּא מִיָּד יָמוּת כַּר נַשׁ, וּמָרָה לָא מִתְגַּבְּרָה עַל יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן לִבָּא אֶלָּא בְּחוֹבִין, אִי חָזְרִין בִּתְיוּבְתָּא דְּאִיהִי נִשְׁמַת חַיִּים שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, הָא אַסְוָותָא תְּהֵא לְלִבָּא וּלְעַרְקִין דִּילָהּ, וְאִתְּמַר בְּהוֹן (שם) וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם, וְאִתְּסִין עַרְקִין (גופא) וְאֵבָרִים דִּילֵיהּ.

טְחוֹל דָּא לִילִי"ת אִמָּא דְעֵרֶב רַב, שְׁחוֹק הַכְּסִיל,

לשון הקודש

וְכָבֵד הוּא סמא"ל, הַמָּרָה סַם הַמָּוֶת שֶׁלּוֹ. כְּשֶׁשּׁוֹלֶטֶת הַמָּרָה עַל הָעוֹרְקִים שֶׁלָּהּ וּמִתְגַּבֶּרֶת בַּחֲטָאִים, נֶאֱמַר בַּפִּרְקִים שֶׁל הַכָּבֵד וְהַמָּרָה, וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם. בְּאוֹתוֹ זְמַן אוֹתָם עוֹרְקֵי הַלֵּב הֵם בְּדֹחַק וְנִטְמָנִים בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁנֹּחַ וְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וְהַחַיּוֹת וְהַבְּהֵמוֹת וְהָעוֹפוֹת שֶׁנִּטְמְנוּ בַּתֵּבָה, וְהַלֵּב הוּא דָּחוּק בָּהֶם, שֶׁאִם הַמָּרָה מַגִּיעָה לַלֵּב, מִיָּד יָמוּת הָאָדָם, וּמָרָה לֹא מִתְגַּבֶּרֶת עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם הַלֵּב, אֶלָּא בַּחֲטָאִים. אִם חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה, שֶׁהִיא נִשְׁמַת חַיִּים, הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, הֲרֵי רְפוּאָה תִּהְיֶה לַלֵּב וְלָעוֹרְקִים שֶׁלּוֹ, וְנֶאֱמַר בָּהֶם וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם, וְנִרְפָּאִים הָעוֹרְקִים, (הַגּוּף) וְהָאֵיבָרִים שֶׁלּוֹ.

טְחוֹל זוֹ לִילִי"ת, הָאִמָּא שֶׁל הָעֵרֶב רַב,

מָאן כְּסִיל דָּא אֵל אַחֵר סמא"ל, וְעֵרֶב רַב אִינּוּן בְּנָהָא, דְּאִינּוּן מְעוּרָבִין בְּיִשְׂרָאֵל רְשָׁעִים גְּמוּרִים, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר אִם רָאִיתָ רָשָׁע שֶׁהַשָּׁעָה מְשַׂחֶקֶת לוֹ אַל תִּתְגָּרֶה בּוֹ, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (חבקוק א יג) לָמָּה תַּבִּיט בּוֹגְדִים תַּחֲרִישׁ בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ, רָשָׁע דָּא כְּסִיל, עֵרֶב רַב בְּגָלוּתָא אִינּוּן רָשָׁע, בְּבַלַּע צַדִּיק מִמֶּנּוּ, דָּא יִשְׂרָאֵל, וּמָאן גָּרִים דְּבָלַע לוֹן, בְּגִין דְּלָאו אִינּוּן צַדִּיקִים גְּמוּרִים, כְּמָה דְּאִתְּמַר צַדִּיק מִמֶּנּוּ בּוֹלֵעַ אֲבָל צַדִּיק גָּמוּר אֵינוֹ בּוֹלֵעַ.

וּטְחוֹל אִיהוּ לִילִי"ת, (משלי ג לג) מְאֵרַת ה' בְּבֵית רָשָׁע, וְאִיהִי אַסְכָּרָה לְרַבְּיֵי דְּאִינּוּן חַיָּיבַיָּא, חַיְיכַת בְּהוֹן בְּעוּתְרָא בְּהַאי עָלְמָא, (דף קמ ע"ב) וּלְבָתַר קְטִילַת בְּהוֹן, וְאַמַּאי אִתְקְרִיאוּ רַבְּיֵי, בְּגִין דְּלֵית בְּהוֹן דַּעַת לְאִשְׁתֵּזָבָא מִינָהּ, אֲבָל לֵב מֵבִין

לשון הקודש

שְׁחוֹק הַכְּסִיל, מִי זֶה כְּסִיל? זֶה אֵל אַחֵר סמא"ל, וְעֵרֶב רַב הֵם בָּנֶיהָ, שֶׁהֵם מְעֹרָבִים עִם יִשְׂרָאֵל, רְשָׁעִים גְּמוּרִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אִם רָאִיתָ רָשָׁע שֶׁהַשָּׁעָה מְשַׂחֶקֶת לוֹ, אַל תִּתְגָּרֶה בּוֹ, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר לָמָּה תַּבִּיט בּוֹגְדִים תַּחֲרִישׁ בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ. רָשָׁע זֶה הַכְּסִיל, עֵרֶב רַב בַּגָּלוּת הֵם רָשָׁע, בְּבַלַּע צַדִּיק מִמֶּנּוּ זֶה יִשְׂרָאֵל, וּמִי גּוֹרֵם שֶׁבּוֹלֵעַ אוֹתָם? מִשּׁוּם שֶׁאֵינָם צַדִּיקִים גְּמוּרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר צַדִּיק מִמֶּנּוּ בּוֹלֵעַ, אֲבָל צַדִּיק גָּמוּר אֵינוֹ בּוֹלֵעַ.

וּטְחוֹל הוּא לִילִי"ת, מְאֵרַת ה' בְּבֵית רָשָׁע, וְהִיא אַסְכָּרָה לַתִּינוֹקוֹת שֶׁהֵם רְשָׁעִים, צוֹחֶקֶת בָּהֶם בְּעֹשֶׁר בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאַחַר כָּךְ הוֹרֶגֶת אוֹתָם, וְלָמָּה נִקְרָאוּ תִּינוֹקוֹת? מִשּׁוּם שֶׁאֵין בָּהֶם דַּעַת לְהִנָּצֵל מִמֶּנָּה, אֲבָל לֵב מֵבִין נִצּוֹל מִמֶּנָּה, שֶׁשָּׁם

אִשְׁתֵּזַב מִינָהּ, דְּתַמָּן צַדִּיק, וְרָזָא דְמִלָּה (קהלת ז כו) טוֹב לִפְנֵי הָאלהי"ם יִמָּלֵט מִמֶּנָּה, וְחוֹטֵא יִלָּכֶד בָּהּ.

כְּלָיוֹת אִינוּן יוֹעֲצוֹת אִם זָכוּ עָאל בְּהוֹן נְבוּאָה דְּאִיהִי (משלי כ כז) נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, וְאִתְעֲבִידוּ נְבִיאִים, וְאִינוּן יוֹעֲצִים לְטָב, וְאִית בְּהוֹן עֵצָה וְתוּשִׁיָּה.

כַּנְפֵי רֵיאָה, אִם זָכוּ שַׁרְיָא בְּהוֹן רוּחַ קוּדְשָׁא, וְאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה יא ב) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יהו"ה, וַעֲלֵיהוּ אִתְּמַר (שמות כה כ) וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פּוֹרְשֵׂי כְנָפַיִם, הַכְּרוּבִים כְּגוֹן צוּרַת אָדָם, פּוֹרְשֵׂי כְנָפַיִם לָקֶבֶל תְּלַת חֵיוָון דְּפָרְשִׁין גַּדְפִּין לְקִבְלֵיהּ דְּאָדָם, וְאִינוּן שִׁית גַּדְפִּין, תְּרֵין לְכָל חַיָּה, מִסִּטְרָא דִשְׁכִינְתָּא גַּדְפִּין דְּחֵיוָון מְרוּבָּעִים, שִׁית גַּדְפִּין לָקֶבֶל

לשון הקודש

צַדִּיק, וְסוֹד הַדָּבָר – טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִי"ם יִמָּלֵט מִמֶּנָּה, וְחוֹטֵא יִלָּכֶד בָּהּ.

הַכְּלָיוֹת הֵן יוֹעֲצוֹת, אִם זָכוּ – נִכְנֶסֶת בָּהֶם נְבוּאָה, שֶׁהִיא נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, וְנַעֲשִׂים נְבִיאִים, וְהֵם יוֹעֲצִים לְטוֹב, וְיֵשׁ בָּהֶם עֵצָה וְתוּשִׁיָּה.

כַּנְפֵי הָרֵאָה, אִם זָכוּ – שׁוֹרָה בָּהֶם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְנֶאֱמַר בָּהֶם וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה, רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה, רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יהו"ה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם. הַכְּרוּבִים כְּמוֹ צוּרַת אָדָם, פּוֹרְשֵׂי כְנָפַיִם כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ הַחַיּוֹת שֶׁפּוֹרְשׂוֹת כְּנָפַיִם כְּנֶגֶד הָאָדָם, וְהֵם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם, שְׁתַּיִם לְכָל חַיָּה. מִצַּד שֶׁל הַשְּׁכִינָה כַּנְפֵי הַחַיּוֹת מְרֻבָּעוֹת, שֵׁשׁ כְּנָפַיִם כְּנֶגֶד שֵׁשׁ מַעֲלוֹת

שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, אַרְבַּע גַּדְפִּין לָקֻבֵל כָּרְסַיָּא מְרוּבָּע, פַּרְשֵׁי כְנָפַיִם לְמַעְלָה סַכְּכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת, דָּא כַּפֹּרֶת דִּלְבָא קֹדֶשׁ קָדְשִׁין, וְדָא לִבָּא.

נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה, כֹּהֵן לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל, כֹּהֵן אִיהוּ נְשָׁמָה, אִם זָכָה נֵר יהו"ה נֵר הֲוָה נָהִיר בֵּיהּ מִלְּבָא כְּשֶׁמֶשׁ זוֹרַחַת, וְרוּחָא דְקוּדְשָׁא הֲוָה נָפִיק מִבֵּין גַּדְפּוֹי דִּכְרוּבִין דְּאִינוּן כַּנְפֵי רֵיאָה, וַהֲוָה מְמַלֵּיל עִמֵּיהּ, וְאִם לַאו נוּרָא, וְדָא נֶפֶשׁ הֲוָה דָלִיק, וְנָפִיק אֶשָּׁא מִלְּבָא וְאוֹקִיד לֵיהּ. קַרְקְבָנָא וְקִיבָה כַּד נָאִים אִתְקְרֵי קִיבָה יָשֵׁן.

וְאִית שֵׁינָה לְטָב וְאִית שֵׁינָה לְבִישׁ, לְטָב כְּגוֹן חֲלוֹם דְּאִיהִי סֻלָּם (נ"א כְּגוֹן חֲלוֹם) דְּחָזָא יַעֲקֹב, וּבֵיהּ דָּבִיק קָנֶה, וְשִׁית עִזְקִין דְּקָנֶה אִיהוּ שִׁית דַּרְגִּין דִּנְבוּאָה, וְסָלְקִין לְשִׁתִּין נִשְׁמֵי, דַּהֲוָה נָאִים

לשון הקודש

לַכִּסֵּא, אַרְבַּע כְּנָפַיִם כְּנֶגֶד כִּסֵּא מְרֻבָּע, פַּרְשֵׁי כְנָפַיִם לְמַעְלָה סַכְּכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת, זוֹ כַּפֹּרֶת הַלֵּב, קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְזֶה הַלֵּב.

נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה, כֹּהֵן לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל. הַכֹּהֵן הוּא הַנְּשָׁמָה, אִם זָכָה – נֵר יהו"ה, נֵר הָיָה מֵאִיר בּוֹ מֵהַלֵּב כְּשֶׁמֶשׁ זוֹרַחַת, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הָיְתָה יוֹצֵאת מִבֵּין כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים שֶׁהֵן כַּנְפֵי רֵאָה, וְהָיְתָה מְדַבֶּרֶת עִמּוֹ, וְאִם לֹא – אֵשׁ, וְזוֹ הַנֶּפֶשׁ, הָיְתָה דּוֹלֶקֶת, וְיוֹצֵאת אֵשׁ מֵהַלֵּב וְשׂוֹרֶפֶת אוֹתוֹ. הַקֶּרְקֶבָן וְהַקִּבָּה, כַּאֲשֶׁר יָשֵׁן נִקְרָא קִבָּה יָשֵׁן.

וְיֵשׁ שֵׁנָה לְטוֹב וְיֵשׁ שֵׁנָה לְרַע. לְטוֹב, כְּמוֹ חֲלוֹם שֶׁהוּא הַסֻּלָּם (כְּמוֹ חֲלוֹם) שֶׁרָאָה יַעֲקֹב, וּבוֹ דָּבוּק קָנֶה, וְשֵׁשׁ טַבְּעוֹת הַקָּנֶה הֵם שֵׁשׁ דַּרְגּוֹת הַנְּבוּאָה, וְעוֹלִים לְשִׁשִּׁים נְשִׁימוֹת שֶׁהָיָה יָשֵׁן בָּהֶם דָּוִד, שֶׁכָּךְ

בְּהוֹן דָּוִד, דְּהָכִי אוּקְמוּהּ, דָּוִד הֲוָה מִתְנַמְנֵם כְּסוּם, וְסוּם לָא נָאִים אֶלָּא שִׁתִּין נִשְׁמֵי, וְאִית שֵׁינָה לְבִישׁ חֶלְמָא בִּישָׁא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ לְגַבֵּי אַבְרָהָם, (בראשית טו יב) וְתַרְדֵּמָה נָפְלָה עַל אַבְרָם, וְהִנֵּה אֵימָה חֲשֵׁכָה גְדֹלָה נֹפֶלֶת עָלָיו, וְהָא אוּקְמוּהָ בְּאַרְבַּע גָּלְיוֹת, וּבְגִין דַּחֲלוֹם יֵיתֵי בִּתְרֵין דַּרְגִּין, אוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין, כְּמָה דְּאִי אֶפְשַׁר לְבָר בְּלֹא תֶבֶן כַּךְ אִי אֶפְשַׁר לְחֶלְמָא בְּלֹא דְּבָרִים בְּטֵלִים, בְּגִין דְּיֵיתֵי חֶלְמָא כָּאן עַל יְדֵי מַלְאָךְ, כָּאן עַל יְדֵי שֵׁד, בְּגִין דְּחֶלְמָא אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּאִילָנָא דְטוֹב וָרָע, אֲבָל מִסִּטְרָא דְּאִילָנָא דְחַיֵּי לָא אַתְיָא (עֲלֵיהּ אֶלָּא דְקִיבָה) אֶלָּא עַל יְדֵי קִיבָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא דִילֵיהּ, וְלֵית תַּמָּן קִיבָה רַע דְּאִיהוּ שֵׁד.

קָרְקְבָן טוֹחֵן, אִי בַּר נַשׁ זַכָּאָה אִיהוּ טוֹחֶנֶת מָן לְצַדִּיקִים, דְּאִינּוּן אֵבָרִים קַדִּישִׁין

לשון הקודש

פֵּרוּשׁוֹ, דָּוִד הָיָה מִתְנַמְנֵם כְּסוּם, וְסוּם לֹא יָשֵׁן אֶלָּא שִׁשִּׁים נְשִׁימוֹת, וְיֵשׁ שֵׁנָה לְרַע, חֲלוֹם רַע, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אֵצֶל אַבְרָהָם, וְתַרְדֵּמָה נָפְלָה עַל אַבְרָם וְהִנֵּה אֵימָה חֲשֵׁכָה גְדֹלָה נֹפֶלֶת עָלָיו, וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ בְּאַרְבַּע גָּלְיוֹת, וּמִשּׁוּם שֶׁחֲלוֹם יָבֹא בִּשְׁתֵּי דְרָגוֹת, פֵּרוּשׁוֹ הַקַּדְמוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָר בְּלֹא תֶבֶן, כָּךְ אִי אֶפְשָׁר לַחֲלוֹם בְּלִי דְבָרִים בְּטֵלִים, כְּדֵי שֶׁיָּבֹא הַחֲלוֹם כָּאן עַל יְדֵי מַלְאָךְ, כָּאן עַל יְדֵי שֵׁד, מִשּׁוּם שֶׁהַחֲלוֹם הוּא מִצַּד שֶׁל הָעֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע, אֲבָל מִצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים לֹא בָא (עָלָיו אֶלָּא שֶׁל קִבָּה) אֶלָּא עַל יְדֵי קִבָּה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהִיא שְׁכִינָתוֹ, וְאֵין שָׁם קִבָּה רַע, שֶׁהוּא שֵׁד.

הַקָּרְקְבָן טוֹחֵן, אִם אָדָם צַדִּיק, הִיא

בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וְאִי לָא אָזְלִין בְּפִקּוּדִין טָבִין, מִתְפַּרְנְסִין בְּלֶחֶם הַקְּלוּקֵל מְזוֹנָא קַלָּא בַּקָּלוֹן. וֵוֹשֶׁט (במדבר יא ח) שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ, שָׁטִין (שַׁטְיָין) לָקְטִין בְּשִׁטּוּתָא, וְטָחֲנוּ בָּרֵיחַיִם בְּדוֹחֲקָא, אִלֵּין אִינוּן טוֹחֲנוֹת בְּפוּמָא, אוֹ דָכוּ בַּמְּדוֹכָה דָּא חֵיךְ, וּבִשְׁלוּ בַּפָּרוּר דָּא אִצְטוּמְכָא.

בְּרִי, רָזָא עִלָּאָה הָכָא, אִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל הֲוָה נָחִית לוֹן אוֹרַיְיתָא מִן שְׁמַיָּא בְּלָא דוֹחֲקָא, וְלָא הֲווֹ צְרִיכִין לְאַלָּפָא חַד לְחַבְרֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות טז ד) הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם, דְּלֵית לֶחֶם אֶלָּא אוֹרַיְיתָא, לָא זָכוּ בְּגִין עֵרֶב רַב דְּאִינוּן שַׁטְיָין, אִתְּמַר בְּהוּ שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ, דְּיִטְרְחוּן לְאוֹלָפָא דָא לְדָא, לְפַרְנָסָה כָּל חַד בְּדוֹחֲקָא, וּלְחַכִּימַיָּא בִּרְמִיזָא. אֲבָל לְעָתִיד לָבֹא יִתְמְחוּן עֵרֶב רַב מֵעָלְמָא, וְאִתְּמַר בְּהוֹן (ירמיה ל א לג) וְלֹא יְלַמְּדוּ

לשון הקודש

טוֹחֶנֶת מִן לַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם אֵיבָרִים קְדוֹשִׁים בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה, וְאִם לֹא הוֹלְכִים בְּמִצְוֹת טוֹבוֹת, מִתְפַּרְנְסִים בַּלֶּחֶם הַקְּלוּקֵל, מָזוֹן הַקְּלוּקֵל, קַל בְּקָלוֹן. וֵשֶׁט – שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ. שָׁטִים, (הַשּׁוֹטִים), לוֹקְטִים בְּשִׁטּוּת. וְטָחֲנוּ בָּרֵחַיִם – בְּדוֹחַק, אֵלּוּ הֵן הַטּוֹחֲנוֹת בַּפֶּה, אוֹ דָכוּ בַּמְּדוֹכָה – זֶה הַחֵךְ, וּבִשְׁלוּ בַּפָּרוּר – זוֹ הָאִיצְטוּמְכָה.

בְּנִי, סוֹד עֶלְיוֹן כָּאן, אִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל, הָיְתָה יוֹרֶדֶת לָהֶם תּוֹרָה מִשָּׁמַיִם בְּלִי דֹּחַק, וְלֹא הָיוּ צְרִיכִים לְלַמֵּד אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, שֶׁאֵין לֶחֶם אֶלָּא תּוֹרָה, לֹא זָכוּ – בִּגְלַל הָעֵרֶב רַב שֶׁהֵם שׁוֹטִים, נֶאֱמַר בָּהֶם שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ, שֶׁיִּטְרְחוּ לְלַמֵּד זֶה לָזֶה, לְפַרְנָסָה כָּל אֶחָד בְּדֹחַק,

עוֹד אִישׁ אֶת אָחִיו וְגוֹמֵר, וּבְגִין דָּא וֵוֹשֶׁט אִיהוּ לְבִישׁ וְאִיהוּ לְטָב, חִוָּוֹר וְסוּמַק, דִּינָא וְרַחֲמֵי.

וּבְרִי, בְּוַדַּאי אִינוּן שְׁלוּחַיָּא דְצִבּוּרָא, צְרִיכִין כַּד קָרָאן סֵפֶר תּוֹרָה דְיַחְתְּכוּן מִלִּין, וְלָא יֵימְרוּן לְהוֹן בְּהַלְעָטָה, כְּגַוְונָא דְעֵרֶב רַב דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (במדבר יא יג) הַבָּשָׂר עוֹדֶנּוּ בֵּין שִׁנֵּיהֶם, וַהֲווֹ אָכְלִין בְּהַלְעָטָה, וּכְגַוְונָא דְעֵשָׂו דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כה ל) הַלְעִיטֵנִי נָא, וְלָא הֲווֹ טָחֲנִין לֵיהּ, אִתְּמַר בְּהוֹן (במדבר יא לג) וְאַף יהו"ה חָרָה בָּעָם.

הַדְרָא דְכַנְתָּא דָא אִיהוּ נָחָשׁ בָּרִיחַ נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן, דִּזְמִינִין צַדִּיקַיָּא (דף קמא ע"א) לְמֵיכַל לֵיהּ. וְאִית חֵלֶב טָמֵא דְאִיהוּ נָחָשׁ, דְּאִיהוּ אָסִיר לְמֵיכַל עַמָּא קַדִּישָׁא, בְּגִין דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית ג יד) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה.

לשון הקודש

לַחֲכָמִים בְּרֶמֶז. אֲבָל לֶעָתִיד לָבֹא יִמָּחוּ הָעֵרֶב רַב מִן הָעוֹלָם, וְנֶאֱמַר בָּהֶם וְלֹא יְלַמְּדוּ עוֹד אִישׁ אֶת אָחִיו וְגוֹמֵר, וּמִשּׁוּם זֶה הַוֵּשֶׁט הוּא לְרַע וְהוּא לְטוֹב, לָבָן וְאָדֹם, דִּין וְרַחֲמִים.

וּבְנִי, בְּוַדַּאי אוֹתָם שְׁלוּחֵי הַצִּבּוּר, צְרִיכִים כְּשֶׁקּוֹרְאִים סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁיַּחְתְּכוּ אֶת הַמִּלִּים וְלֹא יֹאמְרוּ אוֹתָם בְּהַלְעָטָה, כְּמוֹ שֶׁהָעֵרֶב רַב שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הַבָּשָׂר עוֹדֶנּוּ בֵּין שִׁנֵּיהֶם, וְהָיוּ אוֹכְלִים בְּהַלְעָטָה, וּכְמוֹ שֶׁעֵשָׂו, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הַלְעִיטֵנִי נָא, וְלֹא הָיוּ טוֹחֲנִים לוֹ, נֶאֱמַר בָּהֶם וְאַף יהו"ה חָרָה בָּעָם.

הַמַּעַי הַגַּס זֶהוּ נָחָשׁ בָּרִיחַ, נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן, שֶׁעֲתִידִים הַצַּדִּיקִים לֶאֱכֹל אוֹתוֹ, וְיֵשׁ חֵלֶב טָמֵא שֶׁהוּא נָחָשׁ, שֶׁהוּא אָסוּר לְמַאֲכַל הָעָם הַקָּדוֹשׁ, מִשּׁוּם שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה.

תִּקּוּנָא רְבִיעָאָה

(זהו תיקון כ"ה)

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן י"ש, (משלי ח כא) לְהַנְחִיל אוֹהֲבַי יֵשׁ וְאוֹצְרוֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא, וּבְגִין דְּתַמָּן אוֹצָר דְּאִיהִי יִרְאַת יהו"ה, מִנֵּיהּ אִתְמַלְיָא לְצַדִּיקַיָּא, וְאִינּוּן דָּחֲלִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָרְתִין הַאי יֵשׁ, וְעַרְבּוּבְיָא בִישָׁא לָא הֲוֹו דָּחֲלִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלָּא בְּגִין עוּתְרָא, וַהֲוֹו מְנַסִּין לֵיהּ, כְּגַוְונָא דָא (שמות יז ז) הֲיֵשׁ יהו"ה בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן, וְכָל אִינּוּן דִּמְנַסִּין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְדָחֲלִין לֵיהּ בְּעוּתְרָא וְלָא דָחֲלִין מִנֵּיהּ בַּעֲנִיוּתָא כְּמוֹ בְּעוּתְרָא, לַאו אִינּוּן אֶלָּא עִרְבּוּבְיָא בִישָׁא, דְּאִית יִרְאָה וְאִית יִרְאָה, אִית אַהֲבָה וְאִית אַהֲבָה, אִית מָאן דְּדָחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּיֵחוּן בְּנוֹי אוֹ דְלָא נָחִית לַעֲנִיוּתָא, אוֹ דְרָחִים לֵיהּ בְּגִין דִּיהִיב לֵיהּ עוּתְרָא, וּמְנַסֶּה לֵיהּ

לשון הקודש

תִּקּוּן רְבִיעִי
זֶהוּ תִּקּוּן כ"ה

בְּרֵאשִׁית, שָׁם יֵ"שׁ, לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא, וּמִשּׁוּם שֶׁשָּׁם אוֹצָר, שֶׁהִיא יִרְאַת יהו"ה, מִמֶּנּוּ מִתְמַלֵּא לַצַּדִּיקִים, וְאוֹתָם יִרְאֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹרְשִׁים הַיֵּשׁ הַזֶּה, וְעֵרֶב רַב הָרָע לֹא הָיוּ פּוֹחֲדִים מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא בִּשְׁבִיל הָעֹשֶׁר, וְהָיוּ מְנַסִּים אוֹתוֹ, כְּמוֹ זֶה: הֲיֵשׁ יהו"ה בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן, וְכָל אוֹתָם שֶׁמְּנַסִּים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּפּוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ בְּעֹשֶׁר, וְלֹא יְרֵאִים מִמֶּנּוּ בַּעֲנִיּוּת כְּמוֹ בְּעֹשֶׁר, אֵינָם אֶלָּא עֵרְבּוּב רַע, שֶׁיֵּשׁ יִרְאָה וְיֵשׁ יִרְאָה, יֵשׁ אַהֲבָה וְיֵשׁ אַהֲבָה, יֵשׁ מִי שֶׁיָּרֵא מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּדֵי שֶׁיָּחוֹן אֶת בָּנָיו, אוֹ שֶׁלֹּא יֵרֵד לַעֲנִיּוּת, אוֹ

כְּגוֹן נַעֲבִיד הַאי פִּקּוּדָא הָכִי, וְנֶחֱזֵי הֵיךְ יהו"ה בְּקִרְבֵּנוּ וְיָהִיב לָן אַגְרָא בְּגִינֵיהּ אִם אָיִן, דְּאִי לָא יָהִיב לֵיהּ אַגְרָא בְּגִינָהָא לָא רָחִים לֵיהּ, וְלָא יָהִיב לֵיהּ צְדָקָה וְלָא יַעֲבִיד פִּקּוּדָא, וּמְנַסֵּי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל פִּקּוּדָא וְעוֹבָדָא, בְּוַדַּאי הַאי אִיהוּ מֵאִלֵּין עֵרְבוּבְיָא בִישָׁא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן הֵיךְ יהו"ה בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן.

אֶלָּא רְחִימוּ וּדְחִילוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁלִים בְּכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא דְעָבִיד, בֵּין דְּיָהִיב לֵיהּ אַגְרָא בְּטִיבוּ בֵּין דְּלָא יָהִיב לֵיהּ, וּבְגִין דָּא מַגִּי בְּאוֹרַיְיתָא (דברים ו ד) וְאָהַבְתָּ אֵת יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ, וְאוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין, אִם חָבִיב עָלֶיךָ נַפְשְׁךָ מִמָּמוֹנְךָ לְכַךְ נֶאֱמַר בְּכָל נַפְשְׁךָ, וְאִם חָבִיב עָלֶיךָ מָמוֹנְךָ מִנַּפְשְׁךָ לְכַךְ נֶאֱמַר

לשון הקודש

שֶׁאוֹהֵב אוֹתוֹ כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן לוֹ עֹשֶׁר, וּמְנַסֶּה אוֹתוֹ כְּמוֹ: נַעֲשֶׂה אֶת הַמִּצְוָה הַזּוֹ כָּךְ, וְנִרְאֶה הֵיךְ יהו"ה בְּקִרְבֵּנוּ וְנוֹתֵן לָנוּ שָׂכָר בַּעֲבוּרָהּ אִם אַיִן, שֶׁאִם לֹא יִתֵּן לוֹ שָׂכָר בִּשְׁבִיל זֶה, אֵינוֹ אוֹהֵב אוֹתוֹ, וְלֹא נוֹתֵן לוֹ צְדָקָה וְלֹא יַעֲשֶׂה מִצְוָה, וּמְנַסֶּה אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל מִצְוָה וּמַעֲשֶׂה, וַדַּאי זֶהוּ מֵאוֹתָם עֵרֶב רַב שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הֵיךְ יהו"ה בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן.

אֶלָּא אַהֲבָה וְיִרְאָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שָׁלֵם בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁעוֹשֶׂה, בֵּין שֶׁיִּתֵּן לוֹ שָׂכָר בְּטוֹב, בֵּין שֶׁלֹּא נוֹתֵן לוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה צִוָּה בַּתּוֹרָה וְאָהַבְתָּ אֵת יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ, וּפֵרְשׁוּהוּ הַקַּדְמוֹנִים אִם חָבִיב עָלֶיךָ נַפְשְׁךָ מִמָּמוֹנְךָ, לְכָךְ נֶאֱמַר בְּכָל נַפְשְׁךָ, וְאִם חָבִיב עָלֶיךָ מָמוֹנְךָ מִנַּפְשְׁךָ,

בְּכָל מְאֹדֶךָ, דְּאִית בַּר נַשׁ דְּצַלִּי וְאָזִיל בְּכָל פִּקּוּדִין דְּלָא יָהִיב עֲלַיְיהוּ אַגְרָא, וְאִם הֲוָה יָהִיב אַגְרָא עֲלַיְיהוּ לָא הֲוָה עָבִיד לוֹן, דְּוַדַּאי סַגִּיאִין אִינּוּן מִבְּנֵי נָשָׁא דְּאִינּוּן עֲתִירִין בְּעוּתְרָא סַגִּיא, וְאִינּוּן חֲבִיבִין עוּתְרָא דִּלְהוֹן יַתִּיר מִנִּשְׁמָתָא דִּלְהוֹן, דְּעוּתְרָא דְּנַפְשָׁא אִיהוּ פִּקּוּדִין טָבִין בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְעוּתְרָא דְּגוּפָא מָמוֹנָא וְעִדּוּנָא בְּעָלְמָא דֵּין.

וְאִינּוּן דִּמְחַבְּבִין מָמוֹנָא מִנַּפְשָׁא, אִם הֲווֹ יָהֲבִין לֵיהּ כָּל אוֹרַיְיתָא בְּמֵאָה זוּזֵי לָא הֲווֹ יָהֲבִין לְהוּ בְּגִינָהּ, בְּגִין דְּמָמוֹנָא חָבִיב עֲלַיְיהוּ מִנַּפְשָׁא, וּמַה דְּדָחִיל וְרָחִים לֵיהּ לַאו אִיהוּ אֶלָּא בְּגִין מָמוֹנָא, הַאי דְּשַׁוִּי מָמוֹנָא עִקָּרָא וְאוֹרַיְיתָא דְּרָחִים קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טָפֵל, הַאי רְחִימוּ וּדְחִילוּ לָא חָשִׁיב לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא עִקָּרָא דִּרְחִימוּ

לשון הקודש

לְכָךְ נֶאֱמַר בְּכָל מְאֹדֶךָ, שֶׁיֵּשׁ אָדָם שֶׁמִּתְפַּלֵּל וְהוֹלֵךְ בְּכָל הַמִּצְוֹת שֶׁלֹּא נוֹתֵן עֲלֵיהֶם שָׂכָר, וְאִם הָיָה נוֹתֵן שָׂכָר עֲלֵיהֶם, לֹא הָיָה עוֹשֶׂה אוֹתָם, שֶׁוַּדַּאי רַבִּים הֵם בְּנֵי הָאָדָם שֶׁעֲשִׁירִים בְּעֹשֶׁר רַב, וְהֵם מְחַבְּבִים אֶת עָשְׁרָם יוֹתֵר מִנִּשְׁמָתָם, שֶׁעָשְׁרָה שֶׁל הַנֶּפֶשׁ הִיא מִצְוֹת טוֹבוֹת בָּעוֹלָם הַבָּא, וְעֹשֶׁר שֶׁל הַגּוּף – מָמוֹן וְעִדּוּן בָּעוֹלָם הַזֶּה.

וְאוֹתָם שֶׁמְּחַבְּבִים מָמוֹן מֵהַנֶּפֶשׁ, אִם הָיוּ נוֹתְנִים לוֹ כָּל הַתּוֹרָה בְּמֵאָה זוּזִים, לֹא הָיוּ נוֹתְנִים אוֹתָם בִּשְׁבִילָהּ, מִשּׁוּם שֶׁהַמָּמוֹן חָבִיב עֲלֵיהֶם מֵהַנֶּפֶשׁ, וּמַה שֶּׁיָּרֵא וְאוֹהֵב אוֹתוֹ, אֵינוֹ אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַמָּמוֹן. זֶה שֶׁשָּׂם אֶת הַמָּמוֹן עִקָּר, וְהַתּוֹרָה שֶׁאוֹהֵב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טָפֵל, הָאַהֲבָה וְהַיִּרְאָה הַזּוֹ לֹא מַחֲשִׁיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֶלָּא הָעִקָּר שֶׁל הָאַהֲבָה

וּדְחִילוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ רָחִים מָמוֹנֵיהּ מִנַּפְשֵׁיהּ, דְּיִרְחִים לֵיהּ בְּמָמוֹנֵיהּ, בַּמֶּה דְּאִיהוּ חָשִׁיב עֲלֵיהּ, וְלָא בְטָפֵל דִּילֵיהּ, לְכַךְ נֶאֱמַר בְּכָל מְאֹדֶךָ, וְכֵן מָאן דְּחָשִׁיב נַפְשֵׁיהּ מִמָּמוֹנֵיהּ, וַהֲוָה יָהֵיב כָּל מָמוֹנָא דְעָלְמָא וְלָא הֲוָה נָזִיק אֲפִילוּ בְּאֵבְרָא זְעֵירָא דְּאִית בֵּיהּ, לְכַךְ נֶאֱמַר בְּכָל נַפְשְׁךָ בְּמַאי דְּרָחִים לֵיהּ.

תִּקּוּנָא חֲמִישָׁאָה

(זהו תקון כ"ו).

בְּרֵאשִׁית (ישעיה סו טז) **כִּי בָאֵשׁ יהו"ה נִשְׁפָּט, אלהי"ם מָאֵרִי דְּדִינָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר** (שמות כב כז) **אלהי"ם לֹא תְקַלֵּל, בְּוַדַּאי כְּמָה דְלְעֵילָא אִתְּמַר** (תהלים עה ח) **כִּי אלהי"ם שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים, כַּךְ אִיהוּ צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי דַּיָּינָא לְתַתָּא, לְדָא יַשְׁפִּיל בְּדִינָא וּלְדָא יָרִים, כְּפוּם** (דף קמא ע"ב) **עוֹבָדוֹי,**

לשון הקודש

וְהַיִּרְאָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהוּא אוֹהֵב מָמוֹנוֹ מִנַּפְשׁוֹ, שֶׁיֹּאהַב אוֹתוֹ בְּמָמוֹנוֹ, בְּמַה שֶׁהוּא חָשׁוּב עָלָיו, וְלֹא בְּטָפֵל שֶׁלּוֹ, לְכָךְ נֶאֱמַר בְּכָל מְאֹדֶךָ. וְכָאן מִי שֶׁמַּחֲשִׁיב נַפְשׁוֹ מִמָּמוֹנוֹ, וְהָיָה נוֹתֵן כָּל הַמָּמוֹן שֶׁבָּעוֹלָם וְלֹא הָיָה נִזָּק אֲפִלּוּ בְּאֵיבָר קָטָן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, לְכָךְ נֶאֱמַר בְּכָל נַפְשְׁךָ, בְּמַה שֶׁאוֹהֵב אוֹתוֹ.

תִּקּוּן חֲמִישִׁי
זֶהוּ תִּקּוּן כ"ו

בְּרֵאשִׁית, כִּי בָאֵשׁ יהו"ה נִשְׁפָּט, אֱלֹהִי"ם – בַּעֲלֵי הַדִּין, וְעָלָיו נֶאֱמַר אֱלֹהִי"ם לֹא תְקַלֵּל, בְּוַדַּאי כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְמַעְלָה כִּי אֱלֹהִי"ם שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים, כָּךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת הַדַּיָּן לְמַטָּה, אֶת זֶה יַשְׁפִּיל בַּדִּין וְאֶת זֶה יָרִים, כְּפִי מַעֲשָׂיו,

לְדָא מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, לְדָא כְּלַפֵּי גְבוּרָה, אֶמֶת בְּאֶמְצָעִיתָא, וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי דַּיָּין אֱמֶת, אלהי"ם הַכּסֵ"א בְּחוּשְׁבָּן, דְּתַמָּן י"ה דְּאִיהִי חָכְמָה וּבִינָה, זֶה שְׁמִי עִם י"ה שְׁסָ"ה מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְדָא י"ה מִן אלהי"ם, ה' עַל י' נוּקְבָא.

וְכַד דַּיָּין אִיהוּ דָן, צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי אִיהוּ יָתֵיב וּבַעֲלֵי דִינָא קַיְימִין, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, דְּאִתְּמַר בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (איוב א ו) וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאלהי"ם לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, אִיהוּ יָתֵיב, וְאִינוּן קַיְימִין לְמִתְבַּע דִּינָא, וּבְגִין דְּשָׂטָן יֵעוּל בֵּינַיְיהוּ לְמִתְבַּע חוֹבֵיהוֹן דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, אִינוּן בְּמַטּוּלָא עֲלֵיהּ, עַד דַּהֲוָה דָן לְהוֹן וְדָא אִיהוּ לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, וְעוֹד לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, לְשַׁאֲלָא וּלְמִתְבַּע דִּינָא לְגַבֵּי (נ"א קַמֵּי) קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יהו"ה, כַּד נָהִיג עָלְמָא

לשון הקודש

לָזֶה מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, לָזֶה כְּלַפֵּי גְבוּרָה, הָאֶמֶת בָּאֶמְצַע, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָא דַּיָּן אֱמֶת. אֱלֹהִי"ם – הַכּסֵ"א בְּחֶשְׁבּוֹן, שֶׁשָּׁם י"ה שֶׁהִיא חָכְמָה וּבִינָה, זֶה שְׁמִי עִם י"ה – שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְזֶה י"ה מִן אֱלֹהִי"ם, ה' עַל י' נְקֵבָה.

וְכָךְ הַדַּיָּן דָּן, צָרִיךְ שֶׁהוּא יִהְיֶה יוֹשֵׁב וּבַעֲלֵי הַדִּין עוֹמְדִים, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִי"ם לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, הוּא יוֹשֵׁב, וְהֵם עוֹמְדִים לִתְבֹּעַ דִּין, וּמִשּׁוּם שֶׁשָּׂטָן נִכְנָס בֵּינֵיהֶם לִתְבֹּעַ אֶת חֲטָאֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הֵם בְּמַשָּׂא עָלָיו עַד שֶׁהָיָה דָן אוֹתָם, וְזֶהוּ לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה. וְעוֹד לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, לִשְׁאֹל וְלִתְבֹּעַ דִּין אֵצֶל (לִפְנֵי) הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁמַּנְהִיג הָעוֹלָם בְּרַחֲמִים, וּמְקַטְרְגִים וְתוֹבְעִים

בְּרַחֲמִין, וּמְקַטְרְגִין וְתָבְעִין דִּינָא, וְדָא אִיהוּ לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה. וְתוּ לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, יהו"ה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּשָׁאֲלִין וְתָבְעִין דִּינָא מִגְּבוּרָה בֵּי דִינָא רַבְּרְבָא, דְּקַיְּימָא עַל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְדָא הוּא עַל יהו"ה, עַל דְּמִקָּרְבִין דִּינִין קֶדֶם גְּבוּרָה אִתְּמַר בְּהוֹן לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, דְּאַף עַל גַּב דְּבְנוֹי אִינוּן יִשְׂרָאֵל לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְאַעֲבָרָא עַל דִּינָא, דְּאוֹרַיְיתָא בְּדִינָא אִתְיְיהִיבַת, וְאוֹמֵי עֲלָהּ דְּלָא יַעֲבַר עֲלָהּ, וּלְגַבֵּי דִינָא גְּבוּרָה אִיהִי בְּאֶמְצָעִיתָא, וְחֶסֶד מִימִינָא, וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא מִשְּׂמָאלָא, וְכָל דִּינִין מֵהַאי אֲתַר תַּלְיָין, וְכָל סְפִירָן כֻּלְּהוּ אִתְקְרִיאוּ דִּינִין גְּבוּרָה וַאֲפִילוּ יהו"ה.

דִּינָא קַדְמָאָה חֲדָא אִתְקְרֵי דִּין לָדוּן בְּחֶנֶק, וְאִתְּמַר (דברים כא כג) **לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ.** אָמַר לֵיהּ אֶלְעָזָר בְּרִי, הָכָא צָרִיךְ לְחַדְּשָׁא מִלִּין,

לשון הקודש

דִּין, וְזֶהוּ לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה. וְעוֹד לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, יהו"ה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁשּׁוֹאֲלִים וְתוֹבְעִים דִּין מִגְּבוּרָה, בֵּית הַדִּין הַגָּדוֹל שֶׁעוֹמֵד עַל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְזֶהוּ עַל יהו"ה, עַל שֶׁמַּקְרִיבִים הַדִּינִים לִפְנֵי גְבוּרָה נֶאֱמַר בָּהֶם לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁבָּנָיו הֵם יִשְׂרָאֵל, אֵין לוֹ רְשׁוּת לְהַעֲבִיר עַל הַדִּין, שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה בְּדִין, וְנִשְׁבַּע עָלֶיהָ שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עָלֶיהָ, וּלְגַבֵּי הַדִּין, הַגְּבוּרָה הִיא בָּאֶמְצַע וְחֶסֶד מִיָּמִין, וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מִשְּׂמֹאל, וְכָל הַדִּינִים תְּלוּיִים מִן הַמָּקוֹם הַזֶּה, וְכָל הַסְּפִירוֹת כֻּלָּן נִקְרְאוּ דִּינִים גְּבוּרָה, וַאֲפִלּוּ יהו"ה. **דִּין** רִאשׁוֹן, הָאֶחָד נִקְרָא דִּין לָדוּן בְּחֶנֶק, וְנֶאֱמַר לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ. אָמַר לוֹ:

אִית עֵץ וְאִית עֵץ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם כ יט) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה, וְאִית אָדָם דְּאִיהוּ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְחוֹבָא דְאָדָם אִיהִי נִבְלָתוֹ דְאָדָם קַדְמָאָה דְאִיהִי עֵץ הַחַיִּים, לָא צָרִיךְ לְתַלְיָיא בֵּיהּ חוֹבָא דָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, דְּמָאן דְּאָכַל מֵעֵץ דִּילֵיהּ דְּאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים, אִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית נ כב) וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם.

וְעוֹד לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, עֵץ דְּהָכָא דָא תַּלְמִיד חָכָם דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי עֵץ הַחַיִּים, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, לֹא תָלִין בּוֹ נִבְלָתוֹ, דְּאִיהִי חוֹבָה דְּחָב בְּיוֹמָא לֹא תָלִין עִמֵּיהּ בַּלַּיְלָה, דְּמִיָּד יְתוּב בִּתְיוּבְתָּא, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ מָאֲרֵי מַתְנִיתִין אִם רָאִיתָ תַּלְמִיד חָכָם שֶׁחָטָא בַּיּוֹם אַל תְּהַרְהֵר אַחֲרָיו

לשון הקודש

אֶלְעָזָר בְּנִי, כָּאן צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ דְּבָרִים, יֵשׁ עֵץ וְיֵשׁ עֵץ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה, וְיֵשׁ אָדָם שֶׁהוּא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְחֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הִיא נִבְלָתוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהִיא עֵץ הַחַיִּים, לֹא צָרִיךְ לִתְלוֹת בּוֹ חֵטְא זֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, שֶׁמִּי שֶׁאָכַל מֵהָעֵץ שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים, נֶאֱמַר בּוֹ וְאָכַל וָחַי לְעֹלָם.

וְעוֹד לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ – הָעֵץ שֶׁל כָּאן זֶה תַּלְמִיד חָכָם שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא עֵץ חַיִּים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, לֹא תָלִין בּוֹ נִבְלָתוֹ, שֶׁהוּא הֵחֵטְא שֶׁחָטָא בַּיּוֹם, לֹא תָלִין עִמּוֹ בַּלַּיְלָה, שֶׁמִּיָּד יָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אִם רָאִיתָ תַּלְמִיד חָכָם שֶׁחָטָא בַּיּוֹם, אַל תְּהַרְהֵר אַחֲרָיו בַּלַּיְלָה, שֶׁוַּדַּאי עָשָׂה תְשׁוּבָה. (שֶׁמָּא

בַּלַּיְלָה, דְּוַדַּאי עָשָׂה תְּשׁוּבָה, (נ"א שֶׁמָּא עָשָׂה תְּשׁוּבָה, שֶׁמָּא סָלְקָא דַעְתָּךְ, אֶלָּא אֵימָא וַדַּאי עָשָׂה תְּשׁוּבָה).

וְעוֹד לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, דָּא תַּלְמִיד חָכָם, נִבְלָתוֹ דָּא בַּת עַם הָאָרֶץ דְּאִיהִי רִיחֲשָׂא, דְּאִם אַנְתְּ תַּלְיָא לָהּ בֵּיהּ, אוֹ קוֹבְרָהּ אוֹ קוֹבְרָתוֹ, וְדָא אִיהוּ (דברים כא כג) **כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ, כִּי קָבוֹר הוּא לָהּ אוֹ תִּקְבְּרֶנּוּ אִיהִי לֵיהּ, וְאִתְּתָא דָא לַאו אִקְרֵי זִוּוּגָא וְיִחוּדָא דִילֵיהּ, אֶלָּא אִיהִי כְּמַטּוּלָא תַּלְיָא עֲלֵיהּ, כְּחִוְיָא קָשִׁיר עַל קְדָלֵיהּ, וּבְגִין דָּא** (שם) **כִּי קִלְלַת אלהי"ם תָּלוּי, דְּאִיהִי קְלָלָה, דְקַטִּילַת לֵיהּ אוֹ אַיְיתֵי לֵיהּ לִידֵי עֲנִיּוּתָא.**

דָּבָר אַחֵר לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, דָּא שַׁבָּת, דְּיָרִית בֵּיהּ בַּר נַשׁ נְשָׁמָה יְתֵירָה, לָא צָרִיךְ לְאִתְחַזְיָא קֶדְמָהָא נַפְשָׂא דְשָׁלְטָא בְּבַר נַשׁ בְּיוֹמִין

לשון הקודש

עָשָׂה תְּשׁוּבָה, שֶׁמָּא יַעֲלֶה בְּדַעְתְּךָ?! אֶלָּא תֹּאמַר וַדַּאי עָשָׂה תְּשׁוּבָה).

וְעוֹד לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ – זֶה תַּלְמִיד חָכָם, נִבְלָתוֹ – זוֹ בַּת עַם הָאָרֶץ שֶׁהִיא רֶמֶשׂ, שֶׁאִם אַתָּה תוֹלֶה אוֹתָהּ בּוֹ – אוֹ קוֹבְרָהּ אוֹ קוֹבַרְתּוֹ, וְזֶהוּ כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ, כִּי קָבוֹר – הוּא אוֹתָהּ, אוֹ תִּקְבְּרֶנּוּ – הִיא אוֹתוֹ, וְאִשָּׁה זוֹ לֹא נִקְרֵאת הַזִּוּוּג וְהַיִּחוּד שֶׁלּוֹ, אֶלָּא הִיא כְּמַשָּׂא תָּלוּי עָלָיו, כְּנָחָשׁ קָשׁוּר עַל צַוָּארוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ כִּי קִלְלַת אֱלֹהִי"ם תָּלוּי, שֶׁהִיא קְלָלָה שֶׁהוֹרֶגֶת אוֹתוֹ אוֹ מְבִיאָה אוֹתוֹ לִידֵי עֲנִיּוּת.

דָּבָר אַחֵר לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ – זוֹ שַׁבָּת, שֶׁיּוֹרֵשׁ בָּהּ אָדָם נְשָׁמָה יְתֵרָה, לֹא צָרִיךְ לְהֵרָאוֹת לְפָנֶיהָ הַנֶּפֶשׁ שֶׁשּׁוֹלֶטֶת

דְּחוֹל, בִּמְלָאכָה דְּאִיהִי אֲסוּרָה בְּשַׁבָּת, אֶלָּא קָבוֹר תִּקְבְּרֻנוּ בַּיּוֹם הַהוּא, דְּלָא אִתְחַזְיָא קֶדֶם זָכוֹר וְשָׁמוֹר דְּשַׁבָּת, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (שמות ה ה) שֵׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא, (דברים כא כג) וְלֹא תְטַמֵּא אֶת אַדְמָתֶךָ, דְּנִשְׁמָתָא יְתֵירָה אִיהִי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דִּלְעֵילָא, אַדְמַת קֹדֶשׁ, דְּאִתְּמַר בָּהּ (ירמיה ב ג) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהו"ה.

וְעוֹד לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ דָּא בַר נַשׁ דְּאִיהוּ נָבָל, עֲלֵיהּ אִתְּמַר כָּל הַמַּעֲמִיד תַּלְמִיד דְּלַאו אִיהוּ הָגוּן כְּאִלּוּ מַעֲמִיד אֲשֵׁרָה, וּבְגִין דָּא לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ דְּאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים. דָּבָר אַחֵר לֹא תָלִין וְגוֹמֵר, הָעֵץ אִלֵּין יִשְׂרָאֵל דְּאִתְּמַר בְּהוּ (דף קמב ע"א) (ישעיה סה כב) כִּימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי, חוֹבָא דְעָבְדוּ עַם נָבָל, לָא תְהֵא תַלְיָא לֵיהּ בְּיִשְׂרָאֵל, דְּכַד

לשון הקודש

בָּאָדָם בִּימוֹת הַחֹל בִּמְלָאכָה שֶׁאֲסוּרָה בְּשַׁבָּת, אֶלָּא קָבוֹר תִּקְבְּרֻנוּ בַּיּוֹם הַהוּא, שֶׁלֹּא תֵרָאֶה לִפְנֵי זָכוֹר וְשָׁמוֹר שֶׁל שַׁבָּת, וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר שֵׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא, וְלֹא תְטַמֵּא אֶת אַדְמָתֶךָ, שֶׁנִּשְׁמָה יְתֵרָה הִיא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַעְלָה, אַדְמַת קֹדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהו"ה.

וְעוֹד לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ – זֶה אָדָם שֶׁהוּא נָבָל, עָלָיו נֶאֱמַר כָּל הַמַּעֲמִיד תַּלְמִיד שֶׁאֵינוֹ הָגוּן כְּאִלּוּ מַעֲמִיד אֲשֵׁרָה, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים. דָּבָר אַחֵר לֹא תָלִין וְגוֹמֵר, הָעֵץ – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי, הַחֵטְא שֶׁעָשׂוּ עַם

עֲבַדוּ יָת עֶגְלָא חַשִׁיב מֹשֶׁה דְּיִשְׂרָאֵל עֲבַדוּ לֵיהּ, וְאָמַר (שמות לב יא) לָמָּה יהו"ה יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ, אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (שם) לֶךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ, מִיָּד נָחִית וְחָזָא עֵגֶל דְּיוֹקְנָא דְשׁוֹר וַחֲמוֹר, שָׁאִיל לֵיהּ מָאן עָבַד לָךְ, אָמַר חֲמוֹר, עֵרֶב רַב (יחזקאל כג כ) אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם, שׁוֹר אָמַר נַמִּי הָכִי, טַבַּעַת דַּעֲלָהּ מַזָּל שׁוֹר בְּזִמְנָא דְאִתְּמַר בְּעֵרֶב רַב (שמות לב ג) וַיִּתְפָּרְקוּ כָּל הָעָם אֶת נִזְמֵי הַזָּהָב, אִזְדַּמְּנַת תַּמָּן, וְאֶרְמֵי כֹּלָּא אַהֲרֹן בְּנוּרָא, וְנָפְקַת עֶגְלָא דְיוֹקְנָא דְשׁוֹר וַחֲמוֹר, בְּהַהוּא זִמְנָא צָוְוחַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְאָמְרַת, (ישעיה א ג) יָדַע שׁוֹר קוֹנֵהוּ וַחֲמוֹר אֵבוּס בְּעָלָיו, יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע עַמִּי לֹא הִתְבּוֹנָן.

וְרַשִׁ"יעַיָא מָה חָזוּ לְמֶעֱבַד עֵגֶל, אֶלָּא וַדַּאי אִינּוּן הֲווֹ מְכַשְּׁפִין דְּפַרְעֹה, יוֹנוֹ"ם וְיַמְבְּרוֹ"ם

לשון הקודש

נָבָל, אַל תִּתְלֶה אוֹתוֹ בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁכְּשֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל, חָשַׁב מֹשֶׁה שֶׁיִּשְׂרָאֵל עָשׂוּ אוֹתוֹ, וְאָמַר לָמָּה יהו"ה יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֶךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ. מִיָּד יָרַד וְרָאָה עֵגֶל, דְּיוֹקֶן שֶׁל שׁוֹר וַחֲמוֹר, שָׁאַל אוֹתוֹ, מִי עָשָׂה אוֹתְךָ? אָמַר הַחֲמוֹר, הָעֵרֶב רַב אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם. גַּם הַשּׁוֹר אָמַר כָּךְ. הַטַּבַּעַת שֶׁעָלֶיהָ מַזַּל שׁוֹר, בִּזְמַן שֶׁנֶּאֱמַר בָּעֵרֶב רַב וַיִּתְפָּרְקוּ כָּל הָעָם אֶת נִזְמֵי הַזָּהָב, הִזְדַּמֵּן לְשָׁם, וְזָרַק הַכֹּל אַהֲרֹן לָאֵשׁ, וְיָצָא עֵגֶל, דְּיוֹקֶן שֶׁל שׁוֹר וַחֲמוֹר. בְּאוֹתוֹ זְמַן צָוְחָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְאָמְרָה, יָדַע שׁוֹר קוֹנֵהוּ וַחֲמוֹר אֵבוּס בְּעָלָיו, יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע עַמִּי לֹא הִתְבּוֹנָן.

וּמָה רָאוּ הָרְשָׁעִים לַעֲשׂוֹת עֵגֶל? אֶלָּא וַדַּאי הֵם הָיוּ הַמְכַשְּׁפִים שֶׁל פַּרְעֹה, יוֹנוֹ"ם

בְּנֵי בִּלְעָם, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות ח ג) וַיַּעֲשׂוּ כֵּן הַחַרְטֻמִּים בְּלָטֵיהֶם, וְחָזוּ דְּלָא הֲוָה מַמָּשׁוּ בְּהוֹן, אִתְּחַזְּרוּ עִמֵּיהּ דְּמֹשֶׁה וְקַבִּילוּ בְּרִית מִילָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיָדַע גְּלוּיִים וּסְתִירִין, דַּהֲוָה יָדַע בְּהוֹן דְּאִינוּן מִגּוֹזְעָא בִישָׁא, כַּד הֲוָה נָחֲתָא שְׁכִינְתָּא אִתְּמַר בָּהּ (שם יד יט) וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִי"ם הַהֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, וְלָא אָמַר לִפְנֵי הָעָם, וּבְגִין דָּא נָטְלוּ קִנְאָה בְּלִבַּיְיהוּ, וְאָמְרוּ (שם לב א) קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אלהי"ם אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ, כְּגַוְונָא דַּהֲוָה אָזִיל קֶדְמַיְיכוּ, וּבְגִין דָּא עֲבַדוּ יָת עֶגְלָא בְּחַרְשִׁין דִּלְהוֹן, וְדָא אִיהוּ יָדַע שׁוֹר קוֹנֵהוּ וכו', יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע חַרְשִׁין, עַמִּי אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה בְּנֵי עַמְרָם לֹא הִתְבּוֹנָנוּ, וְדָא אִיהוּ לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, חוֹבָא דָא דְעַם נָבָל לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ דְּאִינוּן יִשְׂרָאֵל. דָּבָר אַחֵר לֹא תָלִין וכו', דָּא גִיּוֹרָא דְּלָא אִתְגַּיַּיר לִשְׁמָא

לשון הקודש

וַיַּמְבִּרוּ"ם בְּנֵי בִלְעָם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיַּעֲשׂוּ כֵּן הַחַרְטֻמִּים בְּלָטֵיהֶם, וְרָאוּ שֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶם מַמָּשׁוּת, וְחָזְרוּ עִם מֹשֶׁה וְקִבְּלוּ בְּרִית מִילָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיּוֹדֵעַ גְּלוּיוֹת וְנִסְתָּרוֹת, שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ בָּהֶם שֶׁהֵם מִגֶּזַע רַע, כְּשֶׁהָיְתָה יוֹרֶדֶת שְׁכִינָה, נֶאֱמַר בָּהּ וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִי"ם הַהֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אָמַר לִפְנֵי הָעָם, וּמִשּׁוּם זֶה נָטְלוּ קִנְאָה בְּלִבָּם, וְאָמְרוּ קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם, וּמִשּׁוּם זֶה עָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל בְּכִשְׁפֵיהֶם, וְזֶהוּ יָדַע שׁוֹר קוֹנֵהוּ וכו', יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע כִּשָּׁפִים, עַמִּי – אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה בְּנֵי עַמְרָם – לֹא הִתְבּוֹנָנוּ. וְזֶהוּ לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, הַחֵטְא הַזֶּה שֶׁל עַם נָבָל, לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ,

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא תַלְיָא בֵּיהּ בְּיִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן עֵץ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ (ישעיה סה כב) **כִּימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי.**

וְעוֹד לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ, דָּא נִבְלוּת הַפֶּה, עַל הָעֵץ דָּא לִישָׁנָא בִישָׁא, דְּחוֹבָה דָא גָרִים דְּיָמוּת קֶדֶם זְמְנֵיהּ, וְדָא אִיהוּ כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ, דָּבָר אַחֵר לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ, דָּא יֵצֶר הָרָע, עַל הָעֵץ דָּא נִשְׁמַת חַיִּים, דְּמָאן דְּחִלֵּל בָּהּ אִתְּמַר בֵּיהּ כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ, וְיָמוּת בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, דָּא אִיהוּ דִינֵיהּ בְּחֶנֶק מָאן דְּעָבַר עַל דָּא.

(דָּבָר אַחֵר לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, דָּא נַפְשָׁא דְחוֹל דְּלָא תִתְחַזְיָא קֶדֶם נַפְשָׁא יְתֵירָא וּבְגִינָהּ אָמַר לְמֹשֶׁה (שמות ג ה) שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ).

תְּנְיָינָא הֶרֶג, הֶרֶג לְגַנָּב, וּלְגַזְלָן עוֹנְשָׁא, וּבְגִין דָּא הַמְמַשְׁכֵּן לְחַבְרֵיהּ צָרִיךְ לְמֶחְזַר לֵיהּ מַשְׁכּוֹנֵיהּ בְּעִידָן דְּצָרִיךְ לֵיהּ, כֵּיוָן דְּלֵית לֵיהּ אָחֳרָא,

לשון הקודש

שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל. דָּבָר אַחֵר לֹא תָלִין וְכוּ', זֶה גֵּר שֶׁלֹּא הִתְגַּיֵּר לִשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא לִתְלוֹתוֹ בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם עֵץ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ כִּימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי.

וְעוֹד, לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ – זוֹ נִבְלוּת הַפֶּה, עַל הָעֵץ – זֶה לָשׁוֹן הָרָע, שֶׁחֵטְא זֶה גּוֹרֵם שֶׁיָּמוּת קֹדֶם זְמַנּוֹ, וְזֶהוּ כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ. דָּבָר אַחֵר לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ – זֶה יֵצֶר הָרָע, עַל הָעֵץ – זוֹ נִשְׁמַת חַיִּים, שֶׁמִּי שֶׁחִלֵּל אוֹתָהּ, נֶאֱמַר בּוֹ כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ, וְיָמוּת בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, זֶה דִּינוֹ בְּחֶנֶק מִי שֶׁעוֹבֵר עַל זֶה.

דָּבָר אַחֵר, לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ – זוֹ נֶפֶשׁ שֶׁל חֹל שֶׁלֹּא תֵרָאֶה לִפְנֵי הַנֶּפֶשׁ הַיְתֵרָה, וּבִשְׁבִילָהּ אָמַר לְמֹשֶׁה שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ.

הַשֵּׁנִי – הֶרֶג, הֶרֶג לַגַּנָּב, וְלַגַּזְלָן עֹנֶשׁ, וּמִשּׁוּם זֶה הַמְמַשְׁכֵּן לַחֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְהַחֲזִיר

הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים כד יג) הָשֵׁב תָּשִׁיב לוֹ אֶת הָעֲבוֹט וְאִתְּמַר בִּקְרָא אַחֲרָא (שמות כב כה) אִם חָבֹל תַּחְבֹּל שַׂלְמַת רֵעֶךָ עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ, הַאי בְּנִשְׁמָתָא דְּבַר נַשׁ מְמַלֵּל, אִם חָבֹל תַּחְבֹּל נַפְשָׁא וְרוּחָא, שַׂלְמַת רֵעֶךָ דָּא נִשְׁמָתָא.

וְאִם חָבוֹל תַּחְבּוֹל תְּפִלִּין דְּיָד וּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, שַׂלְמַת רֵעֶךָ כִּסּוּיָא דְּמִצְוָה, עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים פד יב) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יהו"ה אלהי"ם, תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ קֶדֶם דְּיִתְכַּנִּישׁ מִנֵּיהּ, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (מלאכי ג ג) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ, מַאי צְדָקָה צְלוֹתָא, וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ כַּנְפֵי מִצְוָה דְּאִינּוּן תְּפִלִּין כַּנְפֵי יוֹנָה, וְכַנְפֵי מִצְוַת צִיצִית, הִיא שִׁמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ מִשְׁכָּא דִּתְפִלִּין, וְאִם אַתְּ לָא תַּחֲזִיר אִלֵּין כִּסּוּיָין לֵיהּ קֶדֶם דְּיִתְכַּנִּישׁ

לשון הקודש

לוֹ מַשְׁכּוֹנוֹ בִּזְמַן שֶׁצָּרִיךְ אוֹתוֹ, כֵּיוָן שֶׁאֵין לוֹ אַחֵר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הָשֵׁב תָּשִׁיב לוֹ אֶת הָעֲבוֹט, וְנֶאֱמַר בְּפָסוּק אַחֵר אִם חָבֹל תַּחְבֹּל שַׂלְמַת רֵעֶךָ עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ, זֶה בְּנִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם מְדַבֵּר, אִם חָבֹל תַּחְבֹּל – נֶפֶשׁ וְרוּחַ, שַׂלְמַת רֵעֶךָ – זוֹ הַנִּשְׁמָה.

וְאִם חָבֹל תַּחְבֹּל – תְּפִלִּין שֶׁל יָד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שַׂלְמַת רֵעֶךָ – כִּסּוּי שֶׁל מִצְוָה, עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ – שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יהו"ה אֱלֹהִי"ם, תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ – קֹדֶם שֶׁיִּתְכַּנֵּס מִמֶּנּוּ, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ. מַה זֶּה צְדָקָה? תְּפִלָּה, וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ – כַּנְפֵי מִצְוָה שֶׁהֵם תְּפִלִּין, כַּנְפֵי יוֹנָה, וְכַנְפֵי מִצְוַת צִיצִית, הִיא שִׁמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ – עוֹר הַתְּפִלִּין, וְאִם אַתָּה לֹא תַּחֲזִיר אֶת הַכִּסּוּיִים הַלָּלוּ קֹדֶם שֶׁיִּתְכַּנֵּס מִמֶּנּוּ

מִנֵּיהּ שִׁמְשָׁא דְּאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יהו"ה אלהי"ם, הָכִי יִתְכַּנִּישׁ מִינָךְ נִשְׁמָתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (תהלים פט לז) כִּסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי, מִדָּה לָקָבֵל מִדָּה, וּבְגִין דָּא עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ, לוֹ לְעָנִי דְּאִיהוּ צַדִּיק, וְלִשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי עֲנִיָּיה בְּגָלוּתָא, כַּד יֵתֵי לֵילְיָא דְּאִיהִי גָּלוּתָא, בַּמֶּה יִשְׁכָּב (דף קמב ע"ב) שְׁכִינְתָּא, דְּוַדַּאי שִׁמְשָׁא דְּאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא נָהִיר לָהּ בְּגָלוּתָא דְּאִיהִי לֵילְיָא, וְאִשְׁתְּאָרַת בַּחֲשׁוֹכָא, וּבְגִין דָּא צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְאַנְהָרָא לָהּ בְּגָלוּתָא בְּאוֹר וְנֵר, דְּאִיהוּ תּוֹרָה וּמִצְוָה, אוֹר נִשְׁמָתָא, נֵ"ר נֶפֶשׁ רוּחָא דְּאִינּוּן סִימָן נֵ"ר, בָּתֵּי דִּתְפִלֵּי לְמִשְׁכַּב בְּהוּ שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, וְכִסּוּיָא דְּצִיצִית לְאִתְעַטָּפָא בֵּיהּ בְּמִשְׁכָּבָהּ.

וּבְגִין דָּא אִי בַּר נַשׁ לָא אַנַּח תְּפִלִּין וְצִיצִית,

לשון הקודש

הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יהו"ה אֱלֹהִי"ם, כָּךְ תִּתְכַּנֵּס מִמְּךָ נִשְׁמָתְךָ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כִּסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי, מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וּמִשּׁוּם זֶה עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ, לוֹ – לֶעָנִי, שֶׁהוּא צַדִּיק, וְלַשְׁכִינָה שֶׁהִיא עֲנִיָּה בַּגָּלוּת, כְּשֶׁיָּבֹא הַלַּיְלָה שֶׁהוּא גָּלוּת, בַּמֶּה תִּשְׁכַּב הַשְּׁכִינָה? שֶׁוַּדַּאי הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא מֵאִיר לָהּ בַּגָּלוּת, שֶׁהִיא הַלַּיְלָה, וְנִשְׁאֶרֶת בַּחֲשֵׁכָה, וּמִשּׁוּם זֶה צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְהָאִיר לָהּ בַּגָּלוּת בְּאוֹר וְנֵר, שֶׁהוּא תּוֹרָה וּמִצְוָה, אוֹר הַנְּשָׁמָה, נֵ"ר – נֶפֶשׁ רוּחַ, שֶׁהֵם סִימַן נֵ"ר, בָּתֵּי הַתְּפִלִּין שֶׁתִּשְׁכַּב בָּהֶם הַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת, וְכִסּוּי שֶׁל צִיצִית לְהִתְעַטֵּף בָּהּ בְּמִשְׁכָּבָהּ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, אִם אָדָם אֵינוֹ מֵנִיחַ תְּפִלִּין וְצִיצִית, בַּמֶּה הִיא תִּשְׁכַּב בַּגָּלוּת? עָלָיו

בַּמֶּה יִשְׁכַּב אִיהִי בְּגָלוּתָא, עֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים מא ב) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יהו"ה, וּבִזְכוּת פִּקּוּדִין אִלֵּין יָרְתִין בְּנֵי נָשָׁא תְּלַת קִטְרִין, דְּאִינּוּן נִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא, וּבְהוּ צָרִיךְ לְמִקְרֵי לְיִשְׂרָאֵל עִלָּאָה, דְּיַנְחִית לְאַנְהָרָא בִּשְׁכִינְתָּא בְּנְהוֹרָא דְּפוּרְקָנָא, דְּאִיהִי שֶׁמֶשׁ צִדְקָה, וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ לְיִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן בְּנֵי מַרְעָא בְּגָלוּתָא. דִּצְדָקָה אִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, עֲלָהּ אִתְּמַר (איכה ב יג) מִי יִרְפָּא לָךְ, וְאִיהִי כ"ה כ"ה אַתְוָן דִּקְרִיאַת שְׁמַע עַרְבִית וְשַׁחֲרִית, וּבֵיהּ נָחֲתָא לְיִשְׂרָאֵל לְמִפְרַק שְׁכִינְתָּא, אֲבָל בִּימִינָא אוֹקִים לָהּ וְרַחֵם עֲלָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נד ח) וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ, וּבְגִין דָּא נִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא אִינּוּן מִשְׁכְּבָא (מַשְׁכּוֹנָא) דִשְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, וְעַלֵּיהּ אִתְּמַר (דברים כד יג) וְשָׁכַב בְּשַׂלְמָתוֹ וּבֵרַכֶךָ, וּבְגִין פִּקּוּדִין אִלֵּין שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עַל בַּר נַשׁ.

לשון הקודש

נֶאֱמַר אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יהו"ה, וּבִזְכוּת הַמִּצְוֹת הַלָּלוּ יוֹרְשִׁים בְּנֵי אָדָם שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים, שֶׁהֵם נְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ, וּבָהֶם צָרִיךְ לִקְרֹא אֶת יִשְׂרָאֵל הָעֶלְיוֹן שֶׁיֵּרֵד לְהָאִיר לַשְׁכִינָה בְּאוֹר הַגְּאֻלָּה, שֶׁהִיא שֶׁמֶשׁ צְדָקָה, וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ, לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּבֵית הַחֹלִי בַּגָּלוּת, שֶׁצְּדָקָה הִיא הַשְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר מִי יִרְפָּא לָךְ, וְהִיא עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע עַרְבִית וְשַׁחֲרִית, וּבוֹ יוֹרֵד לְיִשְׂרָאֵל לִגְאֹל אֶת הַשְׁכִינָה, אֲבָל בִּימִין מַקִּים אוֹתָהּ וּמְרַחֵם עָלֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ, וּמִשּׁוּם זֶה, נְשָׁמָה

וְעַל נִשְׁמָתָא אִתְּמַר (מיכה ז ח) **מִשְׁכָּבֶת חֵיקֶךָ שְׁמֹר פִּתְחֵי פִיךָ, דְּלָא תִדּוֹר אִם לֹא תְשַׁלֵּם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (משלי כב כז) **אִם אֵין לְךָ לְשַׁלֵּם לָמָּה יִקַּח מִשְׁכָּבְךָ מִתַּחְתֶּיךָ, וְאִשְׁתָּאֲרוּ רוּחַ וְנֶפֶשׁ יְתוֹמִים, וְאִם נִשְׁמָתָא עָבְרַת עַל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא וְאַנְחַת חוֹבִין בְּגוּפָא, דִּין אִיהוּ לִיפָּרַע מִנִּכְסֵי יְתוֹמִים, בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה דְאִשְׁתָּאַר לוֹן מִנִּשְׁמָתָא, דִּבְגִין חוֹבִין נָטְלִין מֵחַיָּיבַיָּא מַשְׁכּוֹנָא דְאִיהִי נִשְׁמָתָא, וְדָא אִיהוּ** (שמות כב כח) **אִם חָבֹל תַּחְבֹּל שַׂלְמַת רֵעֶךָ.**

וְאִי אִית לֵיהּ חוֹבִין וְאִית לֵיהּ זַכְוָון, אִתְּפַּרְעוּ חוֹבִין בְּזַכְוָון, וְאִתְּמַר יָצָא שְׂכָרוֹ בְּהֶפְסֵדוֹ, מִיָּד חָזְרִין לֵיהּ לְגוּפָא קֶדֶם דְּיֵיתֵי שִׁמְשָׁא, וְדָא אִיהוּ (שם) **עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ, דְּכַד נָאִים בַּר**

לשון הקודש

וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ הֵם הַמִּשְׁכָּב (מִשְׁכּוֹן) שֶׁל הַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת, וְעַל זֶה נֶאֱמַר וְשָׁכַב בְּשַׁלְמָתוֹ וּבֵרַכְךָ, וּמִשּׁוּם הַמִּצְוֹות הַלָּלוּ שׁוֹרָה שְׁכִינָה עַל אָדָם.

וְעַל הַנִּשְׁמָה נֶאֱמַר מִשְׁכֶּבֶת חֵיקֶךָ שְׁמֹר פִּתְחֵי פִיךָ, שֶׁלֹּא תִדֹּר אִם לֹא תְשַׁלֵּם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִם אֵין לְךָ לְשַׁלֵּם לָמָּה יִקַּח מִשְׁכָּבְךָ מִתַּחְתֶּיךָ, וְנִשְׁאֲרוּ הָרוּחַ וְהַנֶּפֶשׁ יְתוֹמִים, וְאִם הַנִּשְׁמָה עוֹבֶרֶת עַל מִצְוֹות הַתּוֹרָה וְיוֹרְדִים חֲטָאִים לַגּוּף, דִּין הוּא לִפָּרַע מִנִּכְסֵי יְתוֹמִים, בַּמִּצְוֹות עֲשֵׂה שֶׁנִּשְׁאָר לָהֶם מֵהַנִּשְׁמָה, שֶׁבִּגְלַל הַחֲטָאִים נוֹטְלִים מֵהָרְשָׁעִים אֶת הַמַּשְׁכּוֹן, שֶׁהוּא הַנִּשְׁמָה, וְזֶהוּ אִם חָבֹל תַּחְבֹּל שַׂלְמַת רֵעֶךָ.

וְאִם יֵשׁ לוֹ חֲטָאִים וְיֵשׁ לוֹ זְכִיּוֹת, נִפְרָעִים הַחֲטָאִים בַּזְכִיּוֹת, וְנֶאֱמַר יָצָא שְׂכָרוֹ בְּהֶפְסֵדוֹ, מִיָּד מַחֲזִירִים אוֹתוֹ לַגּוּף לִפְנֵי שֶׁיָּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ, וְזֶהוּ עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ, שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם יָשֵׁן, עוֹלֶה

נַשׁ נִשְׁמָתָא סָלְקָא מִגֵּיהּ, וְלָא נָחְתַת בְּגוּפָא עַד דְּפָרְעַת כָּל חוֹבִין דְּעָבַד בַּר נַשׁ בְּהַהוּא יוֹמָא, וּבְגִין דָּא מְמַשְׁכֵּן לָהּ הַהוּא בֵּי דִינָא דִּלְעֵילָא, בְּגִין דִּמְקַטְרְגָא סָלִיק אַבַּתְרָהָא לְמִתְבַּע מִינָהּ דִּינָא, בְּאַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין, תְּרֵין דְּאִתְּמַר לְעֵיל, וּתְרֵין דְּאִינּוּן שַׁרְיָין עַל אִינּוּן דִּמְנַלִּין עֶרְיָין דְּאוֹרַיְיתָא, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּנָטִיר לָהּ בְּכָל יוֹמָא.

וּבְזִמְנָא דְּחוֹבִין אִינּוּן רַבְּרְבִין, וּמַלְוֶה בַּר נַשׁ חוֹבִין עַל מַשְׁכּוֹנָא, אָבַד מַשְׁכּוֹנָא דְּאִיהִי נִשְׁמָתָא, וְלָא חָזְרַת לְגַבֵּיהּ, וְכֹלָּא אִיהוּ בְּדִין דְּדָן לָהּ גְּבוּרָה דְּאִיהוּ בֵּי דִינָא רַבְּרְבָא, בְּכָל לֵילְיָא בִּתְרֵין עֲשַׂר שַׁעְתִּין וּבְשִׁבְעִין וּתְרֵין רְגָעִין כְּחֶשְׁבַּן חֶסֶ"ד, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה מז ה) וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא, וְרָזָא דְּמִלָּה (איוב ז יח) וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים, לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ.

לשון הקודש

מִמֶּנּוּ הַנְּשָׁמָה, וְאֵין יוֹרֶדֶת לַגּוּף עַד שֶׁפּוֹרַעַת אֶת כָּל הַחֲטָאִים שֶׁעָשָׂה הָאָדָם בְּאוֹתוֹ יוֹם, וּמִשּׁוּם זֶה מְמַשְׁכֵּן אוֹתָהּ אוֹתוֹ בֵּית דִּין שֶׁלְּמַעְלָה, מִשּׁוּם שֶׁהַמְקַטְרֵג עוֹלֶה אַחֲרֶיהָ לִתְבֹּעַ מִמֶּנָּה דִּין בְּאַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין – שְׁנַיִם שֶׁנֶּאֱמְרוּ לְמַעְלָה, וּשְׁנַיִם שֶׁשּׁוֹרִים עַל אוֹתָם שֶׁמְּגַלִּים אֶת הָעֲרָיוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹתָהּ בְּכָל יוֹם.

וּבִזְמַן שֶׁהַחֲטָאִים גְּדוֹלִים, וּמַלְוֶה אָדָם חֲטָאִים עַל הַמַּשְׁכּוֹן, אָבַד הַמַּשְׁכּוֹן, שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה, וְלֹא חוֹזֶרֶת אֵלָיו, וְהַכֹּל הוּא בַּדִּין שֶׁדָּנָה אוֹתָהּ הַגְּבוּרָה, שֶׁהִיא בֵּית הַדִּין הַגָּדוֹל, בְּכָל לַיְלָה בִּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת וּבְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם רְגָעִים כְּחֶשְׁבּוֹן חֶסֶ"ד, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְהוּכַן בַּחֶסֶד

וְאִית חוֹבִין דְּאִינּוּן בְּסֵתֶר, וְלָא יְכִילִין לְאַסְהָדָא בְּהוֹן מַלְאָכִין דְּאָזְלִין עִם נִשְׁמָתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (תהלים צא יא) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ, הָא שְׁכִינְתָּא סָהִידַת עֲלַיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה כג כד) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים, בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא עַל רֵישֵׁיהּ, דְּאִתְּמַר בָּהּ דַּע מַה לְּמַעְלָה מִמֶּךָּ, עַיִן רוֹאָה וְאֹזֶן שׁוֹמַעַת וְכָל מַעֲשֶׂיךָ בְּסֵפֶר נִכְתָּבִין, (לְזִמְנִין נִשְׁמָתָא לָא חֲוַת מוֹדָה בְּחוֹבִין דְּתָבַע עֲלֵיהּ יֵצֶר הָרָע, וְחָשִׁיד יֵצֶר הָרָע בְּהַאי), (נ"א וּלְזִמְנִין נִשְׁמָתָא לָא חָבַת וְחָשִׁיד יֵצֶר הָרָע בְּהַאי), וְאָזְלִין לְגַבֵּי בֵּי דִינָא וְדָן עֲלַיְיהוּ דִּין הַנִּשְׁבָּעִים, אוֹמִיאַת נִשְׁמָתָא עֲלַיְיהוּ וְאִתְּפַּטְרַת, וְאִם לַאו פֻּרְעַת.

וְאִית חוֹבִין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (איוב לז ז) וּבְיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם, וּמַרְאִין לָהּ חֲתִימַת יְדָהָא. וְאִית חוֹבִין דְּאִינּוּן עַל תְּנַאי דְּאַתְּנֵי עֲלֵיהּ לְפָרְעָא לוֹן

לשון הקודש

כִּסֵּא, וְסוֹד הַדָּבָר – וַתִּפְקְדֵנוּ לִבְקָרִים, לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ.

וְיֵשׁ חֲטָאִים שֶׁהֵם בַּסֵּתֶר, וְלֹא יְכוֹלִים לְהָעִיד בָּהֶם הַמַּלְאָכִים שֶׁהוֹלְכִים עִם הַנְּשָׁמָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ, הֲרֵי הַשְּׁכִינָה מְעִידָה עֲלֵיהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה עַל רֹאשׁוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ דַּע מַה לְּמַעְלָה מִמֶּךָּ, עַיִן רוֹאָה וְאֹזֶן שׁוֹמַעַת וְכָל מַעֲשֶׂיךָ בְּסֵפֶר נִכְתָּבִים. (לִפְעָמִים הַנְּשָׁמָה לֹא הָיְתָה מוֹדָה בַּחֲטָאִים שֶׁתּוֹבֵעַ עָלָיו הַיֵּצֶר הָרָע, וְחוֹשֵׁד יֵצֶר הָרָע בָּזֶה) (וְלִפְעָמִים הַנְּשָׁמָה לֹא חָטְאָה, וְחוֹשֵׁד הַיֵּצֶר הָרָע בָּזֶה), וְהוֹלְכִים אֶל בֵּית הַדִּין, וְדָן עֲלֵיהֶם דִּין הַנִּשְׁבָּעִים, נִשְׁבַּעַת הַנְּשָׁמָה עֲלֵיהֶם וְנִפְטֶרֶת, וְאִם לֹא – פּוֹרַעַת.

וְיֵשׁ חֲטָאִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּבְיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם, וּמַרְאִים לָהּ חֲתִימַת יָדֶיהָ, וְיֵשׁ חֲטָאִים שֶׁהֵם עַל תְּנַאי שֶׁמַּתְנֶה עָלָיו

בְּהַאי עָלְמָא, דְּחוֹבִין דִּילֵיהּ בְּאַתְרֵיהּ, דְּלָא יִגְבֵּהּ לוֹן תּוֹבֵעַ אֶלָּא בְּאַתְרֵיהּ, וְאִלֵּין אִינּוּן חוֹבִין דְּעֶשְׂרִין שְׁנִין, וְאִית חוֹבִין לְתַתָּא, דְּאוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין דְּעַד עֶשְׂרִין שְׁנִין (דף קמג ע"א) מַעֲנִישִׁין לְתַתָּא וְלָא לְעֵילָא, וְאִית חוֹבִין דְּמַעֲנִישִׁין לְעֵילָא וְתָבְעִין לוֹן לְעֵילָא בֵּי דִינָא רַבְּרָבָא, וּבְגִינַיְיהוּ מְמַשְׁכְּנִין נִשְׁמָתָא לְעֵילָא, וְלָא מַנִּיחִין לָהּ לְנָחֲתָא לְתַתָּא, אֲבָל בְּחוֹבִין דְּמַעֲנִישִׁין עֲלַיְיהוּ לְתַתָּא, לָא מַעֲנִישִׁין לָהּ לְעֵילָא, וְלָא מְעַכְּבֵי לֵיהּ תַּמָּן, וְאִית חוֹבִין דְּנִשְׁמָתָא דְּגָבִין מִנַּיְיהוּ בְּכָל אֲתַר, כְּגוֹן (שמות כא יז) וּמְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ מוֹת יוּמָת, מִבֵּי דִינָא דְּלְעֵילָא וּמִבֵּי דִינָא דְּלְתַתָּא, דְּאִתְדַּנַּת בִּתְרֵין דִּינִין, וּבְגִין חוֹבָא דָא בְּכָל אֲתַר דְּאַשְׁכְּחִין לָהּ לְעֵילָא גָּבִין מִינָּהּ, וּבְכָל אֲתַר דְּאַשְׁכְּחִין לָהּ לְתַתָּא

לשון הקודש

לִפְרֹעַ אוֹתָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהַחֲטָאִים שֶׁלּוֹ בִּמְקוֹמוֹ, שֶׁלֹּא יִגְבֶּה אוֹתָם הַתּוֹבֵעַ אֶלָּא בִּמְקוֹמוֹ, וְאֵלּוּ הֵם חֲטָאִים שֶׁל עֶשְׂרִים שָׁנִים, וְיֵשׁ חֲטָאִים לְמַטָּה, שֶׁבֵּאֲרוּ הַקַּדְמוֹנִים שֶׁעַד עֶשְׂרִים שָׁנִים מַעֲנִישִׁים לְמַטָּה וְלֹא לְמַעְלָה, וְיֵשׁ חֲטָאִים שֶׁמַּעֲנִישִׁים לְמַעְלָה, וְתוֹבְעִים אוֹתָם לְמַעְלָה בֵּית הַדִּין הַגָּדוֹל, וּבִשְׁבִילָם מְמַשְׁכְּנִים אֶת הַנְּשָׁמָה לְמַעְלָה, וְלֹא מְנִיחִים לָהּ לָרֶדֶת לְמַטָּה, אֲבָל בַּחֲטָאִים שֶׁמַּעֲנִישִׁים עֲלֵיהֶם לְמַטָּה, לֹא מַעֲנִישִׁים אוֹתָהּ לְמַעְלָה וְלֹא מְעַכְּבִים אוֹתוֹ שָׁם, וְיֵשׁ חֲטָאִים שֶׁל הַנְּשָׁמָה שֶׁגּוֹבִים מֵהֶם בְּכָל מָקוֹם, כְּמוֹ וּמְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מוֹת יוּמָת, מִבֵּית הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה וּמִבֵּית הַדִּין שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁנִּדּוֹנִית בִּשְׁנֵי דִינִים, וּמִשּׁוּם הַחֵטְא הַזֶּה, בְּכָל מָקוֹם שֶׁמּוֹצְאִים אוֹתָהּ לְמַעְלָה, גּוֹבִים

גָּבִין מִינָהּ, וְלֵית פִּקּוּדָא דְּלֵית לָהּ רְשׁוּ לְאַגָּנָא עֲלָהָא, דְּאִית חוֹבִין דְּדַיְינִין לָהּ בְּדִינִים חֲמוּרִים לְנִשְׁמָתָא, וְיֵתֵי מִצְוָה דְּאִיהִי מַטְרוֹנִיתָא כְּגוֹן מִצְוַת תְּפִלִּין, וְאַגִּינַת עֲלֵיהּ וּפְרִישַׁת גַּדְפָּהָא עֲלָהּ, וְלֵית רְשׁוּ לִמְקַטְרֵג לְקָרְבָא תַּמָּן, וְאִית חוֹבִין דְּמַטְרוֹנִיתָא לֵית לָהּ רְשׁוּ לְאַגָּנָא עֲלַיְיהוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם יד) מֵעִם מִזְבְּחִי תִּקָּחֻנוּ לָמוּת.

אֲבָל פִּקּוּדִין אִית דְּאִינּוּן שְׁפָחוֹת, מֵאִלֵּין פִּקּוּדִין דְּאִינּוּן עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, אַף עַל גַּב דְּיֵיתוּן לְאַגָּנָא עֲלָהּ, נָטְלֵי לוֹן מְקַטְרְגִין תְּחוֹת רְשׁוּתַיְיהוּ, (נ"א נָפְקִין לָהּ מְקַטְרְגִין מֵרְשׁוּתַיְיהוּ), וְאִית חוֹבִין אָחֲרָנִין דְּאִתְקְרִיאוּ חֲלוּקֵי דַיָּינִין, עַל חוֹבִין דְּחוֹלְקִין בְּחוֹן, מִנְּהוֹן מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, וְדַיְינִין לָהּ לְנִשְׁמָתָא בְּמָמוֹן דְּאִיהוּ דִּינֵי מָמוֹנוֹת, וְאִית אָחֲרָנִין דְּחוֹלְקִין

לשון הקודש

מִמֶּנָּה, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁמּוֹצְאִים אוֹתָהּ לְמַטָּה, גּוֹבִים מִמֶּנָּה וְאֵין מִצְוָה שֶׁאֵין לָהּ רְשׁוּת לְהָגֵן עָלֶיהָ. שֶׁיֵּשׁ חֲטָאִים שֶׁדָּנִים בְּדִינִים חֲמוּרִים אֶת הַנְּשָׁמָה, וְתָבֹא מִצְוָה שֶׁהִיא גְּבִירָה כְּמוֹ מִצְוַת תְּפִלִּין, וּמְגִנָּה עָלָיו וּפוֹרֶשֶׁת כְּנָפֶיהָ עָלָיו, וְאֵין רְשׁוּת לַמְקַטְרֵג לְהִתְקָרֵב לְשָׁם, וְיֵשׁ חֲטָאִים שֶׁאֵין רְשׁוּת לַגְּבִירָה לְהָגֵן עֲלֵיהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מֵעִם מִזְבְּחִי תִּקָּחֻנוּ לָמוּת.

אֲבָל יֵשׁ מִצְוֹת שֶׁהֵן שְׁפָחוֹת, מֵאֵלּוּ הַמִּצְוֹת שֶׁהֵן עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, אַף עַל גַּב שֶׁיָּבֹאוּ לְהָגֵן עָלֶיהָ, נוֹטְלִים אוֹתָם הַמְּקַטְרְגִים תַּחַת רְשׁוּתָם, (מוֹצִיאִים אוֹתָהּ הַמְּקַטְרְגִים מֵרְשׁוּתָם) וְיֵשׁ חֲטָאִים אֲחֵרִים שֶׁנִּקְרָאִים חֲלוּקֵי הַדַּיָּנִים, עַל חֲטָאִים שֶׁחוֹלְקִים בָּהֶם, מֵהֶם מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, וְדָנִים אֶת הַנְּשָׁמָה בְּמָמוֹן, שֶׁהוּא דִּינֵי

עֲלֵיהוּ וְאִינוּן נוֹטִין כְּלַפֵּי חוֹבָה, לְמֵידַן לָהּ בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת, אִם זַכְוָון מִתְגַּבְּרִין עַל חוֹבִין דָּנִין לָהּ בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת, וְגָבִין מִזַּכְוָון דְּאִינוּן גְּמִילוּת חֲסָדִים דִּילֵיהּ, וְאִם חוֹבִין מִתְגַּבְּרִין דַּיְינִין לָהּ בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, וְגָבִין בָּהּ נֶפֶשׁ וְרוּחַ.

וּלְעֵילָא לֵית מַשּׁוּא פָּנִים בֵּין זַכָּאָה לְחַיָּבָיָא, וְכֵן צָרִיךְ לְהַשְׁוּוֹת לְתַתָּא גַּבֵּי דִינָא זַכָּאָה עִם חַיָּבָא, מִסִּטְרָא דֶּאֱמֶת עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְלָא יְהֵא דַיָּינָא רַשַּׁאי לְמֶעֱבַד מַשּׁוּא פָּנִים לְחַד מִנַּיְיהוּ בְּדִינָא, דִּבְדַיָּינָא דִּלְעֵילָא אִתְּמַר בֵּיהּ (דברים י יז) לֹא יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד, וַוי לֵיהּ לְדַיָּינָא לְתַתָּא דְּאִשְׁתַּנֵּי מִדַּיָּינָא דִּלְעֵילָא, דְּאַכְחִישׁ עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְלָא יֵימָא דָא מְהֵימְנָא מִדָּא, דִּכְמָה דְּאִיהוּ לְתַתָּא (שם טז יח) שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן לְךָ

לשון הקודש

מָמוֹנוֹת, וְיֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁחוֹלְקִים עֲלֵיהֶם וְהֵם נוֹטִים כְּלַפֵּי חוֹבָה, לָדוּן אוֹתָהּ בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת. אִם הַזְּכֻיּוֹת מִתְגַּבְּרוֹת עַל הַחוֹבוֹת, דָּנִים אוֹתָהּ בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת, וְגוֹבִים מֵהַזְּכֻיּוֹת, שֶׁהֵם גְּמִילוּת חֲסָדִים שֶׁלּוֹ, וְאִם הַחוֹבוֹת מִתְגַּבְּרִים, אָז דָּנִים אוֹתָהּ בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת מִצַּד הַגְּבוּרָה, וְגוֹבִים בָּהּ נֶפֶשׁ וְרוּחַ.

וּלְמַעְלָה אֵין מַשּׁוּא פָּנִים, בֵּין לְצַדִּיק בֵּין לְרָשָׁע, וְכֵן צָרִיךְ לְהַשְׁוּוֹת לְמַטָּה גַּבֵּי דִּין הַצַּדִּיק עִם הָרָשָׁע, מִצַּד שֶׁל אֱמֶת הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְלֹא יִהְיֶה דַּיָּן רַשַּׁאי לַעֲשׂוֹת מַשּׁוּא פָּנִים לְאֶחָד מֵהֶם בַּדִּין, שֶׁבַּדַּיָּן שֶׁלְּמַעְלָה נֶאֱמַר בּוֹ לֹא יִשָּׂא פָּנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד. אוֹי לוֹ לַדַּיָּן לְמַטָּה שֶׁמִּשְׁתַּנֶּה מֵהַדַּיָּן שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁמַּכְחִישׁ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְלֹא יֹאמַר זֶה נֶאֱמָן מִזֶּה, שֶׁכְּמוֹ שֶׁהוּא לְמַטָּה, שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים

בְּכָל שְׁעָרֶיךָ, לְדַיְינָא גּוּפִין, הָכִי אִית לְעֵילָא שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים לְדַיְינָא נִשְׁמָתָא, וְלָא יוֹקִיר לְדָא יַתִּיר מִדָּא, אֶלָּא תַּרְוַיְיהוּ בְּהַשְׁוָאָה בְּדִינָא, וְאִינּוּן צְרִיכִין לְמִשְׁמַע קֳדָם דַּיְינָא, וְלָא יְמַלְּלוּן עַד דְּשָׁאִיל לוֹן דַּיְינָא, וְיָהִיב לוֹן רְשׁוּ לְמַלְּלָא, וִיהוֹן קָדְמֵיהּ בִּדְחִילוּ, בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ, וּמָאן דְּתָבַע קְשׁוֹט כְּאִלּוּ מְקַיֵּים עַל עָלְמָא דַּיָּין אֱמֶת (ס"א דִּין אֱמֶת), וְכָל שֶׁכֵּן מָאן דְּדָן דִּין אֱמֶת, כְּאִלּוּ מְקַיֵּים (תהלים פ יב) אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח, וַוי לֵיהּ לְמָאן דְּאוֹקִים שִׁקְרָא וְאַפִּיל אֱמֶת, דְּגָרִים (דניאל ח יב) וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, וּמָאן גָּרִים דָּא דַּיְינָא דְּלָא דָן דִּין אֱמֶת, וּבְוַדַּאי דַּיָּין דְּדָן דִּין אֱמֶת כְּאִלּוּ הוּא אַפִּיק לִשְׁכִינְתָּא וּלְיִשְׂרָאֵל מִגָּלוּתָא, וְאוֹקִים לוֹן מֵאַרְעָא.

לשון הקודש

תִּתֵּן לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ, לָדוּן גּוּפִים, כָּךְ יֵשׁ לְמַעְלָה שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים לָדוּן אֶת הַנִּשְׁמָה, וְלֹא יְכַבֵּד אֶת זֶה יוֹתֵר מִזֶּה, אֶלָּא שְׁנֵיהֶם בְּהַשְׁוָאָה בַּדִּין, וְהֵם צְרִיכִים לְהַשְׁמִיעַ לִפְנֵי הַדַּיָּן, וְלֹא יְדַבְּרוּ עַד שֶׁשּׁוֹאֵל אוֹתָם הַדַּיָּן וְנוֹתֵן לָהֶם רְשׁוּת לְדַבֵּר, וְיִהְיוּ לְפָנָיו בְּיִרְאָה, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, וּמִי שֶׁתּוֹבֵעַ אֱמֶת כְּאִלּוּ מְקַיֵּם עַל הָעוֹלָם דַּיַּן אֱמֶת (דִּין אֱמֶת), וְכָל שֶׁכֵּן מִי שֶׁדָּן דִּין אֱמֶת, כְּאִלּוּ מְקַיֵּם אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח. אוֹי לוֹ לְמִי שֶׁמְּקִים שֶׁקֶר וּמַפִּיל אֱמֶת, שֶׁגּוֹרֵם וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, וּמִי גּוֹרֵם אֶת זֶה? הַדַּיָּן שֶׁלֹּא דָן דִּין אֱמֶת, וּבְוַדַּאי שֶׁדַּיָּן שֶׁדָּן דִּין אֱמֶת, כְּאִלּוּ הוּא מוֹצִיא אֶת הַשְּׁכִינָה וְאֶת יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת וּמֵקִים אוֹתָם מִן הָאָרֶץ.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן עַל רַגְלוֹי, וְסָלִיק יְדוֹי לְגַבֵּי עֵילָא, וְשַׁבַּח לְמָארֵי עָלְמָא, וְאָמַר, רִבּוֹן עָלְמָא עֲבִיד בְּגִין שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי בְּגָלוּתָא, וְאִם אִיהִי בְּאוֹמָאָה הָא אַבָּא וְאִמָּא דְּאִינּוּן חָכְמָה וּבִינָה יָכְלִין לְמֶעֱבַד הַתָּרָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה יד כז) יהו"ה צְבָאו"ת יָעָץ וּמִי יָפֵר, אִם הַתַּלְמִיד אוֹמֵי הָרַב יָכִיל לְמֶעֱבַד הַתָּרָה.

וְאִם נָדַר אוֹ נִשְׁבַּע בֵּן דְּאִיהוּ ו' דְּלָא יִפְרוֹק לָהּ אֶלָּא דִתְהֵי בְּגָלוּתָא עַד זִמְנָא יְדִיעָא, וְנֶדֶר אוֹ שְׁבוּעָה אִיהוּ בְּי"ה דְּאִינּוּן חָכְמָה וּבִינָה, וְאִיהוּ אִתְחָרַט, הָא תְּלַת בְּנֵי נָשָׁא יָכְלִין לְמִפְטַר לֵיהּ, וְאִינּוּן תְּלַת אֲבָהָן לְעֵילָא לְקַבְלַיְיהוּ, וְאִם לָא תִתְחָרַט, אֲנָא בָּעֵינָא מִינָךְ, וּמִכָּל אִינּוּן דִּמְתִיבְתָּא דִלְעֵילָא וְתַתָּא, דְתַעֲבִיד בְּגִין רַעֲיָא מְהֵימְנָא דְּלָא זָז מִשְׁכִינְתָּא בְּכָל אֲתַר, וְאִיהוּ עָאל שְׁלָם בֵּינָךְ

לשון הקודש

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן עַל רַגְלָיו, וְהֵרִים יָדָיו לְמַעְלָה וְשִׁבַּח אֶת רִבּוֹן הָעוֹלָם, וְאָמַר: רִבּוֹן הָעוֹלָם, עֲשֵׂה לְמַעַן הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא בַּגָּלוּת, וְאִם הִיא בִּשְׁבוּעָה, הֲרֵי אַבָּא וְאִמָּא, שֶׁהֵם חָכְמָה וּבִינָה, יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת הַתָּרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יהו"ה צְבָאו"ת יָעָץ וּמִי יָפֵר, אִם הַתַּלְמִיד נִשְׁבָּע, הָרַב יָכוֹל לַעֲשׂוֹת הַתָּרָה.

וְאִם נָדַר אוֹ נִשְׁבַּע הַבֵּן שֶׁהוּא ו', שֶׁלֹּא יִפְדֶּה אוֹתָהּ, אֶלָּא שֶׁתִּהְיֶה בַּגָּלוּת עַד זְמַן יָדוּעַ, וְנֶדֶר אוֹ שְׁבוּעָה הֵם בְּי"ה שֶׁהֵם חָכְמָה וּבִינָה, וְהוּא הִתְחָרַט, הֲרֵי שְׁלֹשָׁה בְּנֵי אָדָם יְכוֹלִים לִפְטֹר אוֹתוֹ, וְהֵם שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת לְמַעְלָה כְּנֶגְדָּם, וְאִם לֹא תִתְחָרַט, אֲנִי מְבַקֵּשׁ מִמְּךָ, וּמִכָּל אוֹתָם שֶׁבִּישִׁיבָה שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה, שֶׁתַּעֲשֶׂה

וּבִינָה זִמְנִין (דף קמג ע"ב) סַגִּיאִין, וּמָסַר גַּרְמֵיהּ לְמִיתָה בְּגִינָהּ וּבְגִין בְּנָהָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות לב לב) וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ.

וְאִם הוּא נֶדֶר מִסִּטְרָא דְאַבָּא וְאִמָּא, וְלָא בָּעֵי, אֲנָא סָלִיק לְגַבֵּי הַהוּא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים יז ח) כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָבָר, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ בְּמוּפְלָא מִמָּךְ אַל תִּדְרוֹשׁ, דְּיִפְּטוֹר נֶדֶר, וְאַף עַל גַּב דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי בְּגָלוּתָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ כְּנִדָּה, דְּאִיהִי יַפְרִישׁ בֵּין דָּם לְדָם, וְאִתְפַּתַּח מִקּוֹרָא דִילָהּ, לְדַכָּאָה לָהּ בְּמַיִם דְּאוֹרַיְיתָא, מַיִם חַיִּים דְּלָא פָּסְקִין, וְאַפְרֵישׁ מִינָהּ דַּם נִדָּה דְּאִיהִי לִילִי"ת, דְּלָא אִתְקְרִיבַת בַּהֲדָהּ, דְּאִיהִי חוֹבָא דְנִשְׁמָתָא דְסָאִיבַת לָהּ, וְלֵית לָהּ רְשׁוּ לְסָלְקָא נִשְׁמָתָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, לְהַהוּא אֲתַר דְּאִתְיְיהִיבַת מִתַּמָּן, וְאִתְדָּנַת בֵּין דִּין לְדִין, בֵּין דִּינֵי

לשון הקודש

לְמַעַן רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן שֶׁלֹּא זָז מֵהַשְׁכִינָה בְּכָל מָקוֹם, וְהוּא הִכְנִיס שָׁלוֹם בֵּינְךָ וּבִינָהּ פְּעָמִים רַבּוֹת, וּמָסַר עַצְמוֹ לְמִיתָה עֲבוּרָהּ וַעֲבוּר בָּנֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ.

וְאִם נֶדֶר הוּא מִצַּד הָאַבָּא וְהָאִמָּא, וְלֹא רוֹצֶה, אֲנִי עוֹלֶה לְאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָבָר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בַּמֻּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ, שֶׁיִּפְטֹר אֶת הַנֶּדֶר, וְאַף עַל גַּב שֶׁהַשְׁכִינָה בַּגָּלוּת אֶל בַּעְלָהּ כְּנִדָּה, שֶׁהִיא תַּבְדִּיל בֵּין דָּם לְדָם, וְנִפְתַּח מְקוֹרָהּ, לְטַהֵר אוֹתָהּ בְּמֵי הַתּוֹרָה, הַמַּיִם הַחַיִּים שֶׁלֹּא פוֹסְקִים, וְהִפְרִיד מִמֶּנָּה דַּם נִדָּה שֶׁהִיא לִילִי"ת שֶׁלֹּא תִּקָּרֵב אֵלֶיהָ, שֶׁהִיא חֵטְא הַנִּשְׁמָה שֶׁטִּמְּאָה אוֹתָהּ, וְאֵין לָהּ רְשׁוּת לְהַעֲלוֹת הַנִּשְׁמָה לְבַעְלָהּ, לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁמִּשָּׁם נִתְּנָה, וְנִדּוֹנִית בֵּין דִּין לְדִין, בֵּין דִּינֵי נְפָשׁוֹת לְדִינֵי מָמוֹנוֹת,

נְפָשׁוֹת לְדִינֵי מָמוֹנוֹת, דְּאִית מָאן דְּפָרַע בְּמָמוֹנֵיהּ, וְאִית מָאן דְּפָרַע בְּנַפְשֵׁיהּ, וּבֵין נֶגַע לָנֶגַע, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ (איכה א א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, דְּאִיהִי חֲשִׁיבָא שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא כְּמְצוֹרָע, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ויקרא יג מו) בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה, מִחוּץ וַדַּאי, דָּא גָלוּתָא, דְּאִיהִי לְבָר מֵאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי מוֹתְבָא דְּאָת ה'.

וְאִי מִקּוֹרָא לָא יָכִיל לְמִפְּתַּח עַד דְּיִפְּתַּח לֵיהּ הַהוּא דְּסָגִיר לֵיהּ, אֲנָא מְפַיְּסְנָא לֵיהּ בְּגִין יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּאִיהוּ יְהוּדָא (דְּיִחוּדֵיהּ תַּמָּן), וּבְגִין לְבוּשִׁין דְּאִתְלַבֵּשׁ, מִיָּד אִתְפַּתְּחַת מְקוֹרָהּ וְאִתְדַּכְּיָאת שְׁכִינְתָּא, וְרָזָא דְמִלָּה (ירמיה יד ד) מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יהו"ה מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה, מוֹשִׁיעוֹ וַדַּאי, הַהוּא דְּמָקוֹרָא דְּמִקְוֵה בִּידֵהּ.

לשון הקודש

שֶׁיֵּשׁ מִישֶׁהוּ שֶׁפּוֹרֵעַ בְּמָמוֹנוֹ, וְיֵשׁ מִי שֶׁפּוֹרֵעַ בְּנַפְשׁוֹ, וּבֵין נֶגַע לְנֶגַע, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, שֶׁחֲשׁוּבָה הַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת כְּמוֹ מְצֹרָע, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה, מִחוּץ וַדַּאי, זוֹ הַגָּלוּת, שֶׁהִיא מִחוּץ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא הַמּוֹשָׁב שֶׁל הָאוֹת ה'.

וְאִם הַמָּקוֹר לֹא יָכוֹל לְהִפָּתַח עַד שֶׁיִּפְתַּח אוֹתוֹ, אוֹתוֹ שֶׁסָּגַר אוֹתוֹ, אֲנִי מְפַיֵּס אוֹתוֹ עֲבוּר יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שֶׁהוּא הַיִּחוּד (שֶׁיִּחוּדוֹ שָׁם), וּמִשּׁוּם הַלְּבוּשִׁים שֶׁהִתְלַבֵּשׁ, מִיָּד נִפְתַּח מְקוֹרָהּ וְנִטְהֶרֶת הַשְּׁכִינָה, וְסוֹד הַדָּבָר – מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יהו"ה מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה, מוֹשִׁיעוֹ וַדַּאי, אוֹתוֹ שֶׁהַמָּקוֹר שֶׁל הַמִּקְוֶה בְּיָדוֹ.

תִּקּוּנָא שְׁתִיתָאָה

(זהו תקון כ"ז).

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן תְּרֵי אֵשׁ, וְאִלֵּין אִינּוּן תְּרֵין אֵשִׁין דְּאִינּוּן בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, **וַעֲלֵיהוּ אִתְּמַר** (שיר ב ה) **סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, בִּתְרֵי אֲשׁוֹת, וְאַמַּאי אָמַר בְּהוֹן סַמְּכוּנִי, אֶלָּא בְּלֵילֵי שַׁבָּת נְשָׁמָה יְתֵירָה קָא נָחֲתָא לְסָמְכָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה בְּגָלוּתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ** (עמוס ה ב) **נָפְלָה וְלֹא תוֹסִיף קוּם, וְכַד אָתָא מוֹצָאֵי שַׁבָּת אִסְתַּלְּקַת נִשְׁמָתָא יְתֵירָה דְּבָהּ וַיִּנָּפַשׁ, וַיִּנָּפַשׁ מִיָּד דְּאִיהִי אִסְתַּלְּקַת וַי נֶפֶשׁ, דְּלֵית מָאן דְּסָמִיךְ לָהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא אִיהִי אָמְרַת לְיִשְׂרָאֵל סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת דְּאִינּוּן מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, וּמַאי נִיהוּ תְּרֵי תּוֹרוֹת, דְּאִינּוּן חֲצוּבוֹת מֵאֵשׁ דְּאִיהִי אלהי"ם מִדַּת הַגְּבוּרָה, וּמַאי נִיהוּ לְמִוּדֵי יהו"ה תְּרֵין שִׁפְוָון דְּאִקְרוּן לַהֲבוֹת** (דְּאוֹקְדוּן בְּלַהֲבוֹת) **אֵשׁ,**

לשון הקודש

תִּקּוּן שִׁשִּׁי

זֶהוּ תִּקּוּן כ"ז

בְּרֵאשִׁית, שֶׁם תְּרֵ"י אֵ"שׁ, וְאֵלּוּ הֵם שְׁנֵי הָאִשִּׁים שֶׁהֵם בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, בִּשְׁתֵּי אִשּׁוֹת, וְלָמָּה אָמַר לָהֶם סַמְּכוּנִי? אֶלָּא בְּלֵילֵי שַׁבָּת הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה יוֹרֶדֶת לִתְמֹךְ בַּשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה בַּגָּלוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ נָפְלָה וְלֹא תוֹסִיף קוּם, וּכְשֶׁבָּא מוֹצָאֵי שַׁבָּת, מִסְתַּלֶּקֶת הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה שֶׁבָּהּ וַיִּנָּפַשׁ. וַיִּנָּפַשׁ, מִיָּד שֶׁהִיא הִסְתַּלְּקָה וַי נֶפֶשׁ, שֶׁאֵין מִי שֶׁסּוֹמֵךְ אוֹתָהּ. בְּאוֹתוֹ זְמַן הִיא אוֹמֶרֶת לְיִשְׂרָאֵל סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, שֶׁהֵם מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, וּמַה הֵם? שְׁתֵּי תּוֹרוֹת, שֶׁהֵן חֲצוּבוֹת מֵאֵשׁ שֶׁהִיא אֱלֹהִי"ם, מִדַּת הַגְּבוּרָה. וּמַה הֵם לִמּוּדֵי יהו"ה? שְׁתֵּי

וְאִינּוּן תְּרֵין תַּפּוּחִין, דְּמִנְּהוֹן רוּחָא דִמְשִׁיחָא נָפִיק, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה יא ב) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה.

לְבַת מֶלֶךְ דַּהֲוַת בְּבֵי מַרְעָא מֵרְחִימוּ דְבַעְלָהּ, דְּאָזַל בַּעְלָהּ אִיהִי נָפְלַת לְמִשְׁכָּבָה, צָוְוחַת וְאָמְרַת סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, הָא אִיהִי בְּבֵי מַרְעָא, הִיא אוֹמֶרֶת רַפְּדוּנִי, בְּמַאי בַּתַּפּוּחִים דְּמִתְרַבִּים בַּעֲצֵי הַיַּעַר, וְאִלֵּין אִינּוּן עֲצֵי בְשָׂמִים.

קָם סָבָא תְּלִיתָאָה וְאָמַר רַבִּי רַבִּי, הָא אֲנַן בַּעֲצֵי בְשָׂמִים מַבְדִּילִין, וְהָכָא אִיהִי לָא אָמְרַת אֶלָּא בַּתַּפּוּחִים, אֶלָּא אֲנַן מְבָרְכִין עַל עֲצֵי בְשָׂמִים בְּגִין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שיר ז ט) וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים, וְלָא עוֹד אֶלָּא כָּל מִינֵי בְשָׂמִים אִינּוּן טָבָאן לְבָרְכָא עֲלַיְיהוּ, וַאֲנַן דְּעָבְדִין בַּהֲדַס בְּגִין דְּאִית בֵּיהּ תְּלַת עַלִּין, דְּאִתְקְרִיאוּ תְּלַת הֲדַסִּים, דְּרָמִיזִין לִתְלַת אֲבָהָן,

לשון הקודש

שִׁפָּתַיִם שֶׁנִּקְרְאוּ לַהֲבוֹת (שֶׁנִּשְׁרְפוּ בְּלַהֲבוֹת) אֵשׁ, וְהֵם שְׁנֵי תַּפּוּחִים, שֶׁמֵּהֶם יוֹצֵאת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה.

לְבַת מֶלֶךְ שֶׁהָיְתָה בְּבֵית חָלְיָהּ מֵאַהֲבַת בַּעְלָהּ, שֶׁהָלַךְ בַּעְלָהּ וְהִיא נָפְלָה לְמִשְׁכָּב, צוֹוַחַת וְאוֹמֶרֶת סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, הֲרֵי הִיא בְּבֵית חָלְיָהּ, הִיא אוֹמֶרֶת רַפְּדוּנִי, בַּמֶּה? בַּתַּפּוּחִים שֶׁמִּתְרַבִּים בַּעֲצֵי הַיַּעַר, וְאֵלּוּ הֵם עֲצֵי בְשָׂמִים.

קָם זָקֵן שְׁלִישִׁי וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, הֲרֵי אָנוּ מַבְדִּילִים בַּעֲצֵי בְשָׂמִים, וְכָאן הִיא אֵינָהּ אוֹמֶרֶת אֶלָּא בַּתַּפּוּחִים! אֶלָּא אָנוּ מְבָרְכִים עַל עֲצֵי בְשָׂמִים מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא כָּל מִינֵי בְשָׂמִים הֵם טוֹבִים לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם, וְאָנוּ שֶׁעוֹשִׂים בַּהֲדַס, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה עָלִים, שֶׁנִּקְרְאוּ שְׁלֹשָׁה הֲדַסִּים,

אֲבָל תְּרֵין נוּקְבִין דְּחוֹטְמָא אִינּוּן לָקֶבֶל תְּרֵין תַּפּוּחִין דְּאִינּוּן תְּרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט, דִּי בְהוֹן עָתִיד לְאַפָּקָא רוּחָא דְקוּדְשָׁא דְאִיהוּ רַעְיָא מְהֵימְנָא דִלְעֵילָא, דְּבֵיהּ אִתְיַשְׁבַת נַפְשָׁא דִילָהּ, וּבְגִין דָּא אִיהִי אָמְרַת (שם ב ה) רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי (דף קמד ע"א) בְּלֵילְיָא דְשַׁבָּת אִתְּמַר (שיר ה ה) קַמְתִּי אֲנִי לִפְתּוֹחַ לְדוֹדִי בְשַׁבָּת, וְכַד נָפִיק שַׁבָּת אִתְּמַר (שם) וְדוֹדִי חָמַק עָבָר, וּבְהַהוּא זִמְנָא (שם) בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי, עַד דְּאוֹמֵינָא דִּבְזִמְנָא דְיֵיתֵי זִמְנָא אַחֲרָא דְאוֹחִיד בִּידֵיהּ וְלָא אַשְׁבְּקִינֵיהּ לְמֵיזַל, כְּמָה דְאִתְּמַר (שם ג ד) אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד שֶׁהֲבֵאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי, דָּא בֵּי מַקְדְּשָׁא דִלְעֵילָא, וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי דָּא בֵּי מַקְדְּשָׁא דִלְתַתָּא.

לשון הקודש

שֶׁרוֹמְזִים לִשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, אֲבָל שְׁנֵי נִקְבֵי הַחֹטֶם הֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵי תַּפּוּחִים, שֶׁהֵם שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת, שֶׁבָּהֶם עֲתִידָה לָצֵאת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁבּוֹ מִתְיַשֶּׁבֶת נַפְשָׁהּ, וּמִשּׁוּם זֶה הִיא אוֹמֶרֶת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי. בְּלֵיל שַׁבָּת נֶאֱמַר קַמְתִּי אֲנִי לִפְתּוֹחַ לְדוֹדִי, בְּשַׁבָּת, וּכְשֶׁיּוֹצֵאת שַׁבָּת, נֶאֱמַר וְדוֹדִי חָמַק עָבָר, וּבְאוֹתוֹ זְמַן בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי, עַד שֶׁנִּשְׁבַּעְתִּי, שֶׁבִּזְמַן שֶׁיָּבֹא פַּעַם אַחֶרֶת, שֶׁאֹחַז בְּיָדוֹ וְלֹא אֶעֱזֹב אוֹתוֹ לָלֶכֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד שֶׁהֲבֵאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי, זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַעְלָה, וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי, זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַטָּה.

וּבְזִמְנָא דַּאֲחִיד בִּידֵיהּ בְּפוּרְקָנָא בַּתְרַיְיתָא, לָא יְהֵא לִי כְּזִמְנִין אוֹחֲרָנִין, דִּבְכָל פּוּרְקָנָא וּפוּרְקָנָא הֲוָה אָתֵי, וּלְבָתַר הֲוָה פָּרַח מִנָּאִי, אֲבָל בְּפוּרְקָנָא בַּתְרַיְיתָא אֲנָא אֲחִיד בֵּיהּ וְקָשִׁיר לֵיהּ בְּכַמָּה קְשִׁירִין דִּרְחִימוּ, דְּלָא יָזוּז מִנָּאִי לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין, דִּבְכָל גָּלוּתָא וְגָלוּתָא הֲוָה אָזִיל מִנָּאִי, וַהֲוֵינָא שָׁאִיל עֲלֵיהּ לְכָל עוֹבֵר וְשָׁב, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי, וְזִמְנִין לָא הֲוֵינָא אַשְׁכַּח מָאן דְיֵימָא לִי מִדֵי מִגֵּיהּ, וַהֲוֵינָא אוֹמֵי בְּגִינֵיהּ לְכָל בְּנֵי קַרְתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ה ח) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדִי מַה תַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי, וְכַמָּה זִמְנִין (שם ג א) עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת דְּאִינוּן גָּלִיּוֹת, בְּקַשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי וְלָא הֲוָה מָאן דְיֵימָא

לשון הקודש

וּבזְמַן שֶׁאוֹחֵז בְּיָדוֹ בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, זֶה לֹא יִהְיֶה לִי כְּמוֹ הַפְּעָמִים הָאֲחֵרוֹת, שֶׁבְּכָל גְּאֻלָּה וּגְאֻלָּה הָיָה בָא, וְאַחַר כָּךְ הָיָה פּוֹרֵחַ מִמֶּנִּי, אֲבָל בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה אֲנִי אוֹחֵז בּוֹ וְאֶקְשֹׁר אוֹתוֹ עִם כַּמָּה קְשָׁרִים שֶׁל אַהֲבָה שֶׁלֹּא יָזוּז מִמֶּנִּי לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים, שֶׁבְּכָל גָּלוּת וְגָלוּת הָיָה הוֹלֵךְ מִמֶּנִּי, וְהָיִיתִי שׁוֹאֵל עָלָיו אֶת כָּל עוֹבֵר וָשָׁב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי. וְלִפְעָמִים לֹא הָיִיתִי מוֹצֵאת מִי שֶׁיֹּאמַר לִי מִמֶּנּוּ דָּבָר, וְהָיִיתִי מַשְׁבִּיעָה בִּשְׁבִילוֹ אֶת כָּל בְּנֵי הַקְּרִיָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדִי מַה תַּגִּידוּ לוֹ, שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי, וְכַמָּה פְּעָמִים עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת, שֶׁהֵן

לִי, עַד דְּאִיהוּ הֲוָה אָתֵי, וּכְעַן בְּגָלוּתָא בַּתְרַיְיתָא בָּרַח דּוֹדִי בְּכַעֲסָא סַגִּיא, וְשָׁאִילְנָא בְּגִינֵיהּ וְלָא אַשְׁכַּחְנָא מָאן דְּיֵימָא לִי מִדֵּי, וּבְגִין דָּא אֲנָא אוֹמִינָא, דִּבְזִמְנָא דְּיֵיתֵי וַאֲחִידְנָא בִּידוֹי דְּלָא יָזוּז מִנָּאִי, וַאֲנָא אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ אֲחַזְתִּיו בְּקִשּׁוּרָא דִּתְפִלִּין דְּיָד, וְלֹא אַרְפֶּנּוּ בִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא.

תָּא חֲזִי, דּוֹדְהָא כַּד יֵתֵי לְגַבָּהּ, יֵימָא לְגַבֵּי תְּרֵין מְשִׁיחִין (שם ז יג) נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דִּי בְהוֹן אִתְּמַר (ישעיה ה ז) כִּי כֶרֶם יהו"ה צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל, נִרְאֶה הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא בְהוֹן, הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים אִלֵּין אִינּוּן דְּמַלְיָין מִצְוֹת כָּרְמוֹן.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר סָבָא סָבָא, נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים, הָא אִית כְּרָמִים דְּלַאו אִינּוּן יִשְׂרָאֵל,

לשון הקודש

הַגָּלִיּוֹת, בִּקַּשְׁתִּי אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי, וְלֹא הָיָה מִי שֶׁיֹּאמַר לִי, עַד שֶׁהוּא הָיָה בָא, וְכָעֵת בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה בָּרַח דּוֹדִי בְּכַעַס רַב, וְשָׁאַלְתִּי בַּעֲבוּרוֹ, וְלֹא מָצָאתִי מִי שֶׁיֹּאמַר לִי דָּבָר, וּמִשּׁוּם זֶה אֲנִי נִשְׁבַּעְתִּי, שֶׁבִּזְמַן שֶׁיָּבֹא וְאֹחַז בְּיָדָיו שֶׁלֹּא יָזוּז מִמֶּנִּי, וַאֲנִי אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ, אֲחַזְתִּיו – בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד, וְלֹא אַרְפֶּנּוּ – בִּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁיָּבֹא דּוֹדָהּ אֵלֶיהָ, יֹאמַר לִשְׁנֵי הַמְּשִׁיחִים נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁבָּהֶם נֶאֱמַר כִּי כֶרֶם יהו"ה צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל, נִרְאֶה הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה בָּהֶם, הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים, אֵלּוּ אוֹתָם שֶׁמְּלֵאִים מִצְוֹת כָּרְמוֹן.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: זָקֵן זָקֵן, נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים, הֲרֵי יֵשׁ כְּרָמִים שֶׁאֵינָם יִשְׂרָאֵל,

כְּגוֹן (שיר א ו) **דְּשָׁמוּנִי נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי, וְאִינוּן עֵרְבוּבְיָא דְּעֵרֶב רַב, דְּאִינוּן מְעוּרָבִין בְּהוֹן בְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, וּבְגִין דָּא כַּד יֵיתֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא, אִיהוּ יֵימָא לְגַבָּהּ, נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים, נִרְאֶה אִם פָּרְחָה הַגֶּפֶן בְּהוֹן, דְּאִתְּמַר בָּהּ כִּי כֶרֶם יהו"ה צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל, הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים אִלֵּין וַדַּאי אִינוּן דְּמַלְיָין מִצְוֹת כָּרְמוֹנִים, שָׁם אֶתֵּן אֶת דּוֹדַי לָךְ, אִלֵּין דְּאִינוּן רְחִימִין דִּילָךְ, תַּמָּן יְהִיבְנָא לוֹן לָךְ, (שיר ב יא) כִּי הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר שׁוּלְטָנוּ דְשְׁאָר מְמַנָּן דְּאוּמִין, הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ שָׁלְטָנוּתָא דְּעֵרֶב רַב.

בְּהַהוּא זִמְנָא יֵימָא לְגַבָּהּ, (שיר ז א) **שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית, בִּתְרֵי בָּתִּים דְּאִינוּן בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי לְתַתָּא, שׁוּבִי שׁוּבִי בְּבַיִת רִאשׁוֹן**

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁשָּׁמוּנִי נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי, וְהֵם הָעֵרְבוּבִיָּה שֶׁל הָעֵרֶב רַב, שֶׁהֵם מְעֹרָבִים עִם יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, וּמִשּׁוּם זֶה, כְּשֶׁיָּבֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶל הַשְּׁכִינָה, הוּא יֹאמַר אֵלֶיהָ נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים, נִרְאֶה אִם פָּרְחָה הַגֶּפֶן בָּהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כִּי כֶרֶם יהו"ה צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל, הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים, אֵלּוּ וַדַּאי אוֹתָם שֶׁמְּלֵאִים מִצְוֹת כָּרְמוֹנִים, שָׁם אֶתֵּן אֶת דּוֹדַי לָךְ, אֵלּוּ שֶׁהֵם אוֹהֲבִים שֶׁלְּךָ, שָׁם נָתַתִּי אוֹתָם לְךָ, כִּי הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר – שִׁלְטוֹנָם שֶׁל שְׁאָר הַמְמֻנִּים שֶׁל הָעַמִּים, הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ – שִׁלְטוֹן הָעֵרֶב רַב.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יָבֹא אֵלֶיהָ, שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית, בִּשְׁנֵי בָּתִּים, שֶׁהֵם בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי לְמַטָּה. שׁוּבִי שׁוּבִי – בְּבַיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי לְמַעְלָה – וְנֶחֱזֶה בָּךְ.

וְשֵׁנִי לְעֵילָא, וְנֶחֱזֶה בָּךְ. דָּבָר אַחֵר, שׁוּבִי שׁוּבִי אַרְבַּע זִמְנִין, בְּאַרְבַּע אַתְוָון דִּילָהּ דְּאִינּוּן אדנ"י, וְנֶחֱזֶה בָּךְ בְּאַרְבַּע אַתְוָון דִּילֵיהּ דְּאִינּוּן יהו"ה, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל, אַרְבַּע זִמְנִין שׁוּבִי בִּשְׁכִינְתָּא בִּתְיוּבְתָּא, וְנֶחֱזֶה בָּךְ בְּאַרְבַּע כּוֹסוֹת דְּפוּרְקָנָא דְּאִינּוּן בַּפֶּסַח, דְּחַיָּיבִין בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁתֵּי אַרְבַּע כּוֹסוֹת, כְּגַוְונָא דְאַרְבַּע גְּאוּלוֹת, שׁוּבִי שׁוּבִי בְּאַרְבַּע יִחוּדִין (ס"א יְסוֹדִין) דִּילָךְ, וְנֶחֱזֶה בָּךְ בְּאַרְבַּע חֵיוָון, וְנֶחֱזֶה בָּךְ בִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וּמִיָּד (דה"י א טז לא) יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יהו"ה מָלָךְ.

בְּהַהוּא זִמְנָא הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ אִלֵּין אֲבָהָן, זַכְוָון דִּלְהוֹן אִתְגַּלְיָאן עַל שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי אֶרֶץ הַחַיִּים, וְעַל בְּנָהָא דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית כח יד) וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ, (שיר ב יב) עֵת הַזָּמִיר

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר, שׁוּבִי שׁוּבִי אַרְבַּע פְּעָמִים, בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹתֶיהָ שֶׁהֵם אדנ"י, וְנֶחֱזֶה בָּךְ – בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹתָיו שֶׁהֵם יהו"ה. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶל יִשְׂרָאֵל אַרְבַּע פְּעָמִים שׁוּבִי עִם הַשְּׁכִינָה בִּתְשׁוּבָה, וְנֶחֱזֶה בָּךְ – בְּאַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל הַגְּאֻלָּה שֶׁהֵם בְּפֶסַח, שֶׁחַיָּבִים בּוֹ יִשְׂרָאֵל לִשְׁתּוֹת אַרְבַּע כּוֹסוֹת, כְּמוֹ אַרְבַּע הַגְּאֻלּוֹת. שׁוּבִי שׁוּבִי בְּאַרְבָּעָה הַיִּחוּדִים (הַיְסוֹדוֹת) שֶׁלָּךְ, וְנֶחֱזֶה בָּךְ – בְּאַרְבַּע חַיּוֹת, וְנֶחֱזֶה בָּךְ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וּמִיָּד יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יהו"ה מָלָךְ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ, אֵלּוּ הָאָבוֹת, זְכֻיּוֹתֵיהֶם הִתְגַּלּוּ עַל הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא אֶרֶץ הַחַיִּים, וְעַל בָּנֶיהָ שֶׁנֶּאֱמַר

הִגִּיעַ, (שמות טו א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ, (ישעיה נב יח) קוֹל צוֹפַיִךְ נָשְׂאוּ קוֹל יַחְדָּיו יְרַנֵּנוּ, כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יהו"ה צִיּוֹן, בְּהַהוּא זִמְנָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁבַּח לָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שיר ז ו) רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל, דָּא תְּפִלִּין (דף קמד ע"ב) דְּרֵישָׁא, וּרְצוּעִין תַּלְיָין מִכָּאן וּמִכָּאן כִּזְמוֹרוֹת, דְּאִינוּן כַּכַּרְמֶל דְּתַלְיָין מִגֶּפֶן, וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן דָּא תְּפִלָּה דְיָד, מַה דַּהֲוָת דַלַּת בְּגָלוּתָא עֲנִיָּיה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קב א) תְּפִלָּה לְעָנִי כִי יַעֲטוֹף, תְּהֵא לְבוּשָׁא כָּאַרְגָּמָן, דְּאִיהוּ סוֹד א"וּרִיאֵל רְ"פָאֵל גַ"בְרִיאֵל מִ"יכָאֵל נ"וּריאל, (שיר ז ו) מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יהו"ה, דִיהֵא אָסוּר בְּאַרְבַּע בָּתִים דִילָהּ דְּאִינוּן אדנ"י, אַרְבַּע רְהָטֵי מוֹחָא, דִיהֵא אָסוּר בָּרְהָטִים כְּגַוְונָא

לשון הקודש

בָּהֶם וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ, עֵת הַזְּמִיר הִגִּיעַ, אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ, קוֹל צוֹפַיִךְ נָשְׂאוּ קוֹל יַחְדָּו יְרַנֵּנוּ, כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יהו"ה צִיּוֹן. בְּאוֹתוֹ זְמַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשַׁבֵּחַ אוֹתָהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל – זֶה תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וְהָרְצוּעוֹת תְּלוּיוֹת מִכָּאן וּמִכָּאן כְּמוֹ זְמוֹרוֹת, שֶׁהֵן כַּכַּרְמֶל שֶׁתְּלוּיִים מִן הַגֶּפֶן, וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן – זוֹ תְּפִלָּה שֶׁל יָד, מַה שֶּׁהָיְתָה דַלַּת בְּגָלוּת עֲנִיָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תְּפִלָּה לְעָנִי כִי יַעֲטֹף, תִּהְיֶה לְבוּשָׁה כָּאַרְגָּמָן, שֶׁהוּא סוֹד א"וּרִיאֵל רְ"פָאֵל גַ"בְרִיאֵל מִ"יכָאֵל נ"וּריאֵל, מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יהו"ה, שֶׁיִּהְיֶה אָסוּר בְּאַרְבָּעָה בָּתִים שֶׁלָּהּ שֶׁהֵם אדנ"י, אַרְבָּעָה בָּתֵי הַמֹּחַ, שֶׁיִּהְיֶה אָסוּר בָּרְהָטִים כָּזֶה: יאהדונה"י, כִּי שִׁמְךָ בְּךָ

דָּא יאהדונה"י, כִּי שִׁמְךָ בְּךָ וּבְךָ שִׁמְךָ, וְדָא אִיהוּ סוֹד אָמֵן מִן אַרְגָּמָן.

דְּבָר אַחֵר (שם) רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל, דָּא (תהלים קיט קס) רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת, דַּלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן דָּא שְׁכִינְתָּא, מֶלֶךְ דָּא אַבְרָהָם, אָסוּר דָּא יִצְחָק בָּעֲקֵדָה, בְּקִשְׁרָא דִּתְפִלִּין דְּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא, בָּרְהָטִים דָּא יַעֲקֹב בְּאַרְבַּע רְהִיטֵי מוֹחָא דִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, דְּאִתְּמַר (בראשית ל לח) בָּרְהָטִים בְּשִׁקְּתוֹת הַמָּיִם.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, אִתְכַּנְּשׁוּ חֲיָילִין קַדִּישִׁין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, לְמֶחֱמֵי בְּקִשּׁוּטָהָא דְּכַלָּה, דְּהָא חוּפָּה מִתְתַּקְּנָא לְגַבָּהּ, וְחָתָן קָא נָטִיל לָהּ תַּמָּן, פָּתַח וְאָמַר אֵלִיָּהוּ אֵלִיָּהוּ נְחִית הָכָא, אַנְתְּ וַחֲיָילִין דְּנִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא דִּמְתִיבְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, לְקַשְׁטָא לְכַלָּה, מִיָּד הָא נָחִית אֵלִיָּהוּ

לשון הקודש

וּבְךָ שִׁמְךָ, וְזֶהוּ הַסּוֹד אָמֵן מִן אַרְגָּמָן.

דְּבָר אַחֵר, רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל – זֶה רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת, דַּלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן – זוֹ הַשְּׁכִינָה, מֶלֶךְ – זֶה אַבְרָהָם, אָסוּר – זֶה יִצְחָק בָּעֲקֵדָה, בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל זְרוֹעַ שְׂמֹאל, בָּרְהָטִים – זֶה יַעֲקֹב, בְּאַרְבָּעָה בָּתֵּי הַמֹּחַ שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּרְהָטִים בְּשִׁקְּתוֹת הַמָּיִם.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: הִתְכַּנְּסוּ חֲיָלוֹת קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים לִרְאוֹת אֶת קִשּׁוּטֵי הַכַּלָּה, שֶׁהֲרֵי חֻפָּה מִתְקֶנֶת לָהּ, וְהֶחָתָן נוֹשֵׂא אוֹתָהּ שָׁם. פָּתַח וְאָמַר: אֵלִיָּהוּ אֵלִיָּהוּ, רֵד לְכָאן אַתָּה וְחֵילוֹתֶיהָם שֶׁל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁל הַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה לְקַשֵּׁט אֶת הַכַּלָּה. מִיָּד הִנֵּה אֵלִיָּהוּ יוֹרֵד עִם כַּמָּה חֲיָלוֹת שֶׁל

בְּכַמָּה חֵילִין דְּמַלְאָכִין וְכַמָּה נִשְׁמָתִין.

פְּתַח וְאָמַר רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל, כַּלָּה כַּמָּה מִתְתַּקְּנָא רֹאשֵׁךְ בִּתְפִלִּין דְּאִיהוּ (נ"א דְּאִינּוּן) פְּאֵר עַל רֹאשֵׁךְ, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (יחזקאל כד יז) פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ, וּרְצוּעִין תַּלְיָין מֵהַאי סִטְרָא וּמֵהַאי סִטְרָא, מַה דַּהֲווֹ תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב, הָא אִינּוּן יְרוֹקִין כַּכַּרְמֶל, כְּעַלִּין יְרוֹקִין דְּאִינּוּן בַּגְּפָנִין כַּכַּרְמֶל, וּמַה דַּהֲוַת בְּגָלוּתָא דַּלַּת, תְּפִלָּה לְעָנִי, וְדָא תְּפִלָּה דְיָד, דְּבָה הוּא מִתְעַטְּפָא עָנִי בְּגָלוּתָא (ס"א בְּצִלּוֹתָא), הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קב א) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף, כְּעַן אִתְּמַר בָּךְ (שיר ז ו) וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן, מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים, אִלֵּין אַרְבַּע רְהִטֵי מוֹחָא, אַרְבַּע בָּתֵּי דִתְפִלִּין דְּאִינּוּן אהי"ה, וְכֵן בְּיָד אהי"ה, כְּחוּשְׁבַּן חַד וְעֶשְׂרִין אַזְכָּרוֹת דִתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, וְחַד וְעֶשְׂרִין אַזְכָּרוֹת דִתְפִלִּין דְּיָד, וּסְלִיקוּ

לשון הקודש

מַלְאָכִים וְכַמָּה נְשָׁמוֹת.

פְּתַח וְאָמַר: רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל, כַּלָּה, כַּמָּה מִתְקָן רֹאשֵׁךְ בַּתְּפִלִּין שֶׁהוּא (שֶׁהֵם) פְּאֵר עַל רֹאשֵׁךְ, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ, וְהָרְצוּעוֹת תְּלוּיוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, מַה שֶׁהָיוּ הַתַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב, הֲרֵי הֵם יְרֻקִּים כַּכַּרְמֶל, כֶּעָלִים הַיְרֻקִּים שֶׁהֵם בַּגְּפָנִים כְּכַרְמֶל. וּמַה שֶׁהָיְתָה דַּלַּת בַּגָּלוּת – תְּפִלָּה לְעָנִי, וְזוֹ תְּפִלָּה שֶׁל יָד, שֶׁבָּהּ מִתְעַטֵּף הָעָנִי בַּגָּלוּת (בַּתְּפִלָּה), זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף, כְּעֵת נֶאֱמַר בָּךְ וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן. מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים – אֵלּוּ אַרְבָּעָה בָּתֵּי הַמֹּחַ, אַרְבַּעַת בָּתֵּי הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם אהי"ה, וְכֵן בְּיָד אהי"ה כְּחֶשְׁבּוֹן אַחַת וְעֶשְׂרִים הָאַזְכָּרוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וְאַחַת

לְחוּשְׁבַּן אהי"ה אהי"ה, הוּא מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים, אֲשֶׁ"ר אהי"ה, וְאִיהוּ רֹא"ש יהו"ה קָרִינָן לֵיהּ, אָסוּר בְּכֻלְּהוּ אַזְכָּרוֹת.

דְּבָר אַחֵר רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל, רֵישָׁא דִילָךְ כַּלָּה, עַל כֻּלְּהוּ חֵילִין סָלְקָא, (שם) עַל שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת דְּאִינוּן שִׁתִּין סִדְרֵי מִשְׁנָה, וְסָלְקִין לְשִׁית מְאָה, וּלְשִׁשִּׁים רִבּוֹא, וּשְׁמוֹנִים פִּלַגְשִׁים דַּהֲווֹ תְּמָנִין סִפְּרֵי דְאַגַּדְתָּא, וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר אִינוּן הֲלָכוֹת דְּלֵית לוֹן מִסְפָּר וְחוּשְׁבָּן, דְּאִינוּן נִימִין דְּשַׁעֲרִין דְּכַלָּה דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבָּנָא, וְאַנְתְּ כַּלָּה סְלִיקַת עַל כֻּלְּהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי לא כט) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה.

דְּבָר אַחֵר רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל, שַׁעֲרָא דִילָךְ כַּמָּה אִיהוּ מִתְתַּקְּנָא בִּתְלַת עֲשַׂר תִּקּוּנִין,

לשון הקודש

וְעֶשְׂרִים אַזְכָּרוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד, וְעוֹלוֹת לְחֶשְׁבּוֹן אהי"ה אהי"ה אהי"ה, הוּא מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים, אֲשֶׁ"ר אהי"ה, וְהוּא רֹא"ש יהו"ה קוֹרְאִים לוֹ, אָסוּר בְּכָל הָאַזְכָּרוֹת.

דְּבָר אַחֵר, רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל – הָרֹאשׁ שֶׁלָּךְ, כַּלָּה, עוֹלֶה עַל כָּל הַחֵילוֹת, עַל שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת שֶׁהֵם שִׁשִּׁים סִדְרֵי מִשְׁנָה, וְעוֹלִים לְשֵׁשׁ מֵאוֹת, וּלְשִׁשִּׁים רִבּוֹא, וּשְׁמוֹנִים פִּלַגְשִׁים שֶׁהָיוּ שְׁמוֹנִים סִפְּרֵי הָאַגָּדָה, וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר – הֵם הַהֲלָכוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן וּמִסְפָּר, שֶׁלְּאוֹתָם הַנִּימִים שֶׁל שַׂעֲרוֹת הַכַּלָּה אֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, וְאַתְּ הַכַּלָּה עוֹלָה עַל כֻּלָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה.

דְּבָר אַחֵר רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל – כַּמָּה מִתְקָן הַשַּׁעַר שֶׁלָּךְ בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תִּקּוּנִים,

דְּאִינּוּן תְּרֵי עֲשַׂר מַזָּלוֹת וְסִיהֲרָא תְּלַת עֲשַׂר, וְנִימִין דִּילָךְ אִינּוּן כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבָּן, וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ, אַנְתְּ (הוא) דַּהֲוִית סִיהֲרָא עֲנִיָּה תְּחוֹת כֻּלְּהוּ כּוֹכְבַיָּא, מְהַדְּקָא בֵּין רַגְלִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (רות ג ז) וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, כְּעַן הָא אַנְתְּ רֵישָׁא לְכֻלְּהוּ, כָּאַרְגָּמָן דְּאִיהוּ אָמֵן יאהדונה"י, אַנְתְּ אדנ"י, מֶלֶךְ דְּאִיהוּ יהו"ה, אָסוּר בָּרְהָטִים דִּילָךְ, אַרְגָּמָ"ן א"וּרִיאֵל רְ"פָאֵל גַּ"בְרִיאֵל מִ"יכָאֵל נ"וּרִיאֵל, חֲיָילִין קַדִּישִׁין שְׁמָעוּ.

כַּד חָתָן דְּאִיהוּ שִׁמְשָׁא יֵיתֵי לְאַנְהָרָא לְסִיהֲרָא, אִיהִי אִתְקַשְׁטַת בְּשַׁעֲרָהָא דִילָהּ, מִתְתַּקְּנָא בִּתְלַת עֲשַׂר (נ"א בִּתְרֵיסַר) דִּקְנִין (דַּרְגִּין, תִּקּוּנִין), דְּאִינּוּן תְּרֵיסַר מַזָּלוֹת, שִׁמְשָׁא (צ"ל וְסִיהֲרָא), (תהלים יט ו) וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ, וְאִיהוּ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אָרְחִין בִּרְקִיעָא, יָצִיץ לְגַבָּהּ וַדַּאי, הָדָא הוּא

לשון הקודש

שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר הַמַּזָּלוֹת וְהַלְּבָנָה – שְׁלֹשָׁה עָשָׂר, וְהַנִּימִים שֶׁלָּךְ הֵם כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ, אַתְּ (הוא) שֶׁהָיִית הַלְּבָנָה עֲנִיָּה תַּחַת כָּל הַכּוֹכָבִים, מְהֻדֶּקֶת בֵּין הָרַגְלַיִם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, כָּעֵת אַתְּ הָרֹאשׁ לְכֻלָּם, כָּאַרְגָּמָן שֶׁהוּא אָמֵן יאהדונה"י, אַתְּ אדנ"י, הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא יהו"ה, אָסוּר בָּרְהָטִים שֶׁלָּךְ. אַרְגָּמָ"ן – א"וּרִיאֵל רְ"פָאֵל גַּ"בְרִיאֵל מִ"יכָאֵל נ"וּרִיאֵל, חֲיָלוֹת קְדוֹשִׁים שְׁמָעוּ.

כְּשֶׁהֶחָתָן, שֶׁהוּא הַשֶּׁמֶשׁ, יָבֹא לְהָאִיר לַלְּבָנָה, הִיא מִתְקַשֶּׁטֶת בְּשַׁעֲרוֹתֶיהָ מִתְקֻנֶּת בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר (בִּשְׁנֵים עָשָׂר) זְקָנִים, (דַּרְגּוֹת, תִּקּוּנִים), שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת, הַשֶּׁמֶשׁ (צ"ל וּלְבָנָה) וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ,

דִּכְתִיב (שיר השירים ב ט) מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים, לְאִסְתַּכְּלָא לְגַבָּהּ בִּרְקִיעָא (דף קמה ע"א) דְּאִיהוּ (ס"א דָא אִיהוּ) יָשִׁישׁ, מַאי כַּגִּבּוֹר, מַה גְּבוּרָה עָבִיד בְּהַאי, אֶלָּא תְּרֵין עֲשַׂר מַשְׁקוֹפִין אִית בְּרָקִיעַ, וְכֻלְּהוּ חֲיָילִין מְקַטְרְגִין לְגַבַּיְיהוּ נְטוּרֵי תַּרְעִין, שִׁמְשָׁא מִתְעַטְּרָא בְּאַתְוָון דִּתְפִלִּין דְּאִיהוּ שֵׁם יהו"ה, וְאִתְלַבַּשׁ בִּגְבוּרָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מב יג) יהו"ה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא, וְדָא אִיהוּ יָשִׁישׁ כַּגִּבּוֹר לָרוּץ אֹרַח, וּבָקַע חַלּוֹנוֹת כֻּלְּהוּ דְּרָקִיעַ, וְעָבִיד תְּרֵין עֲשַׂר אָרְחִין, כְּמָה דְּעָבַד מֹשֶׁה עַל יַמָּא, וְדָא אִיהוּ לָרוּץ אֹרַח, וּבְגִין דְּנָטִיל בְּקַדְמֵיתָא מִגְּבוּרָה, שִׁמְשָׁא נָפִיק סוּמְקָא.

לְבָתַר אִתְלַבַּשׁ בְּחֶסֶד דְּאִיהוּ חִוָּור, וּבֵיהּ אִשְׁתַּכַּדְ רוּגְזֵיהּ דְּשִׁמְשָׁא, יָרוֹק הֲוָה מִסִּטְרָא

לשון הקודש

וְהוּא יָשִׁישׁ כְּגִבּוֹר לָרוּץ דְּרָכִים בָּרָקִיעַ, יָצִיץ אֵלֶיהָ וַדַּאי, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים, לְהִסְתַּכֵּל אֵלֶיהָ בָּרָקִיעַ שֶׁהוּא (זה הוא) יָשִׁישׁ. מַה זֶּה כְּגִבּוֹר? אֵיזוֹ גְבוּרָה עוֹשֶׂה בָּזֶה? אֶלָּא שְׁנֵים עָשָׂר מַשְׁקוֹפִים יֵשׁ בָּרָקִיעַ, וְכָל הַחֵילוֹת מִתְגָּרִים בָּהֶם שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים, הַשֶּׁמֶשׁ מִתְעַטֵּר בְּאוֹתִיּוֹת הַתְּפִלִּין שֶׁהוּא שֵׁם יהו"ה, וּמִתְלַבֵּשׁ בִּגְבוּרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יהו"ה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא, וְזֶהוּ יָשִׁישׁ כַּגִּבּוֹר לָרוּץ אֹרַח, וּבוֹקֵעַ אֶת חַלּוֹנוֹת כֻּלָּם בָּרָקִיעַ, וְעוֹשֶׂה שְׁנֵים עָשָׂר דְּרָכִים, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה עַל הַיָּם, וְזֶהוּ לָרוּץ אֹרַח, וּמִשּׁוּם שֶׁנּוֹסֵעַ בָּרִאשׁוֹנָה מִגְּבוּרָה, הַשֶּׁמֶשׁ יוֹצֵאת אֲדֻמָּה.

אַחַר כָּךְ מִתְלַבֵּשׁ בְּחֶסֶד שֶׁהוּא לָבָן, וּבוֹ

דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְכַד אִתְלַבַּשׁ (נ"א אִתְלַבֵּן) בַּחֶסֶד בִּנְהוֹרָא חִוָּורָא, מִנֵּיהּ יְהֵא נָהִיר לְסִיהֲרָא, מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, קָצֶה דִּילָהּ צַדִּיק, וּתְקוּפָתוֹ עַל קְצוֹתָם תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, וּבְהוֹן אֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ, דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי חַמָּה, מִן תַּמָּן יִצְטַבַּע בְּגַוָּון יָרוֹק דְּאִיהוּ רַחֲמֵי, בְּהַהוּא זִמְנָא מִסְתַּכְּלִין שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא כַּחֲדָא, וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ, דְּאִיהִי חוּפָּה דִּילָהּ.

וּבְהַהוּא זִמְנָא נָטְלַת הִיא מִתְּלַת גַּוָּונִין, לְאִתְפָּאֲרָא קֳדָמֵיהּ בִּתְלַת גַּוָּונִין דְּעֵינָא, דְּאִינּוּן חִוָּור סוּמַק יָרוֹק, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִיהוּ יֵימָא לְגַבָּהּ, (שיר ו ה) הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבוּנִי, מוֹקְדִין לִי בְּשַׁלְהוֹבִין דִּרְחִימוּ דִּילָךְ, וּבוּצִינָא קַדִּישָׁא תְּרֵין עַיְנִין אִנּוּן תְּרֵין לוּחִין יַקִּירִין

לשון הקודש

שׁוֹכֵךְ רֻגְזוֹ שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ, יָרֹק הוּא מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּכְשֶׁמִּתְלַבֵּשׁ (נ"א מִתְלַבֵּן) בְּחֶסֶד בְּאוֹר לָבָן, מִמֶּנּוּ יִהְיֶה מֵאִיר לַלְּבָנָה. מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הַקָּצֶה שֶׁלָּהּ צַדִּיק, וּתְקוּפָתוֹ עַל קְצוֹתָם – שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, וּבָהֶם אֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ – זוֹ הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא חַמָּה, מִשָּׁם יִצְטַבַּע בְּצֶבַע יָרֹק, שֶׁהוּא רַחֲמִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן מִסְתַּכְּלִים הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה יַחַד, וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ, שֶׁהִיא הַחֻפָּה שֶׁלָּהּ.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן הִיא נוֹטֶלֶת מִשְּׁלֹשָׁה גְוָנִים, לְהִתְפָּאֵר לְפָנָיו בִּשְׁלֹשֶׁת צִבְעֵי הָעַיִן, שֶׁהֵם לָבָן אָדֹם יָרֹק, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הוּא יֹאמַר אֵלֶיהָ, הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבוּנִי, שׁוֹרְפִים אוֹתִי בַּשַּׁלְהֶבוֹת שֶׁל הָאַהֲבָה שֶׁלָּךְ, וְהַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שְׁתֵּי עֵינַיִם הֵם שְׁנֵי לוּחוֹת יְקָרוֹת שֶׁל

דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות לא יח) לֻחֹת אֶבֶן כְּתוּבִים בְּאֶצְבַּע אלהי"ם (שם לב טו) כְּתוּבִים מִשְּׁנֵי עֶבְרֵיהֶם, וּמְרַקְּמָאן מִתְּרֵין עֲשַׂר גַּוְונִין מֵהַאי סִטְרָא, וּמִתְּרֵין עֲשַׂר גַּוְונִין מֵהַאי סִטְרָא, דְּאִינּוּן אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִין סִטְרִין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם) מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתֻבִים, זֶ"ה וְזֶ"ה תְּרֵין זִמְנִין אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים סְפָרִים.

וְאִינּוּן תְּרֵין עֲשַׂר אַנְפִּין וּתְרֵי עֲשַׂר גַּדְפִּין דְּחֵיוָון, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א ו) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם גַּוָּון חִוָּור דְּעֵינָא, וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעְתָּם גַּוָּון סוּמַק דְּעֵינָא, וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּם אִינּוּן גַּוָּון יָרוֹק דְּעֵינָא, דְּאִתְּמַר (שם) וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָד וְגוֹמֵר, וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם וְגוֹמֵר, הָא אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים, גַּדְפִּין אִינּוּן כַּנְפֵי עֵינָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתֻבִים, וְחֵיוָון בְּהוֹן

לשון הקודש

הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם לֻחוֹת אֶבֶן כְּתוּבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִי"ם כְּתוּבִים מִשְּׁנֵי עֶבְרֵיהֶם, וּמְרֻקָּמִים מִשְּׁנֵים עָשָׂר גְּוָנִים מֵהַצַּד הַזֶּה, וּמִשְּׁנֵים עָשָׂר גְּוָנִים מִן הַצַּד הַזֶּה, שֶׁהֵם אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים צְדָדִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתֻבִים, זֶ"ה וְזֶ"ה פַּעֲמַיִם – אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים סְפָרִים.

וְהֵם שְׁנֵים עָשָׂר פָּנִים וּשְׁנֵים עָשָׂר הַכְּנָפַיִם שֶׁל הַחַיּוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, הַגָּוֶן הַלָּבָן שֶׁל הָעַיִן, וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעְתָּם, הַגָּוֶן הָאָדֹם שֶׁל הָעַיִן, וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּם הֵם הַגָּוֶן הַיָּרֹק שֶׁל הָעַיִן, שֶׁנֶּאֱמַר וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָד וְגוֹמֵר, וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם וְגוֹמֵר, הֲרֵי אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים. הַכְּנָפַיִם הֵם כַּנְפֵי הָעַיִן, וַעֲלֵיהֶם

כְּתִיב (ישעיה ו ג) וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יהו"ה צְבָאוֹ"ת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, זֶה אֶל זֶה וַדַּאי, כְּגַוְונָא דְּלוּחִין דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִתְּמַר בְּהוֹן כְּתוּבִים מִשְּׁנֵי עֶבְרֵיהֶם מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתוּבִים, לֻחוֹת אֶבֶן כְּתוּבִים וְגוֹמֵר, לֻחֹת אֶבֶן, מַאי אֶבֶן, דָּא אֶבֶן הַשְּׁתִיָּיה, שֶׁמִּמֶּנָּה הֶשְׁתַּת הָעוֹלָם, וְהִיא בַּת עַיְנָא, עֲלָהּ אִתְּמַר (זכריה ג ט) עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם, וְאִינוּן שִׁבְעָה גִּלְדֵי עַיְנָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (תהלים קיט קסד) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ, וְדָא מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם קיח כב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, מַאי הַבּוֹנִים אִלֵּין אִינוּן מָארֵי מַתְנִיתִין דְּאִינוּן בָּנָאן בִּנְיָינִין דְּעָלְמָא, וּפוֹסְקֵי הֲלָכוֹת, דְּמָאֲסוּ בָּהּ בְּגָלוּתָא, אִתְּמַר בָּהּ הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, בְּגִין דְּאִיהִי הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי קַבָּלָה

לשון הקודש

נֶאֱמַר מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתֻבִים, וּבַחִיּוֹת כָּתוּב בָּהֶם וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יהו"ה צְבָאוֹ"ת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, זֶה אֶל זֶה וַדַּאי, כְּמוֹ הַלּוּחוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כְּתוּבִים מִשְּׁנֵי עֶבְרֵיהֶם, מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתוּבִים, לֻחוֹת אֶבֶן כְּתוּבִים וְגוֹמֵר. לֻחֹת אֶבֶן, מַה זֶּה אֶבֶן? זוֹ אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה, שֶׁמִּמֶּנָּה הֶשְׁתַּת הָעוֹלָם, וְהִיא בַּת הָעַיִן, עָלֶיהָ נֶאֱמַר עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם, וְהֵם שִׁבְעָה גִּלְדֵי הָעַיִן, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ, וְזוֹ הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, מִי הַבּוֹנִים? אֵלּוּ אוֹתָם בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁבּוֹנִים אֶת הַבִּנְיָנִים שֶׁל הָעוֹלָם וּפוֹסְקִים הֲלָכוֹת, שֶׁמָּאֲסוּ בַּגָּלוּת, נֶאֱמַר בָּהּ הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי,

לְמֹשֶׁה, וּמַה דַּהֲוַת בַּת עֵינָא אוּכְמָא, מִינָהּ וּבָהּ יְהֵא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָהִיר עָלְמָא, בְּגִין דְּאִיהוּ נָהִיר בָּהּ.

וְעַיְינִין דְּנַהֲרִין בְּאוֹרַיְיתָא, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם קמה טו) עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, וְצָרִיךְ בַּר נַשׁ לְאִתְעַסְּקָא בְּהוֹן תָּדִיר עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם תָּמִיד, לְאִסְתַּכְּלָא בָּהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵינוֹי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים יא יב) תָּמִיד עֵינֵי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה, וְאוֹלִיפְנָא תָּמִיד מִתָּמִיד, תָּמִיד דְּעֶרֶב וָבֹקֶר, מִתָּמִיד דְּתָמִיד עֵינֵי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ בָּהּ, וְהָא תָּמִיד דְּעֶרֶב וָבֹקֶר דִּקְרִיאַת שְׁמַע אִיהוּ, אֶלָּא מִכָּאן אוֹלִיפְנָא דְּמָאן דְּקָרֵי קְרִיאַת שְׁמַע עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד, כְּאִלּוּ קַיֵּים וְהָגִיתָ בּוֹ

לשון הקודש

קַבָּלָה לְמֹשֶׁה, וּמַה שֶּׁהָיְתָה בַּת הָעַיִן שְׁחוֹרָה, מִמֶּנָּה וּבָהּ יִהְיֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאִיר לָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מֵאִיר בָּהּ.

וְהָעֵינַיִם שֶׁמְּאִירוֹת בַּתּוֹרָה, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, וְצָרִיךְ אָדָם לְהִתְעַסֵּק בָּהֶם תָּמִיד, עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם תָּמִיד, שֶׁיִּסְתַּכֵּל בָּהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעֵינָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תָּמִיד עֵינֵי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה, וְלָמַדְנוּ תָּמִיד מִתָּמִיד, תָּמִיד שֶׁל עֶרֶב וָבֹקֶר מִתָּמִיד שֶׁל תָּמִיד – עֵינֵי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ בָּהּ, וַהֲרֵי הַתָּמִיד שֶׁל עֶרֶב וָבֹקֶר הוּא שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, אֶלָּא מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁמִּי שֶׁקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד, כְּאִלּוּ קַיֵּים וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה בַּתּוֹרָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא

יוֹמָם וָלַיְלָה בְּאוֹרַיְיתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יהושע א ח) לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה, וְסֵפֶר תּוֹרָה (דף קמה ע"ב) אִיהוּ עַיִן, תְּרֵי כַּנְפֵי עֵינָא תְּרֵי לוּחֵי, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר תָּמִיד עֵינֵי יהו"ה אֱלֹהֵי"ךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה, וּמַאי בָּהּ, בְּבַת עַיִן דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְכַנְפֵי עֵינָא עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (תהלים קיח יט) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, תְּלַת גַּוְונִין כְּלָל וּפְרָט, וּכְלָל וְאִינוּן אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה, דְּאִינוּן כְּלָל בְּכָל אוֹרַיְיתָא, אהי"ה כְּלָל, אֲשֶׁר פְּרָט, אהי"ה כְּלָל. קְרִיצִין דְּעַל עַיְינִין, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שיר ה יא) תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב, וְאִינוּן תְּלֵי תְּלִים. מִצְחָא דְעַל עַיְינִין בָּהּ צִיץ נֶזֶר הַקֹּדֶשׁ, מְרוּקָם בְּגַוְונִין וְצִיּוּרִין דְּבֵי מַקְדְּשָׁא דִלְעֵילָא, וְצִיּוּרִין דִּילָהּ שִׁרְטוּטִין בְּפוּתְיָא וּבְאוּרְכָּא, מִנְּהוֹן דְּקִיקִין מִנְּהוֹן רַבְרְבִין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר בְּמָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְהַאֲרִיךְ אֵינוֹ רַשַּׁאי

לשון הקודש

יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה. וְסֵפֶר תּוֹרָה הוּא עַיִן, שְׁנֵי כַּנְפֵי הָעַיִן – שְׁנֵי לוּחוֹת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר תָּמִיד עֵינֵי יהו"ה אֱלֹהֵי"ךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה, וּמַה זֶּה בָּהּ? בְּבַת הָעַיִן שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, וְעַל כַּנְפֵי הָעַיִן נֶאֱמַר פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. שְׁלֹשָׁה גְוָנִים – כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל, וְהֵם אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה, שֶׁהֵם כְּלָל בְּכָל הַתּוֹרָה, אהי"ה כְּלָל, אֲשֶׁר פְּרָט, אהי"ה כְּלָל. הַגַּבּוֹת שֶׁעַל הָעֵינַיִם, נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב, וְהֵם תְּלֵי תְּלִים. עַל הַמֵּצַח שֶׁעַל הָעֵינַיִם צִיץ נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ, מְרֻקָּם בִּגְוָנִים וְצִיּוּרִים שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַעְלָה, וְהַצִּיּוּרִים שֶׁלָּהּ שִׁרְטוּטִים בְּרֹחַב וּבְאֹרֶךְ, מֵהֶם קְטַנִּים מֵהֶם גְּדוֹלִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר

לְקַצֵּר, לְקַצֵּר אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַאֲרִיךְ, לְהַאֲרִיךְ מִסִּטְרָא דְוֹ', לְקַצֵּר מִסִּטְרָא דְי'.

אַנְפּוֹי דְמַטְרוֹנִיתָא, אִינּוּן מ"ט אַנְפִּין טָהוֹר, נַהֲרִין כְּשׁוֹשַׁנָּה חִוָּור וְסוּמַק, נָטְלִין מִימִינָא וּשְׂמָאלָא, גַּוָּון חִוָּור בְּלִיבּוֹן דַּעֲנָוָה, סוּמַק בִּשֶׁת דִּדְחִילוּ, יְרָא בִּשֶׁת, כַּד אִתְחַזְּרוּ יְרוֹקִין, הָא חָתָן דִּילָהּ אִסְתַּלַּק לְגַבֵּי חַמָּה דְאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, וּמֵאִלֵּין תְּלַת גַּוָּונִין דְּאַנְפִּין תַּלְיָין שִׁבְעִין וּתְרֵין אַנְפִּין כְּחוּשְׁבַּן חֶסֶ"ד, וּבְהוֹן יר"ו אַתְוָון כְּחֶשְׁבַּן גְּבוּרָ"ה, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְוַיַּעֲבֹר יהו"ה, רָזָא דְעִיבּוּר, נָהִיר בְּהוֹן לְגַבֵּי כַּלָּה בְּאַרְבַּע אַנְפִּין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א ו) וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָת, וְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ וָא"ו עִיבּוּר הַשָּׁנָה, דְאִית בָּהּ תְּלַת עֲשַׂר יַרְחִין, וְאִנּוּן וְאִיהִי בְּרָאשֵׁי תֵּיבִין וָ"הוּ

לשון הקודש

בְּמָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְהַאֲרִיךְ אֵינוֹ רַשַּׁאי לְקַצֵּר, לְקַצֵּר – אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַאֲרִיךְ, לְהַאֲרִיךְ מֵהַצַּד שֶׁל ו', לְקַצֵּר מִצַּד שֶׁל י'. **פְּנֵי** הַגְּבִירָה, הֵם אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע פָּנִים טָהוֹר, מְאִירִים כַּשּׁוֹשַׁנָּה, לָבָן וְאָדֹם, נוֹטְלִים מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל, גָּוֵן לָבָן בַּלִּבּוּן שֶׁל עֲנָוָה, אָדֹם – בּוֹשֶׁת שֶׁל יִרְאָה, יְרָא בּוֹשֶׁת. כְּשֶׁחוֹזְרִים לִירֹקִים, הֲרֵי הֶחָתָן שֶׁלָּהּ הִסְתַּלֵּק לַחַמָּה, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. וּמִשְּׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ שֶׁל הַפָּנִים תְּלוּיִים שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם פָּנִים כְּחֶשְׁבּוֹן חֶסֶ"ד, וּבָהֶם מָאתַיִם וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת כְּחֶשְׁבּוֹן גְּבוּרָ"ה, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל וַיַּעֲבֹר יהו"ה, סוֹד הָעִבּוּר, מֵאִיר בָּהֶם לַכַּלָּה בְּאַרְבַּע פָּנִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָת, וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא וָא"ו, עִבּוּר הַשָּׁנָה, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁלֹשָׁה עָשָׂר חֳדָשִׁים, וְהֵם בְּרָאשֵׁי תֵבוֹת

אֲ"נִי וָ"הוּ, וּבֵיהּ אִיהוּ אִשָּׁה (נ"ל אִישׁ) וְאִיהִי אִשָּׁה עוּבָּרָה, סוֹד הָעִבּוּר יְסוֹד, דְּאִיהוּ יְסוֹד טִפָּה, דְּמִינָהּ אִתְעֲבִידַת עִבּוּר, דְּאִיהוּ וא"ו, דְּהָא וָא"ו בְּלָא טִפָּה לֵית לָהּ עִבּוּר, וְדָא אִיהוּ מוֹחָא דְתַמָּן חָכְמָה.

וָא"ו אִיהוּ חוֹטָמָא מִתְתַּקְּנָא בְּאַנְפִּין, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית ב ז) וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם, וְנַהֲרִין בְּחִוָּור וְסוּמַק, וְחוֹטָמָא דְאָזְלָא בְּאֹרַח מֵישַׁר אִיהִי חוֹתָם אֱמֶת, וְאִם לַאו אִיהִי בְּאֹרַח קְשׁוֹט לַאו אִיהִי חוֹתָמָא דְגוּשְׁפַּנְקָא דְמַלְכָּא, וּבְגִין דָּא צִיּוּרָא דְמַטְרוֹנִיתָא דִיוֹקְנָא דִילָהּ דְּחוֹטָמָא, מִתְתַּקְּנָא בְּאַנְפִּין וּבְאֹרַח מֵישַׁר עַל אַנְפִּין, וּתְרֵין נוּקְבִין דְּחוֹטָמָא תְּרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט, פּוּמָא בְּרַתָּא דְמַלְכָּא, וּבָהּ לְשׁוֹן לִמּוּדִים דְּאִיהוּ צַדִּיק, וַעֲלָהּ (נ"א וַעֲלֵיהוּ) אִתְּמַר (שיר ד ג) כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵךְ נָאוָה בְּאוֹרַיְיתָא, פּוּמָא כְּלָלָא דְכֹלָּא, מִינָהּ קוֹל וְדִבּוּר

לשון הקודש

וָ"הוּ אֲ"נִי וָ"הוּ, וּבוֹ הוּא אִשָּׁה (נ"ל אִישׁ) וְהִיא אִשָּׁה עֻבָּרָה, סוֹד הָעִבּוּר – יְסוֹד, שֶׁהוּא יְסוֹד טִפָּה שֶׁמִּמֶּנָּה נַעֲשָׂה עִבּוּר, שֶׁהוּא וָא"ו, שֶׁהֲרֵי וָא"ו בְּלִי טִפָּה אֵין לָהּ עִבּוּר, וְזֶהוּ הַמֹּחַ, שֶׁשָּׁם הַחָכְמָה.

וָא"ו הוּא הַחֹטֶם מִתְקָן בַּפָּנִים, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם, וּמְאִירִים בְּלֶבָן וְאָדֹם, וְהַחֹטֶם שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר הוּא חוֹתָם אֱמֶת, וְאִם אֵינָהּ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, אֵינָהּ חוֹתָם, הַטַּבַּעַת שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וּמִשּׁוּם זֶה צִיּוּר הַגְּבִירָה הַדְּמוּת שֶׁלָּהּ שֶׁל הַחֹטֶם, מִתְקָן בַּפָּנִים וּבְדֶרֶךְ יָשָׁר עַל הַפָּנִים, וּשְׁנֵי נִקְבֵי הַחֹטֶם שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת, הַפֶּה – בַּת הַמֶּלֶךְ, וּבָהּ לְשׁוֹן לִמּוּדִים, שֶׁהוּא צַדִּיק, וְעָלֶיהָ (וְעַלֵּיהֶם) נֶאֱמַר כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵךְ נָאוָה, בַּתּוֹרָה, הַפֶּה

דְּאִינּוּן ו"ה, מִינָהּ הֶבֶל דְּאִיהִי ה', פּוּמָא דְקִיקָא סְתִימָא בְּאוֹת י', מִתְתַּקְּנָא בִשְׁמָא דַיהו"ה, וּבְגִין דָּא כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵךְ נָאוָה.

צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן (שם ז ה), דָּא יְרוּשָׁלַם, עֲלָהּ אִתְּמַר (שם ד ד) כְּמִגְדַּל דָּוִד צַוָּארֵךְ, תַּכְשִׁיטִין דִּילָהּ כֹּהֲנִים לְוִיִּים יִשְׂרָאֵלִים, בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת דָּא צַדִּיק דְּאִיהוּ תֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים בּוֹ, פִּנּוֹת דִּילֵיהּ תְּרֵין נְבִיאֵי קְשׁוֹט, דִּשְׁכִינְתָּא וַדַּאי אִיהִי יְרוּשָׁלַם, תַּכְשִׁיטִין דִּילָהּ תְּלַת אֲבָהָן, חֲרוּזִין דִּילָהּ תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט.

דָּבָר אַחֵר צַוָּארֵךְ דָּא אוֹרַיְיתָא, תַּכְשִׁיטִין דִּילָהּ רְמַ"ח פִּקּוּדִין דִּילָהּ, חֲרוּזִין וּקְמִיעִין דִּילָהּ אִינּוּן מְמַנָּן עַל שְׁסָ"ה לֹא תַעֲשֶׂה, דְּנָטְרִין לָהּ בְּהוֹן, וְכַד אִסְתַּלַּק צַוָּאר בְּתַכְשִׁיטִין דִּילָהּ לְגַבֵּי חָתָן,

לשון הקודש

– הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל, מִמֶּנּוּ קוֹל וְדִבּוּר שֶׁהֵם ו"ה, מִמֶּנָּה הֶבֶל שֶׁהִיא ה', פֶּה קָטָן סָתוּם בָּאוֹת י', מִתְתַּקֵּן בִּשְׁמוֹ שֶׁל יהו"ה, וּמִשּׁוּם זֶה כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵךְ נָאוָה.

צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, עָלֶיהָ נֶאֱמַר כְּמִגְדַּל דָּוִד צַוָּארֵךְ, תַּכְשִׁיטֶיהָ – כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים, בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת, זֶה צַדִּיק שֶׁהוּא תֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים אֵלָיו, הַפִּנּוֹת שֶׁלּוֹ – שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת, שֶׁהַשְּׁכִינָה וַדַּאי הִיא יְרוּשָׁלַיִם, הַתַּכְשִׁיטִים שֶׁלָּהּ שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, הַחֲרוּזִים שֶׁלָּהּ – שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת.

דָּבָר אַחֵר, צַוָּארֵךְ – זוֹ הַתּוֹרָה, הַתַּכְשִׁיטִים שֶׁלָּהּ – מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה מִצְוֹתֶיהָ, הַחֲרוּזִים וְהַקְּמִיעִים שֶׁלָּהּ הֵם מְמֻנִּים עַל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ לֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁשּׁוֹמְרִים אוֹתָהּ בָּהֶם,

כַּמָּה רֵיחִין טָבִין סָלְקִין בָּהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ג ו) מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר, דָּא טוּרָא דְסִינַי דְּאִיהִי צַוָּאר עָלְמָא, (שם) מְקֻטֶּרֶת מֹר דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם ד) אֵלֶךְ לִי אֶל הַר הַמּוֹר, וּלְבוֹנָה דָּא סִיהֲרָא קַדִּישָׁא, עֲלָהּ אִתְמַר וְאֶל גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה, מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל דָּא צַדִּיק, דְּאִיהוּ כָּל כָּלִיל בְּכֹלָּא.

דְּבָר אַחֵר צַוָּארֵךְ דָּא אוֹרַיְיתָא דִבְעַל פֶּה, הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, מְקֻטֶּרֶת מוֹר אָמַר מַר, וּלְבוֹנָה לִבּוּן הַהֲלָכָה, מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל דָּא צַדִּיק דְּאִית בֵּיהּ מִכָּל מִינִים, וְדָא נָהִיר לָהּ לְאוֹרַיְיתָא דִבְעַל פֶּה, וּמִיָּד (דף קמו ע"א) דְּאִיהִי מִתְקַשְׁטָא בְּכָל מִינֵי תַּכְשִׁיטִין, יְרוּשָׁלַם דְּאִיהוּ צַוָּאר עָלְמָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַסְחַר לָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב

לשון הקודש

וּכְשֶׁמִּתְעַלֶּה הַצַּוָּאר בַּתַּכְשִׁיטִים שֶׁלָּהּ אֶל הֶחָתָן, כַּמָּה רֵיחוֹת טוֹבִים עוֹלִים בָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר, זֶה הַר סִינַי שֶׁהוּא צַוָּארוֹ שֶׁל עוֹלָם. מְקֻטֶּרֶת מוֹר – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אֵלֶךְ לִי אֶל הַר הַמּוֹר, וּלְבוֹנָה – זוֹ הַלְּבָנָה הַקְּדוֹשָׁה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר וְאֶל גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה, מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל – זֶה צַדִּיק, שֶׁהוּא כֹּל הַכָּלוּל בַּכֹּל.

דְּבָר אַחֵר, צַוָּארֵךְ – זוֹ תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, מְקֻטֶּרֶת מֹר – אָמַר מַר, וּלְבוֹנָה – לִבּוּן הַהֲלָכָה, מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל – זֶה צַדִּיק שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִכָּל הַמִּינִים, וְזֶה מֵאִיר לַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּמִיָּד כְּשֶׁהִיא מִתְקַשֶּׁטֶת בְּכָל מִינֵי תַּכְשִׁיטִים, יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהִיא צַוַּאר הָעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ

(זכריה ה ט) **וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יהו"ה חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב, וְאִיהוּ מְחַבֵּק לָהּ בִּתְרֵין דְּרוֹעִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (שיר השירים ב ו) **שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי.**

וִידִין דְּמַטְרוֹנִיתָא כַּלָּה קַדִּישָׁא, אִינּוּן רְשִׁימִין כֻּלְּהוּ בִּשְׁמָא דְיהו"ה, כְּגַוְונָא דָא (אמר המגיה הלשון מוטעה ונ"ל שהלשון כך) **בְּכַף י', בְּחָמֵשׁ אֶצְבְּעָן ה', בִּדְרוֹעָא דִילָהּ ו', בְּכָתֵף דִילָהּ ה', בְּכָתֵף דִילָהּ מְצוּיָרִין כַּמָּה שִׁרְטוּטִין כְּעַנְפִין דְּאִילָנָא דְחַיֵּי, לְרַשְׁמָא בֵּיהּ דְּאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (משלי ג יח) **עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר, מִימִינָא דִילֵיהּ אִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא דְבִכְתָב, מִשְׂמָאלָא דִילֵיהּ אוֹרַיְיתָא דְבְעַל פֶּה, וּבְאָן אִתְיְהִיבוּ בִּתְרֵין לוּחִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן** (שיר ד ה) **שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאֲמֵי צְבִיָּה.**

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא מַקִּיף אוֹתָהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יהו"ה חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב, וְהוּא מְחַבֵּק אוֹתָהּ בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי.

וִידֵי הַגְּבִירָה, הַכַּלָּה הַקְּדוֹשָׁה, כֻּלָּם רְשׁוּמִים בַּשֵּׁם שֶׁל יהו"ה, כְּמוֹ זֶה: (אמר המגיה, הלשון מוטעה ונ"ל שהלשון כך) בַּכַּף י', בְּחָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת ה', בַּזְּרוֹעַ שֶׁלָּהּ ו', בַּכָּתֵף שֶׁלָּהּ ה', בַּכָּתֵף שֶׁלָּהּ מְצֻיָּרִים כַּמָּה שִׁרְטוּטִים כְּמוֹ הָעֲנָפִים שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, לִרְשֹׁם בּוֹ שֶׁהוּא עֵץ חַיִּים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר. מִימִינוֹ נִתְּנָה תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, מִשְּׂמֹאלוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְאֵיפֹה נִתְּנוּ? בִּשְׁנֵי לוּחוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאֲמֵי צְבִיָּה.

וְעוֹד ו' אִיהוּ אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, דְּאִתְיְיהִיבַת בִּתְרֵין דְּרוֹעִין דְּאִינוּן שִׁית פִּרְקִין, וּבְאָן אִתְיְיהִיבַת בִּתְרֵין לוּחִין, דְּאִינוּן שְׁנֵי שָׁדַיִךְ, וְאִינוּן י' י' (וּבְהוֹן צוּרַת ז'), וּבְהוֹן צָר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וַיִּיצָר, וְאִינוּן בְּתוּלִין דְּעֶלֵימְתָא דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות לב יט) וַיְשַׁבֵּר אֹתָם תַּחַת הָהָר חָתָן דִּילָהּ, הַהוּא דְּאָמַר (דברים כב כ) לֹא נִמְצְאוּ בְתוּלִים לַנַּעֲרָה (שם יט), וְעָנְשׁוּ אוֹתוֹ מֵאָה כֶסֶף אֵלֶּין מֵאָה בִּרְכָאָן (שם), וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא יוּכַל לְשַׁלְּחָהּ בְּגָלוּתָא כָּל יָמָיו.

שְׁבָחָא דְּגוּפָא, (שיר ז ח) זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר, וּמָאן דְּיָדַע שִׁעוּר קוֹמָה דִּילָהּ אִיהוּ יָרֵית עָלְמָא דְּאָתֵי דְּאִיהוּ ו', דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ירמיה יז יג) מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יהו"ה, מִקְוֵה דְּאִיהוּ קוֹמָה דִּילָהּ שִׁעוּר דִּילָהּ, שִׁעוּר קוֹמָה דָא צַדִּיק, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים צב

לשון הקודש

וְעוֹד, ו' הִיא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁנִּתְּנָה בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, שֶׁהֵם שִׁשָּׁה פְּרָקִים, וְאֵיפֹה נִתְּנָה? בִּשְׁנֵי לוּחוֹת, שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁדַיִךְ, וְהֵם י' י' (וּבָהֶם צוּרַת ז'), וּבָהֶם הוּא צָר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּיצָר, וְהֵם שְׁתֵּי בְּתוּלוֹתֶיהָ שֶׁל הָעַלְמָה שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיְשַׁבֵּר אֹתָם תַּחַת הָהָר, הֶחָתָן שֶׁלָּהּ, אוֹתוֹ שֶׁאָמַר לֹא נִמְצְאוּ בְתוּלִים לַנַּעֲרָה וְעָנְשׁוּ אוֹתוֹ מֵאָה כֶסֶף, אֵלּוּ מֵאָה בְּרָכוֹת, וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא יוּכַל לְשַׁלְּחָהּ לַגָּלוּת כָּל יָמָיו.

שִׁבְחוֹ שֶׁל הַגּוּף, זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר, וּמִי שֶׁמַּכִּיר שִׁעוּר הַקּוֹמָה שֶׁלָּהּ, יוֹרֵשׁ אֶת הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא ו', שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יהו"ה, הַמִּקְוֶה שֶׁהוּא הַקּוֹמָה שֶׁלָּהּ, הַשִּׁעוּר שֶׁלָּהּ. שִׁעוּר הַקּוֹמָה

יג) צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, וַעֲלֶה אִתְּמַר דָּמְתָה לְתָמָר.

דְּאִתְּמַר בָּהּ, (שמות טו כז) **וַיָּבֹאוּ אֵלִימָה וְשָׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים, תְּרֵין עֲשַׂר עֵינוֹת אִלֵּין אִינוּן תְּרֵין עֲשַׂר פִּרְקִין, דְּאִינוּן שִׁית בִּתְרֵין דְּרוֹעִין וְשִׁית בִּתְרֵין שׁוֹקִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב** (שיר השירים ה יד) **יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ, מַאי בַּתַּרְשִׁישׁ בִּתְרֵי שֵׁשׁ, בִּתְרֵין דְּרוֹעִין שִׁית פִּרְקִין, וְכֵן שִׁית אָחֲרָנִין בִּתְרֵין שׁוֹקִין,** (שם טו) **שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, אִלֵּין אִינוּן י"ב עֵינוֹת מַיִם. שִׁבְעִים תְּמָרִים דִּי בְהוֹן צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח הָא אִינוּן חָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן, וּבְהוֹן תְּלֵיסַר פִּרְקִין, אִינוּן חַ"י, וְכֵן חַ"י בְּיַד יָמִין, תְּלָתִין וְשִׁית, וְכֵן חַ"י חַ"י בִּתְרֵין רַגְלִין, הָא ע"ב,** (אמר המגיה תימה כי הפרקין ארבסר ואיך אמר תליסר), **שִׁבְעִין דִּלְהוֹן שִׁבְעִין תְּמָרִים, תְּרֵין צַדִּיקֵי כַּתָּמָר יִפְרָח בְּהוּ.**

לשון הקודש

זֶה צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר דָּמְתָה לְתָמָר.

שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיָּבֹאוּ אֵלִימָה וְשָׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים, שְׁנֵים עָשָׂר עֵינֹת אֵלּוּ הֵם שְׁנֵים עָשָׂר פִּרְקִים, שֶׁהֵם שִׁשָּׁה בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת וְשִׁשָּׁה בִּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ, מַהוּ בַּתַּרְשִׁישׁ? בִּתְרֵי שֵׁשׁ, בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת שִׁשָּׁה פִּרָקִים, וְכֵן שִׁשָּׁה אֲחֵרִים בִּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם. שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ – אֵלּוּ הֵם שְׁנֵים עָשָׂר עֵינוֹת מַיִם, שִׁבְעִים תְּמָרִים שֶׁבָּהֶם צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח הֲרֵי הֵם חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת, וּבָהֶן שְׁלֹשָׁה עָשָׂר פִּרָקִים – הֵם שְׁמוֹנָה עָשָׂר, וְכֵן שְׁמוֹנָה עָשָׂר בְּיַד יָמִין – שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה, וְכֵן שְׁמוֹנָה עָשָׂר שְׁמוֹנָה עָשָׂר

וּבְהוֹן כְּתִיב (שם ז ב) **מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, נְעָלִים דִּילָהּ נְעִילַת הֶחָג וּנְעִילַת הַפֶּסַח, וְלָא צָרִיךְ לְאִתְחַזָּאָה קֳדָם נְעָלִים דְּחוֹל, דְּאִינוּן שְׁאוֹר וְחָמֵץ, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר לְמֹשֶׁה** (שמות ג ה) **שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, דִּתְרוּמָה וְחוּלִין כְּגַוְונָא דָא לָא צָרִיךְ לְאִתְעָרְבָא תְּרוּמָה בַּקֹּדֶשׁ, וְכֵן מְלָאכָה דְחוֹל לָא צָרִיךְ לְאִתְחַזָּאָה קֳדָם מְלָאכָה דְקֹדֶשׁ דְּאִיהוּ מְלֶאכֶת הַכֹּהֲנִים, וְכֵן אֵשׁ דְּחוֹל לָא צָרִיךְ לְאִתְחַזָּאָה בְּשַׁבָּת קֳדָם אֵשׁ דְּקֹדֶשׁ, דְּכֻלְּהוּ חוֹל וְאָחֳרָנִין קֹדֶשׁ, וּבְגִין דָּא מַנִּי הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל.**

הָא צִיּוֹן דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא נָפְקָא בְּכָל קִשּׁוּטִין דִּילָהּ, וְכָל עָלְמָא מוֹרִין לָהּ בְּאֶצְבַּע, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה לג כ) **חֲזֵה צִיּוֹן קִרְיַת מוֹעֲדֵנוּ, וְחָתָן**

לשון הקודש

בִּשְׁתֵּי רַגְלַיִם – הֲרֵי שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם, שִׁבְעִים שֶׁלָּהֶם שִׁבְעִים תְּמָרִים, שְׁנֵי צַדִּיקִים כַּתָּמָר יִפְרַח בָּהֶם.

וּבָהֶם כָּתוּב מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, הַנְּעָלִים שֶׁלָּהּ נְעִילַת הֶחָג וּנְעִילַת הַפֶּסַח, וְלֹא צָרִיךְ לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי נְעָלִים שֶׁל חֹל, שֶׁהֵם שְׁאוֹר וְחָמֵץ, וַעֲלֵיהֶם אָמַר לְמֹשֶׁה שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, שֶׁתְּרוּמָה וְחֻלִּין כְּמוֹ זֶה, לֹא צָרִיךְ לְעָרֵב תְּרוּמָה עִם קֹדֶשׁ, וְכֵן מְלָאכָה שֶׁל חֹל לֹא צְרִיכָה לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי מְלָאכָה שֶׁל קֹדֶשׁ, שֶׁהִיא מְלֶאכֶת הַכֹּהֲנִים, וְכֵן אֵשׁ שֶׁל חֹל לֹא צְרִיכָה לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי אֵשׁ שֶׁל קֹדֶשׁ, שֶׁכֻּלָּם חֹל וַאֲחֵרִים קֹדֶשׁ, וּמִשּׁוּם זֶה צִוָּה הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל.

הִנֵּה צִיּוֹן, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, יוֹצֵאת בְּכָל הַקִּשּׁוּטִים שֶׁלָּהּ, וְכָל הָעוֹלָם מוֹרִים עָלֶיהָ בְּאֶצְבַּע, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב חֲזֵה צִיּוֹן קִרְיַת

נָפִיק מְעוּטָר לְגַבָּהּ, וְכָל עָלְמָא אָמְרֵי (שיר ג יא) צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בַּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ, חֲתֻנָּתוֹ שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, שִׂמְחַת לִבּוֹ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, יוֹם דְּתַרְוַיְיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא הָא כַּלָּה מִתְקַשְּׁטָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ יהו"ה, בְּרָא דְמַלְכָּא. (דף קמו ע"ב).

תִּקּוּנָא שְׁבִיעָאָה

(זהו תקון כז)

דָּא אִיהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, בְּרֵאשִׁית אַבָּא וְאִימָּא, יהו"ה אלהינ"ו, בָּרָא יהו"ה, בְּרָא דְאַבָּא וְאִימָּא, אלהי"ם בְּרַתָּא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ויקרא יט ג) אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, (שמות כ יב) כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ, אָבִיךָ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִמֶּךָ דָּא

לשון הקודש

מוֹעֲדֵנוּ, וְהֶחָתָן יוֹצֵא מְעֻטָּר אֵלֶיהָ, וְכָל הָעוֹלָם אוֹמְרִים צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ. חֲתֻנָּתוֹ – הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, שִׂמְחַת לִבּוֹ – הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, הַיּוֹם שֶׁל שְׁנֵיהֶם – הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הֲרֵי הַכַּלָּה מְקֻשֶּׁטֶת לְבַעְלָהּ שֶׁהוּא יהו"ה, בֵּן הַמֶּלֶךְ.

תִּקּוּן שְׁבִיעִי

זֶהוּ תִּקּוּן כ"ז

זֶהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, בְּרֵאשִׁית אַבָּא וְאִמָּא, יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו, בָּרָא יהו"ה, בְּנָם שֶׁל הָאָב וְהָאֵם, אֱלֹהִי"ם הַבַּת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ, אָבִיךָ זֶה

שְׁכִינְתָּא, דְּחִילוּ דִילָהּ בְּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה, אוֹקִירוּ דִילָהּ בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וְכָל אִינּוּן דִּמְקַיְּימֵי פִּקּוּדֵי דַעֲשֵׂה עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמואל א ב ל) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד, וְאִינּוּן דְּעָבְרִין עַל לֹא תַעֲשֶׂה עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר וּבֹזַי יֵקָלוּ. אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא רַבִּי רַבִּי, וּמָה הוּא אוֹקִירוּ וּבִזָּיוֹן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, אֶלָּא בְּוַדַּאי כַּד שְׁכִינְתָּא אִיהִי בְּגָלוּתָא, כָּל מָאן דְּעָבִיד מִצְוָה לְאַקָּמָא לָהּ מִן גָּלוּתָא, כְּאִלּוּ אוֹקִיר לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לְמַלְכָּא דַּהֲוָה לֵיהּ קְטָטָה עִם מַטְרוֹנִיתָא, וְאָרְמָא לָהּ מִן הֵיכָלֵיהּ, וְאִיהִי אָזְלַת לְגַבֵּי שְׁכִינָהָא, וַהֲלָא כָּל מָאן דִּמְקַבֵּל לָהּ בְּבֵיתֵיהּ וְאוֹקִיר לָהּ (וַדַּאי אוֹקִיר לְמַלְכָּא), וְעַאיל שְׁלָם בֵּינָהָא וּבֵין בַּעְלָהּ, הֲלָא כָּל יְקָרָא דְּעָבִיד לָהּ לְמַלְכָּא

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִמֶּךָ זוֹ שְׁכִינָה, הַיִּרְאָה שֶׁלָּהּ – בְּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, הַכָּבוֹד שֶׁלָּהּ – בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה, וְכָל אֵלּוּ שֶׁמְּקַיְּמִים מִצְוֹת עֲשֵׂה, נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד, וְעַל אוֹתָם שֶׁעוֹבְרִים עַל לֹא תַעֲשֶׂה, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וּבֹזַי יֵקָלוּ. אָמַר הַמָּאוֹר הַקָּדוֹשׁ : רַבִּי רַבִּי, וּמַהוּ כָּבוֹד וּבִזָּיוֹן לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה? אֶלָּא וַדַּאי כְּשֶׁהַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת, כָּל מִי שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוָה לְהָקִים אוֹתָהּ מִן הַגָּלוּת, כְּאִלּוּ כִּבֵּד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

לְמֶלֶךְ שֶׁהָיְתָה לוֹ קְטָטָה עִם הַגְּבִירָה, וְזָרַק אוֹתָהּ מֵהֵיכָלוֹ, וְהִיא הָלְכָה לִשְׁכֵנֶיהָ, וַהֲלֹא כָּל מִי שֶׁמְּקַבֵּל אוֹתָהּ בְּבֵיתוֹ וּמְכַבֵּד אוֹתָהּ, (וַדַּאי שֶׁמְּכַבֵּד אֶת הַמֶּלֶךְ), וּמַכְנִיס שָׁלוֹם בֵּינָהּ לְבֵין בַּעְלָהּ, הֲלֹא כָּל הַכָּבוֹד שֶׁעוֹשֶׂה לָהּ, הוּא עוֹשֶׂה לַמֶּלֶךְ,

עָבִיד, דְּאִם מַלְכָּא כְּעַם עֲלָהּ זִמְנָא חֲדָא אוֹ תְּרֵין, יְהֵא לֵיהּ שְׁלָם עִמָּהּ וְיַחֲזִיר לָהּ לְבֵיתֵיהּ, וְאִיהוּ שָׁאִיל לָהּ מָאן אוֹקִיר לָךְ אוֹ מָאן זִלְזֵל בָּךְ, אוֹ אִם תָּרִיךְ לָהּ לְמַלְכוּתָא אַחֲרָא.

כְּגַוְונָא דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָּרִיךְ לָהּ לִשְׁכִינְתָּא, וְאַרְמֵי לָהּ מִבֵּיתֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וַהֲלָא כָּל מָאן דְּאוֹקִיר לָהּ בְּגָלוּתָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹקִיר, אוֹ מָאן דִּמְזַלְזֵל בָּהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזַלְזֵל, וּבְגִין דָּא כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבוֹזַי יֵקָלוּ, דְּאַף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַבִּין לָהּ בְּחוֹבִין דִּבְנָהָא בְּגָלוּתָא רְבִיעָאָה, אִיהוּ נָטִיר לָהּ וְאִיהוּ יִפְרוֹק לָהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה (שמות כא ז) וְכִי יִמְכּוֹר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים, אֶלָּא תִּפּוֹק בַּת

לשון הקודש

שֶׁאִם הַמֶּלֶךְ כּוֹעֵס עָלֶיהָ פַּעַם אַחַת אוֹ פַּעֲמַיִם, יִהְיֶה לוֹ שָׁלוֹם עִמָּהּ וַיַּחֲזִיר אוֹתָהּ לְבֵיתוֹ, וְהוּא שׁוֹאֵל אוֹתָהּ, מִי כִּבֵּד אוֹתָךְ? אוֹ מִי זִלְזֵל בָּךְ? אוֹ אִם גֵּרַשׁ אוֹתָהּ לְמַלְכוּת אַחֶרֶת?

כְּמוֹ כֵּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גֵּרַשׁ אֶת הַשְּׁכִינָה וְזָרַק אוֹתָהּ מִבֵּיתוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וַהֲלֹא כָּל מִי שֶׁמְּכַבֵּד אוֹתָהּ בַּגָּלוּת, הוּא כִּבֵּד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אוֹ מִי שֶׁמְּזַלְזֵל בָּהּ, הוּא מְזַלְזֵל בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוּם זֶה כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבֹזַי יֵקָלוּ, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָכַר אוֹתָהּ בַּחֲטָאֵי בָּנֶיהָ בַּגָּלוּת הָרְבִיעִית, הוּא שׁוֹמֵר אוֹתָהּ וְהוּא יִגְאַל אוֹתָהּ, וְסוֹד הַדָּבָר – וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה לֹא תֵצֵא

חוֹרִין, בְּגִין דִּבְגָלוּתָא קַדְמָאָה דְּלָא הֲוַת לָהּ בַּעְלָהּ דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא חֵירוּ דִּילָהּ, לָא נָפְקַת לָהּ בַּת חוֹרִין, וְנָפְקַת בְּחִפָּזוֹן כְּעַבְדָּא דְּבָרַח מֵרִבּוֹנֵיהּ וְלָא אִית לָהּ שְׁטַר חֵירוּ, אֲבָל בְּפוּרְקָנָא בַתְרַיְיתָא דְּאִית לָהּ בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ בֶּן חוֹרִין, לֹא תֵצֵא בְּחִפָּזוֹן וְלֹא תֵצֵא כְּעַבְדִּין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם, אֶלָּא תִּפּוֹק בַּת חוֹרִין, וּבְגִין דָּא כִּי יִמְכּוֹר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים.

וּמִנָּלָן דְּאוֹרַיְיתָא אִיהוּ חֵירוּת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות לב טז) **וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אלהי"ם הוּא** חָרוּת עַל הַלֻּחֹת, וְאִיהוּ יְהֵא לָהּ בְּפוּרְקָנָא בַתְרַיְיתָא חֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, דְּלָא יָמוּת מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, חֵרוּת מִשִּׁעְבּוּד מַלְכִיּוֹת דְּלָא יִשְׁתַּעְבְּדוּן בָּהּ וּבִבְנָהָא לְעָלַם, וִיהֵא לָהּ חֵירוּ וְלִבְנָהָא מִכָּל

לשון הקודש

כְּצֵאת הָעֲבָדִים, אֶלָּא תֵצֵא בַּת חוֹרִין, מִשּׁוּם שֶׁבַּגָּלוּת הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁלֹּא הָיָה לָהּ בַּעְלָהּ, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, הַחֵרוּת שֶׁלָּהּ, לֹא הוֹצִיא אוֹתָהּ בַּת חוֹרִין, וְיָצְאָה בְּחִפָּזוֹן כְּמוֹ עֶבֶד שֶׁבּוֹרֵחַ מֵאֲדוֹנוֹ וְאֵין לוֹ שְׁטַר שִׁחְרוּר, אֲבָל בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, שֶׁיֵּשׁ לָהּ בַּעְלָהּ שֶׁהוּא בֶּן חוֹרִין, לֹא תֵצֵא בְּחִפָּזוֹן וְלֹא תֵצֵא כְּמוֹ עֲבָדִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם, אֶלָּא תֵצֵא בַּת חוֹרִין, וּמִשּׁוּם זֶה כִּי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים.

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁתּוֹרָה הִיא חֵרוּת? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִי"ם הוּא חָרוּת עַל הַלֻּחֹת, וְהוּא יִהְיֶה לָהּ בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה חֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, שֶׁלֹּא יָמוּת מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, חֵרוּת מִשִּׁעְבּוּד מַלְכִיּוֹת, שֶׁלֹּא יִשְׁתַּעְבְּדוּ בָהּ וּבְבָנֶיהָ לְעוֹלָם, וְתִהְיֶה לָהּ חֵרוּת וּלְבָנֶיהָ מִכָּל

מַרְעִין בִּישִׁין דְּעָלְמָא דְּאִינּוּן עֵרֶב רַב, וְיִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דְּהַהוּא נַעַר אוֹ מִכָּרְסַיָּא קַדִּישָׁא, אַף עַל גַּב דַּהֲווֹ מְחוּיָּבִין בְּכַמָּה חוֹבִין, כְּמָה דְּאָמְרִין אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּהְיֶה דּוֹר שֶׁכֻּלּוֹ זַכַּאי אוֹ כֻּלּוֹ חַיָּיב, אִתְּמַר בְּהוֹן (שם כא ח) אִם רָעָה בְּעֵינֵי אֲדוֹנֶיהָ אֲשֶׁר לֹא יְעָדָהּ, עִם כָּל דָּא וְהֶפְדָּהּ בְּגָלוּתָא, וְלֹא יִמְשׁוֹל לְמוֹכְרָהּ בְּגָלוּתָא, בְּבִגְדוֹ בָהּ, בְּגִין דְּבָגְדוּ בַּעֲבוֹדָה זָרָה.

וְעוֹד כִּי יִמְכּוֹר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה, דָּא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, דְּמָכַר לָהּ בְּגוּפָא דְּאִיהוּ אָמָה דִּילָהּ, וְאִתְּמַר (משלי ל כג) וְשִׂפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ, כַּד תִּפּוֹק מִגּוּפָא לֹא תֵּצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים, דְּאִינּוּן נְפָשׁוֹת דְּאִינּוּן מְשׁוּתָּפִין עִם גּוּפָא תַּתָּאָה, דַּהֲנָאָה דִּלְהוֹן לַאו אִיהִי לְעָלְמָא דְּאָתֵי, לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהוּ חֵירוּ מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, אֶלָּא לְיָרְתָא

לשון הקודש

הַחֲטָאִים הָרָעִים שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁהֵם עֵרֶב רַב, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מִצַּד אוֹתוֹ הַנַּעַר אוֹ מֵהַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ, אַף עַל גַּב שֶׁהָיוּ מְחֻיָּבִים בְּכַמָּה חֲטָאִים, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּהְיֶה דּוֹר שֶׁכֻּלּוֹ זַכַּאי אוֹ כֻּלּוֹ חַיָּב, נֶאֱמַר בָּהֶם אִם רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ אֲשֶׁר לֹא יְעָדָהּ, עִם כָּל זֶה וְהֶפְדָּהּ בַּגָּלוּת, וְלֹא יִמְשֹׁל לְמָכְרָהּ בַּגָּלוּת בְּבִגְדוֹ בָהּ, מִשּׁוּם שֶׁבָּגְדוּ בַּעֲבוֹדָה זָרָה.

וְעוֹד כִּי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה, זוֹ הַנִּשְׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמָּכַר אוֹתָהּ לַגּוּף, שֶׁהוּא הָאָמָה שֶׁלָּהּ, וְנֶאֱמַר וְשִׂפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ, כְּשֶׁתֵּצֵא מִן הַגּוּף, לֹא תֵּצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים, שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת שֶׁמְּשֻׁתָּפִים עִם הַגּוּף הַתַּחְתּוֹן, שֶׁהֲנָאָתָם אֵינָהּ לָעוֹלָם הַבָּא, לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה

לְעָלְמָא דֵין, וּבְגִין דָּא נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי אִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא, לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים מִגּוּפָא בְּדוֹחֲקָא, כְּנִשְׁמָתָא דְעַם הָאָרֶץ דְּאִיהִי עֶבֶד, אֶלָּא תִּיפּוֹק בַּר חוֹרִין מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת.

תִּקּוּנָא תְּמִינָאָה (זהו תקון כ"ח)

בְּרֵאשִׁית, (דף קמז ע"א) דָּא בְּאֵר (נ"א בְּאֵר שִׁית), וְאִינוּן תְּרֵין, חַד (במדבר כא א) בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם, חַד אִיהוּ בְּאֵר דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית כו כא) וַיָּרִיבוּ גַּם עָלֶיהָ, וְתִנְיָינָא בְּאֵר אַחֶרֶת וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ, בְּאֵר דְּרָבוּ עָלֶיהָ דָּא אוֹרַיְיתָא דִבְעַל פֶּה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם כ) וַיָּרִיבוּ רוֹעֵי גְרָר עִם רוֹעֵי יִצְחָק לֵאמֹר לָנוּ הַמָּיִם, אִלֵּין מַקְשִׁין עַל אִלֵּין, וְאִלֵּין חוֹלְקִין עַל אִלֵּין, אִלֵּין מְטַהֲרִין וְאִלֵּין מְטַמְּאִין, אִלֵּין פּוֹסְלִין וְאִלֵּין מַכְשִׁירִין, אִלֵּין

לשון הקודש

שֶׁהוּא חֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, אֶלָּא לִירַשׁ אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִשּׁוּם הַנִּשְׁמָה שֶׁמִּשְׁתַּדֶּלֶת בַּתּוֹרָה, לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים מִן הַגּוּף בְּדַחַק, כְּמוֹ נִשְׁמַת עַם הָאָרֶץ שֶׁהִיא עֶבֶד, אֶלָּא תֵצֵא בַּת חוֹרִין מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת.

תִּקּוּן שְׁמִינִי זֶהוּ תִּקּוּן כ"ח

בְּרֵאשִׁית, זוֹ בְּאֵר (בְּאֵר שִׁית), וְהֵם שְׁתַּיִם, אַחַת בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם, וְאַחַת הִיא הַבְּאֵר שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיָּרִיבוּ גַּם עָלֶיהָ, וְהַשְּׁנִיָּה בְּאֵר אַחֶרֶת וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ. הַבְּאֵר שֶׁרָבוּ עָלֶיהָ זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיָּרִיבוּ רֹעֵי גְרָר עִם רֹעֵי יִצְחָק לֵאמֹר לָנוּ הַמָּיִם, אֵלּוּ מַקְשִׁים עַל אֵלּוּ, וְאֵלּוּ חוֹלְקִים עַל אֵלּוּ, אֵלּוּ מְטַהֲרִים וְאֵלּוּ מְטַמְּאִים, אֵלּוּ

אוֹסְרִין וְאִלֵּין מַתִּירִין, בְּשִׁית סִטְרִין, וְאִינוּן בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית וכו'.

תִּקּוּנָא תְּשִׁיעָאָה

(זהו תקון כ"ט)

בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית סִטְרִין דְּאִסּוּר וְהֶתֵּר כִּדְקָאַמְרָן, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (במדבר יד יז) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, וְאִיהִי כ"ח אַתְוָון דְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, בְּהַאי (נ"א דְּאִיהוּ) כ"ח תַּלְמִידֵי חֲכָמִים (בראשית כו כב) וַיַּחְפְּרוּ בְּאֵר אַחֶרֶת וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ, דְּאִיהִי הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי קַבָּלָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וּמֹשֶׁה בְּגִינָהּ בְּזִמְנָא דְאָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵין שָׁלוֹם בְּעִירָךְ, אָמַר וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, וְאִיהִי תַּלְמוּד דְּאִתְּמַר לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי, מִשְׁנָה שִׁפְחָה דִילָהּ, דָּא

לשון הקודש

פּוֹסְלִים וְאֵלּוּ מַכְשִׁירִים, אֵלּוּ אוֹסְרִים וְאֵלּוּ מַתִּירִין, בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים, וְהֵם בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית וְכוּ'.

תִּקּוּן תְּשִׁיעִי

זֶהוּ תִּקּוּן כ"ט

בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁשָּׁה צְדָדִים שֶׁל אִסּוּר וְהֶתֵּר כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, וְהִיא עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, בָּזֶה (שֶׁהוּא) עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וַיַּחְפְּרוּ בְּאֵר אַחֶרֶת וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ, שֶׁהִיא הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, קַבָּלָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וּמֹשֶׁה בִּגְלָלָהּ, בִּזְמַן שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין שָׁלוֹם בְּעִירָךְ, אָמַר וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, וְהִיא הַתַּלְמוּד שֶׁנֶּאֱמַר לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי,

אִתְעָבִיד לַהֲלָכָה דְּאִיהִי בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא לְבוּשָׁא, וּבְרַתָּא דְּמַלְכָּא אִיהִי בַּת קוֹל מִלְּגָאו, וּבְרַיְיתָא אִיהִי שִׁפְחָה לָהּ מִלְּבָר, וְאִלֵּין תְּרֵין סָמְכִין לָהּ לִבְרַתָּא דְּמַלְכָּא בְּגָלוּתָא מִשְׁנָה וּבְרַיְיתָא.

וְאִית שִׁפְחָה בִּישָׁא דְּאִתְקְרִיאַת שִׁטְנָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית כו כא) וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָהּ שִׁטְנָה, אִתְּתָא דְּנָחָשׁ דְּאִיהוּ שָׂטָן, וְדָא אִיהוּ מַחֲלֹקֶת וְקוּשְׁיָא, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שמות א יד) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה, דְּוַדַּאי דָּא אִיהוּ קוּשְׁיָא, בְּחוֹמֶר דָּא קַל וָחֹמֶר, דָּא נָחָשׁ עֲקַלְתּוֹן מַחֲלֹקֶת, זִמְנָא אִיהוּ קַל בְּשִׁעְבּוּדָא דְּיִשְׂרָאֵל כַּד חוֹבִין קַלִּין עֲלַיְיהוּ, וְזִמְנָא דְּאִיהוּ חָמוּר כָּבֵד, וּמִסְּטָרָא דִּילֵיהּ (שם ה ט) תִּכְבַּד הָעֲבֹדָה.

לשון הקודש

הַמִּשְׁנָה הַשִּׁפְחָה שֶׁלָּהּ, זוֹ נֶעֱשְׂתָה לַהֲלָכָה שֶׁהִיא בַּת הַמֶּלֶךְ הַלְּבוּשׁ, וּבַת הַמֶּלֶךְ הִיא בַּת קוֹל מִבִּפְנִים, וְהַבְּרַיְיתָא הִיא שִׁפְחָה לָהּ מִבַּחוּץ, וְאֵלּוּ שְׁנֵי הַתּוֹמְכִים אוֹתָהּ אֶת בַּת הַמֶּלֶךְ בַּגָּלוּת – מִשְׁנָה וּבְרַיְיתָא.

וְיֵשׁ שִׁפְחָה רָעָה שֶׁנִּקְרֵאת שִׁטְנָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָהּ שִׁטְנָה, אֵשֶׁת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא הַשָּׂטָן, וְזוֹהִי מַחֲלֹקֶת וְקֻשְׁיָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה, שֶׁוַּדַּאי זוֹהִי קֻשְׁיָה, בְּחֹמֶר – זֶהוּ קַל וָחֹמֶר, זֶה נָחָשׁ עֲקַלְתּוֹן. מַחֲלֹקֶת, פַּעַם הוּא קַל בַּשִּׁעְבּוּד שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהַחֲטָאִים קַלִּים עֲלֵיהֶם, וּפַעַם שֶׁהוּא חָמוּר, כָּבֵד, וּמֵהַצַּד שֶׁלּוֹ תִּכְבַּד הָעֲבֹדָה.

וְנָחָשׁ אִיהוּ אָזִיל בְּקוּשְׁיָא וּמַחֲלוֹקֶת, כְּגַוְונָא דְּגַלֵּי יַמָּא, כְּגַוְונָא דָּא כַּד חָשִׁיב בַּר נַשׁ דְּאִיהוּ בְּקוּשְׁיָא וּמַחֲלֹקֶת לְתַתָּא בְּסִיפָא דְּמַתְנִיתִין, אַשְׁכַּח לָהּ בְּרֵישָׁא, וְכַד חָשִׁיב דְּאִיהוּ בְּרֵישָׁא, אַשְׁכַּח לָהּ בְּסִיפָא, וּלְבָתַר פַּלִיג בְּאֶמְצָעִיתָא דְּמַתְנִיתִין, וַיַּחְפְּרוּ בְּאֵר אַחֶרֶת דָּא פְּסִיקְתָּא, דְּתַמָּן פִּסְקֵי הֲלָכָה וְאִיהוּ תִּרוּץ, וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחוֹבוֹת, וְאִלֵּין פִּסְקִין וְתִרוּצִין אִינוּן לְבֵנִים, דְּאִינוּן לִבּוּן הַהֲלָכָה, וְדָא אִיהוּ וּבִלְבֵנִים, וּבְכָל עֲבוֹדָה בַּשָּׂדֶה וַדַּאי דָּא בְּרַיְיתָא, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (דברים כב כז) כִּי בַשָּׂדֶה מְצָאָהּ וְגוֹמֵר, אֵת כָּל עֲבֹדָתָם זוֹ מִשְׁנָה, שִׁפְחָה תִּנְיָינָא לִבְרַיְיתָא, אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ, הַכֹּל תָּלוּי עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ, דָּא שִׁפְחָה תְּלִיתָאָה דְּאִיהִי אִקְרֵי עֲבוֹדָה (עִיבּוּד ה'). קָם יְנוּקָא חֲדָא, פָּתַח וְאָמַר (איוב לב ו) צָעִיר אָנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים.

לשון הקודש

וְהַנָּחָשׁ הוֹלֵךְ בְּקֶשְׁיָה וּבְמַחֲלֹקֶת, כְּמוֹ גַּלֵּי הַיָּם, כְּמוֹ כֵן כְּשֶׁחוֹשֵׁב אָדָם שֶׁהוּא בְּקֶשְׁיָה וּמַחֲלֹקֶת לְמַטָּה בְּסוֹף הַמִּשְׁנָה, מוֹצֵא אוֹתָהּ בָּרֹאשׁ, וּכְשֶׁחוֹשֵׁב שֶׁהוּא בָּרֹאשׁ, מוֹצֵא אוֹתָהּ בַּסּוֹף, וְאַחַר כָּךְ חוֹלֵק בְּאֶמְצַע הַמִּשְׁנָה. וַיַּחְפְּרוּ בְּאֵר אַחֶרֶת – זוֹ הַפְּסִיקְתָּא, שֶׁשָּׁם פִּסְקֵי הֲלָכָה, וְהוּא תֵּרוּץ וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ, וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחוֹבוֹת, וְהַפִּסָּקִים וְהַתֵּרוּצִים הַלָּלוּ הֵם לְבֵנִים, שֶׁהֵם לִבּוּן הַהֲלָכָה, וְזֶהוּ וּבִלְבֵנִים. וּבְכָל עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה – בְּוַדַּאי זוֹ בָּרַיְתָא, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר כִּי בַשָּׂדֶה מְצָאָהּ וְגוֹמֵר. אֵת כָּל עֲבֹדָתָם – זוֹ מִשְׁנָה, הַשִּׁפְחָה הַשְּׁנִיָּה לַבָּרַיְתָא, אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ, הַכֹּל תָּלוּי עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ, זוֹ הַשִּׁפְחָה הַשְּׁלִישִׁית שֶׁנִּקְרֵאת עֲבוֹדָה,

תִּקּוּנָא עֲשִׂירָאָה

(זהו תיקון ל')

בְּ"רֵאשִׁית בָּ"רָא אֱ"לֹהִים דָּא בָּבָ"א, וְאִינּוּן תְּלַת בָּבֵי דְּאִתְּרְמִיזוּ בִּתְלַת אַנְפִּין בְּרֵא"שִׁית בָּרָ"א אֱ"לֹהִים, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שמות כב ח) **עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר דָּא בָּבָא קַמָּא, עַל שֶׂה עַל שַׂלְמָה דָּא בָּבָא מְצִיעָא, עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דָּא בָּבָא בַּתְרָא, עַל שׁוֹר בֵּיהּ מִתְּוַכְּחִים מָארֵי מַתְנִיתִין דָּא עִם** (דף קמז ע"ב) **דָּא, וְאִית שׁוֹר וְאִית שׁוֹר, שׁוֹר תָּם וְשׁוֹר מוּעָד, וְאִית חֲמוֹר וְאִית חֲמוֹר, וְעַל אִלֵּין דְּסִטְרָא דְּמְסָאֲבוּ אִתְּמַר בְּהוֹן** (דברים כב י) **לֹא תַחֲרוֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּו, וְיַעֲקֹב בְּגִינַיְיהוּ אָמַר** (בראשית לב ו) **וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר, צֹאן דָּא שֶׂה דְּאִתְּמַר בֵּיהּ עַל שֶׂה, וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה דָּא אִיהוּ עַל כָּל אֲבֵדָה.**

לשון הקודש

(עבוד ה'). קָם תִּינוֹק אֶחָד, פָּתַח וְאָמַר: צָעִיר אֲנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים.

תִּקּוּן עֲשִׂירִי

זֶהוּ תִּקּוּן ל'

בְּ"רֵאשִׁית בָּ"רָא אֱ"לֹהִים, זוֹ בָּבָ"א, וְהֵן שְׁלֹשֶׁת הַבָּבוֹת שֶׁנִּרְמְזוּ בִּשְׁלֹשָׁה פָּנִים בְּרֵא"שִׁית בָּרָ"א אֱ"לֹהִים, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר – זוֹ בָּבָא קַמָּא, עַל שֶׂה עַל שַׂלְמָה – זוֹ בָּבָא מְצִיעָא, עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה – זוֹ בָּבָא בָּתְרָא, עַל הַשּׁוֹר שֶׁבּוֹ מִתְוַכְּחִים בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה זֶה עִם זֶה, וְיֵשׁ שׁוֹר וְיֵשׁ שׁוֹר, שׁוֹר תָּם וְשׁוֹר מוּעָד, וְיֵשׁ חֲמוֹר וְיֵשׁ חֲמוֹר, וְעַל אֵלּוּ שֶׁל צַד הַטֻּמְאָה נֶאֱמַר בָּהֶם לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו, וְיַעֲקֹב בַּעֲבוּרָם אָמַר וַיְהִי

וְשׁוֹר מוּעָד, אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים תּוֹלְדוֹת דִּנְזִיקִין תַּלְיָין מִנֵּיהּ, וְכֻלְּהוּ תַּלְיָין מֵאַרְבַּע אָבוֹת דְּאִינּוּן קֶרֶן וְשֵׁן וְגוּף וְרֶגֶל, נְגִיחָה בְּקֶרֶן, שֵׁן דַּהֲוָה אָכִיל בְּגֶזֶל, רָבְצָה בְּגוּפָא עַל מָאנֵי וְתַבַּר לוֹן, וְלֵית מָאנֵי אֶלָּא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וְכֵן הִזִּיק בְּרַגְלָיו, וְכֻלְּהוּ בְּמַתְנִיתִין אִתְּמַר, חֲמוֹר אִיהוּ חָמוּר בְּחוּמְרָא דְּמַתְנִיתִין, וְתַלְמִיד חָכָם דְּשַׁלִּיט עֲלֵיהּ אִתְּמַר בֵּיהּ עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר, וּמַאי נִיהוּ דְּשַׁלִּיט עֲלֵיהּ, חָ'כָם מ'וּפְלָא וְ'רַב רַ'בָּנָן דָּא שַׁלִּיט עֲלֵיהּ, אֲבָל אָחֳרָא אִיהוּ מְחַמְּרָא בַּתְרֵיהּ בְּחוּמְרָא דְּמַתְנִיתִין, וְכֵן שׁוֹר נָגַח לוֹן בְּקוּשְׁיָא, וְנַשִּׁיךְ לוֹן, וְרָבִיץ עֲלַיְיהוּ וְתַבַּר לוֹן, וְדָא אִיהוּ מַחֲלֹקֶת, וְכֵן בְּרֶגֶל תַּבַּר מָאנִין, וּבְגִין דָּא בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר דְּאִינּוּן מְמַנָּן דְּעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, יֵתוּן רְכִיבִין עֲלַיְיהוּ תְּרֵין מְשִׁיחִין

לשון הקודש

לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר. צֹאן זֶה שֶׂה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ עַל שֶׂה, וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה זֶהוּ עַל כָּל אֲבֵדָה. **וְשׁוֹר** מוּעָד, עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע תּוֹלְדוֹת שֶׁל נְזִיקִין תְּלוּיִים מִמֶּנּוּ, וְכֻלָּם תְּלוּיִים מֵאַרְבַּע אָבוֹת, שֶׁהֵן קֶרֶן וְשֵׁן וְגוּף וְרֶגֶל. הַנְּגִיחָה בַּקֶּרֶן, שֵׁן שֶׁהָיְתָה אוֹכֶלֶת בְּגֶזֶל רָבְצָה בַּגּוּף עַל הַכֵּלִים וְשָׁבְרָה אוֹתָם, וְאֵין כֵּלִים אֶלָּא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וְכֵן הִזִּיק בְּרַגְלָיו, וְכֻלָּם נֶאֱמְרוּ בַּמִּשְׁנָה, חֲמוֹר הוּא חָמוּר בַּחֻמְרָה שֶׁל הַמִּשְׁנָה, וְעַל הַתַּלְמִיד הֶחָכָם שֶׁשּׁוֹלֵט עָלָיו נֶאֱמַר בּוֹ עָנִי וְרֹכֵב עַל חֲמוֹר, וּמִי הוּא שֶׁשּׁוֹלֵט עָלָיו? חָ'כָם מֶ'פְלָא וְ'רַב רַ'בָּנָן זֶה הַשּׁוֹלֵט עָלָיו, אֲבָל הָאַחֵר הוּא מְחַמֵּר אַחֲרָיו בַּחֻמְרָה שֶׁל הַמִּשְׁנָה, וְכֵן שׁוֹר נָגַח אוֹתָם בְּקֻשְׁיָה וְנָשַׁךְ אוֹתָם, וְרָבַ"ץ עֲלֵיהֶם וְשָׁבַר אוֹתָם, וְזוֹהִי מַחֲלֹקֶת, וְכֵן בָּרֶגֶל שׁוֹבֵר כֵּלִים, וּמִשּׁוּם זֶה בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר, שֶׁהֵם

וְשָׁלְטִין עֲלַיְיהוּ, וּמָאנֵי מַתְנִיתִין שָׁלְטִין עֲלַיְיהוּ, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר יַעֲקֹב וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר דְּשַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ, בְּתַלְמוּדָא וּבְמֶדְרָשִׁים, וּבְקְשִׁירוּ דְּתְפִלִּין וְצִיצִית שַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ, דְּאִינּוּן מוּעָדִים לְקַלְקֵל, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות א יד) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים.

מִיָּד נָפַק קָלָא וְאָמַר, אַנְחוּ לֵיהּ לַיְנוֹקָא וִיסַלֵּיק לְאַתְרֵיהּ, דְּהָא שִׁתִּין הֲלָכוֹת דְּאִינּוּן שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת תַּלְיָין בְּאַוִּירָא, וְאִיהוּ אָתֵי לְסָלְקָא לוֹן לְאַתְרַיְיהוּ, מִיָּד פָּרַח וְלָא חָזוּ מִדֵּי, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן וַדַּאי דָּא אִיהוּ תִּינוֹק יוֹנֵק מִשְׁדֵּי אִמּוֹ, וְדָא נַעַר, דְּאִיהוּ אַנְהִיג אַרְבִּין בְּיַמָּא, דְּאִינּוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּאָזְלִין בְּיַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, בְּאַרְבַּע רוּחִין, דִּי בְהוֹן אִתְּמַר (יחזקאל לז ט) כֹּה אָמַר יהו"ה

לשון הקודש

הַמְמֻנִּים שֶׁל עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, יָבוֹאוּ רְכוּבִים עֲלֵיהֶם שְׁנֵי מְשִׁיחִים וְשׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם, וּבַעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם, וַעֲלֵיהֶם אָמַר יַעֲקֹב וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר, שֶׁשּׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם בְּתַלְמוּד וּבְמִדְרָשִׁים, וּבְקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין וְצִיצִית שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, שֶׁהֵם מוּעָדִים לְקַלְקֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים.

מִיָּד יָצָא קוֹל וְאָמַר: הַנִּיחוּ לַתִּינוֹק וְיַעֲלֶה לִמְקוֹמוֹ, שֶׁהֲרֵי שִׁשִּׁים הֲלָכוֹת, שֶׁהֵם שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, תְּלוּיִים בָּאֲוִיר, וְהוּא בָּא לְהַעֲלוֹתָם לִמְקוֹמָם. מִיָּד פָּרַח וְלֹא רָאוּ דָּבָר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: וַדַּאי זֶהוּ תִּינוֹק יוֹנֵק מִשְׁדֵּי אִמּוֹ, וְזֶה הַנַּעַר שֶׁמַּנְהִיג אֶת הָאֳנִיּוֹת בַּיָּם, שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁהוֹלְכִים בְּיָם הַתּוֹרָה בְּאַרְבַּע רוּחוֹת, שֶׁבָּהֶם נֶאֱמַר כֹּה אָמַר יהו"ה מֵאַרְבַּע

מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, וְאִית אַרְבַּע רוּחִין אָחֲרָנִין מִסִּטְרָא דְשָׂטָן דְּאַתְיָין בְּקוּשְׁיָא וּמַחֲלוֹקֶת, וְטָבְעִין סְפִינוֹת דְּאִינּוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּיַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, וְלָא יָכְלִין לְנָפְקָא מִתַּמָּן, וְגַלְגַּלִּין סָלְקִין וְנָחֲתִין בְּהוֹן.

אַדְהָכִי הָא יְנוּקָא קָא נָחִית, פָּתַח וְאָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא פְּתַח פִּיךָ בְּאוֹרַיְיתָא, דְּהָא פִּיקָךְ אִיהִי סִינַי, קָלִין וַהֲבָלִין דְּנָפְקִין מִפּוּמָךְ עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות כ יח) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלַּפִּידִים וְגוֹמֵר, וְכֻלְּהוּ צַיְיתִין לְמִלּוֹלָךְ עִלָּאִין וְתַתָּאִין, דְּאִינּוּן שִׁתִּין רִבּוֹא דִּמְתִיבְתָּא עִלָּאָה, וְשִׁתִּין רִבּוֹא דִּמְתִיבְתָּא תַּתָּאָה, וְאַנְתְּ אִיהוּ בְּדִיוֹקְנָא דְמָארָךְ, דִּבְזִמְנָא דְפָתַח בְּאָנֹכִי שׁוֹר לָא נָגַח אַרְיֵה לָא שָׁאַג עוֹף דְּאִיהוּ נִשְׁרָא לָא פָּרַח,

לשון הקודש

רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, וְיֵשׁ אַרְבַּע רוּחוֹת אֲחֵרוֹת מִן הַצַּד שֶׁל הַשָּׂטָן שֶׁבָּאִים בְּקֻשְׁיָה וּמַחֲלֹקֶת, וְטוֹבְעוֹת הַסְּפִינוֹת, שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, בְּיָם הַתּוֹרָה, וְלֹא יְכוֹלִים לָצֵאת מִשָּׁם, וְהַגַּלִּים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בָּהֶם.

בֵּינְתַיִם הִנֵּה הַתִּינוֹק יוֹרֵד, פָּתַח וְאָמַר: מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, פְּתַח פִּיךָ בַּתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי פִּיךָ הוּא סִינַי, עַל הַקּוֹלוֹת וְהַהֲבָלִים שֶׁיּוֹצְאִים מִפִּיךָ נֶאֱמַר וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלַּפִּידִים וְגוֹמֵר, וְכֻלָּם מַקְשִׁיבִים לְקוֹלְךָ, עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, שֶׁהֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁל הַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה וְשִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁל הַיְשִׁיבָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְאַתָּה הוּא בִּדְמוּת רִבּוֹנְךָ, שֶׁבִּזְמַן שֶׁפָּתַח בְּאָנֹכִי, שׁוֹר לֹא נָגַח, אַרְיֵה לֹא שָׁאַג, הָעוֹף שֶׁהוּא נֶשֶׁר לֹא פָּרַח, וְכָל הַחֲיָלוֹת שֶׁתְּלוּיִים מֵהֶם

וְכָל חֵילִין דְּתַלְיָין מִנַּיְיהוּ בְּכַרְסַיָּיא יְקָרָא, וְאָדָם לָשֶׁבֶת עַל כָּרְסַיָּיא דְּאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִיהוּ צַיִּית לְמִלִּין דִּילָךְ, בְּגִין דְּמַטְרוֹנִיתָא דִּילָהּ דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא סָלִיק בְּפוּמָךְ.

תִּקּוּנָא אַחַת עֶשְׂרֵה
(זהו תיקון ל"א)

מִיָּד פָּתַח וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית, בָּרָא שִׁית, וְאִינוּן שִׁית יַמִּים בָּרָא אלהי"ם מַאי אלהי"ם יַמָּא שְׁבִיעָאָה, וְרָזָא דְמִלָּה (קהלת א ז) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם, וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא. עִלָּאִין שְׁמָעוּ, נוּנִין דְּרַחֲשִׁין בְּיַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, עֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים קד כה) שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת, וְכֻלְּהוּ שָׁאֲגִין עַל טַרְפִּין, וּשְׁכִינְתָּא אִתְּמַר בָּהּ (משלי

לשון הקודש

בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, וְאָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא מַקְשִׁיב לִדְבָרֶיךָ, מִשּׁוּם שֶׁהַגְּבִירָה שֶׁלָּהּ, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, עוֹלָה בְּפִיךָ.

תִּקּוּן אַחַד עָשָׂר

זֶהוּ תִּקּוּן ל"א

מִיָּד פָּתַח וְאָמַר: בְּרֵאשִׁית, בָּרָא שִׁית, וְהֵם שִׁשָּׁה יַמִּים, בָּרָא אֱלֹהִי"ם, מַה זֶּה אֱלֹהִי"ם? זֶה הַיָּם הַשְּׁבִיעִי, וְסוֹד הַדָּבָר – כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא. עֶלְיוֹנִים שִׁמְעוּ, הַדָּגִים שֶׁרוֹחֲשִׁים בְּיַם הַתּוֹרָה, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת, וְכֻלָּם שׁוֹאֲגִים עַל טֶרֶף, וּבַשְּׁכִינָה נֶאֱמַר בָּהּ

לא ו) וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ, כָּל הַנְּחָלִים דְּאָזְלִין לְיַמָּא הָא שֶׁבַע אִינּוּן, וְאִינּוּן שֶׁבַע נְעָרוֹת (דף קמח ע"א) הָרְאוּיוֹת לָתֶת לָהּ לְאִימָּא קַדִּישָׁא דְּאִיהִי בַּת שֶׁבַע, יָם אוֹקְיָנוֹס כְּלִילָא מִשֶּׁבַע יַמִּים, וְאַמַּאי אִתְקְרִיאַת אוֹקְיָינוֹס, בְּגִין דְּכָל מִינֵי מַיָּא וְנוּנִין וְרַחֲשִׁין דִּלַּאו אִינּוּן דִּילָהּ, וְיֵתוּן לְאַעָלָא בָּהּ, אִיהִי מַקְיָא לוֹן, וּמִתַּמָּן הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת, כְּגַוְונָא דְתֵיבַת נֹחַ דְּלָא הֲוָה מְקַבְּלָא מִמִּינָא אַחֲרָא, אֶלָּא מֵאִלֵּין דְּמַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִין דָּא כָּל הַנְּחָלִים דְּאִינּוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים כֻּלְּהוּ מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא הוֹלְכִים אֶל הַיָּם, וּבָעָאן לְאַעָלָא לִשְׁכִינְתָּא, וְאִיהִי לָא מְקַבְּלָא לוֹן בְּגַוָּהּ, אֶלָּא לְאִלֵּין דְּמַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעָלָא לְגַבָּהּ (נ"א בְּגַוָּהּ), דְּאִינּוּן שֶׁבַע רוֹעִים, וּלְשִׁבְטִין דְּנָפְקִין מִנַּיְיהוּ, וּלְכָל דְּאַתְיָין

לשון הקודש

וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ. כָּל הַנְּחָלִים שֶׁהוֹלְכִים אֶל הַיָּם הֲרֵי הֵם שִׁבְעָה, וְהֵם שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאוּיוֹת לָתֶת לָהּ, לָאֵם הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא בַּת שֶׁבַע, יָם הָאוֹקְיָנוֹס כָּלוּל מִשִּׁבְעָה יַמִּים, וְלָמָּה נִקְרָא אוֹקְיָנוֹס? מִשּׁוּם שֶׁכָּל מִינֵי מַיִם וְדָגִים וּרְמָשִׂים שֶׁאֵינָם שֶׁלָּהּ, וְיָבֹאוּ לְהִכָּנֵס בָּהּ, הִיא מְקַיְּאָה אוֹתָם, וּמִשָּׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת, כְּמוֹ תֵבַת נֹחַ שֶׁלֹּא הָיְתָה מְקַבֶּלֶת מִמִּין אַחֵר, אֶלָּא מֵאֵלּוּ שֶׁצִּוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוּם זֶה כָּל הַנְּחָלִים, שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי הַחֲכָמִים, כֻּלָּם מִתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה, הוֹלְכִים אֶל הַיָּם, וְרוֹצִים לְהִכָּנֵס לַשְּׁכִינָה, וְהִיא אֵינָהּ מְקַבֶּלֶת אוֹתָם לְתוֹכָהּ, אֶלָּא רַק אֶת אוֹתָם שֶׁצִּוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִכָּנֵס אֵלֶיהָ (בְּתוֹכָהּ), שֶׁהֵם שִׁבְעָה רוֹעִים, וְאֶת הַשְּׁבָטִים שֶׁיּוֹצְאִים מֵהֶם, וְאֶת כָּל הַבָּאִים

מִסִּטְרַיְיהוּ וְיִתְעָרְבוּן בְּהוֹן, יַמָּא קַבִּילַת לוֹן וְיִתְעָרְבוּן בְּגַוָּוהִי, אֲבָל לְאָחֲרָנִין לָא קַבִּילַת לוֹן, וּמִתַּמָּן אִינוּן שָׁבִין לָלֶכֶת.

דְּוַדַּאי אִיהוּ ה' יַמָּא, נַחַל דִּילָהּ ו', כָּל אִינוּן דְּיָרְתִין נִשְׁמָתִין מִן יַמָּא וְנַחַל דִּילָהּ, בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ דְּי"ה, אִיהִי קַבִּילַת לוֹן, וְאָחֲרָנִין דְּלַאו אִינוּן חֵלֶק יהו"ה אִיהִי לָא קַבִּילַת לוֹן, וְדַחְיָא לוֹן מִתַּמָּן, וּמִתַּמָּן הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת. קָמוּ כֻּלְּהוּ וּבָרְכוּ לֵיהּ, וְאָמְרוּ פּוּמָא דִשְׁכִינְתָּא, סִינַי סִינַי, זַכָּאִין אוּדְנִין דְּשָׁמְעִין מִלִּין אִלֵּין מִפּוּמָךְ.

אמר המגיה ע"כ מצאתי, ואולי אלו הי"א תקונים הם בכלל השבעים אלא שלא הושמו איש על ידו לדגליהם, וכבר מצאתי לקוטים אחרים, ולפי שלבי אמר לי שאינם מכלל התקונים רק מאמרים מפוזרים מספר הזהר, הבדלתי אותם לי למשמרת עד אשר אראה מה יהיו, ואם יהיה אלקים עמדי והנחני בדרך אמת עוד אוסיף להדפיס דברים יקרים ונוראים שלא נראו בגלוי עד היום הזה, וברוך י"י אשר לא הסיר תפלתי וחסדו מאתי שגלגל זכות זה על ידי.

לשון הקודש

מִצַּדָּם וְיִתְעָרְבוּ בָהֶם, הַיָּם מְקַבֶּלֶת אוֹתָם וְיִתְעָרְבוּ בְּתוֹכָהּ, אֲבָל אֶת הָאֲחֵרִים אֵינָהּ מְקַבֶּלֶת אוֹתָם, וּמִשָּׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת.

שֶׁוַּדַּאי ה' הוּא הַיָּם, הַנַּחַל שֶׁלָּהּ – ו', כָּל אוֹתָם שֶׁיּוֹרְשִׁים נְשָׁמוֹת מֵהַיָּם וְהַנַּחַל שֶׁלָּהּ בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה שֶׁל י"ה, הִיא מְקַבֶּלֶת אוֹתָם, וַאֲחֵרִים שֶׁהֵם אֵינָם חֵלֶק יהו"ה, הִיא לֹא מְקַבֶּלֶת אוֹתָם, וְדוֹחָה אוֹתָם מִשָּׁם, וּמִשָּׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת. קָמוּ כֻּלָּם וּבֵרְכוּ אוֹתוֹ, וְאָמְרוּ: הַפֶּה שֶׁל הַשְּׁכִינָה, סִינַי סִינַי, אַשְׁרֵי הָאָזְנַיִם שֶׁשּׁוֹמְעוֹת הַדְּבָרִים הַלָּלוּ מִפִּיךָ.